image
not
available

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
17 L
19

13.17.L.19

INNOCENTII

IIII. PONT. MAX.

In Quinque Libros Decretalium,

NECNON IN DECRETALES PER EVNDEM
INNOCENTIVM EDITAS, QVAE MODO IN SEXTO
earundem volumine ſint inſertę, & in huius operis Elencho,
vt cunctis pateant adnotatæ,

COMMENTARIA DOCTISSIMA.

CVM PAVLI ROSELLI, ADNOTATIONIBVS,
ET LOCO INDICIS, BALDI MARGARITA.

Nunc verò diligentiori quàm antea ſtudio recognita, ab innumeriſque erroribus, ex omnibus, quæ inueniri ſtatuere voluminibus hactenus excuſis integritati ſuæ reſtituta.

Summas etiam rerum notabilium quàm plurimis in locis vbi deerant adijci curauimus.

Additis inſuper Vita eiſdem Auctoris, ac Novo Indice ita locupleti, vt nil amplius
deſiderari poſſe, certò ſciant omnes.

VENETIIS, Apud Iuntas. MDLXXVIII

LECTORI S.

TANTA iuris Pontificij adhuc adoleuit ſcientia, benigne Lector, vt quid admirationis iam ſit habitura, profectò nullus ignorare præſumitur. Quod ſi quis eius laudes cupiat enarrare, potius omnẽ vitæ ſuæ curſum in animi contentio ne conficere credat, quàm ſanctiſsimorum Patrum, quorũ ſacri Canones nobis collati nõ obſeruatione, ſed veneratione digni cenſentur, admirabilis fama omnium in ore non verſetur. Conciones etenim canonicas ex inſtitutionibus Imperialibus adeò ſubtiliter extorxerunt, vt nos ſpiritualis tẽporaliſq; iuſtitię cultores fecerint. Hinc ſummi Viri, ne quid obſcuritatis hominum mentes afficeret, diuino afflati ſpiritu doctiſſimè varieq; ſcripſerunt, commentarijſq; eorum, memoriam de ſeipſis æternam reliquerunt. Sed nullus quidem INNOCENTII QVARTI eximiam virtutem excellere viſus eſt, qui in ſacroſanctis his concionibus, quicquid facere poſſet, maluit in aliorũ ſpe relinquere, quàm paſſim in oratione conficere. Dubia etenim, quæ hincinde oriri poterant, clara atq; indeciſa reddidir, atque hiſce commentarijs, quę modò Iuriſperitorũ induſtria vindicauimus, tùm conſtitutiones ſummorum Pontificum in Quinque Libros Decretalium declarauit, tùm ab ipſo editas in Sexto earumdẽ volumine, in quibus aliquid dubij fortè nouerat reliquiſſe, ſubtiliter nos edocuit. Qua de re, cum cõmentaria hæc penè diuina nuper ſuo nitori reſtituta in mediũ afferre ſtuduiſſemus, adeò fauori ipſorum incũbere conati ſumus, vt meritò poſt tenebras in lucem prodirent. Innumeris erroribus ea, candide Lector, nunc eluceſcere inſpicies, & quod antea deſiderabatur, nouiſſimè ſummis quàmplurimis illuſtrata, atq; nouo Indice poſt Baldi Margaritam, adeò facilè elucidata, vt quid amplius deſiderari in his elucubrationibus certe à nemine poſſit. Læto igitur animo ſuſcipito, quæ nunc (cum maiora non liceat) hac poſtrema impreſſione in medium afferimus: In poſterum Deo annuente, quamplurium huius profeſſionis doctiſſimorum virorum prælectiones pari diligentia recognitas habebis, quæ iam ex antiquitate quaſi deperditæ conquerebantur. Exiguumq́ue munus foueas, noſq; à detractorum morſibus pro tua benignitate tuearis, atque defendas. VALE.

INNOCENTII QVARTI
PONTIFICIS MAXIMI VITA.
Per D. Thomam Diplouatacium Conſtantinopolitanum, I. V. doctorem edita.

Ad R. D. Nicolaum comitem Lauaniæ, Epiſcopum Sabinenſem, S. R. Eccleſiæ Cardinalem de Fliſco.

INNOCENTIVS IIII. Pontiſex Maximus, natione Ligur, patria Genuenſis, patre Obizone, familia Fliſca ex Lauaniæ comitibus: audiuit Bononiæ in legibus Azonem iam ſenem, Accurſium Florentinum, & Iacobum Baldouinum. In iure canonico Laurentium Hiſpanum, Vincentium, Ioannem Theutonicum, Iacobum de Albaſio, & dicit Ioan. And. in c. literas, de tempo. ordi. quod audiuit etiam Vgutionem antiquum doctorem, quem appellat Magiſtrum, qui Vgutio floruit tpe Azonis, ſm Io. And. in addi. Spec. in tit. de reſt. ſpol. §. nũc dicamus, ver. porro, & fuit primus, q ſcripſit ſuper decreto Gratiani. Hic Innoc. ſm Io. And. in addi. Spec. sn tit. ne ſede vacãte, in rubr. antea vocabatur Sinibaldus, & fuit presbyter Cardin. S. Laurentij in Lucina, & Genuenſis de nobilibus de Fliſco, & comitibus Genuæ & Lauaniæ, & ditauit nos dupliciter, ſ. apparatu ſolenni vt Magiſter, & conſtitutionibus, quas vt Pontiſex edidit in generali Concilio Lugdunenſi, quas in 6. lib. Decre. habemus. Et adde, quod Blondus Forolimenſis in lib. j. de Italia illuſtrata, in regione Liguriæ dicit, quod à Lauanio prædicto originem traxit Fliſcorum proſapia Lauaniæ cominũ dicta in Italia nobiliſ. quæ Innocentij IIII. & Adria. V. & pluſquàm xxx. Cardinal. ornata fuit, imo ſeptuagintaduobus, & hodie ornatur R. D. tua, quæ in omnium ſcientiarum ſtudijs, & præſertim in vtroque iure delectatur. Adde etiam, quod conſtitutiones prædictas, quas vt Pontiſex edidit, enumerat Io. And. in addi. Spec. in rubr. de ſumma Trini. & fide Catho. & dicit illas ſummè neceſſarias fuiſſe, & dictas cõſtitutiones auctenticas appellat Hoſt. in ſumma ſua, & ſuper ipſis pulchrum apparatum cõpoſuit idem Inn. qui eſt inſertus in apparatu ſuo in fine cuiuslibet tit. & poſtea fecit Hoſt. alium apparatum, quẽ habeo, incipit, Cum in multis iuris in firmitas caſus reprobatus. & Bernardus Compoſtellanus gloſſator recollegit etiam dictũ apparatum, & nomen illi impoſuit Margaritam Compoſt. incipit, Vt apparatus decretalium per D. Papam Innocen.

Scripſit etiam idem Inno. librum de iuriſdictione Imperij, & auctoritate Pontificis contra Petrum cognominatum Vineam, quem librum Apologeticũ nominauit. Sororibus quoq; S. Claræ regulam pulchram compoſuit, quam Vltramontanæ ſorores ſeruãt, incipit, Forma vitæ ordinis. Itẽ lib. vnũ epiſt. ad diuerſos, & quędam alia. Et trahens moram Lugduni poſt concilium ibi celebratum compoſuit, vt dixi, apparatum hunc ſuper decretalibus, vbi ſine nominis inſcriptione fundauit principium ſuper auctoritate Ezech. de quo vide Ioan. And. in proœ. Decre. Grego. &c. in 2. col. in nouella, & Io. de Imol. in 2. col. qui apparatus eſt tantæ auctoritatis, ſm Bern. Compoſt. in proœ. Decre. circa medium, qui in Romana curia, ad quam de totius mundi partibus negocia veniunt, ſicut cauſarũ experientia declarat, vix occurrit quæſtio, quæ per ipſum congruè decidi non poſſit. Et in eodem opere multa ſunt ad ſanum intellectum notata, & multorum opiniones fideliter recitatæ, multæ inſuper quæſtiones, aliæ benè deciſæ, quæ in alijs apparatibus factæ non ſunt, aut malè ſolutæ. Et dicit Archiepiſcopus Floren. in 3. parte hiſto. ſuæ, titu. 19. c. 4. quòd dicta lectura eſt maioris auctoritatis, quàm lecturæ aliorum doctorum. & idem Archiepiſ. in d. tit. 19. c. 5. dicit, quòd Inno. fecit apparatum prædictum notabilem, breuem quidem, & ideo obſcurum, ſed fęcundum, & magnæ auctoritatis apud Canoniſtas & Iuriſtas penè ſuper alias lectu. & ideo Anto. de But. in c. tanta, in 3. col. de exceſſibus præla. & Abb. in c. nõ minus, in 2. col. de immu. eccle. dicunt, quòd Inno. communiter loquitur confusè. Et fuit ſubtilis nimium, ſm Abb. in c. at ſi clerici, in prin. in 7. col. de iudi. & Imo. in l. ex diuerſo. §. fi. ff. ſolu. mat. & Io. de Ana. in c. continentia, in 2. col. de clerico percuſſo. & dicit Abb. in c. cum dilectus, in 14. col. de ordi. cog. quòd ipſe Inn. in multis locis videtur eſſe ciuilis, & nimis ſubtilis, & Abb. in c. j. in penul. col. de præſcrip. dicit, quòd fuit Doctor ſubtiliſſi. Et dicit And. Barb. in c. poſtulaſti, in 9. col. de foro compe. quòd Inno. ſaturninus in ſuis gloſſis ita breuiter & obſcurè proceſſit, vt ſæpe numero ignoremus, quid velit ſentire, & quòd Hoſt. & Io. And. potius abbreuiauerunt dicta ipſius, quàm declarauerũt, & quod peius eſt, obſcuriores ipſius gl. reddiderunt. Et pręcipuè ipſe Io. And. in recitandis illis gloſſis nihil laborauit, ſed eas retulit de verbo ad verbum, vt fecit Hoſt. & ideo ſm eum Doctores legentes, & ſcribentes non poſſunt breuiter ſe expedire, ſi obſcuras gl. Inn. declarare voluerint. Et dicit Abb. in rubr. decretalium in j. col. quòd illa gl. facit multum contra Inno. qui vnam & eandem materiam in diuerſis locis ponit vario modo loquẽdo. Et de ſeipſo dicit Inno. in proę. Decre. quòd non omnia, quæ ipſe ſcribit, ſunt in ſcholis tradenda, ſed in camera diſcutienda, in iudicijs practicanda. Et dicit Bal. ibi in 8. col. quòd merito dicit Inn. de ſeipſo, quia ipſe non multa ſcribit prolixo & implicito ſermone, quòd quantumcunq; ſunt vtilia, ſunt tamen difficilia ad intelligendum. Et Archidiaco. melius omnibus intellexit mentem Innocen. ſm Io. de Imo. in c. teſtimonium, in vlt. col. de teſtib. & ſequitur Feli. in c. 2. in 23. col. de reſcrip. Et adde, quòd mens Inn. fuit per dictum apparatum decretales gloſsis ſuis exornare, ſed præſentato apparatu per Bern. Compoſt. ſuum capellanum mutauit opinionem ſuam, & voluit quòd gl. Bern. inſererentur in decretalib. & de ſuo apparatu fecit volumen vnũ. Secundo adde, quòd poſtea idem Inno. ad dictum apparatum fecit additiones, quas in libro hoc omnes appoſitas eſſe reperies. Et vbi pro Inn. eſt gl. non dicas, quòd Inn. tenet ſic, ſed dic, quòd eſt gl. cum qua concordat Inn. ita docet nos Ant. de But. in c. cũ cauſam, in ñ. de verb ſignifi. Tertio adde, quòd licet Inn. exiſtẽs Pontiſex compoſuerit dictum apparatum, tamen ſententiæ ipſius non habent vim legis aut canonis, ita dicit idẽ Inn. in c. per tuas, il 2. de ſimonia. Et ideo Arch. & Gemin. in ſumma, 20. diſt. notant, quòd dicta Papæ, quando dicit exponendo, vel gloſſando, non faciunt ius, & ſic ſm ipſos licitum eſt arguere contra dicta Inn. licèt fuerit Papa, cum dixerit vt gloſſator, & meminit Abb. in c. capellanus, in 3. col. de ferijs. Vnde dicit Inn. de ſemetipſo in c. innotuit, ante finem, de elec. licèt forſitan mihi nõ credatur, loquendo de ſeipſo. Et refert Hoſt. in c. ſolet, de ſen. excõ. in 6. quòd ſæpe audiuit Inn. dicentem, quòd non intendebat, vt ſuæ gl. facerent ius, & ibi refert Io. And. & plenè Felinus in c. 2. in 23. col. de reſcrip. & in c. ne innitaris, circa fi. de conſtitu. & in d. c. per tuas, in fi. de ſimonia. Quarto adde, quòd quando Inn. refert plures opin. & nullam firmat, cenſetur vltimam approbare, ſm Io. And. in c. j. de pęnis, lib. 6. & in c. j. de ſen. excom. lib. 6. Bal. in auct. ex teſtamento, in vlt. col. C. de coll. cum concor. de quibus per Iaſ. in l. ſi idem cum eodem. §. fi. ff. de iuriſd. omn. iudi. & Feli. in c. cum ex officij, in 13. col. de præſcrip. adde Alex. in conſil. 100. in j. vol. incipit, Super primo caſu cauſæ vertentis, in penul. col. in conſi. 175. in 2. vol. incipit, Inſpecto diligenter proceſſu, in 3. col. & Bal. in conſi. 47. in 2. vol. incipit, Pũctus talis eſt. vbi idem dicit, quòd quando Inn. nemini attribuit vlti. opinionem, eſt opinio ſua, & ſm eum debemus tãtum auctorem alleg. Innocentius fuit pater iuris, & ſtella lucidiſ. ſuis temporibus mirificè rutilata, & veneranda memoria eius fulget, vt ſplendor firmamenti perpetui, velut ſtella in æternitates perpetuas permãſura, dicit Spec. in proę. ſui Speculi, ver. porro ſuper huius, & in ver. nouiſſimè, & idem Spec. in ſuo aureo Reper. iuris cano. in proœ. in ver. huius libelli, dicit, quòd in gloſſis Innocen. IIII. omnis elimata & practicatoria iuris elucèſcit veritas. dicit Fed. de Senis, in conſi. 161. incip. Caſus talis eſt, quòd Inno. fuit monarcha iuris diuini, & humani. & idem Fed. in conſi. 36. incipit,

Caſus talis eſt. dicit, quòd fuit lux mundi. Item fuit lumen limpidiſſimum Decre. ſm Colucium Floren. in ſuo opere de nobilitate ll. & medicinæ, c. 9. in fi. Fuit etiam pater & organum veritatis, & ideo tāquam expoſitor extollit alios auctores, ſm Archid. in c. pia, de excep. lib 6. & dicit Io. Fabri in §. pupillus, Inſti. de inutilibus ſtip. quòd in curia Eccleſiaſt. opi. Innoc. adoratur vt idolum, & ideo in §. fideiuſſores, Inſti. de fideiu. appellat ipſum dominum canoniſtarum. Fuit etiam maximus Legiſta, ſm Bapt. Seuerinatem, in ſuo tract. de modo ſtudendi, in 8. col. & ipſum iuris Monarcham appellat And. Barb. in c. j. in 28. col. de cõſti. Dicit etiam Pau. de Caſt. in conſi. 53. incip. Quare exceptiones, in j. col. quòd quando Inn. dicit aliquid, non oportet dubitare, cum ipſe ſit pater veritatis. De Inn. facit mētionem gl. Bern. in c. ſuper quæſtionum, §. fi. & in c. excommu. & in c. paſtoralis, de offi. deleg. & in proœ. Greg. in c. cum M. Ferra. de conſtu. & in c. ſignificauerunt, de excep. & in c. j. de offi. ordi. & in c. j. de mu. pet. & in c. fi. de dila. & in c. quoniā contra, de proba. & in c. quia iudicante, de præſcrip. & in c. fi. de foro compe. & in c. de teſtib. & in c. cum olim, de teſtib. & in c. dilecti, de teſtibus cogendis, & in c. dilc. & in c. Nico. & in c. cauſam, & in c. ſępe, & in c. vt debitus, de appellationibus, & in c. quod ad conſultationem, de re iudi. & in c. clerici, de cle. excom. & in c. fi. de magiſt. & in c. j. de eo, qui furtim ordi. ſuſce. Item de ipſo Inno. facit etiam mentionem Hoſt. in ſumma, in tit. de ſchiſmaticis, in 2. col. & in titu. de ele. & elec. poteſta. §. quis eligitur, & in tit. de app. in forma app. diffi. & in d. c. ſacro, de ſen. excom. Inn. vitam proſequuntur omnes hiſtoriographi, & præcipuè Platina, in vita Pontif. fol. 186. & Archiepiſ. Floren. in d. 3. parte, hiſt. c. 5. & ibi ponitur de concilio generali Lugduni per ipſum celebrato, in quo Fed. ij. ab Imperio, patrum conſenſu depoſuit. De qua depoſitione habetur in c. ad Apoſtolicæ, de ſen. & re iud. lib. 6. & ibi dicit idem Inn. poſt principium, quòd memoranda fuit talis ſententia, vt ſciant omnes, quot enim & quantis periculis & maris, & terræ proditorum, aſſaſſinorum, & alijs infinitis ſubiecit ſe Papa, qui hanc tulit ſententiam, vix homo enarrare poſſet. Et de tempore depoſitionis, & priuationis ponit Roff. Beneuen. in libellis iuris cau. in tit. ne ſede vac. & Io. And eo. tit. in addi. & dicit, quòd fuit anno Domini, M CC XLIIII. & ponit Bap. Seue. in d. tract. de modo ſtud. in 30. col. & in l. admonendi, in 54. col. ff. de iureiu. & Alb. de Roſ. in ſuo dict. in ver. Concilium, & in ver. Roma, vbi ponit verſus, quos ſcripſit etiam Fed. prędictus Inno.

Roma diu titubans, longęuis erroribus aucta,
Corruet, & mundi deſinet eſſe caput.

Quibus reſpondit Innocen.

Niteris in caſſum nauem ſummergere Petri,
Fluctuet, & nunquam deſinet eſſe ratis.

Et de morte ipſius Fede. ponit Alb. de Roſ. poſt Odoſ. in auct. caſſa. C. de ſacroſ. eccle. Iſte Inn. fuit amator religioſorum, & doctorū virorum, quorū familiaritate mirificè delectatus eſt, quos & ad Cardinalatus gradū erexit, & præcipuè Vgonē vita & doctrina inſignem ordi. Prædic. S. Sabinæ Cardi. promulgauit, qui ſcripſit gloſſas & non modicas in bibliam, & Othonem Gallicum de caſtro, Rodulfo cancellarium Pariſ. & Guil. & Othobonum de Fliſco nepotes, qui Othobonus poſtea fuit Pontifmax. dictus Adria. V. cui direxit lib. Speculi, Guil. Durādi, & tūc Cardinalium ſedes iam pridem vacuas viris optimis repleta fuit, quibus & mandauit, vt pileo vterentur roſeo, & equo veherentur, & Pau. II. etiam capitis tegmenta roſata addidit, quod nunc vſque magna cum gloria ſeruatum eſt. Et tandem acceerſitus idem Innoc. à proceribus regni Siciliæ, Neapolim nuper inſtauratam petijt. Ibiq; eum regnaſſet ann. 2. menſe 6. & die 12. mortuus fuit, & ſepultus in eccleſia S. Laurentij, fratrum Minorum.

Habuit autem Innoc. fratrem nomine Vgolinum, qui genuit filium Obizonem, Guilielmum, qui fuit Cardinalis, & Othobonum, qui poſtea fuit Pontifex, vt ſupra dixi. Obizo genuit Iacopinum, qui fuit Rex Siciliæ, Iacopinus genuit Franciſcum, Franciſcus genuit Hectorem, Hector genuit Nicolaum, Nicolaus genuit Hectorem, Hector genuit Nicolaum & Ioannem Franciſcum & Iacopinum, Iacopinus genuit Vrbanum, Paridem, Io. Ambroſium, Hectorem, & te Reuerendiſ. Pater, quem non minus facundum puto progenitoribus tuis: Cui me, quantulus ſim, dedo, ac humiliter commendo. Laus Deo.

ELENCHVS TITVLORVM ET
CAPITVLORVM IN ELVCVBRATIONIBVS
INNOCENTII QVARTI.

A

De auctoritate & vſu pallij. fol.39

Cum ſuper eod.
Ad hoc eod.
Niſi ſpecialis eod.
Ad honorem eod.
Ex tuarum eod.
Cum ſis eod.
Quia nos eod.

De alienatione iudi: ij mutandi cauſa facta. fol.77

Ex quorundam eod.
Ex parte Sabinorum eod.

De arbitris. fol.77

Saoè eod.
Non ſine eod.
Peruenit ad oos 78
Dilecti filij eod.
Cum tempore eod.
Cum dilectus filius eod.
Cum olim ſuper eod.
Contingit interdum eod.
Per tuas literas eod.
Ex parte tua eod.
Expoſita nobis 79
Innotuit nobis eod.
Cum à nobis eod.
Compromiſſum eod.

De appellationibus. fol.131

Dilecti filij eod.
Inter cetera eod.
Dd noſtram eod.
Perſonas eod.
Cum ſit Romaoa eod.
Ad hoc ſi. eod.
Si duobus eod.
Ex ratione eod.
Meminimus eod.
Super eo 132
De appellationibus eod.
Peruenit eod.
Conſuluit eod.
Suggeſtum eod.
Ac præſentiam eod.
Cum teneamur eod.
Conſuluit eod.
Cum parati eod.
Ad hæc eod.
Quæſtioni eod.
Præterea eod.
Conſtitutus eod.
Propoſuit eod.
Qua ſronte eod.
Reprehenſibilis 133
Ad hæc eod.
Peruenit eod.
Conſuluit eod.
Ad hoc eod.
De priore eod.
Quia nos eod.
Ad audieotiam eod.
Accepta eod.
Poſtremo eod.
Ad hoc eod.
Cum in eccleſia eod.
Dilecte eod.
Præterea eod.
Secundo eod.
An ſit eod.
Nooit 134
Sæpe contingit eod.
Conſtitutus eod.
Conſtitutis eod.
Ex parte 135

Significauit eod.
Significantibus eod.
Ex inſinuatione eod.
Bonæ memoriæ eod.
Dilecti 136
Paſtoralis eod.
Solicitudinem eod.
Dilectis filijs eod.
Vt noſtrum 137
Oblatæ eod.
Per tuas eod.
Vt debitus eod.
Cum ceſſante 138
Cum ſpeciali eod.
Cum cauſam eod.
Dilecto filio eod.
Nicolao 139
Sua nobis eod.
Dilecti eod.
Ex parte eod.
Intimaſti eod.
Significante eod.
Interpoſita 140
Inquiſitioni eod.
Vna ſententia eod.
Si iuſtus eod.
  Lib.6.Cordi. eod.
  Lib.6.Legitima. 141
  Lib.6.Romana eccleſia. eod.
  Lib.6. Vt ſuper appellatiooe. fol. 142

De accuſationibus, inquiſitionibus, & denunciationibus. fol.200

Si legitimus eod.
Si quis epiſcopus eod.
Illa præpoſitorum eod.
Omnipotens eod.
Nulli epiſcoporum eod.
De his criminibus eod.
Accuſaſti eod.
Euidentia eod.
Cum P. Mancooella eod.
Ex parte eod.
Si confiterit eod.
Meminimus 201
Licet in beato Petro eod.
Veniens eod.
Super his eod.
Qualiter 202
Cum dilectus eod.
Cum oporteat eod.
Cum dilecti filij 203
Inquiſitionis eod.
Ad petitioneo eod.
Accedens eod.
Qualiter & quando eod.
Sicut olim 204
Olim I.& V. eod.
Prælatorum 205

De apoſtatis & reiterantibus baptiſmum. fol.218

Præterea eod.
Et literarum eod.
Tuæ fraternitati eod.
Quidam eod.
A nobis expetijt eod.
Conſultationi eod.

De adulte. & ſtupro. fol.212

Si ſeduxerit eod.
Peruenit eod.
Si vir eod.
Maritis eod.
Significaſti eod.
Intelleximus eod.
Tua fraternitas eod.

B

De bigamis non ordinandis. fol.49

Super eo eod.
De bigamis eod.
Nuper à nobis eod.
Debitum eod.
Quia eod.

De baptiſmo & eius effectu fol.187

Literas eod.
Si quis puerum eod.
De quibus eod.
Maiores eod.
Debitum eod.
Licet græcos eod.

C

De conſtitutionibus. fol.1

Canonum ſtatuta eod.
Cognoſcentes eod.
Translato eod.
Nam concupiſceotiam eod.
Ne innitaris 2
Cum omnes eod.
Quæ in eccleſiarum eod.
Cum acceſsiſſent eod.
Cum M. eod.
Eccleſia ſanctæ Mariæ 3
Ex literis eod.
Ex parte eod.
Quoniam eod.

De conſuetudine. fol.15

Conſuetudines eod.
Ex literis eod.
Ad noſtram eod.
Quanto eod.
Cum inter vos eod.
Cum enim eod.
Cum venerabilis 16
Cum dilectus eod.
Cum conſuetudinis eod.
Ex parte eod.
Cum tanto eod.

De corpore vitiatis ordinandis, vel non. fol.48

De presbytero eod.
Cum de tua eod.
Ex parte eod.
Significauit eod.
Ex parte eod.
Expoſuiſti nobis eod.
Thomas 49

De clericis peregri. fol.49

Tua nos eod.
Inter quatuor eod.
Tuæ fra. eod.
Deo nobis eod.

De cauſa poſ. & proprie. fol.91

Suſceptis eod.
Ad vltimum eod.
Cum eccleſia ſutrioa eod.
Cum ſuper 92
Paſtoralis offi. eod.
Cum dilectus 93
Cum olim quæſtio. eod.
In cauſa eod.

De confeſsis. fol.102

Cum monaſterium eod.
Cum ſuper eod.
Ex parte eod.
  Lib.6.Statuimus. eod.

De confirmatione vtili vel inutili. fol. 142.

Si quis eod.
De confirmationibus eod.
Bonæ eod.
Cum dilecta eod.

Ad noſtram eod.
Porrecta eod.
Venerabilis eod.
Tua nobis eod.

De cohabi. cle. & mu. fol.143.

Inhibendum eod.
Si quiſquam eod.
Clericos eod.
Sicut in ſubdiacooatu eod.
Super eo eod.
Si autem eod.
Veſtra duxit eod.
Tua nos eod.
Nobis 144
Quæſitum eod.

De clericis coniug. fol.144

Si qui eod.
Sanè eod.
Quod à te eod.
Sanè eod.
Diuerſis eod.
Cum olim 145
Ioannes eod.
Ex parte eod.

De clericis non reſidentibus in eccleſia vel præbenda. fol.145

Non liceat eod.
Ex geſtis eod.
Quia non eod.
Relatum eod.
Fraternitati eod.
Conquerente eod.
De cætero eod.
Ex parte eod.
Qualiter eod.
Inter quatuor eod.
Ex tuæ eod.
Tuæ eod.
Cum decorem eod.
Ex parte eod.
Cum dilectus eod.
Ad audienriam eod.
Cum ad hoc eod.
Clericos eod.

De clerico ægrotante, vel debilitato. fol.151.

Cum percuſsio eod.
Presbyterum eod.
De rectoribus eod.
Tua nos eod.
Ex parte eod.

De conceſsione præbendæ eccleſiæ nõ vacantis. fol.152

Qui iouiuorum eod.
Nulla eccleſiaſtica eod.
Relatum eod.
Propoſuit eod.
Quia diuerſitatem 153
Cum noſtris eod.
Poſt electionem 154
Cum ſuper quæſtiooe eod.
Literas veſtras eod.
Ex parte 155
Conſtitutus eod.
Dilectus filius eod.
Ex tenore eod.
Accedens eod.
Poſtulaſtis eod.
Cum dilecta eod.
  Lib.6.Quia cunctis. eod.

De commodato. fol.160

Cum gratia eod.

De cenſibus, & exactionibus, & procurationibus. fol.183

Sancitum eod.

Omnis

Elenchus Titulorum & Capitulorum.

Omnis cod.
Scientes cod.
Licet cod.
Petuenit cod.
Cum Apoſtolus ∴ cod.
Prohibemus cod.
Præterea cod.
Eccleſijs cod.
Innouamus cod.
Cum clerici cod.
Ea quæ cod.
Significauit cod.
Sopitæ ∴ cod.
Grauis 184
Quaoto cod.
Cum inſtantia cod.
Ex parte cod.
Cum olim cod.
Olim cauſam cod.
Cum venerabilis cod.
Super cod.
Procurationes cod.
Venerabilt cod.
Cum canonicis 185
Auctoritate cod.
Lib.6. Romana eccleſia cod.
De capellis monachorum. fol. 180
In eccleſijs cod.
Dilectus cod.
Ex parte cod.
Ad audientiam cod.
De conuerſione coniugatorũ. fo. 174
Præterea cod.
Verum cod.
Quidam cod.
Cum ſis cod.
Coniugatus cod.
Ex publico 175
Vxoratus cod.
Ex parte cod.
Conſuluit cod.
Cariſsimus ∴ cod.
Placet cod.
Ex parte cod.
Conſtitutus cod.
Veoiens cod.
Accedens cod.
Significauit cod.
Gaudemus cod.
Dudum cod.
Mulier 176
De conuer. infide. fol. 176
Laudabilem cod.
Ex literis cod.
De conſecratione eccleſia, uel altaris. fol. 186
De conſecratione cod.
Ad hoc cod.
Conſoluiſti cod.
Cum ſicut cod.
A qua cod.
De celebratione miſſarum, & ſacramento Eucharistia. fol. 186
Presbyter cod.
Conſuluiſti cod.
Ex parte veſtra cod.
Cum morte cod.
In quadam cod.
Volentes cod.
Pernitioſus 187
De cuſtodia Eucharistia. fol. 188
Statuimus cod.
De clandeſtina deſponſatione fo. 193
Si quis cod.
Quod nobis cod.
Cum inhibitio cod.
De conditionibus appoſitis in deſponſatione. fol. 193
Quicunque cod.
Cum ſit proprium cod.
De illis cod.
Verum cod.
Super eo cod.
Per tuas 194
Si conditiones cod.
De coniugio leproſorum. fol. 195
Peruenit cod.
Qooniam cod.
Literas cod.
De coniugio ſeruorum. fol. 195
Dignum cod.
Propoſuit cod.
Licet cod.
Ad ooſtram cod.
De cognatione ſpirituali. fol. 195
Vtrum autem cod.
Super eo cod.
Martinus cod.
Contracto cod.
Tua nos cod.
De cognatione legali. fol. 195
Si qua cod.
De conſanguinitate, & affinitate. fol. 195.
Ex literis cod.
Super eo cod.
Quod cod.
De infidelibus cod.
Quicirca cod.
Tua nos duxit 196
Non debet cod.
Vir qui cod.
De calumniatoribus. fol. 205
Cum fortius cod.
Cum dilectus cod.
De clericis pugnantibus in duello. fol. 212.
Porro cod.
Henricus cod.
De crimine falſi. fol. 214
Falſidicus cod.
Super eo cod.
Ad audientiam cod.
Cura ſæpe cod.
Quam graui cod.
Ad falſariorum cod.
Accedena cod.
Ex conſcientia cod.
De colluſione detegenda. fol. 214
Scripta cod.
Crimina cod.
Audiuimus cod.
In tantum cod.
De clerico uenatore. fol. 215
Epiſcopum cod.
De clerico percuſſore. fol. 215
Si quis cod.
Præſentium cod.
Continentiam cod.
De clerico excommunicato depoſito miniſtrante. fol. 215
Si quis epiſcopus cod.
Si quis presbyter cod.
Latores cod.
Illud cod.
Poſtulaſtis cod.
Propoſuit cod.
Apoſtol. Sed. cod.
Si celebrat cod.
De clerico non ordi. mi. fol. 215
Si quis cod.
Ex literis cod.
De clerico per ſaltũ promoto. fo. 216
Continebant cod.
De clericis peregrinantibus, uide de peregrinantibus clericis.

D

De dilationibus. fol. 88
Dilecti cod.
Pręterea cod.
Literę cod.
Expoſuit cod.
De dolo & contumacia. fol. 98
Ad hęc cod.
Ex literis cod.
Cauſam cod.
Prout cod.
Finem cod.
Cum dilecti 99
Cum olim cod.
Veritatis cod.
Contingit cod.
Venerabilis ∴ cod.
Actor cod.
De depoſito. fol. 160
Grauis illa cod.
Bona fides cod.
De decimis primitijs & oblationibus. fol. 170
Decimam cod.
Nouum genus cod.
Ex multiplici cod.
Commiſſum cod.
Nuncios cod.
Dilecti cod.
Suggeſtum cod.
Ex parte cod.
Ad aodientiam ∴ cod.
Quoniam cod.
Parochianos cod.
Ad hoc cod.
De terris cod.
Quamuis cod.
Dum ſint homioes cod.
Prohibemus cod.
Ad Apoſtolicę cod.
Non eſt cod.
Ex tranſmiſſa cod.
A nobis 171
Tua cod.
Tua nobis cod.
Ex parte tua ∴ cod.
Paſtoralis cod.
Cum contingat cod.
Cum in tua cod.
Dudum cod.
In aliquibns 172
Cum non ſit cod.
Nuper cod.
Interdicimus cod.
De deſponſa. impube. fol. 192
Tua fra. cod.
Vbi non eſt cod.
Puberes cod.
Literas cod.
Accelsit cod.
Continebatur ∴ cod.
De illis cod.
A nobis cod.
De illis cod.
Atteſtationes cod.
Ex literis ∴ cod.
Quod pueri cod.
Ad diſſoluendum cod.
Toę 193
De diuortijs. fol. 199
Quęſiuit cod.
Porro cod.
Significaſti cod.
Ex literis cod.
De illa ∴ cod.
Quanto cod.
Gaudemus cod.
De donationibus. fol. 163
Fraternitatem cod.
Cęterum cod.
Conſultationibus ∴ cod.
Per tuas cod.
Cum dilec. cod.
Paſtoralis cod.
Inter dilec: ∴ cod.
Apoſtolicę 164
Propter cod.
De donationibus inter uirũ & uxorem, & de dote poſt diuortium reſtituenda. fol. 199
Significaoit · cod.
De prudentia cod.
Plerunqoe . cod.
Et ſi neceſſe ∴ cod.
Per veſtras cod.
Donatio 200
De delictis puerorum. fol. 214
Quęris cod.
Referente 215

E

De electione & electi poteſtate. f. 19
Nullus cod.
Oſius cod.
Poſtquam cod.
Significaſti cod.
Quia diligentia ∴ cod.
Licet conſtituta cod.
Cum iocunctis cod.
Caoſam contulerunt 20
Noſti cod.
Conſiderauimus cod.
Suffraganeis cod.
Sqper eo 21
Cum monaſterium cod.
Cum terra cod.
Tranſmiſſam cod.
Cum inter R. cod.
Qualiter ∴ 22
Cum inter cod.
Cum nobis cod.
Innotuit cod.
Cum inter ea. 23
Dudum conſcientias cod.
Bonę memorię Magunt. cod.
Qoerelam 24
Cum Vintonienſis 25
Per inquiſitionem 26
Cum cauſam cod.
Quod ſicut cod.
Auditis 27
In cauſis cod.
Cum eccleſia Vulterana 28
Cum dilecti cod.
Cum in iure 29
Venerabilem cod.
Coram cod.
Bonæ memoriæ cod.
Cum ad noſtram 30
Officij cod.
Illa quotidiaoa cod.
Scriptum eſt ∴ 31
Ne pro defectu cod.
Quia propter cod.
Quiſquis 33
Nihil eſt cod.
Vt pręteritę ∴ cod.
Cum poſt 34
Conſtitutus cod.
Eccleſia veſtra cod.
Cum in magiſtrum cod.
Cumana cod.
Sacroſancta cod.
Cum in veteri cod.
Congregato cod.
Dudum eccleſia ∴ cod.
Io geneſi 36
Maſſana cod.
Eccleſia veſtra cod.
Publicato 37
Si alicuius ∴ cod.
Lib.6. His qoibus cod.
Lib.6. Statoimus cod.
In electionibus 38
De ætate & qualitate, & ordine pręficiendorum. fol. 44
Vt Abbates cod.
Ex ratione cod.
Indecorum cod.
Eam te cod.
Pręterea 45
Quęris à oobis cod.
Ad aures cod.

Cum

Elenchus Titulorum & Capitulorum.

Cum bonæ	eod.
A multis	eod.
Tuam in domino	eod.
Cum contingit	eod.
Intelleximus	eod.
Accepimus	eod.
Cum ſit ars artium	46
Quamuis multa	eod.
De eo qui mittitur in poſſeßionem cauſa rei ſeruandæ.	fol.100
Conſtitutis	eod.
Cum ſicut	eod.
Cum veniſſent	eod.
Si aduerſarius	eod.
Cum obtinendis	101
De exceptionibus.	fol.119
Denique	eod.
A nobis	eod.
Cum eccleſiaſticę	120
Paſtoralis	eod.
Cum inter priorem	eod.
Cum venerabilis	eod.
Olim	121
Dilecti filij	eod.
Apoſtolicæ ∴	eod.
Pia	eod.
Dilectæ	122
Significauerunt	eod.
Exceptionem	eod.
Aduerſario tuo	eod.
Venerabilem	eod.
De emptione & venditione.	fo.160
Placuit	eod.
Vt menſuræ	eod.
Cum dilecti	eod.
Peruenit ∴	eod.
Ad noſtram	eod.
Cum cauſa	161
Si venditor	eod.
De eccleſiis ædificandis vel reparandis.	fol.188
Cum dicat	eod.
Ad audientiam noſtram	eod.
De his	eod.
Ad audientiam	eod.
De eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium.	f.194
Propoſitum	eod.
Significauit	eod.
Super hoc	eod.
Ex literarum ∴	eod.
Lib.6.Cum haberet	eod.
Significaſti	eod.
Veniens	eod.
Si quis vxorem	eod.
De eo qui cognouit conſanguineam vxoris ſuæ.	fol.195
Si quis	eod.
Veniens	eod.
De illo	eod.
Super eo ∴	eod.
Diſcretionem	eod.
Fraternitati	eod.
Ex literis	eod.
Veniens	eod.
De eo qui furtiuè ordines recepit. fol.	216
Veniens	eod.
Cum S.lator	eod.
Innotuit nobis	eod.
De exceſſibus prælatorum	fol.216.
Peruenit	eod.
Ad hoc	eod.
Ad aures noſtras	eod.
Sanè	eod.
Illud	eod.
Cum ad quorundam	eod.
Sicut vnire	eod.
Qnamuis ſit	eod.
Ex literis	eod.
Inter dilectos	eod.
Accedentibus	217

Dilecta in Chriſto	eod.
Grauem	eod.
Nimis iniqua	eod.
Nimis praua	eod.
Tanta eſt clauis	eod.
F	
De filijs presbyterorum ordinandis, vel non.	fol.46
Vt filij presbyterorum	eod.
Ad præſentiam	eod.
Præſentium	eod.
Conquerente	eod.
Veniens ∴	eod.
Propoſuit	47
Ex tranſmiſſa	eod.
Conſtitutus	eod.
Ex tua nobis	eod.
Quoniam	eod.
Ad extirpandas ∴	eod.
Ad hoc	eod.
Michael presbyter	eod.
Literas	eod.
Cum decorem	eod.
Ad abolendam	eod.
Dilecti filij qui	eod.
Nimis	eod.
De foro competenti.	fol.82
Si quis	eod.
Nullus	eod.
Sanè	eod.
Si quis contra	eod.
Si clericus laicum ∴	eod.
Ex tranſmiſſa	eod.
Verum	eod.
Cum ſit generale	eod.
Licet ex ſuſcepto	eod.
Ex tenore	83
Si diligenti	eod.
Cum contingat	eod.
Poſtulaſti	eod.
Ex parte B.	eod.
Cunqueſtus ∴	eod.
Dilecti filij	eod.
Significaſti	84
Propoſuiſti	eod.
Licet ratione delicti	eod.
Romana eccleſia	eod.
De ſeruis.	fol.89
Omnes	eod.
Quoniam	eod.
Licet tamen	eod.
Capellanus ∴	eod.
Conqueſtus	eod.
De fide inſtrumentorum.	fol.112
Si ſcripturam	eod.
Scripta	113
Ex literis	eod.
Accepimus	eod.
Contingit	eod.
Inter dilectos	114
Quod ſuper his ∴	eod.
Paſtoralis	eod.
Cum dilectus	eod.
Cum Ioannes Eremita	eod.
Ex parte	115
G.perpetuus	eod.
Imputari	eod.
Si cautio	eod.
Cum P.tabellio	eod.
Si inſtrumenta	eod.
De feudis.	fol.162
Inſinuatione	eod.
Ex parte	eod.
De fideiuſſoribus.	fol.162
Clericus	eod.
Peruenit	eod.
Conſtitutus	eod.
Quod quibuſdam	eod.
Eum pro quo	163
De frigidis & maleficiatis, & impoten. coeundi.	fol.196
Accepiſti	eod.

Quod ſede	eod.
Ex literis	eod.
Conſultationi	eod.
Fraternitatis	eod.
Literę ∴	197
De furtis.	fol.212
Qui furatur	eod.
Aures	eod.
Si quis	eod.
Qui cum fure ∴	eod.
Ex literis	213
H	
De his quæ vi metusve cauſa fiunt.	f.73
Actio	eod.
Relatum	eod.
Abbas	eod.
Ad aures noſtras	eod.
Ad audientiam ∴	eod.
Sacris	eod.
Cum dilectus	eod.
Super eo	eod.
De his quæ fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli.	fol.157
Irrita	eod.
Continebatur	eod.
Cum nos	eod.
Nouit	eod.
Quanto ∴	eod.
Ea noſcitur	eod.
Cum Apoſtolica	eod.
Tua nuper	eod.
Paſtoralis	eod.
Etſi	eod.
De his quæ fiunt à maiori parte capituli.	fol.158
Cum in cunctis	eod.
Quæſiuit	eod.
Ex ore	eod.
Ex parte	eod.
De hæreticis.	fol.208
Dubius ∴	eod.
Firmiſsimè	eod.
Fraternitatis	eod.
Si quis	209
Sicut ait	eod.
Ad abolendam ∴	eod.
Vergentis	eod.
Si aduerſus	eod.
Cum ex iniuncto	eod.
Excommunicamus	eod.
Excommunicauimus	eod.
Abſolutos	eod.
De homicidio voluntario vel caſuali. fol.	210
Si quis	eod.
Interfeciſti	eod.
Si perfodiens	eod.
Cum iuramento ∴	eod.
Si quis homicida	eod.
Sicut dignum	eod.
Presbyterum	eod.
Continebatur	eod.
Lator ∴	eod.
Suſcepimus	211
Ad audientiam	eod.
Dilectus	eod.
Ex literis	eod.
Significaſti	eod.
Petrus diaconus	eod.
Significaſti ∴	eod.
Tua nos	eod.
Sicut ex literarum	eod.
Poſtulaſti	eod.
Exhibita	eod.
Petitio tua	eod.
I	
De in integrum reſtitutione.	fol.74
Requiſiuit	eod.
Cum veniſſent	eod.
Auditis	75
Ex literis	eod.
Tum ex	eod.

Suſcitata	76
Coram	eod.
Conſtitutus	77
Cauſa	eod.
Beneficio	eod.
De iudicijs.	fol.80
De quo vult Deo ∴	eod.
Decernimus	eod.
Quanto	eod.
At ſi clerici	eod.
Cęterum	eod.
Dilecti	eod.
Intelleximus ∴	eod.
Clerici	eod.
Cauſam	eod.
Cum non ab homine	eod.
Quia V.	eod.
Cum veniſſent	eod.
Nouit ille	eod.
Paſtoralis	81
Examinata	eod.
Cum deputati ∴	eod.
Cauſam	82
Exhibita	eod.
Venerabilis	eod.
Significauerunt	eod.
Iuris eſſe	eod.
De iuramento calumniæ.	fol.87
Inhærentes	eod.
Literas	eod.
In pertractandis	88
Imperatorum	eod.
Cęterum ∴	eod.
Cum cauſam	eod.
Cum in cauſa	eod.
De iureiurando.	fol.117
Ex adminiſtrationis	eod.
Peruenit	eod.
Ego Epiſcopus	eod.
Nullus	eod.
Debitores	eod.
Ad noſtram ∴	eod.
Si vero	eod.
Ex reſcripto	eod.
Querelam	eod.
Tua nos	eod.
Cum quidam ∴	eod.
Sicut	eod.
Veritatis	eod.
Verum	eod.
Veniens	eod.
Breui	eod.
Quanto ∴	118
Venientes	eod.
Ad noſtram	eod.
Ad noſtram 3.	eod.
Ea te	eod.
Quintauallis	eod.
Tua nos ∴	eod.
Quemadmodum	eod.
Et ſi Chriſtus	eod.
Sicut noſtris	119
Cum contingat	eod.
Sicut ∴	eod.
Nimis	eod.
Petitio	eod.
Ex literis	eod.
Intellecto	eod.
Mulieri ∴	eod.
Clericus	eod.
Iuramentum	eod.
De inſtitutionibus.	fol.151
Non amplius	eod.
In eccleſia	eod.
Ex frequentibus	eod.
Auctoritate	eod.
Ad decorem ∴	eod.
Cum veniſſent	eod.
Cum ad noſtram	152
De iurepatronatus.	fol.180
Perlatum	181
Quicunque	eod.

Quoniam

Elenchus Titulorum & Capitulorum.

Qnonlam eod.
Præterea eod.
Quod autem eod.
Quia clerici eod.
Ex literis eod.
Illud eod.
Querimoniam ∴ eod.
Cum laici eod.
Cura eod.
Si vero eod.
Cum ſecundum ∴ eod.
Ex inſinuatione eod.
Conſuluit 185
Nullus eod.
Significaſti eod.
Conſultationibus eod.
Suggeſtum eod.
Relatum eod.
Eam te eod.
Præterea eod.
Cum autem eod.
Nobis ∴ eod.
Per veſtras eod.
Cum propter eod.
Cum dilectus eod.
Paſtoralis 183
Poſtulaſti eod.
Tranſmiſſæ eod.
De immu eccle. cœmeterij, & rerum ad eas pertinentium. fol. 188
Et in domibus eod.
Peruenit 189
Indicatum eod.
Non minus eod.
Cum eccleſia ∴ eod.
Inter alia eod.
Aduerſus eod.
Quia plerique eod.
De Iudæis & Saracenis et eorum ſeruis. fol. 208
Præſenti eod.
Multorum eod.
Ita quorundam eod.
Iudęi eod.
Sicut Iudęi eod.
Quam ſit ∴ eod.
Significauit eod.
Quod olim eod.
Ad liberandum eod.
De infantibus & languidis expoſitis. fol. 210
Si à patre eod.
De iniurijs & damno dato. fol. 210
Si rixati eod.
Si lęſerit eod.
Si egreſſus eod.
Si quis eod.
Olim eod.
In noſtra ∴ eod.
Si culpa tua eod.

L

De libelli oblatione. fol. 84
Ignarus eod.
Significantibus 85
Dilecti filij eod.
De litis conteſtatio. fol. 85
Olim eod.
Exceptionis eod.
Vt lite non conteſtata ne procedatur ad teſtium receptionē, vel ad diffinitiuam ſententiam. fol. 85
Ad hęc Deus eod.
Accedens 86
Tuæ fraternitatis eod.
Accedens. 2. eod.
Quoniam frequenter eod.
De locato & conducto. fol. 161
Ex reſcripto eod.
Veſtra eod.
Propter ſterilitatem eod.
Potuit eod.
De maioritate & obedientia. fol. 66
Cum certum eod.
Si quis eod.
Legebatur eod.
Omnes clerici eod.
Illud dicimus eod.
Solitę ∴ eod.
Per tuas eod.
Inter quatuor eod.
Quod ſuper 67
Cum in eccleſijs eod.
His quæ pro eccleſia eod.
Dilecta eod.
Dilecti filij eod.
Cum olim eod.
Statuimus eod.
Cum inferior 68
Humilis eod.
De mutuis petitionibus. fol. 85
Ex literis eod.
De matrimonio contracto contra interdictum eccleſiæ. fol. 197
Literę eod.
Ex literis eod.
De magiſtris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. fol. 208
Quoniam eod.
Prohibeas eod.
Quanto eod.
Quia eod.
De maledicis. fol. 215
Innotuit eod.

N

Ne ſede uacan. aliquid innouetur. fol. 156
Nouit eod.
Illa 157
Conſtitutus eod.
Ne clerici uel monachi ſecularibus negocijs ſe immis. fol. 189
Multa ſunt eod.
Sacerdotibus 190
Non magnopere eod.
Clerici eod.
Secundum eod.
Sicut te eod.
Sententiam ſanguinis eod.
Super ſpecula eod.
De natis ex libero uentre. fol. 195
Indecens eod.
Ne prælati uices ſuas, uel eccleſias ſub annuo cenſu cōcedant. f. 208
Pręterea eod.
Quia in quibuſdam eod.
Quoniam enormis eod.
Querelam eod.
De noui operis nunc. fol. 218
Intelleximus eod.
Cum ex iniuncto eod.
Significantibus eod.

O

De ordinatis ab epiſcopo qui epiſcopatui reſignauit. fol. 44
Requiſiuit eod.
Cum clericus eod.
De ordine cognitionum. fol. 90
Intelleximus eod.
Cum dilectus eod.
Tuam eod.
Super eod.
De obligatis ad ratiocinia. fol. 48
Magnus epiſcopus eod.
De officio Archid. fol. 49
Vt Archid. eod.
Ea quę 50
Cum ſatis eod.
Archidia. ∴ eod.
Ad hęc eod.
Significaſti eod.
Vt noſtrum eod.
Dilecto filio eod.
De offi. Archipresby. fol. 51
Vt Archipresbyter eod.
Miniſterium eod.
Officium eod.
Vt ſingulę eod.
De offi. Primicerij. fol. 51
Vt Primicerius eod.
De offi. cuſtodis. fol. 51
Cuſtos eod.
De offi. Vicarij. fol. 51
Ad audientiam ∴ eod.
Prouideas eod.
Ad hoc eod.
Clericos eod.
Tua nobis eod.
Lib. 6. Romana eccleſia eod.
De offi. & poteſtate iudicis delegati. fol. 51
Quia quęſitum 52
Sanè eod.
Si pro debilitate eod.
De cauſis eod.
Pręterea eod.
Significaſti eod.
Si quando eod.
In literis eod.
Conſultationibus 53
Sanè eod.
Ex parte eod.
Ex parte tua ∴ eod.
Quoniam eod.
Super eo eod.
Cauſam eod.
Cauſam quę eod.
Cum te ∴ eod.
Relatum eod.
Ratum eod.
Prudentiam eod.
Cum cauſa 55
Cum ſuper eod.
Conſuluit ∴ eod.
Inſinuante eod.
Quęrenti eod.
Super quęſtionum eod.
Paſtoralis 57
Ex literis 58
Licet eod.
Cum in iure ∴ 59
Cum olim Abbas eod.
Cum olim Magiſter eod.
Coram dilec. eod.
Cum R. 60
Cum contingat eod.
Venerab. eod.
Significantibus eod.
Suſpitionis 61
P. & G. ∴ eod.
Cum viceſimum eod.
Vno delegatorum eod.
Quoniam Apoſtolica eod.
Statuimus eod.
De offi. Legati. fol. 62
Cum non eod.
Niſi ſpecialis eod.
Quod translationem eod.
Licet eod.
Dilectus eod.
Nouit eod.
Volentes eod.
Excommunicatis ∴ eod.
Nemini eod.
De offi. ordinarij. fol 62
Pernitioſam eod.
Si ſacerdos 63
Cum ab eccleſiarum eod.
Cum vos eod.
Ex parte tua eod.
Significauit eod.
Quanto 64
Ad reprimendam eod.
Duo ſimul eod.
Quod ſedes eod.
Paſtoralis eod.
Licet eod.
Irrefragabili eod.
Quoniam 65
Inter cętera eod.
Conquerente eod.
Viduata ∴ 66
Dilectus eod.
Graue eod.
His quibus eod.
Lib. 6. Romana eccleſia eod.
De offi. iudicis. fol. 66
Ex literis eod.
Iudicis officium eod.
De obſeruatione ieiun. fol. 188
Ex parte veſtra eod.

P

De poſtulatione præla. fol. 16
Ad hæc eod.
Gratum 17
Bonę memorię. 1. eod.
Bonæ memorię. 2. eod.
Poſtulationem 18
Et ſi vnanimiter eod.
De pactis. fol. 68
Antigonus eod.
Quod in conuentionibus eod.
Cum pridem eod.
Accepimus eod.
Cum clerici eod.
Plerique eod.
Pactiones eod.
De plus petitionibus. fol. 95
Conſilium eod.
De poſtulando. fol. 69
Clerici eod.
Ex parte 70
Cum ſacerdotis eod.
De procuratoribus. fol. 70
Aliaſquidem eod.
Querelam eod.
Ex inſinuatione eod.
In noſtra ∴ eod.
Tuę 72
Cum pro cauſa eod.
Quia in cauſis eod.
Auditis eod.
Petitio veſtra ∴ eod.
Accedens 73
Dilectus eod.
Conſtitutis eod.
Mandato 106
Non iuiuſtè eod.
Conſulti eod.
De probationibus. fol. 102
Ex epiſtolæ eod.
Sicut eod.
Ex literis eod.
Propoſuiſti ∴ eod.
Tertio loco eod.
Iurauit eod.
Poſt ceſſionem eod.
In pręſentia 103
Licet cauſam ∴ eod.
Per tuas 104
Quoniam contra eod.
Ad noſtram eod.
Cum cauſam eod.
Cauſam 105
Cum bonę eod.
De præſumptionibus. fol. 115
Sicut eod.
Afferte 116
Nullus eod.
Nonne eod.
Scribam ∴ eod.
Quia veriſimile eod.
Illud eod.
Literas eod.
Tertio loco eod.
Literas 2. eod.
Cum in iuuentute eod.
Dudum eod.
De præſcriptionibus. fol. 122

Placuit

Elenchus Titulorum & Capitulorum.

Placuit cod.
Nihil 113
Sanctorum cod.
De quarta cod.
Vigilanti cod.
Ad aures cod.
Cauſam cod.
Illud cod.
Quia finibus cod.
Ex tranſmiſſa cod.
Accedens cod.
Cum non liceat cod.
Ad audientiam cod.
Auditis cod.
Cum ex officij 124
Si diligenti cod.
Cum olim cod.
Veniens 125
Quoniam omne cod.
De peregrinantibus clericis. fo. 142.
Conquerente cod.
De præbendis & dignitatibus f. 145
Vt nullus cod.
Non liceat cod.
Ratio cod.
Epiſcopus cod.
Quia multum cod.
Cum teneantur cod.
Referente cod.
Maioribus cod.
Relatum cod.
Auaritiæ cod.
Significatum cod.
De monachis cod.
Præterea cod.
Cum non 147
Cum ſecundum cod.
Inter cętera cod.
Cum iam dudum cod.
Dilectus cod.
Tuæ 148
Niſi cod.
Pro illorum cod.
Accedens cod.
Dilecto cod.
Vacante 149
Dilecto cod.
De multa cod.
Graue 150
Extirpandę cod.
In Lateranen. cod.
Licet 151
Expoſuiſti cod.
Dilectus cod.
Super cod.
Cum cauſam cod.
Venerabilis cod.
Cum olim cod.
De precarijs. fol. 160
Precarię cod.
De precarijs cod.
Precarium cod.
De pignoribus & alijs cautionibus. fol. 162
Nullus cod.
Lator cod.
Ex præſentium cod.
Illo vos cod.
Ex literis cod.
Cum contra cod.
Significante cod.
Cum conſtet cod.
De peculio clericorum. fol. 164
Inueſtigandum cod.
Presbyter cod.
Inquirendum cod.
Si quis cod.
De parochijs & alienis parochianis. fol. 169
Ius parochiale cod.
Si epiſcopus cod.
Vt dominicis cod.
Nullus cod.
Super eo cod.
Significauit cod.
De presbytero non baptizato f. 188
Si quis cod.
Apoſtolicam cod.
Veniens cod.
De priuilegiis & exceſſibus priuilegiatorum. fol. 218
Epiſcopalia cod.
Cum & plantare 219
Dilectis cod.
Ad hæc cod.
Si de terra cod.
Porro cod.
Recepimus cod.
Petentibus cod.
Tuarum cod.
Cum olim cod.
Ex parte Abbatiſſę cod.
Cum olim Papa cod.
Cum capella 220
Ex ore cod.
Ex parte cod.
Paſtoralis cod.
Petiſtis 221
Quoniam cod.
Quia circa cod.
Antiqua cod.
Vt priuilegia cod.
Quod vero cod.
Quanto cod.
Ex parte cod.
Quia cod.
In his cod.
Dudum cod.
Quidam 222
Conſultationi cod.
Volentes cod.
De purgatione cano. fol. 222
Nobilis cod.
Si quis cod.
Moniales cod.
Si quis cod.
Quotiens cod.
Nos cod.
Cum P. cod.
Ex tuarum cod.
Inter cod.
Cum in iuuentute cod.
Accedens cod.
Cum dilec. cod.
Accepimus cod.
De purgatione vulgari. fol. 223
Iuta cod.
Significantibus cod.
De pœnis. fol. 223
Presbyteri cod.
Licet cod.
Calumniam cod.
Quod in dubijs cod.
Conſtitutus cod.
Super his cod.
Tuam cod.
Dilectus 224
Grauem cod.
Lib. 6. Romana cod.
De pœnitentijs & remiſ. fol. 224
Manifeſta cod.
Qui presbyterum cod.
Significauit cod.
Quod autem cod.
Quod quidam cod.
Licet cod.
Quæſitum cod.
Oſtilij cod.
Noua cod.
Quod in te cod.
Omnis cod.
Cum infirmitas 225
Cum ex eo cod.
Noſtro cod.
Lib. 6. Romana cod.
Q
Qui clerici vel vouentes matrimo. contrahere poſſunt. fol. 194
De diacono cod.
Ex literarum cod.
Meminimus cod.
Contulit cod.
Veniens cod.
Rurſus cod.
Inſinuante cod.
Qui filij ſint legitimi. fol. 197
Conqueſtus cod.
Cum inter cod.
Tranſmiſſæ cod.
Cauſam quæ cod.
Lator cod.
Tanta cod.
Cauſam quę cod.
Perlatum 198
Referente cod.
Peruenit cod.
Per tuas cod.
Peruene. f. n. cod.
Ex tenore cod.
Qui matrimonium accuſare poſſunt. fol. 198
Relatum cod.
A nobis cod.
Videtur cod.
Inſuper cod.
Significante cod.
Cum in tua cod.
Quod met. cau. vide de his, quæ vi metuſve cauſa.
R
De reſcriptis. fol. 3
Sicut Romana 4
Ex parte cod.
Cęterum cod.
Inter cętera cod.
Cum ordinem cod.
Eam te 5
Ad aures cod.
Si autem cod.
Ad hęc cod.
Ad audientiam cod.
Ex parte cod.
Sciſcitatis 6
Paſtoralis cod.
Sedes 7
Ex tenore cod.
Cum adeo cod.
Cauſam quę cod.
Conſtitutus cod.
Super literis 8
Edoceri 9
Cum dilecta cod.
Plerunque 10
Cum contingat cod.
Olim cod.
Dilecti filij cod.
Poſtulaſti 11
Nonnulli cod.
Dilectus cod.
Capitulum cod.
Ad audientiam 12
In noſtra cod.
Ex parte decani cod.
Significante cod.
Significauit cod.
Ex inſinuatione cod.
Mandatum 13
Literis cod.
Abbate cod.
Ab excommunicato cod.
Si proponente 14
Quia nonnulli cod.
Lib. 6. Cum in multis cod.
Lib. 6. Pręſenti cod.
Lib. 6. Diſpendia cod.
De renunciatione. fol. 39
Cum inter P. cod.
Ex tranſmiſſa cod.
Super hoc cod.
Admonet 40
In pręſentia cod.
Sanè cod.
Quod in dubijs cod.
Niſi cum pridem cod.
Poſt translationem 4c
Quidam cod.
Veniens cod.
Lectę 42
Dilecti cod.
De reſtitutione ſpolia. fol. 93
Licet multum cod.
Solicitę cod.
Accepia cod.
Audita 94
In literis cod.
Item 95
Conquerente cod.
Ex tranſmiſſa cod.
Cum veniſſent cod.
Ex conqueſtione cod.
Grauis cod.
Olim cauſam cod.
Literas 96
Ex parte cod.
Cum ad ſedem 97
Olim 2. cod.
Olim 3. cod.
Sæpe cod.
Piſanis 98
Lib. 6. Frequens. cod.
De reſtitutione in integrum, vide de In integ. reſti.
De rebus eccleſiæ alienandis, vel no. fol. 159
Non liceat cod.
Qui res cod.
Conſenſus cod.
Epiſcopi cod.
Nulli cod.
Si quis cod.
Ad aures cod.
Vt ſuper cod.
Ad audientiam cod.
Poſſeſsiones cod.
Ad noſtram cod.
Cum laicis cod.
Lib. 6. Dudum. cod.
De rerum permutatione. fol. 161
Si Princeps cod.
Vt commutationes cod.
Mancipia cod.
Iuſtum cod.
Quęſitum cod.
Ad quęſtiones 162
Cum olim cod.
Cum vniuerſorum cod.
Exhibita cod.
De regularibus & tranſeuntibus ad religionem. fol. 172
Nullus cod.
Si quis cod.
Vt clerici cod.
Vidua cod.
Ioannes cod.
Quia cod.
Non eſt nobis cod.
Ad noſtram cod.
Super eo 173
Sanè ſignificatum cod.
Cum virum cod.
Porrectum cod.
Cum ſimus cod.
Sicut tenor cod.
Ad Apoſtolicam cod.
Sicut nobis cod.
Licet quibuſdam cod.
Veniens 174
Conſulti cod.

Poſtulaſti

Elenchus Titulorum & Capitulorum.

Poſtulaſti eod.
Ex parte tua eod.
Statuimus eod.
Ne religioſi eod.
De religioſis domibus, vt epiſcopo ſint ſubdita. fol.179
Nunc autem eod.
Quia monaſterium eod.
De xenodochijs eod.
Ad hæc eod.
Conſtitutus eod.
Cum venerabilis eod.
Cum dilectus eod.
Ne nimia 180
De reliquijs & veneratione ſanctorum. fol.188
Audiuimus eod.
De raptoribus, incendiarijs & violatoribus eccleſiarum. fol.212
De illis eod.
Super eod.
Excommunicationis eod.
In Archiepiſcopatu eod.
In literis eod.
Cum cauſa eod.
De regulis iuris. fol.236
Omnis eod.
Eſtote eod.
Qui ſcandalizauerit eod.
Quod latenter eod.
Cum in contemplatione eod.
Qui ex timore eod.
Quamuis eod.
Indignum eſt eod.

S

De ſumma Trini. & fide Catholica. fol. 1
Firmiter eod.
Damnamus eod.
De ſupplenda neg. præla. fol.42
Statuimus eod.
Sicut eod.
Licet eod.
Literas eod.
Dilecto eod.
Romana eod.
Grandi eod.
De ſcrutinio in ordine faciendo. f.44
Ex parte tua eod.
De ſacra vnctione. fol.46
Cum veniſſet eod.
De ſacramentis iterandis, vel non. fol. 46
Paſtoralis eod.
A nobis eod.
Presbyter eod.
De ſeruis non ordinandis, & eorum manumiſſione. fol.47
Inſtruendi eod.
De ſeruorum eod.
De famulis 48
Nullus eod.
Eo libentius eod.
Miramur eod.
Dilectus eod.
De ſyndico. fol.73
Sicut ſtudij eod.
De ſequeſtrationibus poſſeſſionum, & fructuum. fol.101
Ad hoc eod.
Dilectus eod.
Ab eo eod.
De ſententia & re iudicata. fol.125
Sententia eod.
De cętero 126
Cum aliquibus eod.
Latos eod.
Cum cauſa eod.
Inter cęteras eod.
Tenor eod.
Cum olim eod.
Cum inter eod.
Cauſam quæ eod.
Quod ad conſultationem eod.
Sicut 127
Cum ſuper eod.
Cum Bertoldus 128
In cauſis eod.
Inter 129
Suborta eod.
Cum I. & A. eod.
Cum te ad probandum eod.
Quamuis eod.
Abbate 130
Ad Apoſtolicæ eod.
Cum æterni eod.
Duobus 131
De ſolutionibus. fol.163
Ad hæc eod.
Si quorum eod.
Odoardus eod.
Ia qui eod.
De ſucceſſionib. ab inteſtato. f.167
Sed hoc eod.
Sancto eod.
Cum dilectus eod.
De ſepulturis. fol.167
Nos eod.
Relatum 168
Fraternitatem eod.
De his eod.
Ex parte eod.
Cum liberum eod.
De vxore eod.
Cum ſuper eod.
Certificari eod.
In noſtra 169
Ex parte eod.
Sacris eod.
Abolendæ eod.
Parochiano eod.
De ſtatu monachorum & canonicorum regularium. fol.177
Theodoſius eod.
Monachi eod.
Recolentes eod.
Super eod.
Quod Dei eod.
Cum ad monaſterium eod.
In ſingulis 178
Ea quæ eod.
De ſponſalibus & matrimonijs. f.190
De Francia eod.
Iuuenis eod.
Ad audientiam eod.
De illis eod.
De muliere eod.
Ex literis eod.
Ex parte eod.
Ex literis eod.
Non eſt 191
Præterea eod.
Veniens eod.
Cum locum eod.
Veniens eod.
Commiſſum eod.
Requiſiuit eod.
Cum in Apoſtolica eod.
In præſentia eod.
Inter opera eod.
Ad id eod.
Sicut eod.
Cum apud eod.
Tuæ fraternitatis eod.
Tua nos eod.
Cum in tua eod.
Conſultationi 192
Gemma eod.
Si inter eod.
Adoleſcens eod.
De ſponſa duorum. fol.193
Duobus eod.
Tua eod.
De ſecundis nuptijs. fol.200
Dominus eod.
Cum ſecundum eod.
De ſimonia, & ne aliquid pro ſpiritualib. exigatur, vel promittatur. f.205
In ordinando eod.
Si quis eod.
Accuſatum eod.
Quotiens eod.
Sicut eod.
Tanta eod.
Non ſatis eod.
Cum in eccleſia eod.
Cum ſit Romana eod.
De hoc eod.
Cum eſſet 206
Nemo eod.
Querelam eod.
Ex diligenti eod.
Et ſi quęſtiones eod.
Veniens eod.
Ex tuæ eod.
Ad noſtram eod.
De ſimoniacę eod.
Matthæus eod.
Ad aures eod.
De regularibus eod.
Ex inſinuatione eod.
Nobis eod.
Dilectus eod.
Dilectus 2. eod.
Licet Hely. eod.
Per tuas eod.
Sicut 207
Tua nos eod.
Per tuas eod.
Conſulere eod.
Sicut eod.
Quoniam eod.
Audiuimus eod.
Ad Apoſtolicam eod.
Ne Dei eod.
Si quis eod.
Mandato eod.
De ſchiſmaticis. fol.209
Quod à prædeceſſore eod.
Fraternitati 210
De ſortilegijs. fol.214
Ex tuarum eod.
Eccleſia veſtra eod.
De ſententia excõicationis. fol.225.
Super eo eod.
Monachi eod.
Si vero eod.
Si vero aliquis 226
Non dubium eod.
Mulieres eod.
Porro eod.
Nulli eod.
Parochianos eod.
Ea tenore eod.
De cętero eod.
Ea noſcitur eod.
Cum non ab homine eod.
Cum deſideres eod.
Veniens eod.
Peruenit eod.
Significauit eod.
Tua nos eod.
Ad eminentiam eod.
A nobis eod.
Conqueſti eod.
Perpendimus eod.
Vniuerſitatis eod.
In audientia eod.
Quod de his eod.
Cum pro cauſa 227
A nobis eod.
Nuper eod.
Quod in dubijs eod.
Inter alia eod.
Cum illorum eod.
De monialibus eod.
Si verè 228
Vt famæ eod.
Contingit eod.
Relatum eod.
Sacris eod.
Per tuas eod.
Si aliquando 229
Officij eod.
Reſponſio eod.
Inquiſitioni eod.
Contingit eod.
In præſentia eod.
Quantæ eod.
Sacro eod.
Nouerit 230
Venerabili eod.
Grauem 231
Cum voluntate eod.
Duobus eod.
Permittimus eod.
Quamuis eod.
Lib.6. Cum medicinalis eod.
Lib.6. Solet. eod.
Lib.6. Statuimus 232
Lib.6. Quia periculoſum eo.
Lib.6. Romana 233
Lib.6. Dilecti filij eod.
Lib.6. Venerabilibus eod.

T

De tranſlatione prælatorum. fol.38
Cum ex illo eod.
Inter corporalia eod.
Quanto eod.
Licet eod.
De temporibus ordinationũ & qualitate ordinandorum. fol.45
Subdiaconos eod.
Sanè eod.
De eo eod.
Ex tenore eod.
Ad aures 43
Si Archiepiſcopus eod.
Nec epiſcopi eod.
Cum quidam eod.
Cum ſecundum eod.
Ex parte eod.
Quod tranſlationem eod.
Cum in diſtribuendis eod.
Literas eod.
Vel non eſt eod.
Dilectus eod.
Conſultationi 44
Quæſitum eod.
De treuga & pace tenenda. fol.68
Treugas eod.
Innouamus eod.
De tranſactionibus. fol.68
Sicut eod.
Statuimus eod.
Contingit 69
Veniens eod.
Conſtitutus eod.
De cętero eod.
Ex literis eod.
Super eo eod.
Pręterea quando eod.
Pręterea quarto loco eod.
Ex parte tua eod.
De teſtibus & atteſtationibus. f.105
Placuit eod.
In nomine eod.
Quoniam eod.
In omni negocio eod.
Quotiens eod.
Inſuper eod.
Ex parte eod.
Si qui teſtium eod.
Sicut eod.
Veniens eod.
Cauſam quę eod.
Cum nuncius 106
Super eo eod.

De

Elenchus Titulorum & Capitulorum.

De cętero eod.
In cauſis eod.
Cum tu eod.
Fraternitatis eod.
Intimauit eod.
Cauſam eod.
Perſonas eod.
Iudæi eod.
Super eo eod.
Licet eod.
In literis eod.
Cum veniſſet eod.
Series 107
Præterea eod.
Cum à nobis eod.
De teſtibus eod.
Conſtitutus eod.
Præſentium eod.
In præſentia eod.
Tam literis eod.
Cum olim eod.
Ex tenore 108
Significauerunt eod.
Cum cauſam eod.
Veniens eod.
Tuis 109
Dilecto eod.
Significauit eod.
Cum cauſa eod.
Albericus eod.
Cnm in tua 110
Conſtitutis eod.
Conſtitutis 2. eod.
Licet ex qnadam eod.
Per tuas eod.
Licet dilectus eod.
Præſentata eod.
Nuper eod.
Venerabili eod.
Cum clamor eod.
Teſtimonium eod.

Vltra tertiam 111
Non debet eod.
Lib.6.Præſentium eod.
Lib.6.Romana eccleſia 112
De teſtibus cogendis, vel non. f.112
Cauſam matrimonij eod.
Super eo eod.
Peruenit eod.
Peruenit 2. eod.
Cęterum eod.
Præterea eod.
Super his eod.
Cum contra eod.
Dilectorum eod.
Venerabilis eod.
De teſtamentis & vltimis voluntatibus. fol.164
Quorundam eod.
Quia eod.
Nos quidem eod.
Indicante eod.
Filius eod.
Si hæredes eod.
Cum in officijs eod.
Ad hæc 165
Qnia eod.
Cum eſſes eod.
Relatum eod.
Relatum 2. eod.
Cum tibi eod.
Officij eod.
Requiſiſti eod.
Raynutius eod.
Tua nobis 166
Raynaldus eod.
Ioannes
De his eod.
De torneamentis. fol.212
Relictis eod.

V

Vt eccleſiaſtica beneficia ſine aliqua diminutione conferantur. fo.158
Vt noſtrum eod.
De vita & honeſt. clericorũ. f.143
Vt laici eod.
Clerici eod.
Vtquiſque eod.
Si quis eod.
Clericis eod.
Clericis eod.
Monaſteria eod.
Quoniam eod.
Cum ab omni eod.
Deus eod.
Cum decorem eod.
Clerici eod.
Ex literis eod.
Vt lite non conteſt. require ſupra de lite non conteſt.
Vt lite pendente nihil innouetur. fol. 101
A memoria eod.
Laudabile eod.
Eccleſia eod.
Eccleſia 2. eod.
Dilectus filius eod.
De voto & voti redẽptione. fo.176
De peregrinatione eod.
Veniens eod.
Literarum eod.
Scripturę eod.
Licet eod.
Magnę eod.
Qnod ſuper eod.
Ex multa 177
Per tuas eod.
Poſtulaſtis eod.
De vſuris. fol.213
Plures eod.
Quia in omnibus eod.
Super eo eod.
Cum tu eod.

In ciuitate eod.
Conqueſtus eod.
Tua nos eod.
Conſuluit eod.
Quia pernitioſum eod.
Poſt miſerabilem eod.
Tuas dudum eod.
Quia fruſtra eod.
Cum in diœceſi 214
Salubriter eod.
Michael eod.
Nauiganti eod.
De verborum ſignificatione. fol.233
Nam & Rex eod.
Nam & ego eod.
Intelligentiam eod.
Propterea eod.
Quamuis eod.
Forus eod.
Pactum eod.
Cauſa eod.
In his eod.
Olim tibi eod.
Cum in partibus eod.
Cum tibi eod.
Cum clerici eod.
Querenti eod.
Quid per nouale eod.
Venerabili 234
Ex parte eod.
Cum olim eod.
Abbate eod.
Snper 235
Nouimus eod.
Dilecto eod.
Cum inter eod.
Ex parte eod.
Ex parte veſtra 236
Tnanobis eod.
Tranſmiſſę eod.
Veniens eod.

F I N I S.

INDEX
NOVVS ET PECVLIARIS
IN COMMENTARIA
INNOCENTII,
Nunc primùm in gratiam iuris ſtudioſorum ſingulari diligentia collectus.

ABbas non debet licētiam dare monacho ſuo arctiorem religionem intrandi. capitu. dilecti. nume. 2. de renunc. folio 42
Abbas non debet recipere monachum ſine literis dimiſſorijs prioris Abbatis. cap. licet quibuſdam. nu. 5. de regul. & tranſeunt. ad relig. 173
Abbas non poteſt ordinem conferre, niſi ſit benedictus. cap. Hacnimus. nume. 2. de ſupplen. negligen. prælat. 42
Abbas poteſt præſcribere iura epiſcopalia in aliquibus ſuis capellis. c. auditis. nu. 3. de præſcrip. 124
Abbas per epiſcopum inſtitutus, quandiu eſt in monaſterio, epiſcopus eſt in poſſeſſione inſtituendi. c. cum venissent. nu. 1. de reſti. in integrum. 74
Abbas non tenetur in bonis diſcretis reſpondere, niſi de parte ſua. c. edoceri eoſdem. de reſcrip. nu. 5. 9
Abbas confirmatus remouetur propter inſufficientiam. c. licet Heli. nu. 2. de ſimonia. 206
Abbas in his quæ ſunt regula ſemper præcedit epiſcopum. c. quanto deuotio nu. 1. de offi. ordi. 64
Abbas non poteſt eſſe teſtis in cauſa monaſterij, quando in eam conſtituit procuratorem. & vide in nume. 3. & 4. c. præſenti. nu. 2. de teſtibus & atteſtationibus. 111
Abbas ſi egerit, an ſit neceſſarius conſenſus conuentus & econuerſo. c. edoceri eoſdem. de reſcriptis. nume. 3. 9
Abbas vel alius ſuperior non poteſt agere nomine ſuo vel monaſterij negatorie, vel quaſi contra requirentes aliquo iura in ſuis capellis, & quæ ſit ratio. c. conquerente. nu. 2. de offi. ordi. 65
Abbas poteſt de ſuo iure compromittere. c. cum tempore. nu. 3. de arbitris. 78
Abbas ſeu collegium habet poteſtatem concedendi alicui licentiam prædicandi. cap. excommunicamus. nu. 2. de hæreticis. 208
Abbas quo caſu poſſit ſine conſenſu conuentus cauſas conuentus agere. cap. edoceri eoſdem. de reſcriptis. nume 6. 9
Abbates & priores conuentuum dicuntur agere nomine alieno & tanquam miniſtri. c. præſentium. nu. 1. de teſtib. & atteſtationibus. 107
Abbas quo caſu presbyterum in eccleſia donata inſtituere poſſit. c. in Lateranenſi. nume. 3. de præben. & dignit. 150
Abbates tenentur congregationum ſuarum negotia defendere. c. edoceri eoſdem. de reſcrip. nume. 2. 9
Abbates qui habent populum coguntur venire ad ſynodum. capitu. quod ſuper his. nume. 1. de maio. & obedientia. 67
Abbates an poſſint dimiſſoriē literas dare. in titu. de clericis peregrin. in princ. nu. 3. 49
Abbates & minores iudices non poſſunt criminales cauſas clericorum diffinire. c. in Lateranenſi. nu. 2. de præben. & dignit. 150
Abbates ſine licentia Papæ tranſire ad aliam dignitatem non poſſunt, nec debent ſine confirmatione miniſtrare. Limitatur vt hic. c. cum venerabilis. de coniugat. nu. 1. 16
Abbatis nomen magis eſt ſolicitudinis quàm ordinis vel honoris. c. cum in domino. nu. 4. de ætate & qualit. & ordi. præfic. 45
Abbas deiectus videtur, qui ideo iure deiectionis nō vtitur, quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli. c. auditis. nume. 6. de præſcrip. 124
Abbatiſſa poteſt ſuſpendere clericos ſuos ab officio & beneficio. Sed nec excommunicare nec abſoluere. c. dilecta filia. nu. 1. de maio. & obed. 67
Abſens an ſemper ſit expectandus & quanto tempore. in nu. 2. & 3. c. ex tuæ. nume. 1. de cler. non reſident. 145
Abſentia qualibet an excuſet ſtatutum. c. ſi aduerſarius. ſub nume. 3. de eo qui mit. in poſſeſſ. cauſa rei ſeruan. 101
Abſens Reipubl. cauſa quomodo ſe defendere cogatur. c. ſi aduerſarius. nu. 3. de eo qui mit. in poſſeſſ. cauſa rei ſeruan. eo.
Abſens an & quando poſſit reſtitui. c. querelam. ſub nu. 2. de procurat. 70
Abſens ex iuſta cauſa, debet expectari, ſecus ſi fraudulenter abeſt. c. quoniam frequenter. nu. 5. vt lite non conteſt. non proced. 87
Abſens quando cenſeatur contumax. c. calumniam. ſub nu. 3. de pœnis. 223
Abſentes ſi ambo mittant ſubdelegatos, an præſens delegatus poſſit ambos repellere. Item ſi delegatus nolit procedere, an ſubdelegati poterunt procedere. c. ſuper quæſtio. ſub nume. 9. de offi. & poteſta. iudi. delega. 57
Abſentes non debent ire, vel dare procuratores, cum timent vim ſibi fieri in electione. c. bonæ memoriæ. nu. 1. de electio. & electi poteſta. 23
Abſentes qui vocari tenebantur, an ratum habere debeant ſi præſentes dignum elegerunt. c. eccleſia. nu. 4. de electio. & electi poteſta. 34
Abſente altera parte in cauſa appellationis an liceat procedi. c. ex parte abbatiſſæ. nu. 2. de priuil. & exceſ. priuil. 219
Abſentibus nihil poteſt præiudicari. c. bonæ memoriæ de electione. ſub nu. 2. de maio. & obed. 68
Abſtinere quando liceat ab officiis ſacerdotis criminoſi. & vide nu. 2. & 3. c. veſtra duxit. nume. 1. de cohabit. cleri. & mulie. 143
Abſtinendum eſt non ſolum a malo, ſed etiam a ſpecie mali. c. conſtitutus. nu. 1. de tranſact. 69
Abſolutio excommunicati inter quas perſonas fieri debeat, & an vocari debeat ille pro quo eſt excommunicatus. c. prudentiam. nu. 14. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 55
Abſolutio ſecundorum iudicum tenet etiam ante terminum ſi partes conſentiant. c. ab excommunicato. de reſcrip. nu. 2. 13
Abſolutio cum petitur tamen non eſt neceſſe vocari excommunicatorem. c. ſacro. nume. 12. de ſenten. excommun. 230
Abſolutio neque condemnatio fit, niſi poſt litis conteſta. c. prout nobis. nu. 2. de dolo & contu. 98
Abſolutionem interuenire neceſſe eſt ex tot cauſis, ex quo præceſſit excommunicatio. c. cum pro cauſa. nu. 2. de ſen. excom. 227
Abſoluere tutius eſt reum quam ferre ſententiā confirmationis, vel infirmationis, vel etiam abſolutionis ab impetitione rei. c. ſi quis. no. 5. de conſtit. vide vel iaunt. 142
Abſolutus an poſſit coram ſubdelegato agere de iniuſto excommunicatione. c. ad reprimendam malitiam. ſub nu. 3. de offi. ordi. 64
Accreſcit ſæpe aliud alicui propter ſocium in negotijs coniunctis. c. cum Vintonienſis. nu. 2. de elect. & electi poteſta. 25
Accuſatio dotis & adulterij pertinet ad iudicem eccleſiaſticum. c. ad hæc Deus. nu. 3. vt lite non conteſta. non proced. 86
Accuſatio epiſcopi quando tractatur neceſſarij ſunt duodecim epiſcopi. c. graue. nu. 4. de præben. & dignitat. 150
Accuſator & teſtis poteſt eſſe idem in cauſa matrimoniali. in proœm. qui matrimo. accuſare poſſunt. nume. 2. 198
Accuſator an & quando poteſt ab accuſatione deſiſtere. c. crimina. ſub nu. 1. de collu. deteg. 214
Accuſator citari debet antequam abſoluatur accuſatus. c. licet in beato. nu. 3. de accuſat. inquiſitio. & denunciat. 201
Accuſatores in accuſatione clericorum debent loqui. capitu. cum in contemplatione. nume. 1. de regu. iur. 236
Accuſatus ſuſpenditur ab officio & prohibetur ab ordinibus. in nume. 2. capitu. accuſatum. nume. 1. de ſimonia. 205
Accuſare an quis poſſit per reſcripta. c. licet in beato Petro. nu. 1. de accuſationibus. 202
Acquiſita ab eccleſiarum libertis, debent eſſe eccleſiæ. c. de famulis. nu. 1. de ſeruis non ordi. & eorum manu. 48
Actio quod metus cauſa, quando habeat locum. cap. ſuper eo quod. ſub nume. 3. de his quæ vi metuſve cauſa fiunt. 73
Actio ex empto competit emēti contra eum, qui nomine eccleſiæ, vel ciuitatis vendidit, niſi eccleſia vel ciuitas facta ſit locupletior. & quomodo hoc caſu actio ſit reſtituenda. c. ſi quis ſub nu. 1. de reb. eccle. alien. vel non. 159
Actio de dolo competit, quando aliquid dolo factum eſt, & vbi alia actio non competere poteſt. c. quanto. nu. 3. de priuil. & exceſ. priuil. 221
Actio nulla producitur ex edicto de matrimonio. c. cum ex literis. nu. 8. de reſtit. in integ. 76
Actio non competit per reſtitutionem in integrum ſed iudicis officium. Et an in tali officio litis conteſtatio ſit neceſſaria. c. cum ex literis. nume. 2. de reſtitu. in integrum. 75
Actio qualis competat ratione expenſarum. c. ſæpe contingit. ſub nu. 1. de appel. 134
Actio an ſit ſimulata necne, ſi dubitatur, præſumitur ſimulata. c. ex parte Sabi. nu. 2. de alien. iud. mut. cauſa fact. 77
Actio incepta quando dicatur. c. examinata. nu. 3. de iudicijs. 81
Actio vel exceptio rei iudicatæ an detur ex ſententia arbitri vel ex compromiſſo. cap. per tuas literas. nu. 2. de arbitris. 78
Actio an ex voluntario iuramento detur ſecundum canones. c. cum veniſſent. nu. 2. de iuſtitut. 151
Actio dicitur eſſe officiū iudicis: Et quæ ſit eius vis ac poteſtas, de offi. iud. c. 2. 66
Actio negatoria contra epiſcopum competit capellæ pro ſuis iuribus. c. conquerente. ſub nu. 2. de offi. ordinarij. 65
Actio qualis competat Abbati contra requirentes iura aliqua in ſuis capellis, et quid in libello petere debeat. c. conquerente. ſub nu. 2. de offi. ordi. eo.
Actio de iniurijs vel de feudo in dominum, vel alium commiſſis, coram domino vel paribus proſequi debet. c. cæterum. nu. 5. de iudicijs. 80
Actio quæ ſit intentanda contra dominum qui non expectato iudicio pariū expoliauit vaſallū, & ad quē appellatur in caſu huiuſmodi feudatariorū.

in nu.3.c.cæterum.nu.2.de iudicijs. 80
Actio furti datur contra conſiliatorem furti, ſi aliàs furaturus non erat, c. querelam. nu.5. de electio. & electi poteſta. 24
Actio vi bon. rapt. an competat ei cui abſtuli rem mi à violenter, cum eam mihi reddere denegaret. c. ſicut. nu.6. de iureiuran. 117
Actio an contra prohibentem competat, vt remittat prohibitionem. c. ſanè. nume.2. de offi. & poteſta. indi. deleg. 53
Actio ineptè propoſita in interdicto ſpoliatoris an vitiet libellũ. c. nuper a nobis. nu.2. de ſen. excõ. 227
Actio vel contractus competit ſingulis pro æqualibus partibus, ſi plures ſunt qui agunt vel contrahunt c. conſtitutus. ſub nu.3. de religioſ. domib. vt epiſcopo ſint ſubiecta. 179
Actio confeſſoria & negatoria quãdo habeat locum. c. abbate. ſub nu.1. de verb. ſignifi. 234
Accuſare alium nemo cogi poteſt. c. illa quotidiana. nu.6. de electio. & electi poteſta. 30
Actio in factum ex re iud. dabitur in hæredem ex turbatione defuncti contra quem fuit lata ſententia, ſed non dabitur ex turbatione hæredis. c. abbate. nu.3. de verb. ſignifi. 235
Actionis ineptitudo ſi à prin. noſcitur, debet index ſtatim vel aſſeſſor lacerare libellum, ſecus ſi ab initio neſcit. c. examinata. nu.2. de iudi. 81
Actionis falſitas nunquam reddit eam ineptam. cap. examinata. ſub nu.3. de iudicijs. eo.
Actionis ineptitudo quando admittenda ſit. c. examinata. ſub nu.2. de iudicijs. eo.
Actione vbi quis conuenitur reali, & nomine rei ſortitur forum, computanda ſunt dietæ à diœceſi, in qua res eſt, cum ibi conueniri debeat. Et quid ſit dicendum in perſonali actione. c. dilectus filius. de reſcriptis. nume.1. 11
Actione iniuriarum tenetur qui propria temeritate controuerſiã facit. c. licet cãm. nu.7. de proba. 104
Actiones quæ ſuat vniuerſales, quæ etiam generales & ſingulares, habes in nu.6. & 7. c. conquerente. nu.5. de offi. ordi. 65
Actiones duæ quando alicui competunt de iure communi, vna intentata, poteſt aliam intentare. & idẽ ſit in pœnalibus actionibus, habes in nu.2. c. ex tãtum. nu.1. de colluſione detegenda. 214
Actiones an in eodem libello duæ poſſunt proponi. c. dilectus. nu.2. de capel. mona. 180
Actiones hæc confeſ. & nega. competunt etiam poſſeſſori eius iure quod petit. c. abbate. nu.2. de verb. ſignificat. 235
Actus iudicialis vel forenſis, an ſint communia. c. ex epiſtola. nu.3. de probat. 102
Actis à tabellione ſcriptis ſine publicatione an credatur. vide in nu.5. c. Albericus. nu.4. de teſtibus & atteſtationibus. 109
Actor excommunicatus an poſſit cauſam appellationis proſequi, & quid ſit dicendum de procuratore. c. ſignificauerunt. nu.1. de exceptio. 120
Actor cum non probat affirmatiuam, tunc fingitur probata negatiua, & quomodo intelligatur. c. cum contingat. nu.6. de offi. & poteſta. indi. deleg. 60
Actor non exprimit in libello diem vel locum facti contractus. c. abbate. nu.3. de ſen. & re iudi. 235
Actor, procurator, & ſyndicus, licet inter ſe differãt, ſæpe tamen vnus pro alio ponitur. cap. petitio veſtra. nu.3. de procuratoribus. 72
Actoris tantũ probationes admitti debent ſuper violentia. c. ſuper hoc. nu.8. de renun. 40
Actoris probationes ſunt admittendæ ſuper implicita aſſertione. c. ſuper hoc. nu.2. de renun. 39
Actoris & procuratoris differentia quænam ſit. c. petitio veſtra. nu.1. de procur. 71
Actori conquerenti de aliquo auferente vel turbante iura & ſeruitutes, qualiter conſulatur. c. conſtitutus. nu.2. de eo qui mit. in poſſ. cauſ. rei ſer. 100
Actus corporalis neceſſarius eſt in acquiſitione poſſeſſionis. c. in literis. nu.10. de reſtit. ſpol. 95
Actus canonici in iuditio peti poſſunt, quod non eſt ita de actibus iuriſgent. vide in nu.3. & 4. c.2. de confir. vtili vel inutili. 142
Adminiſtratio generalis eccleſiarũ cõmittẽda eſt tm̃ clericis. c. ex tenore. nu.1. de ętate et qual. et ord. pfi. 44
Adminiſtratio an poſſit eſſe penès plures præceptores. c. cum deputati. nu.2. de iudicijs. 81
Adminiſtrator an ſolus poſſit agere, an vero etiam illi quorũ intereſt. c. olim cãm. ſub nu.2. de reſti. ſpo. 95
Adminiſtratores cæterique ordinarij ratione caſuum emergentium licitè leges tranſgrediuntur. Limitatur vt hic. c. canonum. de conſtitu. nu.2. 1
Admittendus quis ſit ad excipien. c. ſuper his. nu.1. de accuſationibus. 205
Admittuntur qui ad accuſandum admittuntur etiã ad teſtificandũ. c. cum P. Manconella. nu.2. de accuſa. inquiſi. & denuncia. 200
Admittatur, an excuſator in cauſa criminali admittatur. & in nu.3. cap. veniens. nu.2. de accuſa. inquiſitio. & denuncia. 201
Aduerſarius ſemper eſt citandus perſonaliter, ſiue ſit ſententia mittẽs in poſſeſſionem, ſiue diffinitiua ſententia ferenda. cap. ſi aduerſarius. nu.1. de eo qui mit. in poſſeſ. cauſa rei ſeruan. 100
Aduerſarius impetratis literis, poteſt ſuper confirmatione ſententiæ agere de infirmatione. c. cum contingat. nu.4. de offi. & poteſta. iudi. delega. 60
Aduerſarius ſe opponere cõtra prouiſionẽ delegantis non licet. c. dudũ archi. nu.3. de præſumptio. 116
Aduocato vel medico totius litis vel morbi de ſalaria pac. ſci. quando liceat. c. clerici in ſabdia. nu.2. de poſtulando. 70
Aduocati an poſſint vendere vel donare ius aduocationis. c. præterea. nu.1. de iure patro. 182
Aduocati ſecundum diuerſas conſuetudines habent plus vel minus honoris & oneris. cap. quia clerici. nu.1. de iurepatro. 181
Adulationem faciens an ſimoniam committere dicatur. c. cum in domino. nu.3. de æta. & qualit. & ordine præficien. 45
Adulterium an & quando poſſit probari per famam. c. præterea. ſub nu.1. de teſtib. & atteſtatio. 107
Adulteriũ ad accuſandũ quis admittitur. & quando poſſit dimitti coniunx vel non. in nu.2. c. ſi ſeduxerit. nu.1. de adulte. & ſtupro. 212
Adultera an & quando poſſit reſtitui. cap. ſignificauit. nu.1. qui matri. accuſ. poſſunt. 198
Adulterij cã coram quo iudice ventilari poſſit & q̃ ſit eius pœna. c. tua F. & infra. nu.1. de procur. 71
Adultus & diſcretus quilibet poteſt eligere ſepulturam. c. nos inſtituta. nu.1. de ſepulturis. 167
Aedificatori non licet iura epiſcopalia minuere. c. in Lateranen. nu.5. de præben. & dignit. 152
Aedictum peremptorium non eſt neceſſe in abſentem, qui de contumacia, vel culpa notatus eſt. c. ex literis. nu.1. de ex. eſ. prælat. 216
Aequalitas non ſolum in quantitate vt non ſit maior quantitas dotis, quàm donationis, ſed etiam in lucris ex pacto prouenientibus, ſeruanda eſt. c. donatio. nu.1. de donat. inter virum & vxo. 200
Aetas quæ ſit legitima ad contrahendum. c. continebatur. nu.n. de deſpon. impub. 192
Agi poteſt contra agentem poſſeſſorio & petitorio. c. ex literis. nu.3. de mutuis pet. 85
Agi poteſt criminaliter vel ciuiliter contra aliquem poſt confirmationem & conſecrationem. cap. cum olim. nu.2. de dolo & contu. 99
Agi non poteſt ciuiliter reconueniendo contra agentem criminaliter. c. ex literis. ſub nume.3. de mutuis pet. 85
Agi in vno eodem libello de pluribus poteſt. c. querelam. nu.1. de electio. & electi poteſta. 24
Agitur non de non commiſſo niſi ratione connexitatis vel acceſſorij. c. ad hoc. nu.2. de ſequeſtra. poſſeſſ. & fruct. 101
Alienatio facta per iudicem cum maiori ſolennitate & deliberatione fit, quàm quæ extra iudicium. c. nonit. nu.3. ne ſede vacãte aliquid innouetur. 156
Alienatio voluntaria rei litigioſæ, licet prohibeatur, an prohibeatur etiam neceſſaria. c. cum M. ferrar. de conſtitu. nu.10. 2
Alienatio omnis interdicitur coadiutori. c. venerabili. nu.2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 60
Alienatio rerum pupilli facienda quando imminet, ſi non habet vel habet minus bonum defenſorem, bonus ei defenſor vel aduocatus dari debet. c. dudum. nu.1. de rebus eccle. alien. vel non. 159
Alienationis cõtractus ſubſtantiam capit ex ſcriptura. c. dudum. nu.4. de reb. eccle. alien. vel non 160
Alienatum non eſt quando dominium apud me non manet, & alienare quid ſit. & nu.2. cap. epiſcopi. nu.2. de rebus eccle. alien. vel non. 159
Alienator ſolus principalis tenetur de euictione. c. ſi quis. nu.2. de reb. eccle. alien. vel non. eo.
Anathema quid habeat in ſe virtutis et operationis. c. ſi quis. nu.1. de reb. eccle. alien. vel non. eo.
Ancilla conquerens de domino non audietur, mercenarius autem ſic. c. ex parte. nu.6. de reſtit. ſpol. 97
Anima pueri nondum baptizati tria habere dicitur. c. maiores. nu.1. de baptiſ. & eius effectu. 187
Affinitas vt cõtrahatur, neceſſe eſt vt fiat vtriuſque commixtio. c. fraternitati. nu.1. de eo qui cognouit conſanguineam vxoris ſuæ. 195
Agens de iuribus ad aliquam domum pertinentibus, ſufficit magiſtrum illius domus agere. c. olim cauſam. nu.1. de reſtitu. ſpol. 95
Agens interdicto vnde vi in rem, poteſt mitti in poſſeſſionem cauſa ſeruandæ rei. cap. conſtitutis. ſub nu.1. de eo qui mit. in poſſ. cauſa rei ſeruan. 100
Agens ad deſtitutionem inſtituti debet adducere cauſam quare ſit niaus canonica inſtitutio. c. quia diuerſitatem. nu.2. de conceſ. præben. 153
Agens petitorio, an poſſit tranſire ad poſſeſſorium. c. paſtoralis. ſub nu.1. de cauſa poſſ. & propriet. 92
Agens quando exceptione dilatoria ſolutionis ſit repellendus. c. paſtoralis. nu.1. de exceptionib. 120
Agens per procuratorem difficile audiatur appellans. c. querelam. nu.3. de procur. 70
Agens de poteſtate Papæ vel de ſententijs eius, quis cognoſcat. c. ex parte. nu.3. de verb. ſignifi. 234
Agendum quid vbi maior pars, quæ elegit indignum, velit expenſas habere, & minor ſimiliter quæ elegit dignum. c. vt præterita. nu.2. de electio. & electi poteſta. 33
Agendum prius de crimine quàm de proprietate & obedientia. c. in literis. ſub nu.5. de reſti. ſpolia. 94
Agendum prius de poſſeſſione, quam de crimine. c. in literis. ſub nu.5. de reſtit. ſpolia. eo.
Agere licet de crimine ſacrilegij ciuiliter. c. cum pro cauſa. nu.3. de ſenten. excom. 227
Agere per procuratorem in cauſis arduis nõ cogitur. c. expoſuit nu.2. de dilationib. 88
Agi poteſt de forma amiſſa, etiam poſt confirmationẽ & conſecrationem. c. quod ſicut. nu.10. de electio. & electi poteſta. 27
Agi non poteſt ſimul ciuiliter in vna & eadem re. c. ex literis, nu.2. de mutuis petiti. 85
Annalis præſcriptio in quibus currat. cap. plerunque contingit. de reſcrip. nu.1. 10
Appellatio extra iudicium facta debet proſequi intra annum. intelligitur vt hic. c. conſtitutus. nu.1. de appellationibus. 132
Appellatio parte abſente facta an valeat. c. interpoſita. ſub nu.6. de appellat. 140
Appellatio extra iudiciũ, quãdo ſit cenſenda iuſta. in nu.2. c. venerabili. nu.1. de cõſi. exalt. et pen. 184
Appellatio tenet hodie, ſiue grauamen in iure ſit expreſſum ſiue nondum tamen ſit probabile. c. paſtoralis officij. nu.1. de appel. 136
Appellatio propter iuſtum metũ impreſſionis interpoſita tenet. c. bona memoria. nu.2. de electio. & electi poteſta. 23
Appellatio poſt præſitum iuramẽtũ ad quid valeat. c. dilecti filij. nu.2. de maio. & obed. 67
Appellatio nõ impedit electionem niſi vera & iuſta cã interponatur. c. gratũ. ſub nu.2. de poſtu. pl. 17
Appellatio an ſit recipiẽda nec ne, quomodo fiat notã. c. paſtoralis. nu.4. de offi. & pot. ind. deleg. 58
Appellatio non eſt ſemper iuſta, quia denegatur productio aliquorum teſtium. c. ex parte. nu.2. de teſtibus & atteſtationibus. 105
Appellatio prodeſt excommunicato, ſiue bene ſiue male ſit excommunicatus. c. ad reprimendam maliciam. nu.2. de offi. ordi. 64
Appellatio vnius quando prodeſt alteri. c. vna ſententia. nu.1. de appellat. 140
Appellatio capituli quod habet cauſam, an proſit canonicis vt de cætero contra eos non valeat ſententia ferri. c. Romana eccleſia. nu.3. de ſen. exc. n. 38

Appellare

Appellare ex iuſta cauſa & ex veriſimili, an ſit idē. c.bona memoria.nu. 4 de appel. 135

Appellatio in quibuſdam locum non habet, in quibus ſupplicatio admittitur.c.ex literis. ſub nu. 3. de reſtitu.in integrum. 75

Appellatio valet quandoque ad hoc ne electio fiat in certo loco vel certo tempore.c.cum nobis.nu.1.de electio.& electi poteſta. 22

Appellatio ſicut primo fit a delegato ad Principem, ita etiam a ſubdelegato ſiue auditore.c.ſuper quaſtionum.nu.1.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 57

Appellatio ab inſtantia iudicij peti poteſt ante litis conteſt.& an iuriſdictio reuocetur data iudici per abſolutionem.c.conſuluit.nu.1.de offi.& poteſta. iudi.delega. 56

Appellatio facta extra iudicium an proſit. c.dilectis filij.nu.4.de appel. 136

Appellatio fieri debet gradatim, ſcilicet, ab epiſcopo ad archiepiſcopum,& ſic de ſingulis. cap.Romana eccleſia.nu.1.de appel. 142

Appellationi praſumitur renunciare appellatar, niſi intra 30. dies petat apoſtolos. c.cordi.nume.4.de appellat. 140

Appellatio in ſcriptis ſemper redigi debet, nec eſt vis,an ſcriptura ſit authentica. in nu. 3. c.cordi. nu.2.de appel. eo.

Appellatio & ſuppoſitio protectioni an per omnia aquiparantur.c.ad audientiam.ſub nu. 1.de appellationibus. 133

Appellatio poſterior,an deroget priori.c.dilecto filio.nu.4.de appel. 138

Appellatio ad Papam facta an debeat praferri appellationi ad archiepiſcopum facta.& nu.2.c.ſi duobus nu.1.de appel. 131

Appellatio non releuat interdictum.c.ad hac. nu.1. de appellat. 133

Appellatio per modum querela excluditur, per modum vero appellationis videtur querelam renunciaſſe,& per modum querela ſententia dicitur nulla, ſed per modum appellationis dicitur iniuſta. c. ſolicitudinem.nu.6.de appel. 136

Appellatio extra iudicium propriè fit a grauamine de futuro,ſecus autem in iudicije. cap.conſtitutus. nu.3.de appel. 134

Appellatio quid operetur extra iudicium facta. item qua diuerſitas ſit inter eum, qui in forma iudicij, & eum qui extra formam procedit.in nu.2.c.cum in cunctis.nu.1.de his q̄ fiunt a maio.par.ca. 158

Appellatio ad caſſationem proceſſus an ſufficiat.c.cū ſuper nu.2.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 55

Appellatio generalis admittitur.cap.bona memoria. nu.1.de appellat. 135

Appellationis remotio nihil facit ad ſententiam. c. vt debitus.nu.1.de appellat. 137

Appellationis decendium a die lata ſententia computatur,& quādo tempus currere incipiat in praſcriptionibus.c.quod ad conſultationem. nume.4. de ſenten.& re iudi. 126

Appellationis cauſa debet exprimi cum appellatur. c.audita.nu.4.de reſtitu.ſpol. 94

Appellationis cauſa antequàm incipiat, reuocatur quicquid fit poſt appellationem.c. dilect. nume.1. de exceptio. 122

Appellationis an vera & iuſta ſit cauſa,non quaritur in appellationibus extra iudicium factis.c.Romana.nu.7.de appellat. 141

Appellationis forma ſeruanda eſt in electione. c. auditis attētat.nu.2.de electio.& electi poteſta. 27

Appellationi priori renunciari videtur, qui ſtat coram iudice a quo appellauit.c.paſtoralis.nu.6.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 58

Appellationi ſi terminus certus non eſt praſixus, & appellator eſt abſens, licet miſerit procuratorem, tamen appellatus praſens ſemper obtinere debet, vt nulla litera appellationis impetrentur, ſed facit citari aduerſarium.c.cordi.ſub nu.5.de ap.140

Appellationem directè proſequendo non ſolum quis ſe iuuare poteſt,ſed etiam excipiendo.c.dilecti.nu.3. de appellat. 136

Appellatione plebis digniores veniunt, vt ſenatores. c.ſedes Apoſtolica.de reſcrip.nu.3. 7

Appellans a diffinitiua omnes exceptiones omiſſas, & etiam propoſitas, ſuper quibus contra proponentem pronunciatum eſt,proponere poteſt, etiam ſi a die lata interlocutoria effluxerunt decē dies. c.quod ad conſultationem. ſub nu.4.de ſenten.& re iudicata. 126

Appellans iuſtam ſuæ appel.cauſam praſigere debet. c.ſtatuimus.nu. 2.de electio.& electi poteſta. 37

Appellans an vltra terminum ſibi a iure praſixum poſſit appellantem proſequi.c.ſtatuimus. nu.9.de electio.& electi. poteſta. 38

Appellans non poteſt agere de nullitate ſententia coram iudice appellationis, ſi ante ſententiam appellauit.c.dilecto filio.nu.3.de appellat. 138

Appellans,an & quando poſſit appellanti terminum praſigere,& etiam diminuere. c. cordi. ſub nu. 5. de appellat. 140

Appellans dolosè tenetur ad expenſas. c.ſape contingit.nu.1.de appellat. 134

Appellans ante ſententiam niſi vera ſit cauſa expreſſa,fingitur non appellaſſe,ſed fingitur contumaciter receſſiſſe.c.interpoſito.ſub nu.4. de app. 140

Appellans ſi petat remitti ad iudicem a quo eſt appellatū,audiendus eſt.c.interpoſito.nu.4.de ap.eo.

Appellans quando vocari debeat.cap.ſape contingit. nu.4.de appellat. 134

Appellans poſt ſententiam an ſit petenda abſolutio, & an ſit remittendus.c.ad reprimendam malitiā. nu.1 de offi.ordi. 64

Appellans non ſolum,ſed etiam appellatus poteſt coram iudice appellationis & coram delegato eius proſequi cauſam appellationis etiam non expectato menſe iuxta finem anni. c.vt noſtrum. nu.2. de appellationibus. 137

Appellans debet probare propoſitam legitimam exceptionem.c.dilecto filio. nu.1.de appellat. 138

Appellantis intereſt ſuam defendere appellationem. c.auditis atten.nu.1.de elec.& electi poteſta.27

Appellans quando petit abſolutionem ad cautelam, & ſibi obijcitur manifeſta offenſa,oportet vt probet manifeſtam offenſam per euidentiam facti tantum. & vide in nu.12. qualiter ſcilicet probetur manifeſta offenſa.c.ſolet a nonnullis.nume.11.de ſenten.excom. 232

Appellator extra iudicium ſi impetrat literas ſuper negotio in quo appellauit,non valent litera niſi ſuper appellatione.c.ex parte.de reſcrip.nu.6. 6

Appellator reputatur,non appellans, quando appellauit ſine ſcriptis.c.cordi.nu.7.de appellat. 141

Appellans nec literas impetrare poteſt ſuper proſecutione appellationis nec ad quem appellatum eſt.c. ex parte.de reſcrip.nu.7. 6

Appellans poteſt appellationem proſequi, dummodo non feſtinet.c.ex parte.de reſcrip.nu.5. eo.

Appellatus qui eſt ante excommunicationem extra iudicium,an poſſit appellationem proſequi.c.cum inter priorem.nu.3.de except. 120

Appellatus in cauſa appellationis an ſemper condemnari debeat in expenſis. c.finem. nu.5.de dolo & contumacia. 98

Appellatus reus, an cogatur ſcripturam ſententia exhibere,ſi actor eam amiſit, vel non copiam habuit.c.ſi perpetuus.de fide inſtru. 115

Appellatus poteſt, ſi vult, quod iudex appel. omiſſa cauſa appellationis procedat in principali.c.vt debitus.nu.4.de appel. 137

Appellatus an circa finem primi anni, quando vnus menſis tantum reſtat,poſſit petere confirmationē ſua ſententia.c.ex ratione.nu.2.de appell. 131

Appellatum an ſit, vel aliàs dicit appellationem non interpoſitam iuſtis de cauſis,non eſt excommunicatum extra iudicium communicandum. c.ſolet a nonnullis.nu.7.de ſen.excom. 232

Appellati non eſt,ſed appellantis eligere iudicem.c. ſi duobus.nu.1.de appellat. 131

Appellare a ſententia nulla licet.c.dilecto filio.nume.2.de appellat. 138

Appellare licet intra 10.dies a ſententia mādati grauato. c.ad aures.nu.2.de temp.ordi. 43

Appellare non licet ab interlocutoria,niſi grauamine aſſignato.c. quod ad conſultationem. nume.3. de ſenten.& re iudi. 126

Appellare tertio in vna cauſa non licet.c. cū ſuper. nume.1.de ſenten.& re iudic. 127

Appellare viua voce is non poteſt,quem cōſtat fuiſſe cōtumacem.c.cum olim.nu.3.de dolo et cōtu. 99

Appellare an magis liceat a iudice quàm ab auditore.c.ſuper queſt.nu.3.de offi.& pot.iud.deleg. 57

Appellare vel diffinitiue vlterius nō poſſunt, cum ſemel conſenſerunt.c.ſuper quaſtio.nu.5.de offi.& poteſta.iudi.deleg. eo.

Appellare non licet niſi a grauamine. c. ſuper quaſt. nu.8.de offi.& poteſta.iudi.deleg. eo.

Appellare timens,an & quando habeatur pro appellante.c.ſi iuſtus.nu.1.de appel. 140

Appellare in abſentia iudicis, an & quando poſſit. c.ſi iuſtus.ſub nu.1.de appel. eo.

Appellare non poteſt, qui per contumaciam vel negligentiam tempus elabi ſinit. c.directè. nu.1. de appellat. 135

Appellare ab interlocutoria,neceſſe eſt exprimi cauſam appell.c.cordi.nu.1.de appellat. 140

Appellare nō eſt neceſſe,ſi quid extra iudicium fiat. c.cum olim.nu.4.de cauſa poſſeſſ.& propriet. 93

Appellare & ante ſententiam & poſt, generaliter & liberè ſecundum antiqua iura vnicuique licet. c.ſicut Romana.de reſcrip.nu.1. 3

Appellari non poſſit ex cauſa ſuſpicionis a iudice delegato vel ordinario.c.cū ſpeciali.nu.1.de ap.138

Appellari poterit in his caſibus, in quibus de iure licet appellare,etiam non obſtante, quod remota ſit appellatio.c ſicut Romana.de reſcrip.nu.2. 3

Appellari an poſſit a iuramento et taxatione expēſarum a iudice facta.c.ſuper eo quod. ſub nu.4.de his,qua vi metuſve cauſa fiunt. 73

Appellatur ab interlocutoria qua fertur in iudicio poſſeſſorio.c.ſignificauerunt. nu. 2. de teſtibus & atteſtationibus. 108

Apoſtatis de omnibus iuribus ſuis reſpondere debemus.c.veritatis.nu. .de dolo & conta. 99

Apoſtaſia quotuplex ſit, & qualiter puniatur apoſtata.in nu.2.c.prateres.nu.1.de apoſt. & reite. baptiſ. 218

Apoſtolica ſedi reſeruatum eſt diſpenſare: epiſcopus autem commendare poteſt.c.dudum.nu.4.de electio.& electi poteſta. 23

Apoſtatore non dicitur is, qui non eſt in ſacris ordinibus conſtitutus,& clericatum dimittat.c. tua fraternitatis.nu.1.de apoſtat. 210

Apoſtolorum petitio quando habeat locum.c.cordi. nu.5.de appel. 140

Arbitri non poſſunt iudicare poſt mortem litigatoris.c.ex parte.nu.2.de arbitris. 78

Arbitratoris dictum an mutetur.cap.Quintauallis. nu.7.de iureiurat. 118

Arbitraria ſunt iudicia ad concluden.in cauſa.c.ad petitionem.nu.4.de accuſa. 203

Archid.non poteſt habere duas eccleſias, niſi cum eo diſpēſatum ſit.c.ex inſinuatione.nu.3.de pen. 70

Archidiaconus, plebanus, vel alias minor epiſcoporum in monaſterio non habet correctionem, vel viſitationem, vel iuriſdictionem. c.dilecto. nu. 5. de offi.archidiac. 50

Archidiaconus an poſſit agere ſine mandato. c.cum olim.nu.1.de teſtib.& atteſta. 107

Archidiaconus an poſſit conferre beneficia ad epiſcopum pertinentia,ſi epiſcopus eſt ſuſpenſus.c.quia. ſub nu.4.de conceſ.praben. 153

Archidiaconus an poſſit ſine epiſcopo imponere pœnam pro delicto.c.ad hæc nos.nu.1.de offi.arch.50

Archidiaconus vel alius prælatus,an poſſit eccleſiā vel præbendā conferre.c.cū ſatis eſt.nu.3.de offi.arch.eo.

Archidiaconus curā animarū hēt, tamē nō principaliter.c.cū in cunctis.nu.5.de elo.& electi ptā. 19

Archidiaconus non poteſt de iure præſentatum ſibi a patrono ſine epiſcopi licentia in eccleſia inſtituere.c.in ſingulis.nu.4. de ſtatu mona.& cano. regul. 178

Archidiaconus aliunde eligi non poteſt, niſi de eccleſia cathedrali:intelligitur tamen vt hic. c.tua. nu.1.de his qua fiūt a prela ſine conſen.capi.157

Archidiaconus de iure communi non habet curā animarum, niſi ſibi ſpecialiter ab epiſcopo demandetur.c.cum ſatis eſt.nu.1.de offi.archid. 50

Archidiaconus non poteſt delinquētem in ſuo archi-

diaconatu excommunicare, niſi ſit ſubditus eius. c. cum contingat. nu. 1. de foro compet. n. 83
Archidiaconi bona ad quem deuoluantur. c. relatum. nu. 1. de teſtam. & vltim. volun. 165
Archidiaconi quod officium. cap. ea quæ. nu. 1. de offi. archidiac. 50
Archid. qui iuriſdictionem in omnibus monaſterijs exercent, an intelligantur etiam exercere poſſe in monaſterijs de nouo ædificatis. c. dilecto filio. nu. 8. de offi. archid. 51
Archiepiſcopus an poſſit cogere ſubditos ſuffraganeorum ſuorum, ſi ipſis negãt iuſtitiam petere. c. cum Apoſtolus. nu. 1. de cenſib. exact. n. & procur. 183
Archiepiſcopus poſtulationes epiſcoporum admittens item diſpenſare poteſt cum clerico electo qui habuit poſtulari. c. dilectus filius. nu. 1 de tẽp. ord. 44
Archiepiſcopus qui eſt patronus alicuius dignitatis, mortuo prælato debet habere cuſtodiam bonorum eius dignitatis. c. vt noſtrum nu. 5. vt eccle. benef. ſine aliqua dimi confer. 158
Archiepiſcopus ex iuramento non poteſt agere. cap. cum veniſſent. nu. 2. de inſtitut. 151
Archiepiſcopi habent iuriſdictionem in omnibus quæ generaliter tangunt ſtatum totius prouinciæ. c. ex frequentibus. ſub nu. 1. de inſtitut. eo.
Archiepiſcopi & primatis differentia quo ad iura principalia. c. expoſuit. nu. 1. de dilat. 88
Archiepiſcopi & præſides prouinciarum vel legati, non poterunt prohibere inferioribus epiſcopis, vel alijs, quin habeant ita plenam iuriſdictionem in ſuos ſubditos, ſicut ipſi legati. cap. dilecto filio. ſub nu. 3. de offi. archid. 50
Archiepiſcopi & ſuffraganei conſuetudo & pact. impedire non poteſt non ſolum procurationem, ſed nec eius viſitationem. & quæ ſit ratio. c. venerabili. nu. 6. de cenſi. exactio. & procura. 154
Archipresbytero cum eccleſia conceditur, quo ſit intra fines ſui archipresbyteratus, quid intelligatur con. eſſ. m. c. paſtoralis. nu. 1. de donatio. 163
Archipresbyter ſubeſt archidiacono quo ad adminiſtrationem, non quo ad ordinem. c. vt archipresbyter. nu. 1. de off. archipresby. 51
Argumentum per deductionem ad abſurdum valet. c. nuper a nobis. nu. 4. de ſenten. excom. 227
Argentarij ſemper exhibere debẽt rationes cum die & conſule. c. ex epiſtolæ. nu. 1. de probatio. 102
Arra & pignus an poteſt eſſe in matrimonio. c. Gemma mulier. nu. 1. de ſponſali. & matri. 192
Articulorum & capitulorum probandorum copia, debet dari partibus, & cur id fiat. c. per tuas nobis. nu. 1. de teſtib. & atteſtationib. 110
Arcta comparatur frigido. c. fraternitatis. nume. 7. de frigid. & malefi. 197
Arbitrium verbo emologare non ſufficit, etiam cum pœna niſi ſubſcribitur. cap. per tuas literas. nu. 2. de arbitris. 78
Arbitrium an poſſit pro parte valere, & pro parte non. c. cum tempore. nu. 1. de arbitris. eo.
Arbitratio ſine iuramẽto an habeat in ſe aliquid vtilitatis. c. Quintauallis. nu. 2. de iureiur. 118
Arbitrium non valet in libertate contrarij. c. cum tempore. nu. 2 de arbitris. 78
Arbitrij & iudicij differentia. c. cum dilectus filius. nu. 1. de arbitris. eo.
Arbiter an poſſit abſoluere præſentem ab inſtantia propter contumaciam aduerſarij. cap. ex parte. ſub nu. 1. de arbitris. eo.
Arbitri & arbitratoris differentia. & in nu. 5. capit. Quintauallis. nu. 4. de iureiuran. 118
Arbitri an habeant iuriſdictionem delegatam, & an ab eis poſſit appellari in nu. 2. c. ſuſpicionis cauſa. nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 61
Arbitris ſi adiudicent iuriſdictionem eis qui non habent, an iterum hoc prætextu audiatur querela. c. paſtoralis. de reſcrip. nu 8. 6
Arbitrator quando & per quæ verba eligatur. capit. Quintauallis nu. 6. de iureiuran. 118
Arbitratoris dicto in actio. iniuriarum, an partes cogi poſſint. c. Quintauallis. ſub nu. 3. de iureiur. eo.
Arma vetita an liceat portare cauſa redemptionis, & an poſſint vendi. c. ſignificauit. de Iud. & Sarac. nume. 2. 208
Aſſeſſor de communi voluntate eligi debet. cap. ſuper quæſtio. nu. 6. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 57
Aſſignatio præben. dicitur eſſe neceſſaria poſt electionem canonici, quæ vero ſint neceſſaria in prælatis. nu. 2. Et quid in habentibus ſolam temporalium adminiſtrationem. in nu. 3. c. propoſuit. nume. 1. de conceſ. præben. 152
Aſſumens quis habitum probationis, an ſtatim prioribus beneficijs renunciare intelligatur. c. ex tranſmiſſa. nu. 1. de renuncia. 39
Atteſtationes & confeſſiones inter eaſdem perſonas & eorum heredes valent quando ad idem agitur. c. cauſam quæ. nu. 3. de teſtib. & atteſtatio. 106
Atteſtationes per iudicem apertas, non poteſt vlterius producere. c. vlteriertiam. nu. 2. de teſtib. & atteſtationibus. 111
Atteſtationes inualidæ quandoque per partium conſenſum validantur. Fallit vt hic. c. cum cauſam. nu. 4. de teſtib. & atteſtat. 108
Atteſtationes ad æternam rei memoriam, an et quãdo valeant. c. ſignificauit. nume. 1. de teſtib. & atteſtationibus. 109
Atteſtationum & inſtrumentorum publicatio qualiter facienda. c. Albericus. nu 3. de teſtib. & atteſtationibus. eo.
Atteſtationibus publicatis in cauſa matrimoniali, iterum ſuper eodem articulo teſtes recipiuntur. c. ex literis. nu. 1. de conſang. & affi. 195
Atteſtationibus non ſolum publicatis ſed etiam poſt ſententiam in cauſa matrimonij auditur. c. atteſtationes. nu. 1. de deſponſat. impube. 192
Audiendus nõ eſt pro quo eſt excommunicatus, ſi dicat prius cognoſcendum de appel. quàm abſoluatur. c. per tuas. nu. 3. de ſen. excom. 208
Audiendus non eſt aliquis cõtra confirmationes Papæ. cap. coram dilecto. nume. 3. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 59
Authentica ſcriptura quæ dicatur, & quæ publica dicatur, habes in nu. 2. quæ autem priuata, in nume. 3. c. ſi ſcripturam. nu. 1. de fide inſtru. 112
Authoritas Principis ſine legis, ex nudo pacto dat actionem. c. veniens. nu. 1. de tranſact. 69
Authoritate propria quis poteſt contra illicitum iuramentum venire, neque ſolum in temerarijs, ſed & in illicitis iuramentis licet ſine authoritate ſuperioris contrauenire, vt in nu. 6. c. venerabilem. nu. 5. de electio. & electi poteſta. 29
Authoritatibus qui duabus poteſt procedere, non cogitur alteram eligere. c. cum ex officij. nume. 3. de præſcrip. 124
Auxilium partibus litigantibus competit duplex, primum de arbitris, ſecundum quòd curam iudicibus citantibus excepti, de ſuis literis non reuocatis proponant, & coram eis probent. c. paſtoralis. de reſcriptis. nu. 7. 7
Auxilium legis fruſtra expectatur quando in eandem legem commiſit. cap. intelleximus. ſub nume. 4. de adult. & ſtupr. 212

B

BAculo quo vtuntur epiſcopi, quæ deſignantur. c. cum veniſſent. nu. 2 de ſacra vnctio. 46
Baptiſmi ſacramentum in quo conſiſtat. c. literas tuas. nu. 4. de baptiſ. & eius effectu. 187
Baptiſmi forma data ab eccleſia, in tantum eſt ſeruanda, quòd eam etiam per æquipollentia verba mutare non licet. c. ſi quis puerum. nu. 1. de baptiſ. & eius effectu. eo.
Baptizans quis in flumine, ea ſola aqua quæ corpus tangit eſt ſacramentum. cap. literas tuas. nu. 4 de baptiſ. & eius effectu. eo.
Baptizantis baptizati intentio quamuis impediat ſacramentum, non tamen patrinorum intentio vnquam impedit. c. licet Græcos. nu. 4. de baptiſ. & eius effectu. eo.
Baptizatus vt ſit aliquis quæ requirantur de neceſſitate. c. ſi quis puerũ nu. 8. de bapt. & eius effe. eo.
Baptizatus ſi petat baptiſmum, ſed tamen non intendebat baptizari, an dicatur eſſe baptizatus. cap. ſi quis puerum nu. 10. de baptiſ. & eius effectu. eo.
Bellũ mouere, & quale iuſtũ ſit, et quæ requiratur authoritas Principis. c. olim cãm. nu. 8. de reſti. ſpol. 95
Bellum indicere infidelibus & Saracenis an liceat. c. maiores. nu. 5. de baptiſ. & eius effectu. 187
Beneficium alterius fraudulenter recipiens priuatur eo. c. inter cætera. nu. 2. de præben. & dignit. 147
Beneficium modicum habens an teneatur de eo in impetratione alterius beneficij facere mentionem, et quid de habente beneficium ſufficiens, & tamen non facit mentionem, eſt tamen paruus reſignare, an valeant litera. habes in nu. 2. c. poſtulaſti. de reſcriptis. nume. 1. 11
Beneficium acceptans, an & quando poſſit pœnitere. c. quia cunctis. ſub nu. 12. de conceſ. præben. 156
Beneficium licet quis non petere poſſit, tamen poteſt ea petere, quæ ſpectant ad beneficium. c. cum inter. nume. 2. de renun. 39
Beneficij nomine quid comprehendatur. c. cum olim. nu. 1. de præben. & dignit. 151
Beneficijs omnibus, ſi quis in excommunicatione vel interdicto per annum permanſerit, ſpoliari debet. c. cum bona. nu. 2. de ætn. & qual. et ord. præficiẽ. 45
Beneficia abſque pacto aliquo dari debent & renunciari. c. cum inter. nu. 2. de electio. & electi pot. 21
Beneficiati & in minoribus ordinibus conſtituti, non poſſunt coram ſeculari iudice litigare, ſecus eſt qui ſunt in ſacris ordinibus conſtituti. c. clerici in ſubdiac. nu. 1. de poſtulando. 69
Beneplacitum pretium non habetur ad inquiſitionẽ, ſed ad diffinitionem. c. ſcriptum eſt. nu. 1. de elect. & electi poteſta. 31
Bigamia an & quando excuſat, & liberi inde nati an ſiant legitimi. Et in nu. 5. c. cum inhibitio. nu. 4. de clandeſt. deſponſat. 193
Bona qui alicuius occupauit an teneatur ad illorum reſtitutionem. cap. ſicut dignum. nu. 1. de homicid. volun. vel caſuali. 210
Bona malè quæſita an reſtitui debeant. c. quia plerique. ſub nu. 3. de immun. eccle. 189
Bona ingredientis monaſterium cui applicentur. c. in præſentia. nu. 6 de probat. 103
Bona clerici ab inteſtato defuncti cui obueniant. c. cũ in officiis. nu 5 de teſtam. & vltim. volunt. 165
Bona ſua an quis authoritate propria rapere poſſit. c. olim cauſam. ſub nu. 8 de reſti. ſpol. 95
Bonus vel malus quandiu toleratur ab eccleſia contrahit matrimonium ſpirituale. c. ſi celebret. nume. 4. de cler. excom. depoſ. miniſtrante. 215

C

CAlumniator puniri põt non ſolum in accuſatione, ſed etiam in denunciatione, et eſt grauior pœnitentia calumniantis, quàm eius qui denunciatur. c. 2. de calum. 205
Cancellarij conſcientia ſufficit ad hoc ne literæ ſint falſæ. c. cum dilecta. de reſcrip. nu. 2. 9
Canonicus non debet eſſe ſine præbenda vel beneficio. c. dilectus filius nu. 4. de præben. & dignit. 148
Canonicus an poſſit eſſe quis ſine præbenda. c. dilectus filius. nu. 2. de præben. & dignit. 147
Canonizare quid ſit, & quando fiat, & de quo fiat, & a quo fieri debeat. in nu. 2. & quid conſequatur eccleſia per huiuſmodi canonizationem. in nu. 2. c. audiuimus. nu. 1. de reliquijs & vener. ſan. 188
Canonicatus quando vacet vel deſinat. c. dilecto filio. nu. 3. de præben. & dignit. 148
Canonicatus & præben. iure connexa ſunt. cap. dilectus filius. nu. 2. de præben. & dignit. eo.
Canonia quid ſit, & quid præbenda. c. cum M. ſocijs. de conſtitu. nu. 2. 2
Canonicam inſtitutionem cum quis probare non valet, iudex pronunciat eam non canonicam, & non debere permanere ratam. c. ex inſinuatione. nu. 4. de procuratoribus. 70
Canonicorum vbi numerus eſt præfinitus, & præbenda non ſunt diſtincta, habebunt canonici vltra numerum recepti partem de victualib. quæ in menſam veniunt. c. dilectus filius. nu. 5. de pbẽ. et dig. 148
Canonica portio quæ dicatur & quot modis dicatur. Et quomodo libellus ſit formandus. c. certificari. nu. 5. de ſepulturis. 168
Canonica denunciatio non ſolum habet locum in criminibus perpetratis, ſed etiam perpetrandis. cap. nouit ille. ſub nu. 4. de iudicijs. 2.

Canonica

Canonici infamia per pœnitentiam tollitur. c. teſtimonium. nu. 1. de teſtib. & atteſtatio. 110

Canonici ſcire debent literas, & ſeruire Deo in ordinibus ſuis, & in officijs. c. in eccleſia. nume. 1. de inſtitutio. 151

Canonici ſi excommunicati vel ſuſpenſi eligant, licet tolerentur, poteſt tamen excipi contra eorum perſonas. c. cum dilectus filius. de conſue. nu. 5. 16

Canonici an depoſito epiſcopo eligant antequam recipiant literas reſtitutionis ipſius mittat, valeat electio. c. innotuit. nu. 5. de elect. & electi pote. 22

Canonum conditori, & creatoris vicario ſubdita eſt omnis creatura. c. canonum. de conſtit. nu. 1. 1

Capitulum facit, quod à maiori parte fieri dicitur. c. eccleſia. nu. 7. de elect. & electi poteſta. 34

Capitulo ſi mandaretur quod illum cui Papa contulerat præbendam reciperet in canonicum, quilibet tenetur recipere etiam ſi capitulum contradicat. c. ex parte. de reſcri. nu. 9. 5

Capituli maior pars cum epiſcopo pro vtilitate eccleſiæ poteſt aliquid ſtatuere de rebus eccleſiæ ſingulariter & ſpecialiter ad quemlibet canonicorum pertinentib. cap. ex parte. nu. 1. de his quæ fiunt à maiori parte capit. 158

Capitulum, paſtoralis. in quibus locum habeat c. paſtoralis. de reſcri. nu. 1. 6

Capitulum cui ſpectat de iure com. electio, ſi eligat antequam Papa, & Papa ſimiliter ad quem ſpectat de plenitudine poteſtatis, poſtea eligat, debet electio capituli confirmari cum ſit canonica, & ſuam caſſare, factam ex plenitudine poteſtatis. capitu. innotuit. nu. 6. de electio. & electi poteſta. 22

Capitulum volens ſubire laborem contradicendi, non imprudenter faciet recipiendo omnes in canonicos de quibus ei ſcriptum eſt à Papa. c. mandatum apoſtolicum. de reſcrip. nu. 5. 13

Capitulum poteſt iura epiſcopatus proſequi, quando in præiudicium epiſcopatus aliquid facit capitulum. c. dilecti filij. nu. 1. de maiorit. & obed. 67

Capitulum, cum contingat. in quo caſu non habeat locum. c. cum contingat. de reſcrip. nu. 1. 10

Capitulum eſt index non tamen ſinguli canonici. c. irrefragabili. nu. 2. de offic. ordina. 64

Capitulum an & quando habeat poteſtatem & iuriſdictionem mortuo epiſcopo. c. his quæ pro eccleſio. nu. 1. de maiorit. & obed. 67

Capituli poteſtas ceſſat, vbi primum nouus epiſcopus factus eſt. c. eam te. de reſcrip. nu. 5. 5

Capitulum vt poſſit expenſas petere quæ requiruntur. c. vt præterita. nu. 3. de electio et electi pot. 33

Capitulum poteſt locum aliquem interdicto ſupponere. c. ſi inter vos. de conſue. nu. 1. 15

Capitulum non poteſt de criminibus vel alijs defectibus opponere contra præſentatores literarum. c. mandatum apoſtolicum. de reſcri. nu. 7. 13

Capitulum ſi alienationi vel cuipiam contractui conſenſit, an poſſint aliqui reſiſtere. c. bona memoriæ. nu. 8. de poſtu. præla. 18

Carnalis copula an per confeſſionem cum fama probetur. c. tertio loco. nu. 1. de præſum. 115

Capitula Cathedralium eccleſiarum quando vocando ſint ad concilium prouinciale. c. graue. nu. 3. de præben. & dignitat. 150

Caſſari poſt appellationem non debent, quæ ad proceſſum minimè ſpectant. c. dudum. nu. 6. de elect. & electi poteſt. 23

Caſtitas quare maior exigitur in vxore quàm in viro. c. debitum. nu. 3. de biga. 49

Caſtra noua non licet facere cum alterius iniuria & æmulatione, nec licet vetera incaſtellare, quæ probantur habitata. c. Piſanis. ſub nume. 2. de reſtitutio ſpoliat. 98

Caſus fortuitus quando noceat conductori. c. propter ſterilit. ſub nu. 2. de locato & conducto. 161

Caſus in quibus ſola ſcientia ſine citatione ſufficit c. quamuis. nu. 4. de ſenten. & re iudi. 129

Cauſa & res vniuerſaliter in actionibus vniuerſalibus debent exprimi. c. conquerente. ſub nu. 5. de offic. ordina. 65

Cauſa veriſimilis quæ dicatur, & quæ probabilis. c. bonæ memoriæ. nu. 3. de appel. 135

Cauſa eſt adiecta in libello quare aliquid petitur. c. cum eccleſia nu. 7. de cauſ. poſſeſ. & proprie. 92

Cauſa ſimpliciter committitur, & ſuita lite, ſuper poſſeſſione poterit cognoſcere de petitorio. c. ad hoc. nu. 1. de ſequeſt. poſſeſ. & fruct. 101

Cauſam exprimere ante ſententiam neceſſe eſt. c. quod ad conſultationem. nu. 2. de ſen. & re iud. 126

Cauſa eſt potior poſſidentis in turpi cauſa. c. intellex. nuper. nu. 2. de adulterijs & ſtupro. 212

Cauſa principalis & appellationis coram diuerſis iudicib. quo caſu ſimul agi poſſit. c. ſtatuimus. nu. 3. de electio. & electi poteſta. 37

Cauſa ſi pluribus eſt commiſſa, an poſſint cæteri vno abſente ſeu mortuo procedere. c. Raynaldus. nu. 1. de teſtamen. & vlti. volunta. 166

Cauſa appellationis rationabiles extra iud. cum emiſſe, non caſſat, quod ante appellationem factum eſt. c. conſtitutis. nu. 2. de appel. 134

Cauſa appellationis debet præcedere cauſam principalem. c. prælatorum. ſub nu. 2. de accuſ. & inqui. 205

Cauſarum genera tria ſunt, ciuilis, criminalis & ſpiritualis. c. criminalis. nu. 1. de tolluſ. detegeo. 214

Cauſa probabilis & veriſimilis, an poſt appellationem poſſit reduci ad ſtatum temporis appellationis. c. bonæ memoriæ. ſub nu. 3. de appella. 135

Cauſa natalium coram iudice eccleſiaſtico tractanda eſt. c. cum dilectus. nu. 1. de ordi. cogat. 90

Cauſa & impedimenta quominus quis ſuam appellationem proſequi poſſit. c. ex ratione. ſub nu. 2. de appellatio. 131

Cautione de rato ad intereſſe an agi poſſit. c. coram dilecto. nu. 1. de offic. & poteſta iud. deleg. 59

Cautio de rato quando habeat locum. c. quoniam. nu. 7. de probatio. 104

Cautio de reſtituendo vſuras an ſufficiat. c. quia fruſtra nu. 1. de vſuris. 213

Cautela pro iudicibus in aſſignatione termini ad producendum teſtes. c. conſtitutus. nu. 2. de procu. 72

Celebrare vel prædicare an in aliena diœceſi liceat. c. ex ſuarum. nu. 1. de auctho. & vſu pallij. 39

Celebrat quilibet celebrantium, licet vnus ſpecialiter celebrat. c. quod ſicut. nu. 12. de electi. & electi poteſtate. 27

Cenſum imponere in ſignum deuotionis & memoriæ beneficiorum licet. c. conſtitutus. nu. 1. de religioſ. domibus vt epiſcopo ſint ſubiectæ. 179

Cenſum conſtituere perpetuum eccleſiæ an liceat. c. de cætero. nu. 5. de tranſact. 69

Cenſus quando poſſit augeri. c. prohibemus. nu. 1. de cenſib. exact. & procur. 183

Ceſſio actionis ſi in vltima voluntate ſit, tenet. c. ex parte Sabi. nu. 1. de alienat. iudic. mutandi cauſa facta. 77

Character quid ſit. c. maiores. nu. 3. de baptiſ. & eius effect. 187

Chriſtus ſub ſpecie panis & vini integer eſt. c. cum Marthæ. nu. 3. de celeb. miſ. & ſacrament. Euchar. 186

Chriſtianus fieri nullus eſt compellendus. c. maiores. nu. 3. de baptiſ. & eius effect. 187

Chriſtianis an liceat inuadere loca, quæ tenent infideles, vel quæ ſua ſunt. c. quod ſuper. nu. 1. de voto & voti redemptio. 176

Chriſtianus iurans per Deos alienos peccat. cap. & ſi Chriſtus. nu. 2. de iureiur. 118

Chriſmaticus ſine diſpenſatione eligi non poteſt. c. quia diligentia. nu. 1. de electio. & electi poteſta. 19

Chriſmate baptizare, & conſecrare eiuſdem iuris ſunt, & qui eſt in poſſeſſione vnius, & alterius præſumitur, niſi contrarium probetur: vt autem præſumatur neceſſarium eſt, quòd parochia ſua ſit in eius diœceſi, vel non conſtet, quod ſit in alterius diœceſi. c. nunc autem. nu. 3. de religioſ. domib. vt epiſcopo ſint ſubiectæ. 179

Cimiterium circa eccleſiam eſſe debet. cap. abolendæ. nu. 2. de ſepulturis. 269

Circumſtantia excuſantes maleficium, an omnes ſpecificare & notas eſſe oportet. c. tua nos. ſub nu. 6. de cohab. cleri. & mulier. 144

Citatus qui non comparuit, qualiter contra accuſatum ſit procedendum. & an n. 10. c. tua nos. nu. 7. de cohabi. cleri. & mulie. 10.

Citatus an & quando comparere & reſpondere debeat. c. præterea. ſub nu. 1. de dilationi. 88

Citatio in cauſa appellationis quando ſit neceſſaria. c. cordi. ſub nu. 7. de appellat. 142

Citati ad certum diem, ad quam vſque horam expectari debeant. & an ad hoc tres citationes requirantur. vide in nu. 4. & 5. c. cum nobis. de electio. & electi poteſta. 23

Citatio quæ continere debeat ad hoc, vt citatus cogatur ſe præſentare. c. præterea. ſub nu. 1. de dilat. 88

Citatus non tenetur comparere, niſi conſtet eſſe de iuriſdictione citantis. c. Romana. nu. 2. de appel. 141

Citatio ad domum non ſufficit vt fiat venditio niſi lateat. c. ſi aduerſarius. nu. 5. de eo qui mit. in poſſeſ. cauſa rei ſer. 101

Citatio iudice appellationis facta in cauſa principali an valeat. ſi non eſt facta mentio de appellatione in citatione. c. prælatorum. ſub nume. 3. de accuſa. & inquiſitio. 205

Citandus vbi eſt is, cuius domicilium ignoratur, quid agendum. c. ſi aduerſarius. nu. 6. de eo qui mit. in poſſeſ. cauſa rei ſeruan. 101

Ciſtercienſes non poſſunt trahi ad iudicium per literas, niſi de ipſorum ordine fecerint mentionem. c. cum ordinem. de reſcrip. nu. 1. 4

Citationem ſolenniter electi & publicè publicari ſufficit. c. at bar. nu. 5. de poſt. ulat. prælat. 16

Citatus in quibus caſibus non tenetur comparere. c. præterea. nu. 3. de dilationibus. 88

Citatus etiam poſt terminum comparere debet, vt dicat excuſationem. c. cum dilecti. nu. 1. de dolo & contuma. 98

Citatio non eſt neceſſaria quando petitur electio confirmationis ad hoc quòd confirmetur. c. nihil. nu. 1. de electio. & electi poteſta. 33

Citatio ad domum facta quibus caſibus non ſufficit vt fiat venditio niſi lateat. c. ſi aduerſarius. nu. 4. de eo qui mit. in poſſeſ. cauſa rei ſer. 101

Citatoria inducia dantur parti abſenti. c. præterea. nu. 1. de dilat. 88

Citationes quando requirantur tres nec ſufficiat vna. c. ad petitionem. nu. 3. de accuſa. 203

Citatus ad teſtes recipiendos vel ad alium articulum ſpiritualem, licet ſit contumax, nihilominus tamen poſtea ad articulos, vel abſentiam vocandus eſt. c. eccleſia. ſub nu. 1. de electio. et electi. poteſta. 34

Citatus non cogetur venire, ſi in citatione mala cauſa exprimitur, vel ſi ſciat concilium conuocari propter malam cauſam, c. ſi tamen ſi præſens eſſet contradicere non auderet. c. quod ſuper his. nu. . de maior. & obed. 67

Citatio ad domum an & quando ſufficiat ad hoc, vt procedatur ad diffinitiuam ſententiam contra aliquem etiam in caſibus, in quibus proceditur lite non conteſtata. & nu. 1. c. ſi aduerſarius. ſub nu. 3. de eo qui mit. in poſſeſ. cauſa rei ſeruan. 101

Clauſula hæc, ſicut de iure procedendum fuerit procelator, quomodo intelligenda. capit. ſtatuimus. nu. 11. de electio. & electi poteſta. 33

Clauſula, remiſſio vnius anni de pœnitentia tibi iniuncta, quid ſignificat. c. quod autem. nu. 3. de pœnit. & remiſ. 224

Clauſula generalis adiecta mentione facta de procuratorib. cap. bis vetatur iuriſdictio, correptio & reformatio tanquam paria. c. dilecto filio. nu. 2. de off. arch. 50

Clericus coniugatus debet tonſuram ferre. c. clericus. nu. 1. de vita & honeſt. cleri. 143

Clericus an & q. poſſit ducere vxorem. ibi. ſub nu. 2.

Clericus ſecularis non poteſt mouere peregrinationem ſine licentia prælati. c. ſcripturæ. nu. 3. de voto & voti redemp. 176

Clericus an poſſit eſſe præpoſitus in bello. c. ſententiam. nu. 2. ne cler. vel mona. 190

Clericus alterius diœce. cum confirmetur, oportet habere permiſſionem. c. clericos. nu. 1. de clericis non reſidentibus. 145

Clerici an & quando torqueri poſſint. c. cum in contemplatione. de regu. iur. nu. 1. 236

Clerici non debent capi vel conueniri a ſecularibus iudicibus. c. ſacerdotibus. nu. 1. ne clerici vel monachi ſecularib. negotijs ſe immiſ. 190

Clerici non poſſunt publico vectigalia conducere. c. magnus epiſ. nu. 3. de obli. ad ratio. ord. vel no. 38

Clericus an peccet, qui dum eſt in officijs, alio mentem habet. c. volentes. nu. 3. de celebra. miſ. & ſacrament. Euchariſt. 186

Clerici cuiuslibet eccleſiæ tenentur ſoluere decimas perſonales.c. nonum genus.nu.2.de decimis. 170
Clerica non ſolùm ſed etiam laicus ſe tueri licet,etiam ſi iudex ſuus ordinarius non ſeruato iudiciario ordine iniuriatur ſibi in rebus vel perſona.c.dilecto filio.nume.1.de ſenten.excommunic. 233
Clerici an poſſint prorogare iuriſdictionem iudicis laici etiam conſentiente Epiſcopo,& quid iuris ſit in iudice eccleſiaſtico non ordinario.c. de cauſis .ſub nume.1.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 52
Clericis an liceat mouere bellum & vide in nume.8. c.olim cauſam.nume.7.de reſtitu.ſpoliat. 95
Clericus non eſt irregularis ſi pugnet contra raptores ad ſui vel aliorum defenſionem.cap.olim cauſam. nume. 9.de reſtitu.ſpolia. 96
Clericus poteſt pro quolibet peccato deponi.c.ad Apoſtolicæ.nume.4.de ſenten.& re iudi. 130
Clericum excommunicatum percutiens an incidat in canonem.c.ſi verò.nu.3.de ſenten.excom. 228
Clericus quilibet poteſt poſſidere & præſcribere ius excommunicandi.c.olim.nu.1 de reſtitu.ſpol. 97
Clerici dicuntur immunes eſſe ab omni exactione ſecularium perſonarum.& in nu.5.& 6.c.non minus.nume.1.de immunit.eccle. 179
Clerico nõ licet ferre teſtimonium in cauſa criminali. c.tua nos.nu.6 de homic.volunt.& caſuali. 111
Clericum ſi quis in bello vel inſulen percutiat,dicitur excommunicatus.c.ſi verò.nu.2.de ſen.excõ. 225
Clericus quilibet poteſt capere clericum ſeruientem ſibi.c.vt fama.nu 4.de ſenten.excom. 228
Clericus pro hæreſi depoſitus ſtatim eſt relinquendus ſeculari poteſtati.c.excommunicamus.nume.1.de hæreticis. 209
Clerico quando liceat paciſci ſuper beneficio.c.de cætero.nu.3.de tranſact. 69
Clerici an debent ſoluere præbendas eccleſijs in quibus audiunt diuina officia.capit.nonum genus.ſub nume.3.de decimis. 170
Clericis an liceat Iuris ſcientiam ſeu quamlibet aliã, fidei cognitioni præponere.capit.firmiter.de ſum. Trini.nume.5. 1
Clerici cur prohibeantur eſſe chirurgici.c.ſententiã. nume.3.ne clerici vel mona. 109
Clerici hæres tenetur compenſare omne damnum illatum ei a clerico.c.cum in officijs. nume.7.de teſtamen.& vltim.volunt. 164
Clerici incogniti an ſint permittendi celebrare: & an epiſcopus poſſit in hoc diſpenſare . c.tua nos duxit. nu.2.de clericis peregrinis. 49
Clerici ciuitatis vel caſtri an faciant collegium. & in nu. 10.c.dilecta in Chriſto nu.9.de exceſ.pl. 217
Clericus quilibet etiam non conſecratus, tenetur dicere diuina officia,vel ea audire. Excuſantur autẽ infirmi.ſub nu. 2.c.presbyter.nu.1.de celeb.miſ.& ſacrament.Euchariſt. 186
Clericis vel eccleſijs , ſiue diuitibus ſiue pauperibus exiſtentibus,decima integræ eis ſoluendæ ſunt de omnibus quæ proueniunt de terra,ſiue de animalibus,ſiue operatura manuum.& in nu.2. c.ſignificauit.nu. 1.de parochijs & alien.parochian. 169
Clericus ſecularis,eſſe non poteſt clericus in monaſterio. cap.ium cauſam. nume.2.de electio.& electi poteſtate. 26
Clericis ob paupertatem non valentibus ſtudijs vacare an ſufficiat ſcire ſicut ſimplicibus laicis : & in quibus caſibus non excuſentur. c.firmiter.de ſum. Trinit nume.4. 1
Clerico propriè crimen non obijcitur,ſed cõtra laicum qui eum produxit.cap.verum.ſub nume.3. de foro competen. 82
Clericos de iure Imperatoris quis eximit . c.ſi quis. nume.1.de maio.& obed. 66
Clericus quando poſſit ducere vxorem. c.clericus.ſub nu.1.de vita & honeſt.cleri. 143
Clericus poteſt teſtari de his quæ per artificium ſeu doctrinam acquiſiuit.c.cum in officijs. nume.4. de teſtam.& vltim.volun. 164
Clerici ſimplices an in generali clauſula comprehendantur.c.ſedes Apoſtolice,de reſcri.nu.1. 7
Clericus ab alio iudice detentus, ita vt ſeruitium ſuæ eccleſiæ debitum non poſſit præſtare , an decanus poſſit illum pete.c.c.dilectus filij.nume.1.de appellatio. 136
Clerici an poſſint ire ad iudicium ſeculare conſentiente prælato, & an in arbitros compromittere poſſunt.c.contingit.ſub nu.1.de arbitris. 78
Clerici per fratres inſtituuntur in eccleſijs exemptis, in non exemptis autem non .c. veniens & infra. nume.8.de verb ſignifi. 236
Clerici conueniri poſſunt coram domino feudi. cap.ex parte.nu.3. de foro compe. 83
Clerici poſſunt pro ſuis præbendis agere & conuenire. c.ex literis.nu.1.de probatio. 102
Clericus nõ ſolum ſed etiam laicus admittitur ad excipien. de crimine contra electum ſiue confirmatũ c.ſuper his nu.7.de accuſ.inquiſi.et denu.201
Collegium an conſtituatur per aliquam ſocietatem.et vide in nu.7.& 8.c.dilecta in Chriſto. nume.6.de exceſ.præla. 217
Collegia an fieri valeant abſque ſenatusconſul. vel Principis auctoritate,et quæ collegia dicantur voluntaria.in nu.4.& quæ ſint perſonalia , vel realia.in nu.5.c.dilecta in Chriſto. nume.3.de exceſ. prælatorum. eo.
Collegium vel alius cõuentus an poſſit per alium iurare.cap præſentium ſub nu.5.de teſtib. & atteſtationibus. 111
Collator poteſt aſſiſtere ei cui contulit . c. dilectus filius.nu.3.de præben.& dignit. 147
Collatio facta tenet ab eo ad quem pertinet , etiam ſi ex iuſta cauſa appellaretur.c.dudum.nu.5. de electio.& electi poteſta. 23
Collatio in omni electione eſt neceſſaria , & ea plenè facienda eſt, vt nu 2. & quid agendum, vbi in ea oritur dubium,vel non oritur: vide etiam in nu.3. c.in Geneſi nu.1 de electio.& electi poteſta. 36
Collatio alicuius capituli non tenet, ſi eſt facta contra auctoritatem Papæ, vbi ſcilicet Papa hanc præbendam huius capituli dederit alteri. c. inter cætera.ſub nu.3.de præben.& dignit. 147
Collator beneficij ſtellionatus crimine tenetur,qui ſine cauſa noluit implere mandatum Papæ in præiudicium impetrantis literas.c.dilectus filius.nume.5.de præben.& dignit. eo.
Collatio an teneat,ſi impetrans bona fide,tempore impetrati reſcripti eſt incapax beneficij. c. cum noſtris.ſub nu.3.de conceſ.præben. 153
Collatio præbendarum quãdo pertinet ad epiſcopum, non debet ſcribi capitulo , ſed epiſcopo vt aliquem recipiat.c.cum te.de reſcriptis.nu.1. 5
Coactio ſola ſufficit , vt matrimonium ſecundum impediat.c.veniens.nu.1.de ſponſalib.et matri.198
Coacti in monaſterio miſſi an poſſint exire ante pubertatem,& quantu tempore ſiat eis præiudiciũ , ſi tacent .nu.3.& 4. cap.ſi quis.nu.2.de regula.& tranſeun.ad religio. 172
Cogendus non eſt quis aliquid ſoluere pro eccleſiaſticis ſacramentis. & in nu. 2. & quando ad hoc agi poſſit,habes in nu.3.& 4. c. ad Apoſtolicam. nume.1.de ſimonia. 207
Coronatione vt inquiratur de vita & moribus coronandi,ita etiam contra eum excipi poteſt.c.venerabilem.nu.1.de electio.& electi poteſtate. 29
Cognitio cauſæ præmitti debet, quando in corporalibus recuperandæ poſſeſſionis agitur poſſeſſorio.c. bonæ memoriæ.nu.6.de poſtula. præla. 17
Cognitio ſummaria an ſemper ſit neceſſaria. cap.veniens.nu. 2.de teſtib.& atteſtationib. 105
Cognitione procedi poteſt contra appellantem extra iudicium.c.ad audientiam.nu.1.de appel. 133
Cognitio cauſæ an ſit neceſſaria in ferenda ſententia in cauſa excommunicationis.c.quoniam.ſub nu.5. de offi.& poteſta.iudi.deleg. 53
Cognitio ſummaria non eſt ſemper de neceſſitate, neque de ſubſtantialibus executorijs mandati.c.propoſuit.nu.5.de conceſ.præben. 152
Cognitio ſententiæ latæ per falſa inſtrumenta , vel falſos teſtes ſpectat ad eum qui delegauit. c. de cætero.nu.2. de ſen.& re iudi. 126
Cognitio ſola non ſufficit ad hoc, vt ſit matrimonium. c.continebatur.nu.3.de deſpon.impube. 192
Coloni,conductores,& alij penſionarij, an & quando teneantur ſoluere decimas . c. a nobis. nume. 1. de decimis. 171
Colonus ſi poſſeſſionem interuertat , datur interdictũ vnde vi.c.bonæ memoriæ nu.4.de poſtu.præl. 17
Commatrem an quis in vxorem ducere poſſit.c.Martinus.nu.1.de cogna.ſpiri. 195
Commaternitas quæ impediat matrimonium. c.Martinus.nu.2.de cogna.ſpiri. eo.
Communicare non debet quis de pane,quamuis non poſſit habere hoſtiam conſecratam.cap.quod iuxte. nu.1.de pæni.& remiſ. 224
Communicans & celebrans excommunicato, an ipſo iure ſit ſuſpenſus & irregularis. cap. tanta eſt.ſub nu.5.de exceſſib.prælat. 218
Communicans excommunicato an ſemper incurrat irregularitatem.& in nu.6.& 7.c.ſi celebret.nu.1. de cler.excom.depoſito miniſtrante. 215
Communio quæ ſit inter epiſcopum vel eccleſiam . c. requiſiſti.nu.3.de teſtam.& vltim. volunta. 165
Compromiſſum eccleſiæ an & quando valeat. c.cum tempore.ſub nu.1.de arbit. 78
Committens ſimpliciter vices ſuas,totum committere videtur.c.ſuper quæſtio.nu.9.de offi.& poteſta. iudi.deleg. 57
Compromiſſum non valet in duos,vt poſſint indeterminatè eligere tertium,ſecus ſi certam perſonam. c.innotuit.nu.3.de arbitris. 79
Compromitti de rebus ſpiritualibus in laicum non poteſt.c.contingit.nu.1.de arbitris. 78
Compromiſſum factum abſque conſilio cõſiliariorum reprehenſibile eſt.c.cum in vet.nu.3.de electio.& electi poteſta. 35
Compromiſſum fieri non poteſt vno ſolo contradicente.c.ſcriptum eſt.nu.2.de elec.et electi poteſta 38
Committens ſimpliciter vices ſuas totum committere videtur.c.venerabile. nu.3. de offi. & poteſta. iudi.deleg. 60
Commiſſio fieri non debet clericis plebium Lombardia.c.præſenti decreto.de reſcri.nu.2. 14
Compromiſſum ſuper re ſpirituali ſit in laicum auctor.iudicis delegati.c.per tuas.nu.5.de arbi. 78
Commendatarius liberiorem habet adminiſtrationẽ in eccleſia quàm procurator. c. ſi conſtiterit. nu.4. de accuſa.inquiſi.& denun. 200
Commendatitias literas quiſnam poſſit concedere.1n tit.de cler.peregrin.in prin. 49
Commendatus coram quibus fieri debeat.& in nu.3. c.ſi conſtiterit.nu.2.de accu.inqui.& denun. 200
Commendatio fieri debet cum diſpenſatione , & ex cauſa.cap.ſi conſtiterit.nu.1.de accuſa. inquiſitio. & denunciationib. eo.
Commodant equum vel arma ad bellum,& ibi amittantur,non competit actio ad repetenda, quid autem in mandatario.c.ſicut,nu.3.de iniuriis. 117
Commodatarius,depoſitarius,& alij qui ſolam detentionem habent,an poſſint conueniri , & an cogantur dominum abſentem defendere.c.quoniam frequenter.ſub nu.5.vt liton̄ nõ conteſt. nõ proced. 87
Comminatio de qua in hac decr. facienda eſt poſt peremptorium.c.cauſam quæ inter.de reſcri nu.2. 7
Commiſſum cui eſt vt prouideat alicui de beneficio , non poteſt alii demandare.c.quoniam.nu.6.de offi. & poteſta.iudi.deleg. 53
Comparere per procuratorem quando licitum. c.querelam.nu.1.de procur. 70
Compenſatio de liquido ad dubium non eſt admittenda c.ad noſtram.ſub nu.2.de iniuriis. 117
Conceſſio alicuius eccleſiæ an caſſetur propter nullitatem proceſſus.capit.cum dilectus.de purg.cano. nume.5. 222
Conceſſum videtur , quod non eſt nominatim expreſſum.c.ex literis.nu.1.de in integr. 181
Conceſſum per hæc verba quid intelligatur, concedimus talem eccleſiam tibi in proprios vſus.c.paſtoralis officii.nu.1.de priuileg.& exceſ.priuil.220
Conceſſio ſub generali clauſula non comprehendit ea quæ ſub ſpeciali clauſula alicuis non erat conceſſa.c.cum olim,nu.3.de præben.& dignit. 151
Concilium archiepiſcopale ſiue prouinciale quis conſtituat,et qui ad hoc vocari debeant.c.graue.nu.1. de præben.& dignit. 150
Concilium fit tantum cauſa corrigendorum morum. c.graue.nu.8.de præben.& dignit. eo.
Concluſum dicitur ,quando ita concluditur, quod vlterius,

Index nouus.

terit, nec de facto, nec de iure quicquam dicatur. c. paſtoralis. ſub nu. 1. de cauſa poſſ. & propri. 92

Condemnatio ſuper intereſſe videtur poſſe incerta eſſe. c. nuper a nobis. nu. 3. de ſen. excom. 227

Condemnatio in expenſis fit ſemper in cauſa appellat. c. finem. nu. 4. de dolo & contu. 98

Condemnatus de publico crimine ſemper eſt infamis. c. teſtimonium. nu. 4. de teſtib. & atteſtatio. 110

Condemnari non debet quis niſi actor probet ex ea cauſa ſibi deberi ex qua petit. c. dilecto filia. nu. 2. de offi. archid. 50

Condemnandum eum non eſſe in expenſis, qui appellationem, quę eſt deſiit, non proſequatur. c. ex parte. de reſcrip. nu. 1. 4

Conditio in ſpiritualibus locum habet. cap. ex libenter. nu. 2. de ſeruis non ordi. & eorum manu. 48

Conditio ſicut in matrimonio poteſt apponi, ita & in ordine apponitur conditio libertatis. c. ex libenter. nu. 1. de ſeruis non ordi. & eorum manu. eo.

Conditio hæc non eſt contra ſubſtantiam monachatus, quod quis in certo loco moretur & de certis redditibus viuat. c. inſinuante. nume. 2. qui clerici vel vouentes. 194

Conditio hæc, committo tibi cauſam quandiu reuocauero, an in commiſſione cauſæ poſſit apponi. Item quid ſi dicatur, committo tibi cauſam vt ſententiā feras, niſi reuocauero. habes in nu. 3. c. ſi pro. nume. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 52

Conditio inhoneſta an inducat matrimonium. & vide in nu. 4. c. quicunque. nume. 1. de condi. appoſitis in deſponſat. 193

Conditiones contra naturam contractus appoſitæ, an vitiant contractum. c. quicunque. ſub nu. 2. de cōdi. appoſi. in deſpon. eo.

Conditio cum in ſponſalibus apponitur, tamen intelliguntur contracta ſponſalia. c. duobus modis. nume. 2. de ſponſa duorum. 193

Conditiones quæ plerunque in iuramentis requiruntur. c. quemadmodum. nu. 1. de iure iur. 118

Conditio an in ſpiritualibus locum habeat. c. cum ſit proprium. nu. 1. de condi. appoſi. 193

Conditori conſtitutionis licet diſpenſare ſine cauſæ cognitione contra ſuam conſtitutionem. cap. cum ad monaſt. nu. 4. de ſtatu mona. & cano. regula. 177

Conductor a iure locationis cadit, ſi biennio non ſoluerit penſionem. c. propter ſter. nu. 3. de locato & conducto. 161

Conductor quo tempore teneatur ſoluere penſionem. c. propter. nu. 4. de locato & conducto. eo.

Confeſſio ad diſſolutionem matrimonii non nocet, ſecus ſi ad diſſolutionem mutuæ ſeruitutis. cap. cum cauſa. nu. 2. de raptoribus. 235

Confiteri debet vnuſquiſque ſemel in anno. c. omnis. nu. 4. de pœni. & remiſ. 225

Confitenti nullæ ſunt partes iudicis, niſi vt condemnet. c. cum ſuper. nu. 3. de confeſſ. 102

Confeſſiones & alia acta factum reſpicientia coram arbitris, valere in iudicio. c. præſentata. nu. 2. de teſtib. & atteſtationib. 110

Confeſſio ſemper præiudicat niſi quādo præceſſit metus. c. cauſam. nu. 1. de offi. & poteſta. iud. dele. 53

Confeſſiones, atteſtationes, & omnia in factum reſpicientia perpetuò inter eaſdem perſonas, coram eiſdem iudicibus valent, ſi verò coram arbitris atteſtationes & alia acta ſint recepta, quid iuris ſit remiſſiuè habes in c. cauſam quæ. nu. 1. de teſtib. & atteſtationib. 105

Confeſſio extraiudicialis ſufficit ad priuādum quempiam futuris beneficiis. c. per inquiſitionem. nu. 2. de electio. & electi poteſta. 26

Confeſſoria quando agitur pro aliquo iure, agenti incumbit probatio, quòd nec vi, nec clàm, nec precario poſſidet. c. bonæ memoriæ. nu. 5. de poſtu. pl. 17

Confiteri crimina non tenetur, de quibus non fuit conuictus, vel confeſſus, vel aliàs ſunt notoria. c. ex parte ſtitiſti. nu. 2. de corpore vitia. ordi. vel non. 48

Confeſſio partis valet contra ſe, ſed pro ſe non. c. cum contingat. nu. 2. de offi. & poteſta. iudi. dele. 60

Confeſſio an de nouo fieri debeat, ſi quis poſt pœnitentiam relabitur in peccatum. cap. omnis. ſub nu. 1. de pœniten. & remiſ. 225

Confeſſio coram ſeculari iudice non ſufficit vt quis ab epiſcopo condemnetur. c. per inquiſitionem. nu. 3. de electio. & electi poteſta. 26

Confirmatio ſemper fieri debet cum cauſæ cognitione. c. cum dilecti. nu. 2. de electio. & electi pote. 28

Confirmatio ſententiæ a qua non eſt appellatum, an poſſit peti. cap. ſi quis. nume. 2. de confir. vtili vel inutili. 142

Confirmatio nullum nouum ius tribuit, ſed tantum vetus confirmat. c. dudum. nu. 2. de decimis. 171

Confirmationi ſubitæ & ignotę qui non contradicit, non dicitur eſſe in culpa. c. cum olim. nu. 2. de cauſa poſſeſſ. & propriet. 93

Confirmatio ſola videtur facere, vt quis poſſit adminiſtrare. cap. cum ſuper. nume. 1. de cauſ. poſſeſſio. & propriet. 92

Confirmaſſe videtur eo ipſo quod quis eligit. c. cum inter ea. nu. 3. de electio. & electi poteſta. 23

Confirmatoria meliora ſunt quàm quę ſunt ad inſtar. vide de priuilegio conceſſo ad inſtar. nu. 6. c. inter dilectos. nu. 5. de fide inſtru. 114

Confirmati cum duo ſunt, & vterque horum conuenitur, quomodo procedendum. c. quia cunctis. nume. 4. de conceſ. prębeo. 155

Confirmatio non ſuſpenditur per appellationem. c. cōſtitutis. nu. 5. de appel. 134

Confirmatio fieri debet cum cauſæ cognitione. cap. ſi quis. nu. 1. de confir. vtili vel inutili. 142

Confirmationem contra eundē petentem quando plures ſint oſtendendi. cap. ſuper his. nu. 5. de accuſa. inquiſi. & denun. 201

Confirmationis potentia quę ſit. c. de confirmat. nu. 1. de confir. vtili vel inutili. 142

Confirmatus cuius electio continet, an ſit prælatus illius eccleſię. c. cum dilecti. nu. 3. de electio. & electi poteſta. 28

Confirmationis effectus non retardatur per appellationem non iuſtam. cap. conſtitutis. nu. 4. de appellationibus. 134

Confirmationis effectus impeditur per infamiam. c. conſtitutis. nu. 3. de appellat. eo.

Confitens aliquid, an dicatur etiam confiteri quicquid ex illo ſequitur. cap. cum venerabilis. nume. 3. de exceptio. 120

Congregationem duo faciunt, tres collegium. c. nullus. nu. 1. de electio. & electi poteſta. 19

Coniunctio maior eſt inter dotem & matrimonium quàm inter filios & hereditatem. c. de prudentia. nu. 2. de donat. inter vir. & uxor. 199

Coniunctio quę ſit inter Papam et Imperatorem. c. licet ex ſuſcepto. ſub nu. 1. de foro compe. 82

Coniugatus ignorante altero religionem profitens, uxore de priore mortua, licet non cogatur ſeruare ordinem, tamen ſi de nouo contrahat cum alia, matrimonium non tenet. cap. placet. nume. 1. de conuerſ. coniuga. 175

Coniugium ſpirituale non humana ſed diuina poteſtate diſſoluitur. cap. inter corporalia. nume. 1. de tranſla. prælat. 38

Compaternitas per tria ſacramenta contrahitur. & quę impediat matrimonium. c. contracto. nu. 1. de cogna. ſpiri. 195

Compenſatio non fit in pœnis temporalibus, vel ſpiritualibus, vel etiam in pecuniariis, quæ applicantur fiſco. c. ſicut. nu. 7. de iureiur. 127

Conqueri inferioribus quo caſu liceat de ſuis prælatis. c. ex parte abbatiſſæ. nu. 1. de priuil. & exceſ. priuil. 219

Conſanguinitas reprobatur per deſtructionem vnius gradus. c. ſeptes. ſub nu. 1. de teſtib. & atteſta. 107

Conſenſus licet ſufficiat ad matrimonium contrahendum mutis, in loquentibus tamen non ſufficit. c. copſua fraternitatis. nu. 1. de ſponſal. & matri. 191

Conſenſus quotiẽ lex ſit. c. quia. nu. 1. de offic. & poteſta. iudi. deleg. 52

Conſenſus contempti qui de iure vocandus erat, vbi & quando valet. c. eccleſia. nu. 3. de electi. & electi poteſta. 34

Conſenſus tacitus in ſponſalibus non habet locum, niſi in parte. c. tuanos. nu. 2. de deſponſa. impube. 192

Conſenſus partium an requiri debeat in electione iudicum. c. paſtoralis. de reſcrip. nu. 3. 6

Conſenſus prioris ſolus non ſufficit in alienatione perſonæ. c. poſt tranſlat. nu. 3. de renun. 41

Conſenſus neceſſarius an ſit romanus, vbi quis ad arctiorem religionem tranſire vult. c. dilecti. nu. 1. de renun. 42

Conſenſus epiſcopi an ſit neceſſarius in poſtulatione, ſed bene ius requiſi. cap. poſt tranſlat. nume. 3. de renunciatio. 41

Conſenſus alicuius vbi requiritur non refert, vtrum conſentiat, quando fit id, cui conſentire debet, an poſtea. c. cum conſuetudinis. de conſuetu. nu. 1. 16

Conſenſus expreſſus illorum requiritur in poſſeſſione iurium, qui prius poſſidebant, vel ſaltem patiētia. c. cum veniſſent. ſub nu. 4. de reſti. in integrum. 74

Conſenſus dicitur eſſe neceſſarius in prorogatione. c. cum veniſſent. nu. 8. de reſti. in integrum. eo.

Conſenſus omnium illorum quos res tangit in tranſactione & compoſitione eſt neceſſarius. c. ſtatuimus. ſub nu. 1. de tranſact. 68

Conſentire non in ſuum iudicem quando quis dicatur. c. ad petitionem. nu. 1. de accuſa. 203

Conſenſus qualis requiratur ad hoc, vt faciat electionem canoni. c. in Geneſi. ſub nu. 7. de electio. & electi poteſta. 36

Conſenſus non valet niſi ſit in certa perſona, ſicut nec matrimonium. cap. cum in iure. nu. 3. de electio. & electi poteſta. 29

Conſentientes computantur inter electores. c. cum in iure. nu. 1. de electio. & electi poteſta. eo.

Conſilium in maleficiis præſtitum an & quando obligat aliquem in pœnam de iure. cap. ſicut dignum. nu. 2. de homicid. volun. vel caſuali. 210

Conſilium & auxilium quomodo differant. c. ſicut dignum. ſub nu. 2. de homicid. volun. vel caſuali. eo.

Conſilium eſt requirendum in ſcrutinio ſingulorum. c. cum in ne. nu. 4. de electio. & electi poteſta. 34

Conſilium eccleſiæ maioris in rebus eccleſiæ alienandis requiri debet. Et quid ſit de ſubſcriptione dicendū. c. irrita. nu. 1. de his quæ fiunt a prælatis ſine conſenſu capitu. 157

Conſilium capituli eſt requirendum in inquiſitionibus & deſtitutionibus cuiuſlibet perſonæ eccleſiaſticæ. c. quanto. nume. 1. de his quæ fiunt a prælatis ſine conſenſu capitu. eo.

Conſtare ſe impeditum cui debeat, quo minus venire poſſit. c. prudentiam. nume. 4. de offi. & poteſta. iudi. delega. 54

Conſtitutio, an & quando liget ignorantem. c. cognoſcentes. de conſtitu. nu. 1. 1

Conſtitutiones quæ ſunt contra animæ ſalutem, ſeruari non debent. c. quia pleriſque. nu. 6. de immu. eccleſiæ. 189

Conſtitutio vel ius factum ſuper eccleſiis & dignitatibus, non extenditur ad epiſcopatus. c. dilectus filios. nu. 1. de conceſ. præben. 155

Conſtitutio fauorabilis canonicorum reſidentiæ, in quibus caſibus locum habeat. c. cum omnes. de conſtitutio. nume. 2

Conſtitutio actoris vim capit ex decreta. c. conſulti. nu. 3. de procu. 72

Conſtitutio a Principe cōtra ius naturale & diuinum facta, an & quando valeat. & in nu. 6. c. quia pleriſque. ſub nu. 5. de immu. eccle. 189

Conſeruatores recuſari non poſſunt. c. ſtatuimus. nu. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 62

Conſeruatores ex quibus cauſis dentur. cap. ſtatuimus. nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. eo.

Conſeruatores an & quando habeant iudicialem indaginem. c. ſtatuimus. nume. 7. de offi. & poteſta. iudi. deleg. eo.

Conſeruator in notoriis tantum iudicare poteſt. & nume. 6. cap. ſtatuimus. ſub nume. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. eo.

Conſuetudo dat iuriſdictionem. c. nonnulli ille. ſub nu. 6. de iudiciis. 81

Conſuetudines & priuilegium inuicem parificantur. c. nonnulli ille. nu. 6. de iudiciis. eo.

Conſuetudo onéroſa eccleſiis non prodeſt. c. & in dominium. nu. 1. de immuni. eccle. 188

Conſuetudo eccleſiarum ſingularis, an ſit attendenda in qualitate & quantitate beneficiorum. c. ex animi. de inſtitu. nu. 4. 2

Conſuetudo in matrimonio contrahendo valet, ſed in contrario

contractio minir e.c.vtrum autem.nume.1.de cognatione ſpirituali. 195
Conſuetudini qui aduerſatur an teneatur.c.de conſuetudine.de conſuetudinibus.nu.5. 15
Conſuetudo ſemper præiudicat iuri, idque multis caſibus quos hic habes, cap. de conſuetudine. de conſuetud.nume.3. eo.
Conſuetudo an iuuet aliquem canonicum, vt poſſit interdicere eccleſiam.c.quaſiuit.nume.1.de his quæ fiunt a maiori parte capituli. 158
Conſuetudo quæ ſit rationabilis.c.ex parte. nu.1.de conſuetud. 16
Conſuetudo quandoque parificatur pacto.c.ex parte. de conſuetu.nu.2. eo.
Conſuetudo quid ſit.c.de conſuetudine. de conſuetud. nume.1. 15
Conſuetudo derogat legi, ſi eſt inducta de conſenſu illius qui habet poteſtatem faciendi legem municipalem ſuper illa re.capit.ex parte. ſub nume.3. de conſuetud. 16
Conſuetudo laudabilis etiam ſi non ſit præſcripta eſt ſeruanda.c.ex parte. nu.3.de conſuetu. 10.
Conſuetudo ad hoc vt præiudicet, quæ requirantur.c. de conſuetudine.de conſuetud.nu.4. 15
Conſuetudo inducitur per actum his iteratum.cap.de conſuetudine.de conſuetud.nu.2. eo.
Conſuetudo an & quando habeat vim abrogandi legem & interpretandi.cap.ex parte conſuetudinis. de conſuetud.nume.1. 16
Conſuetudo ſi non eſt ſpecialiter contra aliquam eccleſiam, ſed generaliter contra omnes, ſufficit præſcriptio 10. ann. tam contra eccleſiam quàm contra alios.c.cum dilectus filius.de conſuetu.nu.6. eo.
Conſuetudines laudabiles & præſcriptæ ſeruandæ ſunt.c.dilecti filij.nu.4.de maio.& obed. 67
Conſuetudo non valet, quòd capitulum ſit index in cauſa ſua contra epiſcopum.c.irrefragabili. nu.4. de offi.ordi. 64
Conſuetudo non eſt extendenda in his quæ conſiſtunt in præſtationibus, & conſimilibus.c.dilecto. nu.7. de offi.archid. 51
Conſuetudo contra ius publicum vtilitate, an et quãdo valeat.c.venerabili.ſub nu.6. de cenſi.exact. & procura. 185
Conſuetudo vbi eſt contraria ſeu oneroſa, extendi non debet.c.dilecto.nu.6.de offi archid. 50
Conſuetudo vicinorum in dubijs eſt ſeruanda.cap.ex parte.ſub nu.1.de cenſi exactio.& procur. 184
Conſuetudo in iuriſdictione valet.c.dilecto filio.ſub nu.2.de offi.archid. 50
Conſuetudo non tantum tempore introducitur, ſed etiam conſenſus tacitus vel expreſſus in ea requiritur.c.abbate ſub nu.1.de verb.ſig. 254
Conſuetudo eſt ſeruanda in ſolutione decimarum.c.in aliquibus.nu.2.de decimis. 172
Conſuetudo ſuper rebus an & quando valeat.c.poſtulaſti.ſub nu.1.de foro compe. 83
Conſuetudo ſpectatur in electionibus & beneficiorum collationibus.c.cum eccleſia.nu.2.de electio.& electi poteſta. 28
Contradictio pro conſenſu non habetur, vbicunque expreſſus conſenſus non requiritur.cap.in G.neſi. nu.5 de electi.n.& electi poteſta. 36
Contradicere poteſt quiſque his quæ facit capitulum in læſionem iuris capituli.& in nume.4 c.cum in cunctis.nu.3.de his q̃ fiunt a maio parte cap. 158
Contradicere ab initio intelligitur ſi vſque ad conſecrationem contradicatur.c.quod ſicut.nume 9 de electio.& electi poteſta. 27
Contractus non valet ſine conſenſu, & nihil eſt conſenſui tam contrarium quàm error.c.de conſuetudine, ſub nu.6.de conſue. 15
Contrahens in territorio alicuius non ſolum in iudicem ordinarium, ſed etiam delegatum videtur cõſentire, vt coram eis conueniatur.c.dilecti filij.ſub nu.3.de foro compe. 83
Contrahentes an poſſint ſe inuicem decipere. & vide in nu.2.c.in ciuitate.nu.1.de vſuris. 213
Contractus an & quãdo valeat ſine ſcriptura & ſubſcript.c duãu nu 5.de reb eccle alie.vel non. 160
Contractus ſicut non poteſt fieri ab initio ſine ſolennitate, ita nec ratum haberi.c.cum dilecti. nu.1. de emptione & venditione. eo.
Contrahens tenetur ſtare conſuetudini loci, vbi contractus celebratus eſt, & adde etiam ſeruari conſuetudo loci contractus, vt habes in nu.7.c.de conſuetudine de conſue.nu.6. 15
Contractus cum excommunicatis quãdo inire liceat. in nu.2.c.ſi verò.nu.1.de ſen.excom. 228
Contrahere an per procuratorem quis poſſit.c.iuuenis.nu.5 de ſponſal.& matri. 190
Contempti ſi volunt poſſunt facere electionem factam cis contemptis caſſari.c.quod ſicut. nu.4.de elect. & electi poteſta. 26
Contendere de iuriſdictione partes non curant.c.venerabili.ſub nu.5.de cenſi exactio.& procur 185
Conteſtatio litis fit per narrationem et reſponſionem. c.paſtoralis.nu.2 de iudicijs. 81
Conteſtari litem nil aliud eſt, niſi teſtari.c.olim inter. nu.2 de litis conteſta. 85
Conteſtatio aduocati non habetur pro lite conteſtata, ex quo eadem die fuit reuocata, ſed præſumitur ex taciturnitate domini, vt procuratoris, ſi vltra vnũ diem tacuerit.c.cum cauſa nu.2.de appellat. 138
Controuerſia tum eſt inter vtroſque, cui ſtandum ſit.c. pe.latum.nu.2.de iurepat. 181
Contritio eſt neceſſaria cuilibet peccatori etiã in baptizato.c.omnis.nu.1.de pœnitẽ.& remiſ. 224
Contumax qui non appellat non defendit ſuam contumaciam de iure.c.ad petitionem.ſub nu.2.de accuſa.inquiſi.& denun. 203
Contumax in proceſſu negotij citandus eſt ad audiendam ſententiam c.cum olim. nu. 4. de teſtibus & atteſtationibus. 107
Contumacia abſentiæ an & quando ſit punienda.c. ex parte.ſub nu.1.de arbit. 78
Contumacia partis facit vt in expenſis condemnetur, ad quam condemnationem non oportet iudex feſtinare.in nu.2.c.calumniam.nu.1.de pœnis. 223
Contumacia quot modis fieri poſſit.c.ex literis.nu.1. de dolo & contu. 98
Conueniri qui non poteſt in vrbe, an poſſit in propria domo conueniri.cap.licet ratione.nume.3.de foro competenti. 84
Conueniri quo in loco quis poſſit.c.poſtulaſti. nu.1.de foro competen. 83
Conueniri non poteſt quis de vna eademq́ re re ſub pluribus.c.ſuper literis.de reſcrip.nu.8. 8
Conueniens aliquem perſonali actione coram aliquo iudice, an poſſit eum coram alio iudice etiam ordinario ſuper alia perſonali conuenire.c.quia nonnullis.de reſcrip.nu.1. 14
Crimina contra teſtes ſpecificè non confuſè obijcienda ſunt.c.præſentium.nu.11.de teſtib.& atteſt. 112
Criminoſus poſt peractam pœnitentiam promoueri poteſt, & in ſusceptis ordinibus miniſtrare, niſi tale crimen commiſerit, quod impediat executionem officij poſt pœnitentiam. vt in nu.2.cap.ex tenore. nu.1.de temp.ordi. 42
Crimen excipitur contra ferentem teſtimonium.c.nihil. nu.6.de electio.& elect.poteſta. 33
Crimen ſacrilegij eſt detinere clericum. cap.vt fama. nu.2 de ſenten.excom. 228
Crimen fractæ pacis & periurij, pertinet ad iudicium eccleſiæ.c.nouit ille.nu.7.de iudicijs. 81
Criminoſorum ſacra non vitantur, licet quo ad ſe ſint ſuſpenſi.c.per tuas.nu.2.de ſimonia. 206
Crimen denunciare nemo compellitur.c.diuerſis.nume.3.de cler.coniug. 144
Confirmatio magis videtur ſequi vim decreti, quàm confirmationis.c.cum dilect.. nu.4. de electio.& elect poteſta. 28
Criminoſi in cauſa inquiſitionis admittuntur.c.cum I. & A.nu 5.de ſen.& re iudi. 129
Crimen alicuius per literas probari poteſt.c.cum in eccleſijs.nu.1.de maio.& obed. 67
Criminaliter qui primo egit, ciuiliter tamen contemplatione rei familiaris agere poteſt.cap.cum dilectus.nu.11.de ord.cogni. 90
Crimen qui commiſerit, an epiſcopatui cedere poſſit. c.poſt tranſlat nu 5.de renun. 41
Criminoſus ad denunciandum & teſtificandum non admittitur, niſi in exceptis criminibus.c.cum oporteat.nu.1.de accuſa.inquiſi.& denun. 202
Criminoſi admittuntur ad excipiendum et teſtificandum.cap.ſuper his.ſub nume.7.de accuſa.inquiſi. & denunciat. 201
Criminoſus promotus ad aliquam eccleſiam an accuſari poſſit de crimine quod prius habebat.c.diuerſis.nu.2 de cler.coniug. 144
Crimen in modum exceptionis probatum in vno iudicio, præiudicat in altero.c.cum inter ea.nu.1.de electio.& electi poteſta. 23
Culpa ſua an alicui imputatur.cap.quia.ſub nu.4.de conceſ.præben. 153
Curam animarum quis habere non poteſt, niſi per epiſcopum, cui ſubeſt, vel per vicarium eius.c.veniẽs. ſub nu.8.de verb.ſig. 236
Curia ſeculari quando quis ſit tradendus.c.nouimus. nu.1.de verb.ſignifi. 235
Cura animarum, quæ eſt poteſtas ligandi & ſoluendi in nullo prælato eſt, niſi ſit ſacerdos.. cap. cum ſatis eſt.nu.2.de offi.archid. 50
Curſus neceſſarius eſt 6.menſium in paſtoribus cathedralium & regularium eccleſiarum.c.ne pro defectu.nu.1.de electio.& electi poteſta. 31
Cuſtodia rerum ad quem pertineat, mortuo prælato. c.vt noſtrum.ſub nu.5.vt eccle.benefi.ſine aliqua dimi.confer. 158

D

DEbitor an poſſit agere ad remiſſionem prohibitionis.c.ſanè. ſub nu.2. de offi.delega. 52
Debitor non debet expectare vt creditor petat, ſed ire debet ad locum vbi creditor habitat, ibique ſe offerre.cap.ſignificante. nu.1.de pignoribus & alijs cautio. 162
Debitorem ſuum ab alio detentum nullo iure quis repetere poteſt.c.dilectus filius.ſub nu.1.de app. 136
Debitor an & quando poſſit pignus recuperare a creditore qui miſſus eſt in poſſeſſionem.c.quoniam frequenter.ſub nu.5.vt lite non contes.nõ proced. 87
Debitum an & quando poſſit compenſari cum fructibus.c.ad noſtram.nu.1.de iur iur. 118
Decanus vel alius minor prælatus an poſſit interdicere.c.dilectus filius.nu.3.de appel. 137
Decani rurales de conſenſu archid. inſtitui & deſtitui debent.c.ad hæc nos.nu 4.de offi.archid. 50
Decano abſente poteſt procedi ad electio.c.cum inter. nu.1.de electio.& electi poteſta. 21
Decani & capituli ſola auctoritas an ad conſtitutionem faciendam ſatis ſit.cap.conſtitutus apud ſe.de reſcriptis.nu.2. 7
Declinatoria iudicij in ipſo litis primordio proponenda & probanda eſt.c paſtoralis. nume. 3. de exceptionibus. 120
Deceptus vltra dimidiam quis dicatur.c.cum cauſa. nu.1.de empt.& vend. 161
Decepto, qui falſum reſpondit, an ſuccurratur. cap.G. perpetuus.nu.2.de fide inſtru. 115
Decretum ſecundum non eſt neceſſarium miſſo in reali poſſeſſione.c.dilecto.nu.1.de verb.ſignifi. 235
Decretum debet continere totam ſeriem & formam electionis, nomina eligentium, & eorum conſenſum & ſubſcriptiones cuiuſlibet, & nomen electi debet continere, & ad quam dignitatem eſt electus, & quòd ſcriptura illa ſit facta per publicam manum, vel per idoneos viros, & ſigillum eſpianle apponatur.cap.innotuit.nu.3.de electio.& electi poteſta. 22
Decretali ſubiacere quo caſu quis dicatur. Et etiam vide in nu.2.c.ſæpe cõtingit.nu.1.de reſti.ſpol. 97
Decretales antea corrupta, & ab Innocẽ.emendata, quæ ſint.in proœm.lib.1. 1
Decretum primum qualiter fiat.c.conſtitutus.nu.5. de eo qui mit.in poſſeſſ.cauſ.rei ſer. 100
Decretum non eſt Authentica ſcriptura, vbi lis eſt ſuper eadem electione eccleſia.c.innotuit.nu.4.de electio.& elect. poteſta. 22
Decretum ſolum ad probationem canonicæ electionis ſufficit.c.nihil.nu.1.de electio.& electi poteſta. 23
Decretum ſecundum non ſit neceſſarium poſt lapſum anni ad hoc vt perturbatus fiat verus poſſeſſor.c. conſtitutus.ſub nu.2.de eo qui mit.in poſſeſſ.cauſ. rei ſeruan. 100
Decretum & ſententia fieri debet cum cauſæ cognitione.

tione.c.quia cunctis.nu.8.de conceſ.preben. 156
Decretum ſecundum an habeat locum in actionibus perſonalibus. c.quoniam frequenter. nu. 8. vt lite non conteſt.non proced. 161
Decretum ſeu auctoritas non interponitur de futuris. c ſcripta vero.nu.4.de fide inſtru. 113
Delincantur licitè in pactum etiam in ſpiritualibus, qua o iure præcipiuntur. capit. ad audientiam. de reſcrip.nu.4. 12
Degradatio priorum pertinet tantum ad epiſcopum. c.in ſingulis.nu.8.de ſtatu monachorum & canonicorum reg. 178
Defenſiones contrariæ an poſſint in vno facto preponi. c.auditis.ſub nu. 2.de præſcrip. 123
Defenſio eccleſiæ ad quem pertineat, cum de ipſius libertate agitur.c.auditis.nu.2 de præſcri. eo.
Defendere eſt graue, quod expreſſè poteſt renunciari & non tacitè.c. diſpendia litium.de reſcrip.nu.3. 14
Defenſor non admittitur in cauſa matrimoniali.c.cauſam quæ inter.nu. 11.qui filij ſint legiti.fol. 198
Decimæ prædiales dari debent ſtatim vbi fructus percipiuntur.c.paſtoralis.nu.3.de decimis. 171
Decimæ an dantur de laboribus & prædijs proprijs clericorum.c.ſuggeſtum nume.1.de decimis. 170
Decimæ ſunt ſoluendæ iis eccleſijs, vbi prædia ſita ſunt. c.a nobis.nu.2.de decimis. 171
Decimæ non diminutæ dandæ ſunt de fructibus & redditibus.c.paſtoralis.nu.2.de decimis. eo.
Decima datur de lucro rei emptæ.quid autem de mercibus.in nu.4.c.paſtoralis.nu.3.de decimis. eo.
Decimæ an debeant ſolui de piſcibus incluſis in recluſorium alicuius parochiæ Et quid iuris ſit de mercede militiæ ſuæ aduocationis.in nu. 2.c.non eſt. ſub nu. 1.de decimis. 170
Decimæ in vno agro non poſſunt diuerſo iure cenſeri. c.cum in tua.nu.1.de decimis. 171
Decima an & quando ſoluantur ex rapina & vſura, vel ex alio crimine notorio.c.ex tranſmiſſa. nu.1. de decimis. 170
Decimas an de eis teneantur dare, ſi immobilia alicui donantur.c.non eſt.nu.2.de decimis. eo.
Decima ſoluuntur de mercede operarum. c.cum non ſit.nu.3.de decimis. 172
Decimæ conceſſa vni eccleſiæ, an poſſint in aliam tranſferri.& in nu.2. & an idem ſit de oblationibus.in nu.3.et an liceat laicis decimas detineri. in nu.4. c. cum Apoſtolica.nu.1. de his quæ fiunt a præla. ſine conſenſu capit. 157
Defenſio clericorum ad ius publicum ſpectat, vnde omnes tenentur eos defendere.c.quanta. nu.1.de ſenten.excom. 229
Delatio iuramenti an habeat locum in vi compulſiua, expulſiua, inquietatiua & turbatiua. cap ſuper eo quod.ſub nu. 3.de his quæ vi metusve cã fiunt. 73
Delegatio non debet excedere fines mandati.cap.cum te.de reſcrip.nu.6. 5
Delegatus non poteſt cogere ſubdelegatum, quando malitioſè ſe exonerat.c.paſtoralis. nu.2.de offi.& poteſta.iudi.delega. 57
Delegatus poteſt, cui eſt commiſſum, quod alicui faciat beneficium aſſignari eum, pro quo ſibi ſcribitur de præbenda ſeu beneficio inueſtire. c. pro illorum.ſub nu.1.de præben.& dignit. 148
Delegatus an extra prouinciam ſibi decretam abſoluere poſſit.c.quod tranſlationem.nu.1.de offi.leg. 62
Delegare non licet in actione criminali. c.ſuper quæſtio.nu.4.de offi.& poteſta.iud.deleg. 57
Delegatus debet cognoſcere de iniuſta vel iuſta excommunicatione.c.ad reprimendam malitiam. nu.4. de offi.ordi. 64
Delegatus Papæ non poteſt in rebus non ſuæ iuriſdictionis corporalem poſſeſſionem dare.c.ſignificaſti. nu.4.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 52
Deleg.& ordinarij differentia quo ad iuriſdictionem. c.præterea.nu.2.de dilat. 82
Delegati & contumacis in actione reali comparatio. c.querenti.nu.2.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 56
Delegati an & quando poſſint excommunicatos abſoluere.cap.prudentiam. nu.14.de offi.& poteſta. iudi.deleg. 55
Delegati non poſſunt cauſas minoribus ſubdelegare.c. præſenti decreto.de reſcrip.nu.1. 14
Delegatus an poſſit ſuum officium defunctum tueri.c. ex parte.ſub nu. 3.de teſtib.& atteſtationib. 105
Delegatus quibus caſibus poſſit reuocare iuriſdictionem. cap.ſi pro debilitate.nu.5.de offi.& poteſta. indi.deleg. 52
Delegatus Papæ vtens hac clauſula, procedas omnibus inſpectis, an dicatur tranſtuliſſe poteſtatem a ſe in alium.c.ſi pro debilitate.nume.4.de offi.& poteſta iudi.deleg. eo.
Delegati executio ad ordinarium ſpectat, quid autem ſi nolit mandare executioni ordinarius, an delegatus eum cogere poteſt.in nu.2.c.ſignificaſti.nu.1. de offi.& poteſta iudi.deleg. eo.
Delegatus an & quando poſſit punire delinquentem extraneum in loco iuriſdictionis delegantis. & nume.4.& 5.c.quia. nume.3. de offi. & poteſta. iudi.deleg. eo.
Delegans ſi moriatur ante rerum vel perſonarum expreſſionem, prouiſione generali facta, delegatus tamen poſt mortem delegantis audiet, ſi in aliquo cœperit vti iuriſdictione. capitu.paſtoralis. de reſcriptis.nume.11. 7
Delegatus ſi cœpit abeſſe vltra duas dietas, & non in breui reuerſurus, tamen ſi reus vult litem proſequi, etiam ipſe actor ſi non appareret eum tacitè in eum conſenſiſſe etiam longius morantem, obtinere poterit a ſuperiore reuocari huiuſmodi delegatum.c.nonnulli.de reſcrip.nu.6. 11
Delegat.ſecundus non poteſt abſoluere niſi elapſo termino aſſignato priori.capit.ab excommunicato.de reſcriptis.nu.1. 13
Delegatio ſecunda præfertur priori. c.in literis.nu.3. de offi.& poteſta.iudi.deleg. 52
Delegatus a Principe, ſi delegat alij cauſam, ad eum non ad Principem appellabitur. c.ſuper quæſtio.ſub nu.6.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 57
Delegati poſſunt omnia, quæ iure magiſtratus competunt.c.cauſa reſti.nu.1.de reſti.in integ. 77
Delegatus ſedis Apoſtolicæ non poteſt vltra duas dietas trahere.c.nonnulli.de reſcrip.nu.4. 11
Delegatus an & quando poſſit ſuas vices alteri delegato committere & de cauſa cognoſcere. c. eorum dilecto.ſub nu.3.de offi.& poteſta iudi.deleg. 59
Delegatus non poteſt committere cauſam, niſi ex iuſta cauſa.c.paſtoralis. nume.1.de offi. & poteſta. iudi.delega. 57
Delegatus non inſtituit, ſed pronunciat ordinandam eccleſiam ad præſentationem illius, qui obtinet ius patronatus ad ſe pertinere. c.ſuper eo vero.nu.1. de offi.& poteſta.iudi.deleg. 53
Delegati ſi tres ſunt, & vnus erat præſens in loco, pro alio comparuit ſubdelegatus, & tertius ſe excuſauit, an eſt in poteſta. delega. admittere ſubdelegatum.c.ſuper quæſtio.ſub nu.9. de offi. & poteſta. iudic.deleg. 57
Delegati ſi tres ſunt, et duo ſubdelegauerunt, cum tertio delegato proceſſerunt, & ſuit appellatum, an primus delegans vel delegatus appellabitur. c.ſuper quæſtio.ſub nu.8.de offi.& pot.iud.deleg. eo.
Delegatorum ſi vnus tantum princip.cauſæ commiſit, ad Papam non ad condeleg. appellatur. cap.ſuper quæſtio.nu.10.de offi.& poteſta.iudi.delega. eo.
Delegatus an poſſit vni ex pluribus ſubdelegare cauſam.c.cum te.nu.1.de offi.& poteſta.iudi.dele. 53
Delegatus ſi vult recipere ſubdelegationem, an hoc parte contradicente poſſit facere. c.ſuper quæſtio. nu.9.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 57
Delegati ſi tres ſunt, & vnus admittit ſubdelegatum & alius non, quid iuris ſit. capit.ſuper quæſtio.ſub nu.9.de de offi.& poteſta.iudi.deleg. eo.
Delegatus an poſſit in corporalem poſſeſſionem mittere.c.ſignificaſti.ſub nume.3. de offi.& poteſta. iudid.delega. eo.
Delicta an & quando compenſari poſſint.capit.ſicut. nu.2.de iureiur. 117
Denunciare & notificare crimina cuiuſcunque extra iudicium licet, dummodò poſſit approbari.c.ſollicitudinem.nu.3.de appellat. 136
Denunciatio poteſt fieri in iudicio & extra, ſed iudicare vel cogere aliquem inuitum ad aliquid, non poteſt fieri ſine cauſæ cognitione. ibi.
Denunciatio an habeat locum in re temporali. c. nouit ille nu. 4.de iudicijs. 81
Denunciatio non impedit matrimonium, niſi fama adſit.c cum in tua.nu.1.de ſponſal.& matri. 191
Depoſitio pro crimine clerici an ſufficiat. c. cum non ab homine.nu.1.de iudicijs. 80
Depoſitarius qui ſaccum ſibi commiſſum aperuit, dicitur furtum perpetraſſe.c.ſuper eo quod.nu.2.de his quæ vi metusve cauſa fiunt. 73
Depoſitum non ſolum fit in corporalibus, ſed etiam in incorporalibus & in ſpiritualibus.cap.examinata. nu. 1.de iudicijs. 81
Depoſitario an credatur ſi negat ſe ſoluiſſe ſaccum ſibi commiſſum, cum conſtat, quòd fuit ſibi datus ſignatus.c.ſuper eo quod.ſub nu.2.de his quæ vi metusve cauſa fiunt. 73
Detentio vel captio non eſt pœna.c.ſuper his.nu.1.de pœnis. 223
Determinare de articulis fidei ad quem ſpectat.c.ad abolendum.nu.2.de hæreticis. 209
Deſiſtere licet ante inſcriptionem ab accuſatione: quia nemo compellitur accuſare.c.licet in beato. nu.5. de accuſa.inquiſi.& denun. 201
Deus ipſe per ſe a principio dicitur exercuiſſe iuriſdictionem. cap.quod ſuper. nume.1.de voto & voti redempt. 176
Deo plus corde, quam voce pſallendum, & non eſt peccatum, ſi id quod dicatur non intelligatur, & ſi aliquis verſiculus ex negligentia omittatur, nõ peccabitur.& in nu.3.c.volentes. ſub nu.1.de celeb. miſ.& ſacrament.Euchariſt. 186
Dictum de electionibus in ſpiritualibus an etiam habeat locum in non ſpiritualibus. cap.illa quotidie. nu.5.de electio.& electi poteſta. 30
Dictum in renunciatione eccleſiæ an poſſit etiam dici in renunciatione iuris alterius. c.ſuper hoc. nu.5. de renunciat. 40
Dictio, quod, vel quæ, vel ſicut, ſi ponuntur in literis, uidentur ad aliquid poni. c. ex ore ſedentis. nu.1. de priuil.& exceſ.priuil. 220
Dictio, præter, de ſui natura eſt excluſiua. c.dudum. nu.17.de electio.& electi poteſta. 36
Dictum in delegato Papæ an habeat locum in cæteris ordinarijs.c.prudentiam.nume. 13.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 55
Dicto ſemper ſtatur uiri dicentis, ſe uxorem cognouiſſe maiorem 11.ann.c.continebatur.nume.1.de deſponſa.impub. 192
Dicta paucorum non infamant uel non inducunt famam.c.inquiſitionis.nu.5.de accuſa. 203
Dicto maioris partis procuratorum ſtatur, ſicut in iudicib.& arbitris.c.in noſtra.nu.3.de procur. 70
Dies in qua cautio promittitur, in uno uicenario non computatur.c.pia.nu.1.de exceptio. 122
Dietæ computantur a loco, ubi res ſita eſt.& nu.2.c. ex parte.ſub nu.1.de foro competen. 83
Dietæ diœceſis a fine computatur, non autem a loco ubi reus eſt, uel ubi habitat. capit.nonnulli.de reſcriptis.nume.3. 11
Dietæ duæ ſunt computandæ a loco contractus uel delicti commiſſi. c.dilecti filii.nu.3.de foro compet. 83
Differentia inter poſtulationem & electionem quæ ſit. c.ad hæc.nu.3.de poſtula.præla. 16
Differentia an ſit quando ſcribitur pluribus iudicibus cum iſta clauſula, quòd ſi omnes, ſiue ſine clauſula omnes & ſinguli habeant iuriſdictionem. c. prudentiam.nu.9.de offi.& poteſta.iudi.dele. 55
Differentia quæ ſit, ſi quis reſtituatur contra ſententiam & appellationem.c.beneficio.nume.1.de reſtitu.in integrum. 77
Differentia an ſit inter iſtas clauſulas, uidelicet, quòd ſi non omnes poteritis aut nequiueritis intereſſe, uel ubi ponitur tantum, ſi non poteritis.c.prudentiam.nu.8.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 55
Differentia inter ea, quæ fiunt extra iudicium, & ea quæ aguntur in iudicio. c. pia. ſub nume.4. de exceptio. 122
Differentia quæ ſit inter commendatitias & dimiſſorias literas.in tit.de cler.peregr.in princ. 49
Differentia termini præfixi ab homine uel a iure circa præuentionem. c.ſæpe contingit. nume.8.de appellatio. 134
Differentia quæ ſit inter decretum, auctoritatem, & conſenſum.

conſenſum, & etiam in num. 6. c. dudum, nu. 3. de reb. eccle. alienandis, vel non. 160

Differentia quæ ſit inter minorē et eccleſiam et rempub. in integ. reſti. c. requiſiuit, nu. 1. de reſtitu. in integ. 74

Differentia inter iuramentum de veritate dicenda, & de calumnia, c. præſentiam, num. 6. de teſtibus, & atteſtatio. 111

Differentia quæ ſit inter appellationem & prouocationem. c. cum ſit Romana, nu. 1. de appel. 131

Differentia quæ ſit inter ſuſpenſos ab homine, vel à canone, c. ſicut, num. 3. de cohabi. cleri. & mulierum. 143

Differentia inter iudicem & partem procedendi, c. in literis, nu. 4. de reſti. ſpol. 94

Differentia hodie nulla eſt, inter ſubdelegatum et ordinarium, ſiue delegatum, quo ad hoc, vt poſſit appellari, vel nō poſſit appellari, c. ſuper quæſtio. ſub nu. 1 de offi. & poteſta. iud. deleg. 57

Differentia an hodie ſit inter regulares, & alios, & inter correctionem exceſſuum, & alias cauſas, vel alia iura, c. ad noſtram, nu. 1. de appel. 131

Differentia eſt inter eum, qui obijcit poſt confirmationem, & inter eum, qui ante confirmationem, c. cū olim, ſub nu. 2. de dolo & contu. 99

Differentia accuſationis & denuntiationis, c. ad diſſoluendum, nu. 1. de deſpoaſ. impub. 192

Dignitates an plures in vna eccleſia habere quis poſſit, c. de multa, nu. 5. de præb. & digni. 150

Dignitates & beneficia poſſunt vniri epiſcopatui, ſi eſt pauper, c. cum noſtris, num. 5. de conceſ. praben. 153

Dilationes dandæ ſunt ob aduocatos quærendos, non autem propter abſentiam aduocati habiti ſunt dāda, c. ad hæc Deus, nu. 4. vt lite non conteſta. non procedatur. 85

Dilatione aſſignata ſtatim incipit currere tempus, c. vltra tertiam, nu. 3. de teſtibus, & atteſtationibus. ſol. 111

Dilationes duæ vel tres in criminalibus cauſis, ſine grandi cauſa cognitione dabuntur, c. in cauſis, nume. 2. de teſtib. & atteſta. 106

Dilationes à iudice ita reſtringendæ ſunt, vt non trāſcendant tempora à lege vel ab homine ſtatuta, c. in cauſis, nu. 3. de teſtib. & atteſt. ibid.

Diligentia maior in collatione beneficiorum eſt adhibenda, quàm in alijs reb. c. veniens, nu. 3. de teſtib. & atteſta. 105

Diligentia alicuius in re aliqua, an ſibi obeſſe poſſit, c. cum M. focijs, de conſti. nu. 8. 3

Dimittere non debet quis vacans per negationē vel prohibitionem, vel appellationē, vti ſuo iure, c. venerabili, nu. 3. de cenſi. exact. & procur. 185

Dimiſſa in ordinatione non ſunt iteranda, ſed ſupplēdum eſt, & vide in nu. 3. & 4. c. presbyter, nu. 2. de ſacramen. iteran. vel non. 46

Diœceſana eccleſia duplici lege ad epiſcopum pertinent, c. Theodoſius, nu. 1. de ſtatu monacho. & canonico. regula. 177

Diœceſis vel eccleſia quælibet poteſt contra viſitationem de ſola conſuetudine introductam præſcribere, c. cum ex officij, nu. 2. de præſcrip. 124

Diſpēſatio neceſſaria eſt, vbi quis ordinatus eſt ab eo, qui ordinare non potuit, c. requiſiuit, nu. 1. de ordi. ab epiſcopo qui, &c. 44

Diſpenſatio non valet in his, quæ ſunt contra votum tacitum, vel expreſſum, c. cum ad monaſt. nu. 3. de ſtatu mona. & cano. regula. 177

Diſpenſatio in votis an habeat locum, c. de peregri. nu. 2. de voto & voti redemp. 176

Diſpenſare cum illegitimis, vt habeant dignitates, & curam animarum, non licet alicui, niſi Papæ, c. innotuit, nu. 1. de elect. & electi poteſta. 22

Diſpēſationis diffinitionem habes hic, c. dilectus, nume. 4. de temp. ord. 43

Diſpenſatio quando non teneat, c. diuerſis, num. 1. de cleri. coniug. 144

Diſpenſatio facta de mandato Papæ, quo caſu valeat, c. dudum, nu. 16. de elec. & electi poteſta. 34

Diſpenſationis requiſita quæ ſint, c. veniens, ſub nu. 2. de filijs presby. ordi. vel non. 46

Diſpenſationes reſtringi debent, & vltimæ voluntates ampliari, c. dudum, nu. 18. de electio. & electi poteſta. 35

Diſpenſatio, vbi excipitur vel accuſatur contra aliquem, an ſemper ſit neceſſaria, c. dudum, nu. 13. de elec. & electi poteſta. 34

Diuina officia per priuilegium in interdicto cantare, non licet ianuis apertis, c. cum inter vos, de conſuetudi. num. 3. 15

Diſcedere à nominati electione, quo caſu liceat, c. eccleſia, nu. 8. de elect. & electi poteſta. 37

Dolus in actione depoſiti vbi interuenit qualiter agēdum, c. ſuper eo quod, nu. 1. de his quæ vi metuſve cauſa fiunt. 73

Domicilium pluribus in locis haberi poteſt, c. ex parte, nu. 1. de foro compe. 83

Dolus expreſſus vbicunque circa electionem admiſſus eſt, ſemper renunciare tenetur, c. quod ſicut, nu. 11. de elect. & electi poteſtate. 27

Dolus, metus quando excuſant, & iuramentum vi, atque dolo extortum an ſit remittendum, c. cum dilectus filius, ſub nu. 3. de his quæ vi metuſve cauſa fiunt. 73

Dominus feudi an ſit iudex in cauſa non feudali inter ſuos vaſallos, c. cæterum, nu. 3. de iudicijs. 80

Dominus videns cauſam ſuam ſuo nomine agi per falſum procura. nec cōtradicit, præiudicatur ſibi, c. ex parte Decani, de reſcrip. nu. 2. 12

Dominus abſens, quando amittat ciuilem poſſeſſionem, c. quoniam frequenter, ſub nu. 8. vt lite non conteſt. non proced. 87

Dominus quilibet ſuper rebus feudalibus iuriſdictionem habet, & etiam ſuas poteſt exequi ſentētias, vt in nu. 2. c. verum, nu. 1. de foro compe. 82

Dominia & iuriſdictiones licitè poſſunt eſſe apud infideles, c. quod ſuper, nume. 3. de voto & voti redemptio. 176

Dominus & vaſallus an poſſint iudicium dimittere, itē an pares omnes ſint vocandi, vt iudicent, c. cæterum, ſub nu. 3. de iudicijs. 80

Dominus ſciens contumaciam procuratoris punitur, niſi purget, c. ad hæc Deus, nu. 6. vt lite non conteſta. non procee. 86

Dominus feudi an & quando poſſit eſſe Iudex inter ſuos vaſallos contendentes de feudo, & nu. 4. c. cæterum, ſub nu. 2. de iudicijs. 80

Dominus tributi quando non teneatur ſoluere decimas de tributo, c. cū non ſit, nu. 1. de decimis. 172

Dominus ſponte ſeruum manumittens etiam ob leuē iniuriam in ſeruitutē reuocat, c. de famulis, nu. 3. de ſeruis non ordi. & eorum manu. 48

Domini qui habent iuriſdictionem, ſed etiam qui non habent, vt coloni, agricolæ, liberè poſſunt agere de dolo ad intereſſe contra illos, qui in ſui iniuriam tales ſubditos, vel cultores agri ſui moleſtant, vel ſpoliant, c. dilectus filij, ſub nu. 2. de appel. 136

Dominus an poſſit propter abſentiam procuratoris in expenſas condemnari, & quando teneatur de culpa eius, in nu. 7. c. ad hæc Deus, ſub nu. 6. ut lite nō conteſta. non procedatur. 86

Dominus non poteſt uendere ſeruum coniugatū, c. dignum, nu. 2. de coniug. ſeruorum. 195

Dominium recta uia tranſit in ultimis uoluntatibus ad legatarium uel donatariū cauſa mortis, c. quia cunctis, ſub nu. 10. de conceſ. præb. 160

Dominus quando dicatur amittere poſſeſſionem ſeruitutis, c. de ſeruorum, nu. 4. de ſer. non ordin. & eorum manu. 47

Dominus an poſſit propria auctoritate expellere emphyteucam, c. potuit, num. 1. de locato & conducto. ſol. 161

Dominus non appellatur contumax & malitioſus, licet procurator ſit, c. ad hæc Deus, nu. 5. ut lite non conteſt. non procedatur. 86

Dominum eſſe, ebrioſum eſſe, iracundum eſſe, uidetur potius iudicium rationis, quàm teſtis dictum, c. cū cauſam, ſub nu. 3. de teſtib. & atteſta. 108

Dominus an & quando poſſit agere de iniuria facta mercenario uel alij, qui ſibi ſeruiuiſſet, c. contingit, ſub nu. 2. de ſen. excom. 228

Domum uel hoſpitium uiolenter ingredi, an & quando quis poſſit, c. & in domibus, ſub nu. 2. de immuni. eccle. 188

Donatio propter nuptias locum non habet, niſi ubi eſt matrimonium, c. illud quoque, num. 1. de præſumptionibus. 116

Donatori conditiones apponere licet, ſed non ſpirituales, c. quoniam enormis, nu. 2. de ſimonia. 207

Donatio uel poſſeſſio non pōt eſſe, niſi certę rei, c. quia cunctis, nu. 6. de conceſ. præb. 160

Dos propter adulterium perdita, an poſſit recuperari, ſi adultera uult probare, matrimonium non fuiſſe legitimum, allegans impedimentum conſanguinitatis, c. plerunque, num. 1. de donatio. inter uirum & uxo. 199

Dubia occurrentia, ſemper ad Papam recurrendum eſt, c. licet ex ſuſcepto, nu. 4. de foro compe. 83

Dubitans rem ſuam eſſe, an eam retinebit, an uero reſtituet, c. quoniam, nu. 2. de præſcrip. 125

Duo procedere an poſſint ſine probationib. quòd tertius non poteſt, uel non uult intereſſe, & ſi procedatur, an ualeat proceſſus, habes in num. 3. c. prudentiam, num. 2. de offi. & poteſta iudi. deleg. 55

E

ECcleſia nō debet eſſe refugium malorum ad offenſiones alicuius, ſed ut boni à malis defendātur, c. cum eccleſia, nu. 1. de immuni. eccle. 189

Eccleſia non eſt priuanda feudo propter delictum perſonæ, c. uerum. ſub nu. 3. de foro compe. 82

Eccleſia dicitur, ubi certa dos ſtatuta eſt pro ſacerdote & clericis, qui ibi ſeruiunt, & pro alijs eccleſiæ neceſſitatibus. Et oratorium quid & ubi ſit, & an in oratorio ſit celebranda miſſa, c. auctoritate, nume. 1. de cenſi. exact. & procur. 185

Eccleſiarum ſtatuta fieri debent cum conſilio clericorum, c. requiſiſti, num. 4. de teſtamen. & ulti. uoluntatibus. 165

Eccleſia una, an plures debeat habere ſacerdotes curam animarum gerentes, c. cum non, nu. 1. de præben. & dignita. 147

Eccleſia intra limites alterius baptiſmalis eccleſię ſita, an ſoluat decimas, c. nouum genus, nume. 1. de decimis. 170

Eccleſia uendicari dicitur, res uero corporalis certis finibus diſtincta peti, c. cum uenerabilis, num. 2. de religioſis domib. ut epiſco. ſint ſubiectæ. 179

Eccleſia dicitur habere priuilegium à Deo, quod ipſa ſola res eccleſiaſticas miniſtrare debet, c. noueris, nu. 2. de ſen. excom. 230

Eccleſiaſtica libertas in quibus conſiſtit, c. noueris, nu. 1. de ſen. excom. 230

Eccleſia in nullius bonis eſſe dicātur, c. olim cauſam, nu. 4. de reſti. ſpol. 95

Eccleſia non tenetur illicitam renūciationem ratam habere, c. ad aures noſtras, nu. 2. de his quæ ui metuſue cauſa fiunt. 73

Eccleſia in quibus caſibus ſit conſecranda, & quando altare & non eccleſia conſecretur, in nume. 2. in prox. & nu. 1. de conſecra. eccle. uel alta. 186

Eccleſiis oblata, Deo oblata eſſe dicuntur, & dicuntur eſſe pauperum, quo ad ſuſtentationem, ut in num. 4. c. cum ſuper, num. 3. de cauſ. poſſeſ. & proprieta. 92

Eccleſia quādo teneatur de depoſito, c. grauis illa, ſub nu. 1. de depoſito. 160

Eccleſia non tenetur, non ſolum in mutuo, ſed etiam in alijs contractibus, niſi quantum uerſum eſt in utilitatē eius, c. grauis illa, nu. 1. de depoſito. eod.

Eccleſia collegiata uel nō, quomodo cognoſcatur, c. poſtulaſti, nu. 1. de ſurrep. ſt. 183

Eccleſiis diuerſis an poſſit aliquis præeſſe, c. cum te, nu. 1. de æta. & quali. & ordi. præfic. 44

Eccleſia non dicitur infigere characterem, ſed ſolus Deus, c. ſi quis puerum, nu. 7. de baptiſ. & eius effectu. fol. 187

Eccleſia non ſubit ſordida munera. Et quæ ſunt iſta, remiſſiuè, c. non minus, nu. 2. de immun. eccle. 189

Eccleſia ſi etiam erraret, tamen preces bona fide porrectas Deus acceptaret, c. audiuimus, nu. 4. de reliquijs & uener. ſancto. 188

Eccleſia an & quando poſſit cognoſcere de rapina, & poteſt iudicare, quandocunque de re eccleſiaſtica agitur, c. cum ſit generale, ſub num. 2. de foro compe. 82

Eccleſia regularis quæ diratur, c. ne pro defectu, nu. 1. de elect. & electi poteſta. 31
Eccleſia Romana cęteris omnibus à Deo prælata eſt, c. cum ex illo, nu. 1. de transl. præla. 38
Eccleſia non habet cęmiteriũ, niſi ex priuilegio, c. fra ternitatem, nu. 1. de ſepultu. 168
Eccleſia illegitimos omnes ab ordinibus repellit, c. oi ſi cum, nu. 10. de renuntia. 41
Eccleſia honores habere non debent, niſi in ſacris ordinibus conſtituti, c. præterea, nu. 1. de æta. & qualita. & ordi. præfic. 45
Eccleſia quando non habeat partem de bonis defuncti, c. relatum, nu. 1. de ſepulturis. 168
Eccleſia poſſideri non poteſt, nec eius dominium haberi, c. inter quatuor, nu. 4. de maio. & obed. 67
Eccleſia quando cognoſcatur exempta, c. recepimus, nu. 1. de priuil. & exceſ. priuil. 219
Eccleſia ſępe in his, quę ſunt de iure naturali, & ſpecialiter ſuper matrimonio, & contra matrimoniũ conſtituit, c. fraternitatem, nume. 6. de frigidis, & maleſic. 197
Eccleſię regimen non poteſt cõmitti ſub pretio, c. quoniam enormis, nu. 1. de ſimonia. 207
Eccleſia quamquãm alicui pleno iure concedatur, intelligitur ſibi cõcedi, quã ſit ſibi ſubiecta in temporalibus & ſpiritualibus, non autem quod conuertat eam in proprios uſus, c. paſtoralis, nu. 3. de priuileg. & exceſ. priuileg. 221
Eccleſia non debet habere odium cum inimicis ſuis, ſed omnes ad uocem uocare debet, c. ad Apoſtolicę, nu. 3. de ſen. & re iudi. 130
Eccleſia poteſt infligere corporalem uindictam, c. in Archiepiſcopatu, nu. 2. de rapt. incend. & uiolato. eccle. 212
Eccleſia habet priuilegium, quod res ſibi legata, uel uendita, uel donata, competit ſibi rei uendi. c. ex literis, de conſuetudine, nu. 2. 15
Eccleſia an poſſit uẽdicare, c. olim cauſam, ſub nu. 4. de reſti. ſpol. 96
Eccleſia an amiſit poſſeſſionem, ſi alius eſt in poſſeſſione, c. licet cauſam, ſub nu. 6. de proba. 103
Eccleſia quæ ſita eſt in diœce. temporalia pertinẽt ad epiſcopum, c. cũ uenerabilis, nu. 9. de excep. 121
Eccleſiam unam alii ſubijcere ad epiſcopum pertinet, c. inter dilectos, nu. 2. de dona. 163
Eccleſia cathedrales, ſeu collegiata, an ſtatutum facere poſſit ſine conſenſu epiſcopi, c. cum acceſſiſ. de conſti. nu. 2. 2
Eccleſia dicitur habere directum dominium, uaſallus autem utile, c. ad audientiã, nu. 2. de pręſcri. 123
Eccleſię ut pręſcribat contra aliam eccleſiam, quot anni neceſſarij ſunt, c. ſanctorum, num. 1. de pręſcriptio. 123
Eccleſia cum deſtruitur ob delictum aliquorum, nullus de cętero uocari debet clericus illius eccleſię, c. cum ex iniuncto, num. 2. de noui oper. nunciatione. 218
Eccleſia uel pupillus an teneatur de dolo à miniſtro, uel tutore, ſeu procuratore perpetrato in negocio ſibi commiſſo, c. ad hęc Deus, nu. 8. ut lite non conteſt. non proced. 86
Eccleſia prima intelligitur uacare per translationẽ ad aliam, c. ad aures, de reſcrip. nu. 1. 5
Eccleſia quamuis ſit alicuius monaſterij, datur tamen epiſcopo cathedraticum, & etiam alij cenſus, c. bonę memorię, nu. 2. de appel. 139
Edictum de litig. locum habet tam in corporalibus, quàm in incorporalibus, c. cum ueniſſent, nu. 7. de reſti. in integ. 74
Edicto publicè proponi ſufficit, licet ad citatum non perueniant, c. ex tua, nu. 4. de cleri. nõ reſid. 145
Effectus confirmationis, an impediatur ſi fiat clandeſtinè, c. cum olim, nu. 3. de cau. poſ. & proprie. 93
Effectus appellationis quis ſit, quæ facta eſt extra iudicium, c. dilecti filij, ſub num. 3. de maioritate & obedien. 67
Electores quando poſſint compelli ad publicandã electionem, c. eccleſia, num. 11. de electio. & electi poteſtate. 37
Electi petitio admitti non debet, niſi uocatis his quos res tangit, c. ſtatuimus, num. 6. de electio. & electi poteſta. 38
Electores debent ire ad requirendum infirmorum uota, qui in eadem ciuitate uel clauſtro eodem iacẽt, c. quia propter, nu. 2. de elec. & electi poteſta. 32
Electio ſola habetur pro confirmatione, ubi Papa mãdat, uel ſimpliciter rogat aliquod capitulum, ut aliquem canonicum faciat, c. ſuper eo uero, num. 3. de offi. & poteſt. iudi. deleg. 53
Electio facta contra formam eſt ipſo iure nulla, c. quia propter, nu. 8 de elec. & electi poteſta. 32
Electio ſeu prouiſio quæ nulla eſt, non debet impedire, c. inter dilectos filios, num. 4 de exceſ. præla. 217
Electionis tempus ſpectandum eſt, c. dudum, nu. 12. de elect. & electi poteſta. 35
Electio ubi fit per compromiſſum non eſt neceſſe fieri collationem uel electionẽ in capitulo, c. quia propter, nu. 3. de elec. & electi poteſta. 32
Eligere quis poſſit ſepulturam, c. nimis iniqua, nu. 2. de exceſ. præla. 217
Electio facta contra formam mandati caſſatur, & uide uſque ad finem, c. inter dilectos filios, num 5. de exceſ præla. eod.
Electio an ualeat, ubi non tractaretur de aliquo abſente, de quo tractandum eſſet, c. in Geneſi, num. 4. de elect. & electi poteſta. 36
Electio non caſſatur, ſi duo contempti eſſent, niſi ſuum proſequerentur contemptum, c. in Geneſi, nu. 8. de elect & electi poteſta. eod.
Electio non ſolum, ſed etiam inſtituto, antequam adipiſcatur poſſeſſionem opponitur crimen, c. inter dilectos filios, nu. 1. de exceſ. præla. 216
Electio an poſt pœnitentiam ſit irritanda, c. ſi celebrat, ſub nu. 3. de clerico excommunicato depoſito miniſtrante. 219
Electio ſiue prouiſio, quæ nulla eſt, ad quem tunc poteſtas prouidendi deuoluatur, c. inter cætera, de exceſ præla nu. 3. 217
Electio perfecta non dicitur, quouſque ſit confirmata, c. dilectus filius, nu. 4. de preb. & dignita. 148
Electio ut dicatur canonica, quæ requirãtur ad hoc. c. auditis, nu. 3. de elec. & electi poteſta. 27
Eligere non licet poſt publicatam electionem non caſſatam, c. cum terra, nu. 4. de electio. & electi poteſtate. 21
Electio an habeat locum contra diffamatum, c. accuſatum, ſub nu. 1. de ſimonia. 205
Electio non excommunicati præualet electioni excõmunicatorum, c. illa quotidiana, nu. 3. de elect. & electi poteſta. 30
Electio dicitur nulla, ubi quis ſcienter eligit indignum, c. ſi celebret, nu. 5. de clerico excommunicato depoſ. miniſtr. 215
Electio canonica eſt, licet excommunicati minori excommunicatione ſint admixti non excommunicatis, c. illa quotidiana, nu. 1. de electio. & electi poteſtate. eod.
Electio non ſemper caſſabitur, etiam ſi in modum exceptionis probatum ſuit crimen, de quo egit, uel egiſſe præſumitur, c. dudum, num. 14. de elect. & electi poteſta. 34
Electio quando ad capitulum deuoluatur, c. poſt electionem, nu. 2. de conceſ. præben. 154
Electo non uocato poteſt procedi, ubi agitur de caſſatione electionis propter peccatum, c. dudum, nu. 9. de elect. & electi poteſta. 34
Electionis tractatus non inuenitur prohibitus ante ſepulturam, c. bonæ memoriæ, num. 3. de electio. & electi poteſta. 29
Electores non debent ante electionem, pactionem aliquam, uel conuentionem interponere, ſecus eſt in conditione, c. ſignificaſti, num. 1. de elect. & electi poteſtate. 19
Electioni qui non uult conſentire, nec tamen diſſentire debet ſuperior præfigere tempus, intra quod uel conſentiat, uel diſſentiat, c. cum in cunctis, nu. 3. de elec. & electi poteſta. eod.
Electus ante terminum ſibi præfixum ad conſecrandum, ſi perfectè tranſlatus eſſet, habet quietam epiſcopi adminiſtrationem, an poterunt conferri eius beneficia propria, & quid ſit dicendum de prælatis, c. cum in cunctis, num. 4. de electio. & electi poteſtate. eod.
Electi beneficia quando poſſunt conferri, & num. 3. & 4. c. cum in cunctis, ſub nu. 2. de electio. & electi poteſtate. eod.
Electio ex delicto epiſcopi emiſſo in confirmatione deuoluitur ad capitulum, c. cum in cunctis, nu. 8. de elect & electi poteſta. 20
Eligentium numerus & auctoritas attendi debet, c. dudum conſcientias, num. 3. de electio. & electi poteſtate. 23
Electio ſecunda ex inte uallo non ualet, niſi electionis tempore notorium eſſet, primam electionem nullam, c. conſiderauimus, num. 3. de elec. & electi poteſtate. 20
Electio ab executoribus contra mandatum Papæ facta, an ualeat, c. propoſuit, ſub nume. 7. de conceſ. præben. 153
Electioni qui permittitur de gratia intereſſe, nec ius nec commodum aliquod ſibi acquiritur, c. bonę memoria, nu. 1 de poſtula. præla. 16
Electio ubicunque eſt nulla propter perſonam electi, tunc ipſo iure eligentes priuati erunt poteſtate eligendi, c. gratum, nu. 3. de poſtula. præla. 17
Electio eorum qui priuati non ſunt poteſtate eligendi, ualet, c. capitulum ſanctũ, de reſcrip. nu 4. 11
Electio non eſt facienda de alieno eccleſia, quamdiu reperitur idoneus in eadem c. cum inter ea, nu. 2. de elec. & electi poteſta. 23
Electio ſi ad epiſcopum & capitulum ſimul pertinet, ſi ſuſpenſus eſſet epiſcopus, electio pertineret ad capitulum ſolum, c. quia, nu. 3. de conceſ. præb. 153
Electus & confirmatus, poteſt diſponere de dignitatibus & alijs rebus ſuæ eccleſiæ, c. tranſmiſſam, nume. 2. de elect. & electi poteſta. 21
Electio nulla quãnam ſit, c. conſiderauimus, nu. 2. de elec. & electi poteſta. 20
Electio facta de non regulari, non tenet eccleſiam regularem, c. cum cauſam, num. 1. de elec. & electi poteſtate. 26
Electio non tenet facta ultra numerum iuramento firmatum, c. dilecto filio, num. 4. de præben. & dignitatibus. 148
Electio uix dicitur eſſe, niſi obſeruentur omnia iura ſolemnia, c. quod ſicut, num. 8. de electio. & electi poteſtate. 26
Electio facta de canonico, an ultra numerum ualeat, c. dilecto filio, nu. 2 de præb. & digni. 148
Electio facta ut confirmetur à paucioribus, quid ad hoc requiratur, c. conſiderauimus, nu. 1. de elec. & electi poteſta. 20
Electionem publicari neceſſe eſt, non ſolum in epiſcopatibus, ſed etiam in præbendis, c. ut noſtrũ, nu 4 ut eccle. benefi ſine diminut. confer. 158
Eligendo non ſufficit ſolo facto contra tranſlationem poteſtatis uenire, ſed uerbo debent nunciare compromiſſario, ne ulterius in electione procedat, c. in cauſis, nu. 6. de elec. & electi poteſta. 28
Electio & confirmatio quantum tempus requirant, c. cum in cunctis, de elec. & electi poteſta. 19
Electio dicitur largè & ſtrictè, & ſtrictius, c. quod ſicut, nu. 7. de elec. & electi poteſta. 26
Electus in epiſcopum retinet priora beneficia uſque ad tranſactum tempus de conſecrandis epiſcopis, c. in noſtra, de reſcrip. nu. 3. 12
Electoribus pro uno uice licet ex toto poteſtatem eligendi alij conferre, c. in cauſis, nu. 5. de elec. & electi poteſta. 28
Electio facta à ſuſpenſis non uocatis tenet, etiam antequam per ſententiam priuentur, c. cum Vintonienſis, nu. 6. de elec. & electi poteſta. 25
Electores ſecundi ſi peccarent etiã ex interuallo quaſi eligendi poteſtate priuati eſſent, non tamen ad primos, ſed ad Papam eligendi poteſtas deuolueretur, c. cum Vintonienſis, num. 1. de elec. & electi poteſta. eod.
Eligendo indignum ſi qui peccant, & ob id eligendi poteſtas ad alios transferatur, & ſi ipſi eodem modo peccent, non transfertur ad primos poteſtas eligendi, ſed ad dominum Papam tantum uel eius ſuperiorem, c. bona memoria, num. 9. de elec. & electi poteſta. 30
Electio ad hoc, ut confirmetur, uel quod confirmata non irritetur, non ſufficit eſſe in poſſeſſione eligendi, c. cum ueniſſent, nu. 6. de reſti. in integ. 74

Electoribus ſe opponentes poſſunt excipere, vel agere, etiam nullo pro electo agente, c. dudum, nu. 1. de elec. & electi poteſta. 34
Electio quæ eſt ipſo iure nulla præſtat impedimentum ſecundæ, c. auditis, num. 5. de electio. & electi poteſtate. 27
Electores priuantur quandoque poteſtate eligendi, licet electio non ſit nulla, c. conſiderantes, nu. 4. de elec. & electi poteſta. 20
Electio facta in qua admittuntur priuati ad electionem, non eſt confirmanda, c. cum Vintonienſis, nume. 4. de elec. & electi poteſtate. 25
Electio timore facta valet, niſi prius proteſtarentur electores ſe eum ducti timore facere, & quid ſi nõ proteſtantur, vide in nu. 2. c. Cumana, nu. 1. de electio. & electi poteſta. 34
Electio ſecunda expirat obtinente prima, c. cum terra, nu. 3. de elec. & electi poteſta. 21
Electiones confirmare de prioribus fratrum facta, ad quem pertineant, & in nu. 5. 6. & 7. c. in ſingulis, nu. 3. de ſtatu mona. & cano. regula. 178
Electio titulatorum, an ſpectat ad rectorem eccleſiæ, vel ad patronum, c. poſtulaſti, ſub nume. 3. de iurepatrona. 183
Electorum capitulum licet de pluribus eccleſiis conſtituatur, debet tamen ſolum capitulum eccleſiæ cathedralis electionem proſequi, c. vt præteritæ, nume. 4. de elec. & electi poteſta. 33
Electio ad vacaturas præbendas, an valeat, c. cum M. ferens, de conſti. nu. 6. 3
Electionis cõpromiſſum requirit capituli conſenſum, idque ante compromiſſum, vt in nu. 2. c. cum in veteri, nu. 1. de elec. & electi poteſta. 34
Eligens ſepulturam apud eccleſiam hoſpitalis canonica portio debetur eccleſiæ parochiali de omnibus relictis pro anima ſua, idem etiam eſt ſi nõ eligit, ſed ibi de iure ſepeliendus eſt, in nu. 2. quid autem ſit, ſi hoſpitale habet parochiam, in nu. 3. 4. & 5. c. in noſtra, nu. 1. de ſepulturis. 169
Electionis commodum & omnis alius fructus eſt veri domini, etiam non poſſidentis, c. Cumana, nu. 6. de elec. & electi poteſta. 34
Electi in eligendo idoneiorem procuratorem cuius ſit, & ad quem pertineat, & nu. 2. & 3. c. in noſtra, ſub nu. 1. de procur. 70
Electionis confirmatio tenet etiam ſi electio ſit nulla, c. cum dilecti, nu. 1. de elec. & electi poteſta. 28
Electio quo caſu deuoluitur ad Archiepiſcopum, c. cũ in cunctis, nu. 4. de elec. & electi poteſta. 19
Eligere imperij electoribus Imperatorem negligentibus, Papa eliget, c. venerabilem, nu. 4. de elec. & electi poteſta. 29
Electionis forma quæ ſit, c. quia propter, nu. 1. de electio. & electi poteſta. 31
Electio ad hoc vt valeat, neceſſe eſt vt poſſit celebrare, c. ex tenore, nu. 4. de temp. ordi. 43
Eligere qui poteſt, etiam poſtulare poteſt, c. poſt tranſlationem, nu. 1. de renun. 45
Electus in mora eſſe non dicitur, donec prælatus non habeat eccleſiam pro vacante, c. admonet, nu. 2. de renuncia. 40
Electores & præſentatores in petitione confirmationis ſemper ſunt requirendi, c. de cætero, num. 2. de tranſactio. 69
Eligentes indignum ſunt ipſo iure priuati poteſtate eligendi, c. dudum, num. 3. de electio. & electi poteſtate. 23
Electio clerici beneficiati non prohibetur, c. cum eccleſiaſtica, nu. 3. de exceptionibus. 120
Electio redditur nulla, tam ex parte electi, quàm eligentium, c. ſtatuimus, num. 1. de electio. & electi poteſtate. 37
Electio excommunicatorum, qui tamen non ſunt per ſententiam excommunicati, tenet, c. illa quotidiana, nu. 4. de elec. & electi poteſta. 30
Electũ vocari non eſt neceſſe, ſi contra electores agetur, quod indignum elegerint, c. dudum, nu. 5. de elec. & electi poteſta. 35
Electio quomodo deuoluatur à capitulo in epiſcopũ, c. irrefragabili, nu. 2. de offi. ordi. 64
Electionem caſſari poteſt facere qui in electione vocẽ habet, ſi eſt in loco vnde vocari debet, niſi vocetur, quia eo cõtemptu facta eſt, c. quia propter, nu. 10. de elec. & electi poteſta. 32
Electioni quando aliquis ex iuſta cauſa intereſſe non poteſt, vota ſua procuratori cõmittere licet, c. ſcriptum eſt, nu. 3. de elec. & electi poteſta. 31
Eligendum quomodo ſit, ſi in capitulo duo vel tres tantum ſunt, & quid ſi ſit ſolus vnus, in quem ius eligendi recidit, vide in nu. 5. c. quia propter, nu. 4. de elec. & electi poteſta. 32
Electio communis à quo, & per quæ verba fiat, c. in Geneſi, nu. 6. de elec. & electi poteſta. 36
Electio an & quando poſſit fieri ſine electoribus, & præſentatoribus, c. de cætero, ſub num. 1. de tranſactio. 69
Electionis confirmatio facta cum ſolenni examinatione, an contra eum aliquid obijci poſſit, c. cum olim, ſub nu. 2. de dolo & contuma. 99
Electio an ſit canonica, vel non, antequam ſortiatur effectum confirmationis, c. cum olim, nu. 1. de dolo & contuma. eod.
Eligi poteſt alius non caſſata prima electione, c. cum terra, nu. 2. de elec. & electi poteſta. 21
Electio quodammodo quæ caſſatur vel nulla eſt, iterũ reuiuiſcens, an valeat, c. eccleſia, nu. 10. de electio. & electi poteſta. 37
Electio facta epiſcopi vel prælati, intelligitur ex ſolis conſentibus in aliquem velut in electum directe, ſecundum antiqua iura, c. cum in iure, nume. 2. de elec. & electi poteſta. 29
Electus non confirmatus, non poteſt adminiſtrare res eccleſiæ ſuæ, c. tranſmiſſam, nu. 1. de elec. & electi poteſtate. 21
Emẽdatio criminis quomodo appareat, c. teſtimoniũ, nu. 2. de teſtib. & atteſta. 110
Emphyteuſis ſemper durat, quouſque auctoritate iudicis reſcindatur, c. potuit, nume. 2. de locato & conducto. 161
Epiſcopus eo quod eſt confirmatus dicitur habere adminiſtrationem, c. cum olim, num. 1. de cau. poſſeſ. & proprieta. 93
Epiſcopus non poteſt in rebus, quæ non ſunt ſuæ iuriſdictionis dicere ius, c. paſtoralis, num. 3. de appellationibus. 136
Epiſcopus non ſolũ, ſed alios prælatos, & ſaltem capitulum in actis prouinciæ negocijs requirendũ. Et quid iuris ſit ſi non omnes vocat, c. humilis doctrina, nu. 2. de maio. & obed. 68
Epiſcopus ſuper omnes ſibi ſubditos diſpoſitionem habet, c. cum inferius, num. 2. de maioritate & obedientia. eod.
Epiſcopus ante adeptam poſſeſſionem an teneatur petere confirmationem vel ordines, c. conſtitutus, nume. 8. de appel. 134
Epiſcopum recipiens poſtulatum, an ad adminiſtrationem ſit ipſo iure priuatus eligendi poteſtate, c. bona memoria, nu. 4. de elec. & electi poteſta. 30
Epiſcopus non poteſt ſtatuere, quod vna eccleſia eligat prælatum de alia, vt electioni eorum interſit, c. cum dilectus filius, de conſuetud. nu. 2. 16
Epiſcopus cur accipiat quartam epiſcopalem, c. relatum, nu. 2. de ſepultu. 168
Epiſcopo ſimplici an diſpenſare liceat, vel ſoli Papæ, vide in nu. 2. c. nimis, num. 1. de filijs presby. ordi. vel non. 47
Epiſcopus poteſt in cauſa ſuæ eccleſiæ eſſe iudex, c. noſti, nu. 1. de elec. & electi poteſta. 20
Epiſcopus appellans non debet audiri, ne abſoluatur excommunicatus ab ipſo, c. ſolicitudinem, nu. 5. de appellationibus. 136
Epiſcopus an poſſit agere abſque cõſenſu capituli, vel econuerſo, c. edoceri eoſdem, de reſcrip. 9
Epiſcopus non poteſt eligere canonicum, vbi præbendæ non ſint diſtinctæ, c. cum eccleſia, de elec. 28
Epiſcopo vel Papæ, an liceat diſpenſare cum bigamo, c. ſuper eo, nu. 1. de bigamis. 49
Epiſcopus eccleſia vacante poteſt repetere & agere nomine eccleſiæ, c. nouit, nu. 7. ne ſede vacante aliquid innouetur. 157
Epiſcopo non licet exigere procurationem à capellis, quæ non ſufficiunt ad procurationem, c. conquerente, nu. 1. de offi. ordi. 65
Epiſcopus à Papa poſtulari debet, c. & ſi vnanimiter, nu. 1. de poſtula. præla. 18
Epiſcopus diſpenſare non poteſt ſuper electo in præiudiciũ alterius, c. dudũ, nu. 5. de ele. & ele. pote. 23
Epiſcopo peccante primo loco deuoluitur eius poteſtas ad capitulum, c. cum in cunctis, nume. 7. de electio. fol. 20
Epiſcopus tenetur de facto Archid. c. ad hæc nos, nume. 3. de offi. Archid. 50
Epiſcopus non inquirit de crimine vel negligentia ſacerdotis exẽpti, c. veniens, nu. 9. de verb. ſig. 236
Epiſcopus poteſt pro eccleſiis ſibi ſubiec. agere, c. relatum, nu. 3. de ſepulturis. 168
Epiſcopus ille conſecrabit eccleſiã, qui prius in illo loco epiſcopalia exercuit, c. nunc autem, nu. 1. de relig. domib. vt epiſcopo ſint ſubiectæ. 179
Epiſcopus an & quando amittat poſſeſſionem eligendi, c. cum venisſent, ſub num. 1. de reſtitutio. in integrum. 74
Epiſcopus ſuper ſua iuriſdictione poteſt cum ſuo capitulo ſtatuta facere, ſed ſuper alijs non, niſi hi conſentiant, c. veſtra, nu. 1. de locato & cõducto. 161
Epiſcopus non poteſt in totum ius epiſcopale dimittere, & eccleſiam à tota ſua iuriſdictione dimittere, c. conſtitutus, nume. 2. de relig. domib. vt epiſc. ſint ſubiectæ. 179
Epiſcopus an excommunicet Archiepiſcopum delinquentem in ſuæ dioceſi. c. cum inferior, nu. 1. de maio. & obed. 68
Epiſcopus cũ ſpecialiter de aliquibus accedit, de alijs prohibere videtur, c. dilecto filio, num. 9. de officio Archidiaco. 51
Epiſcopo ſubſunt omnia loca pia, & ad eius ſolicitudinem debẽt ordinari ad vſum deſtinatum, c. de Xenodoch. num. 1. de relig. domibus, vt epiſco. ſint ſubiecta. 179
Epiſcopus agere & reſpondere poteſt pro eccleſiis ſibi ſubiectis in defectum adminiſtratorum, c. olim cauſam, nu. 1. de reſti. ſpol. 95
Epiſcopus ſemel in anno viſitare debet eccleſias ſibi ſubiectas, vrgente vero neceſſitate etiam pluries in anno viſitare poteſt, vt in nu. 3. c. vt Archidia. nu. 2. de offi. Archid. 49
Epiſcopo non licet materialibus armis poſſeſſionem ſuam defendere, c. venerabili, nu. 4. de cenſib. exactio. & procura. 185
Epiſcopi inſtituti abſque ſcientia remouentur, niſi cũ eis voluerit diſpenſare, c. te nobis, num. 3. de clericis peregrinis. 49
Epiſcopus licet de crimine excipere non poſſit, iudex tamẽ de ſuo officio inquirere poterit, c. accepimus te, nu. 2. de æta. & quali. & ordi. præfic. 45
Epiſcopus poteſt cum conſenſu capituli ſuo ex cauſa conſtituere de retinen. fructibus dignitatis, vel præbendæ vacantis, & vide multa in nume. 7. & 8. c. ut noſtrum, nu. 6. ut eccle. benefi. ſine aliqua diminu. confer. 158
Epiſcopi & prælati an poſſideant ſuas dignitates nomine ſuo, c. in literis, nu. 13. de reſti. ſpol. 95
Epiſcopus in eccleſiis diœceſis ſuæ debet eſſe contentus iuribus epiſcopalib. ulias enim in eccleſiis ſaltẽ in temporalibus petere debet, c. de Xenodoch. nu. 2. de relig. domib. ut epiſc. ſint ſubiectæ. 179
Epiſcopi accuſationes omnes criminales audiunt, non autem Archidiaconi, c. ad hæc nos, num. 2. de offi. Archid. 50
Epiſcopus poteſt contra ſibi ſuſpectum inquirere de uſura, c. ad noſtram, nu. 2. de iureiur. 118
Epiſcopus non debet habere portionem de datis inter uiuos, ſed tantum de teſtam. c. cum inter uiuos, nu. 2. de uerb. ſignif. 235
Epiſcopus quando poſſit cum ſimoniaco diſpenſare, & in nu. 3. & 4. c. de ſimonia, nu. 2. de ſimonia. 206
Epiſcopus poteſt agere pro portionib. eccleſiarũ ſuarum, & in nu. 2. c. de his, nu. 1. de ſepultur. 168
Epiſcopus nouiter eligitur alieno ſigillo ſigillare, quando ſignat ſigillo eccleſiæ, c. ſcripta uero, ſub nu. 3. de fide inſtrumen. 113
Epiſcopi diſpenſatione poteſt quis in minoribus conſtitutus ordinibus eligibilis reddi, c. præterea, nu. 2. de æta. & quali. & ordi. præfic. 45
Epũs non diſpenſat cum aliquo, niſi id expreſſè dicat, c. nemens, nu. 7. de filijs presby. ordi. uel non. 47

Epiſcopus

Epiſcopus non excuſatur propter examinationem Archidiaconi, cum prælatus non debeat ignorare vitam ſubditi ſui, c. cum ſit ars artium, nu. 1. de ætate & quali. & ordi. præfic. 46
Epiſcopus cur non corrigit exceſſus ſuorum canonicorum, c. irrefragabili, nu. 5. de offi. ordi. 65
Epiſcopus vbicunque ſcienter facit contra ius commune, eſtque tale factum in quo poteſt diſpenſare, habebitur pro diſpenſatione, c. veniens, nu. 2. de filiis presby. ordi. vel non. 46
Epiſcopus in multum enormi & notorio crimine diſpenſat, ſicut in his, qui ſunt corpore vitiati, c. de presby. nu. 1. de corpo. vitia. ordi. vel non. 48
Epiſcopus Græcus non debet contra ritus ſuos ordinare, neque Latinus contra ſuos, c. cum ſecundum, nu me. 1. de temp. ordi. 43
Epiſcopi ò eodicto in Abbate ſuccedit in locum confirmationis, c. ſtatuimus, nu. 1. de ſupplen. neglig. præla. 42
Eccleſiam ſecundam quod quis recipit, an ſtatim vacet prima, c. admonet, nu. 3. de renun. 40
Epiſcopus miſſam illegitimè nati audiens, vel ſi ab eo procurationem viſitationis recipit, vel aliàs vtitur eius miniſterio, an diſpenſare intelligatur, c. veniens, nu. 3. de filiis presby. ordi. vel non. 46
Epiſcopo an liceat ſine licentia Papæ renunciare, c. niſi cum, nu. 1. de renun. 40
Epiſcopus licet ratione iuriſdictionis temporalis poſſit bellum indicere, tamen ſi eſt in percuſſione, & aliquem incitauerit ad percutiendum alium, irregularis eſt, c. quod in dubiis, nu. 2. de pœnis. 223
Epiſcopus diſpenſat cum accipientib. ordines extra quatuor tempora, & etiam in multis aliis caſibus vt hic habes, c. dilectus, nu. 3. de tempor. ordi. 43
Epiſcopus in caſu abſciſſionis membri etiam ſine Papæ authoritate diſpenſare poteſt, c. ſignificauit, nu. 3. de corpore vitia. ordi. vel non. 48
Epiſcopo non licet diſpenſare, niſi vbi conceſſum inuenitur & vide in nu. 5. c. dilectus filius, num. 2. de tempo. ordi. 43
Epiſcopi abſolutio non præmiſſa ſatisfactione an valeat, c. cum ab Eccleſiarũ, nu. 6. de offi. ordi. 63
Epiſcopi aliquarum Eccleſiarum licet cum toto populo in hæreſim vel ſchiſma labantur, eccleſiæ tamen illæ honores ſuos retineat, c. inter quatuor, nu. 1 de maio. & obed. 66
Epiſcopi an poſſint cognoſcere de cauſis ſubditorum prælatorum, c. cum ab Eccleſiarum, ſub nume. 6. de offi. ordi. 63
Epiſcopus ex cauſa iuramentis licitè præſtitis poteſt diſpenſare, c. debitores, nu. 2. de iureiur. 137
Epiſcopus non ſolum perdit ius in Eccleſia exempta, ſed etiam in clauſtro Eccleſiæ. Et vide vſque ad finē, c. recepimus, nu. 2. de priuil. & exceſ. pri. 219
Epiſcopus an & quãdo ſigillum ſuum alij committit, c. ſcripta vero, nu. 5. de fide inſtrum. 113
Epiſcopi conſenſus requiritur in alienationibus rerũ Eccleſiæ, c. paſtoralis offi. ij, nu. 2. de priuil. & exceſ. priuil. 221
Epiſcopi an ſine licentia aliquos in Eccleſiis liceat recipere, c. i. nobis, nu. 2. de cler. peregri. 49
Epiſcopus per literas directas, capitulo non tenetur quem recipere de neceſſitate, de honeſtate tamen ipſum recipere debet, c. cum te, de reſcrip. nu. 2. 5
Epiſcopus cũ Canonicis, an minuere poſſit præbendas & dignitates, c. cum acceſ. de conſti. nu. 1. 2
Epiſcopum quando tenetur eſſe in loco, non magis cogitur implere mandatum per literas directas, quam ſi dirigentur cuique extraneo, c. cum te, de reſcrip. nu. 8. 5
Epiſcopi ordinariam habẽt iuriſdictionem à Canone, c. cum ab Eccleſiarum, nu. 4. de offi. ordi. 63
Epiſcopi appellatio prodeſt clero & populo, c. dilectis filiis, nu. 2. de appel. 116
Epiſcopus & canonici, licet faciant vnum capitulum in electione, tamen non eſt vnum capitulum in iuriſdictione facienda, c. poſtulaſtis, nu. 1. de conceſ. preben. 155
Epiſcopus, ſi Abbas eſt negligens, poteſt viſitare, c. in Lateranen. nu. 4. de præb. & digni. 150
Epiſcopus an poſſit ſuſpendere Clericos, & vide in nume. 2. c. peruenit, nu. 1. de exceſ. præla. 216
Epiſcopi & prælati licet non ſint domini, tamen poſſunt procuratorem etiam ſine decreto ſuperioris, qui litem proſequitur, conſtituere, c. cum cauſam, ſub nu. 2. de iuram calum. 88
Epiſcopus vel Archiepiſcopus in viſitatione an præferri debeat, c. Romana Eccleſia, nume. 1. de cenſi. exact. & procur. 185
Epiſcopus ſolus conuocare poteſt Canonicos & procedere ad electionem, ipſis non venientibus, c. irrefragabili, nu. 3. de offi. ordi. 64
Epiſcopus non debet ordinare Clericum alterius epiſcopi, & ſi fecerit irrita eſt eius ordinatio, in tit. de cleri. pereg. in prin. 49
Epiſcopus an poſſit ſuſpendere clericos, & vide in nume. 2. c. à nobis, nu. 1 de ſen. excom. 216
Epiſcopus poteſt examinationem ordinatorum & viſitationem clericorum Archidiacono, & etiã aliis committere, c. conſtitutus, nu. 3. de relig. domib. vt epiſcopo ſint ſubiectæ. 179
Epiſcopale ius non ſolum ſub iuris epiſcopalis petitione, verum etiam quo pacto vel conſuetudine conſtitutum eſt, c. conſtitutus, nu. 4. de relig. domibus, vt epiſcopo ſint ſubiectæ. eod.
Epiſcopus tenetur ad cogendum aliquos, ne interdictum ſeruent, c. quæ ſunt, num. 2. de his quæ ſiunt à maiori parte capituli. 158
Epiſcopo an liceat renunciare appellationi, c. dilectis filiis, nu. 6. de appel. 137
Epiſcopi vox ratione dignitatis plus valet, quàm Canonici, c. irrefragabil ſub nu. 2. de offi. ordi. 64
Epiſcopalia iura præſcribuntur ab Abbate, cap. cum olim, nu. 2. de præſcrip. 124
Epiſcopi dicuntur habere merũ imperium ſuper clericos, c. vt famæ, nu. 3. de ſen. excom. 228
Epiſcopi an familiares an ſint admittendi ad celebrandum officium in loco interdicto, c. quod vero, nu. 2. de priuil. & exceſ priuil. 211
Epiſcopus poteſt etiã inuito ſubdito quandoque cognoſcere de cauſis ad eius iuriſdictionem ſpectantibus, c. dilecto filio, nu. 3. de offi. Archid. 50
Epiſcopus coram quo iudice ſubditum ſuum conuenire poſſit, c. ad reprimendam malitiam, ſub num. 3. de offi. ordi. 64
Epiſcopus poteſt abſque pallio ordines cõferre in epiſcopatu alterius, ſicut miſſam celebrare, c. quod ſicut, nu. 13. de elect. & electi poteſta. 27
Epiſcopus quamuis non ſit dominus, conſtituere tamen procuratorem poteſt, c. petitio veſtra, num. 2. de procur. 71
Eleemoſynæ recipiuntur ab excommunicatis, c. cum voluntate, nu. 1. de ſen. excom. 231
Error facti ſeu iuris impedit prorogationem, c. ſignificantibus, nu. 6. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 61
Errantes in iure nedum ſe corrigere poſſunt, ſed etiã ſuum errorem reuocare, c. cum venerabilis, nu. 5. de excep. 121
Errans probabiliter ex ſuo facto, poteſt in eodem libello plures actiones proponere, c. conſtitutus, nume. 2. de reſti. ſpoliat. 77
Error iuris & authoritatis non impedit verum proceſſum, c. cum ex officii, ſub nu. 3. de præſcrip. 124
Eucharistiam in neceſſitate etiam à Laicis cõceditur ſumere, c. quanto te, de conſuetu. nu. 1. 15
Euangelica denunciatio quæ ſit, & qualiter vtẽda, & quis ad eam teneatur, & an ordo iudiciarius in ea ſit ſeruandus, & qui teſtes in ea admittantur, habes in nu. 2. & 3. c. nouit ille, nu. 1. de iudiciis. 81
Excipiens ſi nolit tempus oblatum ad probandum recipere, ſi appellet, quicquid fit contra eum tenet, c. interpoſita, nu. 2. de appel. 140
Exceptio abiurationis non admittitur contra agentẽ interdicto vti poſſidetis, c. cum veniſſent, nume. 4. de iuſtitu. 151
Exceptio ſpoliationis quãdo opponi poſſit, c. ſuper ſpoliationem, ſub nu. 1. de ordi. cogni. 90
Excipiens de appellatio non eſt admittendus, quando eius non intereſt, c. cum inter, num. 4. de electio. & electi poteſta. 22
Exceptio odioſa etiam ex alieno facto competit, c. capitulum ſanctam, de reſcrip. nu. 2. 11
Exceptio præponi debet intra tempus, & intra quod agi poteſt, c. cum dilectus, nu. 5. de ordi. cogni. 90
Excipi quando liceat contra literas, cap. conſtitutus apud ſe. de reſcrip. nu. 3. 7
Examinatio non ſit tanta in acceſſoriis, ſicut in principali, c. dudum, nume. 4. de priuil. & exceſ. priuileg. 221
Examinatio in benedictione Abbatum, eſt neceſſaria, c. venerabilem, in num. 3. de electio. & electi poteſtate. 29
Exceptiones peremptoriæ an proponi poſſint contra reſcriptum ad declinandum forum, & quid de dilatoriis, c. ſ. per literis, de reſcrip. nu. 12. & 13. 9
Exceptio obiurationis dicitur eſſe dilatoria, non autem fori declinatoria, c. cum veniſſent, num. 5. de inſtitu. 152
Exceptio in qualibet parte litis ritè opponitur, c. cũ inter priorem, nu. 4. de excep. 120
Exceptio peremptoria an ſit probanda ante litis conteſtationem, & de ea cognoſcendum, & pronunciãdum, c. pro vt nobis ſub numero 1. de dolo & contuma. 98
Exceptio alicuius loci non ſit, niſi cum magno deliberatione, c. dudum, num. 3. de priuileg. & exceſ. priuileg. 221
Exceptionem non admittens legitimam, grauare dicitur, c. interpoſita, nu. 3. de appel. 140
Exceptio peremptoria non admittitur contra reſcriptum, c. ſuper literis, de reſcrip. nu. 2. 8
Exceptiones habẽs plures, primo proponere debet exceptionem ſuſpicionis, c. inter, nu. 1. de ſenten. & re iudica. 217
Exceptio contra iudicem, quando proponi debeat, & quid de exceptione inſtituen. c. ſuper literis, de reſcrip. nu. 10. & 11. 9
Exceptio infamiæ vel ſeruitutis, an obeſt volenti iudicare, c. cum ſuper Abba. nu. 6. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 56
Exceptio nihil aliud eſt, quàm actoris vel intẽtionis excluſio, c. conſtitutis, nu. 6. de appel. 134
Exceptio de non intereſſe, eſt declinatoria, & ante litis conteſt. regulariter proponenda, cap. ſuper his etiam, 3. nu. 2. de accuſ. inquiſi. & denun. 202
Exceptiones peremptoriæ, an tollant ius, & quæ ſint iſtæ exceptiones, c. ſuper ſpoliatione, ſub nu. 2. de ordi. cogni. 90
Excipiens vel accuſator, quamuis nullas excer, tamẽ confirmator vel ordinator inquiret quandocunque eum contigerit dubitare, c. ſuper his, nu. 11. de accuſa. inquiſi. & denun. 202
Exceptiones peremptoriæ ſi contra literas proponantur, non eſt audiendus obijciens, c. ex parte, nu. 2. de foro compe. 83
Exceptiones diuerſæ ad idem tendentes, an ſimul proponi poſſint, c. inter, ſub nu. 2. de ſen. et re iud. 203
Excipiendo nonnunquam conſequimur, quod agendo petere non poſſumus, c. quemadmodum, num. 2. de iureiur. 118
Exceptio adulterij, & aliæ exceptiones competunt contra petentem reſtitutionem, c. gaudemus, nume. 2. de diuortiis. 199
Excipiens vnus, cæteri quoque excipere volentes eodem tempore excipere debent, c. ſuper his, nu. 6. de accuſ. inquiſi. & denun. 201
Excipere qui poſſunt de furno. Item quid requiratur in excipiẽte, & quod peccatum ſit in perſona electæ, in nu. 10. c. ſuper his, nu. 9. de accuſ. inquiſ. & denuncia. eod.
Excipiens an ſemper confitens dicatur, c. cum venerabilis, nu. 3. de excep. 120
Exceptiones peremptoriæ quando non admittuntur, c. ex parte, ſub nu. 2. de foro compe. 83
Exceptio procuratoria dicitur duplex, c. in noſtra, nume. 10. de procur. 71
Excipiens de crimine, quod ipſo iure non priuat, non eſt audiendus quando fit electio, c. illa quoniam, nu. 2. de elect. & electi poteſta. 30
Excipiens an debeat condemnari ad expẽſas, c. ſi. ſub nu. 5. de dolo & contuma. 98
Exceptio doli habiti in electione, tam contra conſecrationem, quàm confirmationem competit, c. cum dilecti, nu. 5. de elec. & electi poteſta. 28
Exceptio ſpoliationis obſtat cõtra agentẽ criminaliter & ciuiliter, c. ſup ſpoliat. nu. 1. de ord. cog. 90

††† Exceptione

Index nouus.

Exceptione cum quis tutus eſt, miſſio in poſſeſſionem contra eum facta, non valet, c. præterea, num. 4. de dilationib. 88

Exceptio ſpoliationis locum non habet in cauſa matrimoniali, c. cum dilectus, nu. 6. de ordi. cogni. 90

Exceptio de veritate tacita in cauſa beneficiali, quando opponi poſſit, c. ſuper literis, de reſcri. nu. 14. 9

Exceptio in dicta & perſonas teſtium poſt eorũ mortem, an valeat, c. quoniam frequenter, nu. 4. vt lite non conteſta. non proced. 86

Exceptiones de impotentia iuris vel facti, nunquid poſſint opponi contra ordinarium, c. ſuſcitatus, de reſcrip. nu. 2. 6

Exceſſus, verbũ quid comprehendat, c. quoniam frequenter, nu. 7. vt li. non conteſt. non proced. 87

Excipi ſemper poteſt contra poſſeſſorem alicuius adminiſtrationis, ſiue nomine ſuæ adminiſtrationis agat, ſiue petitorio ſiue poſſeſſorio, c. in literis, nume. 5. de reſti. ſpol. 94

Exceptiones in actione poſſeſſoriȩ non ſunt ante reſtitutionem audiendæ, fallit in quatuor caſibus, c. ex conqueſt. nu. 4. de reſti. ſpol. 95

Excipiens debet conteſtationem vel exceptionem ſuã dare in ſcriptis, c. dudum, num. 2. de elect. & electi poteſta. 34

Excommunicatio per appellationem non ſuſpenditur exceptis certis caſibus, c. venerabilibus, num. 1. de ſen. excom. 233

Excommunicatus non ſolum, ſed etiam non excõicatus in proſecutione appellationis eſt audiendus, c. paſtoralis, nu. 2. de appel. 136

Excommunicatus debet vitare communionem hominum, c. illud dominus, nu. 1. de clerico excommu. miniſtrante. 215

Excommunicatio & abſolutio abſq; ſolemni cauſa cognitione fieri non debet, c. propoſuit, nu. 6. de conceſ. præben. 153

Excommunicatio conditionalis, an refertur per appellationem, & vide in nu. 3. & 4. c. præterea, nu. 2. de appel. 132

Excommunicatus an poſſit agere, c. cum inter priorẽ, nu. 1. de excep. 120

Excommunicatio habetur pro litis conteſtatione, c. à nobis, ſub nu. 3. de ſen. excom. 226

Excommunicatio & diſpenſatio de ſui natura habent admixtam cognitionem & iuriſdictionem, c. quoniam, nu. 5. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 53

Excommunicator non ſtatim cum abſolutus fuerit ab excommunicatore, debet eſt ſtatim præcipere, c. ſacro, nu. 13. de ſen. excom. 230

Excommunicatio maior quid operetur, & à quo, quibuſque de cauſis infligatur, in nu. 2. c. ſuper eo, nume. 1. de ſen. excom. 225

Excommunicatus non poteſt appellare de iure, c. per tuas, num. 1. de ſen. excom. 228

Excommunicatio minor in quibus caſibus infligatur, c. ſuper eo, nu. 2. de ſen. excom. 225

Excommunicatus an debeat ſemper abſolui imminente periculo, c. ſacro, nume. 6. de ſententia excommunicationis. 229

Excommunicatus non poteſt aliquam cauſam proſequi, niſi petat ſe abſolui, c. ſacro, nu. 7. de ſententia excommu. eod.

Excommunicans aliquem iniuſtè priuatur ingreſſu eccleſiæ, c. ſacro, nu. 2. de ſen. excom. eod.

Excommunicatus quouſque vitari debeat, c. per tuas nu. 2. de ſen. excom. 228

Excommunicatio quomodo probetur, c. propoſuit, nume. 1. de cleri. excom. miniſtr. 215

Excommunicatione pendente ſuſpenditur effectus debiti, c. veritatis, nu. 3. de dolo & contuma. 99

Excommunicatio ad hoc, vt ſit iuſta, & quod differatur abſolutio excommunicati, oportet cauſam abſolutionis non ſolum eſſe rationabilem, ſed & manifeſtam fuiſſe excommunicatori, c. cum cõtingat, nu. 3. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 60

Excommunicatio eſt iuſta, qua quis excommunicat omnes, qui ſunt cruce ſignati, ſi non portant publicè crucem. Ad hoc enim fit, vt cæteri animentur ad ſumendam crucem, c. Romana Eccleſia, nu. 1. de ſen. excom. 233

Excommunicatus non auditur extra iudicium appellans, capitulo cum inter priorem, nume. 2. de exceptionibus. 120

Excommunicati minori excommunicatione cõferunt ſacramenta & eorum executionem, c. quod à prædeceſſore, nu. 4. de ſchiſmaticis. 209

Excommunicari non poteſt promoueri nolens, c. genus à nobis, nu. 2. de ata. & quali. & ordi. præf. 45

Excommunicatus an poſſit pugnare in iuſto bello, antequam abſoluatur, & an in periculo mortis abſolui poſſit, c. ſacris, numero 1. de ſententia excommunicationis. 228

Excommunicationis qui talẽ ſententiam, an facere poteſt eam publicari, c. cum dilectus, nu. 9. de ordi. cogni. 90

Excommunicator ſi fauet excommunicato, an incidat in excommunicationem, c. quod in dubijs, nu. 1. de ſen. excom. 227

Excommunicatio etiam in iuſtos culpabiles, non fertur ſine monitione, c. Romana eccleſia, de ſententia excommun. 233

Excommunicari quando quis abſque aliqua monitione valent, c. ex parte, nu. 4. de verb. ſignifi. 235

Excommunicationis cauſa inferenda eſt ſententiæ excommunicationis, c. cum medicinalis, nu. 2. de ſen. excom. 231

Excommunicatus an ante abſolutionem ſit audiendus, c. per tuas, ſub nu. 2. de ſen. excom. 228

Excommunicatio non eſt culpa, ſed medicina & pœnitentia, c. teſtimonium, ſub nu. 5. de teſtibus, & atteſtationibus. 111

Excommunicatus pro manifeſta offenſa non abſoluitur, niſi prius ſatiſfecerit, c. cum dilectus, nu. 8. de ordi. cogni. 90

Excõmunicatio in genere, & quomodo in ſpecie fiat, c. Romana, nu. 7. de ſen. excom. 233

Excommunicatio non tenet, niſi præcedat monitio, c. ſtatuimus, nu. 1. de ſen. excom. 232

Excommunicatus ſi expolietur in excommunicatione, an poſt abſolutionẽ poſſit agere interdicto c. veritatis, ſub nu. 3. de dolo & contuma. 99

Excommunicatus minori excommunicatione, ſiue ab homine, ſiue à Canone, ſemper eſt irregularis, ſi celebrat, c. ſi celebrat, nu. 2. de clerico excom. depoſ. miniſtrante. 215

Excommunicatio an & quando poſſit in iudicio opponi, c. prudentiam, ſub nu. 12. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 55

Excommunicatus an poſſit res ſuas alienare, & cum alijs contrahere, & an talis contractus cum excõmunicatis valeat, c. veritatis, ſub nume. 1. de dolo & contuma. 99

Excommunicatus an ante abſolutionem ſit audiendus, c. per tuas, ſub nu. 1. de ſen. excom. 228

Excommunicatus neque adminiſtrare, neque alienare res Eccleſiæ poteſt, c. veritatis, num. 1. de dolo & contuma. 99

Excommunicationis ſententia etiam iniuſta tenet, c. teſtimonium, nu. 6. de teſtib. & atteſta. 111

Excommunicatus poteſt proſequi cauſam appellationis, c. dilecti filij, nu. 2. de excep. 121

Excommunicatus an ſemper repellatur à teſtimonio, vide in nu. 7. c. teſtimonium, nu. 5. de teſtib. & atteſtationibus. 111

Excommunicati minori excommunicatione non ſunt interdicti, nec ſuſpenſi, c. ſi celebrat, ſub num. 3. de cleri. excom. miniſtr. 215

Excommunicatus intra terminum vnius anni releuatur per appellationem, nedum ab excommunicatione, ſed etiam ab abſolutione, c. præterea, nu. 1. de appel. 132

Excommunicatum abſoluere non eſt ordinis, ſed iuriſdictionis, c. tanta eſt clauis, num. 3. de exceſ. prælatorum. 217

Excommunicatus abſolui non debet, non facta ſatiſfactione, c. Piſanis, nume. 1. de reſtitutio. ſpoliatorum. 98

Excommunicatio poteſt in qualibet parte litis opponi, c. exceptionem, nu. 1. de excep. 122

Excommunicatus debet abſolui præſtita cautione et iuramento, priuſquam cognoſcatur de iniuſta excommunicatione, c. ab excommunicato, de reſcriptis, num. 4. 13

Excommunicatio eſt mucro Epiſcopalis, c. quanto de-notum, nu. 3. de offi. ordi. 64

Executor ſi prius conferat, quàm ille, ad quem pertinet de iure collatio, præualebit collatio executoris, c. quia cunctis, ſub numero 9. de conceſ. præben. 160

Executor non poteſt alicui vim inferre, nec de poſſeſſione aliquem partium extrahere, c. cum olim Papa, nu. 2. de priuil. & exceſ. priuil. 219

Executor quando poſſit cogere Canonicos ad implendum mãdatum Apoſtolicum, c. propoſuit, ſub nume. 4. de conceſ. præb. 152

Executio ſententiæ vbi & per quem iudicem fieri poſſit, c. poſtulaſti, ſub nu. 1. de foro compe. 83

Executor nec in citationibus, nec in alijs iudiciorum ordinem ſeruat, c. ex ratione, nu. 1. de appel. 131

Executio à ſola appellatione impedimentũ capit, c. de cætero, nu. 1. de ſen. & re iudi. 125

Executori ſi diuerſis temporibus porriguntur diuerſa & contraria mandata, quid iuris ſit, c. cum contingat, de reſcrip. nu. 6. 10

Executor an cum cauſæ cognitione beneficium conferre debeat, c. propoſuit, ſub nu. 5. de conceſſio. præben. 152

Executor põt ſuſpendere à collatione beneficij, c. quia cunctis, nu. 5. de conceſ. præb. 160

Executio ſententiæ quando ſit differenda, c. cum in iure, nu. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 59

Excuſatoris officium quale ſit, c. veniens, nu. 1. de accuſa. inquiſi. & denun. 201

Exemptus ratione rei non exemptæ, ſubiacet iuriſdictioni ordinarii, c. cum capella, nu. 3. de priuil. & exceſ. priuil. 220

Exemptio quo caſu non dicatur valere, & in num. 7. c. paſtoralis, nu. 6. de dona. 163

Exemptio capitis quamuis probetur, non probatur exemptio membrorum, c. ex ore ſedentis, nu. 3. de priuil. & exceſ. priuil. 220

Exemplificatio ſine iudice fieri non debet, c. ſi inſtrumenta, ſub nu. 3. de fide inſtrum. 161

Excludere aliquem aliud eſt ſimpliciter, & aliud in perpetuum excludere, c. ex literis, de conſtitutionibus, num. 1. 3

Exhibere rationem exempti Epiſcopi, de quib. poſſint, habes in nu. 2. & 3. c. cum & plantare, nume. 2. de priuil. & exceſ. priuil. 219

Expenſæ ante finem litis quo caſu ſaluantur. Et quando etiam in fine litis non fiat condemnatio in expenſis, num. 3. c. ſi. nume. ſecundo, de dolo & contuma. 98

Expenſæ cur in ſoluendo decimas de negotiatione deducantur circa rem factæ, c. paſtoralis, num. 1. de decimis. 171

Expenſæ taxandæ per iudicem quæ ſint, & quo tempore id facere poſſit, nu. 3. c. ſæpe contingit, nu. 2. de appel. 134

Expenſarum compenſatio debet fieri, quando pars à tota ſententia appellat, quæ plures articulos continebat, & in vno erat iuſta, in alio vero iniuſta ſententia, c. finem, ſub nume. 4. de dolo & contumacia. ſol. 98

Expenſæ legitimæ quæ, c. exceptionem, ſub nu. 2. de excep. 122

Exprimi an in libello omnia debeãt, quibus damnum datum eſt, vide in nu. 2. c. cum dilectus, num. 1. de ordi. cogni. 90

Expreſſio tantum valet coram iudice facta, quantum ſi in literis eſſent expreſſæ res & perſona, c. paſtoralis, de reſcrip. nu. 13. 7

Extenſio ad iura, an de iuribus fiat, c. dilecto filio, nume. 10. de offi. Archid. 58

F

FAcies hominis an ſit characteribus infligenda, c. ad audientiam, nu. 1. de crimi. fal. 214

Facere quod poſſum per me, an id etiam per alium efficere poſſim, & nu. 4. c. quoniam, nu. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 53

Factum extra iudicium in omni mandato, non eſt neceſſe appellare, & tamen ſalua manet omnis exceptio, & omne ius, c. cum in cunctis, ſub nu. 3. de his quæ fiunt à maio. parte capituli. 153

Factum

Index nouus.

[Fa]ctum poſt appellationē etiam ex legitima cauſa interpoſitam, non retractatur in electione, niſi cauſa probetur, c. cum in cunctis, nu. 5. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. eod.

[Fa]cta permutatione in beneficijs & cæteris ſpiritualibus, à quocunque peti poſſunt, c. inter cætera, nume. 3. de præb. & digni. 147

Factum de bonis Eccleſiæ vel cauſis vacante Epiſcopatu, non tenet, c. nouit, num. 4. ne ſede vacante aliquid innouetur. 156

Factu poſt litis conteſtationem pertinens ad officium iudicis, c. cum in cauſa, ſub num. 1. de iuramen. calum. 88

Factum cum excōmunicato in iudicio an valet, c. pia, nu. 2. de excep. 122

Factum per auxilium extraordinarium, quale eſt in integrum reſtitutio, non dicitur poſſe fieri, c. paſtoralis, ſub nu. 1. de cau. poſ. & proprieta. 92

Factum à prælatis an valeat in exemptos, c. perniciosam, nu. 3. de offi. ordi. 62

Factum poſt appellationem legitimam reuocatur, c. cum veniſſet, num. 2. de eo qui mit. in poſ. cauſa ſeruandæ rei. 100

Factum eo abſente qui contempſit intereſſe termino ei ſtatuto, an valeat. c. Eccleſia, nu. 1. de electio. & electi poteſta. 34

Factum à procuratore excōicati, an teneat, c. poſt ceſſionem, nu. 3. de proba. 102

Factum familiæ, an imputari debeat domino, c. cum ad ſedem, ſub nu. 6. de reſti. ſpol. 92

Factum præſumitur animo obediendi, niſi contrariū probetur, c. olim, 3. ſub num. 2. de reſtitutione ſpoliatorum. 97

Factum à conſeruatoribus nō tenet, niſi vocatis illis, qui deliquiſſe dicuntur. Et quid ſit dicendum ſi vocati ſint contumaces, c. ſtatuimus, nu. 3. de offi. & poteſta. iud. deleg. 61

Factum in ſpiritualibus quicquid eſt, per obreptionē etiam poſt ſententiam reuocatur, c. quia propter, nu. 12. de elec. & electi poteſta. 33

Factum ab intruſo in aliqua eccleſia an valet, c. nihil nu. 4. de elec. & electi poteſta. eod.

Factum à lege & Canone prohibitum, pro infecto haberi debet, c. quia propter, nu. 11. de elect. & electi poteſta. eod.

Facta in iudicio ſortiuntur effectum, etiā præter ſententiam condemnatoriam, c. quia cunctis, nu. 7. de conceſ. preben. 160

Factum à delegatis, niſi probata delegatione non valet, c. venerabilis, nu. 5. de cenſibus exactio. & procura. 185

Factum per primum iudicem, an & quando ratū maneat, c. Romana, ſub nu. 7. de appel. 141

Facta à iudice habēte iuriſdictionē, an omnia valeāt, c. quia cunctis, ſub nu. 7. de conceſ. præb. 160

Familiaritas ſocialis reddit iudicem ſuſpectum, c. inſinuante, nu. 1. de offi. & poteſta. iud. deleg. 56

Factum cum procuratore militē tenet, antequam exſpiratur, c. prudentiam, num. 11. de offi. & poteſt. iud. deleg. 55

Factum procuratoris an noceat domino, c. cum olim Abbas, nu. 3. de offi. & poteſt. iud. deleg. 59

Facere contra libertatem eccleſiaſticam quando dicatur, c. nouerit, nu. 3. de ſen. excom. 230

Factum ab excommunicato in iudicijs, antequam probetur excommunicatus valet, c. pia, numero 3. de excep. 122

Factum ab adminiſtrante, qui poſt remouetur, an teneat, c. nihil, nu. 3. de elec. & electi poteſta. 33

Factum ad cautelam, coram aliquid faciendum, vel omittendum eſt, c. ad aures, num. 3. de temporibus ordina. 43

Facti notorium quotuplex ſit, et notorium iuris quid, num. 3. c. tua nos, nume. 2. de cohabita. clericorum & mulierum. 143

Fama viciniæ multum probat, vt matrimonium præſumatur, c. illud quoque, ſub nume. ſecundo, de præſumptio. 116

Famæ origo vnde deducatur, c. tua nos, nu. 1. de cohabi. cleri. & mulie. 143

Fama an ſufficiat ad impediendū matrimoniū, c. præterea, ſub nu. 1. de teſtib. & atteſta. 107

Falcidia nulla, nec etiam debita hæreditaria detrahitur de hæreditatibus & legatis ad pias cauſas relictis, c. de his, num. 2. de teſtamen. & vltimis voluntatibus. 167

Falcidia an poteſt detrahi contra voluntatem teſtatoris, c. Raynaldus, ſub num. 7. de teſtamen. & vlti. volun. 166

Falſarius an ſemper ſit tradendus iudici ſeculari, c. nouimus, ſub nu. 2. de verb. ſigni. 235

Falſitas admixta in inſtrumento vel in dicto teſtis, ǭ valeat, vel nō, c. fraternitatis, nu. 1. de hære. 208

Fatuitatis eſt promittere, iurare, & inducere, quæ ſupra curſum inferiorum cauſarum ſunt, c. cum dilectus filius, num. 2. de his quæ vi metuſue cauſa fiunt. 73

Ferijs non eſt locus in cauſis electionum, c. bonæ memoriæ, nu. 1. de elec. & electi poteſta. 29

Feriæ ſi occurrant, cum de remotis partibus in curia cauſa ageretur, ſi ex his non læderentur, cogi poſſunt litigare, c. conqueſtus, nu. 5. de ferijs. 89

Feriæ ſtiuales, quæ de cauſa inductæ ſunt, & vide in nu. 4. c. conqueſtus, nu 3. de ferijs. eod.

Fides adhibetur cenſuali libro, c. ad audientiam, nume. 1. de præſcrip. 123

Fides implicita quantā & qualem habeat vim, c. firmiter, de ſum. Trini. nu. 7. 1

Fideiuſſor in quatuor caſibus poteſt agere contra principalem debitorem, c. conſtitutus, nume. 1. de fideiuſſor. 162

Fieri non poſſe dicitur id, quod non, niſi illicitè fieri poteſt, c. fraternita. nu. 2. de frigid. & malefi. 196

Filius in peculio caſtren. conſtituit procuratorem authoritate patris: quid autem in filio facto milite, in nu. 3. c. accedens, nu. 2. de procur. 72

Filius in paternis Eccleſijs non eſt reſtituendus, cum notoria eſt cauſa, quare Eccleſiam habere poteſt, niſi aliquid allegat contra notorium, c. ex tranſmiſſa, nu. 1. de filijs presby. ordi. vel non. 47

Filius in ſacerdotio ex vxore legitima natus, an poſſit ad ſacros ordines promoueri, c. literas, nu. 1. de filijs presby. ordi. vel non. eod.

Filius an per ſolam nominationem probetur, c. trāſmiſſa, nu. 1. qui filij ſint legitimi. 197

Filius ſacerdotis ordinatus, non erit clericus Eccleſiæ, ſed tantum ſeruitor, vel vicarius temporalis, c. propoſuit, num. 1. de filijs presbyterorum ordinandis, vel non. 47

Filius ſacerdotis an ad minores ordines ſine diſpenſatione poſſit promoueri, c. vt filij presby. num. 1. de filijs presby. ordi. vel non. 46

Filius ſacerdotis poteſt iuſtè tenere eccleſiam, quouſque eam legitimè dimittat. Et eadē ratione qui malè erat reſtituendus, c. veniens, ſub nu. 6. de filijs presby. ordi. vel non. 47

Filius quis ſit, & an ex concubina natus, dicatur filius, c. Michael, nu. 1. de fil. presb. ord. vel nō. eod.

Fœmina in teſtamentis & criminalibus teſtis eſſe nequit, c. forus, nu. 1. de verb. ſignifi. 233

Foranei officiales qui dicantur, c. Romana Eccleſia, nu. 1. de offi. ordi. 66

Forma verbalis in baptiſmo eſt neceſſaria, & in nume. 2. & 3. c. licet Græcos, nume. 1. de baptiſ. & eius effec. 187

Forma in electione Canonicorum non eſt neceſſaria, ſed ſolus conſenſus ſufficit, & quod à maiore parte ſit, ratum habetur, intelligitur tamen vt hic, c. ex parte, ſub nu. 1. de conceſ. præb. 155

Forma libelli per quam intentatur petitorium & poſſeſſorium, c. cum Eccleſia, num. 1. de cau. poſſeſ. & proprieta. 91

Forma promulgandarum ſententiarum, c. ad Apoſtolicæ, nu. 2. de ſen. & re iudi. 130

Fornicarius an poſſit accipere in vxorem commatrem fornicariæ ſuæ, c. Martinus, num. 3. de cognat. ſpirituali. 195

Fratri ſuo quod ſit cauſa peccati, non debet quis vnquam aliquid facere, c. quia plerique, nu. 3. de immuni. Eccleſ. 189

Furtum vel rapinam ſi aliquis fecit, licet velit id furtiuum reſtituere, tamen ob id non euitabit pœnam dupli vel quadrupli, c. quia propter, nu. 9. de elec. & electi poteſta. 33

Furtum, rapina, oppreſſio, dolus, vel calumnia, vbicunque ſit, ad reſtitutionem tenetur, c. quia plerique, nu. 1. de immun. eccle. 189

Futurū ſubiunctiui quid importet, c. ſignificauerunt, ſub nu. 2. de teſtib. & atteſta. 108

G

GEnera hominum quæ poſſint ſibi rectorem & ſyndicū conſtituere, c. dilecta in Chriſto, nu. 1. de exceſ. præla. 217

Genera perſonarū quæ non debent promoueri, c. magnæ epiſcopus, nu. 3. de oblig. ad ratiocinia ordinan. vel non. 48

Genera perſonarum quæ non debent eligi, ſed poſtulari, c. & ſi vnanimiter, nu. 4. de poſtula. præla. 18

Geſta an dici poſſint adhuc non facta, c. alia quidem, nu. 1. de procur. 70

Gradus tres in proſecutione appellationis, c. Romana, nu. 3. de appel. 141

Grauari non debet quis grauiori regula contra ſuā voluntatē, hoc eſt verū in clericis non profeſſis, c. ſuper eo, nu. 1. de regula. & tranſeunt. ad relig. 172

H

HAbitus probationis ſolēnizat propoſitum, c. conſulti, nume. 1. de regu. & tranſe. ad relig. 174

Habitus tripliciter dicitur, c. porrectum, nu. 2. de regula. & tranſeun. ad relig. 173

Habitus conuerſionis impedit matrimonium, non tamen dirimit, c. ad noſtram, nu. 1. de regula. & tranſeun. ad relig. 172

Hæreticus an ſit, qui Papæ non credit de intelligentia canonum, c. per tuas, ſub nu. 4. de ſimon. 207

Hæres vnus ſi adiuit hæreditatem, an alius eandem adire poſſit hæreditatem, c. in præſentia, nume. 1. de proba. 102

Hæres an teneatur ad æſtimationem legati, c. filius, nu. 1. de teſtam. & vlti. volun. 164

Hæres ex teſtamento Chriſti non eſt, qui non ſeruat pacem, c. ad Apoſtolica, ſub num. 4. de ſententia & re iudi. 130

Hæres licet ante annum cōueniatur ſuper legatis præſtandis, & condemnetur, non tamen priuatur falcidia, dummodo intra annum ſatisfaciat, c. Raynaldus, nu. 7. de teſtam. & vlti. volun. 166

Hæreditatis tertia & quarta an ſubiaceant reſtitutioni, c. Raynaldus, numero 1. de teſtamen. & vltimis volun. eod.

Hæres eſto, quid important, c. de his, nu. 2. de teſtam. & vlti. volun. 167

Hæreditatem ſi quis ſtatim adiuit, dominium rei legatæ tranſiuit ad legatarium, c. Raynaldus, nu. 4. de teſtam. & vlti. volun. 166

Hæreditatis petitio non competit contra debitorem in diem, c. conſilium, nu. 2. de plus petit. 91

Hæreditatis nomine quid intelligatur, c. cum ad ſedē, ſub nu. 2. de reſti. ſpol. 97

Hæres an & quando poſſit ex delicto defuncti conueniri, c. in literis tuis, nu. 1. de raptorib. 212

Hæres tenetur perſonali actione ex teſtamento ſicut propriam rem hæredis, vel alienā legaſſet, c. quia cunctis, nu. 11. de conceſ. præb. 160

Hæres rogantis precarium, non tenetur precario ex perſona ſua, cum iam defecerit precarium, niſi ad hoc, ut reſtituat ſi habet, c. precarium, nu. 1. de precarijs. 160

Hiſtriones ſunt infames, & nullo tempore ſunt promouendi, intelligitur tamen ut hic, c. cum decorē, nu. 1. de uita & honeſt. cleri. 143

Homo liber an poſſit obligari, c. ex reſcrip. nume. 1. de iureiur. 117

Homicidium an & quando reddat aliquem irregularem, c. ad audientiam, nu. 1. de homi. uolunta. uel caſuali. 211

Homicidium quid dicatur, c. presbyterum, num. 1. de homici. 210

Honeſtas publica impedit matrimonium cum conſanguineis, c. tua nos, numero 1. de deſponſatio. impube. 192

Honore maiori quis in Eccleſia debeat fungi, & quis debeat vocare capellanos, in nu. 2. c. cum certum, nu. 1. de maio. & obed. 66

Hoſpitali velut eccleſiis certa dos aſsignari debet, c. cũ ad ſedem, nu. 3. de reſti. ſpol. 97

Iura ſufficere poteſt ad id perficiendum, ad quod terminus eſt aſsignatus, c. conſuluit, nu. 5. de offi. & poteſta. iud. deleg. 56

Hypocrita, qui ſub nomine boni Chriſtiani multo quęſiuit, ea reſtituere tenetur, c. quia plerique, nu. 5. de immu. eccle. 189

I

IEiunium *quotuplex ſit, c. ex parte. nu. 2. de obſer. ieiun.* 188

Ieiunium quid ſit, & vnde dicatur, c. ex parte veſtra, nu. 1. de obſer. ieiu. eod.

Ieiunium ſoluere qualiter quis dicatur in num. 5. 6. & 7. c. ex parte, nu. 4. de obſer. ieiun. eod.

Ieiuniorum quædam dicuntur generaliter, quædam ſpecialiter, indicta. c. ex parte, no. 3. de obſeruat. ieiuniorum. eod.

Ignoranter ius poſitiuum, facilius excuſantur, quàm ignorantes ius naturale, c. cum illorum, num. 1. de ſen. excommu. 227

Ignorantia facit tollerari ea, quæ fiunt ratione publici officij, c. ſi duobus, nu. 1. de appel. 131

Ignorans quis, cũ ſe petitorio poſsidere egit, redire poteſt ad poſſeſſorium, ſi ſe inuenerit poſsidere, c. paſtoralis, no. 3. de cau. poſ. & proprie. 93

Ignorantia iuris in præſcriptione quo ad habendam bonam fidem valet, ſed quo ad titulum quærendum non valet, c. cura paſtoralis, num. 1. de iurepatrona. 181

Ignotus vel ſuſpectus qui eſt de fide & inimicitia, nõ admittitur ad accuſationem clericorum, c. cum P. Manconella, num. 7. de accuſa. inquiſitio. & denuncia. 200

Ignorantia regulæ, eſt ignorantia iuris, quod nulli ignorare licet, c. dudum, ſub nume. 4. de conuerſ. coniuga. 175

Illegitimus pronunciatus, ſi poſtea contra eum agat, qui obtinuit in cauſa illegitimatis ſuper hæreditate, vel alijs quæ illegitimus petere non poteſt, an obſtet exceptio rei iudi. vel doli. Multas vide quæſtiones circa huiuſmodi legitimitatem, & illegitimitatem, vſque ad numerum 11. c. cauſam quæ inter, nu. 2. qui filij ſint legitimi. 197

Illiteratus non debet ordinari ad aliquem ordinem, ſecus ſi parum literatus, & ſpes eſt, quod poſsit proficere, c. cum in cunctis, ſub nu. 1. de elect. & electi poteſtate. 19

Imperatores dicuntur eligere, uel cõfirmare uice Papæ, & non ſua, c. quod ſicut, nu. 3. de elect. & electi poteſtate. 26

Imperatores an liceat increpare, c. ſolitæ benig. nume. 1. de maio. & obed. 66

Imperij meri quod eſt, an committatur, c. venerabilis, nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 60

Imperator præſumitur habere mãdatũ, niſi probetur contrarium, c. nonnulli, de reſcrip. nu. 7. 11

Imperator deponi poteſt à Papa, c. ad Apoſtolicæ, nume. 6. de ſen. & re iudi. 130

Imperator ex electione habet ſuam auctoritatẽ, c. venerabilem, numero ſecundo, de electio. & electi poteſtate. 29

Impuberes licet contrahant, non tamen dicitur matrimonium contractum, niſi per carnalem copulam ratificetur, c. atteſtationes, nu. 2. de deſponſatione impub. 192

Impotentia coeundi quibus modis probetur, c. accepiſti, nu. 1. de frigid. & maleſi. 196

Impotentiam perpetuam habens, delegare non poteſt, ſecus ſi temporalem, c. coram dilecto, nu. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 59

Impedire dicitur iuriſdictionem iudicis, qui mandat ſententiam executioni, c. paſtoralis, nu. 5. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 58

Incendiarij an ſint ipſo iure excõmunicati, c. tua nos, nu. 1. de ſen. excom. 226

Incidere in pœnam ac. uel iuris dubitati quis dicatur, c. ex parte, no. 5. de arbitris. 79

Incitare ad pugnam, quando ſit licitum, c. quod in dubijs, nu. 2. de pœnis. 223

Indulgentię ut valeant, quot ſint neceſſaria, c. quod autem, no. 6. de pœni. & remiſ. 224

Indulgentiæ an valeant exiſtentibus in purgatorio, c. quod autem, nu. 7. de pœni. & remiſ. eod.

Indulgentiæ an tantum habeat, qui plus dat, vel laborat, quantum qui minus, c. quod autem, num. 4. de pœni. & remiſ. eod.

Indulgentiæ vt valeant, quot ſint neceſſaria, c. quod autem, nu. 6. de pœni. & remiſ. eod.

Indulgentia, ſicut reſcriptum ob veritatis ſuppreſsionem & falſitatis expreſſionem redditur inualide, c. dudum, nu. 15. de elec. & electi poteſta. 35

Indulgentiæ requirunt pecuniæ dationem, aliquem laborem perſonæ, nonnunquam etiam periculum vitæ. Sunt etiam alia requirentes honorem & deuotionem, c. quod autem, in nume. 2. de pœniten. & remiſsio. 224

Indulgentia non debet gaudere, qui modicam cauſam præſtiterit interdict. c. quod nonnullis, ſub num. 4. de priuileg. 221

Induciæ an in terris, vbi non bibitur vinum, ſint dandæ pro vindemijs, c. conqueſtus, nu. 6. de ferijs. 89

Inducias petere ad probandum exceptiones propoſitas, pertinet ad partem, c. interpoſita, nume. 1. de appella. 140

Ineligibiles qui dicantur, c. ad hæc, nu. 3. de poſtu. prælatorum. 16

Ineptitudo libelli, facit rumpi libellum, c. ad audientiam, nu. 1. de offi. Vicarij. 51

Infans expoſitus an & quando ſit reſtituendus, c. ſi à patre, nu. 1. de infantib. & languidis. 210

Infantes à quo Epiſcopo debeant conſignari, c. nonne autem, num. 2. de relig. domibus, vt Epiſcopo ſint ſubiecta. 179

Infamia & vilitas perſonarum impedit promotionem, c. cum decorem, num. 2. de vita & honeſtate clericorum. 143

Infames an poſsit eſſe denunciatores, c. præterea, nume. 2. de teſtib. cogen. 112

Infamia leuis qualis ſit, c. cum oporteat, nu. 3. de accuſ. inqui. & denun. 202

Infamis efficitur condemnatus iniuriarum, c. cum te, nu. 1. de ſen. & re iudi. 129

Infamis poteſt etiam fungi officio procuratoris, c. cũ eccleſiaſticę, nu. 1. de excep. 120

Infamia qualiter probari valeat, qualiter iuriſdictio, in nume. 3. c. qualiter & quando, numo. 1. de accuſa. 203

Infamia facit aliquẽ remoueri, vel ſuſpendi, c. ex tuarum, nu. 1. de purg. cano. 222

Infamia ſi ab vno oriatur, an poſsit procedere ad inquiſitionem, c. qualiter & quando, num. 3. de accuſationibus. 203

Infamia qualiter probetur, ad finem poteris videre, c. cum oporteat, nume. 4. de accuſatio. inquiſ. & denun. 202

Infames & criminoſi, in quibus caſibus admittantur ad teſtificandum, & quot requirantur conſideranda in teſte in inquiſitione producto, in nu. 2. c. per tuas literas, nu. 1. de ſimonia. 206

Infideles non debent cogi ad fidem, poſſunt tamen cogi admittere prædicatorẽ Euangelij, & quid ſi non admittant, in no. 9. c. quod ſuper, nu. 8. de voto & voti redemp. 177

Infidelis an poſsit habere dominium ſuper fideles, c. quod ſuper, nu. 10. de voto & voti redemp. eo.

Infirmo ſeruiẽtes peccãt, ſi quid nociuũ præbent infirmo, c. tua nos, nu. 5. de homi. volũ. & caſuali. 211

Infirmus an peccet ſi non obediat medico, c. tua nos, nu. 4. de homi. volun. vel caſuali. eod.

Inhibitionis forma qualiter ſit facienda, vt inhibitio ad hoc valeat, c. cum dilectus, nume. 2. de iurepatronatus. 182

Iniuriam aduerſarij ſi quis per probationem velit facere manifeſtam, audiendus eſt antequam abſoluatur aduerſarius, c. cum olim, num. 1. de verborum ſignifica. 234

Iniquum an ſit aliquid, quod tamen iuſtum, c. paſtoralis, nu. 8. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 58

Iniſciens manus in religioſam perſonam excommunicatus eſt, hoc tamen fallit in ſeptẽ caſibus, vt hic, c. non dubium, no. 2. de ſen. excom. 226

Innocentium quæ impulerint ad gloſſandas Decretales, in proœ. lib. 1. 1

Innouatum non ſolum per iudicem, imo per partem in præiudicium alterius, eſt in ſtatum priſtinũ reducendum, c. ex parte, de reſcrip. nu. 2. 5

Innouata an valeant contra ius, c. cum M. ſocijs, de conſti. nu. 9. 3

Inquiſitio pro ſcandalo quando fieri liceat, c. licet Heli, nu. 1. de ſimonia. 206

Inquirendũ eſt à contradicentib. qua intentione procedant ad impedien. conſecrationem, c. ſuper his, nu. 8. de accuſ. inquiſi. & denun. 201

Inquiſitio an fieri poteſt, ſi quis diffamatus eſt de aliquo crimine in genere, & qua cauſa fiat inquiſitio. In nume. 2. c. accepimus, num. 1. de purgatio. cano. 222

Inquirendum eſt primo in actione petitorũ libertatis, vel ſeruitutis, quis ſit bona fide in poſſeſsione, c. de ſeruorum, num. 2. de ſeruis non ordin. & eorum manu. fol. 47

Inquiſitionem ſi quis cõtra aliquem primo obtinuit, & reus eſt abſolutus, non eſt poſtea idem actor audiendus in modum accuſationis contra eundẽ c. dilect. nu. 4. de purg. cano. 222

Inquiſitio ſubtilior debet fieri in epiſcopo, quàm in alijs dignitatib. c. poſt tranſla. no. 4. de renun. 41

Inquiſitionem vel denunciationem impetrantes admittuntur in teſtimonium, c. licet Heli, num. 3. de ſimonia. 206

Inquiſitio de occultis criminibus non eſt facienda, c. inquiſitionis, nu. 1. de accuſ. inquiſ. & denun. 203

Inquiſitio generalis clerici non debet fieri, c. qualiter ordinem, no. 1. de accuſ. inquiſi. & denun. 202

Inquiſitionis & accuſationis differentia, c. cum dilec. nu. 3. de purg. cano. 222

Inquiſitio quando committitur ſuper ſtatu monaſterij, poteſt quilibet exceptiones ſuas ꝓponere, c. ad petitionem, num. 2. de accuſa. 203

Inquirendum non eſt pluries de alicuius crimine, c. inſuper tantum, nu. 3. de collu. deteg. 214

Inquirendum non eſt ſæpe de eodem crimine, c. cum dilect. nu. 1. de purg. cano. 222

Impenſæ neceſſariæ illæ dicuntur, ſine quibus electionis negocium non valet expediri, c. vt prætermiſſæ, no. 1. de elec. & electi poteſta. 33

Inſcriptus in inſtrumento an poſsit eſſe teſtis in eodem contractu & cauſa, c. ex literis, ſub nume. 1. de tranſact. 69

Inſtitor vnde dicatur, c. quod quibuſdam, ſub nu. 3. de fideiuſ. 162

Inſtitutio epiſcopi facta de alio non valet, quàm de præſentato à patrono, c. cum Bertoldus, num. 2. de ſen. & re iudi. 128

Inſtitutio rei certæ valet, c. de his, num. 1. de teſt. & ulti. volun. 167

Inſtrumentum quantumcunque authenticatum, non præiudicat alijs, niſi præſentibus, uel contumaciter abſentibus, c. ſi inſtrumen. num. 4. de fide inſtrumen. 116

Inſtrumentum quando dicitur falſum, niſi falſum probatur, remanet in ſuo robore, c. cum olim eccleſiæ, nu. 2. de cenſib. exact. & procura. 184

Inſtrumenti tempus rogati in literis contineri debet, c. ſi ſcripturam, nu. 6. de fide inſtrum. 112

Inſtrumentum non eſt ipſa obligatio, nec ex eo oritur obligatio, ſed eſt tantum probatio obligationis, uel cuiuſcunque alterius facti, c. ſi ſcripturam, ſub nume. 6. de fide inſtrum. eod.

Inſtrumentum quodlibet per quatuor teſtes poteſt improbari, c. cum Ioannes, ſub num. 6. de fide inſtrumentorum. 115

Inſtrumentum cum multa continet, & Tabellio dicit, ſe his interfuiſſe. intelligi debet, quæ in eodem loco & die adiecta ſunt, c. quoniam, num. 6. de probationibus. 104

Inſtrumentum ualet etiam ſi teſtis excommunicatus ſit ibi inſcriptus, c. pia, nu. 4. de excep. 122

Inſtrumentum quomodo ex raſura redditur ſuſpectũ, c. inter dilectos, nu. 3. de fide inſtrum. 114

Inſtrumentum quamuis dixerit aliquis falſum, & ſuccubuerit, tamen adhuc poteſt dicere illud non ualere propter defectum ſolennitatum, capitulo cum olim eccleſiæ, nume. 3. de cenſibus exactio. & procura. 184

Inſtrumenta

Inſtrumenta ſi pen. li. petantur ad ipſam litem perti nentia iudex ea exhiberi debet, c. ex epiſtola, nu. 4. de proba. 102
Inſtrumenti & teſtium concordia ſemper eſt attendē da, c. cum Ioannes, ſub nu. 8. de fide inſtrum. 115
Inſtrumentum an poſſit præcipi, & an tale præceptū inſtrumentum licet in ſecreto rogatus fuerit, c. ſi ſcripturam, ſub nu. 6. de fide inſtrum. 112
Inſtrumento publico & ſubſcriptione teſtium vallato, derogatur per duos teſtes, c. cū Ioannes, nu. 7. de fide inſtrum. 115
Inſtrumentorū probatio plus eſt, quàm confeſſio, c. cū olim, nu. 5. de cauſ. exact. & procu. 184
Inſtrumentum p. od. ctum an dicatur de actis, c. quoniam, nu. 4. de proba. 104
Inſtrumentum quando reddatur ſuſpectum, vide in nume. 4. c. cum Ioannes, nu. 3. de fide inſtrum. 114
Inſtrumenti ſolennitates, vt ſigilla, numerus teſtium, valent ad hoc, quod teſtatoris voluntas valeat, ſed ſcriptura cabe[...]ionis ad hoc, vt miſſio in ipſam hereditatem fieri poſſit, c. ſi inſtrumenta, ſub nu. 3. de fide inſtrum. 161
Inſtrumenta quando cauſa tranſ[...]tibi debeant, c. ſi inſtrumenta, ſub nu. [...] de fide inſtrum. eod.
Inſtrumentum non redditur ſuſpectum ob teſtium dubitationem. Et quid iuris, ſi teſtes contradicunt inſtrumento, c. cum Ioannes, num. 6. de fide inſtrumentorum. 115
Inſtrumentum alterius an & quando poſſit exhiberi, c. ex epiſtola, ſub nu. 3. de proba. 102
Inſtrumēti ſcriptoris auctoritas tollitur, probata falſitate, c. cum Ioannes, ſub nu. 8. de fide inſtru. 115
Inſtrumentum redditur falſum ſi quis per duos teſtes probat ſe alibi fuiſſe tempore contractus, c. cum Ioannes, nu. 5. de fide inſtrum. 114
Inſtrumenta quæ dicantur communia, c. ex epiſtola, nu. 2. de proba. 102
Interdicti etiam ſi pecuniam acceperint in loco interdicto non ſepeliantur, poſt autem interdictum bene ſepeliri poſſunt, in nu. 7. c. tanta eſt clauis, nu. 6. de exceſ. præla. 218
Interdictum non datur contra ſingularem ſucceſſorē, c. cum ad ſedem, nu. 6. de reſti. ſpol. 97
Interdicti nominatim qui dicantur, c. in Lateranenſ. nu. 1. de præb. & digni. 150
Interdictum de vti poſſi. prius. vt competat, quæ requirantur, c. cum eccleſia, nu. 5. de cau. poſ. & proprieta. 92
Iuriſdictio & magiſtratus officium quando admittitur, c. olim, ſub nu. 1. de reſti. ſpol. 97
Interdictum ſecum fert executionem, ſicut excommu. c. ad hæc, ſub nu. 4. de appel. 133
Interdicti an admittantur ad officia, c. vt priuilegia, nu. 4. de priuil. & exceſ. priuil. 221
Interdictum & ſuſpenſio ſimilitudinem habent cum excommunicatione, c. ad hæc, nu. 3. de appellationibus. 133
Interdicti quod velint ſatisfacere, an ſtatim ſint abſoluendi ab interdicto, c. quod in te, num. 3. de pœni. & remiſ. 224
Interdicti peregrinantes an poſſint audire diuina, c. quod autem, nu. 4. de priuil. & exceſ. priuil. 221
Interdictum vti poſſidetis ad quid ſit inſtitutum, c. veniens, nu. 1. de præſcrip. 125
Interdictus an cum iuramento ſit abſoluendus, c. venerabilis, nu. 1. de ſen. excom. 230
Interdictum an ex diuerſis cauſis proponatur, c. inter dilectos, nu. 1. de dona. 163
Interdictū vnde vi, duo requirit, ſcilicet poſſeſſionē, & ſpoliationem, c. cum ſuper, ſub nu. 3. de cau. poſ. & proprieta. 92
Interdicto vnde vi habetur ratio fructuum & omnis cauſæ, c. querelam, num. 8. de electio. & electi poteſtate. 25
Interdictum vnde vi competit pro iuribus incorporalibus ſubtractis, quod declara vt ibi habes, c. querelam, nu. 2. de elec. & electi poteſta. 24
Interdictum ſi ſuſpendatur, an interim poſſit appellari, vt releuetur interdictum, c. cum inter vos, de conſuetudi. nu. 2. 15
Interdictum non ſeruans remouendus eſt ab officio, c. [...], nu. 7. de pœnis. præla. 17
Interdictum vnde vi, quando competat, c. cum ad ſedem, ſub nu. 7. de reſti. ſpol. 97
Interdictum vti poſſidetis, contra quem intentetur, c. licet cauſam, nu. 8 de proba. 104
Interdictum vel excommunicatio an poſſit venire in pactum vel conditionem, c. P. & G. per literas, nume. 1. de offi. & poteſta. iud. deleg. 61
Interdictum vnde vi ſemper competit ad rem ablatam, vel eius æſtimationem etiam ſi nihil interſit eius, qui ea eſt ſpoliatus, c. cum ſuper, ſub nu. 3. de cau. poſ. & proprieta. 92
Interdictum competit etiam prædoni, c. cū dilectus, nu. 3. de ordi. cogni. 90
Interdictum vti poſſidetis, an competat vero poſſeſſori in iure eligendi, & an competat ei, qui non eſt in poſſeſſione, c. cum veniſſent, ſub nu. 3. de reſtitu in integrum. 74
Interdicti non poſſunt etiam in loco interdicto celebrare, c. quod non, nume. 1. de priuileg. & exceſ. priuileg. 221
Intereſſe ſeu æſtimatio, ſeu pretium, aliud eſt commune, aliud commune, aliud ſingulare, c. ſacro, nu. 10. de ſen. excom. 230
Intereſſe dicitur conſtare per iuſiurandum in litem, c. ſacro, nu 9 de ſen. excom. eod.
Intereſſe quod ſurgit ex maleficio probatur per iuſiurandum, c. ſuper eo quod, num. 3. de his quæ vi metuſue cauſa fiunt. 73
Interlocutoria non præiudicat, ſi à diffinitiua ſit appellatum, c. quod ad conſultationem, nu. 1. de ſen. & re iudi. 126
Interlocutoria lata ſuper exceptione non admiſſa, à qua non eſt appellatum, an & quando tranſit in rē iudicatam, c. quod ad conſultationem, ſub num. 4. de ſen. & re iudi. eod.
Interlocutoria quæ dicatur, c. cum veniſſent, num. 1. de inſtitu. 151
Interrogatus de crimine an cogatur præciſè reſpondere, c. cum ſuper, ſub nu. 1. de confeſſis. 102
Interrogatio quæ de cauſa iterari poſſit, c. per tuas nobis, num. 4. de teſtib & atteſta. 110
Interrogationum copia an ſit danda parti, c. per tuas nobis literas, nume. 2. de teſtibus, & atteſtationibus. eod.
Interrogatus non reſpondens habetur pro cōfeſſo, c. ad hæc, nu. 4. de poſtu præla. 17
Interpretatio pleniſſima in beneficijs eſt facienda, cū abſque alicuius diſpendio concedantur, c. quia circa, nu. 13. de conceſ. præb. 160
Interruptio quonam modo fiat, c. auditis, nume. 5. de præſcrip. 124
Intricatio negotiorum & caſuum varietas reddit decretales intellectu difficiles, in proœ. lib. 1. 1
Inueſtituram de manu laici recipiens minori ex parte ſubiacet, c. quiſquis, num. 1. de electio. & electi poteſtate. 33
Inueſtitura an poſſit appellari inſtitutio poſt electionem, capitulo poſt electionem, nume. 3. de conceſ. præben. 154
Irregularitatem incurrit celebrans poſt ſuſpenſionem ſibi factam, & vide ad hoc ſententia in nu. 3. & 4. c. cum medicinalis, nu. 2. de ſen. excom. 231
Irregularitas non facit aliquem ab Abbatia remouere, ſed taciturnitas parentis, c. ex poſtulaſti, num. 1. de corpo. vitia. ordi, vel non. 45
Irregularis an ſit, qui celebrat in locis interdictis, & quid iuris ſit, ſi in eccle. interdicta celebret, c. tanta eſt, ſub nu. 9. de exceſ. præla. 218
Irregularis an dicatur ille, ex cuius negligentia ſecutum eſt homicidium, c. ſignificaſti, nu. 2. de homi. volun. vel caſuali. 211
Irregularitas ordinatoris, vel ordinati, an impediat executionem, c. quod à prædeceſſore, nu. 1. de ſchiſmaticis. 209
Irregularitates & earum pœna ſunt in iure poſitiuo, c. niſi cum, nu. 8. de renun. 41
Irregularis vt ſit, qui ex indignatione ſe ſecat, quid ad hoc requiratur, c. ſignifican. 1, nu. 2. de corp. vitia. ordi. vel non. 48
Irregularitatem aliquam vel crimen aliquod ei, qui ordinauit aliquem, poſtea obijcere non poteſt, niſi ex cauſa ſuperueniente, c. accepimus, nu. 1. de æta. & qualita. & ordi. præfic. 45
Irregulares ſunt celebrantes, ſi ab officio ſuſpenſi ſunt, c. niſi cum, nu 9. de renun. 41
Iudex an cogantur ſoluere decimas prædiales, c. in aliquibus, nu. 1. de dec. 172
Iudices contra inhibitionem an poſſint de communi conſenſu partium dari, c. ſignificante, ſub num. 2. de appella. 139
Iudex licet appellationi detulerit, poteſt tamen etiā de iuriſdictione ſe intromittere, c. quæ fronte, nume. 1. de appel. 132
Iudex vterque, id eſt primus & ſecundus iuriſdictionem habet, niſi ea per exceptionem elidatur, c. cæterum, de reſcrip. nu. 3. 4
Iudicantes in cauſa reali minus eſſe rebus oportet, c. diſpendia litium, de reſcrip. nu. 1. 14
Iudex à quo appellatur citari debet ad ſententiā proceſſumque ſuum defendendum, c. cum ſpeciali, nume 7. de appel. 138
Iudex appel. approbata appellatione cognoſcet de cauſa principali, etiam ſi à ſententia ſit appellatum, c. vt debitus, nu. 5. de appel. 137
Iudex an poſſit libellos contrarios & diuerſos recipere, c. cum contingat, num. 3. de offi. & poteſte. iud. deleg. 60
Iudex eſt dimittendus, ſi vult iurare ſe nihil ſcire de re, ſuper qua poſitus eſt teſtis, c. dilecto filio, ſub nu. 1. de teſtib. & atteſta. 109
Iudex à quo appellatur, ſi aliquid fecit extra iudiciū contra appellationem, id tantum reuocatur, & nō alia, quæ fecit poſt appel. c. cum nobis, nume. 2. de elect. & electi poteſta. 22
Iudex appella. multa retractare poteſt, vt hic habes, c. dilecti, nu. 1 de appel. 139
Iudicibus ordinarijs non debet ſubtrahi debitus honor, c. quia nonnulli, de reſcrip. nu. 2. 14
Iudices qui prius citauerunt de principali cauſa, ſi nō excipitur, & ſi excipiatur, de exceptione cognoſcere debeat, c. paſtoralis, de reſcrip. nu. 6. 6
Iudex ordinarius propriè ex domicilio fieri dicitur, c. licet ratione, nu. 1. de foro compe. 84
Iudici an ſit credendū ſuper proceſſu iudicij, & quando, c. quoniam, nu. 8. de proba. 104
Iudex poteſt committere tabellioni receptionem teſtium quantum ad ſcribendum, non tamen ad examinandum, c. cum Bertoldus, ſub nu 4. de ſen. & re iudica. 128
Iudex eccleſiaſticus acceſſoriè poteſt de dote cognoſcere, ſed non de hæreditate, c. de prudentia, nu. 1. de dona. inter vir. & vxo. 159
Iudex, aduocatus, ſucceſſor, & executor, non poſſunt eſſe teſtes, c. non, nu 1. de arbitris. 77
Iudex delegatus ſi totam cauſam commiſerit, an poterit ſe vlterius de illa cauſa intromittere. Et an poſſit ſibi executionem retinere, c. ſuper quæſtio. ſub nu. 6. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 57
Iudicis factum an poſſit parti nocere, c. prudentiam, ſub nu. 5. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 55
Iudex in præiudicium partis, an poſſit parcere contumaci, c. conſuluit, nu. 5. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 56
Iudex poſt ſententiam tota die ſuum officium exercere poteſt condemnando in expenſis, c. ſi, nu. 6. de dolo & contuma. 99
Iudex quis poſſit eſſe in propria cauſa, c. irrefragabili, ſub nu. 4. de offi. ordi. 64
Iudici ſi obijciatur, quod non poſſit eſſe iudex, quia ſit infamis, an ipſe de ſua iuriſd. cognoſcere poſſit, c. cū ſuper, nu. 3. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 55
Iudex an poſſit vindicare impedientes executionem ſententiæ, c. ſanè, num. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 52
Iudex exprimi ante publicationem facere debet, quid cuique obijciat, c. præſentium, nu. 2. de teſtibus & atteſtationibus. 107
Iudex vnus ſolus, an & quando poſſit in negocio procedere, quod omnibus imminebat, c. irrefragabili, ſub nu. 3. de offi. ordi. 64
Iudex ordinarius an & quando iudici delegato reſiſtere poſſit, c. ſi quando, num. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 52
Iudex eccleſiæ ſiue ordinarius, ſiue delegatus an poſ-

ſit in cauſa ſuę iuriſdictionis in poſſeſſione laicali ſententiam exequi, c.ſignificaſti, ſub nu.4. de offi. & poteſta.iudi deleg. 52
Iudex totius prouinciæ, an ſit iudex cuiuslibet, c.paſtoralis nu.1.de offi.ordi. 64
Iudex ſecularis non iudicat de illegitimitate, c.cauſam quę, nu.1.qui filij ſint legitimi. 197
Iudicis eſt officium aſſignare partibus locum tutum, c.cum locum, num.3.de ſponſalibus & matrimonijs. 191
Iudex delegatus an poſſit tranſactionem partiū executioni mandare, c.ſi quando, num.2.de offi. & poteſta.iud.deleg. 52
Iudices ſi concordant, quod unus pro omnibus ſententiam ferat, ſuffi it omnes eſſe præſentes, c.in Geneſi, nu.7.de ele. & electi poteſta. 36
Iudex an debeat inquirere à teſte, an ſit criminoſus, uel quid teneatur teſtis reſpondere, c.inquiſitioni, nu.2.de accuſ. inqui. & denun. 140
Iudices ſi plures ſint in vna cauſa, & unus ſit abſens, an teneat quod ſit à pluribus, & quid ſit dicendū, & ſi omnes ſint præſentes, & inter ſe diſcrepant, an tunc ſententia plurimorum ualeat, c.cauſam, nu.3.de offi. & poteſta.iudi.deleg. 53
Iudex quo caſu reſecare debeat teſtium multitudinem, uide in num.6. & quæ ſit effrenata multitudo teſtium. c.cum cauſam, nu.5. de teſtibus & atteſtationibus. 108
Iudex non debet procedere ad miſsionem in poſſeſsionem, ubi ſunt plures, qui conuenire poſſunt, c.cum uenerabilis, ſub nu.3.de relig. domib. ut Epiſcopo ſint ſubiectę. 179
Iudicium de nouo agitari poteſt contra ſententiam latam, & etiam executioni mandatam, c.inanos, nu.5.de cohabt.cleri.& mulie. 144
Iudex partibus tutum locū prouidere debet, c.quis, ſub nu.6.de offi. & poteſta.iudi.deleg. 52
Iudicij ſtrepitus quis ſit, c.olim I.& V. &c. nume.2. de accuſa. 204
Iudicare uel excommunicare non dicitur fructus iuriſdictionis, c.cum dilectus, nu.2.de relig. domib. ut epiſcopo ſint ſubiectę. 179
Iudex quandoque in iudicando ſequitur conſuetudinem partium, c.Raynutius, num.5.de teſtamen.& ulti.volunta. 166
Iudex an teneatur mandatum Papæ exequi, non uiſis eius literis, c.cum in iure peritus, nu.1.de offi. & poteſta.iudi.deleg. 59
Iudex ſuam priuatam perſonam in iudicando non gerit, ſed publicę perſonę, cuius non eſt iudicare, niſi de probatis, c.uenerabili, ſub nu.3.de te ſtib. exactio.& procur. 185
Iudex appellatione interpoſita à ſententia diffinitiua, nedum ceſſare debet ab executione, ſed nec debet incipere exequi ſententiam etiam antequam ueniant literę appellationis, c.paſtoralis, nu.3.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 56
Iudex inferior ſi non recipit appellationem, an ſuperior debeat admitti, c.paſtoralis, ſub nu.7.de offi. & poteſta.iudi.deleg. 57
Iudex an & quando poſſit tempus productionis prorogare, c.ultra tertiam. ſub nu.2. de teſtib. 111
Iudex partes, & etiam alios punire poteſt, ſi uiderit eos in aliquo male uerſari, c.ex tenore, de reſcriptis, num.1. 7
Iudex competens quis ſit in cauſa ſuſpicionis conuictis, & nu.4.c.cum ſuper, ſub nu.1. de offi. & poteſta.iudi.deleg. 55
Iudex non ſolum ordinarius, ſed etiam delegatus antequam recuſetur, aliu delegare cauſam poteſt, c.cū ſpecialis, no.3.de appel. 138
Iudicem petens in teſtem uelle adducere, an ſtatim ſit exaudiendus, c.dilecte filio, nu.1.de teſtib. & atteſtationibus. 109
Iudex tenetur ſeruare litigantium conſuetudinem. Limitatur ut hic, c.de conſuetu. nu.8. de conſuetudine. 15
Iudices utriq; ſi eligere nolint arbitros, et procedāt, ex euentu ſententia lata ſuper reuocatione literarum pendet, quorum pro eiſus ualeat, c.ceterum, de reſcrip.num.5. 4
Iudex an poſſit cauſam delegare alijs, & ſic eſſe teſtis, c.dilecto filio, num.3. de teſtibus & atteſtationibus. 109
Iudices an teneantur ſuis deferre ſententias, c.in noſtra, nu.8.de procur. 71
Iudici ſuperiori relinquitur hæc cognitio, an ex iuſta cauſa quis fuerit excommunicatus, c.ex parte, nume.5.de verb.ſignifi. 234
Iudex ſi abſuerit, vel mortuus fuerit, & aliqua partium non comparet in loco pro tribunali, vbi ſedere debet die ſtatuta, non dicitur contumax, c.ſalonnium, nu.3.de pęnis. 223
Iudicem non poteſt quis ſimul recuſare, & repellere procuratorem ſui aduerſarij, c.inter, ſub num.2.de ſen.& re iudi. 129
Index appellationis cum primum incipit cognoſcere de veritate cauſa, non valet, quod ſit per iudicem, à quo appellatum eſt, & vide in nu.5.& 6.c.Romana, nu.4.de appel. 141
Iudices eccleſiaſtici expēſas petere poſſunt, licet alias gratis iudicare debeant, c.cum ab omni, num.1.de vita & honeſta.cleri. 143
Iudex abſens an poſſit in unica parte ratū habere, quod duo fecerunt, c.prudentiam, nu.5. de offi. & poteſta iudi.deleg. 55
Iudex condemnat reum ad debitum ſoluendum, quando conſtat ex ſententia de debito, & de dilatione, c.paſtoralis, nu.2.de excep. 120
Iudiciario ordo ita ſeruandus eſt in ſententia excommunicationis, ſicut in alijs, c.quoniam, nu.9. de probatio. 104
Iudici an liceat poſt taxationem factam, & iuramentum præſtitum aliquid adimere de ſumma taxata & iurata, & vide in nu.5 c.ſi per eo quod, nu.4. de his quæ vi metuſue cauſ.fiunt. 73
Iudices neque priores, neque poſteriores poſſunt alijs deferre iuriſdictionem cognoſcendi de principali, ſed ſolum cognoſcendi cuius ſit iuriſdictio, c.paſtoralis, de reſcrip.nu.2. 6
Iudices delegati an poſt mortem delegantis habeant iuriſdictionem, c.cum veniſſet, num.1.de teſtibus, & atteſtatio. 106
Iudex an & quando poſſit ſecundum ſuum beneplacitum iudicare, legemque temperare, c.canonum, de conſti.nu.3. 1
Iudex delegatus an poſſit ſententiam quam tulit reuocare, c.in literis, ſub nume.2.de offi. & poteſta. iudi.deleg. 52
Iudicium ad ſucceſſores tranſit, ſed non arbitrium, & de hac materia videin num.4. c. prolierum, nu.3.de præben.& digni. 148
Index debet mittere acta cauſa, ad hoc vt Papa ſufficienter inſtruatur de ea, c.dudum, num.4.de elec. & electi poteſta. 23
Iudicis officium præfixum an poſſit poſt tempus appellationis proſequendæ implorari, vt petatur excōmunicationis ſententiam nullam pronunciari, c.ſæpe contingit, nu.6.de appel. 134
Iudicis officium dilatione pendente conquieſcit, c.ſignificante, nu.1.de appel. 139
Iudex ſi nolit admittere exceptionem, an tunc poſſet appellari à parte, & quis ſit ordo appellationis, c.in noſtra, ſub nu. 6.de procur. 71
Index coram quo clericus petit beneficiū vacans, debet vocare illos, ad quos pertinet electio. vel præſentatio, vt de iure contendant, ſi volunt, c.de cętero, nu.1.de tranſact. 69
Iudicis factū, cuius iuriſdictio eſt remota, an & quando valeat, c.quia contigit, ſub num.7. de conceſſio. præben. 160
Iudex à quo eſt appellatum, ſi defert appellationi, tunc ſuperior ad quem appellatur, poteſt procedere in cauſa, etiam appellante inuito, c.cordi, ſub nume. 7.de appel. 141
Iudex appellationis quando poſſit inhibere priori iudici, vt non procedat, in num.9.c.Romana, nu.8. de appel. 142
Iudex appellationis quando incipiat de veritate cauſæ cognoſcere, cap.Romana, ſub nume.3. de appellationibus. 141
Iudices delegati non debent, niſi de his, quæ in literis continentur, vel ſub eis comprehendi poſſunt, cognoſcere, cap.cum olim Abbas, nume.2. de officio & poteſtate iudi.deleg. 59
Iudex quando poſſit impendere officium ſuum, & in nu.3.c.ſignificante, nu.2.de appel. 139
Iudex à quo eſt appellatum, nunquam poteſt abſoluere, niſi appellans tacitè vel expreſſè renunciet appellationi, c.quæſtioni, nu.1.de appel. 132
Iudices inferiores Principibus, an poſſint iura condere, & interpretari inter ius, & æquitatem, c.cum ſpeciali, ſub nu.4.de appel. 138
Iudici non licet aliquid reuocare in ſententia diffinitiua ab eo lata, c.noſti, nu.2.de ele.& ele.poteſt. 20
Iudex ſuperior, quandiu quæſtio pendet, an appellatio ſit recipienda vel iuſta, non poteſt prohibere iudicem, à quo eſt appellatum, procedere in cauſa, c.Romana, ſub nu.3.de appel. 141
Iudex an teneatur ferre ſententiam ſuper petitorio, quo eſt ſpoliatus, c.paſtoralis, num.5.de cau.poſ. & proprieta. 93
Iudex a quo appellatur ſine culpa & pęna appellationem recipere non poteſt, c. paſtoralis, nu.7. de offi.& poteſta.iudi.deleg. 57
Iudex vnius territorij an poſſit citari extra territorium, & ſi non compareat, an ſit cōtumax, c.literatione, ſub nu.1.de foro compe. 84
Iudex non admittendo exceptionem an dicatur grauare partem, c.in noſtra, nu.6.de procur. 71
Iudex competens quis ſit in cauſa vidua vel mulieris. Et quid ſit dicendum de peregrinis, mercatoribus, pupillis, & liberis, c.ſignificantib. ſub nu.1. de offi.& poteſta iudi.deleg. 60
Iudex eccleſiaſticus an & quando poſſit ſe commiſcere ſeculari iuriſdictioni, c.licet ex ſuſcepto, num 3. de foro compe. 82
Iudices ſi dati ſunt plures cum clauſula, quod ſi non omnes.& vnus recuſetur ab eo tantum, non à cæteris appellari debet, c.cum ſuper, nu.1. de offi. & poteſta.iudi.deleg. 55
Iudex non infirmat ſententiā, ſi reus de iure ſuo, nec etiam actor probet, c.cum contingat, nu.5. de offi. & poteſta.iud.deleg. 60
Iudex non debet diebus feriatis in cauſa procedere, c.conqueſtus, nu.1.de ferijs. 89
Iudices reſcriptorum diuerſorum ſi ad contrarias ſententias proceſſerint, inſpiciendum eſt, quæ literæ alijs præualeant, & eis ſtandum eſt, c.cæterum, de reſcriptis, num.4. 4
Iudices primi ſemper appellantur hi, qui primo citauerant, c.paſtoralis, de reſcrip.nu.6. 6
Iudex an poſſit in ſententijs diffinitiuis, poſtquam eas tulit, aliquid mutare, & quid in interlocutorijs. c.audit.a, nu.2.de procuratoribus. 71
Iudex debet temperare ſententiam, maximè in infligenda pęna corporali, vbi ex præſumptionibus procceditur, c.quia veriſimile. ſub num.1. de præſumptionibus. 116
Iudex ſemper cauere debet, ne quis directò veniat cōtra iuramentum, c.ad aures noſtras, nu.3. de his, quæ vi metuſue cauſa fiunt. 73
Iudici licitum eſt ante publicationē teſtium aſſignare terminum, intra quem obijcere de teſtibus poſſint ſi velint, c.præſentium, num.12.de teſtib. & atteſtationibus. 107
Iudex debet ſeruare ferias, c.conqueſtus, nume.6. de ferijs. 89
Iudex quo caſu non debeat etiam altera parte inuita differre ſententiam, & quid ſi committatur alicui, vt inſtruat cauſam intra terminum, ut tamen recipiat in dicto termino vllam inſtructionē, quod agit iudex, in nu. 2.3.& 4.c.de appella.num.1.de appellationibus. 132
Iudex an & quando poſſit ſuper iniuſta excommunicatione pronunciare, c.cum contingat, ſub num.3. de offi.& poteſta.indi.deleg. 60
Iudex, qui appellationi non detulit in alijs, quàm in excommunicatione, an poterit conueniri ab eo, qui appellationem ſuam non eſt proſecutus, c.ſæpe contingit, nu 7 de appel. 134
Iudices appellationis cognoſcere debent, an ſit legitimè appellatum, & an appellatio ſit legitima, c. dilectus filius, de reſcrip.nu.3. 12
Iudex competens quis ſit, vbi agitur, an denunciatio ſit admittenda, c.nouit ille, nu.7.de iud. 82

Index

Index nouus.

Iudex an cogatur pronunciare ſuper petitorio petente aduerſario, ſi primo fuit propoſitum. c. paſtoralis. nu. 4. de cauſa poſſeſſ. & propriet. 93
Iudex & deleg. an ſint coniudices. cap. ſuper quaeſtio. ſub nu. 7. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 57
Iudicis ordinarij & delegati differentia circa ſententiam latam, quae eſt ipſo iure nulla. cap. in literis. nu. 1. de offi. & poteſta. indi. deleg. 52
Iudex an poſſit hodie ſuper vno capitulo, & cras ſuper alio pronunciare, quando ſunt plura capitula ſingulariter & principaliter petita. c. cum inter. nu. 3. de ſen. & re iud. 126
Iudex debet citare eos, quos actor vult. c. dilecti filij. ſub nu. 1. de excep. 121
Iudex quis non efficitur per literas obreptitias. cap. cum dilecta. de reſcrip. nu. 1. 9
Iudex facilius poteſt remoueri tanquam ſuſpectus, quàm teſtis, & quae ſit ratio. c. inſinuante. ſub nume. 1. de offi. & poteſta. indi. deleg. 56
Iudicium non minus valet, quando quis iniuſtè agit, quàm quando iuſte. cap. abbate. nu. 2. de ſenten. & re iudic. 130
Iurare in cauſis criminalibus an liceat. ibidem ſub nume. 3.
Iurare clericis prohibitum, quomodo intelligatur. capis. 1. ſub nu. 1. de iur. cal. 87
Iurare in contractibus cur licitum eſt clericis, non autem in iudicijs. de iura. cal. ind. c. 1. nu. 2. 60.
Iurare licitum eſt per creaturas, c. & ſi Chriſtus, nume. 1. de iureiur. 118
Iuramentum ob incredulitatem capituli introductum eſt. c. quia propter. nu. 13. de electio. & electi poteſtate. 33
Iuramentum cuiuſmodi requiratur contra matrimonium. c. accepiſti. nu. 4. de frig. & malefi. 196
Iuramentum metu extortum an ſit ſeruandum. c. ad aures noſtras. nu. 1. de his quae vi metuſve cauſa fiunt. 73
Iuramentum in praeiudicium eccleſiae praeſtitum, non ligat. c. dilecti filij. ſub nume. 4. de maioritate & obedientia. 67
Iurare in animam alterius quando liceat. c. praeſentium. nu. 4. de teſtibus & atteſtationibus. 107
Iurare non licet niſi neceſſitate & vtilitate cogente. c. & ſi Chriſtus. nu. 3. de iureiuran. 118
Iuramentum non eſt ſeruandum, cum vergit in interitum animae. c. veniens. nu. 1. de regula. & tranſean. ad relig. 174
Iuramentum in praeiudicium eccleſiae non eſt ſeruandum. c. ſignificauit. nume. 1. de conſtib. exactio. & procurat. 183
Iurans ſeruare contractum aliquem non malefacit. c. 1. nu. 1. de iuro. calum. 87
Iurare nedum in cauſa appellationis ſed etiam in qualibet cauſa debet. ibi. ind. c. 1. nu. 3.
Iuramentum de calumnia, quare in cauſis ſpiritualibus non praeſtetur. c. 1. ſub nume. 3. de iuramento calumnia. 60.
Iurare de calumnia tantum principales perſonae tenentur. c. cum cauſam. nume. 1. de iuramento calumniae. 88
Iurare quis poteſt ſuper facto alieno coram ſe habito. c. cum dilecti. nu. 7. de electio. & electi poteſta. 28
Iuramentum temerarium non repellit aliquem a teſtimonio. c. conſtitutus in pra. nu. 1. de teſtibus & & atteſtationibus. 110
Iuramentum per increata vel per ſanctiores creaturas factum, maius eſt peccatum, quàm per minus ſanctas. c. & ſi Chriſtus. nu. 3. de iureiur. 118
Iuramentum de veritate dicenda locum tantum habet in his, quae quis indubitanter nouit, licet ea non viderit. c. ex literis. nu. 1. de iureiur. 119
Iurans in alterius animam, quae teneatur dicere. vide in nu. 8. c. praeſentium. nume. 7. de teſtibus & atteſtatio. 107
Iuramentum non niſi ad ea de quibus cogitatum eſt extenditur. c. veniens. nu. 1. de iureiur. 117
Iuratur in cauſa ſpirituali de calumnia ab excipiente. c. cum dilecti. nu. 6. de elec. & electi poteſta. 28
Iuramentum non extenditur ad ea, de quibus in iuramento cogitatum non fuit. c. cum inter. nu. 1. de renunciat. 39
Iurans accipere vnam de filiabus alicuius, ſi poſtea cognoſcat vnam, an praeciſè cogatur accipere illam. cap. ex literis. nume. 1. de ſponſalibus & matrimonijs. 190
Iuramentum violare non eſt licitum. c. dilecto filio. nu. 5. de praeben. & dignit. 149
Iuramentum clericorum contra Deum & vtilitatem eccleſiae non obligat. c. cum in cunctis. nu. 4. de his quae fiunt a maio. par. capitu. 158
Iurans non repetere res eccleſiae, vel ſuas, an abſoluatur a iuramento. c. peruenit. nu. 1. de iureiur. 117
Iuramentum de non petendo, an retardet litis conteſtatio. c. exceptionis. nu. 3. de l. tis conteſt. 85
Iuramento ſolito nihil eſt addendum. c. dilecti filij. ſub nu. 4. de maio. & obed. 67
Iuramentum non extenditur ad non cogitata. c. non. nu. 3. de arbitris. 78
Iuramentum de veritate dicenda vbi exigitur, vnuſquiſque per ſe iurare debet. c. cum in cauſa. nu. 1. de iura. calum. 88
Iuramento non obſtante an de ſtando ſententiae arbitrorum poſſit. capitu. per tuas literas. nume. 3. de arbitris. 78
Iuramentum de veritate ſuccedit cauſis ſpiritualibus in locum iuramenti de calumnia, & iudex videbit, quando ſit neceſſarium. c. literas. nume. 2. de iuro. calum. 87
Iuramentum cum non eſt de arbitrio ſtando talis arbitratoris, tunc ex eius ſententia non oritur actio. c. Quintauallis. nu. 1. de iureiur. 118
Iuris patronatus quis fructus ſit. c. conſultationibus. nu. 1. de iure patr. 182
Ius mere ciuile in quibus caſibus tollatur. c. quae in eccleſ. de conſti. nu. 4. 2
Ius qui vult proſequi ſuum, non debet reo aſſiſtere. c. cum ſuper. nu. 7. de ſent. & re iud. 127
Ius ciuile quod vocat anulum, hoc Canoniſtae vocant ſigillum, & ille cuius eſt ſigillum, dat fidem ſcripturae, & ſcripturae contra ius. c. ſcripto vero. ſub nu. 3. de fide inſtru. 113
Iuriſdictio a delegato ad delegantem debet redire, ſicut appellatio. c. inter dilectos. ſub nu. 4. de ex. eſſ. praelat. 217
Iuris quid eſt in vno connexorum, idem in altero. co. praeterea. nu. 2. de offi. & poteſta. indi. deleg. 52
Ius vbi non eſt acquiſitum, in poſtulatione variare licet. cap. bonae memoriae. nume. 7. de poſtulatione praelatorum. 18
Ius eligendi an propter errorem deuoluatur. cap. cum noſtris. ſub nu. 2. de con. eſ. praeben. 153
Ius reuocandi domum qui habeant & qui non. c. licet ratione. ſub nu. 4. de foro compet. 84
Iuriſdictio alicuius ſi in principali ſuſpenditur, & in acceſſione dicitur ſuſpenſa. c. ſollicitudinem. nu. 1. de appellat. 136
Iuriſdictio priorum iudicum eſt ſuſpenſa, vbi cauſa appellationis eſt commiſſa ex certa ſcientia. c. dilectus filius, de reſcriptis. nu. 2. 11
Ius cum repetitur in aliquo, debent vocari illi, quos res tangit. c. inter quatuor. nume. 3. de maioritate & obedientia. 66
Iuriſdictio legatorum ſedis Apoſtolicae durat etiam poſt mortem illius, qui legatum fecit. c. licet vndique. nu. 3. de offi. & poteſta. ind. deleg. 58
Iuriſdictio & ius archiepiſcopale an & quando poſſit praeſcribi ſine ſcientia archiepiſcopi, & quid ſit dicendum de iure extraordinario, c. conquerente. ſub nu. 3. de offi. ordi. 65
Ius plenum non quaeritur ex praeſentatione, ſed ex collatione. c. dilectus filius. nu. 1. de offi. lega. 62
Iura an dicantur poſſideri. c. ſuſceptis. nu. 1. de cauſa poſſeſſ. & propriet. 91
Ius reuocandi domum quādo habeat locum. & nu. 3. c. licet ratione. ſub nu. 2. de foro compet. 84
Iuri priuato, quod tantum in fauorem alicuius introductum eſt, renunciari poteſt, ſecus in iure publico. c. ſi diligenti. nu. 1. de foro compet. 83
Iuriſdictionem conſequi ordinariam quae requirantur. c. cum ab eccleſia. nu. 3. de offi. ordi. 63
Iuriſdictio conceſſa ſub conditione an poſſit exerceri conditione non exiſtente. c. prudentiam. ſub nu. 9. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 55
Ius naturale in ſpiritualibus praefertur poſitiuo vel ciuili. cap. ſi quis. nume. 1. de regula. & tranſeun. ad relig. 172
Ius alicuius rei facilius per priuilegiū tollitur, quàm poſſeſſio. capit. dudum. ſub nume. 4. de priuileg. & exceſſ. priui. 221
Ius reuocandi domum locum non habet in cauſis celeritatem deſiderantibus. c. licet ratione. nume. 2. de foro competen. 84
Iuriſdictio cui committitur, & omnia ſine quibus iuriſdictio expediri non poteſt, commiſſa videntur. c. dilectus filius. nu. 2. de panis. 124
Iuriſdictionem ſi quis nomine alterius iudicis faciat in terra eius, an poſſit inde votum habere. c. prudentiam. nu. 7. de offi. & poteſta. iudi. delega. 55
Iuriſdictio cauſarum criminalium & ſpiritualium an poſſit prorogari. c. de cauſis. ſub nu. 4. de offi. & poteſta. iudi. delega. 52
Iudici dicenti ſe talem dediſſe ſententiam, ſi eam non oſtendit an ſit credendum. c. ſi ſcripturam. nu. 5. de fide inſtru. 112
Iuriſdictio dicitur eſſe nulla, vbi conditio non eſt vera. c. dudum archi. nu. 1. de praeſ. imp. 116
Iuris patronatus cauſa non eſt mere ſpiritualis. cap. quanto. nu. 1. de iudicijs. 80
Iuris ignorantia neminem excuſat. c. conſtitutis. nume. 1. de appellat. 134
Iuriſdictio an detur per literas ſubreptitias, & in nu. 6. c. ſuper literis. de reſcrip. nu. 5. 8
Iuriſdictio ſuper principali cauſa ad quos iudices pertineat, vel quae literae alijs praeualeant, non pertinet ad iudices vtriuſque partis, ſed ad ipſas partes. c. paſtoralis. de reſcrip. nu. 4. 6
Iuriſdictio penès loca & dignitates eſt, & non penès perſonas. c. quoniam. nume. 1. de offi. & poteſtate iudi. deleg. 53
Iuriſdictionis verbum comprehendit omnes partes eius & actus, ſed ſub perſona non continetur alia perſona. capitu. dilectus. ſub nume. 2. de capel. monach. 180
Ius patronatus quid ſit, & quomodo requiratur, in nu. 2. & quae onera, & qui honores proueniant ex iure patronatus. in nu. 3. Item quot modis transferatur. in nu. 4. in prooemio. nume. 1. de iure patronatus. 180
Iuriſdictio prorogari poteſt de tempore ad tempus, et an fiat prorogatio de caſu in caſum, habes in nume. 2. Item nunquid poſſit diminui, vide in nu. 5. capit. de cauſis. nume. 1. de offi. & poteſtate iudic. delega. 52
Ius patronatus vt tranſeat in emptorem alicuius loci. & in nume. 3. capit. ex literis. nume. 2. de iure patronatus. 181
Iura omnia transferuntur in monaſterium in ingreſſu monaſterij. capit. in praeſentia. nume. 4. de probationibus. 120
Iuriſdictio delegati quando expirat. c. relatum. nume. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 53
Ius patronatus dicitur eſſe penès haeredem omnem in ſolidum. capitu. perlatum. nume. 1. de iure patronatus. 181
Iuris poſſibilitas & poſſibilitas facti, quomodo inter ſe differant. capitu. tanta eſt labes. nume. 3. de ſimonia. 205
Ius nullum per intitulationem acquiritur titulato. c. poſtulaſti. nu. 3. de iure patr. 183
Iudicandum non eſt ex praeſumptionibus. cap. ſolet a nonnullis. nu. 5. de ſent. excom. 232
Ius conferendi an & quando apud ordinarium maneat, licet executor datus ſit. cap. quia cunctis. ſub nu. 5. de conceſ. praeben. 160
Iuris ordine non ſeruato, non debet amoueri. cap. veniens. nu. 5. de filiis presbyt. ordi. vel non. 47
Ius temporale an poſſit vendi. c. quia clerici. nu. 2. de iure patr. 181
Ius eligendi propter alicuius peccatum an ad alios transferatur. capitu. cum noſtris. nume. 1. de conceſſio. praeben. 153
Ius patronatus poteſt donari & clericis et laicis abſque authoritate epiſcopi. cap. illud. nume. 2. de iure patronatus. 181
Ius ſpirituale nulli acquiritur per laicalem collationem.

nem.c.poſtulaſti.nu.2.de iure patr. 183
Ius ſuum, & poſſeſſionem defendere, & vim vi repellere vnicuique licet.c.& in domibus.nu.2.de immunit.eccle. 188

L

LAicus percutiens clericum, an et quādo incidat in canonem c.ſi vero.ſub nu.1.de ſent.excom. 225
Laici licet poſſint præſentare, non tamen poſſunt cōferre. Et quid de clericis ſit dicendum.c.ex frequētibus.nu.1.de inſtit. 151
Laicus canonicus eſſe non poteſt, licet præbendarius eſſe valeat.c.cum M.ſocijs.de conſtitu.nu.3. 3
Laici melius faciunt, ſi intendant ingenium fidei cognitioni, quàm cæteris ſcientijs, licet non peccent vacando alijs diſciplinis.capit.firmiter.de ſumma Trinit.nu.6. 1
Laicus patronus non debet ſe intromittere de rebus eccleſiæ, niſi quo ad defenſionem. c.cum vet.nu.1. de offi.ordi. 63
Laicus an conferendo eccleſiam ſit excommunicatus. c.illud.nu.2.de iure patr. 181
Laicus iudex qui tenet aliquem in carcere, qui ſe clericum dicit, an debeat ſuper hoc, quod ſit clericus, probationes recipere. c. vt fama .nu. . de ſenten. excommunic. 228
Laici ſi non habent de iuriſdict. aut ſta, electioni prælatorum intereſſe non poſſunt. c. quod ſicut.nu.1. de electio.& electi poteſta. 26
Laicus cognoſcere non poteſt de criminibus clericorum.c.verum.nu.3.de foro compet. 82
Laici an de rebus eccleſiæ temporalibus vel ſpiritualibus diſponere poſſint. c.eccleſia ſanctæ Mariæ.de conſtitu.nu.1. 3
Laici ſtatuentes de rebus eccleſiæ, nunquid maleficiant.c.quæ in eccleſiarum.de conſti.nu.1. 2
Laicus an & quando poſſit habere oratorium, & hoſpitale in domo propria.c.ad hec.nu.2.de religioſ. domibus, vt epiſ. opo ſint ſubiectæ. 179
Laici in accuſatio. vel teſtimonium clericorum, non ſunt admittendi, quod tamen limitatur vt hic. Et vide in nu.4.5.8.& 9 c.cum P. Manco. nu.1. de accuſat.inquiſi.& denun. 300
Laici exiſtentes generales adminiſtratores fieri non debent clerici, niſi prius reddiderint rationem ſuæ adminiſtrationis. c.magnus epiſcopus. nume.1.de obligatis ad ratiocinia ordin.vel non. 48
Laicus ſi in canonicum aſſumi debet, debet poſtulari, præſertim qui ratiociniis obligatus fuit. c.magnus epiſcopus. nu. 2. de obligatis ad ratiocinia ordin. vel non. eo.
Laici non debent tractare miniſteria domini.c. preſbyter. nu.3. de celebrat.miſſa. & ſacrament. Euchariſt. 186
Laici debent puniri violantes interdictum.cap.tanta eſt clauis, nu 2.de exceſ.prælat. 217
Laici poſſunt dicere pſalmos qui dicuntur in horis, non tamen in modum offici. c. preſbyter. nu.3. de celebr.miſ.& ſacrament.Euchariſt. 186
Laicus an poſſit iudicare in cauſa ſpirituali.c.contingit.ſub nu.1.de arbitris. 78
Latitare quis dicatur. c.dilecto filio. ſub nume.3. de verb.ſignifi. 235
Latitare dicitur qui expreſſè iudicis vocationi non obedit.c dilecto.nu.4.de verb.ſignifi. ibi.
Latro publicus an gaudeat priuilegio immunitatis eccleſiæ.c.inter alia. nume. 1. de immunitate eccleſiæ &c. 189
Legatus an ſit iudex ordinarius. cap.quod tranſlatio. ſub nu.2 .de offi.lega. 62
Legatione finita an durent indulgentiæ a legato conceſſæ.capit.quod tranſlationem. nume.2. de offic. legati. eo.
Legatus generalis poteſt ſibi præbendam reſeruare.c. pro illorum.nu.2.de præben.& dignit. 148
Legatus an poſſit condere leges generales.cap.nemini dubium eſſe volumus.nu.1.de offi.leg. 62
Legitimatus debet per epiſcopum effugere obiectiones illegitimæ natiuitatis.c.per venc. F.N. nu.1. qui filij ſint legit. 198
Legitimatus ſi dicatur ſecundum, non intelligitur ad ordines legitimatus.c.per venc. F.N. nu.1.qui filij ſint legitimi. eo.
Legitimus vt pronuncietur, non ſemper, nec indifferenter eſt quis admittendus, nec aduerſarius ſtatim debet admitti, vt petat aliquem pronunciari illegitimum, & quando hæc recte petuntur. nu.5. c.cauſam quæ inter.nu.4.qui filij ſint legit. 197
Legitimatus reſtitutus famæ, quæ poſſit facere.c.per vene F.N.nu.2.qui filij ſint legiti. 198
Legitimus iudicatus per ſecundam ſententiam, an ſtatim poſſit hæreditatem quaque euincere.c.cauſam quæ inter.nu.3.qui filij ſint legit. 197
Legatus diſpenſare non poteſt, vt homo alterius profeſſionis eligatur.c.officij. nu.1.de electio.& electi poteſta. 30
Leges abrogatæ an neceſſe eſt ſcire. cap.nonne ille. ſub nu.6.de iudicijs. 81
Lex ſeu reſcriptum in præiudicium naturalis, an valeat.c.quæ in eccleſ.de conſtit.nu 3. 2
Legales dietæ quot milliaria contineant. c. nonnulli. de reſcri.nu.2. 11
Lege de diœceſana quæ dicantur, & quæ de lege iuriſdictionis. ca.Theodoſius. nu.2. de ſtatu monach. & canonic.regul. 177
Libellus talis eſt recipiendus. Peto talem electionem confirmari vel infirmari, pro cuius declaratione multa hic habentur.cap.abbate.nume.1.de verb. ſignificat. 234
Libelli emendatio an & quando poſſit fieri.cap.ignarus.ſub nu.5.de libelli oblatione. 84
Libellus generalis an & quando recipiatur.c.cum dilectus nu.2. de ord .cognit. 90
Libellus iudici potius quàm parti eſt offerendus. cap. ignarus.nu.7.de libelli oblatio. 234
Libellus in omni cauſa, tam ciuili, quàm criminali neceſſarius eſt, & ſemper quando agitur inter partes requiritur libellus. vt in nu.4.fallit. c.ignarus. nu.3 .de libelli oblat. eo.
Libellus an in imploratione officij iudicis requiratur, & quid in libello contineri debeat.in nu.6.c.ignarus.nu.5.de libelli oblatio. eo.
Libellorum nonnullæ formæ, quæ admitti non debent. c.cum Bertoldus.nu.5.de ſent.& re iud. 128
Libellus incertus quando admittatur. cap.cum ad ſedem.nu.1.de reſtit.ſpol. 97
Libelli forma in petitione eccleſiæ . c. cum venerabilis.nume.1. de religioſ. domibus, vt epiſcopo ſint ſubiectæ. 179
Libellus etiam contra procuratorem concipitur.c.inter dilectos nu.2 de fide inſtru. 114
Libellus non eſt neceſſarius nec litis conteſtatio in petitione abſolutionis.cap ſacro. nume.8.de ſenten. excommun. 229
Libelli forma in quo petitur vel litio , pronunciari nulla.c.conſtitutus.nu.1.de reſtit.in integ. 77
Libellus repudij concedebatur propter maius malum vitandum.c.gaudemus.nu.1.de diuortijs. 199
Liberi primi gradus ante litem conteſtatam non computant fructus in quartam partem Trebellianicā etiam ſi pater rogauerit. c.Raynutius.nu.4.de teſtam.& vlti. volun. 166
Liberalitates ad temperantiam ſunt reducendæ, ſi de eis oritur grauamen.c.quanto.nu.1.de cenſi.exactio.& procurat. 184
Libertas plena dicitur, vbi aliqui ſunt exempti a lege diœceſana.c.veniens & infra.nume.7.de verb. ſignificat. 236
Libertus non poteſt in ius patronum abſque venia vocare.c.de famulis. nu.2.de ſeruis non ordin. & eorum manu. 48
Licentiam petere non ſufficit, niſi obtineat. c.omnis. nu.5.de pœnit.& remiſſ. 225
Licitum non eſt niſi de gratia contradicere confirmationi ſolemniter factæ, a qua non eſt appellatum. c. cum olim nu.4.de dolo & contu. 99
Licitum an ſit de vna religione ad aliam tranſire, & in nu.2.& quid de clerico, in nu.3 .c.licet quibuſdam.nu.1.de regular.& tranſeunt.ad relig. 173
Licitum quod eſt in genere an etiam ſit permiſſum in ſpecie.c.ſi ſacerdos.nu.1.de offi.ordi. 63
Licitum eſt ſe in eum caſum mittere, quo oportet eum eleemoſynas de rapina accipere. c. cum voluntate.nu.2.de ſenten.excom. 231
Limites vbi non ſunt diſtincti, locum habet præſcriptio in prouincijs & in epiſcopatibus, & in parochijs, & quo ad omnia iura.c.ſuper eo.nu.1.de parochijs & alien.parochia. 169
Limes quid ſit.c.ſuper eo.nu.2. de parochijs & alien. parochian.ibid.
Lingua ſicut facile mouetur ad loquendum quod vult, ita caro facile mouetur ad illicita, ſed anima non facile mouetur ad aliquid credendum, ſed præcedente ratione tantum. c.veniens. ſub nume.3.de verb.ſignifi. 236
Literæ valent etiam non facta mentione de priuilegiis alicuius.c.cum ordinem.de reſcrip.nu.4. 4
Literæ a procuratore impetratæ reuocantur propter inhibitionem c.ſignificante.nu.4.de appellat. 140
Literæ per falſi ſuggeſtionem impetratæ valent, ſed per exceptionem elidi poſſunt. c.cum noſtris. nume.3.de conceſ.præben. 153
Literæ impetratæ poſt tempus appellationis effluxum, non valent.c.ex parte.de reſcrip.nu.4. 4
Literæ impetratæ nulla facta mentione de prioribus non valent.c.ex parte.de reſcrip.nu.2. eo.
Literæ quandocunque per fraudem impetrentur elidi poſſunt.c.in noſtra.de reſcrip.nu.2. 12
Literæ nihilominus valent, & proceſſus per eas, licet pars per fraudem obtineat literas. c. in noſtra. de reſcrip.nu.1. ea.
Literæ valent, ſi procurator id neſciuit, licet dominus reuocauerit mandatum. c.ex parte decani. de reſcrip.nu 4. eo.
Literæ primæ quando intelligantur per ſecundas reuocatæ.c.cum contingat.de reſcrip.nu.5. 10
Literæ non valent ab excommunicato impetratæ tacente de ſua excommunicatione, & an ſuper huiuſmodi literas aliquid factum ſit, retractabitur. habes in nume.3. c.dilect. fi. abbas. de reſcriptis nume.2. 11
Literæ quæ elidi poſſunt, nullam habent authoritatem.c.capitulum ſanctum.de reſcri.nu.6. eo.
Literarum præſentatio non ſufficit, quod executoribus fiat, niſi fiat collatori beneficij.cap.mandatum Apoſtolicum.de reſcrip.nu.4. 13
Literæ non valent, cum omiſſum eſt aliquod neceſſarium exprimi.c ſuper literis.de reſcrip.nu.1. 8
Literas ſi quis a Papa impetrauit, & negat aduerſarius eum appellaſſe, an vocatus tenebitur reſpondere.c.ſuper literis.de reſcrip.nu.7. eo.
Literarum effectus non impeditur, ſi poſt executionis iuratur.c.conſtitutus apud ſe.de reſcri.nu.4. 7
Literæ impetratæ a non clerico ſuper beneficio non valent.c.ex literis.nu. 2.de tranſactio. 69
Literæ impetratæ ſuper beneficio non vacante, non valeant.c.ex literis.ſub nu.e.de tranſact. ibid.
Literæ extenduntur ad ſucceſſores, etiam ſi expreſſo nomine impetrantur.cap.dilecti filij.nu. e.de foro competenti. 231
Literis creditur cuiuſlibet de his, quæ facere debet vel poteſt ratione officij. c.ſi ſcripturam. nu. 10. de fide inſtru. 113
Literæ non dicuntur ob hoc ſubreptitiæ, quod impetrans ſit peccator.c.propoſuit. nu.4.de conceſſio. præben. 152
Literæ ſecundo impetratæ an & quādo derogent prioribus.c.cæterum.de reſcrip.nu.1. 4
Literarum in impetratione non ſufficit narrare factum, niſi quis narret cauſam facti. ca. dilecti. fil. Abbas.de reſcrip.nu.1. 11
Literæ ſecundæ niſi faciant mentionem de primis receptis non valent. cap. capitulum ſanctum. de reſcriptis.nu.3. eo.
Literæ ſecundæ impetratæ nulla habita mentione de primis, elidi poſſunt per exceptionem. c. capitulum ſanctum.de reſcri.nu. e. eo.
Literas præſentare vel lacerare in optione præſentantis eſt.c.ex conqueſt.nu. 2.de reſtit.ſpoli. 95
Literis commendatitiis & alijs an credatur c.ſi ſcripturam.ſub nu. 10.de fide inſtru. 113
Literæ non dolum ſed ignorantiam aliquam continentes in literis gratioſis valeat. cap.ſuper literis.de reſcrip. nu.4. 7
Literæ impetratæ ab excommunicato valent. c. prudentiam.nu.12.de offi.& poteſt.iudi.deleg. 55

L. etis

Literis Principum nedum epiſcoporum fides adhiberi debet.c.poſt ceſſionem.nu.2.de probat. 102

Litera per fraudem impetrata non valent.c.audita.nu.1.de reſtit.ſpoli. 94

Literis in quibus non eſt probata falſitas, creditur, licet eorum ſigno ſint nobis ignoto.c.quod ſuper his.nu.1.de fide inſtru. 114

Literarum priorum ſuppreſſio, nec etiam pactum ſuum, ad confirmationem ſententia ſufficit, ſed probationum vel iuris veritas.c.ex parte.de reſcriptis.nu.3. 4

Litera ſecunda quando non exhibentur, tenetur executor priorum literarum mādatum exequi.c.cum contingat.de reſcrip.nu.4. 10

Litera ab alio nuncio impetrata ſi vim appellatio. non obtineant, non valent.c.audita.nu.3.de reſti.ſpoliat. 94

Litera appellationis quid continere debeant, an in eis debeat fieri mentio appellationis.cap.vt noſtrum.nu.1.de appellat. 137

Litera de gratia, & litera de iuſtitia in quo differant.c.cum ordinem.de reſcrip.nu.3. 4

Litera quænam dicantur conſeruatoriæ. cap.audito.nu.2.de reſtit.ſpoliat. 94

Litera ſecundæ in quibus caſibus per exceptionem eli di poſſunt.c.cæterum.de reſcrip.nu.2. 4

Litera ſuper pluribus rebus vel quæ plurics impetrata ſunt, poteſt primo de vno, & poſtea alio tempore de alio agere.c.paſtoralis.de reſcrip.nu.9. 7

Litera non valent, in quibus impetrator ſupprimit nomen dignitatis ſuæ. cap. ad aures.de reſcriptis.nume.2. 5

Litigatorem iniuriantem iudici quis puniat.c.dilectus filius.nu.1.de pœnis. 214

Litigioſa res an & quando in alium transferri poſſit, prælatura quando reddatur res litigioſa.c.ex parte.nu.4.de arbitris. 79

Litigantium nomina an & quando liceat exprimere in libellis. c. cum dilectus. ſub nume.1.de ordine cognitio. 90

Litigare coram ſeculari iudice licet pro eccleſiaſticis. c.clerici in ſubdia.nu.3.de poſtulando. 69

Litiganti de prælatura non licet aliquam electionem facere de alio.c.ex parte.nu.4.de arbitris. 79

Lite non conteſtata quando procedi poſſit. c. cum dilecta.nu.1.de confir.vtili vel inutil. 142

Litis conteſtatio non eſt neceſſaria, vbi abſens eſt accuſatus & contumax. c.tua nos. ſub nu.2. de cohabit.cler.& mulie. 143

Lite non conteſtata teſtes recipere licitum eſt.& nume.3.c.quoniam.nume.1. vt lite non conteſt.non procedatur. 86

Litera quando & quo caſu dicantur eſſe obreptitia.c.cum dilecta.de reſcri.nu.3. 9

Litis conteſtatio ad hoc vt valeat oportet, quòd animo conteſtandi litem fiat, & etiam ſufficit, quòd reſpondeatur de iure libello, vel petitioni. in nu.2. c.olim inter epiſcop.nu.1.de litis conteſt. 85

Lis quando dicatur finiri.c.exceptionis.nu.1.de litis conteſta. eo.

Litis conteſtatio an & quando in inquiſitionibus locum habeat.c.in noſtra.ſub nu.7.de procur. 71

Lis ex lite oriri per ſententiam non debet.cap.cum in cauſa.de iura.calum. 88

Litis conteſt.fit per reſpōſionem indirectam, ſiue proponendo exceptionem peremptoriam, ſiue per confeſſionem. cap.prout nobis. nume.1.de dolo & contuma. 98

Litis cōteſtatio dicitur eſſe neceſſaria ſuper exceptione facta contra electum. c. dudum. nu.10. de electio.& electi poteſta. 35

Lis pendere dicitur etiam ſi ſola citatio præceſſit.c. dilectus filius. nu.2. vt lite pendente nihil innouetur. 101

Litis conteſtatio in petitione confirmationis, vbi tantum ſuperioris officium imploratur, non eſt neceſſaria.c.dudum. nu.11. de electio.& electi poteſtate. 35

Litis conteſtatio fit per exceptionem peremptoriam. c.cum venerabilis.nu.2.de excep. 110

Litis conteſtatio non valet niſi detur libellus, quid autem ſi partes conſentiant, an & quando litis conteſtatio valeat, habes in nu.2.c.Ignarus.nu.1.de libelli oblatione. 84

Litis conteſtatio in cauſis, vbi requiritur, ſiue actor, ſiue reus abſentet ſe ante litis conteſta.citari debet per interualla 10.dierum, bis, ter, & quater, prout iudex ex diuerſis cauſis moderabitur. Quid autem ſi reus ſe abſentet, an ſit procedendum ad ſententiam diffinitiuam. in nu.2.c.ad hęc Deus.nu.1. vt lite non conteſt.non procedatur. 85

Locatori operarum ſoluendum eſt debitum finito opere. & in nu.6.c.propter. nu.5.de locato & conducto. 161

Locator quando poſſit expellere propria authoritate conductorem, eo quod conductori non competat interdictum vnde vi.c.propter. ſub nu.3.de locato & conducto. eo.

Locus aliquis non poteſt fieri ſacer abſque authoritate epiſcopi.capit.inter dilectos.nume.4.de donationibus. 164

Locus vnius alij non mutat naturam ſuam, & ſi mutet tunc accipit iura eius, iure vel conſuetudine natura mutata.capitu. quia monaſterium. nume.2.de religioſis domibus, vt Epiſcopo ſint ſubiecta. 179

Loca quæ ſint magna vel inſignia in cauſis tractandis. c.præſenti decreto.de reſcri.nu.2. 14

Locus vicinus & tempus propinquum quod ſit.c.calumniam ſub nu.3.de pœnis. 223

Locum viuentis qui ſemel ſcienter occupauit, non poteſt vlterius ad eum aſſumi. c. poſt electio. nu.1. de conceſ.præben. 154

Locus etſi ſit interdictus, poteſt tamen ibi celebrari de licentia iuris.c.vt priuilegia. nu.2. de priuile. & exceſ.priuil. 221

Locus vbi cauſa agitur, debet eſſe magnus & inſignis. c.præſenti decreto.de reſcrip.nu.4. 14

Locus & tempus ſunt de ſubſtantia contractus, & vide etiam in nu.4.c.qualiter & quando.nu.2.de accuſat. 203

M

M*Aleficium ſi eſt temporale, non dirimit matrimonium, ſi vero eſt perpetuum, dirimit.c.litera.nu.1.de frig.& malefi.* 197

Maleficium notorium an liceat per teſtes probare. c. ſtatuimus nu.2.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 61

Maleficium vbi eſt notoriū aliis, iud. oportet vt probationes ſuper hoc requirat.c.ſtatuimus.nu.5.de offi.& poteſta.iud.deleg. eo.

Maleficiatus poteſt quis eſſe cum vna, nō autem cum altera.c.litera.nu.2.de frigi.& malefi. 197

Mala omnia potius vnuſquiſque pati debet, quàm contra conſcientiam peccatum operari mortale, vide in nume.2. & vide etiam nonnulla ad hunc propoſitum in nu.3.& 4.c.inquiſitioni.nu.1.de ſenten.excom. 229

Malum & damnum ſemper præſumuntur animo malo fieri, niſi contrarium probetur.cap.ſicut noxius.nu.1.de præſump. 115

Mandatum ſi alicui eſt, vt prouideat quòd in vna eccleſia recipiatur, poteſt antequam ibi recipiatur, mandare quod in alio recipiatur. c. in literis.nume 2.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 52

Mandatum a diuerſis iudicibus emanatum, quando exequi debeat. capit.cum contingat.de reſcriptis. nume.2. 10

Mandator an & quando habeat actionem furti, vel bonorum raptorum, contra raptorem pro rebus ablatis.c.ſicut.ſub nu.7.de iureiur. 157

Mandatum factum vices gerenti, ſiue vniuerſaliter ſiue ſingulariter in vna re tantum, dominus adimplere debet.c.cum te.de reſcri.nu.7. 5

Mandatum procuratorium non ſolum, ſed & iuriſdictionis perit morte mandatoris & mandatarij. c. licet vndique.nume.1. de offi. & poteſtate iudic. delega. 58

Mandata duo ſi ſe inuicem compatiuntur, ambo ſunt implenda, ſi vero ſibi contradicunt, tunc maiori domino eſt obediendum, & iure magis neceſſaria. c.exposuit.nu.4.de dilationibus. 88

Mandatum, re non exiſtente integra, reuocari non poteſt.c.in cauſis. nume.4.de electio.& electi poteſtate. 28

Mandatum ſpeciale factum abbati, derogat generali facto epiſcopo.c.abbate.de reſcri. nu.1. 13

Mandator an & quando teneatur de caſu fortuito.c. ſicut.ſub nu.7.de iureiur. 117

Mandata plura præſentanti an obediendum ſit.c.Cumana.nu.5.de electio.& electi poteſta. 34

Mandatum capitulo & tanquam capitulo factum, epiſcopum ligare non intelligitur. c.cum te.de reſcriptis.nume.3. 5

Mandato an liceat legatis iniungere, quæ non ſunt de iuriſdictione ſua.c.ea noſcitur. nu.1. de ſenten. excommu. 226

Manſus propriè quid ſit.c.ſancitum. nu.1. de cenſib. exact.& procur. 183

Manero in dignitate ſine diſpenſatione qui non poteſt, licentiam cedendi petere debet. c. niſi cum. nu.2. de renunciat. 40

Manifeſta & notoria pro expreſſis haberi debent.c. præſenti decreto. de reſcrip.nu.3. 14

Manuum impoſitio an ſit neceſſaria in ordinatione. capit.paſtoralis.nume.1.de ſacramentis iterandis vel non. 46

Maritus ſi impetrat literas ſuper petitorio, vxor eadem ſuper poſſeſſorio agere poterit. c. ex conqueſtio.nu.1.de reſtit.ſpol. 95

Maritus quando teneatur fructus dotis in ſortem computare.c.ſalubriter.nu.1.de vſuris. 214

Mathematicus, vel meretrix vel cōſimilis dolo, fraude, vel ſuaſionibus, ſi quempiam induxerint, vt eis crederet, & pecuniam daret, non competit repetitio.c.quia plerique.nu.2.de immun.eccle. 189

Materia notabilem hic & vſque ad nu.6. multa pulchra exhibet. c.veniens & infra. nu.1. de verborum ſignifi. 236

Matrimonium propriè non dicitur accuſari, niſi ab vxore. c.ſignificante. nu.1. qui matrimonium accuſare poſſunt. 198

Matrimonium primum quando impediat ſecundum. c. cum in Apoſtolica. nume.1. de ſponſalibus & matrimoniis. 191

Matrimonij diffinitio, & vnde dicatur. cap. iuuenis. nu 1.de ſponſalibus & matrimonijs. 190

Matrimonij comparatio ſpiritualis ad carnale, quo ad denunciationem, & de virtute denunciationis. in nu.3.4.& 5.c.ad diſſoluendum.nu.2.de deſpon. impube. 192

Matrimonij bona tria ſunt, & qualia ſint.c.iuuenis. nu.6.de ſponſalibus & matrimonijs. 190

Matrimonij accuſatio quando per exceptionem tollatur vel non. c. intelleximus. nu.5. de adulterijs & ſtupro. 212

Matrimonium carnale valet ad ſpirituale argumentum vt hic.c.inter corporalia.nume.2.de tranſla. prælatorum. 38

Matrimonium dicitur eſſe res indiuidua & ſimplex. c.licet in tantum.nu.1.de tranſla.prælat. eo.

Matrimonium an & quando probetur per appellationem vxoris, vnde adulteri licet ſe vocant coniuges, non tamen inter eos eſt matrimonium.cap.ex parte.ſub nu.5.de reſtit.ſpol. 97

Matrimonij quot ſint impedimenta.c.iuuenis. nu.7. de ſponſal.& matri. 190

Matrimonium quis poſſit cōtrahere.c.iuuenis.nu.4. de ſponſal.& matri. ibid.

Matrimonium ratificatur per conſenſum, licet prius præceſſerit metus.c.relatum eſt.nu. 2. de his quæ vi metuſve cauſa fiunt. 73

Matrimonium æſtimationem non recipit.c.ex literis abbatis. nu.2.de reſti.in integrum. 76

Matrimonium ratificari dicitur per ſubſequentem copulam.capitu.duobus modis.nume.3.de ſponſa duorum. 193

Matrimonium quis poſſit accuſare.in proœm.qui matri.accuſa.poſſunt.nu.1. 198

Matrimonij contracti ſignum expreſſum eſt manum ſtringere annulo.c.duobus modis. nu.4.de ſponſa duorum. 193

Matrimonium inter duos ſignificat vnam eccleſiam vni viro Chriſto ſubditam.c.debitum.nume.2.de bigamis. 49

Matrimonium an per productionem inſtrumenti pro-

pter

pter nuptias probetur. c. illud quoque. nume. 3. de præſumpt. 116

Matrimonium in quo loco fuerit inſtitutum, & quibus de cauſis fuerit inſtitutum, in nu. 3. c. iuuenis. nu 2. de ſponſal. & matri. 190

Medicus quo caſu incurrat irregularitatem. & in nu. 2. & 3. c. tua nos. nume. 1. de homi. volun. vel caſuali. 211

Metus iuſtus eſſe dicitur mortis & corporis cruciatus. c. cum dilectus filius. nu. 1. de his quæ vi metuſve cauſa fiunt. 73

Mercenarij an debent ſoluere decimas de ſua mercede. c. nouum genus. ſub nu. 2 de decimis. 170

Meus venit vtriuſ appellatione apud Ezechielem ſecundum Inno. in proœ. lib. 1. 1

Merita in electo attenduntur, quæ in ſcientia, moribus, vita & ætate conſiſtunt, ſitque de legitimo matrimonio natus. cap. dudum. nu. 2. de electio. & elect. poteſta. 23

Menſura fidei quædam eſt, ad quam quilibet tenetur, ſicut eſt credere Deum eſſe: articulos autem fidei implicitè tenentur credere rudes. cap. firmiter. de ſumma Trinit. nu. 1. 1

Mutuo ſi ſit conſuetudinis vel priui. in priuilegio vel alio ſcripto, neceſſe eſt illud exhiberi. cap. Abbate. nu. 4. de verb. ſignifi. 235

Mentiri plus eſt, quàm verum tacere. 1. ſi proponente. de reſcrip. nu. 1. 14

Metus non præſumitur. c. cauſam. ſub nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 53

Metus alterius quàm eius qui contrahit, quando impediat matrimonium. in nu. 2. c. cum locum. nu. 1. de ſponſal. & matri. 191

Miles non dicitur priuilegiatus in vltimis voluntatibus. c. de his. nu 5. de teſtam. & vltim. volun. 167

Militia etiam quodlibet negotium ſeculare vocatur. c. qui presbyteri. nu. 1. de pœnis. 223

Miniſter imo ipſa eccleſia, quādo miniſter male agit, poteſt puniri. c. cum olim eccleſia. nu. 4. de cenſib. exactio. & procur. 184

Miniſteria magna non debent delegari. Et quæ ſint magna & parua c. quoniam. nu. 2. de offi. & poteſta. ind. deleg. 53

Miniſtrare an poſſit quis ante inſtallationem. & vide in nu. 5. cap. cum ſuper. nume. 2. de cauſa poſſeſ. & propriet. 92

Minor 20. ann. an & quando poſſit eſſe delegatus, & iudicare, & an ſententia eius valeat. c. cum viceſimum. nu. 1. de offi. & poteſta. ind. deleg. 61

Minor ſeu eccleſia implorat in integ. reſt. contra eum, cum quo celebrauit contractum, non contra eum ad quem res peruenit. Et quem ordinem index ſeruare debet. c. cum ex literis. nu. 5. de reſtitutio. in integrum. 75

Minor 15. ann. ingrediendo monaſterium alienat ſua bona ſine curatore & decreto. Et quid ſit dicendum de rebus feudalibus & emphyteuticis. c. in præſentia. nu. 5. de proba. 103

Minor an & quando poſſit eſſe procurator vel procuratorem conſtituere. c. ex parte. ſub nu. 1. de reſti. ſpoliat. 96

Minor in cauſa matrimoniali ad hoc vt agere poſſit, cenſetur maior & in multis alijs cauſis, vt etiam in nu. 2. c. ex parte. nu. 1. de reſti. ſpoliat. eo.

Miſſio nuncij & excuſatio quid valeat. c. querelam. nu. 2. de procur. 70

Miſſus in poſſeſſionem an teneatur rei vendicatione, & an ipſe etiam poſſit vendicare rem. c. quoniam frequenter. ſub nu. 8. vt lit. non conteſta. non procedatur. 87

Miſſio in poſſeſſionem in reali & perſonali actione facienda eſt. d. c. quoniam frequenter. nu. 9. eo.

Miſſio in poſſeſſionem rei petitæ, fit tantum in realibus & mixtis actionibus. cap. dilecto. nume. 1. de verb. ſignif. 235

Miſſio non facienda eſt in poſſeſſionem in actione de obtinendo beneficio. cap. contingit. nu. 2. de dolo & contuma. 99

Mittendus quo caſu quis eſt in poſſeſſionem minū. c. conſtitutus. nu. 3. de eo qui mit. in poſſeſſ. cauſa rei ſeruan. 100

Miſſio in poſſeſſionem ſpiritualem nō venit in actione perſonali, vbi agitur de temporalibus, ſecus ſi ageretur pro ſpiritualibus c. conſtitutus. ſub nu. 3. de eo qui mit. in poſſeſſ. cauſa rei ſeruan. ibid.

Miſſus in poſſeſſionem in actione reali, an poſſit percipere fructus. c. quoniam frequenter. ſub nu. 7. vt lite non conteſt. non proced. 87

Modus procedendi coram ſubdele. in cauſa recuſationis, & vide in nu. 6. & 7. c. cum ſpeciali. nu. 5. de appellat. 138

Modus procedendi in correctione monachorum. c. quanta deuotio ſub nu. 3. de offi. ordi. 64

Modi agendi qui ſunt poſt confirmationem. c. conſtitutis. nu. 7. de appellat. 135

Modum excedere dicitur, qui fines mandati non ſeruat. c. ſuper quæſtionum. nu. 2. de offi. & poteſta. indi. deleg. 57

Moleſtare & contra eius appellationem facere non tantum dicitur is qui expoliauit, ſed etiam ſi contra eius voluntatem ea tenet. c. bonæ memoriæ. ſub nu. 1. de appellat. 135

Monachi in quibus caſibus conſtituere poſſint procuratorem. cap. cum I. & A. nume. 1. de ſenten. & re iudic. 129

Monachi quo caſu valeant reſtitutionem petere. cap. vlim I. & V. nu. 1. de accuſat. 204

Monachus qui non petita licentia ad aliud tranſiuit monaſterium, debet ad id reuerti, ſi monaſterium eum petierit, quando autem non teneatur reuerti, habes in nu. 2 cap. intelleximus. nu. 1. de ætate & qualit. & ordi. præfic. 45

Monachus vel conuerſus monaſterij quamuis nō poſſit agere iniuria, tamen ſindicus monaſterij agit. c. non dubium nu. 1. de ſent. excom. 225

Monachi correctio pertinet ad Abbatem. c. quanta deuotio. nu. 1. de offi. ordi. 64

Monachus ob ſpem vel promiſſionem, quòd fiet Abbas, non fieri debet. c. & ſi vnanimiter. nume. 2. de poſtula prælat. 18

Monachus quicquid acquirit, monaſterio acquirit. c. cum olim Papa. de priuile. & exceſ. priuil. 219

Monachus quis propriè dicatur. c. cum ad monaſterium. nu. 1. de ſtatu mona. & cano. regu. 177

Monachus poteſt præfici eccleſijs ſecularibus. c. officij. nu. 2. de electio. & electi poteſta. 30

Monachus punitur, qui ſine cauſa tranſiuit de vno monaſterio ad aliud. cap. licet quibuſdam. nu. 4. de regul. & tranſeun. ad relig. 173

Monachi vbi plures admittuntur in proſecutione negotij & in idem conueniunt, poteſt vnus pro alijs conſtitui procurator. c. cum I. & A. nu. 4. de ſent. & re iudic. 129

Monachi ius in laicum cadere poteſt. cap. in eccleſia. nu. 2. de inſtitut. 151

Monachus quando poſſit appellare & quando non. c. cum ſpeciali. nu. 9. de appel. 138

Monachi an poſſint quempiam accuſare. cap. cum P. Manconella. nu. 6. de accu. inquiſi. & denunc. 200

Monachus vel Abbas non debet quis eſſe in diuerſis monaſterijs. c. ne nimis. nu. 1. de religioſis domib. vt epiſcopo ſint ſubiecta. 180

Monachi citati debent venire priuilegium ſuum allegaturi. c. cum ordinem. de reſcrip. nu. 5. 4

Monachus an ſine cauſæ cognitione abbatem poſſit accuſare. c. ex parte. nu. 2. de accuſatio. inquiſitio. & denunciat. 200

Monachus quilibet poteſt pro dignitate, vel officio, vel pro obedientia eccleſiaſſua agere. cap. edoceri eoſdem. de reſcri. nu. 7. 9

Monaſterium an obligetur ex contractibus monachi. c. cum olim. nu. 4 de priuil. & exceſ. priuil. 220

Monaſterio pereunte, perit priuilegium. cap. Abbate. ſub nu. 4 de verb. ſig. 235

Monaſterium in materia noualium quid probare debeat, & quid plebes conueniens. ſub nu. 1. de verb. ſignifi. 236

Monaſterio vacante abbate, licitè poſſunt monachi etiam de ſtatu monaſterij litigare. c. cum dilectus filius. de conſue. nu. 1. 16

Monaſterium ingrediens licet votum fecerit, de hoc non eſt cogendus. c. conſului. nu. 1. de regu. & tranſeun. ad relig. 174

Monaſteria an teneantur ad legem diœceſanam, & in nu. 5. c. Theodoſius. nu. 4. de ſtatu monacho. & canonic. regul. 177

Monaſterium ingreſſus fugitur non ſolum decedere cum hærede, ſed etiam cum liberis. c. in præſentia. nu. 8. de probatio. 103

Monaſterium ingreſſis requiritur quartuſdecimus annus. c. ad noſtram. nu. 2. de regul. & tranſeunt. ad religi. 172

Monaſterium ingreſſus ante 14. ann. non eſt monachus. cap. vel non eſt compos. nume. 2. de tempo. ordinat. 43

Monitio iudicis an habeat vim citationis. c. tua nos. nu. 8. de cohabit. cler. & mulie. 144

Monitio legitima præcedere debet, antequam quis denunciatur. c. nouit ille. nu. 5. de iudicijs. 81

Monitio quando ſit neceſſaria vel non. c. ſacro. nu. 1. de ſent. excom. 229

Monitio an ſit neceſſaria in interdicto & ſuſpenſione. c. a nobis. nu. 3. de ſent. excom. 226

Monitio debet præcedere accuſationem. c. ſuper his. nu. 4. de accuſa. inquiſi. & denun. 201

Monitio an ſit neceſſaria in interdicto & ſuſpenſione. c. perueniens. nu. 3. de exceſ. prælat. 316

Moneta an & quando poſſit minui & augeri. c. quanto. nu. 1. de iureiur. 118

Mora facit rem vel factum, vel intereſſe tantum æſtimari officio iudicis, quantum fuit tempore moræ, vel cœpit eſſe poſtea vſque ad ſententiam perſeuerante tamen. c. propter. nume. 7. de locatio & conducto. 161

Mors vel abſentia qualiter a iudice æſtimari debeat. c. quoniam. nu. 2. vt lit. non conteſt. 86

Mortaliter peccat qui temerè iurat. c. teſtimonium. nu. 3. de teſtib. & atteſtat. 110

Mortuo aliquo ad quem transferatur poteſtas faciendi ea quæ ipſe faciebat. c. ad abolendam. nu. 1. de hæreticis. 209

Mortui ſi fuerint eligentes, & viuant contempti, an electionem ratificare poſſint. c. quod ſicut. nu. 5. de electio. & electi poteſta. 26

Mulieri quando liceat venire contra proprium iuramentum. & in nu. 3. c. veniens. nu. 2. de regul. & tranſeun. ad relig. 174

Mulier in petitione dotis quibus præferatur. c. ex literis. nu. 1. de pignoribus & alijs cautio. 162

Mulier vt dicatur timore mariti aliquid feciſſe, quæ requirantur. c. relatum eſt. nu. 1. de his quæ vi metuſve cauſa fiunt. 73

Mulier quòd ſit cognita, an dicatur eſſe in ætate pubertatis. & vide in nu. 5. & 6. cap. continebatur. nu. 4. de deſponſa. impub. 192

Mulier poteſt in propria domo fieri monacha. c. inſinuante. nu. 1. qui cler. vel nouenſes. 194

Mulier non apta pati virum, ſi poſtea vel per opus medici, vel per concubitum alterius viri reddatur apta, ſemper eſt reſtituenda primo. & de hoc vide in nu. 3. 4. & 6. c. fraternitatis. nu. 1. de frigid. & maleficia. 196

Mulier ſi aliquod delictum committat, vel contrahat mutuum, non cogitur illud ſoluere de dote. cap. per veſtras. nu. 3. de donat. inter vir. & uxor. 199

Mulier ſoluto matrimonio, an ſit alenda ab hæredibus mariti ſui, vel extranei. c. per veſtras. ſub nu. 3. de donat. inter virum & uxo. eo.

Mulier virum vagabundum ſequi non tenetur. c. de illis autem. nu. 1. de ſponſal. & matri. 190

Multitudinis peccantis an ſit parcendum. c. latores. de cleri. excom. mini. 215

Mutari non debet ex factorum iteratione quod longam interpretationem recipit. cap. bonæ memoriæ magune. nu 5. de electio. & electi poteſta. 24

Mutuum qui, vel quemcunque alium cōtractum cum procuratore iniuit, diligenter mandati tenorem animaduertere debet. c. quod quibuſdam. nu. 1. de fideiuſſoribus. 162

N

Neganti factum an et quando cōpetat probatio. c. cum in iure. ſub nu 4. de offic. & poteſtate iudi. delega. 59

Neganti non incumbit probatio. c. cum dilecti. nu. 8. de electio. & electi poteſtate. 28

Negatiua

Negatiua quomodo probari poſſit. c. tertio loco. nume. 1. de probat. 102
Negligentia ſola electi ſufficit in epiſcopatu, in alijs inferioribus neceſſaria eſt admonitio. c. cum in cunctis. nu. 6. de electio. & electi poteſta. 20
Negligere vel non proſequi gratiam Papæ quis dicatur. cap. mandatum Apoſtolicum. de reſcriptis. nume. 1. 13.
Negligentes exiſtentes de capitulo omnes vno excepto, an ille ſolus poterit eligere. c. cum nobis. nu. 6. de electio. & electi poteſta. 22
Negotium in integ. reſtit. prius diffiniri debet quàm principale. & hoc etiam in a. 6. c. cum ex literis. nu. 4. de reſti. in integ. 75
Negotio minori derogatur per maius, non econtra. c. expoſuit. nu. 3. de dilat. 88
Negotium quando tangit multos vt ſingulos, tunc ſinguli ſunt vocandi. c. humiles doctrina. ſub nu. 1. de maio. & obed. 68
Nuncij miſſio, an & quando valeat. & in nu. 3. c. vt debitus. nu. 2. de appel. 137
Negotiationes honeſtæ quibus de cauſis fiant inhoneſtæ. c. multa ſunt. nu. 3. ne clerici vel monachi ſecularibus nego. ſe immiſ. 189
Negotia maiora & grauiora quænam intelligantur. c. ſedes Apoſtolica. de reſcrip. nu. 6. 7
Negotium ſeculare quot modis dicatur. c. multa ſunt negotia. nu. 1. ne cler. vel mona. ſecularibus negotijs ſe immiſceant. 189
Nemo tenetur ſtare teſtibus in alio negotio introductis, niſi partes conſentiant. c. veniens. nu. 5. de teſtib. & atteſtat. 105
Nemo in alicuius viuentis locum, quem iuſte poſſidet, intrare debet. c. ex literis. nu. 2. de tranſac. 69
Nemo rei, in qua ſe ius habere credit, renunciare credatur. c. licet. nu. 2. de electio. & electi poteſta. 19
Nominatio habet locum tantum in realibus petitionibus. c. inter quatuor. nu. 5. de maio. & obed. 67
Nominatio canonica quæ dicatur. c. bonæ memoriæ. nu. 1. de poſtul. prælat. 17
Notarius an poſſit vendere ſuas operas. c. in ordinando. nu. 1. de calumniat. 205
Notarius debet in inſtrumento apponere quod fuerit rogatus. c. ſi ſcripturam. nu. 7. de fide inſtru. 113
Notarius non debet cum rogatur ſecreto manere. c. ſi ſcripturam. nu. 8. de fide inſtru. ibid.
Notarius ſemper præſumitur rogatus, & valet eius inſtrumentum, licet in ſecreto rogatus fuerit. c. ſi ſcripturam. ſub nu. 6. de fide inſtru. ibid.
Nutritum ſi negatur, an & quomodo ſit probandum. c. tua nos. nu. 6. de cohabi. cler. & mulie. 144
Nouale dicitur ager infructuoſus, redditus fructuoſus. c. quid per nouale. nu. 4. de verb. ſig. 234
Nudus inuitus expoliatus ante reſtitutionem de facto non cogitur reſpondere accuſaturi, nec alij in criminali cauſa. c. ex parte. de reſcrip. nu. 4. 4
Nuncij voluntarij & procuratores non gaudent iure reuocandi domum. c. licet ratione. nume. 4. de foro competen. 84
Nuncio ſimplici cur potius, quàm iudici credatur. c. quoniam. nu. 3. de probat. 104

O

OBlationum nomine quid intelligatur. c. cū inter vos. nu. 1. de verb. ſignif. 235
Oblationes mortuorum non recipiuntur ab excommunicatis. c. cum voluntate. no. 2. de ſen. excom. 231
Oblatio inſtrumenti licet fit de actis, non tamen eius tenor. c. cum in iure. nu. 6. de offi. & poteſta. indi. delega. 59
Obligatio tacita ſæpe extra id quod agitur, contrahitur. c. per tuas literas. nu. 4. de arbit. 78
Obedientia præſtita an obliget. cap. olim cauſam. ſub nu. 3. de reſti. ſpoliat. 96
Obedientia quando dat poſſeſſionem. c. olim. ſub nu. 2. de reſtit. ſpolia. ibid.
Obediendum eſt ſemper in ſententia excommunicationis & ſuſpenſionis a ſuo iudice lata. c. ad aures. nu. 1. de temp. ordi. 43
Obedientia in ſpiritualibus obſeruatur, homagium in temporalibus. c. indignum eſt. nu. 1. de reg. iur. 236
Obijciens aliquid in conſecratione, quis erit index. c. nec epiſcopi. nu. 1. de temp. ordi. 43
Obijciens contra procuratorem non eſt admittendus. c. cum I. & A. nu. 3. de ſent. & re iud. 129
Obijcere quilibet in formam & perſonam electi de capitulo poteſt. c. auditis. nu. 4. de electio. & electi poteſtate. 27
Obijciens non auditur contra reſcriptum, quòd iudex ſit criminoſus vel impetrator homicida. c. ſuper literis. de reſcri. nu. 9. 8
Obligatio in re turpi non contrahitur. c. ſicut. nume. 1. de iureiur. 117
Obligationes an quærantur tempore. c. peruenit. nume. 1. de cenſi. exact. & procur. 183
Obligatus etiam cum iuramento alicui ad ſeruiendum, an poſſit ingredi religionem. c. magnæ. nu. 1. de obligatis ad ratiocinia ordi. vel non. 48
Occidens aliquem ex impetu vel caſu fortuito, gaudet immunitate eccleſiæ. c. inter alia. nu. 2. de immu. eccleſia. 189
Occupans aliquis bona alterius, ad illorum reſtitutionem tenetur. c. ſicut dignum. de homici. volun. vel caſuali. 210
Offenſa manifeſta qualiter cognoſcatur. habes hic exemplificatum. c. cum olim. de verb. ſig. 234
Officialis ordinarij iudicis iuriſdictionem ſuam exercere non poteſt poſt excommunicationem eius, cuius officialis eſt. capit. Romana. nume. 1. de offi. vicarij. 51
Officia in eccleſijs conuentualibus, binos vel trinos dicere licet. cap. quod in te. nume. 2. de pœniten. & remiſſio. 224
Officium non debet dici negligenter ſed accuratè. cap. volentes. nu. 1. de celebrat. miſſa. & ſacrament. euchariſt. 186
Officium ſuum neceſſarium (vt iudicandi) non debet alicui eſſe damnoſum. c. inter dilectos. ſub nu. 2. de fide inſtru. 114
Officium iudicis in quibus caſibus habeat locum. cap. iudicis offi. nu. 2. de offi. iud. 66
Officium executoris à quibus conſiſtat. c. dudum ecclud. nu. 2. de præſumpt. 116
Onus probandi in reum transfertur præſumptione, & actoris priuilegio. c. vt noſtrum. nu. 2. vt eccle. beneſ. ſine aliqua dimi. confer. 158
Onera quotuplicia ſunt. c. non minus. nu. 3. de immu. eccleſiæ. 189
Opinio nunquam præiudicat veritati. cap. nuper a nobis. nu. 2. de bigamis. 49
Opinio communis an ſit opinio omnium, & communis opinio an & quando transferat onus probandi in alium. c. veniens. ſub nu. 4. de verb. ſig. 236
Opinio communis an idem importet quod notorium. c. veniens. ſub nu. 6. de verb. ſignif. ibi.
Optans vel reſeruans, vel ſuſpendens, ſemper de certa præbenda hoc facere debet. c. quia cunctis. nu. 14. de conceſ. præben. 160
Opponens ea quæ electionem reddunt minus canonicam, audiri debet. c. cum veniſſent. nu. 3. de reſtit. in integrum. 74
Optio impoſita ante aditam hæreditatem non valet. c. quia cunctis. nu. 12. de conceſ. præben. 160
Ordinarij an ex aliquo peccato poſſint deponi. c. quæris a nobis. nume. 1. de ata. & qualitate & ordi. præficien. 45
Ordo iuris an ſit neceſſarius in præſumptionibus notorijs. capitu. tua nos. nume. 4. de cohabit. cleri. & mulier. 144
Ordo iudiciarius non ſeruatur coram arbitratoribus. c. Quintauallis. nu. 3. de iureiur. 118
Ordinatus a Græco & vtens matrimonio contracto ſecundum Græcos, an ſit tolerandus inter Latinos. c. cum ſecundum. nu. 2. de temp. ordi. 43
Ordo literarum eſt attendendus, nec valet proceſſus inordinatè factus. cap. cum dilecta. de reſcriptis. nume. 4. 9
Ordinari ſine titulo non debet. c. ex ratione. nu. 2. de ata. & quali. & ordi. præfi. 44
Ordinatus apparet indignus ex mala ordinatione, & ordinans ſimiliter. c. cum ſit ars. nu. 2. de ætate & qual. & ordi. præfic. 46
Ordinarius an examinet præſentatum, ex quo cum approbat delegans. c. ſuper eo vero. nu. 2. de offi. et poteſta. iudi. deleg. 53
Ordinationes quo tempore ſint faciendæ, & nunquid de nocte fieri poſſint, habes in nu. 2. c. literas. nume. 1. de temp. ordi. 43
Ordinatus precibus an ſimoniacus dici poſſit. c. tuam in domino. nume. 1. de ætate & qualitate & ordi. præficien. 45
Ordinationis ritus in primitiua eccleſia qualis fuerit. capit. presbyter. nume. 1. de ſacramen. iteran. vel non. 46
Ordo an ſit in notorijs ſeruandus. cap. cum in cunctis. nu. 6. de electio. & elect. poteſta. 20
Ordinarij duo eiuſdem ſi mandant contraria, cui nam parendum eſt. c. cum contingat. de reſcri. nu. 3. 10
Ordinarij non habentes adminiſtrationem, non poſſunt reſtitu. in integ. dare. c. cauſa reſtitu. nu. 4. de reſtit. in integrum. 77
Ordinarius quamdiu toleratur, omnes eius ſententiæ tenent, nec admittitur exceptio cōtra eum. c. cum ſuper Abbatia. nume. 5. de offic. & poteſtate iud. delega. 56
Ordinandus non debet patefacere omnia ſua crimina. c. inquiſitionis. nu. 4. de accuſat. 203
Ordinatum ale fact. 1. & ideo caſſata, poſt a ſuperior illam eccleſiam ordinabit, & non ille, cuius ordinatio eſt caſſata. capit. ad aures. nume. 1. de exceſ. prælat. 216
Ordinator non cogitur prouidere ordinato. c. epiſcopus. nu. 1. de præben. & dignit. 146
Ordinator & ordinatus ſi conſentiant, quod de patrimonialibus viuat, an ſit neceſſarium. c. epiſcopus. nu. 2. de præben. & dignit. 60.
Ordinatus qui negligit petere ab ordinatore, an poſſit poſtea petere a ſucceſſore. c. cum ſecundum. nu. 3. de præben. & dignit. 147
Ordo eſt neceſſarius in notorijs. c. ſtatuimus. nu. 6. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 62
Ordinarius etiam ſine infamia præcedente viſitare poteſt. c. licet Heli. nu. 4. de ſimonia. 206
Ordinatio epiſcopi ſi ex diſpenſatione longo tempore differtur, an interim vacent beneficia. c. de multa. nu. 2. de præben. & dignit. 149
Ordo quis ſit ſeruandus in ſuſpenſionibus. cap. ad hæc. nu 4. de appel. 132
Ordo iudiciarius in contractibus ſeruari debet. c. tua nos. nu. 6. de cohabi. cleri. & mulie. 144
Ordinem ſcienter recipiens ab hæretico, an habeat executionem in iſto ordine, & quid iuris in notorijs ſimoniacis. c. per tuas literas. ſub nume. 4. de ſimo. 207
Ordo iudiciarius an in quolibet maleficio ſit neceſſe. & an. 6 9 c. tua nos. ſub nu. 5. de cohabi. cleri. & mulie. 144
Ordinarius an poſſit eſſe arbiter. c. ex pacto. nu. 6. de arbitris. 79
Ordinator depoſitus, vel qui reſignauit epiſcopatum, an teneatur clericis a ſe ordinatis exhibere victui neceſſaria. c. cum ſecundum. nu. 2. de præbendis & dignit. 147
Oſtendere literas de ſacerdotio ad hoc, vt credatur quòd quis ſit ſacerdos, an ſufficiat. cap. tua nos du-xit. nu. 3. de cler. peregr. 49

P

PAciſci an liceat de ſententia ferenda. ap P. & O. per literas. nu. 3. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 61
Pactum facere non poteſt, quòd alienatio facta non teneat. c. Raynaldus. nu. 5. de teſtamen. & vltim. volunt. 166
Pactum per quod ſit deterior conditio mulieris volentis iterum nubere, an valeat. cap. donatio. nu. 2. de donat. inter vir. & vxorem. 200
Pacta inter partes facta, an & quando a ſuperioribus iudicibus poſſint mutari, confirmari & interpretari. c. ſignificatum. nu. 1. de præbendis & dignitatibus. 146
Pactum ab vna parte non ſeruatum, an poſſit alter redire ad ius priſtinum. c. cum inter. nu. 1. de electio. & electi poteſta. 22
Pactum de iure factum, an ſimoniacum ſit. c. cum M. Ioāñ. de conſtit. nu. 5. 3
Pactum de non agendo, non liberat debitorem quin manear

manet obligatus, licet contra eum agi non poſſit. ſicut eſt in pacto de non petendo. cap. exceptionis. nu. 1. de litis conteſta. 85

Paganorum ciburus vti, an ſine aliqua indulgentia quis poſſit. c. quam ſit lau dabile. nume. 1. de iud. & Sarac. 208

Pallium datur perſonæ, ſed contemplatione loci. cap. bonæ memoriæ. nu. 1. de poſtu. prælat. 18

Papa diſpenſare poteſt contra quatuor concilia, & contra Euangelium, dum tamen nihil contra fidem ſtatuat. cap. poſt tranſlat. nume. 6 de renunciatione. 41

Papa executor an poſſit prouidere, alio exiſtente in poſſeſſione. capi. quia. ſub nume. 2. de conceſſ. præben. 153

Papa an poſſit admittere prædicatores, qui legem Mahometicam prædicant. c. quod ſuper. ſub nume. 10. de voto & voti redemptio. 177

Papa circa ſpiritualia omnia poteſt, & nullus poteſt quærere poſſeſſionem, quæ ei præiudicet. cap. bonæ memo in. ſub nu. 1. de poſtula. prælat. 17

Papa vel delegatus an poſſit iura vnius eccleſiæ auferre vel alii dare. c. ſua nobis. nu. . de confirmat. vtili vel inutili. 142

Papa & ſuperiores prælati poſſunt diſpenſatiuè certis ex cauſis minus literatos in temporalibus ſuſtinere. c. ſi mitter. de ſumma Trini. nu. 3. 1

Papæ obediendum eſt, nulla obſtante præceptione. c. cum parati eſſemus. nu. 2. de appellat. 132

Papa dicitur Imperium habere a Deo, Imperator autem a populo. c. cum ex illo. nu. 1. de tranſlatione prælatorum. 38

Papa electus a paucioribus quàm a duabus partibus, ſi ſe pro electo gerat, ſubiacet pœnis huius decre. c. licet. nu. 1. de elect. & electi poteſta. 19

Papa an poſſit prohibere epiſcopum chriſmare, & quid e contra. ibid.

Papæ an ſit obediendum in omnibus prohibenti a chriſmando, vel a baptizando ſine conſtitutione. c. quanto. de conſue. nu. 3. 15

Papa eximens eccleſiam ab epiſcopo, vt det eam Abbati, qualiter ſubiecta intelligatur quoad iuriſdi. & quid de oblationibus & mortuarijs. in nu. 1. c. paſtoralis. n. 2. de donat. 163

Papæ reſcripta intelligenda ſunt ſecundum quod honeſtè impleri poſſunt. c. cum olim. nu. 2. de præben. & dignit. 151

Papam ſcribere ſuper pluribus vacaturis præſumendum non eſt. c. in noſtra. de reſcri. nu. 4. 12

Papa cui ex plenitudine poteſtatis aliquid dat, poſſidet & præſcribit. cap. bonæ memoriæ. nume. 3. de poſtulat. prælat. 17

Papa delegatione vel authoritate an poterit epiſcopus conferre, capitu. quanto, de. de conſuetudine. nume. 4. 15

Papa prouiſionem nonnunquam ex tranſuerſo venientem reuocat. c. humilis doctrina. nu. 4. de maior. & obed. 68

Papa poteſt iniuriam manifeſtam vindicare, capi. ex parte. . de verb. ſignif. 234

Papa authoritate quando late ligatur excepta in iuramento. capitu. conſtitutus apud ſe, de reſcriptis. num. . 2. 7

Papa collatio ignorantis aliude poſſideri an tenet. c. literas. nu. 2. de conceſſ. præben. 154

Papa & ſi aliquem vitet, non incidunt tamen in minorem excommunicationem communicantes ei. c. cum olim eſſemus. nume. 4. de priuileg. & exceſſ. priuileg. 219

Papæ ſubdelegatus an poſſit alium ſubdelegare. cap. cum Bertoldus. nu. 3. de ſent. & re iudi. 128

Papa ne cat diſpenſando ex cauſa non iuſta. capitu. cum ad monaſt. nume. 2. de ſtatu monachorum & canon. regul. 177

Papa an valeat reſtituere in integrum laicum non ſuæ iuriſdictioni ſubditum. c. cum te. nume. 2. de ſent. & re iudi. 119

Papa cum aliquo communicat, cenſetur abſolutus. capi. cum olim eſſem. 1. nu. 3. de priuil. & exceſſ. priuil. 219

Papa ſi dicat recepimus clerici as tali eccleſia in proprios filios ſpeciales, an propter hæc ſint exēpti. c. cum capella. nume. 1. de priuileg. & exceſſ. priuil. 220

Papa vel prælati quot poſſint concedere indulgentias. capitu. quod autem. nume. 5. de pœnitentijs & remiſſio. 224

Papam decet extirpare vitia & malas conſuetudines. c. cum inter vos. de conſuet. nu. 4. 15

Papa an ſuccedat iure Regis vel Principis negligentis. capitu. licet ex ſuſcepto. nume. 1. de foro competen.

Papa poteſt ſtatuere de laicis. c. ad abolendam. nu. 3. de hæreticis. 209

Papa legatus non poteſt prouidere, niſi cogat primo poſſeſſorem ad reſignationem. c. literas. nume. 1. de conceſſ. præben. 154

Papa non præſumitur voluiſſe omnia caſtra deſtruenda eſſe, vbi eccleſiæ affectus & penſiones recipere ſolent. c. Piſanis. nu. 1. de reſtit. ſpol. 98

Papa dicitur eſſe iudex ordinarius omnium. c. dilecti filii. nu. 2. de foro compet. 83

Papa poteſt interpretari, & etiam addere Euangelio, & eſt in adminiſtratione maior Paulo. c. ſuper eo. nu. 3. de bigamis. 49

Papa quo caſu diſpenſat contra Apoſtolum. cap. ſuper eo. nu. 2. de bigamis. ibid.

Papa an benefaciat dando indulgentias fidelibus pro recuperat. terræ ſanctæ. c. quod ſuper. nu. 7. de voto & voti redempt. 176

Papa etiam ſuper infideles de iure iuriſdictionem & poteſtatem habet, & poteſt Iudæos iudicare. nume. 5. & Chriſtianos. in nu. 6. ibid.

Papa an poſſit ſine conſenſu Imperatoris clericos eximere a iure Imperatoris. c. ſi quis. ſub nume. 1. de maio. & obed. 66

Papa imponit pœnas corporales in ſuis conſtitutionibus. c. ſi quis. nu. 2. de maio. & obed. ibid.

Papa ſi pro aliquo ſcribit poſt receptionem alicuius in capitulo factam, quis præferendus eſt. c. relatū. nu. 1. de præben. & dignit. 146

Parochiani circa diuerſa commiſſa, non mutuo ſe tollunt. capit. cum ecleſiaſtica. ſub num. 3. de exceptionibus. 120

Par in parem an habeat Imperium, & quando exequantur. cap. paſtoralis. ſub nume. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 56

Parochia regenda eſt authoritate epiſcopi. capitu. in ſingulis. nume. 2. de ſtatu monacho. & canonic. regula. 178

Parochiani cuiuſlibet eccleſiæ, licet a proprio ſacerdote debeant baptizari, & alia ſacramenta, quæ ſui conferre poſſunt recipere, & iura parochialia eis reddere, non tamen ſacerdotes hoc debent iure parochiali, niſi ſpecialis conſuetudo aliud inducat. cap. dilectus. nu. 4. de capel. mona. 180

Pars etiam eligens dignum, an ſit dicenda maior & ſanior dupla poſtulante indignum. capitu. ſcriptum eſt. nume. 7. de electione & electi poteſtate. 31

Partes an & quando poſſint ad partes remotas citari. capitu. præſentata. nu. 1. de teſtibus & atteſtationibus. 110

Partes plures in electione continentur, quas hic habes. cap. cum dilectus filius. de conſuetudine. nume. 3. 16

Pars maior an quicquid facit, an totum facere videtur. c. cum omnes. de conſtit. nu. 3. 2

Parte maiori peccante in poſtulatione, ius eligendi recidit in minorem partem eligentem. capitu. ſcriptum eſt. nume. 6. de electione & electi poteſtate. 31

Pars maior hominum quod ſeruat, omnes id ſeruare debent. cap. ex parte. nume. 1. de cenſib. exactio. & procur. 184

Partes poſſunt extendere iuriſdictionem iudicis. c. concordi. n. . de appel. 141

Panis, quo vtimur in confectione corporis Chriſti, debet eſſe triticus, & vinum de vuis expreſſum. c. cum Marthæ. nu. 1. de celebrat. miſſa. & ſacram. euchariſt. 186

Partis maioris iudicio ſtatur, quoniam per plures melius veritas inquiritur. c. quia propter. nu. 14. de electio. & electi poteſta. 33

Partibus etiam præſentibus, etiam ſecundum decretum dandum eſt. c. conſtitutus. nu. 1. de eo qui mit. in poſſeſſ. cauſa rei ſeruan. 100

Pars comparens, in termino finito ſine licentia iudicis, aduerſario non comparente recedere debeat. capitu. conſuluit. nume. 3. de officio & poteſtate iudi. deleg. 56

Pars quæ ratum habuit factum procuratoris falſi, non poteſt poſtea contrauenire. capi. ex parte decani de reſcri. p. nu. 1. 12

Partes etiam ſi conſentiant in iudices, non tamen poterunt vltra duas dietas eos trahere, niſi expreſſè conſentiant, quod vltra duas dietas eos trahant. c. nonnulli. de reſcri. nu. 5. 11

Pars non tenetur ius alterius partis dicere. c. ſi duobus. nu. 2. de appel. 131

Pars maior quod conſenſerit, omnes conſenſiſſe videntur. c. ex parte. ſub nu. 2. de conſue. 16

Pares vel. Federici habent iuriſdictionem in vaſallum & dominum feudi. c. cum ab eccleſia. num. 4. de offi. ordi. 63

Pars niſi probaret præſcriptionem vel priuilegium, condemnaretur in his quæ de iure debentur. c. conquerente. nu. 4. de offi. ordi. 65

Partes poſſunt renunciare his, quæ pro ſe introducta ſunt, non autem eis quæ pro publica vtilitate vel ex officio ſuo. cap. quoniam. nume. 1. de offi. & poteſta iudi. deleg. 61

Partes prorogare poſſunt iuriſdictionem de negotio ad negotium. c. innotuit. nu. 1. de arbitris. 79

Partes prorogare poſſunt iuriſdictionem, vt ſuper arbitria poſſint executionem facere. c. innotuit. nume. 2. de arbitris. 80

Pars ſi in termino ſtatuto non coram arbitro comparet, pœna committitur. Intelligitur vt hic. cap. ex parte. nu. 1. de arbit. 78

Partes curiæ debent ſeruare in iudicando ordinem iudiciarium, cum ſint ordinarij. c. cæterum. nume. 4. de iudic. 80

Partes an prorogare poſſunt iuriſdictionem alicuius delegati in eo quod arbitrium exequatur. c. innotuit ſub nu. 2. de arbitris. 79

Partes an poſſint ſuper nouis articulis in cauſa appellationis teſtes producere. c. cum Ioannes. nu. 1. de fide inſtru. 114

Partionarij & penſionarij coloni differentia. c. cum non ſit. nu. 2. de decimis. 172

Pater per ſe agit, vel procuratorem conſtituit in cauſa filij in poteſtate exiſtentis. c. accedens. nume. 1. de procur. 72

Pater nomine filiorum an poſſit ſponſalia contrahere. c. litera. nume. 1. de matrimo. contrac. contra interdi. eccle. 179

Patrum ſanctorum, vel aliorum ab eccleſia receptorum dictis, quando ſtare liceat. c. ne innitaris. de conſtit. nu. 2

Pater vel mater non poteſt reſtitui in integrum communi iure. c. ex literis. nu. 5. de reſti. in integ. 75

Parentes an ſint idonei teſtes pro filijs in cauſis matrimonialibus. cap. ſuper eo. num. 1. de teſtibus & atteſtationibus. 106

Pater in cauſa matrimoniali pro filio conſtituit procuratorem. capitu. accedens. nume. 4. de procuratoribus. 72

Patientia an & quando ſufficit ad probandam poſſeſſionem. c. cum eccleſia. nu. 4. de cauſa poſſeſſ. & propriet. 91

Patroni facta, qui poſſidet authoritate prætoris, tenetur prætor. cap. conſultationibus. nume. 2. de iure patronatus. 182

Patronus an poſſit ſine conſenſu epiſcopi eccleſiam, in qua habet ius patronatus, alijs concedere. c. nobis. nu. 1. de iure patro. ibid.

Patronus cum aliquem ſuperiori præſentat, non poteſt ſine ſuperioris licentia variare. c. cum Bertoldus. nu. 1. de ſent. & re iudi. 128

Patronus poteſt incontinenti liberto clerico ſpirituales imponere operas. c. nullus. de ſeruis non ordin. & eorum manu. 48

Pauli illud quid ſignificat, oportet Epiſcopum eſſe vnius vxoris. c. debitum. nu. 1. de bigamis. 49

Peccandum non eſt etiam ex neceſſitate. capitu. per tuas

...nobis.nume.4.de ſimonia. 207

Peccatum mortale non eſt, ſi inter clericos ſtaret locus, maxime vbi eſt contraria conſuetudo. c. vt luci.nu.1.de vita & honeſta.cleri. 143

Peccat, qui defectum quod eſt in ſe non pateſacit in electione, quæ fit de perſona eius.c.innotuit.nu.2. de electio.& electi poteſta. 22

Peccatum an & quando ſit celandum. c. cauſam.nume. 5.de teſtib.cogendis. 106

Pecuniam qui pro beneficio dedit, non poteſt illud ſine diſpenſatione retinere.c.ſuper hoc.nu.7.de renunciat. 40

Peccet an ille, qui ſine titulo ordinatur. c. intelleximus.nu.3.de adulteriis & ſtupro. 212

Peccatum an ſit mortale, male intelligere canones, qui ſunt de iure poſitiuo.capit.per tuas. nume.4. de ſimonia. 207

Peccare dicitur ille, qui recipit dignitatem vel aliud officium ad quod non habet ſufficientem ſcientiam. capitu.cum in cunctis.nume.2.de electio.& electi poteſtate. 19

Peccatum minus ſuadendum eſt inter duo peccata.c. ſuper eo.ſub nu.1.de vſuris. 213

Peccatum an ſit faciendum propter aliquod bonum. c.ſuper eo.nu.1.de vſuris. eo.

Peccati originalis, nonnulla pulchra hic refert. cap. maiores.nu.2.de baptiſ.& eius effectu. 187

Peccatores an debeant dolere potius, quàm omnem pœnam ſubire. c. omnis.ſub nu.1. de pœniten.& remiſſio. 224

Percuſſus ab hoſtiario tenetur probare de percuſſione habita ab hoſtiario, ſi contra eum agere vult.cap.ſi vero.nu.1.de ſent.excom. 225

Periurus non eſt, qui credit pecuniam eſſe ſolutam creditori per eius nuncium, ſecus ſi ſcit pecuniam non eſſe ſolutam, & tamen citra non ſolueret.c.ſignificante. ſub nume.1. de pignoribus & aliis cautionibus. 162

Perſona irregularis quot modis dicatur.c. niſi cum. nu.7.de renun. 41

Perſonatus & dignitas an idem ſint. Et quid ſit dignitas.capitu.de multa.nume.6.de præbendis & dignitatibus. 150

Perſona illa, a quibus non debet exigi de iure mandatum, quæ ſunt, habes remiſſiuè.c.nonnulli.de reſcriptis.nu.8. 11

Perſonæ debent examinari in collatione beneficiorum.capitu.quia diuerſitatem. num.5.de conceſ. præben. 153

Perſonæ quæ dicantur maiores & digniores.c.ſedes Apoſtolica.de reſcriptis.nu.2. 7

Perſona citata & nominata ſi ſuper rebus non expreſſis impetret reſcriptum, an finita cauſa contra eum motu, ſuum reſcriptum elidatur except. c.paſtoralis.de reſcrip.nu.10. eo.

Perſonæ viliores dicuntur illæ, quæ viliſſimas exercent artes, vt ſunt artes ſcenica, tabernaria & ludrica.c.ſedes Apoſtolica.de reſcri.nu.4. eo.

Perſonæ principales & capituli procuratores inſtructi debent accedere ad ſuperiorem.cap.Statuimus. nu.7.de electio.& electi poteſta. 38

Perſonæ miſerabiles an ſint ſub eccleſiaſticis iudicibus, & quid ſit ſpeciale in miſerabilib.perſonis.in nume. 3.4.& 5.c.ſignificantibus.nu.2.de offi.& poteſtu.iudi.deleg. 60

Perſonæ quarum intereſt præter appellantem poſſunt aſſiſtere appellantibus.c.Statuimus.nu.5.de electio.& electi poteſta. 37

Perſonæ ſuffraganeæ viſitari debent.c. Romana eccleſia.nu.3.de cenſi.exactio.& procur. 185

Perſona quæ conſentire poteſt, an dicatur eligibilis. c.licet.nu.3.de tranſla.prælat. 38

Perſona tertia ſi velit ante litis conteſtationem ſe immiſcere & impedire, ne lis cum reo incepta procedat, an poſſit.c.cum ſuper.nu.5.de ſenten.& re iudic. 127

Perſona tertia, cum vult defendere cauſam, quæ eum tangit, ſi eſt ante ſententiam, an debeat dare nouum libellum. capit.cum ſuper.num.6.de ſenten. & re iudic. eo.

Perſona quando tertia, quæ non fuit in iudicio, admittatur ad proſequendam appellationem. c. cum ſuper.nu.3.de ſent.& re iudi. eo.

Perſona quæ requiratur ad proſequẽdam infamiam. capitu.cum oporteat.nu.2.de accuſa.inquiſit.& denunciat. 202

Perſona ſingularis quare agere valeat nomine eccleſiæ.capitu.cum olim.nume.3.de teſtibus & atteſtationibus. 107

Perſona, non res vel præbenda, obligantur ex mandato.c.inter cætera.nu.1.de præbẽ.& dignis. 147

Pertinentiarum nomine quid intelligatur, & etiã in nu.4.c.cum ad ſedem.nu.2.de reſtit.ſpoli. 97

Petere debitam penſionem ex cauſa licet quis per annum vel plures omiſerit, vel ſi vna vice amiſit electioni intereſſe, non propter hoc amittit poſſeſſionem, quæ ſine animo non amittitur.c.querelam. nu.3.de elec.& electi poteſta. 24

Petitio & tranſactio vbi eſt generalis, obſtat exceptio in omnibus, & quid iuris vbi eſt generalis petitio, & ſpecialis tranſactio.capit.ſicut graue.nume.2. de tranſact. 68

Petere inducias pertinet ad partem, ſed offerre probationes non.c.in noſtra.nu.5.de procur. 71

Petitio in cauſa attentatorum quomodo ſit formanda, & coram quo iudice fieri debeat. c.dilecto.ſub nu.1.de exceptio. 122

Petere inſtitutos amoueri ad quem pertineat.c.quia diuerſitatem.nu.1.de conceſ.præben. 153

Petitio non eſt admittenda, quæ errore mali quem continet, vel eſt contra ius.c.intelleximus.nu.4. de adulteriis & ſtupro. 212

Petitio hæreditatis competit ad proprietatem recuperandam.c.in præſentia.nu.2.de probat. 103

Petitio valet, etiam ſi corpus rei, quæ non extat, petitur.c.ſacro.nu.11.de ſent.excom. 230

Petitionem ſic generalem, vt in hac decret.habetur, proponere, quid valeat.c.dilectus.nu.1.de capel. monachorum. 180

Petitio quæ fieri debet, antequam lis inchoetur in principali.capitu.dilecto filio. nume.2.de teſtibus & atteſtatio. 109

Plebani an poſſint dici iudices ordinarii.cap.cum ab eccleſia.nu.5.de offi.ordi. 63

Plebano an liceat conſtituere procuratorem ad tranſigendum.c.per tuas literas.nu.1.de arbitris. 78

Plures ſimul ad proſequendum inquiſitionem admittuntur, c.olim 1.& V.nu.4.de accuſ. 204

Pœna æterna vnus pro alio nunquam punitur, c.grauem, ſub nu.3.de ſen.excom. 231

Pœna pecuniaria non eſt vindicta, c.presbyteri, nu.2. de pœnis. 223

Pœna an poſſit poſt latam ſententiam remitti, c. niſi ſpecialis, nu.1.de offi.lega. 62

Pœnam quam incurrat hodie, qui ſolus petit, c. conſilium, nu. 1.de plus petitionibus. 91

Pœna compromiſſa non habet locum in ordinariis vel delegatis, c.innotuit, nu.4.de arbitris. 79

Pœna nonquam imponitur aliis, cũ agitur condictionis ex l feudorum, niſi amiſſionis feudi, c.cæterum, nu.6. de iudi. 80

Pœna pecuniaria non eſt exigenda, c.licet iuſta, nume.1.de pœnis. 223

Pœnam à iure inflictam quis poſſit commutare, c.licet iuſta, nu.1.de pœnis. eod.

Pœnarum quot ſint genera ſecundum Leges & Canones, & contra quos procedatur ad prædictas pœnas, in nu.7.8.9.11.c.qualiter & quando, nu.6. de accuſa. 204

Pœna ſi duæ in vno delicto inueniantur, minor eligi debet, ſi vero nulla certa pœna inuenitur, infligi debet quæ magis timetur, c.de cauſis, nu.7.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 52

Pœna an in totum committatur, ſi ſors ſoluatur pro parte, l.ſuam ad eos, nu.1.de pœnis. 224

Pœna nulla certa inuenitur in citatis & contumacibus, ſed tantum in condemnatis & contumacibus, c.de cauſis, ſub nu.7.de offi.& poteſta.iud.del. 52

Pœnitentia temporalis, vel ſpiritualis, ſi ordine iudiciario pro peccato manifeſto imponitur, tenet, c.cum veniſſent, nu.9.de reſti. in integ. 74

Pœnitentia recepta ab eo, qui habebatur pro prælato, cum non eſſet, an valet, c.dudum, nu.3.de elec. & electi poteſta. 35

Poſſe aliquid quot modis quis dicatur, c.ſciſcitatus, de reſcrip.nu.1. 6

Portio an ſemper peti poſſit, vbi non ſunt priuilegia, c.dilectus filius, nu.3.de præb.& digni. 148

Portio an ſit idem quod præbenda, et quid ſit portio, c.dilectus filius, nu.6.de præb.& digni. eod.

Portio parochialis, & portio Epiſcopalis quæ ſit, capitulo ius parochiale, nu.1. de parochiis & alien. parochiam. 169

Poſſeſſio non debet alicui auferre poſſeſſionem ſuam, c.ſignificauit, numero 3. de cenſi.exactio.& procura. 183

Poſſeſſionem occupare non licet alicui, quam alius tenet, c.cum noſtris, nu.4.de conceſ.præben. 153

Poſſeſſor quilibet in poſſeſſione ſua tueri debet, c.de multa, nu.4.de præb.& digni. 149

Poſſeſſionem ſeruitutis non acquirit aliquis, ſi dolo malo incipit poſſidere vel tenere, c.de ſeruorum, nu.3.de ſeruis non ordi.& eorum manu. 47

Poſſeſſio decimæ an quæratur intrando poſſeſſionem fundi decimalis, cap.in literis, nu.12. de reſtitu. ſpolia. 95

Poſſeſſio quando dicatur plus habere facti, quàm iuris, & econtra, c.cum noſtris, ſub nume.3.de conceſ.præben. 153

Poſſeſſor ſine cauſa cognitione ſpoliari non poteſt, capitulo querelam, nume.6.de elect.& electi poteſtate. 25

Poſſeſſionem habens alicuius dignitatis, non poteſt, nec debet alius in eius locũ inſtitui, niſi prior à loco illo vel de facto, vel de iure per ſententiam remoueatur, c.quia, ſub nu.2.de conceſ.præb. 153

Poſſeſſio non amittitur ab eo, qui non habet animum amittendi, c.ſicut, nume.2. de cohabi. clericorum & mulierum. 143

Poſſeſſio an detur per inueſtituram, c.propoſuit, nume.7.de conceſ.præben. 153

Poſſeſſio data poſt appellationem, antequam ſuperior incipiat cognoſcere, defendendus eſt in poſſeſſione, ſed poſtquam incępit, non debet iudex inferior ſe intromittere, c.conſtitutis, ſub nume.5.de appellationibus. 134

Poſſeſſio abſque apprehenſione rei transfertur, idq; fit auctoritate iuris conſuetudinarii. Itẽ per ſcotationem, c.ex literis, de conſuetu.nu.1. 15

Poſſeſſio eligẽdi quomodo quæratur, c.cum veniſſent, nu.4. de reſti.in integ. 74

Poſſeſſio eligendi non ſemper amittitur, licet alius eligat, niſi de poſſeſſione expellatur eligens, c.cum veniſſent, nu.2.de reſti.in integ. eod.

Poſſeſſio ſine animo & corporali expulſione nõ amittitur, ſaltẽ vt hic, c.cum veniſſent, ſub nu. 2. de reſtitu.in integ. eod.

Poſſeſſio rei quaſi non cadit in iure, niſi ratione exercitii, capitulo ſuſceptis, nu.2.de cau.poſſeſ.& proprieta. 91

Poſſeſſio prandendi & hoſpitandi non præſumitur quæſita, licet mille vicibus aliquis hoſpitaretur, quia talia communiter conſueuerunt fieri ex gratia potius, quàm ex debito, c.cum Eccleſia, nu.5.de cau. poſ.& proprieta. 92

Poſſeſſor violentus quicquid facit, reuocari poteſt, capitulo cum veniſſent, ſub nume. 2. de reſtitutione in integrum. 74

Poſſeſſor malæ fidei is dicitur, qui emit poſt appellationem, c.dilecti filii, ſub nume.2. de maioritate & obedien. 67

Poſſeſſorium & petitorium ſimul intentari, an & quando poſſit, c.ſuſceptis, ſub nu.2. de cau.poſ.& proprieta. 91

Poſſeſſio nemini eſt auferenda ſine cauſa cognitione, capitulo inter quatuor, numero ſecundo, de maio. & obedien. 66

Poſſeſſor etiam ſine ſecundo decreto fit verus, c.paſtoralis, nu.2.de offi.ordi. 64

Poſſeſſio quomodo probetur, c.cum Eccleſia, ſub nume.4.de cau.poſ.& proprieta. 91

Poſſeſſionem quamuis aliquem corporalem habeat cuiuſpiam rei, quandiu tamen poſſidens non expellitur de poſſeſſione, non habet interdictum vti poſſidetis, capitulo veniens, numero tertio, de præſcriptionibus. 125

Poſſidenti actio qualis competat, intentio an valeat, ſi actio eſt inepta. capit.examinata. ſub nume.1. de indic. 81

Poſſidere bona fide quis dicatur. c.contingit.ſub nume.1.de dolo & contuma. 99

Poſſeſſio matrimonialis & canonicatus, quando acquiratur.& nu.6.capit.ex parte.ſub nu. 5. de reſtitu ſpoliat. 97

Poſſeſſio an detur ſub conditione. c. olim cauſam.nume.5.de reſtit.ſpoliat. eo.

Poſſideri beneficium abſque bona fide non poteſt. c. contingit.nu.1.de dolo & contu. 99

Poſſeſſio ſi datur cum pacto, quod concedetur, quod ibi ſiat eccleſia, non dicitur committi ſimonia. c. olim cauſam.nu. 5.de reſtit.ſpoli. 97

Poſſeſſio eligendi non videtur quæri poſſe, niſi eligat. c.in literis.nu.9.de reſtit.ſpoli. 95

Poſſeſſio generalis iuriſdictionis alicuius ciuitatis, qualiter acquiratur. cap.dilectus. nume.3. de capel.monach. 180

Poſſeſſio iuris Epiſcopalis, vel Archidiaconatus qualiter acquiratur, & etiam qualiter canonicalis & præbendalis, habes in nume.8. & qualiter perdatur.in nume.11.& 12.capitu.in literis. nu.7.de reſtit.ſpoliat. 94.& ſeq.

Poſſeſſio legitime facta magis extendi debet, quam ſpoliatio iniuſte facta.c.in literis.nu.7.de reſtit a. ſpoliat. 94

Poſſeſſio iurium incorporalium, fere eodem modo, ſicut corporalium acquiritur. c.in literis.nume.9. de reſtit.ſpol. 95

Poſſeſſio iuris Epiſcopalis vel alterius dignitatis, an acquiratur per inſtallationem. c.in literis. ſub nume.7.de reſtit.ſpoliat. 94

Poſſeſſio per alium detenta amittitur, quam cito ab alio occupatur etiam ignorante eo, qui per alium poſſidet. capitu.cum ſuper. nume.9. de ſententia & re iudic. 128

Poſſeſſio an amittatur ignorante domino.c.olim cauſam ſub nu. 5.de reſtit.ſpoliat. 97

Poſſeſſio iuris decimalis & corporalis, quomodo acquiratur.capitu.in literis.nume.14.de reſtitutio. ſpoliato. 95

Poſſeſſoris violenti ſubditi an reſpondere debeant de iuribus pertinentibus ad dignitatem quam violenter poſſidet.capitu.in literis.nume.3.de reſtitut. ſpoliato. 94

Poſſeſſio alicuius iuris per factum Abbatis ſine ſciētia conuentus, non amittitur. c. cum dilectus. ſub nume. 2. de religioſis domibus vt Epiſcopo ſint ſubiecta. 179

Poſſeſſionem ſi quis habet violentam, tamen eliget, & non quidem iure eligendi habet poteſtatem. c. in literis.nu 2.de reſtit.ſpolia. 94

Poſſeſſor malæ fidei non facit fructus ſuos, ſed veri domini ſunt fructus. capitu.conſultationibus.nume.3.de iure patro. 182

Poſſeſſionis oblatio pertinet ad iudicem, eſtque de proceſſu iudicij.cap.dudum.nume.6.de electio.& electi poteſtate. 35

Poſtulatio vel electio perſonæ propter vitium vbi eſt caſſata, non eſt amplius aſſumendus ad eandem. c. gratum. nu.2 de poſtulat.prælat. 17

Poteſtas ad quem pertinet collatio, ſine alia priuatione, & alio poſſidente, conferre poteſt beneficium ſic ab alio poſſeſſum.c.de multa. nume.3. de præbendis & dignitatibus. 149

Poteſtas cui conceditur, licet alieni prouidendi poſſit reſeruare præbendam ſuæ collationi, non poteſt tamen reſeruare, niſi in vna eccleſia.c.cum dilectus. nu.3.de iurepatro. 182

Poteſtate eligendi priuati ſunt, qui ſcienter indignum elegerint.capit.gratum. nume.2.de poſtulatio.prælat. 17

Poteſtatis intereſt quandoque prohibere actorem, & reum litigare capitu.humilis doctrina.nu.3. de maio & obed. 68

Poſtulatio facta, ab ea diſcedere non licet. c.in cauſis. nu.3.de electio.& electi poteſta. 27

Poteſtas eligendi quo caſu ad ſuperiorem deuoluatur.capitu.cum noſtris.nume.1.de conceſſio.præben. 153

Poſtulatio non eſt confirmanda, cum nihil iuris conferri poſſit.c.gratum.nu.4.de poſtu.prælat. 17

Poſtulatio in concordia non in diſſenſione fieri debet. capitu.bonæ memoriæ.nume.10.de electio.& electi poteſta. 24

Poſtulatum duas habere partes ſufficit. c.ſcriptum eſt.nu.5.de electio.& electi poteſta. 31

Poſtulatio ſtatim quod eſt facta debet publicari capitulo.capitu.in cauſis.nume.1.de electio. & electi poteſta. 27

Poſtulare cum tenetur quis a pluribus, non eſt vis, a quo primo poſtulet.c.in cauſis.nu.2.de electio.& electi poteſta. eo.

Poteſtates ſeculares ſunt cogendæ cenſuris eccleſiaſticis iuſtitiam miniſtrare.c.cum ſit generale. nume.1.de foro compet. 82

Potentiores ſi a quopiam ad terrorem aduerſarij adducantur, quam ſit aduerſarij patrocinium, is perdet cauſam. Et quis hic vocatur potentior. cap.ex parte Sabi. nume.5. de alien. iudi.mutandi cauſa facta. 77

Poteſtatem quis habeat faciendi tabelliones. c.cū P. nu.1.de fide inſtru. 115

Præbenda non cogitur quis reſidere in eccleſia annexa.c.extirpandæ.nu.1.de præben.& dignit. 150

Præbendas quando duas quis poſſit habere.c.literas. ſub nu.2.de conceſ.præben. 154

Præbendam ſibi debitam negligens nihilominus poteſt aliam petere. capitu.cum ſuper.nu.1.de conceſ.præben. eo.

Præbenda quo caſu communicari non debeant.capit. cum M.ferrarienſ.de conſtitu.nu.7. 3

Præbendam petendi cum multi concurrunt ad eandem, quomodo procedet is, qui eam poſſidet.c.quia cunctis.nu.1.de conceſ.præben. 159

Præbendas vnus plures habere ſine peccato, an liceat. vide in nu. 2. 3.& 4.c.cum iam dudum.nu.1.de præben.& dignit. 147

Prælatus debet eſſe diſcretus in diſpenſando, vt ſcandalum & prauitatem pœnitentiæ, & multa alia, quæ Deus & diſcretio prælati ſibi adminiſtrauerit, attendat. capitu.ex tenore.nume.3. de temp. ordin. 42

Prælati ignorantia nihil facit, quo minus priuilegium Papæ tueatur priuilegiatum.c.quia cunctis. ſub nu.1.de conceſ.præben. 159

Prælato quo caſu liceat de vna eccleſia ad aliam trāſire.c.admonet.nu.1.de renun. 40

Prælati an plures eſſe poſſint in vna eccleſia. ca. cum non.nu.2.de præben.& dignit. 147

Prælato non licet renunciare gratis vtilem exceptionem eccleſiæ competentem. cap.grauis illa. nu.2. de depoſit. 160

Prælatus ſe in murum opponere debet contra quærentes poſſeſſionem vel libertates eccleſiæ. c.niſi cum.nu.5.de renun. 41

Prælatus ſemper poteſt agere de iniuria facta ſuo clerico.c.presbyteri.nu.1.de pœnis. 213

Prælatus vel clericus non reſidens in eccleſia, priuandus eſt, ſi ſolum admonitus ſit, & non redeat, niſi iuſto impedimento impeditus fuit.c.ex parte.nume.1.de cleri.non reſiden. 145

Prælatus agendo nomine eccleſiæ, non obſtat ſibi exceptio de ſpoliatione, quod nomine ſuo tantum fecit, & non nomine eccleſiæ.c.cum dilectus. nu. 4. de ordi.cognit. 90

Prælati ordinatio cum nimis differtur, datur curator bonis, quid autem ſi ſit abſens prælatus. in nu. 6. capitu.nouit.nume.5. ne ſede vacante aliquid innouetur. 157

Prælatus eccleſiaſticus an teneatur exequi ſententiam ſecularis. Et quid e conuerſo. c.pernicioſam. nu.1.de offi.ordi. 62

Prælati eccleſiarum & animarum rectores fidei articulos explicite ſcire debent, deque eis omni poſcenti rationem reddere. capitu. firmiter. de ſum. Trinit.nu.2. 1

Prælati vel rectores qui dicuntur habere ordinariam iuriſdictionem. capitu.cum ab eccleſiarum. nu.1. de offi.ordi. 63

Prælatus tenetur actos admittere, ſi ſibi præſententur, ſecus autem ſi ignoti.c.in Lateranen.nume.6. de præben.& dignit. 150

Prælatus nomine eccleſiæ poteſt intentare actiones. capit.cum ſuper. ſub nume.3. de cauſa poſſeſſ. & propriet. 92

Papa vbi eſt, ibi Apoſtolorum limina eſſe intelliguntur.c.ego N.Epiſcopus.nu.1.de iureiur. 117

Prælatus a Papa confirmatus an poſſit accuſari, quod ſimoniam cum aliquo familiari Papæ commiſit. c. de cætero.nu.3.de ſent.& re iudi. 125

Prælatus quo caſu poſſit ad inquiſitionem procedere contra aliquem.capit.cum dilect.nu.2.de purgat. canoni. 222

Prælatura mortuo prælato ad quem pertineat.cap.ex parte.nu.3.de arbit. 79

Prælatus qui habet iuriſdictionem temporalem, an poſſit arma capere contra ſubditos inobedientes.c. olim cauſam. de reſtit.ſpoliat. 97

Prælati excommunicati an & quando ratione ſui officij aliquid ſpirituale facere poſſint. c. veritatis. nu.2.de dolo & contu. 99

Prælatus an teneatur de lata & leuiſſima culpa.c.ea quæ.de offi.archid. 50

Prælati an poſſint excommunicare. c.Archidiaconis. nu.1.de offi.archid. eo.

Prælati inferiores Epiſcopis an poſſint concedere indulgentias.capitu.quod autem.nu.8.de pœnitent. & remiſ. 224

Prælatus quicquid emit, præſumitur nomine eccleſiæ emptum.c.cum in officijs.nume.6.de teſtamen.& vltim.volunt. 165

Prælatus licet nequeat in tēporalibus paſtorale exercere officium, non debet cedere, quia poteſt coadiutorem adhibere, ſecus in ſpiritualibus. c.niſi cum. nu.3.de renun. 40

Prælatus quibus caſibus poſſit ob plebis & ſubditorum perſecutionem cedere.c.niſi cum. nu.4.de renunciat. eo.

Prælatus quamuis ſit excommunicatus, non tamen debet a prælaturæ adminiſtratione ceſſare. capi.extag.nu.6.de cleri.non reſiden. 145

Prælati hæres, quando poſſit bona eius occupare propria authoritate.c.cum in officijs.nu.6.de teſtam. & vltim.volunt. 165

Præſcriptio an interrumpatur per malam conſcientiam, ſi poſtea eam depoſuit.c.quoniam omne.nume.1.de præſcri. 125

Præſcriptio non habet locum tempore hoſtilitatis. c. ex tranſmiſſa.nu.1.de præſcrip. 123

Præſcriptio non interrumpitur per exceptionem propoſitam. capitu. cum dilectus. nume.10.de ordi. cognitio. 90

Præſcriptio centum annorum currit contra matheſelonem.capitu. ad audientiam.ſub nume.2.de præſcriptio. 123

Præſcriptio an abſenti cauſa Reipub. currat. cap.ex tranſmiſſa.ſub nu.2.de præſcrip. eo.

Præſcriptio in aliquibus caſibus hic notatis, non currit.c.ex tranſmiſſa.nu.7.de præſcrip. ibi.

Præſcribere & quærere contra Romanam eccleſiam quomodo poſſit.c.bonæ memoriæ.nu.2.de poſtula. prælat. 17

Præſcriptio non currit contra pupillum. cap.auditis. nu.1.de reſtit.in integrum. 75

Præſcriptio an currat contra excommunicatum, & an excommunicato currat tempus & terminus, ſi non produxit teſtes. c.prudentiam. ſub nu.12. de offi.& poteſta.iudi.deleg. 55

Præſcriptio an præferatur, & ſit fauorabilior interruptione.c.auditis.nu.4.de præſcrip. 124

Præſcriptio 30.anno.an requirat titulum, & bonam fidem.capitu.quia plerique.ſub num.3.de immunita.eccle. 189

Præſentationes ab Abbate factæ, præſumuntur fieri de conſenſu conuentus. c.cognoſcitur. nu.1.de his quæ fiunt a præla.ſine conſenſu capit. 157

Præſentati ab exemptis vel ab epiſcopis, non debent examinari ab ordinatore. cap. cum ſecundum. ſub nu. 3.de præben.& dignit. 147

Præſentato & poſtulato aliquo an poſſint recedere præſentantes. capitu. bonæ memoriæ. nume.9. de poſtulat.prælat. 18

Præſentes duo tertio abſente, & ſi nullo modo excuſante,

[...]ntrum poſſint procedere.c.prudentiam.nu.1.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 54

Pręſentes irrequiſitis abſentibus nunquid poſſint facere bonam & honeſtam conſtitutionem. cap.cum omnes.de conſtit.nu.2. 2

Præſentibus, licet aliqui ſint abſentes, an liceat procedere ad electionem.c.conſuluit.nu.4.de offic.& poteſta.iudi.deleg. 55

Præſentia excommunicati in ferenda ſententia abſolutionis requiritur.c.cum deſideret.nume.1.de ſent.excom. 226

Præſumptio iuris quæ dicatur. capi.quia veriſimile.no.2.de præſump. 116

Præſumendum eſt pro ſententia iudicis.ca. ad reprimendam malitiam.nu.3.de offi.ordi. 64

Præſumitur aliquis contra facientes. cap. vt noſtram.nume.1.vt eccleſ.benef.ſine aliqua dimi.confer. 158

Præſumitur non pro iudicis proceſſu in præiudicium alterius, niſi quatenus conſiterit legitimis documentis.c.bona memoriæ.nu.7.de electio.& electi poteſtate. 24

Procedeatio quando per ſequentia determinentur. c.conſam quo inter.de reſcrip.nu.5. 7

Præceptores compartantur eiuſtonibus. c.cum deputati.nu.1.de iudicus. 81

Præceptor ſi bona fide contraxit, inſolidum tenetur. c.cum deputati.nu.3.de iudic. ibid.

Præceptum non eſt, quod magis iſti vel illi pſalmi dicantur, dummodo ſepties in die oretur. c. voluntes.nume.2.de celebratio.miſſa.& ſacrament. eucharist. 186

Prædicatores male faciunt, qui docent & prædicant non dari debere decimas clericis. cap.ſignificauit.nu.3.de paro.hus & alien.parochian. 169

Prædium conditionale quid ſit. c.nulli.nu.1.de reb. eccle.alien.vel non. 159

Præferuntur ij qui ſunt in maioribus ord.nibus, alijs in portionibus: & quando in maioribus ordinibus conſtitutis non gaudeant beneficio huius decre.habes in nume.2.capi.ſtatuimus.nu.1.de maior.& obedien. 67

Præiudicium non fit Epiſcopo per vnionem, in cuius territorio eccleſia ſita eſt. capitu. quia monaſterium. nume.1.de religioſis domibus, vt Epiſcopo ſint ſobiectæ. 179

Præiudicium vbi nullum fit ei qui dicitur excommunicatus ex viſitatione, tamen eſt vitare eum. c.ſolet o nonnullis.nu.9.de ſent.excom. 232

Præiudicium non debet fieri minori conditioni propter minorem cauſam.c.Romana. nu.4.de appellationibus. 141

Præiudicium an & quando fiat toti cauſæ, ſi olim articulus reprobatur, vel aliàs probari non poteſt.c.ſuper eo.nu.1.de appel. 132

Præſumitur contra appellantem extra iudicium, niſi proſequatur. capito.dilecti filij. nume.3.de maio.& obedien. 67

Præſumptio eſt pro eccleſia, vnde onus probandi incumbit ei, qui dicit clericum aliquid ante clericatum habuiſſe.c.cum in officijs.ſub nu.4.de teſtam.& vltim.volunt. 164

Præuidenda non ſolum quæ pro ſe, ſed etiam quæ contra ſe faciunt.c.inſinuante.nu.1.de offic.& poteſtate iudi.deleg. 56

Primus recipiendus eſt in canonicum, non ſecundus, quando ſcribitur pro pluribus. c. capitulum ſanctum.de reſcrip.nu.5. 11

Princeps quando dicatur ius vniuerſitatis concedere.c.cum ab eccleſia.nu.2.de offi.ordi. 63

Princeps committere poteſt prælatis criminales cauſas, vbi pœna ſanguinis non ſequitur. c.in Archiepiſcopatu.nu.1.de capto.incendiarijs, & violat. eccle. 212

Principale quando comprehendat acceſſorium. c.grauis.nu.1.de reſtit.ſpoliat. 95

Principis non autem delegati intereſt indicere bellum.c.ſignificaſti.nume.3.de offi. & poteſta.iudi.delega. 52

Prioratus neceſſario eſt, quando ex interuallo facienda eſt electio.c.quia propter. num.7.de electio.& electi poteſtate. 33

Prioratus ſine authoritate Epiſcopi locum religioſum facere non poteſt.capit.ad hæc. nu.1.de religioſ.domib.vt Epiſcopo ſint ſubiecta. 179

Priuilegium non ſubito, ſed cum deliberatione concedi debet.c.ad audientiam. nu.1.de eccle. ædific. vel reparan. 188

Priuilegium de nouo lib. extenditur tamen ad futura.c.quid per nouale.nu.2.de verb.ſig. 233

Priuilegium eccleſiis ſuper decimas conceſſum, an & quando large ſit interpretandum. c.tuo.nu.1.de decimis. 171

Priuilegio & foro ordinario per contractum poteſt quis renunciare.capit.dilecti filij.ſub nu.3.de foro competen. 83

Priuilegia recipiunt in dubijs intellectum ſecundum intentionem concedentis. Et quandoque fit interpretatio ſecundum proprium verborum ſignificationem.in nume.2.c.cap.1.olim.nume.1.de verbo. ſignific. 233

Priuilegio generali, an per ſpecialem commiſſionem derogetur.c.cum ordinem.de reſcrip. 4

Priuilegium ſecundo impetratum, quando & quo caſu tollat primum. capi.ſicut Romana.de reſcrip. nume.3. eo.

Priuilegia ambitioſa reſtringi debent. c.ex inſtrum.nu.2.de cenſibus & ſpolijs. 39

Priuilegium exemptionis quomodo ſit intelligendum. capit.dudum.ſub nume.2.de priuileg.& exceſ. priuileg. 221

Priuilegium extenditur ad caſus ſpecialiter in literis expreſſos. capitu. dilecti filij. nume.4. de foro competen. 83

Priuilegium in quo plus conceditur, non valet, ſi mentionem non faciat alterius priuilegij, in quo minus conceditur. Et quæ ſit ratio. capitu. veniens. nu.4.de præſcript. 125

Priuilegium an idem ſupponat, quod confirmationes. c.cum inter.nu.2.de ſent.& re iudi. 116

Priuilegiati quando non gaudeant priuilegio.c.quod non.nu.3.de priuil.& exceſ.priuil. 221

Priuilegium aliquod offerens perditum, quod tenetur probare.in nu.2.& 5.c.cum olim. nume.1.de exceſ priuile. 220

Priuilegia alijs præiudicialia ſtricte ſunt interpretanda capitu.dudum.nume.2.de priuil.& exceſ. priuileg. 221

Priuilegium originale an propter raſuram ſuſpectum reddatur capito.ex literis. nume.1.de fide inſtrumentorum. 113

Priuilegij publicationem quis facere teneatur. capit. Albericus.nume. 6.de teſtibus & atteſtationibus. 109

Priuilegio quando dignoſci poſſit quod quis renunciet priuilegio ſuo, c.cum olim num.6. de priuileg.& exceſ.priuileg. 220

Priuilegiato an liceat celebrare in loco interdicto alta voce & ianuis apertis.c.vt priuilegio. num. 3. de priuil.& exceſ.priuil. 221

Priuilegium quando liceat innouari. c.ex parte. nume.3.de priuil.& exceſ.priuil. 219

Priuilegium lite pendente impetratum, an & quando valeat.& nu.1.c.dilectus filius.ſub num.1.vt lite pendente nihil innouetur. 101

Priuilegium non poteſt quis pendente lite impetrare.capito.dilectus filius. nume.1.vt lite pendente nihil innouetur. eo.

Priuilegium contrarium impetrans videtur renunciare iuri quæſito per primum priuilegium ſeu per præſcriptionem.capitu.veniens. nume.5.de præſcriptionibus. 125

Priuilegio conceſſo antequam quis vtatur, poteſt illi renunciare.capitu.ex conqueſt. nume.3.de reſtit. ſpoliato. 95

Probationes an coram omnibus induci oporteat, & probari.cap.cum ſuper.nu.4.de offi. & poteſtate iudi.delega. 55

Probet ſi quis ſe multo tempore in eccleſia, vel cum vxore ſtetiſſe, an per hoc debeat in cauſa obtinere. c.illud quoque.nu.3.de præſumpt. 116

Probatio ſuper proprietate cui competat.c.paſtoralis.ſub nu.1.de cauſa poſſeſ.& propriet. 92

Probationes debet præcedere in ſuſtipiendo ordinem.c.ad noſtram.nu.4.de regul.& tranſeun.ad relig. 172

Probandi contrarium contra ſuam confeſſionem quis admittitur.c.cum olim. nume.6.de cenſi.exactio.& procur. 184

Probatio in octauo die an fieri poſſit.c.pio.ſub no.1. de exceptio. 122

Probare ſi quis vult, quod non eſt veriſimile, an debeat admitti. capitu.quia veriſimile.nume.1.de præſumptio. 116

Probatio mulieris volentis per aſpectum corporis probare ſe virginem, an admittatur. c.accepiſti.nu.3 de frigid.& malefi. 196

Probationes ſemel productæ, & poſtea caſu amiſſæ, an talis amiſſio ſit probanda.ca.prudentiam.ſub num.12.de offi.& poteſta.iud.deleg. 55

Probatio manifeſta offenſæ contra petentem abſolutionem ad cautelam, non habet locum, niſi cum petit abſolutionem ab excommunicatione lata poſt appellationem.cap.ſolet & nonnullis. nume.10.de ſent.excom. 232

Probationes rei ſuper cauſis coloratis ab eo propoſitis, audiendæ ſunt.cap ſuper hoc.num.6.de renuntiat. 40

Probatio incumbit actori in petitione confirmationis alienius cauſa.ca.ſi quis.nu 4.de confir. vtili. vel inutili. 142

Probare neceſſe eſt tempora deiectionis, ſe poſſidere. c.cum ad ſedem.nu.7.de reſtit.ſpoliat. 97

Probationes & acta inter eaſdem perſonas præiudicant, etiam in alio iudicio, ſi ad idem agatur. cap. Abbate.nu.2.de ſent.& re iud. 130

Probationes requiruntur exactiſſimæ in actione criminali.c.per tuas literas.nu.3. de ſimonia. 206

Probatio ſuperflua admitti non debet. c.dilecti filij. nu.2.de exceptio. 121

Proceſſus habitus abſente altera parte non valet. c. diſpendio litium.de reſcrip.nu.2. 14

Proceſſus non valet, ſi iudex determinat non obſtante exceptione excommunicationis procedendum. capitu.ſolet & nonnullis. nume.13. de ſententia excommunicationis. 232

Proceſſus eſt ſeruandus contra infamatos. cap.ſi quis presbyter.nu.1.de purg.cano. 222

Proceſſus factus à iudice, qui non ſeruauit ordinem à Papa præfixum, nihil valet.c.cum dilecta. de reſcriptis.nume.5. 9

Proceſſus iudicis, in quem per errorem vel facti vel iuris conſenſum eſt, an teneat.c.prudentiam.nu.10. de offi.& poteſto.iudi.deleg. 55

Proceſſus an valeat, ſi interdum cognoſcitur de cauſa iuriſdictionis, aliter procedatur. c. cum ſuper.ſub nu.1.de offi & poteſta iudi.deleg. eo.

Proceſſus habitus per literas tacentes de excommunicatione, antequam excipiatur de excommunicatione, an valeat. c.dilect.fil.Abbas.de reſcript. nume.4. 10

Procedi quo caſu & per quem poſſit ad ſecundam electionem, etiam prima non caſſata, & quando non teneat elect.niſi prius caſſetur prima. in nume.3. capitu. inter dilectos filios. nu. 2.de exceſſ. prælato. 216

Procedendum an eodem modo ſit in termino dato ab homine, quod in dato à iure. c.ex ratione. nu.2.de appellat. 131

Proceditur in notorio iuris & facti communi, ſine oſcupatione & teſte, nec poteſt appellari, ſecus eſt in notorio facti, actu tranſeuntis & interpellati. capitu. tua nos.nume.3.de cohabitatio.cleric. & mulier. 144

Procedendum quomodo ſit, cum ſine ſigna indicij pro edi mandatur. c.olim 1.& 2.no.3.de acc. 204

Procedi poteſt ad examinationem & condemnationem contra legitime citatum, & non comparentem.cap.cum ſe.vndum.ſub nu.3.de præbendis & dignitatibus. 147

Proceditur ſuper iniuſto facto notorio ſine ſolennitate iuris.capit.bonæ memoriæ. nume.6.de electio. & electi poteſta. 24

Proceditur in cauſa feudali in contumacia aduerſariorum.capit.cum olim nume.5.de cauſa poſſeſ & propriet. 93

Proceditur ad inquiſitionem propter ſolam infamiam

de dilapidatione etiam ſi non ſit ſuſpenſus. c. licet Heli.nu.5.de ſimonia. 206

Procurator occultans mandatum a principio, condemnatur dominus: ſecus ſi incipit agere, & factus eſt dominus litis, capitu. ſæpe contingit. nume.1.de appellat. 134

Procuratoribus duobus conſtitutis, ſi vnus moritur, an poſſit ſuperſtes agere, & quid ſi duo in aliqua cauſa conſtituti ad defendendum vnus confitetur, alter negat, habes in nume.3.c.in noſtra.nume.2. de procurat. 70

Procuratores ſi quis duas eodem tempore conſtituit, & in ſolidum occupantis melior eſt conditio in eo, quod percepit. c.in noſtra. nu.1.de procurat. eo.

Procurator ab vniuerſitate conſtitutus, dicitur ſindicus.c.cum cauſam.nu.2 de iuro.calum. 88

Procurator non poſſit iuramentum ſine mandato deferre. c.cum in iuuentute. nume. 1. de purgatione canonica. 222

Procurator an & quando poſſit in animam ſui principalis iurare.capit.cum in cauſa.nume.1.de iuramen.calum. 88

Procurator an quis poſſit conſtitui per ſigillum, quod citat ionibus tantum eſt deputatum. c.ſignificauit.nu.1.de appel. 153

Procurator accipiendo mutuum an & quando obligat dominum, & quid iuris de fideiuſſore. & nu.3. c quod quibuſdam.nu.3 de fideiuſſ. 162

Procuratoris factum vel dolus non debet obeſſe domino.c.cum Vintonienſis. nu.3.de electio.& electi poteſtate. 25

Procurator an poſſit petere reſtitutionem in integrũ. Et quid ſit dicendum in ſindico & actore, & conſanguineis. capitu ſuſcitata.nume.1.de reſtitut. in integrum. 76

Procurator an teneatur appellare, & an & quando poſſit iuriſdictionem prorogare.cap.cum olim Abbas.nu.2.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 59

Procurator ad litem conteſtandam & ad conſtituendum alium procuratorem ſuper alijs, quæ in eadem cauſa facienda erant, an poſſit ipſam cauſam agere. & an vltra litis conteſtationem procedere poſſit.c.petitio.nu.3.de procurat. 71

Procuratio facta ab excommunicatis elidi poteſt per exceptionem huiuſmodi excommunicationis. & de hoc in nume.2.cap.conſuluit.nume.1.de procuratoribus. 72

Procurator an repellatur, cum repellitur inſtituens. c.conſuluit.nu.4. de procur. eo.

Procurator an poſſit petere dilationem ad dominum conſulendum. cap. dilectus filius.nume.1.de procuratorib. eo.

Procurator an poſſit negotium reaſſumere.c. petitio.ſub nu.3.de procurat. ibid.

Procurator an teneatur appellationem ab interlocutoria vel grauamine interpoſitam proſequi. c. non iniuſte. nu.1.de procur. eo.

Procurator conſtitutus ab vno prælato pro eccleſia ſua, an & quando poſſit agere poſt mortem conſtituentis. capitu.dilecti filij. ſub nume. 1. de ſuro competen. 83

Procurator ſi ſit conſtitutus ante receptionem libelli, quid iuris. capit.conſtitutus.nume.1.de procuratoribus. 72

Procurator in iudicijs conſtitui debet ante litis conteſtat.cap.conſtitutus. nu.1.de procurat. ibi.

Procurator cum promittit ſatiſdare admitti debet, neque eſt condemnandus.cap.conſtitutus.nu.3.de procurat. ibid.

Procurator a multis conſtitutus nomine omnium dicitur proſequi.capitu.olim I.& V.nume.5.de accuſatio. 204

Procuratores eccleſiaſticarum perſonarum de calumnia etiam ſine ſpeciali mandato iurant. ibidem. nume.4.

Procurator an poſſit iurare de veritate dicenda remiſſiue.capit.præſentium.nume.10.de teſtibus et atteſtationib. 106

Procurator an & quando poſſit eſſe teſtis.c.Romanum.c.1.de teſtib.& atteſtat. 107

Procurator an & quando poſſit eſſe teſtis. c. inſuper. nu. 1. de teſtib & atteſtat. 105

Procurator habens generalem adminiſtrationem omnium bonorum domini, an poſſit obligare dominum.capit.quod quibuſdam.nume.2.de fideiuſſoribus. 162

Procurator eccleſiæ & præbendarius ſi concurrant, præfertur præbendarius in agendo. cap.ex literis. nume.2.de probat. 102

Procurator poteſt conſtitui quilibet regularis. c.cum I.& A. ſub nu.2.de ſen.& re iudi. 129

Procurator quo caſu poſſit in diuerſos conſentire. capitu.quia propter.nume.15.de electio.& electi poteſtate. 33

Procurator an poſſit de crimine contra electum excipere.c.ſuper his.nume.12.de accuſat.inquiſi.& denunciat. 202

Productio quarta an fieri debet, vbi quis teſtificata viderit, & inſpexerit.cap.vltra tertiam. nu.1.de teſtib.& atteſtat. 111

Producens inſtrumentum de falſo contra illud dicere non poteſt. capitu.cum venerabilis.nume.4.de except. 121

Productio quarta qualiter ſit petenda, etiã ſi index poſſit eam denegare.nume.2. cap.ſignificauerunt. nu.1.de teſtib.& atteſtat. 108

Profeſſio quãdo dirimat matrimonium. c.porrectum. nu. 1.ne regula.& tranſeun.ad relig. 173

Profeſſio ſine Abbate non valet, & quando ſit firma. nume.5.capitu.porrectum.nume.4.de regula.& tranſeun ad relig. ibid.

Profiteri quando quis dicitur vel præſumitur. cap.ſi quis.ſub nu.2.de regu.& tranſeun.ad relig. 172

Profeſſus ſemel legitime amplius contrahere non poteſt. capitu.meminimus. nu.1.qui clerici vel vouentes, &c. 194

Profeſſio ſuper altare facta, quando prodeſt & præiudicat. capit.conſuluit. nume.1.qui clerici vel vouentes, &c. ibid.

Prohibetur quandoque aliquid, non quod ipſum ſit malum, ſed quia inde poteſt ſequi malum. cap.etſi Chriſtus.nu.4.de iureiur. 119

Prohibito aliquo, prohibetur omne id, per quod venitur ad id.cap.præterea.nume.1.de offi.& poteſtate iudi.deleg. 52

Prohibitum quod non eſt, intelligitur conceſſum. c. cũ te.nu.2.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 53

Promiſſio de vacatura an & quando teneat. c. accedens.nu.1.de conceſ.præben. 155

Promiſſio facta a legato de vacatura an teneat. cap. cum dilectus.nu.1.de iure patro. 182

Propoſitum & iudicatum poſtquam fuit in quæſtione, in qua excipiebatur, an poſſit vlterius de eo crimine accuſari vel inquiri.c.cum dilect.nume.5.de purg.cano. 222

Pronunciari debet ſuper petitione, non ſuper cauſa. cap.cum Vintonienſis.num.5.de electio.& electi poteſtate. 24

Prorogandi nullus in foro pœnitentiali poteſtatẽ & abſoluendi habet, niſi de conſenſu proprij prælati. c.de cauſis.nu.4.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 52

Prorogatio an licita ſit de caſu in caſum. c.Romana. nu.2.de foro compet. 84

Prorogatio an locum habeat in cauſis criminalibus & ſpiritualibus.capitu.de cauſis.nu.3. de offic.& poteſta.iudi.deleg. 52

Prorogatio errore iuris vel facti facta, an & quando valeat.cap.prudentiam.ſub nume.10. de offic.& poteſta.iudi.deleg. 55

Prorogatio an valeat ſine conſenſu tacito vel expreſſo.cap.prudentiam.nume.11.de offi. & poteſtate iudi.deleg. ibi.

Prorogatio de perſonis ad perſonas an fieri poſſit. c. de cauſis.nu.1.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 52

Proteſtationem non approbari ex non contradictione, niſi expreſſè quis conſentiat. c.Cumana.nu.3. de electio.& electi poteſta. 34

Proteſtatio non excuſat a iuramento.c.præſentium. nu.1.de teſtib.& atteſtat. 107

Proteſtatio proprio facto contraria an valeat. c.cum M. ferrarienſis de conſtitu.nu.1. 3

Poſtulari debet, licet ſub aliquo eligibilis diſpenſetur. c.licet in tantum.nu.2.de tranſla.præla. 38

Proteſtationi ſine iuſta cauſa factæ poteſt per contrarium factum renunciari. c.tua nos duxit. nu.1.de ſponſal.& matri. 192

Proteſtatio quando ſit admittenda quod liceat dicere in perſonas teſtium.c.præſentium. nu.3.de teſtibus & atteſtatio. 109

Proteſtatio contra ius, & præter voluntatem aduerſarij, vel iudicis non valet. c. præſentium. nu.3.de teſtibus & atteſtat. ibid.

Proteſtationes an poſſint reuocari. cap. præſentium. nu.3.de teſtib.& atteſtat. ibi.

Proteſtationis modus & forma.c.Cumana. nu.4.de electio.& electi poteſta. 34

Prouinciæ continentes quæ dicantur, habes remiſſiuè.c.vltra tertiam. nume.4. de teſtibus & atteſtationibus. 111

Prouinciam egreſſus non poteſt abſoluere ab excommunicatione, quam tulit in ea exiſtens, & quid ſi exijt non animo deferendi delegationem, an poterit extra prouinciam excommunicare, habes in nu.1.de offi.lega.in c.nouit. 62

Prouincia vnius facta, an poſſint in alia exerceri a legato.c.nouit ille.nu.2.de offi.leg. ibid.

Prouentus nomine quid comprehendatur. c. paſtoralis.nu.5.de donat. 163

Prouiſor poteſt ſibi aſſumere partes iudicis. c.dudum archi.nu.4.de præſum. 116

Prouiſio facta a delegante quando teneat.cap.dudum archi. nu.5.de præſump. ibid.

Proximus excommunicatori poteſt ad cautelam abſoluere, & quando habeat locum hæc abſolutio ad cautelam.in num.2. & quo caſu non ſit neceſſaria. nu.3.& vide etiam in nu.4.& 6. c.ſolet a nonnullis.nu.1.de ſent.excom. 232

Pſalterium legere, & docere Euangelium & etiam prædicare in terra interdicta non eſt prohibitum. c.tanta eſt laus.nu.1.de exceſ.prælat. 217

Pſalmiſtatus an ſit ordo, & ad quem ſpectet hunc conferre.c.cum contingat.nu.1.de ætate & qualitate & ordi.præfic. 45

Pſalmiſta & lector an gaudeant priuilegio clericali. cap.præterea.nu.3.de apoſt.& reite.baptiſ. 218

Publicationes de geſtis & factis, an & quando poſſint fieri, vbi nullum eſt confectum inſtrumentum. c.Albericus.nu.5.de teſtibus & atteſtatio. 109

Puer vſque ad 14. annum poteſt exire monaſterium, & an & quando dicatur profitens. cap.ſi quis.ſub nu.3.de regula.& tranſeun.ad relig. 172

Puer an ſit dignus pœna æterna. c.maiores. nu.2.de baptiſ.& eius effectu. 187

Publicatio præſumitur, niſi contrarium probetur. c.Albericus.nu.2.de teſtib.& atteſtat. 109

Publicatio ſolennis in Eccleſia circa matrimonium quare ſit inſtituta, & in quibus eccleſijs fieri debeat.nu.2.3.4.5.& 6.c.cum inhibitio.num.1.de clandeſti.deſponſat. 193

Purgatio inducitur per veriſimilem ſuſpitionem, et etiã ſi quis non ſit infamatus.c.ſi quis.nume.2.de purgatio.canoni. 222

Purgatio eſt alicui indicenda ſuper ſcandalo, licet quis defecerit in accuſatione.ibid.in c.quotiens.

Purgationis tres ſunt cauſæ. c.inter. nume.2.de purgatio.cano. ibid.

Purgatio ordinaria in quibus conſiſtat.ibid.nu.3.

Publice de fide diſputare non licet, excuſaretur tamẽ quis, ſi ad hæreticorum confuſionem, vel ad veritatem elucidandam diſputaret.capit.damnamus.de ſum.Trinit.nu.1. 1

Puniri in quibus pœnis quis pro alio poſſit. cap. grauem.nu.3.de ſent.excom. 236

Purgatio nunquam reducitur, niſi deficiente probatione.capitu.inter alios. nume.1.de purgatio. canoni. 222

Q.

QVantitas ſi non eſt expreſſa, in optione dantis eſt, quantum velit dare, niſi conſuetudo aliud induceret.cap.decimam.nu.1. de decimis. 170

Quæſtio an ſit res feudalis præcedere debet, vbi agitur rei vendicatione, vel alia actione, per quam ius feudi poteſt in iudicium venire. cap.cæterum. nu.7.de iudic. 80

Quæſtio

Quo feudi coram paribus curiæ agi debet. c.cæterum.nu.1.de iudi. 80

Qui oppoſuerunt ſe, ſed tamen non appellauerunt, an veniat & appellationem proſequi debeant. c.ſtatuimus.nu.4.de electio.& electi poteſta. 37

R

RAptus etiam in propriam ſponſam fit, & raptor cum rapta poteſt contrahere.c.cum cauſa.nu.1.de raptoribus. 212

Ratihabitio in alienationibus rerum eccleſiæ ſufficit.c.cum nos. nu.1.de his quæ fiunt a præla.ſine conſenſu capit. 157

Ratio ſæpe iuuat apprehenſionem ſenſuum corporis, ſunt enim quædam, quæ poſſunt trahi ad iudicium rationis, & ad teſtimonium ſenſuum corporis.c.cum cauſam.nu.3.de teſtib.& atteſtat. 108

Ratum haberi poteſt etiam non ſuo nomine geſtum, & vide etiam nu.6.c.eccleſia.nu.5.de electio.& electi poteſta. 34

Recipere an liceat alicui ad vſuras, & in an.1.c.ſuper eo.nu.1.de vſur. 213

Receptio ad oſculum, an faciat canonicum.c.dilecto filio.nu.1.de præben.& dignit. 148

Receptio canonici quo caſu dicatur vitioſa, & non valere.capit.dilectus filius.nume.1.de præbendis & dignitatibus. eo.

Receptio ſola in aliam eccleſiam ſine conſenſu ſufficit ad hoc, vt quis prima ſit priuatus.c.de multa.nume.1.de præben.& dignit. 149

Receptus in canonicum per literas Apoſtolicas, quarum præſentationis tempus neſcitur, quid agere debeat circa præbendæ petitionem.c.relatum.nume.3.& 4.de præben.& dignit. 146

Receptus in canonicum per capitulum an poſſit ſe illi opponere qui præbendam petijt per literas Papæ.c.mandatum Apoſtolicum.de reſcrip.nu.7. 13

Receptio excommunicatorum de aliquo in canonicum ius non tribuit.nu.5.c.pro illorum.de præbendis & dignitat. 148

Recepti in canonicos & fratres, an electionibus & alijs capitulis tractatibus intereſſe debeant.c.cum M.ferrar.de conſtit.nu.4. 3

Receptus in canonicum, an poſſit contra literas excipere.capitu.relatum.nume.2.de præbendis & dignitatibus. 146

Receptio teſtium, ſine confeſſio vbicunque fuit, dummodo de iudicis mandato fiat, inter acta iudicij computabitur.c.quoniam.nu.1.de probat. 104

Recipiens ſecundam eccleſiam caret prima, neque poteſt eligere quam velit.c.eam te.nu.2.de ætate & qualitate & ordi.præfi. 44

Reconuentio non habet locum, niſi prius præcedat conuentio.c.cum eccleſia.nu.3.de cauſa poſſeſſ.& propriet. 91

Reconuentio de re pecuniaria expoliationis, vel agẽs interdicto vnde vi, coram quo iudice fieri poſſit.c.ſuper ſpoliatio.nume.4.de ord.cognit. 90

Reconuentio coram delegatis, non autem arbitris fieri poteſt.c.ex literis.nu.4.de mutuis peti. 85

Reconuentio locum non habet, vbi eſt ſummariè procedendum.c.ex literis.nu.4.de mutuis peti. ibid.

Reconuentio in criminalibus, an & quando habeat locum.c.ex literis.numero primo, de mutuis petitionibus. ibid.

Rectores Marchiæ ſemper cognoſcunt de appellationibus ad ſedem Apoſtolicam emiſsis.c.cum veniſſent.nume.1.de eo qui mit.in poſſeſſ.cauſ.rei ſeruan.fol. 100

Rectores ab vniuerſitatibus aſſumpti an iuriſdictionem habeant, vel vniuerſitas ipſa.c.cum acceſs.de conſtit.nu.3.fol. 2

Recuſationis cauſa non dicitur legitima, nec tranſit in rem iudicatam.c.cum ſpeciali.nu.4.de appel. 138

Recuſanti iudicem ſufficit legitimas recuſationis cauſas proponere, nec oportet eum petere iudices coram quib.de cauſis ſuſpicionis probet.c.cum ſpeciali.nu.2.de appell. ibid.

Recuſationis cauſa ſub quo iudice ſit probãda & proponenda.c.ſuper queſt.num.10.de offi.& poteſt.iud.del. 57

Recuſationis cauſam non proſequi, & non recuſare, idem eſt.c.cum ſpeciali.nu.8.de appell. 138

Recuſatio vel appellatio criminoſi, cuius crimen per confeſſionem eſt notorium, an admittenda ſit.c.ad diuerſis.nu.4.de clericis coniugatis. 144

Recuſatio non admittitur in accuſato de graui & manifeſto crimine.c.propoſuit.nu.1.de appel. 132.

Recuſatus procedere poteſt, niſi intra terminum ſibi datum probet cauſas recuſationis.c.ſuſpicionis cauſa.nu.2.de offic.& poteſt.ind.deleg. 61

Redemptiones vel emptiones licitæ inter laicos non poteſtiores, licitè fieri.c.ex parte Sab.nume.3.de aliena.iud.mut.and.cauſa facta. 77

Regularis quilibet poteſt conſtituere procuratorem ab Abbate in negotijs monaſterij.c.cum I.& A.nu.2.de ſent.& re iudi. 129

Regula Euangelica criminem excludit.cap.ex parte.nu.1.de acco.inquiſi.& denun. 200

Relationibus an & quando ſit credendum.& ponuntur hic de relatione nonnulla ſcitu digna.c.intimaſti.nu.1.de appel. 139

Religioſi vbi tantum iuſpatronatus habent, non poſſunt augere neque cenſum neque penſionem.c.de monachis.nu.1.de præben.& dignis. 146

Religioſi quibus confiteri teneantur.c.nimis iniqua.nu.1.de exceſ.prælat. 217

Religioſi an poſſint audire leges & phyſicam.c.ſuper ſpecula.nu.1.ne cler.vel mon. 190

Remedia duo pro in integ.reſtitutione.c.cum ex literis.nu.7.de reſtit.in integ. 75

Remiſsio excommunicati ad excommunicatorem locum habet in ordinarijs, etiam ſi ſit ab eis appellatum poſt ſententiam excommunicationis.c.ab excommunicato.de reſcrip.nu.3. 13

Remiſſio fieri debet verbaliter, & expreſſè.c.cum ex iniuncto.nu.1.de nõ.ope.nunc. 218

Remiſsio cenſus vel affictus fit in caſibus fortuitis.capitu.propter ſterilitat.nume.2.de locato & conducto. 161

Remoueri etiam poſt ſententiam debet, quandocunque conſtat aliquem non legitime inſtitutum.capitu.conſtitutis apud ſe.de reſcriptis.nu.5. 8

Remouere perpetuo, & ſimpliciter, an idem ſit.c.ex literis.de conſtit.nu.2. 3

Renunciare poteſt quilibet iuri ſuo priuato.cap.cum ex offic.nu.1.de præſcrip. 124

Renunciatio & concluſio facta in principali cauſa extenditur ad cauſam appellationis, quæ eſt alia a prima.c.cum veniſſet.nu.3.de teſtib.& atteſtationibus. 106

Renunciatio an valeat ſine voluntate & conſenſu conuentus.cap.venient.ſub nume.5.de præſcriptionibus. 125

Renuncians appellationi videtur etiam renunciare grauamini.capit.ſolicitudinem.nume.5.de appellationibus. 136

Renunciare iuri ſuo, & ſe gratiæ ſubmittere quomodo inter ſe differant.capito.veniens.nume.1.de renunciat. 41

Renunciare tenetur is, qui ſimoniacè adeptus eſt beneficium.capitu.de ſimoniaca.nume.1.de ſimonia. 205

Reprobatio teſtium poſt eorum receptionem ſemper eſt admittenda.cap.ex parte.nume.1.de teſtibus & atteſtationibus. 105

Res iudicata interdum accipitur pro notorio iuris.capitu.ſoles a nonnullis.ſub nume.11.de ſenten.excommu. 232

Res a domino, non dominus a re denominatur.c.certificari.nu.2.de ſepulturis. 168

Res pupilli quando alienari poſſint.c.dilecto filio.ſub nu.3.de verb.ſig. 235

Res pupilli precioſæ alienari non debent, niſi præmiſſa cognitione & interpoſitione decreti, quid autem de rebus eccleſiæ pretioſis.c.dudum.nu.2.de rebus eccleſiæ alien.vel non. 159

Rei partes ſuſtinere quàm actoris fauorabilius eſt.c.ex parte.de reſcrip.nu.3. 4

Res omnis per eaſdem cauſas diſſoluitur, per quas contrahitur.capit.inter dilectos.num.2.de exceſſ.prælat. 216

Res quas clericus poſt clericatum acquiſiuit, præſumitur de redditibus eccleſiæ acquiſiuiſſe.c.cum in officijs.nu.2.de teſta.& vltim.volunt. 164

Rei vendicatio competit etiam contra non poſſidentem.c.cum ſuper.nu.8.de ſent.& re iud. 127

Res quos tangit, & alium agere videant, & taceant, an fiat eis præiudicium.cap.quamuis.nu.3.de ſenten.& re iud. 129

Res litigioſæ transferuntur in eum qui cœpit litem, etſi eſt mortuus, tunc nec ſucceſſor, nec hæres perficiat litem, ſed ille, ad quem res tranſlatæ ſunt.capit.ex parte Sabi.nume.4.de alien.iudi.mut.cauſa facta. 77

Res aliqua quot modis in eccleſiæ vtilitatem conuerti dicatur.cap.quod quibuſdam.nu.4.de fideiuſſoribus. 162

Res in qua condemnatus eſt reus, non eſt intereſſe vincentis.c.per tuas literas.nu.4.de arbit. 78

Res, quibus eſt aliquis ſpoliatus, an liceat exprimere in libello.capitu.cum dilectus.nume.1.de ordine cognitio. 90

Res litigioſas an liceat ex cauſa tranſactionis alienare.capitu.eccleſia.nume.1.vt lite penden.nihil innouetur. 101

Res occupatæ ſunt capientium in bello iuſto, quod ex Principis edicto fit.capitu.ſicut.nume.5.de iureiurando. 117

Res & iura pertinentia ad præbendam non vacant, licet præbenda tantum vacet.nu.3.c.in præſentia.de probationibus. 103

Res furtiua cui reſtitui debeant.c.qui cum fure.nume.1.de furtis. 212

Rei cuius commertium quis non habet propter naturam ipſius rei, nec legatum, nec donatio, nec ſtipulatio fieri poteſt.c.Abbate.nume.1.de ſenten.& re indicata. 130

Res iudicata in quibus caſibus non præiudicet alijs, et etiam quando hæc regula non habeat locum.& videm nume.2.capitu.quamuis.nume.1.de ſenten.& re iudicata. 129

Reſcriptum non valet impetratum, per quod auferetur poſſeſſio, quam alius tenet.c.dudum.nu.1.de priuileg.& exceſ.priuil. 221

Reſcripta ad beneficia debent facere mentionem de omnibus tam maioribus quàm minoribus.cap.dudum.nu.17.de electio.& electi poteſta. 36

Reſcripti vis non eſt facienda de acceſſorijs, vel non acceſſorijs.capit.cum olim Abbas.num.1.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 59

Reſcriptum ſecundum ſpeciale derogat primo generali.c.ſicut Romana.de reſcriptis.nu.5. 4

Reſcripta ſunt latiſsimè interpretanda.c.ſuper literis.de reſcrip.nu.3. 8

Reſidere qui tenentur in beneficio, quando poſſint eo ſpoliari.capit.clericos.nume.1.de clericis non reſidentibus. 145

Reſidens non in eccleſia, in qua habet curam animarum, ipſo iure eſt priuatus.c.extirpandæ.nu.2.de præben.& dignit. 150

Reſpondere in concilio omnes tenentur de ſingulis querelis, ac ſi citati eſſent.c.graue.nu.7.de præben.& dignit. ibid.

Reſpondere & ſoluere vbi quis cogatur.c.dilecti filij.nu.2.de foro compet. 83

Reſtitui petens ad ius incorporale, probare debet ſe poſsidere tunc, quando de poſſeſſione deiectus fuit.capito.cum eccleſia.nume.4.de cauſa poſſeſſio.& propriet. 91

Reſtituere quo caſu quis teneatur, quod in ludis lucratus eſt.c.quia plerique.nu.4.de immun.eccl. 189

Reſtitut.in integrum quando principaliter petitur, locum non habet ſummaria cognitio iudicis ſuper eo, an ſit admittenda reſtitutio.cap.cauſa reſtitu.nu.2.de reſtit.in integ. 77

Reſtit.non datur contra interlocutoriam vel reſtitutionis denegationem.c.coram fœlicis.nu.2.de reſtitu.in integ. 76

Reſtitutionem in integrum non poteſt petere contra confeſſionem propriam.c.ex literis Abbatis.nu.1.de reſtitut.in integrum. 75

Reſtitutio impetrari poteſt contra ſententiam arbitri.capitu.cauſa reſtitut.nume.3.de reſtitutio.in integrum. 77

Reſtitutio vt concedatur, quid ad hoc requiritur.

c.coram fœlicis.nu.1.de reſtit.in integ. 76
Reſtit. in integ. vſque ad quadriennium tantum conceditur.c.cum ex literis. nume.1. de reſtitutione in integrum. 75
Reſtitutio an ſit danda, vbi ſuper vno articulo teſtes quis induxiſſet, & non probaſſet, vt alios denuo teſtes meliores producat. Et quid ſit dicendum,ſi poſt publicatas atteſtationes repellerentur omnes teſtes propter excommunicationem.c.auditis.nume.3.de reſtit.in integ. ibid.
Reſtitutio quo caſu in matrimonio competat.cap.venient.nu.4.de reg.& tranſeun.ad relig. 174
Reſtitutio danda eſt ſuper omiſſa exceptione vel articulo non probata.cap.auditis.nu.1.de reſtitu.in integrum. 75
Reſtitutio in integ.contra iuramentum ſuum propriũ non datur,ſed abſolutio tantum. c.peruenit.nu.2.de iureiur. 117
Reſtituere rem an & quando quis cogatur,& quæ requirantur ad hoc,vt reſtitutio locum non habeat. capitu.quin pleriq;. nume.3.de immunitate eccleſiæ. 189
Reſtituere aliquem famæ, honori, patriæ,& ſimilibus,quis poſſit.capitu.cum te. nume.1.de ſenten.& re iudic. 129
Reſtitutio an & quando poſt ſententiam habeat locum.c.querelam.nu.1.de procur. 70
Reſtitutionem petenti ancillæ quæ conueniant.c.ex parte.nu.5.de reſtit.ſpoli. 97
Reſcriptum accipit vires ex ſcribentis intellectu.cap.cum eccleſiaſtica.nu.2.de exceptio. 120
Reſcripta latiſſime ſunt interpretanda.cap.Epiſcopi.nu.3.de reb.eccle.alien.vel non. 159
Reſcripta ambitioſa ſunt reſtringenda.cap.cum olim.nu.4.de preben.& dignit. 151
Reſcriptũ non extenditur ad perſonas in eo non contentas.capitu.ſignificante.de reſcriptis.nume.1. 12
Reſcriptum non valet,niſi habeat hanc clauſulam,ſi preces veritate nitantur, etiam ſi non apponatur.c.ex parte.de reſcrip.nu.1. 4
Reſcriptum vel priuilegium,quod contra vel præter ius aliquid continet, derogat generali reſcripto continenti ius commune.cap.ſicut Romana.de reſcriptis.nu.4. ibid.
Reſcriptum legitimum perditur per ſecundum faciens mentionem de primo, & alijs etiam caſibus,quos habes hic.capitu.cæterum.de reſcriptis.nume.6. ibid.
Reus qui mandato iudicis cum excommunicato litigat,non peccat.c.exceptionem.nume.2.de exceptionibus. 122
Reus vt vocetur neceſſe eſt,cum ſit miſſio in poſſeſſione,ſiue in reali, ſiue in perſonali.capitu.ſi aduerſarius.nume.2.de eo qui mit. in poſſeſſ. cauſa rei ſeruan. 100
Reus excommunicatus poteſt conſtituere procuratorem. capitu. veritatis. nume.2. de dolo & contumacia. 99
Reus ſi ciuiliter ſatisfecerit, poſtea ſuper eodem crimine non poterit accuſari.c.cum dilectus.num.4.de purg.cano. 222
Reo actorem conuenire non licet,niſi ſub actoris iudice.c.quia nonnulli.de reſcrip.nu.3. 14
Reus vltra duas dietas originaliter citari non debet.c.nonnulli.de reſcrip.nu.1. 11
Reo an & quando ſeruatur defenſio.capit.cum inter priorem.nu.2.de exceptionibus. 120
Reuocatur quicquid factum eſt poſt miſſionem nunc, vel poſt grauamen illatum, vel poſt appellationem.c.vt debitus.nu.3.de appel. 137
Reuocatio indulgentiæ an & quando obeſt abſentibus.capitu.quia cunctis. nume.7.de conceſ.prabendæ. 160
Reuocari debet quicquid fit per violentum poſſeſſorem.c.in literis.nu.1.de reſtit.ſpoli. 94
Reuocari debet quicquid factum eſt poſt appellationem.capit.ex parte.nume.3.de teſtibus & atteſtationibus. 105
Reuocatio procuratoris quando valeat.cap.in noſtra.nu.4.de procur. 71
Reuocari debet per literas ſurreptitias.c.ad audientiam.de reſcrip.nu.2. 5
Reuocatio procuratoris debet notificari aduerſario ad hoc, vt ſibi non præiudicet quod cum procuratore ab eo conſtituto factum eſt.c.ex parte decani.de reſcrip.nu.3. 12
Rigor iuris omittitur propter timorem ſcandali.ca.latores.ſub nu.1.de cler.excom.min. 215
Rigor iuris in cauſis ſpiritualibus non requiritur.capit.1.nu.1.de iura.calum. 87
Rex præponitur Archiepiſcopo in vocatione Epiſcopi vel prælati.capit.cum parati eſſemus.nume.1.de appellat. 132
Regibus ex quibus cauſis curator dari poſſit.c.grandi.nu.2.de ſupplen.neglig.præla. 42
Reges an poſſunt regno priuari.c.grandi.nume.1.de ſupplen.negli.præla. ibid.
Regibus curator a ſubditis peti debet, & ſuperior proximus cum ipſis concedere debet.cap.grandi.nu.3.de ſupplen.neglig.præla. ibi.
Reges an poſſint dare eccleſijs libertatem. c.auditis.ſub nu.1.de reſtit.in integ. 75

S

SAbinus legum Doctor a ſuis ſcholaribus fuit ſuſtentatus.c.quoniam.nu.1.de magiſtris. 208
Sacerdos reſtituit ad ſacramenta per confeſſionem.c.omnis.nu.2.de pœnit.& remiſ. 225
Sacerdos propria authoritate in neceſſitate poteſt abſoluere.cap.de cætero.nume.1.de ſententia excommunicationis. 226
Sacerdoti pauperi an liceat locare ſpirituales operas.& in nu.4.capit.quoniam enormis. nume.3.de ſimonia. 207
Sacerdos vel prælatus de aliqua eccleſia non eſt aſſumendus,cum reperiatur idoneus in eadem.cap.ex nobis.nu.1.de clericis peregri. 49
Sacerdos quilibet in caſu neceſſitatis abſoluere poteſt non ſuum ſubditum.c.omnis.nu.6.de pœniten.& remiſſio. 225
Sacerdos an poſſit dare præbendas de nouo,& an habeat poteſtatem conferendi pſalmiſtatum.capit.cum contingat. nume.2.de ætate & qualitate & ordi.præficien. 45
Sacramenta an ſint recipienda ab excommunicato vel ſuſpenſo.capitu.per tuas nobis.nume.1.de ſimonia. 206
Sacramenta ab hæreticis recepta an ſint vera & eſſentialia ſacramenta.& in nu.3.c.fraternitatis.nu.2.de hæreticis. 208
Sacramenti chriſmatis character non confertur per ſimplices ſacerdotes.capitu.quanto.de conſuetud.nume.3. 15
Sacramentum baptiſmatis in neceſſitate ab hæretico ſumi poteſt.cap.quanto de benig.de conſuetud.nume.2. ibi.
Sacramentum altaris tria habet, ſic etiam baptiſmus.c.literas tuas.nume.2.de baptiſ.& eius effectu. 187
Sacrilegium vt dicatur, & quibus modis committatur ſacrilegium.c.cum pro cauſa.nu.1.de ſenten.excommuni. 227
Sacrilegi ſunt rapientes res eccleſiaſticas.c.cum ſit generale.nu.2.de foro competen. 82
Satisfactio qualiter fiat, & quid operetur.c.omnis.nu.3.de pœnit.& remiſ. 225
Satisfactio congrua peccati quæ ſit.c.ſicut.nu.1.de cohabi.cleri.& mulie. 143
Scandalum non facit excumulari, quod excumulandum eſt.c.ſuper quodam.nu.1.de ſtatu monacho.& cano.regula. 177
Scandalum naſci unquam permittitur vtilius, quam vt veritas omittatur.cap.niſi cum.nume.6.de renunciatio. 41
Scientia certitudo de futura beatitudine non poteſt eſſe,ſed credulitatis tantum.cap.cum in cauſa.ſub nu.1.de iura.calum. 88
Scientiam probare debet qui eam allegat.c.licet cauſam.nu.6.de probat. 103
Schiſma vel hoſtilitas ſi in medio 40.anno.fuerit, an id tempus ipſo iure ſubducatur.c.ex tranſmiſſa.nu.2.de præſcrip. 123
Schiſmatici qui dicantur,& an auferant vel accipiant ordines.nu.2.cap.quod a prædeceſſore.nume.1.de ſchiſmaticis. 209
Scriptum quicquid eſt a Prophetis, id indubitanter credendum eſt.c.cum venerabilis.nu.6.de exceptionibus. 121
Scriptura quando negatur, cui incumbat probatio.c.ſi ſcripturam.ſub nu.9.de fide inſtru. 113
Scriptura manu publica facta creditur, etiam mortuis teſtibus in ea deſcriptis.cap.ſcripta vero authentica.nu.1.de fide inſtru. ibid.
Scripturarum exemplum infra menſem ab ipſa petitione dari debet.c.cum medicinalis.nu.1.de ſent.excommuni. 231
Scriptura priuata ſtabitur, ſi contra eum, qui eam fecit,introductus, nec ipſe neget.c.ſi ſcripturam.nu.9.de fide inſtru. 113
Scripta publica manu facta,valent etiam mortuis teſtibus ſub ſcriptis.cap.poſt ceſſionem.nume.2.de probationibus. 102
Scrutatores debẽt ſingulos vocare ad ſcrutinium,nec ſufficit generaliter vocare.cap.quia propter.nu.6.de electio.& electi poteſta. 33
Scrutinio publicato an liceat cuipiam variare.c.eccleſia.nu.9.de electio.& electi poteſta. 37
Sede vacante nihil eſt in præiudicium ſedis alienandũ.c.nouit.nu.2.ne ſede vac.aliqd innouetur. 156
Senes an & quando contrahere poſſunt.c.quod ſedem.nu.1.de frigi.& malefi. 196
Senex ad quot vſque ann. quis dicatur.cap.quoniam frequenter.nu.3.vt lite nõ conteſt.non proced. 86
Sententia ſemper reuocatur, quando non tenuit appellatio.c.interpoſita.nu.5.de appel. 140
Sententia interlocutoria tranſit in rem iudicatam, ita quod ſuper ea poſtea non auditur.c.cum dilecti.nu.10.de electio.& electi poteſta. 29
Sententia lata ſuper notorio, quo caſu non teneat.ca.tua nos.nu.9.de cohabi.cleri.& mulie. 144
Sententia non ſufficit ſuper priuatione alicuius beneficij, vt illud perdatur,ſed oportet illud prius reſignari ab illo,qui prius tenebat. Et idem eſt dicendum in omni ſententia.c.cum in noſtris.num.3 de conceſ.præben. 153
Sententiam confirmari qui petit, debet probare ſententiam tenere.c.ſi quis.nu.3.de confirmat. vtili vel inutili. 142
Sententia non dicitur incerta, cum in aliqua parte actorum continentur capitula excepta.cap.cum venerabilis.nu.8.de except. 121
Sententia interdicti an poſſit ſuſpẽdi.c.dilectis filijs.nu.5.de appel. 137
Sententia lata in cauſa inquiſitionis vel donationis ſeu exceptionis præiudicat alijs de eodem agere volentibus.c.cum dilecti.nu.9.de electio.& electi poteſtate. 28
Sententia a qua eſt appellatum poteſt confirmari.c.ſi quis.ſub nu.4.de confir.vtili vel inutili. 142
Sententia tenet,licet in ea falſa cauſa ſubijciantur.c.in præſentia.nu.1.de renun. 40
Sententia & compromiſſum ſuper rebus prius iudicatis non valet.c.expoſita nobis.nu.1 de arbi. 79
Sententia diffinitiua ferri poteſt contra dominum, propter procuratoris cõtumaciam.c.ad hæc Deus.nu.7.vt lite non conteſt.non proced. 86
Sententia an poſſit pro parte valere,& pro parte nõ.c.dilecti.nu.2.de appel. 139
Sententia non parens licite excommunicatur.c.ſignificauit.nu.1.de offi.ordi. 63
Sententiæ diffinitiuæ in vno negotio non ſunt ferendæ plures.c.cum inter.nu.3 de elec.& electi pot. 21
Sententia excommunicationis lata nomine alterius non poſſit haberi rata.c.pendeatium.nu.6.de offic.& poteſtã.iudi.deleg. 55
Sententia fieri non poteſt,niſi quãtitas pretij ſciatur.c.cum cauſa.nu.1.de teſtib.& atteſtat. 109
Sententia vbi nulla pronunciatur, irritatur poſſeſſio, & quicquid ex ea ſecutum eſt.c.ex inſinuatione.nu.2.de procur. 70
Sententia lata a iudice excommunicationis executore dicente ſe dubitare, vbi dubitandum non eſt, an teneat.& an idem dicendum ſit in executore, qui dicit ſe certum quod exequatur, vbi dubitandum eſt.vide in nu.8.c.cum cõtingat.nu.7.de reſc. 14

Sententia

... per falſam reſcriptum non tenet, licet ad... conſentiat, c. inter, num. 2. de ſententia & re iudi. 126
Sententia excommunicationis ſicut alia in ſcriptis ferenda eſt, c. cum medicinalis, num. 1. de ſententia excom. 231
Sententia pro excõmunicato quo caſu ſit ferenda, c. exceptionem, nu. 3. de excep. 122
Sententia confirmatur in præiudicium unius & non alterius, c. cum ſuper, nume. 2. de ſententia & re iudica. 127
Sententia diffinitiua, ſiue per probationem liqueat, ſiue non, ferri debet, c. prout nobis, nume. 3. de dolo & contuma. 98
Sententia excommunicationis fertur in impedientes, etiam ſi non ſit eius iuriſdictioni ſubiectus, c. quin, nu. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 52
Sentẽtia excommunicationis, quemadmodum trahit ſecum excommunicationem, nec impeditur per appellationem, ſic ſententia abſolutionis, c. ſacro, nume. 14. de ſen. excom. 230
Sententia formari debet ſecundum petitionem in libello contentam, c. cum ex literis, nu. 3. de reſtitu. in integrum. 75
Sententiæ verba concipienda ſunt in perſona procuratoris vel ſyndici, c. querelam, nu. 7. de elect. & electi poteſta. 24
Sententia quando valeat contra rem prius iudicatã, c. frater nutatis, nu. 5. de ſortigi. & maleſi. 196
Sententia excommunicationis licet nõ tranſeat in rẽ iudi. præſumitur tamen pro ea, & excommunicato incumbit onus probandi eam iniuſtam, c. bonæ memoriæ, nu 8. de elec. & electi poteſta. 23
Sententia non debet executioni mandari, niſi prius ſit per appellatione cognoſcatur, c. cum in iure, nu. 3. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 59
Sententia delegati non creditur, niſi commiſſionis literas oſtendat, c. cum in iure, num. 4. de offi. & poteſta. iudi. deleg. eod.
Sententia generalis quæ dicatur, c. tanta eſt clauis, nu 4. de exceſ. præla. 218
Sententia excõmunicationis deleg. lata ex cauſis ſibi non commiſſis, non tenet, c. cum olim Abb. nu. 4. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 59
Sententia an fieri poſſit ſub conditione, c. quod tranſlatio. nu. 3. de offi. leg. 62
Sententia lata contraria primæ non valet, c. ſignificanti, nu. 2. de offi. ordi. 63
Sententia incerta ſuper expenſis lata, an & quando valeat, c. finem, nu. 5. de dolo & contuma. 98
Sententia lata ſtatim ſortitur quidam effectus, c. qualiter & quando, nu. 10. de accuſa. 204
Sententia à qua non eſt appellatum, an & quando poſſit retractari, c. ſignificantibus, num. 1. de purga. vulga. 223
Sententia lata quando dubitatur de iuriſdictione partis, an valeat, c. venerabili, nu. 5. de conſib. exact. & procur. 125
Sententia an ferri poſſit contra reſcriptum excommunicationis, c. pernicioſam, num. 2. de offi. ordi. 62
Sententia non debet ferri, niſi probata exceptione ſpoliationis, c. cum dilectus, nu. 7. de ordi. cogni. 90
Sententia inter alios lata non præiudicat alteri. Fallit vt hic, c. cauſam quæ inter, num. 8. qui filii ſint legitimi. 197
Sententia quæ eſt nulla, an poſſit ratificari, c. prudentiam, ſub nu. 5. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 55
Sententia ad æternam rei memoriam eſt ferenda, c. ad Apoſtolicã, nu. 1. de ſen. & re iudi. 130
Sententia ſi feratur contra vnum agentem, an poſſit alius intelligere, c. cum olim, nu. 2. de teſtib. & atteſtationibus. 107
Sententia prætextu falſi non retractatur, c. licet cauſam, nu. 1. de proba. 103
Sententia lata contra res prius iudicatas valet, c. inter, nu. 3. de ſen. & re iudi. 129
Sententia lata in interdicto vti poſſidetis pro poſſeſſore non parit exceptionem rei iudi. c. veniens, nu. 2. de præſcrip. 125
Sententia an præiudicet his qui non interfuerunt iudicio, c. in noſtra, nu. 9. de procur. 71
Sententia diffinitiua, quæ eſt nulla, legitima appellatione ſuſpenſa, iterum cognoſcitur, c. cum Bertoldus, nu 4. de ſen. & re iudi. 128
Sententia in cauſa appellationis pro ſubhærede, quomodo feratur, c. cum ſuper, ſub nume. 3. de ſenten. & re iudi. 127
Sententia lata à iudice an teneat, qui non ſequutus eſt conſilium requiſitum, c. ſi pro debilitate, nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 52
Sententia per falſos teſtes vel inſtrumenta prolata tenet, c. licet cauſam, nu. 3. de proba. 103
Sententia contraria inter eaſdem perſonas non tenent, c. cauſam quæ inter, nume. 7. qui filii ſint legitimi. 197
Sententia matrimonii tenet etiam ſi in ſcriptis non ſeratur, c. Albericus, num. 7. de teſtibus & atteſtationibus. 173
Sententia quando dicitur certa eſſe, c. cum ad ſedem, nu 5 de reſti. ſpol. 97
Sententia non ſolum ſuper petitorio, ſed etiam ſuper cauſis fertur, c. ſi in eccleſia, nu. 2. de cau. poſſeſ. & proprieta. 91
Sententia lata ex falſo inſtrumento non tenet, ita nec priuilegium ex falſa cauſa vel ex falſo inſtrumento conceſſum tenet, c. inter dilectos, num. 4. de fide inſtrum. 114
Sententia executioni mandanda eſt, niſi is qui ſententiæ contradicit incontinenti probet ſua intereſſe, c. veniens, nu. 1. de teſtib. & atteſta. 105
Sententia principali lata, nunquam valet, non ſeruato ordine iudiciario, c. ad audientiam, nume. 1. de appella. 133
Sententia excommunicationis ſemper trahitur ad diẽ conditionis, c. præterea, nu. 3. de appel. eod.
Sententia excommunicationis ſemper tenet, ſiue proſequatur appellator, ſiue non, c. ſæpe contingit, nume. 5. de appel. 134
Sententia excommunicationis in eum lata non valet hic, & quis ſit in poſſeſſione ſubiectionis aliquorũ, c. cum dilectus, nu. 1. de relig. domib. vt Epiſcopo ſint ſubiecta. 179
Sententia diffinitiua ferri debent multis cum ſolennitatibus, vt hic, c. auditis, num. 1. de procur. 71
Sententia arbitrorum an retractetur prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum, c. cum olim, nu. 1. de præſcrip. 174
Sententia ſuper electione non tranſit in rem iudicatam, c. cum olim, nu. 5. de dolo & contuma. 99
Sepultura quid ſit, c. abolendæ, nu. 1. de ſepultu. 169
Sequeſtratio de quibus rebus fiat, c. ad hoc, num. 4. de ſequeſtra. poſſeſ. & fructuum. 101
Sequeſtratio in quibus ſit conceſſa, c. ad hoc, nu. 3. de ſequeſt. poſſeſ. & fructuum. eod.
Seruus quo caſu præſumatur dolo eſſe in poſſeſſione libertatis, vel non eſſe, c. de ſeruorum nume. 4. de ſeruis non ordi. & eorum manu. 47
Seruus & monachus an teneantur ad ſoluendas decimas & nouum genus, nu. 3. de decimis. 170
Seruus debet poſtulari à domino, libertus à patrono, omnes enim obligati ab his ſunt poſtulandi, quibus ſunt obligati. Item quid ſit dicendum in tutoribus & curatoribus, & in officialibus, qui ad annũ eliguntur, c. & ſi vnanimiter, nume. 3. de poſtulatio. prælatorum. 18
Seruus an & quando domino prius obedire debet, quàm vxori exigenti debitum carnale, c. dignum, num. 1. de coniugio ſeruorum. 195
Seruus ordinari non debet domino contradicẽte, c. de ſeruor. ordi. nume. 5. de ſeru. non ordi. & eorum manu. 47
Seruus ſi factus eſt monachus vel clericus quid ſit dicendum, c. de ſeruo. nume. 6. de ſeruo. non ordi. & eorum manu. eod.
Seruus effectus ſacerdos an ſit liber, c. de ſeruo. ordi. nu. 6. de ſer. non ordi. & eorum manu. eod.
Signa an ſufficiant ad præſumendam aliquem hæreticum, c. ſicut ſimoniaca, nu. 1. de ſimonia. 205
Sigilla quinque in literis teſtimonialibus clericorum tranſmarinorum quade cauſa requirantur, c. tua nos duxit, nu. 1. de cleri. peregri. 49
Sigilli traditione, an ius aliquod conſequatur, c. vt noſtrum, nu. 1. de appel. 237
Sigillum qua de cauſa inſtrumento ſit appoſitum, & cuius ſit ſemper in litera debet exprimi, c. ſcripta vero, nu. 1. de fide inſtrum. 113
Sigillum & ſubſcriptio propter quas cauſas apponũtur literis, c. ſcripta vero, nume. 3. de fide inſtrumentorum. eod.
Sigillum apponere chartæ non ſufficit, niſi is qui appoſuit dicat ſe appoſuiſſe illud, c. ſcripta vero, nume. 2. de fide inſtrum. eod.
Sigillo alieno quando ſigillare liceat, c. ſcripta vero, nume. 2. de fide inſtrum. eod.
Significationi propriæ verborum ſtandum eſt, niſi vbi ex cauſa contrarium inuenitur, c. ſedes Apoſtolica, de reſcrip. nu. 5. 7
Silentium perpetuũ imponitur accuſatori, ſi non fuerit in termino, c. licet in beato, nu. 4. de accuſa. inquiſi. & denun. 201
Silua quæ ſit, c. quid per nouale, num. 1. de verbo. ſignifica. 233
Simplices & indiſcreti poſſunt per alium factum proponere, c. paſtoralis, nu 1. de iudi. 82
Simoniacus eſt ſuſpenſus ab officio & adminiſtratione ipſo iure, c. nihil, num. 5. de elect. & electi poteſtate. 33
Simoniacus vt quis dicatur munus inuenire debet, c. cum in domino, num. 1. de ætate & qualita. & ordi. præfi. 45
Simonia an ſit, ſi quis obtinuerit ordinem vel beneficium alio dante pecuniam non ordinatori, ſecus ſi ipſe ordinatus pecuniam dediſſet, c. tanta eſt labes, nu. 1. de ſimonia. 205
Simoniacus in ordine recipiendo ſiue crimen ſit occultum, ſiue manifeſtum, ipſo iure ſuſpenſus eſt, c. tanta eſt labes, nu. 1. de ſimonia. eod.
Simoniacum ſcienter eligens beneficiis eccleſiaſticis ſe reddit indignum, c. per inquiſitionem, nu. 1. de elect. & electi poteſta. 26
Syndici iurare poſſunt de veritate dicenda tam ſuper diffinitione cauſæ, quam ſuper expenſarum quantitate, c. præſentium, num. 9. de teſtibus & atteſtationibus. 107
Syndicus quis ſit, c. ſicut ſtudii, nu. 1. de ſyndico. 73
Socii criminis an admittantur, & quid in contrarium, num. 2. c. quoniam aliqua, nu. 1. de teſtib. & atteſt. 105
Socius tenetur ſocio, ſi aliqua amittat caſu fortuito, c. ſicut, nu. 8. de iureiur. 117
Societatis diſtinctionem hic habes, c. dilecti in Chriſto, nu. 2. de exceſ. præla. 217
Socii tam de lucro, quàm de damno participes eſſe debent, c. ſicut, nu. 10. de iureiur. 117
Solennitas quæ requiratur in quarta teſtium productione, c. in cauſis, num. 1. de teſtibus, & atteſtationibus. 106
Solennitates multæ enumerãtur neceſſaria ad matrimonium dirimendum, c. porrectum, nu. 3. de regula. & tranſeun. ad relig. 173
Solennitates iuris de partium conſenſu remitti poſſunt, c. de cauſis, nume. 6. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 52
Soluere cum quis culpa omiſit, cum potuit, non debet prodeſſe, c. P. & G. per literas, nu. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 61
Soluere ſcienter indebitum, an illud poſſit repetere, c. debitores, nu. 1. de iureiur. 117
Soluendi modi alienum forum, c. Romana, nu. 2. de foro compe. 84
Specificatio rei & certa petitio, an ſit neceſſe exprimi in libello, & quid iuris in ſententia diffinitiua, c. ſignificantibus, nu. 1. de libel. obla. 85
Speciale eſt in criminalib. quod ſocius poteſt eſſe procurator ſociorum, c. licet in beato, nu. 2. de accuſ. inquiſi. & denun. 201
Speciale eſt in aduentu Principis, vt angaria vel perangaria præſtetur eccleſ. & viæ nu. 7. & 8. c. non minus, nu. 4. de immu. eccleſ. 189
Spes eſt certa expectatio futuræ beatitudinis, c. ex literis, nu. 1. de iureiur. 119
Spirituale pro ſpirituali an permiſſum ſit dare, c. ſuper eo quod, nu. 2. de tranſact. 69

Spiritualia iura in non ſpirituales, & non conſecratas perſonas non honeſtè cadunt, c. quod ſicut, nume. 2. de elect. & electi poteſta. 26

Spirituales cauſa neceſſitatis, etiam tempore feriali tractari poſſunt, c. conqueſtus, numero ſecundo, de feriis. 89

Spiritualia æſtimationem non recipiunt, cap. conſtitutus, numero 4. de eo, qui mit. in poſſeſſio. cau. rei ſeruandæ. 100

Spiritualis gladius non debet exerceri nec pro ſua, nec pro aliena iniuria, niſi contra homines ſua iuriſdictionis, c. dilecto filio, num. 2. de ſententia excommunicationis. 223

Spirituale an liceat dare pro temporali, cap. ſuper eo quod, nu. 1. de tranſact. 69

Spoliatur facta reſtitutione poterit petere, quod ſuper petitorio de quo actum eſt ſententia feratur, c. paſtoralis, nu. 6. de cau. poſ. & proprie. 93

Spoliari iuribus incorporalibus quonam modo quis dicatur, c. querelam, num. 4. de electio. & electi poteſtate. 24

Spoliati iuris Canonici vel alterius dignitatis, quam actionem intentare poſſint, c. in literis, num. 8. de reſtitu. ſpol. 94

Spoliatus agens poſſeſſorio non eſt reſtituendus, cum notoria eſt cauſa, quare eccleſiam habere non poteſt, niſi aliquid alleget contra notorium, c. conſtitutus, nu. 1. de filiis presby. ordi. vel non. 47

Spoliatus reſtitui debet, antequam cognoſcatur de canonico ingreſſu, c. veniens, num. 1. de filiis presby. ordi. vel non. 46

Spoliata reſtituta, ſpoliator poterit de nouo ſi voluerit agere de proprietate, c. paſtoralis, nu. 6. de cau. poſ. & proprie. 93

Spoliatus amittit vſum rei, ſed non proprietatem, nā iura proprietatis inhærent oſſibus, c. ſæpe contingit, nu. 1. de reſti. ſpol. 97

Spoliatus petitorium dimittere debet, & ad poſſeſſorium propter odium ſpoliationis tranſire, c. paſtoralis, nu. 2. de cau. poſ. & proprie. 92

Spoliatus ſi per duos teſtes violentam probet ſpoliationem, non valet aduerſario aliqua probatio ſuper ſpontanea voluntate, c. ſuper hoc, numero 2. de renun. 39

Spoliatus & paſſus violentiam quam habeat actionem, & an contra quemcunque poſſeſſorem poſſit eam intentare, c. ſæpe contingit, num. 3. de reſtitu. ſpolia. 97

Spoliatus an & quando amittit ſuam poſſeſſionem, c. olim, nu. 1. de reſti. ſpol. eod.

Spoliatus poteſt rei vendicare, vel petitorium iam inceptum proſequi, c. inter dilectos, num. 1. de fide inſtrum. 114

Spoliatus ſicut ante reſtitutionem accuſari nō poteſt, ita nec de eius criminibus inquiri, cap. venerabili. nu. 4. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 60

Spoliatoris iniquitas an & quando poſſit ei nocere, c. paſtoralis, ſub numero 3. de cau. poſſeſ. & proprieta. 93

Sponſalia licet inter infantes minores ſeptennio contracta non teneant, ratificantur tamen niſi in ſeptimo anno contradixerint verbo vel facto, c. atteſtationes, nu. 3. de deſpon. impub. 192

Sponſalia ſi quis cum duabus contrahat, debet primæ tantum adhærere. Fallit vt hic, c. ſicut ex literis, nu. 1. de ſpon. & matrimo. 191

Sponſalia, infantium lapſu temporis ratificantur, capitulo duo pueri, nu. 1. de deſpon. impub. 192

Sponſalia quot modis contrahantur, c. duobus modis, nu. 1. de ſponſ. duorum. 195

Sponſalia in quibus honeſta conditio interuenit ſuſpenduntur, quouſque fuerint adimpleta, & vide in numero 3. c. quicunque, nu. 2. de condi. appoſitis in deſponſatia. 193

Spōſalia de præſenti etiam ſine carnali copula faciūt, vt non teneat matrimonium cum ſecunda, cui fidem dedit, c. ſignificauit, num. 1. de eo qui duxit in matrimonium. 194

Sponſa de futuro non debet dimitti prætextu præcedentis fornicationis, c. quemadmodum, nu. 1. de iureiur. 118

Statuta laicorum ſuper eccleſiis valent, ſi Papa illud in ſuis literis approbat, c. ſicut graue, ſub nume. 2. de tranſact. 68

Statutum in alterius præiudicium, an valeat, c. quæ in Eccleſ. de conſti. nu. 2. 2

Statuta & dec. violare an ſit peccatum, et quibus ſit permiſſum venire contra præcepta, & habes in numero 10. c. de conſuetu. nu. 9. de conſuetu. 15

Sterilitas quid ſit, c. propter ſterilitatem, nu. 1. de locato & conducto. 161

Stipulatio facti affirmatiua, an tranſeat ad hæredes ſtipulatoris, c. nuper à nobis, nu. 5. de ſententia excommunicationis. 227

Stipulatio continens factum negatiuum non tranſit ad hæredes promiſſoris, niſi de ipſa fiat mentio, & num. 5. c. nuper à nobis, num. 1. de ſententia excommunicationis. eod.

Suarum nomine quid veniat, c. pro illorum, nu. 1. de præben. & digni. 148

Subiectionis iudicia quæ ſint, c. cum inter, num. 2. de ſen. & re iudi. 126

Subſtitutio directa non fit per verba, rego, mādo, vel conſimilia, c. de his, nu. 3. de teſtamen. & vlti. volunta. 167

Subſtitutio directa quando intelligatur eſſe facta, capitulo Raynutius, numero 2. de teſtamen. & vlti. volunta. 166

Subſtitutio pariter ad directam & fideicommiſ. ſubſtitutionem trahitur, c. de his, nume. 3. de teſtam. & vlti. volun. 167

Subſtitutio pupillaris per quæ verba concipiatur, capitulo Raynutius, num. 1. de teſtamen. & vltimis volunta. 166

Subdelegatus ſi fuerit ſuper duobus articulis, & ante mortem delegantis citauerit ſuper vno tantum, an ſuper alio perpetua ſit iuriſdictio, c. licet vndique, nu. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 58

Subdelegatus ad totam cauſam, ſi in vno termino interfuerit, ſemper admittere tenetur, c. ſuper quaſt. nu. 9. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 57

Subditus præſumitur qui agit ea, quæ agunt ſubditi, c. olim, nu. 2. de reſti. ſpol. 97

Subditus alterius eccleſiæ cur poteſt eligi, & tamen neceſſaria requiritur conſenſus prælati ſui, cap. ad hæc, nu. 2. de poſtula. præla. 16

Subiectionis petitio generalis eſt, c. cum inter, nu. 1. de ſen. & re iudi. 126

Subſtantialia forma quæ ſint verba, & in numero 5. & 6. c. ſi quis puerum, numero 4. de baptiſ. & eius effect. 187

Succeſſor an ſuccedat in proſecutione litis ſui prædeceſſoris, c. ex parte, nu. 2. de arbi. 79

Succeſſor non tenetur de delicto, ſed de facto defuncti, capitulo accepimus te, num. 3. de æta. & qualita. & ordi. præfic. 45

Succeſſoribus an & quando poſſit præiudicari, c. ſtatuimus, nu. 1. de tranſ. 68

Succeſſor prælati an & quando teneatur ex imperatione prædeceſſoris, c. gratum, nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 53

Succeſſor tenetur de honeſtate prædeceſſoris factum exequi, c. dilectus filius, num. 1. de præben. & dignita. 149

Succeſſor an teneatur de facto ſui prædeceſſoris, c. cum ſecundum, nu. 1. de præb. & dignita. 147

Succumbens in actione, ſuccumbere debet in exceptione, & non econtra, c. ſuper ſpoliatione, nu. 2. de ordi. cogni. 90

Sufficiens eſt id, quod ſufficit ad faciendum ea quæ ſibi imminent, c. cum in cunctis, nu. 1. de electio. & electi poteſta. 19

Sufficit ad caſſationem vt vnum ſolum de multis obiectis probetur, c. ſtatuimus, nu. 12. de electio. & electi poteſta. 38

Sufficit in negociis vniuerſitatum requiri rectores vel idoneiorem, c. humilis doctrina, nume. 1. de maio. & obed. 68

Superior non debet abſoluere excommunicatum, niſi legitima & vera cauſa appellationis probata, capitulo per tuas, nu. 4. de ſen. excom. 228

Superiores an teneantur exequi ſententias ſubditorum, cap. cum ab eccleſiarum, nume. 7. de offi. ordinarii. 63

Supplicatio dupliciter accipitur, largè et ſtrictè, c. ex literis, nu. 3. de reſti. in integ. 75

Supplicandum eſt non ſimulatè, ſed cum effectu pro tradito ſeculari poteſtati, c. nouimus, nu. 2. de verba. ſignifi. 235

Supplicatur etiam à iudice delegato, c. ex literis, nume. 4. de reſti. in integ. 75

Supplicari ſuffraganeo à ſententia officialis poteſt, c. Romana Eccleſia, nu. 1. de appel. 241

Suſpectus de offendendo, an teneatur præſtare cautionem iudici de non offendendo, c. quia, nu. 6. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 52

Suſpectus de inimicitia non debet procedere ad accuſatio. c. inquiſitionis, num. 3. de accuſatio. inquiſi. & denun. 203

Suſpectus regularis de inobedientia cogitur ad iurandum obedientiam, c. cum in eccleſiis, nu. 2. de maio. & obed. 67

Suſpectus de hæreſi, ſi ſe non purgauerit excommunicari debet, c. ad Apoſtolicæ, num. 5. de ſententia & re iudi. 130

Suſpectus propter priorem inobedientiam, an debeat iurare obedientiam, c. legebatur, nu. 1. de maio. & obed. 66

Suſpenſus neque eligere, neque eligi poteſt, nec poteſt excommunicare, neque pōteſt præbendas dare, nec poſtulari, nec inueſtire. Item à quibus rebus prohibeatur, c. cum dilectus filius, numero quarto, de conſuetudine. 16

Suſpenſus ſemel in perpetuo ſuſpenſus intelligitur, c. cum bona, num. 1. de ætate & qualitate, & ordi. præfic. 45

Suſpenſus non poteſt conferre præbendas, c. quia, nume. 4. de conceſ. præb. 153

Suſpenſio nimis effuſa eſt culpabilis, c. cum dilectus, nu. 4. de iurepatro. 288

Suſpenſus an & quando habeat executionem ſui officii, c. quod à prædeceſſore, numero quarto, de ſchiſmaticis. 209

Suſpenſus à beneficio Eccleſiaſtico, ſi appellat, non abſtinet beneficio, c. ad hæc, numero ſecundo, de appellatio. 132

Suſpendi ab officia an & quando quis poſſit, c. inter, nu. 1. de purg. cano. 222

Suſpenſus non poteſt dare executionem ordinis, c. fraternitatis, nu. 4. de hæreticis. 208

Suſpenſus à Canone dicitur à Deo ſuſpenſus, c. ſi celebrat, nu. 3. de cleri. excom. depoſ. miniſt. 215

Suſpenſus à Canone celebrando non eſt irregularis, c. ſicut, nu. 4. de cohabi. cleri. & mulie. 143

Suſpenſus vel excommunicatus licet nihil valeat, quod agat in ſpiritualibus, tamen valet in temporalibus, quamdiu toleratur ex ignorantia, c. cum dilectus filius, de conſuetu. nu. 4. 16

Suſpenſus non poteſt donare præbendas, nec quemquā deſtituere, cap. tanta eſt clamor, nume. 5. de exceſ. præla. 218

Suſpenſus ſtatim ille dicitur qui ordinem aliquem ſimoniacè recepit, c. per tuas nobis, nume. 3. de ſimonia. 207

T

TAbelliones an alius præter Papam & Imperatorem facere poſſit, c. cum P. num. 3. de fide inſtrumentorum. 115

Tabellio nullam habet auctoritatem in receptione teſtium, ſed in ſcribenda tantum, c. quoniam, ſub nume 5. de proba. 104

Tabellioni in quibus ſit credendum, c. quoniam, ſub nume. 1. de proba. eod.

Tabelliones poſſunt & alii officiales cuilibet pacifici in iudicio, cap. dudum, numero primo, de conuerſ. coniug. 175

Tempus quadrimeſtre quando incipiat currere, & an poſſit prorogari, c. quærenti, nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 56

Tempus non datæ literarum, ſed præſentationis conſiderandum eſt, c. mandatum Apoſtolicum, de reſcrip. num. 2. 13

Tempus

Impoſita eſt inſpiciendum, quando quæritur de nimis reſcripti, c.licet ex ſuſcepto, num. 1. de ſo- rumpe. 82
Tempus quadrimeſtre tantum locum habet in perſonali actione, c. quærenti, num. 1. de offi. & poteſta. iudi.deleg. 56
Tempus appellationis in cauſa matrimonij non currit, c. ſignificauit, nu. 3. de offi. ordi. 63
Tempus non competens quod dicatur, c. cum in ver. nu. 5. de elec. & electi poteſta. 34
Tempus quadrimeſtre decurtari poteſt cum cauſa cognitione, & non aliter, c. quod ad conſultationem, nu. 5. de ſen. & re iudi. 127
Tempus differre an melius ſit, quàm poſt publicationem & ſententiam ſubuenire, c. vlt. tertiam, ſub nu. 2. de teſtib. & atteſta. 111
Terminus quadriennij quo tempore incipiat currere, c. auram ſelicis, numero primo, de reſtitu. in integrum. 76
Terminus qui detur appellanti ad iter arripiendum, c. ſtatuimus, numero 8. de electio. & electi poteſtate. 38
Terminus datus ad proſequendum, vicem peremptorij obtinet, c. cordi, nu. 7. de appel. 141
Termino cum aſſignatus, qui præſens eſt, non debet poſtea vocari, ſi ſe abſentat, c. Eccleſia, nume. 2. de elect. & electi poteſta. 36
Termini antiquitus poſiti vel de nouo in actione ſinium regund. obſeruari debent, c. ex literis, nume. 3. de proba. 102
Terminus dator octo dierum ad probandam manifeſtam uſſenſam, c. ſolet à nonnullis, nu. 5. de ſenten. excom. 232
Terminus appellationis à quo iudice præfigatur, & quid ſit dicendum de delegato, c. prælatorum, ſub nu. 1. de accuſ. & inquiſi. 205
Teſtamentorum initio pertinet ad Eccleſiam, c. ad noſtram, nu. 1. de iureiur. 118
Teſtamentorum & etiam in teſtiũ publicatione quæ ſeruanda ſint, in nu. 2. c. ſi inſtrumenta, num. 1. de fide inſtrum. 115
Teſtamentum nõ dicitur authenticum, niſi fuerit per tabellionem ſcriptum, c. ſi inſtrumenta, nu. 2. de fide inſtrum. eod.
Teſtamentum confirmatur per mortem teſtatoris, capitulo requiſiſti, numero 1. de teſtamen. & vlti. volunta. 165
Teſtatoris intentio ſemper ſeruanda eſt, c. de his, nume. 4. de teſtam. & vlti. volun. 167
Teſtari non poteſt vllus de rebus eccleſiæ, c. cum in officijs, nu. 1. de teſtam. & vlti. volun. 164
Teſtes ſunt reuocandi ad concordiam, quando agitur, an quis appellauerit ante vel poſt ſententiam excommunicationis, c. cum contingat, nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 60
Teſtes poſt publicationem prohibentur produci, capitulo cum clamor, numero primo, de teſtibus & atteſtationibus. 110
Teſtes an liceat recipere lite non conteſta. c. cauſam quæ inter, de reſcrip. nu. 2. 7
Teſtes in cauſa inquiſitionis, an ſint cogendi ad teſtificandum, cap. ſuper his, numero 1. de teſtibus cogendis. 177
Teſti vni an ſit credendum, c. ex inſinuatione, nu. 1. de procur. 112
Teſtium apertione & etiam diſputatione ſuper eis facta, ad poſſeſſorium rediri poteſt, c. paſtoralis, nume. 1. de cau. poſ. & proprie. 92
Teſtes poſſunt in cauſa appellationis ſuper nouis articulis ex primis dependentibus produci. capitulo cum veniſſet, nume. 2. de teſtibus & atteſtationibus. 106
Teſtes duo an & quando ſufficiant ad probandã conſanguinitatem, c. ſeries, num. 1. de teſtibus & atteſtationibus. 107
Teſtes parte abſente an recipere liceat, c. in noſtro, nume. 7. de procur. 71
Teſtibus quo confutatur, & vno inſtrumento, cap. cum Ioannes, no. 2. de fide inſtrum. 114
Teſtes introducti in cauſa vnius, an poſſunt induci in cauſa alterius ſuper capitulo einſdẽ tenoris, c. veniens, num. 4. de teſtibus & atteſta. 108
Teſtes poſſunt cogi teſtimonium dicere, quando de iniuria agitur ciuiliter, c. peruenit, nu. 3. de teſtibus cogendis. 112
Teſtis quando poſſit eſſe procurator, c. inſuper, nu. 2. de teſtib. & atteſta. 105
Teſtis idem ſi pluries recipiatur, pluries etiam iurare debet, c. fraternitatis, num. 1. de teſtibus & atteſtationibus. 106
Teſtis non poteſt eſſe in iudicio qui fuit aduocatus, c. ex literis, nu. 1. de tranſact. 69
Teſtes ſuper notorio maleficio producti, quid ad maleficium probandum dicere & deponere debeant, cap. ſtatuimus, ſub num. 6. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 62
Teſtis qualiter dicatur variare, c. præterea, nu. 4. de teſtibus cogendis. 112
Teſtes an recipiendi ſint ſuper nouis capitulis ſub primis comprehenſis, & vide in no. 3. & 4. c. fraternitatis, nu. 2. de teſtib. & atteſta. 106
Teſtes ante lit. conteſta. recepti an legitimè recepti ſunt, c. ſtatuimus, num. 10. de electio. & electi poteſtate. 38
Teſtes non licet inducere poſt publicatas atteſtationes in cauſa matrimoniali, c. conſtitutus, nume. 1. de teſtib. & atteſta. 107
Teſtes inducere non licet poſt publicatas atteſtationes, c. ſi. nu. 1. de dolo & contuma. 98
Teſti an liceat addere dicto ſuo, c. præterea, nu. 3. de teſtibus cogendis. 112
Teſtes recipiens diſcernere debet, quantũ fides ſit eis adhibenda. Et alia hic notata obſeruare debet, c. cũ Bertoldus, nu. 4. de ſen. & re iudi. 128
Teſtem vacillare quis dicere poſſit, iudex ne, an notarius, c. quoniam, nu. 5. de proba. 104
Tenens aliquis per ſe, non admittitur ſine ſcientia & animo poſſidentis, c. conquerente, nume. 3. de offi. ordi. 65
Teſtes an pauciores, quàm qui in inſtrumento ſunt deſcripti, præiudicent inſtrumento, c. cum Ioannes, nu. 8. de fide inſtrum. 115
Teſtes ſuper matrimon. carnali, an percipiantur cõtra abſentem, lite non conteſta. c. quoniam frequenter, nu. 5. vt lite non conteſta. non proced. 87
Teſti an & quando liceat corrigere ſuum dictum, capitulo præterea, nu. 2. de teſtib. cogendis. 112
Teſtes in criminibus magnis cogi poſſunt, c. cum contra, nu. 1. de teſtib. cogendis. eod.
Teſtes cuiuſmodi requirantur, cum accuſatur, quod non poſſit perfici matrimonium propter affinitatem, & vide in num. 1. c. præterea, de teſtibus & atteſtationibus. 107
Teſtes recipiens, quanta ſit ei fides adhibenda, c. quoniam, nu. 5. de proba. 104
Teſtes qui recipit, debet iudici de fama & eorum authoritate reſcribere, c. licet cauſam, num. 5. de probationibus. 103
Teſtis, qui metu coactus renunciauit, an amiſerit poſſeſſionem, c. ſuper hoc, nu. 4. de renun. 39
Teſtis non tenetur reſpondere de acceſſorijs ſui teſtimonij, ſi tamen hoc fecit, valet teſtimonium, c. inquiſitionis, nu. 4. de accuſ. & inquiſi. 203
Teſtium dictum ſuper occultis, & de quibus infamia non proceſſit, non valet, c. qualiter ordinem, nu. 2. de accuſ. inquiſi. & denun. 202
Teſtes ſynodales non ſunt cogendi publicè teſtificare, capitulo præterea, numero primo, de teſtibus cogendis. 112
Teſtes qui præferantur, cum pars vtraque probauit intentionem, c. quid per nouale, num. 3. de verbo. ſignifica. 234
Teſtimonium eſſe bonum quando dicatur, capitulo cum cauſam, numero tertio, de teſtibus & atteſtationibus. 108
Teſtes quot requirantur ad probandum ſcripturam per comparationem, c. ſi ſcripturam, num. 4. de fide inſtrum. 113
Teſtes vbi agitur de crimine ſunt monendi, non autem cogendi ferre teſtimonium, c. ex parte, no. 4. de teſtib. & atteſta. 105
Teſtes ſalſa dixiſſe non ſufficit, niſi probetur quod corrupti ſalſum dixerint, c. licet cauſam, nume. 2. de proba. 103
Teſtatoris voluntas ſola in teſtamento transfert dominium in legatarium ſine traditione, capit. Raynaldus, numero ſexto, de teſtamentis & vltimis voluntat. 166
Teſtis, qui ſemel contra aliquem in cauſis criminalibus teſtificatus eſt, amplius contrarium teſtificari non poteſt, ſecus eſt in ciuilibus, capitulo cum P. Manconella, numero decimo, de accuſa. inquiſi. & denuncia. 200
Teſtium refert veritatem dicere de his, quæ 5. ſenſibus corporis percipiunt, c. cum cauſam, nume. 2. de teſtib. & atteſta. 108
Teſtes ſi ſint inducti ſuper vno articulo, an reſtitutio ſit danda. Et quid ſit dicendum, ſi poſt publicatas atteſtationes repellerentur omnes teſtes propter excommunicationem, c. auditis, nu. 3. de reſtitu. in integrum. 73
Teſtes eiuſdem partis ſi ſibi contradicerent, ne his eſt credendum, c. licet cauſam, numero quarto, de probationibus. 103
Teſtes in actione de dolo vel metus cauſa, an idem debeant ſeruare, quod in actione poſſeſſorij, cap. ſuper hoc, no. 3. de renun. 39
Teſtes qui pro me ſemel teſtificati fuere, non poſſum amplius reprobare. Idem dicendum in iudice, c. cũ venerabiles, nu. 7. de ex ep. 128
Teſtes interrogari poſſunt, an ſint de crimine condemnati, c. cum ſuper, nu. 2. de confeſſis. 102
Teſtium receptio, ſiue confeſſio vbicunq; ſuit, dummodo de iudicis mandato ſiat, inter acta iudicij cõputabitur, c. quoniam, nu. 1. de proba. 104
Teſtium dicta obſcura non ſunt per alios declaranda, capitulo cum clamor, num. 3. de teſtibus & atteſtationibus. 110
Teſtimonium ferre qui cogendi ſint, vide in num. 3. 4. 5. & ſexto, capitulo cauſam, nume. 2. de teſtib. cogendis. 112
Teſtimonium ſecundũ, an poſſit aliquid derogare priori teſtimonio, c. veniens, num. 4. de teſtibus & atteſtationibus. 108
Teſtimonium, in quo non eſt reddita, neque petita cauſa an valeat, c. cum cauſam, num. 1. de teſtibus & atteſtationibus. eod.
Teſtimonium an valeat, quod nullo corporis ſenſu apprehenditur, c. cum cauſam, num. 3. de teſtibus & atteſtationibus. eod.
Teſtimonium ferre in cauſa criminali nemo eſt cogendus, capitulo cauſam matrimonij, num. 1. de teſtibus cogendis. 112
Titulus probatur in longa præſcriptione, in longiſſimo vero minimè, capitulo dudum, numero primo, de decimis. 171
Titulum ſuæ poſſeſſionis num quis cogatur probare, capitulo quia cunctis, numero quinto, de conceſſio. præben. 160
Titulum allegare quando ſit, vel non ſit neceſſe, vide in nu. 4. 5. 6. & 7. c. ſi diligenti, nume. 2. de præſcrip. 124
Titulus eſt neceſſarius in canonica præſcriptione, quæ eſt ad minus 40. annorum, c. ſi diligenti, num. 1. de præſcrip. eod.
Tranſactio & permutatio in ſpiritualibus an ſit licita, vide in num. 2. cap. ſtatuimus, numero 1. de tranſact. 68
Tranſactio facit ceſſare auxilia contra eum, cum quo interuenit tranſactio, c. ſicut graue, numero 2. de tranſact. eod.
Tranſactio facta de re ſpirituali aliquo temporali dato, an valeat, capitulo præterea, numero primo, de tranſact. 69
Tranſactio an & quando in criminibus habeat locum, c. crimina, ſub numero primo, de col. deteg. ſol. 214
Tranſactio ſpecialis non obeſt alijs ſpeciebus, c. ſicut graue, nu. 1. de tranſact. 68
Tranſactio ſuper vſuras non valet, c. grauis illa, nume. 1. de depoſitu. 160
Tranſactio dolo facta an valeat, & an noceat ſucceſſoribus Epiſcopi vel Abbatis, an & quando poſſunt

ſunt alienare res immobiles vel redditus, c. ſtatuimus, num. 1. de tranſact. 68
Tranſactio non valet, niſi fiat in Eccleſiæ vtilitatem, c. de cætero, nu. 4. de tranſact. 69
Tractare communiter poſt mortem prælati de ſucceſſoris electione non eſt illicitum, c. bonæ memoriæ, nu. 5. de elect. & electi poteſta. 30
Tractatus vt dicatur, quæ requirantur ad hoc, c. bonæ memoriæ, numero quarto, de electio. & electi poteſta. eod.
Treuga Canonica conuentionalis ſemper eſt ſeruanda, c. Treugas, nu. 1. de treuga & pace. 68
Turpe eſt alienis manibus quærere, quod apud ſe inuenire debet, c. cum in cunctis, nu. 1. de electio. & electi poteſta. 19
Tutor quilibet ſolus adminiſtrare poteſt, ſecus eſt in delegato, qui ſine condelegato nihil facere poteſt, et id quod dicitur de tutore, idem procedit in iudicibus ordinariis, c. prudentiam, nu. 14 de offi. & poteſta. iudi. deleg. 55
Tutor ſuo periculo actorem conſtituere poteſt, c. accedens, nu. 5. de procur. 72
Tutor & procurator in iuramento de iſtius iurare debet in animam ſuam, c. præſentium, nu. 5. de teſtib. & atteſta. 111
Tutor poteſt agere contra eccleſiam, à qua beneficium habet, c. cum ſacerdotibus, nu. 1. de poſtul. 70
Timor in electione non eſt tantæ efficaciæ, vt electio non valeat, niſi prius proteſtarentur electores ſe eam ducti timore facere, & quid ſi non proteſtentur. c. Cumana, nu. 1. & 2. de electio. & elect. poteſtate. 34
Timor iuſtus intruſionis ſufficit ad reddendam electionem nullam, c. bonæ memoriæ, nu. 3. de electio. & electi poteſta. 24

V

VAcante ſede ea quæ iuriſdictionis ſunt, deuoluuntur ad capitulum, c. ex te, de reſcrip. nu. 4. 5
Vacillatio eſt cauſa ſufficiens repellendi teſtes, c. cum eccleſia, nu. 6. de cau. poſ. & proprie. 92
Vagationis delictum ſufficit ad priuationem Eccleſiæ, c. ex tua, nu. 4. de cleri. non reſideo. 145
Vaſalli ad quæ ſeruitia teneantur dominis, c. ſicut, nume. 2. de iureiur. 117
Vaſallus an poſſit iudicium dimittere, item an pares omnes ſint vocandi, c. cæterum ſub nu. 3. de iud. 80
Velum conſecrationis à quo, & à quibus dari debet, c. ſubdiaconos, nu. 2. de tempo. ordi. 42
Veſtigalia publico cõducere non poſſunt clerici, c. magnus epiſcopus, nu. 4. de obligatis ad ratiocinia ordi. vel non. 48
Vendicatio rei competit etiam contra non poſſidentē, c. cum ſuper, nu. 8. de ſen. & re iudi. 117
Vendicatur eccleſia, res vero corporales certæ ſingulariter diſtinctæ petitur, c. cum venerabilis, nu. 2. de relig. domib. vt epiſcopo ſint ſubiectæ. 179
Venditio & miſſio ex ſecundo decreto, infra quod tempus ſit facienda, c. dilecto filio, nu. 3. de verborum ſignifica. 235
Venditio ſit rata, niſi contra latitantem, c. dilecto, nume. 3. de verb. ſignifi. eod.
Venditio iuſta vel alius contractus beneficio reſtitutionis reſcindetur, c. quod ſicut, nu. 6. de electio. & electi poteſto. 26
Vendi. & hypo. rei, ex teſtamento competunt etiam pro legatis, c. Raynaldus, nu. 3. de teſtam. & vlti. volunta. 166
Venditiones factæ à prælatis ſine cõſenſu capituli, an valeant, c. cum cauſa, nu. 1. de ſen. & re iud. 126
Venientes ex tranſuerſo, ſemper remittendi ſunt ad tuitionem, qui cognoſcit inter alios, c. humilis doctrina, nu. 4. de maio. & obed. 68
Verba, committo tibi voluntatem meam, quid important, c. cum tibi, nu. 1. de teſta. & vlti. volun. 165
Verba in compromiſſis conditionaliter ſunt intelligenda, c. per tuas literas, nu. 2. de arbi. 78
Verbum teſtis ambiguum interpretatur pro eo, contra quem producitur, c. in præſentia, nu. 9. de probationibus. 103
Verba, quod, vel quæ, ſi cõ ponuntur in literis, videntur ad aliquid poni, c. ex ore ſedentis, nu. 1. de priuil. & exceſ. priuil. 220
Verbo, ſi abſque liberis, quid importent, c. Ioannes, de teſtamen. & vlti. volun. 167
Verborum conceptio eſt inſpicienda, vt ſciatur quę ad ſucceſſorem tranſeant, c. quoniam, nu. 3. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 53
Verba cum effectu recipienda ſunt, c. in literis, ſub nume. 1. de offi. iudi. deleg. 52
Verba priuilegij vel indulgentiæ, cur Papa non largiſſime interpretatur, c. licet, nume. 4. de tranſlatio. præla. 38
Verba matris & filiæ quid important, c. ſi vero, ſub nu. 2. de ſen. excom. 225
Verba, ſine ſtrepitu iudicij, & de plano, quomodo ſint intelligenda, c. olim, ſub nume. 1. de accuſatio. & inquiſi. 204
Verba, fratres vel filios, in literis Papę poſita, quid important, c. quam graui, nu. 1. de crimi. fal. 214
Verba illa, ratione Archid. vel ad eius Archid. ſpectantibus, & c. comprehendunt non ſolum iura, quæ debentur ex iure vel priuilegio, ſed etiam contra quę debẽtur ex conſuetudine, cap. dilecto filio, ſub nu. 2. de offi. Archid. 50
Verbum, præter, de ſui natura eſt excluſiuum, c. dudum, nu. 19. de elect. & electi poteſta. 36
Verum eſſe id præſumitur, quod in inſtrumento dicitur de perſonis, quæ in inſtrumento nominantur, c. cũ in iure, nu. 5 de offi. & poteſta. iudi. deleg. 59
Veritas dici à procuratore cum iuramento an poſſit, c. præſentium, nu. 10. de teſtib. & atteſta. 106
Veritas an & quando ſit celanda, c. cauſam, ſub nume. 1. de teſtibus cogendis. 112
Via eſt duplex, quę ducit nos ad vitam, c. maiores, nume. 4. de baptiſ. & eius effect. 187
Vicarius an habeat iuriſdictionem ordinariam, c. tua nobis, nu. 1. de offi. vicarij. 51
Vicaria quando habeat locum, c. prouideas, num. 1. de offi. vicarij. eod.
Vicaria cognitio & iuriſdictio ordinaria ineſt, c. Archid. nu. 1. de offi. Archid. 50
Victor prior, ſi vult ſuſcipere defenſionem cauſæ, præfertur illi, cui nunc de nouo alius mouere cœpit eã, c. cum ſuper, nu. 4. de ſen. & re iudi. 127
Victualia ſamens, vt carius vendat, grauiter peccat, c. multa ſunt, nu. 2. ne clerici vel monachi ſecularibus negotijs ſe immiſceant. 189
Videns cauſam ſuam ſuo nomine agi per falſum procuratorem, ne contradicit, ſibi præiudicat, c. ex parte decani, nu. 2. de reſcrip. 12
Vidua à quo velum religioſum accipiat, c. ſubdiaconos, nu. 2. de tempo. ordi. 42
Viduæ, pupilli, orphani & aliarum miſerabilium perſonarum iudex competens quis ſit, c. ſuper, nu. 1. de verb. ſignifi. 235
Vidua vt dicatur profeſſa, ſeu velle fieri conuerſo, in nu. 2. 3. 4. & 5. c. vidua ſponte, nu. 1. de regula. & tranſeun. ad relig. 172
Viduæ an ſint de foro eccleſiæ, c. ſignificantibus, nu. 1. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 60
Viles & infames quando admittantur ad accuſationem, c. cum P. Manconella, nu. 3. de accuſ. inquiſi. & denun. 200
Vir in quibus caſibus non poſſit obijcere adulterium vxori, c. intelleximus, num. 1. de adulterijs & ſtupro. 212
Vir an poſſit petere reſtitutionem mulieris, cum de iure non ſit eius vxor, & vide in nu. 4. & quid ſit dicendum, c. ex parte, nu. 2. de reſti. ſpol. eod.
Viri idonei duo æquiualent tabellioni, c. quoniam, nume. 2. de proba. 104
Viri frigiditas quotupliciter probetur, c. accepiſti, nume. 2. de frigidis & malef. 196
Viri & mulieris probationes quando ſunt pares circa impotentiam coeundi, quæ præferantur, c. accepiſti, nu. 5. de frigi. & malefi. eod.
Virginitas eſt voti, ſed non præcepti, c. vel non eſt cõpos, nu. 1. de tempo. ordi. 43
Vini & aquæ coniunctio quid ſignificet, c. cum Marthæ, nume. 2. de celebra. miſſ. & ſacramen. Euchariſt. 186
Virilia ſectus an & quando poſſit promoueri, c. ſignificauit, nu. 1. de corpo. vitia. ordi. vel non. 48
Virtus præſentationis tanta eſt, vt ſi ſecundus impetrans prius præſentat ſecundas literas, in quibus continebatur, ſi pro alio non ſcripſimus, præfertur tamen in beneficio, c. mandatum Apoſtolicum, de reſcrip. num. 2. 13
Vis quotuplex eſſe dicatur in rebus, c. Epiſcopi, nu. 1. de rebus eccle. alien. vel non. 159
Viſitatio quando dicatur plenè facta, c. Romana, nume. 2. de cenſi. exact. & procur. 185
Vis an ſit facienda, ſi dominus dicat, præficio talem vel inſtituo tali negociationi, an dicat, facio procuratorem meum talem in tali negociatione, c. quod quibuſdam, nu. 3. de fideiuſ. 162
Vis non eſt facienda etiam malo poſſeſſori, c. ſignificauit nu. 2. de cenſi. exact. & procur. 183
Vim rebus ablatam vindicare licet, c. olim cauſam nume. 6. de reſti. ſpol. 96
Viſitatores non poſſunt rectores alienius loci remouere, ſed Epiſcopum renunciare, c. in ſingulis, nu. 2. de ſtatu mona. & cano. regula. 278
Viſitatores poſſunt punire monachos, deponere vero & remouere non poſſunt, c. ea quæ, nu. 1. de ſtatu mona. & cano. regula. eod.
Viſitatione quæ ſint facienda, c. Romano eccleſia, nume. 4. de cenſi. exact. & procur. 185
Viſitator non debet quemquam cogere ad dicendum veritatem ſuper his, quæ ſunt corrigenda, nec ſuper hoc iuramentum exigere, ſed ſimpliciter quærat, & volentes reſpondere audiat, c. Romana eccleſia, nu. 4. de cenſi. exact. & procur. eod.
Viſitati tenentur reſpondere his, quæ ad viſitationem pertinent, c. Romana eccleſia, nu. 4. de cenſi. exac. & procur. eod.
Vitium perſonæ in modum exceptionis probatum præiudicat in alia electione, c. ſuper eo, nu. 1. de elec. & electi poteſta. 21
Vitium de nouo contingens, non debet ſeparare matrimonium, c. ex literis tuis, nume. 1. de frigid. & malefi. 196
Vnio non facit præiudicium epiſcopo, in cuius territorio eccleſia ſita eſt, c. ſolet à nonnullis, nume. 9. de ſen. excom. 232
Vniuerſitas an excommunicari poſſit, c. conſulti, nume. 5. de procur. 72
Vniuerſitas an per ſe agere & per ſe iurare poſſit, capitulo paſtoralis, nu. 2. de iudi. 81
Vniuerſitas quæ pœna puniatur, ſi contra eam agatur criminaliter, c. grauem, nume. 2. de ſententia excommunicationis. 231
Vniuerſitas an valeat excommunicari, c. grauem, nume. 1. de ſen. excom. eod.
Vniuerſitas quæ ſit, & quis vniuerſitatem facere poſſit, c. cum ob eccleſia. nu. 1. de offi. ordi. 63
Vniuerſitas religioſorum per alium iurare poteſt, capitulo paſtoralis, nu. 3. de iudi. 81
Vniuerſitas poteſt procuratorem conſtituere etiam in rebus non ſuis, c. cum cauſam, nume. 2. de iura. calum. 88
Vniuerſitas ſi conſtituit procuratorem, ipſe dicitur ſyndicus, c. cum cauſam, numero ſecundo, de iura. calum. eod.
Vnctio ſacra quam habeat ſignificationem, c. cum veniſſet, nu. 1. de ſacra vnctione. 46
Vnio quot modis fiat, c. vnionis, nu. 1. ne ſede vacante aliquid innouetur. 156
Vno ex duobus procuratoribus conſtitutis mortuo, an poſſit ſuperſtes agere, & quid ſi duo in aliqua cauſa conſtituti ad defendendum, vnus confitetur, alter negat, c. in noſtro, nu. 2. & 3. de procur. 70
Vox ſi pro pluribus admittitur, tantum poteſt vox eius, quãtum ſi omnes voces ſuas dediſſent, cap. ſcriptum eſt, nu. 4. de elect. & electi poteſta. 31
Vocandus eſt citatus ad teſtes recipiendos, vel ad aliũ articulum ſpiritualem, licet ſit contumax, c. ex electio, ſub nu. 1. de elect. & electi poteſta. 34
Vocare ſuffraganeos ad conſecrationem Archiepiſcopi quis poſſit, mortuo Archiepiſcopo, c. nec epiſcopi, de tempo. ordi. 43
Vocatio & admonitio an ſit neceſſaria in notorie, capitulo

quidam ſit Romana, nu. 2. de appel. 131
Sacerdotes qui conſpiratam perſonam nominauerunt, non praeſtabunt rei ſuffragium, c. bonæ memoriæ, nu. 6. de elec. & electi poteſta. 30
Voluntas an ſola faciat aliquem irregularem, & in num. 4. c. ſignificaſti, nume. 1. de homi. volun. vel caſuali. 211
Voluntas teſtatoris poteſt alibi impleri, ſi in certo loco ab eo conſtituto fieri non poteſt, c. nos quidem, nu. 1. de teſtam. & vlti. volun. 164
Voluntas non exitus ſpectatur in maleficijs, c. nuper à nobis, nu. 2. de bigamis. 49
Voluntas priuatorum an poſſit facere aliquid contra generalem conſtitutionem, & contra leges, c. in noſtra, nu. 3. de procur. 70
Vota an habeant diſpenſationem, c. de peregri. nu. 2. de voto & voti redemp. 176
Vota, in quibus offeruntur têporalia, nô improbãtur, c. ſcripturæ, nu. 2. de voto & voti redemp. eod.
Voti & habitus ſuſceptionis differentia, c. perlatum, nu. 3. de his quæ vi metuſue cauſa fiunt. 73
Votum conditionale an ſit validum vel non, c. in elec. de elect. & electi poteſta. 38
Votum quando dicatur ſimplex, & quando ſolenne, c. porrectũ, nu. 5. de regu. & tranſe. ad relig. 173
Votum an poſſit commutari, c. de peregri. nu. 1. de voto & voti redemp. 176
Votum irritatur ex cõditionis ſiue generalis, ſiue ſpecialis defectu, c. ſcripturæ, num. 1. de voto & voti redemp. eod.
Votum ſolenne ſicut non tenet poſt matrimonium contractum, ita poſt ſponſalia de futuro non tenet votum ſimplex, capitulo veniens, nume. 1. qui cleri. vel vouentes. 194
Votum an & quando impediat matrimonium, c. fraternitatis, nu. 5. de frigid. & malefi. 196
Votum ſolennizatur per habitus ſuſceptionem, & an ſine habitu votum poſſit ſolennizari, c. inſinuãte, nu. 2. qui clerici vel vouentes. 194
Votum quid ſit, & quis poſſit vouere vel non, in nume. 2. c. veniẽs, nu. 1. qui cleri. vel vouentes. eod.
Vouens quando peccet exigendo debitum coniugale, c. dudum, nu. 4. de conuer. coniug. 175
Votum ſolenne quando & quo caſu dicatur, & in nume. 3. c. dudum, nu. 2. de conuer. coniug. eod.
Vouere qui poſſunt, c. ſcripturæ, nu. 2. de voto & voti redemp. 176
Votum continentiæ quando impediat matrimonium, c. ex parte, nu. 1. de conuer. coniug. 175
Votum quid ſit, & per quantũ tempus ſumetur, c. ad noſtrã, nu. 3. de regula. & tranſeun. ad relig. 172
Votum inuito vxore factũ, quando impediat matrimonium, c. quidam, nu. 1. de conuer. coniug. 174
Votum continentiæ vel religionis non dicitur propriè ſolenne, niſi ſit de præſenti, c. per tuas, nu. 1. de voto & voti redemp. 177
Vſucapio & preſcriptio, an & quando currat contra pupillum, & an currat contra Eccleſiam & Remp. c. requiſiuit, nu. 2. de reſti. in integ. 74
Vſura quid ſit, & an liceat fideiuſſori recipere vltra ſortem, nu. 2. c. plures cleri. nu. 1. de vſuris. 213
Vſura an contrahatur ex ſola intentione, c. conſuluit nos, nu. 1. de vſur. eod.
Vſura non tollitur per periculi ſuſceptionem, c. nauiganti, nu. 1. de vſur. 214
Vſura an & quando contrahatur in emptione, ibidem in num. 2.
Vſurarius an excuſetur, ſi nullus repetat ab eo, vel ſi nunciet, & in nu. 3. & etiam in nu. 4. c. quia fruſtra, nu. 2. de vſur. 213
Vſurarum repetitio an & quando datur hæredi, & contra hæredem, & quid iuris, ſi hæres non poteſt ſatisfacere illis, à quibus vſuras accepit, cap. Michael laicus, nu. 1. de vſur. 214
Vti cibarijs paganorũ an ſine aliqua indulgentia quis poſſit, c. quam ſit laudabile, nume. 1. de Iudæis & Saracenis. 208
Vulnerauerunt cum duo aliquem, quis eorum teneatur de homicidio, c. ſignificaſti, nu. 3. de homici. voluntа. vel caſuali. 211
Vxor ordinati non poteſt cogi, vt intret religionem, c. coniugatus, nu. 1. de conuer. coniug. 174
Vxoris taciturnitas in ordinando an ſufficiat, c. coniugatus, nu. 1. de conuer. coniug. eod.
Vxor poteſt repetere dotem, ſi videt maritum vergere ad inopiam, c. per veſtras, num. 2. de dona. inter virum & vxorem. 199
Vxoris ſatiſdatio pro dote, quo caſu teneat, vel non, c. per veſtras, nu. 1. de dona. inter vir. & vx. eod.
Vxor eſſe quomodo probetur, & quæ ſunt in reſtitutione vxoris probanda, c. ex parte, num. 3. de reſti. ſpoliatorum. 96
Vxoris uel mariti ingreſſus in quibus caſibus ualeat, uel non, in nu. 3. 4. & 5. c. quidam, nu. 2. de conuer. coniug. 174
Vxor an admitti poſſit ob aliquam cauſam, & quid de ſponſa. c. quemadmodum, nu. 3. de iureiur. 118
Vxor quamuis ad mandatum iudicis dimiſſa ſit, nihilominus agi poteſt, c. cauſam, nu. 2. de offi. & poteſta. iudi. deleg. 53
Vox propria in ſpiritualibus alicui prodeſt, c. cum in iure, nu. 4. de elect. & electi poteſta. 29

Explicit Index, quem nouiſſimè præter Baldi Margaritam huic diuino operi addere curauimus, vt facilius hinc vnaquęque materia atque verborum ſenſus pateant. Quantæ autem vtilitatis id fore ſtudioſis exiſtimauimus, ex ſe facilè quiſq; inſpiciet, cum ſerie hac alphabetica omnia tali ſtudio inſerere curauimus, vt maiora quidem deſiderari nequeant.

INNOCENTII QVARTI PONTIFICIS MAX.

In Quinque Libros Decretalium,

Acutiſsima Commentaria, quàmplurimis Adnotationibus illuſtrata, fœliciter incipiunt.

SVMMARIVM.

1 *Ventris appellatione venit mens apud Ezechielem, ſecundum Inno.*
2 *Quæ impulerint Innocentium ad gloſſandas Decretales.*
3 *Negociorum intricatio, & caſuum varietas, reddit Decretales intellectu difficiles.*
4 *Decretales antea corrupta, & ab Inno. emendata, quæ ſint.*

PROOEMIVM.

LEgitur in Ezechiele. 3. c. Venter tuus comedet, & viſcera
tua complebũtur volumine iſto, quod
1 ego do tibi. † Per ventrem, qui eſcas
recipit, mens intelligitur, quæ rerum
ac ſcripturarum notitias recipit, coquit, & digerit meditatione ſolicita
& frequenti. Viſcera autem implentur, cum deſiderium, voluntas, & intentio intimo ſapore ſcripturarũ ſatiantur. Sunt. n. multi, qui multa legunt, ſed vacui recedunt, qui mente quidem intellectum percipiunt, ſed in cordis deſiderio ſeruanda non ponunt ſimiles illis, qui, vt dicit Hiere. venerunt ad hauriendum aquam, ſed vaſa ſua vacua reportauerunt, & ideo confuſi ſunt pariter & afflicti. Vos igitur harum ſcripturarum & ſacrarum conſtitutionũ
lectores, earum intellectum ſanum in vẽtre mentis veſtræ percipite, coquite, & frequenti meditatione digerite, & mẽtis deſiderio intra mentis viſcera ſeruanda reponite, non ad vanam
gloriam, non ad theſauros congregandos, ſed vt rectè cauſas
2 tractetis, & iuſto libramine terminetis. † Quas vt facilius intelligere poſsitis, quaſdam gloſſas appoſuimus, ſicut ex diffinitionibus quotidie & continuè apud ſedem Apoſtolicam emergẽtibus, ac ẽt ex neceſsitate tex. quarũdam Decretalium corruptarum in regiſtro eiuſdem ſedis vigilanti ſtudio inquiſitarum
plenius colligi potuerũt, cuius tex. corruptio, & veritas ad eiuſ-
3 dem loca trãſmittantur per ordinem adnotata. † Nec miremini, ſi alicubi ſunt difficiles ad intelligendum, quia hoc facit intricatio negociorum & caſuũ varietas, qui in eis, vt melius potuimus, extricantur. Igitur tam Doctor, quam Auditor, dum in
ſcholis legunt, multa de prædictis gloſsis poterunt omittere, &
ſtudio cameræ pro diſcuſsionibus, & diffinitionib. cauſarũ pro
tempore reſeruare, & ſic comeſtum volumen iſtud diuiſim efficietur in ore ipſorum facile & delectabile, ſicut mel, quod prius
videbatur difficile: ſolicitè attendentes, quod in hoc vol. multi caſus, & articuli vtiles & neceſſarij tam in conſilijs animarum &
pœnitentiali foro, quàm in regendis & diſponendis eccleſijs, & rebus eccleſiaſticis, & prælatis, & ẽt qualiter circa perſonam ſuã
& ſubditorum ipſi prælati ſe habere debeant aduerſitatis tem-
4 pore, ſunt expreſsi, quos gloſſatores alij omiſerunt. † Iſtæ ſunt
Decretales, quæ corruptæ erant, & ſunt ſm veram literam regiſtri emẽdatæ. Prima eſt de ele. bonæ me. M. in fi. vbi dicebatur,
confirmantes, debet dicere, duximus confirmandam. ſ. quondam, ſm quod in pen. gl. ibi no. Secunda eſt eo. tit. Auditis, in prin.
& ẽt in fi. In principio, vbi dicebatur, vnam de G. Arch. & alteram de R. ſubdia. debet dicere, vnam de R. Arch. & alteram de
Magiſtro R. ſubdia. Item vbi ſequitur, decanus cum pauciorib.
in ipſum R. & cantor cum pluribus in dictum Arch. conueniſſent. debet dicere, & cantor cum pluribus in G. Arch. conueniſſent. Item vbi ſequitur circa fi. à nominatione dicti Arch. recedentes. debet dicere, à nominatione dicti V. Arch. recedentes.
Item vbi ſequitur, de nouo præfatũ ſubdia. debet dicere, de nouo Magiſtrum R. ſubdia. cum eſſet ſubdia. eligere præſumpſerunt. Tertia eſt de offi. ordi. quanto, vltra medium. vbi dicebatur, ſm Abbatis conſilium: debet dicere, ſm arbitrij tui conſilium. Item corrigitur decre. de ſen. & re iudi. cũ inter vos, alia
eo. tit. cum I. & A. corriguntur, ſicut apparet inferius, vbi ſuper
eiſdem decre. no. Quarta eſt de appel. cum ſpeciali, circa fi. vbi
dicebatur, Iudex ex officio ſuo procedet. debet dicere, procedit.
Item corrigitur tex. de appel. cõſtitutus, vt apparet inferius, vbi
ſuper eadem decre. no. Quinta eſt de ele. non reſi. in eccle. vel
præben. ex tuæ, in pluribus locis. primo deeſt tex. vbi dicebatur,
ſuas deſeruerunt eccleſias. debet addi, vt iuxta ſanctiones canonicas eis debeant merito ſpoliari. & ſequitur, contra eos procedatur. debet addi hoc modo, vt ipſos, &c. Item vbi ſequitur, ab
epiſcopali adminiſtratione, debet dicere, ab epiſcopatuũ. Sexta eſt de præbendis & dignitatib. pro illorum, circa medium,
& eſt ibi defectus literæ. nam vbi dicitur, prædictum Magiſtrũ
de præbenda & canonicatu Santon. eccleſiæ, &c. debet ibi addi, prædictum Magiſtrum cum cõſenſu & voluntate tua, frater
epiſcope, de præben. & canonicatu Santon. eccleſiæ, &c.

ADDITIO.

¶Innoc. Hic Inno fuit Genuenſis, & de illuſtri gente Fliſca, & ex Comitibus Lauaniæ, qui hunc apparatum fecit, non vt ſibi crederetur, vt ipſe atteſtatur in c. innotuit, ante fi. infra de elec. & dicit Hoſt. in c. ſolet, infra de ſen. excõmu. in 6. quem refert ibi Io. An. ſe multotiens audiuiſſe ab Inno quod dolebat, quod iſtæ ſuæ gl. facerent ius. Scias tamen quod Arch in c. pia, infra de excep. in 6. dicit, quod hic Inno. tanquam expoſitor excelluit alios, & fuit pater & organum veritatis, & dicit Abb. in c. at ſi clerici, infra de iud. quod fuit ſubtilis nimium. & adde quod Arch. melius omnibus intellexit mentẽ Inno ſm quod refert Imo. in c. teſtimonium, eo. tit. de teſti. & vide eundem Imo. in l. ex diuerſo. §. fin. ff. ſolu. mat. & Ana. in c. continentia, col. 1. de cle. percu. qui dicunt Inno. fuiſſe nimis ſubtilem. & adde quod Pau. de Caſt. in conſ. 337. inci. quia exceptiones, in prima parte conſiliorum antiquorum, ſecundum nouiſſimam impreſſ. dicit, quod Inno. fuit pater veritatis, & quod poſtquam vnum dicit, ei eſſe ſtandum, refert Feli. in c. olim, col. 6. de re iud. Item adde quod Inno. non dupliciter dicitur ſ. iſto ſolemni apparatu vt Magiſter, & conſtitutionibus, quas fecit vt Pontifex, quas nunc in Sexto habemus, ſm Io. And in addi. Spec in rubr. ne ſede vacan. & ipſe Io. An. enumerat iura ab eo condita, in addi. Spec. in rubr. de ſum. Trini. & opera per eum facta vide per Platinam, in lib. de vita Pontifi & in ſupplemento Chronicarum. Scias tamen, quod ſemper fuit nobilibus gratioſus. & ſcias quod dicit Io Fab. in §. pupillus, inſti. de inut. ſtip. quod ſi habebis opi. Inno. pro te, maximè in foro eccleſiaſtico, coronaberis. & dicit Anto. de But. in c. cum cauſam, in fine. infra de verbo. ſignifica. quod vbi pro dicto Inno. eſt gl. dicendum eſt, glo. cum quo concordat Inno. ſtandum eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Fidei menſura quædam eſt, ad quam quilibet tenetur, ſicut eſt credere Deum eſſe, articulos autem fidei implicitè tenentur credere rudes.*
2 *Eccleſiarum prælati & animarum rectores fidei articulos explicitè ſcire debent, deq; eis omni poſcenti rationem reddere.*
3 *Papa & ſuperiores prælati poſſunt diſpenſatiuè certis ex cauſis minus literatos in temporalibus ſuſtinere.*
4 *Clericis ob paupertatem non valentibus ſtudio vacare, an ſufficiat ſcire, ſicut ſimplicibus laicis, & in quibus caſibus non excuſentur.*
5 *Clericis an liceat iuris ſcientiam, ſeu quamlibet aliam, fidei cognitioni præponere.*
6 *Laici melius faciunt, ſi intendunt ingenium fidei cognitioni, quàm cæteris ſcientiis, licet non peccent vacando alijs diſciplinis.*
7 *Fides implicita quantam & qualem habeat vim.*

De ſum. Trini. & fide Catho. Rubrica 1.

CAP. I.

1 FIrmiter credimus. De fide teneas,
quia quædam eſt fidei menſura, ad quã quilibet tenetur, & quæ ſufficit
ſimplicib. & ẽt ſortè omnib. laicis. ſ. quia oportet quẽlibet adultũ accedentẽ ad fidẽ credere,
quia Deus eſt, & eſt remunerator oĩum bonorũ.
Itẽ oportet eos alios articulos credere implicitè. i. credere ve-
2 rũ eſſe, quicquid credit Eccleſia Catho. † Hãc aũt menſurã excedere debent prælati eccleſiarum, quicunque curam animarũ
habent, quia debent ſcire articulos fidei explicitè & diſtinctè,
qui continentur in ſymbolo. ſ. Credo in vnum Deum, & quicunq; vult. 38. diſt. c. 1. & 2. & c. ſeq. Epiſcopi enim plus ſcire de-

bent, quia de eis ſcire debent reddere rationem omni poſcẽti, 36.diſt.§.ecce, 38.diſt. omnes. non tñ dicimus, ꝙ incontinenti teneantur prædicti de omnib. reſpondere, ſed præhabita delibe
3 ratione, & ẽt ſi oportuerit, cum conſilio aliorum. † Non negamus tñ, quin Papa, & alij ſuperiores prelati poſsint diſpenſatiuè ex certis cauſis minus literatos, & minus induſtrioſos in tẽ-
4 poralibus ſuſtinere. j. de renun. niſi cum, §. pro defectu. † De clericis autem inferiorib. ſatis vi, ꝙ ſi eſſent pauperes, qui nõ poſſent intendere ſtudio, quia non habent Magiſtros, vel expẽſas, quia oportet eis proprijs manibus quærere victũ, quod eis ſufficiat ſcire, ſicut ſimplicibus laicis, & aliquantulum plus, ſicut de ſacr̃o altaris, quia oportet eos credere, ꝙ in ſacr̃o altaris cõficitur verum corpus Chriſti, & hoc ideo, quia circa illud quotidie & continuè verſantur plus, q̃ laici. Si autem haberent Magiſtros, & expẽſas ad diſcendum, tunc peccarent, niſi plus proficerent in cognitione diſtincta fidei, q̃ laici: debet tñ ab eo, qui imponit eis pęnitentiam de ignorantia, vel potius de negligentia ſciendi ſcrutari, vt diligenter attendant, quare in eis nõ proficiunt, vel propter duritiam ingenij, vel quia eos oportuit circa alia opera charitatis intendere, puta circa exhibita neceſſaria confratribus ſuis, vel pauperibus, vel hoſpitibus, & idem dicendum eſt de alijs operibus bonis. nam eum non teneãtur ad explicitam cognitionem articulorũ, bene licet clericis illis ex-
5 plicitæ cognitioni poſtponere alia opera pietatis. † Item etiam ex cauſa poſſunt illi ſcientiæ pręponere alias ſcientias, vt ſi velint addiſcere ſcientiam iuris, vt pauperes in iudicio defendãt, ne opprimantur, non peccant: tñ credimus, ꝙ non debent ita pręponere ſcientiam cognitioni fidei, quin in ea proficiant. & bene vr̃, ꝙ ſemper plus deberent intendere circa cognitionem prędictorum, q̃ circa cognitionem iuris, poſt q̃ expẽſas habeãt
6 ab eccleſia, niſi in ꝯ̃trium eos iuſta cauſa moueat. † Item vr̃, ꝙ ẽt laici, quibus Deus dat talentum ſubtilis ingenij, ꝙ melius faciunt, ſi ſuum ingenium impendant in cognitione prædictorũ, quamuis non videantur, ꝙ peccẽt etiam ſi eis non intendant. vr̃ autem eis ſufficere, ꝙ talenta ſibi credita, non abſcondant in terra. i. in terrenis, ſed bonis operibus inſiſtant. in tantum autẽ
a valet implicita fides, ª vt dicunt quidam, † ꝙ ſi aliquis eam ha-
7 bet. ſ. ꝙ credit quicquid Eccleſia credit, ſed falsò opinatur ratione naturali motus, ꝙ pater maior, vel prior ſit filio, vel ꝙ tres perſonæ ſunt tres res à ſe inuicem diſtinctę, ꝙ non eſt hęreticus, nec peccat, dũmodo hunc errorẽ ſuum non defendat, & hoc ipſum credit: quia credit eccleſiã ſic credere, & ſuã opinionẽ fidei eccleſię ſupponit: quia licet malè opinetur, tñ non eſt fides ſua, imo fides ſua fides eſt eccleſię. j. eo. dãnamus, circa ſi.

ADDITIO.

a ¶Implicita fides. Adde Directorium iuris, quod fuit fratris Petri Caſuele ordi. Minorum, li. j & Hoſt. hic, qui dicit, quod fides implicita tunc excuſat ab hæreſi, quando factum non contradicat verbis. nam ſi contradiceret, nõ excuſat. & ratio, quia facto datur voluntas intelligi. l. reſcindenda. C. de inſti. & ſubſti. dupliciter. n. declaratur volũtas, verbis. ſ. & rebus, vt no. in l. de quib. ff. de leg. & vide Card. in cle. j. eo. t. & Spec. in tit. de hæret. ac B. Tho. 2. 2. q. 2. art. 6.

SVMMARIVM.

1 *De fide publicè diſceptare non licet, excuſaretur tamen quis, ſi ad hæreticorum confuſionem, vel ad veritatem elucidandam diſputaret.*

CAP. II.

DAmnamus ergo. [Defendere.] Hoc. n. nullatenus licet: imo,
1 qđ plus eſt, † nec diſputare de fide licet publicè turbis coadunatis cauſa tumultus, vel ſuę perfidię defendendę. C. de fide Catho. l. penul. Si autem ad confuſionem hæreticorum, vel ad veritatem clarificãdam diſputaret aliquis
a non crederem malum, ª vt fecit Syluester Papa.

ADDITIO.

a ¶Non crederem malum. Adde B. Tho. 2. 2. q. 10. art. 7. quem vide diſtinguentem & per dicta Inno. hic probatur ſua diſtin. & vide gl. in c. nos, 96. diſt.

SVMMARIVM.

1 *Canonum conditori, & creatoris vicario, ſubdita eſt omnis creatura.*
2 *Adminiſtratores caeteriq; ordinarij, ratione caſuum emergentium licitè leges tranſgrediuntur.*

De Conſtitutionibus. Rubrica. 2.

CAP. I.

CAnonum ſtatuta. Non abrogatorum, ne ſit contra, 16. diſt. c. j. & 29. diſt. c. j. & 36. q. vlti. c. vlti. & infra de purg. vul. ea. ſi. [Ab omnibus.] Ideſt ſubditis, ne ſit contra. C. de legi. digna. hic enim
1 non eſt bona gl. † quia conditori canonum &
a vicario creatoris ſubdita eſt omnis creatura. ª [In actionibus.] Ideſt ciuilibus. [Iudicijs.] Ideſt criminalibus, 20. diſt. de libellis, Inſtit. de offi. iudi. in prin. [Suo.] Ideſt malo. ſimilis expo-
2 ſitio, 3. q. 9. puta. † adminiſtratores tñ, & cęteri ordinarij quandoque licitè ratione caſuum emergentium leges tranſgrediuntur, vt in Auct. iuſiurandum, quod pręſta. ab his, qui accl. circa princ. collatione 3. hoc non placet. nam ſicut in eadem auct. cõiungitur, vtrique parti tam in priuatis, quam in publicis contractibus iurant ſeruare iuſtitiam: vnde dicimus, quod adminiſtratori non licet à iuſtitia diſcedere. Nec obſtat prædicta auct. vbi dicit, ſeruabo æquitatem, ſecundum quod mihi viſum fuerit iuſtum, quia illud intelligitur extra iudicium, vt in officijs dãdis. Vel etiam in iudicijs in his, quæ commiſſa ſunt eius arbitrio, ſicut in inducijs dandis, & ſimilibus. ff. de iure deliberandi, l. j. 3. quæſt. 3. de inducijs. & in diſpenſationibus, j. quęſt. 8. exigunt. & in pœnis, ſaltem in extraordinarijs criminibus, ª quamuis &
b idem credimus in ordinarijs, ſi iudex ex cauſa ᵇ eas viderit temperandas. ff. de pęn. l. aut facta. §. fi. ff. de pœ. capitalium, j. diſtin. vt conſtitueretur, 86. diſt. tanta, 23. q. 5. circumcelliones, argumen. 2. quęſt. 3. §. notandũ. ſed illud intellige ſine cauſa, vel poſt ſententiam. in ſententia enim & in ordinario crimine pœnam temperare poteſt, vt dictum eſt, & arbitri etiam leges tranſgrediuntur. ff. de arbi. qualem, extra de renun. in præſentia. [Suo.] C. de ſen. nemo. 37. diſt. relatum, infra eo. c. fi.

ADDITIONES.

a ¶Et ſic etiam infideles. Adde eundem Inn. in c. quod ſuper his, col. j. in fi. infra de vo. & ibi Abb. & Abba. in c. fi. col. j. in fi. infra eo. & adde Old. in conſi. 36. incip. infraſcripti ſunt articuli, & in conſi. 15. inci. Iudæus, & in conſi. 87. inci. quæritur. an Princeps. Pet. de Ancha. in repe. regulæ, ea quæ, col. 34. ver. ſexto quærto, infra de reg. iu. in 6. & in cõſi. 15. inci. ſpiritualis iudex, & ibi de Iudæ. & in c. gaudemus, infra de diuor. & per Abb. in c. poſtulaſti, de Iudæ. & adde Aug. de Anch. in li. de poteſtate Papæ, & qualiter Iudęi teneantur. l. Arriana, per Alex. de Imo. in conſi. 2. col. 1. ver. denique, in 2. no. & vide etiam aliquid per Fran. Aret. in conſi. 158. & ibi an Papa condendo legem generalem comprehendat Iudæos, & ſi alias poſſit eos punire pro crimine eccleſiaſtico, vel mixto. Adde tamen, ꝙ in concernentibus ſalutem animarum Papa non cogit Hebræos, ita d. Bar. Soci. in conſi. 66. col. 9 ver. 3. in prima parte.
b ¶Ex cauſa. Feli. hic in 14. col. ver. fallit ſeptimo, pro hoc dicto Inno. multa cumulat, quæ vide per te. Et vltra ea ad Inno. hic adde Alex. de Imo. in cõſi. 65. col. 3. ver. accedit, in j vol. & etiam adde, ꝙ iudex propter minorem ætatem poteſt minuere pœnã ſtatuti, ita d. gl. in l. & ſi ſeuerior. C. de infam. & Abb. in c. 1. infra de deli. pue. refert & ſequitur Fran. de Aret. in conſi. 132. colum. ſi. ver. venio ad ſecundum.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio an & quando liget ignorantem.*

CAP. II.

COgnoſcentes. Et infra. [Culpa.] Fallit in caſibus, 22. diſt. renouãtes, 27. q. 2. qui multorum. infra de cleri. cõiug. ſanè. vel etiam vbi cauſa ſuberat, & ſine culpa, infra vt li. non conteſt. quoniam frequenter. [Diſpendijs.] Niſi ſit iuris conſtitutio naturalis, vel niſi ſit expreſſum in iure, ꝙ pterita reſpiciat 10. q. 4. ſic quidam. C. de leg. leges. infra de vſu. cum tu. infra de elect. cum in cunctis. [Diſpendijs.] Ideſt damnis, vel retractatio
1 nibus. † [Ignorantes.] Conſtitutio enim non ligat ignorantẽ, 32. quęſt. 4. dixit Sara, 82. diſt. propoſuiſti, 21. diſt. §. his ita. tamẽ ex quo eſt publicè promulgata, non prodeſt prætendere ignorantiam, 16. diſt. quod dictis. infra de poſtula. prela. c. j. niſi fortè
a dilucidè ª ſuam probaret ignorantiam.

ADDITIO.

a ¶Dilucidè. Card. in conſi. 32. in prin. dicit hoc dictum ſingulare, & de hoc vide latiſſimè per Abba. & Feli. hic, & vltra allega. per eos adde, quod hoc dictum Innoc. refert etiam & ſequitur Alex. de Imo. in conſi. 71. colum. j. ver. & ideo, in primo volumine.

SVMMARIVM.

1 *Poteſtas à Chriſto in Papam, quibus verbis fuerit tranſlata.*

CAP. III.

TRanſlato. In Chriſtum, & ab eo in ſucceſſores
a eius p illa verba, Paſce oues meas, ª infra de elect. ſignificaſti. vel per illa, Ite docete omnes gentes, de conſe. diſtin. 4. proprie. [Sacerdotio.]
1 Ideſt Leuitico, ne ſit obiectio de Melchiſedech, † qui fuit ante legem. [Eadem.] C. de nup. ſi libertam, j. q. j. ſicut Chriſtus.

ADDITIO.

a ¶Paſce oues. Adde eundem Innocen. in c. quod ſuper his, colum. j. in ſi. & ſequitur infra de vo. & in c. licet ex ſuſcepto, colum. 2. infra de foro compe. & ibi Abb. in 9. col. & in ſua diſpu. incip. Epiſcopus, & quidam rector, col. 19. & vide hic Feli. col. 5. ver. & adde, qui alleg. concord.

CAP. IIII.

NAm concupiſcentiam, [Neſciebã.] & ſic nec reprobanda cenſebam. [Hoc.] Ideſt concupiſcentiam prohibere. [Omnia.] Ideſt omnia genera malorum, ſi. 47. diſtinct. bonorum.

SVMMARIVM.

1 *Dictis ſanctorum Patrum, vel aliorum ab eccleſia receptorum, quando ſtare liceat.*

CAP.

CAP. V.

NE innitaris. [Dicenda.] 37 diſt. relatum. nó.
1 † q dictis ſanctorum Patrum, a
a vel aliorum ab eccleſia receptorũ ſtare licet, & qui
dicit, quod ipſi dicunt, non poteſt de temeritate re-
argui, niſi ea diceret, quæ retractata ſunt, ſicut Auguſt. multà
retractauit de dictis ſuis, vel niſi ſint per eccleſiam correcta. 16.
diſtinct. c. j. & 2. & 32. diſtinct. §. j. in fine. Si vero ſancti diuerſas
opiniones inter ſe habeant, vt de corpore beatæ Mariæ aſſum-
pio, vel de Salomone damnato, licitum eſt cuique, quod vult
dicere. Si vero nulla diuerſitas inter ſanctos inuenitur, neceſſe
eſt vſque ad vnum iota ſeruare, quod dicunt. 15. diſtinct. cap. ſi.
poſtquam opuſcula eorum à ſancta eccleſia ſunt auctenticata:
olim autem ante, quam eſſent auctenticata, licitum erat ea te-
nere, vel non, 9. diſt. noli, ego, quis.

ADDITIO.

a ¶Sanctorum patrum. Vide Feli. hic, & adde eundem Feli. in c. 2. col. antepen. &
ſe. infra de reſcri. & in c. qualiter & quando, el 2. infra de accuſ. in prin.

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus locum habeat conſtitutio fauorabilis canonicorũ reſidẽtiæ.*
2 *Nunquid præſentes, irrequiſitis abſentibus, facere poſſint bonam & hone-
ſtam conſtitutionem?*
3 *An quicquid maior pars facit, totum facere videatur.*
4 *Singularis conſuetudo eccleſiarum an ſit attendenda in qualitate & quanti-
tate beneficiorum.*

CAP. VI.

CVm omnes. [Et infra] q conſtitutio iſtorũ
canonicorum non fuit iuſta ca
nonicis, quia futuris in futurum dabant pœnam, ſi
abeſſent: ſed ſibi præſentibus, ſi in futurum abeſſent,
nullam imponebant penam, & ideo non erat lex cõmunis, vel
generalis etiam circa idem. i. in penis imponendis in futurum
abſentibus. Item ſi iſtorum cõſtitutio erat ęqua in futuris, qui in
modico tenebantur eccleſiæ, quare non erat æquior eis præſen
tibus, & qui ex perceptione beneficiorum præteritorum magis
eccleſiæ tenebantur? Item conſtitutio de vineis, & earum fru-
ctibus cõicandis in futurũ præmiſſa ratione non erat iuſta, ſed
ex eo iniuſtior apparebat, q ex radice cupiditatis procedebat,
quia præter fructus vinearum ſuarum per conſtitutionẽ ſuam
debebant habere partem etiam de fructibus vinearum decedẽ
1 tium canon. † Sed oppones, quare non potius mandauit, q om
nes ſeruarent conſtitutionem hanc fauorabilẽ, quæ tendit ad
reſidentiam, quam faceret ſeruari conſuetudinem antiquam,
quæ erat reſidentiæ cõria, & maximè cum ad hoc cogi poſſunt
antiqui propter rationem hic aſsignatam. Patere legem, &c.
a Reſpon. quia nullus erat, qui hoc peteret. Item quia a non fue-
runt vſi hac conſtitutione, licet feciſſent, & verba cum effectu
ſunt accipienda. ff. quod quiſque iur. l. j. Vel dic illud habere lo
cum, vbi lex teneret, licet eſſet iniuſta, ſed vbi lex non tenet, ſi-
cut hic, quia non poterant facere conſti. ſine epõ. j. eo. c. penul.
b non habet locum b illud edictum, quod quiſque iur. &c. credi-
mus tamen, q ſi epũs faceret conſtitutionem iſtam, quæ hic con
tinetur, excepto de vineis, quod bene teneret, dummodo habe-
ret conſenſum capituli ſui, & alia quæ interuenire debẽt, quia
hæc conſtitutio tantum ratione conſtituẽtium eſt iniqua, quia
per ſe tantum conſtituebant, & quia illud conſtituere non po-
terant, & non ratione conſtituti. non. n. iniquum eſt, q antiqui
canonici in ſuis conſuetudinibus remaneant, & noui, qui ſciẽ-
ter legem nouam admiſerunt, ea ligenẽ, quia conſtitutio futura
reſpicit. j. eo. cognoſcentes, 31. diſt. ante. j. eo. c. ſi. fateor tamẽ,
q æquius eſſet, q omnes hac lege ligarentur, niſi ſcandalum im-
pediret. ſi ergo timetur ſcandalum, bene faceret epũs, qui eos cõ
ſtitutione non cõprehendit. Caueat tamen epũs, ne & nouis le
gem imponeret, quæ ſcandalum induceret, ſi ordinaret, q illi,
qui de cętero fierent canonici, à carnibus abſtinerẽt, vel nigrũ
habitum portarent. nam hæc conſtitutio non teneret, vel de fa
cili reuocaretur, arg. j. de vi. & hone. cleri. Deus. [Quiſque.] ff.
2 quod quiſque iur. l. j. † [Coæquetis.] Sed nonne iſti præſentes
poterant omnia ſtatuere aliis irrequiſitis? vt 10. q. 2. hoc ius, &
7. q. j. factus. j. de elect. cum inter vniuer. So. bene poſſunt facere
bonam & honeſtam conſtitutionem, ſed ideo hoc non valuit,
quia pro ſuo cõmodo in pręiudicium aliorum, & malo zelo, &
contra conſuetudinem approbatam eccleſię factum eſt, 4. diſt.
erit. aliquando. n. contra approbatam conſuetudinem ſine li-
centia dñi Papæ facere non licet. & contemptores conſuetudi-
num quaſi præuaricatores legis habendi ſunt, 11. diſt. in his re-
bus. vel dic melius, quod hoc non poterant ſine conſenſu epiſ-
3 copi, infra eodem, c. penult. & fin. † Adhuc obijcitur, quod ma
ior pars facit, totum facere videtur. infra de his, quæ fi. à ma. par.
ca. c. j. tu dic, ſi aliquid eſt commune pluribus non vt collegia-
tis, ſed vt ſingulis, non valet, quod fit à pluribus, niſi omnes cõ-
ſentiant, ſiue ſimul, ſiue ſeparatim. ff. de ſerui. ruſti. prædi. per
fundum. niſi concedant tẽ in naturali vſu, quod facere poteſt
vnus ſolus, ſocijs inuitis & contradicentibus, Inſtitu. de rerum
diui §. religioſum, & niſi in caſu infra de iurepatro. poſtulaſti. ſi
vero ſint plures vt collegium, diſtingue. aut ſunt aliqua facien-
da ex neceſsitate, vel vtilitate eccleſiæ, vt alienationes, electio-
nes, inſtitutiones, & ſimilia, & tunc ſufficit, quod legitimè &
bene facit maior pars, infra de elect. in. licet. & de his, quæ fiunt
à ma. parte ca. cum in cunctis, & ca. ſi. dummodo non contem-
nant eos, qui vocandi ſunt, infra de elect. quod ſicut ex literis.
Sed ex alijs, quæ neceſsitate, vel vtilitate non fiunt, ſed propter
vtilitatem canonicorum tantum, puta cum diuiditur præben-
c da, non valet, niſi omnes conſentiant, c quia pro eodem eſt, ac ſi
ageretur de iure quo ad ſingulos pertinet, vt hic, & l. per fundũ.
ſecus autem dicerem, ſi hæc conſtitutio, vel etiam diuiſio præ-
bendarum fieret pro vtilitate eccleſię, quia tunc ſufficeret ma-
ior pars, infra de his quæ fi. à ma. par. ca. c. ſi. & tunc conſentire
debent tanquam collegium, nõ tanquam ſinguli, infra eodem
cum M. nõ ſegregatim. ſcilicet hodie in vno loco vnus, & cras
in alio loco alius, infra de elect. in Geneſi. hæc queſtio non ha-
bet hic locum, quia non dicitur, q omnes canonici non fuerũt
præſentes. [Coęquetis] arg. pro paritate beneficiorum, infra
cap. cum M. 16. quęſt. 7. c. j. & quęſt. 2. §. his, in ſi. verſ. non eius.
§. pro ſocio, & § ſicut tres. contra, infra eo. c. ſi. 12. quęſt. 2. Vul-
terane, & ca. nobis, & ca. conceſſio, & ca. ſi. 64. diſtin. conſuluit.
4 † Sol in qualitate & quantitate beneficiorum ſingularis cõſue
tudo eccleſiarum attendenda eſt, quę ſi preſcripta eſt, pręualet
iuri ſcripto, arg infra de pręben. relatum, & de excesſ. pręlato. ad
hęc, & de ſepul. certificari. Si vero nulla appareat conſuetudo,
puta quia quandoque paria ſunt beneficia, quandoque impa-
ria, vel quia eccleſia de nouo conſtructa eſt, tunc dicas, q om-
nia, quę de communi cellario exeunt ad quotidianum victum
ęqualiter diuidenda ſunt, & ea, quę dantur pro indumẽtis, iux-
ta perſonarum meritum, locum & ordinẽ, plus vni, quam alij
diuidi debent. nec enim eſt cõtra. 16. quęſt. 7. c. j. expone enim,
ibi mouentur, ideſt moueri debent.

ADDITIONES.

a ¶Item quia. Hanc ſolu. reprehendit hic Io. de Imo. & refert & ſequitur Alex.
in l. 1. in prin. ff. quod quiſque iuris.
b ¶Non habet locum. Adde quod idem Inno in c. cum venerabilis, circa me. in-
fra de excep Bal. in l. ſi quis teſt bus, col 1. C. de teſt. & etiam refert Alex. in l. j.
col. 2. ver. in gl. in ver. noui iuris ff quod quiſque iur.
c ¶Omnes conſentiant. Aduerte, quia Henri Bohic, hic in 2. col. in ver. aut quæ-
ris de iis, tenet, q non cum poſſint ſigillatim & particulariter conſentire iux-
ta notata per Arch. in c. pen gl. 1. 63. diſt. & q in electione eſt ſpeciale, q debeãt
collegialiter conſentire, refert, q hoc tenet Io. And. in c. j. de rebus eccle. non
alie. in 6. & Compo. in c. cum ſe. infra de reſcri. licet dicat Spec. tenere contra
rium in tit. de ſyndic. in prin. & vide eundem Henri optimè diſtinguentem
circa hoc in c. ſua nuper, in 2. col. infra de his, quæ fi. à pręla.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid laici ſtatuentes de rebus eccleſiæ malè faciant.*
2 *Statutum in alterius præiudicium an valeat.*
3 *Lex ſeu reſcriptum in præiudicium naturalis iuris an valeat.*
4 *Ius merè ciuile in quibus caſibus tollatur.*

CAP. VII.

1 QVæ in eccleſiarum. Et infra. [Conſti-
tuerunt.] † Malè fa-
ciunt laici facientes ſtatutum de rebus eccleſię, cum
in eis non habeant iuriſdictionem, 10. diſt. c. j. 96. di.
2 bene. j. de re iud. cum cauſa. † Super rebus etiam laicorum hoc
conſtituere non poſſent, cum tale ſtatutum eſſet in lęſionem iu
ris alterius, & eius iuris, quod ad aliquẽ ſpectat, vel acquiritur
de iure naturali, vt ſunt dominia, obligationes, & huiuſmodi,
& non datur à iure ciuili, vel ab Imperatore, vt actiones, vt ff. de
iuſti. & iure, ex hoc. Inſtitu. de rerum diui §. feræ, & §. pręterea,
quod per alluuionem. Vnde reſcriptum, vel pragmatica ſan-
ctio, vel annotatio conceſſa in pręiudicium talis iuris non va-
let. C. ſi contra ius. l. ſi. Nam & naturalia iura ſunt perpetua, In-
ſtit. de iure na. §. pen. Et ſicut reſcripta non valent, ita nec leges,
vel conſuetudines, cum reſcriptum ſit lex. C. de leg l. 2. In caſi-
bus tamen valet reſcriptum in pręiudiciũ talis iuris. C. de qua-
3 dri. pręſcriptio. l. ſi. C. de ven. re. ſiſ. l. 3. † Et dico non valere le-
gem, vel reſcriptum in pręiudicium naturalis iuris, niſi iuſta
a cauſa a interueniat, ne ſit contraria. C. dę bon. dam. per totum,
ff. de relig. ſi quis ſepul. C. pro quibus cauſis ſer. à liber. per to-
tum. vbi vero reſcriptum, vel ſtatutum lęderet ius alterius in
eo, quod ad eum pertinet de iure ciuili, puta in actionibus, quę
ſunt

ADDITIO.

a ¶Niſi iuſta cauſa. Hoc refert & ſequitur Pe. de Anch. in cõſ. 207. inci. in q ſupra
dicta, col 3. circa ſi. Abb. in c. 2. j eo. & v de Bal in l. ſi. C. ſi contra ius vel vti
pub. & Pe. de Anch. in conſ. 1 c. inci. in q. ſupradic col 3. & q ſtatutum ex iuſta
cauſa auferat ius tertio, adde Alex. in conſ. 40. col. 3. ver. 10. & vlti. in 3. vol.

ſunt proditæ de iure ciuili, vt ff. de orig. iuris. l. 2. ſi ex eo peri-
matur ius omnino, vel ea toto deneget agendi poteſtatē, non
valet, niſi adijciatur, non obſtante lege aliqua. ff. de leg. 3. ſi quis
in princ. C. de teſta. auct. hoc inter liberos. Nam & vltimæ volū
tates vim legum obtinent, in Auth. de nup. §. diſponat itaq;, col
la. 4. Sed & tunc, vt quidam dicunt, licet ſuſtineatur, q auferat
actionem, tamen quin reddat iuſtitiam, auferre non poteſt, cum
eſſet contra ius naturale. ſi vero non auferatur ius, ſed differa-
tur, tenet. C. de preci. impe. offe. quoties. Idem vbicunque ſta-
tutum, vel reſcriptum concedit, quod lex dicit poſſe cōcedi. ff.
de ſena. nuptæ. de iure autem naturali dixi dominia ad aliquē
pertinere. i. de iure gentium, quod dicitur naturale, quia ratio-
ne inductum eſt. Inſtit. de rerum diui. §. ſingulorum. ff. de acq.
re. do. adeo. §. cum quid. quod etiam dicitur naturale ius, quia
apud omnes generaliter eſt. C. ſi contra ius l. fi. Inſti. de iure na-
4 tura. §. ius autem gentium. † Poteſt autem dici, q ius merè ciui
le modo ſupradicto tollitur, ſi ille, qui habet iuriſdictionem, ſu
per eo iure de hoc facit legem municipalem, ſicut dicitur de cō
ſuetudine, quod illud tollit, vt no. infra de conſue. c. j. & c. cum
conſue. ius autem naturale, id eſt gentium, non poteſt tollere
in totum ius ciuile, ſed poteſt diſtinguere, detrahere, addere,
a & adiuuare. nam dicit Euangelium, • In ore duorum, &c. infra
de teſtibus. c. in omni. & tamen canones, & leges quandoque
plura requirunt, 2. quæſt. 4. c. 1. & 2. C. de teſtibus, teſtium. C. de
teſta. l. fi. ad hoc expreſsè dicunt leges. ff. de iuſt. & iu. l. ius ciui-
le, & l. ius autem. §. fi. [Legitimo] & in alijs forma ſeruata, 10.
quæſt. 2. hoc ius, 12. quæſt. 2. ſine ex. C. de ſacroſan. eccle. iube-
mus. ſed tunc, ſi læſa eſſet eccleſia, competeret in integrum re-
ſtitu. infra de in integ. reſt. requiſiuit.

A D D I T I O.

a ¶ Nam dicit Euangelium. Et ſic ſentit hic Inno. q Papa poteſt diſpenſare, & limi
tare ius diuinū. Ad quod adde eundē in c. ſuper eo, in fi. j. de biga. & in c. poſt
tranſlationem, in fi. & quæ ibi notaui, infra de renun.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus cum canonicis an minuere poſſit præbendas, & dignitates.*
2 *Eccleſia cathedralis ſeu collegiata, nunquid ſtatutum facere poſſit ſine epiſ-
copi conſenſu.*
3 *Rectores ab vniuerſitatibus aſſumpti an iuriſdictionem habeant, vel vniuer
ſitas ipſa.*
4 *Semel contra priuilegium faciens, an illud perdat.*

C A P. VIII.

CVm acceſſiſſent. [Canonici.] Iſti canoni-
ci volētes obtinere pri-
micериatum pro Archidiacono iſto, olim propoſue
runt coram Papa de vacatione primiceriatus. modo
autem, quia reuocatū erat negocium ad audientiam Papæ per
appellationem, vel alio modo proponebat Arch. pro ſe, & pro-
curator capituli pro capitulo. proponebat autem dictus Archi.
collationem primiceriatus ſibi factam auctoritate Apoſtolica
cōfirmari, & procurator capituli contradicebat. [Tanto] q nulla
iuſta cauſa præpediti eſſent. j. de conceſſ. præb. quia diuerſita-
1 tem, 38. di. de Siracuſanæ, 2. q. 6. §. anteriorū, & §. ad hæc. † [Se-
dis] ſed nunquid eps cum canonicis poſſet minuere præbēdas,
vel dignitates ſtat. q non, de cōſec. diſt. j. vaſa, 35. q. j. quæ ad per-
petuam, & q. 2. quicunq;. j. eo. ex parte, & j. de offi. archipresby.
c. fi. ff. de decuri. generaliter. §. pen. dic, q eps cum capitulo ex
cauſa poteſt minuere. j. de inſti. c. j. & 2. & j. c. proai. & 12 diſt. in
nouo. poſſunt n. dignitates diuidere, diminuere, & mutare. 16.
q. j. præcipimus. ff. commu. præ. ſi quis duas. & ff. de neg. geſt. cū
aliter, & j. de præb. vacante, 63. diſt. §. verum, 63. diſt. quorum vi
cea. Item ſolus eps cum canonicis eccleſiæ poteſt certum nu-
merum canonicorū ſtatuere. j. de vi. & hone. cle. qm̄. & etiam
dignitates, quas ipſi canonici ſtatuere, tollere poſſunt ſoli cano
nici. quod intelligo verū, vbi collegium pertinet ad canonicos,
& vbi dotatæ ſunt ab eis dignitates, q a ſi ab alijs ſint dotatæ ēt à
laicis, ſine eorum. i. laicorum conſenſu tollere nō licet, 16 q. 7.
2 monaſteriū, & c. rationes. † Alij tñ dicūt, & fortè melius, q nul-
lum ſtatutū poteſt facere eccleſia ſiue cathedralis, ſiue alia, ſine
conſenſu epi. j. de conſue. cum conſuetudinis. j. de his, quæ fi. a
pla. ſine conſen. cap. c. noui, & c. ſeq. niſi forte eſſent aliqua mini
ma, arg. ad hoc, quia eps eſt caput cathedralis eccleſiæ, & ēt alia
rum. j. de teſta. requiſiſti, & ſine capite nihil faciēdū eſt. de alijs
tñ vniuerſitatibus ſatis poſſet dici, q ſuper rebus ſuis poſſent fa-
cere ſtatuta, arg. ff. quod cuiuſq; vni. l. 1 §. 2. Item arg. ad hoc, q
ſi præpoſito ſuo dant iuriſdictionem ſuper ſe. C. de iur. om. iu-
di. l. fi. ergo per eādem rationem poſſunt facere ſtatuta, ſed arg.
cō. C. de monopo. l. j. ſed illud poteſt intelligi de iniquis ſtatutis.
ff. quod cuiuſq; vni. l. j. §. 2. ſed pœnam non poſſunt adijcere ſuo
ſtatuto, cum nullam iuriſdictionem habeant ipſę vniuerſitates,
& pœnas imponere pertineat ad iuriſdictionem. ſi autem habe-
ret aliquam iuriſdictionē, poſſet pœnam adijcere, arg. ff. ſi quis
ius dicen. non obtemp. l. j. vniuerſitates autem, quę habent iu-
riſdictionem, poſſunt facere ſtatuta ſuper omnibus, quæ ad iu-
riſdictionem ſuam pertinent, ſicut & conſuetu. inducere poſ-
3 ſunt. ff. de legi. de quibus. † Et eſt notandum, q rectores aſſum-
pti ab vniuerſitatibus habent iuriſdictionē, & non ipſæ vniuer-
ſitates: aliqui tamen dicunt, q ipſæ vniuerſitates, deficientibus
rectoribus, poſſunt exercere iuriſdictionē, ſicut rectores, quod
4 nō credo. c. dilecta, de excel. præla. † [Contrauenerint.] Hic col
lige, q ſi quis facit ſemel contra priuilegiū, perdit illud. j. c. pro
xi. j. de præben. pro illorum, 11. q. 3. priuilegium. C. de iure do.
l. ſi creditor. arg. cōtra. C. de epiſ. & cle. l. generaliter. & delictū
perſonæ, 16. q. 6. ſi epiſcopum. j. de arbi. cum tempore, Infra de
priuil. accedentibus. nam, vt ibi dicitur, priuilegium non amit-
titur, niſi præſcriptum fuerit contra illud per 40. annos. Sed no-
tauit hic Vinc. quod priuilegium aut datur ad faciendum, &
tunc ſi is, qui impetrauit, non vtitur ſpatio 10. annorum, perdit
illud. ff. de nundi. l. j. aut conſiſtit in non faciendo, & tunc ſi Pa-
pa reſeruauit ſibi aliquid iuris in eo iure, quod renunciat, vel
eo loco, non poteſt tali priuilegio expreſsè renunciari, infra de
arb. cū tempore, ſed tacitè poteſt ſpatio 40. annorum, de priui
leg. accedentibus, vel in tali caſu poteſt opponi priuilegiū con-
tra renunciationem, vel ſententiam, ſi non fiat præiudicium
Romanæ eccleſiæ etiam poſt ſententiam, infra de priuile. cum
olim. ſi autem nihil ſibi reſeruauerit in eo, poteſt illi ſpatio 30.
annorum renunciari, 7. quæſt. j. quam periculoſum. j. de priui.
ſi de terra. Sed lo. no. hic, q ſi ille, qui impetrauit priuilegium
voluntariè & directè nullo cogente, qui ius eligendi diceret ſe
habere, faciat cōtra illud, etiam vnico actu perdit illud, vt hic,
& c. proxi. & infra de præben. pro illorum. C. de pac. inter emp.
& ven. commiſſoriæ. ſi vero non ſeruat priuilegium, vel non
tuetur ſe eo, perdit priuilegium legitimo tempore, infra de pri
uileg. accedentibus. in illa autem decre. accedentibus. & ſi de
terra, intelligitur ſoluiſſe fortè non voluntariè, ſed quia fortè
excecrabatur hæres. ff. de alie. iudi. mu. cau. fa. l. 3. vel quia priuile-
gium non habebat paratum ad manus, arg. 2. q. 7. plerique. Itē
conuentus non fecit contra, ſed vnus tantum. Item cū ea præ-
ſumptione nitamur tantum, non ita de facili præſumitur renū
ciare decimis, vbi nullā recipit compenſationem, ſicut priuilegiū
dignitatis excluſæ, vbi recipit cōpenſationem, quia & ſi reddi-
tus minuantur canonicorum, dignitas tñ augetur. magis. n. de-
linquit, ſi directè venit contra priuilegium, quam ſi non vtitur
eo, arg. 54. diſt. quicunque. infra de ſen. excom. contingit. C. de ex
cuſa. tu. voluntariè. C. de his, qui ſpon. mu. ſu. l. j. li. 11. quoniam
leuiter perdit priuilegium. ff. de diuor. l. fi. Alij dicunt, q ſi pri-
uilegium eſt odioſum, perditur per vnum actum. ſi fauorabile
non perditur, niſi legitimo tempore præſcribatur contra priui
legium, vel melius, ſi priuilegium datum eſt fauore perſonæ ſi
ſemel facit contra priuilegium, perditur. ſi datum eſt in fauorē ec-
cleſiæ, vel religionis, non perditur, niſi contra illud fuerit præ-
ſcriptū legitimè, plus placet quod no. j. de priuile. accedētibus.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid valeat proteſtatio proprio facto contraria.*
2 *Canonia quid ſit, & quid præbenda.*
3 *Laicus canonicus eſſe non poteſt, licet præbendarius eſſe valeat.*
4 *Recepti in canonicos & fratres, an electionibus & alijs capituli tractatibus
intereſſe debeant.*
5 *Pactum de iure factum an ſimoniacum ſit.*
6 *Electio ad vacaturas præbendas, an valeat.*
7 *Præbendæ quo caſu communicari non debeant.*
8 *Diligentia alicuius in re aliqua, an ſibi obeſſe poſſit.*
9 *Nunquid contra ius innouata valeant.*
10 *Voluntaria alienatio rei litigio. licet prohibeatur, an prohibeatur etiam
neceſſaria.*

C A P. IX.

CVm M. [Socijs.] Quorū procurator erat. [Ve
nientes.] ff. de leg. & cō. de quibus. j.
c. proai. hæc allegatio eſt partis, quia non venerat cō
conſtitutionem præbendatum, licet canonicos ele-
gerint vltra numerum præbendatum. vel dic, quod conſtitutio
erat, quod tantum 14. eſſent canonici. [Duos.] Et malè. vnde
non tenuit electio, infra de præben. maioribus, & c. tuæ. quam-
uis ibi loquatur de electione præbendarum, & non iure cano-
nicatus, in quibus eſt magna diuerſitas, vt no. infra de præben.
dilecto. vnde illis capitulis non obſtantibus, videtur tenere ele-
ctio. ſi enim non teneret hæc electio, quare infra mandaretur
de eorū prouiſione. [Ad cani.] i. ea vacante duos elegerunt.
non. n. elegerunt ad præbendam, ſed ſimpliciter in canonicos,
alioquin caſſanda eſſet electio. j. de præb. tuę. nec ēt præbenda
inter eos diuidi debebat, alioquin caſſaretur electio. j. de pb. di-
lecto. Vel dic, q pbēda inter eos diuidi debebat, ſed nō erāt ele-
cti ad pbendam diuidendam, ſed ſimpliciter electi in canonicos, &
poſtea ſeparatum ſimpliciter ordinauerunt de præbenda diui-
denda,

quod fuit illicitum.j.de præben.c.vacãte, & ſic tenebat,
factum eſt de electione, & non quod factum fuit de diui-
ſione.non.ſi. ſe contingunt prædicti actus.ſ.actus electionis, &
conſtitutionis illius.ſ.ꝙ ſimul fructus præbendæ inter ſe
diuiderent.j.de re.permu.ad quæſtiones plus placet, quod no.
j.de præben.dilectus filius.T.& c.tuę.[Alium] de quinto non
fit hic mentio, quia fortè capitulum non confitebatur de ele-
ctione eius. vel melius, ideo inferius ſupprimitur de quinto,
quia vna præbenda vacabat,quæ vni ex quinq; poterat aſsigna-
1 ri.†[Pręiudicio.] Hęc proteſtatio non prodeſt, quia infringa-
tur numerus canonicorum,ſed numerus prębendarum nõ fuit
infractus,vt hic apparet:quia& ſi ſine proteſtatione elegiſſent,
non fuiſſet infractus,vt hoc paret infra de præben. relatum, &
dilectus,& vt no.de appel.ſolicitudinem, ar. cõtra quod metus
cau. perlatum, 31.q 2.Lotharius.ff.qui.mo.pig.ſol.ſt debitori.
§.j.j.de in integ.reſtit.c.2.Sol. vbi quis per contrarium factum
contradicit ſuę proteſtationi,nec ſe ſimul proteſtatio, & factũ
compatiuntur,non valet proteſtatio, niſi iuſta cauſa interueni-
ret,vt in c.perlatum,& 22.q.2.nec artificioſo. & aliquãdo plus
valet proteſtatio,quã appellatio. C.de filiofam. l.2.lib.10. va-
let ergo proteſtatio, vbi dupliciter aliquid intelligi poteſt, vt
in reſponſione rei facta narrationi actoris, quę poteſt fieri ani-
mo conteſtandi litem,vel animo tantum inſtruendi iudicem,
argum.ff.de pac.iuriſgẽtium.§.quod ferè. vel vbi crederet ſuo
iuri renunciare,vt ſi proteſtetur, ꝙ velit dicere in perſonas te-
ſtium.j.de teſti præſentium.ff.de relig. & ſump. fun. at ſi quis.
2 §.interdum,& §.plerīq;. †[Canonicos] aliud eſt canonia,aliud
eſt præbenda. Canonia eſt quoddam ius, quod prouenit ex ele-
ctione & receptione & inſtitutione in fratrem,vt hic,& j.de p̃-
ben.dilecto. Præbenda eſt,quę procedit ex inſtitutione, & offi-
cio:quia ex quo habet quis officiũ, debet habere & beneficiũ,
& ſi perdit vnum,debet perdere alterum. j.de priuil. inter cęte-
ra,81.diſt. ſi quis ſacerdotum,& c.eos.ad hoc facit, j. de reſcri.
eam te.vbi dicit, recipiãt in canonicum & in fratrem, & prę-
bendam conferant. Et forte poſſet dici, ꝙ vbi certus eſt nume-
rus canonicorum,& prębendę diſtinctę,ſi quis ſimpliciter eli-
gatur in canonicum vltra numerum,tenet electio, & nõ debet
habere partem in prębẽdis diſtinctis : ſed ſi aliquid eſt in bonis
eccleſię pręter prębendas,de eo debet ſibi prouideri, vt hic, &
j.de p̃bẽ.inter cętera,& c.dilec.fi.T.vel vt primo ſe facultas ob
tulerit,vt ibidem. Si vero eligatur ad prębendam, quę non va-
cet,vel plures eligantur ad prębendam, non tenet, quia vel eſt
contra concilium Turonen.vel Lateranen.j.de pręben.maio-
3 rib.& c.tuę.vel ibi loquit̃ de rigore,hic de miſericordia. †Et no
tat hic Vinc. ꝙ laicus nõ poteſt eſſe canonicus, licet poſſet eſſe
prębendarius,argum. j.de inſti. in eccleſia. quidam tamen di-
cunt contra: credo tamẽ,quod licet habeat laicus aliquam prę-
bendam,vel redditum,ſicut pauper, vel peregrinus, vel alia de
cauſa,vt 16.quęſt.j.poſſeſsiones.non tamen habebit iura ſpiri-
tualia,ſcilicet,quod interſit electionibus, vel alijs cõtractibus,
qui fiunt de ſpiritualibus,argum. 16.quęſt.7. In noua. infra de
4 electio.cauſam,niſi eſſet conuerſus. † Sed quęritur, an huiuſ-
modi recepti in canonicos, & in fratres debeant intereſſe ele-
ctionibus,& alijs tractatibus capituli? Reſpondeo, ſi eis eſt aſ-
ſignatum ſtallum in choro,ea facient in ordine ſuo,quę ad cho
rum pertinent,puta lectiones legent,cantabunt, & ſimilia. & ſi
eſt eis aſsignatus locus in capitulo,ea faciẽt in ordine ſuo, quę
ad capitulum pertinent,puta electionibus intererunt alienatio
nibus, & alijs huiuſmodi. nam cum per hoc appareat eos eſſe
de conuentu,vel de congregatione, electioni intereſſe debẽt,
argum.huius,quod dicitur de clauibus daris, & inſtrumẽto red
dito.ff.de pact.l.2.ff.de contrahen.emptio.l.clauibus,& no.in-
fra de conſanguinitate.c.2.& argum.infra de electio.c.2.16.quę-
ſtio.vlti.c.vlti.18.quęſt.2.Abbate,& c.cum ſit,infra de priuile.
dilecto,niſi contraria eſſet conſuetudo. Si autem nulla eſſet cõ
ſuetudo de inſtallando,ſed tantum ſimpliciter eligitur:tũc cre-
do,quod ex electione & cõfirmatione ſit canonicus, & ob hoc
ipſe omnia iura canonici habebit, & quotidianas diſtributio-
5 nes,infra de pręben.dilectus. †[Perciperent.] Nec fuit pactum
iſtud ſimoniacum, quia de iure eſt, ex quo non habet pręben-
dam,nec de communibus prouentibus, vel aliquibus tempora
libus,debet habere partem,quia ſecundum eaſdem partes in-
telligũtur diuiſa omnia temporalia communia, ſecundũ quas
diuiſę ſunt prębendę.ſed hoc non placet,& expreſsè contradi-
cit,infra de pręben.dilectus.dic ergo,quod bene fuit ſimonia-
cum,ſi intellexerunt hoc verbum, vt de canonia, de prębendis
diuiſis,& alijs communibus prouentibus nihil perciperet:ſi ve
ro intelligebant tantum,quod de prębendis diuiſis nihil perci-
peret,tunc erat ibi pactum id, ad quod etiam ſine pacto teneba
tur,& iccirco licitum eſt,non ſimoniacum, infra de pręben. ſi-
gnificatum.vel dic melius,quod hic nullo modo potuit eſſe ſi-
monia, quia nulla interuenit inter electores & electos pactio,
vel conuentio,j.quæſt.2.quam pio.ſed tantum electores ſtatu-
tum hoc fecerunt,ſcilicet,quod nihil perciperet.in faciẽdo au-
tem ſtatutum ſiue bonum, ſiue malum.non commiſerunt ſimo
niam,licet alias peccauerint:ſed ſi poſt ea,quando ſibi nuncia-
uerunt electionem,nunciarent vnanimiter & ſtatutum,vel cõ
ſtitutionem, & ipſe tunc ſeruare promitteret, tunc eſſet ſimo-
nia.8.quęſt.3.Arialdus,& pręalleg.c.quam pio. ſed ſi non pete
retur ab eo,quod promitteret ſeruare ſtatutum, nec promitte-
ret,licet ſtatutum ſeruaret,propter hoc non eſſet ſimonia.licet
enim cuiq; ius ſuum proponere. [Derogationem] quantũ ad
numerum canonicorum,cui derogatum eſt, cum plures elege
runt,non quantum ad diſtinctionem prębendarum, cui nullo
6 modo derogatur,vt no.j.de pręben.dilecto. †[Vacaturas]Va-
caturas autem eis dare intendebant, non tamen eos eligebant
ſic, Eligimus vos ad vacaturas prębẽdas, quia nunc electio non
teneret, & non mandaret dñs Papa ei prouideri de ſuperexcre
ſcentibus redditibus,ſed electionem caſſat.j.de prębẽdis, tuę.
vbi autem ſimpliciter & purè eligantur in canonicos, ſed pro-
mittuntur futurę prębendę,quod licitum eſt, tenet, ſcilicet re-
ceptio in canonicum, ſed promiſsio vacaturę non valet, imo
non primam,ſed quam cito obtulerit ſe facultas, habebit prę-
bẽdam.j.de pręben.dilectus,& c.relatum, vt ibi de hoc no. vel
hic loquitur de miſericordia,aliter autẽ de rigore obtinet.plus
7 placet,quod no.j.de pręben.dilectus filius T.†[Integritate,]ſed
quare non communicant cum alijs, cum ipſi venerint contra
conſtitutionem ſuam, vnde non debent gaudere cõſtitutione,
ſupra eodem.cum acceſsiſſent. & non debet canonicus carere
prębenda,infra de pręben.relatum. Reſpondeo, quidam dicũt
communicationem iſtam iuſtam eſſe,ſed hic non fuit facta,im
pediente petitione eorum. petierant enim tantum ſuperexcre
ſcentes redditus,ſicut ex litera apparet.vel dicas, quod non de-
bebant communicari prebendę,licet ſuper numerum pręben-
darum canonicos elegiſſent,cum ſtatutum eſſet tantum ſuper
numero prębendarum,contra quem non venerãt. Sed quęres,
ſi non venerant contra numerum prębendarũ, quare ſuperex-
creſcentes redditus fuerunt eis aſsignati, & non communiter
aſsignati,ſicut ſtatuerunt? Reſpondeo,quia conditio ſtatuti ex
8 titerat ſ.niſi prouentus adeo excre.&c. †[Superexcreſcẽtes.]
C.de alluuio.l.vlti.contra.vbi dicitur, quod paludes melioratę
cura cultorum,non debent ſeparatim cenſeri,& iſtorum cano-
nicorum diligentia nõ deberet eis obeſſe, vt quod cura eorum
auctum eſt,alijs aſsignaretur. ſed hoc eſt propter fauorem cul-
tus diuini in ſeruitoribus ampliandis: ſi autem redditus ſuper
excreſcentes non ſufficerent ad tot pręvbendas, quot ſunt cano
nici, tamen eis communiter aſsignabuntur illi redditus, quia
ſi concedit eis,quod plus eſt, ſcilicet quando ſufficiunt ad om-
nes pręvbendas.multo fortius concedere intelligitur, quod mi-
nus eſt, 16.quęſt.2.c.j.& ſi de iſtis redditibus fiant pręvbẽdę, ru-
ptum eſt priuilegium, quod habebant de certo numero cano-
nicorum,& pręvbendarum. ſed ſi non fiant pręvbendę,non rum-
pitur priuilegium pręvbendarum. Nos credimus contra, quia
ex quo tot fructus creſcunt,vnde poteſt fieri vna pręvbenda,ſta-
tim rumpitur priuilegium, & hoc ſatis probatur per hoc capi-
tulum,vbi dicitur,quod in priuilegio ſubintelligitur, niſi tan-
tum poſſeſsiones,&c.& ſi contra hos impetrentur literę, non
facta mentione de certo numero, valent, nec aliqua exceptio-
9 ne elidi poterunt. †[Reuocatis.] Cognitione pręmiſſa, quę
ſint contra ius innouata,vel non, quia lite pendente non debet
pars aliqua priuari commodo poſſeſsionis, 11.quęſt.j.quia, 16.
quęſt. 4. volumus, infra de iure patro. conſultationibus. C.de
proba.l.2.quamuis argumenta ſunt contraria. ff. de peti. hęre.
diuiſis, & §.pen. ff.q ſatiſda. cog. ſi fideiuſſor, 2.quęſt.7.quoties.
nec ſunt alia reuocanda ſine cauſę cognitione diligenti.Sed vi-
detur contra.ff.de ędil.edic. qđ ſi nolit.§.ſi manci. & l.ędiles,
§.ſciendum.vbi dicitur, quod ea,quę contingunt poſt litẽ con
teſtatam,&c.Et ſi dicas hoc habere locum, quando idem eſt iu
dex,qui reuocat,& quo cognoſcente aliqua ſunt innouata, nõ
bene dicit,quare eodem modo procedere debeat ſucceſſor, &
primus iudex. ff.de iudi. mortuo. C.de iudi. properandum.
ſed dic illam l.ędiles, non dicere quod ſummatim cognoſcen-
dum de his ſit, quę poſt litem conteſtatam accidunt, ſed quod
ea pertinent ad cognitionem iudicis, quę poſt litis conteſta. ac
cidunt,& non pertinent, ſi ante litem conteſtatam accidiſſent,
niſi expreſsè peterentur. hic mandat Papa reuocari ea, quę in-
nouata eſſent ab alterutra partium circa pręvbẽdas, ſupple, quę
vacauiſſent poſt receptionem horum, puta reuocanda erat col
latio pręvbendarum talium, ſi per capitulum eſſent collatę alijs
ſiue antiquis,ſiue etiam nouis canonicis ſine cauſa: vel ſi aliqs
de iſtis canonicis,qui agebant,eas ſpecialiter cepiſſent.& idem
mandat etiã de poſſeſsionibus ſuperexcreſcentibus.Sed ſi poſ-
ſeſsiones eſſent alienatę in penitus extraneos, in quos per vẽdi
tionem vel alio iuſto titulo tranſiſſent, dñium ab eis reuocari

a non poſſunt, quia motio litis perſonalis ᵃ non facit rē eſſe litigioſam, cum per actionē perſonalem nō contendatur de dñio. C. de litig. in auct. litigioſa. & ad ꝓbēdas de nouo vacātes non competit, niſi cōdictio ex hac decreta. j. de præben. relatum. & ſimiliter ad redditus, vel poſſeſſiones ſuperexcreſcentes nō cōpetit, niſi condictio ex hac decretali, vel officium iudicis, quæ perſonalea actiones ſunt tantū. Aliqui tamen dicunt, ꝙ etiā ſi ſine cauſa capitulū daret præbendā de nouo vacantē alicui canonico, quē de nouo receperent, ꝙ hæc collatio nō reuocaretur, arg. j. de præb. dilectus filius G. & de cōceſſ. præb. ex parte Anſē. nec eſt ꝯ, j. de præb. inter cętera. quia ibi eſt ſpeciale, ex quo auctoritate Papæ fiebat permutatio præbendarū, & per ꝯñs videbatur inhibuiſſe illis, ad quos pertinebat collatio earū, ꝙ eas nō conferrent, vt hic no. ſicut & dicimus, ꝙ ex quo receptus eſt aliquis in canonicum auctoritate Apoſtolica, non tenet collatio præbendæ illius, q̃ ſibi ſm̃ receptionis ſuę ordinem debet, licet nullum ius habeat in præbēda, ſed tm̃ perſonalem actionem. ſ. condictionē, quam habet ex canone illo. j. de præben. relatum. Sed oppones, ex quo præbendæ iſtę nō ſunt litigioſę, quare nō tenet collatio de eis facta canonicis antiquis, ſicut & nouis, vel etiam ſicut quibuslibet extraneis? Reſpondeo, quia antiquus canonicus non eſſet mēbrum capituli, cum alias capl'm tenebatur illis, qui agebant conferre nouas ꝓbendas, vel redditus, ſuperexcreſcentes, niſi iuſta cauſa in ꝯ̃rium ſuaderet. ergo malè faciebat, ſi ea recipiebat, ergo iuſtè ab eo reuocantur, ſi acceperit, j. de verb. ſignif. ius dictū. Item modica vis videtur ſiue poſt motam litem coram epõ, ſiue ante mutata ſint aliqua circa prædicta, niſi quia poſt motam litem videtur maior mutantiū malitia, gl. autem hic poſitæ, ſcilicet cognitione præmiſſa, & quia ea quo modicum faciunt ad intellectum decreta. licet bona, & vera contineantur in eis, & generaliter dicimus, ꝙ quandocunque quis dicit aliquam rem ſibi deberi ſiue corporalē, ſiue incorporalem, vt ius præbendæ, vel præbēdam, ſemper ille, à quo petitur, illam alienare poteſt ſine periculo litigioſi. & idem eſt ſi petatur confirmatio electionis. ſecus eſt autem, ſi quis dicit rem ſuam eſſe, & de dominio vel quaſi dominio eius agit, vt ſi quis agat confeſſoria ad aliquam rem, vel præbendam, quam alius tenet, in qua dicit ſe ius habere, & ſuam eſſe, & ideo ſibi deberi. nam hic bene dicimus, quod ſi ille, à quo petitur, eam alienet, quod incidit in vitium litigio. nec eſt contra, ſi dicitur; quia iura non ſunt in bonis noſtris, quia ſunt in quaſi bonis.
10 † Item no. ꝙ licet prohibeatur voluntaria alienatio rei litigio.
b non tamen prohibetur neceſſaria. ᵇ ff. de rei vendica. is à quo, & l. ſeque. de hoc etiam no. infra de arb. ex parte [Epiſcopo Ferrat.] quia ex quo de præbendis his, vel poſſeſſionibus agebatur coram Papa, vel eius delegato, eius negocium ad ſe reuocaſſe videtur. & ideo alij inferiores non debent ſe de eis intromittere, infra de offi. leg. licet, 3. quæſt. 6. quamuis. ſed certè ſi eſſent pares iudices, ſed vnus ſuper aliquam rem cognoſceret, nihilominus teneret, quod ab alio fieret ſuper eadem re, licet pro magna parte ad eundem iudicem mittendi ſint, ſi pars peteret, & diceret, quod cauſa ſuper eiuſdem poſſeſſionibus vertitur coram tali iudice, vnde peto, quod remittatis nos ad eun-
c dem iudicem, ᶜ quia poſſet mihi multum præiudicare diuerſis proceſſus eorundem. Item laborioſum nimis eſſet mihi, ſi coram duobus de eadem re litigarem. & ſi ob hanc cauſam appellaret, iuſta eſſet appellatio. ff. de quibus rebus ad eun. iu. l. 3. ar. ff. de cau. liber. ſi pariter. ſed ſi pars non peteret, credo quod legitimus eſſet proceſſus coram vtroque iudice habitus, argum. ff. de peti. hæredi. l. penultima. ff. de rei vendi. is, à quo. nec videtur nobis verum, quod Papa, vel ſuperior incipiendo cognoſcere propter hoc videatur ad ſe reuocaſſe cauſam, quæ inter alios vertebatur, ſed inter eoſdem tantum, & ſic loquuntur, ſcilicet de precibus tantum. Item decreta loquuntur, quando aliquod negocium ex certa ſcientia ad ſe reuocat, & non quādo ordine iudiciario procedit. ſed ſecundum hoc ſuperflua eſt glo. quæ incipit, cognitione præmiſſa, quia de iure conſtat, quod reuocandum erat quicquid à partibus fit nouum, ex quo coram aliquo iudice lis mota eſt.

ADDITIONES.

a ¶Perſonalis. Intellige hoc procedere ante litem conteſtatam, ſecus poſt, vt per Ang. Auth. de liti. in prin. & aduerte pro intelligentia huius decre. quia Henri. Bohic in ver. ſi. tenet, ꝙ iſte tex. loquitur non de vitio litigioſi, ſed de litis penden. vitio. alle. Hoſt. ita tenere in c. ſignificante, in ver. non audiebant, infra de ap. & ꝙ intelligunt hunc tex. Io. An. Gui. de mōte La. in cle. 2. in gl. j vt li. pen. & ſic alienatio facta li. pend aut appellatione tenet ipſo iure, retractatur tñ officio iudicis beneficio titulorum. j. vt li. pen. & C. nil noua app. pen.
b ¶Neceſſaria. Adde Bar. in l. damni. §. ſi dominus. ff. de dam. infe. & Ale. de Imo. in l. quamquam. §. Iul. i addi. ff. de aqua plu. arcen. & etiam adde, ꝙ non impedit confiſcationem bonorum. l. ſi conſtante. §. fi. & ibi Alex. ff. ſol. mat.
c ¶Ad eundem iudicem. Pro intellectu tituli, de quibus rebus ad eundem iudicem ea. vide aliquid per Fran. Ar. in conſi. 29. col. 17. ver. non obſtat.

SVMMARIVM.

1 *Laici nunquid poſſint de rebus eccleſiæ tēporalibus, vel ſpiritualib. diſponere.*

CAP. X.

1 ECcleſia S. Mariæ. Et infra [Statutū.] † Nā laici de rebus eccleſiæ temporalibus, ſiue ſpiritualibus diſponere non poſſunt. j. de re. eccle. non alie. c. cum laicis. ius eligendi in collegiata eccleſia in eos nō cadit, etiam ſi ſint patroni. j. de elec. ſacroſancta, & c. Cumana. nec de re ſpirituali in eis com-
a promitti ᵃ poteſt, infra de arbi. contingit. nec iudicare, infra de iudi. decernimus. hæc decreta. ſumpta eſt de canone, 96. diſtin. bene quidem. [Sibi.] Ideſt monaſterio.

ADDITIO.

a ¶Compromitti. Intellige ſ. vt arbiter, ſed tanquam arbitrator ſic, ita Innoc. in c. Quintaualis, infra de arb. Pet. de Ancha. in conſi. 28. incip. iſtam quæſtionē, & in conſi. 34. incip. in hac cauſa, col. 2. circa medium.

SVMMARIVM.

1 *Aliud eſt ſimpliciter aliquem excludere, & aliud in perpetuum excludere.*
2 *An perpetuo remouere, & ſimpliciter remouere, idem ſit.*

CAP. XI.

EX literis veſtræ. [Fide præſtita.] Quod ſtatuta noſtra ſeruarentur.
1 [Perpetuum.] Dicit hic Inno. † aliud eſt aliquē ſimpliciter excludere, & aliud in perpetuum. ſi. 33. q. 4. non oportet, & j. q. 4. ſunt nonnulli, infra de dona. paſtoralis. ff. pro ſocio, cum ſocietatem. arg. contra. ff. de pęn. ſeruos. ex quo enim tempus diffinitur, non eſt de quolibet tempore, vel per-
2 petuo intelligendum. j. q. j. eos. ff. de euic. ſi rem. §. ſi. † Item inuenio, ꝙ idem eſt perpetuo, & ſimpliciter remouere. j. quæſt. 5. reperiuntur, in ſi. 69. diſt. ſi quis ex ipſis, 11. quęſt. 3. ſi ſacerdos, 27. quęſt. j. de viduis. vnde de clerico, qui ſi à Papa deponitur, perpetuo intelligitur eſſe remotus, ſatis poteſt dici, ꝙ vbi ſententia ſuper aliquo delicto ferretur perpetuo amoueri intelligeretur, quamuis in ſententia non diceretur, perpetuo, ſed vbi propter contumaciam tantum amoueretur, quę, vt dicit, hoc pœnam perpetuam non meretur, ſed quouſque pęniteat, vel ſatiſ-
a faciat, tunc iuramentum ᵃ & priuatio eius temporalis intelligitur. i. quouſq; ſatisfaciat, quia iuſm eſt ſm̃ ius interpretandū. j. de iureiur. ad noſtram. [Canonici.] j. de verb. ſign. cum olim.

ADDITIO.

a ¶Tunc iuramentum. Intellige hoc iuxta id quod no. idem Inn. in c. cum bone. infra de æta. & quali. & Io. An. in cle. j. de decimis, & ita Henri. Bohic.

SVMMARIVM.

1 *In noua conſtitutione euidens eſſe debet vtilitas, vt recedatur ab antiqua.*

CAP. XII.

EX parte. [Diminuti,] &c. & ſic nō fuit iuſta cauſa huius ſtatuti, & ideo nō tenuit. ff. de mā. prin. in nouis. [Conſtitutione.] No. j. de maio. & obe. ſtatuimus. [Confirmatione.] In generali forma obtenta. ſ. ꝙ nō facerent mentionem de priori ſtatuto, & redditibus non diminutis, & de aſſenſu epī neglecti. j. de conſue. cū conſuetudinis.

CAP. XIII.

QVoniam conſtitutio. [Omnes.] & j. eo. c. j. [Obſcurum.] diſt. 4. erit. [Præferēdus.] De hac materia no. j. eo. cum omnes. [Maioribus.] Ideſt prius ordinatis, 17. diſt. §. vlti. [A minoribus.] Ideſt poſterius ordinatis. [Cū leges.] j. eo. c. 2. C. de leg. leges, &c.

SVMMARIVM.

1 *Vnicuique generaliter & liberè ſecundum antiqua iura licet, & ante ſententiam, & poſt, appellare.*
2 *In his caſibus, in quibus de iure licet appellare, etiam non obſtante, quod remota ſit appellatio, poterit appellare habens priuilegium.*
3 *Priuilegium ſecundo impetratum, quando & quo caſu tollat primum.*
4 *Reſcriptum, vel priuilegium, quod contra vel præter ius aliquid cõtinet, derogat generali reſcripto continenti ius commune.*
5 *Reſcriptum ſecundum ſpeciale derogat primo generali.*

De reſcriptis. *Rubrica 3.*

CAP. I.

SIcut Romana. Et infra [Indultum.]
1 † Iſta indulgētia videtur ſuperflua, cum generaliter & liberè, ſm̃ antiqua iura liceat cuique appellare & ante ſententiam, & poſt. 2. q. 6. non ita. j. de appel. ſuper eo. & in maioribus, & in minoribus cauſis. j. de appel. c. de appellationibus, & etiam fruſtratoriè. j. de appel. cū
2 ſit Romana. † Sed quod de iure cōmuni competit, non debet priuilegio impetrari. C. de thesau. l. j. ff. ad munici. l. j. quidam,

vt illa

n.as indulgentia ad aliquid valeat, intelligunt per eam conceſ-
ſum appellari, et vbi ius inhibet appellare, vt 2. q. 6. §. diffiniti-
u.niſi fortè propter delictum inhibeatur appellatio, vt ſi in no-
torio crimine iacens vellet appellare, infra de hære. ſicut ait. nā
ſicut hic ſpecialiter non indulgeretur, ita nec in generali in-
dultum intelligitur. ff. de pig. oblatione. C. quæ res pig. obli. l. j.
infra de iureiu. veniens. Alij dicunt id ſolum per hanc indulgē-
tiam conceſſum, quod de iure cōi licet. C. de inoffi. teſt. ſi quā-
do. nam plus ſolet timeri, quod ſpecialiter iniungitur, quā qđ
generaliter impetratur, 23. diſt. quamuis. vel locum habet hæc
indulgentia in perſona, quæ propter ſuum delictum prohibita
fuerat appellare, & fortè poſtea reſtituta hoc priuilegium im-
petrauit: vel in ea perſona, que a ſuis iudicib. grauari timebat.
Hug. ēt non intelligit hanc indulgentiam extendi ad eos, niſi à
iure, vel à iudice, vel à ſuperiore appellatio ꝓhibetur, ſiue ſpe-
cialiter, vt ſi dicat, non obſtante appellatione in tali cauſa pro-
cedas. ſiue generaliter, vt ſi dicat, non obſtante appellatione in
tali cauſa procedas, ſed tm̄, quod tūc ſibi liceat appellare, quā-
do alijs licebat de iure olim, & hodie tū̄ grauaretur, vel à ſnīa.
2 † Et in his caſibus. ſ. vbi de iure licet appellare, etiā non obſtan-
te, ꝙ remora eſt appellatio, poterit appellare, & ita ceſſant om-
nia ꝯria omnino, j. c. j. & 2. nam non debuit fieri mentio in ſe-
cundo de priori, cū quod continetur in primo, non extendatur
ad id, quod continetur in ſecundo: nam cū iſtud priuilegiū ſit
odioſum, non debet extendi ad prohibitionem Principis, qui
de eo cogitaſſe non vr̄. non. n. preſumendum eſt, ꝙ alicui daret
priuilegium de ſuo mandato contēnendo. ſed tamen quidam
ēt, ſm̄ hanc opi. dicunt illam indulgentiam extendi ad caſus ēt
in iure prohibitos, qui eos, ſicut & alia iura in ſuo pectore ha-
3 bent, licet aliæ ſolutiones nominatæ ſint in glo. hic ergo. † Vel
dic melius, ꝙ ſicut ſecundo impetrans non tenebať facere mē-
tionem de iure cōi, quod liberā concedit appellationē: ſic nec
de priuilegio, quod ſolum ius cōe continet, quale hic erat. ſ. ꝙ
ſibi liceret libere appellare, & hac ratione dicimus, ꝙ ſi pleba-
nus impetraret priuilegium ſuper decimis ſuæ parochiæ, & po
ſtea alius, ad quē de iure non pertinent, ſuper eiſdē decimis pri
uilegium impetret, ſiue in toto, ſiue in parte, ſm̄ priuilegiū prę
ualet primo. & ſi ambo pariter generalia ſunt, & eſt hoc ea ra-
tione, quia in primo nihil concedere intelligitur, ſed tm̄ confir
mare. in ſecundo vero intendebat de nouo aliquid conferre, &
a ideo præiudicat primo, ᵃ etiam ſi de primo non faceret mentio
nē, cum intelligatur ex certa ſcientia in prę iudiciū plebani cō-
ceſsiſſe. nā ſicut de iure cōi mentionem facere non tenetur, ſic
nec de priuilegio, quod ſolum ius cōe continet, & ſm̄ hoc ex-
4 pone literā. † [Quia ſpeciale] ideſt reſcriptum, vel priuilegiū,
vel indulgentia, quod contra vel præter ius aliquid cōtinet, de-
rogat generali. i. mādato, vel reſcripto, vel priuilegio, quod ius
cōe continet. vel dic, ꝙ ſi à principio oppoſuiſſet cōtra literas,
ꝙ non valerent, quia tacuerat de priuilegio ſuo, quo ſibi con-
cedebatur, ꝙ ſibi liceret in qualibet cauſa appellare, & hoc ex-
preſſo non habuiſſet literas cum clauſula ſub appel. re. tunc lite
ræ ſuum effectum amiſiſſent, & non proceſsiſſent iudices: ſed ex
quo a principio non oppoſuit, vr̄ renunciare beneficio ſuarum
literarum, & excep. ꝯ tenorem literarum aduerſarij, & literis cō
5 ſentire, vnde vlterius ꝯ eas aliquid dicere non poteſt. † [Et ſpe-
ciale mandatum] hic ergo derogat ſm̄ primo, licet in eo non
fiat mentio de primo, contra. j. c. j. 2. reſpon. dicūt quidam hoc
locum habere in priuilegio, & indulgentia, ſed contraria. ſ. ꝙ
primum derogat ſecundo, habet locū in reſcriptis. hoc repro-
batur. j. de offi. dele. ex parte. ſed reſponde, ꝙ Papa ex certa ſciē
tia ſic reſpondit. ibi, Sed his abiectis, quod hic dr̄, ius aſſerimus
generale, tam in priuilegijs, quam in reſcriptis, vt ſpeciale ſm̄
in caſu ſuo deroget generali primo, licet mentio non habeatur
de ipſo generali, & expreſſum eſt, j. eo. paſtoralis. niſi tale eſſet
primum generale, quo expreſſo literas non habuiſſet. j. de offi.
deleg. ex parte. ſecus autem, vbi ſpeciale impetratū eſt poſt ſpe-
ciale, vel generale, vt in ſe. proxi. c. nec ob. j. de fil. preſb. ex tua,
quia ibi non derogat primū generale ſpeciali ſecundo, vel eō
uerſo, ſed quod generali auctoritate factum erat, non retracta-
tur. nec obſtat j. eo. de offi. deleg. ex parte, quia ibi primum fuit
ſpeciale, quia de prima vacante, quę tantum vna futura erat, li-
cet incertum ſit de qua, vel melius ſuppreſsit veritatem talē. ſ.
de tenore pręcedentium literarum, quam ſi expreſsiſſet, nō ob-
tinuiſſet ſecundas literas. ſed hic licet dixiſſet de priori indul-
gentia, non minus literas ſecundas non obſtante appel. habuiſ-
ſet, quia in iudicijs non eſt habenda acceptio perſonarū, 4. q. 4.
c. 2. ſed vbi iura ſib: contraria reperiuntur, ſi vtrunq; eſt idem,
primo per ſm̄ derogatur, licet de primo non faciat mentionē.
ff. de leg. l. non eſt nouum, qm̄ omnia iura in ſcrinijs ſuis habet
recondita, 30. q. j. peruenit. C. de teſta. omnium. C. de inoffi. te-
ſta. ſi quando, de conſti. c. j. li. 6. particulari autem iuri, aut alicu
ius caſtri per aliud non derogatur, niſi de eo mētio fiat. 25. q. 2.
præſcriptionem. j. eo. cum ordinē, &c. cum te. quod intelligo,
ſi tale eſt particulare, quo expreſſo literas nō habuiſſet. vel dic,
vt in gl. iſta indulgentia videlicet. [Derogat] Melior ratio, quia
priuilegium intelligitur tantum, quando cauſa communi iure
tractatur, & non quando præter ius appellatio inhibetur. j. de
offi. leg. ſtuduiſti. infra eo. paſtoralis. li. 23. diſt. quāquam. C. de
pign. l. 2. ff. qui po. in pig. hab. l. 2. & ff. de ſen. & re iudi. diuus.

ADDITIO.

a ¶Primo Quando ſecundum priuilegium tollat prim[illegible]quid per Car. in cō
ſi. 52. & adde an priuilegium ſpeciale alicui conceſſ[illegible] tollatur per legem ge
neralem, & dic no. per Alex. in conſi. 10. col j. in ſi & col. 6. in ſi. per Fran. de
Are. in conſi. 104. & per do. Bar Soci. in conſi. 156. col. 10. ver. confirmatur.

SVMMARIVM.

1 *In reſcriptis intelligenda eſt hæc clauſula, ſi preces veritate nitantur, etiam ſi non apponatur.*
2 *Literæ impetratæ nulla facta mentione de prioribus, non valent.*
3 *Ad confirmationem ſententiæ non ſufficit ſuppreſſio priorum literarum, nec etiam pactum ſuum, ſed probationum vel iuris veritas.*
4 *Literæ impetratæ poſt tempus appellationis effluxum, non valent.*

CAP. II.

EX parte. [Amoueret] . i. ipſe F. [Ipſe] . i. F. [Co-
gnitione] hoc ipſo non valuerunt li-
teræ. C. de preci. impera. offe. quoties. j. eo. cū adeo.
tamen nō credo hæc verba fuiſſe in litera, quia ſi ibi
eſſent, ſtatim Papa mandaſſet ſine vlla inquiſitione ad ſe mitti,
vel detineri quaſi ſuſpectum de falſitate, ſed literæ poterūt eſ-
ſe tales, Cōqueſtus eſt nobis. F. ꝙ eps Conuentren. eum ſua ec
cleſia ſpoliauit nullo iuris ordine ſeruato, vnde mandamus, ꝙ
1 eum reſtituat [Intelligenda.] 25. q. 2. vniuerſa, contra. † vbi dr̄. ꝙ
non valet reſcriptum, niſi habeat hanc clauſulam. ſed hoc ſm̄
canones, illud ſm̄ leges. & no. ꝙ non aliter viderētur conditio-
nes intelligendę in contractibus & reſcriptis, niſi apponantur,
niſi fortè ſint generales conditiones, 31. quæſt. j. c. vlti. & ſi.
Habita. Decre. iſta multiplicem iniquitatem continere
2 vr̄, & primo in eo, quod innu[illegible], † ꝙ literæ ab F.
impetratæ non valeant, ſi mentionē de prioribus non fecerint,
cum illa non eſſet talis veritas ſuppreſſa, quæ expreſſa nihilomi
nus literas in cōi forma habuiſſet, cum ſiue ordinario iure, ſiue
ex delegatione cognouiſſet, & ēt qualeſcūq; literæ eſſent, ſem-
per à diffinitiua ſnīa licitum eſt appellare, vt C. de appel. eos. §.
qm̄ etiam. Vnde & ſi iudices nō debeant procedere, ſm̄ formā
in literis ipſius appoſitā, debent tamen ſm̄ ordinem iuris proce
dere. j. eo. ſuper literis. ſed reſpondeas, ideo nō valent, quia do-
lo ſuppreſsit priorē cōmiſsionem, vt in decre. ſuper literis. Vel
dicas, ꝙ ſi dixiſſet formā cōmiſsionis & proceſſum habitū per
eandem. ſ. ꝙ conuictus erat de periurio, & ꝙ præbendæ renun-
ciaſſet, literas iſtas non obtinuiſſet, vt j. de hære. ſicut, & de ſen.
3 & re iudi. inter monaſteriū. † Scđo continet iniquitatē in eo,
quod dicit ſnīam confirmari, cū ad confirmationem ſnīæ non
ſufficit ſuppreſsio priorum literarū, nec ēt pactum ſuum, ſed ve
ritas probationū, vel iuris. j. eo. c. olim. ſed tu dicas verum eſſe,
quod opponitur, & ideo expone literam, cōfirmes ſnīam, ſup-
ple ſicut rationabiliter fuerit confirmanda cognitione pmiſſa.
j. de app. oblatæ, & habes ſimile. ſ. de cōſti. cū M. in fi. vel potes
remouere priorē iniquitatē, quia in iſtis literis nō fiebat mētio
de app. & ſicut non valet ſnīa ꝯ res prius iudicatas. ſ. 2. q. 6. diſ-
finitiua. ita nec literæ impetratæ, niſi faciant mentionē de ap-
pellatione, ſi impetrentur ab appellante. j. eo. ex parte. ſecus au
4 tem, ſi ab appellato, vt no, j. de appel. oblatæ. † Vel dic, ꝙ ideo
non valebat literæ, quia iam tp̄s appellationis effluxerat, & ic-
circo etiam bene ſequitur, ꝙ ſi non eſt habita mentio priorum
literarum, ſupple, maximè confirmet ſnīam. i. cōfirmandā de-
nunciet, in Auct. de his, qui ingre. ad app. §. j. colla. 5. Vel dic, ꝙ
ideo dicit, ſi non fuit habita mentio priorū literarū, ꝙ ꝯfirme-
tur ſnīa, quia nec per ꝯñs fecit mentionem, quando appellauit
vel in qua cauſa, & ita rata manet ſnīa. C. de temp. appel. auct.
ei qui, in ver. appellatore. ſi autem mentionem feciſſet, & non
tranſiſſet in rem iudicatam, cum non eſſet negligentia proſe-
quendi appellationem ſuper illa cauſa, quæ cōmiſſa erat Con-
uentren. [Venire.] Quia falſæ præſumuntur.

SVMMARIVM.

1 *In literis ſecundo impetratis oportet expreſſam fieri mentionem de primis ad hoc, vt per ſecundas derogetur primis.*
2 *Secunda literæ in quibus caſibus per exceptionem elidi poſſunt.*
3 *Vterque Iudex. ſ. primus & ſecundus iuriſdictionem habet, niſi ea per exceptionem elidatur.*
4 *In ſententiis latis vigore diuerſorum reſcriptorum inſpiciendum eſt, quæ literæ alijs præualeant, & eis ſtandum eſt.*
5 *Vtriq; iudices ſi eligere nolunt arbitros, & procedunt, ex euentu ſententiæ latæ ſuper reuocatione literarum pendet quorum proceſſus valeat.*
6 *Reſcriptum legitimum perditur per ſecundum facient mentionem de primo, & alijs etiam caſibus, quos habes hic.*

CAP. III.

COeterum. [Aduerſarius] Secus, ſi idem. j. eo. extenore. [Priores] j. de offi. dele. ſanè. j. 5 Sol. hic cum ad ſecundos iudices literæ ſecundæ impetrentur, ibi enim ad eoſdem iudices, ſm diuerſas formas, nec valet ſolu. hic notata, ꝙ hic loquiť, vbi nõ
1 eſt præſumptio mutatæ voluntatis. † oportet. n. in ſecundis literis expreſſam fieri mentionem, vt per ſecundas primis derogetur. j. de offi. dele. ex literis. vel ibi non conſtat, quæ ſint pri-
2 mæ, hic autẽ cõſtat. [Nec ſecundæ] † elidi poſſunt per exceptionem ſecundæ literæ, q̃ de primis non faciunt mentionẽ, vt hic, ipſo tamẽ iure valent, quod eo ipſo apparet, ꝙ tenet proceſſus habitus per eas, niſi fuerit exceptum, & ꝙ poſt annum præualẽt ꝯ negligentes. j. eo. plerunque. j. eo. ſuper literis. Item eliduntur literæ ope exceptionis, ſi impetratæ fuerint ante terminum appellationis præfixum. j. de app. ſignificaſti, ſæpe contingit, & c. oblatæ. Itẽ eliduntur per exceptionem, ſi ab excõicato fuerint impetratæ. j. de proba. poſt ceſſionem. j. de æta. cum bonæ. tamen hoc ſimpliciter non concedo. Itẽ ſi dolosè ſint impetratæ per falſi ſuggeſtionẽ, vel veri ſuppreſſionẽ, 25. q. 2. reſcripta, ſalua diſtinctione. j. eo. ſuper literis. vnde ſi proponit exceptionẽ coram iudicibus, quos dicit non habere iuriſdictionẽ, & ſuper addit. Et ſi dubitabitis, ꝙ primæ literæ non præiudicent vltimis, eligantur arbitri ſm conſtitutionis tenorẽ, quam habes j. eo. paſtoralis. credũt quidã, ꝙ hoc ſufficiat ad hoc, ꝙ quicquid factum fuerit, caſſum ſit & irritũ, etiã ſi iudicaretur per iudices illas literas, ꝯ quas ſic excipitur, alijs præualere & legitimas eſſe. & hoc ea ratione, quia cum ille petierit ſm debitum ordinẽ iudiciorum procedi. ſ. ſm tenorem prædictæ decre. & ipſe ordo fuerit omiſſus, non debet valere, quod fit, 2. q. 6. §. item ſnīa. j. de offi. deleg. venerabili. j. eo. cum dilectus Idem vř dicendum, & ſi non ſit petitum, ꝙ ſic procedatur, cum decre. non dicat, ꝙ peti debeat, ſed ſufficit ambigi inter partes, vel iudices, & hoc ipſum eis certum eſt ſortè, quia de earum reuocatione diſputauerunt, & neutra pars alteri conſenſit, ſed in ambiguitate & cõtradictione remãſerunt, & ex quo ambigitur, ſm tenorem prędictæ decre. procedi debet, nec credunt in his neceſſariam appellationẽ, quia non tenet ipſo iure, quod facit, ar. 2. q. 6. §. dif-
3 finitiua. † Sed tamen ſecurius & etiam iuſtius eſt exceptionem proponere, & appellare, quia ſi iuriſdictio per exceptionẽ non elidatur, vterque Iudex iuriſdictionem habet. Sed ſi coram primis iudicibus, quorum iuriſdictionẽ dicit reuocatam per ſecũdas literas, proſequeretur quęſtionẽ iſtam, an eſſet eorum iuriſdictio reuocata necne, ſi interim pendente lite hac ſuper principali quæſtione procederent corã ſecundis iudicibus de partium conſenſu tacito, vel expreſſo, vř ꝙ per talẽ proceſſum renunciare vř & literis, & quęſtioni, quam de reuocatione propoſuit, arg. j. de offi. deleg. gratum. ſed & ſi interim non proceſsit in principali, ſed ipſe primus Iudex ſnīam præſentibus partib. tulit ſuam eſſe iuriſdictionem, tenebit quicquid vlterius fecerit ille Iudex, niſi appellauerit. nã cum poſsint cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio. j. eo. ſuper literis. ergo tenebit ſententia, niſi appellet. ſi autem nec pars, nec Iudex ſecundus aliquid mãdat, vel excipit coram primis iudicibus. ſ. qui cęperunt iuriſdictione vti inter partes, ſi tamen & ipſi ſimul ſecundi cum eis eodem tempore cum illis procedunt, in hoc caſu credunt quidã, ꝙ proceſſus priorum iudicum tenet, etiam ſi poſtea conſtet literas primas, per quas proceſſum eſt, reuocatas fuiſſe per alias, & etiam ſi excõicent ſecundos tanquam turbatores ſuæ iuriſdictionis, tenet excõicatio: & hoc ideo quia primi iudices habuerunt iuriſdictionem, & eam exercere cœperunt. ſi quis ergo cõtradicit iuriſdictioni eorum vel facto, vel dicto, oſtendere debet illud. ſ. cauſam, quare contradicat, & maximè oſtendere tenetur literas, per quas data eſt iuriſdictio. j. de offi. delega. cum in iure. nec videtur vis facienda in hoc, ꝙ primas literas impetrauit, ſed in eo, ꝙ iuriſdictione priores vti cœperint, & hoc ideo, quia occupantis melior eſt conditio. j. de appella. vt debitus. ſed ſi eſſet caſus ibi, vbi non eſſet potior conditio occupantis, tunc ſufficit ſolum exercitium iuriſdictionis, cum ſic appareret partes conſenſiſſe, ex quo coram eis litigant, & prioribus de iuriſdictione renunciaſſe tacite. j. de re iudi. inter monaſte-
4 rium. † Alij dicunt, ꝙ nec primi iudices, nec ſecundi poſſunt aliquam iuriſdictionem in alios iudices exercere, quia cum ex literis non detur eis aliqua iuriſdictio in eos. ſ. iudices, nec in hoc caſu ius det eis iuriſdictionem inter eos, ſed præcipiat arbitros eligi. j. eo. cum cõtingat. patet ꝙ ſi primi iudices alios excommunicant, non tenet excõmunicatio. ſi autem iudices primi vel ſecundi inter partes ferant ſententiam vel excõmunicationis, vel interdicti, vel aliam, cum non contenderint de iuriſdictione, ſed tantum literas oſtenderint, per quas iuriſdictio dř reuocata, nihilominus tamẽ iudices amborum reſcriptorum ad ꝯtrarias ſententias proceſſerint, tunc inſpiciendum eſt, quæ literæ alijs præualeant, & iudicabitur proceſſum illorum tenere, quorum literæ alijs præualerent, & aliorum proceſſus irritabitur & ſic intelligitur decre. j. de offi. dele. ex literis. ſi autem literæ non oſtenderent reuocatorias, teneret quicquid facerent primi iudices. j. de reſti. ſpol. audita. j. de offi. deleg. cũ in iure. ſed ſi facta prima oſtenſione dicerent primi iudices, nos volumus cognoſcere, an reuocetur iuriſdictio noſtra, non valet illud, quia
5 cognitio non ſibi, ſed arbitris demãdatur. j. eo. paſtoralis. † Sed & tuc ſi noluerint eligere arbitros, ſi alterutri iudices procedãt, ex euentu ſnīæ, quæ fertur ſuper reuocatione literarum, pẽdet quorum proceſſus valeat. j. de offi. deleg. ex literis, ſiue ſit proceſſum ad ſnīam excom. propter contumaciã, ſiue ſuper principali procedatur. primi autem prædictã decre. ex literis, ſoluunt vt ibi dicit gl. [Nec ſecundæ] hodie autem non attenditur tempus impetrationis literarum, ſed præſentationis. j. de appel. vt
6 debitus. [Priorum eſt] † No. perdi primum reſcriptum legitimũ per ſecundum, quod facit mentionem de eo, vt hic. Itẽ per negligentiam impetrantis poſt annum. j. eo. ſi autem, & c. plerũque. & per ſolicitudinem præuenientis. j. de appella. vt debitus. propter fraudem, ſi ſecundas impetrat, & vtitur. infra eodem, ex tenore. per mortem delegantis, vel delegati. j. de offi. deleg. gratum, & c. relatum. & per ſuperuenientem cauſam, quæ id à principio inualidum faceret. j. de offi. deleg. inſinuante. Perditur etiam quandoq; per excõicationem ad tempus, ſed recuperatur per abſolutionẽ. j. de offi. deleg. prudentiam §. 6. Item per mortem impetrantis, vel eius, contra quem impetratur. ff. quæ ſenten. ſi. appella. l. penulti. [In expenſis] factis in allegando ius ſuum. ff. de iu. ſi quis ex. ff. ſi quis in ius voc. ex quacunque.

SVMMARIVM.

1 *In ſimilibus idem ius dici debet.*

CAP. IIII.

INter cęteras. [Eãdem] poſſeſſorem ſtudeas ſpoliari. [In ſimilibus.] C. de legi. leges. ff. de legi. non poſſunt, infra de tranſlatio. inter.

SVMMARIVM.

1 *Ciſtercienſes non poſſunt trahi ad iudicium per literas, niſi de ipſorum ordine fecerint mentionem.*
2 *Nunquid per ſpecialem commiſſionem priuilegio generali derogetur.*
3 *In quo differant literæ de gratia, & literæ de iuſtitia.*
4 *Literæ valent etiam non factа mentione de priuilegijs alicuius.*
5 *Monachi citati debent venire, priuilegium ſuum allegaturi.*

CAP. VI.

CVm ordinem. [Specialiter] nam ſi ſuper penſionibus alijs, vel debitis impetrentur literę cõtra Ciſtercien. bene valẽt, quia ad hoc non extenditur priuilegium, ſed poſtex largius priuilegium impetratum, ꝙ per nullas literas poſſunt
1 trahi in cauſa, † quæ de eorum ordine nõ facerent mentionem. [Indulſit] j. de deci. ex parte. ſ. decimam laborum ſuorum non
2 ſoluendam. [Minimè teneamini.] † Mirum videtur, ꝙ priuilegium generale ad omnes eiuſdem ordinis per ſpecialem commiſsionẽ non derogatur, arg. contra. ſ. eo. ſicut Romana. ff. de reg. iu. in totũ, & j. c. paſtoralis. §. 1. Reſpon. nõ valet ſpecialis cõmiſsio propter ſuppreſsionem veritatis, quam ſi expreſsiſſent literas etiam in forma cõmuni non obtinuiſſent. j. eo. ſuper literis. hoc non videtur eſſe verum, quia etiam & ſi de priuilegijs Ciſtercien. mentionem facerent, in cõmuni tamen forma literas habuiſſent, vt no. j. eo. ſuper literis. ſed contra. ſ. de conſti. cum acceſsiſſent. j. eo. conſtitutus. vbi habes, ꝙ ſi literæ non faciunt mentionem de ſtatuto, ꝙ poſſunt elidi per exceptionem. ergo eadem ratione, ſi non faciunt mentionem de priuilegijs Ciſtercien. poſſunt elidi literæ impetratæ contra eos, etiam ſi nullam haberent indulgentiam, ꝙ non valerent literæ, quia nõ
3 faciunt de eorum ordine meotionẽ. † Sed dic, ꝙ literæ de gratia bene eliduntur per exceptionem, ſi non faciunt mẽtionem de priuilegijs, quia eas nõ obtinuiſſent, ſi de priuilegijs, quibus derogant mẽtionem feciſſent: ſed in literis de iuſtitia, quę habent formam communem, non eſt neceſſe fieri mẽtionem de priuilegijs, ſicut non eſt neceſſe fieri mẽtionem de alijs peremptorijs exceptionibus, vt pacti de non petendo, & huiuſmodi.
4 † Et ideo dicunt quidam, ꝙ hoc, qđ hic dicitur, non eſt propter ſuppreſsionem veritatis, quia etiam non facta mentione de priuilegijs alicuius, valẽt literæ, ſed propter beneficium huius indulgentiæ, in qua eis indulgetur, ꝙ non conueniantur per literas, quæ non faciunt mentionem de ordine eorum, quia aliàs, & ſi de ordine, & de priuilegio facerent mentionem, tamen literas de iuſtitia haberent, cum poſſent priuilegio tacitè, vel expreſsè renunciare, infra de deci. ex multiplici. infra de priuile.
5 accedentibus. [Minimè teneamini.] † cũ allegatis priuilegium veſtrũ. ff. de iuriſdi. omn. iudi. ſi quis. j. de appella. ſi duobus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Collatio præbendarum quando pertinet ad epiſcopum, non debet ſcribi capi-
tulo, ſed epiſcopo, vt aliquem recipiat.*
2 *Per literas directas capitulo non tenetur epiſcopus quempiam recipere de
neceſſitate, de honeſtate tamen ipſum recipere debet.*
3 *Mandatum capitulo & tanquam capitulo factum, epiſcopum ligare non
intelligitur.*
4 *Vacante ſede, ea quæ ſunt iuriſdictionis, deuoluuntur ad capitulum.*
5 *Capituli poteſtas ceſſat, vbi primum nouus epiſcopus factus eſt.*
6 *Delegatio non debet excedere fines mandati.*
7 *Mandatum factum vices gerenti ſiue vniuerſaliter, ſiue ſingulariter in
vna re tantum, dominus adimplere debet.*
8 *Quando certum eſt epiſcopum eſſe in loco, non magis cogeretur implere man
datum per literas directas capitulo, quã ſi dirigerentur cuiq; extraneo.*
9 *Si capitulo mandaretur, ꝙ illum cui Papa contulerat præbendam, reciperet
in canonicum, quilibet tenetur recipere, etiam ſi capitulum contradicat.*

CAP. VII.

1 R Am te, & infra. [†Donatio] No. ꝙ vbi colla
tio præbendarum pertinet
ad epm, non dẽt ſcribi capitulo, ꝙ aliquem recipiãt,
ſed epo, niſi ſuper hoc eſſet conſuetudo; & ſi aliter
ſcribatur, nõ valent lr̃æ, quia ab eo petitur præbenda, q non hẽt
ius dandi eam, niſi Papa ipſe contuliſſet præbendam, quia tunc
bene mãdaret capl̃o, ꝙ ipſum reciperẽt: qa receptio in hoc vl
timo caſu tm̃ in facto cõſiſtit. ius. n. plene aſſecutus eſt per col-
lationẽ Papæ. ſed in primo caſu non tm̃ conſiſtit in facto ſed, &
ius conſertur in canonicatu. Alij dicunt, ꝙ tenet tale mandatũ
2 factũ capitulo, mortuo epo, vt no. in gl. non vr̃. ¶ †Negatio] nõ
debes intelligere, ꝙ eps per literas directas capitulo teneretur
de neceſſitate iuris conferre alicui præbendam, licet de hone-
ſtate teneatur: ſed redarguit epm de mendacio. ſ. quia dicebat
ſe nullum mandatum recepiſſe, cum cõſtet eum & ſingulos ca
nonicos illud mãdatum recepiſſe, cum capitulũ recepiſſet man
datum, licet eo forte non ligaretur. vel dic, vt in gl. quæ incipit
vt vr̃. vel dic ꝙ hæc decret. ad hoc de gratia loquitur. & ꝙ dicit
de data lr̃arum, ad hoc dicit, vt notet cãs motiuas, non neceſſa-
rias, quare debeat cogere epm ad conferendam præbendam Iu
3 dæo. ¶ †[De capitulo] non vr̃ ꝙ iſte eps eum recipere debuerit,
cum mãdatum capitulo & tanq̃ capl̃o factũ eum ſingulariter li
gare non intelligatur, ar. 12. q. 2. §. qui manumittitur, ff. de rer.
diui. in tm̃. §. vniuerſitatis, & §. ſeq. ad hoc aũt, vt bene intelligas
decre. debes ſcire, ꝙ collatio prædictæ præbendæ pertinebat ad
epm, vacante aũt ſede epo, licet collatio præbendæ non deuol-
uatur ad capitulũ. infra ne ſe. vacan. illa. ſecus aũt epo negligẽ-
4 te. j. de conceſ. prẹb. nulla. †Tamẽ ea quẹ ſunt iuriſdictionis, de
uoluuntur ad capitulũ, & generaliter tunc negotia eccleſiæ ex-
pedire dẽt, vt infra de hære. ab abolendam. j. de ele. cum in cun-
ctis. j. de conceſ. præb. & eccl. non vac. nulla, & c. quia diuerſita-
tem. dñs Papa tanq̃ eis, qui gerunt vices epi, ſcripſit pro hoc Iu
dæo recipiendo, & bene: quia nullus alius eſt, cui ſede vacante
poſſit ſcribi pro receptione alicuius, niſi capitulo. & dicit ſi om
nes canonici qui præſentes erant tpe datæ literarum mortui eſ-
ſent, ſucceſſores eorum tenerent recipere eum: ſic eodem mõ
eps, qui in hoc ius ſuccedit, vel potius mandato. nã licet capitu
lum vacante ſede non ſuccedat epo in iure cõferendi præben-
das, qa tamẽ capitulũ rõne coniunctionis, quæ eſt inter eos, &
cõionis ẽt ratione iuris, ꝙ cõferre mandatur, ſ. iure præbendæ,
in qua eps hẽt collationem & capitulum receptionem ad eam
eps ſuccedit capl̃o in adimpletione ipſius mãdati ſibi coniun-
5 cti. ¶ † Et qa quaſi inuicem eps & capitulum videntur facere, qa
licet auctoritate Papæ faciant, tamẽ vice epi facere videtur, qđ
ex eo apparet, ꝙ ſi poſt tales literas impetratas fiat nouus eps,
ex tunc ceſſat ptãs capituli, & redit ad epm, vt hic hẽs expreſſe.
& hæc ẽt credunt aliqui & nõ male, etiam ſi non capitulo, ſed
cuicunq; extraneo mãdaſſet Papa, ꝙ aliquem inſtitueret in ec-
cleſia ſua vacãte collatione præbendarum: nam ſi antequã con-
ferat, ordinet eccleſia de aliquo, q poſſit conferre præbẽdas, ad
eum redibit ptãs, arg. hic, ꝙ dẽt ſubintelligi, ſi res in eodem ſta
tu perſeueret vſq; ad collationem. ff. ſi ea noxa. cauſa. l. j. & ta-
mẽ non credimus, ꝙ ſi aliquis executor datus eſſet ꝯ iſtud capi
tulũ, ꝙ redeũte ptãte ad epm, ꝙ poſſet procedere ꝯ epm, & hu-
ius rei rõ, j. plenius aſſignar. Ordinato ergo epo redit ad eũ po-
teſtas cõferendi. directis igitur literis ad capitulum tanquam
ad vicarium, & facto ibi poſtmodum epo, eiſdem literis tenetur
eps facere, qđ mandabatur capl̃o p Papam; qđ etiam iure com
muni in hac collatione, vel potius ſuccedat mãdato vt eps, j. de
conceſ. præben. qa. in auth. vt nulli iud. §. & hoc quoq; iubemus,
& §. ſe. at. ff. de condi. indeb. filiæ. ff. de annu. lega. annua. §. à Ti-
tio. j. de vſur. tua. ſed ꝯ. j. de alie. iudi. mu. cau. fa. c. j. vbi innuit,
ꝙ licet poſſeſſio mutata ſit ab eo, ꝯ quem impetratæ ſunt literẹ
in alium, nõ cõuenietur alius, niſi malitia eius interuenerit. cũ
ergo hic nõ fuit malitia epi, per literas ꝯ capitulum impetratas
non poterit conueniri. Præterea reſcripta diſtinguuntur, vt nõ
extendãtur ad multas perſonas. j. eo. ſedes. Prẹterea rõ, cui inni
titur Papa, non vr̃ ſonare, l. qa tempore datæ erat archi. ſm hoc
idem eſſet, & ſi non eſſet archid. qđ fateor. dico. n. ꝙ quilibet ex
traneus factus eps tale mandatum implere tenebatur. ¶ Reſpõ-
deo ad decre. de alie. iud. mu. cau fa. c. j. ꝙ licet ſucceſſor tenea
tur adimplere, nõ tamẽ delegatus ꝯ hoc capitulũ, vel ꝯ quemli
bet alium vices gerentem datus, vbi lis conteſtata eſſet, ꝯ ſucceſ
6 ſorem procedet. nec hoc hic dr̃. Ratio eſt diuerſitatis, †quia de-
legatio non dẽt excedere fines mandati. j. de off. deleg. cũ olim,
& ff. mãda. diligenter. Item ſtrictè interpretãdum eſt reſcriptũ.
j. e. ſedes. ac ſubditis, quandocunq; põt, obedire dẽt, nec dẽt di-
ſtringi obedientia, vt hic. 8. q j. ſciendum. 11. q. 3. ſi dñs, qui reſi
ſtit. c. quid ergo. quãuis quidam etiam dicũt, ꝙ etiam auctorita
te literarum ꝯ prædictos impetratarum proceditur ꝯ vr̃em ſuc-
ceſſorem, qualis hic eps erat. ad quem deuenerant oĩa iura epa
tus, q̃ prius erãt apud capitulũ, ar. j. de iudi. quia, in Auth. de iu
reiuran. à mo. præſti. §. j. col. 5. C. de hære. inſti. l. vlti. Decr. autẽ
præal. non obſtat, cum ibi ille, in quẽ translata eſt poſſeſſio, nõ
erat generalis ſucceſſor, ſed in re illa tantũ. vel ſpeciale eſt in vi
cario, q idẽ intelligitur cum dño. nec extendũtur in extraneos,
ſi hæres vel ſucceſſor, & dñs, qui eadem perſona cenſetur cum
prædeceſſore, & vicario, ꝯueniuntur, in Auth. de iureiuran. à mo.
præſti. ¶ Nos tamẽ hoc nõ fatemur, cum diximus, ꝙ executor
datus, vel literæ impetratæ ꝯ vices agentem valent ꝯ dominũ,
niſi lis conteſtata eſſet: ſed bene fatemur, ꝙ valerent ꝯ ſucceſſo-
rem, vt no. j. de off. dele. qm̃ abbas. nõ enim per oĩa ſic vna perſo
na cenſetur vices agens cum domino, ſicut ſucceſſor cũ præde
7 ceſſore: †ſed mandatũ factum vices gerenti ſiue vl̃r, ſiue ſingu-
lariter ĩ vna re tm̃ dominus adimplere dẽt. fingitur. n. ſucceſſor
in adimplẽdo mãdato vices agẽti facto, ſicut hic hẽs, & in aut.
præall. auth. de iureiu. à mo. præſti. ſed nõ fingitur vicarius in ſu
ſtinẽdo iuriſdõnem, vel executionem ꝯ eum datam, qđ nõ in-
uenitur in iure. & ſufficit ẽt ad hoc rõ præaſſignata, nec inni-
titur Papa illi rõni, qa tunc eſſet de capitulo ea rõne, ꝙ pp hoc
teneatur dare: ſed quia hæc erat cã, ꝙ non debebat ſcribi epo,
cum nõ eſſet, & qa nullus alius erat ibi, cui Papa ſcribere debe-
8 ret, vacãte ſede, niſi capitulo; & hoc eſt qđ ſequitur. ¶ †Nec eſ-
ſes &c.] nam ſi certum eſſet epm ibi eſſe, non magis cogeretur
implere mãdatum p literas directas capitulo q̃ ſi dirigerent cui
que extraneo. Sed oppones, aut Papa contulerat ius in hac præ-
bẽda Iudæo, aut nõ. & ſi cõtulerat ius malè facit Papa, ꝙ redar-
guit epm: quia eps, ad quem pertinet ſola collatio, bene facit ſi
de nouo nõ conferat: quia ſola collatio Papẹ ſufficit: imò iniu
ria fieret priori collationi Papæ per ſecũdam. ſed capitulũ erat
redarguendũ, quia nõ recipiebat eum ſine alio mãdato epi. Si
autem Papa nõ contuliſſet ei ius in beneficio, tunc eodem mõ
vr̃ iniuſta redargutio epi, cum literæ nõ valerent, quib. manda-
batur recipi in canonicũ ille, q non erat canonicus, & per eos
canonicus fieri nõ poterat, cũ ad eos nõ pertineret collatio p-
bendarum. Reſpondeo ꝙ per literas iſtas nullum ius quæſitum
eſt Iudæo in beneficio: ſed ipſi canonici authoritate literarũ ip
ſarum poterunt ei cõferre ius: quia ipſum recipiendo faciũt &
ꝯſentiunt in ipſum tanq̃ in canonicũ. ¶ Et generaliter dicimus,
quotiẽs Papa ſic ſcribit, vel capitulo, ad quod pertinet electio,
vel ſi nõ pertinet ad eos electio, vel epo, q habet ptãrem confe-
rendi præbendas, ꝙ intentio Papæ vr̃ eſſe, ꝙ non tm̃ quæ facti
ſunt, faciant. ſ. recipiendi, ſed ẽt ius conferant, & ſic de facto vi-
demus Papam facere quotidie: & tamẽ credimus, ꝙ ſi Papa ſcri
beret penitus extraneo, ꝙ reciperet aliquem in fratrem alicu-
ius eccleſiæ, in qua ius recipiẽdi nõ haberet, ꝙ literæ nullo mõ
valerent, niſi expreſsè ſciretur, ꝙ Papa ſicut extraneo ſcriberet
ex certa ſciã. ¶ Sed dices, quare ergo etiã poſt creationem epi
nõ eis cõferant ius, cum hanc ptãtem Papa eis conceſſerit? Re-
ſpondeo quia nõ intelligitur purè cõceſsiſſe, ſed ſub conditio-
ne, ſ. eccleſia in eodem ſtatu durante, arg. ff. ſi ex noxa. cã. l. j. ra-
tione. n. naturalis coniunctionis, quæ eſt inter electionem & re
ceptionem, vr̃ ea ſic coniunctim canonicis commiſiſſe, licet cõ
ferens in collationib. eorum ſint diuiſi. ¶ Alij dicunt, ꝙ ſi man-
datum capitulo directũ tale eſt, ꝙ quilibet de capitulo, vel ali-
quis ſingularis implere poteſt, ille implebit, etiam ſi capitulũ
ꝯdicat. de hoc no. j. de poſtu. præl. bonæ, quale eſt iſtud. hoc nõ
placet, niſi dirigatur mandatum tanquam ſingularib. quale eſt
9 mãdatum de recipiendo inueſtitum à Papa. ¶ †Et ſimile, ſi mã-
daretur capitulo, ꝙ illum, cui Papa cõtulerat præbendam, reci-
peret in canonicum, quilibet tenetur recipere, etiam ſi capitu-
lum ꝯdicat: ſecus, ſi mãdaret capitulo, ꝙ eligeret: quia tunc qui
libet ſigillatim non eligeret, cum ex tali electione ius non quę-
ratur, nec deberet ſic fieri, infra de elect. quia propter. 63. diſtin
ctio. ca. j. & 2. & quia tunc potius officium mouentis, quàm
facientis accepit,. ff. quando ap. l. j. §. ſolent. Item electio petī-
tat

net ad ius, receptio ad factum. Si autem epiſcopo ſcriberetur,
& moreretur ante præſentationem literarū, capitulum per illas
literas non deberet illum recipere.

SVMMARIVM.

1 *Prima eccleſia vacare intelligitur per tranſlationem ad aliam.*
2 *Literæ non valent, in quibus Imperator ſupprimit nomen dignitatis ſuæ.*

CAP. VIII.

ADaures [Minoribus] maximè [beneficijs] obtinēdis. j.e. cum adeo. vel intelligitur,
1 ꝙ loquitur, † qñ aliquis hēt vnam eccleſiam, in qua
reſidet, & impetrat reſcriptū ſuper obtinēdis reddi-
tibus prioris eccleſię, ad quā tranſiuit: qd non valet, cum ſtatim
ſua trāſlatione vacare intelligatur prima eccleſia. 22. q. 2. ſi qs.
j. de præben. de multa. ſecus fortè dicet aliquis, ſi tranſietit ad
beneficium, vel præbēdam, tunc valet reſcriptum ſuper reddi-
tibus priorum beneficiorū obtinendis, quouſq; ſnīaliter eccleſia
priuetur, ar. j. de præben. cum non ignores, & de conceſſ. præb.
& eccle. non vacan. literas. 8. q. vlti. nonne. [Pauperes clericos]
2 id eſt pauperes eccleſias, in quib. ſunt pauperes clerici. ¶ † [Vi-
a res] & dēt hæc exceptio a in principio proponi ꝯ literas ad de-
clinandum iudicium, ar. j. e. ſi proponente. ſi. n. in principio nō
proponatur, & tanquam elidēs literas poſtea proponi non pōt,
cum non ſit iuſta exceptio ꝯ petentem beneficium, ꝙ habeat a-
liud beneficium, cum plura beneficia quis non poſsit habere,
vt j. de præb. cum iam dudum. ¶ Alij tñ dicunt & bene, ꝙ ſemp
poteſt opponere, de hoc no. j. eo. ſuper literis, verſus finem. j.
de li. conte. exceptionis peremptoriæ. quidam tñ dicunt, ꝙ ēt poſt
ſnīam latam per hmōi literas reuocabitur, quicquid factū erit,
ar. j. eo. conſtitutus, & c. ad audientiam. ar. pro eis, ꝙ literæ ſunt
ſurreptitiæ, quod ex eo apparet, qa non procedunt de ſua intē-
tione, vt hic, & j. eo. poſtulaſti, ſi proponente, & infra e. cum di-
lecta. dicunt. n. eod. mō procedendum, qñ ſnīa lata eſt ꝑ literas
obreptitias, ſicut ſi eſſet lata ꝑ literas falſas, vt no. j. de proba. li-
cet. ¶ Alijs vr̄ & forte melius, ꝙ per literas obreptitias, vbi ſcie-
b ter dr̄ falſum, vel verum tacetur, hene detur iuriſdō, b infra c. ſu-
per literis. Et ideo ſi per iudicem harum literarum deſ ſnīa, ꝙ
aliquis eſt recipiendus, ſi nō appelletur, debent eum recipere
ita, ꝙ vlterius nō audiantur: quia hæc ſnīa non eſt ꝯ ius ſcriptū,
ſed tm̄ ꝯ ius litigatoris. 2. q. 6. §. diffinitiua. & idem vr̄ ſi non fe-
rat prædicto mō ſnīam, ſed tm̄ cum cauſæ cognitione mandēt,
nec appellentur, infra de re iudi. ꝙ ad conſultationem. fatemur
tñ, ꝙ hoc eſt ꝯ intentionem Papæ, & ꝙ tenet eum peccato hoc
beneficium. ideo pōt ꝯ eum agi denunciando. j. de iureiuran.
quemadmodū, in fi. Idem, ſi ſcientes factum, ſ. eum hēre aliud
beneficium, & ideo nō teneri: vel ēt ſi credebant ſe teneri errā-
tes in iure, quia non iam authoritate reſcripti, ſed propria vo-
luntate recipere videntur, nō poſſunt de cætero ꝯdicere. C. ad l.
Falci. error, ff. de reg. iu. cuius per. ff. de cond. indeb. l. i. & l. ſi id
qđ, & l. fine. §. videbitur. & §. qui filius, in fi. Si autem ignorabāt
factum. ſ. eum habere aliud beneficium, & ſi receperūt eum ſi-
ne iudicis mandato: vel ſi neſciebāt ſibi exceptionem perpetuā
competere, q̄ competebat, tunc bene poterunt ꝯuenire. infra e.
cōſtitutus. j. e. ad audiētiam. nec eſt ꝯ. j. c. cum dilecta. Vbi dr̄, ꝙ
caſſandum eſt quicquid fit ꝑ literas obreptitias: qa ibi dicit fur-
tiuas, quales nō ſunt iſtæ, licet per fraudem ſint impetratę. nec
obſt. etiam. ff. de ſal. qui nomine. nec alia, quæ no. j. de proba. li-
cet. qa hic nō eſt iudicatum ꝑ falſa inſtra, ſicut ibi. ſi tñ iſti, qui
poſſunt elidere literas, vel prouiſionem ꝑ exceptionem, eligūt
alium poſt electionem, vel prouiſionem factam ab illis, qui po
teſtatem habebant prouidendi, licet inefficacem propter exce-
ptionem, non valet: quia facta eſt poſt primam qualemcunque
non caſſatam. infra de elect. conſiderauimus. infra de exceſ. prę
la. inter dilectos. alij tamen aliter dicunt, quia hic non eſt iudi-
catum per falſum inſtrumentum, ſicut ibi.

ADDITIONES.

a ¶Exceptio. Quādo poſſit opponi iſta excep. ſurreptionis, plene per Ab. & mod. in c. cū dilectus, & in c. ſuper literis, infra eod. & in c. ad audientiā, el ſecōdo.
b ¶Iuriſdictio. Intellige hoc verum in literis ad lites, quia tales literæ dant iuriſdōnem, & tenet proceſſus ſecundū Henr. Bohic. in c. ad audientiā, el ſecōdo. in 2. diſt. infra e. & ita dixi tenere Bar. & Ioā. And. hic, & Inn. in c. cū dilecta.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio ꝙ literæ Apoſtolicæ impetratæ de prioribus mentionem non fecerint, prodeſt excipienti in iudicijs nondum ceptis.*

CAP. IX.

SI autem aliquis. [Negligentia] quę præſumitur anno elapſo. infra
eod. plurimum ex parte. [Excuſari] infra de appella.
vt debitus [Delegari.] vel alia iuſta cauſa. [Conueni
ri] quod dicit hæc decret. locum habet in iudicijs nondum cę
1 ptis, in cęptis enim ſi † literæ apoſtolicæ impetrantur, locum
habet, quod dicitur infra de appel. oblatæ, & alijs conſtitutio-
nibus, infra de appel. promulgatis.

SVMMARIVM.

1 *Generalitas nimia in literis Apoſtolicis impetranti arguit dolum, ac ordinariam euitat iuriſdictionem damnatus.*

CAP. X.

ADhęc ſumus, & ifra. [Morbo] vñ ordinarij iuriſdō euac-
uat, qđ eſſe non dēt. j. de oſ. leg. c. 2. & de mai. & obe.
per tuas. 11. q. 1. peruenit, & 9. q. 3. nunc vero. & eſt
1 ar. ꝯ † nimiā generalitatē. j. de appel. c. ſcđo, & c. ſignificantib.
de do. ex literis. j. c. ſedes. ff. de iure fiſ. ita fidei. ff. de eden. l. j. §. e-
den. ff. de interroga. ac. de ætate, §. vbi. & credo ꝙ ſi hodie tales
literas concederet, ꝙ valerent, niſi reuocarentur, vt iſtæ, cum
a habeat a plenitudinem poteſtatis.

ADDITIO.

a ¶Cum habeat. Adde tamen, quod Papa non præſumitur velle vti plenitudine poteſtatis, vt per eundem Inn. in c. innotuit, de ele. & Ale. de Imo. in conſi. 2. col. 2. ver. nec obſtat, in primo vol. niſi ex cauſa vt ibi. & quando cēſeatur velle vti plenitudine poteſtatis, vide late per Pau. de Caſt. in conſi. 414. ſecūdum nouiſ. impre. incip. in facto præſenti non intendo adulari. & vide Alexan. de Imo. in l. quanquam. C. de teſta. mili. & in l. quidam conſulebat. ff. de re iudic. & his etiam adde no. in d. c. innotuit. & prædictis etiam adde Alexan. in conſil. 219. col. 6. ver. 6. confirmatur, & in col. 8. ver. non obſtat.

CAP. XI.

ADaudientiam [conſtructione] infra de ꝓbatio. cum cauſa. contra
ff. de ſta. ho. imperator. ff. de ma. teſta. qui habet. C.
de lega. in legatis.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt condemnandus in expenſis is qui appellationem, quæ eſſe deſiit, non proſequitur.*
2 *Non ſolum innouatum per iudicem, immo per partem in præiudicium alterius, eſt in ſtatum priſtinum reducendum.*
3 *Fauorabilius eſt partes rei ſuſtinere, quam actoris.*
4 *Nudus inuitus expoliatus ante reſtitutionem de facto non cogitur reſpondere accuſatori, nec alij in criminali cauſa.*
5 *Appellatus poteſt appellationem proſequi, dummodo non feſtinet.*
6 *Appellator extra iudicium ſi impetrat literas ſuper negotio, in quo appellauit, non valent literæ niſi ſuper appellatione.*
7 *Appellatus nec literas impetrare poteſt ſuper proſecutione appellationis, nec ad alium iudicem ire, niſi ad quem appellatum eſt.*

CAP. XII.

EX parte. S. Petebat O. in capella ſe ius habere
& eum S. nomine matricis eccleſiæ,
cuius erat Rector, ibi, prout conſueuerat, capellanū
poſuiſſet, dictus O. pp hoc appellauit, & eiecto ca-
pellano, q ipſam capellam nomine eccleſiæ poſſidebat, ipſam
capellam poſſedit, & ſic ſpoliauit eccleſiā, cuius nomine tene-
batur. cumq; S. appellationi deſerens, dicto O. detinente capel-
lam, & ipſam proſequi nō curante, proſecutus fuiſſet, & in fine
anni, prout ei licuit, infra de appel. oblatæ, literas impetrauit, ꝑ
quas mandabatur iudicibus, vt vocatis &c. ꝙ canonicum foret
decernerent ſup eo, ꝙ dictus O. eccleſiam ipſam prædicto S.
poſt appellationem interpoſitam ſpoliauerat: tandē dictus O.
a iudicibus ipſis tertio citatus comparuit, & excepit, ꝙ ſup eo
negotio prius literas impetrauerat, de quibus in literis ad ipſos
impetratis nulla mētio habebatur, ꝑ quas appellationem etiā
proſequi intendebat. ſed replicatum eſt ꝑ S. ꝙ biennium à tpe
appellationis trāſierat, pp quod appellationem alterius proſe-
qui non poterat, nec ꝑ literas ſuas poterat de appellatione co-
gnoſci, cum de ipſa nō facerent mētionem, nec impetratis ab
eo pręiudicare poterant: qa circa ipſam ſententiam, vt dictū eſt,
impetrauit eaſdem. vnde cum lr̄æ dicti O. dicerentur prius im-
petratæ fuiſſe, & a tpe appellationis biennium eſſet tranſactū;
relinquitur, ꝙ erat annus & amplius, ꝙ idem O. literas impetra
uerat, quæ annali præſcriptione tolluntur, vt non ꝑiudicet poſt
modū impetratis, vt ſ. c. ſi autē. pp quod Papa præmiſſis narra-
tis mādat alijs iudicibus, vt quod poſt appellationē innouatū
eſt, reuocetur, & ipſi eccleſiæ reſtituatur capella, & appellato
ſatisfiat de expēſis, quas proſequēdo appellationem fecerat: qa
appellans eam nō fuerat proſecutus, ſed eſt per ſpoliationē ap-
pellationi renunciatum. j. de appel. an ſit. & ſic pro non appel-
1 lante bſ. † cur dicit eum cōdemnandum in expenſis, cum non,
quæ eſſe deſierat, appellationem ꝓſequi teneretur: nec valet, ſi
dicas hic eſſe, ꝙ non pōt excipere pro eo, ꝙ ſuam turpitudinē
allegaret, cum ipſe appellatus iſtud aſſerat in literis, quas, vt ſeq
tur hic, impetrauerit. dic ergo ipſam renunciationem appella-
tionis tali facto habitam in ſpoliātis odium valere, & nō in eius
fauorem: imò & ſi verbo renūciaret, non valet, niſi hoc in re in
tegra feciſſet, qñ appellatus detulit appellationi: qa non licet
mutare cōſiliū in alterius præiudiciū. ff. de re iud. nemo. ¶ Quę
ritur inſuper, cur nō intentat interdictum, vnde vi, ſicut implo-
rat officium iudicis, vt in ſtatum priſtinum, qđ factum eſt poſt
appellationem, reducat? dic ꝙ ꝑ interdictum probationib. ma-
gis

...are tur: qui a violentiam oporteret eum probare. ſed
...ſufficit probare, quòd ante appellationē poſsidebat, quam
2 modo detinet. † nam non ſolum innouatum per iudicem,
imò per partem in præiudicium alterius eſt in ſtatum priſtinū
reducendum, ita quod ad reſtitutionem fructuum percepto-
rum tenetur. j. de appellatio. bonæ, in fi. Præterea, cum extra
iudicium fuerit appellatū, & non ea veriſimilib. cauſis, non te-
net appellatio, vt in d.c. bonæ, & ſic non eſt reuocandum, quod
poſt appellationē fuerit attentatum. dic q id eſſet verum, qñ ab
appellato eſſet attētatum: ſed hic eſt innouatum ab appellante,
qui ſuam appellationē non poterat impugnare. vel dic, q dela-
3 tio appellationis deuoluitur ad Papam. ¶ Cur nō impetrat ſu-
per toto negotio? dic ſufficere ſibi, q reducatur in priſtinum
ſtatum, & non agere: ſed partes rei ſuſtinere, quia fauorabilio-
res ſunt rei &c. vel cum facta reductione poſsideat, non poteſt
agere, cū poſsidenti nō ſit actio prodita. Alij ponunt caſum di-
cendo in iudicio appellatum, quia cum O. fuiſſet coram epō ꝯ-
uentus, & intentaret ꝯ eum interdictum, vn pol. ipſe O. appel-
lauit [Innotuit.] Iſte O. in cām traxit capl'm, vel S. perſonā co-
ram ordi. in qua cā O. appellauit, & poſt appellationem ab ec-
cleſia capitulum amouit, per quod ſuæ appellationi renunciaſ-
ſe vr̄. j. de ap. an ſit cōſtitutus. quidam intelligunt hanc decre. lo
qui, qñ iſte O. appellauerat extra iudicium ab aliquo grauami-
ne, qd ſibi intulerat S. vel inferri timebat, & appellatus conſen
ſerat appellationi. ideo reuocauit, quicquid factum eſt poſt ap-
pellationem eius. lr̄æ autem impetratæ ab S. non reuocantur,
quia ſpoliatio facta ab O. obeſt, vt vlterius non poſsit impetra-
re literas ſuper appellatione ꝯ voluntatem S. j. de appellationi-
bus. c. an ſit. ſed S. non prohibetur impetrare ſup appellatione
& ſuper alijs ꝯ voluntatem O. [Detinet] Nunc, ſed nō noīe ec-
cleſiæ de Tarento: alioquin non fieret reſtitutio, cum expolia-
ta non eſſet. ¶ [Capellanum] Duplex auxilium competit S. in
hac ſpoliatione facta ab O. primū, q non obſtante appellatione
eius iudex, à quo appellauit, poterit ꝓcedere. j. de appel. an ſit.
4 ¶ Secūdum auxilium eſt, q † nudus inuitus expoliatus ante re-
ſtitutionem de facto non cogitur reſpondere accuſatori, nec a-
lij in criminali cā. 2. q. 2. c. j. & per totum. 3. q. 2. c. j. & 3. per totū
imò, qd plus eſt, nec libellus dandus, nec deliberandum eſt., an
ſit recipienda eius accuſatio, imo ſaluæ ſunt eius exceptiones
tā peremptoriæ, q̃ declinatoriæ iudicij. 2. q. 7. Symmachus. & hoc
intelligo, ſi ſit à propria ſede eiectus, vel maiori parte fortuna-
rum ſuarum ſpoliatus. 2. q. 2. in ſcripturis. ſi. n. aliqua re ſpolia-
tus eſſet, bene poſſet accuſari. & quantūcūq; ſit eiectus, vel ſpo
liatus, etiobter & de rebus, quas poſsidet nō poteſt conueniri,
niſi ab expoliatore. j. de ordi. co. cum dilectus. 2. q. 2. c. j. ¶ Si aūt
proprijs rebus ſuis ſpoliatus eſſet, et edo q poſſet accuſari ab a-
lio, q̃ à ſpoliatore. arg. tñ ꝯ. 3. q. 3. §. pen. ſed illud intelligitur, q
a non poſſet accuſari à ſpoliatore. [a] vel potes dicere, q nec etiam
ab alio, ſi non hēt eccleſiaſtica, ſed ſua tm̄: q̃uis melius vr̄, q nū-
quam obſtet exceptio ſpoliatorum rerū ſuarum, cum nō accu-
ſatur nec principaliter, nec acceſſoriè, vt rebus ſuis abijciaꝛ, ſed
à rebus eccleſiæ, & ab epatu deponatur. item proſequens ſuam,
vel ſuorum iniuriam admittitur. 4. q. 6. omnibus, niſi ipſe ſpo-
liaſſet, ad hoc bene facit. ī. de reſt. ſpoli. frequens. [Miniſtrātē]
Olim. [Amouit] Et male. j. de mu. peti. prudentiam. ¶ [Proſe-
cutus] literas impetrādo ad iudicem, vt procedat, non obſtante
friuolę appellationis obiectu, quo nō obſtāte procedēdum eſt.
j. de ap. paſtoralis. & p illas literas, ſi voluerit appellans, cogno-
ſcetur de appellatione, ſicut ſi poſt ſnīam appellatum eſſet, &
appellatus ſuper confirmatione ſnīæ literas impetraret. j. de ap
5 pella. oblatæ. Vel potes dicere, † q appellatus appellationē po-
teſt ꝓſequi, dūmodo nō feſtinet nimis. j. de ap. oblatę. C. de ap-
pel. ſuc. ei qui. Vel dic & melius, q impetrauit literas nō O. ſu
per expoliatione ſua, vel ſuper iniuria ſibi facta. nec fuit neceſ-
ſe, q expectaret finem termini appellationis exequendæ, qa ap-
pellatio nō debuit prodeſſe O. qui ꝯ eam fecerat. j. de appella-
tioni. an ſit. & hoc eadem rōne vr̄, q hæ literæ valeant, ſiue fa-
ciant mentionē de appellatione, ſiue nō. [quam ſpoliationem]
ſiue appellationem ſm alios. [Curauit.] Licet. n. literas impe-
trauerit, de appellatione tm̄ mentionem nō fecit, vel non eſt ꝓ-
ſecutus infra annum. [Negligētia] no. arg. q quis facit poſitio-
nem, vel articulos ſub disiunctione, arg. j. de in integ. reſtit. con
ſtitutus, infra de præſcri. auditis. vbi no. & hoc verum, qñ loqui-
tur de alieno facto, niſi probabilis eſt ignorantia. ff. de iuris &
facti ignoran. l. regula. [Diuturnitate] infra eodem, plerunque.
¶ [De appellatione.] Idem eſſet, & ſi de appellatione dixiſſet,
cum nihilominus in forma cōi literas obtinuiſſet. infra eod. ſu
per. vel melior eſt hæc rō, quia literæ ſuæ euanuiſſent per ipſius
6 negligentiā, & alterius ſolicitudine. j. eodem, plerunque. ¶ † Ap-
pellator extra iudiciū ſi impetrat literas ſuper negotio, in quo
appellauit, non valerent literæ, niſi ſuper appellatione, ſi appel
latus conſenſerit appellationi. j. de appella. ſæpe, & ca. oblatę.

vel ſi alias intereſt appellantis. ff. de reg. iu. nemo. alias eſt ei de
negāda iuſtæ pœnitudinis licentia, C. de ap. ſi quis. & hic dicunt
b interfuiſſe appellati, [b] q appellator proſequeretur appellatio-
7 nē. ¶ † Appellatus aūt nec literas impetrare pōt ſuper proſecu-
tione appellationis, nec ad alium iudicē ire, niſi ad quem appel
latum eſt, q̃diu appellator pōt proſequi appellationem, qd hic
nō poterat pp lapſum anni, de hoc no. j. de elect. ſtatuimus, de
maio. & obed. cum dilecti. Alij tñ dicunt, q appellator & appel-
latus ſemp dēt mētionem facere de appellatione vt hic. [Si ita]
ſcilicet q nō fuerit proſecutus appellationem. vel melius, q cū
poſt appellationē propriā ſpoliauerit. [Reuocatis] quia appel-
latione pendēte nihil innouādum eſt. ff. nihil inno. pen. appel.
l. j. [Attētata] Super prædicta eccleſia, vel cōtingentibus appel
lationē. [Reſtituere] Et iuſtè, cum ea fuerit expoliatus poſt ap-
c pellationē. [c] nam & S. & capellanus eius eccleſiam matricē de-
fendebat, & ſe in cauſa ipſius eccleſiæ, & ideo matrici eccleſiæ
fit reſtitutio, & non S. [Condemnantes] j. de appel. reprehenſi
bilis, ſæpe contingit. C. de ſtue & lit. expen. l. pen. & vlt.

ADDITIONES.

a ¶ Spoliatore. Intellige etiam nec ab eius amico, nec conſanguineo, ita Abb. in ca-
pitulo, item cum quis, infra de reſt. ſpol. & videtur tex. in capitulo, accedēs,
el ſecondo, infra vt li. non conteſt.

b ¶ Appellati. Et ſic quando intereſt appellati, ne appellatio deſeratur, non poteſt
appellans illi renunciare. Adde eundem Inno. in c. ſi. infra de ac. & Spe. de li-
be conce. §. nunc dicamus, verſicu. porrò Cyn. in l. per hanc, C. de tempo. ap-
pel. & Barto. in l. ſi quis libellos, C. de acc.

c ¶ Poſt appellationem. Et hic poteſt ſumi cautela, quod quando quis timet ſpo-
liari, q appellet extraiudicialiter: quia tunc poterit petere reuocari attentata
appellatione pendente, & ſufficit ſibi probare poſſeſſionem & ſpolium. nec
tunc obſtat excep. dominij. ita Abb. in c. in literis, de reſtitu. ſpolia. & Philip.
Peruſi. in c. bonæ, de appel.

SVMMARIVM.

1 *Quot modis dicatur quis aliquid poſſe.*

2 *Exceptiones de impotentia iuris, vel facti, nunquid poſſint opponi contra ordinarium.*

CAP XIII.

1 SCiſcitatus. † Quinque modis dr̄ aliquis ali-
quid poſſe. Vnde verſus. poſſe q
dē reb. dat ius, nā, ptās Officij, meritum, quotum
diuina volūtas. de potētia iuris habes. 22. q. 2. faciat.
27. q. 2. Agathoſa, in fi. de potētia naturæ. j. de deſpo. ipu. pube-
res, & c. a nobis, de potētia of. 21. diſt. inferior. de potentia meri
torum. 13. q. 7. §. tria. de potentia diuinę voluntatis, de pę. diſt. j.
§. charitas. ſed hoc tm̄ in duo membra diuiditur. impotētia iu-
ris & facti non impedit, ne etiam cōmittere poſsit cām alteri,
cum nihil habeat, nihil dare poterit. 1. q. 7. Daibertum. ¶ Impo
tentia facti nō impedit cōmittere. j. de of. delega. ſi pro debilita
te, & c. paſtoralis. ſed tñ delegatus nō tenetur admittere, vt in-
fra de off. delega. coram. viru coram eodē probentur hōi exce-
a ptiones, no. ī. de of. del. cum ſuper abbatia. ¶ † Sed quæritur, an
a hæ exceptiones de impotētia [a] iuris, vel facti, ꝯ ordinarium poſ-
ſint opponi? Reſpon. hę exceptiones locum habēt ꝯ delegatū:
ꝯ ordinarium aūt q̃diu toleratur in dignitate, locum non ha-
bent, vt no. j. de of. deleg. cum ſuper. & hæ exceptiones, q ſit in-
famis, vel ſeruus, vel mulier, vel alias moribus, vel legibus pro-
hibeatur, cum ſint declinatoriæ iudicij ante litem cōteſtatam
proponēdæ & probandæ ſunt, ar. de arbi. dilecti, C. de except. l.
penul. alij ꝯ. ſecus tñ dicerem in iis, q nā prohibentur, vt furio-
ſus, cum infra naturalia ſint immutabilia. 5. diſt. in prin. Item ſe-
cus in ijs q iudicio prohibentur, vt impuberes. Item nec præter
tu infamiæ, vel ſeruitiu s iuſ a retractabitur. Item no. q infamis
non pōt ſe excuſare a iudicando, niſi excipiatur ꝯ eum, argu. C.
de decuri. nec infamis, & l. infamiam, ff. de of. præto. Barbatius.
[Alio] quia illiteratus & imprudēs, in Auc. de iudi. in prin. [Ine
uitabilis] Quæ numeratur. 3. q. 7. §. tria. [Dūmodo] Supple, &
tunc duo poſſunt procedere ſine tertio. [Dūmodo] excuſatio-
nem p literas. 64. diſt. c. j. & §. fi. vel per certū nuncium. j. de off.
deleg. prudentiam. ff. de rebus eorum, qui ſub tu. l. magnæ. §. il-
lud. ¶ [Excuſari.] Nec alij duo poſſunt procedere, infra de of de
leg. caplo, prudētiam. ff. de recep. arb. l. item ſi vnus. §. fi. nō pla
cet hoc, vt no. prædicta decre. prudentiam, quāuis ſit grauiter
ageodum, & ſic no. ꝯ. j. de of. dele. prudentiā. §. adijcimus. ſed
duo bene procederent, tertio de ſola voluntate excuſato.

ADDITIO.

a ¶ De impotentia iuris & facti. Adde Specu. in titu. de off. deleg. §. quinto, verſi-
cu. verum, & in §. fina. verſi. ſed quæritur.

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus locum habeat hæc decre.*

2 *Neque priores, neque poſteriores iudices poſſunt alijs deferre iuriſdictionem cognoſcendi de principali, ſed ſolum cognoſcendi, cuius ſit iuriſdā.*

3 *Nunquid partium conſenſus requiri debeat in electione iudicum.*

4 *Iuriſdictio ſuper principali cauſa, ad quos iudices pertineat, vel qua alijs præualeant, non pertinet ad iudices vtriuſque partis, ſed ad ipſas partes.*

5 *Ad iudices qui primo citauerunt, pertinet cognoſcere de principali cauſa, ſi non excipiatur. & ſi excipiatur, de exceptione cognoſcere debent.*
6 *Primi iudices ſemper appellantur hi, qui primò citauerunt.*
7 *Duplex competit auxilium partibus litigantibus, primum de arbitris: ſecũdum, quod coram iudicibus citantibus excepti, de ſuis literis non reuocatis proponant, & coram eis probent.*
8 *An ſi arbitri adiudicent iuriſdictionem eis, qui non habent, iterum hoc prætextu audiatur querela.*
9 *Literæ ſuper pluribus rebus, vel contra plures impetratæ ſi ſunt, poteſt primo de vno, & poſtea alio tempore de alio agere.*
10 *Nunquid ſi citata & nominata perſona ſuper rebus non expreſſis impetret reſcriptum, an finita cauſa contra eum mota ſuum reſcriptum eludatur except.*
11 *Promiſſione generali facta, ſi moriatur delegans ante rerum vel perſonarum expreſſionem, delegatus tamen poſt mortem delegantis audiet, ſi in aliquo cęperit vti iuriſdictione.*
12 *Tantum valet expreſſio coram iudice facta, quantam ſi in literis eſſent expreſſæ res, & perſona.*

C A P. XIIII.

1 PAſtoralis [a] officij, Et infra. [Reuocatione] Sed obijcitur, aut
ſm reſcriptum facit mētionem de primo, & ſic reuo
catur. aut nõ facit mētionem, & ſic non reuocat pri-
mum, argu. ſ. c. cęterum. Solu. neutra pars diſiunctiuè eſt perpe
tua. Prima n. tollitur, infra de appel. oblatæ, & c. ſæpe. Scđa pars
2 tollitur, infra eod. plerunque. † dicat ergo locum habere hãc de
cret. ſi dubitetur de facto, puta quia deleta eſt data, vel quia ca-
dem eſt, vel quia forte primæ literæ haberi non poſſunt, quas ꝯ
ſtat iudices habuiſſe, vel quia elapſus eſt annus à tpe impetra-
tionis, & dicit impetrator ſe non vſum pp abſentiam impetra-
ti iudicis, vel ſi quod dubium aliud de facto allegetur. & eodē
mõ ſi dubitetur de iure, puta ſi non faciunt mētionem de his, q̃
ſi dicta eſſent, non eſſent literę obtentæ, ſicut de proceſſu nego-
tij, intamēto, & cæteris conſimilibus, infra de re iudi. inter mo-
naſterium, infra eo. conſtitutus, vel quicquid cogitari poteſt, in
quo ſit dubitatio iuris, hēt locum, quod hic dr̃. ſed quid ſi nõ ſa
pientes iudices, ſed imperiti dubitant? arg. ꝙ idem, infra cod.
a cum contingat, & de hoc etiam no. j. eo. cum contingat. ¶ † De
ferendum] neutri iudices alijs deferre poſſunt iuriſdictionem
cognoſcendi de principali, ſed tñ cognoſcendi, cuius ſit iuriſ
dictio. & ſi quæratur cuiuſmodi iudices ſunt iſti, & a quo hēant
iuriſdictionem? in hoc dicimus, ꝙ ſunt ordinarij, & a decre. iſta
habent iuriſdictionem, arg. ff. de of. eius, cui man. eſt iuriſdõ. l.
3 j. j. de appel. cum ſpeciali. ¶ † Si quæris, vtrum conſenſus partiũ
ſit requirendus in electione huius iuriſdõnis? dicimus, ꝙ non,
cum expreſſè hæc decre. dicat ꝙ deferre ſibi poſſunt iudices ad
inuicem: verum tñ, niſi partes conſentiant, pars condemnata po
terit appellare, arg. j. de of. deleg. ſuper quæſtionum. plus placet
ꝙ nunquam appellare põt, qualemcunq; ſententiam proferãt,
quia nullum præiudicium fit eis in principali cã, nec principali
ter, nec acceſſoriè, & æquè poſſunt eſſe iuſti, & æquè bene iudi
care vni iudices, ſicut alij. & ſi illi iudices, quibus adiudicata ē
iuriſdictio, malè iudicent in principali, tunc appellent, & idem
eſt in ſimi. de principali aũt cognoſcere nõ poſſunt ſimul, cum
alteri in hoc iuriſdõnem non habeant, arg. j. de of. delega. cum
ſuper. melius aũt dr̃, ꝙ vterq; habeat iuriſdõnem, licet alter ho
rum elidi poſſit p exceptionem. vnde ſi partibus placet, eorum
4 iuriſdõnem prorogare poſſunt. ¶ A partibus.] No. † ꝙ huiuſ-
modi cõicatio, ſ. ad quos iudices pertineat iuriſdõ ſuper princi
pali cã, vel quæ literæ alijs præualeant, non pertinet ad iudices
vtriuſq; partis, ſed ad ipſas partes. non. n. intereſt iudicum, cum
ipſa iuriſdõ non pertineat ad eos rõne alicuius dignitatis, ſed
ex delegatione tm̃: imò cum ſint ambo paria iudicia, iudices ꝯ-
munes videntur operas ſuas ingerere inuito, qđ eſſe non debet
ff. de procur. q̃ omnia. vnde non eſt aliorum iudicum mittere
ad alios, qđ non procedant, quouſq; cognoſcant de virib. lite-
rarum: quia cũ non habeant aliquam poteſtatē ſuper eos, nõ p-
tinet ad eos aliquid mandare alijs iudicibus, ſed pars citata co-
ram alijs iudicibus dēt excipere dicēs, non pertinet ad vos co-
gnitio in principali cã, quia reuocatæ ſunt literæ ad vos miſſæ.
vel ego habeo alios priores, quæ non ſunt reuocatæ p ſecũdas;
& tunc bene põt habere teſtimonium aliorum iudicum ſuper
hoc, ꝙ aliæ literæ ſuper eodē ad alios impetratæ ſunt, & etiam
ipſorum amborum iudicum eſt diffinire ſup hoc, quæ literę a-
lijs præualeãt, ſi poſſunt in vnam ſñiam concordare, alioquin
partes eligerent arbitros, qui ſup viribus literarum diffiniant,
iſtos autem arbitros nõ compellunt ambo pari iudicio, ſed tã-
tũ illi, coram quib. fuit a parte alia exceptum de præualētia ſua-
rum literarum. illi. n. ſoli ſunt ſui iudices in hoc, cum coram eis
cęperit cã, & coram alijs nihil ſit actũ, imò ſunt ſui iudices in
hoc. imò ſi alij iudices vocaſſent partem aliã corã ſe, iuſtè exci-
peret, hæc cauſa iã initium hēt coram alijs iudicib. per citatio-
nem. vnde vos vlterius intromittere non debetis, infra de app.
vt debitus. niſi in hoc conuenitatis ambo, & diffinitatis quęſtio-
nem de iuribus literarum, vt hic. & ſi iudex vellet procedere cõ
tra eum, appellet cauſa adiecta, quia prior iudicum, coram qui-
bus fuit exceptum, eſt cognitor exceptionis, & principalis etiã
qõnis. ¶ Sed quid ſi pars citata non propoſuit exceptionem de
viribus literarum corã primis iudicibus, ſed ſtatim iuit ad a-
lios ſuos iudices, & fecit citari partem aduerſarij? Rñ. ꝙ in hoc
caſu ſi pars excipiat, dñi mei iudices iam cęperunt cãm per cita
tionē cognoſcere, vnde vos non habetis intromittere, bene di
5 cunt, & ſi non exauditur, & appellauerit, iuſta eſt appellatio, † ꝙ a
ad iudices, qui citauerunt, pertinet cognoſcere de principali
cã, ſi non excipiatꝛ. & ſi excipiatur, debent cognoſcere de exce-
ptione. C. de excep. ſi quidem. vr̃ tamen ſi iſte aduocatus a ſe-
cundis iudicibus non declinaret forum ſecundorum iudicum
ſed exciperet de viribus literarum, quòd tunc oportet, quòd ſe
cundi iudices cognoſcant de hac exceptione pari rõne, quam
ſupra diximus. & ſi coram vtriſque eſſet exceptum, corã vtroq;
pari iudicio procedeꝛ: ſed ſñia illorum præualeret, qui primo
eam tuliſſent dummodo tranſierit in rem iudicatam, quia res
iudicata coram prioribus ipſis iudicibus non valet. 2. qõ. 7. §.
diffinitiua. ¶ Alij aliter dñt, ſ. ꝙ iudices ambo ſimul procedere
debēt, licet melius eſſet, ꝙ ex quo coram vnis exceptum eſt de
ambiguitate literarum, coram alijs non audiatur ſuper eadem.
Item ad officium iſtorum iudicum tñ, qui primo citauerunt,
pertinet cogere partes ad eligendos arbitros, & arbitros ad eli-
gendum tertium, & ēt ſi arbitri nihil diffinirent intra terminũ
eis aſsignatum, ipſi ſoli procedent in cã principali. j. de offi. de-
6 le. ſuſpitionis. j. de app. legitima. ¶ † In hac aũt glo. ſemper ap-
pellamus primos iudices eos, qui primo citauerint. item prædi
cta probantur ſic. ante tempus huius decre. pertinebat tota iu-
riſdictio ad illos, corã quibus primo cępiſſet agi; ſed per decre.
hanc non eſt additum, niſi hoc, ſ. ꝙ ambo iudices debeant co-
gnoſcere de arbitris. ergo in omnibus alijs primi iudices ſuam
iuriſdictionem obſeruabunt. C. de teſta. omnium. ¶ Alij aliter
dicunt, ſ. ꝙ ambo iudices in omnibus ſimul procedere debent.
hæc vera ſunt, vbi per partes proponitur literas per alias reuo-
catas, quia tunc videntur concedere, ꝙ iudices, coram quibus
hoc proponitur, de ipſa exceptione cognoſcant. ſed ſi propo-
nant alios iudices eſſe, q̃ pferri debent in cognitione huius cau
ſæ, tunc coram ambobus eligendi ſunt arbitri, & ambo cogent
arbitros procedere in cauſa, & oĩa alia circa hoc ſimul facient.
¶ Alij autem dicunt, ꝙ iudices primo citantes non dimittunt,
quin procedant, quicquid dicant partes, niſi alij iudices hoc pe
7 tant. ſed certe aliud videtur melius. ¶ † A partib. j iudicibus. ſ.
vel melius partes appellant litigantes, qui habent duplex auxi-
lium, primum de arbitris. ſecundum, ꝙ proponant coram iudi
cibus citantibus except. de ſuis literis non reuocatis, & probēt
coram eis. ſ. eo. ex parte, j. eod. ex tenore. nam ſicut iudices in-
uicem in hac parte poſſunt ſibi deferre, idem vr̃ & de partibus,
licet aliqui contradicant, & dicunt neceſſe eſſe, ꝙ coram iudi-
ce, qui iuriſdictionem exercere cęperit, excipiant de literis re-
uocatis, & petant arbitros, coram quibus de hoc diſputetur, ſi
non poterunt iudices vtriuſque partis cõcordare, vt hic, & nõ
poſſunt coram eis procedere in hac exceptione, ſed coram arbi
tris tantum. contra. j. eo. ſuper. vbi dr̃, ꝙ iudex, coram quo talia
proponuntur, debet cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio: ad idem
ff. de iud. ſi quis ex. ſed dicunt illam loqui, qñ non ſunt alij iudi-
ces delegati, vel etiam ſi eſſent delegati, ideo petebatur hoc ſed
ſm priorem modum procedebatur. nec credimus hanc decre.
locum habere, ſi dicatur, ꝙ per literas deleg. nõ ſit ordinarij iu-
riſdictio reuocata, cum hic dicatur tñ, qñ ambigitur de reuoca
tione literarum: ſed ad ordinarium fuerunt literæ impetratæ.
Item quia delegatus põt coercere ordinarium. j. de offi. deleg.
c. 1. & c. ſane. delegatus aũt non, quia par in parem nõ habet im
perium. j. de elec. innotuit. nec etiam habet locum hęc decr. ſi
proponatur coram iudicibus app. citantibus, ꝙ per ſuas literas
non ſint literæ principalis cauſæ reuocatæ. nam tunc app. iudex
cognoſcet, j. de app. vt debitus, j. eo. dilectus filius. ¶ Et eſt ratio
diuerſitatis, qa in alia cã impetrantur ſecundæ literæ, ſ. app. in
alia primę, ſ. principalis. ſed bene dicimus eam habere locum
ſi in cã appellationis, diuerſę a partibus literæ impetrentur, qđ
8 fieri põt. j. de confir. vti. bonæ, in prin. [Sopiantur.] † Sed quid ſi
iudices, vel arbitri diffinierint penes illos eſſe iuriſdictionem,
penes quos non eſt, nunquid hoc prætextu iterum audietur q̃re
la, quaſi non ſit à ſuo iudice lata ſententia, vel ſit lata a iudice,
qui

A D D I T I O.

a ¶ Paſtoralis. Ad iſtum tex. vide eundem Inn. in capitulo, ſuper literis, infra eo. vbi dicit, ꝙ non habet locum in ordinarijs, & Ludo. Roma. in conſ. 160. dat aliam limitationem, ſcilicet quòd non procedit, quando reſcripta gratioſa ſunt in diuerſis cauſis.

iuriſdĩonem non hẽt, arg. C. de iur. om. iud. conſenſus, ff. de iudi. l. j. ¶ [Sed nos dicemus, vlterius hanc qõnem non audiendum, ex quo ſemel lata ſentẽtia tranſit in rem iudicatam, ſicut ſnia ꝯ res prius iudicatas nõ valet, ĩ qua ſnia ſert primò iudicata nõ eſſe, vt ff. ꝙ ſen. ſi appel. l. j. ĩ prin. ar. 2. q. 6. §. diffinitiua. Et res iudicata pro veritate accipit̃, ff. de ſta. ho. ingenuũ. & vterq; iſtorum iudicum hẽt iuriſdĩonem, licet poſſet ꝑ exceptionem elidi, ſicut no. ĩ. co. cæterum. niſi fortè exprimeret errorem ſuũ, puta quia diceret, ꝙ ꝑ clauſulam illã, nullis literis veritati & iuſtitiæ præiudicantibus, reuocentur primæ literæ, ĩ. de confir. vti. bonæ. §. vlt. vel ſi ſententiaret, ꝙ non teneretur facere mẽtio-
9 nem de proceſſu, ĩ. de re iudi. inter monaſterium. ¶ † [Et quibuſdam] dicimus, ꝙ vbi literæ impetrantur ꝯ plures, vel ſuper pluribus rebus, ꝙ primò põt ꝯ vnum agere, & poſtea ꝯ alium alio tpe, & ẽt põt agere primò ꝯ eundem ſuper vna re, & poſtea ſup alia, & eodem mõ põt facere ꝑ generalem clauſulã. nec obſtat, infra de of. deleg. in literis. vbi dr̃, ꝙ ſemel functus officio ſuo vlterius ſe intromittere non põt, quia hic ſuper eodem, de quo vult, nõ eſt functus officio ſuo, arg. ꝯ prædicta, ſupra eodem ad hæc. ¶ [Alijs.] quid ſi dixit de vna re tm̃, ſed generalẽ clauſulam poſuit in perſonis, puta eãm, quam B. hẽt ꝯ O. & quoſdã alios ſuper iure patro. T. eccleſiæ, & poſtmodũ vnus de cõtentis ſub generali clauſula impetret l̃ras ꝯ primum impetratorem ſuper eo. iure patro. & certe aliquibus non vr̃ valere ſm reſcriptum, cum ſit impetratũ ſuper re expreſſa in primo, vt hic. ad hoc ergo, vt ſm valeat, neceſſe eſt alias res & ꝑſonas exprimi in ſecundo reſcripto, ꝙ̃ in primo. ſed hic ſequitur abſurditas talis, ꝙ ſi aliquis illorum, qui cõtinẽtur ſub clauſula generali, velit agere ſuper re expreſſa, vel nominata, ꝙ nõ poſſit, cum ſuper ea non poſſit impetrare iudices, nec eodem mõ ad iudicem ordinariũ ire, nec coram delegatis primis põt, cum non ſint delegati eius, vt quidam dicũt. & idcirco melius eſt dicere, ꝙ cõtentus ſub generali clauſula poſſit ſuper expreſſis literas impetrare, & corã ordinario litigare. & ſi primò inceperit, priuſquam citetur per generales literas, præualebit, & ſi primus nõ poſtpoſuis vti dolo, vel negligentia, alias non, vt hic. ¶ Eſt ergo neceſſarium ad hoc, vt literæ in prædicto caſu nõ valeant, ꝙ res & perſonæ ſint expreſſæ in primo reſcripto, vel nominatæ coram iudice, niſi ageretur actione pro ſocio, famil. erciſ. cõi diuidundo, quarum prima veram ſocietatẽ continet, aliæ duæ communionẽ rerum pro diuiſo, vel indiuiſo. & idẽ dicere vr̃ in actione tutelæ, quæ notat cõuouationem actuũ. ff. de quib. rebus ad eundem iudicẽ ea. l. j. & 2. C. arb. tu. oẽs. & idem fortè põt dici, ſi petatur reſtitutio in integrũ. C. ſi vt hær. ſe abſtin. auc. ſi oẽs. vel cõfirmatio. ff. de adop. nam. vel ſi petatur cõfirmari electio. in omnibus n. his caſibus, licet omnibus nõ expreſſis, vel noĩatis ꝯdicere electioni, vel confirmationi, & ẽt ſine conuentione alterius delegati iudicem adire, qa cõis omnium iudex eſt. & ideo impetratis literis ſuper aliqua ſocietate ꝯ aliquem ſociorum, vel ſuper alijs caſibus præmiſſis vlterius nullus aliorum poterit l̃ras impetrare. ¶ Et idem forte dicẽdum eſt in alijs caſibus, vbi agitur de rebus, vel iurib. indiuiſibilibus, vel ẽt idem eſt negotium, & eadẽ cã defenſionis, & eodem cõi iure innititur, infra de app. ſua. vbi no. ſed nõ eſt ſic idem negotium, nec eadem cã defenſionis in iure patro. de quo prædiximus. ¶ Si aũt perſonæ ſint expreſſæ, vel nominatæ, ſupple & citatæ ita, ꝙ perpetuata ſit iuriſdĩo etiã ſuper alijs negotijs, vbi nulla eſt cõtro, de cætero ſuper vlla re, & ſuper nõ expreſſis impetrare põt reſcriptum, nõ viribus huius decre. ſed auc. quæ eſt. C. de interlo. om. iud. auc. & conſequẽ-
10 ter, quę prohibet recõuentionem fieri ſub alio iudice. ¶ † Sed poſſet quæri, ſi citata & noĩata perſona ſuper rebus non expreſſis impetret reſcriptum, an finita cã ꝯ cum mota ſuum reſcriptum elidatur excep. arg. ꝙ ſic. ĩ. e. ſuper literis. C. ſi nup. ex reſcri. pe. l. s. ar. ꝯ. ĩ. de of. deleg. prudentiam, §. ſexta. inſtitu. quib. mo. teſta. infir. §. non tm̃, ff. de iniuſto, rup. teſta. poſthumus. ¶ Sed reſpõdeo elidi reſcriptum. & ꝯria illa loquunt̃, qñ tempore facti teſtamẽti, & mortis, & tpe impetrationis literarum proceſſus erat legitimus. hic aũt tpe impetrationis legitimus non fuerat, ſicut in prima cõcor. ¶ [Expreſſæ] quod hoc mõ fieri põt. A. impetrauit l̃ras, ꝙ B. & quidam alij iniuriabantur ei, intẽdẽs ſub clauſula generali cõprehendere C. ſed poſtea ante, ꝙ̃ capitatur C. idem C. impetrauit literas ꝯ A. q prius impetrauerat ꝯ eum ſub generali clauſula dicit, ꝙ literæ C. præiudicant literis A. in rebus. leue eſt exemplum. [Speciales] ſupra eo. ſicut Ro. [Superflua] quantum ad hunc caſum. [Obtinet] ea hoc colli-
11 gitur, † ꝙ generali promiſſione facta, ſi moriatur delegans ante expreſſionẽ rerũ, vel perſonarũ, delegatus nihilominus poſt mortem delegantis audiet, ſi in aliquo cœperit vti iuriſdĩone, arg. ĩ. de of. del. gratum, & c. licet vndique. ¶ [Exprimantur] hic
12 dicimus † tñ valere expreſſionem coram iudice factam, quantum ſi in l̃ris eſſent expreſſæ res & perſonæ, non tñ cõparamus citationem, cum ex citatione perpetuatur iuriſdictio ꝯ citatũ.

infra de of. dele. licet, & c. gratum. ſed expreſſionẽ nõ, ſed id bene fieri hẽt, ꝙ hic dr̃, ſ. quia de cætero ſecundæ literæ non valebunt, niſi de prioribus literis, vel expreſſione generalis clauſulæ in primis literis contentæ fecerint mentionem, ſalua diſtinctione habita, ĩ. c. plerunque. & fit hæc expreſſio hominum, vel rerum etiã ſine citatione, vt ſi iudex mittit ei, Scias, ꝙ talis per huiuſmodi literas te conuenire intendit tempore ſuo.

SVMMARIVM.

1 *An in generali clauſula comprehendantur ſimplices clerici.*
2 *Quæ perſonæ dicantur maiores, & digniores.*
3 *Viliores perſonæ dicuntur illæ, quæ viliſſimas exercent artes, vt ſunt artes ſcenica, tabernaria, & ſimilia.*
4 *Propriæ ſignificationi verborum ſtandum eſt, niſi vbi ex cauſa contrarium inuenitur.*
5 *Maiora & grauiora negotia quænam intelligantur.*

CAP. XV.

SEdes Apoſtolica. [Minores.] Et hęc ratio: dicimus, ꝙ ſi maior litigat cum minore, hac exceptione omiſſa, ſ. de maioritate & dignitate perſonarũ, & negotiorũ, tenet ſententia ꝯ eum lata, quia tacitè eorum iuriſdictio proro-
1 gaſſe vr̃. ¶ † Quid ſi dixit, conqueritur de epo, & quibuſdã alijs, nunquid ꝑ generalem clauſulam poterũt ſimplices clerici cõueniri? reſpon. ex vi grãmaticæ non, ſed ꝯ conſiderandum eſt, ꝙ conſuetudo hẽt ꝯ infra eo. Rodulphus. infra de conſue. cum dilectus. & eſt ratio, quia aliter proceditur ꝯ maiores, ꝙ̃ ꝯ minores. 45. diſt. cum beatus, infra de of. delega. ſanè paſtoralis. ĩ. re-
2 ſpon. 3. q. 6. hoc quippe. 24. q. 3. qui ꝯ pacem. ¶ † Dicuntur autẽ hic maiores, q ſunt in primo gradu: minores, qui in ſecũdo 10. q. 2. antiquos. ff. ad legem Cor. de Sica. l. penulti. alij iudicãt ma-
a iores, ᵃ vel minores perſonas, habito reſpectu ad perſonas ĩter ſe, ſ. nominatorum in reſcripto, & conuẽtorum, ſiue in dignitatibus ſint ſiue priuati, ar. 22. q. 4. duo. ¶ Alij credunt maiores dici potentia, vel diuitijs: digniores nobilitate, vel ordine, vt quia ſunt clerici, vel quia alia præditi ſunt dignitate, & cum tñ generales literæ plus odij habeant, ꝙ̃ fauoris, arg. ĩ. codẽ. ad hoc. C. manda. per diuerſas, dicunt eas reſtringendas, & non ad maiores, vel digniores quocunq; genere maioritatis, vel dignitatis extendendas. arg. hic. ¶ Et inde dicunt, ꝙ ſi noĩat magnam perſonam potẽtia, vel diuitijs, & per illas l̃ras velit conuenire perſonam in dignitate conſtitutã, non põt. & idem eꝯ ſi noĩ fuerit perſonam in dignitate cõſtitutam, & poſt velit conuenire perſonam maiorẽ potentia, vel diuitijs, non põt. Alij ꝯdicunt, & hus æquiparant, & qualecunq; laicus perſonas noĩauerit, nõ poterit clericos conuenire: qa ſunt maioris profeſſionis. 96. diſt. duo. ĩ. de ma. & obed. ſolitæ. & hac rõne ſi nominauit clericos ſecundi ordinis, vel minoris dignitatis non cõuenit clericos primi ordinis, vel maioris dignitatis, & poſſunt dici clerici ſecundi ordinis non cathedralium eccleſiarum clerici. & eodem mõ ſi impetrauerat literas ꝯ eum, qui eſt ſub alio, non poterit conuenire eum, q præeſt, vt ſi impetrauerit ꝯ filium, vel mercenarium, non conuenitur pater, vel dñs, vt hic dicimus, qa decreta. verba ſic habent. arg. ff. qui & a quibus, proſpexit. alias autẽ nomine plebis & digniores intelliguntur, vt ſenatores, inſtitu. de
3 iure natu. §. plebs. ¶ † [Minores] Aliqui dicunt viliores, ſicut tabernariam, libertam, ſcænicam, & alias de quibus hẽs. C. de inceſt. nupt. humilem, C. de inofficioſo teſtamento, in arenam. licet enim ſit pauper, ſi alias eſt bona ipſo nominato connu-
b meratur diues per generalem clauſulam, ᵇ arg. in l. præalleg. humilem, & inſtitu. de ſuſpec. tuto. §. vlt. digniores dicuntur, qui ſunt claræ opinionis, q in prædictis vilioribus nominatis ꝑ generalem clauſulam nõ conueniuntur maiores intelligunt per ordinem, vt clericos. 96. diſt. duo. vel ꝑꝑ dignitatem cum adminiſtratione, quam habent oẽs prælati eccleſiaſtici de iure communi, vt no. infra de of. ordi. cum ab eccleſiarum. ſi de minoribus, id eſt non clericis, vel non in talib. dignitatibus conſtitutis fiat mentio, ꝑ generalem clauſulam, non cõuenientur. argu. ff. de iuriſdi. om. iudic. magiſtratibus. ſed ſi adminiſtrationem, vel iuriſdĩonem non habẽt, licet habeant dignitatem, dicunt aliq, quód

ADDITIONES.

a ¶ Indicant maiores Vide in propoſito Ab. in c. ſuper eo. el primo. infra de teſt. vbi colligit quatuor qualitates ſuperioritatis. ſ. diuitiarum, nobilitatis, potentiæ, & honoris & qui intelligantur maiores per Pet. de Anch. in repe. ca. primi. ad fi. ſupra de conſt. vbi refert ſe habuiſſe in facto, & ꝙ vbicunque tale verbum profertur a lege, vel ſtatuto in materia ind ſerenti. refertur quo ad ætatẽ. & adde Barb. late in repe. l. cum acutiſſimi, col. 65. C. de fideic. latiſſimè per Fel. in rub. quem per te vide.

b ¶ Clauſulam. Adde Bal. hic, ꝙ per iſtam clauſulam generalem, & quidam alij, nõ includuntur pauperes, alleg. l. Titius, ff. de procur. pro quo facit, ꝙ dicit Ray. de Forli. in l. non facile. § primo ff. ſi cui pluſquam per l. Fal. vbi ꝙ pauperi remittitur ſatiſdatio. & adde quod pauper dicitur ille, qui laborat malis moribus, Bal. in d. l. humilẽ, & Do. Mar. Soc. in c. j. de ac. & in conſi. 17. col. ſi. verſ. a.

quòd quo ad cōuentionem nullum habent priuilegium, licet
habeant quo ad quædam. C. de inof. teſt. l. ſciant. C. de poſtula.
quiſquis. §. pen. niſi eſſent viri, qui olim exiſtentes in maxima
dignitate, vel eximia dignitate eam dimiſerint, de quibus hēs
C. vbi ſena. vel cla. quotiens. q̄ per generalem clauſulam ſimili-
ter non poterunt cōueniri, ar. ibidem. Nos dicimus, q̄ non pōt
certa doctrina dari de præmiſsis, ſed diſcretus iudex examina-
bit oīa ſupradicta, & eis diligenter inſpectis iudicabit, qui ſint
4 maiores, qui minores, & qui digniores, ſm q̄ iuſtum eſt. ¶ † [Ma
iores] Hoc ſic ſtatuitur in odium abutentium reſcripta apoſto-
lica, ſed ſecus eſt in procuratoribus, vt licet nominentur mino-
res perſonæ, tñ maiores perſonæ, & de maioribus negotijs, & re
a bus conueniri poſſunt. nam propriæ ſignificationi [a] verborum
ſtādum eſt, niſi vbi exeā ɔ̄trium inuenitur. & idem intelligimus
in ɔ̄ctibus, & alijs. [Multitudinem.] Supra eod. ad hæc. ff. de te-
ſti. l. j. & dic multitudinē, ſ. quadragenarium numerum, ſicut in
teſtibus, dē teſtibus, cum cām. & talem interpretationem iā re-
cepit, vnde nō eſt mutāda. ff. de leg. minime, hodie tñ quatuor.
5 j̄. eod. cum in multis. ¶ † [Maioribus.] maiora negotia intelligo
de maiorib. ſummis, grauiora, quia de ſpiritualibus, de crimi-
ne, vel de libertate, vel pp̄ ſcandalū, quod inde oriri poſſet. nos
credimus pp̄ generalem clauſulam poſſe agi de maioribus ſum
mis, niſi nimium excederent: ſed nominata petra, nō pōt agi de
caſtro. ſuper hoc etiam præcipuè valet diſcretio iudicis, vt vi-
deat, quæ ſint maiora negotia, & quæ minora. [Fraus] infra de
fil. presby. ad præſentium. j̄. de dona. c. 2 3 o. q. j. dictum.

ADDITIO.

a ¶Propriæ ſignifica. Adde q̄ proprietas verbi cognoſcitur, vel ab alluſione, vel a ſignificatione, vel auctoritate, vt per Do. Maria. Soci. in conſi. j. col. 2. ver. cum ergo, & plenè quando ſtandum ſit proprietati verborum in contractibus, & p Alex. in conſi. 80. col. 4. ver. confirmatur, & col. 6. verſi. & per hoc, & in conſil. 22. col. 2. in prin. vbi impropriantur, vt deſeruiant menti, in primo vol. & vide eundem Alex. in d. volu. conſi. 50. col. 4. in fi. vbi q̄ proprietati non creditur niſi ratione abſurdi, vel repugnantia, & vide eundem in conſil. 42. in 4. volu. & aliqua per Iaſo. in auc. nouiſsima, C. de inof. teſt. & per Alex. in l. j. C. quod cuiuſque vniuer. nomine.

SVMMARIVM.

1 *Iudex partes & etiam alios punire poteſt, ſi viderit eos in aliquo malo verſari.*

2 *Reſcripta quando plura ſunt impetrata ſuper eodem negotio, ab vna perſona vel diuerſis, ad vnum vel diuerſos iudices, quod tunc obſeruandum.*

CAP. XVI.

1 EX tenore. [Vt ipſe cōmodo] ſ. de reſcrip. cæ-
terum. j̄. de of. deleg. ſanè ɔ̄. ¶ † Se-
cundò no. q̄ cum plures literæ ſuper eodē impetrā
tur negotio, aut impetrātur ab eodem, aut à diuer-
ſis: ite aut ad eoſdē, aut ad diuerſos iudices. ſi aliquis impetrat
duo paria lrātum in fraudem ad diuerſos iudices, ſ. eā vexandi
aduerſarium, nō ad cautelam, ſ. vt ſi morerentur iudices vnius
commiſsionis, vel alias impedirent, recurſum haberet ad alios
neutræ valerent, vt hic. ſi verò ad eoſdem iudices, & diſcordant
literæ in data, præualent primæ, ſi in ſecūdis non fiat mētio de
primis. ſ. eo. cæterum. ſi verò eſt forma, & data eadē ad eoſdem
iudi. valent vtræque, ar. ff. de his, quæ in teſtamē. delen. l. fi. ff. de
teſta. vnum. ſi verò ſunt aduerſæ, neutræ valent. C. de fi. inſtru.
ſcripturæ. ſi verò literæ impetrantur a diuerſis perſonis ad eoſ-
dem iudices, vtræque valent, ſi concordant in forma, & data. ſi
verò data eſt eadem, ſed forma ɔ̄ria, conſulendus eſt dñs Papa.
j̄. de of. deleg. ſanè. & hoc ſi vtraque pars oſtendat ſuas lr̄as. ſi au
tem actor ſubijcit ſuas literas, p annum fortè, conualeſcunt li-
teræ rei. j̄. eo. plerūque. Si verò impetratæ ſunt a diuerſis, & non
apparet, quæ illarum ſint primæ, neutræ valēt, vt dicunt quidā,
ſed melius vr̄, q̄ præualeant lr̄ę prius præſentatæ. ¶ [Vt ipſe cō
modo.] Imò vr̄, q̄ cām perdere debeat, arg. C. de aſſer. tollen. l. j.
§. fi. ſed illud ſpeciale eſt fauore libertatis, ſed quō iſte iudex, q̄
tñ de excep. cognouit, pronunciabit, q̄ careat cōmodo vtriuſ-
que, cum de qua re &c. ff. de iudi. de qua re. infra de fi. licet. in-
2 fra de ordi. cogni. cum dilectus. Reſpon. † iudex partes, & etiam
alios punire pōt, ſi viderit eos in aliquo male verſari. C. de teſt.
a nullum. Item hoc eſt notorium iuris, vnde ſine ordine iuris [a] p-
cedi poteſt, vt no. infra de cohabi. cleri. & muli. tua, & c. veſtra.

ADDITIO.

a ¶Sine ordine. Adde eundem Inno. in c. qualiter & quando, infra de accu. Fel. in c. euidentia, infra de accu. Abb. & Docto. in d. c. veſtra. Fran. de Are. in cōſ. 165. & adde eundem Inno. in cap. ex parte, infra de verb. ſignifi. q̄ iudex in notorio potius poteſt procedere exequendo, quàm condemnando, & refert Dom. Maria. Soci in conſi 22. col. 3. verſi. quarto & dicit Henric. Bohic in cap. ad audientiam, infra de iureiuran. in col. fina. q̄ licet requiratur ſententia, non tamen requiratur in ſcriptis. Et ita intelligit nota. per Ioann. And. cap. ex parte, el primo, ſupra alleg.

SVMMARIVM.

1 *In ſufficientia, quæ attendantur.*

CAP. XVII.

1 CVm adeo ſcripta. [Sufficientem.] † Quę
ſufficientia attēditur
ratione nobilitatis, ſciētiæ, magnitudinis, & digni-
tatis. 41. diſt. non cogantur, de præb. de multa, ff. de
var. & extraordi. co. l. j. §. in honorarijs. ff. de vſufr. ſed & ſi quid,
§. j. [Qualiter.] ſ. per veri ſuppreſsionem, ſupra eo. ad aures.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid li. non conteſt. liceat teſtes recipere.*

2 *Verba ambigua in reſcriptis ſunt interpretanda ſecundum ius commune; ſecus in priuilegijs. & quando amplianda & reſtringenda.*

3 *Comminatio, de qua in hac decre. facienda eſt poſt peremptorium.*

4 *Quando per ſequentia determinentur præcedentia.*

CAP. XVIII.

1 CAuſam, quæ inter. [Probationes recipe
re] † per qđ videbat
teſtes poſſe recipi, li. non conteſt. qđ non eſt verum.
2 j̄. vt li. nō conteſt. qñ. † nam in reſcriptis verba ambi
gua ſunt interpretāda ſm ius cōe, ff. de confir. tu. l. j. C. de inoff.
teſt. l. ſi qñ. in priuilegijs ſecus. j̄. de deci. ad audiētiam, & de do-
na. paſto. j̄. de priui. ex ore. idem in beneficijs principū j̄. de ver.
ſigni. olim. nā hæc potius ſunt amplianda, q̄ reſtringenda, ff. de
conſti. prin. l. vlti. idem dicimus in indulgentijs, non tñ ſunt lar
ge interpretāda, vt a verbis priui. recedatur. j̄. de priui. porrò ſta
tuta ſm ius cōe interpretamur. j̄. de cōſuet. cum dilectus. diſpē-
ſationes & permiſsiones reſtringimus. j̄. de conſangui. & affi. q̄
dilecto. dicta aūt teſtium & alia intelligimus, ſm q̄ nulli, vel mi
nus ſunt captioſa. j̄. de teſti. cū in fili. ff. de reg. iur. ſemper in du-
bijs. vbi non eſt ambiguitas, non interpretemur. ff. de leg. 3. ille
3 aut ille. ¶ † [Et quātum] quidā dicunt hanc clauſulam vicē per-
emptorij obtinere, ar. j̄. de in integ. reſt. ex literis, in fi. & de dona.
cum dilec. nos nō credimus, imò poſt peremptoriū faciēda eſt
hæc cōminatio, ff. de iudic. ad peremptoriū, & ad hoc ēt conſo-
4 nant decre. præalle. ¶ † [Intelligētes ibidem] & ita clauſula ſe-
quens reſpicit præcedētia, & determinat ſequētia, prout ius po-
ſtulat. 32. q. 7. apoſtolus. j̄. de ap. ſecundo. vel prout eſt de volū-
tate partium, ff. de pac. do. cum pater. ff. de condi. indeb. quia. &
qñq; per ſequētia nō determinatur proxi. idē de dona. cum di-
lect. & de ap. quæſiuiſti. ¶ [Captiuarum] qūo reuocatur ſine ap-
pel. cum non ſit contra ius ſcriptum, ſed contra ius litigatoris?
Reſpondeo, immo caſſum & irritum eſſe debet, cum ſit factum
contra ordinem iudiciorum. C. de ſen. & interlo. l. prolatam,
ſcilicet ſi teſtes eſſent recepti li. non conteſta.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ad conſtitutionem faciendam ſola decani & capituli auctoritas ſit ſatis.*

2 *Quando auctoritas Papæ intelligatur excepta in iuramento.*

3 *Quando liceat excipi contra literas.*

4 *Effectus literarum non impeditur, ſi poſt executorias iuratur.*

5 *Quandocunque conſtat aliquem non legitimè inſtitutum, etiam poſt ſententiam debet remoueri.*

CAP. XIX.

COnſtitutus apud ſe. [Et ipſi] ideſt cano
nici. [Eis] ideſt ca-
nonicis [Executoribus] qui eos compellerēt, cogni-
tione tamē præmiſſa, vt infra ſequitur. [Per decanū]
1 † nunquid ſola auctoritas Decani, & capituli ſufficit ad cōſti-
tutionem faciendā. ex hoc loco vr̄, q̄ ſic. ɔ̄. j̄. de conſue. cum cō-
ſue. & ad hoc no. ſ. de conſti. cū acceſsiſſent. ſed hic non dr̄ ſta-
tutum valere: ſed dr̄ eos nō cogendos pp̄ iurm̄, de quo in literis
a mētio non hr̄, vel erat confirmatū a Papa. ¶ † Iuramēto, ſed in
a omni tali iurō intelligitur excepta auctoritas Papæ, [a] vt hic, &
j̄. de iureiur. veniēs. ergo non facit ɔ̄ iuramētum recipiendo ad
mandatū Papæ. Ioan. dixit hanc conditionem non ineſſe iura-
mēto, ſed ideo intelligitur excepta auctoritas Papę, q̄a Papę nō
præiudicatur, quin poſsit ɔ̄rium facere, vel ſtatuere. Alij dicūt,
q̄ in veritate intelligitur hæc cōditio, ſicut multæ aliæ. ſi. 22. q.
2. beatus. j̄. de iureiur. quemadmodū. Iſti autē canonici non co
guntur eum recipere, q̄a literæ fuerunt impetratæ tacita verita
te, & tali, de qua præſumitur, q̄ ſi eſſet expreſſa, nō obtinuiſſet li
teras. & hæc eſt rō, quare hæc exceptio de iuramēto dēt propo-
ni in prin. ɔ̄ literas, & non ex poſt facto, quia nō obſtat receptio-
ni in canonicum iuramentū. hoc nō placet, quia exceptio iſta,
ſcilicet q̄ non fecit mētionem de iurō, non proponitur in ini-
tiu tantum & ɔ̄ reſcriptum, ſed ſemper vſq; ad diffinitiuam ſen
tentiam tanquam veræ peremptoriæ. hæc enim exceptio non
tantum

ADDITIO.

a ¶Auctoritas Papæ. Intellige hoc verum, quando præſtitur ſuper re ſubiecta Papæ, vel ſuper iuribus pertinentibus ad eum. Ita Abb. hic. & ideo dicit Innocen. in capitulo, cum inter P. de renuncia. q̄ in non pertinentibus ad Papā ipſe non abſoluit a iuramento ſine cauſa rationabili.

1 ...ſi. cit literas,ſed gr̃am, quæ pōt fieri ſine literis, a & ſem-
3 ...ſ præuenit, & idcirco eſt peremptoria gr̃æ. ¶ † Fatemur
... ſi aliqua exceptio, vt pacti, vel iuri competeret mihi tan-
... literas, vt ſi pactus eſſet, vel iuraſſet, ꝙ non impetraret li-
... aliquem, & ipſe ꝯ in fm̃ impetraret literas ꝯ eũ in princ.
poſſet quidem excipi ꝯ literas, ſed poſt li. conteſt. non. C. de ex-
cep. l. ſi. ſed ſecus, ſi iuraſſet, vel pactus eſſet, ꝙ cum nō conuenit
ret. qa tunc non tm̃ premit literas, ſed actionem. Item nō præ-
iudicant lr̃æ Papæ tali iur̃o, niſi de illo faciant mentionẽ, nō qa
nō poſsit præiudicare; ſed qa non præſumitur velle præiudica-
re: qa non eſt auctor periurij. ĵ. de iureiur. ſi verò. non. n. dēt viā
periurijs aperire. ĵ. de iureiu. ſi verò. & ſacramẽtum ẽt temera-
rium, vel in fraudem obtentum, non dēt quis deſerere ſine au-
4 ctoritate ſuperioris, infra de elec. venerabilẽ. ¶ † [Executorias]
quaſi dicat, ſi poſt executorias iuraſſent, non impediretur effe-
ctus earum: qa nō eſſent literæ impetratæ tacita veritate. ſed vr̃
idem ẽt poſt monitorias, cum per eas ſit negotium cœptum. ĵ.
eo. ſuper literis. ſed dic cœptum quo ad hoc, ꝙ de honeſtate ip-
ſe dēt perficere, quod incœpit. & eodem mō ſi iur̃m præcederet
monitorias, nō valerent. ſed iur̃m præſtitum poſt executorias
nō præiudicat: qa per illud nō pōt tolli ius, qđ quæſitum erat p
eas, ſ. ius petendi præbēdam. ſed iur̃m præſtitum poſt monito-
rias & præceptorias præiudicat: quia per eas nullum ius quæri-
5 tur. ¶ † [Irritum] In beneficijs ſatis defendi pōt, ꝙ qſcunq; con
ſtat aliquem nō legitimè inſtitutũ, ẽt poſt ſnĩam remoueri dēt,
cum ibi dēt eſſe oĩs puritas, & abeſſe oĩs obreptio. j. q. j. ſi quis
neq;. ĵ. de re iud. cum olim, & c. cum Bertoldus, & de cōceſ. præ-
ben. cum noſtris. ĵ. de re iud. inter monaſterium ꝯ: ſed nō loqui
tur in beneficijs. vel expone hanc decret. ſuper irritum, ſupple.
nō procedendo p tramites iuſtitiæ: puta qa poſt appellationem
proceſſerunt, & fuit iſta cauſa appellandi, cum in literis nō fie-
ret mentio de iur̃o, alioqui cum eſſent iudices, licet poſſent eli-
di per exceptionem, ſi tacuit, vel expreſsè in eis conſenſum fue
rit, tenet quod ab eis factum eſt. x. q. 6. §. diffinitiua, infra de fil.
presby. ad noſtram præſentiam, infra eod. cum dilecti.

ADDITIO.

a ¶ Sine literis. Quòd gratia poſſit fieri ſine ſcriptura, adde Felin. in rubri. de con ſtitu. colum. 3. ver. & poſſunt iſta, & ibi vide concor. Et ibi an poſſit probari per teſtes.

SVMMARIVM.

1 *Cum omiſſum eſt aliquid neceſſarium exprimi, non valent literæ.*
2 *Exceptio peremptoria non admittitur contra reſcriptum.*
3 *Reſcripta ſunt latiſſimè interpretanda.*
4 *In literis gratioſis valent literæ non dolum, ſed ignorantiam aliquam continentes.*
5 *Iuriſdictio an detur per literas ſubreptitias. & in nume. 5.*
7 *An ſi quis literas a Papa impetrant, & negat aduerſarius eum appellaſſe, nunquid vocatus tenebitur reſpondere.*
8 *Non poteſt quis de vna eademque re ſub pluribus conueniri.*
9 *Non auditur obijciens contra reſcriptum, quòd iudex ſit criminoſus, vel impetrator homicida.*
10 *Exceptio contra iudi. quando proponi debeat, & quid de exceptione iuriſdi. in nume. 11.*
12 *Peremptoriæ exceptiones an proponi poſſint contra reſcriptum ad declinandum forum, & quid de dilatorijs. nu. 13.*
14 *Exceptio de veritate tacita in cauſa beneficiali, quando proponi poſſit.*

CAP. XX.

SVper literis. [Vt] prima rl̃a. [Priori modo] ſcilicet per fraudem, vel mali-
tiam. [Facta fuerit] de hoc. n. ipſe dubitans rationẽ
dubitatis cognoſcet, ſicut & alibi. ff. de libe. cā, or-
dinaria, & C. eo. lite. & dēt probare dolum, qui alleg. ff. de proba.
quotiens. §. qui dolum, arg. infra de præſump. dudum. [Cogno
ſcet] qa fraus nemini dēt patrocinari, ſupra eo. ex tenore. ĵ. eo.
ſedes, & eſt ſimile. C. ſi ꝯ ius, vel vti. pub. & ſi legibus. & intelli-
ge, ꝙ nullatenus dēt cognoſcere de eā, ſi obijciatur exceptio. nã
ſi non excipiat, ſed conſentiat, vt cognoſcatur, cognoſcat, vt
C. ſi ꝯ ius vel vtil. publicā, præſcriptione. C. de fal. nec exēptũ.
plus dicimus, quia ſi ẽt illud p fraudẽ obtineat, qđ alias obten-
turus eſt, nō valet. C. ſi ꝯ ius. & ſi. [Poſteriori] per ſimplicitatẽ.
2 [Nam] ſecūda regula. ¶ † [In cōi forma] Hoc non intelligitur,
qñ tacuit ea, quæ neceſſe ſunt exprimi de proceſſu: qa tunc non
valent literæ, ẽt ſi tale quid ſit omiſſum, quo expreſſo nihilomi
nus literas habuiſſet. Alij tñ ꝯdicunt & bene, vr̃ arg. ĵ. de appel.
oblatæ. de tacita autẽ veritate ſic pone exemplum. ſi quis falsò
ſignificauit Papæ, ꝙ erat ſpoliatus, & Papa mandauit, ſi eſt ita,
ꝙ reſtituatur ante cauſæ ingreſſum: poſtea inuenitur, ꝙ ſpolia-
tus eſt auctoritate iudicis: ſed nō ſic, ꝙ ſit reſtituendus ante cau
ſæ ingreſſum: qa bene ſeruauit ordinem procedendo ꝯ huc ſpo
liatum. C. vnde vi, ſi quis in tantā. tñ poterit p literas petere re-
ſtitutionem: qa hic impetrator appellauit à ſnĩa iudicis, cuius
auctoritate ſpoliatur, & nō ſtatim, ſed probata legitima appel-
latione. & nō mireris. qa diximus eũ p has petere reſtõnem, qñ
nō faciunt mentionẽ de appellatione. nam licet nō faciunt mẽ
tionem de appel. nō minus p eas proceditur. ĵ. de appel. oblatæ.
¶ Sed vr̃, ꝙ iſti, q appellauit, hic competat rectum interdictum,
vel conſtitutio, ſi quis in tantā, ꝙ non debuerit victor auctori-
tate iudicis, a quo appellatũ eſt, accipere poſſeſsionẽ ſibi adiu-
dicatam. C. de iure fiſ. prohibitum. C. ſi p vim. l. 1. Sed reſpō. hoc
qđ diximus, locũ habere, vbi iudici, a quo appellatum eſt, licet
ſnĩam exequi, ſm̃ quod no. ĵ. de oſ. dr leg. paſtoralis. §. præterea,
aliter tñ leuius patet. ¶ Pone caſum ſic. Papa ſic ſcripſit, Cōque
ſtus eſt nobis A. de B. q pecuniam ſuam, quā ſibi mutuauit, red-
dere ꝯdicit. quo circa mādamus, quatenus, ſi eſt ita, dictum B. ad
reſtituendā pecuniam cōpellas. poſtea coram delegato. A. pe-
tit mutuum, & petit ꝙ ſm̃ tenorem reſcripti cōpellatur B. ſibi
reſtituere pecuniam B. reſpōdet & dicit A. tacuit veritatẽ, quā
ſi expreſsiſſet, nō literas habuiſſet, ſ. de pacto de nō petendo: ſed
A. dicit, ẽt ſi de pacto dixiſſem, eũ adiuncto, ſ. cum eſſem in fu-
rore, vel in pubertate lr̃as habuiſſem, ſ. hoc mō conqueſtus eſt
nobis A. de B. q pecuniam, quā ſibi mutuauit, reſtituere dene-
gat prætextu pacti de nō petendo, qđ ſibi fecit, cum eſſet impu-
bes, vel furioſus. hoc. n. caſu A. nihilominus in forma cōi lite-
ras habuiſſet, ſ. cum illa clauſula, partibus conuocatis cauſam
decidas. vnde B. petit, ꝙ ſm̃ ordinem iuris pcedat, ſ. ꝙ recipiat
teſtes, & probationes ſuas ſuper pacto interpoſito, & ꝙ A. fuit
maior & ſanæ mẽtis. vel aliter & melius cũ B. diceret literas nō
valere, ꝙ de ſuo pacto mẽtionem nō faciebat. A. reſpōdet dicẽs
& ſi de tali pacto, quod nō præiudicabat, mentionem feciſſem,
tñ reſcriptum in forma cōi habuiſſem. vnde per has meas lite-
ras procedendũ eſt, & ſi non ſm̃ formam clauſulæ, tñ ſm̃ iuris
2 ordinem. ¶ † Sed hodie hæc exceptio. ſ. peremptoria nō admit-
titur ꝯ reſcriptum. ĵ. de li. conteſta. exceptionis peremptoriæ, in
6. & eſt quaſi ſimile inuenire vbicunq; omittitur peremptoria
exceptio principale negotiũ contingens, & vbicunq; certa clau
ſula, vel ſpecialis in literis de cōmuni iuſtitia ponitur. vel poteſt
ponere caſum p decre. ĵ. de appel. oblatæ. ¶ Item hēt locum, qđ
hic dr̃, ſi taceatur exceptio dilatoria ſoluendi, vel faciendi. nam
nihilominus p tales literas procedetur in forma cōi poſt tẽpus
moratoriæ dilationis, vel ẽt ante, cum & ante finem dilationis
agi poſsit, licet ſolutio fieri nō debeat. ar. C. de probatio. ad pro
bationem. in declinatorijs aũt fori nō videntur poſſe habere lo
3 cum. ¶ † Et no. ꝙ licet generaliter dixerit hæc decret. ꝙ qñ talia
reſcripta impetrantur, ꝙ iudex nō dēt ſequi formam literarũ,
ſed ordinem iuris: nō oportet ſic reſtringi, vt proceſſus quem ha
biturus eſt iudex comprehēdatur ſub verbis reſcripti poſitis tā
in petitione, ꝗ in concluſione, ea tñ quantũcunq; poſſunt, ſalua
intentione mādatis, & proprietate verborũ ſunt latiſsimè inter
pretāda. verbi gr̃a, reſcriptum impetratũ eſt in prædicta forma:
ille, q impetrauit, omiſſa cā mutui, vult procedere & agere ex
cā ſtipulationis, vel donationis, vel conſimili, non pōt: qa iſti
duo modi agendi non poſſunt cōprehendi p tenorem eius, qđ
petitur in reſcripto, qđ tm̃ de mutui mentionẽ facit, licet bene
cōprehendatur ſub concluſione, ꝗ generaliter loquitur de reſti
tutione pecuniæ. & idem dicimus, ſi petitio quæ mō datur, poſ
ſit comprehendi p verba petitionis, ſed nō per verba concluſio
nis. verbi gr̃a, reſcriptum Papæ ſic cōtinet: Conqueſtus eſt no-
bis A. de B. q ſuper tali poſſeſsione iniuriatur eidem, vnde man
damus, quatenus, ſi inueneris, ꝙ per vim ſibi abſtulerit illam, co
gas ipſũ ad reſtõnẽ, ſi poſtea A. nolit ſibi dicere p vim ſibi abla-
tam, ſed p fraudem. vel dicat A. conqueror de B. q talem poſſeſ
ſionem, quā mihi vẽdidit, eam mihi dare ꝯdicit. dicimus tales
libellos non admittẽdos: qa concluſio non patitur, licet petitio
pareretur, & ſic iudex iudicare ſup prædictis libellis non poſſet:
qa fines mādati diligenter ſeruādi ſunt. ff. mand. diligenter, &
potior. imò ſola vera concluſio: qa petitionem generalem re-
ſtrinxiſſe vr̃, arg. C. de procura. maritus, C. de tranſact. age, & fa-
cit ad hoc, qđ no. ĵ. de tranſact. cap. 3. in glo. ꝗ incipit, tranſactio.
Sed, ſi bene attẽdas, oẽs caſus præcedentes ſunt de veritate tace
ta. Reſtat igitur, vt aliquos ponamus, vbi ſit falſitas expreſſa. ver
4 bi gr̃a, † Abbas non Ciſtercienſ. dicens ſe Ciſtercienſ. non ex
a malitia, ſed ex ignorantia a forte procuratoris impetrãtis impe-
trauit lr̃as ꝯ plebem, ꝗ exigebat decimas laborum ſuorũ, ꝙ im-
poneret ſilẽtium ſibi, bene valent hæ literæ: ſed nō procederet
ſm̃ hanc concluſionẽ, ſed ſm̃ formam cōem. ſ. partibus conuo
catis, & ſi forte ſpāle priuilegium hēt ſuper his, obtinebit: alio-
quin ſuccūbet. præterea expreſſum caſum hēs. ĵ. eo. olim. [De-
diſſemus]

ADDITIO.

a ¶ Ignorantia. Adde hoc procedere in literis gratioſis, vel beneficialibus, vt per Doct. hic. ſecus in priuilegijs, quia ſubreptio etiam non doloſa vitiat indiſtin-ctè priuilegium, vt per Doc. hic & per Legiſtas in l. præſcriptione. C. ſi contra ius, vel vti. publ. & tenet Dom. Bart. Soci. in conſi. ſuo incip. conſultatione, in qua multa, char. 10.

diſſemux] ideſt dare tenemur de iure, vel cõſueuimos.[Secun-
dum ordinem] ſm membrũ intelligitur. 25.q.2. præſcripti ooc,
& infra: c appellatio.oblatæ. [Procedat] arg. pro ſimplicitate,
& imperitia, de conſec.diſt.2.c.3.j.de re.permu. vniuerſiorum,
ff.de ven. inſpi.l.4.§.fi.ff. de proba.cum de indeb.[Procedat] ff.
de eden.l.1.§.fi.ff.qui ſatiſ.cog.de dic.§.ꝙ minori.C. qui admit.
ad bo.poſ eſt aũt.arg.ↄ̃.ff.de io ius voc.l. 2. C. de fal. mone.l.j.
[Si verò] tertia regula.[Nos nullas].ſ.c ad aures.j.de coha.cle.
& mu. ſuper eo.j.de re iud.ĩter mona.j.de fil presby.inter diic.
C.ſen.reſcin. non poſ.l fi.j.de re iud.cum olim.ſ.c. cum adeo,
& c.conſtitutus.j.de tranſac.ex literis. qa in his caſib. inutilum
eſſet literas concedere,vel libellum admittere.j.de præbẽ cum
teoeamur.j.c.poſtulaſti.ſ.ti.j.cũ acceſsiſ.ẽt.j.de deci.ex multi-
5 plici.ſ.c.cæterum.j.de fil.presb.ex tua.†[Adpræſens].j de teſti.
veniens.j.de conceſ.præb. & ec.non va.cum noſtris ¶[Forſan]
imo ſine ſorſan.j.de appel.ſi duob.ff de iudi.ſi quis ex. & lo qui
tur hic,qñ opponitur ↄ̃ literas de falſa ſuggeſtione,vel veritatis
ſuppreſsione: ſed non dr̃ eum non habere iuriſdi. quia ẽt p ta-
les literas bene datur iuriſdõ, vt no.ſ.eod cæterum, & ſenten-
tia,quam hic iudex tulerit,ius faciet inter partes,niſi appellare-
tur: ſecus,ſi nullam haberet iuriſdõnem,quia tunc non teneret
6 ſcotẽtia,qua pronunciaret ſuam iuriſdõnem. † Sed quid ſi lite-
ræ falſæ dicuntur,nam vel oportebit impetraotem reſcriptum
probare verum,ſi erit ſuſpectum,vel conditorem illum eſſe fal-
ſum,ſi reſcriptum nõ ſit ſuſpectum.C. de prob.iubemus, Auc.
de fide inſtru.§.ſi vero mo.colla 7. ¶Sed opponens, ponamus ꝙ
reſcriptum verè falſum erat,ſed ipſe iudicauit verum,&poſtmo
dum in principali negotio proceſsit, & ſniam tulit,apparet hr̃ ꝙ
ſniam non teneret, qa per falſum reſcriptum proceſſum eſt.
¶Item qa a non ſuo iudice lata, ergo & nihil profuit iudicare
iuriſdõnem ſuam eſſe. Reſpõdit quidam, immo ex quo a ſenĩ&
tia,in qua iuriſdõnem ſuam iudicauit, non eſt appellatum, te-
nebit ſnia in principali lata p errorem litigantium,argu ff q. i
cum ſal,turo.l.j.§.ſed.ff.quæ ſenten.ſine appel. reſcin. nõ poſſ.
7 l.j.ff.de offi.præ. Barbarius. ¶ Et ſi quæratur, a quo habent iu-
riſdõnem,dicunt ꝙ a lege,quæ dat eis cognitionem, & diffini-
tionem in hoc dubio,& ita ſiue iuſtè,ſiue iniuſtè iudicet,pro ve
ritate ſumitur talis ſnia, niſi ſuſpendatur per appellatio.2. q. 6.
§. ſi ſniam. ff. de iuſtitia & iure. l.pen.melius vr̃ dici,ꝙ non tenet
ſnia.C.ſi a non compet.iud.l.j. nec de hoc ſortè cognoſcet. alij
dicunt,ſed non bene,ꝙ in veritate iuriſdõnem non habuit per
literas falſas: & tñ quod faceret, tenet pp cõmunem ignoran-
tiam litigãtium.ff.de officio præto. Barbarius. & ff. eodem. l. ſi
fortè. ſed certè hoc non vr̃ ſtare,etiam ſi mõ conſtaret,ꝙ falſæ
fuerint literæ:qa ſnia a non ſuo iudice lata,non tenet.j de offi-
cio vica.qñ,& quia de falſo ẽt poſt rem iudica.agitur.C.de fal.
querelam. ſed reſpõ. ꝙ res iudicata pro veritate accipitur inter
partes, q̃ conſentiunt litigare coram eis, ff. de ſta. homi. inge-
nuum.vnde ſufficit ſic iudicatum eſſe,nec vltra de ca quæri po
teſt.& hoc idem dicunt, ſi iudicatũ eſſet inſtrũm falſum eſſe ve-
rum,qd in principali negotio producitur: ſed ſi omiſſa eſſet ex-
ceptio falſi, bene ẽt poſſet poſt ſniam proponi, vt C.de falſis,q̃-
relam.C.ſi ex fal.inſtru.l.vlti.& no.j.de probat. licet. ſed debes
reſpõdere:qa aliud eſt,qñ iudex iudicat de principali, nõ obſtã-
te exceptione falſi inſtrumẽti, nam hic cũ verè ſit iudex,bene te
net ſnia: ſed in alio caſu,qñ iudicat verum reſcriptũ, & ſe iudi-
cem, nõ magis eſt iudex,vnde adhuc poſt eius ſniam põt de fal-
ſo dicere,& põt dicere ſniam a non compe. iudi.latam.ſi etiam
poſt oẽs ſnias ageretur coram vero iudice de falſo,vel ꝙ non eſ
ſet iudex,qui ſniam tuliſſet,& ille verus iudex ſententiaret, ſen-
tentia teneret, cũ in veritate non teneret, tanq̃ quæ non eſſet a
ſuo iudice lata,cum vlterius ↄ̃ eam nihil dici põt, qa facit ius ĩ-
ter partes: qa in veritate iudex eſt, licet malè iudicet. alij tñ di-
cunt,ꝙ non dẽt ipſe cognoſcere, an reſcriptum ſit falſum: ſed il
le, cuius dr̃ fuiſſe reſcriptum. 19.diſt.in memoriam. ¶Item qd,
ſi quis impetrauerat literas à Papa,& aduerſarius negat eum ap
pellaſſe,nunquid vocatus tenebitur reſpondere, alias irec Reſpõ
deo ſic. nam conſtat eũ habere iuriſdõnem p reſcriptum Papæ,
licet elidi poſsit p exceptionem: qa per falſi ſuggeſtionem ſunt
impetratæ literæ,& no.j.de ofñ.dele. paſtoralis.§. præterea.ſi qs
autẽ conuenitur ſuper maleficio, vel ↄ̃ctu, bene confitetur cri-
mẽ,vel ↄ̃ctum: ſed dicit ſe non cõueniendũ coram illo iudice,
qa non deliquit, nec ↄ̃xit in ſua diœceſi, ſed alterius, & idcirco
quicquid iudicaretur,ſibi nõ prodeſſet,vel obeſſet: qa verus iu-
dex hoc ratũ non haberet,ſicut nec põt, nec ẽt vr̃,ꝙ de hoc ip-
ſe debeat cognoſcere: qa qua rõne hic cognoſceret, & alius in
cuius diœceſi dr̃ commiſsũ eſſe delictum. Reſpon. hic iudex co-
ram quo conuenit̃,cognoſcet de iuriſdõne,vt hic: & ſi pronun
ciauerit ſuam iuriſdõnem, niſi appellaretur, tenebit, quicquid
factum eſt in cã principali, vt dictũ eſt in ſuperiori articulo, vbi
diximus de illo,q iudicat ſuam eſſe cognitionem: q tñ hẽt alias
iuriſdõnem, vel cognitionem ſup loci dcoti; & poſtquã ſemel
fuerit iudicatum,vlterius non cõueoitur. 11.diſt.presbyter aũt.
ff.nau.cau.licet.§. fina. ſecus eſt, qñ dr̃ falſum reſcriptũ per re-
ſcriptũ, per quod dr̃ data iuriſdõ, qa nec ille iuriſdõnem inter
partes hẽt per illud reſcriptũ,nec etiam cognitionem ſup inci-
denti,an ſit falſum reſcriptũ. Et ſi timet iſte,q refugit iudiciũ,
ne grauetur de facto, appellet ex hac cã, ꝙ per falſum reſcriptũ
vult procedere,& reuocabitur, qd fecerit.j. de appel.interpoſi-
ta,& c.ad audientiam.& eodẽ mõ reuocabitur quicquid fit cõ-
tra eum ẽt ſine appellatione: qa factum eſt a nõ ſuo iudice.j.de
officio iudi.qñ.ratio autẽ diuerſitatis eſt: qa vbi cognoſcit, an
maleficium ſit in ſua iuriſdõne commiſſum, vel ↄ̃ctus celebra-
tus, hoc facit rõne præcedentis iuriſdõnis, quam cõſtat eũ ha-
bere pp dubium: ff.de iudi. ſi quis ex. vnde tunc ſuper hoc tenet
ſnia ab eo lata,ẽt ↄ̃ ius litigatoris,& mulcta indicta: ſed de falſi-
tate reſcriptũ non cognoſcit niſi rõne iuriſdõnis ſibi ex eodem
reſcripto datæ: vnde ſi reſcriptum verum eſt, tenet ſnia, & ſi nõ
eſt verum,non tenet ſnia,C.ſi a non compe.iudi.l.iudex. pẽdet
8 ergo de futuro,an teneat ſnia,vel nõ.† Itẽ nõ valet,quod obij-
citur,ꝙ alius pari rõne poterit cognoſcere,& iudicare: qa alius
non põt cognoſcere: quia ſub eo non cõuenitur, nec poteſt de
eodẽ ſub pluribus conueniri: quia cũ ille, qui conuenit eũ ſub
primo iudice,conuenit eũ ſub ſecũdo,excipiet reus,ꝙ non põt
eũ conuenire ſup eodem facto corã diuerſis iudicib. ſ.eo. ex te
nore.& bene caueat ſibi,ꝙ non excipiat de declinatoria fori il-
la.ſ.quia non deliquit,nec ↄ̃xit ex iuriſdictione: quia tunc ſi ſen
tẽtiaret ſup hoc præiudicaret primæ ſniæ. nec ẽt ex officio ſuo
inquirere põt de maleficio, nam tunc locũ põt habere officiũ,
vbi non eſſet qui ageret.at hic eſt qui agat: ſecus aũt eſt dicen-
dum ſi conſtaret, vbi maleficium eſt ↄ̃miſſum, ſi diceretur per
accuſatũ illum locũ eſſe alterius iuriſdictionis, q̃ eius corã quo
fit accuſatio. nam tũc non vr̃, ꝙ deberet cognoſcere, cum gra-
ue præiudicium fieret illi ſaltem ſuper poſſeſsione,quã amitte
hoc ipſo,q patitur eum cognoſcere.ff.de ſeruitu.quoties.ſi au
tem de poſſeſsione conſtaret, ille cognoſceret,qui in poſſeſsio-
ne eſt. ſed in ſuperiori caſu.ſ.qñ non conſtat,ne maleficium im-
punitum remaneat, ſuperior puniet, qui dẽt ſupplere defectũ
ſubditorum.9.q.3.cum ſcimus.vel differtur, quouſq; hæc quæ-
ſtio de poſſeſsione,& iuriſdõne diffiniatur. argu. 3. q. ſi. item ſi
crimine. j.de teſti. veniens. alij dicunt, ꝙ ſimul debent conue-
nire, vt diffiniant,ad quem pertinet iuriſdõ,ar.ſ.eo. paſtoralis,
in prin. ſed hoc non credimus. Illud.n. tñ obtinet, qñ modica
dubitatio eſt,& q̃ põt ex literarum inſpectione finiri, & q̃ nulli
iudici in iuriſdõne præiudicat. ¶ Vel dic & fortè melius, qa de
hoc,qñ negatur eũ, coram quo agitur per accuſatum poſside-
re, ipſe dẽt cognoſcere,an poſsideat.& ſi ſententiauerit ſe poſsi-
dere, ẽt ſi cognoſcat de principali, non fit præiudicium alij ſup
poſſeſsione,qui ignorauit, cũ poſſeſsio non amittatur ſine aĩo,
& ignorãs non põt habere animum amittẽdi,ff.de acquir.poſſ.
poſsideri.§.in amittẽda,& l quẽadmodũ, ar.de acqui.poſſ. ſi id
quod.§. fi.& ſi hẽt ſuſpectũ accuſatorem, ꝙ vel fraudulẽter, vel
ignoranter male defendat cauſam ſuã,quæ eſt,an poſsideat,ad-
ſiſtat ei in cã,vt no.j.de reg.iu.cum ſuper. ¶ Vel dic & melius,
ꝙ licet iudex iudicet, ꝙ ad eum pertinet cognoſcere de malefi-
cio,& ↄ̃ctu commiſſo in tali loco: quia eſt de ſua iuriſdictione,
nulli fit præiudicium p hanc ſniam,niſi partibus.& quantũcũ-
que cognoſcat poſtea inter partes de maleficio, vel ↄ̃ctu, ꝓpter
hoc alius nõ pdit poſſeſsionem loci, vel iuriſdictionis: quia res
inter alios &c. j.de re iudi. cum ſuper. Itẽ quia licet turbet poſ-
ſeſsionem alterius, non tñ eam acquirit, nec alius eam perdit,
niſi de toto eijceretur p modũ,quẽ notaui.j.de capel. mo.dile-
ctus. licet.n.de vna, vel pluribus cauſis cognoſcat, non exten-
ditur hæc poſſeſsio iniuſta, niſi ad cauſas de quibus cognoſcit,
arg.ff.de acquir.poſſ.quod meo.§.fi. & l.quod ſeruus. & ↄ̃ hũc
eſt intentandũ interdictũ, vti poſsidetis,& nõ,vnde vi, j.de ꝓb.
9 licet. ¶†[Qualitate].i.veritate,& falſitate q̃.i.fit ſup ꝓceſſu ne
gotij,vel iudicij: puta qa nõ fecit mentionẽ de citatione,vel de
appõne,vel ſimilib. Sed ſi obijciat̃ ↄ̃ reſcriptũ,ꝙ criminoſus ſit
iudex,vel impetrator, homicida.ſ. nõ audit̃, q̃uis ſi papæ dictũ
fuiſſet, nunq̃ iudicẽ homicidã dediſſet, & idẽ ſi dicat̃ de impe-
trãte. ¶ Sed obijcies,ſi dr̃ infamis iudex,qd nõ eſt de ꝓceſſu,au-
dit̃. Reſpõ.non audit̃ hoc mõ,ſ. non valent lr̃æ,quia tacuit veri
tatem. Sed qa hanc exceptionẽ hẽt declinatoriã iudicij,ẽt ſi eſ-
ſet ordinarius ſm quoſdã, vbi non impetraoſ lr̃æ,& no.j.de of.
dele.cũ ſup. vide j. de of.deleg.ſup ea.decr.qualiter debeant ꝓ
a poni,& probari excep.ↄ̃ iudicẽ.non.n.minus a lr̃æ valent,licet
noo

ADDITIO.

a ¶Nõ n.minus. Et ſic ex his hẽs, ꝙ iſtæ exceptiones c Inoſæ, vel ſamiæ,oppoſitæ
cõtra iudicẽ,vel p [illegible] reſcriptũ. Adde Spe.i[illegible] dictũ,ver. at
vt plenius, & ver. vr̃ ergo,& Hẽri Bohic h c,in 3.col.in fi.ſed dic, ꝙ fallit hoc
in exobicat one oppoſita cõtra iudicẽ, vt infra de re iu.ad probandũ. Itẽ fallit
in iudicialib.exceptionib. qa iſtæ ſunt peremptoriæ, vt no. Ho.j c.j.de ordi.cog.

10 non faciant mētionem de his, quæ nec proceſſum negotij, nec
a principalem cām cōtingūt. ¶ † Item dicūt quidam ꝙ hæc excep-
tio peremptoria non expreſſa in literis cōmiſsionis ſemper in
principali negotio eſt differenda, ar. infra de ſo. comp. ex parte.
nam ſi proponat exceptionem hanc, ꝙ de perēptoria exceptio-
ne mētionem non fecit ad declinādum forum, nihilominus ſi
iudex iudicet procedendū per literas, oportet eum in principa-
li peremptoriā eandem probare. Item ipſi excipienti ꝯ literas,
vel forum, eſt vtilius, ꝙ proponatur in principali quæſtione, qa
ſi eam probauerit, abſoluet à toto debito: ſed ſi ad declinandū
forum proponatur, abſoluitur tm̄, ꝙ per illas literas reſponde-
re nō cogitur. vnde ſi aliæ literæ ꝯ eum impetrentur, cogetur re-
ſpondere ſuper debito eodē: imò vē, quod de peremptoriis ex-
ceptionibus mētionem facere non tenetur, cū tantum ſint pro
ponendæ ad actionis exclusionem. ff. de except. l. 2. & hoc verū
dr̄, niſi eſſet talis perēptoria, quæ tantū, vel plus prodeſt caſſan-
do literas, quantū ſi abſolueretur a debito, vel petitione princi
pali, qualis eſt exceptio rei iudicatæ. C. ſenten. reſcin. non poſ. l.
fi. quæ ſi proponatur ad declinandū forum, vel caſſationē lite-
rarum, plus prodeſt, quā ſi lite cōteſtata ſuper debito propona-
tur. nam maius auxilium habere non pōt, quā rei iudi. ſed ſi ha-
bet & ſibi ſeruatur & beneficio eius ſnīa, quam ꝓponit ad caſ-
ſandum literas. ſed ſi ꝓponat in principali quæſtione, & p erro-
rem iudex, vel malitiam ferret ſnīam cōtra priorem ſnīam, ſe-
11 cūda teneret, quod ſibi eſſet magnum præiudiciū. ¶ † Et idē poſ-
ſet dici, ſi opponatur exceptio iuriſiuran. nō expreſſa in literis:
ſed certè ſi diligenter attendatur ratio, quā hi dicunt pro ſe, pro
alia opinione facit, qa ſi proponatur exceptio de peremptoria
exceptione nō expreſſa ad caſſandum literas, duplex bonū con
ſequitur, primū ꝙ proceditur ꝯ eum ad caſſandum literas, ſecū-
dū ꝙ remanet eius ſalua exceptio, nec ſubiacet periculo, ꝙ pa-
ctum de non petēdo, vel alia exceptio peremptoria per ꝯnam
ſnīam reuocetur, arg. opt. ff. de cond. inde. eleganter. §. penulti.
C. ſen. reſcin. non poſ. peremptorias. qa & ſi feratur ſnīa ꝯ eum,
quādo excipit ad caſſandū literas: tamē poſtea nihilominus ean
b dem [b] exceptionē poterit opponere in principali, vt perpetuò
abſoluat: qa ad aliud excipit ſcd̄ò, ad aliud primò. ſed certè ve-
ritate inſpecta nō vr̄, ꝙ per taciturnitatem, vel expreſsionē fal-
ſam peremptoriarum exceptionū, quæ principale negotiū con
tingunt, minus valeat reſcriptum, infra de li. conteſt. excep per-
12 emptoriæ. ¶ † Item non vr̄ ꝯ reſcriptum ad declinandum forū
poſſe proponi peremptorias exceptiones, quæ tantum ꝯ princi
palem actionē competunt. & hoc expreſſe dicit, infra de iu. cō-
pe. ex parte, infra de li. conteſt. excep. peremptoriæ. ſed per illas
tantum tacitas, quæ nō obſtarent principali actioni, ſi exprime-
rentur, dicimus literas annullari, vt ſi tacuit li. conteſt. & obti-
nuit, alij eandem litem cōuenti, non facta mētione de citatio-
ne, vel lite conteſt. certè nō valent literæ, infra de offi. dele. gra-
tum, infra de re iud. inter. vel pone caſum per decre. infra eo. di
lect. vel per decre. de coha. cle. & mulie. c. ſuper. diximus exem-
pla, quādo tacet veritatem ſuper proceſſu iudicis, talem. ſ. quā ſi
expreſsiſſet, nullatenus literas habuiſſet, ēt in quacunq; forma
cōmuni. & eodem mō ponas exempla, quādo exprimit falſita-
tem, ſ. in proceſſu iudicij, vt ſi obtinuit reuocationem cōmiſsio
nis impetratę ab aduerſario primo, mentiendo ꝙ fecerat citari
aduerſarium p delegatum, vel ordinarium. nā hæ literæ elidi po
terunt. ¶ Sed his obſtare vr̄, quia exceptio rei iudicatæ perem-
ptoria eſt, & tamē proponitur ad declinādū forum. C. quæ ſen.
reſcin. nō poſ. l. fi. Reſpon. illa exceptio, licet ſit peremptoria, tñ
eſt de proceſſu iud. vnde admittitur ad declinandū forum. Item
non obſtat. ff. de condi. inde eleganter. § pen. quia & tranſactio
de proceſſu iudicij intelligitur, cū nō debeat fieri, niſi ſuper in-
certa & lite dubia. ff. de tranſ. l. j. & idē pōt dici de omni iureiur.
præſtito in iudicio. ¶ Sed obijcies, ſi dixiſſet exceptionē perem-
ptoriam ꝯ ſe competere, literas nō habuiſſet, ergo debet care-
re impetratis, vt hic. Reſpon. ſi hoc fatetur ſimpliciter, verū di-
xiſſe. ſed ſi dixiſſet exceptionem ꝯ ſe competere: ſed ſe replica-
tionem habere, literas habuiſſet nō obſtante exceptione: & qa
ſi prima opinio teneret, ſequeretur hæc abſurditas, ꝙ exceptio-
nes & replicationes inutiliter ante li. conteſt. agitarentur. plus
valet ſecunda ſolutio. ¶ Itē ꝙ diximus in principio huius glo. ſ.
quod literæ nō elidantur niſi p tacitam veritatem, vel expreſ-
ſam falſitatem, quæ tangūt proceſſum iudicij, vel principale ne
c gotium, nō placet, quia exceptiones [c] illæ, quæ afficiunt reſcri-
ptum tantum, admittendæ ſunt, quamuis non ſint de proceſſu
iudicij, vt ſi dicitur nō valere reſcriptum, quia impetratum eſt
per excōmunicatum infra de æta. & quali. bonæ, infra de prob.
poſt ceſsionē. vel quia falſum eſt, vel obreptitiū, vt no. infra eo.
cum dilectus. vel dicit ſe habere priuilegiū, pp quod reſcriptū
non valet, ſupra eo. cum ord. vel ſi dicit, ꝙ renūciauit literis im
petratis, & impetrandis, & omnib. quæ impetrarentur præter al
ſenſum cōmunem, infra eo. ex parte. vel quia ſint literæ nimis
generales, ſupra eod. ad hoc. ad idem infra de cōfirma. vti. ad no
ſtram, & in multis alijs ſimilibus caſibus, ad idem ſupra c. ex te
13 nore. ¶ † Sed quid dices de dilatorijs? Reſpō. idem primò nō de
bent proponi ꝯ reſcriptum, nec ad declinandū forum. C. de p-
ba. ad probationem, ſed ad differendam intentionē actoris. Itē
vr̄ iuſtè dici poſſe, ꝙ in priuilegijs, & beneficialib. reſcriptis, ſi a-
liqua falſitas ſit expreſſa, vel veritas tacita, quæ Papam ad grām
concedendam induxerat, ꝙ ꝯ reſcriptum pōt opponi de verita
te tacita, & in proſecutione negotij ꝯ petitionem directam de
eodem exceptio proponetur: verbi gratia, aliquis habens bene
ficium cum cura aīarum, vel ēt ſine cura, impetrauit literas ſup
beneficio. ꝯ reſcriptum huius pōt excipi de veritate tacita, ſu-
14 pra eo. ad aures. C. de diuer. reſcri. l. vlt. ¶ † Sed ſi omittatur hęc
exceptio ꝯ reſcriptum, poſtea tamen ēt li. conteſt. illi, q petit be
d neficium ex illis literis, obſtat exceptio, [d] ar. infra de conceſ. præ
ben. cum noſtris. & hoc eſt ea ratione, quia prædictæ falſitates
pariter afficiunt reſcriptum, & gratiam in ea datā. nec ob. infra
de li. conteſt. exceptiones peremptoriæ, vbi de hoc no. [In vtro
que.] i. & quādo eſſet habiturus literas in forma cōmuni, & qū
nullas omnino literas habiturus eſſet: ſed tamē ſemper ſine do
lo errabat delegans, j. de appel. poſtremò. ff. de in integ. reſt. l. 3.

ADDITIONES.

a ¶ Item dicunt quidam. Et ſic quando eſt exceptio peremptoria orta ante im-
petrationem reſcripti, ſi eſt peremptoria actionis in facto principali conſi-
ſtens, vt puta pacti de non petendo, vel ſimiles, vt ſupra dixit Innu. in gloſ. in
ver. in communi forma, circa medium, tunc non debet opponi in vim dilato-
riæ contra reſcriptum, ſed differtur in cognitionem negotij principalis, vt ſen
tit Inn. hic, cui addo Henri. Bohic, in 3. col. & dic rationem eſſe, vt lites abbre
uientur, ad quod iudices curare debent. l. quidam, ff ſi cer. pet. ff de condi. in-
de. l. dominus teſtamento, & c. finem litibus, infra de dolo & contu. nam ſi pri
mò proponeretur in vim dilatoriæ, & pronunciaretur ſuper ea, iterum poſ-
ſet proponi in vim peremptoriæ, & pronunciari ſuper ea, & ſic fierent duo
iudicia, & quia cognoſcere de ipſa peremptoria non eſſet cognoſcere niſi de
ipſa principali, quod non poteſt fieri ante litem conteſt. infra de li. conteſta.
c. j. & vt li. conteſt. per to.

b ¶ Eandem exceptionem. Cum Inn. hic tenet Henricus Bohic hic in 3. col. ver.
modo ſi proponeretur, & gl. in c. j. infra de li. conteſt. in 6. licet ibi Car. cōtra
in glo. in verbo, tantum, in fi. Et aduerte, quia hoc non habet locum in exce-
ptione rei iudicatæ & tranſactionis, & litis finitæ, & iuriſiurandi ſecundum
Inno. hic in ver. Sed his obſtare, & ſequitur Henric. hic.

c ¶ Quia exceptiones. Adde Spe. in tit. de excep. §. dicto, verſi. ſed nunquid, & Hen
ric. Bohic hic in 2. col. verſi. ſi quæris.

d ¶ Exceptio. Et ſic quando exceptio peremptoria orta ante impetrationem re-
ſcripti gratioſi ſi non opponitur ante li. conte. ad peremptionem literarū &
gratiæ in eis cōtentæ, quia ſuit omiſſa pōt proponi poſt li. conte. Adde eundē
Inn. Hoſt. & Arch. in ca. exceptiones perēptoriæ, infra de li. cōte. li. 6. & Hoſt.
infra de renunc. c. veniens, & Henri. Boh. c hic in 2. col. verſi. ſed ad plenioré.

SVMMARIVM.

1 *Prælati nomine intelligitur eccleſia, & prælati miniſterium.*
2 *Abbates tenentur congregationum ſuarum negotia defendere.*
3 *An ſit neceſſarius conſenſus conuentus, ſi abbas egerit, & è conuerſo.*
4 *Nunquid epiſcopus poſſit agere abſque conſenſu capituli, vel è conuerſo.*
5 *In bonis diſcretis non tenetur abbas reſpondere niſi de parte ſua.*
6 *Quo caſu poſſit abbas ſine conſenſu conuentus cauſas conuentus agere.*
7 *Quilbet monachus poteſt pro dignitate, vel officio, vel pro obedientia eccle*
ſiæ ſuæ agere.

CAP. XXI.

1 Edoceri. [Eoſdē.] Abbates. [tueri.] † Nomine. n.
prælati eccleſia intelligitur, & p̄lati mi-
niſterium. ff. de annu. le. annuas. & ff. de condit. & de
monſtra. l. filio, & eccleſia eſt in ep̄o. 12. q. 1. ſcire. qn̄-
que tamē nomine eccleſiæ nō deſignatur eps, de teſta. requiſi-
ſti. 12. q. 2. illud, & q. 3. Pōtifices. ff. de condi. indebi. l. fi. ff. de re-
2 dub. ciuibus. ¶ † [Teneantur] hic habes, ꝙ teneantur Abbates ne
gotia ſuarum cōgregationum defendere, & ad idem. C. de epiſ.
& cleri. orphanotrophos, arg. ff quod cuiuſq; vniuer. ciuitates,
& l. conſtitui. & hoc verum eſt, vbi res, de quibus agitur, com-
muniter poſsidentur ab Abbate, & conuentu. ſi autē ſunt ſepa-
ratæ, tunc Abbas aget pro ſuis, & conuentus pro ſuis per ſindi-
3 cum, arg. ff. quod cuiuſque vniuer. nomi. l. 1. §. quib. ¶ † Sed nun
quid, ſi Abbas egerit, neceſſarius eſt conſenſus & cōuentus, &
e conuerſo, ſ. ſi conuentus egerit, neceſſarius eſt conſenſus Ab
batis? Lau. dicit ꝙ ſic, arg. 12. q. 2. placuit. 16. q. 4. in venditioni-
bus, infra de procu. c. j. j. de iud. cauſam. C. de epiſ. & cler. oēs. §.
hoc nihilominus. Vin. dicit, nunquā conueniendum eſſe con-
uentum, ſed Abbatem, ſi diſcretè quis vult agere, arg. j. de iud.
cauſam. & filius, quamdiu eſt in poteſtate patris, conueniendus
nō eſt. C. de annali except. l. j. in fi. & arg. ad hoc, ꝙ vacante ſede
nihil innouatur. j. ne ſede vacan. per totum. nec currit præſcri-
ptio contra eccleſiam. j. de præſcript. ca. j. & c. de quarta. & ſi lis
oriatur inter prælatum, & collegium, ſuperior, ſcilicet epiſco-
pus, vel archiepiſcopus dabit collegio procuratorem, cuius of
ficium expirabit, finita cauſa, Inſti. de auto. tuto. in fi. hoc intelli
ge, quando nomine eccleſiæ agitur. nam ſi nomine ſuo, l. quia

vna pars canonicorũ petit ſuum electũ confirmari, alia ɔ̃trium
petente, qa quælibet pars, q̃ pro ſuo iure contẽdit, agere põt ſi-
4 ne auctoritate ſuperioris. ¶ † Sed quid de epõ,[a] vtrum põt age-
a re ſine conſenſu capituli, vel è conuerſo. & quid de clericis ec-
cleſiarum cõuentualium, & quid de ſacerdotibus capellarum,
an neceſſarius ſit conſenſus epõrum? Nos autẽ in omnibus his
reſpondemus ꝙ quicunque, vel quæcunq; habet adminiſtratio
nem põt agere, & conueniri ſine cõſenſu alterius. ff. quod cu-
iuſq; vni. l. ſi. infra de iudi. cum deputati, in Auc. de ec. titu. §. ſi.
col. 9. C. de epi. & cle. orphanotrophos. & l. omnes, eo. ti. nõ cõ
tradicit. imo potius cõcordat, cum dicat, ꝙ œconomus dẽt cõ-
uocari. nec dicit ibi requirendam alicuius conſenſum in agen-
do, ſed in cõſtitutione œconomi, ꝙ eſt officium, vel dignitas, q̃
tunc cõmuni conſenſu conſtituebatur, quia id negotium erit cõ-
mune epõ, & conuentui, requirendus eſt conſenſus vtriuſque:
ſimiliter nõ obſt. infra de procu. c. j. quia ibi presbyteri, & dia-
coni adhibentur vt teſtes, nõ ad aliud: imo pro nobis facit, qa
ibi dr̃, ꝙ epũs facit procu. ſimiliter non obſt. j. de iudic. cauſam,
quia ibi non dicit requirendum conſenſum epĩ pp hoc, ꝙ non
tenetur, ſi tantum cum capitulo ageretur ɔ̃ capitulum, ſed qa
ſi non fuerit requiſitus, non tenebit cõtra epũm, infra de maio.
& obedien. inter, infra de ſen. & re iudi. cum ſuper, arg. ff. de iu-
do. ait prætor. hoc tamẽ bene dicerem, ſi vellet cõſtituere vnũ
generalem perpetuũ officialẽ, qui omnia negotia cõmuniter
gereret, ſiue in aliis, ꝙ hoc dẽt facere cum conſilio capituli, ſi-
cut & clericum ad hoc tantũ officium conſtituere dẽt, cum hęc
inter ardua negotia ſint. 89. diſt. iudicatum, arg. 18. q. j. hoc tan-
tũ, arg. infra de his, quæ fi. a præla. quanto. idem eſt forte in ar-
duis cauſis, & ſic poſſent loqui, infra de procu. c. j. & alia c. quæ
requirunt conſenſum capituli. Et eſt ratio, quia in magnis ne-
gotiis capituli conſenſus requiritur. Item in alienationibus vo
luntariis neceſſarius eſt ſemper conſenſus epĩ, & capituli. j. de
5 dila. expoſuit. ¶ † [Congregationum.] Nota, ꝙ licet res, de qua
agitur, cõmunis ſit Abbati & conuentui, tamẽ ſi diſtincta ſunt
bona, de illa re cõmuni nec Abbas agens ſine cõſenſu, nec cõ-
uentus ſine Abbate, nec literæ impetratæ ɔ̃ alterum, vel pro al-
tero tantum valebunt, vt hic expreſſè dicitur, niſi ſuã cauſam al
ter ſpecialiter proſequatur: ſed de rebus ad alterum tantũ ſpe-
ctantibus pro ſe tãtum vterq; agit. Hæc etiam intellige vera, vbi
cõmuniter diſcreta ſunt bona, quia ſi nõ generaliter eſſent di-
ſcreta, ſed cõuentus per ſe aliquas poſſeſsiones haberet, vel red
ditus pro veſtib. ſuis, vel aliis huiuſmodi, & Abbas ſimiliter ha
beret alia, tunc Abbas ſine conſenſu capituli ageret pro omni-
6 bus. ¶ † [Omnino.] Puta quia conuẽtus per priorem, vel alium
adminiſtratorem, & miniſtralẽ perpetuum, vel tẽporalem ha-
bet qui eorũ cauſas agat. vel ſi Abbas hẽt magnos redditus, vel
magnas poſſeſsiones per ſe, & cõuentus alias per ſe, tamen ſi cõ
uentus nunq̃ habuit alium adminiſtratorem, per quem cauſæ
ſuæ tractantur, tũc Abbas ſine conſenſu cõuentus cauſas con-
uentus aget, quia legitimus adminiſtrator eorũ eſt, arg. ff. quod
cuiuſq; vniuer. ciuitatem. nec hæc poſſunt dici bona conuen-
tus diſcreta, vel ſeparata ab Abbate, cum multũ iuris habeat in
eis Abbas, ſ. adminiſtrationẽ, licet fructus diſpenſentur in vſus
monachorum tñ. j. de re alie. vel non, poſſeſsiones. & attendi-
b tur in his conſuetudo[b] vel conſtitutio, vt no. j. de probat. ex li-
teris. & videt de iure poſſe ſuſtineri, quia nulla vis eſt, etiã ſi nul
læ poſſeſsiones ſint diuiſæ, ſed omnes ſint cõmunes, ſiue ꝓ me
dietate, ſiue pro inæqualibus partibus, ſiue pro parte ſint diui-
ſæ, & pro parte indiuiſæ, ſiue omnes ſint diuiſæ, quia ſemper Ab
bas omnium eſt adminiſtrator, niſi conſuetudine, vel conſtitu-
tione legitimè facta, vel alio modo, ordinatum ſit, pro qua par-
te agat Abbas, & pro qua parte conuentus, vel niſi diuiſa ſit ad-
miniſtratio. nam tunc ratione adminiſtrationis poſſet conuen
tus facere ſindicum, qui etiam cauſas ageret. j. de iudi. cum de-
7 putati. ff. quod cuiuſq; vniuer. ciuitates. ¶ † Item dicimus, quod
quilibet monachus pro dignitate, vel officio, vel pro obedien-
tia eccleſiæ ſuæ agere poteſt, infra de iudiciis, cum deputati. il-
lud autẽ non poſſet concedere Abbas monacho, ꝙ haberet ad-
miniſtrationem aliquarum poſſeſsionum, vel villæ, & pro eis
agere, niſi ſicut procurator, vel ſindicus. nam ſi vult aliter age
re, oporteret ꝙ diceret, ego nomine meo, vel præbendę meę,
quod non licet, infra de ſta. mo. cum ad monaſterium: ſed ſu-
periores agent nomine officiorum, vel obedientiarum ſuarũ.
canonici autem ſeculares, qui poſſunt habere proprium, bene
poſſunt agere nomine pręhendarum ſuarum, vbi habent eiuſ
adminiſtrationẽ, poſſent etiã dicere in libello, ago nõie meo.

ADDITIONES.

a ¶ De epiſcopo. Quando prælatus agat, vel conueniat, vel ſine conſenſu capituli, vide etiam per Card in conſ. 134. in ſecundo dubio.

b ¶ Conſuetudo. Adde Henri. Bohic. qui idem tenet etiam ſi ex priuilegio hoc ſibi competat, vt infra de priuil. c. porro. quia tunc poterit etiam ſolus agere. Ex quo priuilegium & conſuetudo præſcripta regulariter ęquiparantur vt in c. quia ſæpe. infra de ele. & in extrauag. ſuſcepti regiminis, in prin.

SVMMARIVM.

1 *Non efficitur quis iudex per literas obreptitias.*
2 *Cancellarii conſcientia ſufficit ad hoc, ne literæ ſint falſæ.*
3 *Literæ quando & quo caſu dicantur eſſe obreptitiæ.*
4 *Ordo literarum eſt attendendus, nec valet proceſſus inordinatè factus.*
5 *Proceſſus factus a iudice, qui non ſeruauit ordinem a Papa præfixum, nihil valet.*

CAP XXII.

CVm dilecta. [Procurator.] Nota, moniales
faciunt procuratorem in cã ele
ctionis nomine ſuo, & eodem mõ ſi de crimine age
1 retur. ¶ † [Subreptione.] Hæc eſt ratio, quare ꝓceſ-
ſus Abbatis & conuẽtus decernitur irritus, quia literæ, ꝑ quas
proceſſerũt, fuerũt obreptitiæ. i. furtiuæ. vnde nõ fuerunt iudi-
ces. non. n. fit iudex per literas obreptitias, infra de offi. vic. ca.
pen. C. ſi à non cõpe. iud. per totum. hoc. n. ſolum, ꝙ aliis com-
miſſum erat, de quo hic mẽtio non fiebat, nõ faceret proceſſũ
Abbatis irritũ, quãuis poſſet eorum proceſſum impedire, ſi ex-
ciperent, vt no. ſ. cæterum. ¶ Sed dices, vĩ ꝙ proceſſus debuerit
tenere, quia ignorabant literas obreptitias. ff. de of. præſi. ſi for-
te, ff. de offi. præto. Barbarius. ſed dic illa tolerata pp vtilitatem
multorum, qui habuerunt neceſſe agere apud eum cũ præfectu
ram teneret, & præſidatum. & in illa l. ſi forte, licet adueniente
ſucceſſore nõ debeat exercere iuriſdictionem, tamẽ hẽt eam:
a hic autem, cum cauſa vna[a] tñ commiſſa ſit, non eſt multa vtili
tas ſubditorum. vnde pp hoc non eſt tolerãdus eius proceſſus.
item hic nullam hẽt iuriſdictionem. vel dic horũ proceſſum caſ
ſatum, quia ex cauſa hic poſita, ſ. quia ſuper hoc aliis commiſſa
cã erat, appellatum fuit, & hanc appellationem hic ſunt proſe-
2 cuti. ¶ † [Conſcientiã.] Et furtiuè. nam licet non ſciat Papa de
literis, conſciẽtia ſufficit cancellarii ad hoc, vt non ſint falſæ, in-
3 fra de falſ. dura. ¶ Et dicunt literæ obreptitiæ, quãdo per alicu-
ius operam factum eſt, ꝙ impetratæ literę effugiant plenã intel
ligentiã Papæ, vel alterius, qui neceſsitate iuris vocandus eſt, &
qui eſt præſens, niſi literæ impetrentur, vt hic. j. de re iudi. cum
olim. M. quidam tamẽ dicunt, ꝙ etiã ſi operam dederit ꝙ effu-
gerent ſcientiam aduerſariorũ, vel quorumlibet aliorum, præ-
terquàm Papæ, vel officialis eius, ꝙ nõ dicuntur obreptitiæ. &
eſt ratio, quia ad eos nõ pertinet dare, vel denegare literas, licet, ſi
ſcirent, poſſent impedire. & intelligo obreptitias ẽt ſi ſint iu-
ſtę, dummõ prædicta interuenerint, & è conuerſo, ſi literæ ſine
per falſitatem expreſſam, vel veritatem ſuppreſſam obtentæ, dũ
modo ꝑ alicuius operam Papę cõſcientiam non effugerint, nõ
ſunt obreptitiæ, & per eas procedi põt. C. ſi ɔ̃ ius, vel vtili. publ.
pręſcriptione, infra eo. in noſtra. in primo caſu nõ tenet proceſ-
ſus habitus per literas obreptitias. in ſecũdo caſu tenet proceſ-
ſus habitus per literas obreptitias veritate tacita impetratas, li-
cet per exceptionem etiã elidi poſsint. obreptitia autẽ dignitas
dr̃, ſi non eſt certa ſcientia clericorũ. j. de elect. in cauſis. vel cõ-
tra cõſcientiam expreſſam eius, q̃ prohibendi poteſtatem hẽt,
arg. j. de poſtu. c. 2. nos autem dicimus obreptitias, licet per lite
ras tacita veritate impetratas ſit obtenta. Idem, ſi dolo tacuit ve
ritatem, niſi dolus fuiſſet in fugiendo cõſcientiam Papæ, quam
uis in alio ſenſu poſsit dici probabiliter omnia beneficia & pri
uileg. impetrata per falſitatem, vel veritate tacita, qua expreſſa
priuilegium, vel beneficium non habuiſſet, poſſet dici obrepti-
tia. ff. de na. reſti. l. j. infra de elect. dudum, in fi. item ſnĩa diffini-
tiua reuocatur, ſi per obreptionem dolo malo ſit elicita. ff. de
do. cum a te. ff. de iudi. cum prætor. 35. q. 9. veniam. & c. pœnitẽ
tiam. Si autem ſine dolo malo cõtra veritatem dicatur lata ſen-
tentia, non reuocatur. ff. de iudi. ſi prætor. Si tamẽ cõtra aliquẽ
petentem reuocationem ſententiæ, quia iniuſta ſit, reſponſum
ſit ab aduerſario eam non reuocãdam, & poſtea appareat eam
reuocandam, reuocabitur. quod probo, quia ex quo cogno-
uit, pronunciare debet, ff. de iudic. de qua re, & iuſtè, & ſecun-
dum allegata. ff. de offi. præſi, illicitas. 11. quæſtio. 3. illa, ſummo
pere, &c. tunc vera. 30. quæſtio. 5. iudicantem. ſed ex allegatis ap
paret eam reuocandam, ergo reuocabitur, arg. ad prædicta. ff.
quæ ſen. ſine appel. l. j. in princ. vel aliter, vt no. infra de re iudi.
c. cum Bertoldus. [Irritandum.] De hac materia inuenies ſupra
eo. conſtitutus. [Principaliter.] Et ideo nõ erat prætermittẽ-
dus, vel poſtponendus. [Subtractorum] videtur, ꝙ Papæ conſti
terit de ſubtractis, & ideo obreptitiæ fuerũt literæ, per quas mã
4 dabatur de eis cognoſci. cum de eis conſtaret. ¶ † [Noſtri for-
mam.] Nota pro ordine ſcripturæ. 44. diſtin. ſit rector, in fi. 3.
quæſtio. 7. in grauibus. C. de ap. l. j. ff. de vſufru. quoties. contra

ſupra

ADDITIO.

a ¶ Cauſa vna. Et ſic tenet hic Inno. ꝙ l. Barbarius, non habet locum in delegato. Adde quod communiter tenetur contrarium vt hic per Doc. quibus adde Alexan. de Imo. in conſ. 75. incip. in cauſa & lite in 2. vol. ſit latius in d. l. Barbarius, in col. penul.

ſupra eo.cauſam. Solu.vbi aliquid principaliter mandat Papa,
& ſtudioſe ordinem attendebat, locum habet, quod hic dici-
tur.j.de offi.dele.venerabilis.nã fines mandati &c.ff.man.dili-
genter. aliàs ſecus. uel dic,ꝙ ẽt in his,de quibus cognouit,inor
dinate pceſſit,vnde non tenet,ut C.de ſen.& inter.plată.¶ †[Iu
ſtis ordinẽ] Cui ordini neq; tacitè,neq; expſsè renunciari à mo-
nialibus poterat: qa Papa ex certa ſcientia illũ in fauorẽ eccl'iæ
appoſuerat,ſ.ꝙ primò idoneæ pſonæ cõmitteretur adminiſtra-
tio,& ꝙ ei reſignarent ablata. & no.ꝙ hic nõ eſt ordo cõis iudi
ciorũ,ſed ſpecialiter à Papa pfixus: & ſiquis hunc ordinẽ nõ ſer
uat, nihil ualet proceſſus. ſed ſi ꝯ ſolitũ ordinẽ iuris fiat,niſi ſit
a talis ordo,q ſit de ſubſtãtialibus iudiciorũ,ᵃbene tenet:& eſt rõ,
qa fines mãdati diligẽter obſeruãdi ſunt, at.ff.mã diligẽter[Re-
ſtitutis.] No.moniales petere reſtõnẽ.j.de accu.c.ex pre,c.pen.

ADDITIO.

a ¶Iudiciorum. Quando peruerſio ordinis iudiciarij vitiet proceſſum vltra di-
cta per Moder. hic, adde Fran.Are.in l.morib.§ prius col.4.ff. de vul. & pu-
pil.in conſi.123.col.3.per Car.in conſi.71.Scias tamen quod quãdo in reſcri-
pto iudicis aliquid ponitur pro forma, tunc pars poteſt tacere & expreſſe re
nunciare illi formæ.caſus eſt in c.ſi.de of.deleg.& no. Inno.in c.prudentiam.
infra eod.tit.& refert Fran.Aret.in d.§.prius.

SVMMARIVM.

1 *Annalis præſcriptio in quibus caſibus currat.*
2 *Negligentia in reſcriptis, quando præſumatur.*

CAP. XXIII.

PLerunque contingit. [Exhibẽt] parti aduerſæ facien
do ipſam p primas literas citari. primò.n.exhibue-
rat iudici ſm quoſdã.alij dicunt,ꝙ tunc primò exhi-
1 beat iudi. ¶ †[Annũ.] Quidã dicunt annũ iſtũ currere à die,quo
cõpoſuit ſarcinulas,ff.ex qui.cau.ma.ab hoſtibus.§.ſed ꝙ.alij à
die data,ar.s.eo.cõſtitutus,eã te.j.de teſti. cauſam.alij à die,quo
datæ fuerũt iudicibus.j.de ap.ſup eo.nos inhærẽmus literæ.ſ.ꝙ
incipit currere, ex quo copiã habuerit delegatorũ intantum,ꝙ
potuit facere citari partes.ff.de diuer.& tem.præ.l.j.& a.q.6.bi-
duum. & dico hunc annũ vtilẽ ab initio,ſed poſt cõtinuũ.& ha-
bet locũ hæc pſcriptio annalis,qñ reſcriptũ impetratur ad agen
dũ:ſecus,ſi ad faciendũ,uel excipiendum,ff.de nundinis.l.j.ff.de
do.exce.pure.§.ſi.qa tunc prolixius tẽpus,uel ppetuum habet.ꝯ
de diuer.reſcri. falſo. ꝯ ſuprà eo.cæterũ, ſi aũt.ꝯ infrà de ap. ut
debitus,oblatę.Solu.uerũ eſt,ꝙ reſcripta ppetuãtur uſq;ad axx.
annũ, ſi p alias literas nõ reuocentur, ut in l.falſo.ſi aũt ſecundæ
fuerunt impetratæ,& faciũt mẽtionẽ de primis, reuocantur pri
mæ:ſi nõ faciant mentionẽ,minime, ut in decre.cæterũ. ſed in
pœnã maleficioſorũ,& negligentium,ſtatutũ eſt p hæc iura,ꝙ ſi
is,q impetrauit primas literas,exhibet eas iudici, & nõ negligit
a uti eis,ſemp ualẽt primæ, ut dicit decre. ſi aũt. †Si uerò exhibet
eas, & negligit vti eis p annũ, & is q ſecũdas literas impetrauit,
vtitur literis ſuis,primæ poſt annũ pdunt uires,ut hic:& ſi is,qui
primas literas impetrauit,nõ exhibuit eas iudici,cũ potuit,& is
q impetrauit ſecũdas, exhibet eas, & incipit cõuenire aduerſa-
riũ p ſuas ſecundas literas,nõ ualẽt poſtea primæ,ut in decre.ut
debitus.decre.autẽ oblatę,loqtur in iudicijs appellationis.poſ-
ſet tñ dici, ꝙ ſolũ tẽpus pſentationis primi uel ſecũdi reſcripti
attenditur,ut in decre. ut debitus.niſi obijciatur, ꝙ abſq; dolo,
vel negligẽtia poſtpoſuit pręſentare,uel uti eis:quia tunc audiẽ
oſtendens legitimũ impedimẽtũ ẽt;poſt annũ nõ pſumitur ne-
gligens uel doloſus; unde non incumbit ei probatio,ſed aduer-
ſario,ut hic:iudex tamen ex varijs coniecturis æſtimabit vel ne-
gligentiam, vel ſollicitudinem, & etiam eis inſpectis æſtima-
bit, cui parti incumbit probatio [Habuit.][Et literas exhibuit.
[Negligentia.] Quæ præſumitur lapſu anni.

SVMMARIVM.

1 *In quo caſu hæc decre. non habeat locum.*
2 *Mandatum a diuerſis iudicibus emanatum,quando exequi debeat.*
3 *Duo ordinarij eiuſdem, ſi mandant contraria, cui nam parendum eſt.*
4 *Quando non exhibentur ſecundæ literæ, tenetur executor priorum literarum mandatum exequi.*
5 *Qualiter per ſecundas literas cognoſcatur eſſe reuocatas primas.*
6 *Quid iuris, quando diuerſis temporibus executori porriguntur diuerſa & contraria mandata.*
7 *An teneat ſententia lata à iudice excommunicationis in executorem dicentem ſe dubitare, vbi dubitandum non eſt. & an idem dicendum ſit in executore, qui dicit ſe certum, quòd exequatur, vbi dubitandum eſt, vide in nume. 8.*

CAP. XXIIII.

CVm contingat. [Suſcitatam.] Ita excipia-
tur: quia niſi exciperetur à parte contra literas, ſemper debet exequi man
datum priorum iudi.probato, quia ſunt iudices, ni-
1 ſi per exceptiones elidantur, ut ſupra.eod. cæterum. ¶ †[Inno-
teſcat.] Quidam dicunt hanc decre. non habere locũ, ſi partes
ad inuicem excipiant de reuocatione literarum: ſed tunc tan
tùm,quando iudices ꝯtria mandata mittunt. item dicunt, ꝙ non
eſt vis,ſi coram iudicibus non excipiatur ad reuocationem lite-
rarum,uel cõtra.ſufficit.n.& eſt neceſſe ad hoc, ꝙ hęc decre.lo-
cum habeat, ꝙ iudices vtriuſque partis hoc modo ſcribant, ſi-
cut hic dicitur,uel alijs cõſimilibus. litera aũt,quæ ſequitur,nõ
contradicit.j.ubi dicit, & idipſum facere debes,ſi primo manda
to recepto & executioni mandato tibi forſan innotuerit per li-
teras iudicum,ꝙ inter iudices ſup iuriſdic.demãdata cœperint
diſceptare.eſt.n.intelligẽdũ,ꝙ innotuit p literas iud.nõ p aſſer-
2 tionẽ partium:quia ſic videretur,ꝙ eſſent iudices. ¶ †[Innote-
ſcat.] Quandocunque.ff.de admini.tu.pater. uel dic,ꝙ licet di-
ci audiuerit diuerſos iudices ſuper eo. negocio impetratos: ni-
hilominus debet exequi mandatũ dele. niſi pars altera excipiat
non eſſe obediendum mandato: qa alijs cõmiſſum eſt negociũ.
¶Crederem tamen, ꝙ prudenter faceret iſte, cui mandatur, ſi
expectaret aliquandiu, & maxime vbi non audiuit tantùm di-
uerſis iudicibus negocium eſſe cõmiſſum, ſed audiuit eos con-
tendere de iuriſdictione: ita tamẽ,ꝙ niſi vtraq; pars ſit præſens,
uel fuerit parata contendere, & procedere ſm formã huius de-
cre. prius faciat, quod mandatur, quã ſe excõicari, uel aliquam
pœnã infligi ſibi patiatur, ar. ad hoc cum vterq; literæ tribuant
iuriſdictionẽ, niſi per exceptionẽ elidantur, ut no.s.eo.cæterũ.
per conſequens põt eſſe, ꝙ pars non vult excipere cõtra iudicẽ.
¶Sed quid ſi ſciret exceptionem? tunc forte ſecus eſſet, quãdiu
paratus eſt procedere ſm hanc dec. non ita teneret excõicatio
in eum lata: quia cum non ſit de eius iuriſdictione &c. alij non
poſſunt ab eo puniri, niſi qui in iuriſdictione ſua ſunt rebelles
ſibi & contumaces. j.de offi.dele.ſanc. hic autem, quia non eſt
contumax,ſed conſtitutioni obedit,puniri nõ põt.& hoc intel-
lige uerũ,ſ.ꝙ nõ tenetur obedire primis iudicibus,niſi oſtenda
tur ſecundum reſcriptũ, in quo iuriſdictio ſaltẽ indirectè reuo-
catur: puta quia dicit,non ob.literis ad tales iudices impetratis,
uel conſimilia:uel quia ſecundæ literæ mẽtionẽ faciunt de pri-
mis expreſſe. p huiuſmodi.n.lrãs non reuocaẽ pciſè iuriſdictio
priorum iudicum,ſed p exceptionẽ:remanẽt.n.iudices, & ideo
tenet quod fit ab eis. ſed ſi directè reuocarentur.ſ.ita, ꝙ non ſit
neceſſaria alicuius exceptio,ſ.à ſuperiore dicẽte expreſsè,reuo-
co cõmiſſionẽ,quã ei feci,non ob fauorẽ partium, ſed proprio
motu, ẽt ſi nullus excipiat, tunc nõ tenet,quod fit ab eo: qa nõ
eſt iudex.j.de offi.vica.c.pe.ff.de iudi.iudicis.ff.de poſtu.quos.
Itẽ no. ꝙ licet partes parere debeãt iuri corã iudi.dele. quouſq;
cognoſcat, an ſua ſit iuriſdictio, ut s.eo paſto.in prin.ff de iu. ſi
qs ex. alij tamen dicunt, ꝙ partes parere non coguntur,quando
inter iudi. cõtentio eſt de iuriſdictione,nec tenet,qđ fit ab eis.j,
de offi.dele.ex literis, niſi ſecundũ tenorẽ huius decre. ¶ Si aũt
de iuriſdictione conſtat,tunc parendũ eſt,ſm quod no.j.de offi.
dele.cũ in iure. Item dicunt aliqui,ꝙ ẽt ſi iudex dixiſſet,reuoca-
mus iuriſdictionem talis iudicis,ꝙ partes huic reuocationi poſ-
ſunt renũciare & tacite, & expreſsè ẽt poſt,q̃ iudices ſciũt,quod
in eorum fauorem factum eſt. C.de leg.quod fauore. ſecus eſt,
ſi proprio motu reuocaſſet & modo. ſed & tunc teneret, qđ an-
te ſcientiam reuocationis fieret. ff.de offi. præſi. ſi forte.infrà de
procura. mandato. alij tamẽ in hoc dicunt contra, & forte me-
lius:quia quando directo ſic reuocat,ſine vlla exceptione reuo-
catũ eſt; & hoc ſatis ſonat diuerſitas uerborum; de hoc plenius
3 not.j.de cõceſ.præb.quia cunctis. ¶ †[Executioni.] Quid ſi duo
ordinarij eiuſdem,puta quia habẽt eccleſiam in utraq; diœceſi,
mandant eodẽ modo contraria,ſicut iſti dele.Reſpon.hoc nun-
2 quam habere locũ,ᵃniſi in dele.& quando ambigitur de reuoca-
tione literarum,quia nec poteſt habere locum:quia,ſi vnus or-
dinarius mittit,ꝙ denunciet aliquẽ excõicatũ,ſententia,quam
ipſe tulit,tenet; & tunc alius ordinarius,qui eſt ei par, nõ poteſt
tibi mandare,ꝙ ab eadem ſentẽtia denuncies eum abſolutum.
Si autem mandat,ꝙ denunciet à ſua ſententia eum abſolutum,
4 ſecurè illud facies.¶ † [Poſtulata.] Sed quid ſi non exhibeantur
ſecundæ literæ? tunc executor exequitur mandatum priorum,
ſi ad terminum præfixum non exhibuerit, infrà de excep. paſto-
ralis. tamen uidetur, ꝙ terminus non ſit dandus ſine cauſæ co-
gnitione.3. q. 4.§.ſpatium. & hic iuriſdictionem nõ habet, nec
terminum dare poterit.ſed põt dici illud loqui de dilationibus,
quæ dantur pro teſtibus, & ad inſtructionem cauſæ, in quibus
exigitur cauſæ cognitio: ſecus in citationibus. itẽ cum non te-
neatur exequi mandatũ, niſi literas oſtendat iudi. j.de offi.dele.
cum in iure. ſic nec differre tenetur, niſi reſcriptum oſtendatur.
ſi tamen incidenter veniſſet, expectaret eum modicum iudex,
quouſq; iret pro reſcripto: quia non debet ei imputari, ſi non
uenit cum ſacco paratus. ff. de ſol. quod dicimus, & l.ſi forte.
nam

ADDITIO.

a ¶Habere locum. Vide etiam ad hęc eundẽ Innocen. in c.cum iamdudum. infra de præbend.

nam literæ quę non apparent, dicuntur non eſſe, ar. ff. de ꝯhen.
emp. l. in lege, de conſe. diſt. i. ſolennitatem, non tñ pōt coge-
re aduerſarium ad exhibendum eas, cum nō habeat in eo iuriſ-
5 dictionem, vt hic in fi. ¶ †[Si ex ipſarum.] Sed qualiter pōt illud
perpendi ex ſola inſpectione literarum? quam licet ſecundę ex-
preſſe faciant mētionem priorum iudicum, & rerum, per hoc
non conſtat eas reuocatas, cum poſſint per ſuggeſtionem falſi,
vel dolo eſſe impetratæ. ſupra eo. cæterum. ad hoc ergo. vt exe-
cutori nullatenus ſit hæſitandum, oportet, vt hic dicat per aſ-
ſertionem partium. quia cauſarum merita &c. de reſt. in integ.
eum ex literis. C. ſi per vim, vel alio mō. l. fi. & ſic vř, ꝙ aliquam
poteſt exercere iuriſdictionem inter partes, quod infra nega-
tur. Aut nunquā poterit ſcire eas reuocandas. & ſic credo ꝙ nū-
quam ex ſola inſpectione pōt ſcire, niſi aliquid intelligat ex li-
terarum inſpectione, & partium aſſertione. per hoc tamē non
habet iuriſdictionem inter partes, quia niſi priores literas ha-
bens obijciat aliquid ꝯ ſecundas, iudex præſumit eas eſſe reuo-
catas. Si autem obijciat, ſtatim executor debet ſuperſedere,
quia per negationem factam eſt res dubia. C. qui ad li. pro. nō li
cet. l. 3. & l. 4. hoc caſu loquitur. ꝭ. eod. paſtoralis. ꝙ ſi tunc dubiū
ſit de reuocatione, quādo expreſſe fit mentio iudi. & rerum, ſi
ab aduerſario obijcitur literas eſſe impetratas pp falſi ſuggeſtio
nem ſm illam decr. ꝭ. c. cęterum. & qui aliter gloſſauerit, ſenſu
indiget. item licet executor dubitet, an debeat abſoluere, vel ꝯ-
demnare, nō tamē ſecundū regulā Arriani pronior eſſe dēt ad
abſoluendū, hoc ideo, quia nō conſtat, an iſte iudex habeat iu-
riſdictionem. hic tamē no. ꝙ hæc decre. nunquā hēt locum, niſi
vbi alias cōtentio, vel concertatio eſt ſuper literis, & vbi locū
hēt decre. ꝭ. eod. paſtoralis. ſi aūt non eſſet concertatio ſuper li-
terarum pluralitate, ſed tñ diceretur, vel obijceretur vnicas ſo
las literas impetratas eſſe per dolum. vel falſi ſuggeſtionem in-
excuſabilem, tunc dēt executor ei parere, quia iudex eſt, & hoc
conſtat, argu. ī. de offic. deleg. ex literis, & c. ſanè, & c. ſi quando.
[Hæſitandum.] Et ita vř, ꝙ non ſit petenda copia reſcripti, niſi
dubitet, & vbi ꝯria mandata exhibentur, cōtra tamē verum eſt,
vt infra de offi. deleg. cum in iure. [Mandatum] tunc non cre
dimus, ꝙ debeat iterare denunciationē. [Exequaris.] Siue man
det, ꝙ abſoluas excōmunicatum, quem prius denunciaueras. ſi
ue ꝙ priorem excōmunicationem denūcies iniuſtam, vel nul-
lam, ſiue quicquid aliud, quod comprehendi pōt ſub tenore re-
ſcripti. [Procedere] ſed licet non tenearis exequi, non tamē de
bes impedire eos, vel executores eorum, quin hoc exequātur,
infra de offi. delega. ſi quando. ſed inſpecta decret. illa potius vi-
detur dicere cōtrarium ſi cauſam habeant prohibendi. ¶ [Et ad
ipſum] vt non exequaris mādatum, niſi ſecūdum tenorem, qui
6 hic cōtinetur, & quem colliges ex inſpectione literarū. ¶ †No.
enim hic primò, quid iuris ſit, quādo diuerſis temporibus huic
executori porrigebantur diuerſa & cōtraria mandata iud. quia
primo mandauit vnus, ꝙ denunciaret excōmunicatum, ꝙ etiā
fecit. an ſecundo mandauit alius, ꝙ denunciaret abſolutum, qđ
facere nō debet. & in iſto caſu nō pōt excuſari iudex, quin ſciat
contentionem eſſe inter iudices ſuper iure eo tempore, quan-
do ſecūdas literas recepit, cum ſibi ꝯria mandata dixerint, ideo
ſecundū mādatū non dēt exequi ſecūdum tenorem huius de-
cre. ¶ Secundo autē no. hic qualiter executor procedere debet
quādo ſimul vtrunq; mandatum dirigitur executori, & tūc eo-
dem modo debet procedere ſecundum tenorem huius decre.
7 †[Dubitare] ſi dicatur ſe dubitare, vbi dubitandum non eſt, &
pp hoc iudex excōmunicationis in eum ſententiam proferat,
credimus nō tenere: quia cum non ſit de iuriſdictione eius, nō
hēt iuriſdictionem ſuper eum, niſi in caſu, vbi conceditur, &
vbi cōtumaciter reſiſtit ei obedire, quod iſte nō facit. Item ſi re-
currendum eſt ad arbitros, qualitercunq; dubitetur de reuoca-
tione literarum, ergo eadem ratione, quādocunq; hi executo-
res dubitant de iuriſdictione eorū, ſuperſedere debent. alij ta-
mē dicunt ſnīam excōmunicationis in hos executores latam
tenere, ſi per alias literas nō ſit iuriſdictio reuocata. alioquin nō
tenet, argu. ī. de of. deleg. ex literis, ſed certe illa decret. non lo-
quitur in illo caſu, quādo in executores fertur ſentētia. ſed quā
do ipſi executores feruntur in alios, qui turbant iuriſdictionem
8 eorum. ¶ †Idem, quod dictum eſt in executore, qui dicit ſe du-
bitare, vbi nō eſt dubitandum, dicendū eſt in executore qui di-
cit ſe certū. ꝙ exequatur, vbi dubitandū eſt, quāuis non impro-
babiliter dici poſſet, ꝙ in hoc caſu lata in eum ſnīa ab eo, cōtra
mādatum cuius exequitur mādatum alterius iud. tenet. & hoc
ea ratione, quia turbat eius iuriſdictionem, quę eſt iuſta cauſa
excōmunicationis, infra de of. deleg. c. i. hęc autem cā ceſſat in
alio, ſ. quādo non exequitur, quia nullo modo turbat. melius ta
mē eſt inter tales procellas iudi. quieſcere, & neutrū iuuare, q̄ al
terū iuuare, & alterū lędere. 14. q. 5. deniq;. 23. q. 2. primū. & ini ſn
eſt verum, vt dicunt quidam, ꝙ teneat ſnīa lata in hunc executo
rem, qui exequitur, ꝙ etiam ſi poſtea appareat reuocata iuriſdi-
ctio huius executoris. tenet tamen propter dubium ſententia
lata in turbatores ante, quàm ſuper iuriſdictione reuocata ſit
pronunciatum, cum ante vtroſque iudices iuriſdictionem ha-
bere conſtet, & hęc vera ſunt niſi nimis magna & notoria & in-
excuſabilis eſſet excuſatio, & ignorantia prędeceſſorum, quia
tunc teneret ſententia.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtratio fieri non debet niſi ex cauſa.*
2 *Precibus continentibus plura diuerſos effectus operantia, non ſufficit impe-
trantí alterum ſolum probare ad omnia conſequendum.*

CAP. XXV.

Lim Ex literis [interpoſitam.] Infra de preben.
accedens. [Detinebat.] Nota. Sequeſtrari.
1 †Quod fieri no dēt niſi ex cauſa, infra de ſequeſtra.
ad hoc. C. de prohi. ſe. l. i. 2. q. 6. quoties. [Omnia] Vel
2 ad alterum, ſ. ſi probaret canonicā inſtitutionem. vel dic vnū, ſ.
falſitatem probabit vt valeant literę, quia aliter non reuocaſſet
Papa iuriſdictionem ab Abbatibus, niſi propter falſitatem. ſecū
dum autem probare tenetur, vt eccleſiam habeat. [Super alijs.]
Arg. ſupra eo. ex parte, infra de reſti. ſpoliato. ex conqueſtione.
ff. de execu. tu. qui reſtituere. contra, infra de conceſ. pręben. ac-
cedēs, infra de pręb. cum iam dudum, infra de app. ſignificauit.
[Super alijs] .i. ſuper collatione eiuſdem eccleſię ſibi facta.

SVMMARIVM.

1 *In literarum impetratione non ſufficit narrare factum, niſi quis narret cau
ſam facti.*
2 *Non valent literæ ab excommunicato impetratæ tacente de ſua excommu-
nicatione, & an ſi per huiuſmodi literas aliquid actum fuit, retractabi-
tur, habes in nu. 3.*
4 *Valet proceſſus habitus per literas tacentes de excommunicatione ante
quàm excipiatur de excommunicatione.*

CAP. XXVI.

Ilec. fi. Abbas. [Amouendos.] [Generales ta
mē viſitatores amouere nō
1 poſſunt aliquos, infra de ſta. mo. in ſing. & c. ſe. †[Sine
cauſa.] Non ſufficit narrare factum, vt expoliationē,
niſi quis narret cauſam facti, ſi talis eſt cauſa, qua expreſſa pręſu-
mi debet literas nō eſſe conceſſas, vt hic, & C. de adop. l. 3. & ēt
modū facti, quādo modus cauſam dandi, vel negandi pręſtaret.
C. de tranſac. vt reſponſum nam aliter ſcriberet, ſi in modum
inquiſitionis actum eſſet: aliter, ſi alio modo, ar. 2. q. i. in primis,
infra de ac. qualiter, el ſecondo, infra de ſim. c. licet. [Excomuni
cationis.] Si enim ſe excōmunicatum dixiſſet, nullas literas ob
2 tinuiſſet, cum ei interdicatur agere. † [Viribus carere] Quomo
do tenentur facere mētionem de cauſa amotionis, cum dicant
nullam ſubeſſe. Reſpon. & ſi non ſubſit, debet facere mentionē
de ea, quam pretendit viſitator: pręſumitur enim doloſe ſeriē
negotii tacere, ſi non facit mētionem de cauſa, quam pręten-
dat iudex, infra de coha. cle. & mulie. ſuper eo. Sed obijcies for-
tius, quare non dixit, ſi non fecit mētionem de re iudic. ab Ab-
bate? reſpon. quia ad hoc, vt obſtet exceptio rei iudic. oportet,
vt eędem perſonę ſint. ff. de re iudi. cum quęritur. hic autem ſor
te fuerunt alię. in primo enim iudicio fuerunt partes, Abbas,
& amoti. in ſecundo autem forte amoti, & epiſcopus, vel exe-
cutores, qui eum expulerunt, vel ſubrogati loco eorum. Item
oportet, ꝙ cauſa agendi ſit eadem. ff. de excep. rei iudic. & an ea-
dem. hic autem non eſt eadem, cum cauſa primę accuſationis
fuerit crimen. cauſa autem huius eſt expoliatio. item alia actio,
licet ſententia feratur in cauſa proprietatis, non tamē parit ex-
ceptionem in cauſa poſſeſſionis. ſic nec è conuerſo. ff. de excep.
rei iud. & an eadem, in fi. ff. de vi & vi ar. cum fundus. ff. de acqui.
poſ. naturaliter. vel dic, ꝙ debeant facere mentionem de cau-
ſa amotionis, & de ſententia Abbatis propter quam amoti ſunt
ab epiſcopo, vel executoribus, in qua ſententia crimen, ꝓ quo
amoti ſunt, continetur. veritas enim eſt, ꝙ de ſententia mentio
nem facere oportet. nec obſunt prędicta. quia non obſtat exce-
ptio rei iudi. vbi non eędem ſunt perſonę, & cauſa, &c. quia hic
non opponitur exceptio rei iudi. contra literas, quia ſi de ſentē
3 tia mentionem feciſſet, literas non habuiſſet. ¶ †Sed quid ſi ali-
quid per tales literas actum ſit, nunquid retractabitur? ar. ꝙ ſic ꝭ.
eo. conſtitutus, cum dilecta, in fra de of. vica. c. ſua. 35. q. 9. veniā.
ff. de iudi. ſi pretor, ī. de ſen. excommu. cum pro cauſa. ī. de re iu
di. cum olim. nec obſtat. 3. q. 6. §. excep. vbi dř, ꝙ exceptio non ad
mittitur poſt ſententiam, quia non tenet, quod ibi dř, vbi agi-
tur de falſo. ī. de procu. in noſtra. & de probat. licet. & hæ literæ
bene poſſunt dici falſę propter ſuppreſſionē talis veritatis: im-
mò, quia replicatio omiſſa ante ſententiam proponitur, poſt ex
cauſa, vt ff. quando ac. de pe. eſt an. l. 2. multo fortius exceptio. ad
idem. ī. de re iudi. ad probandum. ī. de deſpon. impu. ad diſſoluē-
dum, in fi. in ꝯrium videtur, quia per tales literas datur iuriſdi-
ctio, licet elidi poſſit per exceptionem. ꝭ. eo. ſi autē. ff. de bo. poſ.
ſecundū tabu. ī. pe. §. teſtatio. Vnde ſi ſciuit ſibi exceptionē cōpe
tere,

me,& non propoſuit, imputet ſibi ſi non ſciuit prætextu excõ-
municationis de nouo cõpetere nõ debet retractari ſnĩa, infra de re
iudicata inter monaſter.1. fi. ad idem.ff. de manu.teſt.cum ex falſis.ff.de he
reditatis. dicunt quidam ſnĩam latam occaſione huiuſmodi
literarum retractandam per in integ.reſti.alij dicunt per tales lite
ras non dari iuriſdictionem, & ſic nulla ſnĩa ipſo iure, ſi iudex
ex tali falſo iniuſtam tulit ſnĩam.j. de re iudic. cum I.& A.C.ſi
ex falſ.inſtr. fallam.tu dic,vt no.ſupra eod. conſtitutus,in ſi.gl.
& j.de ce iudi.cum Bertoldus,& ſ. c. cum dilecta. ¶ Et dic,ꝙ ꝓ-
ceſſus per eas habitus valet ante, ꝗ excipiatur de excõmunica-
tione.literæ.n.non afficiuntur excommunicatione impetran-
tis.quid enim nocet excommunicatio impetrantis, quin Papa
poſsit cauſam,cui vult delegare, licet afficiaotur excommu
nicatione facientis.3.q.5.conſanguineos.j.de proc.c.fi.vbi no.
ſed in odium excommunicati datur exceptio dilatoria contra
literas. de ſententia autem amotionis ſemper proponi poteſt,
ſed in modum dilatoriæ habet proponi ante li.conte.C.de pro-
ba.excep.ioſta de li.conteſt.exceptionis.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid modicum habens beneficium teneatur de eo in impetratione alte-
rius beneficij facere mentionem, & quid de habente beneficium ſuffi-
ciens, & tamen non facit mentionem, eſt tamen paratus reſignare, an
valeant literæ, habes in nu.2.*

CAP. XXVII.

POſtulaſti. [Paternis.] Quia huic quæſtioni nõ
reſpõdit, vr, ꝙ de bonis paternis nõ
debeat mentionem facere. j. de præſumpt.nõne.ſed
quidam ꝯ,quia talis indignè accipit beneficium ec-
cleſiaſticum. 16.q.j.qm quicquid 12. q.j. illi autem.ad idem,in-
fra de præben.tuis, & c.cps. non tñ fateor, ꝙ indignè accipiat,
dummõ bene diſpenſet. [Cũ ſecundum] j. de præben. cum ſm
a [Beneficio] nomine enim beneficij[a] intelligitur præbẽda.j. q.
1 3.c.in multis. ¶ † [Sufficientis.] Ar. ꝙ de modico & ſic minus ſuf
ficienti beneficio non dẽt facere mentionem, ad idem de con-
ceſ. præben.cum dilectus,el ſecondo,argu.ff.de ven.inſpi.l.j.in
fi.in ꝯnum vr,quia quamuis modicum ſit beneficium, tamẽ il
li ſeruire tenetur,& manibus victum quærere dẽt.91.diſt. cleri-
cus. Reſpon.ſi per ſimplicitatem non fiat mentio,nihilominus
valent literæ,arg. ſupra eod. ſuper.ſed ſi doloſè,ſecus.j. eo. ſi ꝓ-
2 ponente,& no.de hoc j.eo.mandatum.† Sed quid ſi habens be-
neficium ſufficiens non fecit mẽtionem, ſed ſit paratus reſigna
re? dicimus non valere literas, quia tempus datæ inſpiciendũ
eſt. ſupra eo.cãte, & quod dicit de vicaria, idem intellige,ſi ha-
beat aliquam poſſeſsionem ab eccleſia.16.q.j. poſſeſsiones,vel
b redditũ[b], vel penſionẽ.j.c.ad audientiã.ſed ſecus de pẽmonio.

ADDITIONES.

a ¶ Beneficij. Appellatione beneficij quid veniat,vide glo. in cle. auditor, in ver be
neficio,de reſcrip.in cle.j. in ver. beneficium,vt li. pen. & in cle. ſi Romanus
Pontifex,ſuper ver.beneficia,de præbẽ.& gl.in cle.j.in ver.beneficiali, de cau
ſa poſ. & proprie.& inquantum hic dicitur, ꝙ venit præbenda, intellige lato
ſumpto vocabulo. Ita Rot.de conceſ.præben.deciſ 8 Item adde,ꝙ appellatio-
ne beneficij venit Papa. Ita Ab. in c.ad aures, de pœnis, eſt tex. in c.j.de male
di. Et vide gl. in cle.j.de re.permu. vbi appellatione beneficij, venit hoſpita-
le.no.tamen,quod ſi Papa concedit poteſtatem alicui de prouidendo alicui de
beneficio,non venit tunc beneficium curatum,ita Car.in conſi.30.col.4. ver.
ad prædicta.& an beneficij appellatione veniat etiã penſio, vide latiſſime per
Fel in c.in noſtra,infra eo. tita.

b ¶ Vel redditum. Adde ꝙ Cal.in tit.de proba.conſi.30. reprobat Inn.hic,& ibi
dicit,ꝙ ſi per canonicos aſsignatur dimidia præbenda vni ſacriſtæ ad eius ſu-
ſtentationem, talis ſacriſta impetrans beneficium non tenetur de hoc facere
mentionem.& ſequitur Fel.infra e.in c.in noſtra,col. 3.ver. j.

SVMMARIVM.

1 *Reus vltra duas dietas originaliter citari non debet.*
2 *Legales dietæ quot milliaria contineant.*
3 *A fine diœceſis computatur dieta,nõ autẽ a loco,vbi res eſt,vel vbi habitat.*
4 *Deleg. ſe. apoſt. non poteſt vltra duas dietas trahere.*
5 *Partes etiam ſi conſentiant in iudices, non tamen poterit vltra duas dietas
eos trahere, niſi expreſsè conſentiant quòd vltra duas dietas eos trahãt.*
6 *Delegatus ſi cœpit abeſſe vltra duas dietas, & non in breui reuerſurus, ta-
men ſi reus vult litem proſequi, etiam ipſe actor, ſi non apparet eum ta
citè in eum conſenſiſſe etiam longius morantem, obtinere poterit a ſupe-
riore reuocari huiuſmodi delegatum.*
7 *Præſumitur impetrator habere mandatum, niſi probetur contrarium.*
8 *Quæ ſunt illæ perſonæ a quibus non debet exigi de iure mandatum, habes
remiſſiue.*
9 *Nati de nefarijs & inceſtis nuptijs non ſunt nominandi filij, nec alendi.*

CAP. XXVIII.

NOnnulli. [Reus.] Actor enim bene poteſt cita
ri vltra duas dietas.nam ſi Roman.ꝯ-
ueniat Anglicum vltra duas dietas, & poſtea Angli-
cus reconueniat Romanum vltra duas dietas corã
eiuſdem iudi. bene citabitur vltra duas dietas, quia aliter cauſa
procedere non poteſt, niſi alter alteri propinquaret.quãuis poſ
1 ſet dici,ꝙ actor potius dr citare,ꝗ citari. ¶ † Item dr,ꝙ origina-
liter reus non dẽt citari vltra duas dietas. nam ſecus eſt, ſi actor
fiat reus,vt in cauſa appellationis,vel alio mõ,quia ſemper a fo
ro rei originalis computandæ erunt duæ dietæ, licet videretur
ꝯtrium: quia cum illius tñ,ad quem appellatur,ſit forum atten-
dendum,& ab illo foro duæ tñ dietæ ſunt computandæ.ſed re-
ſpon. ꝙ licet iudex appellationis poſsit cognoſcere, ſi vellet,ta
men ex quo ꝓp alleuiationem partium alijs cõmittit,potius ſe-
quetur forum,& fauorẽ rei originalis, ꝗ actoris.& idẽ dicimus,
ſi actor reconueniatur,quia bene poterit vltra duas dietas cita-
ti,dummodo a foro rei non diſtet vltra duas dietas, argu.3.q.8.
2 cuius in agendo.† [Vltra duas dietas.] Legales ſm ꝙ 20.millia-
ria dantur in die.ff. de verb.ſigni.l.3. nos intelligimus de vulga
ribus,arg.j.de ſpon.ex literis.ff.de ſuperñ.l. Labeo.j de cõſue.
3 cum dilectus,ff.de leg. 3. non aliter,diſt.4. erit. ¶ [Dietas] † Hę
autem duæ dietæ computantur a fine diœceſis. vbi hẽt domici-
lium reus,ſi perſonali agatur: vel vbi eſt res,vt hic,ſi agatur rea-
li,& j.eo.c.proxi. arg. j. de fo. compe. ex parte.non autẽ credi-
mus computandas a finibus diœceſis, vbi ꝯtus celebratus eſt,
vel delictum commiſſum.nam cum ibi trahi non poſsit per iu-
dicem ordinarium, niſi ibi inueniatur,vt no.j. de fo.compe.di
lecti.eodem mõ nec per literas apoſtolicas trahi dẽt ad locum
illi vicinum per duas dietas. Alij ꝯ.[Diœceſi.] No.dietam com-
4 putari a fine diœceſis,nõ a loco,vbi res eſt,vel vbi habitat.† [Per
literas.] Hic collige,ꝙ hæc conſtitutio in foro deleg. ſe.apo.lo-
cum habet.nam ordinarij epiſcopi,& archiepiſcopi,& etiã Le-
gati ſe. apoſt.bene trahunt vltra duas dietas: imo vr,ꝙ deleg.ar
chiepũrum & legatorũ vltra duas dietas trahere poſſunt, quia
5 non eſt prohibitum. Alij ꝯ † [Impetratę.] Supple, ꝙ trahatur vl
tra duas dietas. dicunt enim iſti ꝙ etiam ſi partes conſentiant
in iudices,non tamen poterunt vltra duas dietas eos trahere,ni
ſi expreſsè conſentiant, ꝙ vltra duas dietas eos trahant. & de
hoc poterit conſtare, vel per confeſsionem partium, vel alio
modo, etiam ſi in literis non contineatur, non obſtante conſti
tu. de duabus dietis. alij dicunt, ꝙ ex quo conſentiunt in iudi-
ces,non poſſunt contra eos ꝓponere,ꝙ eos traherent vltra duas
dietas, niſi forte ad tam remota loca traherent, ꝙ etiam ſi eſſet
hæc clauſula,ſcilicet nõ ob. conſtitu.de duabus dietis &c.tamẽ
appellare poſſunt propter grauamen:tamen quare hoc nõ poſ-
ſunt proponere,nõ video, ſcilicet ꝙ trahant vltra duas dietas,
cum iſte conſenſus non tollat aliud partibus,niſi ꝙ eos nõ poſ-
ſunt recuſare: ſed ſi grauentur,bene licet ab eis appellare. ¶ Itẽ
credimus,ꝙ ſi conſenſerunt in iudices,qui diſtabant vltra duas
dietas, dummodo citent eos ad loca, vbi lares habent ipſi iudi-
ces, & communiter ibi habitent, & credimus,ꝙ ſi in diuerſis lo
cis haberent loca, vbi habitarent, tunc ſi vnus habitaret in vno
loco,& alius in alio, ꝙ ad locũ, vbi quiſquis eorum habitat,poſ
ſet citare partes,quia in hoc conſenſiſſe videntur tacitè, quia æ-
quitas ſuadet, ꝙ partes compareant coram iudice, & nõ iudex
6 coram partibus. C.de epiſco.& cleri. iubemus.† [Impetratę.] Si
delegatus cœpit abeſſe vltra duas dietas, & non in breui reuer-
ſurus:tunc ſi reus vult proſequi litem, etiam ipſe actor, ſi non
apparet eum tacite in eum conſenſiſſe etiam longius moran-
tem, obtinere poterit a ſuperiore reuocari huiuſmodi delega-
tum.ff.de vaca.mu.l.pen.§. fi.ff.de procu.poſt litem, & l. aut lõ
ga. & hac ratione videtur,ꝙ ſi huiuſmodi deleg.ſubdeleget cau
ſam huiuſmodi, & poſtea incipiat abeſſe, vel etiã tempore ſub-
delega. aberat, ꝙ licet ad eum ſit appellandum, ſi medium cau
ſæ committit.j. de offi. delega. ſuper quæſtio. tamen nec appel-
lans, nec appellatus ad eum ire debebit, ſed ad primum delegã
tem, vt alij committat cauſam appella. facit. 2.q.6. biduũ. [Cõ
ſtitutione]. j.de æta. & qualita. cam te. & non habet hic locũ,
ꝙ ſpeciale derogat generali, vt ſupra eo. paſtoralis. ſed hoc id-
eo eſt,quia non præſumitur dominum Papam,qui ignorat die-
tas, velle ꝓcedere vltra duas dietas.[Suſcitare querelas.] Quod
eſt contra ius.C.de tranſa.l. cauſas. C. ſen. reſcin.l.fina. [Eas.]
Si darentur aduerſario.[Indebita.] Quia non per literas legiti-
7 me impetratas,vel ſupple,maxime.† [Mandato.] Præſumimus
impetratorem habere mandatum, niſi probetur contra.non e-
nim eſt præſumendum,ꝙ pecuniam ſuam iactat.ff. de proba.cũ
de indebito, & ꝙ maioribus laborib. ſe fatiget, & ſic eſt præſum-
ptio; quæ probationem iactat in negantem. ff. de probat.ab ea.
[Mandato.] Ad impetrandum. quantumcunque enim alias ge
nerale mandatum habet ad negotia,& lites, tñ non poterit im-
petrare,niſi habeat ad impetrãdũ ſpãle.cõſuetudo tñ curiæ Ro
manæ eſt,ꝙ ſi ꝯdictor negat impetratorẽ hẽre mandatũ,impe-
8 tratori incũbit ꝓbatio ante impetrationẽ, ſed poſtea nõ.† [Per-
ſonis].ff.de procu.ſed & hæ.hi ſunt aſcendẽtes, & deſcẽdentes
in infinitũ.de collateralib. aũt nõ inuenitur in lege, niſi de fra-
tribus. Sed quibuſdã vr,ꝙ & omnes agnati, ſ.qui per virilem ſe
xum deſcendunt, & omnes cognati,qui per muliebrem,impe-

a trare & agere poſſunt pro coniunctis a perſonis, dũmodo ſint in gradu, quo eis ſuccedere poſsint. & hoc dicunt, ar. ff. de procura. ſol. & hæ perſonæ. vbi dicit, ꝙ inter coniunctas perſonas numerantur affines. ex quo colligitur, ꝙ ſi affines ſint in gradu, inter perſonas coniunctas computantur quo ad procurationes, multo fortius agnati, vel cognati. ¶ Alij tñ dicunt, ꝙ quo ad procu. iſtã non reputant coniũctos collaterales, niſi fratrem, & ſororem. nec valet ar. de affinib. quia nec affines collaterales ad mittendi eſſent, ſed tñ aſcendentes, vt ſocer pro ſocero, & deſcendẽtes, vt gener pro genero, ar. pro his, ff. de poſt. l. j. §. fi. & l. ſeq. nec faciunt vim quãtum ad hãc procreationẽ inter natura-
b les & legitimos, vel naturales tñ, b cũ & ipſi multis priuilegijs gaudeant, vt in Auc. qui. mo. na. effi. legi. §. 2. & §. ſeq. idem dicunt quidam de ſpurijs, & natis de inutilib. nuptijs, & de inceſtis, dunimõ certum ſit, ꝙ de certo patre nati ſunt, qa & ſi eis nõ ſint agnati, tñ eis ſunt cognati, ar. Inſti. de ſuc. cog. §. vulgò. qa
9 vulgo q̃ſiti non habent agnatos. ¶ † Alij tñ aliter dicunt, quia nati de nefarijs & inceſtis nuptijs non ſunt nominandi filij, nec alendi, & omni paterna ſubſtantia indigni, in Auc. qui. mo. na. effi. leg. §. fi. & idem vr̃ de ſpurijs, & omnib. alijs prohibitis pręter naturales, arg. ff. de ſta. bo. vulgo. ff. de in ius vo. quia ſemp, Inſti. de ſuc. cog. §. vulgo. imò quidam dicunt de naturalib. tantum, argu. C. de natu. li. l. vlti. ſed nos hoc non credimus.

ADDITIONES.

a ¶ Pro coniunctis. Adde, ꝙ coniunctus in his, in quibus requiritur ſpeciale mãdatum, non agit pro coniuncto, Bar. in l. j. ff. de mino. Bar. & Doct. poſt gl. in l. vera procuratori. ff. de ſol. & D. Bar. Soc. in conſi. 154 col. 2. verſi. ſecunda ratio & quando coniunctus admittatur pro coniuncto cum cautione rati, vel cum iuratoria cautione, per eundem Do. Bar. Soc. in conſi. 120. col. 2. verſi. ca j. probatur, & verſi. poſtremo, & in conſi. 131. col. 2. verſi. circa ſecundum. Adde tamen, ꝙ quando ſunt plures coniuncti, qui volũt agere pro coniuncto, ſemper admittitur proximior, ita Alex. de Imo. in conſi. 26. col. fi. verſi. poſtremo, & in conſi. 71. verſi. 2. in fi. in j. vol. Et quo ad acquirendam, an coniunctus æquiparetur procuratori, vide per eundem Alex. in conſi. 41. col. 2. verſi. tertio quia, in 5. vol. Et vſque ad quem gradum dicatur quis coniunctus, per Alexan. in conſi. 4. in 2 volu.

b ¶ Naturales tantum. Adde an tales comprehendantur appellatione coniunctorum & affinium, vide per Alex. in conſi. 40. col. 2. circa fi. in 2. vol. Et ibi, quid de ſpurio. Et quid de baſtardo per eundem Alex. in conſi. 2. col. 11. in j. vol. Et adde Inno. hic adde Anto. de Roſel. in arbore affini. col. 14.

S V M M A R I V M.

1 *Vbi quis reali conuenitur actione, & nomine rei ſortitur forum, computanda ſunt dieta a diœceſi, in qua res eſt, cum ibi conueniri debeat.*

2 *Iuriſdictio priorum iudicum eſt ſuſpenſa, vbi cauſa appellationis eſt commiſſa ex certa ſcientia.*

3 *Iudices appellationis cognoſcere debent, an ſit legitimè appellatum, & an appellatio ſit legitima.*

CAP. XXIX.

1 Dilectus filius. [Erat eccleſia.] † Vbi .n. reali cõuenitur quis actione, & nomine rei ſortitur forũ, vt hic, computãdæ ſunt dictæ a diœceſi, vbi res eſt, cum ibi debeat conueniri, vt j. de fo. compe. ſanè, C. vbi in rem ac. l. fi. idem eſt, & ſi perſonali actione agatur, ſi tñ in rem ſcripta. j. de fo. compet. ex parte. ſi autẽ perſonaliter cõueniatur, poterunt cõputari dictæ ab omni loco, vbi habẽt beneficia, ſi eſt ibi plenè inſtructus, vt no. j. de fo. compe. ex parte, cum vbiq; poſsit conueniri. ¶ Et ꝙ diximus in reali, ſ. ꝙ non põt trahi vltra duas dietas a re, de qua agitur, intelligas dictum ꝑ odium trahentium extraordinarium iudic. nam alias benè licet ẽt in reali actione reum conueniri, vbi hẽt domicilium, & ſi ibi non ſit res, C. de præſcriptio. lon. tem. l. fi.

2 † [Procedẽtes] & malè, cum iuſta cã eſſet appellationis. ca quo .n. tenet appellatio, qñ proponitur, iuſta cã eſſet appellationis, & ſi ſit falſa. j. de app. vt debitus, iudea ſuperſedere dẽr. C. de appel. qm̃. ſt. app. pen. per totum. j. de of. del. paſtoralis. hoc nõ placet. j. de appel. Romana. Si verò non ſuerit appellatũ, & tñ ſingens ſe appellaſſe, literas impetrauit, vel ſi appellatio nõ tenuit, qa ſine rõnali cã, vel quia tertiò in eadem cã appellauit, nihilominus procedat iudex prior, quouſq; impetrentur literæ appellationis, iudex tñ appellationis alias ſemper cognoſcet appel.

3 vt no. ſ. co. paſtoralis, in prin. † [Cognoſcere] ſ. c. paſtoralis. ꝯ ſ. eo. cum contingat. Solu. illud hẽt locum, qñ diuerſi iudices contendunt ſe habere iuriſdictionem principalem: hic, qñ non habẽt iuriſdictionem principalem. alij in cauſa appellationis. nam ad iudices appellationis pertinet cognoſcere, an ſit appellatum, & an vera & iuſta ſit cauſa appellationis, vt hic. [Pertinere]. i. an ſit vera cauſa appellationis, an non ſit vera, & ſic iuriſdictio ſua debet remitti ad priores iudices, infra de appellatio. vt debitus. nam quandiu cognoſcit iudex appellationis, an ſit recipienda appellatio, non debet prohibere priores iudices, a quib. appl̃atũ eſt ante ſn̄iam, ꝓcedere. j. de app. cũ ſit Romana.

S V M M A R I V M.

1 *Secundæ literæ impetratæ nulla habita mentione de primis elidi poſſunt per exceptionem.*

2 *Exceptio odioſa etiam ex alieno facto competit.*

3 *Literæ ſecundæ niſi faciant mentionem de primis receptis, non valent.*

4 *Electio eorum, qui priuati non ſunt poteſtate eligendi, valet.*

5 *Is, cui ſemel pro pluribus ſcribitur. ſ. vt eos recipias in canonicos, debet tamen tantum recipere primum, & non ſecundum.*

6 *Non poteſt aliquis auctoritate literarum, quæ elidi poſſunt, aliquid petere.*

CAP. XXX.

Capitulum S. Crucis. [Conſimili] .i. præbendali, vel conſimili, quia vterq; debeat obtinere beneficium, cum vacaret, .i. primo vacaturum. & dicunt quidam ſecus, ſi in literis diceretur, ꝙ aſsignarent ei præbendam, cũ primò facultas ſe offerret, quia tunc vtræq; literæ valerent & primæ, & ſecundæ, & vtriq; eſſet prouidendum, ſed primò priori, & poſt illum ſecundo. Alij tamen dicunt, & fortè non malè, quia ſiue in literis vtriuſq; dicatur, prouideatis ei de prima vacatura præbenda, ſiue prouideatis ei, q̃ citò facultas ſe obtulerit, ſemper literæ ſecundo præſentatæ poſſunt elidi ꝑ exceptionem, quia nunquã vr̃ eſſe intẽtio Papæ, ꝙ ſimul plures vacaturæ in vna eccleſia debeantur. ſed ſi poſt acceptionem primi, & poſtq̃ eſſet aſſecutus præbendam, ſcriberet̃ pro alio, benè valerent ſecundæ lr̃æ, ẽt ſi in eis nõ diceret̃, non ob. ſi pro alijs ſcripſimus. illud aũt certum eſt, ꝙ ſi in prædictis literis contineat̃, non ob. ſi pro alijs ſcripſimus, ꝙ ſemper ſecundæ literæ valent, etiam ſi primus nondum ſit receptus. [Non habita mentione]
1 † & idcirco elidi poſſunt per exceptionem. ſ. eo. cæterum, ſi ſuper eodem beneficio primo vacaturo erant ſecundę, ſuper quo erant primæ. [Appellationem] ea cauſa, quia primo mandatũ ſuper primo beneficio pro alio receperant. vel tenet appellatio ꝑꝑ illam cauſam iuſtam, & ſecũdum hoc expones, Relaxetis, quãtum ad iſtam ſententiam. i. nullam pronũcietis. Si verò nullam cauſam appellationi adiecit tenuit excõmunicatio, vel ſuſpenſio, & tunc non eſt neceſſaria expoſitio. Sed opp. ſi nullam adiecit cauſam appellationi, excõicatus eſt iuſtè, quia exigente contumacia, vel negligentia capituli, licet B. iniuſtam cauſam proſequeretur, quia in ſuis literis non fecit mẽtionem de prioribus, ergo non dẽr abſolui, niſi ſententiæ pareatur j. de verbo. ſigni. cum olim, & c. ex parte. Sed reſpon. quod non abſoluentur, niſi pareant ſententiæ, & benè pareant, ſi præſtant cautionem de parendo iuri, qa pro ſola contumacia erant excommunicati. nam cũ non eſſet lis conteſt. adhuc non poterant excõmunicari, niſi cum reciperent ſ̃m hæc iura, ne ſit ꝯ. j. de eo, q mit. in poſ. cũ ſicut. alij autẽ reſpon. illud loq. qñ ſine præiudicio alterius põt parere, quod hic non erat, imo erat in pręiudicium primi. j. de re iud. cum ſuper. ¶ Sed dices, nunquid factũ eſt præiudicium primo, cũ ſciuerit agi ſup præbenda ſibi debita? Reſpon. non, cum ſ̃m agẽtem nõ potuerit prohibere, & nõ vtatur eo iure, quo ſecũdus. ff. de re iud. ſæpe, in fi. quamuis quidam dicant, & fortè melius, ꝙ quia vtuntur eodem iure, ſ. mandato Dñi Papæ ſuper eadem præbenda, ꝙ idcircò ſit præiudicium, ſicut eadem lex eſt in arg. de hoc no. j. de re iud. quamuis. ſn̄ia aũt excõmunicationis lata per ea. fuit iuſta, cũ nullus ſe opponeret, cum tamen ſcirent, & fuit lata nõ præmiſſa appellatione. vnde ab ea abſoluendi non erunt, niſi eum reciperẽt, vt hic dr̃. [Eos.] C. vel R. ſecũdum aliam literam. [Eo]. j. de præb. pro illorũ. vbi no. primo vr̃, ꝙ ꝯ B. cap. non habuit excep. ex literis a C. impetratis cum nõ ſint ſuæ literæ, nec pro eo impetratę, ſed
2 ꝯ illum. ¶ † Item mirabile vr̃, cum capitulum non receperit C. quomodo ei datur excep. ex perſona alterius, vel literis. Reſpõ. non datur exceptio ex literis, vel perſona alterius: ſed exceptio hæc oritur ex maleficio B. ſi ſcienter veritatem tacuit in literis, vel etiam ſi ignoranter. vel dic ꝙ exceptio odioſa etiam ex facto alieno competit, & ſic volunt quidam colligere ex hac decre. ꝙ ſi aliquis impetrat literas in aliqua eccleſia, vbi Papa ꝓuidit alijs, non valent, niſi expreſsè ibi ſit clauſula, non obſtante ſi pro alijs ſcripſimus, ẽt ſi ante impetrationem literarũ ei erat prouiſum ibi. Sed nos ꝯrium dicimus, ſ. ꝙ etiam ſi nulla clauſula, vel conditio pro, vel ꝯ apponatur in literis, ꝙ ſecundo dẽt in eadem eccleſia prouideri. & hæc decre. loquitur, quãdo primo ſcribitur pro vno, vt ſibi prouideatur in primo vacaturo beneficio, & ante q̃ prouideatur primo, ſcribitur pro ſecundo eodem modo. in quo caſu ſecũdæ non valent, non quia in eadem eccleſia alij prouiſum ſit, ſed quia ſecundæ literæ ſuper eadem re nõ valent, niſi de primis fecerint mẽtionem j. eo. paſtoralis. §. j. & idem dicimus, ſi ſcribatur, ꝙ ſibi prouideatur, q̃ primò ſe facultas obtulerit, etiam vbi præbendæ non ſunt diſtinctæ, quia vna tñ vice oportet primò facultatem offerri: ſecus autẽ dicerem, ſi primò ſcriberet̃ pro vno, ꝙ ſibi daretur prima vacatura. ¶ Secundò pro alio, ꝙ ſibi daretur ſecunda vacatura, cum hic de diuerſis præbendis agatur, vel ſi ſcriberetur pro ſecundo, cum iã prouiſum eſſet primo. nam hic non oportet dici, ſi pro alio nõ
3 ſcripſimus. ¶ † Alij tamẽ dicunt, ꝙ ſecundæ literæ non valent, niſi

nde primis exceptis faciant mētionem, ar. j. eo. mandatum,
& clequen. Si autem ſecūdus receptus eſſet, præfertur primo. j.
dus quæ fi. a ma. par. cap. ex ore. nam cum lite pendente non
debeat canonicis auferri poſſeſsio eligendi. j. vt li. pend. ad me-
4 motiam. † Item cum non ſint priuati ptāte eligendi, tenet eo-
rum electio, vt no. j. de præben. inter cætera, licet peccent eligē
do, ſi fraudulenter forſitan propoſitis exceptionibus differtur
inſtitutio illius, pro quo Papa ſcribit, & puniendi eſſent, vt ei,
quem malitioſè fraudauerant, ſicut vni ex alijs, prouiderent. j.
de præben. dilectus fil. G. ſi antē alicui mandatum eſſet, ꝙ præ-
bendam in aliqua eccleſia alicui conferret, ſiue cum cauſæ co-
gnitione, ſiue nō, non credo, ꝙ pendente cognitione ſup perſo
na illius, cui mādatum eſt cōferri, poſſit alij cōferri, & ſi cōfera
tur, ꝙ teneat collatio: qa hoc ipſo, ꝙ dedit Papa alij ptātem dā-
di præbendā abſtulit canonicis conferendi ptātem. & hoc ſatis
vr̄ dici. j. de conceſ. præben. & eccle. nō vacan. cōſtitutus. imo,
quod plus eſt, idem dicimus, ſi non expreſsè eſſet ei data pote-
ſtas prouidendi: ſed tm̄ executor deputatus eſſet ad faciendū, ſi
ille, ad quem pertinebat de iure, hoc non faceret. j. de conceſ.
præben. & eccle. non vacan. propoſuit, & arg. j. de his, quæ fi. a
ma. par. ca. ex ore. ſecus autē, ſi tm̄ datus eſſet executor ad com
pellendum. j. de præben. dilectus filius. G. nec valet, ſi dicatur
adhuc pendet lis de illo, cuius executor eſt, an ſit dignus, & in-
terim non debet poſſeſsione priuari: quia non priuat eos Papa
poſſeſsione eligendi, vtendo plenitudine poteſtatis, vel alium
ſuper hoc executorē conſtituendo: ſed negotium illud ad ſe re-
uocauit, nec vult alium de ſuo facto iudicare, quod eſſet, ſi ad
electionem procederent, & de hoc plenius no. j. de præben. in-
ter cætera. at in primo caſu non eſt ita: quia nec ſibi, nec alij e-
5 lectionē retinuit. ¶ † Itē credimus, ꝙ ille, cui ſemel ſcribitur p
pluribus. ſ. vt eos recipiat in canonicos, licet habeat aliquā exce
ptionem ↄ̄ perſonas, nec ↄ̄ reſcriptum, tamen tm̄ recipere de-
bet primum & non ſ̄m, vt hic, & ſecundo imponendū eſt ſilen-
tium, ēt ſi primo tm̄ monitoriè, & pro ſecundo executoriè ſcri-
ptum eſſet: ſed tamen tenet electio de abo facta, vt dictum eſt.
[Prius.] Videtur, ꝙ literæ monitoriæ C. non debeant impedire
executorias B. ſicut nec impedirent iuramētum ſequens ad ip-
ſius obſeruationem, ar. a ↄ̄rio ſenſu. ſ. eo. conſtitutus. ſed illud
eſt ea ratione: quia iuramētum eſt licitum, cum in eo intelliga
a tur auctoritas Papæ [a] excepta, licet Papa non intelligatur ſcribe
re ex certa ſcientia ↄ̄ illud, niſi exprimat in literis. literæ aūt iſtę
ſunt vitioſæ, cum veritate tacita ſint impetratæ, ſ. ꝙ reſcriptum
erat pro alio, cui nondū prouiſum erat. [Silentium] ſed dices,
nōne hæc exceptio fuit proponenda in prin. ↄ̄ literas, ſ. ꝙ nō va
lebit? Reſpon. ſic, & propoſita fuit a capitulo, & pp hoc appella
tum, vt prædictum eſt. vel ēt ſi tunc omiſſa fuiſſet a capitulo, tm̄
tunc proponi poſſet ab aduerſario, ſ. C. quamuis dici poſſet, ꝙ
& ſi vterque hāc exceptionem omiſiſſet ad declinandum forū,
ſn̄ C. eam proponere poſſet quandocūq; ante ſnīam, ſ. ꝙ alii eſ
ſet præferendus. ¶ Quidam tamē aliter dixerunt, ꝙ tm̄ in ini-
tio proponi dēt, ſed ſi diligenter attendas, hic C. nihil propone
bat ↄ̄ literas, quia nec ↄ̄ cum agebatur, ſed per has literas reſpō-
6 ſum fuit conſultationi capituli, & ei prouiſum. † [Silentium im
ponentes] Ne authoritate illarum aliquid petat, quæ elidi pote
rant, quia non faciunt mētionem de primis. ſ. eo. cæterum. j. de
of. deleg. ex parte. niſi forte in ſecundis eſſet clauſula inſerta, nō
ob. ſi pro aliis. nam hæc clauſula in hac beneficiali litera, ſ. reci-
pietis cum in fratrem, & prouideatis ei, cū prima præbenda va
cauerit, eſt large intelligenda. ff. de conſti. prin. l. fi. ſed tm̄ reſtrin
gitur ad illos, qui literas impetrauerunt, & beneficium obtinue
runt, & non extenditur ad illos, quibus nondum eſt per apoſto-
licas literas prouiſum. nam ibi ſecundæ literæ non valent etiā
ſine illa clauſula, nō ob. ſi pro aliis. quia cū vnū tm̄ ſit beneficiū
primo vacaturum, non eſt credendum, ꝙ Papa in duos diuidi
voluerit. j. de præben. tuæ, dummō proſequi non negligat. alij
tn̄ ↄ̄dicunt, ſ. ꝙ authoritate huius clauſulæ poterit petere bene
ficium, etiam ſi primus nondum haberet, ſed primo prius pro
uidebitur, & hæc eſt vtilitas huius clauſulæ.

ADDITIO.

a ¶ Auctoritas Papæ. Adde Abb. ſupra in c. conſtitutus, & ibi ao. ad Inn. & Abb. in c. ſignificaſti, in 4. & 5. vol. infra de elect.

SVMMARIVM.

1 *Quæ à iure præcipiuntur, licitè in pactum, etiā in ſpiritualib. deducuntur,*
2 *Reuocari debet, quod fit per literas ſurreptitias.*

CAP. XXXI.

2 AD audientiam. [Secundo beneficio litera
rū.] † Nec reputamus hoc
ſimoniam, cum ea, q̄ præcipiuntur a iure, licitè de-
ducantur in pactum ēt in ſpiritualibus. 1 8. q. 2. Eleu-
therius. diſt. 6. ↄ̄ morem. 28. diſt. de Syra. j. de electio. ſignifica-
ſti & illud eſt de iure, ſi vult habere beneficium, ꝙ renunciet li-
teris: quia, qđ plus eſt, ēt ſi haberet beneficium, & ēt in pactio-
nem deduci poſſet, ꝙ illi renunciaret, cum ad hoc teneatur de
iure. j. de præben. cum nō ignores, & cum iamdudum, & ſecun
dum hoc expone, vendidas, i. tali pacto renunciatas. nam ſi pro
pecunia, vel aliquo temporali renunciaſſet literis, cū eis ius ha-
beat ius ad petendum ſpirituale beneficium, eſſet ſimonia, arg.
ſ. eo. proxi. c. vel retineas in proprio ſenſu, ſi non erat ſcriptum
ſuper prouiſione ſpirituali, ſed temporali. vel dic ꝙ bene fuit ſi
monia, nec hoc negatur. [Decernens de cætero.] Hanc pœnam
haberet ex eo, ꝙ vendidit literas, ꝙ de cætero per literas apoſto
licas ei prouideri non debet, & iuſte: quia aut renunciauit lite-
ris eo, ꝙ haberet ſufficiens beneficium, & tunc non valent ſe-
cundæ literæ, quæ de ſufficienti beneficio non faciunt mentio-
nem. ſ. eo. poſtulaſti. aut non habuit ſufficiens beneficium, &
2 tunc imputet ſibi. † [Reuocando] Per tramites iuſtitiæ, puta p
ſequendo appellationem, vel petendo reſt. in integ. ↄ̄ ſnīam, vel
mandatum, ſi quod factum eſt de prouidendo ei. ſi autem ſentē
tia excom. vel ſuſpenſionis pp contumaciam, vel miſsionem I
poſſeſ. lata eſſet ↄ̄ eum, dicerē reuocandam ēt ſine his tramitib.
& ita poteſt intelligi. ſ. eo. conſtitutus, quia non intereſt eius
niſi forte ratione expenſarum, ff. ne vis fiat ei, qui in poſ. l. j. §.
hæc verba. & expenſas habere non dēt pp fraudem, vel ſpeciale
eſt in beneficijs, vt no. ſ. eo. conſtitutus, & c. cum dilecta.

SVMMARIVM.

1 *Pars licet per fraudem literas obtineat, nihilominus valent literæ, & proceſſus per eas.*
2 *Literæ, quandocunque per fraudem impetrentur, elidi poſſunt.*
3 *Electus in epiſcopum retinet priora beneficia vſque ad tranſactum tempus de conſecrandis epiſcopis.*
4 *Non eſt præſumendum dominū Papam ſcribere ſuper pluribus vacaturis.*

CAP. XXXII.

IN noſtra propoſuiſti. [Fraudulēter.]
Vel dic, ꝙ hic
fraus nō deprehenditur in princip. ex impetratione
plurium literarum, nec ibi fraus eſt, quia hoc bene
licet, vt ſi vnū non poſsit habere vel pp ſcandalum, vel pp ius,
vel alia de cā, habeat aliud, ſed deprehenditur ex poſtfacto, ſ. ex
1 malo vſu literarū. † [Fraudulenter.] No. ꝙ licet pars per fraudē
literas obtineat, nihilominus valent lr̄æ & proceſſus per eas. nec
ob. ſ. e. ſuper, quia ibi loquitur, qn̄ vel veritatem ſupprimit frau
dulenter, vel exprimit falſitatem, qđ hic non fecit, cum adhuc
2 nullum beneficiū haberet. ¶ † Sed obiicies, in ſecūdis benefic.
debuit facere mētionem de primis. ſ. e. cæterum. Sed illa loqui-
tur, qn̄ a diuerſis perſonis ſuper eodem facto diuerſæ literæ im-
petrantur: ſed hic totum ↄ̄rium, quia ab vno ſuper diuerſis ec-
cleſiis ſunt literæ impetratę. & ita non eſt etiam ↄ̄, ſupra eod. ex
tenore. quia loquitur, qn̄ ab eodem & ſuper eodem negotio di
uerſæ literæ impetrentur. Alij dicunt, & melius, quandocunq;
per fraudem literæ impetrentur, elidi poſſunt, quia dolo, & ſu-
pra eo. ex tenore. nec ob. quod hic dr̄. nam ſi cum primum be-
neficiū obtinuit, exceptum eſſet de fraude, repulſus fuiſſet, ſed
poſt non valet hæc exceptio. ¶ Sed dices, nonne apparet, ꝙ per
obreptionem obtinuit etiam primum beneficium, ergo & illo
dēt priuari. 1. q. 1. ſi quis. & no. ſup. eo. conſtitutus. ſed reſpon-
deo, ꝙ non agebatur ad hoc, ſed tantum ad caſſationem ſecun-
darum ſtarum, & ideo ſuper eo ſnīari non debuit. j. de ſi. licet
Heli. vel dicas, ꝙ iſta fraus non vitiat beneficium, licet vitiet &
impetrationem. voluntas. n. Dn̄i Papæ eſt, ꝙ ei prouideatur. itē
non fuit ibi obreptio ſtrictè ſumpto vocabulo. [Recepti.] Per
hoc dicunt quidam a ſimili, ꝙ ſi pars patiatur qōnem ſuper ele
ctione, vel præſentatione ſua facta ad eccleſiam parochialem,
cum tamē poſſeſsionem eccleſiæ non haberet, ſi receperit pen-
dente hm̄ōi qōne aliquam eccleſiam habentem curam anima-
rum, hoc ipſo vr̄ renunciare liti motæ ſuper electione, vel præ-
ſentatione ſua, quod hic plenè colligitur. Item rōne probatur,
quia aut intendebat renunciare eam recipiendo ſecundam, &
ſic habemus propoſitum: aut non intendebat renunciare, ſed ī-
tendebat, ſi obtineret in cā dimittere illam, quam recipit lite
pendente, & accipere illam, quam vicit, & hoc eſt penitus illi-
citum, cum conſenſus huius non debeant eſſe temporales, ſed
perpetui. nam in eadē vocatione, in qua vocatus eſt &c. vt 70.
diſt. c. 2. ſicut & conſenſus matrimonialis, vt 32. q. 2. ſolet aliqn̄.
3 j. de condi. ap. c. ſi. non obſt. j. de ele. cum in cunctis. † vbi dicit,
ꝙ electus in ep̄m retinet priora beneficia vſque ad tranſactum
tp̄s de conſecrandis ep̄is, quia ſicut hic dicimus, ita & ibi dici-
mus, quia recipiendo ep̄atum priora beneficia renunciare in-
telligitur. vnde, ex quo confirmatus eſt in ep̄m, non poſſet di-
mittere ep̄atum, & ad priora beneficia redire. j. de tranſac. iter,
quāuis hoc ei ſit ſeruatum a iure, ꝙ ſi ex neceſsitate iuris caſſetē
eius electio, ꝙ poſsit ad priora beneficia redire, vt in prædic. de
cre. cum in cunctis. ¶ Item nō obſt. ſi dicas, ſi quis hēt eccleſiā
pleno iure & quo ad poſſeſsionem, & quo ad proprietatē, & ta
mē ſi eligatur ad aliā, & moueaē ſibi lis, ita ꝙ poſſeſsionē eius

habere nō pōt, pp huius electionem & ꝯſenſum non vr̃ renun
ciare priori eccleſiæ, j. de elec. cum in cūctis. 21. q. 2. ſi quis iam,
& no. de præb. de multa. ergo multofortius, ſi habebat litē pri-
mò, nō vr̃ renunciare liti recipiendo eccleſiam, qa huic, q nihil
habebat niſi litem, nō vr̃ aliquid imputandū, ſi accipit eccleſiā,
& litem ſibi ſeruauit: ſed illi vr̃ imputādū aliquid, q habebat ec-
cleſiam, & litem accipit. ¶ His ſic reſpōdemus, ꝙ hoc totū facit
malum initiū, ꝙ iſte, q litigat, & aliam acceperit, ſi condōnatr,
vel temporaliter cōſenſerit, vt dictū eſt, ſemp oportet, ꝙ ſit ibi
iſtud malum initium, qa aut non eſt proteſtatus de retinēdo pri
mum ius, & ſic vr̃ ei renunciare, cum vtrumq; ſimul habere nō
poſsit, & recipiendo ſecūdam præciſe & ſine proteſtatione pri-
mo vr̃ renunciare. ¶ Itē ſi proteſtatus tunc fuit, malum initium
eſt, qa temporalis fuit conſenſus: ſed qn̄ hēt eccleſiam in pace,
& cōſentit in aliam purè, in illius receptione eccleſiæ nō fuit
malus cōſenſus, imo bonus, qa ſemper eſt de præſenti. vnde hic
non vr̃ renunciare primæ, quouſq; adipiſcatur poſſeſſionem ſe-
cundæ. decre. autem iſta nō facit multum ad propoſitum, quia
iſte, de quo loquitur decr. non pōt aliud beneficium obtinere.
eſt tm̄ ſtatutum in odium impetrantis multas literas ſuper be-
neficijs, & vt vitetur fraus horum impetrantium. nam nos non
poſſemus negare, quin ille, qui receptus eſt ad vnum beneficiū
poſſit aliud recipere, & ſuper alio litigare, ſi ad aliud canonice
eligatur. nec per hoc vr̃ priori renunciare, maximè cum vtrun-
a que poſſet retinere. & generaliter a dicimus, ꝙ recipiendo vnā
eccleſiam vr̃ renunciare liti, quam habebat ſuper alia eccleſia,
quam ſimul cum illa habere non pōt, ſed ſi eſſet tale beneficiū
illud, ſuper quo litigabat, ꝙ non prohibetur retinere cum illo,
quod recepit, nō vr̃ renunciare liti ſecundum recipiendo. item
habens eccleſiam ei non vr̃ renunciare, ſi conſentiat in aliam,
& de ea litiget. maius eſt enim renunciare eccleſiæ, quàm liti.
4 †[Huiuſmodi moleſtari] ſiue impetratæ fuerint ante q̄ recipe-
retur in aliqua eccleſia, ſiue poſt, quia non eſt præſumendum, ꝙ
ſuper plurib. vacaturis Dn̄s Papa ſcriberet. Sed ſi poſt, q̄ recep-
tus eſt ad vacaturam præbendam, impetrauit literas de vacante
beneficio, nō facta mētione de priori receptione, credimus va-
lere, ſi velit renunciare iuri, quod habet ex priori receptione,
quia non credimus hanc veritatem ſuppreſſam talem, qua ex-
preſſa literas non habuiſſet, argu. 7. q. 1. paſtoralis. j. de præben.
cum ſecundum, arg. ſupra eo. ſuper literis.

ADDITIO.

a ¶Et generaliter. Adde, ꝙ hoc etiam tenet Compoſt. & refert & ſequitur Petrus de Anch. in conſi. 214. incipiente, Franciſcus antiquus, col. 3. ver. 10. & vlt.

SVMMARIVM.

1 *Pars, quæ ratum habuit factum procuratoris falſi, non poteſt poſtea contrauenire.*

2 *Dominus videns cauſam ſuam ſuo nomine agi per falſum procuratorem, nec contradicit, præiudicat ſibi.*

3 *Reuocatio procuratoris debet notificari aduerſario ad hoc, vt ſibi non præiudicet, quod cum procuratore ab eo conſtituto factum eſt.*

4 *Licet dominus reuocauerit mandatum, valent tamen literæ, ſi procurator id neſciuit.*

CAP. XXXIII.

EX parte decani. [Impetratæ.] Ante iſtas.
nam ſi poſt impetrentur
aliæ ꝯ iſtas, valēt, vt j. in fi. huius decre. dr̃. Vel dic ꝙ
illę fecerunt mētionem de primis, & ꝙ de conſenſu
partium impetratæ erant. alias. n. non valerent, & hæc clauſula
1 ad præſentes & ad futuras lr̃as refertur. †[Protuliſtis] ꝯ. j. de pro
cu. licet. Solu. ſi cōſtaret p confeſſionem partis aduerſæ, ꝙ reuo
catum eſſet mandatū ſine fraude, haberēt locum ꝯria. ſed hic
ex pſpicuis indicijs dolus præſumitur. C. de do. dolū. & ideo nō
ꝑſumitur facta reuocatio niſi fraudulenta. vel dic & melius, il-
lam locū habere in illo, q nunq̄ fuit procu. conſtitutus. nam ſi
ſemel fuerit cōſtitutus, vt occurratur fraudibus, ſtatutum eſt,
ꝙ quicquid fit cū eo ante, q̄ reuocatio notificetur aduerſarijs,
vel iudi. tenet. j. de procur. mādato, & in alijs concordantijs po
ſitis in gl. quæ incip. & bene. hic autē certum eſt, ꝙ ſi ratum ha-
buerit factum procuratoris falſi, ſiue expreſsè, ſiue tacitè, dum-
mō eius nomine agatur, vlterius ꝯuenire non pōt. ff. rem ra. ha
be. l. 3. §. falſus. ff. de neg. geſt. ſi pup. §. ſed ſi ego. ff. de iudi. licet.
2 ¶†Et ex hoc a dico, ſi dn̄s videt cauſam ſuam ſuo nomine agi
a per falſum procu. & non ꝯdicit, ꝙ fit ſibi præiudicium. nam ex
voluntate ſua creditur agere, cum poſsit eum prohibere, & nō
prohibet. ff. de re iudi. ſæpe, & ꝯ eum mandabitur ſentētia exe-
cutioni, cum credatur ex mādato agere. ff. de re iudi. l. 4. debuit
enim proteſtari, ꝙ ſibi factum procuratoris ſuo nomine agētis,
3 cum primò ſciuit, ſibi diſplicebat. C. de filio familia. l. a. †[Pro-
tuliſtis.] Et bene. ad hoc. n. vt ſibi non præiudicetur, ꝙ cū pro-
curatore ab eo conſtituto factum eſt, oportet ꝙ notificet aduer
ſario reuocationem, argu. ff. de procu. ſi quis procuratorem, &
ſic intelligimus. j. de procu. ex inſinuatione, & in præſentia, vbi
no. vel iudici, argu. ff. rem ratam ha. ne ſatiſdatio. infra de pro-
cu. mandato. vel ꝙ publicè cōſcribatur dn̄s, ne quis habeat cū
pro procuratore, arg. ff. de inſti. l. ſed & ſi. §. j. & ſeq. ſed hæ leges
loquuntur tm̄ de procu. negotiorum, & intelligimus, ꝙ poſsit
reuocare ante li. conteſta. quia poſt non pōt ſine diſtinctione.
ff. de procu. quæ omnia, & l. ſeq. & l. poſt lit. & l. ſequen. [Dice-
bat] & bene, quia poſt reuocationem ſuam fuerant impetratæ,
nec ob. quia tenet, quod ꝯ eum facit. ſ. li. conteſt. quia illud te-
net in fauorem iudiciorū, niſi aduerſario, vel iudici notificet, vt
dictum eſt. ſed ſecus eſt in literis, vbi confeſsio ſua in eo præiu-
dicat ſibi, quod eſt ꝯ eum: ſed pro ſe nō prodeſt. [Concilij] ſu-
pra eo. [Nōnulli Perſonis]. ff. de proc. ſed & hæ. [Procuratorē.]
4 Qui hoc impetrauit. ¶†Sed in hoc non vr̃ neceſſe reuocatio-
nem peruenire ad aduerſarium, ex quo ipſemet cōfitetur ſe re-
uocaſſe, quia ipſi ſua confeſsio præiudicare dēt, & in fauorē ad
uerſarij inductum eſt, ꝙ reuocationem ſignificet iudici. ſed dic,
ꝙ quamuis reuocauerit mādatum: tm̄ literæ valent, ſi procura-
tor non ſciuit, quia non eſt ibi aliquod de vitijs contentis ſu-
pra eo. nonnulli. & bene poteſt habere ratam impetrationem
ab alio factam. & ſine vitio. ſed ſi reuocatio ad eum perueniſ-
ſet, tunc literæ falſæ eſſent, ſupra eod. nonnulli, & ideo nulla ra
tihabitione poſſent vires ſuas recuperare.

ADDITIO.

a ¶Et ex hoc dico. Adde ꝙ hoc ſequitur Old. in conſi. 290. incip. pro fundamēto, & Ang. in l. maius. §. is qui procuratorem. ff. de procura. Abb. in ca. quamuis, infra de re iud. Car. & Imo. in c. cum olim, infra de offi. deleg. & vide Felin. & ibi concor. per eū in c. fraternitatis, col. 4. circa med. infra de teſti. & vide de hoc dicto per Alex. de Imo. in repe. l. ſæpe, col. 3 ff. de re iudic. vbi latiſſimè. Et vide Alex. in conſ. 135. col. 4. verſi. bene facit, in 1. vol.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum non extenditur ad perſonas in eo non contentas.*

CAP. XXXIIII.

SIgnificante. V. Hoc ideo, quia ita generalr̃
locutus fuit V. Rhē. ꝙ non
poterat de perſona ꝯſtare. nam & ſi per aliqua adie-
cta poſſet conſtare, ꝙ V. Leodien. eſſet illa perſona,
ꝯ quam agere volebat, licet in literis V. Rhem. nominauerit, ni
hilominus per literas conueniri poſſet, ar. inſti. de leg. §. ſi quis
1 in nomine, C. de teſtam. ſi quis m. †[Conueniri] reſcriptum e-
2 nim non extenditur a ad perſonas nō ꝯtentas in reſcripto, imo
quo ad res & pſonas reſtringēdum eſt, ſ. eo. ſe. apoſto. & j. c. pxi,

ADDITIO.

a ¶Extenditur. Et ſic ſtrictè interpretatur. Adde Soci. in conſi. 112. col. 3. poſt medium, replicatum in 2. vol. conſi. 172.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum expirat cum morte ex eo conueniendi, niſi fuerit citatus, nec ſucceſſor tunc conueniri poteſt.*

2 *Conueniendus nomine alicuius eccleſiæ, quamuis poſt contra ſe impetratum prælatus fuerit factus non minus conueniri poteſt.*

CAP. XXXVI.

SIgnificauit. [Poterat conueniri.] Contra do
minam agere non poſſunt ex per
ſona eius: quia non erat eis debitrix tempore datæ li
terarum, quod inſpiciendum eſt ſupra eo. cam te. j.
1 eo. c. n.] Nec ex perſona defuncti, cū morte eius expirauit iuriſ-
dictio ante, quam citaretur. ff. q ſatiſd. cogan. ſi deceſſerit. ff. de
reg. i. l. Neratius. j. de iud. quia V. contra ſupra eo. paſtoralis, in
fi. de of. dele. licet nobis. nō placēt hæc, imò dicimus, ꝙ ēt ſi cita
tus nō ſit ille, ꝯ quē lr̃ę īpetratæ ſunt, noīatim tn̄ ſucceſſor gña-
lis, & hæres ꝯueniri pn̄t p lr̃as impetratas ꝯ ꝑdeceſſores. j. de fo.
ꝯpe. dilecti. hic aūt loquit̃, qn̄ ꝑdeceſſor illius, q mō ꝯuenit̃, nō
erat expſſus in lr̃is: ſed tn̄ p gñalē clām poterat ꝯueniri, & tunc
locū hēt, qd dictū eſt, ſi ī vita ſua nō citet̃, vel exprimat̃ ꝑdeceſ
ſor, ſucceſſor nō poterat ꝯueniri, qa ſup ꝑdeceſſore nō habuit
2 exercitiū iuriſdōnis. ſ. eo. paſtoralis. §. fi. & tn̄ bene fatemur, † ꝙ
per generalem clauſulam poteſt conueniri nomine alicuius ec
cleſiæ ille, qui factus eſt prælatus poſt impetrationem literarū,
quia non propriè dr̃ conueniri perſona prælati, ſed eccleſia.

CAP. XXXVII.

EX inſinuatione. [Mentionem.] Nam hic
eſt talis falſitas, qua ta-
cita præſumitur, ꝙ literas executorias non habuiſ-
ſet. [Mentionē] in Auc. vt ſpon. lar. §. & hoc inſup.

SVMMARIVM.

1 *Quot modis dicatur quis negligere, vel non proſequi gratiam Papæ.*

2 *In literis non eſt conſiderandum tempus datæ, ſed præſentationis.*

3 *Virtus præſentationis tanta eſt, vt ſi ſecundus impetrans prius præſentat ſecundas literas, in quibus continebatur, ſi pro alio non ſcripſimus, præfertur tamen in beneficio.*

4 *Literarum præſentatio non ſufficit quòd executoribus fiat, niſi fiat collatori beneficij.*

1 Capitulum nolens ſubire laborem contradicendi, non imprudenter faciet recipiendo omnes in canonicos, de quibus ei ſcriptum eſt à Papa.
2 Non poteſt capitulum de criminibus, vel alijs defectibus opponere contra præſentatores literarum.
3 Aliquid receptus in canonicum per capitulum poſſit ſe illis opponere, qui præbendam petijt per literas Papæ.

CAP. XXXVIII.

Mandatum Apoſtolicũ. [Si p alio.] Apponit.r.
hæc clauſula in fauorem eccleſiæ, cui ſcribitur, vt ſi
de alio grauata eſt auctoritate ſed. Apoſto. qicunq;,
ſiue ante impetrationem literarũ ſecundarum, ſiue poſt, vel ẽt
ſi ↄ eam aliquis agat ante, ꝗ lis finiatur vlterius nõ grauetur de
alio prætextu iſtarum literarum, ponitur ẽt in fauorem impe-
trantis, ẽt ſi pro alio ſcriptum ſit: ipſe tamen dolo, vel negligẽ-
tia negligat proſequi literas ſuas, ſecundus non obſtãte, ꝙ pro
1 alio ſcripſit, poterit petere beneficium. † dicimus autem eum
negligere, vel non proſequi gratiam Papæ, qui literis, vel iuri
ſuo renunciauit, vel contra quem ſententia lata eſt, vel ꝙ vxo-
rem accepit, vel qui habitum clericalem reiecit, vel qui primã
præbendam vacantem poſt præſentationem literarum non ob
tinuit, vel qui non proſequitur litigando ↄ capitulum, vt illam
ſibi det, quia ſiue eo ſciente dedit capitulum illam præbendam
alij, ſiue eo ignorante, nunquam tñ poteſt aliam petere, ꝙ poſt
illam vacabit, quia non eſt ſcriptum, niſi pro prima, & nõ licet
fines mandati excedere. ff. man. diligenter. ſed poteſt denuncia
re ſuperiori, qñ eo ignorante collata eſt præbenda, vt procedat
ſm tenorem c. j. de præben. dilec. fil. ſi vero eo ſciente neceſſi-
tate iuris coacti ſunt alij dare præbendam huic debitam, impo-
ſet ſibi. ff. de re iu. ſæpe. & hoc ea ratione, quia ſi primus prudẽ-
ter egiſſet, ſecundus, pro quo ſcriptum erat cum clauſula, nul-
lam præbendam habuiſſet, & ita culpa eius tranſlata eſt præbẽ-
da ad alium. vnde iuſtum eſt, ꝙ de cętero bullam habebit ſecus
autem eſſet, ſi ſine clauſula ſcriptum eſſet pro vtroq;, quia tũc
vterq; debet habere aliquam præben. niſi per culpam alicuius
eorum perditur aliqua præbenda, vel transfertur in alium, iuſtũ
eſt, ꝙ ille, qui prior eſt tempore, omnibus ſequentibus præfe-
ratur, vt no. j. de præben. relatum. alij tñ dicunt idem vtrobiq;.
idem vr̃ etiam, ſi prædictis modis non neglexit, vel renũciauit:
ſed tantum in hoc negligens fuit, quia literas non præſentauit,
quia ea quo ſecundo non inuenit primas literas præſentatas, ẽt
ſi ex neceſſitate omiſit vti primus, tamen per ſecundas literas
obtinebit beneficium, non obſtãte ↄdictione primi. nec obſtat
2 clauſula, quæ hic ponitur. † Et eſt ratio, quia tp̃s non datæ lite-
rarũ, ſed præſentationis eſt conſiderandum, vt ſ. eo. c. capitulũ.
j. de appel. ſuper eo. nam cum literæ capitulo dirigantur, & ei
incumbat dare canonicatum, & præbendam, iniuſtum eſſet, ꝙ
ipſi litigarent literis nõ receptis. & ideo ſic eſt intelligendũ mã
datum, recipiatis eum in canonicum, & aſsignetis ei primo va-
caturam præbendam, ſubintelligendum eſt. ſ. quæ vacaret poſt
præſentationem literarum. vnde ſi poſt datam literarũ & ante
præſentationẽ earum vacaſſet prębenda, & alij data eſt, aucto-
ritate illarum literarũ ſibi alia, quæ vacaret poſt pręſentationẽ
literarum ſecundarũ danda eſſet, arg. j. de appel. ſuper eo. Item
dicimus, ꝙ ratione præſentationis literarum hoc patet, ꝙ ſi re-
cipiatur alius in canonicũ auctoritate ſecundarum literarum,
primus præfertur ſecundo etiam recepto in canonicum in aſſe
cutione prębendæ, arg. ſ. eo. capitulũ. & ſi ↄdiceretur, malitia
ſua alicui prodeſſet. Item cum nihil ſit, ꝙ primo debeat impu-
tari, quia ſolicitus fuit in proſecutione iuris ſui, quare non præ
fertur ſecundo in eo, ꝙ nulli quæſitum eſt adhuc, ſed ad colla-
tionẽ partium eorum, quibus fauendũ non eſt, cum iniqua ege
rint præferendo ſecundum in receptione, vel collatione cano-
nicatus: quia licet ſit canonicus, tamen nihil iuris habet in p̃-
benda. fatemur tamen, ꝙ ſi præbendam ei dediſſent, ꝙ illa non
poſſet ab eo, qui iã ius habet, auocari. j. de præben. dilectus fi-
3 lius G. † Item dicimus, ꝙ tanta eſt virtus præſentationis, ꝙ ſi ſe-
cundus impetrans prius præſentat ſecundas literas, in quibus
continebatur, ſi pro alio non ſcripſimus, tñ præfertur in bene-
ficio, quia ſic eſt intelligendum, ſi pro alio non ſcripſimus, qui
literas præſentauit. & ſi in literis primis continebatur eadẽ clau
ſula, non poteſt habere beneficium per illas literas, quia ſic in-
telligendum eſt, ſi tẽpore pręſentationis literarum pro alio nõ
4 ſcripſimus. † Itẽ dicimus, ꝙ non ſufficit pręſentationem litera
rum fieri executoribus, niſi fiat collatori beneficij, quia non eſt
executoris dare beneficium, ſed tantũ poteſt cogere ad dãdum.
ſed ſi eſſet executor, qui debet conferre, ſi pro alio ſcriptum nõ
eſſet, primo vacaturam prębendã in vna eccleſia, & alius poſt
impetrationem huius executoris, & pręſentationẽ ei factã im-
petrat literas ad capitulum, & pręſentet, pręualebunt primæ, li-
cet poſtea præſententur capitulo ea ratione, quia primæ pręiu-
dicant ſecundis, ſ. eo. cęterum. quia collatio huius præbẽdæ ad
executorem pertinet. ideo ſunt ſibi literæ pręſentandę & non
capitulo. ſed ſi capitulum ignoranter contuliſſet ſecundo prę-
bendam, tunc dic, ſm quod no. j. de elec. innotuit. non aũt cre-
dimus, ꝙ licet per annum diſtuliſſet vti literis impetratis, ꝙ pro
pter hoc vr̃ renunciaſſe his literis Papæ, vel non proſequi. nec
ob. ſ. eo. plerũque. quia loquitur de literis impetratis in iudi-
cijs, vel cauſis. hic autem loquimur de literis beneficialib. quæ
non petennt ſecundis impetratis ſuper eodem beneficio, & ſi
prius pręſentarentur ſecundę, vel etiam ſi multo tempore vti
poſtponat. & dicimus, ꝙ ille, qui primo literas impetrauit, ali-
quo prædictorum modorũ neglexit vti literis beneficialibus,
literę ſecundę valent, nec impediuntur per primas, etiam ſi in
ſecundis contineatur clauſula illa tantum, ſi pro alio non ſcri-
pſimus, dũmodo neglexerit vti primis, & non intelligitur pro
eo ſcriptum, qui ↄtrium facit ei, quod ſcriptũ eſt. Sed oppones.
ergo tantũ valet huiuſmodi clauſula, ſi pro alio ſcripſimus, quã
tum ſi adijciatur, qui gratiam huiuſmodi proſequatur, & hoc
quidam dixerunt. ſed nos dicimus ad hoc valere hanc adiectio-
nẽ. quia executor datus in ſecundis literis, vel etiam fortè capi-
tulum, cui pręſcribitur pro receptione primi, & ſecundi, pręfi-
get terminum ei primo, qui pręſentauit literas, vt ſi vult proſe-
qui gratiam Papæ, proſequatur, alioquin proſequatur ſecũdus.
ff. de adop. ſicut. ſed ſi eſſet ibi tantũ, ſi pro alio non ſcripſimus,
non valent literę ſecundę ſuper eodem beneficio impetratę, li
cet non proſequeretur gratiam Papę. fortè vel quia timeratur
litem, non vult litigare in præſenti, ſed expectat magis cõgruũ
tp̃s ad litigandum, vel expectat, ꝙ illi, ad quos pertinet electio,
propria voluntate ſine coactione ipſum recipiant, & ſi non in
prima vacatione, tñ in ſecunda, vel tertia, vel vlteriori. hoc ta-
men ſic credimus, ſi nondum poſt pręſentationẽ literarum va-
cauit aliqua prębẽda, quia adhuc poteſt expectare & petere, vel
ſi cõpoſuiſſent de ſecũda, vel vlteriori danda, ſed ſi neutrũ ho-
rum interueniſſet non vr̃, ꝙ pretextu primarum literarũ ſecun
dus impediatur. Et ẽt plus dicimus, quia ſi eſt ibi clauſula, quæ
ponitur in hac decre. quandocunq; ſecundus petat præbẽdam
auctoritate ipſarum literarũ, & ſciat primus, niſi veniat & pro-
ſequatur præbendam auctoritate priorũ literarum, ꝙ fit ei pręiu-
dicium ſi ſcit prębendam peti, quæ primo loco ad eum pertinet. j.
de reg. iu. quamuis, & ff. de reg. iu. ſępe. & in tantum fit ei pręiu
dicium, ꝙ nec aliam prębendã auctoritate illarum petere pote
rit, quia de ea ſcriptum non eſt. & ideo idem dicimus, ſi in ſe-
cundis literis non contineatur, ſi pro alio non ſcripſimus, quia
vtrobique videtur Papę intentio fuiſſe, ꝙ de pluribus non gra-
5 uetur. † [Proſequi.] licet autem capitulum, vel ep̃s, cui ſcribi-
tur ſuper receptione alterius, poſsit ſe defendere ↄ petentẽ be-
neficium, quando primo pro alio ſcriptum eſt, vt hic, & ſ. eo. ca
pitulum, prudenter tamen faciet capitulum, ſi non vult ſubire
laborem ↄdicendi, ſi omnes recipiat in canonicos, quia nemi-
ni pręiudicatur, cũ ſimilius canonicæ omnes pariter poſſunt vti
ſine alicuius pręiudicio. ſed de prębendę aſsignatione eſt vis,
quia fieret in eius pręiudicium. & ideo tunc, dicunt quidam, fa
ciet ſibi exhiberi vtraſque literas, & procedet ſm tenorem de-
cre. ſ. eo. cum contingat. & ſi non ſeruauerit iſtam formam, in-
curret periculum, quod eſt. j. de pręben. dilec. fil. G. Si aũt vult
ↄdicere capitulum, vel ep̃s, aut ↄdicere primo pręſentanti lite-
ras, vel alijs poſt pręſentantibus. ſi vult ↄdicere primo, tunc ip-
ſe ſolus, ad quem pertinet receptio, & collatio prebendę, ſe op
ponere poteſt. illi autem, pro quibus primo ſcriptũ eſt, oppone
re ſe non poſſunt, quia non poſſunt dicere, ꝙ ſibi debet pręfer-
6 ri, quia primo pręſentans debet alij pręferri. ſ. eo. capitm. † itẽ
de criminibus, vel alijs defectibus opponere non poſſunt, quia
eorum nõ intereſt, vt no. j. de accuſ. ſuper his. ſed ſi vult aliquis
obijcere poſt primum pręſentanti ſuas literas, tunc quo ad im-
pugnandam receptionẽ ſuam ſolum capitulum, vel ep̃s admit
titur, quia non intereſt primo pręſentantis literas, ſi primo ſe-
cundus recipiatur, quam ipſe: quia in aſſecutione pręb endę prę
cedet, licet primo receptus ſit, vt no. j. de pręben. relatum. ſi aũt
poſt pręſentatas literas petat ſibi aſsignari pręb endam, tunc ca-
pitulum, ſi habet primo pręſentantẽ pro canonico recepto, pru
denter faciet, ſi ſe nõ miſceat liti, ſed ſinat eos litigare, & acquie
ſcat mandatis iudicis vtriuſque partis, ſm tenorem decre. cum
contingat. ſi vero non habet pro canonico, tunc ↄdicat capitu-
lum, vel ep̃s, ſi vult. & ſi non vult ↄdicere, ſed libenter aſsignat
pręb endam primo pręſentanti, tunc ſi primus obtineat poſtea
ↄ capitulum, patietur pęnã, quę eſt j. de pręben. dile. fil. G. quia
malitioſè egit, cũ neutri debeat aſsignari beneficiũ, ex quo p-
babiliter poterat dubitari. ſ. eo. cum contingat. nos tñ hoc, qđ
dictum eſt de procedendo, ſm tenorem decre. ſ. eo. cum cõtin
gat, non credimus, niſi vtriq; executores mandarent, vel parati
eſſent, vt ex tenore eius decre. colligitur. & bene dicimus, quia
ſi ipſe pręſentãs primo velit ſe opponere, ꝙ poteſt, quia ſua in-
tereſt, & pro ſuo iure appellare, vt 2. q. 6. non ſolent, & niſi de
iure

iure ſuo dicat, fit ſibi præiudicium. j. de reg. iur. quãuis, in hoc. ſ.
q ſecundus, pro quo lata eſt ſnīa, obtinebit præbendam. ſed ſi
iuſtam cauſam haberet ignorantię primus, ēt poſt latam ſnīam
pro ſecundo præſentante, & ēt poſt, q̃ ſibi eſſet aſsignatum be-
neficium, daretur ſibi in integ. reſti. ex generali clauſula. ff. ex
qui. cau. ma. in integ & no. j. de procu. quei elam. Contra capitu
lum aūt, ſi bona fide deoegabat primo præſentantem recipere,
nec malitiam adhibuit in aſsignatione præbendæ facienda ſe-
cundo, nullā habebit actionē. fortè melius dr̄, q habebit actio-
nem ꝯ capitulum: quia debuit ſibi cauere, q ille cui præbenda
aſsignabatur, ſeruaret capitulum indēne. ff. de rei ven. is a quo,
7 & l. ſeq. ff. de peti. hære. l. pen. † Sed quæritur, an receptus in ca-
nonicum per capitulum poſsit ſe opponere illi, qui petijt præ-
bendam per literas Papę, vel canonicatum tm̄? & dicunt qui-
dam, q ſic. alijs vr̄, q non poſsit ſe opponere receptioni in cano
nicum, vel aſsignationi prębendę, quia non intereſt eius, quia
nullum ius habet in prębenda futura, & in canonicatu nullum
fit ei pręiudicium. ſed ꝯ literas bene poteſt opponere, q non va
lent, quia non faciunt mentionem de ſua receptione, quam ſi
Papa sciuiſſet, non ſcripſiſſet pro eo, & ſi recepti à capitulo nul-
lū habent ius certum in prębenda, nec aliquid petere poſſunt
ratione receptionis ſuę, vel prouiſionis à capitulo factæ, tamen
ratione acceſſorij ſuperior, cum opportunitas ſe offeret, faciat
aſsignari præbendā. j. de pręben. relatum. j. de conceſ. præben.
8 cum ſuper quæſtione. † Et Papa nunquam intendit dare literas
ꝑiudiciales. ff. de vul. ſub. l. ex facto. & ꝯ literas ſe opponere po-
teſt ſemper, quouſq; alius recipiatur in canonicū, quia vſq; tūc
ex eis agit, & vtitur impetratis. ſed ex quo receptus eſt, ex tunc
receptus à capitulo nihil poteſt proponere ꝯ literas, quia nō in-
nabit ſe principaliter ex literis, ſed ex receptione ſua: quia rece
ptus eſt in canonicum. & ſi obijciatur ei, q nō poteſt petere ꝑ-
bendam ex tali receptione: quia ſi ꝯrium diceretur, aperiretur
via vacaturia. Reſpon. quia ex receptione ſimplici capitulū nō
poſſet agere ad præbendam vacaturam, nec etiam vacantē cer-
tam, arg. op. ff. de ꝯhen. emp. l. vlti. §. vlti. & ad Trebel. l. j. §. ſi ha
bes. C. de do. ęris, cum ſuis concordan. ſed ex receptione, quæ
eſt facta auctoritate Papæ, qui non impeditur concedere vaca-
turas, ſecus. [Intentio.] quod apparet ex appoſitione clauſulæ.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula, ſi pro alio non ſcripſerimus, quid ſignificet.*

CAP. XXXIX.

1 Literis Apoſtolicis. [Niſi pro alio.] Idem † & ſi non ſit clauſu-
la, ſi pro alio nō ſcripſimus. non. n. aliud intendit do
minus Papa per clauſulam iſtam, niſi vt eccleſia de
plurium receptione non grauet. ſ. eo. mandatū. [Monitorias] ar.
ex ſolis monitorijs habet ius ad petēdū. ad idē. ſ. eo. cap. ſin. ſed
non eſt verum, licet illi prouidere teneantur. j. de præben. dile.
fil. G. nam ex monitorijs, nec ex præceptorijs, nec executorijs,
ſed habet officium iudi. ad petēdum beneficium, ſm̄ tenorem
literarum Papæ, ſi Papa contuliſſet, tunc haberet ius in re.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum ſpeciale factum Abbati, derogat generali facto Epiſcopo.*

CAP. XL.

1 Abbatem. [Prouiderit.] Nec tamen adhuc pro-
uidit. † vnde ſpeciale mandatū Ab-
bati directum in ſuis eccleſijs tantum præiudicat ge
nerali mandato ep̄i in omnibus eccleſijs. ſ. eo. c. j. &
c. paſtoralis. ſi autem iam prouidiſſet ei Abbas in vna eccleſia,
& poſtmodum alia vacaret, non video, quare ep̄s non poſſet alij
ibi prouidere, in qua non eſſet alij prouiſum, cum diuerſæ ſint
eccleſiæ, niſi fortè eſſent eccleſiæ de menſa Abbatis, vel niſi col-
latio pertineret ad Abbatem: tunc enim cum omnes vno iure
cenſeantur, ſi vni prouidit, grauatus eſt Abbas. vnde ep̄s non po
teſt alij prouidere. Et hoc intelligo verum, quando vult proui-
dere auctoritate literarum impetratarum, poſt quam prouiſum
eſt primo. nam ſi ante impetratæ fuiſſent, ſecus, vt no. ſupra eo.
mandatum. [Cogi.] quando in literis non continetur, per eccl.
cenſu compellatis. verius credimus, quod non ſit hæc ſufficiēs
ratio, imo nec vera, quod non poſsit epiſcopus cogere Abba-
tem ad prouidendum illi, de quo ſcriptum eſt epiſcopo: quia
ex quo in literis continetur, facias tali clerico prouideri, pote
rit quoslibet cogere ad prouidendum, etiam ſi ibi dicitur, per
cenſuram eccleſiaſticam cogas. ſed illa eſt ſufficiens ratio & ve
ra: quia ſpeciale mandatum factum Abbati derogat generali fa
cto epiſcopo, vel quia clauſula, ſi pro alio non ſcripſimus, exi-
mit eum à iuriſdictione epiſcopi, quod in eccleſijs illius Abba-
tis illi prouidere non poſsit. [Prouidendi.] quando in literis cō
tinetur, auctoritate noſtra prouideas.

S V M M A R I V M.

1 *Non poteſt ſecundus dele. abſoluere, niſi elapſo termino priori aſsignato.*
2 *Abſolutio ſecundorū iudicū tenet ēt ante terminum, ſi partes conſentiant.*
3 *Remiſſio excommunicati ad excommunicatorem, locum habet in ordinarijs, etiam ſi ſit ab eis appellatum poſt ſententiam excommunicationis.*
4 *Debet excōmunicatus abſolui præſtita cautione & iuramento prius, quàm cognoſcatur de iniuſta excommunicatione.*

CAP. XLI.

Ab excōmunicato. [Statuta.] ſ. quia iniu
ſtè, vel non præmiſſa
monitione, vel non ſeruato ordine dicit ſe excōica-
1 tum. † [Obtentis.] Iſte ſecundus non poteſt abſol-
uere, niſi elapſo termino aſsignato priori, & ſi abſoluat, non va
let, quia iuriſdictionē habet ex parte limitatam, & formā certā,
arg. ſ. eo. cum dilec. nec etiam ſufficit, ſi partes conſentiant in
eum, cum nihil attendatur forma ſolita, & etiam honor excōi-
catoris. ſed & ſi omnes. ſ. partes & iudices cōſentiant, quod an-
te tempus abſoluatur, tamen nō valet abſolutio, quia cum ſub
conditione ſit ibi mandata abſolutio. l. ſi primus intra certum
a tp̄s non abſoluit, q ſecundus abſoluat, ante conditionem [a] ex-
tantem nulla ſibi abſolutio cōpetit. ff. de verb. ſign. cedere diē.
2 repete tamen, quod diximus. j. de offi. deleg. de cauſis. † Quidā
tamen bene fatentur, q ſi excōicator diceret, ego non abſoluā,
vos abſoluatis eum, ſi vultis, q in hoc caſu ſecūdus poteſt eum
abſoluere etiam ante terminum, quia in manifeſtis non eſt lo-
cus coniecturis. ff. de verb. oblig. continuus. §. cū ita. alij tamen
dicunt, q tenet abſolutio ſecundorum iudi. ēt ante terminum,
ſi partes conſentiant. primus autem poſt terminum aſsignatū
poteſt abſoluere ſemper ante, quam pronuncient eum iniuſtè
excōicatum, & ēt ſi partes velint, q ſic probatur, quia quando-
cunq; ante abſolutionem conſtet de iuſta excōicatione, remit-
tendum eſt ad excōicatorem. Et ſic apparet, q apud primum ēt
poſt terminum aſsignatum remanet iuriſdictio, & ſic habet ſu-
per eum iuriſdictionē in eo, pro quo excōicatus eſt, ex quo pa-
titur ſe abſolui, abſolutio tenet. Item cum iudicia ſint abſoluto
ria, & nihil aliud hic petatur niſi abſolutio, & ille, qui excom-
municauit, paratus ſit abſoluere, audiendus eſt, & tenebit abſo-
lutio, & hoc habet locum, vbi per errorem omiſſa eſt abſolutio
ante, quam procederetur ad cognoſcendū de iniuſtitia excōi-
cationis. nā & ſi hoc petat, abſoluendus eſt, vt no. in glo. ve tun-
tamen. [Ita.] ſi contra ſtatuta concilij generalis. i. iniuſtè excōi
catus eſt, quid faciet hic excommunicans, ad quem remittitur?
Reſpon. ſi credit ſe iuſtè excōicaſſe, non abſoluat, ſed ad alium
mittat, quia poſtea ad eum remittetur pro mandatis recipien-
dis. j. de offi. dele. prudentiam, in fi. ſi vero nō credit ſe iuſtè ex-
3 cōicaſſe, prudenter facit, ſi abſoluat eum. † [Obtentis.] remiſ-
ſio iſta excōicati ad excōicatorem habet locū in ordinarijs, etiā
ſi ſit ab eis appellatum poſt ſnīam excōicationis. j. de offi. ordi.
ad reprimendam. j. de ſen. excom. per tuas, in fi. in deleg. autem
ita dicendum, ſi non fuit appellatum, & appellatio recipiatur,
non habet iuriſdictionē dele. j. de offi. dele. paſtoralis. §. præter-
ea, & ideo non remittitur ad cū. Item ſi non fuit appellatum à
dele. & lata ſit ſnīa diffinitiua per dele. j. annum remittendū eſt
ad dele. ſed poſt annum minimè ſuperiori ratione. Itē j. de offi.
deleg. quærenti. ſed ſine vlla remiſsione delegās iuxta formam
eccleſiæ nō abſoluet, cuius auctoritate excōicatus eſt: ſed ſi ſub
delegatus excōicauerit, & ab eo appelletur, dele. primus tantū
abſoluere debet. j. de offi. deleg. ſuper quæſtionum. §. porro, &
§. vlti. ſi autem primus delegans abſolueret, teneret abſolutio.
Item & ſi alij deleget abſolutionē, & ipſe delegatus abſoluat,
tenet abſolutio, arg ꝯ j. de offi. ord. ex parte. j. de ſen. excom. cū
pro cauſa. ſed ante, quam primus deleget, vel deleg. ſecundo ſu
per abſolutione abſoluat, poteſt excipi, q non abſoluat, vel nō
procedat per tales literas veritate tacita impetratas. Si. n. dixiſ-
ſet quomodo delegatus eſt medius inter primū delegantem, &
ſubdelega. non habuiſſet literas, niſi ad eum. ſ. deleg arg. prædi-
ctę decre. ſuper. etiam ex cauſa poteſt legitimè appellari. ſi autē
abſoluat non pręmiſſa appſone, tenet, licet non debet fieri, nec
nocet ſi poſtea appelletur, quia cum ſnīa excōicationis nō ſu-
ſpendatur per appella. multo fortius abſolutionis: quia prom-
ptiora ſunt iura ad abſol. &c. ff. de ac. & ob. Atrianus. Item om-
nis res per quaſcūq; cauſas ꝯhitur, per eaſdem diſſoluitur. j. de
reg. iur. c. j. ſed per ſolā ſnīam fit quis excōicatus, ergo & per ſo-
lam abſolutionem abſolutus ſit aliquis. Itē ſicut actio iniuria-
rū tollitur pacto, ita & hęc ſnīa abſolutione. ff. de pac. l. ſi vnus.
§. pacta. hoc autem poſito, q ſit ſublata, & verum eſt, non debet
amplius excōicari, niſi præmiſſa canonica monitione. j. de ſen.
excom. ſacro, & probata cauſa, a. q. j. nemo, & niſi ſint contuma
ces de nouo, 11. q. 3. certum. [Difficultate.] iuramenti, & cau-
tionis mandatorij. j. de reſti. ſpol. literas, in fi. Quidam tamen,
& fortè bene, dicunt q iurare debet ne diſciplina eccleſiaſtica
rumpatur,

A D D I T I O.

a ¶ Ante conditionem. Et ſic attenditur implementum conditionis in literis exe cutoris adde Fed. de Aucha. in conſ. 297. incip. Efficacibus, col. 4. poſt prin.

...tur, arg. 23. q. 5. excõicatorum. j. de eo, qui dux. in ma. quã
... adul. ſignificaſti. & ita nõ eſt cõtra. j. de iureiu. & ſi Chri
... ſunt auctoritates prohibentes iuſiu. ſed ſupple, non iu-
... omnino, vel fruſtra. i. ſine cauſa. hæc autẽ eſt prædicta cau
... quæ eſt iuſta. j. tit. proxi. cum inter. † [Cognitio.] Verumta-
... prius, quam cognoſcatur de iniuſta excõicatione, abſolue
... præſtita cautione, & iuřo, & poſtea cognoſcet ſolus deleg-
... de iuſtitia excõicationis. ſ. an excõicator iuſtè, vel iniuſtè,
vel ex ordine, vel ex animo, vel ex cauſa excõicauerit. & hoc eſt
verum, qñ quæritur de iniuſtitia excõicationis, vt excõicatori
pœnam infligat, & tunc puniet iniuſtè excõicantem. j. de ſen.
excom. ſacro. ſi vero inueniet iuſtam excõicationem remittet
excõicatum ad excõicatorẽ, vt eius mandata recipiat. j. de offi.
deleg. prudentia. & attende, cum dico, ꝙ ſtatim debet abſolue-
re, niſi obijceretur, ꝙ pro manifeſta offenſa eſt excõicatus, vel
quia non paret rei iudicatæ. tunc. n. debet præcedere emenda.
j. de ver. ſig. ex parte, & c. ſeq. De cauſa tamen principali eodem
modo cognoſceret, ſi eſt cauſa inter epm, & excõicatum, & in
literis ſit appoſita clauſula cõſueta. ſ. audias, ſi quid fuerit quę-
ſtionis. nam nullus debet eſſe iudex in propria cauſa. C. ne quis
in ſua cauſa. l. j. ſi vero cum alio cauſam haberet coram excõica
tore, aut eſt appellatum, aut non. ſi eſt appellatum, eodem mo-
do procedet inter partes, ſi in literis ſit mentio de appellatio-
ne, vel eius cognitio cauſa demandatur. ſi vero non ſit appella-
tum, debet eum remittere ad epm, qui de cauſa cognoſcere cę-
pit. ff. de iud. de qua re. j. de iureiu. ad noſtram. 2. niſi ſit ibi præ-
dicta clauſula, ſi quid mãſerit quęſtionis, & quia perpetuata eſt
eius iuriſdictio per citationem. j. de offi. deleg. gratum. Sed ob-
ijcies, ꝙ nunquam habuiſſet literas, niſi dixiſſet ꝯ ſtatutum con
cilij generalis ſe excõicatũ fuiſſe. ergo ſi hoc falſum appareat,
debet carere commodo literarum. ſ. co. ſuper literis. Reſpon.
hic illa regula fallit propter periculum excõicationis, & partici
pationis. vnde ſtatim abſoluendus eſt, vt in decre. cum contin-
gat. Item hęc exceptio, cum ſit peremptoria, non debet propo-
ni contra literas. j. de li. conteſt. c. fi. & j. de fo. compe. ex parte.

S V M M A R I V M.

1 *Mentiri plus eſt, quam verum dicere.*
2 *Ignorantia de facto proprio, de facili prætendi non poteſt.*

CAP. XLII.

SI proponẽte. Secus, ſi non proponeret, ſed
ſubijceret, quia tunc crederẽ
1 valere. Reſpon. † quia plus eſt mentiri, quam verũ
tacere, arg. ſ. co. poſtulaſti. [Fraudulenter.] Hęc eſt
cauſa, quare reſcriptum non valet, ſcilicet fraus. ſ. co. ſuper lite
2 ris, & c. in noſtra, vbi de hac materia notauimus. † nec poteſt de
facili prætendere ignorantiam in proprio facto. ff. pro ſuo. l. fi.
in fi. & no. ff. man. l. item quæritur.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid, ſi quis aliquem conuenit perſonali actione coram aliquo iudice,*
poſſit eum coram alio iudice & ordinario ſuper alia perſonali conuenire?
2 *Ordinarijs iudicibus non debet ſubtrahi debitus honor.*
3 *Non licet reo actorem conuenire niſi ſub actoris iudice.*

CAP. XLIII.

QVia nonnulli. [Nomine.] Hic tenetur cri-
mine falſi, ſicut & qui ſuppo
ſuit partum. ff. de fal. falſi nominis, & l. qui falſam, &
ſequens ſimiliter. [Et qui eas.] Non valet, quod fit
per has literas pro his, quorum nomine ſunt impetratæ [Nihil.]
De iudi. cum quem. [Ad futuras trahunt.] Id eſt aliquos citari fa
ciunt ſuper controuerſijs de nouo emergentibus, ac ſi literas
ad eas traherent. [Ad futuras trahunt.] Et valet ſniã in nouis ne
gocijs, niſi excipiatur contra. ſ. co. ſignificauit. ſ. co. cum te, ex
1 tenore. † [Pluribus.] Dixerunt quidam ex quo aliquis conue-
nit aliquem perſonali actione coram aliquo iudice, coram alio
iudice etiam ordinario ſuper alia perſonali non poteſt eum cõ
uenire, quia ſi reo, qui fauorabilior eſt in iure. ff. de reg. iur. fa-
uorabiliores. hoc non licet. C. de ſen. & interlo. in auth. & con-
ſequẽter multo fortius nec actori. ff. de re. iu. nõ debet. Si actor
conuenit aliquẽ ſuper aliqua actione perſonali, licet ſuper alia
per aliud reſcriptum corã alijs delegatis ipſum conuenire non
poſsit, tamen coram ordinario ipſum poterit cõuenire, & hoc
vt honor non ſubtrahatur ordinarijs ipſis. nam reo iſtud non li
cebit, ſi velit reus reconuenire, quia non coram ordinario, ſed
coram delegato iſtud facere debet, quod tamen non credimus
verum. nam bene poteſt actor reum conuenire ſub diuerſis iu
di. ordi. vel ordinario, & delegato alio & ſuper perſonalibus, &
realibus actionib. & ꝙ dicitur in prædicta l. fauorabiliores, &c.
intelligimus in eadem cauſa, & poſtquam incepit cauſam. nam
& hic in vtraque cauſa & coram vtroq; iudice fauorabilior erit
reus, quam actor, ſed incipiendo cauſam corã diuerſis iudicib.
fauorabilior non eſt, & ſequeretur abſurditas, quia coram dele
gato non poſſet, cum non ſit ei cõmiſſum, nec coram ordinario
2 vt dicunt quidam. † Item debitus honor ſubtrahitur iudicibus
ordinarijs, quod eſſe non debet. j. de appel. vt debitus. intelligo
ergo decre. hanc, ꝙ ſi ſuper perſonali actione conuenerit corã
iudice delegato, & impetret literas ad alium delegatum ꝯ eun-
dem ſuper alia actione perſonali, carebit cõmodo literarum, &
condemnabitur in expenſis, vt hic. ſecus, ſi coram ordinario cõ
ueniat, cum hoc non inueniatur prohibitum. Si quæras, quare
aliud ſit in realibus. dicimus ꝙ in realibus cõputantur dietæ à
diœc. vbi ſunt res. ſ. co. dilec. fil. i. vnde ſępe contingeret, ꝙ nõ
poſſet ſub vno delegato omnes reales intentare, & alię etiã ra-
tiones aſſignari poſſunt. Item alia ratio poteſt aſſignari, ꝙ acto
ri licet coram pluribus ordinarijs conuenire, ſed non reo, quia
iura voluerunt ſubtrahere materiam maliguãdi reis, qui quaſi
offenſi libenter ſe vendicarent etiam iniuſtè. ſed hoc de actore
3 non præſumitur. † [Reus] quamuis reo non liceat conuenire
actorem, niſi ſub actoris iudi. tamen malitioſè facere poteſt, &
poteſt repelli per exceptionem iudex rei. ſed ſi non excipiatur
ante li. conteſt. tenebit, ꝙ legitimè coram eo fiet, dũmodo aliam
iuriſdictionem habeat. ff. de iud. l. j. & alij contradicunt. [Com-
modo.] ſupra eo. ſuper, ſi proponente. [Expenſis.] ſupra eo. cę-
terum. [Condemnetur.] & nihilominus accuſari poterit crimi
naliter de crimine ſtellionatus. ff. de crimi. ſtellio. per totum.

S V M M A R I V M.

1 *Reſcripto habente inſertam clauſulam, quidam alij, quot homines compre-*
hendantur.

CAP. XLIIII.

CVm in multis iu. ar. Idem vř, ſi ibi poni
tur clauſula, ꝙ nõ-
nulli homines, vel aliæ conſimiles, cum eadẽ ſit ibi
ratio. idem etiam vř, ſi dicit, ſibi damnum vel iniu-
riam factam per homines alicuius loci, quia vel conueniet eos
quaſi vniuerſitatem, & tunc loco vnius cenſetur. ſi in illo loco
non eſt vniuerſitas, non poterunt per illud reſcriptum conueni
ri vltra 4. idem vř, ſi in literis dř, cites omnes illos, quos talis ti-
bi nominauerit. ſed ſi in literis dẽ, cites omnes, qui ei ꝯdixerũt,
vel qui eum moleſtarunt ſuper tali re, dicunt quidam ſecus eſ-
ſe: ſed nos non videmus, quare hoc dicant. In cauſa autẽ inqui-
ſitionis, ſiue de iure inquiratur, plures quam quatuor citari poſ
ſunt, quia nõ trahuntur in iudicium, ſed ſuperior ex officio in-
quirit. [Generalem.] nam omnes expreſsi in literis conuenien
tur propter eos 4. [Vel quatuor.] credimus tamẽ, ꝙ ſi ſuper re
indiuiſibili, vel etiam in eo caſu, in quo eſſent ad eoſdem iudi-
ces remittendi literæ impetrentur, ꝙ etiam tunc plures, ꝗ qua-
tuor poterunt per illas literas conueniri in iudicium, vt no. ſ.
eo. paſtoralis, in gl. quid ſi. Alij dicunt, ꝙ licet ille, qui impetrat
literas ſuper certa re etiam indiuiſibili, dicat alios ſibi iniuria-
1 ri, tamen per generalem † clauſulã nõ citabuntur, niſi quatuor:
fatemur tamen, ꝙ alij, quorũ intereſt, ſi volunt pro ſuo iure co-
ram eodem iudi. ꝙ admittendi ſunt, vel ẽt ſi coram alijs agere
vellent, ꝙ ſunt ad eundem iudi. remittendi. j. de reg. iu. cum ſu-
per. ff. de libe. cauſa, pariter. [Citatorio.] cuiuslibet illorũ qua-
tuor. nam ſi velles intelligere, ꝙ tñ, qñ primum citat, debeat il
los quatuor exprimere, non eſſet ꝯ fraudem prouiſum, quia pri
mum citatorium poteſt multis eſſe occultũ. & vocat hic primũ
citatoriũ propter multa citatoria eiuſdẽ perſonę facta non tñ
in principio cauſæ, ſed ẽt in qualibet parte iudicij, & in illis ci-
tationibus ſequentibus non eſt neceſſe exprimi illos quatuor.

S V M M A R I V M.

1 *Non poſſunt delegati cauſas minoribus ſubdelegare.*
2 *Non debet fieri commiſſio clericis plebium Lombardiæ.*
3 *In cauſis tractandis qua ſint loca magna vel inſignia.*
4 *Manifeſta & notoria pro expreſſis haberi debent.*
5 *Locus vbi cauſa agitur, debet eſſe magnus & inſignis.*

CAP. XLV.

PRæſenti decreto. [Prouidendum.] Per
hæc verba dicunt qui-
dam, ꝙ hæc decre. non ſtatuit ius, ſed eſt prouiſio,
quã Papa ſuis legatis & cancellarijs imponit. & di-
cunt, ꝙ literæ valent, & ſi minoribus perſonis fiat cõmiſsio, po-
teſt ꝯ eas excipi, ꝙ per illas literas non procedatur, cum nõ ſint
de perſonis hic contentis, arg. ad hoc quare. hoc enim imputa-
retur vel iudicibus, vel partibus, cum ſint delegantis ſit eligere
iudi. quibus cõmittat, & non debet dare iudicem ad petitionẽ
partium. ff. de iudi. obſeruandum. melius videtur, ꝙ poſsit cõ-
tra tales iudices excipi, & ex talibus cauſis appellari, & alludit
conſuetudini Romanæ Eccle. vbi de facili cancellarius nõ dat
iudicem ex officio ſuo, ſed partes eos eligunt. nam ſi certũ eſ-
ſet, ꝙ ex ſe cancellarius eos dediſſet, non haberet ꝯ eos locum
exceptio, vel appellatio. & vř, quod huic exceptioni poſsit re-
nunciari tacitè, & expreſsè, quia in fauorem eorum introdu-
ctum eſt. ſ. ne coram vilibus perſonis partes & aduocati eorum
ſtare cogantur. Item vř, ꝙ ſi Papa ſcribat alicui nominando cũ

Mag. ſtrum,

Magiſtrum, vel ſimplicem clericum, ꝙ non habet locum exce-
ptio, quia ex certa ſcientia vr̃ facere contra hanc cõſtitutionẽ.
1 † In legato credo ↄ, niſi partes cõſentirent, & hoc dr̃. idem mul-
to magis intelligo de legatis. ſ. ꝙ non poſſunt minoribus ſubde
legare cauſas, & non habet locum hæc decret. in auditoribus,
infra de offi. deleg. ſuper. §. j. Item ordinarij non cõprehendũtur
hac conſtitutione. [Dignitate.] no. j. de præben. de multa. [Ho-
norabilibus.] ſufficit, ꝙ eccleſiæ ſint cathedrales, non ſufficit,
ꝙ ſint collegiatæ, ſicut ſunt multę in Sicilia, & Tuſcia, niſi ſint
ita honorabiles, ꝙ ibi ſint clerici propter ſcientias & mores, &
diuitias honorãdi. Quid. n. ſi magni viri magnam cauſam age-
rent coram illiteratis & paonoſis clericis? verè via riſui pate-
2 ret. † Quid dices de clericis plebium Lombardiæ? Reſpõdeo,
non debeat eis fieri cõmiſsiones, niſi ſint aliàs honorabiliores,
vt Modœcienſis eccleſiæ, & ſancti Antonij, & ſancti Dominici.
[In ciuitatibus.] ſufficit. n. ciuitatem epalem eſſe, vt ibi cauſæ
agitentur, etiam ſi non ſint magnæ, & etiam ſi non habeant pe-
ritos. alij ↄ, arg. pro his, quia ceſſat ibi cauſa huius conſtitutio-
nis, quia non poterũt ibi habere aduocatos, nec alia neceſſaria,
ſed in alijs locis non epalibus neceſſe eſt, ꝙ ſint magnæ, & ꝙ ha
3 beant peritos, & propter hoc dicuntur inſignes. † [Copia.] Tã
pro aduocatis, quam pro aſſeſſoribus, & conſiliarijs. quę autem
ſint loca magna, vel inſignia, vel vbi dicatur eſſe copia perito-
rum, ad cõem opinionem prouinciæ recurrẽdum eſt. ff. de ſup.
le. l. Labeo. & arbitrio boni viri. i. iudicis illius terræ, ad quẽ ſit
citatio, relinquetur. ff. de verb. oblig continuus, & nõ arbitrio
iudicis ciuitatis, qui in hoc potius pars cẽſetur, quam iudex, qa
non præſumitur, ꝙ ↄ factum ſuum ſententiaret. C. de arbi. ne in
arbitris. ſed quid ſi locus ille alium haberet iudicẽ in tempora-
libus, & alium in ſpiritualibus. Reſpon. ſi ambo ſunt præſentes
ſimul, ambotum arbitrio diffiniendũ eſt. & idem ſi ſint plures
dũmodo omnes hi dñi, ijdemq; iudi. ſint perſonæ eccleſiaſticę,
quia ad ſecularis iudicis arbitrium non credimus eundum, & ſi
non ſint omnes pręſentes, tñ pręſentes procedant. & ſi omnes
dñi ijdẽq; iudices eſſent abſentes, vel ccrta ratione ſuſpecti, tũc
alij boni homines eligentur ad hoc. & ſi non poſſent hi cõcor-
dare, procederetur ſm tenorem conſti. j. de appel. legitima, &
procedent hi non ſeruato iuris ordine. nobis magis placet, ꝙ ar
bitrium boni viri dr̃. i. iudicis, qui de cauſa cognoſcit, & ſic lo-
quitur. l. ff. de verb. obl, cõtinuus. [Cauſę.] Delegatæ. [Iudicib.]
Delega. [Impunè.] Et ſi ↄ talem abſentem procedatur quaſi ↄ
contumacem, non tenet, ſi notoria facti eſt excuſatio eius, puta
quia nulli eſt dubium, vel eſſe debet, ꝙ locus, ad quem citatur,
non eſt inſignis. ſed ſi dubia eſſet excuſatio de facto, tunc debet
ire, & coram eo proponere de facto loci, & peritorũ, vel huiuſ-
modi. & ſi pars neget, debet requiri arbitrium boni viri, cui ſi
pars citans ſtare noluerit, pars alia appellet, & ſecurè. & ſi pars
alia, quę allegat ↄ locum, arbitrio ſtare nollet, iudex ſecurè pro
cedat, & ſi aliquis à bono viro dicit ſe grauatum ſuper hoc. i. à
diffinitione hac, an ſit locus inſignis, vel non, tunc non licet ap
pellare, ſicut nec in arbitris. ipſius. n. arbitrium dr̃. ff. de ver. ob.
continuus. Item quia modicũ intereſt. ff. de appel. l. j. vel dic, ꝙ
etiam ſine requiſitione boni viri poteſt ſtatim appellare ex his
cauſis. ſ. appello, ne procedas, quia non eſt locus iſte aptus exa-
minationi cauſarum, vel propter ſui vilitatem, vel propter de-
fectum iuriſperitorum. iudex autem, qui cognoſcet de appella
tione, ſi inuenit cauſam verã appellationis, caſſabit quicquid
iudex fecit poſt appellationem, alioquin confirmabit. j. de ap-
pella. interpoſita, in prin. appellatio autem nec in hoc caſu, nec
in præcedenti eſt admittenda, niſi certum eſſet locum non eſſe
aptum. ff. qui ſatiſd. cog. ſi vero. §. j. Sed quid ſi pars non vadat,
nec appellet, quia credit ſe tutum per hanc conſtitutionem, vbi
dicit, non paretur impune? Reſpon. tutius eſt ire, & defectũ co-
ram iudice exponere. ſed ſi nõ vadat, & feratur ſñia ↄ ipſum, vel
miſsio in poſſeſsionem, vel excõicatio, non tenet, quia citatio
nulla eſt, arg. ff. de arbi. ſi cum dies. §. ſi arbiter. Sed ↄ vr̃, ꝙ ſem-
per teneat, niſi in citatione exprimeret errorem, puta venias ad
talem locum non inſignẽ, ſicut dr̃ in ſñia. 2. q. 6. §. diffinitiua, in
4 prin. † Sed reſpondeo, & in ſñia, & in citatione ſufficere, ſi no-
torium eſt impedimentũ, & hęc notoria manifeſta pro expreſ-
ſis debent haberi. ff. qui ſatiſd. cog. ſi vero. ff. de fer. l. j. alij ↄ. ſed
ſi non ſit notorium, ſi non vadit, tenet excõicatio, & miſsio in
poſſeſsionem. ff. de iudi. ſi quis ex, infra de appel. ſi duobus. nec
facio vim, vtrum iudex ſciuerit defectum loci, an ignorauerit:
ſufficit enim in veritate eſſe, ꝙ notorium eſt ibi defectũ loci eſ-
ſe, credimus tñ, ꝙ expreſsè proprio verbo tacitè litigando in ta-
libus locis poſsint renunciare huic exceptioni, ſed non eundo
ad illa loca, vel non appellando non vr̃ renũciare, vel tacite cõ
5 ſentire, ꝙ procedant. imo potius ↄdicere. † Item dicimus, ꝙ li-
cet iudex delegatus clericos peritos haberet, qui iudici & parti-
bus poſſent ſufficere pro conſilijs, tamen in hoc caſo impunè
non paretur, quia licet in vno termino habeat eos paratos, for-
tè non habebit in alio, & quia etiam conſiliarij & aduocati nõ
habent ibi ꝑpria domicilia, vel matura ſalaria requirerẽt, & for
tè non poteris eoſdem conſiliarius & aduocatos in alio termi-
no habere, quod eſt graue & diſpendioſum in ſingulis cauſis no
uos aduocatos conducere, & ſecreta ſuæ cauſæ reuelare, cũ bo-
ni iudi. ſit ſumptibus & laboribus partium parcere. nobis vide-
tur, ꝙ eſt neceſſe, ꝙ locus, vbi cauſa agi debet, ſit magnus, & in-
ſignis, ita ꝙ qui vadunt illuc pro cauſa, inueniant ibi hoſpitia
& conductitia pro ſe & euectionibus ſuis, & vbi inueniantur ne
ceſſaria victualia pro cõi pretio. Et ideo adiecit inſignia, quia
bene ſunt alicubi loca magna, & tamen ibi prædicta non inue-
niuntur, neque conductitia, neque venalia, vel ſi inueniuntur,
hoc ſit cum magna difficultate, quia non ſunt ad hoc conſueti.
poſſunt etiam hæc inueniri in aliqua modica villa, & tamen nõ
eſt idoneus locus, quia non eſt magnus, nec inſignis: eſſet enim
ridiculum, ꝙ cauſę tractarentur in tam vilibus locis, etiã ſi ibi
eſſet copia peritorum. nec credimus neceſſe, ꝙ ibi morentur
periti, nec hoc dicit hęc litera, ſed ſufficit, quod ibi de vicinis lo
cis poſsit haberi copia peritorum.

SVMMARIVM.

1 Oportet iudicantes in cauſa reali eſſe rebus vicinos.
2 Proceſſus habitus abſente altera parte non valet.
3 Graue eſt defendere, quod expreſſè poteſt renunciari, & non tacitè.

CAP. III. in vt.

Diſpendia litium. [Perſonales.] Literę cõ-
ſeruatorię, & proceſſus
per eas habiti non impediũt literas in cõi forma im
petratas. ſiue impetrentur ante conſeruatorias, ſiue
poſt etiam inter eaſdem perſonas, quia conſeruatores non ha-
bent cognitionem, niſi oriatur ex exceptione aduerſarij, vt no.
j. de offi. deleg. ſtatuimus. Item hæc decre. non habet locũ, qñ
appellatur à grauamine ante ſñiam. tunc. n. poteſt impetrare li
teras, ad quoſcunque vult. nam qua ratione debent impetrare
ad iudi. appellationis, eadem ratione debent impetrare ad iud.
principalis cauſę, cũ vni alijs nõ poſsint prohibere vti ſua iuriſ-
dictione. j. de appel. Romana. §. j. hoc etiam ex eo apparet, ꝙ ſi
quis coram eo. iudice ↄ eundẽ mouet plures perſonales actio-
nes, & in vna appellauerit, & in alia non, nihilominus corã di-
uerſis iudicibus proſequetur plures actiones perſonales ↄ eun-
dem: ſed non eſt malum, quia non ſunt ambę principales, & eſt
neceſſe ad hoc, vt locum habeat hęc decre. ꝙ ambę ſint princi-
pales, & non appellationis. & vr̃ ꝙ hęc decre. habet locum non
ſolum in literis Apoſtolicis, ſed ẽt in alijs. ſed ſi aliquis coram
conſeruatoribus, vel alijs iudicibus non habentibus poteſtatẽ
cognoſcendi de eo, ſuper quo trahitur in iudicium, conuenitur, 4
nec propter hoc minus valet proceſſus habitus per bonas lite-
1 ras, ſed fruſtratoriè trahens alias punietur. † [In perſonalibus.] 5
ſecus in realibus, cum res aliquando oporteat ſubijci oculis, &
ideo oportet vicinos eſſe rebus. ff. de cẽſi. forma. j. de libel. obl.
ſignificantibus. [Qui vero contrarium.] Cum effecto. ſ. vtẽdo
pluribus literis. nam ſi vnis tantum vtatur, valebit proceſſus ha
2 bitus per eas. † [Valeat.] Si fuerit exceptum. Vel dic, ꝙ etiam ſi 6
reus non excipiat, tamẽ proceſſus pro alterutro habitus per eas
non valebit, quia ambo ſcienter contra ius faciunt, & hoc vide
tur velle litera, & ita ſeruat curia Romana, quia litera dicit, ꝙ
proceſſus habitus per eas non valeat. nec poſſunt renunciare ta-
citè. ſ. litigando coram eis, quia ſic dicit litera, ꝙ proceſſus eo-
rum non valet, & ſic vr̃, ꝙ loquatur, quando partibus pręſenti-
bus proceſſerunt. ſi. n. in abſentia partiũ proceſsiſſent, tunc nul-
la eſſet pœna, quia cuiuſcunq; alterius iudicis proceſſus in ab-
ſentia partium habitus teneret. Et eſt ratio tunc, quia non vide
rentur renunciare, licet litigauerint, quia non pręſumuntur ſci
re has conſtitutiones. vel ẽt ſi ſcirent, parcitur eis, ꝙ non videã
tur renunciaſſe, quia fortè verentur iudices, & timent ab eis ap
pellari, vel eorum iudicium fugere expreſsè. tamen ſatis crede-
remus, ꝙ poſsint renũciare, quia literas credimus valere, & per
3 eas iuriſdictionem dari. ſ. c. cęterum. † Alij contra. & verè mol
tum graue eſt defendere, ꝙ expreſsè poteſt renunciari, & nõ ta
citè. hęc poteſt eſſe ratio, quia quando expreſsè renunciant, vi-
dentur nouam iuriſdictionem dare, quod poſſunt, quia iudices
ſunt per illas literas. ff. de iu. l. j. ſi tacitè, non videntur renũcia-
re, ſed ex iuriſdictione per illas literas datas procedere, qđ non
licet, & errãt. Item propter verba pręcedentia huius decre. di-
cimus, etiam ſi pro reo haberetur proceſſus, ꝙ nullus eſt. Item
detur per eadem verba, ꝙ non valet proceſſus habitus, nec per
ſecundas literas, nec per primas. dicunt autem quidam, ꝙ ſem-
per recedere poſſunt ab his iudicibus vſq; ad ſñiam. poſt ſñiam
autem, à qua non eſt appellatũ, non, quia iam poſt ſñiam ceſſat
cauſa ſuperius aſsignata. ſ. ꝙ timent iudices. ex tunc. n. nõ opor
tet eos timere, quia functi ſunt officio ſuo, & quia non poſſunt
eis deterius facere, quia iã ſñiam contra eos tulerant, quia ve-
rè iudices ſunt. Alij dicunt contrarium. ſ. ꝙ etiam ſñia non va-
let,

tis magis concordant literæ. [Niſi.] Quamdiu autem de hac
ſuſpitione inquiritur, non procedent iudices rei recuſantis: quia
aliquid deſ, facile eſt cuilibet deludere huic conſtitutioni. [Si-
mili.] Quia commodo impetrato carebit, & in expẽſis cõdẽnabit.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo, quid ſit.*
2 *Peractum bis iteratum inducitur conſuetudo.*
3 *Conſuetudo ſemper præiudicat iuri, idq́; multis caſibus, quos hic habes.*
4 *Conſuetudo ad hoc, vt præiudicet, oportet eſſe præſcripta.*
5 *An extraneus contra conſuetudinem faciens teneatur.*
6 *Tenetur contrahens ſtare conſuetudini loci, vbi contractus celebratus eſt. & debet etiam ſeruari conſuetudo loci contractus, vt habes in nu. 7.*
8 *Iudex tenetur ſeruare litigantium conſuetudinem.*
9 *An ſit peccatum violare ſtatuta & decre. & quibus ſit permiſſum venire contra iura, & contra præcepta, habes in nu. 10.*

De Conſuetudine. Rubrica. 4.

1 DE conſuetudine. † Conſuetudo eſt ius non præſcri-
ptum, moribus diuturnis populi inductum. In-
ſti. de iure natura. §. conſtat. Etiam inducitur cõ-
ſuetudo primo, quia ſic obtentum eſt ſine ↄ̃di-
ctione. Inſti. de iure natura. §. ex non ſcripto. ff.
de lega. diuturna. ff. de teſti. teſtium. §. vlti. ff. de admini. tuto. ſine
hærede. §. pen. ff. quẽadmo. teſta. ape. ſed & . C. q̃ ſit lon. conſuetu.
l. j. C. de ędi. priua. an in totum. Secundo, ꝙ libelli querimonia-
rũ quę conſuetudini obſtant, non recipiantur, & ſi recipiantur,
iudicantur ſecundum conſuetudinem. ff. de legi. ſi de interpre-
2 tatione, & l. ſeq. C. quæ ſit lon. conſuetu. l. j. † Tertio, quia iudica-
rum eſt conſuetudinem eſſe, cum quæſtio eſſet, an conſuetudo
eſſet, nec ne. ff. de leg. cum de conſuetudine. & non ſufficit alte-
ro iſtorum modorum tantum ſemel iudicatũ eſſe longo tem-
pore, ſed bis ad minus iudicatũ, vel factum eſſe debet. C. de epi.
audi. l. 3. in fi. ſed ↄ̃. quia non exemplis iudicandũ eſt. C. de ſen. &
interlo. nemo. Sed nos dicimus hoc intelligi, quando ſic iudi-
cat volens conſuetudinem introducere, & in poſterũ ſimiliter
iudicari: ſed vr̃, ꝙ vna ſniã ſufficeret, vt ĩ. de re iudi. in cauſis. C.
de leg. l. vlti. ſed illa ſpecialiter loquuntur in Papa, & Imperato-
3 re. † Et debes ſcire, ꝙ ſemper conſuetudo præiudicat iuri, vide
licet vt quis non ordinetur à ſuo præla. 54. q. j. pudenda. Item in
elect. ĩ. de elec. cum eccleſia Vulterana. Item vt alij clerici præ-
ter canonicos admittantur in electione. ĩ. de cauſa poſ. cum ec-
cleſia Sutrina. Itẽ ꝙ filij presbyterorum Græcorũ, licet de iure
poſſint eligi in ep̃os, ſi conſuetudo repugnet, non eligentur. ĩ.
de ele. coniu. cum olim. quamuis poſſet dici potius id fieri pro-
pter ſcandalũ vitandum, q̃ propter conſuetudinem. 15. diſt. nos
conſuetudinẽ. ſed illud non dicimus propriè conſuetudinem,
ſed diſpenſationẽ propter ſcandalũ, j. q. 7. conuenientibus, cum
duobus. §. ſeq. itẽ per conſuetudinẽ coguntur aliquem eligere
de aliqua eccleſia. ĩ. co. cũ dilectus. ĩ. de verb. ſig. Abbate. Itẽ pro-
pter conſuetudinẽ Abbates ſine conſenſu capituli conferunt
præbendas. ĩ. de his. quæ fi. à ma. par. c. ea noſcitur. Item in baptiſ
mo ſeruatur conſuetudo, de conſe. diſt. 4. de trina. Item in ma-
trimonio ſeruatur conſuetudo, ſiue potius propter ſcandalũ. ĩ.
de cog. ſpi. c. j. Item inferiorũ ordinũ clerici non coguntur pp
conſuetudinẽ, vel per ſubtractionem beneficiorum, ab vxori-
4 bus ſeparari. 84. diſt. quorundam. † & no. ꝙ ad hoc, vt præiudicet
conſuetudo, oportet ꝙ ſit præſcripta. ĩ. de cauſa poſſ. cum eccle
ſia. ff. de legi. ſed & ea. de qua præſcriptione dicemus ĩ. co. cũ cõ-
ſuetudinis. Item ꝙ bonam fidẽ habeat, & animum introducen-
di conſuetudinẽ, & vtendi iure ſuo. ff. de aqua quoti. l. j. §. Ariſto.
ff. de iti. actuq; priua. l. j. §. vlti. Itẽ ꝙ res ſit præſcriptibilis: ſecus ſi
non eſſet præſcriptibilis, qualis eſt, quando clericus confitetur
ſe ſubeſſe ep̃o, & tamen denegat ſibi reuerentiã vel procuratio-
nem ratione viſitationis. ĩ. de præſcrip. cum non liceat, de cẽſi.
cum inſtantia. & generaliter non præſcribitur cõſuetudo ↄ̃ ius
naturale, 32. q. 7. flagitia, & ↄ̃ ſtatum eccleſiæ. 25. q. j. ſunt quidam,
& ↄ̃ ordinationem. ĩ. de temp. ordi. c. 2. & quæ occaſionem ma-
lignandi inducit, 12. diſt. nos. & ↄ̃ bonos mores. 12. diſt. illa, & ĩ.
c. ad noſtram, & c. cum venerabilis. & quæ grauamen inducit. ĩ.
eo. c. j. Item oportet, quod ſit inducta de ſcientia eius, qui ſuper
eo, vbi inducitur, habet ordinariam iuriſdictionẽ & poteſtatẽ
condendi leges. ff. de legi. de quibus. 93. diſt. illud. & non ſufficit
toleratio. ĩ. de preb. cum non ignores, & c. cum iamdudum. & ſi
ſpiritualibus perſonis præiudicat, & illorum conſenſum inter-
a uenire oportet:[a] nec præſumitur interuenire, niſi manifeſto iu
dicio probetur, puta quia recipit aliquod pretium. ff. com. præ.
venditor. §. j. Item oportet, ꝙ non ſit inducta per errorem. ff. de
leg. ꝙ non ratione. 8. diſt. conſuetudo. 15. diſt. omnia. Itẽ vbi po-
puli eſt iuriſdictio, oportet ꝙ maior pars populi vtatur illa cõ-
ſuetudine. ff. de iuſti. & iure. l. pen. nam ſicut minor pars non po
teſt cõdere leg. ſcriptã, ita nec conſuetudinẽ introducere. ff. de
5 legi. de quibus. † Sed quid ſi extraneus contra conſuetudinẽ fa
ciat, nunquid teneatur? arg. quod ſic, quia nullius peregrini li-
cet &c. 8. diſt. c. j. & 2. di. 12. illud. at. ff. de iudi. hæres. §. 1. ↄ̃, quia ne-
ſciuit, nec ſcire debuit, cũ in aliena conſuetudine probabilis ſit
error ſicut in facto alieno. ff. pro ſuo. l. vlti. dicũt quidã, quia mo-
nitus vel ſciens debuit ſeruare. ſi vero neſciuit, non tenet, quia
non eſt in culpa. ff. de conſti. cognoſcentes, ibi rem, quæ. arg. ff.
de act. emp. & vẽd. l. Iulia. in prin. 85. diſt. propoſuiſti. imo debet
imputari ei, qui potuit expreſſius legem dicere. ff. de pact. vete-
ribus, vt ff. ad Velleia. l. 2. §. verba. ſi autem nec ciuis eſſet in cul-
pa, quia credebat cõſuetudinẽ eſſe ius cõe, & erat alias ſimplex,
nec ẽt peregrinus, qui conſuetudinẽ ignorabat, tunc poſſet di-
ci ↄ̃ctum non tenere, quia ambo errabant, & nihil poteſt eſſe tã
ↄ̃rium conſenſui, ſicut error. ff. de iuriſ. omn. iudi. per errorem,
& ſine conſenſu ↄ̃ctus non tenebat. ff. de act. & oblig. conſenſu.
6 C. de act. & oblig. ſicut. hoc non placet. † Sed dic melius, ꝙ in p̃-
dictis caſibus tenet cõtractus, & tenetur ſtare cõſuetudini loci,
vbi ↄ̃ctus celebratus eſt. tamen ſi enormiter læderetur, ex gene-
rali clauſula reſtitueretur in integrum. ff. ex quibus ca. in l. j. ſed
iudex appellationis quid faciet, ſeruabit ius cõe, vel conſuetudi
nem ſuã, vel litigantium? & dicimus conſuetudinẽ litigãtium.
ĩ. de eo, qui mit. in poſſ. cum veniſſent, in Auct. de appel. in prin.
b ↄ̃, ĩ. de re iu. cum cauſa. ſed hoc ideo quia cõſuetudo, laicorum[b]
non potuit ligare eccleſiam, 10. diſt. c. j. & quia erat in grauamẽ
eccleſiarum etiam ſine conſenſu capituli. vnde non valet, ĩ. eo.
c. j. Quanta ſit auctoritas conſuetudinis, dicemus infra eo. cum
7 conſuetudinis. † Illud tamen no. ꝙ conſuetudo loci, vbi ↄ̃ctus
celebratus eſt, ſeruari debet. ff. de vſu. l. j. in prin. & loci, vbi ma-
leficium perpetratur, arg. ff. de extraor. cri. l. pen. §. ſunt quidam.
8 † Idem etiam credimus, ſi in principali quæſtione alia conſue-
tudo iudi. alia ſit litigantium, quia conſuetudinẽ litigantiũ ob-
ſeruabit, arg. ĩ. de eo, qui mit. in poſſ. cum veniſſent. C. de cõſue.
l. j. C. de ędi. priua. l. an totum. hæc autem vera credimus in iuri-
bus, vt prætextu conſuetudinis ↄ̃ ea facere liceat. nam in præce
ptis, quantũcunque tempore aliqui non ſeruant ea, ſemper pec
cant, & ipſi & alij obſeruare tenentur. 8. diſt. c. j. nam quod præ-
ceptum eſt, neceſſe eſt fieri. 14. q. j. c. vlti. & diuturnitas tempo-
ris, &c. 32. q. 6. flagitia. ↄ̃. 4. diſt. ſtatuimus, & c. ſeq. ſed illud nõ fuit
9 præceptum, ſed conſiliũ. † Item nonne peccatũ eſt violare ſta-
tuta, & decre. 25. q. j. violatores? & in multis eiuſdẽ q. fateor pec-
catum eſſe, vbi venio ↄ̃ ius cupiditate, vel ſine cauſa, vel in caſu
non conceſſo. ſed vbi venio ↄ̃ legem, vel can. auctoritate cõſue
10 tudinis legitimæ introductæ ſecus. † Vel dicas & melius, ꝙ cõ-
tra iura, & ↄ̃ præcepta venire licet his, quibus licitum eſt nouã
legem & ſpecialẽ introducere contra illud ius vel præceptum,
ſimiliter & nouam cõſuetudinem. Sed ſi tale eſſet, ꝙ ↄ̃ illud ius,
vel præceptum nõ licet ſine peccato legem ſpiritualem ſtatue-
re, ſic nec conſuetudinem. & ad hoc vt non peccet ille, qui con
tra ius, vel præceptum domini Papæ facit, oportet ꝙ ex aliqua
iuſta cauſa faciat, volens conſuetudinẽ introducere, & ſuperio
re conſentiente, ſcilicet eo, qui legem fecit, vel qui poteſtatem
habet condendi legem contra illud ius, vel mandatum.

ADDITIONES.

a ¶Oportet. Adde Ange. qui hoc allegat in conſ. 167. inci. viſis & examinatis, & refert Feli. in c. cum aliter, col. 6. ver. Decimo fallit, ſupra de conſti. Et ſic intelligas Inno. in c. in noſtra, infra de iureiu.

b ¶Conſuetudo laicorum. Adde ꝙ idem tenet Hoſt. hic in ſumma in ver. ſed pone, & Cy. in l. 2. ad fi. C. quæ ſit lon. conſue. & Pet. de Ancha. in conſ. 258. incip. ſupra dictum ſtatutum, colum. j.

CAP. I.

COnſuetudines. [Grauamen inducere.] Qualis eſt illa, infra de his quæ fi. à ma. par. ca. c. j. [Remittere.] Ideſt tollere, & non ſecundum eas iudicare.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio abſque apprehenſione rei transfertur.*
2 *Eccleſia habet priuilegium, quod re ſibi legata, vel vendita, vel donata, competit ſibi rei ven.*

CAP II.

EX literis. [Conſueuit.] Conſuetudo erat obtẽta ↄ̃dictorio, ꝙ quando aliquis ſub forma ſcotarinnis aliquid dat, non ſolum donare intelligitur, ſed etiam poſſeſſionẽ tradere. aliter non videmus quomodo in hoc introduceretur conſuetudo. ff. de leg. cũ de conſuetudine. nec mireris, ꝙ ex ↄſuetudine aliquis ſiat poſſeſſor ſine apprehenſione. ſæpe. n. poſſeſſor habet plurimũ iuris vt in rebus peculiaribus per ſeruum quæſitis. ff. de acq. poſſ. l. j. §. item ac. & l. poſſeſſio. l. ſi me. §. ſeruus. ff. pro ſo. l. 2. ff. de vſufru. iu ſto. §. fi. & in gl. quam hic habes, cõtinetur. [Et audientium.] Et ita vr̃. ꝙ forma ſeruari debet in faciendo, & exprimi in dicendo. ſ. ego do talem rem pro remedio animæ meæ. [Quę.] ſ. donatio.

1 natio.† [Poſſeſſionis.] Hic habes, ꝙ poſſeſſio trãſfertur ſine ap-
prehenſione rei, & ſimile.ff.de acq.poſſ.quod meo. §.fi. ff.de co-
trahe.empt.clauibus, Inſti.de re.diui. §.interdum. j.de pac. cum
pridem.C.quæ res pign.obl.l.2. ff.de rei vend.quadã. ff. de acq.
poſſ.l.1.§.pen.Ɔrium arg.ff.de acq.poſſ.quẽadmodũ, & l.qui vni-
2 uerſas.§.qui per colonũ.† [Poſſeſſionis.] Hoc eſt auctoritate iu-
ris conſuetudinarij, ſi.23.diſt.in nomine.Itẽ priuilegium eſt ec-
cleſiæ, ꝙ res ſibi legata, vel vendita, vel donata, competit ſibi rei
vendi.C.de ſacroſan.eccle.l.fi.in alijs contra. C.de rei vendi.ſer
uum. Hic habes per ſeoiationẽ tradi poſſeſſionem. idem vt, ꝙ
per inueſtituram.j.de his, quæ fi.à ma.par.cap.ex ore.nos tamen
hoc non credimus de inueſtitura, arg. ff.de acquir. poſſ. ſi ſtipu-
latus. Accur.tamẽ dicebat ꝙ ex inueſtitura hoc ius habet, quod
auctoritate ſua poteſt ingredi poſſeſſionem.

CAP. III.

AD noſtram audiẽtiam. [Illiteratis.] Hoc non re-
darguitur.C.de offi.rec.proui.l.potiores.95.di.eſto.
[Inſipientibus.] Hoc non redarguitur.C.de iudi.cer
tiam Auct.de iudi.§.quia vero non.[Conſilio.] Nõ redarguitur
plurimorum cõſiliũ, 20.diſt.de quibus. C.de lucicnm. liber.l fi.
24.q.3.ſi habes.[Conſuetudo.] Talis.ſ.q eſt Ɔ bonos mores.hec
redarguitur, quia eorũ reſponſum hr̃ pro ſniã, vel quod alius q
iudex fert ſententiam.C.de ſen.ex peri.reci.l.i.& 2.[Suo iudi.]
Sicut hic fiebat. C.ſi à non compe. iudi.l.j.2.3. infra de iudi. at li.
2.quæſt.1.in primis.[Eccleſiaſticis.] Idem eſt & in ciuilibus.

SVMMARIVM.

1 *In neceſſitate etiam laicis conceditur eucharistiam ſumere.*
2 *Baptiſmatis ſacramentum in neceſſitate ab heretico ſumi poteſt.*
3 *Character ſacri chriſmatis non confertur per ſimplices ſacerdotes.*
4 *An aũt ex delegatione vel auctoritate Papæ poſſent conferre, vide in nu.4.*
5 *An Papa poſſit prohibere epiſcopum chriſmare.*

CAP. IIII.

QVanto de benignitate. Et infra.[Cõ-
ſuetudinẽ.]
vt j.de eo, qui dux.in ma.quam pol.per adul.cum ha-
beret.infra de ſimo.non ſatis.32.q.7.flagitia. ff.de fur.
1 infamando.§.infamis.† [Neceſſitate.] Idem eſt in ſacro eucha-
riſtiæ ab his, qui ſunt extra eccleſiam, 24.q.1.cepit.hoc tamẽ non
fateor, niſi de excõicatis, & hæreticis, & ſic loquitur c. cepit. nã
ab alijs etiã laicis in neceſſitate Euchariſtia ſumetur. nã vt qui-
dam dicunt, ipſemet aſſumere ſibi poteſt. 32.diſt.§.verũ. tamen
ille.§ loquitur tantum de ſacerdotibus fornicatoribus, & ſimo
2 niacis; non de laicis.† Sacramentum vero baptiſmi & ab here-
tico in neceſſitate ſumi poteſt, 24.q.1.ſi quem forte. ſocio autem
confiteri quis poteſt in neceſſitate, de pen.di.1.quẽ pœnitet. ſed
non abſoluetur ab eo, & ẽt penitentes recõciliari poſſunt à ſo-
cio, quod quidã intelligunt et de excõicato, de conſe.diſt.4.ſan-
ctum.hoc tamen capitulũ quidam intelligunt de recõciliatio-
ne, q fit per confeſſionẽ, nõ de illa, quæ fit ab excõicatione, quã
non. niſi epſ, vel ſacerdos, facere poteſt. j.de ſen.excom. nuper,
in fi.& c.de cetero, vbi no. Et idem dicunt in qualibet abſolutio
ne, vel reconciliatione ſpirituali, cũ hoc pertineat ad poteſtatẽ
clauium, q non cadit in laicũ, arg. 20.diſt.§.1.96.diſt. cum ad ve-
rum.excipimus in his abſolutionem.quæ fit in baptiſmo ẽt per
laicum pp neceſſitatem ſacri, 23.q.1.ſi quẽ.idẽ in vnctione olei,
ſed de omnibus, q ſpectant ad officium presbyteri, illud ſolum
3 licet laicis.qđ de iure exprimitur.† [Subeat.] Hic habes, ꝙ ſim-
plices ſacerdotes non conferunt charactere ſacramenti chriſ-
4 matis, arg.80.diſt.quãuis.† Sed nunquid ex delegatione, vel au-
ctoritate domini Papæ poſſent conferre? & qđ poſſunt, eſt arg.
95.diſt. peruenit. & concordant oẽs Doctores, ꝙ ex delegatio-
ne epõrum non licet, nec vnquã licuit.de Papali auctoritate di-
xit Ala.quod non poteſt.Silueſter dixit, ꝙ ex delegatione domi
ni Papæ, & adminiculo ſacri habiti quilibet clericus põt, quic-
quid habet, ipſe conferre, quod vero non habet, minimè, arg.1.
q.7.Daibertum.& ſi dominus Papa primo conferret presbyte-
ro poteſtatem chriſmandi, & poſtea auferret, nihil cõferret ſic.
ſed ſi prohiberet epõ chriſmare, & contẽpta prohibitione con-
firmaret, imprimeretur character.vt 1.q.1.quod quidam, 9.q.1.or
5 dinationes.† Ratio diuerſitatis.quia epſ poteſt cõfirmare ex of-
ficio, & ordine.ſacerdos alius ex deleg.& adminiculo habiti ſa-
cramenti: mandato ergo ſublato nihil poteſt.alij dicunt, ꝙ ſi Pa
pa prohibet epm̃ chriſmare, ꝙ poſtea chriſmando non confert
characterẽ. licet.n. Papa non poſſit tollere ſacrm̃ confirmatio-
nis põt tamen Ɔ illud, vt in forma, & in perſonis, & in diebus, à
quibus & in quibus conferri debeat, ſuas conſtitutiones facere,
vt no.j.de bap.c.1.& ſi poteſt circa perſonas conferentes aliquid
ſtatuere, ergo certe perſonæ, vel ẽt epõ poteſt poteſtatem au-
ferre chriſmandi.Itẽ dicunt in baptiſmo. Tamen ſi Papa talia fa
ceret ſine cauſa magna & alijs nota. non debet ſuſtineri tanquã
a faciens Ɔ generale ſtatutum eccleſiæ.de epõ autem nõ credũt,
ꝙ ſi prohibet aliquẽ à baptizando, ꝙ propter hoc minus bapti-
zatus eſſet. non enim epſ poteſtatẽ habet ſuper hoc aliquid con
ſtituendi, ſicut Papa.hoc autẽ dicunt Papam poſſe per illud pri-
uilegiũ ei diuinitus datũ, Quodcunq; ligaueris ſuper terrã, &c.
quod ſic intelligitur, quodcunque ligaueris per conſtitutiones
vel præcepta.ei.n.in omnibus obediendũ eſt in ſpiritualibus, &
in his, q ad animam ſpectant, niſi Ɔ fidem, vel ei ſpecialiter pro-
hibita ſit. Et quidẽ ſatis bene videntur dicere in eo, ꝙ dicunt, ꝙ
poſſunt facere conſtitutiones ſummi Pontifices ſuper præmiſ-
ſis, & eis factis, ſi conſtituatur, ꝙ non valent ſacra à talibus col-
lata, non valebunt. Itẽ bene fatemur, ꝙ poſſunt epiſcopos pro-
hibere à chriſmando, vel ſacerdotes à baptizando. ſed in hoc
non valet prohibitio ſine conſtitutione, quod non teneat ſacra
menti collatio, etiam ſi fiat contra mandatum epiſcopi.

ADDITIO.

a ¶Generale. Et ſic Papa non poteſt ſtatuere contra generalem eccleſ. Adde Bal.
in l.2.ver.ſed dubitatur.C.de iu.aure.annul. Ab.in c.quæ in eccleſiarũ, col. 3.
ſupra de conſti.ver. ſecundo limitarem. & in c.ſi quando, ſupra de reſcrip.&
in c.cum parati, colũ.2. infra de appel.& per Feli.in d.c.ſi qñ, col.10. ſ.de re-
ſcri.& idem Feli.in d.c.quæ in eccleſiarum, col.17.in prin verſi. limita tertio.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum poteſt locum aliquem interdicto ſupponere.*
2 *Suſpenſo interdicto an interim poſſit appellari, vt releuetur interdictum.*
3 *In interdicto non licet per priuilegium cãtare diuina officia ianuis apertis.*
4 *Ad Papam pertinet extirpare vitia, & malas conſuetudines.*

CAP. V.

CVm inter vos. [Generale.] Quod interdi-
ctum generale, quod parti-
culare dr̃, no.j.de verb.ſig.cũ in partibus. [Ab epõ.]
& ideo admittuntur canonici, vt non ſolum agant
de interdicti ſui obſeruatione, ſed ẽt epi, vel potius vt accuſent
de violatione, quia hæc accuſatio publica eſt, vel actio popula-
ris: vel ideo admittuntur. quia aduerſarius vult reſpondere, ſed
1 ſi nollet, nõ cogeretur.† [Vobis.] Hic habes. ꝙ capitulũ locum
aliquẽ interdicto ſupponit. ſimiliter & decanus, infra de appel.
dilectis.Ɔ de his, quę fi.à ma.par.cap.c.q̃ſiuit.j.de exceſ. prælat.c.1.
vbi dr̃. ꝙ ſolus epſ hoc non poſſit ſine cõſenſu capituli. Sol.nec
epſ, nec inferior prælatus hoc poteſt ſine conſenſu capituli, niſi
aliud ex priuilegio, vel conſuetudine præſcripta habeat, arg.ad
hoc, 15.q.7.epſ nullus, & j.de his, quæ fiunt à præla.quanto, & ad
hoc no.j.de exceſ.præla.c.1.[In ciuitate.] Quando locus interdi
2 citur, clerici in alijs locis celebrare poſſunt.† [Licitum:] Quid
ſi ſuſpendatur interdictũ, nunquid interim poteſt appellari, vt
releuetur interdictũ? Reſpon. non. quia licet ſuſpenſo interdi-
cto de gratia poſſint ibi celebrari diuina. eccleſia tamẽ ſemper
manet interdicta.j. de priui.cũ & plantare. §.& ſi tẽplarij. nec.n.
nouum eſt poſterius interdictũ, licet interim eius executio ſu-
ſpendatur, arg.ff.de preca.ſed ſi manente, & ff. de pecu. peculiũ.
3 §.ſi ero, & ſic cũ maneat interdictum appellari non licet.† [Rũ-
peretur.] At.ꝙ per priuilegiũ non poſſunt cantare ianuis aper-
tis, j.de priuileg.ꝙ quibuſdam.dic, vt no.j.de priuile. vt priuilo-
giũ.& ideo non valet conſuetudo Ɔria, tanquã quæ inducit gra
uamen eccleſijs, ſupra eo.c.1.vel quæ eſt Ɔ bonos mores.12.diſt.
4 illa.† [Duximus.] Quomodo eſt hoc? ꝙ licet tantum ageretur
ad obſeruantiã interdicti, tamen Papa irritat conſuetudinẽ, ad
quod actum non erat, quod eſſe non debet, j.de ſimo. licet. Sol.
cũ cõſuetudo eſſet notoriè mala, vt hic docetur, & domini Pa-
pæ officiũ ſit extirpare vitia.j.de his, quæ fi.à præla. quanto. non
debuit expectare, ꝙ ageretur ad hoc, ſed quocunq; ei innotuo-
rit, debet illa eadẽ remouere.23.q.3.eccle. & ad hoc eſt. C. de ſa-
croſan.eccle.l.nouatione.j.eo.cũ venerabilis, eũ cõſuetudinis,
& c.pen.vbi.n.eſt cõtentio, an aliquid poſſit eſſe de iure, nec ne,
nõ eſt ordo iudiciarius requirendus, qualis eſt, cõſuetudo talis
valeat nec ne, vt in dictis decre.ar.j.de fi.presby. quoniã ſacris.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudines ſi ſunt diuerſæ, quæ attendi debeant.*

CAP. VI.

CVm olim. Londonenſis [Epſ conceſſimus.]
Quod tantũ cum capitulo ſuo face
re poſſet.j.de his.quæ fi.à præla.quanto, & no.ſ.de cõ
ſti.cũ acceſſiſſent. [In ſeſſionibus.] ff. de al. ſcri. l.1.ff.
de decu.ſpurij.25.diſt.perlectis, 17.diſt.c.fi. Eccleſijs. [Angelica.]
Hoc verum eſt, cum talis conſuetudo eſſet generalis in alijs ec-
1 cleſijs, eiuſdẽ prouinciæ, j.de elec.cũ eccleſia Vulterana.† Si vo-
ro diuerſæ ſunt conſuetudines, habebit illã dignitatẽ, quæ ſine
aliorũ præiudicio cõmodius ſeruari poteſt, vt hic ſequitur, &
12.diſt.nouit.& ſi eſſet ibi tanta diuerſitas, ꝙ bene perpendi nõ
poſſet, q eſſet vtiliter accipienda, recurrendum eſt ad Metropo
litanã eccle.12.diſt.de his.ſi vero in prouincia non eſſet talis di-
gnitas. recurrendũ eſt ad vicinas prouincias, j.de cẽſi. ſuper eo.
& hoc intelligimus, quando iã facto rectore non poſſunt cõcor
dare de dignitatibus eius.ante.n.vel poſt, ſi poſſint concordare,
tenebit

tradit quod ſtatuerint ſuper dignitatibus eius. 11. di. catholica.
ſcilicet concordare non poſſunt, precentor factus non pōt pete-
re. exemplo prædicto. ¶ [Præiudicio.] ff. de reg. iur. quoniam. infrà
eodem. ex parte. c. vel is eſt ſenſus. aſſignes ei quæcunq; dignitatē
voluerit de omnibus dignitatibus, quas præcentores habent in
Anglia. non habita diſtinctione maioris partis eccleſiarum, vel
minoris, dummodo ex aſſignatione tua nulli fiat pīudiciū, nec
& præiudicetur approbatis conſuetudinibus eiuſdem eccle.

S V M M A R I V M.

1 *Prælatus qui de vna ad aliam temerè migrauit eccleſiam, quamuis ſit ambabus priuandus, à prima tamen poteſt repeti.*

CAP. VII.

Cum Venerabilis frater nſ [temeritate] & iō male. 7. q. 1. non oportet, cū multis ſeq. c. 58. diſt. c. 1. &
2. C. de ſacroſan. eccle. quæ ſub prætextu, & debet hęc ca
rere habitu & ambitu. j. de conceſ. præben. lr̄as. 7. q. 1. ſi-
quis eps. j. de transla. epi. ca. quanto. tamen eccleſia prima pōt eū
repetere, ſi vult. 7. q. 1. ſi quis vero. & c. ſi quis presbyter. ¶ [Con-
2 ſuetudinem] quæ erat, vt tales abbates † ſine licentia papæ tranſi
rent. & ſine confirmatione miniſtrarent, quorū neutrum face-
re poterat. j. de ele. qualiter. j. de transla. epi. per totū. Hodie aūt
licet non ſit mutatum in Italia in adminiſtratione: tamen hodie
ex generali diſpenſatione Papę vltra Italiā cōſtituti & concor-
diter electi poſſunt in tēpalibus & ſpiritualibus miniſtrare j. de
ele. c. ſicut. & c. nihil. ſed hic cū in prouincia eſſent legati, à qui-
bus poterat confirmationē habere, non prodeſt conſuetudo.

S V M M A R I V M.

1 *Vacante monaſterio abbate, licitè poſſunt monachi etiam de ſtatu monaſterij litigare.*
2 *Non poteſt epiſcopus ſtatuere, quòd vna eccleſia eligat prælatum de alia, vel electioni eorum interſit.*
3 *In electione continentur plures partes, quas hic habes.*
4 *Suſpenſus neque eligere, neque eligi poteſt.*
5 *Si canonici excommunicati, vel ſuſpenſi eligant, licet tollerentur: poteſt tamen excipi contra eorum perſonas.*
6 *Conſuetudo ſi non eſt ſpecialiter contra aliquam eccleſiam, ſed generaliter contra omnes, ſufficit præſcrip. x. annorum tam contra eccleſia, quàm contra alios.*

CAP. VIII.

Cum Dilectus filius G. [iure eligēdi.] Tanq̄ procura
tor cōuentus. & ſic eſt ar. q̄ vacante monaſterio
pōt agi de electione, & de tali, quæ quodāmmodo per
cōſequēs tangit quaſi ſtatum monaſterij. ſ. q̄ de alio mo-
a naſterio eligere tencant: ſi aūt directè ſtatus monaſterij tange-
retur, vacante monaſterio agi poſſet. j. ne ſe. va. c. j. & vlt. vbi no.
1 † vel potes dicere, q̄ vacante monaſterio abbate, licitè poſſunt
monachi ēt de ſtatu monaſterij litigare: quia non caret monaſte
riū legitimo defenſore, cum conuetus poſſit facere ſ. ſindicum.
ff. qd̄ cuiuſq; vni. l. 1. ſecus aūt, ſi vacet eccleſia epo, cum capitulū
nō habeat defendere iura epi. ſup iure aūt ſuo Guil. proprio no-
mine agebat: & ideò ſup vtroq; fertur ſnīa; de hoc plene no. j. ne
ſe. va. c. 1. [De iure cōi.] 18. q. 2. abbate. & c. ij ſit. 16. q. vlt. c. vlt. [Cō-
2 ſtitutū.] Io. dicit, q̄ licet eps poſſit vnam eccleſiā alteri † ſubijce
re, j. de exceſ. præl. ſicut vnire. nō pōt ſtatuere, q̄ vna eccleſia eli
gat prælatū de alia, vel electioni eorū interſit, cū hoc ꝯ ius cōe
ſit. 16. q. vlt. c. ſi. j. de iure pa. nobis. Sed certe non videmus, quare
eps cum capitulo ſuo hoc non poſſit, ar. j. de his quæ a pla. quan
to. & 11. di. catholica, & eſt hoc ſatis expreſſum. j. de ver. ſig. abba
te. & eſt hic ar. ſecundū opi. Io. q̄ minus iuſtus titulus, ſ. cōſtitu
tio epi parit cām præſcribendi. ff. pro emp. qd̄ vulgo. ff. pro leg. l.
4. & vlt. j. de emp. peruenit. tu dic, q̄ hic non eſt iniuſtus titulus,
imo plus dicunt quidā, q̄ eps, quæcunq; ſtatuta vult, dūmō non
ſint ꝯ ius, pōt facere ſup eccleſia ædificata, vel ędificanda ante, q̄
ordinetur de clericis & alijs, non ſolū quæ reſpiciant tps. vel ēt
pximū ſed ēt remotū in futurū, vt hic. ſed poſt, q̄ factæ ſunt ec-
cleſiæ, & p conſequens habent iura cōia, non pōt ſtatuere in eis
eps aliquid in earū pīudiciū, j. de exceſ. præla. ad hæc. & eod. cum
olim. niſi iuſta cā ſubeat, vt not. j. eccle. benef. vt oſm. in fi. vel
dic, q̄ monaſterio Caroſen. hoc licitū fuit epo concedere, cū
ſicut ex interpretatione Papæ colligit, nihil aliud intelligit con
ceſſiſſe, niſi q̄ ad eum pertinebat, ſ. cōfirmationē, quæ de iure cōi
ad epm ptinet. & ideo ēt ſequit, q̄ ſic interpretatur, q̄ nec iuri
cōi, nec priuilegio derogatur, & ſic ēt non eſt ꝯ. quia non poteſt
imponere ſeruitutē rei quæ non eſt obligata, ſed confirmatio-
3 ni, q̄ ſua eſt donat, qd̄ licet [Morin.] loci diœce. ¶ † [Electio] no-
mine electionis intellige cōfirmationē, & hoc eſt, vt ſtatutum
iuri cōi concordet. hēt. n. electio plures partes. continet enim
ſcrutiniū, publicationē, cōſenſum plebis. & ipſam confirmatio-
4 nem. ar. 51. di. qui in aliquo. ¶ † [Suſpenſus] ſuſpenſus non pōt
eligere, nec eligi, vt hic. & infrà de æta. cum bonæ. j. de ele. inter.
R. de ele. exco. mini. poſtulaſti. nec poſtulari. j. de poſtu. ca. 1. in fi.
nec inueſtire, infrà de cōceſ. præb. & eccle. nō va. quia d' uerſita-
tem. nec excōicare. 24. q. 1. audiuimus. nec præbendā dare de iu
re, niſi rōne officij detur ei præbenda, & ſit ei annexa. 1. q. 3. ſiquis
obiecerit. ¶ Quidam tamē dicunt, ſed non placet, q̄ excōicare
poſſit & pręběndas dare, & alia facere quę ſunt ex iuriſdōne, nō
de ordine. arg. j. de elec. ex tranſmiſſa. & hæc intelligimus vera,
niſi ſuſpenſus ſit ab officio, & beneficio, vel officio tantū, cū ra-
tione officij cōpetat beneficium. 81. di. ſi quis ſacerdotum. & ca
eos. ¶ Quid ſi eſſet ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſiæ, vel à pontifi-
calibus, cū pro quolibet re poſſit interdici. prout viſum fuerit ſu
periori, vt j. de off. lang. & c. Paſtoralis. in prin. ar. ff. de pæ. Inoris.
dicimus, q̄ ab his ſolis prohibentur, quæ ſunt interdicta ſibi, &
quæ depēdent ab illis, & nō ab alijs, cū pęnę ſint mollīēdę &c.
de pœ. di. 1. pœnę. Itē dicunt quidā, q̄ licet non valeat in ſpiritua
libus, quod facit excōicatus, vel ſuſpenſus: valet tamen in tēpo-
ralibus, quando toleratur ex ignorātia: quia forte ſunt ſuſpēſi
à iure. non p ſnīam; & ideo oīa eius facta tenent, arg. 8. q. 3. nonne.
ſed hoc verū non credimus in his quæ ratione publici officij fa
5 ciunt, ar. ff. de off. præto. l. Barbarius. alias ſecus. ¶ † Vnde ſi cano-
b nici excoicati, vel ſuſpenſi eligant, [b]licet tolerentur; & ēt non
ſint nominatim excōicati, vel ſuſpenſi: tamē excipi pōt ꝯ pſo-
nas eorū. C. de ori. iur. l. j. & caſſatur qd̄ fit ab eis: quia nō dicitur
quilibet canonicorū hēre publicum officiū: ſed capitulum pōt
dici hēre publicum officium in electione, & alijs, quæ ad illud
ptinent. [per illud.] Infrà de præſcr. cām, vbi no. de hac materia.
infrà de dona. inter fraternitate. de teſti. cū tu. C. de inoff. dona.
l. 1. de pœ. diſt. 1. periculoſe. [Talis] ſ. rōnabilis. infra e. c. f. & præ
ſcripta infra de cau. poſ. & proprie. cum eccleſia Sutrina, in f. &
eſt neceſſaria præſcriptio 40. annorū in eccleſia, vt in authē. hu-
ius conſti. inter pri. & con. & in authē. de eccle. ti. §. partē. in alijs
ſufficit 10. vel 20. annorū. ff. ſi ſer. ven. ſi quis di. ff. de aqua plu. arc.
l. 2. in fi. & hæc vera ſunt, ſi qd̄ præſcribitur, & aſſueſcit. hēt conti
6 nuam cām. ff. de ſerui. vrb. præd. foramiē. ¶ † Item credimus, q̄ ſi
c cōſuetudo nō eſt ſpāliter ꝯ aliā eccleſiam ſed generaliter [c] ꝯ oēs
tam contra eccleſiā, quàm contra alios. ſufficit præſcri. 10. ano.
ſicut ꝯ alios, ita contra eccleſias. Alij autē diſtinguunt inter ec-
cleſias & priuatos. Alioquin, ſi non hēt cōtinuam cām, neceſ-
ſe eſt præſcriptio, cuius non erat memoria. ff. de aqua. quot. hoc
iure. §. ductus aquę. & not. q̄ nō ſemper debet allegare titulum,
ſed probare tempus. ff. de vſur. cum de in rem. de hoc plene no.
infra de præſcr. ſi diligenti. [Præiudicet] Scilicet q̄ Caroſen. eli
gebant & confirmabant.

ADDITIONES.

a ¶Si autem directè. Exemplifica, vt eſt negociū electionis, ſiue iuris eligendi: quia tunc capitulum poteſt agere & conueniri indiſtinctè, ita ponderat Henr. Bohic in c. a. [illegible] col. 3. in prin. ſupra de reſcr. alle. c. abbāte ſanè infra de ele. c. Cumana. c. ij. de in integ. reſt. & c. dilecti, de exce. & cap. cum eccleſia, infra de cau. poſ. & proprie.

b ¶Eligant. Hoc dictum alle. Fel. in proœ. Greg. col. fin. in pri. & Fel. in ca. Rodul. col. ii. ſupra de reſcr. dicit hoc ſingulare, & ibi dat concordan.

c ¶Sed generaliter. Intelligo hoc verum de conſuetudine, quæ generaliter ſeruatur inter clericos & laycos: ita intelligit Henr. Bohic, in c. quæ in eccleſiarū, col. 2. circa fi. ſuprà de conſtitut.

S V M M A R I V M.

1 *Vbi alicuius conſenſus requiritur, non refert, vtrum conſentiat, quando ſit id cui conſentire debet, an poſtea.*
2 *Conſenſus maioris partis reſidentium requiritur celebrationi contractus, aliàs alienatio rei eccleſiæ non tenet.*
3 *Authoritas vbi requiritur, conſenſus non ſufficit.*

CAP. IX.

Cum Conſuetudinis. [Vſus.] Quia ſpiritualiū per-
ſonarum [Nouitates.] ff. de conſti. Prin. in re
bus. 12. di. quis neſciat. infra de cā poſ. paſtoralis. infra
1 de reli. do. ne nimia. † ¶ [Conſenſu.] No. q̄ vbi requi
ritur conſenſus alicuius, nō eſt vis, vtrum conſentiat, quādo ſit
illud, cui conſentire debet, an poſteà. infrà de ele. c. q̄ ſicut. dum
modo à principio teneat id, cui conſenſus accedit: quia alias ei,
quod nihil eſt, conſenſus accedere non pōt, infra de ele. auditis.
ar. contra. ff. de ſeru. ru. præ. per fundū, ff. cōia præ. receptum. vbi
dr, q̄ ſi multi habent aliquem fundum & ſigillatim quilibet cō-
ceſſit alij ſeruitutē in eodē fundo, quando vltimus conſentit,
confirmantur conceſſiones omniū aliorū, qui prius conceſſe-
rant, & tamen precedentiū conceſſio vel ſaltē vnius ſolius, qui
à principio conceſſit. non valuit. So. dicimus, q̄ quilibet ꝓ par-
te ſua potuit concedere, & tenuit eius cōceſſio, ita q̄ vltimus ꝯ
te ſua potuit concedere, & tenuit eius cōceſſio, ita q̄ vltimus ꝯ
eam venire non pōt; ſecus tamen in alienationibus rerū eccle
ſiæ, vbi nō tenet, qd̄ a paucioribus fit, niſi maior pars ibidē reſi-
dentiū contractū inierit. 10. q. 2. hoc ius. 12. q. 2. ſi. e excipitis reſi-
dentiū contractū inierit. 10. q. 2. hoc ius. 12. q. 2. ſi. e excipitur ne
imò & tractatus præcedere debet alienationem, vt in prædicto
c. ſine exceptione. df. & hæc vera ſunt, vbi requiritur cōſenſus.
ſed vbi requiretur auctoritas, tunc non ſufficit eius conſenſus,
qui auctoritatē præſtare debet. ſed ſicut verbum ſonat, auc' ori-
tatem præſtans auctor & principalis eſſe debet in ipſa venditio-
ne, iſti

ne, Inſti. de auct. tu. §. tutor. 7. q. 4. in vēditionibus. de hoc plenius no. ȷ. de re. eccle. non alie. dudum. [Conſtitutiones.] Quæ tangunt epiſcopum, & iura eius, vel comunem ſtatum illius eccle. & idem eſt, ſi conſuetudo eſſet ſuper rebus magnis, vel negotiis eccleſiæ. infra de his, quæ fi. à præla. quanto, ſupra de conſtitutio. omnes. vbi de hac materia no. Inno.

S V M M A R I V M.

1 *Conſuetudo habet vim abrogandi legem, & interpretandi.*
2 *Conſuetudo quandoque parificatur pacto.*
3 *Laudabilis conſuetudo, etiam ſi non ſit præſcripta, eſt ſeruanda.*

CAP. X.

1 EX parte. [Cōſuetudinis.] Arg. cōtra, † quia magis auctoritas cōſuetudinis eſt. eſt. n. legis abrogatrix. ff. de legi. de quibus. eſt & interpretatrix. ff. de legi. nam ad ea. & hęc eſt etiam adiutrix, Inſti. de iu. na. §. ex non ſcripto. ſed quidā dicunt hanc prędictam auctoritatē olim conſuetudinem habuiſſe, quando populus cōdebat leges. Inſti. de iu. na. §. lex. at hodie conſuetudo populi nō eſt tantæ auctoritatis, cum tranſtulerit poteſtatē hanc in Principem, Inſti. de iu. natu. §. ſed quod. Nam cū legiſlatoris ſuffragio leges ſcribantur, eiuſdē tacito conſenſu abrogantur. ff. de legi. de quibus. intelligas C. quæ ſit lon. conſue. l. i. & infra eo. c. fi. vel leges primæ. ſ. quæ dicunt, ꝙ conſuetudo eſt abrogatrix, & interpretatrix, & conditrix, loquuntur de legibus municipalibus quas quiſq; ſibi populus ſtatuit, quas ēt ꝯria lege, vel conſuetudine tollere poteſt. lex autem generalis & imperialis tantū lege imperiali tollitur, & ſic loquitur hic, & lex Codicis. vel in legibus primis loquitur de generali conſuetudine, quę ex certa ſciētia legiſlatoris. ſ. Principis inducitur. lex autē Codicis & hic loquitur de ſpeciali conſuetudine, quæ ſi ex certa ſcientia Principis inducitur, tamen legē non abrogat, licet in eo loco ſeruetur. ff. cōia prædio. venditor. §. cōſtat. ſed ꝯ. ff. de ſepul. vio. l. emptor. §. diuus. Sed diſtingue, vtrum conſuetudo pceſſerit legē, & tunc lex derogat, an econuerſo, & tunc lex abrogatur, niſi lex conſuetudinē prohibeat admitti, vt in vſura, & in reuerentia. ȷ. de præſcri. cum non liceat, & in caſibus, quos no. ſ. in ſe. vel niſi ſit conſuetudo per errorē introducta, quia tunc in eo loco nō abrogaret. ff. de legi. quod non ratione. licet quidam hic, & illam legem aliter intelligant. & ad idē 12. diſt. omnia. Alij diſtinguūt, an ſit talis lex, cui derogari poſſit per pactū, qualia ſunt, q̄ in fauorem aliorū introducuntur, vt ſi cōuenerit, ꝙ amiſſo pignore non teneatur debitor. C. de pig. act. quæ fortuitis. tunc cōſuetudo abrogat legem in eo loco, vbi eſt conſuetudo. ſi vero talis ſit lex, cui non poſſit derogari per pactū, qualis eſt ȷ. de foro cōpe. ſi diligenti, & C. de pac. ſi quis in conſcribendo, & in caſib. ibi
2 notatis, tunc non poſſit per conſuetudinē abrogari. † & vr̄ merito conſuetudinē parificari pacto, quia ipſa conſuetudo tacitus conſenſus dr̄. ff. de leg. l. de quibus. ſed hoc non vr̄ verū, quia ſm̄ hoc furioſis & infantibus, qui cōſentire non poſſunt, non obeſſet. ff. loca. qui ad certū. Sed fortè dices, & malè ꝙ cū maior pars conſenſerit, oēs conſenſiſſe videntur. ff. de vi & vi ar. l. pen. ff. ad muni. quod maior. Sed illa regula vera eſt in obligationib. & vt vniuerſitas poſſit conueniri. talis aūt conſuetudo inducit non tantū ad hoc, ſed etiam detrahit ſingulorū patrimonio, & per eā etiam ſinguli conueniuntur, quod per pactū eſſe non poteſt. nam etſi milieſies paciſcerentur extranei, ꝙ ego conueniar, vel aliquid dem, non obeſt mihi. ff. de verb. oblig. ſtipulatio iſta. §. alteri, & §. ſi ſtipuler. alij diſtinguunt, an lex ſit ſola, & cōſuetudo ꝯria, & tunc legem abrogat. an lex lata per conſuetudinē ſit roborata, vel ſicut ꝯria conſuetudo poſtea inducta lege vincat. ar. probant, ꝙ de venditione dr̄, quæ ſolo diſſenſu diſſoluitur, ſi traditione non fuerit roborata, alioquin ꝯ. C. qn̄ lice. ab emp. di. l. j. vel dic, ꝙ hic loquitur, quando conſuetudo eſt laudabilis, tamen quia præſcripta non eſt, iuri præſcripto nō præiudicat. ſed
3 vbi non eſt ſcriptum ius ꝯrium. 18. q. 2. ſeruitium. † Seruāda eſt conſuetudo laudabilis, ēt ſi non ſit præſcripta 12. diſt. in his. ff. de leg. diuturna. §. ſed & ea. vel dic melius, ꝙ hæc decre. determinat ꝯrietatem. ſ. ꝙ tunc conſuetudo generalis legi præiudicat, ſi eſt præſcripta, alias non. Itē no. ꝙ non aliter conſuetudo derogat legi, niſi ſit inducta de cōſenſu illius, qui habet iuriſdictionem, & poteſtatem faciendi legē municipalem ſuper illa re, & ꝯ illā, de cuius conſuetudine agitur. nā qua ratione ſuper illa re, & ꝯ eam habet poteſtatē faciendi conſtitutionē, & eadē ratione inducendi conſuetudinē. ar. ff. de leg. de quibus. non eſt vis, ſiue ipſe dominus conſuetudinem inducat, vel ſubditi eius conſenſu. [Alienāt.] Malè. ff. de fundo do. l. i. & l. 3. hoc intelligas in dote. ſ. ꝙ ibi non tenet alienatio. In rebus paraſernalibus diſtinguitur, an ſit tranſlatum dominium in maritum, vt tunc teneat alienatio: an non, & tunc non teneat. ff. de iure do. ſi ego. §. dotis. [Bonis.] Imo dotem amittit, in auct. vt lice. ma. & aui. §. quia vero plurimas. vbi etiam continetur, ꝙ de rebus adultorum fieri debeat, & ad idem in auct. vt nulli iudi. §. ſi quando.

S V M M A R I V M.

1 *Rationabilis conſuetudo quæ nam ſit.*

CAP. XI.

CVm tanto. [Naturali.] 32. q. 7. flagitia [Derogare.] Pōt tamē addere, diminuere, & diſtinguere. ff. de iuſt. & in. l. ius ciuile. & l. ius autem. & eſt videre in teſtibus: nam & in euangelio legitur, In ore duorum vel trium, &c. ȷ. de teſti. in omni. tamē per canones & leges alicubi requiruntur plures, 2. q. 4. c. j. & 2. C. de teſta. l. fi. & qua ratione ius ciuile hoc faciat, conſuetudo facere poteſt. ff. de leg. de quib. ꝯ, 18. q. vlt. c. vlt. ſed pōt dici illud ex permiſſione, vel indulgentia fieri, non de iure. [Cōſuetudinis.] Bonæ & non prǫſcriptæ. [Præiudicium.] Quia præſcripta non eſt, arg. 11. diſt. in his. [Rationabilis.] Rationabilis dicitur omnis cōſuetudo, quæ non obuiat canonicis inſtitutis, vel etiam quā ius ſuſtinet etiam contra canonica inſtituta. Irrationabilis eſt, quæ à iure improbatur, ſupra eod. cū venerabilis. [Præſcripta] 40. annorum, vt not. ſupra eodem, cum dilectus.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ ſit differentia inter poſtulationem, & electionem.*
2 *Cur ſubditus alterius eccleſiæ poteſt eligi, & tamen neceſſario requiritur conſenſus prælati ſui.*
3 *Ineligibiles qui dicantur.*
4 *Interrogatus non reſpondens habetur pro confeſſo,*
5 *Iudici de facto licet ſupplere.*
6 *Sufficit citationem ſolenniter edi, & publicè publicari.*
7 *Interdictum non ſeruans remouendus eſt ab officio.*

De poſtulatione prælatorum. Rubrica. 5.

CAP. I.

ADhæc. [In beato Petro.] Secundū antiqua iura non vr̄ multa differentia fuiſſe inter poſtulationem, & electionē. indifferenter antiqui vtebantur his vocabulis, 63. diſt. literas,
1 61. diſt. §. his omnibus. † Sed hodie cū proprius intellectus per iura & conſuetudinem cuilibet verbo ſit accomodatus, magna eſt dr̄a. nam quando dicit, ego eligo, nihil aliud eſt dicere, q̄ conſentio in te tanquā in ſponſum, vel prælatum, vel canonicū. ſed ſi perſona talis eſt, quæ ſpōſus, vel prælatus, vel canonicus eſſe non poſſit ſine diſpenſatione vt irregularis. & alij, de quibus no. ȷ. eo. c. vlt. peccauit, ſi dixit, eligo, & idcirco caſſatur, & punitur, infra de elec. innotuit. ſi autem dicat, poſtulo, non intelligitur in eum tanquā in ſponſum, vel prælatū, vel canonicum conſentire. & ideo poteſt variare. ȷ. eo. bonæ. niſi placuerit maioribus à quibus poſtulari debet, ſed tunc ſi placuerit, habebitur in ſponſum ipſo iure. ȷ. de condi. ap.
2 ſuper eo. † Sed quæres, quæ ratio eſt, ꝙ ſubditus alterius eccleſię poteſt eligi, & tamen neceſſario requiritur cōſenſus prælati ſui 64. diſt. literas, & non poteſt eligi alligatus, vel irregularis? Reſpon. ad hoc vt aliquis eligi poſſit, hoc ſolum requiritur, ꝙ eligibilis ſit, & ꝙ ſtatim, vt electus eſt, ſine alterius requiſitione, & ſine diſpenſatione ſtatim conſentire poteſt ad illam dignitatē, qualis eſt ſubdiaconus, qui eligibilis eſt, & ſine ꝯdictione in eccleſia poteſt, vbi eſt ſubdiaconus. ȷ. de æta. & quali. à multis. poſſum. n. conſentire, vbi talis ſponſus meus ſit. hoc non vr̄ verū, quia etiam monachus in Abbatē ſui monaſterij eligi debet, ȷ. de renun. poſt tranſlationem. Melior ratio vr̄, ꝙ quilibet eligi poteſt, qui ſine alterius requiſitione electioni de ſe factæ cōſentire poteſt, & hoc poteſt ſubdiaconus, licet non poſſit tranſire ſine licentia ſui epī. hoc autem non poteſt monachus, niſi quādo eligitur in Abbatē ſui monaſterij. & ideo tūc conſentire poteſt, ar. præalle decre. poſt tranſlationē. ſed alij obligati, & irregulares perſonæ inelligibiles ſunt, quia cōſentire non poſſunt. vnde ſine diſpenſatione non poteſt fieri matrimoniū inter has perſonas, & eccleſias, & eligentes. nec conſentire poteſt, niſi primo patronus, vel ille, cui primo obligatus eſt, aſſenſum preſtet 54. diſt. ex antiquis, & c. ſeq. vnde dicimus, ſi quis eligat poſtulandum, caſſanda eſt electio. ȷ. eo. c. vlti. ȷ. de elec. c. innotuit. ſi autē poſtulauerit eligendum, ſi minus ſolenniter, puta quia quæratur ab epō, vt daret ſuum ſubditum, nō eſt malum, ſed poſt neceſſe eſt interuenire ſolēnem electionem. ſi autē ſolēniter poſtulet, nihil agit, quia non conſentit in eū, vt in ſpōſum per poſtulationē. item epſ, qui conſentit, ꝙ tranſeat, nō poteſt per ſuū conſenſum matrimoniū ſpirituale inter eos facere. Sed dices, quare ſecus in poſtulatione eius, qui de iure poſtulandus eſt, vt irregularis? Reſpon. in vera & neceſſaria ſtipulatione facit poſtulans, quod pōt, quia conſentit in eū, ſi ſuperior approbauerit, & ſuperior qui poteſtatem habet diſpenſandi, oīa cōplet. ſ. approbando poſtulationē, vnde qui de cetero verus eſt ſpōſus, & verū matrimonium initiatū & cōſummatū, irritari vlterius non poteſt, vt dictū eſt. ſed quando poſtulant ſolenniter, quē eligere

poterant, & in quę tanq̃ in ſponſum conſentire, & non eli-
gentes ſibi imputent, & videntur hoc ipſum ſtudioſe feciſſe. item
quidam alterius epiſcopi, cuius ſubdiaconus eſt, non habet poteſtatem facere ſuum
comodare eccleſię ſponſum. licet de tranſeundo poſſit ad
ſe vtilitate conſenſum. Alii ſequuntur groſſiſſime canonicam, &
perſona eccleſiarũ, & dicunt, q ſi ſolenniter fiat poſtulatio de
ineligibilis perſona eligenda, q in omnib. eandẽ vim habet, ſicut ſi perſonã
poſtulata eligere. ſæpe.n.aliqui magis volũt poſtulare
q̃ eligere, quia dubitant de perſona, an ſit eligibilis, & quod ſecu
rius eſt faciunt, quia poſtulant. & ideo per huiuſ poſtulationem
intelligunt conſentire in eũ, dũmodo ſuperior concedat, & hoc ma-
gis cõſonat æquitati. niſi de corũ voluntate contrarium appareret, &
3 tunc dic, vt ſ. † Sed ſi vis ſecurè procedere, dic, eligimus & po-
ſtulamus tale, ſm q̃ de iure melius valere põt. ineligibiles autẽ
omnes illos & ſolos dicimus, qui ſine diſpenſatione eligi non poſ-
ſunt. criminoſus autẽ eligibilis eſt. & inde eſt, q ſi tpe electionis
erat criminoſus, ſed poſtea egit pœniam, non tenetur renũciare,
ſed ſine vlla diſpenſatione põt in epatu remanere, vt no. j. de ele.
dudum Rothomag. non mireris, q diximus de ſubdiacono, q
ſtatim vt electus eſt poteſt conſentire electioni de ſe factę. & in-
telligo antequam eps det ei licentiam, nec ſequitur, tranſire nõ
poteſt ſine licentia epi, ergo nec conſentire poteſt. nam ſi res eſt
cõis, vnus ſine alio non poteſt concedere ſeruitutẽ, & tamen con-
ſentiendo põt facere, vt alius eam debeat. ff. de ſerui. ruſt. pię. per
fundum. nam vterq; ſuũ conſenſum in ſua ptãte habet. at nõ eſt
idẽ in poſtulandis. vel dic, q regulares magis ligati ſunt, q̃ ſubdi
ti. nã ius ſtatuit illos poſtulandos, & hos eligendos, & non om-
niũ, quæ à iure tradita ſunt, ratio reddi poteſt. ff. de leg. non om-
nium. [Conuenientes.] Et appellationi renunciantes tacitè, vel
4 expreſsè. † [Non negauit.] Hæc taciturnitas pro cõfeſſione nõ
habetur. ſed contra, quia ſi quis interrogatus non reſpondet pro con-
feſſo habetur. ff. de interro. act. de ætate. § nihil. C. de iuſeiu. l. 2. j.
de præſump. nonne. at iſte fuit requiſitus, vt dicit litera. ergo ſi ta
5 cuiſſet, ſibi nocere debet. & pro confeſſo hẽ. † [Requiſitus.] Ar.
q licet ſupplere de facto iudici, & hoc dicunt quidam, arg. ff. de
pe. hæ. l. ſi. alii contradicunt, niſi ſit ei notum, vt iudi. ſicut eſt, vt dicunt
teſtes & in atteſtationibus ſcriptũ eſt. j. de cor. vitia. c. 2. C. de app.
l. 2. Inſti. de act. § ſi vnus. ff. de ędil. edic. bouem. § aliquando. de iu
re autem ſemper ſupplere licet. C. vt quæ deſunt adno. per totũ.
hoc autem ideo ſuppleuit de facto, quia in modũ inquiſitionis
agitur, quia cũ magna inquiſitione debet fieri conſumatio epo-
rum 47. diſt. de patro. j. de ele. poſtq̃, & c. cum nobis, 61. diſt. mira
mur. & maximè quando petitur admitti poſtulatio, quæ ritum
de gratia procedit. j. eo. poſtulationem. & eodem modo in or-
dinatione nõ tantum epi, ſed etiam cuiuslibet clerici, 24. diſtin.
ordinationes, item in conſecratione, 24. diſt. q eps. illud idem in
electione. j. de ele. dudum, in Geneſi, 8. q. 2. dilectiſſimi. nec ob-
ſtat. j. de ac. qualiter. vbi dr̃. q debet præcedere infamia, quia illa
loquitur, quando de crimine certo fit inquiſitio. hæc autem, quã-
do de perſona. nec debet nunc de aliquo crimine nominatim
moneri. niſi eſſet diffamatus; ſed in genere tantũ. ſi ſit malæ vi-
te, arg. ff. de quæſtio. l. 1. § qui qſtionẽ. de ætate tamẽ, & ſcientia,
& Irregularitate perſonæ & ſine infamia præcedente ſpecialiter
inquiret. j. de elect. cum nobis. & de his, quæ continentur in eo,
23. diſt. q eps. idem eſt in accuſationibus clericorum. 2. q. 7. ſi qui
ſunt, & c. ſeq. ſed in his prædictis ſufficit habere literas bonas te-
ſtimoniales, ex quo contradictorem nõ habet, niſi contraria fama laboret,
2. q. 7. criminationes, 7. q. 2. qualiter, 56. diſt. c. vlti. 8. q. 2. qualia, j.
de præben. in Lateran. nec ſunt quærendi teſtes in huiuſmodi in-
quiſitionibus, quæ fiunt contra non diffamatum. Item credi-
mus, quando fit viſitatio alicuius eccleſiæ, vel fit generalis inqui
ſitio in capite, & in mẽbris. j. de ordi. c. 1. 10. q. 1. decernimus, epm.
18. q. vlti. viſitandi non ſemel. j. de ſta. mo. in ſingulis, & c. cum ad
monaſterium, infra de re iudi. cũ l. & A. & hoc caſu iurant dice-
re veritatem de omnibus criminibus, exceptis occultis, infra de
acc. qualiter. quando autem fit inquiſitio de certo crimine, non
debent teſtes dicere veritatem de occultis, vel manifeſtis, niſi de
his, de quibus copia facta eſt infamato. j. de acc. qualiter. § debet.
[Notitiam.] ff. de proba. verius. ff. de decre ab ordi. facie. l. f. 8. diſt.
6 propoſuiſti. ſ. de conſti. cognoſcentes. [Conſtitutio.] † Idem di-
cunt quidam in citatione, quod ſufficit, q ſolenniter edatur, &
publice publicetur. nec eſt neceſſe, q ſingulorum auribus incul
cetur per nũcium, vel per literas, ſed ſufficit, quod citatus nouit
ſolenniter & publicè citationem emiſſam, arg. hic. nec poteſt di-
cere ſe neſcire, ſi in ſuis partibus facta eſt, 16. diſt. q dictus, 83. diſt.
propoſuiſtis, infra de ele. non reſi. ruæ. infra de præſump. quan-
to, ſecundum quoſdam. alii dicunt citationem non valere, niſi
fiat vel ad perſonam, vel ad domum vt no. infra de eo, qui mit.
in poſſ. ſi aduerſus. [Solenniter.] ff. de inſti. ac. ſed & ſi. § 1. 12. q. 2.
qui & humanis, in auct. vt factæ nouę conſti. circa prin. [Publi-
cè.] Sufficit ſolummodo, q publicè lata ſit, etiam ſi nõ ſit ibi ſo-
lemnitas, quæ habetur, 11. q. 3. debent. in promulgatione tamen
legis nõ eſt malum dicere, q neceſſe ſit ibi ſolemnitatem ſerua-
re. C. de legi. humanam. [Editur.] Idem dicit in excommunicatio-
ne, quod in conſtitutione quo ad publicationem. & ſicut in edi-
cto ſufficit, q publicè proponatur. j. qui fil. ſint legi. cauſam. ff. de
dam. infec. l. 4. § toties. C. de an. excep. vt perfectius. C. de iud. pro-
perandum. contra ff. quæ ſi n. ſi appella. re. l. 1. § item ex. ſed ibi non fuit
edictum ſolemniter propoſitum, vel in eo loco, in quo debuit.
ff. de inſti. ſed & ſi. § 1. [Concilium.] 16. diſt. quod dictis. [Regi.]
Infra de offi. delega. ſanè. § 1. quæ eius iuriſdictioni ſuberat. & de
iure fuit hæc interpretatio. ff. de verb. ſig. l. pupillus. § territoriũ.
vel poteſt exponere, id eſt quæ ſibi in crimine fauebant. & tunc
etiam benè fecit, quod eos excõmunicauit, & ipſo iure in cano-
nem incidebant, infra de ſen. excom. nuper. imo plus dicimus,
q & ſi ex vi poſitorum verborum in literis Apoſtolicis hoc fa-
cere non poſſet, quia tamen generalis legatus erat, ratum erit,
quod fecit auctoritate legationis, vt potius res valeat, quam pe-
reat. j. de præben. niſi eſſent. Item q legatus interpretatur reſcri-
ptum Papę, eſt propter cauſam, quam agebat legatus, & de hoc
no. j. de verb. ſignif. olim fuit. & ſicut quilibet iudex in cauſa in-
terpretatur legem. ff. de leg. nõ debent. & l. nam ſi legatus autem
ſuam conſtitutione interpretatur. j. de verb. ſig. ex parte veſtra.
7 [Sanctiones.] 26. diſt. quia. ff. ad l. Aquil. ita vulneratus. † [Perſo-
nam.] Qui enim interdictum non ſeruat remouendus eſt ab of-
ficio. j. de ele. ex. mi. poſtulaſtis. § vlti. & quidam dicunt talem ir-
regularẽ eſſe ſuſpẽſum. & ſatis vr̃ hoc dicere. j. de ele. cum inter
R. ſen. & arg. 12. q. 3. ſi quis eps dãnat. [Priuare.] Hic habes, q conſti
tutio Lateran. concil. q̃ loquitur de his, qui ſcienter indignũ eli-
gunt, q priuantur ea vice poteſtate eligendi. j. de ele. in cunctis
trahitur ad poſtulationem. j. de ele. bonæ me. j. c. proxi. ſecus tñ
ſi poſtulatur illegitimus, 56. diſt. Cenoman. j. de elect. innotuit.

SVMMARIVM.

1 *Vbi propter vitiũ perſonæ poſtulatio vel electio eſt caſſata, non eſt amplius aſſumendus ad eandem.*

2 *Priuati ſunt poteſtate eligendi, qui ſcienter indignum elegerint.*

3 *Electio vbicunque eſt nulla propter perſonam electi, tunc ipſo iure eligentes priuati erunt poteſtate eligendi.*

4 *Poſtulatio non eſt confirmanda, cum nihil iuris conferri poſſit.*

CAP. II.

GRatum. [Niterentur.] Et innouarunt ipſum po
ſtulando de facto. ſed quia de iure non
poterant, & ipſo iure non tenebat poſtulatio, & ideo
ponit, niterentur. [Reuocare.] Et malè. j. de ele. cũ eo.
[Priuilegiũ.] Ex priuilegio. n. & de gratia erat, quodãmodo eli-
1 gere cũ de iure potuiſſent priuari. ſ. c. proxi. in fi. † Item hoc cre
do verum. ſ. q ipſo iure priuati ſunt poteſtate eligendi, vbi pp vi
tium perſonæ caſſata eſt poſtulatio, vel electio. vt hic & ſ. c. pro-
xi. ſecus. ſi pp defectum formæ. j. de elec. ſuper eo. & eodem mo
do ſecus eſt, ſi caſſaretur pp irregularitatẽ. j. de elec. innotuit. vbi
dr̃, q eum, qui caſſatus erat, põt eligere. põt tamẽ dici, quod hic
dr̃, q ſi irregularis poſtulatus fuit, & ſimpliciter, & eius eſſet caſ
ſata poſtulatio, ſi poſtea eidem poſtularẽt eũdem, priuati eſſent
ptãte eligendi, vt hic, ar. op. C. ſen. re. non poſ. l. vlt. ſ. autẽ inno-
tuit, loquitur, quando non fuit admiſſa poſtulatio quia peccaue
runt in forma eligendi, quem poſtulare debeant. vel melius ibi
renouata eſt poſtulatio de ſpeciali gratia, ſed bene eſſent priuati
ipſo iure poteſtate eligẽdi, ſi ſcienter illegitimum elegiſſent. itẽ
priuati ſunt ipſo iure, qui electionem celebrare attentauerunt
2 per abuſum potentiæ ſecularis. j. de ele. quiſquis. † Item ſi elege
rint indignũ ſcienter. i. malæ vitæ vel minoris ſcientiæ, vel illegi
timum. j. de ele. cum in cũctis, in prin. & c. innotuit. & c. ſcriptũ.
& dices idem, vbicunq; eligitur, qui poſtulandus eſt. cum tamen
poſtulandi ſunt. j. eo. c. vlti. ſed ſecus, ſi eligendum poſtulauerit,
quia tunc non eſt ipſo iure priuatus, ſed alium, vel eundem eli-
gere poſſunt. cum etiam ſi bene poſtulaſſent. licet ab ea recede-
re, & aliũ poſtulare. j. eo. bonæ memoriæ. Itẽ qui recipit in epm
poſtulatum, vel electum, cuius nulla eſt poſtulatio, vel electio;
ipſo iure priuatus eſt poteſtate eligẽdi. j. de ele. bonæ memorię
Mag. Item ſi ſunt aliqui ſuſpẽſi, vel excõicati in capitulo, in alios
recidit ius eligendi. ſ. de conſue. cum dilectus. Item priuati ſunt
poteſtate eligendi ipſo iure, qui non eligunt j. tempus in Late-
ran. concilio conſtitutũ. j. de conceſſ. præb. & ecc. non va. c. 2. j. de
ſup. neg. præla. c. 3. itẽ laici. j. de ele. ſacroſan. & c. Maſſana. itẽ qui
poſt appellationẽ legitimam poſtulant. j. de ele. bonæ. i. ſed ſi ele
gerunt poſt appellationem, nõ eſſent priuati. Ratio diuerſitatis
eſt, q appellatio non impedit electionẽ, niſi ex iuſta & vera cau-
ſa interponatur, infra de elec. cũ inter canonicos. ſed poſtulatio
nẽ impedit, & ex falſa cauſa interpoſita appellatione cũ non debeat
fieri niſi in concordia. j. c. proxi. Alii tamen contradicunt. De his priuatis
ipſo iure ptãte eligendi dat vera regula. ſ. q tenet electio eis non
vocatis facta ſiue notorium ſit, q ſint ipſo iure ſuſpenſi, ſiue per pro-
bationes poſſit fieri manifeſtum. quod licet facere manifeſtum
etiam poſt electionem factam. nã non oportet ante electionem

facere eos priuare per ſniam, vel eligendi licentiam obtinere,
2 quod ſatis probatur ex iuribus præallegatis. † Item alia regula
datur, quod vtcunque electio eſt nulla propter perſonam electi, &
tunc etiam ipſo iure eligentes priuati erunt poteſtate eligendi,
ſi ſcientes cauſam, quare ineligibilis erat, ipſum elegerunt. ſecus
autem, ſi propter defectum formæ electio ſit nulla, quia ob hoc
non ctiam eligentes ꝯ formã priuati poteſtate eligendi. j. de ele.
quia propter. [Deuolutam.] ideo eligere poterant, ſiue inconti
nenti, ſiue ex interuallo, vt j. no. de elec. dudum. [Auctoritas.]
4 Specialis, nõ generalis legationis. † [Prouidiſti.] Bene dicit, pro
uidiſti, quia poſtulatio nunquam eſt confirmanda, cum nihil iu-
ris conferri poſſit, & ideo ſuperior non debet dicere, confirmo
poſtulationem veſtram, ſed debet dicere, ſin quod poſtulaſtis, de ta
li prouideo. vel dic ſic, poſtulationem veſtram admittimus, &
hoc eſt magis vſitatum, & iuri magis conſonat: quia ad ſuperio-
rem non pertinet prouiſio. [Mandato.] Niſi ſpeciale mãdatum
ſuper hoc recepiſſet auctoritate legationis, non potuit dare li-
centiam tranſeundi. j. de offi. leg. niſi ſpecialis.

S V M M A R I V M.

1 *Nominatio canonica quæ dicatur.*

C A P. III.

Bonæ memoriæ. j. [Allegate.] C. quæ de-
ſunt ad. i. j. ſ. c. c. j. vbi de
hoc. [Generali.] Hic habes, quod inſtantia Cardina-
lium eſt ſolicitudo omnium eccleſiarum. [Speciali.]
7. q. 1. ſcias. j. de renũ. niſi cũ pridẽ. ff. p ſo. actione. §. l abeo. i Auct.
de reſti. & ea quæ pa. §. licet. C. de cad. tol. l. 1. §. vlti. [Et gratia.] Ip-
ſi. n. non acquiritur ius ex poſtulatione. j. eo. c. pen. nec platus co-
git ꝯcedere eũ, 64. di. literas. in Auct. de ſan. epi. §. ... niſi ex
cauſa. j. de iurepat. nullus. [Voce.] hoc dr̃ pp quoſdam, qui dico
bantur amiſiſſe ptãrem eligendi vel ſuffraganeos, qui habẽt ius
1 in electione. † [Nominationẽ.] Nominatio canonica dr̃, qñ oẽs
cõcordant de aliquo ineligibili aſſumẽdo & vadũt ad eũ, à quo
hoc petendũ eſt, & exquirunt ꝯſenſum eius. nã hæc dr̃ noĩatio
canonica, q non põt dici propriè poſtulatio. cũ poſtulatio ſolẽ-
niter ſiat, vt no. j. de elec. in cauſis. tamẽ in hoc credo ſimilẽ po-
ſtulationi, quia poſt, q̃ ille, à quo poſtulatur conſenſit, non poſſet
reſilire ſine conſenſu illius, qui præſtat aſſenſum arg. j. ca. proxi.
nam eadem ratio eſt in nominatione & in poſtulatione. ſed ſi illi
duo. ſ. poſtulans & ille à quo poſtulatur, conſentirent, quod à nomi
natione recederetur, credo quod poſſet fieri etiam ꝯdicente nomi-
nato: ſecus credo, ſi poſtulatio eſſet ſolenniter facta.

S V M M A R I V M.

1 *Qui permittitur electioni de gratia intereſſe, nec ius, nec cõmodum aliquod*
ſibi acquiritur.
2 *Quomodo poſſit quis quærere & præſcribere contra Romanam Eccleſiam.*
3 *Is, cui Papa dat aliquid ex plenitudine poteſtatis, poſſidet, & præſcribit.*
4 *Colonus ſi poſſeſſionem interuertat, datur interdictum, vnde vi.*
5 *Quando agitur confeſſoria pro aliquo iure, agenti incumbit probatio, quod nec*
vi, nec clam, nec precario poſſidet.
6 *Quando in incorporalibus agitur poſſeſſorio recuperandæ poſſeſſionis præ-*
mitti debet cauſæ cognitio.
7 *In poſtulatione, vbi non eſt acquiſitum ius, variare licet.*
8 *Capitulum ſi alienationi, vel cuipiam contractui conſentit, an poſſint ali-*
qui reſiſtere.
9 *An præſentato & poſtulato aliquo poſſint recedere præſentantes.*
10 *Pallium datur perſonæ, ſed contemplatione loci.*

C A P. IIII.

Bonæ memoriæ. 2. [Ius.] Melius, & leuius
dixiſſet, ſi ſic ꝓpoſuiſ-
ſent, cum eſſent in quaſi poſſeſſione eligendi. [Præfi-
1 ciendo.] In hac præſenti vacatione, de qua agit. † [Gra
tia.] Sed ille, qui ex debito debet intereſſe electioni, permittatur
intereſſe de gratia, ſufficit ei, dũmodo permittat intereſſe, tanq̃
ſuffragiũ ꝑbens. & poſſeſſionẽ retinens ſi quã habebat. ſed ſi vo-
caretur tñ pro cõſilio habendo, vel vt poſſeſſionẽ de debito in-
tereſſendi amitteret, tũc non ſufficit talis admiſſio, q eſt cũ præ-
iudicio ſui iuris. quidam tamen dicunt ꝯ, & bene: quia ex quo ꝯ-
ſenſit intereſſe de grã, ſicut aduerſarius proteſtat, nõ põt retine-
re poſſeſſionẽ. j. de app. ſolicitudinẽ, in fi. [Requiſitus.] Quærit,
cum lex dicat, quod ille, qui vadit per fundũ alienũ, vel actus facit, p
quos quæri põt aliqua ſeruitus, vel ius, qd non quærit poſſeſſio-
nẽ ſeruitutis, niſi eo aĩo faciat, quod credat ſe vti iure ſuo. ff. quẽad.
ſer. amit. l. fi. ff. de iti. actuq; pri. l. fi. quo conſtare debet de intẽtio
ne? & dicimus, quod debet conſtare per expreſſa verba vtentis qui-
bus exprimat ſe vti actu ſeruitutis, intendens vti iure, quod habe
bat, nec alius ꝯdicebat facto, vel dicto. ſed patiebat. vel poteſt in-
tendere vti iure ſuo. i. ſeruitute, vel alio iure tanquã ſuo. i. non
intendit vti illo actu quaſi ex gratia, ſed quaſi ex debito. poteſt ẽt
conſtare per actũ, quem exercet, qui talis eſt, qui non poteſt con
uenire de facili, niſi homini, qui intendit vti iure ſuo, vt ſi inter-
fuit electioni in ſcrutinio vel cõpromiſſo, arg. j. de ꝑbẽ. dilecto,

& j. de elec. in Geneſi. Itẽ de illo, in cuius præiudicium dr̃ acqui-
ri poſſeſſio, debet conſtare per probationes eiuſdẽ, qui vult q̃-
rere poſſeſſionẽ, quod ſciebat, quod vtens intẽdebat vti iure ſuo, quia
quando hoc neſcit, non fit ei præiudicium. ff. de acq. poſſ. clã. §. ...
& poteſt conſtare, ſi ei dicebat, ego intẽdo vti iure meo, & alius
patiebatur. vel ſi cum vteretur, & alius, cui fit præiudicium, pro
hibuit, & ipſe eo prohibente vſus eſt poſſeſſione ſeruitutis, quę-
rit poſſeſſionem, niſi ſibi prouiderit de retinẽda poſſeſſione per
modũ, qui no. j. de in integ. reſti. c. 2. & eodem modo probatur
eum, quod credebat ſcire vti iure ſuo, ſi aliquid de his ſciuerit, & ſu
ſtinuit eum facere, quæ non niſi prioribus cõuenerint, vt dictũ
eſt de elec. has autem præſumptiones, quod intẽdebat vti iure ſuo,
& quod aduerſarius hoc ſciat ex pluribus præſumptionibus arbitra
tur iudex. ſ. ex multiplicatione actuum, & modo petendi, & fa-
ciendi, & ex aliis multis hmõi, & ſm eas refundat onus proba-
tionis in alterutrum. quod autem credat ſibi de iure cõpetere ſerui
tutem, hoc non eſt neceſſe in inquiſitione poſſeſſionis, cum etiã
prędo eam acquirat, inſra de reſti. ſpol. in literis. ſed neceſſarium
eſt ad hoc, vt præſcribat. quando enim à non domino bona fide,
j. de præſcrip. ſi diligenti. vbi no. hoc autem intelligimus, in præ-
iudicium alicuius fieri, ſiue ius tantũ aliquod poſſideat, vt ſi erat
in poſſeſſione exercendi iuriſdictionẽ in aliquam terrã, ſiue pro
prietatem, & poſſeſſionem habeat rei, in qua ius quæritur, vt eſt
quando dominus fundi eũ poſſidebat, vel ſicut ſunt canonici ca
thedralis eccleſiæ. nam dominus fundi non dr̃ poſſidere ſeruita
tem in proprio fundo, quia res ſua nemini ſeruit. ſicut nec cano
nici dicuntur poſſidere ius eligendi. Sed hoc ipſo, quod ſunt cano-
nici, penes eos eſt poteſtas eligendi, ſicut penes dominũ eſt po-
teſtas eundi per fundũ. nam ſine eorũ ſcientia non põt quis quę-
rere ius, vel poſſeſſionẽ exercendi iuriſdictionem, vel eligendi,
vel cuiuslibet ſeruitutis in fundo ignorantibus ꝑdictis, & ſic de
ſimilib. ſed ſi dominus non poſſideret fundũ ſuum, vr̃ quod etiã præ
ter eius ſcientiam q̃ritur poſſeſſio ſeruitutis quia nullum vr̃ fie-
ri præiudicium in poſſeſſione. cum ipſe non poſſideat. Quidam
tamen dicunt, & non improbabiliter: quod aliud eſt in canonicis, &
iure eligendi, quæ bene poſſunt adinuicẽ ſeparari. ſ. vt penes ca-
nonicos nulla ſit poteſtas eligendi, ſed penes alios tantum. ſed ſe
cus eſt in domino fundi, quia non poſſet eſſe ſine poteſtate eun-
di. & ideo dr̃, quod non poteſt ei conſtitui ſeruitus, quia eſt ei in-
ſeparabilis ſeruitus talis. & plus dicimus, quod ſi plures ſint, quibus
ex poſſeſſione fieret præiudicium, omnes ſcire debent, quod inten-
dit vti iure ſuo. ſed ſi eſſent ita inſeparabilia iura, quod vni tantũ fie
ret præiudicium, & alterius ius ſaluum maneret, tunc ꝯ illũ va-
let acquiſitio poſſeſſionis. qui ſciuit, & non ꝯ illum, qui ignora-
uit. verbi gratia, coniunctæ ſunt in eadem parochia iuriſdictio
Epi & Plebani ſui, vt no. j. de offi. ordi. cum ab eccleſiarum. nam
tunc ſi quis intendit quærere iuriſdictionẽ in illa parochia epiſ-
copalem. vel plebanalẽ, vtriuſque ſcientia neceſſaria eſſet. ſed ſi
tantum plebanalem intenderet quærere ſine præiudicio epi, tũc
ſolius plebani ſcientia ſufficeret. & idem dicimus in ſimilibus,
puta ſi aliquis intret poſſeſſionem rectoriæ vel præbendæ alicu-
ius eccleſiæ, quam alius poſſidebat, nõ intendẽs quærere poſſeſ-
ſionem eligendi. ſed eccleſiæ tantum. hic. n. poſſeſſionẽ eccleſiæ
acquireret ignorantibus electoribus & confirmatoribus, & cu-
iuslibet ſimilib. ſufficit ſolum poſſeſſorem eccleſiæ ſcire, & ſi ec
cleſia vacaret, nullius ſcientia neceſſaria eſt. ſed ꝯ inuadentẽ poſ
ſeſſionẽ vacantis eccleſiæ cõpeteret cõdictio, vel interdictũ. C.
vnde vi. l. conquerebatur. vel officiũ iudicis. aliis vr̃ & fortè me-
lius, quod etiam in vacante eccleſia eſt neceſſaria ſcientia illius, qui
cuſtodit vacantẽ eccleſiã, arg. j. vt eccl. bene. c. i. in fi. 12. q. 2. illud.
non licet, & ẽt confirmatoris, vel inueſtitoris, cum ſine auctori-
tate eorũ non poſſit iuſtè prædicta poſſidere. nec ſufficit horum
ſcientia ad probandũ iuſtã poſſeſſionẽ, ſed ſufficit ad probandũ,
quod non ꝯſtat, quod ſit iniuſta, & hoc ſufficit ad hoc, quod cõpetat ſibi in-
terdictũ, vel officium iudicis. Quidam ẽt requirunt ſcientiã ele-
ctorũ, ſed non placet. ꝯ Papam aũt, quia circa ſpiritualẽ iuriſdi-
ctionẽ omnia põt & plenitudinẽ poteſtatis habet, nullus poteſt
q̃rere poſſeſſionẽ, quæ ei ꝑiudicet, cũ illã habeat à domino tan-
tum. & ideo eſt immutabilis, 21. diſt. in nouo. & c. ſeq. 32. di. oẽs,
2 96. diſt. Imperator, diſt. 5. §. i. † Specialia autẽ iura, vt poſſeſſionẽ
alicuius ciuitatis, vel villæ tantũ poſſit quis q̃rere. & præſcribere
ꝯ Romanam Eccle. j. de præſcrip. ad audientiam. & eodẽ modo
Papa, ſicut alius, vtendo iure alterius præſcribere põt, ſed vtẽdo
ex plenitudine, nec poſſeſſionem quærit alicuius iuris. nec præ-
3 ſcribit. † Illi autẽ, quibus Papa dat aliquid ex plenitudine pote-
ſtatis, vt ſunt illi, quibus concedit decimas, vel aliquid aliud ad
alios pertinentes, tunc ille bene poſſidet & præſcribit, qui etiam
ipſam poſſeſſionem tradit ex plenitudine poteſtatis. ſicut & ſibi
poſſet eam accipere ex plenitudine poteſtatis. & tamẽ cum dat
rẽ vnius non credens eã eſſe alterius, non transfertur dominiũ,
ſed poſſeſſio tantũ. ff. de acq. re. do. procurator. & ideo ꝑſcribit,
quia bonam fidem habet, & iuſtum titulum. j. de ꝑſcri. ſi diligẽti.
[Requiſitus.]

[Requiſitus.] Et ideo nec ibi aliquod fuit ſibi quæſitum, nec ẽt poſſeſſio, niſi ſpecialiter actũ ſit ab vtroq; .ſ. dante & accipiente precario, quod poſſideat. ff. de acq. poſſ. ſi quis à non. vnde ipſe requiſiuit, vel dedit ſua auctoritate, põt negare. C. de agri. & cenſi. urb. & dicũt quidã in his incorporalib. ꝙ cũ ad capitulum pertineat electio de iure. ĩ. de cauſa poſſ. & proprie. cũ eccleſia. ſi alius ſe dicit in poſſeſſione eſſe non precaria, debet illud probare ante, ꝙ reſtituat. ff. ſi ſer. ven. ſi quis di. maximè cũ non ſit hic naturalis poſſeſſio, tamen in rebus corporalib. ſi quis habeat precaria poſſeſſionẽ, ſed neget eam precariã, aduerſarius debet probare eã precariã, & non poteſt eã ſua auctoritate auferre, quia negatione eſt effecta res dubia. C. de inge. & manumiſ. l. 3. & ex quo dubiũ eſt, non debet vltionem ſua auctoritate ſumere. C. de iudi. l. nullus.
4 C. de acq. poſſ. cum nemo. † Itẽ arg. ad hoc, quia colonus ſi interuerterat poſſeſſionẽ, interdictum datur, vnde vi. ergo & poſſeſſio. ff. de vi & vi ar. colonus, & l. cum fundus, qui tantũ precariã poſſeſſionem habet, & ad hoc dico tutum eſſe, vt ſemper ſciat, proteſtetur, qui dat precario, quod precario cõcedit, 7. q. i. Pontifices, ĩ. de iureiura. conſultationibus. melius dr̃, ꝙ quãdo ab hoc ſuffraganeo agitur interdicto recuperãdæ poſſeſſionis, vt vnde vi, vel condictione ex decre. ĩ. de elec. querelam. neceſſaria ſit reſtitutio hoc ſolo probato, ꝙ erat in poſſeſſione facti, quando fuit eiectus. ff. de vi & vi ar. l. j. §. interdictum. nec tenetur probare ſe vi, vel clã, vel precario poſſidere. imo plus dicimus, ꝙ ſi aduerſarius vellet probare ipſum agentem & petentẽ reſtitutionem per vim poſſediſſe, nõ auditur. ĩ. de reſti. ſpol. in literis. item arg. ff. de vi & vi ar. l. i. §. quia me. & l. Fulcinius. ſed ſi velit ei obijcere, ꝙ precario detinet, vel ꝙ precario admiſſus eſt ad electionem, & ideo non poſſedit, nec cõpetit ei reſtitutio, bene auditur, cum ſit licitum precarium concedenti illud reuocare, quando vult de preca. l. 2. & l. qui precarium. & hic eodẽ modo ſi velit obijcere, ꝙ clam detinet, vel elegit, admittitur talis exceptio, quia non amiſit poſſ. qui neſciuit, niſi cum poſtea ſuſpicetur ſe poſſe repelli. ff. de acq. poſſ. clam. §. ſi.
5 † Si autem ageretur cõfeſſoria pro aliquo iure, tunc diceremus, ꝙ incũberet agenti probatio, ꝙ nec vi, nec clam, nec precario poſſedit, & ſic loquitur. ff. ſi ſer. vẽ. ſi quis di. & eodẽ modo ſragatur interdicto retinẽdæ poſſ. ff. vti poſſ. l. j. & eodem modo interdicto de iti. actuq; pri. & de aqua quoti. & in multis alijs. & tunc etiam ſi conuentus prædictis actionibus excipiat ſe potiorem in actione, vel interdicto, quia ipſe verè poſſidet, & aduerſarius. ſ. actor ab eo poſſidet vi, aut clam, vel precario. i. eum qui infeſtat, & poſſidere prohibet, & ſic ipſe poſſideat, audiendus eſt, & qui melius probauerit in interdicto, obtinebit. Si autem ab eodem petitorio & poſſeſſorio agitur recuperãdæ poſſeſſionis, hi licet reſtituendi ſunt in quaſi poſſeſſionẽ eligendi, probato ꝙ interfuerint electioni, tamen ſi non probauerint de ſuo iure ſuper proprietate, ſuccũberent. ĩ. de cauſa poſſeſ. & propr. cũ eccleſia, circa fi. nam quælibet res præſumitur libera, niſi probetur aliũ habere ius ibi. C. de ſerui. altius. C. de pig. ac. nec creditor. C. de proba. ſinc. arg. ꝯ. ff. de proba. circa. & hoc intelligo verum, ſi illi, cũ quibus agitur, probent ſe dominos, vel alias conſtat eos habere ius in proprietate, ſicut erat in canonicis Sutrinis, quos conſtabat ius habere in electione epi de iure cõi, vt in eadem decre. cum eccleſia. Si autẽ non conſtet de proprietate eo iure, quo iſti, pro quibus lata eſt ſnĩa in poſſeſſorio, licet nihil probent in petitorio, facti ſunt petitores: & licet ius non habeant, tamẽ obtinebunt, cũ ſint in poſſeſſione reſtituti. ff. ſi vſuf. pe. vti frui. j. reſpõ. ꝯ. ĩ. de cauſa poſſ. & propric. cum dilectus. vbi dr̃, ꝙ licet ſnĩa præcedere debeat in poſſeſſione, executio tamen præcedere debet in proprietate. Sol. ibi loquitur, quãdo alia pars probauerat de proprietate, ſed hic loquitur, quãdo petitor plenè probauit ſuper poſſeſſorio, & reus nihil probauit de proprietate. Itẽ non ob. ĩ. de cau. poſſ. paſtoralis. quia ibi loquitur, quãdo tñ agebatur petitorio, & poſtea eo dimiſſo volebat tranſire ad poſſeſſorium, quod non licet, niſi ſtatim ꝙ ibi dr̃. Alij tamen ꝯdicunt aſſerentes, ꝙ ex quo agitur petitorio & poſſ. ſuper vtroq; fertur ſnĩa. ff. de iud. de qua re. & ſic actore non probante reus abſoluitur, & per cõſequens non reſtituet, ſed retinebit rẽ, de qua agitur. Sed nos reſpõdemus, ꝙ nullã ſnĩam ferret ſuper proprietate, quia ſibi de cauſa nõ liquet. Si vero tantũ petitorio egiſſet. ſ. confeſſoria, dicẽs. dico mihi ius eſſe eligẽdi, vel intereſſendi electioni in iſta eccleſia, quantũcunq; probet petitor ſe poſſediſſe, & ſpoliatũ, niſi de proprietate probet. ſ. ex priuilegio, vel præſcriptione, vel iure cõi ad ſe pertinere ſuccũbet, et ſi alius, qui poſſidet, nihil probet, vt in ea. l. vti frui, dr̃. Et eſt ratio diuerſitatis, quia in ſuperiori caſu, q egit poſſeſſorio & petitorio, ratione poſſeſſorij reſtituitur, quã poſſeſſionem amittere non debet, niſi partẽ alterã conſtet proprietatem habere. at vbi tantum petitorio agitur ratione poſſeſſorij nõ reſtituitur ei poſſeſſio. & hac ratione dicimus prudenter agere clericũ extra diœce. vel prouinciam conſtitutũ, ſi dicit ius non eſſe epo, vel Archiepo dicendi ius in eũ. & eodẽ modo ſic pruden. ter aget capitulũ ꝯ extraneum, qui ingerit ſe electioni. nã cum fundata ſit eorũ intentio ſuper iure cõi, etiam aliter nõ probato de proprietate, tamen quia de proprietate conſtat per ius cõe, & ꝯrium non ꝯſtet, poſt cõdãdabitur ſnĩa executioni in petitorio. ĩ. de cauſa poſſ. c. ñ dilectus. & c. cum eccleſia. Sed ſi ſint in prouincia, vel diœ. ſtultẽ agerent petitorio. & eodẽ modo ſi non ſint de eccleſia, vbi ad ſe ius eligendi ſpectare dicunt. ille autẽ, qui eſt in diœ. & dicit ſe exẽptum, tamen moleſtatur, & excõicatur ab epo, prudẽter agit, ſi poſſeſſorio agit, dũmodo cõpetat ſibi vel iniuriarũ ꝯ excõicatorem, vel imploret officiũ iudicis, vt ꝓhibeat terminũ moleſtato, & epo, ĩ. quem probet de iure ſuo, & procedet ſm tenorem legis, q eſt. C. de inge. & ma. diffamari. ĩ. qui fi. ſint leg. cauſam. dicimus tamen, ꝙ negatoriam intentans non facit reũ poſſeſſorem ſeruitutis. ff. ſi ſer. ven. & ſi forte. §. ſciendũ, & l. loci. Inſti. de act. §. ꝯ.
6 † Item quidã dicũt, ꝙ quando agitur in huiuſmodi incorporalibus poſſeſſorio recuperãdæ poſſeſſionis, ꝙ ꝓmitti debet cauſæ cognitio, videlicet, an veriſimile ſit, ꝙ iure ſuo vti voluerit, an de gratia admiſſus ſit, quod ex perſonis colligi põt. nã veriſimile eſt, ꝙ ſi ſuffraganei admittantur, ꝙ admittuntur quaſi ius habentes, ſecus aũt eſſet de alijs clericis prouinciæ, arg. ff. de Carbo. edic. Carbon. §. cauſæ. illud autẽ, quod dr̃ in gl. hic poſita, quia vt quidam dicunt, non eſt verum. ſ. ꝙ ignorante domino alicuius rei non poſſit in illa re incipere poſſideri, vel præſcribi ſeruitus aliqua, vel ius. quæ bene præſcribi & poſſideri poteſt. præſcriptio. n. iuſtium currit inter præſentes & inter abſentes, vt no. ĩ. de præſcrip de quarta. ſed in quibuſdam iuribus verum eſt, ꝙ vtens non credit vllam ꝗrere poſſeſſionem, nec præſcribere, ſicut in eadem gl. no. Et ſi quis dicat, ꝙ hæc præſcriptio poſſet ceſſare, ſi probet proteſtationem occultam coram aliquibus factam, & illis iuribus vtitur tanquam intẽdẽs vti iure ſuo, certè nec hoc ſibi prodeſt, quia ſic apparet, ꝙ malam fidem habet. ſ. ꝙ clam proteſtatur, & non coram eo, cui præiudicat, & ideo non poteſt poſſidere, vel præſcribere, infra de præſcrip. quoniam. illud autem indubitanter eſt verum, ꝙ ſi ego poſſideo aliquod ius, ꝙ illud nullus poteſt ꝓſcribere me ignorante, vt no. ĩ. de offi. ordi. conquerente, in glo. vt plenè. pro prima tamen opi. ſ. ꝙ in re ab alio poſſeſſa nullus poſſit incipere poſſidere ius ignorãte poſſeſſore rei, facit. C. de ſerui. l. 2. ff. de ſerui, quotiens, & de ſerui. ruſt. præ. l. j. §. fi. vbi dicitur, ꝙ vſus vtẽtis ſeruitute, & patientia poſſidentis rem, neceſſaria ſunt ad acquirendam poſſeſſionem ſeruitutis. patientia autẽ non dr̃, niſi ſciat eum vti, quaſi intendens acquirere ſeruitutem. ff. ſi ſer. ven. & ſi forte. §. 1. [Opportuna.] Et de modo poſtulãdi, & perſona poſtulata.
7 † [Diſſiduere.] Infra de ſimo. per tuas. 54. diſt. generalis. ff. mã. Quintus. C. ad Velle. l. pen. arg. ꝯ. ff. de neg. geſt. atq; & no. ꝙ in poſtulatione, vbi non eſt acquiſitum ius, licet variare alicui, infra c. 4. & in nominatione. ĩ. de ele. ꝙ ſicut. & hoc verum eſt ante, quã poſtulatio, vel nominatio ſit præſentata ſuperiori. ĩ. e. c. circa fi. ſi vero eſſet ius quæſitum non liceret. ĩ. de elec. cum inter canonicos. ff. de reg. iu. nemo. hic autem, licet præſentata eſſet poſtulatio, tamen licet variare, quia hoc dominus Papa conceſſit, & ſub certa forma, ſi cõmuniter de iure ſuo diffiderent, & ſi ſuffraganei in contradictione perſiſterent, & ſic ſonat litera iſta, & nõ aliter. vnde non valet poſtulatio, quam aliqui ſingulariter diffidentes fecerunt de Quinqueeccleſien. [Temere recedẽtes.] Quod non erat licitum per literas ſupradictas reuocare cõſenſus, niſi in cõi, vel niſi maior pars tanquam diffidens reuocaret, quia tũc omnes facere videntur. ff. ad muni. quod maior, & niſi ſuffraganei de ſuo iure diffiderent, quod hic non erat.
a Sed dices,[a] & ſi alij non curarent mandatum Apoſtolicum implere, vel ſuas conſcientias ſaluare, nunquid iſti in malo ſuo eos ſequi deberẽt? abſit. Reſpon. quia illi non ſaluabant conſcientias, cũ etiam ſecundum poſtulationẽ fecerant ſuffraganeis irrequiſitis. vnde apparet, ꝙ non ex diffidentia iuris, ſed ex inconſtantia faciebant. vel melius. cũ hæc poſtulatio præſentata eſſet Papæ. non licebat eis vlterius variare, niſi ſuper hoc mandatum haberẽt ſpeciale Papæ. cum ergo hic non liberam licentiam eligendi, ſed mandatum ſpeciale, & ſub certa forma haberent, non debebant id tranſgredi, quod fecerunt, cum ſeparatim à poſtulatione receſſerũt. nec eſt illud perpetuo verum, ꝙ ſi dominus Papa aliquid mãdat alicui collegio, ꝙ aliqui de collegio debeant implere mandatum maiore parte cõtradicente. ſed eſt ita diſtinguendũ, ſi vnius obedientia ſufficit, vel prodeſt ad mandatum implendum, vt ſi ſcribatur pro aliquo beneficiãdo alicui capitulo, vnus ſolus de capitulo poſſit eum beneficiare. debet implere mãdatum. hoc non credimus verũ, quia ei non ſcribitur. ſed dic, vt no. ĩ. de reſcrip. eam te. arg. ꝯ. ff. quando appella. ſit. l. i. §. ſolent. ĩ. de electio. cum inter R. ſi vero vnius obedientia non prodeſt, temerè facit, vt hic dicit. vnde ſi Papa mandaret capĩo Pariſien. ꝙ reciperent aliquem

ADDITIO.

a Sed dices. Ad hæc dicta Inno. vide Fel. in c. cum omnes, col. 16. in prin. ſupra de conſti. & ibi allegat concordantes.

aliquem canonicũ, cæteris contradicentibus, ego non reciperẽ,
niſi dominus Papa ei contuliſſet præbendam, & poſtea mandaret,
ꝙ reciperetur, tunc bene reciperem. quia nihil confert ei re
a ceptio. Præterea receptio ª pertinet ad canonicos tanquã ad ſingulares:
ſed electio vel receptio, quæ cenſenda ſit pro electione,
ſicut illa, quæ fit nulla electione præcedente, pertinet ad canonicos
tanquam ad capitulum, vnde facienda eſt tantum in cõi, &
8 cum tractatu, infra de ele. quia, 64. diſt. c. 1. & 2. † Sed quid dices, ſi
capitulũ conſentit alienationi, vel alicui contractui, nũquid aliqui
poſſunt reſilire? Reſpon. ꝙ non, quia totum capitulum non
poſſet, vt no. j. de ele. noſtri. Sed quid ſi capitulum conſenſiſſet alicui
procurationi, vel alicui alii facto, quod penderet ex futuro,
quo ad reuocationem, & poſtea aliqui ꝯuenire vellent, nũquid
poſſent. Reſpon. ꝙ ſi eſt in cauſa, in qua tanquam capitulum cõſenſum
præſtitiſſet, tunc ſinguli reuocare non poſſent, vt ſi facerent
procurationem ad aliquam cauſam, vel contractũ celebrandũ
pro eccleſia. vt hic. niſi omnes facerent, vel maior pars.
infra eo. in cauſis. ff. ad muni. quod maior. ſi autem conſenſiſſent
vt ſinguli, re integra poſſunt reuocare mãdatum, vt ſi plures habentes
rem cõmunem feciſſent procuratorem ad litigandum,
vel ꝯtendum de illa, vel ſi plures electorum, qui diuiſi ſunt, ſuos
faciant procuratores ad proſequendũ electiones ſuas, Inſti. mã.
§. rectè, & etiam re non integra non obſtãte ꝯdictione ſociorũ,
dummodo non ꝯdicat ille ꝯ quem inſtiturus eſt. vel potius ipſe
procurator inſtitutus. ff. de procu. ꝗ omnia, & duabus l. ſeq. hoc
tamen ſcias, ꝙ ſi feciſſent ſocietatem ex certo propoſito & tractatu,
ſm quod dicitur. ff. pro ſo. vt ſit, & l. ſeq. ſocio reſiliente
m ſocietate cõpetit actio pro ſocio ꝯ ſocium ad intereſſe. ff. pro
ſo. ſed etiam ſocius. [Ipſam.] i. ſecundã Quinqueeccleſien. [Mãdati.]
Nam cũ ibi diceretur, ꝙ eis diffidẽtibus, &c. nec in cõi diffiderent,
vt debebant, non ſeruabitur mandatũ. quia cum ex alia
cauſa non dicerent diffidere, niſi quia non admiſerant ſuffraganeos
ad primã electionẽ, & ſi in hac ſecunda non admiſerãt, apparet
eos non ex diffidentia iuris, ſed ex incõſtantia hoc feciſſe.
itẽ nec ſuffraganei conſentiebãt, vel diffidebant, quod ſimiliter
erat in mãdato. & præſens ſonat hæc litera. [Conſuetudine.] Si
erant in quaſi poſſeſſione, j. de cauſa poſſ. cum eccleſia. [Literã.]
ſ. ſecundæ pœnitenti. ¶ Cũ ergo per cõſequens mandatũ, & ſi eſſet
reuocatorũ, non debet retractari, quia legitimè factũ eſt. j. de
reſti. ſpol. audita. quare ergo dicit, ꝙ vtraq; erat caſſanda, cũ per
aliorũ cõſenſus de nouo electio celebrata ratificata eſſet, quod
potuit, j. de elec. ꝙ ſicut. & cũ duæ partes eligentiũ conſentirent
in eũ, eius erat poſtulatio acceptanda, j. de ele. ſcriptũ. ſed hic dicit,
ꝙ cũ poſtulatio tantũ de gratia ſit admittenda. ſ. eo. c. 2. & 3.
j. eo. c. pen. & iſtæ in diſcordia, & cũ ſcãdalo eſſent celebratæ nõ
erat admittenda, quia poſtulatio Archi. ſecũda facta erat poſt poſtulationẽ
de Quinqueeccleſien. qualẽqualem nõ caſſatã, quod
eſſe non debet. j. de ele. cõſiderauimus, & quia videbatur nimia
ambitio de Archiepãli ſede ad epãlẽ tranſire, 93. diſt. legimus.
ff. de mune. & hon. vt gradatim. poſtulatio aũt Quinqueeccleſiẽ.
nõ tenet, quia facta eſt à minori parte. Sed dices, ſi quia a minori
parte facta eſt, non tenuit, quõ impediuit ſecũdam? Reſpon. per
exceptione, & ſi non per actione, j. de elect. auditis. [Vterq;.]
Ideo caſſanda eſt, quia cum vterque eorũ ſemel poſtulatus eſſet
& inordinatè, quia in neutro fuerit conſenſus ſuffraganeorum,
& propter alias cauſas ſuperius aſſignatas, ea vice nõ potuit iterum
poſtulari, nec eligi, infra de elect. cõſiderauimus. quamuis
melius dicatur illud contingere potius ex ſpeciali prohibitione,
quam de iure cõmuni. fortè melius dicitur, ꝙ poſtulatio prima
Collocen. non erat approbata, quia facta fuit contẽptis ſuffraganeis.
ſecunda autem Collocẽ. caſſata fuit, quia facta fuit nõ
vocatis quibuſdam canon. prima autem & ſecũda Quinq; quia
fuit facta à minori parte. Si dices etiam paucioribus licet eligere,
dummodo omnes vocentur. Reſpondeo hic nõ fuerunt omnes
vocati, quia ſoli canonici vocati fuerunt, non ſuffraganei.
vel aliter, vt no. j. de elect. cum nobis. [Reuocat.] Quia conſenſerunt
in poſtulationem Collocen. & ſic videbatur primum mãdatum
impletum, vbi dicebatur, ꝙ ſi ſuffraganei ceſſarent à cõtradictione,
ꝙ ipſi mitterent pro ꝯfirmatione poſtulationis Collocen.
[Innouarent.] Hæc eſt ſecũda poſtulatio Collocen. imo
potius innouatio, quia nunquam ab eo receſſerunt. [Cæteri.] ꝙ
facere potuerunt, etiam ſi eſſet minor pars, imo ſi eſſet vnus ſolus.
ad vnum enim recidit ius capituli. ff. quod cuiuſque vni. l. ſicut.
§. fi. 65. di. c. fi. niſi alias peccaſſet. [Remanſiſſe.] Et malè, quia
ad hoc capitulum inſtabat poſtulationi Collocen. ideo ſm formam
primi mandati, à quo non fuit receſſum, non licuit ad aliã
prouiſionem procedere eligendi & etiam poſtulandi, ſupra eo.
gratum. de hoc aliter no. infra de elect. cũ nobis. [De vno.] Hæc
eſt ſecunda poſtulatio Quinqueeccleſien. [Nocebat.] Poſtulationi
Collocen. [Alium.] Quinqueeccleſien. [Recedere.] 6. q. 3.
9 denique. C. de relig. l. i. infra de offi. deleg. licet. † Sed nunquid ſi
præſentauerunt eo poſtulato, poſſint recedere, vel etiam ſi poſtulauerint
epũm, qui eſt monachus, ab Abbate, nunquid poſſint
recedere ante, quam præſentent Papæ? arg. ꝙ non poſſunt recedere
à contrario ſenſu, 2. q. 6. nominationes, & hic. nam cum eadem
ratio illuſionis ſit vtrobique, idem ius erit, ſupra de conſti.
translato. tamen melius vr. cum tantum ex gratia nitatur poſtulatio,
ꝙ ſemper reuocare poſſunt, quouſq; ſuperiori, qui poteſtatẽ
habet confirmandi, præſentent, ſiue ſit Papa, ſiue ſit alius. [Intelleximus.]
Hic incipit ſententia. [Approbanda.] De iuris rigore,
vel per cauſas poſitas in gl. cum ergo. vel dic, ꝙ quantum ad
eligentes bona erat poſtulatio Collocen. maximè poſtquã ſuffraganei
eam acceptauerunt, nec vnquam in decre. dicitur, non
habere ius, imo contrarium innuitur hic, in ſi. vbi dat licentiam
tranſeundi, & hoc magis placet, quam quod dicitur in gl. quæ incipit,
cum ergo. [Conſenſus.] Qui licet de iure ius nõ attribuit,
Papa tamen cum ex plenitudine poteſtatis prouidit, debuit in-
10 formari ab eis. † [Ad nomen.] Nonne potuit vti pallio in noua
eccleſia, quod perſonam ſequitur vſque ad ſepulturam. j. de vſu
pal. ad hoc? Reſpon. non datur tantum contẽplatione perſonæ,
b ſed etiam loci. vnde nõ vtitur ᵇ extra eccleſiam, vel prouinciã,
j. de vſu pal. cum ſuper. & c. ex tuarum. hoc etiam probatur ex
eo, quod ſi renunciet loco Archiepiſcopali, de cætero eo vti nõ
poteſt infra de renun. ad ſupplicationem.

ADDITIONES.

a ¶ Præterea receptio. Adde ꝙ Henri. Bohic, in c. iua nuper, col. 2. intel. Inno. hic, ꝙ ſatis ſit, quod receptio fiat in capitulo, ſed quod ſufficit, quod ſinguli recipiant, ex quo ſunt in capitulo, & ita dicit, ꝙ intelligi debet, quod no. Arch. in c. ſimpliciter, de præben in 6. & in c. j. in gl. pen. 63. diſt.

b ¶ Non vtitur. Adde d. Bar. Soci. in l. cũ ſub. col. 2. in 2. no. ff. de reb. dub. & Bal. ſequitur hic in l. 2. C. de ſer. & aqua, col. 8.

CAP. V.

Poſtulationem.

[Acquiſitum.] Supra capite proximo.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus à Papa poſtulari debet.*
2 *Non debet quis fieri monachus ob ſpem, vel promiſſionem, ꝙ fiet Abbas.*
3 *Secularis vel laicus qualiter ad monaſterium vocari debet.*
4 *Quæ genera perſonarum non debeant eligi ſed poſtulari.*

CAP. VI.

ET ſi vnanimiter.

[Eligi.] Poteſt tamẽ eligi in poſtulandũ, de renun. poſt tranſlationẽ. j. de ele. c. in cauſis. nam aliud
eſt eligere, & aliud poſtulare, 61. diſt. §. ſed aliud, quãuis
tamen canon indifferenter vtit his verbis 63. di. ſi. literas. Sed dic,
1 vt no. ſ. eo. c. j. in prin. † [Poſtulari.] Poſtulari debet epũs à Papa,
vt hic. Itẽ regularis à ſuo priore. j. de renũ. poſt tranſla. vbi de his
duob. poſtulationibus no. itẽ laicus, 61. diſt. Oſius. ſed illud capitulũ
loquit de epũ. Sed quid dices de canonicatu. ſ. ſi laicus poſtulet
in canonicũ? & quidã dicunt idẽ: nã cũ in electione ſequatur
ius canonicũ, & hoc non cadat in laicu, vt ſ. de conſti. cũ M.
non debet eligi, ſed potius poſtulari. Si quæras, à quib. debeat poſtulari?
reſpondeo a ſeipſis. dicet. n. ei, vel poſtulabit ab eo, vt fiat
clericus & ſic eligit in canonicũ, vt ex illa poſtulatione fiat clericus
ad illũ tit. ſine quo ordinari nõ debet, 70. di. c. j. ita erit canonicus
ex poſtulatione & ordinatione ad illũ titu. ſine electione.
Quidã tamen dicunt, ꝙ laici, qui nõ ſunt aliis obligati, bene poſſunt
eligi in canonicos, ar. ꝯ j. de elec. cũ ad noſtrã, & c. cũ ex of-
2 ficij. vbi dr. † ꝙ nõ debet fieri monachus ſpẽ aut promiſſionem
habens, ꝙ fiat Abbas. ſed dic aliud in Abbate, aliud in canonico;
cũ ille primo probari debeat. vel dic. ꝙ non debet hanc intẽtionẽ
habere, ꝙ fiat Abbas. ſed ſi non habens hanc intẽtionẽ poſtuletur,
nõ eſt malũ, vt no. & ſic non eſt aliud in Abbate, ꝗ in cano-
3 nico. † Qualiter autẽ clericus ſecularis, vel laicus vocari debet
ad monaſteriũ, no. j. de elec. officij. & hoc de liberis & non obligatis.
ſi. n. eſt ſeruus, debet poſtulari à domino, 54. diſt. c. 1. ſi libertus
à patrono, qui aliquod obſequium in eo retinuit, 63. di. quicũque.
itẽ ſi quis eſt colonus perpetuus, aſcriptitius, vel alias obligatus
cõditione ſeruili vel tributo ſeruili & perpetuo. & perſonali.
nã ſecus, ſi ratione rei ſuæ redderet tributũ ſuũ. Angli. n. licet
reddant eccleſiæ tot dena. quot ſunt capita, nõ tamen eſt perſonale
tributũ, ſed reale, qđ inde apparet, ꝙ ſi exierint terrã, liberi
ſunt à tributo, 54. di. ſi quis obligatus. itẽ curiales & officiales curiis
aſtricti, ſiue quia ſunt iudices, ſiue executores, ſiue milites, ſiue
in quocunq; certo officio conſtituti. et ioculatores poſtulari
debent. 51. diſt. c. 1. 2. & 3. itẽ ſi ſint in publ. officio, vel adminiſtratione.
51. di. ꝓterita. ff. de mu. & ho. l. reſcripto. §. debitores. 54. di.
c. j. hi aũt oẽs obligati ab his ſunt poſtulandi, quibus ſunt obligati
vt ex eiſdẽ c. colligitur. Quid in tutoribus & curatorib. & in
officialibus, qui eliguntur ad ãnũ, vel modicũ tps. & ſuper hoc
vide, quæ notauimus. j. de obl. ad ratio. c. 1. item poſtulandi ſunt
ad omnes dignitates habentes curam animarũ in non ſacris ordinibus
conſtituti. j. de elect. cum in cũctis. & c. dudum. ſ. de ęta.
ꝓterea, & ibi poſtulandi ſunt ab epiſcopo, vel ab alio, qui eis curam

tam aīarum concedere debet,niſi poſtulentur ad epātum, quia tunc neceſſaria eſt diſpenſatio fortè Papæ.Item in minori ætate conſtituti poſtulandi ſunt,quod ex eo apparet,quia ſi eligantur,
4 caſſanda eſt electio.j.de elec.cū in cunctis,& c.dudū. † Reſtat ergo,q tantū ſunt poſtulandi, & ſi ad epātum vocent, à Papa ſunt
a poſtulandi.ſi vero ad alias dignitates, ab epīs, & de hoc no.j.de æta.& quali.indecorum. Itē clericus alterius profeſſionis,ᵃ ſeu ordinis poſtulandus eſt ab Epō,& Abbate, & monachis, 58.diſt. c.2.de ſta.mona.q Dei timorem.arg.ↄ.j.de ele.officij. ſed in ſuo monaſterio eligendus.ſ.de reſcri.cū dilecta.ſ.de conſue.cū dilectus.imo in monaſterio tam clericus non profeſſus, q̄ profeſſus de alio monaſterio tantum poſtulandus eſt. j.de elec.cum monaſteriū. item licet monachi debeant poſtulari in epōs, tamē in Abbates ſunt eligendi.j.eo.cum in veteri. itē nouitij ſunt poſtulandi in Abbates à Papa. j.de elec.officij,& neophiti ad ſacros ordines poſtulādi ſunt à quolibet epō. et ſi promoti ſunt ad minores ordines,68.diſt.ſicut. & filius poſtulandus eſt à patre, ſi eſt in eius ptāte.j.de elec. officij.Item irregulares,quales ſunt illegitimè nati.j.tit.proxi.innotuit, & poſtulandi ſunt ipſi à Papa tantū ad oēs dignitates.& curā aīarū.j.de fil.presby.c.vlti.Itē infames, ſiue ſint infames infamia iuris. 51.di.qui in aliquo. C.de infa.l.j. 2.c.3.§.notandum.ſiue infamia facti,81.diſt.tantis.C.de dign.l.3. Item publice penitentes,50.diſt.canones.15.diſt. pœnitentes.itē qui fuerunt hæretici,5.q.8.conuenientibus,& §.ſequentibus. itē qui ſe abſcindunt ſponte ſine neceſſitate.55.diſt.ſi quis abſcidit, & c.ſeq.Item corpore vitiati in membro inducente deformitatem ſiue caſu,vel facto alterius,ſiue ſint nati ſic,51.diſt.qui in aliquo.55.diſt.ſi euangelica,infra de corpo.vitia.per totum. itē bigami,viduarum, & corruptarum mariti. j.de biga. per totum, 32.diſt.ſi cuius.C.de adul.cum qui.Item homicidæ. j.de tempo. ordi.c.vlti.50.diſt.miror.Item qui aduocat,vel iudices,vel ſcriptores fuerunt in cauſa ſanguinis,vel denunciatores, vel dictatores.j.ne cele.vel mo.ſententiam, 50.diſt. c.j.dūmodo ſit ſecutum homicidium, vel mutilatio mēbri deformitatē generans, 51.diſt.ſi euangelica.Item vexilliferi,vel capitanei, vel etiā quilibet milites,etiam ſi illi neminem occiderunt.j.ne cle. vel mo. ſententiam,55.diſt.c.j.& c.ſi quis poſt. Item chirurgi, etiam ſi ſine culpa eorum ſequatur mors. j.de ho. tua nos.itē omnes, qui remanent ſuſpenſi.ſ.de conſue.c.cum dilectus. Item ſimoniaci. j.de ſimo.tāta.itē intruſi per poteſtatē laicalē.j.c.proxi.quiſquis. Itē inſufficienter literati.j.de ele.dudū.Item falſarij. j.de falſa. ad falſariorū.vbi dicit,q falſarij perpetuò ſunt priuati ab officijs & beneficijs.itē ſi fuerunt conuicti, vel confeſſi de crimine, & cōdēnati, 15.q.vlti.ſi quis,arg.j.de teſti.teſtimonium. imo idem dicunt,ſi non fuerunt condēnati,erat tñ crimen enorme & manifeſtū, 50.diſt. de his vero. Item ſi pro quantūcunq; leui crimine & occulto deſcēderint ad monaſteriū cauſa agendi pœnitentiā, j.de renun.poſt tranſlationem,ver.quāquam. Item celebrantes excōicati, vel interdicti.j.de ele.cū inter R. & c.quia diligentia. generaliter oēs poſtulandi ſunt,qui nō poſſunt officiū, ad quod poſtulantur,exercere ſine diſpenſatione.ↄ.j.de elec.quia diligētia. Sol. ibi dicimus aut poſtulandos prædictos, ſi irregularitatē incurrent ſine peccato,vel etiam cū peccato, ſed egerūt pœnitentiam. nam ſi eſſent adhuc in peccato,caſſaretur poſtulatio propter indignitatē poſtulantis.ſ.eo.c.1.& tit.proxi.ſcriptum. Et hi omnes irregulares poſtulandi ſunt ab his, ad quos ſpectat ↄfirmatio, & qui diſpenſare poſſunt ratione dignitatis,vt epi.j.de iudi. at ſi clerici Inferiores autem prælati non poſſunt diſpenſare, niſi in caſibus expreſſis in iure. j.de ſen.excom.cum illorum,infra de eo, qui fur.ord.ſuſce.c.2.in caſibus tamen,in quibus tantū Papa ſibi reſeruat diſpenſationē,à ſolo Papa poſtulabuntur, infra de ſen. excom.nuper,& forte ſemper,ſi poſtulentur ad epiſcopatus.

ADDITIO.

a ¶Profeſſionis.Sed quid de religioſo ordinis Minorum, an debeat eligi, vel poſtulari,vide per Cardi.in eius conſi.36.incip.venio ad dubia, & ibi an in reſeruatis cadat electio,vel poſtulatio.

SVMMARIVM.

1 *Duo faciunt congregationem,tres collegium,decē populū, & viginti turbā.*

De electione, & electi poteſtate. Rubrica. 6.

CAP. I.

1 NVllus. [Duo.] † Congregationem faciūt, vt
a hic, tres collegium.ᵃ ff.de verb.ſigni.
b Neratius.& 10.populum,ᵇ 10.q.4.vnio. 20.turbam.ff.vi bo.rap.l.vlti.§.j.4.vel 5. porci. 10. oues gregem.ff.de abige. oues. [In congregatione.] Tunc enim cōuentus eſt electio prælati, niſi aliter in ipſa, quando eccleſia fuit fundata, extiterit ordinatum, vel de conſuetudine aliud obtineat. j.de iure patro. nobis. ſ. de conſue. cum dilectus. ſi autem plures eſſent in eccleſia, non vt collegium,ſolius patroni eſt electio, infra de iurepatro. poſtulaſti. [Canonica eorum.] Si commodè vocari poterant, infra eo.q ſicut.[Presbyter.] Idest prælatus, de præbendis autem cuius ſit col.a.10,no.infra eo.cum eccleſia Vulterana.

ADDITIONES.

a ¶Collegium Adde gl in rubr.ff.de colle.illi. Bal in rub.C.quæ pro ſo.do.in c.dilecta,infra de exceſſ præla.& Bar.in l.ſi ff.de colle.illici.

b ¶Populum.Quid ſit populus,vide Bal.in l.etiam,col 3.C.de execu.rei iu. & ad Innoc.hic adde Bar.in l.prætor,in prin.ff vi bo.rap. & Bal. in Auct. quod locum,in fi.C.de colla. & adde,quod Bar.in l.ſicut.§ 1. ff.quod cuiuſque vniuerſi no.dicit,q populus & gens eſt idem.& adde etiam Cardi.in cle.in pleriſque, in vlti.q.de elec.& Alex.in l.de minore.§.tormēta,in addi. ad Bar. ff. de quæſtio. quot autē hoies faciant parochiā,vide gl.in c.vnio,10.q.3.& quot ſic ài familiā,vide Bal.in l.liberius.§.finali,i fi.C.ad Treb.& ibi q per ver.ſicut l.vno.

SVMMARIVM.

1 *Electio eccleſiaſtica p laicos vel populi clamorē celebrata,peccat in forma.*

CAP. II.

1 OSius. [Excuſationem.] In duobus peccatū fuit in electione hac, quia per laicos fuit celebrata, 16.q.7.ſi quis clericus.& c.per laicos. Itē propter rumorem populi,vt 8.q.j.c.licet, infra de pœn.dilec.fi.ff.de appel.ſi conſtat,61.diſt.miramur.cum teneret epiſcopatum, & quæreretur ab eodem de inſtitutione ſua,ſic ſe excuſauit,q litera,&c. vel cum peteret confirmationem, hoc pro ſe allegauit. [Populi.] 92.diſt.c.vlti. 18.q.2.Abbas. [Sincerā.] Informatā charitate,j.de reg.iur.eſtote,arg.contra. [Laicam.] Idest viaticam.

CAP. III.

POſtquam. [Inquirantur.] j.eo.ſcriptum, non per teſtes,vel iuramentum,vel inſtrumentum ſed famam eius audiendo, vt no. ſupra de poſtu.c.1.& literas teſtimoniales.

SVMMARIVM.

1 *Non debent electores ante electionem pactionem aliquam, vel conuentionem interponere.*

CAP. IIII.

SIgnificaſti. Apocriſarijs] i.ſecretis nūcijs.[Cō
1 ditione.] Simpliciter dicimus, † q ante electionē electores & ſuperiores nullas debent interponere pactiones,nullas cōuentiones,1.q.2.quā pro,& de conditionibus dicunt quidā ſic.us: nā poteſt bene eligi aliquis ſub conditione honeſta, et inſolita & de nouo inuenta. Verbi gratia eligimus talē in ſacerdotē, ſi promiſit quotidie celebrare miſſam de S.virgine Maria.at hic.ſed melius eſt, ſi dicat per conuentionē cōſecutā.ſ.vt promittat omni die, &c. j.de ꝑb. ſignificatū.Iſtæ.n.conditiones videnſ monitiones ad id,qd de iure tenet,ſm ſtatutū.ff.de tute.muro.§.j.promiſſiones aut & cautiones à iure,vel ↄſuetudine.vel pacto approbatas,q̄ ad eos pertinent,non ſolū ſuperior & capitulū, ſed et Rex ante ↄſecrationē petere pōt,vt hic, 100.diſt.optatū,23.diſt.qq,63.di. quia facta. imo de nouo tā capitulū,q̄ ſuperior poſt electionē pōt ex cauſa nouas vel vtiles & nullas cautiones & promiſſiones inuenire & exigere ante conſecrationē.& etiam fortè ante confirmationē.
a 23.diſt.de Siracuſanæ,8.q.3.Attaldus.ᵃ hoc autē eſt certū, q ſtatuere poſſunt aliqui ſuper vacante beneficio, & illud ſtatutū tenebitur ſeruare electus.j.vt eccle.benef. c.j.in f. & melius fortè dr, q nec conditio ante electionem tūc apponitur,nec illa decre.ſignificatum,dicit,q appoſita fuit ibi conditio, ſed fuit ſtatutum,quod ex eo apparet:quia ſicut in eadem decre.dicitur, Papa confirmat ſtatutum.(Aiunt) opponendo.[Quid eſt.] Reſpōdet. [Amplius.] ſ.iuramentum. [In aliud.] Idest malitia eorū.ſ. q non ſeruant, q ſimpliciter promittūt. [Illo.] ſ.Chriſto. [Prouide.] 2.q.i.c.j.de conſe.diſt.j.ego. [Pro obedientia.] 33.diſt. quāquam,1.q.vlti.quotiens. [Pro vnitate.] 22.q.i.at nolumus.[Corpore.] Idest ab illis Archiepis,qui de corpore ſunt beati Petri.i.eccleſiæ,cuius caput eſt Chriſtus, & eius vicarius eſt Petrus,& eius ſucceſſores.vel hoc vult dicere,q hoc inſignium.ſ.pallium nullus dat,niſi Papa.& ſi obijciatur de Patriarchis. Reſpon. illi dant nō ſua auctoritate,ſed Papæ. [Iuſtum eſt.] Infra de mutu.pet.c.j. & 2.95.diſt.eſto.C.de ſen.cum Pap.C.de poſtula.l.penul.

ADDITIO.

a ¶Attaldus.Adde q hic eādē opi.tenet Arch.in c.j.l gl.2.j.de iureiu.in 6.& Henri.Bohic hic.& intellig r tale onus,qđ poſſit imponi, ſecus, ſi non poſſit iponi.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus à ſchiſmatico,ordinis executionem non recipit.*

CAP. V.

QVia diligentia. [Nullum.] Si enim à ſchiſmatico ordinē recepiſſet, non haberet executionē ordinis, i.quæſt.7. Arianos, 9.quæſt.i.ordinationes. [Confirmari.] Ad epiſcopa-
1 tum admitti. nam cum fuerit ſchiſmaticus eligi nō poterat ſine diſpēſatione. [Eccleſiæ.] ſ.Aquileien. [Redierit.] 15.quæſt.6. nos ſanctorum.infra de hære.ſicut.7.quæſt.4 beatus. arg.contra. 3.quæſt.4.huc,& c.conſanguineorum.

SVMMARIVM.

1 *Electus Papa à paucioribus, quàm à duabus partibus, ſi ſe pro electo gerat, ſubiacet pœnis huius decre.*

2 *Nemo rei, in qua ſe ius habere credit, renunciare creditur.*

CAP. VI.

LIcet. [Conſtitura.] 23.diſt.in nomine 79.diſt.c.j.& 2.& 5. [Aut.] Pro & [Nominare.] Cum intẽtione eligendi, & eligendo. [Exceptione.] Niſi hæreſis, 11.diſt.ſi Papa.& fortè melius eſt, ꝙ accuſari poſſit, ſed non excipi. [A duabus.] Etiam ſi non cõputando. de hoc no.j.eo.cum in iure.j.eo.Cumana. [Si receptus.] Non eſt vis in receptione ad oſculũ pacis, ſiue de obedientia præſtita, ſiue de cathedratione, quia & ſine his, dũmodo eligatur, vel nominet aĩo eligendi, ſufficit ſibi ad hoc, vt ius habeat, & vt Papatum ſua auctoritate accipere poſſit, 23.diſt.c.j. [Siquis autẽ.] Hoc, quod ſequitur, vr intelligendũ, quando tertia pars, vel pauciores eligunt poſt primã elec.factã à duabus partib. nã ſi alias.ſ.non facta prius alia electione, tertia pars, vel ẽt pauciores facerent electionem, nõ eſſent excõicati, nec ſubiacerent predictis pœnis huius
1 cano. licet delinquerent. † Sed electus à paucioribus ꝗ à duabus partib. ſi ſe pro electo gerat, prædictis pœnis ſubiacet, vt ſtatim ſequitur in ver.ſeq. præterea. & ꝙ electores p̃dictæ pœnæ non ſubiacent, quando in diſcordia eligunt, nec alteruter electorũ habeat duas partes, vel ẽt ſi tantũ tertia pars, vel etiã pauciores aliquem eligant, nullo ab alterutra parte electo, ex eo probatur, ꝙ huic electioni poſſunt alij cõſentire, ſicut ſtatim ſequitur, quod non eſſet, ſi electio nulla eſſet, & electores eſſent excõicati. [Maior.] Ideſt niſi aliquis de illis, qui primo non conſentiebãt, mo-
2 do cõſentiat, oportet eos tot eſſe, quot faciant duas partes. † [Voluerit.] i.ſi ſe inimiſcuerit, vel.i. monitus non renũciauerit, ſed prius dictũ magis placet, quia nemo cogit renũciare alicui rei, in qua ſe credit ius habere, & quia nemini facit iniuriam, qui ius ſuũ proſequit. j.de elec.cũ eccleſia Vultera. [Præualere.] Dũmodo forma ſeruet. j.de elec.quia pp. [Speciale.] Nõ eſt hic aliqua forma ex neceſſitate ſeruãda, imo quocunq; mõ appareat duas partes ꝯſentire ĩ aliquẽ ĩ m̃ in electũ, ius habet, & verus Papa eſt.

SVMMARIVM.

1 *Scientia requirenda & æſtimanda eſt ſecundum dignitatem, & locum, & ordinem, ad quem quis aſſumitur.*

2 *Peccare dicitur ille, qui recipit dignitatem, vel aliud officium, ad quod non habet ſuffi.ientem ſcientiam.*

3 *Electo, qui non vult conſentire electioni, nec tamen diſſentit, debet ſuperior præfigere tempus, infra quod vel conſentiat, vel diſſentiat.*

4 *Nunquid electus ante terminum ſibi præfixum ad conſecrandum, ſi perfectè translatus eſt, & habet quietam epiſcopi adminiſtrationem, poterunt cõferri eius beneficia propria.*

5 *Archidiaconus curam animarum habet, tamen non principaliter.*

6 *Sola negligentia electi ſufficit in epiſcopatu, in alijs inferioribus neceſſaria eſt admonitio.*

7 *Poteſtas epiſcopi deuoluitur ad capitulum, eo peccante primo loco.*

8 *Ex delicto epiſcopi cõmiſſo in confirmatione deuoluitur electio ad capitulũ.*

9 *Quo caſu electio deuoluitur ad Archiepiſcopum.*

CAP. VII.

CVm In cũctis miniſteriis.i.dignitatibus, & officiis. [Grauitas.] 61.diſt. §.vlti. 1.q.7. conuenientib. [Et literarum.] j.eo.cum nobis olim, 78.diſt.presbyter, 38.diſt.ꝗ ipſis 8.q.j.oportet, 93.di. his igitur, 58.di. ſi officia. [In ep̃o.] 1.q.j.viliſſimus. [Exegerit.] Secus in ſecularibus dignitatib. vbi ſufficit annum inchoaſſe. ff. de mu. & hono.
1 ad rempub. [Et ſcientia.] † Eſt autẽ ſcientia requirenda & æſtimanda ſ̃m dignitatẽ, & locum, & ordinem, ad quem aſſumitur. j.eo.eccleſia veſtra ſi.n.aſſumitur ad ep̃atum, debet habere ſciẽtiam Noui & Veteris teſtamenti, cum ſit iudex animarũ, & iuris, cum ius dicere debeat, 11.q.1. de perſona. presbytero autem ſufficit, vt ſciat canones penitentiales, &c. 38.diſt. quæ ipſis. Arch. & omnes alij, ad quos ſpectat cognoſcere de cauſis, debent ſcire iura, quia verecundũ eſt patritio, &c. C.de vete. iure enucl. l.j. & turpe eſt aliorum manibus quærere, quod apud ſe inuenire debet. Cantor debet ſcire cantum & ſic de omnibus ordinibus, qḋ ſatis colligitur ex eis, quæ eis dantur & dicũtur in ordinatione, 23.diſt. per torum, & ex poteſtate & officio, quod habent, exercere tenentur. qui autem omnino illiteratus eſt, omnino ordinari non debet ad aliquem ordinẽ. Si tamen ordinetur, poteſt dici, ꝙ ordinẽ recepit, & clericus erit, quia inſpecta prima origine clericatus primi clerici dicebãtur in ſortem domini electi, 12.q.i. clericus, 21. diſt. cleros. ſi autem ſint parum ſcientes, & ſpes ſit, ꝙ
a poſſint proficere, promoueri poſſunt: [a] ſi autem non ſit ſpes eorum, non debent promoueri, niſi talis ſit eccleſia, quę nunquam debet egere conſilio, & auxilio eorum, vel niſi ſint monachi, vel heremitæ, qui potius egent contẽplatione, ꝗ ſcientia. ſcientiam autem reputamus eminentẽ, quæ ſubtiles quæſtiones diſcutere, & diffinire nouit, & in promptu reſponſiones habet. ille habet mediocrẽ, qui ſcit aliquo modo examinare negocia, quibus ad omnia neſciat reſpondere. & qui in libris veritatem eorũ, quæ ſcire tenentur, ſcit quærere, & ſic in promptu omnia nõ habet. hæc autem oĩa ad arbitrium diſcreti iudicis arbitrantur. ille.n. habet ſufficientem, quæ ſufficit ſibi ad faciendum ea, quæ ſi-
2 bi imminent. † Item vr̃, ꝙ qui non habet ſcientiam ſaltem cõpetentem, & ſufficientẽ, peccat recipiẽdo dignitatem, vel aliud officium, ad quod non habet ſufficientem ſcientiam, 38.diſt.oẽs, & j.de æta.& quali.c.fi. 18.q.2. ſi quis Abbas. tamen cũ iſtis ex cauſa diſpenſandum eſt: quia in ꝑfectũ ſcientiæ, &c. j.de renunc. niſi cum pridem. §.pro defectu. [Decurſo tẽpore.] Trium menſium cõputandorum à die vacationis, quod ſonare vr̃, 50.diſt. poſtq̃, 100.diſt.c.j. 75.diſt. quando. generalius tamen intelligitur, ꝙ capitulũ habet tres mẽſes ad electionẽ à die vacationis, & alios tres à die electionis ad conſecrationẽ, 75.diſt.§.tẽpore. & quidam benignè interpretantes adhærent ei, arg. j.eo. ne pro defectu. nos autẽ dicimus, infra tres menſes faciendam electionẽ à die vacationis, 50.diſt. poſtq̃, & à die confirmationis, infra alios tres mẽſes. debet conſecrari, 75.diſt. q̃ñ. & ſi eſt electus in Archiep̃m, debet obtinere omnia, quæ ſua dignitas requirit, puta palliũ, & hm̃õi. 100.diſt.c.j. melius dr̃, ꝙ Metropolitanus à die cõſecrationis habebũ tantum tres menſes, 100.diſt.c.j. licet quidam aliter dicant. confirmationẽ autem ſtatim poſt electionẽ quilibet electus petet modico tẽpore conceſſo ad ſe, vel nuncios p̃parandos, 61.di. cathe. & c. ꝙ ep̃s, & 50.diſt. poſtq̃. quidã dicunt, ꝙ habet ſex menſes poſt electionẽ ad petendam cõfirmationẽ, & ſic intelligitur, infra vt li. non conteſt. quoniã. §. ꝙ ſi ſecundo, aliter forſan. Sed quid ſi ſit electus, ſed non vult ꝯſentire electioni, nec tamen diſſentit? nã electores variare non poſſunt. j.eo. inter canonicos. itẽ quid ſi conſentit electioni, ſed confirmationẽ non petit, nũquid talis electi beneficia conferentur? Ad vltimũ reſpondeo, ꝙ ſi is, qui conſentit electioni negligit petere confirmationẽ, non conferuntur eius beneficia, ſed cogetur, vt vel non ſolum confirmationem, ſed etiã conſecrationem, infra tres menſes petat, vel loco cedat: vel ẽt ſi contempſerit facere alterum, ab Archiep̃atu
3 remouebitur, 100.diſt.c.j. † Ad primam autẽ quæſtionem dicimus, ꝙ à ſuperiore præfigetur ſibi tp̃s, intra quod reſpõdeat, ita tamen, ꝙ non excedat tres menſes à die vacationis, arg. 50.diſt. poſtq̃. & poſſet dici, ꝙ ſi infra id tp̃s non conſentiret, tacitè videtur diſſentire. alij dicunt & forte melius, ꝙ ſi canonicis requirẽtibus conſenſum eius non ſit paratus ad cõſentiendũ, ꝙ ipſi poſſunt eligere aliũ, arg. j.eo. cũ inter canonicos, in fi. nã qui tacet,
b vel obſcurè [b] reſpondet, vbi plenè poteſt reſpondere, pro cõfeſſo hr̃. ff. de inter. ac. de ętate. §. qui tacuit, & §. vbi. habita tamẽ aliquantula deliberatione. ff. pro ſoc. quod dicimus. Inſti. de inuti. ſtip. §. vlti. arg. ꝯ Inſti. de verb. oblig. §. omnes. ff. de peti. hære. ꝙ ſi poſſeſſori, 1.q.1. non eſt putanda, in fi. Ante tamẽ, quam renũciet, vel aliquis eligatur, ſi ille, qui conſentire diſtulit, electioni de eo factæ ſaltem modo conſentire velit, admittendus eſt. j.eo. cum inter canonicos. ff. de adop. l. manciporũ. [Is.] Ideſt prelatus idẽ credo de patrono. & dicimus, ꝙ hi conferre poſſunt, etiam nulla ſñia admonitionis præcedente, vt hic. ſi autem nouo iure niterentur, ſecus. infra de conceſſ. præb. non va. cum noſtris. vel dic vt ibi no. nos credimus tunc tantũ tranſactũ tp̃s de conſecrandis ep̃is, quandocunq; fuerit in ep̃m conſecratus, ẽt ſi primo mẽſe, vel ſeptimana obtinuit cõfirmationẽ, & tũc licite poſſunt eius beneficia conferri. itẽ & quando omni ſua negligentia eiecta, & ſua diligentia interueniente potuit conſecrari, & non ſit conſecratus, vnde ſi erat ſacerdos, ſtatim debet dare operã cum conſecratore ſuo, ꝙ eũ conſecret. & ſi nõ erat ſacerdos, vel diaconus, vel ſubdiaconus, liberauit cum ordinatore ſuo, ꝙ eum ſucceſſiuè ſine interpellatione per ſingula tẽpora ordinationũ ordinet. ſi fuerit poſtulatus auctoritate eius, qui habet ptãtem admittẽdi poſtula. det operam, ꝙ quam cito poteſt fieri ordinetur, & conſecret. & ſi ſ̃m hoc poteſt fieri primo menſe, & non fiat, extunc poſſunt eius beneficia conferri, etiã ſi ſine eius negligentia differtur per ſex menſes, vel annũ, vel ẽt amplius, non dr̃ eſſe tranſactũ tp̃s de conſecrandis ep̃is, nec eius beneficia conferri poſſunt. ſi autẽ per gratiam diſpenſantiũ obtineat conſecrationem differri, ſtatim credimus eius beneficia poſſe conferri, arg. ff. ex quib. cau. ma. l. qui mittuntur, & l. ſeq. itẽ dicimus, ꝙ ex quo ſemel fuit in mora, ſtatim poſſunt eius beneficia conferri, & ſi nõ ſit tranſactũ tp̃s de ꝯſecrandis ep̃is. alij ꝯ. ſ. ꝙ ſemper debet expectari vſq; ad tp̃s decurſum. de hoc ẽt no. j. de p̃b. de multa. hoc.n.
4 tp̃s præparatum eſt ad hoc congruum. ff. de poſtula. l.j. §.j. † Diſponendi, quid ſi ante terminũ prædictũ perfectè tranſlatus eſt, & habet

ADDITIONES.

a ¶Promoueri poſſunt. Adde, ꝙ hoc dictum multum no. Io. de Imo. in cle j. j. de æta. & quali. & Vin. in c. illiteratos, 36. diſt & refert Feli. in rubr. j. de magiſtr.

b ¶Vel obſcurè. Adde ꝙ Alex. de Imo. in d. l. de ætate. §. nihil, refert hoc dictum Inno. hic, & illud ſequitur.

& habet quietam epi adminiſtrationē, nunquid poterunt conferre eius beneficia propria? vĕ q ſic, arg. 21. q. 2. ſi quis iam tranſlatus. 16. q. 1. ne pro cuiuslibet. ff. de procura. filius. §. veterani. G. de ſu. do. in l. 2. j. de offi. deleg. gratum. credimus tamen, q ante conſecrationē non ſufficiat perfecta tranſlatio, & quieta adminiſtratio, niſi decurſū ſit tps, ea maxime ratione, quia adhuc poteſt excipi ɔ eum, & remoueri ab epatu, & tamen habebit priora beneficia. j. de accu. ſuper his. ſed ſi ante tres menſes habeat quietam adminiſtrationem, & ſit conſecratus, libere eius beneficia conferuntur, ar. hic. ſi vero nō poſſit habere liberam adminiſtrationem, ipſe tamen non eſt conſecratus, non conferūtur eius priora beneficia etiam poſt tres menſes. eſt enim neceſſe vtrunque interuenire. 92. diſt. ſi qui epi. alij contra. ſecus, ſi per electum ſtaret, quominus miniſtret, quia tunc perinde hr̄, ac ſi adminiſtret. Quid de alijs prælatis, nunquid ipſo iure vacāt priora beneficia? Reſpondeo, ſic ſi habeant curam animarū, vel ſunt
5 perſonatus. infra de præbē. de multa. † [Archidiaconatū.] No. ar. Archid. habere curam animarum, ſed non principaliter, vt 16. quæſt. 6. nullus. infra de offi. Archid. cum ſatis. poteſt tamen excōmunicare, infra de eo, qui fur. ord. ſuſce. c. j. vbi de hoc no. [Annexam.] infra de appel. reprehenſibilis. j. de pœn. licet, j. de
6 inſtitu. cum veniſſent. [Annum.] j. de æta. præterea. † [Admoniti.] In epatu ſufficit ſola negligentia electi. 100. di. c. j. In ceteris inferioribus neceſſaria eſt admonitio, vt hic. infra de æta. & quali. quæris. & neceſſaria eſt ſnīa admonitionis, verumtamen ſine iuris ſolēnitate, vt hic, & j. de æta. & quali. quæris. j. de conceſ. preben. cum noſtris. cum. n. iſta non poſſint eſſe, niſi noto-
a ria, j. de tranſla. eporum, c. j. & 2. non eſt ordo ſeruandus, ᵃ 2. q. j. de manifeſta. [Canonibus.] Præfixum à canonibus tempus intelligitur, vt ſingulis temporib. ordinationū accipiat ordines ſucceſſiuē. hoc. n. dicit c. faciendū, vbi neceſſitas imminet, 77. di. c. vlti. & hic imminet neceſſitas, cum dignitas vacat, quæ talem ordinem requirit. [Remoueatur.] Per ſubtractionem beneficiorū, & amiſſionem locorum cogendi ſunt ad ordines, nō pciſè. j. de æta. quæris, 60. diſt. conſuluit. [Officio.] Ideſt dignitate. [Appellationis.] j. de appel. reprehenſibilis. [Hoc ſanè.] ſ. q pro moueantur ad ordines, quos dignitas requirit. [Promoti.] Ideſt confirmati, ſed non ordinati. [Obſtant.] Puta q factus ſit irregularis ſine culpa ſua poſt inueſtituram. [Contra formam.] Puta minoris ætatis, illegitimos, illiteratos, & malæ vitæ, quæ continentur in principio c. [Elegerint.] Scienter indignum, j. eo. innotuit. [Priuatos.] Prima vice tantū. j. eo. cum Vinton. & tūc ipſo iure. j. eo. quiſquis [Beneficijs.] Non officijs, ne eccleſia remaneat ſine ſeruitio. [Suſpenſos.] ipſo iure. j. eo. innotuit, circa fi. alij dicunt per ſnīam priuandum beneficio, j. eo. quiſquis. ſed poteſt dici illā decre. obtinere in ſuo caſu. ſ. quando quis per potentiam laicalem eligit aliquē, quem timor aliquo modo excuſat. hic autē loquitur, quādo ſcienter eligunt malignos, qui nullo modo ſunt excuſabiles. [Eps.] Cū ad eū ſpectat collatio, vel electi confirmatio. [Conſenſerit.] Cum ad alios pertinet ele-
7 ctio. † [Per capitulum.] Hic habes, q epo peccante primo loco deuoluitur eius poteſtas ad capitulū, j. de conceſſ. præbē. nulla. quod intelligimus verum de beneficijs, quæ ad epm pertinent proprio iure. nā ſi ad eum non pertineat collatio ipſo iure, ſed deuolutio, puta quia propter negligentiam aliorū clericorum deuoluitur ad eū poteſtas eligendi aliquem, tunc non ad capitulum, ſed ad proximum ſuperiorē deuoluetur hæc poteſtas, ar. j. eo. ne pro defectu. & eſt ratio diuerſitatis, quia in his, q̄ ad eos ꝓprio iure pertinent, eſt inter eos maior coniunctio, quā in alijs,
8 quæ aliunde obueniūt, ar. j. de reſta. requiſiſti. † [Et capitulum.] Tunc deuoluitur electio ad capitulum ex delicto epi cōmiſſo in confirmatione tantū, quando primus, ad quē pertinebat electio, vel præſentatio, ſcienter elegit indignum, & eps ſcienter confirmauit. etſi ignoranter eſſet indignus electus, ad primum rediret poteſtas eligendi, j. eo. innotuit, & c. dudum. & ſi primus ſcienter elegiſſet indignum, ſed eps ignorans confirmaſſet, tamen poſt confirmationem caſſatam propter indignitatem electi eliget eps, qui ignorauit indignum, & debet iſte, ad quē deuoluitur poteſtas eligendi pp delictum aliorum, j. ſex menſes computandos à tempore, quo ſciuerunt electū, & confirmationem, vel electionem ſcienter factam de indignis, j. de conceſſ.
9 præbē. quia diuerſitatē, eligere, † ſicut ille, ad quem deuoluitur propter negligentiā, j. de conceſſ. præb. nulla. Hic adde, quæ notantur infra de conceſſ. præben. inter dilec. plus placet nobis, q nunquam in caſu iſto. ſ. quando aliqua minor eccleſia ſcienter elegit indignum, & eps ſcienter confirmat indignum, electio ad capitulum cathed. eccleſiæ non deuoluatur, ſed deuoluitur ad Archiepm tantum, & iſta decre. loquitur, quādo cōſenſit fieri electio de indigno intereſſendo electioni, vt canonicus, & ſic loquitur decre. j. de conceſſ. pb. poſtulaſtis, & quia poteſtas epiſcopi tranſit in capitulum, ille de quo capitulum prouidet, habebitur pro confirmato, ſicut habetur, ſi eps de eo prouidiſſet.

ADDITIO.

a ¶Ordo ſeruādus. Quod in notorijs non debeat ſeruari ordo, adde Abb. in c. 1. nō, el primo, infra eo. tit. d. Mariæ. Soci. in conſ. 11. col. 3. ver. 4. probatur Alex. de Imo. in l. ſi confeſſus, in addi. ad Bar. ff. de cuſto. reo. & late Fran. Arec. in cōſil. ſuo ſolemni, 165. & adde eundem Inno. infra eodem, in c. noſti.

CAP. VIII.

Cauſam. [Contulerunt.] Tempore, quo vacat, quia aliàs non licet, j. de conceſſ. præb. conſtitutus. [Recipi.] q tenentur recipere Abbatiſſam non ex vi cōpromiſſi, per quod non tenetur niſi ad pœnam, vel intereſſe. ff. de arb. diem. §. vlti. & l. ſeq. niſi dictum eius ſit emologatum. C. de arbi. cū antea. vel dic. q tenerētur eā recipere, quia ipſi intelliguntur elegiſſe per epm, qui vice earū eligit. ff. quod cuiuſq; vni. l. 2. §. 1. j. eo. in cauſis, cum dilecti, in fi. arg. inde eſt, q etiam in perſonā electi dicere poſſunt cōpromittentes, quod alias non poſſunt. ff. de arbi. qualem, & l. dic. §. ſlari.

SVMMARIVM.

1 Poteſt epiſcopus in cauſa ſuæ eccleſiæ eſſe iudex.
2 Non licet iudici aliquid reuocare in ſententia diffinitiua ab eo lata.

CAP. IX.

Noſti. [Diſponendi.] Hodie autē in concordia electi in remotis partibus ante confirmationē hoc poſſunt, j. eo. nihil. [Reuocare.] Quomodo erit hic iudex in cauſa ſua? ɔ. C. ne quis in cauſa ſua. l. j. Itē ſi violenter & ſine iudicio occupauerit etiam rē ſuam, cadit à iure ſuo. C. vnde vi. ſi quis in tantam. & idem ſi ius ſibi dicit in re ſi-
1 bi debita. ff. quod met. cau. extat. † Item nunquid ſeruabit ordinē iudiciorū? dicūt aliqui, q nihil aliud vult dicere, niſi q ſeruet
a eccleſiā indemnem. vel dic epm ᵃ poſſe eſſe iudicē in cauſa eccleſiæ ſuæ, 2. q. 7. ſi quis ab epiſco. 45. diſt. ſi quis. & procurator fiſci in cauſa fiſci iudex eſt. C. vbi cauſæ fiſci. l. j. & eps dr̄ procurator eccleſiæ, 12. q. 1. ſi priuatum. & Imperator in cauſa fiſci. ff. de his, quę in teſta. delen. l. proxi. & tamen res fiſci Imperatoris dicuntur. ff. ne quid in loco publi. hoc interdictū. & quando poſſit quis in re ſua eſſe iudex. no. j. de foro cōpe. cum ſit, & melius j. de cenſi. venerabilis, & de verb. ſign. ex parte. in his ergo non habent locum leges ɔtiæ, quando ſine auctoritate iudicis quis ſibi ius dicit, & dicimus eū ſeruare debere ordinē iudiciorū, niſi eſſet notoriū. Quidā tamen intelligunt hanc decre. in notorijs tantum, vbi nō ſeruabit ordinē iudex, ſed ſola monitione præmiſſa excōicabit, 56. q. j. in canonibus. alij ſupplent hic, ſtudeat reuocare vt debet,
2 & ſic debet quaſi actor, nō quaſi iudex. † ite in ſententijs diffinitiuis non licet iudici aliquid reuocare. ſi amel. n. eſt functus officio ſuo, j. de offi. dele. in literis. in interlocutorijs autē ſecus. ff. de re iudi. q iuſſit, niſi ſit ſnīa Papæ, quæ ſi eſſet per obreptionē obtenta, per ipſum mutari pōt. 35. q. 8. c. ſiue ante. ſimiliter conſtitutiones mutare pōt. ff. de le. non eſt nouum. in ɔtibus autem mutare licet ſi non paratur alicui præiudicium. re adhuc integra. in contractibus. ſ. qui alterius gratia tantum ɔhuntur, j. eo. in cauſis. ff. de procura. ante. & in ɔtibus innominatis. ff. de cond. cauſa da. ſi pecuniam. In ɔtibus autem nominatis, qui vtriuſque gratia ɔhuntur, non licet mutare, ēt ſi nō fit præiudicium, & etiam re integra. ff. loc. qui opéras. re autem non integra nunquā licet mutare, etiam in non nominatis ɔtibus. & etiam ſi nō intereſt. j. eo. in cauſis. ff. de procura. poſt litem, & l. ſeq. & l. quæ omnia ff. de reg. iur. nemo. ff. de adop. poſt mortē. niſi fauor aliud inducat. ff. de li. cauſa, interrogata. ſed per hanc diſtinctionem nō ſoluitur ɔtrium. j. de fil. presby. veniens, quæ eſt huic contra. 12. q. 2. non licet, j. de præben. cum non ignores. ſed dic, q vbi factū eſt improbatum à iure ita, q non poteſt allegari ɔtrium, licet venire contra factum ſuum. vt in his contrarijs. Sed huic ɔtrium videtur, j. de cleri. coniuga. diuerſis. Sed poteſt dici illud non eſſe improbatum à iure, vt 84. diſt. cum in præterito. vel illud ſpeciale in pœnā epiſcopi & ſic intelligitur, infra de fil. presby. veniēs. quamuis poſſet reſponderi, q fuit diſpenſatio. Sed adhuc eſt cōtra, 12. q. 2. monemus. ſed ibi nō poterit reuocare factum ſuum, quia remotus ab adminiſtratione erat alienator. ſed de iure bene agit ad reuocādū factum ſuū. ff. de pact. ſi vnus. itē nec eſt ar. ɔ. C. ad Turpi. ſ. quis. ff. de adul. ſi maritus. §. ſi negauerit. quia ibi non reuocat alienator, ſed agit ad reuocationē. C. de agri. & cēſi. quēadmodū. quod quidē licitū eſt. nā venditionē, locationē, & alios ɔtus licet reuocare. vel quia nō tenet, vel per beneficiū reſtitutionis, vel alijs modis, ſecundum q quilibet inuenire licet. Sed nec

ADDITIO.

a ¶Epiſcopum. De hoc vide aliquid per Alex. de Imo. in conſ. 19. col. 2. ver. quis igitur, in prin. ſi. vbi, q in his, quæ ſunt de eius menſa, non poteſt eſſe iudex. Et quando quis poſſit ſibi dicere ius in cauſa propria, vide per eundem Alex. in conſ. 135. col. 3. & 1. eo. vol. duplicatum inter conſilia Cepo. conſ. 16. addo an, & qn̄ quis ēt non recognoſcēs ſuperiorem, & concurrat voluntas aduerſarij, poſſit eſſe iudex in cauſa propria, vide per do. Bar. Soci. in conſ. 76. col. 4. ver. tertio, quia, in conſ. 170. col. 2. ver. ad quorum confirmationē, in cōſ. 120. col. 7. circa prin. in conſ. 77. col. fi. & in conſ. 141. col. 7. circa fi.

nec ad reuocationē talium ꝯtractuum agere poteſt, niſi turpitudi-
nem ſuā alleget, vt ſi velit reuocare, datur ei ex turpi cauſa. ff.
de condi.ob tur.cau.per totum.j.de do.inter.ſed ſi turpitudinē
ſuam alleget,tamen nole eccleſiæ poteſt agere,vt hic cū ſuis cō
cor.quando.n.toleratur,nomine eius agere poteſt 8.q 4. nōne.
nec de malitia perſonæ pōt excipi ꝯ eccleſiā,16.q.7.ſi epi.n. ad ꝯ-
ria aūt.l.j.de fil.presbv.veniens,& de cleri.cōiug.diuerſis, reſpō.
vt ſ.quid aūt iuris ſit,qñ ſemel approbauit perſonā vel inſtitu,
an.ſ.poſſit vlterius reprobare, no. j.de ſen.exc.cū venerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Quid requiratur ad hoc,vt electio facta à paucioribus confirmetur.*
2 *Electio nulla qua nam ſit.*
3 *Secunda electio ex interuallo non valet, niſi electionis tempore notorium eſſet,primam electionem nullam.*
4 *Priuati quandoque ſunt ipſo iure eligendi.*

CAP. X.

CONſiderauimus. Hanc decre. intelligo,
quando ex interuallo
fiunt diuerſæ electiones:ſi nō 1 aut ex interuallo,va-
let ſecūda electio à maiori parte, vel de perſona iu-
uata maioribus meritis.j.eo.dudū.73.di.c.vlti.[Appellationē.]
No.ꝙ non priuantur iure eligendi,licet elegerint poſt appella-
tionē vel ꝯ priuilegium, vel poſt electionem primā non caſſā-
tam.non.n.inuenio hoc expreſſum in iure,vnde non debeo ex-
tendere pœnā.de pœn.di.i.pœnæ.de hoc no.ſ.de poſtul.p̄.c.2,[Ap-
pellationem.] Recipiendā.[Tenorem.] Forte, ne quis aliunde
eligeret, vel in certo loco fieret electio, vel de certa eccleſia, ſ.
de conſti.cum dilectus,j.eo.venerabilem. [Qualemcunq;.] De
1 qua notum non eſt,ꝙ eſſet nulla. † Hic no. quia ad hoc, ꝙ con-
firmetur electio facta à paucioribus, pluribus eligentibus indi-
gnum,ꝙ non eſt neceſſe,ꝙ tempore electionis eſſet notorium
à pluribus electionē factam eſſe nullam, vel ꝙ electus ab eis eſ-
ſet indignus,vel ꝙ electores priuati eſſent ipſo iure,vel priuādi
poteſtate eligendi,j.e.dudum.imo ſufficit ꝙ tempore,quo terē
da eſt ſnīa ſuper electione,ſit notoriū,vel aliter cōſtat, ꝙ fuerit
nulla electio,vel indignus electus.imo plus dicimus, ꝙ ſufficit
probare aliquid,quare prima ſit annullata,quando fit in eodem
contextu j.eo.congregato.nec eſt neceſſe,ꝙ ſit notorium, dū-
modo aliquo modo probetur.item hoc eſt verum, quādo vno
2 contextu fiunt plures electiones, j.eo. congregato. † Et no. ad
intelligendum ſequentia,quod dr̄ electio nulla ſi elegerunt ad
dignitatem habentē curam animarū, vel alia, quæ maiores or-
dines requirunt,patientē defectum in ordinibus,ætate, ſciētia,
& vita,vt ſ.eo.cum in cunctis,in prin.ſ.de poſtu. c.1.j.eo. reſcri-
ptum.Idem ſi irregularē,& alias in natiuitate,j.eo.innotuit.idē
ſi illiteratum, 36.diſt. illiteratos. 50. diſt. nemo.vbi habes idē de
corpore vitiatis.idem de laicis,61.diſt. Oſius.Idē ſi eligatur,qui-
cunque poſtulandus eſt, de quo no.ſ.de poſtu. c.6.idem ſi laici
interfuerint electioni epi tanquam ius habentes,j.eo.Maſſana,
idem,ſi à ſuſpenſis, vel ſi de ſuſpenſo facta ſit electio. ſ.de cōſue.
cum dilectus.multo fortius,ſi ab excōicatis,j.de appel.conſtitu
tis.item ſi non ſeruetur forma,j.eo.quia pp.& c.in Geneſi.item
ſi minor pars maiore parte non vocata proceſſerit ad electio-
nem,j.eo.auditis.ſi autem duæ partes ſint præſentes,& alij con-
temnantur,nihilominus tenet electio, ſed poteſt caſſari peten-
te contēpto, & forte non alijs.& idem poteſt etiā ratificare ean
dem ſi conſentiat etiā modo.j.eo.ꝙ ſicut, & c. eccleſia veſtra. ff.
quod cuiuſq; vniuer.l.nulli,& l.ſeq.poteſt ēt dici,ꝙ non ſit nul-
la,licet poſt app.ſit facta, ſed annullanda. arg. ſ.eo. conſiderauí-
mus.vel ſi fiat ꝯ priuilegiū,vt ibi dr̄.eſt autē annullāda,ſi fiat tra-
ctatus,corpore defuncti nōdū tradito ſepulturæ,j.eo.bonę me.
hoc quibuſdā non placet. nec valent excuſari, ꝙ ex ignorantia
iuris vel facti deliquerunt,ſiue ſcienter,ſiue ignoranter ꝯ prędi
cta fecerint,electio eſt nulla,vel annullanda,ſm ꝙ diſtinctū eſt,
arg.j.eo.innotuit.quando vero electio eſt ex interuallo,dicunt
quidā,ꝙ duo ſunt neceſſaria ad hoc,vt teneat ſecunda electio.ſ.
ꝙ prima nulla ſit ipſo iure.& ꝙ primo eligentes priuati ſint po-
teſtate eligendi ipſo iure,vt no.j.eo. auditis. item quidā dicunt,
ꝙ tertium eſt neceſſarium.ſ.ꝙ prima electio pendeat. nā ſi ele-
ctus renunciaſſet,vel ſi caſſata eſſet electio. tunc non poſſet fie-
ri ſecunda electio,niſi omnibus vocatis. arg. j.eo. cū Vinton.
nec diſtinguo hic,an ſit notorium tēpore electionis primā ele-
ctionem nullā eſſe.& primos electores priuatos poteſtate eligē
di,an non dūmodo tempore ſnīæ conſtent duo, vel tria prædi-
cta.arg.hic.j.de app.cōſtitutis.& hæc intelligo vera, quādo alij
ſunt primi eligentes.alij ſecundi.nam ſi idē ſunt.qui primo ele-
gerint & ſecundo:tunc ſi ipſo iure nulla eſt electio prima,licet
non ſint priuari poteſtate eligendi,qui primo elegerunt:tamen
tenet ſecunda ex interuallo facta, & ēt ſi prima non ſit caſſata,
j.eo.cum terra.quāuis quidam intelligant illam quando noto-
rium eſt primam nullam eſſe.vt ibi no. imo neceſſarium eſt, vt
in hoc caſu.ſ.quando idem primo & ſecundo eligunt ad hoc,
ꝙ teneat ſecunda,ꝙ per primam electionē non ſint priuati ipſo
iure poteſtate eligendi, cū ſi eſſent non tenet ſecunda electio.j.
de ſup.neg.prælа.licet.ſed ꝯ,j.eo.cum terra.vbi dr̄,ꝙ etiā ſi per-
ſona ſit vitioſa,ꝙ poſſunt procedere ad electionem ſecūdā, ſed
etiam qui talē eligunt,ipſo iure priuati ſunt. ſ.eo.cum in cun-
ctis.ſed illa decre.cū terra,loquitur cū ignoranter eligunt vitio
ſam perſonā. vnde ipſo iure non ſunt in poteſtate eligendi, vt
j.eo.c.dudum,in gl.quæ incipit,circa.ſ.ſi vero eodem caſu ſcrū-
to electio ſit aliqua licet poſſit caſſari ex cauſis prædictis,tūc pu-
blicato ſcrutinio, ſiue ſtatim ſiue longo.ſi interuallo, nō licet
eiſdem aliū eligere.j.eo.c.publicato.ab alijs autem electio ēt in
hoc caſu facta in eodem contextu tenet, ſecus ſi ex interuallo.
3 j.eo.congregato,ſ.eo.conſiderauimus. † Alij dicunt, ꝙ ex in-
teruallo non valet ſecunda electio,niſi tempore electionis no-
torium eſſet primā electionem nullā,arg.ad hoc ſ.eo. cōſidera-
uimus.& ſic intelligunt.j.de ap.conſtitutis.ex quibus autē cau-
ſis diximus electionem eſſe nullā,vel annullandā, & ēt in alios
poteſtatē eligendi tranſlatam pp vitium electi, vel eligentium,
ex eiſdē cauſis idē dicimus in poſtulantibus, ā.de poſtu.c.1.& s.
ſecus autem,ſi ex alia cauſa,quam pp vitiū electi,vel eligētium.
j.eo.innotuit.ſ.de poſtu.c.6.j.de renun.poſt tranſlationē,61.di.
Oſius.itē ſi electio fit poſt appellationem legitimam, tenet: ſed
poſtulatio non,vt quidam dicunt.j.c.proxi. & intelligo in eun-
dem contextum,vel aliquā fieri eodem contextu, quæ fit om-
nibus canonicis exiſtentibus in capitulo ſimul. nam ſi vna pars
recedat, & remanentes in capitulo aliquā faciant electionem,
caſſatur electio, quæ fit contēptis recedentibus, ꝙ non eſſet in
eodē contextu facta vt iamdictum eſt.j.eo.auditis.niſi forte in-
continenti à priore ſcrutinio; vel ex promiſſo procederent. quia
quæ ſtatim fiunt,&c.arg.ff.ſi cer.pet.lecta C.de pac.petens,& ha-
bes expreſſum.ff.de teſta.hæredes.§.pen. ſed huic obſtat prealle.
decre.auditis.ſed dic,ꝙ ibi non proceſſerunt ex ſcrutinio prio-
ri,vbi gl.in ver.conſenſerāt,ſed de nouo conſenſerant in R.Me
lius credimus,ꝙ ſi electio eſt nulla pp eligentes,qui nullam ha-
bent,nec habuerunt poteſtatē eligendi, quia tunc tenet ſecūda
electio,infra de re iudi.cū Bertoldus.vel habuerunt quidā pote
ſtatē eligendi ſed amiſerunt,vt quia ſunt excōicati, vel ſuſpenſi
ab officio, & beneficio:non intelligas de ſuſpenſione à benefi-
cio,vel forte ab ingreſſu eccleſiæ,vel alia ſuper aliqua ſingulari
ſuſpenſione vide de his,ſ.de conſue.cū dilectus.in gl.ſuſpenſus.
nec diſtinguo,ſi ſint nominatim, vel publice excōicati, vel in-
terdicti, vel non,quia ſuper nulla eſt electio prima & ſecūda te-
net,infra de app.cōſtitutis.& intelligo ſuſpenſos, ſiue ſint ſuſpē
ſi à iure, vt quia negligunt eligere intra tps ſtatutū, infra de cō-
ceſ.pb.c.2.& quia eligut indignos,vt laicū,infra eo.ſacroſanctā,
& c.Maſſana,ſ.eo.cū in cunctis. ſiue ſint ſuſpenſi ab hoīe, ſiue à
iure.de ſuſpenſis autē no.de poſtu.gratum.Item dr̄ nulla pp per-
ſonam electā quæ ineligibilis.i.quæ eligi non poteſt ſine diſpē
ſatione.& tales ſunt omnes poſtulādi, de quibus no. ſ. de poſtu.
c.ſi.Item dr̄ nulla pp defectum formæ, infra eo. quia pp.de hac
elec.datur regula vera. ꝙ vbicunq; electio eſt nulla, non impe-
dit ſecundā fieri,ſiue in eodē cōtextu,ſiue ex interuallo, & hoc
probatur per ſuperiora iura.& bene facit,ſ.de ſup. neg.pla. c.vl.
nam qđ nullum eſt, impedimentū præſtare nō poteſt. ff.de ver.
oblig.ſi dari ſtip.Sed caue tibi, quia poteſt eſſe, ꝙ ſecunda caſſa-
tur,non quia facta ſit poſt primā non caſſatam.ſed quia vna pars
capituli fecit eā, non vocatis illis, qui fecerūt primam nullam,
qui tamen vocari debebant, ſi ſcienter non deliquerant in pri-
ma.nec facio aliquā vim vtrū tēpore electionis ſit notum, nul-
lā electionem eſſe,vel electores ipſos ſuſpēſos tpe electionis.an
nō ſit notū.ſed poſtea per probationes fiat manifeſtū, vt hic.Itē
no.ꝙ aliquando electio eſt nulla,& tamen electores nec priuati
ſunt ipſo iure ptāte eligendi.nec priuandi,vt ſi eligant ignoran
4 ter ineligibilē. † Itē priuati ſunt aliquando ipſo iure eligendi,&
tamen electio non eſt nulla, vt ſi elegerūt criminoſum ſciēter,
ſ.eo.cū in cunctis.j.de iureiur. ſicut noſtris. [Ad ſuum.] Infra
de ap.bonæ me.81.di.tantis.1 t.q.i.quia res. ff.de lib.cau.cū qd.&
arg.ꝯ.ff.de mune.& ho.vt gradatim,infra de matr. ꝯtcto ꝯ inter-
dic.eccle.ex literis. [Fama.] Quia non remouetur pp delictum
perſonæ,infra eo.ſuper eo.alioquin ꝯ. ff.de re mill. qui cū vno.
§.nō omnes,& §.exacto.ff.de his,qui no. infa.l.a.§.ſi ignominię.
forte & ſi pp delictū perſonę remoueret.nō eſſet infamis. infra
de accu.ſuper his.quod verū eſt,quando crimē opponit excipiē
do. vt hic. (Iſtam.) Sed & an iſta poſſit eligi de iure.infra eo. ſu-
per eo.ſed Papa hic ex ſpeciali cauſa prater ius interuenit.

SVMMARIVM.

1 *Pontificalis officij plenitudo in pallio eſt.*

CAP. XI.

SVffraganeis. [Ad mandatū.] j.eo. c ſicut. ꝯ.
§.pen.Sol. hoc adeo leue eſt, ꝙ
etiam ſuffraganei poſſunt, vacante ſede, ſua auctori-
tate facere.64.diſt.quia per illa autē, quæ ibi dicunt,
vel

vel ſunt gratuita, ſicut conuocare cõcilium, vel digniora, ſicut ordinare electos, & nulla, quæ pertineãt ad ordinem, facere põt
3 cum palliũ non habeat, † in quo eſt plenitudo põtificalis officij, infra de vſu pal. c. j. & intelligo, ꝙ rõne ſuæ dignitatis nõ põt facere aliquod epale, ſed pro alio epo bene poſſet ordinare clericos, ar. infra de renun. ad ſupplicationem. ſed dices, ipſe vẽ facere, vel cõſecrare, ex quo mãdat. infra de ſen. exc. mulieres. ſolu. illud hẽt locum qñ mãdat, quod ad ſe pertinet, vel quod pro ſe fieri vult: hic autẽ mandat, ꝙ ad officium eorũ ſpectat, quod eſt de iuriſdictione, ſ. mãdare, vt faciat officium ſuũ, arg. ff. de iuriſ. om. iud. l. 3. j. reſpon. & ideo põt hoc, ex quo cõfirmatus eſt, infra eo. tranſmiſſam. vel dic ꝙ hæc decre. loquitur, quando nõ eſt in mora petendi pallium, arg. infra de appel. cap. ex inſinuatione. illa contraria loquuntur, quando eſt in mora.

SVMMARIVM.

1 *Vitiũ perſonæ in modum exceptionis probatum præiudicat in alia electione.*

CAP. XII.

SVper eo. [Alterius.] Idem, ſi eiuſdẽ, vt j. ſequitur. [Vitio] pp criminis conſcientiã,
1 vel irregularitatem. & no. hic, † ꝙ vitium perſonæ in modum exceptionis probatũ præiudicat in alia electione. ꝯ. j. de excep. denique. §. fi. j. de ord. cog. cum dilectus. ff. de his, qui no. infa. Lucius. Sol. licet non ſit infamis de iure, pp̃ter crimen ſic probatũ, eſt tamẽ infamis de facto. q̃ infamia repellit a dignitatib. acquirendis. C. de digni. l. 2. 81. diſt. tantis. ff. de decu. generaliter. §. ſpurios. C. de inoffi. teſt. fratres. j. de acc. omnipotẽt. quia ꝙ plus eſt, pp infamiam facti ab obtẽta dignitate ſuſpenditur. 2. q. 5 presbyteri. c. ſi mala. Vel ideo eſt, quod hic dr̃, ꝙ vitium, quod obijciebatur, electionem, de qua agebatur, tangebat. infra de excep. denique. vel eſt hoc, ſcilicet q̃a hic modus agendi appellatur exceptio, hẽt tamen in plurib. vim & modum actionis. infra de ac. ſuper his. ff. de decu. generaliter. §. ſi qs. & æque bene dr̃ accuſatio, ſicut exceptio, I Auth. de ſanc. epi. §. ſi quis autẽ, & §. ſi autẽ tps. in Auth. quomodo & qñ oportet. in prin. & §. j. vnde in hac exceptione neceſſarium eſt electũ vocari & litem conteſtari, & reliquum ordinẽ ſeruari, infra eo. dudum, quæ nõ ſunt alias in exceptione neceſſaria [forte] nam tunc etiam ſine vitio ſuo, puta quia alius aliquid dedit pro eo, nõ poterit ad eandem eccleſiam aſſumi, niſi ex diſpenſatione. 1. q. 5. c. j. & 2. arg. contra. j. q. j. c. j. Solu. infra eo. c. ſi alicuius.

SVMMARIVM.

1 *Eremitæ quamuis poſſint habere proprium, eccleſiaſticæ tamen perſonæ ſunt & continentiam ſeruare debent.*

CAP. XIII.

CVm monaſterium. [Suis] ipſius domus in qua fiebat poſtulatio [in eremo] infra de reli. do. vt epi, & ea. inter quatuor. contra. 19. q. 2. e contra Paulus. ſed hic loquitur de eremitis, qui habent proprium. at hic electus non habebat propriũ, & erat monachus, licet in eremo moraretur, alioquin nõ liceret eũ habere in Abbatem. j. eo. officij. ſed certè, vbi intẽtione bona quis duceretur tãtum, & nõ ambitione, crederem, ꝙ teneret poſtulatio, ẽt ſi non eſſet profeſſus, & hoc ſonare vr̃ finis decretalis pręal. ad idem leg. 16. q. j. presbyteros.
1 ¶ † Et no. ꝙ licet eremitæ poſſint habere proprium, quia non
a abrenunciant, tamen eccleſiaſticæ perſonæ [a] ſunt, & continentiam ſeruare debent, & promittere. 27. quæſtio. 2. §. ecce, & de iſtis habes. 16. quæſtio. j. c. qui verè.

ADDITIO.

a ¶Eccleſiaſticæ perſonæ. Adde Cald. in ti. de ſta. religio. conſi. 6. & in conſi. 31. in tit. de ſta. mona. & vide gl. in l. 2. ff. de in ius vocan. & hãc opi. tenet Car. in c. j. in prin. q. 2. de ſen. ex. contrarium tamen tenet ipſe in cle. 2. in 13. q. & ſeq. de præben. de quo vide etiam per Abba. & Dec. in c. 2. infra de ſo. comp.

SVMMARIVM.

1 *Non valet conſuetudo contra libertatem eccleſiæ.*
2 *Eligi poteſt alius, non caſſata prima electione.*
3 *Secunda electio expirat obtinente prima.*
4 *Poſt publicatam electionem non caſſatam non licet alium eligere.*

CAP. XIIII.

CVm terra. [Alterius] pſonę de nominatis. [totius.] i. ambarũ perſonarum electarum [ſancimus] ſi. s. de conſue. inter vos, vbi de hoc no. licet. n. Patriarcha, ſi eſt de conſuetudine, poſſit intereſſe electioni ſuffraganei archiepi, ſicut, qđ minus eſt, ſuffraga. poſſunt intereſſe electioni archiepi. s. de poſtu. bonæ memo. modus tamẽ iſte nominandi grauis eſt, vnde remouendus
2 eſt. ¶ † [Abolendam] quia grauis erat eccleſijs. s. de conſue. c. j. nec erat præſcripta cõſuetudo, quia ſi eſſet præſcripta, forte nõ eſſet reprobanda in Patriarcha, ar. infra eo. ſacroſancta. vel dic, ꝙ hoc non põt conſuetudine induci, ꝙ poſtquam cõſenſerint in aliquem ipſum eligendo, ꝙ poſtea per aliquem irritetur, ſi noluerit cõſentire, niſi ſm formam iuris. decre. autẽ ſacroſancta, nõ obeſt, quis illæ perſonæ ibi nõ erant electæ: ſed tantũ nominatæ. vnde ibi nullum ius erat quæſitũ nominatis. Itẽ ibi nõ probat illam nominationẽ, ſed potius improbat [modo] ſ. q̃a eligunt poſtulandum [vel modo] infra eo. quia pp. [diligentiam] i. diligentẽ inquiſitionem faciant de perſona eligenda.
2 ¶ † Hic hẽs, ꝙ eligentes poſſunt alium eligere, prima electione nõ caſſata. ꝯ ſupra eo. conſiderauimus. ſed & ꝯ vr̃, quia ſi eligũt indignum, ipſo iure priuati ſunt poteſtate eligẽdi. ſupra eod. cũ in cunctis. s. de poſtu. c. 2. j. eo. innotuit. & idem, ſi nõ ſeruauerunt formã. j. eo. quia pp. Sol. non vr̃, ꝙ nõ caſſata prima electione procedatur ad ſecundã, ſed diligentiam habeãt inquiſitores . ſ. vt plures habeant paratos ex prima electione, vt ſi contigerit vnum electũ caſſari, eligatur ſecundus. 61. diſt. ſtudij. 75. diſtin. Florentinum. vel eligant ſm ſub ea conditione, ſi primus caſſa
3 retur, ar. in c. Florentinũ. ¶ † Et expirat ſecunda electio, prima obtinente, ſicut in ſubſtitutione. C. de impu. & alijs ſubſt. poſt aditam. ſed hi modi eligendi per curiã reprobanr̃, vt no. 61. di. ſtudij, & eſt expreſſum infra eo. in electionibus. ſed ſolue vt hic in eadem gloſ. vbi dicit, nos aliter. hæc ergo decre. loquitur de ignorantib. vitium, q non priuantur p̃tãte eligendi, infra eo. innotuit. ſed ad hoc hic nõ eſt reſponſum, cum hic dr̃, ẽt ſi in forma ſit peccatũ. ſed reſpõde, ꝙ ãte huius decre. hęc pęna impoſita nondum erat peccantib. in forma. alij aliter, ꝙ ãte huius decre. licitum erat eligentib. mutare vota ſua vſq; ad electionem
4 publicatam, infra eo. cũ inter, in fi. & c. auditis. ¶ † Et poſt talem electionem publicatam nõ caſſatam nõ licet aliũ eligere, nec vota mutare, vt in dic. decre. hodie tñ correctum eſt hoc, quia poſt publicationem ſcrutinij nõ licet variare vota ſua. j. eo. publicato. niſi forte eſſet adeo notorium, primam nullam eſſe, ꝙ nõ contenderetur de iure, nec cõtendi poſſit, ar. C. de cõſir. tu. l. 1. vt ſi nõ conſentiret electioni, vel ſi electio nulla eſſet ipſo iure, vt ſi facta ſit nõ ſeruata forma, vel etiã ſi facta ſit ab excõmunicatis, ar. infra de appel. conſtitutis. nam hi nullam excuſationẽ habent, quare dicant ſuam electionem tenere: ſecus, ſi elegiſſent indignũ, quia poſſent prætendere, ꝙ ignorãter elegiſſent. j. eo. innotuit, in fi. item ſecus ſi dicant, ꝙ poſt appellationem, q̃a appellatio aliqñ eſt admittenda, aliqñ non. j. eod. cum nobis. s. eo conſiderauimus, & ſic in omnibus alijs, vbi aduerſarius põt aliquid cõtendere de iure: ſed melius no. j. eo. dudum. 2. ¶ Nos autẽ aliter intelligimus hanc decret. ſ. vt ſit ſenſus, vt canonici poſtq̃ conueniunt in capl̃o, ſolẽniter publicent factam electionem, & poſtea ſuperiori cõfirmandam præſentẽt. & ſi ſuperior vel pp vitium perſonæ, vel formæ eam caſſauerit, iterum eligãt alium, & ſic faciant, quouſq; eorum electio cõfirmetur, & tunc poſt quã fuerit cõfirmata, eam præſentẽt Regi, vel Patriarchę: nec tñ negamus ꝙ ſi aliter de cõſuetudine, vel priuilegijs obtinet, qn poſſint ante cõfirmationẽ, ſed tñ poſt ſolẽniter publicatã electionẽ p̃ſentare Regi. j. eo. cũ inter vniuerſos, & c. ꝙ ſicut. [propter hoc] ſ. ꝙ prius non requiratur Rex, vel Patriarcha.

SVMMARIVM.

1 *Electus non confirmatus non poteſt adminiſtrare res eccleſiæ ſuæ.*
2 *Electus & confirmatus poteſt diſponere de dignitatibus, & alijs rebus ſuæ eccleſiæ.*

CAP. XV.

TRanſmiſſam [poſtpoſito] quod nõ licet. 10. q. 1. eos, in Authen. quomõ & qñdo oportet. §. ſemel, & in Authẽ. de ſanc. epi. §. ſi vero cõſtanter, & non incidunt in canonem, q tales
1 percutiunt. j. de ſenten. excom. in audientia. ¶ † [Cõfirmationẽ] no. ꝙ electus, q̃ cito eſt cõfirmatus, ſine alia poſſeſſione, vel inueſtitura, vel iſtallatiõe, ſtatim põt adminiſtrare res eccleſiæ ſuæ in temporalibus, & ſpiritualib. tam in colligendis fructibus, q̃ in actionibus intentandis noĩe eccleſiæ ſuæ, vt hic. ſine confirmatione aũt hoc non põt, niſi clerici ſint in eccleſijs exemptis, q ſunt in partibus remotis. j. de elect. qualiter, & c. noſti. vel niſi aliud ſit ibi, quod ſuccedat loco confirmationis, ſicut in Ciſtercien. ſicut eſt in q̃buſdã alijs, quib. hoc ex ſpeciali priuilegio eſt indultum, ſine aliqua cõfirmatione, benedictione recepta, miniſtrent. imò, quod plus eſt, ſine aliqua benedictione ſi epſ noluerit benedicere, ipſi poterunt adminiſtrare, infra de ſup. neg. præla. c. j. vel niſi hoc habeant ex cõſuetudine. ¶ Quidam tamẽ dicunt hoc non poſſe introduci cõſuetudine, quod graue eſſet eccleſijs, infra de reg. iu. cum cã, & hoc obtinet in omnibus eccleſiaſticis perſonis habentibus qualemcũq; adminiſtrationẽ, ẽt ſi ſint canonici, q habeant adminiſtrationẽ præbendarũ ſuarum. nã in eis aliqui cõfirmantur, & qui nõ confirmantur loco cõfirmationis aliud faciũt, quod loco cõfirmationis hr̃, ſ. ꝙ inueſtiũtur per epm, vel inferiorem prælatum, ad quem hoc pertinet de iure, vel conſuetudine. infra de cõceſ. præben. propoſuit, & de his quæ fi. a ma. par. ca. ex ore. vel aſsignar̃ ei aliquid loco p̃bendę, & pro canonicatu aſsignatur ei in choro ſtallũ, & in

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

& in capitulo locus, ar. infra de renun. cũ Inter, infra de præben.
c. cum dilectus, & c. dilectn. ¶ Et poſſunt hæc habere locũ in ec
cleſiis, vbi habentur præbendæ diſtinctæ, quia & quilibet habet
ſuæ præbendæ adminiſtrationẽ: ſed vbi non ſunt præbendæ di-
ſtinctæ: vr ſufficere locn cõfirmationis, ꝙ canonici cõiter eum
recipiant in canonicũ, vel eps, vel alius prælatus recipit profeſ
ſionem in manib. ſuis, vel dat ei pannos altaris, vel cãpanas, vel
aliquid ſimile. 23. diſt. quamquã, ar. de re. iur. c. vlt. infra de ma.
& obed. legebatur. iſti ſi agãt nomine eccleſiarũ, dignitatũ, ad-
miniſtrationũ, vel præbẽdarũ ſuarũ, non põt eis obijci vos nõ
eſtis canonici electi, vel veſtra electio nõ tenet, ex quo ſic ſunt
inſtituti, vt dictũ eſt. Iacta. n. eorum tuitione confirmationis fir
ma manẽt, vt infra eo. nihil. vel potes dicere, & melius, ꝙ iſti ſic
electi & cõfirmati per ſe oĩa bona eccleſiarum ſuarũ, vel digni-
tatũ, vel præbẽdarum ſuarũ, ſi nõ habent ꝯdictores, poſſunt ſua
auctoritate occupare, ar. C. de edi. Di. Adri. tol. l. fi. ff. de acqui.
poſ. cum hæredes. ſi vero habẽt ꝯdictores, q bona prædicta poſ-
ſideant, tunc oportet eos oſtendere ſuas cõfirmationes tenere.
Si vero nõ habeant ꝯdictores, nõ tenentur aliquid probare de
iuſtitia cõfirmationis, nec tenentur probare aliquid de iuſtitia
electionis. & hoc ex eo apparet, ſ. ꝙ illi, q tenent bona eccleſiæ,
aliás non dẽnt res ſuas ſibi reſtituere, niſi probent ſuã confirma
tionem tenere: qa ſi prædicti electi, i. confirmati nõ eſſent præla
ti, vel niſi tuitione cõfirmationum defenderentur, iſti nõ libe-
rarentur, eis ſolũmodo inueſtitis. ¶ Et idẽ quod diximus in cõ-
firmatis, idem intelleximus de inueſtitis: ſed ſecus intelligimus
in illis, qui adepti ſunt poſſeſsionem habẽdo ſtallum, & locũ in
capitulo, & in choro iuris epalis, vel iuris canonicalis, vel cuiuſ
cunq; alterius, ſiue iuris præb. ff. ſi vſufr. pe. l. vlti. iſtis. n. ſufficit
in poſſeſsiõe eſſe auctoritate ſuperioris. & eſt rõ diuerſitatis. pri
mi. n. aſtringuntur ad probandũ, quia non ſunt in poſſeſsione.
iſti antẽ vltimi ideo non aſtringuntur, quia ſunt in poſſeſsione,
& nemo c ꝯ cogitur dicere tı. ſuæ poſſeſsionis. C. de peti. hære.
a cogi. ff. ſi vſuſ. pet. vti. ¶ [De talibus.] Ex quo. n. aliquis electus
eſt, & cõfirmatus, põt dare præbẽdas, & dignitates, & honores,
& alia diſponere de rebus eccleſiæ. ſ. eo. nniti, & iuramẽtum re
cipere a vaſallis, infra eo. qualiter. ſuſpendere, interdicere, excõ
municare, vt hic. ¶ [Inquiſitionis.] Vt eſt audire accuſationes
clericorum. 16. q. 6. ſi autẽ, & c. epſ. hoc aũt ſatetur. nam hoc be-
ne audiet electus confirmatus, qđ ſic probo, qa hoc audiet ſim-
plex ſacerdos delegatus, ergo nõ pertinet ad ordinem. 50. diſt.
ſtudeat. Præterea quilibet iudex ordinarius, qui hẽt adminiſtra
tionem, & merũ imperium, audit cauſas criminales, ergo & cõ
firmatus, qui habet merum imperium, vt hic apparet, quia ex-
communicat, & concilium conuocat, infra eodem, ꝙ ſicut. §.
penult. [miniſterium] ordinare, conſecrare virgines, dedicare
eccleſias. 68. diſtinctio. quamuis.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid eo ipſo, quòd alia pars non ſeruat pactum, poſſit actor redire ad ius priſtinum.*

2 *Beneficia abſque pacto aliquo dari debent & renunciari.*

3 *In vno negotio non ſunt ferendæ plures ſententiæ diffinitiuæ.*

4 *Excipiens de appellatione non eſt admittendus, quando eius non intereſt.*

CAP. XVI.

CVm inter R. [Inuitũ] quia deuictũ inſtant a
precũ, vel pp mala, quæ ſciebat
de eo, & probari nõ poterant, quia nõ liceret alij, ni
ſi Papæ ex plenitudine prãtis. vel Inuitum ab initio,
ſed poſt voluntariũ. [de manu] per hoc vr, ꝙ inueſtitura dat poſ
ſeſsionem. ſed nõ eſt ita, vt no. ſ. de conſue. c. 2. & infra de his, q̃
fi. a ma. par. cap. ex ore. [dum viueret] infra de cõfir. vti. vel inu-
ti. porrecta, ꝯ. Sol. quod ibi dr in prima facie, verum eſt, ſi certũ
1 ſit priuatum cõfirmatum per Papam, tenet vt hic. ¶ † [Proce-
derent.] Sed nõne eo ipſo, ꝙ alij nõ ſeruabant pactũ, dabat iſta
priſtina actio, infra de pac. cũ pridem: nã actor, q non hẽt actio-
nem ex trãſactione ſimplici agit priſtina actione: & ſi excipiatur
de renũciatione, replicabit fidem nõ ſeruanti &c. C. de pac. cũ
proponas, & de tranſac. cum mora. & ſi reus eſſet liberatus per
acceptilationem, daretur condictio ob cauſam, vt reponeret ſe
in priſtinam obligationem. ff. de condi. cau. da. ſi quis. vel da-
tur actio præſcriptis verbis ad intereſſe. ff. de condi. cauſa da. ſi-
militer. ff. de præſer. vt ob eam. ſi aũt dolo eſſet inductus ad tran
ſactionem, ageret de dolo. C. de tranſ. actionẽ. vel ſi non ſit alia
via ſuccurrendi ei. ff. de dolo, & eleganter. §. ſeruus, & l. ſeruus.
apparet aũt, ꝙ ſua intererat, ergo iuſtè potuit appellare. 2. q. 6.
ſolẽt, ar. ad prædicta, infra de iureiur. peruenit. ff. ad Velle. ſimi
liter. C. de inoſ. teſt. ſi iure. ¶ Sol. dixerunt quidam, ꝙ actum fuit
inter partes, ꝙ ſi alia pars reſiliret a pacto, tamẽ pœna ſolueret,
& pactis actoris ſtaretur. ff. de tranſact. qui fidem. vel dic & me-
2 lius: † quia in beneficijs nõ habent locum, quæ ſuperius dicta
ſunt, q̃ ſine pacto debent dari, & renũciari, infra de pac. cum pri
dem, ar. infra de tranſa. ſuper eo. & c. de cætero. ſed quare non
reſtituitur hic priſtina actio, ſicut in illa decre. cum pridem? Re
ſpon. quod ibi dr, factũ eſt de gratia ſ̃arum, ſicut & ex decre. ap-
paret expreſsè. & ꝓpterea ibi habuit poſſeſsionẽ, quod nõ hic.
præterea ibi nõ reſtituitur ad eccleſiam, ſed ad interdictum, vn-
de vi. Sed hæc ſolutio nõ valet, quia pacto ſublatum fuit inter-
dictum, vnde vi. ff. de pac. ſi vnus. §. pacta. Præterea iſte iam veſti
uerat pactum rei interuentu, puta receptione cuſtodiæ & prio-
ratus, vnde de cætero nõ debebat ſibi reſtitui prima petitio. C.
de tranſa. ſi pro fundo. ff. de re. permu. l. j. ſuperiora autẽ loquũ-
tur, quãdo pactum nõ fuit veſtitum, ſed tantũ ſimplex trãſactio
interuenit. ille aũt clericus, de quo loquitur decre. cum pridẽ,
ſuum pactũ nullo mõ veſtierat [intereſt.] Ex hoc loco ſatis ap-
paret, ꝙ etiam hi, quorũ non intereſt ſpecialiter, nõ admitteren
tur ad dicendũ ꝯ electionem de forma: nam hic R. ſenior admiſ
ſus fuit ꝯ iuniorem, q electus eſt, & dicit electionem nõ canoni
cam qa facta eſt a ſuſpẽſis, & ſuper hoc auditur, ſicut apparet ex
ſequentib. ibi mãdat, ꝙ ſi de hoc conſtiterit, ſ. ꝙ ſit a ſuſpenſis
electus, ꝙ caſſetur, quod factũ eſt de eo, & tamẽ eius nõ intere-
rat, vt hic dicit. & quidã hoc confitentur: ſed quia ꝯ dicunt, re-
ſpondẽt huic decre. & dicũt hunc R. ſeniorem eſſe monachum
huius monaſterij, & ideo intererat eius habere bonũ Abbatẽ.
Nec obſtat qđ dicit, ꝙ ſua nõ intererat, quia nõ dicit, ſua nõ in-
tereſſe ꝙ ſe nõ opponat R. iuniori, qui dẽt eſſe ſuus Abbas, ſed
quia nõ intererat eius appellare ratione ſui iuris, ne alius elige
retur, cum ipſe ſuo iuri renũciaſſet. Hic R. ſenior proſequebať
appellationem ꝯ electionem R. iunioris. ſed hoc ſtare non põt,
cum caſſata appellatione poſtea de ĩterdicto agere nõ poterat:
ſed reſpõdemus, ꝙ de interdicto agere põt poſt confirmationẽ,
& benedictionẽ principaliter agendo. infra de appel. cap. conſti
3 tutis. 2. ¶ † [Illam] mirum vr, quõ ſententiat p partes, imo ſen-
tentiauit nullam appellationẽ, & tamẽ adhuc remanet qõ ſup
electione. non. n. plures ſentẽtiæ diffinitiuæ in vno negotio fe-
rendæ ſunt. Præterea ſuper incidẽtibus qõnibus ſñiandum nõ
eſt, reſpon. nõ eſt ſñiandum per partes ſup principali, puta ſi pe
tantur c. nõ eſt ferenda ſñia ſuper quinquaginta, ſi cõfiteantur,
niſi vellet pars renũciare reſiduo. ff. de exce. rei iudic. l. licet. ſed
dic, ꝙ vbicunq; de aliqua exceptione cõſtare põt ſine probatio
nibus facti, ſ. per iura, ne partes fatigentur laboribus, & expen-
ſis, ſtatim de illa exceptione iudicandum eſt, vt ſ. de conſue. cũ
inter vos. ſed ſecus, vbi ſunt neceſſariæ probationes facti, cum
ibi nõ poſsint ita de facili liquere, ſicut in his, quæ de iure ſunt,
cũ iura debeant eſſe nota, vt liceat ſupplere de iure: ſuper eo ve
rò, ꝙ dicit de incidentibus, ſic reſpõdeo. ſi in modum exceptio-
nis proponatur incidens qõ, puta vnius defenſio, quæ cõpete-
bat ex his, quæ acta erant inter partes, ſicut eſt pactũ de non pe-
tendo, res iudicata, ſacramẽti delatio; in his incidentib. nõ pro
nunciatur. C. de or. iudi. l. j. & a. C. de ordi. cog. l. j. ſatis. n. ſuffi-
cit pronunciari in principali, vt per cõſequens videatur pronũ-
ciatum in incidẽti. hoc eſt verũ, niſi criminalis incidat ciuili, vľ
ecõuerſo. C. ad l. Iul. de adu. quoniã Ales. C. ad l. Flam. de plag.
præſes. & ſic põt intelligi. l. ff. de præuari. præuaricationis. Vel
dic, ꝙ ſi quis vult ꝓponere de præuaricatione dẽt proponere in
modũ accuſationis, nõ exceptionis. vnde ſemper ſup eo primo
pronunciandũ eſt, & ſic etiam põt intelligi quod dictum eſt de
alijs ciuili, vel criminali ſibi inuicem incidentibus. Si verò quę
ſtiones ſunt emergentes, quales ſunt, quæ emergunt in iudicio,
verbi gratia, an dãda ſit dilatio, necne, admittẽdi ſint teſtes nec
ne, quis ſit in poſſeſsione libertatis, vel ſeruitutis, ſemper pro-
nunciandũ eſt ſuper emergenti, qa aliter non poſſet procedi in
cauſa, ff. de lib. cau. l. libertati s. §. vult. ff. vti poſ. l. j. §. j. ff. de iu. de
qua re. niſi conditio iudicij, vel rei impediat. C. de or. iu. l. j. & ſ.
& talem dicere poſſumus, vbicunq; dr aliquam exceptionẽ eſ-
ſe admittendam, vel replicationẽ, vel etiam actionẽ, vel libellũ
vel aliquid tale, illud ſtatim dẽt expediri ante quam ſup ipſa ex
ceptione, vel alio propoſito probationes recipiantur, cum & ſi
reciperentur, non adminicularenť intentioni. C. de proba. ad ꝓ
4 bationem. ſ. de teſti. veniens, ff. de offic. aſſeſ. l. j. ¶ † Et ita eſt hic,
vbi dr non tenere appellationem, & nõ profuturam appellanti
ẽt ſi conſtaret de ea: & ideo non eſt admittẽdus excipiens, vel ꝓ
ponens de ea, ſ. quia eius nõ intereſt. ſed & ſi dicatur appellatio
iuſta, & ideo impedire ꝙ ſequutũ eſt, tunc cum principalis qõ
ab illa ſeparata ſit cã appellationis, ſuper ea ſententiandũ eſt, &
ſic hic erat. proſequebatur. n. appellationem, & ideo dicebať nõ
valere electionẽ, quæ erat ſecuta poſt appellationem. bene er-
go fecit iudex, ſi ſententiauit appel. iniuſtam, & per conſequẽs
non impedire electionẽ ſecutam. ¶ Aliud autem, qđ propoſitũ
erat ꝯ eadem elec. ſiue in modum exceptionis, ſiue in modũ
denunciationis, vel accuſationis, non diffiniuit, quia ſibi non
conſtitit. Hic R. ſenior non proſequebatur app. ꝯ electum. R.
iunioris: ſed hoc ſtare non põt cum caſſata appellatione poſtea
de interdicto agere nõ potuiſſet. ſed reſpõdeo, ꝙ de interdicto
agere põt poſt cõfirmationem, & benedictionem principaliter
agendo

agendo. infra de app. cōſtitutis [interdicto poſito.] Et ooo ſeruato a monachis electoribus, vnde ſunt interdicti, quod notandum eſt, & inter eos erat electus R. [ſuis.] Scilicet præpoſiti, & capituli. iſti. n. ſcripſerunt Dño Papæ, quò Cardinales miſerant literas de interdicto, quæ quidē præſumptionē inducebant. ſed & in ↄ̄rium benedictio epi aliam præſumptionem inducebat. ſ. ꝙ eccleſia vbi benedixerat, interdicta nō eſſet, de qua tñ dicebant literæ, ꝙ erat interdicta. vel ꝙ R. nō eſſet interdictus. & qa neutra alteram vincebat, recipiūtur probationes, ar. ff. de in integ. reſti. diuus. infra de teſti. ſpo. literas [literis.] Hæ literæ teſti moniales inducebātur ad probandū locum, vel monaſterium interdictum, & ideo interdictos & ſuſpenſos electum & electores, quia ibi celebrauerant [conſulatur.] Hæc ſeniori reſtituta ſunt prioratus, & cuſtodia, vt in integra continetur.

CAP. XVII.

Qualiter. [Immiſceut] infra e. ꝙ ſicut ↄ̄, & c. nihil. ↄ̄. ȝ. de conſue. cū venera. vbi no. de hoc, licet permittat ſe inſtallari, pp hoc non dicimus eum ſe immiſcere pp conſuetudinem, q̄ hoc hēt, ar. ff. de leg. minimè. ff. de acq. hær. pro here. C. de tu. qui nō ſatiſ. tutor. [tenere.] Quia nō fuit electio ↄ̄firmata, alias ſecus. ff. de of. præt. Barbarius, infra de iure patro. conſultationibus.

SVMMARIVM.

1 *Decano abſente poteſt procedi ad elec.*

CAP. XVIII.

1 Cum inter. †[Ad decanū.] No. ꝙ abſente decano q eſt honorabilior pſona in capitulo, procedetur ad elect. infra de cōceſ. preb. poſt elec. & advocandū capitulum pro eligēdo. [intimatū.] Vobis caplo Capuano. [cognouerūt.] Nec tñ venire cogebantur, ſi eſſent in loco, vbi citari deberent, niſi ſpecialiter vocarentur, cum dicat cōſtitutio, vocatis, qui poſſunt & c. j. eo. qa pp. quare. n. nuncium expectarent, ſi nō eſſet dies præfixus. ille aūt, qui procurat, ne citatio ad eum perueniat, qa latitat, vel eo faciente cognoſci nō pōt, vbi ſit. ff. de euic. ſed dictum. §. ſi præſente. infra vt li. nō conte. qm̄. electionem impedire non pōt. [aſſumatis.] Et alijs abſentibus. ſed nonne, ex quo nuncium miſerant, debuerunt expectare, infra de of. leg. licet. 3. q. 6. multū? Reſpon. non. quia nō debuerunt citari, vel iſti ēt in termino aſſignato nō fuerunt, ſed iterum mādauerunt, ꝙ expectarentur, & forte cauſas abſentiæ aſſignabant, & habebant iuſtā excuſationē. & videbatur, ꝙ ex quo vocati eſſent ſemel, & habebāt iuſtam excuſationem, ꝙ iterum debebāt expectari, ſed hoc non obtinet, quia citatio fiebat de gratia. Item in electione eſt ſpeciale, vt ſi legitimo impedimento detineatur, ꝙ non expectetur, ſi procuratorem conſtituat. j. eo. quia propter.

SVMMARIVM.

1 *Valet appellatio quandoq; ad hoc, ne electio fiat in certo loco, vel certo tpe.*

2 *Si is, a quo appellatur, aliquid fecit extra iudicium contra appellationem, id tantum reuocatur, & non alia, quæ fecit poſt appellationem.*

3 *Nunquid eo ipſo quòd admoniti nolunt redire, qui præſentes ſunt poſſunt eligere, & an tres citationes, vel vna peremptoria ſit neceſſaria. item ſi citatus eſt quis ad diem, vſque ad quam horam diei expectari debet, vide in nume. 4. & 5.*

6 *Nunquid exiſtentes omnes de capitulo negligentes, vno excepto, an ille ſolus poterit eligere.*

CAP. XIX.

Cum nobis. [Appellationem.] Non vr̄, ꝙ talis appellatio poſſit habere locū: qa, ſi ſequitur electio canonica, nō hēt ↄ̄ appellationē. ſi ſequitur electio non canonica ēt præter appellationē caſſaretur, vt no. j. c. auditis. [canonicè.] Appellatio. n. talis ſola ea caſſat, q̄ fiunt illegitimè. j. de reſt. ſpo. audita. ſecus in no
1 uioperis nunciatione. j. de noui oper. nunc. c. j. [nulla.] †Hęc appellatio bene tenet aliquādo ne fiat electio in certo loco, vł certo tpe, vt ſi tunc tpis, vel eo loco timetur impreſſio faciēda. 23. diſt. c. 3. j. eo. bonæ memoriæ Magun. ſed cōtra, infra de his, q̄ fi. a maio. par. cap. c. cum in cūctis. vbi diximus, ꝙ nō valet appellatio facta extra iudicium, ſi nō probetur vera cā, ex qua appellatum eſt. ergo nō valet appellatio, q̄ fit pp timorem impreſſionis, niſi ſequatur impreſſio. Sol. iuſta cā eſt, quare nō fieri debet electio, iuſtus timor impreſſionis ſecuturæ & imminēs, nō vanus, & ſi nō ſequatur impreſſio, dummō veriſimile & probabile ſit, ꝙ timoris effectus ſequatur, ſi ibi fiat electio. & ideo ſufficit probare hāc cauſam. ſ. iuſtum timorem. hæc eſt. n. cā, quæ iuſtā facit appellationem, ar. ff. quod metus cauſa, metum. j. de appel. bo. mem. Alij dicūt ↄ̄, ꝙ non valet appel. niſi ſequatr̄ im-
2 preſſio. † [Cōtra formam.] Hic nn. ꝙ ſi ille, a quo appellatur extra iudicium, aliquid facit ↄ̄ appel. illud ſolū reuocatur, & non alia, q̄ fecit poſt appellationem ēt ſi iuſta eſt appellatio. vnde ſi aliquis appellat, ne capl̄m procedat ad electionē per compromiſſum, & capitulum, nō obſtante appel. compromiſerit, ſed cō promiſſum nō habuit effectum, vel qa compromiſſarij nō concordauerūt, vel quia electus ab eis aliquis noluit acceptare electionem. nam in his caſib. ſi poſtea capitulū eligat alium, vocato prædicto appellante & cōtemnente intereſſe & innitēte ſuæ appellationi, tenebit electio. nam qd factum eſt illegitimè. ſ. pceſſus compromiſſariorū, caſſabitur, & qđ bene factū eſt, ſ. electio poſterius facta, erit rata. & eodem mō, ſi quis appellet, ne capitulū admittat talē, quia eſt excōicatus, & capitulum eū admittat ignorans eum excōicatum, & cum eo ad electionē procedat, electio quidē valebit, quia canonicè facta eſt, qa non eſt iuſta cā appellationis, quare capitulū non debeat procedere ad electionem, vel ꝙ nō teneat electio: quia excōicatus intereſt. Sed cauſa iuſta eſt, ſi ſcienter eum excōicatum admitterent. j. de procu. c. fi. in hoc aūt bene fuit iuſta appellatio, qa vox eius nō præſtaret ſuffragiū, & quantum ad illud bene valet appellatio, & bene transfert negotium ad ſuperiorem. ſimile dico, ſi appelletur a mero prouiſore, ne det alicui præbendam, quæ non vacet & poſtea det ei canonicatū, ſm quod poterat ex vi reſcripti, & præbendā non vacantem, quā dare nō poterat, ſola collatio præbendæ, q̄ eſt iniuſta, reuocabitur, & collatio canonicatus, q eſt iuſtus, rata erit, ar. j. de præben. relatū, & c. dilectus filius. & idem eſt, ſi coram receptore teſtium appellet̄, ne recipiatur teſtis talis, quia eſt excōicatus, & ipſe nihilominus recipiat illum & alios, illius receptio caſſabitur, & aliorum receptio rata erit. & idem eſt in omnib. ſimilibus. ſecus autē eſt, ſi in iudicio appelletur, qa tunc, q in vno articulo appellauerit, qa vocatus ad locū nō tutum, vel recipit teſtem quē conſtabat excōicatum, vlterius quicquid fecerit poſt talē appellationem in tota eadē cauſa, totū reuocabitur. ſecus aūt eſſet, ſi coram eodē iudice qs haberet duas cauſas, ēt ſi vna eſſet cōuentionis, & altera reconuētionis: licet tamen appellet in vna, tenet proceſſus in alia. tamē pōt dici, ꝙ ēt ſi corā iudice proponeret̄, ꝙ eſſet excōicatus, & appellaret̄, ne reciperetur, tamē valet eius receptio, niſi incōtinenti haberet paratas probationes, in Auct. de teſt. §. ſi verò, & §. ſuper, qa nō fit ſibi præiudicium ex receptione, niſi iudex ſequatur dictum eius. j. de re. iur. c. j. & idem in ſimilibus, vbi nō fit præiudiciū, licet poſſit fieri, & periculū & damnū eſt in mora, non tamē ↄ̄. ſed ↄ̄ vr̄. ſ. ꝙ appellatio hæc ſufficeret ad caſſationem electionis, qa electio nō tenuit, cum tamē poſtulari nō debuerit in minori ætate conſtitutus. infra eo. dudum. ȝ. eo. cum in cūctis Sol. verè allegatio ſufficiens eſt, ſi habeatur reſpectus ad veritatem negotij, qa verè minor erat: ſed ſi haberetur reſpectus ad aduerſarios, vera nō erant, quia hoc non allegabant, ſicut. n. hic dr̄, nihil ↄ̄ perſonam dicebāt. vel dic, ꝙ licet Papa nō confirmauerit eum, non tamē fuit probatū eum minoris æta-
3 tis. † [Reuocare.] Sed nunquid eo ipſo, ꝙ nolunt redire ad tractandum de electione, poſſunt procedere, q præſentes ſunt? & videtur ꝙ non. nā quis conſtituit eos iudices ſuper alios? quis dedit eis poteſtatē citādi, cum par in parem non habeat imperiū,
4 infra eod. cap. proxi. ¶. † Item an ſint neceſſariæ tres citationes,
5 vel vna perēptoria. 23. q. 3. de illicita. † Item ſi citati ſunt ad diē,
a vſq; ad quam horā [a] diei expectabitur. reſpon. ꝙ non ſunt citationes iſtæ, quæ fiunt cū canonicis, ſed ſunt denūciationes, vel monitiones, quas poſſunt facere non ſolū iudices, ſed ēt pares, vel minores, & illi tñ qui præſentes ſunt, licet pauci, & vnus ſolus, ſi alij non ſunt præſentes, alios reuocabunt, arg. 10. q. 2. hoc ius. ȝ. c. proxi. & tales ſunt hæ denūciationes, quales illę, q̄ fiunt venditorib. ff. de euic. ſi rem. §. vlti. & l. ſi dictū, §. ſi præſente, & l. Herennius. & dicimus, ꝙ non ſunt neceſſariæ ſolennitates peremptorij, & triū citationum, ſicut in iudicijs, ſed ſtatim non venientib. vocatis poſſunt procedere præſentes. infra eo. ꝙ ſicut. §. ſi autē, ar. ȝ. de poſtu. bo. mem. vltra mediū. infra de teſti. c. 2. de gratia tamē inuenimus aliquādo plures vocationes fieri. 63. diſt. plebs Diotrē. nec pp hoc dicuntur præſentes eſſe iudices abſentium. ſed ius hoc, ſ. citandi, habent a iure. 65. diſt. ca. fi. 10. q. 2. hoc ius. ff. quod cuiuſq; voluer. ſicut. & dicimus, ꝙ ſi præſētes in die citationis mane celebrata miſſa Spiritusſancti procedāt ad electionē, nō retractari prætextu abſentium. nam ſi dicatur debere expectari finem diei. infra de of. dele. conſuluit, arg. C. de iu. properandū. 2. q. 6. appellatione. ff. de ver. obli. inſulā. ff. de excu. tuto. non tñ. 16. q. 4. placuit. non eſt verum pp miſſam, quæ conſueuit ibi dici pp ſobrietatem, q̄ ibi exigitur. nam ad ea q̄ & c. ff. de leg. nam ad ea. ſed conſultius facient, ſi expectabunt ſequēs mane, ar. decre. conſuluit. nec erit neceſſaria alia citatio,

ADDITIO.

a ¶Ad quam horam. Adde Pet. de Ancha. in c. cum epiſcopus, infra de offi. ord. in 6. quæ dicit allegando Inno. hic, ꝙ citatus ſimpliciter, intelligitur citatus propria hora, qua iudex ſolet ſedere. & adde Abb. in hoc, & ibi Fel. in c. 1. infra de teſt. cog. & Fel. in c. cum M. Fer. col. 2. ſupra de conſti. & dum in litera procedēti quæritur, an ſint neceſſariæ duæ citationes, vel vna, adde Felin. & ibi concord. in c. ex literis, col. 4. ver. in glo. j. an ſi. ſupra de conſti. u.

tatio,vt eadē decre. dicit.alij dicunt, ꝙ debent expectare circa
finem diei, vt in decre.cōſuluit, ita ꝙ nec præcipitāter feſtinēt,
nec nimia cū citatione retardent. ff.de admin.tutor.q re.§.j.ſed
in omnib.his vř ꝯ.j.c.cum in veteri. vbi caſſatur electio, qa vl-
tra terminū,quem ſtatuerant,elegerunt, nec expectauerunt cō
ſilium cōſiliariorū Dñi Papę.ſed reſpon. ꝙ ibi peccauerūt mul
tipliciter eligētes.nā in tractatu nō requiſierunt conſilium cō-
ſiliariorum.¶ Item licet poſsint eligētes ſibi pręfigere terminū
ad eligendū,nō tamē poſſunt præfigere cōſiliatorib.a Papa de-
6 putatis:qa alio iure,ꝗ canonici in electione cenſentur. ¶ †Sed
qd ſi oēs negligētes ſint, excepto vno:nōne ille ſolus poterit eli
gere? Reſpō. ſi finis labatur termini ſtatuti,iure ad electionem
poterit ipſe ſolus eligere.65.diſt.c.vlt.at. hoc eſt hic verum,ēt ſi
aliqui ſint abſentes, & nō citati, cum ipſe ſolus alijs abſentibus.
nō poterit citare. tp̄s.n. à canone ſtatutū interpellat pro eo. C.
de ꝯhen.ſtipu.magnam.itē qui ſcit, certiorari nō dēt. ff.de act.
emp.& vendi.l.j.nec obſt.decret.j.c. ꝙ ſicut.qa loquitur,qñ fit
electio ante terminum canonis,qa tunc ſunt oēs vocandi,& va
let ad hoc,qa ius vniuerſitatis recidit in vnum. 65.diſt.c.fi.ff.qđ
cuiuſq; vniuer. ſicut. ¶ Sed nunquid minor pars, vel vnus ſolus
reſidens ad terminū non ſtatutum a iure,ſed quē ipſe præfigat,
alios nō reſidentes nec ad terminū venientes poterit vocare,&
alijs non venientib. eligere? dicunt quidā ꝙ ſic, quia in omnib.
recidit in eum ius capituli,ar.65.diſt. c.fi.Sed tutius eſt, cū hæc
ſit res grauis, & magna deliberatione egeat, & in mora non ſit
periculum graue,cū non tranſeat tp̄s eligendi:ſed ſi minus,quā
duæ partes venerunt eorū, q vocandi erant, ꝙ expectent vſque
ad terminum a iure præfixum,hoc tñ ſaluo,quia ſi ibi eſt prior,
q velit alios vocare,ꝙ poſsit,vt no.j.de maio.& obe.c.j.[ex offi
cio] no.inquiſitionē fieri ſine infamia. de hoc no.ſ.de poſtu.c.
ptē.in prin. [eminentis] de ſcientia,quæ ſit eminens, quæ ſuffi-
ciens,no.36.diſt.c.j.& ſupra c.cum in cunctis.[ipſum].i. propo
ſitum [perdurante] vbi, i.eis non liceat variare electionem de
alio [concedimus] diſpenſatiue [adminiſtrationem] dicunt q-
dam per hæc verba dari confirmationem, infra de æta.ex ratio-
ne. ſed nos eum tantum viſitatori comparamus.

SVMMARIVM.

1 *Non licet alicui, niſi Papæ diſpenſare cum illegitimis, vt habeant dignitates, & curam animarum.*

2 *Peccat, qui defectum, qui eſt in ſe, non patefacit in electione, quæ ſit de electione, quæ ſit de perſona eius.*

3 *Decretum debet continere totam ſeriem & formam electionis, nomina eligentium, & eorum conſenſum, & ſubſcriptiones cuiuslibet, & nomen electi debet continere, & ad quam dignitatem eſt electus, & quòd ſcriptura illa ſit facta per publicam manum, vel per duos idoneos viros, & ſigillum capituli apponatur.*

4 *Decretum non eſt authentica ſcriptura, vbi lis eſt ſuper eadem electione eccleſiæ.*

5 *Nunquid, ſi canonici, depoſito epiſcopo, eligant ante quàm recipiant literas Papæ de amotione, Papa verò poſt literas reſtitutionis ipſius mittat, valeat electio.*

6 *Capitulum, cui ſpectat de iure communi, ſi eligat ante quàm Papa, & Papa ſimiliter ad quem ſpectat de plenitudine poteſtatis poſtea eligat, debet electio capituli confirmari, cum ſit canonica, & ſuam caſſare factam ex plenitudine poteſtatis.*

CAP. XX.

INnotuit. [Diſtuliſti.] Sed nūquid archieps̄ po
tuit diſpēſare, ſicut in minori ætate
diſpēſant ep̄i, cōfirmando minores electos in archi
presbytero.j.de æta. præterea. diſpenſant ep̄i confir
mādo filios ſacerdotū.j.de fil. presby.veniens.& cū adulteris &
alijs criminoſis.j.de iu.at ſi.& cum corpore vitiatis.j.de cor.vi
1 tia.c.j.†Reſpon.ꝙ nunq̄ licet alicui, niſi Papæ diſpenſare cum
illegitimis,vt habeāt dignitates,& curas animarū.j.de fil. preſ.
c.fi.imò Romana eccleſia,vt quidam dicunt,qđ non eſt verum,
ſeruat, quod ſolus Papa pōt diſpenſare cum illegitime natis:
oēs maiores qōnes,& ſanctiones,ſicut quæ fiunt in electionibus
ep̄orum,ſedi apoſtolicæ ſeruantur,infra de transl.epi. inter cor
2 po.de appel.vt debitus. 18.diſt.de multis.†[Qui conſcientiam]
niſi dixiſſet, peccaſſet. 50.diſt.ex pęnitentibus.8.di. priuſquam.
ſi tñ fuiſſet cōfirmatus, licet peccaſſet, qa tacuit irregularitatē,
ſi poſt diſpēſetur cū eo,tenet quod factū eſt.j. de renun. niſi cū
pridem.§.perſonæ & hoc intelligunt quidā, cum ille, qui diſpē
ſat,habet ptātem dādi ſibi dignitatem, vel beneficium,ſup quo
diſpenſat,ſicut Papa habebat.ſi aūt nō haberet ptātem dandi ſi-
bi dignitatē, vel beneficium, ſuper quo diſpenſat, ſecus dicēdū
eſt, qa non intrauit ꝑ portam. ¶ Quidam tñ ꝯdicunt & bene,qa
ex quo ipſi eligēdo fecerunt,quod potuerunt, qñcūq; ſuperior
3 diſpenſat,licitè retinebit ep̄atum.j. de renunc. niſi. † [Decreto]
vbi dēt tota ſeries,& forma electionis cōtineri, noīa eligentiū,
& cōſentientium,ſubſcriptio cuiuslibet,& dēt eſſe factū tabel-
lionis manu,vel alicuius authenticæ perſonæ,vel ſigillatū ſigil-
lo cuiuslibet, & credimus decretū de ſolēnitate eſſe, nō de ſub-
ſtantia,ar.61.diſt. cp̄s. itē credimus, ꝙ decretū pōt fieri incon-
tinēti facta electione,& ēt ex interuallo,& poſt receſſum aliquo
rū canonicorū,qui ſorte tantum cā electionis venient. & idem
dicimus,ꝙ decretū fit ēt ſine ſubſcriptionib. eligentium, vel ſi-
gillis. ſufficit.n.ꝙ capl'm,ad quod pertinet electio, ſuo ſigillo ſi
gillet,vel ēt aliquo alio publico,vel authentico ſigillo faciat ſi-
gillari,vel per manū tabellionis authenticari. eſt tamē ordina-
rium,ꝙ electores ſubſcribant. & dř hmōi litera ſic authentica-
ta decretū,quia in ea continetur ordinatio eccleſiæ,ſ. ſeries ele
ctionis.deriuatur.n.a decerno,i.ordino, vel diſpono. & credi-
mus, ꝙ melius ſit decretum ꝑ capl'm,ꝗ per compromiſſarios,ꝗ
uis & per eos poſsit fieri,dūmodo illud capl'm approbet expreſ
4 sè.¶ †Item no.ꝙ decretū non eſt authentica ſcriptura,nec ſuffi
ciens probatio, vbi lis eſt ſuper eadem electione eccleſiæ,ſed iā
tum eſt teſtimonialis litera,ſicut ex ipſius tenore apparet. ¶ Itē.
ar.ad hoc, qa præter decretum debent diſcretæ perſonæ mitti,
ꝗ ſuperiorem inſtruāt tam ſuper electione,ꝗ de perſona.j.c. ni-
hil.§.fi.& ſ.c.de poſtu.bonæ memo. in prin. [aſſerunt] in literis
tranſmiſsis.[ꝯſimili].ſ.eo. cum in cūctis.[par.] 21.di. inferior.
ff.ad Trebel. ille,a quo.§.tēpeſtiuum.& hoc verum eſt, niſi ſe ei
ſubijciat, ff.de iur.om.iud.eſt receptum. 2.q.7.nos. [in ſcholis]
& ꝯ.ff.de Caſtren pecu.milites.[in canone]. ſ.eod.cum in cun
ctis.[ignorantiam] ſupra de poſtu.cap.j. [petendā] no.procura.
nō admitti ad impetrandam gratiā, niſi habeat ad hoc manda-
tum ſpeciale a domino, alias tamen ſi fuiſſent miſsi ad eligen-
5 dum ſimpliciter,bene potuiſſent poſtulare.j.eo.in cauſis.† [Or
dinatione] ar. ad qōnem Dominicalem qua quæritur, ſi cano-
nici depoſito ep̄o eligant ante ꝗ recipiant literas Papę de amo-
tione?& poſt Papa mittit literas reſtōnis ipſius, vtrum valet ele
ctio?& ꝙ nō valet,ar.hic.8.q.4.c.vlti.C.de mandatis principū.
l.j.ar.ꝯ.7.q.j.eos.ff.de decu l.2. C.de exce.neque. item niſi hoc
decretum præceſsiſſet, ſtatim facta caſſatione poterant aliū eli-
gere: ſecus eſſet, ſi eſſet in poſſeſsione corporali,& fuiſſet depo
ſitus, quia tūc,cum fuiſſet in poſſeſsione corporali , nō eſt alius
eligendus, niſi primò poſſeſsionem dimittat,vt no. j. de cōceſ.
præben.cū noſtris,& c.literas. ꝙ nō credo,ſ.ꝙ aliud eſt,ſi poſsi-
det.¶ Item ꝙ facta electionis caſſatione & prohibitione,ꝙ poſ-
ſent alium eligere.cū.n.ſimul,& ſic publicè caſsēt & ptātem eli
gendi protrahat, ſi ante tp̄s receptionis literarū electionē inte-
rim facerent, nō teneret,qa ſcientes hanc prohibitionē præſu-
merentur inobedientes, & contēptores mādati apoſtolici, nec
admitterentur probationes eorū, ſi ignorantiam allegarent ꝑ
coniunctionem caſſationis, & ſuſpenſionis: ſed ſi non publicè,
vel ſimul feciſſent caſſationem electionis, & prohibitionem e-
lectionis,teneret electio,quā hic ignorantes fecerunt, qa de iu-
re cōmuni eam fecerunt,& mandatum Papæ, qđ de plenitudi-
ne ptātis fecit,nō eos ligauit, cum neſcierūt,nec ſcire potuerunt
vel debuerūt impediente tp̄is breuitate.nec .n. debent ſuſpica-
ri illi,ad quos de iure cōmuni ſpectat electio,ꝙ Papa de plenitu
a dine ptātis illa electione vtatur, cū non ſit ᵃ ea vtendū genera-
b liter,ſed tātum ex cā. ᵇ ¶ †Et ideo crederem,licet in hoc forſitā
c non credatur,ᶜꝙ etſi capl'm,ad quod ſpectat de iure cōmuni an
6 te ꝗ Papa eligat, & Papa ſimiliter,ad quem ſpectat de plenitudi
ne ptātis,poſtea eligat, ꝙ electio capituli debeat cōfirmari, cū
ſit canonica,& ſuā caſſare factā ex plenitudine ptātis,ar.j.de re.
iur. omnis. alias.n. valde abſurdū ſequitur,ꝙ electionem cano
nicā caſſet, qđ eſſe non dēt.ſ.c. poſtquā.nam mandatum nō de
bet ligare,niſi ex quo ad eos peruenit.ff.de acquit. poſ.q abſen-
ti,& fortè alij aliter dicunt.ſed ſi Papa primò eligeret,& poſtea
capitulū ignorans electionem a Papa factam , idē dicūt quidā,
& malè.nā in hoc caſu,cū iuſta ignorantia ſit ductum capitulū,
vř ꝙ ſit canonica eorū electio. ſed poſſet reſponderi nō eſſe ca-
nonicā,quia poſt aliā facta eſt,licet capitulum nō ſit in culpa.&
quia a ſuſpenſis ab eligendo electio facta eſt . Papa.n.eligendo
alijs auſert ptātem eligendi. Idem vř,ſi dixit animū auferendi ſi
bi electionē, priuamus eos hac vice poteſtate eligēdi, ſi de hoc
conſtat.

ADDITIONES.

a ¶Cum non ſit. Et ſic Papa non præſumitur vti plenitudine poteſtatis. Adde Bald.in l.ſi teſtamentum. C.de teſt.& in proœ feu.col 13.Abb.in cap.ad hoc, ſupra de reſcrip.Lud.Ro in l.j § nunciatio.col.4.ff.de no ope. nun. & Felin. in cap.j.col.5 circa finē.ſupra de conſt. & ibi concordantes,& in c.quæ in eccleſiarum,col.18.poſt prin. ſupra de conſti.

b ¶Sed tantum ex cauſa. Adde eundem Inn.in c.conſtitutis, de relig domi. poſt gl.ibi.& Legiſtas in l.fina.C.ſi contra ius,vel vtil. publ..Ioan. And.in addit. Spec.in tit.de leg.§.nunc oſtendendum,verſic.67.& Alexan de Imo.in conſi.j. col.penult.circa princ.in 2.volu.

c ¶Non credatur. Adde, ꝙ Inno.hic de ſeipſo loquitur,vt refert Fel.in cap.2.col. 20.verſi.de diuerſorum librorum,ſupra de reſcrip. & lat us atteſtatur, ꝙ dicit Hoſt & Io.And.poſt eum in cap.ſolet,de ſenten.excom.in 6. ſe multotiēs audiuiſſe ab Inno.ꝙ nolebat,quod hæ ſuæ gl.facerent ius.& dicit Felin.in loco præallegato,& in cap.ne innitaris,col.j.in fi.ſupra de conſtitutio.

cõſtat. Et de hoc ſatis plenè innuit. l. præal. ff. de acqui. poſſ. qui
abſenti, vbi mentem mittẽtis ꝯſiderandã oſtendit. hoc etiam ex
verbis hic poſitis ſatis apparet, ꝙ ſtatim valebit eis auferre po-
teſtatem eligendi, etiam ante præſentationem literarum.

SVMMARIVM.

1 *Crimen in modum exceptionis probatũ in vno iudicio, præiudicat in altero.*
2 *Electio non eſt facienda de aliena eccleſia, quãdiu reperitur idoneus in eadẽ.*
3 *An eo ipſo quòd quis elegit, confirmaſſe videatur.*
4 *Non eſt ſufficiens cauſa appellandi, quòd de aliena eccleſia quis eligatur.*

CAP. XXI.

CVm iter canonicos. [Inſcriptum] hoc
nõ ſufficit, imò ne
ceſſe fuit, ꝙ publicaret electio. ſ. e. cũ terra. ȷ. c. qapp.
ſed ſicut ex ſequẽtib. apparet, ſolẽniter fuit electus:
ar ... ſtim nõ expectaret conſenſus eius, qa nihil iuris haberet
1 ex ſolis cõſenſib. ſed hodie ꝯ. infra c. publicato. † [Recuſatus.]
Si de hoc cõſtaret ineligibilis eſſet. ar. ſ. c. ſuper eo. qđ verũ cre-
do, ſi in iudicio repulſus eſſet. ſecus, ſi aliter. imo plus dicimus,
ꝙ ſi alicuius electio caſſaretur pp infirmitatẽ, vel corporis vitiũ
nõ remoueretur a ſecũda electione, licet a prima remotus fue-
rit per inſam. nec ꝯdixit. ſ. c. ſuper eo, qa ibi loquitur de amotio
ne, q̃ fit pp peccatum, cũ infamia remaneret ẽt poſt ſanationẽ,
2 id eſt poſt pniam. j. q. j. veniũ eſt. [nec ad eccleſiã] † hic habes, ꝙ
nõ ſemper præualet electio de eadẽ eccleſia facta, ad idem. ȷ. c.
in cauſis. ad hoc dixerũt quidam, ꝙ ſi duæ partes ꝯueniũt in ex-
traneum, tenet electio extranei, vt hic. nam duæ partes inſtar to
tius obtinent. C. de decu. nominationẽ. ſ. e. licet. ff. de decu. ab
or. ſa. l. 3. alij dixerunt, ꝙ ſemper tenet electio de eadem eccle-
ſia, dũmõ vnum duo eligant, ar. 61. diſt. nullus. & c. obitũ. 63. di.
ſſas. C. de epi. & cle. In eccleſijs. 7. q. j. denique. nos dicimus, ꝙ ſi
ue de eadem, ſiue de aliena eccleſia, ſemp tenet electio facta à
maiori & ſaniori parte capl'i, ar. hic. ȷ. e. in cauſis. ȷ. de his, q̃ ſi a
ma. par. ca. cum in cunctis. eſt tñ verũ, ꝙ ſemper de eadem dẽt
aſſumi, ſi ibi reperitur idoneus. ſi tamẽ ꝯtrium fiat, tenet [ꝓ par-
3 te ſua]. 1. pro ſe. ſolus. n. erat. † [Cõfirmauit] ſed nõne eo ipſo, ꝙ
eligit intelligẽdum eſt, cõfirmaſſe? & dicimus ꝙ ſic, vbi eodẽ iu
re ad eum pertinet electio, & cõfirmatio. verbi gr̃a, quia aliquis
ex cõceſſione hẽt electionem, & cõfirmationem, ar. 63. diſt. in
ſinodo. ff. de accu. l. 3. vbi verò diuerſo iure, vt hic, qa electio
ad eũ ſpectabat ex cõpromiſſo, & confirmatio auctoritate ſedis
archiep̃alis, ſecus, ar. ſ. eod. cum inter vniuer. ȷ. de cõceſ. præbẽ.
poſtulaſti. ȷ. de fi. inſtru. inter dilect. circa fi. verſi. cæterũ. ff. quã-
do appel. ſit. l. j. ȷ. e. ꝙ ſicut. & eadem rõne, ſi in cõſecratione ex-
cipiatur ꝯ eum, audiatur, qa facit tanquã alius. 4. q. 7. §. tria. [di-
ſcretioni veſtræ] hæc qõ delata eſt ad Papã, cap. nolẽte recipere
electũ per archiep̃m. [conſenſerit] præterit perfecti [epilepti-
co] arg. 33. diſt. maritum [clerici &c.] no. nõ ſufficit appellare
extra iudicium aſſignata iuſta cã, niſi ſit vera, vt no. ȷ. de his, q̃ ſi.
4 a ma. par. ca. ca. j. † [Ex alijs] & ſic hẽs hic, ꝙ nõ eſt ſufficiens cã
appellationis, ꝙ de alia eccleſia eligatur. [Cauſis] ſed licet ex vi
appellationis nõ poſsit opponere aliquã de prædictis exceptio
nibus, qa nõ licet alias proſequi, niſi illas quæ ſunt expreſſe in
appel. ȷ. de appel. cõſtitutis. tñ quaſcunq; alias exceptiones tam
ꝯ formam, quã ꝯ perſonam poterit proponere ante, quã confir-
metur, vel cõſecretur, ȷ. de accu. ſup his. & no. ȷ. de his, q̃ ſi. a ma
io. par. ca. ca. j. vbi no. ꝙ nõ ſufficit extra iudicium appellare ex
cã legitima, niſi & illa ſit vera, vt hic. imò plus dicimus, & etiã ſi
obtuliſſet ſe velle probare incõtinenti veritatem cauſæ, tamen
nõ reuocabitur electio poſt talẽ appel. niſi ſtatim probet, & ve-
ritas cauſæ nõ obſt. infra de appel. interpoſita. qa ibi loquit̃ de
appellatione, q̃ ſit in iudicio. & facit ad hoc, quia quãuis appel-
lans offerat ſe velle probare, tñ nõ eſt, coram quo probet, quia
capl'm, vel pars capl'i, q̃ ꝯdicit, non eſt in hoc idoneus iudex, qa
nec appellãs tenetur coram appellato litigare, nec appellati te
nentur, ſi volunt probationes huius recipere. probationes. n. ſu
periori & cõmuni iudici reſeruantur, infra de his, q̃ ſi. a ma. par.
cap. c. cum in cũctis. ſed ſi appellans, & appellatus conuenerint,
ꝙ vel coram ipſis appellatis, vel alijs recipiãtur probationes ſu
per veritate cauſæ, tũc ſatis põt concedi, ꝙ nõ valet electio inte
ſim facta, qa lite pẽdẽte nihil innouandũ eſt, ar. infra de of. le.
licet. 4. q. 6. dudum. ſed quid ſi appelletur a cõfirmatore, ne con
firmet, qa morbo epileptico laborat? Reſpõ. idem, qa confirma
tio poſtea facta tenet, niſi veritas cauſæ probetur: ſed ſi corã cõ
firmatore offerret ſe probaturũ veritatem cauſæ, tunc ſecus di
ceretur, quia ceſſaret cõfirmatio poſtea habita, ẽt ſi non proba-
retur veritas cauſæ, infra de appel. interpoſita. & eſt rõ diuerſi-
tatis, quia hic cõfirmator erat legitimus iudex, & ideo poterant
coram eo probõnes induci, & hęc appellatio rectè dr̃ in iudicio
emiſſa, nõ extra iudiciũ: ſed ſuperior appel. de qua hic loquit̃,
extra iudi. emiſſa eſt. ¶ Sed quid ſi ad ep̃m pertinet collatio præ
bendæ, vel dignitatis, & tũc cum ep̃s crederetur paratus confer
re alicui crimino ſo, venit aliquis, & dicit, Dñe intellexi, ꝙ vos
vultis cõferre talem præbendã tali, quem ego dico vobis crimi
noſum, & paratus ſum incõtinenti probare, & appello, ſi de eo
prouideatis? Reſpondẽt quidam ꝙ quicquid fit poſt talem ap-
pellationẽ, caſſandũ eſt: alijs vr̃, & fortè melius, ꝙ cum proui
ſio, vel collatio, quam facit ep̃s, nõ fiat in iudicio, nec ordine iu
diciario ſeruato, ꝙ quãtumcunq; proponat iuſtã exceptionẽ, &
ẽt ſi ſe offerat eam probaturũ, non tñ caſſabitur, qđ fit poſt talẽ
appellationẽ ex ea cã interpoſita, niſi probetur veritas: ſecus au
tẽ eſt, qñ aliquis petit ꝓuiſionem auctoritate literarum Dñi Pa
pæ, tũc dẽt audiri excipiens ꝯ talem, & põt appellari, niſi audia-
tur. infrà de appel. dilectus. & eſt rõ, quia ordine iudiciario pro-
cedit, de hoc no. infra de appel. cõſtitutis infra de concel. præb.
propoſuit. [nõ compromiſerunt] maxime. Idem eſt. n. & ſi com
promiſerũt partes. poſt publicationẽ. n. electionis nõ eſt licitũ
variare, ff. de ſer. ruſt. præd. l. per fundũ. infra c. publicato, infra
de iure patro. paſtoralis, & hoc ſonat lr̃a ſequens, cõſentire vo-
lẽte. idem ẽt dicimus in elect. canonicorum, ar. 2. q. 5. ei q, ver.
noĩationes, C. de appel. q ad ciuilia. põt etiam intelligi, ꝙ ſi cõ-
promiſiſſent tũc, qñ electus erat negligẽs in conſentiẽdo. nam
tunc, qa electio facta ab archiep̃o teneret, ẽt ſi præpoſitus mõ ꝯ-
ſentire vellet nõ poſsit. nam qa culpabilis fuit in differendo cõ
ſentire, licitũ fuit electorib. ꝯpromittere, cũ nihil iuris haberet
electus, & ẽt ſi voluiſſent, iam eligere potuiſſent, vt no. ſ. c. cum
in cũctis. ¶ Sed oppones, ſi hoc eſt, quare ergo dat̃ eis poteſtas
iterũ conſentiendi? Reſpõ. hoc eſt ideo, qa nondum renũciaue
rat, & tñ quia ep̃atus adhuc vacabat, cõſentire poterat, ff. de op.
leg. mãcipiorum, C. de rep. hære. l. fi. vel dic, ꝙ tñ hæc iura lice-
bat electorib. nõ ſolum poſt publicationem votorũ, ſed etiam
poſt ſolẽnem electionẽ ante conſenſum electi, & ſua vota in a-
lium mutare, & ſuper electione compromittere, ar. hic, & ſ. eo.
cum terra. ſed hodie correctum eſt, infra eo. publicato [& ſi] id-
eſt quamuis [volẽte] aliud in poſtulatione. ſ. de poſtul. bonæ. 2.

SVMMARIVM.

1 *Eligentium numerus, & auctoritas attendi debent.*
2 *In electo attenduntur merita, quæ in ſcientia, moribus, vita, & ætate conſiſtunt, ſitque de legitimo matrimonio natus.*
3 *Indignum eligentes ſunt ipſo iure priuati poteſtate eligendi.*
4 *Iudex dẽt mittere acta cauſæ, ad hoc, vt Papa ſufficienter inſtruatur de ea.*
5 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt ſuper electo in præiudicium alterius.*

CAP. XXII.

DVdum. [conſcientias.] 2. q. 7. ſi qui ſunt. [ſe aſſe
ruit.] erat. n. cõmiſſa cauſa, vt ſi diſplice
ret partib. audire diſſinitionem eorũ, cauſam inſtru
ctã remitteret. [numerus] & licet de numero, & ze-
lo, & alijs, q̃ circa electos & eligentes attendi debent, non poſ-
ſit certa rĩa dari, quædam tñ de eis notabimus, vt per eam infor
1 metur iudex, quid faciendũ, & quid præeligendũ exiſtat. ¶ † Igit̃
circa eligentes attende numerũ, q conſiſtit in quãtitate. attẽde
& auctoritatem, q̃ cõſiſtit in perſonis, & in qualibet dignitate,
& in maiorib. ordinibus, & etiã prouectiori ætate, & in tpe or-
dinationis, vt hic. 74. diſt. ep̃orum, cõſiſtunt. & in religione. 23.
diſt. in nomine. & ſic cõcurrant ad inuicem numerus, & aucto-
ritas: numerus maior præfert̃, niſi pauciores ita auctoritate pol
leãt, ꝙ eorum auctoritas ſit multitudini præferenda. ȷ. de teſtib.
2 in noſtra. ȷ. eo. eccleſia veſtra. ¶ † Circa electũ attende merita, q̃
conſiſtũt in ſcientia, moribus, vita, & ætate, & q natus ſit de le-
gitimo matrimonio. ſ. eo. cũ in cunctis. 38. diſt. quæ ipſis. om-
nes ſallentes. 8. q. 1. licet. zelus aũt eligentiũ ſciri nun põt, niſi ꝑ
præſumptiones. ſed ex ꝓſumptionib. vel bonus, vel malus zelus
præſumitur. C. de do. dolũ. hoc aũt ſcias, ꝙ maior pars ſemp pę
ſumitur habere bonũ zelum. ȷ. eo. c. fi. niſi hãc præſumptionem
elidãt impedimenta, q̃ ſunt in electo. ȷ. eo. ca. fi. cum. n. diligen-
ter debeãt electores de eo, q ſibi pęficitur inquirere. 7. q. 2. c. fi.
præſumunt̃ ſcire impedimenta electi, niſi probetur ꝯtrium. ſ. e.
innotuit. vel niſi præſumptionem illam alia ꝓſumptio elidat.
ȷ. de præſump. qa. & ꝯſiſtit zelus in intentione, vt 8. q. 2. dilectiſ-
ſimus. & nõ eſt magna vis in zelo, quis. ſ. meliori, vel minus bo
no zelo, ſeu affectione deducatur, dummõ non declinet ad ma-
lũ, puta quia carnali zelo, ſeu affectione eligat indignũ, vt hic.
infra de appella. cõſtitutis. j. q. j. ſunt nonnulli, & c. ſe. ſanitas au
tem eligentiũ non conſiſtit in intentione tñ, ſed etiã in effectu,
& opere, vt ea pars ſanior dicatur nõ ſolum, q̃ non eligit indi-
gnũ, ſed q̃ eligat digniorem, vt ȷ. eo. c. eccleſia veſtra. 8. q. 1. li-
cet ergo tãtus. ſanitas. n. partium ex meritis electorum, de qui-
bus ſupra dictũ eſt, probatur, & iuuatur, vt in eadẽ decre. eccle-
ſia. & hæc ſanitas modicũ valet in electione facta ex interuallo:
ſed valet ad hoc, vt teneat electio facta in diſcordia, & nõ ex in-
teruallo. vbi oportet, ꝙ ſit facta a ſaniori parte capituli, ȷ. eo. ec-
cleſia veſtra. & hẽt locũ tñ, vbi eligitur ex vtraq; parte dignus.
dicam aũt ſaniorem partem, q̃ meliorem eligit, niſi numerus,
vel dignitas eligentiũ nimis præponderet, infra de teſti. in præ-
ſentia, quod arbitrio boni viri eſt relinquendũ, arg. ff. de verb.
obli.

obli.cõtinuus.§.cũ ita.ff.pro ſo.ſi ſocietatem.ff. de iure delib l.j.
& ff.de teſt.l.ſi eo. Si vero ex altera parte ſit indignus, dicam ſa-
niorem partẽ illam, q̃ dignum elegerit, vt ipſius electio preſera-
tur, dũmodo pars eligentiu indignum ignoranter non ſit duplo
maior.j.e. ſcriptu. ſi vero ſit duplo maior numerus indignũ eli-
gentiu. ſi ſcienter elegerũt, preualet electio minime partis, etiam
3 vnius, ar.eiuſdem decret.ſcriptu.& eſt huius diuerſitatis rõ:† qa
qñ eligitur indignus, quotquot ſciẽter eum eligit, ipſo iure pri
uati ſunt poteſtate eligendi, ſ. eo. cum in cũctis. vnde tũc etiam
in vnum recidit ius capituli.63.diſt.c.vlti. qñ aũt ignoranter eli-
git indignũ maior pars, tenet electio facta à maiori parte. & hoc
ideo, qa eſt ſanior, j.e. cõgregato, & hic. nõ autem ea rõne dixi-
mus tenere eã, ꝙ in minorem partem reciderit ius eligẽdi. nam
cum nõ peccauerunt, qa indignum ignorabãt, ius eligendi non
amittũt.ſ.e.innotuit. ¶ Sed queres, quare ĩ hac rõne ſanioris par
tis obtinet ẽt electus a minori parte, q̃ tertia, vel ẽt ab vno? Re-
ſpõ. ꝙ ibi duę partes rõne delicti, puta quia non ſciẽter indignũ
elegerũt, non ſunt priuati ptãte eligẽdi, & ipſi ſunt capitulu, nõ
tertia pars ff.de decre.ab or. fa.l.3. C. de decur. rõnes. ſed ibi tñ
maior pars eſt ex vna parte indignũ eligens, ſed ignorãter, & mi
nor totius ex alia, ſed maior tertia parte dignum eligẽs illa ma-
jor pars nõ dr̃ capitulũ, cum nõ ſint ibi duę partes. nec minor di
citur capitulũ, qa non recidit in eos ius vniuerſitatis, cũ maior
pars nõ deliquerit. & ideo adhuc remanet vnum tñ capitulum
tam ex maiori parte, q̃ ex minori. & hac rõne dr̃ preualere po-
ſtulatio duarũ partium, qa ipſi ſunt capitulũ totum, infra codẽ,
ſcriptũ. & hæc electio facta a maiori parte dr̃ preualere, qa eſt fa
cta a ſaniori parte, vt dictũ eſt. ¶ Sed ꝯſueuerat hic queri, quid iu
ris ſit, ſi minor pars primo eligat dignũ, & in eodem ꝯtextu ma-
jor eligit indignũ ſcienter, vel ignorãter? & vr̃ ꝙ nõ valet, cũ ſe-
cũdi nondum peccauerint, vnde non poterat adhuc aliqua pote
ſtas eſſe trãſlata eligẽdi in primo eligẽtes. ¶ Sed nos nõ facimus
dr̃iam q primo eligant, cu vna fingatur electio, vel vnus cõtex-
tus electionis a principio ſcrutinij vſque ad publicatam electio.
¶ Et quidã dicunt, ꝙ publicato ſcrutinio, q elegerũt indignum,
priuati ſunt poteſtate eligẽdi, ẽt ſi ad publicationem electiõ ꝓ-
cedatur, ar.j.e.publicato. imo plus eis vr̃, ꝙ ex ſolis conſenſibus
q ſcienter indignum elegerunt, priuati ſunt poteſtate eligẽdi, ſi
perſeuerant vſq; ad publicat. ¶ Poſt talẽ ergo priuationem tene
re dẽt electio, q ex rectis cõſenſibus procederet. nec obſtat, quod
prius facta eſt, q̃ illa, quę ex nullis cõſenſibus inſurgit, & q̃ ſimul
ꝯtextu ſit. Si autem nõ ex ſolis cõſenſibus quęreret ius electus,
nec priuati eſſent electores poteſtate eligẽdi, vt eſt, qñ ignoran-
ter nominãt indignum. ſed ante publicationem electionis ſciũt
eum indignum, tunc & ſi maior pars a propria nominatione in
digni non recedat, ſed tñ non eligat, & minor pars eligat dignũ,
caſſabitur electio huius digni. non.n. debebãt eligere, niſi plures
prius eligerent ſed communiter aliam electionem de nouo face-
re debuerunt. ar.ſ.eo.cum terra. alij dicunt, ꝙ ex ſolo conſenſu
in malum ſint priuati, quod ex eo probatur, ꝙ ſecũdum iura an
tiqua, qñ non erat neceſſaria publicatio electionis, ſed ſoli con
ſenſus ſufficiebant. & etiam ſecũdum modernos in minoribus
dignitatibus in quibus, forma c. quia pp. non requiritur, vbi pri-
uabitur quis ſcienter ꝯſentiens in indignum, ergo & hodie hoc
idem ius ſeruabitur. cum nõ ſit mutatum. C. de teſta. ſancimus.
Alij tñ dicunt, ꝙ publicata electione indigni perditur poteſtas
eligẽdi, ar. ſ.eo.cum terra. ſæpe.n. zelus, & ſanitas ſumuntur pro
eodem. in poſtulatione aũt ſanior pars dr̃, quę eligit indignum,
q̃ quę poſtulat indignum, niſi poſtulãs ſit duplo maior, j.co. ſcri
ptum [dignitate] forte habebat canonicus aliquam prębẽdam,
cui dignitas adhęrebat, vel erat nobilior, vel literatior [tẽpore]
qa ante ordinatus ſuit [allegationes] facti, puta exceptiones, re
ſponſiones, ad dicta teſtium, inſtrumentorũ ꝑietates, & conſimi
lia. nã de allegationib. iuris intelligi nõ põt, cũ eas habebat ĩ pe-
4 ctore ſuo. 35. q. j. peruenit. [Preſentare] culpa fuit iudicis, q acta
mittere dẽt Papę. & ideo impeditur ſnia proferenda, alias cum
omnibus iurib. quęlibet pars cõparere dẽt, nec cõtumax hic ex
pectari debuit, C. de iudi. properãdum. §. ſin autẽ. vel dic, ꝙ hoc
ideo expectatur, qa ex illis actis probatur ius pręſentis, & nõ cõ-
tumacis. nam ſi tñ pro cõtumace ẽt facerẽt rõnes eius, quas po-
tuit & debuit in termino portare, tunc iudex poſſet ꝓcedere eis
nõ expectatis: tñ melius credimus, ꝙ eius abſentiã ſupplere de-
beat Dei preſentia. C. de iudi. properãdum. §. ſin autẽ reus, & in-
fra de eo, q mit. in poſſ. cã rei ſer. cum qui. ſi quidẽ ſuſpicatur etiã
iura cõtumacis ibi cõtinere, ꝙ eum requirere, & expectare dẽt.
[dicta erãt] non diceñda, cum eſſet cõcluſum [electioni] tẽpore
electionis ſpectãdum eſt. j.eo.auditis, j.de cle. excõ. mini. poſtula
5 ſtis, in prin ar. ꝯ. j. de eta. pręterea. j.eo. ꝙ ſicut. †[In ordinib.]. j. de
ęta preterea, 3. Sol. hic erat talis, ꝙ infra breue tp̃s poſſet ad eum
ordinẽ promoueri, quẽ dignitas requirebat. Item in diſpenſatio
ne illud. hic autẽ nõ erat diſpẽſatum. vel dicas, licet diſpẽſari poſ
ſit, electio tñ eſt nulla, cũ tantũ debuerit poſtulari, & ad illos trã

ſit poteſtas eligẽdi, ſi ſcienter talem elegerũt: vnde, ex quo alius
electus eſt, in præiudicium alterius nõ põt diſpẽſare eps. [Abſen
tia,] infra vt li. nõ conte. qm̃. no. ꝙ nec ẽt iſti iudices, quib. com-
mittitur cã, eum citare debẽt, imo eo non citato procederẽt ad
determinãdum cãm. alij ꝯ [impedimẽtis] ſi impedimentum ha-
beret, quare promoueri non poſſet, non crederetur bono ze-
lo feciſſe, niſi aliud impedimentum contra eum probetur.

S V M M A R I V M.

1 *Abſentes non debent ire, nec dare procuratores, cum timent vim ſibi fieri in electione.*
2 *Appellatio propter iuſtum metum impreſſionis interpoſita tenet.*
3 *Iuſtus timor intruſionis ſufficit ad reddendum electionem nullam.*
4 *An recipiens epiſcopum poſtulatum ad adminiſtrationem ſit ipſo iure priuatus eligendi poteſtate.*
5 *Ex factorum iteratione mutari non debet, quod longam interpretationem recepit.*
6 *Super iniuſto facto notorio proceditur ſine ſolennitate iuris.*
7 *Non præſumitur pro iudicio pro eſſectu præiudicium alterius, niſi quatenus conſtiterit legitimum documentis.*
8 *Sententia excommunicationis licet non tranſeat in rem iudi. præſumitur tamen pro ea, & excommunicato incumbit onus probandi eam iniuſtam.*
9 *Si qui peccant indignum eligendo, & ob id eligendi poteſtas ad alios transferatur, & ſi ipſi eodem modo peccent, non transfertur ad primos poteſtas eligendi, ſed ad Dominum Papam tantum, vel eius ſuperiorem.*
10 *Poſtulatio in concordia, non in diſſenſione fieri debet.*

C A P. XXIII.

BOnæ memoriæ Maguntin. [Eligentibus] diuerſis tp̃ibus, & diuerſis locis factę fuerũt hę
electiones. [recepiſſe] gerẽs ſe manifeſtẽ pro prelato
eccleſię Magũ. [miniſtraſſe] ſed fingebat, ꝙ nõ faceret ſicut pręſ-
latus, ſed quaſi miniſter, cui a capitulo cõmiſſum erat, ſicut cui-
libet extraneo [irritatam] vt ſ.eo. qualiter. & qa eps erat, non li-
cuit ei trãſire ad illam eccleſiam. j. de trãſla. epi. c. j. Item licet li-
citum ſit miniſtrare in eccleſiis vtramq̃. ſine cõfirmatione, in-
fra eo. nihil. ſi tñ preſens ſit legatus, non põt. ſ. de conſue. cũ ve-
nerabilis. Itẽ huic poſtulato, et abſente legato non licuit, qa illa
cõſtitutio hẽt locum in electis canonice & in cõcordia, & nõ in
poſtulatis, q non poſſunt ſine diſpẽſatione trãſire, ſupra de con-
ſue. cum venerabilis. Item hęc poſtulatio in diſcordia erat [de
vi] hoc eſt, qa metuebat accedere ad eccleſiam Magũ. & impreſ
ſionem in electione fieri ſibi & magis fieret. & ideo appellauit,
1 ne ſibi ſine ipſo & ſuis alij procederent. †[vi.] ideſt iuſto timore
violẽtię. & iuſta cã erat, quare timebãt impreſſionẽ fieri in ele-
ctione. & cũ in electionibus, & in alijs appellationibus extraiu-
dicialibus neceſſe ſit probare veritatẽ cauſę, hic ſuff. eũ proba-
re iuſtam cãm timẽdi impreſſionem ſubeſſe, ẽt ſi non ſit ſecuta
impreſſio, qa nemo ſe dẽt periculo exponere. vel expone de vi,
ideſt de impreſſione facta in hac ſtipulatione. & ſic nõ eſt obie-
ctio, qa appellatio facit nullam electionem ſequentem. vel non
quaſi eligẽtes hic priuati ſunt ptãte eligẽdi ipſo iure, quia hoc
non facit tñ appellatio, quãtum cã, quę ſuberat. ſ. impreſſio, ꝑ
quam elegerũt. vnde ipſo iure priuati ſunt ptãte eligendi. & hęc
2 ſol. mihi melior vr̃ & veracior. j.eo. quiſquis. [†Cõſtat] ſi enim
cõſtaret de iuſto timore violẽtię, conſtat iuſtam fuiſſe appella-
tionem ex hac cã interpoſitam, cui cum deferre tenerentur, ſi
nõ detulerint, non poſſent aduerſariis opponere in eodem ne-
gotio, ꝙ aduerſarij pro ſuis appellationibus iuſtis non detule-
runt. ſupra de reſcrip. ex parte, infra de appel. an ſit. ſed ſi primo
eligẽtes ꝯ appellationem alterius, tertio venirent ꝯ appel. eius,
q̃ licitẽ ſecundo venerit ꝯ appella. priorum. eligẽdo, cum pri-
ma electio eorũdem, qui tertio nunc eligunt, non tenuerat, qa
poſt appellationem legitimã facta fuit. & tamẽ ſi electio ſupe-
rior, vel ſecũda nulla fuit, qa forte electus irregularis, vel alias i-
neligibilis eſt, & tũc bene iſti ſecundi poſſent opponere iꝯ eorum
electionem, vel ſecũdi. cum ſecũda veniendo ꝯ appel. priorum
vſi fuerũt iure ſuo. primi aũt in pręueniẽdo in prima electione
& in tertia tñ iniuria vſi ſunt. & ideo ꝯ abba. dici põt. ¶ Itẽ no.
ꝙ licet vna electione veniant aliq ꝯ appel. aliquorum, & in alia
electione, vel negotio alij veniãt ꝯ appel. eorum, bene poſſunt
obijcere, ꝙ appellatio precẽſſerit: hẽt enim hoc rotum, quãdo
tñ de vna electione, vel negotio agitur. nã ſi in vno negotio tũc
non detuliſſent, nihilominus tamẽ aliud negotium, quod ꝯ me
faceres poſt legitimam appellatione, irritaretur. poſſet autẽ eſ-
ſe ea rõne, quare hic nõ audiuntur electores epi Varmacẽ. pro
ponẽtes ꝯ electionẽ in prępoſiti de appellatione premiſſa. non
qa nõ detulerunt ſimpliciter appellationi aduerſariorum, cũ ſi
iniuſtũ eſſet cã appellationis prępoſiti, nõ ſit deferendum. ſed ẽ
rõ, quia nõ detulerunt iuſte appellãti, talis erat appellatio prę-
poſiti electi in archiep̃m, iniuſta. Sed certẽ & ſi hoc nõ fuiſſet cerei
tamẽ appellatio facta ꝯ prępoſitũ nõ poterat impedire eius ele-
ctionem, cũ nullam cãm allegauerit, niſi qa facta erat poſt aliã
poſtula-

poſtulationem, ſ. Varmacē ſed cū eius poſtulatio nulla eſſet,
puta qa facta erat poſt appellationem legitimā, nō potuit impe-
dire ſecundā electionē. & eodem mō nec appellatio emiſſa ad
cōſeruationem talis poſtulationis, quę nulla eſt, nō potuit im-
pedire electionē: nam licet aliqui nō poſſint ire ad locū, vbi dēt
fieri electio pp metum, vel periculū perſonę, non credo, q pp
hoc debeat retardari electio, nec illi, q ſunt in loco debito & e-
lectioni deputato debēt ad alios exire, imo abſentes tanquā legi
timo impedimēto detēti debent cōſtituere procuratores, infra
eo. qa pp. dūmodo duę partes vocādorum, vel pręſentium in lo
co debito ſint. ff. de tu. & cu. l. vlt. ff. qd cuiuſq; vni. l. nulli. Planè
melius dē, q ſi maior pars canonicorū cōſentit, q eatur ad ab-
ſentes, ibitur ſi iuſtā cā impediti ſunt. ſi nō cōſentiant, nō ibitur.
& ad muni. qd maior. eſt tñ vtile, q plures interſint tractatui, ar.
infra eo. cu in vetei, infra de ar. cum olim. 20. diſt. de quibus. 64.
diſt. extra. ſi aūt nulla iuſta cā, ſed tñ voluītaria detinentur, tunc
vnus ſolus toti collegio poſſet ꝯdicere, ne ad eos iretur, infra de
his, q̄ fi. a ma. par. cap. c. i. ſed p hoc nō ſoluitur pręſens ꝯtrium, vbi
dr̄, q hi abſentes appellauerūt ex eo, q timebant ſibi inferri iniu
riam, & iuſta reputata eſt appellatio eorū, licet pauciores eſsēt.
¶ Sed pōt hoc intelligi, q nō fuit iuſta appellatio ex eo, q nō fie
ret in abſentia aliquorū, qui iuſtā cām habeāt timoris: ſed quia
timebāt ex eo, q timor erat iuſtus de omnib. canonicis, & vt ele
ctio pura & ſine violētia & vitio poſſet fieri ī ciuitate, & hęc fuit
iuſta appellatio. 13. diſt. in nomine. [alij] ſ. electores Varmāci. [ip
ſo] pręposito. [deferendū] infra de appel. cōſtitutus, an ſit, ſupra
de reſcri. ex parte, vbi de hoc no. [fruſtra] infra de viu. qa fruſtra.
3 ff. de mino. auxiliū. [vnd.] i. hac rōne. † [Appellationem] & cau
ſam, q̄ ſuberat. ſ. impreſsionē, quę fiebat in electione, qa ſic cōti-
netur in integra, Philippus Dux Sueuię, q ſe pro Rege Alama-
nię gerebat, illū Varmacē. per vim intruſit. Sed ſi nō intruſiſſet,
ſed ſolus iuſtus timor intruſionis fuiſſet, tñ ſufficeret ad redden
dum nullā electionem, & ad priuādum ipſo iure poſtulātes po-
teſtate eligēdi, qa pro eodē vr̄ debere haberi, ſi impreſsio facta
ſit, & ſi iuſtus timor impreſſionis ſubſit, licet impreſſio nō ſit ſe-
cuta, quam ſeq forte nō fuit neceſſe, qa electores ſciētes eam im
minere, nō expectauerūt eam, qa ſine impreſſione fecerūt, quod
cum impreſſione feciſſent, ſi ibi expectaſſent, & ad hoc facit, in-
fra de appel. bonę memo. qa ibi loquit̄ de appellatione extraiu-
4 dicia. & tñ ſufficit ex veriſimili cā appellari. † [Recipiētes] hinc
vr̄, q ſi aliquis receperit ep̄m poſtulatū ad adminiſtrationē, ipſo
iure priuatus eſt ptāte eligēdi. vr̄. n. a poſtulatione recedere, &
eum habere p electo & ꝯfirmato, cū hoc ſolis cōfirmatis liceat,
& idē eſt, ſi ꝯ appellationē legitimā elegerint. ar. q tñ priuari ne
beāt, infra de trāſla. epiſ. quāto. ſed nunquid idem, ſi quis recipiat
electū, cuius electio nō tenet ipſo iure. ar. q ſic, qa de ſimilib. eſt
ad ſimilia procedēdum. ff. de leg. nō poſſunt. ¶ Sed ꝯ credimus.
Ratio diuerſitatis eſt in gl. quę incipit, no. qa poſtulatio nō finit̄
publicata poſtulatione, ſed tantum habito conſenſu eius, qui
poſtulationi conſentire debet. & ideo eſt, q ſi quis medio tpe in-
ter poſtulationē publicatam, & aſſenſum ſuperioris deliquerit,
ita priuatus eſt poteſtate eligendi, ſicut ſi poſtulaſſet indignum:
ſecus autem eſt in electione, quę finitur ipſa publicata. & ideo ſi
qs poſtea peccat, licet aliàs puniatur: non tñ pp hoc priuatus eſt
poteſtate eligēdi [indignos] poteſtate eligendi [notoria]. ſ. de trā-
ſlatione ep̄i, & receptione ipſorum canonicorum, infra de tran-
ſla. quanto. ¶ [Teſtes] licet. n. factū eſſet notoriū: ipſe tñ ignora-
bat. vnde abſente parte, & reliquo ordine nō ſeruato potuit pce
dere ad teſtiū receptionē. a. q. i. manifeſta. infrà de iureiu. ad no-
ſtram. 11. q. 3. eorum. † Item no. q ſic ſeruat totus mundus, q cō-
tingente maleficio notorio, ſtatim inquirit iudex gn̄aliter, non
ꝯ certam perſonam: & facta inquiſitione uocat nominatos in in-
quiſitione de maleficio, ut ſe defendant; & qd longā interpreta-
tionē recepit ex iteratione factorum, mutari nō debet. ff. de leg.
minimè, & l. ſi de interpretatione, & l. ſeq. Idē tunc, cum malefi-
cium ſic notoriè factum eſt: ſed quis illud fecerit, ſit incertū, iu-
dex nullo vocato procedet ad inquiſitionem illius maleficij, ſ. p
quos ſit factū. & idem, ſi certū ſit de aliquibus perſonis, & de ali-
quibus incertum: ſalua tñ remanet defenſio illi, de quo dictū eſt
in inquiſitione infrà de offi. or. c. i. ff. de offi. preſi. congruit, ff. de
cu. & exhi. re. diuus, & l. ſeq. C. de ſer. prouinciarū, in Auct. de col.
§. iubemus aūt. & eſt ar. opt. quia ſi nulla pſona nominata ſit in
inquiſitione de ſtatu monaſterij, & teſtes recipiuntur, q de quo-
libet monacho teſtimonium ferent: ipſe tñ, contra quem dicit,
dictū eius impugnare poterit. infrà de re iu. cum I & A. ar. 2. q. 5.
ſępe interrogant. ſic poterit fieri in maleficijs notorijs. & dicunt
quidam, q hęc inquiſitio, q̄ fit de incerta pſona, eſt tñ prępara-
toria alterius inquiſitionis. nā contra perſonā in prima inquiſi-
tione nominatam recipietur noua inquiſitio. & dicunt quidā, q
iidem teſtes, qui dixerunt in prima, ſ. quando contra nullā per-
ſonā agebatur iterum recipientur in ſecunda, quādo contra cer
tā perſonam agitur, ar. infrà de teſt. ueniēs. [archiep̄i] & cū eligē

tium [caſſauit] iuſtè [cōfirmare] iniuſtè, cū parte altera non ci-
tata hoc fecerit [ꝯ legati] & verè iniuſtè proceſſerat legatus, qa
nō citauerat canonicos, licet ep̄m citare nō teneret̄ [porro] al-
legādo dicit, qa delictum eligentium nō erat ſic notorium, qui
citari debuerant. & hoc eſt reſpō. Papæ. q. d. præſumitur benè,
6 q legatus citauerit electores Varmac. † [Notorium] no. q iniu-
ſto facto. ſ. trāſitu ep̄i de vno epiſcopatu ad alterū, qd quaſi ex
ſui natura non pōt eſſe niſi notorium, ī. de transla. epi, quanto,
proceditur ſine ſolēnitate iuris. ſecurius credimus, q primò, q̄
procedet legatus, dēt illuc mittere officialem, q hoc videat, ſ. de
fama, & hmōi, & poſtea pōt procedere ꝯ eum, veruntñ rema-
net ſaluum ep̄o, vt poſſit illud probare falſum, & qd plus eſt, nō
notorium, C. de accu. ea quidē. & ſi non habeat officialē, ſed ſit
notorium p famam in tali facto, ordine iudiciario nō ſeruato,
pceditur & ad probationes recipiendas, qd tamē non liceret in
alio caſu, qd ſui natura nō eſſet notorium. ī. e. venerabilem. de
notorijs aūt no. ī. de coha. cle. & mu. veſtra. quia ergo ſic cōtra
ep̄m procedi potuit, Papa in hoc cōfirmat proceſſum legati, id
eſt caſſationem poſtulationis. Vel dic, q cum poſtulatio tñ gra
tiæ innitatur, ſine iniuria eo nō citato, cum eius nō intereſſet,
potuit eius poſtulationē caſſare. proceſſum vero ꝯ canonicos
habitū non firmat, cum illa, q̄ opponebātur eis, ſ. app. receptio
ep̄i nō eſſet ſui natura, qa notorium, & qa eorū intererat, vnde
citari debebant, & reliquus ordo iudiciarius obſeruari, & ideo
tacitè legati pceſſum caſſat in eo, q cōfirmat electionē præpo-
ſiti. qd ex eo perpenditur, qa non dicit, ratam habemus confir-
mationē legati: ſed cōfirmandam duximus electionem. Sed di
ces, quare cōfirmat electionē? Reſpondeo, qa canonicè electus
erat ppoſitus a ſuis cōplicibus, qa ad eos deuoluta fuit poteſtas
eligēdi pp pctm̄ poſtulantium ep̄m, quod cōſtitit Papæ, ſed nō
cōſtitit legato partibus præſentib. & ideo nō cōfirmatur eius p
ceſſus [examinatione] ſolēni. ī. de iureiur. ad noſtram. [Præſu-
7 mitur] . ī. de renunc. præſentia. ī. de probat. poſt ceſſionem. ī. de
re iudi. ſicut. ff. de re. iur. res eadem. hodie credo idē poſt, q̄ ſen-
tētia tranſit in rem iudi. cum res iudicata p veritate accipitur,
& eſſet difficillimum ſup oīa acta cauſarum recēſere. ante autē
q̄ tranſeat in rem iudi. nō præſumitur pro iudice, niſi quātum
probauerit. ī. de proba. qm̄ ꝯ. & no. ibi quod dicit, nō præſumit̄
pro proceſſu iudicis. & nō negat, quin pro ſnīa, & maximè poſt
quā tranſit in rem iudi. dēt præſumi. Io. dixit in nullo hodie p-
8 ſumi pro ſnīa, ar. decr. qm̄ cōtra. † In ſnīa autem excōmunica-
tionis, quāuis non trāſeat in rem iud. tñ præſumitur pro ea. vn-
de onus probōnis, q ſit iniuſta, incumbit excōmunicato. ī. de
of. ordi. ad reprimendā, ī. de ſen. excom. ſacro. & niſi ſit appella
tum, quia ſi appellatum eſt, licet excōicatio omnino teneat, de
iuſtitia tñ excōmunicationis nō præſumitur pro ſnīa, & ei in-
cumbet probatio, cui incūbebat ante appellationem, arg. infra
de of. ordi. ad reprimēdam. [approbari] p teſtes. p confeſsionē
enim poſſet approbari. ī. de cōceſ. preb. ſtatuimus. [negantis] 6.
q. vii. actor. C. de cōtrah. ſtip. optimam [p rerum] . ſ. ſolidum cuſ
ſum cārum [cum & ſi quilibet] ex hoc loco vr̄, q non capitulū
ſed ſinguli ſingulariter ſunt citādi, quod fateor verū eſſe, vbi du
bium eſt, q̄ pars ſit capitulum. ſecus aūt, ſi conſtaret, & multo-
magis, vbi eſt certū [ſingulares] . infra e. cum dilecti. [aduerſarij]
ep̄s, & canonici. [ex tribus] . ſ. pſumptione, ſ. q virum paſtorali
præditum dignitate ꝯ formam canonicam nō ſolū eligere, ſed
etiam recipere præſumpſerūt [contēptu] quia poſt q̄ procura-
tor eorū noſtras literas reportauit, quib. mandabatur, q ſi Var-
mac. ep̄s in tēporalib. vel ſpiritualib. miniſtraſſet, ipſius poſtu-
latio caſſaretur, ipſi poſtmodum. q. electo ſuo. ſicut ex eorum li
teris apparet, quib. eum ſuū electū nominant temerè paruerūt,
[& blaſphemia] quia legatum noſtrum, quātum in eis fuit, in-
famantes eū corruptū fuiſſe pecunia ſunt mētiti. [Quod ꝯ eū]
nō rōne ſui iuris, puta proponēdo, q electio præpoſiti non te-
nebat, quia ipſis contēptis facta fuit. nam pp prædicta priuati
ſunt ptāte eligēdi. ideo rōne ſui iuris non poterāt petere caſſa-
ri eis abſentibus electionē factam. ſed ſi de crimine agerent, vr̄
exciperent, bene audirent̄. vel etiam ſi vellent alias, ſicut quili-
bet, dicere electionē non tenere, quia hoc non prohibetur. vel
dic, q etiā nec admitti debēt electores ipſi ꝯ præpoſitum de cri
mine, vel de minus canonica electione pp malum zelum, quē
habere præſumunt̄, ar. 2. q. 7. accuſatio, & c. ſeq. 3. q. 9. c. fin. ſed
hoc tñ intelligo in criminalibus, ſpiritualibus, & eccleſiaſticis
cauſis, vt eo. c. ſonant. alias. n. ſuam iniuriam, & cām quiſq; pōt
9 proſequi. 4. q. 6. omnib. [reddidiſſent] quod tamē nō erat. † [Ad
nos] hic hēs, q ſi aliqui peccauerūt eligendo indignum, & pp
hoc trāſferatur ptās eligendi ad alios, & ipſi eodem mō peccēt,
nō transfertur ptās eligendi ad primos, ſed ad Dn̄m Papam tā-
tum, vel ad eius ſuperiorē. ſed ꝯ, infra e. cum Vinton. ſed ibi nō
peccauerūt ambæ partes, ſed vna tñ, quæ elegit illegitimè na-
tum. & ideo iniuſtum eſſet, q ab eis, qui nō peccauerūt, vel non
peccauerunt intātum, q non debebāt pdere poteſtatem, tranſ-
feratur

feratur ptãs eligendi ad ſuperiorem, poſtmodum ... q̃ ſi ambæ electiones ſimul fiãt, obtinere dẽt, quod hic dr̃. Si vero diuerſis tpi bus, ꝙ. ſed lr̃a hoc nõ patitur. [Electionẽ] non eſt vera lr̃a hic poſita, nec põt tolerari: ſed vera lr̃a regiſtri hæc eſt, & electionem memorati archiepı̃ duximus, ſupple quodã, cõfirmandã, ne quid &c. pallium ei concedendum. licet aũt, & j. diſtrictè præcipimus, quatenus eidem archiepõ debitam exhibeatis reuerentiam, & honorẽ. [Confirmantes] de gratia, nõ ex iurib. electionis. cum. n. poſtulatio nõ eſſet nulla ipſo iure, quod ex eo apparet, quia ratificari poterat conſentientib. poſtea contemptis, j. eod. ꝙ ſicut, & cap. eccleſia veſtra, procedi nõ poterat ad ſecundam, prima nõ caſſata. ʒ. eo. cõſiderauimus. j. eod. audiuis. & no. de hoc ʒ. e. proxi. & ſic etiam per ꝯñs non erat ad alios deuoluta poteſtas eligẽdi, niſi per ſniam priuarentur, primò qui peccauerũt. vel poſſet dici ꝙ de iure confirmauit, qa poſtulatio nulla
30 erat ipſo iure, † cum poſtulatio in cõcordia fieri debeat, & non in diſſentione. ʒ. de poſtu. bonæ memoriæ. V. ſecus in electionibus, vbi nõ eſt deprehẽdenda diſſenſio. 63. diſt. c. vlt. quãuis hoc nõ credo. j. eo. ſcriptum. vnde ſm eos per ꝯñs tenet ſecunda electio, cum certũ eſſet, vel eſſe deberet cuilibet clerico poſtulationem nõ debere fieri in diſſenſione, vtpote iure prohibẽte, & ſic etiam eum ſciẽter deliquerint recipiẽdo indignum, ius eligendi ad alios deuolutum erat, vt prædiximus. ʒ. e. proxi. Vel põt dici, ꝙ appellatio, q̃ præceſſit poſtulationem Vormacẽ. reddidit poſtulationem nullã, & peccatum poſtulantiũ tranſtulit poteſtatẽ eligendi ad alios, & his bene additur, ꝙ poſtulatio nõ dr̃ pfecta ante, quam poſtulãtes poſtulẽt a ſuperiore, ſicut ex vi verborum apparet, qa & quicquid poſtulatur, ab aliquo poſtulat, & quia antequã ab alio poſtulẽt, poſſunt variare. ʒ. de poſtula. bonæ memoriæ. propterea, q̃ facta ſunt in medio, ſ. quia tranſiuit, & miniſtrauit eps̃, nulla eſt poſtulatio ipſo iure, vt in princi. decre. dr̃, & qa canonici medio tpe, ante quã per ſuperiorem admitteret poſtulatio, ipſum indignum receperũt. & ideo priuati ſunt ipſo iure ptãte eligẽdi, & ita canonica fuit electio decani facta ab his, in quos ius eligẽdi reciderat. Sed oppones, ſi electio præpoſiti facta fuit ante, quã recipiant poſtulatum, non dẽt tenere electio, cum nondũ peccaſſent electores epi: ſed dic, cum a principio, quos poſtularũt, vſq; ad fi. i. quouſq; Papa conſenſerit, intelligatur vnus actus, i. vna poſtulatio, & vnus cõſenſus, in quacũq; parte illius actus peccent, eligendi ptãs ad alios deuoluitur, vt q̃ incõtinenti fiunt, ineſſe videntur. ff. ſi cer. pe. l. lecta. non hoc placet, & ſolue, vt in gl. quæ incipit. i. in ſtatum.

S V M M A R I V M.

1 *In vno & eodem libello de pluribus agi poteſt.*
2 *Interdictum, vnde vi, competit pro iuribus incorporalibus ſubtractis, quod declara, vt hic habet.*
3 *Licet quis per annum, vel plures omiſerit ex cauſa petere debitam penſionem; vel ſi vna vice omiſit electioni intereſſe, non propter hoc amittit poſſeſſionem, quæ ſine animo non amittitur.*
4 *Quomodo dicatur quis ſpoliari iuribus incorporalibus.*
5 *Actio furti datur contra conſiliatorem furti, ſi aliàs furaturus non erat.*
6 *Poſſeſſor ſine cauſæ cognitione ſpoliari non poteſt.*
7 *Verba ſententiæ concipienda ſunt in perſona procuratoris, vel ſindici.*
8 *Interdicto, vnde vi, habetur ratio fructuum, & omnis cauſæ.*

C A P. XXIIII.

1 QVerelam. [Petebat] Petitorio agit. † No. ꝙ de plurib. põt agi in vno libello, & ꝙ pro vna re põt agi poſſeſſorio, & petitorio, infra de cap. mo. dilectus. ff. de actio. emp. & vend. non eſt nouũ. ff. fami. erciſ. & hæredes. §. de pluribus. nec ſunt ꝯtriæ iſtæ petitiones, cum ambæ cõpetant ꝯ poſſeſſorem. [remoueri] no. agi ad remotionẽ alicuius etiam ſine accuſatione, vel inquiſitione, vl̃ denunciatione, q modi ſunt. j. de accu. ſuper his, capi. qualiter. ſed illa loquuntur, qñ agitur de crimine. hic autem nõ remouebatur pp crimen: ſed quia non hẽt ius in eccleſia. j. eo. cum dilectus, j. de iureiu. querelam. Item pp negligentiam quis remouetur. j. de of. cuſto. cap. j. cum tñ negligẽtia eſt crimẽ 1. q. j. §. ecce cum honoribus. & 2. q. 7. negligere. [Pleno iure] per hæc verba apparet quod agebatur petitorio quo ad articulum hunc, & tamẽ non præiudicat populo, q non erat in iudicio. nam res inter alios acta alijs non præiudicat. j. de re iud. cum ſuper cõtrouerſia. C. quib. res iud. non no. l. j. & C. res inter alios acta, per totũ. [petẽs.] Iſta ſecũda pars libelli nõ continet niſi poſſeſſorium, & ideirco in fine ſalua manet qõ proprietatis. [Penſionem], i. in ſtatum percipiẽdi penſionem reduci, quod ex tenore ſententiæ
2 apparet, & ita hẽs ar. ꝙ interdictum, vnde vi, competit pro iuribus incorporalibus ſubtractis. ad idem. j. de cã poſſ. & proprie. cũ eccleſia. ff. de mor. inſer. l. j. §. item ſi. ff. de vi & vi ar. l. 3. §. vnde, & §. pertinet, & §. qui vſuſfru. ff. de ſer. quotiens. Sed ar. ꝯ. qa nõ datur niſi pro rebus ſoli, vel ſolo cohærentibus. ff. vnde vi. l. pri. §. inter, & §. ſeq. ad hoc reſpõdeo, directum interdictũ, vnde vi, non competere, ſed cõdictionem ex hac decre. & ex ea, quæ eſt. j. de cã poſſ. & proprie. cum eccleſia. Sed quid dices de alijs iurib. denegatis, de quib. non loquuntur decr. præal. & ideo nõ competit cõdictio ex decretali. nunquid vtilis cõdictio ex hac decr. extẽdatur ad alia? reſpõ. Idem. ff. de leg. & cõ. non poſſũt. j. de cap. mo. c. 2. vel põt dici competere vtile, vnde vi, & maximè in quãtum ad aduerſarium peruenit. ff. de vi & vi ar. l. j. §. ſi filius, vel officio iudicis. [de nouo.] Dicunt quidam, ꝙ q negligit per annũ rem ſuam, poſſeſſionem eius amittit, alij poſſidẽte de facto. ſ. per annum, & habẽt pro ſe, ar. ff. de dam. infec. ſi finita. §. nõ tñ. alij dixerunt per 10. vel pro 20. annos, Inſti. de vſucap. §. & cũ hoc. ff. de vſuca. l. ſequitur. §. ſi viam, & de acquir. poſ. poſſideri. §. ſi ſeruus. nos hoc in reputamus abſurdum, ꝙ illum tpꝰ neceſſarium ſit ad amittẽdum poſſeſſionem, quantum ad amittẽdum proprietatẽ, & ideo dicimus hoc relinquendum
3 arbitrio iudicis. ff. de iure delib. l. j. §. vlt. † Et no ꝙ licet per vnum annum, vel plures ego omiſerim ex cã petere debitam penſionem, vel ſi vna vice omiſi intereſſe electioni, non pp hoc amitto poſſeſſionem, q̃ ſine animo nõ amittitur: ſed qñ peto penſionẽ, ſi denegetur, tũc amitto poſſeſſionem, arg. C. de ſer. & aqua. l. fi. & tũc poſſum vti interdicto recuperandæ poſſ. & in eo veniũt omnes pẽſiones præcedentium tẽporum, vt hic. & p ſiſe ſi vna vice nõ interfui electioni, non amitto poſſeſſionem: ſed alia vice intereſſe electioni, & hoc verum eſt, qñ ſum in poſſeſſione intereſſendi electioni. ſed ſecus eſſet, ſi eſſem in poſſeſſione, ꝙ ſolus eligerem, qa tunc ſi alius eligat, & pro electo habeatur a ſubditis, bene amitto poſſeſſionem, quia nõ videor habere animũ retinendi poſſeſſionem, cũ electum ab alio patiar vti dignitate ſua: ſed cum debeo intereſſe electioni, electio non fit nomine cuiuslibet canonici ſingulariter, ſed nomine capituli, & ideo nõ priuatur poſſeſſione ille, qui contemnit, & qui non intereſt, qa capitulum, qđ eſt in poſſeſſione eligen. non priuatẽ poſſeſſione eligendi, nec etiam ille, q nõ intereſt, quia ille non ſuo nomine hoc ius poſſidebat, ſed capituli, niſi forte eſſẽt plures, qui diuerſis iurib. deberent intereſſe electioni, vt erant. j. c. ſcriptum, & c. Cumana. nam tũc illi, qui vtuntur vno iure, excluderent eos, qui alio iure vtuntur, tunc bene poſſum agere interdic. recuperãdæ poſſ. quia licet omnes, qui cõueniũt ad electionem, dicuntur quantum ad hoc vnum capitulũ facere: tamen quo ad alia diuerſa ſunt & diuerſis iuribus veniunt ad hanc ele-
4 ctionem. † [Subtractam] dr̃ autem quis ſpoliari ĩcorporalib. iuribus, ſi quæ ſuerunt hactenus ſoluta certis terminis, vel ab homine, vel a iure præfixis, eiſdem terminis non ſoluit, volens ea in poſterum nõ ſoluere, vt hic. & hoc ipſum, ſi ſit certum: ſecus autem crederem, ſi nõ poſſit ſoluere, cum tñ ſoluere affectaret & de hoc no. ʒ. de poſtu. bonæ. ar. ff. ſi ſer. ven. ſicut. §. plane. ad idem, ꝙ ſicut in expoliatione corporalium rerũ neceſſe eſt dolus malus, ſic in expoliatione incorporalium. ff. de vi & vi. arma. l. j. §. ad ſolam, & §. interdictum hoc quod. ff. vi bo. ra. l. 2. §. doli. Sed dices, nũquid ſi potens erat ille, cui debebatur penſio & ille nõ credidit per debitorem volẽtem poſſeſſorem priuare poſſeſſione, penſionem poſſe retineri, dices eum amiſiſſe poſſ. & expoliatum. ar. ꝙ nõ, quia non eſt ſuſpicatus &c. ff. de viu. non ſolum. §. ſi dolus. & pro his multum facit. ff. ſi ſer. ven. & ſi forte. §. j. vbi dr̃, ꝙ etiam dum ædificas, retineo ſeruitutem altius tollendi, & poſſeſſionem, niſi ſciẽs patiar. Sed ꝯ credunt quidã, ꝙ debuit ſuſpicari, cum per vim penſionem ſibi debitam auferre non poſſit. ff. quod me. cau. extat. ſi autẽ denegaret ante terminos, cum nondum eſſet debitum, non dicimus ſpoliatum. & non ſolum ꝯ eum, q ſubtraxit penſionem, competit hoc officium: ſed etiam ꝯ eum, q ratam habuit ſubtractionem eius nomine factam, ff. de vi & vi ar. l. j. §. quotiens. & multo fortius ꝯ eum, qui mandauit denegari penſionem, vel huius ſubtractionem, vl̃ ius aliud. ff. eo. l. j. §. deieciſſe. ꝯ eum autem, q conſuluit, non credo dandum interdictũ, vel condĩonem ex hac decret. qa nullo iure
5 cauetur, niſi in defectũ, ar. ff. de eo, p quem fac. l. fin. † licet actio furti detur ꝯ cõſiliatorem furti, ſi alias furaturus nõ erat, Inſti. de fur. §. certe. item de ſeruo corrupto tenetur, q ſolum cõſiliatur. ff. de ſer. cor. l. j. ſed iſti caſus ſunt ſpãles, & nõ ſtatim cõpetit interdictum, vel condĩõ poſt mãdatum, ſed facta ſpoliatiõe. nõ enim competit interdictũ, niſi expoliato. ff. de vi & vi ar. l. j. in prin. & ex tunc computatur annus in interdicto, licet ſecus in condĩõ. Et licet quidam dixerũt in hmõi prohibitionibus, & denegationibus oriri interdictum vti poſſ. cum potius videat vis turbatiua, quã expulſiua. ar. ff. vti poſ. ſi duo. § j. & §. 3. & j. tamẽ melius dr̃ competere interdictũ, vnde vi, ex quo debita penſio denegatur, vel ſuo iure vti prohibetur. ff. de vi & vi ar. idem que. §. vnde vi. Item quid ſi eps̃ mãdet parochianis non in iudicio, nec cõſulendo, ſed ſe intendẽs obligare ex mandato, ꝙ plebano nõ ſoluant decimas? reſpõ. tenebitur interdicto, vnde vi, vt dictum eſt, vel condĩõne, vel officio iudicis: ſed nõ pro illis, q denegauerunt, & tenebitur ad omne, qđ intereſt plebani pecuniariter nõ fuiſſe prohibitum, vt no. j. de ſepul. certificari. quod

ipſum

ipſum eius iuſto eſt declarandū.2.q.1.in primis, vt no.ſ.qđ me.cū ciuibus aūt, vel poſſeſſio iuris, cū ſit res ſpiritualis, eſtimationē nō recipit. & ita, qđ eſt no.dignū, expoliato plebano nec quaſi poſſeſſio priſtini iuris recipiendi decimas reſtituitur, qa forte iā alius eſt in quaſi poſſeſſione, cui ruſticus ſoluit, nec intereſſe da-
a tur, qa intereſſe nō recipit. ad offi. cū autē iudicis ptinet, vt mādatū factū parochianis reuocet, & q ſimile mādatū faciat, vt plebano reſpōdeat, ſicut ante inhibitionē de hoc faciebant, arg. ſ. de
6 cenſi. ſignificauit. † Alij ḋ, cū non poſſit poſſeſſione ſpoliare ſine cauſę cognitione. de hoc no. ſ. de fil. presby. veniens. Alij dicunt, q ſi eps, vel alius iudex proceſſiſſet ſine ordine iudiciario, vt ex impetu. cū ſit notoriū iuris, q reuocare poterit poſſeſſionē ipſam poſſeſſore nō vocato. ſed ſi alius, q̄ iudex prędicta mādauerat, poſſeſſori per ſuā reuocationem nō fit prȩiudiciū, & idem forte in iudice eſſet, ſi extra iudiciū eadem prȩcepiſſet. hoc autē certū eſt, q cōtra ipſum poſſidentē cōpetit vtile interdictū, vnde vi, vel vtilis cōdictio, ff. de vi & vi arma. l.1. §. familię. dr̄ autē quis ſpoliari iure, ſi fiet ſine eo electio animo ſpoliandi aliū, vel aliquid aliud de quo eſt in poſſeſſione, quod eius intereſſit, infra ď cauſa poſſ. cū eccleſia. & multo fortius, ſi eo eiecto de capitulo eligeretur. Sed quid, ſi eiecerunt eū de capitulo, vbi tractatur de electione, ſed nō elegerūt? reſpo. eū nō expoliatū poſſeſſione eligendi, & ideo ad hoc nō competere petitionē, ſed cōpetere officiū iudicis vt reſtituatur ad capitulū, quo ſpoliatus eſt. ff. de vi & vi arma. ſi plures. §. vlti. nam ſub electione cōprehenditur capitulū, vbi de ea habetur tractatus, infra eod. ca. proxi. hoc non multū placet, quia non vr̄ velle expoliare eū poſſeſſione capituli. Sed quid, ſi fecerūt vnam electionē, eo eiecto, nonne ſi poſtea interſuit alię electioni, cū recuperauerit poſſeſſionē amiſſam, poterit agere ad caſſationē primę electionis petendo reſtitutionē offi. iudi. reſpō. ſic. ff. de vi & vi. ar. idem eſt. §. qui vſu, & l.1. §. illud quoque, & §. ſi fundū, a quo, & §. quod ait, & duob. §. ſeq. & l. mento. Item qđ ſi elegerint, nō vocato eo, q erat in poſſeſſione, ſed nō fecerūt fraudulenter, ſed ex ignorantia, vel quia credebāt eū non prȩſentem, elegerūt? Item quid ſi in veritate erat abſens, nunquid in tali caſu pp hoc amiſit quaſi poſ. Item quid ſi cū eſſet abſens, vel in tali ſtatu, q intereſſe nō poterit, puta excōmunicatus, vel ſuſpenſus, ſi tūc eligūt, nunquid amittit poſſeſſionē? & an cōpetit ei officiū iudicis, & maximè ſi nō intendebat ei ſubtrahere poſſeſſionē. Ad oēs prȩdictas qōnes reſpō. q nō amittit poſſeſſionē, niſi aduerſarius habeat voluntatē ſubtrahēdi ei ius ſuū vel expoliandi, & hoc ipſum etiā ſciat ſpoliatus, q eū ſpoliare intendit, vel ei ſua iura ſubtrahere, cū ſicut poſſeſſio, ſic quaſi poſſeſſio non pōt ſine animo amitti, ff. de acqui. poſ. quemadmodū. ſed hunc animū habere dēt, q̄ cito aduerſarius ei notificat. q eū nō admitteret, vel q ſibi nō vult ſoluere, vel petitus non ſoluit volens ei ius ſuū ſubtrahere. ſed oportet aut eū, q agit, probare ſe fuiſſe in poſſeſſione nō vi, nō clam, nō precario, vel aliter. dic, vt no. ſup. de poſtul. bonę memorię. & ſe ſpoliatū, quod ſatis ex cōfeſſione & reſpōſione aduerſarij patebit, vel ex factis precedētibus. Sed quid, ſi dicat ſe nō expoliaſſe, nec animo expoliādi elegiſſe, ſed ex ſimplicitate, vel ignorantia, tunc poterit petere caſſari, quod factū eſt, nō per interdictū, ſed quia nō eſt ſeruata forma, qa eo cōtempto facta eſt, ſupra eo. q ſicut. eſt autē perpetua hęc cōdictio, ſicut alię cōdictiones. ſi autē aliquis prohibuit armis alicui ne ingrederetur poſſeſſionē, cuius poſſeſſionē prim̄ nō deſeruerat animo, interdictū competit. & idē ſi prohibuit eū vti iure ſuo, puta vſufruc. Vel adminiſtratione, cuius quaſi poſſeſſionē habebat, ff. de vi & vi ar. idemq́; §. vnde vi. & §. pertinet. ſi aūt nō talia armis, ſed verbo tm̄ prohibuit, & talis fuit prohibens, q eius prohibitio iuſtū metū faceret, locū hēt interdictū cōtra eū, ſi poſt inuaſit illam poſſeſſionē infra annū inſolidum eo, q occaſione dictę prohibitionis ad eū peruenit, alias non. interdictū enim hoc atrocitatē deſiderat. ff. de vi & vi ar. l.1. §. interdictū hoc, §. ad ſolam. ſi autē eſſet in poſſeſſione, & exiuit poſſeſſionē propter minas, nō haberet locū interdictū, ſed quod metus cauſa, ff. quod metus cauſa. l. metus. primo reſpō. ſi autē antequā veniret ad locū, vnde deiectus eſt metu armorū illic exiſtentiū diſceſſit, ꝫ eos locū habet interdictū. ff. de vi & vi ar. l.1. §. idem Labeo. ſi autē illuc nō ibant, verū eſt poſſidentē poſſeſſionē amiſiſſe ſolo animo. ff. de vſucap. non ſolū. §. ſed dn̄s. veruntamē, qa dolo ſe nō egerūt, vt ſpoliarent, nō tenerentur interdicto. ff. de vi & vi ar. idemque. §. ſi quis armatus. credimus tamē q etiam tūc ſi acciperent poſſeſſionē ſic derelictam, cōpetit vel vtile interdictū, vel actio in factū, quia propter vim, quam timuit de poſſeſſione exiens vacua poſſeſſio ad eos peruenit. ff. de vi & vi ar. l.1. §. familię, & §. ſeq. ſi vero alius occupaſſet poſſeſſionē, & poſtea deueniſſet ad alios, quorū metu exiuit, qui tamē metū non intendebant inferre, cōtra hos non cōpetit interdictū. arg. ff. de vi & vi ar. l.1. §. qui a me [in ſpiritualibus] ſimiliter & ei de temporalib. reddere rōnem debet, cū eccleſię ad laicos non pertinent. 10. q.1. c.2. & ſeq. ſecus autē eſt in eccleſijs monachorum. 16. q.1. c.1. qa

7 ibi nō epiſcopo, ſed monachis rō reddi debet. † [Aeconomi] nō ſententiam ferendam in perſonā procuratoris, quod fatemur, ſiue per eū ſit lis cōteſt. ſiue non. C. de ſen. & interl. l.1. & 2. ff. de ſeruato. licet. §. pe. & l. qui proprio. 1. reſpon. & idem dicimus in defenſore ſine mandato. ff. de neg. geſt. liberto. §. vlti. quidam diſtinguūt, ſi lis cōteſtetur per procuratorē, cōtra ipſum ferendā ſententiā, alioquin cōtra dominū. ff. de his q̄ no. infa. furti accipere. §.1. quos cōfundit. C. de procura. nihil. cōtra tamē eſt in crimine iniuriarū. C. de iniur. l. vlt. & idem pōt dici in cauſis matrimonialibus, & criminalibus, vbi non aptè poſſunt cōcipi verba in perſonam procuratoris. Nos dicimus, q vbicunq; verba apta ſunt, vtriuſq; perſonā concipi, ſententiā poſſe ferri in perſonā procuratoris, & domini, infra de prob. licet. in fi. cōtraria aūt loquunť in defenſore. de hoc no. ſ. q fil. ſint leg. cauſam, quę inter. [in quaſi poſſeſſione] ſ. de iure patro. conſultationibus, & c. cū propter.
8 † [Penſionis] mirū vr̄, q cū tantū vnū petierit, ſcilicet ſibi reſtitui penſionē ſubtractam, Papa condemnat ad reſtitutionē iuris, & ad reſtitutionē penſionis. & ita verba ſimul poſita duplicē videntur recipere intellectū, quod eſſe nō debet. reſpon. q quando petit ſibi reſtitui penſionē, intelligitur tantū petiiſſe reſtitutionē iuris percipiendi penſionē. quod autē additur in ſententia, q penſionē, ideſt pecuniā ſubtractam de penſione reſtituat, non fit quia ſit principaliter petitū, ſed eſt acceſſoriū, quia in interdicto, vnde vi, ex quo q̄s deiectus eſt, habeť ratio fructuū, & omnis cauſę: ſed in alijs interdictis, ex quo edicta ſunt, nō credo. ff. de vi & vi ar. l.1. §. ex die. Item hic ſententiatur cēſum dandū, quādo nullā cauſam cēſus probauit. & eſt cōtra. ſ. de cenſi. peruenit. ſed pōt dici, q hic probauit cauſam cēſus ibi nō. vel aliud, vbi agiť petitorio, hic autem agebatur poſſeſſorio [qōne] ſi ſit debita, an nō.

ADDITIO.

a ¶ Quia intereſſe. Et ſic in cauſa ſpūuali non datur intereſſe pecuniarium. A. de Ro. in titul. de procu. deci. 8. in antiquis, & Fel. in c. ex parte decani, col. 7. verſi. ſed quo ad propoſitum, ſupra de reſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Secundi electores ſi peccarent etiam ex interuallo, quaſi eligendi poteſtate priuati eſſent, non tamen ad primos, ſed ad Papam eligendi poteſtas deuolueretur.*
2 *In negotiis continuatis ſępe aliud accreſcit alicui propter ſocium.*
3 *Factum vel dolus procuratoris non debet obeſſe domino.*
4 *Electio facta, in qua admittuntur priuati ad electionem, nō eſt cōfirmāda.*
5 *Pronunciari debet ſuper petitione, non ſuper cauſa.*
6 *Electio facta an ſuſpenſis non vocatis teneat, etiam antequam per ſententiam priuentur.*

CAP. XXV.

Cum Vintonienſis. Prima electio facta fuit p pſumptionē, quia ſciēter elegerūt indignū, & ſecunda per impreſſionē, & ideo fuerūt caſſatę, & ſic cōmetur in regiſtro. nec mireris, q ſecūdi, qui per impreſſionē elegerūt, nō fuerunt priuati ipſo iure ptāte eligendi, quia nondū erat facta cōſtitutio. ſ. c. quiſquis. per quā priuati ſunt, licet per ſententiam priuari poterant, ſi Papa voluiſſet: ſed noluit, ſicut hic apparet. Et nō hoc, q qui primo elegerūt, non debuerāt intereſſe electioni, q̄ primo fieri debebat poſt caſſationem duarū priorū electionū, q̄ factę ſunt vno contextu, ſicut apparet ex hoc, quia hic ſecūdo eligentes, qui nō erant priuati, admiſerāt primo eligentes, q erāt priuati ipſo iure, de gratia, & nō de debito iure, & hoc idē obtinet, vt quidā dicūt, ſi primo plures electiones fierent ex interuallo, & nō eodē cōtextu. ſ. ꝫ. c. bonę memo. Magū. in ſi. vbi expreſſè hēs, † q etiā ſi ſecundi electores peccarent ex interuallo & nō
1 in eodē cōtextu, quaſi eligendi ptāte priuati eſſent, nō tn̄ ad primos, ſed ad Papam eſſet eligēdi ptās deuoluta, ex quo conuincitur: q ſi ſecūdi nō deliquiſſent in tm̄, q eſſent eligendi ptāte priuari, q tm̄ apud ipſos eligendi ptās remanſiſſet. Alij tn̄ dicūt, & vt vr̄ melius, q ſi ſecūdi, q non delinquūt, ex interuallo faciēt ſecundā electionem, & cōtingat hanc ſecundā electionē nō procedere, vel qa electus nō admittit electionē, vel qa renunciat, vel qa caſſatur, nec tamē electores peccāt, ita q debeant ptāte eligēdi priuari, tunc remaneat electio penes omnes, dūmō ſint adhuc infra tres mēſes. iā enim eſt reintegratū capitulū quo ad electiones futuras. nec cōtradicit decre. prȩalleg. bonę memorię Magun. in fi. qa ibi loquitur, quādo ſecūdo eligentes deliquerūt, in tantū, q priuati fuerunt ipſo iure poteſtate eligendi. vel debuerunt priuari per ſententiā. In quo caſu dicimus bene nos, q electio, vel prouiſio tūc tranſit ad ſuperiorē, quia totū capitulū deliquit. Item no. q hęc decre. dicit, q prima vice tm̄ ſunt, qui peccauerunt, eligendi poteſtate priuati, intelligendū eſt de illa vice, quę occurrit poſt, quàm prima electio fit, vbi vna ſola facta ſuit, ſiue primę, ſiue plures fuerunt factę, caſſatę fuerunt. & idem etiam videtur, ſi non fuerint caſſatę, ſed electi renunciauerint in manu archiepiſcopi, quod facere potuerunt, iuri ſibi quęſito ex electionibus, infra de tranſla. epi. inter cor. imo idem vr̄, ſi ele-

ctioni de ſe factæ non conſenſerunt, ſemel enim eligendo func-
ti ſunt officio ſuo. Vnde iterũ eligere nõ debent, quod ſic pro
bo. cõſtat, ꝙ hæc electio, quæ imminet facienda poſt caſſationẽ
primæ electionis, vel poſt renunciationẽ, vel poſt nõ admiſſio-
nẽ electionis, alia eſt a prima, cũ primã iam ea toto ceſſauerit,
Ergo ab iſta ſola repelluntur, cũ vna ſola vice priuari debeant,
& ad alias de cætero admittentur, vt hic, itẽ no. ꝙ ſi illi, ad quos
eſt deuoluta ptãs eligendi, eligunt talem ꝙ ipſo iure ſunt priua
ti ptãte eligẽdi, nõ deuoluetur ptãs eligẽdi ad primos, q pp pec
catũ in prima electione cõmiſſum fuerũt priuati ptãte eligen-
di, ſed ad Papam. ĩ. c. bonæ memo. Magũ. hoc etiã probatur rõ-
ne, quia quod fecerũt iſti, totũ capl'm feciſſe vr̃, cũ in totũ ptãs
capituli fuerit deuoluta: nõ ergo a capitulo ad capitulũ eſt de-
uoluenda ptãs, ſed ad ſuperiorẽ. qñ autẽ ſimul procedũt, ſed in
diſcordia, tunc dr̃ deuolui ptas a delinquentib. in nõ delinquẽ
tes, qui finguntur capl'm, vt no. ſ. c. dudũ. ſi autem iſti ſecũdi, ad
quos deuoluta eſt ptãs eligẽdi, nõ eligerent infra tres menſes,
qui deputati ſunt a iure ad faciendam electionem a die vacatio
nis. 50. diſt. poſtquam. cũ intelligatur vacaſſe ab eo die, quo caſ
ſatæ ſunt electiones, vel ex quo electi renunciauerũt, vel nõ ad-
miſerũt electiones, ex tunc ad Papam, vel ad alium ſuperiorẽ
deuoluitur poteſtas eligendi, infra eo. ne pro defectu. ſed ſi red
datur electio capitulo de gratia, oẽs intereſſe debent, quod ſa-
tis ex hac decr. pbaſ. nã cũ hic dicaſ, ꝙ ſi non elegerũt infra ter
minũ ſibi aſsignatum a Papa, ꝙ ex tunc omnes ſimul admittan
tur, & eligendi poteſtas ad omnes reintegratur, quare nõ idem
eſſet multo fortius in termino iuris? alij tamẽ dicunt, & forte
bene, ꝙ illis, qui nõ peccauerũt, non incipit currere tẽpus a die
caſſationis, vel renũciationis, vel nõ admiſsionis, ſed a die pri-
mæ vacationis: tamẽ tempus illud, quo ſecũdi non proceſſerũt
ad electionẽ, quia forte dubitabant de prima electione, an tene
ret, vel de primis electoribus, an eſſent priuati poteſtate eligen
di, nõ computaretur in tribus mẽſibus deputatis electioni, imo
mo ſubduceretur, ĩ. de conceſ. præben. quia. poſſet dubitari, ꝙ
electio teneret, vel ꝙ nõ eſſent electores priuati poteſtate eligẽ
di, quia forte dubitabant de natalibus electi, vel etiã dubitabãt,
an habeãt diſpenſationẽ, & tales dubitationes fauorabiles ſunt
vt nõ fatigetur eccleſia laboribus & expenſis, quas incurrit ec-
cleſia magis, ſi fuerint duo electi in diſcordia, quam vnus. fate-
mur tamẽ, quod, ſi certũ eſſet, quod electio prima nõ teneret,
& quod electores eſſent priuati poteſtate eligendi, quia tũc prę
dictũ tempus nõ ſubduceretur, niſi eligerent: electoribus autẽ
nõ eſt fauorabile hoc credere, imò cõtrariũ. tamẽ & ſi non ha-
bent illũ, de cuius natalibus dubitãt, poſſent habere multos a-
lios. vnde ius prẹſumitur eos ſcire impedimentũ, niſi probẽt cõ
trariũ. ĩ. eo innotuit. nec excuſantur, ſi credũt eũ habere indul-
gentiam, niſi in veritate habeat, vt hic, arg. 7. quæſt. 2. dilectiſſi-
2 mi. †Sed quid dices, ſi quæ factæ ſunt electiones ex interuallo:
ſed primo eligentes ſunt priuati ipſo iure poteſtate eligendi, vr̃
etiam ipſis currit tempus trimeſtre, alijs autẽ, qui non peccaue
runt in electione, licet electio ſit caſſata ex alia cauſa, nõ currit
trimeſtre tẽpus, nunquid in iſto caſu eligent iſti ſoli, an omnes
ſimul eligẽt, cũ iam in vna electione priuati ſunt poteſtate eli-
gendi? Reſpõ. omnes ſimul, quia capitulũ dr̃ admittere, vel reti
nere electionẽ, & ipſi in prædicta electione, quã proſecuti ſunt,
finguntur capitulũ. item ſæpè in negotijs coniũctis aliud accre-
ſcit alicui propter ſociũ. ff. ſi ſer. amit. ſi cõmune. ff. de bo. poſ. cõ
tab. nõ putauit. §. in adoptione, & §. ſeq. cũ ſuis concor. [elege-
runt] iſtæ electiones caſſatæ fuerunt primò, & poſtea omnes ca
nonici de vtraq; parte, qui erant in curia, cũ poteſtatẽ haberẽt
ab omnibus abſentibus eligendi, ſimul conuenerunt in vnũ ad
tractandũ de electione, & nõ potuerunt concordare. & hoc eſt,
quod ſequitur &c. & ſic ꝯtinetur in integra. vel dic aliter, vt in
gl. de vna [tractauerũt] primo caſſatis ſuperiorib. [Concordes]
de vna perſona. vtraq; tamẽ pars proceſsit ad electionẽ, quæ ſi-
bi placuit, quæ poſtea ſimiliter caſſatæ fuerunt, vel partes diſciſ
ſæ eis noluerũt inniti. aliter enim vr̃, ꝙ malè dicat, quod ſequi-
tur, ꝙ nõ ſecunda, ſed tertia imminebat facienda. abſurdum. n.
vr̃, ſi qlibet tractatus electio diceretur, & poſt vnũ tractatũ habi
tũ illi, qui primo peccauerũt, ius eligendi recuperaretur. alij di
xerunt, ꝙ poſt tractatũ, etiã ſi neminẽ eligẽt, recuperant ius eli
gendi, & appellãt hic ſecundã electionẽ, & tertiam tractatũ il-
lũ qui habitus fuit de electione, & totũ, quod fit in vno termi-
no aſsignato ad electionẽ faciendã, & nõ ſimpliciter fit, ꝙ vna
vice, vel duabus, dũmodo nõ perficiatur & ſoluatur terminus
aſsignatus. hi tamẽ electores, ſicut oẽs alij primũ terminũ ha-
buerũt a iure, & ita illũ elegerunt, & ille terminus hic appella-
tur prima electio, ſed caſſatis illis electionibus Papa iterũ dedit
eis alium certũ terminum, vt eligerent, & hic ſimiliter ſecun-
dus terminus dicitur hic ſecũda electio, ſiue elegerint, ſiue nõ:
& tunc tu dices ſecundã electionẽ factam, qñ terminus, vel iu-
ris, vel hominis ſic elapſus erat, ꝙ vlterius eligere nõ poterant,
& oportebat eos habere de nouo nouã licentiã eligẽdi. ſed pri
mo dictũ verius, & hoc ſolũ. ſ. ꝙ electiones celebratæ fuerũt &
ſecunda vice, vel quia vnus terminus electionis tranſit, iuſtifi-
cat ſniam Papę, quia oẽs ſimul cẽſuit ad electionẽ admittẽdos.
Quidam tamẽ dixerunt, ꝙ illud, quod fecerant nõ delinquen-
tes ad electionẽ admittendo delinquẽtes iuſtificauit ſententiã.
reddit enim nõ delinquentes inhabiles ad excipiendũ cõtra de
3 linquentes. †Sed cõtra vr̃, ꝙ factũ procuratoris, vel dolus nõ de
bet obeſſe dño. ĩ. de of. dele. cum olim, in fi. ff. de procura. igno-
rantis. quãuis poſſet reſpõderi, ꝙ iſte erat procurator genera-
lis, cuius dolus & factũ domino obeſt. ff. de tribu. ꝓcuratoris.
ſed nos bene dicimus, ꝙ hæc ratio Papam nõ mouit, cũ ꝓ hoc
eorũ iuri non præiudicaret, & aliã rationem Papa aſsignat. [&
hi] ſ. prior, & ſui [aſſerebãt] quãdo tertia electio facienda im-
minebat [ꝙ illi] .i. archi. & ſui [hominẽ] .ſ. decanũ Salubrien.
4 †[Primã electionem] ex hoc. ſ. ꝙ priuatos admiſerãt ad electio
nem, vr̃ ꝙ ſi facta eſſet electio, nõ erat confirmanda, arg. ĩ. eod.
Maſſana, arg. ĩ. de of. deleg. cũ ſuper abbatia. ſed tu dic hic, ꝙ qñ
teneret electio, ſecus in iuriſdictione. nec obſt. decre. Maſſana,
quia ibi erant admiſsi laici ſcienter, & tanq̃ ius habentes in ele
ctione, quod eſt prohibitũ in iure. 63. diſt. Adrianus. hic aũt ad-
miſsi ſunt clerici, qui non prohibentur a iure intereſſe electio-
nibus, & etiã illi, qui de gratia & nõ de iure vocantur. 63. diſt. c.
pe. & ideo prior & ſui, qui de gr̃a admittebant alios, nõ pp hoc
debuerunt priuari ptãte eligendi cũ bene potuerint ſuo iuri re
nunciare. vel dic, ꝙ hic Archi. & ſui nõ erant priuandi ab eligẽ
do cũ alijs, quia nõ conſtabat, ꝙ ſcienter elegerant indignũ, ſ. de
canũ, imo dicebant ſe credere eũ habere diſpenſationẽ Papæ.
Imo plus dicunt quidam, ſed male, vt nobis vr̃, ꝙ licet ſcienter
eligentes indignũ ſint ipſo iure priuati poteſtate eligẽdi, infra
eod. ſcriptũ. ſupra, cũ in cunctis. tamẽ niſi hoc conſtet per cõfeſ
ſionẽ ſolẽniter factam, vel per ſentẽtiã, ſine illis eligere nõ poſ-
ſunt, cũ ſint ipſi in quaſi poteſtate eligendi. 8. q. vlti. nonne. & ſi
fecerunt, nõ tenebit electio, quia cũ debeant vocari, & nõ ſint
vocati, caſſari dẽt electio. ĩ. de cauſa poſ. cũ eccleſia. ĩ. eod. quia
pp. Sed ꝯtra, ad quid ergo ſunt priuati ipſo iure? Reſpõ. ad hoc,
ꝙ ſi in ſententia nõ dicatur, ſint priuati, vel nos priuamus pote
ſtate eligendi: ex quo tamẽ dicat, caſſamus electionem veſtram,
quia ſciẽter elegiſtis indignũ, vlterius ad electionẽ vos admitte
re nõ tenentur, quia facti quidẽ quæſtio &c. 2. q. 3. §. notandũ,
& nos ẽt hæc vera dicimus, vbi agebatur cõtra canonicos. ſi aũt
cõtra electu ageretur, ſic iudicaretur, caſſamus electionẽ de te
factam, quia ſciẽter te indignũ elegerũt, nõ præiudicaret cano
nicis electoribus, quia res inter alios &c. ĩ. de re iudic. cũ ſuper.
Item & ſi quãdo ageretur cõtra electores decani, & ſimpliciter
petatur caſſari electio, & nõ ex hac cauſa, quia ſcienter elege-
runt indignũ, licet poſtea iudex hoc in ſententia dicat, non eis
præiudicat, cũ non potuerit prouidere, vt ſuper eo, de quo actũ
nõ fuerat, ſe defenderet. Alij tamẽ dicunt in hoc articulo, ꝙ ex
quo generalis fuit petitio, & maximè quia a ſententia, vbi ex-
preſsit, potuerit appellari, imputandũ eſt eis, ſi nõ adducãt om
nes probationes ſibi vtiles, vel ad minus ſi nõ appellant, arg. C.
de anna. except. l. vlti. ff. de iudi. l. ſolemus. Sed oppones cõtra,
cũ ad hoc non ſit actũ, vt priuentur poteſtate eligendi, qũo ſen-
tentia in hoc põt præiudicare cõtra id, quod legitur, infra de ſi-
5 mo. licet. † Item ſuper petitione, nõ ſuper cauſa pronunciandũ
eſt, ar. prædictæ decre. Ad hæc duo ſic reſpõdeo, ꝙ & ſi ad priuã
dũ eos ab electione expreſſe nõ agatur, pro cõſequentia tamẽ
agitur, quia vnũ ex altero ſequitur, & ſic ſunt connexa, ſicut in-
famia ſequitur damnatũ furti, licet nõ ad infamiam irrogandã
agatur, ſed ad pœnam furti exigendam. ff. de fur. non poteſt, ar.
gu. 5. quæſtio. 3. §. notandum, 3. quæſt. 6. hoc quippe. Item ma-
gna differentia eſt, ex qua cauſa damnetur quis. nam ſi damne-
tur crimine ſtellionatus ex cauſa, vel crimine, quod infamet, vt
quia dolo aliquid fecit, infamia ex tali ſentẽtia irrogatur. ſi ve-
ro ex ea cauſa intentetur crimen ſtellionatus, quæ nõ infamat,
vt quia rem obligatam ſibi alij obligauit, infamia non irroga-
tur, quia nulla contraria infamat, ff. de crimi. ſtel. l. j. 2. & 3. §.
6 nos autẽ. †Nos dicimus, ꝙ electio facta, ſuſpẽſis nõ vocatis nõ
tenet etiam antequam per ſententiã priuentur, quod expreſſè
colligitur, infra c. bonæ. nec obſt. decr. ĩ. de cauſa poſ. & propr.
cũ eccleſia. vbi dr̃, ꝙ non debent priuari poſſeſsione ante ſentẽ
tiam: quia licet ſuſpenſi nõ debeant intereſſe electionibus, poſ
ſunt agere poſſeſſorio, vt reſtituantur in poſſeſsionẽ eligendi,
cum ſint poſſeſsione eligendi priuati, licet non aduocent eos
ad electionem [eum illi] illi tamen, qui eligunt, bene fatentur
eos eſſe in poſſeſsione eligendi. vel dic, ꝙ prædicta decret. cum
eccleſia, nõ obſtat, quia ibi neque iure eligendi, neque poſſeſ-
ſione priuati erant: ſed hi a iure priuati erant poteſtate eligen-
di, vt patet ex iuribus præalleg. Et ſi obijcias, non erant priuati
poſſeſsione, licet proprietate, vel ptãte eligendi, reſpõdeo, ꝙ in
corporal. b. hoc ipſo ꝙ fertur ſnia cõtra aliquem licitè ei illud

hæd … igitur, vt no. j. de conceſ. præben. cũ noſtris. Item nec ego ſine alijs eligendo priuo eos poſſeſſione: ſed dico, ꝙ in præſenti electione propter delictũ ſuũ vocem non habent. ¶ Item nõ obſtat c. nonne. quia hi electores nihil ſubtrahunt, ſi iure ſuo vtuntur. vnde crederem, ꝙ ſi ſuſpenſi venirent ad eligendũ cum non ſuſpenſis, ꝙ nõ deberent eis vim inferre, ſi eligant & iure ſuo vtantur. quia nihil eis obeſt eorũ præſentia: ſed faciant proteſtationem, ꝙ nõ conſentiunt, ꝙ electioni interſint, & contra eorũ voluntatem interſint. Item illud c. nonne, loquitur in his, q̃ ſunt ratione publici officij. electio autem ad canonicos nõ pertinet ratione publici officij, vt no. ſupra eod. de conſue. cũ dilectus. ¶ Sed quid dices de occultis excommunicatis, nunquid eis nõ vocatis procedent nõ excõmunicati? arg. ꝙ non, 6. q. 1. c. 1. & 3. Reſpon. ſicut in ſuperiorib. ſuſpenſis, ſcilicet, ꝙ eis nõ vocatis procederent non excõmunicati. prædicta autẽ capitula nõ obſunt, quia loquuntur, quãdo non poteſt probari excõmunicatio: hoc autem intelligimus, quãdo probari poteſt, ꝙ ſint priuati ipſo iure. quia ſi probare nõ poſſunt, tam in primo caſu, quam in ſecũdo punientur. Item nec obſtat. 2. q. 1. nos in quemquam. quia ibi loquiẽ de cõdemnando. hic autem loquimur de iam cõdemnatis a iure, licet non ab homine. [Admiſerunt] & ideo intereſſe potuerunt, quia non ſuſpenſi, ſed prior, & ſui, quorum erat electio, eis de ſuo gratiam facere potuerunt: ſed ſi ad Papam, vel ad alium deuoluta eſſet eligendi poteſtas, tunc ſi eligeret, nõ teneret, infra de ſup. neg. præla. c. penul. [illos.] ſcilicet Archidia. & ſuos [celebrandam] idest ad tractandum de ſecunda electione, qui tractatus habitus fuit in curia, nec habuit effectum, vnde dicitur ſupra infecto negotio, vel aliter, vt hic notatur [concilij] ſupra eo. cum in cunctis [hmõi]. ſ. qui eligunt illegitimos.

SVMMARIVM.

1 *Simoniacum ſcienter eligens, beneficijs eccleſiaſticis ſe reddit indignum.*
2 *Confeſſio extraiudicialis ſufficit ad priuandum quempiã futuris beneficijs.*
3 *Confeſſio coram ſecularis iudice non ſufficit, vt quis ab epiſcopo condemnetur.*

CAP. XXVI.

PEr inquiſitionem. Idest per acta inquiſitionis. [R. oum] hoc ſolũ in tñ viciabat electionẽ ipſius ꝙ ſufficiebat ad caſſationẽ eius & ad faciẽdũ culpabiles electores hoc ſcienter. … nullus [pamburũ.] C. de epiſ. ſi quequã. ad hoc ipſũ ẽt ſufficit, qđ dr̃ de precibus amicorũ, ſi eſſent pro indigno ſcienter. 1. queſt. 1. de ordinationibus, & c. ordinationes. [expreſſis] in actis ipſius inquiſitionis [ipſum.] R. [ſeque,] ſcilicet Maſcaron. [primę] bis enim fuit electus in epiſcopũ, ſed prima electio fuit caſſata [credens] ſcilicet Maſcaron. & ſic mala cõſcientia elegit eũ, vnde ad gehennam ædificauit. 1. 8. q. 1. §. ex his. [ipſemet] Maſcaron [eius.] R. epiſcopi. [recipiens] hic committit furtũ contrectando rem alienam inuito dño. [talem] ſcilicet. R. tam criminoſum [eligẽdo] ipſe Maſcaro. ¶ [Eccleſiaſticis.] 13. q. 5. ecce,
1 & q. ſubdit in authen. de epiſ. §. ſi vero crimẽ. ff. de iureiu. ſi duo. C. de lib. cau. iubemus. 1. q. 1. ſtatuimus. propter prædicta crimina nõ ſolũ debet puniri, vt de cetero ei portę dignitatis non pateant, vt C. de dignit. l. 3. ſed etiã prętęritis beneficijs in perpetuũ ſpoliari, maxime cum fuerint magna crimina & manifeſta per confeſſionẽ eius. 1. q. 7. ſi quis omne. 15. q. 7. ſi quis presbyter. 50. diſtin. de his vero. verũtamẽ oportet eũ eo agi ſuo ordine, vel inquirendo, vt hic, vel accuſando, vt deponatur. ſi enim ad hoc nõ ageretur, quomodo feretur in eũ ſententia, quia debet ferri ſecundũ modũ agendi, infra de ſimo. licet? præterea cõfeſſio facta in alio iudicio nõ præiudicat, infra de iudi. at ſi clerici. ad idẽ
2 infra de ordi. cog. cũ dilectus. ¶ † Sed nos bene credimus, ꝙ ſo-
a la cõfeſſio etiam extra iudiciũ facta ſufficiat ad priuandũ eũ futuris beneficijs, cũ per cõfeſſionem talem incurrit infamiam facti, cuius effectus eſt abſtinere a beneficijs. C. de digni. l. 3. & etiã ad priuandũ iam habitis, infra de cõfeſ. cũ ſuper. infra de exceſ. præla. quam ſit graue. & ad idẽ. 2. q. 1. mulieri. ff. ad l. Aquil. proinde. §. vlt. infra de proba. per tuas. C. de non nume. pecu. generaliter. ¶ Et hęc ſunt vera, dũmodo coram nõ prohibito iudice fecerit cõfeſſionem: & eſt neceſſe, ꝙ cõfeſſio ſit ex cauſa expreſſa, licet extraiudic. vt in l. generaliter. vel ſolenniter. vt 3. c. 9. ſi debitũ. nec facimus vim, verũ ſcriptura interuenit, necne in cõfeſſione facta extra iudiciũ, vt vr̃ ſonare. l. illa generaliter, in princip. quia in eiſdẽ l. generaliter loquitur. ¶ Item ad probandũ aliũ intellectũ confeſſionis neceſſaria eſt ſcriptura, vt in ead. l. dicitur, quod tamen intelligendũ eſt, quãdo confeſſio edita erat in ſcriptis: ſed ſi ſine ſcriptis facta erat, ſufficiunt teſtes, vel alia probatio ſine ſcriptis. & nõ obſtat ei quod diximus, ꝙ cõfeſſio in alio iudicio nõ præiudicat, infra de ord. cog. cũ dilectus. quia ibi non fuit cõfeſſus, ſed eo abſente & nõ vocato cõtra eũ probatũ eſt crimen. imò plus dicimus, ꝙ ſi cõtra eum agẽtem & præſentem & ſe defendentem probaretur crimen, niſi ageretur de crimine & criminaliter, nõ debet puniri, cũ cõtra probationes, ſiue ſint teſtiũ, ſiue inſtrumentorũ, multa poſſunt obijci, quę etiam ſi aliquãdo taceat is, cõtra quem producuntur, non debet puniri, niſi in quantũ modus agendi patiatur: ſed in cõfeſſione, vbi quis nõ poteſt propriè cõfeſſioni cõtradicere, ſecus. C. de no nume. pecu. generaliter, in f. ſed infra de excep. denique, expreſsè dicit, ꝙ etiã ſi cõfiteatur, nulla pœna ſibi imponitur. ſed ſolue, vt ibi. Sed quomodo reſpõdebitur decre. at ſi clerici. dicamus ꝙ confeſſio corã ſeculari iudice nõ ſufficit, vt epũs condemnet eũ: ſed vocatus ab epõ requiritur de crimine, quod cõfeſſus eſt coram ſeculari iudice, & ſi vellet variare, nõ admitteretur, niſi probet, ꝙ ẽt
b alio caſu intelligatur cõfeſſio ſua, vt in l. generaliter. vel ibi [b] fuit violenter tractus coram ſeculari iudice, & etiã ſic, ne in aliquo laicorũ iura ſuper clericos approbẽtur. Item decr. cũ ſuper eo, & quàm graue eſt, intellige, vt ibi no. & quemadmodũ diximus in iudicio per cõfeſſionem neceſſe extra iudiciũ factam, ſic dicit quidam de inſtrumento, ꝙ probet in alio iudicio, vt not. infra de fi. inſtru. c. 1. de teſtibus, ſi fuerint publicati, vt no. infra de teſti. Albericus. & idem in ſentẽtia, ſiue interlocutoria ſiue diffinitiua, ſiue excõmunicationis. nã & in alijs iudicijs obſtãt infra de appel. paſtoralis. 4. qõ. 3. §. item. l. ff. de iu. priua. l. j. ſed ſolutio præcedens nõ ſatisfacit huic decret. cũ hic ſine aliqua accuſatione fuerit a-
3 motus. † Reſpõ. dicendũ eſt ergo, hic idcirco condemnauit eũ, quia crimen, quod cõfeſſus eſt, tangebat crimẽ, de quo fiebat inquiſitio, alias autẽ ſecus eſt, vt infra no. de cõfe. cũ ſuper. vel dic, licet nõ poſſit imponi ei ordinaria pœna pôt tamẽ ei imponi extraordinaria, infra de excep. c. 1. vel dic, ꝙ hic de quo agitur, confeſſus eſt crimẽ ſuũ, & ita cum ſit notoriũ, inde poteſt inde puniri, ſed condemnari de crimine non poteſt, cum nõ ſit accuſatus criminaliter, ſed amoueri bene poteſt, etiam ſi ciuiliter agitur, infra de acc. inquiſitionis. & maximè ex quo crimẽ, quod eſt confeſſus, tangit cauſam de qua agitur, vt hic, infra de excepti. denique. Vel dic, ꝙ ẽt hi de leg. Maſcaron ordine iudiciario procedant [amouẽtes] eo nõ vocato, & ſi vellet oſtendere cõfeſſionẽ ſuã in alio caſu intelligi audiret. C. de non nume. pe. generaliter.

ADDITIONES.

a ¶ Bene credimus Aduerte in hoc, ꝙ a Inno. ... in c. quam ſit, de exceſ. præla. videtur ſentire contrarium in hoc. Sed pro concordia vide Abb. in c. at ſi clerici, col. 4. ver. ſed quia, ſupra de iud. c. & per Felin. in c. de hoc, infra de ſimo. & ibi latiſſime, quam vim habeat confeſſio extraiudicialis. Et vltra ibi dicta per eum adde Do. Maria. Soci. in conſi. 8. col. 2. ver. præterea. vbi, ꝙ quãdo talis confeſſio habeat omnia requiſita ꝙ in criminali plenè nõ probat. Et quando præiudicet in criminal, vide ẽt late per eundẽ Fel. in c. ol. in, el primo, col. 2. ver. eſt ... ſup. de reſ. & aliquid per Alex. in con. 114. col. 2. in fi. in quarto vol. & ꝙ ſufficiant ad priuandũ beneficio, non aũt ad pœnam ordinariam, adde D. Ro. decõſ. 184. & ad dictũ Inno. hic inquantum dicit, ꝙ talis confeſſio inducit infamiam, adde Abb. in d. c. olim. de reſcr. col. 2. Et vide Corſe. in ſuo repertorio. in verſ. confeſ. col. 1. ver. per confeſſionẽ. Adde tamen, ꝙ confeſſio extraiudicialis in delictis quo ad forum eccleſiæ fauore animæ plenè probat, ita Bal. in l. 3. col. 4. C. de ... ca. adde leg. & Bart. in l. cum qui 2. § codicillis, col. pen. verſ. hæc faciũt. ff. de leg. 3. Flo. in l. ſi quis teſtamẽtũ. ff. ad l. Aqui. Lanfrã. in c. quõ cõtra, 1. ver. cõfeſſiones, infra de prob. & Alex. de Imo. in l. cap. quinto, in addi. ad Bart. ff. de adul. & in l. magiſtratib. & ibi moder. ff. de ior. om. iudi.
b ¶ Vel ibi. Pro intelligentia Inn. hic v. de Abb. in d. c. at ſi clerici, col. 4. circa medi. & de iſta confeſſione facta coram incõpetẽti, adde Inn. in c. qualiter & quãdo, el ſecũdo, infra de acc. & latiſſime p Fel. per Alex. de Imo. in cõſi. 13. col. 4. verſ. fortificatur & c. & in conſi. 116. in 1. vol. 4. in j. vol. & in conſi. 20. in 4. vol. col. 4. in pen. Et adde, ꝙ talis confeſſio facta coram incõpetenti hẽt vim confeſſionis extraiudicialis, ita Fran. de Are. in conſ. 16. col. fi. alleg. Inno. hic, vide ipſum in conſi. 150. Vide Bal. in l. magiſtratibus, de iuriſdi. om. iudi.

SVMMARIVM.

1 *Ad eccleſiam regularem non tenet electio facta de non regulari.*
2 *Clericus ſecularis eſſe non poteſt clericus in monaſterio.*

CVm cauſam. [Per multa] iſta conſuetudo eſt contra bonos mores, & contra ius commune. 16. queſtio. 1. in no. & c. preſbyteros. 18. queſt. 2. peruenit. & ideo non eſt ſeruanda. 12. diſt. illa. ad idẽ. 3. de conſue. ad nfam, & c. cũ venerabilis [qđ ſit] 93. diſt. legimus. ff. de of. preſi. ſed licet [in bone.] 16. q. vlti. in
1 noua [iuſtitiis] † quia ad regularẽ eccleſiã nõ tenet electio facta de nõ regulari. j. co. officij [profiteantur] eſt autẽ in optione monaſterij, vt clericos illos nõ recipiat in profeſſos ſi ſibi placet nl ſi recepti eſſent in probatione, ſed tũc in eorũ optione relinqueretur [dimittãt] no. ꝙ nullus ſecularis clericus põt eſſe clericus in
2 monaſterio, qđ intelligo ſic, ꝙ habeat ius in participatione ſpiritualium, ſicut eſt habere vocem in electione prioris, & hmõi.

SVMMARIVM.

1 *Prælatorum electioni intereſſe poſſunt laici, ſi hoc habeant de iuriſdictione ſua.*
2 *Iura ſpiritualia non ſpiritualer & non conſecratas perſonas non beneficiũ cadunt.*
3 *Imperatores dicuntur eligere, vel confirmare vice Papæ, & non ſua.*
4 *Contempti, ſi volunt, poſſunt facere electionem factam eis contemptis caſſari.*
5 *An ſi mortui ſint eligentes, & viuant contempti poſſint electionẽ ratificare.*
6 *Venditio inſta, vel alius contractus beneficio reſtitutionis reſcinditur.*

7 *Electio dicitur largè, ſtrictè, & ſtrictius.*
8 *Electio vix dicitur eſſe, niſi omnia iura ſolemnia obſeruentur.*
9 *Ab initio contradicere intelligitur, ſi vſq; ad conſecrationem contradicatur.*
10 *De forma omiſſa agi poteſt etiam poſt confirmationem & conſecrationem.*
11 *Vbicunque circa electionem dolus expreſſus admiſſus eſt, ſemper renunciare tenentur.*
12 *Quilibet celebrantium celebrat, licet vnus ſolus ſpecialiter celebret.*
13 *Poteſt epiſcopus abſque pallio ordines conferre in epiſcopatu alterius, ſicut miſſam celebrare.*

C A P. XXVIII.

Vod ſicut. [Verũ.] Sed queres, quomodo audiatur accuſatio de hoc crimine, ſ. φ nõ fuit canonica electio pp nominationes praecedentes poſt cõſecrationem ꝯ id, quod no. in hoc c. in g.... incipit, canonica hec. Reſpo. hoc crimẽ, quod obiiciebatur, tale erat, id eſt intruſio, cũ alius deberet eſſe eps, quod ſi verũ eſſet, etiam tũc audiri debebat. Item ſicut hic dr̃, φ non fuerunt ad accuſationem admiſſi. ſed quę ſequũtur, obiiciebantur cõtra Armachanũ electũ, qui de eis accuſabatur, vel denũciabatur, & etiam de cõtemptu poterat ciuiliter agere implorando officiũ iudicis, vt eius electio caſſaretur [nihil.] 16. q. 7. cõtra ſanctorũ. cõtra a. q. 6. ei qui, vet. nominationes. hoc ſecundũ iura Innocentii intelligo verũ, ſi tractando, vel deliberãdo tamẽ nominat aliquem. nã ſi poſt tractatũ quilibet diceret, ego eligo talem, benè vim electionis obtineret ſecũdũ illa tpa, vt expreſſè habes. j. eo. cum in iure, & c. venerabilem. [in eccleſia] id eſt in illo loco ca-
1 thedrali. 23. diſt. nomine. ¶ † [Nominatio] epiſcoporũ. 62. diſt. in. Adrianus. nã electioni aliorũ prelatorũ intereſſe poſſunt laici, ſi hoc habent de iuriſdictione ſua. j. de iure patro. nobis. & quidam dicũt idem in epis: ſed decre. hodie hoc nõ tm̃ prohibet in epiſcopis, ſed etiã in omnib. prelatis in eccleſiis collegiatis, infra eo. ſacroſancta. mors autẽ defuncti prelati põt nunciari principi, & eius cõſenſus requiri, ſi de cõſuetudine, vel priuilegio hoc hẽt princeps, & ſi fiat electio ꝯ cõſuetudinem, vel priuilegiũ, caſſabi-
2 tur, 63. diſt. lectis. 18. q. 2. abbatem. † Iura enim ſpiritualia in non ſpirituales & nõ conſecratas perſonas non omnino honeſtè cadunt, & hoc ſtatuere ius naturale ſuadet, infra de iudi. c. 2. & hoc intelligitur eſſe verũ, φ nõ põt intereſſe electioni tanquã ius habens in electione, qa ſi haberet ptãtem, per eũ contraheretur matrimoniũ, vel aliud vinculũ inter prelatũ, vel canonicũ, & eccleſiam. ſ. eod. cũ inter. c. quod eſſe nõ debet. preſentare autẽ ad aliquã eccleſiam, nõ eſt ſpirituale, licet annexũ ſit ſpirituali, nec ꝯtrahitur aliquod vinculũ inter preſentatũ, & eccleſiã, cũ nihil ſi-
3 bi iuris acquirat. j. de iure patro. paſtoralis. ¶ † Sed quid dices de Imperatoribus, quibus cõceſſum eſt a ſummis Põtificibus. 63. diſt. in. Adrianus, & c. ſeq. Reſpon. quia ibi faciebant vice Papę, & nõ ſua. vel dic, φ per eorũ electionem & cõfirmationem nõ cõtrahebatur aliquod vinculũ inter eccleſiam, & electionem, ſed per cõſecrationem tm̃, quę per ſpirituales perſonas fiebat. & dicemus, quod ex inueſtitura regũ, vel electione nõ habebant inſtituti ab eis aliquod ius ſpirituale, puta quod poſſent cõferre eccleſias, vel canonicatus, vel ordinare clericos, vel hmõi. ptãtem autem horũ recipiebant a cõfirmatore, vel ꝯſecratore, vel quocunq; alio miniſtro ſpirituali, & eccleſiaſtico per inueſtiturã autem laicorũ põt recipere regalia, & alia tẽporalia [periculũ.] ¶ No. φ ſi quis nõ poſſit vocari ſine periculo, vel venire, nihilominus preſentes poſſunt procedere in eorũ abſentia. ſed hic vltimo caſu citandus eſt, & citatus vices ſuas põt cõmittere, infra
4 eo. quia pp. ¶ † [Infirmando] No. hic φ iſti cõtempti poſt confirmationẽ & cõſecrationem, ſi volunt, facient caſſari electionẽ factã eis cõtemptis, & per conſequens amouebitur de epatu, licet cõfirmatio & cõſecratio ritè factę ſint, quia ad ea nõ erant vocãdi: ſed hoc eſt ea ratione, qa electione caſſata cõſtat omnia conſequẽtia per obreptionẽ obtenta. & vr̃ hac rõne, quia amouendus eſt, φ licet Conciliũ prouinciale de hoc poſſit cognoſcere, nõ tamẽ diffinire, infra de cleri. nõ reſi. ex tuę. 3. qõ. 6. accuſatus.
5 † [Propter bonũ pacis] & ſi cõtempti velint cõſentire, eligentes autẽ velint reſilire ab electione, non poſſunt. ſ. de elect. cũ inter ca, arg. ff. de ſer. ruſt pred. per fundũ. licet ſit arg. cõtra. ſ. de poſtula. bone. 63. diſt. quãto. ſed quid ſi mortui ſint contempti? dicimus, φ ſi ſint tales ſucceſſores, qui ſuccedunt in honore & onere, vt ſunt abbates, & prepoſiti, tales ſucceſſores, ſi aliquid factũ eſt in preiudiciũ dignitatis poſſunt proſequi contemptũ predeceſſorũ, quia tunc potius dr̃ cõtempta dignitas, quàm perſona. electus enim tali cõtempto nõ tantũ non reuerebitur perſonã, ſed nec dignitatem, quos reuereri ſolent electi. 8. queſtio. 2. dilectiſſimi, arg. infra de offi. deleg. quoniã abbas, & de offic. ordi. paſtoralis. fingũtur enim eędem perſonę cum predeceſſoribus: ſed in canonicis ſecus. nam canonici, qui ſubſtituuntur canonicis, non ſuccedunt in honore & onere, ſed capitulum eis ſuccedit. infra de teſta. relatum. 2. & cap. cum conſenſerint, contradicere nomine eorũ non poteſt. Sed quid ſi lite pendente moria-
tur contemptus, vel tranſeat ad aliam eccleſiam. Reſpõ. perit
6 accuſatio, nec datur ſentẽtia, ſi reus, vel accu. mor. ſuc. l. in. ſed quid ſi mortui ſunt eligentes, & viuant cõtempti, nunquid poſſunt ratificare electionem? dicimus φ ſic, quia conſenſus eorũ retrotrahitur ad tẽpus electionis, argu. ſupra eod. auditis, & quia tenet electio licet poſſit infirmari. ſed arg. cõtra. ff. comu. pręd. receptũ. ſed ibi non tenet priorũ conceſſio, quouſq; ſequatur vltima. & preterea precedentes cõſenſus trahuntur ad vltimũ, quod non eſt in electione. ſed dices, quomodo eſt electio canonica, vbi aliquis eligentiũ eſt contemptus, cũ ius pręcipiat omnes vocandos, qui volũt, & poſſunt intereſſe, infra eod. quia propter, & c. coram dilec. & etiam cũ poſſit caſſari cõtempto perſequente contemptũ. ad hoc reſpondemus, φ electionem canonicam facit mutuus cõſenſus capituli, & electi cũ forma ſeruata, qd hic fuit. nam capitulũ dicit̃, ex quo duę partes preſentes fuerint. ff. quod cuiuſque vniuer. no. l. nulli, & l. ſequen. contemptus enim poteſt renunciare iuri pro ſe inducto, infra eo. c. eccleſia. nec obſtat, φ poteſt caſſari, ergo nõ eſt canonica inſtitutio. poteſt enim quęcunq; bona electio caſſari propter vitiũ electi, & tamẽ nõ minus eſt canonica. licet iuſta venditio, vel alius cõtractus reſcindatur beneficio reſtitutionis, & tamẽ nihilominus eſt iuſtus, vt infra de in integr. reſti. per totũ. idem videtur, ſi per compromiſſum procedatur, ſ. φ vnus ſolus cõtemptus poteſt reuocare electionem, alius autem hoc nõ poteſt, quia hoc non eſt cõtra formam, φ ſinguli nõ compromittant, ſicut non eſt cõtra formã, quod ſinguli non requirantur ad ſcrutinium, infra eod. eccleſia.
7 canonica † electio dicitur large, ſtricte, & ſtrictius. dicitur ſtrictius vbi omnia interueniunt, etiam quę ſunt de ſolennitatibus, quę a iure precipiuntur, & ſic loquitur capitulũ. 63. diſt. capitu. j. ſtrictè dicitur canonica, vbi omnia interueniũt, quę ſunt de ſubſtantia, & nõ alia, quę ſunt de ſolennitate, puta ſine quibus nulla eſt electio, puta ſi omittatur forma, infra eodẽ. quia propter. large autem dicitur canonica, quę, ſ. eſt ſecundũ ius naturale. ſcilicet quia nulla eſt ſeruata forma: ſed tamẽ conſenſus electi & eligentiu interuenit. & non cauſa, ex quibus fit nulla electio. ſupra eod. conſiderauimus. & quidem ſecundũ primam acceptionem non habet locũ regula, quę eſt. 61. diſtin. c. vlti. vbi dicitur, quod nullus non canonice electus ordinetur, & ſi cõtra preſumptum
8 fuerit, deponatur ordinans, & ordinatus, infra eo. eccleſia. ¶ † Et argu. eſt hic, φ vix eſt electio. niſi omnia iura ſolennia obſeruentur, & tamẽ ideo non eſt nulla, nec caſſatur electio. in alio autẽ caſu, ſcilicet, quãdo ea interueniunt, quare eſt nulla electio de iure poſitiuo, ſed alia de iure naturali. tunc diſtingue, quia ſi dolus vel delictũ electi, vel eligentiũ fecit, quę de electio ſit nulla etiam de iure naturali, vt qa intruſus eſt, vel ſimoniace electus, tũc ſemper habet locũ regula predicta, ſ. φ deponatur ordinans, & ordinatus, nec tenent ordinationes eorũ quo ad executiones. 62. diſtinctio. c. 1. infra de ſimo. per tuas. nec poteſt tenere beneficiũ ꝑ talem dolũ quęſitum, infra de renuncia. niſi cum pridem. §. 1. 16. queſtio. 7. ſi quis de ſe. ſi autem dolus, vel delictũ non fuit tale, φ electionem faceret nullam, ſed annullandam, vt cõtemptus alicuius, qui electioni intereſſe dẽr, tunc nõ debet renũciare beneficiũ ſic quęſitũ, nec peccat tenendo ꝯ voluntatem cõtempti, niſi prohibeatur a iudice. licet enim cõtemptus poſſit officiũ iudicis implorare pro ipſius caſſatione, non tamẽ peccat, quouſque caſſetur. hoc enim officiũ iudicis de rigore iuris eſt introductũ. nam de equitate eſſet, φ cõtemnentibus eũ imponeretur pœna, & nõ caſſaretur electio a maiori parte facta, & etiam φ nõ imponatur illi, qui nullo mõ deliquit, arg. ff. ad municip. l. quod maior. vnde ſicut cõdemnatus iniuſtè ad reſtitutionem rei ſuę non peccat tenendo eandẽ rem, ſi nõ auferatur per iudicem, vel dari precipiatur: ſic nec iſte, qui iure naturali canonicè electus eſt, ſ. per cõſenſum eligentiũ licet iure poſitiuo caſſari poſſit, ar. ff. de condi. indebi. Iulianus. Alij tamẽ dicunt, φ cõtemptus non habet of. iudi. ſed tm̃ exceptionem, vnde tunc ſit competit hęc exceptio, quãdo cõfirmatio, vel conſecratio petitur. poſtquam autẽ cõſecratus eſt, cũ non ſit cõtra quid detur, vlterius ſecurus manet. Alij dixerũt, φ ſemper agere põt, & ſic habes expreſſe, φ ſemper peccat tenẽdo cõtra voluntatem contempti. ſi autẽ ipſe erat in peccato, quare caſſari poterat, ſimiliter ſine peccato tenet beneficiũ acta pœnitẽtia. 62. diſt. ſicut ſemel. niſi eſſet tale peccatũ, qd executionẽ ẽt acta pnĩa impediret. j. de renun. niſi cum pridẽ. ſi autẽ delinquit tacendo irregularitatẽ ſuam, tunc omnib. modis dẽt offerre renũciationẽ ſuam, & peccat tacendo beneficiũ. ſed tamẽ diſpenſabit ſuperior in aliquib. irregularib. j. de renun. niſi cũ pridem, §. perſonę. ſed ordinationes eius executionem habent, qa non erat nulla electio de iure naturali, ſed deponendus erat. ſi aũt nulla ſit electio pp formam nõ ſeruatam, vel aliud ꝯſimile, cõſenſus tamẽ legitimus eligentiũ, & electi interuenit, φ ſolus de iure naturali ad electionẽ, & alios actus ſufficit, infra de tranſact. inter corporalia. tunc videtur dicendũ, quod niſi ab initio ſe opponat, poſtea cõtradicere non poteſt. ff. de decuri. l. pe. in fine.

Et intelligo ab initio cõtradicere, ſi vſq; ad cõſecrationẽ cõ-
tradicatur: ſed de hoc plenius not. ĩ. de cauſa poſ.cum olim. &
hic ordines cõfert, & ſine peccato in beneficio manet, infra de
ſup.negli.prela.c.penul.& dicimus hũc per canonicã electionẽ
de iure naturali intereſſe. nec eſt verũ, ꝙ hic nõ habet fundamẽ
tũ, & ideo nõ poſſit ſuperędificare in ordinib. & aliis.i.q.i. prin-
cipatus. imo fundamentũ hẽt.ſ. canonicã electionẽ de iure natu
rali, & facilè redit ad ius naturale.ff. de pactis.ſi vnus. §.idem dici
mus. maximè vbi nõ oritur ſcandalũ, nec lęditur honeſtatis pu
blicę iuſtitia, nec generalis ſtatus eccleſię, quod eſſet, ſi rediret
ad illud ius naturale, ꝙ cõſobrini ſimul cõtrahant.ĩ.de reſti.ſpo
lia.literas. vel quod irregulares remanerent in ordine, cum ex
hoc ordo dehoneſtatur. Sed ius poſitiuũ de forma ſeruãda inuẽ
tũ eſt pp periculum eccleſiarũ, quę erant in litibus, quę iam ceſ
ſant poſt quã cõſecratus eſt pacificè. eſt enim hoc ius poſitiuũ
quaſi de rigore iuris inductũ. & poteſt dici ĩ hoc caſu, quod poſt
cõſecrationem de forma nõ ſeruata nihil poterit obiici, arg. ff.
de decu.l.penul.in fi. etiam ab his, qui pręſentes non erant. & eſt
ratio, quia ſuũ intereſſe nõ proſequuntur, quia nullũ eſt. nec in-
tereſt eccleſię, cũ eccleſia in eius cõſenſu perſeuerauerit, nec in
tereſſit eius, ſi bonus eſt prelatus, & ẽt quia ſemel inquiſitũ eſt de
forma, vlterius de ea agi nõ debet, arg.ĩ.eo.cũ dilect. & no.infra
10 de cau.poſ.cũ olim. vel dic, vt no.ĩ.de dolo, cũ olim.† vbi dicit
plus, poſt cõfirmationem & conſecrationẽ agi poſſe de forma
omiſſa. nec mireris, ꝙ id quod nullũ eſt tractu tpis ſit ratũ, quia
hęc nõ eſt nulla de iure naturali. Item hic nõ eſt ſolus tractus tẽ
poris, imo eſt addita cõfirmatio, & cõſecratio, ar. in Authen.de
nup.§.qm̃, i fi.C.de do.donatio.C.ſi ma.factus ra.ha.l.ſi.& de hoc
no.infra eo.bonę. alii tamẽ dixerũt, ꝙ electio, quę nulla eſt, nun
quã ratificari poteſt, & nunquam poteſt illud beneficiũ ſine pec
cato retinere, & ordinationes eius executionem nõ habent. ſi
autẽ electio ſit aliqua, ſed peccatũ ſit ĩ electione, & ſit tale, quod
vergat in periculũ eccleſię, ſemper proponi põt, & debet, ſicut
per electionẽ fiet executio prębendarũ. ĩ. de pręben. dilectus. ſi
autem metus, vel impreſſio interuenerit, quare facta ſit electio,
quia affectata eſt electio, renũciare tenetur, arg. infra quod met.
cau.c.i.tamẽ quia electio aliqua eſt, quouſq; caſſetur ordinatio-
nes eius tenent. tamẽ ſi vnus ſolus coactus eſt de electoribus, &
nõ tot, ꝙ etiam ipſis nõ coactis nihilominus electio teneret, po
teſt dici, ꝙ hic renũciare non tenetur: ſed ſi ipſe culpabilis fuit ĩ
11 violentia inferenda, agat pniam.68.di.ſicut. ¶ † Alii dicũt, & for-
te melius, ꝙ vbicunq; dolus expreſſus circa electionem admiſ-
ſus eſt, vt in prędictis caſibus, ſemper renũciare tenetur. & eodẽ
mõ, ſi pro ſe rogaſſet de electoribus, arg. ſupra eodẽ per inquiſi
tionem. ſi autẽ dolus interueniat in mente conceptus, videlicet
de feſtinatione, vel dilatione electionis, quia ęſtimabat, ꝙ ſi mo-
do eligerent, ipſum eligerent, & ſi differrent, mutarent propoſi
tũ, vel e conuerſo, vel huiuſmodi, vel de obſequiis exhibitis, re
nũciare nõ tenetur. infra de ſimo.c.vlti. melius videt, ꝙ ſiue do-
lus ſit in mente cõceptus, ſiue extra ad verba & ad actus tranſi-
uit, ſemper acta pœnitẽtia remanet ſecurè in beneficio. licet n.
peccauerit in ingreſſu, pp hoc nõ tenetur renũciare, vt in decr.
pręal.de ſimo.c.vlti. nec reſtringo, ꝙ poſſit agere pœnitentiam
remanẽdo in ordine ad peccatũ tantũ conceptũ mente, imò di
cimus. & ſi ſit in verba & opus emiſſum. & illa decre. locum ha
bet in ſimonia tantũ mente concepta. de dolo autẽ in cõfirma-
tione, vel cõſecratione cõmiſſo no.infra de dolo, cũ olim. me-
tus autẽ, ſi ex eo principaliter habuerit eccleſiam, facit quod cã
retinere nõ poſſit, cũ non ſit ibi liber conſenſus. ĩ. de ſpon. cũ lo
cum. ¶ Itẽ hunc dicimus ſolũ contemptũ poſſe agere & excipe
re de ſuo contemptu ꝯ petentẽ ſe cõfirmari [miſſurum] arg. ꝙ
12 in collatione cuiuslibet ordinis dẽt celebrari miſſa. ¶ † [Princi-
paliter] per hoc dixerũt quidam, ꝙ quilibet celebrãtium cele-
brat, licet vnus ſolus ſpecialiter celebret. & dicũt, ꝙ ẽt ſi ſpecia
liter celebrãs nõ celebraret, & verba ad cõficiendũ apta nõ dixe
rit, tamẽ ad verba aliorũ conficietur: tamẽ cauti debent eſſe ce-
lebrantes, vt in verbis cõfeſſionis nõ proferant principaliter ce
lebrantẽ. nec nocet, ſi cõcelebrantes eadem verba repetũt, ſicut
nec obeſſet, ſi idem principaliter celebrãs eadem verba repete-
ret. alii dicũt, ꝙ ſunt tantũ ad ſolennitatẽ. nec ad verba eorũ cõ-
ficitur corpus, quia ad hoc nõ intendũt, nec intendere debent.
prius dictũ magis placet, quia nõ video, quare ad preces aliorũ
nõ conficiatur corpus Chriſti, cũ ibi ſit perſona apta, ſ. ſacerdos
& materia, ſ. panis, & vinũ, & verba cũ intentione [ne diuidatur]
13 23.diſt.quorundã, & 7.q.i.nihil. & c. illud. ¶ † [Pallio.] ideſt ante-
quam habeat palliũ, tamẽ ſine pallio poteſt cõferre ordines in
epiſcopatu alterius, ſicut põt miſſam celebrare, infra de vſu pal
lii.ex tuarũ. alii tamẽ dixerunt, & forte melius, nunquã etiam cũ
licentia diœceſanorũ põt epiſcopale officiũ exercere ante, quã
habeat palliũ, niſi auctoritate Papę, arg.ĩ.de renunc. ad ſupplica-
tionem, epiſcopos cõſecrare.ſ.eo. ſuffraganeis, cõtra ſo. ibi [ſed
tanquã archiepſ.] 23.q.4.ſi eccleſię.ff.de adopt.ſi pater. nec etiam
poteſt: nam cum eſſatum non habeat, nec poteſt epiſcopale offi
cium exercere. Item in archiepiſcopali eccleſia non poteſt epi
ſcopale officium exercere, cum ibi non poſſit exercere ſine pal
lio, quia in eo conſertur plenitudo pontificalis officii, infra de
vſu.cap.3. & hac ratione dicimus, quod mandato alterius epiſ-
copi epiſcopale officium non poterit exercere.

SVMMARIVM.

1 *Intereſt appellantis ſuam defendere appellationem.*
2 *Appellationis forma ſeruanda in electione.*
3 *Quot requirantur ad hoc, vt electio dicatur canonica.*
4 *Quilibet de capitulo obiicere poteſt in formam, & perſonam electi.*
5 *Electio, quę eſt ipſo iure nulla, praſtat impedimentum ſecunda.*

CAP. XXIX.

AVditis. [Attentatã.] Hic lege decre. finem, ſ. nos
igitur electionem [cũ.n.] hic incipit nar-
rare factũ. [In R.] archi. de quo ſupra dictũ eſt. [archi
diaconos] plurale dẽt eſſe ſingulare. hec enim fuit
cauſa, quare malè intelligebatur hęc decre. & falſa ſcribebat [aliũ]
a magiſtro. R. de quo dicetur [nominãte] non eligente, vt ex ſe-
quentibus apparet. & nihilominus archi. ſed illũ cũ aliis nomi-
nabat. hic aut ſolus [ad electionem] ideſt electionis publicatio
nem, q̃ tamẽ olim neceſſaria nõ erat, ſed ſoli cõſenſus ſufficie-
bant.ſ.eo.cum inter canonicos. alii ecõtra [in electione] R. ar-
1 chi. [¶ † Prorumpit appellans] iam appellationẽ iſtam, ſ. ne deca
nus procedat ad electionẽ ſine conſenſu ma.par.ca. tamẽ appel-
lans poterit proſequi, qa ſua intereſt ſuam appellationẽ defen-
dere. alii tamẽ dicunt, ꝙ nõ ipſe appellans, ſed capitulũ, vel ele-
ctus eam proſequatur, quia eligens eligendo functus eſt officio
ſuo, nec ſua ſpecialiter intereſt. vnde vlterius nõ habet, quid fa-
ciat, arg.ĩ.de offi.iudi.dele.g. in literis. nec mireris, ſi alius proſe-
quatur, cu non appellauerit nomine alterius quod nõ eſt verũ:
cũ enim nomine eccleſię faciat electionem, vel eius intereſt, ap
pellationẽ, quam emittit, eccleſię nomine emittere vr, & non
ſuo, ſicut quilibet alius procurator: ſed eccleſia ea exercere po-
terit, ſ. capitulũ, vel maior pars. ar. C. de appel. ſi actor. tamen ad
hoc, vt ea exercere poſſit neceſſe eſt, ꝙ capitulũ appellationem
ratam habuerit, intra x. dies cõputandos a die, qua appellatũ eſt.
& idem dico, ſi quis appellet, ne fiat electio canonica.ſ.eo.cũ no
bis. ſecus autẽ dicendũ eſt, vbi eligens pro iure ſuo appellaret,
quia tunc tantũ ipſe proſequi & renũciare appellationi ſuę poſ-
ſet, ar. ſupra eo. ꝙ ſicut. §. ſi autẽ. ĩ. de appel. conſtitutus. tamen in
hac appellatione modica vis eſt, quia & ſine appellatione, & ca-
pitulũ, & quilibet, cuius intereſt, ꝯ electũ agere, vel etiam exci-
pere põt, ac ſi appellaſſet, vt no.ĩ. de accuſ. ſuper his. in hoc tamẽ
valere poteſt appellatio, quia reuocat negotiũ ad ſuperiorem.
2 [† Nõ valebant] in hoc quidam credut valere appellationẽ ta-
lem, Appello, ne fiat electio niſi canonica, de qua dr ſupra eodẽ.
cũ nobis. vel ne ſine cõſenſu maioris partis capituli, vt hic, quia
ſi poſtea fiat minus canonica, vel alias cõtra appellationem, e-
lectio eſt nulla, quę tamẽ non eſſet nulla. ſed annullanda, in qui
bus caſib. ſi appellatio nõ precesſiſſet, puta ſi eſſet aliquis contẽ-
ptus, ſupra e. quod ſicut, vel ſi eſſet a maiori parte electus. ¶ Sed
obiicitur ſi appellans remittat appellationẽ electio, vel ratiſ carie
tur. nõ ergo eſt nulla. reſpon. hoc ideo ꝯtingere, quia ratiſcatur
electio, quia ſingitur nõ appellaſſe. ff. de his qui no. infa.l. furti. in
princip. Item obiicitur, quare appellatio faceret electionẽ nul-
lam, vel aliũ ꝯtractũ, ſi fit extra iudiciũ. non.n. dẽt auferre, vel dimi-
nuere poſſe eius, a quo appellatur, qa potius prouocatio, q̃ ap-
pellatio dr.ĩ. de appel. cũ ſit Romana. ſed dicit authoritate hu-
ius decr. & ſ.e. bonę, has vires hẽe appellationes extra iudiciũ fa
ctas. vel potes dicere, ꝙ appellatio hic multũ facit in electione
iſta, qđ vt melius videas, pone exemplũ tale. xx. erant in capitu-
lo x. elegerunt alium, ita tamẽ ꝙ nulli eſt ius quęſitũ, ſed in ele-
ctione illa ſeruata eſt forma, qa nõ eſt de forma, ꝙ a plurib. eli-
gatur.ſ.c. dudũ.ĩ.e. cõgregato. imò etiã in vnũ ſolum poſſit reſi-
dere ius eligẽdi, ar. prędictarũ decret. & no.ſ. cũ nobis, apparet,
ꝙ nõ ẽ de forma, ꝙ a maiori parte eligatur. ꝯ hũc electũ a x. põt
quilibet de capitulo procedere, tñ ſi ante li. conteſt. vel etiã poſt
li. conteſt. aliqui voluerũt cõſentire in eũ, valere poterũt tales ꝯ-
ſenſus, quia electioni, q̃ non eſt nulla, imo ei, quę in veritate te-
net, accedũt, ar. ſup. e. licet. quis caſſari poſſet pp minorẽ nume
rũ, & ſic inuenimus in omnibus decret. ꝙ pp minorem numerũ
caſſantur electiones, & nõ denunciantur nullę, infra eo. congre
gato. ſupra eo. dudũ. & hic, & c. ꝯſiderauimus, & in multis aliis
decre. & elect. cui predicto mõ vota maioris partis acceſſerunt,
cõfirmabitur ea rõne, quia facta eſt a ſaniori parte, licet non ma
iori. & ꝙ ſit ſanior apparet ex eo, quod ſequitur, quia poſtea eis
accedunt alii, ar. ſupra eo. licet. Sed tamẽ credunt iſti, ꝙ ad hoc,
ꝙ poſſit dici ſanior pars, oportet ꝙ ſit ad minus a principio ter-
tia pars. de hoc no.ſ.e. dudũ.ĩ.e. ſcriptũ. nec credit ibi. ꝙ primis
poſſint alia accedere li. pen. inter electos. immo quidam dicunt
idem, ſi alius, quam electus opponat ſe electioni, argu. hic & ĩ. vt

3 lite pen. per totū, & de teſt. cauſam. ¶ † Alij tamē dicunt, q̄ eo tē
pore, quo fit electio, oportet q̄ priores conſenſus, tot ſint, ex q
bus poſsit ſurgere canonica electio, & ſit maior pars & ſanior,
& innituntur literæ decre. j. e. quia pp. ſed ſi cōtra hunc electū
agerent aliqui canonici ſuo nomine, tunc ſi aliqui de canoni-
cis illis, qui cōuenerant ad procedendū cōtra electionem, vel-
lent diſcedere ab hac ꝯdictione, poſſent, vt no. ſupra de poſtul.
bonæ. 2. ſi autem appellatū eſſet, tunc etiam ſi vnus ſolus vel-
let procedere cōtra electionem, & caſſare ipſam, quia facta eſt
poſt appellationē legitimam ab ipſo factā, dicimus, quia etiam
poſtea nullus pōt accedere tali electioni, q̄a facta eſt poſt appel
lationē, & quicquid fit poſt appellationem, dēt eſſe caſſum, &
ita electiōi factæ poſt appellationē, quia nulla eſt, vota poſtmo
dū nullo modo poſſunt accedere, quamdiu pendet appellatio:
ſed ſi ille, q̄ proſequebatur appellationem ipſe renūciet expreſ
ſè, vel tacitè, ſ. lapſu anni, tunc bene valebunt ei vota adiecta.
4 ¶ † Et dicunt, q̄ hanc appellationem, & etiā illam appellationē
ne fiat niſi canonica electio, poteſt proſequi quilibet de capitu
lo, dūmodo appellent, & etiam ſine appellatione quilibet de ca
pitulo pōt obiicere in formā, & perſonam electi, vt no. j. de ac-
cu. ſuper his. alij dicunt, & forte melius, q̄ electio decani non
fuit nulla ratione appellationis, quæ nil in his operatur, ſed q̄a
facta fuit a tam paucis, puta tertia parte, vel paucioribus, infra
e. ſcriptum, in fi. vel dic electionem decani nullam, ideſt annul-
landam. & ſi quæres, quare ergo nō poterant valere ſubſequen
tes cōſenſus? dic vt no. infra e. eccleſia veſtra. & dic, q̄ niſi ele-
ctio a principio fiat a maiori parte & ſaniori, habito reſpectu
ad aliam electionē minus a ſaniori factam, vel ad alios, qui pri
uati ſunt ipſo iure, ſiue in eodem cōtextu, ſiue ex interuallo, ſē
per nulla eſt, nec poteſt ratificari, vt hic expreſsè dicit. ¶ [Appel
latione pendēte] lite enim pēdente nō potuit illi aliquid iuris
accreſcere, j. vt lite pen. e. fi. de teſtib. cauſam. & hoc intelligo,
ex facto ſuo. ex facto enim aduerſarij pōt. ff. de rei ven. l. ſiue au
tem. §. 1. ff. de pac. ſi tibi. a. §. ſi pactus. ff. de reg. iur. q̄ abſentes. ſ.
c. prox. cōtra Sol. quidam, q̄ hæc electio erat ipſo iure irrita, q̄a
a minori parte celebrata & poſt appellationem legitimā: ſupra
autē erat aliqua electio, ſed annullāda ope exceptionis oppoſi-
tæ a cōtempto [nō poterat] quaſi dicat, ſi omittat proſecutio-
nem appel. poſsit fieri rata, quod nō fatemur hic [poſt illā] nō
fuit cauſa caſſationis ſecūdæ electionis, prima electione non-
dū caſſata, quia cū eſſet nulla, etiā ex interuallo licebat facere
ſecundā. ſ. e. bonæ. Sed quia electores nō erant priuati poteſta-
te eligēdi. & expone poſt primā electionem nō caſſatam, ideſt ꝯ
temptis electorib. primæ electionis nō caſſatæ, vel ſupple, ma-
xime, vel allegādo dicit prædicta, & vr̄ hæc vltima reſpōſio me-
5 lior. ¶ † [Nondū] hæc electio, quæ nulla eſt ipſo iure, impedimē
tū præſtat ſecundæ, ar. ff. ad Treb. l. j. §. accuſatione. ff. de inof.
rup. teſt. cū in ſecundo. ff. de vſuca. pro dona. infra de ſpon. impue
nis, & de deſpon. impu. ad diſſoluendū, ar. cōtra. ff. de verb. obl.
ſi dari ſtipuler. vel forte poſſet laudabiliter dici, idcirco caſſatā
ſecundam electionē, quia facta fuit cōtemptis electoribus par-
tis alterius, q̄ erant maior pars, q̄ vocādi erant, ex quo ex inter-
uallo fiebat electio, cū nō eſſent priuati ipſo iure poteſtate eli-
gēdi, ſed priuādi. ſi autē hæc duo cōcurrerent, ſ. q̄ electio eſſet
nulla & q̄ electores priuati eſſent poteſtate eligēdi ipſo iure, vt
quia elegerūt indignū, vel per ſecularem potētiam, vt ſupra cū
in cunctis, & j. e. quiſquis, & cōſimilibus, crederem q̄ teneret ſe
cūda electio, ēt non caſſata prima, j. de appel. cōſtituturus. j. de re
iud. cū Bertoldus. j. de ſup. neg. præla. c. vlt. Sed oppones, & hic
priuati erāt ipſo iure, quia poſt appellationē elegerūt, ſupra eo.
literæ. Reſpō. hic nō fuit appellatū niſi ꝯ decanum, & ideo non
ſunt priuati ptāte eligendi ipſo iure, licet elegiſſent. Itē nō fuit
appellatū, vt nō conſentirent, in quos vellent, ſed ne publicare
tur electio. ſed alia ratione patet eos nō vocandos, ēt ſi vocan-
di nō eſſent ipſo iure, quia in eodē cōtextu vr̄ facta electio. hoc
enim quidā negāt, quia capitulū cauerant. item quidam dicūt
nō eſſe priuatos ipſo iure, q̄ poſt appellationē eligunt, vt no. ſu-
pra de poſtu. gratū, & decre. ſupra e. bonæ. reſpon. vt ibi, Vtran-
que. R. archid. & magiſtri. R. q̄ electus fuit a cātore, & parte ſua
ſed electionē, ſiue nominationē. ſ. archi. quā fecit primò cātor,
& hic non cōfirmat, nec caſſat. ipſe enim de ſua electione non
cōtendebat: ſed inter electos alios tm̄ erat cōtentio. erat enim
nominatus. ſ. archid. nō electus, & ideo de iure ſuo nō confide
bat. ¶ Sed dices, cū ſm̄ iura Innocētij ſtatim ex ꝯſenſib. ius acq
ratur, quare ergo nō fuit cōfirmata electio. ſ. archid. cū eſſet fa-
cta a maiori parte, & ſaniori, vt hic dr̄? Reſpōdeo, quia nō con-
ſenſerant eligendo, ſed deliberādo tm̄. ſ. e. c. proxi. vnde nō ac
quirebatur ſibi ius. hodie. n. nō ſic neceſſe eſt publicare electio
nem, infra e. quia pp. ſemper tamē fuit neceſſe in cōmuni con-
ſentire, nec valebāt, ſi clandeſtinè & ſeparatim fiebant. 2. q. 6.
c. l qui. v er. nominationes. 63. diſt. quāto. ſicut & omnia negotia
a vniuerſitatis in cōmuni fieri debēt, non ſegregatim a. ff. quod
cuiuſq; vniuerſi. nulli. ſigillatim autē poſſunt cōſentire, vbi de
rebus communibus, non vniuerſitatis contrahunt. ff. de ſer. vr-
ba. prædio. per fundum. ff. communia vtriuſq; iudi. receptum.

ADDITIO.

a ¶ Non ſegregatim. De hoc plenè ſupra de conſti. in c. cum omnes, maxime Mo-
der. & adde quòd donatio facta ſegregatim per homines vniuerſitatis de re
communi valet, ita Alex. de Imo. in conſi. 43. per totum in 4. volum.

SVMMARIVM.

1 *Poſtulatio ſtatim quòd eſt facta, debet publicari capitulo.*
2 *Cum quis a pluribus poſtulare tenetur, non eſt a quo primo poſtulet.*
3 *Non licet poſt factam poſtulationem ab ea diſcedere.*
4 *Mandatum etiam re non exiſtente integra reuocari poteſt.*
5 *Electoribus pro vna vice licet ex toto poteſtatem eligendi alij conferre.*
6 *Non ſufficit ſolo facto contra tranſlationem poteſtatis venire, ſed verbo de-
bent nunciare compromiſſario, ne vlterius in electione procedat.*

CAP. XXX.

IN cauſis. [Ab eis.] Scilicet canonicis [quin-
que] iſti quinq; poteſtatē habēt a ca-
pitulo, nō ab illis duobus, qui coeligunt. ff. q̄d cu-
iuſq; vniuer. item. §. j. idē dicimus, ſi quinq; deberēt
eligere electores alios [cōueniſſent.] No. q̄ ille, cui datur pote
ſtas eligēdi, poſtulari pōt. j. de renunc. poſt tranſlationē, arg. ff.
iudi. ſolui. iam tamen. §. pe. ff. cōmo. l. fi. arg. ꝯ. ā. eo. innotuit, in
fi. [electionē] no. q̄ ep̄s eligitur in poſtulandū. j. de renun. poſt
1 tranſlationē. ¶ † [Publicarūt] ſic vr̄ ſemper faciendū, vt facta
poſtulatione deberet publicari capl̄o tm̄, non populo, niſi pri-
mo poſtularetur a Papa, cum nihil vr̄ dictū, poſtulamus talē, niſi
ſi dicatur a te, & præſente. & tamē pōt tolerari, q̄ eſt de cōſue-
tudine, vt ſolēniter fiat poſtulatio, & ēt coram populo, & nihil
aliud eſt dicere, poſtulamus, niſi eligimus, vel ordinamus poſtu
landū. j. de renunc. poſt trāſlationem, & talis poſtulatio in ali-
quibus vim electionis hēt, quia cū alias nullus debeat eſſe epiſ-
copus, niſi canonicè electus, hic vlterius nō eligetur, ſed appro
babitur poſtulatus, & ſic ep̄s fiet, vel confirmabitur, ſicut ex hoc ca-
pitulo colligitur. j. c. ſcriptū, & ex omnib. capitulis, quæ de po-
ſtulatione loquūtur. & in hac poſtulatione dēt ſeruari forma ꝯ
ſtitutionis, q̄a pp, ar. 61. diſt. Oſius, & c. ep̄s. pōt tm̄ & aliter. i. ſi-
ne ſolēnitate fieri poſtulatio, de qua hēs. 61. diſt. Oſius, & c. vlt.
& §. ſed & aliud. & ſatis eſt honeſtū & vtile, vbicunque aliquis a
laico dēt poſtulari, vel alio quocunq;, pter q̄ ab illo, q̄ dēt cōfir-
mare, q̄ hoc vltimo mō fiat poſtulatio, & poſtea eligatur ſolē-
niter. Et hoc eſt verū, q̄n poſtulatio eſt talis, cuius electionē tm̄
illius, a quo poſtulatur, ꝯſenſus impediebat, quales credo liber
tos eccleſiarū promotos ad ſacros ordines, ſi poſtulētur ad regi
mē alicuius eccleſiæ. nā aliorū liberti ordinari nō poſſunt ſi ibi
patronus aliquid retineret. 54. diſt. quodcūque, & c. vlti. ſi verò
adhuc ſit aliud impedimentū, q̄d eū eligi prohibeat, puta quia
aliud impedimentū habēt, iterū poſtulabitur cū ſolēnitate de-
cre. quia pp. ſi verò omne impedimentū pōt tollere ille, q̄ con-
firmare dēt, tūc eſt vtilius primò ſolēnē poſtulationē facere, vt
remoueatur circuitus, & multus labor, & ſic fuit factū hic, & fe
rè in omnib. decr. q̄ de poſtulatione loquūtur: nō negamus tn̄,
quin ſemp in optione poſtulantiū ſit, vel cū ſolēnitate, vel ſine
2 ſolēnitate poſtulare. ¶ † Itē nō credimus vim cōſtituendā, cum
a plurib. tenetur poſtulare, a quo primo poſtulet, puta, vel a p̄la
to, cuius clericus eſt, vel a Papa, q̄ forte ſolus diſpēſare pōt, vel
ab ipſo poſtulato. & ideo nō dr̄ matrimoniū initiatū, quouſq;
oēs qui cōſentire dn̄t, & quorū conſenſus neceſſarius eſt, requi
ratur & habeatur. alias abſurdū ſequeretur, q̄ archiepiſcopus
matrimoniū ſpirituale initiatū ſepararet. cōtra, infra de renun.
& inter. quidam tamen hoc ipſum cōfitentur, & aliter intelli-
gunt illam decre. quidam tamē, & fortè nō male, dicunt, q̄ ſi a
laico facienda eſſet poſtulatio priuata, vt de obligatis cōditio-
ni, q̄ primo ſunt petendi a dominis, & plenam libertatē conſe-
qui debēt. 54. di. nulli, & in c. ſequen. & pōt hæc dubitatio habe
re locū, etiam in poſtulatione ad clericatū. & tunc dicunt qui-
dam etiam obligatū laico poſſe ſolenniter ad clericatū poſtu-
lari: ſed non debet ordinari, quouſq; libertatem conſequatur,
& ſic loquūtur c. ſupradicta & non currit iſtis ſpatium triū mē-
ſium, & propter has poſtulationes multas & etiam nō occultas
& nō ſolemnes vltra tres menſes protrahunt electionem. eſt. n.
hoc iuſtum impedimentū, nec fuerunt interim in mora, intra
eo. ne pro. C. de inoffic. teſta. l. cōtra mores. [reuocauerūt] quā
tum in eis fuit, ſed nō potuerunt [pulſari] infra de offic. cu. c. j.
& prima diſt in. ius mil. hoc ſignum ſufficit ad vocandum præ-
ſentes, & in minoribus negotijs. in electionibus autem, vbi ne-
ceſſarij ſunt abſentes, neceſſarij ſunt nuncij, vel literæ, argu. in-
3 fra de offi. delega. prudentiam. j. eod. coram. ¶ † [Elegit] videt̄,
q̄ potuerunt recedere a poſtulatione, cum ex ea nun acquirat̄
ius, ſupra de poſt. c. pen. ſed certe, vt hic dicit̄, poſt poſtulationē
factam nō eſt licitum ab ea diſcedere, niſi forte omnes cōiter
diſcedere vellent, ſicut eſt ar, in eadem decr. vel maior pars. ff.
ad

ad muni. q̃ſt maior. Sed dices, hic maior pars elegit Archip. Reſpon. nõ eſt verũ, licet ipſi dixerint. vel dic hoc eſſe rõne, quia licet poſſent à ſua poſtulatione recedere, nõ tñ ab iſta, ad quã ex ſide preſtita, & rõne cõpromiſſi tenentur, quã non ipſi, ſed compromiſſarii fecerunt. [Quia] hic incipit ſententia Papæ. † [Cum res] vſ ẽt, ꝙ non exiſtẽte integra poſſit reuocare mãdatum. j. de pro cu. ex inſinuatione. ff. de condi. ob cau. l. dedi, & in l. ſi pecuniam, in prin. ff. loca. cũ in plures, & l. mandaui, j. de iudi. iudicium ſol. ex quo tres cõcordauerunt de vna perſona, intererat eorũ non reuocari mandatũ, vnde nõ potuerunt reuocare, vt in prędicta l. ſi pecuniam. vel dicimus, ꝙ nõ eſt hic purũ mandatum, ſed ceſſio iuris, vel collatio poteſtatis, vt hic dicit, l. ꝙ capitulũ transſtulit poteſtatẽ. & ad idẽ, j. eo cu dilectis, & c. cũ in veteri, quã reuocare nõ licet, ſicut nec iuriſdictionẽ. infra de of. deleg. ſuper quęſtionũ. Inſti. de do. verſi. certis ex cauſis. C. de reuo. do. ſi donationes. 16. q. 2. viſis. 32. q. vlti. c. 4. C. de do. l. vlti. ſed his vr̃ ꝯ Inſtit. mãd. §. mandatũ. ff. de iud. iudiciũ, & decre. præal. ſuper quęſtionũ, ꝯ ꝯdicere vr̃. vbi dr̃, ꝙ ad delegantẽ põt appellare, niſi totã iuriſdictionẽ cõmiſerit, & ꝑ conſequẽs iuriſdictionẽ delegati reuocare. Idẽ ergo & hic eſt dicendũ, ſ. ꝙ totũ ius eligendi nõ cõmiſerit, ſed tñ hac vice, ꝙ illi reuocare poſſent. itẽ eodẽ iure debent cẽſeri iſti cõpromiſſarij quo ad alios, ſed alitad nihil agere poſſunt, niſi ad intereſſe. infra de arb. ꝑ tuas. ergo nec iſti. Ad hoc ſic reſpõdemus, ſ. qa hi, quibus cõfertur poteſtas eligẽdi, aliqñ cõpromiſſarij appellant: tñ proprius dicuntur donatarij, quia eis eligẽdi hac vice poteſtas collata eſt & donata. & ideo ex quo cõſenſerũt donationi ſibi factę, i. tranſlationi poteſtatis eligẽdi, vlterius cõferentes poteſtatẽ eã nequeunt reuocare, Inſti. de dona. §. aliq. Nec ẽ ẽt verũ, ꝙ hic a ꝯtrio sẽſu poſſet colligi, ſ. ꝙ ſi res eſſet integra reuocari poſſet mandatũ, quia nõ ſemper valet huiuſmodi arg. Vel dic, ꝙ electores iſti nõ cõſenſerunt verbo donationis ſibi factę, ſed facto tñ, ſ. ſecedẽdo ad tract. de electione, & ideo bene dicit, qa res nõ erat integra, qa donationi cõſenſerunt ipſo facto, & nõ aliter. ſed & ſi aliter cõſenſiſſem, ſ. ſolo verbo, vel alio mõ, ſuffeciſſet. itẽ non obſtat de procuratore, cuius mandatũ reuocare licet, qa nec ſimiles ſunt procuratores, qui nihil ſibi honoris, vel vtilitatis procurãt, ſed tñ laborẽ, ff. de ꝓcura. quę oĩa, & alieno noĩe tñ agũt. ſed hi electores ſuũ honorẽ proſequũtur, & ſuo nomine eligũt. vnde bene dicit decreta. infra eo. qa pp, ꝙ cõmittatur poteſtas eligẽdi aliquibus, qui eccleſię prouideãt. Ipſi ergo ſunt, qui eligũt, & nõ illi, q poteſtatẽ eligẽdi dederũt. Ex hoc vr̃, ꝙ qñ publicant elect. nõ debent dicere, nos eligimus nomine eorũ, qui nobis poteſtatẽ eligendi cõtulerũt, ſed ſuo tñ, vel nec ſuo, vel alieno nomine eligunt: ſed ſimpliciter dicãt, nos ex poteſtate nobis tradita talem eligimus, vel de tali prouidemus eccleſię. nec eſt etiã ꝯriũ de iuriſdictione quæ etiã re integra reuocatur ab ordinario, q vnã cauſam alij ex toto cõmiſit, ff. de iudi. iudiciũ, quia ille delegatus non põt dici donatarius, nec etiã põt dici, ꝙ ordinarius delegans iuriſdictionẽ amiſerit, etiã in ea quã cõmiſit, quod ex eo apparet, qa ad ipſum appellandũ eſt, & inde ẽt eſt, ꝙ reuocare põt: & etiam ex eo hoc probatur, qa ſi aliquis ſit delegatus, qui nõ hẽt iuriſdictionẽ niſi in vna cauſa, & illã iuriſdictionem totã alij cõmittit, remouiſſe a ſe vr̃ iuriſdictionẽ, & in aliũ trãſtuliſſe, & hoc põt dici de donatario. Et ideo ad eũ eligentẽ nõ põt appellare, nec põt iuriſdictionẽ reuocare, infra de offi. delega. ſuper. & hoc eſt, qđ dicit l. ff. de offi. pręſi. preſes. vbi dr̃, ꝙ pręſes nõ põt a ſe abdicare imperiũ. quod ſic intelligendũ eſt, quia retinendo dignitatẽ, vel vniuerſalẽ iuriſdictionẽ non põt facere, quin ſemper ſuper oẽs habeat iuriſdictionẽ ſaltẽ in aliquibus, renũciando autẽ dignitatẽ, vbi & vt dicit, bene amittit imperiũ. ſed ſecus eſt in electoribus,
5 † qa eis bene licet vna vice ex toto poteſtatẽ eligendi alij cõferre, vt hic, & infra eo. cũ dilecti, & capitulo, cũ in veteri, & c. quia ꝓpter. itẽ nõ obſtat, ꝙ dr̃, ſcilicet ꝙ ex cõpromiſſo agitur tantũ ad intereſſe, qa ſicut dictũ eſt, licet illi electores dicãtur compromiſſarij, qa illi, q in eos poteſtatẽ transferũt eligẽdi, ſemper promittũt habere ratũ, quod ab eis factũ erit, tñ proprius dicuntur donatarij. nec ex tali promiſſione aliquid poteſtatis accreſcit. imo plus dicimus, ꝙ etiã ſi eſſet compromiſſum, tamen in ſpiritualibus nõ agitur ad intereſſe, ſed ſemper tenet quod a cõpromiſſarijs fit, vt no. infra de arbitr. dilecti. hoc credo verius, ſ. ꝙ fuerint compromiſſarij, & tenentur recipere electũ ab eis ſecundũ formam compromiſſi. Et credo, ꝙ omnes communiter poſſent reuocare poteſtatẽ eis traditam, & hoc credo etiam de vno ſolo, etiam aliis cõtradicentibus. nam cum nõ poſſit compromiſſum procedere a principio vno ſolo cõtradicente, & eadem ratione nõ procedit vno reuocãte. vel aliter, vt melius nota. ſupra de poſtu. bonę, ſecũdo. tñ hoc ſpeciale credimus in cõpromiſſarijs electionis, ꝙ poſtquam incœperint tractare de electione, ꝙ nec ſinguli, nec etiam omnes poſſunt reuocare pote-
6 ſtatem vt hic. ¶ † [Cum res] non ſufficit ſolo facto venire cõtra tranſlationem poteſtatis, ſcilicet eligendo: ſed verbo debet nũciare cõpromiſſario, ne vlterius procedat in electione, alioqnin tenebit electio facta a cõpromiſſario ante, quã ſciat electionem factam, an nõ. ar. ff. de procura. ſi procuratorẽ, ff. de iudic. iudicium. ff. de inſti. ſed & ſi. §. j. & 2. [integra] res dr̃ non eſſe integra, cũ in negotio cõpromiſſo quo ad ſubſtantialia ipſius negotij in aliquo eſt proceſſum. verbi gratia cõpromiſſum eſt in negotio electionis, cũ compromiſſarij cœperint de electione tractare, puta ꝙ vnus dixit, mihi vr̃ talis bonus. & alius reſpon. ꝙ ſibi placebat, vel diſplicebat, & hoc innuit hæc litera, quæ dicit quod hoc modo ſit res nõ integra: ſed ſi de ſolẽnitatib. electionis aliquid fieret, nõ minus eſſet res integra, nec minus reuocare poſſet, vt ſi cãtaſſent miſſam de ſancto Spiritu, vel etiam ſi intraſſent capitulũ, ſed nihil de electione tractantes, arg. ff. de procura. ante lit. & l. ſequẽ. vbi habetur, ꝙ res eſt integra quo ad ꝓcuratorem, quouſq; lis cõteſtatur, licet multa præcedant, vt citationes, declinatoriæ fori, & alia huiuſmodi. alij tamẽ dicunt cõtra. ¶ Item ſi cõpromiſſarij habuiſſent tractatũ de aliquibus, ſed ab eis ex toto receſſiſſent, vel ſi elegiſſent, & ipſe renũciaſſet, cum ſimpliciter poteſtatem procedẽdi haberent, videretur res integra, argu. infra de ele. non reſid. relatum, C. quomodo & quando, ſi præſes, contra. & alibi dicitur res integra, quouſque ſua intererit, ff. de condi. ob tur. cau. ſi pecuniam. ſed hoc non impedit reuocationem, dummodo ſoluat intereſſe.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non poteſt, vbi præbendæ non ſunt diſtinctæ, eligere canonicos.*
2 *In electionibus beneficiorumq; collationibus conſuetudo ſpectatur.*

CAP. XXXI.

1 CVm eccleſia Vulterana. [Quoſdã elegit] † vbi præbendæ nõ ſunt diſtinctæ & negligentibus canonicis nõ põt epiſcopus eligere canonicos, infra de conceſ. præb. n. ex parte. ſed ad eligendũ põt eos cogere per cen. eccle. ſecus autẽ ſi eſſent præbendæ diſtinctæ. j. eodem, cũ in cunctis, infra de cõceſ. præben. nõ vac. nulla. & hoc eſt ea ratione, quia nõ dr̃ in iure, ꝙ epiſcopus ſuppleat defectus canonicorũ in his: ſecus eſt enim, ſi diſcrete, infra de cõceſ. præbẽ. nõ va. nulla. 9. qõ. 3. cũ ſimus, & arg. infra de ſup. neg. præla. Romana. ¶ [Ab iniuria,] id eſt ab inquietate. ẽps Vulte. in prima petitione egit poſſeſſorio, ſcilicet, ꝙ canonici nõ moleſtarent eũ tuper electione canonicorũ: moleſtare autẽ videbantur, cũ inſtitutos ab eo inquietabãt. ſuper dicta autẽ petitione cũ vterq; ꝓbationes induxiſſet, quia cõſtitit melius probatũ & de antiquiori tẽpore pro canonicis, abſoluũtur ab impetitione ipſius epiſcopi. vel erat forte iniuria canonicorũ, qui erãt ab ẽpo inſtituti, ꝙ inſtitutos ab eo, vel electos nõ recipiebant. vel ꝙ ipſi canonici etiã eligebãt alios. nã prædicta faciendo vim facere videntur, quominus quietẽ poſſideat, & ideo cõpetit interdictũ vti poſſ. ff. vti poſſ. ſi duo. §. iterum. eodem mõ, ſi minis terrerẽt electos ab ẽpo, quominus cõſentirent electioni ab ẽpo factæ. vel dic, ꝙ ẽps intentabat negatoriam, de quo no. infra de verbo. ſigni. Abbate [quia nõ videt] j. de iniur. iniuriarũ, in §. j. ff. de peti. hære. illud. infra de appel. bonæ. 11. q. j. quod debetur. 14. qõ. 5. nõ ſanẽ. 24. diſt. quia per ambitiones. [longe melius] & ideo dicũt obtinere infra de proba. ex literis, & c. licet, vbi nu. [in ſecũdo] hic agitur petitorio [patientur] de cætero [notoriũ] & ꝓ ẽpo nullæ ſunt probationes aliæ. item rei euidẽtia, vel ſentẽtia alia ritẽ lata, infra de accuſatio. euidentia, infra de cohabita.
2 cleri. veſtra, & tua. ff. de legi. ſi de conſuetudine. ¶ † [Eligendi] quod epiſcoporum ſit collatio præbendarum, de iure videtur. 21. diſtinct. §. j. & cap. in nouo, in authen. de menſ. or. infra de pecul. cap. vlti. argu. contra, infra de his, quæ fi. a præ. nouit, & c. ea noſcitur. 93. diſtinct. diaconi. 10. in electionibus, & beneficiorum collationibus conſuetudo ſpectatur, infra de his quæ fi. a præla. ſine conſenſu ca. ea noſcitur, infra de conceſſ. præben. vel eccl. non va. nulla. infra de iu. patro. nobis, infra de cauſa poſ. cum eccleſia Sutrina, infra de verb. ſigni. abbate.

SVMMARIVM.

1 *Electionis confirmatio tenet, etiam ſi electio ſit nulla.*
2 *Confirmatio ſemper fieri debet cum cauſa cognitione.*
3 *Nunquid confirmatus, cuius electio non tenet, ſit prælatus illius eccleſiæ.*
4 *Confirmatio magis videtur ſequi vim decreti, quàm confirmationis.*
5 *Exceptio doli habiti in electione tam contra conſecrationem, quàm confirmationem competit.*
6 *In ſpirituali cauſa iuratur de calumnia ab excipiente.*
7 *Poteſt quis ſuper facto alieno coram ſe habito iurare.*
8 *Neganti non incumbit probatio.*
9 *Sententia lata in cauſa inquiſitionis, vel denunciationis, ſeu exceptionis præiudicat alijs de eodem agere volentibus.*
10 *Sententia interlocutoria tranſit in rem iudicatam ita, quòd ſuper ea poſtea non auditur.*

CAP. XXXII.

CVm dilecti. [Examinatis] licet .n. examina-
uerint volūtates aliorum, nō tñ
pp hoc obligantur, vt eorum vota ſequantur, ſed li-
beram habēr eligendi ptātem, vt ex ſeq. apparet [de-
clarado] idem eſſet, & ſi ſuper hoc nō ſententiaſſet, dūmō prę-
miſſa ſuper hoc petitione, inquiſitione, & electione, eo nō obſtā-
1 te cōfirmet, ar. ff. de neg. geſt. Neſennius. §. fi. † [Cōfirmauit] con
firmatio electionis tenet, et ſi electio ſit nulla, dummodo fiat ex
certa ſciā confirmatoris, & durāte voluntate eligentium, vel ſi
ex voluntate cōfirmatoris pendet, ſic eſt etiam in ↄfirmatione
adoptionis. ff. de adop. adoptio. ſic etiam eſt in tutorib. datis ab
his, qui eos dare nō poſſunt, vel qui dati ſunt non ſolenni teſta-
mēto, vt no. plenè in ſum. C. de confir. tut. ſicut. & ſic etiam dicit
teſtamētum, quod nō valet ↄfirmari in illo teſtamēto, quod va
lēt. & fortè nō ſemper propriè ſumitur, vocabulum confirma-
tionis. pp hoc contingit, ꝙ poſt confirmationem nō pōt dici in
2 forma electionis. † Item cōfirmatio ſemper fieri dēt cum cauſæ
cognitione, ſ. vt ſemper inquiratur de forma, & proceſſu electio
nis, & de perſona electi, infra eo. nihil. & niſi inquiratur non va
let confirmatio, arg. prę. decre. nihil. ff. de tranſa. cum hi. §. ſi prę-
tor, & ff. de rebus eo. magis. §. antep. 24. diſt. c. fi. 61. diſt. eps. nec ta
mē credimus neceſſariam niſi ſummariam cognitionem, licet
ſit nulla confirmatio, tamē quæ dicit, & quę fecit, quamdiu to-
lerantur, valent, 8. q. 4. nonne. ff. de of. præto. Barbarius. quamuis
a poſſet a dici, ꝙ illa l. loquitur, qñ tenet confirmatio. ſed melius
facit pro his, quia quę fiūt a procuratore, tenent. ff. de procur. ſi
is. nec pōt eis agentibus oppo. cum non ſint canonice inſtituti,
vt no. infra eo. nihil. ſed ſatis bene creditur alijs, ꝙ poſſit dici, ꝙ
confirmatio non teneat, ar. de decu. l. vlti. alij tamē hoc fatentur
probato tamē in modum exceptionis, ꝙ cum confirmatio nul
la eſt non tenebit, quod agit, quia non eſt communis ignoran-
3 tia, licet res inter alios acta non prę iudicet. † Sed pōt queri de cō
firmato cuius electio nō tenet, an ſit prę latus huius eccleſiæ? &
certè Iuriſconſultus interrogatus de iſta qōne non reſpōdit: ſed
dixit, ꝙ ea quę dicit, & quę facit, valent. ff. de officio prę to. Bar-
barius. nobis autem vr̃, ꝙ ſiue electio non teneat, ſiue confirma
tio, non eſt electus prę latus. 62. di. per totum. 1. q. 1. ordinationes.
ſed in eo ꝙ dicūt, ꝙ quę dicit, & quę facit, tolerātur, bene dicūt
pp communē ignorantiam, & pp tuitionem cōfirmationis, ar.
ĩ. c. tranſmiſſam, & no. ĩ. c. nihil. nec valet, ſi obijciatur, ſi non eſt
prę latus, qūo aget, quomō valebunt, quę cū eo, qui eſt prę latus,
fierent? reſpon. bene ex bono & ęquo animo pp cōmunē igno-
rantiam, vel quia poteſtatē adminiſtrandi recipit ex confirma-
tione. ĩ. c. tranſmiſſam. & vide ſimile, quia ſi ſententietur pro ali
quo ſuper aliqua re, quę nō ſit ſua, ſentētia nō facit eam ſuam. ff.
de cond. indeb. Iulianus. ff. de rei ven. & ex diuerſo. ff. ſi ſer. ven.
ſicut. §. diſtat. verſ. ſi queratur, & tamē rem illam vendicat p Pu
blicianam, nec obſtat ſibi exceptio, ꝙ nō ſit dominus. ff. de Publ.
4 ſunt & alię. §. 1. ff. de iureiur. ſed & ſi. † Item vr̃ ꝙ cōfirmatio ma-
gis ſequatur vim decreti, q̃ confirmationis, quia in ea ſumma-
riè proceditur, & ex hoc eſt, ꝙ facilius admittatur ad ȝdicendū,
quia eſt tam ȝ decre. q̃ ȝ ſiniam, ſi quid obreptum eſt. ff. de re. eo.
q ſub iure. l. 1. in prin. & l. magis. §. antepen. & hęc etiam locū ha-
bent, vbi alius eligit, & alius cōfirmat. quia ſi idem eſt, qui eligit,
& cōfirmat. quia ptātem miniſtrandi tribuit, & hi magis ꝓpriè
dicuntur prouiſores, q̃ electores, vel q̃ confirmatores, tunc nō
eſt neceſſaria, quia nō eſſe pōt cauſę cognitio in cōfirmatione.
ſed antequā prouideatur, dēt diligenter examinare perſonā, de
qua ꝓuidere dēt. 8. q. 1. illud. &c. dilectiſſimi. Itē nō obſtante tali
cōfirmatione quilibet admittitur ad dicendum & ȝ perſonā, &
ȝ formam, ſicut admitteretur ante cōfirmationem, ar. ĩ. qui ma.
accu. poſ. cum in tua. ſed licet ſic admittatur ad dicēdum in per-
ſonā, & in formā, nō tñ pp hoc impeditur effectus ↄfirmationis
ĩ. de appel. conſtitutis. nobis nō placet, quod dictū eſt, ꝙ non te-
net cōfirmatio ſine cognitione cauſę, ſicut probatur ex decret.
quam pro ſe inducūt. ĩ. c. nihil. vbi dr̃, ꝙ ſi ſine pręmiſſa examina
tione cōfirmauerit, & poſtea inueniatur habęre defectū, ꝙ puni-
tur cōfirmans, & cōfirmatus deponitur, ex quo apparet, ꝙ con-
firmatio tenet, ſed reuocatur, ſi male eſt confirmatus, vel ſi ele-
ctio eſt minus canonica, & repete, quę no. ĩ. de dona. cum olim.
5 † [Ex aduerſo] non fuit ſublata exceptio doli habiti in electio-
ne per cōfirmationem, quia tam ȝ conſecrationem, q̃ confirma
tionē competit. ĩ. de accu. ſuper his [& ſaniori] quod ſi verum
eſt, nulla eſt electio, vt ff. manda. diligenter. [reſeruare] denūciā-
do. ĩ. de appel. conſtitutis. ĩ. de deſpon. impu. ad diſſoluendum. in
modum enim exceptionis non vr̃, ꝙ poſſint procedere, niſi à
parte electi peteretur conſecratio: tamen poteſt dici, cum infra
modicum & certum tempus teneatur petere confirmationem
& conſecrationem, ꝙ infra illud tempus, etiam ſi non petat, ta-
men poteſt agi excipiendo, cum dicatur exceptio non ſolum a-
ctionis, ſed etiam intentionis eſſe excluſio, & electi confirmari
intentio eſt, vel eſſe dēt ꝙ ↄſecretur. Item hęc exceptio eſt quaſi
accuſatio, de hoc no. ĩ. e. dudum. ĩ. de do. & contu. cum dilectus
6 [a ȝdictoribus] † hic habes, ꝙ in cauſa ſpirituali iuratur de calū-
nia ab excipiente. ad idem. ĩ. de reſt. ſpolia. literas. ĩ. de teſtib. prę-
ſentium. ĩ. de excep. paſtoralis. ſi hoc eſt pp prę ſumptionem, quę
eſt ȝ eum. alias autem dicunt quidam, & nō malè, ꝙ in ſpiritua-
li cauſa & principali niſi pp prę ſumptionem, quę eſt cōtra eum,
vt hic, non iuratur de calumnia, infra de iuramen. calum. literas.
& decre. ſequen. imò plus facit pręſumptio, quia qui iurauit ſu-
per tota lite, pp preſumptionem iurat poſtea ſuper exceptiones
in Authen. de teſtibus. §. ſi verò. ſed certè aliqui dicunt, & nō ma
lè, quod nō eſt merè ſpiritualis cauſa, vbi agitur de teſtib. ſpiri-
tualium, ſed etiam popularis, ſi eſſet merè ſpiritualis, tamē cre-
derem iuramētum de veritate dicenda, nō de calumnia pręſtā.
infra eo. dudum. ſed quādo iurat de veritate, dēt iurare etiam,
ſi de credulitate quęretur, veritatem reſpōdebit, & ſic ſe habet
conſuetudo eccleſię Romanę. alij tamē dicunt, & forte melius,
vt no. infra de iuramē. calum. literas. tamē ſi iuretur, ꝓpter hoc
nō debet vitiari proceſſus iudicis, & ſemper raro quęrendus eſt
7 de credulitate. ¶ † [Iuramēti] iſti non ſunt teſtes in propria cau
ſa: ſed ſuper facto alieno coram ſe habito iurant, ad idem. C. de
fideicom. l. vlti. Inſtitut. de teſtamen. ord. §. legatarius. nam iu-
dici plus, quàm alijs creditur de his, quę coram eo aguntur, &
his plus credit, qui in toto negotio interfuerūt. C. de adulterijs,
adulterij, ff. de adulte. l. vlt. poſſet & dici, qd̃ hoc eſt propter defe
ctus probationum, ad idem. C. de hęre. l. vlti. 4. qō. 3. §. item ſerui
[aut duo] ſecus eſſet, ſi vnus ſolus eſſet, quia tūc non crederetur
ſibi de hoc, ꝙ quilibet nominaretur, niſi alias probaret, arg. ĩ. de
probat. quoniam. nec eſt ſimile de tabellione, qui recipit teſtes,
qui creditur, ꝙ vera ſcripſit, niſi ȝrium probetur, quia illud eſt
propter publicam auctoritatem, quam hēt; ſicut etiam per prę-
8 allega. decre. quoniam, probatur. ¶ † Sed obijcies, quare magis
oneratur ȝdictor, probatione formę, vt infra vbi dicit, alioquin
quàm probatione dicti ſui? Reſpō. quia illi, qui negat, non incū-
bit probatio. C. de probatio. actor. hic ȝdictor negat. ſ. ſe conſen
ſiſſe in archi. vnde non incumbit ei probatio, ſed in ſequentib.
vbi dicit, ꝙ debet probare formam, plus aſſerebat, quàm nega-
bat, ſcilicet talem fuiſſe formam, ſcilicet ꝙ ſingulorum vota de
bent inquiri. & ideo incūbit probatio ſibi [ſingulare] ſupra eo.
bonę memorię Magun. [caſſeris] ideſt nulla pronuncietis. nec
mireris, ꝙ ad dictum iſtorum caſſatur electio, quia licet proba-
tum ſit, ꝙ cōtra formam ſibi datam elegerunt, & ideo tanquam
peccatores videntur a teſtimonio repellendi, non tamē conſtat
eos peccaſſe, quia forte formam ignorabāt; vel forte non ſunt
verę probationes, licet non fuerunt reprobatę. Item nec ipſis
prę iudicat, cum nō agatur cōtra eos, & etiam ſi ſciuiſſent, licet
de hoc; ſicut de alio peccato poſſet excipi ȝ eos, & ſic repellen-
tur a teſtimonio, tamē ſi non exciperetur, bene admittuntur ad
ferendum teſtimonium, ſi autem falſum teſtimonium dixiſſent,
non admitterentur poſtea. ȝ infra de teſtib. ſicut. ¶ Item bene di-
cimus, ꝙ ſi dicerent iſti electores, nos amore, vel precio dece-
pti, vel etiam ignorantia iuris eum cōtra formam elegimus, nō
valeret teſtimonium eorum ad probationem. ĩ. de teſtib. ſicut.
14. q. 2. cap. fi. ſed hoc intelligitur, quādo hoc non dicebāt Imò ſe
ignorantia, vel alio modo excuſabant. ¶ [Alioquin] ideſt ſi con
tradictor probauerit factum cōpromiſſum ſub prędicta forma
nec mireris, ſi ei incumbit probatio, quia ex quo cōſtat de com
promiſſo, pręſumitur ritè proceſſiſſe. ff. de prob. ab ea. [ad hanc
pœnam] quod ſi nō feciſſet, eſſet pœna in arbitrio iudicis. infra
de accu. ſuper his. ĩ. de offi. delega. de cauſis. hic habes, ꝙ clericus
obligat ſe ad ammiſſionē prębendę, argumētum cōtra. C. que
res pig. oblig. poſ. ſpē. ¶ Item obligat ſe ad pœnam ordinis, vel
anathematis. 1. q. 7. quotiens, de conſecra diſt. 2. ego Berengarius.
Item obligat ſe ſub alia pœna. 23. diſt. quedam. 25. q. 2. quecunq;.
9 ĩ. de arb. cum tempore. de hoc no. ĩ. de offi. dele. P. & G. † [Iudica-
ta] nota, ꝙ ſentētia lata in cā inquiſitionis, vel denunciationis,
vel exceptionis, prę iudicat alijs volētibus agere de eodem. hoc
idem videmus circa crimina, & circa populares actiones. ĩ. de ac
cuſa. ſuper his. 23. q. 4. ſi illic, & ff. de popu. acti. l. 3. ff. de procu. nō
cogēdus. §. qui ita, argumentū. ff. nau. cau. ſta. l. licet. §. poſſumus.
ar. cōtra. ĩ. de ſen. & re iu. quāuis. 2. q. 5. Mennam, & c. hic habet. ĩ.
de accu. veniens & hoc eſt verum, ꝙ in popularibus actionibus
abſolutio facta prę iudicat omnibus, niſi in duobus caſibus, puta
ſi quis proſequitur ſuam iniuriam, & probat ſe ignoraſſe, quan-
do primo agebatur. ff. de ac. l. i. c. iu. §. fi. & cum vnſi docere de col
luſio prioris accuſatoris. ff. de prę uarica. l. 3. ff. de iureiuran-
cum

ADDITIONES.

a ¶ Quamuis poſſet. Sentit hic Inno. ꝙ Barbarius non fuit prætor, & eſt communis intel. ad dictam l. Barbarius, vt ibi dicunt nouiſ. in co. 4. in fi. allegāt ipſū Inno. in c. nuper, infra de biga.
¶ Adde Bar. in d. l. Barbarius, in repeti. qui tenet cum Inno. hic.

ſ.j. imo in omnibus dicimus, ꝙ ex eadẽ exuſa non põt agere diuerſis actionibus. ad idẽ, vt no. j. de purg. cano. dilectus, & de collu. detegen. c. f. melius forſan diceretur, ſpeciale eſt in ætate, ſuper qua ſnia lata ius facit, quo ad oẽs. ff. de mino. l. de ætate. vel ſi faciat ius in eius præiudicium, qui doſo adhibito ſe probauit maiorẽ, vt interim nõ decipiantur ↄhẽtum eo. ff. de minori. l. minor. in eius tamen fauorẽ non facit, quia non obſtante tali ſnia poſſit excipi de ætate ↄ ipſum petitem ad iã dignitatem. C. ſi minor ſe maio. dixerit, l. 2. vel forſan ſuper dignitate eſt aliud pp periculũ animæ, quod in ipſius detentatione incurrit. id autẽ dicit hæc decre. f. ex quo ſnia lata eſt ſuper ætate, non põt de hoc vlterius q̃ri. & intellige verum, vbi ſolẽniter inquiſiuit, & ſnĩam tulit præcedente inquiſitione. nã ſi non ſolẽniter feciſſet, nec de certo crimine, vel defectu ſolennitatis, vel perſonæ, ſed in genere tantum, tunc nihilominus põt de illis criminibus, vel defectibus perſonæ inquiri, & agi. ſed in defectibus formæ electionis, cum de his ſemper inquiri debeat ſolẽnius, non poterit iterũ inquiri, niſi ſm formã, quã no. j. eo. ꝙ ſicut, & melius. j. de dolo, cũ olim. itẽ non credimus neceſſe, ꝙ in confirmationibus electorum ſit ſeruanda forma edicti, vel

1 banni, quã habes. j. qui ma. accu. poſſ. c. ſi. imò dicimus, ꝙ non eſt neceſſe prædictũ proponi. ſ. ꝙ quicunq; vult aliquid dicere ↄ cõfirmationem, vel electionẽ, ꝙ vſque ad certum diem veniat, & dicat. tamen bene confitemur, ꝙ ſi pdictum edictũ fuit propoſitum, ꝙ vlterius audiri debet, vel non audiri ſm tenorem eiuſdẽ decre. Super hac tamen materia p magna parte certa forma tradita eſt. j. eo. ſtatuimus. † No. ꝙ interlocutoria tranſit in rem iudicatã ita, ꝙ ſuper ea poſtea non auditur. ſed hoc eſt quãdo diffinitiuẽ pnunciatũ eſt ſuper principali. ſ. ꝙ electio cõfirmata fuit, nec fuit appellatũ à confirmatione, quia ſi eſſet appellatũ, & proſequeretur cauſam appellationis, bene audiret ſuper exceptione ætatis, licet ſuper ea eſſet pronunciatũ, vt no. j. de re iud. quod ad conſul. hic aũt non erat appellatũ, ſed tanquam ↄ contumaciã agebatur de fraude in electione cõmiſſa propter officiũ iudicis.

[Legitima.] 2. queſt. 6. anteriorum. j. de ſen. & re iudi. quod ad cõſultationem, & cap. cum inter. infra de reſti. ſignificauerunt.

S V M M A R I V M.

1 *Inter electores computantur conſentientes.*
2 *Ex ſolis conſenſibus in aliquem velut in electum directis ſecundum antiqua iura intelligitur facta electio Epiſcopi, vel Prælati.*
3 *Conſenſus non valet, niſi ſit in certam perſonam, ſi. ut nec matrimonium.*
4 *In ſpiritualibus vox propria alicui prodeſt.*

C A P. X X X I I I.

Cum in iure. [Quem ex ſe.] Et ſi hoc dictum non eſſet, poſſunt tamen vnum ex ſeipſis eligere, 8. q. 1. in ſcripturis. ff. de tut. & cu. vbi abſunt. ſed ſi in vnum collata eſſet ptãs nõ poſſet ſeipſum eligere. j. de inſti. c. vlti. j. de iurepatro. per veſtras, 24. q. 1. didicimus. niſi forte iuraſſet eligere meliorem, & ipſe ſe talẽ crederet. ff. de tut. & cura. da. prætor. ſed, vt mihi vr, cum de alijs præſumere debeat bonũ, & in ſe culpas debeat agnoſcere, vbi non eſt culpa, 5. diſt. ad eius. j. de præſump. dudũ. hic ſi talis eſt, potius

2 eſt repellendus vt Phariſæus, q̃ admittendus vt Iudæus. † [Dummodo.] Dicunt quidam, ꝙ conſentientes inter electores cõputantur. ff. quod cuiuſq; vniuer. l. planẽ. arg. ff. de adop. ſi cõſul. Sed quid ſi ipſe conſenſit in alium, nunquid poſtea põt mutare in ſe, vel potius electioni de ſe factæ conſentire, ar. ꝙ non. j. eo. cũ inter canonicos. ff. de reg. iu. nemo. verũtamen credimus, ꝙ ſi ſua electione. ſ. quam ipſe fecit de alio, deberet ſuccũbere electioni de ſe factæ põt, non dico mutare, ſed electioni de ſe factæ cõſentire, tamen conſenſus eius non ſibi, ſed illi, quem elegit, proderit. Aliud eſt. n. eligere ſe, vel aliũ, & electioni de ſe factæ conſentire. ſi vero non deberet ſuccumbere, non haberet mutare, vel ſuæ electioni conſentire, arg. j. de poſtu. bonæ memoriæ, 79. diſt. ſi duo, & no. de hoc. j. eo. c. dudum. Sed obijcitur, aut hic conſenſit electioni factæ, & hoc non poteſt eſſe, cũ electio eius non teneat, quia in eum maior pars nõ cõſenſit, ſicut continebat lex cõpromiſſi, aut faciendũ, nec hoc debet fieri. j. eo. cũ poſt petitã.

2 Reſpon. ꝙ hic conſenſit electioni de ſe factæ. † nam ſm antiqua iura ex ſolis cõſenſibus in aliquem directis velut in electũ intelligitur facta electio epi, vel prælati. j. eo. cum inter capitulum, & ſm moderna iura hoc idẽ hodie obſeruatur in minorib. dignitatibus, cum non ſit immutatũ. C. de teſta. ſancimus. Vel dic, ꝙ hic conſenſus tantũ eſt de electione facta. qui tantum poſt publicatam electionẽ requiritur ab eo, ſicut ab extraneo, & bene intelligitur ſm formam cõpromiſſi in eũ conſentire maior pars, ex quo tres ↄſentiunt quia licet non ſit maior numero, quia tamẽ eſt ſanior, quia eligunt vnũ ex ſeipſis, quod apparet, quia ſm ordinẽ ſcripturæ elegerũt, qui erat, ꝙ primo ex ſeipſis eligerẽt, & poſt ex alijs. ff. de vſufru. quotiens. Sed dices licet habeat maiorem partẽ, q̃ alius, nõ tamen habet maiorem & ſaniorẽ partem de. 7. quod eſſe debet. j. eo. eccleſia, & c. in Geneſi. Reſpon. ꝙ eo ipſo, ꝙ dixit ex ſe, voluit ius eligendi tantũ reſidere in 6. ſi ex ſe eligerent, & ſint pares eligentes, cũ electus non poſſit inter electores numerari, quia nec ſe noiare, nec eligere põt expreſſe, infra de inſti. c. vlti. j. de iurepa. per veſtras. nec tacitẽ, dicendo. I. cõſentio electioni de me factæ, vel cõſentio electioni; quã fecerũt tales, quia hoc deterius eſt. ſ. ambitio & fraus, q̃ quando expreſſe. ſ. quando dicit conſentio in me, vbi eſt tantũ ambitio; nec lex dicit, quod ſuum ſuffragiũ ſibi proſit, ſicut apparet rectẽ intelligenti. Sed quæres quid ſi alius præponderat in meritis? Reſpondeo, præponat electum ex ſe, quia non dicimus ſaniorẽ partem, niſi in quantũ colligitur ex ordine ſcripturæ, cũ cõpromiſſum ſit diligenter ſeruandũ. ff. de arbi. ſi cum dies. §. planẽ. quis quidã alij ↄdicunt, & nõ malẽ, niſi vbi omnia paria ſunt in numero & ordine, quia ambo ex ſe elegerunt. quia tunc ad merita currendum

3 eſt. † Sed quid ſi diceret, conſentio in illũ, in quem maior pars conſenſerit, vel quem talis elegerit? dicimus non valere, pro electione, id eſt vt ſuffragiũ præſtaret alicui, arg. ff. de procura. l. 1. quia conſenſus non valet, niſi ſit in certam perſonam, ſicut nec matrimonium. nec obſtat. ſupra eo. in cauſis. vbi dicitur, quod dat alijs poteſtatem eligendi, & ſic in certam perſonam non conſentit. Reſpon. ꝙ in certos electores conſenſit, & in nullos electos. Itẽ ex quo præſens eſt. non debet alij cõmittere vices ſuas. j. eo. quia propter. in f. Item cõpromiſſarius elegit, & non cõpromittens, poſſet tamen cõpromittere, quod illũ haberet pro prælato, quẽ talis eligeret. ſ. eo. in cauſis, & tunc licet hic, quem cõpromiſſarij elegerunt, dicatur electus à capitulo, qui eſt electus à tribus, hoc tamen non eſt, quia elegerunt, ſed ex vi cõpromiſſi, vt hic, & ſ. eo. in cauſis. poteſt ẽt aſſenſum electioni faciendum præſtare. & reſponde ad decre. j. eo. cum poſt petitionẽ, vt ibi ſolui. alij dicunt, vt prædictum eſt, quod eius conſenſus auget numerũ nõ ſolum, quando procedit per cõpromiſſum, ſed et ſi per ſcrutinium. alij, ꝙ tunc tantũ auget numerũ, quando pcedit per cõpromiſſum, & non per ſcrutiniũ. Ex prædictis ſatis patet, ꝙ ſi quibuſque, vel pluribus, vel paucioribus ſit data ptãs eligendi ſub ea forma, ꝙ niſi omnes conſentiant, ꝙ nõ valeat eorũ nominatio, vel electio, ꝙ ipſi nullum ex ſe poſſunt eligere, quia ille, qui ab

4 alijs eligitur, non põt in ſe cõſentire, vt prædictum eſt. † [Deſe.] Hic habes expreſſẽ, ꝙ in ſpiritualibus ppria vox alicui prodeſt, arg. ↄ. 8. q. 1. in ſcripturis, in pen. gl. ſciendum qui epatum, vbi dr, ꝙ deſiderantibus eſt denegandũ, & fugientibus eſt offerendum. Sol. dic. ꝙ antequã quis eligatur, ſi quæratur conſenſus eius, debet dicere, nolo ꝙ me eligatis, & rogo. dũmodo ſit dignitas honoris, arg. infra, cũ poſt, & c. prææſſe. tamen non reprehẽderem, ſi quis reſponderet, nõ eſt mei propoſiti Dei vocationi ↄdicere, arg. 19. q. 2. duæ. ſed ex quo electus eſt, ſi petitur, ꝙ cõſentiat, etiã cum vox eius præſtituta ſit ſuffragium, ẽt congruẽ reſpõderetur, volens nolo, & nolens volo. ſed ſi aliquantulũ renitatur, melius facit. ſed & ſi ſtatim pp Deum, & non ambitione conſentiat, forte timens, ne pernicioſus aliquis eligatur, non malefacit, vt hic, & põt dicere, ꝙ neceſſitas charitatis ad hoc eũ cogit, 8. q. 1. ſciendum. ſi autem confirmator, vel cõſecrator q̃rat, vis conſentire electioni de te factæ? debet reſpondere. non eſt hæc queſtio noſtra, nec præſentis tpis, cum electoribus hoc q̃rentibus reſponderim, ꝙ conſentiebã. Si autẽ quærat, vis confirmari, & cõſecrari? Reſpon. volo, & peto, quia non ambit epatum, cum per mutuũ conſenſum iã ſit initiatum matrimoniũ, & hoc. ſ. cõfirmatio, & conſecratio confirmatiua ſunt prioris actus. ſ. electionis. ille autẽ, qui in diſcordia electus eſt, ſi cõſenſit, prima facie ſatis pſumptuoſus hr, vel ad obedientiæ meritũ aliquid adijcere vr. vnde nulla eſt, 8. q. 1. ſciendũ. vnde huic ſatis de facili eſſet dignitas deneganda, 8. q. 1. in ſcripturis. & in hoc caſu melius petitur confirmatio per canonicos, tamẽ ſi veriſimiliter præſumeretur de ex[illegible] quo malo introducendo, vel alia cauſa iuſta apparet, quare mi[illegible] tum poſſet de ſuo profectu præſumere poſſet legitimẽ conſentire, & ẽt ius ſuũ proſequi, arg. Hieremiæ exemplo ſ. vt io præſſe. c. in ſcripturis, 8. q. 1. in poſtulatione dicimus, ꝙ ante q̃ poſtuletur, debet ↄdicere, vt ſ. dictum eſt in electione ſed ſi canonicẽ facta eſt poſtulatio, pulchrius eſt, ꝙ prius omnium aliorũ requiratur conſenſus. ſed & ſi ipſe primo conſentiat dicendo, cõſentio poſtulationi, ſi placuerit illis, ad quos pertinet admittere poſtulationem, ſed ſibi caueat ne in matrimonium ↄſentiat, ne nimiæ redargutioni ſubiaceret. nam ſolẽnis poſtulatio, licet non in oĩbus, tamen in multis formã electionis tenet. ſ. eo. in cauſis.

S V M M A R I V M.

1 *Quemadmodum in coronatione inquiri poteſt de vita & meritis coronandi; ita etiam contra eum excipi poteſt.*
2 *Imperator ex electione habet ſuam auctoritatem.*
3 *Neceſſaria eſt examinatio in benedictione Abbatum.*
4 *Imperij electoribus eligere Imperatorem negligentibus, Papa eliget.*
5 *Poteſt quis propria auctoritate contra illicitum iuramentum venire, neque ſolum in temerarijs, ſed etiam in illicitis iuramentis licet ſine auct. ſuperioris contrauenire, vt in nu. 6.*

CAP.

CAP. XXXIIII.

VEnerabilem. [In meſſem.] 6.q.3.c.j.[Altera.] 3.q.9.per totu.[Verum.] Re-
ſpon.Papæ.[In Germanos.] Impropriè.n.dr Conſtā-
tinupo.Imperator.j.de ma.& obe.ſolitæ.[Examinā-
1 ni.] 78.di.quid eſt. †[Coronamus.] Ar.ꝙ ſicut pōt inquiri in co-
ronatione de vita & meritis coronandi, ita ēt poſſit excipi ꝯ eū,
arg.j.de appel.vt noſtrū.& eſt ratio,quia in vnctione & ꝯſecratio
ne fit manus impoſitio, q̄ non debet fieri ſine inquiſitione. ꝭ.eo.
cū nobis.& in coronatione tribuitur cōfirmatio, vt hic, & ea ſi-
ne examinatione fieri nō debet, ꝭ. eo. cū dilecti.non reputamus
tamen abſonū,ꝙ aliquorū electio,qui hoc habēt ex priuilegio,
ꝯfirmeť ſine p̄cedente examinatione,ſicut eſt Ciſtercien. & Pre
monſtraten.nā ſicut dr̄ in patre dante tutorē filio emancipato,
quia p̄tor eū ꝯfirmat ſine inquiſitione,Inſti.de ſatiſ.tu.§.ſed hoc,
quod fit pp̄ cōfidentiā,quā ius gerit in tutore dato à patre,& idē
dici pōt in aliquibus,ꝙ tantā fiduciā in his habet Papa, ꝙ eis in-
2 dulget,ꝙ ſine inquiſitione eoru electiones confirmeť. †Credi-
mus tamen, ꝙ ſi Imperator coronā in loco debito recipere nō
poſſit, nihilominus auctoritatē miniſtrandi ab Archiep̄o Colo-
niē.poſſet recipere, vel ſuā auctoritatē habet ex electione.in pa-
lij aūt datione non credimus neceſſario examinationē facien-
dā,nec pp̄ exceptionē differendā, quia cōſequiť ad priora, & q̄a
3 ibi nooui manus impoſitio. † In benedictione autē Abbatū cre
a dimus[a] neceſſariā examinationē.cū fiat manus impoſitio,& ibi
ordinandi p̄tātem accipiat.j.de accu.meminimus, 69.diſt. quo-
niā.j.de ſup.neg.prælat.c.j.Sed licet Abbates in benedictione ple
nitudinē officij recipiant, nō tamen per eā intelligitur dari con-
firmatio.vel adminiſtratio in t̄palibus.quod ex eo apparet,quiā
ante habet hoc,ſicut in Archiep̄o videmus, qui ex ꝯfirmatione
p̄tātem recipit adminiſtrandi,tamē dr̄ poſtea in ſuſceptione pal
lij recipere plenitudinē Pōtificalis officij,q̄ꝛ apparet tantū intel
ligendū eſſe de ſpiritualib.melius dr̄,ꝙ plenitudo officij,quādo
quę ſumiť pro cōfirmatione.j.eo.nihil.§.f.ſed aliquando aliter,
ſicut apparet in Archiep̄is, qui in pallij datione recipiunt pleni-
tudinē officij,& t̄n ante ſunt cōfirmati & adminiſtrant.[Exami-
natio.] In examinatione venit,an ſit criminoſus,vel ēt negligēs,
15.q.6.itē alius.& ēt an ſit canonice electus,vt hic. [Sacrilegū.]
Cuius familia à ſacris & alijs actib.remoueť,17.q.4.miror,3.q.4.
nulli.[Obiectioni.] Ab illo loco,verū,hucuſq;,eſt interpoſitio:
[Approbando.] In p̄dicationibus,& alijs collocutionibus ſuis,
& ēt ſuis literis ſuadeat.[Quoad factū.] Ideſt ex eo,ꝙ ſit legitimè
electus.vel,ideſt eo,ꝙ alterius electores electoribus alterius eſ-
ſent preferendi.ſed pp̄ demerita Ducis,bene dicebat ſuā electio
nem nullā.[Denunciatoris.] Denūciabat.n. Principibus & alijs
fidelibus,quos videbat vicinos p̄cipitio.ſ.ad iuuandum Phi.Du-
cē,& ad obtinendū Imperiū,ne iuuarent eū.cum criminoſus eſ-
ſet,& tāta dignitate indignus,23.q.4.nimiū ſunt inquieti,& c.ſe-
quenti.& arg.50.diſt.c.ſi duo.nā ad hoc teneť ex officio,vt 43.di.
Epheſijs,& 47.diſt.ꝙ ad nos,93.diſt.diaconi,23.q.5.anima.& illis,
qui iuuabant,conſulebāt,ꝙ ab eo recederent,& in hoc peccato
nō perſeuerarent,2.q.1.ſi peccauerit.vel in eo,ꝙ Phi. malū dice-
bat,exercebat officiū ſuū,vel denūciatoris, quia publicè pecca-
uerat.vnde publicè arguebať,45.diſt.ſed illū.vel denūciabat ſen
tentiā priuationis Phi.quā Papa fecerat,vt j.ſequiť, de hoc no. j.
de appel.ſolicitudinē.[Indignā.] Notoria.n.erant eius crimina,
2.q.1.de manifeſta.[Et ex eo.] Hoc.n.ipſo, ꝙ electores Ducis ele
gerunt notoriū excōicatū, & alias indignū, & ꝙ alios contēpſe-
runt,deuoluta fuit p̄tās eligendi ad alios.j.eo.ſcriptū,& c.cōgre
gato.ꝭ.eo.dudū,vbi de hac materia no.[Eos.] Electores.[Con-
tēptus.] ꝭ.eo.ꝙ ſicut.[Regē.] Quia ſicut Aquiſgrani per Colo.
Archiep̄m fuit coronatus, vt continetur in integra,& ideo cū ſit
in poſſeſſione coronā Regni habēdo,non eſt ꝯ ius. ſicū Regem
nominat.[Quod aūt.] Hucuſq; factū legatum defendit, ex nūc
loquitur de ſuo.[Admonitionē.] Qu.d ſatisfaciat de iniurijs,&
exceſſibus ſuis.[Et expectationē.] Ad iudiciū,vbi de ſuo iure co
gnoſcetur.[Alteri.] ſ.iuſtè electo.[Non alij.] Ideſt illegitimè ele
cto reprobato,legitimè electū & coronatū pro Rege habere &
iuuare de iure.[Conuenire.] In vnā tantū perſonā, ſed in duas.
4 †[Et defenſore.] ff.de ſol.ꝙ ſi fortè.ff.de ritu nup.ſi qs tutor.qua-
ſi dicat,nō,ſed eis negligētibus eligere Imperatorē Papa eliget.
& ſi plures elegerunt, Papa de iure cognoſcet inter eos,& diffi-
niet,& ſi aliqua partiū erit ꝯtumax,nihilominus parte altera ab
ſente pōt procedere.j.eo.ſtatuimus.[Tunc demū.] ſ.poſt corona
tionē.[Iuſtè.] Caſſauit.n.Papa quod factū erat de Phi. Duce,ſed
non cōfirmauit electorē Regis O. & ideo reſeruauit p̄dictorib.
p̄tātem dicendi in formā & perſonā. & tunc interim debent eū
habere pro Rege pp̄ coronā,quā acceperat à Colon. Archiep̄o
Aquiſgrani.[Notoria.] Rn̄det tacitè obiect.q.d.quare reprobaſti
Phi.vel quare Legatus denunciat p̄dicta nullis probationib. re-
ceptis ꝯ eum.& ideo dicit nō reperimus probationes,quia cri-
mina eius ſunt notoria.[Ad eius.] ſ.Lotharij,vel Papæ.[Adhę-
rere.] Cū electus eſſet à maiori parte,& coronatus, vbi debuit,
& à quo debuit,qui obtinet iura cōfirmationis, quouſq; repro-
batur,& ei debet obedire,vt hic,8.q.vlti.nonne.& hoc eſt quod
licitè Papā cōſuluit.[Notoria.] Nihilominus tamē ordinē, qui
in notorijs requiritur,obſeruauit.[Excōicatio.] Hoc eſt noto-
riū iuris,& duo ſequentia notoria ſunt facti, q̄d non poterat in-
ficiatione celari j. de coha.cle. & mulie.veſtra, vbi no.[Proge-
nitores.] 56.diſt.ſi gens,15.q.7.cū multæ.[Excōicatis.] Non ſe-
quitur,ꝙ ipſam habeat conſcientiā, niſi fortè petiſſet ad cautelā,
quod hic non dr̄.[Iurām.] Quod fecerat nepoti ſuo tanquā Im-
peratori futuro dū adhuc pater ſuus Henricus viueret, vel re-
gnaret.[Illicitū.] Propter ſucceſſionē viuentis. C.de pac. pactū.
ſed hoc non vr̄ obſtare,cū voluntas acceſſerit viuētis. C.de pac.
l.vlti.ſed illa loquuntur in hæreditaria ſucceſſione, q̄ non habet
5 locū in Imperio. †[Venire.] Tali modo, ſicut fecit.ſ.vſurpando
Regnū.nā alias,cū fuerit illicitū, propria auctoritate potuit ve-
nire ꝯ.ſ.nō obediendo, vt Imperatori.nec debuit expectare ſu-
perioris auctoritatē.ff.de cond.inſti.l.fi.§.vlti.quia in eo,quod ne
ceſſario defendit, nō eſt neceſſaria ſuperioris auctoritas.ff.leg.3.
fideicōmiſſa.§.ſi qs illicite.ſed ſi dubiū eſt,an teneret, debet adi-
ri ſuperior.nos aliter dicimus. ꝙ ſi iurām non poſſit ſeruari ſine
interitu ſalutis æternæ, vt ſi iurauit corrūpere ſanctimonialem
iugulare patrē,& conſimilia,debet auctoritate propria dimitte
re,licet debeat pœnitere,22.q.4.c.j.& ſequentibus.ſi vero poſſit
ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ,ſed alias eſt temerariū & per
nicioſum exēplo,vel periculoſum,quale hoc erat, nō debet ve
nire ꝯ ſine auctoritate ſuperioris,vt j.de iureiu.ſi vero,& c.cum
quidā,§.vlti.& c.verū.& idē,ſi dubium eſt,vt ꝭ.dictū eſt.ſi autem
temerariū tantū eſſet,& nō pernicioſum exēplo, nec periculo-
ſum,tunc illud ſeruari debet,j.de iurem.ſi vero debi,22.q.4.§.il-
licitū.in fi.niſi eſſet metu,vel dolo extortū,quia tunc ſemper ta
lia iura abſoluuntur.j.de iureiu.verū,& c.cū contingat, & no.j.
6 quod me.cauſa ad aures. †Et no.ꝙ non ſolū in temerarijs,ſed in
b illicitis iuramentis,[b] licet ꝯuenire ſine auctoritate ſuperioris,ſi
neceſſitas vrgeat,& non poſſit haberi ſuperior,à quo petatur ab
ſolutio,11.q.3.anteceſſor.& idē eſt,ſi ſone magis vtilitas.vel ne
ceſſitas ſpiritualis hoc exigat.[Fiducia.] Quod non eſt malum,ſi
ad hoc habet bonam intētionē,61.di.quid proderit,8.q.1.in ſcri-
pturis.vel dic, ꝙ nullus debet aſpirare, ſed curare debet, ne im-
pedimentū apponatur,ꝙ eligi nō poſſit.[De domo.] 8.q.1.Moy-
ſes.[Obſtante.] 15.q.6.alius.j.de transla. prælat. quanto, ſublato
enim principali & acceſſorio,C.de legi.non dubium.

ADDITIONES.

a ¶Credimus Adde eundem Inno.in c.j.infra de ſup.neg.præla. qui videtur te-
nere contrarium,quod hic dicit.

b ¶Iuramentis.Hoc dictum dicit ſingulare Feli.in c.j.col.16.poſt me.ſupra de ob-
ſt.& pro hoc addo,ꝙ facit,quod dicit gl.in c.ego N. de iuram. de iurante non
reuelare ſecreta conſilij,quia poteſt reuelare illicita. & illam gl. dicit ſingula.
Ro.in ſuo ſingulari.506. & vide Feli. in d.c. ego N. col.penul. & ad Inno. hic
adde Card.in conſi.35.incip.ad dubia ſingula.col.2.ver. Ad ſecundū facilis.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo in electionibus præualet.*

CAP. XXXV.

COram. [Omnibus.] No. oēs, qui ſunt in prouin-
cia,vocandos ad electionē.Q̄d dr̄ de pul-
ſatione cāpanæ.ꝭ.eo.cū in cauſis,intellige, ꝙ illud ſit
ad vocandū p̄ſentes ad capitulū, non abſentes ad ele-
ctione.& dicunt quidā hoc tenere, ſi abſentes intra prouinciam
non diſtent vltra duas dietas,arg.ꝭ.de reſti.nōnulli. alij dicunt,
ꝙ intra prouinciā & extra vocandi ſunt illi tantū, qui cōmodè
vocari poſſunt.ꝭ.ꝙ ſicut.& hoc intelligo, vbi non eſt certa con-
1 ſuetudo. †Cōſuetudinem autem in electionibus præualere di-
cerem,arg.12.diſt.nos conſuetudinem,& ꝭ.de conſue.cum dile
ctus.j.de cauſa poſſ.cum eccleſia,& melius.j.eo. in Geneſi.

SVMMARIVM.

1 *In cauſis electionis non eſt locus ferijs.*
2 *Caſſatur electio, ſuper qua tractatum habuerunt electores.*
3 *Electionis tractatus non inuenitur prohibitus ante ſepulturam.*
4 *Quæ requirantur ad hoc, vt dicatur tractatus.*
5 *Non eſt illicitum poſt mortem prælati communiter tractare de ſucceſſoris electione.*
6 *Voces eorum,qui conſpiratam perſonam nominauerunt, non præſtabunt vni ſuffragium.*

CAP. XXXVI.

BOnæ memoriæ. [Cremon.] No, q̄d q̄ die ſtatuto cōparere non te-
netur pp̄ ſolēnitatē,vel aliā cauſam,tamen poſtea cō
1 petenti t̄pe debet cōparere. vel dic, † ꝙ in cauſis ele-
ctionū non eſt locus ferijs,vt no.j.de fer.c.fi.& 15.q.4. placita.ru
dic melius,ꝙ iſte H.nec tunc,nec poſtea fuit arctatus ex citatio-
ne facta ante mortē, ſicut apparet ex fine decre.[Archipresby-
teri.] Capitulū.n.repntans H.cōtumacē,elegerūt Archipresby-
tertum

tum in termino malè aſſignato. [Irritandam.] Repete, q̃ dicta ſunt. ſ. eo. cũ dudũ, & c. ꝙ ſicut. [Cõtradictionis.] idest ꝙ nõ poſſit, nec ꝯ perſonã, nec ꝯ formã obijcere, ſi iterũ eligatur, quia ꝑſumitur malo zelo ꝯdicere, & ideo nõ admittitur. vel. i. non obliteũ ſiue vxorcius, nec alij accreſcit, ſi capitulũ, vel maior pars capitu li iterũ volunt eligere. [In primo.] Non ꝙ primus cõſenſus ſufficiat, qui fuit illicitus, ſed nouus requiritur circa eandẽ perſonã. ſ. de eo, qui dux. in ma. veniens, 63. diſt. quanto. ff. cõia pręd. receptũ. † [Caſſauimus.] Nõ ꝙ priuati eſſent electores ipſo iure ptãte eligendi, quia tunc diceret, irritã pronunciamus, ſed quia tractatũ habuerunt in cauſa, quare caſſat. † [Sepulturæ.] Cũ nullum decretũ inueniatur, vbi prohibeatur ante ſepulturã tractatus electionis, imo qd plus eſt, ipſa electio: qnimo cũ ſtatim poſt mortẽ de iure poſſit fieri electio, qa morte viri ſoluta eſt vxor. i. eccleſia à lege viri, nubere põt, cui vult, ergo & eligere epm. j. de ſecun. nup. c. pen. & vlti. 7. q. i. ſicut. Sed ex his, q̃ in decre. dicuntur, apparet ꝙ tractatus, de quo ſit hic mẽtio, nõ fuit tantũ habitus ante ſepulturã, ſed ẽt ante mortẽ, & ſic iudicatũ fuit in eccleſia Illerden. ſ. ꝙ à tpe mortis põt fieri electio. Itẽ licet hic cauſa aſſignet tanq̃ q̃ cooperetur, tamen nõ fuit hæc ſufficiẽs cã ſniæ, ſed contẽptus canonici ſufficit ad caſſationẽ ſniæ, ſicut aliquando nõ ſufficiens poſita in ſnia. ſ. eo. audiuis, in fi. [De ipſa.] idest Archipreſbyteri. & hæc in integra cõtinet. [Tractatũ.] Cõem totius capituli, qđ non licet ſine auctoritate adhuc viuentis. ipſe. n. põt vocare canonicos, & monere ad cõcordiã, & de certa perſona cõſulere 79. diſt. ſi tranſitus. ſed inuicẽ deliberare, ac cogitare de aliquo bono, qui ſuccedat ꝑſenti, cũ morietur, nõ eſt malum, imo prudentia. ſed ſi & in capitulo diceret & cõiret, ſimiliter nõ eſſet malũ, niſi tractaret, vt ſe obligarent promiſſione, vel pęna, quod oĩno eſt illicitũ, 79. diſt. c. 2. & ſeq. vel niſi aliud faciat, quod pertineat ad tractatũ legitimũ, ſicut eſt vocare abſentes. nã credimus. ꝙ ſi per cõem tract. capituli, vel maioris partis ſit deliberatũ de certa perſona, licet nõ ſit firmatũ, electio de eo facta poſt mortẽ caſſabitur, arg. hic decre. 79. diſt. nullus. ſed ad hoc, vt dicatur tractatus capituli ꝓceſſiſſe, oportet ꝙ vel totũ capitulũ tractauit, vel maior pars. † Itẽ ad hoc, vt dicatur tractatus, oportet, ꝙ ibi fuerit diſcuſſio & examinatio perſonæ, & ẽt aliorũ, q̃ tunc tpis in perſona eligenda requirebãtur. & dicunt quidã, ꝙ ad hoc, vt caſſetur occaſione tractatus ꝓcedentis mortẽ, oportet ꝙ interuenerit citatio, vt hic, vel aliquid aliud, quod ſit de ſolẽnitate electionis, ſicut eſt facere ſcrutiniũ, vel cõpromiſſum, vel aliqd hmõi. & credunt ẽt ſufficere, ſi ob hunc tractatũ fiat capitulum principaliter, & ibi de certa perſona deliberet, & firmetur ſaltẽ verbo, vel dicto. nã ſi ſecundario, vel incidẽter cõmiſceatur hic tractatus & ab omnib. nõ impediret, quin poſt mortẽ eligi poſſit. Itẽ quidã dicunt, ꝙ licet caſſari poſſit electio nominati ante mortẽ, ſi tamen aliũ eligant, non caſſat, quia nõ ſunt priuati ptãte eligendi, vt hic patet. Alij dicunt, ꝙ omnis electio ẽt de alia perſona facta nõ eſt irritanda. & adhuc multũ facit, quia ſi pp perſonã nominatã in tractatu, & non pp paucitatẽ eligentiu eſſet caſſata ꝑſens electio, non tantus fauor exhiberetur ei in ſecũda electione, ꝙ ſibi ꝯdici nõ poſſet. tu dic, ꝙ in caſſatione electionis factæ de perſona noĩata non attenditur eius odiũ, quia forte nihil ſciuit de ꝑſenti noĩatione, ſed attẽdit honeſtas eccleſiæ, & odiũ ꝯtantium. & ideo ſtatutũ eſt, ꝙ perſona prius nominata nõ poſſit eligi, vt hic. itẽ olim pp ſolẽnia exequiarũ differebatur tractatus vſq; ad tertiũ diem poſt mortẽ, 76. diſt. nullus. hodie autẽ ſtatim poſt mortẽ licet, 7. q. i. ſicut alterius. † [Tractatũ.] Poſt mor-
5 tẽ ꝑlati nõ eſt illicitum tractare cõiter de electione ſucceſſoris, nec diuiſim, dũmodo nihil ibi diffiniant. Hæc. n. duo. ſ. deliberare, vel diffinire, maximè certum, fuerunt illicita. ſed primũ per ſe tantũ non eſt illicitũ. & vr̃ diffinitio, ſi quis, cui cõmiſſum eſt, dicit, eligatis talẽ, vel talẽ, ſiue dicat omnibus ſimul, ſiue ſingulariter ſingulis, idem vr̃ ſiue vnus ſolus dicit, ſiue oẽs, vel maior pars dicit, bene ſumus oẽs cõcordes, ꝙ talis eligat, quia hæc vr̃ diffinitio, vel ordinatio. ſed ſi aliqs, vel aliqui nõ ex ꝯditione, vel mandato aliorũ, nec ordinando aliquẽ, nec ſuam voluntatẽ exprimendo, nec ẽt alij ſuadendo dixerint, talis eſſet bonus ad eligendũ, nec crederẽ pctũ. quãuis ſit tutius ſilere. hoc idem ẽt vr̃, ſi duo eundo per viã promitterent. vel diffinirent, ꝙ aliquẽ eligerent, ꝙ puniendi eſſent, arg. 79. diſt. c. i. itẽ caueant iſti ſegregati. vel oẽs ſimul, ne ſuper ꝯdicendo alicui malo, vel de ꝓmouendo aliquo bono faciant aliqua iura, vel promiſſiones, vel ſubſcriptiones, quia ſi fecerint, punientur, nec vnquã de facili poterunt ꝓtẽdere cauſam, quare fecerint, 11. q. 2. ſi quis clericorũ, & 4. c. ꝓcedentibus. tamẽ ſi oĩno appareat iuſta cauſa in ꝯtrium, valeret, & non punirentur, 16. q. 6. ſanè. tamen quod poſtea fiet ab iſtis cõſpiratoribus valet. niſi facerent factũ conſpiratũ, puta ſi eligerẽt perſonã, de qua cõſpirauerant. nã electionẽ credimus hmõi caſſandã, quia fuit ꝯ mandatũ iurium ꝑdictorũ, arg. 10. diſt. vides. C. de leg. non dubiũ. ſed nec credimus ipſo iure cõſpiratores priuatos ptãte eligendi, quia hoc canone non prohibetur, & arg. hic.

6 ſed † licet nõ ſunt priuati ptãte eligendi. tñ voces eorũ, qui cõſpiratã perſonã nominauerint, non ꝑſtabunt ei ſuffragiũ, non ea ratione, quia priuati ſunt ptãte eligendi, ſed quia lege vel canone prohibẽte elegerũt, vel nominauerũt, 10. diſt. vides. C. de leg. nõ dubiũ. tamen ſi illi, qui ſe obligant ꝑdicta diffinitione, vt ſcripturis, vel alijs modis ꝑdictis, poſtea ſe abſoluant, ſatis dici põt, ꝙ nõ caſſabitur electio, & eorũ voces ꝑſtabunt ſuffragia. iam. n. erant in tali ſtatu, ꝙ lex vel canon, non prohibeat ab electione, & omnis res per quaſcunq; cauſas, &c. de re. iu. oĩs. iam. n. deſinit eſſe, & ꝑſumit vnũ factũ, qđ primo ꝑſumebatur, & erat, arg. j. eo. officij, ff. de iudi. denią;. ſed tamen nõ nego, quin poſſint puniri pro præterito exceſſu. Itẽ ſi totum capitulũ ante mortẽ ordinauerit de aliquo eligendo, vel ẽt maior pars poſtea idẽ illicitè ordinauerit ſeparatim ab alijs, & poſtea ſimul cũ alijs, qui ꝑdictis non interfuerint, cõueniãt tpe licito ad electionẽ faciendã, tenebit electio facta ab illis, qui ꝑdictis non interfuerunt, ſi ſunt vltra tertiã partẽ capituli, quia eſt ſanior pars. j. eo. ſcriptũ, in ſi. & no. ſ. c. dudũ, & j. c. congregato. ſi autẽ fiat à minori parte, q̃ tertia, vtraque caſſabitur, quia de oĩbus ſimul intelligitur fieri vnũ capitulum, nec ſunt priuati ptãte eligendi. & ideo eſt, quia ſi illi idẽ, qui malè ordinauerũt electionẽ de aliquo faciẽdo, aliũ elegerunt, tenet eorũ electio. Et hoc eſt, ꝙ illi, qui peccauerunt in ordinatione ꝑdicta, nõ poſſunt procedere ad electionẽ ꝑdictis non vocatis, nã nõ ſunt ipſo iure priuati ptãte eligendi. Plus placet, ꝙ prædictus tractatus nõ eſt cõſpiratio, quia nõ eſt ꝯ aliquem, ſed ſimpliciter põt dici tractatus, ꝙ aliquãdo eſt illicitus, ſi ibi aliquid ſuper futura electione certũ promittatur, vel diffinitur, 79. diſt. c. j. alias licitus, ſi ibi aliquid eſt licitum. [Arcere.] Cũ nõ teneat citatio.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiaſticos honores non principaliter, ſed ſecundario ſperare licitũ eſt.*

CAP. XXXVII.

CVm ad noſtram. [Traditiones.] ſ. eo. eã cauſam. ſed poſtulari poteſt, vt no. ſ. eo. cum monaſterium. [Si vllam ſpem.]
1 † Principaliter, ſecũdario ei licitum eſt eccleſiaſticos honores ſperare, 69. diſt. ſi officia, 64. diſtin. conſuluit. vel dic, vt dixi ſupra eo. venerabilem.

S V M M A R I V M.

1 *Legatus diſpenſare non poteſt, vt homo alterius profeſſionis eligatur.*
2 *Poteſt monachus præfici ſecularibus eccleſiis.*

CAP. XXXVIII.

OFficij. [Et patrem.] Et bene, ſi erat in ptãte eius, alias homo liber à ſe tantũ poſtulãdus eſt.
1 [Diſpenſare.] † Hic habes, ꝙ Legatus non põt diſpẽſare, vt homo alterius profeſſionis eligatur, qđ apparet ex eo, ꝙ caſſatur electio. poſtulari autẽ põt. & tunc, ſi poſtulatur in Abbatẽ, nõ de facili admitteret. ſed ſi poſtuletur ad aliã dignitatẽ, vt Arch. vel conſimilẽ, non oportet ita ſolẽnem inquiſitionẽ fieri. quia Arch. regulariter plus oportet ſcire iura canonica, q̃ regularia imo idẽ dicimus de monachatu quia clericus ad eũ debet poſtulari, nõ eligi. [Incõtinẽti.] 30. q. i. ſi qua. ff. ſi cer. pe.
2 lecta. † Sed cũ monachus poſſit ꝑfici eccleſijs ſecularib. vt 16. q. i. ſic viue, & c. ſi clericatus. quare clericus, maximè qui bene ſciat regulã, non põt fieri Abbas? Reſpon. ꝙ licet ſciat regulã. non tamen probauit vitã, vel habitũ, 19. q. 3. monaſterijs. nã cũ non ſit probatus in regula nõ põt fieri Abbas. ſicut Neophytus, qui non eſt probatus in clericatu, non põt fieri ſacerdos, vel epũs, 48. diſt. ſicut Neophytus. tamẽ quidã dicunt, ꝙ in eadẽ die, qua ſit monachus, põt eligi in Abbatem. hæc autẽ electio caſſata fuit propter ſuſpitionem ſimoniæ, vel ambitionis. [Si vrgens.] Maximè.

S V M M A R I V M.

1 *Canonica electio eſt, licet excommunicati minori excõmunicatione ſint admixti non excommunicatis.*
2 *Excipiens de crimine, quod ipſo iure non priuat, non eſt audiendus, quando ſit electio.*
3 *Electio non excommunicati præualet electioni excommunicatorum.*
4 *Electio excõicatorum, qui tamen non ſunt per ſñiam excõmunicati, tenet.*
5 *An quod dicitur de electionibus ſpiritualibus, poſſit idẽ dici in nõ ſpũalibus.*
6 *Accuſare alium nemo cogi poteſt.*

CAP. XXXIX.

1 **I**Lla quotidiana. [Canonicam.] † No. electionem canonicã eſſe, licet excõicati minori excõicatione ſint admixti non excõicatis, j. de ele. excõ. min. ſi celebrat. Quidã dixerunt eã caſſandã, quod apparet ex eo, ꝙ dñs Papa dicit hic, ꝙ ſupplet defectũ, ſi quis ſuit. & ad idẽ facit, quia cũ participare excõicato ſit peccatũ mortale. j. quod me. cau. ſacris. & peccantes mortaliter, remouent à legitimis actibus tẽporalibus. j. de teſti. ſuper eo. multo fortius à ſpiritualib. j. qui fi. ſint legi. per venerabilẽ. ſed non eſt ſimile. quia eligendo ius ſuũ proſequitur, à quo nullus prohibetur, 4. q. 6. omnibus. ſed teſtificando proſequitur publicũ officium, à quo repelli debet quilibet crimino ſus. & ſic

loquuntur

loquitur decre.ſuper eo.Itē in electione nō eſt iudex, qui remo-
ueat aliū, ꝯ quem uſ crimen, vel qui eſt criminoſus. ſed in rece-
ptione teſtium eſt iudex, qui audiuit exceptiones, & alia de iure.
2 † Item ſi licet excōicatus minori excōicatione poſſit per ſniam re-
moueri, ſi directè accuſetur, ab his actibus & alijs, non eſt tamē
ipſo iure remotus. nec eſt audiendus extra iudiciū, qḋ eſt, quan-
do fit electio, excipiens de crimine, qḋ ipſo iure nō priuat, cū ēt
ſic probatū non infirmaret, nec priuaret eū iurib. ſuis. j.de iudi-
cijs, at ſi clerici. nā & alias clericus ſuſpēſus eſt, quo ad ſe, & quo
ad alios, 1.q.1. ſacerdotes. & ita cōtingeret, ꝙ vix aliqua eſſet ele-
ctio canonica, cū vix aliquis ſit ſine crimine, 50.diſt. quia tua. ſed
ſi electus minori excōicatione ligatus ſit, nūquid valebit electio
de eo facta? vr̄ ꝙ ſic exēplo Heliæ & Ezechielis, 8.q.1. in ſcripturis.
50.diſt. quid eſt. Et ordinatus in crimine nō enormi executionē
retinet, 68.diſt. ſicut. ſed ꝯrium verū eſt in excōicato minori ex-
cōicatione, & habes expreſſum in pal. decre. ſi celebrat. ſed hoc
plenè nō ſatisfacit dubitationi noſtræ, cū ex ſuppletione defe-
ctus videaſ minus canonica electio, vbi excōicatus minori ex-
cōicatione intereſt. ſed dicimus hanc ſuppletionē nō eſſe de ne-
ceſſitate, ſed ex abundanti: imo plus dicimus, ꝙ ſi interfuit excō
municatus maiori excōicatione, tenet electio, ſi hoc ignorarūt,
vel ēt ſciuerint, dūmodo proteſtentur, quia ideo admittūt eū, quia
dubiū eſt de excōicatione eius, non aūt admittūt eum tanq̄ ha-
bentē ius in electione. ſi n. ſcienter admitterent tanq̄ ius habētē
in electione, nō valeret electio, arg. j.de procu.c.vlti. j.de re iud.
ad probandū. j.eo. Maſſana. j.de offi.dele.cū ſuper ab. & idē dico,
ſi admitterent quoslibet alios, quos ius prohibet admitti, ſicut
laicos. j.e. Maſſana. Secus, ſi illi, ad quos deuoluta eſt ptās eligēdi
alios qui ſunt priuati ptāte eligendi, quia indignū elegerunt, ad
electionē admittant, quia hoc non eſt ꝯ ius, ſed prer ius, quia ibi
fauor nō peccantiū maxime attenditur, cui renunciare poſſūt,
arg. ſ.eo. cū Vinton. Imo plus dico, ꝙ ſi oēs eſſent excōicati, &
vnus ſolus non excōicatus, cū proteſtatione præmiſſa admittat
alios excōicatos, tenet electio, quia in eo recidit ius capituli. ff.
3 qḋ cuiuſq; vni. ſicut, & no. j.de offi. ordi. irrefragabili. † Sed quid
ſi ignorabant eos excōicatos tpe electionis, ſed poſt probata eſt
excōicatio. Reſpon. ſi oēs excōicati elegerunt vnū, & ſolus non
excōicatus aliū, tenet electio non excōicati, arg. j.eo. ꝯgregato,
& melius. ſ.eo. bonæ memo. Ma. & ſ. de poſtu. grauū. ſi vero ex-
cōmunicati & non excōmunicati, conueniunt in vnam perſo-
nam, diſtinguūt quidam, licet malè, ꝙ ſi tot ſunt excōmunicati,
ꝙ excōicatione ſemota aliorū electio nō teneret, nō valet ele-
ctio. ſi vero pauci ſunt excōicati, & plures non excōicati, tenet
electio, arg. j.c. proxi. in fi. alij dicunt & bene, ꝙ ſemper tenet ele
ctio, ēt ſi vnus ſolus ſit non excōicatus, quia in eū recidit ius vni-
uerſitatis. vt hic dictū eſt. & ad hoc facit, qḋ dr̄ in duobus tutori-
bus, quorū vnus eſt verus tutor, alius eſt falſus, & pſtant ambo
aucto. nā tenet auctoritas. ff. quod cū falſo tut. l.j. §.j. & eſt ea ratio,
quia ſiue verus tutor ſolus ſit tutor, ſiue cū alio, tamen ēt ſolus
auctoritatē pſtare pōt. vnde in his caſibus, vbi in omnē euētum
tenet, qḋ ſit ab vna parte non habet locū decre. j.de offi. dele. cū
ſuper, ſicut & eſt hic in electione. nā ſi minor pars eſſet excōica-
ta, & maior non excōicata, & concors eſt de aliquo, eius electio
tenet, ſiue minor ſit excōicata. & tenet tūc pp vitiū minoris par-
tis: & ſi maior ſit excōicata, tūc tenet pp numerū. vr̄ ꝙ melius di
ceret ēt numerū. ſ. ꝙ ſi minor pars ſit excōicata, tenet electio facta
à maiori parte, & hoc pp numerū. ſi vero maior pars ſit excōica
ta, tūc electio minoris partis tenet pp vitiū maioris partis: at vbi
in vnum caſum tenet, in aliū non. ſicut in duobus iudi. deleg. cū
clauſula, ꝙ ſi non ambo, &c. ſecus eſt. nā ſi poteſt intereſſe, nō te-
net proceſſus alterius. ſi autē non pōt, tenet, & tunc habet locū
ratio decre. cū ſuper. Vnde dicerē, ꝙ ſi tres ſunt iudi. deleg. cum
clauſula, ꝙ ſi non oēs, &c. & oēs tres cōueniant ad ferendā ſen-
tentiā, vnus tamen eſſet recuſatus vt ſuſpectus, vel excōicatus,
teneret ſnia. nec obſ. j.de iudi. ad probandū. quia ibi loquiſ, quā-
do excōicatus ſine excōicato ſniam ferre nō poterat. vel dic me
lius, ꝙ decre. pdictæ, cū ſuper, ad probandū, de procu. c. vlti. lo-
quuntur, quando excōicatus, vel alius, qui a iure prohibetur, in-
tereſt alicui tractatui, vel facto, intereſt tanq̄ ius habēs, & aucto-
ritatē pſtans, & ab alijs ſcienter admittitur, nā in hoc caſu totum
irritatur. hæc aūt, q̄ dicta ſunt, intelligimus. quando ignoranter
admiſſus eſt, & poſt quā ſciunt, nolunt illi quos tractatus tangit,
ꝙ eius auctoritate nitatur, ſed tantū auctoritate aliorū, qui de iu
re poterant pſtare auctoritatē. alij dicunt, ꝙ nō tenet, ēt ſi inter
cetū eſſet vnus excōicatus, ſed Papa de gratia teneſ ſupplere, vt
hic. idē, ꝙ in electione, dicimus ēt in alijs negocijs, ſiue procura
4 torū cōſtitutionibus, ſiue alijs. j.de procu. conſulti. † Alij dicūt,
ꝙ ēt ſi oēs eſſent excōicati, nō tamen per ſniam, ꝙ tenet electio,
& idē dicunt in conſtitutione procuratoris. vt no. j.de procura.
cōſulti. ſed de hoc no. ſ.eo. cū Vinton. nobis vr̄. ꝙ in hoc pares
ſunt electores, & iudices, qui ſi ambo admittāt ſciēter perſonas
ad eligendū, vel iudicandū, qui de iure intereſſe nō poſſunt, nec
per eorum conſenſum valet, qḋ fit ab eis. j.eo. Maſſana. j.de of-
fi. deleg. cū ſuper. j.de procu. c. fi. quod tamē intelligo verū, ſi po-
terunt eos expellere de facto, & de iure. ꝙ ſi de iure non poſſunt
expellere, quia occultū eſt impedimentū, quia intereſſe nō poſ-
ſunt vel electioni, vel iudicio, licet & coelectores & coniudices
hoc ſciant, ſecurè procedant cū eis, pmiſſa tamen priuata prote
ſtatione, ꝙ ipſi nō cōſentiunt, ꝙ alij, qui nō poſſunt intereſſe ele
ctioni, vel iudicio, habeant in eis vocē, vel ꝙ ſint eorū electores,
imo pro ſe tantū eligunt, & ex ſuis votis tantū & conſenſib. vo-
lunt electionē inniti, arg. 2.q.7. plerīq;. & idē intelligo, ſi de facto
non poterunt expellere, quia tūc ſimili proteſtatione facta, & pu
blice, ſi audent, vel occultè. j. quod me. cau. perlatū, procedant
ad electionē. Hic tamen prudenter attende, vt nihil faciant, qḋ
videantur cōſentire, ꝙ ſecū eligant, quia ſi idonei ſcrutentur nō
idoneos, hoc ipſo videtur cū eis eligere, nec valeret proteſtatio
q̄ ꝯdiceret facto. j.de app. ſolicitudinē. niſi forte & hoc ipſum. ſ.
ꝙ ſcrutarentur, facerent timore, arg. j. ꝙ me. cau. perlatum. hoc
non placet, quia nō ſcrutantur tanq̄ ipſi, ſed quaſi capitulū. & iō
non pjudicat eis. ēt ſi ſciāt. per illud atītē, ꝙ ambo ad eoſdē ſcru-
tatores vadunt, vel quod dant aliquib. ptātem eligēdi, vel publi-
candi electionē, vel proferendi ſniam, non videren ꝯ ſuā pro-
teſtationē venire. ſi aūt ſcienter admittant perſonas ad eligēdū,
vel iudicandū, q̄ intereſſe de iure non debent, ſed tamen de ſuo
cōſenſu poſſunt admitti, tūc valet, qḋ cōmittitur ab eis. arg. ff. pro
ſo. l.j. §.1. ſ.eo. cū Vinton. ſ.eo. in cauſis. j.de offi. deleg. ſuper que-
ſtionū. §.1. & c. corā. ſi autē ignoranter admittant ēt eos, qui nul-
lo modo per eorū conſenſum poſſunt intereſſe electioni. vel iu
dicio, ſemper tenet, qḋ fit ab eis arg. ff. pro ſo. l.j. §.j. quia princi-
palis eorū intentio eſt eligere ſiue cū alijs. ſiue per ſe tantū, ſi alij
de iure intereſſe non poſſunt. ff. de iniur. eū q. §. ſi iniuriā. & §. ſe.
itē dic, ꝙ ſi totū capitulū, vel maior pars, illi. ſ. penes quos eſt po-
teſtas faciendi capitulū, vel non faciendi, admittunt ſciēter ex-
cōicatos notorios, nō valere electio facta ab hoc illicito capitu-
lo, ēt ab ignorantibus excōicatos. & idē eſt, ſi non ſunt notorij
excōicati, dūmodo probari poſſit. iſti. n. ignorantes excōicatos
in hoc illicito capitulo cū conſentientibus nō debent pcedere
ad electionē faciendā, ſed debent expectare finē termini ſtatuti à
iure. vel dic, ꝙ ſtatim & in eodē capitulo poſſunt ignorantes eli-
gere, quia ipſi ſoli ſunt capitulū, cū alij ipſo iure ſint priuati po-
teſtate eligēdi arg. j.eo. Maſſana. ſed certe illa decre. hoc non di-
cit. Alijs vr̄, ꝙ hæc electio ignorantiū valet, ſi ſit in eodē ꝯtextu:
quia aliorū electio eſt mala, vel nulla. ſ.eo. dudū. j.eo congrega
to. ſed ex interuallo non valet, niſi vocatis alijs. non. n. caſſaſ eo-
rū electio qui eligūt cū excōicatis, quia priuati ſunt ptāte eligē-
di, vel quia voces eorū non pſtant ſuffragiū, quia cōicant cū ex-
cōicatis, qui priuati ſunt. tales. n. non remouentur ab eligēdo. j.
de ele. excō. mi. ſi celebrat. ſed hæc eſt cauſa, quare non tenet ele
ctio eorū, quia intendūt eos eligere cū excōicatis, quod eſſe nō
poteſt. j.de offi. deleg. cū ſuper. & vr̄, ēt ſi diuerſos eligant excōi-
cati, & non excōicati: quia ſcienter admittunt excōicatos, & cū
eis coeligere intendunt, ꝙ non valet electio, ēt non excōicato-
rū pdicta ratione, quia coeligere videnſ, licet diuerſos eligant,
arg. ff. de re iudi. duo, & ff. de arbi. ſi in tres, & l. ſeq. nec eſt vis ſiue
capitulū admittat ad eligendū, & ſic coeligant, ſiue ſingulares p-
ſonæ capituli ſcienter coeligant cū excōicatis, quod apparet. ſi
poſt q̄ ſciuerint, in auxiliū ſuæ electionis vtātur vocibus excōi-
catorū. ſemper. n. caſſabitur talis electio, quia quod volunt non
5 poſſunt, & quod poſſunt nolunt. j.de offi. deleg. cū ſuper. † Item
quod dictū eſt in electionibus ſpiritualibus, idē vr̄ ēt in non ſpiri
tualibus. ſ. ꝙ ſi excōicati & non excōicati ſunt mixti ad aliquod
negociū vniuerſitatis faciendū, ꝙ tota ptās recidit in non excōi
catos, quia nulla ratio diuerſitatis vr̄, licet aliqui dicant ꝯ. ſed ſi
non eſt factū vniuerſitatis, ſed alias cōe, tamen non recidit ptās
in non excōicatos, quia excōicatus noīe ſuo bene conſtituit pro
curatorē. j.de iudi. intelleximus. ſed non in factis vniuerſitatis,
quia non eſt eius mēbrum, ſed ab ea pciſum. cū interdictis, aut
nō excōicatis bene poſſunt alia negocia pter electiones facere,
puta procurationes, ꝯtus, & hmōi, qui ab eis non prohibentur
ēt in negocijs vniuerſitatis. ſi autē nō ſunt notorij excōicati, nec
probari pōt, tunc non ſolū non ſunt expellendi à capitulo, ſed
ēt vocandi, & hæc bene probantur. j.de procu. c. fi. 6. q.2. c.j. & 2.
23. q.4. iubemus. Si autē capitulū, vel maior pars vocauerit igno
ranter notorios excōicatos, tunc valet nihilominus electio fa-
cta, vt in iſto c. ſed tamen in hoc caſu pp præſumptionē ꝯriā ca-
pitulo incūbit probatio, vel maiori parti, ꝙ ignorauerunt, arg.
j. vt eccle. benef. c. vno, 82. diſt. propoſuiſti. ſed in hoc caſu, ſi ali-
qui ſunt in capitulo, qui ſciunt aliquos notoriè excōicatos, vel
de quibus probari pōt, ꝙ ſunt excōicati, nihilominus voces eo-
rum pſtabunt ſibi ſuffragiū, dūmodo ſcientes excōicatos nō cō-
ſenſerint expreſsè, ꝙ excōicati vocarētur ad capitulū. tacitus. n.
conſenſus ſcientiū, vel preſentia nō obeſt, cū ēt ſi ꝯdicerent, vel
proteſtarentur, ignorātes nō cogerenſ pp dictum eorū, nec etiā
debe(rent)

deberent ceſſare à vocatione eorũ, & eodem modo, ſi aliqui de ſcientibus non interfuerũt electioni. horũ.n. ſcientiũ electio tenet. & voces eorũ pſtant ſuffragiũ, nec eligunt cũ excõicatis, q hoc non intendunt, ſed per ſe tantũ, quia non eſt in ptãte eorum
6 eos admittere, vel expellere. † Sol. dices debere eis imputari, q probare poſſunt, & non reprobãt. Reſpon. non eſt verũ, quia nõ eſt pſens, coram quo probent, cũ capitulũ in hoc non ſit iudex. & nemo cogitur aliũ accuſare. C. vt nemo inui. age. l.i. & ſicut non cogit accuſare, ſic nec appellare, quia non ꝓdeſt, niſi appellationẽ proſequeret, qđ eſſet agere. ĩ. de app. cũ ſit Romana. fatemur tamẽ, ꝙ ſi appellauerit, quia aliquis eſt ibi notoriè excõicatus, & in cauſa appellationis probauerit excõicationẽ notoriã, ꝙ caſſabitur, quicquid factũ erit poſt appellationem. nec valet quod dicant, ꝙ ignorabant eos excõicatos, quia debebant deferre appellationi ex iuſta & vera cauſa interpoſitæ. ſecus aũt eſſet, ſi non appellaret, ſed tantũ capitulo denunciaret aliquos excõicatos intereſſe electioni, quia tunc nõ caſſaret, quod fieret priua talis denunciatio, in qua nullus ſuperioris eſt examẽ implorandũ. idẽ dicendũ vr de interdictis, & oĩb. aliis, quos ius eligere ꝓhibet, ſed nõ intelligit de his, quos ius, vel iudex ab electione repelleret, ſed tñ ab electione non prohibent. ĩ. eo. cũ Vintonien.

S V M M A R I V M.

1 *Beneplacitum partium non habetur ad inquiſitionem, ſed ad diffinitionem.*
2 *Compromiſſum fieri non poteſt vno ſolo contradicente.*
3 *Quando aliquis ex iuſta cauſa electioni intereſſe non poteſt, vota ſua procuratori committere licet.*
4 *Vnus ſi loco plurium admittitur, tantum poteſt vox eius, quantum ſi omnes voces ſuas dediſſent.*
5 *Sufficit poſtulatum duas habere partes.*
6 *In poſtulatione, peccante maiori parte, ius eligendi recidit in minorem partem eligentem.*
7 *An tertia pars eligens dignum, ſit dicenda maior & ſanior, dupla poſtulante indignum?*

CAP. XL.

Scriptum eſt. [De numero.] ſ. ꝙ numerus poſtulãtiũ erat duplo maior. [Partis.] Eligentiũ plebanũ. [Reuocatum.] Infra de cenſi. olim. [Pars altera.] ſ. poſtulantiũ Eradicu. [Intentione.] ſ. poſtulationẽ pferendã electioni. [Vbi nati.] Infra de
1 præſumptio. quoſdã. † [Conſenſerint.] Quia niſi eſſet de aſſenſu partiũ, prius debet conſtare de defenſione partis, & reuocatione, cũ ex illo cõſtaret, ſi numerus eſſet duplo maior, nec ne. vel dic, ꝙ beneplacitũ partiũ non hr̃ ad inquiſitionẽ, quam oĩb. modis vult fieri, vt ſ. dictũ eſt, ſed ad diſſinitionẽ hr̃ beneplacitũ, ꝙ non vult fieri, niſi partibus placeat. ſed ſi partibus placet, fiat ſm formã, q̃ ſequitur. [Præpoſiti.] Iſti.n. & ſi alias ius non haberẽt in electione, quia vtraq; pars conſenſit, ꝙ admitterentur, ſuffragiis
2 pſtabũt voces eorũ. † [Per alios.] ſ. procuratores conſtitutos ad eligendũ. ex his vr̃, ꝙ aliqui de electoribus poſſunt facere ꝯpromiſſarios, & alij non, & ꝙ illi, qui non faciũt, tenentur hmõi cõpromiſſarios admittere, ſed ꝯ vr̃, ꝙ vno ſolo ꝯdicẽte non poteſt fieri ꝯpromiſſum. itẽ ſi ſunt ꝯpromiſſarij, ergo habent ptãtem prouidendi eccleſiæ. ĩ. eo. quia pp. quod conſtat eſſe falſum, quia
3 nec qui ꝯpromiſerunt, ſoli habent ptãtem. † Item ſm hoc vr̃, ꝙ hęc electio partim ex ꝯpromiſſo, partim ex ſcrutinio procedat, quod nõ vr̃ conueniẽs. So. dicimus, ꝙ ibi non fuerunt ꝯpromiſſarij, ſed procuratores fuerunt, quib. aliqui vota ſua ꝯmiſerant, quod licet, quando ex iuſta cauſa aliquis electioni intereſſe non põt. ĩ. eo. quia pp. & ẽt ſi ſolũmodo placet aliis coelectoribus, vt hic, & ſatis apparet ex his, q̃ dicuntur hic, quia poſt talẽ ꝯmiſſionẽ votorũ debet fieri ſcrutiniũ, & non debet attẽdi in ſcrutinio, quot ſunt voces procuratorũ, ſed qui ſunt illi, q vota ſua eis cõmiſerunt, vt hic dr̃. nã ſi propriè ꝯmiſſarij eſſent quaſi donatarij, & tamen vota eorũ attenderent, & non illorũ, qui in eos ſua vota tranſtuliſſent, cũ ex ea tranſlatione nihil ptãtis in eis remãſiſſet, vt no. ſ. eo. in cauſis. Sed q̃res, cũ ſæpe contingat, ꝙ in aliquibus eccleſiis electio non tantũ pertinet ad capitulũ, ſed aliquando pro tertia parte pertinet ad capitulũ, pro alia tertia parte ad clerũ ciuitatis, & p alia ad ꝓlatos, an hic, cũ non oẽs poſſint, nec debeant intereſſe electionis ſcrutinio pp inconueniẽs, qđ ſequeret. ſ. forte clerici ſolt plures ſunt, q̃ totũ capitulũ, & ꝓlati, & lic ſi eorũ vota ſingulariter attenderent, non ſolũ tertiã partẽ, ſed ẽt maiorẽ in electione habent, videlicet nunquid ergo in hoc caſu licebit facere ꝯpromiſſarios? Reſpon. non, ſed faciãt, vt hic fecerũt. ſ. vota ſua ꝯmittant aliquibus procuratorib. qui poſtea cũ aliis faciant ſcrutiniũ, vel ꝯpromiſſum, ſi ꝯpromittendi ptãtem habent. & ſi duobus ꝯmiſerint vota ſua, & tunc vnus poterit cõſentire in vnũ in ſcrutinio, & alius in aliũ. hoc non fatemur, quia cũ q̃libet harum triũ partiũ quaſi vniuerſitas cẽſeatur ad electionem faciendã, per procuratorẽ tantũ q̃libet vniuerſitas reſpondebit, ſed illius vnius vox valebit pro parte tertia. alias.n. ſequeretur abſurditas, ꝙ eadẽ vniuerſitas ſibi ipſi ꝯdiceret per vnũ procuratorẽ eligendo aliũ, vel ẽt per aliũ, aliũ. Nec obſt. qđ hic dr̃, ꝙ admittebantur ſinguli tanq ſingulares pro ſuis eccleſiis, & nõ oẽs tanq; vna vniuerſitas. quia hoc ſinguli tanquã pro ſingulis eccleſiis habebãt ius, & non tanquã pro vniuerſitate eccleſiarũ, & ꝓlatorũ. imo plus dicimus, ꝙ ſi diuiſim capituli aliquib. ꝯpromiſſariis conferret ptãtem, & ꝓlati aliis, & clerici aliis, tamẽ iſti quaſi ꝯpromiſſarij non poſſunt eligere, quia in nullos ſingulariter eſt tranſlata ptãs eligendi, quia nec ipſi trãsferentes ſoli ſine alijs hanc ptãtem habebant. ſed nec in oẽs trãslata eſt, quia ſimul in oẽs transferre noluerunt. fatemur tamẽ, ꝙ ſi omnes transferre vellent, poſſunt, & non ſolũ in eodẽ tp̃e, ſed ẽt in diuerſo, arg. ff. de ſer. ru. præd. per fundũ. ff. cõia prædi. receptũ. procuratores autẽ & ſimul, & diuiſim cõſtituere poſſunt ad hoc, vt vice eorũ
4 eligant. † [Totq.] No. ꝙ ſi vnus pro pluribus admittitur, tantum poteſt ille ſolus, ſiue vox eius, quãtũ ſi oẽs voces ſuas dediſſent. & hoc intelligimus, ꝙ oẽs tanquã ſinguli habeãt ſingulas voces. aliud.n. eſſet, ſi vniuerſitas ꝓlatorum habeat tantũ vnã vocem,
5 vel duas, licet plures eſſent prælati. † [Duplo.] Ideſt duas partes. ſufficit.n. q poſtulatus habeat duas partes, & non eſt neceſſe, ꝙ plus habeat. itẽ vr̃, ꝙ etiã ſi ab vno ſolo electio fiat, ꝙ electio debeat pferri. cũ poſtulatio non rã iuſtitiæ, quã gratię innitatur. electio autẽ tantũ iuſtitiæ, ſ. de poſtu. bonæ. i. ſed hoc arg. nõ valet nã pſentatio ſimiliter innitetur gratiæ, 16. q. i. ſi quis. & tamẽ ſi nõ admittitur ſit iniuria pſentato, 16. q. 7. decernimus. & ideo agit ꝯ non admittentẽ eũ, ĩ. de iure patro. paſtoralis. & idẽ in poſtulatione, arg. ad idẽ. ff. de aqua quoti. l. i. §. pen. & dic ea, quæ hic dicunt locũ habere in electoribus, & in iure, qđ ad electores pertinet, & quod ex electione, & electoribus acquiritur. ius autẽ cõfirmatoris, diſpenſatoris, vel alterius ſuperioris non tangit in hac decre. imo in optione eius remanet, ſicut & ante hanc decre. erat, vtrũ velit confirmare, vel diſpenſare, nec ne. ſ. de poſtula. bonæ. [Minime.] Hic habes notabile, ꝙ quando in vocatione aliqua ꝯtingit fieri vnam poſtulationẽ, & vnã electionẽ, ꝙ non ſeruat illa regula, ꝙ is eligatur, qui à maiori, & ſaniori parte fuerit nomi
6 natus. † Et interim habes aliud, ꝙ peccante maiori parte in poſtulatione ius eligendi recidit in minorẽ partẽ eligẽtem, & hoc intelligimus, ſi electio non fiat ex interuallo, ſed in eodẽ cõtextu. vel non pot dicere, non fallere hic regulã. reputatur.n. ſanior, q̃ eligit, illa, q̃ poſtulat. vt no. ſ. eo. dudũ. [Poſtulantium.] Ignoranter indignũ. [Reprobare.] Poſtulatio reprobat, quia de indigna perſona electio, quia nõ habet tertiã partẽ capituli, q̃ ad minus neceſſaria eſt, quando alij non delinquunt ſciẽter poſtulando, vel eligendo indignũ, de hoc no. ſ. eo. dudum. [Maior pars.] Non intelligas, ꝙ licet maior pars poſtulantiũ vel eligendo indignũ ſcienter priuata ſit ptãte eligendi, ꝙ pp hoc alij, qui ignorantes eũ indignũ ipſum eligerent, eodẽ modo priuati ſunt ptãte eligendi. ſed hoc ideo ſuit, quia maior pars poſtulantium Archiepũ indignũ, priuati ſunt ptãte eligẽdi. reliqui, qui elegerũt plebanũ, ſunt maior pars. cõfirmat ergo electio plebani in hoc caſu, non quia illi, qui ignorantes Archiepm̃ indignũ, ipſum elegerunt priuati ſint ptãte eligendi, ſed quia plebanus maiorẽ partẽ habuit, non ꝯputatis ſcienter eligẽtibus indignũ. ſed per hoc vr̃, ꝙ non ſolũ ſi maior pars, ſed ẽt ſi vnus ſolus de duplo numero toleretur, quia ſcienter elegiſſent indignũ, ꝙ deberet confirmari electio, q̃ a vno ſublato nõ remanet duplex numerus. Reſpon. non eſt verũ, quia licet priuatus ſit ptãte eligendi, tamẽ in hac poſtulatione nihilẽ admittitur. & ideo ꝯputandus eſt ad complendũ numerũ duplũ, licet ſuffragiũ non pſtaret poſtulationi vox eius: ſecus aut diceremus, ſi primo priuatus ptãte eligendi admitteret ignoranter ad poſtulationẽ: quia tunc non cõputaretur ad numerũ duplũ ꝯplendum. † Nec eſt dicenda maior & ſa
7 nior tertia pars eligens dignũ dupla poſtulante indignũ, dũmodo tantũ in vna, vel ẽt in pluribus excedant poſtulãtes indignũ, dum tamen ſemper remaneat maior numerus ignorantiũ indignũ. quã ſcientium, quia licet ſi non eſſent cu eis ſcienter poſtulantes indignũ, tamen pualet poſtulationi electio, quia nõ eſſet duplex numerus, ſi ſubducerent ſcienter eligẽtes indignũ, tamẽ quia eis ſunt adiũcti, non pualet. quia tertia pars, q̃ eligit, nõ ſunt capitulũ: imo duæ partes, q̃ poſtulauerunt, fuerunt capitulũ & permanſerũt capitulũ, licet minor pars de eis deliquerit ſcienter poſtulando indignũ, ſed ſi maior ſcienter indignũ poſtulaſſet, puta ex 33. 17. tunc deſiiſſet eſſe capitulũ in illis duabus partibus, & fuiſſet capitulũ, vel potius maior & ſanior pars capituli, q̃ eligit. nã tãtũ dicimus vnũ capitulũ, vel licet maior pars ĩ vnũ conſentiant, & minor in aliũ. ſed tunc dicamus diuerſa capitula, vel vnũ capitulũ & aliud non capitulũ, quãdo duæ partes eorũ, qui ad electione vocandi ſunt, in vnam perſonã conueniant, & tertia in aliã. Sed quid ſi de 32. poſtulantibus indignũ fuerant 17. ſcientes indignũ & alij 15. ignorãtes, ſed eligentes dignũ fuerũt tantũ 14. Reſpon. poſtulationẽ & electionẽ caſſandã, ex quo duplũ numerũ habet inter ignorantes & ſcientes poſtulatũ digni. & maior pars eſt ignorantium poſtulantiũ indignũ, quam ſint omnes

omnes illi, qui elegerũt dignum, ſed põt dici ſine ſubtilitatibus
hoc procedendũ ſm̃ literã ſimpliciter ſeruandũ, vt ſonat. [Scie-
ter.] De hoc no. ʒ. co. dudũ, in gl. circa. [Indignũ.] Indignitate
peccati, in quo perſeuerat: ſecus, ſi pateretur defectũ. tunc. n. non
priuarentur ptãte eligendi. ʒ. co. innotuit, niſi caſſatã poſtulatio-
nẽ iterare vellet. ʒ. de poſtu. gratum. [Debeant.] Illi, qui ſcienter
elegerũt indignũ, non alij. [Priuari.] Per ſniam, ſi electio fiat ex
interuallo, ſi verò incontinenti, non eſt neceſſaria ſententia, vt
hic. vel melius, id eſt priuatos nunciari. ʒ. co. cum in cunctis.

S V M M A R I V M.

1 *Sex menſium curſus neceſſarius eſt in paſtoribus cathedralium & regula-
rium eccleſiarum.*

2 *Quæ dicatur regularis eccleſia.*

C A P. X L I.

1 NE pro defectu. † [Tres menſes.] Hoc eſt
ſpeciale in paſtorib. cathe-
dralium, & regulariũ eccleſiarum. in alijs. n. neceſſa-
rius eſt curſus ſex menſiũ. ĩ. de conceſſ. p̃ben. nulla, &
intellige quod ſit iuſtũ impedimẽtũ, & iſtud tp̃s debet à cõpromiſ-
ſarijs obſeruari. cũ capitulũ non poſſit eis plus dare, q̃ noſcatur
habere. ff. de acq. re. do. traditio. & interim capitulo currit tp̃s.
a nec ob. C. de temp. app. auct. ſi tamen. quia ibi • cõpromiſſum eſt
de voluntate pſcribentis & eius, cui pſcribitur: hic vero tãtum
de voluntate eius cui pſcribit. negligentia n. iſtorũ capitulo im-
putatur, quia perdit quis ius, quo per ſe vel per aliũ non eſt vſus.
ff. quẽad. ſer. amit. vſum. ſed cu capitulũ in culpa non fuit, ſeu in
mora, quia pſonæ diligenti cõmiſerat, vr q̃ ſi non eligat, tunc
legitimè capitulũ ſit impeditũ ad hoc, vt tp̃s ſibi non currat. ĩ. de
conceſſ. p̃b. quia diuerſitatẽ, maximè quando id reuocari nõ po-
teſt, quia res non eſt integra. ʒ. eo. in cauſis. Propter qđ dicunt ali
qui, q̃ impedimentũ ab alio illatũ non imputatur p̃dictis, q̃ in ip
ſum ſibi retulerunt, ſicut in proximo caſu fuit. ff. ſi quis cautio.
l. non exigimus. §. q̃ diximus. quia debuerunt ita prorogare cõ-
promiſſum, ſi poſtea eligere potuiſſent, ſi cõpromiſſarij negligẽ
tes fuiſſent in eligendo. vel dic melius. q̃ ſi ſunt donatarij, eorũ
tantũ impedimentũ attenditur, ita q̃ impedimentũ nil operat,
nec eos negligentia excuſat: ſecus, quando ſunt cõpromiſſarij,
quia tunc in re cõpromittentiũ eligere debebant. impedimẽtis
inutuis ſe excuſant: donatarij vero ſunt, quando ſimpliciter eis
prouidendi tribuunt ptãtem. ſed cõpromiſſarij, quando ſimpli-
citer vel ad tp̃s id cõmittunt, vt vice eorũ eligãt. vt no. ĩ. eo. c. qa
2 pp. [Cathedralis.] Id eſt epalis. † [Vel regularis.] Regularem ec-
cleſiam dicimus, ſecundum q̃ hic intelligitur, quamlibet eccle
ſiam collegiatam, vbi ſunt clerici, vel conuerſi ſine proprio vi-
uentes, dũmodo ſit collegiata, & collegij ſit electio, non aũt hic
intelligimus cõprehendi parochiales eccleſias, vel dignitates ca
thedraliũ eccleſiarũ pter epatum, quia litera hoc non ſonat. Itẽ
non intelligimus hic, q̃ dr̃ de prioratibus qui dantur ab Abba-
tibus. quidã tamen hoc, quod hic dr̃, intelligunt de regularibus
omnibus. ſiue electio pertineat ad cõuentũ, ſiue ad ſuperiorem
Abbatẽ, ſiue quẽlibet alium, & non videmus rationẽ diuerſita-
tis. de priorib. aut, vel certis officijs, & q̃ ſunt in monaſterio ſub
Abbate eidẽ monaſterio pſidente, bene credimus ſub hac regu-
la non actari quantũ ad terminũ trium menſiũ, quia non habet
principaliter curã. [Iniuſto impedimento.] Secus, ſi iuſtũ eſſet
impedimentũ, ar. 63. diſt. de Syracuſanæ. 71. diſt. bene, ĩ. de conceſſ.
p̃ben. quia diuerſitatẽ, arg. C. de inoff. teſta. ꝫ maiores. ff. ex qui.
cau. ma. l. qđ quidẽ. & ſi non eligatur, transfert ipſo iure electio
ad proximũ ſuperiorẽ, nec tenet electio poſtea facta ab eo. ĩ. de
ſup. neg. pla. licet, & decre. ſeq. & ſi poſtea primus eligat. & ſecun
dus eodẽ modo, cũ nulla ſit ipſo iure prima tenet, ſecunda nõ. ĩ.
de ſup. neg. p̃la. c. vlti. Sed quid dices, ſi habuerũt iuſtũ impedime
tum. nunquid tranſactis trib. menſibus potuerunt eligere ſine li
centia vel oportebit eos impetrare in integ. reſti. & dicunt qui-
dã, q̃ ſine vlla reſtione eligere poterunt. quia nec currit eis tp̃s,
arg. ĩ. de conceſſ. p̃ben. quia diuerſitatẽ. alij diſtinguunt, ſi tale ſit
impedimẽtũ, quod faciat dormire pſcriptionẽ ſicut excõicatio,
& tunc locũ habet opinio ſupradicta. ĩ. de conceſſ. p̃ben. quia di-
uerſitatẽ. ſi non faciat eã dormire, ſed iuuatur beneficio reſtitu-
tionis in integ. vt in abſente cauſa reipublicæ, & tũc nõ potcrunt
eligere, niſi beneficio petito. & no. ĩ. de pſcri. ex tranſmiſſa. tamẽ
hoc non placet. Credimus tamẽ, q̃ non incipit currere hoc tp̃s,
niſi ab eo tpe, quo ſciuit eccleſia vacare, & potuit prouidere. ſed
ex quo cepit currere, ſine aliqua retardatione conſummat cur-
ſum. vnde non vr̃ indifferenter locũ habere hęc reſtitutio in in-
tegrũ. ſed ſi poſtquã incepit currere, ante finẽ legitimo impedi-
mẽto detineretur, puta infirmitate, vel alio, quo prouidere im-
pediretur, bene conſulerẽ ſibi reſtituendũ tp̃s, quo fuit impedi-
tus. niſi prius eſſet alij eccleſia illa collata quia tunc ei non aufer
tur, arg. ĩ. de iurepa. conſultationib. ſed certè & tunc ei reſtitue-
tur electio & p̃benda alij aufertur. licet canonicè collata fuerit,
quia oĩa debent reduci ad eũ ſtatũ, in quo fuerunt tpe, quo impe
trat reſtitutionẽ. & bene dr̃, quia eligere debuerant. nã ſi oẽs in
capitulo diſſentiant, & vnus vel plures, qui nullũ poſtea elege-
runt, dicant caſſata electione ab vna parte facta, & tranſacto iam
tpe trium menſiũ ſe debere eligere, male dicunt, cũ tunc elige-
re debuiſſent, & etiã ſi vnus ſolus bene elegiſſet, eius electio te-
nuiſſet. ĩ eo. congregato. Sed quid dices, ſi non debuit eligere, pu
ta poſtulatus eſt aliquis bonus a duabus partib. alij cõſentire po
ſtulationi nolũt, nec eligere, quod non teneret. ʒ. proxi. c. hic ſic
reſpondent aliqui, q̃ ſi hi non eligant ĩ. tp̃s, & poſtulatio ab alijs
facta caſſetur, tamen electio eis vltra tp̃s ſeruetur, cũ eligere non
debuerunt, ſed ꝫ potius vr̃ eis imputandũ, q̃ non elegerunt, qa
per poſtulatione non imponebat neceſſitas ſuperiori, quod ap-
probaret poſtulatũ, vt no. in ea. decre. vel q̃ refutaret electionẽ.
& vr̃ idem ẽt. ſi ponas conuerſum caſum. ſ. q̃ ſi conſumaret po-
ſtulationẽ, vlterius non poterant eligere, & q̃ niſi aliud canoni-
cũ obeſſ, confirmare debet poſtulationẽ, cũ alij, qui non elege-
runt, nec poſtulationi conſenſerunt, tanq̃ cõtumaces ſunt repu-
tandi. fatemur tamen, q̃ in illis officijs, vel miniſterijs, q̃ pertinẽt
ad collationem Abbatis & vbi cura animarũ non eſt. ep̃s ſupple
bit defectũ Abbatis non ĩ. tres menſes, ſed ĩ. ſex menſes, ĩ. de cõ-
ceſſ. preb. nulla, 18. q. 2. c. 1. [Deuoluatur.] Et ita eſt correctũ. ĩ. de
conceſſ. p̃b. dilectus, licet quidã dicant ꝫ. [Conſilio.] Requirere
hoc cõſiliũ eſt de honeſtate. & non de neceſſitate. [Ipſius.] Qua-
liter põt prouideri de eis cũ oẽs deliquerint non eligendo? Re-
ſpõ. forte nõ oẽs peccauerũt vel qa nõ erãt pñtes. vel ſi erãt pre-
ſentes. pp ſcandalũ vel aliam cauſam dimiſerunt eligere ĩ. tp̃s.

A D D I T I O.

a ¶Quia ibi. Adde Pet. de Ancha. in conſi. 314. col. penul. ver. 7. inducitur conſi-
lium, Ludouicus antiquus parochianus.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ ſunt de forma electionis.*

2 *Electores tre debent ad requirendum infirmorum vota, qui in eadem ciuita-
te, vel clauſtro eodem iacent.*

3 *Vbi per compromiſſum fit electio, non eſt neceſſe fieri collationem vel ele-
ctionem in capitulo.*

4 *Si duo vel tres tantum ſunt in capitulo, quomodo eligent, & quid ſi ſit ſo-
lus vnus, in quem ius eligendi recidit, vide in nu. 5.*

6 *Scrutatores debẽt ſingulos vocare ad ſcrutiniũ, nec ſufficit generalr vocare.*

7 *Neceſſaria eſt priuatio per ſniam, quando ex interuallo facienda eſt electio.*

8 *Electio facta contra formam eſt ipſo iure nulla.*

9 *Si aliquis fecit furtum, vel rapinam, licet velit rem furtiuam reſtituere, ta-
men ob id non euitabit pœnam dupli, vel quadrupli.*

10 *Qui in electione vocem habet, ſi eſt in loco, vnde vocari debet, niſi vocetur,
poteſt facere caſſari electionem, quia in contemptu facta eſt.*

11 *Quicquid fit lege vel canone prohibente, pro infecto haberi debet.*

12 *In ſpiritualibus quicquid fit per obreptionem, etiam poſt ſniam reuocatur.*

13 *Iuramentum ob incredulitatem capituli introductum eſt.*

14 *Maioris partis iudicio ſtatur, quoniã per plures melius veritas inquirit.*

15 *Quo caſu poſſit procurator in diuerſos conſentire.*

C A P. X L I I.

QVia propter. [Viduatis.] Propter illud ver-
bu diu quida has formas obſer
uãdas in electione cultuſq; p quã pingit eccleſia vi
duari, & ẽt in plebibus & capellis cũ modo eccle. ple-
bes & capellæ platos habeant, qui generalẽ plationem habeant
in ſpiritualib. tã in clericos, q̃ in laicos parochianos earũ eccle-
ſiarũ, & hos p̃latos bene dicimus ſponſos, arg. 21. q. 2. ſicut. in ca-
nonicis autẽ & p̃latis cathedtalium eccleſiarũ, qui non habent
curã, nec p̃lationem in generalẽ, ſed in certis tantũ articulis & vbi
non per mortẽ p̃latorũ inferiorũ, ſed per mortẽ ſuperiorum. ſ.
ep̃orum, viduantur eccleſię, non eſt neceſſe has formas ſeruari.
quidã tamen dicunt, q̃ iſtę formę habẽt tantũ locũ in cathedra-
1 libus, & regularib. eccleſiis. ʒ. c. proxi. † [Præſentibus omnibus.]
De forma eſt, q̃ capitulũ congregetur, & q̃ de capitulo aliqui
nõ diſtincto numero aſſumant ſiue per aliquos de capitulo, ſiue
aliunde. & q̃ ipſi ſecreto exquirant. ſ. non audientibus alijs p̃ter
ſcrutatores. tamen & p̃ter ſcrutatores credimus, q̃ poſſent habe
re duos, vel plures teſtes. excluditur. n. tantũ, ne capitulũ audiat,
& vult, q̃ ſigillatim, & non binis ſimul euntibus vota cunctorũ,
qui ſunt in capitulo. exquirant: quãuis non obſit, ſi non rñdeant,
vel captioſè reſpondeant. ff. de inter. ac. de ætate. §. qui tacuit, &
§. quod autẽ. & ẽt non obeſt, quo minus teneat electio, ſi aliqui
de capitulo nõ requirantur, dũmodo ſuũ contẽptum non pro-
ſequãtur, & vota in ſcriptis redigant ſiue per eoſdẽ ſcrutatores,
ſiue per vnũ tabellionẽ, ſiue per vnũ vel duos viros idoneos. cũ
alias conſtare nõ poſſet. ĩ. de proba. qm̃ ꝫ. & q̃ vota ſcripta mox
publicentur in cõi. i. in capitulo. non credimus ꝫ formã. ſi in ca-
pitulo ſunt aliqui extranei. puta religioſi. vel ẽt alij. 63. diſt. obeũ
tibus. & q̃ collatio habeatur. de qua hr̃ plenius. ĩ. eo. in Geneſi. &
q̃ ſequatur electio cõis in capitulo. nã hæc eſt de neceſſitate for-
mæ: ſed illa, q̃ fit corã populo. non eſt de forma. & hoc innuit li-
tera huius c. in fi. vbi dicit, ſtatuentes, q̃ hoc p̃ceptũ, qđ vltra for-
mam,

mano, &c. Alij ꝯdicũt, & oportet ꝙ electio ſit cõis, i. ab vno fiat, qui ptātem de conſuetudine, vel voluntate ſociorũ habeat, arg. j.eo. in Geneſi. Verũ autē valeat, ſi tardetur hæc ſolēnizatio electionis, no. j.eo. publicato, vota autē ſcrutatorũ inquirent ipſi ijdē, ꝗ cũ data ſit eis ptās inquirendi vota cunctorũ, ergo & ſua, arg. j.eo. cũ in iure. vel poſſunt alijs cõmittere, qui ſcrutatorum vota ſcrutentur: ſed prius nobis magis placet. † Vota aũt infirmorũ, qui in eadē ciuitate vel clauſtro eodē iacent, ipſi poſſunt ad eos ire, & requirere, quia pñs ipſe eſſe vr, q in hortis eſt, 1.q.6. biduũ, & quia efficacior eſt vox eius, quā procuratoris, & dulcius eſt bibere de fonte, quā de riuulo, arg. 76. di. c. ieiuniũ. & credimus ſufficere, ſi in ſcrutinio reſpondeat. nec eſt neceſſe, ꝙ poſtea requiratur in collatione, vel in alijs, ꝗ poſſunt per alios fieri. vel ſi magis eis placet, poſſunt per ſe ꝓcuratores cõſtituere. per quos ſuæ voluntates ſcrutabũtur, vt hic: ſed ꝙ ſcrutatores ſint fide digni, non eſt de forma. Itē ꝙ ille eligatur, in quē maior & ſanior pars conſenſerat. ſ.eo. auditis, & hic. licet. n. poſt multi conſentiat, nõ
3 valet, vt no. j.eo. eccleſia. † vbi autē per cõpromiſſum fit electio, non eſt neceſſe fieri collationē, vel electionē in capitulo; ſed ſufficit, ꝙ vbicunq; fuerint cõpromiſſarij, viduatæ eccleſiæ prouideant de paſtore. & ideo cautē dr, prouideant, non eligant. tamē alij ꝯdicunt, & ai. habent pro ſe: quia licet dominus prouidiſſet de rectore filijs iſrael, tamen ſynagogā vocari pcepit, vt corā ea publicaretur, 8.q.1. licet. Itē non poſſunt plus iuris in alios transferre, quā ipſi habeāt. ſed ipſi debent eligere in eccleſia cathedrali. ſ.eo. ꝙ ſicut, in prin. & c. bonæ memo. Mag. 23. diſt. in noīe. ergo & illi, quibus dant ptātem eligendi. ſed primi reſpondēt, ꝙ corā populo facienda eſt publicatio ſed illa electio, ꝗ debet fieri corā populo, ſi proceſſum eſt per ſcrutiniũ, pōt fieri vbicunque ſicut ſi proceditur per cõpromiſſum, quia potius dicenda eſt ꝓuiſio, quam electio, arg. quia illi, qui prouidebant olim de iure, ſic faciebant 63. diſt. lectis, Reatina, nobis, cũ longē. j. de app. quā fronte. nā quidam dicunt illos poſſe alibi prouidere, qui hoc habent iure ſuo. ſ. conſuetudine, vel priuilegio, & ſic loquũtur ꝓmiſſa capitula. qui autē ex cõpromiſſo procedunt, ibi debēt eligere, vbi qui cõpromiſerunt, eligere tenebant, & quia nõ potuerunt aliud transferre, quā habeāt, 16.q.3. ſi quis, & hoc eſt tutius. [Aſſumantur.] Quare hic circuitus habetur, cũ ſicut cõueniunt de electoribus, ſic poſſunt de plato cõuenire? Reſpon. multi difficilius cõuenirent in platũ, quā in electores. ꝓterea aliqui timidi malũ nominarent in publico, & tamen bonũ nominabunt in priuato. itē remouetur appſo, quā quidā faciebāt, ne poſt nominationē, vel electionē ſua alius eligeretur. ſ.eo. cõſiderauimus.
4 † [Tres.] Si cõmode pōt fieri, alioquin duo, vel vnus, ar. in Auct. de ſan. epi. §. Sed quid ſi tantũ tres, vel duo ſunt in capitulo, quō eligent tres? Reſpon. illi tres, vel duo conueniant in capitulo, & ipſi inuicē ipſo facto cõſtituant ſe ſcrutatores, & vnus aliũ inquirat, ſi ſunt duo. ſed ſi ſunt tres, poſſunt duo vnũ facere ſcrutatorē. ar. ad hoc: quia ſi ſcrutatores inuicē poſſunt ſe inquirere, eo-
5 dē modo ꝓdicti tres, vel duo. † Sed quid ſi vnus ſolus ſit, in quē ius recidit eligendi? Reſpon. ille ſolus vocatis teſtib. dicet votũ ſuum, & poſtea eliget, & electionē publicabit. vel dic, ꝙ hæc cõſtitutio nõ habet locũ, niſi vbi ſunt quatuor ad minus: qđ ex eo apparet, quia dixit, aſſumantur tres. ſ. de dignis. ꝓterea dicit, ꝓſentibus omnib. quod ad minus de tribus intelligi oportet. vbi igit pauciores ſunt, poſſunt eligere quēcunq; volunt, dũmodo mutuus conſenſus hincinde proueniat, & hoc conſtet. & no. ꝙ hæc decre. non prohibet, ꝙ ſi primi ſcrutatores infirmant, vel alias recedunt, quin alij ſcrutatores eis ſuccedant, & inquirent vota inquiſitorũ. Itē ſi non poteſt fieri vna die, fiat in continuata. [De collegio.] Electorũ. accidit. n. quandoq;, ꝙ hmõi collegiũ non tantũ ſit capitulũ maioris eccleſiæ, ſed oēs illi qui de iure, vel conſuetudine vocē habent in electione. j.eo. ſcriptũ, & ſ. de poſtu. bonæ. [Cunctorum.] Vota ſcrutatorũ, vel ipſi inter ſe inqui-
6 rent, vel alijs de capitulo cõmittetur. † Itē hic apparet, ꝙ ſcrutatores noīatim debent ſingulos vocare ad ſcrutiniũ, nec ſufficit generaliter vocare ſic. ſ. venite ad ſcrutiniũ, qui ſcrutandi remanſiſtis. Itē vocandi ſunt non tantũ, qui ſunt in capitulo, ſed ēt qui extra capitulũ ſunt, ſi videri poſſunt, ar. Inſti. de re. diui. §. examē, ēt ſi non poſſunt videri, & ſunt circa capitulũ, & illi de capſo hoc ſcierint: quia ſi aliter fieret, eſſet malitia, ꝗ omnino in electionibus eſt vitanda. [Redacta.] Per aliquē ex ſe, vel tabellionē etiā extraneũ, ſic vidi. [Mox.] Anteꝗ̃ diuertant ad alios actus. C. qui teſt. fa. po. cũ antiquitas. de hoc no. j.eo. publicato. [Publicēt.] Ipſi oēs ſcrutatores vel pars eorũ, vel ipſum capſm. non. n. eſt de forma per quē fiat. [Interrecto.] Ne procedat ad electionē, ſed bene poſſet appellari, ne eligatur, qui eſt de tali crimine irretitus, ſ.eo. cũ nobis. ſed nihilominus electio de bono nõ caſſabit, niſi probetur malus. j. de his quæ fi. à maio. par. cap. c. i. [Collatione.] Numeri ad numerũ. zeli ad zelũ, meriti ad meritũ. vt j.eo. in Geneſi. & credimus, ꝙ ſi facto ſcrutinio obijceretur, ꝙ aliqui requiſiti non habent vocē in electione, & ideo nõ augent numerum, plenē facienda eſt collatio, vt ibidē dr. alioquin, i. ſi non obijcit, non eſt de neceſſitate iuris, ꝙ plenē in capſo fiat collatio. & ſi ita tum pōt ſciri veritas, bonum eſt tamen & ſi omittatur collatio plena, ēt quando aliquid obijcitur, nihilominus tenet electio. j. de his, ꝗ fi. à maio. par. cap. c. i. [Eligatur.] Anteꝗ̃ ad alia diuertatr. j.e. cũ poſt. ſolēniter publicata electione in capſo, & cõſetr. i. ab vno vice oīum. j.eo. in Geneſi. [Et.] Pro. i. [Forma.] j.eo. eccleſia. [Vel ſaltē.] Sola prima forma eſt de neceſſitate. alias. n. non deuenitur ēt vno ꝯdicente. ſ. ad cõpromiſſum, & hic videmus. [Viris.] Etiā extra collegiu. [Non valeat.] Ipſo iure. j.eo. in Geneſi. [Per inſpirationē.] Hæc non eſt forma. ſed vbicunq; cognitũ fuerit electionē per inſpirationē factam confirmabitur, qui ſi Dei ſpiritu aguntur, &c. j. de reg. & tranſ. ad re. licet, 19.q.1. duæ. & vr eſſe per inſpirationē, & ſi duo vel tres noīarunt eligendũ, nihilominus fit per inſpirationē. ſed ſi aliquando interrogetr, vis talē, vel ēt ſi maior pars noīet ſigillatim, nõ fit per inſpirationem
7 Dei, ſed hoīs inſtigatione facta pſumitur. [Priuentur.] † Neceſſaria eſt priuatio per ſniam quando ex interuallo facieda eſt electio: ſecus ſi incontinenti. de hoc no. ſ.eo. dudũ, & no. j.eo. c. humana. hic dixerunt quidā, ꝙ illi, qui non peccauerũt in electione, ēt ſi ſint minor pars, habent cõdictionē ex hac decre. vel officiũ. ꝯ delinquentes in forma, vt priuētur per ſniam ptāte eligēdi ea vice, & ad eos ſolos, qui non deliquerũt, detur per eādem ſniam ptās eligendi, arg. pro eis, quia certũ eſt, ꝙ eligentes ꝯ formam priuandi ſunt ptāte eligendi, ergo ſoli non eligētes ſunt reputandi capſm, quo ad electionē faciēdā, & in eos ſolos recidit
8 ius eligendi. 63. diſt. c. fi. ff. quod cuiuſq; vniuer. ſicut. † Itē electio facta ꝯ formā nulla eſt ipſo iure. vt hic. j.eo. in Geneſi. ergo non impedit, quin illi, qui no peccauerunt, poſſint eligere. ergo electio eſt apud non delinquentes in forma. & inde eſt, vt dicunt, ꝙ tenet electio ab eis facta ſiue incõtinenti, ſiue ex interuallo. ar. ff. de verb. obl. ſi dari ſtipuler. alij dicunt, ꝙ ſi hi, qui nõ deliquerunt, ſunt pauciores, quā illi, qui deliquerunt ꝯ formā eligendo, licet electio talis ſit nulla, vt hęc: tamē ex interuallo nõ poſſunt eligere, niſi cõiter cũ prioribus & delinquētibus. ſ.eo. auditis, vbi no. & quantũ ad hoc ſatis bene dicere videntur. ſed & addunt, ꝙ nomine ſuo minor pars, ꝗ non peccauit ꝯ formā eligendo, nullam electionē, vel offi. iu. implorare pōt, vt maior pars priuetur ptāte eligendi, vel vt ſibi detur ptās, ſed noīe eccleſiæ poſſunt denũciare hoc ſuperiori, & ſuperior bene tenebit ſibi imponere hāc pœnā, ſed tamen, ꝙ minori parti adiudicet ptās eligendi, hoc nõ tenebit per ſniam, quia nec vllo iure hoc cauetur, nec vnquā factũ inuenitur. Sed dices hoc oportere dici, ex neceſſitate, quia cũ capituli ſit electio, & in pauciores nõ peccantes reciderit ius eligendi. ergo ipſi eligent. ſed ipſi reſpondent, ꝙ facta caſſatione & malē eligentes, & bene, oēs ſimul faciunt vnũ capſm. vnde minor pars nõ pōt eligere, niſi maiori reſtituat ptās eligendi, quia cũ maior pars deliquit, totũ capſm deliquiſſe vr, & ideo deuoluitur ptās eligendi, ad proximũ ſuperiorē. Auct. de ſan. epiſ. §. ſi quis oratorium. nec mirum, ꝙ non delinquens punitur pp delinquentē, quia ſimile habes. ſ.eo. ſcriptum, in fi. arg. 6.q.1. §. verum, 15.q.4. cũ multæ. tamen plus rationi cõſonum vr, ꝙ minor pars agere poſſit ad hanc pœnā ex hac decre. anteꝗ̃ prouideatur eccleſiæ. ſed & aliud adijciunt, licet plurib. non placet. ſ. ꝙ non delinquētibus debet adiudicari ptās eligendi: imo qđ plus eſt, ſine adiudicatione hoc ipſo, ꝙ maior pars priuatur ptāte eligēdi, deuoluitur ad minorē, arg. ff. quod cuiuſq; vniuer. ſicut. Sed ꝗro. ſi maior pars, ꝗ eligit ꝯ formā, velit reſilire à ſua electione, vel quia electus non cõſentit, vel ſi cõſentit, poſtea renũciat, quæritur, vtrũ poſſit de nouo eligere ꝯdicente & appellante altera parte ex ea cauſa, vos non poteſtis eligere, quia vos eſtis priuandi, & ad nos eſt deuoluenda eligendi ptās? & dicunt quidā, ꝙ non valet eorũ electio, quia in delictis non prodeſt pnia in forenſi iudicio. C. de apoſta. is qui, cũ ſuis cõcor. Itē ſi diceretur ꝯrium, ad fundũ ſequi vr, ꝙ in optione delinquentis ſit poſt perpetratũ delictũ effuge-
9 re pœnam à lege impoſitā. † Item pro eis ēt eſt, ꝙ ſi aliquis fecit furtũ, vel rapinam, licet velit rē furtiuā reſtituere, tamē pp hoc non euitabit pœnā dupli, vel quadrupli. ff. de fur. qui ea mente. ff. vi bo. rap. l. pen. ar. ꝯ. ff. de publica. l. i. ff. de hære. Manichæos. item pro eis eſt, quod dicit. l. ꝙ ſi res obligata eſt reſtitutioni, alienari nõ pōt. C. de fideicõ. l. fi. vltra mediũ. eadē ratione eſt iſta electio obligata ſit reſtitutioni: quia debet redire ad non delinquētes vlterius eligere non poſſent, ad idē facit. ff. de in diē adic. l. vbi. §. f. vbi dr, ꝙ ſi ego vendidi fundũ ſub addictione in diē, puta, vt ſi melior conditio vſq; ad certum tps offeretur, ꝙ res eſſet inepta. ſi autē, j. illud tps ꝓxum ipſe emptor alij vendiderit, vel obligauerit rē ſic emptā, licet teneat talis ꝯtus, ꝙ factus eſt a domino, ſi tamen extiterit cōditio, ſ. ꝙ alius meliorē offerat conditionem, reuocato primo ꝯtu, poterit ſic rem venditā vel obligatā ſecuperare. à ſimili. hic licet poſſet dici, ꝙ teneret electio facta ab his qui deliquerunt: quia penes eos erat ptās eligendi. ſed tamē illi, qui non deliquerunt, & ad quos debet ptās eligēdi deuolui. hoc

poterant

poterant nõ ob. electione facta ab his, qui p̃tãtem habebant, ſed
ea prius ſermata, dabitur eis p̃tãs eligendi. ad idẽ facit, quia aliena
ta in fraudẽ patronorũ & creditorũ reuocant, licet domini fue-
rint, qui alienarunt, vt ff. de his, q̃ in frau. cre. & de iurepatro. c. il-
lud, imo plus eſt, quia ẽt ea, q̃ non ſunt alienata. i. donata, vel lega
ta in fraudẽ, ſi tamen fraus eſt, ipſo facto reuocantur. ff. q̃ in frau.
cre. oẽs. §. Lucius. itẽ ad idẽ facit, q́ ex quo ſemel cõmiſſa eſt ſti-
pulatio, vlterius purgari non poteſt. ff. de ar. Celſus. Alij vero di-
cunt, & vt vr̃, melius, q́ electio eorum tenet, dumodo fiat ſine
ſuſpitione pœnæ, nec in fraudẽ legis fiat, nec in fraudẽ non eli-
gentiu. quæ ſuſpitio vix habet. & hoc ideo, quia facta eſt ab his,
qui poteſtatẽ habent eligendi, & quia effectũ conatus non ha-
buit, arg. opt. ff. de in ius vo. quãuis. ff. de his, qui no. infa. qui aut.
ff. ſi quis cau. & ſi poſt. C. de appel. l. ſi quis ſi. itẽ vr̃ quaſi decermi-
nata hæc quæſtio. ff. de do. poſt. con. C. de bo. pro. ſi quis poſt hãc.
vbi dicitur, q́ licet lex p̃cipiat, q́ qui commiſerit capitale crimen,
bona eius publicentur tamen ſi ante ſniam alienat bona ſua, te-
net alienatio, dumodo alienatio fiat ſine ſuſpitione pœnæ. ff. de
dona. ſi aliquis. iſta autem ſuſpitio ſemper videtur, q́ eſſet in ele
ctionibus dumodo de bonis perſonis prouideant, cũ in eis ſem
per periculoſa eſt mora, j. de appella. oblatæ, in f. & ideo nõ ma-
la ſuſpitio, ſed bona fides p̃ſumitur. itẽ facit pro eis. C. de pactis,
inter emptorẽ. l. j. & 2. C. de dona. ante nup. cum autẽ. C. de iure
do. etiã. vbi dr̃, q́ ſi venditur, vel donatur res ſub tali pacto, quod
aliquo caſu cõtingente res donata. vel vendita perueniat ad do-
natorem. vel venditorẽ. tamẽ ſi interim emptor. vel donatarius
eandẽ rem, vel aliã alienauerit, tenet alienatio, & transfertur do
miniũ, nec reuocari poteſt: ſed actio præ. ver. cõpetit ꝯ alienan-
tẽ à ſimili hoc tenere debet electio facta ab his, penes quos erat
poteſtas eligendi. ſed ipſi electores ſi inueniantur in aliquo deli-
quiſſe, punient aliqua pœna. ea autẽ, quæ alij per ſe inducunt, nõ
obſtant nobis: quia bene fatemur, quod in delictis. nõ prodeſt pe
nitẽtia, quod verũ intelligo: quia ſi accuſentur iſti eligentes de
crimine, punirentur non hac pœna per hanc decre. inflicta, ſed
alia, quam eliget iudex. & eodẽ modo reſpodeo ad aliud, quod
pro ſe inducebant. ſ. q́ ex ꝯrio dr̃ ſequi, q́ in optione delinquen-
tis eſt vitare pœnam delicti: quia non ſic euitant pœnã: quia li-
cet non patiantur hanc pœnã, patiẽtur aliã. item aliud, quod in-
ducunt de fure, & raptore, non obſtat: imo ſi quis bene attẽdat,
concordat eis. nã & ibi dicunt, q́ ſi quis poſt furtum factũ ante
condenationẽ alienat res ſuas, euacuabit pœnã dupli, & quadru
pli arg. prædictarum ll. de do. poſt con. cũ ſuis cõcordan. in hoc
tamen eſt differentia: quia ibi facilius præſumitur, q́ faceret alie
nationem propter ſuſpitionẽ pœnę, quã in electionibus. Itẽ ibi
agenti contra furẽ nullum ius datur, ſed datũ tamen declaratur,
quod ſtatim furto facto habuit actionẽ eius, & quadruplũ con-
tra furem. ſed iſti canonici nõ habent ius in electione, niſi per ſen
tentiã detur. itẽ quaſi expreſſum vr̃, quod hi dicunt. ſ. eo. cũ ter-
ra. Item nõ obſtat l. vlti. C. de fideicom. quia res, quæ ſubiacẽt re-
ſtitutioni ex cauſa fideicõmiſ. obligatæ sũt, & in poteſtate fidei-
cõmiſ. Itẽ nõ obſtat, quod obijcitur de venditione facta ſub pa-
cto l. cõmiſſoriæ, vel addictionis in diẽ, vel de alienatis in fraudẽ
creditorum, vel patronorũ: quia illa ſunt ſpecialia, nec trahũtur
ad conſequentiã. Item nõ obſt. l. de arbi. Celſus: quia ibi loquitur
de pœna cõmiſſa certę perſonæ, & in ſtipulatione hominis: ſed
ſecus eſt in pœna legis, quæ mitius agit, quam homo. ff. de iure-
patro. qui ꝯ. §. i. ff. de arbi. quid tamen. §. 1. & l. ſeq. item ſecundum
aliós idẽ eſſet priuatos, & priuandos, quod eſt abſurdum dicere.
10 † [Illud autem penitus.] Super hoc dicimus. quod ille qui habet
vocẽ in electione. ſi eſt in loco, vnde vocari debet, niſi vocetur,
quod põt facere caſſari electionẽ: quia eo cõtẽpto facta eſt. ſ. eo.
q́ ſicut. §. 1. & c. venerabilem. & j. c. eccleſia veſtra. Item dicimus,
q́ non tenentur eũ citare, niſi in loco, quo citandus eſt de iure. i.
infra duas dietas. vel conſue. quæ in his præualet. ſ. de reſcri. nõ-
nulli. ſ. eo. coram. j. eo. in Geneſi. & ſi citauerint, nõ tenentur eũ
expectare, ſ. eo. cum inter vniuer. itẽ dicimus, q́ ſi ſcitur vbi eſt
infra loca, vnde citari debet, debet citari perſonaliter. ſi autem
neſcitur, vbi eſt, citari debet in loco, vbi cõiter moratur, per pu
blicum edictũ. j. de cle. non reſi. ex parte, & c. ex tuæ. j. de foro cõ
pe. ex parte. j. de eo, qui mit. in poſſ. ſi aduerſarius, vbi no. item di
cimus, q́ ſi tempore citationis erat in loco, vnde citari deberet,
ſed electionis tẽpore erat extra fines electoribus deputatos, nõ
præiudicat capitulo, quia non citauit. quia non intereſt citari. Itẽ
ſi fuerit tẽpore electionis infra fines electoribus deputatos, ſed
tempore citationis nõ erat ibi. i. tẽpore, quo alii citabantur, ſimi
liter non obeſt capitulo quia habet legitimã excuſationẽ. q́ de-
bitam diligentiã habuit in citando eũ ſicut alios. Item ſi vagipa-
lans eſt, puta quia aliquando eſt infra fines, aliquando extra, licet
aliquo die infra illud tp̃s, quo citationes fiunt, infra fines electo
ribus deputatos non p̃iudicat capitulo. ff. de inſti. ſed & ſi. §. con-
ditio. tamen tutius eſt in hoc caſu citare ad domũ. Itẽ dicimus,
q́ ille, qui abſens eſt, ſi eſt in loco, vnde vocari debet, & detine-

tur iuſto impedimento, põt conſtituere procuratorẽ, & ſi nõ ad-
mittatur procurator eius, q́ faciet caſſari electionẽ, quia eo ab-
ſente facta eſt, cũ potuerit eſſe per ſe, vel per procuratorẽ, quo-
rum alterũ ſufficit, vt hic. & ſ. e. pius dicimus, q́ etiam ſi ſit in loco,
vnde non eſt vocandus etiam ſi nullũ habet impedimentũ, cum
procuratorẽ conſtituere pot ad electionem, & p̃ſentes hũc pro-
curatorẽ de gratia poſſunt admittere, ſi volunt, arg. ſ. e. c. ſcriptũ,
11 & c. Vintonien. 63. diſt. obeuntibus. † Item arg. ad hoc, quia ſi ex
toto poſſunt in alium extraneũ trãſferre p̃tãtem eligendi, mul-
tofortius vnam vocẽ dare. ſed ꝯ. C. de leg. non dubium; 10. diſt.
vides ſ. li. vbi dr̃, q́ quicquid ſit lege prohibere debet haberi pro
infecto. ergo hæc procuratio, quæ facta eſt hic canone prohibẽ-
re, pro nulla eſt habenda. & non ſolũ hæc procuratio nõ valet,
ſed nec quicquid ex ea ſecutũ eſt: ergo nec electio, quã ipſe fecit
vt in ea. l. dr̃. So. verè debẽt huiuſmodi procuratio & electio ha-
beri pro nulla, ideſt debẽt caſſari, ſi excipiant ꝯ ipſam, quia ma
le facta eſt ante, quam procedatur per ipſam. ſed ſi non excipia-
tur, cũ tamen ſibi ſciant cõpetere exceptionẽ, tenet procuratio,
& quod per eã fit, ſiue electio, ſiue aliud. & vides ſimile, q́ ſecun-
dæ literæ poſt primas impetratæ non valent, & tamen niſi exci-
piatur ꝯ eas, tenet quod fit per eas. ſ. de reſcrip. ceterũ. vbi no. ad
idem. ſ. de reſcrip. ſuper literis. j. de appella. oblatæ. Itẽ licet non
teneat promiſſio per metũ facta, ſi tamen poſtea ſit ſolutio, non
repeteretur. ff. de cond. ob tur. cau. ſi ob turpem. ad idẽ. ff. ad Ma-
ce. itẽ ſi. §. fi. & l. ſeq. Itẽ dicimus, q́ p̃cu. hmõi debent habere ſpe-
ciale mandatũ ad iurandum in animã domini, q́ dominus cre-
dit, q́ tẽpore electionis erat bona fide ſine fraude, infra fines, qui
deputati ſunt ad vocationes electionũ. & q́ iuſto impedimento
tenetur, quare electioni intereſſe nõ poteſt modo, & credit vel
dubitat, q́ eodẽ impedimento tenebitur tẽpore, quo electio fa-
ciẽda erit. & hoc dicit hic. §. & debet exprimere impedimentũ,
& fines. nec. n. in ſuo iuramento debet ponere verba iuris, infra
de pur. can. accepimus. illud autẽ non placet, q́ poſſit conſtitue-
re procuratorẽ ad eligendũ. niſi & det ei poteſtatẽ iurãdi in ani-
mam ſuã, quia non veniit inſtructus, & inde ſequeretur abſurdi-
tas, q́ vel oporteret capitulũ congregatũ expectare. quouſq; nũ
cius iret. & rediret ab eo. vel iterũ alium terminũ electioni aſſi-
gnare, q̃ abſurditas in ſimili caſu tollitur, 63. diſt. cũ longè, arg.
12 ad hoc, 100. diſt. optatu. † Item vr̃, quod poſt p̃ſtitũ iuramentũ,
ſi alius, cui vox eius p̃iudicaret. vellet probare, q́ dominus tem-
pore electionis erat in eo loco, vnde vocari non debebat, vel q́
non detinebatur iuſto impedimẽto, q́ non ſit audiendus. arg. ff.
de do. q́ ſi deferente. niſi forte dicas aliud in ſpiritualibus, vbi re-
uocatur, quicquid fit per obreptionẽ ẽt poſt ſniam. ſ. de reſcrip.
dilectus, conſtitutus, & c. ad audientiã. vbi no. q́ ſi non exegit iu-
ramentũ prędictũ à procuratore. tunc de cętero nõ poſſunt nec
de loco, nec de impedimento excipere, quia hãc exceptionẽ re-
miſiſſe vr̃ capitulũ, quando ſibi iuramentũ remiſit. & ſi dicat, q́
capitulũ deceptũ fuit ignorantia facti, q̃ etiã peritiſſimos fallit.
ff. de iur. & fac. igno. l. 2. puta, q́a credebat aduerſario q́ hoc dice
bat, dicet ei, q́ ſupina fuit eius ignorãtia, quia ius talibus p̃uidit,
q́ poſſunt exigere iuramentũ, per q́ tollitur eius ignorãtia, &
veritas apparebit. [Priuetur.] Poſtquã ille, qui cognouit de ele-
ctione, priuauit eligentes, qui ſunt minor pars pp peccatũ in for
ma cõmiſſum, p̃tãte eligendi, maior pars eis nõ vocatis licitè eli
get. ſi autẽ maior pars ſit priuata p̃tãte eligendi, tunc non eligit
minor pars, nec ẽt ordinarius, qui priuationis ſniam tulit, ſed ſ pa
pa tantũ, infra de conceſſ. p̃ben. quia diuerſitatẽ, ſ. eo. bonæ me.
Aliitamen dicunt, q́ hoc habet locũ, vbi capitulũ priuatur, ſed
vbi maior pars tantũ priuatur poteſtas eligendi deuoluitur etiã
ad minorẽ partẽ. quare. n. non eligeret minor pars, cũ nõ ſint pri
uati nec ipſo iure, nec per ſniam? ſed tamen bene fatemur, quod
peccante maiori parte in forma, q́ totũ capitulũ priuari põt, q́a
q́ maior pars facit, totũ capitulũ facere vr̃. ſecus autẽ eſt, quãdo
delinquunt eligendo indignã perſonã ſcienter, quia tũc pp de-
lictũ maioris partis nõ priuatur per ſniam capitulũ, cũ non poſ-
ſit delinquere. ff. de dolo. §. 1. & pœnæ ſuos debent tenere aucto-
res. C. de pœnis. ſancimus. & infra de his, q̃ fi. à maio. par. cap. quę-
ſiuit. [Abſens.] Abſentẽ puto, ẽt ſi ſit in eadẽ villa, dũmodo non
poſſit ire ad capĩm, ſ. eo. c. bonæ me. [In eo.] De hoc no. ſ. eo. co
ram. [Iuſto.] Puta, quia timet venire ad capĩm. ſ. eo. bonæ me-
mo. Magunt. vel ægritudine, 5. q. 3. ſi egrotans. vel ſi vocetur ad
13 maius tribunal, de re iud. ꝯ. † [Si opus.] Si autẽ opus ſit, relinqui-
tur iudicio capituli. pp incredulitatem. n. capituli introducitur
iuramẽtũ, arg. ſ. eo. ſignificaſti. j. de iureiu. & ſ. l. Chriſtus. & opor
tet q́ iterum ad eũ vadat nuncius, qui eũ iurare faciat, cũ. n. per-
ſonaliter teneatur iurare, nõ teneret illud facere, niſi requiſitus
fuerit. & ſi vnus, vel plures de capitulo nolũt recipere procura
torẽ ſine iuramẽto eius, ſed pars capituli velit admittere, vale-
bit vox huius procuratoris nõ obſtante ꝯdictione minoris par-
tis. ff. ad muni. q. maior. & hæc dicimus vera, ẽt ſi minor pars of-
ferat ſe probaturã coram ſuperiore, q́ nullũ iuſtũ impedimẽtũ
habet

liber, nec eſt admittenda ſuper hoc probatio corā ſuperiore, q a eū admittere, procuratorē eius admittere eſt arbitriū capituli, vnde ſi vult etiam ſi ſciat, non tenetur admittere ɔdictionē cuiuſque: imo etiam ſi ſciat capitulū, vel maior pars, ꝙ nullum habet impedimentū, tamen procuratorē eius admittere poteſt. ſ.eo. ſcriptū; nec ob. ꝙ hic dr. ſ. ꝙ interdic. ius, ꝙ hoc non fiat, quia hoc interdictū fit in fauorē capituli. vnde ſi vult interdictionē remittere pōt: quia ſī in eius fauorē introducta. ff. de leg. quod fauore. alij dicunt ɔ. ſ. quia ſi corā ſuperiore probauerit nullū impedimentū ſubeſſe, reuocabitur ſuffragiū per eius vocē exhibitū, non autē quicquid factū eſt poſt talē ɔdictionē, & ſi ſuper hoc eſſet appellatū, niſi totū quod factū eſt, penderet ex voce eius, quia tunc totū reuocandū eſſet. Sed oppones, quicquid fit poſt appľonem reuocādū eſt, ĩ. de appel. cū cauſam. So. illud locū habet in iudice, vbi poſt appellationē deſinit eſſe iudex: ſed ſecus eſt extra iudiciū, vbi non debet omittere, quin iure ſuo vtatur pp aliquā appellationē quamcunq; iuſtā, & ſic hoc non debet omittere capitulū pp aliquam appellationē, quin ad alia procedat. Itē licet procedat capitulū poſt appľonem, non tamen ɔ appellationem quæ tamē ſit ſuit, ne vox abſentis per procuratorē admitteretur, ſ. eo. cum nobis. & idē in ſimilibus eſt dicendum. [Faciat.] Abſens canonicus. ipſe.n. debet iurare per ſe, vel per aliū, qui iuret in animā eius, & de eius mandato. nā tūc ipſe iurare vr. ff. de admi. tu. ita. §. geſſiſſe. [Collegio.] Quid ſi nullus velit recipere vices eius? quidā dicunt, ꝙ cogendus eſt recipere. alij dicunt, ꝙ imputari ſibi debet, & procedant pſentes ad electionē. hoc autē nō credimus ꝙ de certa perſona non debeat ſcribere capľo, cū certa perſona ante ſcrutiniū non ſit exprimenda, & quia ſigillatim debent dicere vota ſua, procuratori autē ſuo bene poteſt pſcri-

4 bere de certa perſona. † [Vicem ſuam.] Sed nunquid procu. iſte habebit duplicē vocem? arg. ꝙ ſic, vt ſ. eo. ſcriptū, & in c. cauſis, ſ. de reſcrip. paſtoralis. ĩ. de teſti. licet. ff. de condi. & demonſt. ſundū in ɔ iuum vr. ꝙ idcirco ſtatur iudicio maioris partis, quia per plures melius veritas inquiritur, 64. diſt. extra. ff. de pac. ſi plures. C. de fideicō. l. vlti. nā ſi pares ſunt vtrinque, licet vnus plures voces habeat, nec zelus, neq; ratio facit. ꝙ vna debeat alteri pualere. & hæc eadē quæſtio pōt fieri in pluribus iudicibus, quorum vnus alteri vices ſuas cōmiſit. Ad hoc reſpondemus, ꝙ ſi eſt cōſtitutus procurator, qui exprimat cōſenſum abſentiū, & dictum abſentis circa certā aliquam perſonā. planū eſt, ꝙ duplum valet vox eius, quam alterius. & tūc non eſt verus procurator, ſed nūcius. Alij tamen dicūt, quod non credimus, ꝙ ſimpliciter debēt ei cōmittere vices ſuas. & nullā perſonam exprimere, ꝙ allegāt pro ſe: & eadē ratione ipſe idē poſſet capitulo, vel ſcrutatoribus illā perſonā exprimere, ſed non valet pdicta ratio, quia vota debent ſigillatim inquiri. quod nō eſſet, ſi capľo ſcriberet. ꝙ ſi ſcriberet ſcrutatoribus, non ſufficeret, quia non poſſunt eū abſentē admittere, niſi prius capitulū hoc approbet, & hoc ipſum ſatis colligitur hic, quia generaliter cōmiſit ei vices ſuas, ſcilicet vt quicquid fecerit, ratū habeat. In hoc caſu non eſt intelligibile, qualiter per vnā animam poſſit exprimere plures conſenſus, primo dicendū, conſentio in talē nomine meo, & poſtea cōſentio in eundē procuratorio nomine, vel etiā in aliū, quod eſt impoſſibile ſimul & ſemel conſentire in diuerſos. tamen licet hæc ſubtilitas ſuffragetur, pōt dici ſm pinguem intellectū conſtitutū, ꝙ pualet electio facta ab illo, qui pluriū voces habeat, vt iuribus prealle. arg. ff. ad Sylla. l. i. §. vlti. & ff. de op. le. l. ſi libertus. §. vlti. nec eſt ɔ naturalem æquitatē, ꝙ conſenſus vnius maius ſuffra-

5 giū præſtet, quā conſenſus alterius. † Item dicimus, ꝙ quādo eſt procurator & non ad certā perſonā eligendam, ꝙ non pōt in diuerſos conſentire: ſed ſi de certa perſona mādatur, tunc pōt in diuerſos conſentire, quia tunc nō proprię dr ipſe cōſentire, ſed ille, qui mandauit. Itē hic procurator poterit cōpromittere ei, qui non eſt ad certā perſonā, cum in eū totū ius, quod habebat, tranſtulerit: ſed ſi feciſſet procuratorē ad certā perſonā: ſecus, quia tunc non intelligitur feciſſe procuratorē, niſi ad formā neceſſitatis. ff. de procu. licet. §. ſi ſeruus. [Clandeſtinas.] Quæ fiunt per inſidias vel ſecreta cōuenticula vel priuatas ſubſcriptiones. ĩ. vt eccle. benefi. vt noſtrū, 79. diſt. c. 2. [Solēniter.] Corā populo. eſt.n. corā eis publicanda, 8. q. i. licet. tamē nō credimus caſſandā electionē, ſi omittatur. cum.n. ex electione facta in capľo ſit electo ius qſitum, ſine culpa ſua non amittiſ illud, 56. diſt. ſatis peruerſum. [Publicetur.] Per quēcūq;. cū.n. hæc publicatio non ſit de ſubſtantia, ſufficit per quēcūq; fieri. i. non teneat eā ſecretam.

SVMMARIVM.

1 *Minori excommunicationi ſubiacet recipiens inueſtituram de manu laici.*

CAP. XLIIII.

Viſquis electioni. [Abuſum.] Nā ſi de cōſuetudine vel priuilegio haberet, ſecus. 63. diſt. Adrianus. ĩ. de iu repa.

1 nobis. † [Careat.] Eſt.n. irrita, 16. q. 3. quoniā. & qui intantū procedit, vt inueſtiturā de manu laici recipiat, minori excōicationi ſubiacet vſq; ad condignā ſatisfactionē, vt eo. c. & c. ſi quis deinceps. & ɔ cum agatur de primo debet excōicari, 16. q. 7. conſtitutiones. dixerunt autē aliqui, ꝙ ineligibilis ſit ipſo iure, arg. hic. & in prealle. c. ſed alij dicunt ɔ, ſed male, vt ĩ. de iure pa. præterea. credimus tamen epm poſſe diſpenſare, arg. ĩ. de ſentē. excom. nuper, & de iudi. at ſi clerici. de re. al. t alle. præterea. non ɔdicit. loquitur.n. quādo quis eccleſiā, vt proprietatē, non vt beneficiū recipit de manu laici, qui non ita punitur, ſicut qui recipit vt beneficiū. [Qui vero electionē.] Ideſt quicūq; clerici celebrauerint electionē aliquā per abuſum ſecularis poteſtatis. ſ. ꝙ clerici in electionibus epõrū, vel platorum laicos intereſſe fecerint. ĩ. c. ſacroſancta, & c. Maſſana. vel Principes laicos ſuper perſonis eligendis requirant clerici, vt conſenſum pſtent, ſ. eo. cum terra, & c. ꝙ ſicut, vel minus potentiū aliquem elegerunt. ſ. e. bonæ memo. Magun. [Suſpēdant.] Per iniam. [Priuati.] Ipſo iure.

SVMMARIVM.

1 *Sufficit ſolum decretum ad probationem canonicæ electionis.*
2 *Citatio non eſt neceſſaria, quando petitur electionis cōfirmatio ad hoc, quod confirmetur.*
3 *An factum ab adminiſtrante, qui poſt remouetur, teneat.*
4 *Nunquid factum ab intruſo in aliqua eccleſia valeat.*
5 *Simoniacus eſt ſuſpenſus ab officio & adminiſtratione ipſo iure.*
6 *De crimine excipi poteſt contra ſeruientem teſtimonium.*

CAP. XLV.

Ihil eſt qđ eccleſiæ Dei. [Animaduerſione.] Diuerſæ pęnæ ſtatuūtur in canonibus circa indignè promotos, & indignè pmouētes, 1. queſt. j. ſi qui epi, 36 nulla qui eccleſia, 50. diſt. ex pęnitentib. 55. di. nullus, 64. di. c. vl. 51. diſt. c. j. [Careat.] Ideſt carere iudicetur, vel dic, ꝙ eo ipſo, ꝙ dr in ſua ſuperiorē negligentem fuiſſe in confirmatione electi, hoc ipſo ſequitur hæc poena. [Qui.] Siue epi, ſiue inferiores prælati, ſ. de conſuetu. cū venerabilis. & hoc verū eſt in electis, & in poſtulatis non: nā cum poſtulati non poſſunt tranſire ſine diſpēſatione, nec interim adminiſtrationē habent, electi autē iam ha-

1 bent initiatū matrimoniū. † [Aut perſonas.] De iure.n. eſt, ꝙ ſolum decretū ſufficit ad probationē canonicę electionis, vt no. ſ. eo. innotuit, 61. diſt. c. pſ. ſed conſuetudo Romanę Eccleſię eſt, ꝙ non cōfirmat aliquē electū, niſi ſint præſentes apud ſedē Apoſtolicā duo de his, qui interfuerint electioni, niſi aliquando ex

2 certa ſcientia aliquid de gratia faciat. † Itē dicimus, ꝙ nō eſt neceſſaria aliqua citatio, quando petitur cōfirmatio electionis ad hoc, quod cōfirmetur, vt dictū eſt, & ita eſt generalis conſuetudo. debet enim quiſq;, qui vult ɔdicere, tūc, vt ɔdicat cōfirmationi. arg. ĩ. ſtatuimus. nec valet, ſi dicat ſe neſcire, quando petit confirmationē, cū liceat cuilibet præuenire & denunciare futurū præcipitiū. quod fieret, ſi cōfirmaretur, vel ordinaretur, ſicut eſt in ſponſalibus carnalibus, ĩ. de deſpon. impube. ad diſſoluendū. Item ad hoc facit, ꝙ mora periculoſa eſt in electionibus, ĩ. de app. oblatę. & ſ. eo. cum inter vniuer. tamen ſi citentur canonici ſm generale edictum, & mittatur, vt omnes veniant, qui volūt dicere ɔ elect. melior eſt electio, quia difficilius de cętero admittentur. ſed ſolū decretum ſufficit ad dicendū aliquid ɔ electum, niſi de nouo ad eius notitiā peruenirer, arg. ĩ. de ætate accepimus, [Adminiſtrent.] Iſti ex ſola electione adminiſtratione habent à Papa, 22. diſt. in nomine, C. de verb. ſignif. quidam, circa fi. C. ad Trebel. l. penult. & ſic adminiſtrare poſſunt, ac ſi plati eſſent confirmati. alij dicunt, ꝙ ſunt vt viſitatores, vel procuratores, ſ. eo. cum nobis, & cuſtodes, 61. diſt. obitū, 7. queſt. 1. cōſtitutum, ſed

3 obedientiā a ſubditis recipere non debent. † Sed pone, ꝙ iſti, qui ſic adminiſtrant, poſt remouentur, nūquid tenet, quod ab eis factū eſt? arg. ꝙ tenet, ſ. querelam. ĩ. de iu repat. conſultationibus. ff. ſi cer. pet. eius. 8. q. 4. nonne. ff. de procur. ſi procurator. ff. de off. ſi præto. Barbarius. 3. q. 7. §. tria. arg. cōtra. ĩ. de hære. fraternitatis, 25. quæſt. 2. alienationes, 25. queſt. 1. omnia, 12. q. 2. precariæ. ff. de co. q pro tu. l. ſi is. ff. de re. eo. q ſub tu. ꝙ neq;. So. dicimus, ꝙ omnes, qui habuerūt canonicum ingreſſum, licet poſt ſiant hæretici, vel ſimoniaci, ratū eſt, quod fit ab eis, quouſq; tolerātur, vt in d. c. nonne. ĩ. de dolo & cōtu. veritatis. niſi forte eſſent ordinationes, vel conſecrationes vel alia ſpiritualia. quę quo ad executionem irritæ ſunt, niſi interueniat diſpenſatio, 1. queſt. 1. ſi quis à ſimonia. 9. queſt. 1. c. j. & 2. hoc non placet de ſimoniacis. vel niſi eſſent leges, vel ordinationes. quas feciſſet, quę in eius opprobriū caſſantur, ĩ. de hæreti. fraternitatis. multo fortius caſſantur, ſi à principio non haberet canonicū ingreſſum, vt quia ſimoniacè, vel per intruſionē, vel ſchiſmaticè, vel quia hæreticus, vel excōmunicatus aſſumptus eſt, vel alias ēt ɔ ius naturale eſt electio de eo facta, vel ēt non eſt cōfirmata. alienationes enim & ordinationes ab eo factæ non valent, vt 12. q. 2. alienationes. cū ſuis cōcor. ſimile in pcuratore. ff. de pcu. ſi is. & ff. de re. eo. q ſub tu. vel cu.

ꝙ neque. ſed de iſtis non conſumatis dicũt aliqui, quod ſi aliqua
fecerint in iudicio, vel etiã extra iudi. ex off. vt emãcipationes,
& ſimilia, quod propter errorẽ cõem & vtilitatem publicam va
a lent. ff. de offi. præto. Barbarius, quamuis poſſet [a] reſpondert, ꝙ
ibi ideo tenet, quia erat ꝑtor confirmatus a præfecto ꝑtorio, vel
ipſa electione, ſed non cõfirmatus nec electus non prælatus, ſed
fur. ff. de decu. Modeſtinus, l. quæſt. & ordinationes, & cap. ſi quis
neque. Alij dicunt, ſed non placet, ꝙ quamdiu eſt in poſſeſſione
epãtus etiam non confirmatus, valent nõ ſolũ prædicta, ſed alia
omnia, quæ facit, ne illudatur ꝯhentibus, & quia tanta ſubtilitas
de facili verteretur in perniciem eccleſiæ. C. de verb. ſignifi. l. cũ
quidã. C. ad Trebel. l. penul. ff. de mi. in integ. reſti. l. ſimiliter. ſed
reſpondemus, ꝙ ibi erat hæres. Item ꝙ ſic agebat, &c. ff. ad Ma-
cedo. ſi quis, & dic illã loqui propter odiũ Macedo. & ſatis dici
poſſet id, quod facit iſte, qui eſt in poſſeſſione, de fructibus, & ẽt
ſi interim conferret beneficia, ꝙ propter beneficiũ poſſeſſionis
bona fide tenet: quia hoc ratione poſſeſſionis fit, & ad ꝯmodum
poſſeſſionis pertinet. verũ, ſi bona fide percipiat: quia credit ſuã
electionem canonicã, & ſe legitimè confirmatum, facit fructus
ſuos. ff. de vſu, qui ſcit. præterea ſalua diſtinctione de fructibus,
quæ eſt in ſumma: ſecus autem, ſi eſſet malefi. C. de rei vendi. cer
tum. ſi autẽ crederetur prælatus, & non eſſet in poſſeſſione, ſe-
cus, infra de iurepatronatus. cõſultationibus. alij dicunt tenere,
quod facit in recipiẽdo, ſcilicet vt liberentur ei ſoluentes, non
autẽ in dando. ſcilicet quia non acquiritur his, quibus dãt, arg. ff.
ſi cer. peta. eius qui. ſed potius videtur, ꝙ ſiue bonæ fidei poſſeſſo
ri prælato, non autẽ confirmato, ſiue malæ fidei quis ſoluerit nõ
liberatur, etiã ſi annuas penſiones ſoluat, quia nemo liberaẽ ſol-
uendo alij etiã bonæ fidei poſſeſſori pẽſionẽ, niſi forte eſſet præ-
do, qui res alterius alicui locaſſet, quia tunc fortè liberatur co-
b lonus ſoluendo ẽt prædoni. ff. de cõdictione indebi. ſi vrbana. [b]
4 † Nam vbi aliquis eſt intruſus in aliqua eccleſia ſine auctoritate
ſuperioris. qualis eſt omnis non cõfirmatus, puta quia ſua aucto
ritate occupauit, vel aliorũ potentum, quicquid facit, non tenet
ſiue alienando, ſiue ꝑbendas conferendo, ſiue agendo, ſiue iudi-
cando, nec liberantur ei ſoluentes, 16. q. 7. ſi quis de, ſicut etiã nõ
tenerent, ſi à quocunq; extraneo fierent. nõ enim debent eſſe me
lioris conditionis, quia vitioſus eſt. arg. contra, j. de iurepatrona.
conſultationibus. Sed poteſt reſpõderi ſic, quia bona fide poſſi-
debat, & non tanquã prælatus, ſed quaſi patronus, qui confirma-
tione non eget, & ideo cõmodo poſſeſſionis tam in præſentan-
do, quã alijs gaudere debebat. hic autẽ malæ fidei, & quaſi præla-
tus, qui confirmatione eget, quã non habebat. Et ideo nõ valẽt,
quæ agit, nec poteſt bonã fidẽ allegare, niſi confirmationẽ, vel
inſtitutionem habuerit ſuperioris prælati, 16. q. 7. ſicut, ſ. eo. qua-
liter. & ſimiliter reſpondeo ad id, quod dicitur, ꝙ poſſeſſori hæ-
reditatis poteſt fieri ſolutio, & conueniri. C. de petitio. hæredi.
l. penul. §. quia nã creditoribus hæreditarijs, penſionarijs, & alijs
ſatis videtur licitum ignorare hæredem mala fide poſſidere, cũ
debeant eum credere bonæ fi. niſi probetur ꝯ. j. de præſumpt. du-
dum, hæres autẽ ſine alicuius auctoritate, quãdo vult, & ſola vo-
luntate adit hæreditatẽ, ſed in prælato, vbi certa forma eſt poſſi-
dendi, ſcilicet per confirmationẽ ſuperioris, nemini ignorare li
cet, Vel dic, ꝙ nulla lege dicit, ꝙ poſſeſſori hæreditatis, vel alij
ſiue ſit bo. ſiue malæ fidei poſſeſſor, facta ſolutio liberet debito-
rem. ſed l. præalleg. ponit quid iuris ſit, ſi agit. ſi autẽ non ſit intru
ſus ſua auctoritate, ſed cõfirmatur per ſuperiorẽ, cum ex confir
matione poteſtatẽ recipiat adminiſtrãdi. ſ. eo. tranſmiſſam. ſiue
canonica ſit electio, ſiue non, ẽt ſi ſit ſimoniacus in ordine, & in
ipſo beneficio, tenebit, quicquid cum eo fit, & ratione officij ra
tum eſt, 19. diſt. ſecundũ. & eſt verũ hoc, quãdiu toleratur, 8. q. vl.
nonne, & alijs concor. vel niſi ſententia, vel inhibitio data eſſet
ꝯ eum. j. de dolo, veritatis, vel niſi alias eſſet notoriũ eũ ſuſpen-
ſum. j. de re iudi. ad probandũ, 21. diſt. præter. optimè habetur. j.
de exceſ. præla. tanto. Nec repellitur talis ab agendo huiuſmodi
exceptione, ꝙ non ſit epũs, ſed fur, quia non intrauit per oſtium
canonicæ electionis, cum ipſe & omnia geſta eius tolerat aucto
ritate & intentione confirmatoris, ar. op. ff. quod cum fal. tu. l. j.
§. penul. ff. de minoribus, an §. permittitur. ff. quibus modis vſu.
amit. l. j. §. j. ff. de vſu, in prin. ff. quæ in frau. credi. l. j. ff. de aqua plu.
arcen. quod prin. arg. ꝯ. C. de eo, qui pro tu. l. vlti. vbi expreſſè ha
bes, ꝙ admittitur exceptio ꝯ tutorem agentem, qui non fuit le-
gitimè nominatus, ſed ibi non tuebantur facta eius à magiſtra-
5 tu, eum eũ non dediſſet. † Item obijcitur, ſi eſt ſimoniacus, er-
go eſt ſuſpenſus ab officio & adminiſtratione ipſo iure, vt no. j.
de ſimonia. per tuas. ergo non valent, quæ cũ eis fiunt, vel ſaltẽ
excipi poteſt. Reſpõ. licet ſit ſuſpẽſus à iure, tamẽ facta eius de-
fendunt auctoritate cõfirmationis, niſi eſſet notorius ſimonia-
cus. quia tunc licet ſubditis ab eo recedere, 32. diſt. §. verum. alia
etiam de hac materia notantur. j. de offi. deleg. cum ſuper. excõ-
municatio autẽ propter periculũ excõicationis poterat obſta-
re agenti, ſiue ſit confirmatus, ſiue non: ſed facta ab excõicato
6 tolerato non retractantur, j. de dona. inter dilectos. † Sed ꝯ præ
dicta. j. de teſti. ſuper eo. vbi dr, ꝙ ꝯ ferentem teſtimonium exci-
pitur de crimine. Reſpon. ꝙ illud. ſ. reddere teſtimoniũ, licet ſit
publicũ officiũ. ff. de teſt. l. j. ff. quẽad. teſt. ap. ſi quis. tamen teſtis il
lud non reddit ratione publici officij, quod habet, vel cũ redde-
re teſtimoniũ non cõtineatur ſub ꝯfirmatione, in illo non tue-
tur eũ prætor, quin ꝯ eum excipiatur. & idẽ dico in accuſatore,
3. q. 5. accuſationes, 2. q. 7. quærendũ. itẽ dicunt quidã, qui de quo-
cũq; capitali crimine dãnatus fuerit, de cetero ſibi obediẽdum
nõ eſt, vt ꝑlato, nec valet, quod facit, arg. op. ff. de his, qui no. inſa.
l. quod ait. §. miles. ff. de teſti. leges, tuitio autẽ prætoris valet his,
qui ꝯhunt cum tali ꝑlato, & eccleſijs, ſed non valet malo ꝑlato.

ADDITIONES.

a ¶ Quamuis poſſet. Ad hæc dicta Inno. adde Alexan. de Imo. plenè in conſ. 38. colum. 4. ver. his conſonat, in primo volu. & Moder. in d. l. Barbarius, col. antepenul. ver. limita nunc,

b ¶ Vide Bar. & ibi no. in l. ſi vrbana. ff. de cond. indeb.

SVMMARIVM.

1 *Neceſſariæ impenſæ dicantur illæ, ſine quibus electionis negocium non valet expediri.*

2 *Quid agendum, vbi maior pars, quæ elegit indignum, velit expenſas habere, & minor ſimiliter, quæ elegit dignum?*

3 *Quæ requirantur ad hoc, vt capitulum poſſit expen. petere.*

4 *Electorum capitulum licet de pluribus eccleſijs conſtituatur, debet tamen ſolum capitulum eccleſiæ cathedralis electionem proſequi.*

CAP. LII.

1 VT præteritæ. [Neceſſariæ.] T Neceſſariæ im-
penſæ ſunt, ſine quibus non va-
let electionis negociũ expediri, vt eſt mittere pro cõ
ſenſu electi, & pro ꝯfirmatione. & ꝓ aduocatis, cãm
tamẽ habeat. & generaliter ex quo ius dat ei officiũ proſequẽdi ele
ctionẽ, omnes expenſas, quas ſine dolo malo facit, recuperabit.
ff. de bo. au. iu. poſ. ꝑtor. §. j. & 2. dũmodo probabilẽ modũ nõ ex-
cedat. ff. de dam. infec. l. inter quos. §. vlti. & l. ſeq. ꝑterea nõ faciet
delicatas. ff. de pign. ac. ſi ſeruos. Et ex his apparet, ꝙ ẽt ſi ſuccu-
buerit in cauſa, cuius electionẽ proſequitur, capl̃m tamen repe
tet expenſas, quas ſine dolo malo fecit, & implorabit offi. iu. pro
his expenſis, vel cõdi. huius decre. Si autẽ alius ꝑter capl̃m, ſiue
ſit maior pars, ſiue minor negociũ electionis proſequatur, habe
bit actionẽ neg. geſt. nõ dico, ſi ſine do. ma. agat, vt dixi in capl̃o,
ſed ſi vtiliter ad minus ad principiũ agat. ff. de neg. geſt. ſed an vi-
tro, in fi. & l. Põponius. nec ſufficit, ꝙ bo. f. egerit, vel ꝙ maior ſit
numerus, & ideo ꝑſumitur pro eo, quia nec ſic habebit expẽſas,
niſi vtiliter egerit, vel ad minus inceperit vtiliter agere. nec. n.
pp hoc vtiliter agit, licet hoc credat, vel ẽt ab alijs ꝑſumat. Vti-
liter autẽ dr agere, qui malo electo, vel electioni ꝯ formã atten-
tatæ, ꝯdicit. non aũt ſic credimus, ſi non proſequitur contẽptũ.
vtilius. n. agetur eccleſiæ negociũ, ſi alias canonicæ electioni cõ-
ſentiret. arg. ꝯ. ff. de teſt. l. j. & l. at ſi quis. §. Labeo. vacante autem
epãtu nihil accipient, ſed poſtea accipiant has expẽſas, vt dictum
eſt, & ſi ante acceperint, patiuntur hanc pœnã. ar. ff. quod met. cau.
extat. quidã tamẽ dicunt. & melius, ꝙ interim poterũt accipere
expẽſas, arg. hic & j. de hæreti. ad abolendã, & no. j. de ma. & obe.
hiſq;, qcquid aũt ſit capl̃m faciet expẽſas & poſt repetet, vt hic.
2 Sed quid [a] ſi maior pars, q̃ elegit indignũ, velit habere expẽſas. &
a minor eodẽ modo, q̃ dignũ elegit? Reſpon. cũ apparet poſt dif-
finitionẽ minorẽ partẽ vtiliter geſſiſſe, habebit act. neg. geſt. l. ſi
autẽ. capl̃m eodẽ modo repetet expenſas ꝯdictione ex hac dec.
quãuis malũ elegerit ignoranter, qa ſufficit, ꝙ dolus malus ob-
fuerit. ſecus aũt, ſi elegiſſent ſcienter indignũ, arg. ꝑal. l. ff. de bo.
aue. iu. poſ. ꝑter. §. 2. imo plus dicimus, ꝙ capl̃m. ſ. maior pars ſciẽ
ter eligens indignũ reſtituere tenetur eccleſiæ. cũ ei licitũ nõ ſit
3 male alienare, vel diſpenſare res eccleſiæ. † Itẽ no. ꝙ ad hoc, vt
capl̃m poſſit petere expen. non ſufficit, ꝙ maior pars, vel ẽt tres
partes, q elegerunt vnũ, illã electionẽ proſequãtur, ſed eſt neceſ-
ſe, ꝙ iterũ cõueniant, & vocenẽ oẽs canonici ꝑſentes tã iſti mul-
ti, qui vnũ elegerunt, q̃ pauci. qui aliũ elegerunt, & tũc diffiniet
capl̃m, quã electionẽ velit proſequi, & illi, q à capl̃o deſtinabũ-
tur pro illa electione proſequẽda, expẽſas habebunt, & ſi mino-
ri parti placet, ꝙ capl̃m ẽt iure quo ſuã electionẽ portaret ꝑ ſu-
periorẽ diffiniendã, credimus ꝙ tenentur facere, & fortè niſi fa-
ciat, nõ habebit expenſas, ſi ſuccũbat in electione, quã ꝓſequiẽ,
quia ſuperfluas expenſas fecit. nã alias niſi ꝯueniant, & diffiniãt,
ſeu ordinẽt, nõ dicentur expẽſæ per capl̃m factæ. & ſic non poſ-
ſunt petere expen. huius decr. benef cio, ẽt ſi ſint tres partes, quæ
vnã electionẽ ꝓſequãẽ. nã dr hic, quas capl̃m &c. niſi vtiliter ꝓ-
4 ſequanẽ tũc petent actio. neg. ge. vt ſ. diximus. † [Capl̃m.] No. ꝙ
licet capl̃m electorũ cõſtituaẽ de plurib. eccleſijs, ſolũ tamẽ ca-
pitulum

ADDITIO.

a ¶ Sed qd. Circa hæc dicta Inno., vide Card. in ſuo cõſ. 5. incip. t, In elucidatione.

pitulum eccleſiæ cathedralis, proſequi debet electiones, ſicut colligitur ex decre. quam habuiſtis ſ. eo. ſcriptū. vbi habes, quod multi præpoſiti conueniebant ad elect. & ex hac decre. vbi iſtud ius ſoli capitulo cathedrali reſeruatur. [Negocio.] Vel mittendo pro confirmatione, vel ad electū, vt conſentiat. [Occupent.] Vacante enim epiſcopatu omnes res eccleſiæ inuentario facto, vel apud canonicos, vel apud œconomos cuſtodiuntur, 12. queſt. 2. ſi qua, & c. non liceat, 16. quæſt. 7. innoua. de hoc no. infra vt eccleſi. bene. vt noſtrum, de offi. ordi. cum vos.

SVMMARIVM.

1 *Electio ex internallo poſt obtentum electi conſenſum celebrata non valet, & quare.*

CAP. XLVI.

1 **Cum poſt petitā.** [Aliquādiu.] i. inteſt. quod diuertāt ad alios actus. † vel .i. poſt obtētum cōſenſum electi, & ideo caſſatur, alias ex cauſa liceret differre, ar. j. eo. publicato. arg. cōtra ff. de vtutru. ſciendum. ff. de admi. tu. tutor qui. §. 1. [Requiſitum.] Per capitulū, & male: quia aut diſſentit, & ita non poteſt eligi tanquā diſſentiens, aut cōſentit, & ſic notabitur de ambitione, quod eſſe non debet, 1. q. 6. ſicut. C. de epiſ. ſi quēquam. ſecus, ſi per aliquē de canonicis. hoc non placet, quia non inceſt nulla electio, licet protrahatur. j. eo. publicato. vel etiam ſi ante requiratur eius voluntas, quia bene poteſt reſpōdere illud, per quod cognoſcitur eius voluntas. ſ. quod conſentiat. nec eſt malum, vt eccleſiæ laboribus parcat. & infamiæ. hæc autem ideo caſſatur, quia ante, quam eſſet electio in capitulo publicata, conſenſit electioni, ac ſi facta eſſet, & ſic non fuit ſeruata forma.

SVMMARIVM.

2 *Monachus vnius monaſterij, alterius Abbas factus, nihil iuris prioris monaſterij in ſe retinet: ſecus in canonico ſæculari.*

CAP. XLVII.

Conſtitutis. [Exprimere.] Et bene, ex quo. n. petebant ſe debere intereſſe electioni, debuerunt dicere cauſam petitionis. ff. de excep. rei iudi. & an eadem. §. actiones. ſed fortè dices in poſſeſſione erant eligendi, & petebant caſſari electionē factam eis non vocatis. vnde non debebant cogi dicere titulū ſuæ poſſeſſionis. C. de peti. hære. cogi. ſed reſpon. regulā illā fallere propter præſumptionem cōtrariam. C. de proba. ſiue. conuentus enim

2 intereſt electioni de iure, 16. q. 6. c. vlti. † & præſumebatur cōtra Abbates iſtos, cū nihil debeant iuris in prioribus monaſterijs retinere, j. de reli. do. ne nimia. [Deberent.] Petebant autē iſti Abbates ratione perſonarū ſuarum, nō ratione monaſteriorū ſuorū ſe debere intereſſe electioni Abbatis Fiſcanen. [Indultū.] Quod non potuerunt. j. de reli. do. ne nimia. alias autē ſi eſſent canonici ſeculares, poſſent hoc alijs cōcedere, arg. ſ. eo. ſcriptū. j. e. Cumana. 63. diſt. obeuntibus. Sed potes dicere poteſtatē cōcedendi eſſe datam eccleſijs, non perſonis. ſed & perſonis videtur ſpecialiter concedi. ſ. eo. cum Vinton. 23. diſt. in nomine. laicis auctoritas concedi non poteſt. j. de inſti. c. 2. 16. q. 7. in noua. nec clericus alterius profeſſionis. ſupra eo. officij ſed hoc vltimum non credimus, arg. 22. diſt. in nomine, 63. diſt. c. penul.

CAP. XLVIII.

Eccleſia veſtra. [Maiorem.] Ar. contra. ff. de vet. ſigni. maiorum. ſed iſtud propter conſtitutionē, quæ dicit, quod maior pars conſentire debet. ſ. eo. quia propter. [Ad electionē.] Solennem, de qua habuiſtis. ſ. eo. quia. [Conſentientium.] Quia nec etiam formam ſeruauerint, quia non elegerint, & quia non habebant maiorem & ſaniorem partem capituli, vt ſ. dictū eſt: vel alia cauſa fuit, quam hic ſcriptam non habemus.

CAP. XLIX.

Cum in Magiſtrum. [Tales Abbates.] In eccleſijs regularibus, & monaſterijs fuere. ſ. eo. officij.

SVMMARIVM.

1 *Valet electio timore facta, niſi prius proteſtarentur electores ſe eam timore ducti facere, & quid ſi non proteſtantur, vide in nu. 2.*

3 *Ex non contradictione non videtur quis approbare proteſtationem, niſi expreſſè conſentiat.*

4 *Proteſtationis modum & formam habes hic.*

5 *An plura mandata præſentanti obediendum ſit.*

6 *Electionis commodum, & omnis alius fructus eſt veri domini etiam non poſſidentis.*

CAP. L.

1 **Humana.** [Proteſtatione.] † Hæc proteſtatio prodeſt. nam canonicis, vel quibuſcunque alijs nocet, ſi non proteſtantur, quod timore faciunt, cū ſit ibi violentia ēt non magna, vel occulta, fortè quia laici ſe ingerunt electioni violēter, & hi, ad quos pertinet eligere, non audent eos repellere, quia ſi non proteſtarentur, cōſentire videntur, & non tenet electio. j. eo. Maſſana, j. quod met. cau. c. j. ſed ſi eſſet magna, quæ caderet in conſtantē virū, ēt poſt nō præmiſſa proteſtatione, proponere poſſunt. Rationē huius diſtinctionis non videmus. quia ibi, niſi fuerit magna violentia. ſ. quæ caderet in conſtantē virū, nec cum proteſtatione, nec ſine proteſtatione excuſat canonicos. j. de ſpon. cū locum. ſed ſi fuerit magna vio-

2 lentia, proteſtatio bene oſtendit animi diſſenſum. † Si vero non proteſtarentur canonici hoc. ſ. quod non fiat eis præiudiciū, licet violenti & tales, qui non habent ius in electione, vel qui ſunt excōicati, interſunt electioni, vbi aliqui ratione poſſeſſionis intereſſe debent electioni, nō ratione proprietatis, vel quia intereſſe non debent, quia ſunt excōicati, & ſuſpēſi, occulti, & immiſcēt ſe electioni, nō præiudicat his nō proteſtantib. quia ēt ſi proteſtantur, nō prodeſſet eis: quia quādiu tolerant̄ ſine denūciatione, vel ſunt in poſſeſſione, nō poſſunt nec debēt expelli. 8. q. vlti. nōne. j. de cau. poſſ. cū eccleſia. Si aūt dubiū eſt, an ſint in poſſeſſione, necne, vel an ſint publice ſuſpēſi, vel excōicati, vel ſi ſit certū, vel ſi timetur ſcandalū, vel ſi quacunque iuſta cauſa ſubeſt, propter quam periculoſū eſſet eos expellere ab electione, bona erit proteſtatio hæc. ſ. ſi ſunt in poſſeſſione, vel ſi non ſunt excōicati, vel ſuſpenſi, valeant voces eorū. Sed proteſtatio, quæ ponitur hic in decre. periculoſa fuit capellanis & clericis, cū ſi ſine proteſtatione iſta interfuiſſent electioni, & elegiſſent aliquē canonicè, licet non de iure, neque de cōſuetudine præſcripta intereſſe deberent tamē ad hoc, quod electio teneret, ſufficeret quod eſſent in poſſ. j. de iureṗa. conſulta. nec eſt cōtra. j. de cau. poſ. cum eccleſia, quia ibi illi, qui erant in poſſeſſione, neminē elegerunt, nec dicetur ibi eorū electio caſſata, ſed ca-

3 nonicorū ſibi aduerſantiū, quod potius pro nobis. † Et ſm hoc hic habes arg. quod ſi aliquis proteſtatur aliquid cōtra alium, & ille non cōtradicat, vr approbare proteſtationē. quod nō credimus, niſi expreſſè proteſtationi cōſentiat. nā proteſtanti præiudicat, ſi proteſtando aliquid cōtra ſe dicat, arg. ff. de interro. act. de ætate. §. 1. alias no. de hoc ſ. de conſti. cū M. hic autē concordes fuerunt de proteſtatione. & ideo vtrique præiudicat. itē non vr, quod talis proteſtatio ſibi debeat prodeſſe, cū factū cōtradicat proteſtationi. j. de appella. ſolicitudinē. ſ. de conſti. cum M. ſed hæc iuſta cauſa fuit proteſtandi, & ideo valet. ſ. dubietas iuris illius, quod ſe habere debeāt ca-

4 pellani. j. quod met. cau. perlatum. † Sed ecce [a] aliquis fatuus ad-

a uocatus facit proteſtationē ſuam iſto modo. Proteſtor, quod nō intēdo cōſentire in iuriſdictionē veſtrā tanquā in delegatā, vel ſubdelegatā, vel ordinariā, & ſaluis his proteſtationibus, à quib. per aliqua, quæ dicam, vel dico, recedere non intēdo, peto mihi fieri copiā iuriſdictionis, & libelli, &c. nos dicimus, quod Iudex ſapiēs debet dicere, & ego vos vel te ſtatim auctoritate qua fungor, cōtumacē reputo, 11. q. 3. certū, & ar. j. de iud. c. j. & tex. eſt j. de verbo. ſignifi. ex parte. ad intelligentiam ver. quod ſi citatus noluit ſtare iuri, &c. vnde poteſt excōicari, cum maior ſit iſta contumacia, quā aliqua aliarum. ſed bene dicit, non intendo conſentire, niſi quantū de iure fuerit, & neceſſe eſt. [Proteſtatione.] Si ſimul cōcurrūt ad intereſſendū electioni duo, quorū vnus dicit, quod eſt in poſſeſſione bona fide vacātis præbēdę, & alius, qui dicit, quod non eſt in poſſeſſione, ſed ius habet eius præbendę & prudēter faciet capitulū, ſi vtrūque admittat cū proteſtatione, quod vox eius præſtet ſuffragiū, ſi præſtare debet, & nō aliter ſed poſtea, quando corā iudice petetur cōfirmatio, ſi conſtiterit modo. ſ. tpe petitæ cōfirmationis ſic fuiſſe tpe, quo electio fiebat, licet tunc non cōſtabat, & licet modo, quādo petitur cōfirmatio, aliter ſit vox poſſidētis bona fide, præſtabit ſuffragiū, & nō vox veri dñi, quia iſtud cōmodū pertinet ad poſſeſſorē bonę fidei. ſ. eo. querelā. j. de iureṗa. cōſul. & nō ad dominū. j. de cau. poſ. cū eccleſia. quia electio facta à vero domino caſſat̄, quando nulla facta erat à poſſeſſore bonę fidei. ſi aūt tpe electionis cōſtitiſſet ſic eſſe, ſicut dicebat, tunc poſſeſſorē bonę fidei admittere debet. ſi aūt cōſtaret capło, quod alter eſſet poſſeſſor malę fidei, non debet eū vocare ad electionē: ſed ſi non venit vocatus, non eſt eijciendus, j. de re. ſpo. in literis. imo plus eſt, quia ſi admittatur, tamē vox eius nō præſtat ſuffragiū, quia nullum cō-

5 modum pertinet ad malę f. poſſ. C. de condi. ex l. mala. † Nec cōparo iſtos illis, qui plura mandata præſentant quorū nulli obediēdū eſt. ſ. de reſcri. cū cōtingat. nec cōparamus eos agentib. duobus, vti poſ. vbi ambobus ęqualiter probantib. Iudex ſuperſedet ſntiæ. Et eſt huius dicti ratio, quia in neutro prædictorū poſſet vnū admittere, & alium repellere, vel ēt ambos repellere, quin alicui fieret præiudiciū. ſed in caſu noſtro propter proteſtationē poteſt ita prouideri, quod nemini fiet præiudiciū. nec cōparo eos depoſitario, & domino ſimul cōcurrētib. ad depoſitum repetendū. ea loquitur, quando cōſtat, quod eſt dominus, quia eſt faciēda ei reſtō: ſed

ADDITIO.

a ¶ No. & vide Alex. in l. non ſolum. §. morte. ff. de no. ope. nun. in fi. poſt Ange & alios ibi per eum allegatos.

6 ſed hic dicimus, quādo nō ↄſtat. † Nec ob. ſi opponatur, q̄ſo pōt vox illius, qui nō eſt in poſſ. p̄ſtare ſuffragiū. reſpō. ꝙ cōmodū electionis & oīs alius fructus eſt veri domini, et ſi nō poſſidet, ſi nullus alius eſt in poſ. vel ſi ſit quis ī poſ. ſed malaſi. vt no. j. de iurepat. conſuluiſſe. n. vtitur hoc modo, nō vt poſſidens, ſed vt dominus. hæc autē vera videnť in illis poſſeſſoribus malæfi. quorū facta non tuentur confirmatio. vel aliter, vt no. de iurepa. cōſul. [Maiorē partem.] Non cōputatis capel. & clericis, de quib. non fuit probatū, ꝙ debeant intereſſe. itē cum inter canonicos & Abbates, de quib. cōſtabat, ꝙ intereſſe debeant, eſſent 21. & tm̄ 10. conſenſerunt in Arch. & 9. in Archiep̄m, neuter habebat maiorē partē de 21. canonicis. vox aūt ipſius Arch. ſibi ſuffragiū non p̄ſtabat, imo oberat, quia aliū non elegerat. ſe. n. eligere nō poterat, ſed & ſi ſua vox nō ꝑdeſſet, nec obeſſet: tamē cōſentiētes in Archipresby. q in Arch. nō ↄſenſerat, ſiſi erant 10. [Probatū fuerat.] Dicta. n. teſtiū interpretāda ſunt, ſm̄ ꝙ nulli, vel minus ſunt captioſa, j. de teſt. cū tu ſili. ſſ. de iureiu. qui iuis. [Elegiſſe.] Aliud eſt dare ſcrutationes, & aliud eligere. [De iure ↄpetere.] Quod oportcat pp̄ p̄ſtationē, alias non. [Priuantes.] ſ. eo. quia pp̄.

CAP. LI.

SAcroſancta. [Nominandos.] Hic vult dicere, ꝙ Abbas debet noīare duos meliores priores totius ordinis, & de illis duob. debet eligere vnū dictus Comes. & poteſt dici, ꝙ cū in fauorem militis eſſet hoc inductum, ſi alias eſſet de iure, ad arbitrium militis deberet illos duos noīare Abbas. C. de leg. quod fauore, ſi tamen miles noīaret minus bonum, cū ēt in fauorē eccleſiæ ſit factū hoc pactū, Abbas nō nominabit eos, ſed bonos & ipſi prioratui cōuenientes. alij dicūt, ꝙ ad arbitriū boni viri recurrendū eſt. ſſ. pro ſocio, ſi quis ſo. [Collegiata.] Idē eſt in nō collegiata. ſi ſic intelligas, vt electione acquirať ius ſpūale, non obſtant contra. j. de iurepat. nobis. ſed ſolutio eſt. ſ. eo. quod ſicut.

SVMMARIVM.

1 *Compromiſſum electionis requirit capituli conſenſum, idq; ante compromiſſum, vt in num. 2.*
3 *Reprehenſibile eſt compromiſſum factum abſque conſilio conſiliariorum.*
4 *In ſcrutinio ſingularum conſilium eſt requirendum.*
5 *Tempus non competens, quod dicatur.*

CAP. LII.

CVm in veteri. [Cum conſilio.] Per hæc verba voluit Papa potius, ꝙ ī tractatu electionis eſſent. & ſuū conſiliū p̄berent. q conſenſum, qui de iuris neceſſitate expectandus non vr̄. & quia non requiſierūt, vt debuerūt, nō tenuit electio tanq̄ poſtpoſita forma mādati, vt j. de ar. cū olim. ſſ. de admi. tu. l. cū plures
1 ture. † [Eligentis.] Per ſcrutiniū vel cōpromiſſum, vt hic colligitur. nā hic non redarguitur cōpromiſſum, ſed ꝙ nō fuit ↄſiliū requiſitū. ſed q̄res, quando debuit requiri eorū conſiliū, & a quibus. ſ. a capl̄o, an à cōpromiſſarijs? & vr̄, ꝙ à capl̄o, cū ipſis ſcribatur,
2 ꝙ eorū conſiliū requirant. † Itē vr̄, ꝙ ante cōpromiſſum eſſet eorū conſilium requirendū, cum ēt in cōpromiſſarijs eligēdis poſſet eſſe periculū, ſicut ex tenore decre. huius colligiť. Itē vr̄, ꝙ ſufficiat, ſi cōpromiſſarij eorum conſiliū requirant, arg. ſſ. de admi. tu. ita. §. geſſiſſe. nec eſt neceſſe ſuper cōpromiſſo requiri conſiliū eorū. & ſufficit quandocunq; requirere, dūmodo nō nimis tardet, vt hic. alij dicūt, ꝙ ſuper omnib. acceſſorijs electionis requirendū eſt conſiliū eorū, ex quo in principali requirēdū eſt, ar. j. de offi. dele. p̄terea. ſſ. iu. ſolui. iā tamen. §. in hac, ar. j. de ar. cū olim. nec poſſunt eligere per cōpromiſſum, vel ēt ſcrutiniū ſecretū in hoc caſu, ſed publicè cōſiliarijs p̄ſentibus dicent vota ſua: nā cū hic ſint ſpāles dele. non eſt neceſſe ſeruari formā, ſicut
3 ſi eſſet ibi Papa. ar. C. de teſta. omniū. † Nec ob. ꝙ dr̄ hic nō reprehendi cōpromiſſum, cū dicamus reprehendi, niſi factū ſit de cōſilio conſiliariorū. verbū. n. quod ſequitur in tract. electionis, innuit conſiliū requiri & ante & poſt, quādo tractabiť. alias. n. dicetur clandeſtina electio, arg. 69. diſt. ſi quis Papa. prius dictū magis placet, nec vr̄ neceſſe eos admittere ad tractatū, cū ſufficiat cōpetenti tpe conſiliū requirere, & expectare ēt poſt tractatū cōpromiſſariorū. ſecus, ſi diceret tractetis, & eligatis cū conſilio taliū, & ita loquitur decre. j. de ar. cū olim. Itē fortè poſſet dici, ſi mandaret, celebretis electionē. vel eligatis cū conſilio taliū, qa tunc non ſolū de perſona. ſed & de forma, & omnib. alijs cōſiliū requireret. ar. ſſ. de admi. tut. cū plures. ſed quia hæc decre. videť
4 ↄtrium innuere, ↄtrium tene. † Si autē per ſcrutiniū, tunc requirendū eſt conſilium in cōi ante, quam ad ſcrutiniū procedāť. nec obeſt, ſi dicas, ꝙ poſtea alium eligerent, quia nullo caſu tenetur eorum cōſilio ſtare. ſed ſi poſt ſcrutiniū eos in collatione requirant, laudo: ſed ſi ante nollent requirere, tunc tantū non crederē ſufficere, cū tunc videretur eorum cōſiliū deluſorium, cum is, qui in ſcrutinio maiorem partē habet, debeat eligi. j. eo. publica. ſ. eo. quia pp̄. ſed ſi mandaretur, ꝙ cum eorū conſilio aſſenſu obtento eligerent, tunc ſatis vr̄, quod non aſtringantur ad formas conſtitutionis. Alij tamen dicunt, ꝙ poſtquam conſiliū eorum obtinuerunt de certa perſona, tunc illi eligerent per vnā de formis. [Candelæ.] Hanc metā non redarguimus. [Sociorū.] Sed & ſi ipſius Abbatis ſancti Begni. conſiliū requirere debuerunt ſm̄ formā literarum domini Papæ: conſiliū autē ſi requirerent, nulla eſſet poſtea electio, ſ. eo. cum poſſ. alij tamen dicūt nō eſſe requirendū conſiliū Abbatis ſancti Begni. quē eligere intēdebant. [Proponentes.] Et bene. [Vno.] Pro ſe & pro alijs, vel pro ſe tātū: nā & ſi alij vellent conſentire, ꝙ eorum conſiliū in tractatu non requireretur: tamen tertius non tenetur ſtare eorū voluntati, cū quilibet teneatur implere mandatū Papæ, et ſi alij nolunt, vt no. ſ. de reſcrip. eā te. [Feſtinanter.] Et bene. ſſ. de admi. tu. tutor qui re. ſſ. de vſu. ſciendū. [Requiſitū.] Competenti tēpore, ēt reſponſum interpretatur, vt j. ſequitur. [In tractatu.] Inſti. de auc. tu. §.
5 tutor, ita q. a ſine exceptione. † [Non cōpetenti.] Non cōpetens tempus appellat omne, quod eſt ita breue, ꝙ cum deliberatione conſiliū dare non poteſt, vel non cōpetēs eſſe dicit omne, quod eſt extra tractatum, vel quod eſt, dū durat poteſtas prouidendi. ſed requiritur tali tempore quod deluſoriū vr̄. ſ. poſtquam concordarunt de certa perſona, vel ipſam eligendam ſtatuerunt.

CAP. LIII.

COngregato. Qui. ſ. cantor. [In eum.] ſ. cantore. [Alium.] ſ. decanum. [Poſtmodū.] Ante, quam diuerterent ad alios actus, procedentes tamen ex eodē ſcrutinio, & durante eodē contextu electionis, alias non deberet fieri ſecunda, prima non caſſata, vt ſ. eo. conſiderauimus. & no. de hoc ſ. eo. c. dudum. vel dic vbi prima nulla eſt ipſo iure, ſi fiat ſecunda ex interuallo, tenet. [Traſcias.] Dicunt quidā hoc contingere, quia plures ſcienter elegerunt indignū. ſ. eo. innotuit. ſed nos dicimus idem, dūmodo in eodem contextu fiat vtraq; electio. ēt ſi ignoranter elegerūt indignū ar. ſ. eo. ſcriptum. ipſo. n. facto apparet minorem partē ſaniorē. vnde eius electio præfertur, ſ. eo. dudum. arg. j. eo. eccleſia veſtra. niſi fortè numerus in duplo excederet. tunc. n. nō confirmaretur electio minoris partis, niſi probaretur eos ſcienter eleg. ſſe indignum, vt ſ. eo. ſcriptum. & no. de hoc ſ. eo. dudū.

SVMMARIVM.

1 *Electoribus ſe opponentes poſſunt excipere, vel agere etiam nullo pro electo agente.*
2 *Excipiens debet conteſtationem, vel exceptionem ſuam dare in ſcriptis.*
3 *An valeat pūia re. epta ab eo, qui habebatur pro prælato, cum non eſſet?*
4 *Soli ſedi Apoſtolicæ eſt reſeruatum diſpenſare, Epiſcopus autem commendare poteſt.*
5 *Tenet collatio facta ab eo, ad quem pertinet, etiam ſi ex iuſta cauſa appellaretur.*
6 *Quæ ad proceſſum minimè ſpectant, poſt appellationem caſſari non debent.*
7 *Poſſeſſionis ablatio pertinet ad iudicem, eſtq; de proceſſu iudicij.*
8 *Electum vocari non eſt neceſſe, ſi contra electores ageretur, quod indignum elegerint.*
9 *Electo non vocato poteſt procedi, vbi agitur de caſſatione electionis propter peccatum proceſſus.*
10 *Litis conteſtatio dicitur eſſe neceſſaria ſuper exceptione facta contra electū.*
11 *In petitione confirmationis, vbi tantum ſuperioris officium imploratur, non eſt neceſſaria litis conteſtatio.*
12 *Tempus electionis ſpectandum eſt.*
13 *An diſpenſatio ſit ſemper neceſſaria, vbi excipitur, vel accuſatur contra aliquem.*
14 *Electio nunquam ſemper caſſabitur, etiam ſi in modum exceptionis probatum fuit crimen, de quo egit, vel egiſſe præſumitur pœnitentiam.*
15 *Indulgentia, prout etiam reſcriptum ob veritatis ſuppreſſionem, & falſitatis expreſſionem redditur inualida.*
16 *Quo caſu valeat diſpenſatio facta de mandato Papæ.*
17 *Reſcripta ad beneficia debent facere mentionem de omnibus tam maioribus quam minoribus.*
18 *Diſpenſationes reſtringi debent, & vltimæ voluntates ampliari.*
19 *Dictio præter, de ſui natura eſt excluſiua.*

CAP. LIIII.

DVdum eccleſia Rhotomagen. [Procuratore.] No. electores petere ↄfirmař electi. ſic ſ. eo. cū inter dilec. & c. cū dilecti. ſed & ipſe electus
1 per peter. ſ. eo. cū inter R. † [Electionē.] No. illos, qui ſe opponunt electorib. poſſe excipere, vel agere ēt nullo agente pro electo, ſiue poſtulando cōfirmationē, ſiue conſecrationē. hic. n. nullus agebat, vel aliquid pro electo petebat, ſed ↄdictores tantū ſe oppoſuerūt. quod ex eo apparet, quia non dr̄ hic, ꝙ aliquid opponerēt ↄ petitionē confirmationis vel cōſecrationis, ſed opponebāt ↄ electionē, q̄ iam facta erat, & q̄ reſponſio electi ſequiť oppoſitionē ↄdictorū. & hoc melius apparet. j. eo. c. decreuimus, ibi dederūt libellū. ad idē facit. ſ. eo. cū dilecti. j. de ap. ↄſtitutis. 63. diſt. nullus inuitis. & pōt ēē ratio, quare hoc ſit. ſ. periculū vacationis eccleſiarū, ar. j. de ap. oblatæ. eſt. n. ↄ generale ratione, cum exceptio

pertinet cõpetit ꝯ actionẽ, vel intentionẽ. ff. de excep. l. j. C. de
non nume. pecu. ſi quaſi de hoc no. ẽ. eo. cũ dilectis. Ite poteſt di-
ci, q hic non excipiebãt, ſed agebant. nã ex eadem decre. habes,
q libellũ dederunt ꝯ electũ eundem, in quo ex certis cauſis ele-
ctionẽ caſſari petierũt. & eſt quaſi popularis hæc actio, q tuetur
ius populi, & eccleſiæ Dei. ff. de ac. populari. l. j. nec tamẽ verè po
pularis dici põt, cum in ea procurator conſtituaſ. j. de ac. ſuper
his. & prætextu criminis, vel infamię nõ repellitur, vt no. in ſalle.
decre. ſuper his. quod nõ fieret, ſi popularis eſſet. ff. de popu. act.
& põt dici anormala, ſm hunc modũ agendi à canonibus
introductũ. qui autẽ ad hoc admittatur. no. j. de accu. ſuper. & vt
nobis vr̃, ęquè bonũ eſt hoc modo vltimo petere, vel agere, quã
primo modo excipere: cũ nihil per exceptionẽ conſequi poſſit,
quod non cõſequetur per hanc actionẽ. & nulla exceptione pot
repelli ab agẽdo, qua nõ repellatur ab excipiẽdo. nec aliquo one
re grauatur agens. quo nõ grauetur excipiens. ẽ. eo. cũ dilecti. j.
de excep. deniq;, & j. de accu. in c. ſuper his. hæc. n. exceptio quaſi
2 vim actionis obtinet, ẽ. de poſtu. c. j. † Aliqui tamen dicunt non
eſſe admittendũ excipientẽ, niſi ex parte electi petaſ aliquid. &
ſemper qui excipit cõteſtationẽ, vel exceptionẽ ſtã debet dare
in ſcriptis. ar. in Auct. de temp. non ſo. § cũ relatione, col. 7. item
poteſt ꝯ eũ agi in modũ denunciationis. vt no. j. de deſpo. impu.
ad diſſoluendũ. Additio. hæc ſunt vera, quando electores petut
confirmationẽ, non tamen ſunt vera, quãdo petut ordinationẽ,
vel cõſecrationẽ electi. nã tunc nulla exceptio. vel actio. vel de-
nunciatio admittenda eſt ꝯ petitionẽ eligentium, niſi voceſ ele-
ctus. cũ per confirmationẽ iã ſit matrimoniũ cõfirmatũ, & iam
non ab obtinendo repelleretur, ſed ab obtẽto. Et ideo eſt neceſ-
ſaria inſcriptio ad penam. j. de accu. ſuper his, & j. de tranſla. epi.
c. licet B. [Dimiſſo.] Non eſt vis, ſiue ante electionẽ Arch. dimi-
ſit, ſiue poſt. [In eodem concilio.] j. de præben. de multa. [Cupi-
ditatis.] j. de præben. cũ iam dudũ. [Furtum.] ff. de furt. l. . § vlti.
3 † [Deceptæ.] Poteſt dici animas non deceptas, cũ ab omnib. ha-
beatur prælatus, & valet pœnitentia ab eo recepta, veniã enim
meruit, quia ignorans deliquit 8. diſ. c. conſuetudo. ſed ſi ſciat an-
te quã moriatur, credimus q de nouo debet ire ad verũ ſacer-
dotem, & ab eo abſolui, j. de pœnitentiis, nimis, in prin. & idem
dicimus in pnĩa, quod in ordinante diximus j. de ſimo. per tuas.
vel poteſt dici. q verè abſoluit, quãdiu toleraſ à ſuperiore. 8. q. 4.
4 nonne. † [Per conceſſionẽ.] Soli. n. ſedi Apoſtolicæ hoc eſt re-
ſeruatum. ſ. diſpenſare. j. de preben. de multa. cõmendare autem
poteſt Epũs, 21. q. j. qui plures. j. de accu. ſi conſtiterit, vbi no. nam
tunc non habet in eccleſia ille, qui cõmendatur, nec in fructibus
niſi ad colligendũ, gubernandũ, & erogandũ pro vtilitate eccle-
ſiæ. & ad cuſtodiendũ clericos. hic etiam dr̃ viſitator. arg. 61. di.
obitum, & in c. Cathinen. & c. vlti. 12. q. j. quoniam Velina, 70. di.
c. 1. 7. q. j. quia, & c. conſtitutum, & c. remoto. & poteſt reuocare
hanc cõmendationẽ, quando vult. ff. depoſiti. Lucius. [Excuſa-
tionem.] Scilicet de ar. conceſſione. alias autẽ excuſationes. ſ. de
diſpenſatione Papæ, & quod Arch. Ambianen. non habebat cu-
rã animarũ, non excuſauit hic. [Nullatenus.] Quod hæc excuſa
tiõ nõ erat de iure, ideo tanq̃ de notorio iuris ſtatim fert ſnĩam.
de hoc no. ẽ. de conſuetu. cũ inter. [Retineret.] Tanquã titula-
tas. [Diſpenſatum.] Quidã dicunt, q ex quo corã iudice aliquo
ordinario, vel deleg. admittiſ vel exceptio, vel ꝓbatio alicuius,
qui dicit ſe tenere canonicè duas curas, vel ẽt ſi admittatur ꝯ eũ
exceptio. q iniuſtè tenet ex tunc non licet illi, ad quem pertinet
collatio, alii cõferre, & ſi cõferat, nõ valet, arg. j. de arbi. c. ex par
te. alii dicunt, q lis mota. vel receptio probationũ nõ impedit;
quin ille ad quẽ pertinet collatio primæ eccleſiæ, poſſit eã con-
ferre, cũ motio litis nõ auferat ſibi ius ſuũ. & hoc dicunt eſſe ve
rũ, ẽt ſi ille, ad quẽ pertinet collatio primę eccleſiæ. ſit ille. q mo
uet litẽ, q iniuſtè detinet duas curas. ſed hi dicunt, q ſi ab altera-
tra partiũ appelletur ad Papã, q ex tunc non põt eã cõferre, quia
iam vr̃ cauſa huius eccleſiæ ad ſe. ap. relata. arg. ẽ. de poſtul. bo-
næ memo. circa fi. j. de offi. leg. licet, & no. j. de pręben. inter cęte
5 ra. † Alii dicunt, q ẽt ſi appellaretur, ſiue ab ipſo, ad quem perti
net collatio. ſiue ab alio, & ex iuſta cauſa puta q partib. non aſſi
gnabat locũ tutũ. q ſemper tenet collatio ab eo facta, per quem
pertinet. nec obſtat decre. de ar. ex parte, vt ibi dicemus. nec ob-
ſtat quod ibi dr̃ de appellatione, quia per applonem cauſa defer
tur ad Papã. & non poteſtas cõferendi ei detertur, vel alii aufer-
6 tur. † Itẽ non valet, ſi dicit. q caſſandum eſt. quicquid fit poſt ap
pellationẽ legitimã, q illud intelligitur de his quæ pertinent ad
iudiciũ, vel ad cauſæ proceſſum. vnde bene dicimus. q ſi poſt ta-
lem appellationẽ recepiſſet teſtes, vel ſnĩam protuliſſet, vel in-
terlo. vel diffi. q illa bene caſſarentur, ſed collatio eccleſiæ non,
quia non pertinet ad proceſſum cauſæ. quia non confert eccle-
ſiã quaſi litigans, ſed quaſi alius. quia ſæpe cõtingit, q alius, q̃ ille,
ad quem pertinet collatio, obiicit q habet iniuſtè plures curas.
7 † Item bene cõcedimus, q pendente cauſa, & maximè appella-
tionis, nõ auferetur ſibi poſſeſſio, quia illud. ſ. auferre poſſeſſio-
nem pertinet ad iudicẽ, & eſt de proceſſu iudicii. ſed cõferre ius
præbendæ habet quis ratione iuris ſui tantum, & Iudex nemini
debet tollere ius ſuum etiam pend. li. j. vt li. pendẽ. à memoria,
8 3. q. 2. quia ca. † [Partibus.] Si agatur ꝯ electores, qa ſunt priuati
ꝑtate eligẽdi, qa indignũ elegerũt, nõ eſt neceſſe vocari electũ. ſi
aut elect. petãt ꝯfirmationẽ electi, qd poſſunt, vt hic, & j. de cau.
poſ. cũ eccleſia. ſi obiiciaſ, q pp crimẽ electi nõ ſit ꝯfirmãda ele
ctio, nõ eſt ꝓcedẽdũ, cũ ex hoc maximũ ꝑiudiciũ poſſit generari
electo, ſi eſt ineligibilis. ẽ. eo. ſuper eo, niſi vocato electo, vt no.
j. de ꝓcu. in ꝑſentia. vel niſi ſciret cãm agi, & nõ curaret intereſſe.
ff. de re iu. ſæpe. j. de re iud. quãuis. Alii tamẽ dicũt idẽ, & ſi ſciat
cãm ſuã agi. tamẽ in hoc caſu nõ credimus ſufficere eius ſnĩam:
imo tota ſnĩa reuocabiſ de facto, q̃ tamẽ de iure nulla eſt. vt nec
electo noceat, nec electorib. & hoc pp connexitatẽ. ff. quã ad. ſe r.
amit. ſi eõ ſ ſione. Si tamẽ citatus noluit ꝯparere. nec ſe defendere,
tunc habet locũ decre. ſup eo. & hæc vera ſunt, & ſi ꝯſenſerit ele-
ctioni, qa timore ꝓbationũ vr̃ fugere iudiciũ, 3. q. 9. decernimus.
ſed ſi ꝯſenſiſſet qd maximè ꝯtingere poſſet in poſtulatione, nec
vocari debet, nec ſibi ꝑiudicat, ſi poſtulatio nõ admittiſ arg. j.
9 de dolo & cõtu. cũ dilecti. † Si vero pp peccatũ proceſſus tantũ
petatur caſſari electio, & quia alias conexa ſunt iura eligentiũ,
& electi põt procedi ẽt non vocato electo, & quia alias nullũ ſi-
bi fit ꝑiudiciũ, arg. decre. ſuperius alle. ſuper eo. arg. ẽ. e. cũ inter
vniuerſas. quidã tamẽ dicũt q in hoc caſu electus ignorans cãm
ſuã agi. iterũ cãm reuocare põt, niſi citeſ. j. vt li. nõ cõteſta. ſi. q
nõ credimus. Et qd hic diximus, ſatis in hac decre. innuiſ. à prin-
cipio ꝓcedebat cã ſine elect. ſed obiectis criminib. electus abiuit
cauſæ. illud autẽ ꝯſtat, quia electores ꝯpromittere nõ poſſunt ſu-
per facto electionis, vel renũciare. ẽ. eo. cũ inter canon. q aũt di-
ximus, q quando opponiſ in perſonã electi, q debet vocari, vr̃
habere locũ quãdo ꝯdicens nõ expreſſit in applone de crimine,
qd electo obiicere intẽdebat. qđ ſi expreſſiſſet, nõ eſt neceſſe vlte
rius eũ vocari. ẽ. eo. ſtatuimus. quidã tamẽ idẽ dicũt, ſi nõ expreſ
ſit, q ꝯ perſonã aliquid dicere vellet. nos dicimus. q licet ꝓdicta
ſint vera, quando electores petunt cõfirmationẽ nõ tamen vera
ſunt, quando petunt cõfirmationẽ & cõſecrationẽ electi. nam
tunc nulla exceptio, vel accuſatio, vel denunciatio eſt admittẽ-
da ꝯ petitionẽ eligentiũ, niſi voceſ electus. cũ per cõfirmationẽ
iã ſit matrimoniũ conſummatũ, & iã non ab obtinendo repella
tur, ſed ab obtento. & ideo eſt neceſſaria inſcriptio ad penã, ar. j.
de accu. ſuper his. j. de tranſla. epi. licet. [Iuramento.] No. in cau
ſa ſpirituali iurari de veritate dicenda. de hoc no. ẽ. eo. cum dile-
10 ctus. † [Conteſtationem.] No. conteſtationẽ litis neceſſariã ſu-
per exceptione facta ꝯ electum. ſuper ipſa autem electione, pu-
ta ſi electus petat confirmari. vel ſi de gratia Papæ vel alterius qs
petat beneficiũ. non eſt neceſſaria litis conteſtatio. nec libellus.
j. vt li. nõ conteſta. quoniam § j. vel dic ſemper idẽ in vtroque. ſ.
quando agit de electione facta vel exceptione, quia ſi præſentes
ſunt, facienda eſt litis conteſtatio. ſed ſi ſunt abſentes contumaci
ter, lite non conteſtata procedit. j. vt lite non cõteſtata. quoniã.
§ j. ſecus autem, quando auctoritate literarũ Papæ petit benefi-
cium, quia cum tunc ſit potius executor, q̃ cognitor. licet exce-
ptiones aliquas admittere debeat. ẽ. de reſcrip. cõſtitutus. & c. ca-
pitulum, lite non cõteſtata proceditur. itẽ quia nihil poteſt pete
re. niſi qđ cõtinetur in reſcripto Papæ. nec ex alia cauſa, & ideo
a illud ſufficit pro libello, [a] arg. j. de dila. ꝑterea. & ꝯdictio eſt pro
11 reſponſione. tamen ſecurius eſt dare libellũ. † Itẽ quando petiſ
cõfirmatio, nec habet aduerſariũ, ſed tantũ ſuperioris officium
implorat, non eſt neceſſaria litis cõteſtatio, niſi cũ aliis, vbicũq;
imploraſ officiũ iudicis, nec aduerſarius ſe oppon. t. cũ. n. nõ poſ
ſit eſſe lis niſi inter plures. non põt eſſe litis cõteſtatio, vbi lis nõ
eſt. Item in confitentem nullæ ſunt partes iudicis. ff. ad l. Aquil. p
me. cõfiteri autẽ intelliguntſ illi, ad quos pertinet ꝯdicere, ſi mo-
niti tacent. ff. de inter. act. de ętate. § nihil intereſt. [Propoſita.]
C. de li. cõteſt. in l. j. [Tandẽ.] Si poſt caſſationẽ ꝓceſſus prædic.
[Dicẽda.] Dãda ſuper ꝓceſſu electionis. & ſup oib. q̃ nõ ſunt cri-
minis. puta ſi eſſet irregularis, ſed ſuper criminib. nõ debet iura-
re de veritate dicẽda, cũ ſi à quolibet inquireref de ſuis crimini-
bus occultis. vix quiſquã ſine criminib. reperiretur. 50. diſt. quia.
itẽ nemini dicendũ eſt, vt ſe prodat in publicũ, 2. q. j. ſi peccaue-
rit. ſed ꝯdicere videtur litera ſequens, vbi habes q requiret atur
ab hoc electo an haberet plures curas. q conſtat eſſe peccatũ. vt
ꝓbatur. ẽ. in hac eadẽ decre. ad hoc reſpõdẽt quidã, q licet ſit pec
catũ plures curas hr̃e ſine diſpenſatione, nõ tñ plures curas ha-
bere

ADDITIO.

a ¶Pro libello Quod reſcriptum ſufficiat pro libello, ad de Bal. in addi Spe. in ti. de libel. ch. ver. 1. & ver. 3. & Saly in auct qui ſemel. C. quomodo & quando iudex & quid in ſummariis, per Abb. poſt Innoc. in c. præterea, col. 4 ver. ſed ꝓ declaratione, infra de dila. & vide Alex. de Imo. in l. j § ſi ff de exerao. cogni. & v. de ad prædicta etiam do Mar a Soci. in c. j. col. 11 ver. 26. ſallit, infra de libel. ob. & Felin. c. ad audientiam, el 1. col. 3. ver. litera non dantur.

bere ſimpliciter eſt peccatũ, & ſic de alijs, q̃ ſequuntur. Non.n.
peccatu eſt excõicare, interdicere, viſitare, & ſimilia, de quib. in-
quiret. ſed certè hæc reſponſio nõ placet, quia licet hæc non ſint
crimina, inducunt tamen ad probandũ in, vnde remouetur tan-
quã criminoſus. nã modus agendi, vel excipiendi diligẽter atten-
dendus eſt, nã cũ iſti intenderet remouere electũ pp crimen, q̃a
plures curas animarũ habebat, & ad probandu, q dignitas curã
animarũ habebat facerent poſitione, q excõicabat, interdice-
bat, & ſimilia, ſicut non tenet reſpondere, an ſit criminoſus, ſic
nec illis poſitionibus, per quas peruenitur ad illud. ſed ſi non de-
beret dignitas habere curã, quaſi eſſet crimẽ, ſed agitur ꝯ aliquẽ,
q nõ ſit ei ius excõicandi, interdicendi, & ſimiliũ, tunc bene in-
terrogabitur. Ad hanc autẽ decre. reſpõdemus, quia nõ coactus,
ſed voluntarius reſpondet. itẽ de his iuſtè debuit interrogari. cũ
eſſent talia, q̃ non poſſunt eſſe niſi notoria. j. de trãſla. quanto. §.
ne aut facti, talia notoria ſunt, dicimus tamen eũ cogendũ, reſpõ
dere, an ſit infamatus de aliquo crimine, vel cõdemnatus. pecca
ret.n. ſi grauaret aduerſariũ in hoc probationib. & ſi ꝯfeſſus fue-
rit ſe diffamatũ, vel ẽt probatu ſit, inquiretur ab eo, an crimẽ cõ-
miſerit: quia ſi negauerit, bonũ eſt, cu famã ſuam clarificauerit.
ſi vero confeſſus fuerit, & hoc ſit bonũ eſt. vt infamatus nõ pro
moueatur. C. de dignit. l. 3. lib. 12. Item dicunt quidã, & non malè,
q de omnib. quæ impediunt executionẽ officij poſt actã pñiam
interrogari debet, cu ſic bonũ eius procuretur, arg. 23. q. 5. pro-
deſt. itẽ nec iſte prodet ſe in publicũ, quia tantũ de his, quæ nota
ſunt, quæritur. ſ. infamia & condẽnatione, non de crimine occul
to: nec ẽt dr̃, quod manifeſtet crimen. ſed ſi verũ eſt, q cedat iu-
ri & liti, & nõ reſpõdebit, niſi velit. ſecus autẽ in teſtibus, nec de
his reſpondere coguntur, quia accepta pñia non peccant teſtifi-
cando. idẽ credo etiam quod principales perſonæ non cogũtur
12 reſpondere, ſi ad aliã pœnã, q̃ ſpiritualem agatur. † [Electionis tẽ
pore tenuiſſe.] Nihil facit ad rẽ cura. & ſi ante tenuiſſet, cũ pec-
cauerit, ſufficeret ad caſſationẽ de rigore iuris. 25. diſt. primum.
nec vr̃ obeſſe, ſi dicas, q ſi ante habuiſſet, & dimiſiſſet, quia preſu
mitur pœnituiſſe, quia idẽ dicere debes, ẽt ſi poſt electionem ha-
buit, ſed reſignauit, cũ pp hoc. q electus eſt peccator, nõ minus
valet electio, vt no. j. eo. eccleſia. vel dic, q ideo dicit, tpe electio
nis, quia ſi tũc, vel ante ẽt. ſ. q̃n electio imminebat facienda, vel
ẽt poſt electionẽ renunciaret, ꝓſumit ſimulatã & fictam facere
pñiam, vel pp honorẽ, quem primo deſiderabit. & ideo nõ pro-
deſt ei tunc tẽporis facta reſignatio. ſed ſi conſtaret verã pñiam
eũ agere, & non affectione honoris eũ reſignaſſe, ſiue ante, ſiue
poſt reſignauit, dicunt non admittendã exceptionẽ ex officio iu
dicis in criminibus, vbi eſt neceſſaria diſpenſatio, licet de rigo-
re iuris poſſit admitti, arg. ad hoc, 2. q. 7. quærendum. nã apparet eos
mala intentione accuſare eũ, qui verã pñiam egit, niſi proſeque
retur ſuam iniuriã 3. q. 6. omnibus. verũ autẽ neceſſaria eſt diſpẽ
ſatio, necne, & in quibus criminibus hoc locũ habet, dic. vt no.
13 j. de tempo. ord. ex tenore. † Alij dicunt, q ſemper, vbi excipit,
vel accuſatur ꝯ aliquẽ, ſemper ſit neceſſaria diſpenſatio, ſiue ſit
enorme crimen, ſiue mediocre, ſiue modicũ, cũ illa diſtinctio,
quã poſuimus ſuper illa decre. ex tenore. habet locũ quando nõ
accuſatus petit ordinari, vel ẽt ille, ꝯ quẽ non excipitur. & p hoc
patet, q delegatus admitteret omnẽ exceptionẽ cuiuslibet cri-
minis, cũ diſpenſare nõ poſſit, tamen ante q̃ procedat. prudẽter
faciet, ſi retulerit deleganti, vt per eũ diſpenſetur. ſed alia ratio-
ne vr̃ hoc non poſſe ſtare. Sicut.n. pendente lite non valet impe-
tratũ priuilegiũ. j. vt li. pen. c. viti. j. de teſt. cauſam. eadẽ ratione
nec diſpẽſatio pendente accuſatione, vel exceptione. ſed hoc fa-
teor verũ eſſe, ſi ex diſpenſatione alteri fieret ꝑiudiciũ, ſicut ex
priuilegio. nã & ſi ex priuilegio nemini fieret ꝑiudicium, valet
lite pendente impetratũ. itẽ non mireris, ſi diſpenſet cũ eo, cum
quo crimen probatũ non eſt, ſic. j. de cle. excõ. mi. Apoſtolicæ. j.
de exce. Apoſtolicæ. j. de ſen. exc. c. venerabilib. & hæc vera ſũt,
ſi obijciatur crimẽ ꝑteritum, de quo pñiam egerit electus. ſi aũt
crimẽ, in quo perſeuerat electus. ſ. de quo pñiam nõ egerit ele-
ctus, ſemp admittit exceptio, 50. di. c. abſit, 24. di. c. j. 25. di. c. viti.
Itẽ prudens iudex attendit dignitatem, ad quã vocatur. quia faci
lius diſpenſabit in minori, quã in maiori. item facilius cum illo
qui alias plures gratias habet, quia literatus, eloquens, prudens,
& ſic de alijs, quam cum minus gratioſo. item facilius ab obti-
nendo repelleretur, quam ab obtento. item licet diſpenſet cum
accuſato de crimine, vel cũ eo, ꝯ quem excipitur, vt repellatur
à promotione, non tamen diſpenſatur cum eo, ꝯ quẽ excipitur,
vt repellatur à promotione. ab accuſatione, vel teſtimonio in
cauſa criminali, quia illius illaudabilis intentio eſt, 2. q. 7. ſi quis
epũs, quia fieret in eius ꝑiudicium, ꝯ quẽ teſtis inducitur. vel accu
ſator. Item in hmõi exceptionibus ſemper probationes, & dicta
teſtiũ in meliorẽ partẽ interpretari debemus. verbi gratia, ſi di-
cat clericũ electũ venatorẽ, debemus interpretari, q cauſa recre
creationis hoc agat. itẽ ſi dicit eũ iraſcibilẽ, vel indignantis natu
ræ, interpretabitur q ex iuſta cauſa hoc faciat, & ſic de alijs. j. de

re iudi. c. 2. & no. ſ. de reſcrip. cauſam. 1. q. 7. ſancimus. j. de cle. ex
com. mi. propoſuit. j. de ſeruitutio. c. vno. niſi in ꝯtrium aliæ pro-
babiles ꝑſumptiones mouerentur, q̃ colliguntur ex perſonis, &
ex multis circunſtantijs. j. de præſum. quia veriſimile, vbi no. hęc
aut interpretatio latior fiet, quãdo excipit ꝯ aliquẽ, q̃ quãdo ac-
cuſatur, vbi vterq; patitur ęquale ſuppliciũ, & vbi quis ꝓſequitur
ſuã iniuriã, vel ſuorum. & nun vr̃, q in excipiẽdo plus ſit admit-
tendus ille, qui proſequitur ſuã iniuriam, quã alius, qui non pro
ſequitur, quia non agitur ad vindictã illius iniuriæ, ſed vterque
agit ad eũ repellendũ vel à dignitate, vel à teſtimonio, vel quo-
a tus alio. imo plus [a] dicimus, q eccleſiaſticus iudex ẽt accuſan-
do non debet admittere illũ, qui libidine vindictæ accuſat, quia
peccat, 23. q. 3. lex, & c. ſeq. & q. 4. in prin. cum ſi libidine vindictæ
nõ facit, omnib. eſt ꝑferendus quia melius & fidelius proſequit
14 negociũ, quia melius ſcit. 4. q. 6. omnib. 2. q. 1. ſi peccauerit. † Item
dicunt aliqui, & fortè non malè, q ſi in modu exceptionis ꝓba-
tu ſuit crimen, de quo egit, vel ꝓſumitur eg ſſe pñiam, nõ ſemp
caſſabit electionẽ, ſed aliã pœnã imponet ei, puta ſi modicum eſt
crimẽ, nec eſt tamen inde ſcandalu ortũ. ſ. eo. q ſicut, 63. diſt. Sa-
lonitanæ. [Arch.] Ideo inde ꝯſtituit in Arch. Ambianen. non pp
ipſum, qui tunc renũciauit, ſed q̃a quãtũcunq; illũ receperit poſt
concilium, cũ prius haberet plures curas animarũ. vr̃ prioribus ec-
cleſijs renũciaſſe, & ſic per ꝯns ſur, & ambitioſus probat illas re
tinendo. illas autẽ cũ retineret tpe electionis ſibi obeſſe debuit.
ſ [Suſpendit.] Hoc tamẽ vr̃ plus ſpectare ad iuris ordinẽ, q̃ ad cu-
rã animarũ, quæ vr̃ in ſecreta cõfeſſione conſiſtere. de hoc no. j.
de offi. ord. cũ ſtatis. [De perſonatibus.] j. de præben. de multa, &
15 repete, q̃ diximus ibi. † [Inualidã.] No. indulgentiã, ſicut reſcri-
ptũ, inualidam eſſe pp expreſſionẽ falſitatis, vel ſuppreſſionẽ ve
ritatis, arg. ff. de natalibus reſti. l. 2. de hoc no. ſ. de reſcri. cum di-
lecta. [Inualidam reputauimus.] Hoc intellige verũ, vbi falſitas
eſt expreſſa, vel veritas tacita de his, quæ ſunt circa diſpenſatio-
nẽ obtinendã, quibus tacitis vel expreſſis non habuiſſet diſpenſa
tionẽ. qualia ſunt, q̃ hic ponũtur. ſ. q habebat eccleſias, ſuper q̃-
bus diſpenſabatur canonicè. ſi.n. dixiſſet, q non canonicè habe-
ret, nunq diſpenſationẽ obtinuiſſet, ſicut ſi non dixiſſet, q exiles
prouentus haberet, non habuiſſet diſpenſationẽ. ſed ſi ſimplr̃ di-
ſpenſaſſet, nõ habita mentione de exilitate beneficiorũ, tã is vr̃,
q valet diſpẽſatio, dũmodo nõ eſſet nimia pluralitas, quia tunc
vr̃ talis veritas tacita, quã ſi expreſſiſſet, nõ habuiſſet diſpẽſatio-
nẽ, quãuis videatur poſſe dici, q nec tunc variaret diſpẽſatio pp
multitudinẽ beneficiorũ. ſed in veritate peccat multiplicando
beneficia, & pp multitudinẽ beneficiorũ procederetur ad depoſi-
tione eius: vel caſſabitur eius electio, & non pp hoc, q plura be-
neficia receperit habentia curã. & hoc ex eo apparet, quia ſi di-
mitteret priora beneficia, & eſſet cõtẽtus tantũ vno, quod prius
habuerat, & altero, quod de nouo poſt diſpenſationẽ receperit,
nullo modo peccat, & ea licitè tenet. idẽ vr̃, q ſi iſte, qui habet et
plura beneficia, minus canonicè impetrauit diſpenſationẽ, q ſi-
bi liceat habere plura beneficia, & non exprimat de obtentis, q
diſpenſatio valet, licet diſpenſatio nihil ſibi proſit, quo ad plura
beneficia, ſed valet quo ad futura, ſi ea licitè quæſierit. Idẽ vr̃ ẽt,
ſi diſpenſator dicit, indulgemus, vt tibi liceat perſonatũ vnum
recipere & ſimul cũ obtentis retinere. nã ſi prius vnum benefi-
ciu habebat canonicè, & alia non, bona eſt diſpenſatio, & poterit
retinere prius licitè cũ de nouo quæſito. idẽ vr̃. q ſi indulgentia
dicit, & liceat tibi plures perſonatus recipere ſi tibi canonicè cõ
ferantur, & poſtea receperit ea non canonicè. licet.n. iſte peccet,
& poſſet ꝯ eũ procedi, quia malè tenet ꝑdictos perſonatus, nõ ta
men peccat, quia plures tenet. idẽ, ſi in indulgentia cõtinet, dũ-
modo perſonatui in quo nõ reſideat, faciat idoneè ſeruiri, licet
poſtea nõ obſeruet conditionẽ, nihilominus tamen valet diſpẽ
ſatio, & ꝑſonatuũ receptio, & collatio, ſed debet illis priuari. ꝯdi
tio.n. nõ fuit appoſita, neq; dationi indulgẽtię neq; receptioni ꝑ
ſonatuũ ſed fuit monitio vel mãdatũ, q poſt receptionẽ ꝑſona-
16 tuũ ſeruire debet. ſic ff. de iure. iu. to. † Itẽ & ſi Papa [b] mãdat ali-
b cui, q diſpẽſet cũ aliquo, nõ valet diſpẽſatio, niſi ſit ſublimis, vel
literata ꝑſona, q̃a mãdatũ Papę & ꝑñs data reſerẽda eſt ad ius. j.
de ꝑb. q̃ multa. ſecus ſi Papa diſpẽſet q̃a de lege eius nõ licet iu
dicare, 27. q. 4. nemini, & §. ſec. itẽ ſi quis habet diſpẽſationẽ ſup
duob. beneficijs, cũ cura obtinẽdis, bene diſpẽſatũ intelligit ſup
duob. bñficijs. ſ. q̃ primo obtinuit. ſed ſi illa vel aliqd illorũ amiſe-

rit,

ADDITIONES.

a ¶Imo plus. Adde Arch. in c. quærendum, 2 quæſt 7. & ibi ponit ſigna, quando cognoſcatur, quod ob libidinem, & refert Feli. in c. quæ in eccleſiarum, col. 4. in prin ſupra de conſti.

b ¶Item & ſi Papa. Moder in c. poſtulaſti, ſupra de reſcri. col 12. ver. hanc ſecundam, dicunt, quod idem etiam tenet Inno. in c. cum ad monaſterium, ver. itẽ ibi con[illegible] tori, infra de ſta mo. & in c. veniens, in gl. j. infra de fil. presby. & vide alios concor. in d. col 15 & q iſte ver ſit additio, refert etiam idem Feli. in c. ad audientiam, el 2. col. 5 ver. omnis autem iſta, ſupra de reſcri & hoc dictũ allegat etiam Feli. in c. eccleſia S. Mariæ, col. 11. in prin. ſupra de conſti.

non licebit ei alia, vel aliud accipere ſine noua diſpenſatione, ff. de leg. 2. fideicommiſſa. §. ſi quis 10. & ff. de cõd. & demõ. hæc reſtringendæ ſũt. ff. de ver. ſig. boues §. 1. in fi. arg. q̃a indulgẽtię ambitione ſũt. [Aſſecutus.] Quia nec ante cõcilium Lateran. vel tantũ fuit ſtatũ habere plures curã animarũ habentes. j. de cle. non reſi. quia nonnulli, & c. relatũ. Sed ante conſtitutionẽ, de multa, poterant diſpenſare, poſtea non. hic aũt electus nec diſpenſationẽ pro ſe allegabat. [Plures.] j. de ætate, e. ſ te. 7o. diſt. ſanctorũ, q. qui plures, de hoc no. j. de præbẽ. cũ iã dudum. [Haberet.] ex diſpẽſatione. † [Beneficiis.] No. arg. q̃ reſcripta ſuper beneficiis debent facere mentionẽ nõ tantũ de vno beneficio, vel 17 maiori, ſed de omnibus. & ẽt de minoribus. Itẽ non ſolũ de beneficiis, ſed et de redditibus eccleſiaſticis, tamen poſſet reſpondere aliud eſſe in diſpẽſationibus, q̃ ſunt reſtringendæ. j. de conſan. & affi. q̃ dilecto. aliud in reſcriptis beneficialib. q̃ ſunt ampliãda. ff. de mãda. prin. beneficiũ. [De nouo.] Ideſt nõ itẽdebamus diſpẽſando cũ eo ſuper eo, q̃ quaſlibet ſibi denominatas eccleſias retinere, & nec de nouo ſibi ɔcedere aliqđ iuſ in ipſis eccleſiis, &c. q. d. diſpenſatio noſtra facit, q̃ non obſit ſibi, q̃ plures curas haberet, ſed nõ operatur, q̃ alias eas canonicẽ poſſideat. non. n. eas concedere intendebamus cũ prioribus. argu. ɔ. ff. de annu. lega. l. ſcio. §. vxori. † Sol. diſpenſationes reſtringendæ ſunt, & vltimæ voluntates ampliandæ. & ſic obtinuit ɔ propoſitum. Arg. tñ. q̃ qui habebat diſpenſatõnẽ, q̃ præter obtenta poſſet aliud beneficium curã habens recipere libere, ac licitẽ retinere. ſuit. n. iudicatũ, q̃ per hoc in obtentis non erat diſpenſatũ. & põt reſponderi ad illã l. ſcio. §. vxor, quod ibi teſtator donationis cauſa conceſſerat vxori annuũ à ſe viuo, ſm aliam literã percipiendũ. vnde cũ in teſtõ prædixit poſt annũ, & à me viuo: & ẽt põt apertè intelligi volentis adiicere ad libertatẽ non aũt detrahatur intẽdentis. Sed adhuc obſtat. ff. de procu. ſed & hæ pſonæ. §. pter ſatiſdationẽ. Sed ibi cõſtat, q̃ tenetur procurator de iure ad illã ſatiſdationem pſtandã. vnde non põt intelligi hæc dictio. præter. excludere ſatiſdationẽ, quãuis includat. & idẽ reſpondet ad l. Pẽpotius.

1 §. ſed ſi his. vbi apertius apparet iſta ſolutio. † Alias autem hæc dictio, præter. de ſui natura ſemper habet excludere. & ideo cautẽ vt lex dixiſſe, q̃ qui obligaint ęs pignori affirmans aurũ eſſe, tenetur pignoratitia pter ſtellionatũ. & ſubiicitur in litera quẽ fe-

a cit, q̃ ſuperfluo poneretur ſi non de natura ſui hæc dictio, præter. excluderet. & eſt ad idem. ff. de diuor. nullũ. arg. tamen ɔ. C. ſen. ſu. l. 4. §. ſi ad prædictã. ſed ibi poteſt eodẽ modo reſponderi, vt ſ. dictum eſt. & hæc diſpenſatio fuit, q̃ liceret ei Arch. ad quem vocatus erat, licite retinere, non vt liceret ei alia accipere.

ADDITIO.

a ¶ Hæc dictio, præter. Vide Bar. in l. j ff. de pig. act. in l. nam quod liquidẽ § ſi ff. de pe. leg. Bal. in c. 3 §. ſed & reſ. per quas ſiat inno. & in l. ſi ita legatum, in prin. & ibi Docto. ff. de leg. j. per Bar. in l. Seio. §. vxori. ff. de annu. leg. de quo vide etiam plenè per Card. in cle. 4. §. pen. de hæret. & in cle. 3. in prin. de pac. vbi includit, quando ſequitur propoſitionem affirmatiuã, ſed ſi negatiuã, ſtat poſitiuè & excluſiuè. & vide etiam Bar. in l. ſi tamen §. ſ. col. ſ. ver. his præmiſſis ff. ſi quis cau. & Bar. Bal. & Saly. in l. actione. C. de tranſact.

SVMMARIVM.

1 *In omni electione neceſſaria eſt collatio, & ea plenè facienda eſt. vt nu. 2.*
& quid agendũ, vbi in ea oritur dubium, vel non oritur, vide ẽt ĩ nu. 3.

4 *An valeat electio, vbi non tractaretur de aliquo abſente, de quo tractandum eſſet.*

5 *Non contradictio pro conſenſu habetur, vbicumque expreſſus conſenſus non requiritur.*

6 *Communis electio à quo, & per quæ verba fiat.*

7 *Iudices ſi concordant, quod vnus pro omnibus ſententiam ferat, ſufficit omnes eſſe præſentes.*

8 *Et ſi duo contempti eſſent, non caſſatur electio, niſi ſuum proſequerentur contemptum.*

CAP. LV.

IN Geneſi. [Cum.] Hæc conſtitutio ſuſpenditur vſque ad finẽ. ibi, Nos his, &c. [In concilio.] Supra eo. quia. [Plenè.] Sed perfunctoriè, vel ſtudioſè ſemiplenè.

1 † [Plenè.] Collatio in omni electione eſt neceſſaria. ſ. eo. q͂a. ſed ſi ſiat electio in diſcordia, ſiue duo eligant, ſiue vnus ſolus. ſed aliis ɔdicentibus, tunc adhibẽda eſt plena collatio. ſ. numeri ad numerũ, zeli ad zelũ. in quo intelligimus ẽt venire collationẽ. & de ſanitate, & meriti ad meritũ, quod qualiter ſ. at. no. ſ. eo. dudũ. & ſi omittatur collatio alicuius horũ, dicunt quidã nullã eſſe electionẽ, arg. ff. de tranſa. cũ hi. §. prætori. ubi tamen dicit ſufficere talẽ qualem collationẽ,

2 & ſolius vnius ad hoc, vt forma ſeruata videatur. † Itẽ dicimus, q̃ in tantũ plenè facienda eſt collatio, q̃ ſi de aliquo artic. oriatur dubium, de illo tractandũ erit & diſcutiendũ, vt hic, non vt diffiniant aliquid, vel probationes recipiant, vel tanquam iuriſdictionem habẽtes, ſed ad veritatẽ inueniendã. ſic ſupra de reſcri. cũ contingat. ſed quicquid fiat poſt, q̃ diſcuſſum eſt, hæc occaſione. i. quia quod venit in collatione, non ſit ſeruatũ, non eſt caſſan-

3 da electio. † Sed ſi non ſit motũ dubium, ſufficit q̃ collatio fiat in genere, puta nos habemus 10. vos habetis 5. nos habemus zelum, quia eligimus virũ religioſum, vel ſimile: vos non, qui elegiſtis clericũ ſecularẽ. electus noſter habet ſcientiã: veſter non. ſed iudicatur ex aduerſo, licet reus habeat numerum, noſter habet ſcientiã, veſter non, vel in tuo numero ſunt excõicati, vel infantes, de his erit plenè diſcutiẽdũ, vt arg. hic. ɔg. C. de fal. falſ. ſed obſtare vr̃, quod hic dr̃. ſ. q̃ non fuit hic tractatũ, & tamen vr̃ innuere, q̃ debuit diſcuti. Sed dic, non fuit tractatũ conferendo in collatione plenè, alias bene fuit dictũ, q̃ ex eo apparet, quia

4 vnus ex eis emiſit proteſtationẽ. † Sed quid ſi notoriũ eſſet aliquid, vnde videretur tractandũ de aliquo abſente? vr̃, q̃ nihilominus valet electio, ẽt ſi nõ tractaretur. j. eo. eccleſia. quãuis poſſet dici ɔtrium. nec obſtat decre. quia ibi non dicit non habitam collationẽ de abſente. melius vr̃, q̃ licet omnis diſcuſſio & tractatus omittatur, nihilominus valet electio. Sed ſi vnus ſolus in concordia ſit electus tamen de neceſſitate eſt collatio, nõ nume-

5 ri, quia patet, ſed zeli & meriti. † [Collatio.] Sed licet collatio, & cõis electio ſit de ſubſtantia electionis, non tamen eſt de ſubſtantia, q̃ ſinguli faciant collationẽ, vel expreſſus cõſenſus debetur in collatione, vel cõi electione. cũ ſufficiat tacitus. non ɔdictio. n. pro conſenſu hr̃. vbicunq; expreſſus cõſenſus non requiritur, 50. diſt. ſi ſeruus. ff. de pig. ſ. deiuſſor. §. pater. C. de dona. præſes, & l. ſi cẽtura. ff. de decu. honores. §. ſ. C. ad Velle. ſi fine & ma-

a ximè in re concupiſcibili & meritoria, ſicut eſt, q̃ per canonicã electionẽ prouideatur eccleſiæ: ſecus autẽ eſſet, ſi res oneroſa eſſet, quia tunc neceſſarius eſt expreſſus cõſenſus, ſicut eſt, q̃ ea aſſumat officiũ procurationis, vel q̃ res ſua ſeruiat. ff. de procu. filius. §. mutus. ff. de ſer. vrb. prædi. mutũ. itẽ ſi collatio, vel cõis electio ſit in abſentia aliquorũ poſſunt eã ratam habere quia iura non dicit, q̃ in ea alicuius præſentia, vel ſolennitas requiratur. & ideo poteſt haberi ratum. inſti. de act. §. prætor ff. de acquir. poſſ. ſi quis mihi. §. iuſſus. C. de condi. indeb. l. indebiti. ff. ad Macedo. l. ſ. ſecus autẽ in ſcrutinio, vbi requiritur expreſſus cõſenſus. & præſentia ſaltẽ maioris partis. ſ. eo. quia propter. ibi. ſingulorũ vota exquirant. & vbi dicit præſentibus omnibus, &c. vbi idẽ. vel. ſaltem aliquibus. &c. Et idẽ dicunt quidam in publicatione electionis, quæ fit in capſo. q͂a nullus debet eã publicare, niſi pręs cõmittatur ſibi ab aliis, & hoc vr̃ hoc modo faciendũ, quia ſi nõ eſt certa perſona, ad quã ex officio pertinet hæc pronunciatio, à ſingulis debet requiri, per quẽ volunt hanc pronunciationẽ fieri. vel ſi eſt perſona ad quã hoc pertineat ex officio, nõ debet prorumpere ad hanc pronunciationẽ electionis, niſi cum ordinatũ fuerit, quod fiat electio cõmunis, arg. hic. ſed primum dictũ magis placet. item vr̃, quod ſi in ſcrutinio, vel cõpromiſſo vota eligentium inueniantur diuerſa. q̃ neutra pars debet requirere illos, qui conſenſerunt in aliũ, vt cõſentiant publicationi elect. omnis fiat: vel etiã ſi contingat vnam partẽ poſt ſcrutinium apertũ, & poſt electionem ab vna parte publicatã velle nouum ſcrutinium, vel cõpromiſſum facere, nõ debet alios requirere, vt intel ſint ſcrutinio, vel cõpromiſſo, quia non poſſunt à priori in ſuis votis recedere, niſi cõmuniter omnes vel maior pars recederent, ſupra de poſtulatione, & no. j. eo. publicato. [In ſumma.] In collatione. ſed alias perfunctoriè tractatũ erat. ſcilicet q̃ non cõputarentur in numero, & etiã diffinitum. ſed noluerunt. [In] contẽpſerunt attendere. vel inquirere rationes? quare expelli deberent. [Cõmuniter.] Ideſt ab vno vice omnium, vel ad minus vice partis, quæ benè eligit, vel canonicẽ ſinguli, qui conſen-

6 tant. in eũ conſenſiſſent in ſcrutinio. † [Singularis electio.] Vt quilibet diceret, ego eligo talẽ in eſm. vel etiã in plurali dicendo, nos eligimus, niſi eſſet talis, qui habet hoc ex officio, vel ea ſit ei collata poteſtas, & tunc ſiue dicat in plurali ſiue in ſingulari, ſemper intelligitur cõis. ſed quid ſi aliqui hanc poteſtatẽ vni nomini dari velint. Reſpondemus, q̃ eũ ſit tale quod per vnum fieri neceſſe ſit, ſtabitur maiori parti. infra de his, quæ ſunt à maior. par. cap. ɔ. & no. ſ. de conſtitu. cum acceſſiſſent. Itẽ licet aſſignetur hæc ratio, quæ eſt in decretali. melior tamen & verior eſt: quia ſi liceret cuilibet proſpicere in eligendo ſenſiſſet etiã malus, vt acquireret ſibi gratiam electi. feſtinaret eligere. &

7 ita locum auferret collationi. † [Singularis.] Sicut etiã dicere ſunt iudices, ſi concordant, quod vnus pro omnibus debeat ferre ſententiã, ſufficit q̃ omnes ſint præſentes. ff. de re iudi. l. ſi ẽn tantum, & l. cui autem. nec eſt ɔ. C. de ſenten. ex peri. rec. l. 2. &

ADDITIO.

a ¶ Res oneroſa. Et ſic in præiudicialibus tacens non hr̃ pro cõſentiente. adde Abb. in c. veſtra. de lo. & Feli. in c. ẽt oẽs, col. 4 poſt me ſ. de cõſt. Abb. in c. ex parte decani, col. 3. & 4 ſ. de reſcri. & adde no. in l. qui patitur ff. ad Maced. & Fel. in c. j. col. 1 ſ. de ma. & obe. in c. cũ M Fer. col. 10 in prin. ſ. de cõſti. & Fe. nõnu. & Dec. ſ. de ſum. & vide p nouiſſ. Papię. de hoc dicto in l. exigẽdi. C. de procu.

non licet per ſubſtituere, qui per vnũ ex ſe ferunt, cũ cenſeantur vnũ corpus, vel vnus iudex, iure negamus, qđ omnes ſimul ferre poſſint, licet ſi non cõcordent, ambo ſententiare debent, in Auct. vt iudi. non ex. ſa. ius. §. 1. col. 9. Si autẽ aliquis nõ cõcordat, vel diſcordat, ſed dubitat, ſi iurauerit, ꝙ ſibi nõ liqueat, eo quieſcente alij iudicabunt. ff. de re iudi. ſi vni. [Idẽ.] ſ. conſenſus ſcrutinij. [Numero.] Licet hæc ſubtilitas ſatis inutilis ſeruetur in electionibus epiſcoporum, & aliorũ, in quibus eſt forma ſeruanda, quã habes. ſ. eo. quia ꝓp. non tamen ſeruabitur in alijs electionib. ſi forma non requiratur. nã ibi ſufficit dicere cuilibet ſeparatim, cõſentio in talem, vel eligo: qa ſicut in matrimonio carnali mutuus conſenſus ꝓſentiũ vel per verba expreſſus ſufficit, j. de ſpõ. tuę. ſic & eadẽ ratione in matrimonio ſpirituali idẽ conſenſus ẽt ſeparatim ꝓſtitus ſufficere vr. j. de transla. epo. inter corporalia. & ſi quæratur, quis cõſenſus facit electionẽ canonicã, vel primus, vel vltimus? Reſpõdemus, ꝙ illius conſenſus, qui vltimo cõſentit, ſine cuius conſenſu non valeret electio ꝓcedens, cõſenſus cõfirmat, arg. ff. ſi ſer. ven. receptũ. ff. de ſerui. ruſt. præd. per fundũ,
a hoc non placet, quia ſimul [a] conſentire debent, non diuiſim, qa vt collegiũ conſentiunt, nõ vt ſinguli. Alij tamen dicũt, ꝙ nunq̃ valet electio ẽt eorũ, qui ſine ſolẽnitate formæ eligẽdi ſunt, niſi poſt habitos ꝯſenſus fiat cõis electio, vt hic dr. [Vel cõis.] In capitulo. [Suæ partis.] Ideſt ꝙ ipſe eligit, vel ꝙ pars ipſa eligat aliquẽ. [Excludi.] Ab eo ꝙ ꝯputarent in numero, vel ab electione. Publicato. n. ſcrutinio dixerũt & diffinierũt, ꝙ duo nõ debeãt cõputari inter electores. & ideo nõ dici electionẽ vniuerſalẽ à mi-
8 nore parte factã. † Itẽ non intelligas, ꝙ electio caſſaret, licet duo ꝯtẽpti eſſent, niſi illi ꝓſequerent ſuũ ꝯtẽptũ, vt no. ſ. eo. ꝙ ſicut. ſed ideo caſſat hic, qa de eorũ excluſione, vel abſentia nõ habuerũt plenã collationẽ. & intelligimus nõ plenã, dũmõ ex ſtudio, vel ꝓcurata negligẽtia aliqua manifeſtè oĩbus omittat. Vel dic verius, ꝙ ideo vim facit in excluſione horũ duorũ, qa ſi in veritate excluſi eſſẽt, & iuſtè, tũc bene haberet pñs electus maiorẽ partẽ totius capĩi. ſed iſtis ꝯputatis nõ habebat maiorẽ totius capĩi, & ideo ẽt nõ ꝓſequẽtib. ſuũ ꝯtẽptũ caſſanda erat electio tãquã à minore parte facta. nã ꝑ ſubſequẽtẽ eorũ ꝯſenſum nõ ratificat electio. ſ. eo. auditis, & c. qa ꝓp. & eſt notandũ, ꝙ ẽt ad numerũ ꝯputant abſentes, q deberẽt citari. & fuerũt ꝯtẽpti. ꝑp omiſſam aũt collationẽ abſẽtiũ eorũ nõ vr caſſanda electio, cũ pari rõne de oĩbus, q̃ circa electionẽ & electũ agunt, deberet habere partẽ tractatũ, & hoc qa triginta erãt canonici, ꝯputato cũ ꝓteſtatione admiſſo, & abſente q debuit vocari 15. elegerũt Guil. & hic fuit à maiori parte cap. electus, ſicut ꝓteſtatione admiſſus, iuſtè fuiſſet excluſus, & abſens nõ debeat ꝯputari, & quia nec iuſtè fuit excluſus, & abſens debuit ꝯputari, ideo nõ habuit maiorẽ partem. [Proteſtationẽ.] Quod eius vox valeret, quãtũ de iure valere deberet. & nũc deberet valere vox, dũmõ ſit ĩ poſſeſſiõe: ſecus. ſi dixiſſet, valeat vox eius, ſi de iure intereſſe dẽt. ſ. c. Cumana. [Abſẽtes.] De hoc no. ſ. c. corã. [Cõcilij.] Quia omiſſa collatione, & qa non habuit maiorẽ, nec ſaniorẽ partẽ, & qa nõ fuit cõis electio,

ADDITIO.

a ¶Quia ſimul. Adde, idem Inno. in c. auditis, ſupra eo. & Feli. & ibi allegat concor. in c. cum omnes, col. 2 5. in prin. ſupra de conſti.

CAP. LVI.

MAſſana. [Per laicos.] Supra eo. quiſquis, vbi de hoc no. multo fortius, quando ipſi ſoli prohibentur, ſupra eo. quod ſicut, vbi no.

SVMMARIVM.

1 *An valeat factum abſente eo, qui contempſit intereſſe termino ei ſtatuto.*
2 *Qui cum aſſignatur terminus, præſens eſt, non debet poſtea vocari, ſi ſe abſentat.*
3 *Conſenſus contempti, qui de iure vocandus erat, vbi & quando valeat.*
4 *Nunquid abſentes, qui vocari tenebantur, ratum habere debeant, ſi præſentes dignum elegerunt.*
5 *Ratum haberi poteſt etiam non ſuo nomine geſtum, & vide etiam in nu. 6.*
7 *Quod capitulum facit, à maiori parte fieri dicitur.*

CAP. LVII.

ECcleſia veſtra. [Intereſſe.] ſ. termino ſtatuẽdo, cũ licet canonicus,
1 noluerit intereſſe. † [Canonicus.] Nihilominus tamẽ vocari deberet poſtea ad electionẽ, dũmodo neſciuerit terminũ aſſignatũ. ſortè quia ante exiuit terrã, q̃ terminus ſtatueretur, vel alia de cauſa, qui. n. contẽpſit intereſſe ſtatuto termino quoad termini aſſignationẽ tenet illud, quod factũ eſt eo abſente. ſed electioni intereſſe non cõtẽpſit, cũ de ea tractatus non haberet. & eſt hic arg. ꝙ licet aliquis citetur ad teſtes recipiendos, vel aliũ articulũ ſpecialem, nihilominus poſtea ad illos articulos, vel ad ſñiam vocandus eſt, licet primo cõtumax fuerit, arg. C. quõ & quando iu. ea quę. Et hoc dicimus eſſe verũ, niſi ideo receſſerit à capitulo, vbi aſſignatur terminus, vt ignoraret diẽ electionis, & non notificaretur ei in illo capĩo. nã in hoc caſu fingitur procuraſſe neſcire, vnde debet ſibi imputari, 37. di. §. vt itaque. ſi procuraſſet, ne ad eũ perueniſſet citatio. j. vt li. non conteſt. quoniã. ſecus, ſi pro alia neceſſitate ſua receſſiſſet etiam fraudulenter, no tamen in fraudẽ citationis. ff. ex quibus cauſis in poſſ. ea. l. Fulcinius. § quid ſit. ſed vr, quod ẽt ſi receſſit, ne diem ſciret, tamen reuocari deberet. nã ſi primo fuerit malitia eius vitando ſcire terminũ, modo eſt malitia capituli, quod non citat, & vltima malitia præponderat. ff. de pericu. & cõmo. rei ven. l. illud. ſed non negamus malitiã ſiue negligentiã capituli, cũ certũ ſit de malitia abſentis, quã ſemper durare ꝓſumo, quouſque veniat. ſed ſi veniret, & non admitteret, niſi priuaretur per iuſtitiam, tunc eſſet malitia capituli vltima. & imputaretur ca. ẽt ſic loquitur. ff. de pericu. & cõmo. rei ven. illud. cum. n. certa ſit malitia abſentis in hoc articulo. ſ. vitandã electionis ſcientiã, non eſt locus coniecturis ſuper malitia. ff. de re iudi. & cõtumacia. ſecus, ſi in
2 vno articulo fuiſſet ꝯtumax, nihilominus in alio citaretur. † De hoc aũt ſcias: quia hi, qui præſentes ſunt, quando aſſignat terminus alijs, nõ deberet poſtea vocari, ſi ſe abſentauerit, qa ſi ſcit certiorari, nõ debet. ff. de act. emp. & ven. l. j. ſecus eſt in illo, qui ſcitur eccleſiã vacare, qui bene citandus eſt. ſ. eo. cũ inter vniuerſas. [Abſens exiſteret non vocato.] Et malè. licet. n. contẽpſerit capitulũ in termini aſſignatione, nõ tamen conſenſu, quin vellet
3 intereſſe electioni, vt no. ſ. c. cũ nobis. † [Adijcere] & dicit malè. conſenſus. n. contẽpti, qui de iure vocandus erat, ẽt poſt ſcrutinium. & poſt electionẽ valet in hoc, vt de cetero non poſſit caſſare electionẽ. ſ. eo. ꝙ ſicut. non aũt in hoc, vt aliquod ſuffragij ſibi afferat eius vox, cũ tantum ex priori ſcrutinio ſit procedendũ, & ex votis in primo ſcrutinio habitis electio iudicet canonica, vel non. abſurdũ. n. eſſet, ſi ex ſuperuenientibus votis hoc penderet, cũ incontinenti facto ſcrutinio & collatione debeat eligi ille, in quẽ omnis, vel maior, vel ſanior. &c. ſ. eo. auditis, &c. qa ꝓp. eſt præterea in electionibus tꝑs electionis ſpectandum. ſ. eo. dudũ. Roborare tamen põt maiorẽ partem. ſi autẽ aperto ſcrutinio veniret, & contẽptus peteret ſcrutiniũ de nouo fieri, exaudiendus eſt, cũ notoriũ iuris ſit, ꝙ eſt malè factũ, vel proceſſum, arg. ſ. eo. cũ terra. ipſi aũt per ſe, vel alius hic petens non ſunt exaudiendi: perfecta aũt electione hoc non poſſet eſſe, cõtẽpto petente, cũ electio teneat ipſo iure, licet poſſit caſſari, vt no. ſ. eo. dudũ. ſed ſi ſcrutinio facto veniret aliquis, qui vocẽ haberet in electione, & tamen nõ fuit in eo loco, vnde vocandus eſſet, non crederẽ cõſenſum huius aliquid afferre, cũ publicato legitimo ſcrutinio procedendũ ſit ad electionẽ, j. eo. publicato, ſ. eo. quia ꝓp. Sed ad collationẽ admitteretur. & idem dicimus, ẽt ſi omnibus legitimẽ vocatis cõpromiſſum eſſet in aliquos ab his, qui ꝓſentes ſunt, & poſtea veniret aliquis de canonicis abſentibus antequã publicaretur electio, iſte ſuperueniens, niſi adhuc rem integram inuenerit, nõ poterit reuocare cõpromiſſum, arg. ſ. eo.
4 in cauſis, arg. 7. q. 1. factus. † Sed nunquid, ſi præſentes elegerunt dignũ, abſentes in locis, vnde vocari debent, neceſſe debent habere ratũ? arg. quod ſic: quia vtiliter geſtum eſt negociũ eorũ. ff. de neg. geſt. l. Põponius, & l. ſed an vltro, ſed ꝯ, verũ eſt. & hoc eſt ea ratione, quia nullus dari debet inuitis, 41. diſt. nullus. & quia in electionibus vocari debent omnes, qui volũt, & poſſunt cõmode intereſſe, ſ. eo. quia propter. & quia non eſt abſentis nego-
5 ciũ, ſed eccleſiæ. † Item no. ꝙ quis ratũ habet etiã non ſuo nomine geſtũ, quod etiã eſt in omnibus ſpiritualibus, 2. q. 1. in primis, 9. q. 3. Lugdun. j. de iurepatro. cura. alias fortè ſecus. ff. de preca. ſi ſeruus. [Denique.] Hic poteſt incipere reſponſio Papę, vel eſt allegatio electorũ Magiſtri Ber. [Ad contẽptum.] Imo plus dicimus, ꝙ etiã ſi præſentes aliqui non vocentur ad ſcrutiniũ, nihilominus tenet electio. ar. hic. ſufficit. n. ſeruare formam. ſ. quod ſcrutinium fiat. ſed vbi vota duarũ partium de ꝓſentibus, vel de hiis, qui vocari debent, & intereſſe volunt, ſcrutarentur, alias nõ teneret. ff. quod cuiuſq; vni. planè. & poſſunt variare illi, qui primo elegiſſent, & aliũ eligere, & ſic intelligitur, 63. diſt. quanto. ſicut. n. ibi dr, ꝙ oportet duas partes eſſe præſentes, & ſic oportet eaſdẽ duas partes ſcrutari. Sed quid ſi omnes volunt ratã habere electionẽ à paucis factam, nunquid poſſunt, vel ad minus canonicã? Reſpondeo, cũ forma ſit de ſubſtantia & electio à paucioribus, quã à duabus partibus celebrata, vel alias minus canonica
6 ſit nulla, neceſſe eſt eos eligere de nouo, arg. ꝓdicti c. quãto. † Itẽ hic no. ꝙ ille, cuius nomine geſtũ non eſt, ratũ habet. ꝯ. ff. de precaſi ſeruus. ſed dic, ꝙ ille, qui cõſentit, ratũ habet nomine eccleſiæ, & pro eccleſia ratũ habet. & ille, qui eligit, & ſi non nomine contẽpti, tamen nomine eccleſiæ elegit, vnde hanc electionẽ cõtẽptus põt ratã habere, ex quo nomine eius, ꝓcurator cuius fin-
7 gitur, facta eſt. † Itẽ no. ꝙ cõputandæ ſint duæ partes, ita ꝙ in parte abſentiũ non ꝯputent illi qui vocari nõ debẽt, ſed nec ex parte abſentiũ videnť eſſe cõputandi illi, qui nolunt & cõtemnunt eſſe in illo termino aſſignato. ꝯtumacia. n. repręſentat abſentes, nec malitia eorũ debet eis ꝓdeſſe, ſ. de reſcri. ex tenore. niſi maior pars eorũ, qui vocandi erãt, & intereſſe volebãt ad electionẽ, abeſſent, quia tũc minor pars ꝓcedere non poſſet ad electionem.

ſecū ea rō; quia ſicut per capitulū prefixus eſt terminus ele- ita per capitulū pōt terminus electionis mutari, & capi- facere, qđ maior pars facit. ff. ad municipa. quod maior. aliud, q capitulū vocaret ad electionē faciendā, qui de iure ſcire poſſet, tūc fortè poſſet dici, q etſi minor pars ſit pre- procedit ur ad electionē, & valebit quod facient preſen- nō hoc nō credimus aliter niſi ſicut ſi vnus canonicos ci- nec tñ negamus quemlibet cōtemptu poſſe facere caſſari electionē, ſupra e. q ſicut, & no. in gl. hic poſita, q incipit, & ma- item hi dicūtur habere ratū qđ electorū terminus prefixus ē ante finē termini a iure prefixi. alias. n. ſecus eſt vt no. ſupra eod. cū nobis. [Alia, quę ponitur ibidē.] Quę alias pęnas imponebāt delinquentib. in electione. Sed nō ſemper electionē irritam nū- ciabant. ſi aūt ex omni peccato in electione cōmiſſo irritabitur electio ipſo iure, iā omnes aliç pęnç & oīa iura in eis prodita e- uaneſcāt, & paucę electiones ſine caſſatione euaderent. vel hoc dicit, quia multa alia neceſſaria, vel vtilia ſunt in electione, quç tamē nō ſunt de forma, ſicut eſt, quod eligatur de eadē eccleſia. 61. diſt. nullus, vel q ſit ſine crimine, q eligitur. 25. diſt. §. nunc au tem, & c. vlt. vel quod ſit legitime natus, vel ſufficiētis ſcientię ſupra eo. cū in cunctis, & ſic de alijs multis. [Vno.] C. de inoffi. te ſta. ſi qñ. vel is eſt ſenſus, ſi tu vis dicere, q vocare ſingulos eſt de forma, & per ꝯñs reddat irritam electionem & idem ēt dicas de ſingulis, quę ponitur in cōſtitutione cōcilij. & eadē etiā ratio- ne, q nihil in cōcilio ſit addēdū, & ſi ꝯ fiat, q electio ſit nulla cer tè ad hoc ſequitur, q vix aliqua electio erit valida, quia vix eſt, quin aliquid addatur, vel detrahatur, & ſic etiā per ꝯñs fruſtra la borauerūt ſummi Pōtifices in iuribus faciēdis, per q prouidere retur eccleſiis, q ita difficile erit hanc cōſtitutionē ſeruare cōci lij, q nunquā aliqua electio erit valida. vel dic, q iura, q loquun tur de ratificatione abſentiū, vacuatione abutuntur, de quib. tñ & ſi nō propriè, dr̃, q ſunt multis vigilijs excogitata. quia pauca ſunt. & eſt hęc allegatio Cardinalis, q ꝯtēris erat caſſatione vtri uſque, cum nollet dimittere cardinalatum propter epiſcopatū.

S V M M A R I V M.

1 *Quo caſu liceat a nominati electione diſcedere.*
2 *An publicato ſcrutinio liceat cuipiam variare.*
3 *Quenammodo electio, quæ caſſatur, vel nulla eſt, iterum reuiuiſcere valeat.*
4 *Quando poſſint electores compelli ad publicandam electionem.*

C A P. L V I I I.

2 PVblicato. † [Variare] ſigillatim. ſ. de poſtula. bonæ memorię, vbi de hoc no. ſed nec ēt in omnib. in cōi variare licet, niſi notoriū eēt per ſñiam, vel rei euidentiā aliquem caſum. vel impedimentū ſubeſſe, quare nominatus eligi nō pōt. nā in hoc caſu cū poſt electionē publicatā liceret aliā facere. vt no. ſ. eo. cum terra, & c. dudū, multo melius eſt nō publicare. ſed quid ſi nō ſit nulla, ſed annullāda, puta qa aliquis cōtemptus eſt, vel alia cauſa dicimus, q procedere dēt ad electionē, & ad hoc cōpelli. & ē ratio, quia neſcimus, an ſuperior velit eā caſſare, an nō. Item neſcimus, an cōtemptus velit proſequi in cōtemptū, cū non cogatur. ſ. e. q ſicut. nec aliter dēt caſſari, niſi per ſuperiorē, vel ad petitionē aduerſariorū, & nō ad petitionē eligentiū. ſed ad petitionē cōtempti poterit reincipi ſcrutiniū, ſi nō ſit proceſſum ad electionē publicandā. ſi autē aliquis diceret, q paratus eſt procedere ad probationē alicuius impedimenti ꝯ electū, & ideo peteret ſi publicari electionē, & pp hoc ēt appellaret, nō audiremus eū quouſq; ſcrutiniū eius ſortiretur effectū, ſ. publicari electionē, vt hic, arg. j. de conceſ. prēb. poſt electionē. j. de appel. conſtitutus, niſi diceret incōtinēti paratas probationes, quia cū tunc poſſit facere notoriū per probationes, recipiendę ſunt, ne eccleſia grauetur laboribus & expenſis. nec vocabitur nominatus in ſcrutinio ad has probationes, ſed in modū inquiſitionis procedetur. & tñ ſi nō admittatur ꝯdictio, vł appellatio illius, qui vult probare corā capitulo crimē ꝯ nominatū in ſcrutinio, & nō admittatur, tñ nō caſſabitur electio ſequēs, niſi probetur crimē. j.
2 de his, quę fiū a ma. par. ca. c. 1. ſ. e. cū inter ca. & ca. bonę. † Sed quid dices, nūquid cū ſcrutiniū publicatū non eſt, licitū eſt alicui va-
1 riare? Reſpōdeo ſic ante, quā recedant de loco, vbi inquiruntur vota aliorū, ſed ſecus poſt, quā inde recedūt, cū nō ſit iā res integra, quia ceſſauerūt inquirere, & exiuerūt a loco inquirendi, & intrauerūt capitulū, vt illud aperiant, argu. ſ. eo. in cauſis, ſed tūc dicūt qdā, q ſi capitulo toti, vel maiori parti placeret, q deſtrueretur illud ſcrutiniū poſſet etiā ſine aliqua cauſa. cū capitulū illud, quod fecit, poſſit deſtruere, & cū nō alicui factū ſit præiudiciū, nec ēt īfamia aliqua oriatur nominato, cū clauſa ſint vota, ſed alijs hic nō placet, imo dicūt, q cuilibet de capitulo licitū ē ſuperiorē adire, & petere capitulū cogi ad publicationē ſcrutinij electionis, vt hic. ſed hoc capitulū nō facit ad rem. cū loquat publicato ſcrutinio & qōnes fiāt, qñ nō publicato ſcrutinio volūt reuocare. l. nō tñ credimus, q aliquis de capitulo debeat audiri petens publicare electionē, niſi ſit maior pars, at. hic, ſed cū ſuperiore agat. Itē quia dēt eſſe cōis electio. ſ. e. in Geneſi. Itē ar. a ꝯrio ſenſu, quod ante variare poſſunt, quod eſt validiſſimū. ff. de of. eius, cui man. eſt iur. l. 1. §. huius rei, infra de præſum. nōnc. ar. ff. de bo. col. nōnūquā, & intellige, qđ hic dr̃, ſi ſcrutiniū eſt legitime factū, & ex votis exceptis apparet alicui nominato ius acquiſitū ſi autē ſecus eſſet, poſſet iterū ad ſcrutiniū, vel ad cōpromiſſum procedere, & de hoc no. ſup. e. cū terra, & c. dudū, in gl. hoc habes quid. n. ſi nullus hēt maiorē partē, repetant ſcrutiniū, ſupra e. in Geneſi. ſed quid ſi publicato ſcrutinio electores peccēt in cōmuni electione, vel in collatione eā omittēdo, vel aliter certū eſt, q hęc electio non valet ſupra e. qa pp. Sed nunquid iterū debebūt eligere eūdē, in quē cōſenſerunt in ſcrutinio? Sol. dixerūt quidā, cū vnus actus ſit electiōis, licet habeat plures partes. ſ. initiū in ſcrutinio, vel cōpromiſſo, & mediū in collatione, finē in publicatione electionis, & in omnibus alijs actib. nihil habeat facere electus, ſed electores tñ, ipſorū peccatum ſufficit, vt caſſetur quicquid factū eſt, & etiā ſit præiudiciū electo, ne de cętero eligatur, quia cū vnus ſit actus, q in vno peccāt, in toto peccare videntur, alij tñ dicunt ar. huius decr. quod licet, qđ poſt apertionē ſcrutinij peterent, vel in collatione, vel in cōmuni electione caſſanda ſit electio, tñ remanebit electo ſaluū ius quæſitū ex votis publicatis. ſed ꝯ, qa ex nominatione nō quęritur ius ſupra eo. q ſicut, in prin. 1. q. 6. nominationes. ſed ipſi dicūt illā locū habere, qñ nominationes nō ſunt ſolēniter, & cōiter, & animo obligādi ſe, quia tūc bene quæritur ius ex nominatione. ſ. de poſt. bonę 1. ſ. e. cū in iure, & hoc hic expreſſè vr̃ dicere. ſed nō ſic eſt, ſi poſt cōſenſum cōpromiſſariorū faciant prouiſionē quę nō teneret, quia tūc ex votis cōpromiſſariorū nullū ius quęritur, ſed ex prouiſione tñ, quia nec ēt cōpromiſſum eſt niſi ſuper eo, qđ
3 eū habeant pro prelato, de quo ꝓuidebitur. † Sed ꝯ, quō electio, quę caſſatur, uel nulla eſt, iterū reuiuiſcet? Sol. hoc licet, quia nō eſt nulla, niſi pp defectū ſolēnitatis. Itē ꝯ, quod nominatus etiā a minori parte dēt preferri poſt, quā in eodē contextu ſiunt ambę electiones. ſ. e. congregato. Sol. illud habēt locū, ubi ex prioribus uotis nō eſt ius quęſitū electo a maiori parte, fortè quia eſt criminoſus, licet occultus, uel quia aliū defectū occultū habet, uel quia peccatū fuit in ſcrutinio, & inde ex eo nō eſt ius quęſitū. item ꝯ quō eligetur iterū, cū electores ſint priuati poteſtate eligendi. ſ. e. quia pp lo. ipſi idē eligent, ſi nō priuentur per ſñiam, uel ſi priuentur, & ſuperior, & maximè Papa, qui eligeret eis ſuſpenſis, j. de conceſ. prēb. quia diuerſi, eliget eū, ſicut hoc ipſum fieret, ſi inter ſcrutiniū, & electionē electores morerentur, uel alias amitterēt ꝑtātem eligendi per excōmunicationē, uel alio
4 mō. 1 [Cōpellantur] incōtinenti, ſ. ante, ꝗ diuertant ad aliū actū, & ita nō eſt ꝯ. ſ. e. cū poſt pet. uel poſſet dici, q poſſent cōpelli, qñ malitioſè differunt publicare electionē, puta quia uellent ab electo extorquere promiſſiones, uel pecuniā, uel aliquid ſimile. nō enim eſt malitiis hominū indulgendū. ff. de rei uend. l. in fundo & fortè nō petet hic nominatus, cū ſibi ex nominatione ius nō acquiratur. ſ. eo. q ſicut, & ne notetur de ambitione. 1. q. 5. ſi cui. C. de epi. ſi quęquam. Sed ſi aliqui de canonicis. uel dic, q ēt ſi publicatio in capitulo differatur per multos dies, nō pp hoc ē nulla electio. decre. autē. reſpon. ut ibi, & hoc credimus melius [compellantur] contra ſupra eo. cum poſt petitam, ut ibi.

S V M M A R I V M.

1 *Electio ſi propter ſimoniam deuoluatur ad archiepiſcopum, non poteſt eundē ea vice eligere, nec alia, ſi de ſimonia participauerit.*

C A P. L I X.

1 SI alicuius. † [Illa uice] i. in ea uocatione. unde ſi ad archiepm deuoluatur electio; non pōt eū illa uice eligere: ſed alia uice pōt. [Epi.] niſi forte cū epo eſſet ſimonia perpetrata. 1. q. 5. præſentiū. ꝯ. 1. q. 5. quicunq; ſo. ibi de ſciēter ſimoniaco, uel ibi uocat beneficiū dignitatē, cōmune autē credimus ambobus, q ſiue dignitatē, ſiue beneficiū ſic obtineat, ad eandē dignitatē, ſiue beneficiū reaſſumi non poterit ſine diſpenſatione, infra de renuncia. poſt tranſla. §. rurſus. alij. tamen contradicunt, & hoc innuit decre. q aliud ſit in beneficio, & aliud in dignitate, & quod bene poteſt epiſcopus diſpenſare in beneficio, non in dignitate.

C A P. L X.

HIs, quibus. [Interdicitur] quia priuilegiū habēt aliqui, ne alij eligant, niſi eis requiſitis, ſicut plures reges eccleſia Rauennas, quę nō eligat, niſi cōſulto primo Papa, uel etiam ſi per ſpeciale reſcriptū mandaretur aliquib. q aliquo incōſulto nō eligerent. hęc enim impedimenta cum ſint preter ius, & quaſi incognita, non preiudicant, ſicut ſi electores eſſent excommunicati, uel interdicti, uel longè remoti a loco, ubi celebrari debet electio, infra de conceſ. preben. quia diuer. ſecus eſt in tempore, quod expenditur in uocandis electoribus ad electionem, quia illud tempus bene preuidit conditor canonis, & pro hoc & alijs impedimentis conſimilibus dedit eis terminum trium menſium.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Electio redditur nulla tam ex parte electi, quàm eligentium.*
2 *Appellans iuſtam ſue appellationis cauſam præfigere debet.*
3 *Quo caſu ſimul agi poſsit cauſa principalis, & appellationis coram diuerſis iudicibus.*
4 *Nunquid hi, qui ſe oppoſuerunt, ſed tamen non appellauerunt, debeant venire, & appellationem proſequi.*
5 *An poſsit aliquis, cuius intereſt præter appellantem aſſiſtere appellantib.*
6 *Electi petitio admitti non debet, niſi vocatis his, quos res tangit.*
7 *Principales perſonæ & capituli procuratores inſtructi debent accedere ad ſuperiorem.*
8 *Quis terminus detur appellanti ad iter arripiendum.*
9 *Nunquid poſsit appellans vltra terminum ſibi a iure præfixum appellationem proſequi.*
10 *An teſtes ante li. conteſt. recepti, legitimè recepti ſint.*
11 *Hæc clauſula, ſicut de iure procedendum fuerit, procedatur, quo modo intelligenda.*
12 *An ad caſſationem ſufficiat, vt vnum ſolum de multis obiectis probetur.*

CAP. I. in VI.

STatuimus. [Prouiſionē] ante cōfirmationē. poſt confirmationē autē non hēt
locū hęc cōſtitutio, niſi forte ſimul fieret prouiſio,
& cōfirmatio.nā tunc credimus, q̄ hęc cōſtitutio lo
cū hēt.j.ecc. poſ.& proprie.cū olim, vbi no.[impugnat] ſi autē
nullus ſe oppoſuit electioni,tūc ſuperior, ad quē pertinet con-
firmatio,ſine vllius tēporis expectatione inquiret de forma ele-
ctionis,& meritis electi š. eo. nihil,nec eſt neceſſe aliquē citari,
vel publice edictū proponi, vnde credimus, q̄ ēt ſi hāc ipſam in
quiſitionē omitteret,de qua dictū ē.ſ. de forma electionis & me
ritis electi,nihilominus teneret confirmatio, eo ſaluo q̄ ſi p er-
rorem aliquid fieret,procederetur,ſicut no.j.de cauſa poſ.cū o-
lim.& idem dicimus in cōſecratione,& ordinatione,q̄ nō eſt ne
ceſſe aliquē vocari,ſed ſufficit ſolēniter fieri.67.diſt.relig.[in per
1 ſonā] electi,vel eligentiū,cū vtraq; reddat electionē nullam. š.
de conſue.cū dilecti.hoc nō placet,quantū ad eos, qui obiiciūt
in perſonas eligentiū,cū hic ſingulariter loquatur,i.in perſonā.
nec eſt bona rō,vitiū eligentiū reddit electionem nullā,ergo pę
nam pati debent huius cōſtitutionis.nam & eū peccatū eſt i for
mam,nulla eſt electio.š.eod.quia pp.& tamē qui obiicit in for-
mam,nō patitur poenā vltimę partis huiuſmodi cōſtitutionis:
ſed licet nō teneatur pęna huiuſmodi cōſtitutionis,tenetur ta-
mē ire,vt agat cām appellationis ſuę & pōt hęc obiectio melius
2 dici ꝯ formā,q̄ perſonā,& pp hoc bene dicit, pp hoc.i.iuſtā enim
cām ſuę appellationis pręfigere dēt appellans, alioquin nullū p
ceſſum ſiue electorū,ſiue confirmatorū impediet appellatio,ni
ſi forte eſſet de electione epōrum,& magnatū abbatiarū, ſicut ē
hodie expeditū per cōſtitutionē In Alex.iii.de appel.dilectus.qa
tunc ēt ſine aſſignatione cauſę valet appellatio,& ſic intelligūt
quidam ſ.nē decre.j.de ap.vt debitus,& ſolam cām expreſſam p
ſequi poterit.j.de ap.dilecto.§.G.& c. cordi. Item vī, q̄ hęc ap-
pellatio & ius huiuſmodi decre.hēt locū io iudicio, & extraiu-
diciū,& eſt hoc ſpāle in caſibus,vnde ait hęc decre.q̄ appel.ob
tinet vim citationis termini,ſicut expreſſè dicit hęc decre.etiam
in appellationibus,quę ſiūt extra iudiciū,quod alias ſecus eſt,vt
no.j.de ap.cū ſit.poſt talē aūt appellationē nō dēnt dimittere ele
ctores,quin ad electionē procedant, nec pręrextu appellationis
caſſabitur,quod poſtea factū erit,niſi alias vera ſit cauſa appella
tio.ſupra eo.cū inter ca.ſed cōfirmatores, & etiā quicūque alii
procedere nō debent.nō diuerſitatis,quia cā appel.deuoluta eſt
ad iudicē ap.ſed nō electi. iudex autē ap.elapſis terminis hic ſta-
tutis hoc mō procedet,ſi alterutra partiū fuerit abſens. nā ſi fue
rit abſens appellans, & examinata electione confirmabit, vel ī
firmabit,vel remittet electū ad ſuū ordinarium, appellanti im-
ponet pęnā huiuſmodi cōſtitutionis.ſi vero appellatus fuerit ab-
ſens, tunc ſi appellatū eſt extra iudiciū, inquiret de appellante,
an ſua intererſit appellare 2.q.6.nō ſolent.& ſi inuenit,q̄ ſua inter-
ſit,quęret an ex iuſta cā appellauerit,& nō de veritate cauſę,quā
ſi inuenerit iuſtā, caſſabit,quicquid factū eſt per quoſcunque in
pręiudiciū huius app.j.de ap.ſi duobus. Nec obſt.decre.infra de
ap.interpoſita.quę dicit,q̄ nō reuocatur,quod ſit a iudice a quo
appellatū eſt,niſi probet veritatē cauſę,vel ſiſi offerat ſe proba-
turū cauſas, ea quibus appellat, quia ibi loquitur, quādo dubiū
eſt,an reuocari debeat iuriſdictio a iudice , a quo appellatur , an
nō:quia ſi inueniatur, q̄ cā ap.nō ſit vera,remittitur ad priorem
iudicē.at hic certū eſt, q̄ ab eo , ad quē appellatū eſt nec de iure
nunquā cā remittetur ad priorē iudicē. & ſic cū plures eſſent ap
pellātes,vnus appellauit ad proximū ordi.alius ad Papā,nihil va
let,quod fit ab inferiori ordinario,infra de appel.ſi duobus.ſi au
tē in iudicio appelletur,bene hēt locū decre.pręal.interpoſita.
hoc nō placet,imo idem dicimus in appellationibus emiſſis nīs
extra iudiciū. de quibus no.infra de his,quę fi.a ma.par.cap. ca.i.
vel etiā in iudicio,de quibus no.infra de appel.Romana.§.cū au
tē,in gl.quę incipit,ſi verò iudex.dicimus.n. q̄ niſi ſubſit verū ſ
cauſę appellationis,tenebit proceſſus habitus ab ordinario. ſed
ſi vera eſt & iuſta cā appellationis,nō tenebit,quod fit ab electo-
ribus,nec quod ab ordinario,ſed tenebit,quod fit a iudice appel
lationis.caueat ergo appellans,ne corā iudice appellationis pe-
tat infirmari electionē factā ab appellatis,quia tunc contingeret
eandē cām agi coram duobus.i.cauſam cōfirmationis corā or-
dinario,& cām infirmationis corā iudice appellationis,quod eſ
ſet iniquū.ſed dēt petere ſuam appellationē pronunciari legiti-
mā,& caſſari quicquid factū eſt poſt ſuam appellationē,& p hoc
obtinebit, q̄ caſſabitur ſentētia & totus proceſſus habitus corā
3 ordinario. Sed oppones,quō ſimul agetur cā principalis, & ap-
pellationis corā diuerſis iudicibus.Reſpō.bene pp ignorātiam,
quę eſt,an vera ſit cā appel.vel nō. ſed cū poſtea apparuerit cau-
ſam verā eſſe app.parebit proceſſum iudicis ord.iniquū,& ſi ap-
paruerit cām eſſe falſam appel.approbabitur ſnīa ordi. ſed quid
ſi corā ordinario probetur falſa cā appel. & corā iudicib. appel.
probabitur vera? verbi gratia,appellatum eſt,ne eligatur Petrus
quia occidit talem tali die,& poſtea corā ordinario probatū eſt
indirectē, quod non fecit illud homicidiū.coram iudice autem
appellationis probatū eſt,quod fecit? Reſpon.ſtabitur ſententię
& probationibus habitis coram iudice appell.nec obeſt ei pro-
batio,vel proceſſus habitus coram ordinario,nec etiam ſenten-
tia ab eo lata,cū ille proceſſus,vel ſentētia non fuerit habitus i
ter appellantē & appellatos, quia appellans nunquā debet corā
ordinario litigare,quia ſic ſuę ap.renunciaret,infra de appellat.
ſollicitudi.ſ.de offi.dele.gratū.& relatū. ſed proceſſus appellatio-
nis vere eſt inter appellantē,& appellatos, quia alias nō valeret
proceſſus habitus corā iudice appel.niſi habitus eſſet partib.pręſ
ſentibus,vel per cōtumaciam abſentibus.appellatus autē poteſt
cām principalem proſequi coram iudice,a quo appellatū eſt, ſi
appellatio nō fuit legitima,& pōt etiam proſequi cauſam appel
lationis coram iudice appel.cū coram vtroq; aſſerat appellatio
nem nō valere,& ideo coram vno agendo nō vr̄ renunciaſſe iu
riſdictioni alterius.ſi autē iudex appel.pro appellato ferat ſentē
tiam,ſ.q̄ nō valuit appellatio, nec iudex, a quo appellatū eſt fe-
rat ſententiam io cā principali pro appellante licet abſente & cō-
tumace;quia verē apparet eū cōtumacem fuiſſe,ex quo iudica-
tū eſt eū iniuſtē appellaſſe,tenebit vtraq; ſentētia,quia ſi bene in
ſpexeris,concordat. [Appellari] idem eſt, & ſi alio mō,quā per
appellationē negotiū electionis ad proximū ſuperiorem defe-
ratur,& coram ipſo aliquid obiiciatur ꝯ formam, vel perſonā:
ſed hoc ideo dicit,quia quaſi ſemper p appellationē huiuſmodi nego
tia electionū ad ſe.ap.deferuntur.vel ideo, quia ſi Papa nō ſit pro
ximus ſuperior,& vna pars vadit ad proximū ſuperiorem, alia
ad Papā,tunc ille prelatus procedit in cā. qui prius interuenit,in-
4 fra de appel.vt debitus.hoc nō placet. [Tāis] is igitur,qui ſe op
poſuit,& qui appellauit venire dēt,vel mittere, vel proſequi ap-
pellationē,alioquin patitur pęnam,quę.j.ſequitur.ſed nunquid
alii,q ſe oppoſuerūt,ſi et nō appellauerunt,venire debent? Reſpō.
illi ſoli venire tenentur,vel mittere,q appellauerūt , vel quorū
nomine appellatū eſt,vel qui appellationē ab aliis interpoſitam
expreſſè ratam habuerunt, & ſi nō venerint, puniuntur, vt hic. a-
lii vero,q ſe dūtaxat opponūt,nō tamē appellant , nec appella-
tionē ab aliis interpoſitā ratam habēt,nō tenētur venire,vel mit-
tere; ſed eorū oppoſitio,vel abſentia proceſſui nō obſtabit.videtur
enim nolle agere,& quodāmodo ei, quod factū eſt,conſentire,
vt ff.de appel.l.eos.tunc enim appellandū eſt,cū ordo decretū
electioni interponit,vt ff.q.ap.ſit.l.1.§.ſolēt.ſed fateor, q̄ appel-
lationis proſecutio,& victoria nō appellantibus,vel appellantibus,ſed nō proſequentibus prodeſt,vt C.ſi vnus ex plu. ap.l. i. &
2.& infra de ap. tua. Sed quid ſi is qui pſequitur,nō proſequatur
ex fide,ſed cū aduerſario colludat, nūquid alius, q̄ ol appellauit,
& nō proſequitur,vel q ſe oppoſuit,ſed nō appellauit,cauſę pro
ſecutionē aſſumere pōt,inuito eo,qui fictè proſequitur? puto q̄
ſic,vt ff.de appell.l.ab executore. §.alio condemnato [intereſt]
5 † aliæ perſonę,quarū intereſt preter appellantē,poſſunt aſſiſtere
appellantibus,& ēt per ſe, ſi inuenerint appellatos procedere in
cā prouiſionis , qa curia cōmune forū eſt: ſed nō poterit ad eo-
rū petitionē procedi ꝯ appellatos abſentes ſ̄m tenorem huius ꝯ
ſtitutionis. ſed ſi aliquis appellaſſet ꝯ electionē alicuius, qa eſſet
facta eo cōtēpto, vel quia eſſet facta in eius pręiudiciū, cū prius
eſſet canonicē electus, & in aliis cōſimilibus caſibus, ſatis vī, q̄
& capitulū,& quilibet alius dēt cōparere ſine alia citatione,vt ſu
per pręditis dicat,quicquid dicere pōt,& ſi nō cōpareat,de cęte
ro nō admittetur ad dicendū aliquid de his, ſuper quib.appella-
tū eſt,puta q̄ ille,q appellauit,habuit ius,vel q̄ appellatio eſt iu-
ſta.ſed ſi ex aliis cā, q̄ ex qua appellatū eſt, velit ipſe appellator.vl̄
ēt alius dicere electionē nō tenere,vel caſſandā eſſe, bene audie-
tur,nec imputatur ei,ſi ſuper his nō cōpareat, ar.ff.de inſti.ac.ha
6 beat.j.de ap.cōſtitutus, & ca.dilecto. † Item ſi electus vellet da o
petitionē ſuam,peto electionē meā cōfirmari ſine alia adiectio-
ne,

videtur admitti talis petitio, niſi vocatis omnibus, quos res tangat, nō preiudicat eis, ff. de mi. ēt. §. fi. licet dicamus bene valere confirmationē, ſi electio eſt canonica, ēt ſi nullus citetur, vt ſupra eo. cū dilec. item ille idē, qui appellauit ex alia cā, pōt dicere ꝯ electionē. ſed ſi det petitionē tale, peto tali appellanti imponi ſilentiū ſuper ꝯdictione ſua ex cā ea, ex qua appellauit, bene audietur. ſi autē nō arripuit iter infra menſem, vel ſi nō expectauerit per xx. dies, nō hēt locū ꝓceſſus huius cōſtitutionis. † [Inſtructos] inſtructi debēt venire & principales perſonę & capitulū procuratores cū decreto, & cū omnibus inſtrumētis factis de electione, & ſuper cōtingentibus, & ſuper appellatione, & ſuper eo, ꝙ immiſcuit ſe adminiſtrationi, & cōſimilibus. item dēt portare inſtrumenta ſuper his, quę vult probare ſine alterius obiectione: ſed ſi ad obiectionē aduerſę partis expediat, cū habere aliqua inſtrumēta, quę ſecū nō hēt, ad hoc dabitur ſibi dilatio. C. de tem. in inte. reſti. petendū. l. reſpō. teſtes autē ſecū ducere nō tenetur. ſed & ſuper ex inſtrumētis, ſi qua iuſta cā moueret iudicē, iterū dabit dilationē. ff. de eden. ſi quis ex argen. §. fi. & l. ſeq. [A die obiectionis] hęc obiectio fit extra iudiciū, quod ex eo apparet, qa corā nullo iudice agebatur. item pōt habere locū hęc decre. in appellatione, vel ꝯdictione, q̄ fit ante electionē, verbi gratia, appello, ne eligaris talē, q eſt morboſus. ſ. eo. cū inter dilectos. vel ne eligatis ſine me, qa debeo intereſſe electioni huius. ſed ſi electione facta dixit, dñe ego appello, ne vos pro electo geratis, quia electio veſtra nō valet pp talem defectū formę, vel pſonę, & hęc appellatio ſm hanc formā nō pōt habere locū in exemptis, in nō exemptis autē bene poſſet hęc appellatio habere locū etiam in iudicio, vt puta ſi electus peteret cōfirmationem a ſuo ordinario. & tunc aliquis obijceret quicquā in formam, vel perſonā, & pp hoc ante ſniam, vel poſt appellaret, locū haberet decreta. & tunc dēt arripere iter. ſ. xx. dies cōputandos a die obiectionis finitę per appel. vel alio mō finitę coram iudice, corā quo propoſita fuit. Et vr̃ ꝙ hęc obiectio poſſit fieri non ſolū ab eis, qui vocem habent in electione, ſed etiā ab omnibus, qui poſſunt prędicta obiicere, vel ꝯ electū excipere, de quibus no. ſ. de accuſ. ſuper his. ſed ſi facta cōmuniter & cōcorditer electione, poſtea aliquis appellet, nihilominus ſic electus, nō obſtante eius appellatione,

8 vel ꝯdictione, adminiſtrabit, ar. ſupra c. niſi, in §. fi. † [Iter] hic dat terminus ad iter arripiendū, & ſ. de ſen. & re iud. cū cauſam. alibi ad iudicem adeundū, vt ſ. de appel. perſonas. alibi ad proſequendū, vt infra de ap. cū ſit Romana, ex ratione, c. ſępe, contingit, & c. oblatę. alibi ad proſecutionē perficiendā, vt in auth. de his, qui ingre. ad ap. §. ſancimus. C. de ap. in auth. ei, qui appell. 2. q. 6. ſi qs appellat. niſi per iudicē ſteterit, vt. C. de tem. app. l. cū anteriorib. §. illud ēt. quo caſu, vel appellanti reſtitutio indulgetur, vt ff. ex quibus cau. l. ſed & ſi per prętorē, vel tēpus ipſo iure non cedit, vt in auth. vt ſpon. lar. §. hoc quoque. & maximè ſi appelletur ad ſummū Pōtificem, vel ad principem, in quo caſu locū hēt, quod legitur. 2. q. 6. anteriorū. §. ad hoc, in auth. de ap. & ſ. quę tēpora. §. ad hoc ſancimus. ſi aūt nō arripuerit iter infra mēſem, vel nō expectauerit per xx. dies, nō hēt locū proceſſus huius conſtitutionis. itē vr̃, ꝙ dēt habere locū quantū ad hoc, quod veniat inſtructus. vbicunq; a iudice prefigitur terminus ad proſequendū negotiū prouiſionis, ēt ſi alterutra partiū hoc nō petat pp periculu morę, infra de appel. oblatę, & c. cordi. Alij aliter dicunt, qꝛ

9 nō inuenitur expreſſe cautū. † [Infra mēſem] quidā dicunt, ꝙ vltra terminū illū non pōt proſequi appellationē. ſ. de app. perſonas. licet alias nō proſequēdo appel. poſſet & in formā & perſonā dicere, quod vult. ſ. de appel. cōſtitutus. & vltra hēt terminū. alij dicūt, & vt vr̃, melius, ꝙ etiā vltra terminū proſequi pōt appel. dūmō ſit res integra, quia iſte terminus nō prefigitur appellationi tm̃, ſed appellationi & negotij principalis proſecutioni, licet modica, vel nulla dĩa ſit, ſiue proſequēdo appellationē, ſiue alio mō opponat ſe electioni. [Infra mēſem] iſte mēſis computatur a die appellationis publicè emiſſe ēt ignorantib. appellationē emiſſam, quod ex eo apparet, qa Papa voluit prouidere ꝯ vacationē eccleſiarū. credimus tamē, q ſi diceretur electio nulla, vel irritanda pp indignitatē perſonę electę, ꝙ nō præiudicaret perſonę electę, quin adhuc eligi poſſet. Nec ob. ſ. e. ſuper eo. quia ibi loquitur, qñ ipſemet tractauit cauſam ſuę electionis, vł qñ ſciuit ab alijs tractari, q̄uis melius videretur dici, ſcientia ſibi obeſſe nō dēt, ſicut nec teſti. ſ. de ordi. cog. cū dilec. Item hęc decre. hēt locū, vbi quis publicè appellat ꝯ electionē. ſi non eſſet appellatū, ſed alias aliquis iret ad ſuperiorē propoſiturus aliqd ꝯ electionē, expectari dēt aduerſarius, ꝯ quē agit per ſex menſes & ēt amplius ex iuſta cauſa, puta ſi eſſet vltra mare, vel etiā minus lōge, & ſic loquitur. ſ. vt li. non cōteſta. qm̃. §. ꝙ ſi forſtan. & hoc plus placet, quā quod ꝯtinet in gl. quę incipit, idem eſt & ſi. & tm̃ nō multū ꝯdicunt. ad hanc materiā vide c. cauſam, de elec.

10 † [Abſentia] & ſi proceſſum fuerit ad aliquod de illis, ad qđ non proceditur niſi li. conte. puta ad receptionē teſtiū, vel huiuſmodi, ſi poſtea veniat, & petat libellū, vel fieri li. conteſt. non eſt audiendus, quia eius cōtumacia fecit, vt lis habeatur pro ꝯteſtata, & ſi ꝯtrariū diceret, ſequeretur abſurditas, ꝙ teſtes recepti nō valerent tanquā ante li. conteſt. recepti, quod eſſet abſurdū, cū legitime ſint recepti authoritate huius decre. Item non eſt cogendus probare mandatū procuratoris, ſi per procuratorē egit, & dicatur nō tenere, quod factū eſt, quia nō erat procurator, ratione ꝓdicta. ff. de procu. Pōponius. §. ſati. ſed dicunt quidā, & eſt ſecurū, quod dicūt, ꝙ licet de his, quę egit in abſentia partis, nō eſt cogendus probare mādatū, tamē vlterius iudex nō admittet eum agentē procuratorio nomine, niſi mandatū probet. tamē cum hoc videatur eſſe de ęquitate non ſcripta tm̃, ar. prędictæ l. Pōpo. ſatis vr̃, ꝙ ſi in remotis partibus ageretur cauſa, nec de facili poſſet probari procuratio, quę forte admiſſa eſt, ꝙ & tunc non probata procuratione procederet iudex vſque ad finē cauſę. & idem dicimus, ſi peteret aduerſarius de nouo veniens reſcriptū cōmiſſionis. cōtumacia enim ſua facit, ꝙ vlterius non pōt declinare eius iuriſdictionē, ſicut & pręſentia hoc faceret, & proponere negligeret, vt no. ſ. de re iudi. Et hęc vera ſunt, vbi petit copiam reſcripti ad declinandū iuriſdictionē iudicis. ſed ſi peteret, vt videret, an per cōmiſſionē ſibi factā poſſet cognoſcere de his, de quibus vult cognoſcere, tūc bene eſſet ei facienda copia reſcripti, ſi illud amiſiſſet. ff. de eden. ſi vnus. §. fi. & l. ſe. ſed licet prędicta probare nō cogatur, tenetur tamē probare exhibitionem eorū peractā, ſ. de proba. qm̃, vbi no. [Per xx. dies] infra hoc tempus petet ſuā electionē cōfirmari, & electionē aduerſarij infirmari, dūmodo eodem tēpore factę ſint ambę electiones, quia ſi diuerſis temporibus factę ſint, tranſacto tēpore huius primę electionis poterit petere ſuā electionē cōfirmari, & ſuper cōfirmatione, vel ꝯ poterit ſnīa ferri. ſed nō poterit electio poſt facta infirmari, niſi tranſacto tēpore huius cōſtitutionis a die ſecundę electionis, & hoc ſatis probat litera pręſens, & pręiudicabit ſententia prędicta ſecūdo electo, niſi poſt quā ſciuerit ſniam ꝓ primo electo latā appellet infra decē dies, & niſi infra tēpus huius cōſtitutionis proſequatur. ſ. de re iudi. cū ſuper. [Abſentia] quādoque cōtingeret, ſiue ab initio, quia nō venit, ſiue ex poſtfacto, ſ. quia venit, ſed cōtumaciter receſſit. ſ. de eo, qui mit. in poſ. ca. i.

11 infra vt li. nō conteſt. qm̃. §. porrò, & §. ꝙ ſi forſitan. † [Abſentia] bene dicit, ſicut de iure procedendū fuerit. procedatur. de iure antē ſic procedendū eſt, quia ſi appellatus fuerit pręſens, in optione eius erit, ꝙ cognitio appellationis præcedat cognitionem electionis, an omiſſa cā appel. procedatur tm̃ in cauſa electionis. nā hoc idē eſt in alijs cauſis, vt no. infra de ap. cordi. ſed hoc ē ſpeciale in cā electionis, qa etiā ſi nō ſit terminus aſſignatus ab homine, nec ſit delatū appellationi, tamē litere impetratę ab appellāte infra terminū huius decre. nō valent, & talibus literis nō obſtātibus, nec obſtāte ēt ab ſentia appellantis proceditur in curia Papę, vt hic. ſi vero appellans tm̃, & nō appellatus fuerit pręſens, no poterit procedi in curia, niſi prius cognoſcatur de cā appel. quæ ſi probata fuerit iuſta, proceditur in curia in negotio electionis. & ſi appellatio apparuerit iniuſta, remittitur ad iudicē à quo appellatū eſt. ſ. de ap. cū ſpeciali, in fi. & hoc obtinet, qñ appellatur in iudicio, quia ſi extra iudiciū appelletur, ſemper alte-

12 rius partis abſentia nō obſtāte, proceditur in curia. † [Defecerit eius.] Dicūt quidā, ꝙ ſi plura obiecit, licet plura probauerit, ſi in vno ſolo obiectorū defecit, ſufficit ad hoc, vt hęc pęna ſibi imponatur, ar. ſupra de reſcri. cū adeo. & alij dicūt, & forte melius, ꝙ ſufficit, vt vnū ſolū de multis obiectis probet, ꝙ ſufficit ad caſſationē, & hoc ea ratione, quia cū hanc penā patiatur excipiens præter ius cōmune, infra de accuſationib. ſuper his, in odiū illorū, qui impediunt ordinationē eccleſiarū, & ex hoc. ꝙ vnū de multis probauerit, patet ꝙ nō habuit hāc fraudē, nec eſt hac pœna aſtringendus, maximè quia pęne ſunt mitigandæ, de pę. diſt. i. bene, & habent locum hę pœnę, ſiue obijciat crimina, ſiue defectus, ſiue irregularitates. decret. enim generaliter loquitur. Itē nō admittitur ꝓcurator ſuper criminib. niſi hoc expreſsè ꝯtineatur in ꝓcuratione: ſed & bene admittitur, ēt ſi ibi nō exprimātur crimina.

SVMMARIVM.

1 *An votum conditionale ſit validum, vel non.*

CAP. II. in VI.

IN electionib. [Oritur] id eſt legitimè factis, quaſi dicat, ſi alias ſcrutinia eſſent malè facta nō recideret ius eligendi in alios [cōditionalia] puta, cōſentio in A. ſi eſt legitime natus, vel ſi nouit iura, & huiuſmodi. vel eligo, ſi hēt maiorē numerū [alternatiua] puta, eligo A. vel B. vel ſic eligo A. & ſi. x. voluerit B [& incerta] puta, eligo illū, in quo maior pars ꝯſentiret, vel eligo eū, in quē ꝯſentiet decanus. [In alios] hoc intelligitur, qñ in eodē cōtextu fiunt due electiones, vna ab illis qui huiuſvota ēt probata emittūt, & alia ab illis, qui bona vota emittunt. ſi enim oēs eius mala vota emitterent, vel ēt maior pars, ſed minor pars neminē eligeret in eodē cōtextu, tunc in reliquos recidit eorū uox. imò plus dicimus, ꝙ ſi ipſi idem eligēt ante, ꝙ pri-

uarentur

uare.tur pt̃ate eligendi, tenet eorũ electio, niſi hoc facerent ſuſpitione pęnę, ar. ff. de dona. poſt ꝯtũ. de hoc in ſimili caſu no. ꝭ.
1 eo. q pp, in gl. hoc dixerũt. †Itẽ hęc decr. loquitur, qñ vota eligẽtiũ ſunt cõditionalia. ſed ſi electi votũ eſt cõditionale, puta, conſentio electioni, ſi Papa diſpẽſauerit mecũ, vel ſi tali placuerit, talis cõſenſus nullus eſt, cũ electiones purũ cõſenſum requirãt, ſicut ipſi in eũ pure cõſentire tenentur, & electus nõ pure, ſed ꝯditionaliter ꝯſentit. vnde ſtatim eligere poſſunt, niſi forte ex gratia ei velint dare aliquẽ modicũ terminũ. immo plus vr̃, ꝙ ſi electores tũc cõſentiant electo, ſ. qui ſub cõditione conſentiat electioni, tũc & eorũ vota ſimiliter cõditionalia reprobata ſunt, vnde ex illis votis nõ dẽt effectũ ſortiri facta electione, ſi fiat de nouo. & hęc vera videtur, & ſi ſub cõditione talis electus recipiatur ad oſculũ pacis, & ſi recipiat obedientiã a ſubditis, vel ſtallũ in choro, vel alias adminiſtraret, cũ hęc & ſimilia, traditio dñii & poſſeſſionis bene poſſent fieri ſub cõditione. ff. de acqui. poſſ. l. q ab. ff. de iure do. in dotis fruc. §. ſi. ff. de dona. l. 2. §. ſi pec. ſed dices, nõne in his ꝯdicit proteſtatio, vel conditio eius facto, qa proteſtatur ſe nõ recipere eccleſiã niſi ſub cõditione, & tñ facit ea, q̃ ꝑlati, vel electi ſunt. j. de appel. ſollici. ſol. hic nõ ꝯdicit proteſtatio facto, puta bene ſic de cõcordantia poſſunt recipere aliquem ad oſculũ pro prelato, & ꝙ prelatus recipiat obedientiã a ſubditis, & adminiſtret & iure prelature, & nõ eſſe prelatũ poſt quam placet partibus: immo idẽ eſt & ſi nõ cõſentiãt ambę partes, ſed vna tñ dicit, & tũc illi, q eũ recipiunt ad oſculũ, nõ tenentur eũ habere pro prelato, nec illi, q promiſerunt obedientiã tenentur niſi cõditio extiterit, nec ea, q̃ geſſit quaſi geſta a prelato, argu. eius, quod dicitur de herede. quia aliqua gerit proteſtans, quod non gerit pro herede ff. de acquiren. hered. pro herede. nec contradicit infra de appel. ſollici. quia illa duo, de quibus loquitur ſimul concurrere non poſſunt. ſcilicet petere abſolutionẽ ab excõmunicatione, & nõ renunciare appellationi, quã inde emiſit.

De Translatione prælatorum. *Rubri. 7.*

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia Romana cæteris omnibus prælata eſt a Deo.*
2 *Papa dicitur imperium habere a Deo, Imperator autem a populo.*

CAP. I.

1 CVm ex illo priuilegio. †Tu es Petrus, &c. vſq; Tibi dabo claues regni cęlorũ. quo priuilegio Romanã eccleſiã cũctis eccleſiis prętulit, & ei ligandi, atq; ſoluendi poteſtatẽ cõtulit. 21. di. in nouo, & c. quãuis. q.d. pp illud ſpeciale priuilegiũ poteſtatẽ hẽt cõdendi canones, ꝑ quos maiores eccleſię cau-
2 ſę referantur ad eũ. †[Dñs noſter] imperator autem habet a populo Romano, inſti. de iure na. §. ſed qui, arg. cõtra. C. qñ opor. epi. in prin. col. 1. [canonica.] 12. diſt. preceptis [tranſlationes]. 7. q. 1. mutationes, & c. omnis, qui. & c. & temporis qualitas. j. e. inter corporalia. [archiepũ] futurũ, vel animi deſtinatione [licuit] quantum licuit habes. ꝭ. de electio. trãſmiſſam, & c. ꝙ ſicut.

SVMMARIVM.

1 *Spirituale coniugium non humana, ſed diuina poteſtate diſſoluitur.*
2 *De matrimonio carnali ad ſpirituale valet arg. vt hic.*

CAP. II.

INter corporalia. [Deſtruantur] ſic in peculio. ff. de pecu. nõ ſtatim, & in poſſeſſione. ff. de acquir. poſſ. poſſideri §. in amittenda [deſtruantur] quo ad exteriorem deſtructionẽ, quę fit per depoſitionẽ, ceſſionẽ, & ſimilia. alias per peccatũ facile deſtruuntur virtutes. 40. diſt. ſicut. 35. q. 1. cũ renunciatur. [ſolus]. 15. q. 7. epũs ſolus [a Metropolitanis]. 63. diſt. c. 1. 2. & 3. [ꝯdemnari]. 3. q. 6. quãuis dudũ [fortius] ideſt dignius. nã alias cum maiori difficultate ſeparatur carnale matrimoniũ. 32. q. 7. c. 1. infra de iureiur. quemadmodũ. niſi in hoc caſu. j. de conuer. coniuga ex publico. quã ſpirituale, quod ſeparatur per depoſitionem, ceſſionẽ & aliis modis, vt hic, & ſuperiori c. [ſuo] ideſt ſuis cõſtitutionibus, vel vicarii ſui [precipiens.] 33. q. 2. quos, & c. antiqui.
1 †[Separet] ſua authoritate, nõ aũt ſeparat hõ carnale matrimoniũ, cũ epũs, vel & archidiaconus per ꝯſtitutiones Papę diſſoluit, ſed ipſe Deus, cuius authoritate factũ eſt [remouetur] cũ fit iuſta ex cauſa. 24. q. 3. ſi quis nõ recte. 1. q. 7. neceſſe, & c. ſi. [tria] ſ. tranſlatio, ceſſio, depõ [cõſtitutione] ideſt poteſtate diſſoluendi matrimonia nõ hẽt ex authoritate terrena, ſed diuina. [derelinquere] 7. q. 1. mutationes. j. de re. & tranſ. licet [cõfirmationem] poſt cõſenſum autẽ ſuũ ante cõfirmationem poſſet, cum habeat tenue ius, infra de accu. ſuper his. ſupra de elect. cum inter ca. [eligentiũ] & mediantibus electoribus inter electũ, & eccleſiã, ſiue populũ ſibi ſubditũ [cõtractũ] cõſummatũ tamẽ cõſecratione. infra e. licet [nihil] quo ad veritatẽ matrimonii. Cũ quis probat hoc eſſe, quod ab hoc cõtingit abeſſe. C. de probat. neq; nat. j. de
2 reſt. ſpolia. cũ ad ſedem. j. de teſti. cũ in fil. 38. diſt. quę ipſis. †Item ideſt ſicut matrimoniũ carnale non põt diſſolui niſi authoritate Dei, vel vicarii eius per cõſtitutiones ab eo factas, & in caſib. ab eo cõceſſis: ſic nõ põt matrimonium ſpirituale ſeparari niſi authoritate Papę, & in caſibus in cõſtitutionibus eccleſię contentis, vel Papę [de illo] infra de ordinatis ab epo, qui re. epatui. ca. 1. [electorũ] & ita ꝙ ſtatutũ erat in epis, extenditur ad electos cõfirmatos, sic. ff. de iure do. ſi ſponſam. C. qui po. in pig. l. ſi. ff. de fundo do. lex Iul. j. de iureiuran. quemadmodũ [in canone] 100. di. qñ [quo ad quędã] ea, ſ. quę miniſteriũ cõſecrationis deſiderãt. ꝭ. de elec. tranſmiſſam [inutilẽ] de pę. diſt. 1. ſcindite, ff. quod cuiuſque vniuer. l. j. §. pen. l. qui ſatiſd. cog. quotiẽs. 12. q. 2. nõ liceat. [ad pęnã]. ff. de exce. rei iu. euidẽter. ff. de inter. & relega. l. relegatorũ. §. vlt. & l. ſe. [& de tranſlatione] infra de deci. ad audientiã. j. e. licet [prohibitum] infra e. licet, ar. ff. de ver. ob. quiſquis. ff. de arb. ſed cu dies. §. plane. j. de arbit. cũ dilecta. j. de decimis, ad audientiã. j. e. licet. j. de priui. ſanè. & c. patentib. ar. ꝯ. j. de cã poſ. cũ eccleſia. ff. de iudi. ſolemus. ff. depo. Lucius. ꝭ. de reſcrip. cũ adeo, & c. cautam. j. de of. deleg. preterea. j. de ſent. excõ. nuper [maiores] 40. diſt. homo Chriſtianus. ff. de re milit. omne. §. qui manet [conſenſu] 43. diſt. quanto. ꝭ. de ele. cum inter dile. [perdurante] fortè non peccauerant poſtulantes in recipiendo epiſcopum, & ideo ſeruatur eius conſenſus, alias autem ſecus, vt infra e. prox. vel dic hoc ſeruari eis de gratia.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in notorio fertur non citata parte.*

CAP. III.

QVanto. [Quos Deus.] 33. q. 5. quos Deus. [retinuit] ꝭ. e. c. 1. & 2. [cui.] 25. q. 1. ꝯ ſtatuta. 11. diſt. eccleſiaſticarũ [tranſeat.] 53. q. 4. eſt iniuſta [pre-
1 cipimus] no. †ſnĩam ferri in notorio nõ citata parte. de hoc no. j. de coha. cle. & mulie. [illicite] cõſentiendo eũ habere epũ, & recipiẽdo ſine authoritate ſummi Pontifcis, vt ꝭ. eo. ꝑ xi. [ſuſpẽdimus] ideſt ſuſpenſos denũciamus, ar. ꝭ. de elect. bonę memorię Magñ. melius placet, ꝙ per ſnĩam ſuſpendatur [nõ debebat.] 51. q. 1. clericus [nec illius.] 7. q. 1. ſi quis epũs. & eſt vnũ, quod dicit hęc decr. & illud c. qñ ſine authoritate ſuperioris trãſitũ a illius, cuius erat prima eccleſia, quã ſua authoritate dimittere nõ põt. 7. q. 1. nõ oportet. c. ſi qui vero. q̃ & illius, cuius eccleſia, ad q̃ tranſit, quam occupare nõ põt ſua authoritate. ꝭ de ele. qualiter. & hic. [ſpreuit] dixerunt quidã ar. huius decre. ꝙ quia cõſenſit electioni, amõ ad aliã eccleſiam ſine authoritate Papę trãſire non põt, ar. ꝭ. de ele. cũ inter. Alii dicũt ꝯ, ar. ꝭ. eodẽ, inter corporalia.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium dicitur eſſe res indiuidua & ſimplex.*
2 *Licet ſub aliquo ineligibili diſpenſetur, debet tamen poſtulari.*
3 *Nunquid perſona illa dicatur eligibilis, quæ conſentire poteſt.*
4 *Cur verba priuilegii, ſiue indulgentiæ non interpretatur Papa largiſſime.*

CAP. IIII.

1 LIcet intantum. †Non tñ pp hoc intelligatur matrimoniũ habere partes, ſiue principiũ, mediũ, & finẽ, cũ ſit res ſimplex, & incorporea, vnde diuidi non põt: ſed referas hęc verba ad proceſſum facti, & ſolẽnitatẽ, & poteſtatẽ, quã conſequitur per cõfirmationem. per cõſenſum enim eligentiũ, & electi, & ꝯfirmãtis quo ad ſubſtantiã plenũ eſt matrimoniũ, ſiue ſacramentũ. ſubſtantię enim nihil adiicit cõſecratio, ſupra eod. inter cor.
2 †[Poſtulatio] hic enim quaſi expreſſum, ꝙ licet diſpenſetur cũ aliquo ineligibili, tamẽ dẽt poſtulari, quod intelligunt quidam verũ, vbi remanet impedimentũ, ſicut hic. vbi & poſt diſpẽſationẽ remanet epũs, quod impedit, ne trãſire poſſit: ſed ſi penitus tolleretur irregularitas, vel impedimentũ, vt illegitimo, ſatis vr̃, ꝙ poſſet eligi. ꝭ. de ele. cũ Vinto. alii tamẽ dicunt ꝯ. ſed quicquid dicatur, hic eſt notabile, ꝙ cõſentire põt poſtulationi de ſe factę, & ſuperior & minor Papa poterit approbare poſtulationem vt hic totũ hoc colligitur. eſt autẽ ea rõ, quare magis tollitur impedimentũ in irregularitate, q̃ in honore epali, vel alio mõ, quia fauorabile eſt illud ita tolli, ꝙ nihil remaneat, nec & vlla memoria, ſed honor epalis verè & bonũ eſt, ꝙ remaneat, ſicut & dr̃ in pacto, ꝙ tollit ipſo iure actionẽ ex delicto, ſed non actionẽ ex ꝯtractu. Item vr̃, ꝙ ex quo cõſentire põt, ꝙ eligi dẽt, qa ex eius arbi-
3 trio pendet initiare matrimonium. †Item ex hoc, ꝙ conſentire põt, videtur ꝙ perſona ſit eligibilis, & videatur, ꝙ tutius ſit hunc eligere poſtulandũ. ꝭ. de ele. in cauſis. licet hoc iure niti videatur, tutius tamẽ eſt, ꝙ oĩa per ipſum fiant, ſ. ꝙ anteq̃ cõſentiat, licentiã Papę habeat, & ꝙ poſtuletur, vt eligatur. nã & hoc ſonare videtur litera indulgẽtię, vbi dicit, dũtamẽ nihil obſtet de ea. nam hic cognoſcere. ſ. aliquid ſibi obſtet, nõ eſt ipſius poſtulati, ſed ſuperioris. item cognitio dẽt precedere adeptionẽ epatus, cũ ſit ꝯditio. itẽ quia turpius eiicitur & ca. j. de iureiurã. quemadmodũ.
4 ergo per ſe ſine ſuperioris licẽtia cõſentire nõ põt. †[Reſeruaſſe] ſed quare verba priuilegii nõ interpretãtur large. j. de verbo. ſigni. olim? Reſpõdeo, quia forma verborũ non patitur. j. de priuileg.

tile poſtô. Itē quia per tale priuilegiū noluit peruertere cõſuetas examinationes poſtulationũ. C. de inoffi. teſt. ſi qn. ſed quero, quã vtilitatem cõſequatur per iſtam interpretationē, cũ potius ſit interpretandũ, vt res valeat, q̃ ꝙ pereat. j. de verbo. ſigni. Abbatē. ff. de re. du. quotiēs. ad idem. ff. ad muni. l. j. ff. de leg. j. ſi quãdo. ff. cõmo. in cõmodato. §. pe. Reſpõ. ideo attenuat vires huius priuilegij, q: per ambitionē fuit obtētũ. j. q. i. principatus. C. de ſenatuſc. l. j. ſi enim cõtra ius aliquid obtinetur, preſumitur eſſe ambitioſe obtentũ. ff. de mino. l. 3. in prin. Vel hoc eſt ideo, q: eſt diſpēſatio, vñ eſt reſtringēda. j. de cõſan. & affi. quod dilecto, & no. de hoc. ſ. de reſcrip. cũ in. vel dic, ꝙ ſuper examinatione nõ dabitur ei aliqua indulgẽtia, ſicut ex verbis indulgentię colligitur; ſed in hoc valet ei indulgẽtia, ſi vocetur per poſtulationē, vel ad maiorem dignitatē, põt cõſentire, per mutuũ eius cõſenſum, & eligentiũ initiatur ſpirituale coniugiũ, quod nõ eſſet, ſi indulgentiã nõ haberet. ſupra eo. inter, in fi. Et dicimus, ꝙ eo preſtãte cõſenſum ſecũ de, vacat prima de iure, ſupra c. proxi. j. de cõceſ. prebē. non vac. literas. niſi ſeruaret formã indulgẽtię: tũc enim non vacaret niſi poſt tres mēſes, infra quos dēt cõfirmari, & cõſecrari, ar. 100. di. c. j. ſupra de ele. cũ in cunctis. honores n. gradatim ſunt deferendi. ff. de mu. & ho. vt gradatim. 93. diſt. legimus. [examinata] examinatio iſta fiet extra iudiciũ, ſicut cũ mandatur alicui, ꝙ prouideat, ſi eſt idoneus. nã pp hanc clauſulã non credimus, ꝙ ſit neceſſariũ, ꝙ huiuſmodi iudices, vel executores debeãt aliquē vocare ad ſciendũ, ſi velit dicere illũ, pro quo ſcribitur, nõ eſſe idoneũ, vt no. j. de cõceſ. ec. nõ vac. propoſuit. licet tã illi, qui authoritate dele. cum hac clauſula, ſi eſt idoneus, procedunt, q̃ qui ordinant, ſemper anteq̃ prouideant de aliquo beneficio, examinare debeant, an ſit idoneus necne, vt no. ſupra de poſtu. cap. j.

De authoritate, & vſu pallij. Rubri. 8.

CAP. I.

Cum ſuper. [Prouincię] infra de verborum ſignifica. cum clerici, contra. [commiſſis] inter miſſarum ſolemnia tantum. 100. diſtinctio. contra morem.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus duarum eccleſiarum, ſi illarum nomine duo pallia habuit, cum ambobus ſepelitur.*

CAP. II.

1 Ad hoc. [Sepeliri] de cõſec. diſt. j. nemo clericus. ar. ꝙ, ſi habuit duo pallia nomine duarũ eccleſiarũ, quarũ archiepſ fuit, cũ ambobus dēt ſepeliri, ar. ſupra de poſtu. bone. 2. in fi. in palliũ vltime eccleſię erit deſuper. aliud enim ĩtelligitur ſepultũ ab eo die, quo priori eccleſię ceſſit: imò quidã dicunt, ꝙ primũ pallium non induetur in ſepultura, ſed tantum ſecundum, & primum ponetur ſuper eo, vel ſub capite eius. & hoc eodem modo debet fieri, ſi aliquando contingit alicui dari duo pallia.

SVMMARIVM.

Pallij traditio quid conferat.

CAP. III.

Niſi ſpecialis. [Plenitudo.] 100. diſt. quoniam quidem, ideſt plena executio in his, quę ordinis ſunt, & etiam in his quę ſunt iuriſdictionis, ſi maxima negotia ſunt, vt eſt concilium conuocare. ſ. de ele. ꝙ ſicut. §. pe. [reconfundi.] 23. q. 5. ſi non licet.

CAP. IIII.

Ad honorem. [In partem] ſecunda queſtione ſexta, decreto.

SVMMARIVM.

1 *An in aliena dioceſi celebrare, vel prædicare liceat.*
2 *Ambitioſa priuilegia reſtringi debent.*

CAP. V.

Ex tuarum. [Corruptela.] ff. de offic. procu. l. ꝛ. 21. diſt. cleros. 26. diſt. §. ecce. [dummõ is] epſ. alij dicũt, ꝙ in hac licentia dãda neceſſaria eſt authoritas archiepi, cũ de ſuis ĩſignijs agatur.
1 † [Permittat] nulli enim licet in aliena prouincia, vel diœceſi celebrare, vel predicare. 7. q. j. epi. 9. q. 2. nullus primas. 6. q. 3. ſcripſũ. & no. ꝙ licet Papa det priuilegiũ, vult tñ, ꝙ priuilegiũ intelligat ſine preiudicio alicuius. j. de offor. licet. ſ. de of. deleg. ſuper eo. ſi tñ Papa hanc clauſulã non adiecisſet, crederem ꝙ ſine licẽtia eius uti pallio nõ poſſet. uel uerius nõ dr hic, ꝙ habeat licentiam utendi pallio, ſed ordines faciẽdi, uel cõſecrandi, ſuper quo nullũ priuilegiũ habebat. Itē dic, ꝙ epſ ſine authoritate ſua nõ põt dare licentiã alij archiepo, ꝙ vtatur pallio in ſua eccleſia, cũ ſit ſi
2 gnũ prelationis. ſ. eo. niſi, & c. ſeq. † Vnde nõ crederem, ꝙ ēt epſ, qui hēt pallium, niſi eſſet exemptus, hanc licentiam poſſit dare alij archiepo, niſi ille, cui dat ĩ iam, priuilegiũ habeat, ſicut hic habebat, ar. ad hoc, quia non habet poteſtatem vtendi pallio niſi intra eccleſiam. Item ar. quia priuilegium ambitioſum reſtringendum eſt, de quo no. ſupra de tranſla. epiſcopi. c. fi.

CAP. VI.

Cum ſis. [Vbicunque.] Intra tuam prouinciam, vel ſi ſit priuilegium ſpeciale.

SVMMARIVM.

1 *Pallio an uti liceat in celebratione pro defunctis, cum non ſit ſolemnitas.*

CAP. VII.

Quia nos. [In aliena] dummodo intra prouinciã, vel etiam in alia de licentia epiſcopi dicere, vel etiam ſacerdotis, dummodo ibi celebret ſine pontificalibus. [Soluta] quia ex quo non poteſt niſi in ſolemnitatibus priuileg. apparet, † quod non poteſt, quando celebrat pro defunctis, cum non ſit ſolennitas.

De renunciatione. Rubri. 9.

CAP. I.

Literas tuas, & infra.

SVMMARIVM.

1 *Non extenditur iuramentum ad ea, de quibus in iuramẽto cogitatũ nõ fuit.*

CAP. II.

Cum inter. P. [Beneficio] ideſt iure rõne beneficij cõtingente [non petendo] inſra de iureiu. ſi vero ſ. † Sol. dicũt quidã, ꝙ hoc ideo eſt, quia hoc iuramentũ preſtitit ſpoliatus. j. de reſt. ſpol. ſolicite. ſed hoc verũ non eſt, nec decre. hoc dicit. nam ſpoliatus, dũmodò ſponte renunciaret, tenetur ſeruare iuramentũ ſuũ, ſicut eadē decre. ſonat. alij dixerunt, q: preſtitit nõ ſuo iudici, & ideo nõ tenetur, ar. 6. q. 3. denique. ſed nec hoc verũ eſt, quia etiã temerariũ iuramentũ ſeruandũ eſt, quouſq; abſoluatur, infra de iure. iu. cũ quidã, in fi. ſ. de ele. venerabilē. alij dicũt, ꝙ iurauit nõ petere ex priori iure, vel facto, quod hic non faciebat: ſed ex poſteriori inueſtitura petebat, cui petitioni iuramẽti exceptio nõ obſtabat. ff. de vul. ſub. ex facto. §. j. ff. de exce. rei iudi. ſi mater. § eadē, & l. cũ queritur, cũ l. ſeq. & an eadē. ff. de inſtit. ac. l. habebat. vel, quod melius eſt, cũ iurauit capitulo nõ petere, nõ fecit cõtra iuramẽtũ recipiendo ex canonica electione canonicorũ, q poterunt abſoluere a iuro, quod eis fecerat. nec fecit cõtra iuramentũ, ſi accipiat ex inueſtitura Papę. ff. de vul. & pup. ſub. ex facto. §. ſi. & j. quod me. cã ad audientiã. Et no. ꝙ licet non poſſet petere beneficiũ, tamē ex quo canonice adeptus eſt beneficiũ, poteſt petere ea, quę ſpectant ad beneficiũ, puta ſtallũ in choro, & ſimilia. vel melius dic, ꝙ ēt beneficiũ poſſet petere, & de eo litigare, & cõtra capitulũ, quod de nouo eũ eligit, & cõtra aliquos litigatores. ſi autē ſolus Papa dediſſet ſine conſenſu capituli, adhuc credo, ꝙ nõ poſſet petere agendo cõtra capitulũ, niſi Papę expreſſē de iuramẽto retuliſſet, ar. ſ. de reſcrip. conſtitutus. ſed ſi de iuſſo Pa
2 pę ᵃ retiſtere, & neceſſitas, vel vtilitas ſubeſſet, poſſet recipere, & etiam cõtra capitulũ agere propter poteſtatem diſpenſandi. ſed ſi non ſubeſſet iuſta cauſa, quandocunque diſpenſaret Papa, nõ conſulerem clerico, quod ageret contra capitulum.

ADDITIO.

a ¶ Iuramẽto Papę. Adde Fel. in c. j. col. 10. in princ. ſupra de conſti. in c. quæ in eccleſiarum. col. 8. verſicu. denum, & ibi concor. Et vide etiam Abb. in c. ſignificaſti, col. 3. in fi. ſupra de electio.

SVMMARIVM.

1 *An ſtatim, quòd quis aſſumit habitum probationis, intelligatur renunciare prioribus beneficijs.*

CAP. III.

Ex tranſmiſſa. [Abbatis] ſecularis clericus & [clericus] eiuſdē eccleſię [habitũ] probationis, q tamē nõ ſuit ſibi datus, quia ibi nõ erat. expone ergo ſic, ideſt dixit ꝙ volebat apud ſanctũ Saluatorē habitũ accipere, & poſtea iuit, & accepit [gr̃a cõplendi] ideſt vt ſtaret in probatione eo animo, ꝙ ſi ſibi placeret religio, remaneret, & votũ ſuũ, & profeſſionē faceret: nõ tñ fecit, quod ex ſequentib. apparet [reſtitui] ſ. 12. q. 2. nulli. 17. q. 4. ſunt qui opes, ſ. So. hic nõ poterat repetere, ſed eccleſia S. Saluatoris potuit, ei reſtituere: ſed forte debuit de iure poli, licet non iure fori. 17. q. 4. c. vlt. in Auth. de mona. ſi verò ad idem. 16. q. 6. de lapſis. vel res iſtę erant datę ſub cõditione, vel ea intentione, vt eo inde recedente res ſibi redderentur, infra de cle. coniu. ꝙ a te.
1 † [Receptionē] ar. ꝙ eo ipſo, ꝙ aſſumit habitũ probationis, intelligitur renunciare prioribus beneficijs. de hoc no. j. de re. poſtulaſti. & hoc plus preſumitur, ſ. ꝙ pro derelicto habuit primã eccleſiã tã pp hoc, q: oĩa bona de eccleſia abſtulit, q̃ pp ſuſceptionē habitus probationis acceptarent populo [recipiãt] cũ non fuerit profeſſus, nec apparet eũ quandoq; voluiſſe ſeculo renunciare. nam ſi hoc appareret, oporteret eum aliam religionem intrare, infra de regula. conſul. & c. ſtatuimus.

SVMMARIVM.

1 *Actoris probationes admittendæ ſunt ſuper implicita aſſertione.*
2 *Spoliatus ſi per duos teſtes violentam probat ſpoliationem, non valet adverſario*

uerſario aliqua probatio ſuper ſpontanea voluntate.
3 *Nunquid in actione de dolo, vel quod metus cauſa, idẽ ſeruari debeat, quod in actione poſſeſſorij.*
4 *Nunquid is, qui metu coactus renunciauit, amiſerit poſſeſſionem?*
5 *An quod dicitur in renunciatione eccleſiæ poſſit etiam dici in renunciatione iuris alterius.*
6 *Probationes rei ſuper cauſis coloratis ab eo propoſitis, audiendæ ſunt.*
7 *Qui pecuniã pro beneficio dedit, non poteſt illud ſine diſpenſatione retinere.*
8 *Actoris tantum probationes admitti debent ſuper violentia.*

CAP. IIII.

SVper hoc. [Verũ] prima qõ eſt, qa E. queritur,
an ex quo cõſtat aliquẽ beneficiũ re
ſignaſſe, vel abiuraſſe, ſi dicat ſpoliatus, ꝙ coactus fe
cit, an ſit audiẽdus? & videbatur, ꝙ nõ, maximè quã
do abiurauit, de qua abiuratione tñ cõtinetur in qõne, cũ iuſtũ
ſemper ſit ſeruãdũ, j. de iureiu. ſi vero, ſanè. quero, cuius probõ
nes ſint primo admittẽde, vel actoris ſpoliati, vel rei, vel vtrius?
prima qõ eſt, an exceptio ſpontanee reſignationis ſimpliciter ſi
ne adiectione iuſte cauſe ſit admittẽda? & reſpõ. ꝙ nõ, vt j. de ap.
5 cõſtitutus. †[Repoſcẽtib.] hoc vult dicere hec decre. ꝙ ſi aliquis
repetit beneficiũ ſuũ, & reus opponat exceptionẽ ſpõtanee adiu
rationis, nõ eſt audiendus excipiẽs, niſi ꝓbabilẽ cãm aſſignet reſi
gnationis, & quod teſtes ſunt admittẽdi actoris, nõ rei, ſi actor ve
lit replicare, quod coactus reſignauit, nõ ſpõte. nec ob. j. de reſti.
ſpol. accepta. quia ibi nõ coacta renũciatione, ſed ſpoliationẽ ꝓ
bare volebat. & intelligitur hec decre. qñ agebatur petitorio, ſi
ue poſſeſſorio, ſiue p interdictũ, ſiue per ↄdictionẽ ex l. ſiue cano
ne, ſiue per officiũ iudicis, ſiue per actio. qđ me. cauſa. ſiue per a
ctio. de dolo. q̃ oĩa remedia cõpetunt ſpoliatis. 3. qõ. j. in ſumma.
ſed reus negabat ſpoliationẽ, & metu, vel dolũ, & dicebat ſpon
taneã reſignationẽ, & oportet iſtos, q tenent hãc opi. cõſiteri, ꝙ
nullo iure ſunt admittende probõnes rei, ſi intẽtetur petitoriũ,
qa nõ ſunt admittende, demũ de hac cã cognoſcitur, ſm ꝙ intel
ligunt hãc decr. nec poſt, cũ poſt ſñiam nõ ſint proponende perẽ
ptorie excep. C. ſen. reſcin. non poſ. l. a. nec de nouo põt petere
eccleſiã, cũ lata ſit ſententia ↄ eũ. ff. de exce. rei iu. ſi mater. §. ea. alij
aliter dicũt, & melius, vt no. j. quod me. cã. ſup eo. ſi aũt primo e
giſſet poſſeſſorio nõ ob. ſed ↄ. j. de reſt. ſpol. accep. ſed dic ſm eos
eã probationẽ ſtaret exceptio rei iudi. in petitorio. ſ. de elec. qre
2 lã. † Inducũt aũt pro ſe, ꝙ nõ ſit audiẽdus reus excipiens. nec pro
bationes eius admittende, qa preſumptio eſt ↄ eũ, vt hic, quia ſi
ſpoliatus p duos teſtes probat violẽtam ſpoliationẽ, nõ valet ad
uerſario aliqua probõ ſup ſpontanea volũtate, ẽt ſi p cẽtũ teſtes
probaret, cũ reddãt teſtimoniũ de intẽtione, q̃ ſoli Deo cognita
eſt, & ideo eius teſtimoniũ valet. at ſi ille, q probat vim, vel me
tũ, vel dolũ, probat quod oculo vidit, ar. ad hoc, infra quod me.
cauſa. c. j. & ſic hoc teſtimoniũ preualere dẽt. nec obſt. quod obij
citur, ſ. qa ſm hoc nũquã admittetur ad probandã ſpontaneã re
nũciationẽ, ſ. de ſpõtanea renũciatione nunquã habere locũ, vbi
aduerſarius vult probare eã p vim, vel metũ extortã, ſed vbi hoc
probare nollet, locũ haberet probatio ſpõtanee renũciationis.
nec p hoc remouet, qn reus poſſit probare indirectè nullã violẽ
tiã interueniſſe. j. de reſt. ſcries, ex tenore. itẽ ſi preſumeret ↄ eũ,
q dicit ſibi violẽtiã illatã, puta quia potẽtior ſit eo, q vim intuliſ
4 ſe dr, vel qa talis perſona eſt, q dr vim intuliſſe, qa nõ preſumit
vĩ intuliſſe, vel pp religionẽ, vel pp fidelitatẽ ſuã, tunc nullo mõ
admitterentur ẽt probationes rei, & pro eis magis preſumitur,
ar. ff. qd me. cã. nõ eſt. & ſic ſonat finis huius decre. ibi, habito &c.
vel dic, ꝙ finis huius decre. nõ dicit, ꝙ probationes rei, q dr ſpo
liaſſe, nõ admittẽtur: ſed de probationib. ſpoliati tñ dicit, ꝙ ſũt
admittende, qa de his tñ dubitabãt, & nõ de probationibus rei.
Alij dicũt hanc decre. loq tñ, vbi agitur poſſeſſorio, & tunc ob
tinet qđ dr, & ſic loquitur decre. j. de reſt. ſpol. ſolicitè. ſed dices,
ad qd prodeſt reũ dicere cãm? reſpõ. qa ſi reus poſſeſſor dicat, tu
nõ fuiſti ſpoliatus: ſed antequã re nõ admitterẽ, vel iura eccleſie
ſubtraherẽ, ſpõte renunciaueras, ex tali cã audiendus eſt. j. de re
ſti. ſpol. accepta. niſi ſpoliatus, vel magis q nõ eſt in poſſeſſione ꝓ
bare velit, ꝙ p vim fecit renũciationẽ, q̃ preceſſit ſpoliationẽ, vt
hic, & no. j. de reſti. ſpol. ſolicitè. renũciationẽ aũt factã eo exiſtẽ
ſe ſpoliato ſibi obijcere nõ poſſet. j. de reſtit. ſpo. ſolicitè. niſi pri
mò reſtituatur, vt ibid. vel dic ẽt, ꝙ renunciatione facta poſt talẽ
ſpoliationẽ põt excipere: ſed tñ teſtes expoliati petẽtis reſtitutio
nẽ primo recipientur, ſic loquitur decr. j. de reſti. ſpo. ſolicitè. &
ſm hoc nulla eſt drĩa, ſiue renũciatio preceſſerit ſpoliationẽ, ſi
ue ſubſequatur. ſed hoc nõ placet: quia litera huius decr. hoc nõ
patitur, q̃ dicit, ꝙ nulla probõ rei admittenda eſt. ſed tñ proba
ta facta ſpoliatione fieri reſtõnem. vnde dixit alij, ꝙ ſiue renun
ciatio precedat ſpoliationẽ, ſiue ſequatur, nunquã impedit reſti
tutionẽ. & hec decre. nõ ↄdicit, quia reus nõ negabat ſpoliationẽ
eſſe, ſed dicebat eã ſpontaneã reſignationẽ, & ideo ſibi licuit ſua
iura ſubtrahere. & ideo admittitur excipiẽs de ſpontanea reſi
gnatione, licet in probationib. preponatur ſpoliatus. ſi aũt alias

vellet dicere, tu ſpõte poſt ſpoliationẽ renũciaſti, non iuri tuo,
ſed petitioni reſtõnis per pactũ, bene poſſet, ff. de pac. ſi vnus. §. pa
cta. ſecus autẽ, ſi alia cã diceret. ꝙ nõ deberet ei reſtitui eccleſia, ſ.
qa pp pactũ, vt ſimoniæ, vel aliud hmõi priuatus eſſet ſñia prela
ti iure, qđ in ea habebat, vel ẽt quia poſt ſpoliationẽ, vel ante ſecũ
dũ alios renũciauit ſpontè eccleſie. nã his non obſtan. põt agere
interdicto. nõ ad rem, quã renunciauit ſpõte, ſi confiteretur: ſe
cus autẽ, ſi negaret, vt hic, nec ad rem, quã alias legitime pp pec
catũ. ſ. amiſit, ſed ad damnũ, & aliã cãm. ff. vnde vi. itemq;. §. vſũ,
& l. ſi plures. §. vlt. ſed dices, nõne eo ipſo, ꝙ ſponte renũciat, vi
detur eſſe ſublata proxima cã turpitudinis. ſ. ius? ar. C. quod me.
cã. l. 3. ff. de cõdi. ob tur. cau. ſi ob turpẽ. & ita nõ poſſet vlterius ẽt
ad dãna agere. ſed dic nõ eſſe ſimile, quia ſpõte renunciando nõ
approbo vim mihi factã, nec videor negligere, cũ poſſint eſſe a
liẽ cauſe renũciationis preter metũ, ſ. pp conſciẽtiã, vel religio
nẽ, vel huiuſmodi, ſed ſolũmodo ꝙ per dolũ, vel ob turpẽ cãm
promiſi, videor approbare metũ, quem pertuli. itẽ ꝓmiſſio, &
datio ſunt multũ ſibi vicine, nõ autẽ ſic ſpoliatio, & renũciatio.
imò plus ẽt, quia qui metũ vendidit recipiendo preciũ, nõ vide
3 tur renunciare actioni, qđ me. cã. C. quod me. cau. l. ſi vi. † Sed nũ
quid dices idem, qđ in poſſeſſorio, ſi agatur quod me. cã, & de do
lo, ſ. ꝙ debeat exprimere cãm probabilẽ, ẽt ꝙ teſtes tñ ſuper vi,
vel dolo ſint recipiendi, cũ illa ſint reſtitutoria. ff. de do. arbitrio,
§. ideo? & reſpondẽt quidã. ſed malè, ꝙ ſic: alij autẽ ſecus: nam ſi
aliquis agat, quod me. cã. ad reſcindendũ ↄctũ acceptilationis, vel
aliã liberationẽ, & aduerſarius dicat, nõ metu renũciaſti, vel ↄxi
ſti, audiende ſunt vtriuſq; probationes. nã niſi mõ audiatur, & fe
ratur ſñia pro eo, reus de cetero non põt agere ex illa venditio
ne, obſtãte exceptione rei iudica. vel magis reſciſſione ↄctus, ar.
ff. quod me. cã. metũ. §. ſi putat, & §. ſi. l. illud, quod nõ eſt. qñ agit
poſſeſſorio, ff. de excep. rei iudi. & an. §. ſi. & eodẽ mõ dicit, quod
reus poterat opponere ↄ metu tradentẽ, & agentẽ ac quod me.
cauſa, ad reſtõnem ipſius rei tradite renũciatione poſt metũ ſe
cuta, quia cũ ſua, ſ. eius, qui ſe dicit paſſum metũ, nõ intereſt neq;
rõne poſſeſſionis, neq; rõne proprietatis, cũ renunciauerit, age
re nõ põt, ſed potius excipere põt, ar. ff. quod me. cauſa. ſicut. §. ſa
tis, & §. qui poſſidẽ diximus in alijs actionib. reſtitutorijs. litera
autẽ, que ſequitur, nõ vr hoc ſonare, nõ vi, nec metu, cũ non di
cat, ꝙ qñ agitur quod me. cã. tutis debeat exprimere cãm remo
tã a metu, ſed qñ petitur reſtõ poſſeſſionis beneficij, & ipſe exci
pit, ꝙ nõ fuit ſpoliatus, ſed renũciauit ſponte, deberet adijcere
iuſtam cãm, & probabilẽ, talem, ſ. ꝙ ſit remota a vi, vel metu, &
omni malitia, quod ſi nõ eſſet, tanquã excipiens de ſua turpitudi
ne eſſet repellẽdus, quãuis & de hoc dici poſſit, ꝙ ſi preſumptio
eſt ↄ eũ, cogitur dicere cãm reſignationis, ar. ſ. de elect. conſtitu
tus, j. vt ec. bene. c. a. Item quod hic dr, nõ vr habere locũ, niſi qñ
agitur ↄ violentiã, vel alios, ↄ quos petitio reſtitutionis poſſeſſio
nis cõpetit. ſed queres ſecundũ primã opi. quare reus põt excipe
re de renũciatione precedente ſpoliationẽ, vel potius nõ admiſ
ſione, vel ẽt que fuit ſimilis cũ expoliatione, & nõ de ſequenti?
Reſpõ. quia ex quo renũciauit, amodo amiſit poſſeſſionẽ, quam
primo habebat, & ita deſinit poſſidere. vnde ſi eſſet ſeruitus, & re
miſſa alicui, vel eſſet permiſſum alicui edificare, ex tunc tanquã
q quaſi poſſidet, incipit preſcribere, q̃ nõ currit niſi poſſidẽti. vel
quaſi poſſidenti. ff. de uſuca. l. 3. ff. de ſer. pre. ſi edes. ff. quemad. ſer.
amit. l. ſi ſtillicidij. ff. de acqui. poſſ. peregre. §. quib. cũ ergo hic nõ
poſſideat, ex quo renũciauit, & ad hoc ꝙ cõpetat ſibi beneficiũ
reſtõnis poſſeſſionis, oportet eũ probare, q poſſidebat tpe ſolu
tionis, quod hic renũcians nõ faciebat; apparet ꝙ dẽt admitti e
ius exceptio, niſi ſpoliatus velit probare coactã renunciationẽ
4 ut hic. † Sed oppones, nõne & ſi metu coactus renũciauit, tñ poſ
ſeſſionẽ amiſit. ff. ꝙ me. cã. metus. in prin. & §. ſi. Reſpõ. licet poſ
ſeſſionẽ amiſerit, & in ueritate nõ daretur ſibi interdictũ, ſi con
ſtaret: tñ per hãc exceptionẽ, que cõtinet turpitudinẽ proponẽ
tis, nõ repellitur, qa de ea excipiẽs nõ auditur. vel dic, ꝙ ille, q co
gitur renũciare iuri proprio, quod in aliqua re hẽt, ius uel domi
niũ, quod in ea hẽt, amittit, ſed nõ poſſeſſionẽ, quia nõ credit ani
mũ habere dimittendi poſſeſſionẽ, & leges predicte loquuntur,
qñ ſponte renũciauit. ſed in renunciatione, que ſequitur ſpolia
tionẽ, ſecus. illa. n. non impedit petitionẽ reſtitutionis poſſeſſio
nis, cũ in ueritate tũc nõ poſſideryt, cũ fuerit ſpoliatus. ſed que
res, quare, qñ agitur poſſeſſorio, nõ admittũtur probationes rei,
ſed qñ petitorio ſic? Reſpõ. quia in poſſeſſione fit ei modicũ pre
iudiciũ, cũ ſtatim poſſit de ꝓprietate agere petitorio. C. ſi de mo.
poſ. l. 4. ſi autẽ, qñ agitur petitorio, nõ admitterentur ꝓbationes,
fieret ſibi magnũ preiudiciũ, quia ſemper ſibi obſtaret exceptio
rei iudi. ff. de excep. rei iudi. l. ſi mater. §. eadẽ. Quod autẽ dixi re
nũciationẽ preced. ſpoliationẽ, uel nõ admiſſionẽ poſſe obijci
ↄ petentẽ reſtitutionem poſſeſſionis, intelligo, niſi ſpoliatus pri
mo poſt renũciationẽ inceperit de nouo poſſidere, de qua nõ ſit
incõtinenti eiectus. uel ẽt ex interuallo, quia tũc eũ non poſſet
petere reſtõnem poſſeſſionis rõne prime ſpoliationis. ff. de ui &
ui ar.

vi.ar.l.3.§.cũ ergo.C.vnde vi.ſi quis.ff.de excep.rei iudi.ſi rem,&
5 l.ſi quis.†Itẽ quod dictũ eſt in renũciatione eccleſię, dicendũ vr
in renũciatione iuris alterius. ſed nõne dices idem i donatione,
verbi gfa, peto reſtitui poſſeſſionẽ alicuius rei.excipis, tu mihi
ante eandẽ rem donaſti, nũquid admittẽda eſt talis exceptio? Re
ſpon.nõ,quia põt eſſe,quod donaui,& tũ verũ eſt eu poſtea fuiſ-
ſe io poſſeſſione,& tunc ſpoliatũ eſſe. ſi vellet dicere eũ non poſ
ſidere,qñ dr̃ fuiſſe ſpoliatus,ſed ipſe reus poſſidebat, dicunt qui-
dã admittendũ ad probandũ,ar.ff.de proba.circa.alij autẽ ar.hu-
ius decre.dicunt,ſi actor,q ſe dicit ſpoliatũ,agit interdicto,& ve
lit probare poſſeſſionẽ,& ſpoliationẽ,probationes rei ſuper do-
natione, vel renũciatione nõ pręcedẽte nõ eſſe admittendas. a-
lias aũt vr̃ ſequi incõueniẽs, quod verũ vr̃, ſi vterq; probauerit
ſe poſſidere.Hic alij reſpõdent,& bene,ꝙ fertur inĩa pro melius
probante,ſupra de elect.cũ eccleſia Vultera. j.de probat.ex lite-
ris.ſi autẽ pariter probant,abſoluitur reus,j.de ſi.inſtr.inter dile-
ctos,in ſi huic autẽ decre.reſpõdent.nã hoc,quod nõ admittun-
tur probõnes rei ſuper ſpõtanea renũciatione, ſpoliato volente
probare coactã renunciationẽ, quia preſumptio eſt ꝯ eũ: ſecus
aũt,ſi vterq; dicit ſe poſſidere,qõ dr̃ ſpoliatio facta, quia ibi pro
nullo eſt pręſumptio.itẽ hec decre. locũ hẽt in interdicto, vnde
vi:ſecus,ſi agatur,vti poſſidetis.ibi.n.pariter vtriuſq; teſtes admit
tuntur,j.de proba.licet [obiecta] .ſ.a reo.[Exceptio] põt autem
reus clericus, vel ei canonicè ſubſtitutus. qui dr̃ ſpoliaſſe, & pp
hoc agitur,ꝯ eũ de recuperanda poſſeſſione excipere, & ſe defen
dere,quia actorẽ ſpoliauit auctoritate epi.in cuius manib.ſpon-
te renũciauerat,& ſpoliatus põt replicare,ꝙ eps,vel metu,vr̃ do
lo eũ ad renunciandũ induxit:2.q.1.notũ.Itẽ põt reus prędictus,
vel alius in locũ eius canonicè electus excipere de renunciatio-
ne corã quolibet facta ꝯ agẽtẽ interdicto,vnde vi, vel iudicis offi
cio vt reſtituatur ſibi eccleſia,ad quã reuertens nõ eſt admiſſus:
ſed ſecus eſſet,ſi expelleretur,quia licet ſpõte renũciando in ma
nibus etiã ſui prelati ius nõ amittit, tñ poſſeſſionẽ amittit. vnde
alius,cui canonicè cõfertur,eã occupare põt:ſed & ſi ipſe, dum
vacat ipſa poſſeſſio,eã capiat, non dẽt tñ expelli ſine iudice [co-
gnitione] idem antequã cognoſcant de ſpoliatione. vel melius
niſi adijciat iuſtã cãm,de qua cognoſcitur.[Et an] ſecunda quę-
ſtio[actoris]ſpoliati petẽtis reſtitutionẽ ſi.ff.de pact. ſi vnus §.pa
cta. [ꝙ] hic reſpõdet primę qõni [veri.]ꝯ hanc tñ pręſumptionẽ
6 admittitur probatio i ꝯriũ.†[Inquiri] a reo dicto ſpoliatore.ſor
te.n.dicit eũ ideo reſignaſſe, qa plura beneficia habebat, quę nõ
poterat ſalua cõſcientia retinere.j.de ętate & qualitate, cã te,vel
ꝙ ſimoniacè adeptus fuit beneficiũ.vel aliud ſimile, & huiuſmo
di cauſis propoſitis ſuper eis audiendę ſunt probationes rei.j.de
reſti.ſpolia.c.1.& c.ſolicitè.ꝯ.ſol.ibi qõ erat de ſpoliatore reſignã
te.hic autẽ non dr̃,ꝙ ſpoliatus reſignauerat [quã] reſignationis
7 cãm.†[Pecunię] nos credimus hoc caſu, nõ obſtante aſſignatio-
ne talis cauſę .ſ. ꝙ data pecunia reſignauit reũ repellendũ ab ex-
ceptione,& actori faciendã reſtitutionẽ, quia ſuã turpitudinẽ al
legat, niſi ſorte diceret eũ ab alio pro reſignatione pecuniã rece
piſſe: ſecus autẽ,ſi cũ peteretur res prophana,exciperet,ꝙ renũ-
ciaſſet data pecunia. nã, vt reſignaret,ſi licuit aliquid ei dare etiã
pro expẽſis.j.de pac.cũ pridẽ.j.de præben.niſi.j. de re. permu. ad
qõnes.hoc autẽ probato,& q beneficiũ reſignauit, nõ põt repe-
tere,& ille q dedit pecuniã,nõ põt retinere ſine diſpenſatione.j.
de trãſ cõſtituũs.[extortã] .ſ.reſignationẽ [inuenerit] per dictũ
excipientis [iuramẽtũ].ſi.n.interuenerit,pręſumitur inuitus iu-
raſſe,& hoc eſt,qđ ſequitur [a malo eſt] nõ credenti.22.q.1. ita er
go,de elect.ſignificaſti, infra de iureiu.& ſi Chriſtus.j. reſpõ. pię-
ſumitur nõ ſine iuſta cã pręſtitũ,quia nõ pręſumitur voluntarie
iuraſſe [replicatio] qualis eſt, ꝙ coactus reſignauit, & ꝙ coactus
iuſtã renũciationis cãm cõfeſſus eſt .[Admittere] probationes
ſunt cã reſignationis. poſtquã.n.cãm a reo dicto ſpoliatore alle-
gatã iudex approbauerit,probationes ſuper ea recipere dẽt, niſi
a ſpoliato fuerit replicatum. ſed nos ſupplemus, admittere non
poſtponas exceptiones ſpõtaneę reſignationis,ſ.poſtquã iuſtam
cãm & probabilẽ aſſignauerit. & ſtatim ſubdit, quis in hoc caſu
preferatur in probationib.dandi.& dicit,ꝙ actor ſpoliatus [por-
rò] hic reſpõdet ſecundę qõni [negãtis].ſ.ſpoliati, qui negat ſim
pliciter ſe reſignaſſe,q cũ nullã habeat implicitã affirmatiuã, p-
bare nõ põt, & ideo eſſent eius probationes admittendę [repli-
cando] dicendo ſe coactũ ad reſignationẽ, & cãrum confeſſio-
nẽ.hęc negatio hẽt affirmationẽ implicitã,quã probare põt,ver
bi gfa,negatiua eſt,cũ ſe negat ſpõte reſignaſſe. ſed illa hẽt hanc
implicitã,metu coactus reſignaui, & hoc probabit [aſſertionẽ]
ideſt coactus reſignaui,& coactus eã ꝯfeſſus eſt. [Ad dignitatẽ]
quia ſi eſſet hõ magnę dignitatis & opinionis pręclarę. nõ crede
retur metũ intuliſſe,vel pertuliſſe. & ideo magis apertę proba-
8 tiones requiruntur ab eo.ff.quod me.cã.non eſt.[admittendas]†
ſpoliati.ſ.& non ſpoliatoris. nã ſequeretur magnũ periculũ, ſi ſi
mul admitterentur teſtes de ſpõtanea renũciatione, & violẽtia,
eũ poſſet contingere,ꝙ pauci eſſent,q ferrent violentiã, & mul-
ti eſſent ſuperuenientes,q ſpontaneã confeſſionẽ audirent.j. qđ
me.cã.c.4.ergo bene ſtatutũ,vt tñ probationes actoris ſuper vio
lentia recipiantur.ſed nõne poſſet eſſe,ꝙ primo fuit coactus,ſed
poſt alio tpe fuit ſpontaneus? vr̃ ergo, ꝙ ſi reus de poſteriori tẽ-
pore probare velit,ꝙ ſit audiendus,ff.ꝙ me.cauſa.l.2.ff.de cõ.ob
tur.cau.ſi ob turpẽ.reſpon.non tunc admittendas probationes,
quia cũ agitur poſſeſſorio, vt hic, nõ ſunt admittẽdę probõnes,
qđ poſt ſpoliationẽ ſponte reſignauit.j.de reſt.ſpo.ſolicitè.ſed ſi
petitorio ageſ, ſimul admitteñ vtriuſq; allegationes, vt in l.al.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu liceat prælato de vna eccleſia ad aliam tranſire.*
2 *Elector in mora eſſe non dicitur, donec prælatus non habeat eccleſiam pro vacante.*
3 *An ſtatim, quòd quis recipit ſecundam eccleſiam, vacet prima.*

CAP. V.

ADmonet. [Ordinationẽ] ideſt ad re.ſ.diœce.p
tinẽtes [intrare] licet vt hic dr̃, cle
ricus i pſonatu cõſtitutus,de quo hic loquitur,non
poſſit dimittere eccleſiã ſuã ſine licentia ſuperioris,
tñ põt conſentire electioni de ſe factę, vel potius tranſlationi. &
ſi aliqui de aliqua eccleſia eũ eligunt,nõ peccant, qa hoc non eſt
1 prohibitũ.j.de ele.cũ inter, & c.dudũ.†[Dimittere] niſi velit ad
religionẽ tranſire.19.q.2.duę.j.de reg.licet.hinc apparet, ꝙ quan
do prelatus tranſit de vna eccleſia ad aliã eccleſiã, licitũ ſit epo,
vel alij prelato,ad quem pertinet prima eccleſia, eã alij confer-
re.ſi ad epm,uel aliũ prælatũ pertinet prouiſio, uel electio i pri-
ma eccleſia,uel alij ad quẽ hoc pertinet, mãdare,quod conferat.
Eſt tamẽ licitũ epo,uel alij prelato, ad quẽ pertinet prima eccle
ſia pleno iure quo ad ſubſtitutionẽ,& alia ſpiritualia, ipſum prę
latũ, q tranſiuit, reuocare ad primã eccleſiã, uel prelatũ potius
noo licentiare eũ ſed retinere in prima eccleſia, cui non pręiudi
2 cat ſuus trãſitus,infra eo.quod in dubiis.†Et ſic ẽt apparet,ꝙ ſi ad
aliũ pertinet electio, uel præſentatio in prima eccleſia, & ad aliũ
pertinet eccleſia quo ad inſtitutionẽ, ꝙ pſentator, uel elector nõ
ſtatim dẽt eligere,uel preſentare: ſed requirere dẽt prælatũ,ſi ra
tũ habet tranſitũ prelati,qñ ſi ratũ hẽt,ſecurè eligat.alioquĩ dif-
ferat,qa nunquã dr̃ elector eſſe in mora,quãdiu alius platus non
hẽt eccleſiã pro uacãte.Alij dicunt, & forte nõ malè, ꝙ niſi pre-
latus ad quẽ pertinet eccleſia in ſpiritualibus, infra ſex mẽſes fa
ciat illũ, q tranſiuit redire ad propriã eccleſiã, uel hoc ipſum in-
cipiat proſequi infra ſex mẽſes,uel procedẽdo ꝯ eũ corã ſuperio
re petẽdo,ꝙ cõpellatur ad primã redire,ꝙ elector põt aliũ elige
re circa finem.6. menſiũ, quia tacitè vr̃ ratificare tranſitũ eius. &
idẽ dicunt, ſi ẽt ad eundẽ prelatũ pertineat eccleſia in ſpirituali-
bus,& quo ad electionẽ,quia niſi infra ſex mẽſes, vel eligat,vel ꝯ
tranſeuntẽ procedat, ꝙ ad proximũ ſuperiorẽ deuoluitur ptãs
eligendi, qa ex quo tñ põt diſpenſare expreſſe, ꝙ teneat vtraq;,
nec tacite põt impedire, quin ptãs eligendi ad eũ trãſeat, ad quẽ
3 de iure pertinet,ar.infra de prę.b.de multa.†Hic bene fatemur,ꝙ
põt conſentire electioni de ſe factę.ſed niſi infra modicũ tps prę
figendũ a prelato obtineat licentiã a primo prelato, ꝙ eccleſia
ſecunda alij ꝯfertur.infra de cleri.non reſi.c.fi.& no.j. de elect.cũ
in cũctis.Nec vr̃,quãuis teneat electio,ꝙ teneat collatio de ſecũ
da eccleſia facta,quouſq; abſolutus fuerit a prima.71. & 72. diſt.
p totũ. ibi enim dr̃, quirita erit talis ordinatio.ſecus autẽ eſſet,
ſi talia beneficia eſſent,quæ ſimul haberi poſſunt, de hoc no. in-
fra.de cleri.nõ reſi.c.fi.ꝯ.j.de preben.de multa. vbi dr̃,ꝙ recipien
do ſecundã eſt ipſo iure priuatus prima.ſo. illa intelligit, quãdo
recepit ſecundã de licentia proprij epi. vel dic, ꝙ non eſt priua-
tus.ſ.quo ad ſe,ſ.ꝙ nõ poſſit eã repetere. ſed non eſt priuatus, qn
primus poſſit eã retinere.ſed adhuc magis ꝯ, dicit penul.§.e.uidẽ
decre.vbi dr̃,ꝙ ex quo recipit ſecundã eccleſiã,non facit fructus
ſuos.Sol.illud intelligitur,vt dictũ eſt, qñ de licentia proprij epi
trãſiuit, & tũc nihil iuris ſibi retinuit in prima,vel quãdo de lñia
eius trãſiuit, ſed tñ ſuſtinet eps, ꝙ vtraq; teneat. uel dic, ꝙ ſicut,
quãdo ſine lñia primi epi tranſiuit, utraq; tenet, priuaſ quo ad ſe
prima eccle.ſic etiam fructibus, ut eos non faciat ulterius ſuos.

SVMMARIVM.

1 *Tenet ſententia licet in ea falſa cauſa ſubijciantur.*

CAP. VI.

IN præſentia. [Ad unã] ff. de teſt. ob carmẽ.
§.ulti.j.de re iu. cũ inter cauſã.
[pręſumi] infra de proba.poſt ceſſionem.j.de re iud.
cũ inter nos,& c.ſicut.ff.de ſtatu homi. ingenuũ.ff. ſi
li.pen.ap.l.j.ff.de re iudi.res iudicata.[ſi tu] qui agebas,ꝙ quidam
abbas,qui reſignauit abbatiam,eam de facto dimitteret.[ſenten
tię] Dulmen.& coniudicũ a qua nõ erat appellatũ, ſi in tũ trã-
ſierat iudicatã.de hoc no.j.de elec.bonę me. Magun.ſi autẽ eſſet
appellatũ,uel alias ante eam ſentẽtiam, non creditur iudici,niſi
quantũ legitimis cõſtiterit documẽtis,j.de prob.cũ.quęre quę
5 diximus,infra de offi.dele.cũ in iure.j.de p1ob.cũ.†[Pręter iſta]
no.

a no. ꝙ licet ᵃ falſæ cãæ ſubiiciant in ſñia, tñ ſñia tenet, qa nõ eſt ꝯ ius ſcriptũ, ſed ꝯ ius litigatoris: ſed multo melius valet, ſi iuſta cã ſubeſſet, q̃ expreſſa nõ eſt, vt hic. in l. i. qui manu. no poſ. §. ead. 2. q. 6. itẽ ſi ſñiam, verſi. ſi vero ꝯ ius litigatoris. ſed ꝯ. ff. de excuſ. tu. q teſtũ. Sol. ibi loquitur, qñ cã expreſſa erat ꝯ ius ſcriptũ, ſ. qa habẽ ei legitimũ turorẽ nõ pot dari teſtamẽtarius. vł ibi loquitur, qñ ſñia data fuit ſub cõdõne, q̃ non extitit. itẽ ſi exprimat vnã ꝯ ius,
b & aliã, q nõ eſt ꝯ ius, tenet ſñia, ᵇ vt potius res valeat, q̃ pereat, infra de verbo. ſignifi. abbate. [quaſdam epiſcoporum] ſemiplena probatio in quorum præſentia idem abbas renunciauit] confeſſionem] plena probat. o. C. de confeſ. l. i. ff. eo. certum.

ADDITIONES.

a ¶No. ꝙ licet Hoc dictũ refert & ſequitur Pet. de Anc. in cõſ. 108. incip. iudex de iure, col. 1. poſt me. & adde eundem Inn. in c. qñ contra, in fi. infra de proba. & de materia, quãdo falſa cauſa vitiet ſententiam, vide per Fel. in c. ſicut, col. 11. ver. falſa cauſa, infra de re iudi. vbi plene & adde eundem Innoc. & ibi add. tra in cap. quoniam contra, infra de probat. & Pet. de Ancha. in conſi. 65. in princip. incipi. pro clariori deci. dubiorum.

b ¶Vide Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. oblı.

CAP. VII.

Sane. [Literas.] Conceſſionis præbendæ [admittaris] plus nititur hec decre. æquitati, q iuri. alii dicunt eam niti iuri, quia tantum ſe iuri ſubmiſit, vt dicemus. infra eo. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Non valet reſignatio niſi in manu eius, a quo quis habet beneficium.*
2 *Quo caſu requiratur conſenſus capituli maioris eccleſiæ in reſignatione, & an prælatus renunciare poſſit in manib. ſubditorum, habes in nu. 3.*

CAP. VIII.

1 Qvod in dubijs. [Sponte] ſecus ſi coactè. J. qđ metus cau. ad audientiã. †[Reſignãtes] reſignatio .n. non valet niſi in manu eius, a quo quis hẽt beneficiũ, ſ. epi, q confert. ꝫ. c. admonet. 18. q. 2. Abbas. ff. de ori. iur. l. 3. §. cũ placuiſſet. ff. de oſ. præ. legatis. & intelligatis hoc verũ, ꝙ nõ tenet reſignatio, qa eccleſia poſſit eũ repetere. 7. q. 1. nõ oportet. & ſuperior. 33. q. 5. mulier. ipſe tñ ñ põt repetere eccleſiã, qa & ſi inutilis ſit renũciatio, tñ obtinet vi pacti, ſicut inutilis acceptilatio. ff. de pac. ſi vnus. §. de accep. 7. q. i. eos. vel verius põt priuari eccleſia, qa peccauit renunciando in manib. laici, & hoc ſonat litera hic. Qui licet in manu laici reſi-
2 gnauerit, tñ nõ ᵃ amittit præbẽdæ ſuæ proprietatẽ, cũ non poſſit reſignare ſine epo, niſi primitus per ſñiam ſuperioris ſpolietur. 17. q. 2. Gõſaldus. ſecus de poſſeſſione, vt no. ꝫ. e. ſuper hoc. & hæc vera ſunt in beneficiis iam perceptis: ſecus in iuribus acquirendis, quib. bene renunciare licet. J. eo. veniẽs. itẽ dicimus, ꝙ in renũciatione nõ ſolũ dẽt interuenire authoritas ꝑlati recipientis reſignationẽ, ſed ẽt cõſenſus canonicorũ eccleſiæ, quã reſignat.
3 19. q. 3. ſtatuimus. 58. diſt. ſi quis. †Capituli aũt maioris eccleſię ꝯſenſum nõ credimus requirendũ, niſi forte renũciaret magnę dignitati, vel niſi talis eſſet pſona, de qua magnus honor, vel periculũ eccleſiæ immineret. tũc. n. qa magnũ negotiũ eſt, eius eſt aſ-
3 ſenſus requirendus. J. de his, q̃ fiũt a præla. quãto. †Itẽ nõ põt prelatus renũciare in manib. ſubditorũ, vel ẽt canonicus in manib. fratrũ, vel ẽt in manib. ſui præpoſiti. J. e. c. vlt. ſed neceſſaria ẽ authoritas epi, vel cõfirmatoris. ꝫ. c. admonet. niſi præpoſiti eſſet ꝯfirmatio, & inſtõ. tunc. n. ſatis dici poſſet, ꝙ renũciationẽ eius recipere poſſet, ſicut in monacho, vt no. J. e. c. vlti. vł tñ & nõ ĩprobabiliter dici, ꝙ neceſſariũ ſit ad hoc, vt valeat ſñia alicuius ſup renunciatione, ꝙ poſſet ẽt in iudicio eum inuitũ deſtituere [ſuſceperunt] propter hoc ſuſpenſi ſunt a communione ſacramẽtorum. 16. quæſt. 7. ſi quis deinceps. de hoc no. ꝫ de elec. quiſquis.

ADDITIO.

a ¶Tamen non amittit. Adde ꝙ Pe. in c. in noſtra, col. 13. ver. 34. ſupra de reſcri. dicit dictum Inn. hic verũ, & ꝙ alias dedit hic concordantes, quas ꝑ te vide.

SVMMARIVM.

1 *An liceat epiſcopo ſine licentia Papæ renunciare.*
2 *Quicunque in dignitate ſine diſpenſatione manere non poteſt, debet cedendi licentiam petere.*
3 *Licet prælatus in tẽporalib. nequeat paſtorale exercere officium, non debet cedere, quia poteſt coadiutorem adhibere, ſecus autem in ſpiritualibus.*
4 *Quibus caſib. poſſit prælatus ob plebis & ſubditorum perſecutionẽ cedere.*
5 *Licet prælatis ſe in murum opponere contra quærentes poſſeſſiones, vel libertates eccleſiæ.*
6 *Vtilius nonnunquã permittit vt naſci ſcandalũ, quàm vt veritas amittatur.*
7 *Quot modis dicatur perſona aliquis irregularis.*
8 *Irregularitates & earum pœnæ ſunt de iure poſitiuo.*
9 *Irregulares ſunt celebrantes, ſi ab officio ſuſpenſi ſunt.*
10 *Illegitimos omnes ab ordinibus repellit eccleſia.*

CAP. X.

Niſi cum pridem. [Frugem] .i. ſi credis vitã ꝯtemplatiuã meliorẽ, q̃ actiuã [ſanctificato.] Hieremia, ſ. q vitã actiuã habuit, & ꝓdicationi inſtitit [illc] Hieremias [cuius verbi] re-cuſabat verbũ ꝓdicationis baiulare, dicẽs, a, a, a, neſcio loq̃ & c. &
1 tñ poſtea ꝓdicauit. 8. q. 1. in ſcripturis. † [Cedẽdi] vł, ꝙ ꝓ nulla cã poſſit eps renũciare ſine lñia Papæ, ſiue irregularis, ſiue criminoſus, J. e. c. pxi. 6. q. 3. deniq. ff. de admini. tu. tutores. §. q ſe. quidã tñ dicut ꝯ in ſimoniace & intruſo, qa ſunt fures. 1. q. 1. ordinationes, nec habẽt titulũ. vñ quãto magis tenet rẽ furtiua, magis peccat. 14. q. 6. ſi res. ff. de cõd. fur. ſi pro fure. ſed nobis vł, ꝙ nec hi debẽt dimittere eã poſſeſſionẽ facti, quã habẽt ſine lñia: ſed a reb. eccleſiæ abſtinere debent, J. eo. ca. proxi. §. rurſus. Et idẽ in omnib. ſu-
a ſpẽſis, ſiue ab hoie, ſiue a iure, dici pt. †[Forſitã.] 33. q. 2. admonet. de pę. di. 1. quãobrẽ. ff. de rei vẽ. ite ſi. §. 1. illius. quale eſt ſimo. 1. q. 1. erga ſimoniacos. J. de ſimo. tãta, vbi de hoc no. & c. pen. & apoſtata. J. de apoſt. c. fi. & ſchiſma. J. de ſchiſma. c. j. vbi no. 7. q. 1. factus, & c. ſeq. intruſio, vt 16. q. 7. ſi quis deinceps. & ſi nõ ſit ſeruata forma in electione. ꝫ. de elec. qa ꝓꝓ. & hoc eſt ea ratione, qa nõ ſunt ꝑlati, ſed fures, q nõ itrauerunt ꝑ oſtiũ. 1. q. 1. ordinationes, & c. ſigs. neq; hoc, qđ dictũ eſt de forma, nõ placet, vt no. ꝫ. de ele. ꝙ ſicut. inter hæc etiã cõputãt quidã homicidiũ, J. de tẽ. or. c. vlt. ar. 50. di. miror. ſed alii reſpõdẽt, & male qđ ideo factũ, qa homicidiũ erat manifeſtũ, alias ſi eſſet occultũ, licet ſibi bene cõſuleret, ſi abſtineret poſt pñiam, nõ tamẽ ei ꝑcipitur. 50. di. de clericis, & c. de his. inter hæc cõputant ẽt quidã quodlibet crimẽ, qđ ipſo iure irrogat infamiã. ff. de his, q no. infa. aut. ar. 3. q. 7. §. porro. C. de infa. l. 4. qa talis infamia ꝑ pñiam aboleri nõ põt, 2. q. 3. §. hinc colligitur. põt. n. petere reſignationẽ, quicũq; commiſit publicẽ enorme cri-
3 mẽ ꝓꝑ ſcandalũ. 52. diſt. ſacerdotes, vbi no. & c. de his vero. †Si & alias fuit crioſus quocũq; criẽ, quãtũcunq; enormi, ꝑter ꝓdicta, & cõſimilia, de quib. no. J. de tẽ. or. ex tenore. ſi tamẽ crimẽ ſit occultũ, poſt peractã pñiam nõ põt petere reſignationẽ iuſtẽ, vł ad minus ei ꝯcedi nõ dẽt. 50. di. qa tua, & c. dño ſancto. itẽ lñiam cedẽdi petere dẽt oĩs, q nõ põt remanere in dignitate ſine diſpenſatione, de quib. no. J. de tẽ. or. ex tenore. de fallario occulto lucratũ dñi Papæ vł, ꝙ poſt abſolutionẽ & pñiam actam ſine peccato ordinaf. nec põt petere ceſſionẽ, qa nõ eſt infamis ipſo facto, qa nullo iure inuenio eũ infamẽ [impotẽs]. ff. de ver. ſign. morbus.
4 ff. de re iud. quęſitũ. †[Paſtorale] .ſ. in ſpiritualib. nã licet in tẽporalib. nõ poſſit exercere officiũ ſuũ, nõ dẽt cedere, qa põt habere coadiutorẽ. 7. q. 1. qa frater. & quidẽ ultimus nõ eſt cogendus cedere: ſed ſi petat, ei cõſentiendũ eſt. J. c. proxi. [defectu] ignorantiæ. ſ. in ꝙ dr̃ defectus ſciæ nõ peccatũ, ſed pęna. 15. q. 1. §. 1. ſed ſm qđ dicitis negligẽtia diſcẽdi aliquib. eſt peccatũ, vt putà illorũ q ſunt in aliquo officio, ſi negligãt diſcere ea, q̃ pertinent ad officiũ ſuũ. 38. di. c. j. & ſeq. itẽ no. ꝙ nullus tenef ad ſcire, ſed tenetur ad operari ſm conſciẽtiam. ad credere autẽ bene tenef aliquis, ut no. ꝫ. de ſum. trin. & fi. cath. in principio [ſpiritualium] 38. di. ꝑ totũ [tẽporaliũ] 30. diſt. Petrus. 86. diſt. fratre [cõpetens.] ſupra de elec. cũ nobis. [Malitiam] 7. q. 1. ſeruandũ, & c. ult. in hoc. §. diſtinguitur, qđ iuris ſit in extrinſeca, uel intrinſeca ꝑſecutione. extrinſeca perſecutio cõſiſtit in manifeſtis & ꝑtilis inimicis eccłiæ, q nos ꝑſequuntur. intrinſeca in ſubditis, q adhuc non ſunt præciſi, nec corrigi uolũt. in exteriori ꝑſecutione diſtinguitur, an ſolus prælatus qritur, an totus clerus, aut tota eccleſia. ſi ſolus prelatus, aut eo recedẽte tuta eſt ſalus eccleſiæ, & tũc fugiet. & ſi nõ, tunc ponet aĩam ſuã ꝓ ouibus ſuis. ſi totus clerus quęrif, ſi alias põt cõſuli eccleſiæ, totus clerus fugiet cũ prælato: ſi nõ põt conſuli, remanerẽt cũ prælato uel omnes, uel quidam ex his. ſi eſt altercatio inter eos de remãſuris, res ſorte dirimatur. 26. q. 2. ſors. ſi aũt tota eccleſia q̃rif, & fides impugnaf, tunc nõ dẽt fugere: ſed omnes ex aduerſo cõſurgere ꝓ domo Iſrael. ſi. 43. diſt. ſit rector. circa intrinſecam diſtinguunt. aut oẽs ſunt mali, aut qdã mali: aut oẽs boni, aut qdã boni. ſi boni ſunt admixti malis, eos non deſeret. 23. q. 4. cũ bonis. ſi mali oẽs ſunt, aut ſpes ẽ de correctione, aut nõ. ſi eſt ſpes, non ſunt deſerendi. ſi nõ eſt ſpes, ſunt deſerẽdi. vt infra c. vlti. Nos dicimus, ꝙ ſi ſolus eps quæritur, vel alius prelatus, vel prædicator, vel ẽt ſocius: ſi autẽ eſt alius, per quẽ eſſe poſſit tuta ſalus eccleſiæ, vel populi, cedat, ſi vult & et ſi noluerit, ſi periculũ eſt deſtructionis eccleſiæ, vel magni ſcandali & periculi & in tẽporalibus, & in ſpiritualibus, aſſignabit ei ſuperior bo-
a nũ concãbiũ ᵃ ſuæ prælaturæ, vel dignitatis, argu. infra eod. c. §. pro graui, & arg. ad hoc, quia publica vtilitas præfertur priuatæ. ſi. 7. q. 1. mutationes, ſcias, & c. ſequẽ. alii ꝯ. infra de reg. iur. qui ſcãdalizauerit, & arg. ꝯ. ꝙ ſi nũ præcineret publica vtilitas in ſuſtioſis.

ADDITIO.

a ¶Bonum concãbium. Ad hoc dictum Inn. hic adde Io. An. in reg. quod ob cãm, de reg. iur. in 6. & Lud. Rom. in conſ. 355. col. 6. verſi. ex his igitur, & incip. cõſilium, circa primum. & ẽt adde Moder. in l. fi. col. 2. C. ſi contra ius, vel vtil. publi. & vide in propoſito Abb. in c. cõſtitutus. col. 1. de relig. do. vbi ꝙ in cõſilio Baſilienſi fuit ordinatum, ꝙ nec eps, nec abbas poſſet inuitus transferri ſine cauſa rationabili. & eundem Abb. in c. fi. ſupra de poſtul. præla. vbi ꝙ ita fuit ſtatutum in concilio Piſano. & hoc dictum Inno. hic refert etiam Fel. in c. quæ in eccleſiarum, col. 10. circa me. ſupra de conſtitu.

ſit,& in alijs infirmis.vt 7.q.j.quãuis,qualiter,cũ percuſſio,& c.j.
quare hic præteritur.Sed dic,ꝙ in c.prædictis nõ prætertur priua
ta vtilitas publicę, imò vtraq; vtilitas ibi ſeruatur,priuata in eo,
ꝙ infirmus remanet in dignitate: & publica in eo, ꝙ infirmo da
tur coadiutor. nec credimus, ꝙ pp ſcandalũ dimittatur veritas
iuſtitiæ naturalis, qđ eſſet, ſi furi nõ præciperetur, ꝙ emendaret
furtũ.vel ſi adulter cũ adultera dimitteretur p ſniam,& ſic de a-
lijs, q̃ ꝯ nouũ & vetus teſtamentũ præciperentur. Secus autẽ di-
cendũ eſt in his, quæ ſunt de iuſtitia poſitiua. nam in his ea iuſta
cauſa ille, qui legẽ,vel canonẽ condidit, pp ſcandalũ,vel aliã iu
ſtam cãm cõtrariũ mandare põt, & etiã in certis caſibus cõtra-
riũ ſtatuitur, vt no.infra de ſtatu mona.cũ ad monaſteriũ, & ſu-
pra de cõſti.cũ M. Et ideo,quod diximus de vno prælato,vel ſo
cio, idem intelligimus de multis, dũmodo ſcandalũ non timea
tur: ſed ſi ſcandalũ periculoſum timeretur, vel de vno prælato,
vel de vno clerico, ſi cogeretur ad accipiendũ aliam eccleſiam
ſua dimiſſa, vel qđ magis eſt, populo, tunc magis eligerẽ vitare
ſcandalũ,quo quis iuſtè moueretur de iure poſitiuo, q̃ ſcandalũ
perſecutorũ, quo iniuſtè moueretur. Si autẽ quęritur tota ec-
cleſia,i.clerus,& populus,ſiue ab infidelibus impugnetur,ſiue a
fidelibus.Itẽ ſiue quęritur,vt fidẽ dimittant, ſiue vt eis infidelib.
ſubijciantur,& ſeruiant,qui liberi hactenus fuerunt, tunc oppo
nere ſe debet prelatus eccleſię,33.q.7.igitur,& c.ſeq.Dixerũt ta-
mẽ aliqui.ꝙ etiã tunc ſuadendi eſſent oẽs,ſ. clerus & populus,
ꝙ inde recederent. ſed hoc nõ credimus, dũmodo ſpes ſit, ꝙ ſe
defendere poſſint, tũ quia patriã defendit ille, tũ quia periculo-
ſum eſt, ꝙ multus populus mariũ & mulierũ vagetur per mun
dũ. & idem ẽt intelligerẽ de clericis, ſi multi eſſent clerici,& de
eis periculũ immineret, quãuis erga clericos tanquã ſapientio-
res minus periculũ timeatur. ſed ſi nõ ſit ſpes, ꝙ totus populus
ſe defendere poſſit ab impugnantib. vel fugiendũ,vt maius ma-
lũ euitetur, vel ſerui fierent impugnantiũ fideliũ & etiã inf.de-
liũ,ſi aliter euadere nõ poſſint,ita tamẽ conueniant, ꝙ fidẽ & ri-
tus ſuos nõ dimittant.7.q.j.ſciſcitaris.ſic enim videmus in vete-
ri teſtamẽto ſępe factũ.imò etiã ꝙ ipſi clerici ſerui eſſent princi
pis infidelis,in pacto deduci põt, ſi aliter euadere nõ poſſunt. ſi
autẽ clerus quęritur vniuerſus,puta q illi,qui perſequuntur ci
uitatẽ,dicunt,ſi vultis repellere clericos, nos parcemus vobis,
nunquã ſine populo,cũ prelati.vel clerici poſſunt, recedere de-
bent,quia perdere clericos,eſt perdere ſacramẽta,& Doctores fi
dei.ſed ſi illi de populo nollent,vel non poſſent eos tenere, vel
defendere,licitè poſſent ab eis recedere, & expectare tẽporis trã
quillitatẽ.7.q.j. ſciſcitaris.& debẽt ſecũ ducere,quos poſſunt,ne ĩ
tanto diſcrimine remaneãt ſine ſacerdotibus & ſacramẽtis, & ſi
qui parati eſſent ad martyriũ,& Deus inſpiraret eis,benefacerẽt,
ſi ſuſtinerent.7.q.j.§.cũ vero prelatorũ. item licet idem dicendũ
ſit & in maioribus & in minoribus prælatis, iudea tamẽ prudẽs
diligenter attẽdat, ꝙ ſi remoueret vnũ ſacerdo.de eccleſia, quia
ab aliquo de populo quęritur ad mortẽ,vile eſſet ſtatim eius ceſ
ſionẽ admittere: ſed debet interdicere eccleſiã, vel claudere, vel
reliquias extrahere,arg.j.de iure patro.c.j.& 2.& 3.hic autẽ de fa
cili nõ fiet ab epiſcopatu. eſſet enim nimis difficile, ꝙ totũ epiſ-
copatũ ſine his,quæ ad epiſcopalẽ dignitatẽ pertinent, remane-
ret.ſed pp defectũ ſacerdotis,vel alterius prelati non ſit, cũ eius
populus de licẽtia ſuperioris, ſi iuſtã cãm videat, ab alio valeat
de facili obtinere.item inquiret, an ſit alius modus prouidendi
epiſcopo preter ceſſionẽ puta quia hẽt ſecũ armatos,quibus de-
fendatur,vel tutũ locũ,vbi moretur, ſic & de multis alijs circũ-
5 ſtãtijs quęret.† Itẽ credimus, ꝙ in murũ ſe debet opponere prela
tus,ſi quęrãtur poſſeſſiones,vel libertates eccleſię,quia ſine cor-
poralibus nõ cõſiſtit eccleſia. ſi. j.q.3. ſi quis ob.B.Thomas ꝓ bis
martyrizatus eſt. de intrinſeca aũt perſecutione ſeruandũ eſt, ꝙ
nunquã bonos pp malos dimittet, vt in §.hoc eũ.7.q.j. niſi alius
magis proficere poſſet,quia tũc ſuperior eũ transferre poſſet,&
ipſe nõ malè faceret,ſi deſideraret hoc: quia maius bonũ mino-
ri preferretur,ar.7.q.j.oẽs. 11.q.3. ſi quis dixerit. ſi autem oẽs ſint
mali,tũc cõſtat, ꝙ põt recedere.7.q.j. hic ergo. & appello extrin
ſecã perſecutionẽ eſſe,q̃ ſit alicui ſiue in publico,ſiue in priuato:
intrinſecam,q̃ cõtingit ex peccatis aliorũ,& tamẽ prelatus non
oditur.7.q.j.§.hoc etiã tunc. [adhęrere] vt nõ pręadices, vel non
fructificet tua predicatio [exaſperans] pp malos [culpa] ſubdi-
torũ [ſanguinẽ.]4.diſt.deuique.4.q.7.§.his ita.23.q.4. nõ poteſt.
6 †[Diſtinguendũ] Grego. diſtinxit ſuper Ezech. Debemus enim
vitare ſcandalũ,quãtũcunq; poſſumus ſine peccato, alioquin vti
lius ſcandalũ naſci permittitur,q̃ vt veritas relinquatur,j.de reg.
iu.qui ſcãdalizauerit.veritas ergo bonę vitę, vel iuſtitię pp ſcan-
dalũ nunquã deſerenda eſt. veritas autẽ diſciplinę deſeri põt pp
multitudinẽ peccantiũ.50. diſt.vt cõſtitueretur. & hoc intelligi-
mus,vbi nõ defendunt errorẽ.44.diſt. comeſſationes.ſi enim de
fenderent,vel excuſarẽt, tunc nullo mõ parcendũ eſſet multitu
7 dini,de pen.diſt.6.c.j.in fi.82.diſt.plurimos.† [Irregularitas] irre-
gularitas perſonę dr̃ pluribus modis.primo enim ſiue pro defe-
ctibus, q ſunt in aliquo ſine peccato, vt quia eſt bigamus, vel vi-
duę maritus, vt hic, vel de illegitimo matrimonio natus. alios
ẽt defectus habetis.50.diſt.nõ condat, & ſi.54.di. per totũ.itẽ ſe-
cundo mõ dr̃ irregularitas perſonę,vbi generaliter oĩs hõ pro-
hibetur ordinari ſine diſpẽſatione Papę,vel ẽt celebrare in ordi
ne iam ſuſcepto, ſiue patiatur defectũ ſine peccato, ſiue grande
peccatũ cõmiſerit.& q ſunt hi,no.j.de tem.ord.dilec.ſi.nõ ergo
hic dr̃ irregularis, quia ſm regulã Apoſtoli ordinari ꝓhibetur:
8 ſed qa eſt extra regulã aliorũ. † Nã cũ generaliter epi poſſint cũ
omnibus diſpenſare, niſi eis ſpecialiter prohibeatur, vt no. j.de
temp.ord.dile.cũ prędictis ſpãliter diſpẽſare prohibentur.Papa
autẽ in omnib.irregularitatib.diſpẽſat,qa ipſe.ſ.irregularitates,
& pęnę harũ de iure poſitiuo ſunt. alio ẽt mõ dicuntur irregula
res oẽs illi,q non poſſunt nec remanere in ſuſceptis ordinibus,
nec promoueri ad maiores ẽt poſt peractã pniam ſine diſpenſa-
tione Papę,vel inferiorũ prelatorũ,de quib.no. j.de temp. or.di
le.De defectibus ſacrorũ vr̃, ꝙ tñ ex conſtõne eccleſię inducãt
irregularitatẽ quo ad ordinationẽ in hoc, ꝙ cũ eis nõ poſſit di-
ſpenſari niſi per Papã.ſed ꝯriũ vr̃,quia vnũ capl̃m Apoſtolicę re
gulę eſt,oportet epm vnius vxoris eſſe virũ.26.di.c.j. & 2.ſed po
teſt reſpõderi, ꝙ hoc nõ eſt ex defectu ſacri, ꝙ prohibetur ordi-
nari, ſed quia nõ poſſet eſſe ordinator viduitatis, quia coniugia
frequẽtauit,& hoc ſatis vr̃ expreſsè dicere. 26.di.vna,in fi.Vr̃ po
teſt dicere, ꝙ licet per nouũ teſtm̃ inducatur huiuſmodi irregu-
laritas quo ad hoc, ꝙ promoueri nõ poſſit, non tñ quo ad hoc,
ꝙ p aliũ,q̃ p Papã non poſſit diſpenſari. capl̃a tñ. 26.di.acutius,
& j.de bigamis,debitũ. videntur dicere, ꝙ defectus ſacri eſt cã,
quare ꝓmoueri nõ poſſunt:ſed reſpõdeo eſt cã coadiuuans, vel
alias,vt diximus. in veteri aũt teſtamẽto erant irregularitates tẽ
porales & nõ perpetuę, qa eijciebant,extra caſtra. vt qñ quis tan
gebat morticiniũ.de vna tñ vr̃, ꝙ fuerit perpetua,ſ. ꝙ ſummus ſa
cerdos dẽt habere virginẽ & nõ repudiatam,ſed nec tũc erat ꝓ-
pter defectũ ſacri, ſed pp cauſas prędictas. Item etiã vr̃ in corpo
re vitiatis, & qui tñ de iure poſitiuo ſunt irregulares,& idem de
9 filijs illegitimis,& idem de obligatis ad ratiocinia.† Item no. ꝙ
ſuſpẽſi ab officio,ſi celebrant,ſunt irregulares,vt in pręall.c. 11.
q.3. ſi quis epſ.ſed ſuſpenſus a beneficio,ſi celebrat, nõ eſt irregu-
laris:quia in iure non inuenitur [irregulariter]& bene in tempo
ralibus,& ſpiritualib. ſm ꝙ canones iubent, & regulę eccleſiaſti
cę,infra de accuſ.qualiter [indulgeri.] ipſe.n.ſemper petere dẽt,
cũ ſine diſpenſatione nõ habeat executionẽ officij.ſuperior aũt,
penes quẽ eſt poteſtas diſpenſandi,diſpenſationẽ impendet,etiã
nõ vocans iſtis,ad quos pertinet electio,vel cõfirmatio,vel quic
quid aliud iuris.ſed cõtra hoc vr̃, quia iſte prelatus nõ intrauit ꝑ
oſtiũ : quia tẽpore quo fuit electus & cõfirmatus, & cõſecratus,
malũ habuit ingreſſum pp defectũ diſpẽſationis: & tẽpore, quo
diſpenſatũ fuit.ſimiliter nõ vr̃ habere bonũ ingreſſum,quia non
habuit cõſenſum nec electorũ,nec confirmatorũ, nec conſecra
torũ.ſed dic, ꝙ iſte per diſpenſationẽ obtinet canonicũ ingreſſũ
& prędicti,ſ.electores,& cõfirmatores,& cõſecratores non poſ-
ſunt reſilire,dũmodo ille,q põt,velit diſpenſare.arg. ſ.de elect.
cũ inter canonicos,in fi. ſ. de poſt. bonę.a. circa fi.[potuerit] de
iure.ſ.cũ examinãtur [culpa] taciturnitatis in examinatione [&
cã] defectus nataliũ [diſpenſari] per Papã in epis, & inferiori-
bus prelatis,& cũ alijs clericis per epos ſecundũ quoſdã. ſed cõ-
tra infra de fil.presb.c.pen. [zelote,] id eſt zelans, & vlciſcẽs pec
10 cata,vel exactor caſtitatis.j.q.4.§.ęque. 24.q.j.§.j.† [Nothos] ſicut
a legitur in hiſtorijs,Manzer eſt de ſcorto natus,ſpurius[a] de ꝯcubi
na,ſic dicta a ſpurcitia incõtinẽtię.nothus de adultera,q quaſi vr̃
filius, & nõ ẽ,ſicut notha febris,q̃ vr̃ aliqua, & nõ ẽ illa. eccl̃ia ãt
oẽs illegitĩos,ab ordinib.repellit. ſ. de elec.cũ ĩ cũctis[ocioſitas]d̃
ꝯ.di.5.nunq̃[qvero] 19.q.2.due.j.de reg.licet[Põtifex]Martinus
[illius] Pau Apoſ.[plus ceteris]24.q.4.q ſ nos[& meritorius]43.
di.Epheſ.ff.ad l.Aq.ſi ſeruus.§.ſi calice.47.di.c.vl.ff.de neg.ge.l.ſed
an vltro.[ſecura] & ĩõ eligẽda, de pę.di.7.c.vl.ff.de ri.nup..cõpri
mus [ĩfęcũditate.] Lia.n.habuit q̃tuor filios: Rachel tñ duos. [la
toris] Moyſi.36.di.ſi qs vult [ĩdulgeſ.]18.q.i.c.i.7.q.j.hoc nequaq̃.

ADDITIO.

a ¶Spurius. Ad dictum Inn.hic.Adde Bar. & ibi Alexan. de Imo. in apo.in l. ſi gener,col.2.circa prin.ff.de his, quibus vt indigni. & adde Franc. de Are.in c.at ſi clerici. §.de adulterijs,col. 5.infra de iudi. & ibi, quòd Spurius eſt nomen generis, & ideo natus ex ſoluto & ſoluta, non tamen vnica concubina in domo retenta,dicitur etiam Spurius. d.l. concubinam,cum gloſ. quam ibi approbat Dyn. & Bar. ff.de concu.refert Alexan.in conſ.174.col.2. in quinto vol.& in propoſito. vide Ludo.de Sardis in ſuo tracta.de ſpurijs,circa prin.

SVMMARIVM.

1 *Qui poteſt eligere,poteſt etiam poſtulare.*
2 *Solius prioris conſenſus non ſufficit in alienatione perſonæ.*
3 *An poſſit monachus abſq; abbatis & conuentus conſenſu conſentire poſtulationi de ſe factæ de aliqua dignitate.*
4 *In epiſcopo debet fieri ſubtilior inquiſitio, quàm in alijs dignitatibus.*
5 *An propter crimen cedere quis epiſcopatus poſſit.*
6 *Papa diſpẽſare põt cõtra quatuor cõcilia,et cõtra apl̃m,dũ tñ nihil cõtra ſ.* *(dẽ ſtatuat.*

CAP. XI.

1 POſt translationem. [Poſtulãdũ] † nihil enim aliud eſt eligere poſtulandu, quam poſtulare. ſi enim eligeret eu ad epiſcopatu, caſſaretur electio, quia regularis eſt,
qui non põt cõſentire, cũ non habeat propriu velle, vel nolle.
12. q. i. non dicatis. quia epiſcopus cõſentire non põt, qui ſimili
ter ſine ſuperioris licentia ſe non põt transferre. ſupra de tranſ-
latio. epiſ. c. inter, in fi. & ſupra de poſtula. per totu. arg. cõtra, in
fra de voto, per tuas. ſed expone ibi, electionẽ, id eſt poſtulatio-
nem. & no. de hoc ſupra de elect. in cauſis. vel nõ eſt eligẽdus ſim
pliciter, ſed cũ determinatione hac, ſcilicet in poſtulãdũ, vt hic,
& præalleg. c. alij dicunt, & forte melius, quod etiã monachus eligi-
2 tur ad epiſcopatũ, arg. j. de voto, per tuas. ¶ [Priore] & etiã alio
cõuentu. ſolius enim prioris cõſenſus nõ ſufficit. 19. q. 3. ſtatui-
mus, arg. 12. q. i. præcipimus, ſi tamẽ ſine cauſa nollet cõſentire,
cogeretur per ſuperiorẽ, infra de iure patro. nullus. ſed ſi iuſtã
cãm haberet, nõ deberet compelli, & ſic intelligo. 73. diſtinctio.
literas, & 71. diſtin. c. j. & 2. & no. regularẽ requirendũ ab abbate,
& conuentu ſi eſt exẽptus, vt hic. ſi vero nõ ſit exemptus, debe-
ret requiri ab eiſdem abbate, & conuentu. 19. qõ. 3. ſtatuimus, &
ab epiſcopo ſimiliter. 16. q. i. qui vere. Melius credo epiſcopi cõ-
ſenſum nõ eſſe neceſſariũ in poſtulatione, ſcilicet vt ab epiſco-
põ poſtuletur, quaſi a præſtante authoritatẽ poſtulanti. ſed hu-
ius epiſcopi requiſitio eſt neceſſaria ſiue ſit poſtulatio. ſiue ele-
ctio, quia eius clericus eſt. 75. diſtin. c. j. & 2. eadẽ ratione, ſi ſit cle-
ricus pluriũ epiſcoporũ, ab omnibus eſt requirendus, requiſitio
enim Papæ neceſſaria eſt propter diſpenſationẽ, arg. ſupra de ele
ctio. innotuit. 58. diſtin. Cenoman. vel melius hic requiritur, q a
fuit epiſcopus, & nõ quia fuit monachus, argu. ſupra de tranſla-
tio. c. j. licentiã autẽ ſui præpoſiti, vel archipresbyteri, vel conſi-
liũ prælatorũ ſeculariũ non exemptorũ non credimus requirẽ
dũ, ſed ſolius epiſcopi conſenſum ſufficit requirere, argu. infra
de cle. percuſ. c. vlti. 71. & 75. diſt. per totũ. epiſcopus tamẽ nõ de
bet eũ licentiare ſine cõſilio fratrũ electi, vt no. ſupra eo. quod in
3 dubijs. ¶ † Hic autẽ dicunt quidam, quod monachus nõ põt conſen
tire poſtulationi de ſe factæ, ſiue in epiſcopũ, ſiue ad quãcunque
aliã dignitatem eligatur, niſi prius habeat cõſenſum abbatis, &
cõuentus, quia non habet velle, vel nolle. 12. q. i. non dicatis. ſed
iſtorũ conſenſu obtento ante, quàm habeat cõſenſum epiſcopi,
pot conſentire poſtulationi ad quãcunq; dignitatem, & etiã ele
ctioni ad minores dignitates de ſe factæ, ſed nõ põt deſerere pri-
mã eccleſiã, niſi habita licentia ſui epiſcopi, ſicut nec alius cleri-
cus, vt ſupra eo. admonet. licet in monacho quidam dicunt ſe-
cus. 63. diſtin. literas, & 62. diſtin. c. j. ¶ Et dicimus, quod quo ad hoc,
quod teneat poſtulatio de monacho ad minores dignitates ordinis
non eſt neceſſaria authoritas Papæ: & etiã cũ poſtulari debet, ſi
malè contingat de eo fieri electionẽ, conſentientibus abbate &
cõuentu, credimus per epiſcopũ poſſe diſpenſari, ſicut in abbis di
gnitatibus. 55. diſtin. priſcis. cũ Papa ſibi nõ reſeruauerit. j. de ſen
ten. ex. nuper. abbates autẽ poſſent eligi in epiſcopos. ſ. de elect.
cũ in veteri. in abbatẽ autẽ proprij monaſterij credimus mona-
chũ eligendũ, non poſtulandũ, ar. ſupra de elect. cũ dilecta. ſupra
de conſue. cũ dilectus [capitulũ.] 7. qõ. j. hoc nequaquã [Pontifica-
tũ] multo fortius ad minores dignitates, arg. ſupra de transla. c.
vlti. 8. qõ. j. mutationes. officiũ tamẽ aliquod, in quo nõ ſit digni
tas, ſatis crederem, quod poſſet habere, quia plus eſt ad onus, quàm
ad emolumentũ. C. de ioſa. l. j. quãuis poſſet dici, quod ex hac cauſa
repellatur ab epiſcopatu, & difficile diſpenſetur contra conciliũ cum
eo: tamẽ ſi poſtuletur a Papa ad abbatiam, vel prioratũ, facilius
cũ eo diſpenſabitur, quia nõ eſt cõtra cõciliũ, & licet ſit indignus
maiori, nõ eſt indignus minori, arg. ff. de inter. & rele. l. relegato-
rũ. §. vlti. & l. ſequẽ. ¶ Item hoc nõ habet locũ, ſi aliã dignitatem
dimiſerit, & fuerit factus monachus. bene enim poterit ad epiſ-
copatũ poſtulari, niſi probatũ fuerit ei crimẽ. ſi autẽ fuerit pro-
batũ, tunc nõ propter conciliũ, quod de his mentionẽ facit, ſed
4 propter crimẽ repellitur. 15. diſtin. primũ. nec mireris, † quia dif-
ficilior inquiſitio ſit in epiſcopo, quàm in alijs dignitatibus, quia epi
ſcopatũ nõ licet dimittere propter monachatũ: ſed alias digni-
tates licet dimittere. vnde ibi non ſit tãta inquiſitio, quare illã
dignitatem dimiſerit, ar. j. de reg. licet [ex quatuor.] 15. diſt. ſicut.
¶ [Cõperto] ſtatim, ſiue infra modicũ tempus. j. q. j. cõſtat. infra
de reg. ca. i. alioquin ratũ habere vr, & ratihabitio retrotrahitur
in maleficio, infra de ſimo. ſicut eſt nobis. ff. de vi & vi arma. l. i. §.
quotiens. 34. qõ. 2. ſi virgo. C. de tranſac. quãuis. C. quomodo &
quãdo iu. ſi ab eo [dimittẽs] argu. quod etiã ſimoniacus non põt
cedere ſine lnĩa Papæ [redire] quãuis epũs põt diſpenſare cũ huiuſ. ſi
moniaco. hẽs. ſ. de ele. c. pe. ſecus eſt in alijs dign tatib. qua ad eoſ
dẽ inalla vocatione reaſſumi valet. ſupra de elect. c. pe. [quod in
5 eo] hæc eſt vera interpretatio illius cap. ¶ † [Dixerint] & bene.
ſed nõ ſufficit. ſiue enim fuerit cõuictus, & confeſſus, ſiue non:
ſed tamẽ quia cõmiſit crimẽ, licet occultè amplius ad epiſcopa
tum non reſurget, & hoc innuit fi. huius decret. vbi dicit, alio-
quin &c ſed potes meliorẽ rationẽ aſſignare, quia ſuperior non
daret ei licentiam cedendi propter crimẽ, niſi de eo cõuictus eſ
ſet, vel cõfeſſus, vel niſi crimẽ eſſet tale, quod executionẽ poſt per-
acta pœnitentia impediret ſine diſpenſatione, vt ſupra eo. c. pro-
xi. bene dicitur hos tamẽ caſus ſupponit, & tamẽ crederem, quod
ſi auctoritate ſuperioris pro occulto & leui crimine, in quo per
ſeuerabat, ceſſiſſet, vel etiã in quo nõ perſeuerabat, ſed de facto,
cũ de iure nõ debuerit, ceſſerit, iterũ ad epiſcopatũ poterit reaſ-
ſumi [alijs] non eſt reprobus intellectus, ſed ſuperior eſt vtilior
[& nõ ordinem] j. de ordin. ab epiſcopo qui re. epiſco. c. i. [ordi-
nem] id eſt ordinis executionẽ. characteri enim renunciare non
põt. j. q. j. quod quidã, 32. qõ. 7. licitè. hanc autẽ executionem re-
cuperabat de ſpeciali mandato Papæ. ¶ [Cõſtiterit] probãte ele
cto. præſumitur enim prima facie, quod nõ ſine cauſa reſignaue-
rit, ar. hic, & infra c. proxi. 7. qõ. j. hoc nequaquã. alij dicunt, quod nũ
quã debet aliquã ex prædictis cauſis probare, niſi eſſet præſum-
ptio contra eũ, quàm eſſet, ſi ordini renunciaſſet, & tunc poſſet probare. quod
ex aliqua prædictarũ cauſarũ reſignauit. vt ſic ceſſet præſumptio,
& dimittatur poſtulatio, primo dicto magis conſonat litera [tũc]
ſcilicet quãdo ceſſit dignitati [antea] nõ exiſtens prælatus aliquã põt
celebrare propter ſcandalũ, & tunc prælatus nõ prohibetur. 6. diſt. ex
ſtamentu [alioquin] id eſt ſi nõ reſignauit ex prædictis cauſis, quæ
ſunt ſine peccato, ſed ex alia. i. propter peccatũ non diſtinguo,
ſi ſit ex eo conuictus, vel nõ. vel diſtinguendũ eſt, vt dixi in illa
gl. & bene. vel alioquin, i. ſi epiſcopus nõ probauit prædicta, vel ſi
6 alias ei nõ cõſtiterit. † [Durũ] ſed nõ impoſſibile. diſpenſat • enim
a Papa cõtra quatuor cõcilia [conciliũ] . 55. qõ. i. ſunt quidam. 34.
diſt. lector. 82. diſt. presby. Et cõtra verba euangelij. licet non cõ
tra mentem: nã in euangelio dicitur, in ore duorũ, vel triũ cõ.
om. ver. infra de teſti. in omni. tõ poſtea eccleſia ſtatuit in cau-
ſis Cardinalis plures requirendos. 2. quæſtio. 4. c. j. & 2.

ADDITIO.

a ¶ Diſpenſat. Adde eundem in c. quæ in eccleſiarum, circa fi. ſupra de conſti. & in
c. ſuper eo. infra de biga. & adde Pet. de Ancha in conſi. 124. incip. circa biga-
mos, vbi quòd Papa diſpenſat etiam contra epiſtolas Pau. & vide, quæ late po
nit Fel. in d. c. quæ in eccleſiarum, col. 6. verſi. ſecunda concluſio, & adde Henr.
Bohic in c. propoſuit, de conceſſ. præben. vbi. quòd Papa diſpenſat contra ius
diuinum dummodo non ſit contra fidem, nec nutriat peccatum mortale, nec
inducat ſubuerſionem fidei, nec periculum animarum. Et circa legem Euan
gelij dicit quòd diſpenſat circa ea, quæ ſunt conſilij, vel in parabolis dicta, nõ
tamen circa ea, quæ conſiſtunt in præceptis, vel prohibitionibus, vide tamen
circa prædicta Felin. in loco præalleg. in col. ſequen. & ſequen.

CAP. XII.

QVidam. [Siue epĩ] ſiue alij prælati, ſiue ſimplices.
[inſtantia.] quia enim ita perſeuerant,
præſumitur contra eos, vt hic, de pę. diſt. i. diuortiu. C. ad
Velle. ſi mulier, in f. ff. de quæſti. l. j. §. diuus. eſt etiam
hoc ioco, ne illudatur Papa. ſicut in poſtulatione poſt, quã eſt præ
ſentata Papę, ſupra de poſtu. bonæ. 2. ar. contra ff. de ceſſi. bo. is qui. ſta
tim antequã ſuperior ſciat, reuocet petitionẽ ſuã, ſiue mãdatũ,
vel etiã poſtquã ſciuit ante, quã licentiã concedat, vel literas ſu-
per ea, valet reuocatio. j. eo. electio. nec eſt ſimile in poſtulatione.
cũ hac reuocatio nullius interſit, ſicut illa: ſed & quia nõ ſit pu-
blicè, & ſolẽniter, intereſt poſtulati. ſi autẽ reuocaret ante, quã
ſuperior admittat ceſſionẽ, & ſuperiore hoc neſciente det licẽ-
tiã, vr quod teneat licentia, ar. ff. de procu. ſi procuratorẽ. quamuis
poſſit diſtingui, an per procuratorẽ, vel literas, vel per nuncium
petat ceſſionẽ. ¶ [Cõpellendos] hic vr intelligendũ, ſi poſt quã
Papa intellexerit voluntatẽ eorũ, velint reſilire ante quam Pa-
pa cõſentiat. nam ſi Papa cõſenſiſſet ante, quã reuocetur petitio
licentiæ, nõ eſt cogẽdus cedere, cũ ſatisfaciat petitio epĩ, & aſſen
ſus Papæ, & iã non ſit epiſcopus illius eccleſiæ. ſupra eo. quod in
dubijs. hoc placet, ſi ceſſionẽ obtuliſſet Papæ, ſed vbi nõ obtulit
ceſſionẽ Papę, ſed tñ lnĩam cedẽdi petit in futurũ in eius manib.
quẽ dñs Papa deputauerit, ſecus eſt, & tũc obtinet, quod hic dicit,

SVMMARIVM.

1 *Renunciari iuri ſuo, & ſe gratiæ ſubmittere, quomodo inter ſe differant,*

CAP. XIII.

VEniens. [Canonici] etiã ſi expreſſa eſſet renũcia-
tio literarũ, vel iuris, quod habebat, vel
habiturus erat iſte ſubdiaconus, tamẽ ex illa renun-
ciatiõe nõ poſſet excipere, niſi capitulũ, cui facta fuit
renunciatio: vnde vr, quod iſti canonici, de quibus dr hic, quod nomi-
ne capituli exciperent, nõ eſſent admittendi. So. verè non ſunt
admittendi ad excipiendũ de renũciatione, quę nõ eſt eis facta:
ſed excipiunt, vt quilibet de capitulo, quod nõ intrudant eũ per litę
ras, quibus renunciauit, ſicut poſſet excipere, quod alias non intru-
dent eũ, quia literę eius falſæ ſunt: ſed ſi capitulum vellet eũ recipere, vel
remittere renũciationẽ factã, bñ poſſet, & ex tũc nõ admitterent
canonici ad excipiendũ de ea. Sed ſi capitulum mãdaret his canoni
cis quod nõ opponerent de renũciatione, nõ obedirẽt ei: quia ipſi prin
cipaliter

ſpāret nō proponūt de renunciatione, ſed de intruſione, quā ſuo nomine proponunt, & non noīe capituli. plus placet, ꝙ ex quo quis aliquid rēnūciauit libera volūtate, & ex eo aīo, quod dominiū illius rei vlterius habere nō vult ēt abſente illo, cui ꝓ
a dicta renunciatio prodeſt, illa ᵃ renunciatio oīno valet, & ſibi præiudicat, & cuilibet parti exceptionē, ar. C. de ac. accuſatio. 7. q. 1. quam periculoſum, & j. de pſcri. c. pe. ff. de acq. her. ſi pōt, & l. ij. & ſit hæc renunciatio nō tm̄ expreſsè, ſed etiam tacitè quolibet iudicio. C. de reſti. in inte. l. j. ff. de acq. hæred. recuſari. & hoc ipſo, ꝙ renūciat aliquā rē cōceditur occupanti, multo fortius, quā ſi hēret pro derelicta. ff. p derelic. per to. inſti. de re. diui. in ſi. fatemur tn̄, ꝙ nō amittit dn̄ium rei p renunciationē dū tenet illam rē, licet amittat poſſeſſionē. ff. de acqui. poſ. ſi quis. §. j. ſi aūt renūciat iuri, vel ſeruituti, quam hēt in aliqua re, etiā abſente domino rei, ſtatim ſit res libera; & eodē mō ſi renunciat. C. de pac. l. poſt quam. ſed 𝔍. C. de repud. hære. ſicut. ſo. ibi dicit, ꝙ valet renunciatio in auxiliū renunciantis. nā non pōt alij per ſuā renunciationem facere præiudicium, ſed in ſuum damnū bene præiudicat renūciāti [videretur] ſed non erat. & ideo retractatur ſnīa [iudicis] hic potuit eſſe in una cauſa retractationis ſententiæ, cū tertio no cōmittēte, nec recuſante duo mala proceſſerint. infrà de offi. dele. prudentiā [ſe gratiæ] quod idē eſt, ac ſi literis renunciaſſet, cū idē ſit tacitè renunciare, quod expreſſè. j. de offi. dele-
1 ga. gratū. C. de iure do. l. s. j. de præbē. pro illorū. † Caſſauit] quicquid dicāt glo. hic poſitæ, credimus hāc ſnīam iuſtā, & ſnīam de le. iniuſtā. nā aliud eſt renunciare literis, ſiue iuri ſuo, quod periculoſum eſt. ff. de pac. l. 2. 7. q. j. quā periculoſum. aliud eſt ſubmittere ſe grē, quæ ſubmiſsio proteſtationē cōtinet, ꝙ gratiā expectet. & ideo ea nō ſecuta ius primū recuperat. C. de tranſac. ſiue. ff. de dona. hoc iure. §. vlt. & ff. & C. de cōdi. cā data, pēr to. Idē, ſi ſubmiſiſſet ſe miſericordiæ. 𝔍 c. ſanè. idē ſi ſubmiſiſſet ſe voluntati. nam tunc in aliis præcedentibus caſibus, ſm ꝙ bonus vir arbitretur, dēt ei prouidere. ff. de ope. libe. ſi libertus. ſi aūt talia nō expreſſiſſet, licet ad gratiā aſpiraret, ſecus dicerē. C. de cond. cauſa da. ſi nō repetēdi. ff. de condi. ob cau. l. dedi. §. ſi quis. ſed contra infrà de pac. cum pridem ſed dicimus ibi gratiam contineri.

ADDITIO.

a ¶ Illa renunciatio. Et ſic renunciatio facta abſenti tenet. adde Pet. de Ancha. in conſ. 34. inci. in hac cauſa, col. 3. poſt medi. qui ſequitur Inno. hic.

SVMMARIVM.

Reſignatio debet præcedere abſolutionem ac ſine authoritate eius, a quo recipit fieri non poteſt.

CAP. XIIII.

LEctæ. [Abſoluit] talis aūt abſolutio vim reſignationis nō obtinet. Item reſignatio debēt ꝓcedere abſolutionē. ff. de offi. præſi. pe. & reſignatio nō poteſt fieri ſine auctoritate illius, a quo recipit, vt no. ſupra. eo. quod in dubiis [ſaniori] de hoc no. 𝔍. eo. quidā [reſignare] ita, ꝙ teneat, & ꝙ monachi ſint abſoluti.

SVMMARIVM.

1 *An ſit neceſſarius cōſenſus cōuētus, ubi qs ad arctiorē religionē trāſire vult.*
2 *Non debet abbas licentiam dare monacho ſuo arctiorē religionem intrandi.*

CAP. XV.

DIlecti. [Inſufficientem] in iſto fuit defectus ſciētiæ [abbate.] monachos aūt de licentia ſolius abbatis poteſt dimittere monaſteriū, dūmodo ad aliud arctius tranſeat. 19. q. 3. ſtatuimus. j. de reg. li-
1 cet. ita & ei ſoli facit obedientiā, 12. q. 1. non dicatis † Sed quæres, nunquid poteſt fieri monachus alterius monaſterij ſine licentia epī? Rn̄. nō, ſi eſt paris, vel minoris religionis. ſed auctoritate epī pōt fieri diſpenſatio, ar. j. de regula. ſignificatum. ſed arctioris poteſt. alij tamen dicūt neceſſarium eſſe cōſenſum conuētus, ēt ſi ad arctiorē religionē tranſeat & hoc tutius, & 58. di. c. 2. & præal. c. ſtatuimus. alij ēt dicūt neceſſariū eſſe ꝯſenſū epī. ar. 16. q. 1. qui verè. quod credo verū eſſe quārū ad hoc, vt alius eps eum non ordinet ſine licētia eius, niſi primo fieret monachus alicuius mona-
2 ſterij arctioris ſecūdi epī. † Itē no. ꝙ vnus abbas non dēt dare licentiā monacho ſuo intrandi religionē arctiorē, niſi primò eā inueniat, & paratus ſit eā recipere; & ſi aliter recedit, fugitiuus eſt & apoſtata, cū non ſit in alicuius obediētia. hoc aūt fortè poſſet facere prior eius, ꝙ daret licentiā monacho volēti intrare religionē, ꝙ ſub ſua obediētia iret q̄rere locū religioſum, qui ſibi placeret; tn̄ non cōſulo priori, ꝙ hoc faciat, niſi fortè ut euitet maius malū, ſ. quia ſi nō daret hanc licētiam, ipſe ſua auctoritate recederet. [Abbas] presbyter autem inſtitutus per epm̄ & præſentatus per abbatem in manibus epī renunciare debet, quia ab eo inſtitutus eſt & non debet fieri niſi requiſito abbate: quia ſua intereſt. j. de præben. in Lat. ar. j. de of. arch. ad hoc. §. vlt. Item nō valet, ſi dicit, ego volo renunciare temporalia coram abbate, vel ſpiritualia tantum coram epo, quia iſta coniuncta ſunt, ꝙ unum ſine altero dimittere non poſſit. 1. q. 3. ſi quis obiecerit.

SVMMARIVM.

1 *Benedictio epiſcopi in abbate ſuccedit in locum confirmationis.*
2 *Non poteſt abbas ordinem conferre, niſi ſit benedictus.*

De ſupplenda negligentia prælatorum. Rub. 10.

CAP. I.

STatuimus. [ſubſtitutos] confirmatos, ſupra de ele. noſti. vel dic, ꝙ etiā ſine confirmatione expreſſa datur hæc benedi-
1 ctio. † Per hanc benedictionē intelligitur data cura monaſterij: quia ſuccedit in locū confirmationis, nec eſt faciēda aliqua examinatio, vel inquiſitio in hac benedictione, ſicut qn̄ confirmatur tutor datus a patre filio emancipato. ff. de teſt. tu. pater. & plus dicimus, ꝙ etiā ſine benedictione auctoritate huius canonis habet hic abbas plenā adminiſtratione, ex quo eps ſibi benedictionē denegat: ſed ſi eps diceret veriſimiliter, ego volo corā ſuperiore aliquid probare ꝯ eū, quare benedici nō dēt, tunc non crederē, ꝙ deberet adminiſtrare ſine ſuperioris auctoritate, non p̄miſſa cognitione. j. de reg. licet. tn̄ ſi malitioſè proponit, quod probari nō pōt, punietur ſm conſtōnē. ſupra de ele. ſtatuimus. & facit ad hoc, quod no. j. de reg. licet. Alij tn̄ dicunt, ꝙ ēt ſi iuſta cā ſubeſſet, quare epiſcopus eū benedicere nollet, & ēt ſi iuſta cā expreſſa appellaret, tn̄ tenet, qđ fit ab eo: quia Papa eius facta tuetur per iſtā cōſtitutionē, quā hic ponit hæc decr. & de hoc no. ſupra de ele. nihil. alij intelligunt hanc cōſtitutionē hīc locū qn̄ nullā verā cauſā ſuæ ꝯdictionis aſſignat [renuerit] ſine cauſa. alioquin ſi iuſta cā ſubſit, nō ei licebit, q̄ ſubſequuntur, vt no. j. de reg. licet [benedicere] ar. ꝙ aliquis dare pōt qđ nō habet, arg. C. de teſt. mil. cū cōſtō.
2 §. vlt. C. de iure emph. l. vlt. ar. ꝯ. 1. q. 7. Daybertū. † Et alia] ſ. conferre lectoratum. 69. di. c. j. forte melius dr̄, ꝙ eū conferret lectoratum, non ſit officij tn̄ ſed ordinis, j. de ætate, cum contingat. nō poterit ordinem conferre, niſi ſit benedictus, ut j. e. nec tamē. dicimus, ꝙ tn̄ ex ordine habeat hanc poteſtatē conferendi lectoratum, ſed ex ordine & benedictione, ut in prædictis c. dr̄, & idē intelligo de ordinibus minoribus lectoratu ſicut eſt hoſtiariatus, & pſalmiſtatus. infrà de ætate, cū cōtingat. exorciſtatus aūt, & acolytatus conferre nō poterit, niſi priuilegium habeat, ar. ꝯ. de eo, qui fur. or. re. c. j. Sed eps, qui renunciauit ēt executioni ordinis, maius habet priuilegium, quā abbas benedictus, & idē, qđ in abbatibus diximus, eſt in coepis. 68. diſt. c. j. in ſi. illi autem, qui dicūt, ꝙ abbas, ex quo p eū non ſtat, quin recipiat benedictionē, pōt conferre lectoratū, intelligunt, ꝙ benedictio nihil facit ad collationē ordinis, ſed priuilegium generale hoc facit, qđ conceſſum eſt abbatibus benedictis, ꝙ poſſint lectoratum conferre. quod priuilegium per decre. iſta extenſum eſt in abbatibus Ciſtercienſ. vt ēt ſi non receperint, poſſint illum conferre, & alia facere quæ ad officium pertinent. Pſalmiſtatū autem quilibet ſacerdos conferre poteſt.

SVMMARIVM.

Conceſſio ut quis in proprios uſus eccleſiam, uel eius fructus conuertat, non ualet, etiam facta ab epiſcopo ſine conſenſu capituli.

CAP. II.

SIcut nobis. [Perſonas] iſrā d̄ of. archiep. vt ſingulæ. 25. q. j. quę ad perpetuā. ff. pro ſocio, actiones. §. Labeo [epiſcoporum.] cōceſſio. n. ꝙ eccleſiā cōuertāt in ꝓprios uſus, vel fructus alicuius eccleſiæ facta ab epo ſine cōſenſu ca. non ualet, j. de dona. paſtoralis [inſtituunt] quòd non debēt facere epī etiā cū conſenſu capituli, niſi capellæ ad eos pertineant pleno iure. tūc. n. poſſent, ſi cauſa ſubeſſet. j. de præſc. n. cū olim. 16. q. 7. c. 3. alias tn̄ ad epiſcopum ſpectāt capellæ. j. de capel. mo. c. j. [in penſionibus] nouis, & malè. infrà de cenſi. prohibemus [in epiſcopalibus, ſ. in procuratione. 10. q. 3. cauendū. relatū. & in cathedratico. 10. q. 3. illud. & ſic in hoſpitalitate. 42. diſt. §. j. [exemptæ] infrā de priui. cum & plantare. §. in eccleſiis [in Lat.] j. de cōceſ. præb. c. 2. [generetur] q. d. hac uice tantum priuabuntur. 𝔍. de elec. cum in cunctis.

SVMMARIVM.

Tempus non currit nec primo, nec ſecundo, eligere negligenti, niſi à notitia.

CAP. III.

LIcet. Ad archiepiſcopum. [Ad quem primò de conſuetudine pertinet collatio præbendarū, ad capitulum pertinet ex negligentia epiſcopi. infrà de conceſ. præben. quia diuerſi. Et ita no. quòd nec ei, ad quem primo, nec ei, ad quem ex negligentia pertinet electio, non currit tempus, niſi a notitia [à notitia]. infra de conceſ. præben. quia, & cap. ex parte. ff. de peti. hære. item veniunt. § petitio, arg. contra C. quis or. in bo. po. ſer. l. vlt.

CAP. IIII.

Literas. [De patientia.] Nõ de iure communi ſupra c. pxi. vtrũ autẽ ipſi poſſint ſine peccato tenere, dic ꝙ non ſine noua collatione ut hic, & uo. ſupra de electio. ꝙ ſicut, & c. eccleſia, el a. & ſupra de renunciatio. li.

SVMMARIVM.

Electio quæ nullam eſt, aliam non impedit.

CAP. V.

Dilecto. [Impedire] no. electionẽ, q̃ nulla eſt aliam non impedire ſupra de ele. cum Vinton. de hoc not. ĩ. de ele. dudum [dicto G.] electo archiepõ in cantorem.

CAP. I. in VI.

Romana. [Edictum] archieps Rhemenſis excommunicauit ſuffraganeos ſuos, quia cũ uiſitantẽ nõ recipiebãt, & tunc archiepiſcopus fecit fieri edictum per totam prouinciam. ꝙ oẽs ſubditi ſuffraganeorum licitẽ etiã in principalibus cauſis irent ad curiã Rhemen. & hoc edictum hic reuocatur [culpis] ſi ĩ. de preben. ex parte Aſten. & ſuprà de elect. cum eccleſia Vlt. in fi. no. infrà de conceſ. præb. quia diuerſi.

SVMMARIVM.

1 *An poſſint reges regno priuari.*
2 *Ex quibus cauſis poſſit regibus curator dari.*
3 *A ſubditis peti debet curator regibus, & ſuperior proximus eum ipſis concedere debet.*

CAP. II. in VI.

1 Randi non in merito. † [Regni] ſpeciale eſt in re-
gno, ꝙ reges nõ poſſunt priuare nedũ filios, ſed nec
fratres, vel alios cõſanguineos ex ſtirpe paterna de-
ſcendẽtes a regno ſola volũtate. licet ex cauſa Papa, vel alius ſu-
perior rege poſſit eũ priuare, ĩ. de voto, licet & hoc eſt verũ, vbi
reges deferuntur per ſucceſſionẽ. ſed ſi per electionẽ deferẽ, ſe-
cus eſt ſupra de ele. venerabilẽ. [Generalẽ] per hanc ſolã genera-
lẽ & liberã adminiſtrationẽ non licet ei donare ff. de pac. ꝯ §. ni-
ſi in regibus. & eorũ curatoribus ſpeciale quis dicat, cũ ſpeciale
2 & propriũ ſi eis donare. † [Vtilitate] no. cauſas iuſtas dandi cura
torẽ regibus, ſ. ſi neſciunt ſuũ regnũ defendere, vel in eo iuſtitiã
& pacẽ ſeruare, & maximè religioſis perſonis, locis, & pauperi-
bus & etiã, quod plus eſt, ſi neſciunt perdita recuperare. & idem
quod diximus in regibus, ſeruandũ eſt in Ducibus, Comitibus,
& aliis, qui habent iuriſdictionẽ ſuper alios. aliis autẽ priuaẽ non
3 datur curator, niſi ſint furioſi, vel prodigi. C. de cur. fur. lul. † [Aſ-
ſumptus] bene dicit, ſit aſſumptus q. per alios eſt enim hoc ordi
nariũ, ꝙ curatorem regib. & ſimilibus perſonis petãt ſubditi &
ſuperior proximus debet ipſum cõcedere, & ſi nõ hẽt aliũ ſupe
riorẽ Papa hoc facere dẽt, arg. infra qui fi. ſint legi. per venerabi-
lem. ff. de tu. & cu. da. ab his. §. diuus, & hoc curator autẽ iſte ſatiſ
dare debet rem eius, & cui curator datur ſaluam fore, & debet
facere inuentariũ, nec debet dari, niſi cauſa cognita. ff. de cõſue.
obſeruare, & l. ſe. C. de cur. fur. l. fi. §. cũ antiquitas item ſciendũ
eſt, quod in furioſis ipſo iure agnati ſunt curatores, & prodigis
poſtquam interdictum eſt eis bonis. ff. de cura. fur. lul. ſcribit.

SVMMARIVM.

1 *Velum conſecrationis, a quo, cui, & quibus diebus dari debet: item veſtis religioſa a quo accipit vidua, in nu. 2.*

De temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum. Rubr.

CAP. I.

Subdiaconos. [Deo dedicatis.] 20. q. j. de-
uotis ꝯ ſol. quod ibi mi-
1 nus dr̃, hic ſupplẽtur. † Velũ cõſecrationis a ſo-
lis epis & ſolis virginibus & ſolis ſolẽnibus feſti
uitatibus, & dieb. dñicis datur, niſi ingruat neceſ
ſitas, quia tunc, ſicut baptiſmus, omni die dari
ri põt. 20. q. j. deuotis, de cõſe. diſt. 4. venerabilis, & c. baptizãdus.
Velũ autẽ profeſſionis nullus Põtifex dat viduis, vt alle. c. deuo-
tis in f. ſed ipſemet ſibi aſſumãt de altari. 28. q. j. viduas, & capiti-
bus ſuis imponãt. 27. q. 1. viduæ nec eſt ꝯ. ĩ. qd me. cã. perlatũ, quia
2 ibi nõ impoſuit velũ ꝯſecrationis, ſed imponere ſimulauit. † Ve
ſtẽ autẽ religioſam accipit vidua a ſacerdote, vel miniſtro eius.
20. q. 1. vidua. ĩ. q clerici. vel vo. ꝯſuluit, qd n. ibi dr̃, q accepit velũ a
ſacerdote, intelligitur religionis. Velũ profeſſionis ſuſcipit a vir
gine & corrupta, cũ pfiteẽ. nec eſt vis, an p ſe ſumat de altari an
a ſacerdote, & ſi nõ recipit añ 12. an. & 20. q. j. c. j. & q. 2. puella, ve-
lũ ꝯſecrationis in 25. an. niſi ex diſpẽſatione aẽr fiat. 20. qõ. 2. pla-
cuit, & 67 di. placuit, velũ ordinationis, qd olim dabaẽ diaconiſ-
ſæ, & in 40. ann. 27. q. j. diaconiſſam. 20. q. 1. ſanctimonialis. velũ pręlationis olim dabatur abbatiſſis in 40. an. 20. quæſt. j. iuuenculas.

CAP. II.

Sane. [Multitudo] 50. di. ut ꝯſtitueretẽ. ĩ. q. 7. quot 44. di. cõmeſſationes, in oib. his pcẽ multitudini illis tñ, qui fuerit cã exceſſus, nõ parcitur de facili. ĩ. de ele. ex. mi. latores [conſuetudo] hic excuſat a pœna. ſ. 32. quæſt. 4. obiciuntur. 4. di. denique. infrà de li. non ſatis infrà de eo, qui dux. in matri. cũ haberet, a culpa autem, vel pena ęterna non excuſat.

SVMMARIVM.

Minores ordines ſimul conferri poſſunt uni, ſi conſuetudo non repugnat.

CAP. III.

De eo. [Duos & ẽt plures, dum tamẽ generalem ordinationem non faciat [ad minores] quos oẽs ſimul uni conferre põt, ar. infrà de eo, qui fur. or. re. cũ H. lator, & ar. 62. di. quicunque, niſi conſuetudo repugnaret. 75. diſt. ordinationes.

SVMMARIVM.

1 *Criminoſus poſt peractam pœnitentiam promoueri poteſt, & in ſuſceptis ordinibus miniſtrare, niſi tale crimen commiſſerit, quod impediat executionem officii poſt pœnitentiam, ut nume. 2.*
3 *Diſcretus debet eſſe prælatus in diſpenſando, ut ſcandalum, & puritatem pœnitentiæ, & multa alia, quæ Deus, & diſcretio prælati ſibi adminiſtrauerit, attendat.*
4 *Electio ad hoc, ut ualeat, neceſſe eſt, ut poſſit celebrare.*

CAP. IIII.

Ex tenore. [Deliquit] Forte enormiter, ut quia
cõmiſit inceſtũ, in diſpenſatione nõ
1 regrit, vel uſurã, quã tñ reſtituit [nõ aſcẽdat] ar. † ꝙ cri
minoſus actus pñia põt pmoueri, & ĩ ſuſceptis ordini
bus miniſtrare. 34. di. fraternitatis. 50. di. põderet, ga tua, & c. dño
ſãcto, & ĩ multis aliis. c. ar. ꝯ. 25. di. primũ. j. q. 7. oẽm. 48. di. qm̃ So.
dicunt qdã. ꝙ ſi non eſt pmotus pmoueri non põt, qd graue vr̃,
cũ fere ſit ꝯ naturã, ut quis ſit ſine crimine. 25. di. §. criminis. nos
dicimus idẽ in pmouẽdis, quod in promotis, licet facilius impe
diatur promouendus, quã deiciatur iã promotus. 15. q. j. §. vl. Et
dicimus quattuor maximè cõſideranda circa hoc primũ quanti
tas criminis ſ. ſit modicũ, mediocre, vel enorme, vel tale, ꝙ etiã
poſt peractam pñiam impediat executionẽ officij. ſecundũ qua-
litatẽ criminis, an. ſ. ſit occultũ, uel manifeſtũ. tertiũ, modũ pu-
blicationis vel per euidentiam operis, vel per ſñiam, vel confeſ
ſionẽ ſpontaneã. quartũ, ſatiſfactionẽ, veram pñiam, non ſimu-
latã. & ſi quidẽ crimẽ enorme & manifeſtũ eſt, deponiẽ, nec pro-
moueẽ, niſi ex diſpẽſatione ordinarij epi. 50. di. miros, & c. de his
verò. ſi enorme & occultũ, parte pñiæ peracta poterit miniſtra-
re in ſuſceptis ordinibus, & monẽdus eſt, vt abſtineat à ſuſceptio
ne ordinũ, vt hic: tamẽ ſi voluerit, non eſt phibendus, ut hæc. &
credo, ꝙ pmoueri poſſit ſine peccato. ĩ. de apo. c. ij. in fi. ĩ. eo. quæ
ſitũ. & nõ credo neceſſariã diſpẽſationẽ ordinarij, ſed ſufficit ſa-
cerdotis abſolutio ex ptãte clauiũ, ar. 6. q. j. illi g, quãuis meritoria ſit humilitas, ſi abſtineat. Et hæc tunc uera, niſi tale crimẽ ſit,
qd impediat executionẽ officij prius pñiam: de quo plene no. ĩ.
de renun. niſi cũ pridẽ. §. j. talis. n. licet phiberi nõ poſſit miniſtra
re in ſuſceptis ordinibus, & ẽt pmoueri ad maiores: qa pctm̃ eſt
occultũ, ut. ĩ. de ſimo. ex tuæ, & ar. 6. q. 1. ſ. c. j. & ij. ſi tñ facit, peccat
vt. j. q. 1. erga ſi. ſi verò eſt modicũ, ſiue mediocre & occultũ, for-
tè non eſt monẽdus, vt abſtineat à ſuſceptione ordinũ. ſi verò eſt
mediocre, & manifeſtũ, ſi conuictus eſt in iudicio vel timore p
bationis confeſſus deponiẽ. 15. qõ. 7. ſi quis. 80. diſt. c. j. ſi verò ope-
ris publicatione, vel ſpontanea confeſſione acta pñia cum eo po
terit miſericorditer agi, qñq; plus, qñq; minus inſpecta pbitate
pſonæ, & aliis circũſtãtiis. 15. q. vj. qs pſbyter. 50. di. pſbyterũ. &
hæc oĩa intelligas, ſi verã pñiam egit. ſecus, ſi ſimulatã. 50. di. ut
cõſtitueretẽ. q̃ aũt ſint enormia, q̃ mediocria, collige. ĩ. de iu. at ſi
cle. ar. cõtra. 81. di. c. j. itẽ de hac materia tractaẽ. 50. di. ſacerdotes
hoc glo. bona eſt, ſed melior eſt illa. ĩ. in verbo, ſi vis. & plus ꝯti-
net, q hic. itẽ nõ hoc iõ pcipit, ꝙ peccat ordines recipiendo: ſed
qa monet eũ ad humilitatẽ, vt ſic magis mereaẽ. & idẽ dicimus,
ꝙ nõ peccat, ſtatim facta ꝯfeſſione, celebrãdo, ſed bonũ ẽ ꝯſiliũ,
ꝙ pro parte ſatiſfaciat. itẽ ſi ius naturale q̃rimus, qd ꝯtineẽ in l.
& euãgelio, nullus criminoſus in crimine mortali exiſtẽ dẽt ce
lebrare, vel Deo offerre: qa iudiciũ ſibi mãducat. & ſacrilegiũ in-
digne bibit, q indigne ſumit. ſi. 49. diſt. c. vlt. 1. q. 1. ſicut Papa, edit,
itẽ cũ his, qui diſpliceret. & c. ſi. 49. diſt. §. j. itẽ ſm idẽ ius naturale
oĩs, q eſt ſine peccato. & Deo placẽs, ſecurè & ſine vlla diſpenſa-
tione offert Deo ſacrificium, ſiue fuerit criminoſus, ſiue non:
quod probatur exemplo Ieſu ſummi ſacerdotis. & Dauid. ſi. 50.
diſt. ponderet, & idẽ ſi 50. di. quid eſt. & c. cũ ex ãtſdiero, & c. domi
no ſancto. itẽ in nouo teſtõ de exẽplo Petri. & Pauli, vt 50. di. põ-
deret, quia ad idẽ. §. ẽ conuerſio: ſed huic iuri naturali ſancti pa-
tres

tres ſuccedentibus tpibus ſubſequētes experti ſimulatas pnias multorū addiderūt ſua ſtatuta, p quę illud reſtrinxerunt, quod licet, i. reſtringere, infra de big. c. 2. videlicet, q nullus criminoſus, quantūcunq; de crimine conuictus de iure cōi, ſi no pœnituerit, non dēret pmoueri, & pmotus deberet deiici, & deiectus non deberet reſtitui. ſi. 50. di. pſbyterū, & c. peruenit ſi prius, vt cōſtitueret ſed p hæc ſtatuta non aufertur ptās platis diſpenſandi cum vere pœnitentibus, & maximè vbi non eſt ſcādalū. 50. di. ut cōſtituere
3 tur, & c. domino ſancto. † Diſcretus tñ ſit platus in diſpenſando, vt attēdat ſcādalū, & puritatem pœnitentię & multa alia, quę Deus, & diſcretio prælati ſibi adminiſtrauerit. cū cauſę aūt cognitione ſummaria danda eſt diſpenſatio. 1. q. 7. diſpenſationes, & c. exigunt, & in multis aliis c. ea. q. nā ſi capti, vel deprehenſi fuerint in aliquo mortali crimine pp ſcādalum, quod eſt i populo, de oblatione taliū ſtatutū eſt, ut nō celebrent. 50. di. de his uero, idē dicimus, ſi conuicti, uel cōfeſſi fuerint. ī. eo. ſi quis dia. ſi eps. & hoc idē eſt, & ſi aliter ſit notoriū. ꝫ. ī. eo. quæſitum, niſi diſpenſetur cū eo. 81. di. miniſtri, 82. diſ. presbyter. q fieri dēt cu vere penitentibus. ī. eo. ſi quis diaconus. à beneficio tñ nō credimus eū debere abſtinere, niſi ſibi pcipiatur, cū tñ in cōſtitutionibus prædictis de officio dicatur, & non de beneficio, ar. ſimile. 40. diſt. diſciplina. ſed in p niam priuabitur beneficio. 81. di. c. ſi qs à modo, & c. ſequen. & c. ſi quis eos. & concordant hic conſtitutiones iuri naturali, vbi dicunt nihil cum ſcandalo alterius faciendū eſt. ī. de no. op. nun. c. 2. ſcādalizātur. n. cū vidēt eos, qui dephenſi ſunt in crimine, vel confeſſi vel cōuicti celebrare. ī. c. proxi. 9. q. 3. abſit, 25. diſt. primū. ſed dices, nonne idem ſcandalū remanet, ſi diſpenſatur? rñ. non cū catholicis, qui credunt claues eccle. ſ. q platiha bent ptātē ligādi, & ſoluēdi, & diſpenſandi. 50. di. ponderet, ut cōſtitueretur. de hereticis aūt, ſi eis ſcandalū generet, non eſt curandū. 11. q. 3. inter uerba. Sed dices, ubi non cognoſcitur, vel vbi neſcitur dephenſio iſta, nō eſt hic ſcandalū. ergo licitè offeret? Rñ. nō poterit, maximè ille, q condemnatus eſt: quia iura ad ea, quæ frequētius accidunt, adaptari ſolent. ff. de leg. nā ad ea. & nō poſſent oēs articuli diſtiniri de iure. ff. de leg. non poſſunt. item pōt dici, & ſi ſcādalū ceſſet, quod ſemel ortum eſt. Et hęc vera ſunt in capitalibus criminibus, & in prædictis caſibus, cum vix, aut nunquam poſſit deprehendi, vel confiteri, vel cōdemnari, quin ſit in ſcandalū, & infamiā, ſed ſi aliter ſit notoriū, puta per rei euidentiā, & ſunt talia, quę facilè hēre poſſunt excuſationē, & inde oriri magnum ſcandalū nō conſueuit, ſicut tenere plures eccleſias habēies curam animarū, ſatis dici pōt, q poſt pniam licitè celebrabit, ar. ſuprà de ele. dudū Ro. vbi requiritur. q tñ tpe electionis nō habuerit plures curas ad hoc, ut electio ualeat. idem, ſi fecit tumultū in conſi. 5. q. 4. in loco. vel ſi fuit excōicatus. 4. q. 1. c. 1. vel contumax. hoc. n. multotiens excuſationem hēt. alii tñ dicunt, q qualitercunque manifeſtus ſit exceſſus, maximè ſi ſcandalū eſt, poſtea nō celebrabit ēt acta pęnitētia, arg. hic, ſubditis tamē eius officiū audient, quouſque ſentētialiter cōdemnetur. 8. q. vl. nonne. ſi. 28. diſt. conſulendū. & ſicut hic nō poteſt celebrare, ita nec
4 eligi: † quia ad hoc, ut ualeat electio, neceſſe eſt, ut poſſit celebrare. infrà de cleri. excōmu. mi. ſi celebrat. & hēs expreſſum de conuicto. ſupra de elect. ſup eo, & de confeſ. ī. de cōfeſ. cū ſuper. & eadē rōne, idē pōt dici de deprehenſo. & ſicut nō pōt eligi ad epatū, ita nec ad alias dignitates, ī. de elec. p inq ſitionē. ſi aūt crimen ſit occultū, quantūcunq; ſit graue, acta pœnitētia, uel par tecius celebrat, ut infrà c. proxi. ī. de apo. c. 2. & hoc ſine ulla diſpēſatione, niſi ſit crimen, quod poſt penitentiam impediat executionem ſine diſpenſatione, ut homicidium, & alia, de quo no. ſuprà de renū. niſi cū pridē. §. 1. irregularis aūt non obtenta diſpēſatione nō celebrauit. 50. diſt. ex pœnitentibus. tamē cū eo, ſi occultū eſt, diſpenſare dēt. ſuprà de renun. niſi cū pridē. §. perſonæ.

SVMMARIVM.

1 *In ſnīa excōicationis & ſuſpēſionis à ſuo iudice lata ſemp eſt obediendum.*
2 *A ſententia mandati grauatus appellare debet infra x. dies.*
3 *Ad cautelam eorum, quæ fieri poſſunt, aliquid faciendum, uel omittendū eſt.*

CAP. V.

AD aures. [Debitā] ar. ꝫ. ī. eo. c. pxi. So. hic de regulari loquitur, q nō hēt uelle, nec nolle. ra. q. i. nolo, & c. nō dicatis. ibi de ſeculari, q nō eſt ita aſtrictus in obediētia. uel hoc factū eſt pp ſcandalum, qd ibi nō erat. uel is, de quo loquitur in decre. ſuperior habebat ius petēdi ordinē rōne tituli, vel dignitatis, q hēbat: unde non poterat ſine cauſa prohiberi at hic non erat intitulatus: unde abſque cāæ cognitione poterit prohiberi, argu. ī. de ſpō. pterea. 2. vel dic q ordinator & platus ſuus eū prohibere pōt, ut hic:
1 ſed alius nō, vt in ꝯtrio. ſ. pniarius, & ſic loqtur pxi. c. † Tuitus] ar. pro obediētia. c. di ꝯ morē. 8. q. 1. ſciendū. ff. de re mil. in bello. & l. 3. 11. q. 3. abſit. arg. ꝯ. 12. q. 2. non liceat. 15. q. 6. iuratores. 11. q. 3. nō ſemp C. de decu. oēs So. in ſnīa excōicationis, & ſuſpēſionis a ſuo iudice lata ſemper eſt obediendum. 11. q. 3. ſnīa paſtoris, & c. ſi epiſcopus forte, niſi in caſibus. ī. de ſnīa excō. per tuas, & c. inquiſitioni. in ſnīa diffinitiua & interlocutoria, dūmō ſeruetur in eis ordo, neceſſe eſt uel obedire, uel appellare. C. ut pe. cā. 1. vlti. Ipſe pro aūt, qd ſit extra iudiciū & ſine cāæ cognitione, ſi no ſpectat ad officiū ſuū, nō tenet ei parere. 7. q. 1. frater, & hic. ſi vero pcipit, qd eſt malū, nō parebit. 11. q. 3. qui reſiſtit, & c. ſi dñs, & c. Iul. ſed ſi dubitat, parebit, & excuſat a pcō pp bonū obediētiæ. 23. q. 1. quid
2 culpatur. † Ab hac ſnīa mandati, ſi quis ſenſerit ſe grauari, bonū eſt appellare. ī. 10. dies. ī. de appel. ad audiētiā, de priore, pfuit. C. de appel. ſi a ſnīa, & l. ſi, qui. ſed neceſſe eſt aſſignare iuſtā cām ap. arg. ī. de of. ordina. licet. ī. de ap. ad nřam. cāæ aūt cognitio nō eſt neceſſaria uani. n. capitis eſſet, qui diceret platū nō poſſe præcipere ſine cāæ cognitione, & maximè p his quæ ptinēt ad ſuū officiu. 7. q. 1. frater. Hic aūt dicūt quidā, q ſi platus aliqua deberet facere cū capitulo, ſicut ſūt magna negotia, licet ſecurius ſit appellare: tñ & ſi nō appellet, non tenetur illo præcepto, ſicut ſi pciperet eps, q aliquis aliquod offi ciū acciperet, puta œconomatum, vel uicedominatum, uel cōſimilia. 2. q. 6. ei qui, vel ſi nominationes. 74. di. geſta. vbi Honoratus nō obediēs epo ſuo in ſuſceptione ordinis ēt citra appellationē auditur, de hoc no. ī. de his, q fiūt à maiori par. cap. c. 1. [miniſterio] 23. q. 4. ſicut excel. [ſcandalo.] 54. diſt. generalis. 28. q. 1. uxor. 12. di. illa. arg. contrà. 10. q. 1. iā nūc. 11. q. 3. inter verba. ī. de reg. iur. qui ſcādalizauerit. Sol. pro vitando ſcandalo rigor iuſtitiæ omittitur, ſed peccatū non per-
3 petratur. 11. q. 3. quid ergo. † Eſſe poteſt] no. aliquid faciendū, uel omittendum ad cautelam eorum, quæ fieri poſſunt 32. q. 1. dixit dominus. ff. de nego. geſt. diuortii. ff. de his, qui deie. uel effu. l. ſi verò. §. prætor. ff. de damno. īfec. qui bona. §. qui ſtipulatus. infrà. de ſer. non ordi. inſtruendi.

CAP. VI.

SI archiepiſcopus. [Ordinandum]. i. conſecrandū [oībus]. ff. de aqua plu. ar. in concedendo. 8. q. 1. licet. 66. diſt. c. 1. C. de auto. præſ. l. vl. C. de oī agro deſerto. l. quicunq; li. 11. [ordinetur]. i. conſecretur [iuſſu] ſi archiepiſcopus uiuit: nā, ſi mortuus eſſet, ipſi ſua auctoritate poſſent. 64. di. quia [ordinari]. i. conſecrari: ſed melius. 2. q. 7. accuſatio. c. 1. [ſed ipſe] archieps. cum omnib. ſuffraganeis [eum] epiſcopū [elegerit] ſi ad eū pertinet electio [uel]. i. examinauerit, & examinatū approbauerit.

SVMMARIVM.

1 *Si in conſecratione archiepiſcopi obiiciatur ei aliquid, quis erit iudex.*
2 *Cuius interſit uocare ſuffraganeos ad conſecrationem archiepiſcopi, uel epiſcopi, mortuo archiepiſcopo.*

CAP. VII.

NEc epiſcopi [maiori] 65. diſt. c. 1. & 2. & 3. ff. de pac. maiorē. ff. ad munici. qd maior [numero] forte quia ſi proponatur aliud contra eū, & etiā probatum, maiori parti videtur contra eū tale crimen, q eū à promotione repellit, in ueritate ſtare debet archiepiſcopus ſnīæ maioris partis: ſed & ſi eā non ſequitur, ſed minorē, tenebit ſnīa archiepi. non. n. requiritur hic cōſenſus ſuffraganeorū tanquā eorū, qui ius ei tribuant in epatu, ſed tanquā cōſiliariorū. ſed quid ſi non uocentur oēs, ſed tres tñ? dicimus, q neceſſe eſt uocare duas partes. ff. de decre. ab or. fa. l. 3. & no. ſupra de elec. cū nobis, & c. eccleſia veſtra, licet alī aliter dicāt. nec mireris, quia ſunt conſiliarii neceſſitatis, ſicut illi, de quibus ha
1 bes. ī. de elec. cū in ueteri. † in conſecratione aūt archiepi ſi contingat ei aliquid obiici, non audient ſuffraganei, qui conuenerūt ad conſecrationem, cū ipſe ſuper eos ſit, & in eis iuriſdictionem habeat ex cōfirmatione. ī. de elec. ſuffraganeis, & c. tranſmiſſam. 21. di. inferior, & eſt quaſi expreſſum arg. ī. d pbē. graue. ſed ad Pa
2 pam, vel aliū ſuperiorē remittetur negociū. † Sed quis uocabit ſuffraganeos ad cōſecrationē archiepi, uel etiā epōrum mortuo archiepō? quidā dicunt capitulū archiepalis eccleſię, ar. ī. de here. ad abolēdā. ſed melius credimus cōſiliū ſuffraganeorū. 63. diſt. ſi forte. Itē credimus, q primatis aſſenſus requirendus eſt in conſecratione epōrū ſubditorū archiepō. ſed & ſi ſine aſſenſu eius fiat, recipit executionē, cū nullā iuriſdictionē ſuper eos habeat, nec plus iuris in eis habet, quàm in canonibus ꝯceditur 9. q. 3. ꝯqueſti. nec obſtat 65. di. placuit. ubi dr, q primas requiri dēt. ſed dicūt qdā illud c. loqui tñ in ſubditis primatis. alii tamē dicunt, & forte bene, q ēt cōſecratio aliorū non tenet ſine primate: qa cū hoc factū magnū ſit, & qd totā prouinciā tangit, & ipſe ſit caput prouinciæ, ſine eo executionē non recipit conſecratus: & ſic videtur loqui c. pręallegatum, placuit. Itē credimus, q ſi aliquis epōrum contemnatur in conſecratione archiepiſcopi, vel epiſcoporū, q poterit agere, vt priuetur executione officii, ſicut in electione agitur, ut caſſetur. ſupra de elec. quod ſicut, & c. cū in veteri. ī. de arb. cū olim. 63. di. non dēt, & ēt grauior pœnitētia poterit ſibi imponi. de hac materia ſatis habetur. 18. & 63. diſt.

SVMMARIVM.

1 *Ordinanda alios qui deliquit, non reſtituere, vel cum eis diſpenſare non poteſt.*

CAP. VIII.

Vm quidam, [Expertes] per ſententiã, non ipſo iure [apud nos] ipſe. n. q deliquit eos ordinando, eos reſtituere non põt, uel cũ eis diſpenſare ſed alius. l. ſucceſſor eius, bene poſſet cũ eis diſpenſare, vel archiepiſcopus intra eod. cõſultationi. cũ cõdẽnatis autẽ a ſe bene põt diſpenſare, arg. j. de cle. comu. diuertis. 1. q. 5. c. 2. vel dic melius, ꝙ auctoritate dele. proceſſit archiepiſcopus & dic ꝙ nec ordinator, nec ſucceſſor poſſet cũ eo diſpenſare, vt hic ar. cõtrà infrà eo. conſultationi. ſol. ibi.

SVMMARIVM.

1 *Non debet epiſcopus Græcus contra ritus ſuos ordinare, neque Latinus contra ſuos.*

2 *Ordinatus a Græco, & vtens matrimonio contracto, ſecundum Græcos, an ſit tolerandus inter Latinos.*

CAP. IX.

Vum ſecundum &c. [Inſtitutionis] Græci enim epi extra quatuor tpa conferunt ſacros ordines Græcis clericis: ſed Latinis non cõferebãt niſi in quatuor tẽporibus. & eodẽ mõ faciebãt epi Latini & hoc prohibet. uult. n.

1 quod quiſque vnã ſolã & propriã conſuetudinẽ obſeruet.† [Nolumus] j. eo. c. tranſlationem, cõtra ſo. hic nõ prohibet ordinari Græcos a Latinis. vel e cõuerſo: ſed prohibet commixtiones, & conſuetudines rituũ obſeruari in ordinibus idest, ꝙ eps Græcus ſecundũ ritus ſuos, puta extra quatuor tẽpora, vel alios conſimiles ordinat clericũ Latinũ, & eodẽ modo nec Latinus dẽt ordinare Græcũ contra ritus ſuos approbatos. & ita quotieſcunq; ritus ſunt contrarij, nunquã dẽt ordines dare, quia ſi ordinat contra ſuũ ritum, peccat. ſi vero ſeruat ritũ ſuum, & facit cõtra ritũ ordinandorũ, nec hoc licet. Vel dic, ꝙ licet prohibeatur facere, vt hic, tñ factum tolleratur, vt in contrario, & no. ꝙ ordinatus à Græco, & utens matrimonio contracto ſecundũ Græcos in ſacris ordinibus, ſi breuem morã tracturus ſit apud Latinos, tolerandus eſt vtens contracto matrimonio: ſi vero longam morã traheret, non eſſet tollerandum pp ſcãdalum, & nunquã dẽt ſibi dari eccleſia Latinorũ, niſi primo cõtinentiã pmittat. Latinus aũt nec apud Græcos, nec apud Latinos matrimonio vtet ꝯcto.

SVMMARIVM.

1 *Apoſtatare quis proprie dicatur.*

2 *Corona clericalis non eſt de ſubſtantia ordinis.*

CAP. X.

X parte [Dubitaſti] cã dubitationis fuit, q hic clericus videbatur apoſtata, & ideo non admittendus ad legitimos actus 3. q. 4. beatus, & ſic multo fortius vt a ſpiritualibus ſuſpenſus. j. q ñ. ſint le. per venerabilem. nec abbas põt diſpenſare cum ſuſpenſis, ar-

1 gu. j. de elec. cum inter R. j. de cle. excõ. mi. poſtulaſti: ſed dic, † ꝙ propriè nõ dñr apoſtatare, niſi qui legẽ Chriſtianã dimittunt. 3. q. 4. beatus 26. q. vlt. non obſeruetis: & qui relicta profeſſione quã dimmittere nõ licet, dimittunt ſine cã. 50. diſt. ca. vlt. ſed coronã

2 dimittere licet. j. de cleri. coniu. Ioannes† & ita apparet non eſſe de ſubſtãtia ordinis. [Exequi] ſi monaſterium, ad quod trãſiuit, erat arctius, quàm primũ, non peccauit, & ſine diſpenſatione põt promoueri. j. de reg. licet alioquin cum peccaret, non poſſet eſſe niſi manifeſtum peccatũ ſupra de tranſla. quanto, ſine diſpenſatione non poteſt promoueri nobis bene videtur, ꝙ potius eſſe occultum, ꝙ monachus albus fuerit, & ꝙ idẽ morã fecerit in monaſterium nigrorum. & non eſt ſimile de epo, q eũ multis tranſit ĩ turba, & ĩ monacho. q ſtat occultè, & habitu mutato ĩcedit.

SVMMARIVM.

1 *Mos eccleſiæ, ad quam quis ordinatur, ſeruari, debet, non ritus ordinãtis.*

CAP. XI.

Vod tranſlationem. [Ordinatꝰ] 9. q. 2. c. Lugdune. 71. di. c. 1. 2. & 3. [vel licentia] cum ex hoc loco appareat tollerari Latinũ ordinatũ a Græco, non attendatur quantum hoc vt poſſit matrimonio ꝯcto vti, ꝙ ordinator fuerit Græcus, vel Latinus, ſed eccleſia, ad quã ordinatur, cuius more ſeruare debet, 8. diſt. quæ contra, & eum, q ordines dari mãdas, vt hic. ſi. autẽ non ordinat ad certam eccleſiam: ritum ordinationis ſeruabit. j. de præben. cũ ſecundum [clericos] etiam Græcos [tolleratur] & hæc eſt tolleratio ratione ſcandali, vel multitudinis. 23. q. 4. non poteſt ſupra eo. lan. vel aliter, vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Ordinum collatione quæritur iuriſdictio in ordinato.*

CAP. XII.

Vm in diſtribuẽdis. [Subdia.] priuilegia ſubdi. Papæ ſũt 2. q. 4. præſul. j. de maiori. & obe. per tuas. ſi de albo. ſcil. l. vlt. in alijs autẽ ordinatoribus non eſt neceſſe, ꝙ ordinatus ab uno obtineat ab eo licentiã, vt ordinetur ab alio, imo ſine licentia põt ab alio ordinari, dũmodo ſit clericus eius, & aliud non ſit impedimentũ, vt no. j. de cle. pere. c. j. & j. de præben. cum iã dudũ. Et benè fatemur, ꝙ in ordinũ collatione quæritur iuriſdictio in ordinato, vnde alius non poteſt eum ordinare ſine licẽtia eius. 73. di. c. vl. niſi primo fieret de iuriſdictione eius, puta quia ſub eo beneficiũ quæreret, quia tunc ratione beneficij poſſet cum ordine. Itẽ hic colligitur, ꝙ nõ põt deponi niſi per Papam, ſicut nec p aliũ ordinari, ar. 9. q. 3. nullus primas, & c. ſe. & ſecudũ quoſdã nec perpetuo ſuſpendi [mandaremus] hoc fit per excellentiam conferentis ordinem fallit hæc regula, quæ eſt. 9. quæſtione. 2. nullus primas, arg. de conſe. diſt. 1. c. vltimo.

SVMMARIVM.

1 *Quo tempore ſint facienda ordinationes, & nunquid de nocte fieri poſſint, habes in num. 2.*

CAP. XIII.

Iteras recepimus. [Ieiunio] cõtinuato ieiunio ab ordinatore, & ordinato. unde ſi celebrat in die ſabbati, nihil ſumat niſi corpus & ſanguinẽ [continuato] ordinationes faciendæ ſunt in ſex tpibus, anni. 76. diſt. c. 3. & ſunt faciendæ in ſabbato, nõ alio die. ſupra eo. de eo. vel dominica ſequenti cõtinua-

1 to ieiunio 75. di. qđ à patribus.† Et poſſunt in nocte paſchali ordinationes fieri. in alijs autem noctibus non poſſunt, cũ nec miſſa ibi debeat celebrari, io prædicto. c. quod a patribus itẽ quæſitio die dominico, eſt ea ratione, quia mane diei dñicæ lectione canonica trahitur ad veſperã diei ſabbati. vel ad diem ſabbati. Huguccio ordinationes dixit faciendas die dñica, & quæ fiunt in ſabbato, fiunt in nocte fictione canonica, quia ueſpera diei ſabbati trahitur ad mane diei dominicæ: ſed prius dictum magis placet. ſi enim ordinationes die dominico faciendæ eſſent, quare continuaret ieiunium, cũ bene reputandus eſſet ieiunus, ſi die dominica nõ comediſſet et ſine aliqua continuatione diei ſabbati cõſecrationes autẽ tñ diebus dñicis fieri debent. 75. diſt. c. 1. & c. q die. hic dixerũt aliqui, ꝙ eadem dñica poſſet recipere ordinationem, & cõſecrationẽ epalem: ſed certè hoc de noſtro cõſilio nõ facit. Nec ualet rõ eorum, ſ. quia cũ dies dominicus, & dies ſabbati fingantur vnus dies, & die ſabbati poſſit ordinem ſacerdotis recipere, & die dominica conſecrationẽ, eadem rõne in die dñica vtrunque recipere põt ideo nõ ualet prædicta argumentatio, q nec ordinẽ nec ꝯſecrationẽ dẽt recipere ſine miſſa, ſed in die dñico non põt qs duas miſſas celebrare, vel dic & melius, ꝙ nõ fingit vnus dies pp cõſecrationẽ. vnde dicimus, ꝙ bene licet ordinato in die ſabbati in ſacerdotẽ aliquid comedere, & ꝑ in dñica conſecrationem recipere [neceſſitatis] q. d. non expedit ſic continuare ieiuniũ. & die dominica conferre ordinem, niſi neceſſitas adſit, fortè quia ſabbato eum inualit infirmitas, vel tarde venit. ita, quod ſabbato non potuit ordines conferre.

SVMMARIVM.

1 *Virginitas non eſt voti, ſed præcepti.*

2 *Ingreſſus monaſterium ante. 14. annos, non eſt monachus.*

CAP. XIIII.

El nõ eſt cõpos. [Sui] epiſcopus ꝯuentus. [ſacrorũ] 77. diſt. placuit. cps, inuenit. [Ad ætatem] ſi, ergo ætas nõ eſt de ſubſtãtia, ſed ſi ꝯdixit ſtatim poſt ſuſceptionẽ ordinis, & pſeuerauerit in ꝯdictione vſq; ad finẽ 14. ann. vel ſi ꝯdixit ſtatim poſt finẽ 14. anni, ꝯhere põt matrimoniũ, ar. 20. q. 1. illud j. de regula ad audientiã: q a virginitas eſt voti, & nõ pcepti. 32. q. 1. integritas. item hoc ex eo ſatis probatur, quia et ſi vellet ante legitimã ætatem, nõ poſſet ſe adſtringere voto expreſſo ad ꝯtinentiã 20. q. 1. c. 1. ergo multo fortius, nec voto non expreſſo, ſ. per ſuſceptionẽ ordinis. nec tamen vr alıquibus, ꝙ hoc neceſſariũ ſit interrogare ordinatũ, ſicut neceſſe eſt interrogare ingreſſum in monaſterium. vt no. j. de re. c. 1. & eſt ratio diuerſitatis, quia hic,

2 licet minor, tã ordinem habet, vt hic. † Et ideò de facili expreſſe & tacite votũ ordini ex conſtitutione annexũ introducitur. ſed ingreſſus monaſteriũ nõ eſt monachus ante 14. annos, & ideo non introducitur votum ſine expreſſa interrogatione, vel alia ratificatione. & idem eſt in matrimonio. j. de deſpon. impu. atteſtationes. [inluſtriam] 70. diſt. c. 1. 16. q. 7. decernimus.

SVMMARIVM.

1 *Poſtulationes epiſcoporum admittit archiepiſcopus. item diſpenſare poteſt cum clerico electo, qui debuit poſtulari.*

2 *Non licet epiſcopo diſpenſare, niſi vbi conceſſum inueniatur, & vide in numero 5.*

3 *Epiſcopus diſpenſat cum accipientibus ordines extra quatuor tempora, & etiam in multis alijs caſibus, vt hic habes.*

4 *Diſpenſationis diffinitionem habes hic.*

Ilectus filius Guil. [Canonicus] hic põt colligi pęna, quã Papa imponit electo ſic ordinato, quia ipſum ſuſpẽdit an epatu illo perpetuo, quod ex eo apparet, q a hic eũ

ſimplicem

ſimplicē canonicū, & non ep̄m. vel etiā electū appellat. [Elege-
1 runt] & male, cū eſſet poſtulandus archieps̄. † No. ꝙ archieps̄ po
ſtulationes epiſcoporū admittit. item ꝙ archieps̄ pōt diſpenſa-
re tacitè & expreſſè cū clerico electo, q̄ debuit poſtulari. nā hic
cū Papa hoc ſciret, nō ex hac cauſa venit ꝯ electionē. ſed poſſet
reſpōderi, ꝙ in nullo uenitur ꝯ electionē, vel electū, ſed tm̄ ꝯ or
dinatorē, & ideo de eo mētionē nō fecit. [Trecen.] ſuo ſuffraga
neo [perfecit] nō dicebat Trecen. [cōſtiterit] partis aſſertione, ſ.
Trecen. ep̄i [ep̄m] Trecen. [cōfeſſus] lingonen. tamē dicebat co
2 trariū. † [Diſpenſatio] no. non licere diſpenſare ep̄o, niſi vbi in-
uenitur conceſſum. arg. ꝯ. j. de ſen. excō. nuper. ſed pōt dici, ep̄o
nō licere diſpenſare in his, quæ pertinēt ad generale ſtatū eccle
ſiæ, niſi vbi inuenitur expreſſum, vt hic, ar. ſupra e. ſanè. in crimi
nibus autē licet ſemper ep̄o diſpēſare, niſi prohibeatur, & ſic lo-
quitur ꝯ. vel dic nō licere ep̄o diſpenſare ſuper faciendo, ſ. vt ali-
quid fiat ꝯ canones, niſi vbi permittitur a iure, vt hic. ſupra de cō
ſti. c. j. niſi ꝯtra ꝯſuetudine & præſcripta eſſet eis derogatū. ſupra
de conſuet. c. vlt. ſuper eo autē, quod factū eſt, ſemp diſpenſare
pōt, vt tolleretur, niſi prohibeatur, vt in ꝯrio, arg. ad hoc. 21. q. 5.
vē. & dicit & ſorte melius, ꝙ vbi ius concedit diſpenſationē ſim
pliciter ep̄s diſpenſare pōt, & ſic loquitur. j. de ſentē. excō. nuper.
infra de cleri. ex. mi. poſtulaſti. ſi autē diſpenſatio nō conceditur
a canone, nunquā ep̄s pōt diſpenſare, vt hic, & ſi in canone non
inuenitur, ꝙ Papa diſpenſet, infra de cōſan. & affi. ꝙ dilecto. 35.
q. 6. quod ſcripſi. arg. ad hoc, quia cū ep̄i debeāt ſeruare canones,
non debēt cōtrafacere, niſi expreſſè concedatur. 25. q. j. ca. j. 2. &
3 3. & 4. & ſeq. † [Diſpenſatio] diſpenſatio permittitur ep̄o cū his,
q accipiunt ordines extra quatuor tēpora. j. eo. conſultationi. qđ
nō placet, vt no. in gl. ſupra prohibetur, &c. item ꝙ quis habeat
duas eccleſias intitulatas. 70. diſt. ſanctorū. aliqui tñ dicunt, ꝙ in
hoc nō eſt neceſſaria diſpēſatio, vt no. infra de præbē. cū iam du-
dū. quia de iure cōmuni poſſunt eas habere. nec p̄dictū c. dicit, ꝙ
neceſſaria ſit diſpēſatio, ſed diſpoſitio. itē cū ordinato ab alieno
ep̄o. 70. diſt. c. j. 2. & 3. & 9. q. 2. Lugdunē. item cū eo, q ſuſcepit or
dinem ignoráter ab eo, q renūciauit dignitati ep̄ali, infra de eo,
q re. or. ep̄i. c. j. item cū eo q ſuſcepit ignoranter ordinem ab ex-
cōmunicato, j. de eo qui re. or. c. 2. itē diſpenſat cū eo q eſt. 14. an
no. ad dignitates, infra de æta. iudiciorū. Item diſpenſat cū eo, q
eſt in minorib. ad dignitates, infra de æta. prætérea. Item cū adul
tero, & minoribus criminib. irretito poſt penitentiā, infra de iu-
di. at ſi clerici. §. de adulteriis. item cū eo, q facit duellū, infra de
cor. viti. c. j. item cū apoſtatis, infra de apo. c. 2. item cū eo, q plu-
res cōcubinas habuit, infra de biga. quia. itē cū eo, q inſtitutus in
eccleſia ab eo, qui inſtituere nō poterat, infra de clerici. pere. c. vl
ti. item cū his, q in ſacris ordinibus cōſtituti matrimoniū cōtra
hunt, infra de cleri. coniu. ſane ſacerdotes. Item cū regularibus,
vt poſſint in ſecularibus eccleſiis miniſtrare. infra de ſta. mo. ꝙ
Dei timorē. item cū diacono, qui verberauit clericū, & ſponſa-
lia cōtraxit. infra qui cle. vel vo. c. j. & cū pugnantib. in duello. in-
fra de cle. pug. in du. c. j. & ſi tamē inde nō proueniat homicidiū,
vel diminutio membrorū, ſed & tunc pōt diſpenſare in benefi-
cio, infra de cle. pug. in du. c. 2. item in beneficio cū clerico excō
municato miniſtrante in beneficio, infra de cleri. ex. mini. poſtu
laſtis, in prin. & ca. 2. item cū clerico per ſaltū promoto. infra de
cle. per ſal. pro. c. j. item cū clerico nō ordinato miniſtrante. j. de
cle. nō or. c. j. item cū clerico furtiuè ſuſcipiēte ordines, infra de
eo qui fur. or. ſuſ. c. j. & vlt. ſalua diſtinctione ibi poſita. itē ꝙ reli-
gioſus ad miriorem ordinē tranſeat, j. de regu. ſignificatū. Item
in cōmutatione præbendarū, de re. permu. quæſitū. item cū eo,
qui bigamū ordinauit, infra de biga. c. 2. & idem ītelligo, ſi alios
irregulares ordinent. Adde & aliū caſum, infra de presbytero,
vel diacono in caſu nō conceſſo librū, vel calicē eccleſiæ alienā
te, vt 58. diſt. ſiquis presbyter. vbi dicit, ꝙ talis ab adminiſtratio
ne eccleſiæ dēt remoueri, in iudicio tamē epiſcopi dimittitur, ſi
4 cū eo voluerit diſpenſare. † [Diſpenſatio] eſt iuris cōmunis rela
xatio facta cū cauſæ cognitione ab eo, qui poteſtatē habet diſpē
5 ſandi. † Et no. ꝙ epiſcopi nō poſſunt diſpenſare, niſi vbi eſt cōceſ-
ſa à iure diſpēſatio. nec ſolū nō poſſunt diſpēſare ꝯ iura cōdita a
Papa, nec aliis ſuperioribus, ſed nec ꝯ iura, quę ipſi idem fece-
runt. Adde nec ꝯ approbatas cōſuetudines, licet ipſi poſſint tol-
lere & interpretari. ex quo enim leges fecit epiſcopus, vel cōſue
tudinē, & ius alicui eſt quæſitū ex illo iure, nō pōt ei ius quæſitū
tollere, & quod quiſq; iuris in aliū &c. patere legē, quā tu ipſe tu
leris. ſupra de conſti. cū omnes. nec etiam ante, quā quæratur ius
ex ea, poteſt epiſcopus diſpenſare, quod quis in eam nō incidat,
cū non facta ſit ſpeciali cōmodo alicuius, ſed pro cōmuni. 4. diſt.
erit. In penis autē imponendis, licet in eis qualitas perſonarū &
honeſtas attendenda ſit. ff. de pę. aut facta, & illis inſpectis aliquan
do grauior, aliquando minor pęna imponenda ſit, non tamē di-
citur, ibi diſpenſare, quia de iure cōmuni inferuntur. ff. de his, q
no. infa. qd ergo. §. pęna. C. eo. ti. ſi poſt. ex hoc etiā inde apparet,
ꝙ poſt ſententiā nō pōt eā diminuere. j. q. 3. §. notandū, verſ pę-
næ. aliquādo p̄hibetur ep̄o diſpenſare, ꝙ aliquis vno die recipiat
plures ſacros ordines, ut hic. ſed poſt ſuſceptos cū ſuſcipiēte di-
ſpēſare poſſet, cū nō p̄hibeat. itē cū eo, q ordinauit, & q ordina-
tus eſt in die, quo nō debuit. ſ. eo. cū quidā, & ar. huius c. dilec. &
præall. c. cū quidā. vř melius dici, qđ dicit in p̄cedenti caſu, ſ. quā
do plures ſacros ordines eode die accepit, ꝙ ep̄s non poſſit diſpē
ſare. itē cū minore. 14. ann. ad dignitates. j. de æta. indecorū. itē
cū homicida. 50. diſt. miror. itē cū filiis illegitimis ad dignitates,
p̄ſonatus, & beneficia habētia curā aīarū. j. de fil. presb. c. ult. & pe
nul. itē cū corpore uitiatis. 50. diſt. nemo. 55. diſt. ſi qs. ar. cōtra j.
de cor. uiti. ſignif. cauit, itē cū bigamis, & uiduarum maritis. j. de
biga. c. 2. 24. diſt. lector. itē cū eo, q duas uxores duxit de facto, uel
ſcđas nuptias de facto ꝯxit. j. de biga. nup. itē cū his, q duellū fece
rūt, unde ſecutū eſt homicidiū, uel diminutio mēbrorū. j. d cle.
pug. in du. c. 2. & nō ſolū non diſpenſatur cū his, qui faciunt duel
lū, ſed nec cū his, qui faciūt fieri. j. de cle. pu. in du. c. a. 2. itē cū his,
qui ſcienter in excomunicatione poſiti ſe fecerūt ad ordinem
p̄mouert, ſiue ſciebāt ius, ꝙ tales denunciat excōmunicatos, ſi
ue ignorabāt ius. imo plus dicimus, ꝙ ſi ſuum factū ignorabant,
quādo ſe p̄mouert fecerūt. puta ſe uerberaſſe clericū, qa in cul-
pa nō fuit, nō pōt ep̄s cū eis diſpēſare. j. de ſen. exc. cū illorū. itē
cū eo, qui de iniuſta excōicatione conqueritur in iudicio ſecula
ri. 21. q. 6. c. pen. itē cū ſimoniacis in ordine. j. de ſimon. de ſimo-
niacis. itē cum infamibus. 2. q. 3. § huic colligitur, ut hoc ibi no-
ta. & in §. notandū. Item cum nouitio, vel cum homine alterius
profeſſionis, vt ſ. at abbas. ſ. de ele. off. c. ij. Item vt quis in vna ec-
cleſia habeat duas p̄bendas. j. de cōceſ. p̄ben. literas. Itē cum pe-
nitus illiteratis, vt ſunt clerici, & cū ſolēniter pœnitentibus. 50.
diſt. nō confidat. Item cum ſeruis & obligatis certis conditioni-
bus tantum, vt in eodē cap. non confidat. 54. diſt. per torū. tamen
ſeruata diſtinctione quæ eſt infra de ſer. no or. c. 2. itē nec cū obli
gatis ad ratiocinia, infra dę obliga. ad ratiocin. c. j. ſeruata tamē
diſtinctione ibi poſita. itē non pōt diſpenſare, vt ſine aliquo inter
uallo ep̄s quis maiores ordines aſſumat, ut in præallega. c. non
confidat, & hic. minores aūt ordines ſimul & ſine interuallo di-
ſpenſatiue conferre pōt. ſ. de tēpo. ord. de eo. [Suſpendimus] qa
non fuit actū contra epiſcopū. ideo tam modica pœnitentia im
ponitur ei, & no. de hoc. ſ. de elec. p inquiſitionē. vel miſericordi
ter egit cū eo dn̄s Papa: fuit n. ſpōtè ꝯfeſſus. 15. q. vlt. c. 1. & c. ſi qs.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus, an poſſit diſpenſare cum accipiente ordines extra quatuor tempora.*

CAP. XVI.

1 a COnſultationi. [Suſtinere.] Hic habes, † ꝙ archiepiſcopus[a] poteſt diſpenſare cum eo, qui accepit or. extra quatuor tempora: quidam tamen dicunt, ꝙ hoc fecit ex ſpeciali mandato Papæ, arg. ſupra eo. cum quidam.

ADDITIO.

a ¶Archiepiſcopus. Circa hoc adde, ꝙ Innoc. in c. dilectus ſupra e in glo. in verſ. prohibetur, videtur tenere, ꝙ ſolus Papa circa hoc diſpenſat, & idem Specu. in tit. de le. §. nunc oſtendendum. verſ. 58. & Ray. in ſua ſumma, in tit. de leg. §. in ſumma. & dictum Innocen. hic. & frater Ioan. in ſumma confeſſionum in titu. de ætate. ordi. q. 36. & Ray. in loco præalleg. intelligunt verum in ordinibus ſuſceptis, quia in eis poterit impoſita pœnitentia diſpenſare, ſecùs autem de ordinibus ſuſcipiendis, ita prædicta refert Henric. Bohic, col. 5. verſicu. tertio modo. Et de hac materia dicit tenendum, quod notat Hoſtien. hic in ſumma, in §. h. verſi. per prælatum, cum ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Scandalum facit ceſſare ſacerdotem a diuinis, & an poſt penitentiam.*

CAP. XVII.

1 QVæſitum. [eſt notoria] Not. pp † ſcandalum ſacerdotem ceſſari. 50. diſt. de his vero. [Impediri] licite. n. iſti miniſtrāt poſt pœnitentiam, ſed ante penitentiam non miniſtrāt ſine peccato. itē videtur ꝙ in quolibet peccato mortali ꝙ videtur notorium licet ſubditis abſtinere ab horum officiis, vbi nullum inde prouenit ſcandalum: ſed ob hoc facit, ut peccatorum confuſus penitentiam agat, ſed ſi ſcandalum inde proueniturum timeretur, vel ſi crederet ſacramenta minoris efficaciæ, hoc non licet. j. de coha. cle. & mulie. veſtra.

De ſcrutinio in ordine faciendo. Rubri. 13.

CAP. I.

EX parte tua. [diac.] 34. di. quādo [Et ſcit] ecce mirabilis reſpō. cū eū non nouerit. ex quo videt eum a bonis pretentari, & nihil mali ſcit de eo, rectè ſic teſtificatur. j. de præſump. dudū [Dignum] j. de præſump. dudū. 86. diſt. ſi qs vero. ff. de reg. iu. ſi infirmus. ff. de manu. teſt. ſeruus. ff. de leg. 2. cum pater. §. rogo. argu. contra. C. de his, qui ue. æta. impe. l. iij. C. de proba. ex piona. ff. de magiſtra.

coue.l.j.§. magiſtratus, infra de ſenten. excom. cum deſideres. §.2.30.q.5.aliter. de conſe.di.4.paruulos.57.di.c.j.J.deſpon. iuuenis.[Nũciare] ſed ſi Metropolitanus voluerit deſiſtere propter eius dictũ, dẽt obtinere a Metropo. ꝙ ſe abſente faciat prædictã ordinationẽ.ſed ſi nõ põt obtinere, dẽt prędicta verba dicere,ar. J.de offi.dele.paſtoralis.§.pe.vnde credimus, ꝙ ſi ſui abſentia obtinere nõ põt de facto, vel ſine ſcandalo, ꝙ prædicta verba dicere dẽt.agit.n.hic vt miniſter, nõ vt ipſe.25.q.5. miniſter. & eccleſia, quæ nihil dẽt ſcire de occultis, per eũ loquitur, & teſtificari dicitur,non ipſe. ſi autẽ præſens eſſet,nõ conſulerem ſibi, ꝙ aliquo modo poſtponeret ſupradicta verba dicere, cum ſic omittendo,licet tacitè, publicaret crimen fratris.

De ordinatis ab epiſcopo, qui reſignauit epiſcopatui. Rubri. 14.

SVMMARIVM.

1 *Neceſſaria eſt diſpẽſatio,ubi quis ordinatus eſt ab eo,qui ordinare nõ potuit.*

CAP. I.

REquiſiuit. [Dignitati] idẽ,qđ hic appellat renũciare dignitati, J. de renũ. poſt tranſlationẽ,vĩ appellauit renũciare ordini,i. executioni ordinis,vel dignitatis. & ſub hoc cõtinetᷓ collatio ordinũ ſacrorũ, vbi ei renunciaſſe videatᷓ,quia nõ põt cõferre ſacros ordines,qui dignitati,vel ordini renũciauit[ẽpis.]59.di. quũ videmus. [Execu-
1 tionẽ] ſed characterẽ ſic[craſſa].ff.de iu.& fa.ign.regula.§.j.†[Diſpẽſare]eſt neceſſaria diſpẽſatio,licet nullo modo culpabilis fuerit ordinatus pp executionẽ,quã dare nõ potuit,qa nõ habebat.1.q.j.ſtatuimus.1.q.7.Daibertũ.hoc nõ placet. ſed ideo eſt neceſſaria diſpenſatio,qa nõ poterat eſſe ſine ſuſpitione ſnĩa.vel dic, ꝙ hic ordinatus ignorãter patitur pœnã ſine culpa.ſed nõ ſine cã,vt homines ſint cauti,a quib.recipiunt ordines,& in vituperiũ ordinãtiũ.& de hoc oo.J.de ſchiſma. c.j. plus placet, ꝙ in his neceſſaria eſt diſpẽſatio,qa ſemp ſuſpecti ſunt de ſciẽ, ſi certũ eſſet de igno-
a rãtia.nõ eſt neceſſaria a diſpẽſatio. 19.q.1.ordinationes.J. de cleri. excõi.miniſtrãte. vel dic, ꝙ hoc non ſtatuitur ſine cauſa, licet ſine culpa ordinati. cauſa eſt , vt cauti ſint clerici, a quibus ordinantur,& in vituperium ordinantium, & etiã diſpenſatio eſt facilis.

ADDITIO.

a ¶Nõ eſt neceſſaria. Adde de hoc,& dic vt per eũdẽ In. in c.j.infra de ſchiſmati.

CAP. II.

Cum clericis. [Diſpenſari] repete , quę dixi in fi. proxi. decret.

De ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum. Rubri. 15.

CAP. I.

VT Abbates. Hoc eſt hodie rñare , qa benedicuntur.J de ſup.negli.pręla.c.j.& cõferunt a ordines.69 di. ca.j.olim ſĩ erat
a ſecus.93.diſt.c. a ſubdiaco. & hodie ẽt pp neceſſitatẽ pt in minorib.ordinib.aſſumi.J. c.tuã. [Iuſta] J.de ele.cũ in cunctis,ↄ̃.ibi ſo.[Iuſta] ↄ̃.de cle.ęgro, c.j.55.di.pcepta.ff.de ſta.ho.l.q furere.ff.de poſtu.l.j.§. cã. Sol.hic loquiᷓ, qñ culpa ſua puenit ad caſum, ꝙ promoueri non poteſt vel quando ante electionem habebat impedimentum. ſupra de renun. niſi.§.j.& §. perſonę. contraria loquuntur quando ſine culpa ſua,qñ cõſecutus, electionem poſt impedimenta.

ADDITIO.

a ¶Cõferunt. Adde ꝙ cõis opi. eſt, ꝙ vltra lectoratũ nõ poſſit alios ordines conferre,de quo per Doc. in c.abbates, verſ.quarto,infra de priui. in 6.Et vide aliquid per Abb. in c.quanto,col.1.de conſti.& in c. veniens,col.j.de præſcri.& in cle.attendentes , de ſta.mo.in apoſt.

SVMMARIVM.

1 *Generalis eccleſiarum adminiſtratio committenda eſt tantum clericis.*

2 *Non debet quis ſine titulo ordinari.*

CAP. II.

EX ratione. [Pueris.] Sed nunquid habebãt vocẽ in ele.ar.ꝙ nõ.ff. de decu. ſpurij. §.minores,ar.C.de fal.mo.in l.j.C.de re mili l. vlt.alij rõ dicũt cõſuetudinẽ ſeruandã.& ſi non appareat cõſuetudo, dicũt eos recipiendos, licet voces maiorũ credãtor ſaniores.J.de elec.dudũ.1.pueri aũt nutriti i monaſterio & obla-
a ti,& recepti nõ habẽt vocẽ a ante,ꝗ profiteanᷓ, & anteꝗ cõpleãt tp̃s,quo pfiteri poſſunt.J.de ſta.mo.ea,quę.§.fi.itẽ vĩ,ꝙ ep̃s teneatur de adminiſtratione puerorũ.ff.ad muni.l.Lucius.§.Imperatores.ff.de mag.cõ.l.j.in prin.& p totũ.[Conceſſit]arg.ꝙ archid.nõ inſtituũt.ſi.16.q.7.nullus ↄ̃.J.[Eccleſias].i. perſonatus eccleſiarũ.
1 [Tolerari].ff.de iure immuni.l.2.†[Clericis]no.tñ clericis committẽdam generalẽ adminiſtrationẽ eccleſiarũ , ſ. ita ꝙ ſupiores dominentur. ſpãlem aũt procurationẽ aliquarũ rerũ tẽporaliũ poſſunt recipere laici.89.diſt.iudicatũ.16.q.7. in noua.ita ꝙ alijs ſuperioribus & alijs generalibus procuratoribus reſpondeant. & iſti ſunt quaſi vicarij aliorũ,& agere poſſunt, & reſpõdere de his,quæ ſibi cõmittuntur.J. de procu.c. petitio. [Cõmittas] no. de officio archiep̃i,qui diſpẽſat cũ malè inſtitutis a ſuffraganeis. J.de tempo.or.cõſultationi. & ꝙ ſi inuenit ſuffraganeũ circa aliquã rem deliquiſſe,ꝙ id emẽdat, & circa illã rem ſuã facit ordinationẽ.9.q.3.cũ ſcimus.& hoc ideo,qa ep̃s, qui deliquerat tales inſtituẽdo, hoc facere nõ debebat.vel dic,ꝙ hoc facit ex legatione Papæ.[Aetatẽ] de diſpenſatione noſtra,vel potius archiep̃i to-
2 lerãdo eos.†[Eccleſias] beneficiũ autẽ habere poſſunt , & ordinari J ſepteniũ.77.diſt.in ſingulis. & ordinari nõ debent ſine titulo.70.di.c. j.& ratione tituli & ordinis habebunt beneficium, arg.ff.de decur.ſpurij.§.minores, infra de præben. relatum, & c. cum ſecundum . [Aetatem.] 25.ann.ſupra de ele.cum in cũctis.

ADDITIO.

a ¶Non habẽt vocẽ.Adde gl.in c.ex eo, infra de ele.in 6.in ver. ſuffragiũ, & gl.in c.cum M.ſupra de conſti.Bal.Pau.de Ca.& do.Alex.in l.fi.C.de teſt. milit.Bar. in l.Lucius.§.Imperator.ff.de iure fiſ. Et Car.in cle.j.hoc.eod.tit.in prima oppoſi.& in 17.q.qui dicit,ꝙ minor. 18.annorum non dat vocem, & Alex.in d. §.Lucius,in add.ad Bar.& vide eundem Alex.in l. ſpurij.§ ; ff.de decurio.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ſacer ordo liberet a patria poteſtate,& vide etiam in nu. 2.*

CAP. III.

INdecorum. ff.de excu.tu.l.minores.C.de le.j.l.vlti.ff. de adulte. ſic euenet.
1 1[Nouerũt] vĩ ergo, ꝙ quilibet p̃latus, & clericus nõ debeat eſſe in poteſtate patris,arg. ff.ad Trebel.nã ꝙ ad ius.arg.ↄ̃ ff.de adop. ſi pater, & l.per adop.imo presbyter in poteſtate patris eſt.C.de epi.aud. presbyteros. j.q.j. pueri, & c.cęſtore.ff.de adul.ſic eue.Inſti.de adop.§.vlti. alijs vĩ, ꝙ quilibet ſacer ordo liberet a patria poteſtate.liberat.n.a dñio,quod eſt fortius.54.diſt.ſi ſeruus ſciente,& c.ex antiquis,& c.ſeq.Pręterea cũ principatus liberet,vt inſti.qui.mo.ius pa.po.§.filius, multo fortius ſacer ordo.96.diſt.duo.J.de maio.& obed. ſolitę.de ep̃ali, ꝙ
2 liberet, habes.54.diſt.ſi ſeruus ſciente.†Nobis vĩ, ꝙ pręlatura inferior ep̃atu , vel ſacer ordo nõ eximat a patria poteſtate in reb. paternis,& in omnib. ſecularibus, cũ in iure cautũ nõ inueniatᷓ. vnde ſi clericus iſte velit agere de patrimonio, ſeu cõueniri, vel ſi velit adire hęreditatẽ, vel ẽt ſi ſuper beneficio ſuo velit agere, vel cõueniri auctoritate patris,in cuius poteſtate eſt, aget, ſicut in caſtrenſib.C.de bo.quę liber.nõ ſolũ,vſq ad mediũ.Nos tamẽ diximus ↄ̃riũ in beneficio,& in omnib. ſpiritualibus, arg. de reſti.ſpolia.ex parte.90.diſt.bene quidẽ.J.de iudi.c.cãm.in his enim quę rõne ordinis,vel dignitatis agiᷓ, nihil ad patrem.ff.ad Treb. l.ille,a quo.§.vlt.& l.ſeq.in primo auctoritate pręlati pupillo dabitur curator liti.J.c.'.12.q.1.c.1.C.de curat.fu.l.fi.in prin. C.de bo.quę li.l.fi.§.ſi a patre.ſi autẽ maior eſt, aget vt alius.ff. ad Mace.l.2.ſi autẽ nomine eccleſię aget,certũ eſt, ꝙ nõ requiretur auctoritas patris,ſed pręlati.J.c.proxi.J.de procu.c.j.de epi.l.oẽs. §. hic nihilominus . & per pręlatũ ſui auctoritatẽ adminiſtrabit . & eius defectũ ſupplebit, vt ſuc.& licet auth.C.de epi.preſbyteros, dicat, ꝙ legitimã habebit pater in bonis,hoc fateor in bonis pphanis,in eccleſiaſticis autẽ nec per ſucceſſionẽ, nec alio mõ cõmerciũ habebit,cũ non poſſit de eis teſtari.ſed oĩa debent eccleſię remanere.J.de teſta.in officijs,& c.ad hoc,infra de pecu. cleri. c.j.& 3.12.q.3.& 4. & 5. per totũ , nec alio mõ dẽt diſpenſare res eccleſię, niſi in ſuas neceſſitates , & eorũ, qui ſeruiunt ſibi, cuilibet tamẽ inter viuos donare licet pro remuneratione ſeruitij, infra de teſt.relatũ.& licet etiam in pauperes diſpenſare.1. qõ. 2. paſtor,& c.clericos.16.queſtio.j.quoniam [14.] ſupra de electio. cum in cunctis,contra.ſo.ibi ius commune, hic de diſpenſatione.nam infra 14. ann. prohibetur diſpenſatio. quod eſt hic notabile. ſupra autem diſpenſare poteſt, cum non ſit prohibitum.infra de ſen.excommunica.nuper. ſed adhuc eſt contra.J. c. proxi. vbi archiepiſcopus diſpenſat in decimo, ſed corrigitur per iſtã.

SVMMARIVM.

1 *An poſſit aliquis præeſſe diuerſis eccleſiis.*

2 *Recipiens ſecundam eccleſiam caret prima , neque poteſt eligere , quam velit.*

CAP. IIII.

EAm te. [Literarum.] Non enim ſemper literis Papę obediendum eſt , quia decipi poteſt Papa, ſupra de reſcript. ſi quando,& c.cum adeo. ſunt enim literę aliquando contra ius, vel publicam vtilitatem . vnde non valent . C. ſi contra ius, reſcripta . niſi ex certa ſcientia facta inde mentione , quod pro minus literato , vel minore ſcriberet. 17. queſtio.quarta. §. qui verò. [Scientia]
1 ſupra de electio. cum in cunctis. †[Ex vna] quod ſit per vnionem.

item j. de reli. do. quia monaſteriũ. ff. ar. fur. ce. l. ſi geminia. Item ſi vna parochialis eccleſia alij ſubſit. licite. n. plat9 eſt ambarũ, & tamen in ſubiecta erit alius presbyter. itẽ ſi aliqua eccleſia in fundo ſuo conſtruat aliã eccleſiã, vtriuſq; platus erit, vicarius tamẽ ſub plato erit in noua. & ſic pôt intelligi, ꝙ epi diſpenſatione ali
1 quis præeſt diuerſis eccleſijs 80. diſt. ſanctorũ. † [Ad vnã.] Olim itaq; non erat ſtatutũ, ꝙ careat prima recipiendo ſecunda. ſic j. de pben. referente. ff. de col. & cor. l. j. C. qui mi. po. eis. hodie aũt prima vacat, nec pôt eligere, quã velit. j. d pb. d multa. [Tenues.] 10. q. 3. vnio, 21. q. j. per totũ. tertiã cauſam habes. ſ. raritatem clericorum, 21. q. j. c. j. poteſt etiã habere vnam titularã, & plures commendatas, 21. q. j. qui plures. ſed hoc ex diſpenſatione epi, 70. diſt. ſanctorum. de hoc no. ſ. de elec. dudum, & j. de aceuſ. ſi cõſtiterit.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiæ honores habere non debent, niſi in ſacris ordinibus conſtituti.*
2 *Per Epiſcopi diſpenſationem poteſt quis in minoribus conſtitutus ordinibus eligibilis reddi.*

CAP. V.

PRæterea. [Licet.] Ad perſonatus autẽ non habentes curã animarũ bene eligi poſſunt in minorib. ordinibus conſtituti, arg. hic à ↄtrio ſenſu. ſ. de elec. cũ in cunctis. §. inferiora, & j. eo. tuã. hic perſonatus nullã habet curã, quare cõpellatur ad ordines? ſed ↄ. ſ. de elec. dudũ Ro. vbi dr, ꝙ idẽ iudiciũ habendũ eſt de beneficijs habentibus curã animarũ, & de perſonatibus. ſed ibi loquitur allegando. vel ibi ſpecialiter ſtatutũ eſt æquale iudiciũ in diſpenſatione. illa de pluralitate beneficiorũ, quæ eſt omnino reſtringenda. non aũt ſic eſt in electione, q̃ fit ad hmõi honores, q curã nõ habent, & eſſet inutile habere ſacros ordines. ſed adhuc
1 vr ↄtrium, 60. diſt. innouamus. † vbi dr, ꝙ honores eccleſiæ non debent habere niſi in ſacris ordinib. cõſtituti. ſed ibi loquitur tãtũ de honorib. qui habent curam, ſicut ex textu eiuſdẽ c. & alijs eiuſdẽ quæſtionis hr. de ætate autẽ non inuenitur cautũ quantæ ætatis debet eſſe, qui eligitur ad dignitatẽ curã animarũ non habentẽ. & ideo vr, ꝙ quilibet, qui ſcit & pôt regere dignitatẽ illã,
a rectè eligitur, ẽt ſi requiratur ætas, ſufficit maior 14. anno.* cum exinde poſſit ẽt ſuas facultates miniſtrare, & ceſſet tutor. itẽ poſt 14. ann. pôt eſſe ordinarius iudex. ff. de iudi. cũ ptor. imo ẽt pupillus pôt eſſe in dignitate. C. de re mili. l. ſi. itẽ ẽt in patiente defectũ in ætate, & ſcientia vr ſufficere, quia non eſt ſtatutũ ↄtriũ.
2 ff. de proba. ab ea. † [Aſſumi.] Per epm, à quo poſtulari debet, & non eſt eligibilis. ſ. de elec. dudũ. 2. aliqui dicunt arg. ꝙ hic dr, ꝙ eps per diſpenſationẽ ſuam pôt aliquẽ in minoribus ordinibus conſtitutũ facere eligibilẽ. alij ↄ. [Breue.] ſ. annum. nã intra annum, & dimidiũ ex neceſſitate diſpẽſatiue quis poſſit promoueri ad ſacerdotiũ, 77. diſt. monachus. dimidiũ enim ſubtrahimus propter ordines minores. vel dic intra annum, & dimidium.

ADDITIO.

a ¶Maior 14. ann. Adde Arch. in c. ſi eo tempore, de reſcri. in 6. & adde, ꝙ Ioan. And. in c. ex eo. j. de elect. in 6. & in d. c. ſi eo tẽpore, in gl. ſi. tenet ꝙ pupillus poteſt eſſe canonicus, quæ opi ſeruatur de facto ſecundũ Henri Boh. in c. ſuper inordinata, infra de prabẽ. Et etiam adde, ꝙ in dignitatibus ſine cura ſufficiunt 10. anni, nec minus, & cum diſpenſatione ordinarij, ita Henri. in d. c. ſuper inordinata, alleg. tex. in c. vnico, infra iſto eo. tit. in 6.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinati an ex aliquo peccato poſſint deponi.*
2 *Si quis promoueri nolit, non poteſt excommunicari.*

CAP. VI.

QVæris à nobis. [Beneficijs.] Quæ tamen ordines certos non requirunt: quia ſi requirerent, tunc eis pciſè auferuntur beneficia, & alijs conferuntur, ſ. eo. c. j. [Salua.] 34. diſt. ha-
1 buiſſe, j. q. j. ſacerdotes. † [Ordinari.] Et tamen deponi nõ debẽt, vt ſi eſt peccatũ occultũ, qd diſpenſationẽ non requirit, ſed nec tunc deponẽdi ſunt, ſed ſub interminatione diuini iudicij obteſtandi, vt nõ miniſtrent. ſ. de tẽp. ord. quæſitũ. [Minimè.] 24. diſt. ſi qui clerici. placuit, & c. geſta. j. & c. Honoratus. & c. conſuluit. [Contrariũ.] j. q. 6. ſicut, 23. q. 4. diſplicet, 8. q. j. in ſcripturis. [Præferantur.] In ſtallo, & honore. [Vtiles.] 74. diſt. conſuluit. fortè, quia ſunt prudẽtes in tẽporalibus, 50. diſt. accedẽs. [Auferãtur.] Qualiter cogendi ſunt. ſi neceſſitas, vel vtilitas ſit eos promoue-
2 ri ad ordines, vel dignitates, no. 74. diſt. in prin. † [Auferantur.] Si noluerint promoueri, quia ſi voluerint pmoueri, cũ crimen ſit occultũ, nõ poterunt eis auferri beneficia. Si q̃ras, an poſſint prohiberi ab ordinib. Reſpon. vt dixi ſ. de tẽp. ordi. ex tenore. ſuperior aũt, licet dicat ſubditus ꝙ læſam habeat cõſcientiã, non debet ei credere, & pôt ordinare eũ, vel alij cõmittere ordinandũ. j. de offi. deleg. paſtoralis. §. pen. j. de ſimo. per tuas, 3. non autẽ credimus, ꝙ nolẽs promoueri poſſit excõicari, cũ nemo præciſè cogendus ſit creſcere, 74. di. geſta. & c. vbi. itẽ ſequitur hoc incõueniens. excõicatus in ſe nouit impedimentũ irregularitatis, vel aliud, quare promoueri non pôt: & ex alia parte eũ per offenſam manifeſtã inobedientiæ ſit excõicatus, non eſt abſoluẽdus, niſi ſatiſfaciat. ſic nunquã abſoluit. j. de ver. ſign. ex parte. ui. hac dec. j. & c. vr dicere, ꝙ tantũ p ſubtractionẽ beneficiorũ cogẽdus ſit. 73. di. c. j. 2. & vlti. ſed ↄ, 100. di. c. j. ſolue vt ibi. [Cõpellas.] Hic colligitur dria inter hunc caſum, ſiue hanc pœnam, & ſuperiorẽ: quia hic cogitur per ſubtractionẽ promoueri, cũ non dixerit ſe criminoſum. ſuperior non cogit promoueri, licet auferat ei beneficiũ. [Per amiſſionẽ.] Ad tps. in hoc. n. caſu non ex toto auferunt ſibi locus, & beneficiũ, & alijs ↄferũt: ſed tñ ad tps, quouſque ordines recipiat, & hoc innuit verbũ, ↄpellas. ſi. n. auferãtur ſibi ex toto, nõ ↄpellerent vlterius pmoueri. in ſuperiore aũt caſu ſibi perpetuo aufertur beneficiũ, ſtatim eũ pmoueri recuſat.

S V M M A R I V M.

1 *Medico quando non imputetur mortalitatis euentus.*

CAP. VII.

AD aures noſtras. [Putabas.] Nam ſi in veritate eſſes pitus, ita munitus eſſes prudentũ regulis, ꝙ in ſingulis ægritudinibus pterita, pſentia, & futura cognoſceres, vt dixit Hippo. [Remordet.] Quod imperitè egeris, alias euẽtus mortalitatis non imputatur medico. ff. de offi. præſi. illicitas. §. ſicut. ff. ad l. Aquil. qua actione, §. vlti. ff. de var. & extraor. cog. ſi medic. vel etiam ſi remordet conſcientia, ꝙ egeris negligenter. ff. mãd. ſi fideiuſſor. de hoc no. infra de homi. tua.

S V M M A R I V M.

1 *An ſemel ſuſpenſus intelligatur perpetuo ſuſpenſus.*
2 *Si per annum quis in excommunicatione, vel interdicto permanſerit, ſpoliari debet omnibus beneficijs.*

CAP. VIII.

1 CVm bonæ. [Suſpenſionis.] † Ab officio & beneficio ſi quis ſuſpenditur ſimpliciter, non addito, perpetuo, tamẽ perpetuo intelligitur ſuſpenſus, ſi fit cũ cauſæ cognitione. ſ. ſentẽtiãdo & diffinitiuè. ſi proceſſum eſt criminaliter agẽdo, vel inquirendo, vel alias criminaliter agendo de crimine. arg. j. de act. inquiſitionis, & tunc ſtatim poſſunt eius beneficia cõferri alijs, cum ſit dãnatus per ſñiam, vt no. j. de conceſſ. pb. literas. ſi non ſentẽtiãdo diffinitiuè, ſed interloquẽdo, vt cũ ad hoc nõ ageretur, ſuſpẽſus ſit aliquis ſimpliciter, nõ intelligo eũ ſuſpenſum perpetuo, ſ. de ↄſti. ex literis. ſed ſi eſſet tẽporalis iudex, & nõ expreſſit cauſam ſuſpenſionis, qui ſuſpẽdit, intelligaſ ſuſpẽdiſſe toto tpe ſuæ adminiſtrationis. ff. de pe. l. vlti. hoc no credo, imo ſemp erit ſuſpenſus, quouſq; abſoluaſ, ne rũpatur neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ, 23. q. 6. excõicatorũ, ſ. de conſuetu. cũ inter vos. ſi vero expreſſit offenſam, vel euidẽter apparet, vel pp contumaciã ſuſpẽdit, q̃ ſæpè pendente lite cõtingit, intelligitur ſuſpendiſſe, quouſq; ſatiſfaciat de cõtumacia, vel offenſa, pro qua ſuſpenſus eſt, 2. q. 5. presbyter, 81. di. ſi qui ſunt. & idẽ intelligimus in ſtatutis factis. ſic ſ. vt ſi aliquis in aliquo negocio fuerit inobediẽs, ꝙ ſit ſuſpenſus, ſ. de conſtitu. ex literis, vbi no. & horũ beneficia nõ debent alijs cõferri, niſi primo ab eis ſentẽtialiter remoueãtur. & idẽ ẽt intelligimus, ſi ſint excõicati. nã per ſuſpenſiones tẽporales, vel excõicationes nõ intelliguntur priuari eccleſijs, niſi ſuper eis feratur ſñia, vt no. gl. omnibus. vbi aũt. ſ. ad tps ſuſpenditur, ſtatim finito tpe redit ad eccleſiã, & ceſſat ſuſpẽſio. ff. de poſtu. pri-
a to. ſecus eſt, * ſi ſit ſuſpenſus, quouſq; ſatiſfaciat, quia tũc neceſſaria eſt ſpecialis abſolutio ẽt poſt ſatiſfactionẽ, 2. q. 5. pſbyter. Ratio autẽ diuerſitatis ea eſſe pôt, quia cũ certũ tps habet ſuſpẽſio, nec aliud exigiſ, nulla pôt eẽ dubitatio de eius abſolutione. ſed quando dr, quouſq; ſatiſfaciat, multæ poſſent eſſe dubitationes: quia vnus diceret plenè ſatiſfactũ, & alter negaret, alij ↄdicunt.
2 † [Habuerant.] Omnibus. n. beneficijs tã habitis ante excõicationẽ, q̃ poſtea acquiſitis, debet ſpoliari per ſñiam, ſi per annũ in excõicatione, vel interdicto permãſerit. & ſic intelligimus hoc, & 11. q. 3. rurſus. per qd' c. mitigatus eſt rigor capituli, ꝙ præcedit in ea. q. ſi quis presbyter. vbi dr, ꝙ ſtatim poſt excõicationem locũ amittit, niſi ſtatim docuerit de iniuſtitia ſñiæ, & poſt talẽ ſñiam latam poſt annũ ſuper amiſſione beneficiorũ non audieſ vlterius ſuper eis, vt in d. c. rurſus. ſed tãtũ ſuper crimine, pro quo hi fuerint excõicari audientur. C. de requi. re. l. 2. & poſſet etiã dici, ꝙ ſolus lapſus anni ſine ſñia amotionis à beneficijs ſufficit, vt vlterius non audiatur ſuper beneficijs. & ita vr loqui c. rurſus. quæ aũt dicuntur in excõicatione, eadẽ intelligo in ſuſpenſione, arg. hic. & licet hic dicaſ de triẽnio, idẽ eſt in anno. j. de cleri. nõ reſi. ex tua, ↄ. ſ. vbi nõ expectaſ niſi p ſex mẽſes. ſed ibi in alio caſu loquiſ. ſ. qn latinãs poſſit ſpoliari eccleſia ẽt ſine delicto. hic autẽ loquitur in præſente excõicato. [Poſtmodũ.] Hic habes, ꝙ ſuſpenſi eligi non poſſunt, de hoc no. ſ. de conſuetu. cum dilectus.

ADDITIO.

a ¶Secus eſt. Inno. in c. ex literis, prout ibi, in 8. col. refert Feli. ſupra de conſti. ſequitur hoc dictum Inno. hic.

CAP.

CAP. IX.

A Multis. [Decreuit.] 60.diſt. nullus in epm. [Habuiſſe.] Supple ſacros. nã primitiua eccleſia ſubdiac. habuit, 21.di.c.1.& 35.diſt.in c.1. [In quibus.] Verba Innoc. ſunt. [Vrbanus.] 32.di. erubeſcãt. [Et uerum.] 32.diſt. nemo. [Synodo.] 32.diſt. ſi quis eorũ. [Statuiſſe.] 31.diſt. ante 28.diſt. nullum.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid precibus ordinatus dici poſſit ſimoniacus.*
2 *Munus interuenire debet ad hoc, vt dicatur quis ſimoniacus.*
3 *An adulationem faciens dicatur ſimoniam committere.*
4 *Abbatis nomen magis eſt ſolicitudinis, quam ordinis, vel honoris.*

CAP. X.

T Vam in domino. [Reſpectu.] j.q.j. quibuſdã laici forte habebãt.
1 [Laici.] † Dicunt quidã indiſtincte, quod ſi quis precibus ordinetur, quod ſimoniã committit, & inducut pro ſe ar.
j.q.j. ordinationes 7.q.1.in ſcripturis. j.de iureiu. per tuas. ſed certe non ſunt illa violẽta arg. quidã tamen hoc cõcedunt, ſi eſt indignus: ſed ſi eſt dignus, licitè porrigit preces ſuperiori pro ſe, j.q.1.§. nunc itaq. & tr canonicis, vt expreſsè habes, j.de ſimo. tua. nõne licitũ eſt cuiquam deſiderare pro Deo rogare, vt ſorti dominicæ aſcribatur, vt ſacra ſibi liceat in ſacerdotali ordine miniſtrare. præterea Papa ad multorũ petitiones petentibus cõfert beneficia, ſ.de reſcri. cap.1m, & ſeq. ſi quis aũt rogat electores, vt eligatur ad curã animarũ, vel in prælatum tanquã ambitioſus honoris, illicitè ſunt preces, j.q.1. nullus itaq. & q.6. ſicut. C.de epiſ. & cle. ſi quẽquã. ſi autẽ precibus alienis ordinetur, vel promoueatur quis, & ſunt preces carnales, & pro indigno, ſimoniã committit, j.q.1.de ordinationib. & c. ſunt nonnulli. ſi vero ſunt pro digno, licet ſint carnales, dũmodo non habeãt reſpectũ ad preces, ſed ad meritum eligendi, vel promouendi, vel ordinãdi, nõ committitur ſimonia, vt hic, j.q.1. quibuſdã. ſi aũt ſunt ſpirituales, iuſtę ſunt preces, & non cõmittitur ſimonia, j.q.1. latorẽ. Fortè melius dici poſſet, quod licet quis, ſiue pro ſe, ſiue pro alio roget ſiue electores, ſiue quoſcunque alios ẽt pro indigno, ſiue pro dignitate, ſiue pro beneficio, non dicitur habere beneficiũ ſimoniacũ, licet peccet multas preces fundendo, niſi faceret intẽdens obligari collatori beneficii ex precibus, vel exonerare illũ, quẽ rogat ab aliquo ſeruitio, quod ei fecerat, per exauditionẽ precũ. Idem. n. reputo remittere, quod dãte, & bene eſt remittere, cũ remittit obligationẽ naturalẽ, quæ eſt
a ad antidora, * arg. ff. de calum. l.2. in prin. & l.3. in prin. ff. de peti.
2 hære. ſed ſi. §. conſuluit. j.q.1. ſi quis neq. † Et põt ea eſſe ratio, quia ad hoc, quod ſit ſimonia, oportet munus interuenire, j.q.1. ſunt nonnulli. hæ autẽ preces nõ pro munere dant, vt diximus: quia ſi pro munere darent, & offerrent, tunc ſecus eſſet. ſed pro cõſilio, licet ſæpe inhoneſto, quãdo a ſe porrigunt, & ẽt ab alijs aliquãdo, ſed tamen non ſemper, puta ſi ſolũ Deũ in ſua promotione attẽdit, & nõ potentiã, vel diuitias ſeculares, arg. 8.q.1.c. qui epatum. ſed tamen licet ipſe ſimoniacus ſit, qui ita malè rogat. j.de ſimo. tua. non tamẽ ille, qui rogatur, eſt ſimoniacus, niſi dans beneficiũ, vel dignitatẽ preces ſecutus propter preces dederit, vt hoc colligitur à contrario ſenſu imo & ſi preces pro indigno ſecutus eſſet, non tamen renũciare tenetur, niſi forte expreſſiſſet, quod propter preces facit. j.de ſimo.c. vlti. Et idẽ eſt, ẽt ſi pecuniã daret, arg. c. iuſtũ decr. ſed quid ſi dedit alij, vel preces porrexit alij ex pacto. ſ. quod propter datã pecuniã, vel preces porrectas det operã, quod habeat beneficiũ? Reſpon. idẽ, ac ſi dediſſet collatori beneficij, j.q.5. pſentiũ. nec diſtinguo,
3 vtrũ fiant preces pro digno, vel pro indigno. † Itẽ carnaliter, an ſpiritualiter fiant, cũ hoc ipſo ſit indignus, & hoc ipſo ſint preces carnales, quod ex pacto propter preces vult habere beneficiũ. ſi autẽ faciat adulationẽ, vt beneficiũ habeat, põt dici munus ab obſequio, & reputãdus eſt ſimoniacus ſecundum prædictã diſtinctionẽ, j.q.1. ordinationes, & 4.c. ſeq. tamẽ non tenetur illud beneficiũ reſignare, ar.
4 j.de ſimo.c.ſ. † [Non aſcendat.] Fortè erat irregularis, qui tamẽ põt eſſe Abbas, arg. 50.diſt. accedens, & non ſacerdos, vt ibidẽ, ar. C.de his qui impleſ. ſtu. l.1. li.11. Abbas enim potius eſt nomen ſolicitudinis, quam ordinis, vel honoris, 18.q.2. hoc tantum.

ADDITIO.

a ¶ Ad antidora. Et ſic habes hic, quod ſimonia eſt deducere in pactum obligationẽ ad antidora. Adde Hoſt. in ſum. de vſu. §. qua pœna ver. ſi t.bi, & B. Tho. ſecũda ſecundæ. q.1 5. art. 2. in reſponſione ad ſecundum arg. Et plures concordantes ad hoc allegat Feli. in c. ad audientiã, 2. col. 7. ver. fallit ſecundo. ſ. de reſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid pſalmiſtatus ſit ordo, & ad quem ſpectet hunc conferre.*

CAP. XI.

C Vm contingat. [Statutum.] 66. diſt. quoniã. [Impoſitio.] Quæ idẽ eſt, quod benedictio, j.q.1. manus. de hoc no. ſ. de ſup.
1 neg. præla. c.1. † [Ordo.] Qui appellatur pſalmiſtatus, & ſic apparet pſalmiſtatũ eſſe ordinẽ. 23.di. pſalmiſta, ar. contra 93. di. ſubdia 77. di. illud. & hũc ordinẽ cõfert quilibet ſacerdos, 34. di. pſalmiſta. arg. contra quia non debet ordinari ſine titulo 70. diſt. c.1. & titulũ conferre non põt, 16.q.7. nullus omnino. Sed reſpondeo illud capitulũ dicere, quod nõ põt ſacerdos dare præbendas de nouo in locis, vbi dare non cõſueuerũt. ſ. quod vbicunq. ſit, habeat eas et non reſidens in eccleſia ſine licẽtia epi., ſed in beneficiũ, quaſi vnde viuat dare põt. vel dic, quod illud c. eſt locale, vel loquitur de præbendis habentibus curã animarũ. vel dic, quod licet ſacerdos nõ haberet beneficia, quæ conferat ordinato, habet tamen poteſtatem cõferendi pſalmiſtatũ, vel ad ſuũ patrimoniũ. j. de preb. tuis. vel ſi ab alio ſibi conferatur beneficiũ. de hoc tamẽ ordine credimus, quod ſi omittatur, & conferatur vel lectoratus, vel hoſtiariatus, quod nõ eſt repetendũ. ſed ſi aliquis aliorũ ordinũ omittatur, recipiẽdus eſt. Ratio diuerſitatis eſt: quia in hoc ordine nullũ officiũ ſpale cõceditur. ſed in alijs ſic, & recipiẽdo quẽlibet aliorũ ordinũ vr recepiſſe poteſtatem faciẽdi oĩa, quæ ad hunc ordinẽ pertinent, imo aliqui dixerũt, quod iſte ordo abiit in deſuetudinẽ: ſed nos hoc nõ credimus.

SVMMARIVM.

1 *Monachus, qui non petita licentia ad aliud tranſiuit monaſteriũ, debet ad id reuerti, ſi monaſteriũ eũ petierit. quando autẽ nõ teneatur reuerti, habes nu. 2.*

CAP. XII.

I Ntelleximus. [Ad monaſterium.] Ordinis S. Benedicti. [Canone.] 19.q.3.
1 mandamus. † [Reuertatur.] Si monaſteriũ eũ petierit, 7.q.1. nõ oportet. ipſe tamẽ repetere nõ põt: vel de nouo ſpoliandus eſt, arg. ſ. de reſtitu. quod in dubi. s. non. n. melioris cõditionis debet eſſe delinquens, quã nõ delinquens. [Cucullã.] Si tamen erat monachus arg. 93. diſt. præcipimus, 33.q.5. quod Deo.
2 † [Exercere.] j. de regula. licet. contra. Sol. illud intelligit, cũ licẽtia petita trãſiuit, & ideo redire nõ põt ad canonicã priorẽ. hic cũ licẽtia nõ petita. ſed contra j. de regu. ſanè. vbi dr, quod ſi locus, ad quẽ tranſiuit, eſt arctior, quod ibi manere põt. ſed ibi fuit promiſſio, ſiue diſpẽſatio. vel hic ſtrictioris vitæ erãt canonici regulares, quã monaſteriũ monachorũ, arg. j. de reg. ſanè. Sed oppones, ſi licẽtia non petita hic trãſiuit, ergo fuit apoſtata, & ſic nõ debet promoueri, 3.q.4. beatus. Reſpon. licet fuerit apoſtata, nõ tamẽ impedit eius promotio poſt ſinon ſ. de tẽp. ord.c. vlt. & no. eo. tit. ex tenore. niſi ordinẽ in apoſtaſia ſuſcepiſſet. j. de apo.c. vlt. dic, quod licitè trãſiuit, & licitè redit, quia non inuenit religionem, quæ ibi credebatur. vel dic, quod ſi tranſiſſet etiam ad minorem religionem, nõ eſt tamen apoſtata, quia in nullo venit contra ea, quæ ſunt de ſubſtantia ordinis, cum ſemper in alicuius obedientia fuerit.

SVMMARIVM.

1 *Qui ordinauit aliquem, non poteſt poſtea ei irregularitatem aliquam, vel crimen aliquod obijcere, niſi ex cauſa ſuperuenienti.*
2 *Epiſcopus licet de crimine excipere non poſſit, iudex tamen de ſuo officio inquirere poterit.*
3 *Succeſſor non tenetur de delicto, ſed de facto defuncti.*

CAP. XIII.

A Ccepimus te. [Infeſtanter.] Supple & proquerente de nobis, quod ſuper eorũ prouiſione tibi ſcribimus. cũ ſint indigni. & his Papa reſpõdet. [Ac ideo.] Sed ſi hãc diligentiã omiſiſtis, ſed quia hanc diligentiã habere noluiſti, & ideo tibi eſt imputandũ,
1 vt de cætero contra eũ non audiaris. † [Contra illos.] Retentes beneficiũ. nã cũ ſint connexa & ordo, & titulus, vt 70. diſt. c.1. vno dato, reliquũ dare tenetur. j. de præb. cũ ſecundum. & ideo de mero iure nõ debet contra eũ admitti exceptio ordinatoris de crimine. ad idẽ, 4.q.3. ſi quis teſtibus. niſi deliquerit, vt hic: vel niſi de nouo ad eius notitiã perueniret, & ſuper hoc fidẽ faciat, j. de exce. paſtoralis. ſed certè nec de eo, quod poſt ad eius notitiã peruenit, põt excipere, tunc. ſ. cũ teneretur examinare, examinationẽ nõ fecit, quia tunc nõ prodeſt ei ignorãtia, arg. op. de clandeſti. deſpõ. cũ inhibitio. §. ſi quis. nec litera iſta dicit, quod audiatur ordinator de crimine ordinati, licet dicat Papa, quod faciat eũ examinari, & quia alios præter ordinatorẽ audit. põt tamẽ verius dici de æquitate, quod exceptio criminis ſiue præcedentis, ſiue cõſequẽtis ordinationẽ ſemp habet locũ, quia beneficia nõ debent cõferri niſi dignis. ſ. de reſcrip. cum adeo. j. de prium. dudũ. ipſe tamẽ, qui talẽ ordinauit, puniẽdus eſt. j.c. proxi. ſed ſi obijceretur illiteratura, vel irregularitas, ſiue præcedens ordinẽ, dũ tamen nõ eſſet in culpa, ſiue ſequẽs, nõ audit, quin teneat ſibi dare neceſſaria ſ. de tẽp. ord. vel nõ eſt compos. 24. diſt. ſi quis. & facilè talis diſpẽſationẽ habet. j. de fil. presbr. veniẽs, propoſuit. ſi autẽ à prædeceſſore eius eſſet ordinatus, nõ idoneitatis de mero iure admittit exceptio. Sed hæc litera contradicit. ſed expone. nõ poteris præter ſuæ exceptionis, quando tu ordinaſti. vel dic ſpeciale in hoc caſu, vt ſucceſſor teneat, niſi alius pſentauerit, quia tũc habet exceptionẽ, quod pſentator primo cogat in neceſſariis prouidere. j. de præb. cum ſecundum. & ſi pſentator nõ poſſet prouidere, nec in menſa habere ordinatum, tenebit eps, cum in culpa fuerit aliquẽ ordinando ſine titulo 70. diſt. c.1. vel niſi alius ſit. ſicut Arch. ad quẽ ſpectat de officio. j. de offi. Arch. ad hoc ipſum examinauerit & ordinãdũ pſentauerit: tũc aũt, quia iuſtè potuit ignorare,

ignorare, pōt excipere de idoneitate. & in his caſib. intelligitur finis huius decre.& j.de præbē. cū ſm.vbi dr, q pōt excipere de idoneitate, & Arch.examinator punit, & forte in prouiſione or dinati, 24.diſt.quādo de examinatione tamē dic,vt no.j.c.proxi.
2 de quātitate aūt & qualitate beneficij ſemper pōt excipere. † Eſt tamē dignū no.q licet eps nō poſſit de crimine excipere, iudex tamen de ſuo officio inquiret.vnde habes, q hic Papa mādat tales examinari,vt hic,& j.de præb.cū ſm,arg.2.q.7.q̄rendū.ff.de postul.quos prohibet,de app.cōſtitutis.ff.de adul.l.1.§.ſi publico. de peti.hære.l.vlt.ſi aūt alius eps mandet alij,q ordinet, tunc & ſi mandans non eſſet ſufficiens, tamē ordinator ad prouidendū
3 ordinato nō tenetur.9.q.3.epm.†[Prædeceſſoribus.]No.ſucceſ-
4 ſorē teneri nō dico de delicto, ᵃ ſed de facto defuncti.de hoc no. j.de preb.cū ſm.[Reputare.]23.diſt.diaco.8.q.2.dilectiſſimi.j.de cle.cōiu.diuerſis,j.de accu.nulli. j.de ſen.exc. in pſentia. ff.de lib. cau.l.ſi qs ſciēs.74.di.c.geſta.[Prouidere.]Vbi tñ,puiſio ad epm ptinet,ar.j.de off.ord.licet in corrigēdis,& s.de reſcri. Abbatem.

ADDITIO.

a ¶De delicto.Intellige proprio ipſius prælati.ſecus, ſi ad eccleſiā lucrum perueniſſet,ita Bar.in l.3 col.2.ver.quarto,verum detur.ff. de priui. deli. & in l. qui opus,& ibi Doct.ff.de no.ope.nun.& Anto.de But.in c.j.§.quibus.j.de priui.

SVMMARIVM.

1 *Non excuſatur Epiſcopus propter examinationem Archidiaconi,cum prælatus non debeat ignorare victum ſubditi ſui.*

2 *Eo ipſo quod ordinatus apparet indignus,& ordinans ſimiliter.*

CAP. XIIII.

CVm ſit ars artium. [Inſtruāt.] † No. q nō loquitur de examinatione, q̄ quandoq; ſpectat ad Arch. j.de offi. Arch. ad hoc.ſed de quadā Inſtructione ſacerdotū tantū,quam neceſſe habeat eps facere.& ex hoc ſatis colligit, q pp examinationē Arch.non excuſatur eps,cū & ipſi inſtruendo cognoſcere poſſunt,an ſint digni.quāuis poſſet dici hoc locū habere,quādo non eſt Arch.qui examinet,& eſt no.q vbi non ex officio,ſed de ſpeciali mādato aliquis examinat,nō tenetur prouidere examinator.ſed mandans.ſecus,ſi ex officio examinaret, vt no. s.proxi.c.Reſpon.melius dr, q hæc diſtinctio nō habet locū quo ad puiſionē eccleſiæ,qūia à neutro debet ei prouideri.niſi ſit dignus s.c.proxi.ſed habet locū quo ad penā ordinantis & examinātis,
2 & prouiſionē neceſſariorū,vt hic. † [Ordinatos.] Ex mala ordinatione indignus apparet ordinator,81.diſt.tantis, ar.j.de re.iur. quāuis.C.de reſcin.vend.quiſquis.& intellige hoc, quando p ſeipſum exāminauit.ſi enim per alios,ipſi tantū puniuntur,24.diſt. quando.niſi ſit ei imputandū, q malos ad hoc officium deſtinauit.ff.nau.cau.ſta.l.vlt §.hac.& §.ſeq. quod melius dicetur.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotij ſubſtantia ſaltem in epiſcopis,quæ ſit.*

CAP. XV.

QVamuis multa. [Tolerare.] Subſtantia.i. ſacerdotij & ſaltē in epis, eſt diuinitus tradita eloquia, & diuinarum ſcripturarum doctrina,28.diſt.omnes pſallentes.

SVMMARIVM.

1 *Vnctio ſacra quam habeat ſignificationem.*

2 *Per baculum,quo vtuntur Epiſcopi,quæ deſignantur.*

De ſacra vnctione. Rubrica. 16.

CAP. I.

CVm veniſſet. [Apud vos.] Græcos.ſcribentis Patriarchæ Conſtantinopoli.Latino, ſed proximus ante eū fuerat ibi Patriarcha Grecus, à quo iſte eps erat cōſecratus.[Suppleri.] j.q.i.§.ecce. [Cor.] Ideſt animā, q̄ hic ideo dr cor.quia in anima nō fructificat vnctio,vbi de corde & voluntate nō procedat.[Infirmatur.] 1 15.diſt.§.ſed iſtud. [Fidei.] Ideſt fideles pſbyteri.vel.i.ſm fidem ſanctā. [Infirmū.] Ideſt infirmo proderit ꝯ infirmitatē corporis, vt vel eā minuat,vel vt patientius tolleret.& ēt proficiet ad ſalutē æternā. [Vnctionē.] Ideſt vnctio.i.gratia Spiritusſancti indiuiſibilis,q̄ fiet in anima.corpore exterius vncto. † [Signū.] Vt præter id,quod ingerit ſenſibus hominū.ſ.ipſam vnctionē,& characterē animæ infixū, & aliud faciat venite in notitiā hominum.ſ. gratiā animæ infuſam.ſed ipſe character ante, quā ſit impreſſus, ſacrm eſt,dū efficit,quod deſignat, quia infuſionis gratia in anima cauſa eſt,& idipſum deſignat, vt poſt id quod ingerit ſenſib. hominū.ſ.ipſam vnctionē & characterē ante infixū aliud faciat venire ad notitiā hominū.ſ.gratiā animæ infuſam. hic ēt character animæ impreſſus eſt ſacrm,quia facit, quod ſignificauit: q ppter id,quod deſignat.ſ.gratiæ infuſionē, & ēt ipſius gratiæ infuſionis cauſa eſt.vnde ſequitur,q ſi di.[Quod deſignat.] ſ.ſalutem. [Quod deſignat.] Quid deſignat vnctio, qd oleū, quid balſamū, inferius dr. [Cathecumenorū.] Ideſt quo vnguntur cathecumeni & infirmi. [Et cōficitur.] Supple ad exhibendū extremā vnctionē. [Cōficitur.] & c.nā & de chriſmate fiunt exteriores vnctiones,vt ſequit. [Myſtica.] Ideſt ſignificatiua.i.pp ſignificationē. [Abintus.] Procedit.i.de cōſcientia. [Mortis.] Supple ducētis. [Cortina.] i.infidelis vnius aliū ad fidē per bona opera trahat. [Vnguento.] i.chriſmate. [Vnge.] Ideſt mentē humilia.vel.i.mētē miſericordiæ habe. [Et fac.] Ideſt munda opera fac. [Diſtillauerūt.] Ideſt opera mea dederūt bonū odorē alijs. [Oleo.] Ideſt chriſmate,in cuius cōfectione eſt oleū.[Balſamo.] ideſt chriſmate,in cuius confectione eſt balſamū. [Sicut.] Ad id, quod ſeipſum.ſ.ad ſalutē. [Illius.] i.Chriſti. [Cap.] 33.q.5.cū cap. [Vnxerit.] Ideſt mihi gratiam infundit. [Euangelizare.] Ideſt pdicare. [Annū.] 11.q.i.iudices. [Delibutio.] Ideſt vnctio. [Capitis.] Ideſt Chriſti. [Diſcretuia.] 96.diſt.duo. [Nos.] Ideſt omnes Chriſtianos. [Vos.] Chriſtiani. [Genus.] Ideſt electi generis hominum. [Regali.] Ideſt eſtis reges.i.bene vos regētes.& eſtis ſacerdotes, ideſt ſancta exēpla exhibētes. [In pectore.] 96.diſt.puenit.de cōſec.diſt.6.de his. [Manus.] De cōſe.diſt.4.de hinc.c.presbyteri, & c.nouiſſimè,vbi iſtarū vnctionū ſignificatio hr. [Per cap.] Quod hic intelligitur idē,qđ vertex. [Oculi.] Ideſt intellectus. [In capite.] Ideſt mente. [Cuius.] Mentis. [Odorē.] Ideſt ad eius famoſiſſimā miſericordiā. [Nomen.] Ideſt cuius fama de infinita miſericordia. [Simplex.] De conſe.diſt.4.presbyteri. [Idē.] 95.diſt. peruenit.ꝯ.So.illud ad tps pro ſcandalo fuit toleratū.licet hodie ſi ſacerdos ſimplex chriſmat,nihil ageret. s.de conſecr. quanto. 2.q.7.accuſatio. [Vicarij.] 68.diſt.quorū. [Venerat.] Ad robur, ſed per baptiſmū bene,erāt abſoluti à peccatis. [Cathachiſmo.] Ideſt diluuio. [Iudaizat.] Hic colligit aperte aliū ordinē in ſubſtantia habuiſſe diaco.in veter.teſtō,aliū in no.alias Iudaizare vr eccleſia in identitate. [Baculo.] De conſe.diſt.1.nullus.45.diſt.diſciplina.
2 † [Per hiſtoriā.] No.q cū Petrus miſiſſet Martialē,& collegā in Germaniā,mortuus eſt Martialis, & collega rediit ad Petrū,& Petrus dedit ei baculū,& pcepit ei, q tāgeret mortuū, & diceret ei,ſurge in noīe Domini,& q iret ad pdicandū,qui cum 40.die à tpe mortis rediſſet ad eū,tetigit mortuū,& ſurrexit. & quia poſt nō recuperauit baculū, non vtitur eo. hæc eſt hiſtoria myſtica ratio eſt: quia baculus in ſummitate habet recuruationem quaſi ad trahendū,quod Papæ hic non eſt neceſſe: quia nullus ab eo diuertere pōt.item per baculū deſignatur coertio. accipiunt ergo reliqui plati baculū à ſuperioribus in ſignū . q accipiunt coertionem. ſed cū Papa à ſolo Deo habet poteſtatem, non debet habere baculum,22.diſt. in nouo,& c.quamuis.

SVMMARIVM.

1 *An manuum impoſitio ſit neceſſaria in ordinatione.*

De ſacramentis iterandis, vel non. Rub. 17.

CAP. I.

PAſtoralis. Et j.[Conſulere.] Licet nō reſpondeat,tu dic, q nō debet miniſtrare ante, q̄ ſuppleatur. 51. diſt. ſolicitudo.j. eo.c.vlt.alij dicunt, q manus impoſitio non eſt de ſubſtantia ordinis,& ideo celebrare pōt.[Manuū.] Ideſt benedictione.i. q.i.manus.& hec manus impoſitio fit non ſolū ſubdiacono,ſed in minorib. ordinib.
1 conſtitutis.69.diſt.c.i. † Conſecratoria manus impoſitio autem non fit,niſi diacono & ſuperioribus.j.eo.c.vlt.23.diſt. ſubdiaconus.tu dic, q hæ impoſitiones non ſunt neceſſariæ, quia vera litera eſt diaconatus. [Delinitus.] Ideſt vnctus. ſm verā literā, q̄ eſt diaconatus non eſt neceſſaria iſta gl. quia diaconus bene recipit manus impoſitionē. [Supplendum.] s.tit.proxi.cum veniſſet, in
2 prin.1.q.i.§.ecce.j.eo. c.vlt. † [Supplendū.] Quia ſibi fiet manus impoſitio,& dicetur oratio,quæ dr, quando fit manus impoſitio.j.c.vlt.ſed in ſecundo caſu . vbi oleo vnctus eſt. nō credimus balſamo vngendum, de quo oleo & balſamo fit chriſma.ſ.& de chriſmate vngēdum eſt.s.tit.proxi.c.i.circa prin.erat ergo chriſmate vngendus,& oratio dicenda.quæ dici conſueuit,cū chriſmate vngitur, licet dicta fuerit.nec habet in hoc ſacramēto, vbi non ſunt diuerſi actus,locum,quod omiſſum eſt, cautè ſupplendum,ſed quaſi totum eſt iterādum, niſi fortè propter aliquas ſolennitates,quæ non reiterabuntur,ſi primo factæ fuerunt.

CAP. II.

ANobis humiliter. [Exhumandos.] Qui nō ſunt in culpa. quicquid de corporibus eorum fit poſt mortē. ſed ſi elegiſſent ſcienter,ab eis ſepeliri, crederem exhumandos,cum grauiter deliquerint,88.diſt.c.ſ.

SVMMARIVM.

3 *Cuiuſmodi fuit ritus ordinationis in primitiua eccleſia.*

4 *Omiſſa in ordinatione nō ſunt iterāda,ſed ſupplēdū eſt,et vide in nu 3.et 4.*

CAP.

CAP. III.

PResbyter,& diaconus. [Ritu.] De ritu Apoſtoli-
1 co inuenitur in ep̄la ad Titū, alias Timoth. † q̄ manus imponebat ordinandis,& orationes fundebat ſu
per eos. aliā aūt formā non inuenimus ab eis ſeruatā. vnde credimus, q̄ niſi eſſent formæ poſtea inuentę, ſufficeret ordinatori
dicere, ſis ſacerdos, vel alia æquipollentia verba. ſed ſubſequentib. tēporibus formas, q̄ ſeruantur, eccleſia ordinauit, & ſunt tātæ neceſſitatis dictæ formæ, q̄ ſi eis nō ſeruatis aliquis fuerit ordinatus. ſupplendū eſt, qđ omiſſum eſt. & ſi formæ ſeruant̄, character inſigitur animæ. i. figura intellectualis & indeficibilis oſtē
dens ordinē collatū ipſi cōſecrato. nec mireris, ſi per inſtitutionē eccleſiæ inſigit̄ character in anima, cū aīæ ſint de iuriſdictione Papæ, & ſpiritualiū patrū. vnde ſuper eis cōſtitutiones ſuas facere pōt, dūmodo non ſint ꝯriæ cōſtitutionibus Dei, arg. 50. di. ſuſcipitis, 95. diſt. cū ad verū. j. de ma. & obe. ſolitæ, & arg. ad hoc, j. q. j. quod Deo. vbi dr̄, q̄ Imperator facit per ſuas cōſtitutiones, quod character militaris indiuiſibiliter affigit̄ militi. & poſſet ēt dici, q̄ ille character, qui inſigitur ex cōſtitutione Imperatoris, non inſigitur intuitu aīæ principaliter, ſed corporis. quod ex eo apparet: quia mortuo milite aīa nihil ex illo charactere cōſequitur. in monachatu aūt non vr̄, q̄ inſigatur character: quia Papa facere poſſet, q̄ nō eſſet monachus, qui ordinē conſtituit monachorū, arg. j. de ſta. mo. cū ad mo. [Omiſſum.] Manus impoſitio. [Iterandum.] Ordo. [Statuto.] No. iiſdē tēporibus ſupplēdū, q̄bus cōferendū. ſ. in quatuor tēporibus, ſ. de temp. ord. c. j. 2. & 3.
2 & ſeq. † [Supplendū.] In ſabbatho. n. quatuor tēporū vocabitur hic ſacerdos, & manus impoſitio, q̄ defuit in ordinatione, modo ſupplebit̄, & dicentur orationes, q̄ præcipiuntur dici, quando fit manus impoſitio: quia ipſę manus impoſitioni adhærent, & de manus impoſitione fit mētio in orationib. fortè & idē dicimus, ſi omiſſa fuerit vnctio. ſ. tit. j. c. j. & eſt verū, q̄ non eſt iterandum: ſed ſupplendū, vbi diuiſi & diuerſi ſunt actus, ſicut eſt in ordinatione ſacerdotis, vbi alius actus ē tenere manus ſup caput, aliud dare ei calicē, aliud patenā, aliud inūgere, quorū ſi aliquod fuerit legitimè factū, nō erit poſtea reiterandū, vt hic. Quidā tamē dicunt, q̄ hæc duo. ſ. de patena, & calice non ſunt ſupplenda: quia nō ſunt de ſubſtantia, tamen ſecurius eſt ſupplere. ſed ſi partē dixiſſet orationis, & non totā, nunquid eſſet tātū medietas orationis dicenda? & dicimus, q̄ à capite dicēda eſt, tamē in ordinibus multæ orationes poſſunt eſſe, q̄ non ſunt de ſubſtantia ordinis. vnde ſi alter ordo legitimè collatus erit, pp hoc nō iteraret̄, ſed aliqua deeſſent de his, q̄ ſunt de ſubſtantia ordinis, vel de quibus dubitat̄, an ſint de ſubſtantia, vel ēt de ſolēnibus, cū poſtmodum illa, q̄ ſunt de ſubſtantia, ſupplent̄, & alia oīa omiſſa ſuppleri de-
3 bent. † Sed quid, ſi vnxiſſet tantū vnā manū, nunquid poſtea tantū altera manus vnget̄? & eſt dicēdū q̄ ſic, arg. hic: quia iterari nō debet: quia iā conſtat manū vnctā. & vbi in orationibus dr̄, manus, in plurali, diceret̄, manū in ſingulari, &c. in orationib. ſi neſciatur quid ſit de ſubſtantia, ſi facta eſſet vnctio in aliquo, & non dicta ofo, dicenda erit oīno, & non faciēda vnctio, ſed nō econuerſo, quia ofo adhærere dr̄ vnctioni, & nō ecōuerſo, quod ex ipſis orationib. apparet, q̄ de vnctione faciunt mentionē. ſed nos ꝯ credimus: quia, ex quo actus non ſunt diuiſi, q̄ ēt ſi ofones dimiſerit, iterū facienda eſt vnctio. qūo. n. diceret ſacerdos, ſacrificare dignare per hanc vnctionē. ſ. tit. prox. c. 1. & in baptiſmo expreſſius apparet. qūo. n. diceret, ego bapt. niſi immergeret, licet prius ēt immerſus eſſet? arg. de bap. c. j. ſed ſi nō poſſet ſuppleri p eundē, q̄ ordinauit, pōt per aliū ſuppleri, & nunquā debet p aliū ſuppleri, ſi p primū perfici pōt, 7. q. 1. nihil. qđ ēt obtinet in officiis veſpertinis, & aliis 7. q. 1. illud. ſed ſi cōſperſiſſet oleū ſup manus ordinādi, & inuaſiſſet eū infirmitas ante q̄ vnxiſſet, alius ſupplens, vel ipſe alia vice oleū fundet, & à capite incipiet: q̄ licet actus diuiſi non ſint iterandi, ſi tamē vnus actus non perficiat̄, à
4 capite incipiet̄. † Vnde ſi quis inter ꝯficiēdū ſacr̄m Euchariſtię, dū eſt in verbis illis, Hoc eſt corpus meū, deficiat, alius nō incipiet à capite. ſ. ibi qui pridie. idē dicimus in baptiſmo. ſed ſi celebrato ſacro Euchar. vel corporis, deficiat, alius nō incipiet à ſacro corporis, ſed ſang. [Impoſitio.] Falſa lr̄a eſt. impoſitio. & vera ē, ſuſpēſio, extracta de regiſtro. [Effundit̄.] i. dr̄ cū deuotione.

SVMMARIVM.

1 *Nūquid ad minores ordines Sacerdotis filius ſine diſpēſatione poſſit pmoueri.*

De filijs presb. ordinandis, vel non. Rub. 18.

CAP. I.

VT filij presbyterorum. Vt ſtatuimus ſupra. [Ex fornicatione.] Propter honorē ſacrorum, & pp deteſtationē paterni criminis prohibentur tales ab ordinib. ſecus in ſecularibus dignitatib. ff. de decuri. ſpurij. l. 2. § nullū. [Ex for-
1 nicatione.] ſ. de elec. cū in cunctis. 35. q. 3. de inceſtis. † [Ad ſacros.] Hic vr̄, q̄ ad minores ordines, & per cōſequens ad beneficiū ſine diſpenſatione valeat promoueri, arg. 55. diſt. c. j. ꝯ credimus per id, quod legitur. j. c. literas. quāuis id poſſit intelligi ſpeciale in filijs ſacerdotū, cū pœnæ ſint molliendæ, de pę. di. 1. pęnę. [Monachus.] Tūc in monaſterio vel canonia regulari pōt pmoueri, ēt ſine diſpēſatione, alibi nō. ſed nec in monaſterio, nec alibi plationē habebit. j. eo. c. fi. nec eccleſiam ſecularē, 16. q. j. legi.

CAP. II.

AD præſentiam noſtram. [In eccl'ia.] Sic veritas erat, ſed non expreſſit. [Genitus.] Maximè. idem n. eſſet, etiam ſi non eſſet in ſacerdotio genitus: vel etiā ſi in eadē eccleſia non adminiſtraſſet. ſufficit enim ad eius abiectionem, q̄ ſit filius ſacerdotis. [Amoueas.] Quia per obreptionem, habetur de hoc no. ſupra de præſcrip. cum dilecta.

CAP. III.

Præſentium. [In paternis.] Maximè.

CAP. IIII.

COnquerente nobis. [Notoriū.] Et ſi ēnō pōt eſſe niſi notoriū. j. de tranſla. pla. quāto, & no. de coha. cle. & mulie. tua.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus reſtitui debet ante, quam cognoſcatur de canonico ingreſſu.*
2 *Epiſcopus vbicunque ſcienter facit contra ius commune, eſtq; tale factum, in quo poteſt diſpenſare, habebitur pro diſpenſatione.*
3 *An epiſcopus miſſam illegitimè nati audiens, vel ſi ab eo procurationem viſitationis recipit, vel alias vtitur eius miniſterio, diſpenſare intelligatur.*
4 *Nunquid ſufficiat patientia ad hoc, vt videatur diſpenſare?*
5 *Non debet quis amoueri, non ſeruato ordine iuris.*
6 *Non diſpenſat epiſcopus cum aliquo, niſi id expreſſè dicat.*

CAP. V.

VEniens. [Spoliaſti.] Primo iniquū vr̄, quod dicit hæc decre. quia ſi ſciuit eū filiū ſacerdotis illius eccleſię non pōt eū remouere, ſed debet eū reſtituere. ſed ꝯ. nam licitū eſt ei ꝯ factū ſuum venire, 55. diſt. pęnitentes, 12. q. 2. non liceat. j. de pb. cū nō ignoret. ſ. de ele. noſti, vbi de hoc no. & multū fuit iniquius, ſi ignorauit eū filium ſacerdotis, quod ei eccleſiā reſtituat & tamen hoc ſtatim ſequit̄ in eadē decre. tertio vr̄ iniquū, q̄ inſtitutus poſt amotionē legitimā iſtius debeat reuocari. ſed primā & ſecundā ini-
1 quitatē ſoluit verbū poſitū in decre. ſ. ſpoliaſti. † quia. n. ſpoliatus fuit, reſtitui debet ante, q̄ cognoſcat̄ de canonico ingreſſu, 2. q. j. notū. j. de reſti. ſpol. in literis, & c. itē cum quis. ſed dices, ex quo notū erat, q̄ eſſet filius ſacerdotis, non debet ſeruari ordo, nec ēt reſtitui. j. de diuor. ſignif. caſti. j. eo. quoniā. ſed reſpondeo, imo ſeruandū erat: quia fortè de diſpenſatione cōtendebat, arg. ſ. de elec. dudū, el 2. vel pōt dicere. ſ. q̄ ſi ſciuit, creditur ſecū di-
2 ſpenſaſſe. † Poteſt. n. eſſe regula generalis, q̄ vbicunq; ep̄s facit ſcienter, quod eſt ꝯ ius cōe. & eſt tale factū, in quo pōt diſpenſare, q̄ pro diſpenſatione habebit̄, maximè ſi nullus ex diſpēſatione læditur. j. de biga. ſuper eo. ad idē. j. de cleri. cōiug. diuerſis. cū ep̄s prohibeatur diſpenſare cū illegitimè natis, niſi in perſonatibus & benefi ciis curā animarū habentib. j. eo. c. vlti. ergo licitū eſt diſpenſare in aliis. j. de ſen. excō. nuper. quāuis ſit arg. ꝯ. j. eod. c. pen. & ſ. c. proxi. alii dicunt & ſecurius, & ſic libēter cōſulo. q̄ ad
a hoc, q̄ intelligatur diſpenſare, ᵃ oportet q̄ pcedant ea, q̄ hunc pceſſū faciāt. ſ. q̄ pceſſit cognitio ſummaria ſup cauſis diſpēſationis, puta an ſit neceſſitas, vel vtilitas, vel alia iuſta cā. ff. de in ius voc. libertus. 1. q. 6. § niſi rigor. cū mul. c. ſe. imò plus dicūt qdā, q̄ neceſſaria eſt ſnīa diſpēſationis, vel potius decr. eſt neceſſariū ſuper diſpēſatione ꝯceſſa. ſ. dicēdo, decernimus eū idoneū ad ordinē, &c. & fortè vocabūt̄ hi, quorū intereſt, j. q. 7. c. ſi quis, qđ n̄ credo. aliter pſumit̄ temerariū factū ep̄i, nec diſpēſatio hr̄, imo eſt puniet̄, qđ nō fieret, ſi diſpēſaſſet. ſicut deberet in caſu ſibi diſpēſabili. 5 r. di. q in aliquo. & ſ. dr̄. quodcūq; de hoc no. j. de ele. ꝯuenit diuerſis. aliqui tñ dicūt hanc decr. p totū gratiā ꝯtinere. tertia aūt
3 iniquitas ſoluit̄ in gl. q̄ incipit. ordine. † Nūquid ſi audit ep̄s miſſam illegitime nati, vel ſi recipit ab eo pcurationē viſitationis, vel ſi alias vtit̄ eius miniſterio, intelligit̄ diſpēſare? Reſpō. nō, q̄a pdicta rr̄a intelligit̄, q̄ illud factū, qđ facit ſuperior, tale eſt, vbi requirit̄ cauſę cognitio. vel diligēs examinatio, ſicut ordinatio, & ꝯfirmatio. ſ. de ele. nihil, & no. ſ. de poſtu. c. j. ſed nō ē tale audire miſſā alicuius. nā ex quo dēt ī qrere ī ordinādo, vel ꝯfirmādo ſi ep̄s talē ordinat, vel ꝯfirmat, vr̄ hoc inquiſiuiſſe, & ex certa ſciāᵇ diſpenſare.

ADDITIONES.

a ¶Intelligatur diſpenſare. Adde Inno. in c. diuerſis fallacijs, infra de cleri. coniug. Et quæ ibi poſui.
b ¶Et ex certa ſcientia. Et ſic narratio facti facta per Principem operatur, quantum clauſula ex certa ſcientia. ita allegat Inno. hic Pe. de Ancha. in conſ. 193. col. j. circa fi. incip. viſa allegata.

diſpenſare. ſed non idē vr, ſi dicit ei, ꝙ celebret miſſam: quia &
hic licet aliquis debeat attēdere, à quo audiat, 14. diſt. confeſſio-
nes. tamē nō eſt talis cognitio, vel examinatio, ꝙ videatur di-
4 ſpenſatio. † Itē non ſufficit patientia, vt videaſ diſpēſare: ſed exi-
gitur factū ſolēne, vt eſt in ordinatione, & cōfirmatione, qđ nō
eſt, quando recipit procurationē ratione viſitationis, quia reci-
pere procurationē non eſt ſolēnis actus. & pati eū remanere in
eccleſia poſt viſitationē, nō eſt agere, ſed pati. Itē non eſt idem in
excōicatione: quia ordinando excōicatū a ſe ſcienter non vr ip-
ſum abſoluere. & hoc eſt ideo, quia in abſolutione de excōica-
tione neceſſaria eſt certa forma. j. de ſen. exc ō. cū deſideres. 1. re-
ſpon. [Innotuerit.] Maximè. nā & ſi non innotuiſſet, tamē ſpo-
liatus reſtitui debet per eius ordinādi cōfeſſionē, 22. q. 5. hoc vr.
alij dicunt, ꝙ ſufficit innotuiſſe quocunq;. ff. de admi. tu. ſi pater.
§. vlti. ſed quis probabit innotuiſſe? Reſpon. qui dicit ſciam. ff. de
proba. verius, 84. diſt. propoſuiſti. quidā tamen dicunt pſumēdū
ↄ epm ex eo, ꝙ examinauit, vel examinare debuit. 24. diſt. quādo
eps. & pſumitur nihil de cōtingentibus omiſiſſe, 11. q. 4. abſit. ſ.
de æta. accepimus. ſed poteſt eps bene reſpōdere, licet examina-
5 uerit, tamen per examinationē nō potuit. † [Amoto.] Ordine
iuris ſeruato, puta vocabitur inſtitutus, vt ↄdicat petitioni reſti-
tutionis, 3. q. 6. hoc quippe. vel dic cū factū eſſet notoriū. ſ. ſpo-
liatio & inſtitutio huius ſpolia. idcirco non erat neceſſarius or-
do iuris, vt no. j. de coha. cle. & muli. tua. hoc non placet. vel dic
ꝙ peteretur ab epo reſtitutio eccleſiæ, cū inſtitutus ab eo ſcit eā
peti, ſibi pıudicat, niſi defendat ius ſuū. ff. de re iud. ſæpe, & no. ſ.
de reſcri. ex parte decani, j. de re iudi. cū ſuper, & c. quāuis, & idē
ſi ageret ad caſſationē ↄ ſe latam, occaſione cuius alius inſtitutus
6 eſt, j. de procu. de inſinuatione, de his alias no. plenius. † [Reſti-
tuas.] Secundū eos, qui dīt, ꝙ nō intelligitur diſpenſare ordinā-
do, niſi expreſsè dicat, non vr ꝙ hoc vltimū poſſit ſuſtineri. ſ. ꝙ
eccleſia auferτur inſtituto ſacerdoti, cū cōſtet eū canonicè inſti-
tutū. ſ. in locū eius, qui eſt filius ſacerdotis: ſed pōt reſpōderi hoc
ideo eſſe: quia ſine ordine fuit ſpoliatus. vel dic, ꝙ in hoc caſu nō
dicit detentorē amouendū: imo ſi alius detineret, nō eſſet ille re-
ſtituendus. Nec obſt. qđ pcepit in litera, amoto. alias dic, ibi ſub-
audiatur, ſi quē inſtituiſti. & ita non ponit pro cōſtanti aliquē in-
ſtitutū. & illa clā. ſ. amoto, &c. non refertur ad illū caſum. ſ. quā-
do ignorans fecit: quia tunc nunquā eſt ſibi reſtitutio facienda,
cū alius canonicè eā haberet: ſed ad primū tantū. ſ. quando ſciēs
fecit. Itē pōt intelligi, ꝙ eps amoueret eū, ſi pōt, ſua propria vo-
luntate: quia iſte clericus expoliatus ex tunc non habebit cauſā
agendi ↄ eū: ſed ſi hoc nō fecerit, multipliciter ↄ eū agi pōt. nec
mireris, ꝙ iſte filius ſacerdotis reſtituiſ: quia hoc ex diſpenſatio-
ne: vel dic, ꝙ filius ſacerdotis pōt iuſtè tenere eccleſiā, quouſq;
eā legitimè dimittat. ſ. de renun. niſi cū pridē. §. perſonæ. & eadē
ratione iſte, qui malè erat deſtitutus, erat reſtituēdus. [Donec.]
In hoc eſt gratia, ſiue diſpēſatio, ꝙ non pōt eū remouere, donec
alibi ſibi puideat, cū alias ſtatim remoueri debet, ſ. eo. c. 2. & 3.
cauſa aūt diſpēſationis eſt: quia indignū eſt, &c. vt j. c. proxi. [Do-
nec.] Nūquid p literas ad vnū epm impetratas cū hac clā intelli-
gitur ſecum diſpēſari, vt quilibet poſſit ei in eccleſia prouidere.

S V M M A R I V M.

Laico patrono in aliqua eccleſia licet variare in præſentando, clericis autem non.

CAP. VI.

PRopoſuit nobis. [Cōmittere.] ſ. & bene. de gratia eſt, quod ſequi-
tur pp cauſam hic poſitā, quia indignū eſt, &c. [Aſſen-
ſu.] Sed q̄ritur nunc de aſſenſu patroni? arg. 64. diſtin.
principatu, 18. q. vlti. Eleutherius. Quidā dicunt ſolū patronū de-
bere eligere, & ipſe hunc ſubdia. eliget, qui erit platus, ar. j. de iu-
repat. poſtulaſti. Alij dicunt nō negari hic, quin & patroni cōſen-
ſus requiratur. Melius dicas, ꝙ ſacerdos aſſumendus nō erit cle-
ricus eccleſiæ, ſed tantū ſeruitor, vt hic dicit expreſsè, vel vica-
rius tēporalis, qui ſupplebit, quod ille nō pōt, 7. q. 1. Pōtifices. Sed
dices, quare non pſentando indignū deuoluitur ptās ad epm, arg.
ſ. de elec. cū in cunctis? Reſpō. quidā aliud in clericis, aliud in lai-
cis, vbi nō eſt tāta diſcretio in negocijs eccleſiaſticis. vnde laico
ↄceditur variare, nō clericis, j. de iurepa. cū autē, & c. paſtoralis.
nos credimus ad ſuperiorē deuolui prouiſionē, patrono pſentā-
te indignū, in Auct. de ſan. epi. ſi quis oratoriū, licet eps bene fa-
ciat, ſi reddat prouiſionē patrono: quia nō ſunt ita inſtructi in ec-
cleſiaſticis negocijs. [Eidē.] eccleſię. [Solus.] 8. q. 1. nulli, &c. illud.

CAP. VII.

EX tranſmiſſa. [Diſtuliſti.] Et bene, diſpenſa-
tionē habebat. & quod ſequi-
tur diſpenſatio fuit. [Admittere.] Ex diſpēſatione ve-
ſtra: alias eſt ↄ. ſ. eo. ↄquerente. [Decreto.] 8. q. 1. Apo-
ſtolica. nā cum media fuerit perſona inter patrē & filiū, non pōt
dici habere locū hereditaria ſucceſſio, qui ēt ſi ſuccederet patri,
nō propriè dī hæreditaria ſucceſſio, cū nō tanquā hæres habeat
eccleſiam, cum alius fuerit medius: ſed ex electione, etiam no-
ua inſtitutione: ſ. d & ſic propter perniciem exēpli prohibetur.

S V M M A R I V M.

Spoliatus quando in primis non ſit reſtituendus.

CAP. VIII.

COnſtitutus. [Spoliauit.] Quod de iure non po-
tuit, 15. q. 7. laici, arg. 23. q. 8. ſcire.
[Querelam.] Agendo petitorio. ſ. n. actū eſſet poſſeſſo-
rio, non requirerentur probationes ſuper perſonatu, vel vica-
ria patris. j. de reſti. ſpol. in literis, & c. itē cū quis, 3. q. 1. per totū.
ſed ſi agebatur petitorio, non tamē debet ei adiudicari eccleſia,
ſicut hic mandaſ, cū nouſit de legitimo matrimonio, nec pro-
baſſet canonicā inſtitutionē. ſed dicimus hanc decre. loqui de di-
ſpenſatione. vel nō mouebatur q̄ſtio de canonica inſtitutione:
fuerunt tamē, qui dixerūt nō eſſe faciendā reſtitutionē, ēt ſi aga-
tur poſſeſſorio, cū notoria eſt cauſa, quare eccleſiā habere nō po-
teſt, niſi alleget aliquid ↄ notoriū, arg. ff. quo. le. l. j. §. rediguntur.
ff. de dolo, ex dolo. ff. de Car. edic. l. 3. §. cauſæ. quāuis poſſit dici il-
lā loqui in petitorio. ſecundū autē omnes hoc eſt verū, quia ſi iā
cōſtaret vel per confeſſionē eius, vel probationes admiſſas, ꝙ eſ-
ſet talis, ꝙ ei de iure non eſſet faciēda reſtitutio, puta quia eſſet
illegitimus, vel quod eandē poſſeſſionē occupaſſet, nec diſpēſa-
tionē haberet, denegareſ ſibi reſtitutio. j. de diuor. ſignif. caſu, cū
eā ſine peccato retinere nō poſſet. ſed ſi non ↄſtet de hoc, ſed ſit
res dubia, pōt dicere ſpoliatus, nō reſpōdebo, niſi de poſſeſſione
mea, vel ſ iure meo. & tu nō es audiēdus, niſi primo facta reſtō-
ne. j. de reſti. ſpol. in literis ↄ. j. eo. de ordi. cog. cū dilec. & c. vlti.

CAP. IX.

EX tua nobis. [Suſtinere.] Diſpenſatiuè tātum.
[Vel.] Pro &. alias. n. malè dicere-
tur. ſ. ꝙ ēt ſi ſint malè vitæ, dūmodo lōgo tpe tenuerint,
ꝙ cū eis debet diſpēſare. [Quidā.] Aduerſarij quorundā ex ipſis.
[Eos.] ſ. quoſdā aduerſarios ſuos, cū quibus litigabant, & cū qui-
bus Archieps iam diſpenſauerat auctoritate literarum Papæ.
[Eis.] Aduerſarijs ſuis filijs ſacerdotum. [Ipſius.] Impetratorib.
literarum. [Oſtendere.] Hoc de ſpeciali gratia. [Irritari.] Auct.
conſti. quæ de digni. §. illum, de pœn. diſtin. 1. quantumlibet, 23.
queſt. 4. ſi ille. [Inſtitui.] Supra de elect. quiſquis, vbi no.

S V M M A R I V M.

Teſtes non requiruntur ad notorium, quod inficiari non poſſit.

CAP. X.

QVoniam ſacris. [Manifeſtum.] q. d. ſi ibi ſtetit
pro plato, eū hoc vix eſſe poſ-
ſit, quin ſit notoriū, & ad tale notoriū, qđ inficiari non
poſſit, non eſt neceſſe teſtes requiri. [Deducatur.] 2. q. 1. de ma-
nifeſta, & c. q̄ Lotharius, niſi probabiliter dubites de eius platio-
ne, de qua tñ non vr poſſe dubitari, cū factū ſit ſui natura tale, qđ
de facili non poteſt eſſe niſi notorium, ſ. de transla. epi. quanto.

CAP. XI.

AD extirpandas. [Filij.] Idem in nepotibus,
& alijs deſcendentibus, In-
ſti. de hære. qua. §. ſui. & idem in collateralibus, ſi iure
ſucceſſionis petant, 8. q. 1. Apoſtolica. [Filij.] Siuè legitimi, ſiue
illegitimi, arg. ſ. eo. ex tranſmiſſa, vel ſupra eo. conſtitutus. [Vi-
carij.] Perpetui ſupra eo. conſtitutus. [Media.] ſ. maximè.

CAP. XII.

AD hoc. [Ex tua.] Infra eo. abolendam, contra. ibi
ſol. [Beneficium.] Et prælatur æ patris ali-
quo mediante. ſupra proxi. & c. ex tranſmiſſa.

S V M M A R I V M.

1 *Filius legitimus, quis dicatur.*
2 *Filius quis eſſe, quibus modis probetur.*

CAP. XIII.

MIchael preſbyter. [Qui.] ſ. Anto. [Vica-
riam.] Perpetua ſ. eo.
1 conſtitutus. [Conſtiterit Filiū.] † ille eſt filius, quē le-
gitimæ nuptiæ demōſtrant. ff. de in ius vo. quia ſemper, vel legiti-
mus cōcubinatus, in Auct. qui. mo. na. effi. leg. §. ſi vero effuſam,
aliàs ſm leges talis non reputaſ filius. ſ. quātū ad ſucceſſionē, vel
paternam ptātem, vel quo ad alia priuilegia, vel iura ſecularia.
2 † Sed ſm canones quantū ad hoc, vt repellatur à promotione,
ēt ex indicijs alijs probatur filius, j. qui fil. ſint legi. trāſmiſſæ, ut ſ.
quid. n. ſi certū eſt ſacerdotē peccaſſe cū muliere, & poſt filiū, q̄
ex ea natus eſt, ab ea nutritū, vel filiū nominabat, vel alias ſicut
filiū tractabat? verè pſumam eū filiū. j. de pſum. c. 2. C. de proba.
non nudis. C. de teſta. neq; profeſſ. ff. de inof. teſta. ſi inſtitutus. §. 1.
tamen probatio in ↄtrariū admittiſ, vt in pdictis ll. dr. ad idē. ff. de
leg. 1. ſi ſeruus plurium. §. vlti. & multo fortius, ſi pater & mater
hos filios confiteanſ, vt in decre. tranſmiſſæ, imo plus dico, ſi alij
quando habuerūt eū, vt filiū, licet poſt dicant non filiū, tamen fi-
lius reputatur in tantū, ꝙ prohibeaſ ↄhere cū cū ſanguineis pa-
ternis.

ternis.j.de proba.per tuas. imo ſola affectione pſumitur filius.j. de pſum.afferte.ſed nō eſt ſufficiēs probatio.[Habuit.]Maxime.

SVMMARIVM.

5 *Permiſſio in genere mediocritatem reſpicit.*

CAP. XIIII.

LIteras. [Natus.] Tamen poſtquā fuit ſacerdos, quod non licuit.32.diſt.ante.[Permittimus.] Diſpē ſatione.alij ꝯ. [In clericum.] Hic promouebitur ad ſacros ordines: quia permiſſio in genere mediocritatem reſpicit. ff.de ope.ſer.tria. & l.viti.j. reſpon. C.de do.ſi quis arg.ſic etiam diſpenſatio.ff.de leg.3.nummis,ſupra de tranſlatio.c.vlti.

CAP. XV.

CVm decorem. [Filius.] Illegitimis [Victima tur.] Ideſt pro victima offerē.

CAP. XVI.

AD abolendam. [Filii.] Illegnimi. vñ bene ſequit, maximē ſpurii. idē eſt.n.in omnibus illegitimis. in legitimis autē ſecus, ī.eo.ad hoc,quæ ſignatur ꝯria. [Suſpendatur.] Si autem ad epiſcopatus, vel dignitatem tales aſſumeret, ipſo iure ſuſpenſus eſſet à beneficijs,ſupra de electionibus,cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Sede ab Apoſtolica emanare non dicitur,quod ab eius legato emanauit.*

CAP. XVII.

DIl.fi.G. [Ap.ſe.le.] Nō intelligiē emanare à ſe ap. qđ à legato eius emanat, niſi a Papa emanet. [Canonicum.] Eſt autē canonicum, ꝙ amoueatur ab eccleſia.ſupra eo.Michael,15.diſt.per totum.

SVMMARIVM.

1 *An liceat ſimplici epiſcopo diſpenſare,vel ſoli Papa, vide in nu.2.*

CAP. XVIII.

1 **N**Imis in tua. [Se.ap.] † Alias autē ſimplex eps diſpenſare pōt,cū ſibi non ſit prohibitū.j.de ſen.exc.nuper.vt in eccleſia paterna ſit ibi clericus poſt mortē patris aliquo medio,arg.ī.eo.veniens.viuo aut patre nō poſſet diſpēſare,ī.eo.ad abolendā,nec ēt poſt mor-
2 tē in pbendam patris nullo medio.ī.eo.ad extirpan.† Alij tamē dicunt,ꝙ ſolus Papa cū filijs illegitimis diſpenſare pōt:nā nō inuenitur,ꝙ diſpenſet eps.de hoc no.ī.de tēp.ord. dilectus. de ordinibus autē non inuenitur expreſſum,ꝙ in maiorib. vel in minorib.liceat epo diſpēſare. & ꝙ hic innuiē, ꝙ epis liceat diſpēſare in alijs eccleſijs,q̄ in dignitatib.vel perſonatib.vel habētib.curā,nō ꝯdicit: quia loquiē, ꝙ epis licet eccleſias ſine cura cōferre his,cū quib.diſpenſatū eſt ſolūmodo, ꝙ promoueri poſſunt ad ordines:ſed eccleſias cū cura non licet cōferre talibus,niſi in diſpēſatione cōtineaē expreſsè,ꝙ eis liceat habere curā animarū, & ſic de conſuetudine obtinere vř. [Amotis.] Sine ordine iudiciario,ī.eo.quoniam ſacris,i.eſt notoriū,ī.de tēp.ord. ad aures.

SVMMARIVM.

1 *Ingenuus quis.*

De ſeruis non ordinandis, & eorum manumiſſione. Rubrica. 18.

CAP. I.

INſtruendi. [Ingenuitatis.] Ideſt libertatis. nam ingenuus eſt, qui liber naſcitur.Inſti.de inge.in prin. [Ingenuitatis.] 54.diſt.quicquam. [Precaueri.] Supra de temp.ordi. ad aures.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu ſeruus præſumatur dolo eſſe in poſſeſſione libertatis, vel non eſſe.*
2 *In actione petitoria libertatis, vel ſeruitutis, inquirendum eſt primo, quis ſit bona fide in poſſeſſione.*
3 *Non acquirit aliquis ſeruitutis poſſeſſionem, ſi dolo malo incepit poſſidere, vel tenere.*
4 *Dominus quando dicatur amittere poſſeſſ.ſeruitutis.*
5 *Seruus non ordinari debet domino contradicente.*
6 *Seruus effectus ſacerdos an ſit liber.*

CAP. II.

1 **D**E ſeruorum or. [Fugiens.] † Seruus fugitiuus, de cuius fuga ꝯſtat, ſi de ſtatu ſuo voluerit litigare, dicens ſe liberū, excipiens,remittēdus eſt ad iudicē domini, vnde fugit. C.vbi de ſta. l.1.hoc.n.ipſo ꝙ fugit. pſumitur dolo eſſe in poſſeſſione libertatis,& reducitur in poſſeſſionē ſeruitutis.C.de proba.l.vis.quod ſic per terminos diſtinguo. aliquis pvim cepit aliquē vt ſeruū, & tenet.ſ.vt ſeruū, nō tamē de iure eſt in poſſeſſione ſeruitutis: ff.de proba.ſi qs.l.j.ff.de acq.poſ.cū hæredes.§.vlti.ff.de libe. cauſa.ſi tamē fugiat, in poſſeſſionē ſeruitutis reduciē, vt C. de pba. vis eius.quāuis illa lex poſſit intelligi,vt primo, quā reſtituatur, inquiraē an ſit in poſſeſſione libertatis, & in illa inquiſitione veniet.an dolo vel violenter detineaē.ꝙ ſi tunc fugit, cū violēter, vel fraude detinebatur, nō vř dolo eſſe in poſſeſſione libertatis,
2 arg.ll.ꝯtrarū † Et hoc vera eſt inter actores de libertate & ſeruitute petitorio:quia non pōt conſtare, cui onus probationis incūbat,& quis ſit actor,& quis reus,primo inquirēdū eſt, quis ſit bona fide in poſſeſſione.ff.de libe.cau.l.libertis.§.vlti. ſecus autē ſi agatur poſſeſſorio: quia tunc non admiſſa exceptione violētiæ reſtituiē res,vt no.ī.de poſtu.bo.me.in gl.& ideo ī.de ele.quere-
3 lam.† Vel dic hanc diuerſitatē non tantū contingere, quia agaē poſſeſſorio,vel petitorio,ſed qa eſt ſpeciale, ꝙ nō acquiret quis poſſeſſionē ſeruitutis, vel alicuius iuris in aliquo homine, ſi dolo malo incępit poſſidere,vel tenere. ff.de proba.ſi quis liber. & eodē modo nō acquirit poſſeſſionē libertatis, ſi dolo malo cępit.ff.de libe.cau.agitur.§.2.ſecus.n.eſt, ſi agaē de poſſeſſione alicuius rei corporalis,vel de iure aliquo,quod poſſidere cępit. nā ibi bene ꝗritur poſſeſſio, licet dolo cęperit poſſidere, vel tenere, vt no.ī.de poſtu.bo. & hæc vera ſunt, ſi dolo hominē liberū tenet: ſecus,ſi ſeruū alterius: quia tunc acquiret poſſeſſionē iuris alterius,ſiue vi ſiue dolo faciat, ſicut & alterius res acquiret: ſed ſi ſit in poſſeſſione libertatis bona fide, corā iudice eius agē.
3 C. vbi cau. ſtat.l.3. † Vt autē ſcias,quando dominus amittit poſſeſſ.ſerui. eo, quod mitteretur in poſſeſſionē libertatis. diſtingue.nā ſi bona fide omnino ſe gerit pro libero,ſtatim amittitur poſſeſſio eius.onus probandi incūbit domino eū ſeruū, & corā iudice ſerui.intelligo eū eſſe in poſſeſſione libertatis,ſi iuſtis rationibus,vel ēt iniuſtis, dūmodo ſine fraude & calliditate ſe gerat pro libero.ff.de lib.cau.libertis,in fi.& in l.agitur. §.pōt. quia probatio domino non incūbet,ſi poſſideret, Inſti. de inter. §.re-
4 tinendæ. † Quidam tamē leges allegatas de lib.ca.intelligunt,ſi p decenniū fuerit in poſſeſſione libertatis, arg.ff.de acq.poſſ.poſſideri. §.ſi ſeruus. ſed certe ſni hoc in pſcriptione libertatis eſſet neceſſariū vicenniū. cū tamē conſtet aliquando ſufficere decenniū.ff.qui & à qui.§.Aniſio.& ideo nō placet. ſiue vero mala fide ſit in poſſeſſione libertatis. & deſiit dominus habere animū poſſidendi,ſtatim amittiē poſſeſſio,ſicut & aliarū rerū.ff.de acq.poſ. ſi quis.§.dña. & domino petēti nō reſtituiē poſſeſſio ſeruitutis. & licet mala fide ſit in poſſeſſione libertatis, puta quia ſcit ſe ſeruū,tamen onus probationis, ꝙ ſit ſeruus ſuus, incubit domino debet.n.ſibi imputare,qui poſſeſſionē adiecit.Sed melius credo, ꝙ in hoc caſu debet ei reſtitui poſſeſſio. quia generaliter loquitur leges ſuperius aſſignatæ.ff.de l.ca. & ipſi ſeruo onus probādi incūbit,vt ibidē dr.ſi vero mala fide eſt in poſſeſſione libertatis. & certū eſt, ꝙ dominus non debuit habere animū poſſidendi,diſtingue. aut dominus non amiſit cuſtodiā ſerui,aut amiſit. ſi nō amiſit,ēt ſi centū annis fuerit in poſſeſſione libertatis, tamen eū poſſidet.quia nec ab alio poſſidetur, nec ipſe ſuā poſſeſſionē interuertere pōt.ff.de acq.poſ.& cui,in fi.nā hoc idē eſt in poſſeſſione cuiuſlibet rei mobilis.nā quādiu ab alio non poſſidetur, nec amitto cuſtodiā, & animū poſſidendi habeo, & poſſeſſionē retineo.alias.n.ſequeretur abſurditas,quia ſi ſeruus meus 10.vel 20. ann.ſe defenderet marce, ꝙ amitterē poſſeſſionem eius.ſi vero amiſerit cuſtodiā eius,quia neſciebat dominus quo fugiſſet, vel vbi eſſet,ſi ſeruus habebat animū reuertendi,retinet poſſeſ.alias non.ff.de acq.poſſ.l.ſi rē mobilē.ſed licet in eo caſu, vbi nō habuit animū reuertendi,amittatur poſſeſſio, quando tamē mala fide eſt in poſſeſſione libertatis.reſtituitur domino poſ.ſerui & ſeruo incūbit onus probandi.ff.de lib.cau.ſi liberis.§.vlti.& l.agitur.§.pōt.& ad iudicē domini remittiē. prius tamē corā iudice ſerui conſtabit,ꝙ ſit in poſſeſſione malę fidei.Si vero dubitatur,an deſierit habere animū poſſidendi, necne,tunc diſtinguo, an ſeruus fuerit in poſſeſſione libertatis decēnio,an minori tpe. ſi minori,non pſumitur deſiiſſe habere animū poſ.ſecus.ſi decēnio,& ſic loquiē lex.ff.de acq.poſſ.poſſideri.§.ſi ſeruus.hoc autē, vtrū ſit ſeruus in poſ.libe.vel non,an ſit fugitiuus, vel non & an bona fide,vel mala,& alia,q̄ diximus. ī.quæri, examinari & terminari debent ante, q̄ agatur de proprietate ſerui, vt ff. de libe. cau.libertatis.§.vlti.& l.agitur.§.pōt.& ꝗretur hoc ſub iudice ſerui ratione dubietatis. ſi. j.de ap.ſi duobus.ff.de iu.ſi quis ex.ī.de reſcri.ſuper literis.& multū iſta valent,quia ſimilia ferè requiruntur,quando plātus dicit aliquē ſuū clericū,vel monachū, vel dominus dicit aliquē ſuū libertū vel aſcriptitiū,vel originariū.vel officialē.de ſimilibus.n.ad ſimilia eſt procedendū,vt ff.de leg.nō
5 poſſunt. † [Recipiat.] Et nō ordinatur ſeruus ſcienter, domino ꝯdicente. & tunc dicſit quidā.ꝙ remanet ſeruus. & reſtituiē domino.et ſi ſit factus ſacerdos arg.54.diſt.ſi ſciente.alij ꝯdicunt. & melius fortè.ſ.ꝙ non eſt reddēdus domino, 54.diſt.ex antiquis, & c.frequens.ſi vero ſciente & nō ꝯdicente, ſtatim efficiē liber. 54.diſt.ſi ſeruus ſci.ſi autē ignorante domino.ſed epo vel pſentatore ſciente,ꝙ ſit ſeruus,tūc efficitur liber,ſed eps,vel pſentator dabit duos equè bonos,54.di.ſi ſeruus ab.ſi vero non habeat,vnde ſoluat,& domino ignorāte eſt ordinatus ſeruus,reſtituiē domino,ſed cū diſtinctione hac ſ.ſi.n.dño ignorāte, & epo, & præ-

ſentatore

ſeruore ſit ordinatus, ſi eſt in minoribus ordinib. deponitur, & reſtituitur domino, 54. diſt. nulli. frequẽs, & c. ex antiquis. diaconus vero, & ſubdia. dant pro ſe vicarios, vel pretiũ, & remanent liberi, 54. diſt. ex antiquis. j. eo. miramur. ſi autẽ non habẽt vicarios, vel pretia, deponunf, & reſtituunf dominis, 54. diſt. ex
6 antiquis. † Si vero factus eſt ſacerdos, liber eſt: ſed aufertur ei peculiũ, & datur domino, vel ſeruit ei in officiis, 54. diſt. frequens, & c. ex antiquis. ſi efficiaf monachus, vſq; ad triennium põt repeti, & non vltra, 54. diſt. ſeruus ſci. & ẽt ſi ignorãte domino factus ſit clericus, vltra ann. repetere non põt, vt in eo. c. ſi ſeruus ſci. Et eſt ratio diuerſitatis in clerico, & monacho: quia clericus publicè manet, monachus ſecreto. nõ tamen licebit domino manus in hunc clericũ inijcere, 17. q. 4. ſi quis ſua. nec põt ꝯhere matrimoniũ pp votũ, quod votũ fingitur feciſſe in ſuſceptione ordinis, quod potuit. j. de cle. cõiu. quidã, 84. diſt. cũ m pterio. & cogendus erit per epm, arg. 97. diſt. Imperator. in aliis aũt priuilegiis nõ gaudebit, j. de cle. cõiu. Ioannes, & c. ſeq. idẽ dicimus in originariis, aſcriptitiis, & in oĩb. q ꝯditione ſeruili, vel rõcinio, ſunt obligati, 54. di. frequẽs, qs aut, generalis, ſi q libet. & in libertis, & aliis, ſi aliqđ obſequiũ patronus ſibi retinuit, 54. diſt. qcũq;, vel in obligatis functionibus, 51. diſt. ꝑterea, j. de obli. ad ra. ca. j.

SVMMARIVM.

1 *Acquiſita ab eccleſiarum libertis debent eſſe eccleſiæ.*
2 *Non poteſt libertus in ius patronum abſque venia vocare.*
3 *Dominus ſponte ſeruũ manumittẽs atiã ob leuẽ iniuriã in ſeruitutẽ reuocat.*

CAP. III.

DE famulis eccleſiæ. [Parochias.] Subditas illi eccleſiæ, cuius ſerui ſunt. [Tranſmittere.] In teſtõ. aliꝗ idẽ etiam
1 inter viuos, quod nõ credimus. † [Pertinere.] Hoc eſt ſpeciale in libertis eccleſiarũ, ꝙ oĩa ab eis quocunq; modo acquiſita debent eſſe eccleſiæ, nã in nõ libertis ſecus, 12. q. 3. c. i. & in multis c. eiuſdẽ q. & ſequentis. in libertis aũt priuatorũ ſecus eſt: nã ibi, ſi liberti ſunt minores cẽtenariis, nihil tenenf relinquere patronis laicis, ſed ab inteſtato, ſi non habeant liberos, in totũ ſuccedit patronus. ſed ſi liberos habent, in nihilũ ſemper ſuccedit. ſi autẽ ſunt maiores cẽtenariis, ſi habeant liberos, niſi eos exhæredent, nihil tenenf relinquere patronis. ſi vero nõ habeant liberos, tenenf eis relinquere tertiã partẽ. & ſi nõ relinquẽt, ad totam terrã, vel eius ſupplemẽtũ agent patroni bonorũ poſſeſſione ꝯtrab. ſi vero ſine liberis & inteſtati decedant, in totũ ſuccederẽt patroni, Inſti. de ſuc. li. ſed noſtra, & §. ſeq. & hoc intelligimus tã in libertis eccleſiarũ, qui manumiſſi ſunt, vt ſunt ꝑsbyteri, quã in aliis, dumodo liberti legitimos liberos non habeant, nã ſi haberent, crederẽ ꝙ non tenerenf relinquere eccleſiæ, vt §. ſed cũ noſtra, & quia parentes theſaurizant, & c. 16. q. i. ꝑdicator. laici autẽ nec hoc ius, nec aliquid habere poterunt in libertis eccleſiæ
2 alias clericis. † [Accuſandi.] Ideſt agendi. nã nullus libertus abſque venia põt in ius vocare patronum, ff. de in ius vo. quiq;. §. i. 2. 2. q. 2. §. qui ma. nã cum ſit vniuerſitas, non põt accuſari. ff. de dolo, ſi ex dolo, 14. q. 3. ſi hæc. vel dic, ꝙ excipiendo, vel inquirendo nõ poterit agere de crimine, ẽt ſi cõſenſu capituli deliquiſſe dr, j. de ſimo. veniẽs, 16. q. 6. placuit. ff. quod me. cau. l. metu. §. i. [Accuſari] 12. q. 2. eps, qui mancipiũ. [Teſtificandi.] C. de teſti. l. li-
3 bertorũ. ff. de teſti. l. 3. §. lege. † [Libertatis.] Propter iniuriã etiã leuẽ dominus ſponte manumittens ſeruũ reuocat in ſeruitutẽ, vt hic, 12. q. 2. octaua. C. de lib. & eo. lib. ſi manumiſſus, niſi remiſiſſet patronatũ. pp obſequiũ autẽ impoſitũ & non ꝑſtitum non redigetur libertus in ſeruitutẽ. C. de li. cau. ſolo. niſi nimis eſſet neceſſariũ obſequiũ, puta ꝙ negauit alimenta. ff. de lib. agno. alimenta. tunc. n. reuocabif in ſeruitutẽ ex eiſdẽ cauſis, quibus reuocantur donationes. Auct. vt liberi de cetero. §. illud. ſi vero ex neceſſitate ſit factus liber, eadẽ eſt diſtinctio, ſed diuerſæ pœnæ, ff. de iure pa. l. i. & his modis reuocantur in ſeruitutẽ laicorũ patronorũ liberti laici. Sed liberti clerici non reuocanf in ſeruitutẽ laicorũ. nã non debent promoueri, niſi directè & ſine obſequio ſint manumiſſi, 54. diſt. quicunq;, & ſi aliter promoti ſunt reuocanf ſcdm diſtinctionẽ, quã no. ſ. proxi. c. ſpeciale igif eſt in libertis eccleſiæ, qui pp obſequiũ impoſitũ non ꝑſtitũ rediguntur in ſeruitutẽ, & ſic intelligo, 12. q. 2. diaco, nã ſi nõ eſſet impoſitũ, non tenetur, j. c. eo. & eſt aliud ſpeciale in libertis eccleſiæ, quia filij eorũ aſtricti sũt eccleſiæ, vt ſemp ſint liberti, 12. q. 2. de libertis. ſecus in libertis priuatorũ. C. de li. & eo. li. l. i. & 2, niſi quãtũ ad hoc, ꝙ pp ſuã igratitudinẽ filij libertorũ viuẽtib. parẽtib. redigũtur ĩ ſeruitutẽ. alias. n. in ti. C. fruſtra adderef, & eorũ liberis. & fit ꝑdicta reuocatio ꝓpoſita hac accuſa. & iudicis officio ĩplorato,

SVMMARIVM.

Patronus quando poſſit imponere operas ſpirituales manumiſſo.

CAP. IIII.

NVllus. [Donauerit.] Sub ea cõditione, vt ſibi ſeruiret in horis canonicis: alias tamẽ põt ad aliã eccleſiã tranſire. j. c. eo. & no. hic patronũ operas ſpirituales imponere, ſed debet imponere incõtinenti poſt manumiſſionem. ff. de ope. li. vt inuitis. ff. de lib. cau. l. vlti. §. ideo. vel incontinenti, quia q̃ fiunt incontinenti, ineſſe videtur. C. de pac. petens. ff. ſi cer. pet. lecta. alias quæ aguntur cũ ſeruo in ſeruitute, cum non obligant. C. an ſer. ex ſuo fac. per totũ. Item alias operas ꝑter has ſpirituales, in liberto clerico non poterit retinere.

CAP. V.

COnſuluit, & infra. [Conditionis.] Exiſtentem ſeruum.

SVMMARIVM.

Conditio in ſpiritualibus, quando licita.

CAP. VI.

EO libentius, & infra. [Dominorũ.] Scilicet clericorũ. [Eccleſiæ.] Cuius ſerui fuerũt. [Tenore.] Ideſt intuitu, vel modo, arg. ff. de iu. iuito. §. ſub cõditione. conditio. n. in ſpiritualibus eſſet illicita, i. q. 2. quã pio. Vel dic, ꝙ ſicut in matrimonio põt apponi conditio, vt fidẽ accipiat, 28. q. i. iã nunc. & ita in ordine apponif conditio libertatis, vt hic. j. de cõd. appo. c. 2. nã cum libertas ſit res ſpiritualis, põt venire in conditionẽ & cõmutationem. j. de re. permu. ad q̃ſtiones. de hoc no. ſ. de cle. ſignificaſti. melius dicas, ꝙ non fuit appoſita in ordinatione cõditio: ſed in manumiſſione retinuit ſibi operas ſpirituales, qđ potuit, vt no. ſ. eo. nullus. [Ad aliam.] De licentia tamen epi, alias non licet, 72. diſt. per totũ, 70. diſt. ſanctorũ, 21. q. i. c. j. & 2. ſed tunc non liceret, ſi patrona eccleſia ꝯdiceret, cũ quicquid ſibi acquirit, ei acquirit, ſupra eo. de famu. hoc non placet. imo credimus hanc diſtinctionem locũ habere, ſicut iacet & in clericis, & in laicis.

CAP. VII.

MIramur non modicũ, & infra. [Gaudet.] Supra de æta. & qua à multis. [Primitiua.] 60. diſt. nullus in epiſcopum. [Grego.] 31. diſt. ante. 28. diſt. nullũ. [Vrbani.] 32. diſt. erubeſcant, & c. nemo.

CAP. VIII.

DIlectus F. G. [Libera.] Quod ſufficit, Inſti. de inge. §. ſufficit. niſi in caſu. C. de inutili. ſtipu. qui autem.

SVMMARIVM.

Obligatus quando poſſit ingredi religionem, & quomodo ſatisfit creditorib.

De obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non.

Rubrica. 19.

CAP. I.

OBligatis. Pone aliquẽ obligatũ ẽt luſo alicui curiæ, vel aliꝗ ad ſeruiendũ, vel in propria perſona, vel ad ſcribẽdũ librũ, vel ad regimen ciuitatis, nunquid poterit ingredi religionẽ? Reſpon. ſi nulla fraude ducitur. ſ. vt fugiat laborẽ, vel expenſas, ſed ſola charitate Dei, ſecure ingrediaf: quia q lege ducitur, & c. 19. q. 2. duæ, j. de reg. & trãſ. licet. tamẽ de bonis eius, q̃ habet, vel ẽt quæ obuenient poſt ingreſſum monaſterij. ſatisfiet illis, quib. obligatus erat, 19. q. vlti. ſi qua. C. de epiſ. & cle. Deo nobis. §. i. vel ẽt ſi ſcribere ſcit, vel aliqđ opus facere, quod poſſit exercere ſalua regula, & officio nõ neglecto, de illo ſatisfaciet, arg. 91. diſt. clericis. primo tamẽ deducet expẽſas, ne ſit monaſterio oneroſus, arg. 16. q. 6. de lapſis. ſed illud loquitur de miſſis in monaſteriũ ad agendã pœnitentiam: in aliis autẽ dicunt non deducendas expenſas, quia qui altari ſeruit, & c. 12. q. i. ad ratiocinia. [Debitores.] ex cauſa mutui, vel alia hmõi promoueri poſſunt, ff. de mu. & ho. reos. itẽ curiales, qui ſen. exercent, vt tabelliones in ciuilibus cauſis, 56. diſt. Oſius.

SVMMARIVM.

1 *Laici exiſtentes generales adminiſtratores fieri non debent clerici, niſi prius reddiderint rationem ſuæ adminiſtrationis.*
2 *Laicus ſi in canonicum aſſumi debet, debet poſtulari, præſertim qui ratiociniis obligatus fuit.*
3 *Quæ genera perſonarum non debeant promoueri.*
4 *Clerici non poſſunt publica vectigalia conducere.*

CAP. II.

MAgnus Epiſcopus. [Dixit.] Ideſt quæſiuit. [Procuratores] actores, executores, ſeu curatores. Generales, tam procu. q̃ act. execu. & cura. [Pupillorũ.] Contra adminiſtratores pupillorũ, & maiorũ abſentiũ, ſi eligantur, vel poſtulanf in clericos, quilibet de eccleſia excipiẽs ꝯ eos admittif: ſed ſi eſſent adminiſtratores maiorũ præſentiũ, non admitterentur aliꝗ ꝯ eos ꝑter ipſos, quorũ adminiſtratores fuerũt, nec ipſi,
1 niſi j. eps ſtatutum, ſ. de elec. ſtatuimus. † [Ordinari.] Hæc decr. dicit, ꝙ laici, qui ſunt generales adminiſtratores, nõ debent fieri clerici,

clerici, niſi prios reddiderint rationẽ ſuæ adminiſtrationis: ſed
hoc non dicit, ꝙ clerici, qui gerũt generales adminiſtrationes ẽt
laicorũ, prohibeãtur eligi ad dignitates. & eſt ratio diuerſitatis:
quia in primo caſu illi, quorũ negocia gerunt, grauant: quia ſui
adminiſtratores forũ mutant. in ſecundo autẽ caſu non mutãt.
ſed ꝯ. 21. q. 3. c. j. & 2. vbi dr̃, ꝙ clerici nõ debent tales adminiſtra-
tiones ſuſcipere, & ſi acciperẽt, aut dimittãt, aut deponant: ſed
certè, ſi rectè inſpicias, non ꝯdicunt: quia ibi non prohibet, quin
poſſint eligi, dũ tolerantur. [Dixit.] Ideſt reſpondit. [Honore.]
3 Prædictorũ officiorũ. † [Poſtulaſti.] No. ꝙ laicus, ſi debet aſſu-
mi in canonicũ, debet poſtulari, & maximè qui fuit ratiocinijs
obligatus. & dicimus eũ poſtulandũ à iudice, ſub quo debet red
dere ratiocinia. C. de epi. officiales. vocatis his, quorum negocia
acta ſunt, & qui lędi poſſunt ex tali cõceſſione. ff. de adop. nã di-
cimus ẽt ſolũ cõſenſum ad liberationẽ illius ſufficere, cui obli-
4 gatus eſt, 54. diſt. ſi quis, quicunque. † [Imitari.] Obligati ratio-
cinijs non eccleſiaſticæ, ſed ſecularis pſonæ: vel quia ſint & per-
ſeuerent procuratores generales vel domorũ, vel actores cau-
ſarũ, vel executores negociorũ, ſeu curatores pupillorũ, & mul
to fortius alioꝝ. alij ẽt officiales generales non debent promo-
ueri, vt hic: imo ſi promoti fuerint, aut dimittent officiũ, aut re-
mouebuntur, 21. q. 3. c. j. & 2. j. ne cleri. vel mona. c. j. & no. ꝙ non
nominat tutores. nã ſi tutelã, vel curã egerit, vel quę neceſſaria
ſunt à legibus impoſita, aliquis gerat, nõ credo, ꝙ impediaƭ eius
promotio, cũ ẽt promotus poſſit eã ſuſcipere, 86. diſt. peruenit.
ſed & ſi aliarũ perſonarũ miſerabiliũ procurationes, & admini
ſtrationes ſuſceperint: tñ auctoritate epi eius, promotio nõ im-
pediƭ: quia ẽt promotus ſuſcipit, 86. diſt. peruenit. ſiſr & eccleſia-
rũ, 89. diſt. indicatũ, 16. q. 7. noua. & ſunt hæc vera co in officio p-
manente. ſi antẽ depoſuit adminiſtrationẽ, adhuc tamẽ obliga-
tus eſt ex ea: & ſi quidem ſunt publica ratiocinia, nõ debet pro-
moueri ante ea reddita. imo reuocari debet ſi promoueaƭ. C. de
epi. of. 51. diſt. pterea. Si vero ſunt priuata rõcinia, ſi in ipſa pmo-
tione mouetur ſibi q̃ſtio, aut primo mora eſt, diſtinguo. aut cõ-
uenitur de dolo, & perfidia, aut de culpa. ſi cõuenitur de dolo, &
perfidia, ante finitã litẽ promoueri nõ debet. arg. 81. diſt. tantis,
23. diſt. illud. & ſic ẽt põt intelligi hoc c. ſi de culpa tantũ conue-
nitur, promoueri indiſtinctè põt. ſi aũt non ſit cõuentus eodem
modo, promoueri põt, niſi infamia ſit cũ de dolo teneri. tunc. n.
ex officio iudicis inquireƭ, 6. q. j. infamis. alij non diſtinguunt in-
ter publica ratiocinia, & priuata, nec an cõueniatur de dolo, an
de culpa, cũ hæc diſtinctio nullo iure nitaƭ: imo omnia iura ĩ ꝯ-
trariũ ſonãt. ſ. quod pro quibuſcunq; ratiocinijs ſiue publicis, ſi-
ue priuatis aſtringaƭ, pmoueri nõ põt niſi prius rõcinia ſint red
dita, vt hic. ꝙ autẽ dixi, non poſſunt eſſe procuratores cauſarũ. ſ.
vel actionũ, intelligo corã iudice ſeculari, niſi p eccleſia, vel mi-
ſerabilibus perſonis, & ꝯſanguineis, & his, quorũ negocia de iu-
re gerit. ff. de poſtu. l. j. §. j. & l. ſeq. & idẽ vr̃ dicendũ in procurato-
re. quod in aduocato, no. j. de poſtu. c. j. coram eccleſiaſtico enim
poſſunt & pro laicis, arg. eius, quod dr̃ de aduocato à ꝯtrio ſenſu.
4 j. de poſtu. c. j. 2. & 3. † Itẽ clerici non poſſunt eſſe conductores,
21. q. 3. c. 2. & intelligo publicorũ vectigaliũ, vel vbi cõducãt vi-
llas, vt locent carius. quod nõ licet. C. loca. militеs. alias vnã poſ
ſeſſionẽ pro opere manuũ ſuarũ licitũ eſt conducere miſerabi-
libus perſonis & cõſanguineis, quorũ negocia de iure geruntur,
Auct. de ſan. epi. §. ſi autẽ, 91. diſt. clericus victum. ſed non credo,
ꝙ poſſit conducere villarũ redditus, ſed ſolũmodo quod p ſuis
manibus operetur: aliter autem cadit in vitiũ quæſtus, & cupidi-
tatis. j. ne cle. c. j arg. ꝯ. j. ne pla. vi. ſu. c. vlt. ſed ibi loquiƭ de eccle-
ſia, à qua non eſt prohibitũ conducere. vel dic, ꝙ vbicunq; inue-
nitur, ꝙ clerici non poſſunt eſſe procuratores, vel hæc officia
exercere, intelligendũ eſt generaliter. nã vnũ negocium clerico-
rum, vel laicorum procurare, vel adminiſtrare non prohibenƭ.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus in multum enormi crimine, & notorio diſpenſat, non autem in corpore vitiatis.*

De corpore vitiatis ordinandis, vel non.

Rubrica. 20.

CAP. I.

DE presbytero. [Cãpanię.] Si dubitaƭ,
an ſcãdalum generet,
recurritur ad arbitriũ epi. j. eo. c. proxi. Item an
poſſit ei permittere celebrare in priuato, nõ pu-
blico, vt arg. j. c. ſignificauit. j. de ele. perc. tuæ.
[Permittere.] Contra. j. de ele. pu. in du. c. j. con-
tra. 51. diſt. ſi quis poſt. Sol. hic diſpenſatio, ibi ius cõmune. Et ha-
bes hic arg. ꝙ in multum enormi crimine & notorio diſpenſat
epiſcopus. ad idem j. de apoſta. c. 2. ſi autem eſſet corpore vitia-
tus, non poſſet diſpenſare cum eo. 50. diſt. venio.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſolus poteſt diſpenſare cum electo in epiſcopum ſuper macula.*

CAP. II.

CVm de tua. [In oculo.] ff. de ędil. edic. ꝙ cla-
uum. §. ſed & polypoſus. [Cano-
nici.] Et concubinæ. [Conſilio.] Puta ſi generat ſcã-
dalum, non cõfirmat electionẽ. ſi autem non gene-
rat, cõfirmat. ſ. c. proxi. [In quo.] Ideſt in qua cõfirmatione. [Cu
rauimus.] Solus. n. Papa diſpẽſare põt in hoc. ſ. de fil. presby. c. vl.
50. di. nemo. vel dic, ꝙ cũ electo ĩ epm̃ nõ põt diſpẽſare, niſi Papa
in pdictis. vel dic, ꝙ Archieps poteſt diſpenſare, & hoc non nega
tur hic, ſed potius contrarium eſt verum, ſ. de elec. innotuit.

SVMMARIVM.

1 *Corpore vitiatus ſponte ab ordinibus repellitur, ſecus ex neceſſitate, & q̃.*

CAP. III.

EX parte B. [In cunabulis.] Corpore vitiatus
ſponte, nulla cauſa interueniẽte,
repellitur ab ordinibus: quia repellitur iam promo-
tus, 33. diſt. maritum, 55. diſt. qui partem, ſi quis à me.
ſi autem iuſta cauſa ſubeſſet, puta timor lepræ, non prohibetur
incidi. j. eo. ex parte, niſi generet deformitatẽ. tunc enim in om-
ni caſu repelletur, 55. diſt. lator, ſi euan. j. eo. c. vlt. & idem eſt, ſi
caſu, vt eiſdem c. [Nice. cõcili.] 55. diſt. ſi quis à me, & c. ſi quis
peregrè. [In canonibus.] 55. diſt. eunuchus.

SVMMARIVM.

1 *An & quando virilia ſectus poſſit promoueri.*
2 *Et quid requiratur ad hoc, vt ſit irregularis, qui ex indignatione ſe ſecat.*
3 *In caſu abſciſſionis membri poteſt eps ẽt ſine auctoritate Papa diſpenſare.*

CAP. IIII.

SIgnificauit nobis. † [Virilia.] Quocũq; ſi-
bi ſecauerit quis, vel ſe
cari mãdauit ſpõte, ſiue vt obſequiũ pſtet Deo, vt hic
ſiue ex indignatione, ſiue nimio dolore morbi. pro-
moueri non põt, 33. diſt. maritũ, ſ. eo. c. proxi. ſecus aũt, ſi à me-
dicis, vel à ſeipſo, cõſilio tñ medicorũ, vel à dominis, vel à bar-
baris, vel caſu fortuito ſectus ſit in mẽbris, q̃ nõ generãt defor-
mitatẽ, 55. diſt. ſi quis, eunuchus, pcepta. ſic. n. ſeruandũ eſt, ſm ꝙ
2 diſtinximus ſ. c. proxi. † Et intellige, ꝙ ad hoc, vt ſit irregularis
ẽt qui ex indignatione ſe ſecat, oportet ꝙ amiſerit aliquod mẽ-
brũ, licet ſufficiat quãtũlibet vile, 33. diſt. maritũ. Idẽ eſt & ſi non
amiſit mẽbrũ totũ, ſed partẽ: ſed tamẽ eſt talis pars q̃ deformita
tẽ generet, vnde generet ſcãdalũ, ſ. eo. c. 1. vel ẽt inhabilẽ reddat
ad officiũ exequendũ. j. eo. Thomas. vnde licet indignans extra-
xerit ſibi dentẽ, vel quantũcunq; grauiter ſe ſecauerit, niſi mem
brũ amiſerit, non eſt irregularis, vel ẽt potius corpore vitiatus.
alij dicunt ſufficere ad irregularitatẽ, ſi nondũ mẽbrũ, ſed ẽt ſi
partẽ mẽbri, ẽt q̃ non generat deformitatẽ, abſcindat ex indigna
tione, 55. diſt. ſi partẽ. hic. n. licet nõ poſſit repelli, quia corpore
vitiatus: põt tamẽ repelli, quia ſponte ſe abſcidit: ſed nec retine-
re põt ſine diſpenſatione, ſi infamia inde ſit, vel notoriũ. ſ. de te-
po. ordi. c. ſi. alij aũt non credunt, ꝙ illi, qui ſibi manus iniciunt,
nõ poſſunt promoueri ſine diſpẽſatione. ar. ꝯ. 55. diſt. qui partẽ.
ſed illud intelligo, ꝙ ex quo notoriũ eſt, ꝙ ex indignatione par
tẽ digiti ſibi amputauit, non debet pmoueri ſine diſpenſatione
ſed alias ſecus, ſi amiſiſſet caſu, vel ẽt ſi verè eſſet notoriũ, ꝙ ex
indignatione feciſſet: quia tũc ex quo nõ generaret deformita-
tẽ, nõ impediret promotio. ſi autẽ ita ſecuerit, ꝙ claudicaret, re
3 pellitur tantũ: quia corpore vitiatus. † [Et tua.] Auctoritas Ar-
chiepi in hoc valet, ꝙ auctoritate Papæ poterit plus minuſve ſal
tẽ in minoribus criminibus diſpenſare: vel ſpeciale eſt, ꝙ quan-
do abſcidit virilia pp Deũ licet ſtultè, poſſit eps diſpenſare. ſine
diſpenſatione aũt nõ poterit pmoueri, vel in ſuſceptis remane-
re. vel dic, ꝙ ideo ſuã auctoritatẽ Papa addidit, vt ſecurius face-
ret, cũ tantũ neceſſe non eſſet: hoc tamẽ non credo. itẽ nõ diſtin
guo, vtrũ inſtabat operi licito, necne, q̃n vitiatus eſt, quantũ ad
hoc, vt irregularis fiat. ſed ad hoc prodeſt, ꝙ facilius diſpẽſabiƭ.
[Cõcedas.] Ex diſpenſatione, alias ꝯ, 55. diſt. ſi quis à me. Inno.

CAP. V.

EX parte. [M.] 33. quæſt. 2. hoc ipſum, infra de cle-
ri. ægro. tua nos.

SVMMARIVM.

1 *Crimina quæ tacendo irregularitatem pariant.*

CAP. VI.

EXpoſuiſti nobis. [Ordines.] Bñ dicit or-
dines. ipſos. n. ſuſcipiẽ-
do, & tacendo irregularitatẽ peccauit, 55. diſt. ex pe-
nitentibus. & ſ. de renun. niſi cũ pridẽ. §. pſonæ, 56. di.
quia, 54. diſt. ſi ſeruus ſciens. nã ab Abbatia nõ remouetur pp ir-
regularitatẽ, 50. diſt. accedẽs, 16. q. j. legi. ſ. de æta. & quali. tua. ſed
pp peccata taciturnitatis, 55. diſt. ex pœnitẽtibus. & pp hanc ta-
citurnitatem non facit executionẽ ſic ſuſcepti ordinis, ſ. de re-
nun. niſi cũ pridem. §. perſonæ. tenetur etiã cõfiteri crimina, de
quibus eſt conuictus, cõfeſſus, vel deprehẽſus, vel aliàs notoria.
50. diſt. ſi ille. alia autem crimina cõfiteri non tenetur: ſed ſi con-
fiteatur.

ſteatur, & diſpenſetur, ſecunis eſt, vt vlterius non accuſetur: ali
ter autem ſecus, 34. di. c. vlti. vel dic, quod hic Abbatia talis erat,
quæ quærebat ſacerdotem Abbatem.

Thomas. CAP. VII.
[Pollicem.] Supra eodem, c. j.

De bigamis. Rubrica 21.

CAP. I.

V T bigami pœnitentes.

SVMMARIVM.

1 *An liceat epiſcopo, vel Papa diſpenſare cum bigamo.*
2 *Quo caſu Papa diſpenſat contra Apoſtolum.*
3 *Papa poteſt interpretari, & etiam addere euangelio, & eſt in adminiſtratione maior Paulo.*

CAP. II.

S Vper eo. [Quæ tua fra.] Hic habes arg. ꝙ hoc ipſo, ꝙ aliquis ep̃s promouerit aliquē, cū quo diſpenſare põt, diſpenſare ini elligitur, & no. ĩ. de fil. presby. veniens. ſed tu dic, ꝙ hic apparebat, ꝙ
1 volebat diſpenſare ep̃s. † [Diſpenſare.] No. ꝙ non licet diſpēſare cū bigamo, quod fatcor in ep̃o. Papa autē põt vſq; ad ſubdia. 33. diſt. lector. ſi aūt promoueat, characterē recipit. quidā tamen dicunt, ꝙ characterē non recipit. Sed ꝯ vr, ꝙ nec et Papæ liceat:
2 quia eſt ꝯ Ap̃lm, 25. q. j. ſunt quidā. † Sed dicendū eſt, ª ꝙ nō di-
a ſpenſat Papa ꝯ Ap̃lm in his, q̃ pertinent ad articulos fidei, & forte in his, q̃ pertinēt ad generalē ſtatū eccleſiæ. ſed in aliis diſpenſat: quia licet Ap̃ls dicat, vouete, & reddite domino iuſa veſtra: tamen in iuſo, ſeu voto diſpenſat, 15. q. 6. iuratos, ĩ. de voto, pro tū. quāuis poſſet dici, ꝙ non vr diſpenſare in voto, quod in me-
3 lius cōmutat. ĩ. de iureiu. peruenit. † Item interpretari, & addere poteſt euangelio, vt colligitur. ĩ. de teſti. in omni, 2. q. 4. præſul. Item maior eſt Papa quam Paulus in adminiſtratione.

ADDITIO.

a ¶ Sed dicendum eſt. Adde hic, quæ notan in c. poſt translationem, in fi. ſupra de renun. & vltra ibi addita adde, ꝙ Inn. hic allegat Ang. in l. bene a Zenone. C. de quadri. præſcr. & refert Feli. in c. quæ in eccleſiarum, col. 9. in fi.

CAP. III.

D E bigamis. Quidā laici mortuis vxoribus ſuis promoti fuerunt in ſacerdotes, & poſtmodū ꝯhebant cū aliis. de facto quidā ſacerdotes, qui nunquam habuerunt vxores, cū viduis ꝯxerunt.

SVMMARIVM.

1 *Opinio nonnunquam præiudicat veritati.*
2 *Voluntas, non exitus, ſpectatur in maleficijs.*

CAP. IIII.

N Vper à nobis, & infra. [Iuris.] Sic ff. de his, qui no. infa. quid ergo. §. 2. quādoq; attendit magis affectus, q̃ effectus, vel quā factū ipſum, de pœ. diſt. 4. §. hoc autē. ĩ. de cle. non reſi. relatū. ĩ. de cõceſ. pr. & eccle. non va. literas. ff. de ꝯd. inſti. mulier. §. j. ĩ. de ſpon. iuuenis. [Iuris.] Vnde exigit, qđ de iure valeat matrimoniū. [Deſtinatio.] i. tantū āīe, an aīo habendi cā p vxore accepit. [Duas.] C. de adul. eū q. [Partium.] Quia vnā tārū põt hēre d̃ iure, aliā de facto. [In canone.] 28. di. pſbyterorū. nā pſbyter de iure nullā hēre põt: alias cū nulla ꝯhere põt. neceſ-
1 ſe eſt ergo, ꝙ de facto intelligatur. † [Reputandi.] Hic habes, ꝙ opinio pīudicat veritati. ĩ. de ſpon. iuuenis, 3. q. 7. tria. ff. de offi. pto. Barbarius. C. de teſta. l. j. 22. q. 2. hoīes. ff. ad Mace. l. 3. ꝯ. ĩ. qui fil. ſint legi. per tuas, 7. diſt. veritate, 81. diſt. quicunq;, & C. plus va. quod ag. l. j. & 2. & 3. & eſt verū, ꝙ veritas præualet opinioni, ꝯria caſualia ſunt. præfertur. n. opinio in fauorē ꝯhentium, & odium decipientiū. ff. ad Mace. l. 3. vel in fauorē prolis, & teſtamentorū ĩ. qui fil. ſint legi. cū inter. C. de teſta. l. j. vel aliqua cõis opinio præfertur veritati. ff. de offi. preto. Barbarius. [Reputādus.] Quod fatemur. hic. n. pp intentionē, quo ad diſpenſationē bigamus dr̃. [Quæſtione.] Quæſtio talis fuit, an ep̃s poſſit diſpēſare cū aliquo in ſacris ordinib. ꝯſtituto, qui ante ſacros ordines aliquā habuit vxorē, & poſt ſacros ordines aliquā ſibi copulauit pro vxore. Et erat cauſa dubitationis: q2 tm̃ matrimoniū non tenebat. & ideo
2 non videbat̃ bigamus reputādus. [Clericis.] † In maleficiis ſpectat̃ volūtas nō exitus 48. di. c. vlt. ff. ad l. Cor. de ſic. diuus. C. c. ſeruo. [Clericis.] Idē dicerē i monacho, 27. q. j. quodcūq;. idē in eo, qui duas vxores habuit de facto. [Clericis.] In ſacris ordinib. ꝯſti.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſignificat illud Pauli, oportet epiſcopum eſſe vnius vxoris virum.*
2 *Matrimonium inter duos ſignificat vnam eccleſiā vni viro Chriſto ſubditā.*
3 *Quare exigitur maior caſtitas in vxore, quam in viro.*

CAP. V.

D Ebitū Paſtoralis officij, & ĩfra. [Coniugio.] Confirmato. [Vnus.] Ideſt idē volens,
1 vel i. eū amans. c. † [Iuxta q.] i. ad oſtēdēdū, ꝙ carnalis copula ſignificat ſacr̃m incarnationis Chriſti, & ꝙ tātum inter duos coniuges eſt ſacr̃ illud, quod in matrimonio ſignatur. i. vna eccleſia, vni viro Chriſto ſubdita: non eſt autē ſacr̃ in hic, vbi alter coniugū carnē ſuam in plures diuidit. [Protoplaſtus.] Ideſt Adā primo plaſmatus. [Sacr̃m.] Sed nūc, & qui nullā habuit hoc ſignare non põt, ergo nec promoueri? Reſpon. nō requiri ſacr̃m, ſed prohiberi defectū, qui defectus nō eſt in eo, q nō ꝯxit, cū ea auctoritas, oportet ep̃m eſſe vnius vxo. exponi negatiuè. i. non pluriū. hoc aūt eſt ſacr̃m. ep̃s. n. vnius vxoris vir ſignificat eccleſiā ex omnibus gētibus collectā vni viro Chriſto ſubditā, 26. diſt. c. acutius. qui autē plures vxores habuit, vel qui maritus eſt viduæ, hoc ſignificare non põt. Sed quæres, q̃ſtio ex hoc auctoritatē ſumit hoc ſacr̃m? Reſpon. ex eo, ꝙ in ſingulari numero poſuit os, caro, carne, vxori, & ex verbo vltimo, erunt
2 duo in carne vna, quaſi non diuident carnes ſuas in plures. † [Sacramenti.] Illius. i. quia matrimoniū inter duos tantū ſignat vnā eccleſiā vni viro Chriſto ſubditā. in ſecundo autē coniugio nō eſt hoc ſacr̃m. nec eſſe põt. imo potius poſſet ſignificare plures eccleſias vni viro ſubditas. miniſteriū aūt incarnationis bene põt ſignare in ſecūdo m̃rimonio. [Promoueri.] 33. diſt. maritum, &
3 c. ſi quis. † [Carnē.] Sed quare magis exigitur in vxore, q̃ in viro? nā maritus corruptæ promoueri non põt, 34. diſt. curandū, præcipimus, ſicut ſi vir. ille autē, qui poſt vxorē habuit cõcubinam, promoueri poteſt, 34. diſt. fraternitatis. Vg. dicit, ꝙ vir ſignificat eccleſiā, quę ſæpe adulterat̃ exorbitando a fide, & ita non deeſt ſignificatio ſacramenti, licet vir adulteretur. vxor autē ſignificat Chriſtum, qui nunquā eccleſiā dimiſit. ipſe. n. eſt ſons vnius, cui nō cõicat alienus. ego credo, ꝙ vir ſignificat Chriſtū, qui ſibi copulauit ſynagogā, & poſt eccleſiā, & ideo non nocet ſi vir diuidit carnē ſuam in plures. vxor autē eccleſiā, quę ſemper virgo permanſit taliter mente: vnde, deſpōdi enim vos vni viro. &c. 27. q. j. nuptiarum. vnde ſi vxor in plures carnem ſuam diuidat, deficit in ea ſacramentum. [Ad ſacerdotium.] 33. diſt. Valentino.

CAP. VI.

Q Via circa minima, & infra. [Habentes.] Nō affectu matrimoniali. alias e contra. ĩ. eo. nuper.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſit differentia inter commendatitias & dimiſſorias literas.*
2 *Quis nam poſſit concedere commendatitias literas.*
3 *An poſſint Abbates literas dimiſſorias dare.*

De clericis peregrinis. Rubrica 22.

1 N Ota, † ꝙ aliæ ſunt literæ cõmēdatitię, & alię dimiſſoriæ: cõmendatitię dicuntur, per quas quis cõmendatur de vita & moribus. exprimuntur etiā ordines ſibi, quos habet, arg. 71. diſt. c. pen. & vlti. Literę aūt dimiſſoriæ dicutur, per quas dimittitur a iuriſdictione plati 71. di. c. vlti. has autem non põt cõcedere platus minor ep̃o, ĩ. de eo. c. ſi. Arch. ſi-
2 gnificaſti. † Cõmendatitias credo poſſe cõcedere quoſlibet bonos platos, arg. ĩ. eo. inter. nam ibi innuitur, ꝙ nō ſolū per literas ep̃i, ſed etiam per alia arg. poteſt cõſtare de ipſis ordinibus, vt licite poſſit promoueri & celebrare. & hic etiā non inſ. ꝙ nullus iſtorum 5. eū ordinauit. Quidā tamen dicūt, ꝙ quo ad ordines. ſ. vt recipiatur in ordine ſuo ad celebrādū, ſolus ep̃s, qui ordinat, poteſt cõcedere cõmendatitias, arg. 71. diſt. c. vlti. ſed tunc tantū poteſt ab alio ep̃o ordinari, quando per literas ſui ep̃i ſit dimiſſus, vel alius caſus cõcurrat, in quo licitē de iure ab alio ep̃o or-
3 dinetur. & ideo no. † ꝙ nullus ep̃s debet ordinare clericū alterius ep̃i, & ſi fecerit, irrita eſt eius ordinatio, quo ad executionē. ſimile 9. q. 3. ep̃m. niſi alius ep̃s daret ei beneficium. nā tunc ea ratione beneficij fiat de iuriſdictione ſecundi ep̃i, bene poteſt ordinare eum, cū etiā poſſit eū iudicare, 9. q. 3. c. j. & 2. ĩ. de paroch. c. nullus. ſed remanet de iuriſdictione primi ep̃i propter beneficium, quod ab eo habet, nec amittit. ſed ꝯ. 71. diſt. c. j. & 72. diſt. per totum. So. illa c. loquuntur, quando clericus a iuriſdictione ep̃i ſecundi ex toto eximebatur à primo, puta ꝙ habeat tale beneficiū à primo ep̃o, vel quod de iure, vel conſuetudine cū alio beneficio poſſidere nō poterat. & idē eſt, ſi beneficium, quod ſecundo ſibi datur, eo modo tale ſit, quod cū primo poſſidere nō poſſit. nā & hæc fuit intentio canonū illorum, ꝙ clericū alterius ep̃i ſine eius voluntate ſibi ex toto auferre non poſſit. ſed ſi detur ei prębenda in ſua iuriſdictione. eſt hoc liceat, non tolerādo eū primo ep̃o, vt no. ĩ. de præben. cū iam. & per cõſequens ex quo dat ei prębendā, poterit eū ordinare, licet ſit curialius nō ordinare ſine licētia primi ordinatoris. De Abbatibus autem, an poſſint literas dimiſſorias dare, dic, vt ĩ. de renun. c. ſi. ſed quid dices de Abbatibus exēptis & aliis? Reſpō. ꝙ & ipſi literas dimiſſorias p̃nt ꝯcedere, ſi ita ſunt exēpti, ꝙ diœceſani nō habēt in clericis eorū ordinationē, quod rariſsimè ꝯceditur alicui. nā & tunc

cum in omnibus quo ad ordines, & quo ad iuriſdictionem pertinent ad exẽptos, & per ↄſequens literas dimiſſorias ↄcederẽt.

SVMMARIVM.

1 *Qua de cauſa quinque ſigilla requirantur in literis teſtimonialibus clericorum tranſmarinorum.*

2 *Nunquid clerici incogniti permittendi ſint celebrare.*

3 *An ſufficiat oſtendere literas de ſacerdotio ad hoc, vt credatur, quod quis ſit ſacerdos.*

CAP. I.

1 TVa nos duxit. [Statuta.] 98. diſt. per totum. †[Quinque.] Ideo plura requiruntur, quia ſunt ignota. nã ſi eſſet vnũ notũ, ipſi ſoli crederetur. j. de proba. poſt ceſſ. 89. diſt. quãuis, 71. di. extraneo, 92. diſt. per totũ. & idẽ ẽt ſi per teſtes. & crederem duos ſufficere, j. eo. tuæ. & credimus ſufficere 5. ſigilla epõrũ ignota. oportet tamẽ aliquã notitiã haberi de ſigillis, vel de clericis ſaltẽ per famã. itẽ hoc habet locũ in his, vbi nullum aut modicũ ꝑiudiciũ alij generatur. ſi autẽ aliquantulũ ꝑiudiciũ magnũ generatur, nõ creditur eis niſi per collationẽ ſigillorũ: vel alias legitimẽ probetur, ar. in Auct. de inſtru. cau. j. de fi. inſtru. c. 2. [Epõru.] Non aliorũ inferiorũ prelatorũ. [Alns.] Etiã citra marinis clericis. [Obſeruandæ.] Hoc e. loquitur in his, qui poſtulant recipi, vt clerici in ordine ſuo. nã ſi tanquã viatores petant recipi, non ſunt ita ſubtiliter examinãdi. 42. diſt. quieſcamus. & permittẽdi ſunt ſecretò celebrare j. eo. tuæ, de conſe. diſt. 2. nõ prohibeant,

2 7. q. 1. c. pi. † [In ſuſpenſione.] Id eſt probatione. non. n. ſuſpẽſi ſunt neq; ab homine, neq; à iure, imo ſine peccato poſſent celebrare, dũmõ in loco eſſent, vbi celebrare poſſent. ſed plebes ſuſpenſæ. i. prohibitæ ſunt audire eorũ officia, ſi autẽ diceretur ipſe ſuſpẽſus vel à iudice, vel à iure, & celebret, eſſet irregularis, & ſolus Papa poſſet diſpẽſare cũ eo, 11. q. 3. ſi qs eps dam. in hoc. n. caſu põt diſpẽſare eps, j. eo. c. fi. dicimus ergo, ꝙ cũ eo hoc caſu poterit diſpẽſare eps, & ſi celebrauerit populo, licet non debuerit celebrare ſine diſpẽſatione, ſimile dicimus, licet qs deprehenſus in publico crimine non debeat celebrare, niſi cũ eo diſpenſet: tamen ſi celebrauerit non ꝑcedente diſpenſatione, & eps poterit ſuper hoc diſpenſare, cũ ei prohibitũ non inueniatur. poſſet ẽt dici, ꝙ ſi hic ſuſpenſus eſſet à iure quod eps diſpẽſare poſſet, &c. ſi quis eps dam. loquitur tantum de ſuſpẽſis ab homine, nõ à iure. de hoc tamen alibi plenius notabimus. j. de cle. ex. mi. ſi cele.

3 [De actibus.] ff. nau. ca. ſta. l. vlti. §. ac. † [Inferioribus.] No. non ſufficit oſtẽdere literas, ꝙ ordinatus ſit in ſacerdote, niſi habeat literas de quolibet ordine. niſi fortè qui ordinauit in ſacerdotẽ, ſit tantæ diſcretionis, ꝙ ꝑlu mẽdũ ſit de eo, ꝙ non ordinaſſet eũ, niſi habuiſſet literas ab eo, q ordinauit in diaconũ, & ad alios ordines. & tunc non querã literas ſuper diaconatu, arg. j. c. proxi. nec in aliis ordinib. [Diſpenſari.] i. prouideri, vt celebret in ordine ſuo. & ſit hoc ſine diſpenſatione ſolenni, de qua dixi ſ. de fil. presby. veniens. vel dic, ꝙ diſpẽſatio neceſſaria eſt ꝑ hoc, ꝙ clericus eſt ignotus, teſtimoniales literæ ignotę. & hanc diſpenſationem non põt facere, niſi eps. j. eo. c. vlti. & hoc magis placet.

CAP. II.

INter quatuor, & infra. [Argumẽta.] Sigilla no. ordinatorũ. vel per teſtes, j. eo. proxi. vel per alia probabilia Indicia, vti quidã dicunt, arg. 2. q. 6. §. diffinitiua. §. nulli homini, j. de ꝑſum. literas, 32. q. 1. dixit, 27. q. 2. non aliqua, & C. de rei ven. iudicia. nã cum hic querat alterius patrimoniũ, & in ſpiritualib. ſufficiat credere, & alias ſit bonæ vitæ, & habeat 5. ſigilla epõrum, licet ignota ſint ſigilla, ſi aliqua notitia habetur per famam, vel alio modo vel de epis, vel terris eorũ, licet alias non ſit ſufficiens probatio, tamen ꝑſenti caſu tales crederẽ poſſe admitti. [Conuerſatio.] Imo vtrunque eſt neceſſarium teſtimonium ordinum ſuſceptorum & probatio vitæ, ſupra c. proxi.

CAP. III.

Tuæ frater. & infra. [Canonica.] De ↄſe. di. 2. trib. [ad oẽs ordines] d hoc ſ. e. c. j.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt aſſumendus de aliena eccleſia ſacerdos, vel prælatus, cum reperiatur idoneus in eadem.*

2 *Nunquid liceat exemptis aliquos in ſuis eccleſiis recipere ſine licentia epi.*

3 *Inſtituti abſque ſcientia epi remouentur, niſi cum eis voluerit diſpenſare.*

CAP. IIII.

TE nobis propo. [Clericos.] Et malè ignotos, & ẽt per notos, ſed ad celebrandũ bene poſſet eos admittere ẽt ſine licẽtia epi, ſi eos plenè noſceret, nõ per literas, qa ſolis epis

1 eſt ſeruata hæc cognitio. † [Inſtituere.] Hoc eis non licet, imo nec epo, niſi habeat licentiã eius epi. cuius clericus eſt. 70. diſt. ꝑ totũ. inferiorib. autẽ prælatis etiã cum licẽtia prioris prælati nõ eſt licitum aliquẽ inſtituere in eccleſia ſua, niſi primo eps dioeceſanus approbet, & diſpenſet, vt hic expreſsè habes, 72. di. hortamur. & hoc eſt ea ratione, quia aliquando crederent aliquas literas ſufficientes, q̃ nõ eſſent. vel poſſet ille clericus habere alia impedimenta, ſed nec admittere poſſunt ad celebrãdũ populo, 71. diſt. extraneo. ſicut nec eis licet dimiſſorias dare lr̃as, ſed epo

2 tantum, 72. diſt. extraneo, j. de offi. ordi. ſignificaſti. † Quid dicēs de exẽptis, an poſſint in ſuis eccleſijs aliquos recipere? Reſpon. eps in perſonã ſacerdotis recepti ab exẽptis põt animaduertere cu in ſua diœce. delinquat celebrãdo, 6. q. 3. placuit. C. vbi de cri. agi. auct. quã in ꝓuincia. niſi fortè & familiares exẽptorũ ſint exẽpti, quia tenor priuilegij diligenter eſt obſeruandus, j. de priuil. porro. Non erit ergo, exẽptis licitũ aliquẽ clericũ recipere ſine licẽtia epi diœce. ſed ſi ipſe eps malitioſè differret ſuũ dare aſſenſum, ageretur ad hoc corã ſuperiore, arg. j. de iure pa. paſtoralis. & potes dicere, ꝙ nõ eſt neceſſe epm ſuũ ꝑſtare aſſenſum, ſed tãtũ cognoſcere de literis dimiſſorijs, poſtquã aũt pronũciauerit eũ plenè dimiſſum, licitũ eſt exẽptis eũ accipere. & hoc eſt verũ vbi loca exẽptorũ populũ habent. alias. n. pro ſe & ſuis locis exẽptis ſine licentia epi, licet eis accipere clericos, dũmodo habeãt literas dimiſſorias. nec ob. quod dr̃, ꝙ ratione delicti poſsint in eos animaduertere, intermittitr̃ ei pęna, quia nõ deliquit. vel dic

3 ꝙ illud intelligit̃ de non exẽptis ſpeciali priuilegio. † [Ex diſpẽſatione.] Nõ pot eps diſpẽſare in hoc, ꝙ ſi nõ habet lr̃as dimiſſorias, remaneat in eccleſia, ſed in hoc diſpẽſat, qa ex quo malè inſtitutus eſt in eccl̃ia, debet eijci, ſed diſpẽſat cũ eo, ꝙ remaneat. ſed nũquid eſt ẽt neceſſaria diſpẽſatio in his, q aliquo ↄtẽpto ſũt electi, vel poſt app. Rñ. nõ, qa ibi electio eſt canonica, licet poſſet caſſari: ſed hic ſecus, ar. ſ. de ele. ꝙ ſicut, vbi de hoc no. vel dic ꝙ hic non recipit executionẽ inſtitutionis ſuæ, niſi fuerit cũ eo diſpenſatũ, 9. q. 2. Lugdun. & hoc ferè cũ primo idem eſt. vel melius ꝙ neceſſaria eſt diſpenſatio, quia ignotus eſt, vt no. ſ. eo. c. j.

SVMMARIVM.

1 *Ineſt vicario cognitio & iuriſdictio ordinaria.*

2 *Epiſcopus ſemel in anno viſitare debet eccleſias ſibi ſubiectas: vrgente vero neceſſitate etiam pluries in anno viſitare poteſt, vt in nu. 3.*

De officio Archidiaconi. Rubrica 23.

CAP. I.

1 VT Archid. [Vicarium.] Decre. huius tit. conceduni multa Arch. q̃ alibi cõceduntur alijs dignitatib. & econuerſo. quare dicendu eſt, e. iſtorũ tit. idcirco aliquãdo concedere aliqua officia vni dignitati, q̃ melius ↄpeterent alij: quia illa dignitas ibi non eſt, cui melius cõpeteret. vel loquit̃ ſm̃ diuerſas conſtitutiones & conſuetudines, & diuerſa loca, q̃ multũ valent, imo ꝑualent in officijs. ſ. de conſue. cũ olim. j. de excel. ꝑla. ad hoc. hæc glo. valet ad præſentẽ tit. & ſe. de officijs. vbi autẽ ↄtria non probaret̃ conſtitutio, vel

3 conſuetudo ꝑſcripta, ſtaretur his c. j. eo. vt noſtrum. † [Vicariu.] Quia vicarius eſt. & cognitionẽ & iuriſdictionẽ ordinariam habet. C. de offi. iud. l. 1. j. de offi. vica. quia, 25. di. perlectis. itẽ quia eſt vicarius, per ſimplicẽ querimonia audit eps cauſas ſubditorum Arch. & abſoluit excõicatos ab eo, vt no. j. de offi. Arch. cũ ab. qd non põt facere Archieps in ſubditis ſuorũ ſuffraganeorũ, 2. q. 3. nullus prius. [Honore.] i. ſi grauãtur ab alijs indebitè, & ẽt fortè nõ ab epis, quia nõ ſunt tantũ vicarij, ſed certa dignitate potiũt̃, vt per totũ tit. hec apparet: nec remoueri poſſunt ad libitũ epi, nec pro velle eorũ officiũ exercere. & de hoc no. j. de offi. ordi. cũ ab. ſed ideo dicuntur Arch. & ẽt alij in dignitatibus cõſtituti vicarij: quia omnia q̃ exercẽt, ad epos pertinent, ſed ↄſtituẽdo dignitates, hęc tranſeunt, niſi aliqua excipiant tũc, quod credimus eos poſſe. vnde apparet, ꝙ cuſtodiam vacantiũ dignitatũ tãtum habent epi, quo ad hæc ſura, & ꝙ epi habent eorum electionẽ, arg. j. de inſti. c. cũ veniſſent. j. vt eccle. benef. vt noſtrum. j. eo. ad hoc. §. vlt. vel potius electio harũ dignitatũ, vel preſentatio pertinet ad eũ. qui dotauit dignitatẽ. [Eccleſiaſticorũ] Virorũ, vel officiorũ. [Delinquentiũ.] Ar. ꝙ Arch. habet curã animarũ. ar.

2 ↄ. j. eo. cũ ſatis. † [Circumeat.] Eps, ſi ſanus eſt, ſemel in anno viſitet eccleſias, 10. q. 1. eps, decernimus ſed ſi fuerit infirmus, mutet pro ſe Arch. vel aliũ, vt ſ. eiſdem c. & hoc eſt verũ, vbi eps habet de cõſuetudine mittere, quẽ velit, vel vbi nõ eſt Archid. vel Arch. habet de officio, vt pro epo viſitet, vt hic. ꝙ autẽ dicit hic de tertio in tertiũ viſitationẽ faciendã, intelligo vbi non eſt neceſſitas. nã ſi neceſsitas eſſet, licet in ↄtrium conſuetudo ſe haberet, nõ obſtaret ꝑſcriptio. vel ↄſuetudo, j. de ꝑſcrip. cũ ex officij.

3 † Et ſi neceſsitas eſſet pluries in anno viſitare, põt illã eccleſiam, q̃ viſitatione indiget, non aliã. j. eo. mandamus, 18. q. vlt. viſitandi, non ſemel. vel dic, ꝙ de iure Arch. non habet viſitationẽ, niſi quandò eps eſt impotens, vt prędictũ eſt, & tunc non niſi de tertio in tertiũ annũ, vt hic. nec eſt ↄ. j. eo. mandamus. quia ibi erat cõſuetudo ſpecialis illius Arch. ꝙ oĩ anno viſitaret. monaſteria autem duplicẽ viſitationẽ habent quolibet anno: vnam ab epo, 18. q. vlti.

17.q.vlti.non ſemel.& aliam viſitationẽ generaliſſ. j.de ſta. mo.
in ſingulis,& c.ſeq.Itẽ dicunt quidã, & in aliis eccleſiis vnam viſi
tationem habeat ordinariam Archid. aliam dioece. [Corrigat.]
Minora, maiora autẽ refert ad epm. j.eo.ad hæc. & eſt arg. q ex
quo habet coërcitionem, q poſſit excommunicare, vel ad minus
interdicere. j.de offi.deleg.ex literis,arg.contra.j.eo.cum ſatis.

SVMMARIVM.

Archidiaconus de quibus rationem reddere teneatur, & an in eo leuis & leuiſſima culpa noietur.

CAP. III.

A, quæ contra, & infra. [Quæ collecta.] Fortè ad cuſtodiendũ.nã quia eccleſia vnde erat Arch.ſecuriorẽ Sacriſtiã hẽbat alia eccleſia ibi ſua cimiliia,
vel theſauros depoſuere, & de cuſtodia eorũ omniũ Arch. det
reddere rõne.vel ad officiũ Arch.ptinet,vt diligẽtẽ curã habeat
ſup oẽs p̃latos eccleſiarũ,qualiter hęc cuſtodiat.& ſi Arch. in hoc
inueniat negligẽs, in hoc ipſe tenet. [Negligẽtia.] Prælatus.n.q
ſuper hoc habet officiũ.ſ.ſuper cuſtodia depoſitorũ, p̃ſtat dolũ,
latã culpã,& leuẽ.C.de peric.tu.ſi res.C.ar.tu.quicquid.ſed ẽt de leuiſſima vr̃,q teneatur.ſed 9̃,quia depoſitarius non tenet,niſi de
dolo & lata.ff.depo.l.i.§.j.& l.quod Nerua, niſi in certis caſibus,
qui nominant.j.depo.c.vlti.ſed dic,q ſicut ille, qui accepit pretiũ pro depoſito ſeruando,vt in eadẽ decre.dr̃,tenetur de culpa,
ita & qui dignitatẽ habet,cui hoc officiũ eſt annexũ, vt hic, cum
plus ſit habere dignitatẽ,quã pretiũ. vel potes dicere, q hæc cimilia non erant depoſita,ſed in cautiam pignoris:vel alio modo erant accepta ab eccleſia,vel ẽpo, & apud Arch.gubernata.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus de iure communi non habet curam animarum, niſi ſibi ſpecialiter ab epiſcopo demandetur.*

2 *Cura animarum,quæ eſt poteſtas ligandi & ſoluendi, in nullo prælato eſt, niſi ſit ſacerdos.*

CAP. IIII.

Vm ſatis ſit. [Cõſuetudinis.] Non p̃ſcriptæ, cũ ẽps habet in priuilegio,q nullus p̃latus ſuę dioec.inſtituere debet p̃ter ipſum. vel
hoc ẽps habebat de 9̃ſuetudine p̃ſcripta. hæc expoſitio neceſſaria eſt ſm B.qui dicit,q Arch. de ſuo iure habet inſtitutionẽ clericorũ,& curã animarũ. ſed Hug. hoc negat, & tunc
non eſt neceſſariũ hoc exponi.ſ.nõ p̃ſcriptæ, quia plana eſt lite-
1 ra,vt iacet.†[Curã.] Quia nec habet,niſi demãdet ab ẽpo,16.q.2.
nullus.arg.9̃.ĩ.eo.c.j.ſed B.dixit, q Arch. habet curã aĩarũ: j. de
offi.dele.ſup.in fi.de p̃b. referente. & reſpõdit huic e. q hic erat
2 9̃ria ſpãlis 9̃ſuetudo, q̃ maximẽ in iurib.Arch ſeruãda eſt.†[Curã.] Melius diſtinguit ſic. cura animarũ dr̃ ſtrictẽ ptãs ligandi &
ſoluẽdi.ſ.in foro pniali.& hęc in nullo p̃lato eſt,niſi ſit ſacerdos,
vt probaſ,21.di.in nouo,j.de pę.& re. oĩs. quã curã alius dare nõ
põt,q ſacerdos,vel ſacerdotis auctoritate gñali, & ſpãli, vt hic,
16.q.7.nullus.de auctoritate generali intelligo.j.de offi.dele.ſup
eo.25.di.perlectis. & tunc nõ dicunt ipſi dare: ſed illi, quorũ auctoritate datur.ff.de admi.tu.ita.§.geſtiſſe.quamuis dici poſſet,q
Arch.& electi confirmati,& alii huiõi, q quãuis non ſint ſacerdotes,tamen poſſunt dare eccleſias ſacerdotibus. nec dant curã
animarũ,ſed hi eis danr,quãdo ſunt facti ſacerdos,licet cũ ordine hanc ptãtem ligandi & ſoluendi acceperint. licet nõ in hos
ſubditos.quos modo dat Arch.vel alius p̃latus, ptãtem haberet
ante,q̃ per ipſum inſtitueretur in eccleſia, q̃ curã habet: ſed officium huius ptãtis,quã non habebat,cõcedit, 11.q.j. eccleſiæ ſimiliter,& ſuperiori, 1.q.j. §.ex his verbis,arg.largẽ dr̃ cura poteſtas
eijciendi.& recipiendi in eccleſiã,corrigendi, & puniendi exceſſus,21.diſt.§.j.ſub hac cura eſt excõicare, interdicere, viſitare, &
cętera talia,quæ ſunt ad correctionẽ morum.ĩ.de ele.dudũ. eccleſia Romana.ĩ.eo. c.j. hanc curã poſſunt habere Arch. & inferiores prelati, vt ibi dr̃. de vtraq; iſtarum curarũ intelligitur. j.
de præben.de multa. eccleſiam autẽ vel præbendã conferre Archid.non põt,vel alius prælatus præter ẽpm. 16.q.7.nullus. niſi
hoc ex conſuetudine,vel priuilegio habeat. tunc facit tanquam
vicarius.j.de offi.deleg.ſuper eo.j.de inſti.cũ veniſſent. ĩ. eo.c.j.

SVMMARIVM.

Archidiaconi & alij prælati habentes iuriſdõnẽ ab epiſcopo, an excõicẽtur.

CAP. V.

Rchid. [Sñiam.] Excõicationis.hoc eſt ius cõe in omnib. Arch.& oib. p̃latis, ar. 16.q.2.
viſis,24.q.3.corripiantur.9̃,2.q.j.nemo.j.de offi.ordi.
cũ ab eccleſiarũ.j.de ap.reprehenſibilis.ſed iſta & oĩa
alia 9̃ria intellige, vbi 9̃ria obtinet cõſuetudo p̃ſcripta. Melius
credo ius cõe, q oẽs hi p̃lati habentes iuriſdictionẽ ab ẽpis ſint
ordinarij.j.de exceſ.præla.ad hæc.& poſſunt excõicare ſubditos.
j.de offi. ordi cũ ab.niſi ſint mulieres.j.de pœ. & remiſ. noua. &
c. quæ dicunt p̃latos non poſſe excõicare, intellige, vbi 9̃ria eſt
cõſuetudo,quæ iuriſdictionẽ tollit, & tribuit. ff.de exceſ. præla.
adhoc.C.de emen.pro.l.i.vel dic,q non debet excõicare cũ ſolẽnitate,quæ eſt,11.q.3.debet, cũ c. ſeq. de hoc autẽ non dubitat
ab aliquo quin minori excõicatione poſſit excõicare, vel interdicere.ſicut intelligunt prima c.quæ dicunt inferiores prælatos
poſſe excõicare.ſic dicimus,q prælati,qui habent tãtũ iuriſdictionẽ a collegiis vel aliis,q ẽpis non poſſunt excõicare: q̃a hãc
ptãtem non põt concedere.niſi ẽps.24.q.3.corripiant.licet alias
iuriſdictionẽ habeant, vt no.j.de offi.ordi. cum ab. nã quod non
habent,dare nõ poſſunt,1.q.7 Daibertum.niſi forte collegium
eligeret auctoritate ẽpi, & de iuribus ẽpalibus aliqua haberet,
vel ab eo confirmaretur.de hoc no. j.de offi.ordi. quanto.

CAP. VI.

MAndamus aliquantũ. [Sæpius.] No. ſ. proxime.

SVMMARIVM.

1 *An Archid. poſſit ſine epiſcopo imponere pœnam pro delicto.*

2 *Epiſcopi accuſationes omnes criminales audiunt, non autem Archid.*

3 *Epiſcopus tenetur de facto Archidiaconi.*

4 *Rurales decani de conſenſu Archid.inſtitui, & deſtitui debent.*

CAP. VII.

AD hæc nos dicimus. [Statuta.] 25. diſt. perlectis. [Inſperat.] Qualiter ſua officia explcãt. [Parochianu.] i.eorũ,qui parochias morant.ĩ.eo.c. [Audire.] Dicunt
quidã tamẽ diffinire, cũ ei 9̃ceſſum nõ ſit.alij 9̃dicũt.ſ.& q
diffinire debet,& hoc magis placet,arg.ff.de iud. de qua. itẽ quidã hoc intelligunt tantũ de parochialib. clericis:alij de ciuitatẽſibus,arg.ĩ.eo.c.j. [Iurgia.] Ciuilia. & ſic de crimine agit ciu.ſr.
[Cõſtitutionẽ.] ĩ.e.c.i. [Vicarius.] j.de offi.vica.c 2 [Clemẽtis.]
93.diſt.diaco. [Perſpicies.] i.inquirens non tñ viſitando, ſed tãtũ
1 loca,vel pſonas,de qb.eſt infamia.de hoc no.ĩ.eo.c.j. †[Corrigat.] Verbis,monitionib. & p̃ceptis. pęnã aũt pro delicto non
põt imponere ſine ẽpo.j.de offi.cuſto.c.1. arg.j.de offi. Arch.c.2.
& vlt.ſi quis tamẽ diceret,q modicã pęnã ſibi imponere poſſet,
vel ſuſpenſionẽ ad modicũ tẽps forte non peccaret. [Ardua.] Vt
ſi exigant depoſitionẽ clerici,vel ẽt ſuſpenſionẽ perpetuã, vel ẽt
multũ diuturnã.cũ.n. hoc ſine capl̃o facere nõ poſſit ẽps. j.de exceſ.p̃la.c.j.abſurdũ eſt dicere,quod Arch.poſſit.idẽ eſt, & ſi expediret facere vnionẽ eccleſiarũ, vel diuiſionẽ.i.quia nõ fieret ſine
2 ẽpo.j.de exceſ.p̃la.ſicut. 2. † uno oẽs accuſationes criales nõ ſolũ clericorũ in ſacris poſitorũ ſed in minorib.ordinib. audiret
ẽpi, non Arch.15.q.7.Fel.ſi autem ẽps nullus. & ẽt laicorũ. j.de
offi.ordi.c.j.itẽ cauſas mrĩmoniales. j.de cõſan.& affi.ex literis,
§.vlti.itẽ omnia negocia,vbi exigit diſpẽſatio vt no.j.de eo, qui
fur.or.c.1.itẽ ea, quæ non licet ẽpo facere ſine cõſenſu capituli,
vel capl̃o ſine cõſenſu ẽpi,vt eſt collatio p̃bedarũ & multa alia,
q̃ continent.j.ſub tit.de his,quę ſiunt ab ẽpo ſine cõſenſu. c.ea.&
de his.q̃ ſiũt a ma.par.cap. c. 2. & vbi ſpecialis auctoritas ẽpi requiritur.ſicut in alienationib. 12.q.2.ſine exceptione. 10.q.2.hoc ius.
17. q.4.in venditionib itẽ in monaſteriis nõ habent iuriſdictionẽ,correctionẽ, vel reformationẽ: niſi conſuetudo hoc eis tribuat.j.eo.dilecto.vel poſſet ẽt dici, q cõparãdus ſit defenſori ciuitatis,& vſq; ad 300.aureos audiat cauſas ciuiles, ẽt de minoribus & in maioribus criminib. poſſit clericũ reum capere. & cũ
ad ẽpm mittere,& modica mulctã indicere. & ẽt clericis q ſunt
de ſua iuriſdictione,põt p̃ſtare auctoritatẽ in adop.emanci. & teſtamẽtorũ.& donationũ inſinuationib.& manumiſſionib. quas
faciũt nõ noie eccleſię,ſed p̃prio.in Auct.de e. ſen.c.ſt.§.iudicare,vſq; in fi.in eo tamẽ nõ 9̃paraſ ei.vt q̃dã dicũt,q tene de iactũ.
vel 9̃ctus ſub eo aliqs 9̃ueniat cũ nõ habeat territoriũ,vt no. j.de
fo.9̃pe. cu cõtingat. eadẽ q̃ hic dico in Arch. intelligo & in aliis
minorib. p̃latis ordinariis qui vel de iure ſuo,vel de 9̃ſuetudine
habẽt iuriſdõnẽ.hoc nõ placet, nec ſunt 9̃parandi defenſorib. ciuitatũ; quia nõ ſunt ordinatæ dignitates eccleſiaſticæ ſm iura ciuilia,ſed ſm 9̃ſtitutiones eccleſiaſticas.& ſm illas debẽt exercere iuriſdõnẽ.& non ſm ciuiles. [Alia.] Vt no. j.eo. vt noſtrum.
[Beneficiis.] Collatis ab ẽpo,vel 9̃firmatis.ſi.n.ad aliũ ptinet col
3 latio,vel 9̃firmatio.tũc nõ pertinet ad Arch.inſtitutio.†[Arch.]
non ergo vr̃ puniendus ẽps.ſi promotus ſit indignus, arg. 54.di.
ſi ſeruus.ſed hoc ideo eſt,quia ẽps tenetur de facto Archid.ſicut
exercitor de facto Magiſtri.ff.de exer.l.1.§.Magiſtrũ.niſi cõis opinio eſſet pro bonitate Arch.j.de pig.ſignificãte. [Cibos.] 75.diſt.
4 ẽps.C.de auct.præ.l.vlti. † Itẽ hic habes,q de 9̃ſenſu Arch. debẽt
inſtitui & deſtitui decani rurales.& hoc eſt ea rõne, q̃a cũ Arch.
debeat habere curã parochiæ.ĩ.c.j.& decanus.q hic ſuppleat vices eius,j.de offi. Archipreſ. c.vlti. non debet abſq; eius cõſenſu
inſtitui,vel deſtitui.& idẽ in ẽpo, & loquitur hoc c. ſm cõſuetudinẽ quia vbi nõ eſſet cõſuetudo,ſecus eſſet. [Ab oibus.] Melius
intelligitur hęc decre.de quibuſdã decimis, q̃ in aliquib. partib.
Franciæ 9̃ſtituuntur ad faciendũ quædã officia, quæ cõmr pertinent ad ẽpm,& Arch. nec inſtituunt in aliqua eccleſia, nec cõfirmantur. ſed quaſi miniſtrales & officiales ſunt vtriuſq;. & pro

magna parte nõ ꝯſtituũtur perpetuo. & ideo dicit hic pro tpe.i. ad tps. [Eligendus.] Omnia, q̃ circa electione huiuſmodi perſonaris vel confirmatioõẽ aget eps, faciet communiter cũ Archid. ſed ſi diſcrepant, cũ maior & principalior ſit auctoritas epi, quã Arch. tñ vicariã dignitate habet, credimus valere, qđ facit eps. ſi tñ Arch. videret indignũ ſtatui poſſet pro iure ſuo appellare, vel alias cõtendere. alii tamẽ ꝯdicunt, l. e. no valeret, quod facit eps ſine Archid. vel econuerſo, niſi conſuetudo ſe in ꝯtrium habeat.

C A P. VIII.

SIgnificaſti, & infra. [Archid.] 68. diſt. quãuis, 6 2. di. extra. de ꝯle. di. 5. no [illegible] oportet. [Lrãs.] ſ. ꝗ ab alio epo ordinẽt. [Eis.] Clericis.

C A P. IX.

VT noſtrum. Ex officio.] i. cõſtitutione. [Officium.] Supra eo. ad hæc.

S V M M A R I V M.

1 *Mentione facta de procuratione, comprehendantur iuriſdictio, correctio, & reformatio tanquam paria ſub generali clauſula adiecta.*

2 *Condemnari non debet quis, niſi actor probet ex ea cauſa ſibi deberi, ex qua petit.*

3 *Poteſt epiſcopus etiam inuito ſubdito quandoque cognoſcere de cauſis ad eius iuriſdictionem ſpectantibus.*

4 *Licitum eſt inter partes conuenire, vt ſub non ſuo iudice litigetur.*

5 *Archidiaconus, plebanus, vel alius minor epiſcopo in monaſterio non habet correctionem, vel viſitationem, vel iuriſdictionem.*

6 *Conſuetudo vbi eſt contra ius, ſeu oneroſa eſt, extendi non debet.*

7 *Conſuetudo non eſt extendenda in his, quæ conſiſtunt in præſtationibus, & conſimilibus.*

8 *Nunquid Archid. qui iuriſdictionem in omnibus exercuit monaſteriis, intelligatur etiam exercere poſſe in monaſterio de nouo ædificatis.*

9 *Cum quis ſpecialiter de aliquibus con[illegible], de aliis prohibere videtur.*

10 *Nunquid de iuribus ad iura fiat extenſio?*

C A P. X.

1 DIlecto filio, & infra. [Quẽdã alia.] † No. q̃ facta mentione de procuratione ſub clauſula generali adiecta cõprehenduntur iuriſdictio, correctio, & reformatio tanquã paria quia cũ vnum debetur, & aliud. vel dic, non cõprehendi tanquã paria: quia paria non ſunt, ſed maiora. ſed cõprehenduntur tãquã expreſſa per illã adiectionẽ. & quedam alia ad ipſum ratione Arch. ſpectantia. p[illegible] enim clauſulã, de omnib. ſiue de minorib. ſiue maioribus agere põt, dũmodo de iure ad Arch. ſpectẽnt. Et ide dicerem, ſi diceret. & reb. aliis ad cũ ratione hæreditatis ſpectãtibus, quia de maioribus, q̃ expreſſa ſunt, agere põt, dũmodo ad [illegible] tatẽ ſpectent. poſſet tamẽ reſponderi huic decre. ſi q̃s vellet dicere ꝯtrũ. [illegible] ideo fuit admiſſa hæc petitio: quia non fuit ꝯ eũ exceptum, [illegible] ſecus. ſ. de reſcri. ſedes. [Ex ratione.] Secundum petitionem [illegible] vt q̃ etiam ſi de conſuetudine hæc iura habere debe[illegible] in p̃dicto monaſterio, nihilominus abſoluendũ erat mon[illegible] quia non ratione Arch. ſed ꝯſuetudine debebãtur,
2 † & non debet quis con[illegible]nari. niſi actor probet ex ea cã ſibi deberi, ex qua petit. vt no. j. de offi. ord. conquerente. Sed reſpondeo ſub his verbis. ratione Arch. vel ad eius Arch. ſpectantib. cõprehendunt non ſolũ iura, q̃ debentur ex iure, vel priuilegio, ſed ẽt q̃ debenẽ ex conſuetudine. j. de preſcrip. audiuis. [Petijt.] Cõfeſſo [illegible] intentãdo. [Si ſint.] Per hoc videbatur ſibi, licet erraret, q̃ ſuã intentionẽ fundaſſet. j. de relig. domi. cũ venerabilis, j. de capel. mo. dilectus. 16. q. 7. oẽs. n. licet monaſteria quo ad legẽ iuris ſubſint epo. q̃ ꝯſiſtit in inſtitutione perſonarũ in coerctione criminoſorũ, in collatione ſacrorũ, 17. q. 2. hoc iure, cognouimus, 17. q. 1. monaſteria. non tamẽ Arch. ſed ſicut ex hoc capitulo apparet, qđ eſt no. dignũ, hoc non extendiẽ ad Arch. quia niſi pbauerit cõſuetudinẽ Arch. non exercebit lege iuriſdictionis in monaſteriis. ſoli. n. epi hoc habent in monaſteriis. [Videlicet.] Ecce iuriſdõ. [Et eius.] Ecce correctio. [Solcot.] Na cõſuetudo in iuriſdõne valet. C. de mand. l. 3. j. de exceſ. [illegible] la ad hoc. [Salua.] Licet epo tenẽantur obedire in multis ꝯ regi[illegible], tamen per ſedem Apoſtolicã nunquã confirmatã, vt hic, 16. q. 1. qui pure & verè, alia, nemo. &c. cũ pro vtilitate. ſecus, ſi Apoſtolica cã nõ approbaſſet.
3 † [Conuenitri.] Iniuſta vẽ petitio: quia eps poteſt ẽt inuito ſubdito aliquando cognoſcere de cauſis ad eius iuriſdonẽ ſpectãtibus. vt no. j. de offi. ordi. cũ ab. imo qui[illegible] dicunt, q̃ põt ab eis aduocare iuriſdictionẽ, arg. ff. de in[illegible] iudicii. hoc non credo, vt expreſſè vẽ dicere Auct. de defen. ciui. §. interim in fi. col. 3. [illegible] iudiciũ. loquitur, quando in ea iuriſdõne, quã exercet minor iudex, ſuperior iudex habet maius Imperiũ: quia tamẽ in defectũ ſuperioris iudicis deuoluitur iuriſ[illegible]o ad inferiorẽ. C. de iudi. l. in ſpeciale. C. de fabri. l. ſi quis. qu[illegible]a tunc, ſi inferior vellet cognoſcere, ſuperior poſſet prohibere. vel põt intelligi p̃allegata l. iudicium, q̃ ſuperior qui habet maius Imperiũ in ipſa iuriſdõne, põt prohibere inferioribus ne procedant, ſi ſunt ſui officiales, vel vicarii. & ſm hoc cũ Archidiaconi, & Archipſbyteri dicãtur vicarij eporum. & epi dicantur in eos ſua onera partiri. ſ. eo. c. j. & j. de offi. Archipresby. c. fi. eis poterit prohiberi per epos. Archiepi aũt, & ẽt præſides prouinciarũ, vel legati nõ poterunt prohibere inferioribus epis, vel aliis, quin habeant ita plena iuriſdictione in ſuos ſubditos, ſicut ipſi legati, licet ipſi legati maiori dignitate p̃eminẽant, quin ſuã iuriſdictione exerceant. illud bene fatemur, q̃ poſſunt audire querimonias omnium, qui ad eos vadunt. j. de offi. leg. c. j.
4 † [Conuenitri.] Ad hanc q̃ſtionẽ non reſpõdet, hoc ideo quia petitio fuit iniuſta, cũ licitũ ſit inter partes conuenire, vt ſub non ſuo iudice litigetur. ff. de iur. om. iud. ſi cõuenerit. imo etiã ſufficit, ſi non excipiãt, & hoc ipſo cõſentire vr. & tenet, quod facit alius iudex. ff. de iu. l. 1. & 2. in prin. Quidã tamen reſpõdet hic non eſſe admittendã petitionẽ pp fraudem. tiebat. n. vt ſic ſubtraheretur iuriſdõ eius. l. Archidiaconi, arg. ff. de dolo. cũ quis. ff. de aqua plu. arcen. l. 1. & l. deniq;. vel pp conſuetudinẽ. alii dicunt, q̃ pp hoc non reſpondet huic q̃ſtioni: quia in hoc monaſterium non peccabat. alii tamen dicunt, q̃ ſub illo verbo, quod ſequiẽ in reſponſione Papæ. i. iuriſdictione aliqua. &c. omnia cõprehendunt. viſitationẽ, correctionẽ. & iuriſdictionẽ. & etiã q̃ prius debeant ſub Archid. cõuenire, q̃ ſub Archiepo, & ideo non reſpon. [Specialibus.] Quaſi dicat cauſas, q̃ tangunt Archiepm, & homines eius, & familiã. non peto, vt coram me primo agant. [Canonicos.] ff. de leg. 3. ſi corpus. §. 1. 4. q. 3. ſi teſtes & j. de teſt. veniens. C. de repu. conſenſu. §. ſeruis. C. de queſt. interrogaſti. [Conſtiterit.] Per probationes Arch. [Pacifica.] Ad hoc enim vt curtat p̃ſcriptio,
5 neceſſe eſt, q̃ ſit pacifica. j. de p̃ſcri. ſanctorũ. † [Iuriſdictionem.] No. Archidiaconũ, vel plebanũ, vel aliũ minorẽ epo, in monaſterio non habere correctionẽ, vel viſitationẽ, vel iuriſdictionẽ. & ita per cõſequẽs nec procurationẽ, q̃ ratione viſitationis debeẽ, j. de p̃ſcrip. ex officii. 18. q. 2. dudum peruenit, j. de capel. mo. c. 2. Sed nunquid in prioratib. qui ſunt per villas, habebit prædicta reſpon. ſi ſint monaſteria, vbi ſit conuentus mona. vel etiã ad hoc inſtituta per epm. vt ibi ſit cõuent[illegible] tunc nec Arch. ibi habebit iura Arch. ſed ſi ad hoc non fuerint inſtituta. tunc Arch. ibi ſua iura habebit. nec priuilegio monaſteriorũ gaudebit, 16. q. 1. c. 1. nã & in capellis monachorũ cõſtat, q̃ Archidiaconus habet ius: quia exẽpta ab hoc iure non inueniuntur. itẽ dicunt quidã, q̃ ſi monaſteria habẽt priuilegiũ, q̃ Arch. habet ibi iura arg. q̃ eps etiã in exẽptis Abbatib. pp ſubditos habet ius. j. de priuil. ex ore, in ſi. itẽ dicunt, quod tunc teneẽ Abbas procurationẽ ratione viſitationis facere Arch. quia & ſi monachos viſitare nõ debet, populũ ei tamen ſubiectũ viſitare debet, 10. q. 1. placuit [illegible] pis. tamen poſſet dici, q̃ Arch. vel alii p̃lati præter epos nihil iuriſdictionis habẽt in monaſteria, neq; populos eorũ: ſed parochialia iura habebunt, puta decimas, & hmõi intra totã ſuam parochiã, 16. q. 1. decimas quicunq;. niſi ipſis monaſteriis datus ſit populus cũ iuribus parochialib. ſed prius dictũ magis placet. quidã tamẽ dicũt, ſed non placet, q̃ Arch. in monaſteriis habet correctionẽ, & viſitationẽ, qđ hic non negaẽ, ſed iuriſdictionẽ non. nec ob. 16. q. 1. alia. quia illud intelligitur, quod poſſit ſacerdos, vel inferior prælatus nõ cogere: ſed facere per ſuperiorẽ cogi monachos ad ſoluendas decimas. [In hmõi.] i. ꝯſimilib. puta eiuſdẽ ordinis, & intra eaſdẽ metas cõſtitutis, & nõ magis priuilegiatis: ſed ſecus. ſi ſunt eiuſdẽ ꝯditionis. [In hmõi.] ſ. de ꝯſue. c. olim. [De p̃miſſis.] i. q̃ Arch. pacifice cõſueuit exercere iuriſdõẽ in dicto mo-
6 naſterio, vel in aliis eiuſdẽ ordinis, & cõditionis. † [Supradicto.] No. q̃ vbi cõſuetudo eſt ꝯ ius, vel oneroſa, nõ eſt extedenda, vt j. de deci. c. tua. cũ contingit. neq; ad alia iura. j. de capel. mo. c. 2. j. de præſcrip. audiuis. nec ad alias eccleſias, vel perſonas, 12. diſt. omnia, 11. diſt. catholica. Si vero ſit laudabilis cõſuetudo, & q̃ iuuetur rõne, & q̃ ſit ſuper re ꝯceſſibili, quale eſt in Arch. in monaſteriis, q̃ de facili debet Arch. cõcedere, vt in alios ſua onera partiatur, j. tit. proxi. c. fi. & de qua, vel ꝯ quã nihil ſit ſtatutũ, illa ſeruanda eſt. & extendenda ad alias eccleſias, nõ ad alia iura, vt hic, & ſ. de elec. cũ eccleſia Vulterana, 11. diſt. in his, 12. diſt. cõſuetudo, 8. di. quę ꝯ. j. de cenſi. ſopitę. & dicimus ſufficere, ſi maior pars eccleſiarũ, vel perſonarum eiuſdẽ conditionis ſeruet illã. ff. de iuſti. & iu. l. penul. j. de cenſi. ſopitæ. & hoc non ſolũ intelligimus de eccleſiis eiuſdẽ diœce. ſed etiã eiuſdẽ prouinciæ. & intantum hoc eſt verũ: quia ſi certũ ſit caſo non ſeruare conſuetudinẽ, tamẽ cogi debẽt eã ſeruare, q̃ ex eo apparet: q̃a eccleſię de nouo ędificatæ ad illud tenentur. j. de cenſi. ſuper eo. ſ. de conſue. cũ olim. & talia ſunt, q̃ habeant vnum modũ in officiis, 12. diſt. c. pen. & & vlti. & qđ ſeruetur menſura cõis. j. de cenſi. ex parte. & qđ certas dignitates habeat aliqs p̃latus, ſ. de ꝯſue. cũ olim. & hoc verũ qđ ali[illegible] cogunẽ ſeruare, niſi habeãt ꝯriã ꝯſuetudinẽ & p̃ſcriptã. ſ. de ꝯſue. c. vlti. j. de p̃ſcrip. audiuis, vel niſi pro illa aliã habeãt. i. q̃a alius h[illegible]c iura in hoc monaſterio exercet, & tale eſt, puta, quia vna eccleſia ieiunat die ſabbathi. alia Mercurii, 12. di. illa. hic. n. minor pars nõ cogit ſequi maiorẽ. Alii dicũt in his, q̃ ſunt iuriſdictionis vel iuriſ dõni [illegible] annexa, fieri prorogationẽ de perſonis ad p̃ſonas, dũmõ pars maior vtatẽ. ff. de iuſt. & iu. l. pen. ſ. ad munic. l.

quod

ctoꝫ maior.ff.de reſti.ad teſtium.niſi eſſet conſuetudo introdu
7 cta ꝯ rationē.ff.de legibus, q̄d non ratione. † In alijs autē, q̄ cōſiſtunt in ꝑſtationibus, & cōſimilibus non eſt extendenda cōſuetudo, vt hic.arg.ꝯ.ff.cōia præd.venditor.§.ſi conſtat. Sed ibi non dr̄ extenſio, q̄ eſt circa vnam rē tantū.j.de cenſi.ſopitæ,cuius cōcor.non obſt.quia ea ꝑter cōſuetudiōē debita erant de iure,nūquam tamē eſt reſtringēda,ita cōſuetudo,vel priuilegiū, vt vna res diuerſo iure cēſeatur.j.de deci.cū in tua diœce.12.q.2.cognouimus.Itē ſimiliter ſit extenſio in his,q̄ pertinent ad aliū de iure cōi.j.de reb.do.c.i.ſed mirū vr̄, q̄ negligentia vnius obeſt diligēti,qui nō permiſit ꝯ ſe cōſuetudinē induci vel ꝑſcribi ꝯ illud:nā res inter alios.&c.vbi in C.per totū tit. Reſpō.hoc,quod hic dr̄, non obeſt,vel modicū obeſſet monaſterio ſancti P.quia iura, q̄ hic petebantur,vel ep̄s exercebit in dicto monaſterio,vel Arch. vel alius loco ep̄i,& ſic nihil monaſterio ꝑiudicat, vel modicu: ſed ep̄o dignū eſt vt ꝑiudicet: quia tacitè cōſentire vr̄, q̄ Arch. iuriſdictionē Archidiaconalē habeat in monaſterijs cū videt & nō ꝯdicit,arg.ī.de cōſuetu.c.2.ff.de legi. de quibus. nā expreſsè ſi vellet, poſſet cōcedere ipſi Archid. vt perpetuo illā iuriſdictionē in monaſterijs exerceret.nā cū ipſe ep̄s iuriſdictionē Archidiaconi habeat permiſſam,vel melius.ſ.quā Archid.petebat tanquā Archidiaconalē,eā alij concedere poſſet ſalua ſolennitate debita,cū eam cōferre non prohibeat.& cū omnia monaſteria, q̄ ſunt eiuſdē conditionis debeant eodē iure cenſeri,vel potius iuriſdictio,q̄ eſt in monaſterijs eiuſdē conditionis. j. de deci. cū in tua,12.q.2.cognouimus.ſatis per cōſequens vr̄. q̄ ex quo ep̄s cōcedit tacitè,q̄ habeat ꝑdictā iuriſdictionē in alijs Abbatijs. & ēt habeat & in iſta ſancti P.arg.prędictorū c.Sed hæc intelligo vera,ſi ipſe Ep̄s, vel Abbas, vel quis alius in hoc monaſterio nullū de ꝑdictis iuribus ibi exercuit: quia ſic interrupta eſt ꝑſcriptio, vt no.alias. Itē q̄a ſi exercuit,tunc vr̄ & ꝑſumitur, q̄ nolit ep̄s in hoc monaſterio ſancti P. prędictā iuriſdictionē.ſ.eorū, quę interdum exercuit,cōcedere Archid. & pp hāc rationem dicerē, q̄ ſi ep̄o neſciente ꝑdictā iuriſdictionē exerceret,q̄ non induceretur cōſuetudo,arg.ī.de conſue.c.j.Sed oppones.nonne & ſi ſuſtinuit, q̄ in vno monaſterio tantū exercet prędictā iuriſdictionem,vr̄ tacitè cōſentire,q̄ eā habeat ēt in alijs monaſterijs? Reſpon.non.quia tunc ratione ꝑſcriptionis pōt in illo monaſt.prędictā iuriſdictionē vendicare, etiā ſi ep̄s conſentit tacitè, & etiā ſi neſciuit,& non ratione cōſuetudinis ꝑſcriptæ, nec impoſitæ, nec in ipſo.nec in alijs. ſed quando in pluribus tacite conſentit, tunc etiā vr̄ conſentire in alijs, vbi non exercuit,quæ tamē eodē iure cenſent̄, arg.prædi.c.& hac ratione: quia non tantū ratione ꝑſcriptionis,ſed cōſuetudinis preſcriptę hoc innititur.poſſet autē dici, q̄ hæc cōſuetudo extenditur ad noua monaſteria.ſ.q̄ Archid.in eis habeat iuriſdictionē,arg.j.de cenſi.ſuper eo. ī. de cōſuetu.cū olim. Si autē ſola ꝑſcriptione niteretur, tunc ad noua
8 monaſteria non extenderet̄. † Quidam tamē nullā drīam facientes inter conſuetudinē preſcriptā,& preſcriptionē, dicunt q̄ ēt ſi in omnibus monaſterijs exercuit prędicta: non tamē exercebit in nouis monaſterijs.i.de nouo ædificatis, arg.ꝑdic. decre. j. de deci.cū contingat.nec obſt. q̄ elicitur, 12.q.2.cognouimus. vbi dr̄. q̄ etiā noui redditus iure veteri cenſent̄: quia nō ſtatuitur ibi. q̄ ep̄s de nouis redditibus partē iiiā ſoluat clericis, quia de veteribus ſic ſoluit: ſed quia de cōi iure ſolui debet. Item non eſt ꝯ, j.de cenſi.ſuper eo,& ī.de conſue. cū olim. quia ibi loquitur de his iurib.de quibus nihil eſt certū in iure ſtatutū. vnde dignū eſt, q̄ in eis ſeruetur cōſuetudo antiquarū eccleſiarū eius prouinciæ,vel etiā viciniæ,arg. 11.diſt.diuturni. omnia,& c.ſeq. q̄ Arch.ꝑdicta in monaſterio exerceat,ꝯ ius eſt: ſed eadē,quæ diximus de Arch.intelligimus etiā de decano,vel quolibet,qui ꝑdicta iura exercet,cū neuter iure cōi vtatur. Itē prædictis rationibus dicimus, q̄ ſi in hoc monaſterio ſancti Pauli decanus ex priuilegio. vel conſuetudine ꝑſcripta prędicta iura exercuerat, in alijs autē Archid. licet in omnibus alijs exercuerit Arch. cōſentiente ep̄o tamen nō exercebit in hoc monaſterio ſancti Pauli,ēt ſi toto tpe quo Archidia.præſcripſit ꝑdicta iura in alijs monaſterijs,decanus in monaſterio ſancti P.non exercuit.& hoc ſatis probatur ex hac litera,vbi dr̄, in huiuſmodi Abbatijs,cū non ſint ſimiles,ſi ad diuerſos ibi iuriſdictio pertinebat. itē dicimus, q̄ ſi ageretur de alijs iuribus, videlicet q̄ ab omnibus alijs monaſterijs conſueuit habere 10.ſol.annuatim.vel certā partē oblationum,nō tamen pp hoc habebit in monaſterio ſancti P. quia diligens fuit,& eſt cōſuetudo oneroſa, & ꝑter ius.Sed obijciet, ſi de iuribus tantū Archiep̄i agebatur,quare abſoluitur, vel cōdemnat̄ monaſteriū? vel quare non vocatur, & agit ꝯ Archie-
9 piſcopū? Reſpon.vt no.j.de maio.& obe.inter. † Item quæritur, vnde eſt hoc,quia ſi ep̄s Arch.in omnibus alijs hoc expreſsè cōceſſiſſet, non tamen ꝓpter hoc haberet in monaſterio ſancti P. tamen pp conſuetudinē hoc obtinet? Reſpon.quia quando cōceſſit de aliquibus ſpecialiter, de alijs prohibuiſſe vr̄, 45. diſt. diſciplina,j.de deci.ad audientiā, ex parte, ſed in conſuetudine de omnibus tacitè cōſentire vr̄.Sed numquid debet ſufficere,ſi ipſe Abbas ſācti Pauli hæc iura in ipſo monaſterio exercuit. Reſpō, ſi exercuiſſet tanq̄ alia perſona & Vicarius ep̄i, credere iuſt.cēre,nec extenderet̄ tunc cōſuetudo ad hoc monaſteriū, ſed ſi tāquā Abbas fecit, cum hæc ſit alia iuriſdō.ſ.Archidiaconalis.alia Abbatialis, bene fiet extenſio, de qua hic dr̄.ſ.vt in monaſterio
50 ſancti P. exerceat iuriſdictionem, vt in alijs. † Sed nunquid de iuribus ad iura ſit extenſio? & dicunt quidā,q̄ vbi quis vtitur iure cōi,vtendo vno iure alia omnia iura,q̄ eodē iure debent̄, puta ep̄ali,vel Archidiaconali,retinere vr̄,niſi aliud ꝯ eum preſcriberent. imo plus dicimus fieri hanc extenſionē de iuribus ad iura,niſi ea exerceat aliquis ep̄s,vel Arch.in loco, quē non cōſtet eſſe de alterius iuriſdictione. nā tunc hoc ipſo, q̄ aliqua iura ibi exercet,vr̄ acquirere locū,vt ſit eius iuriſdictionis, & vt ibi omnia iura exerceat de cætero. j.de religio.do. c.j. & hoc maximè obtinent in his iuribus,vbi cōſuetudo ꝑualet,ſicut eſt in iuribus Archidiaconalibus & cōſimilib. [Quā.] Poteſt.n.eſſe,q̄ in vno iure obtinebit,non in alio.j.de cap.mo.c.5.[Eiſdē.] i.cōſimilib.

S V M M A R I V M.

1 *Archipresbyter ſubeſt Archidiacono, quo ad adminiſtrationem, non quo ad ordinem.*

De officio Archipresbyteri. Rubrica 24.

CAP. I.

ET Archipresbyter, & infra. [Volumus ſubeſſe.] Vt eſt de cōſuetudine.& intellige q̄ ad adminiſtrationē. nō quo ad ordinē ſubeſt Arch. 2.q.7.puta.C.de off. iud.l.j.§ his, q̄ ſpectāt ad officiū Arch.vel de iure, vel ꝯſuetudine.[11 q̄ od.] Volumus q̄ Archipꝛbyter ſciat.q̄ ſpāliter, &c. [Collectā.] ideſt miſſam,69.diſt. [Iniunxerit] 25. diſt. perlectis.

S V M M A R I V M.

5 *Archipresbyter non ſua auctoritate,ſed ex epiſcopi mandato in malè viuentes animaduertit.*

CAP. II.

MInisterium Archipresby. [Cardinalis.] Ideſt principalium. 7.q.j.paſtoralis. [In cōicatione.] Ideſt miſſarū celebratione, & per totā ſeptimanā faciendā,q̄ incipit die dominico. [Obtēpetando.] q̄d nō eos puniat ſua auctoritate.ſed ep̄o referatur, ſi in aliquo malè viuunt, & ꝯ eos mandatū ſui ep̄i faciat. [Cedant.] Quando debēt officiis intereſſe. [Prohibita.] Si qua ad ordinationē pertinent ep̄alem 18.diſt.quāuis coep̄i. [Conſulto.] Et ꝑſente.ſed & ſi eſt abſens & neceſſitas viget. ēt eo inconſulto pōt abſoluere.26.q.6.c.vlti. intelligitur hoc de ſolēniter penitente. ſed in hoc caſu ēt ſimplex ſacerdos eum abſoluere poteſt, arg. 17.q.4.ſi quis ſua. & etiam laicus,vt quidam dicunt de conſe.diſt.4. ſanctum eſt baptiſma.

S V M M A R I V M.

Foranei,ideſt qui extra ciuitatem habitant,ſacramēta,& ſepulturas in eccleſia maiori recipere poſſunt.

CAP. III.

OFficiū Archipresbyteri. [Foris.] i. extra ciuitatē.& ita habes,q̄ oēs foranei ſacra,& ſepulturas in maiori eccleſia recipiēt, niſi forte eligerent alibi ſepeliri.ſed certè hoc iūs vr̄ loqui de grauiter peccantib. ar. 50.di. in ea.26.q.5.c.ſi.[Cū oīb.] ſ.omniū ſacerdotū: quia ibi Archipꝛbytero cōfiteri debent. [Exinde.] i.poſtquā audiuit confeſſionē. [Illis.] Peregrinis, & ſacerdotib. [Curā.] Vt oīa ſacra recipiant peregrini plus cęteris indigent:quia ibi notos non habēt, de ſacerdotibus autem ꝯfunderetur eccleſia,ſi ſine ſacris decederet.

CAP. IIII.

VT ſingulæ. Hoc capitulū loquitur de Archipresbytero rurali,& ſuperius de ciuitaten. [Titulos.] Ideſt eccleſias, 70.diſt. c.2. [Qua.] Ar.q̄ ſolus ep̄s eſt ordinarius, 11.quæſt.j. de perſonis, 80.diſt.non debere.[Partiatur.] j.de pręſump. mandata. [Decretū.] i.ꝯ ordinationes ep̄orū, ſm eorum autē ſtatuta poſſunt minora negocia diffinire,cū ſint ordinarij,vt no.j.de offi. or. cū ab.

De officio Primicerij. Rubrica 25.

CAP. I.

VT Primicerius. [Rationē.] Si non benè monuerit, & coercuerit, vel etiam punierit delinquentes: vel ſaltem epiſcopo nūciaret. habet enim ordinariam iuriſdictionem in his, quæ ſibi commiſſa ſunt, infra de offi.ordi.cum ab.

De officio cuſtodis. Rubrica 27.

CAP. I.

CVſtos eccleſiæ. [Indomitus.] Ex quo enim icorrigibilis eſt ſine accuſatione remoueri pōt: quia notoriū eſt eius crimen, 17. diſt. non licuit, 11. q. 1. ſi quis ſa. 2. q. 7. qua propter, 81. diſt. Maximianus, 23. diſt. c. vlt. j. qui ſi. ſint legi. per venerabilē, j. de iureiu. querciam. bene dicit indomitus, quia priuſquam deponatur, & alius ſubſtituatur debet ſuſpendi ab officio, ſupra de æta. & qual. quætis. & idem eſt in ſimilibus, vt ſi non portet coronam.

SVMMARIVM.

1 *Ineptitudo libelli facit rumpi libellum.*

De officio vicarij. Rubrica 28.

CAP. I.

AD audientiam noſtram. [Adeptus.] Et ſic amiſit ius, quod habebat in vicaria, j. de cō ceſ. ptæb. vel eccle. non va. literas, 21. q. 2. ſi quis iā. † [A petitione.] No. ꝙ vbi apparet ineptitudo libelli, rūpetur libellus. arg. ff. ſi men. fal. mo. dix. l. 1. & quod notabilius eſt, non ſolū ſi in libello contineatur

a ineptitudo, ſed etiam ſi alias * ſit notum. nam hic non dicebat ſe habere perſonatus, ſed tantum petebat vicariam, & tamen ſufficit, ꝙ notorium eſt, ꝙ habebat alios perſonatus, quod non poteſt eſſe occultū. 3. de tranſac. quanto. lacerandus eſt libellus.

ADDITIO.

a ¶Sed etiam ſi alias Hoc dicit ſingulare Pe. de Anch. in conſi. 207. col. 2. incip. iudex de iure iudicaturus, in ver. de nullitate aūt, & all. ēt ipſe Pe. in cōſ. 232. incip. diſcurrendū eſt, col. j. poſt med. in cōſ. 233. incip. primo inquirendū, in prin. & Alex. de Imo. in conſ. 105. col. 2. ver. cū ergo, in 2. vol. & Pe. de Ancha. in conſ. 73. incip. viſis omnibus, col. 2. ver. venio ad fin, & in conſ. 110. incip. ſm ordinē, in fi. & in cōſ. 189. incip. de virib. ſnix, ante med. 5. col. & in conſil. 191. incip. ſuper plurib. col. 2. ver. tales aūt exceptiones. & in cōſ. 197. incip. efficacib. col. 3. in prin. & col. 4. poſt prin. & ibi ꝙ Papa ēt repellit reū, qui ex allegatione iuris tertij vř ſe dicere improbū poſſeſſorē. & ad hoc dictū Inno. hic adde eundem, j. de diuor. in c. porro, & Cardi. in conſi. 18. incip. iudex de re iudicaturus, col. 3. ver. de nullitate. vbi dicit hoc notabile, quod conſilium eſt inter conſi. Pe. de Ancha conſi. 208. ſupra allegato, in prin.

SVMMARIVM.

1 *Vicaria quando habeat locum.*

CAP. II.

PRouideas. [Attentius.] Vicaria non habet locum, niſi vbi quis plures habeat eccleſias ex diſpenſatione, vel abſens ex diſpenſatione, vel in caſibus, in quib. licitū eſt habere plures eccl'ias cu perſona continuã reſidentiã ibi facere teneatur. 3. de æta. & quã cãte. 3. de elec. cū inter. j. de p̄reb. extirpādę. habent ēt locū vicariæ illorum, qui non habent curam animarum. j. eo. c. vlti.

CAP. III.

AD hæc ſi perſona. [Epiſcopi.] Et patroni, 63. di. in prin. 16. q. 7. dedimus. C. de aucto. præ. l. vlti. Si conſenſus eius nō affuit, poſt mortem perſonæ non durat prouiſio, vt no. ſupra de fil. presby. propoſuit.

CAP. IIII.

CLericos in presbyteratu. [Quas.] C. de iud. 4. iudice. §. vicarias.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius an habeat iuriſdictionem, & qua poſſit.*

CAP. V.

IVa nobis. [Literas.] Impetratæ erant fortè ſuper ꝯmiſſione aliqua de iuſtitia, vel beneficio hmōi. [Iuriſdictio.] Vicarius autē iuriſdictionem ordinariā habet, quod ſic probo. pōt decretum alienationibus minorū dare, & emancipationibus, & omnia alia quæ ad iuriſdictionē pertinent, facere. C. de offi. eius, qui vi. alt. l. 2. Sed p̄dicta cū cauſæ cognitionē requirāt, delegari non poſſunt. ff. de offi. procon. nec quicquā. §. j. ergo apparet, ꝙ p̄dicta facit vicarius iuriſdictione ordinaria, non delegata. de iuriſdictione aūt delegati, non ordinaria, vel vicaria loquitur. ff. de offi. eius. cui man. eſt iuriſdi. per totum. [Reuocatis.] Tanquā à nō ſuo iudice factum, 11. q. 1. c. vlti. C. ſi à non compe. iud. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis ordinarij officialis iuriſdictionem ſuam exercere non poteſt poſt excommunicationem eius, cuius officialis eſt.*

CAP. VI.

ROmana Eccleſia, & infra. Cū Rhemē. Archiepš. [Rationabili.] Fortè criminoſus

1 eſt, vel alia cū ſimili. [Vices.] ſ. officialitatis. † [Ipſius.] Ideſt officialis, qui officiū ſuū conſueuit exercere: q̄ tamen huic vicario cōmiſſa ſunt ab ep̄o, non vicario, qui cū ſit excōicatus, cōmittere non pōt. Sed & ſi ante excōicationē cōmiſiſſet, idem dicēdū vř. nā ēt iudicis ordinarij officialis nō pōt exercere iuriſdictionē ſuā poſt excōicationē eius, cuius officialis eſt, ſicut nec poſt mortē, arg. ff. de offi. vica. diem. vel dic, ꝙ hæc decre. loquitur, quando officialis non ep̄s cōmiſerat vices, quo caſu & ſi non valeat, quod facit hmōi vicarius, tamen nō eſt excōicatus, quia officialis. [Officium.] Ideſt officialitatē. nam & ſi ob hoc eſſet excōicatus officialis. quia officialitatē exercet ille, qui in eodē officio ſibi deſeruit ſiue ſtando iuri corā eo, ſiue ſuſcipiēdo cōmiſſionē cauſarū ab eo, excōmunicatus eſt. Sed ſi ſuſcipiat cōmiſſionē cauſarū, vel vicariā officialis, vel ēt eādem officialitatē ab ep̄o, non eſt excōmunicatus. [Ipſi.] Vicarij officialiū. [Aliter.] Ideſt p̄ aliam cauſam, & non p̄ officialitatem, quam exercet. [Eodem.] De facto, quia de iure hic officiales etiam non excōmunicati alios vicarios facere non poſſunt, arg. 3. eo. clericos. Sed bene credo, ꝙ cauſas aliquas aliquibus cōmittere poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Conſenſus quotuplex ſit.*

2 *Excommunicationis ſententia fertur in impedientem iuriſdictionem, etiam ſi non ſit eius iuriſdictioni ſubiectus & conſimiles caſus, vide in nu. ſeq.*

De officio & poteſtate iudicis delegati. Rubrica 29.

CAP. I.

QVia quæſitum. [Minis.] Idē eſt, ſi violentia. Item idem, ſi dolo quocunq; modo illato, cū & his modis iuriſdictio turbetur. ſi. C. ne li. pen. l. j. j. de immu. eccle. non minus, 11. q. 3. quatuor, arg. ſ̄. 2. q. 1. legſi. 23. diſt. quorūdā. C. de arbi. in auct. decernimus.

1 ff. de poſtula. quorundam. † [Pœna.] Quadruplex eſt conſenſus. Primus eſt conſenſus negligentiæ, vbi minus peccat cōſentiens, q̄ faciens, niſi fortè nimis craſſa eſſet ignorātia in prælato, j. q. 1. quicquid, 83. diſt. conſentire, nihil. Secūdus eſt cōſenſus cōſilij, vbi ſimiliter minus peccat cōſentiens, q̄ faciens, ſed magis, q̄ primus, 85. diſt. tanta. Tertius eſt cōſenſus cooperationis, vbi æqualiter punitur conſentiens, & faciēs, vt hic, 2. q. 1. notū. Quartus eſt cōſenſus auctoritatis, ſiue defenſionis, vbi plus peccat cōſentiens, q̄ faciens, & magis punitur, 24. q. 3. qui aliorū, 11. q. 3. q.

2 conſentit. [Eccleſiaſtica.] j. eo. ſignificaſti. † [Eccleſiaſtica.] Speciale eſt in ſniā excōicationis, vt feratur in eos, qui impediunt iuriſdōnem eius, ēt ſi non ſit eius iuriſdōni ſubiectus: ſed alia pęna non imponit extraneis: ſed & mulctā pōt partib. indicere. ff. ſi qs ius di. nō obtē. l. 1. ff. de mo. mul per totū. C. de ſpor. l. 2. nā & ſi delinquant partes etiam in alijs, q̄ q̄ cōmiſſa ſunt iudici, dūmodo impediat iuriſdictio eius, puta impetrando literas, vel alias, puniet eos ēt delegatus in expenſis, & ēt aliā eis pęnā imponit. j. eo. paſtoralis, in fi. ā. de reſcri. ceteru. Plus ēt placet nobis, ꝙ delegatus Papæ, & ſubdelegatus oēs turbantes ēt extraneos iuriſdictionē eius excōicabit, & pena pecuniaria mulctabit, ſi alias non pōt ſuā iuriſdictionē defendere. j. eo. p̄terea, ex literis, & c. de cauſis, j. de pę. nā cū Papa dedit eis iuriſdōnem, dedit oīa ſine quib. iuriſdictio explicari non pōt. ff. de iu. om. iu. l. 2. j. eo. ſanè quia. cū aūt oēs ſint de iuriſdōne Papæ, oēs puniet delegatus: ſecus autē dicerē in alio delegato alterius iudicis: quia nō puniet alios, niſi eos, qui ſunt de iuriſdōne delegantis ep̄i, niſi fortè aliqui extranei in loco, vbi eſt iuriſdō ep̄i delegantis turbaret hūc iudicē delegatū ab eo. nā tunc ratione delicti ibi cōmiſſi punire poſſet eos, ſicut ipſe delegās, 6. q. 3. placuit. C. vbi de cri. agi opor. auct. qua in prouincia.

3 † Sed quid ſi qs veniens corā iudice delegato, non in derogatione iuriſdōnis delegati, ſed quia eius inimicus eſt, illū verberauit, occidit, vel incarcerauit, vel alias læſit eū, nūquid Iudex delegatus talē iudicabit? Reſpon. quidā ꝙ non, arg. ex qui. cau. ma. in poſ. ea. Fulcinius. §. j. & 2. & ff. de his, q̄ in frau. cre. prætor. §. 2. vbi innuitur, ꝙ nō aliter punitur, niſi in dolū & iniuriā eius fecit. Alij autē dicunt illas ll. loqui, vbi ſolūmodo alicui cōceſ-

4 ſum eſt dolū punire. † Sed hic cū gerat generaliter vices ſuperioris in omnes eius ſubditos turbātes eū iudicabit. Sed tūc tantū, ſi dolo malo, vel cōtumaciter aliquid faciat. puta q a ſciebat eū venire ad vocationē. & delegatus puniet ex captione, vel ſpoliatione in via facta, ar. 24. q. 3. ſi quis Ro. paternarū, illi qui. Si aūt ignorans eū venire ad iudicē, expoliabit ſine cauſa, primo pōt delegatus mādare & cogere, ꝙ hominē reſtituat, & ſpolia reſtituat. Nā aliter nō bene defendit iuriſdōnē in penali iudicio, niſi p̄dicta reſtitui faciat. Itē eſt ad hoc. j. eo. ſanè. 3. Sed iniuriā, cū nō fuerit facta iniuria delegato, nō puniet. Alij dicunt, ꝙ ſemp p̄cedet ꝯ tales, ēt ſi ignorabāt, ꝙ ad iudicē venirēt, ar. c. p̄dictorū, & ar. ff. ſi qs ius di. non ob. l. j. ſed ēt dicūt illa loqui non tantū de partib. non

5 obtemperantibus ſed ēt in alijs, vt j. de teſt. cum cauſam. † Item

multum

iniurium facit ad pdicta, ꝙ conſtat iudici ex prædictis fieri iniuriā, cū eis diminuatur dignitas iudicis, ergo tenetur iniuriarū. ff. de iniur. l. 1. §. 1. & l. iniuriarū. §. quidā, & l. itē. §. ſi quis virgines, & §. cōmittere. iniuriā autē ſuā ab extraneo irrogatā bene pōt vindicare, 2. q. 7. ſi quis ab epō, 11. q. 4. ſi illic. j. eo. ſanè. quia excōicabit iniuriatorē, nec abſoluetur, niſi primo ſatisfaciat de iniuria. j. eo. ex literis. & ꝙ ēt iniuriatorē partiū eodē modo poſſit punire vr̃ cōſimili ratione, de hoc no. j. de pe. dilectus. & ſunt hæc vera. ſ. ꝙ ſic puniat extraneos, & alios pter litigatores, quādo notoria ſuerit: quia ſi ſint occulta, cū ſuper eos non habeat iuriſdōnem vel cognitionē, reſpondere non tenenť corā eo, nec ipſe iudex pōt eos ad hoc cogere: ſed corā iudicib. ordinariis cōuenienť, vt no. ſ. eo. paſtoralis, in fi. Idem ēt dicimus de litigatoribus: qa de occultis iniuriis nō cognoſcet, nec puniet eos, cū ſuper his nō ſit datus iudex. Quidā tamen dicunt, & fortè nō malè, ꝙ ſi occultè ſint iniuriæ, ſummatim inquiret iudex, vt mulctā infligat, nō pœnā legalē, vel ordinariā: quia nec certa actio, vel accuſatio intentabiť corā eo, arg. C. de reſti. nullū.

6 † Itē credimus, ꝙ ſi alius pter litigatores ſuſpectus ſit, ꝙ eos, q vocanť ad cām, velit offendere, ꝙ iudex coget eū pſtare cautionē ſuper eorū ſecuritate, arg. j. de reſti. ſpol. literas. in fi. Item ad hoc facit, quia iudex partibus locū tutū prouidere debet. Sed pone, ꝙ non dolo malo prohibeat eū ſtare iuri, ſed quia credit eum ꝯ ius vocari. puta, quia non credit eū delegatū. In hoc caſu dicunt quidā, ꝙ non pōt eſſe ſine dolo, ex quo non cōtendit reus, vel actor de iuriſdictione, quod idē in vtroq; vel ēt ſi contēderetur, ſed lata eſt ſnīa, à qua non eſt appellatū. arg. j. eo. ſi quando, vbi ēt no. vel ſi non eſt ſnīa lata, eā expectare debet. ff. de iudi. ſi quis ex. Si autē poſt appellationē legitimā vellet alienā partem ad aliquid iniuſtè cogere, ſecus dicendum eſt, vt no. j. de app. dilectus. [Coercere.] ff. ſi quis ius. d. l. j.

CAP. II.

SAne. [Opponuntur.] Ad eoſdem iudices impetratæ. & ſub eadem data, ſed in diuerſis formis, & ita non eſt contra. ſupra de reſcri. cæterum. [Innotuerit.] Expone, vt diximus ſ. de reſcri. cū contingat.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid tenet ſententia lata à iudice, qui non ſecutus eſt conſiliū requiſitū.*

2 *An in commiſſione cauſæ poſſit apponi hæc conditio, committo tibi cauſam, quamdiu reuocauero? Item quid ſi dicatur, cōmitto tibi cauſam, vt ſententiam feras, niſi reuocauero habes in nu. 3.*

4 *An delegatus Papæ vtens hac clauſula, procedas omnibus inſpectis, dicatur tranſtuliſſe omnem poteſtatem à ſe in alium.*

5 *Quibus caſibus poſſit delegatus reuocare iuriſdictionem.*

CAP. III.

SI pro debilitate. [Cōmittere.] Vel partib. ꝯdicentibus, cū hic appareat hanc ptātem ſibi ꝯceſſam. j. eo. quāuis, & C. de iu. à iudice. & qa ptāte ſua vtiť, nemini iniuriā facit, ſ. de cle. a u ecclesia. ff. de iniur. iniuriarū. §. 1. malitioſè tamen ſe exonerare non pōt. j. eo. paſtoralis. §. 1. arg. ꝯ. j. eo. ſuper q̄ſtionū.

1 † [Cōſulere.] Tanquā virū diſcretū, non tanq iudicem. nos dicimus, ꝙ poſſit & teneť ſibi requirere cōſiliū, & ſi nō requiſierit, nō tenet ſnīa. ff. mā. diligenter. Cuis ſit requiſitū cōſiliū & nō ſequať, tenet ſnīa. j. de arbi. cū olim. ſ. de elec. cū in veteri. ff. de admi. tu. decreto. alii tamē dicūt, ꝙ teneť ſequi ꝯſiliū, ar. j. de offi. leg. licet, 2. q. 1. nomē, 3. q. 6. multū. ff. de iudi. cū quæ. §. 1. de hoc ēt no. j. eo. ſuper, in gl. nūquid ſi iudex. & ſicut potuit in literis ꝯmiſſionis de ſuo cōſilio requirēdo, ita potuit ponere, ꝙ requireret ꝯſiliū alterius: quia quando cōmittit, ptātem habet certā legē & ꝯditionē ſuæ cōmiſſioni dare, ſicut primus delegās eū non prohibeať, arg. j. eo. c. 1. hanc autē cōditionē apponere nō pōt, vt ſnīam ferat, ſm ꝙ ipſe mādat. ff. de arbi. itē ſi vnus. §. itē Pompo. & habet locum hæc decre. vbi totā cauſam cōmittit. nā ſi partē tantū ꝯmiſiſſet, tūc nō requireret cōſiliū primi delegati: ſed idē ipſe diffiniet. j. c. ſuper q̄ſtionū. §. porro.

2 † Sed nūquid hāc ꝯdōnē pōt apponere, cōmitto tibi cām, quādiu reuocauero? Reſpō. ſic, qa per hāc cōmiſſionē nō intendit cōmittere ſnīam. hæc. n. cl'a q̄diu reuocauero, reſtringit cōmiſſionē ad alia pter ſnīam. nā ſi ſnīam cōmiſiſſet, iuriſdōnem reuocare nō poſſet, arg. j. e. ſuper q̄ſtionū.

3 † Sed qd ſi dixerit, cōmitto tibi cām, vt ſnīam feras, niſi reuocauero? Reſpō. hic ſnīam ferre nō poterit, & quādo voluerit, poterit reuocare: quia eū cl'a ſit ꝯ ſubſtantiā ꝯmiſſionis, nō tenet ꝯmiſſio quo ad ſnīam. j. de ꝯdi. app. c. vlti. 32. q. 2. aliqn̄ ſolet. ſed nec quo ad alia dicūt quidā tenere ꝯmiſſionē. vel pōt dici, ꝙ hæc cōditio non eſt ꝯ ſubſtantiā cōmiſſionis. ſed eſt tantū ꝯ ius. & ideo ꝯmiſſio tenet, & ſnīam ferre poterit, & condō eſt reiicienda. j. de ꝯdi. ap. c. 1. & pōt has ꝯdōnes in principio ponere, ſed quādo facit cōmiſſionē, executionē aūt poſt ſnīam ſibi retinere non pōt, cū ex tūc tantū primus delegatus appellare poſſit, & alia exercere. j. c. ſuper q̄ſtionū.

4 † Omnib. inſpectis, nobis vr̃, ꝙ ille delegatus Papæ, qui dixit hæc verba, nō tranſtulit omnē iuriſdictionē à ſe in aliū, quia ſub condōne cōmiſiſſe vr̃. vnde ante condōnem extātem non cedit eius dies. ff. de ver. ſig. cedere diē. vnde vr̃ nobis, ꝙ ſi appelletur ab hmōi ſubdelegato, nō Papa, ſed delegatus Papæ eſt appellandus. Itē à ſubdelegato pōt, ſi vult, reuocare iuriſdōnem, & ꝙ non tenet ſnīa ſubdelegati, niſi requirat conſiliū delegati, & tunc requiſito conſilio, ſi placuerit delegato, ꝙ ſubdelegatus ferat ſnīam, ferret, & ſi phibuerit, nō ferret.

5 † Et idē vr̃, ſi delegatus cōmittat vices ſuas, quādiu reuocauerit, vel ſi non reuocauerit, vel ferat ſnīam ſi placuerit partibus, & ſi nō placuerit, ꝙ cām remittat ad delegatū. Nā in omnib. pdictis caſibus vr̃, quod delegatus anteq̄ feratur ſnīa per ſubdelegatū, ꝙ poſſit reuocare iuriſdōnem, & ꝙ ad eū pōt appellari, & arg. huius decre. & pp rationē ſupradictam: quia nō tranſtulit totam iuriſdictionē in aliū. j. eo. ſuper q̄ſtionū. §. porro. & tamen ſi ſubdelegatus ferat ſnīam in caſibus, in quibus pōt, tenebit ſnīa, & non appellatur delegatus. ſed Papa, quia res venit ad eū caſum, ꝙ totam iuriſdictionē vr̃ in ſe tranſtuliſſe. Alii tamen ꝯdicunt. [Graues.] Puta inquiſitio, vel ꝓuiſio alicuius eccleſiæ de epō, vel alio miniſtro, & hoc tunc tantūmodo, cū ei dictum eſt, ꝙ perſonaliter inquirat. j. eo. c. vlti. §. 1. alias autē, & ſi hoc dictum non ſit poteſt alii cōmittere de conſenſu partium. j. eo. quoniam. §. 1. vel aliter, vt ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio prorogari poteſt de tempore ad tempus: & an fiat prorogatio de caſum in caſum, habes in nu. 2. Itē nunquid poſſit diminui, vide in nu. 5.*

3 *An prorogatio locum habeat in cauſis criminalibus, & ſpiritualibus.*

4 *In foro pœnitentiali nullus habet poteſtatem prorogandi poteſtatem abſoluendi, niſi de conſenſu proprii prælati.*

6 *Solennitates iuris de partium conſenſu remitti poſſunt.*

7 *Si duo in eodem delicto inueniantur, pœna minor eligi debet.*

CAP. IIII.

DE cauſis. [Certū qd.] Si. j. 20. diē cauſa decidēda mandať, nunquid 20. dierū gaudebit induciis? arg. ꝙ ſic. 3. q. 3. §. ſpatium, in Auct. de exhi. & intro. §. illud. j. de reſti. ſpol. ex cōqueſtione. ff. de re iu. l. 3. §. vehemens. arg. C. de temp. in inte. g. reſt. petendū. Sed ꝯ vr̃, ꝙ hic dr̃, ꝙ expirat iuriſdictio, niſi prorogetur. Sol. credimus dilationes in q̄ſtione pſenti nō ſublatas, ſed arctandas, arg. nā licet alias cauſæ criminales, j. bienniū ſint terminandæ, quādoq; tamen 30. dies ſtatuuntur. C. vt obſeau. tā ciui. quā crimi. l. 1. & tunc ſ. ſr minui oportet dilationes.

1 † [Conſenſu.] Prorogatur iuriſdictio de tpe ad tps, vt hic. j. eo. conſul. ff. de iudi. l. 2. §. ſi iudex. & eodē modo pōt ēt diminui, vt ſi alicui mādeť, ꝙ j. ſex mēſes mittat cauſam inſtructā, de conſenſu partiu hoc tps poteſt diminui de re ad rē. ff. de iudi. de qua re. §. 1. ita tamen q non prorogēt ad cauſas, q̄ pp ſui excellentiā eis delegari nō poſſunt. C. vbi cau. f. l. 1. C. de pe. iudi. placet. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ. l. 1. & in his prorogatur iuriſdictio tam ordinarii, q̄ delegati. ſit etiā prorogatio de perſonis ad perſonas. videlicet quādo aliqui, qui non ſunt de iuriſdōne alicuius eligunt eū in ſuū iudicē, ſiue pſit tribunali, ſiue nō. i. ſiue habeat merū Imperiū, ſiue non. C. de iu. om. iu. l. ff. de iu. om. iu. ſi ꝯuenerit. de pſonis ad pſonas non pōt prorogari delegata iuriſdictio. j. eo. P. & G. maximè cū delegati iuriſdictio non debeat fines excedere mandati. j. eo. cū olim. clerici ēt non poſſunt prorogare iuriſdictionē iudicis laici, ēt ꝯſentiente epō, ſed nec iudicis eccleſiaſtici nō ſui ordinarii ſine licētia ſui epi. j. de foro cope. ſi diligenti, & c. ſignificaſti. Fit & alia prorogatio de iure, vbi nō requiritur cōſenſus partiu. j. eo. quoniā Abbas, & j. de ali. iudi. mu. cau. fa. c. j. de iudi. quia V. procurator ēt ſine ſpeciali mandato prorogare nō pōt. j. eo. cū olim Abbas. niſi eſſet procurator habens liberā adminiſtrationē. ff. de pcu. procurator cui. ff. de pac. reſcriptū. § vlti. & l. ſeq. quia tunc ſatis concederē. ꝙ de tpe ad tps, & de re ad rē prorogaretur.

2 † Quidā ēt dicunt fieri prorogationē de caſu in caſum. arg. j. de app. cordi. Sed certè, ſi bene attendas, ibi potius eſt omiſſio legitimæ exceptionis, quā prorogatio iuriſdictionis, vt no. j. eo. pruden tiā, in gl. q̄ incipit, ſuperuenientis. Idem nobis vr̃ verū, tamē ſi bene attendas, potius dr̃ omiſſio legitimæ exceptionis, q̄ prorogatio iuriſdictionis. ſ. cōmittere cauſam appl'onis, & procedere in principali.

3 † Itē dicunt quidā prorogationē locū habere in cauſis criminalib. & ſpiritualib. & quo ad pœnā ſanguinis, & quo ad pœnā depoſitionis & excōicationis, dūmodo iudices tales ſint, q merum Imperiū habeant, & ēt habeant ptātem talia iudicādi & puniendi, licet nō hos, qui prorogāt, ar. p eis qa per recōuentionē licet ꝓrogare, & per ꝯſenſum, vt no. j. de mu. peti. c. 1. Alii tamen dicunt in pdictis omnib. ꝯtriū, & maximè in ſnīa excōicationis, & in aliis pœnis ſpiritualib. quarū ptās & iuriſdictio ad nullū peruenit, niſi à ſolo Deo, vel eius vicario. alia aūt ptās & iuriſdictio

4 peruenit ad Principes à populo, Inſti. de iu. na. §. ſed & qd'.

† Illud ēt certū eſt, ꝙ in foro pnīali nullus habet ptātem ꝓrogandi ptātem abſoluēdi, niſi de cōſenſu proprii plati. j. de pe. & re. oīs. Itē nō eſt ſimile de recōuentione, vbi à lege iuriſdō prorogať ad ꝓrogationē. q̄ fit ſolo conſenſu. Alii dicunt & fortè melius ꝙ iuriſdō tam criminaliū cauſarum. q̄ ſpiritualiū pōt prorogari per

ſolũ conſenſum partiũ, dũmodo iudices ſint tales, ꝙ de his poſ-
ſunt cognoſcere: ſed ptãs excõicandi, vel abſoluẽdi, nõ põt per
partes prorogari, cũ ſup ea nullã habeant ptatem. Sed bene poſ-
ſunt partes dare alicui iuriſdõnẽ cognoſcẽdi, & diffiniẽdi, an ex
cõicatio ſit iuſta, vel iniuſta, & iõ puniẽdus ſit excõicator. Itẽ nõ
eſt ſic: quia de ꝑdictis non põt iri ad arbitros, ergo nec proro-
gari iuriſdictio: q̃a hoc eſt ꝓp vtilitatẽ arbitrorũ, qđ non eſt in iu
5 dicibus prorogatis. † Itẽ vr̃, ꝙ ſicut iuriſdictio põt prorogari de
tpe ad tps, ita põt & diminui, vt ſi mandet, ꝙ intra ſex mẽſes mit
tat cauſam inſtructã de ꝯſenſu partiũ, põt intra minus tps remit
tere. quidã tamen cõem conſenſum dicũt neceſſariũ in proro-
gatione hac, vbi literę impetrantur de cõi ꝯſenſu, vel ẽt ſine cõi,
ſed eſt cõis negligẽtia, ꝙ nõ procedit intra terminũ ꝑfixum: vel
ẽt cõis ſtultitia: quia nimis breuẽ terminũ ꝑfixere. alias.n.ſi per
malitiã partis, ꝯ quam impetratæ ſunt literæ, protelaretur cau-
ſa vltra terminũ, non finiret terminus, arg. C. de reſti. in integ. pe
ten. Nos ꝯ dicimus.ſ. ꝙ ſi per malitiã alterius partiũ prorogetur
cauſa, tamen terminus nõ prorogabit, niſi de cõſenſu partium.
legi autẽ, petendæ, reſpõdemus ꝙ illa habet locũ, vbi terminus
ꝑfigit parti, vt ꝓbet aliquid intra certũ tps, quia tũc eſſet graue,
ꝙ pars, q̃ non fuit in mora, puniretur: hic autẽ loquit, quãdo termi-
nus ꝑfigit iudici, vbi nullũ pararet ꝑiudiciũ partib. ſi ab eo ad ſu-
periorẽ deuoluit iuriſdõ, arg. C. vt intra cer. tem. cri. q̃. ter. per to
6 tũ, & de hoc no. ĩ. de ſen. exc. o. ſolet. † [Conſenſu.] Arg. iuris ſolẽ
nitates remitti de ꝯſenſu partiũ. ĩ. de reſt. ſpol. licet. ĩ. eo. cõſulta.
ff. de ter. l. j. & intelligo hoc de ſolẽnitatib. in fauorẽ partiũ intro
ductis: ſecus vero in his, q̃ pro publica vtilitate introductæ ſunt,
3. q. 5. accuſatores, 23. diſt. quorundã. C. de li. cau. nec ſi volens. C.
de arbi. in Auct. decernimus. C. de li. cau. l. vlti. §. ſancimus. [Iudi-
7 cio.] Ideſt ſnĩæ. † [Pœna.] Sicut eſt in vſuratis. ĩ. de vſu. q̃a in om
nib. & hoc intelligas à principio. ſi.n. ꝑſeueret in ꝯtumacia, cre-
ſcere põt pęna. ĩ. vt li. non ꝯteſt. q̃m frequenter. ĩ. de iureiu. debi-
tores, ad noſtrã. ĩ. de vſu. præterea. ꝙ ſi duæ inueniantur pœnæ in
eodẽ delicto, minorẽ eliget, de pœni. diſt. j. pęnę, 50. diſt. ſi qs ſpõ-
te, ſi qua fœ. vel ex hoc vr̃ arbitraria. vbi vero non imponit cer-
ta pœna, infligi debet, q̃ magis timetur. ĩ. vt li. non conteſt. quo-
niã frequenter. In citatis autem & cõtumacibus nulla certa pę-
na inuenitur, ſed tantum in condẽnatis, & cõtumacibus. [Puni-
re.] Hic habes, ꝙ Iudex delegatus põt mulctare. ff. C. de ſpor. l. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Principali conceſſo, & acceſſorium conceditur,*

CAP. V.

PRęterea ſuper hoc. [Ordinario.] Infra de ſpon. ex lřis. [Nõ
1 habeant.] à Delegante. † [Plenariã.] Nam ꝯceſſo prin
cipali conceditur acceſſoriũ, 8. diſt. quo iure, 16. q. j.
ſi monachus. ff. de iur. om. iu. l. 2. ff. de re iu. quidã. C. vbi, & apud
quos. l. vlti. ꝯ. 21. q. 3. conſtituit. ff. depo. l. j. §. qui depoſitos. ff. de
vſu. idẽ ſi fundus. 2. q. 7. quiſquis. [Plenariam.] Itẽ prohibito ali-
quo prohibetur omne id, per quod venitur ad id. ff. de ſpon. ora-
tio. arg. ꝯ. ff. de libe. & poſthu. ſi ita. §. penulti. Item quod iuris eſt
in vno ꝯnexorũ, idẽ in altero. ſ. de cõſtitu. trãſlato. j. q. 3. ſi qs ob-
ie. 8. diſt. quo iure. ff. de app. ſi quis. ꝯ. ĩ. de eo, qui dux. in ma. quam
pol. per adul. propoſitum. C. de fideiuſ. l. 2. de deſpon. de illis.

S V M M A R I V M.

1 *Delegati executio ad ordinarium ſpectat, quid autem ſi nolit mandare execu
tioni ordinarius, nunquid delegatus poteſt eum cogere, in nu. 2.*
3 *Principis, non autem delegati, intereſt indicere bellum.*
4 *Delegatus Papæ non poteſt in rebus non ſuæ iuriſdictionis corporalem poſ-
ſeſſionem dare.*

CAP. VII.

1 SIgnificaſti nobis. [Ordinarius.] † Hic vr̃,
ꝙ executio delegati pri
mo pertinet ad ordinariũ, 2. q. 6. quiſquis. ff. de re iud.
à diuo. nos credimus delegatũ poſſe per ſe, vel ꝑ aliũ
ſicut maiuult, executioni mandare. ĩ. eo. q̃renti, & c. paſtoralis. §.
quia vero ordinarius. ẽt ſi ſciat iniuſtã ſnĩam, neceſſe habet exe-
2 cutioni mandare. ĩ. eo. paſtoralis. §. quia vero. † [Non vult.] Sed
quid ſi nolit mandare executioni ordinarius, nũquid delegatus
põt eũ ad hoc cogere? arg. ꝙ non, vt hic. Item quia ſuper eũ nul-
lã habet iuriſdictionẽ, cũ de ipſo in literis nulla mentio habeat.
arg. ꝯ. quia põt alios cogere, vt denegationẽ eius ſuſcipiant. ĩ. eo.
paſtoralis, & c. vlti. & põt excõicare illos, qui impediũt execu-
tionẽ eius. ĩ. eo. ex literis. & oẽs turbatores iuriſdõnis ſuæ. ſ. eo.
c. j. imo, qđ plus eſt, põt cogere ſeculares ptãtes, vt exequant, 23.
q. 5. adminiſtratores, & c. Principes. ĩ. de offi. ordi. c. j. & hoc vr̃ vę
rius, quia delegatus delegantis vicẽ obtinet in cauſa ſibi cõmiſ-
ſa, & in omnib. pertinentib. ad eã, inter q̃ eſt executio, 93. di. c. vl.
arg. ſ. de reſcri. ſuper literis, cũ cõtingat, & expreſſe habes. ĩ. eo.
3 paſtoralis. §. quia vero. † [Executioni.] Non autẽ indicere poteſt
bellũ ꝯ eũ. hoc.n. eſt Principis, 23. q. 3. c. j. & 2. cũ autem ſibi liceat
exequi ſnĩam, vt ĩ. eo. in lřis, poterit dare corporalẽ poſſeſſionẽ
non ſolũ cauſa cuſtodię, ſed ẽt veram, arg. ĩ. de re iu. cũ aliquib.
C. de iud. properandũ. ff. ad munici. ea. ſed eſt hoc verũ ſi ſine ar-
mis, & ſine ꝯtentione defenſionis dare põt. nã ſi ipſe per ſe vel à
ſe vocatos milites ipſam rẽ non poterit aduocare, ſed ordinario
Iudici mãdabit, vt manu militari faciat, 23. q. 5. adminiſtratores.
ff. de rei ven. qui re. ff. de re iu. admo. §. j. ff. de iur. om. iu. iubere. Itẽ
ſecus in dele. ab aliis, qui in poſſeſſionẽ corporalem mittere nõ
poſſunt, ſed decernere tñ, & ordinarius mittet. ff. de dã. infe. l. 4.
4 §. j. † Itẽ nõ credimus, ꝙ delegatus Papæ in reb. q̃ non ſunt eius
iuriſdõnis, puta in poſſeſſionib. laicalib. poſſit dare poſſeſſionẽ
corporalẽ, puta ſi cognoſcat de dote, vt ĩ. de do. inter vi. & vxo.
vel de aliis conſimilib. ſed laico iudici dandã mandabit. ff. de re
iu. admo. §. j. 95. diſt. cũ ad veſtrũ, 11. q. j. de perſona, in fi. ſecus aũt
in poſſeſſionibus eccleſiarũ, quia nulli dabit corporalẽ poſſeſſio
nẽ, vt eſt dictũ. Alii tñ dicũt, ꝙ ex quo cauſa eſt de iuriſdõne ec-
cłiæ, licet poſſeſſiones ſint laicales, tñ Iudex ecclię ſiue ordina-
rius, ſiue delegatus etiam in poſſeſſione laicali ſnĩam exequet.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex ordinarius delegatu reſiſtere non debet,*
2 *Iudicibus malè procedentibus reſiſtere licet.*

CAP. VIII.

SI quando. [Prælatos.] Minorum eccleſiarũ,
vt plebanos, præpoſitos, & hmõi.
[Traxerint.] Quia per literas Papæ alias canonicẽ di
cant ſe ibi canonicos, vel canonicandos. [Tranſactio
ne.] ideſt amicabili cõpoſitione. ĩ. de tranſac. ſtatuimus. ĩ. de pręben. niſi eſſet, non intelligas per hoc, quod dicit hic de tranſactio
ne, ꝙ Iudex delegatus ad iuſtitiã faciendã debeat tranſactionem
executioni mandare. hoc.n. dicere eſſet abſurdũ, cũ non ſit ei cõ-
1 miſſum. ſed hoc ideo dicit, † quia cũ hic iudex delegatus eſſet ſu
per beneficio, & perſonis, de quib. agit hic, & dicat ꝑdicta facta
eſſe auctoritate delegati, inferiores iudices ei reſiſtere non de-
bent niſi appellãdo. Si autẽ non cõtendent ſe auctoritate delega
ti facere, tūc credo, ꝙ eis reſiſtere poſſet ſine appellatione. Item
credimus, ſi in dicto ſnĩo exprimeret errorem. ſ. ꝙ diceret, ad me
pertinet executioni mãdare tranſactionẽ partiũ, licet ſola inſti-
tutio ſit mihi cõmiſſa, arg. ĩ. de ſen. excõ. per tuas. non obſt. ĩ. de
præben. niſi eſſet. quia iudex ibi nihilominus mãdauit executio-
ni: ſed Papa cõfirmauit ibi, quod factũ fuit ratione delegationis,
2 & quod factũ fuit rõne cõpromiſſi. † iudicib.n. malè proceden-
tib. ſ. ad ea, q̃ non ſunt ibi cõmiſſa, reſiſtere poſſumus, & ꝯ eos cõ
petit interdictũ, vnde vi, arg. ff. de iniſi. prohiberi. Sed ſi aliter etet
ca ea, q̃ ſibi cõmiſſa ſunt, malè agant. licet hoc certũ ſit, tamẽ ca
reſiſtendi nõ eſt, niſi per appłonẽ, vt hic. [Canonicã.] Quæ ſola
ꝑſtet cauſam poſſidendi, & iuſtũ titulũ. ĩ. de inſti. ex frequentib.
C. de mãci. l. 3. arg. ꝯ. ĩ. de iurepa. cura paſtoralis. [Reſiſtere.] Sed
appellare debet. ĩ. eo. ſup eo. ff. de app. à ſnĩa, & ex quo per appło-
ne delegati fuit iuriſdõ reuocata, nõ debet mandare ſnĩam exe-
cutioni, ſed ſuperſedere. ĩ. eo. paſtoralis. §. ꝑterea, vbi no. & ſic ex
tunc põt reſiſtere violenter, cũ non ſit eius iudex, arg. ĩ. de appel.
bonæ, & c. dilectus. Hoc autẽ ſic intelligo verũ. ſ. ꝙ non poſſit re-
ſiſtere, ſi poſſidebat rẽ, vel ius illud in cuius poſſeſſione mittitur
is, de quo agit, vel in quo fit executio ſnĩæ. Sed ſi nõ poſſidet, li-
cet cũ aliter res tangat, nõ reſiſteret violenter, & ſic loquit decr.
preſens. Sed obiicies, nõne hic ordinarius quaſi poſſidebat ius in
ſtituẽdi, ergo reſiſtere põt? Reſpõ. ſi peteret ius inſtituendi, locũ
haberet. quod dr̃. ſ. ꝙ de iure reſiſtere poſſet, & non appellaſſet,
cũ ſecũ actũ nõ eſſet, ar. ꝑdictarũ decre. ff. de re iu. admo. niſi ſibi
aliud imputare poſſet: ſed hic nõ negabat ius inſtituẽdi ad ep̃m
pertinere, nec ſibi eius poſſeſſio auferretur, licet clericus mittat
in poſſeſſionẽ canonicatus & ꝑbendæ. capitulũ autẽ, ſi appella-
ret, ꝑdictam reſiſtentiam facere poſſet, quia eius iuri detrahitur,

S V M M A R I V M.

1 *Iudicis ordinarij & delegati differentia circa ſententiam latam, quæ eſt ip-
ſo iure nulla.*
2 *Si mandatur cuipiam, vt prouideat alicui, quod in vna eccleſia recipiatur, po
teſt ante, quam ibi recipiatur, mandare, quod in alia recipiatur.*

CAP. IX.

IN literis. [Præcepit.] Supple, ẽt mãdata eſt. ver
ba.n. cum effectu recipienda ſunt. ĩ. de
cleri. non reſi. relatũ, de pœ. diſt. j. hæc autẽ expreſſe.
ſ. eo. ſignificaſti, & hoc poteſt vſq; annum à die latæ
ſnĩæ. ĩ. eo. quærenti. In iudi. ordi. & delega. obtinet, ꝙ ſi tulit ſen-
tentiã, quæ teneat, ꝙ eã vlterius reuocare nõ põt, & hoc ſatis pa-
tet, ꝙ non appellatũ tranſit ad rẽ iudicatã. & ſi eſt appellatũ, ad iu
dicẽ appellationis pertinet ꝯfirmare, vel infirmare primã ſnĩam
& non ad iudicẽ, à quo appellatũ eſt. Itẽ ſi appellans renũciat ap-
pellationi, hoc ipſo firma manet ſnĩa, nec iudex poſt renuncia-
tionẽ appłonis poteſt mutare ſnĩam. ĩ. de re iudi. quod ad con-
3 ſultationẽ. ff. de re iudi. quod iuſſit. † Si autem ſententia lata nul-
la ſit ipſo iure, tunc diſtinguendũ eſt inter iudicẽ ordinarium,
& delegatum. Nam Iudex ordinarius iterũ cognoſcit, non ob-
ſtante

ſtāte ſnīa, q̄ tūc nulla eſt. ītē cauſam incipiet a capite. C. q̄ņo & q̄ñ
2 ind. ſi præſes. † Si autē ſit delegatus, ª nō incipiet cām a capite, qa
a functus eſt officio ſuo, & nō remanet iudex. C. q̄ño & q̄ñ. li. vt pro
ponis. qa iam deſijt eſſe iudex. ff. de arb. qualē. in fi. ſecus autē eſt,
in factis, & in omnibus alijs præter ſnīas, ſiue ſit ordinarius, ſiue
delegatus, ſi nō tenet, quod fecerit: vel ſi tenet, & nō eſt bene fa-
ctū, vel alias effectū nō habet de iure, tunc illud pōt rectè facere.
& de ordinario quidē cōſtat. ī. de electio. cū terra. de delegato āt
cōſtat ſupra eo. ſignificaſti, & vr̄ hæc diſtinctio probari. ff. de arb.
3 qualē. §. ñ. j. de præben. relatū. † Ex prædictis colligitur, q̄ ſi alicui
mandatū eſt, q̄ faciat alicui ꝓuideri, & ſcripſit in vna eccleſia ꝓ
prouiſione, q̄ ante quā ibi recipiatur, pōt mādare, q̄ in alia reci-
piatur. nec ob. ſupra de reſcrip. in noſtra. qa loquitur, q̄ñ plures li
teræ ſup vnius ꝓuiſione impetrātur in fraudē. Si autē p primas li
teras ſit receptus, tūc vlterius nō licet prouiſor, quid faciat, qa ple
nè executus eſt mandatū apoſtolicū & ideo nō tenet ſecūda pro
uiſio, ar. hic. j. eo. venerabili. ītē vr̄, ſi mandatū eſt alicui, vt proui-
deat alicui. nā ſi prouidit ita, q̄ prouiſio teneat de iure, licet de ſa
cto nō habeat poſſeſſionē, vlterius nō tenet ſecūda prouiſio, qa
ſi ɔ̄triū dr̄ ſequitur abſurdū, ſ. q̄ per vnū mandatū conſequatur nō
ſolū duas, ſed multas prouiſiones, & oēs valebūt. Aliqui tñ ɔ̄di-
cunt. Idem ēt in cōpromiſſarius, quia ſi prouideāt ignoranter de
aliquo, cui ꝓuideri nō pōt pp defectū nataliū, vel pp aliū defectū
vel ſi electus nolit ſuæ electioni cōſentire, iterū aliū eligent, niſi
reuocetur prās ei data, quod facere poſſunt, vt no. ſupra de ele. in
cauſis. In delegatis ēt idem dicimus, quia ſi totā cām cōmittāt,
tunc ſi ſubdelega. nō recipiant, vel ēt ſi recipiant ante tñ, q̄ inci-
piant vti iuriſdictione, poſſunt reuocare iuriſdictionem alij de-
legatam, & alij committere, vt no. infra eo. venerabili. in fi.

A D D I T I O.

a ¶Si autem ſit delegatus. Adde, quòd hoc dicunt Alle. & ſequitur Pet. de Anch. in ſuo conſi. 208. inci. iudex de iure iudicaturus. Et de materia vide per Felin. in cap. qualiter & quando, el primo, col. 21. verſi. 8. fallit, cum duabus col. ſequen. quem vide per te.

S V M M A R I V M.

Spoliatus & poſſeſſionem & deiectionem probare tenetur, alter in contumacia ſit miſſio, aut proceditur ad ſententiam.

C A P. X.

CONſultationibus. [Spoliatū.] oportet. n. eū probare, & poſſeſ-
ſionē, & deiectionē. Infra de reſtl. ſpo. olim cām. ff. q̄d
me. cau. ſi cum exceptione. [Contumaciam] ſi aūt eſ
ſet contumax, fieret miſſio in poſſeſſionem. vel ſi eſſet lis conte.
procederetur ad ſnīam. C. de iud. properandū. j. vt li. non conte.
q̄ñ frequēter, & no. de hoc, infra de eo. qui mit. ī poſſ. ſi aduerſus.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid iudex vindicare poſſit impedientes executionem ſententiæ.*
2 *An contra prohibentem competat actio ad hoc, vt remittat prohibitionem.*

C A P. XI.

SAne. [Rebellis] qualiter iudex pōt iudicare turbā-
1 tes iuriſdictionē ſuā. no. ī. eo. ca. 1. † Sed hic q̄-
ro, an poſſit vindicare impedientes executionē ſentē-
tiæ? Reſpō. ſic, ſi minis, vel dolo impediant eū. Si ve-
ro de iure ſe opponāt executioni, tunc ordine iudiciario ſemo-
ro iudex ɔ̄ impedientes pōt procedere. ſ. ſummaria cognitione.
ff. de re iu. a diuo. § ſi ſuper. Sed ſi præter executionē extra iudiciū
quis prohibeat aliquem ſoluere alij, qa dicat ſibi nomen legatū,
arg. eius, quod eſt. C. de le. l. 3. non pōt ab hac prohibitione prohi
beri, quia iure ſuo vtitur. ī. de elec. cū eccleſia. ar. C. de rei ven. l.
2 ſi fundū. C. debi. ven. pig. l. 1. † Sed nunquid cōpetit actio ɔ̄ prohi-
bentē, vt remittat prohibitionē? ar. q̄ ſic. ff. de no. ope. nunc. l. 1. in
prin. & l. de pupillo. §. ſi is. quidā tñ dicunt, q̄ ɔ̄ eū pōt debitor a-
gere, vt remittatur p iudicē, i. vt ei detur prās ſoluēdi, cui vult. ff.
de no. op. nū. de pupil. §. q rē is. & §. ſi is, & l. ꝑtor. §. s. vſq; in fi. ar. ff.
de inge. manu. diffamari. vr̄ tñ aliud. ſ. qa debitor non poſſit age-
re ad remiſſionē prohibitionis, cū habeat alia remedia, ſ. q̄ pōt
a cautionē ª petere ab eo, cui ſoluit, q̄ ſeruabit eū indemnē cōtra
aliū. C. de pe. hære. l. vlti. §. ſi autē. ff. de rei vendic. l. is, a quo, & l. ſeq.
ſed in noui operis nūc. ſecus, quia nō pōt procedere ad ædifican
dū, quin demoliatur, niſi facta remiſſione per iudicē, vt ff. de no-
ui oper. nun. l. 1. in prin. per hanc tñ remiſſionē nō fit ei præiudi-
ciū, quin ēt iterū poſſit petere demoliri opus alia rōne, non ta-
mē pp hoc, quod ædificatū ſit poſt renunciationē: alius autē cre-
ditor ɔ̄ creditorem prohibentē debitori agere nō pōt, cū ex me
ra prohibitione nullū ſibi præiudiciū fiat, qui ꝗ eo prohibēte pe-
rere pōt, arg. ff. de re iudi. ſæpè. nec eſt prohibitio modus aufe-
rendi actionem, vel impediendi. C. de rei vend. ſi fundus. [Vices]
93. di. c. vlti. ff. de of. eius, cui man. l. 4. [Epiſcopus] cuius cauſa de-
legato eſt commiſſa, vel non eſt cauſa huius epiſcopi delegato
commiſſa, ſed aliter impediunt executionem delegati.

A D D I T I O.

a ¶Cautionem. Ad hæc dicta vide Felin. in c. cum M. Ferrarienſis, col. 17. ante medium, ſupra de conſtitu.

C A P. XII.

EX parte. [Vacare] talis cōceſſio beneficij facta
a Papa valet. infra de cōceſ. præbē. pro
poſuit. ab alio nō. infra de cōceſ. præb. nulla [Archi.]
vel quē tenebat auunculus. R. [Omnino] ideſt pure & ſi-
ne omni cōdōne, alias eſſet ſimonia. 1. q. 3. talia. infra de teſti. ve-
niens. [Poſterioribus] q̄ exceptiones eludunt, qa in eis tacita fuit
ea veritas, quæ ſi expreſſa fuiſſet literas nō habuiſſet. ſ. de prionb.
literis. ſupra de reſcrip. ſuper literis. & ita non procedit oppoſi-
tio, quod generale deroget. de quo no. ſupra de reſcrip. c. 1.

C A P. XIII.

EX parte tua, & infra. [Procedere] ī. de
reſcrip. cām. Sed ɔ̄
arg. eo. ti. cū dilectus. [Nullæ] & ſpecialiter enumera-
tæ. ff. ſi quis cau. l. ſed & ſi. §. quæſitū. alias generale ver-
bū nō ſufficeret. infra de reſti. ſpolia. audita. [Anteceſſor]. 2. q. 8.
lator. 21. q. 2. placuit. 27. q. 1. ſi homo. Sed expone eos nō ſic expſſiſ
ſe, vt in factis ſibi notis, qualia erant, quæ dicuntur in contrarijs.

S V M M A R I V M.

Delegatio facta dignitati ad ſucceſſores tranſit, & quare.

C A P. XIIII.

QVoniam. [Præfixit.] Cū altero ſocio, qui adhuc
viuebat. nos dicimus, & ſi ſine altero
terminū præfixiſſet. imò plus, & ſi neuter citaſſet, &
ambo eſſent mortui, tñ ſucceſſores procederēt in cā,
cū ſit iuriſdictio penes loca, & dignitates, & nō penes perſonas.
& ex hoc apparet, q̄ ſi taliter delegatus ad aliquā tranſeat digni-
tatē, tales delegationes dimitteret ſuo ſucceſſori. imo, qđ plus
eſt, etiā ſi incepiſſet procedere. C. de iudi. properandū. §. ſi autem
in medio. infra eo. paſtoralis. §. vlt. aut. vt nulli iud. §. & hęc vera.
ff. de iud. mortuo. quāuis illa in ordinario loquantur: ſed in dele-
gato expreſſè loquitur infra, de of. ord. paſtoralis. [Illi]. ſ. abbati
Leiceſt. ſubſtituto loco mortui. [Socium] argumen. ſucceſſo-
rem teneri ad id, quod prædeceſſor, infra de ſol. cap. j. de offi. de
lega. paſtoralis, circa fi. 11. quæſt. 3. ſi epiſcopus. 12. q. 2. licet huiuſ
modi. 18. q. 2. dudum. ff. de iudi. mortuo. C. de ſer. cor. l. furti.

S V M M A R I V M.

1 *Delegatus non inſtituit, ſed pronunciat ordinandam eccleſiam ad præſentationem illius, qui obtinet ius patronatus ad ſe pertinere.*
2 *Nunquid ordinarius examinet præſentatum, ex quo eū approbat delegatus.*
3 *Sola electio habetur pro confirmatione, vbi Papa mandat, vel ſimpliciter rogat aliquod capitulum, vt aliquem canonicum faciat.*

C A P. XV.

SVper eo vero. [Aliquos] q ſe dicunt patro-
nos, vel q ſunt [Ius]. ſ. præſen
tationē. [Ordinet] quæritur in quo ꝓſit adiectio iſta
ſcilicet q̄ ordinet eccleſiā, cū ad eū nō pertineat in-
ſtitutio. nec ſibi fieri debeat præſentatio, vt hic? Reſpō. quidā, ni-
hil aliud pertinet ad hunc delegatū, niſi ferre ſentētiam, ad quē
1 pertinet præſentatio & exponūt, † Ordinet, i. ordinandas decer-
nat, & ordinari faciat, ſ. vt epſ eligat, vel capitulū, vel quis alius,
ad quē pertinet archi. inſtal. ſupra de offi. archi. vt noſtrū. Alij tñ
dixerūt, q̄ hic plus habet, qa ſi ordinatio deuoluta eſſet ad Papā,
q̄ authoritate harū literarū ordinare poſſet. hic autē cōſtat, q̄ p
tales literas nunquā fit præiudiciū alijs, vt hic. & hæc vera ſunt, v-
bi cām inter partes comittat, quia tūc nō intendit facere alicui
gratiā, vel præiudiciū. Si autē de plenitudine ptātis, vel intendēs
alicui gratiā facere, vel pęnā irrogare, cōmitteret ordinationē
alicui alicuius eccleſiæ, vel perſonæ, poſſet ſuſtineri, q̄ poſſet ca
nonicos facere, & eius canonicatus dare, arg. ī. de reſcript. abba-
tē. j. de prębē. pro illorū. & ſtallū aſſignare. & oīa alia facere, quę
ſunt facienda, ſiue factū reſpiciat, ſiue ius. Alij tamē dicunt, quod
nobis nō placet, q̄ dēt mandare ei, ad quem de iure pertinet. vt
ſtallū aſſignet, & alia faciat, q̄ de iure, vel de facto maximè facien
da ſunt, infra de priuil. paſtoralis. C. pro quibus cau. ſer. ali. l. 1. Si
autē ipſa facere renuat ſine cauſa, tunc ipſe poſſet inſtituere, & a-
lia ſingula facere, ar. pro eis, quod dr̄ ſupra de reſcrip. abbatē, &
ſupra eo. ſignificaſti. hic. n. eſt ordinata ordinatio. & qdā ſic gene
raliter intelligunt, ēt ſi inter partes cōmittatur cauſa cū hac ea-
2 dē clauſula. † Sed quęres ſecundū iſtos nunquid examinabit prę-
ſentatū, ex quo approbatus eſt per delegatū? ar. q̄ ſic. ī. de ele. ve-
nerabilē. Reſpō. non dēt approbari per delegatū, ſed per ordina-
riū, qui examinabit eū. ſed ſi quid dubij fuerit, decidetur per dele
gatū. intelligitur. n. fieri ordinatio tūc demū, q̄ñ fit cū effectu. nec
intelligitur ſuo officio ſi nctus, quouſq; ordinata ſit eccleſia, in-
fra de cle. nō reſi. relatū. Sed quid ſi nō appellat ordinarius, tene-
ret q̄ ſit a delegato? imputetur. n. ſibi, q̄ ſcierit, & nō ɔ̄dixit, cū
diſtinctione tñ, vt no. j. de re iudi. cū ſuper. ɔ̄. ī. de reſcri. ex parte.
3 ſecundū nos nō habent locū iſtę obiectiones. † Itē vr̄, q̄ ſi Papa
mādat, vel ſimpliciter rogat aliquod capitulū, q̄ aliquem faciat
canonicū, ſola electio hr̄ pro cōfirmatione, qa authoritate Pa-
pę hoc faciūt, arg. j. de prębē pro illorū, niſi preces potius indu-
cereni.

cerent, alias innuerent, conſiliũ, quã mandatũ, ar. ff. mã. l. j. & 2. §.
fi. & per hoc vſ, φ ſi Papa ſcribit patronis clericis, φ nemini præ
ſentabut: ſed ipſi tñ inſtituent authoritate Papæ. ſed ſecus in pa-
tronis laicis, arg. ſupra de reſcrip. abbatẽ. j. de iure patro. cũ autẽ.
& hæc vera ſunt, ſiue ſit inertus executor datus, ſiue ſit datus ad ꝯ
pellendũ tñ executor. & idẽ eſt, ẽt ſi nullus ſit datus executor,
qa authoritate Papæ funguntur non tñ executores, ſed ẽt illi,
quib. mandatur de recipiendo [Archi.] ſupra de offi. archi. ca. j. ꝯ
in eo. ti. c. ſatis, cũ ibi no. [Intentionis.] j. de deci. ex multiplici. j.
de reſti. ſpol. audita, ff. de trãlac. cũ Aquiliana. ff. de pac. tres fra-
tres. 22. q. 2. ne quis. [Commiſſa.] j. de fi. inſtru. inter dilectos. C. qui-
bus res iu. l. j. & 2. q. 5. interrogati. ff. de li. cau. ſi vſuf. 16. q. 3. ne quis.
C. res inter ali. ac. ſi cũ fratre. ar. ꝯ. 24. q. j. ſubdiaconus. 7 t. diſt. tan
tis. j. de iud. at ſi clerici. ff. de re iu. ſæpe. 56. di. c. j. ff. depo. l. 2. in pri.
21. q. 3. cum multe. & ſunt caſus, vbi nõ habet locum illa regula
res inter ali. &c. ff. de inof. teſt. l. Papin. §. meminiſſe. de ſta. ho. in-
genuũ. ff. de li. agno. l. 2. §. ſi parens. ff. ſi ſer. vẽ. locum. § ſi fundus.
ff. quemadmo. ſer. amit. ſi commune. C. de com. re. alie. l. 2.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio ſemper præiudicat, niſi quando præceſſit metus.*
2 *Quamuis ad mandatum iudicis dimiſſa ſit vxor, nihilominus agi poteſt.*
3 *Si plures ſunt iudices in vna cauſa, & vnus ſit abſens, an teneat, quod fit a pluribus.*

CAP. XVI.

Cauſam matrimonij. [Adeo affecit] & .deo non nocet.
31. q. 2. Lotharius. 16. q. 6. c. j. imu ꝯ matrimoniũ non
dico tñ ſtandũ confeſſioni vnius, ſed nec amborũ. j.
de eo q cog. conſan. vx. ſuæ. ſuper eo. 35. q. 6. §. vlti. niſi fama am-
borũ cõfeſſioni ꝯſentiret. 35. q. 6. ſi duo. quamuis quidã aliter aliud
1 intelligant. † [Cõfeſſa eſt] forte in abſentia iudicis. & idẽ forte in
præſentia. ſed tãta erat ſæuitia, ſiue potẽtia viri, φ mulier time-
bat, φ ſi corã iudice negaret, φ eã fortius affligeret. vel potes di-
cere, φ cuilibet viro tanta poteſtas eſt, φ mulier ſibi ſubiecta ſit.
Sed hac rõne poſſes dicere, φ ꝯfeſſio nullius vxoris teneret, nec
ſibi præiudicaret, cũ quælibet hoc ipſum iuſtẽ timere poſſet. Re
ſpõ. quia ſemp præiudicat ꝯfeſſio, niſi qñ præceſſit metus. & hoc
ideo, qa nõ præſumitur metu feciſſe, niſi qñ metus, vel verba ꝓ-
2 ceſſerit. † [Ad iudiciũ] no. φ licet hic ad mandatũ iudicis dimiſ-
ſa ſit vxor, tñ agere põt, & ſi nõ ſit violẽter eiecta. ſufficit. n. φ te-
mere eã dimiſit, infra de reſti. ſpolia. literas. in prin. & hoc eſt ve
rũ, vbi nulla ſñia eſt, vt hic: vel eſt aliqua, ſed eſt appellatione ſu-
ſpenſa, cũ oĩa facta poſt appellationẽ legitimã debeant in ſtatũ
3 priſtinũ reuocari, infra de ap. bo. inc. † [Vnius] no. φ ſi plures ſunt
iudices, vno abſente, ſiue iuſta de cã, ſiue per ꝯtumaciam, niſi ſe
excuſauerit, vel delegauerit vices ſuas, no tenet quod fit a pluri-
bus præſentibus. ff. de arbi. itẽ ſi vnus. §. vlt. & l. ſeq. infra de offic.
deleg. prudentiã. ff. de re iu. duo ex. & hoc in dele. ſed cõmittere
põt etiã ſi in literis hoc nõ cõtineatur. ꝯ. eod. quãuis. nec ſufficit al
terius excuſatio, niſi cõmittat. ordinarij autẽ bene ferunt ſentẽ-
tiã ſeparatim. ff. de off. com. l. j. in ar. C. de auth. præ. l. vlti. Sed nec
hoc ſemper, nec in omnibus ordinarijs obtinet. ſi verò oẽs ſunt
preſentes, & diſcrepant, teneret ſñia plurimorũ. 64. di. c. j. & 2. &
3. Si vero æqualiter diſcrepant, ſ. quia duo abſoluut reũ, duo cõ-
demnant, diſtinguo, aut ſunt duo arbitri, aut ordinarij, aut dele-
gati: ſi arbitri, nulla ſñia tenet. ff. de ar. dieni. §. ſi plures. ſi delega-
ti, ſñia pendet, quouſq; alterã delegans cõfirmet. ff. de re iud. duo.
ſi autẽ ſunt ordinarij, tenet pro reo ſñia. j. de probat. ex literis. ff.
de re iu. inter pares. niſi in libertate, vbi ſiue ꝯ reũ, ſiue actorem
ſemper tenet ſñia pro libertate, & querela inofficioſi teſtamen-
ti, vbi ſẽper tenet pro teſtamẽto & in matrimonio, vbi tenet ſẽ
tentia ſemp ꝓ matrimonio. 33. q. 5. ſi qs acceperit. 42. q. 3. iter cæ-
tera. ff. de inof. teſt. ſi pars alias pares iud. ff. de re iud. inter pares. ꝓ
hac diſtin. eſt. j. de re iudi. c. vlti. vbi hoc totum eſt expeditum.

CAP. XVII.

Cauſam quæ. [Duximus.] 3. qõ. 5. accuſatores.
11. q. 3. quatuor, infra de off. dele.
inſinuante. ſimiliter ſi vaſallus. 22. q. 5. de forma 4. qõ. 3.
idonei, infra vt li. non conteſta. accedens.

SVMMARIVM.

Delegatus Papæ vni vel pluribus ſubdelegare poteſt, & quid in pluribus ſubdelegare volentibus.

CAP. XVIII.

Cum te. [Vni] Si vnus tñ eſt delegatus Papæ, be-
ne põt vni, vel pluribus ſubdelegare cau
ſam, vt hic. Itẽ dicimus, φ ſi ſunt duo, vel plures, ſi-
mul oẽs poſſunt vni, vel pluribus delegare cauſam.
Si vero vnus delegatus velit cauſam pluribus delegare, alijs ſuis
ſocijs nõ delegantibus, hoc põt. ar. hic. Item qđ non eſt prohibi-
tũ, intellige conceſſum. Alij tñ dicunt, φ vni tñ dẽt cõmittere
ꝓp abſurditatẽ. quæ ſequeretur. ſi ꝯria vellent, & ar. ad hoc ꝯ. eo.
quãuis. [Interpoſita] ad primũ delegantẽ, φ non tenet, vt no. in-
fra. eo. ſup. [Indefinitam]. j. eo. ſup quæſtionũ. etiã ſi ſit appellatũ
ad Papam, qa tunc ad delegatum debuit appellari. j. eo. ſuper.

SVMMARIVM.

Iuriſdictio apud Legiſtas litis conteſtatione, apud Canoniſtas ſola citatione perpetuatur.

CAP. XIX.

Relatum. [Ante litẽ cõteſtatam] & citationem,
Legiſtæ hoc dicunt ſimpliciter, in au-
then. de leg. §. omnes. Decretiſtæ ſolam citationem
ſufficere dicunt ad perpetuitatem, infra eo. cap. j. §. li-
cet. ff. de iuriſdictio. omnium iudi. & quia. C. quando li. princip.
ob. l. j. & 2. quæſtio. 6. anteriorum. authen. de litig. in prin.

SVMMARIVM.

Reſcriptum impetrans ſuo, vel nomine eccleſiæ, ſi antequam agat moriatur, quando ſucceſſor ſupplere poſſit.

CAP. XX.

Gratum. [Obitũ.] Sed quid ſi prælatus impetrãs
ſit mortuus? Reſpõ. ſi nõ nomine eccle
ſiæ, ſed proprio nomine impetrauit, & impetrãs an-
te mortẽ incepit agere, hęres, vel ſucceſſor poterit
ſupplere, dũmodo talẽ ſit ius, φ poſſit tranſire ad ſucceſſorem.
ff. de inof. teſt. ſi pater. ſed ſi non inceꝑiſſet, ſecus. Si autẽ impetra-
uit nomine eccleſiæ, etiam ſi nõ citauit, vel cępit ante mortẽ,
tamẽ ſucceſſor aget, ſupra eo. quoniã & eſt hoc verũ, etiam ſi
expreſſum eſſet nomen perſonæ & etiam ſi nullo modo reus e-
rat citatus, tamẽ conuenietur ſucceſſor, infra de fo. compe. dile-
cti. [Inducias] vtrunque iſtorum. ſ. induciæ petitę, & renuncia-
tio productioni. ſiue allegationi ſufficit ad hoc. vt renunciaſſe vi
deatur appellationem. [Certus] idem eſt, & ſi incertus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Vtrum duo præſentes abſente tertio, & ſe nullo modo excuſante procedere poſſint.*
2 *Item an poſſint procedere ſine probationib. quòd ille tertius non poteſt, vel non vult intereſſe & ſi procedatur, an valeat proceſſus, habes in nu. 3.*
4 *Item cui debeat conſtare de impedimento, quo minus venire poſſit.*
5 *Nunquid iudex abſens poſſit inuita parte ratum habere, quod duo fecerunt.*
6 *An ſententia excommunicationis lata nomine alterius poſſit haberi rata.*
7 *An ſi quis nomine alterius iudicis faciat in terra eius iuriſdictionem, poſſit iudex ratum habere.*
8 *An ſit differentia inter iſtas clauſulas, videlicet quòd ſi non omnes poteritis, aut nequiueritis intereſſe, vel vbi ponitur tantum, ſi non poteritis.*
9 *Nunquid quando ſcribitur pluribus iudicibus, cum iſta clauſula, quòd ſi non omnes, ſiue ſine clauſula, omnes & ſinguli habeant iuriſdictionem.*
10 *An proceſſus iudicis, in quem per errorem, vel facti, vel iuris conſenſum eſt, teneat.*
11 *Quod cum procuratore milite fit, tenet ante, quam excipiatur.*
12 *Litera impetrata ab excommunicato valent.*
13 *An quod hic dicitur in deleg. Papæ, habeat locum in cæteris ordinarijs.*
14 *Nunquid in abſolutione excommunicati vocari debeat ille, pro quo eſt excommunicatus.*

CAP. XXI.

Prudentiam tuam. [Quinto] ſupra de
reſcri. ſollicitatus. [Te
neatur] dixerunt quidã, Papam nõ reſpõdere huiuſ-
modi qõni. Sed ipſi de ſuo ſacco reſpodent, quod ad
citationẽ duorũ citatus venire dẽt, arg. C. de auth. præ. l. fi. ſaltem
allegaturus forũ. infra de ap. cu parati, ſupra de reſcript. ſuper li
teris. ff. de re iud. ſi qs. ſed hoc nõ dicimus ẽt ĩ reſpõſione ſua cre
dimus eũ ſatisfeciſſe vtriq; qõni. nã cũ dicat duos non poſſe pro
cedere ad cauſę cognitionẽ tertio nõ legitime excuſato, & in di
latione dãda requiratur cauſę cognitio. 3. q. 2. §. ſpatiũ. ergo nõ
poterit dari dilatio abſque tertio. pręmiſſa vera ſunt. Sed hęc rõ
nõ placet, qa ibi nõ loquitur de citatione, quę bene fit ſine cauſę
cognitione, ſed de dilatione dãda ad teſtes recipiẽdos. pręterea
iſti tres nõ hñt ſeparatim iuriſdõnis exercitiũ, licet oẽs tres ſi-
mul, ergo nõ poſſunt mulctare, vel iudicare, excõmunicare, vel
in poſſ. mittere, quãuis dicãt ꝓp odiũ contumacię poſſe proce-
dere, & malẽ. ff. de re iud. duo ex. quãuis intelligatur illud, quãdo
nõ eſt ibi clauſula, φ ſi nõ oẽs &c. pręterea citatus eſt certus, φ
1 duo tñ citant. † Et ideo ad illorũ citationẽ ire non tenetur, niſi
forte ipſi dicant, φ ideo tñ duo citant, qa tertius excuſauit ſe. nã
tũc crederẽ. φ dẽret ire vt veritatẽ ſciat, & ius ſuũ alleget arg. in-
fra de dila. pręterea. ff. de in ius vo. l. 2. nã ſi dixerimus, φ vbicun-
que eſt, vel eſſe põt dubiũ, dẽt ire, ergo ſemper, quia ſemper poſ
ſet eſſe, φ foret dele. a Papa, vel Imperatore, quod eſſet abſurdũ.
Tunc ergo tñ tenetur ille ire, quẽ certũ eſt non eſſe de iuriſdõ-
ne ſua, quãdo ipſe in citatione ſua poſuit cãm citationis, & iuriſ
dictionis, puta qa dele. ſit. vel cũ tres ſint. & dicãt, φ ſe tertius ex
cuſauit. nã ſic ex dictis ſuis fit res dubia, ſaltẽ aliquã cãm dubie-
tatis habet. ff. quibus ad li. procla. non licet l. 3. vel qñ alias eſt iu-
dex citati, licet citatus poſſit elidere iuriſdõnem eius per priuile
giũ. ff. de iudic. ſi quis ex [certũ] a iudicibus ad hoc deputatis, vt
ſi

ſi dicat, q ſi o aliquis fuerit impeditus, ar. ff. cõmo. eũ q. §. vl. & l. ſe.
ſi. de te. c o. qui ſub iu. l. magis. §. illud. melius eſt. n. ad eũ nunciũ
mittere, quã cũ periculo reuocationis in litẽ pcedere, ſupra c.
ſanè. vel ad hoc ſufficit, vt credatur ſibi, qa ſit probatę fidei. 97.
diſt. nobiliſſimus, & ẽt forte ſeruiens notus & diſcretus. nã cum
nõ ſit magis periculũ in abſentia vnius iudicis, in vno termino
leuior probatio ſufficit, & forte tñ argumenta probabilia ſuffi-
ciũt. ȝ. de cler. per. c. 1. & 2. Sed quid ſi probet alia partiũ nõ fuiſſe
2 ſuũ numerũ? Reſpõ. cũ ſit negatiua probari nõ põt. ff. de proba.
ei q. tñ ſi indirectè probauerit, nõ procederet. † [Nunciũ] mirũ
vř, quare hic requiruntur, vel certi nuncij, vel excuſatores litera
ti, vel aliæ probationes, cũ ex quo nõ eſt præſens, conſtat, qa vel
nõ põt, vel nõ vult intereſſe, & ſic vř etiã, ꝙ ſine probationibus p
cedere poſſit, & verbũ, nequiuerit, ſub ſe cõtinet etiã verbũ, vo-
luerit, j. eo. §. adijcimus. & ſi ſunt certi, certiorari non debent. ff.
de ac. emp. l. j. Reſpõ. licet ſciat, tñ nunciari dẽt. ff. de adul. denun
ciaſſe, circa prin. ff. qñ di. ce. legatũ. vel dic melius, vt no. illa glo.
3 ex hoc loco. † [Canonice] p teſtes, q deponant eũ infirmũ, vel ca
ptiuũ, vel miſſum vltra mare, vel in aliã longã peregrinationẽ,
vel infamẽ, vel alias impotentẽ de iure, vel facto. ſupra de reſcri.
ſciſcitatus. ff. de procur. aut lon. nec ob iudicis abſentiã in hac co
gnitione, dũmõ partes ſint præſentes. ꝙ ſi verè non põt intereſ-
ſe, ſed ipſi neſciunt, & procedut, quidã dicunt, ꝙ non valet eorũ
proceſſus, ar. ſupra eo. cũ ſup, quia non ſeruato ordine proceſſe-
rũt. 2. q. 6. §. diffinitiua. alij ȝ dicunt. nã cũ ipſi ſint iudices, ſicut ap-
paret mihi ex cõdõne appoſita, ſ. ꝙ ſi nõ oẽs, ĩtereſſe nõ poſsũt,
tenebit proceſſus duorũ. [Cõſtare] quæro, cui dẽt cõſtare de hac
excuſatione? Reſpõ. his duobus citatoribus, ar. ff. rem ra. ha. ne
ſatis. infra de verbo. ſigni. cũ olim, qa periculoſum eſſet hoc ex
perſona rei metiri. ff. de iudi. ſolemus. Sed ſi de hoc, ſ. an ſe excu-
ſauerit, poſtea lite pendente fuerit dubiũ, tũc oportet, ꝙ probet
verã excuſationẽ, infra eod. cũ in iure. infra de probat. qm ȝ. niſi
de hoc fuerit dubiũ ante, & tũc diffinitur, a quib. ſi non fuerit ap-
pellatũ, cũ trãſierit in rem iudicatã, de eo amplius querendũ nõ
eſt. j. de re iudi. quod ad cõſultationẽ. tranſiuit. n. in rem iudic. vt
ibi dicif. Idem credimus, & ſi nõ fuiſſet obiectũ, nec iudicatũ: ſed
vtraq; pars ſciens nõ legitimã excuſationẽ coram eis litigare ȝ-
ſentit, ar. ad hoc, qa ẽt penes duos tñ eſt iuriſdõ, ſicut apparet ex
tenore reſcripti, licet elidi poſſit p exceptionẽ. ſed ſi neſciens, vř
credẽs eũ legitimè excuſatũ, cũ in veritate nõ eſſet, tunc adhuc
põt obijcere de nõ legitima excuſatione tertij, & ideo nõ valet,
quod fecerũt duo, cũ tam error iuris, q̃ facti impediat iuriſdõ-
nẽ. ff. de iudi. conſentire. vel, vt alij dicunt, hic error impedit iu-
riſdictionẽ horũ duorũ, quia ſemp eam habebãt, ẽt ſi nõ expreſ
ſe, vel tacite cõſentirent, licet cũ primo ſciuerint, potuerũt pete
re illud reuocari & appellare, ẽt ſi nõ reuocef, ar. j. eo. cũ olim.
& diffiniẽt ſuper hoc ipſi ijdem duo, ar. ȝ. de reſcri. ſuper literis.
j. de ap. cũ parati, quãuis videretur, ꝙ p arbitros eſſet diffiniendũ.
j. de ap. cũ ſpãli. ſed ſpãle eſt in ſuſpitione. nã nil gratius & c. 3. q.
5. ꝙ ſuſpecti. & q ſuſpectus eſt in acceſſorio, & in principali, in-
fra eo. ſuſpitionis. alij dicũt ſententiam. B. ſ. ꝙ abſens eſt legiti-
mè excuſatus, vel ꝙ ipſi poſſunt procedere, & nihil facere ĩ hoc
caſu. nã ſi nõ cõſtat de eius legitimo impedimẽto, nulla eſt ſen-
tẽtia tanquã lata ab his, q iudicãdi poteſtatẽ ſine tertio nõ habe-
bant, ar. j. de of. iud. c. pe. Item dẽnt oẽs tres cognoſcere, nõ duo
tñ, vt no. infra eo. cũ ſup. Sed primi reſpõdẽt, & bene, ꝙ ipſi duo
tñ habent iuriſdõnem de hoc cognoſcẽdi, ſ. an legitimè ſit ex-
cuſatus abſens, cũ aliter nõ poſſunt pcedere in principali cauſa.
infra proxi. §. niſi prius de emergenti diffiniatur, vt no. ſupra de
ele. cũ inter. nec ob. ꝙ dř ipſos tres cognoſcere debere, cũ illud
loquatur, qñ oẽs ſunt, vel poſſunt eſſe præſentes. ſed hæc ſunt im
poſſibilia, vt tanquã abſentis admittatur excuſatio, & tanquam
præſens cognoſcat. Si autẽ duo iudicarent, ꝙ tertius abſens de
cætero admittendus nõ eſſet, nõ præiudicaret, cũ hoc non eſſet
neq; principale, neq; acceſſoriũ. ſed ſi tale quid obijciatur, prop
ter quod perpetuò remoueri a iuriſdictione debeat, fiet, vt no. ȝ.
4 eo. cũ ſuper. [Nihil] † ſed quid ſi iudex abſens velit habere ratũ,
quod duo fecerũt. nunquid põt parte inuita, ar. ꝙ ſic. ȝ. de reſcri.
paſtoralis. 9. q. 2. Lugdu. 3. q. 6. hoc quippe. j. eo. cũ olim. ȝ. de elec.
ꝙ ſicut. ff. de iudi. licet. ff. rem ra. ha. l. 3. §. vlt. ff. de adop. l. adoptio,
inſti. de teſta. mili. §. ſed ſi quis ȝ, ſupra de conſue. ad noſtrã, ſupra
de elec. audiris. 10. q. 2. c. 1. §. j. ꝙ autẽ in hac ratihabitione nõ ſit ne
ceſſarius cõſenſus partis, vř. ar. j. eo. ȝſuluit, infra de ſent. excom.
ſacro. Sed ȝ, qa nõ debet parti factũ iudicis præiudicare. Solu. di-
cimus id, quod duo fecerũt tertio nõ excuſato, nec partibus in
eos tacitè, vel expreſsè cõſentientibus non tenere, ẽt ſi fecerunt
nomine tertij: qa licet duob. detur tñ iuriſdõ in caſu. ſ. ſi tertius
noluerit intereſſe, nõ tamẽ poſſunt exercere eã, nec tenet, quod
faciũt, ſi vult intereſſe, vt hic dicunt. licet. n. ipſi iudices ſint delo
gati, tamẽ eſt eorũ iuriſdictio mãdato & cõdõne appoſita in tan
tũ, vt ſi ȝfaciant, nõ valet, & ſi. ſupra de reſcrip. c. cũ dilecta. & qa
nõ tenet, ideo nec ratificari põt. ſupra de ele. audiris. nec ob. cap.
Lugd. qa ibi quod factũ erat, tenebat. ſ. ordinis collatio, vel cõſe-
5 cratio. † Item nõ ob. ſupra de elect. ꝙ ſicut, qa ibi bene tenebat e-
lectio, licet caſſari poſſet. Item nõ ob. 3. q. 9. hoc quippe, qa ibi ſẽ-
tentia, q̃ nulla eſt, nõ hř rata, ſed pp ſcandalũ vitãdũ electio epi
inordinate facta toleraf. vel illud facit Papa ex plenitudine po-
teſtatis, & ſic etiã põt reſpõderi legi ȝrię. ff. de adop. adoptio, ſal-
uis alijs ſolutionibus ibi poſitis. Itẽ non ob. l. ff. de iudi. licet, & ff.
rem ra. ha. l. 3. quia ibi iudiciũ factũ inter falſum procuratorẽ &
aliũ tenet. & ideo tenetur ipſe procurator ſiue rei, ſiue actoris, ſi
dominus ratũ nõ hẽt tacitè, vel expreſsè, vt in præalle. l. ff. de p-
cura. in cauſæ, & l. ſeq. Itẽ nõ eſt ȝ inſti. de te. mi. §. ſed ſi quis. imò
eſt quaſi ſolutio multorũ ȝriorũ. nã ſicut ibi innuitur oĩa illa, q̃
ſolẽnitatẽ non requirũt, ita ꝙ ſolẽnitates nõ ſint de eorũ ſubſtã-
tia, ſed tñ ex aliquorũ ſola volũtate depẽdẽt, rata haberi poſsũt
6 vel potius quaſi de nouo facta valẽt. † Idẽ dicimus in ſentẽtia ex-
cõmu. nomine alterius lata, ſ. ꝙ non põt haberi rata. nec ob. ff.
de neg. geſt. ſi pupil. §. ſi lego. quia licet ſit neceſſe ad hoc, vt ratũ
poſſit haberi, ꝙ ſit meo nomine geſtũ, nõ tamẽ ſemper, qđ noĩe
meo geritur, ratũ haberi põt, qa ſi nõ egit, qũo ratum habebitur.
7 † Sed poſſet dubitari, ſi aliquis noĩe alterius iudicis faciat iuriſdi
ctione in terra ipſius, an poſſit iudex habere ratũ? Reſpõ. ꝙ non,
quia ea quę facta ſunt, & quę ſolẽnitatẽ non requirũt, poſſunt ha
beri rata, ſed cũ ſñia a nõ ſuo iudice lata nõ teneat, ſupra de offi.
vicarij. c. ſua. & cũ alię ſolẽnitates requirãtur, quas ſi ipſe iter, q
ratũ habere vult, omitteret nõ teneret, ergo nõ põt haberi rata,
ſi ab alio omittatur. omittunf aũt oĩa, quia pro nõ facto hř, qđ
fit à nõ ſuo iudice. nobis plus placet, qđ no. infra eo. c. in glo. no-
bis vř. [Reputabunf] duo bene habent iuriſdictionẽ ſine tertio,
ſed eſt ligata, vt procedere nõ poſſint ſine tertio, nec tenet pceſ-
ſus eorũ niſi in caſibus, ſ. vbi prius recipiant ſiue verã, ſiue falſam
excuſationẽ tertij. vel niſi aliter cõſtet de eius impotẽtia, ſed par
tes bene poſſunt eorũ iuriſdõnem prorogare de caſibus, in qui-
bus poſſunt procedere, ſeu cognoſcere, ad caſus, in quibus non
poſſunt, vt no. j. de ap. cordi. qa ex quo iuriſdõnem habẽt quę rõ
eſt, ꝙ poſſunt prorogare de re ad rẽ, vt no. ȝ. eo. de cauſis, & non
de caſu in caſum. imo plus vř, ꝙ hoc ipſo, ꝙ partes procedunt
neglectis probationibus, vel exceptionibus abſentię tertij, ꝙ ta-
citè videtur duorũ iuriſdõnem prorogare, ſicut eſt in alijs decli
natorijs fori, vt no. j. de re iudi. inter, ar. j. de excep. paſtoralis. p-
rogari autẽ nõ intelligitur, ſi nuncius, vel literæ excuſatorię fue
rint falſę. Itẽ ſi duo iudices falſum aſſerebant, nõ tamẽ interlo-
quendo, ſibi cõſtare dẽt de legitima excuſatione tertij, vel etiam
ſi proteſtata fuerit vna pars cõſentiente altera, ꝙ nõ intendebat
prorogare, niſi quantũ forma literarũ ſibi dabat. Itẽ prorogatio
procur. nõ obeſt. j. eo. cũ olim, & ſecundum hoc debẽt intelligi
gl. hic poſitæ. ſ. ſed quero. Sed quidã loquuntur de ratione tã an-
te ſñiam, q̃ poſt. [In inte. reſti.] 20. diſt. de quib. 63. diſt. extra. arg.
cõtra. ff. de arbi. item ſi vnus. vltimo. & §. ſi plures. [Poſſit] abſq;
8 periculo rei familiaris. † [Noluerit] ex hoc loco vř, ꝙ non plus
importet illa clauſula, ꝙ ſi nõ oẽs poteritis, aut nequiueritis in-
tereſſe, quàm illa, vbi tñ ponitur, ſi nõ poteritis? Reſpõ. imò dif
ferentia eſt, quę colligitur ſupra de reſcri. ſciſcitatus, quia in pri
mo caſu, q ſola voluntate nõ vult intereſſe, nõ redarguitur: ſe-
cus in ſecũdo caſu. ad idẽ ſupra de reſcrip. ſciſcitatus. alij autẽ di-
cunt aliã dřiam, ꝙ vbi tñ nequiuerint, nõ poſſunt pcedere duo
niſi abſens ſe excuſauerit per nunciũ, vel p lras de voluntaria, vř
neceſſaria cã, vel abſentię p teſtes, nec ſufficit probari p teſtes vo
lũtaria, quę ſatis præſumitur violenter, ex quo nõ eſt: ſed tñ ne-
ceſſaria. ſed in neceſſaria eſt facienda diſtinctio, qa ſi probet eũ
pati dolorẽ capitis, vel aliquã infirmitatẽ, vel tertianã, vel modi
cã ĩperfectionẽ, vel ſimilia, nõ ſufficit, qa & ſi hodie nõ poſſunt
intereſſe, cras poterit, vt ȝ. eo. ſi. § proxi. ff. de iudic. ſi longius. ff.
de va. l. pe. j. de vo. & vo. re. ꝙ ſuper. Sed ſi eſſet vtrunq;, ſ. non po-
tueritis & nolueritis ẽt tertio ſe nõ excuſante, nec ẽt receptis p
bationib. ſuper lõga neceſſitate, vel breui poterũt procedere. nã
ex quo nõ intereſt. certũ eſt, ꝙ aut nõ vult, aut nõ põt intereſſe,
& habẽt ar. pro ſe. ȝ. de reſcrip. ſciſcitatus. Quidã tamẽ dicunt, ꝙ
cũ vtrunq; ſit poſitũ, tamẽ nõ eſt procedendũ, niſi tertio excuſa-
to, qa põt eſſe, ꝙ intereſſe poſſet, & vellet: ſed terminũ obliuio-
ni tradidit, & ſic eũ vti obiq; idẽ dicunt, & ſic credimus de facto
tenere. [Reus] ꝙ ſi nõ opponitur, ſed ipſe ſuę cõſcię timens pe-
tat abſolui, vel ideo qa cũ proceſſum fuerit vſq; ad ſñiam, tũc pri
mo obijciaf, & reuocetur totũ. j. de exce. exceptionẽ. ȝ. de reſcr.
dilectus filius abbas. Itẽ quid ſi iudex, nõ pars opponat, qa põt,
vt in eadẽ decre. Reſpõ. ad hoc, vult ꝙ & tũc abſoluet dele. quia
nõ eſt rõ diuerſitatis ſupra de cõſti. trai. ſi. C. de diuer. reſcri. ſi li
bellũ. ff. de le. neq; & l. nõ poſſunt. Ad primũ reſpõdeo idẽ, imò
fortius, qa maiorẽ fauorẽ dẽt inuenire ſponte cõfeſſus, quã con
uictus. 15. q. 8. c. 1. & pro hoc ẽt facit rõ poſita in decre. ſ. cũ com-
mittitur prin. ac. [Excõicationis] maioris. minor. n. non ſuffi-
ceret ad exceptionẽ. j. de excep. a nobis. [Excõicationis] ſuper-
uenientis poſt impetrationẽ literarum: ſecus ſi præcederet. ȝ. de

æra.cũ bonæ.J.de proba.poſt ceſſionẽ,arg.C.de prec. imp. offer.
9 vniuerſis.† Nobis videtur, ꝙ quãdo ſcribitur pluribus iudicibus
ſine cum clauſula hac, quod ſi non omnes, ſiue ſine clauſula:
tamen oẽs & ſinguli iuriſdictionem habent: q̃a res indiuiſibilis
eſt iuriſdictio,ſicut ſeruitus,vſusfructus,iuſpatronatus,& reliqua
iura.ff.de relig.& ſum.ꝑ.fune.ſi ſepulchrum.ff.ad l.fal.l.j.§.ſi vſus.&
ff.de ſeruit.ruſt.vſus ẽt prædictorũ & fructus eſt indiuiſibilis, niſi
aliud contineat forma mãdati,ſicut eſt hic,quando mandatur,
ꝙ ſi nõ oẽs poſſunt exequi mãdatũ,ꝙ duo exequãtur: vel niſi po-
ſtea partes inter ſe diuidãt uſum,qd̃ eis licet,qñ tñ eorũ vtilitas
attẽdit.ff.de arb. itẽ ſu.§.fi.& l.ſe.ff.de re iud.l.duo ex.& ff.de ſer-
ui.uia.ff.de vſufr.quotiens.§.j.J.de iure pa.querimoniam, vbi no.
nõ tamẽ ſicut in iuriſditione,& aliis iuribus vniuerſitatis: quia il
la non eſt penes ſingulos,ſed penes collegiũ tñ. 12.q.2.§. qui ma
numittitur. Et ideo dicimus,ꝙ ſi corã duobus procedatur,quan-
do ſcriptũ eſt tribus cũ prædicta clauſula,ꝙ tenet ꝓceſſus coram
eis habitus,ẽt ſi tertius nullo mõ ſit excuſatus, & ſi nihil cogno-
uerint alii duo de excuſatione eius,ẽt ſi volebat & poterat inte-
reſſe,& ẽt ſi ambe partes,vel altera tñ ignorabat,ſ.ꝙ duo in præ
dictis caſibus poſſunt procedere,ẽt tertio non excuſato & volen
te intereſſe, & idem dicimus,ſi ignorabat factũ, ſ.quia credebat
tertiũ iudicẽ eſſe excuſatũ legitimè; qd̃ tñ non erat. & hoc dici-
mus ea rõne,quia iſti duo ex tenore mandati hẽbant ſine cõſen-
ſu partiũ iuriſdictionẽ in negocio ſibi cõmiſſo, & ẽt vſum, & e-
xercitiũ iuriſdictionis in aliquo caſu, vel ſub cõditione, ſ. ſi ter-
tius nõ põt intereſſe,& ipſi alias inordinate ꝓceſſerunt,tenet pro
ceſſus eorũ,ſi nihil fuit exceptũ ꝯ eos,& ẽt appellatũ: q̃a talis po
terat eſſe ꝓceſſus ſm̃ tenorẽ mandati,& non eſt ꝯ ius ſcriptũ: ſed
ꝯ ius litigatoris tñ;& ideo tenet,ge qd̃ faciũt.2.q.6.§.diffinitiua.
Nec eſt ꝯ.ĩ.de reſcrip.cũ dilectus.quia ille ordo de ſubſtantia mã
dari, & ſtudioſe ſeruari mandabat,non in fauorem partiũ,ſed in
fauorẽ eccleſię,vñ remitti nõ poterat. at hic ille ordo, ꝙ inqui-
rat de excuſatione ſua, non ſtudioſe mandat,nec attẽdit ibi niſi
fauor partiũ.Itẽ nõ obeſt.ff.de ver.ſig.cedere.vbi dr̃,ꝙ qñ aliquid
ſub cõditione debet,ꝙ nõ cedit dies debiti niſi extante conditio
ne,& eadẽ rõne hic,quia his duobus delega.nõ cedit dies exercẽ-
di iuriſdictionẽ ſuã,niſi poſt extiterit conditio,ſ.ꝙ tertius nõ po
teſt intereſſe,cũ hoc exercitiũ eis ſub conditione mãdatũ ſit.Sol.
l.illa loquitur in his,q̃ fiũt extra iudiciũ;ſed in iudicio ſi mãdat a-
liquid fieri ſub cõditione,ẽt nõ extante cõditione tenet quod fit,
dummõ partes nõ cõtra dicant,ſicut apparet in iudicio appellatio
nis emiſſæ aũ ſniam, ꝙ nõ debent cognoſcere de cã principali,
niſi iuſta ꝓbetur cã ap. & tñ partes,ſi volunt omittere cãm ap. &
ꝓcedere in principali,pñt.J.de ap.cordi. Et ſi cõtrariũ diceretur,
abſurdit.s intolerabilis ſequeret. puta mãdatur iudici, ꝙ ſi talis
ꝓbauit talẽ rẽ ſibi deberi, condẽnes eũ, nũquid dices talẽ ſniam
nõ tenere,ſi ꝯ ius litigatoris ſeretur,puta ſi non probato debito
a cõdemnetur?[a] abſit. 2.q.6.§.diffi.ſed forte ſecus[b] eſſet,& ſi nõ exer
b citium iuris dictionis,ſed ipſa iuriſdictio mandetur ſub conditio
ne.tunc.n.ſatis dici põt,ꝙ non habet iuriſdictionẽ niſi ꝯditio exi
ſteret: q̃a cõmiſſio talis vel dele.nõ eſt in iudicio.ſed extra. ſed ſe
cũdũ hoc idẽ vr̃ dicẽdũ,ſi vnus ſolus de tribus ꝓcedit, cũ penes
vnũquẽq; ſit iuriſdictio ĩ pſonas litigãtes; & certe quidã hic verũ
dicũt: ſed in hoc eſt drĩa: quia qñ vnus ſolus procedit. põt excipi,
ꝙ nõ ꝓcedatur,ẽt ſi unus,vel ambo deuincant legitimo impedi-
mento; qd̃ eſt,quãdo duo ꝓcedũt.alii aũt dicunt cõtra.& bene,ſ.
ꝙ non valet proceſſus coram imo habitus, niſi ex ſciẽtia certa ꝓ
rogauerit iuriſdictionẽ.q̃a licet ſinguli ſint iudices,& ſinguli ha-
beant iuriſdictionem,non tñ ſinguli habẽt ſuper has pſonas, ſed
tñ tres.vel duo,qñ eſt ibi clauſula,niſi detur eis de conſenſu par
tiũ tacito vel expreſſo non ignorantium ius, vel factũ. Itẽ ille ſo
10 lus in nullo caſu habet exercitium iuriſdictionis.† Item non ob.
ff.de iur.om.iu.ſi p errorẽ.ff de iudi.l.2.§.1.& 2.vbi dicit, quod nõ
tenet proceſſus iudicis.in quem conſenſum eſt per errorẽ vel fa
cti,vel iuris,ſed tñ qd̃ hic iam dixi.cõtra ſo.illę.ll.loquuntur, qñ
ignorãs ius, vel factũ nõ facit eũ iudicẽ alicuius perſonę, quæ nõ
eſt ſuus iudex. ſed quidam dicunt & bene hos duos, imò ſingulos
habere iuriſdictionẽ. ſed oppo. ſed hic ſit prorogatio iuriſdictio-
nis,de caſu in caſum.quia vſus iuriſdictionis,qui erat conditiona
lis quo ad exequendu mandatũ,erit purus.ergo hic erit conſen-
ſus ex certa ſciẽtia,& nõ p ignorantiã,ſicut eſt in aliis proroga-
tionibus. Sol.dicunt quidã, ꝙ vbi fit prorogatio de perſona ad ꝑ
ſonã, ꝙ neceſſe eſt, ꝙ ex certa ſciẽtia,& ſine errore iuris, vel facti,
fiat prorogatio.& hoc rõne ptæal.q̃a qui primò non erat ſuus iu
dex, modo fit ſuus. ſed ſi prorogatio fiat de tpe in tẽpus;vel de ca
ſu in caſum.vel de re in rem, tunc valet totus ꝓceſſus,ſi ignorans
ius,vel factũ ẽt tacitè ꝓrogauerit:vel ẽt ſi non excipit, ſicut eſt ex
preſſe videre: q̃a ſi corã excõicato ligetur, tunc quicquid fit corã
eo, tenet dũmodo non ſit publicè excõicatus: quia tũc ſecus in-
fra de re iudi.ad probandũ. Itẽ quicquid fit corã iudice,qui poteſt
11 recuſari.infra de ex.c.ſi.j e.cũ olim. † Item tenet, quod fit cum ꝓ
curatore milite ante, quã excipiatur.ff.de procu.filius. §. vetera-
ni.Fatemur tamẽ, ꝙ ſi poſt li.conteſt.quãdocunq; peruenerit ad
partẽ cauſa,quare poterit iuriſdictio declinari, ꝙ bene poterit ꝓ
ponere: ſed tamẽ non reuocabuntur prius facta. infra de excep.
paſtoralis.c.ſi.alii dicunt,& forte melius, ꝙ prorogatio iuriſdi-
ctionis nunquã valet ſine conſenſu tacito, vel expreſſo, qui con-
ſenſus nunquã poteſt eſſe,ubi eſt error iuris,vel facti.ff. de iuriſd.
om.iu.ſi per errorẽ.ff.de iudi.l.2.§.1.& 2.nec eſt prorogatio, niſi
augeatur iuriſdictio p conſenſum partiũ tñ,ſicut eſt videre, quã
do augetur iuriſdictio ſup pſonas, ſuper quas primo non habe-
bat iuriſdi.& idẽ quãdo augetur iuriſdictio ſuper re, vel quantita
te,ſuper qua primo non habebat iuriſ. & idẽ, quando augetur in
tẽpus iuriſd.in quo primo non habebat iuriſd.à iure, vel ex teno
re mandati ſibi directi,ſed ſolũmodo ꝑ vocem partiũ augetur.
voluntas aũt non eſt,vbi error,vt prædictũ eſt,ſed in præſenti ca
ſu,vbi ſcribitur cũ ꝑdicta clauſula,duo habẽt iuriſ.in negocio cõ
miſſo ꝑ vim reſcripti,ẽt ſi partes non ꝯſentiãt. Sed dices, imo nõ
habent iuriſ.niſi in caſu,quãdo nõ poteſt intereſſe. Reſpon. falſũ
eſt: quia bene habent iuriſdi.ẽt ſi tertius velit intereſſe,ex quo eſt
ibi clauſula.ſed nõ habẽt iuriſd. in qua prorogando non eſt ne-
ceſſarius partiũ cõſenſus: ſed ſufficit ſola omiſſio, vel negligẽtia
proponedi hanc exceptionẽ,uos duo non poteritis procedere,
qm̃ tertius põt & vult intereſſe,licet in prorogãdo iuriſ.quã non
habent,ſit neceſſarius conſenſus partiũ ſine ignorantia iuris, vel
facti.periculoſius.n.eſt prorogare iuriſ.quã vſum.& ideo plus ibi
exigitur.& ſic non ob.ſupra c.cauſam.ff.de re iu.duo.quia ibi nõ
erat pſens clauſula ideo nõ valebat ſententia duorũ,niſi ſcienter
partes prorogarent iuriſdi.eorum in iſto ergo caſu non debent
partes ꝓrogare iuriſ.ſed ſufficit ſcienter,vel negligenter hãc ex-
ceptionẽ omittere ſibi competẽtẽ. & hoc idẽ dr̃ in aliis caſibus
ſupradictis,ſ.ubi omittitur exceptio recuſationis, vel excõmuni
cationis: quia iudex,qui põt recuſari,ita habet iuriſd.ſuper recu-
ſantẽ niſi excipiatur cõtra aliũ.Item per exceptionẽ excõicatio-
nis partis,vel per exceptionẽ procuratoris militis non augetur,
vel diminuit iuriſd.iudicis,contra quem nihil proponit,ſed con
tra partẽ tñ.hoc plus placet, quam quod dictũ eſt in gl.ſed quid.
12 [Vinculo excõmunicationis] † litere ab excõmunicato impetra
tæ valent,licet poſſit proceſſus earũ habitus elidi per excep. vel
prohibitionẽ iudicis.infra de ex.c.ſi.imo plus videtur, ꝙ ſi ſint ta
les literę.per quas ille,cõtra quem impetratæ ſunt,poſſit aliquid
vtilitatis cõſequi ẽt inuito impetrante vtetur eis,ut eſt,quãdo pe
tit ſententiã confirmari, vel quãdo petit aliquid iuris vt ſeruitu
tem.nã indignum eſſet, ꝙ ſua excõmunicatio ſibi prodeſſet.J.de
ſen.excom.ſi vere.infra de ap.oblatæ.ſi aut ſunt impetratę de cõ
ſenſu partiũ literæ & ſcienter de excõmunicatione, adhuc uide-
tur, ꝙ antequã incipiat lites,ſẽper põt non excõmunicatus refu
tare & procedere per huiuſmodi literas, q̃a conſenſu vel etiam
pacto nedũ tacito,ſed nec expreſſo non potuit aſtringi commu
nicare excõicato ad eius vtilitatẽ,non quia literæ ſint malæ,imo
bene valent,licet per excõmunicatũ vel non excõicatũ ſint im-
petratæ.& ideo poſt abſolutionẽ ſuã excõmunicatus,etiam non
excõicato inuito poterit per eas proſequi ius ſuum.alii tamẽ di-
cũt ꝯriũ, ꝙ licet valeant ad profectũ non excõmunicati, tamen
non valebũt ad profectum excõicati,ſicut non minus valet teſta
mentũ,licet aliquid relinquatur capaci & non capaci. poſt h.ẽt
cõ.poteſt reus obiicere excõicationẽ actori ſemper,& maxime
ſi de nouo fuerit excõicatus,vel ſi de nouo uenit ad eius notitiã
infra de ex.c.ſi.hoc tamẽ bene fatemur, ꝙ ſi reus pendente iudi-
cio excipiat contra actorẽ excõicatum, & impediatur proſequi
cauſam ſuam,nõ fit ei præiudiciũ,quin poſtquam fuerit abſolu-
tus,omnia poſſit,ſicut poterat ante,quam exciperetur, quia per
iudicẽ,vel aduerſarium ſtetit, quominus exequeretur.J.de ap.ex
rõne.ubi no.ſed in reo,qui põt cauſam ſuã proſequi cũ excõica-
to,bene præiudicatur, quia cũ excõmunicatus præſcribat, ſi fa-
ciat copiam ſui, ꝙ conueniri poſſit,& non dabitur alieni, cõtra
quẽ præſcribat,reſtitutio a ſimili eius,qui tenetur in vinculis. ff.
ex qui.cau.ma.l.j. Et idem vr̃ in iudicio. ꝙ ſi dato termino ad ꝑ
ducendũ teſtes aliqua pars excipiat de excõmunicatione, & ꝓp
hoc non producat teſtes ſuos intra terminũ aſſignatũ, præſcriba
tur contra eũ,vt vlterius ꝓducere non poſſit. Et idẽ vr̃ in omni-
bus aliis,licet poſſit obiicere exceptionẽ excõicationis,ſi vult,li
cet ſibi ſępe non expediat,quandocunque ſit publicè excõicatus
actor,tenet proceſſus cũ eo habitus,etiã ſi a principio vergebat
in eius vtilitatẽ proceſſus iudicialis, licet ſecus ſit in iudice, cu-
ius ſententia non tenet,ſi erat publicè excõmunicatus. infra de
re iudi.ad proban.prædictis vr̃ contra.infra de conceſ. præbẽ. &
eccle.non ua.quia diuerſitatẽ. Vbi dicit, ꝙ contra excõicatũ non
currit

ADDITIONES.

a ¶Abſit Circa hæc dicta Inno.hic uide per te Fel.in c.eccleſia Sanctæ Mariæ,col. 6 poſt prin.ſupra de conſtitutio.

b ¶ſecus eſſet, et ſi non exercitium. Vide ad doctrinam Inn.Fel.in c.ex parte col. 3.verſus fi.ſupra de conſtitutio.

currit præſcriptio. ergo multo fortius non præſcribitur alijs nec dabitur in integ. reſti. ff. ex qui. cau. l. 1. ſo. ibi contra aſt, hæ epiſcopi ideo non currit præſcrip. quia nunquam ad [illegible] pertinuit collatio præbendæ vacantis tempore excommunicationis. Ideo nõ currit cõtra eccleſiã. nec cõtra archiepm. quia nunquam videtur negligentes, infra de conceſ. præb. & eccle. non va. c. 1. & ca. quia di. melius tamen videtur, quod reo nõ excõmunicato non currit tempus, nec terminus, ſi non produxit teſtes, quia nec producere debebat, ſi actorē ſciebat excõicatum, quãuis ſi produxiſſet, valerent atteſtationes eorũ, & nõ ſolũ eius, ſed etiã excõicati. j. de ex. c. [illegible] rũ ex quo eſt reo meritoriũ, nõ tenetur producere teſtes, nec ſtare in iudicio cũ actore excõicato. Itē quia per cõtrarium eneruatur eccleſiaſtica diſciplinæ neruus, iuſtũ eſt, quod ei nõ currat nec terminus, nec tēpus iudicus aut extra iudicium, quia præſentibit [illegible] excõicatus cõtra non excõicatum nec datur in i[illegible] reſtitut. ff. ex qui. cau. ma. l. j. quia bene põt eũ conuenire, nec eſt meritoriũ nõ conuenire eũ. infra de iud. intellex[imus]. & infra de ex. c[om]. inter. ubi dicitur, quod in iudicio æqualitas ſeruãda eſt excõmunicati vi de [illegible] quod poſt iudiciũ cæptũ non obſtat excõmunicatio, [illegible] in omnibus admittendus excõicatus. [illegible] alia decre. loquitur, quando reus [illegible] excõicatus, & tamen ide dicimus in reo, quia ſi expediat [illegible] producere teſtes, & forte ſecũdum tenorē ipſius decre. infra de teſti. ſignificauit, & infra, vt li. non cõteſt. quoniã, quia vocabitur actor excõmunicatus, & in oĩbus ſeruabitur paritas inter eos. [Probauerit] quia ſi probationes ſuper exceptione [illegible] produxit, ſed eas dicit [illegible] caſu amiſiſſe, nunquid iterũ admittẽdus erit ad probãdũ de a-

a miſſione,[a] & ſic ex litibus lites oriũtur, vel ẽt ad probãdũ iterũ exceptiones? ar. quod ſit admittendus ad iterum probãdũ. ff. de edē. ſi quis ex. §. vlt. & l. ſeq. quãuis in hoc caſu & in alijs non ſit præiudiciũ alicui parti in re petita, ſed tantũ propter eũ repellendũ agitur. põt dici, quod niſi in termino ſtatuto compareat cũ oĩbus probationibus ſuis, vlterius non audietur. propter hoc enim præfigitur terminus, niſi contrarium eſſet notoriũ, vel quaſi. hoc. n. arbitrio boni iudicis relinquendũ dicunt. Item hoc probatio non hēt locũ in cauſa ap. vbi admittit excommunicatus. j. de ex. excep. & hæc eſt ratio, quare nõ abſolueret reũ. ſ. quia poteſt ſtare in iudi-

3 cio. licet ſit excõmunicatus. infra de iudi. intellex[imus]. † [Aſtrictũ] ipſo facto. vel iure, puta quia ſit falſarius. infra de cri. fal. ad falſariorũ. vel et ſi ſit occultus hæreticus. 24. q. 1. c. a. & 3. ſed hoc aliquibus nõ placet, quia ex quo opponitur ſibi crimē hæreſis, ſiue confiteatur, ſiue probetur, neceſſe eſt, quod cũ ſolēnitate recipiatur tãquã hæreticus. 1. q. 7. ſi qui vo. quoniens cor dis, & ca. ſi quis eps. infra de hære. ad abolen. j. vel põt dici, quod tamē hęc receptio etiã ab epõ fieri poſſit, ſi vel nõ habēs curã animarũ, ad legē. ſaudiēdũ, infra ne cle. vel mo. ſuper ſpecula. & idē eſt in omnibus alijs vbi Papa abſolutionē ſibi nõ reſeruauit. idem eſt et ſi nõ ipſo iure ſit excõmunicatus, ſed a iudice alio. vel ordinario. ſiue dele. ſi notoriũ ſit mandaũ excõmunicare [illegible] ſecreti eſſe, vel minus ſibi ſi autē iuſtũ ſit mandatu, vel an ſit iniuſtũ eſt dubiũ, tunc mit-

4 tetur ad excõmunicatorē, vt ſtatim ſequitur. † [Delegatus] idē, quod hic dī in dele. Papæ, intelligendũ puto in omnib. ordinariis & dele. a ſuis ordinariorũ, quod excõmunicandi & abſoluendi poteſtatē habēt, quantũ ad hoc vt poſſint abſoluere ab excõmunicationib. contingentib. ipſo iure. Et in abſolutione aliarũ excõmunicationũ eſt diſtinguendũ, quia archiepſ, vel eps, vel eorũ delegatus nõ poterit abſoluere a ſententiis ab alijs archiepis, vel epis latis, ſed bene poterit abſoluere a ſententiis a ſuis ſubditis latis, ad hoc, quia ad eũ pertinet abſoluere, ad quem pertinet ligare. de pe. di. 1. verbũ. ar. 3. ſi aũ ſeſtor. Si autē archiepiſcopus velit abſoluere a ſententiis ſubditorũ ſuffraganeorũ ſuorum nõ poterit facere, niſi prius moneat ſuffrag. quod vel ipſi abſoluãt, vel ſubditos abſolui faciant, ar. infra de offi. ordi. quanto. hoc aũt certũ eſt, quod nullus del. excõmunicatũ a ſuo delegante abſoluet, argumentũ hic. vbi dicit, quod deleg. a Papa nõ abſoluet illos, quorũ abſolutionē ſibi reſeruauit. ergo eadē rõne & in alijs. Sed dele. vnius epi bene abſoluet excõmunicatos ab alijs deleg. eiuſdē epi ſecundũ formã hic cõprehenſam, alij tamē aliter dicut. [Formã] infra de ver. ſigni. ex parte. [Abſolui] niſi in caſu infra [illegible] ten. excõmu. nuper. [Excõmunicatus] ſiue nominatim ſub generali clauſula, vel ẽt ſine clauſula illa, quod participant [illegible] ſimiliter ſint excõmunicati. [Excõmunicator.] quod ſi fuerit dele. infra annũ tantũ ipſe, vel ſucceſſor eius abſoluent, ſi ei dele. tui non expreſſo nomine dignitatis, infra e. querenti. ſupra e. quoniã abbas, infra de offi. ordi. paſtoralis. ſed poſt an. abſoluet præſens de le. de quo hic dī. ſan alia cauſa & inter alios datus. ar. hic. [Excõicatorē] ſupra de elect. venerabilem [Maiũ] aliter non vĩ abſolutio huius dele. tenere. 11. q. 4. c. pe. C[um] non cõau. per totũ. ff. de of. vicarij. c. quia. j. eũ olim dilectis. ff. de re iur. ſa[cri]a iudice. & nõ tamē quidã dicunt, quod hic pro alio ſolui [illegible], & eſt ar. [illegible] ſupra de reſcrip. ab excõmu. cato. malitia. aũt hoc nõ appar[et] ibi dele. mittet ad excõmunicatorem, quod abſolui iuxta formã eccleſiæ excõmunicatũ, quod ſi abſoluerit, hēt propoſitũ. ſi autē non

abſoluerit del. vocabit ordinariũ, vel dele. corã ſe, & cauſam excõmunicationis inquiret, & ſi dixerit pro[cul] eniã manifeſtē, & probauerit, vel aduerſariũ cõfeſſus fuerit, dele. nõ abſoluet ſine emenda. Si autē neget excõmunicatus offenſam, hēt eã excõmunicator probare corã huiuſmodi deleg. quod ſuper hoc cognitionē tũ hēt rõne acceſſoriũ, vt hic. rõ autē, quare dēt hoc defendere infra de ſen. excõmu. ſacro. §. pe. Si vero pro cõtumacia, præcipiet, quod abſ[oluat] ſi ſit recepta cautione, infra de verb. ſign. ex parte, & c. ſeq. [Si] vero ſine [cauſa] [illegible], præcipiet [quod] abſoluat ſine difficultate, ſupra de reſ[crip]t. ab ex[co]municato infra de ſentē. excõ. ſacro. Sed nõne c[ognoſ]c[e]t[ur] de cauſa pro qua eſt excõmunicatus? Reſpo. rõ, quia et [illegible] vocatione venerit, nõ audietur appel[l]ans, ne [illegible] præiudiciũ [illegible] dũmodo cautio recipiatur. infra de ſen. ex. ſacro, circa [illegible] poſtq̃ autē fuerit a. ſolutus, de nullo cognoſc[et] [illegible] priores excõmunicationis, cũ non acceſſoria [illegible] ſine [illegible] poteſt ſuã iuriſdictionē explicare. ſed [ſi] quis viderit ſe grauati, redeat ad commune præſidiũ appell. [illegible] de ap. [illegible] o. Alij dicunt, quod ille vocetur, pro quo [illegible] eſt. [illegible] licet in [illegible] ſeſtã offenſam [illegible] [illegible] orũ. Sed ſi nõ fuerit offenſa notoria, vel per [illegible], vel per cõfeſſione, vel facti euidentiã, ipſum abſol[uet], infra de ver. [illegible] ex parte, & c. [illegible] fatemur tamen quod [illegible] notoria [illegible] pars diceret, vel vellet probare eam not[oriam] [illegible] admitteretur. ſed nõ audietur teſtes, [illegible] velint dicere, quod [illegible] niſi [illegible] ſit notoria. [illegible] per ſe inq[uirere] poſſet, an [illegible] notoria, p bonas perſonas ēt ſine teſtib. al[ii] dicunt & melius, nec iudicē vocabit, nec partē, niſi forte ad videndum cautionē [illegible] quia prę ſtabit, quia nullã ſuper eos iuriſdictionē hēt. ſed ſic proce[de]t [illegible] mittet ad iudicem excõmunicatum, quod abſoluat eũ, cu ſit p[ar]atus cauere, quãdo pro cõtumacia excõmunicatus [illegible] ſatisfaceret, [illegible] excõmunicans venerit [illegible] tunc abſoluet [illegible] iudex. ſi vero non faciat, [illegible] ſignet, quod [illegible] nõ faciat, quia forte excõmunicans dicit manifeſt[um] & excõmunicans negat manifeſt[um] [illegible] iudex non abſoluet eũ, nec cognoſcet quis verũ dicat: ſed ſuperſedere dēt, donec legitimē abſoluatur, niſi notorium eſſet excõmunicatorē falſum dicere, & caueat hic iudex ne dicat dubiũ, quod cũ manifeſtũ, vel è conuerſo. ſ. de reſcrip. cũ contingat. hæc autē faciet, quã [illegible] obijcitur [illegible] ante [illegible] ſine poſt. & eſt ſpecialis gratia, quã Papa [illegible] iuxta formã eccleſiæ abſoluant. [Reſeruerat] 17. q. 4. ſi quis ſuadente. j. de ſent. excõ. ſignificauit, tua nob[is] [illegible] [principale] idem principalis [illegible] quæſitu, & c. præterea. ſi. de iuriſdi. omni. di. l. 2. hęc decre. loquitur, quãdo nulle literæ ſunt impetratę ſuper excõmunicatione ſuper deleg. tanquã ſuper acceſſorio procedit. ſed ſupra de reſcrip. ab excõmunicato, loquitur, quãdo ſuper excõmunicatione literas impetrantur. [Acceſſoriũ] idem abſolutio al[ius] deleg. [excõmunicatorum] niſi ſuiſſet appell[atum] quia tunc ac[tor] [illegible] tendus nõ eſſet. 2. q. 6. ſi eps. & §. vlt. & C. de [illegible] vel nõ excipiat confeſſionis, vel aliam legitimã habeat. j. eo [illegible] [Mandatum] iuſtũ, vel ap. j. de ap. ad hec. de hoc. nõ [illegible] a deleg. et præter hoc poſſet ſuã iuriſdictionē, cũ ſit abſolutio [illegible]. [Delegati] quod tamē nõ det ſent. ſine ſpecia[li] [illegible] cũ ex quo citatus eſt corã iudice, corã eo vĩq; ad ſ[e]n[tentiam] [illegible] appellaretur, infra de ap. ve debitus vel niſi eſſet cã excõmunicationis. puta quia aliquis prælatus eſt [illegible] excõmunicatores nõ [illegible] cognoſcant. ſed [illegible] quibus cõmiſſũ eſt eã, [illegible] cõmunio, niſi & [illegible] excõmunicatores maliocè abſolutionem differant, quia tunc a [illegible] poſſent abſoluere. [illegible] hic ſequitur [illegible] principale hic vocat principale cãm del[egat]i [illegible] expreſſ[e] [illegible] eſt cõm ſuam acceſſoriũ, tamē pro qua [illegible] excõmunicatus, de hoc eã cognoſc[et] [illegible] ca, pro qua fuit excõicatus. [illegible] & ſic ratione [illegible] poterit iure face[re] [illegible] excõmunicationis ſuã lata fuit. j. de [illegible] ſit actor, & reus in ea cã [illegible] non hęc habeat [illegible] inquantũ ſua iuriſdicõ [illegible] mē dixerit quod [illegible] procedatur in ca [illegible] pro qua aduerſarius [illegible] ſuus fuit, quia erat ab alijs iudicibus excõmunicat[us] [illegible] ipſe iudex. qui. bſolu[it] actorē & de alia cã, pro qua primo fuit [illegible] cognoſcet. Et hoc eadē ratione, quia excõmunicatorē in fauorē diuerſarij, quē primo excõicauerat, nolu[it] proc[edere] nec mirũ, ſi hoc facit in fauorē [illegible] iuriſdictione ſib[i] [illegible] eſt, cũ in eius damno abſoluit adue[rſariũ] [illegible] vel dic. quod [illegible] fatos illos debē[re] proce[de]re, quibus delegata erat cã, quod vetebatur inter actorē & excõicatũ coram excõmunicatore, a quo fuit ad ap-pellatum.

ADDITIO.

a ¶ Vide Alexan. l. ſi. col. 4. ff. de ſcrip.

pellatum, & ideo non loquitur de deleg. vnde loquitur hec de-
cret. & ſecundum hoc dicit principalem cauſam illam, & acceſ
ſoriam cauſam excommunicationis.

SVMMARIVM.

1 *Itineris arreptio, non miſſio nuncii hodie habet vim appellationis.*
2 *Reſtitutio miſſionis in poſſeſſionem, vel datio poſt facta per iudices poſt ap-
pe..at. non impeditur.*

CAP. XXII.

Cum cauſa. [In quorũ] duorũ, ſ. Panor. & Ca-
pua. nã ſi nõ oẽs tres adeſſent, li-
cet ſoli duo citaſſent, tamẽ reſpondere dẽt, arg. ff. de
fer. l. [Tribus] de hoc no. ſ. c. proxi. in prin. [Nũcii]
j. de appella. meminimus, ad hoc, ſuggeſtiõ. j. de ap. vt debitus.
2. q. 6. nõ ſolent. [Protulere] & male. [Admiſiſſe] cu ẽps offerret
ſe probaturũ, alias nõ ſuffic. erat probare exceptiones no admiſ-
ſas, niſi probaret veritatẽ cauſarũ. j. de ap. interpoſita. ad reuocã-
dũ. quæ facta eſſent poſt app. [Eo] forte q duo iudices proceſſe-
runt poſt appel. ad diffinitiua ſñiam, vel ad dimiſſione in poſſeſ-
ſione, vel aliquod ſimile. [Poſtquã] ideo nõ dicit, ex quo propo-
ſuit, q corã duob. nõ tenetur reſpõdere tertio no excuſato, quia
licet propoſuerit. nõ ſunt tamẽ caſſanda, quæ ſunt poſt, niſi ap-
1 pelletur ex ea cã, † q hoc nõ contingat. i. q non appellauerat hac
cã. ſed itineris arreptio vim ap. hẽt, de hoc no. j. de appel. vt debi-
tus. na hodie nõ vr habere vim ap. miſſio nũcii. vel dic & melius,
q bene tenetur appellare ex vtraq. cã, & expreſſe hoc innuit lite-
ra, vbi dicit exceptiones prædictas. & hic vult agere, q ẽt ſi ante
appel. de qua fecit mentionẽ hæc decre. fuerit ſpoliatus, q debet
reſtitui, dummodo ſpoliatio facta fuerit poſt miſſionem nun-
cii. [Præcipuè] quia idem eſt, & ſi non eſſent confirmatæ. [Iu-
2 dices] † nota non impediri reſtitutionem miſ. in poſſeſ. vel da-
tionem poſt factam per iudic. poſt appellatio. ſic nec ea, quæ
fit ab aduerſario, vel ab altero iudi. ſupra eod. cauſam.

SVMMARIVM.

1 *Si ſunt dati plures iudices cum clauſula quòd ſi non omnes, & vnus recuſe-
tur ſuſpectus, ab eo tantum, non à cæteris appellari debet.*
2 *Nunquid ſufficiat appellatio ad caſſationem proceſſus.*
3 *Nunquid ſi iudici obiiciatur, quòd non poſſit eſſe iudex, quia ſit infamis,
an ipſe de ſua iuriſdictione cognoſcere poſſit.*
4 *An coram omnibus iudici oporteat probationes, & probari.*
5 *Quamdiu toleratur ordinarius, omnes eius ſententiæ tenent, nec admitte-
tur exceptio contra eum.*
6 *An exceptio infamiæ, vel ſeruitutis obſtet volenti iudicare.*

CAP. XXIII.

Cum ſuper abbatia. Caſus, Cõuentus de
Cõchis obtinuit ab-
batẽ ſuũ ſententialiter amoueri, & aliũ loco eius ſub-
ſtitu erũt. abbas aũt amotus pro falſi ſuggeſtione, vel
veri ſuppreſſione obtinuit literas de iuſtitia ſuper reſtõne ſua ad
Lexion. ẽpm, & quendã abbatẽ, coram quibus cõparens conuen
tus iuſtas cãs recuſationis propoſuit, quas obtulit ſe probaturũ
corã iudice, ſ. abbate, quẽ nõ dicebat ſuſpectũ, vel corã arbitris.
ſed ipſe abbas hoc admittere recuſauit, & tunc cõuentus ante li
tis ĩgreſſum ab ambobus appellauit: poſt hoc antẽ prædictus ab-
bas cũ ẽpis interlocutus fuit ap. ipſam nõ tenuiſſe, & decreuerũt
abbatẽ amotu reſtituendũ & ſubſtituto perpetuũ ſilentium im-
poſuerũt. Papa edoctus ab auditore dato partibus ex certis cau-
ſis. quæ cõtinentur in regiſtro, perpetuũ ſilentiũ impoſuit Abba
ti amoto, & reſpõdit tacitæ obiectioni, quaſi dicat aduerſarius in
omnẽ caſum ſñia tenere dẽt, quia & ſi nõ valet vt lata ab ambo-
bus, debet tenere vt lata ab Abbate ſolo, quia non dicebatur ſu
ſpectus in literis eſſe, q ſi ambo &c. & dicit, q nõ valet hæc obie
ctio, quia bene fatetur, q ſi abbas proceſſiſſet antequã appellare
tur ab eis ambobus ſup vel anteq diffinirent, q ap. non tenebat.
vel q ambo ſimul procedere debebãt, tenebat pceſſus ſolius ab
batis, dũmõ placeret ill, pro quo ambo tulerunt ſñiam, quia il-
le, q dicebat eũ ſuſpectũ, nõ poterat negare, quin abbas ſolus, q
nõ dicebatur ſuſpectus, pcedẽret. ſed ſi poſt, q appellatũ ẽ ab am
bobus, vel poſt quã diffinierint ſimul, q appellatio non tenebat.
vel q ambo ſimul pcedere debebant, proceſſerunt ſimul, nõ va
let hmõi proceſſus ptãte & voluntate ſibi adinuicẽ ꝯdicentibus.
nõ nunc poſt appellationẽ tñ, nec ante appellationẽ tñ, quia
ante appellationẽ poterat ſolus procedere, ſi volebat, & poſt ap-
pellationẽ nõ poterat ſolus procedere, etiã ſi vellet. eſt ergo ĩtel
ligẽda hæc aduerſario ſm diuerſa tpa, ſi quia ante appell. quãdo
poterat ſolus procedere, noluit. & poſt appellationẽ nõ potuit
ſolus procedere, ẽt ſi voluiſſet. & nõ eſt in regiſtro, q bis fuerit
appellatũ, ſicut falſo cõtinetur in gl. vna. & per hãc verã poſitio
nẽ tolluntur fere oẽs obiectiones. [Abbate] .ſ. ẽpo, vt j. ſequiᷓ,
1 vel ab ipſo epo tñ, & hoc ſonare vr litera. † Item hic hẽs arg. q ſi
plures iudices dati ſunt cũ clauſula, q ſi nõ oẽs &c. & vnus recu
ſet vt ſuſpectus, ab eo tñ dẽt appellari, nõ ab aliis. [Formã]. ſ. il-
lam, q ſi nõ ambo &c. [Proceo] no. q hæc decre. vr innuere, q ſo

lus audiebat cãm recuſationis ſuæ, & ſolus ſententiauit, & ab eo
appellatũ fuit, & male, quia corã ambobus proponẽdæ erãt cau
ſæ ſuſpitionis, cũ ambo adhuc eſſent iudices, quouſq; transfera-
tur iuriſdõ in arbitros: & poſt recuſator cũ aduerſario, vel iudi-
ce dẽt eligere arbitros, qui de cauſis ſuſpitionis cognoſcãt, & diſ
finiant. j. de appel. cũ ſpeciali. Sed dices, quid ad recuſatũ, vt corã
eo debeat recuſatio pponi, vel ab ambobus debeat appellari? Re
ſpõ. q acceſſoriũ eſt, niſi hoc procedat, vt procedat eorũ iuriſdõ
ſuper principali, ar. ſupra c. præterea, & c. prudentiã. §. ſexta, & ip
ſi ambo partes cogẽt cõuenire in arbitros, j. eo. ſuſpitionis. vel
dic, q quãdo cã ſuſpitionis cõtra vnũ tantũ pponitur, licet me-
lius ſit, ſicut dictũ eſt, q corã omnib. proponatur, ſufficit tamen,
ſi corã vno tãtũ pponatur. & eſt hoc ea rõne, quia nec ipſe, nec
coniudices ſententiare debẽt ſuper illo, ſed arbiter. j. de appellat.
2 cũ ſpãli. † Sed quæres, nonne appellatio ſufficiebat ad caſſatio-
nẽ huius proceſſus, & ſñiæ, quia facta erat poſt appel. & ſi ſufficie
bat, quare tñ allegat de ꝯrietate potentiæ & voluntatis? præte-
reà falſum eſt, q potuit ſolus procedere, qa falſum eſt eũ potuiſ
ſe procedere poſt appellationẽ. ſ. c. proxi. Reſpõ. q bene ſufficie
bat appellatio ad caſſationẽ. ſed Papa propoſita q̃ne aſſumpſit
diſputationẽ, ac ſi pceſſum eſſet ante ap. & etiã quãdo primo in
terlocuti ſunt ſimul, nondũ erat appellatũ. vel dic, q hoc dicit,
vt oſtendat iuſtã ap. factã a duobus, & etiã iuſtã ſñiam ipſorum.
vel dic, q nunquã fuit appellatũ ab abbate: ſed tñ ꝯ proceſſum
eius obiiciebatur, q eũ ſuſpecto proceſſerat, & ſic ideo Papa re-
ſpon. & hẽs hic, quod nõ ſolũ ſi ſñia feratur ꝯ ſuſpectũ, ſed etiã
ſi coniudex nolit eligere arbitros, vel alia facere, quæ dẽt, quod
põt coniudex ſolus procedere. Sed quid ſi dũ cognoſcitur de cã
ſuſpitionis alter procedet, nũquid tenet talis proceſſus vr quod
ſic, qa tunc intereſſe nõ põt impedimento iuris, quod præcepit
eũ ſuperſedere, quouſq; cognoſcitur de ſuſpitione. j. de appell.
cũ ſpãli. Sed poteris dicere ꝯtra quia durãte etiã cã ſuſpitionis
põt ſi vult intereſſe, dũmodo nõ ſit vera cã ſuſpitionis. nec eſt ve
rũ eũ tunc impediri a iure, imo ius cõcedit, ſed differtur p exce
ptionẽ propoſitã a parte. Itẽ dicimus, quod ſi iudici obiiciat ali-
quid, quare poſſit elidi iuriſdõ eius, tamẽ ipſe cognoſcet. Cõ-
3 tra ius, & ſi non. Itẽ dicunt quidã, ſi iudici obiiciatur, quod non
poſſit eſſe iudex, qa ſit infamis, vel pp aliud impedimentum:
nã & tunc ipſe de ſua iuriſdõne cognoſcet, nec pronunciabit ſe
nõ eſſe infamẽ, ſed ſuã eſſe iuriſdõnẽ, nõ obſtante exceptione p-
dicta. & ſic cõcordat ſñia petitioni. alii dicunt. ſed nõ placet, q
de hac exceptione tantũ ſuperior cognoſcet. alias cogeretur di
cere, quod quis ſuũ peccatũ dẽt publicare ꝯ id, quod eſt. s. ... a
peccauerit & in ſua cã iudicare ꝯ id, quod eſt. C. ne quis in ſua ca.
alii tamẽ dicunt, ſed nõ placet, quod ſi obiiciatur iudici infamia,
vel aliquid aliud, pp quod nulla eſſet ſñia pp perſonã iudicantis,
puta quod ſit impubes, vel fœmina, vel infamis, de quibus hẽs. ff.
ad l. Iul. de vi pri. l. j. de iudi. l. cũ prætor. quia pars nõ tenetur
parere corã tali, ff. de iudi. nõ vr. & ſi cõuenerit, nõ tenetur corã
eo probare, ſed corã ſuperiore. eſt ergo melius. quod proponat
factũ corã eis, & nec de facto procedat ad ap. j. de teſti. dilec. filio.
Itẽ licet corã duobus, vel omnib. debeant proponere prędictas
exceptiones ꝯ iudicẽ tñ. tamẽ ab illis, penes quos remanet iu-
riſdõ, poteſt petere, vt ipſi procedant ſine alio qui reprobatur.
4 Itẽ corã omnib. oportet, quod probationes inducantur & corã
omnib. proponãtur, & ad oẽs dirigat ſermonẽ, & corã omnib.
proponat exceptionẽ ꝯ illũ iudicẽ, quem vult reprobare. quod
ſi noluerit admittere, appellet. & ſi cã admiſerit, corã omnib. p-
bet eã, & ea probata petat, quod alii ſine reprobato pcedat. hoc
nõ credimus, imo oẽs ſimul procedent, & ſimul ſententiabũt, qa
oẽs ſunt ſimul iudices, quouſq; auocetur ab eis iuriſdõ per app.
vel alio mõ legitimo, nec põt ab vno appellari, niſi appelletur ab
omnibus, quia cũ non ſit licitũ appellare niſi a grauamine, & v-
nus nõ poſſit aliũ grauare, qa ſolus iuriſdõnem nõ habet, ergo
nec ab vno, ſed ab omnib. ſimul app. eſt. recuſari autẽ vnus ſolus
põt, vt hic. & põt dici, q ſñia infamiũ & aliorũ, q a lege phibent,
vt iud. fiãt, tenet, vt no. ſ. de reſcr. ſciſcitatus. aliud tamẽ vr in ſñia
excõicati, vt no. j. de except. c. exceptionẽ. eſt enim hæc exceptio
anomala. Si autẽ proponatur talis exceptio, quæ nullã reddet ſẽ
tẽtiam ex alia cã, puta quia non põt cognoſcere de tãta ſumma,
in auth. de defen. ciui. §. audient. vel de cã liberali, nã tunc debet
eã proponere, ac probare corã ipſo, & tenebit ſñia, niſi exprime
ret errorẽ in ſñia. ff. de re. iu. preſes. quod tamẽ vix põt eſſe, quod
nõ exprimat. alii dicũt. ſed nõ placet, quod de impedimentis iu-
ris eſt p arbitros cognoſcere, ſicut de cã ſuſpitionis, arg. j. de ap.
cũ ſpeciali. quia de ſimilibus ad ſimilia procedendũ eſt. ff. de leg.
nõ poſſunt & not. locũ hẽt in delegatis. ſ. de reſcrip. ſciſcitatus.
Tu dic indubitanter, q quãdo aliquis litigans hẽt talem excep-
tionem, per quã dicat eũ, corã quo litigatur, nullã habere iuriſ-
dictionem ſuper eo, de quo agitur, vel nõ tenere, quod fit corã
eo, in optione eius eſt, vel hoc dicere corã iudice, & probare, &
audire ſñiam, quæ ſi pro eo lata fuerit, prodeſt, quia ex tunc ceſ-
ſabit

ſabit aduerſarij vexatio, ſed obeſſe nõ pt., ſi ferat̃ ꝯ eũ, q̃a extẽdit
iudicatũ nullũ. j. de proba. in pñtẽtia. vel nõ pot venire corã
iudice, q̃ ſi procedat ꝯ eũ, nõ valet prædicta rõne, q̃a extenditur
iudiciũ nullũ. † Credo, ꝙ cõtumaciã huius poſſet punire ſi
alias habebat iuriſdictionem in eũ, vel ſi de hoc dubitatur, ar.
de reſcrip. ſuper literis. quiã nõ vult allegare priuilegiũ ſuum.
diſcitur, ꝙ nullã hẽt iuriſdictionem ſuper eũ, nullã pœnam põt
ponere. ſi vero aliquã iuriſd. hẽt ſuper re, de qua agitur, & ta-
lis iudex, ꝙ teneat quicquid factũ erat corã eo: tunc ſiue pro-
ponatur exceptio etiã ꝯ perſonã eius, ſ. ꝙ ſit infamis, vel excõmu
nicatus, vel quæcũq; alia, ſiue ꝯ reſcriptũ, ſiue quęcũq; alia poſsit
dici præter cãm recuſationis, ſemp hoc ꝓponere dẽt corã iudi.
& ſi iudex annuit exceptionibus, recedet liber. ſi vero nõ annuat,
eſt in optione litigantis, vel probare exceptionẽ, & audire ſuper
ea ſñiam, vel ſtatim aſsignata cã hac, ſ. q̃a iudex eſt infamis, app.
j. de ap. interpoſita. & hoc ſic probo, q̃a cũ hic ſit iudex, nõ licet
litigatoribus ab eo recedere, niſi appellẽt. j. de app. vt debitus. in
ordinariis autẽ non eſt admittenda talis exceptio, tu es ſeruus,
vel infamis, cũ quãdiu toleratur, oẽs ſñiæ eius tenent. ff. de offic.
prætor. Barbarius. niſi obijciatur exceptio, ꝙ amotus ſit ꝑpetuo,
vel ſuſpenſus a ſenatu. ff. de iu. cũ prætor. vel niſi dicatur excõica
tus, q̃a tunc auditur ꝓpter periculũ cõuerſationis. & eſt rõ diuerſita
tis, q̃a abſurdũ eſſet, ꝙ ordinario ſemel amoto a iudicãdo, vel a-
liquo alio, quod rõne officij facere tenet̃, poſtea in dignitate re-
maneret. ſecus autẽ in deleg. q̃ vult illã cãm tantũ, quæ in deleg.
continetur, rõne illius commiſsionis facere, quod nõ dẽt. eſt ergo
prius agendũ cum prælato, vt remoueatur a dignitate. Item alia
rõ eſt, q̃a prædicti, ſ. ſerui, & infames nõ prohibẽtur expreſsè iu-
dicare, ſed ꝑ cõſequens, q̃a prohibentur, ne iudices fiant. ff. de re
iud. l. j. ff. de iud. cũ prætor. quãdo ergo fiant iudices, põt excipi,
quod nõ fiant, q̃a infames ſunt. ſed ſi fiant, licet infames, vel ſerui
ſint, tamẽ iudices erunt. ff. de offi. præto. Barbarius. ꝑ cõſequens
6 ergo oĩa facient, quæ ad iudicem ꝑtinent. † Nec obſtabit exce-
ptio infamiæ, vel ſeruitutis volenti iudicare, cũ hæc exceptio nõ
impediat iudicare, ſed tantũ iudicẽ fieri, vt dictũ eſt. & ideo licĩ-
tũ eſt opponere eã ꝯ delegatũ ante, q̃ iudex fiat, i. anteq̃ ſit in eo
ſtatu, ꝙ iuriſdictio eius eludi nõ poſsit, vel ante q̃ partes in ipſũ
conſentiãt, vt no. ĩ. de reſcrip. ſciſcitantis. ſed poſtq̃ iudex fuerit,
nõ hẽt locũ hæc exceptio infamiæ, vel ſeruitutis, quæ nõ oppona
tur, ne iudicetur, ſed ne iudex fiat. vel dic, vt ĩ. de elect. nihil. ſi au-
tẽ obijciatur exceptio homicidij, vel cuiuſcunq; alterius crimi-
nis, nõ repelletur etiã iudex dele. vt no. ĩ. de reſcrip. ſuper literis.
ꝯ. 3. q. 7. q̃ ſine, iud. & ſe. c. ſed illa loquuntur in his, quæ ſunt extra
iudiciũ, licet ſint peccatores, alios peccatores cõtemnũt: ſed ſe
omittentes, in peccato manẽtes iudicant alios. vel dic ꝙ rectus
ordo eſt ꝙ a ſeipſo iudicando incipiat, tũc nõ peccat iudicando,
etiã ſi in alijs ſit. 3. q. 7. §. vlt. vel illa. c. loquuntur, quãdo agitur, de-
nunciãdo. Itẽ in quibuſdã ex illis caſibus ponitur iudiciũ pro a-
ctione. [Ab eodẽ] vna. n. pars epñi certis ex cauſis recuſauerat,
vt ſuſpectũ, & quia nec eps a cã ceſſabat, nec arbitros ſup cauſis
ſuſpitionis eligebat, eadẽ pars ab epo appellauit. quã appellatio-
nem poſtea ambo iudices interlocuti ſunt non tenuiſſe de iu-
re, & tunc eadem pars ab ambobus appellauit, ſed iudices, a qui-
bus appellatum, non deferentes parti appellanti ſilentium im-
poſuerunt, aduerſarium reſtituerunt, vt ꝯtinet̃ in integra. [Per
conſequentiam] ff. de arb. Celſus. §. 11. 1. q. 3. exiſtimant, & c. ſeq. ff.
quod me. cau. l. j. [Aduerſantibus] ĩ. de tranſla. epi. inter cor. in fi.
ff. de ad. tu. l. 3. de re. du. in ambiguo. ff. de hære. inſti. quot. ꝯ. j. de
præben. inter cętera & c. dilec. j. de verb. ſigni. abbate. ff. de ꝯhen.
emp. qui tabernas. ff. de li. cau. l. j. l. non ſolum. Inſti. de adop. l. vlt.
[Aduerſantibus]. ff. quod cũ fal. tu. l. j. ꝯ. ſo. dicũt quidã illud in fa
uorẽ pupilli ſpeciale. alij dicunt, ꝙ ibi verus tutor ſciebat ſe ſo-
lũ tutorẽ, & ideo non ꝯdicebat voluntas poteſtati. ſed hic ſecus.
alij dicunt, ꝙ ſi ſint plures tutores, tamẽ quilibet ſolus miniſtra-
re põt. C. de aut. præ. l. vlt. ar. ff. de ar. Pedius. j. de re iud. ad probã-
dũ. cũ aũt hoc certum debeat eſſe cuilibet tutori, voluntas non
ꝯ dicit poteſtati. ſed deleg. certus debet eſſe. quod ſine ꝯdeleg. nõ
põt ſacerdu, mmodo cauſæ intereſſe poſſit, & ẽ ꝯuerſo ſi inter-
eſſe non põt de iure, & eum admittit, ꝯdicit voluntas poteſtatis
vnde non tenet quod fit ab eis. & idẽ quod in tutoribus, dico in
iudicibus ordinarijs. ff. de offi. con. l. j. Vel dic, ꝙ hic potens & im
potens vnam ſñiam protulerunt, quæ non põt pro parte tene-
re, & pro parte nulla eſſe, at. in l. ꝯria. verus tutor præſtitit ſuã au-
ctoritatẽ, quæ tenuit. & falſus tutor ſimiliter, ſed ſeparatim præ-
ſtitit ſuã quæ non tenuit. & hoc eſt ꝯ ius, ꝙ de duabus actioni-
bus vna teneat, & altera non.

SVMMARIVM.

2 *Abſolutio ab inſtantia iudicij peti poteſt ante lit. conte. & an reuocetur iu-
riſdictio data iudici per abſolutionem, in nu. 2.*
3 *An pars comparens debeat recedere termino finito ſine licentia iudicis, ad-
uerſario non comparente.*
4 *An liceat præſentibus procedere ad electionem, exiſtentibus quibuſdam
abſentibus.*
5 *Nunquid iudex in præiudicium partis poſſit parcere contumaci.*

CAP. XXIIII.

Conſuluit. [citandus] ꝙ circũducat̃ edictum, &
abſoluat ab inſtantia iudicij, idẽ vr̃,
nec lex vr̃ in hoc facere dñ. ĩ. ff. de iudi. & poſt edictũ,
cum legibus ſe. vbi dr̃, ꝙ ſi reus citatus ſolẽniter ad
ſñiam audiendã, vel teſtes recipiendos venit actore non venien-
te, abſoluet̃ ab inſtãtia edicti, niſi ex geſtis liqueret cãm poſſe de-
cidi. ſed hodie cum per ꝯtumaciã actoris, ſicut rei ꝯſtit̃ cremo-
dicium, poterit ad diffinitiuam procedi. tamen ſi potius velit ab
inſtantia iudicij abſolui, audietur, cum per ius nouũ quo ad hoc
non tollat̃ ius vetus, ſ. niſi liqueat ſñiam pro actore ferendã. vel
dic, ꝙ aliud eſt abſolui ab inſtantia iudicij, & aliud peremptoriũ
circũduci. nã dr̃ circũduci. i. deleri, & tũc non dr̃ abſolui ab in-
ſtantia iudicij, vel litis, ſed inſtãtia edicti peremptorij, vt ſic delea
tur, tanq̃ nõ fuiſſet emiſſum. ſed lis. i. litis inſtãtia ſalua ex integro
manet, & ita bene dicit hic citandus. videbatur. n. ꝙ circunductũ
eſſet peremptoriũ. ff. de iud. l. & poſt peremptoriũ. ſed certè, ſi-
cut ex loco iſto apparet, nõ eſt verũ. lex. n. loquitur, quando reus
citatus eſt præſens, & q citari fecit, eſt abſens, & tũc circundicit̃
edictũ. hic aũt ẽ cõuerſo. nec ẽt circunducitur edictũ, ſi nõ ſunt ci
tatus in termino, vr̃ melius ſemp ſiis, q preſẽs eſt, ſiue ſit actor,
ſiue reus, petat circũduci edictũ, circũducitur, q̃a qui præſens eſt,
ſi vult, abſoluitur in vltimo termino aſsignato. põt etiam abſol
ui ab inſtantia iudicij: ſed debet fieri cũ maiori ſolemnitate, quia
tunc pereunt omnia acta iudicij. C. de iudic. properandum. §. j.
2 ff. de iud. & poſt. † Et credimus, ꝙ prędicta abſolutio ab inſtantia
iudicij poteſt peti ante li. conteſ. C. quo & qñ iud. auth. qui ſemel.
& melius. 3. q. 3. ꝙ fieri. & facta prędicta abſolutione, irrita erunt
acta oĩa ante habita, & ꝯdẽnabit̃ ad expenſas. tamẽ credimus ne-
ceſſe eum citari, vt prædicta abſolutio fiat, arg. prædictarũ ll. &
quia nunquã ſuper hoc vt abſoluat̃ aduerſarius ab inſtantia iu-
dicij, citatus fuit. abſolutio autẽ quæ fit à termino, fiet ſine vlla
2 citatione. † Item non credimus reuocari iuriſdictionem datam
iudici, ſiue ſit delegatus, ſiue ordinarius, per hanc abſolutionem:
non eſt de actis iud. & credimus, ꝙ ſtatim in prima abſentia po-
teſt petere citari aduerſarium, vt ab inſtantia iudicij abſoluatur.
nec obſtãt leges prædictæ, quæ dicũt, ꝙ dẽt expectare circa finẽ
triennij, vel alterius termini: quia loquũtur in eo caſu, quãdo ꝑ-
ſens vult teſtes inducere ſuper principali, & ſñiam ferri conſta-
ret. & hoc locũ hẽt in ciuilibus. in criminalibus autem quid fieri
debeat abſente accuſatore, no. j. de accu. licet. poſt. li. antẽ conte
ſta. conſtat, quod peti põt, & ſic loquitur. C. de iud. ꝓperandũ. §. j.
alio ẽt nõ perit inſtantia iudicij lapſu trienij. C. de iud. ꝓperan-
dũ. ſed hoc nõ tenet̃ ſm canones. de teſtationibus autẽ, & cõfeſ-
3 ſionibus an pereant, alibi notat̃. j. de teſt. cãm, quæ. † [Expectare]
hic colligitur, ꝙ pars cõparens, ẽt ſi aduerſarius nõ cõpareat, nõ
dẽt recedere termino finito ſine lõia iudicis. ar. 11. q. 3. certũ. q̃a
cũ de iudice dicat̃, ꝙ põt in ſequẽtem diẽ expectare, & ſic pars ex
pectare tenetur. Et hoc quidã intelligunt verũ quo ad hoc, ꝙ poſ
ſit petere expẽſas, quas petere poſſet, ſi ad voluntatẽ iudicis expe
ctaſſet. C. de iudi. ſancimus. ſed quãtum ad hoc, ꝙ aliquã pœnam
ſubeat, nõ: quia ẽt ſi nõ veniſſet, aduerſario nõ adueniente, nõ pu
niretur in expẽſis, vel alio mõ. ff. de arb. arbiter. §. fi. ſecus tamẽ ci
cendũ vr̃, ſi vocetur quis ad electionẽ faciendã. nam & ſi tunc ali
quẽ canonicũ abſentẽ expectarent aliquibus diebus, non liceret
alicui de canonicis ꝑſentibus recedere: & ſi recederent, præſen-
tes eo nõ citato poſſunt ꝓcedere ad electionẽ, ſicut dr̃ in vocatis
ris ad ſynodũ. 18. diſt. ſi quis autẽ. 11. q. 3. certũ. quia nõ licet eis re
cedere, niſi finito cõcilio. ita nec vocatis ad electionẽ, niſi facta
4 electione, vel ad aliũ terminũ prorogata. † Item licet ſint aliqui
abſentes, tamẽ q præſentes ſunt, poſſunt procedere ad electio-
nẽ. vnde licet ſicut in cauſis, ita & in electionib. circunduceretur
edictũ, qđ nõ fatemur: tamẽ nõ poſſet dici hoc edictũ circundu-
ctũ, cũ aliq ſint abſentes, cũ tantũ circa præſentes, alijs legitimè
vocatis, poteſtas remaneat eligendi, ſupra de elec. q̃a in cauſis. ẽt
dicũt oẽs, ꝙ nunquã partibus præſentibus circunducitur edictũ,
quãuis ſine aliqua ſpeciali ꝓrogatione ꝑ plures dies poſt termi-
nũ aſsignatũ expectẽt partes, nec licet alicui recedere ſine licen
tia. j. de iud. c. ſuper eo autẽ, quod primo dictũ eſt, vr̃ melius, ꝙ
neq; actor, neq; reus debeat ſine licẽtia recedere, arg. 11. q. 3. cer-
tũ, 18. diſt. ſi quis autẽ. & ſi receſsit pars, quæ fuit in termino. ſine
licẽtia, altera parte poſtea veniente & oſtendente, ꝙ iuſta cã ab-
fuit. & neceſſaria, iuſtè oẽs expenſas petat, arg. l. ſancimus. C. de
iudi. & eſt ea rõ, quia duo mãdaſſe videt̃, ſ. q cõpareat, & ꝙ in ter
mino cõpareat. Vnde, quãuis vnũ facere nõ poſsit, ſ. in termino
comparere, tamẽ ad alterũ tenetur, ſ. cõparere, arg. ff. de arb. Cel
ſus. & l. prętor, §. vlt. arg. j. de dolo, cũ dilecti, in fi. Credimus ẽt
ꝙ ad hoc, ꝙ pereat inſtãtia termini aſsignati, & circũducatur e-
dictũ, de quo hẽs. ff. de iud. & poſt, ꝙ ꝑ iudicẽ circundicatur, & li
centietur.

centietur.ſi aũt iudex abeſſet a loco, vbi debuit ius reddere, tunc
vtraq; pars libere põt recedere, cũ non teneatur alibi eũ quære-
re.2.q.6.biduũ.nec expectare, niſi in ſubſequentẽ diem. vt hic.
ſi aũt infirmus eſſet, expectare tenetur, vel ꝙ procederet, vel ꝙ
terminũ aſsignaret, ſi poſſet, arg.ff.de arbi.l.ſi qua.§.1. & ſi nõ poſ
ſet his intendere, poſſent partes recedere etiã ſine licentia, & a-
5 liã citationẽ expectare.ff.de arb.arbiter, & l.vlti.† [Gratiani] hic
vr̃, ꝙ iudex etiã in præiudiciũ partis, parti poſsit parcere contu-
maci.C.quo & quando iu.l.1. j. de ſen.exco.ſacro.ff.de ar.diem.
§.ſi quis litigatorũ.ff.de iudic. nunquid.hoc aũt eſt certũ, ꝙ licet
poſsit abſenti parcere in ſniã differenda, nõ tamen põt parcere
in expẽſis, ꝙ eũ non condẽnet in præſenti.C.de iudic. ſancimus.
ſed vr̃., ꝙ iudex debeat expectare in ſequẽtem diẽ de mero iu-
re.ff.de verb.obliga. ꝙ aũt. & ad minus vſq; in ſupremã diei aſsi-
gnatæ horam.2.q.6.biduũ, auth.de iud.§.ſedebũt.ꝯ.ff.de orig.iu.
l.2.§.ſed quia.vbi dr̃ incongruũ eſſe iudices veſpere iudicare. ſed
ibi dr̃, veſpere iudicabũt, expõe, i. ſuprema hora ante tenebras.
& credetẽ ꝙ ſi ſniam ferret in nocte diffinitiuã, vel interlocuto-
riam, nõ teneret, nec etiã litis cõteſtatio tunc fiet. vnde bene di-
xit lex, nõ iudicabũt.allegationes autẽ audient, & teſtes recipere
poſſunt, vnde auth.dicit bene, veſpere ſedebũt.item ſi ſtãs det sẽ
tentiã, nõ valet, arg.prædictæ auth.j.de his quę fi.a ma.par.ea.ex
ore.3.q.3.§.a iudice [citanda] niſi ex grã ad ſuperandã eius mali
tiam.j.de do.& contu.ꝑ tout.ff.de iud.poſt edictũ.C.e.auth.iube
mus.[Id] no.ſufficere horã, quia poſsit perficere illud, ad quod
terminus aſsignatus eſt, qa in abſentia partiũ procedere nõ põt
ad alia, ar.j.de teſti.c.cũ olim.ſecus, ſi nõ ſit citatus ad aliquẽ ter
minũ certũ aſsignatũ, qa tunc ad oĩa procedere põt, & etiam ad
ſniam eo amplius nõ citato, C.de iudi.ꝓperandũ.[In tenebris.]
18.q.1 pernicioſam. j. vt ecc. be.vt noſtrũ.19.diſt.Anaſtaſius.ff.
de ritu nup.palam.ff.de ven.inſpi.l.1.§.mulier, ff.de admi. tut. nõ
exiſtimo.C.de tranſ.non immo.ar.cõtra.ff.de teſta.ad teſtamen-
tũ.§.vlti.[Cõſtitutiones].ff.de feri.more Roma.10 [medietate]
quo ad ꝯchũs.ſecus quo ad iudicia, vt hic. ſcribet .n.tali die factũ
contractũ, etiam ſi in nocte fiat [agatur] quo ad quædam, ſ. con-
tractus & huiuſmodi [procedendi] ad ſententiandum in cauſis.

SVMMARIVM.

1 *Socialis familiaritas reddit iudicem ſuſpectum.*
2 *Præuidenda non ſolum, quæ pro ſe, ſed etiam contra ſe faciunt.*

CAP. XXV.

INſinuante. [Admiſit] exceptio.n.de nouo cõ-
petens & poſt li.conteſt.admitti-
tur.ff.de ar.nõ diſt.§.cũ qdã.ff.de interr.ac.l.de ętate.
§.ex cã.[litis] vbi erat, ꝙ ſi non oẽs, tu frater epiſco-
1 pe.†[Poterat] familiaritas dominica & ſocialis facit iudicẽ ſu-
ſpectũ, ar.3.q.5.accuſatores.& nõ ſolũ dominus ſuſpectus reddi-
tur ex cohabitatione, ſed & tota familia domini, ar. hic: ſed nõ ſi
cut in familia cõſan. vel alterius ſuſpecti.& eſt rõ diuerſitatis, qa
nõ eſt ſuſpecta tantũ familia eo, ꝙ ſit familia domini: ſed qa inui
cẽ ſunt aliæ cõfamiliares, & tota familia contẽplatione domini
eximitur a iuriſdõne ſuſpecti iudicis. C. ſi quacunq; præ. po.l. j.
quod forte nõ eſt verũ. niſi in caſu legis illius. & diſtinguẽdũ eſt
etiã inter familiã, quæ eſt in poteſtate cõſtituta, & alios familia-
res.modica tamẽ familiaritas nõ ſufficit.ſic.ff.de verbo.ſigni. la-
tę.j.de appel.ex inſinuatione.j. vt li.non conteſta.accedens.ſ. de
reſcrip.ad hoc.ff.de ꝓcu.aut affinitate.& hoc ſcias, ꝙ minor cau-
ſa remouet iudicẽ, ꝗ teſtem. nã quælibet ꝯſanguinitas remouet
iudicẽ, nõ tamẽ teſtem, qa nec etiã frater repellitur. quod ex eo
apparet, qa nõ prohibetur, & edictũ de teſtib.eſt prohibitoriũ.&
eſt rõ qa multi inueniũtur iudices, pauci vero teſtes.ar.j.de teſt.
dele.quæ loquitur de Comitiſſa Flandrẽſi.vnde patet in cauſa ci
uili filij põt eſſe iudex ordinarius.3.q.7.tria, in fi. & tamẽ nõ põt
eſſe teſtis. Item criminoſi poſſunt eſſe iudices.3.q.7.§.vlt. & non
2 teſtes.†[Recuſari] no.nõ ſolũ præuidenda, quæ ꝓ ſe faciunt, ſed
etiã quæ cõtra ſe.11.q.1.de perſona.ff.loca.ſi quis domũ. §.j. infra
de procu.c.i.[Valebant] melius & magis ordinatũ fuiſſet, quod
prius eſſent recuſari. & ſniã lata ſup recuſatione, & etiã ꝙ aduer-
ſa pars hoc petiiſſet: ſed grã fuit & forte ad hoc facta, ꝗ pp hoc
nõ cogeret iterũ ad ſedẽ apoſtolicã laborare. & maxime qa ex
reſcripto aduerſarij iuri nihil detrahebant.[Petijt] quos cõceſ-
ſit de gratia, licet petierit iudices, nõ petijt aliquos nominatim.
vel ſi petijſſet nominatim, cõceſsit pp verecundiã petiti iudicis.
ff.de iudi.obſeruandũ.ff.de procu.aut affinitate.ff.de his, q ad ec-
cle.confu.l.vlti.ff.de author. tu. ꝙ dominus.1.q.5.c.3.& c. ſtatui-
mus.[Poſtquã] ſ.eo.gratũ.ff.de iuriſ.om.iud.receptis.[Conſen-
ſerit] ſupple pars aduerſa. vel ad hoc conſentire velit. nam aduer
ſario volente non põt eos recuſare.4.q.3.§.ſi quis teſtibus.3.q.3.
offeratur.j.eo. ſuper quæſtionum.argu. contra.ff. de arb.ſi cum
dies.§.ſi arbiter, in fi.ff.quod quiſque iu.l.1.

SVMMARIVM.

1 *Quadrimeſtre tempus locum habet in perſonali actione tantum.*
2 *Delegati, & contumacis in actione reali comparatio.*
3 *Si poſt li.conteſt.de cauſa liquet, non eſt neceſſe excõmunicare contumacẽ.*

CAP. XXVI.

QVęrẽti, quid per cẽ.eccl.& ĩfra.
[Functus] ſupra eo.in literis.ff. de re iu.ſi cum iudex.
[Parcatur] cũ effectu.ſ.eo.ſignificaſti.j. de cle.nõ re-
1 ſidentibus.[Acquiratis].ff.de acqui.re.dom.adeo.§.cũ quis.†[Qua
drimeſtre] tp̃s quadrimeſtre locũ hẽt in actione perſonali tan-
tũ.C.de vſur.re.iu.l.2.& 3.ff.de re iu.ſi debitori. in reali actione ſta-
tim poſt x.dies locũ hẽt executio, ex quo.ſ.tranſiuit in rem iudi-
catã, ſi res tamẽ reſtitui poſsit, alioqui datur tp̃s ad reſtituendũ,
& condẽnatus dat cautionẽ de præſtãda æſtimatione, ſi non re-
ſtituatur res, inſti.de offi.iud.§.& ſi in rem.nõ ob. quod leg. ff. de
vſur.in fideicõ.quia ibi agebatur actione ex teſtamẽto, quę eſt ꝑ-
ſonalis, nõ rei ven.ſimiliter nõ ob.ff.quod me.cau.itẽ ſicu exce-
ptione.§.ꝙ ſi hõ.qa agebatur actione, quod me.cau. quæ eſt per-
ſonalis.ſimiliter in criminalibus nõ hẽt locũ quadrimeſtre tp̃s,
de pę.diſt.j.ſicut.C.de penis, cũ eis. ſed ſtatim mandat executio-
ni, niſi in quatuor caſibus. primus.11.q.3.cũ apud.C. de pe.ſi vin-
dicari. ſecũdus eſt.ff.de pen.prægnantis.tertius eſt. C.de bo.pro-
ſcri.l.3.quartus eſt.2.q.6.biduũ §.ſi quis inſulã.currit autẽ hic qua
drimeſtre tp̃s a die latæ ſniæ, ſi nõ eſt appellatũ. vel ſi eſt appella-
tũ, a die cõfirmationis ſniæ.C.de vſu.rei iu.l.1. currit etiã confeſ-
ſio a die cõfeſsionis.ff.de cõfeſ.certũ.in criminali autẽ licet quis
cõfiteatur, non mandat executioni ſnĩa, niſi feratur.ff.de cuſto.
& ex.l.ſi cũ feſtus.2.q.j.nos in quenquã.iudex autẽ ꝓrogat quadri-
meſtre tp̃s pro qualitate cauſæ, vt ſi cõdemnatus actione reali,
& rẽ reſtituere, tunc nõ poſsit ad tẽpus, & pro quantitate, vt ſi in
magna quãtitate ſit ꝯdemnatus, & pro obſequio perſonarũ, vt ſi
pater, vel patronus cõdemnatus ſit filio, vel liberto, vel cõtuma-
cia, vt ſi vincens in aliquo ſit cõtumax.ff.de re iu.l.2.Arctatio aũt
fit perraro, veluti ſi alimẽta cõſtituantur, vel minori per reſtitu
tionẽ in integ.ſubueniatur.ff.de re iu.l.ii.& ſi arctetur a iudice, ꝑ
l.ſuppletur.ff.de re iu.l.4.§.ſi quis.[Annũ] hoc locũ hẽt, vbi non
eſt appellatũ, quia ſi eſt appellatũ etiã poſt annũ licet iudici exeq
ſniam a ſe latã, ſi nõ fuerit proſecutus appellationẽ.j.de appel. ꝑ
2 ſonas.j.eo.paſtoralis.§.preterea.† [Obſeruatur] hic vult dicere,
quia ſicut cõtumax in actione reali ante li.conteſta. vſq; ad annũ
ꝓſtita cautione recuperare põt poſſeſsionẽ, & poſt annũ nõ põt,
ſic deleg.poſt ſniam diffinitiuã vſq; ad annũ põt abſoluere excõ
municatũ, & alias ſuã ſniam exeq poſt an.nõ põt.nã ex tunc iuſ
ptãtem ꝑdidit. vel ſicut cõtumax. j.an. excõmunicationis audit
ante li.cõteſt.ſuper principali cã, & poſt an.nõ auditur.11.q.3.
rurſus, & c.quicuque.ſic etiã hic cõtumax audiet intra an.petens
3 abſolutionẽ, & nõ poſt an.†Sed quęres, quare dicit ante li.conte
ſta.Reſpõ. quia ſi poſt li.cõteſt.liqueret de cã, nõ eſſet neceſſe ex
cõmunicare cõtumacẽ: ſed diffinitiua ſnĩa fertur. C.de iudi.pro
perandũ.§.ſi quidẽ.3.q.9.decreuimus. ſed ſi nõ liqueret de cauſa,
fit miſsio in poſ.irreuocabilis.C.qño & quãdo, conſentaneũ. ſed
tunc in neutro caſu eſſet locus, vbi cõtumax audiretur, ſi ante sẽ
tentiã diffinitiuã excõmunicet, ſemp vſq; ad diffinitiuã ſniam, &
poſt diffinitiuã intra annũ abſoluat, quia perpetuata eſt iuriſdi-
ctio ſua.ſ.eo.gratũ.j.eod.licet.quia reſcripta ſunt perpetuata.C.
de diuer.reſcrip.ſalſo.hæc habent locũ in dele.nam ordinarij.qa
ſemper habent iuriſdictionem, nec expirat. ſemper abſoluunt,
& eis amotis ab ordinaria iuriſdictione, quam exercebant, etiã
infra annum abſoluere non poſſunt, cum hęc iuriſdictio ad ſupe
riorẽ, vel ſucceſſorem tranſeat.C.de iu.properandum, in ca.1.

SVMMARIVM.

1 *Quemadmodum a deleg. primò ad principem appellatur, ita a ſubdelega.*
ſiue auditore.
2 *Modum excedere dicitur, qui fines mandati non ſeruat.*
3 *An magis liceat appellare a iudice, quam ab auditore.*
4 *In actione criminali non licet delegare.*
5 *Qui ſemel conſenſerunt, non poſſunt vlterius appellare, vel diſſentire.*
6 *Aſſeſſor de communi voluntate eligi debet.*
7 *An iudex & deleg. ſint coniudices.*
8 *Non licet niſi a grauamine appellare.*
9 *Qui ſimpliciter committit vices ſuas, totum committere videtur.*
10 *Si vnus ex delega. tantùm princip.cauſa commiſit, ad Papam, non ad con-*
delega. appellatur.

CAP. XXVII.

SVper quæſtionum articulis.
[Conſtitutionem] ꝗ nõ habemus in hac cõpilatione,
ſed tenorẽ eius ponit in iſta [Alex.] ſ.eo.cũ ic conſu
lente.[Sed illa] Alex.[ꝑ iſtã] quã nõ habemus. [In illa] Alexan.
[Ipſe] Alex.[Interpoſita] ad Papã nõ tenetur, quia ad ipſum, nõ
ad Papã eſt appellandũ.[Nos autẽ] in hoc loco ponit verba con
ſtitutionis ſuę quã non habemus. & expone, ſtatuimus in conſti
tutione, quã nõ habemus. eſt enim preteriti temporis.[Ap.re.]
quantum

quantū ad hūc art. vel dubitationē nihil facit hodie remotio appellationis, qa nunquā licet appellare, niſi grauetur, & tunc ſemper licet, quis ſm antiqua iura fuerit dr̄a. [Prouocationis] nullus.n. niſi Imperator cām ap.re. cōmittit. ſſ.q.ap.nō licet.l.j. in fi. & Papa.j.de ap.paſtora.& in multis c.eiuſdē ti. niſi in caſib. quos no.j.c.paſtora.in fi. [Quicunq;] ordinarius.† [Certū] de medijs, puta exceptiones examinandas, teſtes recipiendos, vel allegationes audiendas, & ſimilia, ita q nullā iuriſdictionē habeat, ſed tātū exequatur mandatū, & audiat, quod iniunctū eſt: ſed ſi quid dubij ſit, nō diffiniat, ſed ad ſuperiorē referat. nā ſi cōmiſſa ſit ei iuriſdictio, vel aliqua diffinire, cū eis poſſit grauare partē, & licitū ſit a quolibet grauamine appellare. j.de appel. cū ſit Roma. & c. vt debitus. certè ab iſto auditore licet prouocare, quāuis tantū media cauſæ ſint ei cōmiſſa, ſed cū iuriſdictione, vel diffinitione, quia ſecundū hoc nulla eſt differētia inter hunc auditorē, & iudicē quo ad appellationē. vel dic, q ſicut a delega. primo appellatur ad principē, ita a ſubdeleg. ſiue auditore, quia bene a ſubdelegato appellatur, licet hic diuerſimode accipiatur, appellat ad delegantē. ſed de ſubdelegato, vel auditore videbatur, q etiā ſine cauſa poſſet ab eis appellari ad deleg. cū non poſſit ſibi delegari cā appel.re. quod hic negatur. Vel dic, & melius, q hic auditor, etiā ſi iuriſdictionē, ſiue coerctionē haberet. j.eo. ex literis, tamē ab eo appellari nō pōt ſine grauamine. vt hic. Et eſt hoc hodie generale in omni ſubdelega. & iudice ordinario, & delega. & etiā auditore, arg. j.de appel. vt debitus. in auditoribus autē nihil mutatur per decre. cū nec olim, nec hodie liceret appellare, vt hic. & diximus, q quo ad hoc q poſſit appellari. vel nō poſſit appellari, hodie nulla eſt differētia inter auditorē, & iudicem, ſiue ordinariū, ſiue deleg. quia a nullo pōt appellari ſine grauamine, & ab omnibus pōt appellari, ſi grauetur. infra de appella. vt debitus. Olim autē erat inter eos differētia, quæ hic no. & quia ſublata eſt, nō oportet circa eā laborare. & plus quidam dicūt, quod non placet, quia etiā hodie, ſi quis appellat ab his auditoribus, q bus tantū cōmittuntur media, etiā ſi aſſignet iuſtam cām, & offerat ſe eā probaturū nō tenebit appel. niſi in veritate ſubſit grauamē, & iudex ad quē appellabitur, nō reuocabit proceſſum habitū poſt appel. niſi in veritate alias probetur grauamē, etiā ſi ꝓbetur appellatū ſignata iuſta cauſa. & hoc probatur hic, quia hic dicit nō poſſe appellari, niſi grauetur, ergo nec ſufficit iuſtā cauſam proponere, niſi & ſubſit. nec ob. infra de appel. vt debitus. vbi innuit, q ſufficit iuſtā cām aſſignare, ſ. quia ibi intendit nouū ius cōcedere in odiū fruſtratoriē appellantiū, ſed nō intendit remouere quicquid ꝑ antiqua aliquid diſtrictius ſit ſtatutū, quale hic erat in auditoribus datis ad media: ſed ſecus in auditorib. datis ad li. conteſt. vel ad alia maiora.† [Excedit] modū excedit, q fines mandati nō ſeruat. j.e.c. §. porro. vel ſi iniuriam facit. C. de appel. ſi quis prouo. vel ſi alias grauat. nā quādocunq; grauet, ſemper appellare licet. j.de appel. vt debitus. & cū in aliquibus decr. inueniatur, niſi modū excedat, vt hic, & alibi inueniatur, niſi fines mandati excedat. j.eo.c. §. verū. & alibi inueniatur, niſi excedat regula. j.de offi. ordi. irrefra. §. 1. & alibi inueniatur etiā, quod nulli appellant ꝯ regularē diſciplinā. oēs enim iſtæ clauſulæ pro vna ponunt, & oēs æquipollēt, niſi grauetur. [Exordiū] litis exordiū quo ad perpetuandū iuriſdictionē eſt citatio. ſ.e. grauū, & eodē mō quo ad interrūpēdam præſcriptionē. C. de præſcrip. 30. an. ſicut, & l. cū notiſſimi. & quo ad rem litigioſam cōſtituendā, in auth. de litig. §. j. & C. eo. litig. propriè vero exordiū litis eſt cōteſta. lit. ſſ. de in ius vo. quāuis. C. ex delic. def. l. j. ſſ. rē ra. ha. quo. n. amplius, & ſic etiā hic accipitur. tunc. n. præſtatur iuſm caſūnię, quod in exordio litis præcipitur præſtari. C. de iura. calū. cum & iudex, & tūc tenetur bo. ſi. poſ. de fructibus. C. de rei ven. certū, & tunc præſtātur cautiones. ſſ. de procu. Pompo. §. ratū. C. de ſat. tu. l. j. Itē libellus pricipi oblatus, & ad eū reſcripta litis eſt exordiū quo ad annales exceptiones perpetuādas. C. quādo li. prin. of. per
3 totum. [Finē] .i. ſnīam diffinitiuā.† [A iudice] quaſi dicat, ex quo hic maiora cōmittuntur ei iudex auditor nō eſt, vel executor tātū, & ideo pōt ab eo appellari, licet largè vnimodę ſumatur auditor & ſubdeleg. & quia in veritate iudex eſt, quod ex eo apparet, quia corā eo ſit li. conteſta. quod nō licet facere niſi corā iudice, ſed quæres, nūquid magis licitū eſt appellari a iudice, q̄ ab auditore? Reſpō. a tali auditore ſic, ſ. ſubdelega. vel alio, cui cauſa cōmiſſa nō erat appel.re. & dicūt quidā & bene hoc verū eſſe ſecūdum antiqua iura, quia hodie pariter a nullo licet appellare ſine cauſa. alij tamē dicūt, q hoc etiā hodie obtinet in ſubdeleg. q ab eis appellatur, & decre. vt debitus, loquitur tantū in delegato & ordinario, vbi eſt graue habere recurſum ad ſuperiorē. in delegato a Papa. vel delegato aliorū facile eſt habere recurſum ad ſuperiorē. vel dic plenius, vt no. in gl. de medijs. [Prouocat] hic videbatur obuiare decre. Alex. ſed nō ꝯdicit, qa licet hic concedat appellare, ſemꝑ dēt tantū appellari ad dele. nō ad Papā. niſi ſit dele. ad totā cām, vt ſequitur, & ſic intelligitur decre. Alex. Itē appellari pōt aliquādo ad delegantē, aliquādo ad primū delegatū, vt infra ſequitur, & expreſſius determinatur. [intē.] quādo hāc cōſtitutione edidimus. [Diuiſim] vna partem vni, alterā alteri diuerſis tēporibus. nā ſi ſimul vni principiū, & alij finem eiuſdem cauſæ cōmitteret, ſuſpitione nō careret. [Delegare] q. d. nō intēdebamus in ꝯſtitutione noſtra ſtatuere, quādo eſſet appellandū, & quādo nō. Itē quādo eſſet appellandū ad Papā, & quādo ad deleg. Papæ: ſed intēdebamus ampliare iudiciale poteſtate, .i. vt nō ſolū media, ſed etiā principiū & finē poſſet cōmittere, quod ante ꝯſtitutionē iſtā facere nō poterat, cū lex ciuilis hoc ꝓhibeat, cui ſtandū erat, niſi hæc decre. id reuocaret. 10. diſt. c. j. & c. quo-
4 niā.† Itē quādo ciuiliter agitur: ſecus, ſi criminaliter. nā tūc delegare nō pōt. ſſ. de of. eius cui man. eſt iu. l. 2. 9. q. 3. ſaluo. niſi a prin. dele. 24. q. 4 illud. ſſ. de teſti. l. 3. itē dicimus. j. de reſt. ſpol. ſup. nec iudex appellationis ſm legē pōt delegare. C. de iud. auth. ad hoc. ſecus ſm canones, qđ dr̄. C. de iud. auth. ad hoc, cui derogatū eſt per hāc decre. qa bene licet ſm canones, vt hic dr̄, ꝯmittere principiū, & finē. [Cū ante] nō eſt hoc de auth. ſed eſt additio Papę. & reſpōdet tacitę obiectioni, qua quæri poſſit, quo dele. a Papa ferret ſnīam diffinitiuā, ſi alijs cōmiſit principiū, & mediū, vel ēt ſi nihil de meritis cauſæ cognouit. ſed Papa hic reſpōdet, q ſūmatim dēt oīa acta iudicis a capite recēſere [Inueſtigare] quādo cōmittit principiū, & mediū. ſi n. ſinē cōmittit, tūc delegās hoc nō inquiret. [Verū] oſtēſo q ꝑdictę cōſtitutiones ſibi adinuicē nō ꝯdicūt, ꝓlibat, .i. ꝑmittit diſtinctionē q ſequitur, ꝑ quā ſoluitur q̄ō ꝓpoſita. Itē hic dicit, quādo licitū ſit appellare a ſubdele. in ſequentē. §. diſtinguitur ad quē ſit appellandū. [Prouocari] aliquādo ad Dominū Papā, aliquādo ad dele. vt j. in ſi. §. ſequitur, & plenius determinat. [Prouocari] niſi in caſi. j.e. paſto. in fi. [Cōmittit] cum iſta vniuerſitate nō tranſit ptās dandi iudicē, licet ſit de iuriſdōne. ſſ. de iur. om. iud. l. j. in fi. & eſt hoc ea rōne, qa hoc non hēt ex
5 cōmiſſione, ſed a lege. C. de iud. a iud. j.e. paſto. §. 1.† [Statuimus] ex quo. n. ſemel cōſenſerūt, nō poſſunt vlterius appellare, vel diſſentire, ſ. eo. inſinuāte. 3. q. 3. offeratur. 30. q. 5. horrendū. ſſ. de app. ex cōſenſu. ſſ. q ſatiſ. cog. arbitrio. ar. ꝯ. j. de re iud. cām. 2. q. 6. a iudice. vbi dr̄, q ēt ſi grauetur a talib. q nō licet appellari, & nō poſſunt recuſari vt ſuſpecti. ſed illud loquitur de arbitris cōpromiſſarijs, a quib. appellari nō pōt. C. de arbi. l. j. ēt ſi grauetur. ſecus au-
6 tē pōt dici de tutorib.† Itē hic colligitur, q aſſeſſor dēt eligi de cōi voluntate, qa participat examinationi cauſæ. ſſ. de of. aſſeſ. l. j. ar. 2. q. 6. placuit. 11. q. 1. c. 3. qđ quidā cōcedunt. ſed ſi partes non poſſunt cōcordare, iudex dabit. nā iudiciū redditur in inuiti. ſſ. de ver. obli. inter ſtipu. nos credimus, q iudex dēt eligere, quem vult. qđ ex eo apparet. qa ex eorū facto tenet. C. de of. aſſeſ. l. j. & l. nullus iudiciū. [Totā] ſm ll. deleg. a principe, ſi delegat alij cauſam, ad eū, nō ad principem appellabitur. ſed ſi delegatus ab alio delegato. nō appellabitur dele. ſed primus delegās. ſſ. q & a quo. l. j. ſm canones ſecus quo ad primū artic. ſed nūquid ſi iudex deleg. totā cām cōmiſerit. poterit ſe vlterius de illa cā intromittere. ar. q ſic. ſ. eo. c. proxi. & quia ſubdele. noīe primi dele. iudicat. ſſ. de of. eius cui man. eſt iu. l. j. §. vlt. ſſ. de iur. om. iu. more. §. quia. ſ. e. ſanè. ar. ꝯ. ſ. eo. ſup. Reſpō. ſi ſubdel. delegationē ſuſcepit delegari, nō poterit ſe vlterius intromittere. alioquin poterit, cū verba accipienda ſint cū effectu, ſſ. quod quiſque iu. l. j. §. hoc, infra de cler. nō reſi. relatū. & hoc quidem in dele. nā ordinarius reuocabit delegationē, qñ volet nō habita diſtinctiōe, an totū ꝯmittat, vel partē. ſſ. de iu. l. iudiciū. ſ. de reſcr. paſto. ſſ. de of. procō. ſolent. §. j. alij dicunt, qđ non placet, qa licet cōmittat alicui ēt ſnīæ prolationē, tamē pōt ſibi retinere executione, cōpulſionē partiū, & ſuū conſiliū requirendū. arg. ſ. e. ſi pro debi. & pōt reuocare iuriſdictionē, ſſ. de iud. iudiciū. imo plus dicūt, q licet dicat, ꝯmitto ēt ſnīam ferendā, & nihil dixit, q ſibi aliqua reſeruauerit, tamē deleg. pōt exeq ſnīam. ſubdele. n. nunquā pōt eā exeq, & ideo vr̄, q ſemꝑ ſibi retineat executionē. ſecus aūt, qñ dicit ſimplr̄, cōmitto ſibi vices meas, qa tūc nec reuocare pōt. nec exeq, nec dēt ad
7 eū appellari, qa totū & nihil certū cōmiſiſſe vr̄.† Sed oppones, nūquid ſubde. iudex eſt? & ſi eſt iudex. & dele. eſt iudex. ergo ſunt coniudices. ergo ſimul debent ferre ſnīam. ſ. e. cām. Reſpon. ambo ſunt iudices, & ambo habēt iuriſdōnem: ſed nō ſunt coniudices, qa ſubdel. hēt iuriſdōnē a dele. & eſt ſub eo. imo plus dicūt quidā, q ēt ſi abdicauit totā iuriſdōnē, & a ſe eā remouerit, ſi pōt reuocare mādatū qđ nō credo. j. eo. venerabili [appellari] qa nihil ſibi retinuit, deſiit eſſe iudex ad minus quo ad ptātē exercendi iuriſdōnē. [aliquid] diffinitiuā ſnīam. ſed nunqd pōt executionē ſibi retinere? Reſpō. nō. ſed pōt ſibi retinere cōſiliū. ſ. e. ſi ꝓ. de hoc
8 no. Ibi. vel dic, vt in gl. nunq.† [Ap.re.] idē eſt hodie, ſi nō ſit appoſitū in lr̄is ap.re. cū nō liceat appellare, niſi a grauamine. j. de ap. vt debitus. vel dic, ſed nō placet, q aliud eēt, ſi nō eſſet in lr̄is appoſitū ap.re. vt hic colligit ar. a ꝯrio ſenſu. & nō ob. decre. vt debitus, ꝓhibet. n. tm̄ appellari ante ſnīam niſi ex rōnabili cā: ſed nō remouet. qa ſi appel.re. eſt in literis, q appellaret dele. & ſi non eſt remota. q ap. ad Papā. & hæc eſt vna dr̄ia, ſi eſt ibi app.re. vel nō. [cognitor] impropriè, qa hic appellatur cognitor, q ſine vlla iu-

riſdictione & diffinitione eſt. vel dic, vt in gl. quæ incipit, de me-
diis [cōſultatione]. ſ. eo. ti. cū tc. [corā eo] deleg. & eſt caſus ſpā
lis, vbi cā recuſationis agitur corā iudice dele. eu alias agatur co
ram arbitris. j. de appella. cū ſpāli. [Si vero duo] quid ſi tres ſunt
deleg. & duo ſubdelegauerūt, eū tertio dele. proceſſerint, & ſuit
appellatū, nunquid appellabitur primus delegās, vel delegatus?
quidā dicunt primu delegantem pp abſurditatē, q occurreret, ſ.
ꝙ tertius deleg. a quo appellatū eſt, eſſet iudex in cā appel. alij di
cūt, ꝙ tantū deleg. appellabitur. & prædicta abſurditas euitatur,
qa cū in literis ſit, ꝙ nō oēs. & cū deleg. tertius non pōt intereſſe
cauſæ appel. pp impotentiā iuris, quod præcipit eū, a quo appel-
latur, nō poſſe eſſe iudicē in cā appel. arg. ſ. de reſcrip. ſuſcitatus.
j. de appel. accepta. itē quia pōt recuſari vt ſuſpectus. j. de appel.
ad hoc. ſi aūt nō eſſet ibi clauſula illa, ꝙ ſi nō oēs, tunc rōne ſu-
9 prædicta primus deleg. eſt appellādus. † [Vices ſuas] ſup tota cau
ſa, nā ſimpliciter cōmittens vices ſuas, totū cōmittere vr. ſ. eod.
præterea. j. de do. paſſo. de iure patro. ex literis. ff. de tute. l. 3. io F.
& melius. j. c. venerabilis. ſed nunquid, ſi dele. cū clauſula, ꝙ ſi nō
oēs, vult recipere ſubdeleg. dele. vel delegationē eius, nūquid po
teſt parte ꝯdicente? Reſpo. ſic, quia nemini facit iniuriam, qui v-
titur beneficio iuris, vt hic. & c. proxi. & ſ. de ele. cū eccleſia Vul
tera. itē ſi tres ſunt dele. cū clau. & vnus ſubdeleget. & ipſum ſub-
deleg. vnus ex deleg. velit admittere, & alius nō, potior erit con
dō prohibentis, ff. comuni di. Sabinus. Ite, quia plus hēt iuriſdō-
nis ſine ſubdeleg. q̄ cū eo, vt hic apparet. melius eſt, ꝙ ſi ille, qui
cōſentit recipere ſubdelega. nolit a ꝓpoſito reſilire, quod ille cū
ſubdeleg. procedet. vel ſi eis tantū, ſ. conīudicibus cōmiſerat, ſed
inſolidū, ille ſolū, q conſentit recipere ſubdeleg. procedet fun-
gens vice ſua & alterius q cōmiſit. ſed ſi nolens admittere ſubde
leg. & volens ſimul ꝓcedant, nolēs recipere ſubdelega. bene ſub-
delegabit alii vices ſuas. ſed alius nō. itē ſi ad totam cauſam ſub-
deleg. ſit, & in vno termino interfuerit, ſemp admittere tenetur,
qa perpetuauit iuriſdōnem ſuā, ſupra eo. gratū, infra eo. licet vn
dique. in alio rō eſt, qa cōſentiſſe videtur, ex quo admittunt ad
cognoſcendū, dūmodo in facto. vel iure nō errēt, ff. de iud. l. j. &
2. in prin. §. j. nā licet illæ leges loquantur de conſenſu partiū, nō
videmus, quare nō ſit idem in cōſenſu coniudi. ſi aūt ad vnū ter-
minū tantū eſſet deleg. nō eſſet pp hoc in alio admittendus, cū
alia eſſet ſubdelegatio. Sed quære, tres erant deleg. vnus erat pre
ſens in loco, vbi cā agi debebat pro alio cōparuit ſubdeleg. ter-
tius ſe excuſauit, nūquid eſt in poteſtate deleg. admittere ſubdel.
Itē nūquid ſit præiudiciū abſenti. & excōmunicato, quin in alio
termino poſſit eū repellere? Itē quid ſi ambo abſentes mittant
ſubdeleg. nūquid præſens delega. pōt ambos repellere? Itē ſi dele
gatus nolit procedere, nunquid ſubdele. poterit procedere? Re-
ſpōdeo ad hoc, ꝙ vbi ſunt duo deleg. nō tenentur admittere ſub
deleg. tertij, vt hic. ſed ſi vnus ſit deleg. tantū præſens, nō eſt in o-
ptione eius repellere ſubdeleg. ſicut nō poſſet, ſi nō eſſet ibi illa
clauſula, nā de iure licet cuiq; vices ſuas cōmittere, infra eo. pa-
ſtoralis, in prin. & c. licet, in prin. & c. vl. in prin. Et idē multo for
tius dicimus, ſi cū vno deleg. duo adſunt ſubdeleg. nā clauſula di
cit, ꝙ ſi nō oēs, vnus veſtrū &c. quia tunc ſecus diceretur, vt hic. ſed
ſi poſtea cōtingat duos deleg. præſentes adeſſe, nō tenentur ad-
mittere ſubdeleg. tertii. licet aliquādo eo abſente audiūt, quia iā
hēt locū clauſula, ꝙ ſi nō oēs, duo &c. vnde cōtingit hic, ꝙ qui ē
dele. ad totā cām, intereſſe iure ſubdelegationis ſemper poterit,
quādo duo deleg. nō fuerunt præſentes. nam tūc pp clauſulam
poſſunt excludi. licet quidā dicunt, ꝙ ex quo ſemel admiſſus eſt,
vlterius eū repellere nō poſſunt. imputent. n. ſibi, ꝙ aliquādo de
fuerunt. Sed quid ſi cū eſſet qō eū non eſſe admittendū, duo pro
nunciarūt eū admittendū? Reſpō. ſi expreſſerūt errorē, puta hūc
ſubdele. inuito dele. abſente, quādo erunt duo præſentes admit-
tēdi, non teneret, ff. de ap. ſi expreſſim. ſed ſi non expreſſit, ſtan-
dū eſt ſniæ. 2. q. 6. di. ſi autē dele. cū ſubdeleg. nolit procedere, ſo-
li ſubdelegati procederēt auctoritate clauſulæ, quæ ſic eſt intel-
ligenda, vt duo procedant, ſiue per ſe, ſiue per ſubdelega. eū ha-
beant poteſtatē ſubdelegandi. j. c. ꝓxi. in prin. & ipſi videntur fa-
cere, quod deleg. faciūt. ff. de admi. tu. ita. §. geſſiſſe. ff. de offi. eius,
cui man. l. j. §. 2. [Ap. rē.] quantū ad hunc ar. nihil facit ap. re. quia
nō licet appellare, niſi grauet. [Delegare] qa a iudice iudex &c.
C. de iud. j. c. proxi. niſi ſit dele. ad vniuerſitatē cārum. ff. de iudic.
cū præ. §. j. ar. ꝯ. j. de re iud. cū Ber. [A codeleg.] j. c. licet. [Vnde] ſu
pra eo. cū ſuper. eo. n. ipſo, ꝙ delegatione ſuſcipit, iuriſdictionē
ſuā dimittit. C. de procu. maritus ar. ꝙ minus dignū trahit ad ſe
magis dignū. ſ. de tē. or. literas. ar. ꝯ. C. de pe. hǣdi. hǣdi. C. de ap.
10 præcipimus. §. vlti. ſ. de renun. quod in dubiis. † [Principiū] Lau.
dixit, qa ſi vnus ex delega. tantū prin. cauſæ cōmiſit, appellabitur
ad Papā. nō ad condele. tū quia par eſt, tū quia nec ſolus poſſet ꝓ
cedere, nec cū ſocio, a quo iā ap. eſt. ꝯ. ff. quādo ap. ſit. l. j. §. ſed præ
ſens eſt. T. dixit, ꝙ ad cōdeleg. ap. quaſi ad maiorē, arg. 2. q. 6. om-
nis oppreſſus. 17. di. de nullis. primo dictū eligo. [Ratione]. ſ. qa
ex quo totū cōmittit, iuriſdōnem a ſe remouet. vnde ad eū non

eſt ap. ſed ad ſuperiorē. rōnē dic illud, ꝙ colligitur ar. a ꝯrio ſen-
ſu ex illo. §. porro. vbi dicit, ꝙ ſi ap. re. eſt cōmiſſa cā alicui, & ille
alij cōmittat prin. vel media eiuſdē cauſæ, ꝙ nō dēt ap. ad Papā,
ſed ad dele. & ſic eſt a ꝯrio ſenſu, ſi nō erat re. ap. appellabitur ad
Papā, nō dele. a ſimili ergo & hoc ar. cū hic, cui iudex vices ſuas
cōmiſit, nō poſſit procedere ap. re. vt hic dicit. nō cōdel. primus,
ſed dele. ſ. Papa eſt ap. ſed certe, ſi quis ſubtiliter intuetur, hæc rō
potius facit ꝯ, q pro. potius. n. ſequeretur, ꝙ ex quo ap. re. erat, v-
ter eorū duorū procederet, reliquo nolēte procedere. & hic cō
dele. qui recipit cōmiſſionē ſocii, nō poſſet intereſſe cauſæ ap. a
ſe emiſſæ. ꝙ ſolus alius ſit appellandus. & hoc verius videretur
quibuſdā. ſed nō nobis, ꝙ ſolus ſocius ſit appellandus, quādo nō
cōmiſit oēs vices ſuas. & hoc intelligitur, quādo oēs vices ſuas
cōmiſit, & ſm hoc bona eſt rō poſita in prin. huius gl. [Cōſtitu-
tionis] quā nō habemus. [Audientiā]. i. principiū, & mediū. ſi. n. ſi
nē cōmiſiſſet, nō haberet locū ſequentia, ꝙ dele. poſſet eā poſtea
expedire. [Audiētia] nō vices ſuas, quia tunc ſecus. ſ. eo. §. proxi.
[Caueri] vt in §. j. [Auditorē] fecit [Dele.] j. de appel. c. cū ſpecia
li. ꝯ. ſed hoc ſpeciale eſt, vt ſ. diximus. [Auditores] ſecus, ſi eſſet
eis cōmiſſum, ꝙ corā eis fieret li. cont. tunc enim, qa ſunt iudi.
vt no. ſ. eo. c. nos autē, dicimus corā eis debere proponi cauſam
recuſationis. & ꝓbari corā arbitris. j. de ap. cū ſpeciali. alij dicūt
verius, ꝙ ſemp corā primo dele. eſt ꝓponenda, & probanda cau
ſa recuſationis, et ſi ſniam diffinitiuā. vel totā cām committat,
quouſq; cum effectu, ſ. per citationē oī iuriſdictio ſit apud ſubde
lega. ſemper eſt apud primum delega. cauſa recuſationis pro-
ponenda, infra c. licet. alij aliter dixerunt.

S V M M A R I V M.

1 Dele. non poteſt committere cauſam niſi ex iuſta cauſa.
2 Non poteſt delegatus cogere ſubdelega. quando malitioſe ſe exonerat.
3 Appellatione interpoſita a ſententia diffinitiua iudex nedum ceſſare debet
ab executione, ſed nec debet incipere exequi ſententiam etiam ante, quàm
veniant literæ appel.
4 Quomodo fiat notum iudici, an ſit recipienda appellatio, necne.
5 Impedire dicitur iuriſdictionem iudicis, qui mandat ſententiam executioni.
6 An ſtans coram iudice, a quo appellauit, videatur renunciare priori ap-
pellationi.
7 Poteſt iudex, a quo appellatur, ſine culpa & pœna nō recipere appellationē.
8 An ſit aliquid iniquum, quod tamen ſit iuſtum.

C A P. XXVIII.

PAſtoralis officij, & infra. [A lege.] C. de iudi-
1 a iud. ff. de oſ. præ. ſa pe. ſ. c. proxi. † [Exonerare] hic vi-
det, ꝙ dele. nō poſſit cōmittere cām. niſi iuſta cā ſub-
ſit, ar. s. eo. ſi pro. ſ. de reſcrip. ſuſcitatus. ff. de iud. l. vlt. j. de teſt. in
nomine, qd̄ falſum eſt: qa cū de iure beneficiū hoc hēat, ꝯmitte
re pōt, vt. ff. de of. eius, cui man. l. 1. ſ. e. c. proxi. & j. c. ſi. nec vr illatī
credendū ei, cū dicit ſe nō poſſe intereſſe. ff. de va. mu. l. j. & l. pre-
tor. ꝑterea ſemp ꝓſumendū eſt bonū, & eū verū dicere, niſi pro-
bet ꝯriū. j. de reg. iu. infirmus. & c. eſto te. ff. de re. iu. ſemp in du-
biis. ſ. de ſeruti. c. i. de preſumptio. dudū. ff. de proba. quotiens. §.
2 qui dolū. ar. ꝯ. ſ. de iud. cū ſup. † Itē hoc eſt dignū no. ꝙ dele. non
pōt cogere ſubdeleg. quādo malitioſe exonerat, & ſi velit coge
re, iuſta eſt appellatio eius, & hoc, vbi cōſtat de malitia. ſi nō con
ſtat, nō preſumitur, vt ſ. dixi in gl. hinc. [Renitentē] et ſi ſit alte-
rius fori. C. q pro ſua iuriſ. l. j. ff. de mu. & ho. munere. §. iudicādi.
niſi aduocatus, q alibi, q̄ in foro ſuo, non pōt cogi dele. C. de ad-
uo. di. iu. ſancimus, in fi. & hoc in dele. ordinarius aūt non pōt ad
hoc cogere hominē alterius fori. ff. de iuriſd. om. iud. l. vlti. ff. de
tu. & cu. da. l. j. j. de of. ordi. paſto. in prin. [Coercionē] ff. de offi.
eius, cui man. l. vlt. j. c. proxi. [Dignitati]. ſ. c. ſanè. 50. diſt. cōtumia-
ces. 45. diſt. cū beatus, infra de ma & obed. per tuas. [Superior]. ſ.
e. proxi. [Punire] no. ꝙ delegatus pōt mulctare, j. c. vlti. ſ. prere-
rea. ff. de iud. longius. [Apparere] i. ſine cā. hoc nō placet, qa ēt ſi
ne cā hoc pōt, vt diximus in gl. hinc vr. ſed neceſſariū ad hoc eſt
vt cōmittere nō poſſit, eius malitiā apparere, puta qa alii ſubde
le. timēt procedere ꝯ aliquē potentē, vel alij iudices nō ſunt pe-
riti. [Ad mandatū] ad hoc reſpōdendū eſt, ꝙ nō, quia non habet
imperiū par in parem. ſ. de elec. innotuit. ſed ipſi ex mandato iu
ris abſtinere debēt, ne in eā procedant, vt hic. alij tamē dicunt, ꝙ
mādare poſſunt ſecūdi primis, ꝙ nō exequantur, ar. ſ. de reſer. dile.
filius. l. Sed quæres, quō ergo procedet iudex ap. ſm primā? Re-
ſpō. citabit & cognoſcet de meritis ap. vt no. in gl. quæ incipit, mi
rū. ſed dicas, eadē rōne iudex, a quo appellatū ē, citabit. Reſpō.
falſum eſt, qa eorū iuriſdō reuocata eſt vt hic. C. de ex. iu. ſed ſi
3 vt ꝓponis. † [Suſpendat] mirū vr qd hic dr eū ſi ap. interpoſita ē
a ſnia diffinitiua, nedū ꝙ aduenientib. līs debeat ceſſare ab exe
cutione, ſed nec dēt incipere exeq ſniam ēt ante, q̄ veniāt literæ
ap. 2. q. 6. appellatione. ff. nihil inno. ap. pen. l. j. C. de ap. appellatio
nē. imo plus vr, ꝙ hoc ipſo, ꝙ nō ē recepta a iudice, a quo appel
latur, ēt ſi aliter recipienda a iudice ap. nō erat, recipit. ff. de ap.
re. ſi cuius, ar. C. de ap. ſi appellationē. pōt tamē dici, q non ē re-
cepta.

cepta, q͂a non dedit apoſtolos, vel quia fecit aliquid in præiudiciũ appellationis ipſam exequẽdo, vel alio mõ. imo plus vr̃, ꝙ ſi etiã non fuerit accepta ap. i. approbata a iudice, a quo appellatur, oĩa tamẽ debẽt ſtare in eodem ſtatu, & iudex ſcribit ſuperiorib. quare nõ recipit. ff. de app. re. ſciendũ. præterea quid eſt, ꝙ hic dicit ex certa ſcia cõmittimus? ſi intelligis, ꝙ verè cognouit eũ bene appellaſſe, quare poſtea ſequitur, donec appellationis merita plenius ſint diſcuſſa, & præterea quare nõ ſentẽtiaret, & daret laborẽ partibus contra illud, quod eſt. ff. de iud. de qua re. ꝫ. de dolo & con. u. tacen. Ad hoc ita reſpõ. ꝙ ſiue iudex recipiat appellationẽ, ſiue nõ, ſemper tamẽ ſuperſedere dẽt executioni, ſi certũ eſt, ꝙ tenet ap. vel dubiũ eſt de iure, vel de facto, ſit iuſta appella. necne, & ita intelligitur. ff. de ap. re. ſciendũ, & oẽs aliæ leges, q̃ dicunt, nihil inno. appel. pen. & ſic põt intelligi l. illa, ſi cuius, & ſic intellige. C. de appel. a proconſulibus, & l. quoniã iudex. vbi dr̃, ꝙ puniuntur iudices, q non deferunt appella. ſed ſi nõ ſit dubiũ, ſed certu appel. eſſe iniuſtã, exequetur ſniam iudex. quid n. ſi quis cõfeſſus & cõuictus ſit de crimine? quid ſi ſit inſignis latro, ſeditioſus? quid ſi ſine vlla cã appellaret, ne ſcriptus hęres in poſſeſſionẽ mittatur, vel teſtamẽtũ aperiatur. ſi nullã cãm aſſignat ſuæ ap. vel ſi appellauerit in caſibus, in quibus prohibitæ ſunt appel. vel ante ſniam, nec cãm appell. ſuppoſuerit. ff. de iniuſ. rup. re. ſi quis. § hi qui, & §. qui tamẽ. ff. de ap. cõſtitutiones. C. quo. ap.
4 non re. per totũ. auth. vt nulli iud. §. illas, & §. ſuper hoc. † Sed dices, cũ cognitio illa, an ap. ſit recipienda, necne, pertineat ad iudicẽ appellationis, quõ põt eſſe certus eam nõ recipiendã. ff. de admini. tu. chirographis, in fi. C. de appel. a procõ. ff. nihil inno. l. j. Reſpõ. non fieri notũ per cauſæ cognitionẽ, ſed p euidentiã facti, ſuper quo iudicatũ eſt, vel quia ibi ap. prohibetur a iure, vt dictũ ẽ, vel quia cãm nõ aſſignat ante ſniam. Et ſic in oĩbus his põt dici notoriũ iuris. Vel quia nõ exprimit cãm ap. in caſibus, in quib. prohibita eſt ap. & illis caſibus põt loqui iſte §. vel dic, ꝙ hæc decret. obtinet, vbi eſt ap. re. ſecus, ſi nõ eſt re. ap. & põt hic eſſe effectus illius clauſulæ appella. re. quia poterit exequi ſniam, licet ſit appellatũ, ſine metu pœnæ. ſecus aũt ſi non eſſet ibi clauſula illa. Verũtamẽ ſm primã opi. & ſm ſecundã, ſi ex certa ſcientia Dominus Papa ſcripſerit ſuper ap. & fecerit mẽtionem, quõ appellauit in caſib. in quibus ius prohibet app. nec cãm aſſignauit: vel ſecundũ alios fecit mentionẽ, qualiter remota erat appella. & tamẽ Papa ex certa ſcia contulit ei literas, forte aliquid ſecretum ſciens, quod neſciebat. ꝫ. de æta. & quali. ad aures. in hoc caſu iudex delegatus, a quo appellatur, ſuperſedebit executioni, vt hic. vel dic melius ſufficere mentionẽ fieri de appella. interpoſita. & poſtq̃ tales lræ fuerunt iudici præſentatæ, ſiue notoriũ ſit appel. nõ tenere, ſiue nõ, iudex tamẽ, a quo appellatũ eſt, non pcedet. ꝫ. de reſcrip. dilect. fi. j. ꝫ. de reſt. ſpolia. audita, in fi. ſupradicta autem hic. ſ. in hac gl. habẽt locũ ante, q̃ appellationis literæ iudici præſentẽtur, & hēt hoc locũ in appel. qualitercũque appella. recepta eſt. In alio autẽ inferiori ordinario ſecus, q͂a pp eius receptionẽ inferior ordinarius nõ dimittet exequi ſententiam, vbi notũ eſt nullã eſſe appell. nam cũ ſuperior iudex nõ habeat iuriſdictionẽ in ſubditos ſuffraganei, niſi quãdo eſt appellatũ, & hæc appellatio ſit nulla, in hoc caſu nullã habebit iuriſdõnem. ſed hoc plenius no. ꝫ. de appel. Romana. eędem obiectiones & reſpõſiones debẽt fieri, & ſi appellatũ ſit ante ſententiã a grauamine. & dẽs ſcire, ꝙ hæc cognitio, an ſit recipiẽda appell. necne, præcedit cognitionẽ illam, ſ. ſit iuſta, vel iniuſta appel. & põt fieri hæc cognitio etiã parte abſente. ff. de admi. tuto. chyrogra. §. vlt. ff. de appella. re. ſi cuius. ff. nihil inno. appel. pen. l. i. [Suſpendatur] ſi autẽ obijciatur ab aduerſario, vel iudice cõtra literas ſuper app. impetratas, ꝙ nõ fuit appellatũ, tamẽ ſuperſedere dẽt executioni, & hoc probat, q͂a alias incõueniẽs ſequeretur, verbi gr̃a pronũciabitur appellatũ. ergo totũ, & etiã executio caſſabitur. in dubio ergo e-
5 uentu litis nihil innouabitur, ar. ff. appel. pen. nil innoua. l. j. † Itẽ hic, q mandat ſniam executioni, impedit iuriſdõnem iudicis appel. ſi enim iudicauerit appella. iuſtã, & ſniam iniuſtã inueniet, & ſentẽtia ſua effectu fruſtrabitur, tanq̃ q̃ eſt executioni mandata. & vr̃ ꝙ poſſit præcipere primo iudici, ꝙ nõ procedat, & ſi proceſſerit, põt eũ punire, q͂a impedit iuriſdõnem ſuam. ff. ſi quis ius di. l. j. ꝫ. e. c. j. ar. ꝫ. de reſcrip. dilectus. & idẽ dr̃, & ſi diceretur non appellatũ infra decẽ dies. Itẽ ſi dr̃, ꝙ nullã cãm expreſſit ſuæ appella. & hæc & cõſimilia ſunt, quæ vertuntur in q̃õne, quãdo quæritur, an ſit recipienda ap. necne. põt dici, ꝙ hæc q̃õ cognoſci põt p iudicẽ, a quo appellatur. & nõ fit mẽtio cũ ſolẽnitate hæc cognitio: ſed ex ipſis actis iudex cognoſcit & recipit appel. vel reſpuit. & vr̃ etiã, ꝙ ſuper hoc poſſit interloqui, dicẽdo, nõ eſt tua appella. recipiẽda. ſed de hoc ipſo quæret iudex appellationis, ſi tamẽ dubitatur inter partes. nec obſtabit interlocutiõ facta a primo iudice, a quo eſt appellatũ, cũ ex quo appellatũ erat ab eo, nõ præiudicat appellãti, & quicquid facit in preiudiciũ appellantis. vel potes dicere, ꝙ ſi interloquitur ſuper hoc partibus vocatis & præſentibus, bene præiudicat, niſi iterũ appellet, cũ ſuper hoc hẽat
6 cognoſcere. † Sed obijcies, nõne ſic ſtãdo corã iudice, a quo appellauit, vr̃ renũciare priori appellationi? Reſpõ. non, quia cõſecutiuũ eſt prioris ap. ſicut recipere terminũ ad proſequendã ap. & apl'os. & multa alia talia ſunt, per q̃ non renũciatur ap. ꝫ. de ap. perſonas, & c. ſæpe. 2. q. 6. §. appellatione. q̃dam tamẽ dicũt hęc omnia tantu inquirẽda a iudice appel. alias vr̃ melius, q̃d quãdocũq; prędictæ exceptiones pponantur, vel alia cõſimilia, ſ. per quã dr̃ cãm nõ delatã ad ſuperiorẽ p app. iudex, a quo appellatũ eſt, pp hoc nõ tardabit executionẽ, nec iudex ap. iudici, vel parti pręcipiet, ꝙ nõ exequatur ſniam, q͂a quouſq; conſtat eũ eſſe iudicẽ, de alijs nihil pręcipere dẽt. ꝫ. de reſcri. dilectus, in fi. nec ob. ff. nil inno. ap. pen. l. ſaluis. 2. vbi dr̃, ꝙ q̃diu dubitatur, vel quęrit̃ de ap. ſint recipiẽdę, vel nõ. nil innouandũ, q͂a hic nõ quęritur, an appel. ſit recipiẽda, vel nõ: ſed an cã ſit delata p app. q̃d idem eſt, ac ſi quęreret, an ſit appellatũ. ad hoc. ꝫ. de app. vt debitus. vbi dr̃ ꝙ iudex ap. tũc demu procedet ad cognoſcendũ de ap. ſi corã iudice, a quo appellatũ eſt, ppoſita fuerit iuſta cã appel. de qua primo cognoſcendũ eſt, an ap. valeat. de hoc. n. bene eſt ſua cognitio. ff. de iud. ſi quis ex. bene tamẽ fatemur, ꝙ hęc cognitio, an iuſta, vel pbabilis ſit cã ap. necne, venit in illã cognitionẽ. an recipiẽda ſit illa ap. nõ illa, an ſit iudex in cã ap. & tũc forte bene interim ꝓhibebit executionẽ. ff. appel. pen. l. j. ſed illa exceptio, ꝙ nullã cãm ꝓbauit ſuę ap. pertinet ad aliã cognitionẽ, an ſit iudex in cã appel. alij ꝯ. Et breuiter dicimus, ꝙ iudex ap. nõ dẽt vetare priori iudici executionẽ, niſi partib. vocatis, & pręmiſſa ſummaria cognitione, q̃d ex hoc pbatur, ꝙ in multis cauſis põt exeq. ff. de app. re. l. 2. & p totũ. C. quo. ap. nõ re. p totũ. iudex tamẽ, a quo appellatũ eſt, bene facit, ſi abſtinet ſemp, ex quo incipit cognoſcere, an ap. ſit recipiẽda. ff. ap. pen. l. j. niſi in caſib. expreſſis. ff. de app. re. l. ſi. & hęc vera ſunt, ſiue ad Papã appellet̃, ſiue ad aliũ. Itẽ ſiue corã delega. a Papa, ſiue corã alio hęc proponant̃. In cognitione aũt illius q̃õnis, vtrũ ſit iuſta ap. necne, prędicta nõ quęrent̃: ſed tãtu in ap. ante ſniam, an iuſta ſit cã ap. & vera, q̃ eſt ꝓpoſita. ꝫ. de app. vt debitus. in ap. poſt ſniam, an ſit iniuſta ſnia. 2. q. 6. §. vl. & de hoc nõ co-
7 gnoſcitur, niſi a iudice ap. † Itẽ no. ꝙ aliquãdo põt iudex, a quo appellat̃, ſine culpa & pęna nõ recipere app. & tamẽ tũc nõ exequit̃ ſniam, tũc. ſ. quãdo nõ eſt certũ iniuſtã app. eſſe, iudex tamẽ vehementer credat eã iniuſtã, & ſm hoc intelligitur. ff. de ap. re. l. ſciendũ, & in illo caſu tamẽ nõ exequet̃ ſniam, licet ap. nõ recipiat, q͂a in prędicto caſu nihil interim innouandũ eſt. Sed op. nõne eo ipſo, ꝙ inferior nõ recipit ap. ſuperior dẽt admittere. ff. de ap. l. ſi cuis? Reſpõ. & hoc verũ eſt ſi iudex, a quo appellat̃, nullã ſui excuſationẽ aſſignat, quare ap. nõ recipit, nec eſt certũ cãm app. iniuſtã. dẽt iudici, ad quẽ appellatũ ẽ, certã excuſationẽ ſcribere, quare nõ recipit. ff. de ap. re. ſciendũ. vel dic, ꝙ põt eſſe, ꝙ non recipit ap. i. nõ appellabit, & tamẽ eã exequit̃ ſniam, & ſic intelligit̃. vel põt eſſe, ꝙ eã nõ recipit, q͂a eã exequit̃. hoc plenius hẽs in tex. & gl. ꝫ. de ap. Romana. §. ſi vero vocatis. [Donec] Lau. dixit, ꝙ primi iudices exequent̃ ſniam, ſi a iudicib. ap. eorũ ſnia fuerit ꝯfirmata, ar. ff. de admi. tu. chirogra. ꝫ. eo. in ſinuãte, in fi. ꝫ. de ap. cũ eccleſia, vt debitus, in fi. & hic Io. & Vin. ꝯtrariũ dixerũt, ſ. ꝙ ſecũdi mãdabũt executioni, q͂a certa ſcia principis facit expirare iuriſdõnẽ. ꝫ. de reſcri. ceterũ pręterea, ſi iudices caſſarent primã ſniam, poſſent cognoſcere de nouo, vel a prin. C. de re. cõtũ. l. generaliter. §. & ſi iudex. pterea põt addere ſnię, & corrigere eã. ꝫ. de reſti. Raynutius, authẽ. de ſan. epi. §. ſi q̃s ꝯ aliquẽ. ff. ad Treb. ſi q̃s primo. C. de epi. audi. ſi q̃s liti. ꝫ. de in integ. reſti. ex lris, in fi. ff. de his, q no. infa. furti, in prin. ergo oportet p ſcdos ſniam mãdari executioni, q͂a primi in eo, q̃d additũ eſt, q̃ſi executioni mãdabũt, cũ ipſi nõ iudicauerĩt de eo. [Cognitio] ſ. vtrũ ſit iuſta eius ſnia. ff. de iud. ſi pror. ſed de veritate ꝓcu in gret. 25. q. 2. ꝓſcriptionẽ. ſedẽt ſi pponeret p ſalta inſtrã latã. alij ꝯ. de hoc no. ꝫ. eo. cũ in iure. & de re iudi. de cętero. [Iniuſtã] in executorib. criãliũ cãrũ, ſi ſcirẽt quẽquã iniuſte dãnatũ, nõ cõſulerẽ eis ꝙ in pſonã ꝯdẽnati penã imponerẽt,
8 licet alij ꝯdicãt, ar. 22. q. 5. cũ miniſter. † [Iniuſtã] vr̃ ex cauſa, vr̃ ex aĩo, ſed tñ eſt iuſta ex ordine, & in rẽ trãſit iudicatã. nã licet mãdatũ iniquũ eſt, tñ iuſtũ. i. de rigore iuris introductũ, vt executioni mãdet̃. C. vt li. pẽ. l. vl. ſpõtanea. n. omiſſio ap. purgat turpitudinẽ ſnię. Sed op. appellauit iterũ, & iterũ, & ſupportauit iniquã ſniam: hic nõ põt dici, ꝙ omiſſio ap. purgauerit turpitudinẽ ſnię. q͂a libenter appellaſſet, niſi quia nõ licet iterũ appellare. C. ne li. iuit. l. i. Sed certe & hoc de rigore iuris introductum eſt, vt ſit aliquis
a litiũ finis, poteſt tamẽ [a] conqueri de iudice, inſti. de ob. q̃ ex quaſi deli. in princ. ſic eſt & præſcriptio iniqua, & tñ iuſta: quia a iure inducta.

ADDITIO.

a ¶ Poteſt tamen. Adde eundem Inno. in c. ſæpe, in fi. glo. magnæ, infra de appellat. qui latius hoc tenet, & in c. ſacro. infra de ſenten. ex. Bart. in l. item ſi res, in prin. ff. de ali. iu. mu. cau. fa. & latiſſime per Alexan. de Imo. qui concordantes allegat in l. j. col. 3. ver. & ideo per iſtam gloſ. ff. quod quiſque iu. Pa. de Nea. in tract. ſindic. in ver. appellatio, col. 2. in prin.

-hud .. ſta,arg.th ꝯria ſunt.1.diſt.ſi quis ppo. 11.q.3.non ſemp.33.q. ſiquid culpatur. ſed illa hñt locum extra iudiciu in preceptis iniquis & iniuſtis.ſi aũt ſnĩa ſit iniuſta,quia lata a non ſuo iudice,vel ſup falſas literas,vel alias ſubiaceat retractationi per ap. in integ. reſti.vel ſupplicationẽ,non exequetur ſuperior, vel per ſententiam.ff.de re.iud. ſi prætor.ff. de cõ.ca.da.l.2.j.de re iud.tenor.C. ap.pen.nil inno.per totum.C.de pe.iu. qui ma.l.1.C.de preci.impe.of.authen.quę ſupplicatio,attenta tamen diſtin.iſtius authen. infra.ca.proxi.hic adde.quæ no.infra.eod.cum in iure.[A rege] 18.di.ſi eps.[Puniat] ad intereſſe,ſi agatur ex edictis,ne vis ſi.ei,q ad iu.ve.& de eo,per quem ſa.l.vlt.ff.ne quis cum vi ex.ſi per aliũ, ſed certe hoc modo non puniet; quia illæ actiones intentabũtur coram iudice ordi.non.n.ſunt delegato cõmiſſæ.j.eo.cum olim dilectus. ſ.d id facit, ſine quo non poteſt ſuam iuriſdictionẽ perficere: quia hunc dolo ſuum mulctabit. C.de ſpor.l.2.ſ.eo.c.j. Tu dic & melius,q iſtis edictis non tenetur pars,quæ procurat maliti.ſe abſentiam iudicis: ſed quæ vi eximit partem:vel cuius dolo factum eſt,q pars non ſiſtat. [Ap.re.] Sed nõne hoc põt, ſ.cõmittere app.i.e.ex ſuperiori decre.cũ ſit auditor? Reſpõ.niſi eſſet datũ de coi cõſenſu.vel iſte potius dicendus eſt iudex,q author, quia a iure habet.vnde alias niſi in hoc caſu licitum non eſſet appellare,& no. ibi.alium caſum habes infra eodem,cum R.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio priorum iudicum, quando reuocatur,oportet de hoc in literis fieri expreſſiſsimam mentionem.*

2 *Reſcripta quando valeant, et quando non, veritate tacita, vel falſitate expreſſa in precibus.*

3 *Iudex, de cuius iuriſdictione lis eſt inter litigatores, an & quando, & inter quos poſſit iuriſdictionem exercere.*

CAP. XXIV.

EX literis Patriarchę Grã.& ĩfra.

[Expreſſam] ſupra de reſcrip. cæterũ. infra de confirma.vti.c.bonæ.ff.de lib.& poſthu.nominati.ff. ſi certũ pet.certu.ff.de ap.ſi expreſſum.ff.de ꝯd.& de.nominatum.[Coerceri.] ſupra c.paſto.ſuper quæſtionũ.ff.de of.eius, cui man.l.vlt. [Expreſſã].ſ.de tenore literarũ primarũ,& proceſſus, ſiquis habitus eſt per eas.infra de coha.cle.ſuper eo.itra de re iud.inter mo-

1 naſteriũ.† neceſſe eſt.n. in hoc caſu expreſſiſſimã fieri mẽtionẽ, ſ.quãdo priorũ iudicũ reuocatur iuriſdõ,infra eo.ſignificãtibus, infra de foro competen.ex tenore.& eſt hoc ea ratione, quia cũ reuocatio literarum Domini Papæ ſit odioſa,& contra ius. j. de ap.vt debitus,niſi per ap.fieret,præſumit Dominũ Papã, ſi hęc ei notificata eſſent, ſ. tenor literarũ & proceſſus per eas literas non

2 cõceſſiſſe,& ideo lr̃as nõ valere.ſ.de reſcrip.ſuper lr̃is.† ſed vbi ſuper pricipali qõne primæ lr̃æ impetrãtur,licet in eis falſitas exprimatur,vel veritas taceatur, nihilominus valent lr̃æ, & procedet iudex nõ ſ'm tenorẽ lr̃arũ,ſed ſ'm iuris ordinẽ, ſeruata tamẽ diſtinctione illius decre.quæ eſt.ſ.de reſcrip.ſuper lr̃is. ad idẽ. C. de diuer.reſcrip.præſcriptione,infra eo.ſignificãti. infra de ſo.cõpe.ex te.& hoc.l.q nõ ita expreſſe mẽtio de omnib.hic eſt neceſſaria,ſicut in ſuperiori caſu,eſt ea rõne,qa actorib. fauendũ eſt in prin.ff.de iudi.ſi quis intẽtione. Et intelligo verũ.ſi lr̃æ cõmittũt

a iuriſdõnem.ſi vero * facerent executorẽ,ível etiã literæ eſſent de gratia,vel etiã de aliis negotiis,nõ valẽt,niſi faciant mentionem de multis.ſ.de reſcrip. cõſtitutus.infra de coha.cle.ſuper eo.pura de his, quibus dictis in tali forma lr̃as non habuiſſet . Idẽ dico in literis etiã ſuper ap.impetratis,quia in eis nõ tenet facere mẽtionẽ niſi de cã appellationis, ſi ante ſnĩam appellauit, ſi poſt de ſola ap.quia præſumẽdũ eſt Dominũ Papã literas cõceſſiſſe,& ſi ſciuiſſet.niſi manifeſta rõ eſſet in ꝯtrariũ, cũ tales literæ nõ ſunt odioſæ,ſed notorię.imo plus vr̃,quia ſi non fecerit mentionem de ap.valent lr̃æ,infra de ap.oblatæ.[Interdicti]nunquid excõicate poterit? Reſpõ.ſic, quia cũ iuriſdictionẽ habeat deleg. ergo & ad ſubdel. trãſmittæ, cũ nõ exceperit.impediens.ſ.e.ſiquãdo.ꝯ. vbi dicit,q nunquã eſt reſiſtendũ dele. So.illud hẽt locũ, vbi cõſtat aliquem eſſe iudicẽ.hic autẽ. vbi dicit ſe executorẽ, vel eũ, q ſe fingit iudicẽ,nõ eſſe iudicẽ.ad idẽ.C.de iure ſiſ. ꝓhibitũ ẽ, li. x, vel dic,vt ibi no.& tamẽ vr̃, q hic archi.nõ teneat iniuriarũ, ex quo ignorãter fecit.ff.vi bo.rap.l.2.§.ſi publicanus.quis teneatur ex quaſi male.inſtit. de ob, quæ ex male. in princ. hoc nõ fateor, vt nn.ſupra eod.cap.1.[Reuocatas.] no.quidã intelligũt iſtã decr, quãdo excipiebatur ꝯ primos iudices cãm aliis deleg.& ideo bene fecit archi.qui nõ fuit executus mãdatũ per primas literas factũ,quia iam ſibi innotuerat cõtrouerſiã eſſe de reuocatione literarũ,ſupra de reſcri.cũ cõtingat.immo iuſte impediuit,ſi ad mãdatũ ſecundorũ iudicũ hoc fecit, dũmõ bene cognouerit per ſecundas lr̃as primas reuocatas,vt in præal.decre.dr̃.niſi enim exceptũ eſſet,licet in veritate reuocata eſſet iuriſdõ, tamẽ teneret, quod fit ab eo,ſicut de procuratore diximus.ſ. de reſcrip. ex par-

3 te deca.Vel dic,vt no.ſupra de reſcrip.cũ ꝯtingat. vbi no. † q talis iudex,de cuius iuriſdõne lis eſt inter litigantes,poſſit iuriſdõnẽ exercere,& quãdo inter alios, aliis placet,q hæc decre.loquatur, quãdo nulla qõ,ível ambiguitas agitabatur, vel inter partes, vel inter iudices de reuocatione literarũ: ſed iudices vtriuſq; reſcripti procedebãt,nã tunc quorũ proceſſus teneret,necne,pendet ex reuocatione literarũ , vt hic dr̃. & vr̃ hoc verũ in proceſſu,qui habet ꝯ alios,nõ cõtra partes.& quale eſt hoc , quod hæc dicit.ſ.ſubdelegatio aliĩ facta,& a ſubdele.excõ. in rebelles alios, nõ partes promulgata . nã ſi partes cõtumaces eſſent , & nollent cõparere corã quouis iudice prædictorũ , ſentẽtia excõmunicationis in eas partes lata teneret rõne dubii,ar.ſ. de reſcript.ſuper literis.j.de ap.cũ parati, ſi duobus ſed extranei, q nõ ſunt partes, cũ nõ ſint de iuriſdõne eorũ,comparere, vel eis obedire non tenent,niſi in certis caſibus: ſed in principali tenet proceſſus priorũ iudicũ,quouſq; literæ reuocatoriæ præſententur , infra de reſtitu.ſpo. audita. ſed ex tunc facta oſtenſione literarũ , ſiue appelletur,ſiue nõ, ex reuocatione literarũ pendet , quorũ proceſſus valeat,vt hic innuere videtur.Alii tamẽ dicunt contra,ſcilicet q tenet proceſſus habitus cõtra partes coram reuocatis,niſi appelletur,ſed cõtra alios nõ tenet. etiã ſi non appelletur,vt dictu eſt.

ADDITIO.

a ¶ Si verò. Vide Inn.in c.cæterum,ſupra de reſcrip.:Qui videtur innuere contrarium.Sed pro declaratione per Feli.in ca.ad audient.am,el ſecondo,col.5.verſicu.fallit decimo,& verſi.ſeq ſupra de reſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Nedum mandatum procuratorium, ſed & iuriſdictionis perit morte mandatoris, & mandatarij.*

2 *Nunquid ſi plures articuli contineantur in vna litera contra vnam perſonam, & ſuper vna tantum citetur, ſuper omnibus intelligatur perpetuata iuriſdictio.*

3 *Iuriſdictio legatorum ſedis apoſtolicæ durat etiam poſt mortem illius, qui legatum fecit.*

CAP. XXX.

LIcet vndique,& infra.

[Sublatus.] idẽ dicẽdũ eſt,ſi cõmiſit cãm,quotiens cõtingeret eũ abeſſe,quia ſi moriatur delegãs inchoata iuriſdõne, nihilominus delegatus ſuam feret,ar.opti.ff.de ver.ſigni.mulieris.§.ſi.& ſupra de

1 reſcrip.ſciſcitatus,arg.cõtra.ff.de leg.3. fideicõ.§.ſic fidei.† [Morto] nõ ſolũ mandatũ procuratoriũ,ſed & mandatũ iuriſdõnis perit morte mãdatoris,& morte mãdatarii, vt hic,& inſti. mã.§.recte,& ſimiliter morte litigatoris.ff.qui ſatiſ.cog.ſi deceſſerit.Cõtra,ar.j.de iud.quia V.ff.de fideicõ.lib.cũ vero, alias cũ quaſi. niſi ſit mandatũ, q tantũ poſt mortẽ impleatur. ff. man.ſi nõ remu.

2 §.vlt.63.diſt. Adrianus, in ſynodo.† [Expirauit] ſi ſubdelegatus fuerit ſuper duobus articulis, & ante mortẽ delegantis citauerit ſuper vno tãtũ,an ſuper alio ſit perpetuata iuriſdõ, an expirauerit mandatũ? Reſpõ. quidã q ſi in vna lr̃a continentur plures articuli ꝯ vnã perſonã,& illa perſona citetur ſuper vno tantũ,cũ iuriſdictio ſit res indiuiſibilis.ſuper omnib.intelligitur perpetuata cõtra perſonã citatã,ar.ſ.de reſcri.paſtoralis.§.1.ſed multi dicũt, q non perpetuat, niſi in eo, ſup quo citatus eſt,qa ſubdeleg.in citãdo ſup vno tantũ vr̃ diuiſiſſe ſuã iuriſdõnem , & citatus nõ tenet reſpõdere niſi ſup eo, in quo citatus ẽ.Si autẽ ſimpliciter citatus eſſet,q veniret reſpõſurus,tũc ſecus vr̃,ar.ff.de ap. cũ in vna, ff.de neg.ge.nã & ſi ſerui.§.ſed ſi in vno.ff.de mino.ẽt.hoc aũt credere,q licet citaret vna perſona in reſcripto, qa pp hoc nõ ꝑpetuat ꝯ aliã perſonã in eodẽ reſcripto expreſſã,ar.ſ.e.relatum.De hoc aũt non dubitat,ſi delegãs morit ante declarationẽ generalitatis.ſ.q perit iuriſdõ ſup nõ declaratis.ſ.de reſcr.paſtoralis. §. 2.ar.ꝯ.j.de of.leg.nouit.Sed quid ſi deponit, vel transfert delegatus ante,q ſubdelega.citet? perit iuriſdõ.ſ.quoniã abbas.Aliis autẽ vr̃, & forte bene,ar.huius decre. q durat ſubdeleg. & erit ſubdeleg.ſucceſſoris. & intelligo q iuriſdõ ſubdele. perit morte mã-

3 datoris nõ ipſo iure,ſed ope exceptionis.† Iuriſdõ aũt legatorũ apoſtolicæ ſedis, & etiã aliorũ,credimus durare prędictis rationib.ẽt poſt mortẽ eius,q eũ legatũ fecit.Si aũt excõicet delegãs, q totã cãm delegauit, pp hoc nõ expirat iuriſdõ delegati. & idẽ dicit, etiã ſi partẽ cauſæ tantũ cõmiſiſſet.nã & tunc licet excõmunicetur delegans, tamẽ delegatus procedet in articulis ſibi ꝯmiſſis,ar.ad hoc,quia delegato cõmiſſa eſt iuriſdõ,quæ per excõmunicationẽ delegãtis nõ perit, licet ſecus diceretur ſi tantũ miniſteriũ eſſet ſibi cõmiſſum,ar.infra eo.quoniã.ff.de offi.eius, cui man.l.1.§.ſi. nec obſtant cõtraria, quia delegans põt ſoluere iudiciũ delegati,quãdo vult.ff.de iud.iudiciũ. & quia appellari debet delegans,ſupra e. cũ ſuper.§.1.quia illa locũ habent,ſi nõ excommunicaret delegans. ſed vbi delegãs excõmunicatur, iã nec poteſt ſoluere iudiciũ delegati, nec ad eũ appellabitur: ſed iudex,q eſt ſuperior delegãtis, põt hoc facere. Secus autẽ diceremus in vicariis & officialibus: illi enim ex quo domini eorum ſunt excõmunicati, vlterius nec ipſi de ſuo officio debent ſe intromittere.ſupra de offi.vica. Romana. Ratio diuerſitatis eſt,quia vnum auditorium eſt domini, & officialis, vel vicarii,infra de ap. Romana.

man. [Iuriſdictionem] ſaltem citando. ſupra c. gratum. [De mandata] nam ſi tantum ſuo nomine citaſſet, ſecus diceremus.

SVMMARIVM.

1 *An teneatur iudex mandatum Papæ exequi, & non viſis eius literis.*
2 *Quando ſententia executio ſit differenda.*
3 *Sententia non debet executioni mandari, niſi prius ſuper appellatione cognoſcatur.*
4 *Non creditur ſententia deleg. niſi commiſſionis literas oſtendat.*
5 *Id verum eſſe præſumitur, quod in inſtrumento dicitur de perſonis, quæ in inſtrumento nominantur.*
6 *Licet oblatio inſtrumenti ſit de actis, non tamen eius tenor.*

CAP. XXXI.

CVm in iure peritus, & infra. [Hæſitanti] idem eſt, ſi partes diſſentirent.
1 † & licet hic non cogatur exequi mandatum, niſi videat literas Papæ: ipſe tamen poteſt, & prudenter agit, ſi exequatur, etiam ſi literas nõ videat dummodo probata perſona ſit, quæ hoc dicit. 97. diſt. nobiliſſimus. & ſi pars appellet, ne exequatur, niſi videat literas, poteſt non audire. nam hæ appellationes coram deleg. non coram huiuſmodi executoribus ſunt faciendæ, ſupra c. ſuper. in minoribus tamen forte parere debet, & ſi non videat reſcriptum: puta vt compareat, j. de dila. c. 2. niſi eſſet nimis remotus, & vilis perſona iudex. alij cõ. [De mandato] & ſi propter hoc ſententia excommunicationis ferretur in eum, non teneret, quia non habet iuriſdictionem in eum, niſi ſit contumax vel rebellis, cũ ſuper eum non habeat iuriſdictionẽ, niſi propter acceſſoriũ, vt no. ſ. c. 1. & c. ſi q̃ſ. nec tamen ille, cui mandatur executio, cognitionem habet, ſ. c. paſtoralis. §. quia vero. & poteſt petere mandatum apoſtolicum, etiam ſi pars ª aduerſa nihil dicat ex officio ſuo.
a ſed ſi alias dicatur ſniã nulla, vel et retractanda, vt no. ſ. eo. paſtoralis tunc ſuperior iudex non mandabit ſniam executioni, niſi prius de his cognoſcat. ff. de iud. ſi prætor. ſupra de man. prin.
2 l. 1. & C. nil inno. ap. pen. per totũ. † Alij dicunt, & forte melius, q̃ propter hãc exceptionẽ, q̃ ſententia non tenet, vel q̃ vult implorare officium iudicis ſuper ſententia irritãda, non differt executor executionem, niſi quando ex probabili & neceſſaria cauſa fuit abſens condemnatus, & ſic loquitur ff. de iudi. ſi prætor. arg. pro his, quia ſi collatione vel inſtitutione facta non eſt differenda executio, infra de ap. conſtitutus. infra de conceſſ. præben. poſt electionem. C. de fal. l. 2. infra de reſti. in integ. ſuſcitata. nihilominus differenda eſt executio ſententiæ, niſi ſuper hoc eſſet infamia. infra de accu. accedens.
3 † Item vbi eſt hoc ius, q̃ lis mota impediat executionem ſententiæ imo nulla talis exceptio impedit executionem ſententiæ, infra de in integ. reſtitu. ſuſcitata. C. de fal. l. 2. lex aut. ff. de re iudi. ſi prætor, in ſi. nõ contradicit, quia illud intelligitur quando abſens ex cauſa probabili appellauit a ſententia cõ eum, quaſi cõ contumacem lata: & ſic communiter ſententia mandari non debet executioni; niſi prius cognoſcatur ſuper appellatione. vel expone aliter vt no. de re iudic. de cætero. Si aut ſubdito mandet ſiue ſit ordinarius, ſiue delegatus, cui quantũ ad executionẽ ſniæ oẽs ſubditi delegantis intelliguntur ſubditi, debet obedire, quouſque ſuperior cauſam, vel negotium audiat, vel committat ſ. eo. paſtoralis. §. præterea. ſi tamen veriſimiliter proponeretur nulla vel retractanda ſententia, debent conſulere illum, qui tulit ſniam, & expectare ſm mandatũ, arg. ꝓ ſ. eo. ex literis. ſ. de reſcrip. cum contingat. vbi dr, q̃ non ſemper exequenda ſunt mandata delegati a ſubditis. ſed ita loquuntur, qñ eſt dubitatio de fundamento, ſ. an habuit iuriſdictionem: quia tunc ſuperſedere debet, arg. hic. ſecus aũt, ſi conſtaret de iuriſdictione, ſed dubitatio eſſet de alijs, puta quia nulla, vel iniqua dr ſententia, quia tunc ſemper ſubditi illam exequi debent. idem eſt, ſi ſit appellatum, ſed nondũ eſt a ſuperiore recepta appellatio, nec ſuper ea reſcriptum. nam tunc propter dubiũ, nec eſt alius, qui inhibeat, mandari debet executioni: ſed ſecus dicũt aliqui, ſi appellatio recepta eſt a ſuperiore: quia tunc non mandabunt ſubditi executioni, ar. ſ. de reſcr. dilc. ſi. ſ. & quia maiori potius eſt obediendum 11. q. 3. qui reſiſtit, & de reſcrip. c. cum dilecta. ff. man. diligenter. Si aut vnus ordinarius pari ordinario mãdet executionem ſniæ, quod põt. j. de fo. compe. poſtulaſti. ff. de re iudica. a diuo. §. j. ſciret eam iniuſtam, & vehementer & probabiliter ſuſpicaretur, non mandabit executioni, at. j. de offi. ordi. c. j. vbi no.
4 [† De mandato] hinc vr̃, q̃ nullus deleg. ſententiæ creditur, nec aliqua executioni mandabitur, niſi oſtendat literas cõmiſſionis & eodem modo non probet totum proceſſum, maximè cum, qui eſt de ſubſtãtia litis, ſicut eſt citatio litis conte. oblatio libelli, & quod qui litem egit, fuerit procurator, & ſimilia, vt hic, infra de proba. quoniam cõ, infra de fide inſtrumen. c. 1. C. de man. prin. l. 1. C. de arbi. l. ne in arbitris. §. ſin autem. Et hoc quidã dicũt ſit conſulentes ita cuſtodiri in literis cõmiſſionis, lit. conte. & ſimilia, ſicut ipſam ſententiam, & hoc in deleg. ordinarij ſniẽ autem ſemper executioni mandabitur, quia de eius iuriſdictione conſtat j. de re iudi. ſicut nobis. 2. q. 6. hoc et. ſed certe hoc quibuſdam non placet, q̃ ſemper quis teneatur omnia acta priſtina recenſere. dicunt ergo, q̃ ſi oſtendit ſententiam, & in ſniã dicit, q̃ pars, quæ executioni contradicit, fuerit præſens in ſententia, vel ſi inſtrumentum ſententiæ non dicit, ipſe tamen cõfiteatur, dicunt non audiendum ſuper his. ſcilicet q̃ non fuit facta litis conteſt. vel alijs huiuſmodi eum qui executioni cõdicit, niſi onus probationis ſibi aſſumat. ¶ Sed ſi opponas, contẽditur retro iudicium nullum, ergo et poſt ſniam debet audiri. j. de procur. in præſentia. C. de procu. licet. Reſpon. cum audiẽdum poſt ſniam, ſi velit retro probare cõmiſſionem factam non fuiſſe, niſi li. no cõteſt. ¶ Sed dices negãtis factum nulla eſt probatio. C. de proba. actor. Reſpon. hoc verum eſſe, niſi præſumptio ſit cõ negantem, infra vt eccle. bene. vt noſtrum. C. de codicil. nec condi. C. de do. inter virum & vxo. l. et. j. de proba. poſt ceſſionem. ff. de proba. cum de indebito. 3. q. 9. indicas. ¶ In his omnibus apparet ꝓ præſumptionem transferri onus probationis in negantem. arg. hic. cum præſens fuerit in ſniæ prolatione, nec cõdixerit ꝓ defectum prædictorũ, nec appellauerit, onus probationis in eũ transfundere debet, quod dicimus eſſe verum: ſed ad maiorem ſecuritatem faciat eum iurare, q̃ cõmiſſionem, vel alia, quæ aduerſarius quærit, habere non põt, arg. ff. de fur. actione. C. de fide inſtrum. cum quidam. ſed ſi inſtr̃m ſniæ non diceret, qui cõdicunt, fuiſſe præſentes: ſed contumaces, vt dicebat iudex, vel nullã mẽtionem faciebat de eo inſtrumẽtum ſniæ poſſunt petere literas cõmiſſionis, & lite conteſta. nec incumbit ei onus probationis, quia omnia ſunt legitime acta. ſed actori eodem modo, ſi per procuratorem litigatũ eſſet, & negaret, qui egit, ſuum fuiſſe procuratorem. nã tunc ſufficit literas cõmiſſionis oſtendere, niſi oſtenderet procurationem, vel domino ſciẽte procuratorẽ nõie eius agere, vt nor. ſ. de reſcr. ex parte decani. nã in his caſibus cum nõ ſit in aliqua culpa, nec ſit aliqua præſumptio cõ eum, probatio incumbit actori. C. de proba. actor. Si vero conſtet de procuratione eadem, quæram & dicam in procuratore, quæ dixi in domino. non obſtat. j. de proba. qñ cõ. quia illa habent tantum locum antequam ſniã tranſeat in rem iudicatam. Alij aũt dicunt, q̃ ſi in ſententia ſcriptum eſt, condemnamus talem procuratorem, omnimodo credendum eſt eum, ſcilicet procuratorem præſentem fuiſſe, niſi euidẽtiſſimis rationibus cõtrarium probetur, arg. C. de contrahen. ſtip. optimã, & no. j. de teſti. Albericus, eũmodo acta ſcripta ſint ſm formam, quam habemus. j. de proba. qñ contra. ſed põt rñderi illam. l. optimam, ſpãles caſus continere propter rationem ibi aſſignatam.
5 † Item habet locum ᵇ l.
b illa q̃ præſumitur verum eſſe, quod dicitur in inſtr̃o de pſonis, q̃ in inſtrumento nominantur, quæ ſunt præſentes, & eſt ad grauamen eorum, non honorem: vt ſi dicatur ſtipulans ſeruus. Itẽ neceſſe eſt, q̃ ſint de principaliter contrahentibus. nã ſi de teſte diceretur aliquid graue, nulla fides ei adhiberet, ar. ff. de pig. & hyp. ſ. debitores. §. fi. Item ſi falſos ponat confines aliorum, non eis præiudicat. & ſic de omnibus alijs, quæ incidenter in inſtrumento dicuntur. niſi ſint talia, de quibus ipſe tabellio ferat teſtimonium de viſu, ſicut qñ dicit actũ in tali loco, & talibus perſonis præſentibus. & tali die. nam ſi in his inueniretur aliquod cõrium, caſſaretur totum inſtr̃m, tanquam cui admixta eſt falſitas. 9. diſtin. ſi ad. 3. q. 9. puta, & ſm hoc loquitur l. optimam. Alij dicunt, quòd ſi non diceretur in ſniã dominum, vel procuratorem præſentes, ſiue abſentes, dummodo in prima facie non appareat vitiata, poſt quam tranſit in rem iudicatam ſemper pro ea ſtandum eſt, niſi probet aliquod omiſſum, quod ſententiam facit nullam. ff. de procu. in præſentia. vel falſam. C. de fi. inſtru. ſi noſtris.
6 † Alij tamen dicunt, q̃ ſecurius eſt, ſ. quod neceſſe eſt prædicta, quæ de ſubſtantia iudiciorum ſunt, vel originalia, vel publicata oſtendi. nec ſufficit habere exemplatas in actis literas Papæ, ſ. q̃ talis ſuit procurator, vel alia huiuſmodi: ſed oportet dicere notarium, quomodo fuerunt exhibita iudici, & parti. Et tunc ſi
c poſtea pars ᶜ dicat, nunquam fuiſſe iudicem. vel procuratorem, nõ crederet, & ſi originalia ſint amiſſa, dũmõ ꝑſtet inſtr̃m, de quo dr. C. de fi. inſtru. l. vlt. acta aũt, quæ fiũt in iudicio, ſufficit in actis inueniri, ſi dicat, talis libellũ porrexit, & talis litẽ cõte. eſt, & dicẽ apponat

ADDITIONES.

a ¶ Etiam ſi pars. Et ſic ſentit hic Inn. q̃ quomodocunque innoteſcit iudici de exceptione partis nõ excipientis, iudex ex ſuo officio repellit aduerſariũ. Et talis exceptio eſt in hoc priuilegiata, q̃d impedit executionem ſententiæ. Ita etiam refert Cardin. in conſilio 19. incipien. iudex de iure iudicaturus, & colum. 3. ver. de nullitate. & illud conſilium habetur inter conſilia Pe. de Ancha. in conſilio 108. & quota eſt in 1. col.

b ¶ Item habet locum. Et ſic verba narratiua non nocent niſi contrahentibus. Ad de Petr. de Ancha. in conſi. 142. incip. clarior & breuior, & in col. 3. verſi. ex quibus, & in conſi. 159. incip. rationes, quæ ſuperius, col. fi. verſi. venio ad fin.

c Si poſtea pars. Vide ad hæc dicta Innocen. Pet. de Ancha. in conſil. 41. incipi. prima facie, col. 2.

apponant, ſicut in inſtris, in authē. de fi. inſtru. §. vlti. & hæc omnia in ſnīa iudex ad maiorē cautelā ſcribere poterit. & ſi p aliū notariū ſnīa fiat, quā per quē facta ſunt acta, iudex præcipiet illa acta aſcribi ſnīæ, & publicationi auctoritatē præſtabit. ſi autem idē eſſet notarius, qui fecit acta, & ſnīam, ſine aliqua ſolēnitate
6 publicationis ſententiæ acta ſubſcribet. † Et no. quod quādo offertur in iudicio inſtrm̄ pcurationis, vel aliud ſimile, licet obligatio ſit de actis, nō tamē tenor inſtri. vnde niſi alias ſolēniter publicetur, ſemp oportet oſtendi originale: alij tamē aliter dicūt, & maximè poſt litē conteſtatā, arg. ff. de procu. Pōponius. §. tati.

S V M M A R I V M.

1 *Non eſt in reſcriptis facienda vis de acceſſorijs, vel non acceſſorijs.*
2 *Iudices deleg. non debent niſi de his, quæ in literis continentur, vel ſub eis comprehendi poſſunt, cognoſcere.*
3 *An factum procuratoris noceat domino.*
4 *Sententia excōicationis deleg. lata ex cauſis ſibi non commiſſis, non tenet.*

CAP. XXXII.

Vm olim Abbas & cōuentus.

[Nitebatur] mirū vr̄, q̄ talis petitio fuerit admiſſa. vbi nō dicit, nec agit de obligatione antea contingēte, ſed de futura, & ſic eſt ꝯ. ff. de iudic. non quemad. ff. de vſur. l. 1. §. 1. Sol. hic nō agitur, nec dicit agēdū de obligatione futura: ſed datur ex gratia iudex, q poterit cognoſcere de obligatione futura. & vr̄ hoc cōmittere per has literas, q̄ ſi ædificauerit, iſti dele. eū ſicut de iure fuerit, ab ædificādo & moleſtando prohibeant, & corā eis poterit agi de nūciatione noui operis, & etiā alijs modis ſuper prædictis reb. nec abſurdū eſt ad futuras lites dari iudicē, & ſub conditione. ſ. ſi ædificauerit, vel alia. nā cum paria ſint mandata iuriſdōnis, & procurationis. ff. de iu. om. iu. & qa ſi mandatū procuratoris pōt fieri ad futuras lites, & ſub conditione. ff. de procura. l. 3. ergo & mandatū iuriſdōnis ſimiliter. arg. ꝯ. ī. de reſcrip. ſignificauit. poſſet etiā dici, q̄ ante q̄ ædificet, poſſum agere negatoria, vt dicā, nego tibi eſſe ius prædicto in loco ædificare. Quidā tamē, quod nō fateor, dixerūt, q̄ ex quo facit apparatū ad ædificiū, q̄ pōt ꝯ eū agere, arg. ff. de polli. l. 1. [Deponere] occaſione. n. vnius articuli ad aliū obrepere nō debet. C. qui leg. per. l. vlt. ff. de iureiurā. ſi duo. §. idē Iul. infra de teſt. de teſtib. † [De
1 dānis mentio] nobis vr̄, q̄ modica vis eſt in acceſſorijs, vel non acceſſorijs: ſed in eo tantū vis eſt, an id, quod petitur, poſſit comprehendi ſub verbis reſcrip. Imò plus vr̄, q̄ ſi aliquis impetrauerit reſcriptū, q̄ alius iniuriatur ei ſuper fundo, ſimul pōt agere rei vendicatione ad fundū, & cōdictione ſine cauſa ad fructus perceptos ex fundo ante litis cōteſta. & etiā dicunt quidā, q̄ ex eodem reſcripto pōt accuſare criminaliter. ſ. l. Iul. de vi, vel alia huiuſmodi, quia hæc verba patiunt̄, & ſi expreſſiſſet, nihilominus literas habuiſſet. ſupra de reſcrip. ſup literis. alij cōtra, ar. pro eis ſupra de reſcrip. ſedes. & dicūt quidā, q̄ per talia reſcripta nō poteſt agi pro vindicta, ſed ad rē familiarē proſequendā tantū, niſi aliud expreſsè cōtineatur in reſcripto. nec ob. ſm primos, ſupra de reſcrip. ſedes. vbi dr̄, q̄ de leuioribus negocijs eſt procedendū ad grauia, quia illud intelligitur, cū leuia expreſſit, verbi gratia, conqueſtus eſt de aliquo, q̄ fecit ei furtū, & quaſdā alias iniurias, per hoc reſcriptū non poterit accuſare de homicidio. [Mētio.]
2 † Iudices. n. dele. de alijs cognoſcere nō debent, niſi de his quę in literis continent̄, vel ſub eis comprehēdi poſſunt: verbi gratia ſi petiiſſet reſtōnem poſſeſſionis, potuiſſet & de damnis occaſione illius ſpoliationis agere. ff. de vi, & vi ar. l. 1. §. qui non ſolū. & ſi de contractu fiat mentio in literis, petet intereſſe. imò plus dicimus, quod ſi in litteris appoſitū eſt, q̄ ſuper nemoribus iniuriat̄ ei, poſſet agere de dānis datis & poſſeſſorio, & petitorio, ar. ī. de cau. poſ. cum eccleſia. ff. de iudi. ſolemus, & l. ſi quis in. de his autem damnis, quæ poſt lit. conteſt. data eſſent ſuper rebus, de quib. agebat̄, iudex ſemper ſuum officiū exercebit, vt. ff. de ædi. æc. ędilis. §. itē ſciendū. ſi aūt in alijs rebus & poſt lit. cont. dānum daret pars parti, non habet ſe intromittere iudex, niſi impediret̄ iuriſdictio iudicis, vt no. ſupra c. 1. vel iniuria iu. fieret. 2. q. 7. ſi quis ab. [Interlocuti] & malè. [Ad app.] vr̄, q̄ hic dominus appellans nō eſſet audiēdus: quia pcurator, per quē litigauit, debuit appellare. 2. q. 6. biduū. Rn̄. iō cum hic audiri appellantem: quia procurator non tenebat̄ appellare: quia non oberat dn̄o ſi procurator non appellabat: quia per omiſſionē procuratoris appellationis nō poteſt tacitè prorogari iuriſdictio iudicis dele. de re ad rem: qa nō expreſsè poſſet, vt no. ī. eo. de cauſis. ſed ſi dn̄s, cum ſcivit appellationē omiſiſſe, tūc ipſe tacitè prorogare vr̄, & hoc innuit̄ hic. [Conuolauit] & prudēter. niſi. n. appellaſſet, tacitè videret̄ prorogare iuriſdictionē de re ad rē, quod pūt. ff. de iu. de qua re, in. §. 1. & no. ī. eo. de cauſis. & appellationis omiſſio turpitudinem ſnīæ tollit. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. l. ſi ob turpem [Comparentē] & rectè quia tutus erat appellatione. [Intelligat̄] non. n. credit̄ de illis cogitatum. de au. leg. ſi ita. ff. de tranſa. l. cum acqui. ff. de contrahē. empt. Rūtilia. 22. q. 2. ne quis. de tpe ad tempus dixerunt quidā pcuratorem poſſe facere prorogationem. Alij ꝯ, quod magis vr̄.
3 [† Protinus] factum. n. procuratoris non nocet dn̄o. C. de pcur. ſi pcurator, niſi expreſsè ꝯſentiat, vel taciturnitate, cū ſciat, & nō ꝯdicat. ī. eo. corā. ſi. qd cū eo, q ī aliū. l. vlt. ff. de inſti. ſed ſi. in prin. ff. ad Maced. ſi filius. C. de inoffi. teſta. l. 2. ī. de his, q̄ ſunt a ꝑla. ſine ꝯſenſu ca. c. 2. ī. de re iud. cām, q̄. C. quō & qn̄ iud. l. 2. vel niſi in eo, qd ſibi cōmiſſum eſt. ff. de pac. reſcripto. & l. ſequentibus. vel niſi ſit generalis. ff. de tributoria, procuratoris. ſpālis. n. procurator ad totam litem poteſt renunciare probationi ſuper exceptionibus dila. ſolutionis, ſi aliquam vtilitatem inde ſentiat dn̄s, puta ſi perſtitiſſet, eſſet condemnatus in expenſis. & idem credimus ēt ſi poſſet renunciare probationi ēt ſuper peremptoriis: quia ex quo cauſa ꝯmiſſa eſt ſibi &c. arg. ff. de iur. om. iud. l. 2. ſed non pōt renunciare expreſsè exceptioni: quia ſibi cōmiſſum non eſt, nec ē ꝯ. ff. de pac. l. cōtra. §. fi. quia ibi loquitur de habēte liberam adminiſtrationem. & intelligo, quod prædicta ſint vera, etiā ſi dominus ſciuit exceptionem propoſitam, vel etiam ſi ipſemet propoſuit. imputet. n. ſibi, ſi malum elegit. ff. nau. cau. ſta. l. fi. §. ſeruorum. alij dicunt, q̄ renunciare non pōt expreſsè, ſed debitas p-
4 bationes poteſt omittere. [† Ligatum] no. q̄ delega. ſi ferat ſententiam excōicationis ex his cauſis, quæ ſibi commiſſæ nō ſunt, non tenet excōicatio: ſecus in ordinarijs. 2. q. 3. c. 1. non tn̄ hoc probatur hic, quia non contingit: quia hanc exceptionem præceſſerat legitima appellatio; vide no. in c. fi. de præben.

S V M M A R I V M.

1 *Literas clauſas aperiens, ſigillum falſificans, raſuram faciens, quō puniatur.*
2 *Literas quamuis quis portauerit integras, admittitur tamen contra eas falſum probare.*

CAP. XXXIII.

Vm olim magiſter S.

[Deleganti.] 2. q. 1. nulli. [Aperire.] no. † non licere aperire literas clauſas. [Aperuit] & peccauit: ſed minus, q̄ ſi ſigillum falſaſſet: qa
1 tunc grauius puniretur. ī. de cri. fal. l. ad audientiam. grauius, ſi raſuram feciſſet in literis, ſupra de reſcri. olim. [Suſpecta.] 2. q. 6. biduum, in fi. C. de rela. l. 1. & 2. [Cauſam] licet. n. non poſſet reprobare inſtrumentū, quod produxiſſet, ſicut nec teſtes. 4. q. 3. §. ſi qs teꝯ tn̄ relationē dicere pōt. 2. q. 6. biduum, circa fi. & ſi hoc oſtēdiſſet, bene apparebat eum ſuſpectum, imò falſarium, & doloſum. [Eligendum] quem non poteſt recuſare, ſupra eo. ſuper quōnum. 3. q. 6. cuius in agendo. [Acta] ille non poteſt dicere, q̄ illæ literæ, quas portabat, non eſſent veræ literæ, licet ſigilla eſſent violata: ſed bene poterat dicere, quod ea, quæ erant ſcripta in literis, non eſſent vera, ſicut ſatis probatur ex eo, † q̄ præſumi-
2 tur. vbi dicit, q̄ etiam ſi literas integras exhibuiſſet, tamen poterat probare cauſam ſuſpitionis, id eſt falſum in literis contineri.

S V M M A R I V M.

1 *An ex cautione de rato poſſit agi ad intereſſe.*
2 *Habens perpetuam impotentiam delegare non poteſt, ſecus ſi temporalem.*
3 *Contra confirmationes Papæ non eſt aliquis audiendus.*

CAP. XXXIIII.

Oram dile. fi.

[Ratihabi.] C. de procur. l. 1. [De rato] ſine qua cautiōe au-
1 diendus nō erit. ī. de pcu. c. 1. [† Cauerat] hac cautione non poteſt agi ad intereſſe: quia eccleſia, vt ſubiectio æſtimationem non recipit. & hoc petebat̄ hic, ſed agitur ad expenſas litis. ff. rem ra. ha. ſi ſine. §. cum aūt procu. & ita patet, q̄ aliquando melius eſt habere cautionem de rato, quā literas: quia p cautionem ſemper conſequetur expenſas. vel certa pœna promiſſa fuit ad q̄ agetur, ar. ī. de arb. tuas. imo & ad intereſſe, ar. eiuſdem decr. [Fideiuſſoria] no. in cautione de rato nonunc cautionis intelligi fideiuſſor. ff. de procu. ſeruum. § ait prætor. [Sententiam] ſuper ſubiectione eccleſiæ. [Eadem cauſa] id eſt confirma-
2 tione ſententiæ. [† Noluit] ſicut nec tenebatur, licet poſſet. ī. eo. ſuper quæſtionum. §. ſi duo. & hoc verum dicimus. alij dixerūt, q̄ ſi hēt perpetuam impotentiā, delegare non pōt: ſi tpalē, pt. ff. de va. mu. l. vlt. alij dicunt, q̄ ſi impotentia facti teneatur, poteſt committere: ſed impotentia iuris, non. ſed ceſſante impotentia iuris per in integ. reſti. vel alio modo, renaſcitur potentia cōmittendi. C. de cu. fu. n. l. 3. cum alijs. & hoc quidem confitemur, q̄ cōmittere poteſt: ſed dele. nō tenetur recipere ſubdele. [Per alios] hoc habet locum, vbi tantùm duo dele. ſunt, & cum clauſula prædicta, ſ. q̄ ſi ambo &c. nam ſi tres eſſent deleg. tunc poſſet interuenire caſus, vbi ſic exponendum eſt, nō poteſtis intereſſe p vos, vel per alios. nam ſi tertius ſit mortuus, vel aliàs excuſatus legitimè, vnus ex duobus etiam alio inuito poterit committere vices ſuas, ſupra eod. licet. infra eod. cap. fin. §. 1. & ſic tunc intelligitur, non poteſtis intereſſe per vos, vel ſubdele. Ratio autem diuerſitatis ſatis patet: quia cum tantùm duo ſunt delega. nunquàm poteſt venire ad eum caſum, quòd alter per alium poſſit cogno-

cognoſcere de cā dele. ſed vbi ſunt tres, pōt euenire, vt in caſu p̄dicto. tamē nec tunc ſemꝑ per aliū pōt cognoſcere: ſed tunc tantū, quādo tertius excuſatur, & tātū penes duos remanet iuriſdō. [Cōfirmauit] qa ex parte eccleſiæ. S. M. hæc petita erant. ꝯtrū ex parte eccleſiæ. S. Agathæ. alias eam ſententiare non potuiſſet,
3 vt no. infra eo. cū contingat. † [Confirmamus] cōtra huiuſmodi confirmationes Domini Papæ, quæ fiunt cum cauſæ cognitione, non eſt aliquis audiendus, nec pōt aliquis iudex cognoſcere ſine ſpeciali mandato Papæ, infra de confir. c. j. & 2.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus ſi pro canonico detur iudex, recuſatur vt ſuſpectus.*
2 *Delegatus cauſam committit appellatione remota.*

CAP. XXXV.

1 CVm R. cano. Ianuen. [Socij] † hic habes, ꝙ ſi canonicus ꝓ canonico det iudex, recuſatur vt ſuſpectus. ī. e. inimicitiæ. 3. q. 5. accuſatores. [Ap. re.] † no. ſpeciale, ꝙ dele. cām cōmittit ap. re. ſimile. ī. e. paſtoralis. in fi. ſed hęc decre. cōtinet gſam. ius enim eccleſiæ eſſet, ꝙ hanc exceptionē inimicitiarū propoſuiſſet coram dele. & niſi admiſiſſet, appellaſſet, iuſta de ap. vt debitus. ſed tāquam vir prouidus in vno prouidit laico, ſcilicet quod reuocaretur iuriſdictio huiuſmodi, & in alio canonico, quod ad eius voluntatem fieret commiſsio.

SVMMARIVM.

1 *Reuocandi ſunt teſtes ad concordiam, quando agitur, an quis appellauerit ante, vel poſt ſententiam excommunicationis.*
2 *Confeſſio partis valet contra ſe, ſed pro ſe non.*
3 *Excommunicatio ad hoc, vt plenè ſit iuſta, & quod differatur abſolutio excommunicati, oportet cauſam abſolutionis non ſolum eſſe rationabilem, ſed & manifeſtam fuiſſe excommunicatori.*
4 *Poteſt aduerſarius impetratis literis ſuper confirmatione ſententiæ agere de infirmatione.*
5 *Non infirmet iudex ſententiam, ſi reus de iure ſuo. nec etiam actor probet.*
6 *Quando actor non probat affirmatiuam, tunc fingitur probata negatiua.*

CAP. XXXVI.

CVm contingat interdum. [Vel alias.] in vna lr̄a nō admitteretur aliquis, q vtrunq; diceret, ſ. & ſe poſt ap. excōicatū, vel alias iniuſte, cū debeat proponere certū, & nō ſub diſiunctione, niſi forte ignoraret tp̄s excōicationis. nā fortè excōmunicator fecit priuatè, & ſcire non pōt, an ap. præceſſerit excōicationē, vel è cōuerſo, q a tūc admitteret. ff. quorū leg. l. j. de in inte. reſt. cōſtitutus. [Impendant] hoc hēt locū, quādo iniuſtè excōicauit. [Denunciem] hoc hēt locū,
1 quādo poſt ap. excōmunicatus eſt. † [Poſt appel.] Superfluū videtur recipere teſtes ſup hoc, an appellauerit ante ſniam excōmunicationis, vel poſt, quia ſic per teſtes ad cōcordiam reuocandi ſunt, ſ. vt ap. ꝓceſſerit, & ſecuta ſit excōmunicatio, vt infra de teſti. cū tu. ſed reſpō. non eſſe ſuperfluū, quia forte teſtes ipſi dicēt excōmunicatione præceſſiſſe ap. nec ex parte excōmunicati ap-
2 parebunt aliquæ probōnes, ꝙ præceſsit ap. † Sed dices, ſicut inter teſtes vtriuſq; partis facienda eſt cōcordia, ita inter teſtes vnius partis. & cōfeſsionē alterius, qđ non fateor, qa ꝯfeſsio partis valet ꝯ ſe, ſed ꝓ ſe non. ff. de inter. ac. de ætate. vel potes dicere illā concordiā nō eſſe faciendā, niſi vel pares ſint probationes, vel dicas nō eſſe recipiendas vtraſq; probationes ſup hoc, an præceſſerit excōmunicatio ſententiā, vel è conuerſo: ſed ſuper hoc, an
3 ſit appellatio legitima, necne. † [Iuſte] ideſt ex iuſta[a] & vera cau-
a ſa, ſed nō tunc manifeſta excōmunicatori, quādo ipſum excommunicauit. ſed mō corā ſuperiore iudice, a quo petitur abſolutio, excōmunicator vult oſtendere, ꝙ pro vera & iuſta cauſa ipſum excōmunicauit, qđ nō ſufficit, qa oportet ꝙ ad hoc vt plenè iuſta ſit excōmunicatio, & ꝙ differatur abſolutio excōmunicati, ꝙ cā excōmunicationis nō ſolū ſit rōnabilis, ſed etiā ꝙ fuerit manifeſta excōmunicatori, infra de ſen. ex. ſacro. §. j. de verb. ſigni. cū olim. ſi autē ꝯtriū dicere velles, ſ. ꝙ exceptio manifeſtæ offenſæ nō impedit abſolutionē, expreſsè eſt ꝯtriū. ī. de reſcrip. ab excōmu. in fi. vbi dicit, ꝙ hęc cognitio, ſ. an offenſa ſit manifeſta necne, relinquitur illi, a quo petitur abſolutio. [Indigeat] tanquā excōmunicatus, vel ante legitimā ap. vel poſt ap. illegitimā: ſed dicūt aliq ꝙ obtenta forma libelli, q̄ hic ponitur, ſ. peto ſententiā excōmunicationis in me poſt ap. legitimā latam pronunciari nullā, nō poterit iudex pronūciare ſuper iniuſta excōmunicatione, ſi eā iniuſtā inueniat, vel ꝯ, ſed tantūad eū ſpectat, vt pronūciet ſniam eſſe nullā ex ea cā, ſ. qa lata eſt poſt ap. legitimā: vel ſi hoc nō fuerit probatū, non iudicabit eū excōmunicatū iuſtè, ſiue iniuſtè, quia nō fuit petitū: ſed tantū iudicabit, nō probaſti appel. legitimā. quare nō pronūciamus excōmunicationem nō tenere. ſed ſi ageretur cōtra aliquem petēdo eū denūciari excōmunicatū, ſi nō probet excōmunicationē, abſoluet reū ab impetitione actoris. ff. de ex. rei in. ſi mater. §. eadem, & §. & an eadem, & §. actores. ī. de ſimo. licet Heli. & ſecundū hoc expones, apparebit, præſumptiuè, vtrū ſit excōmunicatus, an nō, nōn in iudicio, vt ſententietur ſuper hoc. vel potes dicere, ꝙ nō præſumptiuè tantū, ſed vere apparebit, an indigeat abſolutione, necne. nā cū hic, ſ. in primo libello cōfiteatur, ſe eſſe excōmunicatū, licet adijciat poſt appel. & hoc nō probet, reſtat ex cōfeſsione eius, ꝙ abſolutione indiget, ſaltē quo ad forū eccleſiæ. hoc tamē ſcias, quia ſi poſt petierit abſolutionē iuxta formā eccleſiæ, non negabitur, vt infra ſequitur. itē dicunt quidā, ſed nō placet, quia ſi ſolummō petitur ſentētia, & alia præter ſniam excōmunicatiōis
b cōfirmari, nō poterit ſentētia infirmari. Eſt ergo ſanū[b] conſiliū, vt ſi vnus petat cōfirmari, alius petat infirmari. hoc non videtur mihi ſanū conſiliū. immo ſi ab vna parte detur libellus, ī quo petit ſententiā, vel electionem cōfirmari, vel infirmari iudex de facili non dēt dimittere libellū alterius partis, in quo petat contrariū primæ petitionis, quia poteſt obeſſe, ſi cōtrariæ ſententiæ ferentur ſuper diuerſis libellis, quod poſſet de facili fieri, & maximè ſi poſt li. conte. & maxime poſtquam multū proceſſum erat in eā, & tam de ea cōſtaret, reciperetur prædictus libellus primo cōtradictorius. prodeſſe autē alicui nunquam pōt, quia ī cā, quæ agitur per primū libellū, poterit probare, quicquid poſſet probare, ſi cōtradictoriū libellū daret. ff. de proba. circa, & hoc ī. no. Sed dices ſecundū eos, ſi ſine cauſæ adiectione petit infirmari ſententiā: nā oēm eām, & omne ius in iudiciū deduxiſſe videtur. C. de an. excep. l. vlt. & ſic videt, ꝙ tunc, ex quo nō ſeruatur ei aliquod remediū, ꝙ poſſet ſentētia ferri ſuper cōfirmatione. ſed ipſi reſpōdent, licet hoc totū ius ſimul deduxerit in iudiciū, tamē ſi vnam tantū cām fuerit proſecutus, nō præiudicat ſibi, quin ex alijs cauſis agere poſsit. C. de iudi. licet. ff. de iudi. habebat. Vt ponamus, ꝙ vlterius agere poſsit ex aliqua cauſa, tamē pōt eſſe verū, ꝙ dicebat ille, qui petebat infirmari ſentētiam, licet in probationibus defecerit, 2. q. 6. plerique. & non benefaceret iudex, q ſuper ea. ſ. confirmatione ſententiā ferret, & maximè cū non ſit petita. decre. autē iſta non cōtradicit, quia nō dicit probationes recipiendas ſuper confirmatione, quæ non fuit petita, ſed ſuper
4 infirmatione, quæ petita eſt. † Item nō ob. de ap. oblatę. vbi dicit, ꝙ impetratis literis ſuper cōfirmatione ſentētię pōt aduerſarius agere de infirmatione. Reſpō. ꝙ illa decre. melius facit pro, q̄ cōtra. nam & ipſi fatentur, ꝙ impetratis huiuſmodi literis etiā aduerſarius pōt agere de infirmatione, quod illa decre. dicit. alij dicunt melius, quod petita cōfirmatione ſentētiæ excōmunicationis, aduerſarius pro ſe in cōtrariū nulla petitione data pōt inducere probationes ſuas, & fertur ſentētia pro reo, ſi probauerit cām, quare infirmāda ſit, & dicet iudex, infirmamus talē ſen-
5 tentiam. † Si vero nihil probaret reus de iure ſuo, nec etiam actor, tunc nō infirmabit iudex ſententiam: ſed tātū abſoluet reū ab impetitione actoris, & hoc ſatis hic expreſsè dicit, arg. ff. de iureiur. n. ſed & ſi po. §. ſ. ff. de proba. circa hoc plus placet, ꝙ ſiue quis petat ſententiam pro ſe latam cōfirmari, ſiue petat ſententiam cōtra ſe latam infirmari. Item ſiue ſit ſentētia abſolutionis rei, ſiue cōdemnationis rei, ſi liquet iudici ad plenū de veritate, ſiue per cōfeſsionē, ſiue alio modo, ſecurè confirmet eam iudex, vel infirmet. ſed ſi nō conſtet ſibi, melius eſt, ꝙ eū tantū abſoluat tam ab obſeruatione iudicij, quam ab impetitione rei, de hoc no. de cōfir. c. 2. itē dicimus arg. prædictarū legū, ꝙ quando petitur ſnia nulla nunciari ex certa cauſa, puta quia lata ſit poſt appel. legitimā, ſi aduerſarius vult ſententiam probare tenetur, quia nulla appellatio præceſsit, vel ſi præceſſerit illegitima, admittēdus eſt. ſed ſi ex alia cauſa vellet probare cām non tenere, puta quia nō fuit iudex, qui tulit ſententiā, non eſt admittēdus. quod ſic probo, quia etiam ipſe, qui dedit libellū, ad hoc probandū, ſ. quod ex alia cauſa è iniuſta excōmunicatio nō eſſet admittēdus. imo ſi ferretur ſententia cōtra eū, vel pro eo, hoc non obſtāte, ꝙ ſuper hoc ſententiatū eſt, iterū poſſet ex alia cauſa agere, & multo fortius nō pōt inducere probationes ſuper iuſta, vel iniuſta excōmunicatione, niſi ſuper hoc in modū reconuentionis
6 porrigeret libellū, quia ſibi de iure negari non poſſet. † Sed opp. ſecundū hoc vr, ꝙ nunquā ſit facienda differentia in ſentētia pro reo ferenda, quia ſemper fingitur probauiſſe, quia negatiua aliter probari non pōt, niſi quia fingitur probata, ex quo actor non probat affirmatiuā. Reſpō. ꝙ magna eſt differentia in prolatione ſententiæ, vt dictū eſt: quia licet ſufficiat reo, ꝙ actor non probauit, quātum ad hoc, ꝙ abſoluatur, ſecundū ꝙ prędictū eſt, non tamē ſufficit quo ad hoc, vt iudicet ꝯtriū, ſ. ſniam confirmandā, vel rē ſuam eſſe, niſi hoc probauerit. de hoc autē no. infra de reſtitu. ſpo. ex cōqueſtione. vel potes dicere, ꝙ in cā appellationis, vbi nō eſt neceſſe dare libellū, & vbi ex priorib. actis proceditur, petita

ADDITIONES.

a ¶Ex iuſta. Adde Bar. in l. multum. ff. de condi. & de qui. all. Innoc. hic, & refert etiam Fel. in c. eccleſia Sanctæ Mariæ, col. 7. ver. 10. ſupra de conſtitu.
b ¶Eſt ergo ſanum. Petr. de Ancha. refert hoc, & ſequitur in conſi. 146. incip. in prædicta d. col. j. circa fi.

ta cõſ[i]rmatione ſñiæ proceditur etiã ad infirmationẽ. & hoc ſatis expreſſe habeẽ au[th]. de his, q ad iud. §. volumus. & dicũt quidã idem, vbicunq; imploratur officiũ iudicis, ſiue ſit in integr. reſtit. ſiue petitio abſolutionis. nã ſi petatur in integ. reſti. etiã ſi danda nõ ſit in integ. reſtitu. quia nõ tenuit ipſo iure geſtũ, ſup quo petitur reſtitutio, tamẽ iudex, a quo hoc petitur, aliter prouidebit non ſententiãdo, quia de hoc actu nõ eſt: ſed prouidendo, ẽt q geſtũ eſt ſuper quo petebatur reſtõ. non obſit agẽti, & nõ proſit reo. & ita præcipiat reo agere, ac ſi illud geſtũ non interueniſſet. ff. de mino. vetu. §. ex facto. nã officiũ iudicis latiſſimẽ patet: ſed hoc nõ placet rationibus ſupradictis. [Eius] excõmunicatoris, vel excõmunicati ſimpliciter. tãta q nõ obiiciatur ſibi, q intolerabili errore expreſſo ſit excõmunicatus. nõ. n. proſequitur hic tertiũ caſum. [Audiendus] niſi vellet probare ſe pro manifeſta offenſa. v[e]l quia nõ patet rei iudicatæ, excõmunicationis ſententiã protuliſſe. j. de verb. ſigni. ex parte, & c. ſeq. [Impendeda] dũmodo ſatisfecerit. [Abſoluendũ] ab ipſo delegato, vel potius remittẽdus eſt ad excõmunicatorẽ, etiã ſi in literis contineatur, iuxta formã eccleſiæ abſoluas, ad excõmunicatorẽ remitti præcipitur. & hoc ea rõne, quia delega. ea ratione, qua delegans, pcedere debet, ſupra de reſcrip. ſuper literis. no. q poſt abſolutionẽ excõmunicatus aget condõne ex hac decre. q decernat excõmunicationẽ iniuſtã, & excõicator ẽt agere poteſt, vt decernat excõicatio iuſta, vt hic apparet, & hoc ipſum ſatis colligitur. j. de ſen. ex ſacro. vel ſuper hoc ipſum implorabit officiũ iudicis.

SVMMARIVM.

1 *An committatur, quod eſt meri imperij.*
2 *Omnis alienatio interdicitur coadiutori.*
3 *Committens ſimpliciter vices ſuas, totum committere videtur.*
4 *Spoliatus ſicut ante reſtitutionem accuſari non poteſt, ita nec de eius criminibus inquiri.*

CAP. XXXVII.

Venerabili fr.n. archiepiſcopo.

[Plenarie] ad mobilia & immobilia, & etiã fructibus. 3. q. 2. c. 2. & 3. j. de reſt. ſpo. g[r]auis [ſuſpectus] † hoc eſt
1 meri imperij & tamẽ cõmittitur. ſ[e]cl. autẽ ſecus eſt. ff. de off. c, eius cui man. l. j. qd aũt eſt mixti imperij, cõmittitur. ſ. c. ex literis. ſimiliter & q eſt iuriſdõnis. j. e. c. vlti. [Coadiutorẽ.] 7. q. j. ſcripſit, quãuis. & hoc q datur hic coadiutor ex prouiſione fuit forte, quia hic ẽps p laicalẽ potentiã erat electus. vnde etiã poſt probationẽ ſuſpitionis nõ dẽt amoueri penitus ab adminiſtratiõe, alias autẽ de iure cõmuni eſt, q ſuſpectus de dilapidatione amoueri dẽt penitus ab adminiſtratione, j. de ſimo. licet. 3. qõ. 2. qa [Vices] ſola cõmiſſio deleg. etiã ſi ſubdeleg. conſentiat expreſſẽ recipere delegationẽ. tamẽ ſi res eſt integra, puta, quia ſubdeleg. nõ proceſſit ad citationẽ, vel aliquod aliud, deleg. ſi vult, põt reuocare delegationẽ, & ſi moritur ſubdel. re integra, dele. reaſſumeret cãm, ar. ſ. e. licet, & ſic iudicauit Papa Inn. IIII. [Cõſilio] ideſt cõſenſu. ad officiũ. n. eius pertinet prohibere malã adminiſtrationẽ, & curã adhibere, vt bona fiat. 7. q. j. qa ſuper. ſecus eſſet ſi nõ dareẽ ei officiũ coadiutoris, qa tunc ſufficeret eius conſiliũ requiri. ff. de admi. tu. pater, & no. ſupra de ele. cũ in veteri. j.
2 de ac. c. vlti. † [Alienationis.] No. coadiutori interdici oẽm alienationẽ, & idẽ intelligo de viſitatore, & eo cui cõmendatur ec-
3 cleſia, de qua no. ſ. de ele. dudũ eccleſia Romana. † [Vices] no. ſimpliciter cõmittendo vices ſuas in totũ cõmittere vr̃, de hoc no. ſ. e. ſu pquæſtionũ, §. ſi duo. [Cõtra mãdatũ] item no. ſi ordo nõ ſeruaẽ, caſſari proceſſum, ſ. de reſcr. cũ dilecta. & intelligitur de
4 ordine, q ſtudioſe ſeruari mãdaẽ. ff. man. diligẽter. † [Ad inquirẽdũ.] No. ſicut ſpoliatus non põt accuſari ante reſtõnẽ, ita nec de eius criminib. inquiri. 3. q. j. c. 1. & 2. & 3. p totũ. [Suſpectus] quis reſpõderi poſſet nõ caſſatã, quia iniuſta ſed qa cõtra formã mandati, ſimile ſupra de reſcri. cum dilecta. [Functus] ſ. c. in literis.

SVMMARIVM.

1 *Viduæ an ſint de foro eccleſiæ.*
2 *Miſerabiles perſonæ an ſint ſub eccleſiaſticis iudicibus, & quid ſit ſpeciale in miſerabilibus perſonis, in nu. 3. & vide in nu. 4. & 5.*
6 *Error facti, ſeu iuris impedit prorogationem.*

CAP. XXVIII.

Significantibus M.

[Mentiens] nõ fraudulenter, ſed ſimplicitate ducta. alias. n. ſi fraude feciſſet, etiã ſi dominus nollet de ea facere iuſtitiã, tamen illæ literæ poſſent elidi p exceptionẽ doli in impetratione cõmiſſi. ſ. de reſcrip. ſuper literis. vbi aũt ſimplicitate facit, quãuis in hac forma nõ habuiſſet lr̃as ſed illa, q prius dominus requirereẽ, tamẽ domino requiſito pcedẽt iudices dele. vt hic. j. de fo. cõp. ex teno. & no. de hoc. ſ. e. ex literis, vl̃ potes dicere, q lr̃æ nõ valent, niſi dominus eorũ fuerit requiſitus. nã nõ eſt iudicis hmõi dele dicere. vade, & primo p ſequere ius tuũ corã iudice ſeculari, & ſi ipſe nõ fecerit, ego f. c. ã. ſed ipſe p ſe prius dẽt inſtare, & poſt inſtãtiã, & de-
1 negationẽ ad auxiliũ eccleſiæ veniet. † [Iuriſdõnẽ] no. viduas nõ eſſe de foro eccleſiæ. j. de fo. cõp. ex tenore. niſi quãtũ ad hoc, q pprius iudicib. nõ facientib. eis iuſtitiæ cõplementũ, eccleſiaſticus iudex faciet. j. de fo. cõp. ex tenore, ar. 83. diſt. deſolatos, & c. 4. 88. diſt. ẽps Gu. & ſi ſuus iudex incipit ei iuſtitiã facere; nõ eſt iudicis eccleſiaſtici dicere, da breuiores terminos, vel iniam p muliere: ſed tunc põt pcedere ad cognoſcendũ iudex eccleſiaſticus quãdo primus dominus expreſſe dicit ſe iuſtitiã ei ñ redditurũ, vel alias eſt notoriũ, ar. j. e. ſtatuimus. ſed ſi ſuſpectus eſſet de malitia, dicũt quidã, q ſibi poſſet pfigi terminus. j. quẽ procedat, ar. j. q ſi ſint leg. cãm, lator. j. de reſt. ſpo. freques. vel ad minus vt incipiat pcedere. alij tamẽ cõdicunt. ſed ſi viduæ eſſent pauperes, ſicut cæteri pauperes, ẽt nõ negligentib. dominis, vel iudicib. ſuis, nõ tantũ de oppreſſione eorũ, ſed ẽt de aliorũ iurib. poſſunt cõqueri eccleſiæ. 24. q. 4. ſi quis de potẽtib. j. de ver. ſig. ſup quibuſdã. imo de expoliatione poſſunt cõqueri, ẽt ſi ſint diuites, alijs iudicibus ordinarijs omiſſis. j. de fo. cõp. ex parte. idẽ intelligimus de peregrinis omnib. q ſunt de foro eccleſiæ quo ad res, quas ferũt, & iniurias, & cõtus, q in peregrinatione fiũt. 24. q. 3. ſi quis Ro. & c. ſeq. idẽ ẽt de mercatorib. ſi i theloneis, ſ. leolis, vel pedagijs grauent, vt eiſdẽ ca. idẽ in libertis in eccleſia manumiſſis, vel eccleſiæ cõmendatis, & cõfugientib. ad eccleſiã. C. de his, q ad ec. cõfu. 87. di. cõi q. & c. ſe. idẽ in penitẽtib. 11. q. 1. aliud. idẽ de officialib. ſuis, & ruſticis: & filijs, & liberis, & vxore, & ſeruientib. ff. ad munici. ad ſ. 12. q. 2. eccleſiarũ. ff. de in. om. iu. cũ ẽdã. C. de ẽpis. l. 1. & 2. 79. di. iudicatũ. pupillorũ aũt & orphanorũ cãs audiet eccl[e]ſia negligẽte iudice ſeculari eis facere iuſtitiã, ẽt ſi ſint diuites, ſicut de viduis diximus. 87. di. deſolatis, in relig. idẽ in ſenib. 87. di. c. j. idẽ de quibuſlibet libertis, & nõ eccleſiæ cõmẽdatis. 87. di. libertinã. oẽs hi miſerabiles pſonæ dicunẽ, quorũ oĩum curã eccleſia hr̃e dẽt. 87. diſt. c. vlti. idẽ in expoſitis. 87. di. c. vlt. idẽ in cæcis, & mutilatis mẽbris, & leproſis, & captiuis, & debilibus & diuturno morbo fatigatis. C. quãdo imp. inter pu. l. j. j. de cenſi. licet; & turioli: j. de reſt. ſpol. c. j. C. de ẽpi. au. iudices. nã miſerabiles pſonæ ſunt. pro maiori aũt parte pdictæ pſonæ, ſi ſint diuites coguntẽ ſub iudicib. ſuis ordinarijs reſpõdere, ſi volut ſibi facere iuſtitiæ cõplementũ.
2 j. de fo. cõp. ex tenore. † Itẽ dicũt quidã, q ſi quis vult tales miſerabiles pſonas cõuenire ſub iudice ſeculari, vel ordinario, q nũquã poſſunt excipere, q dẽat ſub eccleſia eſſe: ſed ſi in iudicio, vel extra iudiciũ grauenẽ iniuſtẽ, tũc poſſent appellare ad eccleſias, vl ẽt ſuos aduerſarios p ſimplicẽ q̃rimoniã cõuenire corã eccleſia. 87. di. libertos. §. libertis. & nos quo ad appellationẽ nõ credimus eos verũ dicere, qa ſi eſt appellandũ gradatim, ſicut dẽt vt a ſeculari iudice ad pximũ ſecularẽ iudicẽ ſuperiorẽ appelleẽ. 2. q. 6. an-
3 teriorũ. † Si ẽt obijcies, qd eſt ſpãle in miſerabilib. pſonis, cũ etiã omnib. eccleſia dẽat reddere iuſtitiã, ſi iudices ſeculares ſunt negligẽtes. j. de fo. cõp. licet? reſpõ. horũ ſimplicẽ q̃rimoniã aliquãdo eccleſia audit, ẽt nõ requiſitis dominis, & ſẽp audit, quãdo priores domini tenuũt eis facere iuſtitiã, nec dẽ eis. ire ad aliũ pximũ ſuperiorẽ. ſed in alijs nõ ſe intromittet eccleſia, quouſque aliquẽ ſuperiorẽ hẽt, ad quẽ recurrere poſſit, & hoc ẽt dicit pal. decr. ſed miſerabilib. pſonis ſtatim iudice ordinario negligente facere iuſtitiã, pcedet, & ſic intelligo capl̃m, ex tenore, & 87. diſt.
4 & hoc ideo, ne diu p iuſtitia laborent. † Itẽ dicimus, q ẽt pdictæ pſonæ, ſi habito reſpũ ad ea, q poſſidẽt, ſint pauperes, ſed magnas hẽditates, vel caſtra petant, nõ veniet ad eccleſiaſticũ iudicẽ, niſi prius deficiat ſecularis, qa cã ceſſat, p qua toleratũ ẽ, q iudex eccleſiaſticus cognoſcat, ẽt nõ negligente ſeculari, ſ. qa de modica re agit. Alij aũt dicunt, q nunquã p miſerabilib. cognoſcet iudex eccleſiaſticus, niſi prius eis ſeculari iudice deficiẽte. ſed ſi qs p violentiã eis bona auferat, tũc defendet eos eccleſia, & ſuis et ſupplicationib. & beneficijs iuuabit eos, & ſic intelligunẽ c. pro
5 eis faciẽtia, & j. e. c. ſi cruce ſignati ẽt ab eccleſia defendunẽ. † Itẽ no. q viduæ, pupilli, & oẽs miſerabiles pſonæ poſſunt alios trahere ad curiã Imperatoris, & Imperator vt eos citet, dẽt eis eſſe fauorabilis & benignus, & ſi aliqd reſcriptũ impetreẽ cõ eos, niſi expreſſẽ de miſeria eorũ faceret mentionẽ, nõ valet. C. qñ imp. inter pu. c. 1. [Dẽre] & malẽ. qa debebãt dicere. niſi prius dñs negauit ſibi iuſtitiã facere. alij cõ. [Præſumpſerũt] & malẽ. nã talis cõuẽtio, vel pactũ nõ piudicat in tantũ, qd redire cogant ad eos, q antequã adirenẽ, pi eorũ volũtas immutari, vt ff. de in. om. iu. ſi cõuenerit. ſolũ. n. hoc põt petere penã, vel ad intereſſe agere, ſi eſt cõpromiſſum & cõuenit cõ illud, & non põt prohibere litẽ corã ſuo iudice agi. ff. de arb. ſi rẽ. C. de arb. l. j. ſed cõ C. de pac. l. ſi qs l. cõ ſcri. ſup hoc dixerũt qdã illã l. intelligi, vbi pactũ ſuit in ſcriptis inductu. hac decr. qñ ſine ſcriptis pactũ interceſſit: ſed hoc reprobaẽ, C. de pac. pactũ, qd bo. f. alij dixerũt l. ſiq de reo, hãc decr. i actore. ſed hoc ex lr̃a falsũ eſſe apparet, & ppea nõ cẽt licere reo, qd nõ licet actori, ff. de reg. iu. nõ dẽt. alij dixerũt ideo ex cõpactõ agi, qa veſtitus nõ ſuit cõtus coherẽtia. ff. de iudi. hẽres. §. j. Tu dic illã l. loq, quãdo pactũ paratur ad declinãdam iuriſdictionem, vel verius, quãdo ponitur pactũ ad vnũ incertum iudicem, habentem, ſicut

Licet

ſicet qu. ſtudio,quis habet plures iudices ordinarios,ſicut eſt Bono
niæ,vbi ſcholares habent epm,prætorem, & Magiſtrū ſuū, ſi faciat
ſcholaris pactu de litigãdo ſub vno,tenet.ſed ſi velint proroga-
re ex pacto iuriſdictionē ad eũ, cuius iuriſdictioni non ſubſunt,
non præiudicat,ſi cogãtur inuiti corã eo litigare, vt hic. ff.de iuriſ.
om.iudi.ſi cõuenerit.itē cum iſti delegati interlocuti ſint per li-
teras hmõi ſe procedere nõ debere, & alias nõ eſſent iudices or-
dinarij,eorũ iuriſdictio prorogari nõ poterat.C.de iuriſ.om.iu.
6 priuatorũ. † Itē & ſi alias eſſent ordinarij,quia tamē iſti non vide
bantur intendere ad prorogationē prædictã, ſed quaſi priori com
miſſioni innitebãt,quaſi ex debito,cũ nõ tenerent,& ita errabãt
vel in facto,vel in iure,quorũ vtrunq; prorogatione impedit. ff.de
iuris & facti ignorãtia.l.j.in prin.ff.de iuriſ.om.iud.nulli,in prin.
& §.j.ideo iuſtu eſt.quod hic Papa diffinit.vel dic. q non fuit cõ-
promiſſum,q redirent ad iudicem deleg.niſi ſicut erat de iure.

SVMMARIVM.

1 *Arbitri an habeant iuriſdictionem delegatam, & an ab eis poſſit appella-
ri,in num. 2.*

3 *Recuſatus procedere poteſt, niſi intra terminum ſibi datum probet cauſas
recuſationis.*

CAP. XXXIX.

SVſpitionis cauſa. Faciunt. ſ.eod. præterea. [Ad hoc.] ſ.ad proban-
dũ cauſas ſuſpitionis,vel ad inducen.teſtes ad illas p-
bandas,vel ad teſtes reprobandos,vel ad ſniam ferē-
1 da,& hmõi. [Ab ipſo.] Qui vt ſuſpectus recuſatur. † [Sine quib.]
Hic dicunt quidã hos arbitros delegatã iuriſdictionē habere, &
ex eo,quod eſt.j.de ap.cũ ſpeciali, in prin. vbi innuitur, q ex de-
legatione Papæ procedãt,arg.ſ.eo. ex literis. & ſi fuerit appellã-
du,appellabitur ad Papã,non ad delegatũ:quia ſi hoc diceret.ſ.q
appellaret ad delegatũ, ſequeret abſurditas.ſ.q vlterius recuſa-
re nõ poſſent, quos in vno negocio.ſ.appſonis pro ſe iudices eli
gunt 4.q.2.ſi quis re.delegare aũt,quia ſunt arbitri, non poſſunt,
ſed cõ.ſi iuriſdõnem habent,ergo eã poſſunt alij delegare.ſ.c.pa-
2 ſtoralis,in prin j.eo.quoniã, in prin. † Itē ab eis poterit appella-
ri, q̃ ſatis ſunt abſurda.pp hoc dicunt alij hos arbitros iuriſdõnē
non habere.& dicunt,q ad eos pertinent omnia, q̃ faciũt ad hũc
articulũ.ſ.terminos aſsignare,probationes recipere, & arbitriũ
promulgare,& ſimilia,q̃ puri arbitri poſſiut.ff.de arbi. ſed inter
§.2.nec decre.cũ ſpeciali,dicit hos delegatos, ſed ex mãdato Pa
pæ teneri ad q̃dã,q̃ non faciũt eos haberi iuriſdõnem,vt probat
ſ.de reſcri.cũ contingat. decre.aũt ex literis, nõ loquitur in arbi
tris,ſed in iudicib.Sed dices,ſi nõ habent iuriſdõnem quis coget
partes,ſi nõ fuerint in terminis.vel ſi non pareant ſniæ, cũ recu-
ſatus ſuper hoc ptãtē nõ habeat,vt hic? nã i omnib. eis ſuſpectus
3 eſt,vt hic. † Itē pęna non eſt appoſita,ad quã agi poſsit. reſpon.li
cet pęna nõ ſit promiſſa,tamē arbitriũ hoc modo implebit: qa
niſi j.terminũ ſibi datũ probet cauſas recuſationis procedet re-
cuſatus.j.de app.cũ ſpeciali. & licet in termino ad aliquod certũ
aſsignatũ abeſſet aliqua pars,licet aliqui cõdicant,non credere re
cuſatũ debere procedere,niſi totus effluxerit terminus arbitris
deputatus,vt in palle. decre.cũ ſpeciali.Poſſet tamen dici,ſed nõ
bene,q ſi in terminis,vel cõſilijs cõtumax fuerit,q ſtatim recu-
ſatus reſumet iuriſdõnem ſuã,& ſi adhuc reſtet de termino depu
tato arbitris,ſicut in alijs arbitris dicit.ff.de arb.arbiter, & l.ſicut
dies.§.pen.& nõ ex omnibus.C.de arbi.l.2. [Cogẽdi.] Et ſm l.co
guntur per delegantē, ſi eſt pſens in prouincia, vel ſi ipſe eſt ab-
ſens,per alios ordinarios iudices pſentes.C.de iu.cũ ſpeciali. per
ſuſpenſionē,vel excõicatio.33.di.quorundã,74.diſt. Honoratus,
ſ.eo.ſanē,vel indicta mulcta.ff.ſi qs ius di.l.i.vel captis pignorib.
Inſti.de ſati.tu.§.vlt.Inſti.de excu.tu.j.rñ.ff.de li.ag.ſi qs. §.ſi qs ex
his[.Alter.]ſi tertius diſsētiat.nos idē dicimus,ēt ſi ſit abſēs.ſēp.n.
à iure intelligitur illa clã adiecta,q ſi nõ oēs, duo veſtrũ. ar.hic.

SVMMARIVM.

1 *Numquid interdictũ vel excõicatio poſſit venire in pactũ vel conditionem.*
2 *Cum quis culpa ſua omiſit ſoluere,cum potuit,non debet prodeſſe ei.*
3 *An liceat paciſci de ſententia ferenda.*

CAP. XL.

P. Et G.per literas Apoſtolicas. [Tuam.] Delegatã,quæ eſt alia ab ordinaria.nã ex de-
legatione poſſet vbiq; ſniam executioni mandare.ſ.
eo.ſignif.caſti.ſi quando.ſed extraordinariē tantũ in ſubditos.Itē
ſi delegata poſſet extendi, poſſet ſubditos quoſlibet delegantis
excõicare,ordinaria autē progat, licet poſſet ſuos ſubditos ex-
cõicare,non tamē alios:ſed põt omnes iudicare,ſed nõ alias pu-
1 nire.alij cõdicunt. † [Vt ſi j.] Non credimus interdictũ,vel excõi
cationē poſſe venire in pactũ,vel cõditionē, cũ tantũ cõ cõtuma-
ces ſint iſtę ſniæ promulgandæ, & incorrigibiles, 11.q.3.nemo
epõrum,24.q.3.tã ſacerdos,ecce. quantũcũq; ergo pceſsit pactũ
de excõicando ſi nõ ſoluerit in termino,quia poſſet eſſe q tunc
cõtumax non eſt,qa libenter ſolueret,ſed nõ põt,non debet ex-
cõicari.ff.de pac.ſi vnus.§.ſi pac. ptereā tacitē. r'a eſt monit o.j.
2 de ſen.excõ.facto. † Sed dices hoc verũ eſſe,vbi poſt pactũ nunq̃
quã potuit ſoluere.ſed vbi potuit,cũ culpa ſua omiſit,non debet
ei prodeſſe.ff.cu mo.ſi vt certo.§.ſed in ciũ.ff.locati.vide. n.ut.
§.ſed hoc cũ ſuis concordantiis.Sed reſpon.quia licet fuerit tũc
culpabilis,modo nõ eſt.nec eſt ſimile de actio.quiodati,& alijs,
q̃ dantur cõ eũ,qui eſt in culpa,& excõicatione,q nõ dant, niſi cõ
contomacē & incorrigibile,vt in c.palle. ſicut iuſiurãdũ in lite.
ff.de in li.iur.videamus.§.vlt.& in l.actionibus,niſi in ca.ſi.C.eo.
alio.ſed hac ratione vr,q nec ſic ferri poſſit,te excõico,niſi ſol-
ueris vſq; ad talē diē.Sed cõ.j.de app.ptereã.arg.j.de reiudi. q ad
cõſultationē,& vr per oia ſimile.nã & ſi hic non ſoluit j.termi
nũ,cu tamen poſſet;licet fuerit in culpa,nõ tamen debet incide
re in excõicationē ex ceſſatione ſolutionis, quæ eſt ante termi-
nũ.quod ex eo apparet;q ſi poſt ſoluat vſq; ad terminũ non indi
get abſolutione, & quia vſq; ad vltimũ inſtans liberatur ſoluen-
do.ff.de ver.obl.qui cõ.j.de ſen.exc.nuper. ſed nec in fine termi-
ni eſt cõtumax,quia ſolueret libēter,ſi haberet vnde. & inde eſt,
q non eſt,q imputet ei.ff.de dona. nã in his reſpõ. ſupradicta nõ
eſſe ſimilia.nã vbi ſtatim fertur ſnia,ſed ſuſpēditur effectus, licet
non debeat fieri,2.q.6 biduũ.ſi tamē ferat,tenet, & eſt iuſta, 5.q.1.
quidã.vnde non ſolũ requiritur condēnato,q non ſit negligens,
ſed oportet eũ diligentē in adimplendo,qd ſnialiter iudex man
dauit.ff.de rei ven.vtiq;.& inde eſt,q ſi negliges ſit medio tpe in-
ter ſniam & terminũ ſolutionis cõgregare pecuniã, excõicatio
ſuũ ſortit effectũ.imo, quod plus eſt, ſi medio tpe inciperet labi
facultatib.ſi tunc nõ faceret, diceret adueniente termino excõi-
cationē ſuũ ſortiri effectu,arg.op.ff.de admi.tu.quotiēs. §.nequa
quã,& §.q ſi in diē.& eodē modo,ſi condēnatus ſum dare homi
nē & is mortuus eſt culpa meæ:vel ſeruus,qui cuſtodiēdus erat,
fugit,tenetur condēnatus.ff.quod met.cau.ſicut ex.§.ſi homo, &
§.ſeq.ff.de rei ven.ſi ab hoīe,& l.ſeq.nõ tamē agetur ex ſnia, nec
incurret excõicationē,niſi finito termino.ff.de ver.obl.nulla.cõ.
ff.de ver.obl.hoc iure.ſecus,ſi ſine culpa ſua,vel ſubito facultati-
bus laberetur:quia tũc multo tpe ageretur ex ſnia,poteſt intelli
gi durante impedimēto.nã impedimēto ceſſante,ſi nõ ſolueret,
etiã poſt terminũ,cum poſſet ſoluere,tunc vr, q excõicatio ſor
tiatur effectũ,ſm q no.j.de pigno.ſignificante,in gl. pen.facit. ff.
de leg.2. Titia.§.vſuras. & quod ibi no.ff.qui ſatiſd.cog. l.ſciendũ.
§.fi.& C.de ſer.pig.da.ma.l.ſi creditoribus. in cõ.no. C.in qui. cau.
in integ.reſt.non.l.j.& ibi vide per Cy.& de his,qui no. inſta.l.mi-
noribus.& ēt vr,q in termino,quo nõ poſſet ſoluere, debeat p-
teſtari,vt ibi no.in gl.ante pe.nec incurreret excõicationē, vt di-
ctis legib.probat.ff.de admi.tu.ēt ptu.niſi eſſet malęfidei poſſeſ-
ſor ab initio,nec cauſam litigandi haberet.ff.de rei ven.nã ſi ver.
§.vlt.ff.de leg.1.cũ reus. ff.ſi cer.pet.qd te.j. quod me.cau.ſup eo.
ſed & tunc,quando fuit malę.dei poſſeſſor.nec habuit cauſam li
tigandi,ſi poſt ſniam moriat ſeruus,vel equus, vel fugiat ante, q̃
fit in aliqua mora poſt ſniam,licet teneat ad æſtimationē rei amiſ-
ſę,vt in pdictis legib.nõ tamē incidet in excõicationē. Ratio di-
uerſitatis,qa de interitu tenet pp morã,in qua ſemp fuit, ex quo
cepit eſſe malęfidei poſſeſſor.nec cauſam litigãdi habuit, ſed de
excõicatione non tenet,niſi pp ſniam,q̃ non ligat,niſi pp morã,
vel culpã poſt ſniam,& cõ tenorē ſniæ contingentē,& poſt termi
nũ in ſnia poſitũ.vbi ergo iſta non cõtingerunt,nõ tenebit excõi-
catione.Intelligo igitur ſic. excõico te, niſi ſolueris vſq; ad Paſ-
cha cũ poſsis tunc ſoluere,vel nõ poſsis tũc, ſed culpa tua cõm-
miſſa poſt ſniam,& cõ tenorē eius redditus es impotens.alioqn ſi
intelligerē ſiue poſsis, ſiue nõ poſsis ſine culpa tua, intolerabilē
errorē exprimeret.vnde nulla eſſet ſnia. j. de ſen. exc. per tuas.ſ.
3 eo.cũ contingat. † Alij tamen dicunt ſemper eũ cadere in excõi
cationē ēt ſi in nulla mora ſuit,vel culpa.non obſt.q dr, quia ca-
deret intellectus eius in ſimilē intellectũ, ac ſi exprimeret erro-
rē:quia licet in id cadat,vel inde error ſequat.tamē quia non ex-
primit,nihilominus teneret ſnia,2.q.6.ſi ſnia. id tamē iudex, poſt
q̃ hæc cognouerit,ſine vlla difficultate abſoluere debet. hæc ha-
bent locũ,vbi ſnia lata eſt ſub cõditione,q aliquod fiat infuturũ:
alioqn ſit excõicatus.ſecus aũt eſſet,vbi ſnia ferri dēt purē, q̃ nõ
poſſet ferri iuſta,niſi in incorrigibilē,vt dictũ eſt.ſed licet dixerit,
q nõ licet paciſci de ſnia ferēda, neq; corã ordinario, neq; corã
delegato, intelligo ſine cauſę cognitione,2.q.1.nemo.nã & ſi ſit
ordinarius aliorũ nõ litigãtiu,põt progare iuriſdõnē ſuã. ſic poſ
ſit me excõicare,ſi fuerit iuſtũ.vel ſi pbata fuerit cã excõic.vt in
c.nemo,ar.ff.de iu.l.j.[Iuriſdõni.] Dele.vel ordinariæ: nõ tamen
ordinariã,ſed dele.progare intendebãt.de hoc no. ſ.e.de cauſis.

SVMMARIVM.

1 *Minor 20. ann. ſed maior 18. an poſſit eſſe Iudex ordinarius, delegatus, &
arbiter.*

CAP. L.

CVm viceſimum. [Annũ.] Minor 20. ann. dũmodo ſit pubes, iudi-
care põt quaſi ordinarius,vt hic,arg.ff.de iu.ci in pſtor,
in medio.

in medio.maior aũt 20.ann.à quolibet delegari pōt.& cogi pro
ferre ſniam.minor aũt 20.ann. ſed maior 18.vtraq; parte conſen-
tiente pōt eſſe delegatus: alias non,niſi à Principe, ſed nō cogit
proferre ſniam. Itē ſi minor 18. delega. à quolibet ordinario et
vtraq; parte cōſentiente eſt deleg. non tenet eius ſnia: ſecus, ſi à
Principe,quia tunc & tenet ſnia, & cogitur proferre, cũ dubitã-
dũ nõ ſit de his,quos Princeps elegit,17.q.4.§.valde.arbiter autẽ
compromiſſarius ẽt vtraq; parte preſente & cōſentiente nõ poteſt
eſſe minor 25.ann.nec cogitur proferre ſniam,nec lata tenet,ar.
ff.de arbi.cum lege. C.de aduo.di. ſancimus. ff.de iudi.quidam.
[Dari.] A quolibet, qui delegandi habet poteſtatem,non tãtum
à Principe. [Quam à Principe.] Sed à Principe facta etiam mi-
nori 18.ann.tenet deleg ff.de re iudi.quidam.

VNo delegatorum.

Si delegatio facta eſt perſonæ non loco, ſ. eo.quoniã Abbas.vbi de hoc no. ſ. e.licet. [Exẽpto.] Et ſi eſſent tres,vel plures:quia verũ eſt penes oẽs iuriſdõnẽ eſſe, & nõ penes remanetes tantũ,vnde eorũ ſnia nõ tenet. ff.de re.iu. duo ex.ff.de arb.itẽ ſi.§.vlti.& l.ſeq.& no. de hoc ſ.eo. cãm. [Expreſſum.] Verbi gratia, ꝙ ſi non omnes,vt ſ. eo.prudentiam.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſunt partes renunciare his,quæ pro ſe introducta ſunt, non autem eis, quæ pro publica vtilitate,vel ex officio ſuo.*
2 *Non debent magna miniſteria delegari.*
3 *Ad hoc vt ſciatur,quæ tranſeant ad ſucceſſorem, inſpicienda eſt verborum conceptio.*
4 *In miniſterio diſpenſandi cum irregulari quis ſit eligendus.*
5 *Excommunicatio & diſpenſatio de ſui natura habent admixtam cognitionem & iuriſdictionem.*
6 *Non poteſt is,cui cõmiſſum eſt prouidere alicui de beneficio, alij demãdare.*

CAP. XLI.

QVoniam Apoſtolica.

[Conſentiant.] Supra eo.prudetiã, vbi de hoc no. [Conſentiant.] Secus, ſi partes nõ cõſentiant.Itẽ ſecus,ſi non ſint ibi partes: ſed ex offi-
1 cio ſuo mãdet. † [Preterquã.] q.d.vbi inter partes agitur, poteſt
alijs delegare.ſed vbi inter partes nõ agitur, ſed Papa ex officio
ſuo partibus inquiſitionẽ,vel prouiſionẽ cõmittit,vel quicquid
aliud,tunc ſi mandat Papa,ꝙ perſonaliter interſit, delegare non
poteſt. Ratio diuerſitatis eſt, quia in primo caſu partes poſſunt
renunciare his, q̃ pro ſe introducta ſunt, non autẽ eis,q̃ pro pu-
blica vtilitate,vel ex officio ſuo.ff.de pac.iuriſgen. §.pen. & vlti.
2 j.de fo.compe.ſi diligenti. † [Eligere.] Vbi magna cõmittuntur:
& eodẽ modo intelligitur,quod in ſeq.§. dr̃. ſ.ꝙ certum miniſte
riũ delegari nõ pōt. debet.n.ſubintelligi de magnis miniſterijs,
ſicut eſt predicare,& alia hic cõtenta,& ſimilia.& hoc relinquẽ
dũ eſt arbitrio iudicis,q̃ magna ſint,vel parua.in minoribus aũt
miniſterijs bene fit ſubdelegatio,niſi in reſcripto contineref,ꝙ
ei cõmittendo elegit fidẽ,vel induſtriã eius:quia in hoc caſu nõ
ſubdelegabitur vt hic.[Cõmiſſum.]Cõtra.j.de ſen.excõ. mulie-
res.ff.de ad mi.tu.ita.§.geſſiſſe.ff.de procu.ſeruum. j.reſpon. Sol.
illud habet locũ in tẽporalibus miniſterijs,hoc in ſpiritualibus,
& in his,q̃ fiunt in iudicio,ſiue iuriſdõne tamen.ff.mand. ſi pro-
curatorẽ.§.ſi quis.ſi.n.haberet iuriſdõnẽ, delegare poſſet. ſ. e. c.
in prin.& c.paſtoralis.vel illud generale eſt, hoc ſpeciale.vel me
lius,quando aliquis ſua auctoritate pōt aliquid facere, tunc non
eſt vis ſiue per ſe,ſiue per aliũ faciat, niſi ſpecialiter prohibeat,
vt in cõtrariis.ſed vbi ſua auctoritate nõ pōt facere,ſed alterius,tũc
3 locũ habet,quod hic dr̃.ſ.ꝙ non pōt alij cõmittere. †Sed quero;
an ſucceſſor, quãdo eſt ſcriptũ nõ expreſſo noĩe perſonæ,ſed di-
gnitatis tantũ.vel loci,hoc poſſit perficere:arg.ꝙ ſic. ſ.eo. quo-
niã Abbas.quidã reſpondent ad hoc,vt ſciatur, q̃ trãſeant ad ſuc
ceſſorẽ. inſpiciendã eſſe conceptionẽ verborũ, in quibus fortè
deſignabit ſe certã perſonã ad hoc tantũ eligere.vel etiã deſigna
bitur,ꝙ ad ſucceſſorẽ tranſeat, &,inſpicienda eſt inde facti natu
ra primo, vel potius miniſterij, puta vtrũ miniſterium delegati
poſſit cõiter,& per alios impleri,vel non. nã ſi nõ poſſit cõiter
per alios impleri ſine vlla iuriſdõne, vt eſt miniſteriũ recipiẽdi
teſtes,excõicandi,vel abſoluendi,tranſit ad ſucceſſorem, ar.op.
auct.vt nulli iudi.§.hoc vero iubemus.C.de cadu.tol.l.j. §.pro ſe
cundo.ſi vero tale ſit miniſteriũ, quod cõiter ab alijs nõ implea-
tur, ſicut eſt predicare Crucẽ,vbi exigitur perſona literata, & q̃
prædicet opere, & ſermone.& idẽ in miniſterio iniungẽdi pnĩam.
4 † In miniſterio autẽ diſpenſandi cũ irregulari eligatur homo,ꝙ
non ſperet in pecuniæ theſauris.& quia pauci ſunt, nõ ideo trãſ-
mittuntur ad ſucceſſores,ar.op.C.de cadu.tol.l.j.§.ne autẽ. ordi
narius autẽ hoc licitẽ cõmittit.j.de offi.ord.inter cetera. & c. vl.
alijs autẽ vr̃ melius, ꝙ licet pdicta diſtinctio locũ habeat in lega
tis pp preſumptã voluntatẽ teſtatoris: nõ tamẽ habet locum in
alijs,vbi certũ miniſteriũ demandaf: quia ſi mandef miniſteriũ
recipiẽdi teſtes.ſiue abſoluendi excõicatũ, ſiue quodcũq; aliud;
tunc nec per aliũ exerceri pōt,nec trãſit ad ſucceſſorẽ. Et eſt rã-
tio,quia nõ ille,cui mandatur miniſteriũ,vr̃ facere: ſed ille, qui
mandat,& ideo per aliũ facere non pōt. ſecus autẽ in delegato?
qa ille habet iuriſdictionẽ,& ideo eã delegare pōt. ſ.e.c. in prin.
& per ſe facere dr̃, quãuis de ſucceſſore poſſet probabilius dubi
tari. Alij dicunt,& vt vr̃ bene, ꝙ quęcunq; pars iudiciorũ cõmit
tatur, iuriſdõnem habet ille,cui cõmittitur,ſiue ſit receptor te-
ſtiũ,ſiue citator,ſiue auditor allegationũ,arg.op.ſ.eo. ex literis.
& ſi dicas, in quibus poterit exercere iuriſdõnem in pdictis? Re-
ſpon.receptor teſtiu vtetur iuriſdõne ad teſtes cogẽdos, & à fal
ſo cõpeſcendos,& alia hmõi. citator vtetur iuriſdone ad termi-
nũ prorogandũ,vel minuendũ,ſi ſuperior nõ pfixit,& ẽt vt præ-
cipiat citato,ꝙ corã citatore cõpareat citationẽ recepturus, &
alia hmõi.dicimus ẽt, ꝙ citator pōt eũ citare per curſorem, qui
ſolã operã exhibet,vel ẽt per literas. & idẽ videndum eſt in alijs
partibus iudicij perſonis delegatis,& de hoc no. j.de re iu. cum
Bertoldus.quod aũt hic dr̃ de excõicatione,& diſpenſatione, in-
telligitur,quando hoc mandaf ſine cauſæ cognitione fieri, licet
generaliter:niſi cauſa ſubſit,debeat cũ cauſę cognitione fieri,&
mediante iuriſdõne.ſunt tamẽ quædam alia, q̃ de ſui natura nõ
requirunt cognitionẽ,vel iuriſdictionem,ſicut eſt prædicare,pę
nitentias iniungere,alijs beneficiũ dare, & hmõi, quę alijs com-
mitti non poſſunt.ſed & his aliquãdo adijcif iuriſdõ.ſ.vt cõtradicto-
res,vel impedientes compellant.& in his & in cõſ'ibus, licet poſ-
ſit cõmittere iuriſdictionẽ adiectã.ſ.ꝙ alias cõpeſcãt cõtradictores,
nõ tamẽ pōt cõmittere illud miniſteriũ, quod ex ſui natura nõ
habet admixtã cognitionẽ, & iuriſdictionẽ, ſicut eſt prędicare.
5 †Sed obijcies de excõicatione,& diſpenſatione, q̃ ſui natura ha-
bent admixtã cognitionẽ,& iuriſdictionẽ. Sed reſpon. illud eſſe
verũ,niſi expreſſe mandaref, ꝙ ſine cauſæ cognitione excõica-
ret,vel diſpenſaret,ſicut hic intelligitur. Nec ob. quod in ſupe-
riori §.dr̃ de inquiſitione,q̃ procedit ex officio. & q̃ ſui natura ha
bet cognitionẽ,vel iuriſdictionẽ annexã, & tamen cõmitti non
pōt.Illud.n.ideo eſt,quia ibi eligit induſtriã perſonæ.nec ẽt eſſet
malu in inquiſitione.ſ.ꝙ ſi ẽt cõmittatur cũ cauſæ cognitione,
tamen cõmitti non pōt,quia ibi induſtriam perſonæ elegiſſe vr̃.
[Excõicare.] i.denunciare aliquos excõicatos, vel abſolutos. rã
ſi mandaret Papa alicui, ꝙ ſniam excõicationis in aliquẽ ferat,
non debet eã ferre. niſi cũ cauſæ cognitione, & monitione pmiſ
ſa, 2.q.1.nemo.j.de ſen.excom.ſacro.Sed dices Papa cognouit,&
non cognouit eũ,de quo agitur, ſnia excõicationis innodandũ,
certè tunc & ipſe ferre ſniam debet.ff.de iu.de qua.hoc caſu ſi do
minus Papa,vel alius,qui de iure pōt ferre ſniam per aliũ, vt ſũt
illuſtres,mandet alicui,ꝙ eã ferant, non eſt neceſſaria eius cau-
ſæ cognitio,ſed tunc ẽt fateor hanc decr.locũ habere,vt eam nõ
6 debeat alij delegare. † [Miniſteriu.] Hac ratione dicimus, q̃ ſi
alicui cõmiſſum eſt, ꝙ prouideat alicui de aliquo beneficio, ꝙ
hoc alij demãdare nõ poteſt:quia ſiue certũ officiũ, ſiue miniſte
riũ demandef, qđ p ſe exercere debeat delegãs.ſ.prouiſionẽ cle
rici,vel collationẽ pbendę alij demãdauit.& idẽ vr̃, ſi in lřis dr̃,
exequaris.ſed ſecus eſt, ſi dicat compellas, vel facias prouideri.

S V M M A R I V M.

1 *Conſeruatores ex quibus cauſis dentur.*
2 *An liceat per teſtes probare notorium maleficium.*
3 *Factum à conſeruatoribus non tenet,niſi vocatis illis, qui deliquiſſe dicũtur.*
4 *Conſeruatores recuſari non poſſunt.*
5 *Vbi notorium eſt maleficium alijs,ſed non iudici, oportet quod ſuper hoc requiras probationes.*
6 *In notorijs neceſſarius eſt aliquis ordo.*

CAP. I. in VI.

STatuimus.

1 [Vt conſeruatores.] †No. conſeruatores aliquãdo danf, vt defendant aliquos cõ raptores,& pdones. alij dantur cõ eos,
qui aliquorũ priuilegia infringũt.aliquando genera-
lius dantur.ſ.vt defendant aliquos ab omnib.iniurijs, & offenſis,
& in nullo pdictorũ caſuũ aliquã habẽt indaginẽ cõſeruatores;
niſi in hoc,vt vocent eos,qui moleſtatores & iniuriatores dicũ-
tur.& ſi vocati venerint,interrogabuntur,an pdictas moleſtias,
& iniurias irrogarint: & ſi eas confeſſi fuerint, tanquã cõ manife-
ſtos iniuriatores procedent,vt hic.ſi vero negẽt, cũ per negatio-
nẽ facta ſit res dubia.C.qui.ad li.procla.non ll.l 2. non pcedent:
& ſi proceſſerint,non valet tanquã excedens fines mandati,quia
non ſunt manifeſti iniuriatores, & iuriſdõ cõſeruatorũ limitata
eſt tantũ cõ manifeſtos,arg.op.ff.man.diligenter. ſ.de reſcr.cũ di
lecti,niſi fortè adeo de facto. vel de iure eſſet eorũ maleficiũ no
toriũ. ꝙ inficiationi locus non eſſet: qa tũc valeret proceſſus cõ
tales.j.de coha.cle.& mu.tua.& c.veſtra, 2.q.1. manifeſta. imo &
ſi ante, q̃ limitaretur, vr̃ idem debere fieri 87 diſt.defenſionis,
2 & c.libertos. † Sed quid ſi per teſtes vellent probare maleficium
notoriũ? Reſpõ.ꝙ per teſtes malè probatur maleficiũ notoriũ;
ſed per qualitatẽ facti.ſ.de tranſla.epiſ.quãto.de hoc no. j de co-
ha.cle.& mu.tua.Itẽ ſi confiteatur maleficiũ factũ. ſed dicat ſe iu
re id feciſſe, non intromittet ſe vlterius cõſeruator. Sed quæres,

pone

ſone fert ſniam excõicationis: quia aliã ferre non põt ꝯ cõtumacẽ, & poſtea conſtat eũ eſſe iniuriatorẽ, ſed non manifeſtũ, nunquid in veritate eſt excõicatus? dicunt quidã, quod ſic, licet iniuſtè iuriſdõ ei detur ſuper eos iniuriatores, qualis eſt iſte, licet occultus. alij dicunt ꝯ, vt primo dictũ eſt, eodẽ iure vt iſti cenſent priuilegiati, qui ſuos iniuriatores, vel malefactores excõicare poſſunt. nã non intelligit, niſi de manifeſtis, ſicut & illud intelligitur, quod ſequit, liceat tibi alienata malè reuocare. nã non intelligit, niſi de his, de quibus cõſtet per cõfeſſionẽ, vel rei euidẽtiã. de hoc no. ſ. de ele. noſti. j. de re. eccl. non alie. epi qui. & hæc vera intelligo in cõſeruatorib. nã iudices eccleſiaſtici ordinarij bene cognoſcent ẽt de occultis violentijs, vt no. j. de fo. cõpe. cũ ſit generale. itẽ illud, quod dr circa mediũ huius gl. ver. ſ. qui cõfitetur factũ, ſed dicit ſe iure feciſſe, nõ eſt vlterius cogẽdus à cõſeruatore, non eſt ſemper verũ, vt j. de coha. cle. & mu. tua, in gl.
3 illud. † Itẽ no. ꝙ iſti cõſeruatores, & alij quibus datur iuriſdõ in certas perſonas, vt quando mandat, ꝙ cõpeſcant ꝯdictores, per ſen. eccle. & hmõi, ſemper vocare debent illos, qui dicuntur deliquiſſe: alias nõ tenet, quod ſr ꝯ eos, 2. q. 1. c. 1. & q. 6. ꝑlatam. niſi eſſet ſnĩa excõicationis, q̃ fortè tenet, ſi factũ eſſet notorium: qa ſnĩa excõicationis tenet ẽt non ſeruato ordine: ſed tanq̃ iniuſta eſſet abſq; difficultate relaxanda. imo prolator ipſius puniẽdus eſt. j. de ſen. excõ. ſacro. ſed nec ꝯ hos malefactores valet ſnĩa, niſi ſint manifeſti, vt hic. de hoc no. j. de ꝑb ꝑ illorũ, & de cõceſ. ꝑb. propoſuit. ſi autẽ vocati cõtumaces fuerint, tũc conſeruator, & alij ꝯſimiles pro ꝯtumacia poſſunt procedere ꝯ eos: ſed ſi ferrẽt aliquã ſniam excõicationis, vel aliã pro violentia, vel alio delicto, non tenet, niſi eſſet manifeſta, vt hic. vel niſi prius ſniarent, ꝙ eſſet manifeſta iniuria: quia ex tunc ẽt ſi non eſſet manifeſta iniuria, tamen tenet ſnĩa, ſi non appellaret ab ea. ſed ꝯ. ſ. de reſcri. paſtoralis. §. ſi. vbi dr, ꝙ iudex per expreſſionẽ perſonarũ habet iuriſdictionẽ ſuper eos. Sol. huius ꝯrij colligitur ex tenore reſcriptorũ: quia ibi dicit, ꝙ partibus vocatis audiat cõqueſtiones nominatorũ, & ẽt nominandorũ. ſed hic dicit, ꝙ partibus vocatis tantũ ꝯ manifeſtos violentos procedat. vel dic, ꝙ hi conſeruatores poſſunt nihil, niſi prohibere ꝙ nihil fiat his quorũ cõſeruato
4 res ſunt, ſine ordine iudiciario, arg. j. de ſim. querelã. † [Manifeſtis.] Ex hoc apparet, ꝙ recuſari non poſſunt cõſeruatores, arg. j. de app. peruenit, & c. propoſuit, & ꝙ procedere poſſunt abſente parte ꝑ ꝯtumaciã, vt no. j. de coha. cle. & mu. c. veſtra. [Ad alia.] Præterquã in notorijs: quia in notorijs bene habebunt indaginẽ, arg. quia cõmittitur ꝯſeruatoribus iuriſdictio in eis, ergo & oĩa ſine quibus illa non poſſunt explicare. ff. de iuriſ. om. iud. l. 2. ſed non poſſunt venire ad puniendũ aliquos de notorijs malefa
a ctis, niſi eos citent, a & niſi citatos & ꝯtumaces puniant in expen
5 ſis, & alias. ſ. eo. de cauſis. ff. ſi quis ius di. non obtẽ. l. 1. † Itẽ ſi ma
b leficiũ eſt notoriũ alijs, ſed non iudici, oportet b ꝙ ſuper hoc requirat probationes, & ẽt cogat aliquando teſtes, quib. intereſſe
6 debẽt partes, 2. q. 1. in primis. j. de teſt. c. 2. † Itẽ in notorijs aliquis ordo neceſſarius eſt. j. de iureiu. ad noſtrã. ſed ille, qui fecit illud, quod dr maleficiũ: ſed dicit ꝙ illud non eſt maleficiũ, ſed illud faciendo vſus eſt iure ſuo, vr ꝙ in hoc caſu admittet probationes vtriuſq;: quia aliter non põt explicare iuriſdictionẽ ſibi commiſſam. item quia reus, nõ actor offenſus parat viã iudici cognoſcendi de his, dũ proponit exceptionẽ talẽ, ꝙ non deberet procedi ꝯ eũ, ſi vera eſſet, & ſæpe quis habet ex beneficio alterius, ꝙ ex ſe habere non põt. ſ. de temp. ord. c. pen. hoc aũt ſatis vr, ꝙ nõ poteſt ꝯſeruator inquirere de maleficio ex offi. ſuo, quia non eſt iſte modus procedendi in notorio, niſi fortè procedat ad inquirendũ, an factũ ſit notoriũ, & ẽt in hoc caſu. ſ. ſi maleficiũ eſt notoriũ, ſed non malefactor. ſed ſi per teſtes probat de aliquo, ꝙ fecit ille malefactor, ſed non probat, ꝙ ſit notoriũ, nec nocebit ſibi talis probatio. & hoc ideo vr, quia non põt ꝯſeruator procedere, niſi ꝯ notoriũ, qualis non eſt iſte: quia licet de occultis circunſtantijs poſſit inquirere ꝯſeruator. & de his quæ ſunt acceſſoria notorio, non põt tamẽ inquirere de occulto facto, vel de occultis perſonis, q̃ ſunt principalia. de ordinario aũt, verũ per has probationes poſſit procedere ꝯ eũ, dic vt no. ſ. de ele. bonæ memo. ſi autẽ ille, qui fecit maleficiũ, bene ꝯfitetur illud, ſed dicit illud non notoriũ, bene põt ꝯ eum procedere ꝯſeruator: quia licet illud maleficiũ non fuerit notoriũ facti euidentia, eſt tamen notoriũ per ꝯfeſſionẽ ſuã, quibus pluribus modis ſit notoriũ, j. de coha. cle. & mu. c. veſtra. & dicunt quidã, ꝙ teſtes, qui inducuntur ſuper notorio, debent dicere factũ eſſe notoriũ. & ſi q̃ratur, quõ ſcit: põt dicere, ꝙ ego fui præſens, & vidi, quãdo publicè in platea multis ꝓſentibus fecit illud. imo plus vr, ꝙ ẽt ſi dicat, ego non vidi, quando fecit maleficiũ, ſed vidi, ꝙ ductus fuit corã iudi. & interrogatus de maleficio nõ negauit, vel cõfeſſus fuit. ſ. ꝙ ſic publicè fecerat. quidã autẽ dicunt idẽ, ẽt ſi corã multis cõfitetur. Itẽ ſi dicit, ego non vidi, quando fecit maleficiũ, ſed vidi eũ fugientẽ, vel ibi latentẽ, & ꝑp hoc nullo modo ſe excuſantẽ, & non ſuberat cauſa, quare ſe nõ excuſaret, vel quia de hoc eũ aliquibus trãſegit. ff. ex qui. ca. in ſ. l. athletas. §. ſi. & l. ſeq. & ſic eſt multa talia inuenire. alij tamen dicunt ꝯ. iuriſdictio autẽ horum eſt quaſi merũ imperium & ſupremũ inter alias iuriſdõnes. itẽ ex hoc apparet, ꝙ iuriſdictione habẽt & etiã cognitionẽ aliquã: quia ſnĩa excõicationis ferri nõ põt ſine cauſæ cognitione, 2. q. 1. nemo. expone ergo ſic literã, quia non habebunt iudicialẽ indaginẽ, ſupple in notorijs. itẽ non habet iudicialẽ indaginẽ cũ eſſe ctu: quia ſuper ea non iudicant, ſed tantũ ſe inſtruũt, vt iuſtè poſſit excõicare. itẽ non dicunt habere iudicialẽ indaginẽ ex vi literæ, ſed ex cõſenſu partiũ, quia eſt inculpatus. dicit, ego feci vtens iure meo, & hoc paratus ſum ꝓbare, & cõuenit, ꝙ iudex de hoc cognoſcat: qa aliter cũ factũ ſit notoriũ, excõicabit cõſeruator. tunc aut inculpans ꝯſentiet, ꝙ recipiãtur probationes, & ſic cõi conſenſu prorogatur iuriſdõ. aut non ꝯſentiet, ꝙ recipiant eius probationes ſuper hoc, & ſic iudex non excõicabit cauſa nõ cognita. j. de ſen. exc. ſacro. Itẽ ex quo iuriſdõnem habet, vr ꝙ vſq; ad annũ poſſit reuocare ſniam ſuã. ſ. eo. q̃renti. itẽ ꝑdicta ratione vẽ, ꝙ ſi notorius offenſor excõicatus veniat j. annũ, & dicat cognoſcite de quãtitate dãni, quia volo ſatisfacere, ꝙ de hoc debet cognoſcere ꝑ teſtes, & alio mõ ad ſui inſtructionẽ partib. ꝓſentib. & ſi nollet actor, ꝙ cognoſceret ꝯſeruator, eũ abſoluet.

ADDITIONES.

a ¶Citent. Quod in notorio requiratur citatio partis, adde eundem Inno. in c. j. de offi. deleg. in 6. & Fran. de Are. plenè in ſuo conſi. 165. col. 8. & ſeq.

b ¶Oportet quod ſuper hoc. Adde, ꝙ pro hoc facit tex. in l. hæc autem. § j. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. vbi eſt tex ꝙ vbicunque certa qualitas requiritur ad fundãdam potentiam iudicis, vt poſſit procedere eo modo, quo procedit, non eſt ſatis illam qualitatem eſſe veram, niſi etiam de ea iudici conſtet. facit etiam qđ dicit Bar. in l. ſi finita. § alias. ff. de dam. inſe. & in l. multum intereſt. ff. de condi & demon. vbi non valet conceſſio primi decreti contra contumacem, niſi prius conſtet iudici per acta, ꝙ ſit contumax, & quando notorium tribuit iudici iuriſdictionem de eo debet conſtare iudici parte citata. adde latè Fran. de Are. in d. ſuo conſi. 165. col. 8. in prin. col. ſeq. poſt medium. Et dicta per eum ibi adde ad tun. in c. tua, infra de coha. cle. & mu. & ibi de veritate dictorum Inno. in d. c. tua, & in c. veſtra, eo titu.

SVMMARIVM.

1 *Legatus Papæ quædam poteſt, etiam ſi non exprimatur in literis.*

De officio Legati. Rubrica 30.

CAP. I.

CVm nõ ignoretis. [Per appel.] Etiã in alijs caſib. quos dicimus j. [Audire.] Quid poſſit legatus, colligendũ eſt ex literis legati, j. de priui. porro. & nõ eſt cõtra. 25. q. 2. ſeruatis. quædam tamen poteſt, etiam ſi non exprimantur, vt hic.

CAP. II.

STuduiſti. [Cognitionẽ.] Ideſt ante, q̃ incipiat cognoſcere delegatus. [Deroget.] ſupra de reſcri. cũ ſit Rom. [Impedire.] 11. q. 1. c. peruenit, & 95. diſt. eccle. C. de dona. in hoc. 93. diſt. ꝑcipimus. [Mãdatũ.] C. ſi aduer. rẽ iu. aduerſus. ff. ad Treb. ille, à quo. §. tẽpeſtiuè. [Cõfirmare.] In cõi forma, q̃ modicũ valet, ꝯfirmamus, ſicut lata eſt. j. de ꝯceſ. ꝑb. & eccle. non vacan. qa diuerſi. cũ cauſæ aut cognitione nõ pot: qa per ꝯñs poſſet infirmare, 21. di. inferior. ff. de re iud. q cõdẽnare, de pe. di. 1. verbũ. ff. de re. iu. eius.

SVMMARIVM.

1 *Iudex amore, non pretio, quando pœnam remittere poteſt.*

CAP. III.

NIſi ſpecialis. [Illa dilectio.] No. Iud. amore remittere penã, 50. di. cler. 35. q. 9. veniã. ꝑtio autẽ nõ põt, 1. q. 1. nullus. Itẽ ex quo ſnĩa lata eſt, non põt amore remittere penam, 2. q. 3. notandũ. Item ſi ſuo agente ꝯdẽnatus ſit, nõ põt remitti pena ſine ꝯſenſu eius, pro quo lata eſt ſnĩa, ſi ei intereſſet pecunialiter. idem videt quibuſdam, ſi ſuam proſequatur iniuriam: alij tamen ꝯdicunt.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus an abſoluere poſſit extra prouinciam ſibi decretam.*
2 *An finita legatione durent indulgentiæ à legatis conceſſæ.*
3 *An ſententia ferri poſſit ſub conditione.*

CAP. IIII.

QVod trãſlationem, & infra. [Speciali.] Quædam ſunt, q̃ neceſſe eſt ſpecialiter demãdari. ff. q̃ in frau. cre. ſi pater. ff. de pac. iuriſgentiũ. § vlti. ff. de procu. Põponius, & l. mandato. [Priuilegij.] Imo & q̃dam alia. nõ. n. põt abſoluere excõicatũ à domino Papa, & quod plus eſt, à delegato eius. ſ. eo. ſtuduiſti. nec vacaturã cõcedere, j. de ꝑben. dilec. [Et ſi.] Ideſt quãuis. † [Ex ipſo.] Non ſolũ ipſos de prouin
1 cia, ſed ẽt alios extra prouinciã decretã põt delegatus abſoluere. j. eo. excõicatis. & ſic quod de facto approbat Eccleſia Romana. ſufficit, vt habeat pro iure. ff. de legi. de quibus. ff. de adop. emãcipatum.

pari. Et hoc intellige verum in legato, qui à latere Papæ mittitur. ſ. Cardinalis, j. de ſen. excō. ad eminentiā, c. ea noſcitur. alij autē legati, qui non ſunt Cardinales, & qui ex priuilegio ſunt legati, non plus habent ptātis, q̄ in priuilegio cōtinetur. j. eo. c. penul.
2 j. de priuil. porro. † Sed quid dices de indulgentijs, quas dedere, durant ne finita legatione eorū? & quid dices de ſnījs, q̄ feruntur ſic, quicunq; fecerit furtū, ſit excōicatus? reſpon. q ſic. Legatus. n. eſt iudex ordi. C. de offi. rec. prouin. quia or. quia habet Imperiū. ff. de offi. procon. l. & ideo. Legatū. n. ſi eſt ex Cardinalibus, ſimilē dicimus procōſuli, arg. ff. de offi. procō. l. j. & vlti. alios autē legatos ſingulos ſimiles dicimus pſidibus, arg. ff. de offi. pręſi. l. j. pterea apparet eū ordinariū: quia vniuerſæ cauſæ crīales, & ciuiles prouinciæ ad eū deferuntur. ſ. eo. c. j. cū autē hoc poſsint alij ordinarij. j. de ſen. excō. à nobis. j. de pę. & re. noſtro. multo fortius legati. habent. n. maius Imperiū omnib. iudicibus in prouincia poſt Principē. ff. de offi. procō. ſi in aliqua. §. pen. & l. nec quicquā. itē pręfectus ad tps & in perpetuū poteſt aliquē prohibere. ff. de offi. pręfe. vr. l. j. §. pen. arg. ꝯ. ff. de pę. l. vlt. ff. de priuil. l. puto. §. vl.
3 † Itē vr̄ quaſi determinatū, q poſſet ferre ſnīam ſub conditione, puta ſi quis ſic fecerit, vt talē penā patiatur, q duret, & indulgentias daret. j. c. vlt. quod nos credimus. Nec ob. l. de pęnis, & de priuil. q̄ loquunt, vbi iudex abſq; cauſę cognitione pęnā infert ſine pfinitione tpis, q̄ pena tantū ſuę adminiſtrationis tpe durare intelligit: ſecus, vbi cū cauſæ cognitione. itē ſecus in indulgētijs, q̄ ſunt extēdendę. ſ. de ꝯſti. prin. l. vlti. nūquid diſpēſare pōt? rn̄. ſic. j. de tranſac. ex parte. alij aūt legati, qui nō ſunt Cardinales, poſſunt abſoluere excōicatos ſm tenorem decr. j. eo. excōicatis.

CAP. V.

LIcet Tranen. [Ad noſtræ.] Hic multū delinqt, 2. q. 1. nomen, & 3. q. 6. multum, 11. q. 3. denique. C. de reli. l. 2. arg. contra. j. de appel. conſtitutis. Sol. ibi. [Malitioſè.] ff. nau. cau. ſta. licet. §. 2.

SVMMARIVM.

Prælatus plus habet in conceſſione, quam in præſentatione patronus.

CAP. VI.

DIlectus fi. R. [In cōceſsione.] Ex præſentatione. n. patroni nō qritur plenū ius, ſicut ex cōceſsione epi, ſi diſcordantib. patronis poſt quatuor menſes cōferat. j. de iurepa. quoniā in quibuſdā, & c. qa pp. vel melius, plus habet in cōceſsione platus, q̄ in pſentatione patronus, ſuppłe in eccleſijs, vbi habet collationē, quia ex collatione oīa cōſequitur inſtitutus. ſed ex pſentatione non cōſequit ius in re, licet conſequat ad rem petendā, & perſonalē actionē ꝯ epm. j. de iurepa. cum autem, & c. paſtoralis, & c. cum dilec.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt egreſſus prouinciam abſoluere ab excommunicatione, quam tulit in ea exiſtens: & quid ſi exiit non animo deferendi delegationem, an poterit extra prouinciam excommunicare, habes in nu. 2.*

CAP. VII.

NOuit ille, qui nihil ignorat, & in
1 fra. † [Promulgauit.] Egreſſus prouinciā non pōt abſoluere ab excōicatione, quā tulit exiſtens in ea. ff. de offi. pręſi. l. 3. ſed delegati ab eo poſſunt abſoluere poſt egreſſum eius, & ligare, & de cauſis cognoſcere, ſi cœperunt vti iuriſdōne ante, q̄ egrederet: quia perpetuauerint iuriſdōnem ſuā, arg. ſ. de offi. dele. licet. j. eo. c. vlti. & ab his appellabit Papa, vel ſucceſſor legati. Sed antequā ingrediantur prouinciam, non poſſunt exercere contentioſam iuriſdictionem. ff. de offi. procon. obſeruare. Cauſam aūt, quā inchoauit legatus, nō perficiet poſt ſuū egreſſū, licet alius legatus, qui ſuccedit ei, vel dominus Papa, qui intelligit ei ſuccedere, ex quo aliū non dat. ff. de iu. nſorti uo. C. de iudi. properandū. §. ſin autē in medio. ff. de iud. in ormo. hinc eſt, q intra annū non exequitur ſnīam ſuā, nec ꝯ. ſ. de offi. dele. qrenti. q̄ loquitur in delegato, legatus aūt eſt ordinarius. alij dicūt, ſed nō placet, idē in delegato, & legato. ar. j. de offi. ordi. paſtoralis. §. 1. eſt ergo verū ſm eos id, quod dicit decre. qrenti, q ēt poſt ſnīam retinet iuriſdōnē intra annū legatus, & deleg. hic aūt poſtq̄ exit prouinciā ſibi deputatā, vel delegatus nullā iuriſdictionē habet.
2 † Quid ſi exierit prouinciā nō aīo deſerendi delegationē, ſed iterū reuerſurus, nunquid poterit extra prouinciā excōicare? & vr̄ q nō: quia excōicatio requirit cognitionē cauſæ, 2. q. 1. nemo. ſed de cauſa non pōt cognoſcere, niſi ſedendo pro tribunali, 2. q. 3. abolitio. ſed hoc in alia prouincia facere non pōt, 9. q. 2. epm, & in plurib. c. eiuſdē. idē vero fatemur, niſi habeat licentiā epi dioc. vt in eiſdē c. dr̄. crederē tamen, q poſſet abſoluere, vbi ſuū errorē recognoſcit ſine cauſæ cognitione pp periculum excōicationis, arg. j. de ſen. excō. ſacro, circa fi. ſ. eo. c. 2. delegare autē cauſas pōt extra prouinciā, cū non eā deſeruerit: quia hoc nō exigit cauſæ cognitionē. ff. de offi. procon. aliquādo. & hoc olim tātū, quando neceſſariā morā faciebat extra prouinciā. hodie autem deleg. poteſt, ſi ſolam voluntariā moram trahat, Auct. de colla. §. antequā, in ver. in prouincia. credimus etiā, q poſsit dare prębendas extra prouinciam, arg. j. de app. qua fronte. & habes hic expreſſum, q ſi quis eſt legatus in plurib. prouincijs, facta vnius prouinciæ poteſt in alia exercere. ſ. de poſtu. ad hoc, in fi.

CAP. VIII.

VOlentes, & infra. [Quamdiu.] C. de cura. furi. cum alijs.

SVMMARIVM.

Legati de latere. i. Cardinales extra prouinciam hominem alterius prouinciæ abſoluere poſſunt.

CAP. IX.

EXcōicatis pro. [Latere.] Latus Principis ſiue Papę ſunt Card. ff. ad l. Iul. maieſt. l. quiſquis cū, & hi. ſ. Cardinales extra prouinciā hominē alterius prouinciæ abſoluere poſſunt. [Aliunde.] Ergo à cōtrario ſenſu ſuis cōprouincialibus poſſunt munus abſolutionis impendere legati, qui non ſunt de latere, & qui nō ſibi vendicant ex priuil. legationem. ſi autem ex priuilegio ſibi vendicarent, nec etiā prouinciales abſoluere poſſunt, vt hic ſequitur.

SVMMARIVM.

Legatus quas leges condere poſſit.

CAP. X

NEmini dubium eſſe volumus. [Statuta.] Et ita habes, q legatus poteſt cōdere leges generales, non tamen ꝯrias legib. & cōſtitutionib. generalibus. C. de offi. pto. l. formā. Et credo, q in ꝯdendo talia ſtatuta debet requirere conſiliū prælatorum prouinciæ, 9. q. 3. per totum, & maximè, in c. 1. 3. 4. & 5. & aliqn̄ requirere dēt ppl'm, de ꝯſe. di. 3. c. j. ſed credo, q ēt cis irrequiſitis teneāt ſtatuta, q̄ facit legatus de his, q̄ ptinēt ad iuriſdictionē ſuā, ar. ꝑal. l. formā, ſed de alijs ſecus.

SVMMARIVM.

1 *An prælatus eccleſiaſticus teneatur exequi ſententiam ſecularis.*
2 *Nunquid ſententia ferri poßit contra reſcriptum excommunicationis.*
3 *An valeat quod fit à prælatis in exemptos.*

De officio ordinarij. Rubrica 31.

CAP. I.

PErnitioſam, & infra. [Inquirere.] Fama præcedente. j. de ſi. licet. & cum generaliter loquit hæc decre. credimus, q hoc poſsit tā in clericis, q̄ in laicis. j. de iudi. nouit. vbi de hac materia no. dū tamen ſint ſpiritualia, vel alias pertineant ad ſuā
1 iuriſdōnem ca, de quib. inquirit. † [Auxiliū.] i. ſecularē poteſtatē. [Ad præiudicandū.] Prælatus autē eccleſiaſticus eodē modo tenetur mandare ſnīam executioni iud. ſecularis, arg. 96. diſt. cū ad verū. ſed in hoc eſt diuerſitas, quia platus exequi non cogitur per ſecularē ptātem, ſed ſecularis bene cogit per ſuū prælatū, ar. j. eo. ad rē. itē hoc eſt diuerſum: quia nunquā ad petitionē ſecularis excōicabit, niſi canonica monitione pmiſſa, quā habes. j. de ſen. exc. ſacro. Et ſi voluerit excōicatus, & poteſt aliquid ꝯ ſnīam dicere, audiet, 2. q. j. nemo. nobis vr̄, q quantū ad hoc vltimū nulla ſit drīa, quia nec iudex eccleſiaſticus feret ſnīam ēt in proſcri. à iudicib. ſecularibus. Nec iudex ſecularis ſnīam proſcriptionis feret in excōicatos ab eccleſia. ſed iudex in ſua terra pſcriptos iudi. ſecularis vitabit, & ēt in prædicatione populo vitādos ſuadebit, & hoc multo fortius faciet ſecularis de excōicatis ab ec-
2 cleſia. † Itē ꝯ pſcriptum pōt ferri ſnīa excōicationis, ſi habiret in terra ꝯ ſnīam iudicis. pōt tamen dici, q ſecularis iudex cōpellet oēs ſubditos vitare excōicatos, & platus eccleſiæ excōicabit ſubditos ſecularis ptātis, ſi moniti ei nō obediant, arg. 96. diſt. cū ad verū. itē ſi noſceret Rex rē iniquā agi, ſuū auxiliū denegaret, 11. q. 3. qui reſiſtit. ꝯ. de offi. dele. paſtoralis. §. pen. ſed ibi loquitur aliter, q ſubditi debent exequi ſnīas ſuorum maiorū etiā iniuſtas, hic autē loquitur de ſecularib. ptātibus, q̄ non ſunt ſubditæ, inio pares, 96. diſt. duo. cū ad veſtrū. Itē etiam in alijs epis, ſi vnus eps ferret ſnīam, alius non exequat, ſi ſcit eā iniuſtā: quia in bono tātum debēt ſuum auxiliū impendere, 10. diſt. c. pen. & vlti. & intelligitur hoc, quando ſine iudicio petit aliquē lædi per regem, & iniuſtè. nā ſi in iudicio condēnatū petat caſtigari per Regē, facere debet hoc. & eſt excōicandus, niſi faciat, 23. q. 5. adminiſtratores. nec eſt eius inquirere, an ſit iuſta ſnīa, necne. & per oīa idē dicā in rege, qd' in ſubditis. de hoc no. ſ. de offi. deleg. paſto. §. vlt. & c. cū in iure. Vel dic non piudicandū. i. non pp hoc ſit piudiciū ſecularibus ptātibus, quin ipſi ēt inde poſsint facere iuſtitiā. vel is eſt ſenſus, quia per hoc auxiliū, quod impendunt platis nō debēt ſibi aliquid iuriſdōnis vendicare ſeculares ptātes, niſi ad libitum
3 epi. † Itē no. q ſi quis clericus, vel laicus cōfitetur ſe ſubiectū inquirenti, & ſnīæ non pareat inquirentis, nec corā ſuperiore app. vel ſupplicationē proſequitur, eccleſiaſticus iudex ſuā cēſuram

exercebit,

excõicabit 96 diſtin. cum ad. ſi vero talis ſit, ꝙ non habeat ſupe-
riorem, vt rẽplarij, & hoſpitalarij, & alij exẽpti, non valet, quod
fit à prælatis ꝯ eos, ſed tantũ dicimus, ꝙ Rex, vel Imperator ſem
per poſt monitionẽ canonicã excõicabitur pro notorijs exceſſi
bus, niſi pareat. 61. di. Valenti. niſi eſſet nimis ſeuerus, vel iniurio-
a ſus. tunc enim Papa vicarius ſummi Regis[a] cognoſcet etiam de
non notorijs. & inquiret. ſi ſit infamia, vel ſi accuſatur, Inſtitu. de
his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris. §. vltimo.

ADDITIO.

a ¶Summi regis. Adde Feli. qui hoc allegat in c. j. col. j. de conſti.

SVMMARIVM.

Quod licet in genere, an liceat in ſpecie, vel econtra.

CAP. II.

SI ſacerdos ſciat. [Indeterminatè.] No. ꝙ licet in genere, qđ non licet
in ſpecie. 8. q. j. qđ autẽ. ff. de quæſt. l. j. §. qui quæſtionem.
ſ. de offi. dele. quoniã Abbas. ff. de pe. l. minoris, arg. ꝯ.
24. diſt. quando. & ſi quis cau. ſed & ſi. §. quæſitũ. j. de app. inter cæ-
tera. So. qđ licet in ſpecie, & econuerſo, niſi pluralitas, vel gene-
ralitas occaſionẽ mali pſtbeat, arg. C. quæ res pig. obl. l. j. §. j. de hoc
no. j. de ſen. excõ. Roma. §. caueant. [Iuſtitiã.] Non de aliqua per
ſona ſpeciali, ſed vt excõicetur in genere, quicunque fecit, niſi
emendauerit. & ita habes hic, ꝙ de iure eſt generalis excõicatio,
5. quæſt. j. quidam. [Remouere.] 6. quæſt. 2. c. 2. & 4. [Admone-
re.] In ſecreto. j. de ſenten. excom. cum non ab homine. [Chri-
ſtus.] j. quæſt. j. Chriſtus. de conſe. diſt. 2. non prohibeant.

SVMMARIVM.

1 *Qui prælati vel rectores dicuntur habere ordinariam iuriſdictionem.*
2 *Quando dicatur Princeps concedere ius vniuerſitatis.*
3 *Quæ requirantur ad hoc, vt quis conſequatur ordinariam iuriſdictionem.*
4 *Epiſcopi ordinariam habent iuriſd. à canone.*
5 *Nunquid plebani poſſint dici iudices ordinarij.*
6 *An valeat abſolutio epiſcopi non præmiſſa ſatisfactione.*
7 *Superiores an teneantur exequi ſententias ſubditorum.*

CAP. III.

1 CVm ab eccleſiarum. [Prælatis.] †Illos autẽ prælatos vel
rectores dicimus ordinariã iuriſdictionẽ habere, qui
eliguntur in ꝑlatos ab vniuerſitate, & cõfirmationẽ
recipiunt ſuperioris, Auct. de deſen. ciui. §. interim j. & §. ſi eodẽ.
itẽ qui eliguntur ab his, qui ſunt alicuius profeſsionis, vel nego-
ciationis, in rectores, ordinariã iuriſdõnẽ habent in tantũ, ꝙ hi,
q de ipſa negociatione, vel ꝓfeſsione ſunt, nõ poſſunt extra eo-
rũ iuriſdõnem declinare. C. de iur. om. iu. l. vlti. vbi dr̃, ꝙ tam de
publicis cauſis ſocietatis, ꝗ etiã priuatis, quas habent occaſione
ſocietatis, ſocij inter ſe cogunt̃ reſpondere ſub eis ſi ibi cõueniã
tur. Sed nec ſocij, nec alij coguntur eos ſub illis cõuenire, & hũc
intellectũ illius l. approbat cõſuetudo, vt ea. l. dicit, & ſub alijs iu-
di. ordinarijs cõueniri põt, & nõ obſtante fori exceptione reſpõ-
dere cogitur. ſingulorũ autẽ ꝯſenſus, puta vnius. duorũ, vel triũ,
vel etiã multorũ, dũmodo non faciant vniuerſitatẽ ciuitatis, ca-
ſtri, burgi, vel villæ, vel collegij alicuius eccleſiæ, vel gratia pro-
feſsionis, vel negociationis, non dat iuriſdõnem ordi. C. de iu.
om. iu. priuatorũ. Et intellige de illa vniuerſitate, ꝗ conſtituta ꝑ
ſuperiores ſit, ꝙ ſit vniuerſitas. nã ſi tot hoĩes eſſent ſimul colle-
cti, quot ſunt Romæ, & non haberent tacitũ vel expreſſum ꝯſen
ſum à ſuperiore, ꝙ eſſet vniuerſitas, non poſſent ſibi iudicẽ face-
re, niſi haberent alia iura & priui. vniuerſitatis, arg. ff. de colle. il-
li. l. 2. ſed credimus ſufficere, ſi ille, cuius hoĩes ſunt ſic cõgrega-
ti, cõſtituat locũ, vbi habitant extra ciuitatẽ, vel caſtrũ, burgum,
vel villã. Alij autẽ dicunt, ꝙ nulli hoĩes, quantũcunq; ſint liberi,
nõ tamen poſſunt cõſtituere vniuerſitatẽ burgi, vel villæ ſine ꝯ-
ſenſu tacito, vel expreſſo eius, qui ius dicit in illa terra. in profeſ
ſionibus autẽ & negociationib. ſufficit, vel ꝙ Magiſtri, vel ſcho-
lares ſint Grãmaticæ, Dial. Phyſi. & ſic de alijs negociationibus,
ꝙ ſint piſtores, vel cerdones, & ſic de alijs. hi. n. nullo priuilegio
indigent, vel cõſenſu ſuperioris, vt ſunt collegia approbata à le
ge. ff. quod cu. vni. l. j. & hi omnes, vel maior pars, ſi volunt, poſ-
ſunt cõſtituere iu. ſibi, & alia vniuerſitatis iura exercere, & cũ ſit
vniuerſitas, qđ fit à maiori par. ratũ eſt. ff. de decr. ab or. fa. qđ ma-
ior. j. de his, q fi. à ma. par. cap. c. vlt. & cũ ſit tantũ vna vniuerſitas
omniũ eorũ, qui ſunt eiuſdẽ profeſsionis, vel negociationis, qui
morantur in eodẽ caſtro, vel ciuitate, non vr̃, ꝙ poſsint ſe diui-
dere, vt faciant plures vniuerſitates, vel ẽt ꝙ homines eiuſdẽ ꝓ-
feſsionis, vel negociationis, q ſunt de diuerſis ciuitatib. poſsint
conuenire, vt vnã faciant vniuerſitatẽ. poſſet tamen dici, ꝙ om-
nes illi, qui ſubſunt vnius defenſioni ciuitatis, ẽt ſi morantur per
municipia, poſſent ꝯuenire in vniuerſitatẽ, vel plures, ſm ꝙ ha-
bent plures municipales magiſtratus, ſm ꝙ eis melius placet, &
oportet ꝙ ad hoc, ꝙ facere poſsint, ſint ad minus tres, vt no. ſ. de
elec. c. j. põt tamen dici, & fortè non malè, ꝙ non attendit̃ in col-
legijs iſtis piſtorũ, vel cerdonũ, & hmõi faciendis, ꝙ ſint de vna
prouincia, vel diuerſis, vel ꝙ oẽs de vna ciuitate ſint in vno col-
legio, vel plurib. ſed tantũ hoc attendit̃, ꝙ tres ſint, vel plures, q
conueniant, vt vniuerſitatẽ faciant pro iuſtitia cuiq; cõſeruãda.
2 †Itẽ hoc ipſo, ꝙ Princeps expreſſè, vel tacitè conſentit, ex certa
a tamen[a] ſcientia nõ errãs, nõ in iure, nec in facto, ꝙ aliqua faciat
vt collegiũ. ſ. quia ſcribit, vt vniuerſitati ex certa ſcientia, vel q
ſindicũ eorũ admittit, ius vniuerſitatis cõſequi vr̃. quod diximus
de vniuerſitate negociationis, & profeſsionis, idẽ intelligo de
vniuerſitate collegij alicuius eccleſiæ, vel monaſt. j. eo. quato. &
à ſimili de collegio prioratus. ſ. de ſta. mo. c. 2. arg. j. de ma. & ob.
cũ in eccleſia. & ad hoc, vt habeat iuriſdictionẽ in clericos & or-
dinariã prælatus in ꝓdictis locis, vel eccleſijs electus, oportet ꝙ
& vniuerſitas, ꝗ eligit, ſit clericorũ & religioſorũ, vel alias idem
ꝓlatus iuriſdictionẽ ab eccleſiaſtico ꝓlato recipiat, & ꝙ electus
ſit clericus vel religioſus, cũ aliter nõ dare, nec recipere poſſũt
ſpiritualẽ iuriſdõnem. ſ. excõicandi, interdicẽdi, & conſimiliũ. j.
3 de iu. c. 2. de arbi. cõtingit. †Itẽ oportet, ꝙ nõ ſit mulier. j. de ma.
& obe. dilecta. itẽ ad hoc, vt habeat ordinariã iuriſdic. electus ab
vniuerſitate, oportet vt eligat̃ in ꝓlatum. nã ſi eligeret̃ ad aliquã
dignitatẽ in eccleſia, puta Primiceriatũ, Archipresb. maioris ec
cleſiæ, vel cuſtodiã, non habet ordinariã iuriſdic. ſ. de offi. Arch.
Primicer. & cuſtodis, niſi cõſuetudo eis tribuat iuriſdõnem, qđ
põt. C. de eman. l. 3. §. vlti. & de exceſ. ꝓla. c. 2. vel dic, ꝙ hi etiã ha-
bent iuriſdi. ordinariã ex electione in eo miniſterio, cui ꝓponũ-
tur, arg. ꝓdictarũ decre. dat etiã ordinariã iuriſd. vel Papa, vel Im
perator. puta ſi alicui dat dignitatẽ, puta legationẽ in prouincia,
vel ꝓfecturã, vel Arch. vel hmõi. propriè autẽ Princeps dat iuriſ
dictionẽ, quãdo ꝯcedit iuriſdi. in omnib. cauſis, quas moueri cõ-
tingit in aliqua villa, vel caſtro. idẽ & de Papa. ff. de offi. ꝓſe. vr. l. j.
§. cũ vrbẽ, in Auct. de conſulib. §. vlti. ff. de iu. omn. iu. & quia lex
ẽt tribuit iuriſdõnem ord. ff. de offi. eius, cui man. l. j. j. reſpõ. Rex
ẽt dr̃ dare iuriſdõnem ordinariã, hoc ipſo, ꝙ vocat aliquos ordi
4 narios. C. de offi. rec. prouin. qui or. j C. de mo. mulc. l. eos. †A ca-
none autẽ habent ẽpi ordinariã iuriſdictionem, 16. q. 2. c. j. & q. 7.
oẽs, 25. diſt. per lectis. & Arch. habent iuriſdictionẽ à canone, etiã
ſi non eligant̃ in ꝓlatos ab vniuerſitate, & ẽt ſine ẽpi cõfirmatio-
ne, ſ. de offi. Arch. c. j. & c. ad hoc. de hoc plenè no. j. eo. quãto. &
dominus in vaſſallos, & pares ſuper dominũ & vaſſallũ à cõſti-
tutione Federici. j. de foro cõpe. ex trãſmiſſa. c. verũ, j. de ſta. mo.
in ſingulis, j. de app. cũ ſpecialis. melius credo, ꝙ habent iuriſdi-
ctionẽ Arch. & alij ꝓlati, qui ſic eliguntur ab ẽpis, vel à lege, quia
cẽſent̃ vicarij. ſimile, de offi. ord. c. j. & de offi. Arch. c. j. & lex dat
5 iuriſdictionẽ vicarijs, vt no. ſ. de offi. vica. c. pen. † [Sententiam.]
Poſſunt. n. plebani cognoſcere de cauſis, & ſunt iudices ordina-
rij, j. de iu. c. 2. 15. q. 4. c. j. arg. in Auct. de deſen. ciui. §. 2. C. de iur.
om. iud. l. vlti. repete, q dix:mus, ſ. de offi. Arch. cũ ſatis, & c. ſeq.
[Rationabiliter.] Benè dicit, rationabiliter. nã ſi irrationabili-
ter, non ſolũ non debet ſatisfacere excõicatus, imo excõicator
debet ſatisfacere ei, & inſuper puniri, j. de ſen. excõ. ſacro. & ideo
dicit, ꝙ ẽps non põt cognoſcere de cauſis ſubditorũ, ꝓtermiſsis
inferioribus ꝓlatis, arg. j. de exceſ. c. ad hoc, 18. q. 2. cognouimus,
2. q. 6. anteriorũ. Sed hoc nõ placet, niſi haberet hoc cõſuetudo
ꝓſcripta. itẽ ꝓtermiſsis his prælatis dicimus ẽpm cognoſcere de
cauſis ſubditorũ ꝓlatorũ. & ordinarius eſt totius diœce. ſ. c. j. C.
de iu. om. iu. l. fi. 11. q. j. de perſona, 9. q. 3. c. j. & 2. Auct. de deſen. ci-
ui. in prin. vbi dr̃, ꝙ deſenſores ciuitatũ prætermiſsis magiſtrati-
bus municip. poſſunt cognoſcere de cauſis ſubditorũ ſuorũ. itẽ
quia vicarij dicunt̃ ẽporum, ſ. de offi. Arch. c. j. 80. diſt. nec debe-
6 re. †Et hinc eſt, ꝙ ſi ẽps abſoluat nõ ꝓmiſſa ſatisfactione, licet ma
le, tenet abſolutio: ẽps tamen malè facit, & debet corrigi, quia iu
riſdictionẽ ſuã non ſeruat ſubditis ſuis, j. de exceſ. præla. c. 5. j. eo.
quanto. ſi autẽ cõſuetudo haberet, ꝙ Archipresbyter primò co
gnoſceret, vel alius inferior ꝓlatus, & non ẽps, cõſuetudo ſeruã-
da eſſet, & nõ teneret, quod ab ẽpo fieret, ſ. de offi. Arch. dilecto.
7 †[Obſeruari.] No. ſuperiores teneri exequi ſñias ſubditorũ. C.
de iudi. properandũ. §. ſi autẽ reus. & fortè ipſi minores ꝓlati exe
quunt̃ excõicando, & interdicẽdo, ar. j. de offi. dele. ex literis, qđ
quidã non credunt. lata. n. ſñia functi ſunt officio ſuo. ſ. eo. in lite
ris, & per maiores iudices eſt facienda executio. C. de arbi. cũ an-
tea. j. reſpon. ff. de re iudi. à diuo, in prin. Nec obſtat hæc decre. al-
leg. ꝗ introducit̃ ad defenſionẽ iuriſdõnis, & non executionem
cõcedit. Sed melius placet, qđ dictũ eſt, quoſlibet ſiue minores
ordinarios, ſiue delegatos à Principe, ſiue à quocũq; alio, ſiue ẽt
ſubdelegatos poſſe exequi ſuas ſñias per iuriſdictionẽ, quam ha
bent. ſ. excõicationẽ, vel interdictũ, vel ſimilia, ſm ꝙ lex expreſ-
sè dicit. C. de iudi. properandũ. §. ſi autẽ reus, arg. ſ. de offi. deleg.
ſignificaſti, & c. ex literis. Si autẽ aliqua ſunt, ꝗ non poſſent face-
re ſubdele. vel etiã minores Iudices, ſicut in corporalẽ poſſeſ.
mittere.

ADDITIO.

a ¶Ex certa tamen. Adde do. Anto. in proœ. Greg. & ibi Feli. col. 5. verſ. & ſubdi.
& intel. vt ibi Feli.

mittere ff.ad mu.ea,quæ.ff.de iuriſ.om.iu.iubere. nō poſſunt & maiores iudices.l.extra fines ſuæ iuriſdictionis mandare ſententias executioni,& in his non ipſi, qui iudicauerunt ,ſed alij exequentur,& ſic loquitur.iſtl.de re iud.à diuo.

S V M M A R I V M.

1 *Laicus patronus non debet ſe intromittere de rebus eccleſiæ, niſi quo ad defenſionem.*

CAP. IIII.

CVm vos plerunq;. [Minus.] Et tūc poſſent ſi vellēt aliu eligere, Auct.de ian.epi.§.ſi qu s oratoriū. j̄. de iurepat. cauſa,& c. cu pp. ſed hoc dimittebant pp ſcādalum. Vel dic q licet patronus laicus præſentet minus idoneū, nō tamen transfertur ptās prouidēndi ad ep̄m.nec hoc decre.p̄al. dicunt.ſed ſi non eligit j.rp̄s anteriorū,quod hic expreſsè dicit, nō p̄iudicat in foro eccleſiaſtico.vel dic,patronus, qui elegerat, dicebat ſe bonū elegiſſe.& ideo du ſuper hoc qō erat,non poterat p̄latus de perſona perpetua ordinare eccleſiā, ſed de œconomo tantū. [Radix.] Quia p̄lati ad ſe dicebant ius patrona. pertinere & laici ecōuerſo.alij intelligunt de alia diſſenſione.nā pp quodlibet ſcandalu debet proponere p̄latus ordinationē eccleſiæ ,ar.
1 j̄.de iurepa.c.3. † [Eccleſiaſtica.] Nā ſi laicus eſt patronus, nō habet ipſe laicus ſe intromittere de reb.eccleſiæ, niſi quo ad defenſionē, 10.diſt.c.1.2.3.4.& 5.16.q.7.decernimus.idē multo fortius, vbi nullus eſt patronus: ſed ep̄s,qui eccleſia tali vacāte habet cuſtodiā,pro ea aget,arg.16.q.7.omnes eccleſiæ,11.q.i. c.1.& 2. j̄.de ſuc.ab inteſta.cū dilectus,vbi autē eccleſiaſtica perſona eſt patrona,cum ibi debeat de tp̄alibus reſpōdere, 16.q.2.c.2.j̄.de cap.mo. c.i.ergo ea vacante debet cap̄l'm habere cuſtodiā de ea,non ep̄s, arg.j̄.de app.bo. me.res autē ep̄alis eccleſiæ mortuo ep̄o gubernabit œconomus,75.diſt.quoniā quidē.vel quod melius eſt, œconomus & clerici ep̄alis eccleſiæ.12.q.2.charitate.& ſi non habet œconomū,ſoli canonici.& ſi nō habet canonicos, Archiep̄s. 12. q.2.non licet alicui,& q.5.ſicubi.C.de admi.tu.l.lex quæ.[De cauſa.] ſ.quia cōtrouerſia ſuper iurepa.inter vos, & eos vertit. vnde eſſet indignū,q nulla pars in p̄iudiciū alterius iuris litigioſa aliquid perpetuo ferret,vel innouaret, 11.q.j.quia res. j̄.vt li.pen.p totū.idē eſt,ſi ſuper alijs grauibus diſcordia eſſet inter patronū, & p̄latū, graue eſſet. q p̄latus in ſua eccleſia inſtitueret perſonā ppetuā,q ſibi vel male, vel nullo mō de ſuis iurib. rn̄deret. [Oeconomos.] 25.diſt.qm̄.[Perſonis.] 12.q.2.hoc huius,charitatem.

S V M M A R I V M.

1 *Excōicatus ex iniuſta cauſa lata, an teneat, & an neceſſaria ſit abſolutio.*

CAP. V.

EX parte tua,& infra. [Exceſsib.] Quare non tenet abſolutio ex falſa cauſa,ſicut excōicatio,11.q.3.c.j.ſi ep̄s? Reſpon.hic,quia abſoluit nō expreſſā vel adiectā vera cauſa excōicationis,no intendit abſoluere à vera excōicatione.ſed ille,qui excōicauit ex falſa cauſa.i.eū qui nō deliquit, excōicare intendebat.Itē quia interpretandū eſt in tutiorē partē.j̄. de ſpon.iuuenis.Itē ne rumpatur neruus eccleſiaſticę diſciplinę, 23.q.5.excōicatorū.alij idē dicunt in vtroq;.nā ſi non intenderet abſoluere ex illa cauſa,ex qua excōicatus eſt, nequaquā abſolueret.& ſi excōicaret aliquē ex falſa cauſa,puta pp homicidiū ,qđ non perpetraſſet,nō eſſet excōicatus,arg.C.ſi ex fal.inſtr. per totū.ff.de ver.ſig.Paul.C.de primi.& ſi p̄lēs.j.de pur. vulg.ſignificātibus.Hoc autē ita eſt verū , ſi dicat , excōico te pp tale homicidiū,quod nō feciſti.nec eſt tunc neceſſaria abſolutio. alij dicūt , q neceſſaria eſt abſolutio,& tenet excōicatio quo ad eccleſiam militantē,arg.j̄. de reſti.ſpol.literas. j̄.de ver.ſig. inquiſitione . ne neruus eccle.diſrumpat.ī.de conſu.cū inter vos,23.q.5.excōicatorū.Illud autē non eſt dubiū, q licet iniuſta cauſa ſit excōicationis, puta quia comederit , vel ſi'e,tenet tamē,11.q.3.c.j.ff.ex qui.ca.ma.l.j.§.co.[Redire.] pp hoc apparet rn̄ſio factę q̄onis, an.ſ.q nō tenet abſolutio. [Purgatione.] No.ep̄s ad purgationē ſibi ſuſpectos cogit, 2.q.5. o'ib. & hoc fateor, qn̄ ingēs p̄ſūptio ē ꝯ eos, aſs nō purgabūt ſe niſi infamati, vbi īfamati sūt tūc apud bonos & graues.j.d pur.can.cū i iunctu.& dic, vt no.j̄.d ac.cū oporteat.

S V M M A R I V M.

1 *Licitè excommunicatur non parens ſententiæ.*
2 *Sententia lata contraria primæ non valet.*
3 *In cauſa matrimonij non currit tempus appel.*

CAP. VI.

1 SIgnificauit nobis. T.F. [De paroch.] † Quæro vtrū iſti parochiani ſint excōicati pro ꝯtumacia: quod nō vr̄,cū litera dicat,an pro cōtumacia , an pro delicto, quod ideo non vr̄, quia aut fecit ordine iudiciario.ſ.acto re proſequente accuſationē. vel ordinario procedente in modū inquiſitionis,& tunc ante q̄ excōicaretur, neceſſaria fuit illa ſn̄ia ſuper diuortio.& tunc ſi non fuit appellatū , ſed incorrigibilis fuit, vt non pereāt ſn̄iæ iuſtę,excōicatur,2.q.i.nemo, 11.q.3. nemo. nec valent tunc literæ,quas impetrat . itē ſi non fuit appellatū à ſn̄ia diuortij,tranſit in rē iudi.ſuper quo non pōt habere literas , ſi dixerit veritate.& ea nō dicta,nec iudex debet abſoluere , nec ordinarius tardabit executionē.ī. de offi.dele.paſtoralis.§.p̄terea.ſi autē fuit appellatū à ſn̄ia diuortij, quo iudex à quo appellatū eſt, pōt ſe intromittere.C.de app.ex illo?Nec ēt tunc iudex appella, abſoluet:imo cognoſcet de appellatione, ſi ſit iuſta, necne, vt ſi appareat de ſen.excō.vtrū teneat,necne. ī.de offi. dele. cū cōtingat.p̄terea appellantes certū tp̄s habent ad proſequendā app. C. de temp.app.Auct.ei qui. & intra id tp̄s poſſunt proſequi , vel ēt tacere,vt in p̄dicta Auct.ei qui.ſi autē notoriū eſſet crimen, non erat appell.deferendū,nec executio,vel excōicatio, vel denūciatio retractanda.j̄.de app.cōſuluit.Itē ſi iuſtè fuit excōicatus, qūo non remitteť paroch.ante ad ordinariū,qui tulit ſn̄iam,& q a iuſtè excōicauit:& cū hic dicatur, q del.peccabat , quia teſtes non recipiebat,itē poſt diffi.ſn̄iam,vel quod nunus eſt, poſt publicationē teſtiū teſtes recipi iubentur ꝯ auct.de teſt.§.quia vero,arg. j̄.de fide inſtru.cū lo.Reſpon.hāc decre.habere locū, vbi quis eſt excōicatus à p̄lato inquirente pro manifeſto cōtubernio,cū nollet mandato ipſius obedire ſuper tali cōtubernio ꝯcluidendo , & tunc excōicatus appellans , & ad ſuperiorē accedens literas impetrauit ad eundē excōicatorē ſub hac forma falſo ſuggerens,q cū ordine non ſeruato & nulla culpa , vel cauſa ꝯ eū probata cū excōicauit,q eū j̄.certū diē abſoluat,alioquin hoc faciat delega. & audiat,ſi quid remanſerit q̄ſtionis. & tunc quia p̄latus non abſoluit,delegati abſoluunt.ſed poſt abſolutionē non procedebāt in cognitione illa.ſ.an eſſet licita copula,necne.cū tamen excōicator paratus eſſet ſup hoc inducere teſtes,ſed non erat,qui eos cogeret ,vel reciperet. & ideo prouiſum eſt , q excōicator eum in excōicationē reducat.nec ob.quod dr̄,q ordinarius nō debet retardare denunciationē excōicationis,ex quo manifeſtū eſt crimen.imo dicimus,q debet retardare,ex quo abſolutus eſt,quia dele.habent iuriſdōnē, licet potuerit elidi per exce. vt no. ī. de reſcri.cęterū.Itē non debuit ꝓcedere in executione ſn̄iæ,ex quo literæ app.impetratæ fuerit,vt no.ī.de offi. dele. paſtoralis. §.p̄-
2 terea. † Itē hæc decre.locū habet,vbi fuit excōicatus poſt ſn̄iam nec fuit app.nec ob.q tranſit in rem iudi.& ideo de cętero nō eſt q̄rendū,nec teſtes producendi.cū ſi ſn̄ia ꝯria primæ feratur, non tenet, 2.q.6.diffinitiua.quia hæc nō habet locū in matrimonio, vel ſn̄ia diuortij,de re.iu.tenor,cōſangui. vbi autē eſt appellatū , non vr̄ hęc decre.locū habere. cauſa.n.appellationis debet currere ſuo Marte, j̄.de app.ſæpe, oblatę, & tēporibus certis . quia ſi appellatū eſſet,non foret neceſſe eū reducere in ſn̄iā excōicationis,nec teſtes producere ſuper principali,quia lapſo tp̄e prefixo app̄onis proſequendę tranſiret in rē iudi. ſed certè, ſi quis diligēter inſpiciat, ēt tunc,quando appellatū eſt,pōt habere locum, q excōicatus diceret , q nō currit ſibi tp̄s app. cū mora pp iudicē,
3 & non pp ipſum cōtingeret,vt no.j̄.de app.ex ratione. † Poſſet.n. dicere eſſe ſpeciale in cauſa matrimonij,vbi nō currit tp̄s appel. vel fortè & ipſum tp̄s appel.quod tā longū eſt, ſuſtinere , vel expectare eis cōmorantibus in illicita copula,non tutū eſt,cū mora ſit periculoſa, j̄.de appel.oblatæ.& ideo illud abbreuiare ꝓōt. ſed non habet locū , niſi conſtet priorem ſn̄iam fuiſſe iniuſtā vel nullā,cū non eſſet in iniuſtā. vel nullā ſn̄iam reducēdū . ſed ſi nō conſtat, habet locū.intelligimus hanc decr. habere locū, ſi proceſſit ep̄s inquirendo, & non habet locū , ſi interuenerit accuſator.nā tunc procedit iudex deleg.qui abſoluet partes,prout volet, & ſi grauauerit partē,vel nimis protelet , appellabitur & intelligimus hoc non ſolū, ſi ſit excōicatus pro illicito cōcubinatu: ſed idē pro quocūq; alio crimine notorio.item pōt dici hanc decre.habere locū,quādocunq; appellatur, ēt ante ſn̄iam, vel ex cōtumacia.nā hæc vr̄ intentio fuiſſe decre. vbicunq; agiť de crimine, ſi altera partiū malitioſè protrahit , quo minus in inquiſitione procedatur , ſiue primus iudex proceſſerit ad excōicationē ſiue non , primus iudex pōt procedere ad excōicationē app. vel alter ad inquiſitionē deferentis. & eſt inductū in odiū ꝑſeuerātiū in crimine. nec per hoc turbatur iuriſdictio dele. imo per hoc iuuatur, quia citius procedetur in cauſa. [Remotiores.] Idē ſi ad propinquos.ſed de remotioribus magis creditur , q ignorent.idē credimus,& ſi non impetrauit literas, ſed ſuperior tantū abſoluit,licet malè,quia remittere eū debebat ad excōicatorē.j̄.co.ad reprimendā. [Ad locū.] j̄.de teſti.ſi qui te. C.de teſt.ſi qn̄.ff.de teſt.l.4.& vlti. [Deſidia] Qūo excōicatur hic litigator p culpa iudi. rn̄. quia ex eius culpa pręſumitur, cū eius crimen eſt notorium,vel non proſequitur retractationē ſn̄iæ , à qua appellauit, vt dictum eſt. [Ea.] Vel ſimilia. ff.de leg. non poſſunt . [Et ideo in priſtinā.] Quia in ea cauſa ſunt, qui manent in crimine.

S V M M A R I V M.

1 *Coercitio monachi pertinet ad Abbatem.* 1
2 *Abbas in his, quæ ſunt regulæ, ſemper præcedit epiſcopum.*
3 *Excommunicatio eſt mucro epiſcopalis.*

CAP.

CAP. VII.

Qvanto deuotio religioſorum, & infra. [In clauſtro.] 15.q.1.ſi cui.5.placuit, ꝑcutias, j.ne cle.vel mo.ſacerdotibus. [Inueneris.] j.de ac.eui ſeq.,j.ne cle.vel mo.ſi.de regularibus. [Propriū.] 18.q.2. Abbates. [Prælatorū.] i. Abbatū. alij vero prælati, vt epi, non habent cuſtodiam neq; adminiſtrationē pecuniæ monachorū. & ideo in eorū manibus reſignanda nō eſt. [Arbitrij.] Hæc eſt vera litera extracta de regiſtro: falſa litera eſt, Abbatis. [Conſiliū.] Hoc iuſtè ꝑcipit Papa, ex quo.n. Archiepſ diligens erat in proſequēdo vagos monachos. & Abbas negligens, ꝙ conſiliū Archiepi requireretur pro honore, & vt fraus Abbatis euitet, qui de facili monacho ꝓprio dimitteret. & potes dicere, ꝙ hoc ſpeciali prouidentia conceſſum fuit Archiepo huic. [Si plati.] i. Abbates, qui monachos, & maxime vagos cōpeſcere debent. vel expone, platos.i. Abbates, vel epi. nā cum ambo ſint negligentes, & ambo habeant iu-
1 riſdictionē, ambo monendi ſunt, † [Monitionē.] Et ſic vr̄ correctio monachi ꝙ primo loco pertineat ad Abbatē. j.de app.reprehen. 24.q.3.corripiātur. & pro hoc ēt faciunt oīa arg. q̄ innuunt, ꝙ ſit iudex or. de quo no. ſ.eo.cū ab. & de offi. Arch. & dixit H. ſolu epm poſſe corripere in figura iudicij: Abbatē vero ſm regulā clauſtralē, arg. 11.q.1.de perſona, C.de pa.po.l.4. alij dicunt, ꝙ ſi recepit Abbas manus impoſitionē.i.benedictionē, poſſit monachū coercere, ſicut quilibet platus collegiatę eccleſię: ſi vero nō recepit manus impo. ſed eſt miniſter tantū, vt olim erat, nō poſſet coercere, arg. 93.diſt. a ſubdia. 18.diſt. hoc tantū. ſ.de æta. iuā, 50.diſt. ꝑcedens. & ad hoc bene facit 68.di.c.j. vbi dicit, ꝙ poteſt cōferre ordines, ſi recepit manus impo. ſm no. præ. & ſine dicta manu. impo. non benedicit monachos, nec portabit baculū paſto. alij dicunt in minoribus delictis corripiet ipſū Abbas, vel prior, in maioribus epſ ſtatū, arg. 90.diſt. ſi quis monachus. j.de ſta. mo.
2 ea quæ. † Hoc autē bene credimus, ꝙ Abbas ſemper in his, q̄ regulæ ſunt emendandis, ꝓcedet epm, cū et in eis magis debeat obedire Abbati, q̄ epo. ſed ſi aliter peccaret monachus, Abbas ad reuocandū eū, & puniendū intendet ſm regulā à ſuperiori approbatā. & ſi ſm eam fuerit eijciendus monachus, eijciet eū: quia ex quo ſuperior cōfirmauit regulā, vr̄ eis dediſſe ptātem faciēdi ea, q̄ in ea continentur, vt no. j.de regul.c.2. & quæſita à malo monacho Abbas habebit. ſed ſi Abbas ꝑ ſe hoc facere nō poſſit epſ ſuū auxiliū impendet Abbati, 18.q.2. Abbates. ſi autē in iudicio accuſaret, ſub epo debet fieri, quia minor epo cauſas criminales non agit, 18.q.2. monaſteria. cū autē monachi non poſſint ciuiliter cōueniri, ergo non habet locū qō, an poſſint ſub Abbate cōueniri. imo ēt ſi ſr̄ ſuper mutuo, quod ſcholis ꝯhat, vel ſuper alio ꝯtu, quē licite facit, nō conueniret ipſe. ſed eccleſia, vel monaſteriū: & tamen ſimul iudex eſſe non pōt, & reus. ſi autē clericos ſeculares ſub ſe haberet, vel etiam monachos ſub ſe in alijs monaſterijs ab alio monaſterio diuiſis à ſuo mona. etiā ſi ſit in alia dioec. cauſas ciuiles illorū bene poſſet audire, cum ſit ordinarius eorum. & hoc cū quis apud eum vult querimoniā deponere, vt no. ſ.eo.cū ab. etiā ſi non habuit manus impo. dū modo quis eos ſub Abbate conuenire velit: ſed non cogitur quis cōuenire eos ſub Abbate: imo poteſt cōuenire eos ſub epo, & alijs ordinatijs. nec poſſunt excipere de foro, ſcilicet ꝙ primo ſint conueniendi ſub Abbate, ſicut diximus de illis rectoribus, qui eligūtur ab vniuerſitatibus. ſ.eo.cū ab. Et hoc, quod dicimus in Abbatibus, dicimus in plebanis, & in omnibus alijs, qui nihil iuriſdictionis habent, niſi id, quod habēt ex eo, ꝙ ab vniuerſitatibus eligūtur. ſed pro magna parte hodie omnes dignitates inſtituuntur, & cōfirmantur ab epis, & ꝙ poſſunt interdicere, & excōmunicare, ſ.e. cum ab. j.de maio. & obe. cum in eccleſijs. nā confirmando iuriſ-
3 dictionē, dare videtur excōmunicandi poteſtatē. † Vnde melius dicitur, ꝙ iuriſdictionē excōicandi habet à cōfirmatore, quā ꝙ ab vniuerſitate eligent: quia excōmunicatio propriè eſt mucro epalis, 24.q.4.corripiantur, 16.q.2.c.j. ſed alia habent ab vniuerſitate vel lege, quia ex electione vniuerſitatis non haberet poteſtatē aliquā, niſi iudicandi, & fortè indicendi modicā mulctam. hē hodie ex cōſuetudine plus iuriſdictionis habent in diuerſis partibus. [Negligentes.] Hunc ordinē ſeruabit Archiepſ, quia primo monebit Abbatē, ꝙ reuocet monachos vagos cum ſuis ꝓprijs. & ſi Abbas negligens fuerit in eorū reuocatione & per ſe, & per alium facienda. tunc Archiepſ monebit monachos vagos ſuper eodē, & ſi redierint monachi vagi, debent reſignare ſua propria in manib᷑. Abbatis ꝯuertenda in vtilitatē monaſterii, ſm cōſiliū Archiepi. ſi aūt monachi ad conſiliū Archiepi nollent hoc facere, Archiepſ ꝯpellet ad hoc per ſuſpenſionē officij, & beneficij.

SVMMARIVM.

1 *Si poſt ſententiam appellatur, an ſit petenda abſolutio.*

2 *Appellatio prodeſt excommunicato, ſiue bene, ſiue malè ſit excōmunicatus.*

3 *Pro ſententia iudicis eſt præſumendum.*

4 *Deleg. debet cognoſcere de iniuſta, vel iuſta excommunicatione.*

CAP. VIII.

Ad reprimendam malitiā. [Pœnæ.] Degradatio & curiæ ſeculari tradi. j.de cri. fal. c.ad falſariorū. depoſitio, & detruſio in monaſteriū, 50.diſt. ſi epſ. ſuſpenſio, 2.q.5.ſi mala, 22.diſt. nullus. ꝑter hoc, excoicatio. 17.q.4. ſi quis ſua. priuatio offi. & beneficij perpetuo, 81.diſt. ſi quis amodo. priuatio officij, alias beneficij ad tps, 82.di. presbyteri, 21.q.2. placuit. priuatio beneficij tantū, 7.q.1. ſi quis de or. priuatio cōionis tantū, 35.diſt. ante omnia, 55.di. nullus. itē & aliæ pœnæ. 68.di. ſicut, 18.diſt. placuit. [Alijs.] 2.q.6 quieſcit. [Subditis.] No. ꝙ vicini epi ſunt cogendi ſeruare ſnias eporum, ar. 90.di.c.pen. & vlt. 11.q.3.curæ. ſ.eo.cum ab. [Suſpēdatur.] j.de app. paſtoralis. nec lapſu decendij tranſit in rē iudi. vnde ēt ſi poſt decendiū appellaretur, ſuperior abſoluet cū ſine cauſæ cognitione. Io. nō credo,
1 j.de ſen. excō. per tuas. † [Conqueſtus.] Ideo dicit cōqueſtus: qa per ſimplicē querimonia. q.d. etiā ſi appellatur poſt ſniam, nō tamen eſt petenda abſolutio ſic. ſ. proſequendo eā in modum app. ſcilicet, vt dicat excōicationē non tenere, quia à ſnia excōicationis appellatū fuit, ſed ſimpl'r petenda eſt abſolutio, ac ſi appellatū non eſſet. tamen in hoc valet iuſta appl'o etiā poſt excōicationē, quia ſi iuſta cauſa aſsignata appellaſſet, non eū remitteret abſoluendū ad excōicatorem, niſi de gratia. j.de ſen. excō. per tuas. hic autē ex neceſsitate & de iure dicit eū remittendū. itē de iuris neceſsitate remittit abſoluēdus, ſi manifeſtè iuſta eſſet ſnia excō. inicltus vr̄, ꝙ ſiue appellauit poſt ſniam excom. ſiue nō, ſemper eſt mittendū ad excōicatorē, vt hic, j.de ſen. excom. per tuas, in fi. vbi vr̄ loqui de appellante, & j.de ſen. excō. ſacro. §.1. vbi loqui vr̄ de non appellante. & hoc idē alias dicendū vr̄, ſiue certū ſit excōicationē iuſtā, ſiue hoc ipſum dubiū ſit. ſed ſi certū eſſet appellationē iniuſtā, non eſſet remittēdū, ſi eſt appellatū. j.de appel. ſolicitudinē. idē ēt vr̄, ſi nō ſit appellatū, dūmodo certum ſit excōicationem iniuſtā, & ſic pōt loqui. j.de ſen. excom. per tuas,
2 in fi. † [Suſpendatur.] Quominus ſit excōicatus. nā ſiue malè excōicatus ſit, ſiue bene, prodeſt appellatio quantum ad hoc, ꝙ ca transfertur ad ſuperiorē: ſed credimus, ꝙ neceſſe ſit, ꝙ iuſtā cauſam appellationis aſsignet: alioquin nō ceſſabit ꝓcedere in cauſa excōicator, & partes poſt applonē ſuper principali ad nos remittuntur, j.de app. vt debitus. [Conſtiterit.] Partibus præſenti-
3 bus, 11.q.3. excōicatos. † Et habes hic arg. ꝙ præſumendū eſt pro ſnia iudicis, de hoc no. ſ.de ele. bo.me. Mag. & no. ꝙ hic de iuſta excōicatione cognoſcet Archiepſ, quia eſt iudex epi excōicatoris, de quo hic querimoniā deponebat excōicatus. Sed quid dices de alio iudice ſubdelegato, an hoc ipſo, ꝙ cōmiſſa eſt ei abſolutio alicuius, poterit ipſe abſolutus agere de iniuſta excōicatione: & vr̄ ꝙ non, niſi hoc ei ſit cōmiſſum, ſed nec excōicans poterit petere ſatisfactionē, quia excōicatus ſibi ꝯtumaciter renuit obedire. arg. ſ.de offi. dele. prudentiā, in fi. hoc autē c. & j.de ſen. excom. ſacro, vbi horū cognitio cōcedi vr̄ abſoluenti, loquunt in ordinarijs. ſed certe hoc nō placet. imo dicimus, ꝙ de iure ordinario Archiepſ non debet cognoſcere, ſi epſ vellet cōuenire excōicatū, vt eius mandata reciperet, quod hic dr̄: quia ſubditū ſuū epſ corā arbitris, non corā Archiepo cōuenire debet, 11.q.1. ſi clericus. hoc ergo, quod Archiepſ hic facit, eſt ratione cōnexitatis cauſarū, quia hoc ipſo, ꝙ ad Archiepm deuoluitur ptās abſoluendi, & per conſequēs omnia, q̄ ei connexa ſunt, facienda. cū autē quilibet excōicatus iuret parere mandatis eccleſiæ, vel ipſius abſoluentis, & inſuper ipſe abſoluens cognoſcere debet, an ipſe debeat facere mādata, an remittere ad excōicatorem. & ſi ipſe facere debet, cū cauſæ cognitione debet facere, vt hic dr̄.
4 † Ergo ex ꝓmiſsis ſequitur, ꝙ debet cognoſcere de iniuſta, vel iuſta excōicatione. & hoc ipſum dicimus in omnibus dele. quibus ſimpl'r cōmittitur, ꝙ abſoluant. illa.n. cā, ſi quid reſiduū qōnis, nō refert ad cognitionē iuſtę vel iniuſtę excō. ſed ad cognitionē cauſæ principalis, de qua dele. nō cognoſcet, niſi illa cā, vel ſimilis fuerit appoſita. [Reducere.] j.de appel.c. ſolicitudinem.

SVMMARIVM.

Priuilegia eccleſiæ conceſſa, perpetua ſunt: perſonæ vero cū perſona pereūt.

CAP. IX.

Dvo ſimul, & infra. [In canonibus.] 9.q.3. conqueſtus. vel diuerſa ſunt nomina ſed eadē dignitas. 99.diſt.c.1. & 2. [Cōſuetudo.] Approbata & ꝑſcripta, ſ.de conſue. c.vlti. & no. j.eo.c.1. [Eccleſiā.] Priuilegiū datum eccleſiæ eſt perpetuū, 15.q.1.c.1. & 2. Perſonalia cū perſona pereūt. ff.de cēſi. de æta. 7.q.1. petiſti. itē arg. ꝙ Papa detrahere pōt de iure aliorū, 16.q.1. frater. 9.q.3. nunc vero, & c.per pīm 25.q.1.c.vlti. ſ.de vſu pal.c.j. [Corā te.] No. hic ſumit arg. à ꝯtrio ſenſu, quia ēt ſi voluit parere corā ipſis epis ordinarijs, non tamen ꝓp hoc arg. iuriſdictionē habet in eos, vt audiat cauſas eorū, ſed vt ꝓſtet auxilium ordinarijs ad cōpeſcendū eos. [Cōpelli.] 11.q.1. peruenit. ſed ſi ſpōte velit, bene poſſunt iuriſdictionē prorogare, vt no. ſ.de offi. dele. de cauſis no.

no.ↄ.niſi adſit cõſenſus epi.j.de ſo.cõpe.ſignificaſti.itẽ no.ordina
riũ agere, ſi ſubditi grauẽt.ad idẽ.s.de of.Arc.dil. ſed certè plus
ꝓſequet cãm ſuã.i. ſubtractionẽ iuris ſui, quã iniuriã ſubditorũ.

SVMMARIVM.

Epiſcopus committit ea,quæ ſunt ordinis.

CAP. X.

QVod ſedes Apoſt.& infra.

[Committeretur.] 63.diſt.cum prouinciales,15.diſt.non debet,
& c.ſi quis. [Debet.] s.de offi.dele paſtoralis,in prin.
& c.viii.& hic habes, ꝙ epiſcopus committit ea, quæ ſunt ordi-
nis,ſupra de elec.tranſmiſſa,7.q.1.Pontifices,&c.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid iudex totius prouinciæ ſit iudex cuiuslibet.*
2 *Et an ſine ſecundo decreto ſit aliquis verus poſſeſſor.*

CAP. XI.

PAſtoralis offi.

[Exceptis.] Hic dicũt quidã Archiepm non eſſe iudi. or-
dinariũ totius prouinciæ, nos autẽ ↄtriũ credimus.ſ.
ꝙ habet Archieps ordinariã iuriſdõnẽ Archiepalẽ,
no aute ordinariã epalem,nec ſimul occurrere de iure. nã in to-
ta prouincia habet procurationẽ,& viſitationẽ. j.de ꝓſcri. cũ ex
1 offi.ad idẽ. 7.q.1.in apibus. † Et non ſequit,eſt iudex totius pro-
uinciæ.ergo cuiuslibet.qd patet ẽt in epo, qui licet ſit iudex to-
tius diœce.nõ tamen eſt exẽptorũ,quãuis dici poſsit,ꝙ & cuiusli-
bet iudex eſt,qa in plurib.caſib.habet iuriſdõnẽ ſuper quolibet,
a licet nõ in omnib.ponanius.n.ꝙ aliquis ſit ita bonus[a] ꝙ nihil cõ
mittit,qd iuris indigeat correctione ſuper hoc,in quib.habet iu
riſdõnẽ,ſed ligatã,arg.22.di.de Conſtanti.& ſic eps habet iuriſdi
ctionẽ,ſed ligatã.quouſq; cõueniatur pars in caſib.exceptis,arg.
s.de reſcri.paſto.§.quoniã. Sed ſi tulerit ſniam excõicationis,nũ
quid tenet? dixerunt quidã ꝙ ſic,vt in Auct.de defen.ciui.§.& cõ
ſequenter.Sed nos ↄtrium credimus, arg.3.q.6. peregrina. 6.q.3.
ſcitote,9.q.3.nullus.& eodẽ modo non tenet abſolutio, ſi abſol-
uat excõicatos. ſecus tamen eſt dicendũ in epo, qui iuriſdictio-
nẽ non ligatã habet in tota diœce.vt no.s.eo.cũ ab.[Alicui.]Suo
ordinario ꝓlato.[Articulo.] j.de ſen.excõ.ꝙ de his,17.q.4.ſi quis
ſuadente. [Succedat.] Et ita habes, ꝙ ſi alias delegati trãſferant
ad alias dignitates,& ſcriptũ ſit loco,ꝙ ſucceſſor ꝓcedat in cau-
2 ſa.de hoc no.s.de offi.dele.qñ,& de reſcri. cãte. † [Verus.] No.
aliquẽ fieri verũ poſſeſſorẽ ẽt ſine ſcdo decreto poſt an.vt no.vt
li.nõ ↄteſt.quoniã.§.vl.in fi.& de eo,qui mit.in poſ. cã rei ſer.c.1.
[Honeſtis.] C.de anna.exce.vt perfectius,16.q.2.§.penul. & vlti.

ADDITIO.

a ¶Ita bonus.Feli.allegat in proœ.Rex pacificus, in pri. quod quis poteſt ita eſſe bonus,& in tantũ ratione regeretur, ꝙ non ſubijceretur legi, intellige exercitio legis,vt ibi per eam.

SVMMARIVM.

Appellari an poſſit à correctione.

Papa quando intelligatur per ſuum mandatum delegare, & quando ordinario executionem ſui officij ſuadere.

CAP. XII.

LIcet in corrigendis.

[Interclusum.]j.de ap.ad noſtrã,repre-
henſibilis,de priore.& intelligo hoc verũ, niſi exce-
dat modũ.j.de ſen.excõ.vniuerſitate, & c.pro.& vbi
eſt notoriũ.j.de ver.ſig.ex parte,cũ olim.idẽ eſt ẽt, ſi alias graue-
tur,vt j.ſequitur. [Derogare.] s.de offi.deleg.ſuper eo.9.q.3.nũc
vero.[Faciendis.] Sicut hæc erant. licet.n.ibi eſſet app.re. non ob.
quia hoc fuit ibi appoſitũ,ꝙ de iure eſt, vt dictũ eſt, & ſic proce-
dere debet tã ordinarius,ꝗ dele.ſecus, ſi dixiſſet auctoritate nr̃a.
ſic.n.tanq̃ dele.procedere potuiſſet. itẽ crederem, ꝙ ſi mandare
tur ei.ꝙ in aliqua cauſa procederet ap. re. vel in aliquibus nego-
cijs,vbi appľo à iure nõ prohibetur.itẽ à ↄrio.ſi ordinario man-
det.ꝙ audiat generaliter cauſas aliquorũ ſubditorũ ſuorũ, nec
ponatur in literis app. re. vel auctoritate noſtra, vel aliquid ſuꝑ
ordinariã iuriſdictionẽ cõcedatur, tũc vt ordinarius cognoſcet,
non vt dele.Et eſt ratio, quia vr̃ ei ſuaſiſſe executionẽ ſui officij.
itẽ quia ↄ ius ſunt hmõi generales cõmiſsiones. s.de reſcrip.ad
hoc. ſecus ſi inter aliquas perſonas ſpecialiter mandaret ordina-
rio cauſæ cognitionẽ.quia tunc deleg.præſumitur,j.de præſcrip.
cũ ex officij.[Caſus.] j.de ſen.& re iu.cum I.& A.& c.proxi. j.de
accu.cum oporteat,& j.de ſi.licet Hely. vel ſi in aliquo cõtra for
mam datam, j. de accu.inquiſitionis,qualiter, & quando. [Man-
dati.] Quo non deleg.conſtituit,ſed vt ordi.inſtruxit.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum ſi eſt iudex,non tamen ſinguli canonici.*
2 *Quomodo electio deuoluatur à capitulo in epiſcopum.*
3 *Solus epiſcopus conuocare poteſt canonicos,& procedere ad electionem ipſis non venientibus.*
4 *Non valeret conſuetudo ꝙ capitulum in cauſa ſua eſſet iudex contra epm.*
5 *Cur epiſcopus non corrigit exceſſus ſuorum canonicorum.*

CAP. XIII.

IRrefragabili conſtitu.

[Formã.] j. de acc.inquiſitio-
nis,qualiter & quando, & de hoc no.j.de ap.c.3.[Cõ
ſueuerunt.] Alias.n.niſi eſſet cõſuetudo, eis ꝓtermiſ-
1 ſis eps corriget,vt no.s.eo.cũ ab. † [Per ca.ipſum.] Et ſic capľm
eſt iudex, & penes ipſum eſt iuriſdõ,& non penes ſingulos cano-
nicos.nã de nullo põt dici hic eſt iudex,vel cõiudex.ſed verba re
ſonantia actũ de eis dici poſſunt.ſ.vt canonicus iudicat,ſicut ele-
ctio eſt penes capľm,& non ſingulos, & tamẽ ſinguli eoeligunt.
2 ſed cũ eps ſit de capitulo,vtpote caput[a] capituli,arg.j.de ver.ſig.
cũ clerici.ff.de his qui no.infa.l.2.Inſti. de iure na. plebs, qũo ad
cum ptãs deuoluitur iudicandi? nã ſi oẽs fuerunt negligentes,pa
ria delicta pari pœna puniri debent, s.de ſup.neg.ꝓla.dilecto, s.de
ele.bo.me.in fi.ſi non oẽs ſunt negligentes, penes non negligen-
tes erit ptãs iudicandi, s.de poſtu.grarũ, s.de ele.bo.memo.Mag.
3 †Eadẽ q̃ſtio eſt,qũo.ſ.deuoluitur electio à capľo in epm? quidam
dicunt,ꝙ vbicunq; eps eſt de capitulo.nã aliquando nõ eſt de ca-
pitulo, s.de reſcri.eã.& tunc ſi eps eſt negligens cũ alijs, ptãs eli-
gendi,vel iudicandi,vel quælibet,deuoluitur ad ſuperiorẽ, non
ad epm, & intelligunt l.ff.quando ap.ſit.l.1.§.ſed & ſi.quando præ
ſes ſedebat in ordine ſuo,non iudicãs,ſed cõſulens. ſed ↄ hoc eſ-
ſet.C.de accu.l.vlti.vel quando ſedat iudicans,ſed ↄdicit. nos di-
cimus,ꝙ ſi eps intereſt capitulo non tanq̃nã eps, ſed quoddã in-
re ſegregato tanquã canonicus, puta quia Papa de gratia ſibi re-
ſeruauit canonicatũ,vel ẽt epatus habet ſpeciale priuilegium, ꝙ
quicunq; eſt eps, ſit canonicus, ita fingitur gerere duas pſonas,
tunc ſi oẽs fuerunt negligentes,& ẽt eps.nihilominus ptãs eligẽ
di,vel iudicãdi deuoluitur ad epm, niſi dolus eius interueniſſet,
vt ob hoc procuraſſet ele.nõ fieri,vt ad eũ deuolueret ptãs. j.de
conceſ.pb.non va.poſtulaſti, s.de ele.cũ inter dile. 17.di. multis,
2.q.6.oẽs.ff de ſuc.edi.l.1.§.qd dicimus.C.de adul.iure.ff.de adop.
ſi pater.§.1. ſed dices,nonne tenet cõmittere vices ſuas. arg.ff.de
iuriſ.om.iud.ꝓtor? reſpon.nõ illud.n.ideo eſt. quia cõſulens ſuã
b voluntatẽ propalauit, vnde ſuſpectus[b] haberet, ſi iudicaret: ſed
ſecus in negligente, qui ſuã voluntatẽ non manifeſtauit. ſi vero
eps in electione canonicorũ tãtũ interſit, quia eps, puta quia ad
hoc habet priuilegiũ,& perpenditur hic,quia ratione dignitatis
plus valet vox epi,quã canonici, nõ quia canonicus,quia nec ca-
nonicus eſt, tunc non põt dici gerere perſonã canonici, ſed epi
tantũ,& tunc nõ deuoluuntur ptãtes ad epm, ſed ad Archiepm.
ſed ↄdicit. l.ff.quando app.ſit.l.1.in fi.ſed approbo reſponſionem
3 ꝓdicta. † Sed quæres,quid ſi eps non fuit negligens. ſed, ſicut po-
tuit, procurauit electionẽ fieri,ſed nõ potuit obtinere? reſpõ.nõ
poteſt ſe excuſare eps:quia ipſe ſolus poteſt ↄuocare alios cano-
nicos,quãuis nõ veniant,& ipſe nihilominus circa finem vltimi
diei cõuocato capitulo eliget,& iudicabit.s.de offic.dele. cõſu-
luit, & no.s.de ele.cũ nobis,& c.eccleſia veſtra,ar.s.de poſtu.bo
næ.2.& eſt hoc,quia certũ tps à iure habuit, j.quod procedere de
beret.j.de cõceſ.pben.non va.nullã.vel à prælato,vt hic. Vnde,ſi
aliqui ad tps velint effugere,eorũ malitia, vel negligentia nõ no
cebit diligentibus.ff.ex qui.cau.ma.non.n.ſed vbi nõ eſt ꝓfixũ tps
non põt vnus ſolus procedere in negocio, qđ omnib. imminebat.vel melius.ſ.in decre.bo.me.s.de poſtu.proceſſerũt,licet for
tè iniuſte.vnde nec poterat procedere vnus ſolus ↄ ſniam pluri-
mũ:ſecus,vbi ſunt negligentes,vt hic.& hoc eſt verũ, quia vnus
ſolus eliget.vel iudicabit,quia ius vniuerſitatis recidet in vnũ. ff.
quod cuiuſq; vni.ſicut.§.vlti.arg.12.q.2.non liceat.ſecus, ſi nõ eſ-
ſet collegiũ,quia eſſent plures dele.vel ordinarij. nã tunc in vnũ
non recideret ius reliquis negligẽtibus,vt no.ſupra de offi. dele.
cauſam.vel dic,& melius,ꝙ hæc decre.loquitur, quando ad ſolũ
capitulũ pertinet hæc correctio,& non ad epm, & ſic nõ habent
4 locũ ꝓdictæ obiectiones. †[Manifeſta.] i.notoria. nã alias nulla
cõſuetudo prodeſſet,ꝙ capľm in cauſa ſua ↄ epm iudex eſſet. nã
eſſet ↄ bonos mores,& grauamẽ adduceret eccleſijs, & ideo nõ
eſſet tolerabilis,ſupra de ↄſue.c.1. & c.cũ venerabilis. ſed ſi factũ
eſſet notoriũ,tunc põt valere ei cõſuetudo, nec erit iudex in fa-
cto ſuo,quia nõ iudicabit,ſed tantũ ceſſat pro manifeſta offenſa,
quod fieri poteſt,j.de ver.ſig.ex parte,vbi no.& c.ſeq.nã ſi interdi
xerit re exiſtente dubia puniret,vt hic,& j.de app.dilecto.ſi ergo
manifeſta & rationabilis cã ſubſit,& eſt cõſuetudo, poſſunt ceſ-
ſare.nã & ſolus decanus põt interdicere eccleſiã.j.de ap.dile. Sed
ↄ qũo ſeipſum ſuſpendet? itẽ qũo erit iudex in facto ſuo ↄ id. qđ
eſt.C.ne quis in propria cauſa, per totũ.j.de cõceſ.pben.poſt ele.
itẽ legẽ dicere ſibi non poſſunt nec imperare. ff.de arbi. l.penul.
21.diſt.nunc aũt? itẽ interdictũ de cõſenſu epi & canonicorũ po-
nendum

ADDITIONES.

a ¶Caput.Adde Feli.in proœ.Gre.col 3.circa fi.qui allega.Inno hic.

b ¶Suſpectus.Et ſic iudex, qui conſuluit in cauſa, allegatur ſuſpectus. adde Fran. Are.in conſ.29 col 19.in prin.& Doct.in c cũ ſpeciali, j de appel.& adde, ꝙ idem ſi fuiſſet aduocatus.l.prætor,& ibi Doct.& Alex.ff de iur.om. iud.

nendũ eſt.j̃.de his,q̃ fi.à ma.par.cap.q̃ſinit. non ergo à ſolis ca-
nonicis.in.de iure eſſe,ꝙ ep̃s & cap̃lm ſimul interdictũ propo-
nant.ſed ſi cõſuetudo habet,ꝙ canonici,vel ſolus decanus hoc
faciat,valebit interdictũ,vt hic.nec ex hoc ſequit̃,ꝙ aliquis ſibi
imperet,vel puniat.ſed cap̃lm ĩperat ſingulis canonicis, & eo-
dẽ modo punit, arg.12.q.2.qui manumittit̃.ſſi lĩc licet p̃latus de
iniuria eccleſiæ,vel cauſa cognoſcat,non dr̃ iudex in ꝓpria cau
ſa,ar.C.vbi cau.fiſ.l.j.ff de his,q̃ in teſta.delẽ.ꝓxime. & 11.q.7.
ſiquis ab ep̃o. Vel dic,ꝙ non eſt interdictũ iuris, ſed eſt quædã
ceſſatio,& inde eſt,ꝙ ep̃s vel alius ẽt ipſe, qui poſuit interdictũ,
celebrando in illa eccleſia non fit irregularis.imo nec ẽt cano-
nicus ſic interdictus in eadẽ eccleſia, vel alicubi celebrando fit
irregularis.ſed ſi imponeret interdictũ iuris,tunc irregularis eſ
ſet,vt no.j̃.de exceſ.præ.tanta. [Dele.]i.datus.ſi.n.eſſet dele.ex-
piraret iuriſdõ re integra morte mandatoris.& hic eſt vnus ca-
ſus,vbi Archiep̃s habet iuriſdõnem in ſubditos ſuffraganeorũ.
vel ſi dixeris propriè deleg.dic hoc ſpeciale,ꝙ non perit hæc iu
5 riſdõ morte mandatoris.†Sed quare ep̃s non corrigit exceſſus
canonicorũ ſuorũ? Reſpon.quia ſic placuit Papę, & nõ ſine cau
ſa,quia videretur eſſe iudex in ꝓpria cauſa,quãuis non ſit, & qa
ardua cã ꝯ cap̃lm,vnde non debet eam audire, niſi cũ capitulo
ſuo,15.q.7.ep̃s nullius.ſed cũ eis audire nõ poſſet, qa idẽ iuria
eſſet,quãuis nõ ſint rei & iud.ſed vr̃,ꝙ deberet eſſe ſub arbitris,
11.q.j.ſi clericus aduerſus.ſed illud loquitur in ciuilib.caſibus,
hoc in delictis,vel ſufficit ſic ſtatutũ eſſe.ff.q & à q.ꝑſpexit,pri-
mo rñ.[Caſtiget.]Si ſine manifeſta & rõnabili cã ceſſauerint.

S V M M A R I V M.

Legatis Papæ ſoli epiſcopi prouidere non tenentur,ſed cum alijs clericis.

CAP. XIIII.

QVoniam in pleriſq;. [Populi.]Saraceni Latini, & Græci, q
inter nos habitant. [Prouideant.] Suis expenſis. j̃. e.
proxi.arg. Auct. vt nulli iudi. §.nulli, Auctẽ.de man.
prin.illud tamen.ſecus in legatis Papæ, j̃.de pręſcri. accedẽtes.
vel dic vt no.j̃.c.proxi. nã legatis ſolus ep̃i ꝓuidere nõ tenent̃,
imo cũ alijs clericis.[Neceſsitas.]Hic apparet hoc ipſum de di-
ſpẽſatione eſſe,arg.7.q.j.nõ aũt.j.q.7.qđ pro remedio,ad idẽ.ꝫ.
đ renũ.ad ſup.& hoc ex verbo apparet ibi,cui ꝯceſsimus.& hoc
intelligo vbi penit̃ ep̃s in dig.aliter ius ad aliquod officiũ,cuius
rõne illi đbeãt ſubeſſe.ſecus,ſi aſx vo caret ad ſupplẽdũ defectũ
ſuũ,7.q.j.Põtifices.[Percuſſum.] No. canonem latæ ſententiæ.

CAP. XV.

INter cętera. [Indiguerint.] Puta quia ſine
ſcãdalo à clericis,vel laicis ex-
penſas habere nõ poſſunt, 11.q.j.aliud quidẽ. j. q.2.
placuit.alioquin ab eis poſſunt exigere, quia nõ eſt
magnum,ſi metamus temp. vbi ſeminamus ſpiri. infra de præ-
ſcrip.cum officij.[Coadiutores.]Secus in dele.ſupra eo. c.vlt.

S V M M A R I V M.

1 *Non licet epiſcopo exigere procurationem à capel.quæ non ſufficiunt ad pro-
curationem.*
2 *Non poteſt Abbas,vel alius ſuperior agere nomine ſuo, vel monaſterij ne-
gatoria,vel quaſi contra requirentes aliqua iura in ſuis capellis.*
3 *Cum quis per ſe tenet.non amittitur ſine ſcientia, & animo poſſidentis.*
4 *In his, quæ de iure debentur,niſi pars probaret præſcriptionem,vel priui-
legium,condemnaretur.*
5 *Quæ ſint vniuerſales actiones,quæ etiam generales,& ſingulares, habes in
nume.6.7.*

CAP. XVI.

COnquerente. No. Abbatẽ poſſe agere pro
capellis ſuis, ne ĩdebitis one
ribus grauentur.arg.ꝫ.de offi. Arch.c.j.ſed ſi p̃lati ip
ſarũ eccleſiarũ velint agere,ipſi p̃ponũt, vt no. ꝫ.de
reſcri.edoceri.poſſet tñ dici hoc eſſe ideo, quia tẽporalia earun-
dẽ eccleſiarũ monaſteriũ poſsidebat, arg. j.de exce. cũ venera.
vel hic Abbas iura ep̃alia ad ſe pertinere dicebat,vel ẽt vbi agi-
tur generaliter de grauamine cõi omniũ, tñ ep̃x aget: ſed hoc
1 nõ inuenit̃ iure cautũ.de hoc no.j̃.de ap.dile. † [Nõ cõſentus.]
Hęc petitio non fulcit̃ iure,ꝙ nõ liceat ep̃o exigere procuratio
nẽ à capel q̃ nõ ſufficiũt ad ꝓcurationẽ, vel q̃ cã non dħr: quia
poſſeſſoriũ non ſonat. ſed dic eã iure fulciri: qa negatoria ꝓ his
iurib.ꝯpetebat,vt no.j̃.de ver.ſig.ſi Abbate,& ꝫ.de offi.dele. cũ
olim.quidã tñ dicunt nõ ꝯpetere negatoriã,ſed ſufficere debet
eccleſiæ denegare, ſi ep̃s petit ab ea,qđ nõ debet. & actio nõ cõ
petit ꝯ ep̃m ſua iura petẽtẽ ob hoc ſolũ,ꝙ petit,nec inuitux age
re cogit̃. C.vt nemo inuitus.dic ẽt in hoc loco rectè implorari à
monaſterio offi.iud.nã cũ gladiũ in manu geſtet ep̃s.ſ.excõica
tionis,24.q.3.corripiãt̃,& poſsit timere,ne iniuſtè eũ excõicet,
itẽ qa eũ diffamat aſſerẽdo eũ in qbuſdã iuribus ſibi debitorẽ,
idõ rectè petit,ꝙ ceſſet ab hac diffamatione. ſed iudex dabit ep̃o
t̃ps, intra ꝙ doceat de iure ſuo,alias iubebit eũ ceſſare à diffama
tione. C.de inge.manu.diffamari.j̃.qui fil. ſint leg.latos.iniuſtè
aũt petit Abbas.ſ.ꝙ nõ cogerent̃ ad procurationẽ,q̃ ſufficiẽtes
non erant.ſed debebat petere, ꝙ plus non cogerent̃ ſoluere in
procuratione,niſi quantũ penſatis facultatib. moderatè ſolue-
re poſſunt,ſm ꝙ in ſnĩa cõtinet̃.ſed licet ſic petat, nõ tñ eſt ine-
pta petitio,& ideo ꝯdẽnatio ſequetur,vt j̃.ſequit̃.ibi, ita ꝙ cum
ad eas,&c.itẽ põt dici dari in.offi.ꝯ hunc ep̃m, quia vltra, quã
debet,exigit, ſicut cenſitus & colonus ꝯ dñm,quia vltra debitũ
exigit. C.de col.& cẽſi.l.pen.& vl.C.in qui.cau.colo. & cẽſi.l.j.
Auct.de q̃ſt.itẽ ſi petat collectã vltra vires. ff.de vac. mune. l.j.
2 & ſm hoc Abbas eſt actor,& nõ erit generalis hæc petitio. †[In
eccleſijs.] No. Abbas, vel alius ſuperior nõ põt agere noĩe ſuo,
vel monaſterij negatoria,vel quaſi ꝯ illos, qui in capellis ſuis re
quirũt aliqua iura.& hoc ea rõne,quia nõ eſt dñs eccleſiæ, licet
habeat ibi aliqua,ſed rector capellę, vel ẽt ipſe Abbas non ſuo
noĩe,nec noĩe monaſterij ſui,ſed nomine ipſius capellę põt age
re negatoria,vel quaſi.cũ.n. capella diſtincta habet iura ſua à iu
ribus monaſterij,& ipſa capella dña ſit ſuorũ iuriũ, ipſa & ipſius
noĩe agendũ eſt, & nõ alterius, niſi fortè capella ꝯceſſa eſſet in
proprios vſus: quia tũc cũ ſit quaſi dñs,ſicut vſufructuarius,age
re põt negatoria,ſed tutius eſt eã intẽtare noĩe capellę. ꝯſeſſo-
riã iuſtè intẽtat Abbas noĩe ſui monaſterij ꝓ iurib. q̃ hẽt in ca-
pella,vt ſi alius occupauit ipſa iura, rectè ꝯpetit ꝯ eũ ꝯſeſſoria,
ꝑ quã adiudicabunt̃ ſibi p̃dicta iura, & auferent̃ ab ep̃o poſſeſ-
ſore ĩtẽ põt intẽtare interdictũ vti poſ.j̃.de p̃ſcr.ventẽs.itẽ ſi in
libello ſimpl̃r petit Abbas imponi ſilentiũ ep̃o, & caſſũ nũcia-
ri, qđ per ep̃m ẽ factũ, & ẽt decerni, ꝙ nullũ ius ſup p̃dictis iu-
rib.pertineat ad ep̃m, licet hæc verba ſonare videant̃ in negato
riã tñ,q̃ q̃ diximus nõ ꝯpetere Abbati ptn p̃dictis iurib. ſed ca-
pellę:tũ vt potius valeat,quã pereat,qđ actũ eſt,& qa intelligit̃
oẽ ſuũ ius deduxiſſe in iudiciũ,& quocũq; mõ produci põt, dũ
modo ſub verbis poſitis ĩ libello ꝯprehẽdi poſſit,dicã ſnĩam fe-
rendã pro Abbate,dũmodo probet iura, de quib. agit̃ ad ſe per-
tinere,nõ qa intelligit̃ actionẽ ꝯſeſſoriã intẽtaſſe, ad quã nullate
nus ꝯpetũt verba libelli,neq; negatoriã,q̃ non cõpetit Abbati,
ſed capelle, ſed intelligo eũ imploraſſe officiũ iudicis, qđ bene
cadit ſub p̃dictis verbis, & qđ cõpetit, vbicunq; quis iuſtitiã ha-
bet,& nõ habet aliquã certã actionẽ.eſt.n.latiſsimũ officiũ iud.
ff.de iuriſd.om.iud.l.j.ar.ad p̃dicta.j̃.de cau.poſ.cũ ęccleſia. C.
de anna.exce.l.vl. ſed opp. huic Abbati cõpetit alia actio.ſ.con
feſſoria.ergo nõ habebit officiũ iud.ar.ff.de mino.in cauſę. So.
qñ officiũ iud.eſt extraordinariũ ſicut eſt, qñ dat̃ in integrũ re-
ſtõ,quia ꝯ ius eſt,ꝙ iudex p̃ſter ſuũ auxiliũ ꝯ ſnĩam,vel ꝯctũ,vel
p̃ſcriptionẽ,tunc nõ datur,niſi in defectũ aliarũ actionum. ſed
alias nihil prohibet officiũ iud. cõcurrere cũ alijs actionib. cũ
ſit latiſsimũ.ff.de iuriſd.om.iud.l.j.de capella aũt certũ eſt ecõ-
uerſo,ꝙ ei ꝯ ep̃m pro p̃dictis iuribus cõpetit negatoria, & non
cõfeſſoria.de his no.j̃.de ver.ſig. c. Abbate. [Specificatis.] Ep̃s
enim petebat iura ep̃alia de facto, nõ in iudicio. Abbas autem
agere volens ꝯ ep̃m negatoria,vel alio modo, vt no. in gl. q̃ in-
cipit,hoc pacto,oĩa iura ſpecificari petijt, ad qđ nõ tenebatur
ep̃s,ſicut nec in alijs generalibus actionib. teneret̃, vt no. in gl.
q̃ incipit,no.quoſdã. & hoc ẽt ex eo apparet,quia nec oĩa ſpeci
ficauit. Poſſet ẽt dici, ꝙ ideo cogitur quicunq; ſpecificare iura,
quia fortè erant aliqua iura,de quib.cõcordabant, vel quod eſ-
ſent danda, vel ꝙ nõ eſſent danda. & ideo nõ erat bonũ partes
ſuperfluis ꝓbationib.grauari.ff.de inter.act.vbicunq;. itẽ ante
li.ꝯte.põt q̃ri ab ep̃o,an hęc iura poſſideret. ff.de inter.ac. q ſer
uũ.§.iniurię.[Canonicã.] q̃ eſt,23.di.q̃q̃.quã ẽt alius hẽre põt,
ſicut Arch.vel Archipreſbyter,ꝫ.de offi. Arch.c.j.& vlti. idẽ ẽt
dicimus de ſequentib.iurib.ſ.viſitatione, ꝫ.de offi. Arch.c.j. &
c.mãdamus,& ꝫ.de of.dele.c.ſup eo.& cẽſura eccl̃ię,vt no. ꝫ đ
of. Arc.cũ ſatis.& iuriſd.vt no.ꝫ.de offi.ord. cũ ab. & ſic de alijs
pro magna parte.ſed aſr pertinẽt ad inferiores p̃latos, qa quaſi
ſub alijs,aſr ad maiores.inferiores aũt p̃lati, q̃ ſunt cõia ſã eis,
q̃ ep̃is tanquã ep̃i,& non ſub ep̃is exercere vident̃.ſi nõ admit-
titur appl̃o ab eis ad ep̃m,ſed ad Archiep̃m,& ſi ep̃i non permit-
tuntur cognoſcere de cauſis pertinẽtib.ad ſubditos, vel p̃dicta
facere & alijs modis. vel ſi minores p̃cipiunt in negocijs aliqd
ad ſe pertinentib. & maiores,minoribus tantũ intendunt in eis.
& vt plenè intelligas de hac mã,quę tractatur in glo. iſta, no.ꝙ
3 non currit p̃ſcriptio ſine poſſeſsione,j̃.de præſcri. cauſam. †itẽ
poſtquã aliquis per ſe tenet,nõ amittitur ſine ſcientia & animo
poſſidentis.ff.de acq.poſ.peregrè.§.quibus. neceſſe eſt.n.ꝙ ex-
pellat̃ de ea poſſeſsione vel reuertẽs nõ admittat̃, vel ſuſpicet̃
ſe poſſe repelli.ff.de acq.poſ.l.3. §.in amittẽda, & §.ſe. & §. ꝙ ſi
ſeruus,& l.clã poſſidere.§.fi.ex his aũt colligo,ꝙ ſi aliqs hẽt ge
neralẽ iuriſdõnẽ in aliqua re,ſicut ep̃s in diœceſi ſua. j̃.de exec.
venera.j̃.de reli.do.ꝯſtituimus.tũc nullus hõ, vel ep̃s,vel alius p̃r
ꝯſtituere,aſs p̃ſcribere de nouo, vel totã iuriſdõnẽ ep̃alem,vel
ẽt aliquod cap̃lm iuriſdictionis.ſ.ꝙ viſitet aliquã eccleſiã eius
diœce. vel ꝙ vocet aliquẽ ad ſynodũ,vel cognoſcat de aliqua cã
diœce.niſi ep̃s ſciat, & per aliquem prædictorum trium modo-

rum poſſeſsionem amittat, ſicut per p̄dicta iura apertè apparet. ſed ſi non nouũ ius p̄ſcribat, nec ius, quo præſcripto la datur ep̄s, puta ſi aliquis Archieps in diœ.huius ep̄i pręſcriberet ius Archiep̄ale, b. ne valeret p̄ſcriptio, ẽt ignorãte ep̄o, dũmodo ꝯ Archiep̄m legitima præceſſerit p̄ſcriptio, quia nihil hac p̄ſcriptio tangit hunc ep̄m. & idem vr̄, ſi quis plebanus eiuſdẽ diœc. præſcriberet ius plebanatus in capella alterius plebani eiuſdẽ diœ. nã hic ſufficit, ꝙ legitimè pręcedat p̄ſcriptio ꝯ plebanũ. i. eo ſciẽ te, & poſſeſsionẽ aliquo prædictorũ modorũ amittat, etiã ſi ep̄s nihil ſciat, quia nihil intereſt ep̄i, quia ita bene poteſt habere ius ep̄ale in hac capella alieno plebano ibi habente iuriſdictionem ſub ep̄o, ſicut ſi primus plebanus eã haberet. ſortè idem vr̄, etiã ſi plebani ſunt diuerſarũ diœ. & intelligo hæc vera non ſolum ſi præſcribantur iura ſtatuta à iure, qualia ſunt prędicta iura. ſ. Archiep̄ale, plebanale. ſed etiã idẽ vr̄, ſi pręſcribantur iura, quę aliquis habet in eadẽ diœc. ex priuilegio, vel p̄ſcriptione, ſicut eſt videre in ep̄o Papien. qui ex priuilegio, vel ex p̄ſcriptione habet multa iura in quibuſdã eccleſiis Placentinæ diœ. Nec enim iura p̄ſcribere poſſet ep̄s Parmen. ꝯ ep̄m Papien. etiã ignorante ep̄o Pla. quia nihil p̄ſcribit de iure, quod poſsidet ep̄s Placẽtinus. nã de iure poſſeſsis ab ep̄o Placentino nihil p̄ſcriberet Parmen. niſi Placentinus hoc ſciat, & niſi prius de poſſeſsione expellat, vt ex præal. iuribus apparet, & dicimus, ꝙ dr̄ præſcribere iuriſdõnẽ Archiep̄alem, quia Archieps eam amittit tanquã de ea expulſus eo ſciẽte, & alius eã occupauit. & idẽ dico in plebanali, & in aliis huiõi. ſi aũt p̄ſcribat iuriſdõnem talẽ, qualẽ Archiep̄i habet in diœc. ſubditorũ, ſed tamẽ Archieps ſuã nõ amittit, in hac p̄ſcriptione neceſſaria eſt ſciẽtia ep̄i, qui eã poſsidebat, & nõ Archiepiſcopi, cuius nihil intereſt, q poſſeſsionẽ ſuę iuriſdõnis nõ amiſit. hoc ꝙ dictũ eſt, qñ aliquis habet generalẽ iuriſdõnẽ, idẽ intelligo etiã ſi in multis capitulis nõ habeat iuriſdõnẽ, dũmodo in omnibus habeat, niſi in exceptis vel per iura vel per priuilegia, vel per p̄ſcriptio. vel alio modo. ſed ſi aliquis habet tantũ in certis articulis iuriſd. vt Archieps. ſ. eo. duo. in hoc caſu non eſt neceſſaria ſcientia eius, qui in certis tantũ habet iuriſdi. dũmodo de iuriſdi. quã poſsidet, nihil p̄ſcribatur, quia non dr̄ hic p̄ſcribi iuriſdi. Archiep̄o Par. eũ Archieps nihil de ſua amittit, ſed extra ordi. iuriſdi. p̄ſcribi dr̄. Vr̄ tamen, ꝙ ẽt alius Archieps ſine ſcientia primi Archiep̄i nõ poſſet p̄ſcribere, ꝙ portaret Crucem, vel vteretur pallio, & aliis ꝯſimilib. vt in diœce. ſui ſuffraganei, quia ipſe Archieps hoc ius, vel potius honorẽ poſsidet in ꝓuincia ſua. vnde nullus tunc põt hunc honorẽ p̄ſcribere, niſi prius primus Archieps amittat poſſeſsionẽ, quã amittere nõ põt, niſi inde expellat, vt dictũ eſt. ſed oppo. quia põt habere hæc iura ex priuilegio, & tunc Archieps tenet iſtã poſſeſsionẽ, quare nõ eodẽ mõ ex p̄ſcriptione põt q̃rere? Reſpõ. quia aliud eſt in priuilegio, vbi nouũ ius cõſtituitur auctoritate eius, qui poteſt nouũ ius ſtatuere, & qui poteſt iuriſdõ. alteri dare, vt Papa. aliud in p̄ſcriptione, q̃ nunquã procedere poteſt, quia ſi dicant ſe habere titulũ ſortè ex collatione alicuius, qui non habebat poteſtatem cõferendi, illud conſtat, ꝙ hic nõ põt procedere p̄ſcriptio cũ habuit iniuſtũ titulũ. j. de deci. dudũ. Item per talẽ titulũ non habuit, nec habere potuit poſſeſsionẽ apud aliũ cõſtitutam, niſi ſciret ille, apud quem erat poſſeſsio, & multo fortius, ſi nullũ allegat titulũ, niſi p̄ſumptum & vſum p̄ſcribere non põt, niſi prior poſſeſſor ſciat, & de poſſeſsione expellat, 100. diſt. ꝯ morẽ, 18. di. illud. tamẽ breuiter vi, ꝙ ẽt ſi huius honorẽ extraor. puta ex priuil. cõſtitutũ alius, quã priuilegiatus poſsideret, ſi bonã fidem haberet, puta quia crederet, ꝙ licitè eſſet tranſlatũ in eũ auctoritate eius, qui hoc facere poſſet, & alia interuenirent, quæ in p̄ſcriptione ſunt neceſſaria, ꝙ tunc illud ius extraordinariũ pręſcribere põt. [Subiectionẽ.] Eccleſiarũ in ſpiritualib. 16. q. 5. c. 2. [Inſtitutionẽ.] Sacerdotũ. j. de cap. mo. c. j. [Cenſurã.] i. quod poſsit excõicare. [Iuriſdõnẽ.] De hoc no. ſ. eo. c. j. [Penitentias.] De enormib. & vulgarib. criminibus, 16. q. 6. c. vlt. & pertinet hoc & ſequens ad laicos. & no. ꝙ petendo iura ep̄alia ꝯ Abbatẽ proſequor non ſolũ ea, in quib. monaſteriũ tenetur mihi, ſed ẽt ea, in quibus clerici & laici ſuarum capellarũ. ſ. de offi. Arch. dilecto. j. de pręſcrip. auditis. & eſt hoc ideo, ꝙ Abbas hæc iura poſsidebat & in clericis, & in laicis, & ſi ſuper his clerici vel laici ꝯueniant, nominabunt dñm in iudicio, vt no. j. de ma. & obe. inter. [Sacrorum.] Subito ꝯtinentur ordo, dedicatio eccleſiarũ. ꝯſecratio virginũ, & generaliter omnia ſacra. [Ab ipſo.] Ep̄o. [Synodũ.] Arg. ꝙ clerici tenentur ire ad ſynodũ. [Et ſynodatica.] Pro eodẽ ſupponit. ſed dr̄ ſyno. q̃ in ſynodo dant. j. de cenſi. olim. [Cathedra.] Quia dat pro honore cathedræ, 10. q. 3. placuit. Recipi duos ſolidos à qualibet eccleſia niſi à monaſteriis, 10. q. 2. inter. [Decimationũ.] 10. q. 3. vnio, 12. q. 2. Vulterana, & c. nobis, & c. ꝯceſsio, & c. de redditib. [Mortuariorũ.] j. de ſepul. certificari. [Viſitationẽ.] De hoc no. ſ. de offi. Arch. c. j. [Penſatis.] A pauperib. nihil petat, arg. 2. q. j. placuit, 10. q. 3. cauẽdũ. alii dicũt, ꝙ ẽt à pauperib. aliquid petit, ſed plures cõgregabunt ad ſoluẽdũ cathedraticũ, ar. j. de cẽſi. cum inſtãtia. ſed reſpondeo, põt illa loqui in procurationib. at in cathed: ar. eo ſecus.

4 †[Onerent.] Et ita dixerunt quidã, ꝙ omnia, q̃ hic ꝯtinent, & ita de iure pertinẽt ad ep̄m, ꝙ ſi propoſita gñali petitione. ſ. peto ius ep̄ale in tali eccleſia, ꝙ ſecuta ꝯdẽnatione, in oĩb. his mãdabitur ſnĩa executioni. & idẽ de his, quę cõtinentur, j. de pręſcri. auditis. ſed nos hoc non fatemur. nã & hic & ibi q̃dam cõtinentur, q̃ nõ ſunt de iure ep̄ali, ſed ratione ꝯſuetudinis, ſicut eſt de quarta decimarũ, & mortuariorũ: quod ex eo apparet, quia alicubi datur tertia, alicubi medietas, alii nihil, 10. q. 1. de his, & ca. antiquos, & q. 3. vnio. j. de ſepul. certificari. idẽ in cathedratico, 10. q. 3. nec numerus. & expreſsius apparet in decre. auditis, q. a ibi petiit inter iura ep̄alia denarios ſancti Petri, & procurationẽ Arch. q̃ cõſtat non eſſe de iure ep̄ali, niſi ratione cõſuetudinis. & ideo Papa hic fecit ſpecificari capitula, & ſuper his litẽ cõteſtari, & ſuper his inductæ fuerunt probationes. licet. n. multa ex his cõtentis adiudicaſſet ſine probatione, nõ tamen oĩa, & illa ad minus ſpecificari debent in ſnĩa, de quib. ius dicit, ꝙ ꝯſuetudo ſeruãda eſt, ſicut eſt in tertia mortuariorũ. & huiõi j. de ſepul. certificari. & idẽ dr̄ in his, q̃ ratione cõſuetudinis debent. nam in his, q̃ de iure debent, niſi pars aduerſa probaret p̄ſcriptionẽ, vel priuilegiũ, ꝯdẽnate-

5 tur. j. de p̄ſcr. auditis, & de hoc ẽt no. j. de ca. mo. conſti. †[Onerẽtur.] Itẽ no. quaſdã actiones eſſe vr̄es. l. quatuor, q̃ omnes ꝯpetũt pro hæreditate tantũ, cuius nomine cõprehenditur vniuerſum ius defuncti. ff. de ver. ſig. hereditas. & ideo vr̄es dicuntur. ſ. petitione hæredi. fami. erciſ. actio. ex teſtõ, quæ datur pro hæreditate ex Trebel. reſtituenda, & actione ex ẽpto, q̃ datur, quotiẽs tota hęreditas emitur. Et no. ꝙ quando his actionib. agitur, exprimit cauſa agendi, & res vr̄. verbi gratia. peto à Ber. hæreditatẽ totã, vel partem. vel bona, q̃ fuerunt patris mei petitione hæreditatis, quia me inſtituit hæredẽ, vel quia ab inteſtato ſucceſsi. & ꝙ cauſa ſit exprimenda, probat. ff. de peti. hęre. l. j. 2. & 3. ꝙ res vr̄, non ſingulariter ſint exprimendę, probatur. ff. de pet. hęre. an. nã ll. dicunt, ꝙ ſi intentata peti. hęre. tẽpore ſnĩę inueniatur. plura poſſidere, quã tẽpore litis conteſt. debet ad omnia condẽnari. ff. de pet. here. l. 4. & l. fi. ex quo apparet, ꝙ vniuerſalis petitio fuit. nam alias in pluribus principalibus rebus, q̃ petitæ ſunt, condemnari non poſſet, licet in acceſſoriis poſſet, & bonęfidei iudiciis, & ſtricti iuris. ſicut ſunt fructus, & vſuræ. ff. de vſur. videamus. C. de peti. hære. l. j. & l. non poſſumus. ſnĩa fertur, condẽno te ad reſtituendam hæreditatẽ. ff. de peti. hęre. l. j. & ſi pars hęre. pet. l. j. et l. non poſſumus. ſed dices, quid prodeſt talis ſnĩa? Reſpondeo, multũ: quia ſi probaui res à te poſſeſſas, fuiſſe in bonis patris mei, ꝯdemnaberis ad illa, et in eis mandabitur ſnĩa executioni. et ideo ſi nõ probaui pẽdente lite, ſed poſt ſnĩam probo quodã extraordinario modo. ſ. petã ſnĩam executioni mandari in his rebus, et ſi illas negaueris, ego probo eas fuiſſe in bonis patris mei. arg. ff. de re iudi. à diuo. §. ſed ſi ſuper. ſicut autẽ vr̄em nõ dicã petitionem

6 iuris ep̄alis, quia non petit vniuerſa iura eccleſiæ. †Item no. alias ac. eſſe generales, ſicut pro ſocio, ſi ſocietas ꝯtracta eſt omniũ bonorũ, vel maioris partis, et negociorũ geſtorũ, omnia negocia, vel plura geſta ſunt. ff. pro ſo. arbiter. et alię multæ, quę generales dicunt, quia plura ſub ſe capitula continent administrationẽ panis, vini, olei, etc. non tamẽ vniuerſum ius, qđ habuit defunctus. multa. n. põt habere pater, q̃ non perueniũt ad filiũ, q̃ in his actionibus exprimunt ac. et cauſa et res generaliter, ſed in proſecutione cauſæ oportet, ꝙ exprimat ſpecialia. C. de iudi. licet, ſic. ſ. peto à te rationẽ adminiſtrationis negociorũ meorũ, q̃ geſſiſti ſine mandato, actione neg. geſt. et in hoc dicimus ſimilẽ petitionẽ iuris ep̄alis. et dicimus, ꝙ licet ſpecificata ſint iura ab iſto

7 ep̄o in prin. non tamen tenebat. †Itẽ no. alias actiones ſingulares eſſe, q̃ ſint reales, neceſſe eſt exprimere actionẽ, et rẽ, et vtrum totũ, vel pro quota parte petat, et confines, et colores, et alia. ff. de rei ven. cũ in rem, in prin. ff. de cen. forma, in prin. idẽ in hypothecaria. et ſimilib. nec eſt neceſſe ꝓponi cauſam actionis, cuius nulla alia eſt cã, niſi dominiũ, qđ aſſerit ſuũ eſſe, et id totũ in iudiciũ deducit, qualecunq; ſit. ff. de excep. rei iu. ſi mater. §. eadẽ. Sed ꝯ vr̄. ff. de rei ven. l. j. vbi dr̄, ꝙ vendicare poteſt adiecta cauſa. ſed reſpõdeo ibi ideo adiici cauſam, q. a res petita. ſ. liber homo, nunquã põt eſſe noſtri dñii, et ideo nõ põt vẽdicari. ſi autẽ ſunt perſonales, vt cõdictio certi. et ſimiles, non ſolũ rem, et actionẽ exprimet, ſed etiã cauſam. ſ. quia tibi mutuaui, vel in dotẽ promiſiſti, vel ſimilia vel aliter deliberare non põt, cum poſsit vna res ex pluribus cauſis deberi. ff. de excep. rei iud. l. et an eadẽ. §. actiones. j. de li. ob. c. vlt. [Exigas.] Super capellis ſpecificatis. vr̄ tamen ꝙ adhuc poſsit petere alia iura non obſtante exceptione rei iud. vel exceptione eliſa per replicationẽ huius, quia de his de quibus modo agit, In primo iudicio actũ non fuit. quod apparet ex eo, ꝙ in primo iudicio ſpecificata fuerint iura ſine generali clauſula. C. de iud. licet. C. de tranſac. ſi de certa. ll. de pac. tres, emptor. §. vlti. ſed vbi nihil eſt ſpecificatũ, ſed tamẽ gñalis eſt petitio, vel ſi poſt multa ſpecificata ſupponit gñalẽ clauſulam. ſ. et oĩa alia iura et cæt., ex quo ſupta generali petitione gñalis fertur ſnĩa amplius

nihil

nihil petere poteſt, vt hic. C. de tranſa. ſub prætextu. niſi dolus interuenerit, quia tunc ageretur. ff. de pac. tres. alij tamen aliter dicunt. in liberatione enim, vt ſi plura ſufficiunt verba generalia. ff. de pac. emptor. §. vlti. ſed in tranſa. ſecus, quæ reſtringitur tantum ad ea, de quibus actum eſt. [Lateranen.] De cen. cũ Apoſto.

CAP. XVII.

VT iuxta, & infra. [Introducet.] Hoc ius cõmune, & equum eſt.

SVMMARIVM.

Petitio fundatur ſuper conſuetudine.

CAP. XVIII.

DIlectus fi. Abbas. [Abantiquo.] No. petitionẽ fundari ſuper cõſuetudine. de hoc no. j. de ver. ſig. Abbate. [Dictus eps] Contra quẽ Abbas agebat. [Dioceſanã.] Licet hic videat approbari diſtinctio antiqua. ſ. q duplicẽ legẽ habent epi in eccleſijs ſibi ſubiectis. ſ. dioceſanã, & iuriſdõnẽ: tamen mirabile vr, q de lege iuriſdõ. dr collatio ſacrorum. prius. n. vr dici epos tantũ vnã legem habere. ſ. diœce. vt ſub hac comprehenderetur totum ius epiſcopale, quod in diœceſim habet epiſcopus, & etiam lex iuriſdictionis. de his legibus no. infra de ſtatu monacho. c. j.

CAP. XIX.

GRaue gerimus. [Nullam.] Non eſt contraria decretalis iſta his q̃ diximus ſ. eo. c. j. & c. quanto. [Paratus.] Nam idem eſſet, & ſi no eſſet paratus corrigere. [Relaxes.] De facto, quia de iure non tenetur, & ideo non indiget relaxatione ſnīæ. ff. de fer. l. j.

CAP. XX.

HIs quibus. [Ex officio.] Dele. dummodo cum iuriſdi. ſ. de offi. deleg. c. vlti. vel ordinario. [Caſibus.] De ſenten. excom. c. j. de cœtero, peruenit. ſ. de offi. ordi. paſtoralis. §. vlti. [Committere.] Secus, ſi miniſterium tantum mandatum ſit. ſ. de offi. deleg. c. vlti.

SVMMARIVM.

Foranei officiales qui dicantur, & circa quæ verſatur eorum cognitio.

Foraneis ab officialibus ad quos ſit appellandum.

CAP. XXI.

1 **R**Omana Eccleſia. [Foraneos.] †Foraneos officiales dicit quoſdã miniſtros, quos Archiepi ponebant in diœce. ſuffraganeorum, qui licet non cognoſcãt de cauſis appl̃onũ emiſſarũ ad Archiepm, tamẽ prohibebant, ne pend. ap. procederẽt iud. à quibus appellatũ fuerat, & q̃dã alia minora circa iuriſd. faciebãt, & dicebant foranei ad dñiam illorũ, quos in ſua curia cõſtituebat Archieps. ſed vr, q malè fecerit Papa, quia in cõſtõne taliũ foraneorũ officialiũ vtilitas procurabat: quia cõ laborẽ litigantiũ prouidebat, & expenſis parcebatur. ſed r̃ndemus, licet eſſe poſſet ibi aliqua vtilitas, tamẽ plus inde incõmoditatis poterat prouenire. ſ. perturbatio iuriſd. & cõtẽtio, q̃ cõtinuè eſſet in ianuis inter officiales iſtos & ordinarios. Itẽ licet nõ poſſet ſequi alia vtilitas, erat tamen cõ ius, ſm qd in lr̃a huius decr. oſtẽdit: tamen hoc fatemur, q Archieps in ſua diœc. & ẽt quilibet eps poterit hmõi foraneos
2 vel minores cõſtituere officiales per parochias. Sed q̃res, † quis appellabit ab hmõi officialibus forancis, quos cõſtituunt epi' vel eps, qui cõſtituit, vel ſuperior. ſ. Archieps? Reſpon. quidã, q ſi ideo officiũ habent, qd habent minores officiales, de quib. loquit decre. j. de app. Romana, in prin. q appellabit Archieps, nõ eps. ab illis officialib. nec obſt. ſi dicas, ergo idẽ Archieps habebit plura cõſiſtoria, quia hoc nõ eſt prohibitũ, licet poſſet dicere, q nõ dicantur plura cõſiſtoria, ſed vnũ tantũ, licet plures habeant iuriſd. & in plurib. locis. alij dicunt, & fortè melius, quia hi officiales, qui circa minora cõſtituunt, nõ ſunt ordinarij, ſed delegati. illi aũt, q cõſtituunt in curia principali, ſunt ordinarij, vt no. j. de ap. cũ ſit Ro. & ideo ab iſtis q. à deleg. appellandus eſt ipſe eps delegans, & non Archieps. ff. de ap. Imperatores. ſed à principalibus offi, qui ſunt ordinarij, & finguntur idem auditoriũ habere cum epo, Archieps appellandus eſt. [Inſtituta.] 9. q. 2. nullus primas. & q. 3. ſaluo, & c. nullus primas. [Debent.] Quia tractus futuri tẽporis non pet. ad iu. ff. de vſuris. l. j. §. j. [A quibus.] Officialibus foraneis. [Inhibemus.] Hoc. n. nec ipſi officiales Archiepi prohibere poſſũt, niſi parte vo. cũ cãæ cognitione. j. de ap. cũ ſit Ro. vbi no.

SVMMARIVM.

Aduocatum parti prouidere ad officium iudicis pertinet.

De officio iudicis. Rubrica 32.

CAP. I.

EX literis veſtris. [Monaſt.] Quod immediatè in temporalibus & ſpiritualibus ad monaſterium foſſę nonæ pertinebat. [Officium.] Hoc. n. ad officiũ iudicis pertinet. ff. de offi. procon. nec quicquam. §. aduocatos. ff. de poſt. l. j. §. ait prætor. C. de poſtul. prouidendum. [Non obſtante.] Nec eſt cõ. j. de appel. ex inſinuatione. quia ibi non dicit ex hac cauſa recuſatione admiſſam.

SVMMARIVM.

1 *Actio dicitur eſſe officium iudicis.*

2 *In quibus caſibus locum habeat officium iudicis.*

CAP. II.

IVdicis officium. [Pro acto.] Pone caſũ j. de in integ. reſti. c. pen.
1 [Veluti.] †Dixit Mar. q offi. iud. eſt actio, arg. ff. de ac. & obl. verbũ. ſed Io. & Azo cõ, vt ff. de mino. q ſi minor. §. vlti. ſed dicis, q̃ vis eſt, ſi ſit actio, necne? Reſpõ, quia quãdo implorabit offi. iud. ſed nõ vt actio intentatur, in optione iud. eſt negare, vel cõcedere. at cũ propono actionẽ, propono auxiliũ mihi nõ aliunde cõpetens, ſed ex perſona mea. vnde ſiue velit, ſiue nõ, oportet eũ tanquã mercenariũ ſuæ dñę ſeruire. ſ. act. mez. C. depo. l. 4. ff. de rei ven. officiũ. ff. qd met. cau. metũ. §. ex hoc. & ſic
2 ſequeretur abſurdũ, q aliquis ſibi ſeruiret. † [Principaliter.] Nã ſi non principaliter, ſed incidẽter, veluti ſuper articulis, q̃ poſt li. cõteſt. incidunt, vel ſuper ipſo proceſſu iudicij petit reſtitutio, ſine ordine iudiciario procedi pt. alias aũt officiũ iudicis habet locũ in petitione alimẽtorũ, ſiue à minore, ſiue à maiore petatur. ff. de lib. agno. ſi quis à liber. in Auct. quib. mo. na. effi. ſui. §. diſcreris, & §. ſi qs autẽ. & C. ad ſe. cõ. Orfi. ſi qua, authẽ. vt li. ma. & auię. §. illud quoq;. ff. de lib. agn. l. pen. & l. alimẽta. ff. de lib. agn. l. vlt. ff. vbi pu. edu. de. per totũ. ff. de al. pu. pſ. l. j. ff. ſo. ma. ſi cũ do. §. ſicut, Auct. de iure do. §. dotis. C. de iu. do. p hẽdi. ff. fam. erciſ. ſi filia. §. ſi filius, & l. ſi maritus, 16. q. 7. quicunq;. itẽ ſi minor petat reſtit. de min. in cauſę. cũ legib. ſeq. vſq; ad l. vicẽ. item ſi petatur cautio de dã. infe. ff. de dã. infe. l. j. l. dies, & l. prętor. §. j. ff. de p̃to. ſtip. l. j. item cum petitur ſatiſdatio noĩe legis. ff. vt leg. vel fi. no. ca. l. j. & l. ẽt. itẽ cũ pater petit filiũ in ptãte. ff. de rei ven. l. j. §. per hanc. itẽ ſi dominus exigat vltra debitũ à cẽſito, vel vaſallo. C. lib. 11. in quib. ca. col. l. j. auth. de q̃ſtore. C. de col. & cen. l. pen. & vl. itẽ ſi imponatur collecta vltra vires patrimonij. itẽ ſi inhabiles vocentur ad munera, vel alij, qui vocari non debent. ff. de vaca. mune. ſextũdecimũ. §. vlt. C. quẽad. ad ci. mune. l. j. 3. & 4. & 6. li. 10. itẽ pro exigẽdis redditib. à col. aſcri. & nõ ipſi eos denegẽt ea ratione, quia dubitant, an ſint domini, qui redditus exigunt. C. de agricolis & cẽſitibus. §. j. lib. 11. Itẽ ſi petat ſalariũ Grãmaticus, Geometricus, Medicus, Rhetoricus, Aduocatus, obſtetrix, & nutrix. ff. de va. & extraor. cog. l. j. §. j. & per to. tit. itẽ ſi petant fructus à poſſeſſore. C. de rei ven. certã. §. bona. ff. de rei ven. §. p̃terea, & l. ſi vnus. §. vl. Inſti. de offi. iud. §. ſed. ff. de vſur. neq;. ff. de pe. hære. ſed & ſi. §. ſi aurẽ, & §. cõſuluit. ff. ſi ſer. ven. l. loci. vet. poſtu. C. de fru. & li. expen. l. 2. ff. de pet. hære. illud. §. pdo, & §. ad officiũ. itẽ ſi petant impenſę, ſiue de nouo factæ. ſiue in refectione. C. de rei ven. l. domũ. ff. de pet. hęre. plenè, & l. illud. §. ad officiũ. Itẽ ſi petunt vſuræ in bonæ. f. dei iudicijs, & his qui bonæ f. dei iudicij naturã imitant. C. de in inte. reſt. minor. C. de vſur. l. 2. & 3. ff. de vſu. vſuræ. ff. de neg. ge. quia timendũ. itẽ ſi repetat res à medico pp mala medicamẽta. ff. de var. & extraor. cog. medicus. itẽ ſi petat vſus aquę ĩ e mulier inſtitutæ. ff. de ſer. quotiẽs. ff. ſi ſer. ven. ſicut. §. Ariſto. itẽ ſi petat riuus iuſti vici. ff. ſi ſer. ven. l. 2. ff. de pub. ſi ego. §. ſi de vſufru. item ſi petat equa & partus eius, q̃ penes te peperit. C. de rei ven. l. partũ. ff. de publica. ſi ego. itẽ ſi mittant animalia in fundũ meũ. Itẽ ſi multi homines erant diſtribuẽdi per plura p̃dia, & plures, q̃ debeant, mittant. imo habes pro illis quinq; calib. vnã l. ff. de var. & extraor. de vſu. itẽ ſi petatur, ne quid fiat in via publica vrbana, p quã quis ire nõ poſſit, & ſi factũ ſit, q tollatur, & vt viæ reparent, & ne quid immundũ proijciatur. ff. ne quid in lo. pub. fi. l. 2. §. interdictũ. ff. de vi. & loco pub. l. 2. & 3. & vlti. Itẽ ſi agatur cõ eũ, qui miſſum in poſſeſſionẽ deijcit, vel mitti iuſſum ire nõ permittit. ff. ne vis fi. ei qui in poſ. l. ſi quis miſſus. Item ſi petat filius à patre emancipari. ff. de cõd. & dem. ſic lege. ff. ſi quis à patre ma. l. vl. Itẽ ſi creditor petat poſſidere bona debitoris. ff. ex qui. cau. in poſſ. itẽ ait prætor, & l. igitur bona. l. cũ proponas, & l. vlti. arg. C. de p̃ſcri. 30. ann. ſi quis cauſæ. §. vlti. Itẽ ſi petantur ſeparari bona. ff. e. l. vlti. Itẽ ſi petatur curator bonis. ff. de cu. bo. dam. l. j. & vlt. Item ſi petatur ſnĩa pronunciari nulla, vel proceſſus. j. de procur. in noſtra. ſ. de offi. dele. cũ cõtingat. ff. de fer. l. j. [Aliasante.] Sicut implorat officiũ iud. vt det ſibi aduocatũ, ſ. c. proxi. vel vt condemnet aduerſariũ in expenſis pro cõtumacia, vel fiat miſſio in poſſeſſionẽ, vel q repellat miles à procuratione, & cõſimilia. in his. n. non eſt neceſſe li. cõteſt. fieri, vel ordinẽ iudiciariũ ſeruari, & dr incidenter peti officiũ iudicis, quia illud nõ peto pp ſe, ſed propter aliud, ſicut aduocatus petitur propter cauſam, nõ pp ſe. vel quãdo imploratur ll. pẽd. vt in preal. iuribus, et vbi ẽt aliquid pro ſe petitur, ſed ratione rei poſtea habendę, vel litis proponendę ex ſua petitione nihil cõſequitur, nec aliquid iuris ſibi in re quærit. C. vt in poſ. le. l. j. et idem vbicunq; imponenda eſt ſummaria cognitio. [Ad hoc.] Iud. of. ff de rei ven. non ſolũ, et l. item ſi verberatum. §. j. C. de rei ven. certum, Inſti. de offi. iud. §. poſt inchoatũ.

SVMMARIVM.

1 *Quis debeat in eccleſia maiori honore fungi, & quis debeat vocare capellanos, in num. 2.*

De maioritate, & obedientia. Rubrica 33.

CAP. I.

CVm certum, & infra. [Prior.] In ſeſsiõe, ſub
ſcriptione, & reſponſione, 17. diſt. hinc agitur, vl
tra me. & vt pferatur in dignitatu vacantiũ col-
latio. 74 diſt. epõrum. & ẽt in perceptione bene-
ficij. ſ. de conſtitu. c. vlti. in ordinatis tamen a Pa
pa ... co. per tuas. & habet hoc locũ in æqualiter me-
ritis: nã digniores etiã poſt ordinati in electionibus pferentur,
8. q. 1. licet. itẽ in his, qui eiuſdẽ ordinis ſunt, & dignitatis, alias au
tem ſecus ſ. de æta. quęris, 74. diſt. conſilium. j. eo. ſtatuimus. itẽ li-
cet debeant præferri in dignitatibus, tamẽ hoc nõ petent, ne in
vitiũ ambitioſius incidant, 1. q. 6. ſicut. Itẽ in his prævalet conſue-
1 tudo. ſ. de cõſue. cũ olim. †[A maiori.] Et hac etiã ratione. ſ. qui
maiori honore fungi debet dicimus, q̃ ille, qui maioris dignita
tis eſt in eccleſia, vel ſi nõ eſt ibi dignitas, qui maioris eſt ordinis,
vel ſi ſunt æqualis ordinis, ille, qui prius ordinatus eſt, debet no-
minare, vel ſolẽniter eligere perſonã nominatã in ſcrutinio, ni-
ſi fortè alius de iure conſuetudinario, vel ex priuilegio hoc ha-
bet: tamen tutius eſt, q̃ ille, qui nominabit, poteſtatẽ nominãdi
2 à cæteris accipiat. †Similiter debet vacante eccleſia præpoſitos,
vel Abbates, vel alios, quos iure, vel de cõſuetudine cõſueuit vo
a care, capellanos, plẽ prior vocabit, [a] & alij debent ei intẽdere.
ff. de ſ. de inſtr. l. vlti. C. de pfec. pto. l. j. & 2. li. 12. C. de proxi. ſacro.
ſcri. l. vbicũq;, & C. de tuto. l. 2. C. de offi. mag. l. nemo. ff. de al. ſcri.
l. j. 1 13. diſt. à ſubdiaco. 18. di. §. fi. nã ex quo pr̃ç alijs nominari de-
bent, & onus ſimiliter debent ſubire, tamen cãs eccl. nõ agẽt: ſed
ſindicus cõuentus, vt no. ſ. de reſcr. edoceri. tamẽ nullã iuriſdiõ-
nẽ exercebit ſup minores. ſi nõ cõpareant in capl̃o, vel alias ei nõ
obediãt, ſed hũc effectũ habet prãs hmõi, quia non obſtante ab-
ſentia vocatorũ, valebit q̃ pſentes facient. nec cõclus faciet noĩe
eccleſiæ, quia non eſt plãtus eccleſiæ, ſed hæc minora ſibi à iure
conceduntur, & credimus, q̃ ſi nollet conuocare capitulum, q̃
poſſet cogi per ordinarium, vel delegatum iudicem, ſi pro cau-
ſa citetur, & hæc ſunt vera, & obtinent, niſi alia conſuetudo pro
betur. [Communitatis.] Ideſt canonicè & concorditer.

ADDITIO.

a ¶Prior vocabit. Ad Inn. hic adde do. Ant. & Abb. in c. cũ nobis olim, ſ. de ele. Bar. in l. j. ff. de albo ſcrib. & Fel. q̃ alleg concor. in c. cũ oẽs, col. pe. ver. ſed dubiũ, ſ. de cõſti. vbi hoc dictũ Inn. hic intelligit pcedere in collegio eccle. & ad Inn. h. c adde Cępol. in trac. de re mil col. 1. & Alex. in d. l. j. de albo ſcri. eundẽ Inn. in c. 1. à prin. de no. opc. nũ & Car. in cõſ. 3 ...ict. in hac dubio, col. 4 à prin.

SVMMARIVM.

1 *Quis exemerit clericos de iure Imperatoris.*
2 *Corporales pœnas imponit Papa in ſuis conſtitutionibus.*

CAP. II.

SI quis. [Decretum] Conſtitutionẽ vel mandatũ,
repete q̃ diximus. ſ. de temp. ord. ad aures,
[Principi] Papę. ſi. de cõſe. diſt. 1. corpora. ſicut econ-
1 uerſo, 10. diſt. de capitulis. †Sed quæres, quis eximit
clericos de iure Imperatoris, cũ prius ei ſubeſſent? Reſpon. q̃ Pa-
pa cõſentiente, Imperatore, 11. q. 3. c. 3. Auct. de ſan. epiſ. §. ſi quis
cõ, auct. vt cle. apud pprios epos. §. vlti. j. de iura. cal. c. j. ſed hic nõ
2 plenè eximunt, vnde dicimus, q̃ exempti [a] ſunt à Deo, 96. diſt. ſi
Imperator. vel dic, q̃ Papa etiã ſine conſenſu Imperatoris bene
potuit eos eximere à iuriſdictione Imperatoris per ſuas cõſtitu
tiones, quia cũ clerici ſpirituales res ſint, & ex toto corpus & ani
mam dederũt in ſeruitiũ & ſortẽ Chriſti, 12. q. 1. c. 3. per cõſequẽs
Papæ in iudicio, & cõſtitutionibus ſubſunt, 10. diſt. Imperiũ, ſu-
2 ſcipitis, & j. eo. ſolitæ. †[Moriatur.] Hic habes, q̃ Papa ſuis con-
ſtitutionibus pœnas ponit corporales, quas tamen nõ infligit, vt
5. q. vlt. delatorem. 17. q. j. ſi quis, in prin. 24. q. vlti. his, à quibus.

ADDITIO.

a ¶Exẽpti ſunt. Abb. in c. at ſi clerici, col. 7. ver. cõſidero, j. de iu. refert & ſequit hic in c. eccleſia ſanctæ Mariæ, ſupra de conſti. col. 2. & ibi Fel. col. 3. in fi.

SVMMARIVM.

Clerici quando, & quomodo obedientiam iurare debeant.

CAP. III.

LEgebatur. [Conſcripſerat.] Põt legi ita, q̃ frater
Artichus pſcripſerat chartã, quo alius
promittebat obedientiã, in qua chartula notabaẽ iniuria
illius, qui vocabaẽ ad promittendũ obedientiã, qui ſine pmiſsio-
ne obediens erat. vel põt dici, q̃ frater ipſe Artichus cõſcripſerat
chartulã de ſua obediẽtia, in qua licet ad petitionẽ requirentis
obediẽtiã fecerit, notabaẽ ſua iniuria, cũ abſq; pmiſsione obediẽs
eſſet. [Scriptis.] Arg. j. de reg. iur. c. vlti. cõ. 23. diſt. quãquã. So. illud
in plãto, hoc in clerico. & tã plãti, quam clerici, quando ſunt pp
priorẽ inobedientiã ſuſpecti, debent iurare obediẽtiam. & mul-
to fortius inde fiet ſcriptura. j. eo. cum in eccleſijs. ad manualẽ au
tem obedientiam omnes clerici teneri videtur. j. eo. his, vbi no.

SVMMARIVM.

Epiſcopo obedire, perſonales etiam decimas ſoluere tenentur omnes, vel Reges, qui in diœceſi principalem habent larem.

CAP. IIII.

OMnes Principes. [Obedire.] Reges. n. illi
epõ obedient in caſibus
ſpiritualibus, & illi perſoluent perſonales decimas, in
cuius diœce. principalem larem habent, arg. C. vbi ſe. & cla. l. 2.
& ſi in duabus diœce. habitant principaliter in illis, & illi duo in-
ter ſe diuident. ff. ad muni. aſſumptio. §. vel iuris pruden.

CAP. V.

ILlud dicimus in B. Petro, & infra.
[Digniora.] 96. di. duo. [Victime.] 81. di. q̃ ſunt pſby. 32. diſt.
§. verum. & 8. q. j. ſciendum. [Et auſcultare.] Mandatum implere.

SVMMARIVM.

Feudalia cognoſcit epiſcopus quaſi ciuilis iudex, & ab eo ad quem ſit appellã.

CAP. VI.

SOlitæ benignitatis. [Increpare.] q. d. tantã im
peratorib. reuerẽtiã exhi
bere debes q̃ nõ debes audere eos increpare. 5. q. 5. nõ oĩs.
ſ. de reſcr. ſiqñ. [In tpalib.] Et ſic vr̃, q̃ ab epõ appellãdus eſt Rex.
& credere verũ in reb. feudalib. qa tũc cognoſcit epſ quaſi ciui-
lis iudex. j. de fo. cõpe. verũ, arg. j. de ap. ſi duob. 18. di. ſi q̃s Metro-
pol. ſi aũt alias ſint ditatę eccleſiæ nõ ſpectat ad Regẽ, & ſup bo-
nis illis nõ app. Rex, 10. q. j. nouerint, 12. q. 2. nulli. & c. ſe. 24. q. 3. ſi
q̃s depo. [Propter Deũ.] Ex quo vr̃, q̃ d libero arbitrio ſit, 14. q. j.
c. vlt. [Sine cã.] Vt innuat, q̃ in veritate nõ pcedit, licet ex humili
tate meritoriũ ſit reputare eũ pcellere. [Sacerdotij.] Iterũ. [Euel
las.] Vitia. [Aedifices.] Virtutes. [Dici.] Spũalib. [Nocti.] Carnali-
bus ſiue ſecularib. [Aſſurgãt.] 58. di. Valẽtinianus. [Nobis.] q. d.
verẽ potuimus increpare pp auctoritatẽ, q̃ à B. Petro accepimus
[Oues.] ſ. de ele. ſignit. caſſ. [Quodcunq;] 24. q. j. quicunque.

CAP. VII.

PEr tuas nobis literas, & infra. [Deſe
rantur]
Arg. pro honore exẽptorũ. ff. quod cũ eo, qui in ali. po.
l. 3. ff. de albo ſcri. l. vlti. [Obedientia.] Repete, quæ diximus. ſ. de
temp. ord. cũ in diſtribuẽdis. Item non credo, q̃ epſ debeat eum
deponere, arg. 2. q. 4. c. 2. C. vbi ſe. vel cla. l. 3. 3. queſt. 6. quamuis.

SVMMARIVM.

1 *Licet epiſcopi aliquarum eccleſiarum cum toto populo in hæreſim, vel ſchiſma labantur eccleſiæ tamen illæ honores ſuos retinent.*
2 *Poſſeſſio nemini eſt auferenda ſine cauſæ cognitione.*
3 *Cum ius in aliqua re petitur, vocari debent illi, quos res tangit.*
4 *Poſsideri non poteſt eccleſia, nec eius dominium haberi.*
5 *Nominatio habet locum tantum in realibus petitionibus.*

CAP. VIII.

1 **I**Nter quatuor, & infra. [Iuris.] Pri-
ma rõ. [Pręiudiciũ.] No. q̃ quãuis epi aliquarũ eccleſiarũ cũ to-
to populo labant in hęreſim, vel ſchiſma, nihilomi-
nus tamẽ eccleſię ille honores ſuos retinẽt, & eccl ſias ſibi ſubie
ctas & quo ad poſſeſsionẽ, & quo ad proprietatẽ. ſ. de ele. qđ diliẽ
gen. Melius vr̃, q̃ poſſeſsionẽ oĩno amittãt. ff. ex quib. cau. in in-
2 teg. deniq;. [Subiectę.] †Et ſunt ĩ poſſeſsione earũ. poſſeſsio. n. ſi-
ne cãe cognitione nemini eſt auferẽda, 12. q. 5. c. j. 15. q. 6. placuit.
C. vnde vi, ſi quis in. C. ſi per vim. l. vlti. hoc aũt bene fatemur, q̃
poſtq̃ partes fuerũt pſentes, ſi cõſtiterit, q̃ qñ ſchiſma cępit, poſsi-
debat, reſtituet ei facta, vel petita reſtõne. ff. ex q. cau. in inte. ait p
tor. §. itẽ ei, vel in re poſtliminij. [Abſentẽt.] Scda rõ. in tegſo &
iũctura, q̃ ſic incipit, idẽ ẽt modo fieri pu idẽtia diſſuaſit, ne Pi-
ſani, ac Veneti aliqñ quãplures apud Cõſtãtinopolim hmõi ha-
bẽtes eccl̃ias cõ Imperiũ pũocent. [Obediẽtia.] Sicut ex lr̃a appa
ret, Patriarcha ſubiectionẽ quarũdã eccleſiarũ petebat, q̃ realis
petitio erat. ſ. quaſi cõfeſſoria. dicebat. n. ſe ius hẽre in re, per qđ
apparet eã realẽ. Inſti. de ac. §. j. & §. ſeq. Itẽ & ſcđa petitio, qua pe
tiit obedientiã, j. ius ſibi eſſe, q̃ pdicti ſibi pſtent obedientiã, ſic
eſt realis, & quaſi cõfeſſoria, ad hoc eſt arg. ſ. de offi. ord. cõqueren-
te. ff. de rei vẽ. l. j. §. per hãc. C. de colo. fug. per totũ. C. in qui. cau.
3 col. vel cẽ. l. 2. †Et no. q̃ quando petiẽ ius in aliqua re, debent vo
cari illi, quos res tãgit, vt hic. nec fit abſẽtib. nõ vocatis piudiciũ
p proceſſum habitũ cõ pſentẽ, à quo petitur obediẽtia, vt. l. ſiat ve-
rus poſſeſſor, qui agit, niſi fortè illud imputeẽ ei, qui ſcit ſuã cãm,
& tacet. de quo no. j. de re. iu. quãuis, arg. a cõrio ſenſu. ff. de re iud.
ſæpe. §. fi. nã & ſuper. quãuis ſi alias ſuper corporalib. rebus agaẽ in
rẽ, ille, q poſsidet, vel ẽt detinet, vel quocũq; mõ reſtituendę rei
facultatẽ habet, piudiciũ faciet dño, niſi nominet dñm ĩ iudicio,
vel ẽt ſi nominet, & non cõpareat. j. vt li. non conteſt. quoniam.

C. vbi

C.vbi in rē ac. l.2.in iurib.aūt incorporalibus licet locū aliquā-
do habeat nominatio, & ad hoc terminus dandus eſt, vt veniat
dicturus de iure ſuo, vt hic.ff.de lib.cauſa. ſi pariter. non tamen
ſi venit, procedetur ſm formam l.C.vbi in rem act. l.2. vt fiat ve
rus poſſeſſor,cū non habeat facultatē rei reſtituendæ is, qui ꝯue-
nit,& tamen nō debeat ſubtrahere obedientiā ei,qui eſt in poſ-
ſeſsione eius, qa peccaret niſi prius ab eius obedietia abſoluaṫ,
ꝙ non fiet,cū non ſit pſens ille,cui nō obedit, & qa nō ē ꝯ eum
actū eſt,arg.8.q.vlt.nonne.imo plus eſt,quia ē li ꝯ aliquē feratur
ſnia,& tpe executionis appareat aliqs,qui de iure ſuo dicat,ſum-
matim cognoſcet iudex.ff.de re iu.à diuo.§.ſi ſuper.imo qđ plus
eſt,vr̄ ꝙ obedientiā,quā alius habet,ab eo petere nō debeo,cū ip
ſe eā poſſidere nō poſsit,vt no.j.de pſcr.auditis. & dicta noīatio,
& proceſſus nō habet locū, niſi cū res alieno noīe poſsideṫ. & ſi
petā ab eo,& ipſe rn̄deat.condēnetur,procedeṫ ꝯ eū,& nō in p-
iudiciū alterius,vt no.ff.de rei vend.is qui ſe,& l.ſeq.ff.de re iudi.
ſæpe. Alij tamen dixerūt,ꝙ procedetur ꝯ eū, in quo dr̄ ius habe
re,& obedire cōpelletur actori vincenti,& habent arg.pro ſe,qa
ſi quis habet auctoritatē ad rē ſibi obligatā,cuius alius quaſi poſ-
ſeſſor habet.C.quæ res pig. obli.poſ.nomē.C.de here. vel act.vē.
poſtquam.multo fortius debet quis habere actionē in iuribus,q
quis ſibi de iure cōpetere dicit.ſed pōt reſpōderi,in prędictis le-
gibus affuiſſe voluntatē obligantis & vendentis, & ideo habent
actionem, & quaſi eius nomine agitur,qui ceſsit,quia act.ceſsit.
4 †Alij dicunt,ꝙ ſi petatur eccleſia,habet locū nominatio, & pro
ceſſus prędic.l.ſi autē obedientiā,ſecus.ſed certē hoc non vr̄ ve-
rum, cū eccleſia non poſsit poſsideri,nec eius dominiū haberi.
ff.de rerum di.l.j.ſed tantū ratione iurium epaliū, vel aliorū cō-
petit quaſi poſſeſsio & petitio rei. ff.de contrah. emp. qui taber-
nā.ff.de leg.j.ſi domus.§.vlti.alij dicunt, & fortē melius, ꝙ ſi ali-
quis noīe alterius poſsideat,vel detineat iura alterius,puta quaſi
vicarius,vel quaſi coadiutor,vt ī.de offi.ordi.quoniā. tūc habet
locū nominatio, & proceſſus.l.pdic.quia facultatē habet tpaliū
reſtituendorum,q̄ de facto tenet.ff.de rei ven.officiū.à clericis aūt
obedientiā,quā alius in eos poſsidet,puta epalem, vel Arch. pe-
tere non poſſum,quia nec & ſi ipſi clerici & ſponte exhibere vel
lent, nō debeo recipere, & ſi recipio,pecco, & puniendus ſum,
16.q.3.placuit.Itē quia eadē obedientia in eiſdē pluribus deberi
non pōt.ff.de acq.poſ.poſsideri.§.ecōuerſo. ſed ſi ego peto obe-
dientiā quaſi ſub alio,ſicut ſi Arch.ſiue Abbas, vel certi plati ſub
epo petant obedientiā Archidiaconalē, vel Abbatis nolentis p-
iudicare obedientiæ epali, vel eps ſub Papa,non differtur pp ali
quā nominationē petitio actoris,quia ius debitū ſibi non peto,
ſed meū,quod eſt alienū à ſuo,ar.j.de exceſ. prælat.ad hoc,a3.di.
5 quamuis, & op.11.q.3.qui reſiſtit,& c.ſeq.†Et hæc vera ſunt,quā-
do pero obedientiā preſtari ratione loci,vel rei.ſi aūt ratione p-
ſonæ,puta quia promiſit mihi obedire.hic nullo modo nomina
bit alium in iudicio. Nominatio.n.tantū in realibus petitionib.
locū habet, vt in l.palleg.ſed hæc petitio eſt perſonalis tantū. Si
ergo vult prudenter agere ille,qui petit iura epalia, primo inq-
rat,quis poſsideat,& ſi inuenerit iura epalia nulli preſtari,ſed cle
ricos. vel eccleſias pro liberis ſe gerere,implorabit officiū iudi-
cis ꝯ eos, j.de cau. poſ.cū olim,j.de re iu. cum inter. ff. de rei vē.
l.i.§.per hanc.ff.de lib.ho.ex.l.deinde.§.hoc interdictū.pōt etiā ꝯ
clericos, qui ſe gerunt pro liberis, intentare in rem piudicialē,
dicens & petens eos tanquā eps in ſuos clericos,Inſti.de ac. §.p-
iudiciales, & in caſu aget de lib.exhi.ff.de lib.ho.exhi.l.pe.& vlt.
ſi vero ab alio detineantur hæc iura, vel ille, qui nō ꝯtēdat ſe pla
tū eorū,nec ēt inuitos detineat, idē dicimus.ſi vero detinēs ꝯtē-
dat ſe platū eorū,ēt ſi volūtarios detineat, petet eos exhiberi. ff.
de lib.exhi.l.vlti. Idē dicimus,& ſi non ꝯtendāt ſe ius habere,ſed
inuitos detinet.ff.de lib.exhi.l.j.pōt etiā eos, & iura prędicta vē-
dicare de iure cano.7.q.j.non oportet,arg. ff.de rei ven.l.j.§.1.&
71.diſt.per totū.& no.ꝙ piędicialis in rem cōpetit tātū ꝯ filiū,
vel perſonas alias,quæ ſui controuerſiā faciunt.Itē in ea quæri-
tur,an ſit filius meus,& per ſimile an clericus meus.in rei vē. an
tem,de iure cano.q̄ritur,an ſit in ptāte mea,vel non. Itē datur ra
tione poſſeſsionis,quā alius habet,& controuerſiæ, quā facit. &
bene nobis vr̄, ꝙ ſi plures dicant ſe habere ius in aliqua eccleſia
ſiue epale,ſiue aliud,ꝙ poſſunt inter ſe cōtendere. j.de præſcrip.
auditis, vbi no.& facit ad hoc, quia cōfeſſoria cōpetit nō ſolum
ꝯ poſsidente rē,in qua petitur ſeruitus,vel ius, ſed ēꝯ quoslibet
turbātes ius, vel ſeruitutem. ff.ſi ſer. ven.ſi quis di. ſed & poſſunt
ambo agere ꝯ illū,qui rē poſsidet,q ſeruiturē,vel ius debet.j.de
ſen.& re iud.cū ſuper,nā non eſt prohibitū plures ꝯ eundē agere
ſuper eadē re.ff.de pe.he.cū idē.ff.de rei ven.is, à quo,& l.ſe. ff.de
noxa.ac.ſi quis à multis.nec obſtat,ſi dicas,quia nō habet faculta
tē rei reſtituendę,cū alius illam poſsideat, quia illi non fit pręiu
diciū,niſi ſit in culpa per taciturnitatē, vel alio modo.j.de re iu.
cū ſuper.tamen ſi prudenter hic procedere vis, voca clericos ad
iudiciū,quos petis tibi ſubditos,vel in quibus petis iura epalia,
& da eis libellū,quia ſi ꝯfeſsi fuerint tibi deberi petita,ſed ſe non
habere ptātem ea pſtandi,quia alius eos poſsidet, vel alia iura in
eis,tūc ferretur diffinitiua ſnia ꝯ eos,quæ faciet ius inter partes,
vt de cętero nō poſsint ſuper petitis in libello ꝯdicere,ſed obe-
dire non cogunṫ:quia abſentib. nō contumacibus nō debet ali-
quod piudiciū generari,vt pdictū eſt. Si vero negent petita in li-
bello,vel ēt dubitare de eis ſe dicāt ea fortē rōne, qa fortē alius
eos poſsidet.qa pro eodē reputaṫ.ff.de pe.he.ſi debitor. tunc ſui
cōtrouerſiā facere videnṫ,& tūc procedereṫ ſm modū hic ſupe-
rius dictū,ſed nunq̄ ſup obedientia, vel aliis ab aliis poſſeſsis alij
cuiquā fiet piudiciū,vt iam dictū eſt. [Cū & ipſi.] Scda ratio. [Re-
bellis.] ī.de ele.quia diligentiam. arg.ꝯ. ff.de bo. poſ.etiam ſ.de.

SVMMARIVM.

Abbates qui dicantur à lege diœceſana exempti, quiq; ad ſinodum ire non teneantur.

CAP. IX.

Q Vod ſuper his,& infra. [Diœceſana.] ꝯ. 16.q.j.cū p
vtilitate. Sol.Abbates, qui habēt pplm, epo.ī.diœce
aſtringunṫ,& ideo ad ſynodū ire cogunṫ, 18.q.2. §.vlt.
18.diſt. eps. & quod plus eſt pp pplm ēt exēpti cogunṫ ire ad ſy-
nodū.j.de priui.ex ore. Alij autē,qui non habent pplm,nō tenē-
tur lege diœce.exēpti.ex quo.n.populū habent,debent habere ca
thedrā in eccleſia,vt ibi pdicet,& ſi dant decimas, partē earum
oblationum habebit eps. j.de ſepul.in noſtra. de hoc no j.de ſta.
mo.c.j. [Statuendū.] q. d. ſi in citatione exprimereṫ iniuſta cau-
ſa,non debet venire.& idē ſi ſcirent conſiliū conuocari pp malā
cauſam,& eſſet talis cauſa,cui ꝯdicere nō auderent, ſi pſentes eſ
ſent, puta ſi eſſent ſuper fauore præſtando Principi excōicato.

SVMMARIVM.

1 *Per literas probari poteſt alienius crimen.*
2 *Regularis de inobedientia ſuſpectus cogitur ad iurandum obedientiam.*

CAP. X.

C Vm in eccleſijs. [Sancti [Victoris Prior.]
No. priorē excōicationis
ferre ſnīam in canonicos:nā ordinarius eſt,& de hoc
1 no.de offi.Arch.cū ab eccleſiarū,& c.quanto. † [Per
ſcripturas.] Et ſic vr̄,ꝙ per literas probeṫ alienius crimē, 2.q.vlt.
[Epiphanium.] Sed ꝯ.2. q.vlti.per ſcripturā.Sol.hic non reputat
probatum crimen quantū ad diſpoſitionē, ſed quantū ad abſolu
2 tionē. Itē non agebatur criminaliter. † [Infm.] No. regularis de
inobedientia ſuſpectus cogitur ad iurandū obedientiā,arg.ſ.eo.
legebatur.ff.de iudi.in omnibus. [Superbè.] Cauſa, quare cogāṫ
iurare,& parere mādatis prioris,hic aſsignatur.ſ.quia primo cō-
tumaciter hoc recuſauerant,alioquin cū abſoluti eſſent à ſupe-
riore pſtito iuro,aliud vlterius pſtare non debent:ſed vel remit-
tendi ſunt ad excōicatorē,vt faciant mandata.ſ.de offi.dele.pru-
dentiā.§.vlti.vel cogēdi ſatisfacere excōica.ī.de offi.or.ad repri.

SVMMARIVM.

Clerici ſimplices an manualē etiam obedientiā ſuo plato debeant exhibere.
Epiſcopo mortuo,quæ iura transferantur in capitulum, & quæ ad ſuperiorem deuoluantur.

CAP. XI.

1 H Is,quæ pro eccleſia. [Vel clerici.] Hic
habes,†ꝙ ſimplices
clerici manualē obedientiā ſuo prælato debent exhi
bere. quidā tamen dicunt ꝯ,& hoc dicunt obtinuiſſe
2 pp cōſuetudinē, vel eſſe ſpeciale in Card. [Capellani.] † Epo.n.
mortuo ptās iuriſdōnis transfertur in capitulū,j.e.cū olim. j.de
hære.ad abol.63.diſt.c.vlti.arg.23.diſt.in nomine,7.q.1.Pōtifices.
ea autē,q̄ ſunt ordinis deuolueṅṫ ad ſuperiorē, vel vt faciat, vel
vt viſitatorē ſuper his cōſtituat,vt 61.di.obitū,Catin.de hoc no.
j.de hære.ad abol.[Excepto.] No.ꝙ alio iure cenſeanṫ iſta,quam
illa pter excōicationem.quę nō ſpectat ad capitulū, niſi de con-
ſuetudine, ſed quia probationes cōſtat aliud obtentū in his, quā
in illis,vel qa p pp ſcandalū,vel aliā cauſam aliter volebat proui
dere in his: nā de iure matrix eccleſia hoc poteſt in ſubditas ec-
cleſias,quę hic per hanc decre.ſeruantur cardi. Alij aliter, & for
tè melius dicunt, ꝙ hic q̄ Card. ſeruāt non habēt de iure in ſuis
eccleſijs.ſed Card.vel alius platus hæc recipit à Papa vel alio cō-
firmatore,vt no.ī.de offi.ord.quanto.& hoc ex eo apparet, quia
cū excōicatio ſit mucro epalis, 24.q.3.corripiātur. capitulū hoc
habere non pōt per ſe.nec Card.hoc habēt ab eo.& ideo Papa ſi-
bi hoc reſeruauit, & de hoc no.j.de hęr.ad abol.ſed dic,quare nō
expreſsè hoc determinauit, ſed tantū ſuę prouidētię reſeruauit?
Reſpon.quia cōſuetudo vrbis ꝯria allegabatur.ſ.ꝙ caplm excō-
municaret,& corrigeret ēt vacāte eccleſia.de correctione ēt di-
cimus, ꝙ capitulū, vel titulus eam facere nō poteſt de iure ſuo,
puniendo de crimine, vel ſententiā ferendo, licet poſſet facere
capitulum,quod eis cōceditur, in quo plus monitionibus inten
dunt,quam directè cognoſcendo,arg.ſ.de offi.Archipresby.c.ſi.

SVMMARIVM.

1 *Abbatiſſa poteſt ſuſpendere clericos ſuos ab officio,& beneficio.*

ſius debet alijs p̄ferri, ſed ēt his, ꝓ quibus perpetuo ſcriptū eſt. ſed dic illud loq; vbi non eſt hec cōſuetudo, vel p̄bendæ, niſi ſint diſtinctæ. nā vbi p̄bendæ ſunt diſtinctæ, q̄ cito receptus eſt, habet ius in omnib. cōibus. ſ. de cōſti. cū M. j. de p̄b. dilectus. Itē ibi nō dicit, ꝙ p̄ſes haberent ius, & vnus eſſet p̄ferēdus, Imo vnus ſolus
a tantū. i. ille, p̄ro quo ſcriptū fuerat, ius habebat. † Itē no. a ꝙ pri-
a uile. huius cōſtitutionis non habent clerici in maiorib. ordinib. conſtituti, ſi ante eos alij in minoribus ordinibus cōſtituti ius habeant, per quod petere poſſent futuras p̄bēdas, vel portiones, puta quia recepti eſſent auctoritate Papæ, & ita ꝙ deberet habere primas vacaturas p̄bendas. nā iniuſtū eſſet, ꝙ primo recepti per receptionē ſecundorū ius ſuū amitterent. licet ſecus ſit in alio caſu, vbi recepti in canonicos nihil iuris habent, nec in præbendis vacaturis, neq; in portionibus, cū tales vacaturæ ſint prohibitæ, j. de conceſ. preben. vel eccle. nō va. c. j. & dicimus generaliter, ꝙ licet huiuſmodi electoribus de prędictis canonicis ſic receptis eligere, quos volūt, & per hanc cōſtitutionē tenenť p̄ferre in maioribus ordinibus cōſtitutos. & ēt, niſi ɔ̄ſuetudo ɔ̄riū teneret ēt ſi eligerēt extraneū, teneret electio, & haberet p̄bēdā, q̄uis in penā eorū teneanť ſibi interim intātū prouidere. j. de p̄b. dilectus. Sed q̄res, quid ſi recepti ſint auctoritate Papæ ad p̄bē. cū ſe facultas obtulerit? nā hic vr̄ aliud dicendū, ꝙ qn̄ recepti ſunt ad primas vacaturas, quia poſſet intelligi, ꝙ tunc tantū offerret ſe facultas, quando nō eſſent aliqui maiores, qui eſſent minorib. p̄ferendi. ſed nos idē dicimus in vtroq; caſu, quia cū primis primo ſit ius q̄ſitū, licet ſint minores, q̄ ſcdo recepti, facultas ſe offerret primo in prima vacatione, & ſcdo in ſecūda, & ſic de alijs. [Potiorem.] i. priorē, alias beneficia debent eſſe æqualia, vt no. ſ. de conſti. cū veniſſent. vel hic attendit ſpecialem cōſuetudinē

ADDITIO.

a ¶Item no. Adde, quod hoc dictum ſequitur Inno. in c. quoniam, col. 5. ſupra de conſti. & refert etiam Feli. in d. c. col. 3. in princ.

SVMMARIVM.

1 *An epiſcopus excommunicet Archiepiſcopum delinquentem in ſua diœceſi.*
2 *Epiſcopus ſuper omnes ſibi ſubditos diſpoſitionem habet.*

CAP. XVI.

1 CVm. [Inferior.] † Hoc ſic dicimus eſſe, ꝙ ep̄s Archiep̄m ſuum in ſua diœceſi delinquentē nō excōicabit, nec ɔ̄ eum excōicationē, vel accuſationē ciuilem audiet, ſed corā domino Patriarcha, vel Papa conueniendus eſt, 21. diſt. ſi cōmittitur, & c. fi. 16. q. j. ſuper. & eſt ad hoc ratio, quia iſte Archiep̄s eſt intra terrā ſuæ iuriſdictionis. ſ. intra ſuā prouinciā, ſicut ep̄s, vt no. ſ. de offi. ord. paſtoralis, in prin. Itē melius debet iudicare Archiep̄s ſuum ſuffraganeū, q̄ ſuffraganeus ratione criminis Metropol. imo plus vr̄, ꝙ etiam ſi ep̄s haberet aliū ep̄atum ex diſpēſatione extra prouinciā, ꝙ ſuū Metropolitanū ratione criminis, vel ɔ̄ctus non poſſet cōdēnare pp̄ prędictā rationē, arg. prædicti capituli. Alij tamen hic dicunt ɔ̄. Ar. pro his, 16. q. j. c. j. j. de priuile. cū capella. quāuis poſſet dici, & bene, ꝙ aliud eſt in ep̄o, qui vr̄ eſt ſubiectus Archiep̄o: aliud eſt, ſi ratione alicuius poſſeſsionis ſortiatur eius forū: ex delegatione aūt ſuperioris pōt bene eū iudicare. [Inferior.] 21. diſt. in-
2 ferior. † [Erexeris.] Ex quo. n. legitimè ep̄atus conſtitutus eſt in aliquo loco, ipſe ibi ſuper omnes habet diſpoſitionē, & ſi ille Archid. fuerit infra diœce. deſignatā, ſibi ſuberit, niſi priuil. deſendatur, 11. q. j. regenda, & c. ſeq. ſ. de offi. ordi. cōquerente. ſed ſi non eſſet ibi ep̄s, & excōicaſſet eum pp̄ delictum in ea cōmiſſum, teneret excōicatio, ar. 6. q. 3. placuit. C. vbi de crimi. agi opor. Auc. qua in prouincia. quāuis & alij dicant hanc q. de maioribus ad ep̄m referendam. ſ. de offi. Archid. c. j. & c. ad hoc, quia nec ſuper Abbates iuriſdictionē habet, ſ. de offi. Archid. c. vlti. ergo multo minus ſupra ep̄os intra eius Archid. ſitos. ſed poſſet reſpōderi illi decre. ꝙ loquitur, quādo non habet iuriſdictionē ordinariam ſuper mona. ſui Arch. ſed ratione criminis bene habet, vbi ceſſat cōmune priuil. C. vbi de crimi. agi opor. auct. qua in prouincia. vel dic, vt j. de foro compe. cum contingat. [Videris.] Hoc ad arbi. boni viri referendum eſt. ff. pro ſocio, ſi ſocietatem.

SVMMARIVM.

1 *In negocijs vniuerſitatum ſufficit requiri rectores, vel idoneiorem partem.*
2 *Nedum epiſcopos, ſed alios prælatos, & ſaltem capitulum in arduis prouinciæ negocijs requirendum.*
3 *Poteſt is, cuius intereſt, quandoque probibere actorem, & reum litigare.*
4 *Nonnunquam ex tranſuerſo veniens retardat prouiſionem Papæ.*

CAP. XVII.

HVmilis doctrina. [Prælatorū.] Omniū, qui ordinariā iuriſdōnem habet, ſ. de offi. Arch. cū ab. melius vr̄, ꝙ pręlatos vocet ep̄s per id, quod ſequiť, & cathedralium capitulorū: q. a ſi de minorib. prælatis intellexiſſet, bene ſub eis cathedrales cōprehendiſſet. Sed quæres, quare non eædem perſonæ requiranť de Bituricen. prouincia, q̄ requiruntur de Burdeg. Reſpon. quia eorū intererat, cū in viſitatione primatis teneanť ſoluere procurationes. j. de p̄ſcri. cū ex officij. Bituricen. autē pp̄ cōpoſitionē tenentur ſoluere procurationes. ſed quare capitulū Bituricen. Reſpon. quia in magnis negocijs ſunt requirendi. j. de
1 his, q̄ fi. à præla. c. nouit, & c. quanto. † Itē oppones, quare nō omnes ſingulariter requiranť, quos res tangit, 66. diſt. c. j. C. de auct. præſt. l. fi. Reſpon. ſufficit in rebus & negocijs vniuerſitatū requiri rectores, vel idoneiorē partem. C. de iur. cal. l. 2. §. ſi autē. vel di
a gnitates ēt. ff. de cōd. & de munici. in rebus autē ſingulariū a ſunt vocandi. ſ. de conſti. cū oēs. ff. de ſer. vr. præ. per fundū. Et hæc eſt ēt ratio, quare ſufficit vocari præſentes, & non eſt neceſſe vocari abſentes. nā alias ɔ̄ eos non licet procedi, niſi ſpecialiter vocarētur. ſ. ſi ɔ̄ eos ſingulariter, & nō nomine vniuerſitatis ageretur.
2 † [Requiratis.] No. nō ſolū ep̄os, ſed alios p̄latos, & ſaltē capľm fore requirendos in arduis negocijs prouincię, q̄uis canones antiqui dicūt tantū de ep̄is, 9. q. 3. c. j. & 2. per totū. j. de p̄b. graue, vbi no. & no. ꝙ ſuper prouiſione requirit eos dn̄s Papa. qn̄. n. aliquis aliquid facit ex officio ſuo, ēt ſi in modū actionis officiū intētet, & maximè in ɔ̄poſitione requiri debēt oēs, quos res tangit. ff. de adop. nā ita. ff. de min. in cauſę. §. cā. Sed ſi nō vocet, nō minus tenet, qd factū eſt, ſed abſentibus nō p̄iudicat. ff. de min. ēt ſi. §. vlti. Alij tamen dicunt arg. eiuſdē l. ꝙ nō tenet, qd̄ factū eſt. & pōt dici nō tenere ſniā in latam, niſi per edictū ſolenniter euocenť. ff. q ſen. ſi. ap. l. j. §. itē cū ex. ſed bene tenet, ēt ſi nō vocentur ſingľr, ſed non p̄iudicat his, qui non audierunt edictū, vel alias non ſint in culpa. j. qui ma. accu. non poſ. cū in tua. vbi autē non imploratur officiū iudicis, ſed actionē propriā habet ɔ̄ reū, non teneť iudex aliū vocare, niſi in libello fieret de alio mentio, & tali modo, ꝙ ipſum abſentē vel ratione proprietatis, vel poſſeſsionis, vel alio modo ɔ̄ſtaret cauſam ɔ̄dictionis habere. ſ. eo. inter. ſed reus pōt nominare dominū in iudicio. C. vbi in rem act. l. 2. j. vt li. nō cō-
3 teſt. qn̄ fre. † Itē ipſe, cuius intereſt, pōt aliquando ꝓhibere actorē & reū litigare. ſ. quando primo loco ad eū pertinet defenſio. ff. de re iudi. ſæpe. ſed ſi nominetur in iudicio, nec ipſe ſe offerat iudex nō teneť vocare eū, cuius intereſt, quia in p̄dicto caſu. ſ. qn̄ ſciuit & potuit prouidere, p̄iudicatur ei pp̄ culpā ſuā, vel negligētiā ſuā, vt in p̄dic. ll. & j. de iudi. quāuis, vbi no. ſi autē neſciuit, ſibi non p̄iudicatur. ſed ille, qui ſe obtulit liti, eū non deberet, vel cū non poſsideret, tenetur ad æſtimationē. ff. de rei ven. ſi is qui. §. ſi autē. & duabus l. præcc. [Noluerunt.] Aſsignata iuſta cauſa, alias non differť, qd à maiori vel ſaniori parte fit. j. de his, q̄ fi. à ma. par. ca. cū in cūctis. vel dic ꝙ iſti p̄lati non cōueniebanť, nec conſentiebāt, vt capľm, vel vniuerſitas, licet quo ad aliqua negocia vniuerſitatis ſint. ſi. n. vt vniuerſitas conſentirent, ſimul cōuenirent, & ſimul tractatū haberent. & inde eſt, ꝙ hunc cōſenſum nō p̄ſtant vt vniuerſitas, ꝙ cuiuslibet cōdictio admittenda eſt etiam ſine cauſa, ſed poſtea corā Papa exprimenť, & probabūt, & ideo ēt ſingulariter ſingulorū requiritur conſenſus, quia negociū nō
b neceſsitatis, ſed voluntatis b tantū eſt. † [Superſedentes.] No. ex
4 tranſuerſo venientē retardare prouiſionē Papę, ſicut retardat & executionē ſniæ. j. de re iudi. cū ſuper controuer. & eſt hoc, quia ius ſuū proſequitur vel aliam iuſtā cauſam proponebat. Et no. ꝙ hi venientes ex tranſuerſo ſemper remittendi ſunt ad iudicem, qui cognoſcit inter alios. ff. de liber. cau. ſi pariter. & hoc intelligo verum quando lis cępta pro parte tangebat de nouo venientes, & interim priorū cognitio differtur: ſecus autem dicendum eſt, ſi erat alius Archiep̄s, qui eadem iura primatiæ peteret, quia tunc non eſſet remittendus ad eundem. [Ius.] Ideſt ꝙ ipſi nō cogūtur p̄ſtare huiuſmodi procurationes, de quibus p̄ſtandis in cōpoſitione dicebantur ēt alia q̄ in ipſa cōpoſitione cōtinebanť. [In expenſis.] Ex quo. n. Archiep̄i ɔ̄uenerant, ɔ̄dictores p̄ſumepť temere ɔ̄dicere, & ideo ɔ̄demnanť in expenſis, arg. ff. de iudi. eū, q. ſecus. ſi probabiliter ɔ̄dicerent. ff. de leg. 2. qui ſolidum. §. etiam.

ADDITIONES.

a ¶Singularium. Et ſic quando negocium tangit multos, vt ſingulos, ſinguli ſunt vocandi. adde Inno. met in c. in noſtra, infra de iniu. Arch. in c. quia epiſcopi. 5. q. 1. & Docto. in c. Nicena, 31. diſt. refert hic, & ſequitur Feli. in c. cum omnes, col. 8. ver. in ea glo. ſupra de conſti. & vide etiam eundem Feli. in ca. cum M. Ferra. col. 14. in fi. ſupra de conſti tu.

b ¶Sed voluntatis eſt. Feli. alleg. & refert in c. cum omnes, col. 2. ver. fallit ſecundo, ſupra de conſti. ad hoc quādo maior pars poſſit contrauenire; vel ſtatuere cōtra id, qđ oēs ordinaſſent, in quo Bal. & Ro. fuerūt cōtrarij, vt ibi videri pōt.

De tregua, & pace. Rubrica 34.

CAP. I.

TReugas. Hæc tregua canonica cōuentionalis ſemper ſeruāda eſt, 24. q. i. noli, ff. de pac. cōuen. & intelligo hoc de iuſto bello, quod licet omni tempore licitè poſsit fieri, non tamē his temporibus eſt ceſſandum, niſi vrgeat neceſsitas. 24. quæſt. vltima, ſi nulla. vel loquitur de bello iniuſto. à quo licet ſit ſemper abſtinendum, quia tamen de facto non ſemper prohibetur, tamē his dieb. fortius inſtabūt p̄lati pro treugis, nec peccant hodie prælati, qui nō ſeruāt iſtam

cõſtitutionẽ, qa nõ fuit morib. vtentiũ ap̃pbata, 4. di. §. leges. põt
ẽt dici hic loqui, qñ eſt dubiũ an ſit iuſtũ, vel iniuſtũ bellũ, 23. q. 4.
illi, qui. [Cõfirmet.] i. publice denũciet. ĩ. de offi. le. ſtuduiſti, vbi
de hoc no. [Triplex.] Primus eſt ꝓprij epi excõicatio. Scđs epo-
rũ vicinorũ ꝯfirmatio. Tertius auxilii corũdẽ adiectio. [Rũpit.]
ff. de ſuc. au. itaq; ff. de lib. leg. l. 3. in fi. [Præbeãt.] 90. di. c. pe. & vl.

CAP. II.

INnouamus. [Vt presbyteri.] 24. q. 3. ſi quis Romi-
petas. [Exiſtentes.] In agricultura. n.
tantum exiſtentes gaudent priuil. C. quibus non ob. lõ. tẽp.
l. vlti. animalia autem ſemper, arg. C. quæ res pign. l. pignorum.

De pactis. Rubrica 35.

CAP. I.

ANtigonus Epiſcopus. [Conuctus.] Co-
rã eccleſiaſtico iudice ille, qui pactũ non ſeruat.
[Cohibuerit.] i. niſi pacta ſeruet, excõicabit. [Pa
cta.] Legitima, 20. q. j. puellę, 18. queſt. 2. Cleuthe
rius. ff. de pac. iuriſgen. ait prætor,

CAP. II.

QVoties in cõuentionibus. [Noſter.] Et loquit
de eccleſijs exẽptis, vel ẽt alijs, ſi qñ ordinarij denegãt
ꝓbere aſſẽſũ [Solidare.] i. ꝯfirmare, & intelligo hoc de ꝯfirma. q̃
fit cũ cãę cogni. j. đ ꝯfir. vti. c. j. & 2. alias nec dubitatiuẽ auferret,
nec ius tribuet. J. de ꝯfir. vti. cũ dilecta, & no. ĩ. de of. leg. ſtuduiſti.

SVMMARIVM.

Renunciatio inter aliquos facta, quomodo proſit noceatq; alijs, inter quos non fuit facta.

CAP. IIII.

CVm pridem. [Pro cauſa.] Iſti. n. fratres agebãt
ꝯ monaſteriũ, & petebant reſti-
tutione cuiuſdã eccleſiæ, quia ſemp ſe p ipſos mona-
chos ſpoliatos dicebant. [Eos.] Monachos. [Liti.] Hoc nõ fuit li-
citũ ſ. renũciare iura, q̃ habebãt in eccleſia, ꝓ pecunia [Prauã.] j.
de trãſ. ſtatuimus. ꝯ. So. hic erat ſuſpitio turpis pacti, ibi nõ, qđ p̃-
ſumit niſi p aliã p̃ſumptionẽ tollat. [Prauã.] j. de p̃b. niſi. ꝯ. So. ibi
dr licitũ iuſſione iud. ſine vllo pacto aliqd dare. hic aũt illicitum
ex pacto. caueãt tamẽ, qa nec hoc ipſũ in intẽtione gerere dẽt.
j. de ſimo. tua nos, [Fratre.] C. de pcu. mãdato. C. de trãſa. in trãſa-
ctioni. [Renũcians.] Purè, & ſine pacto. [Reſignauit.] Et ſic ius re-
ſignaſſe vr, qđ in illis inſtr̃is habebat. ff. de pac. l. Labeo. & no. ĩ. đ
renũ. veniẽs. ſed qũo ꝓdeſt hæc reſignatio niſi pſonis, inter quas
pfecta eſt. ff. de pac. ſi vnus. §. pacta? Rñ. qa publica pſona eſt Papa.
ff. rẽ pu. ſal. fo. l. 2. in fi. & l. nõ quaſi, & qa ſinglr & vlr ſup oẽs ec-
cleſias hẽt plenitudinẽ ptãtis, 2. q. 6. decreto. multofortius, q̃ alij
ꝑlati ſingulis eccleſijs acqrere poterit, ar. C. de trãſ. p̃ſens, & ff. qđ
cuiuſq; vni. l. fi. vel negociũ hoc fit in ratihabitione monaſterij đ
ac. ratã habẽdo receptionẽ inſtr̃orũ ſibi ꝓdeſt. ff. de neg. ge. ſi pu.
§. ſed ſi ego, & §. itẽ qrit. dũmõ noĩe monaſterij ſit geſtũ, al̃s non
ꝓdeſſet. ff. de p̃to. ſti. ſi ſeruus. & hęc vera ſunt, niſi renũciauerit li
teris. ſed renũciatio litis põt fieri ẽr parte abſẽte. C. đ pac. poſtq̃,
& fit hoc in odiũ litis. ſic & hic. [Reſtitui.] ĩ. de ele. cũ inter R. ꝯ.
So. ibi reſtitui rigore iuris inſpecto nõ vr, ꝙ dẽt reſtitui ad inter-
dictũ, cũ ei renũciauerit. ff. de pac. ſi vnus. §. pac. & iõ dicimus loq
de gr̃a, vnde ſi al̃s eſſet inſtitutus nõ remoueret, 8. q. j. p̃ſentium.

CAP. V.

ACcepimus. [Nominatim.] C. de pac. l. vlti. ſu-
pra de fil. presbyte. ad extirpanda,
conquerente. [Et inanes.] Ipſo iure.

SVMMARIVM.

Pactum turpe non valet, imo nec ſuper eo iuramentum præſtitum.

CAP. VI.

CVm clerici. [Ex ipſis eccleſijs.] Eccleſiæ ſunt
obligatæ pro penſionib. ff. de iudi.
ſi fideicõ. §. fi. ff. de vſu. hactenus. ꝯ. ff. de ꝯh. emp. l. fi. §. fi.
ſed ibi interuenit tantũ pſonalis obligatio, & non fuerunt res
obligatæ. [Deteſtabile.] j. de cenſi. prohibemus. j. de p̃b. auaritiæ,
imo ſacr̃m ſuper hoc præſtitum non tenet. j. de cenſi. grauis.

SVMMARIVM.

Pactum contra, præter, & ſecundum leges, quid operetur.

CAP. VII.

PLerique, ſicut accepimus. [Reprobamus.] i. ſer
uandũ decernimus. qa ꝯ canones, 16. q. j. ſi qs laicus, &c.
decimas, & c. q̃ſti. & iõ ſi pena pacto adiũgat, nec pactũ tenet, nec
iuſiurãdũ ſup hoc p̃ſtitũ. ff. de pac. l. iuriſgẽ. §. vlt. & l. ſeq. ff. de ver.
obl. ſi ſtipulet, & l. ſi ſtip. hoc mõ. ſi vero pactũ eſt p̃ter legẽ, pactũ
nõ valet, & pena valet. ff. de ver. ob. ſtipulatio iſta. §. alteri. ſi vero
pactũ eſt ſm leges, & pactũ tenet, & pena, ita tamẽ. ꝙ alterũ tan-
tũ petat, ꝙ velit. ff. de pac. reſcriptũ. §. ſi pacto. C. de pac. ſi pacto.

SVMMARIVM.

Pactum ſuper rebus ſpiritualibus, an valeat.

CAP. VIII.

PActiones factæ. [Spiritualibus.] Siue benefi-
cijs, de quib. no. de ele. ſigni-
ficaſti. ſiue quibuſcũq; alijs, niſi forte ſp̃uale veniret in pa
ctu pmutationis. j. de re. pmu. ad q̃ſtiones. [Oĩs.] j. q. 2. c. pro. [De
alijs.] Conuentionibus. [Vergunt.] j. de iureiu. ſi vero. [Turpe.]
Ideſt turpe factum. ſ. dolo, vel ſimoniacè. [Turpe.] ff. de pac. iur.
§. dolo, C. de inuti. ſtipu. dolo. [Vel rei turpis.] Scilicet de facien-
do homicidio, vel conſimili. [Iure.] ff. de pac. iur. §. prætor. quod
conſanguineam duceret in vxorem. [De facto.] ff. de re. iur. im-
poſsibilium, vt ꝙ cœlum pedibus corporeis aſcendat.

SVMMARIVM.

1 *Specialis tranſactio non obeſt alijs ſpeciebus.*
2 *Vbi petitio & tranſactio eſt generalis, obſtat exceptio in omnibus.*

De tranſactionibus. Rubrica 36.

CAP. I.

1 SIcut graue, & infra. [De tranſact.] † Trãſactio ſpe
cialis nõ obeſt alijs ſpecialib. C. de trãſa. age. trã-
ſactio generalis reſtringit ad ea, de quib. tractatũ
eſt. ff. eo. q ꝯtu. §. 4. generalis tranſactio nõ reſcin
ditur p̃textu nouę probationis. C. e. ſub p̃textu.
ſpecialis tranſactio in vno capl̃o non impedit agi in alio. C. eo.
l. penul. generalis trãſactio tenet de rigore iuris in oĩbus c. & pa-
rit excep. ſed replicatione doli reſcindit. ff. de admini. tu. Lucius.
§. tutor. indefinita vel ſpecialis in alijs nõ obeſt, niſi in his de qui-
2 bus actũ eſt. C. de iudi. ſed melius dr, † vbi generalis eſt petitio,
& generalis trãſactio, obſtat exceptio in omnib. C. de pac. ſub p̃-
textu. ff. eo. nõ eſt. niſi reus frauduletẽr occultauerit ſpeciẽ, ĩ qua
deceptus eſt actor. ff. de pac. tres. vbi gñalis eſt petitio, & ſpecia-
lis trãſactio obſtat exceptio. in ea ſpecie tantũ, idẽ eſt ſi ſpecialis
eſt petitio, vel gñalis q̃rũ ad verba trãſa. C. eo. ſi de certa, & l. age.
ff. eo. cũ Aqui. & l. qui cũ tu. §. vlti. C. ad Velle. l. iubemus. ſi autem
vtrũq; ſpeciale, multomagis idẽ. ff. de pac. ſi vnus. §. pacta. [Deci-
ſionẽ.] In his oĩb. ſi ſu ꝑuenerit trãſactio, ceſſant hæc auxilia ꝯ eũ
cũ quo interuenit trãſactio, & ſup eo, de quo trãſactũ eſt, niſi do-
lo feciſſet tranſactionẽ. ff. de pac. tres fratres. ꝯ alios. n. non ſuit
irrita inſtr̃a. & intelligo hæc vera, vbi vtraq; perfecta eſt cõpoſi-
tio, alias vtetur inſtr̃is, quia fidẽ non ſer. &c. C. de pac. c. cũ propo
nas. Itẽ hoc habet locũ vbi non prohibet trãſactio. [Deciſione.]
i. tranſactionẽ. [Præſcriptione.] i. quia p̃ſcripſiſſet. j. de p̃ſcrip. per
totũ. [De lege.] Falcidia, q̃ iſtitutio, vel hęredi, ſiue eccleſię, ſiue
alij tribuit Falcidiã in bonis teſtatoris. ff. ad l. Fal. l. j. in princ. & in
multis legibus idẽ. l. q̃ eſt. C. de dona. ſi quis, & in multis alijs. [Pri
uilegio.] Quia erat vxor, q̃ habebat priuile. in bonis mariti. C. q
po. in pigno. ha. aſsiduis. vel fiſcus in cęteros creditores. & eccle-
ſia habet priuilegiũ, quod tantũ certis modis admittitur eccle-
ſiaſticę rei alienatio. 10. q. 2. l. hoc ius. [Cui.] Tranſactioni. [Infir-
mitatis.] Quo ad ſolennitatẽ. C. de teſta. omnium. imo & quo ad
ſubſtantiã. nã & ſi ex certa ſcientia Papa aliquid approbet, nedũ
quod cõfirmat, ſed ſi ſolũmodo ſuo priuilegio inſerat quod de
a iure non valet, firmũ erit, ſic ut ſtatutũ laicorum * ſuper eccleſiis
valet, & pro cõfirmato habetur, ſi Papa illud in ſuis literis appro
bet, arg. ff. de pigno. fideiuſſor. §. vlti. [Auctoritate.] Quæ impo-
ſita fuit cum cauſæ cognitione, j. de confirmatione vti. c. j. & 2.
alij contra, j. de conceſ. præben. & eccle. non va. poſt electionem.

ADDITIO.

a ¶Statutum laicorum. Adde quod Bal. in l. omnes populi, col. 6. ff. de iuſt. & iu. al
legat Inno. hic, quẽ etiam refert Feli. in c. eccleſia ſanctæ Mariæ, col. 2. in prin.
ſupra de conſti. & per Alex. plenè in conſ. 19. col. 3. in fi. in 3. vol. Et vide ad ꝓ-
poſitum quæ ponit Fran. de Are. in ſuo conſi. 15. col. 6. in princip. vbi allegan
do Specul. in titu. de inſtrum. edi. §. nunc videndum, ver. item opponitur, dicit
quod ſi in confirmatione apponitur tenor rei confirmandæ, quod confirma-
tio tunc dicitur facta ex certa ſcientia.

SVMMARIVM.

1 *An ſit licita tranſactio, & permutatio in ſpiritualibus, & vide in nu. 2.*

CAP. II.

STatuimus. [Archiepi.] Sine cõſenſu autẽ eo-
rũ non eſt licitũ inferiorib. cleri-
cis alienare res immobiles, vel redditus annuos, in
Auct. de alie. & emph. in prin. 17. q. 4. in venditionib.
1 †[Cõpoſitio.] quidã dicunt, ꝙ in ſpiritualib. põt interuenire cõ-
poſitio, ſed trãſactio nunquã. j. eo. ſuper eo. nos dicimus licitam
eſſe tranſa. & permutationẽ in ſpiritualibus, dũmodo ex vtraq;
parte tantũ ſp̃uale, & nihil tp̃ale interueniat, vt hic, & j. c. de cęte
ro. j. de decimis, ex multiplici. & c. ſuggeſtũ. j. de re. pmu. ad q̃õ-
nes. & hoc idẽ dicimus in beneficijs, ſi petunt iure ꝓprietatis. pu-
ta qa vna eccleſia petat ab alia p̃bendã, quã dicit ad ſuã collatio-
nẽ ptinere. ſed ſi aliqs clericus petat beneficiũ, nõ eſt licita trã ſa-
ctio, etiam ſi vtrinq; detur ſpirituale. j. eo. cõſtituitus, n. ſi ſecundũ mo-
dum.

dũ.q ponitur.ĩ.de præbẽ.niſi eſſent.cõpoſitio aũt interuenire poteſt,ĩ.eo.ſuper eo.talis.ſ.ꝙ ille clericus, q ius nõ hẽt, vel habere creditur, penitus renũciet iuri ſuo ſine aliqua datiõe, vel ꝙ alius ius habens recipiaſ in canonicũ ſine datione,ĩ.eo. ſup eo.ſiue aũt interueniat cõpoſitio,ſiue ꝓuiſio in caſu ꝯceſſo,per quã clericus actor aliquid debeat habere in eccleſia,ſ.reditũ,vel cenſum, nõ trãſcendit pſonã paciſcẽtis,ĩ.eo.ſuper, & infra vetuẽs. & c.de cætero.ĩ.de præben.niſi eſſent.ſ.nã ſi ex pactione ius aliquod tribuerẽt illi,q petit beneficiũ in eccleſia, hoc nõ poſſunt etiã tẽpore vitæ ſuæ,ſ.illorũ,q cũ recipiũt in canonicũ, vel aliud ius. vel officiũ,q a ex pactione nõ poſſunt tribuere ius. cuius collationẽ nõ habent.nã in tranſactione volũtaria, ſicut in cõpoſitione neceſſarius eſt cõſenſus oium illorũ,quos res tangit, ſupra de ma. & obed.c.ſi.prædicta autẽ ſunt vera,niſi ſorte alij,q receperũt aliquẽ in canonicũ ex cõpoſitione,haberent ius eligẽdi,nã tunc bene poſſunt ſucceſſoribus præiudicare.in cẽſu aũt, vel reditu aſſignato cuilibet clerico, vel etiã in quacunq; alia cõpoſitione, vel tranſactione inter eccleſias miras extra iudiciũ maximè ad hoc, vt præiudicetur ſucceſſoribus,oportet ſuperioris authoritatem interuenire,vt hic,& ĩ.de of.vic.ad hoc.ĩ.eo.veniẽs, & c. ſup eo. 12.q.2.abbatibus.17.q.vlt.in venditorib.item ad hoc,vt ſine peccato teneat,oportet ꝙ credat ſe iuſtã cãm habere, alias ſine peccato nõ tenebit.ĩ.de iniũ.c.4.j.q.j. ſi quis,neque.imo ſm l.quantũ ad doloſum actorẽ nõ tenet talis tranſactio. ff. de cõdi.indeb. in ſum.in prin. ſed ſi ex parte rei interueniat calũnia, tenet tranſactio:ſed datur actio de dolo, ſi dolo induxit actorẽ ad tranſigendũ.C.de tranſac.l.ſub prætextu. ꝓmiſsio autẽ de beneficio,cu ſe

2 facultas obtulerit,licita eſt.ĩ.de cõceſ. præb.accedens.† [Cõpoſitio] diſtributiuè lege,vt q ſubſunt epis, eorũ cõſenſu vendãt,vel cõponant,& qui ſubſunt archiepis,vẽdant eorũ cõſenſu.& eſt aliqua cauſæ cognitio, & decretũ neceſſariũ in alienatione hac. 12.q.2.abbatibus,& c.ſi qua.& c.ſeq.abbates etiã cũ cõſenſu prælatorũ ſuorũ alienare debẽt. 17.q.4.in venditionib. epi aũt, ſi volũt alienare,debẽt habere cõſenſum ſui capĩi,ſi habẽt capĩm,& ſi nõ habẽt,ſui presbyteri.12.q.2.placuit. & olim ẽr neceſſaria erat authoritas cõcilij prouincialis, vel triũ epõrũ.q deputabant epo ab archiepo.10.q.2.caſellas.ſed ſi põt cõmittere, multo fortius officio eius põt,& ſufficit eius authoritas,archid.vel abbatũ vel aliorũ minorũ iudicũ auctoritas non ſufficit in alienatione eccleſiarũ ſuæ iuriſdi.cũ capitula prædicta,ſ.abbatibus,& ſequentia hoc tantũ epis cõcedere videanſ.de abbatibus autẽ, qui hẽnt eccleſias ad ſe pertinentes pleno iure, ab aliquibus dicitur,quod poſſunt in eis præſtare authoritatem archiepiſcopi. authoritate Patriarcharum, vel Papæ hoc facient.

SVMMARIVM.

Abbas, vel prior, tranſigere non poteſt ſine capitulo,licet poſſit ſine eo agere de rebus communiter ad eum pertinentibus.

CAP. III.

CONTINGIT interdum. [Habuerit] alias non valet tranſactio iur.ĩ.de reb.eccle.nulli.ſecus in iudicio.ff. qd cuiuſq; vni.l.vlti.& no.ĩ.de reſcri.edocem. [Habuerit] no.ꝙ licet abbas,ſiue prior,ſiue capitulũ poſsit agere de reb. cõmuniter pertinẽtibus ad eũ & ad capitulũ, ſine eo no põt tranſigere[aliquot] maxime.nam idem eſſet,ſi ſeruata non eſſet,vel ſi 4.ann. ſteti,quòd non petijt reſtitutionem in integrum, vlterius competere non poterit: ſed ante legem competere bene poterit, ſi læſa eſſet eccleſia, etiam ſi conceſsiſſet.

SVMMARIVM.

Legis aut principis authoritas duas res deducit in vnam naturam.

CAP. IIII.

VENIENS ad apo. {Exceſſit} pcolonos {neceſſaria} .j.q.j.§. ſi ergo {ſacramẽta} prædiales.n. decimæ no rõne ſacrorũ, ſed territorij dantur.16.q.1.decimas,& c.ſi quis laicus, & ideo ſuperficialis cã vr iſta.ſed ſufficiens cã erat, qa prædia erant in eius parochia ſita. {Sacerdotẽ} qa ſine authoritate epi tranſigendi extra iudiciũ poteſtatẽ nõ hẽt vltra tps vitæ ſuæ,vel alicui ius tribuere in eccleſia,ſicut nec alienãdi. 17.q.4. in venditionib. ĩ.de cen.ſignificauit.ſupra c.de cætero.& repete q̃ diximus ſupra c.de cætero[tertiã tantu]quaſi diceret de alijs ſuis terris nihil ſoluant.[Cõfirmatã] cũ cauſæ cognitione,& nõ in cõmuni forma, quæ nihil iuris addit,& prærogatiuã de tẽporali in perpetuã.hæc certa ſnĩa. ſ.qa auctoritas principis, ſiue legis ex nudo pacto dat actionẽ.ff.de pac.legitima.& q ꝯfirmat,dat.ff.de verb.ſign.obuenire.etiã princeps duas res deducit in vnã naturã.C.cõia de lega. l.3.§.1.de cõſec.di.2.reuera.C.de rei vxo.ac.l.j.in prin.[Cõfirmatã].16.q.j.c. vlt.[Ipſos.] nã monachi de parte ſua, & agricolæ de ſua ſoluere decimas debent, & vbicunque inueniantur decimæ corporales, vendicari poſſunt.infra de deci,paſtora.ſed ſi abbas conuenit percipere decimas corporales, & aliquis non decimas corporales, ſed ius percipiendi petat, cum hoc ſit tantum apud abbatem, abbas tantum conueniatur, de hoc no. ſupra de maio. & obedientia, inter.

CAP. V.

CONSTITUTUS. [Fide præſtita] in fi.C.de leg. nõ dubiũ, ff.de pac.iur. §.ſed ſi quis. {Audiatis} qũo cũ hi ſunt ſimoniaci, poſtmodu audiuntur ſuper iure, qd habẽt in eccleſia, cũ pp ſimo. & ſi alias ius haberent, repellendi eſſent.infra de ſimo.inſinuatũ? Reſpon. ꝙ non dicitur hic, ꝙ tranſactiones tales ꝯtineant ſimo. ſed ſpeciem ſimo.ſupra ti.prox.cũ pridem.ſed dices,quare ergo prohibentur? Reſpõ.quia nõ ſolum a malo,ſed a ſpecie mali ceſſandum eſt.11.q.j.aliũm.ĩ.de vita & ho.ele. cũ ab omni.itẽ no.ꝙ non ſolum tranſ. ſed ẽt iuſtũ ſuper hoc præſtitum reuocatur.

SVMMARIVM.

1 *Debet iudex, coram quo clericus petit beneficium vacans, dicens ſe ex electione ius habere, vocare ad quos pertinet electio, vel præſentatio, vt de iure contendant, ſi volunt.*
2 *In petitione confirmationis ſemper electores, vel præſentatores requirendi ſunt.*
3 *Quando liceat clerico paciſci ſuper beneficio.*
4 *Non valet tranſactio, niſi fiat in eccleſiæ vtilitatem.*
5 *An liceat conſtituere cenſus perpetuos eccleſiæ.*

CAP. VI.

DE cætero noueris. {Extraordinariũ} ordinarius .n. ſi cõceſſiſſet,eccleſiã cenſualẽ cõſtituiſſet, vt no. ſupra capitu-

1 lo 2.† {Aduerſario} no.ꝙ ſi clericus beneficiu vacãs petit,dicens ſe ius habere ex electione, & ideo petit ſuã electionẽ,vel prouiſionẽ cõfirmari:iudex,corã quo hoc petit,dẽt vocare illos,ad quos pertinet electio,vel præſentatio,vt de iure cõtẽdant,ſi volunt.eps autẽ,qui inſtituit,nõ eſt vocandus, quia nõ cõtendit,ꝙ ex ſuo facto agenti clerico poſſet ius quæri.nec obeſt,ſi dicis,ꝙ neceſſaria eſt cõfirmatio epi, vel etiã inſtitutio,quia hoc non eſt pp ius, quod habeat in electione, ſed quia iuriſdictionẽ hẽt eps.ex qua dependet cõfirmatio,& inſtitutio, & iudex nõ debet vocari,vt defendat ea,quæ rõne iuriſd.facit.2.q.6. hoc etiam. cõtenditur tamẽ,ꝙ tã eps,q etiã clerici eiuſdẽ eccleſiæ poſſunt ſe opponere ei pp vitiũ perſonæ.ĩ.de accuſ.accedens.itẽ epo ſaluũ eſt ius,vt inſtitutione, vel cõfirmatione, vel ordinatione, vel ẽt ex officio ſuo rõne ſuæ iuriſdõ.inquirat ꝯ eũ.ſi vero petat præbẽdã, quã alius tenet, tũc ille dẽt vocari ad reſpondendũ, qui detinet,quia cõfeſſoria eſt,quã intentat,quæ eſt in rẽ,& nõ datur niſi ꝯ poſsidentẽ,vel detinentẽ.ff.ſi vſufru.pe.l.3.& l.vlt.qa locũ habet officiũ iudicis.Sed in primo caſu,ſ.quando vacans beneficiũ petit,& cõſtat ꝙ electus eſt,nõ credimus electores vocandos,vel præſentatores, q a ante cõfirmationẽ hoc facere debuit iudex, q electionẽ examinauit: ſed poſt cõfirmationẽ nõ debuit impedire effectus ꝯfirmationis p aliquẽ,qa habeat poſſeſsionẽ, infra de appellatio.cõſtitutus.hoc nõ placet, quãdo nullis vocatis fit electio,& cõfirmatio,vt no. ſupra de ele.cũ dile.infra de cauſa poſ. cũ olim.ſed hoc eſt verũ, quãdo fit cõfirmatio vocatis, qui ſunt vocãdi.ſed ſi de præbenda eſſet cõtẽtio,qa capitulũ vellet vnam præbendã aſsignare,& cõfirmatus peteret aliã, tũc cõtra capitulũ,quod præbẽdas vacantes poſsidet,eſt agendũ. ĩ. de teſtamẽtis c.relatũ.2.qa in hoc caſu hẽt locũ offi. iud. ſed & in hoc caſu ipſi electores, vel præſentatores poſſunt opponere ꝯ confirmatũ,ne adipiſcatur poſſeſsionẽ. ſi p obreptionẽ eã obtinuiſſet, infra de dolo.cũ olim. Sed & poſtquã adepti fuerint pacificã poſ. patroni,vel electores poſſunt ꝯ eos implorare officiũ iudi. vt inde remoueanſ,qa ab eis electi,vel præſentati nõ ſunt,infra de iure pa-

2 tro.cũ dile.& c.ex inſinuatione.ĩ.de re iud.cũ B.† Quãdo aũt cõfirmatio petitur,ſemp electores,vel pſentatores requirẽdi ſunt, & ſi nõ requirantur, põt dici nulla cõfirmatio, ſicut reſtitutio in integrũ.ff. de mino.etiã.§.ſi.alij tamẽ dicũt,ꝙ tenet cõfirmatio, ſed põt caſſari, qa alijs abſentibus facta eſt, etiã ſi alias canonica ſit.hodie ꝯ, quia oẽs ſe volunt opponere, & ſine citatione dicũt cõparere,ſupra de ele.ſtatuimus. & no.ꝙ licet ſemp quãdo offi. iud.petitur,tutius ſit petere ſuã electionẽ cõfirmari,tamẽ ſi hoc nõ petitur,ſed tantũ offi.iudi.imploratur, vt ſua electio pronuncietur canonica, valet talis petitio, & tunc confirmatio reſeruabitur iſti ad quẽ de iure cõmuni pertinet, ſupra de of. dele.ſuper eo.ſupra de electione.c. cũ in veteri.imò, quod plus eſt, petere põt,ꝙ publicetur electio, ſupra de ele.publicato.& breuiter ſic procedetur hic,ſicut proceditur,quãdo quis petit ſe pronũciari legitimũ,de quo no.infra q ſi.ſint leg.cãm,q̃ inter.& põt hoc modo agere,quãdo nõ eſt eius electio cõfirmata: nã tunc nõ põt agere confeſ.vel negatoria ꝯ ꝯdictores ſuos, vel turbatores ſiue de iure,ſiue de facto,cũ adhuc nõ hẽt ius in re,ſupra de electio.qualiter.C.de pactis,traditionibus.C.de rei ven.ſeruũ emptor. ſed cõtra.infra de excep.dilecti.ſol.ibi. ſin autẽ eſſet electio confirmata,tunc hẽt locũ negatoria,& cõfeſſoria,quia iã plenũ ius hẽt, ſu-

pra de elec. trāſmiſſ. m, & ſic ēt eſt in ſeruitutibus legatis. vbi ſta-
3 tim ius hēt. ff. quēad. ſer. am ſi partē. §. ſi ꝑ fundū. ¶ † [Componit]
ſecundū formā, q̄ eſt infra de præben. niſi eſſent. alias clerico nō
licet paciſci ſup bñficio. vel loqtur, qñ petebat clericus ius in ec-
cleſia nō nomine ſuo, ſed nomine alterius eccleſiæ. poſſet tñ di-
ci, ꝙ ēt ſuper hoc beneficio, quod ſibi petit clericus, pōt inde in-
teruenire cōpoſitio talis, ſ. ſi petebas certum bñficiu bona fide,
& tu illud retines, & detur tibi aliud, ar. ſ. eo. tit. c. ſtatuimus, j. de
re. pmu. ad qōnes. vel ꝙ aliquē reditū recipias; & erit ille reditus
ius ſpuale. ſed nō placet, quia in acq̄ſitione bñficij debet ceſſari
ois pac. j. de re. pmu. qſitu. melius aūt dr̄, ꝙ loqtur ſimplr̄, qñ pe-
tebat in aliqua eccleſia canonicari: qa tūc pōt interuenire ꝯpoſi
tio cōſentientibus illis, ad quos ptinet electio, vt no. ſ. in eo. cap.
4 ¶ † [Ius aliqđ] puta, qa clericū recepit in canonicū: vel qa tota ec
cleſia ad actorē trāſlata, eſt pars eius. & eſt hoc verū, ſi vtilitas ec
a cleſiæ agatur ex ipſa tranſactione. alias. n. nō tenet ª ſine cōſenſu
epiſcopi. ſ. eo. veniēs. alii tñ dnt, ꝙ ſicut in iudicio pōt facere ꝓiu
dicium eccleſiæ ſuæ. ita & ꝑ tranſac. qđ fit in iudicio timore de-
terioris ſn̄iæ. nō obſtat decre. ſ. eo. ueniēs, qa illa ꝯpoſitio fuit fa
cta extra iudiciū. vel dic ꝙ tunc tñ pñt ſup hoc cōponere, qñ ex
ſuo conſenſu pñt ius tribuere, ſ. qa ad eos ptinet electio [ꝯtria] ſ.
ti. pxi. cū cle. ſ. de oſ. dele. ſi quando. j. de collu. deten. audiuimus.
5 † [Sed cenſus] & hæc eſt rō, qa ſi conſtituatur cenſus eccleſiæ per-
petuo ſoluendus, hoc non pōt ſine auctoritate epi. item ſi cleri-
co ſoluendus cenſus eſt, nec hoc licet ex pacto: qa debet ceſſare
ois pac. ſ. ti. pxi. c. vlt. nec obſtat. j. de ꝓben. niſi eſſent. vbi priora-
tus daf toto tpe vitæ vnius pſonæ: ſed illud de gr̄a eſt tolerandū,
& qa licitū eſt cuilibet eccłiæ ſine auctoritate ſupioris clericis
paupibus & benignis ī vita ipſorū clericorū ꝓuidere. 16 q. 1. poſ-
ſeſsiones [ꝓeſt] clericus q petebat beneficiū & obtinuit ꝑ cōpo-
ſitionē. [Solutus] hoc vult dicere, ꝙ ſi iſte clericus, q beneficiū,
vel eccleſiā petebat, ex cā ꝯpoſitionis, ꝓmiſit dare aliquē cēſum
ei, cū quo litigabat, nō teneref ſucceſſor. & ſi opponas, ꝙ eſſet ſi
mo. reſpon. pōt aliquādo eſſe ſine ſimo. j. de præben. c. niſi. itē nō
approbatur hic iſte ꝯctus, ſi cenſus negatur ſoluendus ei, q contē
debat cū hoc clerico, qui per compoſitionem obtinuit benefi-
cium [eius] clerici, qui obtinuit per compoſitionem: ſed alij
debent ſoluere cenſum.

ADDITIO.

a ¶ Alias non tenet. Adde Bal. in l. præſes. C. de tranſa & Pet. de Ancha. in conſ. 309. inci. videtur prima facie dicendum, in prin. fact, quia tranſactio dicitur alienatio, vt per Alex. in conſ. 139. col. 2. verſ. nec etiam in primo volu.

SVMMARIVM.

1 *In iudicio non poteſt eſſe teſtis, qui fuit aduocatus.*

2 *Non valent literæ impetratæ a non clerico ſuper beneficio.*

CAP. VII.

EX literis veſtris. [auctoritate]. i. ad ꝓcurationē [patrocinabaf]. ff. de
inoſ. te. l. vl. ꝯ. C. de re. ven. tua. ff. de rei ven. inter offi-
1 ciū, C. de preſcr. x. vel xx. an. nec petenti. † [Inſcriptus]
intuto de trāſa. nā in iudicio nō poſſet eſſe teſtis, q fuit aduoca-
tus. 2. q. 6. c. ſtatuendu. rōnē q̄re. C. de here. quoniā. ego non facio
vim, vtrū iſte aduocatus fuerit teſtis in inſtro, an in cā. nā ſimi-
ter dic, ꝙ ſi aliqs fuit teſtis in aliquo ꝯctu, & ſcriptus in inſtrumē
to alicuius ꝯctus, & poſtea agit ex eo ꝯctu: vel aliquo modo, vbi
neceſſariū ſit ipſum inſtr̄m, & ille, q eſt ſcriptus teſtis in inſtro,
ſit aduocatus in cā iſta, nihilominus ꝑ illud inſtr̄m ꝓbaf ꝯctus,
dummodo inſtr̄m falſum non probef. ſi naūt inſtr̄m ſuſpectū eſ-
ſet, ad dandum fidem inſtro nō ſufficit, vel nō valebit dictū eius,
niſi cu qōnibus. itē dicimus, ꝙ iſte inſcriptus teſtis in cā, vel etiā
nō inſcriptus teſtis in cā, in qua eſt aduocatus, nunq̄ poterit eſſe
teſtis. j. de teſt. Roma. nec iſta decre. Roma. dicit, ꝙ hic aduoca-
tus fuerit productus in teſtē: ſed narrat factum, qualiter teſtis in
inſtro tranſactionis inſcriptus erat. & no. ꝙ ſola ſubſcriptio non
auferret ei ius ſuū, ſi qđ habebat in re, vbi aduocabat. ff. de pig. ac.
caſus. ꝯ ff. de pig. fideiuſſor. ſed in hoc præiudicabatur qa nō pōt
eā cām, vbi aduocabat, dicere iniuſtā, vel ſe neſcire. & iō nō ua-
lent literæ ſup ipſa eccłiā impetratæ, ab ipſo, q ſciuit. & autorita-
tē pſtitit [nōdu] quaſi non idē, ſi poſt. ſ. de reſcri. cū adeo, ar. 1. q. 1.
principatus. ff. ad Maced. ſi tamen. ff. de or. iu. l. 1. ff. de re. iu. qđ ab
2 initio. † [Tonſuratus] not. nō ualere literas ſuper beneficio à nō
clerico impetratas. [Duximus] iſte Guil. impetrauit literas ſup
quadā eccleſia tanquā vacante: obiectum fuit, ꝙ alius poſsidebat
illam eccleſiam: dictus G. reſpon. tenere eccleſiam per li. & nul-
lo iuſto titulo eam habere, & iō pro habente reputādus erat. poſ
ſeſſor autem triplicauit ipſum G. tranſactioni, ꝑ quam dicebat
cōmiſſa ſimo. autoritatem pſtitiſſe: quia & ipſe confitebatur. vn
de dominus Papa non audit eum ſuper ipſa eccleſia: quia ſi alius
habet eā iuſte, in locū viuentis non intrabit. j. de con. præ. & ecc.
non va. qoia in viuorū. ſi ſimoniacè, hoc nō pōt contendere, etiā
ſi cum ſua authoritate ſit factum. ſic. n. allegat turpitudinē ſuam,
vnde non auditur. j. de dona. inter dilec. & no. ſ. de ele. noſti. ſi. n.
alius impetraſſet non faciens mentionē de tranſa. literæ valerēt,
qa non erat talis veritas tacita, qua expreſſa literas nō habuiſſet.
immo melius habet, ſi poſsidentē vellet expellere, q̄ ſi ſup non va-
cante eccleſia deberet impetrare. ſ. de reſcrip. ex parte Conuētrē.
& c. inter cæteras, ol. m. ut ex ſua apparet, ꝙ nō excipiebaf hic
ꝯ literas, ſed ſup eccleſia tantum agebatur. vel aliter dicitur hoc
eſſe verum, quando nullus poſsidebat beneficiū, quod petebat
G. ſi. n. poſsideret, nō valent literæ: quia ſuper beneficio non va-
cante impetratæ. j. de conceſ. præben. non vacātis, literas. vbi no.
vel forte iſte G. impetrauit literas, ꝙ ſi probaret poſſeſsionē be-
neficij ſimoniacam, ꝙ ſibi ſuū beneficium daref. cū aūt poſtea di
ceret eum ſimoniacū, ꝑꝑ predictam tranſac. ſua authoritate fa-
ctam repulſus eſt, & ſibi impoſitum eſt ſilentium ſuper eccleſia,
non ſuper literis tantum.

CAP. VIII.

SVper eo, quod quæſiuiſti. [non poteſt] ſi a-
geret qs petendo beneficium, vel etiā ſi de proprieta
te ageretur, nō licet aliquod ſpirituale ꝑ tēporali da
re [iciūnio] C. de tranſactio. [tranſactione amicabiliter] puta qa
vnus liberaliter beneficium reſignet tanquam iure carēs, & alius
habeat tanquā ius habens. vel ſi agitur de proprietate beneficij,
licet ſpirituale pro ſpirituali dare, & repete, quod diximus. ſ. c.
ſtatuimus, & c. conſtitutus.

CAP. IX.

PRæterea, quando inter. [ꝑcipiāt] lai-
cis. ſ. tacentibus & conſentientibus, ꝙ maiórem portionem reci
piant: non dico conferentibus, nam dādi res eccleſię
nullam habent ptātem. 10. q. 1. c. 1. & c. ſe [Simoniaca] quia reddi
tus pure temporalis eſt, ex quo nouus eſt, & tantum ius conſti-
tuitur, vt ius patronatus habeat. ſi autem laici haberēt cēſum de
eccleſia ab antiquo. 18 q. vl. Eleutherius. & ꝓ eo recipere ius pat.
poſſent forte. ſ. c. ſtatuimus, vbi no. bene facit ad hanc decre. j. c.
proxi. [non tenet] nec quo ad transferendum ius patr. in laicos,
nec quo ad cenſum dandum monachis.

SVMMARIVM.

Cenſus quid, & qño imponatur, ab ecq̄ue ſe quis eximere poſsit.

CAP. X.

PRæterea quarto loco. [tenebaf] ſup-
ple, & vt ſe eximeret, cenſum bene reddere promiſit [tranſactione]
no. ꝙ licet cenſus recognitio ſit debitæ ſubiectionis
in aliquo. j. de cenſibus omnis, pia. 18. q. 2. Eleuthe. quandoque ta
men datur in ſignum exemptionis, vt hic fiebat, ſed male. quia ſi
cut. ſ. proxi. c. diximus, non licet nouum reditum dare, ut ſe exi-
meret: ſed bene licebat ſe eximere, & in ſignum, quod aliquan-
do fuit ſua, & ꝙ exemptionis beneficium recepit ab eo, aliquē
cenſum imponere, ar. 18. q. vlt. Eleutherius. j. de reli. do. conſtitu-
tus, & c. cum venerabilis. j. de cenſi. cum vene. veterem aut cen-
ſum, cum ſit ius ſpirituale, bene poſſet hæc cella remittere ma-
trici eccleſię, vt ſe eximeret, quamuis non ſit veriſimile, ꝙ cella
de matrice eccleſia cenſum recipiat {catenus}. i. eo pacto {ſen-
tentiæ}. ſ. ꝙ ſint ſubiecti matrici eccłie {ingetatē} dic. vt no. ſ. c.
pxi. nā nō valet trāſactio facta de re ſpūali, aliquo tēporali dato.

SVMMARIVM.

Legato Papæ, an liceat diſpenſare ſuper conſanguinitate.

CAP. XI.

EX parte tua, & infra. {componendū} inter Latinos in
Roma habitantes, vel inter Grecos & Latinos {de-
trahere} in pęnitentiis, & pęnis imponendis, vel di-
ſpenſando cum eis {coniugij}. ſ. ꝙ quis poſsit vxorem legitimā
dimittere, vel ſuperinducere alienam: alias ſuper affinitate & cō
ſanguinitate licet diſpenſare. 35. q. 3. quedā, §. quod ſcripſi. & etiā
legato. j. de conſan. & affi. q dilecto. hodie tamen pōt dici, ꝙ nec
legato licet diſpenſare ſuper conſan. j. de conſan. non debet {à ſe
ueritate} i. nō licet ſuper illo diſpenſare {expreſſum}. ſ. ꝙ non
poſsit componi. vel diſpenſare {procedas} diſpenſando, vel cō
ponendo, vel pœnas mitigando {humaniorem}. ff. de pęnis, re-
ſpiciendum. ſuprà. de temp. or. vel non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt non beneficiati, & in minoribus ordinibus conſtituti coram ſeculari iudice litigare.*

2 *Quādo liceat aduocato, vel medico, de totius litis, vel morbi ſalario paciſci.*

3 *Pro eccleſiaſticis negotiis licet coram ſeculari iudice litigare.*

De poſtulando. *Rub. 37.*

CAP. I.

CLerici in ſubdiaconatu. {ſuſtentetur.}
† Si autem nō ſunt beneficiati, & in inferioribus ordi
nibus conſtituti, poſſunt corā ſeculari iudice litigare.

In

Inſcris autē o-dinibus conſtituti, & be neficiati non prohibenſ
totam eccleſiaſtico iudi. litigare;& nihil tamen quærere pro ſa-
lario, ſed oblatum ſponte recipiant. Monachi & priores nunquā
aduocant. j. ne clerici. non magno. 16. q. 1. alia, & ca. ſe. niſi ꝑ mo.
& abbate imperante, vt j. e. c. proxi. ſacerdotes autem niſi pro ſe,
& eccleſia ſua, coniunctis, & miſerabilibus perſonis aduocabūt.
j. eod. c. vlt. etiam corā eccleſiaſtico iu. & ibi dicit [aduocatū] ad-
uocatus multa remedia habet ad agendū, vt no. in ſumma. C. de
2 ſuffraga. † Et dic, ꝙ ſi aduocatus, vel medicus ab initio conuene-
runt cum aliquo de ſalario totius morbi, ꝙ ex tunc, ſi faciunt ali
quam conuentionem, non valet. ſed ſi ab initio nō fecerit aliquā
conuentionem de tota lite, vel infirmitate, licet a clientulo vel
infirmo receperit aliquid pro conſilio unius diei; nihilominus
pendente lite, vel infirmitate poteſt paciſci cum eo. C. de poſtu.
quiſquis. §. ꝑterea. ff. de va. & ex. cri. l. 4. §. ſi cui. aſt dicere abſurdū
eſt, & non eſt contra. C. de profeſ. & me. li. x. l. antepenult. quia ibi
loquitur de medicis, qui recipiūt ſalarium de publico, q à nullo
infirmo poſſunt exigere ſalariū ſiue in prin. infirmitatis, ſiue po-
ſtea: ſed à ſanis poſſunt recipere ſalarium, ſiue in prin. infirmita
tis, ſiue in fine. & hoc eſt ratione, quia pro ſanis nō excipiunt ſala
rium de publico: tamen quandocunque plus debito exigunt, re-
ducentur ad formam iuris. ff. de var. & extraor. cri. l. j. in princ. &
§. ſi cui. [Negociis] not. pro eccleſiaſticis negociis bene licet co-
ram ſeculari iudi. aduocare [pro miſerabilibus] idem credimus
de aliis, qui continentur. ff. de poſtu. l. j. §. vlt. & 5. & l. ſeq.

CAP. II.

EX parte tua fuit propoſitum. {ſuſceptores} id eſt aduocati {executores} id eſt procuratores.

SVMMARIVM.

Sacerdos pro quibus & contra quos poſtulare poßit.

CAP. III.

CVm ſacerdotis. {Miſerabilibus} idē dici-
mus de aliis qui continenſ.
ff. de poſtu. l. j. & l. ſeq. [poſtulare] etiam corā eccleſia-
ſtico iudice. alii aūt nō prohibentur [ꝓ extraneis] ſe-
cus, ſi pro alia eccleſia, vt ſimile beneficium habeat {ꝓſumit} 3.
q. j. nulli. 96. diſt. Imperator. 1. q. 7. niſi. C. loca. milites {ꝓſumit} ni
ſi neceſſario officio fungatur, vt tutor, & ff. de poſtu. pero. & l. vlt.
vel prælatus eccleſiæ, q multo fortius, q tutor, bene pōt agere ꝯ
eccleſiam, a qua beneficium habet. Item & pro priori eccleſia po
teſt agere contra ſecundam. ar. j. de iureiur. tua, & c. intellecto [ſi
clericus] ar. ꝙ ſi alias habeat beneficiū de eccl'ia, licet ſit clericus
eius, vt et ſi ſit laicus, ꝙ dēt priuari bn̄ficio, ſi ꝯ eccl'iā aduocaſſet.

SVMMARIVM.

1 *Geſta an dici poſsint adhuc non facta.*

De procuratoribus. *Rub. 38.*

CAP. I.

ALia quidem, & infra. {non miſe-
ris}. i. procu-
ratores non conſtitueris qui tamen ſe procura-
tores fingebant {ſed & T.} hic forte nūcius erat
Papæ {& presbyterorū} repete q̄ diximus, ꝫ. de
reſcr. edoceri. hi non præſtant auctoritatē ꝓcura
tioni, ſed tanquam teſtes fidē faciunt in inſtr̄o. vel dic ꝙ magnū
negotiū erat; vnde illud cum conſilio ſui capituli facere debuit.
1 j. de his, q̄ fi. à præ. quanto. ꝫ. de ma. & obe. humilis. † [Geſtisq;] ge-
ſta quoq; dicuntur aliqua facta, q̄ nullo mō ſcripta ſunt: ſed ſicut
geſta ſunt in mēte hoīum, & hæc geſta aliq̄n publicanſ. j. de teſti.
ſignificauit, & c. Albericus. j. ut li. non cont. quoniā. §. ſunt & alii.
ꝯ. C. de rei ven. l. geſta. C. de teſta. publicati. item dicūtur geſta q̄-
dam facta in ſcriptis redacta, vel potius ipſæ ſcripturæ, in quibus
geſta reſerunt, & iſtæ ſcripturæ apud ſedem Apoſt. dicuntur regi
ſtra. & iſta geſta, ſi ſunt bene cuſtodita, & inueniantur in archiuis
autenticarum perſonarū, puta corū, q habent ptātem autenticas
ſcripturas faciendi, fidem faciunt, vt hic. j. de præſcript. ad audiē-
tiam, cum ſuis concord. quas ibi not. ſi autem non eſſet bene cu-
ſtodita, vel perſonæ non eſſent authēticæ, non crederem eis, arg.
ꝑdictæ decr. {tranſmittere}. i. autoritatem habent ſuperioris, vt
ſic ea habita inter geſta publica computentur.

SVMMARIVM.

1 *Quando liceat per procuratorem comparere.*
2 *Miſsio nuncii, & excuſatio, quid valeat.*
3 *Vbi per procuratorem quis agit, difficile audit appellans.*

CAP. II.

QVerelam A. clerici. {grauibus} ꝯtriū di-
cere videſ. ff. de mi-
no. Pap. vbi dr̄, ꝙ ſi quis ſit in loco. ſiue exilio, ꝙ non
poſsit agere: tn̄ ſi facultatē habuit agendi per procura
torem, currunt ei tempora petendi reſtitutionē in integ. ſed hoc
non eſt ꝯtrium: q̄a intelligitur in minoribus cauſis, vbi quis cogi-
tur per procuratorē litigare: ſecus in grauibus, vt hic. Vel illud
eſt, q̄a ꝓp delictū fuit miſſus in exiliū, & delictū non debet ei prę
ſtare immunitatem [grauibus] de hoc no. ꝫ. de reſcrip. ſedes. aliq
1 dicunt graues cās. i. intricatas. † [Procuratorē] dicunt quidā hoc
obtinere, quādo ſimpliciter eſt citatus, ꝙ ꝑ ſe reſpondeat. ſecus,
ſi citatus eſſet, vt hic ꝑ ſe, vel ꝑ procu. j. de do. & cōtu. cum dilec.
ſed certè hæc litera vr̄ ꝯtrium ſonare, q̄ dicit, ꝙ non poteſt cogi
conſtituere procuratorem. ergo nec citari, vt ꝑ procuratorē re-
ſpondeat in grauibus; & ideirco pōt reſpōderi decre. cum dilec.
ꝙ eſt ibi ſpeciale ꝓp periculum vacationis eccleſiarum. j. vt lite
non cont. quoniā. ad idē. j. de ap. conſtitutus. ꝫ. de elec. bo. me. vel
ibi nō habebat iuſtam cauſam abſentię. idem dicendum, ſi diu-
turno morbo laboret: bene fatemur tamen, ꝙ ſi ſimpliciter cita
tus ſit, & non pōt per ſe comparere debet, dumodo nō ſit grauis
2 cauſa. † [Deſtinauerit.] nūcii miſsio, & excuſatio ad hoc facit, q̄a
niſi nuncius iret, & offerat ſe probaturū legitimā cām abſentiæ,
& ad hoc haberet ſufficiens mādatū, poſſet excōmunicari, & in
expenſis condemnari, cum iuſte poſſet præſumi contumax. 6. q.
5. c. 1. 5. q. 3. ſi ægrotās. ſed non eſt de neceſsitate hæc miſsio ad ex
cuſandum, quantum ad hoc vt procedatur in principali cā. ſed ſi
uocatus ad concilium, vel ad elec. vel capitulum. debet mittere
excuſatorē: & niſi mittat, tenet excommunicatio ꝯ eū lata, & ꝙ
ꝓſentes faciunt, habebit robur, ar. op. 18. diſt. placuit. 65. diſt. cap.
vlt. ar. ꝫ. de elec. bo. me. Ma. etiam ſi iuſtam cām abſentiæ habet.
hic aūt vr̄, ꝙ ſi ꝓbauerit iuſtas cauſas abſentię, nihilominus in ci
uili cā fit miſsio in poſ. cum etiā fiat ꝯ abſentē reipu. cā. C. de re.
iuri. ignorare. &: ꝯ pupillum. ff. ex qui. ca. in poſ. ea. hæc iura, in pri.
Sed tamen non feſtinabit admittendū in poſ. ff. de dam. infe. ſi fi.
§. ſi forū. nec fiat vēditio. de hoc no. j. de eo, qui mit. in poſſ. q d.
{Deſtinauerit} idem eſt, ſi nullum miſiſſet: quia poſtea re pateſa
cta reuocabitur condemnatio in ꝑincipali, & de exp. per in in-
teg. re. vel pronūciabitur nulla ſn̄ia ēt diffinitiua ſm̄ diuerſas opi
niones. 7. q. 1. præſentiū. j. de re iud. cum Bertoldus. ff. de re iud. q̄-
ſitum. & ſi promiſiſſet ſub pena ſiſtere iudi. dareſ exceptio. ff. ſi q̄s
cau. l. 2. ff. de arbi. l. ſi cum die. §. ex li. alii dicunt ꝯ in aliquibus, ut
no. in gl. quę incipit, nuncii {abſolueſ} reuocando primā ſn̄iam
leuiter, & ſine cognitione quaſi interlocutoriā, ſiue in inte. reſt.
ſed ſolummodo implorando officiū iudicis deſeruiens actioni,
ut eum reuocet. ff. de re iud. quod iuſsit, vel petendo reſtitutionē
de plano. ff. de iudi. ſi prętor, in fi. C. de procu. quia abſente. ſed vi-
detur ꝙ deberet ſibi imputari, niſi appellauerit, ex quo ſciuit ſe
condemnatum in expenſis. C. quomodo, & quando iu. l. 3. ſed nō
obſtat, ꝙ hic loquitur, q̄n ex ꝓbabili & neceſſaria cā abfuit, & iō
ſine appellatione reſtituiſ ad totā cām minus legitimè defenſus.
& illa. l. loquitur, q̄n nullo modo defenſus aberat probabili cā, &
fuit legitimè citatus ad domum. nam tunc ſi intra x. dies ꝯputan
dos à tempore, quo ſciuit ſn̄iam ꝯ ſe latā, non ꝯdixit petendo re-
ſtitui ad ap. ſtabit ſn̄iæ. C. q̄uo & quando iu. l. 3. ſed melius dr̄, ꝙ q-
libet ſine beneficio reſtitutionis nullo modo, vel minus legiti-
mè defenſus cōi iure appellat infra x. dies à tp̄e ſcientię; & ſic in-
telligitur. l. C. q̄uo & q̄n iud. l. 3. & ff. quando ap. l. j. §. ult. ff. ex qui.
cau. in integ. re. nec nō. vbi forte nullum relinquere potuit ꝓcu-
ratorē, vel reliquit & mortuus eſt. tunc. n. reſtituitur in totū, nō
tantū ad ap. ſiue pronunciatū ſit cōtra eū, ſiue iuri, ſiue actioni e-
ius ſit pręſcriptū, & hoc innuit. l. necnō. ſin autē legitimè defen-
ſus eſſet, ad nihilū reſtitueretſ. Idē dicimus ſi neceſſaria cā tantū
abſit, puta rōne delicti in carcerē, vel in exiliū miſſus, ꝙ nō reſti
tuitur, ſi cōdemnetur vel eius iuribus, vel actionibus pręſcriba-
tur, niſi cū non poterat relinquere procuratorē, vel reliquit, ſed
mortuus eſt. ff. ex qui. cau. ma. l. ſed & ſi. §. j. ff. de mino. Papin. qui
aūt voluntariè, ſiue cōtumaciter abeſt, nullo mō reſtituitur con
tra iura, vel acti. præſcriptas: ſed ſi venerit iudice adhuc ſedēre ꝓ
tribunali, reſtituitur de equitate forte ad ap. vel cōmuni iure ap-
pellat. ff. de in integ. reſti. l. penul. Vbi autē probabili & neceſſaria
cauſa detineſ, vt hic, legitime defenſus reſtituiſ ad ap. minus au
tē legitime, vel nullo mō, ad totā cām, vt hic. ff. de in integ. re. l.
vlt. ff. de iudi. ſi prætor. ff. ex qui. cau. in integ. reſt. ab hoſtibus, re-
ſpō. j. C. eo. l. j. C. de ꝓcu. qui abſente. qualiter autē ꝯ iura, vel ac.
huius pręſcribatur, alias no. & hic, & j. de re iu. cū Bertoldus. &
no. ꝙ hęc reſti. nō ſolū hēt locū cōtra ſn̄iam diffinitiuā, ſed etiā
cōtra interlocutoriā de expē. vt hic. 4. q. 5. c. j. vel dic in interlocu
toriis nō hēre locū hanc di. vt no. j. de ſen. excō. ſacro, & c. fi. ſed
vbi idē, qui tulit interlocutoriā, vult reuocare. ſed ſecus, ſi corā
alio petatur reuocatio. & hęc ſunt vera vbi legitimè eſt citatus
ſi. n. legitima citatio nō pręceſsiſſet, ipſo iure nulla eſſet ſenten-
tia. ff. quæ ſen. ſine app. re. l. 5. §. Item cū. vel dic, ꝙ interlocutoria
de expen. & huius tenet, etiā ſi ordo nō ſeruetur, ſupra de offi. iu.
3 c. fi. † Prędictis autē non obſtat. 2. q. 6. ſi aduerſus, quia ibi dicit, ꝙ
vbi quis per procuratorē agit, difficile auditur appellans. & vere
difficile auditur, quia nō auditur, niſi in prędictis caſib. quos in

hac

hac gl.no. vbi autẽ dolo alicuius factũ eſt, quominus quis com-
pareat, & feratur ſñia cõtra ipſum in cã, quæ non recipit intereſ-
ſe, reſtituitur ad id, quod occaſione huius abſentiæ ſibi contin-
git. j. de in inte. reſt. ex lr̃is. ſi aũt ad intereſſe poſſet agere, ꝯ dolo-
ſum tm̃ dar̃ ſ ei actio ex edicto, qđ eſt. ff. de eo, per quẽ fac. l. vlti.

SVMMARIVM.

1 *An vni teſti ſit credendum.*
2 *Vbi ſententia pronunciatur nulla irritatur poſſeſſio, & quicquid ex ea ſe-
cutum eſt.*
3 *Non poteſt Archid. duas habere eccleſias, niſi cum eo diſpenſatum ſit.*
4 *Cum quis non valet probare ſuam inſtitutionem canonicam, iudex pronun-
cias eam non canonicam, & non debere permanere ratam.*

CAP. III.

EX inſinuatione archi. [Præſentibus] & aduerſario ẽt
notificauerit, alias tenet, qđ cũ ipſo fieret. ff. de pro-
cu. ſi ꝓcuratorẽ. ff. de inſti. ſed & ſi. §. j. & 2. & melius,
j. eo. mādato. vel anteq̃ ꝓcurator inſtitutus agere incipiat, ſuffi-
cit ſola reuocatio, etiã ſi illud nõ ſignificat iudi. vel aduerſario,
& no. j. eo. c. proxi. [ſñia] quæ ẽt fuit executioni mãdata, ſicut ex
ſequentibus apparet. vel dic, ꝙ ẽt & in prima cã, & modo archi.
petebat reſtitutionẽ eccleſiæ, nec fuit per ſententiam ſpoliatus.
1 †[Ipſius] ar. vni teſti eredendũ, infra de teſti. in omni. 8. q. 3. talia.
28. diſt. de Syra. ꝯ. 3. q. 3. iuris. itẽ ar. ꝙ quis teſtificatur in propria
cã, infra de teſti. c. peruenit. cõtra. infra de teſt. veniens. 4. qõ. 3. §.
nullus. Sol. hoc ſpeciale ꝑꝑ præſumptionẽ, quæ eſt pro eo, &
etiã quia eſt reus, vnde fauorabilior, ideo ꝙ delatũ eſt ſibi iura-
mentũ. C. de re. cre. in bonæ. ff. de iureiur. admonendi, infra de ꝓ-
ba. ſicut conſuetudo, & quia modicũ præiudicatur aduerſario,
cũ ſit ſalua ei actio ſua. & vtriq; ius ſuũ ſit ſaluũ ſentẽtia caſſata.
2 †[Reſtitutione] eccleſiæ, qua ſpoliatus per iud. erat. & ſi obiicia
tur ei ꝙ authore prætore ſpoliatus ſit, ar. C. vnde vi, ſi quis in tan
tã. replicabitur ſentẽtia nõ tenere, quia ꝓcurator non erat. vel
dic, ꝙ petet & dicet ſñiam non tenere ex ea cã. ſ. quia non cũ ꝓ-
curatore actũ eſt, & ideo pronunciari nullã, quia cũ non procu-
ratore actũ eſt, infra e. proxi. qa ſñia pronũciata nulla, irrita erit
poſſeſſio, & quicquid ex ea ſecutũ eſt. C. de le. nõ dubiũ, infra e.
auditis. ſimilẽ petitionẽ habes, ſupra de maio. & obed. c. vlti. ff. de
feriis. l. j. & cõpetit ad hoc officiũ iudicis. Vel potes dicere, quod
nõ dicit hic petendã reſtitutionẽ poſt ſñiam, ſed ſñia lata ſuper
caſſatione proceſſus reſtituetur poſſeſſio eccleſiæ, quã petit, ſi ei
nihil de iure obſtat. hoc nõ placet. ſñia enim nõ præiudicat ab-
ſentibus. ff. de mino. etiam. §. n. & tamẽ ſñia cõtra cũ lata forte ſi
bi præiudicat quo ad oẽs, vt no. j. de fo. compe. poſtulaſti. j. de ac
cu. qualiter. ſed hoc ideo eſt, quia ipſe fuit præſens, & habuit co-
3 piam ſe defendendi, vt no. j. de accu. ſuper his. †[Inſtitutionem]
ꝯ. 6. q. vlti. actor. ff. de proba. l. 2. Sol. hic voluit ſponte onus proba
tionis aſſumere. ſi. infra de reſti. ſpo. c. j. ff. de proba. circa. vel fuit
impoſita ei probatio ideo, quia cõtra eũ erat præſumptio, vt C.
de proba. ſiue. nam cũ eſſet archid. non poterat habere aliam ec-
cleſiam, niſi probaret ſecũ diſpenſatũ, vel agebatur petitorio cõ
tra archi. vnde oportet eũ probare de iure ſuo: ſed certe nõ hoc
credimus, imò ex quo eſt in poſ. non remouebitur, niſi cõtra eũ
probatũ fuerit crimẽ, vel ꝙ non ſit canonicè inſtitutus, infra de
conceſ. præben. quia di. 56. diſt. ſatis. 16. q. vlti. inuentũ. nec enim
titulũ ſuæ poſ. cogitur dicere. C. de peti. hær. cogi. hic autẽ cogit
idcirco probare, quia petebat ſuã inſtitutionẽ ratam decerni, vt
expreſsè in litera dr̃. ſed & ſi quis probaret ad ſe pertinere dona
tionẽ alicuius beneficij, & ſe eſſe in poſſeſſione, & alius illud be
neficiũ poſsideret, bene deberet poſsidens probare ſe canonice
inſtitutũ per eũ, ad quem pertinet, ar. 2. q. j. legũ. infra vt eccl. be.
vt noſtrũ. vbi tacitè viſus fuiſſet cõſenſiſſe in eũ. infra de his quæ
fi. a ma. par. c. ex ore. ſed & ſi cõſentit tacitè, vel expreſsè, põt ta-
mẽ ille, ad quẽ pertinet, dicere ſi vult probare inſtitutionẽ cõtra
4 ius factã. infra de præbẽ. dilecto. †[Ratam] ſi verò non poterit ꝓ-
bare inſtitutionẽ canonicã, iudex pronũciabit eã non canonicã,
& eã nõ debere permanere ratã. & ſi quis petat ſuam electionẽ
cõfirmari, iudex poterit pronũciare electionem cõfirmandã de
iure. item ſi ponamus, quod tantũ pronũciet, nõ confirmo, ta-
mẽ poſtea confirmationẽ petere nõ poterit, obſtante ſibi excep.
rei iu. cũ de eadem inter, eaſdẽ perſonas iudicatũ ſit. ff. de except.
rei iudi. cũ quæritur, & l. ſeq. & eſt hoc verũ, vbi ſit generaliter pe
titũ. ſic. C. de anna. exce. l. vlt. ſed ſi vnam cãm expreſſiſſet, ſ. quia
electus fuiſſet per eos, quorũ erat electio, ſi fuiſſet ſibi in hoc im-
poſitũ ſilentium, nihilominus põt ex alia cã petere, ſ. quia ex Pa
pæ collatione haberet. cũ enim officiũ iudi. ſit perſonalis actio,
quæ in prædictis locũ habet, ſuccumbens in vna cauſa nihilomi
nus ex alia poterit agere, vt no. ſupra de officio ordi. conquerẽ-
te. idẽ dicimus, ſi petatur ſñia infirmari, vel electio: ſed vno agẽ-
te alius admittendus eſt. ſic no. ſupra de electio. cum dilecti.

SVMMARIVM.

1 *Cum quis eodem tempore duos conſtituit procuratores, & inſolidum, occu-
pantis melior eſt conditio in eo, quod percepit.*
2 *Nunquid duobus conſtitutis procuratoribus, ſi vnus moritur, poſſit ſu-
perſtes agere? & quid ſi duo in aliqua cauſa conſtituti ad defendendum,
vnus confitetur, alter negat, habes in no. 3.*
3 *Quando valeat reuocatio procuratoris.*
4 *Petere inducias pertinet ad partem.*
5 *An iudex non admittendo exceptionem dicatur grauare partem.*
6 *An liceat parte abſente recipere teſtes.*
7 *An iudices teneantur ſuas defendere ſententias.*
8 *Nunquid ſententia præiudicet his, qui non interfuerunt iudicio.*
9 *Procuratoria exceptio dicitur eſſe duplex quandoque.*

CAP. IIII.

IN noſtra præſentia. [Presbyteros] no. ꝙ hic dat duos pro
curatores. quo ergo aget, ꝙ ſi vnus cõfiteatur, alter
5 neget? †Reſpõ. ſi eodẽ tpe quis cõſtituit duos procu
ratores, & inſolidũ, occupantis melior eſt cõdõ in eo, quod pce
pit. ff. de procu. plurib. vnde ſi ſuper pluribus cauſis dati eſſent in
vno inſtrõ, & vnus occuparet vnũ negotium, nihilominus alius
poſſet aliud negotiũ occupare, ar. op. ſupra de reſcrip. paſto. ſi ve
ro non fuerunt dati inſolidũ, ſed ſimpliciter, diuident inter ſe, vt
vnus vnũ negotium proſequatur, & alius aliud. ff. de nego. ge. cũ
alicui. Et eſt ad hoc ar. quia cũ ſimile ſit mandatũ iudi. & procu.
ff. de iur. om. iud. & quia ſicut iudex alij delegat vices ſuas, ita &
procu. delegare pot. Hoc ar. reprobatur. ff. man. ſi procurator. §. ſi
quis. hæc autẽ facere poſſe nõ vr̃, ꝙ vnus vnã partem negotij pro
ſequatur, & alius aliam partẽ eiuſdẽ negocij, cũ facta li. conteſta.
factus ſit dominus litis. vr̃ tamẽ, ꝙ ſiue inſolidũ, ſiue ſimpliciter
plures cõſtituantur, ꝙ iudex dẽt eligere, & poſsit idoneiorem. ff.
de popul. ac. ſi plures. ſed hoc ibi ideo verũ eſt, quia ibi plus tan-
gitur vniuerſitas, q̃ ſpecialis perſona. vnde magiſtratus cõmunis
elegit idoneiorẽ. nã ſi ſpecialis perſona propriũ eſſe proſequere
tur, præferretur alijs. ff. de pop. ac. l. 3. vbi aũt ſpecialis perſona tã
gitur, ipſius ſpecialis perſonæ eſt electio, vel ipſorũ procuratorũ
2 eſt electio, quis ex eis agat. †Videtur tamẽ, ꝙ dominus, qui duos
conſtituit procuratores, eligendo eos ſimul agere voluerit, &
ideo nõ ſit neq; iudicis, neq; procuratoris electio, quia ẽt ſi vellẽt
nõ poſſent ſociũ, vel aliũ facere procuratorẽ. C. de procu. neq;.
ſed ſimul agere debẽt. ſed li. conte. vnus aliũ ſi voluerit, cõſtituet
procuratorẽ, quia ex tunc poſſunt facere alterũ procuratorẽ, vt
in præalle. l. neque. ſed extraneũ nõ põt vnus ſolus facere procu
ratorem, cũ etiã poſt li. conteſt. pariter ſint domini litis. Sed qđ
ſi vnus moriatur ante diuiſionẽ? nõ credimus, ꝙ ſuperſtes poſ-
ſet agere. ar. ff. de re iu. duo ex. & j. de oſ. del. cãm. j. tutorib. de be
nignitate ſecus receptũ eſt. ff. de admi. tu. l. eu decr. §. vlt. & l. tuto
res. §. curatores, & l. Lucius. §. 1. nec obeſt. ff. man. creditor. §. duo-
bus. quia ibi loquitur, quãdo dati erant inſolidũ. ſic intelligit qđ
dr̃ vnũ procuratorẽ poſſe aliũ conuenire. ff. e. qui proprio. §. vlt.
& l. quod ad nos. §. vl. Alij autẽ dicũt, ꝙ & ſi ſimpliciter dati ſunt
tamẽ occupantis melior eſt cõditio, etiã ſi non diuidant inter ſe
adminiſtrationẽ, vel etiã ſi alter moriatur. j. eo. nõ iniuſte. ſi autẽ
diuerſis tpibus dati ſunt, poſteriorẽ dando primũ reuocat. ff. e. ſi
quis. §. vlti. hanc diſtinctionẽ pro magna parte firmat. j. eo. nõ in-
3 iuſte. †Vbi autẽ duo procuratores cõſtituuntur ſimpliciter ĩ ali-
qua cã ad defendendũ, ſi vnus cõfitetur, & alter negat, dixerunt
quidã, ꝙ rectè facta eſt litis conte. & ſtabitur dicto eius, q confeſ-
ſus eſt, ar. pro his, ꝙ ſi principalis perſona cõfiteretur, & negaret
procura. ſtaret̃ cõfeſſioni ſuæ, q̃ ſibi ꝯria eſt. ff. de inter. act. de ęta
te. eadẽ rõne & ſi de duob. procuratorib. vnus ꝯfiteatur, alter ne
get, ſtandũ eſt dicto cõfitentis, qa cõfeſſio ſua ſibi nocere debet.
Alij dixerũt, ꝙ per taliũ cõfeſſionem, & negationẽ bene fit li. ꝯ-
teſta. ſed in pendenti eſt, cuius dicto ſtari debeat, donec principa
lis dominus eligat, cuius dicto ſtet̃, ar. ff. de re iudi. duo iudi. j. de
re iudi. c. duobus. §. j. alij dicunt, & forte melius, ꝙ per talẽ reſpõ
ſionẽ non fit li. conteſt. ſed procedetur cõtra dominũ quaſi con-
tra cõtumacem, q nõ miſit ſufficientẽ inſtructũ procuratorem.
j. de iura. cal. in pertractãdis. ſi autẽ tres, vel plures procuratores
cõſtituuntur in eadẽ cã ſimpliciter, tunc oẽs adeſſe dẽnt: ſed ſta
bitur dicto maioris partis, ſicut in iudicibus, & in arbitris. j. de re
iud. duo ex tribus. ff. de ar. item ſi vnus. §. principaliter, & l. ſicut.
nec eſt vis, ſi vnus anticipet reſpõſionem alterius, dũmodo om-
nes reſpõdeant antequã ad alios actus diuertant. nec eſt ſimile đ
electione, quã neceſſe eſt fieri per vnũ. ſupra de electi. in Geneſi.
q a in electione ſpeciale eſt ꝑꝑ cauſas ibi notatas. item ſi duo da-
ti ſunt inſolidũ, & ambo ſunt litẽ conteſt. nõ vr̃, ꝙ etiã poſt li. cõ
teſt. inſolidũ duret eorũ poteſtas. ſed ſi vnus reſpõdit petitioni,
vel produxit teſtes, alius ſuper eodẽ nõ audiretur, argu. præall. l.
pluribus. Itẽ vr̃, ꝙ auctoritate poteſtatis ſibi datæ a domino, q
inſolidũ eos cõſtituit, ꝙ vnus ſolus põt facere aliũ procuratorẽ,
tamẽ ſemper durat etiã poteſtas alterius, q nõ cõſtituit, vt ſiue
cũ principali procuratore, ſiue ſubſtituto ſemper admittatur, &
etiã ſi alterutrũ prędictorũ præueniat, valebit quod ab eo factũ

eii,

trit.ar.ad hoc ſupra de offi.dele.cũ ſuper, & c.corã. mandata.n.
iuriſd.& procuratoris multã ſimilia ſunt.ff.de iuriſ.omn. iudic.
Et quia alij dicũt, ꝙ hæc poteſtas nõ durat niſi ante li.conteſt. &
poſt li.cõte.ſimul factã vnus ſine alio nihil facere põt, & illi duo
vice vnius perſonę tantũ funguntur,ar.pro eis,qa ſi dominus hoc
nõ põt poſt li.conteſt. a duobus, qui non eſſent procuratores in
ſolidũ,quare poſſet ante li.cõteſt.item priuata voluntas nõ mu-
tat generalẽ ꝯſtitutionem.j.de teſta.requiſiſti.ff.ad tre. quod de.
ſed primi reſpõdent,ꝙ bona rõ eſt, ꝙ hoc licet a princ.ſed non
poſt li.cõteſt.quia a principio vidit tenorẽ mãdati, quod ex quo
acceptauit,illud ſeruet.ff.man. diligenter, & ſibi imputet , ſi qđ
eſt graue.item licet priuata voluntas non poſsit aliquid facere ꝯ
leges in alterius præiudiciũ,tamẽ in præiudiciũ partium poteſt.
C.de pac.ſi quis.& no.j.de ſo.compe.ſi diligenti [deſtinãdos]hic
apparet,quod inquirẽdo,vel denunciãdo proceditur,alias non
ageretur per procuratorẽ.5.q.3.etiã criminali[reuocauit]quod
potuit ante li.conte. & ſine cã.ff.de procu.ante li.coteſt. & l.ſeq.
poſt li.cõteſt.aũt nõ põt ſine cauſæ cognitione.ff.eod.ti.itẽ ſi ſu-
4 ſpectus, poſt li.conteſt.& l. ſeq.† [Reuocauit] aduerſario ſcien-
te,ut no.ĩ.prox.c.vel dic,ꝙ etiã aduerſario neſciente põt reuoca
re,niſi lrãs miſit aduerſario ante li.conte.j.e.mandato.vel dic,ꝙ
ſi fiat reuocatio etiã ante li.conteſt.& aduerſario neſciẽte, ſi poſt
ſequitur li.conteſt.valet,ar.ff.de procu.li procuratorẽ.ſed ſi non
ſequitur li. conte. alia, quæ fecit poſt reuocationẽ, non valẽt, vt
hic,& c.mandato.hic autẽ nõ erat lis cõteſt.vt infra ſequit.prius
dictũ placet [literas] quia nõ tenuit proceſſus, nec lueræ ex illo
5 proceſſu deſcendentes [iudiciũ]nõ li.cõteſtando ſed cũ eo,& c.
per cõſequẽs.[iudiciũ]niſi litẽ conte.&c.[Inducias].inducias pe
tere eſt partis.C.de dila.l.a procedẽte:ſed offerre probationem
nõ eſt partis.ſed eſt ex ſuperabundãti,ar. ff.quo.bo.l.3.§.j. ſufficit
enim exceptionẽ & cãm legitimã ꝓponere,quare nõ debeant ꝓ
cedere iudices . ſed ſi iudex admittit exceptionẽ,& nõ grauet eã
ꝓbationibus,ꝙ forte ſcit eã eſſe verã,& ideo vlterius non proce
dit,bene eſt.ſed ſi iudex dubitat,dẽt dicere prę ponẽti exceptio-
nẽ,ꝙ eam admittit.ut infra certũ tp̃s probet,ſi vult. ſupra de of-
fic.dele.prudentiam.§.ſexta.j. de teſti.veniens. 30.q.5. iudicantẽ.
& ſi noluit excipiens terminũ oblatũ ad probandu recipere, ſed
appellet,quicquid fit ꝯ eũ, tenet,nõ ꝙ non teneat appellatio,niſi
a iuſto grauamine.j.de ap.vt debitus. ita nõ grauetur,eius appel.
nil ei prodeſt, etiã ſi eã poſtea verã probet excipiens. ĩ.e. ex par-
te.ſed ſi iudex ꝓpoſita exceptione eam repudiet,vel negligat ad
mittere tacite, vel expreſsẽ,ſ.procedẽdo in negotio, & ideo ap-
pellatur,tũc non reuocatur. quod facit iudex ante,quã cã appel
lationis admittatur, niſi poſtea corã iudice appellationis proba
uerit verã cauſam,ex qua appellauit.j.de excep.olim,& ſic loq-
6 tur hic.† Sed dices,nõne grauauit eũ iudex, qui nõ admiſit exce-
ptionẽ,ſi vera eſſet? Reſpõ. non fuit grauamẽ in non admittẽdo
exceptionẽ,ſi falſa eſſet. imo fuit,& præſumitur , ideo nõ reuo-
catur,quod fit ab iſto iudice,a quo appellatur.ſed ſi probaret co
rã iudice appellationis eſſe verã cãm propoſitam,caſſabitur qc-
quid poſt appellationẽ fecit , qa præſumitur , & apparet eũ ma-
litioſe ẽt refutaſſe exceptionẽ,vel nõ admiſiſſe.Sed ꝯ.j.de appel
latio.ex parte.M.& c.ſignificauit.vbi dr̃, quicquid fit poſt talẽ ap
pellationẽ,reuocatur.Sed expone illas,vt huic cõſonent.vel dic
eas reuocatas per iſtã dec.ſed ſi prædictus appellator ꝓponit cau
ſam legitimã,ſi vera eſſet,& eã offerat ſe probaturũ corã iudice,
a quo appellatur,ipſe iudex nolit excipientis ꝓbationes admit-
tere,ẽt ſi falſa ſit exceptio,vel cã: tamẽ quicquid iudex poſt talẽ
appellationẽ facit,caſſatur, quia verẽ grauatus fuit in eo, ꝙ eius
ꝓbationes admiſſæ nõ fuerũt,& ſic intelligitur hic.& hoc intelli
gimus,etiã ſi ſic dictũ ſit,appello ne procedas vltra in hoc nego-
cio,qa habemus certũ numerũ negotiorũ, hac exceptiõe omiſ
ſa,vel ẽt ſuper his vlterius verbis, dũmodo expectet, ſi negligat
exceptionẽ admittere,vt in decr.ex parte.2.ſed ſi ſimiliter dicat,
appello , ne vltra ꝓcedas, & recedat credẽs hoc ſibi ſufficere ꝓ
appel.nõ valet,ar.j.de ap.dilecto. Eſt ergo diligenter notãdus or
do.primo.n.dẽt proponere exceptionẽ,& cõſequenter iudex de
bet refutare eã, vel admittere. & ſi iudex admittit exceptionem
eius,ipſius eſt quærere,an probare velit,an nõ.30.q.5.iudicantẽ,
quia rei eſt fugere.4.q.4.ca.j.& 2. & quia iudiciũ redditur in inui-
tum.ff.de ver.oblig.inter ſtipulantẽ.§.cõtinuus.& ſi quid offert ,
ex ſuperabundãti eſt.& ſi iudex expreſsẽ repudiat , vel admittat ,
vel admittere negligat,iuſtẽ appellatur ab eo.ĩ.e.dilectus.& in-
fra de appel.ex parte.M.[lite]in inquiſitionibus,vt infra,vt li.nõ
cõteſt.quoniã.§.ſunt & alij.tamẽ in eis,ſi ſunt præſentes,ordo re
quiritur qui habetur.j.de accu.qualiter.2. & alius ordo in denũ-
ciationibus ſeruatur,vt eadẽ decr.& 2.qõ.1. ſi peccauerit. & hoc
bene apparet,ꝙ cũ procuratoribus nõ fuit li.cõteſt. [memlonẽ]
quã facere debuerũt.j.de re iudi. inter mo.C.de rela.per totũ. ff.
7 nil no.ap.pen.l.1.ff. de ap.re.l.pe.† [Plenã]qualiter recipiũtur iſti
teſtes parte abſente , cũ iurare debeãt teſtes partibus præſentib.
2.q.1.in primis.infra de teſti.c.2. reſpõdeo,in cauſa ap. eſt ſpecia-
le,vt abſente parte procedatur,C.de tẽpo.app.l.vlt.§. illud.j.de
ap.ſa.pe,& c.interpoſita. vel dicas, ꝙ hic ideo recepti ſunt teſtes
abſente parte,qa mortuus erat accuſator, vt dr̃ in integra, & ſic
perierat ac.ff.de ac.diui.C.ſi ac.mor.l.3. vnde Papa ex officio ſuo
proceſsit in terminãda inquiſitione,vel denũciatione.24.q.3.ca.
ecce.j.de collu.crimina.& hac rõne tenet ſentẽtia abſente parte
lata.hoc nõ placet, qa hi teſtes nõ recipiebantur ſuper principa-
li,ſed ſuper ap. ſed tamẽ potes in hac materia ſubtilius quære-
re.nã petitio archiepi qua petebatur ſñiam & proceſſum deleg.
reuocari , cõtra neminẽ competere vr̃, qa nõ eſt cõtra iudices,
cũ ipſorũ interſit.2.q.6. hæc etiã, & eadẽ rõne nec ꝯtra miniſtrũ
inquiſitionis.Item actio nõ competit niſi ꝯtra obligatũ ,quia ex
obligatione naſcitur actio .ſed neuter prædictorũ eſt obligatus
huic epõ,ergo ꝯ eos act.non hñt.ſed fortẽ dices, qa iudices poſ-
ſunt eſſe obligati ex q. malefi.quia per imperitiã iudicarũt.vel e-
tiã ex maleficio,qa per dolũ.ſed reſpõ. ꝙ ſi ageretur ex malefic.
nõ ageretur ad reformationẽ ſentẽtiæ,ſed ad pęnã, quæ a l. infli-
gitur.C.de pę.iudi.qui mã.iudi.l.j.& a. & auth. ibi poſita.& eodẽ
mõ,ſi ex q.maleficio ageretur,vt puniretur,inquantũ viſum iu-
8 ſtitiæ æquũ eſſet,inſtitu. de obliga.quæ ex quaſi ma.in princ.† Itẽ
a ſi hoc diceretur,ꝙ iudices debẽt defendere [a] ſuas ſententias,iam
fraudulẽto cõmento ſolent,quod recta via nõ poſſunt,ſ.reuoca
re ſuas ſentẽtias.C.ſenten. reſcin. non poſ.l. j. dic ergo petitionẽ
iſtã dandã iudi. ab epiſcopo, & ſup eo implorandũ offi. iudi. Iu-
dex ergo officio ſuo implorato ſolẽniter tribus edictis faciet ci
tari oẽs,qui læduntur informatione dictæ ſentẽtiæ,ar.C.ſi ab hæ
re.ſe abſti.auth.ſi oẽs.C.qũo & quãdo.auth.qui ſemel.ff.de adop.
re.ſe abſti... ſi nõ apponatur edictũ ſolẽniter,nõ præiudicat ſentẽ-
tia,quin agere poſsint q volunt.ff.quæ ſen.ſi.ap.l.1. §. itẽ cũ. ff. de
mino.etiã.§.vlt.& §.in cauſæ.§.cauſa.nec ſufficit ſciẽtia,niſi prę-
cedat citatio prædicto mõ facta, arg.ff.de mino. in cauſæ.§. cau-
ſa. ſola autẽ ſcientia ſine citatione ſufficit in caſib. notatis infra
de re iudi.quis,& etiã facto edicto eis, ad quos non peruenit edi-
ctũ,nec debuit peruenire,nõ prę iudicat,quin ius ſuũ proſeq poſ-
ſint,ar.82.di. propoſuiſti. & ſi nullus cõparuerit, qui velit defen-
dere ſentẽtiam, iudex recipiat teſtes huius epi,& ſñiam feret, vt
hic. ſi autẽ nullus cõparuerit ante ſñiam ſed poſtea compareat ,
vel etiã tunc, nõ audietur ſuper reuocatione, q̃ facta erat,niſi ſe-
cundũ tenorẽ,qui no.ĩ.de procu.querelã, quis aliqui dicant eos
nullatenus audiendos. Si verò aliq comparecant, q velint defen-
dere ſententiam, dabitur eis petitio,& li. conteſta.fiet,& proce-
det lis ſuo Marte,& quilibet de ſe & pro ſe reſpõdebit. alij tamẽ
dicunt, ꝙ vnũ cõſtituent ꝓcuratorem,q pro omnibus aget.ff.de
exer.l.1.§.vlti.& l.ſeq.ſi autẽ feretur ſñia pro actore ſuper reuoca
tione prioris ſentẽtiæ & proceſſus, vbicunq; inuenieſ aliquid e-
ſe factũ occaſione illius ſentẽtię data poſ.ſiue aliud,reuocabitur
nõ ſolũ,inquantũ ꝓdeſt illis,q fuerunt, vel eſſe debuerũt in iudi
cio,vt no.ĩ.de fil.presby.veniẽs,& ĩ.ca. proxi. vbi etiã no. vt hic.
C.de leg.nõ dubiũ.7.q.1.pręſentiũ. ſed etiã inquantũ ꝓdeſt alijs .
nã ex quo ſentẽtia pro re lata reuocata eſt ad petitionẽ cuiuſcũ-
que etiã eius q de iure admitti nõ dẽt, tamẽ ex illa ſñia nihil pe-
tere põt etiã ab alijs,q nõ fuerunt in iudicio.ar. ad hoc.ff.de inof
fic.te.pollu.§.1.& ſñia teneret etiã inter eos, quorũ nõ intereſt.ff.
9 fa.er. & puto.† Et no. ꝙ licet pręiudicet iſti quo ad oẽs, ſi feratur
ſñia cõtra eũ, nõ tamẽ pręiudicat alijs, ſi cõfirmaretur ſententia
eius.rõ diuerſitatis, quia ſñia eius facit ius ĩter partes , & iſta fuit
pars,ꝯ quã lata eſt ſentẽtia.& ideo pręiudicat quo ad omnes: ſed
alijs nõ pręiudicat,q non fuerũt in iudicio,ſi ſentẽtia feratur pro
eo,qa ipſi nõ fuerunt partes.hoc autẽ credimus,ꝙ illi, ꝯ quos la
ta eſt ſñia,vel qui poſsidẽt res ex ſñia, vel de quib. certũ eſt alias,
quod ex reuocatione pręiudiciũ paterentur, nominatim citan-
di sũt,ſi ſunt in eadẽ ꝓuincia.3.q.6.hoc qppe.j.de.eo,q mit ĩ poſ.
ſi aduerſa.iudicẽ aũt,qui tulit ſñiam,nõ vocabit, niſi expedierit ,
vt ferat teſtimoniũ de his,q̃ acta ſunt coram eo.j.de arb. nõ ſine,
ar.ĩ.de ele.cũ dilec.vel ex dictis eorũ inſtruat iudex.j.de accu. cũ
dilec.de hoc etiã no.ĩ.de maio. & obe.humilis.iudex autẽ, q tu-
lit ſñiam in cã cognitionis , vbi ex officio ſuo ꝓcedat qualis hic
erat,bene vocabitur, quãdo petat ſñiam reuocari.j. de appel. cũ
ſpeciali.§.fi.ſed in alijs iudi. qui nec ẽt vocari debẽt, non habent
locũ prædictę citationes.2.q.6. ſtatuendũ: ſed hẽt locũ in his,qui
citandi ſunt in cõfirmatione elec. & in matrimonio ꝯhendo, &
in alijs ſimilibus, vbi quilibet de populo admittiſ,vel ſaltẽ mul-
ti.j.qui ma.ac.poſ.eũ ĩ rua,auth.quomõ opor.epi.§.ſi ante. Auth.
de ſanctiſ.epi.§.ſi quis autẽ. Vel dic, ꝙ nunquã petebat iſte eps c.aſ
ſari ꝓceſſum pp iudiciariũ ordinẽ non ſeruatũ.nã tunc bene ha-
berent locũ prędicta: ſed quia facta erant poſt ad.& tunc non eſt
neceſſa-

ADDITIO.

a ¶ Defendere. Et quando iudex debeat citari ad defendendum eius ſententiam, vide per Abba & ibi latiſſimẽ Feli. in c.cum dilectus,ſupra de reſcript. vbi allegant no.Inn.hic,& adde eundem Inn.in c.de cætero.ſupra de tranſac. & Paridem de Neapo.in tracta.ſindi.in verbo,appellatio.col.3. in prin.

neceſſaria aliqua citatio, qa terminus eſt præfixus a iudice, vel a
iure ꝑ peremptoria citatione, ſicut prædictũ eſt in prin. huius gl.
vel dic, ꝙ nunquã dr̃ hic, ꝙ ambæ partes non fuerunt præſentes.
9 † [Poſtea] duplex eſt exceptio ꝓcuratoria. Prima, ꝙ quis nõ po-
teſt eſſe ꝓcurator, & hoc nõ ꝓponatur niſi ante li. conte. ff. de pro
cu. filiusfa. §. veterani, & l. Papi. §. 2. Secunda, ꝙ nõ fuit cõſtitutus
procu. & hoc ꝓponitur etiã poſt li. cõt. C. de procu. licet. & vbi ta
citè, vel expreſsè ratũ haberet factũ ꝓcu. ĩ de teſeri. ex parte, vbi
no. [nullũ] niſi dñs ratũ habeat, qd verum eſt tam in procurato-
re actoris, quam rei. ff. de re iudi. licet. C. de procurato. licet.

S V M M A R I V M.

Adultera qua pœna olĩ puniebatur, & hodie, & corã quo iudice cõuenienda.

C A P. V.

QVæ F. & iſra. [Ad pœnã] q. ſ. mulierẽ ꝑ leges veteres puniebat ca. C. de adul. caſtitati, & ꝑ legẽ Moyſi, 33. q. 5. hæc imago. hodie au tẽ retruderur in monaſterio. C. de adul. auth. ſed ho-
die. & vt ibi dr̃, maritus põt eã retinere, & liberare a pœna. vnde
ſi corã eccleſiaſtico iudice accuſatur aliqua, q̃ ſit de foro & iuriſ
dictione eccleſię, hanc pœnã retruſionis in monaſterio poterit
imponere mulieri, & etiã viro, vel etiã aliam, q̃ ſibi placuerit. Vĩ
die, ꝙ has cauſas criminales dẽnt ſeculares iudices inſtituti à p̄-
latos audire. ſi aũt mulier nõ ſit de iuriſdõne eccleſiæ, nõ dẽt de
adulterio corã eccleſiaſtico iudice cõueniri: ſed dẽt petere alter
coniugũ matrimonij ſeparationẽ pp adulterium [nomen] adul
terium [locum] vbi adulterium eſt perpetratum [tempus] an-
num, diem, vel menſem [& omnia]. ff. ad l. Iul. de adul. l. 3. [mix-
ta]. ff. de inoffi. teſt. Pompo. §. 1. C. qui accu. non poſ. ſi ea.

S V M M A R I V M.

*Procurator conſtitutus in aliquo negotio. ſi pro eo appellauerit, repetet ex-
penſas in appellatione factas.*

C A P. VI.

CVm pro cauſa. Quæ inter G. iſte G. erat procu. ca. ꝯ arch. q petebat quaſ dã expenſas a capl̃o, quas dicebat ſe feciſſe in nego-
cijs, q̃ de mãdato capl̃i egerat. C. man. l. etiã. [& pro-
pter hoc] i. pro negotijs, quæ tractãda ſuſceperat, nã ſi alius con
ſtitutus eſt procu. in aliquo negotio, & in illo negotio appella-
uerit & in cã appellationis expenſas fecerit, etiã illas expẽſas re-
petat. vt hic. vel dic, ꝙ hic appellauerat archi. qa ſñia lata erat cõ
tra eum ſuper expen. ſcilicet quia abſolutum erat cap. modo hic
mandatur iudi. ap. ꝙ condemnet capitulum archi. ad expenſas.

S V M M A R I V M.

Procuratorem, an congregatio & vniuerſitas conſtituere poſſit.

C A P. VII.

QVia in cauſis, quæ contra vos. [Permiſsione] cã eſt dubitationis, quia cũ nõ habe-
rent priuilegiu vniuerſitatis a principe, nõ videbaĩ,
quod conſtituerent vniuerſitatem, & ſic etiam non poſſent con
ſtituere procurato. ff. quod cuiuſque vniuerſi. l. 1. ff. de col. l. 1. §. vl.
ſed contrarium verum eſt, quia cum ſit laudabilis poſſeſsionis
congregatio, vniuerſitatem faciunt, & ea poſſunt, quæ vniuerſi
tas poteſt, argu. C. de iuriſd. omnium iudi. l. vlti.

S V M M A R I V M.

1 *Diffinitiuæ ſententiæ ferri debent multis cum ſolennitatibus, vt hic.*
2 *Nunquid in ſententijs diffinitiuis poſſit iudex poſt, quam eas tulit, aliquid
mutare, & quid in interlocutorijs.*

C A P. VIII.

AVditis. [Mandati] qd ei fecerat de litigando corã Papa [ꝯcluſum.] C. quõ & quãdo iud.
ea quæ, cõtra. ff. quæ ſenten. ſi. appellat. l. 1. §. item cũ
1 ex ſo. † Idẽ in ſentẽtijs diffinitiuis, quæ tantũ partib.
præſentibus, vel per cõtumaciã abſentibus, & cũ multis ſolenni
tatibus ferri debẽt, & ſi aliter feratur ſentẽtia, nõ tenet. C. de iud.
ꝓperandũ, §. 1. 2. et 3. & in authen. ibi poſita. in interlocutoris, ſe-
cus, quæ poſſunt ferri etiã partibus nõ præſentibus, & etiã abſen
tibus ꝑ cõtumaciam. licet ab eis poſsit appellari, vt quidã dicũt.
ff. de re iudi. quod iuſsit. Cũ ergo iudici cõſtaret. ſ. proceſſus reuo
cãdos, potuit reuocare, & maxime parte abſente ꝑ cõtumaciã,
& nõ põt excuſari eþs a cõtumacia. cũ citatus per ſe, vel procu-
rato. perſeuerare debeat vſq; in fi. immo in diffinitiuis dicerem
idẽ, ſ. vbi abſens eſt contumaciã, & hæc ſñia ſuper proceſſib. ſa-
tis poſſet dici diffini. Dicimus ergo, ꝙ ex quo Colubrienſi gene-
raliter mandatũ fuit, ꝙ ad cãm ſuam agendam veniret, ſi per ſe,
vel procu. nõ fuit, vel fuit aliquãdo, ſed receſsit illicẽtiatus, ſicut
hic fecit reuocando procu. & nullũ aliũ cõſtituendo, etiam ad
ſentẽtiam diffinitiuam ꝓcedetur, vt hic. 11. q 3. certũ. & hoc ve-
a rũ, [a] vbi erat citatus nõ ſolũ ad certũ articulũ, ſed ad totam cau-
ſam, & non ſolũ ad cauſam. i. vel ad cauſæ proceſſum, ſed etiã ad
principalẽ. ſed ſi eſſet citatus ad aliquẽ ſpecialẽ articulũ, nõ pro-
cedetur ad aliquos alios ſpeciales articulos, nedũ ad ſñiam, niſi

iterũ citaretur, & ita loquuntur ꝯtia, ar. ĩ. de off. deleg. cõſuluit.
ſed objicies, ſi ad principalẽ cãm fuerat citatus, quare non ꝓceſ-
ſit ſuper eo? Reſpõ. quia li. nõ conte. procedendũ nõ erat. Item,
licet hic ꝓceſſum ſit ſup proceſsibus, qa cõcluſum erat, & plenè
cõſtabat, & qa nõ magnũ præiudiciũ partibus generabatur, vbi
tamẽ prædicta nõ eſſent, melius eſſet expectare partes, & de no-
uo vocare. ff. de va. mu. l. penul. in fi. ĩ. de vo. & vo. re. ꝙ ſuper his.
2 q̃ eis abſentibus procedere [& facies] cõtra. ff. de vſur. l. 1. † [Vſ-
que] primo vr̃ iniquũ, ꝙ dicit hęc decr. valet ꝙ ꝯdem. ĩ expẽ. nec
expreſſa certa quantitate determinatis ꝯ id, quod legitur. C. de
ſen. q̃ ſine cer. quanti. l. pe. & vlti. itẽ prius dẽt fieri taxatio expen-
ſarũ, poſt dẽt præſtari iuſiurandũ, & poſtea cõdemnari. C. de iu-
di. ſancimus, & authẽ. ſed hodie? Reſpõ. hoc, qd hic dr̃, hẽt locũ
in interlocutorijs, vbi ſi quid minus plene denunciatũ eſt poteſt
plenius determinari. aliud in diffinitiuis, vbi poſtquã eam tulerit
qa functus eſt officio ſuo, vt no. ĩ. de offi. deleg. in ĩris, nihil pote
rit immutare. & ideo ad nihil eſſet vtilis, niſi certam quantitatẽ
cõtineret. ſed pp hoc nõ reſpon. ad authen. de iudic. q̃ expreſsius
loquitur in interlocutorijs. & ideo dixerunt alij, & tunc non va-
lere ſñiam ſine certa quãtitate, quãdo certa quantitas petita fuit.
ſed ſi incerta fuit, & tunc ſñia dẽt ferri ſine certa quantitate. C. de
ſen. quæ ſine cer. quã. l. 1. & 2 & poſtea nõ quæritur, an debeat cõ-
demnari in expẽſis, necne: ſed tantũ taxatio fiet & iuſiuran. præ-
ſtabitur, & cõdẽnatio, vel potius ſolutio ſm taxationẽ fiet. & eſt
rõ, qa hic nõ poterat fieri cõdemnatio certarũ expenſarũ, vel ẽt
petitio, qa ſm varias cariſtias temporũ, & maiores expectatio-
nes aduerſarij, maiores, vel minores ſoluet expenſas, & diuerſa
fiet taxatio. Cũ ergo de debito expenſarũ cõſtaret, bene fecit ꝙ
eos ad debendũ condemnauerit. ſed quia quantitas erat incerta,
taxationẽ reſeruauit. vel dic Dominũ Papã hoc poſſe: ſed nõ eſ
ſe trahendũ ad cõſequentiã. ſecũdo occurrit iniquũ, quia con-
dẽnat in futuris expenſis, cũ tractus futuri tẽporis nõ pertinet ad
iudi. ff. de vſur. l. 1. Reſpõ. illud locu habere in vſur. quæ ſunt odio-
ſę. aliter. n. prouidetur in futuro. ff. de iudi. in bo. fi. ff. de pe. her. ꝙ ſi
in diem, in prin. & alimẽta decernuntur in futurũ ſm liberi, vel
patroni facultates. ff. de lib. agno. ſi qs ali. §. alimẽta. vel aliter tra-
ctus futuri temporis nõ pertinet ad iudicem. Verũ eſt, ſi non eſt
obligatus, ſicut ille, q erat cõdẽnatus, q nõ erat obligatus ad vſu-
ras, niſi prius quadrimeſtre tẽps effluxeret. C. de vſu. re. iu. l. 1. & l. eos
ſi autẽ incontinẽti eſt obligatus, vt hic, qa ex cõtumacia ſua pre
ſenti erat obligatus, ad preſentes & ad futuras expẽſas bene fit
condemnatio, & pertinet ad iudi. tractus futuri tẽporis, vt hic.

A D D I T I O.

a ¶Et eſt hoc verum. Adde eundem Inno. in d. c. conſuluit, & ibi Anto. de Butr.
& Io. de Imo. Do. Alex. de Imo. late in l. eum qui ante calendas, colum. 3. ff. de
verbo. oblig & Do. Bar. Soci. in conſi. 195. col. pe. ver. confirmantur, & Angel.
Are. in tra. male. in glo. in verbo, ſingulis diebus & horis.

S V M M A R I V M.

1 *Actoris, & procuratoris differentia quæ nam ſit.*
2 *Epiſcopus, quãuis non ſit dominus, conſtituere tamen procuratorem poteſt.*
3 *Licet actor, procurator, & ſindicus inter ſe differant, ſæpe tamen vnum
pro alio ponitur.*

C A P. IX.

1 PEtitio veſtra. [Actores] † Actor conſtituiĩ a nõ domino auctoritate iud.
ad preſentes lites tantũ, inſti. de cura. §. vlti. ff. qd cu-
iuſque vniuer. itẽ eorũ. & hoc ideo, qa interuenit de-
cretu, ꝙ nõ extendaĩ ad futura. ff. de vſur. l. 1. procura. ſemp a do-
mino ab initio & ad vnã literã, & ad plures preſentes & ad futu-
ras. ff. de procu. l. 3. & C. de procu. neq;. infra eo. non iniuſte. ſindi-
cus cõſtituitur ab vniuerſitate, & ad ea, ad quę procu. ff. quod cu-
iuſque vni. l. 1. ĩ. de ſindi. c. 1. & vniuerſitas, qa domina eſt, & poſsi-
dere põt. ff. de acqui. poſ. l. 1. §. vlti. & l. ſeq. procu. cõſtituit, vt C. de
iur. cal. l. 2. §. hoc nihilominus. vbi de ſindico, vel actore loq non
põt, quia iuratur de calũnia, & qa tunc licitè iurarent de calũnia
vt no. ĩ. de iur. calũ. imperator. Canones autẽ oẽs tales vocant ꝓ-
curatores. 1. q. 3. ſaluator. et ſecundũ canones prelati eccleſiarũ
et ante li. conteſta. et poſt cõſtituunt procur. ĩ. de iura. calũ. c. 1. m.
2 † Itẽ no. ꝙ licet eþs nõ ſit dominus, tamẽ procu. cõſtituit ꝓpriè
ſumpto vocabulo, qa ſi velles exponere procu. i. actorẽ, non eſt
verũ. qa ſm hoc neceſſe eſſet interuenire decretũ ſuperioris, qd
hic nõ interuenit: ſed ſecus dicimus in tutore. nã ſi cõſtituat acto
rẽ, vel procu. an li. cõte. nõ valebit, niſi auctoritate faciat iudi. ſu-
perioris. nã maior eſt auctoritas epi, q̃ tutoris: ſed idem, qd dici-
mus in epo, dicemus in rectoribus locorũ, et in ſingulis in digni
tate cõſtitutis, dũmõ habeant adminiſtrationẽ. curator ẽt ſiue
generalis, ſiue ad litem tantũ dari auctoritate ordinarij iudi. non
delegati dẽt, qa mixti eſt imperij, inſti. de Attilia. tu. §. 1. ff. de tu-
te. muto. § tutoris. ff. de tu. et cur. da. ab his. l. neq; mãdare. nec de-
bet ꝓcurator ſatiſdare rem ra. dominũ habiturũ, vel de iudicato
ſoluẽdo. C. de admi. tu. l. fi. §. defenſione. ſufficit. & ſatiſdet rẽ pu.
ſal. fo. vel adulti. [Intẽtio] ſi cõſtitutus eſt procu. ſimpliciter. i. ſi-
ne

reſſa c lau. quotiens dominũ abeſſe cõtigerit. quidã, ꝙ ſi dominus poſtea venit ad cãm, & pro ſe eã proſequitur aliquãdo, ꝙ ſi poſtea abſuit in aliquo termino, citãdus eſt dominus ad domũ, vbi degit, & ſi nõ inuenitur admittitur procur. ar. inſtitu. de pup. ſub. in prin. ubi. qua rõne, & §. ergo in pupillari, & C. de cura. fur. cũ aliis. alij tamẽ probabilius dicũt, ꝙ ſiue ante li. conte. ſiue poſt incipiat tractare litẽ, reuocare vr̃ primũ procu. ĵ. eo. c. pen. ff. de procu. l. pluribus. ff. mã. ſi q mutuo. §. non ideo. Et hoc verũ eſt, niſi domino poſt li. cõteſt. ꝯdicta fuiſſet aſſumptio litis. ff. de procu. q omnia. item cũ ex ſola præſumptione dicamus factam reuocationẽ iſtã, ſi alia præſumptio ſit, ꝙ non intendebat reuocare, ſed ꝑ aliã iuſtam cãm reſumpſit agere litem, nõ dicam reuocatũ man. puta qa procurator eſt infirmus, vel abſens, vel quia in aliquibus dominus melius nouit cãm. C. de procura. l. fi. ff. de pro

3 cura. actor. † Et no. ꝙ licet propriè ſumptis vocabulis differẽtia ſit inter actorẽ, procu. & ſindicũ: tamẽ vnũ ſæpe ponitur ꝓ alio. ĵ. de intra. calũ. cũ cãm. ſufficit enim ꝙ apparet intẽtio inſtituentis. 22. q. 5. humanæ. item quæritur, ſi procurator conſtitutus ad li. cõteſt. & ad conſtituendũ aliũ procu. ſuper alijs, quæ in eadẽ cã fuerunt facienda, poſſit per ſe auctoritate prædicti mandati totã cauſam agere, an teneatur aliũ procu. conſtituere auctoritate mandati prædicti, & ipſe vltra li. conteſt. nõ agere poſſit? ſo. Reſpõ. ꝙ totam cãm per ſe agere põt auctoritate prædicti mandati, quia voluntas eſt cõſtituentis, quæ potiſſimè attendenda ẽ, vt hic videt̃ fuiſſe, ꝙ potius per ſeipſum, q̃ ꝑ aliũ ageretur, ſi vellet, ar. ff. de procura. ad legatũ. ff. iudi. ſol. iam tamẽ. Et quod adiecit, ꝙ aliũ faciet procura. adiecisse vr̃ ad exonerationẽ eius. illud autẽ nõ placet, ꝙ poſſit agere ea, quæ poſt lit. conteſt. facienda ſunt, etiã ſi expreſſe prohibitũ eſt a domino, quia alias poſt li. cõteſt. factus eſt dominus, quia tamẽ mandatũ receperit ſub certo

a to tenore, ſ. ꝙ vſque ad li. conteſt. [a] procuraret, vlterius procedere nõ dẽt. ff. man. diligenter. dũmõ expreſsè appareat voluntas ꝯſtituentis, ſ. ꝙ voluit vltra li. conteſta. procurare. ſed ipſe dominus per ſe, vel per aliũ litẽ ceptã perficiet, nec cõſtituetur procura. ab eo, q li. conteſt. eſt. Item ſi quis cõſtitutus eſt procura. quotiens dominũ contigerit abeſſe, iſte procu. ſic cõſtitutus poterit reſumere negotiũ etiam multis vicibus domino ſe abſentante, argu. curatoris furioſi, q ceſſantibus dilucidis interuallis curam furioſi reſumit. C. de cura. furi. cum alijs. ff. man. qui mutuam. §. nõ ideo. [reprobamus] licet ſcribatur his duobus procuratoribus, tamen, quia de iure reſpon. conſultatoru ab eis factæ inter eos ius facit. & maximè cum de iure ſententiet.

ADDITIO.

a ¶ Li. conteſt. Ad hoc adde Pau. de Caſt. in conſi. 104. col. 1. circa fi. incl. conſiliũ, viſis & ponderatis omnibus, ſecundum nouiſ. impreſsionem.

SVMMARIVM.

1 Pater per ſe agit, vel procuratorẽ conſtituit in cauſa filij in p̃tãte exiſtẽtis.
2 In peculio caſtren. filius conſtituit procuratorem autho. patris: quid autem in filio facto milite, in num. 3.
4 Pater in cauſa matrimoniali pro filio conſtituit procu.
5 Poteſt tutor actorem conſtituere ſuo periculo.

CAP. X.

ACcedens ad apoſtolicam. [Procuratorẽ] quæ cauſa eſſet, ſup quã procu. eius requirebatur, hic nõ dr̃ [ſua] .i. filiæ ſuæ, cuius tutrix erat, vel aliter ſuã,

1 quę tamẽ hic nõ exprimit̃. † [Tu ergo] pater eium in cã filij exiſtentis in p̃tãte per ſe agit, vel cõſtituit procuratorẽ, quia legitimã hẽt adminiſtrationẽ in bonis eius. C. de bo. ma. l. 1. C. de bo. q̃ lib. cum opor. §. non autẽ, & l. cũ non ſolũ. §. patri. & §. hoc pro-

2 cul. † In caſtren. autẽ peculio tantũ filius auctoritate patris cõſtituit procuratorẽ, ar. ff. ad Macedo. l. 1. §. vlti. & l. ſeq. & intelligo, ꝙ pater faciat prædicta adhibito cõſenſu filiorũ, ſi ſunt maiores infantia. & ſunt præſentes, nec attendo, cuius ſunt ætatis quantumcunq; maioris. C. de bo. quæ li. cũ non. §. vbi voluntas. Itẽ hoc intelligimus, vbi cõcordant voluntates patris, & filij ſi n. diſcordarent pater filio cogitur præſtare cõſenſum, ſi maior eſt. 25. an. niſi in caſib. Auct. de equali. do. §. 1. & vlt. ſi autẽ ſit minor. 25. an. debet adire iudicẽ, q dabit ei curatorẽ, & eius cõſilio aget, vel ceſ-

3 ſabit, vt in l. præal. §. & ſi filius. † Similiter auctoritatẽ prædictam præſtabit pater filiofami. facto militi, vt in ca. l. & in eo. §. & ſimiliter etiã clerico. & ſicut militi pręſtat pater auctoritatẽ in reb. quę ſibi occaſione caſtrorũ obueniũt, vt in ca. l. §. ſi autẽ dr̃. ff. de ca. l. 5. ita clerico in his, quę ſibi obueniũt de eccleſia, hoc nõ placet. Non. n. ſimilitudo eſt inter bona tẽporalia, & eccleſiaſtica, q̃ ſunt diuerſi iuris, & diuerſi fori pricipalis, quia tẽporalia ſunt de foro imperatoris, vel ſeculari: & ſpiritualia ſunt de foro Papæ, vel ſpirituali, vel eccleſię, & quia in his nullũ cõmerciũ habẽt laici, vt no. ĵ. de ęta. indecorũ. ſed põt requiri auctoritas ſui pręlati,

4 vt ibi no. † In cã autẽ matrimoniali hic hẽs expreſſum, ꝙ pater ꝓ ſilio conſtituit procu. quę cã eſt ſpũalis. nec cõtradicit decret. ĵ. de reſti. ſpo. ex parte, qa illa minor nõ habębat aliquem, in cuius p̃tãte eſſet. & hęc intelligo vera in filijsfa. minorib. 20. an. nam ſi ſunt maiores, ad caſtrenſia, & eccleſiaſtica, & ſpũalia forte poſſet dici, ꝙ non requiritur auctoritas patris, in cuius p̃tãte exiſtit, nec pręlati. ff. ad Mace. l. 1. §. vlti. & l. ſeq. & hęc vera ſunt in patri-

5 bus, & filijsfa. † In tutoribus autẽ dicimus, ꝙ tutor põt cõſtituere actorẽ ſuo periculo. ff. de admi. tu. de cetero, & procu. dẽt facere põt poſt li. cõteſt. ſicut & quilibet ꝓcu. factus dominus li. conteſt. C. de ꝓcu. l. tutores. actorem autẽ prędictũ põt facere tutor, & iudex pręſtabit auctoritatẽ. C. de autho. tuto. vel cur. l. 1. vel iudex faciet, quẽ tutor eligeret, inſti. de cur. §. vlti. in optione autẽ tutoris, & curatoris eſt, vt ipſe agat, vel pupillis, vel adultis agẽtibus aſsiſtãt, & auctoritatẽ pręſtent. ff. de admi. tu. l. 1. ſi ſint infantes, vel abſentes, vel furioſi, vt ibidem: qa tũc per ſe tantũ curator, & tutor agere dẽt, pupillus etiam procu. facit auctoritate tutoris. C. de procu. neque. & ſi non interueniat auctoritas tutoris, & feratur ſniã ꝓ eo, valet. ꝯ cũ minimè. C. de procura. non eo.

SVMMARIVM.

Citatus non expreſſo ſuper quo citatur, ſi conſtituit procuratorem, procu. debet habere inducias, vt conſulat dominum.

CAP. XI.

DIlectus filius magiſter, & infra. [Iudicibus] nã ſi ad cãm q̃ commiſſa eſt procuratori, vt in ea defendat, citet̃ procura. huic non dẽt iudex dare inducias, qa pręſumitur, ꝙ dominus inſtruxerit eum. [Citato] ad domĩ, non perſonalr̃, qa tũc nõ haberet locũ, quod dicit decre. ſ. ꝙ daretur ꝓcuratori terminus, vel dilatio ad dominũ conſulendũ. cũ dominus citatus eſſet ſuper certo capĩo & ſuper illo procuratorẽ debuerit inſtruere. & ſm hoc vr̃, ꝙ ſufficiat ad dominũ miſſa citatio: quod tamẽ nõ eſt verũ, niſi in caſibus, vt no. infra de eo, q mit. in poſſ. ſi aduerſarius. ſed potes reſpõdere, ꝙ hoc nõ ſufficit citari ad domũ. ſed citatus fuit generalis procu. & ſi ille reſpõdere nõ põt, habebit dilationem, vt dicit hęc decret. tamẽ per hoc nõ dicimus, ꝙ generalis procu. teneatur reſpondere, niſi velit. ff. de procu. ſed & hę. §. pręter. & l. mutus. §. vlti. & l. non cogendo. poſſet etiã loqui hęc decre. ꝙ ſi hic, de quo hic agitur, citatus fuiſſet Bononię non expreſſo articulo, ſuper quo citabatur, ꝙ procu. eius ſiue generalis, ſiue ſpecialis in tantum habet dilatione, vt ad eum mittat, & per eum inſtruatur [conſuleret] at. ꝙ ſi quis citatus nõ expreſſo, ſup quo eſt citatus, cõſtituit ꝓcura. procurator dẽt habere inducias, vt conſulat dominum.

SVMMARIVM.

1 Procurator in iudicijs conſtitui debet ante li. conteſt.
2 Cautela pro iudicibus in aſſignatione termini ad producendum teſtes.
3 Cum procurator promittit ſatiſdare, admitti debet, neque eſt condemnandus prior.

CAP. XII.

COnſtitutis in prę. noſtra. [T.] qđ poſunt etiam ſine mãdato. C. de procu. maritus. † [Ad agendũ] iu-

1 ſte cõſtituitur ꝓcur. in iudicijs & ante li. conte. ad ꝓponendum cãs abſentię nec. & ad ꝓbandũ. ĵ. eo. querelã, & no. infra de accu. veniens. Itẽ ad agendũ, & defendendũ, vt hic. Itẽ ad producendũ teſtes, & ad appellandũ, et ad cętera hmõi, q̃ poſt li. cõteſt. proponẽda occurrerunt. ſed ſi ante libelli receptionem cõſtituatur ꝓcurator ad proponẽdas cãs recuſationis, vel dilatorias, vel declinatorias fori, vel alia hmõi, nõ eſt idoneus procurator niſi prius dominus recipiat libellũ. quod ſic probo, qa ſemper ĩ prin. reo mittendus eſt, vel offerẽdus eſt libellus. 3. q. 3. §. ſpatiũ, et authẽ. offeratur. ſed iſte, de quo dictũ eſt, nõ hẽt p̃tãtẽ recipiẽdi libellũ ꝑ talẽ procuratorẽ, ergo nec recuſandi, nec recipiẽdi. itẽ reo nõ cõpeteret exceptio, niſi aliquis ꝯ eũ ageret: ſed principiũ agendi eſt edere actionẽ. ff. de ędẽ. l. 1. ſi ergo nullus compareat, q hanc p̃tãtẽ recipiẽdi libellũ, vel editionẽ accuſationis habeat, nõ eſt ĩ ea cã aliquis reus et ſic nec cauſas recuſationis, nec dilatorias, nec peremptorias exceptiones poterit ꝓponere, cũ nõ ſit, ꝯ quẽ proponat. Itẽ probatur alia rõne, quia iſte procur. q cõſtitutus eſt ad excipiendũ, aut dicet, dominus meus non tenet cõparere corã te, qa pars aduerſa, vel iudex eſt excõmunicatus, et tunc nõ eſt audiendus, qa ẽt tunc cõparere dẽt. ĵ. de appella. ſi duobus. ſi autẽ dicit, nõ teneor reſpondere niſi in principali cauſa, & hoc nõ oportet eũ dicere, qa hoc certũ eſt, ꝙ ꝓcu. nõ eſt. ſed articulũ de excõicatione ꝓponere põt niſi forte excuſando. excuſare autẽ abſentiã põt. ſed ſi eſſet ꝓcur. cõſtitutus ad recipiendũ libellũ, vel edictũ accuſationis, tũc bene poſſet ꝓponere accuſationẽ, et exceptionẽ, et tunc bene valet ꝓcuratio, alias recuſatio ſuper his, qa hic aliquis eſt reus, vel procu. rei ad ea, quę ſuffi-

2 ciunt in præſenti, licet nõ ſufficiant ad totã cãm. † Item prudenter attendãt iudices, vt quãdo aſsignãt terminũ ad producendũ teſtes, vel aliud cõſimile, qđ ſemꝑ adnciatur, et ad oĩa alia, quę facienda occurrerint, qa niſi adijciantur hæc, ſufficit domino conſtituere proc. ad ꝓducendũ teſtes, et ille procu. ad aliquid nõ tenebitur.

nebitur, niſi ad teſtes ꝓducendos, & ad ea, q̃ tunc ꝓductioni teſtiū ſunt neceſſaria, vt ſi ex aliqua cã omittatur ꝓductio teſtiū, nõ procedat̃ ad alia, qa non eſt in eis procu. ad hoc aũt tenetur quilibet procu. quãtũcunq; diſtrictè ad aliquẽ certũ articulũ ꝯſtitutus ſit, ꝙ ad alia, q̃ ſequunt̃ facienda in iudicio, recipiat terminũ, nec certũ datur edictũ. 11. q. 3. c. certũ. alij dicunt ꝙ ꝓcu. cõſtitutus ad excipiendũ tñ admittendus eſt, & excipere poterit, ẽt ſi nõ hẽt procurationẽ ad defendendũ, vel recipiendũ libellũ. nã in hac cã reus eſt dñs, licet ſit abſens. [Sufficientẽ] niſi eo primo agente ore ꝓprio recõuenitatur in modũ reconuentionis. ff. de ꝓcu. ſed & hę pſonæ. §. defendere. C. de defen. ci. inter. anc. & ꝯnt. ſed vr̃ ꝙ male condẽnatur ex ea cã, qa procu. ad defendendũ nõ inſtituerat, qa ſi ſatiſdare vult, quilibet ẽt ſine mãdato admittit̃. C. de ſatiſda. l. j. C. de procu. exigẽdi. & ſi ſatiſdare nõ volt, ẽt cũ mandato nõ eſt idoneus defenſor, vt ff. de ꝓcu. ſed & hæ. §. 2. C. de ſatiſda. l. j. §. vl. reſpõ. imo multũ facit, qa ſi mãdauiſſet ei de defendendo, mãdaret̃ ſnĩa executioni in bonis eius. alias aũt, ſi ſe ſpõte obtulerit, cũ nõ haberet mandatũ, nec recõuenitet, niũ mandaret̃ ſnĩa executioni in bonis dñi. ff. de ꝓcu. l. procor. ff. de inſti. ſi quid, in prin. ff. de ac. empt. mul. §.
3 ſi proc. ff. de re iud. ſi ſe ob. in prin. † Itẽ hic procur. nõ offerebat ſatiſdationẽ, & ſic nullũ remanebat actori auxiliũ. ſed qd ſi vellet ſatiſdare? dẽt admitti, nec prior cõdemnabitur. C. de proc. exigẽdi. & põt dici, ꝙ licet lex, exigẽdi, loquat̃ ꝙ ſit audiendus defenſor ſup cã principali. cũ antẽ ꝯtumacia apparet recedentis, & p ipſum poſsit multa beneficia cõſequi, ſi procuratorẽ ꝯſtituiſſet, vt dictũ eſt, in expẽſis poterit cõdẽnari. in hoc autẽ nõ facimus vim, ꝙ nõ ſolũ poſt li. cõte. audiendus eſt, q iura abſentis dicit, ſed ẽt ante li. cõteſt. ex neceſſitate iudex admittere tenetur defenſorẽ. ff. de ſol. ſolutionẽ. ſed quid ſi ad defendendũ procu. cõſtituiſſet, ſed procu. nollet defendere, nunquid condẽnaretur in expenſis? nos dicimus, ꝙ ſic. imputet. n. ſibi, ꝙ vocatus, nõ cõparet, vt dẽt, & ꝙ minus idoneũ elegit, ff. nau. ca. l. vlt. §. in hac, & §. ſeq. Hic aũt ſcias, ꝙ procu. ſiue ſpãlis, ſiue generalis, nõ cogitur defendere, niſi velit, ẽt ſi ſatiſdedit de defendendo, & iudicato ſol. ff. de proc. l. mutus. §. vlt. & l. ſeq. niſi dñs ꝓ pſente procu. & nõ ꝯdicente ſatiſdediſſet, ff. de procu. filius. §. vl. & idem eſt ẽt, ſi pro abſente, ſed procu. id tacitè, vel expreſſe ratũ habuerit. alius caſus eſt, ſi agat, qa tũc & defendere cogitur. ff. de ꝓcu. ſed & hæ. §. p ſatiſdationẽ. itẽ ſm quoſdã ſi ſuſcepit ꝓcurationẽ, & lis eſſet peritura tpe, cogitur litẽ cõteſtari, ar. ff. de procura. ſed ẽt ex his, & l. mutus. §. vlt. poſtquã ſatiſdedit proc. de defen. cõmittitur ſatiſdatio ob rẽ nõ defenſam. ff. de procu. nõ cogẽdũ, & dño tenet̃ ad intereſſe, inſtitu. mã. §. madatũ, qd.

SVMMARIVM.

1 *Reuocationem procuratoris probare volens, an debeat admitti, quare, & quibus cauſis.*

CAP. XIII.

MAndato procuratoris. [Poſt litem] idem eſt, & ſi ante li. cõte. ſm quoſdã: ſed ꝯ cũ tenditur retro iudiciũ nullũ. ĩ. eo. in noſtra. ſed ipſi reſpõ. iudex non admittet ꝓbationes ſup reuocatione mãdati facta ante li. conteſt. niſi adijciat, & ꝙ notificauerit aduerſario. & eſt hoc pp malitiam, vel negligentiã eius. vel licet reuocauerit, vr̃ a reuocatione recedere, niſi alteri prædictorum notificaret. plos placet, quod no. ſupra. eod. in noſtra [ignorante]. ff. de procurato. ſi procura. argu. contra. ĩ. eod. ex intimatione, in princip. ſolu. ibi notificatum ſuit aduerſario, vel alij, vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *An procura. teneatur appellationem ab interlocutoria, vel grauamine interpoſitam, proſequi.*

CAP. XIIII.

NOn iniuſtè. [Filiusfa.] ff. de procu. ſi quis filius. §. ipſe. [ad futuras]. ff. de ꝓcu. l. 3. & 4. [prius] ff. de procur. pluribus. [tẽporib.] ff. de procu. ſi quis cũ. de his no. ĩ. eo. in noſtra [is] ꝓcu. mãdati tenetur, niſi faciat [ꝯ ipſum] appellari. n. põt ab vno capitulo ſnĩæ, & nõ ab alijs. ff. de mino. etiã. §. ex cã [appellare.] C. de procu. inuitus [iuſta cauſa] ignorantia, vel paupertas. ff. man. ſi procu. §. ignorantis [licet appel.] C. de ap. ſi actor. ar. ꝯ. ff. eo. qui proprio. §. itẽ quæritur. ff. ſi tu. vel cur. app. l. vlti. obtinet hoc in procuratore actoris, negotiorũ geſtoribus, & in fideiuſſoribus. ſed aliud in emptoribus, & heredibus vindicantib. necẽ defuncti, qa hi ꝓſequi ap. tenentur. ff. ad Syl. pp ne. §. vl. ff. de euic. Herennius. §. j. idẽ credimus in tutoribus, & cura. ar. ff. ſi tu. vel cu. l. 2. C. de ap. ſi actor. Et idẽ dicerẽ in geſtore, qui acceſsit animo gerẽdi oĩa, q cũ teneat̃ de alijs omiſsis, multo fortius ſi omiſit ap. proſeq. ff. de nego. ge. ſi pu. §. vlti. quãuis poſſes dici cũ tñ proſequi: qa ſicut aliorũ negotiorũ proſecutionẽ nõ
1 põt omittere, ſic nec proſecutionẽ ap. † Sed nunquid appellationẽ ab interlocutoria, vel grauamine interpoſitã, tenetur proſequi ꝓcu. reſpõ. ſic, ſi in eadẽ ciuitate ſit, vel in loco, vbi nõ oporteat cũ ſua negotia poſtponere, tamẽ nõ dimittet proſecutionẽ ap. ante li. cõte. emiſſæ, niſi auctoritate iudicis, ar. hic. ff. eo. poſt li. in prin. & l. aut lõga. nos tñ credimus, ꝙ licet ſecurius ſit a iudice hẽre abſolu. tñ ſua auctoritate poſsit, cũ ſibi a lege ꝯcedat̃.

SVMMARIVM.

1 *Procuratio facta ab excommunicatis elidi poteſt per exceptionẽ huiuſmodi excommunicationis, & de hoc in nu. 2.*
3 *Conſtitutio actoris vim capit ex decreto.*
4 *Nunquid repellatur procurator, cum repellitur conſtituens.*
5 *An vniuerſitas excommunicari poſſit.*

CAP. XV.

COnſulti. [Sentẽtia] Bene dicit, ꝙ hi, q erãt innodati p ſnĩam, qa ſi nõ eſſent p ſententiã innodati, ſed a canone, ſiue eſſet occultũ, ſiue notoriũ: tamẽ cõſtõ ꝓcuratoris ab eis facta teneret, nec poſſet hmõi procu. p except. repelli, cũ toleretur in officio eius, cuius auctoritate procura. cõſtitutus eſt. 6. q. 2. c. ſi tñ, arg. 8. q. 4. nõne. Sed qũ p ſnĩam ſunt dãnati, ſiue occultũ, ſiue manifeſtũ ſit, nõ poſſunt cõſtituere ꝓcu. ſi aũt nõ ꝓ vniuerſitate, ſed pro ſe quis cõſtituat procu. tũc bene repellitur exceptione, etiã ſi tñ a canone eſt excõmunicatus, & ẽt ſi ſit occultũ. & eſt ea rõ diuerſitatis, qa ibi tolerant̃, q̃ fecit rõne publicæ vtilitatis, & publici officij, qd exercet. at in alio caſu, vbi publicũ officiũ non exercet, nõ expedit exceptionẽ non admitti. ſed ſi nõ excipiat̃, tenet qd facit. j. de excep. pia. alij tamẽ dicũt, & forte melius, ꝙ hi cõſcoſus, ſiue ſuffragia iora perſonalia ſunt, & non publica.
5 † Et ideo ſi pſonæ cõſentientes, vel facientes ꝓcura. ſint excõmunicati nõ p ſnĩam, vel ẽt ſi nomine vniuerſitatis faciant, elidi põt p exceptionẽ hmõi procuratio. vel dic, ꝙ aliter eſt circa illos, q ſunt in publicis officijs, aliter in ꝯctibus, q celebrant̃ cũ alijs, vel in negotiis, q̃ alios tangũt, vt ſunt inſtrã, & teſtimonia, cuiuslibet iuriſdictionis voluntariæ, & cõtẽtioſæ exercitiũ, vbi pp publicã ignorãtiam, & pp publicũ officiũ aliqua valẽt & habent effectũ, q̃ aliter nõ haberent, ff. de of. præſi. l. Barbarius. C. de teſta. l. j. ſed ea, quæ tñ aliq faciunt cũ alijs cõmuniter & nõ auctoritatẽ præſtãdo, licet publicũ officiũ habeãt, ſicut procuratores, elec. & cõſtit. & cõſimilia, q̃ potius reſpiciũt honorem facientiũ, q̃ vtilitatẽ aliorũ, bene poſſunt elidi p exceptionẽ, puta quia q eligit, vel procu. fecit, erat excõicatus, nõ tamẽ p ſententiã, & ẽt põt agi of. iudi. vt caſſetur. tamẽ ſatis vr̃ nõ excipere ꝯ procur. excõicatorũ, ꝙ q̃diu tolerantur ꝓcuratores excommunicatorũ, quæ facta ſunt ab eis, teneãt, & ſi procu. excõmunicati nõ p ſnĩam condẽnatus egerit, tenet, qa iã ibi adeſt alia rõ, ſ. ꝙ teneat pp cõmunẽ ignorantiã & publicũ officiũ, & etiã q̃ fiũt cũ talibus excõmunicatis nõ per ſnĩam, nõ caſſantur propter eorũ præſentiã licet voces eorũ nõ præſtarẽt ſuffragiũ, & poſſet adhiberi hic illa diſtinctio, q̃ poſita eſt in electione. ĩ. de
2 elec. illa. † Et no. ꝙ diximus elidi procurationẽ excõmunicati p exceptionẽ. dicimus n. ꝙ tenet procuratio ipſo iure, qd ex eo probatur, qa ẽt reus, dũ eſt excõmunicatus, põs cõſtituere procura. j. de iudi. intelleximus. & ẽt actor in cã app. j. de excep. ſignificauerũt. melius enim eſt, ꝙ p procur. agat, q̃ per ſe, vt poſt ſe nõ ingerat cõmunioni. j. de exceſ. præla. illud. & hic procur. ab excõicato cõſtitutus, ſi minus bene agat in caſibus, vbi agere põt, tenetur ei mãdati. ſed quęris rõnem quare, ex quo tenet cõſtitutio ꝓcu. quare ad minus poſt abſolutionẽ nõ tenet̃ exequi mandatũ? reſpõ. excõicatus nõ hẽt exercitiũ litis, & ideo illud mãdare nõ põt, ar. j. q. 7. Daibertũ. ſed qd hẽt, mãdat, ſ. ꝙ teneat, qd cũ eo factũ fuerat, ſicut teneat, ſi cũ excõmunicato de nouo actũ eſſet, & pp cõem ignorantiã, & publicã ꝯſcientiũ vtilitatẽ. & hæc habẽt locũ, ſi nõ eſt p ſnĩam excõmunicatus, quia ſi p ſnĩam excõmunicatus eſſet, nõ valeret qd factũ eſſet in iudicio, vel in ſpiritualib. ẽt ſi nõ exciperet̃. j. de ſent. & re iud. ad ꝓbandũ. alios autẽ ꝯctus etiã excõmunicatus & p ſnĩam celebrare põt, vt no. infra de dolo, veritatis [illi] puta, qa dictũ ſit, maior & iurati fecerũt procura. talẽ. ſed ſi dicerent, rõne talis loci fecis talẽ procu. bene valet, quãuis maior & iurati eſſent excõicati, cũ cõe, mortuis eorũ rectoribus, vel alias factis impotentibus, poſsint cõſtituere procuratorẽ. ff. quod cuiuſq; vni. l. j. §. vlti. itẽ licet vt teſtes inſcripti ſint, nullo modo valet procuratio.
3 † [Auctoritate] etiã ſi in hoc Inſtrõ nõ diceretur, ſ. ꝙ eorũ auctoritate feciſſet, vel quia diceretur tale cõe fecit talẽ actorem, & maior & iurati tanquã iudices interpoſuere decretũ. ff. qd cuiuſque vniuer. itẽ eorũ. & hoc eſt ea rõne, qa actoris conſtõ vĩ capit ex auctoritate decre. ſed hoc ſtare non põt, quia vniuerſitas cũ ſit domina. ff. de re dio. in tñ. nõ facit actorẽ, ſed ſindicũ. ff. quod cuiuſq; vni. l. j. vbi non credimus neceſſariũ decretũ. ſed ꝯ eſt ĩ ea. l. vbi dr̃, ꝙ licitũ eſt vniuerſitati habere actorẽ. ſed dic illã. l. loq alias, qñ vniuerſitas actorẽ cõſtituit ad negotia, vr̃ loqui de actore cõſtituto ab adminiſtratore vniuerſitatis, vel ẽt ab vniuerſitate in negotijs, vbi non eſt dña. & hoc generaliter

dicimus

dicimus verũ, q̃ nõ valet ꝓcuratio facta auctoritate excõicatorũ, ſiue auctoritas ſit de ſubſtãtia ꝓcurationis, ſiue nõ, puta, q̃a ꝓcuratio valeret ẽt ſine auctoritate maiorũ, & eſt ſpãle ſtatutũ in odiũ excõicatorũ. & idẽ dicimus in oĩb. vbi decretũ eorũ interponeret̃, q̃a qđ minus eſt, ẽt ſi nõ vi actoritatẽ pſtãtes, ſed tñ quã alios admiſerũt ſciẽter excõicatos, nõ valet procu. ſecus, ſi ignorãret, vt hic. Itẽ ſecus, ſi alios excõicatos nõ ſciẽter admiſiſſent cũ ꝓteſtatione. de hoc no. ſ. de ele. illa eõ. q̃nis aliud poſſet
4 dici in ſpũalib. aliud in cõſtõne ꝓcu. vel alijs tpalib. † Itẽ ſi ꝓcu. eſſet ante ꝯſtitutus ab excõicatis noĩe vniuerſitatis, tñ eis poſtea abſolutis nõ poterit inchoare litẽ, & ẽt ſi inchoaſſet litẽ ante, q̃ excõicaret̃ iſtituẽs, nihilominus eo poſtea abſoluto remouebit̃ a pſecutione cãæ, ſicut & ipſe ꝯſtitnẽs remoueret̃. & hoc intelligo verũ, vbi ad ipſum excõicatũ & ꝯſtituentẽ ptinet exercitiũ actionis, licet alio noĩe agat̃, ſicut eſt in ꝑlato, ad quẽ pertinet agere, ſed nõ noĩe ſuo, ſed eccleſiæ, vt no. ſ. de reſcri. edocere. Nã cũ iſte ꝓcurator neceſſe habeat agere noĩe ꝑlati, ad quẽ ptinet agere, ſi ipſe repellit̃, ergo & ꝯſtitutus ab eo. ſed ſi eſſet talis pſona, q̃ poſſet noĩe eccleſiæ agere, oõ noĩatis excõicatis, vt eſt in vicedño, q ptãtẽ agendi hẽt, & iuriſdõnẽ a canone. 89. di. volumus. æconomus ẽt, & viſitator, & ẽt ſindicus, & actor vniuerſitatis, nõ alterius priuatæ pſonæ, q adminiſtrationẽ habẽt a lege. ff. qđ cuiuſq; vniuer. l. j. §. quib. & l. iiẽ. §. pe. 7. q. j. ſi. 61. di. obitnei. 89. diſt. q̃ in quibuſdã. nõ repellunt̃ ab agẽdo noĩe vniuerſitatis, ẽt ſi ſinguli eſſent excõicati, q̃a vniuerſitas, cuius nomine agit̃, excõicari nõ põt. 24. q. 3. ſi hæres. ſi aũt tũc eſſent excõicati ꝑ ſñiam, qñ ꝑdictas pſonas ꝯſtituerũt, bñ repellerent̃, q̃a tũc nõ tenet cõſtõ, vł datio ſindici, vel ꝑdictorũ officiorũ ab excõicatis facta. Itẽ dicũt quidã, & oõ ꝓbabit̃r, q̃ in ſindicis, & actorib. & hmõi officijs tpalib. & q̃ ad libitũ reuocant̃, aliud eſt, quã in vicedño, & alijs officialib. ppetuis. de hoc no. ſ. de of. de leg. licet, & de of. vica. Romana. Itẽ aliud eſt in tpalib. officijs, q agunt noĩe ꝯſtituentiũ, vt ſindici: aliud in alijs tpalib. q noĩe cõſtituẽtiũ nõ agũt, vt viſitator, vel coadiutor, q nõ noĩe dantiũ agũt, ſed noĩe eccleſiæ, cuius eſt viſitator, vel coadiutor hmõi. n. officialib. non nocet, ſi is, cuius adiutor eſt, ſit excõmunicatus, cum ab eo non fuerit cõſtitutus, nec nomine eius agat, ſed nomine eccleſiæ. & idẽ dico etiam ſi conſtituens eſſet excõicatus.

De ſindico. Rubrica 39.

SVMMARIVM.

1 *Sindicus quis, & ad quid teneatur.*

1 SIcut ſtudij. †Sindicus eſt, q pro vniuerſitate agit, & iurabit de calũnia, cũ habeat liberã adminiſtrationẽ. C. de iur. cal. l. 2. §. j. [a litigijs] dicũt qdã hoc eſſe cõſiliũ, vnde monachus de mandato abbatis debet cauſas tractare. 16. quæſt. j. monachi. & c. qui verè.

De his, quæ vi, metuſue cauſa fiunt. Rub. 40.

SVMMARIVM.

Actio quod metus cauſa, de dolo, furti & conſimiles, quid requirant, & quando elidantur.

ACtio quod metus cauſa, Et de dolo, & furti, & aliæ cõſilẽs requirũt damnũ. cũ. n. cõdẽnatio faciẽda ſit ad intereſſe, ff. qđ me. cã, ſi cũ ex. §. quadruplicat̃, & §. Iul. ergo ſi nullũ eſt dãnũ, nulla fiet cõdẽnatio. & ideo bene licet cõuẽto actione, qđ me. cã, excipere, nõ intereſt tua rõne dñij, qđ meũ eſt. & hoc ꝓbo, ſ. q̃ ſuũ ſit dñium incũbit metũ inferẽti, licet ſit in poſſeſſione, q̃a cõſtat, q̃ poſſeſſio eſt mala. vnde nõ exonerat cũ a probõne. fatemur tñ, q̃ ſi rõne poſſeſſionis intereſſet eius q̃ ẽt illud intereſſe æſtimatũ reſtituere dẽt, vł poſſeſſionẽ rei ablatæ: ſed ẽt ſi elidat̃ actio, qđ me. cã. p excep. hẽt tñ alia beneficia ꝯ metũ inferẽtẽ. ſ. l. Iul. de vi, & edictũ diui Marci. hæc oĩa ꝓbant̃. ff. qđ me. cã, ſed & partus, cũ duab. l. ſe. ff. de ſut. credi. ſed & ſi reus metũ inferẽs nõ excipiat de dñio ſuo, & ſi rẽ reſtituat, nihilominus poſt ſñiam latã ꝯ eũ in act. qđ me. cã, vẽdicabit eãdẽ rẽ. nec obſt. ei exceptio rei iu. q̃a licet eędẽ ſint pſonæ & res in vtraq; cã, cã tamẽ petẽdi eſt alia. ſ. de of. del. cãm mĩimonij. ſi aũt exceptionẽ dominij oppoſuiſſet, & ea nõ obſtãte lata eſſet ſñia reſtõnis ꝓ actore, tũc forte poſſet dici, q̃ bene obſtat exceptio rei iud. ff. de cõpẽ. q̃ in diẽ, & no. de hoc. j. de cã poſ. cũ eccl'ia. nõ ob. C. loca. ſi q̃s ꝯducet. vbi dr̃, q̃ ꝯductor nõ pt referre qõnẽ de dño locatori, q̃a illud iõ eſt, q̃a ab eo cãm hẽt voluntariã: ſed metũ inferẽs nõ hẽt cãm a metũ paſſo, ſaltẽ voluntariã.

SVMMARIVM.

1 *Quæ requirantur ad hoc, vt mulier dicatur timore mariti aliquid feciſſe.*
2 *Ratificatur matrimonium per conſenſum, licet prius præceſſerit metus.*
3 *Voti, & habitus ſuſceptionis differentia.*

CAP. I.

PErlatũ eſt ad audientiã. [Pateſaciẽs] de ꝓteſtatione no. ſ. de cõſti. cũ M. ſ. de ele. Cumana. tel. [velũ] i. habitũ religioſum, ne ſit. ꝯ. 20. q. j. vidua. [velũ] ſ. cõuerſionis. 20. q. j. de votis [ſimulauit]. 22. q. j. vtilẽ [ſororũ] & prioriſſæ, q̃a ipſæ ſine prioriſſa nõ poſſent agere: ſed ipſa ſine eis poſſet, vt no. ſ. de reſcr. edoceri. † [Nõ timore] q̃a iuuenis erat, & paruũ filiũ hẽbat, & q̃a de volũtate ꝓteſtata eſt, qñ intrauit, ideo transfundit̃ onus ꝓbationis in negãtẽ. de hoc no. ſ. de of. del. cũ in iure. vel dic, oĩoniales vident̃ ꝓbare eã non timore mortis intraſſe hoc ipſo, q̃ nõ ꝓbat̃ ꝯ. C. q mili. noo poſ. ſup ſeruis. li. 12. vel ſpõte aſſumpſerũt ſibi onus probationis. 20. q. 2. cuius [ratũ] no. metũ mortis nõ tñ imminere, quãdo gladij erant ꝑſentes, ſed toto tpe, quo vixit maritus, q̃a ptãtẽ de eis hẽbat ſup eã. ſi. ff. qđ me. cã, ſi impſi. & intelligo hũe metũ pręſentẽ, cũ ip poſſit occidi ꝑ maritũ, q̃a ita potẽs erat, q̃ nõ poterat habere locũ, ad quẽ cõfugeret ſine timore mortis. ff. qđ me. ca. metũ, in prin. vnde toto tpe vitæ eius nõ ꝑſumit̃ ratiheare.
2 ſed eo mortuo ſi poſt remaneret, tũc ꝑſumeret̃ hẽ ratũ. † Si q̃ras, intra quantũ tps poſt mortẽ, vel poſtq̃ fuit ſecura? dicũt qdã, ꝑ menſem, 21. j. q. j. cõſtat. nos dicimus hoc relinquẽdũ arbitrio iudicis, ff. de verbo. ob. cõtinuus. §. cũ ita. itẽ hoc idem eſt in mĩimonio, q̃ licet ꝑceſſerit metus, ſi poſt ſequat̃ conſenſus, ratificat̃ mĩimoniũ. j. de ſpon. ad id qđ. Itẽ hæc mulier, q̃ ſolemniter velũ accepit de manib. eꝑorũ, & monaſteriũ ingrediendo vouiſſe vr̃. & hoc votũ tacitè ratificare vr̃, ſi ceſſante timore in monaſterio pſeueret. ſi aũt ſine ſolẽnitate accepiſſet, nec verbo vouiſſet, nõ intelligeret̃ ratificare, vt no. j. de reg. & tranſ. ea parte. vel ſi eodẽ monaſterio eſſent nõ ꝓfeſſæ habitũ nõ portantes.
3 † Itẽ dña eſt inter votũ, & habitus ſuſceptionẽ, q̃a votũ tenetur ſeruare, niſi metus interuenit, q in virũ cõſtãtẽ caderet. nec valebit ei ꝓteſtatio, niſi ex tali. ſ. iuſto metu interuenit, cũ nõ ꝓſit, niſi vbi iuſta cã interuenerit, vt no. ſ. de elę. Cumana. nõ eſt aũt iuſta cã, niſi & metus ſit talis, q caderet in cõſtantẽ virũ. ſed in ſuſceptione habitus ſufficit, q̃ qualiſcunq; metus, vel etiã alia ꝑſumptio, vel proteſtatio ſuper hoc habita appareat, q̃ habitũ inuitus ſuſcipiebat. Vnde ſi patris cõminationib. habitũ ſuſciperet, illũ põt dimittere. 20. q. 3. præſens. ſecus, ſi vouiſſet. iõ diuerſitatis, quia in voto cũ expreſſa ſit voluntas ei ſtandum eſt, niſi aliquod expreſſum appareat in contrarium. ſed cum ſuſcipiendo habitum nihil expreſſè voueat, ſed præſumptiuè tantum, talis præſumptio facile per aliam præſumptionem eliditur.

SVMMARIVM.

Metum iuſtum, amiſſionem omnium bonorum.

CAP. II.

ABbas ſancti. [Vniuerſa] nota iuſtum metum amiſſionem omnium rerum [reuocari] licet peccauerit renunciando, tamen in odiũ metum inferentis reſtituitur.

SVMMARIVM.

1 *An iuramentum metu extortum ſit ſeruandum.*
2 *Non tenetur eccleſia illicitam renunciationem ratam habere.*
3 *Iudex ſemper cauere debet, ne quis directè veniat contra iuramentum.*

CAP. III.

1 ADaures noſtras. †[Iuramento] hic hẽs, q̃ iur̃m metu extortum eſt ſeruandũ, ar. 22. q. 5. qui cõpulſus, ſi quis coactus. j. de teſti. ſpol. accepta. j. de iureiur. ſi verò. ar. ꝯ. ſ. eo. pai. c. & j. eo. c. pai. j. de reſt. ſpo. ſollicitè. 15. q. 6. aut. So. B. dixit, q̃ iur̃m metu extortũ nõ obligat. & idẽ dicit ꝑtor, qđ vi. me. cã ſi. ratũ nõ hẽbo. ff. qđ met. cã. l. j. alij dicũt, q̃ ſi is, q iurat, hẽt animũ obligãdi ſe, obligat̃, al's nõ, ar. j. de bap. maiores. alij dicũt, q̃ licet metu extortũ ſit iur̃m, tamẽ ſeruari dẽt, q̃ licet metus interuenerit, tñ noluit. 15. qõ. j. merito. nos diſtinguimus inter iur̃m, qđ ſui nã eſt malũ, & turpiter ꝑſtitũ, qđ nõ obligat, vt no. ſ. de ele. venerabilẽ. & illud, qđ nõ eſt malũ de nã ſui, ſed turpiter ꝑſtitũ, i. dolo, vł metu extortũ, & tale obligat. hic ãt tñ de turpiter, i. dolo, vł metu extortis iur̃is agimus. & dicimus, q̃ iuramẽtũ metu extortũ ſup reb. ſuis nõ repetẽdis obligatoriũ ẽ q̃tũ ad hoc, qđ dẽt iudex ſuat̃, quouſq; abſoluat̃ ꝑ eꝑm: ſed abſolui dẽt, & poſtea petere, & ſic loq̃t decr. j. de iureiu. ſi vero. & cognoſceret eꝑs an, q̃ abſoluat, an fuerit metus, q caderet ĩ ꝯſtãtẽ virũ. ff. qđ me. cã, metũ. hæc ãt decr. ꝑt ĩtelligi, qñ talis metus nõ
2 interuenit. † Sed oppones, ſi talis nõ interuenit, quare dr̃, q̃ nõ obſtãte tali renũciatione ꝑficiat̃? tñ. q̃ eccl'ia nõ tenet̃ hẽre ratã eius renũciationẽ illicitã, ſi nõ vult, quis renũciãs nõ poſſit petere, vt no. ſ. de renũ. q̃ in dubijs. vel dic, q̃ hic, met. fuit tãtus, q̃ in cõſtantẽ virũ caderet: ſed tñ nõ põt ꝯuenire, niſi prius obtenta abſolutione a ſuo eꝑo. ſed ſi iur̃m, vel fides nõ interueniſſet, ſ
3 ſua authoritate poſſet ꝯuenire, vt hic dicit̃. † Semp tamẽ iudex, quãtuncuq; põt, caueat vt directè non veniat ꝯ iur̃m, t. vt ſi iura-

uerat ſoluere vſoras,ſoluat: ſed poſtea repetat.j. de iureiu.debitores.ca.ad noſtrã.& etiã ſi iuraſſet nõ repetere;poſſet iudex ex ſuo officio detentorẽ cõpellere ad reſtitucodũ.j.de iureiur. ad noſtrã.poſſet etiã deounciare ad pœnitentiã. & ſi iuraſſet nõ denunciare,nõ dẽt ſeruare:qa eſt ꝯ regulã euang. 2.q.j.ſi peccauerit.quoniq,autẽ aliter ꝓuidere põt cõmodè, eps non vetuat ad abſolutionẽ a iurõ,quãuis ꝯ ius nõ reputẽ, ſi alijs omiſsis abſoluat [iuramẽto] facto ſuper libro, vel reliquijs, vel alia re ſaocta [fide] promiſsione facta p Deũ,vel fidẽ ſuam [cõfirmata] ſic ꝙ de cætero non eſſet plebanus illius eccleſiæ.nam ſi hoc iuraſſet ſuo iure repetere non poſſet.infra ca. proxi. ſed Papa remittere poteſt & debet iuramẽtum.j.de iureiuran.ſi verò.[præficiatur] nõ obſtãte p̃dicta renũciatione,vel ex primo iure, vel ex nouo.

CAP. IIII.

AD audientiam noſtram. [Manib.] alias nõ teneret reſignatio.ȝ.de renun.ꝙ in dubijs,vt no. 7. q. j.deniq; [repetendũ] ſi aũt iuraſſet nõ repetere,non peteret.C.ſi aduer.ven.l.j. niſi primo abſolueret, ex officio reſtitueret ſibi,vt no.ȝ.c.pxi.[teſtium] actu. qd met. cã.eo intẽtãte.

CAP. V.

SAcris eſt. [Coactionẽ.] 50.diſt. presbyteros.j.q.j.cõſtat.45.diſt.de Iudæis.ff.qui teſa.poſ.qui.ff.de acquiren.poſ.l.j.in fi.[pro nullo] quidam hoc intelligunt de metu,qui non caderet in cõſtantem virũ. alij intelligunt hoc quando per metum cõmunicat excõmunicato in crimine:ſecus,ſi in menſa,vel hoſpitio,argu. infra de ſen.excom.nuper. ſed lĩa ſonare vr̃ de metu, q cadere debet in conſtantem virum, & de eo, qui cõicat in crimine.

SVMMARIVM.

1 *Metus mortis,& corporis cruciatus,dicitur eſſe iuſtus.*

2 *Fatuitatis eſt promittere, iurare, & inducere, quæ ſupra curſum inferiorum cauſarum ſunt.*

CAP. VI.

CVm dilectus filius. [Tranſlationem]in veteri ꝯpilatione ẽ, ordinationẽ,vt eſt hic tranſlationẽ [impeditẽt]ſubaudi,legitime faciendã p eos,ad quos ſpectat.item illud pactũ ſine cõſenſu epĩ nõ tenet.j. de exc.præ.ſicut.vel etiã nõ tenet ꝯ alios:ſed his promittentib. obſt.j.de dona.inter dilectos.qñ autẽ aliquis ꝯ factũ ſuũ venire poſsit,no.ȝ.de elect. noſti.vel dic,& melius,qa iſti canonici bene potuerũt ordiõẽ Ciſter.profiteri tanquã arctiorem.j. de re.& tranſ.licet.itẽ potuerũt promittere nõ impedire tranſlationẽ.ipſi autẽ per ſe tranſferre nõ poſſent.nec hoc hic dr̃.[Aeternæ] idẽ eſt,ſi corporalis. 22.q.4.ſi aliud.ff.de iureiur. verũ.C.ſi aduer.ven.l.j. [violentia] forte tali,niſi faciatis volũtate,neceſsitate cogemini,ſ. authoritate Dñi Papæ,vel alia cõſimili,quæ nõ caderet in conſtantem
1 virũ. † [Mortis] iuſtus eſt metus mortis,& cruciatus corporis, vt hic.C.de tranſa.interpoſitas.C. quod met.cã.metũ. Itẽ famæ ſtupri,etiã ſtatus.ff.quod metus cã.iſti quidem.itẽ oĩum rerum, forte maioris partis.ȝ. eo.ti. abbas.C.qd met.cã.l.pe.C.ſi iuſſu prin.l.j.item verberũ. & ſi negetur iuſtus metus, arbitrio iudicis relinquitur.ff.eo.nõ eſt veriſimile. §.j.ff.de ędi.edic.quærit. §.vlti.ff.ex q.cau. in l.3. [fatuitatẽ] .ff.de iur.& fac.ign.nec ſup-
2 ple.ff.de ędi.edic.quæritur.§.vlti.† Itẽ ad fatuitatẽ pertinet omnis promiſsio,iur̃m,& inductio,quæ eſt ȝ.curſum inferiorũ cãrũ,vt ſi promittant,ꝙ a iuuene amoueãt ſtimulos carnis, vel qd eſt ꝯ ius naturale,ſiel ciuile,vel prætoriũ,vel ꝯ cõſtitutionẽ,vel regulã alicuius ordinis.j.de cõuer. coniu. dudũ,& hic.& his licet raro , tamẽ aliquãdo ꝓmiſsio infringi poſſet tali dolo extorta,ſed iuramẽtũ nunquã. ſi autẽ dolus talis eſſet,ꝙ peritiores falleret,ſicut in facto alieno, quod de facili cognoſci nõ põt,decipiantur,tunc iur̃m autoritate ſuperioris remitti poſſet,qa dolus,& fraus alij &c.ȝ.de reſcrip.ex tenore,& ff.de iur.& fac.ign. regula,& quia malitijs eſt obuiandũ,ff.de rei ven. in fundo.arg. ꝯ.22.q.4.§.licet his.vbi habes,ꝙ Gabaonitæ deceperũt Ioſue ĩ facto alieno, & tamẽ cogitur ſeruare iur̃m.ſed reſp. quia ibi ad fatuitatẽ,alias facilitatẽ Ioſue pertinuit ille dolus, quia de facili crediderunt,quod nõ debuerut. vel dic illud factũ, ne aliquã infamiã periurij incurrerent Ioſue, & ſeniores Hieruſalẽ.na ſicut metus non excuſat, niſi ſit talis, ꝙ caderet in conſtãtem,ita & dolus nõ excuſat, niſi ſit talis, ꝙ caderet in prudentiſsimũ.alij dicunt , ꝙ nunquã remittendũ eſt iur̃m dolo extortũ. ſed dices ſ̃m primos, quare nõ ſemp punitur dolus , ẽt ſi ſit magnus? reſpon.puniẽdus eſt in pœnã doloſi, ſed nõ in lucrũ fatui, quod eſſet, ſi remittatur ſibi iur̃m: imò, ſicut dictũ eſt,ꝙ dolus dolo ꝯpenſatur.ff.de dolo,ſi duo.& cũ culpa.ff.de eo,p quẽ fa. eſt.l.fi. ſic fatuitas,cũ dolo cõpenſetur,quia lata culpa dolo comparatur.ff.depoſi.quod Nerua,& ff. ſi me.ſal.mo.di.l.j.§. hæc actio. [Reſtitutione] eſt enim actio,quod metus cauſa, vel dolo,quia hic agitur reſtitutoria,qua petitur reſciſſa obligatione per dolum,vel metum factum in priſtinum ſtatum reſtitui.ff.de dolo, arbitrio.§.j.ff.quod metus cauſa.putet.§.ex hoc.

SVMMARIVM.

1 *In actione depoſiti, vbi interuenit dolus, qualiter agendum.*

2 *Depoſitarius,qui ſaccum ſibi commiſſum aperuit, dicitur furtũ perpetraſſe.*

3 *Intereſſe,quod ſurgit ex maleficio, probatur per iuſiurandum.*

4 *An liceat iudici poſt taxationem factam & iuramẽtum præſtitum aliquid adimere de ſumma taxata & iurata, & vide in num. 5.*

CAP. VII.

SVper eo, quod aduerſarius. [Per violẽtiam] † quid ſi nõ per violẽtiã,ſed p dolũ fecit,verbi grã ſaccũ cũ pecunia penes ſe depoſitũ aliquis aperuit,poſtea cũ actione depoſiti repetit ſaccus cũ pecunia depoſitus,depoſitarius reddit ſaccũ deſignatũ, depoſitũ apud ſe ꝯfitetur,i.ſaccũ cõſignatũ apud ſe depoſitũ: ſed negat ibi pecuniã fuiſſe,ſed lapides fuiſſe tm̃, vel negat tantã pecuniã fuiſſe, quãtã depoſitans dicit, probationes deficiũt, tamẽ ſaccus fuit negatus.dicũt quidã,ꝙ cũ in actione depoſiti venit dolus,vel perfidia depoſitarij.j.de depo.c.j.ꝙ ſic procedend.eſt ꝯ hunc depoſitariũ,ſi de dolo & perfidia agatur, & probatur, ſicut ꝯ illũ, de quo loquitur hæc decre.ſ.ꝙ iuret de quãtitate, q̃ in ſacco erat, ar.2.q.j.in primis.ff. depoſi.l.j.§.ſi ciſta ſignata. ſecus,ſi nec dolo,nec violẽtia,ſed ex ꝯtractu cõueniret,ſ.depoſiti, vel alia: nec redarguitur de dolo, qa tunc neceſſariæ ſunt legitimæ probationes ſup quãtitate pecuniæ cõſignatæ. ar.ff. de ædil. edic. ędiles, §.Pedius.itẽ alij dicunt,ꝙ furti agi dẽt, & cõdẽnabitur, vt reſtituat ſaccũ ſigillatũ,& ſi nõ reſtituerit,deferetur depoſitario iuſiurandũ in litẽ,ff.de iureiu.in li.l.2.& 3.ff.de rei ven. qui reſt. p eodẽ.n.habendus eſt,q nõ reſtituit, cũ dolo fecerit, quominus poſſet reſtituere, & contumaciter renuat reſtituere,ff. qd vi, aut clã,ſep §.cũ.niſi certũ eẽt ꝙ ſaccus eẽt reſignatus ab eo,qa tũc ñ cõdẽnaret ad redditionẽ ſacci ſignati: ſed ſtatĩ deferret iuſiu. in litẽ,ff.de dolo,arbitrio.§.nõ tñ,ff.depo.l.j.§. idẽ Põ.& §.ſi pe. ff.
2 de pe.hære.qui ſe.ff.de cõd. fur. in re.† Itẽ verũ eſt cũ furtũ cõmiſiſſe,cũ aperuit,ff. depo. ſi ſacculũ. dẽt ei ergo deferri iuſiur. in litẽ,quãtũ ſaccus ſignatus valebit,qñ furtũ factũ eſt, & ſaccus apertus,ff.de in li.iur. cũ furti.nec mireris, qa ẽt noĩe hoĩs mortui, in cuius reſtõne mora interuenit, defert iuſiur.in litẽ, ff. de in litem iur.l.In hac,§.vlt.& hæc vera ſunt,vbi dolus interuenit in apertione ſacci,ff. de in lit.iur. l.In hac. ſed ſi dicat nõ interueniſſe dolũ,cũ fecerit ꝯ prohibitionẽ legis, nõ credit ei, niſi probet,cũ ſit præſumptio ꝯ eũ,ar.j.de præſum. ca.j.& no.de hoc.ȝ. de elec.cũ in iure. Sed quid ſi neget ſe ſoluiſſe ſaccũ, cũ cõſtat, ꝙ fuit ſibi datus ſignatus? nõ credit ei,niſi aliter præſumptionibus veriſimilibus, vel alijs ꝓbationib.ꝓbet illud,ar.ff.depoſi.ꝙ Nerua,& in l.ȝ.all. poſſet dici,ꝙ ꝯ hũc depoſitariũ agitur ad exhibendũ,& ſi nõ exhibuerit ſignatũ, ſicut ſibi datus eſt,dabitur actori iuſiur.in litẽ,ff.ad exhi.Celſus ſcribit. j. reſpõ. & §.j. & §. ſed & ſi quis,& l.3.§.j.nõ facimus vim de eo, qd hic dr̃ de violẽtia,ſiue violẽtia fuit expulſiua,pp quã dat̃ interdictũ: vnde vi.ſiue fuit ablatiua,pp quã dat̃ vi bo.rap.in his.n.duab.cõſtat,ꝙ p̃-
3 dictũ iur̃m deferi,C.vnde vi,ſi quãdo.† Et idẽ vr̃,ſi vis ſit cõpulſiua,vt hic. nã fruſtra poneret in hoc tit. decr. vbi agit̃ de vi expulſiua,niſi p eo deferret hoc iur̃m.& ideo vr̃ in vi ẽt inquietatiua,ff.qd vi aut clã, ſemp.§.pen. imò plus vr̃, ꝙ ẽt in turbatiua hẽt locũ delatio huius iuri,qa generaliter loquunt̃ & hæc decr. & lex. C.vnde vi,ſi quãdo.§.j. hĩc nobis vr̃, ꝙ ſi aliquis Rex, vel dominus terræ iniuſtè bãniuerit,vel diffidauerit aliquẽ,q multa mobilia & immobilia in eius diſtrictu habebat, q̃ ſunt p alios occupata, ꝙ dominus ei tenet̃ de oĩb. amiſsis actione, qd met. cã.ff.e.ſicut.§.Pedius.qa metus eius fuit occaſio amiſsionis, ff. eo.ſi qd.§.ĩ act.& §.hæc aũt actio,& §.quadruplicabit̃,& §.Iulianus.Sed ꝯ.ff.eo.metũ,in prin.vbi dr̃, ꝙ me.cã nõ hẽt locũ, vbi dicit,armatos audiui venire: ſed ego fugi, & occupatus ſit fundus meus.Sõ.illud loquit̃,qñ vanus fuit timor, nec p̃ſens, ſicut exp̃ſsè apparet ex tex.qa temerarius, alius vanus timor eſt fugere,quã cum audit armatos venire,qa forte nõ vadunt ꝯ eũ, ff.de vi & vi arma.l.3.§.ſi qs.ſed ſi armati dicerẽt, vel mitterẽt ei,ꝙ ꝯ eũ irẽt,vel alio ꝓbabili mõ hoc ſuſpicari dẽret,tũc bene hẽret locũ actio,qd me.cã.& tenerent̃ armati de oĩ dãno, qd eorũ occaſione iuraret ſibi ꝯtigiſſe,ar.pdictatũ.ll.& hæc,& 2.q.j.ĩ primis. ſed tñ pp hoc nõ tenerent̃ interdicto, vñ vi, niſi occuparẽt.ff. vñ vi.l.3.§.ſi qs aũt.ibi.n.vis neceſſaria ẽ,ff. de ĩcẽ. rui. na.l.3.§.nõ ſolũ [ſpoliatũ] agẽdo interdicto,vñ vi, vel qd met. cã. [Singula mobilia] q̃ erãt in domo , vel alia re ĩmobili , qua fuerit ſpoliatus.itẽ credimus, & ſi nulla re immobili ſit ſpoliatus, ſed tñ perſonã inuaſit, vel reb.mobilib. ſpoliatus,vt hic,ar.C. vnd̃ vi, ſi qu. vbi ponit de reb. arreptis ĩpe ĩpetus, & tpe ſpoliationis. ſed in
4 furto qdã nõ credũt verũ: ſed ego ñ video,quar̃ nõ idẽ.† [Taxatione] taxatione aũt facta & iuro p̃ſtito in taxatione nõ licet p̃ſidi, alias iudici aliqd diminuer̃ d̃ ſũma taxata & iurata, & ſi diminuit,

nu t nõ vi et ſnĩa, auc. de iu.[f] oportet. itẽ quãdo ille, ꝯ quẽ fit taxatio, audit taxationẽ fieri, prudenter facit, ſi appellet ꝑ ꝑ grauamẽ taxationis. ſi in nullo credit ſe teneri. ſed ſi credit ſe teneri in aliquo, ſed nõ in tm̃, quantũ fit taxatio, tunc tm̃ quantũ ſit grauamẽ exceſſus taxationis, appellet: tñ ſi ꝑ hoc nõ appellet, hæc oĩa veniũt in cognitionẽ appellationis, q̃ fiet a iuſo, vel ſententia, C. de iureiurã. generaliter, §. ſinautẽ is, cui. a quo iuſo, vel ſnĩa, ſi credit eũ plus iuraſſe, q̃ dẽt, oĩno appellet ĩtra .x. dies, nec ſeruet ſe ad appellationẽ, q̃ fiet a ſnĩa, q̃ forte nõ ferẽ intra decẽ dies. vel etiã ſi ferẽ intra decẽ dies, nõ ꝓderit ſibi. qđ ſic ꝓbo, qa ex iureiur. oritur actio in factũ, ff. de iureiu. ſed & ſi, & C. de rebus cre. l. actori. qđ nõ amitteretẽ, ẽt ſi caſſaretẽ ſnĩa, & etiã ſi ꝓnũciaretẽ appellatio iuſta. Quidã tñ dicũt, & forte nõ malè, ꝙ ſuffi cit appellare a ſnĩa, & caſſata ſnĩa amitteẽ ius & actio q̃ſita ex iureiu. qa ſnĩa ꝓcedit ex iureiu. auc. de iud. l. oportet. C. de duob. reis. l. pe. & totũ eſt vnũ factũ, ff. de mino. l. 3. §. j. tñ tutius eſt appellare etiã a iureiur. qa ſi poſtea nõ ſequereẽ ſnĩa, nõ ꝓuidereẽ ci poſtea ꝯ grauamẽ illatũ ex iureiu. niſi in caſib. ff. de iureiu. ad mo. C. de iureiu. l. j. & fi. nec mireris, ſi dixi appellandũ a iurein. cũ tale iuſiurandũ ſuiæ cõpareẽ in eo, ꝙ ex eo oritur actio, & exceptio, ſicut ex ſnĩa. & prædicta habẽt locũ, qñ qs iurat eſſe ſuũ, vel nõ eſſe, vel ſibi deberi, vel ꝯ. ſecus eſt, vbi iurat ſe tm̃ expendiſſe. hoc autẽ iurm̃ nõ cõparaẽ ſnĩæ, ſed ꝓbationi, & ideo ex tali iuſo nõ oritur actio, vel exceptio. & ideo nec eſt vtile a tali iuramẽto appellare: ſed ſufficit appellare a ſnĩa, q̃ ſequitur. auc. de

5 iud. §. oportet. C. vnde vi, ſi qñ. † Itẽ no. ꝙ licet iudici nõ liceat minus iudicare, q̃ iuratũ eſt: tñ ſi iudex cognoſcat etiã poſt præſtitũ iuſiur. ſe malè taxaſſe expẽſas, põt reuocare taxationẽ ſuã, & nõ procedere ad ſnĩam ex virtute iuſiurãdi, ff. de re iud. quod iuſsit. nõ obſtat auc. prædicta, de iudi. §. oportet. quia loquitur, vbi taxatio eſt legitima, nec reuocatur: ſed vbi non eſt bona, & reuocatur, ſecus. Item ſecus crederem in iuramẽtis, ex quibus datur actio, quia ibi non licet iudici reuocare poſt præſtitũ iuramentũ, niſi in caſu, ff. de iureiuran. l. admonendi. ſicut nec licet iudici reuocare ſuam ſententiam poſt, quàm tulit, ſupra de officio deleg. in literis [condemnari.] C. vnde vi. l. ſi quando.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ ſit differentia inter minorem, & eccleſiam, & rempub. in integ. reſti.*

De reſtitutione in integ. *Rub.* 41.

CAP. I.

REquiſiuit tua fraternitas. [Cõceſſis] ab epõ, vel eccleſia [cõceſsis] intellige hoc verũ, vbi ꝯctus tenuit, alias non dareẽ in inte. reſti. ff. de mino. in cauſæ. 12. q. 2. ſine ex. apoſtolicos, alienationẽ, C. de ſacroſan. eccle. iubemus. C. ſi aduerſus do. l. 2. ſi vero ꝯctus ſit legitimus, ſed ad dãnũ ec-

1 cleſiæ tunc reſtituiẽ, vt hic. † [Minoris] no. dñiam inter minorẽ, & eccleſiã, & ciuitatẽ, & rẽp. in inte. reſt. licet leges dicant, ꝙ eccleſia fungiẽ vice minoris. C. qui. ex ca. ma. in inte. reſt. l. petendæ. C. de iure. ſi rẽp. C. de ſacroſan. ec. l. fi. qa pupillo, & minori hodie nõ currit vſucapio, vel præſcriptio decẽnij, vel 20. ann. in rebus, q̃ ſeruãdo ſeruari pñt, ſiue ſint mobiles, ſiue immobiles. C. de admi. tu. lex. & ideo ſup his nõ eſt eis neceſſaria in inte. reſti. C. ea qui. cau. in inte. reſt. l. vlt. licet aũt tpe huius legis ꝯ minorẽ, ſed non ꝯ pupillũ curreret vſucapio, & præſcriptio. x. vel 20. an. ff. de acqui. re. do. bo. fi. emptor. ſed ꝯ eccleſiã, rẽpublicã, & ciuitatẽ bene currit vſucapio, & præſcriptio, & aliæ tpales & perpetuæ ꝑſcriptiones: ſed datur eis reſtõ, ſicut in minori. & ꝑt hoc eſſe ea rõne, qa prædictæ finguneẽ eſſe in vltimo inſtanti minoris ætatis. De ꝑſcriptione antẽ. 30. vel 40. an. certũ eſt qđ currit ꝯ oẽs dictos, ſed datur eis reſtõ ex verbis generalibus edicti, q̃ ſunt, ſi quid cũ minore geſtũ erit, pupillus tamẽ ab his præſcriptionibus ſeruatur illæſus. C. de præſcript. 30. vel 40. ann. ſicut. Itẽ non placet, ꝙ ciuitati detur reſt. in inte. ar. ff. ad Mace. nihil. [ſemper] ideſt in oĩ ꝯctu [ſeruari] ꝑ beneficiũ reſtõnis in inte. [redire] ẽt eodẽ, q locauit, petẽte reſtõnẽ in inte. [ſumptib.] C. de repu. l. j. ff. de mino. minor. §. reſtõ. [Sũptib.] .i. nõ coguntur eos reddere, niſi eis refundaneẽ expẽſæ neceſſariæ & vtiles, quas pro eis fecerũt. ſed & ſi illas expẽſas reſtituere velit, nõ recuperabũt rẽ locatã, niſi in ipſo ꝯctu locationis decepta fuerit eccleſia, puta quia etiam ſine hmõi meliotitate plus locari poterat.

S V M M A R I V M.

1 *Abbas per epiſcopum inſtitutus, quamdiu eſt in monaſterio, epiſcopus eſt in poſſeſſione inſtituendi.*

2 *Non ſemper amittitur poſſeſſio elect. licet alius eligat, niſi de poſſeſſione expellatur eligens.*

3 *Opponens ea, quæ electionem reddunt minus canonicam, audiri debet.*

4 *Eligendi poſſeſsio quomodo quæratur.*

5 *Electionis plures ſunt partes, vt hic.*

6 *Electio ad hoc, vt confirmetur, vel quòd confirmata non irritetur, non ſufficit eſſe in poſſeſ. eligen.*

7 *Edictum de litig. locum habet tam in corporalibus, quàm in incorporalibus.*

8 *In prorogatione conſenſus expreſſus dicitur eſſe neceſſarius.*

9 *Pœnitentia temporalis, vel ſpiritualis, ſi ſine ordine iudiciario pro peccato manifeſto imponatur, tenet.*

CAP. II.

CVm veniſſent ad ap. ſe. [Pro ſe] electus [ꝙ cũ] verba ſunt ꝓcuratoris epĩ, q corã Cardinali ꝓſequit

1 ſermonẽ ſuũ, vt ex eis ſuã petitionẽ formaret. † [Facta] ꝑ monachos, & ita nihil ĩ electione amiſit poſ. eps. q̃diu. n. eſt ibi abbas inſtitutus ꝑ epm̃, ĩ poſſeſsione eſt eps inſtituẽdi, ẽt ſi ꝯuentus dicat verbis, & neget eũ in poſſeſsione. & idẽ eſt, ſi ĩſtitutus ꝑ epm̃ velit interuertere poſſeſsionẽ epĩ, & noĩe monachorũ dicere ſe electũ, vel ĩſtitutũ, qa nemo ꝑt ſibi mutare cãm poſ. C. de acq. poſ. nemo. ad idẽ. j. de reli. do. cũ dile. Idẽ ẽt poſt mortẽ, q̃diu alius ꝑ monachos ſit electus & ꝯfirmatus ꝑ aliũ, q̃ ꝑ epm̃, & de hoc dic, vt no. ſ. de elec. q̃relã. & ideo ꝯfirmaẽ hęc electio ab eis facta, cũ nõ ꝯſtet eos eſſe ĩ poſſeſsione eligẽdi: ſed de hoc qõ pẽdet. Nos dicimus, ꝙ viuẽte abbate inſtituto ꝑ epm̃ vel electo põt amittere poſ. ſi cã eſt, alias cã renũciet epõ, & in aliã verbo trãsferat, vel ſi ꝑ ſnĩam alij deẽ ptãs ingrediẽdi poſſeſſionẽ eligẽdi. de hoc no. j. de ꝯceſ. ꝑbẽ. cũ nr̃is. nã ſicut ille, pro quo ferẽ ſnĩa, vr̃ hr̃e animũ poſsidẽdi, licet nihil corpore faciat, qa nec põt, cũ nõ offerat ſe caſus aliqđ faciendi, & aliq̃s eſſet, ꝯ quẽ ſniaẽ, aĩo vr̃ deſinere poſsidere, qa dẽt ſuſpicari, ꝙ reuertẽs nõ admitteẽ. Poſſeſsione aũt ſubiectionis põt priuari viuẽte abbate, ſi alij epõ ceperit rñdere, qa cũ ex tũc eps alius incipiat ꝑſcribere. j. e. ꝓxi. ergo & poſsidere. ſine poſſeſsione. n. nõ currit

2 ꝑſcriptio. † Itẽ nec ip amittit poſ. ele. licet alius eligat, niſi expellaẽ de poſ. elig. qđ nõ video alio mõ poſſe fieri, niſi qa hẽt timorẽ, vel qa nõ credit ad ſe ꝑtineẽ ius illud, qđ poſſidebat. & iõ de illo ſe ĩtromittere nõ intẽdit. vel timore facti, puta qa nõ ſit auſus eligere de facto ꝯ volũtatẽ eorũ, q dicũt ſe ius hr̃e eligẽdi, vr̃ q de facto, nõ de iure poſ. nacti ſunt. ſic. n. vel expelliẽ, vel ſuſpicaẽ ſe poſſe repelli, q eſt modus amittẽdi poſ. ff. de acq. poſ. l. ſi id qd. §. vi. vñ ſi poſſeſſor iuris eligẽdi, vr̃ alterius neſciat aliũ ab alio electũ & inſtitutũ, & ꝯfirmatũ, nõ amittit poſſ. q̃ ſine aĩo nõ amittiẽ, vel corporali expulſione, q̃ ꝑ iurib. fieri põt. ff. de acqr.

a poſ. quẽadmodũ, & l. clã. Vnde [a] ſtulte facit, q ꝯ hũc intẽtat ĩterdictũ recupe. poſ. qa ſic ſe amiſiſſe ꝯfiteẽ, & in aduerſariũ transferret poſſeſsionẽ: ſed interdictũ retinẽdę poſ. intentare dẽt. vr̃ . n. turbare poſ. eius, q eligit, vel inſtituit aliũ in poſſ. caſtẽre. fateor tñ, ꝙ ſi iudex videt electum ab alio eſſe in poſ. eccľię, & ipſe, q prius poſſidebat ius eligẽdi, nõ eligit intra tpſ ſtatutũ a canone, ſ. intra tres mẽſes. ſ. de ele. ne ꝓ de. vel nõ implorat offĩm iudicis, q̃ cito põt, qđ arbitrio boni viri relinquẽdũ eſt, vt remoueaẽ de eccľia, cũ nõ ſit ꝑ eũ electus, vel interdicto retinẽdę poſſeſsiõis nõ agat ꝯ electorẽ, qđ vr̃ ſuſpicari ſe poſſe repelli, & iõ amittit poſ. & bene facit ꝓ his. ff. ſi ſer. vẽ. & ſi forte. §. j. & generaľr dicimus ꝙ nõ ꝑſumit amittere poſ. quã aĩo tenet eps, ſi infirmitate teneretẽ, vel copiã iudicis, corã quo ageret, nõ hr̃et, vr̃ q̃libet aliã iuſtã cãm, ſiue de iure, ſiue de facto hr̃et. hoc m̃ ĩtelligo verũ, niſi ꝑ aliquẽ actũ exteriorẽ appareret eũ expoliatũ, qa tũc ſecus eſſet. v. g. veluti ſi cũ veniſſet ad eligendũ, electus ẽ extra capľm. vr̃ cũ vellet ire ꝑ agrũ debentẽ ſeruitutẽ, ꝓhibitus ẽ. nã in his caſib. nõ ꝓdeſt dicere, ego aĩo retinui poſ. quin amittat poſ. niſi forte incõtinẽti eligeret. poſſet tñ incõtinẽti ꝑ vim poſ. amiſſã recuperare. C. vnde vi. l. j. in iudicio aũt nõ ꝓdeſt ei litigare ĩterdicto retinẽdæ poſ. qa iã eã amiſit. tunc aũt ꝓdeſſet agere hmõi interdictis retinẽdæ poſ. qñ nõ amiſit poſſeſsionẽ, qa ſic agẽdo vr̃ hr̃e animũ retinẽdæ poſ. ſed qñ eſt amiſſa ꝑ vim, tũc nõ ꝓdeſt. alij dicũt, ꝙ ſi ſit mortuus, & neget ꝯuentus epm̃ poſſidere, ꝯuẽtus fungiẽ iure poſſeſſoris, ar. ſi ſer. vẽ. ſicut. §. di. quidã tñ dicũt, ꝙ poſ. eligẽdi amittit eps, ſi vacãte monaſterio ꝯuentus elegiſſet, ẽt ſi nõ habeat poſſeſsionẽ electus, nec ſit cõfirmatus, niſi eps faciat aliquid de præmiſsis, quare videatur tenere poſſeſsionẽ. hoc enim ipſo, ꝙ cõuentus eligit, eſt in poſſ. eligẽdi, & per cõſequẽs eps eam amittit, hoc tamẽ non credo, vt no. infra de reſtitu. ſpolia. ex literis. Sed dices, ſi ſunt in poſſ. monachi, quare dicitur in fi. ꝙ non cõfirmatur electus pendẽte cõtrouerſia: tamẽ electio eius, qui poſſidet, quia cõmodo poſſeſsionis vti debet, cõfirmari deberet. j. de iure patro. cõſul. infra de re iudi. cũ Bertoldus. So. illud obtinet, quãdo quis ab eo, q bona fide eſt in pacifica poſſeſsione ꝑſentatus ĩſtitutus eſt, ꝙ a poſ. nõ dẽt remoueri. hic aũt eligẽtis viti oſa poſſ. dr̃. vnde nõ dẽt ꝯfirmari ele. niſi prius habeat tpſ ad ꝓbandũ, vel de violentia, vel de alio illicito mõ poſſidendi. & ideo non facit fructus ſuos,

ADDITIO.

a ¶Vnde ſtulte. Ad hoc adde Pet. de Ancha. in conſi. 147. inci. ad declarationem, col. fi. in fi.

ſnos, vt no. in præal. decr. cũ Bertoldus. ſed hoc. ſ. ꝙ differat cõ
firmatio, vt hic dicit in fi. vr̃ tũc tantũmõ habere locũ, cũ certũ
eſt eũ habere poſſeſsionẽ violẽtã, vel qñ ignorat̃, an poſsideat,
ſed quãdiu de violẽtia dubiũ eſt, & certũ ꝙ alius poſsidet, vr̃ ꝙ
ille, ad quẽ ptinet cõfirmatio, ſtatim cognito ꝙ poſsideat, dẽt ↄ
firmare, ar. ſ. de ele. querelã. j. de cã. poſ. & ꝓprie. cũ eccl'ia. Im-
mo plus vr̃, ꝙ ẽt violẽta poſ. ꝓbata nõ reuocabit̃ electus ꝑ vio-
lẽtũ poſ. j. de iu. pa. ea lr̃is. ſed certe hoc nõ eſt verũ: ſed imò ſuf
ficit ↄ electionẽ exponere, ꝙ facta eſt a malæfidei poſſeſſore, vt
hic. illa decre. nõ loquitur ĩ præſentato a violẽto poſſeſſore, ſed
bonæ fidei, licet verus nõ fuerit patronus. ſed nos dicimus eũ re
mouendũ, qa quicquid fit ꝑ violẽtũ poſſeſſorẽ, reuocari dẽt. vr̃
dici, ꝙ nunqua dẽt cõfirmari electio hmõi, qa licet ex hac ele-
ctione, ſi cõfirmaret̃ acquireret̃ poſſeſsio, & ſic de cetero tene-
rẽt electiones ab eis factæ, quæ a poſsidẽtib. fiũt: tñ hæc electio
nõ fuit facta a poſſeſſoribus iure eli. qa tunc cũ elegerũt nondũ
erãt in poſ. vel dic, & melius vr̃, ꝙ q̃uis cõſtet eſſe in poſ. conuẽ
tũ iure eligẽdi, & licet ẽt præſumat̃ de facto, ſicut & de iure præ
ſumitur, ꝙ iniuſte poſsideat: tñ nunquã ſuperior procedit ad ↄ
3 firmationẽ electionis.† Si opponitur, ꝙ electores ſint in violen
ta poſſeſsione, ſicut & quælibet alia audire dẽt quæ electionem
reddũt minus canonicã, nec valet electio facta ab his, q erant in
poſ. electi, ergo dẽt cõfirmari electio. qa tamẽ tũc hẽt locũ, vbi
nihil ↄ elec. obijcitur. ſed ſi obijciatur aliquid ↄ elect. & proba-
tur, ꝙ dẽt caſſari caſſabitur, ſicut cõtigit in elec. de qua loquitur
decre. j. de cã poſ. cũ eccleſia. itẽ decre. cõſultationib. non obſt.
cũ ibi ante cõfirmationẽ nec fuerit obiectũ, & q petit electio-
nẽ ↄfirmari, nõ agit poſſeſſorio tñ, ſed ẽt petitorio, vel potius
de iure elec. i. vtrũ elect. ſit legitimè facta. vel dic, ꝙ cõfirmatio
electionis ideo nõ fit, qa cõtrouerſia erat, an electio teneret, qa
dicebatur facta ab excõicatis ab ep̃o Venetẽ. ordinaria ptãte.
ſed ecõuerſo monachi dicebãt nõ tenere excõicationẽ, qa erãt
exẽpti, & ſic ꝑ ↄñs ipſa excõicatio nullũ præſtabat impedimẽtũ
electioni. cũ ãt hæc qõ præambula eſſet ad ↄfirmationẽ electio-
nis, nõ poterat ↄfirmari electio, niſi hæc primo expediretur. Sed
qd ſi ep̃s, q eſt in poſſeſsione ſubiectionis monaſterij, excõicat,
vel interdicit hos monachos? Reſpõ. ſi ep̃s ꝓbauerit de iure ſuo
puta excõicatio. hæc. n. rõne ꝓprietatis competiũt. vnde ille, qui
in veritate prælatus eſt, ꝓdicta & ↄſimilia facere poterit, nõ iſte,
q eſt in poſ. ar. 11. q. 3. c. j. ſ. de of. dele. ex lr̃is. de hoc no. j. de re-
li. do. cũ dile. & melius no. j. de reſtit. ſpol. olim. mirũ vr̃, ꝙ dr̃ in
hac gl. ꝑ monachos, ſ. ꝙ vero poſſeſſori iure elig. datur interdi
ctũ, vti poſ. ↄ eũ, q eligit, ẽt ſi nõ ſit electio eius ↄfirmata. vr̃. n. ꝙ
eadẽ rõne dẽt dari idẽ interdictũ, ſi inter amicos ſuos diceret,
ad me ptinet electio in tali loco, qd abſurdũ vr̃, ꝙ ea ſolis verbis
detur hoc interdictũ. & idẽ vr̃ in ſnĩa excõicationis latæ ab illo,
q nõ eſt in poſ. ſ. ꝙ ↄ eũ nõ cõpetit hmõi interdictũ, & idẽ ẽt vr̃
de interdicto, vnde vi. Itẽ adhuc plus vr̃, ꝙ ẽt ſi hmõi electus a
non poſſeſſore ſit malitioſè ꝑ errorẽ ↄfirmatus, ẽt ſi ſit in poſſeſ
ſione, nõ cõpetit interdictũ ↄ electorẽ: imò vr̃, ꝙ dẽt ↄpetere ↄ
electũ, vel ↄ ↄfirmatorẽ. Sol. verè ↄ prædictũ electorẽ ↄpetit in-
terdictũ, vti poſ. qa ipſe eſt, q turbat poſ ſup iure eligẽdi. ipſe. n.
eſt, q ↄtẽdit eſſe in poſ. hmõi, qa ſi hoc non ↄtẽdat, tunc nõ hẽt
locũ hoc interdictũ. Imò ſi alio iure nõ iuuet̃, punietur de iniu-
ria, quã fecit, & caſſabitur quicquid ſecutũ eſt ex eo, & electus
ab eo remouebitur, dũmodo ſciuerit, qñ electus fuit ↄuẽtus, &
paſſus fuit eũ agere. j. de re iud. quãuis. ſecus aũt eſſet, ſi elector
extra iudiciũ ↄfiteret̃, ſe non fuiſſe in poſſ. vel ſi renũciaret om-
ni poſſeſsioni, qa tũc non præiudicaret electo. nec eſt ſimile de
eo, q inter amicos dixit ad ſe ptinere electionẽ, qa ille per præ-
dicta verba nõ turbat poſſeſsionẽ, quia nihil facit, vel dicit, vn-
de turbatio poſſet ꝓuenire, ſed ex electione, licet ſolis verbis fi-
at, facile poſſet ꝓuenire magna turbatio. Et idẽ vr̃ dicẽdũ de ex
cõicatione, ꝙ ↄ ↄfirmatorẽ, vel electũ, vel ↄ excõmunicatũ, vel
ſeruãtes excõicationẽ nũquã dat̃ hoc ĩterdictũ, qa licet ibi tur-
bẽt verũ poſſeſſorẽ, tñ non turbãt eũ ſup poſ. iuris eligẽdi, vr̃ ex
cõicãdi, qa nec ſe eſſe in eorũ poſ. dicũt, licet alias puniẽdi ſint,
ſi malitioſè faciũt. vel ſi plures ſucceſsiuè eligant̃, tñ ꝑ hoc non
amittit verus poſſeſſor poſſeſsionẽ. imò obtinebit in ĩterdicto,
& ille, q tunc inueniret̃ poſsidere, remouebitur, ff. vti poſ. l. pen.
4 & fi.† Sed quęres, qũo quærit̃ poſ. eli. qa ſi dicis, ꝙ ſola electiõe,
hoc ſtare nõ põt, qa ſi quis eligit & non habuit effectũ eius ele-
ctio, puta quia nõ eſt ↄfirmata, nec ẽt habuit poſſeſsionẽ digni
tatis, qũo põt dici eũ quæſiuiſſe poſſeſsionẽ iuris eligẽdi ꝑ ſola
verba, q̃ protulit? ego eligo talẽ, hoc dicere eſt abſurdũ. Item ſi
dicas, quare poſſeſsio prædicti iuris, qñ ↄfirmat̃, vel qñ ↄfirma-
tor habuit eũ ꝓ electo, & hoc ſimiliter vr̃ abſurdũ, ꝙ ex alieno fa
cto, maximè qd in eo nõ facit, & ꝑ quod nihil mihi quærere in
tẽdit quæratur mihi poſſeſsio. Tu reſpõde & dic, ꝙ poſſeſsio e-
li. quæſita eſt electori ex ſuo facto, ſ. qñ eligit, ex facto aliorũ, ſci
licet quãdo electũ ab eo illi, q plus poſsidebãt, eũ pro electo ha
buerũt, vel paſsi ſunt eũ agere, quæ prælati facere debẽt. in poſ-

ſeſsione enim iuriũ quærẽda neceſſarius eſt cõſenſus expreſſ' s
illorũ, q prius poſsidebãt, vel ſaltẽ patiẽtia, vt no. ſupra de poſtu
la. bonæ. & vr̃, ꝙ ẽt prima electio, quæ facta eſt ab eo, q prius nõ
erat in poſſeſsione, ſed poſtea accepta eſt, vel expreſſo cõſenſu,
vel patiẽtia illorũ, quorũ intereſt, teneat rõne poſſeſsionis, qa
licet quãdo elegit, non eſſet in poſ. tamẽ mõ eſt, quãdo forte a-
gitur ad amotionẽ electi. vel dic, ꝙ quãdo ipſe elegit erat ĩ poſ-
5 ſeſsione.† Electio enim hẽt plures partes. prima pars eſt factũ
electoris. ſecũda eſt patiẽtia eorũ, quorũ intereſt. tertia eſt cõfir
matio, vt no. ſ. de cõſue. cũ dile. tunc ergo dicendũ eſt aliquem
elegiſſe, vel electionẽ factã eſſe quantũ ad effectũ, quãdo prædi
cta oĩa interuenerũt, bene erat in poſs. & ideo rectè dr̃ facta præ
dicta electio a poſſeſſore iuris eligẽdi, & ideo non põt caſſari.
& forte põt dici, ꝙ cõſenſus, vel impatiẽtia primo poſsidentiũ
trahitur ad tẽpus electionis, licet nõ multũ ſit neceſſe hoc dice
6 re.† Itẽ no. ꝙ nõ ſufficit, ꝙ ſit in poſ. eli. ad hoc ꝙ cõfirmetur e-
lectio, vel ꝙ cõfirmata nõ irritetur. imo oportet, ꝙ bona fide ſit
in hac poſſeſsione, vt no. j. de iure patro. ↄſul. Itẽ no. ꝙ licet qui
libet præſumat̃ bonus, niſi probet̃ malus. j. de præſumpt. dudũ.
ſ. de ſeruti. c. j. non tamẽ eſt ſic in bona fide, qa oportet ad hoc,
vt præſumatur bona, ꝙ habeat iuſtũ titulũ, vel ꝙ probabilib. ra-
tionibus quæſiuerit poſs. ff. de li. cau. igitur. §. 2. & l. liberis. §. fi.
vel ꝙ lõgo tẽpore fuit in poſſeſsione. ff. de acquir. poſ. l. poſſide
ri. §. ſi ſeruũ & quod dicatur longũ tẽpus, arbitrio boni iudicis
relinquitur. ff. de iudi. l. j. §. fi. vnde ſi alius, q̃ capitulũ maioris ec-
cleſiæ ſit in poſ. elig. & petit cõfirmari ſuam electionẽ, ſuccum-
bet in petitione ſua: quia nõ præſumit̃ bo. fi. in hac poſ. qa con-
tra ius. & idẽ vr̃ ẽt in ↄſimilib. ſed ſi agitur interdicto, vnde vi,
vel vti poſ. tũc ſufficit ſola poſſeſsio ſine bo. fi. C. vnde vi. l. j. in-
fra de reſti. ſpo. ex literis. & idẽ eſt ẽt qa pendẽte lite ille, q erat
in poſ. mea, tuendus eſt, nec quęritur ibi de bo. fi. j. de inſtitu. cũ
veniſſent. Eadẽ quæ diximus in electione, dicenda ſunt in poſ-
ſeſsione iuris excõicãdi, & in multis alijs [renũciauit] ſatis vide
tur, ꝙ ante ↄfirmationẽ poſsit reſignare in manus eligẽtiũ, etiã
ſi ↄſenſit, ar. quia cũ ↄſenſu eligentiũ ſit initiatũ, cũ eorũ diſſen
ſu retractatur. j. de reg. iur. omnis. cũ enim nõ ſit ↄfirmatus ab
aliquo, & nihil habeat, in eius renũciatione eius cõſenſum req-
rere non dẽt [iniunxerũt] & bene, q a licet non ſint ibi abbates,
remanet tamẽ ↄuentus, q per ſindicũ agere põt, & cõueniri. &
intellige hoc de iuribus, quæ pertinẽt ad cõuentũ, vel ſimul ad
vtrunque. ſi autẽ ſegregatim pertineret ad abbatẽ, ſe. va. nõ va-
leret, quod fieret ↄ cũ. j. ne ſe. va. c. v. vlti. [procuratorem] & ſic
vniuerſitas põt ↄſtituere ꝓcuratorẽ, de hoc no. ſ. de procu. pe-
7 titio. [in cauſis] his videlicet cõmiſsis.† [Inhibẽtes] vr̃, ꝙ bene
prohibeãt, cũ res eſſet litigioſa. vnde ſi eam in aliũ electũ tranſ-
ferebãt, in vitiũ litigij incidebant. C. de litig. l. vlt. & in authen.
eod. titu. j. reſpon. Et vr̃, ꝙ edictũ de litig. locũ hẽt in corporali-
bus, ſicut in incorporalibus. C. de litig. l. 2. & vlti. & ad minus a-
ctionem, vel ius dubitatũ in aliũ trãsferre non debuerunt. infra
de ali. iu. mu. cauſa fa. ea parte. ſed reſpondeo, ꝙ hic nec rem li-
tig. nec ius dubitatũ in aliũ transferrent. nã epiſcopus non cõ-
tendebat hic ſe eſſe abbatẽ, & ideo transferẽdo abbatiã in aliũ,
non trãsferebat litigioſam. Ius autẽ eligẽdi abbatiam, quod in
lite erat, & quod ep̃s ad ſe pertinere dicebat, in neminẽ tranſtu-
lit. ſi aut de abbatia ageretur, nõ licet aliũ poſtea eligere. infra
a de arbi. ex parte, & dic vt ibi no. [Inhibẽtes] & male, a qa li. pẽ.
non dẽt priuari poſ. 11. q. j. c. ſi. 16. q. 4. c. nolumus. 12. q. 5. c. j. de
hoc no. ſ. de ele. Cumana. & qa malè prohibuerãt, idcirco non
fuit caſſata electio incõtinenti. [Inhibitione] vr̃ tamẽ ↄ, quia ſi
male prohibuerũt, trãſiuit tunc in rẽ iudi. qa non fuit ↄ ius ſcri-
ptũ. 2. q. 6. diffi. ſed reſpõdeo nullã eſſe talẽ prohibitionẽ, cũ ni
hil eſſet eis mandatũ de ea re, & etiã ſi ordinarius mandaret, nõ
teneretur obedire. 7. qõ. j. quia arg. ſ. de offi. dele. cũ olim dile.
Sed dices nõne eo ipſo, ꝙ nõ appellauit, videt̃ prorogaſſe iuriſ
8 dictionẽ, ar. ſupra de offic. dele. cũ olim.† Sed forte poſſet dici,
& nõ male, ꝙ in prorogatione expreſſus ↄſenſus ſit neceſſarius,
ff. de iudi. l. j. & 2. vel dic & melius, talia mãdata, quæ non fiunt
cũ cauſæ cognitione, ſed ex abrupto, & maximè cũ ad hoc non
agitur. 3. q. 6. hoc quippe, nõ tenere vim ſnĩæ diffi. vel interlo-
cutoriæ, & ideo nõ tranſirent in rem iudi. ẽt ſi non appellet̃, ar.
C. cõmi. & progra. l. 3. pe. & vlt. tñ ſi quid per tale mandatũ ſol-
uitur, non repetitur ↄdi. inde. ff. qd metus cã. l. vlt. in fi. ſed ſi co
gnitio ꝓcederet ſup hoc, ſ. an talis ꝓhibitio fieri dẽret, & poſtea
ĩterloquit̃, ꝓhibitionẽ fieri dẽre, tũc niſi appareret, ſatis crederẽ
9 tranſire in rẽ iudi. hoc nõ placet.† Item ſi ꝓ peccato manifeſto
pœnitẽtia imponatur, ſiue tẽporalis, ſiue ſpũalis, ſine ordine iu
diciarii tenet. ff. de pę. mon s. 2. q. 7. ſi quis ab ep̃o. Itẽ præceptũ
de his, q̃ pertinẽt ad officiũ, valet ſine cauſæ cognitione. 7. qõ. j.
quia.

ADDITIO.

a ¶ Et male, quia lite pen. Ad hoc dictum ſtm vide Fel. in c. eccleſia ſãc tẽ Mariæ col. 14. verſ. quarto no. ſupra de conſti. & ibi allegat concordantes.

qa.& no.ſ.de temp.or.ad audiẽtiam. [infirmari] ex ca cã, quia dicebat ſe in poſſeſsione eligendi,& monaſteriũ non eſſe in poſſeſ.vel qa ab excõmunicatis ſacta erat, & hæc petitio facta fuit corã delegato. [Poſſeſsionẽ] eiuſdẽ monaſterij iuris epalis ĩ eodẽ monaſterio tanquã ſubiecto,vt ex prin. huius decr. apparet, nõ iuris eligendi,quia ſi iure eligendi, fateretur ſe ſpoliatũ eps per monachos,per cõſequẽs fateretur eos poſsidere.Et ideo ꝯfirmationẽ electi impedire nõ poſſet niſi in hoc libello errans in iure diceret,credens ſe ſpoliatũ per ſolã electionem ſine cõfirmatione,cũ non eſſet,arg.C.de erro.aduo.l.2.nos tamẽ contradiximus,ſupra in gl.quæ incipit,per monachos[protulerũt] per quã forte reſtitueret epo poſſeſsionẽ iuris epiſcopalis, vel ſubiectionis monaſterij, vel melius lata fuit ſentẽtia ſuper caſſatione electionis, de qua plus hic proſequitur [petijt] hic eſt libellus epiſcopi porrectus Cardinali,& hucuſq; durat petitio,vł ſermo procuratoris epiſcopi. [Pertineret] quo ad proprietatẽ, & poſſ. & ita cũ diceret monaſteriũ ſe poſsidere & in monaſterijs iura epiſcopalia, nõ cõpetebat cõtra eos iſta petitio, ſed cõtra Papam,vt no.ſupra de maio.& obed.inter quatuor.Itẽ & ſi hic inueniretur epiſcopũ dixiſſe,id eſt quia nõ Papa,ſed monaſteriũ petita poſsideret, per iudicẽ deberet ei tolli poſſeſsio, & daretur actori.ff.de rei ven.l. vltima.ſed ſecũdũ hoc videſ,ꝙ ſit nulla ſentẽtia tanq̃ lata cõtra eũ,qui non poſsidet.reſpon.licet ſic cõtradixerit monaſteriũ,nõ tamẽ cõſtabat. ſed ſi cõſtiterit, tolerabitur.vel dic ꝙ bene vtriq; cõpetit actio,& cõtra vtrunq; feretur ſentẽtia,vt no.ſ.de maio. & obe.inter [cœperſit] & cõtemptis prædictis priuilegijs electionẽ factam a monachis tanquã ab excõmunicatis caſſarunt,& ſic læſa eſt eccleſia.tunc ideo datur reſtitutio in integrũ ad petitionẽ monachorũ. [Priuilegia] no.ſummariã cognitionẽ,& in integ.reſtit.fieri. Itẽ talia priuilegia debuerũt impedire confirmationẽ latæ ſentẽtiæ pro epo,cũ ſic erat exẽptũ monaſteriũ, & non erat epiſcopi electio, ar.j.de teſti.veniens.j.de re iudi. cũ ſuper. nec ſibi ſubiectũ eſſe debebat,& ideo nõ tenebat eius excõmunicatio, & ſic ꝑ conſequẽs ꝑꝑ excõicationẽ iudicis nõ erat caſſanda electio. [Proteſtatus.] Idẽ eſſet, & ſi nõ eſſet proteſtatus,nã quandocũq; inueniatur monaſteriũ læſum ſiue per negligentiã monachorũ, ſiue per iuſtam ignorantiã, ſ. quia tunc nihil ſciebant de priuilegijs ſuis,ſed poſtea inuenirent,ſemp debent in integrũ reſtitui.[Redundaret] male vł dicere hæc decre.ꝙ monaſteriũ ſit læſum,qa nõ exhibuit priuilegiũ,quãdo ſubiectũ erat Papæ,cũ priuilegia quæ reſpiciũt petitoriũ, ẽt ſi exhibita fuiſſent, nihil profuiſſent in cã poſ.qualis erat hic,vt ex litera apparet.nã electio tñ confirmari,vel infirmari petebatur, qa electores erant,vel nõ erant in poſ.Itẽ vł male dicere in eo, ꝙ dicit graue præiudiciũ monaſterio,qa licet ſniã lata ꝯ illud in cã poſ.non obſtãte ex.rei iudi. põt tamẽ agere de proprietate.j.de cã poſ.c.vlt.ſ.de elec.querelam. Itẽ nec Papæ fit præiudiciũ, cũ ipſe non interfuit cãæ tãquã nec vocatus,nec citatus,& res inter alios acta &c.C.res inter alios acta,per totũ.ſ.de maio. & obe.inter.Item malè vł dicere in eo quod dicit,pendẽte ꝯtrouerſia, ex qua pẽdet electio, nec cõfirmandã duximus,nec infirmandã:tamẽ pen.cõtrouerſia recuperat poſ. quã epiſcopus intẽtabat, & ex quo etiã appa ret monachos poſsidere,inſti.de inter.§.recupe.interim debẽt monachi,q poſsidebant reeligere,vt no.in glo.per monachos, in ver.licet.Sed forte dices, licet ſuper ſubiectione monaſterij ageretur poſſeſſorio,tamẽ electio petebatur infirmari oſ.iudi. & ex omni iure,quod ſibi cõpetere poſſet,ar.infra de cã poſ. cũ eccleſia.ſed certè nec hoc impediret confirmationẽ electionis factæ ab his,qui in poſ.erant.nihil enim plus poterat eps petere,q̃ peto electionẽ,quã fecerunt monachi caſſari,quia ipſi me expoliauerunt. vnde eorũ electio facta quaſi a ſpoliatorib.non tenet.& qa ad me de iure,vel cõi, vel ſpeciali pertinet,q̃ petitio de iure nõ impedit, quin electio a poſſeſſorib.facta cõfirmet rationibus ſupradictis. tu autẽ, vt plenius intelligas rationem ad prædicta,dic petitionẽ fuiſſe talẽ, vel cõſimilem. Petit epiſcopus caſſari electionẽ de tali a talib. monachis factũ,quia in monaſterio interdicto ab epo,& monachis excõmunicatis ab epo facta eſt prædicta electio,vel qa erat in poſ. elig.vel qa ad eũ ꝑtinet electio, vel etiã non fuit aſsignata prædicta cauſa,ſed poſtea cã pro ſe allegabat & ꝓbabat,& ſic nec petitionẽ, nec poſ. ſuper iure elig. intentabat eps,vel petebat:ſed tantũ oſ. iudi. implorabat ſup caſſatione electionis,& ꝯ hoc pars monaſterij ꝓteſtata fuit de ſuis priuilegijs, per quæ apparebat epiſcopũ nõ poſſe excõmunicare, vel interdicere,cũ eſſent exempti, & negant epiſcopũ eſſe in poſ.eli. vel ius eli.habere. quæ qa nõ exhibuit læſa fuit,cũ vlterius exhibere nõ poſsit poſt ſniã,a qua nõ eſt appellatũ.Et ideo quantũ ad hoc fuit neceſſaria in integ. reſti.per hoc autẽ reſpondeť ſecundæ obiectioni.apparet.n.ꝙ præiudiciũ fiebat monaſterio, ſi ab eis cõcorditer electus caſſabatur, vł maxime ex ea cã, quia nõ pertinebat electio,vel magis,qa non tenebat electio ab eis facta tanquã ab interdictis, vel excõmunicatis,vel ab eis,qui in poſ.nõ erant, & ſic etiã fiebat præiudiciũ Papæ,quia alius in loco ſui iuris ſibi aliquid, vel in proprietate, vel in poſſeſsione vendicabat. & licet poſſet directè agere de iure ſuo tanquã ille, ꝯ quem nihil iudicatũ erat, tamẽ damnũ eius erat qđ auctoritate ſuorũ priuilegiorũ electio, eis non obſtantibus,caſſabatur. & nõ credimus reſtitutionẽ datã de iure Papæ,cui nõ fit præiudiciũ directè, ſed pro iure monaſterij, cui fiebat præiudiciũ directè.per hãc reſtitutionẽ releuatur grauamẽ vtriuſq; ꝑꝑ connexitatẽ,ar.ff. quemad.ſer.amit. ſi cõmunem.Per hoc ipſum etiã reſpõdetur tertiæ obiectioni.nã cũ eſſet monaſteriũ reſtitutũ, vt probaret per priuilegiũ exceptionẽ excõmunicationis nõ tenere, ſi poſtea apparet,ꝙ controuerſia iſta pẽdẽte, ſ.excõicationis non erat ꝯfirmãda electio, vel infirmãda, ſed poſtea de hoc cognoſcendũ erat.ſ.de cõſue.cũ dile. j.de ap.cõſtitutis.ſ.de ele.cũ inter.vel dic ꝙ pen.ꝯtrouerſia primi,q renunciauit, ſed proſequitur controuerſiã ꝯ eũ propoſitã nõ dẽt confirmari electio ſecũdi,vel infirmari. vel dic, vt in gl. licet per monachos. [Reſtituimus] vt.ſ.exhibeant priuil. quæ exhibere non poterãt niſi per beneficiũ in integ.reſt.ea ratiõe, quæ eſt.j.de re iud.inter mo.in fi.& oẽs probationes,quas ſentẽtia iudicis prohiberet, non obſtãte ſentẽtia, quæ per hanc in integ.reſt.reuocatur,cũ ꝑꝑ ſentẽtiam læſus fuerit.j.eod ex literis.Itẽ hæc reſtitutio,quæ fit ad hoc,vt audiatur,impropriè dicitur in integ.reſt.qa per eã non fit reſtitutio rei,nec per eã reſcinditur ſentẽtia vel cõtractus,vel præſcriptio. eſt enim hæc reſtitutio præambula ad verã reſtitutionẽ. nec ĩ hac reſtitutione neceſſarius eſt libellus,ſeu litis cõteſt.ſed ſufficit,ꝙ aliquẽ colorẽ habeat petẽdi in integ. reſti.qa incolorate peti nõ dẽt.ff.de minio.minor.hic nõ eſt recipiendus libellus ſuper reſti.niſi petens aliquẽ colorẽ ſuæ petitionis dicat[pendẽte].ſ.an epo ſit ſubiectũ ipſum monaſteriũ,& ſic tenuit excõmunicatio & per conſequẽs ſit caſſanda electio,an non ſit ſubiectũ.alij dicũt ꝯtrouerſiã fuiſſe,qa vterque dicebat ſe in poſ.eligendi eſſe.{Nec cõfirmãda} ꝯ.j.de no.ope.nunc.c.j.j.de deſpon. impu.ad diſſoluendam.per quæ probatur, ꝙ ante oĩa caſſandũ erat quicquid fit ꝯ prohibitionẽ.ſed hoc ideo eſt, qa interdictũ nõ fuit iuſtũ . non enim debebant prohiberi eligere illi,q erãt in poſ.vel nulla potiua eſt prohibitio.infra de re iu.c.vlti.infra de iure pat.conſul. in auth.de no.ope.nun.& in matrimonio eſt ſpeciale,ꝙ li.pen. interdici valet.cũ ergo vterq; contẽdit ſe in poſ.vterq; eliget,ſi volet.ſed ſuperior , a quo petitur cõfirmatio, in qua de iure nõ tantũ poſſeſsionis,ſed proprietatis quęritur, vel electionem cognoſcet,ad quem pertinet electio,& quis ſit in poſ. & electio illius confirmabitur,vt hic,& ar.ff. vti poſ.l.j.§.huius.ad arma tamẽ venire prohibebit.ſ.de vſur.ſi eums.§.ſed & ſi iure.quidam dicunt,ꝙ ibi cõtrouerſia eſt de poſ.eli.quod tunc iudex vtrunque debet prohibere eligere,argumen.ff. de aqua quoti.l. pen. ſed qui hic dicunt,illam legem non intelligunt.

SVMMARIVM.

1 *Non currit præſcriptio contra pupillum.*

2 *Reſtitutio danda eſt ſuper omiſſa exceptione,vel articulo non probato.*

3 *Nunquid ſit danda reſtitutio, vbi ſuper vno articulo teſtes quis induxiſſet, & non probaſſet,vt alios denuo teſtes meliores producat.*

CAP. III.

Auditis, & intellectis. {Libertati} ar. ꝙ res dant eccleſijs libertatẽ.63.di.in ſynodo. põt dici,ꝙ dant libertatẽ reges in tẽporalibus, quæ habẽt in eis, vt no.ſupra de maio.& obe.ſolitæ.in ſpiritualibus minimè.hic autẽ nõ dicit, ꝙ libertas a regibus data valeret ; ſed libertas data a Papa valebit, q de libertate regũ in tẽporalibus data mentionẽ faciebat {probationẽ} quã poſt ꝯcluſionẽ inducere non põt preter
1 beneficiũ reſtitutionis in integrũ.† {Minoris} nõ pupilli quia tũc nõ curreret ꝑſcriptio.C.de ꝑſcr.30.an. ſi ut.ſed ponit ĩ 25. an.ſed in vlti.inſtãti,& impetrat in inte.reſt.intra quadriẽniũ, ſi ꝓbauerit ſe iuſta cã impeditũ.2.q.5.c.j.ff.de mino. ait ꝑtor. C. de tẽp.ap.l.vlti.§.illud.Itẽ bene dicit,ꝙ vterq; fungebať.nã ſi vnus tñ fungereť vice minoris,licet minor impetret in inte.reſt. ĩ vno articulo, puta ꝯ ꝯfeſsionẽ ſuã, ꝑꝑ hoc nõ reſtitueť maior ꝯ ſuã ꝯfeſsionẽ: ſed ad eã tñ reſtitueretť,q̃ coherẽt ꝯfeſsioni minoris.ff.de mino.ex cã,& l.cũ minor.ff.de ꝯfeſ.certũ.§.ſi. ſecus autẽ eſt,ſi minor impetret in inte.reſt.in his,q̃ extra iudiciũ ſũt, qa tunc ſi minor impetret in inte.reſt. & maior ſimr reſtitueretť. C.ſi aduer.trãſa.l.3.& 2.{reliqua}.ff.de mino.verũ ff.q. ex cau. ma.l.vl.{Rõnẽ}no. ad ꝓbãdũ rationẽ omiſſã admittiť poſt publicationẽ atteſtationũ per beneficiũ in integ.reſtitu.& hoc idẽ
2 dicit lex.ff.de mino. minor autẽ, & l.minor aũt.25.an.† {Omiſ
a ſam} pro eodem.n.accipitur tõ & ibi allegatio.ſiue a.n.ſit exceptio

ADDITIO.

a ¶Siue.n.Adde ꝙ hæc dicta Inn hic referunť ꝑ Doc.in c.fraternitatis ĩfra de teſti.& maximè ꝑ Fel.in 4.col.ver.3.& ibi vide per te ipſum cõcur. & fallẽtias.

ptio omiſſa, ſiue alius articulus, cũ probatio vtilis eſſet ſemper
reſtitutio dãda eſt & hoc credimus, qa ſi aliqua eccleſia obtuliſ
ſet ſe ad probandã teſcriptionẽ, & omiſiſſet probare titulũ, reſti
tuẽda eſt, qa in omiſsione huius articuli læſa eſt, & ex quacun-
que cã lædatur, reſtituẽda eſt. ff. de mino. nõ oĩa. itẽ non vr̃ vſa
iure communi, qa per ius cõmune bene eſſet admiſſa ad proban-
du, ſi petijſſet. ergo læſa eſt, qa non petijt. C. de in integ. reſti. nõ
3 vr̃. †Sed dices, eadẽ rõne danda eſſet ei reſti. ſi ſup eo vno articu
lo teſtes induxiſſet, & non probaſſet, ꝙ iterũ alios teſtes melio-
res produceret, ꝑ quos eundẽ articulũ probare, ar. ad hoc. ff. de
mino. prætor ait. §. hodie. Sed ꝯ hoc facit, quicũque paterfa. hoc
feciſſet, ergo nõ eſt reſtituendus. tũ reſpõde, ꝙ in primo caſu re
ſtituitur de facili, qa euidens eſt cã læſionis, ſ. nullas probatio-
nes adducere ſuper illo articulo neceſſario. ſed in ſecũdo arti-
culo non eſt euidẽs rõ pro reſtitutione cõcedenda: ſed eſt præ-
ſumptio ꝯ eũ, qa ſi aliquas induxit, præſumitur, ꝙ meliores ꝓ-
bationes induxit. itẽ præſumitur, ꝙ velit ſubornare teſtes, qđ fa
cilius põt fieri, qñ ſuper eodẽ articulo ꝓducti ſunt, q̃ ſi ſuper a-
lio. tamẽ ſi præmiſſa cognitione iudex cognoſceret, qa ſua faci
litate læſus eſſet, etiã adhuc reſtituetur, qa etiã ſup eodẽ articu-
lo ꝓduceret pp generalẽ rationẽ, quia minorib. & eccleſiis ſem
per ſubuenitur, ſ. eo. titu. c. j. ff. de mino. non oĩa. nec obſtat lex
præallegata, nõ vr̃, qa ibi exponitur, nõ vr̃. i. nõ præſumitur, ſed
hic præmiſſa cognitione cõſtat ꝯriũ. itẽ vr̃, ꝙ ſi poſt publicatas
atteſtationes repellerentur omnes teſtes propter excommuni-
cationem, vel aliam cauſam iuſtam, quia iudex ex eadem gene
rali cauſula, ſi nullam culpam inuenerit in producente, quòd
reſtituet eum, vt alios teſtes, vel etiam eoſdem producat, ſi cau-
ſa repellendi eos ceſſet, & idem fiet in ſimilibus.

S V M M A R I V M.

1 *Non poteſt quis petere reſti. in inte. contra confeſſionem propriam.*
2 *Matrimonium æſtimationem non recipit.*
3 *Supplicatio dupliciter accipitur, largè, & ſtrictè.*
4 *Supplicatur etiam a iudice delegato.*
5 *Non poteſt pater, vel mater reſtitui in integ. communi iure.*

C A P. IIII.

EX literis abbatis. [Cõfirmauit] & inſtè,
quia in cã app. licitũ eſt
ꝓcedere pte rei abſente. C. de tẽp. ap. l. vlt. §. illud. &
dicũt quidã ſecus, ſi actor ſit abſens, & ſic intelligũt.
C. quomõ & quãdo auth. q ſemel, de hoc no. j. de appella. ſæpe.
1 †[Firmauit] ꝯ cõfeſsionẽ autẽ nullus põt reſtit. in inte. petere,
vt cõfeſsio ſua ſibi nõ præiudicet, dũmodo vitiũ nõ ſit in faciẽ
da cõfeſsione, quia cũ vſus ſit iure cõmuni, non põt dici circũ-
ſcriptio. ff. de iureiu. nã poſtea. §. ſi minor, & l. tutor, C. de in in-
teg. reſti. l. ſi. ſed ſi cõfeſſus eſſet eo tpe, quo non tenebatur cõ-
fiteri aliquid, tunc bene põt petere in integ. reſtitu. qa nõ eſt v-
ſus iure cõmuni. itẽ bene fatemur, ꝙ iure cõmuni põt dicere
& probare falſum, qđ cõfeſſus fuit: ſed hoc fit per beneficiũ in
2 integ. reſti. vt ibi no. †[Fraudulẽter] ſi damnũ mulieris eſſet ta-
le, ꝙ æſtimationẽ recipere, cõtra fraudulentũ ageret ad intereſ
ſe. ſed quia matrimoniũ non recipit æſtimationẽ, datur actio
& reſtituitur cõtra primũ. ff. de eo, per quẽ fa. l. j. & vlt. [appella
uit] hęc appellatiõ nõ tenuit pp eius cõtumaciã, quia de frau-
de non cõſtabat. [Supplicauit] ad audientiã pro matrimonio,
3 vt ipſum reſtitueremus. †Itẽ ſupplicatio dr̃ largè quælibet præ-
cũ porrectio. dr̃ autẽ ſtrictè quædã benignitas ſuperioris ad re-
mouendũ, quæ male acta credit. ſ. quãdo interponitur a ſenten
tia præfe. prętо. cognoſcentis principaliter de hac cã appella. ſi
per appellationẽ ad eũ ſit delata, nõ licet ſupplicare, in rub. C.
ne liceat in vna &c. ſemel tãtũ ſupplicatur. & quidẽ libellũ ſup-
plicationẽ cõtinẽtẽ porrigit referendarijs cauſas introducẽti-
bus, aut referẽdarijs. Solus autẽ princeps, vel præfectus cogno-
ſcet de ſupplicatione, & ſic tñ eis ſupplicabitur. ſed ſi ſupplice
tur intra decẽ dies, nihilominus mãdabitur ſnĩa executioni, dũ
mõ caueat victor, ꝙ tantundẽ reſtituet, ſi reſoluatur ſnĩa. ſi ve-
ro poſt x. dies intra bienniũ ſupplicetr̃ nihilominus mandabitur
ſnĩa executioni, nec dabit fideiuſſorẽ victor, & cõputatur hic
bienniũ, ex quo imperator ſucceſsit in cognitione præfecti. C.
de ſententia præſ. præto. l. j. & ita vr̃, ꝙ ſupplicare licet ab eo, a
quo nõ licet appellare, ſ. præfecto prętorio, & principe. C. de p̃-
ci. impe. offe. ſi quis aduerſus. ff. de mi. præſec. Itẽ ſeruus cõdẽ-
natus non põt appellare, & tamẽ põt ſupplicare. ff. de ap. ſerui.
Itẽ pendente app. nihil nouari oportet. ff. nihil no. app. l. j. ſecus
pendẽte ſupplicatione, vt dictũ eſt, vt C. de pręci. impe. off. in
auth quę ſup. Itẽ ap. tñ fit intra x. dies. ſupplicatio intra bien-
niũ quidã intelligũt hoc verũ, ſi fiat ſupplicatio ſuperiori. ſi ve
ro ipſi iudici, intra x. dies tantũ. C. de ſen. pręfe. l. 2. 2. qõ. 6. ante-
4 riorũ. †Itẽ hic habes ꝙ ẽt a iudice delegato ſupplicatur. & non
credo habere locũ hanc ſupplicationẽ ab inferiori iudice, ſi po
teſt iuuari ꝑ ap. qua hic iuuari nõ põt, cũ cõtumax eſſet. ff. de in
integ. reſti. diuus nã cõtumacia nõ excuſat hic ſufficienter, cũ
nõ probet ſufficienter cãm abſentię. Itẽ & aliquã pręſumptio-
nẽ dẽt habere iudex, vt admittat ſupplicationẽ, arg. ff. de mino.
minor autẽ ma. & fauor matrimonij ſubeſſe dẽt, vt hic. Itẽ ſo-
lius principis eſt hanc ſupplicationẽ admittere, & nõ inferiorũ
5 ordinariorũ. †[Reſtituimus] hic pater, vel mater non põt reſti-
tui in integ. cõi iure, cũ ſit maior. Item neq; ex generali clauſu
la, illa. ſi qua iuſta cã vr̃. nulla. n. iuſta cã hic probata erat, quare
reſtitueretur in inte. reſtat igitur, vt ſoli gratuitę ſupplicationi
locus eſſet ipſi aũt ſupplicationi cãm pręſtabat fauor matrimo
nij, & ſemiplena probatio iuramẽti. [Minor] vr̃ ꝙ faciat gratiã
matrimonio de nihilo, cũ potuit ꝓſequi ſ. ap. quã interpoſuit. re
ſpõ. in hoc facit grãm: qa nõ poterat ꝓſequi ap. niſi prius oſten
deret legitime cãm abſentię, quã nõ oſtendit. nã iuramẽtũ ip-
ſius ad hoc nõ erat ſufficiens probatio, & cõtumaces nõ adiu-
uanẽ appellãtes. ff. de in inte. reſt. diuus. ſed ſupplicationẽ audit
vno iuramẽto tñ motus, & reſtituit ad audientiã. ſimile. j. de re
iu. cũ Bertoldus, & hac eadẽ rõne beneficio reſtõnis iuuari nõ
põt. [Matrimonij] dicũt quidã hanc ſupplicationẽ non ſolũ in
cã matrimoniali, ſed in qualibet alia cã fauorabili, vbi ſimilem
pręſumptionẽ moueret princeps ad ſupplicationẽ admittẽdã,
ar. j. de re iu. cũ Bertol. & ar. j. de ꝯſan. & affi. tua, ad fi. & nõ cre-
dũt per aliũ poſſe admitti hmõi ſupplicationẽ, niſi ꝑ principẽ,
vel pręfectum præto. cũ ſit cõtra ius, & in p̃iudiciũ alterius, ar.
C. de ſen. reſc. nõ poſ. l. a. C. de pręc. impe. of. aut. q̃ ſupplicatio.

S V M M A R I V M.

1 *Reſti. in integ. vſque ad quadriennium tantum conceditur.*
2 *Iud. officium, non actio competit per reſtitutionem in integ.*
3 *Sententia formari debet ſecundum petitionem in libello contentam.*
4 *Negotium in integ. reſti. prius diffiniri debet, quàm principale, & de hoc etiam vide in nu. 6.*
5 *Minor ſeu eccleſia implorat in inte. reſti. contra eum, cum quo celebrauit cõtractum, non contra eum, ad quem res peruenit.*
7 *Duo remedia pro in integ. reſti.*
8 *Ex edicto de matrimonio nulla producitur actio.*

C A P. V.

TVm ex literis. [Tẽporibus] ẽt antequã eſ-
ſet Papa [lęſam] & ideo pro
in inte. reſt. ſupplicabant [cõtrouerſia]. ſ. an eccleſia
1 Hiltden. eſſet lęſa, vel in integ. reſtituẽda. †[Cui] le
gato. obſtat. C. de tẽ. in inte reſt l. vl. ꝯ vbi dr̃, ꝙ tñ vſq; ad qua-
drienniũ datur reſt. in inte. ſed hic elapſi erant circa xl. an. a die
ſnĩę latę. ſolutio tpe Anaſtaſij, q fuit proximus ſucceſſor Euge-
nij, fuit petita reſtõ in integ. nec ſtetit pp dilationis actoris, quĩ
infra quadrienniũ terminaret cã in inte. reſt. ſed ꝑ iudicem, vel
aduerſariũ. vnde ſibi nocere nõ dẽt. C. de tẽ. in inte. reſt. peten-
dę, ar. 2. q. 6. anteriorũ, aũt vt ſpon. lar. §. hoc quoq;. ff. ex q cau.
ma. in inte. reſt. ait p̃tor. §. vl. & tribus. ll. ſeq. ſed nõ valet. qa Eu
ge. vixit octo annis, & ſnĩa fuit lata primo anno ſuę ordinatio-
nis. ergo a tpe datę ſnĩę vſq; ad tp̃s Anaſtaſij fuerũt plus, q̃ qua-
tuor anni reſpõ. de pręſcri. ſubduci tp̃s Euge. malè iudicãtis qa
ꝯ eius ſnĩam agebat. 16. q. 3. & ſi ſacerdotes. [Obſtante] hoc nõ
vẽ ſe cõpati cũ eo, qđ infra ſequit vbi dicit, ꝙ deliberatio reſe-
dit in hoc, an data ſit reſtitutio, cũ, nõ eſſet dubitandũ de data,
ex quo inſpectis priuile. non ob. ſnĩa Euge. ad diffiniti. ſnĩam ꝓ
cedi mãdabat, ar. ff. de offi. dele. paſtoralis. §. 2. reſpõ. ꝙ bene cõ
patiuntur. qa licet ſic diceretur cõmiſſum negotiũ, nõ tamẽ ꝯ-
ſtabat, nec cõſtare poterat in abſentia partiũ infra de re iu. cũ
Bertoldus. C. ſi ꝑ vim, vel ali. l. vl. Sed ſi de hoc cõſtaret, dicunt
quidã reſt. in integ. dandã. vel potes dicere, ꝙ ꝑ literas tales de-
ſtinãdas, vel mandatũ viua voce factũ, niſi fiat cũ cauſę cogni-
tione, nõ hẽt vim ſnĩę. & in cõcedenda reſtitutione. in inte. ne
ceſſarius eſt ordo iuris. ſ. de of. iudi. c. 2. ar. ad prędicta. C. cõm.
vel epi. & progra. l. 2. & 3. §. pe. & vlt. [canonicus] tanquã procu
2 rator, vel vt no. j. de reſt. cũ olim †[Per officiũ] nõ enim actio,
ſed iud. offi. cõpetit per reſtitutionẽ in inte. ſ. de offi. iudi. c. j. ff.
de mino. ꝙ ſi minor. §. vlt. & vr̃, ꝙ in hoc officio nõ ſit litis con-
te. neceſſaria, cũ ex eo nihil lucretur reſtitutus: ſed tñ deſeruit
actioni. i. viã præparet principali qõni, vt j. ſequitur. ſecus vbi lo
co eſt actionis. ſed tutius eſt dicere, ꝙ ſemp fiat litis cõteſta. &
hoc ſatis dicit decre. pręal. de of. iudi. [Reformari]. i. ſnĩa Euge.
reuocata, aliã cũ meliori forma ferri, ideſt magis iuſtitię cõſo-
nã. Itẽ no. libellũ iſtũ cõtinere duo capita. vnũ, in quo petit re-
ſtitutionẽ, & per quod reſtituitur ad audiendũ, & ꝑ quod petit
ſnĩam emẽdari. hęc. n. oĩa primo inquirenda ſunt ante, q̃ fiat in
inte. reſt. vt infra c. decre. in fi. Secundũ caput eſt, ſ. ꝙ eccleſię ſi
bi redderentur. vel potes dicere, ꝙ reſciſſa ſententia per benefi-
ciũ reſti. & per conſequẽs iſta occaſione ſentẽtię factę reuoca-
3 buntur. ſ. de procu. ex inſinua. in prin. †prudẽs ergo aduocatus
diligẽter attẽdat, quid in libello petat, qa ſm petitionẽ forma-
bitur ſnĩa. j. de ſi. licet Hely. poſſet etiam petere in libello, ſi vel-
let, eccleſias ſibi adiudicari. ſi ratione ſentẽtię reuocatę non eſ
ſent ſibi reſtituẽdę. forte quia nõ erat in poſſeſsione eccleſiarũ
illarum

Marũ primò, ſed ius in eis habebat. & ſi oĩa hæc petat, nõ ſemꝑ
eſt facienda litis conteſt. ſuꝑ omnibus a prin. niſi ſm tenorẽ gl.
quæ incipit, no. ꝙ prius [induaiſſe] bene dicebant, dũmodo cõ-
ſtaret Papã ſic mandaſſe. vel dic, vt no. in gl. hic, nõ vr̃ [ſupplica
tione] bene dicit ſupplicatione, qa ꝯ̄ ſentẽtiam principis veni-
re nõ licet, niſi ꝑ ſupplicationẽ, vt no. ĩ. e. ex literis [ſnĩa] ſimi-
le. 35. q. 9. veniã [ſurreptũ] de hoc no. ĩ. de reſcrip. c. cũ dilecta.
[ꝯ̄ res]. ff. de mino. minor autẽ ma. C. ſi ſepius in inte. reſti. po.
l. 2. & 3. [primo] 48. diſt. §. j. de pœ. di. 2. §. hæc, quæ de charitate,
arg. cõtra. 47. di. monachus. C. de his qui. vt. l. 2. [productũ] qđ
faciebat ꝓ Hilerdẽ. eccleſia. vel non inducit, ꝙ pro eo faceret:
ſed vt oſtendatur, ꝙ tũc bene inſtructus non erat [data] per lite
ras Cel. [danda] ſub. pp læſionẽ eccleſiæ Hilerden. [præſentib.]
danda eſt. n. cũ cauſæ cognitione. ff. de mino. in cauſæ. niſi voca
tus ꝑ tres menſes nõ ꝯparuit, auth. vt ſpõſ. lar. §. ad hoc [aſſertio
ne.] C. ſi per vim. l. vlt. [poteritis] & volueritis, petentibus. n. in
integ. reſti. incũbit onus probandi ſe læſos. ff. de iureiu. nã poſt-
ea. §. ſi minor. ff. de mino. ſicut minor ẽt. 25. an. vr̃ lędi quinque
modis. ff. de mino. l. nõ oĩa, & l. ꝙ ſi minor. § non ſemp. [Princi
pali] no. quod prius diffinietur negotiũ in integ. reſti. q̃ incipia
tur principale negotiũ, ad idẽ. ff. de procur. qui proprio. §. itẽ.
ff. de iureiur. nam poſtea. §. ſi minor. Sed cõtra vr̃, quia iura to-
lerant hunc circuitũ, & hãc protractionẽ habẽt, cũ vna proba-
ſio ad vtrunq; ſufficiat ad beneficiũ in integ. reſti. arg. ff. de mi-
nori. l. vlt. ff. de ꝯditio ca. da. ſi qs accu. & l. ſi mulier. ff. de his, q̃
in ſtau. cre. ait prætor. §. ſi creditor. Sol. m dic, ꝙ ſi dñs eſt, q pe-
tit reſti. in integ & de hoc cõſtat, non ſolũ iudex reſtituet in in-
tegrũ, ſed & rem reſtitui faciet. ſi verò non ꝓbauerit ſe dñm, ſed
tamẽ ſe læſum probat, dabit tñ reſtõnem in integ. vt venditio,
vel huiuſmodi ꝯ̄ctus, q impediebat rei vendicationẽ, de cætero
5 nõ impediat, & ſecũdũ hoc ſoluit prædictã ꝯ̄rietatem. † Sed no
bis vr̃, ꝙ in ꝯ̄ctibus minor, ſiue eccleſia implorabit in integ. re-
ſti. ꝯ̄ eũ, cũ quo celebrauit ꝯ̄ctum, non ꝯ̄ eũ, ad quem res peruе-
nit, niſi & ille ſciret rem ita geſtã, vel niſi ꝯ̄bens non eſſet ſoluẽ
do. & in hoc caſu, ſ. quãdo agit ꝯ̄ eũ, cũ quo ꝯ̄ait, ſiue ſit dñs, ſi-
ue non, nõ ſolũ reſtituitur in integrũ, ſed & reſtituitur ei res, &
ille, q petit reſtitutionẽ, caueat ſibi in cõceptione libelli, vt ſi ẽ
dominus, dicat, cũ ſim læſus in tali venditione, peto in inte. re-
ſti. & rẽ mihi reddi cũ ſim dominus. vel ſi nõ eſt dominus, dicat
Peto ex officio veſtro reduci in eũ ſtatũ, in quo erã, & ſic intel-
ligimus. ff. de minori. in cauſæ. §. ĩterdũ, §. vlt. & l. ſeq. ſed qa lex
illa. ff. de ꝓcu. q ꝓprio, fortiter ꝯ̄dicit. Reſpõ. ꝙ ille, q hẽt diuer
ſos caſus, & ſm quondã poſitionẽ non ꝯ̄dicit. ſed & ſm ca-
ſum, ſecundũ quẽ vr̃ loqui, reſpon. ꝙ ibi minor vendidit iura, q̃
in re aliqua habebat & rẽ nõ tradidit, qa non poſſidebat eã ſed
emptor poſſidebat, & ideo iudex ꝑ officiũ ſuũ non potuit ei re-
ſtituere rem, cũ non poſſederit tpe ꝯ̄ctus. ſi verò in iudicio pe-
tatur in inte. reſti. vel qa omiſit allegationes, vel alias probatio
nes, vel ꝯ̄ ſnĩam, tũc dicimus ſic procedẽdũ. actor petet in inte.
reſti. & iudex quæret cauſam reſti. in integ. ſ. læſionẽ, & cauſam
læſionis, ſ. quare nõ dixit hoc ante ſnĩam. & ſi dixerit iuſtã & ve
rã cãm, quæ moueat iudicem ſine alijs probationibus, audita ta-
mẽ parte alterius ſummaria cognitione & breui ꝓmiſſa ſine li.
cõteſt. vt ĩ. e. c. 2. & li. cõteſt. ĩ. de of. in. c. j. & a. reſtitutionẽ da-
bit in integ. vt audiatur. ĩ. e. c. 2. ſi verò intricatè petat, puta quia
nõ aſſignet aliquã cãm, quæ moueat iudicẽ, denegabit & iudex
reſtitu. pe. & ſic data in integ. reſti. ſecundũ primũ caſum omiſ
ſas probationes recipiet. ff. de iureiur. nam. §. ſi minor. ff. de mi.
minor autẽ tua. & hic, & ꝓxi. decre. & dicunt quidã, ꝙ qñ petit̃
in integ. reſti. in iudicijs, nõ eſt neceſſaria litis cõteſta. ſed præ-
ſentia partiũ ſic, vt refrenẽt a falſo dicendo, vt hic. qñ autẽ in ꝯ̄
ctibus petitur in integ. reſti. neceſſaria eſt litis cõteſt. ar. ad vtrũ
6 que. ĩ. de offi. iud. e. 2. † Et no. ꝙ vbi maiores petũt of. iudi. in in-
teg. reſti. vt abſentes cã reip. ꝯ̄ præſcr. quæ ſibi cucurrerat in ab-
ſentia, facta litis ꝯteſt. primo fert̃ ſnĩa ſuper reſti. & poſt proce-
ditur in cã principali. C. ea qui. ca. in integ. reſti. l. j. & l. ab hoſti-
bus, & l. ait prætor, & per totũ. ff. de cap. & poſtl. reuer. l. ab hoſti
bus. idem eſt, ſi petit̃ reſtit. in integ. ꝯ̄ ſnĩam diffini. vel interlo-
cuto. vel alias ſuper proceſſu iudiciorũ, vt hic, & ĩ. e. auditis, &
c. cũ veniſſent. ratio diuerſitatis eſt, quia in primis caſibus ei re
ſtitutionẽ non impediebat niſi ꝯ̄ctus, vel ius traditũ ea ꝯ̄ctu. re-
ſciſſo ergo ꝯ̄ctu ꝯſtat eũ, ꝯ̄ quem petitur reſti. nihil iuris habe-
re, & ideo ſimul data reſtitu. in inte. ad reſtituendũ ꝯ̄ctũ, & ei re
ſtitutio fiet, quæ ea ipſo ꝯ̄ctu pendet. & ẽt poſſet dici in hoc ca-
ſu, ꝙ nõ ſufficit petere in libello reſtitutionẽ in inte. ꝯtra ꝯ̄ctũ,
& reſti. rei fiet. q. acceſſoriũ, ſed tutius in libello eſt ẽt reſtitutio
nẽ petere, & etiã ſimul litis cõte. ſuꝑ ambobus. ſed vbi petit̃ re-
ſti. in integ. ꝯ̄ ſnĩam ſuper iuribus, vel alijs rebus latã, vel ꝯ̄ præ-
ſcriptionẽ, vel ſimilia, tunc licet reſcindat̃ ſnĩa, vel præſcriptio,
q̃ primò impediebat agere, ſed modo eis reſciſſis põt, non ſeq
tur ꝙ ipſa iura, vel res ſit reſtituenda, cũ ſnĩa nõ dederit ei ius,
ſed detraxerit tñ. ff. ſi ſerui. vend. l. ſicuti, §. ſed ſi quæratur, de cæ-

tero tollit̃ ꝑ in inte. reſt. Idẽ eſt ẽt in vſucapione, qa licẽt reſcin-
datur vſucapio, non tñ per hoc cõſtat ſublatã vſuc. vel pręſcri-
ptionẽ, qđ de iure haberet iſte, q in integ. reſti. petit. vnde idem
dicerẽ, ẽt ſi ꝯ̄ ꝯ̄ctũ peteret̃ reſtitutio ĩ integrũ, & ex illo ꝯ̄ctu nõ
cõſtaret quid iuris tranſlatũ eſſet in eũ, ꝯ̄ quẽ petitur in integ.
reſti. quia licet nõ daretur in integ. reſti. ad reſcindendũ cõtra-
ctũ, non tamẽ fieret rei reſtitutio, vt prædictũ eſt, & ſic intelligi
tur. l. q primo, quãuis ſic tarò ꝯtingere poſſit. & idẽ etiã vr̃ dicẽ
dũ, ꝙ in eodẽ libello poſſet quis petere reſciſſionẽ ſnĩæ, vel præ
ſcrip. & rem ſibi reſtitui. [Principali]. i. ſuper eccleſias, ſicut age
batur a prin. retractabitur. n. primo ſnĩa. ſi de iure fuerit per be-
neficiũ in integ. reſti. ſed hanc retractationẽ præcedere dẽt ali-
qua ſummaria cognitio, ſ. vtrũ coloratè petat, necne, & inſuper
probationẽ recipiet, & ſufficiat, ſi videat priuilegiũ, vel ꝙ reci-
piat inſtrumẽta, quæ animũ ſuũ mouere debeant, nõ audita di
ſputatione ſuper eis, ſupra c. 2. vel iuramentũ partis, ſupra e. c. ꝑ
xi. ff. de mino. minor. licẽ pro in inte. reſt. duo ſunt remedia. vnũ
cognitionis prætoriæ. ſ. offi. iud. & aliud reſciſſoriæ. ff. de mino.
in cauſæ. §. interdũ. primo auxilio. i. offi. iudicis prudenter agit̃,
quãdo res, ſuper qua petitur in integ. reſti. eſt apud actorẽ puta
qa rem vẽdidit, vel ſnĩa ꝯ̄ aliquem lata eſt, ꝙ rem alij tradat: ſed
ipſe neq; ex ꝯ̄ctu, neq; ex ſentẽtia tranſtulit rem, ſed offi. iud. im
plorauit petẽdo in integ. reſt. ꝯ̄ ven. vel ꝯ̄ctũ, vel ꝯ̄ ſnĩam. hic. n.
nihil aliud neceſſariũ eſt poſſeſſori, niſi vt ꝯ̄ctus, vel ſnĩa reſcin-
datur, & remanet poſſeſſor tutus. & idẽ dicendũ eſt, ſi ab actore
in reũ tranſlata eſt poſſeſſio ex ꝯ̄ctu, vel ſentẽtia, & poſt tranſla
tionẽ poſſeſſionis imploret offi. iud. ꝯ̄ ꝯ̄ctũ, vel ſnĩam. Quid ſi
probauerit in hoc iudicio in inte. reſt. ſe læſum in ꝯ̄ctu ven. pu-
ta qa plus res valebat, nec oportet eũ probare dominiũ rei. vel
ſi probauit ſe læſum ea ſnĩa, puta qa cũ primò ageretur ꝯ̄ eũ, q
mõ in integ. reſti. petit, rei ven. & lata eſt ſnĩa ꝯ̄ eũ. & mõ actor
in cã reſt. in inte. probat ex actis receptis ſnĩam iniuſtã, vel ꝑ no
uas probationes ꝓbat ſuã rẽ eſſe, vel cũ ageret̃ ꝯmodati, & ſuc-
cubuit, modo in cã in integ. reſti. probat ſnĩam iniuſtam, vr̃ nõ
fuiſſe ꝯmodatam, vel alias ſe non teneri. nã in his caſib. & ſimi-
libus alijs cũ non trãſferatur a petente in integ. reſtitu. in aliũ,
ſufficit ſolũ offic. iud. implorare per in integ. reſtitu. & ꝑ hoc of
ficiũ non tantũ obtinebit, ꝙ reſcindatur talis ſentẽtia, ſed ꝑ cõ
ſequẽs etiã res ipſæ ſibi reſtituẽtur. ff. de admi. tut. ſine hẽde. §.
interpoſito. ff. de mino. l. fi. ſed in iſto caſu dicũt quidã, ꝙ ẽt ſi a-
ctor non ꝓbet expreſſam læſionẽ, ſed ſummariè tñ, tñ dabitur
in integrũ reſtitutio, non vt ſibi reſtituat̃ res, ſed vt tollatur cõ-
tractus, vel ſentẽtia, qua ſublata poſtea agetur cã a capite, ar. ff.
de ꝓcura. q proprio. §. itẽ quæritur. C. ſi aduer. rẽ iudic. l. j. ſuffi-
cit enim ꝙ aliquẽ colorẽ, vel iuris ſimilitudinẽ habeat ad hoc
ſolũ, vt ſnĩa reſcindat̃, ff. de mino. minor, arg. ĩ. eo. cũ veniſſent
in fi. alij tñ aliter dicũt, arg ꝓ eo. ff. de iureiu. nã poſt. §. ſi minor.
Ego nõ credo, ꝙ in prædictis caſibus ſufficiat ſemiplena cauſæ
cognitio: nec video, ꝙ ĩ aliquo caſu aliquę ꝓbationes ſufficiãt
ad dandã reſt. in inte. vt vr̃ reſcindat̃ ꝯ̄ctus, vel ſnĩa, ꝙ eędẽ ꝓba-
tiones nõ ſufficiãt ad rei reſtõnẽ. imò qđ plus eſt vr̃, ꝙ ſolũmõ
data in inte. reſt. ꝯ̄ ꝯ̄ctũ, vel ſentẽtiã, etiã res, q̃ tranſlatæ ſunt ꝑ
ꝯ̄ctũ, vel ſnĩam, reſtituentur, etſi de eis reſtituendũ nihil dixerit
iudex, ff. de mino. l. fi. ff. de admini. tut. ſine hęrede. §. interpoſi-
7 to. † Sed oppones, quomõ iudex in hoc adiudicabit eis res, cũ
nõ fuerint petitæ? Reſpõ. iudex nihil adiudicabit, qa ea edicto
de minorib. nulla producitur actio, ſed officio iud. interueniet,
quod late patet, vt quicquid hinc & inde datũ eſt, reſtituatur.
ff. de mino. ꝙ ſi minor. §. fi. C. de rep. l. j. ſi autẽ ille, qui mõ petit
reſtitu. in integ. non eſt in poſſ. rei, ſuꝑ qua petit reſtitu. in inte.
nec eſt etiã trãſlata poſſeſſio ab actore in reũ, verbi gratia, idẽ,
qui modo petit reſtit. in inte. ꝯ̄ ſnĩam, etiã primò egit, ſed reus
fuit abſolutus ab eo. in hoc enim caſu prudẽter agit iſte, ꝯ̄ quẽ
lata eſt ſentẽtia, ſi intentat reſciſſoriã. i. priſtinã actionem in rẽ
vtilẽ, & dicet ſic. cũ talis ꝑ ſnĩam ſit abſolutus a petitione mea
cũ res ad me ꝑtineat iure dñij, vel quaſi, peto, quatenus, reſciſ-
ſa ipſa ſententia per officiũ veſtrum o iudex a quo peto reſti. in
integ. mihi rem adiudicetis, & reſtitui faciatis, & hoc dicit lex
præal. ff. de mino. in cauſæ. §. interdum. Et idẽ dicendũ eſt in ꝯ̄-
ctibus, verbi gratia, petebã a te rem, quã poſſidebas, ſi tranſe-
giſti ſuper re, quã a te petebã, ita ꝙ res petita apud te debeat ꝑ-
manere. nã prudenter ago, si ego reſciſſoriã petens, ꝙ reſciſſa
tranſactione res mihi adiudicetur. & idẽ in pręſcriptione, vt ſi
tu pręſcripſiſti rẽ meã, quã alius tibi vẽdidit, nõ ego. nã prudẽ-
ter agã, ſi reſciſſoriã intẽtabo. ſ. ꝙ reſciſſa ꝓſcri. res mihi adiudi-
cet̃, hoc tñ tarò locũ hẽt in minore, ꝯ̄ quẽ nõ currũt ꝓſcriptio-
nes tpales. C. in qui. ca. nõ eſt ne. reſ. l. fi. ſed hẽt locũ ĩ maiorib.
q abſunt cã rei pu. ſed ſi qs ꝯ̄ huiuſmodi ſnĩam, vel tranſactio-
nẽ, vel ꝯ̄ctũ, vel ꝓſcriptionẽ nõ intẽtet reſciſſoriã, ſed tñ of. in.
licet obtineat per ſententiã iu. ꝙ ſnĩa, vel tranſactio, vel præſcri
ptio reſcindatur: non tamẽ obtinebit, ꝙ res, quę non eſt ab eo
trãſlata ĩ reũ, ſibi adiudicet̃, vel reſtituat: ſed noua actione agit

ad rē ſibi reſtituēdā.nec obſtabit ſnīa, q̄ ſoblata eſt p in inte. re. prius datā. & aliꝫ probationes ſunt neceſſariæ ad hoc, vt tm̄ reſtituatur in ītc.& aliæ ad hoc, vt obtineat rē ſibi adiudicari,qa ī primo caſu ſufficit quocunq; mō pbet ſnīam iniuſtā. in ſecundo oportet, ꝙ probet dn̄ium rei.tamē vr̄, ꝙ ꝯ ſnīam nunquam intentaī reſciſſoria:ſed tm̄ per offi iudi.petitur reſtitu. in integ. & p illud obtinebit nō tm̄,ꝙ reſcindaī ſnīa,ſed ēt res ſibi adiudicetur,ſi ex probationi. p̄teritis, vel nouis pbauit de iure ſuo. ſi autē nō de iure ſuo probaſſet, ſed pbare intenderet, reponeī in ſtatū,in quo erat ante ſnīam, quæ interciſa eſt,ſi ex quibuſcū que cauſis pbauerit eā iniuſtā, & poſtea receptis pbationib.ſuper principali, iudicabit de eo ſine noua libelli oblatione, li.cōteſta.& alijs actis,ꝯ quæ non eſt data in inte.re.in ſuo robore durantibus [procedemus] nā ſi per tres mēſes venire diſtulerit,pcedetur ad dandā reſtitu.ſi ſit danda,auth.vt ſpon.lar.§.ad hoc.

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio in integ.an poſſit peti ſine ſpeciali mandato.*

2 *Præſumptiones quando ſunt contra petentem reſtitutionem, ſententia mandatur executioni.*

C A P. VI.

SVſcitata. [Procur.] habet ſpeciale mandatum ad petendū in inte.reſt.ff.de mino. il
1 lud.† vel potes dicere, ꝙ ſi idē procurator petit reſtitutionē,ꝯ quē lata eſt ſnīa, poterit ēt ſine ſpāli mandato,vel alias vbicunq; incideret, petere,ar.eius qd dr̄ de iur. j. e.c.pe.cū ſimile ſit mandatū iuriſdōnis mandato pcuratoris.ff. de iuriſ.om.iu.& qa.& ēt alia ratione,qa ex quo ꝯmittiī ei principale,& acceſſoriū.ī.de of.dele.præterea,& c.prudentiā.§.pe. & vlti. Dic, ꝙ tunc tm̄ ſine ſpāli mādato pōt petere in inte.reſtitutionē,cū p ll.cont. factus eſt dn̄s litis.nā tunc cōſtat, ꝙ poteſt petere,cū dn̄s ad hoc nō pōt aliū procuratorē ꝯſtituere.ff.de pcu.quæ oīa. & quod dictū eſt in prin. huius gl. tenet de facto,ſ. ꝙ nullus procurator pōt petere reſt.in integrū.alij dicūt,ꝙ procurator minoris,vel eccleſiæ, ſi in pſecutione cauſæ male agat negotiū dn̄i reſti.non hēbit,imò ipſi dn̄o tenetur actione mandati,ſi fuit in culpa.ſed & ſi non fuit in culpa, non ipſe, ſed dn̄s reſti.in inte.poſtulabit.Sed q̄ritur,qd ſit in ſindico,& actore,& eſt dicendū,ꝙ prædicti oēs,q legitimā habēt adminiſtrationē, in inte.reſti.petere poſſunt ſine ſpāli mandato:ſecus in generali pcuratore,q petere non pōt,ff.de mino. illud.§.vlt.pr autē p filio,q̄uis inuito,reſtituitur.alij autē ꝯſanguinei ſine ſpāli mandato non admittunī.ff. de mino.l.illud, cū duabus legib.ſequētibus.pcurator autē eius,ꝯ quē petiī in inte.reſti. ſine ſpāli mādato admittitur.ff. de mino.ꝙ ſi de. [Impediri] no. vtile ius ni-
2 miū,1.† ꝙ vbi præſumptiones ſunt ꝯ petentē reſtitutionē,mandāda eſt ſnīa executioni,alias ꝯ.C.de in inte.reſt.poſtula.l.j.vel dic,hic petebat in integ.reſti.aduerſus ſnīam principis,q̄ nō datur,niſi p ſupplicationē peteteī, & ſupplicatio nō impedit executionē,ſi poſt x.dies petatur, vt no.ī.eo.ex literis, & ſic intelligitur.ff.de mino. minor an. ī.c. pxi. vel dic ſpāle in ſnījs latis a principe,vt in eis prætextu re. in integ. non impediatur executio ſententiæ [cautioni] talem cautionē præſtat, q ſupplicauit [cautionē.] C.de leg.ſi in frau.C.de hære.l.vl.ff. de ret vend.is a quo,& l.ſe.ff.vt le.no.ca.l.poſtquā.§.j.ff.de dam.inf.p̄tor,ī prin.

S V M M A R I V M.

1 *Quid requiratur ad hoc, vt reſtitutio concedatur.*

2 *Non datur reſtitutio contra interlocutoriam, vel reſtitutionis denegationē.*

C A P. VII.

COram fęlicis. [Terminis] A fine aūt termini cōputatur quadrienniū in reſt.in int.& non a die interlocutoriæ latæ. & eſt rō, qa finito termino ꝯpleta eſt læſio eius. qd̄ ex eo apparet,qa ēt ſi ſnīa nō ſequereī,tn̄ ꝯ talē lęſionē dareī reſtō. ī.c. auditis,& c.cū veniſſent.& ideo prudēter facit,ſi lęſus eſt in ſententia,& omiſſione probationū,ꝙ expreſsè petat re. in inte. & ꝯ ſnīam,& omiſſas pbationes recipiēdas. alij tamē dicūt, ꝙ tm̄ a die ſnīæ cōputaī quadrienniū, & ꝙ ſufficit ꝯ ſolā ſnīam petere re.in inte.ꝙ eis.ff.de mi.l.3.§.j. ſed prius dictū magis placet [aſſignatus] ad ꝯparendū cū omnib. actis ſuis. [Interlocuti] dilationē denegandā.nā ex quo ad cām inſtruendā eſt terminus peremptorius aſſignatus,cū omnib.actis, q̄ portari poſſunt, ꝯparere dēnt. [Interlocuti] iuſtū fuit, ꝙ Bracha. eccl. daretur in inte. re.vt non obſtaret ei terminus pemptorius, quin plenè ſuā cauſam inſtrueret,qa ſine hoc beneficio obſtaret terminus,nec ad pbandū vltra terminū admittereī, & ſi non admittereī ad pbādū, poſſet grauiter lędi eccl̄ia Brac. & pp hoc ꝯriā ſnīam reportaret. & ideo iuſtè daī in inte.re.ī.e.c.j. & hoc locū hēt in omiſſione pbationis cauſæ principalis. ſed ſi iniuſta p interlocutoriā fieret in aliqua cā eccleſiæ, puta qa non admittereī eius exceptiones excōmunicationis, vel expoliationis, vel de falſi ſuggeſtione,& huiuſmodi declinatoriæ iudicij,& maxime quę inducuntur in odiū aduerſarij,& non in fauorē petentis reſtit. & non appellaret, qa hoc ſibi licitū eſt infra 10.dies,ſi poſtea vellet habere in inte. reſt.ꝯ illas interlocutorias,nō pōt, arg. op. ff. de vſu.cū quidā.§.ſi a pupillo. & hoc ea ratione, qa reſtitutio non
1 datur,niſi non modicè lęſo.ff. de in inte.reſti. l.in † [Oportet] enim, ꝙ ad hoc vt detur reſtitutio, ꝙ aliquid amittat, niſi deī, ꝙ alias qd̄ acquirere poteſt, non acquirat, vel ꝙ oneri, qd̄ non expedit,ſe ſubijciat.ff.de mi. non oia, & ideo iudici ꝯmittatur, vt ſup his iudicet.ff.de mino.ꝙ ſi minor.§.j.at iſti, q huiuſmodi exceptiones declinatorias fori proponūt,nihil,vel parū conſequuntur,& ſi obtineāt,& ſi repelluntī,ex hoc nihil amittunt,qa ſic remanēt & ciuiliter & naturalr̄ debitores , ſi obtineāt in huiuſmodi exceptionibus,ſicut ſi ſuccūbant, & ita nullo prædictorū modorū læſi ſunt,& ſic non eſt danda re.in integ. Sed dices, imò lęditur, quia ſi exceptio admittaī, mō non cogitur ſoluere, vel litis diſcrimē ſubire.ſed certe hoc non eſt verū, imò ſemper ſoluere dēt,nec ſup hoc dēt litis diſcrimē expectare,ſed ſtatim ſoluere, vel ēt ſi vult ſe iuuare exceptionibus , prudēter pſequatur, & ſi feratur interlocutoria ꝯ cū appellet, qa cū p prædictas interlocutorias nō incurrant damnū , nec malo ſe ſubijciant, nō dabitur reſtitutio,vt dictū eſt. Sed iterū oppones, nōne p reiectionē exceptionis expoliationis incurrit damnū, qa nō recuperat rē,qua ſpoliatus erat, & oneri graui ſubijcitur,qa oportebit eū a capite agere ꝯ ſpoliationē? Reſpō.eū non incurrere damnū,quia p aliā ac.ius ſuū conſeq pōt, & etiā per talem exceptionē nō ſequitur ſuū mādato iudicis,niſi reus dare velit. infra de or.cog.cū dilec.idem reſpō.ad aliud,ſ. ꝙ oneri graui ſe ſubijcit,quāuis dici poſſet, ꝙ in hoc caſu iudex aliquādo inſpectis circunſtāijs poſſet dare in integ. reſti.arg.l. prædictæ. ff. de mino. ꝙ ſi minor.§.j. Sed dices,quid ſi poſt tales īterlocutorias declinatorias iudicij, & modū aduerſariorū ītroductas fiat miſſio in poſſeſſionē, vel forte in caſibus , in quibus ſentētia diffi. feratur ? & hoc maximè cōtingere pōt.ſ.ꝙ fiat miſsio, vel ꝙ ſententia diffinitiua feratur, ſi petat reſti. in integ.ab eo,qui tulit interlocutorias,& quia denegat,appellet,& recedat ꝯtumaciter, & tūc iudex exigēte eius cōtumacia miſit in poſs. vel ſententiā tulit diffinitiuā : ſed tamē , qa nō eſt lęſus ea læſione quæ ſufficiat ad in inte. reſti. per interlocu.ſicut dictū eſt,nec denegatione reſti.in caſibus hic dictis,quæ iuſta fuit, & ideo ab eo appellare nō licet. j.de appel.vt debitus,& c.ſequē. nec occaſione huius ſentētiæ,vel interlocutoriæ. reſpōdeo, data eſt cōtra eū miſſio in poſ.vel ēt ſentētia diffiniti.ſed per ꝯtumaciā eius. & hoc ex eo apparet, quia tūc,quādo interlocutoriæ latæ ſunt, vel reſtitutio denegata eſt , nullo mō læſus eſt ſed pp cōtumaciā . & tēpus latæ ſentētiæ interlocutoriæ, vel denegatæ in integ. reſti. inſpiciendū eſt, ꝙ euentus ſequēs nō dat in integ. reſti.ff.de mi
2 no.verū.† liē ſi poſtea nō fuiſſet cōtumax, prædicta damna nō incurriſſet.& ideo patet, ꝙ ꝯ interlocu.vel denegationē reſtitutionis nō datur reſtitutio, quia ex eis nō ſequitur damnū, ſed ex cōtumacia ſubſequēti . & idē quod dicimus in exceptionibus declinatorijs,pōt dici & in dilatorijs ſolutionis , arg. C. de pre. imper.of.quāuis.ibi tamē ſæpius iudici poterit videri æquū dare reſti.in integ.ar.l.prædictæ.ff. de mino.ꝙ ſi mi.§.j.ſed & interlocutū ſit, ꝙ apoſtolicū reſcriptū ſit verū,cū dicatur falſum, nūquid ad hæc dabitur in integ.reſtitutio? reſpōdeo,ſi in eo cōtineatur grauamen, vel aliud, vnde poſsit grauari eccleſia, dabitur in integ.reſtit.ſed ſiſit tm̄ ſuper iuſtitia exhibenda, nō, quia nō incurrit aliquod de periculis prædictis,ar.l.pręc.ſed cōtra interlocutoriā ſuper inſtro debiti nō eſt dubiū dari reſtit.cū ex eo magnū præiudiciū pareī, & ideo neceſſaria eſt reſtitutio. ideo is cōtra quem facta eſt miſsio in poſs. vel etiā diffiniti.ſententia lata, prudenter faceret cōtra interlocuto.de mittendo in poſs. vel etiā diffini. petat in integ.reſtitu. arg.ſupra e.c.2.& c. ſuſcitata.nā ſuper declinatorijs fori denegans nō eſt bonū petere in integ. reſtit.ſicut dictū eſt, vel ſi per lapſum anni factus eſſet aduerſarius verus poſſeſſor, petat reſtit. cōtra tēporalem præſcriptionem,de quo no.ſupra eod.ca.j. [Speciale] non enim ſufficit generale in caſibus ſequētibus.ff.de mino.illud.§. ſi in inte. ff.de procura.nō ſolum.§. vlti.& §.3. ff. de procurat.qui duo.§. 3.ff.de procura.Pomponius,in prin.§. 5.ff. de procura.mandato. quidam aſsignant ſexū in matrimonio. [Indulgendū] præmiſſa tamē aliqua ſummaria cognitione, in qua quæſiuit,an alia munimenta haberet, & an omiſerit.multa enim quæ iudici occurrere poſſunt,inquirenda. Itē plus procedit,quam debeat, ſcilicet ad dandam dilationem certam dierū, cum tantum ad dilationem habendam eſſet reſtituendus . ſed dic eum non exceſsiſſe, quia id, quod petitur, eſt in arbitrio iudicis, ſcilicet dare inducias, quantas vult .

S V M M A R I V M.

1 *Libelli formam in quo venditio petitur pronunciari nulla,remiſſiue hic hēs.*

2 *Vbicunque quis probabiliter errat, in eodem libello poteſt plures proponere actiones , & etiam vide in num.3.*

CAP. VIII.

COnſtitutus. [G. pater.] In bonis maternis
hēt vſumfructū, nec tenet alie-
natio rerū maternarū facta à patre. C. de bo.ma. l.j.
Auct. de nup. §. ſi vero fit. & ideo emācipauit, vt fir-
mus eſſet ɔ̄ctus per ipſos factus, quia nō poterat eſſe firmus per
patrē. [Vtriq;.] Patri & matri quondā. [Nullā.] Nā nulla eſſet
nūcianda, ſiue ipſi cū eſſent minores, alienaſſent ſine decreto,
ſiue parentes eorū, in quorū ptāte ſunt, & ſi eſſent maiores. C.
de bo.ma. l.j Auct. de nup. §. ſi vero. C. de pdijs mino. ſi prædiū.
1 † Itē no. formā libelli, in quo petit̄ venditio pnunciari nulla oſ.
iu. 1 2. q. 2. Aplica, vel reſcindi p beneficiū reſtitutionis. Cōtra.
ff. de mi. in cauſę. vbi dr̄, ꝙ vſq; quo cōi auxilio, qđ hic certū nō
erat, ſed dubiū. poterat. n. eſſe, ꝙ petitio prima. l. qua dicebatur
pronūciari nullā vel non iuuabat̄ iure, vel poterat elidi excep.
aduerſarij, & idcirco, vt lites minuant̄, ſimul ad vtranq; admit-
tetur ſub diſiunctione, arg. ff. quorū leg. l.j. §. quia ait, & §. non-
nunquā, j. de pſcrip. audiuis. j. ne priuil. ex præ. tn̄ alij dicunt, ꝙ
hic nō fuit exceptus libellus, ſed ɔmiſsio ſic facta fuit, & poſtea
2 cogit̄ eligere. † Nos dicimus, ꝙ vbicunq; quis probabiliter er-
rat ex ſuo facto, vel alieno, pōt in eodē libello plures propone-
re actiones, & nō cogit̄ ex eis aliquā eligere, ēt ſi non cōparient̄
ſe ad inuicē, vt hic, & j. de pſcri. auditis. ff. quorū le. l.j. §. qđ aūt.
ſi autē error eius nō eſt probabilis, tunc cogit̄ eligere. ff. de tri-
bu. §. qđ in lięre. §. eligere. ff. de reg. iuris. l. nemo. §. fi. ff. de le. 2.
cū filius. §. varijs. Quidā autē dixerunt, ꝙ vbicunq; certū eſt me
habere aliquā ac. ſed de alijs eſt incertū, quia tūc non cogor eli-
gere. & dixerunt quidā, ꝙ licet nō cogatur eligere actio. & vnā
ſolā exponere in libello, tn̄ ſi plures proponit, pteſtari debet p
vna ſola proſequenda, & vnā ſolā proſequi debet, & ſuper vna
ſola producere teſtes, & alias probationes. ff. quorū legatorum
3 l.j. §. quia aūt. † Sed certè nos ɔ̄riū dicimus. ſ. ꝙ ſuper vtrunq; po-
terit inducere pbationes, & hoc in fi. expreſsè dr̄, & j. de pſcrip.
auditis. & proteſtatio palleg. l. nō ſic eſt facienda, & tn̄ alteram
actionē proſequat̄. Sed ſi proteſtet̄, ꝙ ſufficiat ad victorię cauſę
ſuper quācunq; actione probet intentionē ſuā, & pdicta ratio-
ne dicimus recipiendū libellū, vendico talē rē ratione dnij, vel
quaſi. alij dicunt, ꝙ ſemper inuitus cogit̄ eligere actionē. C. de
cod. l. fi. lex aūt, quorū legatorū, vel non ɔ̄dicit, quia qđ ibi dr̄ fa
ctū fuit pp odiū rei, quia volebat exprimere, an poſsidebat pro
hæreditate, an pro poſ. ad qđ tenebat̄. ff. de inter. ac. l.j. j. reſpon.
& §. j. & hæc vera ſunt, ſi actiones cōpetūt ad idē. nā ſi ad diuer-
ſa, vtraq; intētat̄. C. de furtis. ancil. niſi eſſent ɔ̄riæ. C. de fur. l.j.
[Portione.] Patris. [Conſuetudinē.] ſ. de cōſue. in prin. no. de
his. [Offerre.] Pro parte patris. [Vtroq;.] i. ſuper reuocāda alie
natione rerū ſuarū à patre facta, & cui pſtiterunt cōſenſum, cū
ipſum cōſenſum pſtando læſi fuerint, & eo nō obſtante reſtituē
dū. Itē petebatur reſti. in integ. vt liceret eis offerre p patris em
ptorib. ptiū, qđ offerre. j. an. per negligentiā omiſerunt. [Offer-
re.] Etiā in lucro ſubuenitur minoribus. ff. de mino. ait ptor. §.
hodie. [Veritate.] ſ. ꝙ ſunt minores, & lęſi. [Ad partem.] Quia
vendita erat ſine decreto, cū eſſent minores, vel ſi maiores, erāt
in ptāte cōſtituti à patre, vt dictū eſt, in caſib. non licitis. [Solē-
nitas.] Decretū pſidis in immobilib. & in caſib. licitis. ff. de bo.
quęli. l. vlti. §. vbi autē, vſq; ad §. filijs. [Interuenit.] Debita ſolē
nitas. [Ea.] Quæ fuerit patris. [Reſidua.] Quę fuerit matris. [Re
ſidua.] Malè vr̄ petere in integ. reſti. ɔ̄ tēporalē pſcrip. vnius an-
ni, & diei. C. in quib. cau. nō eſt in integ. reſti. l. vlt. Rn̄. illud loq
tur in tpalib. pſcrip. in cōi iure cōtentis, in quib. tanquā à ſe in-
troductis voluit prouidere de iure cōi ſuper beneficio reſti. ſe-
cus de his, quæ non à iure, ſed à conſuetudine introducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Omnia, quæ iure magiſtratus competunt, delegari poſſunt, non econtra.*
2 *Quando reſti. in integ. principaliter petitur, locum non habet ſummaria co*
gnitio iudicis ſuper eo, an ſit admittenda reſti.
3 *Reſtitutio impetrari poteſt contra ſententiam arbitri.*
4 *Ordinarij non habentes adminiſtrationem non poſſunt reſti. in integ. dare.*

CAP. IX.

CAuſa reſti. [Delegatis.] C. vbi, & apud quē.
l. vlti. [Deleg.] Contra de offi. pro-
con. nec quicquā. §. vbi, in gl. Sol. hoc ſpāle. & ita vr̄,
ꝙ in integ. reſti. cōperat magiſtratib. municip. ff. de
1 offi. eius, cui man. eſt iur. l.j. ſed ɔ̄. ff. de munici. ea, q̄. † Sol. non
eſt ɔ̄, quia licet oīa, q̄ cōpetunt iure magiſtratus, poſsint delega
ri, nō ſequitur, ꝙ oīa, q̄ delegant̄ ſpecialiter, cōpetant iure ma-
giſtratus, ſicut ēt apparet in mero imperio. ff. de of. eius, cui mā.
l.j. vel potes dicere, ꝙ hodie, ex quo iure cōmiſsionis tranſit, &
iure magiſtratus cōpetit. [Incidenter.] Quā autē incidenter co-
gnoſcit, nō eſt neceſſaria litis cōte. qñ autē principaliter ſecus.
2 & ſic pōt intelligi. ſ. de oſ. iu. c. 2. † Itē no. ꝙ vbi principaliter pe-
titur in inte. reſt. tūc nō habet locū ſummaria cognitio iudicis
ſuper eo, an admittēda ſit petitio reſt. quia oīno admittēda eſt.
ſed vbi incidenter petit̄ in iudicijs, tunc habet locū oſ. in. mer-
cenariū ante, q̄ admittant̄ probationes ſup lęſione, vt no. j. eo.
auditis. [Adminiſtrationē.] i. nō habent iuriſdōnē ordinariā in
per aliquos, vel regimen alicuius villæ, vel aliquorū hominū.
3 [Facultatē.] Generalr ſibi à Principe datā. † [Sen arbitri.] Cōtra
ſnīam arbitri pōt impetrare reſtitutionē, licet nomē ſnīæ non
mereatur habere. ff. de his, qui no. inſa. l. qd ergo. §. ex ɔpromiſ-
ſo. & eſt rō, quia per hāc in integ. reſti. prouidet̄ lęſo, non tn̄ ɔ̄
ſnīam arbitri, imo ɔ̄ obligationē ɔ̄ctā ex ſnīa ad pęnā. i. ſi ſnīæ
nō pareant, arg. ff. de ɔdi. inſti. ſi ſub cōditione. §. ſi qs. ff. de acq.
hære. ſi pupil. tn̄ melius verba concipit, ſi dicat, peto in inte. re-
ſti. ɔ̄ obligationē pęnæ ɔ̄ctā ex ſnīa, q̄ ſi dicat ɔ̄ ſnīam. ff. đ min.
ſi minor. §. minores. ſi aūt corā arbitris lędat̄ quis in teſtib. vel
deducendis, vel alijs, nō dat̄ incidēter in in te. reſt. quia nihil eū
ligat, niſi obligatio pęnæ. & ideo ſi petit̄ reſtitutio ɔ̄ ſnīam, nō
reſtituit̄ in eū ſtatū, in quo erat ante ſnīam, ſed totū reſcindit̄, &
ēt ipſum ɔmiſſum. Itē corā iudice ordinario lite cōteſt. ſup re-
ſtōne non debent admitti pbationes huius lęſi ad probandum
de iure ſuo ſup princi. ad hunc finē, ꝙ petita ſibi adiudicent̄, qa
hic iudex, q cognoſcit de reſti. in inte. nō ſuccedit arbitro ī cāę
principalis cognitione. Itē quia litis ɔte. corā arbitris facta non
4 ſufficit ad procedēdū corā iudice. C. de arb. l. pe. §. fi. † [Cogno-
ſcere.] Quia ordinarij, q adminiſtrationē nō habent, nō poſſūt
dare reſti. in integ. niſi cū incidēter petit̄. C. vbi, & apud quē. l.j.
multofortius nec del. ab eis, qa nō poſſunt delegare cām reſti.
quā ipſi dare nō pñt. [Incidēter.] Sed & tūc arbiter nō reſt. in in
te. C. vbi & apud quē. l.j. Itē qa eſt mixti imperij. ff. ad muni. ea
q̄. ff. de oſ. eius, cui mā. eſt. l. magiſtra. tn̄ nō licet in modū reſti.
ſi tn̄ arbiter viderit pſonā, q̄ hēat priui. reſt. in aliquo lęſā, puta
qa intra terminū nō pduxit teſtes, vel inſtra, iterū ei termi. aſsi-
gnabit. [Liberali.] 2. q. 6. ſi qñ. ff. đ arb. nō diſt. §. Iul. & §. liberali.
vbi agit̄ đ libertate. ſecus, ſi de ſta. eccle. ageret̄, j. de arb. cū tpe.

SVMMARIVM.

Reſtitutio in integrum, quare contra ſententiam ſit petenda, & non contra
appellationem.

CAP. X.

BEneficio. [In alio,] i. primo, cū puta poſ. pete
ret in inte. reſti. pronunciatū fuit nō
dandam. vnde, ſi idē iterū petat ſuper eo. arti. nō pōt.
Itē credimus, & ſi petat ɔ̄ ſnīam, qa denegata eſt ibi
in integ. reſti. arg. ꝙ ſic, hic dr̄ ɔ̄ eam tn̄ ad appel. reſtituit̄. [De-
negato.] Secus, ſi cōceſſo, verbigratia petij in integ. reſti. aduer-
ſus ſnīam, & cōceſſa eſt mihi, & poſt iterū lata ſnīa diffinitiua ɔ̄
me in principali, iterū dabit̄ in inte. reſt. & non ɔ̄ primā ſnīam,
ſed ɔ̄ ſecundā, & ſic pōt intelligi. C. ſi ſæ. in inte. l.j. [Ad appella
tionē.] C. in qui. cau. nō eſt ne. in inre. reſt. ſancimus, ɔ̄ vbi dr̄, ꝙ
in tpalibus actionib. nō currit pſcriptio. ibi ergo nec in ap. q̄ in-
tra 10. dies tantū admittit̄. Sol. illa rā non habet locū in eccle-
ſijs, vt no. ſ. eo. c.j. Sed ɔ̄ minores tn̄: ſed in minoribus fallit in
cōfectione inuentarij, & triennio iudicij finiendi, & in decēnio
app. vt hic, & C. ſi ſæ. l.j. Auct. de hære. & fal. §. pupil. & C. de iud.
properādū, in fi. Sed dices, q̄ dr̄ia eſt, ſi reſtituat̄ ɔ̄ ſnīam, vel ap.
Rn̄. magna, quia qñ ad appſonē tn̄ reſtituitur, niſi exequat̄ in-
tra ann. cauſam app. rata manet ſnīa, Auct de his, qui. ingre. ad
app. §. j. & 2. Itē cōputatur pro vna app. vt nō poſsint tertio ap-
pellare. C. ne li. in 5. eo. l.j. qđ, non eſſet, ſi ɔ̄ ſnīam reſtitueret̄, re-
ſtitueretur. n. vt poſsit appellare à ſnīa lata ſuper denegatione
in integ. reſti. Et iſtā reſti. petet tn̄ intra 10. dies, ex quo cōi iure
non pōt appel. quia ex tunc lęſus eſt. & ad proſequendā app. da-
bit̄ ei tn̄ annus, cū nō debeat ei maius tps indulgere p in inte.
reſt. q̄ fuerit illud, quo lęſus fuit, qđ nō fuit niſi intra 10. dies, ar.
ff. de mi. interdū. §. planè. ſic. ff. qñ de pec. eſt ac. an. l. poſt mor-
tē. [Nouis.] i. de nouo ppoſitis, nō đ nouo ɔtingētib. tn̄. qñ. n.
omiſit aliquas actiones pponere, ēt ſi p ſnīam ſibi ſit denegatū
beneficiū reſt. iterū petet. vel ſi petijt reſti. in inte. qa p nul. omi
ſerat, & eſt ſibi denegata, poterit iterū petere, vt pſcrip. probet.

SVMMARIVM.

Appellationes quæ nam olim admittebantur.
Interdictum de alienatione iud. mutan. cau. fac. quando competat.

De alienatione iudicij mutandi cauſa facta.

Rubrica 42.

CAP. I.

1 EX quorundam. [Citētur.] † Hęc de-
cretalis no loquitur
de app. facta poſt citationē, quia in tpe, in quo
loquitur hęc decretalis, poſt citationē admitte
bantur oēs appel. niſi notoriè eſſent fruſtrato-
rię. j. de appel. cū ſit. ſed hodie hoc ſecus. [Pro-
rūpunt.] Et malè. j. de appel. ſuggeſtū. ſed & ſi olim fuiſſet con-
ceſſum fruſtratoriè appellare, hodie nō licet. j. de appel. vt de-
bitus,

bitus, dicendo iudici, intellexi ꝙ literę impetratę ſunt ad vos ꝓ me, & ideo appello. [Procuacuãdo.] Et ſine iuſta cauſa, eos. alij dicunt, & fortè melius, tñ loqui, qñ fraus interuenerit. nã ſi fraus nõ interueniſſet, non poſſet ꝓcedi, niſi citarenť. ȝ. de offi.
3 dele. cõſulta. [Eos.] †Hęc decre. nõ tangit edictũ de ali. iu. mu. ca. fa. qď tñ cõpetit ꝯ eũ, qui trãſtulit dñium, vel poſ. in aliũ dolo malo ſiue potentiorẽ, ſiue non, futuri iudicij mutãdi cauſa. i. à ſe & in aliũ trãſferẽdi, & ad intereſſe. ff. eo. ti. l. j. 2. & 3. in prin. & l. non ſolũ, in prin. hic autẽ loquiť de cõueniendo eũ, in quẽ translata eſt poſſeſsio, ẽt ſi nullã fraudem admiſit, & eſt ſpãle in hoc, quia perſona nõ cõtenta in reſcripto ꝯueniť, arg. ꝯ. ȝ. de reſcrip. ſedes paſto. [In poſſeſsion e.] Et per hoc reſpõ. ſecundę & tertiæ q̃ſtioni. [In poſſeſsionẽ.] Et ẽt ſi naturaľr poſsideant, ſed dnm poterunt in iudicio nominare. C. vbi in rẽ ac. l. 2. idẽ tñ di co, & ſi non poſsideant. C. eo. l. j. [Appel. ceſſa.] Per hoc rñ. primæ dubitationi, quod non credo, quia non loquitur de appellatione abſentis, ſed præſentis. dicas ergo, quod non reſpõdet.

S V M M A R I V M.

1 *Ceſſio actionis, ſi in vltima voluntate ſit, tenet.*
2 *Quando dubium eſt, an actio ſit ſimulata, necne, præſumitur ſimulata.*
3 *Litiũ redemptiones, vel emptiones inter laicos non potentiores, licitæ ſũt.*
4 *Si à quoquam ad terrorem aduerſarij adducantur potentiores, quam ſit aduerſarij patrocinium, is perdet cauſam.*

CAP. II.

EX parte Scabinorum Hipretis fuit propoſitũ. [Trahant.] Loquitur ſm cõſuetudinẽ Franciæ, vbi ſiue agant, ſiue cõueniantur clerici, ſub iudice eccleſiaſtico agitur. [Illicitas.] Aliud. n. eſt in licitis,
1 vt in gl. ſe. dr. †[Ceſsiones.] Ceſsio actionis, ſi fiat in vltima voluntate, tenet, niſi ſit actio litigioſa. nã tunc non legatarius, ſed hæres agit, & qď fuerit cõſecutus, reſtituet legatario. ff. de le. 3. l. nomen. C. man. l. pen. ff. de leg. j. legato. C. de liti. quicunq;, in Auct. nunc ſi heres. ſi ceſsio eſt ex pacto & potẽtiori, ceſsio nulla eſt, nec agit ille, qui ceſsit. C. ne li. poten. l. j. ſic potẽtior rõne officij põt dici tutor. vnde ſi ceditur tutori actio in pupillũ, admittitur. C. qui da. tuto. auct. minoris. ſi vero fiat ceſsio actionis nõ potẽtiori, ſed ſit actio dubitata. i. in iudiciũ deducta, nõ tenet ceſsio. ſed nõ amittitur actio, quin agat ille, qui ceſsit, ſed in quibuſdã caſib. tenet ẽt lite cõteſt. ſ. ex cã dotis, donationis, & diuiſionis. C. de litig. l. vlti. & s. ſi aũt ceſsio ſit actionis indubitatę, & cõſtat, ceſsio vera tenet, vt per totũ tit. de hęre. vel act. vendita. Si autẽ conſtet eã ſimulatã, non tenet, vt per totum tit.
2 plus va. qď agitur. †Et dr ſimulata, quia ſimulať lucrũ actionis eſſe eius, cui cediť cũ ſit cedentis. vbi autẽ eſt dubiũ, an ſit actio ſimulata, necne, ꝑſumitur ſimulata ex eo, ꝙ actio pro parte eſt vendita, pro parte donata. C. mandati. l. vlt. & hoc nõ agit is, cui cediť, nec is, qui ceſsit, vbi idẽ ſiť ꝑſumitur ſimulata, ſi pro modico ꝑtio vẽdidit actionẽ. nã tunc non agit emptor, niſi in quãtũ dedit. is autẽ, qui ceſsit, agit in reſiduo, vt quidã dicunt. Item ꝑſumitur ſimulata ex eo, ꝙ in inſtrũ nõ cõtinetur nomẽ ceſsionis, nec dr ex quo ꝯctu, vel ſi in prin. inſtrũ ponitur ceſsio, & circa mediũ, vel ſi. dr ex quo ꝯctu, in caſibus tñ non prẹſumiť ſimulata, ſi fiat inter cohęredes, & ſi fiat creditori ꝓ debito, vel poſſeſſori ꝓ munimine rerũ, & legatarijs ab hęredibus, quib. res, vel ac. ſunt legatæ. C. man. l. pen. [Emptiones.] Idẽ appellat em-
3 ptiones, & redẽptiones. †Et eſt ſciendũ, ꝙ redẽptiones vel emptiones litiũ inter laicos nõ potentiores ſatis licitę ſunt, & eis datur actio vſq; ad quantitatẽ datã. C. man. l. pen. & vlt. vt no. in gl. hic poſita. Sed ꝯ. ff. de pactis, ſũptus, ff. de va. & extraor. cog. l. j. §. ſi Titia. C. de procu. litẽ. C. man. ſi ꝯ. ſed illa intelliguntur, qñ redemit litẽ hoc modo, ꝙ eã exerceat, & poſtea certã partẽ magnã, vel paruã inde habeat, qď penitus nõ valet lis. & hoc idẽ eſt in aduocato. C. de poſtu. ſi quis. ſecus aũt eſſet, ſi de certa pecunia cõueniret, qď eſt licitũ. ff. man. ſalariũ. Itẽ no. ꝙ ſi quis conuentus, imo ẽt & hęredes eius, vel rei ven. vel confeſſoria, ſiue quacũq; alia, ſiue reali, ſiue perſonali trãſferat in aliũ rẽ, de qua ꝯueniť, & in caſib. in quib. licita eſt alienatio, vt no. in gl. hic poſita, q̃ incipit, ceſsio. tñ ipſe, qui cępit litẽ, illã ꝑficiet. ff. de aqua plu. ar. q̃q̃. §. j. & l. poſt venditionẽ. imo ẽt hęres eius, arg. C. de liti. authẽ. nũc ſi hęres, ad idẽ arg. ff. de rei ven. is, à quo, & l. ſeq. Itẽ ſi procurator eſſet inſtitutus à vẽditore, ipſe idẽ ꝓſequereť litẽ re translata in emptorẽ, quare nõ multo magis, ſi ipſe vẽditor cępit, litẽ ipſam proſequať? nec eſt ꝯtriũ, ſi dicas, ꝑiudiciũ fiet abſenti & ignorãti, qď cẽ nõ debet. ff. de ex. rei iu. ſi à re. §. fi. ff. de pig. ſi ſuper, in prin. quia aut emptor ſciuit cauſam agi cũ venditore, & tunc ſibi imputet, quia res cũ onere ſuo empta vť qď magis eſt euentus litis. ſi aũt ignoraſſet, de euictione ageret ibidẽ. C. de euic. ſi fundũ. ff. de pign. ſi ſuper. §. fi. ff. de leg. 3. nomẽ. Vel dic, & melius, ꝙ nullũ fit ꝑiudiciũ illi, in quẽ res translata eſt, quia ſnĩa non mãdabitur executioni in re translata, ſed ad intereſſe tenetur cõuentus, ſicut is, qui ſe liti, cũ non poſsider, abſtulit. ff. de rei vend. ſi is qui. ff. de peti. here. qui ſe. non eſt ꝯ. ff. de rei ven. ſi aũt. §. j. vbi dr, ꝙ ſi non dolo deſijt poſsidere, ꝙ abſoluendus eſt, quia hoc nõ fuit ſine culpa, q̃ ſufficit in eo ſaltẽ, qui cautionẽ non exegit, cũ poſsit. ff. de rei ven. is à quo, qui petit. Sed no. ꝙ qñ res litigioſę vnius ꝑbendę, vel adminiſtrationis transferunť in aliũ, ꝙ ille, qui cępit litẽ, eã perficiet, quia dñs litis eſt: ſed ſi eſt mortuus, tunc nec ſucceſſor eius in præbẽda, nec hæres ꝑficiet litẽ, ſed ille, ad quẽ res translatæ ſunt, quia mors eſt iuſta cauſa, quare ad dñm reuocať proſecutio cãę. Sed q̃res, qũn hoc eſt, ꝙ ad ſingularẽ ſucceſſorẽ, qualis eſt hic adminiſtrator, ad quẽ hę ſingulę res deuenerũt, trãſferunť actiones ꝯ id, qď no. ȝ. de iudi. quia? Sol. illud verũ eſt, vbi ꝯ defunctum agebatur nomine ſuo. ſed hic loquiť, qñ ꝯ defunctũ agebať nomine eccleſię, & eiuſdẽ nomine ẽt conuenitur ſucceſſor, & ita non agit tanquã ſucceſſor, ſed tanquã adminiſtrator. Itẽ eadem ratione dicendũ eſt, ꝙ in hoc caſu mandabiť ſnĩa executioni in re petita ẽt ad aliũ translata, quia licet eius adminiſtratio ad aliũ ſit translata, res tñ penes eundẽ remanet. ſ. penes eccleſiã, cuius nomine principaliter actũ eſt. [Sanctimus.] C. ne li. pen.
4 l. j. †[Potentiorũ.] Si quis in terrorẽ aduerſarij aduocabit ſibi potentiores, q̃ ſit aduerſarij patrociniũ, puta faciendo eum procuratorẽ, vel ducẽdo eum in aduocatũ, cauſam amittit, & potentior ſeuerè punitur. C. ne li. po. l. j. & appellat potentiorẽ eũ, qui ratione magiſtratus põt oſtendere vultũ minacẽ, vel terribilẽ aduerſario. C. ſi quacunq; ꝑ. pote. l. j. & C. ſi rect. pro. l. j. C. qď met. cau. ſi per vim, & in rẽ non idẽ, ſi alias ſit terribilis, cum poſsit habere iuſtitiã, nec ſit veriſimile eũ pati violentiã in terra iuſtitiæ. ff. quod met. cau. l. vlti. & ſi vellet, ita poſſet facere ſine procuratore, ſicut cũ procuratione. Intelligitur ergo hic potentior, qui ratione officij eſt terribilis in alia ſignificatione ſumitur. ff. ſi ex nox. ca. l. j. §. ſi deſinat. ff. de ali. iu. mu. ca. fa. l. 4. qui autẽ clericorũ patrocinium inuocat, in pęnam huius decre. vel illius legis, ne ſi. po. non incidit, niſi ꝑtãtem haberet ſuper laicos, cum quibus clerici agunt: hic autẽ reprobatur ceſsio act. facta in eos, non quia ſunt potentiores, ſed quia quandocunq; fiat ſimularẽ, non valet, vt no. in gl. ceſsio. circa hos laicos etiã competit ac. ex edicto de ali. iu. mu. ca. fa. l. j. & l. non ſolum. §. j.

De arbitris. Rubrica 43.

CAP. I.

SAne, & infra. [Eligatur.] Sanum eſt conſilium, ſed tamen ſi in duos cõpromittatur, tenet compromiſſum. ff. de arbi. item li. §. ſi in duos, infra c. proximo.

S V M M A R I V M.

1 *Index, Aduocatus, ſucceſſor, & executor non poſſunt eſſe teſtes.*
2 *Electores admittuntur ad teſtimonium.*
3 *Non extenditur iuramentum ad non cogitata.*

CAP. II.

NOn. [Sine multa neceſsitate.] i. paupertate. [Per manũ.] i. auctoritate, nã ad ipſum rõne Archid. vel quia perſonatus erat pertinebat inſtitutio, vel ꝑſentatio in eadẽ eccleſia cathe. [Eius.] Dicti Archid. [Ordinauit.] i. obtinuit ordinari, vel ipſemet ordinauit, cũ ad ipſum ſpectaret. [Extortũ.] Et malè. C. de arb. auct. decernimus. vel potes dicere, quia Auctẽtica nõ prohibet iuſm partiũ, ſed arbitriũ tantũ. [Exinde.] i. de q̃õne, quã inuicẽ habebãt. petebat. n. idẽ ſacerdos, ꝙ cũ eſſet legitimus & canonicus capellanus ipſius eccleſię, ꝙ ſibi de beneficio rñderet, & eũ vt capellanũ tractaret, & ſic petitoriũ intẽtabat, vel petebat beneficiũ ipſius eccleſiæ in abſentia, cũ ſine culpa ſua neceſſe haberet exulare. vel petebat reſtitutionẽ capellanię, ad quã reuertens miſſus non erat, agẽs poſſeſſorio. [Fauentes.] Et malè, cũ arbi-
1 trium per gratiã datum nõ teneat. C. eo. arbitrorũ. †[Clerici.] Ideſt per gratiã & fauorẽ, quia in hoc de facili nõ poſſunt aliæ inueniri probationes, ideo ipſi arbitri excipiunť. ſi. C. de hære. q̃ñ, 4. q. 3. §. in criminali. verſi. itẽ 2. & recipiuntur, vt teſtes nũc nõ vt iudices. ſi. ȝ. de elec. cũ dilec. ar. ꝯ. 2. q. 6. ſtatuendũ, vbi no. vel in hoc fuit nequitia, quia ꝑcipiunt pro pecunia liti ſpirituali cedi, vt no. ȝ. de tranſac. ſtatuimus. Itẽ quidã credũt, ꝙ ſpeciale ſit in iudice, & arbitris, & quibuſcũq; alijs, & aliud ex officio facientibus, vt nõ obſtante, ꝙ turpitudinẽ ſuã allegant, & ꝙ de ſuo crimine ꝯfiteniť, poſſunt teſtificari, ſi de irritatione ſui facti agiť, vt hic, & no. ȝ. de elec. cũ dilec. nec ex ipſo teſtimonio fiat alij ꝑiudiciũ. j. de teſti. ſicut. Nec ẽt ꝓp hoc ꝯ aliquos ex ipſis, q non cõfiteniť eſſe ꝓcedendũ ad pęnã. j. de teſti. veniens, 15. q. 3. c. nemini, niſi ſubijciať q̃õnibus. tunc. n. poſſet interrogari etiã ad pœnã. C. ad l. Iul. ma. l. 3. & C. de q̃õ. plures interrogari. & ad hoc ẽt, vt de facto ſuo eis credať, oportet eſſe duos, vt hic, & ſi plures fuerint, & duo cõfiteantur, ſufficit. ȝ. de elec. cũ dilec. Super hoc non rñdeť huic' decre. cũ per hoc alteri fiat preiudiciũ illi. ſ. pro quo lata eſt ſnĩa, ſiue arbitriũ. dicimus ergo hos non

recipi

recipi ſicut teſtes, cum Iudex, aduocatus, ſucceſſor, & executor
non poſſunt eſſe teſtes. C. de aſſeſ. nemo. ff. de teſt. l. vlt. 2. q. 6. ſta
tuendũ. ſed cõſulẽdi ſunt de facto ſuo, j. de ac. cũ dilec. ff. de ap.
ſciendũ. & ſiſr credimus, ꝙ ſi cõfiteãtur turpitudinẽ ſuã, pp hoc
non reuocareť arbitriũ eorũ, arg. j. de teſt. ſicut, & veniens, 15.
q. 3. nemini. hoc aũt licet cõfiteantur illud, qđ arbitriũ redde-
bat iniquũ. ſ. ſe ꝑcepiſſe, ꝙ pecunia cederet liti ſpirituali, nõ tñ
dicunt hic ſuã turpitudinẽ, cũ potuerint bona fide feciſſe, ſed ex
raſſe. non. n. eſt ſimonia, qñcunq; renunciatur ius ſpũale, ſi dare
tur aliud tpale, fortè quia pro bono pacis datur, vel cauſa pieta
tis, j. de pręb. niſi eſſent. ſ. de pac. cũ pridẽ. ſed tñ, quia ſpeciẽ cõ-
tinet ſimoniæ, & nõ obſtante iurõ licet ꝯuenire, vt hic, & no. ſ.
2 de tranſac. cõſtitutis. † Itẽ nec iudex his ſemper adhibebit fidẽ,
licet hoc interroget, cũ ſæpe ſuũ factũ tueantur, & ex gratia lo-
quantur. ff. de iu. cũ qui. ex varijs autẽ circunſtãtijs colliget, qđ
credat. ff. de cuſt. & exhi. l. diuus, arg. j. de ac. inquiſitionis. §. vlt.
& habent hæc locũ in iudicibus, arbitris, & officialibus publi-
cis: ſecus aũt in electorib. qui bene admittuntur ad teſtimoniũ.
ſ. de elec. cũ dilec. vel dic ideo eos interrogari, vt excuſeť arbi-
triũ, qđ cũ in ſui natura eſſet illicitũ ꝑceptũ pro pecunia renun-
ciare ſpũali iuri, niſi excuſareť pp diſcretionẽ ꝑcipiẽtis. j. de ꝑ-
bendis, niſi reuocareť arbitriũ pp ſpeciẽ ſimoniæ. vel ẽt ſufficit
ꝙ eorũ diſcretio nõ apparet. hæc eſt cauſa, quare caſſať arbitriũ
pp hoc arbitri requiruntť, vt dicant intentionẽ ſuã, & cauſam,
3 quare hoc fecerũt, vt per hoc ꝓbet, vel ĩprobet arbitriũ. †[Ab-
ſoluas.] Et reſtituas. vel melius, nõ reſtituet, ſed tñ vinculũ iu-
ramenti tollet, vt nõ obſtãte iurõ poſsit agere, ſicut prius. nõ. n.
timore iuramenti debet illicitũ facere, nec extẽdiť iurm ad ea,
de quib. cogitatũ non eſt, vel q̃ ſunt ꝯ ius. j. de iureiu. veniẽs, ad
noſtrã. [Subnixũ.] j. de ꝓb. niſi eſſent, ſ. de elec. inter dile. & no.
ſ. de tranſ. ſtatuimus. quia vel tpale nõ dabat pro ſpirituali, vel
ſi daretur, iuſta cauſa dandi ſuberat. [Obſeruantiam.] Hoc ideo
eſt, quia ſpirituale eſt, quia iuramentum interceſsit.

CAP. III.

PEruenit. [Decimas.] i. fructus decimarũ, j. de
loca. veſtra, ꝯ. Sed hic non videtur il-
licitum contrahere ſuper fructibus decimarum, ſed
ſic dare pp periculum ſolum prohibetur & caſſať, ꝙ
no eſt dignum. [Diuinitat.] De facto, quia de iure nõ tenet, &c.

SVMMARIVM.

1 *Patroni in libertos ordinariam habent iuriſdictionem.*
2 *Agi non poteſt, ſi compromiſſum fuit ſiue cum pena, ſiue ſine pena.*
3 *Clerici accipere poſſunt pœnam à iure permiſſam ſiue conuentionalem, ſi-
ue legalem.*

CAP. IIII.

DIlecti filij. [Vſurario.] i. vſu. quid aũt ſit vſus,
habes Inſti. de vſu, & ha. [Publicis.]
3. q. 7. tria, 32. q. 5. mulierẽ. ff. de re iu. l. 2. ar. ꝯ. 2. q. 5.
Mennã, 13. q. 2. ſi quos, 12. q. 2. cũ deuotiſsimã. ff. de
re iud. quidã, 15. q. 3. §. j. auct. de hære. quę ab inteſt. §. de his. [Di
1 catur.] C. de arbi. l. vlt. †[Patronæ.] Arg. ꝙ patroni iuriſdictionẽ
ordinariã habent inter libertos. & põt dici, ꝙ hæc decretalis ſũ
pta eſt. C. de arbi. l. vlt. loquiť tñ qñ per ꝯpromiſſum itur ad pa
tronũ, & hoc innuiť in ſequentib. vbi dicit, nulla pęna. & eſt ar.
ad hoc. ff. de pęnis, reſpiciendũ. §. tutor. ſ. de cõ. ex literis. C. de
decu. l. j. imo de iure eſt, ꝙ ſi habent regimẽ, vel comitatũ, ꝙ iu-
dicare poſſunt, 12. q. 2. cũ deuotiſsimã. [Epõrum.] Idem eſſet, ſi
2 ꝑſentes non eſſent. †[Pęnã.] Ad iudicatũ agi non põt, ſi fuit cõ-
promiſſum ſiue cũ pęna, ſiue ſine pęna, arg. ff. de at. diẽ. §. vlt. ff.
ſi quis in ius voc. l. vlt. j. eo. per tuas. ſi vero nõ ſit cõpromiſſum,
ſed tñ ſimpliciter electi, quia alias auxilia deficiũt eis, agũt ad rẽ
iudicatã. C. de arb. l. pe. & ſic intelligiť. j. eo. cũ olim, p tuas. vel
potes dicere, ꝙ ẽt ſi ſit cõpromiſſum ſiue cũ pęna, ſiue ſine pę-
na, niſi ratã habent ſñĩam, põt cogi ad eã obſeruandã, & ſic intel
ligiť. j. eo. cũ olim, per tuas, & ſ. eo. c. 2. alij dicunt in ſpũalib. lo-
cũ habere ꝑdictã ratificationẽ, q̃ nõ recipiũt intereſſe. & ẽt ſine
ratificatione, ex quo in caſib. cõceſsis latũ eſt arbitriũ, teneť ra-
tũ habere, & mandabitur ſñĩa executioni. ſ. eo. c. 2. vel idem, ſi
iurm interueniſſet, vel fides data eſſet. j. eo. c. proxi. ſ. eo. c. 2. alij
tamen dicunt, ꝙ nunquã cõpetit actio ex arbitrio, niſi emolo-
3 gatũ ſit taciturnitate 10. dierum. C. de arbi. cũ antea. †[Pœnã.]
12. q. 2. epũs, qui man. 23. diſt. quãquam, arg. contra. j. de pœni.
ſuam, 12. q. 2. fraternitas. Sol. pœnã à iure permiſſam ſiue con-
uentionalẽ, ſiue legalem poſſunt accipere clerici, 16. q. j. ſtatui-
mus, j. q. ſi. quotiens. 10. q. vlt. c. vl. tñ, ſi lucri cã nõ faciãt. j. de ſi-
mo. nemo. vel dic, ꝙ põt petere pęnã, quanti ſua intereſt. ff. de
act. emp. ꝑdia. pęna aũt in fraudẽ vſurarũ appoſita peti nõ põt.
ff. de act. emp. Iul. §. idem Pompo. infra de emptio. ad noſtram.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid arbitrium poſſit pro parte valere, & pro parte non.*
2 *Non valet arbitrium libertati contrarium.*
3 *Poteſt Abbas de iure ſuo compromittere.*

CAP. V.

CVm tempore. Aliã eñim habebat cũ epõ,
aliã cum monachis. [Fide.]
Quia promiſerunt in fide ſua. [Obſeruandũ.] Metu
pœnæ. ſ. eo. c. proxi. vel iurĩ, quãuis non debuit in-
teruenire, 12. q. 2. omne, 6. q. 4. ꝙ bene. vel cõpromiſsi pęna, qa
tunc non agiť ad intereſſe. ff. de arbi. diẽ. §. vlt. & l. ſeq. j. eo. tit. p
tuas. vel executiones, cũ ſimpliciter electi ſint arbitri ſine pęna,
& emologatũ eſt arbitriũ expreſsè, vel taciturnitate 10. dierũ.
1 C. de arbi. cũ antea. †[Exceptis.] Hic habes, ꝙ arbitriũ pro par-
te tenet, & pro parte nõ, arg. j. de præb. dile. niſi eſſet, quia de iu
re Rom. Eccleſia non potuit cõpromittere. ſed ſi de pluribus ca
pitulis iure ſuo cõpromiſiſſet aliquis ita, ꝙ de omnib. ſimul ſen
tentiaret, & ſententiauit de vno, nõ in pluribus, non valet. ff. de
arbi. ꝙ tñ, in prin. ff. famil. ercis. in hoc iudicio. [Libertatẽ.] Nõ
vř, ꝙ de liberali cauſa potuit cõpromittere, ff. de arbi. nõ diſ. §.
de li. ſ. de in inte. c. vlt. ꝯ, j. de ꝑſcrip. cũ olim. Sol. dico, ꝙ poſsit
exẽpta eccleſia, vel non exẽpta cõpromittere de iurib. non cõ-
tingentibus ius Papę, vel alterius, qui eximit, vel ẽt nõ eximit,
ſed ius habet in ea: & ſi facit, nõ eſt ei præiudiciũ, quia ẽt ſi ex-
preſsè cõpromittatur de illo, nõ valet cõpromiſſum quantũ ad
ius alterius, quia nec renunciare põt priuilegijs libertatis, nec
iuri alterius, quod plus eſt, vt hic, & C. res inter ali. ac per to. &
quibus res iudi. nõ obeſt. ff. de offi. præſi. legatus. Decre. autẽ de
ꝑſcrip. nõ obſtat, quia ibi non tñ fuit iudicatũ de iure, qđ aliũ,
ſed tñ tangebat eccleſiã agentẽ. ſuper libertatib. autẽ alicuius
eccleſiæ põt quis cõpromittere, & litigare, puta ſi priuilegiũ ha
beat aliqua eccleſia ſuper decimis, vel ſuper parochialibus iur.
nõ reddendis, vel ab alijs eccleſijs exigendis, vel nõ. nã ſuper eis
& cõpromittit, & litigat, j. de deci. ex multiplici, ſ. de in integ.
reſti. auditis, & in decre. præalle. de ꝑſcri. cũ olim. Hæc aũt de-
cre. non ꝯdicit, quia de libertate loquiť, q̃ aliũ tangebat. nã hic
monaſteriũ non ſolũ erat liberũ ab epõ, ſed ẽt erat ſubiectũ Pa-
pæ immediatè, & idcirco per ſuũ cõpromiſſum non põt ꝑiudi-
care Papę. quidã tamen dicunt, ꝙ non põt cõpromittere de his,
q̃ tangunt libertatẽ, quia nec iudicare quis põt, niſi de ſpeciali
mandato Papę, j. de iudi. cũ veniſſet. ſi aũt non eſſet cõpromiſ-
ſum de libertate, ſed de alijs, q̃ per indulgentias ſe. ap. cõcedun
tur, & vbi alterius ius nõ tãgitur, tenet cõpromiſſum. primo di-
ctum magis placet. imo dico, ꝙ ſuper his, q̃ dependent à liber-
tate cõpromiſſum valet, verbi gratia, ſi facta ſit electio ꝯ tenorẽ
priuilegij libertatis ſuper electione, & inſtõne facienda p epm,
valet compromiſſum, j. eo. cum à nobis, ſ. de in integ. reſti. ex li
teris, ar. vbi dř, ꝙ delegatorũ ſñĩa ſuper his tenet, niſi per in in-
teg. reſti. ſubueniatur ſibi. eadẽ ratione arbitrorũ. & melius, j.
eo. c. pen. ſed licet ſm ſecũdã opinionẽ, dato ꝙ ipſa ſit vera, nõ
poſsit compromittere eccleſia ſuper ſtatu ſuo, ſi tñ duæ eccle-
ſiæ litigant ſuper tertia eccleſia, cui ſubeſſent, licitè poſſet cõ-
promittere lite pend. licet & agatur de ſtatu tertię eccleſię, j. e.
2 per tuas. †Sed obijcies, quare ergo nõ tenuit hoc cõpromiſſum
inter epm & Abbatẽ ſuper duabus capel. Reſpõ. ſ. ꝙ tenuit. nec
ꝯdicitur, ſed arbitriũ nõ valet in his, q̃ ſunt ꝯria libertati. Idem
dicunt, qñ cõpromittitur de his, q̃ dependent à libertate. ſ. ꝙ nõ
tenent, ſi factura ſunt ꝑiudiciũ libertati. alij dicunt indiſtinctè,
ꝙ ſuper ſtatu, & libertate, ẽt ſi ſit alij ꝑiudiciũ, cõpromitti põt à
partibus, q̃ obligare poſſunt, ſed non ſit ꝑiudiciũ, ſed cõpromit
tenti bene ꝑiudicat, & ſm hoc ſoluuntur ꝯrietates, arg. op. j. de
cap. mo. c. 2. in fi. & non reprobamus, qđ hi dicunt, & q. cõcor-
3 dant primæ opinioni. †[Capellarũ.] Quæ ſimul cũ monaſterio
erant exẽptæ ab epĩ iuriſdictione, & Papæ ſubiectæ, ita ꝙ Papa
de eis iura epiſcopalia recipiebat, vel Abbas nomine Papæ &
eius vice recipiebat ius epãle, & iura epãlia per ſe, vel per alium
reddebat. ſed tñ nihil iuris habebat in eccleſijs Abbas, quia de
ſuo iure bene poſſet compromittere. vel dic, ꝙ bene intererat
huius Abbatis defendere & promittere pro eccleſijs ſibi ſubie-
ctis pleno iure, ideſt temporalibus & ſpiritualibus, ꝙ non ſint
ſubiectæ, niſi Papæ, arg. j. de reli. do. conſtitutus, cum ve.

SVMMARIVM.

Arbitrium à iudicio, in quibus diſcrepat.

CAP. VI.

CVm dilectus filius, & infra. [Recõ
ueni-
a re.] No. ꝙ in hoc diſcrepat [a] arbitriũ à iudicio. Item
in ſatiſdatione Auct. de lit. §. exhibendũ. itẽ in pœna
conuentionis. ff. de arbi. non ex omnibus. itẽ in pronũciatione fa-
cta,

ADDITIO.

a ¶Diſcrepat. Vide Abb. hic ponentem alias differentias & alias vide per Ange.
Are. in §. omnium, Inſti. de act. per Petro. in repe. l. j ff de arb. & in l. ſi Titius.
ff. de ver. obl. Et an coram arbitro habeat locum reconuentio, vltra adducta
per Abb. hic, adde do. Maria. in c. j. q. 5. j. de mu. pet. & do. Alex. in conſ. 149.
col. 3. ver. non obſtat, in 2. vol. & Ro. ſingulari 149.

cta,aliqua parte abſente.ff.eo.ſi quis li. itē in purgatione morę. ff.eo.l.Celſus.ff.ſi quis cau.& ſi poſt. [Quibus.] Et eis cohærē-
a tibus, ª nam poteſt diē ſolutioni prefigere.ff.eo.ſi cū dies. §.vlt. & l.Celſus.Sed nunquid de pęna, vel intereſſe compromiſſi cognoſcet?arg.quod ſic.ff.ad l.Aquil.inde Neratius. §.penul. ſed credo contra.ff.de arbi.quod tamen.§.vltimo.

ADDITIO.

a ¶Cohærentibus.Et ſic in connexis poteſt iudicare arbiter. adde Feli. in c.tranſlato,col.3.circa ſi.ſupra de conſti. & adde eundem Inn.in c.ex parte, infra eo & gl.in l.non diſtinguemus.§.de offi.ff.eo.tit. & adde idem in procuratore, quia ſi poſuit manum ad connexa,non excedit fines mandati, ita Pau. de Ca. in conſi. ſuo 30.idem dixit gl.in delegato,in c.licet ergo 7.q.1. Et in teſte dixit idem Bal.l.peremptorias,circa ſi.ver.quæro,actor.C.ſenten.reſcin.nō poſ.

SVMMARIVM.

Familia nomine,an mercenarij intelligantur.

CAP. VII.

CVm olim ſuper. [Familia.]Perpetua & religioſa,puta conuerſis,& ſi ſiib.arg.ↄ.ff.de publi.l.j.§. famil. ff.de vi & vi ar.l.j. §.famil.vbi innuitur,ꝙ nomine familię,& mercenarij intelliguntur. [Irrita.] Quia nō eſt forma ſeruata. [Eligere.] No.arbitriū ſeruari die,vt no.ſ.eo.dilce.in gl.ſi. ad iudicatum. [Eligere.] j.de re. & trāſeun.c.licet.ff. de admi.tu.l.quidā. §.pr̄, & ff.vbi pu.edu.debe.l.j.& ſic interpretatur c. diſt.63. obeūtib. nec reputes ſuperfluū conſiliū,quia conſiliū familię poſſet trahere conſiliū dñi in ſua opinione,31.diſt.in cœna.ff.de arbi. itē ſi vnus.§.vlt.arg.contra.ff.de proba.ad probationem.

SVMMARIVM.

1 *In laicum non poteſt de rebus ſpiritualibus compromitti.*
2 *Laicus quando de cauſis ſpiritualibus iudicare poſſit.*

CAP. VIII.

COntingit interdum. [Rebus ſpiritualibus.] † No. ꝙ
1 ſuper ſpiritualibus non poteſt compromitti in laicum, niſi hoc fiat auctoritate iudicis, qui de cauſa ſpirituali cognoſcat,ſed eius auctoritate fieri pōt, ſiue ex delegatione,ſiue iure ordinario cognoſcat.imo qđ plus eſt, nec iudicio laicorum diſponetur.j.de iu.c.2.quia nec laicus iudicare pōt de cauſa ſpirituali ēt ſi incidat alij qſtioni, de qua cognoſce-
2 re poterat.j.qui fil.ſint legi. † de mandato tñ Papæ poſſent laici iudicare de cauſa ſpirituali, 32.diſt. §.verū. ſed alterius mādato non credo. ſuper rebus aūt tpalibus clerici nō poſſunt ire ad iudicium ſeculare,ēt conſeotientib.ſuis p̄latis.j.de ſo.cōpe. ſi dili.ſed cōpromittere in arbitros poſſunt. ſ.eo.dilec. In iudicem aūt clericū cōſentientib.p̄latis ſuis poſſunt cōſentire in iudicibus,& nō aliter,vt habeant eorū cōſenſum.j.de ſo.cōpe. c.vlt. ſignificaſti.qđ aūt diximus,ꝙ auctoritate delegati pōt ↄpromitti in laicū de ſpūalib.idē intelligo, ꝙ poſſunt auctoritate ordinarij,licet fortè nec auctoritate del.vel ordinarij pñt,niſi ſit lis cœpta. [Rebus ſpiritualibus.] Nunquid pōt ↄpromitti in laicū ſuper electione ſacerdotis,vel clerici,vel Abbatis? nō videtur.

SVMMARIVM.

1 *An liceat plebano conſtituere procuratorem ad tranſigen.*
2 *Non ſufficit verbo emologare arbitrium etiam cum pœna,niſi ſubſcribatur.*
3 *Nunquid non obſtante iuramento de ſtando ſñiæ arbitri poſſit agi contra.*
4 *Sæpe extra id,quod agitur,tacita obligatio contrahitur.*
5 *Compromiſſum ſuper re ſpirituali fit in laicum auctori.iudi. deleg.*

CAP. IX.

PEr tuas literas intimaſti. [Sup hoſpitali.]i.ſuper iure,qđ habebat in hoſpitali, ſiłe. ff.de ↄhen. empt. l.qui tabernas,& de leg.1.l.ſi domus.§.pen. [Generale.] Licet.n.habeat generale mandatū, non pōt tranſigere, niſi fortè ſuper fructib.paucis.ff.de procu. māda. procurator. ſi aūt generalis p̄curator ſit, & habeat liberā adminiſtrationē, alias generalē,trāſigere pōt, & iuſiuran.deferre. ff.de procu.procurator.ff.de iureiu.iuſiurandū §.vlt.& ſi malè tranſegerit,imputet ſibi dñs,qui talē elegit: minor tñ, vel eccleſia reſtituet in integ. ſi tutor,vel p̄latus per amicitiā trāſegit. ſimile. C.de tranſ.prę-
1 ſes.C.de pactis.pactū. ff. de mi.turor. †[Aſſenſu.] De hoc no.ſ. de reſcrip.edoceri.hæc.n.allegatio non valet. imo ſolus plebanus pōt cōſtituere procuratorē.ff.quod cuiuſq; vni.l.vlt.& hoc ēt ex eo probat̄, ꝙ ſolus plebanus pōt ratū habere, qđ factū eſt per talē procuratorē,ergo ſolus pōt ↄſtituere procuratorē. vel dic ad agendū poterat cōſtituere procuratorē, ſecus ad tranſigendū:quia fortè ſoli pręlato nō licet,j.de his,q̄ ſi.à pręla.quāto.vel dic,ꝙ fortè alias magnū negociū erat. vnde ſine cōſenſu capituli nec potuit cōſtituere procuratorē. [Ex parte plebani.] Appellu partē plebani plebanū cū canonicis, alias ſicut nō poſſet ſuper hac.ſ.trāſactione cōſtituere procuratorē, ita nec ratū habere.vel aliter,vt no.in gl.de hoc.[Ratū.]Dic vt no.ſ.eo.dilec.gl. ad audi.[Executioni.]Per ſolutionē pęnæ,& alijs modis, quibus diximus ſ.eo.cū te.c.dilec.alias non dat̄ actio ex re iud.

2 C.eo.l.j.arg.ↄ.C.de Iudę.l.Iud. [Executio.] Melius dr̄,ꝙ ſi quis ſubſcripſerit ſñiæ, dicendo confirmo ſñiam arbitri, vel non ↄdico,ꝙ ex tali ſñia oritur actio,& exceptio.C.de arbi. ne in arbitris.§.ſi.& expone hanc literā, receptū fuit.i.ſubſcriptum. non enim ſufficit verbo emologare arbitriū cū pęna, niſi ſubſcribatur. C.de arbi.cum antea.quidā tamē dicūt,ꝙ ſufficit ſola emologatio ſine ſubſcriptione ſ̄m canones.[De obſeruando.] Videt̄, ꝙ licet ex ſñia arbitri ex cōpromiſſo electi non detur actio, vel exceptio rei iud.C.de arbi.l.j. tñ debet dari exceptio pacti, quia hoc ipſo,ꝙ promiſit ſtare ſñiæ arbitri, ſi poſtea facit ↄtriū, venit ↄ pactum,& ſic videtur,ꝙ debet obſtare exceptio pacti, ꝙ tamen non eſt verū.ff.de arbi.l.2. & l.fin. Item ad hoc quidā ſic reſpondent,ꝙ in cōpromiſſis omnia verba, quæ ibi ponuntur, intelligenda ſunt cōditione tali.ſ.ego promitto, ꝙ ſtabo ſñiæ, vel pęnam ſoluā. & iſte intellectus datus eſt ſibi à iure, quia niſi iura ſic ſtatuiſſent,bene debet ſeruare compromiſſum ſuum.ſ.
3 ſtare ſñię,& ex quo pacto bene daretur exceptio.†Et idē dicitur de iureiurando.ſ.ꝙ non obſtante iureiurando poterit agere. ꝙ ſic eſt intelligendū iureiuran. vel ꝙ ſeruabit ſñiam arbitri,ſicut iurauit, vel pęnā ſoluet.& eodem modo eſt intelligendū, quando partes ſtipulantur ſtare ſñiæ arbitri ſine adiectione pœnæ.ſ. ꝙ ſufficit cōdēnato vel ſeruare ſñiam, vel præſtare intereſſe. ff. de arbi.diem.§.ſi.& quod iſti bene dicant,ex eo apparet, quia ſi non interueniſſet ſtipulatio,olim ſemper dabatur exceptio pacti.hodie etiā datur non tantū exceptio,ſed etiam actio, ſi fuerit emologatū.C.de arb.cū antea.& imo vbi actor ſtipulatus eſt ſtare ſñię ſub pęna reo non ſtipulanti datur exceptio. ff. de arb. ſi de meis.& habent hæc locū,vbi ſtipulatur ſñiæ dicto, vel arbitrio ſtari ſiue cū pęna,ſiue ſine pœna. nā ſi expreſsè ſtipularetur rem,de qua agitur,vel dari, vel fieri ſ̄m ſñiam arbitri, ad rē ipſam,vel factū agi poſſet,ſi pro eo ſñiaretur. & idem eſt in reo, ſi expreſsè ſtipularetur rem,q̄ ab eo petitur,amplius non peti,ſi p̄ eo fuerit arbitriū, bene habebit exceptionē. imo plus videtur, ꝙ ſi etiam prædicta non expreſsè ſtipuletur,ſed ſolū pactum de eis dandis,vel faciendis,vel non faciendis incontinenti poſt ſtipulationē emiſſam de parendo ſñiæ, ꝙ & tunc tale pactum informat ac. ex ſtipu.& parit exceptionē.C.de pac. petens, & ff.ſi cer.peta.lecta.Imo plus vr̄,ꝙ etiam tacitè partes videntur intellectui prędicto renūciare, vt ſi partes ſtipulentur ſtare ſñię ſub pœna, vt ea ſoluta, vel non ſoluta maneat ratū pactum, in hoc agi pōt ex ſtipulatu, vt fiat,quod iudicatū eſt. ff. de tranſ. quod fide.imo plus,ꝙ ſi condēnatus fuerit in mora, agetur & ad pœnā,& poſt ad rē iudicatā, nec eſt ↄ.ff.de ex.doli, apud. §.Labeo, quia illa lex loquitur, qñ non erat adiectū in cōpromiſſo, ꝙ ſoluta pęna ratum eſſet arbitriū. Alij tamen dicunt non agi ad rē iudicatā,ſed ad intereſſe tm̄ in prædicto caſu.ratio aūt,quare p̄dictus intellectus fuit accōmodatus prædictę ſtipulationi in cōpromiſſo,ea fuit,quia cū arbiter ſine timore retractationis poſſit ferre iniquā ſñiam,iuſtum fuit, ꝙ in alio eius ptās reſtringeretur.ſ.vt nunquam poſt ſñiam arbiter res ſuas ſibi auferret, ſed ſufficit ſibi auferri vel pęnā,vel intereſſe.alias.n.nō datur actio, vel exceptio ex re iudi.C.de eden.l.j.arg.ↄ. C. de Iudæ. l.Iudæi.
4 [Agi.] Contra cōpromittentē,& non ↄ plebanum. †[Procurator.] Et non dñs,qui non mādauit de tranſa.ff.de re iudi.ſi ſe,in prin.ff.de procu. Plautius.nec obeſt,ꝙ aduerſarius eū ſibi obligare non intendebat,ſed plebanū:quia ſępe extra id, quod agitur,tacita obligatio ↄhitur.ff.cōmo.ſi his,in fi. ff ſi cer. pet. ciuitas.C.mand.ſi literas.vel dic,ex quo ab eo ſtipulatur,creditur ꝙ intendebat eū ſibi obligare,niſi ↄrium dicat,tunc ſecus diceretur.[Ad intereſſe.]Quod non vr̄ aliud poſſe,niſi expenſę,quas fecit in li.corā cōpromiſſarijs. res autē in qua condemnatus eſt reus,non eſt intereſſe vincētis.tamen, ſi ſua eſt, etiā poſt ſñiam arbitri ſua manet,& eā non obſtante ſñia arbitri petere poteſt. ff.de arbi.ſi rē.& ſi non erat ſua,vel ſibi debita,non intereſt ſua,
5 nec tunc etiam ſua intereſt.†[Archiep̄i.] No.in laicum auctoritate iudi.deleg.de re ſpirituali fieri cōpromiſſum, arg. 32. diſt. §.verum.ſed tamē nedū auctoritate delegati, ſed nec ordinarij poteſt clericus conſentire,vt habeat iudicem ordinariū laicū.

SVMMARIVM.

1 *Pars ſi in termino ſtatuto coram arbitro non comparet,pœna committitur.*
2 *Arbitri iudicare non poſſunt poſt mortem litigatoris.*
3 *An mortuo prælato dicantur cuſtodientes poſſidere eam.*
4 *Cum de prælatura litigatur,non licet de alio facere aliquam electionem.*
5 *Quis dicatur incidere in pœnam tranſlata ac.vel iuris dubitati.*
6 *An ordinarius poſſit eſſe arbiter.*

CAP. X.

EX parte. [Partes.] Ideſt electi. [Sñiam.] i.arbi-
1 trium.† [Præfixiſti.] Si pars in termino non cōparet ſtatuto coram arbitro, pęna cōmittitur.C.de arbi.l.2.ff.de arbi.diem.§.ſi quis. ſed non ſemper,ſed tunc quando per partis abſentiā fit, quominus arbitretur, vt quia terminus perēptorius aſsignatur ad dandā ſententiam.

tentiam. ſ. de offi. deleg. c. conſuluit. vel etiā ſi ante li. conteſta.
ſit terminus aſsignatus perēptorius ad cōparendum, quia ſi nū-
quam cōparerent, nunquam poſſet arbitrari, cū non poſsit ſen-
tentiare, niſi partibus pręſentibus. ff. de arbi. diē. §. j. & 2. nam ſi
citatus, ſed non perēptoriè, abſit ante li. conteſt. nō cōmittitur
pœna. imo plus quidam dicunt, ꝙ & ſi poſt li. conteſta. citetur
perēptoriè ad teſtes recipiendos, vel alia conſimilia, q̄ poſſunt
fieri ēt parte abſente, ꝙ non cōmittitur pęna, quia per eius ab-
ſentiam non impeditur arbitrari, arg. ff. eo. l. j. Sed dices, quō er-
go punietur huiuſmodi contumacia? Reſpon. In ſnīa condem-
nabit eum in expenſis, quia licet expreſsè non venerit in com-
promiſſum, eſt tamen contiguū. & idē dr̄ de fructibus, vel termi-
no ſolutionis. ff. eo. tit. quid tamen. §. ſi. arg. ff. iudi. ſolui. iam ta-
men. § in hac. ff. de procu. ad rem. l. j. ff. de re iudi. Paulus. idem
dr̄, quia ſtatim cōmittit pęnam, ēt ſi in termino nō perēptorio
diceret ſe nolle ire. ff. de re iudi. contumacia. Quidā tn̄ dicunt,
& fortè non malè, ꝙ arbiter debet abſoluere præſentem ab in-
ſtantia arbitri pp contumaciā aduerſarij, & ex tunc poteſt pete-
re pęnam, quia id dicit, pp quod à lite diſceditur, arg. ff. de arbi.
qualē. Item quia arbitria ad inſtar, &c. [Sublato.] Et ideo, ſi de
cętero ↄ eum ſnīa feratur, non tenet. ff. de re iudi. in ſumma, q̄-
ſitum. ff. qui ſatiſd. cog. ſi deceſſerit. ſed pp adiacentia. ſ. vt ſcia-
tur, ꝙ ſunt priuati eligēdi poteſtate, ēt poſt mortē feretur ſnīa.
ff. de rei ven. vtiq;. C. ſi app. pen. mors, quāuis. ſed certè non vr̄,
qđ in lite, q̄ vertitur inter electos, poſsit iudicari, & ſi vterque
iuraret de priuatione canonicorū, cum res inter alios, &c. C. res
2 inter alios, & per totū. † Pręterea, quia dr̄, ꝙ poſt mortē litiga-
toris poteſt, intelligendū vr̄ de iudicibus, non de arbitris, qui nō
poſſunt iudicare poſt mortē litigatoris. ff. de arbi. ſed & ſi. §. vlt.
nec in abſentia patris, ēt ſi ſit contumax. ff. de arbi. quid tamen.
§. vlti. quāuis pęna cōmittatur. ff. de arbi. diē. §. ſi quis. acta vero
habita inter viuū & mortuū, puta atteſtationes, & ſimilia, non
valebunt, ſi egerit ↄ ſubſtitutum, quia nec in litis proſecutione
ſuccedit ſucceſſor, quia non eſt huius hęres, nec vr̄is ſucceſſor,
quia neuter agit nomine eccleſiæ, ſed vterq; ius ſuū proſequitr̄.
item hæres eius non proſequitur cauſam defuncti, quia cū rea-
lis eſſet actio, quę erat inter eos. ſ. quis ius haberet in ipſa pręla
tura, & hęres ipſum nō poſsideat, nec dolo deſijt poſſidere ius,
qđ defunctus ſe habere proponebat, non dabitur ↄ ipſum actio
nec ſnīa. ff. de rei ven. l. ſin autē. quid ergo faciet ille, qui ſuper
uixit, ſi ſit ei nouus aduerſarius, inchoabit litem cū illo, ſi autē
non fieret ſibi nouus aduerſarius, tunc petet confirmationē ab
ordinario, & procedetur in petitione ſua, ſicut no. ſ. de tranſa.
3 de cętero. † Sed quid ſi fuerat confirmatus, & habuit pręlaturā
in pace, ſed poſtea amiſit poſſeſsionem eius per deſidiam? hoc
vr̄, ꝙ ſi inueniat poſſeſsionē ſuam vacuā, quę nūquam fuit per
aliquē occupata, ꝙ eam accipiet, & ſi fuerit per aliquē occupa-
ta, dicunt idē, dum tamen modo vacet ſiue per mortē noui oc-
cupatoris, ſiue alio modo, arg. pro eis. j. de ord. cog. cum dilec.
15. q. 3. poteſt. vbi dr̄, ꝙ ſi poſſeſsio licitè ad dn̄m redijt, ꝙ debet
habere cōmodum retentionis. Itē quę cauſa eſt, ꝙ non recupe-
raret eccleſiā ſuam, quandocunq; poteſt cū non ſit ea priuatus
nec per ſnīam iuris, nec hominis, ar. 7. q. j. paſtora. & poſſeſsio
facilè debet redire ad dominum, ar. ff. de pactis. ſi vnus. §. pactū?
nec obſtat. C. vnde vi, conquerebar. quia vr̄ habere locum, qn̄
non dn̄s, vel quaſi occupat poſſeſsionē vacuam. Sed opponēt,
ꝙ non poteſt inueniri vacans pręlatura, quia mortuo vel cedē-
te pręlato ſtatim eius cuſtodiā habet vel epſ, vel Arch. vel capi
tulū, vel patronus, vel ęconomus, vel quis alius. j. de inſti. cum
ve. j. de app. bonę memo. de teſta. relatum, 63. diſt. ſi in plebibus.
iſtis reſpondetur, quia licet cuſtodiant bona pręlaturæ, tn̄ non
poſsident pręlaturā. hoc tantum firmiter tenendum eſt, quia ſi
inueniat reſiſtentes in recuperanda poſ. non debet violentiam
inferre, arg. C. de edi. di. Adri. l. 3. & ar. ff. quod me. cau. extat. C.
vnde vi, ſi quis. ff. ad l. Iul. de vi priua. creditores. C. ne qs in ſua
cauſa, per totū. poſſet tn̄ dici, ꝙ noua acquiſitio poſſeſsionis, q̄
fecit propriā auctoritate, non extendenda eſt, ſicut extenditur
cū per eū, ad quē pertinet inueſtitur de pręlatura, vel inſtallatur.
de hoc autē alibi no. Sed quid ſi alius, q medio tpe poſſedit, fuit
inſtitutus per eū, ad quē pertinet? Reſpondeo, ꝙ ſi fuit ſic inſti-
tutus, ſua inſtitutio non tenuit de iure, puta quia fuit inſtitutus
ita, ꝙ primus non fuit amotus per ſnīam vel iuris, vel hominis,
vel ēt ſnīa lata fuit, ſed non tenuit ipſo iure, puta quia lata fuit
poſt legitimā cauſam appl̄onis, vel reo non citato, vel alio con-
ſimili modo, pp ꝙ ſecūda inſtitutio non tenuit. j. de conceſ. p̄-
ben. c. j. & ex tunc ſibi licet occupare poſſeſsionē p̄laturę, ſi eā
inuenit vacātē. ſed ſi tenuit inſtitutio, ſed iniuſte ſit proceſſum
ↄ primū: puta quia pars per ſnīam q̄uis iniquā, à qua nemo ap-
pellauit, amota fuerit, non tn̄ video, ꝙ poſtea ēt vacantē pręla-
turā poſsit occupare. licet. n. poſt ſnīam iniuſtā maneat dn̄s. ff.
de cō. inde. Iul. quia m̄ ex ſnīa, q̄ lata eſt, naſcitur ac. & ex. j. de re
iudi. c. eſt inter. §. vlti. vlterius poſ. eius recuperare non licet. Si
antē vis ſecurius procedere, vade ad iudicē & implora officium
eius, vt cognoſcat, an p̄latura ad te pertineat, & ſi inuenerit ad
te pertinere, det tibi poſſeſsionē eius. C. de bo. va. l. pe. & fi. [In-
hibere.] Et malè, quia non cōſtabat ei, ꝙ pars aduerſa eſſet pri-
uata ptāte eligendi, nec ꝙ alia electio. i. viuentis nulla eſſet ip-
ſo iure, quia ſi eſſet verū. i. ꝙ electio viuentis eſſet nulla ipſo iu-
re, tn̄ pars ſua prohiberi non poterat ab eligendo. ſ. de elec. du-
dū, & auditis, vbi de hoc no. & hęc eſt ratio, quare in hac decre.
non diffiniuit, ꝙ electio facta poſt mortē B. non teneat, quāuis
dicat, ꝙ ordinariū erat, vt primo de electione vnius cognoſcere
tur, quā ad aliā electionē procederetur, ſed nec tunc poterant
procedere, niſi vocatis ēt alijs, qui & ſi crediderunt ſuā electio-
4 nē nullam eſſe, deberent procedere, ſ. de elec. cū tran. † Sed cer
tè vr̄ alijs, ꝙ ēt ſi electio viuentis nulla eſſet, tn̄ illi qui adhęre-
bant, nō debuerunt procedere iterato ad aliā electionē, ex quo
adhuc erat lis de electione viuentis, & p̄dicta iura. ſ. dudū, audi.
tn̄ videntur habere locū ante, qn̄ā incipiat litigari per electio-
nē, quia poſtea re litigi. facta non vr̄ licitū prelaturam, vel aliqđ
ius in aliū transferre. vnde dicunt, ꝙ bene prohibuit, ſicut ex ſe-
quentib. apparet, vbi dicit, prius tn̄, &c. non valet ratio appoſita
ſuperius. ſ. ꝙ non debent prohiberi eligere, niſi cōſtaret, ꝙ pri-
ma electio eſſet aliqua eius. ſ. qui adhuc viuebat, quia illud ha-
beret locū, vbi prius nullam electionē feciſſent hi, qui prohibē
tur. ſecus, vbi fecerunt, ſed eorū electus mortuus eſt. Itē alia ra-
tione prohibuit, quia cū dubiū eſſet, an prima electio teneret,
non debuit procedi ad ſecundā, arg. ſ. de elec. dudum. ſed certè
dubietas electionis primæ non debuit ſecundā electionē face-
re nullā, ſed prima nulla eſt ipſo iure, vt no. ſ. de elec. conſidera
uimus. ſed melior ratio vr̄ aliquibus, ꝙ res litigioſa non debet
in aliū trāſferri. C. de li. l. ſi. quod ſ̄m quoſdā locum habet ēt in
incorporalibus. C. de li. l. 2. & l. fi. ſed & ſi in incorporalibus nō
haberet locū, ꝙ ēt incurrerent in pęnā litigioſi, incurrent tn̄ in
pęnā tranſlatę ac. vel trāſlati iur. dubitati, de quo no. ſ. de al. iu.
mu. cauſa fa. ex parte. hanc prohibitionē facit vt ordinarius. ſi-
cut arbiter. n. proceſsit vſq; ad mortē, ex tūc autē vt ordinarius.
nihil aūt conſtat eum malè pręcepiſſe, qn̄ pręcepit, ꝙ penden.
ſnīa non procederetr̄ ad electionē, cū morte litigatoris pereat
cōpromiſſum, vt hic, & inſtantia cōpromiſsi, niſi fortè intelle-
xiſſet, ꝙ non procederet pen. ſnīa, quaſi iure ordinario, & vt or-
dinarius facere intendebat. [Elegerunt.] Et malè duplici ratio-
ne, tum quia poſt iuſtā ordinarij inhibitionē, tum quia facta fuit
priori non caſſata. [Inhibere.] Non vr̄ poſſe dici, ꝙ iſti eligentes
in vitiū liti. incidant, vel eius pęna teneantur, quia hoc nō age-
batur inter electores qui ↄ prohibitionē elegerunt, & ſic nullā
rem liti, tranſtulerunt in alios, cū nulla lis eſſet inter eos. Itē hic
nō petebatur dn̄ium huius pręlaturę, ſed tn̄ agebatur, ꝙ qs ha-
beret ius in electione, ſicut ibi apparet, vbi dicit, cumq; poſtmo
dū tractaretur ſuper elec. &c. Itē electores nunquā dn̄t trāſfer-
re dn̄ium pręlaturæ, licet decernant, per quod poteſt peti p̄latu-
ra, arg. ad hęc. C. de li. auth. litig. Itē electi iuſtè petunt ab electo
ribus, ſi ſunt ſubditi, ꝙ eis obediant vt pręlatis, non tn̄ ab eis pe
tunt prelaturā. quia eā non haberent, nec ēt eam poſſunt dare,
imo ipſam pręlaturā videntur recipere à confirmatore, qui eis
confert plenitudinē ſui officij. ſ. de elec. nihil, & c. trāſmiſſam.
licet ius petendi oīa iſta ortum habeant ex ele. Imo & ſi idē eſ-
ſet elector & confirmator, non tn̄ teneretur pęna litigij, ſi alij
confert p̄laturā, q̄ ab eo petitur in iudicio, quia pręlaturam nō
poſsidet, ſed ius conferendi pręlaturā. Vnde, ſi hoc ius peteret
ab aliquo, ſi alienaret in aliū, bene haberet locū pęna liti. ſ̄m il-
los, qui dicunt, ꝙ in incorporalibus habet locū pęna liti. & eo-
dē modo ſi aliquis poſsideret p̄laturā, quam alius petit, tunc ſi
alienaret in aliū illā pręlaturā, tunc bene haberet locū pęna li-
ti. & vr̄, ꝙ ſi diligenter attendas, ꝙ directè offi. iudi. nō rectè im-
ploratur ad p̄laturā ſibi reddendā, vel quodcunq; aliud ius, niſi
aduerſus illū, qui illud poſsidet. & hęc petitio cōſtituit rē litig.
& ſic fuit ac. j. de ſen. & re iud. cū Bertol. ſed ſi aliquis petit con-
firmationē p̄laturæ, vel alterius dignitatis, vel iuris, nunquā cō
ſtituitur res liti. quia non agitur de dn̄io, vel quaſi dn̄io dignita
tis, quod eſt neceſſariū, vbi locū habet pęna liti. vt p̄al. auct. itē
non ſit res dubia liti. ſi petatur à ſubditis, ꝙ ſibi obediant. nō. n.
ſunt hi modi agendi ad rē, ſed ad factū. qualiter autē agendū ſit
5 in iſtis, no. ſ. de ma. & obe. c. inter quatuor. † Itē non vr̄, ꝙ in pę-
nā iſti electores incidunt tranſlatę ac. vel iuris dubitati, quia in
hoc non incidit, niſi actor, qui ac. vel ius habet, & eā vel illud in
aliū transfert. C. man. l. pen. & fi. hic aūt nec aliquis de elec. ius
ſuū tranſtulit in aliū, imo nec electores ipſum ius, qđ apud eos
erat. ſ. ius eli. in aliū tranſtulerunt, ſed iure ſuo vſi ſunt. i. eligen-
do. hic. n. eſt fructus iuris eli. & ſic patet, ꝙ non fuerunt prohi-
bendi, quia nemini facit iniuriā, qui vtitur iure ſuo. ſ. de ele. cū
eccleſia Vulte. Itē electores non agebant, & maximè de hoc iu
re eli. non erat quæſtio, ſi eius electio valeret. Itē ſi nō elegerūt
quēquā, vt aliū vexarent, ſed ſuo iure vtendo, vt ipſum ius ſuū
retinerent.

ret nerent.' nã ſi elegiſſent aliquem ad impognationẽ alterius,
hoc quidẽ eſſet reprehẽſibile. [Finiũ.] Quia vlterius poſt mor-
tẽ eius tanquam arbiter procedere nõ poterat: ſecus in iudice,
quia cauſam cęptã heres proſequi tenetur. [Hoc.] Apparet tñ ꝑ
electos ꝯpromiſſũ. [Debuiſti.] Debito neceſsitatis, ſed nos alij
6 debito honeſtatis. [Cognoſcere.] Vt ordinarius vellet. †Et hic
eſt arg. ꝙ ordinarius põt arbiter eſſe, vt ſ. eo. cũ tpe. & hoc ſm
canones. fin l. ãt ſecus. ff. de arb. ſed & ſi ꝗ ſeruũ. [Ius habet.] Idẽ
ẽt, ſi ius nõ habet. nã pend. li. ſuper alia electione, vel ẽt ſi nõ ſit
inde lis, voluni iñ electi & eligentes ſuæ electioni inniti, ad aliã
procedere non potuerunt. ſ. de ele. conſiderauimus, non obſtã
te. ſ. de in integ. reſti. c. 2. quia ibi poſt ceſsionẽ vnius non remã
ſit alia electio, cui fieret ꝑiudiciũ. & ꝙ hic coram ſuperiore lis
vertebatur, arg. ſ. de poſtu. bonę. §. nec nocebat. ſ. de offi. leg. li-
cet. alij tñ dicunt, ꝙ nec ibi ſecũda electio caſſabitur, niſi prius
conſtet ſecundam electionẽ tenuiſſe, vel alias ſecundæ præſti-
tiſſe impedimentũ, vt no. ſ. de ele. dudũ, & c. auditis, ſm qđ ple-
nius no. ſ. eo. ingl. & malè. & hæc vltima ſolutio magis placet.
vix. n. potuiſſet ꝯiungere, ſi de iure ſuo eſſet, ꝙ nõ teneret electio
facta li. pend. ſuper alia electione, quin ſtatim caſſaſſet eam, &
poſtea proceſsiſſet ſuper alia electione, ſicut de iure eſſet.

S V M M A R I V M.

1 *Compromiſſum de temporalibus ſuper rebus eccleſiaſticis tenet.*
2 *Sententia ſuper quibus rebus lata, non tenet.*

CAP. XI.

Xpoſita nobis. [Exortæ.] Super alijs diſ-
cordijs poterit tenere cõ-
promiſſum, ſed ſuper rebus iã iudi. non. [In iudicẽ.]
1 †No. de tpalibus cõpromitti in laicum. ſ. eo. dilec.
2 [Arbitriũ.] †Quia ſnĩa ꝯ res prius iu. non valet. 2. q. 6. §. diffiniti
ua. itẽ ſi poſt ſnĩam non poteſt tranſigi. ff. de condi. inde. elegã-
ter. §. & poſt rem. ff. de tranſac. poſt rẽ. item nec cõpromitti. Itẽ
ſi ex gratia ꝑlatus vellet dimittere, vel renunciare ſuo iuri, non
poſſet. C. de tranſac. interpoſitas. [Obſidũ.] Quia ex quo non te
net cõpromiſſum, vel arbitriũ, igitur nec obſidũ datio, nec quæ
ſequentur ea eo. C. de le. & conſti. nõ dubiũ. & nõ dubites hæc
ꝑtinere ad iudicẽ eccleſię, 1. q. 2. Apoſtolicos, 24. q. 3. ſi qs depo.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſunt partes de negocio ad negocium prorogare iuriſdictionem.*
2 *Item poſſunt prorogare iuriſdictionem vt ſuper arbitrio poſſint executio-
nem facere.*
3 *Non valet compromiſſum in duos, vt poſſint indeterminatè eligere tertium:
ſecus, ſi certam perſonam.*
4 *Pœna compromiſſa non habet locum in ordinarijs, vel delegatis.*

CAP. XII.

Nnotuit nobis. [Laicus.] Hęc cauſa erat
inter laicos corã eccleſia-
ſtico iudice, quia fortè erat cauſa ſpiritualis, puta ꝗa
de pecunia vel cenſu, qui debebatur ratione iuris pa
tronatus, vel conſimilib. vel alias erat de foro eccleſiæ, vt no. ſ.
1 de offi. deleg. ſignificantibus. †[Retenta.] Hoc non potuere ex
iuriſd. ſibi deleg. cũ nihil de hoc à Papa eſſet eis cõmiſſum. ſ. de
exequendo arbitrio, ſed partes prorogauerant iuriſdictionẽ, ꝙ
poſſunt, de negocio ad negociũ, vt no. ſ. de offi. deleg. de cauſis.
in negocio tamen cõmiſſo, ẽt ſi non proteſtarentur de retinen-
do iuriſdi. deleg. per quã in eis cõpromittitur, tñ retinent. qua-
re. n. expiraret, cũ iuriſdi. & reſcripta ſint perpetua. C. de diuer.
reſcrip. reſcripta, ſ. de offi. deleg. ſignificantibus. arg. j. de ptęb.
niſi eſſent. ſed & ꝙ idẽ ſit, & ſi in laicos cõpromittitur, ſatis ex-
preſsè innuit iſta decre. cũ non iudicet iuſtam app. ea eo, ꝙ exe-
quantur ſnĩam arbitri: ſed quia malè fuerunt electi arbitri. Sed
poteſt dici, ꝙ non ſuffeciſſet iuriſdictionis retentio, niſi partes
conſenſiſſent quantũ ad executionem arbitrij, licet fortè ſuffi-
ciat ad retentionem iuriſdictionis dele. & poteſt reſponderi ra-
tionibus in ꝯtrium aſsignatis, quia ſnĩa arbitrorũ non debet mã
dari executioni ſua auctoritate, ſi partes conſenſerunt. vnde ex
vi cõpromiſsi, & ꝑꝑ conſenſum partium, & iudicis poterit exe
cutioni mandari. nec ẽt eſt verum, ꝙ partes cõmittant executio
nem arbitrij, ſed Papa iuriſdi. dedit, per quã exequi poteſt, ſed tñ
2 non poſſet, niſi ordine iudiciario ſeruato. † Partes poſſunt pro-
rogare iuriſdictionẽ, vt poſsint ẽt ſuper arbitrio executionẽ fa-
cere. vel potius intelligunt renunciare, ne poſsint excipere, vel
iurare executionẽ, ſicut renunciare poſſunt appellationi, & re-
liquo ordini iudiciorũ. C. de rẽp. app. l. vlt. nec valet ſi obijcias,
ꝙ pactũ partiũ, quod eos tantum obligat, non debet hanc iuriſ-
dictionẽ dare iudici. ſed reſpondeo, vt dixi, quia pactum partiũ,
quod inter ſe faciunt, iuriſdi. non dat, ſed expreſsè eam proro-
gat, & ẽt ipſe iudex ſm pacta, & alia iura partium inter ipſas iu-
dicare debet, vt præalle. l. C. de ap. l. fi. Quidam tñ dicunt, ꝙ nec
ẽt partes poſſunt prorogare iuriſdictionem alicuius delegati in
eo, ꝙ arbitriũ exequatur, primo ea ratione, quia arbitrium non
debet executioni mandari. C. de arbi. l. j. ſecundo ea ratione, ꝗa
hoc nõ poſſunt. ſ. exequi ſnĩam, niſi ordinarij & delegati à Prin
cipe. ff. de re iu. à diuo, in prin. multo ergo melius hoc poſſunt
cõmittere partes. nec fuit hęc ſola cauſa, quare reuouit appło. ſ.
ꝙ incertus fuerit tertius arbiter, ſed exequi non poterat. [Alte-
ri.] Si tertius non erat præſens, hæc erat ſufficiens cauſa, ꝙ non
tenebat arbitriũ: ſed ſi erat pręſens, ſtatur maiori parti. ff. de ar-
bi. itẽ ſi. §. vlt. & l. ſeq. [Obſeruantiã.] No. ꝙ cauſa generalis aſ-
ſignata. ſ. quia ad obſeruantiã huius arbitrij me cogitis, ſub ſe
cõprehendit ẽt omnes cauſas, ex quibus arbitrium poteſt dici
iniquũ, vel nullum ꝑꝑ iniquitatem ſnĩæ, vel quia malè ordinati
3 ſunt alias arbitri. [Statutum.] ff. de arb. itẽ ſi. §. in duos. † Et no.
quia ſm, ꝙ ibi dř. ſ. ꝙ ſi cõpromittitur in duos ita, ꝙ poſſunt eli-
gere tertium indeterminatè, non valet: ſed ſecus, ſi certã perſo
nam, puta Io. & hoc hodie oſtenditur per hanc decre. ꝙ etiã in
arbitrium aliorũ non poſsit conferri electio tertij, & hoc intel-
ligo, ꝙ in pactũ non poteſt venire ab initio, quia ſicut fundamẽ
tum eſt malũ. ſ. quod incipit à diſſenſu, & ita nullũ poteſt ſtare
ſuper ędificiũ, j. q. j. principatus. ff. de or. iu. l. j. ſed ſi tñ in duos
eſſet cõpromiſſum, teneret, & ſi poſt diſſentirent, per iudicẽ co
gerẽtur eligere tertiũ. ff. de arb. itẽ ſi. §. principaliter. nã hoc fuit
fundamentũ, licet in ędificando interueniat impedimentũ, ꝙ
per iudicem remouetur. Idem qñ dicit à prin. ꝙ vel partes, vel
iudices poſſunt eligere tertiũ, non poſſunt cogi arbitri eligere
iſtũ tertium per iudicẽ, cum fungãtur in electione tertij aucto-
ritate partiũ, quæ de iure non coguntur in arbitriũ conſentire.
Item quia ipſi, qui eligere debent tertium, ſiue ſint iudices, ſiue
alij, & ſiue vnus, ſiue plures, ꝑſumuntur ſequi velle voluntatem
eorũ, qui eũ elegerunt, & cũ eorum voluntates ſint diſcordes,
quia vterq; pręſumitur velle talẽ, qui pro ſe ſnĩam ferat, & qui
ei faueat & conſentiat cũ illo arbitro, qui pro ſe ſnĩam ferre vo
lebat, iuſtè prouidit lex, quæ hanc ꝑtãtem ſic tertium eligendi
prohibuit in aliũ trãsferri à partibus. ſed ꝙ iudex ipſos arbitros
cogat eligere tertiũ, & bonũ eſt, quia iudex bene præſumiř pro-
cedere, cũ non auctoritate partiũ, ſed iure fungatur, & ipſi arbi-
tri præſumuntur & bene eligere, ex quo nõ auctoritate partiũ,
ſed à iudice, vel à iure coacti faciunt hoc. & ideo, qñ nihil eſt di-
ctũ, à iure habeantur, qui cogantur per iudicẽ. ſequens autẽ de
cre. non ꝯdicit, quia ibi mediatores fuerunt iudices dele. nõ ar-
bitri, nec legatus iuriſdictionẽ ordinariam amiſit, licet cõpro-
mitterent in eum. & ꝙ fuerunt dele. ex eo apparet, quia eorum
ſnĩam confirmat Papa, quod non faceret, ſi arbitri eſſent. C. de
4 arbi. l. j. †Si obijcias, ꝙ pęna ꝯpromiſſa probat eos arbitros. Re-
ſpon. hoc non eſt verũ in ordinarijs, vel dele. in quos cõpromit
titur, qui ſemper tenent iuriſdictionẽ ſuam, quouſq; reuocetur.
ff. de offi. pręſi. legatus. j. de ptęb. niſi eſſent. ſed hoc obtinet in
his, qui nullã iuriſdictionẽ habent ſuper litigantes, licet aliter
ſint ordinarij. tunc. n. ſi promittatur pęna, vel tractatus ſit habi-
tus de eligendo eũ in arbitrũ, pręſumitur eſſe arbiter tm̃, arg. ff.
de arbi. l. j. ſi ſeruus pluriũ. §. vlt. ff. de arbi. litigatores. §. j. & 2. ff.
de diuor. l. vlti. alias ſi pęna non promittatur, cũ tunc nec metu
pęnæ, nec alio modo tenet ſnĩa vt res valeat potius, quã pereat.
j. de ver. ſig. c. Abbate, præſumam cum elec. indi. ff. de reb. dub.
quotiẽs. vel dic bene licitum eſſe à principio cõmittere alicui,
ꝙ aliquos eligat arbitros, & ſic intelligitur proat. c. & de elec. in
cauſis. ſed ꝙ à partibus duabus electis tertius addatur per iudi-
cẽ, vel per aliquos, hoc non licet ratione ſupradicta. ſ. quia ma-
lum eſt fundamentum cõpromiſsi: ſed quando partes ſuam po
teſtatẽ dant arbitris, vel alijs, vt alios arbitros eligant, non quia
diſſentiant ipſi arbitri, ſed quia partes in eis plenè ꝯfidunt, nec
fundamentũ habet malum, nec aliquod aliud malũ, ideo valet.

CAP. XIII.

Vm à nobis petitur, & infra. [Exi
ge-
bant.] Nõ agebatur de ſtatu monachorũ, ſed de cau
ſis, alias capitulis à ſtatu dependentibus. & quod eſt
no. quaſi ex ea cauſa petebatur, quia mon. non eſſet liberũ, & tñ
cõpromittitur. de hoc no. ſ. c. cũ tẽpore. [Mediatorum.] Et iſti
mediatores, ex quo receperũt, rectè arbitri ſunt & ſunt cogẽdi
arbitrari. ff. de arbi. l. 3. §. j. & l. itẽ ſi. §. Pomponius. melius dř, ꝙ
ſunt dele. vt no. ſ. proxi. decre. [Mediatorum.] ſ. eo. c. proxi. ꝯ
ſol. ibi. [Confirmamus.] De voluntate partiũ, alioquin nõ coge
tur quis ei ſtare, niſi pęnæ metu. C. de arb. l. j. imo & ſine volun-
tate partium, quia iudi. dele. ſunt, vnde eorum ſententia tenet.

S V M M A R I V M.

Compromiſſio an tranſeat ad hæredes, etiam ſi in ea caueatur de hoc.

CAP. XIIII.

COmpromiſſũ. [Caueatur.] Imo ẽt ſi caueař
& de hęredibus vnius partis,
nõ alterius, nõ valet. ff. e. ſed interpellař. §. ſi ab altera.

Primi Libri Finis.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

De iudicijs, Rubrica 1.

SVMMARIVM.

Epiſcopo excommunicato, quamuis non epiſcopatus, reditus tamen ei auferendi ſunt.

CAP. I.

DE quouultdeo. Supple ita ſtatutum eſt. [Eum.] ſ. Quouultdeum. [Introduci.] i. aduocari, vbi accuſaretur. [Interrogatus.] Ad hoc valet interrogatio, ut poſt cū. ſ. conſiliū, corā quo accuſabatur, recuſet. 3. q. 3. oſſeratur. ꝫ. de oſſi. dele. ſuper q̄ſtionū. vel ex abundanti fuit hæc interrogatio. [Promiſerat.] Idē eſt, ſi nō promiſiſſet ei. Quouultdeo. [Ep̄atū.] Sed reditus ep̄ales ſibi auferri debēt. j. de ap. paſto. in fi. [Exitū.] Q̄ñ erat lis ꝯteſt. j. vt li. nō ꝯteſt. q̄n accedēs. i. niſi per annū duraret in excōicatione, 11. q. 3. rurſus, & no. ꝫ. de ęta. & quali. cū bonæ.

SVMMARIVM.

Laici eccleſiaſtica negocia, an tractare poſſint.

CAP. II.

DEcernimus vt laici. [Tractare] Scilicet ſuo noīe tanquam ius habentes in eis, 10. q. j. c. j. 2. & 3. noīe aūt eccleſiæ tractare poſſunt. ꝫ. de ſyn. c. vno. ſed nec generalem adminiſtrationē & principalē habere pñt laici, & maximè de ſp̄ualibus, vel de iuriſdōne ſuper clericos. [Prælati.] Ar. ꝙ p̄lati ſunt iudices ordinarij. de hoc no. ꝫ. de offi. or. cū ab eccleſiarū, & c. quāto. [Iudicio.] i. auctoritate. ꝯſiliū aūt requirere pñt.

SVMMARIVM.

Ius patronatus & ius funerandi, an dicatur ſpirituale.

CAP. III.

QVanto. [Connexa.] Cauſa iuriſpatronatus non dicitur merè ſpiritualis, qa a laicis poſſidetur, ſimiliter & ius funerādi. ff. de mor. infer. l. j. tamen dominium ſepulchrorū non pertinet ad eos, Inſti. de rerum diui. §. nullius.

SVMMARIVM.

Crimina quæ dicantur minora, quo ad auctoritatem Epiſcopi.

CAP. IIII.

AT ſi clerici. [Iudice.] Niſi ſup hoc eſſent infamia reſperſi. tunc. n. niſi ſe purgarent, poſſent puniri, 2. q. j. multi. vel ibi loquitur de laicis. [Cōfeſsio.] Quæ exigant, vt ꝯfeſsio p̄iudicet, no. in ſum. C. de confeſ. [Iudice.] Repete, q̄ diximus ꝫ. de ele. p inquiſitionē. [Deponi.] Tn̄ diſtingue in modo agēdi. j. de ſimo. dilectus. 2. [Minora.] Minora dicimus oīa, in quibus non eſt eia prohibita diſpenſatio. nā in alijs omnibus diſpēſare poteſt. j. de ſnīa ex. nuper. nā in hęreſi diſpenſat, 50. diſt. presbyteros. dic, vt no. ꝫ. de temp. ord. dilectus. [Peractā.] Vel partē, 81. di. p̄sbyter. [Contritione.] Sufficienti. alias ſecus, 21. q. 5. ſi quis cuiuslibet, 17. q. 4. attendendum, & c. ſi quis deinceps. [Seculari.] Niſi ſitan corrigibilis. j. eo. cum ab homine. 3. q. 4. clericus, 11. q. j. ſi quis.

SVMMARIVM.

1 *In quæſtione feudi coram paribus curiæ agi debet.*

2 *Quæ actio ſit intentanda contra dominum, qui non expectato iudicio pariū expoliauit vaſallum, & ad quem appellatur in cauſa huiuſmodi feudatariorum, in num. 3.*

4 *Pares curiæ debent ſeruare in iudicando ordinem iudiciarium, cum ſint ordinarij.*

5 *Cum de iniurijs, vel de feudo in dominum, vel alium cōmiſſis agitur, coram domino vel paribus agendum eſt.*

6 *Nunquam cum agitur conditione ex l. feudorum alia pœna, niſi amiſsionis feudi, imponenda eſt.*

7 *Quæſtio an ſit res feudalis, præcedere debet, vbi agitur rei vendi. vel alia act. per quam ius feudi poteſt in iudicium venire.*

CAP. V.

1 COeterum. [Promulgat.] Ab ordinarijs alijs petentibus eas poſ. vt feudū. †[Parati.] Si q̄ō feudi inter dn̄m & vaſallū vertitur continentē feudalē rem ad quā agitur. ſ. vt de ea reddat tributū, vel aliud ſīc, corā paribus curiæ agitur, hoc ſaluo ꝙ ſi pares grauarent eccleſiā poſſet appellare ad proximū ſuperiorē, vel ad Papam, 2. q. 6. Romanā, ſi quis noſtrum. Alij ꝯdicunt di-

2 cētes, ꝙ tm̄ proximus ſuperior appellabitur, ēt ſi ſit laicus. †Sed quid ſi dn̄s nō expectato iudicio pariū expoliauit vaſallū? ſi fuerit vaſallus laicus, cōueuietur dn̄s corā parib. curiæ interdicto, vnde vi: ſi vis armata fuerit, pp honorē dn̄i act. in factū, vel alia

a actione. ff. de vi & vi arma. l. j. §. interdictū hoc ēt. ſi autē fuerit [a] clericus expoliatus, ſtatim ſpoliator per iudicē eccleſiaſticū eſt cogēdus reſtituere clerico, qd̄ rapuit, quia ſacrilegus eſt, qd̄ crimen eccleſiaſticū eſt, 16. q. j. in canonib. & ēt ſi dubiū ſit de ſpoliatione, tn̄ cognoſcit eccleſia, arg. 23. q. 3. ſi quis de po. Alij dicunt corā ordinario rei, non corā dn̄o ſemper agendū ad reſtitutionē interdicto, ēt ſi laicus ſit expoliatus. j. tit. proxi. ex parte. & fortè hoc eſt melius, quāuis poteſt dici illam decr. habere locū, q̄n alius, quā dominus ſpoliauit, vel dic, vt in gl. q̄dā. ſi vero inter duos vaſallos ſit cōtrouerſia, quia vnus vendicat ab alio rē, quia dicit ꝙ in feudo ſuccedere debet, vel alias dicit ad ſe pertinere, alius aūt negat, vel dicit ſe habere ius in re feudali, q̄ alius tenet, qd̄ ius eſt ſibi conſtitutū de cōſenſu tā domini, quā feudatarij, quorū cōſenſus requirit, quia vtriuſq; intereſt, tunc etiā ſi vterq; dicit ſe habere ius ſuū feudi, ſiue ius ab eodē domino, corā domino feudi agendū eſt, vt hic. ſi autē actor, vel reus dicit ſe non habere ius in re illa ab eo, quē aduerſarius dicit dominū, tamen ipſe cognoſcet, an res ſit feudalis, corā quo citatio facta eſt, ſed non diffiniet ſuper hoc. ſ. an ſit feudū, vel non, ſed an ſua ſit iuriſdō. ff. de iudi. ſi quis ex. alij tamen dicūt, ꝙ nō debet eſſe iudex, quia dr̄ dominus. C. ne quis in re ſu. l. j. ff. famil. erciſ. l. ſi per, ſed corā ordinario rei agetur. & fallit hæc regula. ff. de iudi. ſi quis ex. ſed reus pōt excipere corā ſuo ordinario, ſi ibi cōueniatur, quia iuriſdō pertinet ad dominū. Et ſi voluerit probare, poterit, ꝙ ab eo tenet in feudū: qd̄ ſi probauerit, remittet ad eū. j. tit. proxi. ex tranſmiſſa, & c. verū. & hoc intelligo verū, vbi vendicat rē nulla expreſſa cauſa, quia quando in genere petit, omne dominiū, qualecunq; ſit, ēt ſi feudatariū ſit, in iudiciū deducit. ff. de excep. rei iu. l. ſi mater. §. eadē. ſed ſi dicet vendico talē rē, quia q̄ſiui dominiū p p̄ſcriptionē, vtile & directū, vel per emptionē à domino, tunc fortè non poſſet reus excipere de feudo corā ordinario, quia nec poteſt iudicare, niſi de cauſa, qua petit, & ita nō iudicabit de feudo, arg. ff. de iuriſd. om. iu. l. pen. §. vlti. C. ad l. Cor. de ſic. l. j. quāuis dicāt quidā, ꝙ ēt ſi exprimat venditionē, vel p̄ſcriptionē, ꝙ ēt tūc ius feudatariū deducit in iudiciū. ſed hoc non patit illud verbū, directū, vel ēt quia quando agitur actione in rē expreſſa cauſa, dominiū ex ſola cauſa expreſſa venit in iudiciū. ff. de excep. rei iudi. ſi mater. & ideo ſi exprimatur cauſa, rectè opponitur exceptio corā ordinario, quia res non eſt feudalis. & idē dico. ſ. agendū corā domino feudi, ſi perſonali actione agitur ad rē, quā vterq; feudalē confitetur. & eodē modo ſi reus cōuentus corā domino neget rē feudalē eſſe, nō aget hęc quæſtio, vſq; quo dominus, vel actor probet corā iudice ordinario eā feudalē, quia præiudicialis eſt, arg. j. tit. prox. ſi clericus, arg. Inſti. de ac. §. præiudiciales. Sed quid dices, ſi feudatarius alij cōceſſit aliquā partē feudi, vel aliquod ius in feudo? Reſpon. ſi conceſſit in feudū, fiet ſub eo, qd̄ faciendū diximus ſub primo feudatario, vt ꝫ. ſi aūt non in feudū dicit ſe ha-

3 bere, corā iudice ordinario agi debet. †Sed q̄ro, ad quē appellabitur? Reſpon. dn̄m in caſu ſuo, & pares in caſu ſuo ordinariam iuriſdōnē habere ſibi ꝯceſſam lege Federici, in cōceſſione feudorū, de feu. non alie. imperialē. & ideo ab eis appellabit proximus ſuperior dn̄s feudi. & ſi non ſit ibi dn̄s proximus ſuperior dn̄s feudi, appelletur iudex ordinarius, in cuius territorio eſt res feudalis, de qua agitur. C. de iud. l. vlti. Si autē agitur de iniuria, quā paſſus eſt circa fidelitatē, vel cōtra fidelitatis vaſallus à domino, vel ecōuerſo, appellabit iudex ordinarius rei, ar. quia appellationes gradatim ſunt faciendę, 2. q. 6. anteriorū. vel dic, ꝙ ſup hoc appellabit iudex ordinarius, ſub cuius iuriſdōne res ſita eſt ēt ſi agatur de iniuria facta in re feudali, puta interdicto, vnde vi vel alio cōſimili. Si autē agant de iniurijs, non in reb. feudalib. factis, ſed extra, nō agent ſub dn̄o, ſed corā ordinarijs. & eodem modo ſi agatur ꝯ dn̄m de iniuria facta extra rē feudalē, vel non tangentē fidelitatē, quā dn̄o promiſit, vel ecōuerſo, nō aget corā dn̄o, niſi agāt inter ſe ad amiſsionē feudi, & hoc in libello debet cōtineri. Tunc. n. corā paribus agitur, quia agitur in rē. ſ. ad rē feudalē recuperādā. vel ad ius, qd̄ ibi habet dn̄s, penitus amittēdū. & ſi appellabit, ad ordinariū domini appellabit. ff. ad muni. municipes. §. vlt. nec poſſunt litigantes ēt vtriuſq; ꝯſenſu dominū dimittere, arg. j. tit. proxi. ex trāſmiſſa. dominus aūt & vaſallus licitè poſſunt iudiciū pariū dimittere, quia ibi nulli fit p̄iudiciū, quia ſi dominus nō habet pares ſuccedēt arbitri ad ſimilitudinē iudiciū ſuſpectorū. ſ. de app. cū ſpeciali, & 11. q. j. ſi clericus aduerſus. Itē nō credimus omnes vaſallos vocādos, vt iudicent, ſed ex paribus vaſallis dominus vnū eliget, & vaſallus alterū, arg. 2. q. 6. placuit. Alij dicunt, ꝙ ipſi pares tm̄ eligent ex ſe duos, vel quē voluerint, quia ipſorū eſt iuriſdō à lege data, &

cam

ADDITIO.

a ¶Si autem fuerit. Ad hoc dictum Inno. adde Feli. & ibi no. per ipſum in c. eccleſia ſanctæ Mariæ, col. 4. in prin. ſupra de conſtitutio.

tātū poſſunt.quibus volunt, mandare,arg.63.diſt.c.2.& 3. & in
multis alijs c.eiuſdē diſt.& ſe.& dicũtur pares,quia omnes ſunt
vaſalli,vel qa ſi Comitũ eſt cauſa,Comites debēt eſſe pares, vel
4 quia ſimilia feuda habent. † Itē ordinem iudiciariũ ſeruabunt,
cũ ſint ordinarij. ſi autē inter dñm & vaſallũ, vel inter vaſallos
agitur perſonali actione,q̃ non ſit de iure feudali,ſed agitur cir-
ca rem feudalē,puta pignoratitia,vel depoſiti, vel alias ēt de re
in feudo cōceſſa ſemper corā ordinario agitur.alij ꝯ.ſed dicunt
quidā,& ſi ad rē feudalē agitur,& hæc ſunt vera, vbi tm̃ eſt dñs
feudi,& non eſt iudex,vel vbi certa res eſt infeudata,& nō iuriſ
dictio,quia ſi iuriſdō ſit infeudata, tunc ipſe cognoſcet de om-
nibus cauſis etiā ordinario iure.Itē ab eo appellabitur iſte ſupe
rior,q iuriſdōnē infeudauit,& tales ſunt Epi, Abbates, Duces,
Comites,Barones,& oēs alij,qui iuriſdōnem habent ab Impe-
5 ratore,& alijs. † [Quãdiu parati.] Quidā dicunt,& fortè nō ma-
lè,ꝙ qñcunq; agitur de iniurijs,vel de feudo in dominũ,vel aliũ
cōmiſsis,ſi agimus iure feudali,vel condi.ex l.feudorũ,agendũ
eſt corā dño,vel paribus. nā cũ alio iure dominus feudi non ha
beat iuriſdictionē ſuper vaſallũ,niſi lex feudorũ ꝯcedat, niſi ex
illa l.agatur ſub eo,aliter agi non põt.ſi aũt talis ſit caſus, ꝙ nō
poſsit agi condictione ex l.feudorũ, corā ordinario agendũ eſt,
6 niſi ambo nitantur iure feudi. † Et no.ꝙ nunquā,vel raro,ſi aga-
tur cōdictione ex l.feudorũ, imponit̃ pęna alia, niſi amiſsionis
feudi,vel alia ſuper re feudali.ſi aũt corā ordinario agitur & iu-
re cōi, & pęna l.ſiue corporalis,ſiue alia imponit̃. Itē vbicunq;
agitur de re feudali ſiue vēdicatione,ſiue interdicto,vel alias in
ter duos intēdentes tm̃ iure feudi,tm̃ corā dño agit̃,vt hic.& il-
la decr.j.ti.pxi.ex parte,nō obſtat,qa dña ibi nō iure feudi, ſed
7 dotalitij iuuabat̃. † Itē dicunt quidā,ꝙ hæc qō,an ſit res feudalis
debet pcedere,vbi agitur rei vēdica.vel alia actione,per quā ius
feudi põt venire in iudiciũ,& prius hęc lis terminabit̃.& hoc ip
ſo,ꝙ negat ſe nō in feudũ tenere,ſi qđ ius feudi habebat, amit-
tit,arg.8.di.quo iure.ff.de rei ven.l.ij.[Quãdiu parati.] Si.n.do-
minus malitioſè differat procedere, tunc corā ordinario aget̃.

SVMMARIVM.

1 *Subtilitates an ſint prohibita,& quo iure.*
2 *Actiones an ſecundum canones ſint proponenda.*

CAP. VI.

1 DIlecti fi. [Subtiliter.] † No. ſubtilitates ſm cano-
nes reprobari, & idē quãdoq; ſm leges.
ff.ad l.Aquil.ita vul.§.vlt.ff.qui. mo. pig. vel hypoth.
ſol. ſicut.§.ſi debitori.ff de religioſis, ſunt perſonę.ff.man. ſi fi-
2 de §.quędā actio. † arg.actiones nō proponendas ſm canones,
j.de do.& cōtu.c.j.& C.ſi per vim, vel alio modo.l.j.ꝯ. j.de mu.
pe.c.j. 11.q.j.experiētię. j.depo.grauis.ſol.ſm canones dicimus
non eſſe proponendam actionē:ſed ſi proponatur & inepta, nō
obtinet,quod petit.j.eo.examinata. ſecundum legē ſemper pro
ponenda eſt ff.de admini.tuto.quotiens.§.j.Inſti.de act.in prin.

SVMMARIVM.

Excommunicatus an ſtare poſſit in iudicio.

CAP. VII.

INtelleximus. [Per alium.] j.de proba. poſt ceſsio
nem,ꝯ.ſol. hic ſpeciale eſt in reo pp
cauſam,q̃ hic ponitur.idē ēt vr̃ in actore,qđ in cauſa abſo-
lutionis.vel vbi agetur de iniuſta excōicatione, ſ. de offi. dele.
cum contingit, & in alijs cauſis, quas agere permittitur poſsit
a conſtituere procuratorē. melius eſt a enim, ꝙ cauſam agat per
alium q̃ per ſe per alium,ſi poteſt & vult,alioquin per ſeipſum.

ADDITIO.

a ¶Melius eſt. Adde quod hoc refert & ſequitur Card.in conſ.46.incip. videtur, quod dictus.in fi.

CAP. VIII.

CLerici,& infra. [Dicat.] Auc. vt clerici apud
proprios.§.vlti. j.de iura. ca-
lum.inhęrentes.§.nō.[Traditur.] 11.q.j.c.j.& 2. [Con
ſuetudine.] De hoc no.ſ. de conſue.in prin.& c.fi.

SVMMARIVM.

Capitulo,vel conuentui,an liceat agere ſine auctoritate epiſcopi.

CAP. IX.

CAuſam. [Fratres.] Monachos.ſ.Dulmen. & qui
morantur in eccleſia cathedrali.[Ingre-
diant̃.] De hoc no.ſ.de reſcri.edoceri.[Valeat.] Et iu-
ſtè,quia cũ eſſet negociũ cōuentui cōe,& epo, nō licuit cōuen
tui ſine epo agere,vel ꝙ erat grande negociũ, vnde ſine auctori
tate epi agere non poterant, j.de his,quæ fi.à præla.quanto.

SVMMARIVM.

1 *An ſufficiat depoſitio pro crimine clerici.*

CAP. X.

CVm non ab homine. [Deponēdus eſt.]
Arg ſ. eo.at ſi cle
1 ricl.C.vt ſe.l.vl.& C.de ſpor.l.2. † [Deponendus eſt.]
Vbi clericus deponit̃ pro crimine, ſufficit depoſitio. ſ. eo.at ſi
clerici, niſi enormitas criminis aliud inducat. j.de ſal. ad ſal. 3.
q.4.clericus, 11.q.j.ſacerd.vel niſi ſit icorrigibilis, quo caſu eſt
procedendũ,vt hic dr̃: cōtumax vero primo excōicatur, poſt ſi
eſt incorrigibilis,anathematizatur, & poſt deponitur, 74.diſt.
Honoratus,34.diſt.quorundam.[Excommunicari.] Minori ex-
communicatione.[Anathematus.] i.maioris excōicationis.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor litem ceptam, an proſequi teneatur ſuper aliqua re eccleſiæ, & quid in defectum ſucceſſoris.*
2 *Sententia contra vnum lata,an contra ſucceſſorem poſſit exequi.*

CAP. XI.

QVia V. [Secundũ formā.] i. quod mediante iuſti-
tia procedant.[R.] Notat̃. ſ. de reſcrip.eā.
[Sicut.] Non tm̃ tenebit̃ interdicto. ff.de vi & vi arma.
cum à te,j.de reſti.ſpolia.cũ ad ſedem.[Terminetur.] Auct.prę-
ſentiũ literarũ,non pteritarũ, cum de hac perſona non faciant
mentionē.quidā tamen dicunt,ꝙ auctoritate pcedentiũ litera
rum procedēt in odiũ rapinę,ſimile.ſ.de ali.iu.mu.cau.fac.c.j.
hic autē nunquā intelligas,ꝙ in cauſa cępta ꝯ ſpoliatorē,etiam
ſi lis ſit conteſt.& ēt in cauſa cōcluſum ita, ꝙ ſola ſnĩa ferenda
reſtet, ita ſnĩa feratur ꝯ ſucceſſorē, cũ hoc interdictũ. ſ.vnde vi,
perſonale ſit.ff.de vi & vi ar.l.j § pen. imo ſi reali actione agere-
tur, oporteret ꝙ noua actio intentaret̃ ꝯ nouũ poſſeſſorem, ar.
op.ff.de peti.hęre.l.pen.& de rei ven.is,à quo, & l.ſeq. ff de re.
iu.in ſum.§.fi.niſi fortè eſſet hæres, in quem bene daretur actio
poſt li.conteſt.ff.de rei ven.ſi is qui, & l.ſi autē. §.j. & hanc de-
cre.intelligimus ita,ꝙ oportet cũ à capite incipere agere ꝯ ſuc
ceſſorem,& nō agetur ꝯ ſucceſſorē interdicto,vnde vi,niſi ſcien
ter accepiſſet à ſpoliatore,j.de reſti.ſpolia. ſæpe. & forma prio-
rum literarũ talis erat,ꝙ poſſeſſorio & petitorio agi poterat, ſi-
ue peti imo & ſi in literis non cōtineretur de vtroq;,tamen agi
de vtroque poterat,j de cau.poſ.c.j.j.de ſequeſt.poſ.c.j.vbi no.
1 † Quidā tamen dixerunt,ꝙ ſi aliquis agat petitorio ꝯ aliquē ſu-
per aliqua eccleſia petendo eā, ꝙ ſucceſſor debet litē cęptā pro
ſequi,& ſi non habet ſucceſſorē pp litē,vel pp timorem, tũc eps
vel alius,ad quē pertinet,proſequatur litē, vt no.j. de reſti. ſpo-
lia. olim.ſed nobis hoc nō placet,quia illud haberet locũ,ſi no-
mine eccleſiæ ageret,vel defenderet,puta ſi peteret̃ aliqua poſ.
eccleſiæ, & alius nomine eiuſdē eccleſiæ ipſam eccleſiā, & poſ-
ſeſsionē defenderet.ſed hic neuter nomine eccleſiæ agit. no. n.
transfertur proſecutio litis de perſona in perſonā, niſi in hære-
dibus,vel vniuerſalibus & ſucceſſoribus. C.de acq. hęred l.ſi.ff.
de acq.poſ.Pōponius.§.cũ quid.vel in dominis,qui per procu-
ratorē agunt.ff.de procura.in cauſæ, vel à filio in patrē. † Itē vr̃,
ſi reus moritur poſt litē cęptā, etiam ſi cōſtaret de meritis cau-
ſæ,non eſt ꝯ. C.de adul.quãuis.quia ibi loquitur,vbi abſente ac
cuſatore cōſtabat de crimine per cōfeſsionē accuſati, qđ non
debet relinqui impunitũ,etiā ſi accuſator nollet, j.de collu. de
2 te.crimina. imo plus vr̃, † ꝙ ſi ſnĩa lata eſſet pro aliquo, & poſt
ſnĩam moreret̃ reus, qui cōdēnatus ad reſtitutionem eſſet,poſt
mortē non mandabit̃ ſnĩa executioni,niſi pmiſſa ſummaria co
gnitione,ſi ſit aliquis,qui velit aliquid dicere contra eum. ff. de
re iudi.à diuo.§.ſi ſuper rebus.& §.ſeq.j.de teſti.veniens,2.

SVMMARIVM.

Priuilegia ſedis Apoſtolicæ quis interpretari poſſit.

CAP. XII.

CVm veniſſent. [Per alios.] Q̃ tñ per nos. cō-
dentis enim eſt interpretari,
j.de ſen.excō.inter.ff.de præ.ſtip.in pto.[Iudicari.] Di
rectè.nam indirectè põt,ſi querat̃,an ſint vera, vel falſa priuile.
incidenter. Itē ſi quęratur,an iuuet cauſam, põt cognoſcere iu-
dex, & eis non obſtātibus iudicare ſuper qōne ſibi propoſita
ita, ꝙ priuileg.non faciat mentionē,arg.C.de iudi.quotiens.C.
de ordi. iudi.l.j. vel dic, nemo poteſt iudicare ſuper priuile. ſe.
Apoſto.i.vbi agitur de iure ſe.ap. vel de exemptione, vel inter-
pretatione tantum prohibet.ſ.cum de ipſorum verbis dubitat̃.

SVMMARIVM.

1 *Denunciatio euangelica,quæ ſit,& qualiter vtenda, & quis ad eam teneatur,& qui teſtes in ea admittantur, habes in nu.2.& 3.*
4 *An denunciatio iſta habeat locum in re temporali.*
5 *Legitima monitio præcedere debet ante, quam quis denuncietur.*
6 *Conſue.& priuil.inuicem parificantur.*
7 *Fracta pacis,& periurij crimen pertinet ad iudicium eccleſiæ.*

CAP. XIII.

NOuit ille. [Si peccauerit.] 2.q.j. ſi peccauerit.
[Regulā.] ſ.admonēdo. qdā denun-
ciatio eſt euangelica,de qua hic loquitur, & 2.q.j. ſi
pecca.& in iſta hoc modo procedendũ eſt, ꝙ ſi qs pri
uatim ſcit peccatũ alicuius,priuatim ꝯ illũ debet proſequi mā-
datũ euãgelij,& tandē in priuato debet eũ habere pro ethnico,
& pu.& bene habes in pãlle.c.ſi pec.& 45.diſt. ſed illud nō otio
ſe.Si aũt peccatũ eſt manifeſtũ, tunc manifeſtè debet proſequi
mandatum

mandatum euangelij denunciando crimē eius iudici,& probã-
do per teſtes, & tandem poſt ſnīam eccleſię debet eū habere ꝓ
ethni.& pub. publicè, etiā ſi nõ eſſet excõicatus.ſ.vt nõ habeat
familiaritatē cū eo, ſed non tenet eū vitare in oratione, nec in
menſa, nec in alijs hmõi. & hanc denunciationē põt proſequi
ēt ille, cuius intereſt ratione rei familiaris, vt hic,& ēt petere, ꝙ
ſua intereſt,& dicere, vt cū non poſsit agere pnīam, niſi ſatisfa-
ciat, ꝙ reddat ei, qđ ſibi debet, 14.q.6.ſi res.& hanc denunciatio
nē debet pręcedere monitio, vt hic.& vr̄, ꝙ in hac denunciatio-
2 ne nõ ſit neceſſarius ordo iuris, j.de do.c.j.†Quidā tñ dicunt,&
fortè non malè, ꝙ vbi quis per denunciationē ſuū intereſſe de-
bet cõſequi, ꝙ tunc ordo iudiciarius eſt ſeruandus,& hoc eſt tu
tius, quia illud ſeruare nõ põt nocere. ad iſtā denunciationē nõ
credimus aliquē teneri, niſi ſicut tenetur ad alia opera charita-
tis, niſi ſit talis, ad quē ratione offi.& curæ hoc pertineret, 23.q.4.
duo. ad denunciationē hāc omnes infames,& minores,& mu-
3 lieres credimus admittendos, niſi permaneant in crimine. †Ad
teſtimoniū autē in denunciatione, dicunt quidā, ꝙ ijdē admit-
tuntur.& hoc ſatis dici poteſt, vbi ſola pnīa de crimine quæri r̄,
& non aliquod tēporale, neq; directè, neq; incidenter, quia tūc
4 tantū alij legitimi teſtes admittendi ſunt. † Itē dicimus, [a] ꝙ iſte
a modus agendi habet locū, vbi aliquod tēporale, in quo eſt reus
naturaliter obligatus, debet dari, vel fieri, etiā ſi ad illud peten-
dū nulla cõpetat actio ciuilis, vel canonica, vt quãdo quis iura-
uit dare, vel facere ſine ſtipulatione, locū habet denunciatio, vt
hic.& eſt idē in oībus alijs quę debēt dari, vel fieri,& peccat qui
promiſit, niſi promiſſum impleat, vt hic, vbi dicit, ꝙ ad Papam
pertinet de omni peccato mortali quēlibet corripere. ad idem
22.q.2.ne quis,& q.5.hoc vr̄,& j.de inſti.cū veniſſent.eſt & alia
denunciatio, quę dr̄ canonica, ſed tñ ortū habet à lege vete. te-
ſta. quæ eſt de crimine non cõmittendo.ſ.vt ab eo deſiſtatur. &
de hac denunciatione loquir̄ j.de deſpon.impub. ad diſſoluen-
dum, 22.q.5. hoc vr̄.hęc autē denunciatio canonica habet locū
non ſolū ſuper criminibus perpetratis, ſed ēt perpetrãdis, ſi cri-
mina ꝑpetranda recipiūt augmentū pp multiplicationē actuū,
vel pp contumeliā iniuriæ, ſicut eſt, qñ aliquis perſiſtit in illici-
to cõtubernio; vel quãdo perſiſtit in iniuria,& rapina. & de hac
denūciatione loquir̄ j.de iureiu.quēadmodū, in fi.& in hac, ea-
dē dicimus, quę in ſuperiori, niſi quia ad hanc dicimus quoſli-
bet teneri, ſi credunt proficere ſuā denunciationē,& denunciã-
tibus non eſt nimis graue eos denūciare, & ſic loquitur 21.q.ſ.
ne quis,& q.5.hoc vr̄,& c.ꝑal.animia. nimis autē graue eſſet de
nunciantibus, ſi pp hoc deberent à ſuis negocijs deſiſtere, vel ſi
pp hoc deberent vel inimicitias vel pericula aliqua incurrere.
licet.n.denunciare bonū opus ſit, nõ tamen tenemur ad idē ꝑ-
ciſè, ſicut nec ad alia bona opera, niſi ī caſu ꝑdicto, & qñ ſic of-
fert ſe opportunitas, ſicut dictū eſt, quia qñ ſic offert ſe oppor-
tunitas, eſſet peccatū negligentiæ, niſi denunciaret crimen cõ-
mittendū, ſed non ita eſſet crimen negligentię imputandum, ſi
cõmiſſum crimen, quod iterationē non reciperet, nõ denuncia
ret: quãuis & de illo dici poſsit, ꝙ tanta poſſet eſſe denunciãdi
opportunitas,& tanta credulitas proficiēdi, ꝙ aliquod peccatū
eſſet non denūciare, licet nõ tantū, ſicut eſt tacere in denunciã-
do crimen cõmittendū. De alia ēt denunciatione mentionē fa-
ciunt canones,& leges, q̃ nõ eſt modus agendi, ſed ꝑcedit actio
nē, vel denunciationē,& de hac denunciatione loquitur 2.q.7.
quapp,& c.ſeq.& c.accuſatio,& j.de accu.c.fi.& de calum. c.fi.
& in multis alijs eſt facile inuenire exemplū de tali denūciatio-
ne, tā in decreto q̃ in decreta. & in Auct. vt iudi.ſine quo. ſuf.§.
ſi quis.§.neceſsitatē,& §. ſeq.& de hac modicū agimus, q̄a non
5 eſt per ſe modus agendi.[Sufficientē.] †Videlicet ꝙ nõ præceſ-
ſit legitima monitio, vel ꝙ denunciator ſit criminoſus, 3.q.7.iu
dicet, vel alia cauſa iuſta.& ex hoc colligitur, ꝙ in fine nõ man-
dat cognoſci de cauſa principali, ſed an denunciatio ſit admit-
tenda.[De feudo.]Directè, ſecus indirectè, quia non põt agere
pęnitentiā, ſi nõ reſtituat, 16.q.j.illi qui, 22.q.2. prędicandū, 23.
q.4.ecce, 14.q.6.ſi res.[Spectat.]Secundū diſtinctionē, quā no.
ſ.eo. cęterum.[Iuri.]Illi.ſ.quo cauetur, ꝙ dominus, vel pares
debēt eſſe iudices, vt no.ſ.eo.cęterū.[Priuil.] Fortè.n Rex An-
gliæ habebat priuile.à Rege Franciæ, ꝙ nõ iudicaret̄ per ipſum
tanquā per dominū, ſed per cões eorū iudices, vel per alias cer-
tas perſonas cõiter electas. idē eēt, ſi ſuper hoc ſpecialē cõſue
6 tudinē haberet.[Conſuetudinē.] †No. parificari conſue.& pri-
uile. 9.q.3.conqueſtus, 64.diſt.quia. Itē no. conſuetudinē dare
iuriſdictionē, ſ.de arbi. dilec.[Valentinianus.] 63. di. Valenti-
nianus.[Theodoſius.] 11.q.j.quicunque valet.[Theodoſius.]
Quomodo legē abrogatam inducit, cū debet puniri. C.de ve.
iu.en.l.vlt. Reſpon.licet ius ciuile ſit ſublatū, tamē neceſſe eſt
ſcire, 7.diſt.fuerūt,& inſuper ratio remanet. ff.de ca.ini. caſ. Itē
eccleſia poteſt pro ſe inducere legē, quãuis non valeat ꝯ ſe. vel
b melius, [b] priuile. fuit eccleſiæ cõceſſum, vnde hoc adhuc hodie
durat.[Petitor.] De quo minus vr̄, quā de reo, cū fauorabilio-
res ſint rei, q̃ actores. ff.de re. iu. fauorabiliores.[In initio litis.]
Ante li.conteſt.[Decurſis.] Poſt li. conteſta. ante concluſionē.
[Peroratum.]Ideſt cū allegat.[Sermone.] Ideſt rationib. vtriuſ-
que partis, vel ratione.[Ex Deo.]Dicente Petro, quodcunq; li-
gaueris,&c.ſ.de maio.& obe. ſolitæ.[Mortali.] Directè, vel in-
directè, 2.q.j. multi. ff.de peti. hæredi. hæreditas.[Pacem.] ſ.de
7 tre.c.j. 24.q.3.ſi quis Romipetas.[Iuramenti.] No. crimen pacis
fractæ,& periurij directè pertinere ad iudiciū eccleſiæ, vt hic:
idem in crimine ſimoniæ, ſacrile. vſurarū, hæreſis, ſeparationis
matrimonij ad thorū pp adulteriū, 28.q.j.c.pen. 12.q.1. nulli li-
ceat.[De plano.] In modū denunciationis.[Querimonia.] An
ſit denunciatio admittēda.[Exceptio.]Contra denūciationem
enim admittitur exceptio criminis, ſiue proſequatur ſuā iniu-
riā, ſiue non, quia qui agit ad pęnā, omnē maculā dimittere de-
bet, ar.3.q.7. iudicet,& c.q ſine, 25.di. c.vlt. 35.q.6. ēpſ.infames
tamen admittuntur ad denunciationē, dūmodo egerint pęni-
tentiā.[Omittat.]Quidā dicunt,& fortè non malè, ꝙ non ſolū
iſti iudices cognoſcent, an ſit denunciatio admittēda, ſed etiā
de principali hoc modo. dicet enim Rex Angliæ, Rex Franciæ
tenet comitatū Pictauiæ in periculū animę ſuę, cum ad me per
tineat, vel ꝯ conſcientiā: & peto officiū veſtrū, ꝙ cogatis eū ad
pœnitentiā. ſi ipſe reſponderit, non pertinet ad te cognoſcere,
vtrū iuſtè, vel iniuſtè teneam. hoc autē ſcio, ꝙ non teneo ꝯ cõ-
ſcientiā & hanc, non aliā teneor apud te excuſationē facere. ſi
Rex Angliæ voluerit probare, ꝙ ſuus fuerit, non admittet eccle
ſia ſuper hoc probationes, quia fortè licet fuerit ſuus, poteſt eſ-
ſe, ꝙ per iudicium parium, vel alio iuſto modo factus eſt Regis
Franciæ, vel ad minus obtinet probabiliter,& ſic eſt ſine pecca
to, arg.C.de rei vendica.l.fi. Sed ſi velit probare, ꝙ ꝯ conſcien-
tiā teneat, vel iniuſtè, admittendus eſt. ſed hæc probatio valde
difficilis eſt, quia & ſi probet Rex Angliæ eā ſuā fuiſſe, non ta-
men probat, ꝙ ꝯ conſcientiā, vel iniuſtè, ſicut ſupradictū eſt. ſi
autē ageretur directè, ſufficeret, ꝙ probaret ſuū fuiſſe dominiū,
niſi poſſeſſor legitimam exceptionē haberet. C.de proba.l.ſiue.
hoc tamen vr̄, ꝙ ſemper debet proponere excuſationē, quãdo
in modū denūciationis agitur.ſ.probabiliter: verbigratia, ſi fuit
ſua, amiſit eā, vel pignori eſt mihi obligata, ſed probare id non
tenetur, imo creditur dicere verū, niſi probetur ꝯrium, quia hic
per denunciationē ſufficit, ſi ſuæ conſcientiæ ſatisfaciat, & non
neceſſe habet ſuū ius probare. ſed ſi aduerſarius vellet probare,
admittitur, vt hic circa id princ. idem eſt, vbi eſt ſcandalum, vel
publicum peccatum, quia tunc ſi de peccato conſtat, ſic de ſa-
tisfactione conſtare debet, 45.diſtin. ſed illud.

ADDITIONES.

a ¶Item dicimus. Adde ꝙ hoc dictum Inno. refert & ſequitur Feli. in proœ. Gre-
go. col. 6. ver. Et ex iſto remedio. quem vide,& in c. quæ in eccleſiarum, col. 16.
ver. ſecundus caſus, ſupra de conſti.

b ¶Vel melius. Hic alleg. Feli. in c. j. ſupra de conſti. col. 5 ver. Alius caſus Et adde
Alex de Imo in conſi. 209. col. 4. ver. nec ad hoc obſtat, in 2. volu. & adde Pau.
de Caſt. in conſi 316. incip. viſo & examinato, ſecundum nouiſſi. impreſsionē
in parte antiquorū, col. 3. poſt med. vbi dicit per hoc, ꝙ Imperator nõ poteſt
reuocare legem ſuam in præiudicium ſibi non ſubditi. & idem Felin. in c. quæ
in eccleſiarum, col. 11. poſt prin. & adde etiā Pau. de Caſt. in conſi. 219. in 1. par
te conſiliorum nouorum ſecundum vltimam impreſſionem, incipien. conſi-
lium, præſuppoſito ſine præiudicio, col. 3. vbi tenet, quod licet Papa poſſit tolle-
re ius canonicum in præiudicium ſubditorum ſuorum, tamen illud non põt
tollere in præiudicium laicorū. & hoc dictum Innocentij hic, refert ēt Feli. in
c. eccleſia ſanctæ Mariæ, col. 30. ver. pro prima opi. ſupra de conſti. & adde, qđ
hoc dictum Innocen. dicit ſingulare Cardina. in conſi. 85. incipien. pro reſpon
ſione principaliter, col. fi. ver. alia vere lectura.

SVMMARIVM.

1 *Simplices & indiſcreti poſſunt per alium factum proponere.*
2 *Per narrationem & reſponſionem fit li. conteſt.*
3 *Religioſorum vniuerſitas per alium iurare poteſt.*

CAP. XIIII.

1 PAſtoralis. [Indiſcretæ.] †No. ꝙ ſimplices & ī-
diſcreti per aliū poſſunt factū pro-
ponere,& non eſt malū, ſi ēt cogatur, factū ſuum &
per aliū reſpõdere. Itē vniuerſitas per aliū proponit,
12.q.2.qui manumit. ff.qđ cuiuſq; vni.l.j.itē excõicatus.ſ.c.in-
telleximus. Itē ēpſ, 5.q.3.quia. Item illuſtres. C.de procu. l.vlt.
Itē minores.ſ.de æta.ex ratione, Inſti.de cura.§.itē inuiti.C.de
auct.pręſtan.clarū. Itē furioſi, prodigi,& mulier luxurioſa.C.de
cura.fur.l.mulieri.aliter autem non licet, vt hic, & ff. de interr
actio.ſi ſine,& l.ſi ſeruū.§.vlt. C.de iura. calum. auct.principa-
2 les.[Indiſcretę.] †Non intendit dicere, quin quilibet per pro-
curatorē poſsit narrare & reſpõdere, cū poſsit per eū litē conte-
ſtari, quę per narrationē & reſpõſionē fit. j.de li. conteſt. c.j. ſed
intendit dicere, ꝙ ille, qui cauſam agere debet, ſiue procurator,
ſiue dñs per ſe narrare debet, nõ per aduocatū, vel aliū. vniuerſi-
tas aūt, ſicut per ſe agere nõ põt, ita nec narrare, 12.q.2.qui ma-
numiſerint. Et arg. ad hoc, quia cū vniuerſitas ſit vnum corpus,
quando omnia & diuerſa capita eiuſdem vniuerſitatis agent ſi-

mul, vel defendant. arg. ēt ad hoc, quod dr in pluribus fideiuſſoribus, vel hæredibus vnius. ff. iudi. ſol. iā tamen. §. vlt. & in pluribus exercitoribus eiuſdē nauis. ff. de exer. l. j. §. vlti. & l. ſeq. Sed ↄ̄ C. de iura. calum. l. 2. §. hic licet. vbi dr, ꝙ vniuerſitas iurare debet de calūnia, ergo per ſe agere poteſt. ſed veritas eſt, quia non agit, & eſt ratio vniuerſitatis, quare iurare debet de calūnia, quia timore iuramenti, ſi preſens litigabat calumnioſè, ea tunc iuro preſtito litē omittet, cū hoc ſit vnum iuſm calum. l. ꝙ lis ſibi iuſta ſit, ſed poſtea ꝓcurator in animā vniuerſitatis iurare debet, non autē quiſq; per ſe reſpōdebit. & quāuis non omnes cōſentiant reſpōſioni procuratoris, ſufficit, ſi maior pars cōſentiat. ſ. de procu. c. ſi. vel dic tertius, ꝙ vniuerſitas per ſe nō iurabit, ſed per illū, qui litē conteſta. eſt, vel quēuis aliū. non obſt. lex preal. C. de iura. calum. quia dr verè iurare maior pars vniuerſitatis, quę per aliū in animā vniuerſitatis iurat. ff. de admi. tuto. ita. §.
3 geſſiſſe. †In vniuerſitate autē religioſorum nō eſt dubiū, ꝙ per alium iurare poteſt. j. de iura. calum. c. j. ipſe reſpondebit, ſm ꝙ maiori parti placuerit. nec mirū, ſi per alium, quā qui litē conteſtatus eſt, iurat & reſpōdet, cū generaliter obtinet, ꝙ procurator litē conteſtatur, & tñ principalis perſona iurat & reſpondet, C. de iura. calum. auct. principales, arg. j. de teſti. præſentium.

SVMMARIVM.

1 *Depoſitum fit nedum in corporalibus, ſed etiam in incorporalibus, & in ſpiritualibus.*
2 *Actionis ineptitudo ſi à prin. noſcitur, debet iudex ſtatim, vel aſſeſſor lacerare libellum.*
3 *Inepta actio quando dicatur.*

CAP. XV.

Examinata. [Cauſa eccleſię.] i. ius patronatus eccleſię eiuſdē, ſuper quo agebat. interim. n. vicedñs pſentabit, quia debet interim fructus rei depoſitę percipere, ēt ſi poſt fuerit poſſeſſor.
1 [Sequeſtrata.] †No. depoſitū fieri non ſolū in corporalibus, ſed ēt in incorporalibus, & in ſpiritualibus. & idē rt de miſſione in poſſeſſionē. de hoc no. j. de eo, q mitti. in poſ. cau. rei ſer. c. j. [Accepit.] A te, & tunc planū eſt, quia ſicut poſſidebat, qñ tradidit, & ita poſt, niſi ea mente depoſuiſſet, ꝙ poſſeſſionem in depoſitariū transferret. ff. de acq. poſ. intereſſe puto. & ſic cū poſſideret ipſe actor, nō dabatur ei rei vendicatio, Inſti. de act. §. j. & C. de ali. iu. mu. cau. ſa. l. j. Quandoq; tamē rei ven. datur poſſidēti ↄ̄ depoſitariū, vel cōmendatariū pp detentationē, quā habēt. ff. de rei ven. officiū. ff. de pecu. depoſui, in princi. Itē confeſſoria datur poſſidēti. ff. ſi ſer. ven. & ſi fortè. §. j. & l. ſeq. ſed hic nō agebatur ↄ̄ depoſitariū, ↄ̄ quē agere poſſet, vt dictū eſt, ſi poſſeſſor poſſeſſionē interuertiſſet. ff. de vi & vi arma. l. colonus. ſed ↄ̄ milites cap. Et no. ꝙ rei ven. datur ↄ̄ poſſidentem rē ratione iuris, quod habeo in re. ſimile ff. de ↄ̄hen. emp. qui tabernas. ff. de leg. i. ſi domus. & ſm hoc ſic feci libellū, vendico talē eccleſiam à talibus militibus, quia in ea habeo ius patronatus. vel dic, ꝙ alia ratione malè intentabat rei ven. quia rei vend. non cōpetit niſi pro iuribus corporalib. ff. de rei vendi. l. j. §. per hanc, & l. vēdicatio. Sed hæc litera innuit ↄ̄rium. ſ. ꝙ pro iuribus incorporalibus cōpetit rei vendi. licet hic ineptè proponeretur, quia poſſidenti non cōpetit. ff. de alie. iudi. mu. cau. fa. l. j. Sed reſpōdeo, hic largè ſumi rei vēdi. pro actione in rē. hoc nō placet, quia cū cōfeſſoria, quę in rē eſt, ēt poſſidenti cōpetat, non eſſet pp hoc iudicata petitio inepta. potes ergo dicere, quod iſte M. petebat ab ipſis militibus ius patronatus quaſi a poſſeſſoribus. & hęc eſt actio in rē, non tamē per oīa imitat naturā rei vendicationis, quia datur pro incorporalibus: nec naturā cōfeſſoriæ, quæ tantū datur non poſſidenti, & ↄ̄ poſſidentē tantū. de hac loquit ff. ſi vſusfr. pet. l. vl. §. vlt. Inſti. de act. §. j. & hac actione agit j. de eae. cū venerabilis. ſ. de ma. & obe. inter. vel dic, ꝙ nō reprehēdit M. quia ineptā actionē nominauit. ſ. rei ven. q hic ſumit pro cōfeſſoria, quia bene datur poſſidenti, ſed quia intētionē habebat ineptā. ſ. ꝙ poſſidens peteret poſſeſſionē, quā habebat, vnde bene hic pronūciauit ſuā intentionē non tenere, & ſic pronūciat. l. fi. ff. ſi men. ſal. mo. di. l. j. §. j. & pp hoc dr actio inepta, quia intentio eſt inepta, qđ ea ipſis actis, quę in ipſo iudicio fiunt, apparet. imo plus vr, ꝙ ſi quis rectā haberet intentionē, ſi eſſet actio inepta, vt ſi quis diceret, peto talē fundū à te, qa ad me pertinet iure dominij, & propono ad hoc actionē ea locato: ꝙ bene teneret intentio, & probato dominio ferenda eſt ſnīa pro me, licet actio omnino ſit inepta. bene igitur cōpetit cōfeſſoria ei, q nō eſt i poſſeſſione iuris ipa. ſed tñ de iure ius patronatus habet: cōpetit dico ↄ̄ eum, qui eū prohibet vti iure patro. vel ſe liti obtulit. ff. ſi ſer. ven. l. 2. §. hoc autē. ff. ſi vſusfru. pe. l. vlt. ff. ſi ſer. vē. loci. §. ſi quis mihi, & l. ſi quis diuturno. Sed cū iſte M. non tantū ius haberet, ſed ēt poſſeſſionē, vt probauerat, ideo malè intētauit rei ven. vel cōfeſ. act. in rē. ſed huic ſatis bene poſſet cōpetere negatoria, quia ius patronatus poſſidebat in eccleſia, & bene cōpeteret ei, quia ius patronatus habebat ↄ̄ eū, qui poſſidet ius in re, de qua agit, ſi ſer. vē. l. 2. ff. de vſuca. naturaliter. vel melius, quia hic habebat poſſeſſionē, & ſiſr dicebat ſe habere proprietatē, cōpetebat interdictum, vti poſ. pro moleſtiis: & inepta dr hæc petitio, quia nec abſoluere, nec cōdemnare pōt cū effectu, quia ſi abſoluat reū, non prodeſt ei, quia non poſſidet, quia tunc nihil lucratur. & ſi poſtea poſſidere cęperit, eidē agenti nō obſtabit exceptio rei iudi. pp nouam poſſeſſionē. Itē eū condēnare non pōt, cū ſit impoſſibile & ↄ̄ ius, ꝙ rem reſtituat, quā nō poſſidet, nec poſſedit, vel ad minus non deſijt poſſidere dolo. j.
2 de exce. c. aduerſario. [Tenere.] †No. ꝙ ſi in principio noſcitur ineptitudo actionis, ſtatim iudex, vel aſſeſſor libellū lacerare debet. ff. de aſſeſ. l. j. ſi autē ab initio neſcit, ſed ea poſt facto perpēdit ex probationibus, vel alter decernit intentionē nō tenere, vt hic, ff. ſi menſor ſal. mo. dix. l. j. in prin. j. de reſti. ſpolia. eū ad ſedē, & dūmodo tolerabilis ſit petitio, admittenda eſt, vt ibi dr, quia ſemper interpretandū eſt ſm actorē. ff. de iudi. ſi quis intētionē. ineptā autē non iudicarē, ſi nec ipſe poſſideret, nec reus,
3 vt no. j. vt li. non cōteſt. qm. §. ꝙ ſi ſuper. [Non tenere.] †Melius dr actio inepta, ſi ex his quæ proponūtur in libello, appareat ineptitudo. ff. ſi mē. ſal. mo. di. l. j. §. j. Idem eſt ſi ex his, q poſtea ꝓponit, appareat ineptitudo actionis, vt hic. Idē eſt ſi notoria eſt ineptitudo, etiā ſi non proponat eam, ſ. de offi. iudi. c. j. falſitas autem propoſitæ actionis nunquam reddit eam ineptam.

SVMMARIVM.

1 *Præceptores comparantur inſtitutoribus.*
2 *An penes plures præceptores poſſit eſſe adminiſtratio.*
3 *Præceptor, ſi bona fide contraxit, in ſolidum tenetur.*

CAP. XVI.

Cum deputati. [Præceptores.] Ar. ꝙ adminiſtratores ſine alterius licentia poſſunt agere. de hoc no. ſ. de reſcr. edoceri.
1 [Preceptores.] †Hos cōparo inſtitutoribus, qui ꝓponuntur negocio dñico, qđ habet locū, vbi domus, q habet ſuperiorē ꝑceptorē, qui inſtituit inferiorē, eſt diua nō tm domus inferioris, ſed ēt rerū eius, aliàs ſecus. ff. de inſtito. l. 3. & l. cuicūq;. §. j. & §. ſed ſi fullo. ſed ēt cōparo eos cuſtodibus, vel cōmendatarijs, vel viſitatoribus, vel vicarijs, qui curare debēt, & viſitare loca ſibi p magiſtrū cōmendata. maiorē horū officiū habes 61. di. obitū, & c. ſeq. 63. diſt. c. plebibus, 70. di. ſanctorū, 8. q. j. qui vos. ſ. de offi. vic. per totū, 12. q. j. quantū ve, & q. 2. de laicis, & c. ſeq. & vr, ꝙ quādo hmōi præceptores poſſunt remoueri ad arbitriū ſuperioris, ꝙ nō ſolū hi pręceptores, & alij ꝑdicti agere poſſunt, & cōueniri pro loco eis cōmiſſo, ſed ēt ſinguli ſuperiores, etiā ſi plures ſint, ꝙ poſſunt eos remouere. ff. de inſti. cuicunq;. §. fi. & l. ſeq. j. de reſti. ſpolia. c. lim. C. de ſacroſan. eccle. ſancimus. ff. de tribu. procu. §. j. arg. ff. de exerci. l. j. §. magiſtrum, & §. eſt autem nobis quia, vt ibi dr, electio eſt agentis, verū aliquē prædictorū conueniat, ſed in agendo pręfertur maior, quia cū poſſit ſubditū remouere ab adminiſtratione in totū, multo fortius à proſecutione cauſę, arg. ff. de procu. l. in cauſæ. Si autē ſit perpetuus pręceptor, id eſt qui poſſit ſine cauſa remoueri, tūc nō poterit agere de rebus ad hunc locū pertinentibus, niſi in defectū pręceptoris, vt no. j. de reſtitu. ſpolia. olim, & de teſt. cum olim. nec eſt vis, ꝙ ſuperior non pōt amouere inferiorē ſine cōſilio, & ſine conſenſu aliquorū, quia nec ēt pręlatus alia maiora negocia debet facere ſine conſilio capituli. j. de his, quæ fi. à præ. ſine con. c. quāto, & tñ agere & cōueniri pōt ſine alicuius cōſi-
2 lio. ā. de reſcri. edoceri, vbi no. †Itē non eſt vis, ēt ſi omnia bona huius loci omnino ſint diſtincta à bonis maiorū domorū, dūmodo remotio ſit ad velle ſuperioris, & ei obedire teneat de ſtādo ibi, & de recedēdo: qđ ↄ̄ſtat, quia qñ inde amouet minor miniſter, ſuperior adminiſtrat, quia licet ſeparata ſint bona in tm, q nō poſſint portare ad maiorē domū, tñ adminiſtratio nō eſt diuerſa, q bene pōt eſſe penes plures ꝑceptores, ſicut & penes plures tutores, vel alios adminiſtratores. de hoc no. ſ. de reſcri. edoceri. alij dicunt, & fortè melius, ꝙ nō eſt vis, verū ꝑceptor ſit tēpalis, an perpetuus. Itē nō eſt vis ꝙ poſſit remoueri ſine cā, vel nō. Itē an vacante domo veniat adminiſtratio ad ſuperiorē, an nō. Sed in hoc tm eſt vis, an ambo ſimul poſſint liberè miniſtrare, & quis ſit maior in adminiſtratione, & tūc ambo poterūt ↄ̄ueniri, & maior in agēdo ꝑferret, & ſicut eſt in exercitatorib. ff. de exer. l. j. §. eſt aūt, & in pre & filiofa. C. de bo. q libe. cū non ſo. & idē in inſtitorib. ff. de inſt. act. quicunq;, & ſępe in ꝑpoſito & canonico, qñ agit de ꝑbēda, vt no. j. de ꝑb. ex literis, & in vicarijs, 93. diſt. c. ſi. & 94. diſt. c. j. Item nō eſt vis, ſi totū lucrū, vel dānū ad aliquē ſpectat, dūmodo alterius ſit adminiſtratio, vt no. ſ. de reſcri. edoceri. Fatemur tñ, ꝙ pro his locis religioſis multi agere poſſunt, & reſpōdere, ēt ſi nō habeāt adminiſtrationē, ſed nō coguntur, de quibus no. j. de teſti. cū olim. plus placet, qđ no. j. de reli. do. cū venerabilis, in gl. ita eps. ex dolo aūt aliorū pręceptorū, vel cōmēdatariorū ēt in ↄ̄tractibus admiſſo nō tenet locus, niſi ſit factus locupletior. ff. qu ex facto tu. l. dolū. C. quādo ex fa. tu. ſi iure.

ſi iure ff.de tribu. ſed & ſi. §. j. de hoc no. j. de depo grauis. ff. de act. emp. & ven. interdicto. de culpa autẽ ꝓceptorũ tenetur inſolidũ locus, ſi pôt ſeruari indẽnis à ꝓceptore, aliter non. ff. de ad
3 mi. tu. l. ſi. in prin. †Si autẽ bonafide ꝯxit, ꝓceptor tenetur inſolidũ, ẽt ſi fiat ĩde pauperior. j. de ꝑca. c. a. ff. de mi. §. ſi pecuniã. l. j. ff. de cu. illud. §. j. ſed pôt in integrũ reſtitui, ſi ex iſi de grauiter ſit læſus. ff. de mino. ait prætor, & l. ꝙ ſi minor. §. j. executio autẽ rei iudi. ſemper fit ꝯ locũ, ſicut ꝯ pupillũ. ff. de re iudi. ſi ſe. §. j. ff. de admi. tu. l. 1. alij aliter dicunt in aliquibus prædictorũ: dr̃ autẽ dolo tutoris, vel præceptoris factũ, ſi accepit, vel tenuit ſcienter plus, quã deberet. ff. de tribu. ſed & ſi. §. ſi ſeruus. & idẽ eſt, ſi nõ retinuit quod debet retinere. ff. de tribu. quod in hærede. §. ſi. ſi autẽ ignorãter, ſecus, dũmodo reſtituat, quã cito poteſt. ff. de tribu. illud. §. ſi cuius. [Admiſſũ.] Et malè. [Allegãtes] Et malè.

S V M M A R I V M.

1 *Suſpitionis cauſa in iudice iuſta eſt, & remotionis, ſi habeat cauſam similẽ.*

CAP. XVIII.

1 CAuſam. [Penè.] †No. cauſam ſuſpitionis, ſi ſortè ſimilẽ cauſam habeat iudex. bene enim diximus, penè. vix enim omnino ſimilis inueniretur.
2 quando autem ſit ſimilis, boni iudicis arbitrio [a] relinquatur. [Subrogantes.] Vtraque pars præſens erat, vel hoc notum erat Papæ, & modicum præiudicium partibus fiebat.

ADDITIO.

a ¶Iudicis arbitrio. Adde Feli. in c. tranſlato, col. 5. verſ. & quæ dicantur. Et Bal. in addi. Spec. in tit. de alleg & diſputa. ver. ſi ſtatutum, & Feli. in c. capitulum, col. 3. in prin. ſupra de reſcriptis.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptiones dilatoriæ, vel peremptoriæ, in qua parte iudicij proponendæ.*
2 *Iudex quando procedit inquirendo, an de principali, & exceptionibus ſimul cognoſcere debeat.*

CAP. XIX.

EXhibita nobis. [Contingẽtibus.] Puta de ſtudijs eligentiũ, & meritis electorum. [Interlocuti.] Et malè, quia iudices erant, & nõ
1 inquiſitores itẽ male, †quia exceptiones iſtæ ante ingreſſum negocij ꝓponendæ & probãdæ ſunt, vtpote quæ ſunt dilatoriæ, vel perẽptoriæ fori. dicit. n. aduerſariũ fore repellendũ à foro, quia excõicatus eſt, vel cõſpirator, arg. C. de exce. l. vlti. probatio aũt aliquarũ exceptionũ facienda eſt, ſm̃ ꝙ lex docet. C. de excep. ſi quidẽ. [Inquirerent.] Huius erroris cauſam ꝓſtitit verbũ, qđ in literis Papæ cõtinebatur. ſ. inquirerẽt. [Inquiſitores.] Ex hoc
2 vr̃, †ꝙ ſi quis procedit inquirẽdo, ꝙ ſimul poteſt cognoſcere de principali, & de exceptione, ſed hoc non eſt verũ, quia ſiue proponatur exceptio ꝯ id, de quo fit inquiſitio, ſm̃ ꝙ loquitur j. de pur. ca. cũ dilectus. ſ. de fil. presby. veniens. ſiue excipiatur ꝯ perſonã iudicis inquirẽtis, ſiue ꝯ perſonã miniſtri inquiſitionis, vt j. de accu. veniens, & c. cũ oportet, ſemper primo cognoſcendũ eſt de exceptionib. C. de exce. ſi qdẽ. qñ ſi iudex ex proprio iudicio procedit, vel ex officio miniſtrũ inquiſitionis cõſtituit, tũc ẽt ſi ꝯ iſtũ miniſtrũ proponatr̃ exceptio, tñ ex officio ſuo ꝓcedet illo miniſtro remoto, & ſic intelligi, ꝙ hic dr̃, licet illi iudices cogitarent de iure eſſe, ꝙ ſi eſſent inquiſitores, ꝙ liceret eis ꝓcedere ſimul ſuper exceptionib. & principali, tñ non erat verũ. [Conteſtata.] Et malè, quia tunc demũ in electione proceditur li. non cõteſt. cũ pars eſt contumax: aliàs ſecus, j. vt li. non cõte. qñ. §. porro. imo, ꝙ plus eſt, ſi excipiatr̃ ꝯ electũ, faciẽda eſt li. cõteſt. ſuper exceptionibus: aliter nõ tenet, qđ agitur. ſ. de elec. dudũ Ro. ecc. 2. alij aliter dicunt, & fortè nõ malè. ſ. ꝙ ibi nõ fuit facta li. conteſt. ſuper exceptionibus, ſed ſuper principali actione.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtantia perempta. an iudex delegatus procedat.*
2 *Lapſu termini an dicatur perempta inſtantia, & quid ſecundum canones.*

CAP. XX.

VEnerabilis frater noſter. [Periſſe.] C. de iudi. properãdũ. [Procedas.] Cognoſcendo de negocio à capite, ſi verũ eſt, ꝙ lapſum ſit trienniũ. in hoc. n. errabant Cer-
1 uien. †quia licet ſit trienniũ elapſum, & ſi perierit inſtantia iudicij, nõ tñ perijt iuriſdõ, q̃ ẽ ꝑpetua. C. de iud. ꝓperãdũ. C. đ ꝯſti. pe. l. 2. C. de ꝑſcr. 30. an. vel 40. l. vlt. & de diuer. reſcri. l. falſa. vel
2 dic, †ꝙ ſm̃ canones lapſu termini nõ ꝑijt inſtãtia iudicij, vt hic. vel dic hoc obtinere, vbi ꝑ cauillationes aduerſarij ꝓtrahitr̃ negociũ vltra terminũ, alś ſecus, ar. C. de tẽp. integ. reſti. l. petẽdæ.

CAP. XXI.

SIgnificauerunt. [Rectorem.] Villæ, non eccleſiæ. [Coegit.] Vr̃, ꝙ bene. C. de iudi. nulli. j. de cau. poſ. c. j. ſed ꝯ, quod ſequitr̃. Sol. illa loquitur, quando ſimul agitur poſſeſſorio & petitorio. hæc aũt, quãdo iã finita lite incidit de proprietate. [Poſtea.] Siue ab initio monaſteriũ egit interdicto, vnde vi. & adhuc expoliatio manet, ſiue à princ. egit vti poſ. & poſt ſniã ſpoliatũ eſt de nouo negãdo admittere electũ ab eis ĩ rectorẽ, ſemper legitima exceptio eſt nõ reſpõdebo de proprietate, niſi reſtituar ſucto, j. de ord. cogni. cũ dilec. idẽ etiã eſſet, ſi petitorio egiſſet, arg. j. de app. contiun. [Reſpondere.] Petitioni monaſterij, quod petebat electũ ſuũ pro rectore haberi. [Obſtãte.] ꝯ, C. de ferijs, oẽs. ff. de ferijs. l. j. Sol. illa locũ habẽt, qñ ſingulares perſonæ cõueniuntur, quas graue eſt ab opere ruſtico auocare, ſed in vniuerſitate, quæ per vnũ ſyndicũ litigat, ſecus. vel hoc ideo eſt, quia periculũ eſt in mora, ſi tranſit ſine regimine: vel potius ipſi ex hoc, ꝙ electum eorum non admiſerunt, iterũ poſſeſſionem amittere videntur. Item in ferijs tractantur publicæ cauſæ. C. de ferijs, omnes iudi.

S V M M A R I V M.

1 *Delegatus non poteſt præcipere parti, niſi ea, ſine quibus mandatum delegantis implere non poteſt.*
2 *Iudex an poſſit cogere partem coram ſe perſonaliter comparere, & non per procuratorem.*

CAP. XXII.

1 IVris eſſe. [Ambiguum.] Sic nec poſſet ei præcipere, ꝙ iret ad ſanctũ Iacobũ. †, ea. n. ſola mandare poteſt, ſine quibus implere mandatũ delegantis nõ poteſt. ſ. de offi. dele. præterea. C. de iura. calum. l 2. [Criminalis.]
2 †Nam in criminali non cõſtituitur procurator. 3. q. 9. per totũ. ff. de pu. iu. l. pen. §. j. ſed nec in omnibus criminalibus cogitur perſonaliter cõparere. ff. an ꝑ alium ca. ap. l. j. hoc autẽ criminaliter, intellige largè, vt cõprehendat ẽt popularẽ. ff. de procura. licet. [Pro veritate.] ff. de proc. ſi actor. C. de procu. l. ſi. [Calumniæ.] Quod per principales ꝑſonas præſtandũ eſt. C. de iura. calum. auct. principales, & no. j. de iura. calum. c. Imperatorum.

De foro competenti. Rubrica 2.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus coram ſuo epiſcopo litigare debet, alias punitur.*

CAP. I.

1 SI quis clericus. [Proprium.] †Et ſi fecerit ſiue in criminali, ſiue in ciuili iudicio, vel negocio, punitur, 11. q. j. inulta, placuit. [Conſilio.] Aliter non licet, vt no. ſ. de arb. c. cõtingit. [Alios.] Quibus eps̃ delegabit cauſam, vel etiam ſine delegatione.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex ſecularis, an poſſit clericum condemnare.*

CAP. II.

NVllus iudicũ. Secularium, vel eccl'iaſticorũ, talium tñ, qui in eos iuriſdictionẽ nõ hñt. [Minores.] Cõuerſos, oblatos. [Sine permiſſu.] Maximè, qa nec cũ ꝑmiſſu, ſi ſint ſeculares. [Cõdẽnare.] Niſi ĩ cã reconuentionis. j. de mu. pet. c. j. & 2. [Sequeſtratus.] Per ſnĩam,

CAP. III.

SAnè ſi epiſcopi. [Locus.] No. de reſcriptis, dilectus filius. j.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex ordinarius recuſatus, an poſſit eandem cauſam delegare.*

CAP. IIII.

SI quis contra. [Executor.] i. delegatus, qui de tota cã cognoſcat. [Actor.] i. ꝙ eps̃ delegauit totã cãm. [Cõpellat.] Hoc vr̃ correctũ, j. de app. cum ſpeciali, j. co. licet. vbi dr̃, ꝙ ſi iudex de recuſatoris aſſenſu non potuerit delegare cauſam, ad ſuperiorẽ remittat. vel dic illam loqui de dele. hanc de ordinario: ſm̃ l. autẽ ẽt debebat dare iudicẽ, q de toto negocio cognoſceret. C. de iudi. cũ ſpecialis. hoc prius dictũ magis placet in ordinario ſm̃ canones. [Ipſius] Epi. [Lege.] Quæ loquitr̃ đ executione. C. & ff. de re iud. l. 2. & 3. §. ſi quis. C. de execu. rei iudi. l. vlti. & de vſur. rei iudi. l. vlti.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiaſtica rei quæſtio coram eccleſiaſtico iudice agi debet.*

CAP. V.

SI clericus laicum. [Suas.] Hoc ideo dicit, quia
a ſi conſtaret res eſſe eccleſiæ, [a] quas laicus poſſideret, corã iudice eccleſiaſtico agi deberet, puta ſi ageretur ex legato, vel ex locato, vel cõſimilib. [Trahi.] Niſi agatur de ſpoliatione, vel qualibet oppreſſione, 16. q. j. in canonibus, 24. q. 3. ſi quis de potẽtibus. de hoc no. j. eo. cũ ſit.

ADDITIO.

a ¶Eccleſiæ Et ſic qualitas ipſa, quando eſt de ſubſtantia, debet probari, ſicut factum principale. Adde Pet. de Ancha. qui ita ponderat, in conſi. 113. incip. in quæſtione presbyteri, & Alex. in conſi. 79. col. 1. in prin. in j col. faciunt ad prædicta, quæ ponit Bart & Alex poſt eum, in l. non ſolum. §. ſed vt reprobari. ff. de no. ope. nuo. & quæ ponit ipſe Alex. in conſi. 100. col. 2. ver. oportebit, & in conſi. 210. colum. 3. in prin. in j. volum. & in conſi. 177. col. 4. verſ. his præmiſſis, in ſecundo volum.

S V M M A R I V M.

1 *Dominus an poſſit eſſe iudex inter homines ſuos*

CAP. VI.

EX tranſmiſſa. [Tuæ.] Ex hac decr. apparet, ꝙ dñs poſsit eſſe deleg. iudex
inter homines ſuos. ſed arg. ꝯ, j. vt li. non cõteſt. acce
dens. 2. Sol. licet Papa domino horũ militũ cõmiſe-
rit cauſam ex certa ſcientia, nihilominus tñ poteſt recuſari, non
enim videmus cauſam, vel rationẽ, quia Papa velit auferre par-
ti ſuã exceptionẽ, niſi diceret, non obſtante exceptione recuſa-
tionis. vel dic, ꝙ ad hunc, cui ſcribebatur, pertinebat cognoſce-
re ordinarie de hac cauſa, quia ipſe erat ſuperior dñs, à quo te-
nebat̃ feudũ. & ideo vel in defectũ medij domini, quia appella-
tũ eſſet ad eũ, nõ ad ordinariũ, pertinebat cognitio, vt no. ſ. de
iudi. cęterum. [Imponas.] No. de hoc ſ. de iudi. cęterum.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet dominus ſuper rebus feudalibus iuriſdictionẽ habet, & etiam ſuas poteſt exequi ſententias, vt in nu. 2.*

3 *Laicus cognoſcere non poteſt de criminibus clericorum.*

CAP. VII.

VErum. [Conſecratus.] ita mandat de facto, qa
conſecratio imminebat, alias ſufficit, ꝙ
confirmatus eſſet. ſ. de elec. noſti. vel etiã ſine cõfir-
matione, ſi eſſet in partibus remotis, ſ. de elec. c. ni-
1 hil eſt, † [De feudis.] Quilibet dñs, quantũcunq; vilis, ẽt ruſti-
cus ſuper rebus feudalibus iuriſdictionẽ habet per l. Federici, vt
2 no. ſ. de iudi. cęterum. † Itẽ vr̃, ꝙ cũ quilibet dñs ſit iudex ordi-
narius, ꝙ ſuas ſñias exequetur, & ẽt laicus ꝯ clericos vaſallos,
nec incidit in excõicationẽ, ſi eos reſiſtentes cõpellat, arg. j. de
reſt. ſpol. olim, hoc aũt dicimus, ſi Principatus, vel Comitatus,
vel Caſtellania, vel alia hmõi cõcedãtur in feudũ, quia ſi de eis
agitur inter aliquos, corã domino feudi agendũ eſt, & ſi coram
vaſallo clerico inter ſubditos agat̃ Comitatus, dñs feudi eſt ap-
pellandus, nõ Papa. ſ. de maio. & obe. ſolitæ, licẽ vr̃ aliquibus, ꝙ
ſi de iſtis feudis agitur inter aliquas eccleſias, & in caſibus, in q-
bus ſub domino feudi agendũ eſt, inter laicos & inter eccleſias
agetur, quia in fauorẽ dominorũ hæc iuriſdictio eſt eis ſeruata,
vnde poſſunt ad ſe cauſas huiuſmodi reuocare etiã inuitis liti-
gatoribus, ſ. c. prox. & ſubditi clerici corã dominis ſuis clericis
vaſallus tamẽ ſuperiorũ dominorũ laicorũ ad dominos laicos
appellare debet. alij ꝯ. Si autẽ Baroniæ prędictę non concedan-
tur in feudũ, ſed ſimpliciter, tunc in nullo tenetur donatori, ẽt
de alijs muneribus, quæ prius ſubibat Baronia, j. de dona. cũ di-
lec. Si antẽ retinuit ſibi munera, illa pſtabũtur, dũmodo ſint ho-
neſta, vt no. j. de immu. eccle. nõ minus. dicunt autẽ quidã, ꝙ ſi
Baroniæ, vel quęcunq; alia bona dẽtur eccleſiæ ſub cõditione,
vel cũ eo tenore, ꝙ ſi eccleſia non ſubierit onera impoſita, ꝙ li-
ceat laico ſua auctoritate capere, ꝙ poſsit capere ſua auctorita
te, arg. j. de condi. appel. verũ. C. de pig. act. pignoris cauſa. C. de
pig. l. 3. ff. de pig. act. qui rati. Sed nos ꝯ credimus, & maximè ea
ratione, quia cũ rerum iſtarũ dominiũ ſit eccleſiæ quęſitũ, ſan-
ctum ſanctorũ eſt domino, & ideo per nullũ poteſt capi, niſi au-
ctoritate iudicis eccleſiaſtici, quia ſacrilegiũ in eis cõmittitur,
12. q. 2. nulli liceat, & c. ſequen. & no. j. c. proxi. Si autẽ nõ eſt de
rebus feudalibus, quia eorũ dominium non eſt ſanctũ ſanctorũ
domino, tũc illud remaneat penes dominũ, licet fructus & alia
vtilitas ſit vaſalli. ad hoc faciunt 10. q. j. c. 2. & c. ſequen. videtur
ex præmiſsis, quod fructus rei feudalis poſtquã percepti ſunt,
a ꝙ dominus nihil in eis poſsit, cũ iam ſunt ſanctũ [a] ſanctorũ do-
mini facti, licet diximus, ꝙ ꝯ clericum poſsit agi ciuiliter, &
coram domino, & corã paribus ad amiſsionẽ feudi, nõ tamen
põt agi ad hoc idẽ criminaliter, nec etiã ciuiliter pp crimen, ſed
remittenda eſt cognitio ad prelatũ ſuũ, etiã ſi feudum ſit pater
num. Sed ſi fuerit condẽnatus per prelatũ ſuum de proditione,
vel de alio crimine, ꝓpter quod debebat feudũ amittere, tũc do
minus auferret feudũ pro velle ſuo, & ſi fuerit abſolutus, tunc
3 vlterius dominus nõ poterit ei pp crimen feudũ auferre. † De
crimine enim clericorũ, nec directè, vel incidenter põt laicus
cognoſcere, ſicut nec de legitimitate, ar. ſ. c. c. proxi. & ſim. j. de
ordi. cog. tuã. j. qui fil. ſint legiti. lator, j. eo. poſtulaſti. nec obſtat
b ſi dicas, [b] quia ꝯ clericũ productum in teſtẽ corã laico objici-
tur crimen, & probatur, vt à teſtimonio repellatur, j. de teſti. te-
ſtimonium. ff. de teſti. teſtimoniũ, quia non propriè objicitur
crimen clerico, vel ꝯ clericum, ſed contra laicum, qui eum pro-
duxit, & quia ipſe ex eius repulſione pœnam patitur, non cleri
cus, quia eius teſtimonio non creditur. ſi autem feudum nõ eſ-
ſet paternũ, ſed eccleſiæ, tunc conſtat, quia pro delicto perſonæ
non eſt eccleſia priuanda feudo, 16. q. 6. ſi epm. [Pertineat,] i. ſi
ſit feudum eccleſiæ. [Imperiali.] i. ſi ſit feudum Imperatoris.

ADDITIONES.

a ¶Sanctum. Adde Pe. de Ancha. in conſ. 113. col. 2. in prin. incipien. Iura quæ lo-
quuntur.

b ¶Nec obſtat ſi dicas. Adde Cardin. in conſ. 23. col. fi. verſ. ad vltimam, incipien.
Conſ. ad dubia ſingulariter.

SVMMARIVM.

1 *Cogendæ ſunt ſeculares poteſtates conſuris eccleſiaſticis iuſtitiam miniſtrare.*

2 *Sacrilegi ſunt rapientes res eccleſiaſticas.*

CAP. VIII.

CVm ſit generale. 11. q. j. experientię. C. de
iuriſd. om. iudi. iuriſdõ-
1 nẽ. C. vbi & apud quos in integ. reſti. po. l. qm̃. † [Iu-
dices.] Nã poteſtates ſeculares cogendę ſunt per cenſurã
eccleſiaſt. iuſtitiã abſq; negligentia facere, & malefacta corrige
2 re, 23. q. 5. adminiſtrator. † [Sacrilegij.] No. raptores rerũ eccle-
ſiæ eſſe ſacrilegos. ſimile, 17. q. 4. c. 3. & c. ſicut qui, & in multis
alijs c. eiuſdẽ qõnis. Et idcirco ptinet ad iudiciũ eccłię, 12. q. 2.
nulli liceat prędia, & c. de laicis. imo ẽt ſi dubiũ ſit, puta quia ne
get rapina, tñ cognoſcet eccleſia, 16. q. j. in canonib. 24. q. 3. ſi qs
de po. vbi ẽt dr̃, ꝙ non ſolũ de rapina, ſed de qualibet ẽt oppreſ-
ſione, & nõ ſolũ clericorũ, ſed omniũ pauperũ cognoſcet. imo
ſi de fraude habita in ꝯtractu eccleſię agatur, vel ẽt ſine fraude ꝯ-
tractus iniuſtus nullus dicat̃, eccleſia cognoſcet, 12. q. 2. Apoſtoli-
cos. imo quocunq; modo de re eccleſiaſtica agatur, cognoſcet
eccleſia, 12. q. 2. quicũq; mil. Oportet tñ, ꝙ ſemper in petitione
mẽtionẽ faciat de oppreſsione, vel fraude, vel minus legitimo
ꝯtractu, & ſuper eã illa fundet petitionẽ ſuã, & ſi pars aduerſa ne-
get, nihilominus procedet̃ in cã principali. & ſi non probauerit
fraudẽ, vel illicitũ ꝯtractũ, abſoluetur reus ex illa cauſa, ſed iterum
poterit agere alia. ff. de excep. rei iudi. & an eadẽ. Si autem velit
proponere in libello, qđ non pertineat ad fraudẽ, vel oppreſsio
nẽ, vel ꝙ ſit minus licitus ꝯtractus, puta quia nõ fuit in pñcentia cle
ricorũ aliquorũ, nõ auditur, niſi corã iudice ordinario rei, ſ. c. ſi
clericus. tñ quidã dicunt, & non malè. ꝙ etiã ſi dicatur ꝯtractus ali
quis tenere, ſi petat reſtitutionẽ, corã eccleſia agetur. & idem, ſi
dicat alicuius canonici non interueniſſe conſenſum, arg. prędi
ctorum c. & c. ſi clericus. nõ ꝯdicit, quia loquitur, vbi agitur rei
vend. vel depo. vel conſimilib. in quibus nullo ſpeciali iure iu-
uatur eccleſia. de talibus. n. bene cognoſcet iudex ſecularis.

SVMMARIVM.

1 *Quæ coniunctio ſit inter Papam, & Imperatorem.*

2 *An ſuccedat Papa in iure Regis, vel Principis negligentis.*

3 *An & quando iudex eccleſiaſticus poſſit ſe cõmiſcere ſeculari iuriſdictioni.*

4 *In dubijs occurrentibus ſemper recurrendum eſt ad Papam.*

CAP. IX.

LIcet ex ſuſpecto. [Irritas.] Cũ. n. Papa in
eis iuriſdõnem nõ ha-
beat, iuriſdõ, vel literę datę ꝯ eos nõ valent, nec qđ
per eas fit, arg. C. ne de ſta. defun. l. pen. & vr̃ mirũ, ꝙ
poſt ſubiungit, dũmodo, &c. quia ſi irritę ſunt, quõ per negligẽ-
tiã cõualeſcunt? Itẽ quid ſi iudex negligẽs erat tpe impetrati re-
ſcripti, ſed reſcriptũ de negligẽtia nõ facit mentionẽ? Itẽ quid
ſi tpe impetrationis nõ erat negligens, ſed modo eſt negligens?
Itẽ quid ſi fuit ſolicitus in incipiendo cãm, ſed negligẽs in ter-
minando? Ad hoc ſic tñdeo, ꝙ literę hmõi nullę ſunt, ſicut hic
dicit textus, nec tractu tẽporis cõualeſcunt, quia qñ quęritur de
viribus reſcripti, tp̃s datę inſpiciendũ eſt. ſ. de reſcri. eã te. & idõ
ſi tpe datæ non erat negligẽs iudex ſecularis, quantũcunq; po-
ſtea fiat negligens, nõ ideo cõualeſcunt literæ. clauſula autem,
quę hic adducitur. ſ. dũmodo, &c. non ꝯdicit, quia nõ eſt is ſen-
ſus eius literæ, vt literæ prius impetratæ valeant, ſi cõtingit iudi
cem ſecularẽ fieri negligentẽ. ſed hoc vult dicere, quia cũ fue-
rit negligens, ꝙ ab eo poſsit appellari ad Papã, & ſuper appella-
tione licitè aliæ literę impetrari. [Ad tuam.] Hoc ius habet Epũs
in terra, ꝙ ad eũ appellatur, ſed ad Papã iure Imperij appellat̃.
1 [Vacante.] † Hoc eſt pp defectum Imperij. in iure enim tñ Im-
perij Papa ſuccedit: vnde ſi alius rector alij ſuperiori, q̃ Impera-
tori ſubditus, negligẽs eſſet in reddenda ratione, vel nõ eſſet re-
ctor in aliqua terra, tunc nõ deuoluetur iuriſdõ ad Papã, ſed ad
proximũ ſuperiorẽ. nam ſpecialis coniunctio eſt inter Papã &
Imperatorẽ: quia Papa eũ conſecrat, & examinat, & eſt Impera
tor eius aduocatus, & iurat ei, & ab eo Imperiũ tenet, ſ. de elec.
venerabilẽ, 63. diſt. ego, & c. tibi dño. & iuſtẽ eſt, ꝙ in iure, qđ abſ
Eccle. Rom. tenet, ſuccedit Papa Imperio vacante. Sed quid ſi
nõ ſit negligens, ſed ſubditi ſunt ſic inobedientes, ꝙ non põt fa
cere iuſtitiã: tũc nõ credo, ꝙ ſuccedat in iuriſdõne eius, ſed de-
bet eũ iuuare, & domare rebellionẽ ſubditorũ, ar. 96. diſt. cũ ad
2 verũ. † Sed quid ſi alius Rex eſt negligẽs, vel alius Princeps, qui
ſuperiorẽ nõ habet? dicimus idẽ. ſ. ꝙ ſuccedit in iuriſdõne eius,
arg. 15. q. 6. itẽ alius, & ſ. de elec. cũ inter vniuerſas, in fi. ſed hoc
nõ facit, ꝙ ab eo teneat Regnũ, ſed de plenitudine poteſtatis,
quã habet, quia vicarius eſt Chriſti, ſ. tit. proxi. nouit, ver. nõ. n.
vel dic, ꝙ vacantibus regnis nõ poterit ſe intromittere, niſi an-
3 te peteret̃ in modum denũciationis, vt pdicto c. nouit. † [Impe-
rio.] Hic eſt vnus caſus, in quo iudex eccleſiaſticus põt ſe immi
ſcere ſeculari iuriſdõni. ſ. cũ Imperiũ vacat, tñ de iuriſdõne tñ,
q̃ ad Imperiũ ptinet. j. e. c. prox. ſecũdus, qñ iudex negligit face-
re iuſti-

re iuſtitiā viduis, vel etiā diuitib. j. eo. ex tenore, & no. ſ. de offi. deleg. ſignificantibus. tertius, 33. q. 5. adminiſtratores. quartus, 24. q. 3. ſi quis de po. & c. ſoli. quintus, qñ pp difficultatē variat̃ quęſtio inter iudices, j. qui fil. ſint legi. per venerabilē. ſextus, j. de app. ſi duobus. ſeptimus in denunciatione, ſ. ti. proxi. nouit. octauus, cū iudex ſecularis eſt ſuſpectus, vt hic, & in Auct. vt diſ. iud. §. 3. & vlt. col. 9. nonus ratione cōnexitatis, quia ex quo de matrimonio cognoſcit, & de dote, j. de dona. inter vi. & vxo. de prudentia. decimus in caſibus, quos no. ſ. eo. cū ſit, & ſ. de iudi. nouit, in gl. non crimen. vndecimus, 89. di. c. iudicatū, & 12. q. 2. eccleſiarū, 11. q. 1. aliud. hæc verè & vtiliter hic ſunt notata. Sed dicet aliquis, hoc ſummi Pontifices ſtatuere pro ſe: vnde cū nō ſine culpa ſacrilegij loquatur, nō eſt ſibi tanta fides adhibenda, ff. de inter. ac. l. de ætate. §. j. ſed hi ſi diligenter attendūt, qđ dicunt, veri ſacrilegij culpā incurrunt. Quod vt melius intelligas, eſt pręnotandū, ꝙ Deus creauit in principio cęlū & terrā, & omnia, quę in eis ſunt, Angelicā & humanā naturam, ſpiritualia & tēporalia, ipſaq; per ſeipſum rexit, ſicut factor ſuā rē gubernat, & homini quē fecit, pręcepta dedit, & tranſgredienti pęnā impoſuit, vt Gen. 2. Ex omni ligno, &c. ipſis etiā peccantibus pœnā impoſuit per ſeipſum. ſ. Adę & Euæ. Gen. 19. Mulieri quoq; dixit, &c. & ibi. Adæ vero dixit, &c. Qualiter aūt Chain per ſeipſum punierit, & Lamech, & Cham, & quoſdā alios in eo. lib. Gen. 4. & 5. legitur, & ſic recto mundo per ipſum Deū vſque ad Noè. Et tpe Noè cępit Deus creaturas ſuas regere p miniſtros, quorū primus fuit Noè. de quo, ꝙ fuerit rector populi, ex eo apparet, ꝙ ſibi dñs gubernationē arcæ, per quā Eccleſia ſignificat, cōmiſit, Gen. 5. & 6. c. Itē quia ēt dñs Noè & filijs rectoriā & legē ſibi dedit, Gen. 9. De Noè etiā, ſed non legit̃ ſacerdotē fuiſſe, officiū tamen exercuit ſacerdotis ſtatim poſt egreſſum arcę ante quā leges populo daret, Gen. 8. Aedificauit autē Noè, quod officiū ſacerdotis ſimul Abel & Cain primo fecerāt. In hac antē vicaria ſucceſſerunt Patriarchæ, Iudices, Reges, Sacerdotes, & alij, qui propter fuerūt in regimine populi Iudeorū, & ſic durauit vſq; ad Chriſtū, q fuit naturalis Dñs & Rex noſter, de quo
4 dr̃ in pſal. Deus iudiciū tuū regi da, &c. † Et ipſe Chriſtus Ieſus vicarium ſuū cōſtituit Petrum & ſucceſſores ſuos, qñ ei dedit
a claues Regni cęlorum, & qñ dixit ei, Paſce oues [a] meas. licet in multa diſtincta ſint officia & regimina mundi, tñ, quandocūq; neceſſe eſt, ad Papā recurrendū eſt, ſiue ſit neceſſitas iuris, quia iudex dubius eſt, quam ſñīam de iure proferre debeat, vel neceſſitas facti, quia alius nō ſit iudex ſuperior, ſiue facti, puta quia de facto minores iudices nō poſſunt ſuas ſñīas exequi, vel nolunt, vt debent, iuſtitiā exercere, j. qui fil. ſint legi. per venerabilē. De Iudeis aūt, Saracenis, & Gentilibus, & Schiſmaticis, quomodo ad Papę iuriſdictionē pertineāt, no. j. de voto, & vo. re dē. ꝙ ſuper his. [Ad te.] Hoc ius habet Eṕs in terra, ſi nō poſſunt cōuenire de aliquo, cui recuſatus deleget totā cauſam, j. de ap. cū ſpeciali, & no. ſ. eo. ex trāſmiſſa. vel hoc eſt verū, ſi placet partibus, aliter ipſe recuſatus poſſet cogere partes ad eligendū arbitros, qui de tota cauſa cognoſcerent. de hoc no. ſupra eo. ſi quis. [Ad nos.] Propter defectum Imperij, vt dictum eſt.

ADDITIO.

a ¶Paſce oues. Adde eundem Inno. in c. quod ſuper his, col. j. in fi. & ſeq. infra de vo. Abb. in ſua diſpu. incip. Epiſcopus, & quidam rector, colum. 19. & Feli. in c. tranſlato, col. 5. verſ. & adde. ſupra de conſtitu.

SVMMARIVM.

3 Litera Pontificia impetratæ antequam iudex ſecularis ſit negligens, an lapſu temporis conualeſcant.

CAP. XI.

EX tenore. [Viduis.] De hoc no. ſ. de offi. del. ſignificantibus. [Eccleſiaſticū.] ſ. de ind. quāto. [Terminetis.] Auctoritate pſentiū literarū. melius credo, ꝙ auctoritate pteritarū. neceſt ꝯriū
3 ei, quod no. ſ. c. c. proxi. vbi diximus, ꝙ literæ † Papę impetratæ ante q̃ iudex ſecularis ſit negligens, ſunt nullæ, nec lapſu tēporia cōualeſcunt: hic autē ꝯrariū dicimus. ſ. ꝙ literæ valent, & ꝙ tractu tēporis proceditur per eas. ſed illud eſt ea ratione, quia ibi Papa nullā habet iuriſdictionē, niſi per appellationē ad eū cauſæ deferātur. hic aūt ſecus eſt, quia Papa iuriſdictionē habet ſuper viduas, ſed de gratia defert iudicib. ſecularib. vt non procedat iudex eccleſiaſticus, niſi propter negligentiam laici iudicis.

SVMMARIVM.

1 Iuri publico, vel priuato, an quis renunciare poſſit, & quare magis mulier, & non filiusfam.

CAP. XII.

SI diligenti, & infra. [Renunciare.] Inniteus iuri, qđ eſt C. de pac. ſi quis in cōſcri. [Publico.] ff. de pac. publicū. C. de iuriſd. om. iudi. l. 3. j. de teſta. requiſiti. ff. de procu. filius. 9. veterani. ff. de poſtul. quos prohibet. C. de iur. calū. l. vlt. ꝯ, ff. de arbi. diē. §. ſi quis, j. de re. & trāſ. ad Apoſtolicā. ff. de pac. iuriſgētiū. §. idē, j. de priuil. accedēti. ff. a qb. app. nō licet. l. j. §. j. ff. de pac. paciſci. ff. de mino. ſi iudex. C. de temp. app. l. vlti. in fi.
5 ff. de ſcr. l. j. ꝯ. Sol. iuri priuato, quod tātū † in alicuius fauorē introductū eſt, renunciari poteſt, ſecus in iure publico, qđ eſt introductū in fauorē ordinis, & odiū, quale eſt hic, quod in fauorē clericorū, & odiū laicorū eſt introductū. ſunt. n. laici clericis oppido infeſti. 2. q. 7. laicos. Inde eſt, ꝙ mulier renunciat fauorabili beneficio Velleiano. ff. ad Vellc. l. vlti. C. eo. l. iubemus. ſed filiusfamilias nō pōt renunciare Macedon. & in inte. reſti. odioſis. ff. de mino. ſi iudex. vel pōt dici, ꝙ iuri publico auctoritate & vtilitate nō pōt renunciare, publico autē tm̃ auctoritate pōt. ff. de pac. paciſci, & ideo iuri publico qđ ꝯſiſtit in ſacris ſacerdotib. & magiſtris, renūciari nō licet, j. di. ius priuatū. [In Mileuitanen.] Cōcilijs, 11. q. j. inolita, & c. placuit. [Protrahāt.] No. ſufficit trahere, & ſi nō perſiſtat vſq; ad ſñīam. Itē quod hic loquit̃ de actore, 10. q. j. inolita. in ſequentib. aūt loquit̃ in reo, & in ciuili, & ī criminali, 11. q. j. placuit. qđ tñ ītellige verū, vbi inuitus trahit̃. [Purgare.] i. ſuā cām examinare. [Perdant.] Per ſñīam, nō ipſo iure, arg. ſ. de elec. bonę mem. C. de aſſe. l. j. in fi.

SVMMARIVM.

1 Non poteſt Arch. delinquentem in ſuo Archidiaconatu excommunicare, niſi ſit ſubditus eius.

CAP. XIII.

CVm contingat. [Cohabitatione.] Niſi p ſeuibus criminibus & ſi-
1 ne iudicio. ff. de pęn. l. reſpiciēdū. † [Ex indulgētia.] Licet enim dñi eorū ſint iudices ordinarij, non ſunt tñ iudices ſuper ſubditos, qui eos eligunt in prelatos, & ſic non ſunt iudices ſeruientiū. non enim ratione territorij, vel fori, cū non habeant territoriū, iuriſdictionē quęrunt. vnde Arch. non pōt excōicare delinquentē in ſuo Archid. niſi alias ſit ſubditus eius. Eṕs autē habet forū, ſiue territoriū in tota diœceſi ſua, arg. ſ. eo. ſanè, arg. ſ. de offi. ordi. c. j. vel potes dicere, & melius, Archid. & multos alios p̄latos, qui habent p̄lationes ſuper certas parochias, vel certa loca, habere territoriū, & ibi poſſe exercere iuriſdōnem ſuā, in certis tñ capl̃is, vt no. ſ. de offi. Arch. ad hoc. capl̃m autē, & alij, de quib. hic loquit̃, licet ſup aliquos habeāt iuriſdōnem, nullū territoriū habent, & ſic intelligo 89. diſt. iudicatū. non. n. ruſticos eccleſię iudicabit p̄latus ipſius, ſed eṕs. neq; officiales ſuos iudicabūt clerici, niſi ipſi clerici ſup villas, quorū officiales ſunt, iuriſdōnē haberent. & dicūt quidā, ꝙ vbicunq; priuiciū cognoſcere, ſicut arbiter, & diffinire cauſas eorū, qui ſuæ iuriſdōnis ſunt, ſed nō poſſunt eas mādare executioni. C. de iuriſd. om. iudi. l. fi. alij dicunt, ꝙ nō poſſunt exercere iuriſdictionem, niſi in locis, vbi cōſuetudo, vel priuil. eis dat iuriſdictionē, vel in locis, vbi morantur: nā capitulū Beluacen. extra terminos capituli ſuper ſuos ſeruientes nō habebit iuriſdōnē.

SVMMARIVM.

5 Punire an poſſit dominus delinquentem, qui in ſua iuriſdictione non domicilium, ſed poſſeſ. tantum habet, & qua pœna, & quare non poſſit eum cogere ad reſpondendum.

CAP. XIIII.

POſtulaſti. [Sñīa.] Super crimine, de quo accuſatur, quæ erit talis, Cōdemnore de tali crimine. & poſtmodu pœnæ executio fit ſ̃m canones, qui percipiunt criminoſos & dānatos deponendos, 25. diſt. primū, niſi ex diſpēſatione tollerentur. ſ. de iudi. at ſi clerici. interdū enim erat pęna depoſitionis. C. vbi de crimine agi oportet, auct. qua in prouincia. & excōicationis. j. de appel. c. j. Idē credo, ꝙ poſſit ſuſpendere perpetuo ab eccleſia, quæ in alia diœceſi ſita eſt. & ſi ciuiliter ageretur, non ſolū corā iudice, vbi res ſita eſt, ſed ēt vbi habet domiciliū, valet cōueniri, arg. ff. de iudi. quod legatur. j. ſed ſñīa mandabit̃ de facto tantū executioni per eū, in cuius territorio res eſt. ff. de iud. à diuo. §. 2. In perſonā autem eius in maioribus criminibus is, in cuius puincia deliquit, exequat̃. ff. de re mili. deſertorē, in prin. Auct.
5 vt nulli iu. §. ſi quis vero cōpreben. † Si autē aliquis habet poſſeſsionē in iuriſdictione alicuius dñi, ſed non habet ibi domiciliū, & offendat dominū, vel aliquē ſubditū eiuſdē domini, ipſe per ſe non pōt facere inde vindictā ēt in poſſeſsiones, quas habet in ſuo diſtrictu, ſed iudicē, vbi habet domiciliū, adire debet. ſed ſi ille iudex nō faceret iuſtitiā, proſequeret̃ iuſtitiā ſuā, ſ̃m tenorē canonis 23. q. 2. dñs. ſed ſi poſſeſsiones deberent aliqua munera realia, ſiue ordinaria, ſiue alia, bene eū per occupationē poſſeſsionū, quas hēt in iuriſdōne ſua, diſtringeret. C. de ſacroſ. eccle. placet, & l. iubemus nullā nauē. Sed ad rñdendū corā ſe in iudicio nō coget eū, nec hoc pōt induci ꝯſuetudine, vel ſtatuto, q̃ nō valet, niſi ſup pſonis ſue iuriſdi. quale nō eſt hic, ꝙ ille, q nō hēt ſub eo domiciliū, corā eo rñdeat. Sed hic fortè poſſet ſtatui, ꝙ bona cuiuſcūq; q ꝯmitteret talē offenſam, ꝯfiſcarētur, vel offenſo applicarentur, quia in rebus valet ſtatutū; vel

cõſuetudo: quia ſunt de eius iuriſdictione, arg. C. de ſacroſan.
eccle. iubemus nullã nauẽ. nec debet talis ꝯſuetudo rumpi per
extraneos, 8. diſt. quæ ꝯ. tamen in hoc caſu vr, ꝙ ante occupatio
nem bonorũ debet per ſuum iudicem condẽnari. ſed in hoc ca-
ſu, cum agit in rẽ, coram iudice rei, de qua agitur, conuenietur.
C. vbi de poſ. agi. l. vna, C. vbi in rem act. l. j. C. vbi de fideicom.
l. vlt. ff. de iudi. quod legatur. §. ſi inter. & idẽ eſt, ſi creditor agit
hypo. vel vti. poſ. quia in rem eſt, ſed ſecus, eſt ſi debitor agit pi-
gnoratitia, quia perſonalis eſt, vt j. de pig. cum contra.

SVMMARIVM.

1 *Domicilium in pluribus locis haberi poteſt.*
2 *Exceptiones peremptoriæ ſi contra literas proponantur, non eſt audiendus obiciens.*
3 *Clerici conueniri poſſunt coram domino feudi.*

CAP. XV.

EX parte B. [Dotalitij.] i. donationis ꝑꝑ nup. non habuit neceſſe hoc dicere, qa
ẽt violentus ꝑdo reſtituendus eſt. ꝫ. de reſti. ſpo. in li-
1 teris. [Spoliata.] Agebat. n. interdicto, vnde vi. † [Re-
plicatũ.] Et bene, nã domicilium põt haberi in pluribus locis, ſi
vtrobiq; plenè inſtructus ſit. ff. ad munici. l. aſſumptio. §. verũ, &
l. filij. §. ſenatores. ff. de ſenato. l. ſenatores. Idẽ eſt, ſi haberet ibi
magnã partẽ bonorũ ſuorũ, vel ſi larẽ. i. familiã, vel ſi nihil ibi
haberet, aſſiduè tñ conuerſaꝛ ibi. C. vbi ſe. l. 2. tñ ſola domus nõ
cõſtituit domiciliũ. ff. ad municipales, libertus. Itẽ hoc fuit ra-
tione rei, q̃ erat ſita in diœceſi Andegauen. nã licet ageretur in-
terdicto, vnde vi, qđ eſt perſonale, tñ quia in rẽ ſcriptũ eſt, à lo-
co, vbi res eſt, debent cõputari duæ dictæ. ſ. de reſcrip. dilec. 2.
vbi de hoc no. alij autẽ dicunt, ꝙ nunq̃ à diœceſi, vbi caſtrũ ſitũ
eſt, debent cõputari dietæ, cũ tñ perſonali actione agatur, qñã-
tũcunq; in rẽ ſcripta ſit. [Feudi.] De hoc no. ſ. de iud. cæterum.
[Negligens.] Non eſt ſufficiens exceptio ad irritãdas literas, vt
2 no. ſ. eo. ex tenore. † [Aſsignarũ.] No. arg. ꝙ ſi perẽptoriæ exce-
ptiones ꝯ literas proponantur, nõ eſt audiendus obiciens. de-
bet. n. in directo iudicio differri, arg. ff. ad ſenatuſ. l. 3. §. ibidem. Sed
quidã dicunt, ꝙ non eſt verũ. & eſt ratio diuerſitatis inter exce-
ptiones huiuſmodi, q̃ proponuntur in poſſeſſorio, & illas, q̃ pro
ponuntur ꝯ literas. nã quãdo agitur poſſeſſorio, perẽptoriæ ex-
ceptiones non admittuntꝛ, ſed in petitorio differuntur. idcirco
differuntꝛ in petitorio, quia ẽt ſi probarentꝛ, tñ reſtitutio fieri de
bet, vt patet in eo, qđ legiꝛ, & no. j. de ordi. cog. c. fi. ſed ſecus eſt
in ſuggeſtione falſitatis, & ſuppreſsione veritatis. ſ. qñ taceꝛ ex-
ceptio perẽptoria, vel ẽt falſum exprimiꝛ, qa bene iuriſdõnem
per tales literas datã impedit. Sed certè ſi quis bene ĩſpicit, hæc
diſtinctio non habet locũ. nã hic non opponebaꝛ hæc exceptio
de dotalitio ꝯ interdictum de ſpoliatione, ſed ꝯ literas tantum.
[Reſponſum.] Minus plenè, ſm quod no. ſ. de offi. deleg. ſigni-
ficantibus. vel dic, ꝙ bona eſt hæc reſponſio. [Manſionem.] Hoc
ſolũ ſufficit. ff. de iudi. quod legaꝛ. §. j. Quidã tamen dicunt, ꝙ li
cet ibi conueniri poſsit, vbi moratur, de rebus in alterius iuriſ-
dictione cõſtitutis, tamen quãdo cõuenitur corã delegato, di-
tæ cõputantur tantũ à diœceſi, vbi res, de qua agitur, ſita eſt, &
no. ſ. de reſcrip. dilec. j. [Cõmorari.] Non trãſire, vt no. in glo. &
bene. [Rem.] Hoc ſolũ ſufficit. ſ. eo. ſanè. C. vbi in rẽ ac. l. actor,
vt quidã dicunt. alij ꝯ. [Exceptionibus.] ſ. de feudo, & quod res
ſibi datæ non erant in dotalitiũ, licet hic innuere videaꝛ, quod
de reſtitutione feudi facienda per interdictũ vnde vi, etiã inter
hoĩes alios, nedũ à vidua poſsit agi corã ordinario, omiſſo do-
mino: tamen nõ eſt verum, imo tantũ corã domino ad reſtitu-
tionẽ rei agẽdũ eſt, vt no. ſ. tit. proxi. cæterũ. ſed hic ideo dicit,
ꝙ defenſio viduarũ de ſpeciali gratia & fauore viduarum, adeo
eſt eccleſiæ reſeruata ꝯ ſpoliatores, & in ipſorũ odium, etiam ſi
ſint diuites viduæ. & ideo per ius cõe feudorum non reuocaꝛ, vt
3 no. ſ. de reſcrip. c. j. & maximè priuil. Dei, 87. diſt. c. j. & 2. † Sed
obiicies, nonne & clerici, qui de gratia ſeruanꝛ in foro eccleſiæ,
poſſunt cõueniri corã domino feudi, vt ſ. de iudi. cæterũ? Re-
ſpondeo, iuriſdictio clericorũ non ſeruatur eccleſiæ, quando de
poſſeſsionibus agitur, de priuil. ſpeciali, ſed de iure cõi ab Impe
ratoribus condito. & ideo per ius cõe ab Imperatorib. factũ ſu-
per reb. vel feudis ſuis reuocatur. Vel ideo valet ꝯ clericos, qa
ab eccleſia eſt receptũ ius illud. vel dic, ꝙ licet alias inter priua-
tos ad ſolũ dominum pertinebat hæc cognitio, etiã ſi agatur de
ſpoliatione, tamen ſi vidua, eccleſia, vel miſerabilis perſona de
ſpoliatione agat, bene cognoſcet eccleſia, & hoc ea ratione, qa
eſt crimen ſacrilegij, cuius cognitio pertinet ad eccleſiam, 87.
di. c. j. & 2. 16. q. j. in canonibus. nec eſt neceſſe, ꝙ in hoc caſu re-
quiratur dominus ſuper iuriſdõne ei reddenda, vt dꝛ ſ. eo. ex
tenore, quia ibi loquitur, vbi agebat de proprietate, & tunc exer
citium actionis pertinebat primo ad dominum, ſecundo ad ec-
cleſiã, ſed hæc cognitio ſacrilegij pertinet ad eccleſiam primo.

SVMMARIVM.

Libellans debet probare cauſam ex qua petit, alias non fertur ſnĩa pro eo.

CAP. XVI.

COnqueſtus. [Per violentiã.] Non dicimus eccleſiam ſpoliatam, quia tunc
non diceret ſe eſſe in poſſeſsione. expone ergo, quia
dãna aliquãdo faciebat hominibus, quia coram cõi
non reſpõdebat. & hoc innuit finis, vbi dicit, & de dãnis, &c. &
ſm ꝙ hic ſonat, intẽtabat vti poſ. ex quo hoc ponit in libello. ſ.
de violentia, & per cõſequens de ſacrilegio debet eſſe q̃ſtio co-
ram eccleſia. ſed ſnĩa non fertur pro epõ, niſi probauerit vio-
lentiam; debet enim probare cauſam, ex qua petit. ff. de excep.

SVMMARIVM.

1 *Literæ extenduntur ad ſucceſſores, etiam ſi expreſſo nomine impetrantur.*
2 *Papa dicitur eſſe iudex ordinarius omnium.*
3 *A loco contractus vel commiſſi delicti computandæ ſunt duæ dietæ.*
4 *Priuilegium extenditur ad caſus ſpecialiter in literis expreſſos.*

CAP. XVII.

1 DIlecti filij. † [Contra.] Nam ita vꝛ, ꝙ literæ extẽ
duntur ad ſucceſſores, ẽt ſi expreſſo
nomine impetrantꝛ. ſed dic, ꝙ de rebus eccleſiæ age-
batur, & ꝯ hunc quaſi prælatũ, & noĩe eccleſiæ erat
impetratũ reſcriptũ, & ideo ſucceſſor conuenitur, ar. ff. de an.
leg. l. annua. §. annua, & quia citatus fuit prædeceſſor. vnde ſuc-
ceſſor teneꝛ ꝓſequi, quãuis idẽ poſſet dici, & ſi citatus non eſſet
ꝑdeceſſor: de hoc tamen no. plenius ſ. de reſcrip. eã, & c. ſignifi-
cauit. Singularis autẽ ſucceſſor nunq̃ per tales literas cõuenien
dus eſt, arg. ꝯ, ſ. de iudi. quia V. Sol. ibi idẽ dicimus, ꝙ procura-
tor cõſtitutus ab vno prælato pro eccleſia ſua poſt mortẽ ſuam
põt agere cauſam, ſiue cœperit agere, viuo cõſtituente, ſiue poſt
mortẽ, arg. hic. itẽ cũ conſtat eũ verum procuratorẽ & conſtitu
tũ ab illo, qui cõſtituere potuit, ẽt ſine capl'o, vt no. ſ. de reſcri.
c. edoceri, quare ꝓhiberet agere ſibi cauſam cõmiſſam? alij tñ
dicunt, ꝙ ſi cœpiſſet agere, tunc eã poſſet proſequi, ſed ſecus eſt,
ſi nõ cœpiſſet agere, quia ſic eſt in iuriſdõne. ſimile ſ. de offi. de
leg. c. fi. nã in his ſimilia ſunt mandata iuriſdõnis, & procuratio
nis. ff. de iuriſ. om. iu. l. & quia. ſed primi reſpondent, ꝙ non eſt
ſile mandatũ iuriſdõnis, & procurationis in hoc caſu. & eſt rõ
diuerſitatis, quia iuriſdõ delegaꝛ tñ à iudice delegante, & ideo
finito officio delegantis finitur officiũ delegati, niſi per citatio-
nẽ ad minus ſuã perpetuaſſet iuriſdõnem. ſ. de offi. dele. gratũ.
ſed procurator non conſtituiꝛ noĩe cõſtituentis, ſed noĩe eccle-
ſiæ, & ideo quia eccleſia nõ deſinit mortuo ꝑlato, quia nunquã
moritur, 12. q. 2. liberti, nec procuratio. Itẽ quod dicimus in pro
curatorib. cõſtitutis à ꝑlatis, idẽ dicimus de procuratorib. cõſti-
tutis à rectorib. ciuitatũ, ſiue ſint annales, ſiue perpetui. In pro-
curatoribus autẽ cõſtitutis ad negocia ſatis poſſet dici, ꝙ quã-
uis generaliter cõſtituti ſint, tamen poſt mortẽ cõſtituentis nõ
debent incipere noua negocia, arg. ff. de neg. geſt. nã & ſciẽdũ.
2 §. ſi viuo, alij tamen dicunt ꝯ. † [Prodeſſet.] Vꝛ malè dicere, quia
ſi expreſsè voluiſſet in aliũ non ſuũ iudicem cõſentire, non poſ-
ſet. j. eo. c. proxi. Sol. hic non cõſentit in aliũ iudicẽ niſi ſuũ, qa
Papa iudex ordinarius eſt omniũ, 9. q. 3. cũcta, qa hic per deleg.
cognoſcit: imo plus dico, quia ẽt in aliũ iudicẽ tacitè conſenti-
re põt, vt hic. ſ. ꝯhendo in alterius territorio, vel promittendo
alij ſoluere. [Reſpõdere.] Nõ exprimit ſub quo iudice, nec per
hanc promiſsionẽ teneꝛ reſpondere ſub ordinario iudice illius
loci, vbi ſoluere & reſpõdere promiſit, cũ expreſsè hæc ꝓmitte-
re non poſſet. j. c. proxi. ſed tamen corã Papa, vel eius delegato
ibi reſpõdere cogetur. Quidã tñ dicunt, & non malè, ꝙ ſi nõ ꝓ-
miſit ibi reſpondere, ſed ſoluere tñ, ꝙ ibi reſpõdere tenetur, ſi-
cut ſi ibi ꝯxiſſet, vt no. in gl. j. corã, quia hic non expreſsè eliget
ſibi alium iudicẽ, ſed tacitè. Alij autem ꝯdicunt. [Reſpõdere.]
Ideſt corã iudice illius loci, vbi promiſit ſoluere. ff. de eo, quod
cer. loco pro. l. j. & corã iudice, corã quo promiſit reſpondere,
cum ibi cõtraxiſſet. alias enim ſi non cõtraxiſſet, ſed reſponde-
re promiſiſſet, nõ cogeretur ibi reſpõdere. ff. de iuriſdi. om. iud.
ſi cõuenerit, & no. de hoc ſ. de offi. deleg. ſignificantibus. debet
enim corã iudice illius loci reſpõdere, vbi ꝯxit. ff. de iudi. hæres,
§. omne interdictũ, & §. fi. & intelligo hoc, ſi ibi inuenitur, &
ẽt ſi alibi, quã in ſua prouincia lateret, ibi tranſmittendũ eſt, ſi-
cut dꝛ in criminibus, quæ per Auctẽ. ꝯtibus, æquiparantur, in
Auct. vt omnes obe. iu. §. 2. colla. 5. & Auct. vt nulli, in §. ſi quis
vero. ſed ratio hic inducta ſuper foro ꝯhendo, vbi ſoluere, vel
reſpondere promiſit, ſuperficialiter inducta vꝛ, cum loquaꝛ de
ordinaria iuriſdictione, quã ſubire cogitur, qui in alieno terri-
torio ꝯhit, vel ſoluere, vel reſpondere promiſit. Reſcriptũ autẽ
hic Papæ de delegata iuriſdictione loquitur, ad quod nunqua
tacitè, nec expreſsè obligauerat ſe epũs, & quæ ſm voluntatẽ Pa
pæ extenditur de Anglia in Franciã, & etiam reſtringitur, ſicut
3 in priuil. hic allegato reſtringebatur. † Sed dic, imo faciunt ad
propoſitũ, quia ex quo in alterius territorio ꝯhit, non ſolum vi
detur conſentire, ꝙ ibi coram iudice ordinario conueniaꝛ. ſed
& coram iudice delegato, qđ eſt notabile, quia hinc ſumit arg.

q a loco

ꝙ à loco ɔ̃ctus, vel cõmiſſi delicti ſunt cõputandæ duæ dictæ: ſed tñ hoc non credo eſſe verũ, ſed tantũ hoc facit promiſsio ꝓdicta. ſ. de ſoluendo certo loco, ꝙ renunciaſſe intelligitur priui. in omnibus iudicijs. i. ſiue corã ordinario, ſiue corã delegato iudice ɔ̃ueniatur. nã tali priuilegio facilè, & tacitè, & expreſsè renunciatur. Itẽ & ſicut per ɔ̃ctũ renunciat foro ordinario, & ita priuil. quod habent ſuper foro. Itẽ no. ꝙ priuil. non extenditur niſi ad caſus, vbi per literas Apoſtolicas. i. ſpeciali, & non cõi iure ɔ̃hit forum, quia vbi de iure cõi ɔ̃hit forum, non obeſt priuilegiũ, quo quis eſt conueniendus extra Angliã, vt ſic iuri cõmuni non ɔ̃dicat, quia faciendũ eſt, vt no. ſ. eo. licet, & ſ. de reſcri. cauſam. Quid enim ſi domiciliũ habet in Anglia, & in Frãcia, quod eſſe põt. ff. ad muni. aſſumptio. §. fi. nunquid, qa Anglicus eſt, nõ poterit ɔ̃ueniri per literas Apoſtolicas in Francia? abſit.

CAP. XVIII.

SIgnificaſti nobis. [Priuatorum.] C. de iuriſd. om. iud. priuatorum. [Diœceſani.] De hoc no. ſ. de arbi. contingit.

CAP. XIX.

PRopoſuiſti. [Forum.] ff. de iuriſ. om. iud. l. pen. ff. de iudi. vbi. [Iam præuentus.] Litigare cœpit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius proprius ex domicilio fieri dicitur.*
2 *Ius reuocandi domum locum non habet in cauſis celeritatem deſiderantibus.*
3 *An qui in vrbe conueniri non poteſt, poſſit in propria domo conueniri.*
4 *Nuncij voluntarij, & procuratores non gaudent iure reuocandi domum.*

CAP. XX.

LIcet ratione delicti. ſ. eo. poſtulaſti, 7. q. 3. placuit. C. vbi de cri. agi opor. auct. qua ĩ prouincia. [Cõtractus.] ff. de iudi. hæres. §. j. & l. oẽm, & l. interdũ. §. vlt. ſ. eo.
1 dilc. †Quidã dicunt ſolũ domiciliũ ordinariũ iudicem propriũ facere poſſe. vnde ſi alibi ɔ̃hat, põt ibi cõueniri: ſed perſona nõ poteſt ibi cogi venire, vt no. ſ. eo. dilectus. & eodẽ modo, ſi alibi delinquat. imo plus dicunt, ꝙ licet ſint iudices ex cauſis prędictis, ſi ibi inueniantur. & tunc procedi poſsit ɔ̃ eos excõicando & mittendo in poſſeſsionẽ: tñ ſi non ſint ibi, ſed de extra vocentur, põt procedi in rex eius ad miſ. in poſſeſsionẽ rerũ, quas ibi habet, ſed non ɔ̃ perſonã ad excõicationẽ, arg. ad hoc, quia ſi nõ deberet cogi ire ad eos, ergo nõ deberet excõicari rõne cõtumacię, q̃ non eſt, 11. q. 3. nemo epõrũ, & c. ſe. nec eſt ɔ̃. ſ. e. ſanè. qa ibi loquit̃, qñ rõne rei ſortit̃ quis forũ, qa ibi in re habet iuriſdõnẽ, ideo in ea põt dicere ius miſsionis in poſſeſsionẽ, & quodlibet aliud, ſicut quilibet ordinarius, ſed in pſonã nõ põt ius dicere. Quidã tñ dicunt, ꝙ in perſonã talis iuriſdictionẽ habet, ſed per iura limitatã. alij dicunt, ꝙ ex quo habet iuriſdõnẽ, ẽt poſſunt citari extra territoriũ, & ſi ſunt cõtumaces, ꝙ pñt excõicari. j. vt li. non conteſt. tuę, & c. qm̃. Sed primi rñdent, ꝙ nõ poſſunt citari extra territoriũ. ſed ſi etiã poſſent, non tñ poſſent eos excõicare, quia non ſunt cõtumaces, quia ire non tenent̃, & ſufficit, ſi res poſsideri patiat̃, ar. ff. de ꝓcur. ſed & hę. §. viti. & l. ſeq. nec mireris, ꝙ dixi eos nõ cõtumaces, & fieri miſsionẽ ɔ̃ eos. hoc. n. fit in abſente cauſa reipu. & in pupillo, qui non ſunt cõtumaces. ff. ex qui. cau. in pol. §. j. ff. de priui. cũ pupil. vel ẽt ſi ſint cõtumaces, in procedere non poſſunt, niſi per miſsionẽ in poſſeſsionẽ, arg. j. vt li. non conteſt. tuę. bene facit ad hanc materiã j. eo. Romana. §. ɔ̃hẽtes. [Domicilij.] ſ. eo. ex parte. C. de incol. l. cines. ff. ad muni. placet, nõ vtiq;, Labeo, aſſumptio. §. fi. eius qui § Celſus. [Rei.] ſ. e. ſanè, ex parte. C. vbi in rẽ ac. actor.
a [Rei.] Siue ſit mobilis,ᵃ ſiue immobilis. ff. de iud. qđ legat̃. [Pro
2 alia.] ff. de iu. l. 2. §. j. & 2. †Itẽ quidã dicũt, ꝙ in cauſis electionũ, & in alijs, q̃ celeritatẽ deſiderant, & quę ſunt tpe perituræ, non habet locũ ius reuocandi domũ, arg. ff. de iudi. l. x. §. j. & l. ſed & ſi §. edictum, j. de app. ob ſtę, quod põt intelligi verũ in electionibus ꝑlatorũ, ſed ſecus in electionibus canonicorũ. [Pro alia.] Itẽ quia Romæ, vel alibi expleuit legationẽ ſuã ita, ꝙ de ex habet nihil vlterius facere vel reſpondere, nihilominus tñ habet ius reuocãdi domũ, quonſq; in ſuã domũ redeat, vel redire poſſit. Itẽ ſi ex neceſsitate tenetur vltra tp̃s legationis, vel infirmitate, vel carcere, inuitus non cogitur alij ius rñdere, vel quia expectat interlocutoriã, an habeat ius reuocãdi domũ. omnes. n. iſti habent ius reuocandi domũ. ff. ex qui. cau. maio. qui mittãtur. §. fi. & l. ſi cui. §. j. & ſufficit ad hoc, vt amittat hoc ius, ꝙ finita ſua legatione venerit ad quãuis domũ ſuam, ẽt ſi non ſit illa, vnde miſſus eſt in legationẽ, vbi non eſt tantũ periculum in mora. legati autẽ licet in aliquibus caſibus habeãt priui. reuocandi domũ, tamen ſi vltra tp̃x legationis morentur pro ipſorum cauſis, amittunt priui. quia iã voluntate morãtur, & ſola volũtate cau-
3 ſam cœperunt. †Itẽ no. ꝙ licet hi, qui pro cauſis & alijs neceſſarijs vocantur ad curiam, & multi alij, qui habent ius reuocandi domũ, non poſsint in vrbe conueniri, poſſunt tñ conueniri in propria domo, alioquin fiet miſsio in poſ. ſi non ſit, q defendat plenariè, ſuper quo ante quã fiat miſsio, cognati ſunt antecitogandi, & amici. ff. ex qui. cau. in integ. reſti. itẽ ait prętor, & l. ſeq. ff. ex qui. cau. in pol. ea. hoc aũt. C. de reſti. mi. l. ignorare. Si aũt tpe legationis ɔ̃hat. & ẽt ſi per gulã in curia teneatur, nunquã tamen cõueniẽtur, niſi de his, quæ ibi ɔ̃xit, arg. ff. de iudi. l. 2. §. ſi legationis, & l. de eo. ſecus, ſi agitur ɔ̃ vnũ, quia ɔ̃ omnes ſe debet defendere. ff. de iudi. l. 2. §. ſed ſi agant. legatus etiã põt conueniri ab omnibus, ſi ipſe aliquẽ conueniat, maximè cũ conuenit aliox. nã tunc imp̃ditur legario ex cõuentione, quã facit, & ideo eſt ei imputãdũ. ff. de iud. l. 2. §. ſed & ſi agãt, & l. ſed & ſi reſtituatur. j. reſpõſo, & l. non alias, & l. qui non cogitur. Sed ɔ̃riũ videt̃, Auct. de ſan. epi. §. reuerẽdiſſimi, & extra de dolo, actor. Sed illa Auct. non loquitur, qñ legatus ſit cõueniendus pro ſua perſona, ſed dicit illũ legatũ procuratorẽ conſtitutũ ad cauſam cogendũ ſubire reconuentionẽ illorum tantũ, ɔ̃ quos agitur. ſi autẽ conueniatur, & reſpõdet, licet voluntariè, tamen ꝑꝑ hoc non amittit quo ad alios ius reuocandi domũ, arg. C. de excu. tu. l. voluntariè, cũ ſuis ɔcordan. & non ſolũ legati ab alijs miſſi habent ius reuocandi domũ, ſed ẽt ſi quis ꝑꝑ legationẽ ſuam venerit, puta prelatus ꝑꝑ negocia eccleſiæ vel ciuitatis, in Auct. de ſan. epiſ. §. ſi vero epi. col. 9. niſi pro cauſa, quã alij mouent, irent ad curiã. tunc. n. non gauderent priuileg. vt dictum eſt. ſed ſi vocatus ſit reus à Papa, vbi alij reſpondeat, ius habet reuocãdi domũ in alia cauſa. ff. de iudi. l. 2. vbi dr̃, ꝙ vocatus cã vnius tutelę, in alia reſpõdere non tenet̃, arg. 5. q. 2. vocatio. Sed quidã dicunt illud loqui in criminalibus. Poteſt ẽt dici, ꝙ prælati, & alij qui habent ius reuocandi domũ, ſiue ſint appellantes, ſiue appellati, ſiue actores, ſiue rei, gaudebunt priuileg. poteſt tamẽ eis ꝓfigi terminus, quo poſsint redire domũ, & poſt reuerti ad curiã cautione recepta, ꝙ ad diem certã ſibi aſsignatã reuertatur ad curiã, & ibi ſe defendat, arg. j. de dila. expoſuit. ff. de iudi. l. 2. §. ſed ſi dubitetur. & ad hoc facit, quia prætor & etiã ille, in cuius territorio ɔ̃hit, vel ẽt legatus poteſt cogere ſimplicẽ cautionem præſtare, ꝙ veniente die cõpareat corã ſuo iudice iuri pariturus. ff. de iudicijs. l. 2. §. ſed ſi dubitetur. quod intelligunt quidã verum, & de his, quę in legatione ɔ̃xit, & alijs. nobis plus placet, ꝙ nunquã debet dare cautionem, ꝙ poſt reuerſionẽ ſuã reuertetur ad curiã ibi cauſam acturus, ſed ꝙ corã ſuo iudice ordinario reſpondebit, arg. ff. de iu. l. 2. §. legatis. Itẽ legatus nõ cogitur audire ſnĩam ſuper litẽ, quam ɔteſtatus erat ante legationẽ, ſed ſi vult poteſt audire. ff. de arbi. non diſt. §. itẽ ſi quis Romæ. Itẽ hoc beneficium habent ꝓlixi, quãdiu ex neceſsitate, nõ voluntate ſua morantur. ff. de iudi. l. 1. §. legatis. ff. ex quib. cau. in integ. reſti. l. penul. & l. inter, & l. ſeq. Item ſi in legatione cõtraxerit, cogitur ibi reſpõdere, arg. ff. de iudi. cũ ſun. §. vlti. ff. de arbi. non diſt. §. itẽ ſi quis Romæ. Itẽ ſi quis ad curiã alias vadit pro neceſſaria cauſa, habet ius reuocandi domũ. ff. ex quib. cauſis in integ. reſti. qui ini. §. fi. Legatum autẽ appello ẽt procuratorem ad cauſam cõſtitutũ ab his, qui habent poteſtatẽ imperãdi ei, vt tunc. ſ. de ſuis cauſis nõ cõueniatur, in Auct. de ſan. epi.
4 §. reuerendiſsimi, col. 9. †Procuratores autẽ, vel alij nuncij voluntarij non gaudent hoc iure reuocãdi domũ, arg. ff. ex quibus cau. in integ. l. qui mittuntur. §. fi. & l. ſequen. primo reſpon. & l. non vero. Itẽ qui pro ſuis negocijs, ſpiritualibus venerunt ad ſed. Apoſt. hoc priui. non gaudent. ff. ex qb. cau. maio. nõ. n. Itẽ differentia eſt inter legatos & aliox, qui ex probabili cauſa, vel neceſſaria veniũt ad ſed. Apo. qa alij præter legatos, vt qui cauſa teſtimonij, vel cõſimili veniunt, tenẽtur reſpõdere apud ſed. Apo. de oĩbus ɔ̃ctibus celebratis extra locũ ſuæ iuriſdictionis ẽt ante legationẽ. nã in eis ſolis, quę ĩ ciuitate ſua, vel intra ſuã prouinciam ɔ̃xerunt, hoc priuilegiũ habent. ff. de iu. l. 2. §. item ſi extra. Itẽ priuilegio legatorũ credimus gaudere peregrinos, arg. j. de cle. pere. c. 1. [Cauſã.] Idẽ intelligo in probabili, ff. ex q. cau. ma. in integ. reſti. necnon, in prin. cũ lex generaliter ponat cauſam, non adiecto neceſſaria. ff. de iud. l. 2. §. j. non tñ vẽ probabilis ſufficere, niſi ſit q̃ſtio neceſſaria, puta proſecutio appſonis, quã licet ex neceſsitate proſequi nõ teneant̃, qa tñ rata maneret ſnĩa, niſi proſequeretur, ideo dr̃ q̃ſtio neceſſaria. Idẽ eſt ĩ reo vocato ad cauſam, vt in c. §. nõ aũt. repeto quaſi neceſſariã, ſi veniret, vt peteret in integ. reſti. quia tũc bene cogit̃ alijs rñdere, quia agitur de nouo, & nõ quaſi ex neceſsitate appſonem prioris & principalis cauſę proſequit̃. [Si tunc.] Alioquin ꝓiudicatur. exceptio. n. fori in initio proponẽda eſt. C. de exce. l. ii.

ADDITIO.

a ¶Mobilis. Et ſic ratione rei mobilis quis forum ſortitur, adde q Pe. de Ancha. in conſ. 140. col. 1. ver. Ex quo ſequitur, dicit hãc communem opinionem incip. conſ. Primum dubium.

SVMMARIVM.

1 *Modi ſortiendi alicuius forum.*
2 *An licita ſit prorogatio de caſu in caſum.*

CAP. I. In VI.

1 ROmana Eccleſia. [Ab O.] ſ.officiali,pu
ta quia malè ſnīauit,
vel alias ī officio ſuo deliquit.[malā ſnīam.] Sūt.n.
certi modi,quib. quis ſortitur forum alicuius, q no.
in ſum.C.de iu. d.om. iu.inter quos non eſt iſte. ſed fortè obij-
cies,nōne ſi aliquis malā ſnīam ferat in territorio alterius, vt p
ſordes,vel alio illicito modo,nōne de hoc tenebitor rñdere co
rā iudice illius territorij,vbi iniuſtā ſnīam tulit? Reſpon. ſic,qa
ibi ſortiē forū ratione delicti,vel quaſi;vel ꝯtus,vel quaſi, quē
in alterius territorio cōmiſit.ſed iſte officialis, qui in ſuo terri-
torio deliquit,non deliquit in territorio Archiepī,ſed ſuffraga-
nei.[Inquirere.] ſ.qñ crimen officialis eſt notoriū,vel qñ de eo
eſt diffamatus.j̄.de accu.qualiter.[Cognoſcere.]Qñ de hoc q̄-
ritur ab eo,cuius intereſt,negligat,ſm hoc loquiē.l.j. cū ſuis eō
cor.C.ad l.Iul.repe.Itē bene fatemur,ꝙ tenetur aliquādo & do
minus,& eps,ſi in culpa fuerit malè eligendo.ff.nau.caup. l.vl.
§ ae.& §.ſeq.[Maleficij.]Epi,quod eſt,qui negligit facere iuſti-
tiā de ſuo officiali.[Inquirendū.]ff.nau.caup.l.licet.§.fi.[Appel
lari.]A parte extranea ſnīa , quia tunc ſi agatur ad reuocationē
illius ſnīæ,non iudex,ſed ille pro quo lata eſt ſnīa, cōueniēdus
eſt.[Iudices.]ſ.eo.ſignificaſti.repete,quę no.ſ.de arbi. contin-
2 git.[Cōſentiat.] Licet licita eſſet prorogatio de caſu in caſum
hęc tamen prohibeē,quia clerici nō poſſunt prorogare iuriſdi-
ctionē ſine cōſenſu eorum epōrum.ſic nec ab initio poſſunt in
alios,q̄ in ſuos ordinarios cōſentire,ſ.eo.ſignificaſti,corā dele.
aūt Papę bene licet prorogare.j̄.de app. cordi.[Prohibere.]Sed
epōs ordinarios ſuper his cōpellendis requirant. Auct. de teſti.
§.& qm̄ ſimus.C.de fi.inſtr.iud.[Cōtractib.] Repete q̄ diximus
ſ.eo.cū dile.& c.licet.ſed & ſi ibi inueniaē, & neget ſe ibi ꝯxiſ-
ſe, nō cogeē ibi rñdere libello ſuper principali q̄ōne porrecto,
niſi prius ſummariè q̄ratur,& probeē eū ibi ꝯxiſſe, & ſi probatū
fuerit, iudicabit iudex ſuā eſſe iuriſdōnē cognoſcendi de prin-
cipali.ff.de iud. ſi quis ſuper.ſ.de reſcri.ex literis,in fi. & tūc co
geē rñdere libello ſuper principali, & vterq; tūc vteē iurib. ſuis.
ſ.pacto de nō petēdo,vel p̄ſcriptione,& alijs hmōi, ſed in inci-
dentib.nō q̄runtur hęc.[Alibi.] i.in diœc.ſuis nō Remen.quia
tunc,cū ibi inueniaē,bene poſſet ibi cōueniri hoc ideo dicit,qa
videbatur,ꝙ ex quo in ſua diœ.morabaē, vbi habebat ordinariū
iudicē,ſub quo poterat ꝯueniri,ꝙ iudex,vbi ꝯtus ſuit celebra-
tus,nō debet mittere in poſſeſſionē ēt eorū , q̄ in ſua iuriſdōne
habebat.ſed hic ꝯriū ſtatuitur,& iſtud,quia hmōi forum ſorti-
tus eſt propter ꝯtum,quē ibi celebrauit.[Occaſione.]Quia li-
cet corā officialibus ipſis, vel ēt corā Archiepīs fierent ipſi cō-
tractus,niſi fierent in diœceſi ſua, nō ſuper tales ꝯhentes ſortire
tur forum, & corā quocunq; fiant in ſua diœceſi, ſortitur forū.
[Officiales.]Nā licet vnū ſit auditoriū epōrum,& officialiū , &
pp hoc nō eſt ad epm appellādū.j̄.de ap.Ro.nō tō officialiū per
ſonæ,ſicut nec alij ſubditi epōrū, ſunt de iuriſdōne Archiepī.

De libelli oblatione. Rubrica 3.

¶ De tali libello ꝯſueuit quæri, Peto à te tradi vacuā poſſeſſio
nē talis domus, ēt amotis inde penſionarijs , an ſi penſionarius
reſpondeat litē cōteſtando valeat? & nobis vē ꝙ non,quia nō eſt
ei oblatus libellus ꝯ id,quod eſt,3. q. 3.offeranē. Itē quia in vno
libello nō debēt ꝯueniri duo, niſi p̄ſionarius cōduxiſſet ab eo
domū,quia tūc,ſi vult cōparere,& cām ſuā iuuare ,audieē.ff.de
ap.ab exc.C.de liti.Auth.nunc ſi hęres,& no.j̄.de re iu. cū ſup.
imo,ſi non defendit cām,ſi ſcit eam agi,ſibi p̄iudicat.j̄.de re iu-
di.cum Bertoldus,& ſic intelligitur ſ.de fil.presby. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Non valet conteſtatio,niſi detur libellus:quid autem ſi partes conſentiant, habes in num.2.*

3 *Libellus in omni cauſa tam ciuili,quam criminali neceſſarius eſt, & ſemper quādo agitur inter partes,requiritur libellus,vt in nu.4.*

5 *An in imploratione officij iudicis requiratur libellus, & quid in libello contineri debeat,nu.6.*

7 *Iudici potius,quam parti eſt offerendus libellus.*

CAP. I.

1 IGnarus epiſcopus dixit. [Libel
lū.]† ni
ſi libellus detur,nō valet litis cōteſt. In Auct. de
tpe non ſol.pe.§. cōteſtatione,3.q.3.§.ſpatium,
in fi.§.offeratur. licet enim narretur factū corā
iudice per quod fit litis conteſt. tamen talis nar
ratio non habet vim libelli,vel litis cōteſtationis. vnde dē bene
in Auct.de litig.§.ſi vero,licet videatur quędā litis cōteſt. Item
non tenet litis cōteſt.ſi denegenē inducię deliberatoriæ,ſicut ſi
denegarentur p̄paratorię.licet.n. iudici ſit cōmiſſum , ꝙ indu-
cias poſſit augere & minuere,non tamē denegare, 3.q.3. §.ſpa-
2 tium. & ſic intelligitur, 2. q.6. §.diffinitiua . † Item ſnīa,quam-
uis poſſit his dilatorijs renunciare tacitè & expreſsè. ff. de dā.
l.j.C.de epiſ.& cleri. Auct. generaliter. alij dicūt, ꝙ litis cōteſt.
valet ſine libelli oblatione , dūmodo partes cōſentiant tacitè,
vel expreſsè. C.de epiſ.& cle. Auct.generaliter.& reſpōdent ꝯ-
trio,quod eſt,3.q.3.§.offeratur. vbi dē, ꝙ litis conteſt. ꝯ hoc in-
dultū habita pro nihilo eſt habenda. dicunt.n.litis cōteſt. factā
ſine libello eſſe pro nihilo quoad hoc, vt poſſit iudex recuſari ,
denegatis ēt inducijs dicunt tenere litis cōteſt.& omnē proceſ.
3 ſum,niſi appelletur.† [Libellū.] Libellus in omni cauſa ciuili &
criminali inq̄ſitionis,& denunciationis vtilis & neceſſarius eſt,
vt ſciat reus, vtrū cedat,vel cōtendat,3.q.3.offeratur.alij tamen
ꝯdicunt in denūciatione,& inquiſitione,niſi in leuibus cauſis,
& qñ eps audit cauſas inter clericos ſuos,11 q.j.ſi quis cū cleri-
co.& nō extenditur hoc ad dele.ſm quoſdā.alij ꝯ,quia nō inue
niunt cauſam diuerſitatis.& ideo idē eſt vtrobiq;.ſ.de ꝯſti. trāſ
lato.vel niſi fiat de cōſenſu patriū.C.de p̄iui. ſcho. quotiēs, li.
12.C.de epiſ.& cle. Auct. generaliter. & niſi p̄ſes prouincię in-
tra 50.dies.cōueniatur,vt in Auct.vt iu.ſi.quo.ſu.§.neceſſitatē.
4 † Breuiter ſemper,qñ agitur inter partes, req̄riē libellus , niſi lex
dicat non dandū ipſum,in Auct.de exhib.re. §.ſancimus igitur,
col.5.& hic.eſt.n.neceſſarius in interdictis,quia ſicut verbū ſo-
nat,inter duos datur, Inſti. de interdi.§.ſunt aūt qui. & qñ prin-
cipaliter imploraē officiū iudicis.ſ.de offi.lu.c.fi. & ēt vbi petiē
cautio de dam.infec.ff.de dā.infec.l.5.§.hoc quotiens. licet ali-
qui ꝯdicant,quia hæc res celeritatē deſiderat.ff.de dā. infec. l.j.
& ēt vbi agitur de poſſeſſione,niſi in caſu,qui no. j̄.de proba.in
p̄ſentia. Itē quando agiē ꝯ aſcriptitium qui dē fugiſſe.Itē quan-
do petitur aliquis de ſua iuriſdōne,arg.ff.ad muni. de iure. non
autē eſt neceſſarius,quādo iuſſus mitti in poſſeſſionē,non ad-
mittatur.ff.ne vis fi.ei q in poſ.l.4.primo reſ.Idē vē,ſi cōfirma
tus,vel inſtitutus de aliqua eccleſia prohibeē poſſeſſionē nanci
ſci.j̄.de cōceſ.p̄eb.poſt electionē.Idē vē, ꝙ ſi petitur ſnīa man-
dari executioni manu militari,alias non eſſet litiū finis, & finis
vnius litis eſſet alterius principiū.C.de fruc.& li. expen.terminū.
C.de re.credi.ſi quis . Itē ſi cōſuetudo eſt,ꝙ libellus non detur ,
quia cōſuetudo valet in his,q̄ circa iudicia ſunt. C. de priuileg.
ſcho.l.fi.in prin.Itē in denūciatione noui operis,quę fit ex ver-
bo,& facto,& nedū in preſentia,ſed in abſentia patris. ſed in p-
ſecutione bene eſt neceſſarius libellus.l.quando petiē remiſſio
nunciationis,& in alijs.Idē in cauſis mere ſpiritualib. j̄. de do-
lo.c.j.Idē in caſibus, vbi requiritur ſummaria cognitio , qui ſūt
ff.ad exhi.l.3.§.ibidē.ff.vt in poſ.le.ſi is à quo. ff.de Car. edi.l.3.
§.cauſæ.ff. de ven.in poſ.mit.l.j.§.ſi eā.ff.de lib.agno.ſi quis a li-
5 beris.§.hoc vel parens.† Dubitatur autē,quando imploraē offi-
ciū iudicis,an ſit offerendus libellus,vt quādo petitur cōfirma-
ri electio,vel aliquē mitti in poſſeſſionē ex edicto diui Adriani
vel nomine ventris, vel Carbon. vel ſibi dari bonorū poſ. ꝯtab.
vel aperiri teſtm̄,vel ne aliud fiat in loco publico .Sol.in omni-
bus his & ſimilib.quādo ꝯ neminē ſpecialiter agitur,pōt proce
di ſine libello,ſi nullus eſt ꝯdictor,quia nec eſt, cui offeratur,ar.
3.q.3.offeraē. ſi autē aliquis eſt ꝯdictor,dabitur ei libellus.ſ.de
elec.dudū Ro.j̄. de teſti. cū olim.ff.de ap.re.l.fi.ff.quemad. teſt.
ape.l.5.§.fi.C.quēadmo.teſt.ape.l.j.C.de edic.di. Adri.l.fi. miſ-
ſio autē in poſſeſſionē,quę fit ex primo decre.fit ſine libello,qa
fit offi.iudicis ſeruiente actioni,licet nondū propoſitæ,ſed pro-
ponēdæ: vel quia eſt ad defenſionē ſuæ iuriſdictionis ꝯ contu-
macē,q̄ eſt notoria.In notorijs nō eſt neceſſarius libellus, 2.q.j.
manifeſta,j̄.de iureiuran.ad noſtrā. Olim autē non dabaē libel-
lus,niſi illuſtribus perſonis.C.de digni.l.quocunq;. ff. de priua
6 tis deli.l.fi.† In libello autē debet ꝯtineri cā vel actio, ex qua agi-
tur,vt no.ſ.de offi.ordi.cōquerente. ipſam autē non pōt dimit
tere,ſed ex quo libellū obtulit , neceſſario habet ipſum p̄ſequi ,
nec pōt pœnitere,nec ſe retrahere,quin reo de intereſſe ſuo ſa-
tiſfacere teneatur,niſi & reus cōſentiat, vt no. j̄.vt li. nō cōteſt.
c.j nec etiā cauſam mutare,niſi primā dimittat,ſed bene poteſt
vtranq; proſequi.l.ſimul & veterē, & nouā,niſi vetus actio, in
qua perſiſtere debet,ſit talis, ꝙ pareret exceptionē rei iudicatæ
ꝯ ſecundā.ff.de excep.rei iudi.ſi mater.§.eandē, & l. conquerē-
tur.ff.de iureiuran. ſi duobus.§.exceptio.vel niſi ſit talis,quę ele
ctione tollatur.ff.de Trib.quod in hęre. §.eligere.Si aūt nō vult
immutare, ſed emendare , vt quia minus petit, modo plus vult
petere,vel econuerſo, dicunt quidā hoc fieri poſſe ,quādocūq;
ante ſnīam,Inſti.de actio.§.ſi minus.Nos credimus, ꝙ hęc emē
datio poſſit fieri in vniuerſali & generali actione tantū. ff.de pe
ti.hæredi.l.4.§.ſi quo.C.de iu.licet. ſic intelligiē.C.de app. l.vl.
C.de an.exce.l.fi.in ſingularibus aūt hoc licet vſq; ad li. cōteſt.
& iuſiuran.de calū.p̄ſtitū, & non vltra. nā extunc nova inter-
pellatione opus eſt.ff.de excep.rei iudi.conque.& l.legi.ff.de iu
di.non pōt.Sed ꝯ.ff.de noxa.ac.l.in delictis.§.ſi detracta. So.nō
contradicit,quia ibi eędē perſonę, & eadē cauſa, ſcilicet de dā-
no dato à ſeruo,& ad idē agebatur, ſcilicet ad emendationē to
tius damni.ff.de re iudi. miles.§.j. ꝙ autem noxam dare poteſt,
hoc

hoc eſt ex quodā beneficio.qđ dñs hēt p leg. ibi.n.ſemp agit a-
ctione.l.Aquil.vel noxali.nec dicit in libello,ꝙ totū damnū pe
tet pro eo,ꝙ ſeruus dño ſciente damnū dediſſet, vel minus pro
eo,ꝙ dño neſciēte,qa ſi hoc dixiſſet,poſtea mutare nō pōt,vt di
ctū eſt.ſed poſt libellū datū generalē ꝓſecutus eſt alterū tm̄ mē
brū,& ideo non minus pōt proſeq alterū, cū ambo comprehen
danť ſub actione propoſita. ſed ſi reus vellet cū a principio co-
gere,ꝙ de illis duob.vnū eligeret,ſ.vel agere inſolidū,vel ad di
ctū beneficiū,forte poſsit,arg præal.l.ꝙ in hēre.§.eligere. q̃uis
poſſet bene aſsignare diuerſitas inter illos caſus, qa qn̄ agiť ex ꝯ
ctu de pecul.licet ſemp agať eadē actione cū adiectione altera,
ſiue de tribu.ſiue de pecu.tñ aliud dēt petere,ſi agat tribu.aliud
ſi de pecu.& aliud in vna,q̃ in alia ſnīaliter diffinitur.ſed qñ agi
tur.l.Aquil.noxali,ſemp inſolidū eſt actio & eadē,q̃uis reus li-
bereť præſtādo alterū,ſ.noxā,vel dānū,vt in præall l.miles.[re-
clamationē] in ciuilibus,eſt & libellus accuſationis in crimina
libus.2.q.8.quiſquis, libellorū [manib.] .i. veſtra ſuſcriptione,
& eſt no dignū, ꝙ libellus dēt eſſe ſubſcriptus, ī authē. de exhi.
7 & intro.§.ſancimus.†[Synodo]no.libellū porrigendū ſynodo,
& ita eſt arg.ꝙ ſynodus,non archieps eſt iudex.ſimile.r 1.qō.3.
ſi quis presbyter,ſi quis eps.& no. ꝙ libellus porrigendus eſt iu
dici,ne poſt negare poſsit ſe nō recepiſſe: ſed nō eſt de neceſsi-
tate, ſed cautela,quia aduerſario poteſt offerri.3. quæſtio.3.of-
feratur. [conſcribentes] non enim ſolus libellus, ſed omnia a-
cta ſcribi neceſſe eſt, infra de probatio. quoniam.

SVMMARIVM.

Rei vendicatione quando agitur, qua exprimere teneatur actor, & quæ iudex in ſententia.

CAP. II.

Significantibus.[Oſtendereť] debet.n.ille,
q fundū petit, certis finib.
diſtinguere,ar.ff.de cē.forma.ff. de rei vē. ſi in rē. &
ſi ſit neceſſe,oculis iudicis, vel aduerſarij ſubijcere.
ff.ſi.reg.ſi in rup.§.vlt.ar.ff.de ſe.eadē. & hoc ſiue perſonaľr, ſi-
ue realr agať.dēt.n.exprimere, ꝓ qua parte petat rē, & qualita-
tē, & colorem, & alia, ꝑ quæ bene cognoſcatur res petita.ff.de
rei vend.ſi in rē.ſed ſi neſciret dicere, ꝓ qua parte peteret,ex ali
qua iuſta cā admittitur incertæ partis petitio. ff. ſi cer. pars hæ-
re.peta.l.4.§.ſi.ff.de rei vend.q̃ de tota.ff.cōmuni di. & ſi nō.§.j.
& idē dicimus etiā de alijs ſignis,ſi iuret ſe ea neſcire.ff.de fur.
actione.Et habēt hæc locū,ſiue pſonali actione,ſiue reali agať,
ff.de rei ven.ſi in rē.ſemp tñ oportet eū ſic exprimere,ꝙ aduer-
ſarius,& ſi nō plenè, tñ aliquo mō ſciat, quid petať, qa ſi peni-
tus neſciret,nō cogeť reſpōdere,ff.de eden.l.j.nec mirū, ſi libel
lus ſit generalis,ex cā recipitur, qa etiā ſnīa ſic generalis ualet,
quæ tñ dēt eſſe clarior,q̃ libellus,inſti. de acc.§.curare, ff. de re
iudi.ait prætor.§.j.C.de ſentē.quæ ſine cer.quāti.l.2.& ideo ſuf
ficit petere fructus pceptos de tali fundo ſine alia expreſsione,
& pōt adijcere,qñ res petitæ non extant, ipſas æſtimo tātū.hoc
tñ ſcias,ꝙ aliqua expreſsio neceſſaria eſt in ſnīa, quæ non eſt ne
ceſſaria in libello.nā in ſentētia dēt exprimere rem ipſam,vel q̃
titatem,vel in actis debet contineri,ff.de reg.iu. ait prætor.& ſe
cundū hoc intelligitur,C.de ſen.quæ ſine certa quantit.l.j.vn-
de non valet ſententia,condemno te ad res, quæ tibi obuene-
re a tali fundo: ſed ſecus dicitur in libello.

SVMMARIVM.

1 *Actione perſonali agens, qua exprimere teneatur.*
2 *Epiſcopus petens eccleſiam aliquam, quid teneatur in libello exprimere.*

CAP. III.

1 Dilecti filij.[Quare ſibi] † No. cām exprimendā
in libello ī pſonali actione, ff.de exc.
rei iudic.& an eadē,§.actiones.ſed ſi nō exprimatur
quāuis non cogatur recipere, tñ ſi reſponderet, va-
let,C. de ann.excep.l.vlti.& hoc no.ſ.de of.ordi.conquerēte.
& dēt cā eſſe talis,quæ ex ſui natura inferat iuſtū eſſe,quod peti
tur,vt hic.eſſet enim iuſta cā,peto taleť pecuniā, qa eam ſibi mu
tuaui.& ſi reus dicat,exprimas ꝙ cōuerſa ſit in vtilitatem eccle
ſiæ,vel ꝙ ꝯctus ſit factus legitimè, ſ.cōſentientib.his,quorū cō
ſenſus requiritur.vel exprime,quod nō eſt tibi facta ſolutio, vľ
huiuſmodi, quæ oīno tollant intentionē actoris, ſi vera eſſent,
a nō cogitur[a] hoc in libello exprimere actionis, ſed[b] poſt litis cō
b teſta.hæc ſeruanť ꝓ ꝓbationib. C.de prob.exceptionē.co.n.ip-
ſo,ꝙ dicimus,qa mutuaui,intelligitur legitime, & in caſu,vn-
2 de cōpetit mihi ius petēdi. † Sed ſi eps peteret aliquod ius epi
ſcopale ab eccleſia,quā cōfitereť exemptā, nō admitteretur hu
iuſmodi libellus,niſi adijceret talē cām,quæ ſufficeret ad hoc,
ꝙ etiā eccleſia exēpta illud deberet,puta qa illud ius ꝯ exēptio
nē præſcripſit,vel qa illud capitulū fuit exceptū in exemptione
& huiuſmodi: ſed diceret tantū,Peto tale ius epiſcopale,qa ec-
cleſia eſt in mea diœceſi,bene admitteretur libellus,non obſtā-
te exceptione,quæ dicit, nō eſt admittendus huiuſmodi libel-
lus,qa paratus ſum probare incontinenti,ꝙ ego ſum exēptus,

niſi malitia actoris ſit notoria, quia tunc non eſt malitijs homi-
num indulgendum, & hæc probatio eſt in principali diſceren-
da, ſupra de foro competen. ex parte.

ADDITIONES.

a ¶Non cogitur. Adde Pet.de Anch qui hoc refert in conſ.274.incip. Ex prædictis,& in conſ.317.incip.Ex prædictis ſubtiliter, col.j. quod idem conſil. eſt ſub numero 274.

b ¶Sed poſt litis conteſta.Hoc refert & ſequitur Pet.de Anch.in conſ.247.incip. Ad prædicta dubia, circa medium.

De mutuis petitionibus. Rub. 4.

SVMMARIVM.

1 *In criminalibus non habet locum reconuentio.*
2 *Non poteſt in vna & eadem re ſimul ciuiliter, & criminaliter agi.*
3 *Contra agentem poſſeſſorio agi poteſt & petitorio.*
4 *Coram delegatis, non autem arbitris, fieri poteſt reconuentio.*

CAP. I.

Ex literis,& infra.[Propoſuit] in mo
dū actionis.ſi.n. in
modū exceptionis ꝓponerent, tūc procederet,
vt C.de exc. ſi quidē,& l. exceptione.j.de ordi.
1 cog.c.j.†[Reſpōdere] recōuentio nō hēt locū
in criminalibus, qa nō relatione criminis, ſed
purgatione deſinit eſſe innocēs,ff.de pub.iud.qui.3.q.1x.negā-
da.quāuis ex illis.ll. dici poſsit locū habere reconuentionē, cū
ibi dicat,ꝙ deponere dēt inſcriptionē. Itē qa de maiori pōt re-
cuſare, vel ſi ſuā ꝓſequatur iniuriā: ſed hoc ſatis verū eſt, ꝙ ſiť
ambæ accuſationes nō procedūt,vt ibidē no. Itē nō hēt locū re
conuētio,vbicūq; iudex, ſub quo fit cōuentio, de recōuētione
iudicare nō pōt,vt ſi corā laico fiat recōuentio de ſpūalibus,vľ
ſub inferiori iudice de libertate.ſ. de iu.quāro.C.de or.iu.l.j.j.
2 de or.cog.c.tuā.† Itē cū generaľr dicat lex,cuius in agendo &c.
C.de ſent.& interlo.om.iu.cū Pap.in ſi.3.qō.8.cuius.nō vř ini-
quū,ſi cōuentus ciuiliter reaccuſaſſet criminaliter,dūmō cōpe
tens iudex ſit,vel ē cōuerſo.nā & idem ciuiliter pōt conueniri,
& criminaliter,& pōt ꝯ aliū agere,cū non inueniatur prohibi-
tū ſup diuerſis rebus.ſup eodē autē non pōt ſimul & ciuiliter,
& criminaliter agi. C.de vi priua.l.ſi quis aliquid. ſed finita vna
q.vel ciuili, vel criminali, bene tranſibit ad aliā,vt in eadē.l. C.
de inof.teſt.cū qui,inſti.de excu.tu.§.qui autē. ſed q de vno cri-
mine,agēs condēnatus eſt de calūnia,vlterius accuſare non po-
terit,nec priorē accuſatū,nec aliū,quia infamis eſt.3.q.4.nulli,
& q.9.c.j.Item dicūt quidā,ꝙ cęptam accuſationē proſequi nō
pōt.ſed melius dř, ꝙ poſsit ꝓſequi.nā de qua re cognoſcit &c.
ff.de iudi.de qua re,arg.j.de cal.c.2.arg. ad hoc, ꝙ etiā condem
natus,q inſcriptionē depoſuit, & ſi cōdemnetur, pōt proſequi
accuſationē.3.q.11.neganda.alij dicūt, ꝙ nunq̃ in prædictis ad
3 mittiť reaccuſatio.† Itē ꝯ agentē poſſeſſorio bene agitur petito
rio: ſed pōt repelli ꝑ exceptionē ſpoliationis,& ſic intelligitur
j.de or.cog. ſup. ꝯ agentem aūt criminaliter non pōt reconue-
niēdo agi ciuiliter.qđ ſic probatur,qa quod plus eſt,etiā ſi aliqs
prius mouiſſet actionē ciuilem, & cōuentus ꝯ actorē mouere
criminalē,ſuperſedēdū eſſet ciuili,& tm̄ in criminali procedē-
dū eſt.C.de or.iu.l. vlti. quidā tamē dicunt illā lēgē loq, quādo
criminalis accuſatio ſimul contingebat propoſitā actionē, vt ſi
qs petebat cētū,& reus accuſabat actorē de violētia facta in pro
miſsione illorū centū. Item hāc accuſationē non vř poſſe pro-
ponere niſi ante li.cōte.in ciuili actione factā.nā per litis cont.
nō vř ꝙ iudex impediri debeat, quin diffiniat de re, de qua co-
gnouit,ar.ff.de iudi.de qua re.corā iudice appellationis non ha
bet locū recōuentio.ff.de iudi.l.a.§.legatū, ff. de eo, qui appel-
4 lauit in prouincia.l.j.†[Delegatis] no.corā delegatis fieri recō
uētionē.ſed corā arbitris no.ſ.de arb.cū dilc.[actione] ſic fit li
tis cont.C.de li.cōt.l.j.ſi.proxi.c.j.[reſpōſione facta] prius.nā
qui prius,&c.ff.de iudi.qui prior.j.de or.cog.cū dilc.[Inconti-
nēti].i.ante,q̃ ad alia procedať,& debet ꝓſtari de reconuētio
ne ante li.cōteſt.vt quidā dicunt,& ſic intelligo auc.de excu.tu.
§.ſancimus.alij dicunt idē,& ſi ante non fuerit ꝓſtatus,dum
mō incōtinenti poſt li.cōte.i.ante, q̃ terminus ad alia aſsigneť,
recōueniatur,arg.ff.ſi cer.pe.lecta.alij tamē dicunt,ꝙ vſq; ad ſē
tentiā etiā ſine ꝓteſtatione ſuper principali q. lata pōt recōue-
nire,ſed tunc nō ſimul pcedet vtraq; lis. nā ſi aliter diceretur,
ſequereť abſurditas,qa ſub nullo iudice pendēte lite & ea cōt.
poterit cōueniri actor,qđ abſurdū eſt.Itē quid ſi de iniuria,quę
lite pendēte cōtingit,vel alia actione cū reconueniat, nunquid
pōt.& certe vtique,qa q̃ de nouo emergūt, auxilio indigent. ſ.
de of.dele.inſinuāte.j.de iuro calūniæ, cæterū. Itē quæ cā, imo
verius inſania foret abſtuliſſe huic reo iudices ordinarios acto
ris, corā quibus reus actorē cōuenire poterat,niſi aliū illi, corā
quo cōuenitur ſubrogaſſet. Itē in antiquo iure.C.de ſent.& in-
terlocu.omniū iudi.cū Papi.dř induſtriuſè, cuius in agēdo qu-
obſeruat

obſeruat arbitrij, & eũdē ꝯ ſe habere nõ dedignetur, ita ꝙ nõ
facit mētionē de litis cõteſtatione: ſi autē proteſtet nihil facit
ꝓteſtatio, niſi qa indubitanter eſt verũ, ꝙ poſt litis cõteſtatio-
nē incontinenti poſsit reconueniri. & ſic prędicta patet, ꝙ etiã
vbi intentat officiũ iudicis, locũ hēt reconuētio, quod intelli-
gõ, ſi principaliter intētetur, ſecus ſi incidēter, qa tunc non ha-
bet locũ reconuentio, arg. ſ. de oſ. iud. c. vlt. Itē non hēt locũ re-
cõuentio, vbicunq; locũ hēt ſummaria cognitio quod ſic pro-
batur, qa de iure vtraq; lis ſimul tractãda eſt. ſed cũ in vna ſit sũ-
maria cognitio habēda, in alia plena, qõ vtraq; tractabit. Itē v-
na exigit accelerationē, alia nõ. Sed oppones. leue eſt cuilibet
facere, ꝙ nullus poſsit cõueniri niſi ſub iudice, quē malit, cũ ſit
leue impetrare lřas ad aliquē delegatũ, & facta citatione, vlte-
rius ſub alio iudice nõ poterit conueniri, cũ ſub eodē iudice dēt
fieri cõuentio, & recõuentio, vt ſupra de reſcriptis, diſpendia.
Reſpõ. ſub alio iudice reconueniri nõ põt, niſi lata fuerit ſen-
tētia, vel niſi fuerit appellatũ, vel niſi faciat ſe abſolui ab inſtan-
tia iudicij, vt notatur. ſ. de oſ. dele. conſuluit, & ſic contra hãc
fraudem altero prædictorum modorum prouideri poteſt.

De litis conteſtatione. Rub. 5.

SVMMARIVM.

1 *Litis conteſtatio ad hoc, vt valeat, oportet quòd animo conteſtandi litē fiat,*
& etiã ſufficit, quod reſpondeatur de iure libello, vel petitioni, in nu. 2.
3 *Conteſtari litem nil aliud eſt, niſi teſtari.*

CAP. I.

Lim inter epiſcopum. [Nõ per poſitio-
1 nes] ſ. de ele. c. dudũ. † Ad hoc. n. vt teneat li. ꝯ
teſt. oportet, ꝙ aĩo cõteſtandi litem fiat: ſed vbi
ſunt apta cõteſtationi, præſumitur aĩus conte-
ſtandi, niſi ꝯ appareat ꝑ proteſtationē, vt no. ſu-
pra de coſti. cũ M. itē intentio animi nõ ſufficit, niſi ſint verba
apta, vt hic: & eſt ea rõne, qa in poſitionib. nõ fit aliqua petitio,
quæ eſt neceſſaria. nã quõ poſſet ferri ſnĩa abſolutionis a peti-
tione & cõdemnatione ad petita, ſi nihil eſſet petitum. ſ. de iu-
di. exa. ſnĩa. n. reſpõdere dēt petitioni. j. de ſimo. licet Hely. niſi
cã corã Papa ageret. tunc. n. ſine petitione crederem ſufficere
narrationes partiũ ſine petitione aliqua. j. de inſti. cũ veniſſent.
& arg. ꝙ præſentia Papæ ſupplet has ſolēnitates. C. de teſt. om.
ſ. de tranſ. c. j. Itē licet aliquid ponã factũ, vel dictũ, pp hoc non
teſtor, vel cõteſtor me velle litigare, ergo attēta verbi ſignifica
tione nõ eſt litis conteſt. facta, a qua, niſi aliud appareat, recede
re nõ oportet. ff. de leg. 3. nõ aliter. Itē ipſum hic manifeſtè ap-
paret, ꝙ quædã poſitiones & reſpõſiones fiũt ante li. cõteſta. ff.
2 de interro. act. ꝓ totũ: † Itē no. ꝙ ad hoc, vt lis conteſtet ſufficit,
ꝙ reſpondeat de iure libello, vel petitioni: verbi gřa, peto a te
fundũ, quē mihi promiſiſti, vel vēdidiſti. nã rectè reſpondetur,
nõ cõpetit tibi petitio prædicti fundi, vel nõ dēt tibi dari prædi
ctus fundus, quē tu petis. nã cũ actio ſit ius petendi, qđ debetur
actori, ſ. de iure, inſti. de act. in princ. eadē rõne & defenſio, ſiue
reſpõſio rei legitima eſt, qđ petitis, tibi nõ debet de iure. Item
dicũt aliq non ſufficere reſpõdere ad cãm, niſi reſpõdeat peti-
tioni. v. gřa, peto cētũ; qa mutuaui. reſpõdet reus, non mutua-
ſti, arg. qa cũ petitio ſit neceſſaria, & reſpõſio petitioni neceſſa-
ria eſt. Itē cã non eſt actio, ſed vinculũ. Nos dicimus reſponde-
re cauſæ: nã cũ cã talis debeat eſſe, q̃ neceſſariò inferret ius petē
di, quã neceſſariũ eſt ꝓbare, qa nec petēti prodeſt ſi ex alia cã ſi
bi debeatur. & eodē mõ nec ſibi obeſt, ſi alia vice ex alia cauſa
agat, no. ſ. de oſ. or. cõquerēte. q reſpõdet, non verã eſſe cãm, ſ.
mutuũ interueniſſe neceſſariò, dicit ſe ex mutuo non teneri, &
3 ita per ꝯñs petitioni rñdet. † Itē attende verba, litē cõteſtari, ni-
hil aliud eſt niſi teſtari, qa vult cũ aduerſario litigare. ſufficit er
go, ſi aĩo litigãdi petitioni aduerſarij ꝯdicat. C. ď iu. rē nõ nouã.
tñ ſi diceret, volo litigare cũ aduerſario, & nõ ꝯdiceret petitio-
ni, nõ ſufficeret, ar. prę. l. & qa neſciret, an cõfiteret, vel negaret
petita. Quidã tñ dicũt, & forte nõ malè, ꝙ ſi etiã in libello non
fiat petitio, ſed tñ narret factũ, & reus oĩno litē cõteſtando rñ-
deat, ꝙ bona eſt, vel ſaltē toleranda huiuſmodi li. cõte. vt res ma
gis valeat, q̃ pereat. j. de ver. ſign. abbatē, ar. ad hoc. j. de inſt. cũ
veniſſent. j. de cã poſ. cũ eccleſia, ſupra de conſuet. cum dile. &
videtur maximè hoc poſſe tolerari, vbi de iuribus agitur; ſcili-
cet negatoria, vel confeſſoria intentatur: ff. ſi vſusfruc. pet. l. vlt.
in princ. & l. j. in decret. præalleg. tutius eſt tamen in omnibus
aliquid petere [& reſponſionem.] C. de iureiuran. l. 2. C. de iu-
di. rem non nouam. C. de li. conteſta. l. j. ſupra titu. proxi. cap. j.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio peremptoria, an ante litem conteſtatam, an poſt ſit proponēda*
2 *Dictio, ſeu, aliquando diuerſitatem notat, aliquando repetitionem.*
3 *Pactum de non agendo, quare retardat litis conteſtationem, & quare pa-*
ctum de non petendo, hoc idem non operetur.

CAP. I. in VI.

Xceptionis peremptoriæ. [Cõtin
gentis
1 cãm] hoc ideo dico. † qa ſi exceptio talis eſſet, quæ
pariter afficeret & literas, & qđ in eis ꝓceditur, tũc
illa exceptio cõpeteret ēt ꝯ reſcriptũ ante litis cõteſtationē, vt
ſi habēs beneficiũ impetret ſup alio beneficio. nã cũ vitiũ taci-
turnitatis hic ſimul affecerit & reſcriptũ, & gřam in reſcripto
cõtentã, iuſtũ eſt, ꝙ ꝯ vtrunq; cõpetat. ſ. de reſcriptis, ad aures,
cõſtitutus. ſecus eſſet, ſi gřa ſimul cũ lřis data non eſſet, vt ſi pri
mò donaret beneficiũ Papa, & poſtea mãdaret, ꝙ in poſſeſsio-
nē induceret. nã hoc nõ crederē ꝙ ꝯ huiuſmodi lřas poſſet obij-
ci, ꝙ obreptitiè obtinuerit, licet gřam collationis obreptitiè ob
tinuerit, qa habebat aliud beneficiũ, vel alia cã ſuberat, quã ſi
Papa ſciuiſſet, beneficiũ nõ dediſſet, & ꝯ hanc bene cõpetit ex-
ceptio. j. de re iudicata, olim. j. de accuſationib. accedens. alij
tñ aliter dicũt. [Cõtingentis,] id eſt ad principale negotiũ per-
tinētis, ſicut eſt exceptio pacti de nõ petēdo, vel debiti ſoluti ꝯ
eũ, qui pecuniã petit. de hoc plene no. ſupra de reſcriptis, ſuper
literis. negotiũ autē principale nõ tangũt, quæ ſunt de proceſ-
ſu, vt qa nõ fecit mentionē de proceſſu, infra de re iudica. inter.
[obiectus,] id eſt exceptio perēptoria [de re iudicata] nam exce
ptio rei iudicatæ ꝯ reſcriptũ opponitur. C. ſnĩam reſcin. nõ poſ.
l. vlti. [tranſacta] qa exceptio trãſactionis ante li. conte. admitti
tur. ff. de cõdi. inde. eleganter. §. ſi quis. [Finita] ſed quomõ põt
finiri lis, niſi vel ſententia, vel tranſactione? poteſt reſponderi,
2 † ꝙ hæc dictio, ſeu, nõ notat hic diuerſitatē: ſed multiplicatis ver
bis idē repetit. vel dic, ꝙ hic dicit rem finitã, de qua non eſt trã-
ſactũ, neq. iudicatũ: ſed tñ lis finita dř, puta qa iurauit ſe in per-
petuũ non acturũ. nã tunc niſi ex cã noua vlterius agere nõ po-
teſt. ff. de iureiu. admonendi. C. de pac. poſtquã. ff. de condic. ob
3 cau. l. 2. ar. ſ. de reſcri. cõſtitutus. † Idem vř etiã, ſi ſolũ pactũ fe-
ciſſet de nõ agendo vlterius de aliquo debito nã huiuſmodi ex-
ceptio ꝯ reſcriptũ rectè opponitur, & litis conteſtationē retar-
dat, qa ſi hoc expreſsiſſet, nullas literas habuiſſet. ſecus autē, ſi
pactũ de non petēdo feciſſet, qa tunc nõ retardaretur litis con-
teſtatio. Iuramentũ autē de non petendo, an tardet litis conte.
Reſpõdemus, ꝙ ſic, vt impediatur periuriũ. Quare autē aliud
ſit, qñ paciſcitur de nõ petendo, & aliud, qñ paciſcitur de nõ a-
gendo reſpõdeo; qñ paciſcitur de non agendo, nihilominus ex
tra iudiciũ petere põt, & nihilominus debitor manet obligatus
ex promiſſo, licet agere nõ poſsit, & è conuerſo. ff. de condi. in-
de. naturaliter. ff. de iud. ius. & ita ſi permitteret contra ſe litem
conteſtari, non oppoſita cõtra literas prædicta exceptione, poſt
litem conteſta. opponere non poſſet, cum ſit declinatoria fori;
ſed vbi paciſcitur de non petendo, nullo modo remanet obli-
gatus, & ita poſt litis conteſta. poterit excipere.

Vt lite non conteſtata non procedatur ad teſtium receptionem. Rub. 6.

SVMMARIVM.

1 *In cauſis vbi requiritur lis conteſt. ſiue actor, ſiue reus abſentet ſe ante li-*
tis conteſta. citari debet per interualla. x. dierum, bis, ter, & quater. pro-
ut iudex ex diuerſis cauſis moderabitur. Quid autem, ſi reus ſe abſen-
tet, an ſit procedendum ad ſententiam diffinitiuam, in nu. 2.
3 *Dotis & adulterij accuſatio pertinet ad iudicem eccleſiaſticum.*
4 *Danda ſunt dilationes ob aduocatos quærendos, non autem propter abſen-*
tiam aduocati habiti ſunt danda.
5 *Dominus non appellatur contumax & malitioſus, licet procurator ſit.*
6 *Dominus ſciens contumaciam procuratoris punitur, niſi purget.*
7 *Diffinitiua ſententia ferri poteſt contra dominum propter procuratoris*
contumaciam.
8 *An eccleſia, vel pupillus de dolo a miniſtro, vel tutore ſeu procuratore*
perpetrato in negotio ſibi commiſſo.

CAP. I.

1 D hæc Deus, & ĩfra. † Licet hic po
nanĩ qdã ca-
ſus ſpãles in quib. ꝓcedit li. non ꝯte. tñ gñale eſt
ſciēdũ ꝙ etiã in cauſis vbi requiritur li. cõte. ſiue
actor, ſiue reus ſe abſentet ante li. conte. ꝙ citari
dēt ꝑ interualla. x. dierũ ſemel, bis, ter, quater, pro
ut iudex moderabit ex diuerſis cauſis. ar. ff. de iud. ad per. & l. ſe
quen. quæ. l. licet loquãtur de citatione poſt li. cõte. ſimilitudi
narie, idē dici põt & ante litis ꝯteſt. hodie autē actor vocatur ꝑ
interual. 30. dierũ ter. C. quomõ & quãdo. authē. qui ſemel. & ſi
infra hos terminos nõ venerit actor, expectabit per annũ. j. quē
ſi non venerit, ex tũc iudex procedet ad recipiendũ probatiõ ca
rei & diffinitiuã ſnĩam. auth. de liti. §. oēm. ff. de proba. circa. ſi
autē reus non põt aliquid ꝓbare, abſoluetur ab inſtãtia iudicij
tñ & actor ꝯdemnabitur in expēſis. C. de iudi. properandũ. §. ſ.
ſi autē. j. annũ actor venerit ſaluo proceſſu habito & reſtitutis
expenſis

expēſis recipient probationes eius & audietur de iure ſuo. & ſi
poſtea uerū receſſerit, dicunt quidā ꝙ expectabitur ꝑ aliū annū
& poſt iteratas eaſdē citationes: & ſi nec tunc venerit cadit ab
omni actione. Melius nobis vr̃ ꝙ nec expectato actore per aliū
annū procedetur cōtra ipſum. & ſic loquitur authen. præalleg.
2 †Si autē reus ſe abſentet per eadē interualla, citādus eſt, ſed nō
eſt ad diffinitiuā ſniam procedendū, ſed ad miſsionē in poſſeſ-
ſionem. vt no. ꝭ. de dolo. put. ꝭ. eodē. quā ꝯ. in Auth. vt oēs obe.
in. §. ſi vero. So. ibi erat lis quaſi cōten. cū alio pro eo ꝑ ſe cōuē-
to. Vel dic ꝙ licet nō feratur ſnīa ꝯ reū contumacē, tñ actori ſa
tiſfiet quantū ad expenſas & intereſſe ſuū de rebus eius pp cōtu
maciam ſuā. Si vero poſt litis cōteſt. abſentet ſe actor, vel reus,
codē mō citabitur & per annū expectabit, vt prædictū eſt ante
litis cōteſt. niſi ea cā tunc iudex duxerit tps breuiandū. Melius
vr̃ ꝙ eo vocato legitime ad probationes dandas & ad ſnīam au
diendū, ꝙ non expectato anno ex quo lis cōteſtata eſt termina-
bitur cā. ꝭ. de dolo. put. C. quō & qn iudex. contentaneū. In cri-
minalib. aūt quid obtineat no. alibi. [procurator] quod licet. ꝭ.
3 de pcu. tuæ. †No. accuſationē de dote & adulterij pertinere ad
iudicē eccleſiaſticū. [dote] & donationē pp nuptias petet hæc
mulier. C. de repu. conſenſu. §. ſiue. ſicut & vir dotē. ꝭ. de dona.
4 inter vir. & vxo. plerunq;. [aduocatus.] † Licet. n. pp aduocatos
quærēdos dandæ ſint dilationes, vt ff. ea qui. cau. ma. in integ. re
ſti. l. ab hoſtibus. §. ſi q. & l. ait prætor, & l. vlti. & ar. C. de iudi. ꝑ-
perandū. §. pen. & ff. de poſtu. l. j. §. ait prætor. tñ pp abſentiā ad-
uocati habiti nō ſunt dādæ, infra, de dolo, prout C. de poſtu. ve-
lamēto, niſi in cā fiſci quæ retractaī pp abſentiā aduocati, ff. de
iure fiſci, ſi fiſcus. Iudex tñ diſcretus attendet diligenter, vtrum
magno incommō afficiatur pars, quæ habet aduocatū, ſi detur
dilatio vt tunc ꝑcedat, vel faciat ſibi de expēſis ſatisfieri: an mo
dico tēpore, & tunc procedet ſic, vtrū iuſta cā teneatur aduoca
tus, an minus iuſta, an in breui poſsit habere, annō, arg. ff. de va.
ca. mu. ait præ. nā hoc maximē pertinet ad officiū iudicis. ff. de
ædi. edicto. ædiles. §. pe. [ſæpe] ideſt multis vicibus, [poſtulauit]
iuſta erat hæc ꝑcuratoris petitio, dūmō mulieri ſecuritatē præ-
ſtitiſſet. [de mulieris] infra de reſt. ſpo. lr̃as, in fi. [cauere] requiſi
tus, qa ipſe ex officio ꝑcuratoris præciſe non tenet̃ offerre cau-
tionē. [præſentare] ſed illicētiatus receſsit. [defendere] qa tunc
ſecus, infra eod. qñ, §. porro. [diffinitiuā] qa totus proceſſus eſt
5 cēſendus irritus, vbi litis ꝯteſtatio nō præceſsit. † [Sciēs] ex hoc
colligitur, ꝙ dñs non dr̃ contumax, vel malitioſus, licet procu-
rator ſit, & ideo vr̃, ꝙ etiā qñ procurator eſt cōtumax nō pōt ap
pellare, dicimus tñ ꝙ qñ non eſt contumax pōt appellare infra
legitimū tēpus x. dierū. cū ergo tñ ꝑ ſuam malitiā prohibeat̃
procurator appellare, quare dño, q prius hēt ptātem appellādi,
auferetur ſua ptās, nec obſt. 2. q 6. biduū. §. ſi aduerſus, vbi dr̃ ꝙ
ſi quis ꝑ ꝑcuratorē egit, difficile auditur appellans. qa illud
intelligitur poſt x. dies, quare intra hoc tēpus appellare poteſt
nō tantū procurator, ſed etiā dñs, vt no. ꝭ. de procu. ca. pen. poſt
x. autē dies, licet dñs non ſit vere cōtumax, ſed ꝓſumptiue poſ-
ſit appellare, C. quomō & qñ iudex. l. j. tñ hoc qñ ꝑ procurato-
rem actū eſt, non pōt appellare, qa nec vere, nec præſumptiue ē
dñs contumax, ſed ꝑcurator, & ideo nō pōt appellari. 2. q. 6. §. ſi
aūt. Item dicūt aliq ꝙ hoc qñ ꝯ procuratorē cōtumacē actū eſt,
tranſit ſnīa in rem iudicatā ſaltē poſt decē dies, ſed qñ ꝯ domi-
nū cōtumacē præſumptiuū fertur ſentētia nō tranſit in rem iu-
dicatā, niſi poſt x. dies a die quo ſciuit ſnīam ꝯ ſe latā cōputan-
6 dos. † No. ꝙ niſi dominus ſciens purget cōtumaciam ꝑcurato-
ris, punitur: ſecus ſi neſciret. ff. qđ quiſq; iur. l. 3. §. ſi procura. Itē
no. ꝙ licet ſentētia excōmunicationis nō poſsit ferri in abſentē
pp cōtumaciā ꝑcuratoris nec mulctā indici. ff. ſi quis ius di. nō
ob. l. j. §. ꝑ procuratorē, tñ fiet miſsio cauſa rei ſeruandæ, & etiā
in verā bene fiet, ff. de procur. ſed & hæ. §. vlt. & l. ſeq. C. de dign.
quotiēs. li. ta. nam culpa ſua eſt, ꝙ malū procuratorem elegit,
ff. nau. cau. ſta. l. vlt. §. hac act. arg. ff. ex quibus cau. l. hoc autem.
Item ca hoc vr̃, ꝙ ſi procurator inſtitutus non præſentet ſe iu-
dici ſiue prima vice, quādo cōmittitur, ſiue aliis vicibus, quā-
diu procuratio eius durat, ꝙ nō ſolum procurator, ſed etiam do
minus pōt condemnari in expenſis, arg. ff. cōmo. l. cum qui. §.
viri. & l. ſeq. vbi expreſſe dr̃, ꝙ dominus tenetur de culpa procu-
ratoris, ſi minus idoneū elegit. Item vr̃ expreſſum ff. de procur.
non cogendū, & l. ſe. vbi dr̃, ꝙ procurator nō cogitur proſequi
litem ante li. conteſt. ſed dominus tenetur ob rem nō defenſā
poſt li. conteſt. tamē poſſet magis dubitari, ſed & tunc videt̃, ꝙ
dominus teneatur de culpa eius, arg. prædictarū ll. nec mireris
ſi alius tenetur de culpa, vel pœna alterius. ſ. procurator, qa hę
7 expenſæ non ſunt tantum pęna, ſed etiam intereſſe. † Idem etiā
videtur & de diffinitiua ſententia. ſ. ꝙ ferri poteſt ꝯtra dominū
propter procuratoris contumaciam, cum poſt litis conteſta. ſa
ctus ſit dominus litis: vnde mutari non poteſt. ff. de procurat.
poſt litem, & ſentētia in eum dictari poteſt. C. de ſen. ex peri. re.
l. j. & expreſſum vr̃ ff. quādo ap. ſit l. j. §. ſi, C. quomō & qn iudi.

l. 3. Idē etiā dicimus in caſibus in quibus ad ſentētiam diffiniti
uam proceditur lite non conteſtata pp generalem rōnem, quę
dicta eſt, quia culpa ſua eſt, ꝙ non inſtituit bonū procuratorē,
ſed ipſi domino datur actio mandati ꝯ procuratorem, & ſi non
ſit ſoluendo reſtituitur actio cōtra eū, qui vicit. ff. de dolo, & e-
leganter. §. pen. Idem etiā dicendū videt̃ in ſententia ſuſpēſio-
nis & interdicti, ſed poſſet dici ſecus: licet enim cōtumacia ꝑ-
curatoris generet præiudiciū domino in re vbi eſt procurator,
& in pertinentibus, non tamē in aliis ſicut eſt, ꝙ ſuſpendatur,
vel interdicatur, quod non dēt fieri, niſi cauſa ſuſpenſionis le-
gitime probetur. 2. q. 1. nonnen. prædictis rationibus videtur, ꝙ
ſi procurator eccleſię pp cōtumaciam ſuā cōdemnetur in expē
ſis, ꝙ mandabitur ſentētia executioni in bonis eccleſiæ, quia ip
ſe in culpa, & cōtumax fuit, cū ipſe vel alius eius nomine cōpa-
rere debuerat. Et idem vr̃, ſi alia mandata iudicis non impleat,
puta quia non exhibet acta, vel alia inſtru. & idem in ſimilibus
ſecus autē eſſet ſi falſa inſtrumēta produceret procurator, vel
aliam fraudem faceret, & eſt rō diuerſitatis, quia ad hoc nō te-
nebatur dominus, vnde nec ſibi imputatur, ſi fiat a procurato-
re, quare nō cōmiſſa vr̃, ſed ad comparendū, & ad exhibendū in-
ſtrumēta, & ad ſimilia tenebatur ꝑ ſe, vel per aliū: ſed etiā ī his
ſubuenitur eccleſiæ aliquādo, vt prædiximus, per in integ. reſti.
ff. de mino. minor etiam, nec eſt cōtra 16. q. 6. ſi epiſcopū, ꝙ ī ꝓ-
dictis non punitur eccleſia pro delicto procuratoris, ſed pro ſua
culpa, in qua fuit ꝙ non eligit & in fide & in facultatibus bonū
procuratorem, vt prædictū eſt. & hac rōne vr̃, ꝙ ſi ꝑcurator hēt
poteſtatē cōſtituēdi aliū procuratorē, puta qa iam eſt lis cū eo
cōteſtata, & detinetur infirmitate, vel alio iuſto impedimento,
qa dēt aliū procuratorē conſtituere ſuis expēſis, & niſi faciat
non ſolū punietur procurator, ſed etiā dominus ad intereſſe, qa
in culpa fuit ꝙ inobedientē procuratorem, & indiſcretū elegit.
ſecus autē vr̃, ſi ideo tenebatur alium procuratorē cōſtituere,
quia hēt ſuper hoc, ſ. ſuper conſtituēdo procuratorem ſpeciale
mandatū. nam tūc quia hoc fuit tñ de gratia & ex abundanti ꝓ
uiſione, qa non tenebatur dominus præuidere caſus fortuitos,
nec ipſi procuratori nec domino imputatur, ſi non conſtituat
aliū procuratorem, arg. ſupra de elect. cū inter vniuer. vbi no.
Alij tamē ꝯdicunt: domino tamē bene daretur actio mandati
ꝯ procuratorē ſi ſibi expediſſet aliū procuratorē cōſtitutū fuiſ-
8 ſe. de hac materia no. ſupra de iudi. cū deputati. † Quidam etiā
dicūt, ꝙ etiā ex dolo cōmiſſo & a miniſtro & a tutore & a pro-
curatore in negotio ſibi cōmiſſo non tenetur eccleſia, vel pu-
pillus, niſi vbi a delinquentibus poſſunt ſe ſeruare indēnes, &
tunc ſufficit, ſi cedāt actiones. ff. quādo ex of. tu. l. j. ff. de admin.
tuto. l. ſi. quando autem procuratores aliarum perſonarum de-
linquunt, quid iuris ſit no. infra de fide inſtrumen. c. penul.

CAP. II.

ACcedens, & infra. [Reſtitutionis] iuris parochialis & quorū
dā aliorū iuriū per in integ. reſti. vel melius, vtriuſq;
principaliter. vel potes melius dicere, ꝙ petebat ar-
chieps̃ reſtōnem poſſeſsionis iuris parochialis, & cū iudices vi
derent ꝙ archieps̃ forte de iure parochiali fidem fecisſet, nole-
bāt illud ſibi reſtituere, ſed ꝯ eū pronunciare, & ideo tunc idem
archieps̃ petijt reſtōnem in integrū, & ipſi dedere. vel dic ꝙ ex
quo diſcreti ſunt iudices, præſumendū eſt ꝑ ipſis prima facie,
ar. ꝭ. de procu. in noſtra. §. ſi. & quātū ad ipſorū proceſſum Do
ctor nō dēt ſibi aſſumere onus excuſandi indiſcretos iudices.
[Appellauit] & bene cū cauſis aſsignatis, vt infra qui erāt ſuſpe
cti, & qa non admittebant exceptionē illam, qa literæ erant per
veri ſuppreſsionē obtētæ. nā Veneti habebant priuilegiū a Pa-
pa, ꝙ ſup eccleſia illa cōueniri nō poſſent ante recuperationē
terræ orientalis, & ſic ꝯtinetur in regiſtro. [Admonitus] ſed gra
uamē non reuocabāt, qa ſi reuocaſſent, tūc ſecus eſſet, infra de
ap. cū cauſa. [Nō tenebat] falſum dicebāt. [Nolui] & bene, quia
iuſte appellauit. [Cōtumacia] nō eſt verū qđ dicit archieps̃. [re
ceperūt] & male lite nō cōteſtata, & qa poſt appellationē legiti
mā. [excōmunicationis] nō tenuit hæc excōmunicatio, quia ab
ipſis iudicib. legitime appellauerat [parochialis] iſte archieps̃
forte petierat ſibi reſtitui, vt dictū eſt, ius parochiale in quibuſ-
dā locis, vel domibus, quas poſsidebat archieps̃, ius autē ep̃ale
non ab eo peteret: ſed ab eo qui poſsideret, de hoc no. ꝭ. de ma
io. & obe. inter. [reſtituētes] ad alia iura petita præter poſſeſsio-
nē iuris parochialis, ad illud. n. petendū nō potuit dare in inte.
reſti. cū iam reſtō data eſſet. vel dic ꝙ ſimul reſtituit poſſeſsionē
iuris parochialis petitam, & in integ. reſt. dedit, qđ fieri pōt, vt
no. ꝭ. de in integ. reſt. cū ex literis. [poſſeſsionē] iuris parochia-
lis. [cōteſtata] & ideo male recepti ſunt ſup poſſeſsionem iuris
parochialis teſtes, ſupra de of. iud. c. 2. ff. de mino. verū. §. ſcien-
dū, & in l. cauſæ, §. cauſa, ſed nec ſup reſtitutione in integrū de-
buerunt recipi niſi per tres menſes contumax perſeueraret, vt
in Auth. vt ſpon. larg. §. ad hoc. col. 9. [manifeſtum] & ideo non
fuit

ſuit neceſſe ſuper hoc probationes recipere, de hoc no. infra de coha.cleri.& mu. tua. [in quem] plebanum. [vniuerſa] inſtrumenta. C. de con. ex le. diſſolutæ.

SVMMARIVM.

1 *Miſſio in poſſeſſionem per quot iudices fiat.*

CAP. III.

TVæ fraternitatis. [Nequeat] puta quia eſt cauſa criminalis, vel ſpiritualis, vel aliter, vt no.j. eo. de eo qui mit. in poſ. cau.rei.c.j. [Per cēſuram] dēt .n. cōdemnari etiā in expenſis, infra eo.qm, pōt etiā manu militari eijci. ff. ne vis fiat ei, qui in poſ.ſi quis miſſum. ff de rei ven. qui reſtituere, nec fa-
1 ciēt miſſionē corporalē, niſi qui habēt merū imperiū, ff. de iu. om.iud.l.iubere. ff. de oſ.procon.l.nec quicquā.§. vbi decretū, poſſunt tamē iudices minores decernere poſſeſsionē minorē, puta illam, quæ fit cauſa cuſtodiæ cū aliqua cāæ cognitione. ff. de dā.inſe.l.4 §.j.& 2.& l.ſi finita.§.j.ff. de iu.om.iud.l.iubere.

SVMMARIVM.

1 *Dimiſſio inconſulta parit reſtitutionem in integrum.*
2 *Vxoris & terræ in dotem datæ, in cauſa matrimonij, reſtitutio prius facienda eſt, quam de fœdere matrimonij cognoſcatur.*

CAP. IIII.

ACcedens ad apoſtolicam. [Coriſopiten.] iudex in cā q̄ vertebatur inter vicecomitē & vxorē eius. [attingebat] & ideo iudex pōt recuſari vt ſuſpectus, infra de app.poſtremo. [& archi.] q ſimiliter erat iudex cū epō, & magiſter P. tertius iudex. [locū] infra de app. ex parte. 3. q.9. hortamur. ff. de iud. ſi locus. ff. de arbit. ſi cū dies. §. arbiter. [credere] ſupra de ele. bo. me. Magun. ſi capitali odio cū odiat. infra de reſti.ſpoli. ea trāſmiſſa. ff. ad Treb. qui ita.§.j. [Tertius] ordo iuris eſſet, ꝙ ea quo cęperat lis ſub delegato primo, deberent vſq; ad finē cognoſcere, niſi ꝑ appellationē & recuſationē reuocaret ab eis iuriſdictio.j. de appel. vt debitus, & c.cū ſpālis, & c. interpoſita, ſed licet hic ſit ordo ſeruandus quantū ad litigantes, ꝑtās tñ remanet penes delegantē, vt ſiue cōmiſit totam cām, ſiue partē, dūmō ſit ordinarius, vel ſi ſit delegatus & commiſit partē, qñcunq; vult, reuocat cōmiſſam iuriſdōnem. ff. de iudi. iudiciū, & maxime, vbi honeſtas & veriſimiles cauſas attēdit & modicū ſit pręiudiciū, vt hic. Quidā tamē dixerūt, & vt videt non bene, ꝙ hæc cōmiſsio facta erat per appellationē, ſed hoc nō vr̄ poſſe ſtare, quia ſi iuſte in cā appellationis ꝓcederet, cōmiſſum eſſet eis, vt ſi vere eſſent cauſæ appellationis, ꝓcederent, alioquin remitterēt cām ad primos iudices, a quib. fuerat appellatū cōdemnata parte appellante in expēſis, vt infra de appel. vt debitus, qđ hic non fuit factū: ſed ſine cauſæ cognitione reuocauit iuriſdōnem: vel dic ꝙ hic de appellatione iuſta conſtitit Papæ. Sed nūquid hac cōmiſsione emanante debebāt ceſſare primi iudices? Reſpōdeo ſi vicecomes inniteret appellationi, ſemꝑ primi iudices ſuperſedebunt, vt no.ſ. de oſ. dele. paſtoralis, ſed ſi appellationi nō inſiſtet vicecomes, tunc pōt lis procedere ſm̄ tenorem decre.ſ. de reſcr. paſtoralis, in prin. [vr̄ poſt appellationē] etiā ſi lis eſſet cōteſtata. [abſq; culpa] hic reſpondet tm̄ primo mēbro, ſ. qn li. nō ꝯte. ꝓceſſum eſt. {inconſulte}
1 † no. inconſultā dimiſsionē adducere reſtōnē, ſimile.ſ. de elec.
2 cām. {Quā terræ.} No. † fieri reſtōnē non ſolū vxoris, ſed etiā terræ in dotē date, antequā de fœdere matrimonij cognoſcatur, cuius defenſio primo loco pertinet ad maritū. ff. de re iud. ſępe.

SVMMARIVM.

1 *Caſus enumeratos hic habes, in quibus lite non conteſt. licet recipere teſtes.*
2 *Qualiter mors, vel abſentia aſtimari debeat a iudice.*
3 *Vſque ad quotum annum quis dicatur ſenex.*
4 *An poſt mortem teſtium poſſit in eorum dicta & perſonas dici.*
5 *Qui propter infirmitatem eſt abſens expectari debet. ſecus vero ſi fraudulenter quis ſe abſentauerit, vt in nu.6.*
7 *Subexceſſus nomine comprehenditur iuriſdictio ſuper iuribus quæ male occupata, vel detenta dicuntur.*
8 *Nunquid ſecundum decretum locum habeat in perſonalibus actionibus.*
9 *In reali & perſonali actione facienda eſt miſſio in poſſeſſionem.*

CAP. V.

1 QVoniam frequenter. [Procedēdū.] † Nouem ſūt caſus excepti in quib. fallit hæc regula, vbi timet de morte, vel abſentia teſtiū, & vbi agit de matrimonio vel electione, & inquiſitione & publicatione teſtiū vt hic. Fallit & in cā appellationis. C. de præſcrip. 30. ann. cū notiſsimi.§. pen. C. de temp. app.l.vlti. Itē fallit vbi quis iurauit nō repetere vſuras, & vbi idē vſurarius in teſtamēto reddi mandauit: nā tūc teſtes recipientur ſuꝑ vſuris lite nō conteſt.j. de iureiur. ad noſtrā. & idē dicunt quidā vbicunq; quis iurauit aliquod tale illicitū, puta nō repetere rem raptā etiā ſine teſtamēto. fallit etiam vbi aliquid petit oſ. iud. ſeruiente actioni, vt in expēſis pen. lite factis: ſecus ſi nō ſeruiret actioni ſed actio ei.ſ. de oſ. iud.c.2. C. de iud. ſancimus. & in cauſa in integ. reſt. vt in Auth. vt ſpō. lar. §. ad hoc. Sed quidā dicūt illā Authen. loq tm̄ qn̄ petit reſtitui vt ab hæreditate ſe abſtineat. Itē vbi cā eſt mere ſpiritualis & ſine alicuius cōmodo, vt eſt crimē hæreſis. 24. q. 2. ſanè. in princ. Item fallit vbi offendit publicū cōmodū, vt in dilapidatione, & officiali. 3. q. 2. quia. ea. q. 4.§. aliqñ. C. de pęnis. nē diu. dicūt quidam idē vbi agitur de ſtatu eccleſię.j. de teſti. cū olim. & idē poteſt dici vbicunq; agit de iurib. licet ſuper his raro debeat ꝓcedi inquirendo niſi iuſta cā ſubſit. fallit in denunciatione.ſ. de iu dic. nouit. Itē fallit in reo præſente & actore abſente. C. quō & qn̄. iud. authē. q ſemel. Itē in cā appellationis interpoſitæ a grauamine.j. de app. interpoſita.§. vlti. & idē forte dr̄ in omnibus
2 emergētibus. † {Abſentia} mortē autē, vel abſentiā æſtimabit iudex varie ſm̄ qualitatē negotiorū. nā ſi debitū de quo agi ſperatur, ſit in longū diē debitū, vel ſub cōdōne quæ pōt multū differri, nō reputabo abſentē etiā ſi diu abſuturus ſit, cū credibile ſit ꝙ poſsit redire ante q̄ dies, vel cōdō extet: & ideo nō recipietur teſtis, ſed expectabitur in hoc caſu. & ē cōuerſo, ſi iā citatus eſſet aduerſarius, & differret litis cōte. qa poſſet eſſe, ꝙ in proximo fiet litis cōteſt. & ſic præſumitur, ēt ſi breui via, vel tpe ſit abfuturus teſtis, nō recipiet teſtimoniū eius, & hęc arbitrio diſcreti iudicis cōmittuntur. {Ciuiliter} ēt de crimine, cū ciuiliter agitur: ſecus ſi criminaliter, vbi non licet ꝓcedere, niſi præſens ſit accuſator, & accuſatus, & ꝑ ꝯñs teſtes aliter nō recipiuntur, niſi accuſator procedat. 2. q. 8. & c.2. & c. præſcripta. 2. q. j. in primis. 5. qō. 6. Epiphaniū. {occultetur.} 24. q. 2. quanq̄. {Fortuitis}. ff. de reſti. curtēt, j. de teſti. ſi q teſti. ff ad l. Aquil. in lege.§.
3 ſecus. † {Senes} hi dicūtur ſenes, q ſunt in 70. anno: de illis .n. q iam cōpleuerunt 70. annos, nō pōt intelligi, cū ipſi & ſi volentes poſſent, inuiti tñ nō cogunt ferre teſtimoniū. ff. de teſti. inuiti, qa poſt 70. an. nō cogūtur ad munera publica auctoritate tātū. C. q æta. l.j. inſti. de excu. tu.§. itē maior. ff. de iure immu. l.3. a munerib. aūt ꝑſonalib. publicis auctoritate & vtilitate excuſat quis poſt 60. an. C. qui ætа. l.j. lib. 10. pōt tñ dici, ꝙ ad teſtimoniū ferendū in hoc caſu, q dicunt ſenes, relinquitur arbitrio iudicis. nā qñq; eſt aliquis ſenior in 50. an. q̄ alius in 60. an. & ſatis probabiliter pōt timeri de morte cuiuſq; ſm̄ naturā inferiorū cauſarū poſtq̄ peruenīſſet ad 50. an. & leges, q̄ dicunt, ꝙ ſeptuagenarij tm̄ excuſationē habēt a muneribus, nihil faciūt ad rem, qa ibi nihil fit timore mortis. hic autē aliquid ſpāle occurrit: hic .n. teſtes recipiuntur timore mortis tm̄, ne cū eis pariter pereat ꝓbatio veritatis. (Et valetudinarij) .i. īfirmi pp debilitatē corporis, & naturæ defectū, non pp febres acutas. vbi enim timet de morte teſtiū, de qua dixi ſ. ibi, ſ. de morte, hic vult dicere, ꝙ ēt in prædictis caſib. .i. cū de morte, vel abſentia timet, non ſunt recipiendi, niſi ꝓbabiliter timeat, puta qa ſunt ſenes & c. i. dic, ꝙ vbi de morte, vel abſentia timet, oēs recipiuntur, ſed ſenes & huiuſmodi recipiſitur, ēt ſi de morte, vel abſentia diuturna nō timeat. {Rationabili} qa cito moritura ſunt, vel diu abfuturi, forte qa iturus eſt ad bellū, vel alijs hmōi cauſis, quæ ſūt ff. de do. cā. mor. l.2. & ſeq. {abſens} idē eſt, ſi præſens, ſed ſi debitū ſit condōnale, vel in diē, vel ſi alterius ex arbitrio pendeat intentio actoris. j. de teſti. ſignificauit. ff. ad l. Aquil. in l. Aquil. Itē ſi impediat litē cōteſtari ꝑ ſuas exceptiones, idē eſt & ſi dignitas vacaret, ar.ꝯ.j. ne ſe. vac. c. vlti. ibi ſo. {Denunciauerit} hoc intelligo, qn̄ fuit abſens, qa ſi fuiſſet præſens, ipſe debuiſſet
ītereſſe exceptioni teſtiū, & iurō ab eis præſtito. 2. q. j. in primis. 5
infra de teſti. c.2. & dr̄ præſens, q eſt in eadē ciuitate, in Authen. de teſti.§. & hic. {Nō valeant} illi, q produxit eos, q fuit in culpa: ſed ſemꝑ valebūt abſenti q nō fuit in culpa, arg. ꝓ hoc, qa teſtes ꝓ vtraq; parte ferunt teſtimoniū. j. de teſti. veniens. in ſi. 14.
4 q.5. nō ſanè. hoc occultatione atteſtationū. † {Legitimè} a legibus & iurib. introductæ, vt Vell. & Mac. vel qa non eſt verſa pecunia in vtilitatē eccleſiæ, & hmōi, qa expectarent tps, quo mortui eſſent illi, ꝑ quos poſſent reprobari teſtes. nō aūt nego, quin poſt mortē dicere poſsit in dicta, & ꝑſonas teſtiū. C. de teſti. l. vlti. qa expectauit tps, quo mortui ſunt illi, ꝑ quos probaret exceptionē pacti, vel cōſimiles ſuꝑ principali cā ab omnib. vel ſponte interpoſita, vt pacti, & hmōi. {Caſualiter}. ſ. quia teſtes li. nō cōteſt. recipiunt. {Alienus} electi, nō confirmati, & cōſecrati. Vel dic, ꝙ cuiuslibet electi & ēt cōfirmati & cōſecrati, puta ſi aliquis eſt in pacifica poſſeſsione epatus, & etiā forte fuit iam ꝑ multos annos cōſecratus, mō dicat non electus, ſed intruſus habuiſſe introitū, vel per potētiā ab initio, vel ꝑ ſimoniam, vel ꝑ dolū. nam hic, ſi nō fuerit contumax, procedetur ꝯ eū li. non cōteſt. ad teſtiū receptionē, & infam. & hoc ſatis probatur ꝑ id qđ dr̄ de matrimonio carnali, de quo, ēt ſi ſit ꝯtumatium, agitur lit. non cōte. ſecus autē, ſi dicatur electionē tenuiſſe, & cū ſponſum fuiſſe, ſed tñ ad depoſitionē agatur pp crimē poſtea cōmiſſum, qa tunc, quātūcunq; ſit cōtumax, ſuper crimine nō debent teſtes recipi, nec in abſentē fertur ſnīa. 3. qō. 9.

decerni-

de cernimus. ſicut in matrimonio carnali dr̄, qn̄ non agit̄ de fœ-
dere mr̄imonij. ſ. eo. c. j. p contumacia tñ poſſet ↄ eũ procedi.
ſ. eo. c. j. arg. j. de dolo, cũ olim. iſte §. põt intelligi etiã de confir
mato & cõſecrato, ſed cõtumace. ſequẽs. §. qui incipit ibi, ſi ve
ro, aliter loquitur, qn̄ electus & cõfirmatus eſt abſens non p cõ
tumaciã. tertius autẽ §. qui incipit, ꝙ ſi forſan, loquitur de non
cõfirmato. & intelligo hæc vera nõ ſolũ in epĩs, ſed etiã in alijs
prælatis, q ſunt ſponſi, vel q habẽt curã animarũ, cũ ibi cã hic aſ
ſignata ſubſit, ſ. periculũ in ſpiritualibus, in alijs clericis autem
nõ idem, ſed eſt pcedendũ cõtra eos, vt habes j. de cleri. nõ re-
ſi. ex tuæ. alij autẽ dicũt & melius idẽ, de cuiuſcumq; electione
clerici agat̄, qa & p longã morã clericorũ in ſpũalibus defectũ
patitur eccleſia. j. de eo q mit. in poſ. cũ qui. ſ. de ele. ſtatuimus.
[Alicuius electio]. i. ꝙ electio non ſit canonica, vel prælatus ſit
criminoſus. [Prohibitus.] Idẽ etiã ſi non opponitur gradus le-
ge diuinæ pbibitus. j. de reſti. ſpol. lſas. [Cõtumax] ↄ non cõtu-
macẽ in hoc caſu nullo mõ pcedatur, vt ſupra c. prox. [Malitio
ſe]. j. de cleri. nõ reſi. ex tuæ. ff. de euic. ſi dictũ. §. fi. ↄ tales enim
credimus publicè pponi edictũ, vel ad domũ. j. de cleri. nõ reſi.
ex tuæ. [aliter]. i. nõ p cõtumaciam. [quod ſi forſan] Iſte §. ſicut
ſuperior loquitur de abſente p cõtumaciam. [ſin autẽ.] Iſte §. lo
quitur, ſicut primi duo loquunt̄, qn̄ eſt abſens, & nõ p cõtuma-
ciã. [alij] præter ſenes, & valetudinarios. q. d. teſtes alias legiti-
mi recipiendi. [ſpirituali]. i. ꝙ electio nõ ſit canonica, vel etiã ꝙ
5 prælatus ſit criminoſus. †{Diffinitũ}. ſ. ꝙ ſit abſens ex neceſſa-
ria cauſa, puta infirmitatis, ſemp expectãdũ eſt. 7. q. i. præſentiũ.
Si verò ſit abſens p annũ ſine rationabili cã, & ſine licẽtia, ſub-
trahant̄ ei expenſæ auctoritate ſuperioris, & mouet̄ p ſubditos,
vel archiepm̄, vt redeat, & ſi nõ redierit, alius ponitur loco eius
auctoritate ſuperioris, Authen. qn̄ op. epiſ. §. & illud, & Authẽ.
6 de ſan. epiſco. §. interdicimus. †Ille autẽ, qui fraudulenter ſe ab
ſentauit, ſi pposito edicto citationis, intra ſex mẽſes nõ venerit
ſpoliabitur ſua eccleſia, & aliter etiã puniet̄, lite non cõteſta. j.
de cleri. nõ reſi. ex tuæ. vel dic ſtatutũ eſſe, ꝙ nullatenus pcedat̄
ſuper accuſatione ſua, vbi accuſatur de crimine criminaliter,
nec ſentẽtiet̄ de crimine, niſi li. nõ ↄte. 3. q. 9. decernimus. ſ. de
iudi. c. j. & ſic bene reſpõdet lectioni, quã fecimus in proœ. §. &
facit etiã p p hoc, qđ ſequitur de matrimonio carnali, ſup quo
non recipiuntur teſtes lite nõ cõteſt. ↄ abſentẽ nõ p cõtumaciã.
j. eo. c. §. ſi aũt. poſſet tamẽ dici & pbabiliter, ꝙ niſi cã probabi-
li ſit abſens epĩs iam cõſecratus, vocabitur p edicta, & niſi cõpa-
ruerit, proceditur ↄ eũ non ſuper criminalibus, ſed ſuper impe-
dimẽto, quo dr̄ electionẽ non valere, ad ſnĩam diffinitiuam, ar.
eius, qđ dr̄ in matrimonio carnali. j. qui fi. ſint legi. perlatum, &
no. in §. ſeq. ſi autẽ. Vel dic, ꝙ is eſt ſenſus §. huius, ꝙ ſi ↄ confir-
matũ & non cõſecratũ, vel nõ ordinatũ proponitur aliquid cõ-
tra perſonã, vel cõtra formã electionis, tũc non dẽt expectari,
niſi per tm̃ tpš, in quantũ dẽt cõſecrari, vel ordinari, & de his tẽ
poribus, vt no. ſ. de elect. cũ in cunctis. §. j. & 2. & eſt rõ, ꝙ tm̃ ex-
pectatur, quia ſi tunc veniret, quiſq; obijcere poterit, quod vo-
let, alioquin remoueri deberet, vt in præal. decre. cũ in cũctis, &
ſic etiã põt intelligi §. ſequẽs. {Expectet}. q. d. non eſt neceſſe,
ꝙ electus citetur, vt veniat petiturus cõfirmationẽ: ſed tm̃ per
ſex mẽſes expectatur, poſt electionẽ, qđ hic ſatis expreſsè ĩnuit.
vel dic, ꝙ loquit̄, qn̄ ↄ electũ aliquid obijcitur, & citat̄, vt reſpõ-
deat. nã in hoc caſu, ſi p ſex mẽſes cõparere diſtulerit, procede-
tur, nõ obſtãte ꝙ nõ ſit lis cõteſt. nõ obſtante, ꝙ eſt abſens nõ p
cõtumaciã. {Præſumatur}. C. de repu. authẽ. hodie. j. de ſpon.
in præſentia. 34. q. j. cũ p bellicã. {Propria}. j. q fi. ſint legi. per
latũ, ↄ. Sol. dixerũt quidã ibi nõ ſentẽtiari de mr̄imonio, ſed de
legitimatione plis. vel dic, ꝙ ibi recepit legitimas præſumptio-
nes ſup morte viri, eo mortuo aliud aduerſarius cõſtitui nõ po-
teſt. vel põt dici, ꝙ ille, q ibi fuit citatus, fuit cõtumax. vel dic, ꝙ
ibi loquitur, qn̄ malitioſè aberat, vñ ſufficiebat proponi edictũ
ad domũ eius. j. de cleri. nõ reſi. ex tuæ: ſecus, vbi nõ malitioſè,
vt hic. & præſumit̄ malitia, ſi vxor neſcit, vbi ſit. j. qui matri. ac.
poſ. c. j. & intelligo hoc vltimũ verũ. ſ. ꝙ proponit̄ edictũ ad do
mũ vbi ex malitia eſt abſens, vel vbi cõtumax eſt quo ad hoc, ꝙ
procedat̄ ad ſnĩam diffinitiuã. nã quo ad miſſionẽ in poſſeſſio-
nẽ pcederet̄ ad edictũ proponendũ, etiã ſi nõ eſſet malitioſus,
vel contumax, vt no. j. de eo q mit. in poſ. ſi aduerſarius, dũmõ
nõ eſſet in puincia. {Multi.} 32. q. 7. illi q, & c. neq; & c. furioſi.
7 infra de ſponſa. in præſentia. †{Exceſſum} ſub hoc noĩe exceſ-
ſum, cõprehendit iuriſdõnẽ ſup iuribus alicuius, q̃ male occu-
pata, vel detẽta dicunt̄. j. de teſti. cũ olim. 2. qõ. 7. quapropter, &
c. ſeq. j. de ſimo. licet, j. de accuſa. qualiter, & qn̄. {publicatio}
ideſt redactio in publicã formã ad æternã rei memoriã. j. de te-
ſti. ſignificauit, Authẽ. de teſti. §. pen. Idẽ forte in publicatione
teſtiũ, ar. C. de teſtamẽ. l. publi. & l. iſtar. & fiet hoc mõ, quia ijdẽ
teſtes dicũt, qualiter interfuere ↄtractui, & poſt iudex decernit di-
cta eorũ ppetuò valere. j. de teſti. Albericus. {vt tædio} nunqd
miſſus in poſſeſſionẽ in actione reali pcipiet fructus? Reſpon-
deo ſic: ſed non lucratur, niſi in petitione hæreditatis, & ſi ſit fi-
liusfa. nepos neptis, & vxor, & nõ habeãt aliud, vnde valeant ſu
ſtẽtari. ff. ex qui. cau. in poſ. l. Fulcinius, §. pe. ff. vt in poſ. le. quæ
legit. venit. n. intra annũ reſtituit ẽt miſſus in poſſeſſione rea-
li. C. de præſcr. 30. an. ſi quis emptionis. §. pe. ſimiliter qa quis p-
cipit fructus, & tamẽ ↄputat in ſorte. C. de pig. act. l. j. C. de pac.
pi. l. j. & 2. quia ipſe reus terrã colit, & fructus colligit, & alius. ſ.
miſſus in poſſeſ. eos cuſtodiet. ff. vt ſpon. larg. is cui, & hoc in iu
re pſonali. in reali autẽ tædio afficitur, ꝙ alius poſſidet. C. de p-
ſcri. 30. an. ſi quis emptionis. Sed ↄ, j. eo. §. vbi dicit, cõſtituitur
poſt ann. verus poſſeſſor, ſed expone. i. incõmutabiliter, & ſcias
nõ eſſe neceſſariũ ſm̃ decretũ: ſed ſufficere ſolũ excurſum tpĩs:
ſi tñ petat, dari põt, infra de eo, q mit. in poſ. ca. j. ſed in perſo-
nalib. neceſſariũ eſt ſm̃ decretũ, vt fiat verus poſſeſſor hoc mõ,
qa adiudicabitur verè poſſidere res illas, de quibus fuerat miſ-
ſus in poſſeſſionẽ pro menſura declarati debiti, & ex tunc facit
fructus ſuos, & præſcribet, arg. ff. de dam. inſe. ſi finita. §. ſi quis.
8 †Alij dicũt, ꝙ in perſonalib. action. nunq̃ hẽt locũ ſm̃ decretũ,
ſed pcedet ad vendicationẽ, vel ad impetrationẽ dominij, ſecũ
dũ qđ no. C. de bo. au. iu. poſ. cũ pponas, & ſm̃ hoc nõ hẽt locũ
ſm̃ decretũ, niſi qn̄ ſit miſsio in poſſeſsionẽ ex cã noxali, vel ex
cã dãni infecti. in cã tñ noxali & dãni infecti ſecundũ decretũ ↄ
ſtituit eũ dñm, ſi reus erat dñs. ſi autẽ nõ erat dominus, dat cãm
præſcribẽdi. ff. de dã. inſec. ſi finita. §. Iulia. ff. de noxa. ac. genera
liter. plus placet, qđ no. circa hãc materiã j. de verbo. ſigni. dile-
cto, in gl. ꝙ tamen. {Immobilib.} ſecus in mobilibus. nã ↄ talẽ
poſſeſsionẽ pcedetur nõ admiſſa nominatione domini, imò te
nẽs, vel poſſidẽs rem ſe defendere cogitur. ff. de rei ven. officiũ.
12. q. 2. de reb. 16. q. j. in canonibus, ſi autẽ petantur incorpora-
lia iura, hẽt locũ nominatio, vt no. ſ. de ma. & obe. inter. {No-
a minare} ſi autẽ non noĩaret,[a] ſed liti, tanquã poſſideret, ſe offe
rat, ſi poſtea, vel ante litis conteſtationẽ, vel poſt cõtumax ſit,
& pp hoc decernat̄ poſſeſsio actori, nõ nocet dño, q verè poſſi-
det quo ad poſſeſsionẽ, vel pprietatẽ. C. ſi p vim, vel alio mõ. l.
vlti. Sed ille, q litẽ ſuſcepit, tenebitur ad intereſſe ante li. conte.
p actionẽ de dolo, & poſt li. conteſt. cõdemnabitur ad ipſam rẽ,
cũ habeatur p poſſeſſore, ſi ille, q agebat, reũ nõ poſſidere igno
rabat, vel melius ad litis æſtimationẽ: vel ſecundũ quoſdã quan
tũ in litẽ iuratũ fuerit, vel ad intereſſe. ff. de rei vendi. is, q ſe ob.
& l. ſeq. ff. ſi vſusf. pet. l. fi. ff. de pe. hæt. q ſe liti. ff. de dolo, l. pen.
Sed oppones, cũ abſens poſſidet p colonũ, colono eiecto domi
nus amittit ciuilẽ poſſeſsionẽ, vt no. ff. de acq. poſſ. poſſidere. §.
ꝙ ſi ſeruus. quare nõ eodẽ mõ amittit dominus poſſeſsionẽ, ſi
p iudicẽ ablata eſt poſſeſsio illi, q alieno nomine poſſidebat, &
alij data. ſ. illi, q miſſus eſt in poſſeſsionẽ, & tũc dominus abſens
dẽt amittere poſſeſsionẽ. Sed reſpõdemus tunc tm̃ dominũ a-
mittere ciuilẽ, quãdo violenter eijcitur colonus, vt idẽ §. dicit:
ſecus autẽ, qn̄ p iudicẽ, q nõ intẽdit poſſeſsionẽ, vl̄ ius alterius
dare, & ſi intẽderet, nõ poſſeſsionem. C. ſi per vim. l. vlti. alij di-
cunt etiã tunc poſſeſsionẽ amitti, ſed iudi. offi. recuperari, vl̄ ↄ-
dictione ex l. ſpal. C. ſi p vĩ. l. vlt. & ideo iſte ſpãlis pceſſus eſt in-
uẽtus in hoc caſu, vt caueatur ↄ fraudes, quas poſſet machinari
dominus, & ille, q poſſidet noĩe alieno, qa dominus diceret, e-
go no poſſideo, & alius diceret ſimiliter. Itẽ qa multa benigni-
tas ſit poſſidẽti in eo, ꝙ alij denunciat, & in eo, ꝙ non cogit̄ re-
ſpondere. Item qa multiplex eſt cõtumacia, ſ. tam domini, quã
eius, qui nomine poſſidet: cõmodatarius autẽ, & depoſitarius,
& alii, qui ſolam detentionẽ habẽt, conueniri poſſunt rei ven.
vt procedãt ſecundũ tenorẽ iſtius decre. & vt ſimplicem tenu-
tam dent ſolam ſine poſſeſsione, quãdo ignoratur, an in verita-
te poſſideant, qa ſi ante iudiciũ, vel in proceſſu iudicij conſtet,
ꝙ non poſſideãt, non habebit locũ rei ven. & ſic intelligitur ſi
niſi l. ff. de rei ven. officiũ. ſi enim prædicti nolint reſpondere, vl̄
ſimpliciter dicant, nolumus defendere abſentẽ ẽt ſm̃ tenorem
iſtius decr. abſoluendi ſunt ab inſtãtia iudicij, niſi vellent acto-
res pbare, ꝙ poſſideãt, vt ſic transferat̄ in eis poſſeſsio. ff. de rei
ven. l. pen. & fi. atteſtationes autẽ, ſi q̃ ſunt, & cõfeſsiones, & a-
lia acta iudicij inter cõmodatariũ, & actorẽ præter tenorem hu
ius decre. nõ præiudicãt cõmodatori, qa inter alias pſonas, & in
alio iudicio habita ſunt. j. de teſt. veniens. {Poſſidet} dicũt qui
dã, ſiue ius habeat in re, vt emphyteutarius, ſiue nõ, vt inquili-
nus, & huiuſmodi. ff. de rei ven. officiũ. alij intelligunt de his tã
tũ, q ius in re non habẽt. nã illi, qui habẽt ius in re, licet habeãt
tẽpus ad denunciandũ domino, tamẽ ipſi nõ poſſunt ſe excuſa
re, quin reſpõdeant: imo plus eſt, qa ipſi nõ noĩe alieno poſſi-
dent, ſed ſuo, imò agere põt interdicto, vnde vi, ſi tali re ſpolie-
tur emphyteutarius. hẽt autẽ hic locũ hæc nominatio, etiam ſi
ſuper

ADDITIO.

a Si autem non nominaret. Adde quod hæc dicta refert & ſequitur Petr. de Ancha. in conſ. 270. incip. in primo dubio, col. 1. circa prin.

ſuper obedientia quis cõueniatur, vt no. ſupra de maio. & obe. inter, qa de ſacto vidimus, quare ſi ꝓcurator ad adminiſtrandũ datus, vel ad negotia, vt ſupra de procu. petitio, poſſit dominũ nominare, & dicimus ꝙ ſic, & ꝓcedetur ꝯ eũ ſecundũ tenorem huius §. arg. qa defendere vr̃, & ſi patiaꝛ actorẽ in poſſeſſionẽ mitti. ff. de procu. l. j. §. vlt. & l. ſe. Item ꝓcurator interrogari debet, an reus, ſ. dominus ſuus poſſideat. ff. de procu. nõ ſolũ. ergo a ſimuli põt dicere ſe alieno nomine poſſidere. procorator ergo verè ad cãs hoc beneficiũ nõ hẽt. [Producẽdo] ꝑ detentorẽ. [Diſpoſitũ] .i. præſentare ſe iudici. [Tanquã] hic vult dicere, qa ſicut ꝑ li. cõteſt. interrũpitur præſcriptio, ita ꝑ hanc citationẽ. [Dominũ] quaſi dicat primo dabitur terminus colono, vt dominũ ꝑducat, & poſtea colonus ipſum dominũ vocabit. [volũtate] cõtumaciæ. [Sũmatim] ꝑ iuꝛm calũniæ, ſupra de elec. cũ dilecti. j. de reſ. ſpo. lr̃as. [Principali] quæ eſt de ꝓprietate, & ſupra, maximè qa & ſuper poſſeſſione ſeruaꝛ ĩtra annũ. alij dicũt hoc habere locũ, vbi li. nõ cõteſt. fit miſſio in poſ. C. de præſcri. 30. an. ſi quis emptionis, ſed vbi lis eſt quaſi cõteſtata, vt hic: ſecus infra eo. §. vlt. quouſq; præſcribat. præſcribit. n. x. ann. inter præſentes, & 20. inter abſentes. nã cũ poſſideat authoritate iudicis, bona ſide poſſidet. ff. de acq. poſ. iuſtè. vnde vſucapit ſciẽs alienũ. ff. de noxa. act. generaliter. [Poſſeſſionẽ] nõ tamẽ poſſidet ciuiliter, ſed nec & naturaliter, qa prior poſſeſſor non repellitur de poſſeſſione. ff. de dam. inſec. finita. §. ſi quis ante. ff. vt in poſſeſ. leg. l. is cui. §. q legata. ſolũmõ. n. cuſtos eſt, vt no. ſ. eod. § in alijs, & ex hoc apparet, ꝙ ille, q miſſus eſt in poſſeſſionẽ rei ſeruandæ, põt vendicare rẽ. Et dicunt quidã, ꝙ ẽt ipſe teneꝛ rei vẽdi. qa facultatẽ reſtituẽdi hẽt. ff. de rei vend. officiũ. ff. ad exhi. Celſus. §. j. ſed põt dici, ꝙ facultatẽ reſtituẽdi nõ hẽt, qa tñ cuſtodit, & tanquã cuſtos eſt, nõ tanquã detẽtor, arg. ꝯ, ff. vt in poſſeſ. leg. l. is cui. §. miſſus. Sed expone, qđ ibi dicit, ducẽdus eſt. i. in
9 cuſtodia. † [Vel in cõtumacẽ] ſecũdũ quoſdã hic eſt §. & reſpõdet hic, vel toti ei, qđ dictũ eſt de miſſione in poſſeſſionẽ, ſiue reali, ſiue ꝑſonali actione. q. d. & in reali, & in ꝑſonali facienda eſt miſſio in poſſeſſionẽ, vel in cõtumacẽ &c. & ſecũdũ hoc bene ſequiꝛ hic, ꝙ veniẽs intra annũ, vel poſt annũ audieꝛ iuxta diſtinctionẽ in alio caſu &c. [Alio caſu] videlicet in quo agebaꝛ de remedio miſſionis in poſſeſſionẽ, vbi dicebaꝛ, ꝙ reus audiꝛ, ſi cauerit iudicio ſiſti, & reſtituerit expenſas. aliter autẽ ſi velles intelligere, ꝙ miſſus in poſ. in perſonali actione ex ſecũdo decreto vlterius. ſ. poſt annũ reddere nõ teneatur rẽ, in cuius poſſeſſionẽ miſſus eſt, cõtrariũ vr̃ C. de diſtra. pig. ſi prius, vbi dr̃, ꝙ debitor ſemꝑ recuperat pignora, niſi ſint diſtracta. ff. de vinca. nõ ſolũ. §. qui pignori, vbi dr̃, ꝙ nullo tp̃e ꝓſcribitur pignus. ad idẽ ff. q ſatiſda. cog. l. ſciendũ. §. creditor. Alij dicũt hic eſſe §. & dicũt, ꝙ creditor etiã in ꝑſonali actione poſt annũ ſit verus poſſeſſor, qa vlterius nõ recuperat pignus, & creditor nõ teneꝛ probare debitũ poſt annũ ſed tamẽ is, q dr̃ debitor, põt probare indebitũ. Alij dicũt, ꝙ ſi miſſus eſt in poſſeſſionẽ ex ſecundo decreto, vlterius nõ recuperat debitor pignus, niſi ſoluat debitũ, qđ probauerit creditor ſaltẽ ꝑ iuꝛm ſuũ, alias vſq; ad trigĩta ann. recuperat, ſ. ſi nõ eſt miſſus ex ſecũdo decreto. vel ſi vis intelligere, ꝙ totus §. loquatur de ꝑſonalib. tñ, alias dicere poteſt, ꝙ inter realẽ & ꝑſonalẽ actionẽ intra annũ, & poſt annu diſſimilitudo, & ſimilitudo notari põt. diſſimilitudo in hoc no. qa intra annũ incipit in reali poſſidere, & præſcribere rẽ, in cuius poſſeſſionẽ miſſus eſt, qa hẽt iuſtũ titulũ. ff. de acq. po. l. iuſtè, & bo. fi. qa dicit & credit ſe habere ius in re, qđ tñ non eſt in prætorio pignore, qđ pro debito aſſignatur. ff. q ſatiſda. cog. ſciendũ. §. creditor. ff. de vſucap. non ſolũ. Itẽ poſt annũ no. diſſimilitudo, quia in reali miſſione ĩ poſſeſſionẽ fit incõmutabilis poſſeſſor, ſecus eſt de miſſo in poſſeſſionẽ in ꝑſonali: ſed & ſimilitudo no. ante annũ, & poſt annũ. ante annũ, qa præſtita cautione, & reſtitutis expẽſis vterq; recuperat poſſeſſionẽ ſuã, ſiue reali, ſiue ꝑſonali actione ſit actũ, ſupra eo. §. in alijs. Itẽ & poſt annum, quia ſicut miſſus in poſſeſſionem in reali poſſidet, donec conſtet de proprietate, ſic & in perſonali eſt in poſſeſ. donec de debito liqueat, & poſtquam liquebit de debito, ipſam rem, in cuius poſſeſſionem miſſus eſt, poſſidebit, donec de debito ſatiſfaciet. ff. de fur. creditoris. §. ſi cum. ff. commo. in rebus. §. vltimo. ff. de lega. j. filiusfami. §. diui. ff. ſi ſer. vend. is cui. ff. de lega. 2. filius. §. diui.

De iuramento calumniæ. Rub. 7.

SVMMARIVM.

1 *Iurans ſeruare contractum aliquem non malefacit.*
2 *Cur in contractibus, non autem in iudicijs licet clericis coram laicis iurare.*
3 *Nedum in cauſa appellationis, ſed in qualibet cauſa iurari debet.*
4 *Procuratores eccleſiaſticarum perſonarum de calumnia etiam ſine ſpeciali mandato iurant.*

CAP. I.

INhærentes veſtigijs. [Cautũ.] C. de epiſco. & cleri. cum cler. quæ loquitur de iuꝛo iudicio ſiſti. [Scriptũ.] C. eo. ti. auth. principales. † [Iuſiu
1 ran.] de calũnia. nam alias cã purgationis, vel ſi iuret ſeruare cõtractũ aliquem, nõ eſt malũ, infra de pur. ca. ꝑ totũ. j. de iureiu. tua, c. q̃relã, & c. ex reſcripto, & in purgatione, 2. q. 5. ſi legitimi, & generaliter dicunt qdã, ꝙ vbicũq; inueneris ꝓhibitũ clericis iurare, intelligitur corã ſeculari foro. nã ibi nec iurare de calũnia, nec teſtificari poſſũt, ſiue ſint
2 rei, ſiue ſint actores, ſine licẽtia epi, 11. q. j. teſtimoniũ. † Si dicas, quare licitũ ſit clericis iurare corã laicis in ꝯtractibus ſine auctoritate epi, & non in iudicio? Reſpõd qa in iudicio ſæpe quis cõcitatus ab aduerſario falſum iuraret, & ideo fit cũ maiori deliberatione & tarditate, & ne ſecularia iudicia aſſueſcãt, in quib. nõ poſſunt aliquatenus cõueniri, 11. q. j. cõtinua, & c. nullus: ſed in ꝯtractibus, vbi ſola libera volũtate quis duciꝛ, ſecus. Verũ corã eccleſiaſtico iudice ſemꝑ licet iurare ſine ſuperioris auctoritate. Alij autẽ dicunt, ꝙ nec in ſeculari iudicio, vel eccleſiaſtico, nec in ꝯtrib. licitũ eſt iurare ſine auctoritate epi, vel ſuperioris, ſed vbicũq; eſt clericus, ſiue ſit iudex ordinarius, vel delegatus, ſi iuret corã eo, intelligitur eius auctoritate facere, & quilibet, q iudicare põt, hoc ipſo eſt ſuperior quantũ ad cãm illã, quã audit, etiã actoris, q de alterius iuriſdictiõne eſt, arg. 21. diſt. inferior. vel dic, ꝙ clericus nõ põt eſſe ꝓcurator ſine licẽtia ſui prælati corã ſeculari iudice, vt no. ſ. de obli. ad rat. magnus, ſed ex quo licentiã hẽt, vt ſit ꝓcurator, ꝑ ꝯñs & oĩa faciendi, ſine quib. procurationẽ facere nõ põt, vel q̃ ꝓcurationi ſunt vtilia, arg. ſ. de of. de leg. ꝑterea. [Edictũ.] C. de epiſ. & cle. cũ clericis. [Eius] Marchi. vel alicuius alterius, q interpretatus q̃dam fuerat, q̃ hic non habemus, & eius interpretationẽ cõfirmat. [H.] hic incipiũt verba H. Imperatoris. hæc poſſunt eſſe verba Papæ. [Canonib.] 2. q. 5. c. 3. 22. q. j. in nouo, & c. cã, q. 5. c. j. & vlt. [Principis] Marchi. [Dignoſcitur] vt prædictũ eſt, ſ. ꝙ nullus iurare præſumat. nobis melius vr̃, ꝙ hic incipiãt verba Papę, & expono verbũ, quod ſequitur, principali auctoritate, id eſt volũtate, q a hoc ſtatutũ,
3 qđ fecit Honorius, Imperatori placuit. † [In quacumq; cã] quidã dicũt in cã appellationis iurandũ, cum in qualibet cã iurari debeat. Idẽ etiã dicunt, ſi ſubrogetur ꝓcurator poſt iuramentũ de calũnia præſtitũ, cũ calũnioſè poſſit inducere probationes, & reſpondere poſitionibus, & malitijs hominũ obuiandũ eſt, ff. de rei ven. in fundo. Itẽ quia laborandũ eſt ad eliciendã veritatẽ, Inſti. de act. §. curare, & ad extenuãdas lites, infra de dolo, finẽ, quæ oĩa remouentur in iuꝛ o calũniæ, Auth. vt litt. iu: §. j. alij dicunt verũ eſſe, qđ dicũt iſti, qñ ille, q iurauit, ſubrogato procuratori aliqđ certũ non iniunxit: ſi. n. certũ quid iniunxiſſet, ſub ſuo iuꝛo cõprehenderetur, vnde iurare non dẽt ſubrogatus, qa ipſemet, q iurauit, illud reſpõdere, vel facere vr̃. ff. de admin. tu. ita. §. geſſiſſe. Si verò nihil certu mandauit ſubrogato, quãdocunq; habebit eũ ſuſpectũ, ꝙ calũnioſè agat, faciat eũ iurare de calũnia, arg. ꝙ ipſum eundẽ, q primò iurauit, ex cauſa aliquando ſecũdo iurare facit, infra de teſti. ca præſentiũ, infra de app. ſignificauerũt, Auth de teſt. §. qa verò, col. 6. alij autẽ dicũt tales nunq̃ iurare. [Criminali] tali, ſ. quæ ꝑ ꝓcuratorẽ agi poſſet. ff. an per alium ca. ap. l. 2, vel ibi, vbi de crimine agitur ciuiliter, infra de teſt. teſtimonium, bene dicit, cõpellantur. Azo in criminali dicit iurari de calũnia, arg. C. eo. l. j. arg. ꝯ, Inſti. de pu. iu. in prin. C. de fi. iuſtr. l. vlt. in prin. [Compellanꝛ] nã ſi vult ꝑ ſe agere, põt, & tunc cogetur iurare de calũnia, infra eo. c. vlti.
4 † [Suæ] no. ꝙ loquitur, qn nomine eccleſiæ agitur: ſecus, ſi nomine ſuo. Alij tñ dicunt, ꝙ & clerici, & laici, ẽt ſi proprio nomine agãt, procuratores eorũ iurabũt de calũnia, dũmodo ad hoc habeant ſpãle mandatũ. ff. de iureiur. iuſiurandũ, qđ. Sed in ꝑſonis eccleſiaſticis eſt ſpãle, vt iurent de calũnia ꝑ ꝓcuratores eorũ etiã ſine ſpãli mandato iurãdi, j. eo. ca. pe. & ti. {verũ} dicit quidã hæc verba eſſe Papæ. alij dicũt, ꝙ ibi incipiũt, oĩa cũ Imperator. {Ro. Ponti.} cũ ei ſubeſt immediate: ſecus, ſi archiepm, vel Patriarcham hẽt. alij tñ vtrobique idem dicunt. {Prælato} non ſolum de prælato rãtum epiſcopo, ſed quolibet inferiore.

SVMMARIVM.

1 *In cauſis ſpiritualibus non requiritur rigor iuris.*
2 *Iuramentum de veritate ſuccedit in cauſis ſpiritualibus in locum iuramenti de calumnia.*

CAP. II.

1 LIteras, & infra. {Calũniæ.} † Bona eſt iſta ratio, quare nõ iuretur de calũnia, qñ agitur de reb. ſpiritualibus: qa in cauſis ſpiritualib. nõ requiriꝛ rigor iuris, j. de dolo. ca. j. Itẽ eſt alia rõ melior, qa licet iuꝛm non ſit peccatũ, tñ ſæpe ex frequenti, & incauta iuratione peccatũ naſcitur, infra de iureiuran. & ſi eps, in ſi. vnde ſi præſtatur hoc iuꝛm, iurãs ad quãlibet interrogationem

ratiočnem debet rñdere, quid credit, cum circa multa uertatur credulitas ex iuřo, & ex reſponſionibus præbetur multotiens occaſio deierandi, & iō non præſtatur in ſpiritualibus de calumnia iuřm. iuratur tñ in eis ex ueritate, quia veritas reſpicit ſciām ueritatis, ſed veritas ſciētiæ ad pauca reſtringit, & ideo facilius eſt ad illa per iuřm reſpondere. ¶ Item quia hoc iuramentum requiritur, a malo eſt non credentis. ſ. de elec. ſignificaſti, ſed in ſpiritualibus cauſis oīa debent procedere a bono, & nō a malo, in ſpiritualibus aūt cauſis licet iuretur aliqñ de veritate dicēda, nunquam tñ per iuřm interrogatur de credulitate. j. de teſt. ad hoc, quia nec de ipſa iurat, ſed de veritate, ſicut & teſtis. j. de teſti. c. de teſti. ſed licet partes non debeant in ſpiritualibus cauſis
2 iurare de calumnia; tñ rñdere dēnt, quid ſciāt, vel credāt. ¶ † Itē vř, q̃ q̃ cito in cauſis ſpiritualibus lis cōteſtata eſt, q̃ ſtatim bař iuřm de veritate dicenda: quia iuřm de veritate ſuccedit in cauſis ſpiritualibus in locum iuři de calūnia, ut ſicut illud gñaliter fit ſtatim lite ꝯteſtata, vt C. eo. ti. l. 2. ſic iſtud: q̃a non eſt verū, q̃ in cauſis ſpūalibus gñaliter aliqđ pſtetur iuřm, ſed ad offi. iudicis pertinet, vt ſi aliqua iuſta cā mouerit eum, cogat eum iurare de veritate dicēda vel in articulo, de quo dubitat, vel de quo quæritur, vel ēt in tota cā. ſi iudex aliqñ probabiliter ſuſpicař, q̃ ꝯ ꝯtcientiam in multis veritatē negat; & ſic loqnř j. de iureiu. ex literis. ſ. de ele. dudū Ro. j. de teſti. ad hoc. maxime aūt in cauſis electionis vtile eſt hoc iuřm præſtari ſæpe gñaliter ſuper oībus articulis pp periculū, qđ eſt in mora. j. de accu. oblatæ. in fi. & licet de hoc iuřo à partibus pſtando non inueniař expreſſum iure ciuili, tñ Doctores dicunt hoc iuřm aliqñ præſtandū ab aliquibus alijs perſonis, arg. C. de teſti. ſeruos. ff. de proba. ēt. ff. de confeſ. certū. §. ſi. ¶ Itē iudex nititur ad veritatē inquirendā modis oībus, quibus pōt, ergo & per iuřm de veritate dicēda. ff. de eden. l. 2. [Calūniæ] ſed de veritate dicēda iuřm præſtatur. ſ. de elec. dudum Rom. ſuper exceptionibus aūt bene iurař de calūnia ēt in cauſis ſpūalib. ſ. de elec. cū dilecti, vbi de hoc notatur.

SVMMARIVM.

1 *Procurator qualis conſtitui debet in cauſis, ne propter eius ignorantiam circa principale negocium condemnetur in expenſis.*

CAP. III.

IN pertractandis cauſis. [Cauſæ] ſi ſit criminalis, necne. 2. q. 8. per ſcripta. ſ. de procu. itē ſi ſit vehemens cā, vel vilis, & circa pſonas, ſi ſint iuſtiores, an non. C. de proc. in pecuniarijs. [neſciant] q̃a talē conſtituere tenenř, q̃ ſi interrogeř in lite, de facili rñdeat: quia niſi iuſta cā appareat, non hēbit terminū ad dñm cōſulendum. C. de procu. l. vlt. ff. de procu. ſi actor. Itē dicimus, q̃ ſi ꝓcurator dicit ſe neſcire ea, de quibus interrogař, & ptinēt ad pricipale negociū, q̃ ꝯdēnabiř ī expē lis, q̃ pp hoc fiēt, vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores, omneſque alij, qui vel à lege, vel à iudiciali authoritate adminiſtrationem habent, an ſemper de calumnia iurare teneantur.*

CAP. IIII.

IMperatorum, & infra. [Cogere] q̃nāuis poſſint, ſi velint illud pſtare. [Decidāt.] j. e. c. vlt. [Aeconomū] æconomi. n. † ſyndi
a ci, actores, tutores, parētes, orphanotrophi, & oēs alij, qui legis adminiſtrationē habēt à lege, vel à iudiciali authoritate, iurant de calūnia. C. de iura. cal. l. 2. §. j. & 2. C. de bo. ma. l. j. C. de epi. & cle. orphanotrophos, & auth. ſed hodie. Inſti. de cur. §. vi. procuratores aūt ſimplr cōſtituti non iurabunt de calūnia, niſi ſint ꝓcuratores eccleſiarū, vt ſ. e. c. 1. j. e. cum cām. C. de iur. cal. auth. principalis, qui ꝓprio vocabulo iurat. aliorū enim ꝓcuratores non iurant, licèt aliqñ procuratores vniuerſitatis iurant, improprie ſumpto vocabulo. j. e. cum cām, ut ibi no. [Statuas] ex hoc ſpeciali mandato, alias cōuentus facere debet, vt in hoc c. & 9. q. 3. cum ſcimus, epiſcopus autem cōfirmabit. C. de epiſ. & cle. omnes. §. hoc nihil; imo etiam & ſine confirmatione epiſcopi.

CAP. V.

CAeterum. Et infra tenet conſtitutio ſyndici. ff. quod cuiuſque uniuer. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Iurare de calumnia tantum principales perſonæ tenentur.*

2 *Procurator ab uniuerſitate conſtitutus dicitur ſyndicus.*

CAP. I. in VI.

CVm cauſam. [Procuratoribus] no. prælatū ante litis conteſta. conſtituere ꝓcuratorem: ſecus in tutore, qui non procuratorē, ſed actorem facit ante litis cont. C. de proc. neque. non. n. tanta, nec tam libera eſt tutoris adminiſtratio ſicut prælati. [Interrogantibus] nam quædam interrogationes fiunt an-
a te litis cōt. ut ff. de inter. ac. per totum. ¶ † [Iuřm calūniæ,] olim iurabant procuratores indifferenter de calūnia. ff. de dam. inſe. qui bona. § pe. ſed poſtea quidem ſtatutū eſt, q̃ principales pſonæ iurent. C. de iura. cal. l. 2. & auth. principalis, qđ intelligitur verum niſi eis mandeř ſpāliter, q̃ iurent, arg. ff. de iureiu. iuſiurandum qđ. ¶ Sed in cauſis eccleſiaſticis iurant ꝓcuratores ſine ſpāli mādato iurandi. alij dicūt tñ, q̃ procurator in cauſis laico-
2 rum non iurat de calūnia, ēt ſi mandatū hēt iurandi. ¶ † [Procuratoribus.] No. q̃ procurator iurare de calūnia pōt: procurator cōſtitutus ab vniuerſitate nō ꝓpriè dř ꝓcurator, ſed ſyndicus, ſed non facimus vim in noīe, ſed in modo ꝯſtitutionis, cōditione ſiue qualitate cōſtituentis; vt ſi ab vniuerſitate cōſtituiř, ſyndicus ſit, ſiue appelleř procurator, ſiue ſyndicus. ¶ Et eodē mō ſi à non dño, & cum decreto ꝯſtituatur actor, ex quocunq; noīe cēſeatur. verumtñ hoc eſt no. dignum, q̃ ep̄s & prælati, & ſi nō ſint dñi, ut j. de dona. c. 2. tñ propriè cōſtituunt procuratorē ēt ſine decreto ſuperioris, qui litē proſequiř, vt hic; qđ in alijs nō diceremus. no. de hoc ſ. de procur. petitio. vniuerſitas ēt propriè dicitur conſtituere procuratorem in re propria vniuerſitatis. C. de iureiuran. propter cal. l. 2. §. hoc. Item actorem conſtituit vniuerſitas in rebus nō ſuis. ff. quod cuiuſq; vniuer. itē. §. actor.

SVMMARIVM.

1 *In iuramento de ueritate dicenda unuſquiſque per ſe iurare debet.*

2 *Contendens cum recuſante iurare, propter quod perempta eſt inſtantia iudicij, an habeat aliquod remedium.*

CAP. VII.

CVm in cauſa. [Syndicum] id eſt procuratorē. ſyndicus. n. ab vniuerſitate conſtituitur. ff. qđ cuiuſq; vniuer. l. j. Sed hæc verba, procurator, ſyndicus, actor, œconomus, indifferēter accipiunt, vt no. ſ. e. proxi. & de proc. petitio. ¶ Sed nonne in cā ſpirituali, vbi exigitur iuřm de veritate dicenda, ut no. ſ. de ele. dudum, ſi ſemper per aliū egit, poterit per aliū præſtare iuřm de
1 veritate dicenda? ¶ † Reſpōdent quidā, q̃ non, & eſt rō diuerſitatis, q̃a vbi de calūnia iurat, de credulitate iurat, & quiſq; de ſuo, & de alio facto credere pōt: ſed in iuřo de veritate dicenda non excuſat credulitas, niſi adſit veritas, quiſq; per ſe iuret, & reſpōdeat. pōt. n. eſſe, q̃ illud, de quo ego quæro, ſcit dominus, & non procurator. vnde diuerſa reſpō debunt, arg. ff. de in lit. iur. videamus, in prin. ſed tamē ꝯ vř, q̃ idē dř, q̃ tutor iurat, ſi vult. Et ita vř, q̃ procurator iurat, ſi vult. Sed reſpō. hoc eſſe pp defectū domini qui iurare non pōt, quia eſt pupillus: imò, qđ plus eſt, ſm antiqua tpa, præſtito iuřo de calūnia à procuratore, nihilominus iurat dominus de veritate dicēda. C. de procu. l. vlt. ff. de ꝓcu. ſi actor, quāuis illud intelligař ēt de iuřo calumniæ. Item ad hoc eſt 11. q. j. teſtimoniū. & q. 3. intelligendū. 16. q. 3. dile. bene tamē poſſunt comittere alicui, q̃ in eorū aīas iuret; & tunc ille, qui iurat, non reſpōdebit per ſe aliquid, ſed qđ mandabunt illi, in quorū aīas iurabit. j. de teſti. pſenti. m. j. tamē ſatis vř, q̃ ſyndici, & actores, & ēt procuratores poſſunt iurare de veritate dicenda, arg. C. de iud. properandū. §. j. C. de re. cre. l. pen. §. pen. C. de iura. cal. l. 2. §. qđ obſeruari. ff. de noxa. ac. quotiens. §. eos. & §. prætor ait. ¶ Et intelligo hæc vera, q̃ poſſunt pdicti pſtare iuramēta, quæ reſpiciunt ſolā credulitatē, vel q̃ continent veritatē, vt ſacřm de quātitate expenſarū, & qđ defertur pro lite dicēda, & huiōi. de iuřo deciſiuo, vel de veritate intellige verū eſſe, q̃ iuret procurator, dummō ei mādatū ſit, vel liberā hēat adminiſtrationē, vel ꝯſtitutus ſit in rem ſuā. ff. de iureiu. iuſiurandū, qđ. ff. de procu. procurator cui, & l. ſeq. quāuis illæ leges loquātur tm̄ in deferente iuſiurandū, nō in recipiente, ſi aūt ſit iuřm, qđ ſolam voluntatē reſpiciat, vel affectionē, ut eſt iuſiurandū in litem; illud à pdictis non pſtatur, niſi in caſu ff. de in litē iurādo, videamus, in prin. vſq; ad §. deferre. ¶ Illud aūt iuřm, licet dicat de veritate dicenda, nō tamē eſt tm̄ de his quæ q̃s uidit, ſed
a ēt de his, quæ indubitanter nouit. [a] nam nō vidi Chriſtū crucifigi; tamē firmiter noui. Item non vidi Conſtantinum, vel Iulium Imperatores, & hos ipſos bene noui. 96. diſtin. Conſtantinus. 21. q. 3. Iul. ar. j. de teſt. ad hoc ff. de in lit. iur. videamus. ad hoc facit, quod dicit Auguſtinus, quia ſpes eſt certa expectatio futuræ beatitudinis: quia de futura beatitudine non poteſt eſſe certitudo ſcientiæ, ſed credulitatis tantum. ſic eſt in iuramento de veritate dicenda: quia iurat vera eſſe, de quibus non dubitat, licèt ea non viderit, & lex dicit, ſciri, & indubitatum eſt, quod communi auditu percipitur de antiquis. ff. de aqua plu. ar. in ſumma. §. idem Labeo. ſic & procurator iurat in animam conſtituentis de veritate dicenda, & etiam de cōſuetudine Romanæ curiæ in animam ſuam, & cum bona conſcientia reſpondere poteſt vera eſſe ea, quæ ſcit, vel ab alijs, in quorum animas iurauit, intelligit vera eſſe. j. de teſti. ad hoc, alias præſentium.

Sed

ADDITIO.

a ¶ Indubitanter nouit. Adde, quòd per hoc Pet. de Anch. in conſ. 389. incip. uiſis diligenter, & in conſ. 391. conſuluit, quòd in ſubſtituto caſu, quo maſculus non naſcatur, poteſt iſta conditio haberi pro impleta, ſi ex uehementi coniectura fœmina ſit in utero & hanc doctrinam Inno. alle. Domi. in c. beatus. 1. q. 7. & Fel. in c. 1. in col. 3. & 2. ſupra de ſum. tri.

Sed teſtis non tñ iurat de veritate, ſed de his quæ in eius præſen
a tia facta ſunt. C. de teſti. teſtium. [Pœna.] C. de iura. cal. l. 2. §. q ſi actor, & §. quod ſi autẽ reus. [Actione] per ſñiam. Sed nunquid ſi iudex nolit ferre ſñiam ꝯ recuſantem iuſiurãdum, & ita pereat inſtantia iudicij, nunquid habebit aliquam actionẽ ille, qui ꝯtendebat eum recuſante iurare: & inſuper ſi adhuc incipiat agere, qui recuſauit, nunqd poterit ꝯ eum excipi, tu debes cadere à lite; ergo non debet audiri agens? arg. ff. de inoff. teſta. Pap. §. ſi filius. Rñ. q non credimus eum poſſe agere, vel excipere de recuſatione iurñ: quia ea, quæ eueniunt poſt lit. ꝯte. valde pertinent ad officium iudicis. ff. de ædil. edic. ædiles. §. item ſciẽdnm. & nefas eſt ex materia litis litem oriri C. de fruc. & lit. expen. l. 3. iudex tñ tenetur ex hoc. C. de iud. ſancimus. Iuſti. de ob. quæ ex quaſi delic. in prin. quod dicit hic gl. non debere hic litẽ ex lite oriri per ſñiam, locum habet, qñ negociũ principale terminatum eſt, vel tranſactum. C. de fruc. & lit. expen. termi. & ſi nondum determinatũ ſit negocium per iuſtitiã, ſed forte perijt principale negocium pp interitum rei, vel alia ſimili cã, tũc bene fertur ſñia pp acceſſorium. ff. de rei vẽ. item ſiue, & l. vtique. ¶ Item non hẽt locũ hæc gl. per ſñiam, in his, quæ fiunt extra iudicium, quod eſt videre. nam decre. dicit, q ſi qui elegerunt ꝯ formam, priuentur poteſtate eligendi. ad iſtam. n. pœnam agi poteſt ſemper. ꝟ. de elec. quia propter. in no. Alij tamen dicũt, q etiam in iudicijs, vt hic, ſemper poterit agi, ut cadat à lite.

ADDITIO.

a ¶Facta ſunt. Vide Can. in conſ. 56. inci. caſus ſuper quo, col. 3. in fine.

De dilationibus. Rubrica. 8.

SVMMARIVM.

1 *Appellationem iuſtam facit peremptorij nimis breuis aſſignatio, illudque ſuperioris iudicis arbitrio relinquitur.*

CAP. I.

Dilecti filij. [Breuem & perẽptorium] hoc fecit iuſta ap. & an ſit nimis breuis, arbitrio iudicis ſuperioris relinquitur. ff. de verb. obl. continuus. ſolius. n. perẽptorij aſſignatio prima vice non ſufficit ad ap. ff. de iudi. nonnunq̃. 24 q. 3. de illicita: iudex m pôt id moderari. ꝟ. de off. deleg. conſuluit. ff. de iudi. ad peremptorium, ſed ſi malè moderetur, licite appellatur ab eo, vt hic. [Maturare] i. ita abbreuiare, ideſt ita feſtinare, ut prima uice proponatur.

SVMMARIVM.

5 *Citatoriæ induciæ dantur parte abſente.*

2 *Deleg. & ordinarij differunt q̃. ad iuriſdictionem.*

3 *Caſus multos hic habes, in quibus citatus comparere non tenetur.*

4 *Cum quis tutus eſt exceptione, miſſio in poſſeſſionẽ cõtra eum factã nõ ualet.*

CAP. II.

1 Præterea. [Reſcriptum] In quo plenè continetur tenor ꝯonis. [Trãſmiſſo.] ¶ † Nota q induciæ citatoriæ dãtur ſine cauſæ cognitione: quia parte abſente dantur. ff. de offic. proconſu. nec quicq̃. §. vbi decretũ. Idem credimus de deliberatorijs, ſicut hic apparet. Sed præparatoriæ & inſtructoriæ non dantur ſine cauſæ cognitione. 3. q. 3. ſpacium. Item credimus, q ſine cauſæ cognitione poſſit augere, & diminuere. [¶ Vlterius] hic habes argu. q licet iudex delegatus non mittat reſcriptum apoſtolicum bullatum citato, mittat tñ non bullatum, tñ comparere debet, de hoc no. ꝟ. de offic. deleg. cum in iure: quia plus eſt rñdere, ad quod tenetur, vt hic, ex quo talem cauſam exprimit in citatorio, quæ ſi vera eſt, tenetur rñdere, & cõparere debet, & ſi nõ cõpareat, & in veritate eſt iudex delegatus, iuſta eſt ſñia eius uel excõicationis vel miſsionis in poſſeſsionẽ, vel quæuis alia. ſed ſi nulla delegatio ſibi facta eſſet, & ſine cauſa citaſſet, & falſum tenorem reſcripti miſiſſet, tunc nihil valeret, quod faceret ꝯ nõ comparentem, ſed ſaluum erit ei ius ſuum, ſi compareat: quia non cogetur reſpondere, niſi poſtq̃ venerit, habeat copiam reſcripti apoſtolici, & alias priuil. fori poteſt allegare, & libellum recipere de nouo. ꝟ. de libel. obla. c. 1. ꝟ. de off. dele. cum in iure. ꝟ. de reſcrip. ſuper literis. c. cum contingat. ꝟ. de iudi. c. 2. ff. de iuriſdi. om. iud. ſi quis ex. ¶ Si autem in citatorio nullam cauſam aſsignet, quare habet ſuper eum iuriſdictionem, nec tenorem reſcripti inſerat, nec alias eſt iudex ordinarius, etiam ſi in veritate iuriſdictionem habeat ex aliqua cauſa occulta, non tenetur ſe præſentare iudici, ar. ff. ſi quis can. quotiens ſeruus. C. ne de ſta. de. l. pen. ff. de in ius vocan. l. 2. Si vero citatorium miſit iudex ordinarius alicui, qui non ſit de iuriſdictione eius, in quo exprimebat cauſam, quæ ſi vera eſſet, coram eo reſpondere deberet, puta quia cõtraxit, vel deliquit, vel quia agitur de re quã ibi habet, ſed tamen cauſa falſa erat, uel non ſubierat; tunc ſi cõparuerit corã eo, idem eſt, ac ſi ſine citatione ibi inuentatur. f. in terra, quæ ſit de iuriſdictione citantis. poteſt enim eum tunc tenere ſecundum quoſdam, quouſque cautionẽ præſtet de ſtando iuri, uel litem conteſta. ff. de iudi. l. 2. §. pen. male dicunt iſti, quia lex illa loquitur tantum, cum comparet coram iudice, qui ſuper eum habet iuriſdictionem, ſed tunc non poteſt exercere eam, quia reus habet priuilegium reuocandi domũ. ſi vero non ſit ibi, non cogitur venire: imò ſiue veniat, ſiue non ueniat, nulla pœna poteſt ſibi imponi, vel in cauſa procedi. & ſic poteſt intelligi ff. de iud. non vř, niſi vbi agitur actione in rem: nam tũc procedit, vt fiat miſsio in poſſeſsionem bonorum, quæ habet in iuriſdictione citantis. & fortè ſecus eſt, ſi agitur perſonali, niſi forte latitaret, & de maleficio ibi commiſſo conſtet; & tunc cõtra eum non proceditur, ſed iudex, vbi latitat, ſub fida cuſtodia debet eum mittere ad citantem, Aut. vt nulli iud. §. ſi vero quis, & in Auth. vt omnes obe. iud. §. 2. col. 5. & ſi nõ fecerit, ſuperior eum puniet, vt ibi. ¶ Si autem vocatus venit, & litem conteſtatus fuerit, non errans neque in facto, neque in iure, poterit ferri ſñia diffinitiua contra eum, & ſuus iudex ſub quo habet domicilium, propoſita actione ex re iudicata exequetur eam, ff. de reg. iur. miles. §. vlt. ff. de rebus cred. actori. ¶ Sed ſi poſtquam veniſſet coram iudice, vel etiam ſi inuentus in ſua iuriſdictione & citatus, vt coram eo compareret, & cõtumaciter receſsit, vel non comparuit, tenet pœnæ impoſitio ſibi facta, & excõmunicatio, & etiam ſi cauſa talis erat, q lite non conteſta. non poterat procedi, tenebit eius proceſſus, ſupra vt lit. non conteſt. tuæ, & c. qñ. Nec obſtat ſi dicas, q non fuit verum, q ibi contraxit, ſed fortè ſic crederetur: quia de iure hic citator eſt iudex, ut non cognoſceret, an ſua eſſet iuriſdictio, ſupra de reſcript. ſuper literis, ff. de iud. ſi quis ex. ergo propter hanc contumaciam poterit puniri, ff. ſi quis ius di. non obtemp. l. j. ſed tũ cognoſcere de principali cauſa non poterit, etiam ſi talis eſſet, vbi procedi poſſet lit. nõ ꝯteſt. niſi primo cognouerit, an ſua ſit iuriſdictio, & ſi ꝓceſſerit ſuper principali, non tenebit proceſſus eius, niſi in veritate iuriſdictionem eum habere conſtaret, ſed pronunciato q ſit ſua iuriſdictio, procedet in principali, nec poſtea poterit obijcere, q ſñia ſit lata à non ſuo iudice, cum ſuper hoc iudex, ſ. q cognoſcat, ſi ſua eſt iuriſdictio, & cognouit, & ſententiauit, & nõ
2 fuit appellatum. a ſic nec appellari potuit, cum eſſet contumax. 2. q. 6. §. ſunt quorum; & hæc oĩa intelligas, qñ conſtat, q ciui-
2 tas habet iuriſdictionem ordinariam. ¶ † Sed obijcies, quare nõ eodem modo tenet, quod facit iudex delegatus, qui dicit ſe delegatum, cum non ſit? Reſpondeo, quia del. iuriſdictio certos & limitatos habet fines, quos tranſgredi non licet, ſed ordinarius in ſuo territorio & in incolis eius & in alijs generalem & liberam habet iuriſdictionem, vel adminiſtrationem; & iõ quicquid facit ꝯ eũ, vel eos quos in ſuo territorio inuenit, ſiue ſint ibi incolæ, ſiue extranei, totum tenet. ¶ Hoc aũt fatemur, q ſi literæ etiam falſæ impetratæ eſſent ad eũ, q adhuc poſſet cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio. & eodem modo ſi ille, qui conuenitur, priuilegium habet, q ibi conueniri non poſsit, ſiue ſpeciale, ſiue ꝓpter delegatiunẽ, & de hoc ipſo cognoſcet delegatus,
3 ꝟ. de reſcrip. ſuper literis. ¶ † Idem dicimus, ſ. q non comparere teneř, ſi quis hoĩem ſuæ iuriſdõnis citet ſuper eã, quę non poſſit eſſe ſuæ iuriſdõnis, vt ſi laicus citet ſuper rebus ſpũalibus cã expreſſa, nulla eſt citatio, arg. j. de ord. cog. tuam, ꝟ. de iu. decreuimus. ꝟ. de arb. ꝯtingit. Idem, ſi exprimat, q veniat reſponſurus ſeruo, vel excõicato, vel ſpoliatori ſuo, vel cuicunq; alij perſonæ, quæ non habent perſonam ſtandi in iudicio. ff. ſi quis cau. quotiẽs, l. ſeruus. ff. de procu. fœminas. ꝟ. de iu. intelleximus. Idem, ſi citat ad diem feriatum. Idem, ſi citat ſuper eo, de quo qõ eſſe non pôt, vt de ſole, vel luna. ff. de iu. nunq̃, C. de ſta. lib. l. j. li. r. 4. & Inſti. de inuti. ſti. §. 1. Idem, ſi exprimat locum inhoneſtũ, vel locum non tutum, vbi citat eum. ff. de arb. ſi cum dies. §. ſi arbitret. & gñalem regulam tradere poſſum, vbicunq; in citatione aliquid ponitur iniuſtum, vel inhoneſtum, vel ẽt ſi non ſit turpe, vel iniuſtum, eſt tñ tale, quod exprimitur, quia certum eſt, q ꝯ eum, qui agit, competit exceptio declinatoria iudicij, vt ſi vocetur ſpoliatus, q rñdeat ſpoliatori in cã ciuili, vel etiam alij in cã criminali, vel vt rñdeat militi alterius negotia procuranti, ire non tenetur, arg. 3. q. 2. §. ſi. j. de ord. cog. cum dilectus. j. de reſt. ſpo. frequens. ꝟ. de reſcri. præſenti, C. de procur. qui ſtipendia: quia errorem exprimit. j. de tent. exc. per tuas. ſi autem non exprimat, ſed eſſet notorium, alias etiam citanti, & aduerſario, q iniuſtum cõtinet citatio, verbi gratia, quia citauit eum ad locum, quem notorium eſt eſſe non tutum; dicunt quidam, q cõparere non tenetur, & ſic intelligitur l. prædicta ff. de iudi. non vř; tamen tunc prudenter faciet, ſi miſerit excuſatorem. 5. q. 3. ſi ægro-

ADDITIO.

a ¶Appellatũ Et ſic ꝓnunciatio facta, à qua nõ fuit appellatũ, firmat iuriſdõnem iudicis ordinarij etiam contra ſuos non ſubditos. Adde Pet. de Anch. qui hoc refert & ſequitur in conſ. 192. incip. In auth. vetitatis, & pro confirmatione, col. 2. uerſi. uo inmat hoc, & uide eund. Pet. de Anch. in conſ. 170. col. pen. poſt me. incip. Conſilium, in primo dubio.

ſi ægrotans. ſed & ſi nõ miſerit, tutus eſt exceptione ꝯ aduerſa-
riũ, q doloſè eũ citari obtinuit, arg. ff. de eo, per quẽ fac. eſt. l. j.
§. ſi reus. Sed ſi iudex, vel aduerſarius neſciuit, tunc dabitur ſibi
in integrũ reſtõ. arg. ff. ſi quia cau. l. 2. p totũ, ſi ꝯtra eũ proceda-
tur. Si autẽ nil turpe expreſſum eſt in citatione, nec apparet de
fraude aduerſarij, nec inbeſt cã, quare præſentiã iudicis adire ñ
poſsit, tũc ire debebit allegaturus iura, vel priuilegiũ ſuũ, alias
niſi iuerit, poterit mulctari, quãuis, ſi iuiſſet, ſe exceptione tue-
retur ff. ſi quis ius di. l. j. & excõmunicari, j. de appel. ſi duob. ad
idem ff. de iud. ſi quis ex. & mitti in poſſ. cã cuſtodiæ, ff. ex qui-
bus cau. in poſſ. ca. l. in poſſeſsione, niſi cũ ipſe, qui obtinuit ſe
mitti in poſſeſsionẽ, ſciebat aduerſario exceptionem cõpete-
re, & dolo obtinuit ſe mitti in poſſ. & ſic loquitur ff. de pec. eo
tempore, in prin. ſed petet & tũc, ſi volet is, qui abſens fuit, re-
uocari poſſeſsionẽ in ſua abſentia datam, & ſi miſſus excipiat,
tu contumaciter abſuiſti, & alius replicabit, & tu doloſè exci-
pis de dolo, vel contumacia mea, & cũ tu doloſè circa candẽ
4 rem egeris ſciens me exceptione tutũ. † Vel dic melius, vbicun
que quis tutus eſt exceptione, nõ valet miſsio in poſſeſsionem
facta cõtra eũ, adeo q ſi expellatur miſſus, non datur actio ex eo
edicto, ff. ne vis fi. ei, qui in poſſ. mit. qa non intereſt actoris mit
ti in poſſeſsionem bonorũ eius, qui tutus eſt exceptione, ff. ne
vis fi. ei. l. j. §. hæc verba, & ſic loquitur ff. de pec. eo tpe, nec obſt.
ff. ex quib. cau. in poſſ. ca. l. in poſſeſsione, qa intelligitur, q cre-
ditores ſunt in poſſeſsionẽ mittendi pro debito conditionali,
quouſq; caueatur de ſoluendo debito, exiſtente conditione. ſi
autẽ ſit cã appellationis, vel alia, in qua poſsit procedi lite non
conteſt. & tamẽ reo cõpetit exceptio declinatoria iudicij, ſi cõ
tumaciter ſe abſentauerit reus, vel potius non cõparuerit poſt
quàm in tali negotio incœperit procedi, vlterius non poterit
exceptionem declinatoriã proponere. hoc probo, quia ſi præ-
ſens eſſet, & tacuiſſet, vlterius proponere non poſſet, ergo nec ſi
cõtumaciter abſens ſit, cũ contumacia pro præſentia reputetᷣ,
C. de iudi. properandũ, & j. de dolo, veritatis. nec abſens contu
maciter minor præſente putatur, Auth. vt oẽs obed. iud. §. ſi au
tem ille qui. coll. 5. Item hic iudex bene fecit, q proceſsit. ergo
vlterius reuocari non dẽt, vt infra de reſt. ſpol. audita: ſed reuo-
caretur, ſi declinatoriæ iudicij admitterentur, & idem, quod di
ximus in declinatorijs iudicij, intelligimus in dilatorijs & per-
emptorijs, vt tandiu eis gaudeat, qui abſuit contumaciter, quã-
diu eis gaudere poſſet, ſi contumax nõ fuiſſet, ſed poſtea non. &
hoc rationibus ſupradictis, & qa nõ debet eſſe melioris condi-
tionis cõtumax, q̃ obediens. nec quæretur vlterius, an actor ſci-
uerit exceptionẽ reo cõpetere: quia ſi erat peremptoria, hæc q̃
renda ſunt ante ſententiã. ſi verò dilatoria, ante litis conteſta.
alias autẽ, ſ. nõ proponat ante litis cõte. renũciaſſe 1 ᷣ, j. de re iu
di. inter mo. Semper tamẽ, ſi cõtrariũ apparuerit, ſ. eũ non con-
tumacẽ fuiſſe, reſtitueretᷣ ex generali clauſula. ſimile ff. ex qui-
bus cau. ma. in integ. reſt. ſed & ſi per. §. vlti. Sed ad ea, q̃ primò
diximus, potes opponere: qa vix aut nunquã poterit continere
citatio aliquid ita iniuſtũ, quod nõ poſsit habere excuſationẽ,
vel dubitationẽ, verbi grã, citaſti dñm, vt reſpõderet ſeruo, põt
eſſe, ſ. ſi ſuper intolerabili iniuria de eo cõquereretur, inſti. de his,
qui ſunt ſui, vel ali. iur. & idẽ ẽt in oĩbus alijs põt inueniri. Sed
reſpõdeo, q ex quo illicitũ & iniuſtũ poſuit in citatione, niſi a-
dijciat cãm excuſationis illius iniuſti, prima facie ire nõ tenetᷣ.

S V M M A R I V M.

*Ceſſans ſoluere penſionem per triennium, cadit a re emphyteutica laicali.
quid in eccleſia, fiſco, & colono.*

CAP. III.

Literæ tuę ac petitio. [Et vltra] & ideo pete-
bat ſibi de ſubtracta pẽ
ſione ſatisfieri, vel ipſos milites cadere a iure pẽſionis. [pe
tentibus] de verborũ ſignifica. l. hæc adiectio. [Adiectionem] &
malè, cũ adiectio eſſet ex ſuperabundanti. nã tres anni ſufficiũt
cuilibet ad amittendũ ius penſionis, vel poſſeſsionis, ſi ceſſetur
in ſolutione pẽſionis. in eccleſia autẽ duo, C. de iu. emphyt. l. j.
10. qõ. 2. hoc ius, §. qui rem. quod etiã ſufficit cõtra colonũ, ſi
ceſſauerit in ſolutione pẽſionis, ff. loca. quæro, §. inter loca. In
re autẽ fiſci ſtatim cadit, ff. de pu. & vec. vectigali, §. nõ ſolutis,
niſi eſſent in perpetuũ locata. tũc enim nõ reuocaretur ſine au-
ctoritate principis, ff. de pu. & vec. l. cotem ferro, §. agi. alij idẽ
dicunt in fiſco, quod in eccleſia, & eſt verũ, quod in hac decre.
dᷣ, vbi in libello dicebatᷣ cecidiſſe a iure emphyt. ſi autẽ peteret
penſionẽ ſubtractã, quia augeret quãtitatẽ, ſecus eſſet, ff. de ex.
re. iud. quãtitas. nam tunc bene daretur noua dilatio. vel dic ẽt
nec tunc dandam, quia & ſuper penſione conueniebatᷣ, & ſuper
hoc habuerat ĩducias. vnde ſuper toto debuit deliberare. [Pro
cedas] no. remitti cãm appellationis, vbi malè appellatur ad eũ,
a quo appellatum eſt, j. de app. cum in eccleſia, & c. vt debitus.

S V M M A R I V M.

1 *Archiepiſcopi & primatis differentia quo ad iura prouincialia.*
2 *In cauſis arduis non cogitur quis agi per procuratorem.*
3 *Minori negotio derogatur per maius, non e contra.*

CAP. IIII.

1 EXpoſuit nobis. [Prouincia.] † Nota, qđ
licet alia ſint iura archie-
piſcopi, quã primatis in prouincia: tñ archieps põt
defendere prouinciã ꝯ aliũ petentẽ iura primatis
in ꝓuincia ſua: quia eius intereſt, ne ſua prouincia pluribus ag-
grauetᷣ. illa autẽ nõ eſt ſufficiens rõ, ſ. quod oĩa iura primatis ca
dant in archiepõ, ceſſante primate. nã hoc falſum eſt: nam ſi ap-
pelletur ab archiepõ, appellari dẽt ad primatẽ, & tunc ceſſante
primate non appellabitur ipſe archieps, ſed Papa. Itẽ procura-
tiones primatis nõ recipiet archieps, ſed archiepales tñ. [voca
tus] hæc fuit probabilis & neceſſaria cã, & ideo hẽt ius reuocan
di domũ, ff. de iudi. l. 2. §. 2. ſupra de foro cõpetenti. c. vlti. ⟨Po-
a ſtulauit⟩ & malè. † ⟨Teneri⟩ quare nõ cogitur reſpondere, ex
quo erat in curia, & ſi forſan adueniẽdo excuſationẽ haberet?
ff. de fer. l. j. §. ſed ſi prætor, ꝯ. Reſpondeo, l. præalleg. quia ibi cõ
ſentiebat litigare, hic autẽ ꝯdicit. Item quare nõ imputatur ei,
ea quo dimiſit ꝓcuratorẽ ad alia negotia, & nõ dimiſit ad iſtud?
arg. infra de dolo, cũ dilecti. Reſpõdeo, quod non põt imputa-
ri ei cũ haberet ius reuocandi domũ, ſupra de foro cõpetenti.
c. vlti. Itẽ quia ardua erat cauſa, nõ debebat cogi agere per pro
curatorẽ, ſupra de procu. querelã, etiã ſi nõ haberet ius reuocã
di domũ: tamẽ debet procurator habere inducias ad conſulen-
dũ dominũ, ſupra de procu. dile. fil. ma. Item qa cauſa totã pro-
uinciã tangebat, nõ poterat plenè deliberare, vel cõtenderet,
an cederet, niſi habito cõſilio cũ eis, ff. de eden. l. j. nõ tamen di-
co, quod neceſſe ſit eos vocare, ff. de libe. cauſa, ſi pariter. ⟨Re-
3 ſpõdit⟩ & malè. † ⟨Prius⟩ ſed quare derogat primo mandato
ſecundũ, de quo non facit mentionẽ ꝯ id, quod eſt ſupra de re-
ſcrip. cæterũ? Reſpondemus, qa fortius eſt ſecundũ mandatũ,
& etiã ſi non pp ſecundũ mandatũ, ſed ſolum ſponte veniſſet
ad ſeruitiũ eccleſiæ, crederem eũ excuſatũ: quia cã ſubuentio-
nis eſt neceſſaria, & ea neceſsitate iuramẽti tenetur, infra de iu
reiur. ego. prætereã decr. cæterũ, nõ tangit iſtã decretalẽ. illa n.
loquitur, quãdo ſuper eodẽ facto, vel eadẽ re plura reſcripta im
petrantur. iſta autẽ mandata ſuper diuerſis negotijs impetrata
ſunt. quare, ſi põt, dẽt ambo mandata implere; alioquin id, qđ
maiorem feſtinationẽ exigit, & vbi eſt maius periculũ, argu. ff.
de fer. l. 3. 43. diſt. quieſcamus, ff. ad Syllania. ſi quis in graui, §. ſi
cui omnes. ⟨vocatus⟩ nõ eſt cã vera, quare non imputatur ar-
chiepiſcopo Burdegalen. qa non proſequebatur cãm in termi-
no aſsignato: qa cã probabili & neceſſaria venerat ad curiã, vbi
eius cauſa agebatur, ſ. cauſa ſubueniẽdi eccleſiæ: qa etiam ille,
qui ex probabili & neceſſaria cauſa abeſt, vbicunq; in foro cõ-
petenti mouetur ſibi lis, tenetur per aliũ reſpondere, ff. de re-
ſti. mino. ignorare, ff. eum, qui appella. in prouin. def. l. j. & 2.
ergo multo fortius cœptam litẽ proſequi tenetur, ſaltem p aliũ.
& deterior dolus cognoſcitur, quia interruptã litem deſerit ite
rũ, q̃ qui ſemel cœptã litem dereliquit, in Authẽ. de litig. §. ſi ve
rò, in fin. colla. 8. & licet diximus, q in foro ordinario ſe defen
dere debebat, tamẽ in curia, licet ſit cõmune forũ quantum ad
hoc, vt nullus illud forũ valeat declinare, tamẽ tunc, ſ. tẽpore le
gationis, vel quo habet ius reuocandi domũ, de nouo reſpon-
dere nõ cogitur, ff. de iudi. l. 2. §. legatis. Sed vera cauſa, quare ñ
fuit coactus tunc reſpondere, quia negotiũ ſubſidij ita fuit gra
ue, q non potuit declinare, alias deliberare ſuper cauſa cõpia.
⟨Temporis⟩ falſum allegat, quia ſi verũ eſſet, nec ius reuocan
di domũ haberet, nec iteratam dilationẽ ad conſulendũ ſuffra
ganeos. Alij cõtra, ff. de arbi. non diſting. § item ſi quis Romæ.
hoc autẽ conſtat, q ſi non fuiſſet præſens in termino, & proce-
deretur cõtra eũ reſtitueretur, vt no. ſ. de procu. querelam. Itẽ
ar. ad hoc q hẽt reſtõnẽ, ſi præſcribatᷣ circa iura, vel actiones e-
ius, C. de in inte. reſt. mi. l. j. melius eſt ergo ei ſine circuitu ĩ in-
teg. reſti. prorogare terminũ. ſed nõ vᷣ eis hoc hic locũ habere,
cũ illa iura intelligantᷣ, qñ ꝓceditur, vel præſcribitᷣ ꝯ eũ q abeſt
cã rei pendẽte adhuc publico negotio, pro quo vocatus erat: qa
hic cõſtat iã factũ fuiſſe finitũ: qa tñ finito negotio receſsit, vᷣ
recedere debuit. ergo hoc bñficio iuuari nõ potuit, ar. ff. ex qui.
cau. ma. ſi cui. §. j. Sed dic, q ſiᷣ vterq; terminus currit, ſ. & ſub-
ueniẽdi eccſiæ, & rñdẽdi primati. & iõ p negotiũ maius deroga
tur minori, nõ cõ. ar. ff. de in inte. reſt. l. ſciu. alij dicũt, q ſi plo-
narie eſſet vocatus, ipſe hẽret ius reuocãdi domũ. ſed ſi citatus eſ-
ſet, vt p ſe, vᷣ p ꝓcuratorẽ ꝯpareret, & ipſe ſufficiẽs habuiſſet ad
vtrũq; bñ ĩputaretᷣ ei, puta qa ꝯdẽnaretᷣ in expẽſis, niſi hẽret aliq̃
legitimã excuſationẽ, puta de magnitudine cæ, vᷣ aliã. ſ. de ꝓ-
cu. q̃relã. alij dicũt, & forte melius, q vbi ſe inuicẽ cõpatiũtur,
vtraq; mãdata, ambo ſunt implẽda. vbi aũt ſibi ꝯdicunt, vt hic.
maiori dño obediẽdũ eſt, & in re magis neceſſaria, vt no. ſ. cod.
c. in gl. præcedenti. hęc autẽ vtraq; implere nõ poterat, quia d.
erat in curia, oportebat eũ intendere circa militiam & auxiliũ

eccleſiæ, & iterum eandem militiam reducere oportebat;& ſic loquitur l. non diſtinguemus;& ideo ius reuocandi domum habuit etiam officio publico finito.

De ferijs. *Rub. 9.*

CAP. I.

OMnes dies. [Dominicos] quidã hoc c. dicũt loqui de conſilio, vel eſſe locale, vel abrogatum per tacitum conſenſum. alij dicunt, quòd hodie ſeruandum eſt.C.eo.omnes.15.q.4.placita.33.q.4.non oportet.

CAP. II.

QVoniam. [eorum] feſtiuitatũ. nã non ſolũ in die reſurrectionis, ſed alicubi tribus dieb. poſt alicubi octo feriamur. [Præcepimus.] de cõſe.di.3.c.j.[Flexio]ex edicto eccl'iæ.76.di.ſcire.ꝯ 20.di.c.vlt.

CAP. III.

LIcet tamen. [Veteris]deputatos dies natiuitatis, circũciſionis, & alios.C.de fer.oẽs. [Martyrum] quæ epiſcopi cõcordantibus populis in ſuis epiſcopatibus celebranda ſtatuerunt.de conſe. diſt.3.c.1.[Neceſsitate.] ff.de fer.l.ſolet.& l.pe.

CAP. IIII.

CApellanus tuus frater epiſcopus. [Statuta.] 33.q 4.non opor.2. [Continuandã] ipſi feſto[Interuallum]hoc vult dicere:qa licet interuallũ ſit inter tres ſeptimanas dictas,& feſtum beati Ioannis, puta quia aliquæ ſeptimanæ intermediæ in tribus illis ſeptimanis non celebrabũtur nuptiæ,ſed in alijs,quæ ſunt in interuallo,licet celebrare.[Contrahant.] i. cõhi liceat.[Nõ ſinuat]de facto, & de cõſuetudine eccl'iæ.[Celebrant]de cõſuetudine eccl'iæ,& ſine eius prohibitione.

SVMMARIVM.

1 *Nõ debet iudex diebus feriatis procedere in cauſa, nec etiã citare ad eũ diẽ.*
2 *Cauſæ ſpirituales,& cauſa neceſſitatis etiam tẽpore feriali tractari poſſunt*
3 *Qua de cauſa inductæ ſunt feriæ æſtiuales,& uide in nume.4.*
5 *Si qui de remotis partibus in curia agentes cauſam, occurrant feriæ, ſi ex his non læderentur,cogi poſſunt litigare.*
6 *Debet iudex ſeruare ferias.*
7 *Nunquid in terris,ubi non bibitur uinum,ſint dandæ induciæ pro uindemijs.*

CAP. V.

COnqueſtus eſt nobis & infra.
1 [Strepitus.]C.eo.omnes, & l.vlti.† [Cõquieſcere] non ſolũ in dieb. ſolẽnibus in honorẽ Dei dedicatis,ſed ẽt in alijs ferijs nõ dẽt iudex procedere in cauſis,nec etiã citare ad illũ diẽ.ff.de fer.l.j.vnde iudices prudenter faciunt, ſi qñ citant,dicũt,cõpareas tali die corã nobis, vt ex tunc procedamus in qõne tali:qa ſi die feriata non põt iudicare, cõparere tñ põt pars citata,tñ nobis nõ multa vr̃ dr̃ia in hoc. hic autẽ attẽdendũ eſt, q licet teneat citatio, qñ tñ exprimit errorẽ pro termino aſsignãdo,poſt quia ſic dicit,ad comparendũ corã nobis In tali cã tibi aſsignamus diẽ dñicã, ita q nec in dñica, nec in ſequẽti cõparere tenet:ſi tñ non exprimat errorẽ,ſed tñ in die ſolẽni occurrat dies termini, puta decima die venias reſpõſurus, & decima die veniat dies ſolẽnis, non tenet cõparere in ſolẽni die,ſed ſequẽti die ſic,qa duo vident mãdata,& q ad diẽ cõpareat,& q cõpareat.ff.de arbi. Celſus. licet ergo habeat excuſationẽ in die ſolẽni, tñ in ſequenti die nõ hẽt excuſationẽ, & datio termini bene tenet.Idẽ dicimus,ſi p 10. aut 20. dies durent dies feriati. Itẽ melius vr̃, q ẽt ſi in die feriato expreſſe terminus aſsignet,q teneat, q comparere debeãt partes, licet nõ die feriato,tamẽ poſt illũ.ſ.ti.proxi. expoſuit.ſupra de in integ. reſti.cũ ex lr̃is,Corã.infra de dolo,cũ dilecti.j.de accu.veniẽs.[Solẽniter] poſſunt.n. cõſtituere aliquẽ ſanctũ ſolẽniter venerari: ſed nõ poſſunt aliquẽ ſanctũ ſanctorũ collegio ſine auctoritate Papæ aſcribere.[Neceſsitas]qa ſi res ſit tpe peritura.ſ.eo. licet. ff.de fer.licet.ff.de dam.infec.l.j & l.fiet miſsio. ff. quemad.te.
2 aper.l.j.ff.eo.l.2.†{Pietas} de alimẽtis pupillorũ. cãs autẽ ſpirituales, vt electionũ, inquiſitionũ, & hmõi etiã diebus feriatis exerceri poſſunt,qa & pietas & neceſsitas eas audiri ſuadet, & ar.15.q 4.placito.{Cõſentientibus}.ff. de arbi. ſi feriatis, in ſi. & ff. de poſtu. quos.{Ob neceſsitates} talis caſus contigit pp cãm, quæ vertebat inter conuentũ Roſen. & epm eiuſdẽ loci cõmiſit iudicib.examinandã, & vt inſtructã remitterent etiã ad ſedẽ ap. Ipſi autẽ iudices in Iunio pfixere terminũ partib. vt in medio Auguſti p eã ipſa eſſent corã Papa. parte autẽ cõuentus in termino cõparẽte,& auditorẽ impetrãte, pars epi nõ comparuit.vnde auditor datus cõdẽnauit eũ in expẽſis. poſtmodũ aũt vltra medietatẽ Octobris cõparuit procurator p epo, petẽs reuocari ſnĩam expẽſarũ, allegans q in medio Auguſti cõparere nõ debuit, quia tunc ſunt feriæ meſsiũ in Anglia. Itẽ in menſe Septẽbris cõparere nõ debuit,qa tunc ſunt feriæ in curia Papæ: vnde & ſi præſens fuiſſet,reſpõdere nõ cogeret, ergo nõ dẽt cõtumax reputari,vt patet ff.de iu. l.non vr̃. poſt finitas aũt vtraſque ferias venit cõtinuatis greſsibus,quã cito potuit.& ideo cũ non fuerit epus nec in mora,nec in culpa,iniuſta fuit ſnĩa, & ideo reuocãda.dicit.n.lex,q tpe meſsiũ, & vindemiatũ nemo cogendus eſt ire ad forũ . Itẽ occupati circa rẽ ruſticã non ſunt cogendi ire ad forũ,ff.de fer.l.j.Itẽ cũ feriæ plus inductæ ſint in fauorẽ litigãtiũ, ne tũc abſtineat a re ruſtica, q̃ in fauorẽ iudicis, ſũt potius attẽdẽdæ feriæ litigatorũ,q̃ iudicis.C.de legi.q fa.Itẽ cã quare facta eſt cõſtitutio in iſtis litigatoribus eſt,qa ſi in medio Auguſti cõparuiſſent abſtracti fuiſſent a re ruſtica.i.a meſſibus,ergo & beneficiũ cõſtitutionis durare dẽt.ff. de pac.q dictũ.C.qui ad li.ve,nõ poſ.l.2.Item licet hic nõ dicat ius expreſsẽ:tamẽ ĩterpretatione principis, vel iuriſdõne iudicis leges, q̃ ſimilẽ habent æquitatẽ,& vtilitatẽ,ad hũc caſum ſunt retrahẽdæ.ff.de legi. & ideo, cũ duabus ll. ſequentib. hĩẽ pro epo facit ſ.ti.proxi.expoſuit.In cõtrũ autẽ pars cõuentus dicebat, q ille, qui aſsignauit terminũ,non tenebat vitare aliquod tps,niſi ferias curiæ Romanæ : ſed illas cauere, vel vitare debebat,qa ſi tẽpore feriato in curia cõparet, fruſtra hoc eſſet. nã nullius pere-
3 grini li. nõ cõteſt. &c.qa turpis.&c.8.di.quæ cõ. † Nec obeſt,qđ obijcitur,q feriæ iſtæ inductæ ſunt in fauorẽ ruſticorũ:quod nõ fateor,imò inductæ ſunt ob requiẽ fauoris inter feruores æſtiuos.C.de fer.omnes.tamẽ hoc dato nõ ſequit, q nõ debeat alicui aſsignari terminus eo tẽpore, quo intẽdit circa rẽ ruſticã, qa ſi hoc diceret,ſequeret abſurditas,q nunq̃ poſſent vocari in ius, cũ quaſi ſemper ferè oẽs homines circa opera ſua inſiſtãt. nã iſte caſus non numerat inter illos quos habes no. C. & ff. de in ius voc.nõ enim fuit intẽtio conditoris legis, eos in totũ excuſare: ſed voluit quædã tẽpora anni quæ ad hoc videntur idoneiora ad has ferias ſtatuere,licet ſæpe contingere poſsit quod aliquibus eſſet vtilius quod alijs tẽporibus haberet ferias. lex.n. nõ potuit nec expediuit quod oẽs caſus exprimeret,& ſingulorũ vtilitates præcaueret.ff.de legi.iura. & l.ſeq.& l. nõ poſſunt. & l.ſeq. ff. de præ.l.4.& quia lex dẽt eſſe generalis.4.diſt. erit au-
4 tẽ.† Item nec interpretatione imperatoris nec iuriſdictione iudicis trahendæ ſunt iſtæ feriæ ad oẽs occupatos circa opera ſua, quia nõ eſſet ipſis & alijs qui eos in ius vocare vellent, vel quos ipſi vocarent, nec æquũ,nec vtile. Itẽ non obeſt ff. de fer. l.j. vbi dr̃, occupati circa rem ruſticã nõ ſunt vocandi in ius: quia ſubintelligendũ eſt quod non ſunt vocandi diebus feriatis,ſed in alijs ſecus. Papa autem ſnĩam tulit pro conuentu dicens quod in aſsignatione termini nõ ſunt attendẽdæ feriæ niſi iudicis coram quo agi debet. nec eſt curandũ ſi feriæ ſunt quãdo illi imponitur terminus,& incipit viam cũdi ad iudicem, vel etiã ſi in via incidãt, ar. ff. de adul. miles.§ quadragin.ff. ex qui. cau.ma. ſed & ſi. §. pen. principes enim rati ſunt tẽpora ferijs in legibus deputata moderata eſſe,ita quod iudici nõ licet ea mutare nec augere nec dimiouere, licet ſæpe occurrant caſus in quibus vtile eſſet aliud facere. ff. qui & a qui. ma. li. l.proſpexit. & vides ſimile, lex moderata eſt tẽpus ad poſtulandũ 17. ann.& tamen licet multi minores 17.ann.inueniantur idoneiores ad poſtulãdũ quàm maiores,tamẽ hic non licet mutare. ff. de poſtul.l.j. §.
5 pueritiam. † Itẽ tunc dixit Papa q ſi aliqui de remotis partibus eſſent in curia per ſe, vel per procuratores,& dũ ageretur cauſa eorũ occurrerent feriæ,ſi nullatenus læderentur q cogeret eos litigare,quia malitijs hominũ eſt indulgendũ.ff. de rei vend. in fundo. Item dixit q bene faciet ille qui ſtatuit terminũ, ſi in eo ſtatuendo attendatur quantũ poteſt q litigatores etiam ferijs ſuæ pueritiæ potiantur, niſi aliqua ratio moueat in contrariũ: tamẽ ſi iudex nõ faciet propter hoc non poterit aliqua pars appellare. præſumitur enim pro iudice, ſupra de elect. bonæ me.
a ſupra de renuncia. in præſentia. Item cũ hoc [a] arbitrio iudicis reliquatur,nõ poterit aliqua pars appellari, ſiue ĩ ferijs patriæ ſuæ extra terminũ aſsignet.argu. ſupra de offi. de leg. cõſuluit. §.j. Si autẽ diceretur q feriæ litigantiũ ſunt obſeruandæ,& conſtat q etiã feriæ curiæ Romanæ ſunt obſeruandæ: ergo duplices ſunt obſeruãdæ. qđ eſt abſurdũ cũ hoc nõ inueniat lege cautũ.
6 † Itẽ dicimus q ẽt ſi a iudice nõ inducant generales feriæ, tamẽ iudex ſiue ordinarius ſiue delegatus eas ſeruare dẽt,eo,ſ.tẽpo-
7 re quo cõiter meſſes fiũt,ſicut in l.præal.apparet. † In terris aũt vbi non bibitur vinũ communiter ſicut in Hybernia non dãtur induciæ pro vindemijs. ſed in terris vbi cõiter bibunt vinũ, licet ibi non ſint vineæ,dandæ ſunt induciæ pro vindemijs & vbicũq; pro meſsibus,qa licet ex ſuis terris non colligantur grana, oportet tamẽ q pro aliquo tpe anni præordinet de vino & grano quo p totũ annũ vti debeant.[Partium.] C. de fer.l.j.ff.e. l.j.

ADDITIO.

a ¶Item cum hoc. Adde Bald.in l.ceſſante.in prin.C. quomodo & quando iudi. Et refert Felin.in c.j. col.17.circa princip. ſupra de conſtitu.quem vide & in colum.ſequen. poſt medium.

De ordine cognitionum. *Rub.* 10.

CAP. I.

INtelleximus. [Peteret] intentans petitorium: ſecus ſi poſſeſſoriū, vt lit. nō ꝯte. accedens. 2. ʒ. de off. dele. cām. j. de reſt. ſpo. ſfas. [Puniat.] 3. q. 11. ſi qñ. & c. ſeq. C. de or. cog. l. j. & 2. [¶ Ad diſſinitionis] teſtea aūt, & aliæ ꝓbationes ſi placuerit actori ex vtraque parte recipientur, ſi reus intentionem actoris neget, vt ſi reus defecerit in probatione exceptionis feratur ſententia pro actore, ſi probauerit intentionem ſuam.

SVMMARIVM.

a *An in libello exprimi debeant omnia in quibus damnum datum eſt. & vide in nume. x.*
3 *Interdictum competit etiam prædoni.*
4 *Prælatus agendo nomine eccleſiæ, nō obſtat ſibi exceptio de ſpoliatione, quod nomine ſuo tantum fecit & non nomine eccleſiæ.*
5 *Exceptio proponi debet intra tempus, intra quod agi poteſt.*
6 *In cauſa matrimoniali locum non habet exceptio ſpoliationis.*
7 *Sententia non debet ferri, niſi probata exceptione ſpoliationis.*
8 *Excommunicatus pro manifeſta offenſa non abſoluitur, niſi prius ſatisfecerit.*
9 *Poteſt qui tulit ſententiam excommunicationis facere eam publicari.*
10 *Per exceptionem propoſitam non interrumpitur præſcriptio.*
1 a *Pōt qui primo egit criminaliter, ē̄t ciuiliter agere ꝯtēplatiōe rei familiaris.*

CAP. II.

CVm dilectus. [Dñs] certis nnībus exprimēdis: qa certa dēt eſſe perſona rei, & certa perſona actoris. 4. q. 4. c. 1. & x. cū non liceat ei vagari in diſcrimine alterius æſtimationis. ff. de iniu. ꝑtor edixit, niſi ipſi dñi eſſent tanq̃ vniuerſitas: quia tūc non eſſet neceſſe exprimi noīa eorū. [¶ Aīalium,] qa aīalia monaſterij erāt, vel ēt aliorū, dūmodo cuſtodiant̄ in caſtris captis, & cuſtodiæ monaſterij eſſent cōmiſſa. nā & ipſa veniunt in interdictum vnde vi. qđ pro recuperanda poſſeſſione caſtrorū intendebatur ab abbate. ff. de vi & vi ar. l. j. §. q̄ aūt ait. [¶ † Et alijs]
1 no. non eſſe neceſſe in libello exprimere oīa, in qbus dānum eſt datū, ſed ſufficere, q̄ gñali cl'a continet̄, ſ. alijs: tñ ꝯrium verum eſt, niſi damna petantur tanquā̄ acceſſoria, vt hic vbi petebat̄ reſtitui caſtrū cum dānis ibi datis, ff. de vi & vi ar. l. j. §. q̄ vi. j̄ de reſti. ſpol. cū ad ſedē, vel dic, qđ ēt ſi principr̄ agat̄ tñ pro rebus ablatis reſtituēdis, ſicut hic vr̄ actum fuiſſe. non. n. hic lr̄a, q̄ caſtra monaſterij capta eſſent, vel qđ pro eis ageret̄, ſed pro rebus ablatis tm̄, nō tenetur tūc in libello exprimere res quibus ſpoliatus eſt, q̄ ſic probo: ipſe nō tenetur eas ꝓbare, C. vñ vi. ſi qñ. ʒ. q̄ ne. cā. ſuper eo. ergo nec exprimere in libello. ¶ † Sed dices,
2 imò exprimere dēt, vt deliberet, an cedat vel ꝯtendat, ff. de edē. l. j. 4. q. 3. oſſerat̄. Rñdeo non dēt deliberare, niſi ſuper hoc, an rapina facta ſit, vel vis illata, & hoc cū patefacta ſit ex eius ꝯfeſſione ſtatim taxatione ꝑmiſſa, & iuro ꝑſtito faciēda eſt cōdēnatio vt in ꝑalleg. ¶ Si aūt negauerit vim, tunc tm̄ vis de neceſſitate ꝓbanda eſt, & nō res ablatæ, vel dic, q̄ hic libellus nō fuit receptus, qđ ex eo apparet, qa reus forū declinabat. [Iuſtitiā] cū pro his, quæ dicunt, hic cōpetere poſſit interdictū, vnde vi, ſi caſtra ceperunt. ff. de vi & vi ar. l. j. §. illud vtiq̄; & actio vi bonorū raptorū & furti, vt in eodē § dr̄, & actio l. Aquil. ſi dānum datū eſt in rebus ablatis, ff. ad l. Aqui. ſi ſeruus ſeruū. §. 3. ꝑter id, q̄ accuſari pōt de vi publica, vel priuata, C. de vi pu. per totū. quō dicemus fieri ꝯdemnationē, cū ſm̄ diuerſos mōs agendi aliter dēat iudicari, & hoc ꝑ gñale verbū, l. niſi iuſtitiā ſibi fieri poſtul. nō poſſit ꝑpēdi quō egerit. ¶ Rñdeo ſtultū eſſe qui tam gñalem libellū recepit, cū deberet actor exprimere actionē, vel cām agēdi, ex qua cā colligi poterat intentio eius, ff. de rei vend. ſi in rē, ff. de exce. rei iud. & an eadē. §. actiones. ʒ. de libel. obl. c. vlt. ſed ſi receptus eſt, valet, C. de ann. excep. l. vlt. & fiet cōdemnatio ſm̄ actionē, q̄ minorē cōdemnationē requirit. arg. ff. de reg. iu. ſemper. & l. fauorabiliores. & l. ea. j. de fi. inſtr. inter dilectos. in fi. niſi in medio litis ex ꝓbationib. vel quia actor dixit expreſſè. appareat qualiter agere velit: quia tunc ſm̄ hoc ferēda eſt ſnīa. arg. ff. de iud. ſi quis, ff. quorū leg. l. j. §. q̄ aūt. [¶ Conteſtationē.] i. ante: poſt. n. non licet niſi de nouo contigiſſet, vel de nouo ad eius notitiā ꝑueniſſet, C. de excep. l. vlt. j. de excep. paſtoralis. ʒ. de off. deleg. inſinuante. aliter ꝯ. [¶ Pro ipſius] id̄ tenetur monaſteriū ad ipſius reſtonem: vel melius id̄ excipitur ꝯ monaſteriū, qa abbas, & totus cōuentus ꝯſenſit ſpoliationi: quāuis videret̄, q̄ nec tūc monaſterio obeſſe dēt, qa delictū &c. 16. q. 6. ſi epm. vnde dicunt alij, q̄ nō pōt excipi ꝯ monaſteriū, niſi duo interuenerint, & q̄ noīe monaſterij facta ſit rapina, & q̄ ad monaſteriū peruenerit. & de eo ſolo, q̄ peruenit pōt excipi ꝯ illud, ff. de vi & vi ar. ſi mcdeie. nec ſufficit dolus ſine violentia, vel econuerſo, vt hic, ſi. n. incontinenti poſt vim ſibi illatam vim faceret, vel auctoritate iudicis non cōpeteret ꝯ eum exceptio, ſicut nec interdictum, ff. de vi & vi ar. l. 3. §. cū igitur, C. vnde vi. ſi quis in, j. de reſti. ſpol. olim. & eodem modo quantūcunq; doloſe rem alterius occupet, niſi ſpoliatio interuenerit, vel niſi aliquem ſpoliari mandauerit, vel ratū habuerit, ꝯ eum nō cōpetit exceptio, & gñaliter dicimus hanc exceptionē non cōpetere, niſi vbi cōpeteret interdictū, licèt ei poſſit cōpetere actio de dolo, vt no. j. de reſti. ſpo. cum ad ſedē. [incontinenti,] vel infra terminū cōpetentem, ʒ. de off. deleg. prudētiam. §. ſexta. ¶ Spoliator,] imò ſufficit ſi ad eum peruenit vel mādauit, vel ratū habuit, j. de reſti. ſpo. cū ad ſedē c. ſæpe. quaſi dicat abbati ꝯ monaſteriū nullo mō pōt cōpetere interdictū recuperandæ poſſeſſionis, qa nunquā abbas, vel ꝯuentus expoliationi interfuit, licet caſtrū, quo ſe milites ſpoliatos dicūt, ipſi monachi mō poſſideant, ſed non
3 bene dr̄, vt no. gl. hic poſita, imò. [† Verus] 16. q. 3. §. pen. tñ non facit pro monaſterio, cum ibi loquatur qui ſine vitio ad dñm redijt. hic aūt cum vitio redijt ad monaſteriū. Item interdictū cōpetit ēt ꝑdoni, j. de reſti. ſpo. in literis. & c. item cū quis. & eodē mō exceptio [ꝯ] j. de reſt. ſpo. cū ad ſedē. ff. de vi & vi ar. cum à re. [regula.] ff. de iud. qui prior. [tractāda,] quia in prima primo fiet lit. contे. & poſt fiet lit. cōte. in ſecūda. & ſic ꝯſequēter fiēt poſitiones in prima, & poſt in ſecunda. [Viciſſim.] ʒ. de mu. pe. ca. 1. bene dicit viciſſim tractare, quia ſi non viciſſim tractet̄, qa de vna facile, & cito liqueat de alia non facile, bene diuiſim ferentur ſnīæ, arg. C. de cōpen. l. vl. imo nec auferimus agenti exceptionem excōicationis ꝯ rem ꝯuenientē. j. de exec. cū inter. & idem dicimus ſi obijciatur exceptio ſpo. ſiue. n. ꝑꝑ exceptiones impediat̄ agere, ſiue ꝑꝑ difficultatē probationū proſequi litem, & ſnīæ ſiſr diuident̄. [eadē.] i. duabus, que tñ dñr vna ꝑꝑ cō-
4 tinuationem tpis, arg. ff. de mino. l. ēt. §. j. [¶ † Exceptionis] hanc exceptionē credimus hr̄e locum, ſiue ſit ita ſpoliatus, q̄ cōpetat interdictū, ſiue cōdictio ex decr. j. de reſt. ſpo. ſæpe. ʒ. de ele. querelam, ſiue ꝯdictione ex legibus quæ ſunt C. vnde vi. l. ſi quis. & l. ſi qñ. ſiue ex iuribus alijs quibuſcunq; q̄ poſſeſſionis reſtōnem præcipiant. Secus autem dicitur exciperetur de metu vel de dolo, vel aliæ quælibet exceptiones proponantur per quas poſſeſſio non recuperat̄, & eſt ad hoc prima rō, qa hoc nō inuenitur in iure cautū, nec eſt talis exceptio attendenda. Itē ſi prælatus agat noīe eccleſiæ, nō obſtat ſibi exceptio de ſpoliatione, q̄ noīe ſuo tm̄ fecit, & non noīe eccleſiæ, argu ff. de in ius voc. quæſitum, j̄ de reſti. ſpol. c. frequens. Sed ſi noīe ſuo ageret, audiretur excipiens ēt de ſpoliatione quam non tm̄ ſuo noīe, ſed etiam noīe eccleſiæ feciſſet infra annum. non ſolū tenetur hac exceptione qui proprio noīe deiecit, ſed ēt qui alieno, quemadmodum ēt in interdicto dr̄, ff. vnde vi. l. j. §. quotiens. Item hanc exceptionem proponet in perpetuum de eo quod ad eum per-
5 uenit qui deiecit. ¶ † De eo autem q̄ ad eum non peruenit vſ-
a que ad annum tm̄, ſicut dicitur in interdicto C. vnde vi. l. 2. nā & infra idem tps proponi debet exceptio, infra qđ agi poteſt, ff. ex quibus cau. ma. in integ. reſti. nec non, §. vlt. ff. de inoff. teſta. Pap. §. ſi quis filius. Item non competit hæc exceptio ꝯ hæredē ſpoliatoris, niſi de eo, q̄ ad eum peruenit, aut dolo eius factum eſt, quominus perueniret, ff. vnde vi. l. j. §. hoc interdictum. & l. hæredi. §. vlt. l. 2. reſponſo j. In ſucceſſore aūt in dignitate vr̄ qđ ſemper dari debeat ēt ſi nihil ad eum perueniat: quia dignitas nunquam moritur, & eſt dilatoria hæc exceptio. no. 2. q. 3. antiquitus. vnde poſt lit. conteſta. proponi non poteſt, etiam ſi poſt fiat expoliatio, cum aliud auxilium habeat, l. interdictum. arg. ꝯ j. de excep. paſtoralis. & multo fortius non poterit proponi contra proſequentem appellationem, cum à principio obmiſerit. alij contradicunt, ſcilicet, q̄ ſi de nouo fiat proponi poteſt, vt no. ʒ. eod. ca. in glo. & aut. ¶ Item hæc exceptio non habet locum, quando actio vel officium iudicis non dirigitur ſpecialiter contra aliquem, ſed tamen multis alijs licitum eſt contra eius actionem, vel petitionem ſe opponere, ſicut eſt quando petitur electio confirmari, infra de cauſa poſſ. cum eccleſia. & eſt ratio, quia hæc exceptio tantum competit, vbi aliquis conuenitur, vt actor remoueatur à conueniendo reum. hic autem qui implorat officium iudicis eum non conuenit, imo ipſe propria
6 voluntate ei ſe opponit. ¶ † Item hæc exceptio non habet locū in cauſa matrimoniali, infra de reſtit. ſpol. ex parte. Sed nec cōtra excipientem contra electum habet locum exceptio ſpoliationis, quia hæc exceptio tantum contra actorem habet locum. & hic excipiens non per oīa dicitur actor, nec proprie, quia nō agit, ſed excipit. ſic intellige C. de excep. in excep. ff. de excep. l. j.
7 argu. ꝯ, ʒ. de iudi. exhibita. [primitus.] C. de excep. l. j. ¶ † Non cogerentur,] ſic [enim fertur ſententia probata exceptione ſpolia-

ADDITIO.

a ¶ De eo autem. Ex hoc dicto Inno. habes notabilem intellectum ad tex. in §. ſi quis filius. in l. Pap. ff. de inoff. teſta. Ita Pau. de Ca. in conſi. 172. incip. Viſa & ponderata, col. 2. verſi. illud autem. in prima parte conſiliorum antiquorum ſecundum nouiſſ. impreſſionem.

ſpoliationis, non te audimus, niſi primo aduerſario tuo reſtituas talem rem, & iſte idem reus qui de ſpoliatione excipit, poterit agere de cætero, ſi voluerit ad reſtõnem eiuſdē rei ſibi faciendã, & ad hoc poterit inducere priores teſtes, ſed priores atteſtationes nõ valebunt ſibi in hoc iudicio, quia ad aliud agebaƭ in primo iudicio, ſ. ad repellendũ aduerſariũ ab agẽdo: & aliud in ſecundo, ſ. vt cõſequereƭ rem qua ſpoliatus erat, & eodē modo ſnĩabitur, & eodem modo procedetur ſi excipiatur de excõicatione. & diximus, ꝙ iſte qui repulſus eſt ab agendo ſuper aliqua re, pp exceptionem, ſi poſtea ꝯ eundem, vel alium agat de alia re, non obſtabit ei ſnĩa prædicta, nec ꝓbationes in alio iudicio receptæ, niſi de nouo probetur exceptio ēt in hoc iudicio, argu. ff. de excep. rei iud. l. cõqueritur, & l. ſeq. ¶ Idē ēt eſt in iure ciuili, quia licet aliqui repellãtur ab accuſatione pp aliquas cauſas, 2. q. j. prohibentur, non tñ alias puniuntur, niſi directe agatur ꝯ eos, ff. ex quib. cau. l. ij. quia ad hoc non eſt actum, vt ſequitur.

8 ¶† Item dicimus, ꝙ ſi aliquis petit abſolutionem, & probetur ꝯ eum, ꝙ pro manifeſta offenſa excõicatus fuit, non admitteƭ iterum ad petendum abſolutionē, niſi prius ſatisfecerit de manifeſta offenſa, vt j. de ſent. excom. ſolet. §. in prima. Sed nec per has probationes primi iudicij, nec per iſtam ſnĩam obtinebit, ꝙ ab alio iudicio repellatur, niſi de nouo iterũ cõuincatur, vel ꝙ aggrauetur ꝯ eum manus iudicis, vel ꝙ denuncieƭ excõicatus, vel ꝙ ſubtrahantur ſibi beneficia, qa ad hoc actum non eſt, ſ. ad hoc tñ directo, vt repellaƭ à petitione abſolutionis, qđ ēt ꝯſecutus eſt. ¶ Si vero exceptio excõicationis nõ tñ ꝓponitur ad repellendũ actorē ab agẽdo, vel petẽdo, ſed directo proponitur, vt à iure ſuo cadat: verbi gratia, aliquis petit ſe abſolui, vel ꝙ denuncietur abſolutus ab excõicatione in ſe poſt appellationē legitimè latam: & aduerſarius rñdet, dñe nulla præceſsit appellatio excõicationis vel iniuſta: tunc ſi iſte excipiens, vel potius ſe defendẽs probauit nullã, vel iniuſtam appellationē, fertur pro eo ſnĩa, & iudicabitur legitimē excõicatus, ȷ. de offi. dele. cũ cõtingat, vbi de hoc plenè no. & tunc ſi in cõtumacia permaneat, poterit denunciari excõicatus, & aggrauari ꝯ eum manus, & pōt ſibi ſubtrahi beneficium: qa hic nõ ſolẽ debat tñ repellere actorē, ſed principaliter defendere ſnĩam ſuam, & de iure ſuo ꝓbare.

9 ¶† Sed dices, nonne ſufficit ad hoc, ꝙ denuncieƭ excõicatus, & ꝙ alijs modis ꝯ eum procedaƭ, qa ꝯſtat de excõicatione eius per id qđ abſolutionē petit. Rñdeo non, quia pōt eſſe qđ ex ſuperabundanti cautela petit: qa bonarũ mentium eſt &c. 5. di. ad eius. fatemur tñ, ꝙ ille qui tulit ſnĩam excõicationis, pōt eam facere publicari. 11. q. 3. curæ. j. de app. paſtoralis. in fi. Sed nõ auctoritate huius ſnĩæ, quia petens abſolutionē repulſus eſt ab ab

10 ſolone, ſed auctoritate prioris ſnĩæ qua excõicauit eũ. ¶† Vllatenus] ēt in cã depoſiti, cum hic adeo gñaliter loquatur. arg. ꝯ, C. depoſi. l. vlt. nec credimus ꝑ exceptionē propoſitã interrũpi ꝑſcriptionē, cum præſcriptio ſit inducta in odium petẽtiũ, vt j. de præſcrip. vigilanti. [¶ in ciuili] hoc planũ eſt, ſed in criminali multo fortius. arg. 3. q. 2. audiuimus. ¶ Sed qđ ſi iſte abbas ſuccumbit in hac exceptione, poſtea obtineat militibus agentibus directo interdicto ꝯ abbatē, puta ꝙ abſoluaƭ abbas ab īpetitione eorũ: nunqd ſi abbas reincipiat eandē qõnem, obſtabit exceptio ſpoliationis, vel ꝓdictæ ſnĩæ. Rñdeo non pp auctoritatē ſuperuenientis ſnĩæ, vel caſus. ſic. ff. de ꝯdi. ſine cau. l. 2. §. cõmoda. ff. cõmo. incõmo. §. fi. ff. depoſi. bona fides, j. de purg. vulg. c. 2. Itē qa interlocutorias ſnĩas, qualis eſt iſta, licet mutare, ff. de re iud. ꝙ iuſsit. Itē huic reo abſoluto interdicto datetur exceptio, ſi iterũ cõueniretur: ergo & replicatio ſi victus excipiat de ſpoliatione de qua victus eſt in interdicto. [¶ Per hoc.] j. de ſimo. licet, ff. cõmu. di. vt fundũ, j. de cõceſſ. præ. ex parte. ꝯ, ã. de elec. per inquiſitionē. vbi no. nec teſtes inducti ſuper exceptione valebunt, ſi poſtea agãt interdicto, niſi partes ꝯſentiant, j. de teſti. veniēs. 2. & forte, qa ſemiplenè probauit, ſecus ſi cõfeſſus eſt, ȷ. de elec. per inquiſitionē. vbi no. & ſi fereƭ ſnĩa ꝯ eũ. l. ꝙ rñderet, quia non ꝓbauit ſpoliationē, adhuc tñ pōt agere interdicto nõ obſtante l. ff. de excep. rei iudi. l. ſi qs cũ eo. §. fi. quia ſnĩa lata in exceptione ſpoliationis non parit exceptionē rei iudicatæ in in-

11 terdicto, ſecus aũt in excẽptis poſitis in l. ꝑdicta. ¶† Itē ſi primo egit criminaƭr, nihilominus pōt ciuiliter agere ꝯtẽplatione rei familiaris, C. qñ ci. ac. præ. ci. §. 1. eſt & alia rõ, qa ꝑ exceptionē agiƭ tñ ad repellendũ ab actione, ſed ꝑ actionē intẽdit ad reſtõnē ſibi faciendam: ſecus aũt ſi primo ſuccubuit interdicto, quia tunc poſtea non poteſt excipere, ff. de his qui no. infa. Lucius.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa natalium coram eccleſiaſtico iudice tractanda eſt.*

CAP. III.

1 QVam non credimus. [† Natalium] cã natalium non ſolũ ſi principaliter agatur, ſed ēt ſi incidenter, vel ēt ſi excipiendo, coram eccſiaſtico iudice tñ tractanda eſt, j. q fi. ſint le. gi. lator. & ēt ſi poſt motā pp qõnem hǣditatis, quæ agitur corã ſeculari iudice, quæraƭ de legitimitate nataliũ, ſemper corã eccleſiaſtico iudice agendum eſt. ȷ. qui fi. ſint leg. cãm. s. arg. ꝯ, C. de or. iu. l. j. ff. de iu. l. qui non cogitur, C. de iu. quotiēs. de iot. om. iu. ſi idē. ¶ Sed hoc pōt eſſe ea rõne, quia ſcriptum eſt, quos Deus ꝯiunxit hõ non ſeparet, ȷ. de tranſ. epi. inter. & ita nõ fuiſſe mrĩmoniũ inter eos, non hõ, ſed ſolus Dei vicarius pōt iudicare, vt in eadē decr. dr, vel dic gñale laicum iudicē de nullo ſpirituali, nec principaliter, nec incidẽter, nec recõueniendo poſſe cognoſcere. ȷ. de iu. decernimus. & c. quãto. j. q fil. ſint le. lator. c. cãm. ¶ Sed certus ꝑfigereƭ terminus à Papa, vel alio ſuperiore, j. quē nataliũ qõnē proſequaƭ, & de hǣditate nullatenus ſe intromittat, licet regi dimitteret, vt in ꝑdictis decr. Pōt ergo dici hanc qõnem tãquam præiudicialē primo tractandã, ar. inſti. de acti. §. præiudiciales, & forte pōt ſic formari libellus, cum pr meus non fuerit maritus talis dnę, de qua genuit talē, peto, ꝙ iudicetis eã non legitimã filiã eius, arg. j. qui fil. ſint leg. cãm. 2. C. de de ſta. def. l. pen. vel dic hãc dilationem cognitionis de hǣditate non iō eſſe, quia cã mrĩmonialis eſt ꝑiudicialis, ſed qa cauſa mrĩmonialis non poterit eſſe, niſi corã iudice eccſiaſtico, ſed rea nõ patiebaƭ cãm hǣditariã eſſe, niſi coram ſe: & ſic corã diuerſis iudicibus cauſæ ꝑdictæ, ſimul agerenƭ, cum ſe inuicē contigant, & ꝯtingeret eccleſiã iudicare illã illegitimã, & rex adiudicaret ei hǣditatē, abſurditas ſequereƭ, & ꝯrietas intolerabilis. Sed ſi corã eodē iudice ageret, puta corã Papa, forte poſſet vtraque cã ſimul agi, nec ꝓpterea dicēda eſt cã natiuitatis ꝑiudicialis.

SVMMARIVM.

1 *Spoliationis excep. obſtat contra agentem criminaliter & ciuiliter.*

2 *Succumbens in actione ſuccumbere debet in exceptione.*

CAP. IIII.

1 SVper ſpoliatione. [Spo.] l. interdicto vnde vi. [reſtõne] per interdictum vnde vi [¶† Recõuenire] no. ꝯ agentē ciuiliter de crimine obſtare exceptionē ſpo. & ꝯ agentem criminaliter, vt no. ȷ. de reſcri. ex parte. hoc vult dicere, ꝙ ſi P. agat ꝯ I. interdicto vnde vi. Io. non pōt cõuenire, vel cõuenire per rei ven. vel mandati, vel ꝯſimili alia actione, ſed ſi vult eũ recõuenire interdicto vñ vi ſup alia re, pōt. ēt intelligo hoc, ſ. ꝙ nõ pōt eũ recõuenire mãdati, vel ſimili actione, ſi iudex qui cognoſcit non ſit iudex ordinarius actoris. nã tunc qñ non eſt ordinarius, ſi recõueniat nõ eſt audiẽdus, nec tenet ſnĩa, niſi ſcienter prorogaret iuriſdõnē eius, nec recõuentio locũ hēt, vt hic corã eo ꝯueniri non pōt: ergo nec ſnĩa à nõ ſuo iudice lata tenet. ȷ. de off. iud. ord. ſi clerici. ¶ Sed pōt dici, ꝙ tacite vƭ prorogare iuriſdõnē. Idē eſt ēt ſi eſſet iudex ordinarius vtriuſq;, non tñ eſt audiẽdus recõueniēs mandati, vel ſimi, ſup. ſi proponaƭ ꝯ ipſum agentē expoliatio in modũ exceptionis, vt ã. e. eõ dile. ¶ Sed ēt ab interdicto remoueƭ recõueniēs, ſi ei obijciaƭ exceptio ſpoliationis, vt in fi. decr. Rñdeo, verè remoueƭ, ſed & ipſe ꝑ exceptionē ſpoliationis ſuę remouet aliũ ſibi rõne, & ſic in hoc eſt audiẽdus, vt nõ credat aliqs malũ, vel nullũ effectũ hr̃e hmōi exceptiones, cũ itaq; re alterius reſtituta poſsit agere vterq; corã ordinario, vel ſaltē ille qui reſtituet. ¶ Si aũt diceƭ, ꝙ non poſsit cõuenire ēt corã ordinario, ex quo agiƭ interdicto, ſequereƭ abſurditas, qa is qui timet moueri ſibi qõnem, ſemp ꝓueniẽdo perpetuo agereƭ ꝯ eum interdicto, vt ppetuo remoueret eũ à petitione, maxime pecuniæ ſi eam dēt, nec vƭ malũ ēr ſi corã delegato fiet recõuentio ꝯ agentē interdicto, niſi excipiaƭ de expoliatione vel à iudice, vel a parte, ꝙ tenebit ſnĩa ab eo lata ſuper qõne pecuniaria. ¶ Alij dicũt, & melius, ꝙ nec coram ordinario, nec coram legato conuenietur, vel recouuenietur de re pecuniaria expol. vel agens interdicto vnde vi: ēt ſi non in modum exceptionis obijciatur ſpoliatio, ſed ſufficit dicere non es audiendus, quia contra te agitur interdicto. ¶ Cõtra abſurditatem autem prædictam ſic præuideri debet, quod præfigatur terminus agenti, vel petenti reſtitutionem, infra quem niſi probauerit, qđ debebit, ex tunc procedetur in petitione alterius. infra qui fil. ſint leg. lator. & infra de reſtitut. ſpolia. frequens. §. ſolet. ¶ Si exceptionem ſpo. opponat contra alios actores, alioqnin quare non audiatur non video, contra agentem vti poſ. videtur obſtare exceptio ſpo. & ſi magis placeat expoliatio, vtrunque ſimul agere poteſt, & poſſeſſorio vti poſſi. & interdicto vnde vi. dic quòd lata ſententia abſolutionis pro B. qui conueniebatur ab A. interdicto vnde vi, ſuper ſundo ſempronia-no, ſi poſtea idem B. agat contra eundem A, & ipſe A. excipiat de ſpoliatione ſuper qua lata eſt ſententia abſolutionis. nõ poteſt, nec obſtat ſi dicitur, ꝙ ad aliud excipitur, ſ. vt remoueaƭ ab agendo, & ad aliud agitur. ſ. vt reſtituatur: quia ſi agens interdicto vinciƭ, & reus abſoluitur ab expoliatione de qua agitur, perpetuo debet obſtare actori agẽti, vel excipienti de ſpoliatione exceptio rei iudicatæ in quocunq; iudicio, ſiue modo agẽdi, qa eędem ſunt perſonę in vtroq; iudicio, & eadem cauſa agẽdi & ex-

& excipiendi. ſ.ſpoliatio,ſed excipiẽdo,licèt nihil petatur,& iõ non ſit neceſſe, ꝙ eadem res petatur,tñ indirectè, & effectualiter eadẽ res eſt pro qua actũ eſt,& ꝓ qua excipitur, ſ. vt reſtituatur,quia quãcũq; voluerit rem reſtituere nõ obſtante exceptione
2 agitur. ſ.eo.cum dilectus. † Item ſuperius eſt agere ꝗ̃ excipere, & iõ qui ſuccumbit in actione bene debet ſuccubere in exceptione,& ea eadẽ cã deſcendente tanquã in minori. ff. de excep. rei iud.& an eadẽ.l.j.rñſo.& §.j.& 2.& l.egi tecum.& l.ꝯquenſ. & l.ſeq.& l. lu.& ſe.& l.ſi quis cum totũ. Sed ſecus eſt ſi qs prius ſuccubuiſſet in exceptione ſpoliationis, quia nihilominus poſſet agere interdicto:quia ſicut dictũ eſt excipiẽdo nihil petebat, & iõ abſolutio facta in eo non parit exceptionẽ rei iudicatæ: quia directo agitur. ¶ Itẽ ſi A.egit ꝯ B ad centũ,& B.excipiens de ſpoliatione obtinuit abſolui ab obſeruatione iudicij, vt non teneretur ſoluere centũ,niſi primo A. ſolueret centũ, ſed ſi A. idẽ poſtea peteret fundũ,nõ obſtat ſibi exceptio rei iudicatæ, quia modo aliud petitur ꝗ̃ primo,& idẽ eſt ſi ꝯ excipientẽ eſſet iudicatũ, ſ.ꝙ nõ obſtante exceptione ſpoliationis rñderet,quia ſi poſtea idẽ excipiẽs & ſuccũbens excipiat de eadẽ ſpoliatione ꝯ eundẽ actorẽ agentem,ſed ſuper re alia,non obſtabit ſibi exceptio rei iudicatæ:quia ad alia agitur mõ quàm primo, & ab alia actione volo mõ liberari per meam exceptionẽ ꝗ̃ primo. ¶ Et hmõi diuerſitatis,vel dictæ ea eſt cã: quia ex ſpoliatione plures oriuntur obſones ciuiles,quarũ vna eſt, ꝙ poſſeſſio reddatur paſſo violentiã ẽt ſi nõ eſſet ꝓprietas ſua.j.de reſti.ſpol.in literis. Itẽ ẽt oritur alia obligatio, ſ. ꝙ poſſumus repellere ſpoliatorẽ ne ſuper alia re cõueniat ſpoliatũ quouſq; reſtituatur. ſ.eo.cum dilectus.hmõi autem obligationes, & aliæ ſimiles q̃ ex eadẽ cã oriũtur,per quas eadẽ qõ in iudicio reſumitur, vel repetitur,tolluntur per ſñiam ſuper poſſeſſorio latã.ff.de ꝯdone indeb. Iulia.inſti. de exce.§.itẽ ſi q̃ iudicio,ſed naturales obſones,vt eſt ꝙ ſatisfaciat læſo,non tolluntur per hmõi ſñiam. ff.rem ra.hab.ꝓcurator.§.j.& in l.ꝑalle.& qd dictũ eſt, qñ fertur ſñia ſup actione, idẽ ſi feratur ſup exceptione.v.g.tutori ex geſtatione ſua eſt orta exceptio cõpenſationis,ſi q̃ expendit, & ẽt orta eſt ꝯria tutelæ: tñ ſi ꝯ agentem tutelæ obijciat cõpenſationẽ, & ea reiecta, vel poſt ꝓhibita feratur ſñia ꝯ eum,poſtea nõ poterit agere ꝯ eum de illis rebus quas voluit cõpenſare,nec poterit ꝓponere ꝯnam tutelę.ff.de ꝯtab.l.j. §.quia ſi iudex.ad idẽ eſt ff.de neg.geſt.ſi añt. §.ti.ſ. de elect.cũ dilectus.ff.de cõpen. ꝙ in diẽ. ¶ Sed ꝯ,ponamus,ꝙ ꝯ petentem centum ex cã vẽditionis reus obijcit cõpenſationẽ in quinquaginta q̃ ſibi mutuauit, & iõ non obſtãte hac exceptione condẽnatur in tota centũ:modo q̃ritur,an poſt prędictã ſñiam poſsit petere prædicta quinquaginta ex cã mutui.& vr ꝙ ſic,quia primo ꝓpoſuit cõpenſationẽ excipiendo.mõ intẽtat directã actionẽ ex mutuo.j.de teſti.veniens.ſ. eo.cũ dictũ,ſed ꝯrium verum eſt,vt probatur per prædictã l.ff.de cõpen.ꝙ in diem.cũ ſuis ꝯcor. nec eſt verũ qd dictum eſt,ꝙ aliud actum fuit primo qñ excepit de cõpenſatione, & aliud agitur mõ qñ agitur directo ex mutuo, quia vtrobiq; ad idẽ agitur,& eandẽ quantitatẽ petit,& eandẽ qõnem repetit,licet alio mõ agendi qd non licet, & iõ non auditur. ff.de exce.rei iu.l.Iul & l.de eadẽ re.& l.ſi qs cũ totũ,& maxime vltra medietatẽ,& l.ſi duob.& no.ꝙ licet omittatur hæc exceptio cõpenſationis ante ſñiam,ſi agitur actione ſibi cõpetente,nõ obſtabit ſibi exceptio rei iudicatæ,nec eſt ꝯ C.de excep.exceptionem.vbi dicit, ꝙ exceptiones perẽptorię ꝓponendæ ſunt ante ſñiam:quia ibi loquitur de exceptionib. quarũ ius tollitur ꝑ ſñiam: qd nõ eſt in exceptione cõpenſationis,quia eius ius remanet ſaluũ ẽt poſt ſñiam,vt in ꝑalleg.l.ff. de cõpen.l.ꝙ in diẽ, & idẽ eſt in exceptionib. criminũ quæ opponuntur ꝯ electũ,vt no.j.de dolo.cũ olim. ¶ Idẽ eſt in hypothecaria quo ad ius ꝑlationis.ſ.vt ipſam ꝑponens alijs creditorib. præferatur.ff.de exce.rei iud.duobus. ¶ Idẽ eſt in exce.rei iu.j.de re iudi.inter. Itẽ in prædictis nõ tollitur actio per ſñiam,licet omittatur exceptio,vt in ꝑalle. iuribus apparet,arg.ad ꝑdicta ff.de exce.rei iu.ea ſea.§.Iannus. ¶ Se
a cus [a] eſt ſi fertur ſñia ꝯ excipientẽ de re iudicata, vel de iureiu-
b rando.tunc.n.oẽ ius tollitur, & id põt [b] dici in oĩbus exceptionibus peremptorijs, quæ hñt exceptiones, vel actiones q̃ ex eodẽ ꝓcedunt facto,& vbi idẽ quæritur. ff.de iureiu.ſi duo. §.idẽ Iul.& l.ſi duob.§. exceptio.& §. ſeq. in ſupradictis,ex quo quis ꝯriam ſñiam reportauit in exceptione non auditur agens obſtante ſñia rei iudicatæ. ¶ Secus aũt eſt in exceptionibus declinatorijs fori ſolutionis, vel alijs extraordinarijs,vt ſunt q̃ proponuntur ꝯ agentes,vt repellantur,vel alijs conſimilibus. In his enim per ſñiam ſuper his latam non tollitur quin adhuc directe agi poſsit.ſ.eo. cum dilec. §.fi.j.de teſti.veniens.a.& eſt hic bona rõ, quia ſummariè in his proceditur, nec ita plenę probationes requiruntur, ſicut in præmiſsis peremptorijs.ff.de re iud.à diuo.§.ſi ſuper.tñ ne in prædictis erres,no.qd vbi in libello non pono originem,i. cãm petitionis, ſed indiſtinctè ago,nec in ꝓſecutione, nec verbo, nec ꝓbatione reſtrinxi ad aliquã cãm,obſtabit mihi exceptio in oĩbus,vbi eadẽ eſt qõ, quia inuenio rõnem quare de vna magis ꝗ̃ de alia egiſſe intelligar.C.de anna. excep.l.fi. ¶ Si vero originẽ petitionis.i.cãm in libello poſui,vel ẽt à principio non poſui,ſed in ꝓſecutione cã expreſsi, vel ſuper vno tñ probaui, ſed poſtea ago ex alia cã,non obſtabit mihi exceptio efficaciter. ff.de arbi hẽbat.ff.de exce.rei iud.l.ſi ex teſtõ. & l.ſi mr. in prin. C.de iudi.l.2.ex ſuperuenienti tñ cã ſemper agi põt, niſi illa fingatur à principio eſſe.ff.de exce.rei iu.ſi mr.§.eadem ſi a te.l.ſi rẽ & l.ſi qs ad. & hoc obtinet ſiue reali, ſiue ꝑſonali actione agatur.licet in aliquibus ſubtilitatibus ſit diuerſitas. [¶ Ipſam] petitionem reſtõnis propoſitã.[Rñdere] ſuper alijs, niſi ſuper expoliatione in modũ reconuentionis ꝓpoſita.[¶ Ab agendo] ẽt in terdicto,quia de hoc loquitur decr.ſ.lite cõteſtata, ſuper interdicto vnde vi.Si aũt ante litis ꝯteſta, ſuper interdicto lis eſſet ꝯteſtata ſup ꝓprietate,vel ſ alia actione,bene ꝓcederet vtraq; ſimul. ſ.e.e.cũ dilectus. agẽs.o.ĩterdicto vnde vi nõ repellitur ab agẽdo neque exceptione criminis, nec exceptione proprietatis, neq; poſt lit.conteſt.in interdicto,ſed ſi tauſ concutient.j.de reſtitu. ſpo.in literis.& c.frequens.ff.de iud.ſi de vi.[Ab eis] ſpoliatoribus repellatur actor intentans interdictum: vnde dicimus etiã eidem obſtare exceptionem pacti.ff. de pac.li vnus.§.pacta.

ADDITIONES.

a ¶Secus eſt ſi fertur.ad hæc dicta Inn.uide Car.qui illa refert & ſequitur in conſi.7.incip.in cauſa fratrum omnium ſanctorum.circa fin.& in conſi.8. inci.in facto dominę Caietę.col.1.in fi.

b ¶Et id poteſt.adde Car.in conſi.56.incip.caſus ſuper quo.col fi.uer. per inſtrumenta,qui dicit hoc notabile & etiam uide circa hoc Bar. & ibi Doc.in l. qui Roma.§.duo fratres.ff.de uer.obl.

De plus petitionibus. *Rub. II.*

SVMMARIVM.

1 *Quam pœnam incurrat hodie qui plus petit.*
2 *Hæreditatis petitio non competit contra debitorem in diem.*

CAP. I.

COnſilium. [Prouidentiæ perſiſtendũ] quouſq; damnũ, vel expenſas patiatur aduerſarius. Inſti.de ac.§.tripli.[Re.] vbi autẽ ſuper maiori quãlitate quã ſibi deberet,fecit ſibi creditor caueri ſcienter, & doloſè à debitore, ſi poſtea plus petat, & perſeuerẽt vſq; ad litẽ
1 ꝯteſtatã,totũ debitũ amittat.C.eo.l.j. ¶ † In expẽſis] ſm leges olĩ amittebat totũ quocũq; mõ quique plus peteret. Inſt.de exce.§. tpalis,hodie ſm leges,q plus petit,vel cã, vel loco,ſi aliqd damnũ in datione ſportularũ ex hoc ſenſerit,triplũ reddit,& nihilominus expẽſas ꝑ regulã gñalẽ,ꝙ victus victori ꝯdẽnatur in expẽſis.C.de iudi.ꝓperandũ §.ſin aũt. Cũ aũt in foro eccl'iaſtico hę ſportulę nõ accipiantur.j.de vita & hone.cleri.cũ ab oĩ.nõ ꝯdemnatur ſm canones ad hoc triplũ, ſed ad expenſas tñ, vt hic,quas, ſ.fecit occaſione petitionis plus ꝯtinentis.[Loco] hic põt cõueniri vbi ſoluere tenetur,ſi inueniatur ibi.ſ.de foro cõpe.dilect. & ẽt alibi vbi de iure cõi hẽt forum, nõ autem vbi fecit promiſsionem. ff.de iudi.hæres.ff.de eo quod certo loco.l.j.C. de bo.aut. iu.po.l.3 [Petitur.] Hæc litera habet duplicem intellectum,poteſt enim legi,ꝙ debitor non cogetur incipere litem ſup principali debito,niſi poſt finitas duplicat.ſ.inducias, & expẽſas ſolutas, & habet hoc locum quando debitor à principio ante litis conteſta.oppoſuit, & probauit declinatoriam fori, ſcilicet pactum,quod non poſsit ante certum tempus conueniri, & ſic loquitur inſti tu.de excep.§.temporales,vel quando ante lit.cõteſta.oppoſuit,& probauit parte conſentiente dilatoriam ſolutionis, ſcilicet quod non tenebatur ſoluere ante certum tempus,& etiã iudex ex officio ſuo debitori duplicauit inducias, & expenſas adiudicauit. nam in his caſibus non cogetur debitor litem inchoare niſi prædictis perfectis. Inſti.de excep.§. hodie. ¶ Item poteſt intelligi, quòd debitor non cogetur ſuſcipere litem de re iud. vel officio iudicis,ſuper executione ſententiæ latæ ſuper principali debito, niſi prædictis impletis. aliqui etiam intellexerunt, quod etiam litem cœptam poſt lit.conteſta.non tenetur debitor exequi,nec ad ſententiam procedetur, niſi prædictis perfectis,immo aliqui dixerunt, quòd ſtatim poſtquã apparuit debitum ante tempus petitum,abſolueret debitorem ab inſtantia iudicij,arg.pro eis ff.de petit.hæred. quòd ſi in diẽ.ſed hic non videtur,quod cum conſtet de debito in diem, quòd cõdemnari debeat prædictis pœnis pro ſua temeritate impoſitis. de iudi.de qua. ar.ff.ad l.Aquil.in lege. ff.de tut. quidam,nec l. prællega. quòd ſi in diem.contradicit, quia ibi non agebatur ad debitum in die ſoluendo, ſed ad cautionem præſtandam ad
2 quam bene fuit condemnatus, ff.de iud. in oĩbus.† vel dic illud. tõ eſt,quia petitio hẽditatis non cõpetit ꝯ debitorem in diem, quia nõ poſsidet pro hęrede,vel poſſeſſore,ſed actio ex mutuo, vel conſimiles bene competunt cõtra debitorem in diem,licet male agat.ff.quando dies leg. ced.l.j. in fio. ¶ Item no. ꝙ pœna

iſta tenetur non tm̄, qui ꝯ pactum factum petit ante tp̄s, ſed ēt
qui petit ante tp̄s à lege præfixum, inſti. de exce. §. hodie, & pone
exempla in dote. C. de rei vxo. act. §. cum autem, & in conſtitu-
ta. ff. de conſti. promiſſor. §. ſi ſine, & in condemnatione. ff. de iu
di. debitori, & in multis alijs.

De cauſa poſſeſsionis & proprietatis, Rub. 12.

SVMMARIVM.

1 *Iura an dicantur poſſideri.*
2 *Poſſeſsio vel quaſi non cadit in iure niſi ratione exercitij.*

CAP. I.

SVſceptis, & infra. [Momenti,] idest poſſeſsionis, quæ
1 parata eſt per momentū durare, no. qđ † iura p-
prie non dicūt poſsideri, nec quaſi poſsideri, nec
ab his, qui ea in veritate hñt, puta, vt iura ep̄alia,
vel hmōi, vel ius eligendi, vel iudicandi, vel hu
iuſmodi, vel ius ſeruitutis, vel hmōi, qđ ſic probo, qa non ſunt,
2 nec quaſi poſsideri pñt ab eis, qui ea non hñt. ¶ † Itē poſſeſsio,
vł quaſi ſi cadit in iure niſi rōne exercitij, ſed ꝓprie dr̄ quaſi poſ
ſideri rōne actus. v g. talis eſt in poſſeſsione exercendi iura ep̄a-
lia, vel eſt in poſſeſsione eligēdi, vel iudicādi, vel eſt in poſſeſsio-
ne eundi: vel potes dicere talis eſt in poſſeſsione vtendi, vel iu-
re eligēdi, vel iudicādi, vel vtendi iure ſeruitutis viæ, vel hmōi,
& cōſimilib. poſſeſsio. n. aliquē actū requirit, vel exercitiū, & ſi
aliquando inuenies, ꝙ aliquis ſit in poſſeſsione iuris, expone, id
eſt exercendi ius, vel ea, q̄ pertinent ad illud ius. ¶ Alij dicūt, &
forte melius, ꝙ ꝓprius dr̄, ꝙ aliquis eſt in poſſeſsione iuris eli-
gēdi, vel eundi, q̄ ꝙ aliquis eſt in poſſeſsione exercēdi hæc iura.
bene. n. quis pōt hr̄e poſſeſsionē alicuius iuris, licet ipſe nō ha-
beat illud ius, qa licet ipſe nō hēat, alius tñ hēt, vel et ſi nullus ha
bet, eſt tñ in re, vel actu, vel habitu. [¶ Vno] non hēt locū hæc de
cre, qñ à diuerſis partibus intētaī, in poſſeſſorio, & petitorio, qa
tunc nō rōne cōnexitatis, ſed rōne recōuentionis ſub vno iudi-
ce eſt agēdū. C. de ſen. & inter. om. iud. auth. & ꝯōr. ꝭ. de reſci. di
ſpendia, hēt ergo locū, vbi quis ad aliquos iudices impetrat ſup
poſſeſſorio, & ad alios ſup petitorio, qđ non licet, & credimus
valere literas, ſupra de reſcrip. ex tenore. item hæc decre. habet
locum durante eo, de quo primo actum eſt iudicio: alias ſecus,
vt no. ſupra de iudi. c. vlt.

SVMMARIVM.

1 *Atteſtationibus iam apertis & allegationibus factis, an liceat procedere in poſſeſſorio. pendente petitorio.*
2 *Spoliator in matrimonio, ſi intentauit petitorium, an ſpoliatus de nouo poſſit intentare poſſeſſorium.*

CAP. II.

AD vltimum. [Interrogati] prius audiant, nihi-
lominus tñ incontinenti poſt au
diant atteſtationes ſuper petitorio. ꝭ. de or. cog. cū di-
lectus, vel dic, vt in gl. ſeq. [¶ Prius audiant]. i. aperiant, vel appro-
1 bent atteſtationes, & ſm eas ꝓcedant, † & erat hic dubiū decre.
ſi poſt apertionē teſtium, & allegationes factas liceat ꝓcedere in
poſſeſſorio pēdente petitorio. & indeſ, ꝙ ſic. j. c. paſtoralis, in fi.
vbi de hoc no. & intelligo hoc verū, ſ. ꝙ licet dimittere petito-
riū, & ꝓcedere ad poſſeſsionē recuperandā, vel adipiſcendā, nō
aūt retinendā, j. co. paſtoralis. alij dicunt, idē in interdicto reti-
nendæ, & bñ. [¶ Licite] hoc eſt verū, vbi vna pars intentat peti-
toriū, & poſſeſſoriū recuperandæ poſſeſsionis, vel adipiſcendæ.
j. co. c. 1. & 2. j. tit. proxi. cū ad ſedē. ſecus, ſi retinendæ. ꝭ. de iud.
examinata. Inſti. de inter. §. retinendæ, arg. ꝯ. ff. de acq. poſ. natu
raliter. §. 1. ¶ Idē eſt, ſi à diuerſis partibus. ſ. ꝙ vnus ꝓponat inter-
dictū retinendæ poſſeſsionis, & aduerſarius petitoriū, alias ordi
narij iuris eſt, vt prius de poſſeſsione, q̄ de ꝓprietate agaī. C. de
rei ven. ordinarij. C. quo. bo. l. vlt. C. de inter. incerti. C. de edic.
di. Adri. l. 2. ¶ Si aūt actor intentat interdictū recuperandæ poſ-
ſeſsionis, vel adipiſcendæ, & aduerſarius velit agere de ꝓprieta
te eiuſdē rei, vel ēt de crimine, non pōt, j. tit. ꝓxi. in literis, & ca.
item cū. niſi forte, vt quidā dicūt, velit ſtatim de ꝓprietate ꝓba-
re. ff. ad exhi. l. 3. §. ibidē. ar. ff. de re iud. in ꝯdē. §. vlt. qđ nos non
2 credimus. ꝭ. de ord. cog ſuper. ¶ Itē no. † ꝙ ſi ſpoliator in matri-
monio intētauit peti. & lis ſit ꝯte. tñ ſpoliatus pōt de nouo intē
tare poſſeſſoriū ſup quo procedeī, & differeī petit. j. de reſt. ſpo
lia. ex conqueſtione, & idem eſt etiam in alijs. j. c. paſtoralis.

SVMMARIVM.

1 *Forma libelli per quam intentatur petitorium, & poſſeſſorium.*
2 *Nedum ſuper petitorio, ſed etiam ſuper cauſis fertur ſententia.*
3 *Reconuentio non habet locum, niſi prius præcedat conuentio.*
4 *Qui petit reſtitui ad ius incorporale, probare debet ſe poſſidere tunc quando de poſſeſsione deiectus fuit.*
5 *Qui requirantur ad hoc, vt competat interdictum de itin. actuque priua.*
6 *Vacillatio eſt cauſa ſufficiens repellendi teſtes.*
7 *In libello eſt adijcienda cauſa quare aliquid petitur.*

CAP. III.

1 CVm eccleſia ſutrina. [Conſueuerit.] ¶ † No. ꝙ per talē
libellū cū cōſueuerimus intereſſe electionib. ep̄orū,
petimus talē electionē nobis abſentib. factā caſſari.
intentaī poſſeſſoriū, & petitorium, vel ꝙ melius dr̄ oē ius, ſ. &
poſſeſsionis, & ꝓprietatis deducit̄ in iudiciū, ut tam poſſeſsio-
nis, quā ꝓprietatis iure ſe iuuent, qa non tm̄ dr̄ ꝙ ꝓſequi poſſeſ
ſionē, qñ petit reſtōnem poſſeſsionis, ſed ēt qñ ſe iuuat poſſeſ-
ſione, ut hic, & pt cē hoc pp verba poſitaī ꝑdicto libello ibi, ſ. ꝯ
ſueuimus intereſſe vbi poſſeſsio pp factū intereſſēdi, & ius pp
ꝯſuetudinē notanī. Idē dicendū vr̄, ſi tm̄ petiſſet electionē in-
firmari pp regulā, q̄ hic ponit̄ id venire ī iudiciū, &c. Idē ſi dice
ret, qa ad me pertinet. ff. de ver. ſig verbū illud pert. Secus aūt di
ceremus ſi peteret ꝯfirmari, qa ad eū ꝑtinet electio de iure, quia
tunc tm̄ petitoriū intentaī, vel potius rōne ꝓprietatis iure eligē
di dr̄ caſſanda electio, & non rōne poſſeſsionis. Idē ſi diceret, ꝙ
de ꝯſuetudine petiret, qa ꝯſuetudo ius eſt, j. di. ꝯſuetudo. Inſt. de
2 iur. nat. §. ꝯſtat, & §. ex no ſcripto. ¶ † Itē no. ꝙ non ſolū ferī ſnīa
ſup eodē, qđ petitū fuit, ſ. electionē ꝯfirmari, ſed ſup cauſis, ſci-
licet, qa ꝯſueuimus intereſſe, & eſt hoc ipſum pp iſtam, q̄ ſequi
tur. id venire in iudiciū &c. Idē ēt dicūt quidā, ſi tm̄ electionē pe
tijſſet cōfirmari, tñ quidā hoc negant, & bñ dicunt, ꝙ hi, ſ. cleri-
ci expſſe petere ſibi adiudicari ius eligēdi, & in poſſeſsionē re-
mitti. ¶ Si quis aūt vult diligēter intueri, ſatis cognoſcere pt, ꝙ
p illa verba, peto electionē factā de tali ꝯfirmari. nec petitoriū,
nec poſſeſſoriū intentaī, qa taliter nihil iuris in electione pe-
tit, nec rōne poſſeſsionis ſed pp verba in libello adiecta, ſ. cum
ꝯſueuerimus intereſſe, & nobis excluſis, & alijs ꝯſanguinib. vr̄
poſſeſſoriū, & petitoriū intētare, cū rōne ſui iuris dicat electio-
nē ꝯfirmanda vel infirmanda, quāuis poſſet dici, ꝙ hoc ipſo, ꝙ
petit electionē cōfirmari, vr̄ hoc petere omni iure quo electio
ſit cōfirmanda, vel infirmāda. ar. hic in fi. & C. de an. exce. l. fi. &
ſi ꝯtēdaī de re iure petitorio, vel poſſeſſorio poterit, ſnīa ferri
de iure illo. ¶ Sed ſi nō cōtendiī de iure petitorio, vel poſſeſſo
rio, licet confirmeī electio, vel caſſeī pp formā, vel alias cauſas
hmōi, ſnīa forte nec in poſſeſſorio, nec in petitorio facit ꝑiudi
ciū, cum de eo nō fuerit actu nec expſſe. ſ. qa hæc petitio nō cō
tinebat, nec tacite, ſ. inducendo in ꝓceſſu litis ꝓbationes ſup iu
3 re ſuo. [¶ Poſtulabat] petitoriū, & poſſeſſoriu intētantes. & cū
intētarent poſſeſſoriū recuperandæ poſſeſsionis clerici, tūc ca-
nonici nō erant admittendi ſup eodē petitorio. ꝭ. de or. cogni.
ſup. & ꝙ hic admiſſi fuerunt ad petendā cōfirmationē ſuā, qa
placuit clericis, nec voluerunt excipere de ſpoliatione, vel hic
fuit, qa primo canonici petierant cōfirmationē, & poſtea rōne
hmōi principalis petitionis admiſſi fuerūt clerici ad recōueniē
dum de poſſeſsione, qa nō poſſet locū hr̄e recōuentio, niſi prius
ꝑcedat conuentio: & licet ꝓpoſito poſſeſſorio, non admittaī re-
cōuentio, niſi ſuper poſſeſſorio: ſecus aūt eſt, ſi primo agaī peti
torio: nā tūc ſup alia re recōueniī poſſeſſorio, & petitorio. ¶ Se
cus aūt ſi incepiſſent agere clerici poſſeſſorio, & poſtea cano
nici peterent cōfirmationē, vel dic corā iudice ordinario, vel ēt
delegato cui principaliter eſſet vtrunq; cōmiſſum, bene poſſet
agi de vtroq; non in modū recōuentionis, ſed principalis con-
uentionis, vt no. ꝭ. de or. cogni. ſuper. cū bene ſe ſe inuicem cō-
pariant petitiones iſtę peto electionē meā cōfirmari: ex aduer-
ſo peto electionē talē infirmari, qa eſt facta nobis abſentibus, q
eramus in poſſeſsione eligēdi, & ad quos de iure ſpectabat. Se-
cus aūt ſi primi peterent ius eligēdi cū eſſent in poſſeſsione. nā
tūc non audirenī ſecūdi, arg. ff. ſi vſusfru. pe. l. vl. ꝭ. de iud. exami
nata. ¶ Melius placet, ꝙ hic nō habeat locū exceptio ſpoliatio-
nis ꝯ hos petentes confirmationem. Item non impediuntur pe
tere confirmationem, licet etiam primo conueniantur interdi-
cto, quia petitio confirmationis non dirigitur ſpecialiter con-
tra aliquem, ſed officio iudicis petitur, ut no. ꝭ. de ord. cog. cum
4 dilectus. [¶ † Abfuiſſe] petens reſtitui ad ius incorporale, debet
probare ſe poſſidere, tunc quando fuit deiectus de poſſeſsione.
ff. de vi & vi ar. l. j. §. interdict. & j. de reſtit. ſpol. olim inter. pro-
bat autem ſe poſſidere ſi probat ſibi eſſe cautum de non impe-
diendo vti iure de quo agitur, vel ſi probat ſe vſum ſaltem vna
vice domino ad quem pertinet ſciente, & patiente, quod tan-
quam iure ſuo vtebatur. non facious viui ſi dominus ſit coa-
ctus, ut caueat, vel ut patiatur vti, dummodo de hoc in iudicio
conſtet, de quo non poteſt ei referri quæſtio donec fuerit reſti-
tutus, cum & prædo reſtituendus ſit, infra de reſti. ſpo. in literis,
& c. ſeq. ¶ Sed cōtra hoc videtur ff. de itin. actuque pri. l. fi. & de
aqua quot. & æſti. l. j. §. Ariſto. vbi dicitur, ꝙ non credat vti ſuo
iure niſi agatur ex illis interdictis, ſed qui per violentiam vti-
tur non creditur vti iure ſuo. ergo non habet interdictum, vn-
de vi. Solu. interdicta, quæ cōpetunt poſſeſſoribus ad poſſeſsio
nem

nẽ tuendã, vt ſunt p̃dicta interdicta, ſ. de itin. actuq; priua. & de
aqua quo. & ęſti. & vti poſ. locũ hñt, ꝙ debet credere ſe vti iure
ſuo ad l.oc, ut illa ei cõpetant interdicta. ff. vti poſ. l. j. §. fi. & l. ſe.
& in præal. l. ¶ Sed qñ agitur interdicto recuperandæ poſſeſſio-
nis obtinebit ẽt ſi non credat ſe vti iure ſuo, & eodẽ modo dicã
ſi agitur vti poſ. ꝯ alium, q̃ ꝯ eum, qui male habuit poſſeſſionẽ,
ſ. vi, clam, vel præcario. qa non oportet, ꝙ credat ſe vti iure ſuo.
ff. vti poſ. l. j. §. fi. & l. ſeq. ¶ Sed dices, nunquid eo ipſo, ꝙ permi-
ſit aliquẽ ſemel electioni intereſſe, vr̃ ei conceſsiſſe, quod de cæ
tero interſit? Rñ. non, ſed poſſeſsionem intereſſendi electioni
quærit: & dicimus hoc eſſe in electione, vt patiendo aliquos in-
tereſſe electioni poſsidere videantur, vt hic, quia nulli conſue-
nere admitti ad electionem tanquã hñtes vocẽ, niſi illi ad quos
de iure pertinet, vel de ꝯſuetudine ar. ad hoc ff. de aqua quot. &
æſti. l. j. §. item quæſitum, vbi dr̃ ſufficere ſi vna die duxit aquam
per fundum tuum, quia non præſumitur, ꝙ permitteres eũ ſic
5 ducere, ſi crederes eum non vti iure ſuo. ¶ † In itinere autẽ, vel
actu, vel via oportet ad hoc, vt cõpetat interdictũ de itin. actuq;
pri. vel vbi credatur poſſeſsionẽ adeptus, ꝙ triginta vicibus iue
rit dño ſciente, & credente, ꝙ iure ſuo vtatur, & patiente. ff. de
itin. actuq; priua. l. j. §. j. vnde crederẽ, ꝙ ſi vnus ep̃s in domo al-
terius ep̃i, vel miles in domo alterius militis mille vicibus ho-
a ſpitaretur * non præſumeretur quæſita poſſeſſio prandendi, vel
hoſpitandi, quia non creditur, ꝙ ille, qui hoſpitẽ recepit patiat̃
eum prandere, vel hoſpitiũ recipere tanquã vtentem iure ſuo,
niſi expreſsè probet, ꝙ tanquã ex debito petebat, & ſic fuit ad-
miſſus. Et eſt ratio, quia potius cõiter cõſueuerunt talia fieri ex
gratia q̃ ex dubio. ar. ff. de ſtu. l. j. primo rñ. & ff. de fun. inſtr. l. cũ
de lanionis. §. aſinã. diſcretu s ergo iudex vel ex varijs circunſtan
tijs, & maxime iure approbatis præſumeret agẽtẽ poſsidere ius
incorporale dño ſciente & patiẽte eum vti tanquã iure ſuo, vel
coget eum probare, ꝙ dñs patiebatur eum vti iure ſuo ſciens,
ꝙ tanquã iure ſuo vtebat̃. [¶ Varios] hoc ſufficit ad repulſionẽ
6 eorũ. [¶ † Vacillaſſe] hoc ſufficit ad repellendũ eos. 3. q. 9. pura.
4. q. 3. item qui ſalſo. j. de acc. ſuper his. ff. de qõ. de minore. & l.
ex libero. ¶ Negatiuã] hoc ſufficit ad repellendũ eos, niſi indire
cto probaſſet. indirecto. n. bene ꝓbatur negatiua. & no. teſtes re
probari non ſolũ qui ꝓbant expſſam negatiuã, ſed ẽt qui ꝓbãt
7 implicatam, ſ. ꝙ ad canonicos tm̃ pertinet electio. ¶ † Præſen-
tes] no. hic, ꝙ hic libellus non eſt admittendus, peto talẽ electio
nem caſſari, qa apud me eſt ius eligendi. ſed talis cã eſt adijcien
da, quia apud me eſt poſſeſsio iuris eligendi. ar. j. de iurepa. cõ-
ſultationibus. c. ex lr̃is. nõ eſt. n. ſufficiens cã caſſationis, vel cõ-
firmationis electionis ꝓprietas in eligẽdo, ſed pñſſeſsio, vt hic,
& c. cõſultationib. [¶ Decernimus] repete quod diximus ſ. de
in integ. reſti. cũ veniſſet. Mirũ eſt, ꝙ electio iſta caſſat̃ cũ fuerit
facta ab oĩbus illis, qui p̃tatem habuerunt eligendi eũ. Rñdeo
hoc eſſe iõ, quia ꝯuenti fuerunt illi q erant in poſſeſsione eligẽ
di, & ſola poſſeſsio ſufficit, vt vocari debeant, & niſi vocent̃, ꝙ
caſſet̃, vt hic. ar. ſ. de ele. cumana. nõ. n. licuit eis. ſ. canonicis, li-
cet in veritate tm̃ ad eos pertineret ius eligendi, ius ſibi dicere,
& alios priuare q in poſſeſsione tuendi erãt. j. de inſt. cũ veniſ-
ſent. C. ne qs in ſua cau. ius ſi. di. p totũ. ¶ Sed ſi nihil in iniuriã
alterius feciſſet, ſed tm̃ iure ſuo vſus eſſet qđ eẽ poſſet ſi clerici
cõuẽtualiũ eccl̃iarũ p ſe tm̃ eſſent, in poſſeſsione eligẽdi, & ca
nonici q de iure eligere debebãt, lʒ nõ eſſent in poſſeſsiõe nec
p ſe, nec cũ alijs eligẽdi, p ſe tm̃ elegerũt. nã ĩ hoc caſu vr̃, ꝙ ho-
rũ canonicorũ electio eſt ꝯfirmanda tanq̃ facta ab his qui verè
p̃tatem hñt eligendi, qa ille a quo petit̃ ꝯfirmatio, vel ille, q dẽt
iudicare de electione, non inqrit tm̃ de poſſeſsione ſi põt ei cõ-
ſtare de veritate, nec facit vim vtrũ clerici q erãt ſoli in poſſeſ-
ſione eligẽdi aliũ eligerẽt vel nõ. ¶ Itẽ nec eſt vis ſiue elegerint
ante electionẽ canonicorũ, ſiue poſt. dicunt tñ, ꝙ ſi clerici tãto
tpe bona fide fuiſſent in hac poſ. eligendi, ꝙ p̃ſcripſiſſent, ꝙ ex
tunc nõ teneret electio canonicorũ, qa iam legitimo mõ eſt eli
gẽdi p̃tãs translata, vt hic. j. & ſm ſtatuta. & hoc quidã ꝯcedunt.
¶ Alij dicũt ꝯrium, & melius, vt nobis vr̃. ſ. ꝙ electio canonico-
rũ caſſanda eſt, & electio clericorũ ꝯfirmãda, qa ex quo poſſeſ-
ſionẽ amiſerunt, poſtea ſua auctoritate reſumere non pñt. C. vn
de vi. ſi qs in ſua. & hic. Sed primi rñdẽt obijcere hoc in iurib. in
corporalibus quæ inſeparabiliter adhærent oſsibus hoĩum, &
pro his facit ſ. de elec. dudũ. vbi dr̃, ꝙ abſolutiones factæ ab his
qui non iure poſsident nõ valent. Sed illi decre. rñdent alij illud
iõ fuiſſe, quia in mala poſſeſsione erãt, ſicut ex lr̃a ibi apparet.
nos hic tm̃ loquimur de bona fide, & legitimis poſſeſſoribus.
¶ Idem qđ dictũ eſt in electione, dr̃ & in ſnĩa q̃ fertur ab his qui
ius hñt, ſed nõ poſſeſsionẽ, & idẽ in alijs ſimilib. de hoc no. ali-
qua j. de re ſt. ſpo. olim. & ſ de in integ. reſt. c. 2. [reducẽtes] ſolo
verbo [iure]. ff. de ind. ſolemus. [ſed id] dũmõ ſub petitione pot
recta ꝯcludi poſsit. [ſtatuta.] 63. di. c. 2. & §. ab his. ſ. de elec. c. j.
& c. cũ terra. [¶ Tertio] idẽ eſt ſi bis. j. eo. cũ olim. imò idẽ ſi ſe-
mel, dummõ crederet vti iure ſuo hoc fecit. ff. de aqua quott. &
æſti. l. j. §. Ariſto, & §. hæc ĩterdicta. ff. de iti. actuq; priua. l. Iul. &
ſi ſemel tm̃ in 40. ann. elegiſſent, dũmõ alia interueniſſent q̃ in
p̃ſcriptione alicuius iuris reqrunt̃, ſufficit quantũ ad ius ꝓprie-
tatis quærendũ, ſed licet poſsidens iuuet̃ p̃ſcriptione, nõ tñ cõ-
ſuetudine in qua ad minus binus actus requirit̃. C. de epi. aud. l.
3. j. de p̃ſcri. c. ſi diligẽti. Sed in p̃ſcriptione iuris reqrit̃ iuſtus ti-
tulus q nõ reqrit̃ in ꝯſuetudine, ſed & ꝯſuetudinẽ, & iura opor
tet eſſe p̃ſcripta, vt in ꝓprietate p̃iudicent. [actore]. C. de prob.
actor. [¶ Faciẽdis] hic apparet, ꝙ nominatim petitũ fuit à clericis,
ꝙ de cætero canonici nõ facerẽt electionẽ ſine eis. nã ſi nõ eſ-
ſet petitũ nunq̃ ſic abſolueret, nec ſilẽtiũ imponeret, cũ tm̃ ſup
petitorio debuit iudicare. j. de ſimo. licet. & quantũcunq; expſ-
ſa cã Papa iudicaſſet de ꝯfirmatione vr̃ infirmatione electiõis,
puta caſſo electionẽ, qa nihil iuris hẽt ĩ electione: vr̃ ꝯfirmo, qa
apud eos eſt ius eligẽdi. p hoc tñ ſup iure non intelligit̃ iudica-
tũ, & ſi poſtea licet eędẽ pſonæ agant. ſ. clerici de iure, nõ obſtat
exceptio rei iudicatæ, qa de alia re mõ agit̃. ſ. de iure eligẽdi, &
de alia primo actũ eſt. ſ. de ꝯfirmatione vel infirmatione vnius
pſonæ, licet eadẽ cã vtrobiq; agat̃. ff. de exce. re iud. cũ quærit̃. &
l. ſeq. ſecus ſi primo ꝓnunciatũ eſſet de iure eligendi, & poſtea
fieret electio, quã is q in p̃terito iudicio ſuccubuit, nũc in ſecũ-
do iudicio ea rõne, qa in electione ius hẽt, & ꝯtentus eſt petere
infirmari. tali. n. obſtaret exceptio rei iudicatę, ar. ff. de exce. rei
iud. l. ſi cum argentũ. §. ſi fundũ. & ſm hoc intelligit̃ j. de verbo.
ſig. abbate. & ſ. de cõſue. cũ dile. & ſ. de elec. querelã. nã in oĩb.
fuit petitũ, ꝙ ſuper iure ẽt iudicaret, ſicut in tenore literę appa
ret in oĩbus. ¶ Itẽ ſi ꝯdicerẽt, ſequeret̃ abſurditas, ꝙ ſi aliqs pe-
teret fructus alicuius fundi vel partiũ ancillæ, & reus negaret,
& pro ſua negationis cã aſsignaret, qa fundus vel ancilla nõ eſt
actoris, & poſtea abſolueret̃ à petitione fructus vel partus, ꝙ po
ſtea non poſſet petere fundũ vel ancillam. ſ. q ſuccubuiſſet: qđ
falſum eſt, vt colligit̃ ff. de exce. rei iud. l. ſi qs cum totũ. §. itẽ ſi
quis fundũ. & ſequẽti. & l. an eadẽ. §. qui cũ partem. & §. ſi ſic. &
dicendũ eſt in p̃miſſo caſu: ſicut. n. poma ſunt fructus agri, ſic eli
gere eſt fructus iuris eligẽdi, vt no. j. de iurep. cõſultationib. &
aliud ẽ petere vſũfructũ formalẽ, aliud ꝓprietatẽ rei. ff. de exce.
rei in. ſi cũ argẽtũ. §. ſi fundũ. ver. ſed ſi vſusfructus. nec ẽ ꝯ ff. de
cõpẽ q in diẽ. cũ ſuis ꝯcordantijs. qa reos opponẽdo cõpẽſatio-
nẽ actori ita petit debitũ, ſicut ſi directã actionẽ intentaret. nul-
la. n. dr̃ia eſt ſiue cõpenſet pecuniã ſiue eã accipiet. ff. de cal. l. x.
hic aũt clerici ꝯuentualiũ eccl̃iarũ nihil petebãt ſibi adiudica-
ri, ſed ſolã electionẽ factã à canonicis petebãt caſſari, licet cãm
aſsignarẽt quare electio eẽt caſſanda, imò & ſi petijſſent ſic, pe-
timus nobis adiudicari ius eligendi: niſi ſup hoc fieret litis ꝯte.
non tñ ꝓhibent̃ iſti clerici de nouo agere ꝯſeſſoria ꝓ iure eligẽ
di. Nec obſtat eis exceptio rei iudicatę, qa nunquã de iure eligẽ
di actũ fuit. Nec obſtat p̃alle. l. de cõpen. qui in diẽ. qa ibi exci-
piendo de cõpenſatione poterã ꝯſequi debitũ meũ taliẽ cõpen
ſando, ſed iſti clerici nullo mõ poterant ꝯſequi aliud excipien-
do ſup iure electionis ꝯ ele. ꝙ eſſet caſſanda, qa ipſi de iure, vel
de ꝯſuetudine intereſſe debebãt, ſed hoc tm̃ poterant obijce-
re, ꝙ electio facta caſſaret̃. ¶ Itẽ non eſt ꝯ ff. de excep. rei iudi. ſi
qs cum. §. ſi ancillã. imo potius cõcordant. ibi. n. dicit ꝙ vbicũ
que eadem qõ repetitur in iudicio, obſtat exceptio rei iudi. ſed
in caſu præmiſſo nunquam reperit̃ eadẽ qõ, quia primo non eſt
actũ niſi de cõfirmatione vel caſſatione p̃ſentis electionis. te pe
te q̃ no. ſ. de ord. cog. ſup. imò plus vr̃, ꝙ ſi anno vel menſe p̃te-
rito iſti clerici ꝯuentuales egiſſent ꝯ capitulũ, & petijſſent da-
ri electionẽ eis ꝯtẽptis factã de A. & lata eẽt ſnĩa abſolutio oĩa
ꝓ capitulo ẽt ex p̃iſa cã, ca, ſ. ꝙ nõ dẽrent clerici ꝯuentuales in-
tereſſe electioni: & mõ facta alia electione de B. ijdẽ clerici pe-
tant electionem de B. factam caſſari ex eadem cauſa, ex qua pri-
ma electio fuit caſſata, non obſtabit exce. rei iud. quia de alia re
agitur modo. ſ. de electione B. & de alia primo. ſ. de electione
A. ff. de excep. rei iudi. & an eadem & l. ſeq.

ADDITIO.

a ¶ Hoſpitaretur. Ad hoc dictum Inno uide Bar. in l. cum de in rem uerſo. ff. de
uſu. & ibi Mod. & Fel. in c. cum M. Fer. col. 4. uer. tertia declaratio. ſupra de cõ
ſti. Et ibi per ipſum cõcordãtes Et uide ẽt Abb. in c bonæ memorię. col. 5. ſu-
pra de poſtu. præl. Et Car. in conſ. 38. incip. primo rationes. col. 2. circa mediũ.

S V M M A R I V M.

1 *Sola confirmatio uidetur facere ut quis poſſit adminiſtrare.*
2 *An poſſit quis ante inſtallationem miniſtrare. & uide in nu. 5.*
3 *Eccleſijs oblata, Deo oblata eſſe dicuntur, & dicuntur eſſe pauperum quo ad
ſuſtentationem, ut nu. 4.*

CAP. IIII.

1 CVm ſuper electione. [† Confirmatus]
ſatis vr̃ quod per
ſolam confirmationẽ poſsit adminiſtrare. ſ. de ele.
qualiter. c. noſti & c. trãſmiſſa. ĩ ꝯriũ vr̃, ꝙ ſi hoc eſt,
fruſtra videtur inſtallationẽ fieri, de qua habemus ſ. de off. ar.
vt noſtrũ. & fruſtra videt̃ eſſe conceſſum Papæ ſi non poſsit in-

tronizari, ꝙ poſsit adminiſtrare. 33. di. ĩ noie. immo, ꝙ plus eſt,
expreſſum habes, ꝙ ēt ſi ſint conſecrati nedum confirmati tñ,
ꝙ non debent ſe intromittere de rebus eccleſiæ. 92. diſt. ſi quis
2 ordinarius. & c. ſe. ¶†Sed quidam his ɔ̃rijs rñdent dicentes tũc
ante inſtallationē non poſſe miniſtrare, cum hoc hēt ɔſuetudo,
ſ. ꝙ non adminiſtrant ante inſtallationē, vt ſicut per ɔſuetudinē
fingitur aliquis poſſeſsionē nactus qui nõ eſt. ſ. de cõſue. c. 2. ſic
& per ɔſuetudinem inſtallandi, vt eſt ɔſuetudo, ꝙ poſt cõfirma
tionem inſtalletur, ēt poſt cõfirmationem fingitur nõ hře iura
ɔfirmationis: vel dic inſtallationē ad ſolam ſolemnitatē facere
pōt, & illud, qđ dř, ꝙ vbi eſt conſuetudo inſtallandi per aliquē,
ſeruanda eſt ɔſuetudo vt in præalleg. decre. vt noſtrum, ſed nihi
lominus ante inſtallationem adminiſtrabit, niſi cõſuetudo ɔ̃ria
operetur; quā ēt dicerē p̃ualere. nec capitulū in noīe. ɔ̃dicit, nõ
n. colligitur ibi ar. à ɔ̃rio ſenſu, quia ēt adminiſtrare poſſunt ſi-
ne inſtallatione facta in vrbe. & vidimus, ꝙ Papa adminiſtrauit
antequā vrbem ingrederetur, & tñ libere vrbē ingredi poterat,
nec ɔ̃dicit c. ſi qs ordi. & c. ſe. 92. di. qa ibi ɔtendebař eos nõ eſſe
ep̃os, & p obreptionē obi inutile cõſecrationē. j. de dol. cū olim.
vel non negatur ibi quin eccleſiæ ad quam cõſecratus eſt bona
miniſtret, ſed eccleſiæ ad quā diuertit. ¶ Reſtituendū] quia iam
poſſeſsionē habuerat. i. in cā reſtõnis eſſe, niſi ɔ̃ eum de veritate
electionis, ꝙ mala eſſet, ɔſtitiſſet, & ſtat in ſolo verbo hæc reſtõ,
vt hic in fi. & ſ. c. proxi. per ſolā aūt ɔfirmationē nõ poſſet repe
tere reſtõnē poſſeſsionis, licet quidā ɔ̃dicāt, ſed vř ɔ̃ ff. de acq.
poſ. cū hæredes. vbi dř, ꝙ adita hřditate iura tranſeunt, ſed non
3 poſſeſsio, niſi corpore fuerit apprehenſa. ¶ †De hac aūt mate-
ria pōt notari, ꝙ non prælatus, ſed Chr̃s dñium, & poſſeſsionem
rerū eccleſiæ hēt. vnde q̄cunq; hoīes offerunt eccřijs dicuntur
eſſe oblata Deo. 12. q. 2. nulli liceat prædia. & c. qui abſtulerit. &
q. j. res. c. vidētes. vel eccřiæ hēt poſſeſsionē & ꝓprietatē, vt col-
ligitur 12. q. 3. pontifices. & j. de teſta. c. requiſiti. i. aggregatio
fideliū quæ eſt corpus Chr̃i capitis ſ. de ſacra vnc. c. vnico. ante
mediū, & ſi aliqñ inueniant hæc bona Deo oblata eſſe ep̃orum
vel prælatorū, vel capitulorū, dic eſſe eorū quo ad gubernatio-
4 oē. ¶†Dicuntur ēt eſſe pauperū quo ad ſuſtentationē. hæc autē
pp vtilitatē cõem diuiſa ſunt per eccleſias diuerſorū locorū au
ctoritate ſummorū pontificu, & ep̃is, & alijs prælatis ɔceſſā eſt
miniſtratio eorū. 12. q. 1. vidētes. ex his & c. p̃cipimus, & pp hoc
dicimus qđ quādocūq; moriatur p̃latus, & oēs clerici eccleſię,
tñ ꝓprietas, & poſſeſsio remanet penes Chr̃m qui viuit in ęter-
num, vel penes vřem, vel ſingularē eccleſiā quæ nunquā moriř,
nec eſt vnq̃ nulla. 12. q. 2. liberti. 24. q. j. non turbař. & c. loquiř,
& p̃lati ſiue diſpēſatores habita ɔfirmatione ſtatim poſſunt ad-
miniſtrare ſicut ſi pupillo dareř tutor, vel adulto curator noīe
eccřiæ actiones intentare, & ēt ſi ſpolieř eccleſia aliquibus reb.
anteq̃ eorū poſſeſsio adipiſcatur p̃latus hēt interdictū vnde vi,
ſicut tutor noīe pupilli, vel quilibet adminiſtrator noīe eccřiæ
non ſuo. & ſic non eſt ɔ̃ ff. de acq. hęre. l. cum hřdes, cum ibi ſuo
noīe tñ agere poſsit. hoc tñ bene fatemur, ꝙ ſi aliqs ep̃s peteret
reſtõnē ſuo noīe ep̃atus quo eſſet ſpoliatus, ſicut hic faciebat,
bene reſtitueretř ad ſtatū quo ſpoliatus eſſet, & ſi libere miniſtra
bat, ad liberā adminiſtrationē reſtitueretř, & ſi minus libere ad
minus liberā. ar. j. de reſti. ſpo. Piſanis. & j. de ap. bonę me. hic ēt
cum oīs eā reſtituenda ſit, & res q̄ ſimul cū ep̃atu ablatę ſunt re
ſtituentř. ff. de vi, & vi ar. l. j. §. qui iudi. §. ſi fundū. nam licet hoc
interdictū non cõpetat niſi poſſeſſorio, & ipſe ɔfirmatus prædi-
ctas res non poſsideat, ſed eccleſia tñ ad quā cõfirmatus eſt, oõ
vř competere interdictū, ſed dic dari ſiue venire in interdictū,
ſi qūo habuerit, ſiue depoſitas ſiue recõmendatas ſiue pignora
tas. ff. de vi & vi ar. l. j. in prin. & §. ꝙ autem ait. licet. o. de eis nõ
detur interdictum principaliter eis, tñ ſpoliareř, qa ea nõ poſsi- 6
det ciuiliter vel naturaliter. ff. eo. l. j. §. deijciř. & §. interdictū au
tē. tñ rõne acceſſorij veniunt. & eodem mõ hic, principaliter. n.
cõpetit vtile interdictū, vel iudicis officiū pro recuperando ſta-
tu ſuo. iſta aūt ſibi cõpetunt noīe ſuo, vt dictū eſt, ad res aūt abla
tas rõne acceſſorij. ſ. quia accedunt ep̃atui ad quē reſtitutus eſt,
ff. eo. l. j. §. rectiſsime. & §. ex die. & l. merito. §. & illud. ¶Sed di-
ces cum interdictū vnde vi, tñ pro intereſſe cõpetat, vt ff. eo. l.
interdicto. hoc aūt non intereſt ſuo noīe, ſed eccřię tñ, inanis
erat reſtitutio. ¶ Rñdeo interdictū vel officiū iudicis ſemp cõ-
petere ad rem ablatā vel eius ęſtimationē, ēt ſi nihil intereſt eius
qui ea ſpoliatus eſt, vt probatur ff. eo. l. j. §. ꝙ aūt. cū ad ea q̄ ibi
dicunř nõ agař rõne intereſſe. etenim. quantū ad rē locatā ſi vis
fiat nõ intereſt locātis. ff. loca. ſi merces. & l. ſe. nihilominus tñ
æſtimatio rei locatæ venit in interdicto, vt colligitur in p̃dicto
§. ꝙ ait, & inſuper, i. vltra ęſtimationē teneř ad intereſſe, & ſic lo
quiř l. p̃al. interdicto. Idē in p̃lato dici pōt, ꝙ ſua intereſt cū ea-
5 rū diſpenſationē hēat, 11. q. j. ep̃s. ¶†Itē rõne acceſſorij tenetur
ad oēs fructus dāna, & expenſas. j. de reſti. ſpo. grauis. j. de ap. bo
nę me. reſtõnem aūt earum rerū ſuo noīe nõ petet, cū eas non
habuerit, nec poſſederit ſuo noīe, ſed eccřiæ. plus placet, quod

no. j. de reſt. ſpo. in literis, & poſſet dici in prima obiectione, &
ēt vbi cõſuetudo eſt inſtallandi per aliquē, ſeruanda eſt ɔſuetu
do, vt in dec. vt nřm, ſed nihilominus ēt ante inſtallationē mini
ſtrabit, niſi cõſuetudo ɔ̃ria opereř, quam ēt dicerē p̃ualere. ¶Si
ue aūt dicas Chr̃m, ſiue eccleſiā gñalē, ſiue ſpecialē, ſiue ep̃m,
vel aliū p̃latum, ſiue Papā vicariū Chr̃i poſsiderē, dicas ſ̃m p̃di-
ctum modū procedendū, hæres aūt ſecularis, ſi ante aditā hřdi-
tatem, vel ēt ſi poſtquā adiuerit ſpolieř caſtro, fundo, vel alia re
hřditaria, non pōt tamē agere interdicto recuperādæ poſſeſsio-
nis ad rem qua ſpoliatus eſt, niſi prius habuerit per ſe, vel p aliū
illius rei poſſeſsionē, qa duo hēt probare ille, qui intētat hoc in-
terdictum, quæ iſte probare nõ p̃t, ſ. poſſeſsionē, & ſpoliationē.
[Petitoriū] petierat enim ſe reſtitui ad ep̃atum quo fuerat ſpo-
liatus, & ad quē fuerat canonicè electus, & ſic poſſeſſorium, &
petitorium intentabat. [De qua] ff. de iud. de qua re.

SVMMARIVM.

1 *Poſt teſtiū apertionē, et ēt diſputationē ſup eis factā rediri pōt ad poſſeſſoriū.*
2 *Spoliatus petitorium dimittere debet, & ad poſſeſſorium propter odium ſpo-
liationis tranſire.*
3 *Cum quis ignorans ſe poſſidere egit petitorio, redire poteſt ad poſſeſſorium ſi
ſe inuenerit poſſidere.*
4 *An iudex cogatur pronunciare ſuper petitorio, petente aduerſario, ſi primo
fuit propoſitum.*
5 *An iudex teneatur ferre ſententiam ſuper petitorio, quo egit ſpoliatus.*
6 *Spoliato reſtituto, poterit ſpoliator de nouo, ſi voluerit, agere de proprietate.*
7 *Spoliator, facta reſtitutione, petere poterit, quòd ſuper petitorio, de quo actū
eſt, ſententia feratur.*

CAP. V.

PAſtoralis offi. [Poſſeſſorio] ff. de acq. poſſ.
naturaliter. §. hoc nihilomi-
nus. [Recuperāda] interdicto, vnde vi, inſti. de inter
di. §. retinendæ, & §. ſeq. [Adipiſcenda] quorū bono
rum, quorū lega. Idem vř in retinenda, ſi errauit, ff. de acq. poſſ.
1 naturaliter. ¶ †Renunciatū] renunciari ꝓprie dř ꝓbationib. fa-
cti: vř aūt hic, ꝙ poſt apertionē teſtium, & ēt diſputationē factā
ſuper eis, ꝙ redire pōt ad poſſeſſoriū, quia cū non renūciauerit,
adhuc pōt inducere inſtrā, & cõfeſsiones, & probationes alias.
j. de fi. inſt. cū dilectus, & ſic nõ pōt dici liquere de cā. nec valet,
ſi dicas, ꝙ ēt poſt renūciationē, & cõcluſionē pñt ſiēr induci ꝓ-
a bationes per beneficiū in integ. reſt. nā non dř [a] poſſe fieri, qđ p
auxiliū extraordinariū fit, quale eſt in integ. reſt. [Cõcluſum] cõ
b cluſum [b] ꝓprie dř, qñ ſic cõcludiř, qđ vlterius nec de facto, nec
de iure quicquā dicař. [Statutū]. ff de vi, & vi ar. cum fundū. §.
vlt. ¶ Pendente] ideſt ſimul pōt agere vtroque. pōt ēt ſuſpende-
re qõnem proprietatis, quouſq; poſſeſsionem recuperat, vt ſic
onus probationis ſuper proprietate trāsferat in ſpoliatorē, qđ
intelligo verū, cū nihil probatū eſt de proprietate, ſed ex ea cā
tñ: quia actor, idemq; ſpoliatus nihil ꝓbauit, dicit reus, idemq;
ſpoliator pro ſe ſniam ferendā. ¶ Si aūt alias ɔſtaret de ꝓprieta
te, ꝙ eſſet ſpoliatoris, non ſuſpendereř ſnia, & hēt locū hæc ſu-
ſpenſio, qñcunq; vult, ante cõcluſionē: ſed poſt concluſionē nõ
hēt locum, niſi vel malitia ſpoliatoris, vel caſus, vel alia iuſta cā
iudicem mouerit, vt ſuſpenſo petitorio procedatur in poſſeſ-
ſorio. renunciare aūt nõ pōt, quin aduerſarius, vel ēt ipſe poſsit
petere ferri ſuper eo ſniam, vt no. in glo. ſed quid [Intētate] hoc
non vř poſſe ſtare, cum ex quo cœperit agere petitorio, ſiue an
te litis conteſta. ſiue poſt, cogendus eſt proſequi litem cœptam
vſque ad finem, vel ad minus reus poteſt petere, vt procedatur
in lite cœpta, & terminetur. C. quomodo & quando iudex, aut.
qui ſemel. ¶ Ioannes dixit, ꝙ qui agit petitorio, ſi vult trāſire ad
poſſeſſorium, non pōt, niſi renunciet proceſſui ſuper petitorio,
& gloſſauit hic, pendente iudicio, ideſt concluſo, vel renuncia-
to. ¶ Alij dicunt, ꝙ beneficiū iuris eſt, ꝙ de petitorio poſsit trā-
ſire ad poſſeſſorium, vnde pōt, etiam ſi non renunciet, ne quod
in eius fauorem eſt, &c. C. de legi. quod fauore. illa Auth. loqui
tur, quando eſt contumax. hic autem non eſt contumax, quia
facit, quod lex permittit, & hæc decre. & infra de teſti. ſignifica-
3 uerunt. †Et eſt hoc ſpeciale, quòd ſpoliatus debet dimittere pe
titorium, & tranſire ad poſſeſſorium propter odium ſpoliatio-
nis, nec cogiř renūciare primo iudicio, nec procedere, ſed pen-
debit negociū tñ: ſi ptās volet ꝓcedere, procedet, & ſi nõ, omit
tet; ſed nec ꝓdeſt hæc ſuſpēſio, qn finaliter poſſeſſorio expedito,
reo inſtāte, ĩ prima inſtātia ꝓcedař, taliē quouſq; reus abſoluař
ab

ADDITIONES.

a ¶Nam non dicitur. Car. in conſ. 17. col. j dicit hoc dictum eſſe notabile, & il-
lud ſequitur in conſ. incip. ad primam, quòd de iure communi.
b ¶Concluſum. adde Specu. in tit. de renunc. & concl. ver. & no. & Car. in conſ.
21. incip. in cauſa amare, in princ. glo & ibi Ang. allegantem in no. hic in 2.
quia vero, in Auth. de teſti & Abb. in c. quoniam contra, colum. 10. intra de
proba. & Car. in cle. 1. q. 2. de cauſa poſ. & propric. & in conſ. 7. incip. ſigilla-
tim ad ſingula, col. 3. ver. ad quartum.

ab ipſa inſtantia, & actor ſibi ad expēſas factas pp hoc condēne-
tur, vt in præalle. auct. qui ſemel, & C. de iudi. properandum. §. j.
3 †[Poſſeſſorijs] Vt eſt vti poſ. quod ꝑcedit ſui natura rei vē. quia
qui proponit vti poſ. dicit ſe poſſidere, qui autē vendicat, aliū
poſſidere dicit, ſ. de iu. examinata. C. de alien. iu. mu. cau. fa. l. j.
nec reddit quis ad tale poſſeſſoriū, ſi cępit agere petitorio. ꝯ ff.
de acq. poſ. naturaliter. § hoc nihil. Sol. illud intelligitur, vbi qs
ignorans ſe poſſidere, egit petitorio, quia tūc pōt redire ad poſ
ſeſſoriū, ſi ſe inuenerit poſſidere. itē prius oportet ſcire, quis ſit
poſſeſſor, quā petitor, & ita naturaliter præcedit rei vē. Inſti. de
interdi. §. retinendę. vel hoc intelligas de interdictis, quæ habēt
mixtā cauſam, ſicut eſt in interdicto de itin. actuq; priua. vbi nō
ſolū oportet me probare dominiū ſeruitutis, ſed ēt poſſeſſio-
nē. ſ. iuiſſe triginta vicibus in anno. ff. de itin. actuq; priua. l. 3. §.
ait pretor. §. hoc autē, ibiq; inuenies cauſam diuerſitatis. Itē de
interdicto, de aqua ex caſtellis ducenda. ff. de aqua quoti. & æſti.
l. j. §. ait pretor, ſed certè hoc interdictū non ꝑcedit veram cau-
ſam proprietatis, quia ſimul & de poſſeſſione, & de proprieta-
te agitur. vel loquit̄ hic de interdictis præparatorijs rei vē. vt eſt
de libe. ho. exhi. & de lib. exhi. vt in eiſdē ti. nā prius apparet, qs
poſſideat, & poſtea datur rei ven. dic, ſi agendū eſt vti poſ. & de
vi, prius agendū eſt vti poſ. & poſtea de vi. C. de app. l. 3. de iud.
ſi de vi. [Iniquitas.] Sola iniquitas ſpoliatoris non ſufficit, ēt ſi
de ea conſtet, niſi dimittat, vel ſuſpendat petitoriū, & recurrat ad
poſſeſſoriū, niſi appareat ſubtractio probationū, vel malitia ad-
uerſarij, vel caſus, vel alia iuſta cauſa. dicimus. n. ꝙ poſtq̄ con-
cluſum eſt, non pōt ſuſpēdere petitoriū, ſed ſnīa diffinitiua fer-
tur pro reo, ēt ſi nihil probatū ſit ꝑ alterutra partiū, cū ſufficiat
reo, eidemq; ſpoliatori, ſi actor, & idē ſpoliatus nihil probauit,
vt ſ. co. cū eccleſia, niſi aliqua cauſa iō ꝓriū iudicē moueat, vt
hic dicit. Sed obijcies ſic: ergo de ſua improbitate cōſequet̄ fa-
uorē ſpoliator? Reſpon. hoc eſſe verū, ſed hoc ideo cōtingit, qa
hoc vr̄ voluiſſe ſpoliatus vtrunq; intētando, & in vtroq; cōclu-
dendo. vel dic, vt no. in gl. j. ſimul, & gl. ſed quid. ver. quidā. [Ca-
ſus.] Mortis teſtiū, vel abſentię, vel furoris, vel alia hmōi. [Agi.]
Sed quid proderit ei, ſi agat poſſeſſorio, cū ſuper vtroq; ferri de-
bet ſnīa, cū vtrunq; ſit deductū in iudiciū, ſ. eo. c. 2. 3. & 4. in exe
cutione. n. ꝑualebit petitoriū, j. c. proxi. Reſpondeo, valet quo
ad fructus. hoc nō vr̄ ſtare poſſe, quia poſtq̄ obtinuit in poſſeſ-
ſione, omnes fructus reſtituet, cū ſuccūberet in petitorio, ſuper
quo iā lis cōteſtata fuerat, cū poſt litis cōteſt. oēs fiāt malęfidei
poſ. quo ad fructus reſtituendos. ff. de peti. here. ſed ſi legi. §. ſed
ſi ante litis. Sed pōt reſponderi, ꝙ diuerſis tēporibus factæ ſunt
litis cōteſt. & primo ſuper poſſeſſorio. vnde ab eo tpe vſque ad
li. conteſt. ſuper petitorio habebit fructus. itē ſi obtinuit in poſ-
ſeſſorio, poſſidebit quouſq; aduerſarius ꝓbet ſuā eſſe. C. de rei
4 ven. res alias. †Sed dices ad minus petente aduerſario coget̄ iu-
dex pronūciare ſuper petitorio, ſi primo fuit propoſitū, nō ob-
ſtante, ꝙ actor ad poſſeſſionē habuit recurſum, arg. ff. de iu. de
qua re. Sed nos reſpōdemus, non coget̄ pp rationē aſſignatā in
gl. quæ incip. hoc non vr̄, & pp iniquitatē rei, qui ſubtrahit pro-
bationes actori, vel pp caſum, q abſtulit ei probationes, nec ſuf-
ficit, ſine cauſa hoc ſtatutū eſt ꝯ auct. qui ſemel, imo iuſta cauſa
eſt illa. ſ. ꝙ cū hic perſpicuè cōſtet de malitia ſpoliatoris, & ſpo-
liator deterior ſit, quā ignorans, vel quā qui ineptè proceſſit in
cauſa, iuſtū ergo fuit, ꝙ hic Papa ꝯ ſpoliatorē prouideret, vt ni-
hil per ſuā malitiā, vel rapinā lucraretur, licet ſpoliatus ineptè
& inſolitè primo petitoriū intentaret, multū aūt lucraretur ſpo
liator, ſi pp hoc, ꝙ poſſeſſionē habet, non oneret̄ probatione,
imo obijcere debet ſuper proprietate, & ſi nihil ꝓbauerit, ſ. eo.
cū eccleſia, & ecōuerſo ſi ſpoliator aduerſariū non ſpoliaſſet, ni
5 hil poſſet obtinere, niſi probaret de iure ſuo. †Idē & in ſpoliato,
ſi nō fuiſſet ſpoliatus, nullū onus probationis incūberet, ꝙ autē
hoc eſſet penitus iniquū, ꝙ ipſe ſine culpa ſua ſic grauiter lęde-
ret̄, & aduerſarius pro ſua culpa ſic magnificè muneraret̄, alias
iuuaret̄, ideo ſtatutū eſt, ꝙ nullo modo ſup petitorio, quo egit
ſpoliatus, teneat̄ iudex ferre ſnīam, ēt ſi conſtet, ꝙ ſnīa eſſet ferē-
da pro ſpoliatore ea ea cauſa, quia nihil de proprietate proba-
6 uerit ſpoliatus. †Quidā m̄ dicunt, ꝙ ſpoliato reſtituto ſi ſpolia-
tor voluerit agere de proprietate, ꝙ poterit de nouo, ſed nō po-
terit proſequi litē cęptam per ſpoliatū, vel ſuper ea petere ferri
ſnīam, ēt eo reſtituto, nec habeas ò aduocate cōſcientiā lęſam,
eo ꝙ dederis cauſam peccandi ſpoliato, & retinēdi rē alienā, qa
pōt eſſe, ꝙ verè ſua ſit, licet eā non ꝓbet ſuā. Itē eſt & ratio, qua-
re ſpoliator non pōt proſequi cęptā actionē à ſpoliato ſuper pe
titorio, quia cū ſpoliator ꝯ ſpoliatū nō poſſit intentare aliquā
actionē, niſi interdictū, ſ. de ord. cog. c. ſi. & eadē ratione nō po
7 terit petere, ꝙ in cœpta actione petitorij procedatur. †Plus pla
cet nobis, ꝙ facta reſtitutione ſpoliator poterit petere, ꝙ ſuper
petitorio, de quo actū eſt, ſnīa feratur, & hoc expreſſum vr̄ j. de
teſti. ſignificauerunt, in fi. Sed tn̄, quia ſpoliatus eſt reſtitutus in
poſſeſſionem, ſnīa ferat̄ pro eo ēt ſuper ꝓprietate, niſi fortè fuiſ-
ſet probatū pro reo ꝯ. ſ. ꝙ ſua eſſet proprietas, quia tunc bene ꝯ
poſſeſſorē fert̄ ſnīa, j. de fide inſtru. inter dilectos, in fi. & habes
ſimile, quando agit̄ reali actione, & reus eſt cōtumax, quia tūc
actor mittitur in verā poſſeſſionē rei petitæ, cuius ꝑ lapſum an-
ni verus poſſeſſor efficitur in tantū, ꝙ reus poſtea non niſi de
proprietate auditur, & cū prius ſibi immineret onus probatio-
nis, de cętero, ea quo poſſidet per annū, non imminet ei proba
tionis onus, j. de do. & contu. prout. C. de iu. properandū. [Poſ-
ſeſſio.] Si à principio poteſt incipere agere poſſeſſorio, ſuſpen-
ſo petitorio, multo fortius eſt dicendū, ꝙ ſi ſimul egit vtroq;, ꝙ
poſſit dimittere petitorium, & proſequi tantum poſſeſſorium.

S V M M A R I V M.

1 *Petitorio, & poſſeſſorio ſimul an agi poſſit, & vtrum vna ſententia termi-
nari debeat.*

CAP. VI.

CVm dilectus. [Petitorio.] De hac materia
no. ſ. eo. c. 2. [Proprietatis.]
ff. depo. bona fi. ff. de pig. act. ſi rē. [In executione.]
Hoc, quod dicit hic de pręmittenda executione in
ꝓprietate, locū habet, ſiue vna pars tm̄ egerit poſſeſſorio, & pe-
titorio, ſiue vna pars tantū egerit poſſeſſorio, & alia petitorio,
ſiue ſimul cęperūt agere, ſiue diuerſis temporibus, dum tamen
ſnīa ſuper vtroq; ſimul occurrerit ferēda. Si aūt primo fert̄ ſnīa
ſuper petitorio, de cętero nō eſt ferēda ſuper poſſeſſorio, quia
non prodeſſet. ſi autē prius fertur ſuper poſſeſſorio, bene poſtea
ferri poteſt ſuper petitorio, j. de teſti. ſignificauerunt. hac ratio-
ne vr̄, ꝙ poſt ſententiā latam in petitorio non poſſit ſuper eo-
dem agi poſſeſſorio de ſpoliatione facta ante li. conteſt. vel etiā
poſt in petitorio, ſed de ſpoliatione facta poſt ſnīam in petito-
rio bene agitur, quia non obſtat exceptio rei iudi. in petitorio.

S V M M A R I V M.

1 *Statim, ꝙ epiſcopus eſt confirmatus, dicitur habere adminiſtrationem.*
2 *Non dicitur eſſe in culpa, qui cōfirmationi ſubitæ, & ignotæ non cōtradixit.*
3 *Effectus confirmationis an impediatur, ſi fiat clandeſtinè.*
4 *Appellare non eſt neceſſe, ſi quid extra iudicium fiat.*
5 *In cauſa beneficiali procedi poteſt in contumacia aduerſariorum.*

CAP. VII.

CVm olim quæſtio. Archid. petebat ſuā
electionē confirma-
ri, Archipresbyter & canonici ꝯ: vel melius, Archid.
petijt Archidiaconatū, ad quē licet electus fuiſſet ꝑ
epm̄, tamen eū non poſſidebat vel quaſi, qđ idē credimus. ſ. pe-
tere Archidiaconatū, ac ſi peteret ſibi tāquā Arch. obediri, vel
1 reſpōderi. †Sed ſm̄ hoc vr̄, ꝙ ex quo cōfirmatus erat per epm̄,
qui cōfirmaſſe eū intelligit̄ hoc ipſo, ꝙ ipſum elegerat, ꝙ non
debuiſſet inquiri, an eps fuerit in poſſeſſione eligendi, accne, ſed
ſtatim debuiſſet Papa ꝑcipere ſibi tanquā Arch. reſpōderi. j. de
appel. cōſtitutus. cū poſt confirmationē ſtatim habeat admini-
ſtrationē, ēt ſi cōfirmatus eſt ab alio, qui nō habet ptātem eli-
gendi, vt no. ſ. eo. cū ſuper. Itē hic Arch. habet officiū iudicis,
vt reſtituat̄, vel vt Arch. admittatur. ſ. de offi. iudi. c. 2. qđ cōpe-
tit non ſolū ꝯ eū, qui ſpoliat, ſed ēt ꝯ eū, qui debitū nō ſoluit. ſ.
de elec. querelā. vbi no. & vbi nō ſoluunt debitū Arch. quia ſi-
bi non reſpōdent, vt debent. Ad hoc reſpōdeo ſic, quia ſi cōfir-
matio fiat ita, ꝙ & tps & ptātem habeat excipiendi aduerſarius
ante confirmationē, de cętero non pōt aliquid excipiendo ob-
ijci, quo minus cōfirmatio ſuū habeat effectū, nec de peccato in
electione habito, neq; de vitio perſonæ. j. de appel. cōſtitutis. x.
Si tamen reſtaret conſecratio facienda, vel ordinatio omiſſa in
confirmatione exciperet̄ ꝯ cōſecrationē, vel ordinationē. ſ. de
ele. cū dilectus. j. de accuſ. c. ſup his, & verè non pōt poſtea age-
re, niſi peteret̄ reſtitutio in integrū, vel niſi ſupplicaret̄, vt no. ſ.
de offi. deleg. paſtoralis. §. pen. qn̄ aūt tps excipiendi nō habuit
is qui ſe opponit ante cōfirmationē, ſicut fit in eo, qui eligēdo
cōfirmat, valet quidē cōfirmatio, ſiue collatio, tn̄ dici pōt, ꝙ ſi
aliquid obijcit ꝯ electionē & cōfirmationē, ꝙ impedietur eius
effectus, vt hic, & ꝯ pſonā ēt, cū ſit diffamatus. j. đ accu. accedēs.
2 quia non eſt in culpa, † qui cōfirmationi ſubitæ & ignotæ nō ꝯ-
dixit, vel electioni. Decr. aūt ſ. eo. c. cū ſuper, nō obeſt, quia ibi
petebat reſtitutionē, cū fuerit ſpoliatus. hic autē licet habuerit
ius ex cōfirmatione, quia tn̄ nō habuit poſſeſſionē, nō petebat,
nec pōt petere reſtitutionē. ff. de acq. poſ. cū hæredes. nec obſt.
quod dicit, ꝙ ēt pro iuribus denegatis competit reſtitutio. ſ. de
ele. querelā. quia intelligitur de iuribus denegatis, q̄ prius poſ-
ſidebat, arg. hic, cū nunquā poſſeſſionē habuit, non cōpetit in-
terdictū, vel officiū iudicis. ff. de vi & vi arma. idē eſt. §. vnde vi.
cū nomine perſonæ ageret, nō eccleſię. ſ. aūt in decre. cū ſuper.
loquitur, qn̄ agitur poſſeſſorio ad reſtitutionē poſſeſſionis ſpā-
3 tus. †Si autē clandeſtinè fiat cōfirmatio, ſit̄ impeditur effectus
cōfirmationis. j. vt eccle. bene. c. j. & j. de appel. vt noſtrū. item ſi
fiat aliquo ꝯcurrente, vbi ſupplantaret aduerſariū, intelligo eā
clandeſtinā, & impediri tunc poſſe effectū cōfirmationis. j. de
appel.

appel.oblatę.j.de dolo,cũ olim.Idẽ,ſi dicatur cõfirmationẽ nõ
tenere,dic vt no.in decre.cũ olim.Itẽ ſi fiat in abſentia illorũ, q
ɔ̃dicunt, & ɔ̃dicere poſſunt.j.de accu. accedens,& arg.j.qui ma.
accu.poſ.c.fi.nã his imputandũ non eſt,ſi non exceperunt,cum
abſentes fuerint, nec aliquid ſciuerint.hoc non credimus verũ:
licet.n.poſtea poſsit ɔ̃ electũ & cõfirmatũ agere, non tñ pp ſuã
abſentiã poterit ĩpediri effectus cõfirmationis. & ĩ illa decre.ac
cedens, impeditus fuit pp infamiã confirmari. Idẽ ſi dicatur eũ,
qui ſemel elegit,& confirmauit,ius eligẽdi nõ habuiſſe, vt hic.
Secus tñ diceẽ,ſi alius elegiſſet, & tp̃s excipiẽdi habuiſſet ante,
quã confirmator cõfirmaſſet.tunc ẽt quantũcunq; electionẽ ſo
lã nullã & non cõfirmandã dicat, nõ impedit̃ effectus cõfirma-
tionis, vt dictũ eſt, quia exceptio minus canonicę electionis nõ
ſuſpẽdit effectũ cõfirmationis.j.de app. cõſtitutis.2.licet appľo
impediret & in integrũ reſtitutio.& ſic loquitur l.2.C.ſi quis ca
ſal.in l.vlt. ſi autẽ cõfirmatio diceret̃ nõ valere ipſo iure, tũc be
4 ne impediret̃ effectus cõfirmationis.†Sed oppones,nõne impu
tandũ eſt p̃dictis,quia nõ appellant,quãcito ſciũt, 2.q.6.biduũ.
§.ſi aduerſus? R̃ndeo non, quia illud locũ habet in iudicijs. ex-
tra iudiciũ autẽ ſi quid fiat, non eſt neceſſe appellare,vt no.j.de
his,q̃ fi.à ma.par.ca.cũ in cunctis,tñ põt appellari.j.de ap.ad au
dientiã conſtitutis.2.& in multis alijs c.itẽ licet p̃dicti non poſ-
ſint per exceptionẽ impedire officiũ cõfirmationis : poſſunt tñ
poſt cõfirmationẽ agere in modũ renũciationis,vel accuſatio-
nis, vt remoueatur,vel caſſetur,qđ factũ eſt.j.de app. cõſtitutis.
itẽ & alijs modis,vt no.ſ.de ele.dudũ.2. [Reclamatione.] Nã ſi
reclamaſſent,& lis pẽderet ſuper poſſeſſorio,& iõ nondũ fuiſſet
aliqua electio per ep̃m facta cõfirmata, & per ſuperiorẽ appro-
bata, nõ fuiſſet lata ſñia p Arch. ſed finis litis ſuper poſſeſſorio
expectandus eſſet, vt no ſ.de reſti.in integ.cũ veniſſent. hæc de-
cre.nihil facit ad titulũ.[Canonici.]Canonici.n.& Archip̃sby-
ter cõſtituti corã Papa,& videntes ipſum Papã motũ ex atteſta-
tionib. receptis ad ferendã ſñiam pro Arch. exceperunt ɔ̃ ipſas
atteſtationes, q̃ nõ valebant, quia receptę erant à iudicib.recu-
ſatis pp ſuſpitionẽ.ſed dñs Papa r̃ndet atteſtationes pp hoc non
minus valere,& ſm̃ eas iudicandũ , quia nõ valet recuſatio eo-
rũ, cũ eſſent electi de cõſenſu procuratorũ vtriuſq; partis. & nõ
facias vim,ſiue canonici & Archipresbyter receſſerint appellan
tes à p̃ſentia horũ iudicũ , quia ẽt tunc valent atteſtationes, cũ
ab eis nõ liceat appellare,2.q.6.à iud.& eodẽ modo multo mi-
5 nus poſſunt infringere atteſtationẽ,ſi nõ appellarunt. †Sed op-
pones,nõne hoc ſolũ ſufficiebat , vt non valerent atteſtationes,
quia receptę fuerũt lt.nõ cõteſt. R̃ndeo non, quia cũ de benefi-
cio eccleſię ageretur , potuit procedi cõtumaciter abſentãtib.
ſe aduerſarijs,p̃textu fortè recuſationis,vel appľonis,q̃ nõ vale
bat.in regiſtro cõtinet̃,q̃ facta litis conteſt. in cã apud ſedẽ Apo
ſtolicã de cõſenſu procuratorũ partiũ fuit cauſa cõmiſſa tribus
iudicib. de quibus canonici vnũ recuſabant pp cõſanguinitatẽ
Arch.memorati.[Procuratorũ.] Multo fortius, ſi de partiũ vo-
luntate.ſ.de offi.dele.ſuper q̃ſtionũ,arg. ɔ̃.ſ.de offi.deleg. cum
olim dile.j.de re iudi.ſuborta. ſ.de poſtu. ad hoc, 2.q.6. biduũ.
§.ſi aduerſus. j.de ap.ſæpe.ſ.de in integ.reſti.cũ veniſſent. C.de
eroga. mi.an. in exceptione,lib.12. ff. de trib. procuratoris. ſ.
vt li.nõ cõteſt.ad hoc.ff.de procu.ignorãtis. ff.ſi quis ius.dic.l.j.
§.ſi procurator.ff.quod quiſq; iuris.l.3.§. ſi procurator.ff.de lib.
cau.in ſeruo,in Auct.de eccle.tit.§.ſi quis in ſuo, col.9. ff.de ex-
cep.ſi procurator.Sol. ſi procurator malè faciat negociũ domi-
ni ſui, tenet,ſed procurator eſt obligatus dño actione mandati,
C.de procu.ſi procurator. ff. de procura.cũ mandato. nã & ei p-
deſt,licet iniuſtè obtinuerit procurator. ff.de procura. qui pro-
prio.§.procurator,arg. ɔ̃.ff. de dolo,& eleganter. §. pen. vbi dr̃,
q̃ ſi dominus non põt habere recurſum ɔ̃ procuratorẽ, quia nõ
ſit ſoluendo,in integrũ manet priſtinũ ius. cũq; ergo hic nõ poſ
ſit habere recurſum ɔ̃ procuratorẽ,quia hic factũ nõ capit æſti-
mationẽ,debet ei manere ſaluũ ius primũ;ſed illud obtinet, vbi
doloſè verſatus eſt, ſi d ſi negligenter, ſecus,ſ. de in integ. reſti.
cũ veniſſent. [Curauimus.] ſ. de reſti. in integ. cum veniſſent.
ſ.de ele.Cumana,vbi de hoc no.[Imponentes.] Super ɔ̃dicẽdo
ipſi Archid.j.de conceſ.præben. poſt ele.contra Sol.ibi.

CAP. VIII.

IN cauſa quæ inter. [Patriarchã.]Petierat ſubiectionẽ monaſte-
rij Patriarcha,& hoc iõ dicebat,qa ſolitus erat ſolue-
re.50.ſolid.in ſignũ ſubiectiõis. Lata aũt ſñia abſolu
tionis,p Abbate,dr̃ hic,q̃ no admittit̃ Patriarchæ ptãs petendi
eoſdẽ l.ſolid.ſi alio iure petere voluerit.hęc dec.nihil facit ad ti
tulũ. [Synodũ.] 18. q.vlt.§.vlt.[Si alio.]Cũ.n.ex vna cã petierit,
iterũ põt ea alia petere, nõ obſtante exceptione rei iudicatę,qa
ſuper prima cauſa lata eſt ſñia ɔ̃ eũ.ff.de excep.rei iud. & an ea-
dẽ.§.actiones,& no.ſ.de ſo.compe. cũ ſit generale . vel melius
cum primo non petierit l. ſolid. ſed ſubiectionem monaſterij,
ſententia lata ſuper ſubiectione non præiudicat ſuper l. ſolid.

De reſtitutione ſpoliatorum. *Rubrica 13.*

SVMMARIVM.

1 *Spoliatum in primis non reſtitui,& poſſeſſori incumbere onus probandi eſt contra ius.*

CAP. I.

LIcet multum,& infra. Tamẽ duo ſunt hic ɔ̃
ius.Primũ,q̃ primo ſpoliatus nõ reſtituit̃:& ſm̃,
q̃ poſſeſſori incumbat probatio. j. eo. in literis.
j.de fide inſtru.inter dilectos,io fi.Sol. hoc ɔ̃tin-
git pp voluntatẽ partiũ , q̃ in hoc conuenerunt.

SVMMARIVM.

1 *Spolium cum quis intentat, quænam iudex primo inquirere debeat, & ſuper quibus exceptionibus teſtes admittere.*

CAP. II.

SOlicite cures. [Spoliatũ.] Principiũ huius
capituli vr̃ ɔ̃dicere fini. nam
in principio dicit,quòd inquirat,an reſignans tpe re-
ſignationis fuerit ſpoliatus,vt ſic aduerſarij teſtes nõ
recipiantur ſuper ſpõtanea renun.& in fi.dicit,q̃ iterũ recipiat
teſtes ſuper violẽta ſpoliatione.Sol.dicũt quidã, q̃ à principio
debet inquirere ſuper ſpoliatione de plano, puta per famã, & p
hoc debet repellere probationes de ſpõtanea renũciatione, &
poſtea debet recipere teſtes & alias probationes expoliati, qui
agit ſuper ſua expoliatione,vt ſi ipſam probauerit, habeat reſti-
tutionẽ.hoc non placet,quia nunquã põt tñ fama, vt p̃dictam
a probationẽ auferat poſſeſſori. Alij dicunt [a] melius,q̃ primo de-
bet inquirere,an fuerit ſpoliatus, qñ reſignauit.i.an eo tpe fue-
rit in poſſeſſione, & ſi inuenerit eũ non exiſtentẽ in poſſeſſio-
ne reſignaſſe,cũ ſit p̃ſumptio, q̃ non voluntariè fecit,primo re-
cipiat probationes de violẽta expoliatione. nec ſequens decre.
ɔ̃dicit,cũ ibi non dicatur, q̃ non exiſtens in poſſeſſione reſigna
uit.Itẽ ibi p̃ſumptio eſt ɔ̃ reſignantẽ,q̃ non violẽter fecerit, qa
reſignauit corã Archiep̃o. ff. quod me. cau.non eſt veriſile . vel
dic,ibi volebat probare coactionẽ,vel ibi intentabat petitoriũ.
hic aũt poſſeſſorio recuperandæ poſſeſsionis agebat. Si.n.peti-
torio egiſſet,vt rei ven.tunc tñ ſuper renunciatione reciperen-
tur teſtes . itẽ & ſi poſt recuperationẽ poſſeſsionis egiſſet , bene
admitteret̃ exceptio renũciationis p̃cedẽtis, & exciperet̃ de re-
nunciatione p̃cedẽte ſpoliationẽ talẽ.ſ.quia veniẽs ad eccleſiã
fuit admiſſus,vel quia eiectus fuit per eũ, ad quẽ ptinebat eccle
ſia. in tali.n.caſu bene admitteret̃ hmõi exceptio , quia renun
ciando vr̃ amiſiſſe poſſeſsionem, vt no. ſ.de renun. ſuper hoc.

ADDITIO.

a ¶Alij dicunt.Ad hæc dicta adde eundem Innocen.in c.quia veriſimile,infra de præſump.& in c.ſuper hoc,de renun.& Pe.de Ancha.in conſi.217. incipien. ſi prædicta ſententia,in 2.col circa fi.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ ſuæ vbi quis renunciauit , quæ ſint partes illius in cuius manibus renunciauit,& an ſententia priuationis ſit neceſſaria.*

CAP. III.

ACcepta conqueſtione. Intellectum iſtius decre.
habes ſ.de renun.ſuper hoc.hæc decre. nullo modo
eſt ɔ̃ria ſuperiori decre. quia nec ẽt in cõſimili caſu
loquitur.dubitatio.n.huius decre.erat, quid iuris eſſet,ſi ſpolia
tus eccleſia auctoritate ordinarij peteret reſtitutionẽ,& aduer-
ſarius ſuus obijceret ſibi,nõ potes petere reſtitutionẽ, quia ſpõ
te reſignaſti eccleſiã: & iterũ ſpoliatus vellet inducere probatio
nes ſuper ſpoliatione violenta, & poſsidens eccleſiã diceret, nõ
eſt neceſſe,q̃ te graues hmõi probatione ,quia primo reſigna-
ſti ſponte hanc eccleſiã, vnde bene ſpoliari potuiſti auctoritate
ep̃i, vel vt quidã dicunt p eũ,cui ep̃s eã contulerat : ſed hoc no-
bis nõ placet. Quærebat̃ ergo probationes hic tenento caſu p̃-
miſſo,cuius primo eſſent admittendæ ? & r̃ndeo, q̃ primo ſunt
admittendæ probationes poſsidentis eccleſiã ſuper ſpõtanea re
nunciatione,qa hoc probato nihil valerẽt p̃bationes ſuper ſpo
liatione,quia licita fuit ſpoliatio auctoritate ep̃i facta,ſi violen-
ter volebat retinere eccleſiã,quã ſponte renũciauerat. ſed ſi ſu-
per coacta voluntate vellet inducere teſtes, tũc haberet locum
decre.ſ.de renun. ſuper hoc.[Conſtiterit.] ſ.c.proxi. ɔ̃.Sol.ibi,
ſi.n.quis renũciet eccleſię ſuę ſtatim licet ep̃o, in cuius mani-
bus renunciauit,dare illã eccleſiã alij,ſi ad eũ pertinet collatio,
& ſi ad aliũ pertinet,mandabit,q̃ eã ɔ̃ferat, vel q̃ ad eã p̃ſentet,
qñ ſola p̃ſentatio ad eũ pertinet . Imo plus eſt, quia poſtq̃ aliqs
renunciauit in manib.eius,ad quẽ pertinet recipere renũciatio
nẽ,ẽt ſine alia licẽtia ille,ad quẽ pertinet cõferre, vel p̃ſentare ,
ſtatim faciet,q̃ ad eũ pertinet, nec ɔ̃ eũ ferret̃ aliqua ſñia, quia
ex renũciatione iã amiſit omne ius,qđ ĩn ea habebat,7.q.j. q̃ pe-
riculoſum.& idem quidã dicunt faciendũ , qñ ad mandatũ ep̃i,
clerici contẽnunt promoueri ad ordines,ſ.de ele.cũ in cunctis.
§.inferiora.

§.inferiora.ē.de ęta.& quali. quęris. Alijs tñ vr, & fortè melius, ꝙ ibi neceſſaria eſt ſnīa priuationis, cū adhuc retineāt ius in eccleſia, quouſque priuentur per ſnīam, cum non ſint priuati per ſnīam iuris. & ſic etiā p̄dictæ decre. dicere videntur. ē.de ęta.& quali.c.j. licē in primo caſu, & in omnibus alijs, vbi ius perdit ille, qui eccleſiam poſsidebat, licet e p̄o ſine alia cauſæ cognitio-
a ne [a] ei auferre poſſeſsionē, quia in hoc exequitur ſuū officium, vt hic, & j.de inſti.c.3.& ē.de pac. accepimus, & c.cū clerici. ſed non ſic eſt in ſecūdo caſu, quia ibi nunq̄ licet auferre poſſeſsionē poſſeſſori, niſi poſt ſnīam.j.eo.conquerente. C.de iure fiſci. l.fi.

ADDITIO.

a ¶Cauſæ cognitione.Ludo.Ro.in conſ.483.incip. dubitatur primo.ad finem, ꝙ poſſeſſor beneficij intruſus notoriè & inexcuſabiliter poteſt ipſo non vocato ſpoliari. Et refert Feli.in c.cum olim,col.7.ver.confirmatur, J.de re iudi.

SVMMARIVM.

1 *Non valent literæ per fraudem impetratæ.*
2 *Quæ literæ dicantur conſeruatoriæ.*
3 *Literæ à nuncio impetratæ, ſi vim appellationis non obtinent, non valent.*
4 *Cum appellatur, debet exprimi cauſa appellationis.*

CAP. IIII.

1 AVdita querela. [Moleſtaret.] †Et ita intētabat iſtē īterdictū vti poſ. in quo vterq; eſt actor, & reus: quia vterq; petere poteſt, & agere, ſicut in fami.ercil.cōi diuidun. & finiū regun iudicijs. ff.de iud.l.in tribus, pp moleſtias & turbationes, q̄ ei fiebant. ſ.quia de ipſa eccleſia beneficiū petebat, & in alijs volebat haberi vt clericus eiuſdē eccleſię, & ſic ſe gerebat. alias enim poſſeſſori nō licet impetrare literas in fraudē, vt ſi poſt aduerſarius alias literas impetrauit, ita ei nō valeant tāquā prius impetratæ, & ſi impetrauerit ita fraudulenter, nō valet, quia falſum expreſsit in literis, cū dixit, ꝙ alius iniuriabaē ei, cū nō intelligatur iniuriari, ſi proſequiē ius ſuū corā iudice. ff. de iniur. iniuriarū.§.j.& habes expreſsè hoc nō licere, ē. de reſcri. c.vlti. & c. ſignificauit. potes aūt dicere, & bñ, ꝙ licet clericis eccleſiæ agere ꝯ clericū, qui aliā eccleſiā recepit, vt perpetuo priueē prima, 7.q.j.ſi quis e p̄s, c.ſi quis, & 21.q.2.ſi q̄s iā.[Si vobis.] ſ. e p̄o Vigorien.& Arch Elien.[Cōpeſceretis.] ā.e.ſolicitē.ꝯ.Sol. hic non allegabatur à parte altera de violētia, ibi ſic, imo ēt cū agere-
2 tur vti poſ. eo timebatur ſe poſsidere. † Ex p̄dictis aūt apparet, ꝙ non de iure, ſed de iniuria aliquid in p̄dicta eccleſia requirebat, quia ingerebat ſe tanquā canonicus in percipiēdo beneficiū, vel ad alia negocia eccleſiæ. cōpetit ergo ꝯ ipſum interdictū, vt no. in gl.& ita. vel dic, ꝙ binōt literæ ꝯ ius reſpiciunt futura, & appellanē conſeruatorię, & iudices cōſeruatores, qui habēt impetrantē à futuris & manifeſtis iniurijs, & violētijs diſpēſare, ē. de offi.deleg. ſtatuimus. vel aliter, vt no. in gl.& ita. [Vobis plenius.] Archid. Eli.& e p̄o Vigorien.[Conſtituiſſet.] Litē cōteſta corā vobis, vel ēt nō cōteſtata, quia in his parte exiſtēte ꝯtumace pōt ſpoliari eccleſia, j.de cleri.non reſiden.ex tuæ.[Prohibuiſtis.] Litis cōteſtatione p̄miſſa, hic vero ſnīa ſatis cōgruit
3 interdicto, vti poſ.[Nūcius.] †Si abreptio itineris vim obtinuit appellonis, nihil potuit legitimè fieri, vnde oīa reuocanda ſunt, ē.de offi.deleg. cū cauſa. Si autē vim appllonis non obtinuit, literæ ab illo nuncio impetratæ nō valēt, nec debet reuocari, necē ēt impediri proceſſus priorū iudicū. r̄ndemus, ꝙ non obtinuit vim appllonia, quia qñ miſit nūciū, iā ſciuerat de literis ꝯ ſe impetratis, j.de app. ſuggeſtū. vel ſi iudices primo cognoſcere incęperant, & de miſsione nuncij nihil ſciuerunt, ſemper tñ, ex quo ſecundæ literę emanarent de certa ſcientia dñi Papę, reuocātes iuriſdictiones priorū iudicū, procedere vlterius nō debuerunt, ē.de offi.dele. paſtoralis, §.2.& ideo ſi poſtea aliquid fecerint, reuocaē.[Impetrauerit.] Ad eoſdē. ſ. Vigorien. e p̄m, & eundē Archid.[Formam.] ſ. ꝙ nō audierint teſtes ſuper ſpontanea ſua renunciatione, ſed ſuper ſua ſpoliatione. & erat iuſta hęc ſnīa, q̄a intelligebaē, vel ēt expreſsè dixerat, ꝙ ſibi obijciebaē renunciatio facta, qñ non erat in poſſeſsione, quod tñ falſum erat, vel ēt ſi verū erat, nō oppoſuit corā iudice de ſpoliatione, & ideo tenuit quicquid ꝯ eū factū eſt, vel fortè alias ꝯtumax fuit, vnde nō potuit ꝯdicere proceſſui ꝯ ſe habito, nec appellare, 2.q.6.§.ſunt quorū. vel forma ſecundarū literarū erat, q̄ hic ſequitur. ſ. ꝙ nō obſt.&c. hoc nō eſt verū pp id, quod ſequiē in fine. ſ. ꝙ ſnīa non obſtante procedat ſm tenorē ſecundarū literarū, ex quo vr, ꝙ ſecundæ literæ habebant certū tenorē. Sed ipſi exponunt, & fortè non malè, ꝙ reuocarent de facto, q̄ de facto proceſſerant. ſ. occaſione p̄dictæ ſnīæ eo nō obſtāte.[Renocari.] Per Vigoriē. e p̄m, & Archid. Elien.[Nuncius.] Hic ſubintelligendū eſt, ſi iudex ſciuit, ꝙ nuncius mittebatur ad ſedē Apoſtolicā, & eo propoſito, vt eius miſsio pro appllone eſſet: nā ſi neſciret iudex, vel ex alia
4 cauſa mitteretur, hęc miſsio vim appllonis nō obtineret. † Item hæc miſsio locū habebat ſm iura hic, qñ licebat appellare nulla cauſa expreſſa. ſed hodie locū nō habet, cū cauſam appllonis exprimi oporteat, q̄ mittendo nunciū ſine verbis nullo modo exprimi poſſet. de hoc plenius j.de appel. vt debitus. vel pōt dici, ꝙ primo nunciū miſerat, q̄ lis cępiſſet agi ſub iudice: ſed tamen bene ſciebat literas ꝯ ſe impetratas ante nūcij miſsionē, & ideo nō impediebat proceſſum eorū, imo alias nō valebat, j.de app. nicenimimus.[Per vos.] ſ. per e p̄m Vigorien.& Londen.& eundem Arch.[Factū eſſet.] 99.diſt.c.ecce, & c.nullus. C.de eman. nec aqus. C.de appel. l.2. C. ſen.reſcin.nō poſ.l.impetrata, & C. de teſta.ſi teſtm̄.[Auctoritate.] ſ. ſi neſciuiſtis nuncij miſsionē, quia tunc medio tp̄e legitimè procedere debuiſtis, vel ſi fraudulenter nunciū miſit. ſ. poſtq̄ de literis impetratis ſciuit, vel non eſt reuocanda priuatio eccleſiæ, quā fecerunt iudices pp renūciationē, quā fecerat, vel quia aliū perſonatū habebat, ēt ſi eſſet ſpoliatus, cū ea nō oppoſuerit.[Præſumptione.] Iudicis, puta ſi proceſsiſſet, ſciens nuncij miſsionē bona fide.[Violētiæ.] Partis, vel iudicis.[Protuliſtis.] ſ. tu Archid. cū e p̄o Vigorien.[Literarū impetratarū.] Ad Vigorien. e p̄m, & Elien. Archid.[Reuocare.] Quia ſi eſſet iuſta, nō poſſet reuocari, cū non ſit lata ſnīa ꝯ intellectū p̄dictarū literarū. & eodē modo ſi iniuſta, cū trāſierit in rem iudi. nec ſit appellatū, ē. de ele. cū dilecti.[Tenetis.] Vos poſteriores iudi. Vigorien. e p̄i, & Elien. Archid. ſi neſciebatis nuncij miſsionē, alias ſecus: vel ſi alias malitioſè miſit nūciū. in receptione.n. literarū ſm antiqua iura nō erat vis, ſed in miſsione nuncij, niſi in hoc, ꝙ poſt receptionē ſecundarū literarū non debebat procedi per primas, niſi prius ſcirent, & diffiniretur per arbitros, q̄ quibus p̄iudicarent ſm tenorē decr. ē.de reſcrip. paſtoralis, & c. cū ꝯtingat. & eſt hic notandū, ꝙ nō ſolū tenor p̄dictę decr. eſt ſeruādus, qñ diuerſę literę ad diuerſos iudices impetranē, ſed ēt qñ ad eoſdē: nā hic ad eoſdē iudices vtręq; lrę impetratę fuerūt. alij tñ hoc negāt. ſ. q̄a qñ ad eoſdē iudices impetrantur, nunquā eſt ſeruanda forma p̄dictarū decr.[Statuiſtis.] Tu Arch. cū e p̄o Vigorien. reuocādo de facto, q̄ feceratis auctoritate ſnīæ.[Procedatis.] ſ. vos e p̄s Vigoriē.& Arch. Eliē.

SVMMARIVM.

1 *Reuocari debet quicquid fit per violentum poſſeſſorem.*
2 *Si quis eſt in poſſeſſione, etiam violenta, eliget tamen, & non qui de iure eligendi habet poteſtatem.*
3 *An ſubditi violenti poſſeſſoris reſpondere debeant de iuribus pertinentibus ad dignitatem, quam violenter poſſidet.*
4 *Differentia procedendi inter iudicem, & partem.*
5 *Poteſt ſemper excipi contra poſſeſſorem alicuius adminiſtrationis, ſi nomine ſuæ adminiſtrationis agat ſiue petitorio, ſiue poſſeſſorio.*
6 *Incorporalium iurium poſſeſſio fit eodē modo, ſicut corporaliū acquiritur.*
7 *Poſſeſſio iuris epiſcopalis, vel Archidiaconatus qualiter acquiratur, & etiā qualiter canonicalis, & præbendalis, habes in num.8.& qualiter perdatur, in num.11.& 12.*
9 *Eligendi poſſeſſio non videtur quæri poſſe niſi eligat.*
10 *Corporalis actus neceſſarius eſt in acquiſitione poſſeſſionis.*
13 *Epiſcopi & prælati an poſſideant ſuas dignitates nomine ſuo.*
14 *Iuris decimalis & incorporalis poſſeſſio quomodo acquiratur.*

CAP. V.

1 IN literis. †No. ꝙ quicquid fit per violentū poſſeſſorē, reuocari debet, & electiones factæ à malę fidei poſſeſſoribus caſſabunē, etiā ſi ſint confirmatę, qd' ſic probo. malę fidei poſſeſſor nō facit fructus ſuos, imo tenetur de extantib. rei ven. & conſumptus condi. ſine cauſa. C.de cōd.ex lege.l. mala. ff de rei ven. ſi nauis, §.ſi. Inſti.de offi. iu. §.ſed ſi in rē, & §.illorū. & ita à ſimili, ſi malę fidei poſſeſſor eligat, cū nō faciat fructus ſuos, & fructus poſſeſsionis eligendi eſt eligere, cū non facit electionē ſuā, & per cōſequens, ſi electio nō eſt ſua neq; ratione proprietatis, neque ratione poſſeſsionis, nō valebit electio ab illo facta, ſed officio iudicis implorato caſſabitur, arg. ē.de reſti. in integ.c.2. licet ibi loquaē de electione cōfirmanda, & nō de cōfirmata, tñ eadem ratio vr vtrobiq;. Si autē eſſet bonę fidei poſſeſſor, faceret induſtriales fructus ſuos, ſiue habeat ius, ſiue nō. ff. quib. mo. vſusfr. amit.l. ſi vſufructuarius. ff. ſi. reg.l.3.§.poſt litē, ver. ſed an; alias eſt §.inſti.de re. diui.§.ſi quis à non domino. ff.de acq.re.do. bonę fidei. ff.de vſufru.quid ſit.§.in alieno. cum autē eligere ſit fructus induſtrialis poſſeſsionis eligendi, quia ex induſtria & opera hominis prouenit fructus, hęc. ſ. electio erit ius poſſeſsionis eligendi, quāuis dicendū ſit, ꝙ ſi aliquid de fructu remāſerit penes ipſum, poſtq̄ cōſtiterit, ꝙ proprietas ad aliū pertinet, ꝙ officio iudicis id reſtituendū ſit. C.de rei vend. certū.§.bona.& eodē modo p̄latus vel electus vel inſtitutus à bonę fidei poſſeſſore, iura, quæ prius reddebat poſſeſſori, modo reddet vero dño, j.de iure pat. ex literis. ſed & ſi electio diceretē fructus naturalis, tamen bonę fidei poſſeſſor nō tenetur de fructib. ex quo conſumpti ſunt, niſi inquantū factus eſt locupletior. ff. ſi cer. pet. ſi me. ſed cōſtat, ꝙ ex quo electio facta eſt, cōſumptus eſt fructus hmōi poſſeſsionis, quia nihil pōt in ea vlterius facere, 7.q.2.dilecti. Si aūt in aliquo factus eſt locupletior, puta quia adhuc habet in horreo fructus p̄bendæ, quā poſſidebat, illos reſtituet, vt

in pręal.

In prę̃al.decr.de iure patr. ca literis. nec ꝯ electos hmōi agi pōt
ad depoſitionē,cū electus ſit ab eo, penes quē eſt ptās eligēdi,
vt dictū eſt,& habes expreſsè ſ.de cau. poſ. cū eccleſia, quia ibi
caſſata fuit electio facta à cano. quia facta fuit abſentibus bonę
fidei poſſeſſoribus. ergo ſi interfuiſſent,electio tenuiſſet. & hoc
ipſum eſt dicendū in ſententijs, ꝙ fiunt à bonę fidei poſſeſſori-
2 bus iuriſdōnis,& idē dr̄ in alijs actibus incorporalibus.† Itē no.
ꝙ ſi quis eſt in poſſeſsione ēt violenta, tn̄ ipſe eliget, non ille,
apud quē eſt de iure eligendi ptās,& tenebit hmōi electio, licet
cū conſtiterit de iniqua poſſeſsione,caſſet̄, arg. quia ēt p̄do de-
fendēdus eſt in ſua poſſeſsione,quouſq; cōſtiterit de iniqua poſ
ſeſsione eius,& ille puniet̄, qui eū ſpoliat, vel moleſtat. C.vnde
3 vi,ſi quis,16.q.6.placuit.ĩ de inſti.cū veniſſent. † Sed q̄ro, quid
facient ſubditi debitores hmōi violenti poſſeſſoris? Reſpōdeo,
non reſpōdebunt de iuribus pertinentibus ad dignitatē, quam
violenter poſsidet.nec pōt eꝯqueri hic violentus p̄latus de eis,
qui ſpoliauerunt eū nō reddēdo ſibi debitā obedientiā,vel alia,
arg. ſ.de elec.querelā,quia ipſi nō ſpoliant, cū nō fuerit in poſ-
ſeſsione recipiendi hmōi ab eis, licet fuerit in violenta poſſeſ-
ſione dignitatis cui hæc debentur, quia hmōi violēta poſſeſsio
nō extēditur,niſi ad ea,de quib. fuit in poſſeſsione, arg. ad hoc
C.de peti.hęredi.l.fi. Electo aūt à violēto poſſeſſore & cōfirma-
to oēs reſpōdebunt pp vim cōfirmationis, ſ.de elect.tranſmiſſa,
& arg.ff.de acq.poſ. l.iuſtè poſsidet.ff.quod cū fal.tuto.l.j. Alij
nō approbant,quod dr̄ in fi.huius gl. q̄ incipit, no. & dicunt, ꝙ
ſubditi & debitores dignitatis debēt reſpondere malę fidei poſ
ſeſſori dignitatis de omnib. debitis, nō obſtante exceptione de
iniqua poſſeſsione p̄lati, arg. ĩ.de inſti.cū veniſſent. Sed primi
reſpōdent,ꝙ iudex, cui certū eſt, ꝙ eſt in poſſeſsione, bene de-
bet eū deſcendere in poſſeſsione,quouſq; de iniuſtitia poſſeſsio-
nis cōſtet,vel de proprietate, vt ibi. imo nec ſubditi per violen-
tiā debent malę fidei poſſeſſorē expellere de poſſeſsione, q̃a ſic
incurrerent pęnā cōſtitutionis,ſi q̃s in tantā.C.vnde vi.16.q.6.
placuit. ſed denegare poſſunt ſine violētia tn̄ ea,in quorū ma-
la poſſeſsione erat poſſeſſor.q̃d ſic probatur, quia ſi ſponte ſol-
uant,p̄ſtant malę fidei poſſeſſori cauſam peccādi. Itē non libe-
ratur ſubditus debitor per talē ſolutionē,quin dignitati tenea-
tur,cū non ei,ſed dignitati ſit obligatus, arg. ĩ.de iureiur. cā te,
niſi fortè cū ipſo malę fidei poſſeſſore ꝯxiſſet,quia tunc ex ꝯtū
4 teneret̄. ff.de condi.inſti.ſi vrbana.† Et eſt ratio, quare iudex ali
ter procedere debet,q̄ pars: quia iudex procedit ſm ꝓbata, ſed
pars ſm conſcientiā.vnde dicunt quidā, ꝙ ſecurè poterit tolera
re excōicationē ante,q̄ faciat ꝯ conſciētiā,ĩ.eo.literas.ĩ.de ſen.
excom.inquiſitioni. Fatemur tamen, ꝙ poſſeſſor ꝯ ſtunc deoc-
cantē habet Interdictū,vnde vi,vel cōdi.ex decr. ſ.de elec. que-
relā.nec valebit debitori redituū,ſi offerat ſe ꝓbaturū, ꝙ aduer-
ſarius eſt malę fidei poſſeſſor,quia ēt p̄do reſtituēdus eſt, vt hic.
Sed ſi poſſeſſor nō agat ꝯ hos debitores redituū poſſeſſorio,ſed
officiū iudicis imploret,vt cogantur ſibi ſatisfacere,& ſi hoc ꝓ-
bent,tunc debitores dignitatis poſſunt excipere, ꝙ poſſeſſor eſt
malę fidei poſſeſſor, vt repellant eū.vel ēt ſi eſſet bonę fidei poſ
ſeſſor,non tenerentur de fructibus naturalibus,vel debitis, nec
ēt de induſtrialibus,qui licet fiant bonę fidei poſſeſſoris,tamen
ſi extant,reſtituere tenet̄, Inſti.de rerū diui.§.ſi quis autē,ff.qui-
bus modis vſuſfru.amittatur,ſi vſus.ff.finiū regund.l.4. §.autē.
C.de condi.ea lege.l.mala.C.de rei vendi.certū. Et idē vr̄ in eo,
qui eſt in poſſeſsione eligēdi,quia ſi illi, ad quos de iure electio
pertinere vr̄, eligant eo expulſo ab ea poſſeſsione, duplicē viā
habet procedendi ꝯ eos. Vnā,vt intentet petitoriū, petendo caſ
ſari electionē factā ab eis, & tunc habet locū,non debuiſti voca
ri, nec eligere,imo nos,quia mala fide eras in poſſeſsione. Sed ſi
agat poſſeſſorio petens ſe reſtitui ad poſſeſsionē eligendi, qua
ſpoliatus eſt,nō admittetur exceptio p̄dicta, arg. hic, ſicut nec
de proprietate, ſ.de ordi.cog. c.vlti. imo ad ſuā poſſeſsionē re-
ſtituetur.& ſi talis poſſeſſor eligat ꝯ electū petentē cōfirmatio-
nē,excipiet̄, ꝙ nō debet eius electio cōfirmari, cū facta ſit à ma
lę fidei poſſeſsoribus, vt ĩ.de iure patr.cōſulta.itē ſi primus ele-
ctus ab his,qui ius habēt,petat cōfirmationē,& excipiat̄ ꝯ eū,ꝙ
nō debet cōfirmari,quia facta eſt à nō poſſeſsore, replicabitur,
quia ab eo fieri nō debet, cū eſſet malę fidei poſſeſſor. nec eſt
verū, ꝙ per reſtitutionē datā poſſeſſori prima electio facta ab
his,qui ius habent,ſit irrita,nec irritanda. Sufficit.n.poſſeſſori,
ꝙ in priſtinā poſſeſsionē reſtituatur. ff. de vi & vi arma. l.j. §.q
vi,& §.ſequēti.alij tamen ꝯdicunt.& idē vr̄,ſi nō erat in poſſeſ-
ſione eligendi ſolus, ſed in creſſendi electoris, & eligendi vnà
cū his,qui elegerant. Nā & hic,ēt ſi agatur poſſeſſorio,nō caſſa-
bitur prima electio, q̄ nō debet caſſari, niſi de iure electi inqui-
rat̄,& poſſeſſor tn̄ reſtituet̄ ad poſſeſsionē iuris, alias electores
punieni in expēſis,& ad intereſſe,& ēt aliàs officio iudicis. Sed
5 in hoc multi ꝯdicunt.† Itē no. ꝙ ſi poſſeſſor alicuius adminiſtra
tionis agat noīe ſuę adminiſtrationis, ſiue petitorio, ſiue poſſeſ
ſorio,ſemper pōt excipi ꝯ eū,licet tu ſis in poſſeſsione,tamē nō
es canonicè inſtitutus. Quod ſic probat̄, ſnīa lata ꝓ reo in hoc
caſu non paret ei exceptionē rei iudicatę ꝯ verū pręlatū, ſi po-
ſtea agetur: ergo cū eo nō debet procedere actor. nec eſt ꝯ ff.de
peti.hæredi.ꝙ ſi poſ.quia ibi poſſeſſor nihil ſoluit, ad quod hæ-
res nō teneretur: vnde nō habet,de quo q̄ratur, quia ēt inuitus
pōt liberari. ff.de neg. geſt.ſoluēdo. ſecus aūt in confirmatis, vt
no. ſ.de elec.nihil. Itē no.ꝙ licet dicatur quis poſſeſſor actionū.
ff.de peti.hære.ꝙ in dic̄.§.ſi. nunquā tamen pōt poſsidere quis
actionē,niſi ille,cui de iure cōpetit, quia aliter nō agitur ſuo no
mine,& ſi alieno noīe agit,nō poſsidet.[Prius.]C.de rei vendi.
ordinarij. C.de inter dic.incerti. Si vero agat̄ de proprietate, &
violentia,prius de crimine aget̄.ff.de iudi ſi de vi.ff.de pu.iu.q
te.§.j.Si vero de poſſeſsione,& de crimine agat̄, prius de poſſeſ
ſione,q̄ de crimine q̄retur. ĩ.c.proxi.de poſſeſsione rei corpora
6 lis,qualiter acquirat̄,ſatis plene no.in ſumma,de acq.poſ.† Poſ-
ſeſsio autē iuriū incorporaliū ferè eodē modo acquiritur,ſicut
corporaliū.ſ.corpore,& animo.ff.de acq.poſ.l.j.reſpō.& l.poſ
ſidet.j.reſpō.§ quibus,& ſi pe lit miſsio in poſſeſsionē iuris in-
corporalis inducendo in rē corporalē.ff.de vſuſru. l.4. in prin.
nā ſi quis vult dare illi poſſeſsionē decimarū, debet eū induce-
re in poſſeſsionē fundi decimalis, & apprehenſa vna gleba fun
di decimalis,ĩ poſſeſsionē decimę totius fundi inductus vr̄, dū-
modo ſit glebę apprehenſę cōtiguus,& nullus alius partē eiuſ-
dē fundi poſsideat.ff.de acq.poſ. poſsideri. §.j. q̄dam tamē iura
incorporalia ſunt,in quibus dr̄ acquiri generaliter poſſeſsio, &
ſi cuiuslibet partis ēt diuiſæ poſſeſsio no apprehendat̄, ſicut eſt
in iure canonicali, cū poſſeſsio apprehendat̄, ſi cui dat̄ ſtallū in
choro,& locus in capl'o,& hoc ſatis innuitur ſ.de renun. cum
iuter,& ĩ.de p̄ben.dilec.j.& c.dilecto. Et poſſeſsio iuris p̄bēda-
lis apprehendit̄, ſi aſsignet̄ p̄benda ei ēt verbo ſolo, vel do, vel
aſsigno tibi talē p̄bendā,arg. p̄dictarū decre.dilectus,& dilecto.
& ſ.de reſcri. cā te, & in multis alijs c. ſed ſi quis bene attēdat,
nō inueniet ibi, ꝙ per talē aſsignationē tradatur poſſeſsio. fa-
temur tamen,ꝙ ſi alicubi eſſet cōſuetudo, ꝙ in ſignū traditio-
nis, alias receptionis poſſeſsionis iuris p̄bendalis daretur aliq̄d
ei,cui debet aſsignari p̄benda, ſiue pecunia, ſiue aliquid aliud,
ꝙ bene ſic acquiritur poſſeſsio,arg. ſ.de conſuetu. c.2. nā ſi per
tales fictiones cōceditur poſſeſsio iuris corporalis, vt ibi dr̄ ex
7 vi ꝯſuetudinis, multo fortius iuris incorporalis.† Credimus au-
tē,quod hodie de generali cōſuetudine, q̄ pro iure eſt ſeruāda,
obtinet quod poſſeſsio generalr̄ iuris ep̄alis, vel Archidiacona
tus,vel cuiuſq; alterius dignitatis acquiritur per inſtallationem
eius factā in ſede,vel loco deputato dignitati eius,arg. p̄dictarū
decre. dilectus,dilecto,& c.inter.ſi autē nō deputata ſunt aliqua
loca,vel ſtalla iſtis,dicimus, ꝙ per huiuſ inſtallationes nō acq-
retur poſſeſsio.Itē ſi ſint deputata,ſed loca illa prohibent̄ eis aſ
ſignari,licet alia loca illorū aſsignēt̄ eis,nō credimus poſſeſsio-
nē acquiri, niſi aliter ſe haberet ſpecialis cōſuetudo: nā cū hæc
ſint inducta p̄ter ius,nō ſunt extēdenda.ff.de leg. & cōſtie. ꝙ ꝯ.
alij ꝯdicunt. Itē hoc intelligo verū, ꝙ acquirit̄ poſſeſsio per hu
iuſmodi inſtallationes,vt fiūt per perſonas ad hmōi deputatas,
ſ.de offi. Arch. vt noſtrū, ĩ. de p̄bē.dilecto. Itē generaliter quę-
rit poſſeſsionē iuris canonicalis, vel cuiuslibet alterius, ſi vta-
tur aliquo iure canonici,intendens vti generaliter, & hoc ſciat
aduerſarius,vt no. ĩ.de capel.mo.dilec. in gl.ſ.recu. & de poſtu.
8 bonæ, gl.quare eū. † Itē dicunt quidā eū acquirere poſſeſsionē
iuris canonicalis & p̄bendalis,ſi apprehendat corporaliter poſ-
ſeſsionē caſtrorū,villarū,& fundorū pertinentiū ad p̄bendā, &
ſi legit, & cantat,ſicut canonici alij faciunt, vel facere debent.
alij idē dicunt de apprehenſione iuris ep̄alis, vel cuiuſcunq; di-
gnitatis: ſed tn̄ hoc caſu non intelligunt poſſeſsionē ad alia ex-
tendi,niſi ad ea,q̄ occupauit,vt ſi occupauit hunc fundū de prę
benda,hunc fundū poſsideat, & non alios, & per electionē ſuā,
& cautū ſit in poſſeſsione legēdi, & cantandi, & non aliorū iu-
riū canonicatus, nec per hoc erit in poſſeſsione iuris canonica
lis ſimpliciter,ſed cū adiectione poterit dici ipſum eſſe in poſſeſ
ſione iuris canonicalis quo ad poſſeſſa ſpecialiter. & idē dicūt
de alijs iuribus,vt ep̄alibus, & hmōi. Vnde ſi talis ſpoliet̄, non
peteret reſtitutionē poſſeſsionis,niſi quātū ad illos actus, quos
poſſedit. hoc nō placet,quia nō credimus, ꝙ ratione poſſeſsio-
nis iuris canonicalis, vel cuiuſcunq; alterius poſsit aliquis pe-
tere reſtitutionē alicuius rei,niſi primo probet ſe aliquo prædi
ctorū modorū fuiſſe in poſſeſsione illius iuris, ſicut diximus in
vxore. ĩ.eo.ex parte,credimus tamē, ꝙ ſi aliquis vtitur genera-
liter in omnib. quæ occurrunt facienda ſm morē ſuæ dignita-
tis,iure ep̄ali,vel canonicali, vel ꝯſimili,ꝙ illi, qui cū eis ꝯhūt,
vel ſoluunt debita eis,ꝙ liberantur, & excuſantur. ff. ad Mace.
l.3.ſ. de iud. cū deputati. alij tn̄ ꝯdicunt. Iſti q̄diu ſunt in poſſeſ
ſione,tuendi ſunt in ea. ĩ.de inſti.cū veniſſent.item eis reddendi
ſunt fructus caſtrorū, & villarū,quas poſsident,quia cōmodum
poſſeſsionis eſt habere fructus. Sed ſi à poſſeſsione caderēt, nō
habent aliud remediū,vel ad minus æquè bonū, niſi petere re-
ſtitutionem

ſtitutionem dictarũ rerũ, dũmodo non ſint ſacræ, vel ſpiritua-les, & agatur proprio nomine tanquã ſpoliati poſſeſſione iuris canonici, vel alterius talis, & nõ iuris canonicalis in pdictis ſpecialiter, & ſic põt intelligi hoc, nã de iure proprietatis agere nõ põt, niſi probaret titulũ ſ. ſe legitimè inſtitutũ in canonicũ, nã cũ non ſit in poſſeſſione, & ſit actor, ſibi incũbit probatio, qa ei, qui dicit, incũbit probatio. C. de proba. actor. Sed alijs, qui oĩtũr auctoritate ſuperioris, & ius habent in dignitate, vt ſunt cõfirmati, nõ eſt vtile proponere interdictũ recu. poſ. ſuo nomine ad recuperandã poſſeſſionẽ rerum ablatarũ, q̃ ad dignitatẽ pertinent, quia nõ poſſident pertinentia ad dignitatẽ noĩe ſuo, ſed noĩe dignitatis: nomine ergo dignitatis, q̃ eſt expoliatio, intẽtet poſſeſſoriũ, vel petitoriũ. Si tñ vellet ſuo nomine petere reſtitutionẽ poſſeſſionis in genere iuris canonicalis, vel cpalis generaliter, & in genere, bene faceret, quia illud in genere poſſidet nomine ſuo tñ, & quia ſpoliator ipſum ſpoliare intẽdebat, non eccleſiã. ŝ. de can. poſ. cũ ſuper. tñ ad hoc, vt poſſit petere reſtitutionẽ poſſeſſionis generaliter, oportet ꝙ ſuperioris auctoritate eius. ſ. ad quẽ pertinet ex officio, habuerit poſſeſſionẽ generalẽ dignitatis. ſ. per inſtallationẽ, vel aliũ modũ cõſuetudinariũ, vel ẽt ſnĩam, vt hic, & ĩ. ſequitur, & no. ĩ. eo. ex parte, & ŝ. de poſſu. bonæ. Alij aũt miſſi in poſſeſſionẽ generalẽ auctoritate ſuperioris, ſed nõ cõfirmati, petunt reſtitutionẽ generalẽ iuris ptinentis ad dignitatẽ ſuã noĩe ſuo, quia illud in genere ſno] nomine poſſident, ſed reſtitutionẽ ſpiritualiũ iuriũ iſti ſuo nomi-

9 ne petere nõ poſſunt, cũ illa noĩe eccleſiæ poſſideãt. †Poſſeſſio autẽ eligendi non vr poſſe q̃ri, niſi eligat, & ab eo electus habeatur pro electo ab his, qui ptãtem habẽt eligẽdi, vel ad minus eis ſcientibus patiantur eũ eẽ in poſſeſſione eligendi ſuſtinendo electũ ab eis, vel ad minus non ꝯdicẽdo altero illorũ modorũ, quos ŝ no. de in integ. reſti. c. 2. ſi. o. alijs poſſidentibus, ſed eo ſcientibus eligant, vel alterius iuris poſſeſſionẽ acquirant, vel aliud faciant, nõ acquirunt poſſeſſionẽ, q̃ non amittit, niſi eis ſcientibus, & de recuperatione deſperãtib. ff. de acq. poſ. clam.

10 §. qui ad nundinas. †Contra alios autẽ, qui fortè habent eũ pro electo, nullã poſſeſſionẽ acquirit, cũ nullus actus corporalis interueniat in hoc: quia ſeruant ſnã excõicationẽ, & actus corporalis neceſſarius eſt in acquiſitione poſſeſſionis. ff. de acq. poſ. l. j. §. j. rñſo j. & l. poſſideri, & l. quẽadmodũ. C. de acq. poſ. licet. Idẽ dicimus in multis alijs iuribus, vbi nõ eſt facilè ſub ſpecie, vel forma corporaliũ rerũ acquirere poſſeſſionẽ incorporaliũ.

11 †Poſſeſſio aũt iſtorũ iuriũ amittitur, vt quidã dicunt, eiſdẽ ꝯrijs modis, quibus acquiritur, puta ſi deinſtallet, & alijs ſimilib. modis, quibus acquirit, & eorũ ꝯrijs. & nos hæc fatemur, dũmodo deinſtalletur per eũ, qui ſuper hoc auctoritatẽ habet, vt ĩ. de ꝑb. in Lateranen. vt fit. qñ ſacerdos degradatur, vel miles. ff. de his, qui no. infa. l. a. §. ignominiæ, ar. ad hoc, ꝙ qñ ſacerdotes, & alij clerici deponunt, eadẽ eis auferunt in depoſitione, q̃ dantur in ordinatione, 2 a. diſt. ſubdita, & c. ſeq. 10. q. 3. cp̃i. Sed ſi alius, ad quẽ non pertinet ex officio ſuo, eũ deinſtallaret, vel quid ſimile faceret, non crederẽ eũ amittere generalẽ poſſeſſionẽ iure dignitatis, ſed tñ illius loci, vnde fuit deinſtallatus, & illius loci tñ petere debet reſtitutionẽ, arg. ŝ. de rcoun. cũ inter. & c. ſupplicationẽ. nec obſtat ſi dicas, ꝙ per vnũ actũ corporalẽ auctoritate ſuperioris habitũ intelligatur acquiſita poſſeſſio omniũ aliorũ: magis. n. extendi debet poſſeſſio data legitimè, q̃ expoliatio facta iniuſtè. & credimus, ꝙ in omnibus alijs niſi ĩ illis, in quibus expoliatus eſt, poſſeſſionẽ retinebit. Et credimus, ꝙ hoc ipſo, ꝙ inductũ eſt cõſuetudine, ꝙ poſſeſſio auctoritate ſuperioris facta extendaĩ, hoc ipſo eadẽ cõſuetudine inductũ vr̃, ꝙ ſpo-

12 liatio legitimè facta auctoritate ſuperioris, ſiĩr extendatur. †De poſſidentibus autẽ ſine auctoritate ſuperioris certũ eſt, ꝙ eodẽ modo amittunt poſſeſſionẽ, quo acquirũt, arg. ĩ. de reg. iu. omnis. iuris autẽ canonicalis & aliorũ incorporaliũ poſſeſſio q̃ritur, ſi quis eis vtatur generalr̃, patientibus his, qui poſſidẽt, vel quibus ꝑiudiciũ generatur. ff. de pub. ſi ego. §. j. & ff. de ſeruitutibus, quotiẽs. ſed ſi in aliquo ei ꝯdicitur, nõ acquirit poſſeſſionẽ iuris canonicalis, ſed alicuius iuris ſpecialis poſſeſſionẽ q̃rere poſſet. Illud aũt non placet, ꝙ intrãdo poſſeſſionẽ fundi decimalis poſſeſſionẽ decimæ q̃rat, niſi vtaĩ, arg. ff. de acq. re. do. ſeruus. §. incorporalis. ff. de act. emp. ratio. §. ſi inter. nec ꝯdicit. ff. de vſufru. l. 3. in prin. quia ibi expreſsè ponit, ꝙ vti debet. Itẽ vſufructuarius naturaliter poſſidet fundũ. ff. de acq. poſ. nãlr̃. & l. poſſeſſio, in pñio. nõ aũt ſic poſſidet decimarius, vel habẽs

13 ſeruitutẽ. †Ep̃i aũt, & alij Prælati, & ẽt alij clerici ſuo noĩe nãlr̃ poſſident ſuarũ dignitatũ, vel ꝑbendarũ poſſeſſiones, & caſtrorũ, quorũ corporalẽ poſſeſſionẽ habuerũt, & pro iure, qđ in eis habent, proprio noĩe tñ. Et inde eſt, quod vnus clericus ꝯ aliũ clericũ agit noĩe ſuo de poſſeſſionibus, quas vterq; confitetur eiuſdẽ eccleſię eſſe, ſed quilq; dicit ad ſe ratione ſuæ ꝑbẽdæ, vel dignitatis pertinere, ĩ. de prob. ex literis. ŝ. de cau. poſ. & propr. cũ ſuper. noĩe autẽ eccleſiarũ ſuarum ijdẽ ꝑlati, & clerici eaſdẽ

14 poſſeſſiones poſſident ciuiliter, & naturalr̃. †Dicunt ẽt aliqui, ꝙ iuris decimalis, & omniũ iuriũ incorporaliũ poſſeſſionẽ qs acquirit, ſi ille, qui prius illa iura incorporalia poſſidebat, interuertat poſſeſſionẽ, vt qđ prius ſuo noĩe poſſidebat, ĩcipiat alieno noĩe poſſidere. ff. de acq. poſ. ꝙ meo. & in hoc fortè valeret, ſi induceretur quis in poſſeſſionẽ fundi decimalis, & aliquid noĩe decimæ inde acciperet: quia ſic vti videret, & ẽt ſuũ miniſteriũ exhiberet interuertendo, vel immiſcendo ſe poſſeſſioni. itẽ quia quilibet cõfirmatus ex virtute cõfirmationis, ẽt ſi non poſſideat rectoriã, tñ ꝯ oẽs ẽt ꝯ poſſeſſorem rectorię põt agere noĩe eccleſię & petitorio, & poſſeſſorio. ŝ. de elec. trãſmiſſam. Sed & noĩe ſuo põt agere & petitorio, & poſſeſſorio ad rectoriã, ſed nõ ad rẽ, vel ad res rectorię. ŝ. de cau. poſ. & propter. cũ ſuper, res autẽ rectorię oportet ꝙ petat noĩe eccleſiæ. ŝ. de fide inſtru. inter dilectos. [Prædo.] Quia non admittiĩ ꝯ ſpoliatorẽ expoliatũ eadẽ re exceptio ſpoliationis: ſed ſi conſtaret per eius cõfeſſionẽ, ꝙ prędo fuerit, & ad reſtitutionẽ ipſius rei ageret, dicunt quidã denegandam reſtitutionẽ, arg. ff. de dolo, ex dolo, & idem dicunt, ſi cõſtaret de proprietate: alij tamen dicunt ſemper faciendam reſtitutionẽ, arg. ĩ. de matri. cõtrac. ꝯ inter. eccl. c. j. primum tenet, ſupra de fil presby. c. conſtitutus G.

SVMMARIVM.

1 *Inimicus non admittitur etiam in exceptis criminibus, niſi ſuam vel ſuorum proſequatur iniuriam.*

CAP. VI.

ITem. [Violenter.] Intentans interdictũ, vnde vi. [Clam.] Intentans interdictũ, quod vi, aut clam, qđ habet locũ, vbi quis in ſolo ædificat vi, aut clam, ff. quod vi, aut clã. l. j. [Crimen.] Directè, fortè homicidiũ, vel hmõi. [Inimicus.] Qui nõ admittiĩ ad accuſandũ ẽt in excepto crimine, ĩ. de ſimo. licet Heli, & ĩ. de accu. qualiter, ĩ. de accu. cũ oporteat, niſi ꝓſequereĩ ſuã iniuriã, vel ſuorũ.

CAP. VII.

COnquerente. [Spoliare.] De facto, & ſine iuŕa. ſi enim ſentẽtialiter priuaſſet, & ordine ſeruato, nõ reſtituereĩ, niſi poſt appel. feciſſet. [Volueris.] Super ꝑdictis exceſſib. vel cauſis, ſuper furtis aũt non licet, vt no. ŝ. eo. audita, de cętero. n. non debet eſſe actor, & index, ĩ. de exceſ. ꝑla. poſt elec. C. ne qs in propria cau. l. j. [Experiri.] Dicunt quidã, ꝙ ſi ep̃s nõ reſtituit eccleſiã propria voluntate huic clerico, ꝙ deleg. de quo hic dr̃, nõ habet poteſtatẽ cogendi ep̃m ad reſtitutionẽ, quia ſub conditõne, vel in diẽ. ſ. eũ reſtitutio facta fuerit, delegatus vr̃. Alij dicunt, ꝙ cum verba intentioni debeant deſeruire. ĩ. de ver. ſign. intelligentia, & c. pręterea, & c. in his, ꝙ intẽtio Papę vr̃ fuiſſe, vt cõis iudex deleg. ſit vterq;, arg. ĩ. eo. ex conqueſtione, vbi no.

CAP. VIII.

EX tranſmiſſa. [Legitimè.] Vel dic, vt no. ĩ. eo. ex parte, ꝙ petitorio agebatur. alij dicunt, ꝙ poſſeſſorio, & tamen nõ fit reſtitutio, niſi probeĩ legitimè deſpõſata. i. per verba de pñti, & inſuper cognita, & hoc eſt ſm eos ſpeciale pp periculũ corruptionis, arg. ĩ. de ſpon. cũ locũ, cũ alias ſtatim, ex quo cognoſceret, & eſſet probatũ de ſpoliatione, fieret reſtõ, niſi obijceret gradus diuina lege ꝓhibitus, ĩ. eo. literas. Si vero ꝑdicta probentur, licet obijciatĩ cõſanguinitas, nõ impediĩ reſtõ. ĩ. eo. ex cõqueſtione, ŝ. de oſt. dele. cãm. vel dic, ꝙ ex quo petebat ſibi tanquã vxorẽ reſtitui, oportet eũ probare legitimè ſponſalia, arg. ff. de libe. exhi. l. j. ſic no. ĩ. de ſpon. cũ locũ, & ŝ. de cau. poſ. cũ ſuper. [Sufficienti.] Pignoratitia, vel iuratoria, vel fideiuſſoria. ff. mãd. mãdato Titij, & debet illa ſponi, q̃ magis timeĩ, 23. q. 5. ꝓleſt, & ŝ. vt li. nõ cõteſt. qñ, alias ſufficit nuda promiſſio. C. de ver. ſig. ſancimus [Odio.] ŝ. vt li. nõ ꝯteſt. accedẽs, vbi no.

CAP. IX.

CVm veniſſent. [Idem G.] Eorum nomine poſſidetis, & ideo non eſt ꝯ, ĩ. de priuil. veniens, & c. paſtoralis, quia ibi nõ fuit licitũ poſſeſſionẽ nũquam habitã intrare ſua auctoritate: hic autẽ iã habebat poſſeſſionẽ per clericũ, qui eius nomine poſſidebat. Sed ꝯ, ff. de acq. poſſ. quẽadmodũ, vbi dr̃, ꝙ ſine corpore non acquirit poſſeſſio. Tu dic, ꝙ hic eſt corpus, & ſi nõ canonicorũ, tñ clerici eorũ noĩe poſſidentis, & ſi ſine q̃õne vult facere, abijciat à ſe primã poſſeſſionẽ, q̃ ſolo animo abijcitur, & amittitur. C. de acq. poſſ. l. licet, & incipiat poſſidere nomine canonicorum. vel dic ſpeciale in eccleſia, ex quo aliquid recipit nomine poſſeſſionis, quòd poſſeſſionem habet, ſic ſupra de conſuetu. c. 2. [Auctoritate.] Poſſeſſionem eccleſiæ vacantis. hic vult dicere, ꝙ ſi quis poſt mortẽ clerici poſſidentis ſine auctoritate propria; ſine Archiep̃i eccleſiæ ſanctæ Trinitatis poſſeſſionẽ intrauerit, tñ licitè eam habet, cum eã habuerit ẽt prius per clericũ ſuum. [Poſſidet.] ĩ. de præſcri. ſi diligenti. ŝ. vt li. non conteſt. qñ. ff. de acq. poſſ. quod in eo, & l. generaliter.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Maritus ſi impetrat literas ſuper petitorio, poterit tamen vxor agere ſuper poſſeſſorio.*
2 *In optione præſentantis eſt literas præſentare, vel lacerare.*
3 *Antequam quis vtatur priuilegio ſibi conceſſo, poteſt illi renunciare.*
4 *In actione poſſeſſorij non ſunt audiendæ exceptiones ante reſtitutionem.*

CAP. X.

EX conqueſtione. [Ob hoc.] Quia fortè ep̃s reſtituere negligebat. Et poſt hoc habes, ꝙ ſi marito intentante petitoriũ li. conteſt. facta eſt, ſi mulier petat poſtea reſtitutionẽ, tunc ſola petitio reſtitutionis procedet. ſ. de cau. poſ. & 1 propriet. paſtoralis. †Hĩc no. ꝙ ſi maritus impetrat literas ſuper petitorio, tñ vxor poteſt agere ſuper poſſeſſorio, quod eſt notabile, quia in modũ recõuentionis nõ fiet, quia maritus non admittetur ad agẽdũ pett, niſi prius expedita ſit q̃ſtio poſſeſsionis, vt no. ſ. de cau. poſ. c. 2. Sed hoc ea ratione eſt, quia cõnexæ ſunt hæ cauſæ poſſeſsionis, & proprietatis, & ideo ẽt aduerſario impetrãte poteſt agere. Melius põt dici, quod generaliter obtinet, ꝙ non ſolũ qui impetrauit literas, ſed ẽt ille, ꝯ quẽ impetratæ ſunt, põt petere, ꝙ procedatur per literas. qđ ſic probamus, qa iudex ſuper perſonas, & res in reſcripto contentas iuriſdĩctionem habet, vt no. ſ. de reſcrip. paſtoralis. §. fi. Itẽ quia iudiciũ redditur in inuitũ ff. de verb. obl. l. cõtinuus. Itẽ quia iudex cõis debet eſ- 2 ſe, & pariter pro vtroq;. †Si aũt non p̃ſentaſſet literas iudici, dicunt quidã, ꝙ nullã iuriſdictionẽ habet iudex, arg. j. de appel. vt debitus, & ante p̃ſentationẽ dicunt eſſe literas impetrãtis, & in optione ſua eſt p̃ſentare vel non, vel ẽt lacerare. Alij dicũt, ꝙ iudices poſſunt eos cogere exhibere has literas, cum ſint cões, & 3 vtriuſq; partis interſit. ff. ad exhi. l. 3. §. j. & 2. †In priuilegijs autẽ alicui cõceſsis, ſi ibi continetur ẽt ius alterius, vt eccleſiæ Metropoli. ad ipſius inſtantiã ꝓcedatur, ꝙ capl̃m eligat Metropolitanũ cũ ſuffraganeis, tunc capl̃m antequã vtatur priuilegio, põt illi renunciare. C. de pac. ſi quis in cõſcri. Sed ex quo vſus eſt priuilegio, vel ẽt ſine vſu illud p̃ſentauit ſuffraganeis, vlterius renunciare nõ põt ſine ſuffraganeorũ cõſenſu, arg. ff. de acq. poſ. qui ab. Idẽ ẽt dicimus, ꝙ ſi quis dedit libellũ, in quo petijt rẽ aliquã, vel iura aliqua, vel aliquẽ dixit ſibi obligatũ, ꝙ ille, ꝯ quem agitur, ẽt de iure ſuo probare põt. ff. de proba. circa, & ita ſnĩa pro eo ferri põt, ac ſi ipſe pro eiſdẽ rebus, vel iuribus egiſſet, arg. ff. de iureiu. ſed & ſi poſt. nã ſicut ibi oritur reo actio ex iureiurando, ꝙ iurat rẽ ſuã eſſe, ita orietur, & ſi pro reo ſnĩatetur rẽ ſuã eſſe. ſed ſi non probauerit de iure ſuo, nihil ſibi adiudicabit, ſed tñ abſoluetur ab impetitione aduerſarij, cũ ipſe aduerſarius nihil de iure ſuo probauerit. C. de rei ven. l. vlti. j. de proba. ex literis, facit melius pro hoc ſ. de offi. deleg. cum cõtingat. [Reſtitutionẽ.] i. petitione porrecta ſuper petita reſti- 4 tutione. [Quod fieri.] † Nã qñ agitur poſſeſſorio, non ſunt audiendę exceptiones ante reſtitutionẽ. j. de diuor. porro. j. eo. literas, niſi in caſibus. Primus eſt ſi obijciatur agenti poſſeſſorio fornicatio notoria, q̃ per euidentiã patet. ſ. quia habet filios de adulterio. j. de diuor. ſignifi. Secundus eſt, ſi obijciatur cõſanguinitas diuina lege prohibita, quã obijciens incõtinenti eſt paratus probare. j. e. literas, circa fi. & in hoc caſu, licet denegetur reſtitutio quo ad carnalẽ copulã, in alijs aũt fit reſtitutio, vt ibidẽ. Tertius eſt, ſi obijciatur exceptio rei iudi. ſuper eadẽ petitione. ſ. de offi. dele. cauſam matri. Quartus eſt, qñ vir eſt adeo ſeuerus, ꝙ ei de viri ſęuitia prouideri non põt, vel quia eã proſequitur odio capitali, ſ. eo. tranſmiſſa. j. eo. literas. hic autẽ ſolũ ſpoliatã probare oportet, ꝙ ſine iuris ordine ſit ſpoliata, & eã viri poſſeſsionẽ habuiſſe. ſ. de offi. dele. cõſultationib. j. qui fil. ſint legi. cauſam vero. Sed ſi ſua auctoritate receſſerit, nõ cõpetit reſtitutio, ſed ſibi imputet, 32. q. j. de Benedicto. aliqui ꝯ, q̃ dic, vt ibi latè dr̃, & Ber. vr̃ tenere cũ illis. j. de adul. c. intelleximus. [In principali.] Vt. ſ. cognoſceret, an teneret matrimonium impediẽte conſanguinitate. ſ. eo. ex tranſmiſſa, & ſ. de ord. cog. c. j. contra.

SVMMARIVM.

1 *In actionibus bonæ fidei, & ſtricti iuris veniunt fructus & partus, & omnis cauſa à tempore moræ: an ſemper tamen in libello exprimenda ſint hæc acceſſoria, vide nu. 2.*

CAP. XI.

GRauis. [Pręmiſsis.] ſ. q̃ Archiep̃s ſpoliauerit mo- 2 naſterium. [Dãna.] †No. ꝙ in actionibus bo. fi. & ẽt in actionib. ſtricti iuris, vbi peto, qđ meũ eſt, veniunt fructus, & partus, & oĩs cauſa à tpe morę. ff. de vſufru. videamus, & l. mora. §. in bonę. ff. depo. l. 2. §. hãc accu. ſed licet veniant, ſi petanẽ, tñ ſi expreſſe non petanẽ in libello, index nõ põt de eis condẽnare. ff. de ędil. edic. itẽ ſciendũ. ff. de vſu. partiũ, niſi qñ agitur de vi cõpulſiua, vt quod met. cau. vel expulſiua, vt interdicto, vnde vi. vel cõſti. ſi quis in tantã. nã tunc venit oĩs cauſa, ẽt ſi non petatur. ff. quod me. cau. ſed & partus. ff. de vi & vi arma. l. 3. §. rectiſsimè, & l. idẽ eſt. §. vlti. & l. ſi plures. C. vnde vi, ſi quis in tãtã, & ſ. quod me. cau. c. penul. Itẽ ſi agitur petitione hęre. vbi ẽt ratione vniuerſitatis veniunt. ff. de peti. hære. itẽ ve. §. fructus. ff. de vi & vi ar. l. j. §. rectiſsimè. & no. ꝙ ſi non petanẽ ea, q̃ veniunt acceſſoriè, vt fructus, dãna, & intereſſe, vel ẽt ſi petantur, licet tñ ſnĩa feratur ſuper principali, nõ habita mentione acceſſoriorũ, de cetero de eis agi non põt, nec põt peti ferri ſnĩa. q. ſuper omiſſo. C. đpo. l. 4. C. de vſu. eos in bonæ. ff. de act. emp. qui per col. §. fi. ff. de eo, qđ cer. lo. 2 l. centum. †Si autẽ plura petanẽ non quaſi acceſſoria, ſed quaſi principalia, tunc ſecus eſt, vt in p̃alle. l. centũ. nec eſt ꝯ ff. de excep. rei iudi. ſi in iudicio. vbi dr̃, ꝙ exceptio. rei iudi. iã latę non obſtante ad acceſſoria põt agi bonę fidei iudicio. ſed certè l. illa potius eſt pro nobis: quia intelligitur, ꝙ malè agebat, & ideo abſolutus fuit reus. Interdicto, vnde vi bene agit ad acceſſoria ſine principali. ff. de vi & vi ar. l. idẽ. §. fi. & l. ſi plures. [Iniurijs.] Si iniuriã monaſterio fecit. ff. de act. emp. qui pẽ. [Copellatis.] Oĩa p̃dicta veniũt in interdicto, vnde vi, p̃ter ſatiſfactionẽ de iniur. ff. eo. l. j. § quod autem, & §. rectiſsimè, & §. ea inter. & §. ex die, & l. ſi vi, metu, & l. vicino. C. vnde vi, ſi de poſſ. [Percepiſſent.] ff. de rei vendi. ſi nauis. §. generaliter. ff. de vi & vi arma. l. j. §. ex die. C. de petitio hæredi. l. j. in fi. C. vnde vi. l. 4. ff. de pig. act. l. 2. ff. de petitio. hæredi. ſed & ſi lege commiſſ.

SVMMARIVM.

1 *Cum de iuribus ad aliquam domum pertinentibus agitur, ſufficit magiſtrum illius domus agere.*
2 *Epiſcopus agere, & reſpondere poteſt pro eccleſiis ſibi ſubiectis in defectum adminiſtratorum.*
3 *Si datur poſſeſſio cum pacto, quòd concedatur, quod ibi fiat eccleſia, non dicatur committi ſimonia.*
4 *Eccleſiæ in nullius bonis eſſe dicuntur.*
5 *An poſſeſſio detur ſub conditione.*
6 *Vim rebus illatam vindicare licet.*
7 *An liceat clericis mouere bellum & vide in num. 8.*
9 *Non eſt irregularis clericus, ſi pugnet contra raptores ad ſui, vel aliorum defenſionem.*

CAP. XII.

OLim cauſam. [Inter vos.] Qui ideo ſimul agunt, quia cõiter locus, de quo agitur, ad ep̃m & capl̃m pertinebat: & ſecundus eſt, qñcunq; ſimul agunt, ſ. de iud. cauſam, & de iuribus proprijs cuiuſq;, licet de iure quiſq; pro ſuis iuribus agere 1 poſsit. ſ. de reſcri. edoceri [Et Magiſtrum.] †Si de iuribus ad aliquã domũ pertinentib. agitur, ſufficit, ſi agat magiſter illius domus, ſ. de iu. cũ deputati. ſi vero de ſubiectione alicuius domus agitur, vel reſtitutione, debet agere miniſter ſuperior vel prouincię, vel ciuitatis, vt hic. poſſet ẽt dici, ꝙ maior ſuper hoc poteſt agere, ſi vult, & quia magna cauſa eſt, requiruntur fratres: vel, ſine requiſitione ſe obtulerunt, cũ tñ miniſter domus de Cal. citatus eſſet, vel citari fecit. imo plus vr̃, ꝙ pro domibus iſtis, q̃ ſic ſubiectæ ſunt alijs, ꝙ de rebus earum faciunt & diſponũt ad ſuũ libitũ, & p̃ceptorẽ remouent, qñ volunt, oẽs illi, qui hmõi p̃tãtem habent immediatè ſuper domos illas, poſſunt agere, & ẽt cõueniri, vt in p̃al. decr. cũ deputati, & erit ſemper in optione maioris, vt ipſe ceteris p̃feratur, ſi voluerit, arg. hic. & hęc ratio requirit, vt ſi põt minorẽ remouere ab adminiſtratione domus, multofortius poſsit eũ remouere à lite agenda, & ẽt quia magis ſua intereſt, qa maiorẽ p̃tãtem habet in domo, arg. 2. q. 6. §. propriã. tñ ſi maior minorẽ remouet, ipſe tenetur vel per ſe, vel per aliũ litẽ agere: alioquin ꝯ dominũ tanq̃ ꝯ cõtumacem procedetur, j. de eo, qui mit. in poſ. cau. rei ſer. c. j. 2. & 3. Si vero non ſint ſic oĩno ſubiectæ, tñ ſunt aliquo modo ſubiectæ: nã aliqñ ſunt de Archid. alicuius, aliqñ de Archipresby. aliqñ reſpõdent Abbatib. de tẽporalibus, vel alijs eccleſiaſt. perſonis ratione iuris patro. & aliquando etiã laicis, vt no. de pręb. in Lateranen. & j. de priuil. cũ & plantare. §. in eccleſijs. in omnib. n. iſtis caſibus & ſimilibus primo loco licet agere & reſpõdere adminiſtratoribus illarũ domorũ, & ſi negligentia, vel alia iuſta cauſa ſubſit, p̃miſſa aliqua ſummaria cognitione per iudicẽ, qui debet de cauſa cognoſcere, & oẽs p̃dicti, & alij cõſimiles agere poterunt, 16. q. j. conſtitutũ, & q. 7. filijs, 12. q. 2. non licet, arg. j. de 2 reb. eccle. non alie. ſi quia præ. †Et plus vr̃, ꝙ ep̃s agere, & reſpõdere ſemper in defectũ adminiſtratorũ poſsit pro eccleſijs ſibi ſubiectis, j. de ſucceſ. ab inteſt. c. fi. & melius C. de ſacroſan. eccle. ſancimus. vbi dr̃, ꝙ ep̃s & œconomus, & cuſtos valorũ agere poſsit. ipſe. n. eſt p̃ordinator in cũctis, 25. di. perlectis, & ipſius eſt oĩs cura, 10. q. j. c. 2. & c. ſeq. 16. q. 7. oẽs, 12. q. 2. nobis, & c. ſe. & vr̃ per p̃miſſa e. ꝙ ep̃s in agendo, & in defendẽdo debet alijs p̃ferri, tñ nobis vr̃, ꝙ iudex, qui debet cognoſcere, ſummariè videre poterit, quis pręferatẽ. & maximè attenditur in cauſę cognitione, quia quo ad tẽporalia prior eſt cauſa inferioris miniſtri, q̃ ep̃i, 10. q. 2. quia eo, j. de reb. eccle. c. j. & in ſpiritualibus tantum, q̃ ep̃m tãgunt, prior eſt ep̃s, q̃ inferiores miniſtri. nã & oẽs

alij

alij ſub eo ipſius vice & noîe curam gerunt, vt ſ. de offi. Arch.
c.j. de offi. Archipresby. c.j. & vlti. & his & alijs attentis, & circa
perſonarũ diſcretionẽ & fidẽ, & circa intereſſe cuiuſcũq; eliget
idoneiorẽ, ar. ff. de popu. act. l. 2. de canonicis autẽ, qualiter age
re poſſunt, no. j. de teſti. cũ olim. Itẽ no. q̃ in omnib. p̃dictis c. ſi
illi, quorũ intereſt, volunt aſsiſtere illis, qui agunt, non prohibẽ
tur, & ẽt poſſunt appellare, j. de re iud. cũ ſuper, vbi de hoc no.
Sed ꝯ p̃dicta, ſ. de reſcrip. edoceri, vbi dr̃, q̃ ſi administrationes
ſunt diuiſę, q̃ ille ſolus põt agere, qui miniſtrat. Sol. illa decr. ha
bet locũ, vbi nulla cauſa ſubeſt, quare alius agat, hic ſecus. item
illa loquitur, vbi ſunt diuiſę adminiſtrationes penitus. ſed inter
ep̃m & ſubditos miniſtros non ſunt diuiſę, imo ambo ſunt ad-
miniſtratores, ſed vnus ſub alio. & idẽ dicimus de alijs. f. qui re-
mouent minores miniſtros, qñ volunt, vt ſunt templarij, & alij
hmõi. & licet ſuperiores, ad quos immediatè nõ pertinẽt tẽpo-
ralia; nec eccleſię adminiſtratio, poſsint agere, vt dictũ eſt, & ẽt
aliquando p̃ferantur alijs: tñ dicimus eas eſſe ſine legitimo de-
fenſore & immediato. & ideo nõ currit interim p̃ſcriptio ꝯ eã,
quia nec ceſſat cauſa cõſtitutionis. f. non eſt, qui ſpecialẽ curã
3 eius agat. [Conditione.] † Non fuit ſimonia, quia nõ dedit poſ-
ſeſsionẽ eo pacto, vt faceret ibi eccleſiã, ſed cõceſsit, q̃ faceret
ibi eccleſiã, ſed nomine Terconen. ep̃i. f. ei ſubiectã, ad quod
aliás de iure tenebant. vnde non fuit ſimonia, j. de relig. do. cõ-
ſtitutus, & no. ſ. de elec. ſignificaſti. nos dicimus plus, q̃ ẽt ſi eo
pacto cõceſsiſſet, q̃ ibi faceret eccleſiã, non eſſet ſimonia. rẽ. n.
profanã dat, vt fiat ſacra, qđ eſt meritoriũ, ſicut ſi quis daret au-
rũ, vt inde fieret calix. ſibi. n. nihil acquirit, quia talia in nullius
bonis ſunt, Inſti. de rerũ diui. nullius. [Conſtitueret.] Auctorita
te tamen ep̃i. ep̃s. n. per ſe, vel per aliũ intereſſe debet ꝯſtructio-
ni eccleſiarũ, de cõſecr. diſt. j. nemo eccleſiã, & c. ſi quis presby-
ter, & 30. diſt. ſi quis extra. [Et alijs.] Hęc obedientia nõ obligat
alios, niſi de eorũ mandato permitteret, ſicut nec votũ, nec iu-
ramentũ. ſed ideo pro alijs p̃ſtari dr̃, quia eſt ſignũ, q̃ alij debent
obedire. vel dic capl̃m pro eo iuſto, vel obediẽtia ſic p̃ſtita obli-
gari. C. de iura. calum. l. 2. §. ſin autẽ, & §. ſeq. & hoc ideo eſt, q̃a
4 pp hoc ſciunt p̃ſtari, & patiunt. f. vt obediant. [Dnium.] † Quo-
modo ſibi retinuerunt dominiũ, cũ in nullius bonis ſint eccle-
ſiæ. Inſti. de re. diui. §. nullius. Sol. retinuit ſibi dominiũ, quouſ-
que eccleſia ſit edificata, vel retinet dominiũ, quãtũ ad ius ep̃a-
le, 10. q. j. c. j. 2. 3. & 4. 16. q. 3. inter, & pp hoc iure põt agere rei
vin. arg. ff. de mor. inſe. l. j. & ff. de reli. & ſump. fu. ſepulchra. C.
de ſacroſan. eccle. ſancimus. ipſam tñ eccleſiã. f. corpus eccleſiæ
vindicare nõ poſſet, cũ nec dominiũ ipſius haberi poſsit, arg. ff.
de re. diui. in antũ. §. ſacræ res, arg. ff. de rei vin. in rem actio, niſi
vtiliter. C. de ſacroſan. eccle. ſancimus. [Et ſua.] Quia nõ renũ-
ciauerãt proprijs: alioquin nihil ſub hoc verbo cõtuliſſent, 12.
q. j. nõ dicatis, nec eccleſiã, quã dare non poſſunt. [Cõditione.]
Hæc cõditio facit, q̃ ſi factũ diſpliceat ep̃o, & capl̃o, q̃ talis tra-
ditio nõ noceat. [Humilitatis.] Alias aũt noceret eis, q̃ nõ poſ-
ſent repetere, ſ. de renũ. q̃ in dubijs, ſed alias nõ noceret, de do-
na. inter dilectos, ſ. quod met. cau. cũ dilectus, j. de ſen. & re iud.
cũ ſuper, & ſ. de arbi. cũ tpe, vbi no. & bene poteruẽt ſe dare, cũ
arctior ſit religio. j. de reli. licet. [Intelligentes.] Nos Papa. [Do-
mum.] i. dominiũ domus. hoc nõ placet, quia illud non habe-
bant, ſed expone domũ. i. poſſeſsionẽ domus, & vr̃ hoc ex ſeq. li
5 tera. † Sed ꝯ. poſſeſsio ſub conditione dari nõ põt, imo vr̃, q̃ da-
ri nõ poſsit, quia plurimũ facti habet poſſeſsio, vt j. de ꝯcel. p̃b.
cũ noſtris, vnde verũ eſt, q̃ poſsideret, ſiue extet conditio, ſiue
nõ, ſemper verũ eſt eũ poſsidere, cui tradit. vel expone p̃dictam
domũ ſub cõditione traditã fuiſſe. i. ꝯtractum factũ de p̃dicta do-
mo danda fuiſſe cõditionalẽ. [Præiudiciũ.] Quo ad proprieta-
tẽ: quo ad poſſeſsionẽ ſecus. nã qui poſsidet per colonũ, vel aliũ
quẽcunq;, ſi ille dimiſerit poſſeſsionẽ, alio occupante violẽter,
vel alio modo, ẽt dominus ignorans amittit poſſeſsionẽ. ff. de
acq. poſ. poſsideri. §. quod ſi ſeruus. ſecus, ſi per ſeipſum poſsi-
deret, quia tũc nõ amitteret poſſeſsionẽ, niſi expulſus eſſet, vel
reuertens nõ eſſet admiſſus, vel ſuſpicaret ſe poſſe repelli. ff. de
acq. poſ. l. j. §. deijcitur, & l. ſeq. § vlti. & l. clã poſsidere. §. fi. ſed
licet vlterius poſſeſsionẽ, quã per me poſsideo, me ignorãte clã
poſsideas, poſsides naturalr̃, & ego ciuiliter, quouſque ſuſpicer
me poſſe repelli, & tunc poſsides ciuiliter. ff. de acq. poſ. clam
poſsidere. §. vlt. ſed ſi reuertẽns non admittatur, quãuis velit cõ
gregare exercitũ, & eã recuperare, tñ poſſeſsionẽ amiſit, vt in ea
l. dr̃, nihilominus cõtinuè & ſine mora eſt ſibi licitum amiſſam
poſſeſsionẽ per vim recuperare. C. vnde vi. l. j. [Ex eo maximè.]
idẽ etiã eſſet, & ſi neſciret, niſi quo ad vſucapionẽ, quã bene fa-
cit, quia bona fide. & titulo donationis poſsidet. & eodẽ modo
exponimus ſequentia. f. q̃ ſua temeritate, &c. hoc pp cõcilium.
Itẽ quos ſibi q̃ſtionem moturos mouere ſuſpicari debuit. idẽ. n.
eſſet, ſi probabiliter occupaſſet. & idẽ, ſi cũ ſcientia ep̃i. & idẽ, ſi
non crederet eos litẽ ſibi moturos. idcirco ergo hoc dicit, quia
ſunt aliqui, qui dicunt, q̃ ſi occupans nõ poſſet redargui, q̃ ſci-
uerit rẽ alienã eſſe, vel q̃ temere ipſã occupauerit, & q̃ debuit
ſuſpicari ſe repelli debere, ẽt incõtinenti, nõ eſt violenter repel
lẽdus, cũ C. vnde vi. l. j. dicatur vim illatã propulſare. licet ergo
vis non ſit illata, ſicut ẽt hic, ſi p̃ter violentiã poſſeſsionẽ habuiſ
ſent tẽplarij, nõ debuiſſet ep̃s eos expellere. Alij tñ dicũt & for-
tè melius, q̃ ẽt ſi ignoranter accepiſſent poſſeſsionẽ ep̃i, tamẽ ſi
moniti nõ reddidiſſent, licitè eis vis fieret, quia incipiunt eſſe vi
6 tioſi, arg. 53. q. j. §. j. per totũ, & ibi. q. 2. c. j. & 2. [Innotuit.] † Vim
enim rebus illatã licet vindicare, & poſt iniuriã factã in reb. au-
ferendis res ablatas recuperare, vt hic. ſed poſt iniuriã factã per-
ſonæ nõ eſt licitũ vindicare, vel aliũ percutere. ff. ad l. Aquil. ſed
ſi quæcunq;. j. reſponſo, & l. ſcientiã. §. qui, cũ ſcriptũ eſt, nõ vos
7 vindicãtes, niſi fortè timeret geminata p̃cuſsio. [Vim.] † Quo-
modo hoc licuit, cũ eſſent perſonæ religioſę ep̃s, & canonici,
& tẽplarij? vix potuit hoc fieri ſine pęna canonica, 18. q. 4. ſi q̃s
ſuadente. Itẽ cum non ſit eis licitũ mouere bellũ, 23. q. 3. c. j. ar.
ff. de capti. & poſt. hoſtes. & ſi alijs liceret, clericis tñ nõ liceret,
8 23. q. 7. clerici, & c. bis, à quib. & j. de homici. ſuſcepimus. † Re-
ſpõdemus omnib. eſſe licitũ mouere bellũ pro defenſione ſua,
& rerũ ſuarũ. nec dr̃ propriè bellũ, ſed defenſio. & qñ quis eſt
eiectus incõtinenti. i. antequã ad aliena negocia diuertat, licitũ
eſt ſibi impugnare. ff. de verb. obl. l. cõtinuus, reſpõ. j. ff. de duo.
reis, dum. § vlt. C. vnde vi. l. j. ff. de vi & vi arma. l. 2. §. cũ igitur. &
cũ hoc à iure ſit cõceſſum, nec eſt auctoritas Principis neceſſa-
ria, arg. 28. diſt. de his, ad fi. ff. de condi. inſti. l. q̃ ſub conditione.
§. vlti. nec incidunt in excõicationẽ, niſi in perſonas miſerint
manus. ſed nec tunc, ſi ſine violentia noluerunt exire domum,
qđ ex loco iſto ſatis euidẽter colligit, & j. de homi. ſignificaſti.
vel niſi modũ exceſſerint, vt hic in fi. Itẽ vbicunq; per aliũ rem
ſuã, & ius ſuũ proſequi nõ põt, lic tũ eſt auctoritate ſuperioris
arma mouere, & bellũ indicere ad recuperandũ ſua, & etiã fur-
a tiuè [a] accipere, 23. q. 2. c. 5. C. de iudi. nullius, tñ ſi Principẽ ſup
ſe habet, eius auctoritate hoc faciat, & non aliter, 54. q. 2. c. j. &
hec vr̃ iuſtũ, quia nulli licet iura tẽperare ſine auctoritate con-
ditoris iuriũ. In iure autẽ cõtinetur, qđ ẽt ſuã poſſeſsionẽ nul-
lus occupare poſsit. C. vnde vi. l. ſi quis in tantã. ipſi autẽ Prin-
cipi, qui ſolutus eſt à cõſtitutionib. ciuilibus, licet hoc ſine au-
ctoritate, arg. C. de leg. digna. Itẽ plus dicimus, q̃ ſi furto vel vio
lentia rapta habere nõ poſsit, põt recipere æquiualens auctori-
tate ſuperioris, 23. q. 2. dominus, caueat tñ, ne ſine auctoritate
iudicis per mendaciũ, vel fraudẽ, vel per calũniam ſuã rẽ recu-
peraret, quia tunc reſtituere tenet, 14. q. 5. nõ ſanè. quidã tamẽ
b dicunt, & non malè, [b] q̃ ẽt ſua auctoritate poteſt accipere fur-
tiuè, dũmodo ex tali furto nec malũ, nec ſcandalũ valeat gene-
rari, quia ſi inde orit ſcandalũ vel ꝯ vxorẽ, vel ꝯ familiarẽ aliũ,
vel ꝯ quẽcunq; aliũ: tunc debet rẽ in priſtinũ ſtatũ reſtituere. ſatis
c etiã credimus, [c] q̃ p̃latus eccleſiæ pro iure ipſius poſsit indice-
re bellũ, & ei intereſſe. ſed nõ debet pugnare, ſed põt proſequi,
donec aliena dimittant, & põt clamare, capite, & pugnate, ſed
nõ occidite. nec obſtat ei de homicidio. c. pen. quia ibi aliquos
p̃cuſſerat, ſed neſciebat, verũ aliquẽ occidiſſet, & ideo fuit ſuæ
cõſcientiæ relinquendũ. Itẽ quilibet p̃latus ſi habet iuriſdictio-
nẽ tpalẽ, ꝯ ſubditos inobedientes licitè moueret arma, 15. q. 6.
c. auctoritatẽ, & c. nos ſanctorũ, arg. 23. q. 8. ſcire igitur, & c. hor
tatu, & c. diſpar, dũmodo iuriſdictionẽ indicendi bellũ habeat,
vel in caſibus ſupradictis. & ẽt ſi nõ habeat ius indicẽdi, dũmo-
do iuriſdõnem habeat, quia his caſibus nõ propriè dr̃ fieri bel-
lũ, ſed melius executio iuriſdõnis, vel iuſtitia. ff. de rei vin. qui
re. nec in his caſibus capti fient ſerui. Bellum aũt, ſm̃ q̃ propriè
dr̃, ſolus Princeps, qui ſuperiorẽ non habet, indicere põt, & põt
illud indicere ꝯ eos, ꝯ quos nõ cõpeteret executio iuriſdõnis,
verbi gratia, ꝯ illos, qui eſſent in poſſeſsione iuris alicuius alte-
rius Principis inferioris. itẽ pro defenſione legũ paternarũ, & p
9 his, 23. q. 8. ſcire omni, & multis alijs cõcord. † Sed quid ẽt ſi cle
ricus ſit in p̃lio ꝯ raptores, vel ad defenſionẽ ſuã, vel aliorũ, licet
ibi pugnet. & lapides iaciat, dũmodo de ſuis ictibus neminẽ oc-
cidat nõ eſt irregularis. j. de cle. percu. c. pen. & vlti. & j. de ho-
mi. c. pen. itẽ qui iuſtũ p̃lium ꝯ aliquẽ mouet, nõ ſolũ ab hoſte,
ſed ẽt à vaſallis, & ſubditis eius cũ iniuſtè iuuantibus põt ſpolia
capere, & perſonas eorũ. Alij dicũt, quod nec perſonas, nec res
auxiliatorũ põt capere, niſi in bello, niſi fortè læderentur de re-
bus eorũ, puta caſtris, vel alijs edificijs. ſi antẽ non eſt indictum
bellũ ꝯ aliquẽ, ſed aliquo p̃dictorũ modorũ procedebat, puta ra
tione ſuæ iuriſdictionis volebat aliquẽ punire, vel res eius de-
uaſtare,

ADDITIONES.

a ¶Furtiuè. Ad hæc dicta Inno. vide Flo. in l. itaque. ff. ad l. Aquil. Alex. de Imo. in conſi. 135. primo volu. & Cępo. conſi. 26.

b ¶Et non malè. Adde q̃ hoc tenet Pau. de Caſt. & allegat Inno. hic in conſi. 339 incip. Priuſquam iura fierent, col. 2. circa princ. in 1. parte conſiliorum antiquorum ſecundum nouiſ. impreſsiones.

c ¶Satis etiam credimus. Adde Cardi. in cõſi. 19. incip. Ad caſum p̃miſſum, col. j.

uaſtare, vel ſn̄iam executioni mandare, in hoc nõ vr̄, qđ poſsit
capere res, vel perſonas auxiliatorũ eius, niſi primo ſn̄iam pro-
ferat ꝯ eos, s. q. i. nos in quẽquã. & ſi nõ eſt de ſua iuriſd.ꝯne, ſed
alterius, debet cora ſuo iudice de eo iuſtitiã petere, 23. q. 2. dñs.
C. vt nemini liceat ſine iu. ſe vin. l. j. & 2. vbi no. ſi vero nõ habe-
ret iudicẽ corã quo poſſet ſuã iuſtitiã obtinere, tũc ſibi licet ſua
auctoritate recuperare ſua. C. de Iude. Iudei, & l. nullus. hoc au
tẽ certũ eſt, ꝙ ſi perſonas, vel res eorum capit in bello, dũmodo
ſuã iuriſdictionẽ exerceat, ꝙ põt perſonas punire, & res tenere,
quia in ſuo territorio deliquerunt. C. vbi de crimine agi opor.
auct. qua in prouincia, & alia rõ, quia ſuã iuriſdõnẽ impediũt,
de hoc no. ſ. de offi. dele. c. j. j. de pœnis, dilectus, & j. de ſen. excõ.
nuper. [Decernẽtes.] i. reſeruãtes. nisi. n. reſeruaſſet eis, qđ poſt
ſn̄iam iſtã poſſent agere, ſi modũ exceſsiſſent, nõ potuiſſent po
ſtea agere, cũ agentes interdicto, vnde vi, uſa hęc induxiſſent in
iudiciũ ſ. ꝓxi. c. C. de fruct. & lit. expẽ. terminato. [Decernẽtes.]
Dic, qđ hoc decretũ nõ fuit ſn̄ia, ſed iuris declaratio. [Exceſsi-
ſtis.] Non. n. licet modũ excedere, & ſi exceſserit, incurrit excõi
cationẽ, & penã tpalẽ, & irregularitatẽ, arg. hic. j. de ſen. excõ.
cũ non ab hoĩe, & c. ꝓpẽdimus, j. de homici. ſignificaſti. s. §. vlt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſorio ſi agatur prǽterquam de matrimonio reſtituendo, probationes de proprietate admittere nõ debet, quãuis vtriuſq; probationes eſſent paratæ.*
2 *In ſpiritualibus iuratur de calumnia ſuper exceptione.*

CAP. XIII.

Literas tuas. [Matrimonialis.] No. ꝙ Archid.
cognoſcit de cauſa matrimonia-
li, & hoc ꝓp cõſuetudinẽ. [In remotis.] Cõſuetudi-
nẽ narrat, quia iure nõ eſt cautũ, ꝙ eõ abſente Ar-
chid. cognoſcat. [Poſtulabat.] Intẽtando petitoriũ. [Poſtulabat
reſtitui.] Hic intentabat poſſeſſoriũ. [Interdũ.] Q. n. non propo
nitur gradus diuina lege prohibitus. [Per decretalẽ.] Supra eo.
ex cõqueſtione. [Et mandantis.] Lucij. [Oraculũ.] ſ. de ordi. co-
gni. c. j. [Gregorius.] 35. q. 3. quędã. [Alij.] j. de conſang. ꝙ dile-
ctu. [Porro.] Hic incipit impugnare, & quaſi reprobare tertiam
opinionẽ rationibus, & loquitur tantũ allegando, quãuis alle-
gationes veriſimiles ſint. [Præſertim.] i. tñ, vel dic & melius, ꝙ
propriè dr̄, & idẽ eſt, ſi opponitur cõſanguinitas ꝯſtitutione ꝓ-
1 hibita. [Probationes.] †Satis colligit̃ hic, ꝙ in poſſeſſorio, ſi ali-
ter, q̃ de matrimonio reſtituendo agat̃, ẽt ſi probationes vtriuſ-
que partis paratæ ſint, de proprietate tñ admitti non debẽt. nec
obſtat ff. ad exhib. l. 3. § ibidẽ. ſ. vt in poſ. le. ſi is, à quo, quia ibi
non intẽtabatur poſſeſſoriũ. [In cęteris.] i. vt cętera obſequia
2 tanq̃ vxor ſibi exhibeat. [Iuramento.] †No. in ſpiritualibus ſu-
per exceptione iurari de calũnia, ſ. de elec. cũ dilectus, vbi no.
[Quam tñ.] Excõicationem. [Mandatũ.] Pro eo, ꝙ fuit contu-
max, quia non redierat ad maritũ. [Procedetur.] i. ꝙ in alijs fiat
reſtitutio, ꝓterq̃ ad carnalẽ copulã. [Seuitia.] Supra eo. ex trãſ-
miſſa. ſ. vt li. non cõteſt. accedens. [Alioquin.] Si nõ eſt ſeuerus
maritus, & non obijcitur cõſanguinitas diuinæ lege prohibita,
ſic legitur ſm̃ illos, qui faciunt differentiam inter gradum diui-
na lege prohibitum, & alium: ſed ſecundũ alios, qui nõ faciunt
differentiam, expone, id eſt ſi non habeat paratas probationes.

SVMMARIVM.

1 *Minor in matrimoniali cauſa ad hoc, vt agere poſſit, cenſetur maior, & in multis alijs cauſis, vt etiam in num. 2.*
3 *Nunquid poſſit vir petere reſtitutionem mulieris, cum de iure non fuit eius vxor, & vide in num. 4.*
5 *Quæ conueniant petenti reſtitutionem ancillæ.*
6 *Ancilla conquerens de domino non auditur, mercenarius autem ſic.*

CAP. XIIII.

Ex parte. [Nondum.] Et ita nihil egit, j. de de-
ſpõ. impu. literas. [Poſtulauit.] Ex abũ
dãti, cũ ſua auctoritate hoc potuit facere, qñ nõ te
nent ſponſalia, j. de deſpõ. impu. acceſsit, & c. literis,
ſecus autẽ, ſi ſponſalia tenerent, j. de deſpon. impub. de illis, ſed
dices curſu tpis ſpõſalia, quę nõ tenebant ante 7. annos, ſola ta-
citurnitate ratificari, arg. j. de deſpõ. impu. duo. Sol. hæc mulier
deceſsit ante quã puer haberet 7. annos, & ideo nõ pot puer pe
tere reſtitutionẽ, cũ nullo reperiatur poſſeſsionis comodo de-
ſtitutus, vt j̃ ſequitur, ſ. de procu. tuæ. Vel dic, ꝙ non tenuerunt
ſpõſalia, nec ratificant̃, niſi appareat cõſenſus puellæ vel à prin
cipio, vel ex poſtfacto, ẽt ſi per patrẽ eſſent ſponſalia ꝯtracta, qa eũ
eo patruus pro nepte ꝯhere non potuit, vt no. j. de matri. ꝯtr. ꝯ
Inter. eccleſiæ, c. j. & de deſpon. impub. c. j. vel quia infra tps le-
1 gitimũ deceſsit. [Minor.] †In cauſa matrimoniali. i. vt eã agere
poſsit, minor cenſetur maior, vt hic, ſic etiã in caſtrẽſibus & in
eccleſiaſticis, facit arg. ff. ad Macedo. l. j. §. fi. & l. 2. & in voto, 20.
q. 2. c. j. & 2. Itẽ eum exequeretur mortẽ patris, & cũ agitur de te
ſtamento patris, 15. q. 3. de crimine. Itẽ cũ agit de recuperanda
poſſeſsione. C. q legi. perſonã. l. vlt. Itẽ cũ agit de thoro violato
ff. de adult. l. ſi maritus. §. lex Iulia. Itẽ cum agit de libero homi-
ne exhibendo. ff. eo. l. 3. §. pen. Itẽ impetrãdo veniã ętatis. ff. de
2 his, qui ve. æta. impe. l. 3. †Itẽ poteſt eſſe procurator in negocijs
ſm̃ quoſdã, & in iudicijs. ff. de mino. l. minor, & l. cũ mandato,
& in eiſdẽ caſib. in quibus agens admittit̃, põt procuratorẽ cõ-
ſtituere, vt hic, vt aũt ꝯſultius agat̃, ſemper faceremus, ꝙ procu-
ratorẽ cõſtituat auctoritate iudicis, & erit quaſi curator ad litẽ.
C. de bonis, q̃ liberis, l. nõ ſolũ, Inſti. de cura. §. itẽ inuitus, đ hoc
no. ſ. de ęta. & qual. & ord. ꝓfi. indecorũ, ſ. de procu. accedens.
hæc mulier petebat licentiã nubendi cũ alio corã Senen. epõ,
ſed vir dicebat partẽ mulieris eſſe cõtumacẽ, cũ nullus cum ea
cõpareret, niſi quidã procurator, qui dicebat ſe à muliere cõſti-
tutũ procuratorẽ, ſed pars viri dicebat, eũ non poſſe eſſe procu-
ratorẽ, cũ minor procuratorẽ cõſtituere nõ poſsit. Itẽ ante oĩa
reſtõnẽ ſponſę petebat: ſed Papa eos malè dicere reſpõdet, quia
minor in cauſa matrimoniali benè cõſtituit procuratorẽ, ſicut
& ꝓcuratorẽ facere põt in caſtrẽſib. ff. ad Maced l. j. §. fi. & l. ſeq.
itẽ dicit, ꝙ reſtitutio ſibi facienda nõ eſt, cũ poſſeſsionẽ nõ ha-
3 buit. [Vtpote nullo.] †Hic vult dicere, vt quidã dicũt, ſed nobis
nõ placet, vir nõ põt petere reſtõnem mulieris, cũ de iure non
fuit vxor eius, & ita vir cõmodo deſtitutus nõ eſt, nec ẽt poſſeſ-
ſionis, cũ nunquã in poſſeſsione eius fuerit, puta quia nunquã
fuit cũ eo vt vxor, qa nõ portabat anulũ vt ſpõſa, nec eã vt ſpõ-
ſam vocabat, nec in cęteris vt ſpõſa agebat. ſecus aũt, ſi vt ſpon-
ſam eã habuiſſet, vt hic à ſenſu ꝯrio colligit̃, & ſic loquit̃ ſ. eo.
literas, & c. cõqueſtione, habita aũt diſtinctione eſſet in poſſeſ-
ſione eius, tanquã ſponſę: tñ adhuc non reſtitueretur ad carnalẽ
copulã, cũ non in eius poſſeſsione eſſet, ſed eſſet potius ſeque-
ſtrãda, j. de ſpõſalib. cũ locũ: ſed ſecus, ſi eſſet in poſſeſsione car-
4 nalis copulę, vt ſ. eo. c. proxi. in fi. †Sed & vr̄ hic à ꝯrio ſenſu, ꝙ
ẽt ſi nõ habuit poſſeſsionẽ, ſed ius tm̃, ꝙ poſsit petere reſtitutio
nẽ per id, qđ dicit, cõmodo iuris: ſed dic eũ non poſſe petere re-
ſtitutionẽ, ſed poſſe eã vindicare adiecta cauſa de iure canoni-
co, ẽt ſi ſit ſponſa de futuro, arg. ff. de rei ven. l. j. vel poſſet agen-
do ad hoc, vt ſibi adiudicaretur, officiũ iudicis implorare, j. de
ſpon. ex literis, s. & ꝙ deberet cauſam adijcere, eſt arg. ꝙ ſi quis
diceret, poſsidebã hanc mulierẽ vt ancillã, probato, ꝙ vt ancil-
lã poſsideret, fieret ei reſtitutio vt ancillę, & non vxoris. primo. n.
oportet eũ probare, in qua poſſeſsione eſſet, quando fiet reſti-
tutio, quia ſm̃ modũ & ſpeciẽ poſſeſsionis fit reſtitutio. j. eo. Pi
ſanis, arg. ff. de libe. agn. liberis. §. vlti. dũmodo non appareat eũ
malitioſè, vel doloſè fuiſſe in poſſeſsionẽ eius. ff. de libe. agno.
l. Igitur. §. 2. vel aliter, vt no. ſ. de ſeruis non ordi. c. s. ſi autẽ te-
nuiſſet eã vt concubinã, & peteret eã ſibi reſtitui, nõ eſſet audiẽ-
dus, imo libellus eſſet lacerandus, ſi peteret reſtitutionẽ mulie-
ris, ex quo fuit in poſſeſsione eius tenẽdi eã in lecto, ſicut ſi hæ-
retici peterent reſtitutionẽ rerũ eccle. 23. q. 7. c. j. 2. & 3. arg. j. de
ꝓſcriptio. cauſam, ad idẽ ff. de vi & vi arma. l. j. §. deijcit̃, & l. co-
lonus, & l. vlti. vel dic idcirco hic nõ fieri reſtitutionẽ, quia cõ-
ſtabat, ꝙ j. 7. annos ſpõſalia ꝯxerat, & ꝙ patruus pro ea ſponſa-
lia ꝯhere nõ potuit. ſecus, ſi eſſet dubiũ, an ſpõſalia tenuiſſent,
quia tũc forte reſtitueretur. vel dic ẽt ſi eſſet dubiũ, imo ꝙ plus
eſt, ſi eſſet certũ, ꝙ fuiſſent ſpõſalia, tamen nõ potuiſſet petere
reſtitutionẽ, quia ſponſalia ex ſola voluntate vtriuſq; minoris
pendebant. nã quãdocunq; alterutri eorũ placet, à ſponſalibus
põt recedere. j. de ſpon. impu. & de illis, & c. ſeq. ſecus autẽ, ſi eſ-
ſent maiores. j. de ſpon. ex literis. 2. Et diſtingue melius, ꝙ ſi vir
petebat reſtitutionẽ mulieris tãquã vxoris, nõ dabitur ei aliter,
niſi probet aliquod genus ſponſaliorũ interueniſſe, & ſe cogno
uiſſe eam. & hoc eſt, qđ dicit litera iſta, ꝙ hic non potuit petere
reſtitutionẽ: quia nõ erat deſtitutus ꝯmodo iuris, aut poſſeſsio-
nis. & hanc noſtrã opinionẽ ſic probamus, quia & ſi ſpõſalia ꝯ-
tracta ſint, imo qđ plus eſt matrimoniũ, nõ reſtituitur, niſi carnalis
copula interuenerit, ſed agitur officio iudicis, vt faciat eã exhi-
bere ea, q̃ ſponſa debet exhibere viro ſuo, j. de ſpon. ex literis, 2.
& ꝯ hanc vltimã petitionẽ obijcietur, ꝙ ꝓp cõſanguinitatẽ, vel
aliã rationẽ non põt eſſe eius vxor, qđ examinabit̃ antequã dif-
finitiuè pronunciet̃, ſ. de ord. cogni. c. j. hoc tamen nõ fieret, ſi
poſſeſſorio poſſet agi, & ageretur poſſeſſorio, ſ. eo. ex ꝯqueſtio-
ne, & c. ex tranſmiſſa, & ẽt impedimentũ ſuperueniens, j. de iu-
reiur. quẽadmodũ. item potes dicere, quod põt, ſi velit ingredi
monaſteriũ, j. de conuer. cõiu. ex publico. itẽ oportet eũ proba-
re ꝯtracta ſponſalia & in hac petitione, & in prima, ſiue petat eam
ſibi reſtitui, quando cognouit, ſiue imploret officiũ iudicis, ꝙ
ei vxor intendat velut ſpõſa, quando eã nõ cognouit. non autẽ
ſufficit probare, ꝙ eã vocabat ſpõſam, & cętera ſimilia, licet for
tè ſufficeret ad hoc, ꝙ filij eſſent legitimi, arg. qui filij ſint legiti
mi, tranſmiſſę, & c. per tuas. ratio diuerſitatis eſt, quia ibi eſt fa-
uor legitimationis, hic periculũ animæ, nẽ hic vnus diffitetur
ſpõſalia, ibi nullus diffitebat̃. nec obſtat j. de ꝓſump. illud, quia
ibi per inſtrm̃ dotale probata fuerunt ſpõſalia ꝯtracta, vt ibi appa-
ret. ſi autẽ vir probauerit ſponſalia ꝯtracta, & carnalẽ copulã, & pe
tat reſtitutionẽ, admittit̃ exceptio, ꝙ nõ tenet matrimoniũ, niſi
ſm̃ ꝙ

..ſm ꝙ continetur ẛ. c. proxi. in fi. tñ hæc quę diximus, ꝙ non de-
bet reſtitui, niſi interuenerit carnalis copula, intelligendū eſt,
qñ vterq; confitetur nō interueniſſe carnalē copulā. ſed ſi fue-
runt ſimul, & alter tñ dicat, pſumptio eſt pro eo, & ſtandum eſt
verbo eius, j. de fri. & ma. c. j. & de deſpon. impu. ꝯtinebat. j. de
5 pſump. tertio. † Sed vr, ꝙ hac ratione ſiſr debet pbare aliqs, qñ
petit reſtitutionē ancillæ, quo vel quale, & quo ius ancillę quę-
ſiuit in ea. & eodē modo ſi petatur reſtitutio eccleſię, vel poſſeſ-
ſionis cannnicatus, ꝙ debeat probare legitimā electionē, & in-
ſtitutionē pceſſiſſe, arg. j. de pb. dilecto, j. de his, q̄ ſiunt à maio.
par. ca. c. ex ore. Reſpōdemus, non eſt ſiſe in his, & in cā matri-
moniali, vel potius in actibus matrimonialib. nulla forma, vel
actus ſunt deputata matrimonio, q̄ non ęquè bene competant
adulterio, niſi ſit cōſenſus matrimonialis, vel ſpōſalia. nec va-
let, ſi dicat, ꝙ vocabat eā vxorē, quia per talē poſſeſsionē nō q̄ri
tur poſſeſsio matrimonialis, & quia ſępe adulteri, vt cooperiāt
peccatū, dicūt vel vocant ſe cōiuges. ſed ſecus eſt in actibus ca-
nonicatus. quędā n. ſic cōueniunt canonicis, q̄ nō alijs, ſicut in-
tereſſe electionibus, & cōibus tractatibus, & prębēdā recipere,
de quibus ſi j. de pbē. dilecto & ideo horū poſſeſsione habita,
q̄ tantū canonicis cōpetunt, & in poſſeſsione canonicatus eſſe
videntur. & ſecus diceremus, ſi in his actibus etiā alij pręter ca-
nonicos interuenirent in eis, vt ẛ. de elec. cū cauſam, j. de reg.
& tranſeunti. c. 2. & idē eſt in actibus ſeruitutis. licet. n. in mul-
tis conueniat ancilla cū mercenaria, non tñ in omnibus. non. n.
eſt poteſtas necis, vel vitæ ſuper mercenariā, ſed ſuper ancilla
tantū Inſti. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iu. ſunt. j. reſponſio ad fi-
6 nē. † Itē mercenaria auditur cōquerens de dño, non ancilla. ff.
de ind. vix certis. §. ad hoc, ergo vbi eſt petit ſibi reſtitutio ancil
læ, oportet quod probet aliquos de his actibus. qui tantū ꝯ ſer-
uos cōpetant. vel dic & forte melius, ꝙ poſſeſsio canonicatus
& ſeruitutis bene probaſ, et ſi non probet aliquē de illis actibus
qui tantū canonico, vel ancillæ cōpetunt, ſed ſufficit probare,
ꝙ aliquid fecerit vt canonicus, vel vt dominus intendēs ſibi q̄-
rere poſſeſsionē canonicatus, vel ancillę, & hoc bene ſciāt illi,
quorū intereſt, ꝙ itēdit ſibi q̄rere poſſeſsionē canonicatus, vel
ancillę, vt no. j. de ea. mo. dilectus, in gl. ſtrecu. ẛ de poſtu. bo. 2.
in gl. q̄rit, ſed in matrimonio ſecus eſt, quia quātumcunq; intē-
dat ſibi q̄rere poſſeſsionē vxoris, et ſi vxor hoc ſciat, quod mari
tus hoc intendit, nō tñ q̄rit poſſeſsionē vxoris. alij dicunt, ꝙ
bene obtinebit actor in poſſeſſorio reſtitutionē vxoris, et ſi nō
probet ꝯcta ſponſalia, ſed ſolūmodo ſufficit probare, ꝙ volens
acquirere poſſeſsionē iuris, vel vinculi coniugalis iacuit cū ea,
vel aliū actū fecit, quod ſpecialiter fit inter cōiuges, & alter co-
iunx hoc ſciebat, ꝙ alter intendebat poſſeſsionē iuris coniuga-
lis acquirere. itē quod in fi. eiuſdē gl. dr de canonico, plus pla-
cet, q̄ qd dictū eſt ẛ. eo. tit. in literis, in gl. C. de rei ven. circa fi.
vbi dr ꝙ canonicus nō poteſt petere generaliter reſtitutionem
iuris canonicalis, niſi pbet ſibi datā poſſeſsionē auctoritate ſu-
perioris. [Traditionem.] ff. de ritu nup. mulierē. ff. de ſpō. quę-
ſitū. [Sponſalia.] j. de ſpon. ex literis. 2. & erant per pactū ꝯcta,
q̄ nō tenerēt ante 7. annos oportet enim, ꝙ ſine dolo ma. & cal
liditate ſit in poſſeſsione iuris, cū reſtitutionē petit, arg. ff. de li-
be. cau. igitur. §. 1. hoc vltimum forte verū nō eſt, vt no. ẛ. de ſer-
uis non ord. c. 2. [Exceptionibus.] ſ. ꝙ procurator minoris non
ſit admittendus, & ꝙ reſtitutionis cauſa procedere debet.

S V M M A R I V M.

1 *Incertus libellus quando admittatur.*
2 *Nomine pertinentiarum quid intelligatur, & etiam in nu. 4.*
3 *Hoſpitalis velati eccleſijs certa dos aſſignari debet.*
5 *Quando certa dicitur eſſe ſententia.*
6 *Non datur interdictum contra ſingularem ſucceſſorem.*
7 *Neceſſe eſt probare tempore deiectionis ſe poſſediſſe.*

CAP. XV.

C Vm ad ſedē. [Vtraq;.] Pars tñ, q̄ poſsidebat
nō poterat inficiare petitoriū, vt
no. ẛ. de cau. poſ. c. 2. ſed ex quo actor intētabat, ipſe
poterat inducere pbationes ſuper iure ſuo, ſicut hic
1 apparet, & no. ẛ. eo. ex cōqueſt. one. † Et pertinentijs] no. libellū
incertū admitti. vt hic. ſed hoc eſt, quia hic pertinentię petitur
tanquā acceſſoria, vt no. ẛ. de ord. cog. cū dilecto, & mādabitur
ſnīa executioni ſuper omnibus, q̄ probauerit ad rē petitā prin-
cipaliter, vel acceſſorie pertinere, et ſine litis conteſt. arg. j. de
2 preſcrip. auditis, ẛ. eo grauis. † Et dic, ꝙ pertinentiarū nomine tñ
a intelligentur q̄ ſtatuto, vel cōſuetudine, vel lege deputata ſunt,
vt accedant, vt interdicto, vnde vi, ſtatutū eſt, ꝙ accedant etiam
mobilia, & dāna, ẛ. eo. grauis. ff. eo. l. j. §. quod autē, & §. rectiſsi-
mè, & multa alia. itē hæreditati accedunt oīa, q̄ in hæreditate i-
ueniuntur, et ſi nō fuerint teſtatoris. ff. de peti. hęre. itē veni, &
legibus ſequentibus. Itē petitioni eccleſiæ accedunt oīa, q̄ ad
eā pertinent de iure, vel cōſuetudine, vel ſtatuto, vt ſunt dos pri
mitus inſtituta, de cenſibus. c. j. iura. n. parochialia, decimæ, &
hmōi, j. de decimis, cū contingat, & c. cū in tua, & j. de his, quę
fi. à prę paſtoralis. Caſtro aūt nihil corporale nouimus deputa-
tū à iure, qd ſit eius pertinens, ſed tñ ab hoībus, & eorū ſtatutis
ꝯſueuit & caſtro certū territoriū aſsignari, ꝙ ſibi in iuriſdōne,
3 & dote debeat reſpōdere. † Hoſpitali aūt, ſicut & eccleſijs certa
dos aſsignari debet, cū ergo petitur eccleſia, vel caſtrū, vel alia
cōſimilia cū pertinētijs ſuis, pdicta, ſicut eis deputata, ſiue ſint
corporalia, ſiue ſint ſpiritualia, peti intelliguntur. & plus dici-
mus, ꝙ ſi eccleſia habeat certa aliqua corporalia deputata, ſed
et habet alia ſpeciali iure acquiſita, tunc ſi hęc eccleſia cū ſuis
pertinentijs petiſ, nnīc pertinentiarū nō venient ſpāli iure q̄ſi-
ta, ſed tñ ea, q̄ à iure, vel ꝯſuetudine, ſeu ſtatuto deputata ſunt
ei, licet quidā ꝯdicant, arg. ẛ. de cau. poſ. & propriet. cū eccleſia,
vbi dr, quod oīa venerint in iudicium, niſi ea, quib. ſpecialiter
actū eſt, ne venirent. reſpōdemus, ꝙ illud intelligiſ de his, q̄ ſub
petitione cōprehenduntur, quod nō eſt hic, petitio aūt hoſpitalis
4 cū pertinētijs intelligitur. i. cū dote. † Sed quid dices, ſi addatur
ī libello cauſa poſſeſsionis, ſicut additū fuit? reſpōdemus, ꝙ ad-
uerſarius cogeſ exprimere, ſi velit, cōfines poſſeſsionū. ẛ. de li-
be. obl. c. 2. ff. de cen. forma, nomine aūt pertinentiarū nō intel-
liguntur aliæ poſſeſsiones, niſi q̄ primo in dote fuerūt aſsignatæ.
Itē ſi aliquis petit oīa bona alicuius, nō eſt audiēdus, niſi expri-
mat. & hęc eſt rō, quia cū ad hoc ſingularib. actionib. agaſ non
poſſet ferri ſnīa certa, q̄ ferri debet in ſingularib. & generalibus
5 actionibus: ſecus tñ pōt dici in vſibus actionibus. † Certa aūt dr
ſnīa, qñ certū quid accedit petitioni, ſicut eſt in dote ſtatuta, &
iuribus parochialibus. in his et debes diligenter attendere per-
ſonā petitoris, quia ſi eṗs petat ius eṗale in aliqua eccleſia ſibi
ſubiecta cū omnibus pertinentijs, vel et ſi dicat illā eccleſiā ad
ſe pertinere in tēporalibus, & ſpiritualibus cū omnibus pertinē
tijs ſuis, & poſſeſsionibus, bene admittiſ, j. de reli. do. cū venera
bilis. nec veniet in hac petitione tñ dos, ſed oīa et poſt q̄ſita.
& eſt ratio, quia ius eṗale habet, tā in poſt q̄ſitis, q̄ in his, quę tē-
pore ſuę fundationis habebat, cū iuri eṗali hęc omnia accedāt.
& eodē modo ſi petat tēporalia. i. rationē de tēporalibus tāquā
patronus, quia ratione iuris patronatus ratione de omnib. au-
dire debet. ſed vbi neq; petitioni, neq; rei accedit, tūc eſt neceſ-
ſe exprimere. hęc habent locū, vbi agitur petitorio. ſi. n. ageret
poſſeſſorio, tūc nō habet locū, vt no. ẛ eo. in literis. [Nec ſcire.]
C. de excep. ſi quidē. ff de peti. hære. ſi debitor. [Nuncius.] Vn-
de pluries abatit de voluntate eṗi factū, 1. q. 4. quia pſul. ff. de mi-
no. l. 4 j. de teſti. cōſtitutus. [Recēlentes.] In probatione cauſæ
appſonis, quā emiſerat eṗs. [Ratam.] j. de ſep. exō. mulieres.
6 ff. de in do. l. j. §. quoniens. † [Interdictū.] Cū nec et fuerit expo-
liator vſis ſucceſſor. ff. de vi & vi arma. l. j. §. vlti. & l. 3. §. ſi. ꝯ ſin-
gularē n. ſucceſſorē, puta emptorē, vel ſimilē interdictū nō da-
tur. ff. de vi & vi arma. cū à te. licet quidā dixerint actionē in fa-
ctū dari, maximè ſi cauſam habeat à deiectore. In rebus autē ec-
cleſiaſticis dixerūt quidā ꝯ quēlibet agi poſſe per interdictū, vn
de vi, vel ad minus ꝯdictione ex canone, 2. q. j. reintegrādę. & p
cis eſt ẛ. de iudi. quia, 5. & 12. q. 2. quicunq;, 16. q. 6. ſi eṗm, ẛ. de
tranſac. veniens. ſed nos hoc nō dicimus, & intelligimus hoc
c. reintegrandę, & alia iura, q̄ pro eis facere videnſ, ꝙ oīa ſunt
ſpolianis reſtituēda nō ꝯdictione ex canone, vel iterdicto, vnde vi,
ſed alijs ꝯpetentib. actionibus, puta ſi dolo ꝯtit, actione de do-
lo. ſi metu, actione qd met. cau. & ſic de alijs. Sed nonne, qd fa-
milia eius fecit, teneſ de eo, qd ad eū peruenit. ff. de vi & vi ar.
l. j. §. ſi filius. Sol. dixerunt quidā, nō ſufficit ad dñm perueniſſe
rē, quia familiaris aliquē ſpoliauit, niſi ex facto familiaris pue-
nit. at hic ex facto familiaris nō peruenit, ſed quia vacantē poſſeſ-
ſionē accepit tanq̄ direc. vel dic, licet dicaſ, ꝙ vr eſſe pbatū, ꝙ
7 nūcius eṗi abſtulit cruces, &c. nō tñ erat pbatū. † Itē & quia nō p-
bant ſe poſſediſſe tpe deiectionis, qd eſt neceſſe. ff. de vi & vi ar.
l. j. §. interdictū. nec et erat probatū, ꝙ ex illa ablatione crucium
hoſpitalarij perdiderint poſſeſsionē, imo ſi perdidiſſent, niſi oc
cupaſſēt inuaſores, nō videnſ vi eiecti. ff. de vi & vi ar. l. 3. §. ſi qs
aſit, arg. ꝯtrū. ff. eo. l. j. §. idē Labeo. vel dic, ꝙ iccirco pronunciaſ
interdictū locū nō habere, quia ſtultè inſtitauit directū interdi-
ctū, quod locū nō habet, ſed vtile, qñ libera perſona familiaris
cōmittit violentiā, vt hic fuit, tunc tñ vtile cōpetit interdictū.
ff. de vi & vi ar. l. j. §. ſi filius. nec eſt ꝯ, ẛ. de iudi. dilecti, & c. exa-
minata. Reſpōdemus. n. ꝙ nō tenebaſ exprimere interrogatus,
ſed ex quo expreſsit, teneſ, ſi aptè nō ppoſuit, vt j. c. decreta ẛ.
de iudi. examinata. hoc adſit ſcias, ꝙ ſi quis ſcienter à ſpoliatore
rem

ADDITIO.

a ¶ Pertinentiarum nomine. Adde Bal. in c. j. de capita qui cu. vendi. & do. Bar. So-
ci. in l. j. col. 1. ver. 3. no. ff. de reb. du. qui dicit hoc notabile ad multa. & adde
eundem Innoc. in c. ex literis, de ſuppetro. practica Papien. in forma libel. in
actione reali, in ver. cum omnibus pertinētijs, in lib. quo vxor agit ad dotem,
in ver. cum omnibus, & Alex. de Imo in conſi. 3. col. 1. in d. volu. poſt med.
& Nicol. de Nea. in l. ſi quando, la j. C. de bo. ma. lib. 10. & ibi vide doc.

rem acceperit, tenetur reſtituere cõdictione ex decre. quę eſt j.eo. ſępe, vel dic, ꝙ hic nunquã poterit habere locũ interdictũ, vnde vi, directũ, vel vtile, quod nõ habet locũ, niſi cũ expellitur de poſſeſsione, vel reuertens nõ admittiť, cũ alius ſit in poſſeſſione, qui venire prohibet ff. de vi & vi arma idẽ eſt. §. ſi quis autẽ, & l. j. §. idẽ Labeo. at hic hoſpitalarij poſſeſsionẽ amiſerunt ſolo animo, ff. de acq. poſ. peregrè. § quibus. non tñ fuerunt expulſi, cũ tantũ pp ſolã vim expulſiuã detur hoc interdictũ. Sed quidã dicunt, & nõ malè, ꝙ ẽt ſi nec ipſi metũ inferentes, nec alij intrarent poſſeſsionẽ, tamen ꝯ eos cõpetit interdictũ ad dãna, quę hac occaſione paſſus eſt, quod ex eo apparet, quia aliqñ interdicto tenetur etiã, qui nihil habuit de violentia, ſed tñ auxiliũ dedit. C. vnde vi. l. j. & ff. e. tit. l. j. § deieciſſe. ſed ꝯ ff. de viu. non ſolũ. §. ſed dicimus. vbi dť, ꝙ talis res poteſt vſucapi, qḋ eſſe nõ poſſet, ſi rapta eſſet. ſed reſpõdent illam legem loqui, qñ illi, quorũ timore fugit quis de poſſeſsione ſua, malo animo, puta inferendi vim, nõ ibant, ſed ipſe ſic voluit recedere, qa timuit, vnde res nõ eſt vitioſa, & ideo pręſcribiť. Itẽ non obſtãt leges pdictæ. §. idẽ Labeo, & §. ſi quis. quia ibi non ſumitur arg. à ꝯtrio ſenſu. licet. n. ibi dicantur teneri vim inferẽtes, ſi occupauerint poſſeſsionẽ, nõ negatur, quin teneanť, ẽt ſi non occupauerint. ſed illi teneñ maximè. quia teneñ reſtituere fundũ occupatũ. imo in illis legibus probať, ꝙ ex tali violẽtia oritur interdictũ, quia ſi ex violentia nõ oriret, ſed ex occupatione ſequẽti ꝯſtat non oriri: abſurditas. n. ſequereť quid. n. ſi poſt violẽtiã per vnũ annũ, vel 10. vel plures occuparet, an tunc incipit teneri interdicto, cũ iã violentia tranſiuerit in obliuionẽ? & non cõpetit in hoc caſu hoc interdictũ, quia ſit expulſus, ſed qa ſuſpicatus eſt, ſe poſſe repelli, & ideo ad fundũ ire non audet. teneť ergo violẽtus. nã ex facto violento amittit fundũ, vel alia dãna patiť. quod met. cau. aũt non cõpetit, quia compulſus neſtum aliquid facere. ſed nec qḋ vi, aut clã, qḋ licet cõpetat qñ aliquis prohibetur ab aliquo opere in ſolo faciendo, at hic nullum opus prohibetur.

S V M M A R I V M.

1 *Spoliator ab alio rebus ablatis expoliatus, an de ſuo reſarcire teneatur.*

CAP. XVI.

Olim vobis. [Reſtitutionẽ.] A tempore litis conteſtatæ vſque ad ſententiam, ſi erat bonæ fidei poſſeſſor. C. de rei vendi. l. certum & ſi erat malæ fidei poſſeſſor omnes reſtituat ab initio. [...] ff. de dolo, nam his [Reſtitutus.] Erat enim taliter ſpoliatus ab alio, ſiue epiſcopatu, ſiue epiſcopalibus rebus, quod ſatiſfacere non potuit. hoc autem ei non prodeſſet, quod rebus ab alio ablatis ſit ſpoliatus per alium, quia de proprio reſarcire tenetur. ff. de vi & vi arma. cum a te. C. de fur. ſubtracto.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſt quilibet clericus poſſidere, & præſcribere ius excommunicandi.*

2 *Subditus præſumitur, qui agit ea quæ agunt ſubditi.*

CAP. XVII.

Olim inter. [Poſſeſsione.] Petebat. n. epũs ſe reſtitui ad poſſeſsionẽ iuris parochialis eccleſiæ de Monte, quo fuerat ſpoliatus per Abbatẽ, ſed quia non probauit, ꝙ poſſeſsionẽ habuiſſet cũ effectu, nõ potuit audiri. hic aũt iure ſpoliatus eſt epũs, qñ ſcriuit aliũ epũm hęc iura exercere, & populũ obedire, vel eius ſnĩas ſeruare paſſus eſt, in tñ, ꝙ parochianos alteri epõ obedientes non puniuit, neq; ſpaliter, neq; ſpũaliť, puta quia nec cępit parochianos, qui ſeruabãt ſnĩas alterius epĩ, vel alias puniuit, nec excõicauit. ſic. n. aĩo puſillanimi vť deſeruiſſe ſuã poſſeſsionẽ, & ſic ẽ in aliũ tranſlata, arg. ff. ſi ſer. ven. & ſi for. §. j. & ff de pub. ſi ego. §. j. & ſic de cętero non debet ſm quoſdã in huiõi parochianos ſnĩas ferre, qũuis poſſet dici ſm quoſdã, ꝙ ſi quis amiſerit poſſeſsionẽ, tñ eius ſnĩa valet, quia in inquiſitione ſnię, an valet, vel non valeat, plus inquiriť veritas, q̃ poſſeſsio, vnde qñcunq; ꝯſtiterit verũ ius excõicandi ad illũ pertinere, ei adiudicabiť, & ſnĩæ ab eo latę cõfirmabuntur, & latę ab eo, qui poſsidet, infirmabunť. pp ignorantiã tamen tuendus eſt in poſſeſsione, quouſq; de proprietate, vel potius de iure verè conſtet. j. de inſtit. cũ veniſſent. ſed ꝯ. ſ. de cau. poſ. & propriet. cũ eccleſia. Sed hoc nõ placet nobis. & dic, vt no. ſ. eo. in literis, in gl. 2. ſi aũt non eſt paſſus ſuum populũ alterius epĩ ſeruare ſnĩam ſine pęna, puta quia tẽporaliter parochianos puniuit, qui ſeruabant ſnĩas alterius epĩ, inſtantũ, ꝙ eas vilipenderũt, vel ſaltẽ excõicauit eos, licet nõ poſſet facere, ꝙ priores ſnĩas nõ ſeruarenť, vel alio modo proceſsiſſet ꝯ eos, ita ꝙ bene appareret, ꝙ poſſeſsionẽ animũ nõ haberet dimittendi, dicimus, ꝙ non amiſit poſſeſsionẽ, q̃ non amittiť, niſi animo. C. de acq poſ. licet. & iſte nullo modo vť habere animũ dimittendi. & ideo intelligo, ſi alias puta vel muletãdo, vel eius bona occupãdo ꝯ parochianos huiõi proceſsiſſet. hęc in iurib. incorporalib. obtineñ. in corporalib. aũt ſecus crederẽ, quia bene amittit quis poſſeſsionẽ rei corporalis, alias quãtumcunque excõicetur, vel alia ſnĩa feratur ꝯ eũ. Sed ſi alius epũs ſnĩam excõicationis fert in parochianos alicuius epĩ, & non ſeruãt, nec epũs parochianorũ eam ratã habet, tunc epũs excõicator non acquirit poſſeſsionẽ excõicandi, cũ ſic excõicando nihil poſſederit, niſi labia ſua, quibus protulit ſnĩam in alios, qui ſeruãt ſnĩas huius epĩ, puta quia excõicati ab eo habentur pro excõicatis, nihil iuris, vel poſſeſsionis acquirit, quia ipſi non ſeruant ſnĩas eius, quaſi ab eo poſsideantur, ſed obedientes iuri, qḋ mandat excõicatos ab omnibus arctius euitari, 11. q. 3. curæ. põt tamen dici, ꝙ licet hoc habeat locum in alijs ſententijs, & iurib. incorporalib. ꝙ ſic acquirať eius poſſeſsio, nõ tamen ſic indiſtinctè habet locũ in ſnĩjs excõicationis. nã in eiſdẽ dicendũ eſt, quod in alijs ſnĩjs. ſed hi, qui ſe tuentur poſſeſsione, alias habent poteſtatẽ ordinariã excõicandi, licet non habeant expreſsè in eos, in quos ratione poſſeſsionis tulerũt ſnĩam, quia tũc ſuper alios poſſunt pdictis modis acquirere poſſeſsionẽ, & pręſcribere, j. de pręſcrip. auditis, & c. cũ olim. ſed ſi nullã ordinariã poteſtatẽ habent, tunc nõ poſſunt ſuper aliquos acquirere poſſeſsionẽ excõicandi, cũ ipſi non ſint perſonæ habiles ad eſſendũ in poſſeſſione huiõi iuris, quod nõ põt haberi, nec poſsideri, niſi ab his, qui habẽt hoc à Deo, vel eius vicario, cũ ipſi tñ dictũ ſit, quodcunq; ligaueris, &c. ſicut nec laicus poſſet eſſe in poſſeſsione abſoluendi animas in foro pñiali, ſic nec poteſt alia ſpũalia poſ-

1 ſidere. ſ. de iud. decernimus, j. de pſcrip. cauſam. † Adhuc plus placet, ꝙ quilibet clericus põt poſsidere, & pſcribere ius excõicandi, & cętera cõſimilia, ẽt ſi alias non habeat ius excõicãdi, dũmodo ſit perſona, in quã hoc ius cadere poſsit. j. de his, q̃ ſi. à ma. par. ca. c. 2. Itẽ ſicut epĩ, qui à iure habent ptãtem excõicandi, 24. q. 3. corripiantur, poſſunt alijs expreſsè dare eandem ptãtem, vt no. ſ. de offi. ordi. cũ ab eccleſiarũ, ſic per patientiã, & per tacitũ conſenſum clerici, in quibus cadere põt hæc ptãs, dũmodo bona fide vtantur ipſa ptãte, bene poſsident, & bene pſcribunt, arg. j. de pręſcri. cũ olim, j. de his, quæ ſi. à ma. par. ca.

2 c. 2. † [Abſtinuit.] Arg. ff. de acq. poſ. poſsideri. §. ſi quis nũciat. Itẽ qui paret mandatis, & agit ea, quæ agunt ſubditi, pſumitur ſubditus, 30. q. j. q̃ progenitores. Sol. ſi animo obediendi ſeruaſſent interdictũ, poſſeſsionẽ nactus fuiſſet epũs, ſed quia hoc animo non fecerunt, ſed cauſa deliberãdi, nõ nãciſcitur poſſeſsionẽ, arg. ff. de acq hæredi. pro hęrede. ff. de cõdi. ca. da. l. j. Itẽ ſi ex deuotione bonarũ mentiũ, 5 diſt. ad eius, & quia in ſutiorẽ partẽ, &c. & ne rumpatur neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ, 23. q. 5. excõicatorũ, & no. ꝙ ſicut in acquirente poſſeſsionẽ iuris in perſonis eſt eius intentio neceſſaria, ita & eius, ꝯ cuius perſona ius acquiritur in rebus. Idẽ ẽt intelligimus, vbi ſeruitus acquiritur, ſed credimus neceſſariã proteſtationẽ, quia ſemper pſumimus eũ animo obediendi facere, niſi probetur ꝯtrarium, arg. j. de his, q̃ ſi. à ma. par. ca. c. ex ore, quãuis quidã diſtinguant, an conſiſtat obediẽtia in faciẽdo, puta quia poſuit manus in manũ in ſignũ obedientię, & ſic loquitur c. ex ore, an cõſiſtat in nõ faciendo

a ſicut hic, & tunc non dat poſſeſsionẽ obedientię. & pdicta ratione a dicimus, ꝙ ſi ille, ꝯ quem fertur ſnĩa excõicationis, poſt appellationẽ ſeruat aliquando ſnĩam, non propter hoc vť renunciare appellationi, nec propter hoc ſententia ratihcabitur, maximè ſi proteſtetur ſe appellationi non renunciare, & quia timet, & dubitat ſnĩam, vult eam ſeruare, & tamen nõ credit qḋ teneat.

ADDITIO.

a ¶ Et prędicta ratione. Et hoc dictum Innoc. hic allegat pro notabili Feli. in c. cũ M. Ferrar. col. ſ. ſupra de conſtitu.

S V M M A R I V M.

1 *Quo caſu quis dicatur huic decretali ſubiacere. Et etiam vide in num. 2.*

CAP. XVIII.

Saepe contingit. [Poſſeſſorẽ.] Illum, in quẽ res eſt tranſlata. [Reſtitutionis.] i. per interdictũ, vnde vi, qḋ eſt de recuperanda poſſeſsione. [Effectũ.] i. vſum rei ſuæ, cum pprietas apud eũ remaneat, licet alter poſsideat. vera litera eſt, effectu, & eſt ſenſus, ſi ſpoliatus nõ põt poſſeſſorio agere ꝯ eũ, qui poſsidet rem ſuã, qua ſpoliatus eſt, ſequiť, quod proprietatẽ amittit effectu. i. quoad vtilitatẽ. nã quo ad veritatẽ nõ amittit, quia iura proprietaris, ſicut & alia iura, inhærent oſsibus. ff. de peculio, quis igiť, & verè amittit ius proprietaris effectu, a

1 minus difficile eſt probare proprietatẽ. [Ciuilis.] † ff. de vi & vi arma. cũ à te. ego aũt intelligo hanc decr. planè, ſicut iacet, vt quicunq; rẽ rapiã ſciens eã rapiã. à quocũq; cęperit, cõdictione ex hac decretali teneť, ẽt ſi per multas manus res rapta fuerit, arg. ff. de peti. hęre. ſed & ſi. §. ſi aũt, dũmõ vitiũ rapinę purgatũ neſcierit, qa ſi ſciret, vel pbabiľr crederet vitiũ purgatũ, tũc non habet locũ hęc decr. ſicut bñ apparet ex verbis, q̃ ſequũť. [Detinere.] Nõ. n. detinerẽt iniuſte, ſi bonã fidẽ haberẽt, nec eſt 1, 2. q. j. in primis. qa ibi, q ſecũdo ſucceſserũt, neſcierũt primos iniuſtè eiectos, vel illud fit ex diſpẽſatione. ſi aũt res rapta vacã ab aliquo accepta eẽt, tũc raptor pp poſſeſsionẽ ſuã, licet iniuſtã, haberet ꝯdictionẽ ex lege, cũ ꝗrebať, dũmodo dolo malo eã vacã-

rem

tem accepiſſet, nec eſſet accipiẽtis. C.vnde vi, cũ quærebatur. Itẽ vr̃, ꝙ paſſus violentiam, & interdictũ, vnde vi, habet ꝯ raptorem condictionẽ ex hac decret. & ꝯ cũ, qui ſcienter accepit. Itẽ vr̃, ꝙ ſi ille, qui rẽ raptam ſcienter accepit, in aliũ poſſeſſionẽ transtulerit dolo, ꝙ hac cõſtitutione tenet̃, quia qui dolo deſijt poſſidere, pro poſſeſſore hr̃. ff. de ali. iu. mu. ca. facta. l. j. ff. de rei
a vin. ſi aũt. §. 2. & §. ſed & his. † Itẽ vr̃, ꝙ condictio ex hac decr. cõpetit vim paſſo ꝯ cũ, qui à nemine accepit, ſed ipſe ſciens talem rẽ eſſe occupauit vacantẽ. & vr̃ poſſe dici gñalr̃, ꝙ oĩs poſſeſſor ſiue bonæ fidei, ſiue malę auxiliũ habet ꝯ oẽm immediatũ poſſeſſorẽ, qui dolo poſſeſſionẽ habuit, ſiue interdicti, ſiue cõſtitutionũ, puta q̃ ſunt in titulo. C. vnde vi. l. j. & per totũ, & de acq. poſ. l. ex libris, imo idẽ vr̃, ꝙ ẽt ꝯ mediatos poſſeſſores, per quoscunq; manus iuerit, detur auxiliũ, dũmodo mala fide omnes q̃ſiuerint poſſeſſionẽ, vt hic, & 3. q. j. ĩ primis, & ff. de dolo. l. j. §. j. ff. de vi & vi ar. l. j. §. familiæ, & §. ſi filius. ſi autẽ vnus de medijs poſſeſſoribus bona fide q̃ſiuiſſet poſſeſſionẽ, tunc ipſe ſolus haberet actionẽ ꝯ alios ſequẽtes malę fidei poſſeſſores. Imo plus
a vr̃, ꝙ ſi aliqs poſſideat bona fide, & alius eandẽ ª poſſeſſionẽ occupet bona fide, niſi ꝯſtiterit priorẽ bonę fidei poſſeſſorẽ iuſtè poſſeſſionẽ amiſiſſe, fiet ei reſtõ poſſeſſionis, & nõ probata ſpoliatione, vt C. de agri. & cen. ſi coloni, Auct. de mã. prin. §. ꝙ ſi, 3. q. j. reintegrãda. & ſunt hæc notãda ꝓ poſſeſſorib. eccleſiarũ, q amittũt earũ poſſeſſionẽ, nec poſſunt probare ſuã canonicã inſtitutionẽ. poſſeſſionẽ aũt eccleſiarũ, & aliarũ rerũ videnẽ continuare poſſeſſores, quouſq; exinde expellãt̃, vel alius occupet, & ipſe ſuſpicat̃ ſe poſſe repelli. ff. de acq. poſ. clã poſſidere. §. vl. & l. ſi id qđ. §. vlt. & de viuc. nãlr, & l. poſſeſſor, vel quouſque ſuã poſſeſſionẽ negligat. ff. de acq. poſ. l. ſi rem mobilem, & no. ȝ. de elec. querelã. [In vitiũ.] C. de acq. poſſ. vitia. bene dicit, ſi ſciẽter accepit, quod tenet̃ reſtituere per cõdictionẽ ex hac cõſtitutione. nã ſi ignoranter accepiſſet, ſecus eſſet. ff. de vi & vi arma. leg. cũ à te. nec ꝯdicit, c. 3. q. 1. reintegranda. qđ loquitur, qñ ille qui rẽ tenet de qua agitur, dolũ, vel violentiã fecit circa rẽ ipſam, arg. ȝ. de or. cog. cũ dilectus. vel dic, ſi quis daret libellũ, ſub quo poſſet cõprehendi actio, quod met. cau. per quã aduocat̃ res ab eo, qui metũ non intulit. ff. quod met. cau. ſi cũ ex. §. 2. puta peto reſtõnẽ poſſeſſionis talis rei, q̃ mihi per metũ eſt ablata, crederemus poſſe ferri ſñiam ꝯ poſſidentẽ, quãuis nõ ſpoliaſſet, nec rem ſcienter à ſpoliatore recepiſſet, & ſic intelligitur c. reintegrãda. C. de an. excep. l. vlti. C. vnde vi, maior. [Reſtitutionis.] Condictione ex hac decre. repete quæ diximus ȝ. c. cũ ad ſedẽ.

ADDITIO.

a ¶ Et alius eãdẽ. Adde Pe. de Anch. in cõſ. 224. incip. ad declarationẽ, col. 2. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus abſolui non debet non facta ſatiſfactione.*

CAP. XIX.

1 PIſanis. [Caſtris.] Hæc caſtra Piſani occupauerãt, & pp hoc erant excõicãti. [Motæ.] † Ideſt occupationis caſtrorũ factæ, vel à Piſanis, ſi ipſi fuerunt primi iniuſti occupatores, vel etiã ab alijs, quibus ipſi in vltio ſucceſſerunt. ȝ. c. proxi. nã licet à tẽpore motæ guerrę cp̃s plura in caſtris habuerit, ſed poſtea per alios, q̃ Piſanos ſpoliatus fuerit, licet poſtea Piſani primos ſpoliatores reſpoliauerint, nõ tenentur Piſani interdicto, vnde vi. ff. de vi & vi arma. cũ à te. ſed põt dici, q̃uis non tenenẽ interdicto, tñ iuſtè fuerunt excõicati pro detentione rerũ eccleſiæ, 12. q. 2. quicũq; militũ. a qua excõicatione cũ eſſent pro manifeſta offenſa, vel re iudi. excõicati, non debẽt abſolui ſine ſatiſfactione, j. de vec. ſign. ex parte, j. & c. cũ olim [Caſtrorũ.] i. iurũ. q̃ ep̃s in ipſis caſtris habebat. [Aſſerentibus.] Corã delegato Papę. [Reſtitutio.] Et iurũ ep̃i. [Impugnaturus.] Poſt appellationẽ debuit audiri hic ep̃s, cũ diceret proceſſum nullum, ſicut ex fi. decre. apparet. [Primum.] ſ. reſtitutio. [Alterũ.] ſ. ꝙ permitteretur poſſidere. ſ. plenè & liberè. [Conſtabat.] ꝙ ep̃s habuit. [Motæ.] Expone, vt ȝ. [Non poterat.] Sed nonne ẽt ſi alij, q̃ Piſani, eadẽ caſtra tenerent, idẽ eſſet? vtique, quia non haberet liberè, cũ in eorũ eſſet poteſtate ep̃m repellere. poteſt reſpõderi, ꝙ Lucani habebant, quando Piſani occupauerunt, & tunc liberius & plenius eccleſia affictus, & penſiones poſſidebat, quã tẽpore Piſanorum, qui non ſolũ Lucano populo, ſed etiã clero moleſti erant. & ratio, q̃ ſequitur, nõ ſufficienter reſpõdet. vel dic, ꝙ ſi ep̃s non probauit ſe poſſediſſe caſtra, qñ Piſani ea occupauerunt, qui tñ conſtabat, ꝙ ea poſſederat, & eodẽ modo, quia ꝯſtabat, ꝙ Piſani de nouo occupauerãt, ſicut ex multis verbis huius decre. apparet, conſtabat etiã, ꝙ ep̃s tempore occupationis caſtrorũ afficius & penſiones poſſidebat. & ideo debebat deleg. Papæ prę̨ſumere, ꝙ poſſidebat ep̃s plenè & liberè, hoc eſt ꝙ nullus eſſet in caſtro, qui ep̃m repellere vellet, vel poſſet, cũ de Piſanis ꝯſtaret, quod de nouo occupauerãt, nec de alijs etiã probatum erat, ꝙ caſtra poſſiderent. quod & ſi probatũ eſſet, non noceret, cũ de ipſis Piſanis indubitanter conſtaret, ꝙ de nouo occupauerant primo Lucana eccleſia poſſidente ꝑdicta. vnde licet non probaret̃ Lucana eccleſia ſpoliata, ita ꝙ cõpeteret interdictũ, vel ꝙ ſm tenorẽ literarũ barũ ei eſſet primo reſtitutio facienda, & tñ relinquitur, ꝙ ep̃s poſſidebat affictus liberè & plenè, nullo in caſtris exiſtente. Vel quod melius eſt, relinquitur, ꝙ iſtã eccleſiam poſſidebat ante quã occuparetur à Piſanis, vel alijs. ita peccauit deleg. qui abſoluit Piſanos ante quã exirent̃ de caſtris, & ſic liberè affictus, & penſionẽ dimitterent ep̃o, ſicut habebat ante, q̃ caſtra occuparent̃ à Piſanis, vel alijs. ſi aũt Piſani probauiſſent, ꝙ alij iuſtè tp̃e, quo occupauerunt, poſſiderẽt, nõ tenerent̃ dimittere caſtra, cũ ſufficeret, ꝙ plenè & liberè permitterent ep̃m ꝑdictos affictus, & penſiones percipere, ſicut habebat tp̃e occupationis, nõ aũt eſt credendũ Papã ita ſupinũ eſſe, qđ voluerit intelligere oĩa caſtra deſtruenda, vbi eccleſię affictus, & penſiones recipiebant̃. & bene facit ad intellectũ huius, j̃. de proba. licet, circa fi. vbi ferè idem hr̃, quod hic dr̃. ibi. n. qa eccleſia Rauennas plenũ ius habuerat, & plenè poſſederat, imponitur ſilẽtiũ Fauentinis ſuper poſtea poſſeſſis, niſi iuſtè ſe poſſidere oſtẽderent. hoc tñ põt eſſe iuſtũ, vt ſicut nõ licet noua caſtra facere
a cũ iniuria, vel emulatione alterius, & ita nec incaſtellare ª vetera, q̃ nõ probant̃ habitata. C. de edi. priua. §. 3. & C. de fundis limi. l. j. & 2. & 3. li. 11. arg. ff. de opc. pu. l. 3. ff. ex qui. cau. infa. irro. athletas. & ad hoc poterit agere ep̃s Lucanus. ſ. vt deſtruerent̃ innouata caſtra, vel in priſtinã formã reducerent̃ cõdõne ex ꝓmiſſis ll. vel officio iudicis, arg. ad hoc, j̃. de iude. cõſuluit. & nõ ſolũ poſſet ad hoc agere ep̃s, ſed ẽt quilibet, qui ibi reditus haberet. nec eſt hęc popularis actio, ſed verius pro vitãda diminutione ſui patrimonij quiſq; agit, maximè aũt ep̃s debebat agere, qa de toto caſtro, vel terra poſſeſſionem habebat. [Iteritum.] Et ita per conſequens apparet Piſanos nõ eſſe abſolutos. Et eſt ratio, quia formã mandati non ſeruant, vt ȝ. de reſcrip. cũ dilecta, vbi no. vel dic, ꝙ hic proceſſus fuit impugnatus, quia poſt appellationẽ habitus fuit, & appellatio probatur legitima ex eo, quia appellauit, ne fieret abſolutio, niſi pręcederet reſtõ libera, &c.

ADDITIO.

a ¶ Incaſtellare. Adde Ro. in l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. mat. fal. 44 & Abb. in c. cum eccleſia, ſupra de elec. & Feli. in c. cum veniſſent, col. fi. ſupra de conſtitu.

CAP. I. in VI.

FRequens & aſſidua. [Abſollo.] Verbi gratia, Titius agit ꝯ Meuiũ: Meuius excipit, ꝙ nõ debet rñdere, qa Seius eũ ſpoliauit, malè. [Poſt dic.] j̃. de excep. pia. [Maiori.] Iuiũ. de excu. tu. §. itẽ pp. ff. de excu. tu. populi, arg. ꝯ. Auct. vt hi, qui obli. per ſe. §. j. 2. 3. & 4. [Accuſationem.] In criminali.

De dolo & contumacia. Rubrica 14.

SVMMARIVM.

1 *Rigor iuris ſecularis, an ſecundum canones ſit ſeruandus.*

CAP. I.

ADhæc. [Naneſici.] Debet enim iudex ei corporalẽ poſſeſſionẽ. i. cuſtodiam tradere, j̃. de re iudi. cum aliquibus, & tueri debet inductum. ff. ne vis fiat ei, qui in poſ. mit. l. j. §. j. & dic, vt no. ȝ. vt ll. non conteſt. quoniã fic. nihilominus tamen poſt annũ fiet verus poſſeſſor, j. eo. contingit. ff. de bo. auct. iudi. poſ. quamuis. ſi autẽ per extraneũ impeditur poſſidere, tenetur ad intereſſe. ff. ex q. cau. in poſ. ea. ſi quia creditorẽ. [Rigor.] ſ. quod imponat ei mulctã, & etiã pęnam corporalem, quã iudex ſecularis imponeret. ff. ſi quis ius di. non obtẽ. l. j. & intellige hic de conſilio, & ſic pp hoc nõ periclitatur iuſtitia, vt hic ſequitur, alias mulctam imponet, j̃. de pœn. dilectus, & c. vlti. ȝ. de offi. dele. præterea. [Aſtringit.] Et nulla alia pœna ei imponatur, niſi quod ſoluat expenſas.

SVMMARIVM.

1 *Contumax quot modis efficiatur.*
2 *Sequeſtratio ob contumaciam fieri poteſt.*

CAP. II.

1 EX literis. [Abſentauerint.] † Hic eſt ꝯtumacia in non veniendo, j̃. eo. cũ dilecti. qñq; eſt ẽt in non reſtituẽdo. ff. de rei ven. qui reſti. quandoq; in non reſpõdendo, vt j̃. eo. prout, vel obſcurè reſpõdendo. ff. de inter. ac. de ętate. §. qui tacuit, & §. nihil, quãdoq; in non iurando. ff. de iureiur. maniſeſtè. quãdoq; in no exhibendo. ff. de appel. creditor. §. iuſſus. qñq; in recedẽdo infecto negocio, 11. q. 3. certũ, 18. diſt. ſi quis aũt. [Religionis.] 12. q. 2.
2 religioſam. ff. de relig. ſunt perſonę. [Sequeſtrari.] † No. fieri ſequeſtrationẽ pp cõtumaciã, & tunc ita fit reſtõ expenſarũ, ſicut ſi data eſſet poſſeſſio cauſa cuſtodię, vt hic, qñq; pp dilapidationẽ, 2. q. 6. quotiẽs. qñq; pp rẽ litigioſam, 11. q. j. quia. quãdoque pp ſcãdalũ, j̃. de ſequeſt. c. 2. no. cõmutationẽ cautionũ. [Eccleſias.] Sequeſtratas. [Reſtitui.] i. aſſignati poſt lapſũ annũ. ſed hñ nõ petebãt, cũ hoc iure cautũ nõ ſit, vt poſt lapſum anni qs de-

beat fieri verus poſſeſſor rerũ ſequeſtratarũ. [In poſterioribus.] De hoc no. ſ. de offi. deleg. ea literis. [Noĩa.] Et ideo quo ad expreſſa vel in literis, vel corã iudicibus non poſſunt ſecũdę ptioribus derogare, ſ. de reſcri. paſtoralis. §. quoniã, & §. nos igitur.

CAP. III.

Auſam quæ. [Natiuitate.] i. an mr ipſius A. fuit legitima vxor patris ſui, & ſic an ipſa ſit legitima filia, an nõ, & ita pcc ꝓñs poterit cognoſci, vtrũ iſte filius I. ea perſona ipſius A. ſit admittẽdus ad petendã hrẽditatẽ. nã agebat hic de hrẽditate auiæ. ſ. de hęreditate patris ipſius Agathę. [Denunciationib.] De hoc no. j. de eo, q mit. in poſ. cau. rei ſer. ſi ad [Receptis.] erat. n. lis ꝯteſt. ſicut in integra apparet, & iõ ad teſtiũ receptionẽ, & ad probationẽ ſnĩæ proceditur, & ideo etiam fit citatio ad domũ.

SVMMARIVM.

1 *Per reſponſionem indirectam ſiue proponendo exceptionem peremptoriam, ſiue per confeſſionem fit li. conteſt.*

2 *Non fit abſolutio, neque condemnatio, niſi poſt li. conteſt.*

3 *Diffinitiua ſententia, ſiue per probationem liqueat ſiue non, ferri debet.*

CAP. IIII.

Rout nobis. [Aduocari] De hoc no. ſ. vt li. non conteſt. c. ad hoc. C. quorũ appel. l. vlti. †[Reſpõdit.] Hic habes, qd licet aliquis
1 non teneaſ reſpõdere aduerſario, niſi de mãdato iudicis, ſi tñ reſpõdet, ſibi ꝑiudicat. ff. de inter. ac. ſi ſine. §. j. & l. de ætate. §. qui interrogatus. ff. de adul. ſi poſtula. §. q̃ſtioni. habes ẽt, ꝙ per indirectã reſpõſionẽ, ſiue proponẽdo exceptionẽ peremptoriã, ſiue per ꝯfeſſionẽ fit litis ꝯteſt. Sed ꝯ, ſ. de li. cõte. c. j. de ele. dudũ Ro. Sol. dicimus hic litẽ conteſtari, & nõ excepiſſe tñ, nec poſitioni reſpõdiſſe, ſed narrationi, & petitioni. & ꝙ per exceptionẽ nõ fiat li. conteſt. probatur ff. de ꝯdi. inde. elegãter. §. pen. vbi dr, ꝙ volenti litẽ conteſtari proponẽda eſt exceptio, ex quo ſequiſ, ꝙ excipiẽdo non facta eſt li. cõte. ſed ſi nõ fit li. ꝯte. per exceptionẽ perẽptoriã erit nec ante li. cõte. de ea cognoſcẽdũ, & pronunciandũ arg. ꝙ ſic. C. de excep. ſi quidẽ, vbi dr, ꝙ ex
2 ceptione perẽptoria tantũ cognoſci oportet. †Sed ꝯrium verũ eſt. ſ. ꝙ non debet de ea cognoſci, niſi prius li. conteſt. quia non poſſet fieri abſolutio, neq; cõdẽnatio, niſi li. conteſt. ſ. de ele. dudũ, & l. ſi quidẽ, non dicit litẽ non cõteſt. ſed naturali ordine cognitionẽ exceptionis ꝑcedere cognitionẽ principalis petitionis, licet cauſa breuiandi lites ſæpe ſimul de vtraq; cognoſcaſ, nec eſt ꝯ ius. & ſunt hęc vera, vbi proponiſ exceptio vt perẽptoria petitionis actor. s. ſi aũt ꝓponereſ ad reũ repellendũ, puta ꝙ eſſet excõicatus, vel vt declinatoria, tũc ante li. cõteſt. eſt ꝓbanda, vt no. j. de excep. paſtoralis. [Percepiſſet.] Et ideo dicebat ſe nõ teneri ad earũ ꝑſtationẽ, & ſic legitimè facta fuit li. conteſta. [Ad cõuincendã.] C. de iudi. auct. iubemus. [Terminatis.] Si liquet, vel liquere põt. C. de iud. ꝓperandũ §. ſi aũt reus, 3. q. 9. decernimus. [Poſſeſſionẽ.] i. ꝑ ſnĩã dotis verã poſſeſſionẽ. C. q̃do & qñ iudi. ꝯſentaneũ. C. vbi in rẽ ac. l. 2. & hoc, qñ nõ liquet, vt C. de iudi. properandũ. §. ſi aũt. & eſt hęc poſſeſſio irreuocabilis, niſi ꝯ eũ iudiceſ de proprietate, vt hic habes, & in l. ꝑal. reuocabilis eſt, ſi alias ante li. ꝯte. fiat miſſio in poſſeſſionẽ, vt no. ſ.
3 vt li. non cõteſt. c. qñ. †Sed qñ dices ſemper liquere, qa aut liquet per probationes, & tunc ferſ ſnĩa diffinitiua. aut nõ liquet per probationes, & tunc ſiſt ſnĩa diffinitiua ferri debet, qa actore nõ probante, reus, & ſi nihil ꝑſtiterit obtinebit, ſ. de cau. poſ. & propriet. cum eccleſia, in fi. reſpõdemus, hæc decr. loquiſ, qñ reus eſt abſens per cõtumaciã, quia ſi eſſet ꝑſens, poſſet eſſe, ꝙ per ꝯfeſſionẽ ſuã, vel alio modo actor probaret de ſuo iure, qd in eius abſentia fieri non pot. & ideo in eius odiũ eſt inductũ, vt mittatur in veram poſſeſſionẽ. ſecus autem diceremus, ſi actor cõtumax eſſet: tunc. n. diceremus, qd iudex debet ferre ſnĩam, & ſi nulla alia cauſa ſit, niſi quia actor nõ ꝓbauerit per ſe, & ita per cõſequens cõſtat, quod reus ſit abſoluendus. & ſi diligenter attẽdas, vtrobiq; inuenies fauorẽ præſentis & odiũ cõtumacis,

SVMMARIVM.

1 *Teſtes inducere non licet poſt publicatas atteſtationes.*

2 *Quo caſu ſoluantur expenſæ ante finem litis, & quando etiam in fine litis non fiat condemnatio in expenſis, in nu. 3.*

4 *In cauſa appel. ſemper fit condemnatio in expenſis.*

5 *An appellatus in cauſa appellationis ſemper condemnari debeat in expẽſis.*

CAP. V.

Inem litibus. C. de agri. & cẽſi. l. litib. li. 11, [Diſpendio.] 50. diſt. poſtq̃, ſ. de ele. cũ inter vniuerſas. [Intẽtionẽ.] †Per teſtes, vel
1 per inſtrã. C. de excep. ſi qitidẽ, vel per cõfeſſionem. C. de erro. aduo. l. 2. vel per ꝑſumptionẽ. C. de ꝓba. ſiue. Sed obijcies, quia publicatis atteſtationibus non licet inducere teſtes, Auct. de teſt. §. qa vero, col. 7. ergo nec ꝓponere exceptionẽ, q̃ p teſtes ꝓbari debeat. Sol. põt eſſe, ꝙ fundata erat intẽtio alias q̃ per teſtes, vnde p talẽ fundationẽ bene inducunſ. & eodẽ mõ põt eſſe, ꝙ fundata erat intẽtio p teſtes, & prius petijt dilationẽ ad exceptionẽ, quã vult per inſtrã probare, vt j. de fi. inſtr. cũ dilectus, vel ẽt ſi publicatæ eſſent atteſtationes, ſdit ectè poſſet alios teſtes inducere ſuper alijs articulis ex prioribus pendentib. j. de
2 teſti. ex tenore, j. de fi. inſtr. cũ Ioannes. [Ad ſoluendas.] †Expenſę. n. ſoluunſ ante finẽ litis, vbicunq; calũnia alicuius deprehẽdiſ, vel ẽt violenter ꝑſumitur vt hic, & ſ. de reſcri. cęterũ, ſ. eo. c. 2. j. de teſti. ſignificauerunt. ſtẽ non ſolũ in diffinitiua, ſed etiã ſi quis abſoluiſ ab inſtantia iudicij, ſtatim fit cõdemnatio in expenſis. C. de iudi. properandũ. §. j. Auct. de litig. §. oninẽ. alias regulare eſt, qd tñ in fine litis fiat ꝯdẽnatio, j. de pęnis, calũniã. C. de epi. & cler. auct generaliter, & no. qd in expenſis, q̃ ꝑſtanſ in medio litis, nõ attendiſ, an is, qui cõdẽnatur, iuſtè vel iniuſtè litigauit ſuper principali, ſed ſuper exceptione tñ, j. de ſequeſt. ad hoc, j. de appel. ſignificauerũt, & c. ſæpe, 3. q. 3. §. ſpatiũ, in fi.
3 †In expenſis autẽ, q̃ in fine litis ꝑſtantur, attendiſ, an iuſtam habeat cauſam litigãdi, vel probabilẽ tantũ, & ſic nõ fit condẽnatio in expenſis, j. ut. proxi. c. 2. j. de ſen. excõ. ſacro. ff. de leg. 2. q ſolidũ. §. ẽt, arg. ff. de peti. hære. illud, & maximè ſi iuratũ eſt de calumnia. ꝑſumimus. n. bona fide litigare, j. q. 7. ſancimus. ſi aũt temerè litigauit, condẽnatur in expẽſis. C. de iud. eũ qui. quidẽ tñ dicunſ, ꝙ hoc ipſo, ꝙ ſuccumbit, condẽnandus eſt, arg. 2. q. 3.
4 qui non probat. C. de aduo. di. iud. l. j. †Alij ꝯ, in cauſa applonis indiſtinctè ſemper fit cõdemnatio in expẽſis, 2. q. 6. omnino, j. de appel. vt debitus. & eſt ratio diuerſitatis, quia in cauſa principali producunſ probationes facti, in quo probabilis eſt ignorãtia, ſed in cauſa applonis pro magna parte nõ inducunſ probationes facti, ſed tñ allegationes iuris, vbi improbabilis eſt ignorãtia ff. de iu. & fa. ign. rña, vnde dicimus, ꝙ nõ ſemper in cauſa applonis indiſtinctè cõdẽnandus ſit. nã ſi in ea inducerenſ nouę ꝓbationes facti, qd licet aliqñ, vt no. j. de teſti. veniẽs, & c. fraternitatis, in quo caſu non ſolũ parti, ſed nec iudici põt aliquid imputari, j. de fi. inſtr. cũ Ioannes, in fi. tunc nõ eſſet condẽnandus in expenſis. Itẽ no. ꝙ ſi in ſnĩa cõtinebãtur plures articuli, & in vno eſt iuſta ſnĩa, & in alio iniuſta, & pars à tota ſnĩa appellet, fiet hincinde cõpenſatio expenſarũ. debebat. n. diuidere artic. iuſtũ ab iniuſto, & ſuper illo ſolo appellare, j. de teſta. Raynaldus. ſi vero vnũ ſolũ artic. cõtinebat ſnĩa, vt quia cõdẽnauit tñ c. cũ deberet in quinquaginta condẽnare, tunc nõ debet diſtinguere, ſed licet appellare à ſnĩa, & non fiet hincinde cõpenſatio, quia nõ eſt partis diſtinguere, tñ debeo, & tñ non, arg. tñ
5 ꝯ. ff. ſi cer. pet. quidã. † Itẽ non vr differentia, ᵃ vtrũ obtineat in
a cauſa applonis appellatus, vel appellans ratione ꝑallegata, qa vterq; per probationes inductas in cauſa principali ſatis poſſet inſtrui, qd futurũ ſit in cauſa applonis. alij tñ vc, ꝙ appellatus nõ debet cõdẽnari in expenſis in cauſa applonis, quia iuſtã cauſam litigãdi habet, cũ in cauſa principali lata ſit pro eo ſnĩa, niſi alias de iniuſta ſnĩa appareret manifeſtè. & intelligimus cõdẽnationẽ in neceſſarijs expẽſis, non vtilib. j. c. proxi. & q̃ per cauſam factæ ſunt, j. de ſequeſt. ad hoc, & in eũdo, & redeũdo, & aduocatis. C. de iud. ſancimus. deducenſ autẽ expenſæ, quas domi faceret. ff. ad cahi. ſed & ſi. §. pen. ff. de peti. hęre. ſed & ſi. §. quod aũt, & §. ſeq. & in Auct. de man. prin. §. illud, coll. 3. ff. de rei ven. ſi res. ſiſt deducunſ expenſę, q̃ caſu, vel fato factæ ſunt. ff. mã. inter. §. non oĩa. & erunt expenſæ mediocres, nõ delicatę. ff. de pigno. act. ſi ſeruos. ff. de dam. infec. inter quos. §. fi. & l. ſeq. nõ autẽ q̃rit, ſi minores potuit facere. ff. man. ſi quis alicui, §. impendia. ff. de procu. qui proprio. §. litis impẽſta. & veniunt expẽſę, q̃ fiũt poſt li. cõteſt. ex officio iudicis. q̃ vero ante, iure actionis, ff. de ędil. edic. ædiles. §. itẽ ſciendũ. §. j. & ſi tpe ſnĩæ non ſit cõdẽnatus, vlterius peti nõ poſſunt, vt C. de fru. & li. expe. l. 4. in fi. niſi in cauſa applonis, vt C. qñ prouocare non eſt neceſſe. l. fi. In hoc autẽ caſu, in quo loquitur hęc decre. incõtinenti propoſita exceptione cõdẽnabitur excipiẽs ad expẽſas faciẽdas, tñ ſub cõditione, ſi in ꝓbatione defecerit. ſic ſ. de procu. auditis, & ita vr hæc ſnĩa ſm hoc cõtinere multiplicẽ iniquitatẽ. primo quia fertur ſnĩa ſine certa quãtitate, quia non põt eſſe certa tpe datę ſnĩę, cũ nõdũ ſunt factæ. C. de ſen. q̃ ſine cer. quãti. per totũ. Sed fidemus hoc ſpeciale in odiũ tã tardè proponẽtis exceptionẽ. vel dic poſſe ferri ſnĩam incertã, qñ expenſę nõ veniunt principaliter, ſed acceſſoriè. accedunt. n. expenſæ ꝑſumptæ malitiæ. imo dicimus, ꝙ ſemper ſuper expẽſis incerta põt ferri ſnĩa talis, ꝯdẽnamus talẽ tali ad expenſas, quas fecit, vel quas probauit ſe feciſſe. C. de fru. & li. expẽ. terminato, ſ. de procu. auditis. nã ſic loquitur prędicta lex, quãdo ſic condemnauit. tiam ſi tu velles

praue

ADDITIO.

a Item non videtur differentia. Ad iſta dicta Inno. hic vide Pe. de Anch. in conſil. 415. incip. Primum dubium circa fi. conſi. ver. eſſet aliud quæſitum.

praue intelligere ꝓdictã l.ſ. ꝙ non condẽnauit in expenſis, ſed
tñ poteſtatem agendi de expenſis parti ſeruaſſe:nõ poſſet hmõi in-
tellectus ſuſtineri: quia neceſſe eſſet, ꝙ expenſæ tantũ officio iu-
dicis petanẽ, vel iure actionis.ſed officio iudicis peti nõ poſſũt,
vt in l.ꝑall.terminato, quia iã terminato negocio, ſm quod ibi
loquiẽ, nõ habet locũ tale officiũ iudicis, Inſti.de offi.iudi.§.ꝑ-
terea ſtuctuũ, ſ̃.de offi.iudi.c.fi.reſtat, ꝙ neceſſe ſit peti eas iure
actionis.ſed nulla actio ad eas cõpetit, niſi ſit ad eas cõdemna-
tus, quia tunc cõpetit actio in factũ in re iudi. Et ſic apparet, ꝙ
l.ꝑalle. terminato, loquitur, qñ iudex expreſsè condẽnauit par-
tẽ ad expẽſas, licet incertas, & ꝙ ſi iudex ſeruauit ei, quod poſſet
6 agere de expenſis factis in lite, ꝙ nihil valet.† Illud autẽ bene fa
temur, ꝙ iudex poſt ſniam tota illa die ſuũ officiũ exercere po-
teſt condẽnando in expenſis. ff. de re iud. Paulus. alij tñ dicunt,
ꝙ bene valet reſeruatio expẽſarũ, & ſic intelligo l.ꝑal.& ageẽ
ad illas condõne ex l.illa.primũ dictum magis placet. vel dic, vt
no.ſ̃.de procu.auditis. ſecũda iniquitas eſt, ꝙ intromittit ſe de
tractu futuri tẽporis.ſed rñ.vt ſ̃.de procu. auditis. tertia iniqui-
tas eſt, quia ferẽ ſnĩa ſub ꝯditione.ſed reſpõde, hoc nõ eſt ꝯ ius,
ſed ꝑter ius, 2.q.6.biduũ, & eſt ita ſtatutum pp breuiandas lites.
quidam autẽ dicunt condẽnationẽ hanc tantu in fine litis fieri,
quod litera bene per oĩa nõ patitur. alij vero dicunt, ꝙ eo defi-
ciente in probatione. & hoc eſt ſpeciale ſecundũ eos, quia etiã
ſi alias obtineret in principali cauſa, & per alias exceptiones, ta
men condemnabitur in expenſis factis in illa exceptione.

S V M M A R I V M.

1 *Cum crimẽ in modum exceptionis proponitur, an per procuratorẽ agi liceat.*
2 *Expenſæ an ſint computandæ à tempore citationis, an à tempore cõtumaciæ.*

C A P. V I.

1 CVm dilecti. Cõtra eundẽ.hic ſatis apertè pa-
tet, † ꝙ in modũ exceptionis agiẽ
ꝯ electũ, et ſi cõfirmationẽ, vel ordinẽ nõ petat. nam
hic, nec electus, nec nuncij eius cõfirmationẽ pete-
bant. quia cõfirmatus erat. nã aliter nõ noĩaretur electus, nec
ordinẽ, nec cõfirmationẽ iã adeptã petebat, q̃ ipſi abſenti ꝑſtari
non poterant. Itẽ dici non põt, ꝙ ageretur ꝯ electũ accuſando,
cũ per procuratores agaẽ. nec inquirẽdo, nec denũciando, ſicut
ex ipſo cõtextu literæ euidẽter apparet. Itẽ non põt dici, ꝙ ſint
admiſsi ad proponẽda hæc crĩa quaſi ꝓſequẽdo appſonẽ, quia
ipſi nõ appellauerũt, nec electus ſuã appſonẽ fuit proſecutus.
[Appellauerit.] De appſone, q̃ fit extra iudiciũ, no. ſ̃.de ma. &
obe.cũ dilectus, j.de app.cũ ſit Ro.& c.conſuluit, & c.ad audien-
tiã, & c.cõſtitutis.2.& c.bonæ me. [Renitẽtem.] De hoc no. ſ̃.de
procu.querelã. [Preſentare.] Hoc allegãdo dicit. vel tũc habet
hoc locũ, cũ aduerſariũ ſcit corã iudice permanere, etiã maxi-
mè in cauſa electionis, vbi periculũ eſt in mora, vt ſ̃. de elec.cũ
inter vniuerſas. ſi.n.neſciret eũ corã iudice perſeuerare, quare
iret: nã ſi fuit legitimo impedimẽto detẽtus, circũducitur per-
emptoriũ ff.de iud.l.& poſt, & ſic fruſtra cogereẽ circumducto
perẽptorio ſe fatigare laborib.& expẽſis, cũ ius reddat eũ libe-
rũ.ff.ſi quis cau.l.2.ſi autẽ legitimã excuſationẽ nõ habebat, tũc
ſiẽr ꝑciſè venire non teneẽ, quia ſiue poſt veniat, ſiue non, ſem-
per tenetur ad expẽſas legitimas, vt hic, & hoc ſufficere debet.
nec ꝯ facit l.illa quã inducit. ff.de arb. Celſus, cũ aliud ſit in ſo-
lutione, de qua ibi loquiẽ, q̃ ſemper liberat debitorẽ. ff. de ſol. ſi
per me, & ad quod ſemper teneẽ poſt terminũ, aliud in cõparen
do corã iudice, à quo non liberaẽ, ſi tẽpore non idoneo compa
reat, & etiã ad quod nõ tenetur. alij tamẽ dicunt, ꝙ ſemper & ẽt
poſt terminũ cõparere debet, ad minus vt dicat excuſationẽ ab-
ſentiæ, arg.4.q.5.c.j.& 5.q.3.c.j.& etiã vt litiget, ſi aduerſarium
inuenerit, vt hic. [Elapſo.] ff.de arbi.Celſus. [Et inſidias.] Quã-
uis hoc ſufficeret, ſi citatus eſſet perſonaliter, non tñ valet, quã-
do citatus eſt per procuratorẽ, nec procuratores inſidias timẽt.
quod hic apparet, quia ſi non timent nuncij, nec procuratores.
2 [Moderatas.] De hoc no.ſ̃.c.proxi. [Tempore.] † No. expenſas
computandas à tẽpore citationis, & non tantũ à tpe ꝯtumaciæ.

S V M M A R I V M.

1 *Antequam quis ſortiatur effectum confirmationis, examinari debet, an ele-
ctio ſit canonica, vel non.*
2 *Poteſt contra aliquem criminaliter, vel ciuiliter agi poſt confirmationem,
& conſecrationem.*
3 *Non poteſt in viua voce appellare, quem conſtat fuiſſe contumacem.*
4 *Non licet, niſi de gratia, contradicere confirmationi ſolenniter factæ, à qua
non eſt appellatum.*
5 *Sententia ſuper electione in rem iudicatam non tranſit.*

C A P. V I I.

CVm olim. [Aſſereret.] ff. de exhib. re. diuus.
[Iuſpendi.] Nõ eſt trahendũ ad cõ
ſequentiã, cũ non debeat accedere ad Apoſtolicam
ſedẽ, vel Metropolitanũ electus, vel cõſecrãdus, niſi
habeat decretũ ſubſcriptionibus roboratum, & literas teſtimo-
niales, 63.diſt.cps.. hoc tamen ſatis poſſet concedi illã cõfirma-
tionem fieri cũ debita ſolẽnitate, vel cauſæ cognitione, quę ſit
ꝓdicto modo, etiã cũ nullus citetur, cum illi, qui volunt aliquid
obijcere, parati debeant eſſe pp periculũ, qđ eſt in mora, arg.j.
de appel.oblatæ. Itẽ quia terminũ habent à iure, intra quẽ de-
bent habere epm conſecratũ, vt no.ſ̃.de elec. cum in cunctis, &
c.ſtatuimus, & intra illũ terminũ ſi vnus malitioſè alium ꝑueni
ret, caſſareẽ, quod fieret, arg. ꝑal. decre.oblatæ. Papa autẽ poſſet
1 hic excuſari, quia per falſas literas iſte D. circũuenit eũ. † [Cano
nicè.] Vẽ, ꝙ non deberet ſic cõcludere, ſed ſic, ſi inueneritis eũ
per falſas literas cõſecratũ, imponatis ſibi ſilẽtiũ, nihilominus
faciatis eũ pacifica poſſeſsione gaudere, cũ ex quo cõfirmatus
eſt, talibus exceptionibus nõ obſtantibus effectus cõfirmatio-
nis nõ ſit impediendus, j.de appel. cõſtitutis.2. Imo bene dicit,
ꝙ clãdeſtinè, vel obreptitiè obtinuit cõfirmationẽ, vt hic. Et iõ
anteq̃ habeat effectũ ꝯfirmationis, examinari debet, an electio
ſit canonica, vel nõ, vt no.ſ̃.de cau.poſ. cum olim. vel põt dici,
ꝙ nunquã debuit habere poſſeſsionẽ rerũ epatus, quia nõ con-
ſtabat de cõfirmatione, cuius effectus eſt poſſeſsio rerũ epatus,
vt ſ̃.de elec.cũ in cunctis, ſed tantũ de cõſecratione, nec cõſe-
crando cõfirmare vẽ, cũ hoc nõ intenderit, & diuerſi ſint actus,
arg.ſ̃.de elec.cũ inter vniuerſas, in fi.ſed ſi negareẽ clandeſtinè,
vel obreptitiè facta conſecratio, vel cõfirmatio, nihil innouabi
tur. quouſq; de hoc cõſtet, cũ ad hoc dicendũ non admittatur
quis, niſi ex officio iudicis, ſiue dicat confirmationẽ nullã, vel
beneficiũ reſti.in integrũ petat, & ſi vtroq; iſtorũ modorũ aga-
tur, lite pendẽte nihil innouari debet. ff.de iudi.ſi ꝑtor. C. de in
2 integ.reſti.l.j.j.vt lite pend.c.j. † Fatemur tñ, ꝙ poſt cõfirmatio-
nẽ, & cõſecrationẽ põt ꝯ aliquẽ agi & criminaliter, & ciu liter
ſuper eo, ꝙ non ſit canonicè inſtitutus, vel per ſimoniã, vel qa
omiſſa ſit forma, vel alio modo, niſi dum petebatur cõfirmatio,
vel conſecratio de eo, quod modo obijciẽ, fuiſſet exceptũ & iu-
dicatũ, ſ̃.de elec.cũ dilecti, vel ẽt exceptũ tñ, & non obſtãte ex-
ceptione, facta fuiſſet cõfirmatio. nã in his caſibus fortè poſtea
agi poſſet. C.de fi.inſtr.l.fi.arg. C.de fal.ipſe.hic tñ eſt drĩa inter
eũ, qui poſt ꝯfirmationẽ obijcit, & eũ, qui ante ꝯfirmationẽ ob-
ijcit, quia qui ante cõfirmationẽ obijcit, nihil probare debet ea
ratione, quia negãtis factũ.ſ.in electione nõ canonica nulla eſt
probatio, ſed electionẽ canonicã eſſe probare debet, vt no.ſ̃. de
poſtu.c.j.vbi aũt poſt cõfirmationẽ dr̃ electionẽ minus canoni
cã, hoc ꝓbare debet. Nemo.n.cogiẽ dicere titulũ ſuæ poſſeſsio-
nis, vt no.de hoc ſ̃.de procu. ex inſinuatione. vel dic, vt no. j.de
accu.c.ſuper. ſi autẽ crimen obijciaẽ, ſiue ante confirmationẽ,
ſiue poſt, ſemper qui obijcit, probare debet, niſi iudex ex officio
ſuo velit inquirere, de hoc no.ſ̃.de poſtu.c.j. quare nõ ſimul au
diunẽ cauſę oĩum triũ. ſ. D.F.& G. hoc, qđ ſ̃ in hac glo. dr̃, vẽ, ꝙ
ẽt.ſ.poſt ꝯfirmationẽ, & electionẽ rerũ oĩt dici ꝯ ꝯfirmationẽ
& electionẽ. & de forma electionis, & de delicto perſonæ locũ
habet, quando ꝯfirmatio data eſt ſine cauſę cognitione. & idẽ
vẽ, etiã ſi ſine vlla inquiſitione, vel cognitione data ſit, ſicut eſt,
quando idẽ elector, & cõfirmator, & hoc probaẽ ſ̃. de ele. ꝙ ſi-
cut, j.de app.cõſtitutis, & c.ꝯſtitutus, & in his caſib. ſi apparue-
rit electionẽ minus canonicè factã, caſſabit electionẽ. Itẽ ſi in-
uenerit confirmationẽ nõ ritè factã, puta quia cõfirmator no-
luit admittere ꝯdictores, vel legitimas exceptiones, vel quia ele
ctionẽ non examinatã ꝯfirmauit, ſiue appellatũ fuerit, ſiue nõ.
caſſabit cõfirmationẽ, arg. j. de appel.cõſtitutis, & c.cõſtitutis.
ſi vero cõfirmatio quantũ ad oppoſitionẽ iudicij fuerit ritè fa-
cta, ſed electio non, ſed tñ cõfirmatori nõ innotuit tota veritas,
tunc dicunt quidã, ꝙ eodẽ modo irritanda eſt cõfirmatio, qa in-
ſpecta veritate mala fuit, licet iudex bene proceſſerit. C.de app.
eos, j.de fi.inſtru.cũ Ioannes, j. de priuil.cũ olim, 2.in fi. Sed cer
tè, quicquid dicant, hoc vẽ habere locũ, vbi fuit appellatũ, quia
pp remediũ appſonis irritatur, quod factũ eſt, vt in eiſdẽ iurib.
apparet. ſed vbi nõ eſt appellatũ, quõ irritabitur, quod legitimè
factũ eſt? non vẽ bene, ſed tamen non reuocatẽ ſine maturiori
conſilio, quod ſic factũ eſt. ſed vbi inueniet ſuperior electionẽ
minus canonicã præceſsiſſe, & confirmationẽ ſine examinatio
ne ſecutã fuiſſe, melius dicet, ſi ſic dicat, quia cõfirmatio per er
rorẽ fuit obtenta, eã reuoco, & quia electionẽ inueni minus ca
nonicã, eã caſſo, arg. ff. de re iudi. quod iuſsit. C.cõmi. & progr.
interlocutio. & l.ſeq. C.ſi per vim, l.fi. Si aũt electionis cõfirma
tio fieret cũ ſolenni examinatione, puta partibus cõſtitutis in
iudicio, & li.conteſt. ſ̃.de elec.dudũ Ro.& ſnĩa tali modo lata,
ſcilicet cõfirmo electionẽ, tunc de cętero nullus admitteẽ, neq;
ꝯ electionẽ, neq; ꝯ confirmationẽ, à qua non eſt appellatum, ad
hoc, vt ipſa caſſetur, nec pp formã, nec pp crimen, quia ſnĩa trã-
ſit in rem iudi. C.cõmi. & progra.l.3. non negamus, quin poſſet
procedi ꝯ hunc confirmatũ, & propter crimen, quod ante ele-
ctionẽ cõmiſerat, & etiã propter defectum formæ, vt quidã di-
cunt, non ad electionẽ, vel confirmationẽ caſſandã, ſed ad hoc,
vt deponatur, vel ſuſpendatur, vel alia pęna imponatur. ſed plu-
ribus alijs videtur ꝯ, & melius etiam, ꝙ de præmiſsis non poſ-

ſit accuſatí poſt cõfirmationẽ ſolẽniter obtentam, quia tranſit
in rẽ iudicatã, vt dictũ eſt, et aliquis ſit litiũ finis. C. de fi. inſtru.
l. vlti. ad fi. & idẽ vr̃ dicẽdũ, etiam ſi partes nõ fuerint in proceſ
ſu cõfirmationis, nec li. cõteſt. facta fuerit, ſed tñ ſolenniter pro
ceſſerit cõfirmator inquirẽdo de forma electionis in loco, vbi
facta eſt electio, & de ſcientia, & de morib. & vita electi in loco,
vbi conuerſatus eſt, ſ. de elect. ſcriptũ. nã in hoc caſu credimus
ſniãm cõfirmationis tranſire in rẽ iud. niſi fortè de obreptione
proponeref, niſi fortè ex prouiſione, & de gratia, & nõ de mero
iure audiret, non tñ multo tpe poſt cõfirmationẽ. ſ. de elec. cũ
3 dilecti. [Aliogn.] Si pdictus D. nõ eſſet canonicè electus. †¶ [Ci-
tatus.] ſic referebãt iudices, vel pars F & G. ſ. ꝙ ꝯtumaciter ab-
fuerat D. ſed nõ cõſtabat: quia ſi cõſtaret eũ fuiſſe ꝯtumacẽ, ſic
nõ poſſet appellare viua voce. ff. de in integ. reſti. diuus. ita nec
eius itineris abreptio vim appľonis obtinet: & hoc iuſtificat sẽ-
tentiã eo abſente latã. ſ. vt li. non cõteſt. qm̃. nec fuit neceſſe, ꝙ
aliqua ſnĩa ferretur ꝯ hunc D. eũ de facto in eadem eccleſia, de
qua agif, nihil poſsidear, nec ẽt de iure. Itẽ quia nec ipſe agebat
ꝯ alios electos, nec alij ꝯ eũ, nec ſe eis opponebat. [Contuma-
4 te.] Huic facto G. acquieuit, vel ad minus nõ ꝯdixit, nec poſtea
eum inuenimus proſecutũ hmõi negociũ, quis ſola teſtimonia
nõ ſufficerent, vbi de plurĩũ agif electionib. hæc autẽ ideo ſufficiunt, quia ambo electi, inter quos erat contẽtio, videnf his eſſe
cõtenti. ſed D. ẽt huic cõfirmationi ſe opponere nõ poſſet, niſi
appellaſſet: quia cõfirmationi ſolẽniter factæ, à qua nõ eſt appel
latũ, ꝯdicere nõ licet, niſi de gratia, quia cõfirmatio ſnĩa eſt, &
vim, & formã ſnĩæ tenet, & ideo tranſit in rẽ iudi. ea quo nõ eſt
appellatũ. [Literas.] Quę nõ valuerunt, cũ de pmiſsis literis, &
coſi. q̃ in eis cõtinebant, nõ facerẽt mẽtionẽ. ſ. eo. c. 1. [Miſeri
corditer.] Quia vera fuit miſericordia, quia ea quo alius legitimè cõfirmatus fuit, nõ erat vlterius audiẽdus, niſi proſequẽdo
appľonẽ, de qua Papa erat incertus. [Inuenius.] q d. citatus ter-
tio ꝯtumax fuit, ideo procedif ꝯ eũ, ẽt ſi non inueniatur. [termi
no.] vnius anni ſibi dato, cũ alias ſemp deberet expectari, ſi cõ-
tumax nõ eſſet, arg. à ꝯtio ſenſu, ſ. vt li. nõ conteſt. c. qm̃. §. por-
ro, & §. ſeq. Sed dices, quare datur annus, cũ in decre. præal. non
denf, niſi ſex mẽſes? Rñde, ibi agebatur de electione nõ confirmata, & epõ nõ conſecrato, hic vero loquif de iã conſecrato, &
hoc eſt ſpeciale pp reuerẽtiã cõſecrationis. vel dic hoc eſſe ſpe
ciale pp conſecrationẽ: quia iſte tñ tractatur de eius iure poſt
ſnĩam iuſtè latã, & ꝙ expectef per annũ, & ſic ẽt hoc ex abundãti, vt auferretur oĩs exceptio ipſi D. qui dicebat & dicere poterat per itineris abreptionẽ appellaſſe, qđ tñ non cõſtabat. nõ. n.
eſſet bonũ, imo peſsimũ, ꝙ is de iure eſſet epẽs, ꝙ alius in locum
5 eius intraret, 3. q. 7. hoc quippe, & ĩ. de ꝯceſ. præb. c. i. † Et eſt hic
arg. ꝙ ſnĩa ſuper electione nõ tranſit in rem iudi. ſimile in matrimonio carnali. ĩ. de re iudi. cõſanguinei, & c. tenor. alij dicũt
& melius, ꝙ ſi verũ eſſet, quod D. dicebat. ſ. ꝙ iter arripuerit ad
ſeq. appel. veniendi, iniquus erat proceſſus iudicũ. ĩ. de appella.
ſuggeſtũ, & c. meminimus. & ideo de iure eſt, ꝙ iterũ inquiraf
de eo, & ſi inuentũ fuerit reuocetur proceſſus. ſ. de offi. dele. cũ
cauſa. Sed oppones, quare ergo ad eoſdẽ remittitur negociũ?
Rñ. non remittif, ſed hoc ius coe eſt, ſi quis intra annũ nõ pſequitur appľonẽ, primus iudex põt proſequi app. vt no. ſ. de off.
dele. paſtoralis. §. pterea. vel melius pp pſumptiones, q̃ erant ꝯ
eundẽ D. hoc ſpeciale factũ fuit ꝯ ius. hodie autẽ dicunt quidã
hoc, quod diximus de abreptione itineris, eſſe correctũ, vt no. ĩ.
đ app. vt debitus. [Verbo.] Quia nõ dixit, ego appello, ſed dixit,
vel p certo habebaf, ꝙ ad ſeq. ap. veniebat, vt de pceſſu ꝯ ſe habito cõquereref. nec hoc ſufficit, ſi copiã iudicis, à quo vult appellare, põt habere intra 10. dies, ex quo ſcit ꝯ ſe habitũ proceſſũ. corã eo. n. appellare tenef, 2. q. 6. §. ſi quis ipſius, & §. biduũ.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus neque adminiſtrare, neque alienare res eccleſiæ poteſt.*
2 *Reus excommunicatus poteſt conſtituere procuratorem.*
3 *Excommunicatione pendente ſuſpenditur effectus debiti.*
4 *Debemus apoſtatis de omnibus iuribus ſuis reſpondere.*

CAP. VIII.

VEritatis. [Canonicis.] Et quia nolebat canonicis cũ accuſantibus reſpõdere ordine
iudiciario ſeruato, ideo dñs Papa, ne de ſua cõtumacia cõmodũ reportaret, mandat ꝯ ipſum procedi in
modũ inquiſitionis. [Audiendã.] In modũ inquiſitionis, alias
nõ liceret ꝯ eũ recipere teſtes, li. nõ cõteſt. vt ſ. vt li. nõ cõteſt.
qm̃ fre. alij dicunt, ꝙ ſemper ꝯ quẽlibet plarum, & ẽt clericum
cõtumacẽ ad depoſitionẽ procedef li. non cõteſt. vt hic, & ĩ. de
cle. nõ reſi. in eccle. vel pla. ex tuæ. ſm l. autẽ ſecus. ff. de pen. abſentẽ. [Depoſitionis.] No. ꝙ non fert hic ſnĩam ſuper crimine,
ſed tñ deponit eũ. [Inhibitionẽ.] ĩ. de no. ope. nun. cũ ex iniũcto. ĩ. de deſpon. impub. ad diſſoluendũ. ſ. de in integ. reſti. cũ ve
1 niſſent. † [Excõicationẽ.] Excõicatus. n. cũ ſuſpẽſus ſit, & adminiſtrare nõ poſsit, alienare res eccleſię nõ põt, quod intelligendũ vr̃ de nominatim excõicatis, & publicẽ, arg. ĩ. de iudi. ad pro
bandũ. Idẽ ẽt, ſi non noĩatim, ſed tñ per ſnĩam, vel canonẽ, in
quẽ certũ eſt eũ incidiſſe. ĩ. de exceſ. pla. c. fi. Itẽ res ſuas vendere, donare, & alias emere põt. i. teneret ꝯctus, ſi faciat, 11. q. 3.
qm̃ mul. in fi. & expreſsius ĩ. de ſen. excõ. ſi verè. vbi dr̃, ꝙ ẽt nouos ꝯctus cũ eis inire licet, & fortè ſi cõſtituat procuratorẽ ad
negocia, oritur inter eos actio mandati. nõ. n. inuenimus hmõi
2 ꝯctus cenſeri nullos à iure. † In iudicijs aũt admittẽdus nõ eſt,
qñ eſt actor excõicatus. ĩ. de ſen. exc. per tuas. ĩ. de ſen. & re iudi.
ad probandũ. ĩ. de proba. poſt ceſsionem. C. de here. l. pen. Imo
& ſi in iudicio cõſtituitur, qñ excõicatus eſt reus, oritur obligatio, quod apparet, quia reus excõicatus conſtituit procuratorẽ.
ſ. de iudi. intelleximus. ſed exceptione actor remouef, de hoc
no. ſ. de procu. cõſul. nec in ſpiritualibus valet, qđ fit ab excõicatis. ĩ. de app. cõſtitutis. j. ſed in his ſpiritualibus valent, quę facti ſunt tñ. q. d. non q̃ iuris, arg. ĩ. de præben. pro illorũ. ſ. de reſcrip. capſm, dicunt tñ aliqui, & fortè nõ malè, ꝙ ſi aliqui plati
ſunt excõicati, & ratione ſui officij facerent aliquod ſpirituale,
puta quia prouiderent alicui eccleſiæ de platura, vel canonicatu, vel cõfirmarẽt alicuius electionẽ, ꝙ bene valet, qđ fit ab eis,
q̃diu tolerantur. 8. q. 4. nõne, 6. q. 4. c. 1. & 2. niſi fortè eſſet notorũ, vel alias probari poſſet, ꝙ eſſent publicè excõicati. quia tũc
hæc ſpiritualia, vel ẽt alia ab eis recipere nõ debent, ſed cũ ſupe
riore agere, & ab eo appellare, arg. ff. de mino. ait prætor. §. permittitur. nec ꝯdicit decre. cõſtitutis, quia ibi nõ ratione publici officij eligebant, ſed ſpeciale ius proſequebant, qđ quilibet
habet ratione ſui canonicatus, vel ſpiritualis fraternitatis: vel
ibi vt excõicati fecerũt ratione publici officij, qđ non habebãt,
quia publicũ officiũ eligendi in nõ excõicatos tñ reciderat. &
dicimus generaliter, ꝙ ꝯctus initi cũ excõicato nõ ſolum ignoranter, ſed ẽt ſcienter, & durante excõicatione tenent, & ex eis
agitur ꝯ excõicatos, ſi cõueniantur, ẽt durante excõicatione. ipſe autẽ excõicatus licet & agere non poſsit durante excõicatione, tñ poſt abſolutionẽ poterit agere de ꝯctu inito, dũ erat excõicatus. obligatur. n. alijs, & obligat ſibi alios, dũ ſint excõicati, 11. q. 3. qm̃ multi, in fi. ĩ. de ſen. excõm. ſi verè, & tpe excõicationis durant obligationes, licet agi nõ poſsit ex eis, dũ ſunt ex-
3 cõicati. ĩ. de excep. cũ inter. ĩ. de ſen. exc. per tuas. ¶ † Itẽ pẽdẽte
excõicatione ſuſpendif effectus debiti, puta fidelitatis, & vr̃, ꝙ
iurõ fidelitatis aſtricti ſunt abſoluti à iurõ, 15. q. 6. nos, & c. iuratos, arg. ꝯ. 11. q. 3. Iul. ſed ibi potius narrat factũ, q̃ ius, vt ex eodẽ
c. colligi põt. ſed poſt abſolutionẽ bene agent excõicati de ꝯctu in excõicatione inito rõnib. pdictis, qa ꝯctus tenet, licet excõicatus agere nõ poſsit. Itẽ ſi exiſtẽs in excõicatione expoliet,
poſt abſolutionẽ aget interdicto, vnde vr̃, quia non licet alicui
excõicato ſua auferre. & ſi quis cũ iurõ, vel ſine iurõ pmiſit aliquid alij excõicato dare, cõſulimus ei, ꝙ det. nã hoc iurãm, vel
promiſsio abſq; interitu ſalutis ſeruari põt. ĩ. de iureiu. ſi vero,
maximè ſi alij ſeruari debet. Sed dices, nõ põt ſeruari ſine pctõ,
cũ ego ei in nullo cõicare debeã, 11. q. 3. cũ excõicatis, & ſi cõico, pecco mortaliter. ſ. de his, q̃ vi, me. cauſa ſiũt, factis. Sed rñdemus, cũ licitũ ſit ab eis emere, vendere, & ꝯhere pro vtilitate
noſtra, vel neceſsitate. ĩ. de ſen. excõ. ſi verè, & c. inter alia, & ẽt
ex pietate aliquid põt dari excõicato, 11. q. 3. qm̃ mul. in fi. & p
cõſequens ea facere, q̃ in ꝯctibus conueniunt, & quia aliter ſequeretur, ꝙ eccleſia machinaref fraudes, vel mendaciũ, qđ eſſet abſurdũ, 22. q. 2. cũ humilitatis, & c. nec artificioſo, quia nec
vr̃ fuiſſe intentio cõdentis canonẽ, ꝙ alius punireť, q̃ excõica-
4 tus. † Itẽ ſi ſeruiens tenetur ei ſeruire, vt pmiſit, 11. q. 3. quoniã
mul. quare eadẽ ratione debita nõ ſoluet, & ad hoc bene faciet,
11. q. 3. Iulianus, & c. Imperatores. vbi ſatis innuitur, ꝙ apoſtatis debemus de omnibus iurib. ſuis reſpondere. nã poſſunt cõprehendi ſub patrefamilias, arg. ĩ. de ſen. excõ. ſi vere. nec eſt reuocata ratio pdictorum per c. 15. q. 6. nos, & c. iuratos, qnia illa
c. ſpecialiter loquunf in abſolutione à fidelitate, & iurõ fidelitatis. vel idcirco ſpecialiter ſtatuitur & reuocatur canon Iul. quia
valde magnũ fomentũ excõicationis, & excõicatorũ erat, quãdo ſe videbant cõcomitandos magna caterua vaſallorũ. vel dic
ꝙ ſicut ibi factũ fuit pp multã malitiam excõicati. & modo fieri poteſt, ſed niſi ſententialiter abſoluatur, ipſo iure abſoluti nõ
ſunt. hic tñ fatemur, ꝙ non eſt cũ eis cõicandũ, nec ꝯhendum, ſi
ſuperbiores inde fierent, vel ſi apud alios æquè bene, vel ẽt aliquantulũ minus ꝯhere poſſent. plus dicimus, ꝙ ex quo inquiſitio fit ꝯ aliquẽ, extũc nõ licet ſibi alienare. ĩ. de accu. c. fi. vbi no.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt quis abſque bona fide beneficium poſsidere.*
2 *In actione de beneficio obtinendo non eſt facienda miſsio in poſſeſſionem.*

CAP. IX.

COntingit. [Potentiã.] Nũquid ſi expellat eũ, comperit ei interdictũ, vnde vr̃ arg.
ꝙ nõ. ff. vti poſ. ſi duo. § creditores. ĩ. de ſequeſt. poſ.
ad hoc. ꝯtrium tamen credimus, arg. C. de præto. pig.
l. vlti.

ł. vlt. [Verus.] Contra hūc plura prodita ſunt auxilia. primū, ꝙ p̄ſtet cautionē iudicio ſiſti. ȷ̄.c.j.& ſm ꝙ condēnctur in expēſis. j. de ſequeſt. poſ. ad hoc. tertiū ad intereſſe. ff. vti poſ. ſi duo. §. vl ti. ff. ne vis fi. ei qui in poſ. indu. l.j. in prin. quartū manus milita ris ff. ne vis fi. ei qui in poſ. indu. ſi quis miſſus. quintū beneficiū huius cōſtitutionis. ſextū ex cōſtitutione ȷ̄. vt li. nō cōteſt. qm̄. in fi. ſeptimū eſt, vt in poſ. leg. is cuius. §. miſſus. † Sed nunquid idē eſt, ſi clericus de beneficijs eccleſiaſticis agat, vel de alijs ſpi ritualibus? arg. ꝙ non, quia nō eſt ſufficiens titulus p̄ſcriptio, ſed neceſſaria eſt legitima electio, vel ordinatio, 62. diſt. c.j. & 2. q.j. legū, nec eſt ꝯ. j. de ſurepat. cura. quia ibi non p̄ſcribitur eccle ſia vt beneficiū, ſed vt proprietas, quod eſſe pōt. j. de p̄ſcrip. audi tis. ȷ̄. de in integ. reſti. auditus, tñ dices, ad qd prodeſt ſm decre tū in beneficijs, cū nullus poſsit poſsidere ſine bona fide, & hic non poſsit habere bonā fidē, qui conſcientiā haberet rei alie næ. j. de p̄ſcrip. quoniā? reſpōdemus, videlicet vt fructibus vtatur. Itē pōt dici cū poſsidere bona fide, quia ſic credit, vel quia au ctore p̄tore poſsidet ex ſecundo decreto, & ſic p̄ſcribet, vt nihil ei obijci poſsit per aduerſariū: ſemper tñ, ſi habet conſcientiā rei alienæ & quandocunq; habuerit, nō confidat, ꝙ ratione hu ius miſsionis poſsit retinere beneficiū. Sed vr̄ hanc quæſtionē nō de facili poſſe ſic procedere. nā aut ille, qui agit ſuper benefi cio, eſt cōfirmatus, aut non. ſi nō eſt cōfirmatus, ſolū officiū iu dicis implorare pōt, vt cōfirmetur, & ſi illi, ꝯ quos agit de hoc, & qui vbi ſe opponunt, contumaces ſint, nunquā fiet miſsio in poſ. cauſa cuſtodię. nā ante cōfirmationē pōt ſuū beneficiū mi niſtrare ȷ̄ de elec. qualiter. ergo multo fortius non competit ei actio ad beneficiū, vel res beneficij petendas. nec eſt hic neceſ ſario miſsio in poſſeſsionē, cū li. nō cōteſt. procedi poſsit. ȷ̄. vt li. non cōteſt. qm̄. ſi autē eſt cōfirmatus, nō debet petere ius, qd habet in beneficio, quia illud habet, nec amiſit, cū iura inſepara bilia ſint: ſed debet petere, vt pacifica poſſeſsione gaudeat. j. de appel. cōſtitutis, & petat res ad beneficiū pertinentes. Itē & tūc ꝯ cōtumacē dat̄ miſsio in poſ. ſicut in alijs realib. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. Fulcinius. §. itē videamus. ſed in hoc vltimo caſu non multū procedit beneficiū: quia pōt eſſe, ꝙ nullā certam rē pe tit, ſed beneficiū, ſicut alij canonici, & locū in choro, & huiuſ modi, vnde in hoc ſatis vr̄, ꝙ licitē fit miſsio in poſſeſsionē, & ē ſm decretū huic dabitur, ſed tamen iudex primo ſummatim co gnoſcat. ȷ̄. vt li. non cōteſt. qm̄. §. pen. & licet aliàs ſufficiat pro ſummaria cognitione, vt ȷ̄. vt li. non cōteſt. qm̄. §. pen. iuſm ca
2 lumniæ, hic aliquātulū maiores probationes requiret. † Hodie tñ ſtatutū eſt, ꝙ cum agitur de beneficio obtinendo, ꝙ nō eſt fa cienda miſsio in poſ. j. tit. proxi. c. fi. vbi notatur. & ex hac ratio ne. ſ. quia l. iſta Fulcinius, dicit generaliter in actione in rē fieri miſsionē in poſ. rei petitę, dicendū vr̄, ꝙ ſi ep̄s petat ius ep̄ale in aliqua eccleſia, vel aliquid aliud incorporale, ꝙ reo cōtumace exiſtente dabitur miſsio in poſ. cauſa cuſtodiæ illius eccleſiæ, & exercitiū iuriū. ſ. vt poſsit iniungere pœnitētias, vngere infir mos, & iuriſdōnem, & iura ep̄alia exercere. no obeſt obiectio, er go aliquis, qui nunquā habuit curā, habebit exercitiū? ad quod reſpondemus: pōt eſſe, ſed hoc eſt ꝑ ignorantiā poſſeſſoris. nā hæc eadē argumentatio eſt in ſnīa diffinitiua, quæ nō tribuit ei curā, pro quo dat̄ ſnīa, niſi de iure haberet. ff. de condi. indebi. l. Iul. & j. de re iud. cū inter vos, ꝙ tamen exercitiū haberet. Itē hoc idē poterat, ſi ſimpliciter nomine ſuo mittatur in poſ. ex ſe cūdo decreto prælationis ſuæ. vel dic, vt no. j. tit. proxi. c.j. [Cō ſtituatur.] Hæc decre. pōt loqui in perſonali actione, & ſm hoc propriè ponitur hoc verbū, cōſtituatur, quia poſt annū ex ſecū do decreto cōſtituetur verus poſſeſſor, ſicut ſi ēi permāſiſſet in cuſtodia, neceſſariū eſt ſm decretū, vel pōt loqui in reali, & ſm hoc illud verbū, conſtituatur, ponitur impropriè, vt ſit ſenſus quaſi decernatur verus poſſeſſor, quia ſicut non eſſet ſibi neceſ ſariū ſm decr. ſi ſemper in poſſeſsione permanſiſſet, ſed dolo la pſu temporis fiet verus poſſeſſor, ſic & ſi propter potētiam, vel dolum aduerſarij non potuit nanciſci poſſeſsionem.

S V M M A R I V M.

1 *Cauſa quando tangit aliquem, an ſit neceſſe eum citare.*

C A P. X.

VEnerabilis. [Ac prouincia.] Quamuis cauſa hæc tangat prouinciales, non tñ neceſſe eſt eos citari, ſed nec eis præiudicat ſecundū quoſdā. ff. de libe. cau. ſi pariter. C. res inter alios ac. neq. præ. per totū. hoc non placet, imo bene præiudicat, de hoc no. ȷ̄. de arbi. cū tempore. ȷ̄. de maio. & obe. inter. & c. vlti. ȷ̄. de dila. ex poſuit. & j. de re iudi. cum ſuper. & c. pen. [Archidiaco nus.] Citatio horum iudicū non eſt neceſſaria, ſi hæ literę per uenerunt ad Archiepiſcopum, ideo iſta mandat fieri, quia poſ ſet eſſe, ꝙ hæ literę ad Archiepiſcopum peruenire non poſſent.

S V M M A R I V M.

1 *Actor an, & quando teneatur cauere de iudicio ſiſti, & qua pœna ſit pu niendus.*

C A P. I. in VI.

LEtor, qui. [Cauerit Iudici.] ȷ̄. de offi. deleg. paſtoralis, 3. quæſt. 3. §. ſpatiū. tamē & ſi non eſſet, qui reciperet, nihil eſſet ſibi imputan dum. ff. de leg. j. ſi fundum. j. de appel. ex ratione. hęc cautio hic de nouo introducitur. licet enim aliæ pœnæ per an tiqua iura huic decipienti aduerſarium imponantur, ſcilicet, ꝙ punitur in expenſis. C. quomodo, & quando iudex. auct. qui ſe mel, & hic, ſed ꝙ hanc cautionem p̄ſtaret, nullo iure cauebat̄, & credimus ſufficere ſolam verbalem cautionem cum pœna.

De eo, qui mittitur in poſſeſsionem cauſa rei ſeruandæ. Rubrica 15.

S V M M A R I V M.

1 *Secundum decretum dandum eſt partibus etiam præſentibus.*
2 *Actori conquerenti de aliquo auferente, vel turbante iura, & ſeruitutes qualiter conſulatur.*
3 *Quo caſu quis mittatur in poſſeſsionem nominum.*
4 *Spiritualia æſtimationem non recipiunt.*
5 *Primum decretum qualiter fiat.*

C A P. I.

COnſtitutis. [Poſſeſsionē.] Fortè petebat reſtitui poſſeſsionē eiuſdē ec cleſię agendo poſſeſſorio ex interdicto, vnde vi. vnde eſt notandū, ꝙ in interdictis in rē ſcriptis fit miſsio in poſ. cauſa rei ſer. ſicut hic vr̄ fuiſſe factū. & ſuper hac poſſeſsione cauſa data rei ſer
1 uandæ reuocanda modo hic agebatur. † Et ex hac decre. patet, ꝙ partibus p̄ſentibus ēt ſm decretū eſt dandū, qd ſatis dici po teſt, cū pars, ꝯ quā dari petitur, multa poſsit dicere, & iura ſua al legare. Itē nō eſt ferre ſnīam, niſi in ꝯfeſſum, vel cōuictū, 2. q.j. nos. Itē iudicantē oportet, &c. 30. q. 5. iudicātē, & melius ad hoc facit C. qūo & qñ iudi. ea quæ. vel dic, ꝙ hic non petebatur ſm decre. quod nō erat neceſſariū, quia ſolus lapſus anni ſufficie bat, vt no. ȷ̄. tit. proxi. cōtingit. ſed aduerſarius petebat ſibi reſtā tui poſſeſsionē, nō obſtante lapſu anni, cū non fuit in mora. me lius dr̄, quia ſic ſuper poſſeſsione agebatur, quia vna pars pete
2 bat eā reuocari, & alia petebat eā confirmari. [Eccleſię.] † Quæ ritur qualiter cōſulatur actori cōquerenti de aliquo auferēte, vel turbante iura, & ſeruitutes, & nō permittente vti eis, nec ēt cōparente ad reſpondendū? Et primo quidē excōicari pōt. ȷ̄. vt li. non cōteſt. tuę, & c. qm̄. pōt ēt indici mulcta. ff. ſi quis ius di. nō obtem. l.j. pōt ēt taxari intereſſe, ſm ꝙ exigit natura interdi cti, vel actionis, de qua agit̄, & fiet miſsio in poſ. ſm menſuram debiti declarati ad inſtar alterius pſonalis actionis. Auct. de ex hi. re. ſed melius iudex, qñ aget ꝯfeſſoriā, mittet in poſ. ſeruitu tis, vel alterius iuris petiti actorē, & erit verus poſſeſſor non cau ſa cuſtodiæ, & prohibebit reo, ne turbet ipſum actorē vti ſerui tute illa, quādiu de iure ſuo probet, & p̄cipiet ei, ꝙ ſuper hoc ipſe caueat, & faciat interim quaſi poſſeſsione pacifica ſeruitu tis, vel alterius iuris petiti gaudere poſſeſſorē. ff. de no. ope. nū. ſi prius quā. ff. ſi ſer. vē. l. is, cuius ſami. ff. de vſufru. cuiuſq;. ff. de op. leg. mancipiorū. ff. de inge. ma. diffamare. C. de re. pigno. ſi eo. ff. de vſufru. vſusfructus. ff. vt in poſ. leg. l. ſi pecuniæ. §. j. & l. ſi inutiles, & de col. bo. l.j. §. pen. ſi aūt agitur negatoria, nō fit miſ ſio in poſſeſsionē, quia nō pōt: ſed cauebit de nō moleſtādo, vt in p̄dictis iuribus. hoc eodē modo cōſulit̄ agenti interdicto, vti poſ. ſiue interdicto, vnde vi, pro incorporalib. ſiue quocūq; alio modo agat̄ pro incorporalib. vt p̄dicta iura ſonāt, & j. de ſeqſt. poſ. c.j. licet. n. agēs interdicto, vti poſ. nō poſsit mitti in poſſeſ ſionē, cū dicat ſe poſsidere, tñ p̄cipiet reo, ꝙ nō impediat acto rē, quouſq; de iure ſuo probet, vt in p̄al. l. ſi prius. ff. de iti. actuq; priua. l. ſi pro via, & l. j. 2. & 3. ſnīa diffinitiua nō ferret̄, cū nō ſit lis cōteſt. ȷ̄. vt li. nō cōteſt. qm̄. j. reſponſo. eſt aūt hoc verū, ſiue petat̄ eccleſia rōne iuris ep̄alis, qd ep̄s in ea habet, ſiue iure pa rochialis, qd Archipresbyteri in ea habent. nā eccleſia cū non poſsit eſſe in alicuius dñio, vel in poſſeſsione. ff. de rei vē. in rē. j. rñſo, & §. j. & Inſti. de rerū diui. §. nullius, non pōt de ea agi, niſi rōne iuris, qd in ea hr̄. ff. de ꝯhen. emp. qui tabernas, & ff. de mi no. l. pen. & rōne eius iuris procedit̄ p̄dictis modis. Et dicunt q dā, & fortè bene, ꝙ anteq̄ det ſuperior poſſeſsionē, q̄ eſt ita gra uiter p̄iudicialis, ꝙ incipiet ab excōicatione, vel ſequeſtratio ne, vel miſsione in poſ. cauſa cuſtodiæ, ar. ȷ̄. de dolo. c. 2. nec ob ſtat l. p̄alle. ſi prius, vbi dr̄, ꝙ non ſunt aliæ iudicis partes, niſi vt procedatur priori modo, quia nō remouet, quin procedat̄ mi tiorib. modis, ſiue pœnis. ſed hoc vult dicere, ꝙ ad diffinitiuā ſen tentiā procedere nō pōt, & ſi intra annū venerit, reſtitutis expē ſis, & præſtita cautione recuperabit poſſeſsionē prędictā, vel re laxabitur mādatū factū de nō moleſtando, & cautio ſuper hoc præſtita. propriè autē dr̄ fieri hæc miſsio, & reuocari, quia ſicut pro incorporalibus damus interdicta quaſi poſ. ff. de ſer. quo

tiens,& no.ſ.de ele.querelā.ſ.de cau.poſ.cū eccleſiæ,& ita etiā
fieri pōt miſsio in poſ.vt hic,& j.de ſequeſt. poſ.c.2. ſ.de dolo,
c.1.ſ.vt li.non cōteſt.accedens,& ſi intra annū nō venerit,extūc
poterit iudex decernere actori quaſi poſſeſsionē verā dicti iu-
ris,& vlterius non reuocabitur mandatū factū, niſi reus proba-
uerit de iure ſuo,non tñ ſine decreto ſecundario hoc ius habe-
bit.alij dicunt, ꝙ ſtatim ſit verus poſſeſſor lapſu anni ſine ſecū-
do decreto,ſicut & in reali actione legitur,& no.ſ.vt li.nō con-
teſt.§.in alijs.& hoc ſatis innuit hæc decre. alij aūt dicūt corpo
ra eccleſiarū poſsideri ab epis,vel capitulis,vel p̄latis earum.&
ſic fiet miſsio in poſ.corporaliū eccleſiarū, ſed iuriū non. Alij
3 dixerunt,vt no.ſ.ti.proxi. contingit,in fi.† Si aūt quiſquā in per-
ſonali actione mittendus ſit in poſ.cauſa cuſtodiæ,& non inue-
niantur res corporales,in quarū poſſeſsionē mitti poſsit, mitte-
tur in poſſeſsionē nominū, ita ꝙ poſsit exigere debita, & vero
creditori denegabuntur actiones.ff. vt in poſ.le. l.ſi inutiles,cū
tñ ſi intra annū,vel ſm alios qñcunq; obtulerit cautionē ſiſtēdi
iuri,recuperabit collecta ab eo,qui miſſus eſt in poſſeſsionē,ex-
inde agit,vt prius.ff.de colla.bo l.j.§.iubet.& per ſimile eodem
modo dicendū eſt fieri miſsionē in poſ.aliorū incorporaliū, tā
tēporaliū, q̃ ēt ſpiritualiū,cū auctore iudice hoc fiat, arg. ff.de
acq poſ.iuſſe.quāuis alij dicant ꝯ,quando interdicto, vnde vi,
vel actione ex empto agit,vel alia perſonali actione, vbi miſsio
fit pro menſura debiti declarati,cōpetens eſt, ꝙ fiat primo miſ-
ſio in poſſeſsionē illius rei,de qua agit, ſi ratione intereſſe aliqd
deeſt,vel plus debetur,tūc ſuppleat, & vſq; ad ſupplementū li-
cet fiat miſsio in poſſeſsionē aliarū rerū.ſed licet hoc ſit ꝯgruū,
4 ex cauſa tñ, & ſi videat iudici, aliud fieri pōt. † hīc dicimus,ꝙ ſi
agatur perſonalibus actionibus pro tēporalibus, nō eſt proce-
dendū ad miſsionē in poſ.ſpiritualiū pro menſura debiti decla-
rati,& hoc duplici ratione. Prima eſt, quia ſpiritualia æſtimatio
nē nō recipiunt,& ideo cōmenſurari debito nō poſſunt. Secun
da ratio eſt,quia cū eis permutari nō poſſunt, j. de rerū permu.
ad quæſtiones.ſed ſi ageret perſonali actione pro ſpiritualibus,
puta ex permutatione,vel donatione rerū ſpiritualiū, tūc bene
in alijs rebus ſpiritualibus crederemus fieri miſsionē, & etiam
fortè in tēporalibus, & maximè in ſpiritualib. quibus ſunt an-
nexæ tēporales præſtationes.[Voluntatē.] Non tñ adeo ſtudio-
ſam,vt debuit,ſ.de offi.ordi.paſtoralis, in fi. [Et vos.] Et ita ha-
bes hic cautionē p̄ſtandā aduerſario,& ſi aduerſarius nō eſt p̄-
ſens,ſufficit,ſi iudici præſtet,vel corā alijs publicis perſonis præ
ſtetur,ſ.de offi.ordi.paſtoralis,3.q.3.§.ſpatiū,& ſi non eſſet,qui
reciperet,nō imputaretur ei,arg.ff. de leg.j.ſi fundū. §. ſi Titio,
alias eſt l.antepen.j.de appel.ex ratione, j.eo. cū ſicut. [Poſſeſ-
ſionē.] Etiā ſine ſecundo decreto,imò à principio, ſicut poſt an
nū,licet diuerſimodè eſt poſſeſſor,vt no. ſ.vt li.nō conteſt. qm.
decretū idē eſt,quod iuſſus.ff.de dam.infec.l.4.§ j.& §. duas, &
5 l.ſi finita.§.Iul. † Et dicunt quidā ſic fieri primū decretū, decer-
no hunc præſentē mittendū in poſ. talis rei exigente contuma-
cia aduerſarij eius.ſed nō vr̄,ꝙ bene dicant iſti,quia per hæc ver
ba potius vr̄ ferre ſniam ꝯ ſe,vel ſibi legē dicere,q̃ ꝯ alium præ
terea nihil aliud vr̄ dictū, decerno talē mittendū in poſ. q̃ ſi di-
ceret,ꝙ talis de iure mittendus eſt.alij dicunt ſic, mitto talē in
poſſeſsionē rei cauſa cuſtodiæ.ſed certè iſti falſum dicere vide-
tur,niſi actualiter mittat.nobis vr̄, ꝙ melius ſic fiant hæc decr.
primum ſic,decerno,vel cōſtituo te, vel iubeo te eſſe verū poſ-
ſeſſorē talis rei cauſa cuſtodiæ.& poſtea actualiter mittet in poſ
ſeſsionē corporalē per miniſtrū.ſed & ſi nō mitteretur, tūc hoc
iure cōſequeretur, ꝙ elapſo anno eodē modo cōſtitueretur ve-
rus poſſeſſor,ac ſi in poſſeſsionē miſſus eſſet. Et eodē modo ſm
decr.ſic fiet, cōſtituo,vel decerno,vel iubeo te eſſe verū poſſeſ-
ſorē talis rei.& iſte licet nō poſsideat in veritate,tñ iura poſſeſ-
ſionis habebit, puta quia fructus illius poſſeſsionis eius erunt
ff.de acq.re.do.bonæ fidei,& p̄ſcribet,ac ſi poſsideret.vel primū
decretū ſic fiet, iubeo tali abſenti,& cōtumaci, vel p cōtumaci
habito,vel cōdemno eū,vt talē recipiat ſecū in poſſeſsionē ta-
lē cauſa cuſtodiæ.ſecūdū aūt decre.ſic,iubeo tali cōtumaci, vel
ꝯdēno eū,vt ſibi tradat poſ.talis rei,& ſi noluerit obedire, ma-
nu militari auferret ſibi poſſeſsio,& miſsio corporalis ſibi aſſi-
gnabitur. ff.de rei ven.qui reſtituere. ff.ne vis fi. ei.ſicut miſſus,

S V M M A R I V M.

1 *Oblatio coram Archidiacono facta,an impediat præſcriptionem,& an cau-
tionem tanquam iudex recipere poſſit.*

C A P. II.

CVm ſicut. [Et offerens.] Hæc oblatio cautio-
nis facta corā Archid. valet ad in-
terrumpendam præſcriptionem, ſicut ſi fieret corā
alia publica perſona, ſ. de offi. ordin. paſtoralis, ſed
cautione tanquam iudex recipere nō poſſet,niſi vbi eſſent oēs,
quorū intererat,ſ de offi.dele.prudentiā. [Steterit.] Puta,quia
idoneam perſonam habere non potuit,coram qua caueret.

S V M M A R I V M.

1 *Rectores Marchiæ ſemper cognoſcunt de appellationibus ad ſeq.app.emiſſis.*
2 *Quicquid fit poſt appel.legitimam,reuocatur.*

C A P. III.

CVm veniſſent. [Sedm ius cōe.] Et malè, cū
cōſuetudo cōparet iuri. ff.
de legi.de qb.Inſt.de iu.na.§.ex nō ſcripto.[Appella
uit.] Et bene,ſi cōſuetudo erat bona. [Creuerūt.] Et
male, ſi cōſuetudo erat bona,cū per ꝯſe applō eſſet bona. [30.li
1 bras.] † Hic omnib.modis peccauit,cū faciēdas expenſas taxare
nō potuerit, niſi fortè hæc taxatio fuerit pro expēſis iā facien-
dis. & hoc fuit,cū q̃ritur in fi.huius decre. nō dicit, ꝙ reſtituat
30. lib. pro expēſis,ſed tñ neceſſarias corā eo, & ſic applōni nō
renūciabat,ſed potius proſequebat, cū cōparuerit corā rectore
Marchiæ,qui ſemper de applōnib.ad ſeq.app. emiſsis prius co-
gnoſcit,ſicut in cuiuslibet tert. Marchiæ ſpeciali priuilegio cō-
tinet.alias cū idē intelligatur ſucceſſor cū p̄deceſſore offerēdo
cautionē corā ſucceſſore Legati,vel Rectoris,à quo appellaue-
rat,renūciare applōni intelligeret,arg.in Auct.vt nulli iud.§.&
hoc vero iubemus,col.9. Vel dic, ꝙ nō intelligit renūciaſſe ap
plōni, ēt ſi corā eo tanquā corā ſucceſſore ꝯparuerit,& cautio-
nē obtulerit,quia nō fuit appellatū à p̄deceſſore,ſed à delegato
p̄deceſſoris. qđ autē cautionē & expenſas obtulit, nō eſt ſignū
applōnis, cū nō fuerit corā eo, à quo appellauerit,& ſi corā iu-
dice,à quo appel. fuit, vel plus offerret,q̃ teneat, gerēdus eſt ei
mos, nec deberet ei imputari. ff.de pb. & circa, & ff. de redhib.
2 act.qđ ſi nolit. C.de inoffi. teſt. liberi. [Cautione.] † Cōtra hoc
ſic obijcimus, ſi fuit applō legitima,nec cautionē, nec expēſas
debuit p̄ſtare,nec tenebat, quia quicquid fit poſt app. legitimā,
reuocat, ſ.de dila.dilecti. ſi verò nō fuerit applō legitima, non
debuit reſtitui, niſi refuſis expēſis.ſ.vt li.nō cōteſt.qm.reſpōde-
mus,ꝙ quilibet iudex, ad quē eſt appellatū de iure cōi,ſi reus ap
pellans voluerit & petierit ſtatim ēt anteq̃ cōſtet, an ſit legiti-
ma applō,reſtituet ei poſſeſsio p̄ſtita cautione, & refuſis expē-
ſis, ſi certæ ſunt, aut de facili taxari per iudicē poſſunt, alioquin
ſi longiores probationes requireret miſſus in poſſeſsionē, non
tardatur reſtō poſſeſsionis ſola cautione p̄ſtita.nec obſt.decre.
p̄dicta, cūq; in fauorē alicuius,&c. C.de legi.qđ fauore,& dic ꝙ
ſemper p̄ſtita cautione iudex applōnis reſtituit rē, de qua facta
fuit miſsio in poſ.& poſt cognoſcet de applōne, & ſi inuenit eā
legitimā,faciet refundi expenſas,alias nō.& ſic intelligitur,qđ
hic dicit.& hoc ex ea ratione, quia parū amittit, qui poſſeſsio-
nē cauſa cuſtodiæ aſſignatā reſtituit, & quia factū fuit poſt ap-
plōnē,qua pendente nihil debuit innouari, vt j.de app.dilecti.j.
in fi. & c.dilectis.§ quia verò,in fi. Et ideo nec miſsio in poſ.fie
ri debuit. expenſarū aūt refuſio nō retardat, quia incertæ ſunt,
nec de facto pōt fieri taxatio,vt dictū eſt,& quia ibi maius peri-
culū,& dānū poſſet eſſe,ſi indebitè ſolueret, & per hanc reſtō-
nē remouet periculū, quia ſi nō reſtitueret,& pronunciaret le-
gitima applō,miſſus in poſ. remaneret verus poſſeſſor, qđ ma-
lū eſſet,quia pp applōnē probabiſr dubitaret. [Neceſſarias.] ff.
de verb.ſign.ſi impenſæ.ff.de pigno.act. ſi neceſſarias. [In lite.]
In miſsione in poſ.eſt ſpeciale,vt ei cōtumax nō ſolū teneatur
de expenſis factis in lite,ſed circa rem,& non ſolū de vtilib. ſed
etiam de his, quas credit vtiles. ff.de bo.auct.iudi. poſ.p̄tor ait.
§.quod agit,alias ſecus.ff de neg geſt. ſi autem vltro.§.j.in fi.

S V M M A R I V M.

1 *Aduerſarius ſemper eſt citādus perſonaliter,ſiue ſit facienda miſſio in poſ.
ſiue diffinitiua ſententia ferenda.*
2 *Neceſſe eſt vocari reus,cum fit miſſio in poſ.ſiue in reali,ſiue in perſonali.*
3 *Quomodo abſens reipublicæ cauſa cogatur ſe defendere.*
4 *Quibus caſibus non ſufficiat citatio ad domum facta,quando vxor cōtra ma
ritum,vel eccleſia contra clericum agit.*
5 *Citatio ad domum non ſufficit,vt fiat venditio,niſi lateat.*
6 *Quid agendum,vbi citandus eſt is,cuius domicilium ignoratur.*

C A P. IIII.

SI aduerſarius. [Citationis.] Idē dicunt qui-
dā, ēt & ſi non ſit citatus, alij
1 ꝯ.[Remota.] † Idē eſt, & ſi non ad remota,in ciuita-
te aūt exiſtente bonum eſt vocare perſonaliter, arg.
Auct.de exhi.& intro.re.§.ſi vero,col.5.quidā tamen dicūt, ꝙc-
quid dicatur in gl.eſt.n.ſemper citandus aduerſarius perſonali-
ter,ſiue facienda ſit miſsio in poſ.ſiue diffinitiua ſnīa ferenda,ſi
ſcitur vbi eſt,quantūcunq; ſit remotus.ſi autē neſcitur, vbi ſit,
tunc pro magna parte habēt locū iura inducta in gl.p̄dicta. nos
2 pe toto & in toto huic gl.inheremus.[Publicè.] † Eſt.n.neceſſa
riū,vt vocetur reus,q̃q̃ fiat miſsio in poſ.ſiue in reali, ſiue in p-
ſonali,vt hic.ff.ex qui.cau. ſ poſ.ea. hæc quæ, Auct.de exhi.& in
tro.§.ſi vero,col.5.ff.ex qui.cau.ma.in integ.reſti. ſtē ait.§.vlt.
& duab.ll.ſeq.& ſi nō eſt p̄ſens,neceſſe eſt,ꝙ vocētur agnati, &
cognati,& affines, & amici. & hæc ſunt vera, ſiue ſit citatus mi-
nor,ſiue maior,ſiue pupillus.ff.ex qui.cau.ma.in integ. reſti.itē
ait

ait prætor, & l. ergo, ff. ex qui. cau. in poſ. ea. hoc aũt. Idẽ eſt ẽt in
abſente reipublicæ cã. C. de reſtit. in integ. mili. & eorũ, qui rei.
pu. cã abfuerũt. l. ignorare, ar. ꝯ, ff. cũ qui ap. in pro. ſe de. l. vl. ff.
de priui. credi. cũ, q. reſpondemus, abſentẽ reipublicæ cã cogi
ſe defendere cauſatiuè, l. p miſsionẽ in poſ. & non præciſè. ſed
dices hoc idẽ eſſe in quolibet abſente. dicimus ergo in hoc eſſe
priuilegiũ eius, qa allegata eius abſentia nõ dẽt ſudea propera-
re ad miſsionẽ in poſ. & ſi fecerit, datur reſtitutio. vel in hoc eſt
priuilegiata, qa in cã appellationis procedetur ꝯ aliũ, qui nõ eſ
ſet abſens cã reipublicæ, vt j. ſequitur: ſed ꝯ abſentẽ cã reipubli
cæ non dẽt: ſed nun dr ibi, ꝙ habeat priuilegiũ, ꝙ in bonis eius
nõ fiat miſsio in poſ. ſi fuerit abſens, qđ dicit lea ff. de priu. cre.
eũ, qui, nõ ꝯhitur pignus in rebus taliũ, & intellige tale, quale l
alijs: nã res aliorũ abſentiũ vendunẽ, ſed iſtorũ nõ. C. de reſti. in
integ. ignorare. alias autẽ nõ ſufficit citatio ad domũ, ſ. vt pce-
datur ad diffi. ſnĩam ꝯ aliquẽ ẽt in caſibus, in quibus proceditẽ li
te nõ conte. ẽ. vt li. non cõte. qm̃. §. ſi autẽ de. vel vt etiã ca com
municeẽ, cũ cã præcedere debeat monitio. j. de ſen. exc. ſacro.
Et hæc intelligo vera, niſi fraude ſe abſentaſſet ante citationẽ,
poſtq̃ promiſit iudicio ſiſti: vel etiã ſine promiſsione poſtq̃ ſe-
mel comparuit, vel citatus eſt, vel alio mõ malicioſe ſe abſen-
tat. & præſumitur malitioſa abſentia, vbicũq; teneẽ aliquid fa-
cere, & abeſt, puta clericus teneẽ reſidere in eccleſia, & maritus
cũ vxore. Et ideo ſi abiunt alibi ſine iuſta cauſa, ꝯ eos procediẽ
lite nõ cõt. & ſufficit citationẽ fieri ad domũ. j. qui ma. ac. poſ.
c. j. ẽ. de dolo & contuma. cãm. ff. vbi pu. edu. debeat. l. vlti. j. de
cle. nõ reſi. in ec. vel præ. ca tuæ. j. de app. ſuggeſtũ. j. qui fil. ſint
4 legi. ſtatũ, & in decre ſæpe alleg. qm̃. §. j. Itẽ no. ꝙ licet aliquã-
do ſufficiat citatio ad domũ facta, qñ vxor agit ꝯ maritũ, vel ec-
cleſia ꝯ clericũ. j. qui ma ac. poſ. c. j. j. de cle. non reſi. in eccl. vel
præ. ca tuæ. tamẽ non ſufficit, ſi alius aliqua alia actione perſo-
nali, vel reali, vellet agere ꝯ eũ: vel vbi etiã proceditur ꝯ aliquẽ
in modũ inquiſitionis de crimine, vbi proceditẽ li. non cõteſta.
& eſt rõ diuerſitatis: qa quantũ ad illa non vẽ eſſe abſens cauſa
malitiæ, cũ ad illa nõ teneaẽ præſens eſſe, niſi citareẽ. ſed hac ra-
tione vẽ, ꝙ ſi aliquis teneẽ ſoluere aliquid certo loco & tẽpore,
ꝙ vẽ malitioſè abſens, ſi tũc abſuit & ſic procedendũ ſit ꝯ hmõi
ad miſsionẽ in poſſ. & ad ſnĩam. ſed hoc nõ obſtaret: qa in illis
nõ põt procedi niſi ad miſsionẽ in poſ. quod licet ẽt ſi ſine mali
tia abſens ſit, etenim nõ ita præciſè tenetur ad ſoluendũ, ſicut
maritus ad debitũ vxori reddẽdũ, & clericus ad eccleſiæ ſeruiẽ-
dũ. In caſibus autẽ, in quib. proceditur li. non cõteſt. ideo diai-
mus, qa in alijs etiã citato reo, vel abſente cõtumaciter non p-
cedetur niſi lite cõteſt. ad diffinitiuã ſnĩam. ẽ. de elec. dudũ Ro.
ẽ. vt li. nõ cõteſt. qm̃. ſed tunc in alijs caſib. vbi neceſſaria fuit
litis cõteſt. ſi actor fuerit abſens ante litis cõte. vocabitur tribus
edictis ad domũ propoſitis, & ſi nõ cõparuerit, procedetur ad
diffinitiuã ſnĩam reo inſtãte. C. quũ & qñ iud. in auth. q ſemel,
in Auth. de litigio. §. omnẽ, licet quidã aliter intelligant prædi-
ctas leges, & dicũt nõ poſſe procedi ad diffinitiuã ſnĩam. ſed cer
tũ hoc eſt fieri poſſe, & ſufficit citationẽ facere ad domũ, vt in
præal. iuribus, in Auth. de exhi. & intro. reis. §. ſi vero, & ẽ. ti. pro
xi. c. vlti. poſt litẽ autẽ non cõte. põt ſemp fieri citatio ad domũ,
& ſi nõ venerit, fereẽ ẽt ſnĩa diffinitiua. ẽ. de dolo & contu. cau-
ſam. C. de iudi. properandum. § j. Et hæc intelligimus vera, niſi
reus abſolueret ab inſtantia iudicij. extunc. n. cũ litis cõteſt. pe-
rierit, & oĩa acta iudicij, codẽ mõ dẽt citari, ſicut & ſi nũquã fa-
cta fuiſſet litis cõte. ſecus, ſi diceremus circũductũ eſſe edictũ,
quod nõ eſt tãtæ efficaciæ, cũ per hoc litis cõteſt. vel alia quæ p-
ceſſerũt, no ĩtelligaẽ perẽpta, ſed edictũ tm̃. ff. de iud. ẽt & poſt.
ad hoc autẽ vt fiat miſsio, & venditio in bonis defuncti, nõ ſuf-
ficit citari ad domũ, niſi latitet, ff. ex q. cau. in poſ. ca. Fulcinius.
5 §. illud. † Et eſt hic vehemẽs ar. ꝙ ſi nõ ſufficit citatio ad domũ,
vt fiat venditio, niſi latitet, ergo multofortius nõ ſufficit quan-
tũ ad hoc, vt poſsit ferri diffinitiua ſnĩa in caſibus, in quib. non
niſi li. cõteſt. procedi põt. fit autẽ hæc citatio ad domũ ſuã, vbi
habitat, vel procuratori, vel ꝯſanguineis, vel ad prædiũ, & ſi nul
lus inueniaẽ, ſuſpendi põt charta in edibus. ff. de dam. infe. l. 4.
§. prętor, & ſe. ff. quod vi aut clã, qui aliter. §. j. hoc autẽ ſcias ꝙ
licet tanq̃ verus poſſeſſor ſit miſſus in poſ. tñ poſtea probato ꝙ
ea iuſta cã aberat, reſtituiẽ ei poſſeſsio, ff. de dam. inſe. ſi finita. §.
ſi forte. Et idẽ vẽ in pupillo. nec vẽ, ꝙ debeat reſtituere capẽſas,
quas miſſus fecerat ſuper obtinẽda miſsione, vel eundo ad iudi
ciũ, vel in aduocatis, vel in alijs. nã cũ non ſoluanẽ niſi ratione
cõtumacię, vt no. C. de iudi. ſancimus, & ipſe cõtumax dici nõ
poſsit, expẽſas nũ ſoluet. miſsio autẽ in poſ. nõ fit tm̃ cã contu-
macię, ſed etiã rõne iuris ſui. vnde ẽt pp hoc fit ſummaria co-
gnitio. ẽ. vt li. non cõte. qm̃, in fi. & ideo credimus eũ cogendũ
pręſtare cautionẽ iudicio ſiſti anteq̃ poſ. recuperet, expẽſas au-
tẽ, quas fecit poſſeſſor circa fructus, reſtituet. ff. de peti. hęred.
6 ſi dño. §. vlti. † [Domi] in qua degit, nõ vbi domiciliũ, vel bene-
ficiũ hẽt: qa ẽt ſi in aliena domo degit, ibi requirendus eſt. ff. de
dam. inſe. l. 4. §. abeſſe. Si autẽ ſit vagabundus, tũc requirendus
eſt in loco, vbi hẽt domiciliũ, vel beneficiũ, & maxime illud, de
quo agitur. j. de cle. nõ reſi ca tuę. & ſi nuſquã hẽt domicilium,
vbi habitet, debẽt moneri agnati, vẽ amici eius. vt eũ defendãt,
ff. ex qui. cau. in poſ. ea. hoc autẽ. imò & ſi haberet domũ in a-
gro, vel in alio loco deſerto, nec ibi inueniretur, non ſolum in
domo illa citandus eſſet, ſed alia diligentia eſſet adhibenda in
citatione eius, ſcilicet quia requirendi eſſent eius amici, ff. de
libe. agno. l. j. infra qui ma. accu. non poſſ. capit. j.

S V M M A R I V M.

*Miſſio in poſſeſſionem an habeat locum non ſolum in beneficijs iam obten-
tis, verum etiam in obtinendis, vt confirmatio ſuum ſortiatur effectum.*

C A P. I. in VI.

CVm. In obtinẽdis. [Obtinẽdis.] Secus, ſi ageẽ de p
prietate ecclſiarũ: qa tũc bn fit miſsio in poſ.
vt no. ẽ. de dolo & cõtu. ꝯtingit. qdã intelligunt hãc
decre. tm̃ in eo caſu loq, qñ ille agit, q nunq̃ fuit cõ-
firmatus, vel nunq̃ habuit poſſeſsionẽ beneficij: qa ſi confirma
tus eſſet, iã nõ agit de obtinẽdo, ſed obtẽto, & decre. ſtatuere vẽ
certã ſnĩam in cõfirmato, q̃ hic non reuocaẽ. ẽ. vt li. non cõteſt.
qm̃. §. ſi verò aliter, vbi no. Et dicunt hi, ꝙ ſiue petat aliquis be-
neficiũ aliquod, qa ſit cõfirmatus, ſiue petitor fuit. ẽ. de cã poſ.
cũ olim, ſiue poſtq̃ fuit in poſſeſsione, & eã amiſit, eã repetat, ſi
cut loquiẽ decre. ẽ. de procu. ea inſinuatione, in fi. ſiue petat, vt
cõfirmatio ſuũ conſequaẽ effectũ, ſicut loquiẽ decr. j. de ap. con
ſtitutus, ſiue agat interdicto, vnde vi, ſiue p conſtitutionẽ, con-
querebatur. ſiue quocũq; alio mõ agat, ſiue petitorio, ſiue poſ-
ſeſſorio, ſemp poterit fieri miſsio in poſſ. nec hẽt locũ hęc de-
cre. Alij autẽ dicunt, ꝙ hæc decre. hẽt locũ in omnib. prędictis
caſibus: qa cauſa pp quã facta eſt hęc conſtitutio, habet locum
in omnibus his caſibus, ſicut in primo. [Poſſeſsionem] & idem
videtur ſi vacet beneficium. ſi autem non agat contra poſſeſſo
rem, quia forte nullus poſsidet, ſed agit contra clericos, ꝙ obe-
diant ei, tunc non videtur habere locum hęc conſtitutio.

Vt lite pendente nihil innouetur. Rub. 16.

S V M M A R I V M.

Lite pendente, an aliquid poſſit innouari, & quid dicatur fieri de nouo.

C A P. I.

C Memoria. Hoc verbũ eſt rubricę. [Inno
uetur] .i. nullũ ius nouũ im-
petreẽ, & ſic loquitur C. ne li. pen. p totũ. j. de re
ſtib. cam. 2. poſſeſsione autẽ ſua põt vti: qa illud
nõ eſt innouare, ſed veteri iure vti. imò plus dici
mus, ꝙ aliqua noua põt facere & ante litis cõte.
& poſt, dũmodo non faciaẽ in pręiudiciũ iuris aduerſarij. j. de
appel. ſignificãte, vbi no. [Pręiudiciũ] fortè mandauerat ei, ꝙ
crucẽ nõ deferret ante ſe extra ſuã prouinciã · qa reſcriptũ pri-
uilegio Eboracen. vel cõſuetudini approbatę non potuit pręiu
dicare, vt ẽ. de reſcri. cũ ordinẽ. C. ſi ꝯ ius. pręſcriptione. ẽ. de cõ
ſuet. cap. vlti. & interpretatio reſcriptorum iuri communi con-
cordare debet, ſupra de transla. epiſcopi, vel electi. cap. licet, ſu
pra de reſcriptis, cauſam. [Conſuetuſſis] etiam ſi conſuetu-
do pręſcripta non eſſet. nam li. pen. nõ debet cami poſſeſsione.

C A P. II.

Laudabilem. [Probatam] ſupra de of. dele. cauſam.
infra de diuor. porro.

S V M M A R I V M.

Litigioſam rem, an alienare, vel permutare deq; ea tranſigere liceat.

C A P. III.

ECcleſia S. Mariæ. [Succeſſerũt] intellexe
rat. n. Papa, ꝙ monaſte-
riũ S. Siluestri poſſederat, & tranſtulerat in aliũ titu.
permutationis poſſeſsiones, de quibus eccleſia San
ctę Marię mouerat litẽ ꝯ Ioannẽ de Athera, & quas eaſdẽ poſ-
ſeſsiones idẽ Ioãnes tranſtulerat ad monaſteriũ S. Siluestri poſt
li. cõteſt. ſed nõ erat verũ, ſed locauerũt tñ, vt in ſeq. c. dẽ. & ſm
hoc, qđ intellexerat, mãdat, ſ. ꝙ nõ alienent poſſeſsiones, quas
intellexit monaſteriũ recepiſſe pro pmutatione illarũ, quãtũ li
tigiũ acceperat a Ioãne de Athera. Sed dices, quõ potuit agere
eccleſia S. Marię de vitio litigij ꝯ monaſteriũ, cũ nunq̃ fuit actũ
ꝯ illud? Reſpõdemus, ſi monaſteriũ poſsideret, poſſet ꝯ ipſum
agi, ſi ſciẽter recepiſſet. C. de lit. l. vl. eodẽ mõ, ſi dolo fecit, quo
minus poſsideret, poſſet ꝯ id agi, ſi ſciẽter recepiſſet. ff. de pet.
hęre. nec vlla. §. itẽ ſi quis dolo. C. de ali. iu. mu. cã fac. l. j. & mo-
naſteriũ in fraudẽ alienaſſe dicebaẽ, vnde tenebaẽ de vitio liti-
gioſi, & rei vendicatione ſimiliter, vt eiſdẽ legib probaẽ. Sed di
ces, quare prohibet alienare tm̃ res, quę ſucceſſerant in ius liti.
eũ de alijs ẽt ſit ſatiſfaciendũ, vt in ſeq. c. ſequitur, nec illę plus,
q̃ alię ſint obligatę? Reſpõdemus, ꝙ monaſteriũ erat Papę ſpe-
ciale: vnde dẽt ei cauere, quantũcunq; põt, ne ſua immobilia
alienet.

alienet. Alij dicūt, ꝙ ſicut pro re liti. datæ ſunt, ita iure illarū cē
ſentur. j. de vſuris, cū tu. 93. diſt. c. vlt. ff. de leg. 3. fideicōmiſſa. §.
ſi rem. ff. de furt. q vas. §. vlti. Sed oppones, nōne ex cā trāſactio-
nis licet rē liti. alienare. C. de liti. l. vlti. Reſpōdemus verū eſſe,
niſi in fraudē fieret, ſicut hic fiebat. Itē licet ſup eis tranſigere
liceat, nō tñ eas permutare licet. Itē Papa in talib. negotijs qua
ſi ſemp ex prouiſione ꝓcedet. [Laboret] quo ad rē litigioſam re
cuperandā. ſiue de iure litigādo, ſiue de facto pp potētiā deten
toris quo ad eccleſiā, ſiue monaſteriū: iñ nunq̄ in vanū labora-
uit, vt in ſe. c. apparet: qa ſi eccleſia S. Silueſtri nō ſentiret lucrū
pp prælati ꝯtum, nec debet ſuſtinere dānum. 16. qō. 6. ſi epm.

CAP. IIII.

Eccleſia S. Mariæ. [Reſtitui] agendo cō-
tra monaſteriū condi-
ctio. ex decre. quæ eſt ſ. de reſt. ſpol. ſæpe. dicebat. n.
monaſteriū ſciēter recepiſſe res, de quibus agitur
a Io. de Athela ſpoliatore, vel agendo de vitio Jūris, ſiue de eiſ-
dē poſſeſſionib. ageretur in hac decre. & in præce. ſiue de alijs.
Itē ꝙ præceſſerit vel hoc, vel illud, & ēt ꝙ proceſſus habiti fue
rint, dicere nō expedit: ſufficit. n. intellectū ex decre. habere, li-
cet plene nō ſciamus, qualiter factū fuit. [Et inane.] cū cā verte-
retur inter clericos, & laicos, forte multi ꝓceſſus habiti fuerūt
per alios iudices, & etiā fortè eccleſiaſticos, de quibus hic non
dicitur: ſed opponebatur ꝯ eccleſiam Sanctę Mariæ, quæ reſtō-
nem cuiuſdam poſſeſſionis petebat a monachis S. Silueſtri; &
hanc poſſeſſionem Io. in dictum monaſteriū tranſtulerat, poſtq̄
ſuper eandem poſſeſſionem contra eum lis mota fuerat.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt quis priuilegium lite pendente impetrare.*
2 *Lis pendere dicitur, etiam ſi ſola citatio præceſſit.*

CAP. V.

Dilectus filius. [Cōtendunt] & male. C. vt lite
pend. l. j. & 2. ſ. c. a memoria. &
idē eſt in iure, quod in priui. ſ. vt nouū ius non præiu
dicet, Aut. vt cū de ap. cog ī prin. & Aut. vt in medio
litis, p totū. & intelligo hoc verū, ſ. ꝙ non valet priui. ſup nouo
iure cōceſſum: qa non præſumit Papa, vel quilibet alius ſupior,
vel æqualis, vel ēt inferior hoc ius cōcedere, pendēte lite. ſed ſi
cōſtaret ꝯtriū, tunc bene valeret, vt hic apparet, vbi dicit, ꝙ ideo
nō valet, quia nō fecit mentionē de lite: vnde apparet, ꝙ ſi de
1 lite mētionē feciſſet, ꝙ bene valeret priuilegiū. † [Mēno] no. ꝙ
a priuilegiū[a] non pōt quis impetrare lit. pend. a dño, vel prælato,
tñ ius alterius pōt acquirere lite pend. p vſucap. & alijs modis,
ff. de rei ven. ſi poſt acceptā, & l. ſi autē §. j. ff. de pet. hære. ſi non
mortis, §. fi. ff. de pig. act. ſi rem. §. fi. ff. depo. l. j. §. idē Trebatius,
ff. mand. l. ſi mādanero. Itē cōmunis dñs etiā lit. pendē. pro iure
ſuo de nouo alicui dat aliquid iuris, j. de confir. vtil. cū dilect. §.
vlti. De alio aūt, q̄ de cōmuni dño, vel prælato nō eſt præſumē-
dū, ꝙ pp lit. pen. alicui daret priui. vel ius ſuū, & a tali priuil. da-
2 tū bene valet etiā lit. pend. † Et no. ꝙ lis dr pendere, ēt ſi ſola ci-
tatio præceſſit, vbi cōtinebant principi oblatæ preces, vel libel
lus etiā ante litis cōteſta. in Auth. in medio li. nō ſi. ſa. iu. circa
fi. & eſt verū, ꝙ nulla innouatio impedit, quin feratur ſnīa ſecū
dū iura, quæ obtinebāt tēpore litis motæ. vnde ſi priui. impetre
tur lite pen. & poſtea pereat inſtātia iudicij, vel etiā ſnīa feratur
pro impetrante priui. bene valebit priuilegiū. Si autē ſola cita-
tio interuenit, oportet ad hoc, vt valeat priuilegiū poſtea impe
tratū, ꝙ ſnīa ferat diffinitiua, vel ꝙ abſoluat ab inſtātia iudicij,
ēt ſi nondū ſit lis cōte. vel ꝙ renūciet liti cœptæ expreſſè, vel tal
tē tacitè, quia alios iudices impetrat ſup eadē lite, nō ꝙ eis ſuc-
cedant in cauſæ prioris cognitione, ſed de nouo procedant.

ADDITIO.

a No. quòd priuilegium. Adde Card. in conſi. 65. incip. pro diſcuſſione puncti,
col. 3. ver. ad primum videtur.

De ſequeſtrationibus poſſeſſionum, & fructuum. Rub. 17.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa ſi ſimpliciter committitur, quòd finita lite ſuper poſſeſſione, po-
terit cognoſcere de petitorio.*
2 *De non commiſſo non agitur niſi ratione connexitatis, vel acceſſorij.*
3 *Sequeſtratio in quibus caſibus ſit conceſſa.*
4 *De quibus rebus fiat ſequeſtratio.*

CAP. I.

Ad hoc. [Aſſerēs,] & malè, quod ex eo appa
ret, ꝙ miſſio in poſſeſſionē rata ma-
net, vt habet in fine: qa cōdēnatur archieps in ex
pēſis, & cautione præſtāda. Itē & hoc ex eo appa
ret, ꝙ Papa reducit negotiū in eū ſtatū, in quo e-
rat tempore cōmiſſionis factæ Mutin. & Regin.
epis, & ſic apparet Veronen. epm bene proceſſiſſe. & intelligi-
mus hoc verū, qñ petitoriū, & poſſeſſoriū erant ſibi cōmiſſa, vel
1 cā ſimpliciter: qa tunc vtrunq; cōmiſſum intelligit. † Et no. hic,
ꝙ ſi cā cōmittitur ſimpliciter, ꝙ finita lite ſup poſſeſſione, pote
rit cognoſcere de petitorio. ſed cōuerſus caſus non pōt habere
locū: qa ſi petitoriū primò finitur, nō eſt amplius de poſſeſſio-
ne quærendū, ſ. de cā poſ. & propt. cū dilectus. ſi autē tñ poſſeſ
ſoriū, vel petitoriū eſſet cōmiſſum, pēdente lite ſup ꝯmiſſo po
teſt vtraq; pars agere de non cōmiſſo ſm quoſdā pp cōnexita-
tē, C. de iud. nulli, ſ. de cā poſ. & propr. c. 2. hoc nō placet, vt no.
in gl. illa, in quo. ſed de hoc cōcordant oēs, finito iudicio ſuper
cōmiſſo non pōt inchoare aliqua pars ſup nō cōmiſſo, niſi re-
conueniēdo præmiſſa ꝓteſtatione, C. de ſen. & interlo. om. iud.
2 auth. & cōſequēter. † Et eſt ea rō, quia de non cōmiſſo non agi-
tur, niſi rōne cōnexitatis, vel acceſſorij. ſed principale iā effugit
cognitionē eius per ſnīam; ergo & connexū, vel acceſſorium.
[Functus] ſupra de of. dele. in literis. [actorē] abbatē, & mona-
chos. [decreuit] & bene. [eiecit] & malè, ſ. de dolo & cōtu. con-
tingit, ff. de bo. autho. iudi. poſ. quāuis. [Reſcriptū] in quo con
tinebat, ꝙ cām, q̄ vertebatur inter archiepm Mediol. & abbatē
de Stregula, audiret, & diffiniret, & ſic p hæc verba intelligebat
cōmitti tā cā poſſeſſionis, q̄ proprietatis, vt hic dicit. ſed ſi tñ
in literis cōmiſſionis diceret, audias cām poſſeſſionis, vel pro-
prietatis, nō poſſet delegatus cognoſcere, niſi de eo, quod com
miſſū ſibi fuit, niſi ille, ꝯ quem impetratæ eſſent literæ ſuper al
tero tñ, vellet ſuper altero recōuenire actorē. Alij tamē aliter di-
cunt, ſ. ꝙ facta cōmiſſione ſup vno, ſup alio cognoſcet, arg. C.
ſi a non cōp. iud. l. 3. [cōtinentiā]. C. de iudi. nulli. [Sequeſtrari]
fit ſequeſtratio, C. quorū appel. nō re. ab executore, ff. q ſatiſda.
cog. ſi fideiuſſor, §. vlti. ff. de appel. imperator, in fi. C. de aſſer.
tol. l. j. C. de agri. & cenſi. l. vlti. lib. 11. ff. ſo. mat. ſi cū dotē, Auth.
de æqua. do. §. illud quoque, ſ. de dolo & cōtu. ex lrīs, vbi no. ff.
de dolo, & eleganter, ſ. de reſti. ſpol. lrās, in fi. & c. tranſmiſſa, ff.
de offic. præſi. ſenatus. [Arbitrio] quaſi nō de iure. nā cū legiti-
mè fuerit miſſus in poſſeſſionē ſequeſtratā, nō debuit ab eo ſi-
ne cā ſequeſtrari. [poſſeſſionē] ſequeſtratā. [proprietate] ſu-
pra de cā poſ. ad vltimū [reducimus] hoc fecit Innocentius, qa
Cœleſtinus male fecerat, q poſſeſſionē datā per Veronen. epm
3 malè reuocauit. † [Aduocatio] reuocat ſequeſtratio, qa genera-
liter eſt ꝓhibita, niſi in caſibus, vt C. de prohi. ſeque. l. j. nec erat
hic aliqs de caſib. illis. Primus caſus eſt ſi de volūtate partiū pro
cedat, ff. de ſolutionibus, ſi ſoluturus. & ff. de verb. ſigni. ſeque-
ſtra. ff. depoſ. licet. j. reſponſo, & §. j. Et licet dus, vbi ſit cōtrouer-
ſia de re mobili. & ſuſpectus poſſidēs, ꝙ cū ea fugiat, ff. de offi.
præ. ſenatus, §. vlt. ff. q ſatiſda. cog. ſi fideiuſſor, §. vlti. C. de agri.
& cenſi. libus, lib. 11. Tertius eſt, ſi ſuſpectus ſit poſſeſſor de di
lapidatione fructuū, vel ꝙ ſit rē diſſipaturus, ff. ſol. mat. ſi cū do
tē, §. ſi autē, ff. de appel. imperatores, 11. qō. j. qa res. Quarto, ſi
nolit cauere de collatione facienda, ff. de colla. bon. l. j. §. ſi ſup,
& idē intelligo, etiā ſi cōtumax ſit in parēdo, vel ſiſtendo iudi-
cio, ſ de dolo. c. 2. & qñ eſt ſic ſequeſtrata cā cuſtodiæ, nō aufer
tur poſſeſſio poſſeſſori, ff. de acquir. poſ. intereſſe: alias ſecus,
ff. depo. licet, §. j. Si dicas, quare ergo fuit reuocata ſequeſtratio?
Reſpōdemus, ꝙ cū miſſio in poſ. eſſet legitimè facta, nō debe-
4 bat miſſo in poſ. auferri poſſeſſio, & ſequeſtrari. † Sed vr ſecun
dū hoc, ꝙ poſſeſſio ſequeſtrata debuiſſet reddi miſſo in poſſ.
non dño. Reſpōdeo hoc verū eſſet, niſi dñs paratus eſſet caue-
re de ſtādo iuri, & reficere expēſas. Quintus eſt, cū de cōdōne
perſonæ agitur, vbi ſi proclamet quis in libertatē, & ꝯ eius dñm
ꝓnunciatū eſt. fit. n. ſequeſtratio earū rerum, de quibus dubita-
tur, an ſint domini, an eius, qui dicit ſe liberum, C. quibus ad
li. prouoca. non licet, l. vltima, C. de aſſer. tol. l. j. §. ſuper pecu-
lio. [moderatas] propter hoc intelligo, quòd proceſſit taxatio.

SVMMARIVM.

*Miſſio in poſſeſſionem cuſtodiæ cauſa, quando & intra quantum tempus fa
ciat fructus ſuos.*

CAP. II.

Dilectus filius. [Diſtrahunt] non agebatur de
proprietate eccleſiæ, ſed præ-
benda, & ideo non erat verus poſſeſſor. melius
videtur. quòd de proprietate tantum agebatur, ſed
non fuit verus poſſeſſor, quia non erat lapſus annus, nec fa-
ciebat fructus ſuos: immo ſi in rem ageretur, tamen intra an-
num non faciet fructus ſuos, vt no. ſupra vt lit. non conteſta.
quoniam frequenter.

SVMMARIVM.

Fructus quando diſſipari dicantur, & quando id fieri liceat.

CAP. III.

A Beo. Reo & poſſeſſore. [diſſipent] diſſipari dicū
tur, ſi eos in ſuos vſus cōuertat, vel etiā ſi di-
ſtrahat. ſ. c. proxi. niſi eſſent fructus, q nō poſſūt ſer-
uari: qa tūc liceret diſtrahere, ar. ff. de pet. hær. diuus.

De

De confeſsis. Rub. 18.

SVMMARIVM.

1 *In crimine ſimoniæ quando admittatur ſocius.*
2 *Confeſsio vnius latronis valet ad præſumptionem.*

CAP. I.

CVm monaſterium. [Pœnæ] niſi qa forte indicerẽ purgatio, ſi magna oriretur infamia, vt hic, & no. ſupra de elect. ꝑ inquiſitionẽ. [Exceptio] & in crimine ſimoniæ. 77. di. ſi quis Papa. 16. q. 3. ſanè. ar.
1 ꝯ. j. de teſt. veniens. † Ex quo quidã e. dixerũt, ꝙ in crimine ſimoniæ nõ admittitur ſocius, niſi & ibi ſit crimen
2 læ. ma. & ſic loquitur c. ſi quis Papa. † Itẽ cõfeſsio vnius latronis contra alium valet ad præſumptionem, C. de ferijs, prouinciarum. falſarius autem contra falſarium non valet ad probationem. C. de fal. mo. l. j. & vbi admittitur alias, non ſine præſumptione admittetur. ff. de cuſt. & ex. re. diuus, nec ſine tormento. C. ad l. Iuliam ma. l. 3. & 4. quæſtio. 2. item ſi ca.

SVMMARIVM.

1 *Purgatio quando indicatur.*
2 *Nunquid teſtes interrogari poſsint, an ſint de crimine condemnati.*
3 *In confitentem nulla ſunt partes iudicis, niſi vt condemnet.*

CAP. II.

CVm ſuper. [Cõfeſſus.] Repete, quæ diximus ſupra de elect. ꝑ inquiſitionẽ. fuit enim interrogatus an ſimoniã, de qua erat infamatus, cõmiſiſſet. Sed vr̃ ꝯ 5. q. 1. ſi peccata. vbi dicit, nõ tibi dico, vt te prodas in publicũ. Sol. vbicunq; in poſitione ponitur, ꝙ publice fuit deprehẽſus, vel cõuictus, vel confeſſus, reſpõdere dẽt, ar. j. de coha. cle. ea. veſtrã. Idẽ etiã, ſi certũ eſſet, ꝙ quis infamatus eſt, ẽt ſi in poſitione nõ apponaꝛ, publice, poterit interrogari, ſi agitur ꝯ eũ accuſando, vel inquirendo, vel excipiendo ꝯ ordinandũ, vel cõſecrandũ, vt ab eo ordine, vel cõſecratione repellatur, vt j. de accuſat. ſup his, vel etiã alio mõ cri-
1 minaliter, vel ciuiliter. † Quod ꝓbo ſic: põt ei indici purgatio, vbi per iuſtã inũ, & purgatorũ oportet negare ſe crimen cõmiſiſſe. 2. q. 5. omnibus, & c. presbyter, multo fortius anteq̃ indicatur purgatio, põt ab eo quæri, an crimẽ cõmiſerit: ſed tñ nõ præciſe cogã eũ reſpondere, ſicut nec præciſe cogiꝛ purgare. ſed ſi nõ reſponderit, ſicut ſi ſe purgauerit, ſuſpẽdetur, vel alias procedetur ꝯ eũ: qa vr̃ vanũ purgare ſe ſimplici verbo, q̃ ſe purgari dẽt etiã cũ multorũ iuꝛo. ſi verò non ſit diffamatus, ſiue conuictus, nec cõfeſſus, nec deprehẽſus, tũc nõ coget eũ iudex reſpõdere. cũ enim hæ cõfeſsiones nõ ſint faciẽdæ de iure, niſi vbi æquitas mouerit iudicẽ, hic vbi crimẽ opponitur, nõ cogam eũ reſpõdere, nec ſe prodere, de pœ. diſt. j. §. his auctoritatibus, & quantũ prima facie vr̃, vbicunq; cogitur teſtis reddere teſtimoniũ ſm canones, de quo no. j. de teſti. cogen. c. j. ibi, Iudex interrogabit eũ. Si verò ꝯ eũ directo non agatur, ſed eũ inducaꝛ in teſtem, vel accuſet, excipitur ꝯ eũ, vel aduerſariũ, ꝙ nõ põt eũ inducere in teſtẽ, vel non põt eſſe accuſator, quia criminoſus eſt, nõ eſt interrogãdus de crimine, qđ ipſe, q accuſat, vel teſtificaꝛ, dr̃ cõmiſiſſe etiã in præmiſsis caſibus, ſ. ſi quæratur, an ſit conuictus &c. nõ enim de hoc agitur, nec ſup hoc iurauit. j. de teſti. c. de teſti. nec etiã ſe ꝓdere dẽt. 2. q. j. in primis. nec valet arg. ſuperius, qa ꝯ hunc agitur, vt repellatur a teſtimonio, vel accuſatione, nõ vbi denuncieꝛ boni teſtimonij. ꝓ quo indicerẽ purgatio. j. de pur. ca. ex tuarũ. ei autẽ, qđ dicit hoc c. reſpõ. qa ſic voluit ei tatus reſpõdere, & nõ fuit coactus, & ſimiliter reſpõdetur j. de accu. inqui. vel dic, ꝙ vbi de ſuo facto agitur, vt hic, vbi inquirebatur de ſimonia cũ eo cõmiſſa, bene requiriꝛ ab eo veritas, & reſpõdere teneꝛ, cũ de eo eſt infamatus, nec valet eius dictũ vt teſtis, ſed præſumptionẽ facit, vt no. j. de accu. cũ dilectus: ſed
2 prius dictu magis placet. † Quidã antẽ dicunt, ſed nõ placet, ꝙ bene poſſunt teſtes interrogari, an ſint de crimine condẽnati: qa cõdemnatio nõ eſt crimẽ, & eſt notoriũ iuris. & idẽ dicũt q̃rendũ, ſ. vtrũ ſit irregularis, & corpore viciatus. tñ de irregularitate ꝯtrũ crederem, cũ poſsit eſſe occultũ, & ſine peccato tolerari. ſ. de renuncia. niſi. §. pſonæ. illud tñ non fatemur iuſtam rationẽ. ſ. qđ non iurauit ſup his dicere veritatẽ, eũ qui iurauit ſuper principali, & ſup omnib. cõtingentib. iurare intelligitur. ſ.
3 de offic. delega. præterea. ff. de iuriſd. om. iud. l. 2. † [Deponendũ.] No. ꝙ hic canonicus, & ſi ꝯ eũ non ageret, deponitur, & dicimus hoc de iure eſſe: in cõfitentẽ enim nullæ ſunt partes iudicis, niſi vt cõdẽnet, ff. ad l. aqui. proinde. & qđ dr̃, non agebaꝛ ad hoc nec ꝯ eũ, ergo non dẽt ei nocere cõfeſsio: nõ valet, qa ſola cõfeſsiõ attendiꝛ, & maxime vbi crimẽ, quod obijcitur, tangit cãm, de qua agitur, ſicut hic. electio enim, de qua agit hic, pcebaꝛ caſtari ꝑ ſimoniã cũ hoc canonico celebratam. ſi ergo ipſe cõfitebatur, bene debuit ex ea cõdẽnari. j. de exceptioni. denique. ſ. de electi. per inquiſitionẽ. ff. de adul. l. j. §. ſi pu. imo plus vr̃ quibuſdã, ſed nõ placet, ꝙ etiã ſi non cõfiteatur crimẽ ſimoniæ, ſed probeꝛ p teſtes alios, & conuincaꝛ electus, condemnandus eſt canonicus, cũ crimina ſint ita cõnexa. ſ. ꝙ agebatur de ſimonia cõmiſſa cũ canonico, impoſsibile eſt, ꝙ dans ex pacto ſine accipiente ſit ſimoniacus: imò neceſſe eſt, ꝙ ambo ſint ſimoniaci. ſi ergo ꝯ alterũ agatur, & alter ſciẽs de ſimonia ſecũ commiſſa agi, nõ proceſſerit, & defenderit cãm ſuã, imputatur ei, & ſic vr̃ loqui j. de excep. denique, ar. 3. q. 6. hoc quippe. 5. q. 5. interrogatũ. c. ſtatutũ. Eſt. n. indignũ, ex quo de vtroq; crimine cõſtat, ꝙ vnus puniatur, & alter remaneat impunitus, & maxime ex quo ſcit de crimine agi, qđ ignorare nõ põt, ex quo de eo interrogatur, vel ꝓ teſte ꝓducitur, ſicut hic: ſed tñ hoc nõ fatemur in probatione, q̃ fit p teſtes, vel inſtrã. quantũcũque. n. ſic probaret eũ ſimoniacũ, tñ non imponereꝛ ei pœna, cũ de hoc nõ ſit accuſatus, vt probaꝛ ff. de adul. denunciaſſe, niſi forte ex offi. iudi. extra ordinẽ. arg. 24. q. 3. ecce. ſed in ꝯfeſsione bene fateor poſſe pœnã perpetuam imponi, vbi tangitur crimẽ, de quo agitur, aliter non, niſi de nouo agatur, vt no. ſupra de elect. per inquiſitionem. decret. autem, deniq;, non obſtat, vt ibi no. ff. de adul. l. j. nec obſt. quia ibi principaliter fuit accuſatus. Et eſt ſpeciale, ꝙ vxor accuſata de adulterio poteſt accuſare accuſatorem maritum de lenocinio, & credimus quòd non ſolum ordinarius, ſed etiam delegatus hunc confitentem poteſt punire.

SVMMARIVM.

Errorem facti, procuratoris maximè, & aduocati, an dominus corrigere poſsit.

CAP. III.

EX parte abbatis. [Nõdum]. C. vt quæ deſũt aduo. par. l. 3. [Facti] errorẽ ſuũ, & multomagis ꝓcuratoris, & aduocati dñs corrigere vſq; ad finẽ negotij põt, ſi probet contrariũ veritati ſuam confeſsionem tenere. C. de iur. & fac. ign. error. ff. de confe. non fatetur. C. de er. aduo. l. j. infra de cen. cũ olim. præfinitum autem negotium, a quo appellatum non eſt, licet corrigere. C. de tranſ. ſub præ. j. de re iud. inter mo. ar. contra, C. de er. aduo. l. vlt. [Docere] directè, arg. de teſti. ex tenore.

SVMMARIVM.

Poſitiones facient, an dicere debeat ꝙ ſcit, an ſufficiat dicere quòd credit.

CAP. I. in VI.

STatuimus. [Poſitiones] & qui ponit, non ſemper debet dicere, quod ſcit: ſed ſufficit dicere, quod credit, vt no. infra de teſti. præſentium.

De probationibus. Rub. 19.

SVMMARIVM.

1 *Argentarij ſemper exhibere debent rationes cum die & conſule.*
2 *Quæ inſtrumenta dicantur communia.*
3 *Acta iudicialia, vel forenſia an ſint communia.*
4 *Iudex exhiberi facere debet inſtr. ad litem pertinentia, ſi pen. lit. petãtur.*

CAP. I.

1 EX epiſtolæ &c. [Temetipsũ] † Omiſſis omnibus alijs oppoſitiuoib. dicimus rationes ſemp etiã cũ die & conſule exhibẽdas ab argẽtarijs. ff. e. l. j. §. rõnes, & l. prætor, in prin. alia autẽ inſtrã, ſi ſint cõmunia, idẽ, vt ſunt hæreditaria. C. de eden. procurator. ff. fam. herc. ſi qua. j. de fide inſtru. G. perpetuus. Hæc enim ſunt cõia, & exhibẽda inter cohæredes. & teſtamẽta ſunt cõia, & exhibẽda inter hæredes & legatarios. ff. de fide inſtru. l. fi. inſtrumẽta tutoris, & curatoris, procuratoris, & negotiorũ geſtorũ per act. tute. nego. geſt. & mandati eduntꝛ. ff. de eden. quidam.
2 idẽ in actis. C. de eden. l. 2. † Hæc enim inſtrã dicunꝛ eſſe cõmunia, quæ cõiter fiunt pro cautione pluriũ, ff. de eden. l. prætor. §. j. Item dicunꝛ cõmunia inſtrã, quæ cõmuniter pluribus aſsignãtur a tabellione, vel a quocunq; alio cuius ſunt, ſed ſi in inſtrumẽto ꝯtineatur cautio duorũ, videlicet ꝙ ego vendidi tibi domũ, & caui de euictione, & tu promiſiſti mihi ſoluere pecuniã ad certũ terminũ: ſi ego redemi inſtrumentũ a tabellione, cogor tibi de eo facere copiã, arg. hic: ſed tabellio, qui facit inſtrumentũ ad preces vtriuſq;, cogitur illud exhibere. Itẽ idem credo, ſi haberẽ protocollũ notarij cũ illud ſit cõmune, qa ita factũ eſt pro aduerſario, ſicut pro me: vnde cogor illud exhibere, ar. ff. de eden. l. prætor. §. j. infra de fide inſtru. c. cũ P. & idẽ vr̃ in actis, & in hæreditarijs, & in alijs, ꝙ ſi vnus redemerit exẽplaria a tabellione, ꝙ illa exhibere non tenetur, ſed originalia tñ, quæ ſunt cõmunia, inuicẽ exhibẽda. Alij tamẽ dicunt, & bene, ꝙ acta, & rationes, inſtrã tutoris, & curatoris, & negotiorũ geſtoris etiam propria quiſque exhibere cogitur, argumẽ. præ. l. j. C. de eden. l. 5. & maxime offi. iu. hæc exhibenꝛ, vbi alias niſi iuſta cauſa moueret iudicẽ, forte qa actor amiſit ſua inſtrumẽta, & etiã originalia ſunt perdita. C. de eden. l. j. ff. de eden. l. ſi quis.

§. pro-

3 §.prohibet.† Itē acta forenſia, vel iudicialia computãt aliq cō- munia, quæ fiunt corā iudice, vel alijs publicis perſonis, vt emã cipationes, proteſtationes, & huiuſmodi, ſupra de oſ. or. paſto. §.ſi.C.de an.exceptio.vt perſectius. & eſt expreſſum C.de iu cū ſpeciali.ē.de procu.c.j. alij tamē dicūt ɔ̃. ſed quicquid dicaē, tñ ex cauſa iudex ex ſuo offi.ca præcipiet exhiberi. C. de eden.l. j. vel actione in factū.ff.ad exhi.l. 3.§.pen.hoc autē potiſsime at- tendet iudex, vt aduerſariū non cogat exhibere ſua inſtrumēta, niſi ex magna cauſa, vt hic, ſed alius facilius cogetur ad exhibē- dū, & ſic loquitur lex præallegata ff. ad exhi.l.3. §. pen. ſi autem inſtrumentū petatur alterius, i. rei, vt inſtruaē, non licet, qa non licet intentionē alicuius ex alterius inſtrumētis fundari, vt hic. C de eden.l.vlti.& ar. C.de teſti.nimis graue. ſi autē non vt in- ſtruatur ad probationē, ſed vt videat poſtq̃ productū eſt, ſi ſit ve rū, vel falſum, facienda eſt editio etiā in prīcipio cauſæ ſine die & conſule.ff.de eden l.j.§.rationes, & §.edendā, niſi cū nomi- ne fiſci agitur.ff de iure fiſ.nec quicquā. Item ſi quis in libello, vel poſitionibus facit mentionē de aliquo inſtr̄o ſuo, non alte rius, ſatis pōt dici ad oſ.iud.pertinere, vt illud etiā ante li.cont. vel reſpōſionē faciat exhiberi, ar.bo.C.de eden.l. ſi. ar.ad hoc, qa ſine eorū inſpectione non pōt plene deliberare.arg.ff. de e- den.l.j.in prin.& hoc intelligo verū, ſi ea hēt in præſenti, alioqn
4 non obſtante ꝙ non exhibet, procedeē in cauſa.† Et no. ꝙ ſi pē- lite petuntur exhiberi inſtrumēta ad ipſam litē pertinentia & ɔ- munia, iudex in omnib. cauſis mediãte ſuo officio pediſſequo iubebit exhiberi, ſicut ſi nulla lite mota petatur editio, iuberet ea exhiberi p actionē ad hoc congruā, vel p officiū, quod vicem actionis obtinet, ſupra de oſ.iudi.c.2.& no. ꝙ actio ad exhi. ha- bet locū, vbicunq; mea intereſt exhiberi ratione iuris, quod in ea habeo, vel in ea peto, ſiue vt vendicē, ſiue vt præſtē. ff. ad ex- hi.l.3.§. ſciendum. ſed editio inſtrumentorū, quæ etiam eſt ad probandum intentionem meam, non fit, quandocūq; mea in- tētio eſt ad probādum, quia graue eſſet probationes ſuas apud aduerſarium ſuum requirere. ff ad exhi.l.pe. & l.ſi liber homo.

CAP. II.

Sicut conſuetudo. [Cōſuetudinē] vt po- te oneroſam. [Conſue tudinem] fallit in eo, q accuſatur de eo, ꝙ accepit a- liquid, vt ſenteētiam ferret. In Auth. vt iu.iu. col.9. j. reſponſio. Item vbicunque aliquis etiam poſtquàm nihil proba tum eſt contra eum, tamen ipſe remanet infamatus. infra de teſti. tam literis. infra de pur. ca conſtituris, & per totum. Item vbi ſemiplenè probatum eſt, ſupra de procu. ex inſinuatione.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt clerici pro ſuis præbendis agere, & conueniri.*
2 *Si procurator eccleſiæ, & præbendarius concurrant, præfertur præbenda- rius in agendo.*
3 *Termini antiquitus poſiti, vel de nouo in actione ſi.reg.obſeruari debent.*

CAP. III.

1 Ex literis. [Controuerſiā.] † No. clericos pro p̄- bendis ſuis poſſe agere, & conueniri. nā vſufructuarij ſunt, q agere poſſunt. ff.ſi.re.l.4.§.fi niū.& hoc intelligo, ſi habeat ex cōſuetudine, vl ex ɔſtitutione, vel ab ep̄o, vel alio iudice ordinario poteſtatē mi- niſtrandi, & hãc reputo legis adminiſtrationē. C.de iur. ca.l.2. §.2.immo plus dicimus.ꝙ ſi generalē adminiſtrationē tñ a do mino quis habeat, rem in iudiciū deducere pōt.ff. de pac. nã & neceſſe. [Fundi] non poterat agere interdicto, vti poſ.quia alius occupauerat, vt hic dicit, & ideo agēs poſſeſsionē amiſerat, qua re interdictū vti poſ. ibi cōpetere non poterat, ex quo non poſ- ſidebat. ff. vti poſ.per totū.nec vnde vi, cū non fuerit ſpoliatus, ſed forte a principio ſine violētia intra terminos alterius p̄bē dæ fundū occupauerat.nec rei ven. cū non eſſet ſuæ proprieta- tis ſed eccleſiæ. ſed nec nomine eccleſiæ agere poterat, cū ipſa poſsideret æqualiter oēs præbēdas.& hæc ratio ſufficiēs ē, qua- re etiā interdictis ſuperiorib. non egit, vt no. infra de teſta. rela- tū, in prin. tamē forte poſſet dici, ꝙ poſſet agere nomine præbē dæ ſuæ, ſicut Abbas agit tñ nomine ſuæ dignitatis, cū habet bo na diſcreta a ɔuentu ſuo.ē de reſcript.odoceri. & expedit tantū agere nomine præbēdæ ſuæ, qñ agitur ɔ̃ canonicos, vel alios, q nomine eccleſiæ ſe dicūt poſsidere, vel ius habere, ɔ̃ alios autē extraneos, q non vtunē iure eccleſiæ, melius vr̄ agendū nomine eccleſiæ. ſed tūc ſi dicit nomine eccleſiæ velle agere, oportet ꝙ habeat procurationē canonicorū, vel præpoſiti, quorū noīe a-
2 gitur. † Sed dices, quomō aget noīe præbēdæ, cū præbenda ni- hil habeat, vel poſsideat? Reſpōdeo, imò hæc præbēda pōt ha- bere iura ſua, & poſſeſsiones, ſicut ep̄atus, abbatia, hoſpitale, vr̄ quæcūq; alia domus, vel dignitas, vel adminiſtratio. & ſi ſimul ɔ- currant & procurator eccleſiæ, & ipſe præbendarius, vr̄ ꝙ præfe rendus eſt præbēdarius in agendo, de hoc no. de teſti.ſpo. olim
3 cauſam. † [Fundi]. i. tibi in præbendā aſsignati. in actione enim ſi.regun.venit, vt termini antiquitus poſiti, vel de nouo ab eo, q partē habuit, obſeruētur. ff. ſi.regun. in finalib.eos. Et ſatis di- cimus poſſe dari inter p̄bendarios ad ſimilitudinē vſufructua- riorū.ff.ſi.regun.l.4.§.finitū, arg.ff.cōt diui.l.cōmuni diuidū.§. cū de vſu.ſed & proprietati hæc qō cohæret.C.ɔmun.di. ſi quis ſup. ſi ergo qñ petuntur termini poſiti, dubiteē quis poſsideat, vel cuius ſit proprietas, ſup eo recipienē probationes, vt hic, & in legibus prædictis. [Vtraque]. ff.de iu.in tribus, & l.ſed cū am bo. [Sibi] no.iudici faciendā fidem. j̃. de teſti.in noſtra. [Promptiora]. ff.de act.& obli. Arrianus.50.di.pōderet.ff. de pœnis, re ſpiciendū.26.qō.7. tempora, argu.ɔ̃.ff.de oſñ.præ obſeruandū. 28.diſt.quia.81. di.tantis. [In liberali] & in querela inofficioſi. ff.de inoſ.teſta.ſi pars, & in cauſa matrimoniali, 33.q 3.j. ſi quis ac. [Cautum ſit]. ff.de prob.in excep.C.de præſcri.30.an.male.

CAP. IIII.

Propoſuiſti. [Aſpectum] ſecundum canones non eſt melior probatio.27.quæſtio.j.nec aliqua.

SVMMARIVM.

Negatiua an dicatur directò, vel indirectò probari, an verò præſumptio- nes tantum dicantur probari, quibus ſtatur, niſi probetur contrarium.

CAP. V.

Tertio loco. [Dixerūt] no.indirectā probatio- nē. ſi, infra de teſtib. ex tenore. ſu pra de elect.bonæ memo 6.q. vlt. actor. ſupra de re- nun. ſup hoc. [Inter fratres] infra de teſtib. veniens. [Vnanimiter] no. p̄bari negatiuā. potes dicere nō probari dire- cto, ſed indirecto ſic. vel dic nō p̄bari negatiuā, ſed præſumptio- nes eſſe pro negatiua, quib. ſtatur, niſi probeē ɔ̃, vt alias no.& p- babiliter pōt dici, ꝙ vbicunq; agitur de falſitate inſtrumēti, per eos qui ſcripti ſunt in inſtrumēto, probatur, vel improbatur fi- des eius, ar. j.de fide inſtru.cū Ioannes.C.de fal.vbi. idem dici- mus & ſi non ſint ſcripti, ſed nomine aliquorum nō inſcripto- rū dr̄ falſum inſtrumentū, vt hic, & j. de teſti. tam literis, in fin.

SVMMARIVM.

Contractum quod eſt, difficilius diſſoluitur quàm contrahendum: tamē vtro bique diſcretus iudex ſtabit melioribus probationibus.

CAP. VI.

Iurauit. [Priori] ɔ̃. j.de re iudi. tenor. Sol. hic, qñ agitur de ɔtrahendo, quod facilius diſ- ſoluitur, ibi de ɔtracto, quod difficilius ſeparatur, infra n.j.licet ex quadā, & j.de eo, qui cog. conſang. vxo. ſuæ, ſuper eo. tamen vtrobique diſcretus iudex ſtabit meliorib. probationibus, Auth.de teſtib.§.quia vero, col.6.

SVMMARIVM.

1 *Literis principum, nedum epiſcoporum fides adhiberi debet.*
2 *Scripta publica manu facta valent etiam mortuis teſtibus ſubſcriptis.*
3 *An teneat, quod fit a procuratore excommunicati.*

CAP. VII.

1 Poſt ceſsionem. [Standū eſt.] † No. credi literis epiſcoporū. 11.q. 3. curæ. 14.q.3.ſtatuimus. 18.di.de conci. infra de fide in ſtru. ſcripta. j.de appel. perſonas.20.q.j. vidua: imò vi- detur, ꝙ alieno ſigillo poſsint ſigillare literas ſuas, inſtitu.de te- ſta. §. poſſunt autē. & non ſolū literis epiſcoporū, ſed & aliorū principū creditur, ſi hoc habeat ɔſuetudo. j.de fide inſtru. cū di- lect. Sed ɔtrā, vt ne voci eorū non crediē.6.q 2. ſi tantū, quomo do ergo literis? argu.infra de teſtib. cum tu. argu. ff.de cuſto. & exhi. reo. diuus. nec ſcripturis teſtiū alias tabellionū creditur, niſi habeant ſubſcriptionē teſtiū, Auth.de hære. & Fal. §.ſanci- mus, arg.ſupra de procu.c.j.Auth.de inſtru.cau.§.ſed neque, & §.ſed quia. hic dicit ſigillū epiſcopi obtinet vicem publici īſtru menti, vnde eſt ei credendū. Alij dicunt, quod non crediē char- ſis epiſcoporū, niſi redactæ ſint in publicā formam, argu. Auth. vt nulli iud. §.ſi vero. C.de dona.in don.niſi in locis, vbi nō eſt vſus tabellionū, vbi creditur, ſi habent ſubſcriptionē teſtiū. 56. q.3.§.pōt.& hæc vera ſunt extra iudicia.in iudicijs autē non cre ditur, niſi ſcripta ep̄i ſint facta per notariū, vel per duos ſcripto- res non notarios. j.e.quoniā.& eſt ſpeciale, quod in iudicio cre ditur notario ſine ſubſcriptione teſtiū, cū ſit alias ſecus, Aut. de
2 hære.& Fal.§.ſancimus.† Item hoc ſcias, ꝙ ſcripta publica ma- nu facta, vel authētico ſigillo ſigillata & mortuis ſubſcriptis te- ſtib. valent, ſecus autē de alijs. j̃.de fide inſtru. ſcripta. [Per lite- ras] dicunt quod hodie non crediē talib. literis in tñ, ꝙ vitenē in iudicio. j.c.qm̄. nec eſt ɔ̃.11.q.3.curæ, quia ibi non dicit, qđ vitentur in iudicio, ſed in eccleſia, qđ non eſt ei præiudiciale, ſed
3 medicinale.11.q.j.multi.† [Procuratorē] ſed quicquid tū pro curator in iudicio fecit anteq probareē conſtituentē excōmu- nicatū fuiſſe, tenet, qa teneret quicquid ipſe ante excōmuni. fe ciſſet. j.de excep pia. extra iudiciu autē non tenet, qđ facit excō municatus, anteq̃ probetur ſibi excōicatio, niſi ſicut poſtq̃ eſt ſibi probatum. de hoc no. ā.de procu.conſulti. ē.de do. & con- tu. veritatis. infra de excep.cap.penul. [Admittendum] & hoc ea ratione, quia per exceptionem elidi poteſt illa procuratio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ſi vnus hæres adiuit hæreditatem, an poſſit alius eandem adire hæreditatem.*
2 *Petitio hæreditatis competit ad proprietatem recuperandam.*
3 *Res & iura pertinentia ad præbendã non vacant, licet præbenda ius vacet.*
4 *In ingreſſu monaſterij omnia iura transferuntur in monaſterium.*
5 *Minor 25. ann. ingrediendo monaſterium alienat ſua bona etiam ſine curatore, & decreto.*
6 *Bona ingredientis monaſterium cui applicentur.*
7 *Monachi teſtamentum quando rumpatur.*
8 *Ingreſſus monaſterium fingitur non ſolum decedere cum hærede, ſed etiam cum liberis.*
9 *Verbum teſtis ambiguum interpretatur pro eo, contra quem producitur.*

CAP. VIII.

IN præſentia. [Bona] quicquid diceret teſtator nõ potuit filiũ grauarẽ poſt
pubertatẽ in debito bonorũ ſubſidio, vnde male pe
tebant patrui eius, q omnia petebant. [Et petebant]
petitionẽ hæreditatis intentabãt. ſed nituntẽ ex teſtamẽto pa-
tris, q inſtituit eos hæredes filij ſui impuberis, & eũ impuberẽ
deceſsiſſe dicũt. vel melius dic, ꝙ agebãt actione ex teſtamẽto,
3 vt no. ĩ. de teſta. Raynaldus.† [Petebat] not. ꝙ licet vnus hæres
adiuerit hæreditatẽ pro toto, vel pro parte, & licet ꝑ multos di-
es, vel annos ſe geſſerit pro hærede, nihilominus tñ alius põt a-
dire eã ſola volũtate pro toto, vel ꝓ eadẽ parte eandẽ hæredi-
tatẽ. ff. de acquiren. hære. l. pro hærede, & oẽs res hæreditarias,
q̃ nõ ſunt ꝑ aliũ occupatæ põt accipere. verũtamẽ ſiue primus,
ſiue ſecũdus nõ habeat ius, cõtra non habentẽ ius ad recuperã-
dam poſſeſsionẽ rerũ male occupatarũ interdictũ competit de
adipiſcẽda poſ. ſ. quorũ bonorũ, ff. quorũ bonorũ. per to. vel edi
ctũ di. Adri. C. de edic. di. Adr. l. fi. vel actionẽ ĩ factũ ad ſimilitu
dinẽ actionis expilatæ hæreditatis. ff. de cri. expi. hæ. per totum,
vel condictione ex l. conquerebatur. C. vnde vi, ſecundũ quoſ-
2 dã. † Ad proprietatẽ autẽ recuperandã competet petitio hære-
ditatis. ff. de peti. hæredi. regulariter, nec vr̃ tranſire poſſeſsio re-
rũ hæreditariarũ ad hæredem, niſi cũ ſingularũ poſſeſsionẽ na-
ctus fuerit per ſe, vel per aliũ, ff. de acquir. poſſ. hæredes, nec eſt
cõtra ad Treb. reſtitutio, & l. ex facto, in prin. quia ius non dicit
tranſire poſſeſsionẽ, ſed dominiũ, & ſi vnus dicit ſe eſſe in poſ-
ſeſsione, & alius dicit eũ non poſsidere, ſi nõ eſt timor armorũ,
permittatur vterq; ire ad occupandã poſſeſsionẽ vacantẽ, & q
præuenerit, ille in ea defendetr de iure, donec alius de iure ſuo ꝓ
bet: ſi autẽ eſt ibi timor armorũ, cõpeſcat eos iudex, & ĩhibeat,
ne aliquis eã priuatim intret. ff. de vſufruc. ſi cuius. §. ſed ſi. & o-
nus probãdi illi incũbet, q dicit ſe poſsidere. ff. de proba. l. a. &
eodẽ mõ prohibebit iudex, ſi neuter dicit ſe poſsidere. ſed ſi v-
terq; cũ animus feſtinat accipere poſſeſsionẽ, & tunc fructus ha-
rũ rerũ a nemine poſſeſſarũ tenebũtur & ſeruabuntur, ſicut fru-
ctus iacẽtis hæreditatis. & hoc verũ ẽ, qñ dubitabitur, ne ſimul
cõcurrant. ſed qñ certũ eſt, ꝙ vnus aliũ præuenire põt, nunq̃ eſt
impediendus, vel ẽt ꝓhibendus ingredi poſſeſsionẽ: ſed alius ẽ
prohibẽdus a moleſtatione primò ingreſsi. poſtq̃ autẽ ſemel ꝓ
hibitus fuerit, vel verbo, vel facto, non vr̃, ꝙ poſtea liceat alicui
iſtarũ partiũ, vel ẽt alij, cũ illi fuerint primo ingreſsi illam poſ-
ſeſsionẽ, ingredi nec publice, nec priuatè, quouſq; lis ſuꝑ poſſeſ
ſione, ſiue ſuꝑ proprietate hæreditatis dirimatr̃ per iudicẽ: diri-
metr̃ autẽ hoc mõ, q a iudex, q prohibuit ingreſſum illius poſſeſ
ſionis ex officio ſuo, de plano, & ſine libello cognoſcet qs poſ-
ſidet, quãdo vterq; dicit ſe poſsidere. ff. de lib. cauſa. liberis. §. ſi.
hoc dixit H. alij tñ dicunt, ꝙ ordinarie tñ audiendi ſunt ſuꝑ in-
terdicto ff. vti poſsi. l. j. §. huiuſmodi. ſed ſi neuter dicit ſe poſsi-
dere, ſed tñ vterq; primo adire vult, tunc primo dẽt cognoſce-
re inſpecto teſtamẽto quis hẽt potiora iura, C. de edi. di. Adri. l.
3 fin. † In præbẽdis etſi ſecus eſt, q s licet vacẽt poſſeſſore, non tñ
quilibet volens eas occupare admittẽdus eſt, q a licet præbẽdæ
ius vacet, res tñ & iura ptinentia ad præbendã non vacãt, immo
poſsidentr̃ ab eccleſia, etiã dũ viuit præbẽdarius, q a poſsidet il-
la noĩe eccleſiæ, de hoc no. ĩ. eo. ex literis. itẽ præbẽdæ nõ ſunt
occupãdæ, ſed auctoritate ſuperiorũ legitime conferẽdę. [Mo-
leſtatione.] itẽ de ea moleſtatione agitur, q̃ fit extra iudiciũ, nõ
de ea, quæ fit in iudicio, ſupra de elect. cũ eccleſia. ĩ. c. proxi. ĩ fi.
4 † [Petebat] 9 hos cõpetunt actiones eędem, quę cõpeterent pue-
ro, q ingreſſus fuit monaſteriũ, cũ ingreſſu monaſterij oĩa iura
ſint in monaſteriũ translata. 19. q. vlt. ſi qua. Sed ſi poſtq̃ in mo-
naſteriũ translata ſunt iura ingreſsi, & tunc ẽt hẽt ordinarias a-
ctiones, ſ. rei ven. vel Publicianã, vel ſi qua alia de hereditate iu
ſto ti. poſsiderẽt: vel interdictũ, quorũ bonorũ, vel petitionem
hęreditatis, ſi quę poſsiderẽt de bonis, de quib. agitur ſiue iuſto
tit. ſed tñ pro hęrede, vel pro poſſeſſore. ſed nõ placet hoc, nõ
enim dr̃ monaſteriũ hęres pueri, ſed in monaſteriũ omnia iura
eius tranſlata ſunt. ſed aget rei ven. ſi puer erat dñs, & publicia-
na, ſi non erat dominus, & hac Publiciana aget, ẽt ſi nondũ ad
monaſteriũ eorũ poſſeſsio peruenerit, q a ſpeciale eſt ĩ eccleſia,
vbi ex ſola donatione, vel obligatione agat ẽt ſine adeptiõe poſ
ſeſsionis, C. de ſacroſan. eccl. vbi interdicimus, tamẽ credimus,
ꝙ hic oportet monaſteriũ probare, ꝙ puer ꝑ aditionẽ ipſam pe
tita acceperit, vel alio mõ, quo ſine traditione dñium transfer-
tur, vt in legatis. ff. de fur. a Titio, & in arrogatione, inſtitu. de a-
dop. §. ꝑ arroga. in prin. & in bonorũ poſſeſsione. ff. de bo. priua.
l. j. in herede inſtituto. ff. de acquir. poſ. l. cũ hęredes. ad Trebel.
facta, & in actione cauſa libe. cõfer. inſtit. de eo cui. §. libertus.
5 † [Minor annis] hic habes expreſſe, ꝙ minor 25. ann. ingredien
do monaſteriũ alienat ſua bona ẽt ſine curatore, & ſine decre-
to. Secus autẽ vr̃, ſi in alias cãs etiã pias alienaret, arg. ff. depo.
a l. j. §. voto. & feudalia a trãſeunt, ſi debeant, talia ſeruitia, q̃ mo-
naſteriũ honeſte poſsit exhibere per ſe, vel ꝑ aliũ, arg. C. de epi-
ſco. & cleri. ad ſummã, & l. quiſquis, alias redit ad dñm. C. de ca-
du. tol. l. j. §. ne autẽ. ff. de ſolu. inter, arg. emphyteoſes etiã tran-
ſeunt, ar. ff. de leg. 2. pcto. §. j. arg. 9, Authẽ. de aliena. & emphyt.
§. j. vſuſfructus trãſit, & durat in vita eius, inſti. de acqui. per ar-
roga. §. vſus etenim, & §. ſeq. & de vſufru. §. finit. itẽ ſi aliqua ſi-
bi data ſunt, ne alienare poſsit, tamẽ tranſeũt, arg. de ſun. do. l. j.
& de legs. 3. l. pater. arg. 9, ff. de leg 2. pcto. §. fin. itẽ monaſteriũ
tenetur, inquantũ ad ipſum peruenit. ff. de cap. di. tutelas. ff. de
ap. in arroga. inſtit. de acqui. per arroga. §. fi. & idẽ eſt, vbicunq;
alicuius patrimoniũ ad aliquẽ peruenit. C. de vi pu. l. a. ff. de fi-
deiuſ. inter eos, ſi autẽ in ſua obligatione monachus mandauit
aliquid expẽdi, & maxime in pias cauſas, implenda eſt volũtas
eius. ff. de pact. inter, in fi. C. de pact. legẽ. & idẽ ſi mandat, ne a-
liquid alienetur de his, quę ſecũ transferũtur, Authẽ. de elig. in
emphy. §. ſanctiſsimas. licet autẽ monaſterio pro hoc obſeruã-
do, vel monaſterio cõpetat actio, tamẽ pręlati eius ad hoc co-
6 gent ex of. C. de libe. cau. cũ affirmes. † Si autẽ ingreditur mo-
naſteriũ, cui non licet habere propriũ, dicunt quidã, ꝙ bona e-
ius debent haberi pro derelicto, & ſic occupanti cõceduntur.
ff. pro derelic. l. j. 2. 3. & per totũ, vel in cauſa caduci ſunt. C. de
cadu. tollen. l. j. Alij dicũt, ꝙ debẽt peruenire ad ſuccedentes ab
inteſtato, quia ex quo profeſſus eſt, mortuus fingitr̃. C. de epiſ. &
cler. deo, Alij dicũt, ꝙ nõ fit tũ monachus monaſterij, q̃d ingre
ditur, ſed etiã epi, qñ monaſteriũ ergo non põt bona eius habe-
re, peruenirẽt ad epm, arg 16. q. j. qui tẽ, 18. q. j. c. j. 27. q. j. de puel
lis, in hoc autẽ non cenſetr̃ monaſteriũ vice hęredũ, quia ſtatim,
cũ factus eſt monachus, monaſteriũ habet dñium, & poſſeſsio-
nẽ omniũ bonorũ monachi, ſicut ipſe habebat, arg. ff. de pre-
ca. ſi adoptauero: ſecus in hęrede alio. ff. de acquir. poſ. cũ hęre-
des. hoc autẽ ſic intelligimus, ꝙ licet ꝓdicta perueniãt ad mo-
naſteriũ, tamẽ legitimã dabit deſcendẽtibus. 19. q. ſi. in fi. 17. q.
vlti. c. vlti. & idem vr̃ in aſcendentibus. ff. de inoff. teſta. nã & ſi.
nec exhęredari poſſunt ſine cauſa, in Authen. vt cũ de app. cog.
7 §. 2. C. de epiſ. & cler. auth. pſbyteros. † Itẽ quantũcũque mona-
chus, qui monaſteriũ ingreditur, aſcẽdentes non habeat, & te-
ſtamẽtũ condiderit, in quo prętereat monaſteriũ, & alios inſti-
tuat, rumpetur teſtñ quaſi agnatione poſthu. arg. hic, & in Au-
then. de ſan. epi. ſed hic in pręſenti. ff. de iniuſto, rup. & irri. te. ſi
lio. Item rũpitur, quia capite minuitur. ff. de capi. dimi. l. amiſ-
ſione. §. fi. & duabus l. ſeq. & l. vlti. Alij dicunt, ꝙ tñ legitimam
habebit monaſteriũ, arg. 19. q. ſi. authen. ſi qua. hoc autẽ certũ
eſt, ꝙ hęreditates, & legata & ab inteſtato, & ex teſtamẽto me-
lius capiet monaſteriũ, q̃ monachus cœpiſſet, ſi in ſeculo remã-
ſiſſet. 19. q. ſi. in fi. [Oblationem] quã fecerat non tñ de perſo-
na, ſed etiã in reb. [Iuramẽto]. C. ſi aduer. do. l. j. & C. ſi aduer.
8 ven. l. j. † [Inſtituit] ingreſſus monaſteriũ fingitur non ſolũ de-
cedere cũ hęrede, ſed etiã cũ liberis. Auth. de ſanct. epi. §. ſed &
hic in pręſenti. ſed ſi rogatus eſſet monaſterio, vel eccleſię, vel
in alias pias cauſas expendere, ſi decederet ſine liberis, ingre-
diendo monaſteriũ non intelligerem ſatisfactũ conditioni, vt ĩ
eadẽ authen. ſi autẽ fiat clericus alicuius ſecularis eccleſię, non
euaneſcit fideicõmiſſum, niſi ſic fiat, vt perpetuo perſeueret cle
ricus, & inſuper in pias cauſas expendatur ipſum relictũ, vt in
pręd. authen. Si autẽ teſtator dixiſſet, volumus talẽ partem hę-
reditatis dare patruo, ſi deceſſerit ſine liberis, etiã ſi fiat mona-
9 chus, ſatisfactũ videtur conditioni, argu. hic. † [Verũtamen]
no. ambiguum verbum teſtis pro reo, vbi magis pro reo, con-
tra quem producitur, interpretandum, argu. ſupra eod. ti. ex li
teris, ad concordiam reducendum eſt. ĩ. de teſtib. cum tu.

ADDITIO.

a ¶Feudalia. Intellige, vt per Felin. in cap. quæ in eccleſiarum, col. 22. verſi. 3. limita. ſupra de conſti.

SVMMARIVM.

1 *Non retractatur ſententia prętextu falſi.*
2 *Non ſufficit probare teſtes falſũ dixiſſe, niſi probetur, quòd corrupti falſum dixerant.*
3 *Sententia per falſos teſtes, vel inſtrumenta probata tenet.*
4 *Si teſtes eiuſdem partis ſibi contradicerent, neutri eſt credendum.*

5 *Qui*

5 *Qui recipit teſtes, debet iudici de fama, & eorum auctoritate reſcribere.*
6 *Probare debet ſcientiam, qui eam allegat.*
7 *Actione iniuriarum tenetur, qui propria temeritate controuerſiam facit.*
8 *Contra quem intentetur interdictum, vti poſ.*

C A P. IX.

LIcet cauſam. [Spectare] intentādo poſſeſſoriū tm̄, vt in fine ſequitur. [Proponebat] & in quorū poſſeſsione ſe eſſe dicebat, & ꝯ a ſua moleſtatione cōpeſcendū. [publicatis] ſuper principali. [In pſonas] hic. n. ante apertionē pſtatus fuit, quia alias ſine alijs rationibus repelleret. j. de teſtibus, præſentiū. [Decernimus.] Not. in emergenti ferri ſnīam. [Cōprehenſum] & ad hoc aſsignatū. [Potuit] qa hoc expreſſe ſibi cōmiſſum fuit. alias aūt ille, cui cōmiſſum eſt, ꝙ recipiat teſtes ſup principali, nō recipiet teſtes ſuper reprobatione, quia non eſt ſibi cōmiſſum: ſed pteſtationē ſuper reprobatione recipere dēt, quia ſine illa non pōt bene fieri receptio teſtiū, ar. ff. de iuriſd. om. iu. l. 2.
1 † [Poſt ſnīam] hoc verū eſt, ſi nunquā fuit obiectū de falſo. nam tunc vſq; ad 20 an. pōt opponere. C. de fal. querelā. j. de fide inſtru. cū Ioan. Secus autē, ſi eſſet mora qō falſi in iudicio, quia tūc nunq̄ ptextu falſi retractaretur ſnīa. C. ſi ex falſis inſtr. l. j. & 2. niſi eſſet appellatū. C. de fide inſtru. l. vlti. arg. de temp. ap. l. per
2 hanc. † Hic etiā no. ꝙ nō ſufficit probare teſtes falſa dixiſſe, niſi probetur, ꝙ corrupti falſa dixerint. ff. de iudi. diuus. alij dicunt, ꝙ ſufficit pbare falſum inſtrm̄, ita & teſtes falſa dixiſſe. C. ſi ex falſis inſtr. l. pe. & vlt. cū æqualis ſit virtus teſtiū, & inſtrorū. C. de fide inſtru. in exercendis, ar. ff. de excep. q aquilius. C de tranſ. ſi ex falſis. Satis vr̄ poſſe dici, vt indirectè ſufficiat pbare teſtes falſū dixiſſe an ſnīam. j. de teſti. ex tenore & c. ſi eſt: ſed directè, vr̄ poſt ſnīam nō, niſi pbet de corruptione, vel alio mō doloſe, ſ. odio, vel amore falſum teſtimoniū dixiſſe, C. de falſis, nec exēplū. & eſt validū arg. qa poſt publicationē teſtiū non poſſunt teſtes induci. Authē. de teſtib. §. qa verò. Sed quid ſufficit pbare teſtes corruptos, niſi probatū ſit falſum dixiſſe? ar. ꝙ ſic. 2. q. 6. §. diffinitiua ver. venales, ar. ꝯ. j. de re iud. cū I. & A. C. ſi ex fal. iſtr. falſā. infra de teſtib. ſicut, & hic vltra medium, & hoc magis placet.
3 † [Poſt ſnīam] no. ſnīam platā per falſos teſtes, vel inſtra tenere, ſed dēre retractari. ff. de re iudi. diuus, & fit hoc p in integ. reſti. petitā ꝯ ſnīam vſq; ad quadrienniū. C. ſi ex ſal. inſtru. l. j. & 2. vel per act. in factū intentatā ad intereſſe ad ſnīam retractandā. ff. de fal. qui noīe, & ſic vſq; ad 30. ann. vel criminaliter accuſando vtentē alio inſtro vſq; ad 20. an. C. de falſis, querelā. quidā dicunt, ꝙ p hanc accuſationē directā de falſo nunq̄ retractabitur ſnīa, ſed punietur pena l. Cor. de fal. [Poſt ſnīam.] Itē non ſufficit pbare falſos teſtes, vel inſtrm̄, niſi pbet, ꝙ iudex ſecutus fuit dictū eius. j. de re iud. cū I. & A. infra de teſti. ſicut, C. ſi ex fal. iſtr. falſam, & l. j. & 2. [Circunſtātijs]. 3. q. 9. nihilominus, & 4. qō. 3. itē nihil, & §. qui falſo. j. de appel. ſolicitudinē. C. de li. conteſt. cū pariter. [Produxerit] non mō corā iſtis iudicibus, quib. nihil
4 ꝯmiſſum erat de negotio principali, ſed primò corā alijs. ¶ † [Inuicem] quidā dicūt ea loco illo, ꝙ ſi teſtes eiuſdē partis ſibi inuicē ꝯdicunt, ꝙ neutris eſt credendū, ar. C. de fide inſtr. in exercēdis, diuerſe nos autē ꝯ, arg. Authē. de teſti. ſi verò apte. nec obſt. quod hic dr̄, hæc. n. lra non dicit, ꝙ vnus teſtis alij, vel alijs cōtradiceret, & ideo nō valeret dictū eius: ſed ꝙ vnus teſtis ſibi
5 ipſi ꝯdicebat. † [Male] hinc habes, ꝙ qui recipit teſtes, dēt iudici reſcribere, cuius auctoritatis & famæ ſint, & de alijs circunſtātijs, ar. j. de fideiuſ. cōſtitutis. j. de teſti. cū cām. [Nulla] hoc autē arbitrio iudicis relinquitur, q hoc magis ſcire pōt. ff. de teſti. l. 3. §. tu magis. [Aliquid dicere] ſed nonne ſufficiebat ꝯ hos, vbi eorū dictū reprobaretur, qa criminoſi fuere? Reſpōdeo, ſufficere, ſi ad hoc ageretur: ſed ad hoc nō agebatur, imò repulſi fuerūt Fauētini ab hac exceptione p interlocutoriā Pap. ſed agebatur, vt teſtimoniū illorū, quaſi falſum caſſaretur. [Plures] quid ad rem, ſi melius pbauit eccleſia, cū ſe inuicē non cōtingāt iſtæ probationes? poterat. n. eccleſia habere oēm honorē diſtinctū, & iuriſdictionē in locis, de quibus agitur, & cōmune etiā poterat habere ibidē aliqua ſeruitia. nō ergo ꝯdicunt ſibi teſtes, cū ſæpe ad ꝯcordiā ſit laborādū. j. de teſtib. cū tu. Reſpōdeo, multū ad rem, qa ſi eccleſia pbauit omnē iuriſdōnē, ho. & diſ. ſe poſſediſſe; ergo alius non potuit ibi poſsidere ſeruitia. qui. n. oīa dixit, nihil prætermiſit. 19. diſt. ſi Romanorū. & hoc innuit litera, vbi dicit, ꝙ duo ſimul &c. ſed dic, teſtes eccleſiæ videntur ſuſpecti, cū negatiuā aſtruere videantur, ſ. ꝙ ſic pertineāt ad eccleſiā, ꝙ non ad cōmune. ī. de cā poſ. cū eccleſia. Sed reſpōdeo, aliud eſt, ſi dicat teſtis, cōmune nō poſsidere, vel eccleſiā tm̄ poſsidere, cuius dictū vere eſſet ſuſpectū, & ſic loquitur decre. ꝯria. aliud, ſi dicāt oēm honorē &c. ptinere ad eccleſiā, quorū dictū in nullo ſuſpectū dici pōt. Sed oppones, niſi ex illis verbis, oēm honorem &c. colligas illū intellectū, ꝙ Fauētini nihil habebant, vr̄ verū, qđ primo dictū eſt, ꝙ vtriq; teſtes ſaluari poſſunt: dic ergo teſtimoniū teſtiū eccleſiæ ſic intelligendū, niſi vt Fauētinos, vel alios excludat, qa ſic eſſet ſuſpectū, ſed ꝙ iuriſdictionē ho. & diſ. oīs generis ibi exercuerat eccleſia tā in ciuilibus, quā in criminalib. cauſis, puta iuriſdictionē in cognitione cauſarū, in puniendo maleficos: inſuper eā honorabat vocādo eam dn̄am, occurrēdo nuncijs eius, & obediēdo mādatis eius etiā extra iudiciū. diſtingebat etiā eos eccleſia exigendo cautiones fideiuſſorias, ne ad illicita prorūperent. quæ oīa, & his ſimilia poſſent ſub iuriſdōne cōprehendi. Sed oppones ſic: ergo nihil pdeſt eccleſiæ, ꝙ pl'es, vel maiores & antiquiores habuit pbationes, cū per teſtes eccleſiæ nō tangantur Fauētini. Item ſecundū hoc nihil faceret propoſitū, qđ ſequitur, qa duo &c. nā cū de eccleſiæ ſeruitijs non dixerint, vterq; dēt habere, qđ probat. ad hoc potes reſpōdere, ꝙ melioritas, vel antiquioritas teſtiū, vt ita loquar, nō valet quo ad hoc, qđ Fauētini non habeāt ſeruitia, dūmō tm̄ p duos teſtes probarēt ſeruitia percepiſſe. Sed ad hoc, ꝙ Fauētini ſeruitia n̄ habeāt, facit probō antiquioris tpis recepta pro eccleſia. ī. de elec. cū eccleſia, vel qa fundata eſt intētio eccleſiæ. ſi ergo commune poſt pbat ſe in eiſdē locis aliqua ſeruitia percepiſſe, præſumitur, ꝙ poſſederit clā, niſi probet, ꝙ eccleſia ſciuerit eōe poſſidere, & etiā forte intenderet poſsidere, argu. ff. de aqua quoti.
6 & æſti. l. j. §. Ariſt. † Nā qui ſciētiā allegat eā probare dēt. 82. diſt. pponſuiſti, ff. de proba. verius. ff. de admi. tu. hoc, niſi forte violētæ pſumptiones eſſent qđ ſciret, qa tūc oportet, ꝙ probet ignorantiā, ar. 16. di. ꝙ dicitis ī. de poſtu. c. j. ſed & ſi probauerit ſciētiā eccleſiæ, & eccleſia ꝯ probet, ꝙ ſtatim poſtquā ſciuerit, verbo, vel alio mō ꝯdixit, vt ab ea poſsidere vr̄. ff. quod vi aut clā. l. j. §. quid ſit, & §. ſeq. vtroq; ergo iſtorū modorū, ſiue clā, ſiue vi ab eo poſsideat, ſuccūbet in interdicto, inſti. de interdi. §. retinēdæ. eccleſiæ autē adminiculū afferūt priuilegia, licet ſola probatio antiquioris tēporis ſufficeret. Sed oppones, immo obtinere dēt cōmune, cū cōmune poſsideat ſeruitia, & non eccleſia. ff. vti poſ. §. hoc autē, & ſufficere dēt, ſi tēpore litis cōteſtatæ ſe poſsidere probat, inſti. de interdic. §. retinēdæ. Ad hoc ſic reſpōdeo, non eſſe verū, eccleſiā non poſsidere: erat enim eccleſia in poſſeſsione recipiendi illa & alia ſeruitia, quādo volebat, quæ licet vel conſimilia cōmune ſe probet poſsidere tempore litis conteſta. quia tamē vi, vel clam poſsidet ab eccleſia, ſuccūbet, vt dictū eſt. melioritas autē teſtiū tunc præcipue valeret, ſi de eodem tēpore tātū dicerent. hoc autē hic ideo poſuit, quia forte vtrique teſtes probāt, quòd tēpore lit. conteſta. eadē ſeruitia recipiebant eccleſia & cōmune, ſed eccleſia melius & per meliores teſtes, & ad hoc bene ſequitur, cū duo &c. Sed dices, & ſi vi, vel clā poſsidet cōmune, tamē qa poſsidet, non dēt habere locū vti poſ. ꝯ ipſum, quia tunc locū tantū habere vr̄, quando ſe tm̄, & nō aduerſariū dicit poſsidere. ff. vti poſ. l. j. §. eſt igitur, & præceden. Itē in hoc caſu competere dēnt, quod vi aut clam, aut vnde vi. ff. quod vi. l. 2. & 3. in prin. & ff. vnde vi. l. j. in princi. Reſpon. immo locū hēt tantū vti poſ. quia actor non dicit ſe expulſum, ſed turbari tm̄, & interdictū, vnde vi, locū habet, quādo qs expulſus eſt. ff. de vi & vi arma. l. j. §. interdictū. hic autē habet locū, quādo turbatur poſsidens, quāuis & ille, qui turbat, poſsideat, dūmō vi, aut clā, aut precario ab aduerſario. Si autē expulſus eſſet, cōpeteret interdictū, vnde vi, vel offi. iudic. vel condictio ex decret. vt no. ſupra de elect. querelā. ī. de cauſa poſſ. cū eccleſia. ſed dices, nonne eoipſo, quod alius eſt in poſſeſsione, eccleſia amiſit poſſeſsionē? Reſpōdeo, nō, pōt enim eſſe in poſſeſsione iuriſ. ho. & diſ. & etiā ipſorū ſeruitiorū, quæ retinuit eccleſia, & poſſeſsionē nihilominus ſeruitiorū quæſiuit cōmune, & ita vterque hēt poſſeſsionem ſui iuris, licet cōmune male habeat. & poſſet bñ dici, licet iure nō prohibetur, & adijci bis, quæ ſuperius dicta ſunt, ꝙ hic cōpeteret interdictum, vnde vi, vel officiū iudicis, vel condictio ex decre. ad recuperandū ius illud ſeruitiorū, quod poſsidebat cōmune, & interdictū, vti poſſ. ratione vis turbatiuæ, quā ſibi facit cōmune ſuper iure &c. quæ poſsidebat eccleſia. Sed dices pp hoc non eſſet imponendū ſilentiū cōmuni, cū per hoc interdictū non eſſet ei auferēda poſſeſsio ſeruitiorū, quā habebat. tu autē potes reſpondere, ꝙ etiā agendo interdicto, vti poſſ. ex quo cōſtat ꝙ vi, vel clā poſsidet ab aduerſario, imponetur ſibi ſilentiū, quia aliter non ceſſaret a turbatione. & dicūt quidā, licet non probēt illud iure, ꝙ ſi ſeruitia poſsit recipere cōmune ſine turbatione iuriū eccleſiæ, ꝙ nō imponeretur eis ſilentiū, quāuis vi, vel clā poſsideret, cū ad hoc n̄ ageretur. nullā autē poſſeſsionē retinenti non datur interdictū, cū tueatur poſſeſſorē. ff. vti poſ. l. j. §. 1. & 2. nec pōt turbari, niſi qui poſsidet, & ea ſola vi turbatiua cōpetit hoc interdictum, vt hic. & hæc habēt locū, vbi petitur in libello, ꝙ cōmune ceſſaret ab inquietatione eccleſiæ in ſeruitiis exigendis in prædictis locis, & cōmune tm̄ de ſeruitiis quæſtionē referebat. vel dic & planius, ꝙ fuit petitū in libello cōmune ceſſare a turbatione eccleſiæ ſuper iuriſdi. ho. & diſ. & cōmune nō ſeruitiorū, ſed iuriſdi. ho. & diſ. quæſtionē mouebat, & ideo meliores probationes & de antiquiore tēpore præualere, & bene ſequitur, cū duo &c.

&

& expone eandẽ rẽ. ſ. ho. iuriſd. & diſ. & ſic plana ſunt oĩa, & q̃a
de ſeruitiis principaliter non agebatur. ſ. de electi. cũ eccleſia.
ff. vti poſ. ſi duo §. 2. ſi autẽ cõmune retuliſſet tñ quæſtionẽ ali-
cuius iuris, quod dicit ſe habere in iuriſdõne, quod poſſe vide-
tur, arg. ff. vti poſ. l. vlti. Sicut enim referre põt quæſtionẽ iuris,
quod in re hẽt. ff. vti poſ. ſi duo. §. ſi vicinus. ſic etiã dr̃ de iure q̃d
hẽt in iuriſdõne, arg. prædictæ l. vlt. ff. vti poſ. puta q̃a aliqua ſer
uitia, quaſi ſeruitutẽ hẽt in iuriſdictione, ſed iuriſdictionẽ bene
cõfitetur eccleſiæ, tũc ſi non male in poſſeſſione eſſet cõmune
illius iuris, intẽtaret eccleſia negatoriã. ff. ſi vſusfru pe. vii. §. ve-
rũ, ſed in interdicto incũbet eccleſia, q̃a tuei poſſeſſorẽ. ff. eo.
l. j. §. interdictũ autẽ. Si autẽ cõmune nõ eſſet in poſſeſſione ſer
uitutis, cõpeteret ꝯ eũ interdictũ, q̃d non tñ cõpetit, q̃ñ eſt cõ-
tentio, quis poſſidet, arg. ff. vti poſ. l. j. §. hoc autẽ, ſed etiã cõtra
eũ, q non poſſidet. ff. eo. ſi duo. §. ſi vi. ſi turbat poſſidentẽ, vel
nõ permittẽdo eũ vti iure ſuo. ff. ſi ſer. ven. l. ſicut. §. Ariſto. ff. v-
ti poſ. ſi duo. §. hoc inter, & §. cum Aquilian. vel etiã de ſuo auſe
rẽdo. ff. vti poſ. ſi duo. §. itẽ videamus, ſi auctor. Illi autẽ q eſt in
poſſeſſione talis iuris, vel ſeruitutis datur vtile interdictũ cõtra
7 cõturbantes eũ. ff. de iniur. iniuriarũ. §. vlti. & l. ſeq. †Si verò cõ-
mune neq; iuriſdictionis, neq; iuris, q̃d in iuriſdõne haberet, fa
ceret cõtrouerſiã, ſed ꝓpria temeritate cõtrouerſiã faceret te-
neť actione iniuriarũ. ff. de act. emp. qui pẽdẽte. § i. ff. de iniur.
l. j. in prin. ſed & hoc interdicto, ſi turbetur, quod nõ tãtũ cõtra
poſſidentẽ cõpetit, vt dictũ eſt. id autẽ, quod dictũ eſt, q̃ ideirco
imponitur ſilentiũ cõmuni, nec in ſentẽtia excipitur de ſerui-
tijs, quia actũ non fuit, vľ eſſe ꝯ id, quod nota. in gl. quę incipit,
vt inter, vt diximus, q̃ vbi ambos inuenit poſſidere, dẽt modos
poſſidẽdi diſtinguere. Sed reſpõde illud obtinere, vbi neuter ab
altero male poſſidebat, ſ. vi, vel clã, vel preca. hic autẽ ſola ec-
cleſia agebat: vnde quãuis cõmune poſtea ageret & probaret re
ceptionẽ ſeruitiorũ, non fieret adiudicatio ſuper illis, q̃ petita
non erãt, arg. j. de ſimo. licet. poſſet tñ dici, q̃ ſi cõmune bene ꝓ
baſſet ſeruitia, q̃ potuiſſet abſolui quo ad ſeruitia ab impetitio-
ne eccleſię. ſ. de elect. c. vlti. ſed nõ fieret adiudicatio, q̃ ſup ſer
uitijs nõ moleſtaretľ. hic autẽ ideo quo ad ſeruitia non fuit ab-
ſolutũ cõmune, q̃a præſumebaľ, vel vi, vel clã poſſidere, vt ſupra
eſt dictũ ad hoc ergo vt non poſſint hæ dubietates euenire, ſem
per dẽt actor exprimere modos turbationis. ſi enim non expri-
manť, & ferať ſnĩa, q̃ non vexeť in nullo, vlterius vexare pote-
rit, & etiã ſi erat ĩ poſſeſſione aliquorũ ſeruitiorũ, ipſa amplius
vti non poterit, ar. C. de an. excep. l. vlti. itẽ non facimus vim, q̃
q̃õnem r. ferat tractus in iudicio in interdicto, vti poſ. quia ſup
eo, q̃d proponit ille, q trahit aliũ in iudiciũ, recipientur proba-
tiones vtriuſq;, cũ vterq; in ĩterdicto, vti poſ. actor ſit & reus, &
pariter ꝓ vtroq; & contra vtrunq; pronũciabitur. [Eodẽ] hoc ver
bũ ſoluit ꝯrium ff. vti poſ. ſi duo. nam alio nõ poſſidet vſusfru vľ
ſuperficiarius, ſ. naturaliter, aliter proprietarius. ſ. ciuiliter. [Ex
priuilegijs] malus titulus Fauẽtini, alias priui. eccl. modicũ fa-
ciũt ad interdictũ vti poſ. ſm q̃ diximus in gl. quæ incipit, q ad
rẽ. vel potes dicere, q̃ faciunt modicũ priuilegia, quia cõmune ꝓ
bationes induxit ſup ſeruitijs, & eccleſia ſup omni iuriſdictio-
ne ho. & diſ. & q dixit oẽ, nihil communi reliquit. prudẽter er-
go fecit eccleſia. q̃ hæc priuilegia induxit, & quantũ potuit, ſuã
cãm iuſtificauit, vt & iſtæ probationes cõmunis probationib. ꝓ-
feranť. imò plus dicimus, q̃a ſi cõmune probaſſet ſe ſeruitia poſ
ſediſſe anteq̃ eccleſia poſſideret in prædictis caſtris iuriſdictio-
nẽ &c. nõ teneretľ cõmune probare aliquẽ iuſtũ titulũ ſuæ poſ
ſeſſionis, q̃a nulla eſſet præſumptio ꝯ eũ. l. ſi q̃s in re alterius di
cit ſe aliquod ius q̃ſiuiſſe, cũ oĩs res præſumaľ libera, præſumiľ
vi, vel clã poſſidere, niſi ꝯriũ probet, & ſic loquitur decre. ſupra
de reſti. ſpo. Piſanis. nã bene fatemur, q̃d ſi cõmune hoc probaſ
ſet aliquẽ titulũ, per quẽ ꝯtiam præſumptionẽ remouiſſet, obti
8 nuiſſet in interdicto. †[Vti poſſidetis] vbi interdictũ, vti poſ. in-
tẽtatur ꝯ eũ, qui inuenitur nõ poſſidere, vel male poſſidere ab
aduerſario, i. cũ aduerſarius prius bene poſſederit, & is, ꝯ quẽ
agit, incipit poſtmodũ eandẽ rem vi, vel clã poſſidere, vel preca
rio, nunquã dẽt ſemẽtiari vti poſ. ita poſſideatis, ſed cõdemna-
re moleſtatorẽ, & imponere ſilentiũ, vt hic. C. vti poſ. l. j. ff. vti
poſ. §. vlti. ſi autẽ, qui egit vti poſ. inueniaľ nõ poſſidere, vľ reus
melius ꝓbet ſe poſſidere, abſoluitur reus ſ. de elect. cũ eccl'ia.
Vel ẽt ſorte adiudicabitur ſibi res, de qua agitur, ſi de ſuo iure
probauerit. vbi autẽ intentaľ ꝯ poſſeſſorẽ a poſſeſſore, iudex
in ſnĩa dẽt diſcernere, quã poſſeſſionẽ vnus hẽt, ſ. naturalẽ, q̃a
vſusfructuarius. & quã poſſeſſionẽ alius, ſ. ciuilem, q̃a ꝓprieta-
rius, & tunc pronũciabit, q̃a inueni vos ſic diſtinctas poſſeſſio-
nes habere, ideo præcipio, vti tu ſoã. ciuilẽ, & tu P. naturalẽ, vti
poſſidetis, ita poſſideatis. arg. inſti. de act. §. curare, & ſi ſecus fa
ctũ fuerit, nõ tenet ſentẽtia. q̃a certũ nõ cõtinet. C. de ſen. quę ſi
ne cert. & ſemp iudex in ſnĩa dẽt adijcere, vim fieri ꝯ mandatũ
eius prohiberi. C. vti poſ. l. j. in prin. vbi autẽ vterque probat ſe
ciuiliter & naturaliter poſſidere, & per omnia ſunt æquales ꝓ-
bationes, & præſumptiones, dicunt quidã pronunciandum, vti
poſ. ita poſ. quaſi pronunciet, q̃ pro medietate poſſideãt & pro
indiuiſo, & ſic inter eos diuidetľ, ar. ff. de vſufru. ſi cuius. §. inter
duos. Sed hoc nunquã fuit peritũ: ergo non dẽt ſentẽtian, infra
de ſimo. licet. Alij autẽ dicũt abſtinendũ a ſentẽtia, vt ſic affecti
tędio cõponant, vel arbitros eligant. vtrobiq; tamẽ prohibebit
vim fieri, vel diuidendã rem, vt dictũ eſt. vel ex quo vnus recipit
aliquid, alius prohibetur illud idem accipere, vel etiã occupa-
re. [Fauentinã] quidã dicunt, q̃ per hanc accuſationẽ directam
de falſo nunquã retractabitur ſentẽtia, ſed punietur pœna legis
Cor. de falſis. C. de ſen. & inter. l. j. ꝯ, ſo. vt ſupra de ele. querelã.
[Super hoc] quæ ſequunť, non determinãt verbũ præcedens, ſ.
cõdẽnamus, ſed participiũ ſequẽs, ſ. ſilẽtiũ imponẽtes. [& alis]
bene dicit, & alis. nã cũ verba libelli ſint largè intelligẽda, ff. de
iud. ſi q̃s intẽtione, & l. ſolemus. ſ. de cã poſ. c. j. nõ ſolũ petita
in libello adiudicabunť, ſed ẽt alia ꝑtinẽtia, ar. j. ca. cũ cauſam.

CAP. X.

PEr tuas &c. [Recognouit.] C. de la. li. tol. l. j. §. penulti. [Nominatus] repe
te, quæ diximus ſupra de fil. presbyte. Michael. [Infirmare] ſupra de electio. per inquiſitionem.

SVMMARIVM.

1 *Receptio teſtium, ſiue confeſſio, vbicunque fiat, dummodo de iudicis mandato fiat, inter acta iudicij computabitur.*

2 *Duo idonei viri ęquiualent tabellioni.*

3 *Cur potius ſimplici nuncio, quam iudici credatur.*

4 *Nunquid inſtrumentum productum dicatur eſſe de actis.*

5 *Recipiens teſtes debet in actis ponere, quanta ſit fides eis adhibenda.*

6 *Cum in inſtrumento multa continentur, & tabellio dicat ſe his interfuiſſe, intelligi debet de his, quę in eodem loco, & die acta ſunt.*

7 *Cautio de rato quando habeat locum.*

8 *An ſit credendum iudici ſuper proceſſu iudicij.*

9 *Iudiciarius ordo ita ſeruandus eſt in ſententia excommunicationis, ſicut in alijs.*

CAP. XI.

QVoniam contra &c. [Iudicis] ſecus, ſi eſſent plures, &
ſic ſeruat eccleſia Romana, ar. j. de exceſ. præl. Iter di
lect. j. de accu. cũ dilectus. Alij ꝯ, & ſoluunt vt ibi dixi
mus. no. quòd ex quo creditur duobus iudicib. & duobus ſcri-
ptorib. ergo eadem ratione vni iudici & vni ſcripturi. [extraor-
dinario] idẽſt deleg. [Publicam] repete, quæ diximus ſupra c.
poſt ceſſionem. nõ intelligas, quòd duobus clericis, vel ſoli no
tario credatur de ſcriptura proceſſus, puta ſi dicit, talis ſic con-
feſſus fuit, vel talis teſtis ſic dixit, niſi hæc fiant corã iudice, vel
coram alio ad hoc deputato. Sed ſatis videť, quod iudex ipſum
notariũ, vel duos clericos poſſit deputare pro vtroq; officio, ſci
licet & receptoris teſtiũ, & ſcriptoris, & ſic habet cõſuetudo, q̃
eſt optima l. interpres, & ſupra de conſuetu. cũ dilectus, ff. de le
gi. minime diuturna. & l. ſed & ea, & l. ſi de interpretatione.
1 † Item receptio teſtium, ſiue confeſſio, vbicunq fiat ſiue in pręſentia iudicis, ſiue non, dummõ de mãdato iudicis fiat, inter acta iudicij computabitur, quia authoritate iudicis factũ eſt, ac ſi ipſe iudex præſens fuiſſet, & quia eſt de his, quæ ad iudiciũ pertinent, & acta iudicij & forenſia inſtrumẽta valent, ſi ſolummodò per iudicem ſcribantur, vel per quemcũque alium non notarium ſine ſubſcriptione teſtium, C. de donatio. in dona. infra de præſcrip. ad audientiam. Alij contra & melius, vt no. infra de re
2 ſtib. cum a nobis. † [Conſcribant] per ſe, quia vterq; manu ſua idem ſcribet. vel dic, quod hi duo poſſunt acta per vnum ex ſeipſis ſcribere, vel penitus per extraneum. ſed ille, qui manu ꝓpria non ſcribit, per ſigillum authenticum, vel ſubſcriptionem ſuam, vel alio modo legitimè notum faciet, quod ſua authoritate factum eſt, argum. ff. de admini. tu. l. tutor, §. geſſiſſe. & ẽt quilibet tabellio chartis per alium factis authoritatem pręſtat, Auth. de tabel. colla. 4. Idem eſt in electonib. quia vnus ſolus pronunciat electionem, ſupra de elect. in Geneſi. & in iudicib.
3 ferentibus ſententiam, argu. ff. de re iudi. duo. † [Citationes] mirum eſt, q̃ creditur ſimplici nuncio, & non iudici, infra de app. cum parati, ff. de rebus eorum, qui ſub tu. magis, §. illud, ſupra de elect. bonæ. 1. 65. diſtinctio. ſi forte. Solu. dicunt quidam hodie non credi nuncio. vel dic ei credi, quia eius officium eſt, ſed nõ iudicis, quia iudex ſemper niteretur defendere factum ſuũ, & quia nimię expenſæ fierent, ſi nuncij ſecum ducerent notarios. vnde ſic debet exponi, quod hic dicit, citationem, i. reſpõſionem nuncij citantis. litera etiam, per quam datur poteſtas citandi, debet ſcribi in actis, niſi eſſet nuncius publicus, qui eſſet generaliter cõſtitutus ad omnes citationes faciendas. literã autem citationis ſufficit eſſe ſigillatam ſigillo iudicis, quia nõ
4 eſt de actis iudicij propriè, ſed ante iudicium. † [Inſtrumentorum] no. q̃a ex quo producta ſunt inſtrumẽta coram iudice, vľ etiã corã alio de eius mãdato, & exẽplata, vt de hoc no. ſupra
de

de oſ.d eleg. cū in iure, & tūc nō agitur ad editionē inſtrumen
a torū priorū, [a] ad quā niſi rarò agi pōt, ſed agitur ad editionē a-
ctorū, ad quā ſemp agi pōt, vt no. ſ. e c.1. prima. n. inſtra transla-
ta ſunt in acta. & idē eſt, etiā ſi non ſunt exēplata, ſed tm̄ ſcriptū
eſt in actis, talis produxit inſtra, cuius principiū eſt tale, & finis
talis, q̃a extunc illud inſtrumentū, vel eius tenor in inſtr̄is, vr̄ in
actis computandū eſt, ſ. ꝑ hoc dicūt quidā ꝙ etiā reſcriptū com
miſsionis, & procurationes inſerēdæ ſunt in actis huiuſmodi.
& nos quidē dicimus hic ratū eſſe, ſed & ſi nō inſerant̄, poſt lit.
conte. nō oportet procuratorē probare mandatū, ex quo eū vſ-
que ad li. cōt. admiſit, ff. de procu. Pōp. §. rati. nec iudex cōmiſ-
ſionē ſibi factā, vt no. ſ. de ele. ſtatuimus. Vel dic & melius, ꝙ be
ne dēt probare reſcriptū cōmiſsionis, & procurationē exhibitā
b in iudicio & ſcripta in actis, ſed nō tenet̄ [b] mōſtrare ipſa origi-
nalia, nec eorū tenorē probare. ſed ſi nō ſunt in actis ſcripta, o-
portet eū probare cōmiſsionē, & procurationē per ipſorū ori-
ginaliū exhibitionē, ſicut hic ſatis innuitur expreſſè. ſufficit. n.
in his actis contineri, talis exhibuit reſcriptū apoſt. vel procu-
5 rationē ſua, nec eſt neceſſe inſeri tenorē eorū. † Delegatiōes au
tē & ſubdel. etiā debēt ſcriptæ eſſe, vt hic dr̄, & ſufficit ibi dici,
hæc ſubdelegatio ſcripta fuit ꝑ talē. dēt etiā ponere in actis il-
lis ille, q̃ recipit teſtes, quāta fides ſit ei adhibēda. 4. q. 3. §. ſiē, j.
de fideiu. cōſtitutis, & de teſt. cōſtitutis, & c. cām, & niſi ponat
hoc, periculū inde accidet. q̃a licet ipſe, q̃ recipit teſtes, ferat bo
nā ſniam ꝯ dicta teſtiū, quia nouit teſtes vacillaſſe in ſuis teſti-
monijs, tñ ſuperior, ad quē appellat̄, vel alio mō cā defertur, va-
cillationē ignorās fert ſniam ſm̄ dicta teſtiū, & vr̄ ꝙ ille, q̃ reci-
pit teſtes, dēt dicere & facere ſcribi in actis præſenti a teſte & au-
diente, ꝙ iudex reputat eū vacillare. & etiā datur poteſtas ꝯdi-
cendi teſtib. partē autē oportet eſſe præſentē, nec aliquid ſcire,
quouſq; fuerit publicatū, alioquin nimis impediret̄ ꝓceſſus cau
ſarū. nec mireris, ſi in hoc requiritur teſtis, & audiet̄ ꝯtradicēs,
q̃a eius intereſt, & pp hoc puniri dēt, j. de pœ. ſuper his, vbi no.
nec eſt ꝯ, ſ. de ord. cog. cū dilc. in fi. q̃a ibi nulla pœna infert̄ te-
ſti, q̃a iudici non eſt manifeſtū de malitia teſtis ꝑ teſtes, quia eo
abſcōte teſtificati ſunt: ſed hic ipſe videt malitiā teſtiū. vr̄ tñ ꝙ
c tabellio, [c] q̃ ſcribit atteſtationes, nō dēt ſcribere, vel dicere in a-
ctis, vel interſerere in depoſitionib. teſtiū, niſi ipſe bene videat,
& cognoſcat, ꝙ vacillēt. Aliq tñ dicūt, ꝙ ſi ſolus iudex dicit tūc,
ſ. in receptione teſtiū, ꝙ vacillat teſtis, ꝙ ei credendū eſt, & qd ta
bellio illud ſcribere dēt, ēt ſi nihil videat titubationis, vel vacil
lationis, quia tabellio nullā hēt authorit. in receptione teſtis,
ſed in ſcribēdo tm̄, iudex autē, q̃ dēt inquirere, & pōt capere, &
vinculare teſtē, C. de teſti. nullū, j. de pœnis, ſup his, & c. dilc. il-
le hēt authoritatē: & ſicut tabellio dēt fideliter ſcribere, qd dicit
teſtis, & nō aliud, ita fideliter dēt ſcribere ea, q̃ pertinēt ad offīm
iudicis, ſ. de quibus interrogauit, & inter cætera etiā ſcribet, ſi-
cut dictū eſt, ꝙ iudex, q̃ recipiebat teſtes, mihi tabellioni dixit,
ꝙ teſtis vacillabat: & plus valebit, & maioris authorit. erit ſi ibi
tabellio adijciat, mihi videbat̄ ꝙ vacillaret, ſi tn̄ veritas ſic ſe ha
beret, q̃a nec tacēre dēt, nec aliquā ſcribere falſitatē. & vr̄ ꝙ iu-
dex, & tabellio, quātūcunq; pnt magis, dēnt exprimere mod. ꝯ
vacillationis, ſ. q̃a dubitando, vel tremēdo, vel retinēdo, vel ti-
tubādo præ nimio timore loquebat̄, vel alias huiuſmodi. plus ēt
vr̄ aliquib. & fortè nō malè, q̃a etiā nō intelligente hoc teſte poſ
ſit hoc facere ſcribi. Illud bene vr̄, ꝙ niſi prædicta interſerat, vr̄
ſcribi faciat, dū dr̄ teſtimoniū, ꝙ poſtea non faciet ſcribi, nec ſu
per hoc crederet̄ ei, vt hic. [& perſonas] iudicū, & litigatorū, &
aliorū, de quibus fiunt, & loquunt̄ acta. teſtiū autē nomina, q in
terſunt actis, nō debēt ibi ſcribi, ar. a ꝯtrio ſenſu, Auth. d̄ hr̄di. &
6 Fal. §. nec abſunt, C. de do ī donatione. † [Et pſonas] & ꝑ hoc ſa
tis patet, ꝙ licet multa cōtineantur in inſtr̄o, tabellio tn̄, qui di
cit ſe his interfuiſſe, nō intelligitur dicere, niſi de his, q̃ in eodē
loco, & die acta ſunt. vide ſi iudex in ſnīa ſua narrat, qūo lite,
quā diffiniuit, lit. ꝯte. facta eſt, partiū confeſsiones factæ, teſtes
recepti &c. huiuſmodi, nō tamē iſta probant̄ per inſtr̄a, q̃a non
ſunt facta ea die, vel loco, quo inſtrumentū ſentētiæ eſt factum:
ſed tm̄ per hoc inſtr̄m probat̄ ſniæ prolatio, q̃a eodem die, &
d loco eſt prolata, quo rogatū eſt inſtrumentū. de alijs, vt puta [d] d̄
lit. conteſt. vel confeſsionib. huius facti narratio eſt, immo plus
vr̄, ꝙ etiā ſi diceret tabellio, tali die & loco factæ fuere lit. cont.
& cōfeſsiones, tñ non valet ſup his inſtr̄m, ſed quātū ad hoc te-
ſtimoniales lr̄æ ſunt. Alij dicūt, & ſic ēt Papa iudicauit, ꝙ dele-
gationes, & ſubdelegationes probant̄ ꝑ ſola ſigilla delegantiū.
nō. n. dicunt̄ eſſe acta iudicij, cū fiant ſine cauſæ cognitione, &
partib. abſentib. & eodē mō probatur ꝓcuratio ꝑ inſtr̄m exinde
confectū, q̃a tam cōmiſsio, q̃ ꝓcuratio & ante lit. cont. & poſt
7 ꝑ ipſa originalia ſunt ꝓbanda. † [Inſtrumentorū] lex autē, quæ eſt
ff. de procu. Pōp. §. rati, non ꝯdicit. ibi. n. dr̄, ꝙ poſt li. cont. nō e-
xigitur cautio de rato, & bene, q̃a cautio hæc nō hēt locū, niſi
vbi dubiū eſt, an ſit ꝓcurator, qđ eſt ſemp, qñ procurator veriſi
militer dicit ſe hēre mandatū, ēt ſi non hēt, vel ꝓbet, ar. C. de pro
cur. l. j. ff. de iureiur. pluſq̃. §. fi. & ideo, q̃a non licet reo dicere
poſt lit. cōteſt. dubito, an habeas mandatū ſatiſdationis. nec ēt
pōt dicere præciſè, ꝙ ꝓbet mandatū, ſicut nec ante li. cōte. hoc
onus ei incūbebat, vt dictū eſt. Sed ſi reus vult ꝓbare, ꝙ ille, q̃ di
cit ſe ꝓcuratorē, nō hēt mandatū, pōt, & ſic ēt non exiget̄ cau-
tio de rato ab eo, q̃ dicebat ſe procuratorē, ſed abſoluet̄ reus ab
obſeruatione iudicij. Itē etiā ſi non offerat ſe probaturū, ꝙ non
ſit procurator, ſed tm̄ dicit eū nō admittendū vlterius, niſi oſtē-
dat procurationē originalē, vel actū iudicij, in quo contineat̄,
ꝙ eius ꝓcuratio exhibita fuit, vel ꝙ poſt dubōnē iſtā, ſ. an eſſet
ꝓcurator, & inquiſitionē factā ſup hoc admiſſus ſuit tanq̃ ꝓcu-
rator, ar. ſ. de ele. cū dilectus. nō admittitur quaſi ꝓcurator, niſi
ſatiſdet. nā licet nō cogat̄ ſatiſdare poſt li. ꝯt. vt in §. prę. ff. de ꝓ
cu. Pōp. §. rati. pōt tñ, ſi vult, ſicut & nouus ꝓcurator ſatiſdare
dēt, C. de ꝯſor. eiuſdē li. l. 2. [Animaduerſione] q̃a de ſuo reſarci
ret, j. de ſen. excō. ſacro. C. de iu. ſancimus, & C. de teſti. ſi q̃h, l. fi.
alias ēt punіet ſm̄ ſuū arbitriū, inſti. de obli. q̃ ex quā de. in pr̄i.
[Proceſſu] repete, q̃ diximus ſ. de oſ. dele. cū in iure, & de elect.
bo. me. ante ſniam tñ, vel poſt ſniam, a qua ſit appellatū, poſt ſē
tētiā aūt, a qua nō eſt appellatū, ꝓſumit̄ ꝓ reo, vt no. ſ. de oſ. de
8 leg. cū in iure. † Itē attēde diligēter, q̃a dicit nō eſſe credēdū iu
dici ſup ꝓceſſu iudicij, i. ſup actis iudicij, nec ꝓ eo ꝓſumendū in
ꝓdictis, & de hoc no. ſ. de oſ. deleg. cū in iure. Sed de alijs, q̃ ſunt
extra ꝓceſſum, eſt iudici credendū, & ꝓ iudice ꝓſumendū. vnde
ſi iudex tulit ſniam, & ꝯdēnauit aliquē in e. & nō eſt appellatū,
nō poterit poſtea dicere, ꝙ ſnīa nō ſit iuſta. & ſi pp hoc petit ex
hiberi acta, ſ. atteſtationes, vel alia, vt ex illis appareat iniuſtam
ſniam eſſe, nō eſt audiēdus, & ēt ſi ꝓducta fuerint de facto, licet
ex eis nō ꝓbet̄ iuſta ſnīa, non tñ pp hoc reuocabitur ſententia.
9 † Imo [e] plus vr̄, ꝙ ſi dixiſſet, q̃a ꝑ A. & B. teſtes ſic probatū eſt,
c ſic ſentētio, & ꝑ illos teſtes nihil ꝓbatur, nihilominus ꝓſumit̄ ꝓ
ſnīa iudicis, ſ. de renun. in præſentia, j. de re iud. cām. ar. ff. de re
iud. cū ꝓlatis, ar. ꝯ. j. de re iud. cū Bertoldus, vbi no. idē vr̄ dicē-
dū in ſnīa excōicationis, interdicti, & ꝯſimilib. ſ. quia ſi cōque-
ratur quis de iniuſta excōmunicatione, a qua nō ſit appellatū,
præſumit̄ pro iudice. Si vero ſit appellatū, vt hic, cū ordo iudi-
ciarius ita ſit ſeruādus in ſnīa excōmunicationis, ſicut in alijs.
2. q. j. nemo, j. de ſen. exc. cū medicinalis, idē ius ſeruandum eſt.
[ducumētis] nam licet non ſcribantur per tabellionem, vel per
plures, alias tamen valent acta, dummodo poſsint probari per
confeſsionem partium, vel per teſtes, vel alio modo.

ADDITIONES.

a ¶Priorum. Et ſic inſtrumentum ipſum productum non dicitur de actis. Adde tamen, ꝙ quando agitur, vt tale inſtrumentum productum redarguatur de falſo, tale inſtrumentum dicitur de actis ſicut incorporatio, ita Pet. de Anch. in conſi. 171. incip. Circa primum dubium. ver. præterea licet inſtrumentum.

b ¶Sed non tenetur Hoc refert & ſequitur Pet. de Anch. in conſi. 41. incip. Prima facie, in 2. col. in princ.

c ¶Et quòd tabellio. Adde Fel. in c. eccleſia S. Mariæ. col. 9. in prin.

d ¶Vt puta de li. cōt. hanc doctr. Inno. hic alleg. etiam Fel. in c. eccleſia S. Mariæ, colum. 7. in fi ſupra de conſti.

e ¶Imo plus. Adde Pet. de Anch. in conſi. 208. incip. Iudex de iure, col. 1. poſt med. Et vide Inno. in c. cum Bertoldus, in glo. in ver. conceſſimus, infra de re iudi. qui variauit Et de veritate dic per Alexan. in conſi. 115. col. 4. ver. quòd autem. in primo volu. & in locis ibi per eum alleg. Et adde hic ſupra ad ca. in præſentia, de renuncia.

SVMMARIVM.

1 *Lex, quæ eſt contra ius commune, an & quando ſeruanda ſit.*
2 *Conſuetudo contra bonos mores, & principis conſenſu accedente non valet.*

CAP. XII.

1 AD noſtram &c. [Legi] † hæc lex, q̃ eſt contra ius cōe, nō eſt ſeruanda cū non ſit inducta de certa cōſcīa eius, q̃ pōt il꜡ cōdere legē & immutare, ff. de le. de quib. vel pōt dici
2 ei hāc cōſuetudinē eſſe ꝯ ius naturale. 6. q. 5. actor. † vel pōt dici ꝙ eſt ꝯ bonos mores, vnde nō valet. 12. diſt. illa, & ideo cōſēſus principis nullū tā iniquę legi robur tribueret. [purgare] purgatio. n. tm̄ deficientib. ꝓbationib. admittenda eſt. 15. q. 5. c. 1. & 2. q. 5. omnib. j. de teſt. tā literis, j. de pur. can. ex tuarū. [audians] altero volente affirmatiuam probare non admiſſo. nam ſi cum alio probare velit, eis mos gerendus eſt, ff. de proba. circa.

SVMMARIVM.

1 *Fama an dicatur probare, an adminiculari tantum.*
2 *Diuiſio ſiuium epiſcopatuum, quando & qua actione peti poſſit, & an omnium diuiſio fuerit facta ab apoſtolis.*

CAP. XIII.

CVm cauſam &c. [Libros.] infra de præſcri. ad audientiā 30. q. 1. peruenit, C. de fi. inſtru. auth. ad hæc, ff. de proba. cēſus, C. arb. tu. l. vlt. C. qui po. in pig. hab. ſcripturas, 24. q. 2. ſanè. 3. q. 7. ꝓſulatus, ff. de fi. inſtr. ſed & ſi pu. §. præſcribe
1 re, ff. de inr. om. iud. ſi quis id, ff. de albo ſcri. l. 1. & 2. [Famā] † q̃ li cet nō ꝓbet, eſt tn̄ adminiculū. 4. q. 3. itē ſæpe, ff. de teſt. l. 3. §. q̃. arg.

arg. Si etiã non probaret̃ factũ, daretur materia Papæ diuidendi de nouo ſecundũ antiquã famam, & ſic expone, quod ſequitur, adminicula, & ſic 16.q.3. inter. & põt intelligi hæc decre. habere locũ, vbi nullus eſt in poſſeſsione, quod poteſt eſſe, infra de
a deci.c.qm̃.† vel ſi eſt in poſſeſsione, conſtat tamẽ, ꝙ eã hẽt ſine aſsignatione Papæ, vel diuiſione. cũ.n. certũ ſit eũ poſsidere ſine titulo, põt iuſte iud. offic. implorari, vt diuidatur, & ad hãc diuiſ. faciendã operant̃ adminicula hic poſita, ar. ĩ. de reli. do. c. j. Sed oppones, quod ſufficit, ꝙ poſsideat, arg. ſ. c. ex literis, nec cogitur dicere titulũ ſuæ poſ. C. de pet. hær. cogi. & præſumitur bene poſsidere, niſi probetur ꝯ. ĩ. de præſump. dudum. Reſpon. hæc vera eſſe, vbi neſcitur veritas, & vbi nõ eſt præſumptio cõtraria. hic ſecus, cũ hæc terra a ſuis tẽporibus ad cultũ Chriſti rediſſet, vnde ſatis poterat cõſtare, ꝙ nõ erat diuiſa, vel præſũptio vehemẽs erat in cõtrariũ. Sed adhuc oppones hanc dubitationẽ non poſſe eſſe, cũ prouinciæ, & ep̃atus ſint diuiſi ante aduentũ Chriſti, & ſecundũ illã diuiſi. poſtea Apoſtoli ſtatuerũt primates, archiep̃os, & ep̃os. 61. diſt. c. j. & s. & 9. di. c. j. ſed dic, licet Apoſtoli ordinauerũt, vbi ep̃i eſſent, non tamẽ diſtinxerũt ep̃atuũ fines. item licet alicubi, non tamẽ vbique. Itẽ põt eſſe, ꝙ ſuccedẽtibus tẽporibus variant̃ cõditiones locorũ, & aliqs locus, q primo tenebat ep̃atũ, mõ tenere non põt. non obſt. c. 16.q.j. plures, quia illud loquitur, quãdo erant limitatæ parochiæ, ſed ſi de aliquo loco dubitabat̃, inter cuius fines eſſet hic, nõ vr̃ procedere, qa rex ibi dicit, ſi cõtentio fuerit de terminatione duarũ matricã, &c. ſic erat qõ de terminis, & vterque ſe poſsidere dicebat. nã tunc ſecundũ tenorẽ illius capituli eſt ꝓcedendũ. Sed melius vr̃ inter eos interdictũ, vti poſ. intentãdũ. vel dic illud c. loqui in caſu, in quo iſtud, & iſtæ præſumptiones illis addentur, & ſubaudiẽtur, quod melius eſt, vt patet de legi. l. nõ eſt nouũ, & ſeq. C. de inoffi. teſt. l. j. vel illud correctũ eſt. itẽ fallit hæc regula, qd̃ in nullius bonis eſt &c. inſti. de re. di. §. feræ igitur. itẽ illa quæ capta ab hoſtibus noſtra fiũt, inſti. de re. di. §. itẽ ea. quæ.n. ſpiritualia ſunt occupanda nõ ſunt, niſi ſicut Chriſtus & Spiritus, & eius vicarius dant, auctoritate tamen canonis fateor aliqñ ex iuſta cauſa occupantibus concedi. 16.q.3. placuit.

SVMMARIVM.

Sententia iam lata ſuper impotentia matrimonij, iterum audietur pars.

CAP. XIIII.

CAuſam matrimonij. [Mulieres] forte quia corruptę teſtificatæ erãt, vel ꝙ diſcretæ & honeſtæ nõ erant, ff. de ven. inſpi. l. j. circa prin. [Adhuc] nondũ erat ſententia lata. imò & ſi ſententia lata erat, iterũ audietur. ĩ. de fri. & ma. c. fraternitatis. infra de ſen. & re iu. lato, ſing. [priuilegio] Auth. quõ op. ep. §. neque, Auth. de leno. §. ſãcimus. col. 2.

SVMMARIVM.

Literæ quibus alicui mandatur ꝙ faciat exhiberi proceſſus alicuius cauſæ, an elidantur per exceptionem.

CAP. XV.

CVm bonæ memoriæ &c. [Requirẽtes] quando mãdatur alicui, ꝙ faciat ſibi exhiberi oẽs proceſſus alicuius cauſæ, hę literæ nõ elidunt̃ per exceptione, niſi ſi aliquis tũc de iſta cã cognoſcat, nec in ipſis literis mentio habeatur: ſed tũc huiuſmodi literæ bene valent, quãdo per appellationẽ ad ſed. ap. cã deuoluta eſt, nec alicui ꝯmiſſã, de oſ. dele. c. paſtoralis. §. præterea, de oſ. le. c. licet. vel quãdo nullus cognoſcit de ipſa cã, & partes ab obſeruantia iudicij ſunt abſolutæ. [Proponenda] cõtra ipſa acta iudicij, vel etiã alia, puta qa melius velint probare. [Alioquin] ſi non poteritis hẽre acta.

De teſtibus & atteſtationibus. Rub. 20.

SVMMARIVM.

Edictum de teſtibus prohibitorium eſt.

CAP. I.

Placuit &c. [Quicunque] edictum de teſtib. prohibitoriũ. [ieiunus] hoc ꝯſiliũ eſt 22.q.5. honeſtũ.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium fides ex quibus cauſis metitur.*
2 *Teſtium dicta contra non citatum receptorum non valent.*

CAP. II.

1 IN nomine domini. [Vilißimi] te. dõ, ſexus, ætas, diſcretio fama, Et fortuna, fides, in teſtib. iſta requires, Res, pſona, gradus, hæc ſunt ꝯſona, tp̃s. hæc eſt diuerſitas iſtorũ potiſsime, q̃ in verſu vltimo ꝯtinent̃, q̃ derogãt fidei teſtiũ. [Cõſtitutiõis] legis dico, ſ. ꝯſti. Auth de teſt. § & hæc. [Obij
2 ciat] † hic. ſ. ꝙ dicta teſtiũ ꝯ ſe nõ vocatũ receptorũ nõ valent. [Eis] ſ. teſtib. [Illo] ꝯ quẽ teſtes ꝓducunt̃. [Defenſore] .i. nuncio. [teſtes] iurãtes. dicta aũt nõ audiret: tñ ſi audiret, poſt nõ poſſet ꝓ ſe teſtes inducere, qa timet̃ de ſubornatiõe, Auth. de teſti. §. qa vero. [Ineuitabili] ſed & tunc vocari dẽt per procuratorẽ, niſi eſſet nimis grauis cauſa. ſ. de procur. querelam, vt de hoc no. ff. de min. l. verum. [Valere.] C. de teſt. ſi quando. 2.q.j. in primis. C. de fide inſtru. iudices. [Ex vna] .i. vna parte præſente tm̃. {Ipſo} contra quẽ producũtur teſtes. {Eccleſiæ} verba Greg.

SVMMARIVM.

1 *Criminis ſocij an admittantur, & quid in contractibus, in nu. 2.*

CAP. III.

QVoniã aliqua nobis. {Mulieres} hic no. mulieres criminoſas, & ſocios criminis admitti ad teſtimoniũ ĩ cã criali. ꝯ. 6.q.j. q crimẽ. C. de teſt. qm̃. Sed dic non agi hic criãliter directo, ſed denũciãdo, vel excipiẽdo, qa ad aliquã dignitatẽ erat electus, vbi bñ admittunt̃ mulieres, dũmodo idoneæ. ĩ. c. tã litis, & iſtę mulieres pnĩam egerãt, & ſic nõ ẽ ꝯ. 15.q. 3. §. j. 33.q.5. mulierẽ. vel dic, ꝙ hæ ſociæ crĩs admittunt̃, nõ qd ad ꝓbationẽ, ſed p̃ſumptionẽ. 4.q.3. itẽ ſerui, & ſic nõ eſt ꝯ ĩ. co.
1 veniẽs. 15.q.3. nemini. † Socij ẽt criminis ĩ aliquib. caſib. admittunt̃. ff. de cuſt. reo. diuus. C. de maleſi. l. j. ff. de re mil. nõ oẽs. §. vlti. q̃uis illi ñ eſſent ſocij. C. de fal. mo. l. j. C. de fer. ꝓuinciarũ, alias ẽt participes criminis nõ admittunt̃ nec in criali, nec in ciuili cã. C. de teſt. qm̃, qa eſt eadẽ rõ remouẽdi. hic aũt tm̃ ad pręſumptionẽ admiſsi ſunt. vel dic, ꝙ ibi fuerunt admiſsi cũ omnibus pp infamiã, q̃ ꝯ eũ, & ꝯ teſtes ꝓceſſerat. ar. 4.q.3. §. ſi ea, alias
2 aũt in criminali cã nõ admitterent̃. † In ꝯctib. aũt, vel alijs rebus ſocij nõ admittunt̃, ſi ſunt ſocij oĩum bonorũ. C. de teſtib. oĩb. vel ẽt ſecũdario interſit eorũ, vt ſi emptor ꝓ vẽditore inducit̃ ĩ teſtẽ: nã emptoris ſecũdario intereſt, ꝙ res nõ euincãtur, & ecõuerſo, ar. ad hoc, qa altero victo alter appellat. ff. de appel. ab executore. l. j. & l. a ſnĩa. ff. de reg. iu. ſæpe. §. j. & ſi cã ſua nõ eſſet appłare nõ poſſet. 3.q.6. §. biduũ. ff. qñ appel. l. 2. §. ſed ſi alius. l. j. §. in propria. Alij dicũt ꝯ, ar. ff. ſi. re. l. pe. Itẽ nobis nõ obſtat, qd̃ legatarius admittit̃ in cã teſtamẽti, ĩſti. de teſta. §. legatarius, qa cã teſtamẽti nõ eſt ꝓpria. nã & ſi valeat teſtm̃, nõ ſequit̃, ꝙ valeat legatũ. Sed ar. ꝯ. C. de fideic. l. vlt. ſed ĩpropriè ſumit̃ nomen teſtĩ. iure aũt cõi p parte ſuei ſocius bñ admittit̃, qa licet ille vicat, nõ ſibi reddit ff. ſi pars hr̃. l. j. §. j. {Peregiſſe} fornicationẽ, vel facinora. vel dic, ꝙ dicitur peregiſſe cum eis, i. eis ſcientib.

SVMMARIVM.

Denunciare intendens debet præmonere, & an ſuper monitione ipſemet pro vno teſte reputetur.

CAP. IIII.

IN omni negotio. Subaudi in qua agitur in modum euãgelicæ denunciationis. {correctionis,} ſiue monitionis, quo quis alterius crimẽ denũciare intendens ſi ea, & tam ꝓmoueat, repellet̃. 2.q.7. accuſatio, ſi quis erga. ĩ. de ſi mo. licet. Si ergo monitus ea exceptione, qa nõ monuiſſet, vellet repellere monitorẽ in probõne monitionis, monitor pro vno teſte reputatur. in principali autem ſecus. 4.q.3. §. item nullus. {De re} .i. monitione. {Si peccauerit} .2.q.j. ſi peccauerit.

SVMMARIVM.

Teſtes conſanguineos præferri, ſpeciale eſt in matrimonio.

CAP. V.

QVotiens. {Cõſanguinitate} ſpãle eſt in mr̃imonio, ꝙ tales ꝑterunt. 35.q.6. cõſanguineos. {Conſanguinitate} .ĩ. co. licet ex quadã. {Duplici} .i. iuramẽto duos articulos ꝯtinente. {Iurẽt} primũ. {Amicitia} .35.q.6. de parẽtela. {Sicut} ſecundũ, &c.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores vbi duo inſtituuntur ad diuerſa negotia, an vnus poſſit eſſe teſtis, vbi alter procurauit.*
2 *Procurator inſtitutus, qui tamen non acceptauit procurationem, vel ſi cœpit, re tamen integra renuntiauit, an poſſit eſſe teſtis in illis negotijs.*
3 *Teſtis canonicus, an eſſe poſſit in cauſa monaſterij, & an epiſcopus.*

CAP. VI.

1 INſuper &c. {Eccłię} .ĩ. e. cũ nũcius, vbi no. {Inſtituãt} † duo ĩſtituunt̃, vt vn⁹ ĩ aliqb. negocijs ſit ꝓcurator, & alius ĩ alijs. & vn⁹ poterit eẽ teſtis, vbi al⁹ fuerit ꝓcurator, vt hic Innit̃. & ſi fuerit ĩſtitutus ĩ aliqua ſpãli cã
2 ꝓcurator, † ꝓcurõnẽ tñ nõ recepit, bñ poterit eẽ teſtis, ar. ĩ. e. dilecto. Idẽ ẽt vr̃, & ſi recepit, & poſtea re ĩtegra renunciauerit. qd̃ .n. hic dr̃, ĩtelligit̃, qñ agere cępit, qa ĩter laicos ñ repelleret̃ ꝓcurator ĩſtitut⁹ ad cãm, ſi ꝓcurõnẽ ñ exercet, ad qd̃ ꝓbãdũ ſufficit, qa ñ inuenit̃ ꝓhibitũ. ex qb. ĩfero, ſi laicus admitteret̃ ĩ cã priuati, ergo & clericus ĩ cã eccłię. Sed vr̃ abſurdũ, ꝙ ꝓcurator meus repellet̃, & nõ ego canonicus. Rñ. ꝙ ꝓcurator eſt vniuerſitatis,
3 ñ ſigulorũ. 12.q.2. §. q manu. † ſed canonici teſtimoniũ redeũt vt ſinguli, ñ vt vniuerſitas. de ep̃o ãt credimus, ꝙ ſi agat vice dñs eius, vel procurator, ꝙ nõ poſsit teſtificari, qa eius noĩe intentatur actio: ſed alio agẽte œconomus, vel vicedñs bene teſtificat̃, qd̃ ꝓbo: nã abbas noĩe ſui monaſterij põt agere, vt no. ſ. de reſcri.

Innoc. ſuper Secundo Decret. O cdocert,

edoceri,& tamē alio agēte teſtificari poteſt,vt hic.j.de iureiur. & ſi Chriſtus, in fi.multoſortius œconomus, vel vicedominus.

S V M M A R I V M.

5 *Reprobatio teſtium poſt eorum receptionem ſemper eſt admittenda.*
2 *Appellatio non eſt ſemper iuſta quia denegatur probatio aliquorū teſtium.*
3 *Reuocari debet quicquid factum eſt poſt appellationem.*
4 *Teſtes, vbi agitur de crimine, ſunt monendi, non aūt cogēdi ferre teſtimoniū.*

CAP. VII.

EX parte. [Tacito] & ideo literæ nō valuerunt, qa laicus p̄sbyterū accuſare nō pōt.2.q 7.c.j.2.& 3.& ca.ſeq. nec valet,ꝙ accuſabat eū de fornicatione,ꝓ qua licet laico presbyterū dimitte-re.32.diſt.præter hoc,nullus.qa nō ſequit̃, ſi pōt vitare,ergo ac coſare.nec admittā parochianos.2.q.6.ca.j.ſed patronū ſic.16.q.vlti.filius.alij tn̄ negāt.hic tamē laicus eſt admiſſus, quia non fuit,q obijceret,vel in obiectione pſeueraret.vel dic lr̄as valuiſſe,qa agebat̃ ciuiliter.ſ.denūciando, qđ ex eo colligit̃,qa p īter poſitā pſonā aliqñ egit,vel erat patronus.[Per interpoſitā].i.ꝓcuratorē.ↄ̄,5.q.3.criminalibus.So.nō agebat̃ hic criminaliter, ſed ciuiliter rōne alicuius ſui intereſſe, ſ. qa forte eius eccleſiæ patronus erat. vel ēt inquirēdo ↄ̄ eū, & tunc interuenit ꝓcurator ad litē.j.de ſimo.cū eſſet. vel denūciādo.j. de pſump.cū ī iure,vel nō interuenit ꝓcurator ad litē, ſed ad aliquē articulū,puta teſtes recipiēdo.C.de acc.reos.j.de accu.veniēs 5.q.3.reos.
1 [Produxiſſe] & male. † [Probaturū] & ne ↄ̄ fieret appellaſſet,vt patet ex ſequentib. nō eſt hæc iuſta appellatio, ſ. appello,ne iſti teſtes recipiant̃,quos volo ꝓbare criminoſos,niſi ſtatī velit hoc ꝓbare, quod iſte nō offerebat, ſ.ſe ſtatim ꝓbaturū, Auc. de teſt. §.ſi verò,& §.ſeq.imò idē §. vr̃ dicere,ꝙ ēt ſi paratas haberet ꝓbationes teſtiū incōtinenti,ꝙ non ſunt audiēdi, niſi quādo volūt teſtē remouere ꝑ odiū, quđ ↄ̄ eū habebāt ex monitione criminalis accuſationis.j.de accuſa.c.cū P.qđ de facili nō pōt eſſe occultū,cū tales actiones in publico agant̃,quia ſi aliud odiū vellet ꝑ teſtes probare, quod longiorē morā traheret, vel in ſe, vel ꝑꝑ reprobationē eorundē teſtiū,quia forte teſtes reprobatorij nimis diſtāt, non eſſet audiēdū, quia ēt probatio inſtr̃i ſuper repulſione teſtiū non eſt admittēda ante receptionē teſtium, ſi longiorē morā requirat, vt hæc oīa per eoſdē §§ ꝓbantur poſt receptionē autē eorū ſemp admittenda eſt reprobatio teſtiū.j.
2 c.præſentiū.j.e.ſup eo,& c.ſeq.ſ.de proba. licet. † Itē nec eſt ſp iuſta appellatio ex illa cauſa, qa denegatur ſibi probatio teſtiū aliquorū:quia pōt eſſe, quod illis teſtibus iudex nō innitetur. j. de re iudi.c.cū I.& A. licet hæc ſint vera ſm moderna iura, ſm antiqua tamē bene tenebat hæc appellatio, & ideo mādat̃, ꝙ ſi ↄſtiterit de veritate appellationis,ꝙ caſſetur.[Receptis] & male,vt quidā dicunt, ſed non placet.[Abſenti] iſte presbyter fuit abſens ex cā probabili,alia tn̄,q̄ cā appellationis præcedētis ſētētiā, q̄ non erat iuſta: ſed intellige,ꝙ hic erat caſus,quo potuit ↄſtituere procuratorē tēpore abſentiæ,vt no.in gl. nō eſt.Iudex tamē credebat eū contumacē,cū legitime citaſſet eū ad domū, & ideo ſubuenitur per beneficiū reſtitutionis in integrū, vt no.
4 ſ.de procu.querelā,& ꝑꝑ illud retractat̃ ſnīa lata eo abſente, & reſtituitur in priſtinū ſtatū, & cauſa cœpta ſuo Marte decurret, vt hic ſequitur: tamē ad hoc vt reſtituatur in priſtinum ſtatum, opitet ꝙ probet ſe læſum,quod bene probauit,ſi probauerit teſtes fuiſſe criminoſos, per quorū dicta lata eſt ſnīa ↄ̄ eū,cū nulla alia eſſet probatio. Poſſet etiā dici melius, quia ille presbyter abſens ex cā probabili proſecutus fuit appellationē,quam poſt ſnīam emiſit,quādo ſciuit ſnīam ↄ̄ eum latam, quod potuit.C. qūo & qñ iud.l.j.[adiudicauerūt]hæc ſnīa redarguit̃ ꝑ malos teſtes receptos,ſed hoc proteſtari dēt ante publicationē teſtiū.j. c.præſentium.Item quia recepti ſunt ſnīaliter parte abſente. ff. quæ ſen.ſine ap.re.l.j.Item qa poſt appellationē legitimā.[Cōſtiterit] cognoſcēdo de appellatione lata poſt ſnīam, vel ēt ante ſnīam, dūmodo poſtea nō ↄ̄uenerit. [Legitimè] & verè non eſt legitimè cōdemnatus per teſtes idoneos, ſiue ipſi teſtes nō
3 ſint legitimi, ſiue poſt appellationē ſint recepti.† [Reſtituatis] nō vr̃ poſſe ſtare,quod hic dr̃.qa ſi fuit appellatū, reuocari dēt, quicquid factū eſt poſt appellationē.Sed ſi nō erat appellatū,tali velamēto non dēt ſnīa retractari.j.e.ſeries.Rñ.presbyter iſte facta appellatione receſsit, & dicebatur iudex poſt adiudicaſſe ei eccleſiā.vnde Papa mādat cognoſci de cā appellationis dicēdo,vt ſi eſt iniuſta ſnīa,reſtituat̃,ſi iuſta,minimè, & hoc vſq; ad locū illū,Si verò res.& tunc ponit qđ iuris ſit,ſi non eſſet ſentētiatū,vel ſi nō eſſent teſtes mali recepti, qa tūc dēret cognoſcere & terminare cām vel principalē, vel applonis,vt ꝓdixi ī alijs gl.[Nō ꝑmittatis] hic no quidā,ꝙ dele. datā poſſeſsionē tueri dēt,& nos quidē hoc fatemur vſq; ad an.ſ.de oſ.dele.quærenti. alij dicūt eū functū officio ſuo,& nō debere tueri.ſ. de oſ. del. ſn lr̃is.niſi ſpāliter ei hoc ipſum mādat̃.Idē dicendū,ſi in lr̃is dñi Papæ dr̃,mittas in poſſeſsionē,& tucaris inductū.ar. ff.ne vis fi. ei,ꝗ mi.in poſ.l.j.in princi.§.j.& 2.& l.ſi qs miſs. quid autē iuris ſit,ſi in literis dr̃,ↄ̄dic.&c.no.j.de pri. pro illorū.[Aliter] ideſt ꝙ nō ſit ſnīatū,vel teſtes mali recepti. Sed oppones, ſi teſtes nō fuerunt mali, ergo ſentētia erat cōfirmanda, vel non erat cauſa vlterius examināda. Sol. primo mādat inquiri in cā appellationis de malis teſtibus,quia de illis fuerat exceptū,& appel. & illud ſolū ſufficiebat ad caſſationē ſnīæ.ſed ſi illud non probaretur,poterat tamē aliud ponere.j.de ap.cōſtitutis, quia appellatū erat a ſnīa,vt no.in glo.iſta.[Cām] appellationis emiſſæ ante ſnīam,vel ēt principalē ſup criminib.obiectis, qñ ſnīatum non fuit:ſi fuit ſententiatū,potuit proſequi cauſam,ideſt petere per offic.iud.ꝙ ſententia,quæ erat lata eo abſente,irritaretur,vel ꝓſequeretur cauſam in integrum reſtitutio. vt dictum eſt in glo.
4 iſte. {Monere} † no. quod vbi ageretur de crimine, monendi ſunt teſtes, licet non ſint cogendi ferre teſtimonium.

CAP. VIII.

SI qui teſtium. [Valetudinarij].i.īfirmi.[idoneas] Auth.de teſt. §. multæ. ff.de iureiu.ad pſonas.2.q.2.c.vlt. vel ad iudicem loci,vt eos recipiat, & hoc in ciuili non in criminali. C.de iud.iuſtr.auc.apud.3.q.9. §.teſtes,& ff.de teſt.l.3.§. diuus.

S V M M A R I V M.

Sententia ex dictis falſis, vel corruptis lata, quando ſit retractanda,& qua actione agendum ad reintegrationem matrimonij.

CAP. IX.

SIcut. {Quod ſi vir} M.dixit,ꝙ ex quo alter coniugū tranſiſſet ad ſecūda vota,nō pōt q̄ri de prima ſnīa,vel cā.Sed ↄ̄.35.q.9.§.q vero,cū c.ſeq.vnde dicūt alij,ꝙ ſi ꝓbari poterit de corruptione teſtiū,ꝙ dixerāt falſitatē ēt poſt tranſitū ad ſecunda coniugia, reuocabitur prima ſnīa, & reintegrabitur primū matrimoniū. imò plus dicūt aliqui, ꝙ ſi nō probet̃ corruptio,ſed tm̄ quod falſum fuit, quod dixerūt,reuocabitur dicta ſnīa,argu.j.de re iudi.tenor,& c.cōſanguinei.imò plus hic dicere vr̃,ēt ꝙ ſi non ꝓbentur falſa dixiſſe, ſed tm̄ corrupti, reuocabitur ſnīa. & aget̃ iſta cauſa ↄ̄ ſe paratos, & ꝑ beneficiū reſti.in integ. vel per condi.ex hoc canone petetur ſententiā reuocari,& matrimoniū reintegrari. {Migrauerint} ſubaudi maxime. idē eſt, & ſi non migrauerint. ſed tunc, quando migrauerunt, cum maiori diſcuſsione teſtes recipiet, & ad retractationem ſententiæ procedet. {Reuocādi} ſi iudex eorum teſtimonium ſecutus eſt.j. de re iudi. cū I. & A.

S V M M A R I V M.

Teſtes infames, & criminis participes, an & quando ſint admittendi.

CAP. X.

VEniens. {Et cū altero.} Vr̃,ꝙ ſaltem in exceptis criminib. infames, & participes criminis admittendi ſunt ad teſtimoniū 79.di. ſi quis Papa.25 q 3.nemini,ſanè dicūt quidā ad accuſandum eos admittēdos,ſed ad teſtimoniū non. Nos aūt credimus non admittēdos nec ad teſtimoniū,nec ad accuſationē,niſi accuſatus ſit malæ famæ,tūc.n.admittit̃.2.q j.in primis.j.de ſimo. per tuas,& hoc eſt verū in accuſatione.in denūciatione aūt,& exceptione ſecus,vt no.ſ.eo.qñ.{Iudicaſti} abſoluēdo ipſū. {Credendū} ad cōdemnationē, creditur tn̄ quo ad præſumptionē.

S V M M A R I V M.

5 *Confeſſiones. atteſtationes,& omnia in factū reſpicientia perpetuo inter eaſdem perſonas,& coram eiſdem iudicib.valent. ſi verò coram arbitris atteſtationes,& alia acta ſint recepta, quid iuris ſit remiſſiue hēt in nu. 2.*
3 *Atteſtationes,& cōfeſsiones inter eaſdē pſonas,et eorū hæredes valēt,qñ ad (idē ag.t.*

CAP. XI.

CAuſam,quæ &c. {Iudicib}. quib.vos ſucceſsiſtis. C.de iu.properandū.§.ſi aūt.3. & obtinet, quod hic dr̃, ſi nō perijt inſtantia iudicij.tūc.n. oīa acta forte pereunt. C. de
5 iu.properandū.§.j.†Nos melius dicimus,ꝙ cōfeſsiones,atteſtationes, & oīa in factū reſpicientia ꝑpetuo valēt inter eaſdē pſonas,& corā eiſdē iudicib. C.de arbi.cū aūt ē.§. vlt. ſi ad idē agit̃, ne ſit ↄ̄.j.eo.veniēs,vel ēt ad aliud,qđ tn̄ ex illo pēdeat,quale ē, ſi atteſtationes ſint de mr̃imonio. nā & valēt ꝓ filijs legitimandis,ar.j.eo.Albericus.alij tn̄ dicūt,ꝙ valent ad p̄ſumptionē,nō ad ꝓbōnē.Nec ob.qđ dr̃ C. de iudi properādū, vbi dr̃,ꝙ qñ quia abſoluit̃ ab inſtātia iudicij, tūc acta iudicij pereunt:qa intelligitur de his,q̄ ſunt tm̄ acta iudicij,& ex ipſo iudicio orientia,ſiue pendētia,vt citationes,ſatiſdationes,& ↄſimilia,q̄ vere pereūt, ar.ff.iud. ſol.l.pe. ſed atteſtatiōes,& ↄfeſsiones potius ſunt acta litis,q̄ iudicij,& ēt ī factū reſpiciūt,vt dcm̄ eſt:imo ea,q̄ ſūt acta pricipalr̃ iudicij,ſi ſcm̄ reſpiciūt,ꝑpetuata ſūt, & valēt,vt vides in citatione,q̄ ꝑpetuo valet ad interruptionē.C de p̄ſer.l.vl.C. de an.exce.l.j.§.j.Itē in vitiū litigioſi dicūt qdā durare,& hæc vera ſunt de his,q̄ fiūt corā iudice,ſiue ordinario, ſiue dele. C. de re iud.geſta.ſ.c ꝓxi.qm̄,&c.vlt.vbi hoc eſt expreſsū, dūmō re-
2 periri poſſint,alias.n.recipient̃ de nouo,vt ibi.† Si autē atteſtationes, & alia acta corā arbitris ſint recepta,qđ iuris ſit, habes j. eo.

eo.præſentata.C.de teſti.l.vlti.C.de arbi.l.pen.& §.pe.Sed obij-
cies,quõ valẽt atteſtationes ante li.ↄte.receptæ, cũ hæc lis no-
ua ſit,& alia perierit? Rñd.licet ante ↄteſtationẽ litis huius ſint
receptæ,tñ nõ ſunt receptæ ante litis ↄte.illius,ↄ quẽ tunc age
bať,& hoc ſufficit,arg.hic,& ꝑd.l. de teſti. l.vlti.& j.eo.præſen-
3 tata.† Itẽ atteſtationes,& ↄfeſsiones inter eaſdẽ pſonas,& corũ
hæredes valẽt,qñ ad idẽ agiť,j.eo.Albricus.C.de libe. cã. iube-
mus,ↄ j.eo.veniẽs.Sol.vt ibi. Saluatur tñ ei ꝙ in pſonas,& dicta
obijcere poſsit.C.de teſt.l.vlti. Imò plus vř, ꝙ atteſtationes, &
oĩa acta ad factũ reſpicientia,ẽt ſi ſnĩa non ferať,valerent omni
bus,qbus valet res iudicata. v.g. aliquis, cũ cõueniref ſup fun-
do,induxit teſtes ſup iure ſuo. poſtea illũ fundũ vendidit,illę at
teſtationes valebũt emptori,ſicut ſnĩa valeret,ſi ꝓ ipſo vẽdito-
re lata eſſet. ff.de excep.rei iud.ſi a te.§.fi. & idẽ vř in oĩb.caſib.
vbi res inter ali.iud.alijs ꝑiudicat, vel ꝓdeſt, qa eodẽ mõ & acta
inter eoſdẽ habita,ẽt ſi nõ ſit res iud.ꝓſunt eis, & obſunt,quib.
res iudicata prodeſſet,vel obeſſet, de his no.j.de re iud.quãuis.

S V M M A R I V M.

Teſtimonium clerici quando pro eorum eccleſia,& contra eam dicere compel li poſſunt.

CAP. XII.

CVm nuncius.[Eccleſiæ].ẽ. eo. inſuper. 14. q.2.ſup prudentiã. ff. de rerũ diuiſi. in ſũ. arg.ↄ inſti.de teſtamẽ.§.licet.C.de teſti.omnibus.4 q.3.§ nullus. Solu.vt ibi.[Repellendi] & nõ ſolũ credimus nõ repellẽdos, ſed cogendos tã pro eccleſia ſua,q̃ ↄ eam deficiẽtibus alijs probationibus,ar.11.qõ.3. quiſquis metu.j.e.proxi.ar.ↄ.96.di.Imperatores.[Repellendi] in ciuili cã:ſecus in criminali. 14.q.2. ſuper prudẽtiã.3.q.5.accuſatoribus,& ca.accuſatores.j.de accu.repellantur, niſi forte aliquis de vniuerſitate accuſaret prælatum, tunc quilibet de vniuerſitate recipitur in teſtimonium.2.q.6.lator. ſupra de elec. inquiſitionem, quia par affectio tollit cauſam ſuſpitionis.

S V M M A R I V M.

Teſtes crimnoſi & infames, an admittantur de iure canonico: & quid de iure ciuili, & infamia canonicæ & ciuilis diſtinctio.

CAP. XIII.

SVper eo.[Teſtimoniũ].4.q.3.§. item l. Iulia. cõtra,ff. de his, qui no.infa. athletas. §.calumniator,contra.Sol. hoc ſecũdum canones, illud ſecundum leges,vbi nullus repellitur,niſi ſit ↄdemnatus de crimine,quod infamiam irrogat,vel ſit infamis ipſo iure:diſtingue tamen infamiam canonicam,& ciuilem,vt 6. q.1.in prin.& diſtingue, vt infra eo.teſtimonium.

CAP. XIIII.

De cætero.{Admittendos} niſi in criminibus exceptis.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ ſolennitas requiratur in quarta teſtium productione.*
2 *In criminalibus cauſis ſine grandi cauſæ cognitione duæ, vel tres dabuntur dilationes.*
3 *Dilationes a iudice ita reſtringenda ſunt, vt non tranſcendat tempora a lege, vel ab homine ſtatuta.*

CAP. XV.

1 IN cauſis eccleſiaſticis.{Productionem} † quidã intelligunt hãc decre.vt iacet, aſſerentes,ꝙ ſi iudex admittat quartã productionẽ ſine hac ſolẽnitate, nõ valẽt huiuſmodi atteſtationes,arg.j.c.vlti.& 17.diſt.c.vides.Alij dicũt,ꝙ valent atteſtationes,niſi fuerit appellatum.j.eo.ſignificauerũt.Alij dicunt, ꝙ iudex ẽt ↄdicente parte & appellante põt dare quartã productionẽ,& quintam ẽt ſine hac ſolẽnitate,& hi innituntur intellectui l. vnde iſtæ decre.extractæ ſunt, Autẽ.de teſti.§.qa vero,q̃ dicit hanc ſolẽnitatẽ habere locũ,vbi cõclusum erat in cã,vel renunciatũ teſtibus, & dicta teſtiũ iam alteri parti edita erant.aliter .n.obſeruatio huius ſolẽnitatis locũ non hẽt,& hoc vř melius,ſed iudici eſt ſecurius, ꝙ ſemp quartam ꝓductionẽ det cũ hac ſolẽnitate. Iſti autẽ vltimi dicunt idẽ quod in tertia & ſecũda dilatione,vel productione,i.ſi renunciatũ eſt teſtibus,vel cõcluſum, vel alteri parti editæ ſunt atteſtationes,ſ.ꝙ tunc nõ eſt admittẽda tertia, vel ſecũda dilatio,vel ꝓductio ſine ſolẽnitate,alioquin ſemp ſine ſolẽnitate dari poſſunt.nã vbi eadẽ eſt rõ, & idẽ ius.ẽ. de cõſti.tranſlato.Authen.tñ nõ vř facere vim in renũciatione, nec in concluſione, ſed tñ in editione facta parti alteri.nã tunc tñ vř, ꝙ dãda ſit dilatio cũ ſolẽnitate a principio ſtatutũ fuit, ꝙ tñ vna dilatio dareť ꝓ ſingulis cauſis ꝓbandis.ff.de fer. in pecuniarijs. nec iſta dilatio prima dãda erat ſine omni cauſæ cognitione, C.de fer.l.j.& l.aperte,& ſine grãdi cognitione. hoc .n.ipſo, ꝙ petebatur, debebat dari, niſi euidẽs eſſet calũnia. Sed poſt cã vtilitatis ſtatutũ fuit, vt plures dareń dilationes, vt hic. ff. de fer. ex rõne,ff.de iu.l.Iterdictũ, Auth.de teſti.§.ſi verò decedẽs. & ſi dãæ fuerit dilationes,ſecũda, vel tertia nõ dabunť ſine grãdi cauſæ cognitione,puta ꝙ ꝓbabiliter oſtẽdat iudici ſe fuiſſe impeditũ, ꝙ teſtes,vel inſtrũ ꝓducere nõ potuit, ff.de edẽ.ſi qs ex.§.pe.
2 & vlt.& l.vlt.† In criminalib. aũt ſine grãdi cauſæ cognitiõe dabunť duæ,vel tres,ff de fer.l.vlt. Quartã autẽ dilationẽ ẽt i ciuilib.nõ licebit,niſi cũ ſolẽnitate,q̃ ẽ Auth.de teſti.§. qa verò.nec quartã ſemp cõcedit iudex,j. de app.ſignificauit. alij adhærẽt literæ, & dicũt vnã ſolã dilationẽ dandã, ſed intra illã dilationẽ poſſe fieri tres ꝓductiones,& quartã cũ ſolẽnitate.nec iſtã intelligimus ſup dilationib.citatorijs,ſed dilationib.ad ꝓbõnes reci
3 piẽdas,q̃ dicunť ꝑparatoria.† Itẽ ſcias, ꝙ oẽs dilationes ita ſunt tẽperãdæ & reſtringẽdæ a iudice,ꝙ nõ trãſcẽdant tpa,q̃ ſtatuũtur,ſiue a lege,ſiue ab hoie, ẽ.de of.deleg. de cauſis.3.q 3.§. ſpaciũ,qa illa tpa niſi ex magna & euidẽti cã & ꝓbata excedere nõ licet,vt in eodẽ §.dř,& ff.de edẽ.ſi qs ex.§.pe.& l.ſe.Itẽ dicimus, ꝙ poſt terminũ peremptoriũ ñ dabit quarta ꝓductio cũ tã leui ſolẽnitate,ſicut i Aut.ꝑcipiť.Sed ſi aľas oñderet ſe legitimè ipeditũ,bñ admittereť cũ maiorib.ꝓbõib.ar.ꝑdictarũ l.ff. de eden. ſi qs ex.§.vlt. [In legib.] Auth. de teſt.§.quia vero,j.eod.c. pen.

S V M M A R I V M.

Interpretatio benigna quando habeat locum.

CAP. XVI.

CVm tu fili.[Benigne].ff. de reg.iu. ſp i dubijs, ff.de leg.i ambigua,& l.benignius. [periurij] de facto,ff.de obſc.li.l.2.6.q.j. ſunt plurimi.de iure aũt nõ notanť,ff.de his,q no. infa.l. Lucius,i de ord.cog.cũ dile.[periurij] hęc iterꝑtatio benigna hẽt locũ in iudicijs:ſecurior aũt in foro aĩæ,infra de ſen.excõ.ꝑ tuas.

S V M M A R I V M.

1 *Idem teſtis, ſi pluries recipiatur, debet etiam pluries iurare.*
2 *An teſtes recipiendi ſint ſuper nouis capitulis ſub primis comprehenſis, & vide in num.3.& 4.*

CAP. XVII.

FRaternitatis.{Recipiẽdi} in cã appľonis, prima qõ fuit, ſi liceat i cã ap. recipere teſtes,ſi fuit eis renunciatũ in cã principali,ſiue i prin,fuerint teſtes ꝓducti recepti,ſiue ñ.alij vero intelligũt primã qõnẽ iñ, qñ i principali nõ fuerũt teſtes ꝓducti.Secũda qõ eſt,ſi teſtib. in cã principali receptis liceat in cã appľonis aliqd noui ꝓponere,& eoſdẽ,vř alios ſup nouis capřis ꝓducere in eadẽ cã.& ambab.his qõnib.ſimul reſpõdetur. [vtrunq.] hæc qõ qõnẽ non hẽt,qa ex quo renũciatũ eſt teſtib.ñ licet in cã appľonis ſup eiſdẽ articulis teſtes ꝓducere: imo idẽ eſt, & ſi nõ eſſet renũciatũ,dũmõ in principali ꝓducti ſint teſtes & publicatæ atteſtationes,de hoc no.plenius j.eo. cũ veniſſet. [an teſtib.] hic incipit ſecũda qõ, & prima durat a prin. c.vſque huc.[receptis] hic collige eũndẽ teſtẽ ↄ eundẽ & in eadẽ cã poſſe pluries induci,ar.j.c.cũ cãm,ar.ↄ.4 q.3 .§. item in crimi. Sed
1 expone ibi reũ,i.falſum.† Itẽ no.ꝙ ſi idẽ teſtis pluries recipiať, pluries iurare dẽt,qđ eſt exaudiendũ in diuerſis artic.nã ſup eiſdẽ ſecus. {nouis} qdã dñi dicũt ꝙ poſt publicatas atteſtatiões nec in cã principali,nec appellationis poſſunt ꝓduci teſtes, Authẽ.de teſti.§.illud,nec ſup veterib. nec ſuper nouis articulis.
2 † Inſtřa aũt produci poſſunt nõ ſolũ in principali,ſed etiã in cã appellationis,eſto ꝙ in prima cã principali nõ fuiſſent producta.ſi prius nõ eſſent in principali cã teſtes ꝓducti, poſſent licite ꝓduci in cã appľonis,& ſic nõ intelligũt C. de ap. eos,§. 1.& 2. C.de tẽp.ap.ꝑ hãc. Io. & Azo dicũt, ꝙ in principali cã poſt publicationẽ teſtiũ,nec in nouis artic.nec in veterib, licet teſtes i ducere.in cã aut appľonis tã ſup veterib.q̃ nouis licet teſtes inducere. Nos dicimus,ꝙ tã in principali,q̃ appľonis põt inducere de nouo teſtes ſup nouis tñ arti.ex veterib pendẽtib.j.de fi.iſtru.cũ Io. heremi.j.eo.ex lřis,& c.ex tenore,ſeries,cãm.põt ẽt inducere ſup penitus diuerſis,dũmõ tangant cãm, de qua agiť, infra e.tã literis,cãm. Super veteribus autẽ non poſſet. hoc tamẽ,quod diximus de nouis,ſic intelligimus verũ,ſi articuli noui non cõprehenduntur ſub primis,ſed ſi dependeãt ex primis, ſicut loquuntur prædictæ decreta.Sed quidã dicunt ſecus,ſi cõprehenderentur ſub primis. verbi gratia, induxit aliquis teſtes ad probandã præſcriptionem,nõ probauit titulũ,poſt publicatas atteſtationes nõ admittetur ad titulũ probandũ, quia ſuper eodem articu. vř producere, cũ ad probationem præſcriptionis neceſſe ſit titulũ probare. & qui ad probandũ præſcriptionẽ admittitur,poteſt bene producere teſtes ſuper titulo,quia titulus in præſcriptione exigitur,j.de præſcri ſi diligenti, & quia ſi cõcederetur hoc,ſ.ꝙ in articulis nouis,q cõprehendunť ſub primis,liceret nouos teſtes producere, videreť pſtari via ſubornationi ↄ id, qđ eſt in Auc. de teſti. §. qa vero. Sed vř ſm hoc,ꝙ nec in integrũ reſtõ dãda eſt in hoc caſu. ſed in hoc nõs ↄtrã nota.ẽ.de in integ.reſti.auditis,qa in integ reſtõ,& appľo cõparatur,ff.de mino. ꝑſens.Sed ſtudeo,qđ licet in multis equiparenť, nõ tñ in oĩbus,& hoc eſt vnũ de illis, qa non oẽs grauati appel.

poſſunt.2.q.7.§. ſunt quorũ.nã reſtõ ſuper omnib.læſis eccleſijs
datur,ĩ.de in integ.reſti.c.j.Se iſti bene fatentur, ſup his arti-
culis teſtes recipiendi ſunt.vt no.j.eo.per tuas. & idẽ dicunt, ſi
teſtes iurauerũt de tota cã,& poſtea depoſuerũt, ſuper nullo
cap.quod ↄtineať ſub petitione,recipiẽdi ſunt teſtes, qa a prin-
cipio ſup toto, & ſup nouis articulis dicere debuerũt totã veri
tatẽ,j.de accu.cũ dilectus. Illud autẽ capitulũ, de quo loquunť
decr.iſties, ex tenore, cõſtat nõ cõprehendi ſub petitione, qa
nihil cõionis & cõiunctionis habẽt locus,& ↄ̃ctus. & idẽ põt re
ſpõderi ad illã decr. cũ lo. qa ↄdõ extranea appoſita ↄ̃ctui nihil
hẽt cõe naturaliter cũ ↄ̃ctu. ſed bene fatemur, hæc cap. pen-
dẽt,& annexa ſunt ↄ̃ctui. & ideo teſtes in cã appellationis reci-
3 piunť ſuper eis.† Alij aũt ↄ̃dicunt,& aſſerũt, ſup nouis capitu
lis recipiẽdi ſunt teſtes,ẽt ſi cõprehendũtur ſub primis,& indu
cunt ꝑ ſe verba.l.C.de tẽp.ap.ꝑ hãc. vbi dť, teſtes poſſunt pro
duci ſup nouis capitulis, quæ oriunť ex primis, vel quæ eis an-
nexa ſunt. Vť.n. ex quo ex primis oriunť, ſub eis cõprehen
duntur.Sed primi rñdent,& vt vť bene, licet oriantur,nõ ſub
eis cõprehenduntur,ſicut eſt videre in cõdõne appoſita vendi
tioni.nã licet cõdõ oriatur ex venditione,quia venditio fuit cã
quare adiecta fuit ↄdõ,non tamẽ condõ ſub venditione cõpre-
henditur de natura ↄ̃ctus, cũ multæ fiant venditiones ſine con-
dõne de natura ↄ̃ctus.ſed hac rõne videreť, ẽt ſub p̃ſcriptio-
ne nõ cõprehenderetť titulus, qa aliquæ præſcriptiones ſunt,v-
bi non eſt probare titulũ,vt no.j.de præſcrip.ſi diligenti.ſed pri
mi reſpõdẽt, iudex,q examinat teſtes,ex petitione cognoſcet
an ſit neceſſe probari talẽ præſcriptionẽ, vbi ſit neceſſe prius ꝓ
bare titulũ,& tunc qa titulus cõprehenditur ſub præſcriptione
obiecta,teſtes interrogabit de titulo,& ecõuerſo,ſi obiciať pr̨
ſcriptio vbi non ſit titulus neceſſarius, nec de illo examinabit.
4 † Sed quæritur,quid ſi teſtes aliqui deponũt ſuper articulis no-
uis,q pendent ex primis,ſed non includuntur in illis,vt in con-
dõne,quæ pẽdet ex venditione,nũquid,ex quo aliqui depoſue-
rũt, poteris alios inducere ſuper eiſdẽ? vť non ꝓp periculum
ſubornationis. Reſpõ. quia adhuc ſup eodẽ poterũt induci no-
ui teſtes, qa licet aliqui de capitulo depẽdente aliquid dixerint,
nõ tamẽ ad hoc ſpãliter fuerunt inducti, nec inde ſciuerunt ali-
quid partes,nec ſcire debuerũt,& ideo nõ imputať eis,quin ſu-
per eodẽ articulo ↄductos alios inducere poſſint. Sed ſi pars de-
diſſet ſup hoc articulũ,qa tũc in culpa eſſet,vlterius ſup eodẽ nõ
poſſet teſtes ꝓducere, & tũc iuſta eſſet p̃ſumptio de ſubornatio
ne. Itẽ qd dices,aliquis cũ ageret rei vẽ.voluit ꝓbare, a Petro
emit,nõ ꝓbauit in cã appellationis:vult ꝓbare, emit a Marti-
no,nunquid eſt admittendus? Reſpon.nõ,quia ſic variat,& ſibi
contrarius videtur,& ideo repellitur. j. de app. ſolicitudinem.

S V M M A R I V M.

Iudex an per ſe, & quos repellere debeat a teſtimonio,

CAP. XVIII.

INtimauit.[Eius] V.vel R.[Illorũ] productorũ,ſ.a partibus.[recipere] ad ꝓbandã corruptionẽ,vel violentiã prædictã,quo probato amitteret cãm, qa copiã probationũ aduerſario ſubtrahere voluit.3.q.7.§.tria.j.tit.proxi.c. peruenit. Nos dicimus ſup principali.j.e.ↄſtitutis, quos diceremus ẽt poſt publicationẽ teſtiũ recipiẽdos ꝑ beneficiũ reſtõnis ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſtã cã &c.ff.ex qui.ca.l.j. & dic, poſt peractã pœnitentiã non repellitur a teſtimonio, qa venit ↄ̃ illicitũ iuſm,vt no.j.c.teſtimoniũ.& hoc dicimus ꝓp iudices, q ꝑ ſe ẽt nullo excipiente indignas ꝑſonas a teſtimonio repellere dẽt, vt notatũ eſt ff.de poſtu.l.quos pro. Nã excipiẽs de hoc iuſo,vel periurio facile repellitur replicatione doli,vt no.j.de adult.c.a.& pen.

CAP. XIX.

CAuſam &c. [Priuilegium.]Bene poſt publicationem teſtium poſſunt produci inſtrumenta. [alijs] repete, quæ diximus . ſupra c. fraternitatis. [Impedimentũ]repete, q̃ diximus, vt li.pen.dilectus,

CAP. XX.

Perſonas. [Eccleſiarum.] 4.quæſtio.3.liberti. ĩ. eod. veniens.15.quæſt.3.nemini.

S V M M A R I V M.

Teſtes infideles, an liceat contra fidelem admittere.

CAP. XXI.

IVdæi, ſiue Saraceni. {Præſumant} de facto,quia de iure non licet infidelem contra fidelem admitti.ſupra c. licet.2.q.7.ſi hæretici.23.q.4.Papa. [In hac parte] ideſt in teſtimonio ferendo.{Subiacere} hic inducit ſeruitus de iure canonico.ſi.infra de Iudæis. ca. ita quorundam.15.quæſtio. vltima, cum multæ.

S V M M A R I V M.

Pater & alij conſanguinei, an & in quibus cauſis ſint idonei teſtes,

CAP. XXII.

SVper eo. {Superior.} Et eſt ſpeciale in hoc caſu, qa licet alias pater pro filio non ſit idoneus teſtis.4.q.3.idoneus.tamẽ in matrimonio, ſi agitur, an ſit cõtractũ necne, non ſolũ ſuper conſanguinitate põt ferre teſtimoniũ, ſed etiã ſup matrimonio, ſi non ſit ſuſpectus propter diuitias,vel po.vel ho.viri,quia pater, & cõſanguinei plus quàm alij interſunt matrimoniis filiorũ. infra qui ma.ac.poſ.videtur, ar. ſupra de probat.tertio.infra c. veniens.[Firmatũ]ↄſenſu de p̃ſenti interueniẽte.j.de ſpõ.duorũ, licet. de ſol. ſpõſalib.ẽt cũ iuſo,de ↄſang.& affini. ſuper eo.

CAP. XXIII.

Licet vniuerſi,& infra. [Fideles] ſupra eodem. Iudæi.

S V M M A R I V M.

Familia quæ comprehendat, & quænam ſint attendenda in cæteris familiaribus, vt eis credatur.

CAP. XXIIII.

INliteris & infra. [Familia] i. ſeruos, vel in poteſtate patria conſtitutos.ff.e.ti.l.pe.3.q.5.c.j.2.& 3. Alij autẽ familiares poſſunt licitè reddere teſtimoniũ.14.qõ.2.ſuper prudentia.ĩ.c.cum nuncius Sed tamen diligenter iudex attendat honeſtatem perſonarum,vt niſi honeſtæ ſint,nullatenus eis credať,vt hic.ĩ.de proba. licet. [Aliquos] etiam nõ familiares.

S V M M A R I V M.

1 *Iudices deleg. an poſt mortem delegantis habeant iuriſdictionem.*

2 *Poſſunt teſtes in cauſa appellationis ſuper nouis articulis ex primis dependentibus produci.*

3 *Renunciatio & concluſio facta in principali cauſa non extenditur ad cauſam appellationis, quæ eſt alia a prima.*

CAP. XXV.

CVm veniſſet. [Terminãdam.] Et ijdem iudi-
ces eã diffinierũt, ſed fuit ab eis
appellatũ,quia dicebatur nõ tenere,quod fecerant illi
iudices in eo, ꝓceſſerãt poſt mortẽ delegãtis: ſed ſtatim reſpõ
1 det,hoc nõ eſſe verũ.[Morte] † hic dicunt quidã, iudices de-
leg. ẽt poſt mortẽ delegantis iuriſdõnem habẽt, licet poſſint ꝑ
exceptionẽ elidi, & ſi nõ excipiať ↄ̃ ipſos iudices,tenet quod fa
ciũt.& eſt ad hoc ar.quia tẽps datæ inſpiciendũ eſt. ↄ̃ de reſcr. cã.
Itẽ quia ſola præſentatione reſcripti iuriſdictio perpetuať, vt
poſtea non valeat reſcriptũ impetratũ ↄ̃ illud, vt no.ĩ.de reſcr.
pleriſque,& qa ſuper ꝑſonis,& reb.in reſcripto expreſſis ſtatim
iuriſdõnem hẽt deleg.ĩ.de reſcri.paſto. Alij tamẽ dicũt, nun
quã habent talẽ iuriſdõnem,ar.ĩ.de oſ.dele.gratũ, ſignificanti
bus,licet.nec ob.qd hic legiť,qa hic præceſſerat citatio. Illud ãt
conſtat, qa poſſunt eorũ iuriſdõnem prorogare ſup ſuos con-
ſenſus,vt hic no.& no.ĩ. de oſ.dele.ſauẽ.[Fgerit] .ĩ.de oſ.dele.
gratũ.j.de ap.ſolicitudinẽ. [Renunciatũ] no. poſt renuncia-
tionẽ teſtiũ factã in principali iterũ admittiť aliqua exceptio,&
iterũ ſup illa exceptione admittunť teſtes.ex quo.n.quis admit
titur ad excipiẽdũ, & per ↄ̃ns ad probandũ exceptionẽ ſiue per
teſtes,ſiue alio mõ,ar. hic,& ſup. e.cãm. 2.Si vero in aliquo ſpe
ciali articulo ſit renũciatũ, ſuper illo vlterius cõmuni iure non
ſunt recipiendi teſtes.infra e.de teſt. ĩ. e. intimauit. Credimus
a tamẽ, [a] ẽt ſup illo articulo, ſi aliqua iuſta cã mouet iudicem,
maxime p̃ſtito a partibus iuſo, hic malitioſè nõ petit, ite-
rũ ſup eodẽ articulo poſſet teſtes producere ꝑ beneficiũ reſtitu
tionis ex clauſula generali,ſi qua mihi iuſta cã &c. ar. in Auth.
de teſt.§.qm multi.vbi dť, admittať poſt cõcluſionẽ,q̃ magis
impedire dẽt,q̃ renunciatio. Itẽ ar.ff. de eden.ſi quis ex cõmu-
ni.§.fi.& l.ſeq. alij tamẽ dicũt hic ꝓmitti ꝑ beneficiũ in inte. re
ſti.ſpãlis,de quo legitur & tractatur ĩ.de in integ. reſti.cap.j. &
2 per totũ: ſed primũ dictũ magis placet. † In cauſa autẽ ap. con-
ſtat, quãdo generaliter eſt renunciatũ,poſſunt ſuper nouis ar
ticulis dependentibus ex primis teſtes producere. ĩ.e. fraterni
tatis. Sed ſi in aliquo articulo ſpecialiter renũciaſſet quis in cã
principali, tunc nec ſup illo in cã appellationis cõmuni iure te
ſtes producere poſſet,ſicut colligiť a ↄ̃trio ſenſu infra e.cõſtitu-
tus,in fi. & ſic vť, quantũ ad hoc nulla, vel modica diuerſitas
3 ſit inter cãm principalem,& cãm appellationis.† Renunciatio
autẽ, & ↄcluſio facta in cauſa principali nõ extenditur ad cãm
appellationis,q̃ eſt alia a prima, & hoc ideo,quia nõ creduntur
partes de hoc intellexiſſe. ſed ſi illi intelligerent, vel expreſsè di
cerent,nos renunciamus,vel concludimus, de cætero nec de
iure,nec de facto in cauſa principali, vť appellationis dicemus
aliquid: hæc renunciatio ſemper præiudicaret.[Receptis]& ita,
 nullæ aliæ recipiantur,& no.de hoc ĩ. e. fraternitatis.

ADDITIO.

a ¶Credimus tamen. Hoc dictum Inn.refert etiam Io.An.& illud tenet in c.intimauit.infra e.Et tenet etiam Car.in cõſ.13.incip.In cauſa Amareti,col.4.in fi.

SVM-

SVMMARIVM.

Conſanguinitas quomodo, & per quos teſtes probari poſſit.

CAP. XXVI.

SEries. [Titi ſcripti.] In primo hic hēs, ꝙ nō eſt neceſſe ponere ſtipitē, ſed ſufficit ponere primū gradū. 35. qō. 10. c. 1. j. de cōſan. & affi. cap. tua. & credimus duos teſtes probare cōſanguinitatē ab vno latere, ſ. viri, & alios teſtes ab alio, ſ. mulieris. Imò, qđ plus ē,
a duo teſtes poſſunt ꝓbare primū gradū, & alij duo ª ſm, & ſic de alijs. [Sororē.] No. ad reprobandū cōſanguinitatē ſufficere deſtructionē vnius gradus. [Contraria] nec introducta de certa ſciētia cōditoris legis. [Teſtes] eſt. n. nouus articulus pēdēs ex priorib. vt no. ſ. c. ſrnitatis. & nō credimus, ꝙ duob. teſtib. hoc ꝓbātib. ꝑiudicetur plurib. q aliud ꝓbauerunt, ſed habebitur ꝯſideratio, qs melius ꝓbauerit. ſ. de proba. ex lſis. 33. q. 5. ſi quis ecce.

ADDITIO.

a ¶Et alij duo ſecundum. Et ſic in probanda conſanguinitate quilibet gradus debet probari per duos teſtes. Adde, quod hic idē tenet Pet. de Anc. in cōſi. 277. incip. ex ꝑdicta ſacti narratio col. 5. in prin. & illud cōſiliū repetitur ſub nu. 139.

SVMMARIVM.

1 *Cuiuſmodi requirantur teſtes, cum accuſatur, quòd non poſſit perfici matrimonium propter affinitatem, vide in nu. & 3.*

CAP. XXVII.

PRæterea. In hac decre. quæritur, an ſi qñ accuſatur matrimoniū, ſ. ꝙ inchoatū nō poſſit ꝑfici per affinitatē, vel aliā cām, neceſſarij ſint teſtes de viſu, & an ſufficiāt de auditu, ſi teſtimoniū de auditu fulcitur fama, & alijs adminiculis, & an ſufficiat teſtimoniū aliquorū, qui dicūt ſe conſcios de carnali copula in eos habita. Reſpō. ꝙ ſi teſtimoniū de viſu alias eſt ꝯueniēs, quia. ſ. reddiderūt cām dicti, puta qa præſentes erant, & videbant, qnādo cōſanguinei ſimul cōmiſcebantur, bene valet, vt ſeparetur matri
1 moniū, & hæc pars reſpōſionis nullā dubitationē recipit. † Ad ſecūdā quæſtionē reſpōdeo idē, ſ. quod ſi de auditu tm̄ teſtificētur, dūmodō ſibi cōſentiat fama, & alia adminicula. Sed ꝯ hoc vr, quia fama nō probat, nec etiā quia violentā præſumptionē adducit. j. de eo qui co. con. ſuper eo. 4. q. 3. §. item ſæpe. Reſpō. hoc ſpeciale eſt vbi dr ad matrimoniū impediendū, quia conſanguineus viri eam cognouit, vel qa ipſe vir cōſanguineā mulieris cognouit. nā minores probationes ſufficiūt ad impediēdū matrimoniū, de clan. deſpon. cum vi. ſ. eod. ſuper eo. 1. j. de
2 ſpon. præterea. 2. † Pōt etiā intelligi, ꝙ fama cū alijs adminiculis defendit matrimoniū, maximè ſi nō fit præiudiciū alij. j. de præſum. c. illud. alij dicunt ſpeciale eſſe, cū agitur de adulterio, vt ꝑ præſumptiones cū fama probetur adulteriū, ar. 32. q. 1. dixit, in Auc. vt li. ma. & au. §. hic quoqꝫ, & §. qa verò. Tertiæ aūt qōni, cui nō reſpōdet Papa, tu reſpōde ꝙ ſi interrogatus de cā ſui teſtimonij nō reddidit, nō valet. Si vero nō fuit interrogatus, valet. 1. q. 3. ſi hēs. [Viſu] ita ꝙ viſus ſufficiat. [Sufficiat] ſine viſu. [Cōſcios] quia ab eis, ſ. ab his q ſe dicunt cognouiſſe, audierunt. 22. q. 5. hic vr, ibantqꝫ cū eis, qñ pro hoc ibant, ſ. vt ſe inuicem cognoſcerent. [De viſu] & hoc indubitanter eſt, ſ. ꝙ eos ꝯmiſceri viderint. [De auditu] ſcilicet ꝙ audiuerint ab aliquibus, ꝙ commiſcebant ad inuicem. alij dicunt, ꝙ teſtificantur, ꝙ audiuerūt eos ſimul coeuntes, ſ. qa tenui pariete ſeparabantur. [Subminiſtret] ſupple teſtimoniū de auditu. {Legitima} puta qa aliqnando ſimul loquebantur, qñ pūt captare opportunitatē.

SVMMARIVM.

1 *Index qui de cauſa cognoſcit, an per ſe acta ſcribere poſſit.*
2 *Iudicis ſcriptura, & forenſium inſtrumenta, an faciant fidem.*

CAP. XXVIII.

1 CVm a nobis, & infra. {Hic colligitur, ꝙ iudex, qui cognoſcit de cā, pōt idē ſcribere acta ꝑ ſe, & ſm antiqua iura vr, ꝙ credebatur ſoli iudici ſine ſubſcriptiōe teſtiu, dūmō per teſtes, vel cōparationem literarū conſtaret, ꝙ eſſet ſua ſcriptura, ar. ad hoc, qa ſi creditur ſoli tabellioni. C. de dona. in dona. & in Auth. de ſi. inſtru. §. ſi verò neque. C. de falſis, ſi quis decurio, multo fortius creditur iudici, & certe hodie ꝯtrū eſt. ſ. de proba. quoniā. Imò plus vr, ꝙ etiā ſm antiqua iura nō credebatur iudici ſine ſubſcriptione teſtiū, vt hic ea præciſè dr. nec eſt ſimile de tabellione, q ad hoc hēt publicū officiū. & de iudice, q licet habeat publicū officiū in iudicando, nō tamē hēt publicū officiū in ſcribendo etiā acta. cui etiā minor fides
2 habetur, qa de ſuo facto teſtificatur. † Itē ſcias, ꝙ talis ſcriptura iudi. & alia forenſia inſtra priuatæ ſcripturæ ſunt. & ideo per ſe tm̄ nō faciūt fidē, niſi ꝑ teſtes, vel cōparationē lrarū probetur veraciſſe ſcripturā. C. de ꝓba. inſtra, & duab. ll. ſeq. nos dicimus, ꝙ nunꝗ ſcripturæ iudicis creditur nec cū ſubſcriptione teſtiū, nec ſine, qa nullo iure hoc reperitur, nec hic h. d. ſequēs. n. lra ſic caponit, nec ſcriptū corā, & c. 1. tabellionū nō. n. refertur ad dictionē ſ. poſitā, ſ. iudicis, q eſt ſingularis numeri. vel dic, ꝙ in partib. illis notarij dicuntur iudices, & hæc eſt veritas, & cōi noīe appellantur iudices, & notarij. {Et canonica} 6. q. 2. placuit, ſtim. {Et ciuilia} C. de arbi. nemo. {In cauſis} corā eo habitis. ſ. de probat. qm̄, & multo magis ſi reddant teſtimoniū de cauſis habitis corā alijs, vel ēt de alijs factis. 11. q. 1. nec honore. {ſine} ſup. nec ēt extra cauſas. {Siue ſup tc} ſ. ſi faciāt teſtimoniales lras, vr ēt ſi aliqn teſtimoniū reddāt. {Teſtiū} ſ. de procu. c. j. 16. q. 3. §. pe.

SVMMARIVM.

Exceptio dilatoria in qua parte iudicij ſit proponenda, & in ea probanda, an teſtes ſuper principali teſtificari poſſint.

CAP. XXIX.

DE teſtibus, & infra. {Cogi} qa exceptio dilatoria ſemp li. ꝯt. ꝓponitur, & ꝓbatur, & teſtes ſup principali nō recipiūtur ante li. ꝯt. rfr. ſ. vt li. nō cōt. c. qm̄. ideo teſtes ſuper dilatoria recepti, ſup principali nō teſtificantur, ſed in peremptorijs ſecus, quia poſt lit. cōte. probantur, vt C. ſen. reſcin. non poſ. l. peremptorias, dummodo ſuper principali iurauerint.

SVMMARIVM.

Teſtes contra vnam perſonam inducti, an contra aliam valeant: & an recepti in vna cauſa, probent in alia, & ſi fuerint recepti coram arbitro, an valeant coram alio iudice.

CAP. XXX.

COnſtitutus, & infra. {Concilij} j. de con. præ. nō va. c. a. {proprij} j. de cō. præ. nō va. poſt electio. {Ad iudices} & ab iſtis iudicib. appellauit Ho. & ſup appellatione ſuas lras reuocatorias impetrauit, & hoc totū videmus in regiſtro. {Impetrauit} ſup appellatione, quā emiſit a iudicibus obtētis ab R. {Poſtulabat} corā Papa. {Teſtiū} corā quibus inducti fuerūt hi teſtes, nō habemus, nec eſt vis. {procurator} magiſtri R. {dicebat} & bene. {archiepm} archieps. n. petijt remoueri R. cū nō eſſet ꝑ eū inſtitutus. R. aūt ſuā electionē petijt ꝯfirmari, cū canonicè eſſet inſtitutus ꝑ capl'm, & ſuper hoc vterqꝫ teſtes induxit, quos Ho. aperiri petebat, & fuit hæc eius petitio reprobata. {cām} nō hāc. ſ. an eſſet apertio teſtiū facienda, ſed cām principalē ei cōmiſit. {perire} teſtes. n. ꝯ vnā inducti plenā ꝯ aliā nō valent, ſed inter eaſdē ſic ēt in cā appellationis, & ſi recepti ſunt corā arbitro, valent corā alio iudice, C. de teſt. l. vlt. C. de arb. l. pe. {lta} denegata aūt ē ſibi petitione ſup teſtib. ab archiepo ꝓductis ꝓceſſit ad aliā petitionē, ſ. ꝙ liceret ei ꝓducere alios teſtes, & ſuæ petitioni cū diſtinctione rñ. Pa. Ho. videmus. n Ho. cām agi inter archiepm, & R. ſup canonica inſtōne, R. timēs ſibi ꝑiudiciū generari, ēt ipſe ꝑ ſe, id eſt ſuo agēdo noīe de ſua inſtōne egit, dicēs cā canonicā, & electionē R. minus canonicā, & ideo nō ꝯfirmādā, & teſtes ꝓduxit. Cum aūt eādē cām corā alijs iudicib. ꝓſequeretur, ad quos pās deuoluta erat, ſiue ꝑ appellationē, ſiue alio mō, voluit eoſdē teſtes ꝓducere, quos ꝓduxerat primò. R. aūt dicebat, ꝙ cū primo reddidiſſent teſtimoniū, nō erāt denuo admittēdi. Papa aūt rñdit, ꝙ ſunt admittēdi, ſi nō inueniātur primæ atteſtationes, vel ēt ſi inueniuntur, ſed ſuſpectæ ſint. ſed ſi inueniantur apud ipſū Ho. depoſitæ, in hoc caſu nō ſunt recipiēdi teſtes ex parte Ho. qa non pōt hre eas ſuſpectas. R. aūt bene poſſet forte ſuſpectas hre, niſi forte depoñi ꝯſenſiſſet. & hoc vult dicere Papa, qa ſi atteſtationes receptæ in cā, q vertebatur inter magiſtrū R. & Ho. fuerūt depoſitæ apud Ho. & poſtea ſup eadē cā velit alios teſtes ipſe Ho. ꝓducere, vr qa dicat ſe minus ſufficiēter ꝓbaſſe, vr qa dicat ſe ꝑdictas atteſtationes amiſiſſe, nō eſt audiēdus, qa ſuſpectus eſt, ne didicerit teſtificata. Si vero nō fuiſſent apud eū depoſitæ ipſę atteſtationes, ſed eū adhuc clauſæ eſſent, vellet plenius ꝓbare, vel ſi amiſſę eſſēt, vellet ea ītegro ꝓbare, poſſet. ſ. de ꝓba. c. vl. ſ. eo. cām. nec mireris, ſi dr, ꝙ apud eū fuerūt depoſitæ atteſtōnes. ſæpe. n. accidit, vt apud ambas partes atteſtōnes deponantur, qa eas diligētius cuſtodiūt. {delegatus} ſic eſt ī regiſtro, a Petro S. Marcelli ꝑsbytero Card. Apl'icæ ſedis leg. [Atteſtationib.] quātū ad illos teſtes, quos ꝓduxit ꝑ ſe. q. d. illis atteſtationib. quas ſemel ꝓduxit, vtatur. qa eoſdē teſtes ꝓducere nō poterit. nec ꝓhibet, quin vtatur atteſtōnib. aliorū teſtiū, q poſtea ꝓducentur. bñ. n. licebat ei adhuc alios teſtes ꝓducere, cū adhuc nō eſſēt apertę atteſtōnes. [Eū] ſ. Ho. melius placet, ꝙ referatur ad legatū. nā licet teſtes recepti fuerint corā dele. a le. tñ atteſtōnes depoſitæ fuerūt apud legatū. iuſtū. n. fuit, ꝙ ex quo ꝑ ſe īduxerat teſtes corā ꝑdictis dele. ꝙ eoſdē teſtes ſup eodē ñ īducat corā alijs, & ſm hoc planus ē īntells, nec ſūt neceſſarię gl. hic poſitę. [đpoſitis] qa timetur, ne didicerit teſtificata, q apud eū đpoſita erāt, & iō ꝯtrariꝰ dēt eē illis nec ampliꝰ teſtes illos ꝓducere, vr alios, ſi ꝑ ſe ñ ꝓduxit. [alioqn] ſ. ſi ñ ſūt apud eū depoſitę. [ꝓducti] ī cā, q erat inter archiepm, & mag. R.

SVMMARIVM.

1 *Proteſtatio non excuſat a iuramente.*
2 *Ante publicationem debet iudex exprimi facere, quid cuique obiiciat.*
3 *Quando ſit admittenda proteſtatio, quòd liceat dicere in perſonas teſtium.*

CAP. XXXI.

PRæſentium. [Teſtiū] ſecus in Inſtris, ꝯ q̃ obij
citur vſq; ad ſi.j. de præſump.il-
lud, C. de edi di. Adri. l. vlti. [cū iuramēto] dicunt q
dā tunc demū hoc iuramētū præſtandū, cū a princi-
pio non eſt iuratū de calūnia, vel in cauſis, vbi nō iuratur de ca-
lūnia, vt in ſpiritualibus, ſ. de elect. cū dilectus. Non tamē dici-
mus idē, & ſi ſit iuratū. [Forſan] nam in hoc caſu, l. qñ fuit pro-
teſtatus, ſine illo iuramēto poterit dicere in perſonas teſtium.
1 † Sed cōtra. j. eod. præſentiū, vbi dr, ꝙ proteſtatio non excuſat
a iuramēto. Sol. illud loquitur de illo, qui teſtes induxit, quan-
do vult reprobare teſtes ſup aliorū reprobatione inductos, &
ideo magis præſumitur ꝯ eū, & ideo etiā cū proteſtatione exigi
tur ab eo iurm. vel ibi aliqua ſuſpitio mouet iudicē, hic autē ob
tinet generaliter, [id fuerit] ſcilicet ꝙ velit dicere in perſonas
2 teſtiū. † [Proteſtatus] licet ſufficiat ſola proteſtatio, vt hic, ta-
men iudex prudenter facit ſi ante publicationē facit exprimi,
quid cuiq; obijciatur, & etiā ſuper hoc ante apertionē teſtiū ſu
per principali productorū recipiendi ſunt teſtes, l. ſup reproba-
tione teſtiū, ſ. de proba. licet, & j. e. præſentiu. [oſtendere] per le
gitimas ꝓbationes, vel per probabiles p̄ſumptiones. alij tamen
dicūt ad hoc ſufficere ſolū iuramentū ipſius. [repellere.] C. de
fal. qui falſas. C. de reb. credi. ſi quis ius, infra de cen. cū olim.
3 † [Proteſtatus] hæc proteſtatio, ꝙ liceat dicere in perſonas te-
ſtiū, non eſt admittenda, niſi iudex in hoc aduerſario ꝯſentiat,
quod ſic probo: poſt publicationē teſtiu non eſt ei licitū dicere
ꝯ teſtes, ſi nō fuerat ꝓteſtatus, vel ſine iuramēto. ergo & ſi fue-
rit proteſtatus, idē dicendū erit, niſi pdictorū cōſenſus adſit, vel
iuſta cauſa proteſtationis oſtēdatur. ꝓteſtatio. n. ꝯ ius cōmune,
vel præter volūtatē aduerſarij, vel iudicis nō valet, niſi ex iuſta
cauſa fiat, vt no. ſupra de cōſti. cū M. & de ele. Cumana. & ī hoc
caſu ſi admittatur ꝓteſtatio, ſi teſtes pro eo aliquid dicant, bene
valet ei, quia nō dixit teſtes malos, licet & ꝓteſtatus ſit, ꝙ hoc ſi
bi liceret, nec de omnib. dixit, ꝙ vellet eos reprobare. & ſi pro-
teſtetur expreſsè, ꝙ dicere vult in teſtes, vel excipit ſic, teſtes
volo repellere, ꝙ ſunt criminoſi, bene admittenda eſt, etiam ſi
nō hēt paratas probationes, ſed recipient poſtea, vt no. infra e.
cū cauſam, & poſtmodū antēq̃ teſtes recipiant ſuper exceptio-
ne, oportet eorū crimina exprimere, j. e. præſentiū, & tunc de fa
cili nō crederē eis, ſi quid pro ipſo dixerint, vt hic. [De facili]. i.
nullo mō, ar. C. de fal. qui falſas, C. de rebus cred. ſi quis iu. j. de
cenſ. cū olim. Vel dic, ꝙ iudex aliquā habebit præſumptionem
ex dicto eius, ſi alias videatur eā cōſonare veritati. vel dic, ꝙ q̃-
diu perſeuerat in propoſito dicēdi ꝯ teſtes, nō creditur ſibi ꝓ ip
ſo: ſed ſi recedit ab hac ſua ꝓteſtatione, tūc creditur ei, quia pœ-
nitere pōt, ff. de app. ſi quis ii. ff. de inoff. teſt. nā & ſi. vel dic, ꝙ
nō crederetur huic teſti pro ipſo, q ſic eſt proteſtatus, ſi aduerſa-
rius ratā vult habere ꝓteſtationē eius, & ñ vti teſtimonio eius.
alioquin ſi vult vti teſtimonio eius ꝓ ſe, & ꝯ ſe admittere tene-
tur. 3. q. 8. cuius in agēdo, nec dēt eadē res duplici iure cenſeri.
12. q. 2. cognouimus. Sed dicūt quidā, ꝙ hanc proteſtationē po
teſt reuocare, ſicut appellationē. 2. q. 6. ſi quis libellos, niſi inter
eſſet aduerſarij pp expenſas, & laborē, ff. de re. iur. nemo, niſi il-
lud intereſſe vellet remouere ſatiſfaciēdo de expenſis, & alijs,
vt debet. hic autē ſixe tenendū eſt, ꝙ poſt q̃ induxerit teſtes ad re-
probationē teſtiū a parte altera productorū, vlterius nō pōt pœ
nitere. nā cū teſtes pro vtraq; parte iurent. 14. q. 5. nō ſanè, pōt
eſſe, ꝙ teſtes ipſi reprobatorij ea dicerent, q̃ potius facerēt ad cō
firmationē ſuorū teſtium, q̃ ad reprobationē. Si autē per inſtru-
mēta vellet reprobare, etiā poſt productionē poteſt deſiſtere.
Alij tamē dicunt, ꝙ ex quo corā iudice obtulit ſe probaturum
exceptionem cōtra teſtes, vlterius reuocare non poteſt, quin
ſup hac exceptione iudicetur, cū de qua re cognouit iudex &c.
ff. de iudic. de qua, & quia iam exceptione tua propoſita contra
teſtem quæſitū eſt ei ius, vt ſibi pro ſe non credatur. tacitè autē
huic exceptioni, ſcilicet quòd poſsit dicere in perſonas teſtiū
renunciatur, ſi mādet eū interrogari de capitulis ſuis, arg. præ.
ll. & 4. qō. 3. ſi quis re. quidam tamē dicunt, quòd inuito eo, qui
producit, ſuper capitulis proteſtātis ꝯtra eū audiendi non ſunt,
cū & ſi dicerent pro eo, non eſſet eis credendū. hoc dicit. Secus,
ſi mādet examinari ſuper capitulis aduerſarij, quia tunc tantū
ad eos reprobādos intēdo. Sed melius eſt dicere, ꝙ ſemper ſunt
recipiēdi, qa ſi non faciunt ad plenā ꝓbationē, faciunt tñ ad p̄-
ſumptionē, vt ſ. dictū eſt. Si verò ex dictis teſtiū, ꝯ quos ꝓteſta-
tus eſt, faciat rubricas ꝯ aduerſariū, nō vr tacitè renūciare, cū li-
citū ſit auctoritatibus vti ad eos cōuincēdos. 37. di. ſi quid. Sed
ſi pro ſe, vel iure ſuo faciat rubricas, ſecundū opinionē eorum,
qui dicūt, ad nihilum valet eorū teſtimoniū, renunciare videt,
ſecūdū opinionem autē aliorū ſecus, cū ad aliquid valeat eis di
ctū illorū. tñ hic, ꝙ ꝓ ſe, vel iure ſuo poſsit facere rubricas, nō
videt hēre locū niſi cū teſtes generaliter iurauerūt ſup tota cā
dicere teſtimoniū. alij contra, & no. ſupra eodem, fraternitatis.

CAP. XXXII.

IN noſtra pręſentia, & infra. [Honeſtatis] ſupra de ele.
dudum, vbi no. [Præferenda] vel adæquanda, cū ſint rei, ſu
pra de probat. cap. 3.

SVMMARIVM.

1 *Criminoſi an repellantur a teſtimonio & ab excipiendo. nu. 2.*
2 *Teſtes ſuper alijs articulis penitus diuerſis, an produci poſsint apertis*
iam alijs atteſtationibus.

CAP. XXXIII.

TAm literis veſtris. [Lucan.] cū enim ꝯ
ſecrationē peteret, ex
ceptū fuit ꝯ eū de multis. [Infamia] pp hoc induci-
1 tur ei purgatio. [Tales] † . i. criminoſi, q repellunt a
teſtimonio, ſed nō ab excipiēdo, alij dicunt criminoſos eſſe re-
pellēdos a teſtimonio in cā exceptionis. hic autē repellunt, qa
erant cōſpiratores, vel inimici, vel aduerſarij in cā. prius dictū
2 magis placet. [Quia]. † No. ꝙ ſi teſtes ꝓducti ſunt, & apertæ at
teſtationes, tñ poſt ſup alijs articulis penitus diuerſis pñt ꝓduci
teſtes, ar. ſ. eo. cām, q̃. & eſt hoc ea rōne, qa generalr de omnib.
excipere pōt. Idē etiā dicerē in vniuerſalibus, & generalibus pe
titionibus, qa licet ſup vno articulo eſſent apertę atteſtationes,
tñ ſup alio admitterent. nā, quod plus eſt, ēt poſt ſnīam audire-
tur. C. de iudi. l. 2. Idē eſt ēt in ſingularib. actionibus, dūmō arti-
culi ſint diuerſi. ſ. eo. cām. Itē no. ꝙ hic ſpāliter admiſsi fuerūt
poſtea teſtes ſup hoc articulo, licet terminū habuerit ad probā
dū, quicquid voluit de iure ſuo, quia pp eius culpā. i. illegitimā
appellationē ſuper irregularitate eius nū fuerūt teſtes recepti.
[Fœminæ]. ſ. eo. qm̃. vbi no. [Falſas] & ideo fuerūt falſæ. ſ. de
ꝓba. c. tertio loco. j. de his, q̃ fi. a ma. par. ca. q̃to. C. de falſis, q ve
luit. [Cōſtat] & poteſt conſtare directo. ſ. de proba. tertio loco
& indirecto. j. de his, quæ fiunt a prælā. quanto. j. eo. ex tenore.

SVMMARIVM.

1 *An poſsit Archidiaconus agere ſine mandato.*
2 *Nunquid, ſi feratur ſententia contra vnum agentē, poſsit poſtea alius agere.*
3 *Singularis perſona qualiter agere valeat nomine eccleſiæ.*
4 *Contumax in proceſſu negotij citandus eſt ad audiendam ſententiam.*

CAP. XXXIIII.

CVm olim. [Archi. Menen.] q alio noīe dr ſā
cti Dauid: dicebat. n. hic Archi. hāc
eccleſiā eſſe archiepālē, & ſup hoc obtinuit fieri in-
quiſitionē p dñm Papā. Sed obijcit, aut vacabat ec-
cl'ia, aut nō. Si vacabat, ſvacāte ſede no erat de ſtatu eccl'iæ agē-
1 dū, j. ne ſe. va. c. j. ſi nō vacabat, eps dēt agere, nō archi. † Itē quo
pūt archidiaconus agere ſine mādato? Rñ. ꝙ eccleſia nō vaca-
bat, & eps erat negligēs hoc ipſo, ꝙ ius eccleſiæ ſuę nō ꝓſequit,
vl alias de negligētia, ſūmaria cognitione p̄miſſa, ꝯſtitit Papę,
vn Arch. & qlibet alius de eccleſia pōt ꝓſeq cām, ēt ꝯdicentib.
epo, & alijs. 12. q. 2. nō licet. j. de re. eccl. nō alie. c. ſi qs p̄sbyte-
rorū. 2. qō. 7. quapp, & ꝯficiet libellū noīe eccleſię, & petet fieri
reſtōnē noīe eccleſię, vl iudicari p eccleſia, ar. ſ. de in integ. reſt.
c. 2. & 3. & c. cū ex lris. & licet agat noīe eccl'ię, nō eſt neceſſe, ꝙ
hēat mādatū, & hēt hāc ptāē agēdi de iurib. q̃ ſūt eccl. ſ. de re. eccl.
ñ. alien. ſi qs. 12. q. 2. ñ licet, & nō ē hic pcutās, ſicut ſi pr agat p fi
filio. C. de bo. q̃ li. l. cū oportet, & l. cū non ſolū. vl ꝯſanguineus
ꝓ ꝯſanguinea, & ī multis alijs caſib. vbi aliqs ꝓ alio agit, & noīe
alterius, licet non hēat mādatū, ff. iud. ſol. l. 3. § 1. ff. de ꝓcu. ſed
hę: tñ ſi iudex nō cogat eū exprimere, cuius noīe agit, prudēter
faciet, ſi nec ipſe exprimat. Si aūt eccleſia vacaret, nō poſſet age
re Archi. cū nō eſſet negligēs eps, qa non eſt, nec pōt currere tē
pus vacāte eccleſia. j. de p̄ſcrip. audiuis, & c. de quarta. alij tñ di-
2 cūt, ꝙ ēt vacante eccleſia pōs agere Arch. † Sed nunquid, ſi vno
agente feraſ ſnīa ꝯ eū, poſtea poſsit alius agere? Reſpo. nō etiā
ꝓcurator ab eccleſia legitime cōſtitutus, niſi forte ignoraſſet,
qñ alius agebat, ar. ff. d accu. is cui. §. idē. vl niſi poſterior doceat
de colluſione prioris. ff. de iu. l. cū. §. in pupillaribus, & ſi plures
ſimul agere velint, eligēdus eſt idoneior poſt illū, cuius intereſt,
ff. de po. ac. l. 2. & 3. qñ autē ille, cuius intereſt ſinglr, agit ſuo no
mine, ꝯficiet libellū poſt eū, ſi alius agat ſiue ꝓcurator eccl'ię, ſi
ue qcūq; alius. nō ob. exceptio rei iud. qa eſt alius q primo egit,
& alius q nō, & ad aliud, ar. ff. de ex. rei iud. & an eadē, & l. cū q̃-
rit. Itē res inter alios ac. &c. hęc licet ꝓ parte ſint vera, in eo tñ,
ꝙ cuiq; licitū ē agere noīe eccl'ię ꝓ iurib. eccl'ię, vbicunq; eps,
vl capīm fuerit negligēs, ar. c. nō liceat, ſi qs p̄sbyterū, nō fatent
qdā hoc eſſe verū, nec ꝯcedit, qd hic ſcriptū eſt. illa. n. capla tñ ī
reuocatione alienatorū loquunt, vbi eſt ſpāle, & ex ſpāli cā cō-
ceſſū eſt ſingulis clericis eiuſdē eccl'ię, cuius bona ſunt aliena-
ta ꝯ ius cōe, & ſuo noīe aget, ſicut ī actiōe populari, & ñ eccl'ię.
Capla āt, q̃ ſūt 2. q. 7. quapp, & c. ſeq. vere nō loquūt ī reuocatio
nib. alienatorū tm, ſed ēt vbicūq; viderit epm excedere rōnē, vel
3 alias eccl'iā lędi. † Sed dñt, ꝙ ibi ñ agit ſinglaris pſona noīe eccl'ię
intentando

intētando actionē,ſed denunciādo,vel inquirendo,vel excipiē
do,vel accuſando agere pōt ↄ eū, vel eos, qui neglexerūt eccle-
ſiā,& ſic intelligit 16.q.7.filius.23.diſt.illud. Iſtud etiā c.nō ob-
eſt,quia hic nō admittitur Archi.iure cōmuni,ſed ad procedē
dū in inquiſitione.C.ſi de mo.poſ.l.j. & quē Papa faciebat. Nā
cū Papa multa audiſſet de ſtatu eccleſiæ huius,tandē ad inſtan-
tiā Archi.& eodē proſequēte Papa cōmiſit inquiſitionē,& ꝙ ī
forma inquiſitionis procederet,ex eo apparet,ꝙ li.nō conteſt.
recipiunt teſtes,& fertur diffinitiua ſnīa, quod nō licet, ſi dire-
cto ageret.ī.vt lit.nō ↄte.qm̄,in princi. hoc autē forte poſſet di
ci anteq̄ celebraretur aliquis ↄtus per epm̄, vel capitulū, ꝙ ſi
aliquia ↄdiceret certa cauſa aſſignata, ſi poſtea vellet dicere cō
tra eū & petere illud retractari nomine eccleſiæ,ꝓbata cauſa co
rā iudice ſuperiore,poſſet etiā ſine appellatione expediri,infra
de his q̄ ſiūt a ma.par.cap.c.cū in cunctis,ar.11.q.j.ſi quis cū cle
rico.etiā patronus.16.q.j.cōſtitutus. Alij tñ ↄdicunt,ſed ↄ prius
dicta.ſ.ꝙ hic procedit inquirendo. vr dicere litera, vbi dicit, ꝙ
archi.poſſet repelli.vnde dr,quod hic non agit in forma inqui-
ſitionis, cū in cā inquiſitionis fama eſt pro accuſatore, & quæ
ex quo vera eſt,nulla exceptione repelli pōt.j. de accuſa.quali-
ter. a. Itē quia dicit hic, ꝙ per procuratorē pōt agere executor
huius inquiſitionis. Itē quia hic dicit, ꝙ in inquiſitione ſecun-
du hoc neceſſaria eſt lit.cōte. dummō partes nō ſint contuma-
ces.ſed reſpōdemus hoc non eſſe ↄ iura.ſ. ꝙ cōſtituat procura-
torē,& ꝙ poſſit repelli ab inquiſitione,& ꝙ fiat lit. cōte.quādo
aliquis executor admittitur ad inquiſitionē proſequendam, vt
hic,& maxime vbi agitur de iure alicui dādo, vel accreſcendo.
Secus autē dicerem,ſi inquireret de crimine. Itē & ſecus eſt, v-
bi Papa ex ſuo officio procedit.[Per exceptionē] forte qa man
datū non habet,hoc nō placet. [Per exceptionē] excōmunica-
tionis, vel rei iudi.vt ſupra de lit.cōte.exce. & infra de excep.ex
ceptionē,vel quia expoliauerat archiepm̄ cuſtodia vacantiū ec
4 cleſiarū,vt ſupra de teſti.ſpo.item cū quis,& in c.in literis.†[Sē-
tentiā] præmiſſa tamē lit.cōte. ne ſi ↄ ī. vt lit.non cōteſta. quo
niā,vel potes dicere decre.loqui, quādo archiepſ diffamauerat
eccleſiā Nemen. quæ ei ſuberat. vnde præfigēdus eſt terminus
archiepo,intra quem procedat, alioquin præcipiendū eſt ne vl
tra eccleſiā inquieret.C.de inge. ma. diffamari. ſed hic non vr,
ſcilicet ꝙ archiepſ diffamauerit,cū eſſet in poſſeſſione. alij di-
xerunt generale eſſe, vt in cauſa ſtatus procedatur lit.non cōte.
vel dic, ꝙ hic in modum inquiſitionis proceſſum fuit, & ideo
procedi potuit lit.non conteſta.ſupra vt lit.non conteſta.quo-
niā. Item no.hic cōtumacem in proceſſu negotij citādū ad ſen-
tentiam audiendam,de hoc no.ſupra de offic.deleg.conſuluit.

CAP. XXXV.

EX tenore veſtrarum. [Feſtum] Hic nō dixit ante ꝓ
ductionē teſtiū. ſ.de loco, & tēpore, quibus cū alia
ↄxerat, quia ſi dixiſſet poſt publicationē eorum, nō
fuiſſēt alij teſtes admiſſi,cū & prius de hoc pars inſtructa fuerit.
hic autē ideo admittunt,quia ſic ex dictis teſtiū poſt publicatio
nem apparuit.[admittendos] de hoc no.ſupra c.fraternitatis.

SVMMARIVM.

1 *Criminoſi an repellantur a teſtimonio & ab excipiendo. nu. 2.*
3 *Teſtes ſuper alijs articulis penitus diuerſis, an produci poſsint apertis iam alijs atteſtationibus.*

CAP. XXXVI.

SIgnificauerunt nobis, & infra.
[Proprietate] de hoc no.ī.de ſequeſtr. poſs.ad hoc.
[Suſpenſo] de hoc no.ſupra de cauſ. poſ.c. paſtora.
[Succeſſerāt] interdictū enim,vnde vi,datur hæredi,& bonorū
poſſeſſori.ff.de vi & vi arma.l.j.§.hoc interdictū, & in hæred. de
hoc no.ſupra de teſti.ſpol.cū ad ſedem, & eodem mō ſucceſſo-
ri,& in ſucceſſurē de eo,quod ad eū peruenit.[Deberet] niſi mo-
1 nachi quartā productionē petiſſent.†[Quartā] quicūq; quar-
tā productionē petit,dēt petere cū ea adiectione,ſ.cū ſolennita
te iuris,& ſi hoc nō adijciat,& offerat,& deneget,iuſta eſt inter
locutoria,& iniuſta appellatio,quod ſic ꝓbo:quarta ꝓductio te
ſtiū ſine ſolēnitate ſimpliciter loquēdo nō eſt de iure,imò eſt ↄ
2 ius,vel præter ius:ergo qui eā denegat,bene facit. †Itē not. ꝙ ſi
petatur quarta ꝓductio legitime, i. cū ſolēnitate, & iudex ſim-
pliciter deneget,vel nō aſſignata cā,vel non p̄miſſa cognitione
ſup ea,ſ. vt refrenet multitudinē teſtiū,vel aliā, etiā ſi illa cauſa
denegationis ſubſit, in veritate tñ ſnīa eſt iniuſta,& appellatio,
ſi cōtingat eā fieri,erit iuſta. Et hoc ſic ꝓbo:petitio quartæ pro-
ductionis de iure eſt, qm̄ fit cū ſolēnitate, denegatio eſt ↄ ius.
ergo ſi nō aſſignat cām ſuæ denegationis, grauat partē, & ſic ꝑ
ↄn̄s legitima appellatio vr infra de appel. cū in eccleſia, & c. vt
debitus. ſed ſi cām aſſignet iuſtā, & non examinet ipſam, adhuc
facit ↄ ius & per ↄn̄s grauat,qa hæc quarta ꝓductio cū cauſæ co
gnitione dari dēt,vel negari,vn no.ī.eo.in cauſis. Si ergo hoc ñ
præcedat,grauamē eſt. alij autē dicunt ↄ. [Et pp hoc] quia quar
tam productionē denegabant.[Interlocutoriā] ſupra de electi.
3 cū dilectus.†[Appellaſſe] no. ꝙ ab interlocutoria appellatur q̄
fertur in iudicio poſſeſſorio.ſimile ī. de elect.cū dilect. & tamē
in poſſeſſorio ſiue retinēdæ,ſiue recu.ſiue adipiſ.poſſeſsionis ñ
appellatur.C.ſi de mo.poſ.l.j.& 2.q.6.ſi de poſſeſsione.quidam
tamē dicunt,quod dicit illa l. nō obtinere ſecundum canones,
ſed ſecundū leges tantū. de hoc alias bene no.infra de no. ope.
nunc.c.pen. vnde dicit, ꝙ monachi appellarent poſt interlocu-
toriā latam ↄ eos ſuper denegata eis quarta productione teſtiū,
quia per talē denegationē fuerunt grauati. Sed ſi monachi pe-
tijſſent quartā productionem,& ante denegatā petitionē dixiſ-
ſent,& appellamus,ſi denegaueritis eam, tunc talis appellatio ñ
impedit,quin valeat,quicquid fit poſt talem appellationē, etiā
ſi poſtea deneget per ſnīam admittere quartā productionē,niſi
poſt denegationē iterū appelletur, arg. ad hoc, quia nulla cau-
ſa,vel grauamē ſuberat tēpore primæ appellationis.j. de appel
la.vt debitus honor,& c.dile.fil.G. ſed ſi ante ſimpliciter dene-
gaſſet quartā productionē,& monachi appellarent, niſi reuoca
ret hoc grauamē, bene valeret huiuſmodi appellatio, qa nō eſt
a futuro grauamine,ſed præſenti,ar.infra de appel.ex parte.nec
valet, ſi obijciat appellatus, ꝙ vr a futuro grauamine appella-
tū,cū dicant, appellamus,niſi reuocaueris:quod verbū oſtenſi-
a uū eſt, ff. ad Tertul.filij mr.ad finē,& futurū ſubiunctiuiª modi,
quia reuocatio,quæ petit,quæ eſt de futuro,non eſt grauamen,
ſed ē releuatio grauaminis.grauamē autē fuit denegatio quar-
tæ productionis,q̄ bene præceſsit,& a qua appellatū fuit,& be-
ne appellare licet.[Quartā] & de hoc no.ī. eo. in cauſis.[Effre-
natā] ſupra de probatio.licet.ff.de teſti.l.j.infra c.proxi.[Lega-
li] Auth.de teſti.§.qa verò.[In ꝓbatione] hac.ſ.ꝙ petiere quar-
tā productionē cū ſolēnitate,& quod qa eis hoc denegatū fuit,
intra decenniū appellaſſet.[In expenſis] de hoc no. ſupra de do
lo, & contu. finē. [Liquere] quod eſt poſt cōcluſionē. ante .n.
cū poſſet nouas exceptiones proponere,& ſup eis teſtes produ-
cere,& in omni cā inſtrumēta,de cā liquere nō pōt,ſupra c.cau
ſam,rā literis.ī.de ele.dudū. t.infra de fide inſtr.cū dilec. [Pro-
ceſſum] & ſi voluerint moniales, alias nō, de hoc no. de cauſa
poſ.& proprie.paſſo.alij contra,ſi noluerūt moniales, dūmodo
monachi velint. [Alioquin] ideſt ſi eſt concluſum, & ita ha-
bes hic, quòd ſi concluſum eſt in petitorio, quòd poteſt tran-
ſire ad poſſeſſorium: ſed tunc iudex vtrunque ſimul determina
bit, vt hic dicit. [Simul] ſupra de cauſa poſs. cum dilectus.

ADDITIO.

a ¶ Futurum ſubiunctiui. Vide Felin.hic, & eundem in cap. quoniam, colum. 2. in princip. ſupra de conſtitu.

SVMMARIVM.

1 *An poſsit Archidiaconus agere ſine mandato.*
2 *Nunquid, ſi feratur ſententia contra vnum agentē, poſsit poſtea alius agere.*
3 *Singularis perſona qualiter agere valeat nomine eccleſiæ.*
4 *Contumax in proceſſu negotij citandus eſt ad audiendam ſententiam.*

CAP. XXXVII.

CVm cauſam. [Tā ſup principali.] Idcirco
a principio ſimul mandat recī
pi teſtes ſup principali,& dici in ꝑſonas teſtiū,quia
præſumptio erat,ꝙ Fauētini vellent prorogare cau
ſam.ī.de proba.licet.Idē, vbi a principio fit tm̄ ꝓteſtatio de di
cēdo in ꝑſonas,ar.ī.c.præſentiū. Idē, vbi dr odioſus ex leui cā,
& idē,vbi dr ſeruilis cōditionis,& in præſenti non hēt chartam
manumiſsionis,in Auth.c.§.ſi vero dicat.nā in his caſib.admit
titur & recipit teſtis, vt teſtificetur ſup eo, ad qđ inducitur, nun
obſtantib.prædictis exceptionib.ſup quibus, vel ſimul cū eis re
cipiunt probationes,vel differt in aliud tēpus:alias autē propo
ſito aliquo ↄ teſtē ſtatim ſup exceptione recipiet probatio ante
q̄ teſtis admittat ad ferendū teſtimoniū.ī.eo. ex parte.C.de ꝓ-
ba.ꝓbationē.C.e.ſi qñ.& hoc ſi ſūt paratæ, alias nō differt rece
1 ptio teſtiū,vt ī Auth.prēd.†[De cauſis].ſ.an lucri cā fecerit,vr
odij.ff.e.l.3.vel an reddiderit cām ſui teſtimonij, Auth.c.§.2.4.
q.3.§.ſola. ſi tñ iudex de cā non q̄ſierit,nec teſtis reddiderit, nō
minus valet teſtimoniū.ff.de no.op.nun.de pupillo. §.q opus,
j.de re iudi.ſicut.24.q.3.ſi habes.Hoc intelligo verū, ſi nō quæ
rat de cauſis ſnīæ,& ſic loquitur Authē.de teſt.§. licet. Sed ſi o-
mittit quærere de capitulis principalibus cauſæ, puta ſi egit rei
vend.& teſtis,q iurauit ſuper tota cauſa,dicit ſcio,quia talis eſt
dn̄s rei petitæ,niſi aliud probet,fertur ſententia ↄ eū. fert.n.te-
ſtimoniū de iure,non de facto,qđ nō licet, & dēt interrogari &
rn̄dere,ex qua cā habuit.& ſi teſtis rn̄det,ꝙ ex cā emptionis,ite
rū interrogabit,a quo dn̄o emit,& ſic de alijs,ſine quib.dn̄iū ha
beri nō pōt,& q̄ cōprehendunt ſub petitione de qua agit. Item
nō dicimus q̄rendū indifferēter de odio,& lucro, vt no.j.de ac-
cu.īq̄ſitionis.ſed de cauſis prīcipalis negotij inq̄ri mādat, & ap
plat hic cās circūſtātias ipſius negotij,ſicut hic apparet,ve3 lo.
2 co &c.†[De cauſa]dic, ꝙ offm̄ teſtis ē ꝓprie dicere veritatē de

his, q̃ percipit 5. ſenſibus corporis. 3. qō. 9. teſtis. ſi.n. quæſtio eſt
inter aliquos, an aliquis tenuerit aliquã rem de facto, nec ne, vł
aliqua res fuerit alba, vel nigra, hic dẽt perhibere teſtimonium
de viſu, & põt reddere teſtimoniũ, ego vidi, ꝙ de facto tenebat
rem talẽ, & hic nõ eſt neceſſe, nec vtile quærere cãm ſciẽtię, qa
iam dixit cã. quãdo dixit, ꝙ vidit, ꝙ tenebat eã, quia nulla alia cã
põt eſſe ſui dicti, niſi quia vidit. nec nego, quin vtile tũc ſit quæ
rere de aliis circũſtãtijs, videlicet vbi eras tu, quãdo vidiſti, &
quæ erãt, & quãdo vidiſti, & de conſimilibus. Sed certe hæ nõ ſũt
5 cauſæ dicti, ſed ſunt circũſtantiæ ad veritatẽ indagandã. †Sed &
ſi teſtis dicit ſimpliciter, talis tenuit talẽ rem de facto, & non di
cit, ego vidi, bonũ eſt eius teſtimoniũ. C. de teſti. teſtimoniũ, &
tunc eſt vtile ab eo quærere cãm ſui teſtimonij, qa ſi dicit, ego
ſcio, qa nullus dubitat, vel ego ſcio, qa ſic oẽs dicunt, non valet
eius teſtimoniũ, quia malam & inſufficientẽ cãm reddit ſui te-
ſtimonij. ſed ſi dicit, ego ſcio, qa vidi, tunc bonũ eſt eius teſtimo
niũ. Item in hoc caſu dicimus, quod ſi nõ quæratur de cã, ꝙ ni
hilominus valet teſtimoniũ eius. Itẽ dicimus, ſi quæſtio eſt, an
cantet alte, vel plane, bene vel male, hic quæritur teſtimoniũ de
auditu. Itẽ ſi quærat̃, de qua materia ꝯciunatus eſt & ſi ſcit ꝙ ta
lis res eſt ei obligata, & idẽ eſt in ſimilib. Idẽ eſt, qñ quæritur de
aliqua re, an ſit dulcis, vel amara, hic valet teſtimoniũ de guſtu,
& dẽt quæri, qũo ſcit, ꝙ ſit talis ſaporis, & nõ eſt niſi vna cã, qa
ego guſtaui. & idem eſt, ſi quæritur de aliqua re, an ſit aſpera, vł
ſuauis, quærendũ eſt teſtimoniũ de tactu. & hic eſt vtile quære-
re cãm, quæ ſimiliter nõ eſt niſi vna, ſ. quia ego tetigi eam. & idẽ
eſt, ſi quæſtio eſt de aliqua re, an ſit boni odoris, vel fœtidi. nam
hic nõ põt alia cã reddi, niſi quia ego odoratus ſui eã. bene ta-
mẽ põt ꝓcedere iudex, vt dicat, quomõ ſcis, ꝙ ſit mali odoris,
an erãt ibi aliæ res vicinæ, de quib. poſſit venire odor malus, vel
an ipſe eſſet faſtiditus vino, vel cibo, vnde potius ex ſe cauſala-
bat malũ odorem, quã ex ſpeciebus haberet. & hoc idem eſt q̃-
rere in alijs. Sed ſi omittatur, nõ minus valet teſtimoniũ. aliqui
tamẽ quãdoq; quærunt, an eſt talis dñs rei, vel an eſt talis iracũ
dus, vel ebrioſus. Sed ad has quæſtiones non tenetur reſpõdere,
qa nullo ſenſu corporis põt apprehendere, ꝙ ſit dñs, vel ebrio-
ſus, vel iracundus, ſed oculis mẽtis. ſ. ratione hoc apprehendit.
ipſa enim rõ ex his, quæ apprehẽdit ſenſibus corporis, bene po-
teſt iudicare eũ dominũ, vel ebrioſum, vel iracundũ, ſed ipſe ñ
adducitur in iudicẽ, ſed in teſtẽ, & ideo teſtimoniũ eius non prę
iudicat, niſi cauſam aſſignet. Sed ſi aſſignat iuſtas cauſas teſti-
monij, puta ſcio eũ dominũ, quia ſui præſens, vbi emit lanã, de
qua facit pannũ, tunc valet teſtimoniũ non ratione primæ par
tis, qua dixit eũ dominũ, quod videre non potuit, ſed iudicare;
ſed ratione ſecũdæ partis, qua aſſignauit cauſam iuſtã ſui teſti-
monij. & non eſt malũ, ſi teſtis, vel ratio bene iudicat ea his, q̃
ſenſibus corporis appræhendit, ꝙ iudex cõcordet cũ eo, tamen
niſi ſufficiẽtes cãs aſſignet, per quas apparet eũ dominũ, nõ va-
let teſtimoniũ eius. & idem vł, ſi dicit eũ ebrioſum, vel iracun-
dũ, quod potius vł iudiciũ rationis, quã dictũ teſtis. Videtur, qđ
ſi teſtis dicit, vidi eũ gerere ſe pro dño talis rei tanto tẽpore, qđ
præſcripſit, quod bene ꝓbat vtile dominiũ, etiã ſi non dicit cau
ſam, quia nõ quæritur ab eo. quædã tamẽ ſunt, quæ poſſunt tra-
hi ad iudiciũ rationis, & ad teſtimoniũ ſenſuũ corporis, ſicut ẽ,
ſi dicit ego dico, quod talis tali tẽpore poſſidebat, vel iuſte poſ-
ſidebat. nam poſſeſſio, maxime quãdo iungitur iuſte, aliquid iu
ris hẽt, vt no. j. de cõceſſ. præbẽ. cũ noſtris. vnde intelligo dictũ
huius teſtis, ꝙ poſſidebat. i. de facto tenebat. ſic enim eſt cõmu-
nis intelligentia huius verbi, quã ſequi debemus, arg. j. de ſpõ.
ex literis. nec põt dici, ꝙ eadẽ ratione ad iudiciũ rationis ſpe-
ctat iudicare, an bene, vel male cãtet, & an ſit multũ odoriferũ;
& idẽ de ſimilibus, qa non eſt verũ. qa hoc tñ ſenſibus corpo-
ris apprehenditur, licet vnus in his cognoſcat melius, q̃ alius, &
ideo ei magis, vel minus creditur. Idẽ eſt & in viſu, quia vnus
hẽt clariorẽ viſum, q̃ alius, & ideo ei minus creditur de viſu ad
remota, & magis de viſu ad propinqua. Idẽ eſt in teſtimonio ſẽ
ſuũ, quia ſæpe rõ iuuat apprehenſionẽ ſenſuũ corporis, ſicut eſt
videre in inſpectoribus corporis, ſ. an quis ſit frigidus, vel nõ, vł
an aliqua ſit arcta, vel nõ, quia aliqui in his ſunt alijs peritiores,
j. de frigi. fraternitatis, & tamẽ hic ſufficit dicere, vidi eã arctã,
vel frigidã, quia ſolo ſenſu corporis apprehenditur: ſed ſolo ſẽ-
ſu corporeo nõ apprehẽditur aliquẽ eſſe dnm, & ideo non va-
let dictũ eius, ego ſcio ipſum eſſe dñm. nec bene dř ego vidi ip-
ſum eſſe dñm, arg. ff. de interro. act. quia plerunq;. [Loco] 3. qō.
9. nihilominus. [Tẽpore] ſ. ſ. celebrari ꝯctus. 4. q. 3. in teſtibus. 3.
q. 9. nihilominus. De qualitate aũt tpis, ſi fuerit ſerenũ, vel nubi
lũ, nõ quæritur. 3. q. 8. libellorũ. ff. de proba. ſi arbiter, niſi & te-
ſtes eſſent ſuſpecti, tũc laborare dẽt iudex omnib. modis, vt eũ
intercipiat per aliquas ꝯrietates, ar. 30. q. 5. iudicantẽ, C. de edẽ.
4 is apud quẽ. †[Præſumptione] etiã quãdoque attendat iudex:
nam quãdoque atteſtationes, quæ non valent, ratificantur per
cõſenſum partiũ nõ ſolũ expreſſum, ſed etiã tacitũ, ar. 4. qō. 3. ſi

quis teſtibus, & j. eo. ti. c. cõſtitutus, & c. præſentata, & c. tuis. Se
cus in litis cõte. vel re iudi. & his, quæ ſunt de ſubſtantia iudicio
rũ, quia illa non poſſunt ratificari, vt no. ſ. de oſ. deleg. pruden-
tiam. in gl. ſed quid ſi iudex. licet enim talis exceptio iurib. ſuis
non valeat, qa non eſt in iudicio: tamẽ neutra pars põt contra-
dicere ſibi obſtãte exceptione pacti, vt patet in iuribus ſuperius
alleg. ff. de re iu. ſi conuenerit, & ff. cõmuni diu. iudicẽ. ff. de no.
ope. nun. l. j. §. & poſt operis, & §. ſeq. & patet in eo, quod legit̃
ſ. c. j. & 3. Hac eadẽ rõne vł, ꝙ ſi ille, cui eſt cõmiſſa receptio te-
ſtiũ, & de ꝯſenſu partiũ etiã tacito cõmittat receptionem alijs,
ꝙ valet, dũmõ non erret in facto, vel in iure, licet alias non poſ-
ſit alijs cõmittere, cũ ſit miniſteriũ induſtriale, vt no. j. de re iu.
cũ Bertoldus, arg. ſ. de oſ. deleg. quoniã. §. de his autẽ. Quidam
dicũt, & forte bene, ꝙ nõ ſufficit tacitus cõſenſus, quia potius
vł cõſentire, ꝙ iudex rõne ſuæ iuriſdictionis facit, ꝙ velit ſe obli
gare ea pacto. Iudex autẽ rõne iuriſdictionis ſolus hoc facere ñ
põt, & ideo p ſolũ tacitũ cõſenſum partiũ atteſtationes, quæ de
iure nõ valẽt, ratificari nõ poſſunt. Sed alij dicunt, ꝙ iudex ratio
ne ſuæ iuriſdictionis hoc facere põt, dũmõ partes cõſentiãt ſal-
5 tẽ tacite, ar. ſ. de oſ. del. prudentiã. §. ſexta. †[Multitudinẽ.] Itẽ
& alio mõ refrenabit multitudinẽ teſtiũ, quia iudex cũ ſuis aſ-
ſeſſorib. dẽt videre dicta teſtiũ. & ſi viderit, ꝙ bene probẽt arti-
culos, ſup quib. inducunt̃, prohibebit vlterius teſtes produci, ñ
tamẽ dicet parti, ꝙ hoc faciat, qa bene ꝓbauit, quod intẽdit, qa
in interlocutione dẽt iudicare, quid ſentiat. C. de falſis. ſed di-
cit, ꝙ hoc facit, qa ad officiũ eius pertinet effrenatã multitudi-
nẽ reſtenare, vt hic, & diminuere lites. ſ. de dol. & cõtu. finem,
& dilationes amputare. C. de temp. ap. l. 2. in prin. & eas non de
6 bet dare ad teſtes ſine cauſæ cognitione. 3. q. 3. §. ſpaciũ. †Sed tñ
prudẽter procedet iudex, vt nõ procedat ad refrenationẽ huiuſ
modi quã facit ex ſua ſecreta inſpectione, niſi prius faciat renũ
ciare partẽ, ꝯ quã ꝓceditur, ꝙ nihil dicet in teſtes, vel ea admiſ-
ſa ad dicendũ appareat teſtes nõ reprobatos per teſtes reproba
torios, quos ꝯ primos produxit, quod iudex bene põt facere, vt
ſupra de proba. licet, & infra eo ad hoc. Itẽ nunquã procedit iu-
dex ad hãc refrenationẽ, niſi vbi ꝯſtat, ꝙ dicta ꝓdictorũ teſtiũ nõ
poſſunt retractari. Effrenata aũt multitudo dř ſm æſtimationẽ
iudicis, qa ſi aliqñ ſup vno articulo requiritur vltra 40. & ĩ alio
ſufficiunt pauciores. ff. de teſtib. l. j. §. fin. [Præſumptione] infra
eo. conſtitutus. ſ. eo. intimauit. [Depoſitione] quæ forte non
valebant, quia erant receptæ poſt appella. vel ex alia cauſa.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia executioni mandanda eſt, niſi is, qui ſententiæ contradicit, incon-
tinenti probet ſua intereſſe.*

2 *An ſummaria cognitio ſemper ſit neceſſaria.*

3 *In collatione beneficiorum maior diligentia eſt adhibẽda, quã in alijs rebus.*

4 *Nunquid teſtes inducti in cauſa vnius, poſſunt induci in cauſa alterius ſu-
per capitulo eiuſdem tenoris.*

5 *Nõ tenetur quis ſtare teſtibus in alio negotio inductis, niſi partes cõſentiãt.*

C A P. XXXVIII.

VEniẽs ad ſed. ap. [Poſt appella.] iuſta erat
hæc exceptio: ſed procu-
rator repellebat̃, nõ quia eſſet cõſtitutus ab excõica
tis, q bene poſſunt cõſtituere procuratorẽ in cã ap-
pellationis, & etiã per ſe proſequi. j. de exce. cũ inter, & c. vene-
rabilẽ, & ſupra de iudi. intelleximus: ſed forte quia procurator
erat excõmunicatus, vł alias illegitime ꝯſtitutus. [Voluerit] all
qua oppoſita exceptione legitima. [Incõtinẽti] hoc reliquit ar
bitrio boni viri, forte vſq; ad 8. dies, vł forte plures, donec regret
ſeſtea de vltra mõtes, ar. ſ. de reſt. ſpo. lřas, circa fi. vbi dř incõti-
nẽti ꝓbãdũ. hæc tñ pars iudicis arbitrio relinquit̃. dẽt aũt fun-
dare ſuã intẽtionẽ. i. ꝙ ſua intereſt, puta qa ſit electus. nec q̃ram
quantũ ad hoc, ꝙ admittat̃ ad ꝯdicẽdũ, ꝙ ꝓbet ſe canonice ele-
ctũ, ſed electũ tñ: nec ꝓbat̃ p hoc, q ẽt ꝯ ꝯfirmãdũ, vł ꝯſecrãdũ
nõ admittat̃ aliqs, niſi cuius intereſt, qa hic nõ petebat̃ ꝯfirma-
tio, vł ꝯſecratio, ſed executio ſñiæ, quã nullus ĩpedire pt, niſi cu
1 ius intereſt. †[Incõtinẽti.] No. ſñiam executioni mãdãdã niſi is,
a q ꝯdicit ſñiæ, incõtinẽti ꝓbet ſua intereſſe. Et hoc intelligo [a] ve
rũ, qñ petit̃ res vacãs, q̃ a nemine poſſidet̃, quẽadmodũ erat hic
decanatus, q vacabat. Si aũt peteret̃ res ab alio. ſ. victo p ſñiam
poſſeſſa, nõ obſtãte, ꝙ alius diceret ſe hře ius in re, vł ſua inter-
eſſe, ſtatĩ mãdat̃ ſñia executioni pſtita cautione ab illo, q ĩ ſñia
obtinuit illi, ꝯ quẽ lata eſt ſñia, ꝙ ſeruet̃ indẽnis ꝯ aliũ petitorẽ,
ff. de rei ven. is a quo, & l. ſe. ff. de re iud. ſæpe, ĩ fi. Et eſt ro diuer
ſitatis hic, qa vbi res vacans transfert̃ in aliũ, deterioratur cõditio
petentis. ſ. cuius. n. petitur res vacans, q̃ poſſeſſa, ideoq; non
mandatur ſententia executioni, ſi contradictor probet, quod
ſua intereſt. Sed vbi de vno poſſidẽte i alium poſſeſſorem trans-
fertur,

A D D I T I O.

a ¶Et hoc intelligo. Adde Bar. & Do. in l. a diuo pio §. ſi ſuper rebus. ff. de re iu. & Pet. de Ancha. qui hoc ſequitur in conſi. 197. incip. efficacib. col. 3. in fin.

ſertur, nō pōt dici deteriorari quantū ad poſſeſsionē cōditio pe
titoris. Itē vbi res vacans eſt, nō eſt, qui recipiat cautionē pdictā
de indēni ſeruando. vel potes dicere, ꝙ illa lex habet locum tm̄,
vbi duo ꝯ eundē agunt. Sed hæc decre. habet locū, qn̄ non ꝯ ter
2 tiū, ſed inter ſe tm̄ de re aliqua agunt. †Sed ꝯ vr̄, ꝙ ſemper ſum-
maria cognitio ſit neceſſaria. ff. de re iud. a diuo. §. ſi ſup. & §. ſe.
Sol. ibi loquitur, qn̄ non in rebus petitis fiebat executio, ſed in
alijs, q̄ capiebantur in cauſam pignoris, & tūc quocunq; allegā
te ſe habere ius in re fit ſummaria cognitio, vt ibi dr̄. ſecus autē
vbi in ipſa re petita fit executio: nā tunc habet locū diſtinctio ſu
perior. Itē in illis, q̄ in cauſa pignoris capiūt, ſufficit ſummaria
cognitio, ſed in rebus vacantib. non ſufficiet ſummaria, vt hic.
3 †[Opponere.] Hoc dr̄, ꝙ iſte poteſt ſe opponere ꝯ eum, pro quo
ſnīa lata erat, ſed non dr̄, ꝙ poſsit impedire executionē ſnīę. ſed
licet non dicat, vr̄ tamen, & ea quo cōſtitit, ꝙ ſua intereſt, ꝙ nō
mandetur executioni, & eius executio impediri debet, quia per
ſnīam non debet fieri piudiciū abſenti, & ignoranti. ff. de mi. ēt.
§. ſi. Sed ꝯ, j. de re iudi. cū ſuper. vbi dr̄, ꝙ pīudicat ſibi, niſi appel
let. Sol. ibi loquitur, vbi præſens erat tpe latæ ſnīæ ille, qui ex eo
lædebatur, ſed hic loquit̄ de abſente & ignorāte. Alij intelligūt
quod hic dr̄ eſſe ſpeciale in beneficijs, in quorū collatione ma-
ior diligentia eſt adhibenda, q̄ in alijs rebus. & hæc ſolutio vr̄
poſſe tolerari ſm iura. alijs vr̄, ꝙ in executione ſnīæ, ſi appareat
ꝯdictor, ꝙ ſummaria cognitio eſt admittenda. ff. de re iud. l. à di
uo. §. ſi tciū, & §. ſeq. [Electione.] Super electione vtriuſq;. [Sen-
tentia.] Lata inter capl̄m, & decanū. forte dicebat ipſam ſnīam
non pīudicare ſibi, vel quia non eſt vocatus, vel quia nulla eſt.
[Super principali.] Bona allegatio. j. eo. cū in tua. [Incidenti.] ſ.
ſua intererat. [Eoſdem.] Mirum vr̄, ſi ijdē teſtes, qui dixerūt in
exceptione, iterū teſtificent̄ ſuper eodē in principali. vr̄. n. ꝯ, ſ.
eo. cauſam. j. vt no. C. de teſt. l. ſi. Itē hi teſtes aut inducunt̄, ꝙ di
cant idē, qđ in primo teſtimonio dixerunt, & ideo eſt ſuperua-
cuū. Aut aliud ꝯtrium, & tunc nō eſſet eis credendū, imo puniē-
4 di eſſent, tanq̄ ꝯtria dicentes, arg. C. de non nu. pecu. generalr. †Itē
qūo poſt publicatas atteſtationes admitterent̄? ꝯ, ſ. eo. tit. inti-
mauit, 4. q. 3. ſunt incerti, in prin. Ad hoc ſic reſpondeo, ꝙ ſi in-
ter diuerſas perſonas ſit de eiſdē rebus cōſimilis q̄ſtio, ſicut eſt,
cū vnus cohæres pro parte ſui debiti agit, vel ꝯ eū actū eſt, nihi-
lominus alius coheres agit, & ꝯ eū agetur. ff. de appel. à ſnīa ab
execu. & à ſimili teſtes ſuper eodē capl̄o inducti in cauſa vnius
inducerēt, & in cauſa alterius ſuper eodē capl̄o. Et idē dicimus,
ſi ēt ſuper eiſdē articulis inter eaſdē perſonas vtrobiq; agebat̄,
ſed ad aliud, puta, quia primo fuit ad intereſſe actū, ſecundo ad
vindictā. vel primo agebatur ad repellendū aliquē à litigando,
vel ad probandū, ꝙ ſua. ſ. agētis intererat, & ſic admittat̄ ad agē
dum. Secundo aūt inducunt̄ ſuper principali. ſ. vt res petitæ ſibi
adiudicent̄, ſicut hic ſatis probat̄. C. ad l. Iul. de vi pu. ſi quis ad.
ſ. de elec. cū dilecti. Si. n. ſnīa non obſtat inter alios lata, vel qn̄
ad aliud agit̄ ēt inter eoſdē. j. de re iudi. cū ſuper cōtrouerſia, &
no. j. de purg. can. cū dilectus, multofortius nec teſtiū receptio
habita ad vnū, & ad aliud, nec productio eorundē, vel atteſtatio
nes alibi receptæ. Obiectioni aūt ſic reſpon. ꝙ teſtes nō inducū
tur, vt idē dicant, qđ primo, vel ꝯ, ſed vt veritatē dicant teſtes, p
vtraq; parte, inducunt̄, & quiſq; capl̄a pro velle dabit, & teſtes
ſuū teſtimoniū dicent, & quiſquis habebit licentiā teſtimoniū
redarguendi, prout poterit. & bene fateor, ꝙ ſi ꝯdixerint priori
teſtimonio, nō valebit ſecundum, niſi ſe legitimè excuſent. ſed
pōt ſe excuſare, quia aliter & in alio ſenſu intelligebat, ar. pdi. l.
de non num. pecu. generalr, j. de accuſa. dilecti. Sed oppones, ſi
priores atteſtationes nāl̄r valent, vt reprobent ſecundas, quare
nō valent ad probationē faciendā in principali in hoc ſecūdo
iudicio? Reſpon. ad probationē non valent, quia ad hoc nō fue
runt inducti, nec ad hoc ageretur, nec ante pōt inſtrui cauſa, q̄
incipiat. Ad reprobationē aūt ſuā nō obſtāt atteſtationes prius
receptæ, quia per eas notoriū iuris eſt eū eſſe mendacē & falsū,
vnde repellit̄ à teſtimonio, ſ. eo. ſuper eo. Ad ſecundā autē ob-
iectionē occaſione publicationis teſtiū factā reſpon. ꝙ hi te-
ſtes non recipiunt̄ poſt publicatas atteſtationes in eodē iudi-
cio, quia modo agitur ad aliud, & ſic eſt aliud iudiciū. Iſtud aūt
non nocet, ſi in alio iudicio ſunt publicatæ, nec in iure prohibi
tū inuenitur. Qn̄ autē inter eaſdē perſonas, & ad idē agitur, qd
iuris ſit, no. ſ. eo. cauſam. [Reſpondit.] Minus bene. [Sentētia.]
Quia fortè ſnīa eo ignorante lata erat, vnde ſibi nō faciebat p-
iudiciū. ff. de re iudi. ſæpe. alias. n. ſibi pīudiciū fieret. [Electio-
ni.] ſ. Petri ſubdiaconi. [Viſus.] Bona vr̄ hæc allegatio, 4. q. 3. ſi
quis teſt. 19. diſt. ſi Romanorū, & tm̄ nō eſt bona, quia ad hoc vt
valeant, nō ſufficit cōſenſus vnius partis, ſed ambarū partiū cō-
ſenſum interuenire neceſſe eſt. Itē pōt allegari aliqd ex illis atte
ſtationibus, nō vt plenè probet, ſed ad pſumptionē faciendam.
vel potes dicere, quia Arch. dicebat falſum, quia de eis Pe. nū-
5 quā in principali allegauit. [Recipiendi.] †Quia niſi partes cō-
ſentiant, nemo tenet̄ ſtare teſtibus in alio negocio introductis,

vel ēt in eodē, dū modo ad id nō ageretur, ſed ad aliud, vt hic. C.
de teſt. l. vlti. [Super principali.] Super electione. [Incidenti.]
Super ſnīa. [Aguntur.] C. de repu. cōſenſu, circa finē. C. de qō.
interrogan. ff. ad Silla. ſi quis in graui. [Abſoluaris.] Non mire-
ris, ꝙ non mittunt̄ abſoluendi ad excōicatorē, vt ſ. de offi. dele.
prudēriā. §. ſexta, quia illud obtinet, qn̄ non negabat̄ tenere ex-
cōicatio: hic aūt negabatur, quia dicebatur lata poſt appl̄onē,
& ideo nō erat remittendus ad eū, à quo appellauerat, j. de ſen.
excō. per tuas, & j. de appel. vt debitus. Itē non intelligas hoc ge
nerale, ꝙ quilibet excōicatus ad teſtimoniū vocatus abſoluat̄,
ſed hoc iō eſt, qa erant excōicati poſt app. ſicut ꝯtinet̄ in regl̄o,
& eccl̄ia tales ꝯſueuit abſoluere ad cautelā, vocatis tm̄ his, p q-
bus ſunt excōicati, & audient̄, ſi dicāt excōicatū pro manifeſta
offenſa, j. de ſen. excō. ſolet, p tuas. vel ſuit ſpālis grā, vel puidē-
tia. Alij dicūt hoc tm̄ tūc obtinere, qn̄ alię pbationes deficiūt.

SVMMARIVM.

1 *Iuramenti remiſſio teſtibus in cauſa matrimoniali, an à partibus fieri poſſit.*

CAP. XXXIX.

IVis quæſtionibus, & infra. [A par
te.] C.
de fideicom. l. vlti. [Remittatur.] Hæc remiſsio fieri
non poteſt in cauſa matrimoniali, arg. de eo, qui co-
gno. conſan. vxo. ſuæ, ſuper eo.

SVMMARIVM.

1 *An ſit ſtatim exaudiendus petens iudicem in teſtem velle adducere.*
2 *Petitio huiuſmodi fieri debet antequam lis inchoetur in principali.*
3 *An poſſit iudex cauſam delegare alijs, & ſic eſſe teſtis.*

CAP. XL.

1 **DIlecto filio.** [Teſtimoniū.] †Quam cito autē
quis dixerit ſe velle iudicē in te-
ſtē adducere, ſtatim exaudiendus nō eſt, ſed pcedet
ſummaria cognitio. oportet. n. eū oſtendere aliquā
veriſimilē cauſam, per quā pſumat̄, ꝙ ſuper re, de qua agit̄, no-
uit veritatē, arg. quia nulla dilatio eſt danda ad teſtes recipien-
dos ſine cāæ cognitione, vt no. ſ. eo. in cauſis, multofortius hic
neceſſe eſt cauſæ cognitio, vbi non pōt eſſe teſtis ſine pīudicio,
& multis expenſis. & vr̄ ideo dicendū, ꝙ vbicunq; hic iudex, q
euocatur ad teſtimoniū, voluerit iurare ſe nihil ſcire de re, ſu-
per qua petit̄ teſtis, dimittendus eſt, nā qui eius fidei cōmittit,
vt teſtimoniū dicat de principali negocio, & ei credere tenet̄,
2 qn̄ dicit ſe neſcire. C. de teſt. l. pen. arg. 4. q. 3. ſi quis teſtibus. †Et
eſt facienda hæc petitio, anteq̄ lis inchoet̄ in principali. nā po-
ſtea non pōt eſſe teſtis iudex, ēt ſi de nouo ſciat, 2. q. 6. ſtatuēdū.
aliqui tm̄ ꝯdicunt. Item in caſibus, in quibus quis cogit̄ ferre te-
ſtimoniū, habet locū hæc decre. alias aūt, ſi non vult, nō dimit-
tet litē, & ſi vult dimittere, fiet teſtis. Et cū cauſa huius cōſtitu-
tionis ſit naturalis æquitas, ne probationū copia minuat̄, credo
ꝙ hęc decre. videlicet ſimili ratione ad ordinarios extēdēda ſit,
arg. ff. ad exhi. ſi ad exhibēdū, & C. ad exhi. ſi res, arg. 4. q. 3. ſi res.
3 †[Per ipſum.] Sed nūquid pōt alijs cauſam delegare totā, & ſic
eſſe teſtis? Reſpon. nō, quia deleg. vice delegātis fungitur. ff. de
offi. eius, cui man. eſt iu. l. j. §. vlti. Et ſufficit, ꝙ fuit iudex, vt re-
pellat̄ à teſtimonio in cauſa principali, 2. q. 6. ſtatuendū, niſi de
eo, qđ factū eſt corā eo. [Per ipſum.] Idē crederē, ēt ſi plures ha
beret, quia fortè hic melius ſcit veritatē, & fortè alij obliti ſūt.
[Excluſo.] Hæc petitio erat iuſta, ſi in literis erat, ꝙ ſi non oēs,
duo, &c. hinc. n. intelligit̄ impedimētū iuris, qa iudicādo eā te-
ſtimoniū reddēdi educit̄, ſ. de reſcrip. ſuſcitatus. Alia aūt peti-
tio, ꝙ expectaret̄ ſubſtitutio alterius iudicis, iniuſta erat, ſi dicta
cāa ibi erat. ſed ſi non erat ibi pdicta cāa, erat iuſta. & idē crede-
rē, ſi vnus ſolus iudex eſſet. [Suſpendiſtis.] Et malè pp rationē
hic aſsignatā. alias. n. bene cōpetit ita procedere ꝯ cōtumaces,
qn̄ agit̄ de incorporalib. ſ. de eo, qui mit. in poſ. c. j. [Teſtis.] Nū
quid ꝯ hūc poſtea productū in teſtē poterat comiſſa dicere in
perſonam, cū eū elegerit in iudicem? arg. ꝙ nō, 3. q. 3. offeratur.
32. q. 5. horrendus. [Suſpenſione.] Quatenus de facto proceſ-
ſit. ff. de ferijs. l. j. j. de appel. ad præſentiam, 2. q. 6. arguit. [Proce
datis.] De voluntate partium proceſsit, ꝙ cauſa remitteretur
ad eos. alias enim non licet, 2. queſt. 6. ſi quis epiſcopus.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes ad perpetuam rei memoriam, quomodo & quibus caſibus, & quare recipi poſſint.*
2 *Citatio ad domum quibus caſibus fieri poſſit, & quando expectandi ſunt.*

CAP. XLI.

1 **SIgnificauit.** [Forma iſta.] †In qua recipiunt̄
teſtes nō tm̄ ſenes & valitudina-
rij, ſed oēs, & vbi fit ſtatim publicatio teſtiū, nō expe
ctato anno, locū habet, vbi quis eſt in poſſeſsione iu-
ris, qđ dicit ſuū, ſed dubitat, ꝙ morientibus aliquibus teſtibus,
qui ſunt huius iuris cōſcij, aliquis poſsit ſibi mouere litē, & ob-
tinere, quia ſuæ probationes deficerent. Et eſt iuſtū, qđ hic ſta-
tuitur, quia niſi inuentus eſſet iſte modus prouiſionis, deperire

poſſet

poſſet ius talium perſonarũ poſsidẽtiũ, quia ipſe agere nõ poſ-
ſet, cũ poſsideat, nec alios poſſet cogere ad agendũ. C. vt nec. in-
ui. ag. cog. l. j. eſt ergo ſtatutũ, ꝙ teſtes recipiant, & publicentur
perpetuo valituri, vt hic, & j. eo. Albericus. Vnde vr̃, ꝙ ẽt ſi eſſet
aliquis in poſſeſsione, nõ haberet actionẽ ꝯ aliũ, vt in interdicto
vti poſ. vel cõfeſſoria, ꝙ tunc nõ habet locũ forma huius decr.
ſed illius, quæ eſt ꝗ. vt li. non conteſt. qm̃, in prin. nec eſt ꝯ. ff. ad
l. Aquil. in l. Aquil. quia in illa l. dico procedi ſm̃ tenorẽ pdictę
decre. ꝗ. vt li. non cõteſt. qm̃. Itẽ dicimus, ꝙ ſolẽnior cognitio
ſummaria eſt neceſſaria in forma pdictæ decre. qm̃. ꝗ in forma
huius decre. arg. ff. ad l. Aquil. in l. Aquil. Itẽ vr̃, ꝙ hę atteſtatio
nes nõ valent ſm̃ formã huius pſentis decre. receptę, ſi ille, qui
produxit, agit ꝯ aliũ, ſed ſic ſi alius agit ꝯ eũ, vt patet ex præmiſ-
ſis. Itẽ vr̃, ꝙ ẽt ſi teſtes recipiantur ſm̃ tenorẽ pdictæ decre. qm̃,
& aperiantur atteſtationes ante li. conteſt. dũmodo aperiantur
de voluntate partiũ, ꝙ valent ad æternã rei memoriã, & valẽt,
ſiue ille agat, qui eos producit, ſiue ille ꝯ quẽ producuntur, qa
in iſto caſu forma illius decre. cõuertitur ad iſtã. ſed ſi aperiãtur
parte altera neſciente, tũc non valẽt, niſi poſtea accedat cõſen-
ſus eius. & hoc vr̃ tantũ obtinere, vbi receptio tenet, puta quia
recepti ſunt ex cauſa, & in caſu à iure permiſſo, quia ſi receptio
teſtiũ non teneret, & illi teſtes ſine cauſa reciperent̃, lite nõ cõ-
teſt. tunc quantũcunq; partes cõſentirent publicationi, vel atte
ſtationi eorũ, pp hoc non valerent ad æternã rei memoriã. C.
de iu. cal. l. s. §. ſed quia. aliqui tñ ꝯdicunt. [Volentes.] i. ſpõta-
nei. [Publica.] Potes ẽt cogere fundatores, vt chartã libertatis
tibi faciant. C. de fide inſtru. plures. C. de li. cã, ſicut datã. C. de
2 condi. ex le. l. 2. †[Denunciando] ꝗ. vt li. non cõteſt. quoniã. §. j.
& ſi ſint abſentes, expectabuntur. ſed ꝯ, j. de de cleri. non reſi. ex
tuę. ff. de dam. infec. l. 4. §. ait prætor, vbi dicit, ꝙ ſufficit denun-
a ciare ad domũ. Sol. [a] ibi ſunt ſpeciales caſus, de hoc no. ꝗ. de eo,
qui mit. in poſ. ſi aduerſarius. Vr̃ tamen, quod vbi ſine periculo
expectari poſſunt, expectari debẽt, quouſq; ipſis perſonaliter de
nunciatio iſta fiat, arg. ff. quæ ſñiæ ſi. appel. re. l. j. §. item cum ex
edicto. Si vero ſine periculo expectari non poſſunt, tunc dicũt
recipi ẽt abſentibus partibus, arg. j. de confir. vti. cum dilecta, &
procedi ſecundum tenorem decr. ꝗ. vt li. nõ cõteſt. qm̃. j. reſpõ.

ADDITIO.

a ¶Sol. Car. in conſi. 113. incip. reſpondeo, quod ſuccedunt, dicit hoc notabile, ſci-
licet quod citatio ad domum nunquam ſufficit, niſi quando inuenitur expreſ-
ſum de iure. Et bene ſufficiat citatio ad domum, vide per Bar. & Docto. in l. 4.
§. prætor. ff. de dam. infec.

SVMMARIVM.

1 *Decepto vltra dimidium iuſti pretij, quomodo ſubueniatur, & quando pro-
baſſe dicatur.*

CAP. XLII.

CVm cauſa. [Quæ talis erat.] Petebat ei mona
ſterium rẽ, quã vendiderat, reſtitui
ſibi, refuſo à ſe pretio, quod de re vẽdita receperat,
vel ſi nollent ciues rẽ reſtituere, ſupplerẽt legitimũ
pretiũ. [Articulũ.] ſ. quantitatẽ valoris. fortè. n. valet 400. quod
eſt quadruplũ pretij. [Ad aliũ.] ſ. deceptionis exceſſum, q ple-
nè probatus fuit, ſicut ſi res vendita eſſet pro 100. probauit va-
lorẽ 200. quibus 200. Abbas non vult, nec debet eſſe contẽtus,
cũ valeat 400. [Recipere.] Supra eo. cauſam, quæ. [Aliud.] Hęc
autem ambo cũ probare oportet, quia ſi emptor nolit integra-
re pretium, & non reſtituere rem, non poterit ſuper hæc certa
ſententia ferri, niſi ſciatur quantitas illius pretij, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia matrimonij tenet etiam ſi in ſcriptis non feratur.*
2 *Pro publicatione præſumitur, niſi contrarium probetur.*
3 *Atteſtationum publicatio qualiter ſit facienda.*
4 *An credatur actis à tabellione ſcriptis ſine publicatione, & vide in nu. 5.*
6 *Priuilegij publicationem quis facere teneatur.*

CAP. XLIII.

1 ALbericus miles inſcrip. †No. ſñiam matrimonij
tenere, ẽt ſi non ferat̃ in ſcriptis. ſi. 2. q. j. in primis,
11. q. j. ſi quis cũ clerico. [Recipi.] Vocatis, quos res
tangit, ꝗ. eo. ſignificauit. Si aũt reciperent̃, quia timeret̃ de feſti-
nata morte, vel receſſu teſtiũ, non expectatis his, quos res tãgit,
ſi eſſent abſentes, valet eorũ teſtimoniũ, ꝗ. vt li. non cõteſt. qm̃,
imo & ſi cõtumaciter abſint, poterit iudex procedere ad publi-
2 cationẽ teſtiũ, ꝗ. vt li. nõ ꝯteſt. qm̃ †[Publicã.] Sed quid ſi ꝯ pu
blicationẽ factã diu obijciat̃ nunc, ꝙ nõ valet, eo ꝙ non fuerũt
vocati, quorũ intererat? dicunt quidã pſumi pro publicatione,
niſi aliud probet̃, & omnia ſolenniter facta, arg. ꝯ. C. de ꝯ. ſtipu.
l. j. & l. optimã. C. de re iudi. l. j. C. de appel. qui ad ei. inſti. de fi-
deiuſ. §. fi. Alij dicunt, ꝙ ſi in publicatione cõtineatur eos voca
tos, & ſic pſumitur, vt in l. pal. alioquin ꝯ, arg. ff. de verb. oblig.
Titia. §. pen. C. de proba. l. pen. C. de falſis. l. fi. & ff. de publ. l. q-
cunq;. §. vlti. & põt fieri publicatio, vel in eadẽ charta antiqua
totũ proceſſum cõtinente, vel in alia non ſolũ in pſentia iudi-
cis, ſed ẽt per tabellionẽ in abſentia iudicis, dũmodo appareat
poteſtas pſtita p iudicẽ. aliter. n. non valet, vt j. de fi. inſtr. c. pen.
3 & vlti. [Publicam.] †Hęc publicatio atteſtationũ ita fiat iudice
ordinario ſedẽte pro tribunali, & vocatis, quorũ intereſt, ſi ad-
eſſe volunt, vt in Auct. de inſtru. cau. §. ſed & ſi inſtrã, & §. ſeq. &
§. & hęc dicimus, coll. 6. ff. de adop. nã & ita. C. de accu. l. vlti. ꝗ.
eo. ſignificauit. & vocabit notariũ, qui ſcripſit teſtes, quando at-
teſtationes publicãtæ ſunt, quos ſolus tabellio receperat, & nõ
adhibebitur eis fides ſine ſubſcriptione teſtiũ corã alio iudice,
niſi corã illo, cuius auctoritate recepti fuerunt, Auct. de hær. &
4 fal. §. ſancimus. †Eſt. n. priuata ſcriptura ſm̃ quoſdã, ſed ex quo
ſic facta eſt publicatio, fides ſibi adhibetur. nos ꝯrium dicimus,
nã ex quo acta ſcripta ſunt per tabellionẽ, creditur eis inter eaſ-
dẽ perſonas ſine alia publicatione. alijs autẽ nec pſunt, nec ob-
ſunt, arg. C. de do. in dona. ꝗ. de proba. qm̃. ff. de tutelis. ſed & ſi
poſſeſſori. §. vlti. & l. ſeq. Si autẽ inueniretur apud iudicẽ, ſed nõ
5 auctenticata per tabellionẽ, neceſſe eſt hæc publicatio. †Itẽ hęc
vera ſunt, ꝙ ptextu defectus ſolennitatis teſtiũ non põt dicere
non eſſe actis credendũ, vel ẽt inſtrõ exinde per manus tabellio
nis cõfecto. ſed ſi neget ea acta, audiet̃. eodẽ modo fit publica-
tio li. conteſt. non vt valeat vltra trienniũ ad procedẽdũ in cau
ſa, ſed valet ad interrumpendã pſcriptionẽ. C. de pſcrip. 30. an.
cũ notiſsimi. de hoc plenius no. ꝗ. eo. cauſam. & ſic fiet publica
tio inſtrorum, q̃ cõfecerat tabellio defunctus, j. de fi. inſtr. cũ P.
& ſiſr inſtrorum vetuſtate cõſumptorũ, cum alio modo, j. de fi.
inſtru. c. vlti. & poteſt hanc publicationẽ facere nõ ſolũ ordina-
rius, ſed ẽt deleg. j. de fi. inſtru. c. vlti. & hæc vera ſunt, vbi atteſta
tiones, vel aliæ ſcripturæ minus ſolennes publicari & auctenti-
cari petuntur. ſed vbi ſcriptura facta nõ eſt de eo; qđ publicari
petitur, ſicut hic nulla ſcriptura erat de ſñia, ſic fiet, iudex voca-
bit teſtes, qui ſñiæ interfuerunt, vel qñ teſtator teſtm̃ cõdebat,
vel qñ aliquis cõficiebat aliquẽ ꝯctũ, & tñ nõ fuit inde facta ali-
qua ſcriptura per publicã perſonã, & redigi faciet in publicã &
auctenticã formã, quod prius erat in mẽte teſtiũ tm̃, vel etiam
in charta non publicata. vel nõ auctenticata, & ſufficit, ſi iudi-
cis auctoritate factũ conſtet, vel poterit ad maiorẽ ſecuritatem
ibi cõtineri, quia iudex decernit fidẽ adhibẽdã illi ſcripturę. ad
hoc facit ff. de iudi. de qua re. C. de re iudi. geſta. C. de teſta pu-
blicati. ff. ad l. Aquil. l. in l. Aquil. ſi dele. ꝗ. eo. ſignificauit. Simi-
li modo facimus aliquando fieri, qñ vnus procurator ꝯ multos
agit, & habet vnã ſolã procurationẽ. eam. n. exẽplari facimus,
& redigi in publicã formã, & decernimus partibus præſentibus
& non ꝯdicentibus eandẽ fidẽ adhibendã illi ſumpto q̃ adhibet̃
auctentico, ſiue originali, & ꝙ poſsit fieri probatur, quia quod-
dã geſtũ fuit cõſtituere procuratorẽ. ergo põt redigi in publicã
formã, & plura inſtrã poſſunt inde fieri & confici, cũ vnũ non ſuf
ficiat omnibus, arg. in pal. l. geſta, & Auct. vt fratrũ filij. §. illud.
Sed poſſes obijcere, licet illud obtineat, ꝙ poſsit interuenire pu-
blicatio in factis, vbi non cõfectũ eſt inſtrm̃, tamẽ ſecus eſt hic,
vbi eſt procuratoris inſtrm̃ confectũ, & ideo nec publicatione
eget. Itẽ quõ fiet publicatio huius procurationis abſente domi
no & nõ vocato? Reſpõ. nil prohiberet fieri publicationẽ alicu-
ius geſti, & plura inſtrã exinde ſumi & confici. licet. n. ſit idem
inſtrm̃, omnibus nõ ſufficit, imo ſatis expreſſũ vr̃ ff. de edeo. ſi
quia ex. in prin. & l. veluti, & Inſti. de teſta §. pen. ff. de teſta. l. vnũ
teſtm̃. exẽplata vero ſeruata fidẽ non faciũt, in Auct. vt ſpon. lar
gitas. §. & hoc inſuper, col. 9. ff. de bo. poſ. ſm̃ tab. l. 1. §. ſed tam-
diu. ff. de fideiuſ. l. quicunq;. & licet aliqui his verbis vtantur in
hoc caſu, ꝙ publicatur geſtũ, melius tamẽ dici vr̃ publicari, vel
inſtrm̃ edi. l. quando ſumpto fides adhibẽda decernit̃. Ad aliud
autẽ reſpõdeo, ꝙ ex quo procuratori ꝯceſſum eſt, ꝙ agat ꝯ plu-
res, & per cõſequens ꝙ procurationẽ faciat publicari, & multi-
plicari, cũ ſine hoc mandatũ ſuũ cõmodè explere nõ poſsit, arg.
ff. de procu. l. ad rẽ mobilẽ, & l. ad legatũ, & ꝗ. de offi. dele. c. p-
terea. Quidã tamen dicunt, ꝙ hę publicationes de geſtis. ſ. ſine
ſcriptura habitis, poſſunt fieri ẽt partibus nõ vocatis, pro ſe alle
gantes, quia nunquã inuenitur expreſſum, ꝙ aliqui vocari de-
beant. licet primo dictũ eſt ſecurius, hoc aũt eſt certum, ꝙ ſi illi,
quos res tangit, vocati non veniant, ꝙ põt fieri hęc publicatio,
6 arg. Auct. vt ſpon. lar. §. ad hoc. †Et ſi ſit inſtrm̃, quod aliũ nõ tã-
git ſpecialiter, vt priuilegiũ, vel indulgentia generalis, tunc vo-
cari debent hi, quos res tangit, vel ad minus ſolẽne edictũ emit-
ti, arg. optimũ, j. de elec. detpõ. cũ inhibitio, j. qui ma. accu. poſ.
cũ in tua, j. de ſen. excõ. c. ſtatuimus, aliter nõ valebit priuilegij
a publicatio, niſi fieret per illũ, [a] qui cõceſsit priuilegium. tũc. n.
ſatis poſſet dici, ꝙ valet publicatio, ẽt nullo edicto emiſſo, quia
ipſe de nouo eidẽ cõcedere poſſet. Sed ꝯ vr̃, j. de cõfir. vtili. cũ
dilecta.

ADDITIO.

a ¶Per illum. De hoc dicto, & eius veritate vide lațiſſimè per Feli. in c. cum olim,
col. 5. in fi. & ſeq. per totum, ſupra de re iudi.

dilecta. ſed potes dicere, q ibi nõ fuit emiſſum aliqđ edictũ, ſed
aduerſa tius cõparuit, & fuit auditus. Sed ſi pͣriũ diceret, in in-
ſtis magnæ fraudes, & pīudicia poſſent pͣuenire, cũ vlterius de
falſitate primorũ, vel ſuſpitione nil poſſet dici. ſed in publicatio
ne eorũ, q̃ nondũ ſunt in publicam formam redacta, non poteſt
tantum fieri præiudicium, licet & ibi multum fieri poſſit.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtibus examinatis coram arbitris, an ſit ſtandum in alio iudicio, & quid ſi iam mortui ſint.*
2 *Teſtes in vna cauſa recepti, an valeant in alia.*

CAP. XLIIII.

CVm in tua diœce. & infra. [Eorundẽ.] 3. vel 4. [11.
vel 12.] Iſti 11. vel 12. recepti fuerunt ante ꝯctũ matri-
monij, quando inquirit, an ſint cõſanguinei ſm tenorẽ conſti-
tutionis, q̃ eſt j. de clan. deſpon. c. 3. [Primi.] 11. vel 12. [Poſte-
1 rioribus.] Tribus, vel quatuor. [Præferantur.] † Licet expreſsè
non reſpondeant hmõi q̃ſtioni, tamẽ innuit hanc reſpõſionẽ. ſ.
q ſm dicta pͥoritorũ teſtiũ eſt procedendũ. [Præferantur.] Nũ-
quid ſi mortui ſint primi, valebit dictũ, qđ in primo iudicio di-
xerint? vr q ſic, j. eo. pſentata. C. de teſti. l. vlti. Sed nos dicimus
ꝯ, quia pro nulla eſt vox eorũ, & illa iura nõ tangunt hoc, qa ibi
iudex ordinarius, vel delegatus ſuccedit in locum arbitrij; vnde
de iure eſſet, q ſi primus eſſet iudex, q de cętero nõ producent
idẽ teſtes, ex quo producti fuerunt corã eo, cui ſucceſsit. ſ. eo.
cauſam. j. C. de iudi. properandũ. §. ſed ſi autẽ. ſed quia primus,
qui teſtes recepit, arbiter fuit, qui non eſt tantæ auctoritatis, ſi-
cut iudex. C. de arbitris, l. j. ſtatutũ fuit, q is, ꝯ quẽ teſtes produ-
cti fuerãt, ratas habere atteſtationes corã arbitris receptas, vel
2 de nouo ijdẽ reciperentur ſuper eadẽ cauſa. † at hęc cauſa non
eſt eadẽ cum prima. prima. n. fuit inquiſitionis, hęc eſt actionis.
I ẽ ad aliud in prima agebatur, ad aliud in ſecunda, & ideo pro-
ducti in prima non valent in ſecũda. ſ. eo. veniens. [Ad aliud.]
Ad cõiungendũ matrimoniũ. [Ob aliud.] Ne filij ſint illegiti-
mi. vel. i. vt ſatisfaciat ſacerdoti inquiſitori de cõſanguinitate i-
ter eos. [Quã iſti.] 3. vel 4. qui iurant ad ſeparãdũ, & ne maneãt
in illicita copula. [Priores.] 11. vel 12. [Teſtimonia.] Et ẽt ſi tot
eſſent numero, & nõ plures. ſ. de pba. ex lřis. [Caſu.] i. cũ agitur
de mřimonio ꝯiũgẽdo, vel ſeparãdo, ſ. c. ieries, ſicut tenore, qa
nec inĩa trãſit in rẽ iudi. j. de re iud. cõſanguinei. tñ quãto circa
maiora periculũ vertit, tanto diligẽtius inquirere debet iudex.

S V M M A R I V M.

1 *Periurium temerarium, an repellat à teſtimonio.*

CAP. XLV.

COnſtitutis in præſentia noſtra.
[Nõ teneri.] No. temerariũ piuriũ nõ repellere à teſti
monio. ſed dic hoc i odiũ Archiepi eẽ, q hoc credit pcuraſſe, vł
ad minus in eius fauorẽ pcuratũ eſt, alſ aũt ſecus eſſet, 11. q. 3.
qͥſqs metu. ff. đ iureiu. eũ q. [Inuito.] de hoc no. ſ. e. c. æſtimauit.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtes in cauſa matrimoniali an inducere liceat publicatis atteſtationibus.*

CAP. XLVI.

COnſtitutis in præſentia noſtra.
[Ad petitionẽ eiuſdẽ Principis.] vel epi. [Teſtificata.]
Hic habes, q poſt publicatas atteſtationes ſuper proceſſu in cã
matrimoniali nõ licet teſtes inducere. ſ. vt li. nõ cõteſt. ad hoc.
ſecus, ſi ſuper cõſanguinitate, vel alio impedimẽto. ſ. eo. cũ in
tua, & c. teries. [Iudicum poſteriorum.] Fortè poſt ſnĩam Pragen.
epi, Princeps ſuper cõfirmatione ſnĩæ literas impetrauit, & ite-
rum ſuper caſſatione vtriuſq; proceſſus. ſ. epi, & aliorum delega
torũ fuerũt iudices impetrati, & ſuper eis proceſsibus teſtes p-
ducti fuerunt, & anteq̃ aperirentur dicta, obtentæ fuerunt hæ li
teræ ad eoſdẽ iudices, vel ẽt ad alios, quia nõ eſt ibi vis, ad quos
ſint literæ obtentæ, quib. eis mandat, q ſuper eis proceſsib. ite-
rũ teſtes reciperent, ſi partes velint, cũ priores atteſtationes nõ
ſint publicatæ. [Quos.] Si iudex fortè cognouerit, q in primo
teſtimonio aliqua omiſit, vel aliam iuſtã cauſam attẽderit. alias
enim non licet, vt Auct. co. §. quoniam vero multi. ff. de quæſti.
reperi. niſi ſuper abo articulo, vel ad aliud ageretur.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtes de auditu quõ deponere debeant, ne in ſuis dictis dicãtur ſingulares.*

CAP. XLVII.

LIcet ex quadam. [Graues.] Senes, quibus ma
gis creditur in cõſanguini-
tate, 35. q. 6. c. 1. arg. ff. de fi. inſtru. l. j. vel dic graues eſſe, q
ſio ſunt leues moribus. ſimilis expoſitio ff. de leg. 1. cũ pater. ſ.
de ſeru. e. 2. [Duob.] Nõ eſt neceſſe, q q̃libet à duob. audiuerit,
ſed neceſſe eſt, qđ plures ſint principiũ huius auditionis, & eſt
ſm hoc arg. q ſi volo pbare iuriſdõnẽ de vſu, vel ſeruitute ali-
qua, & vnus dicat de vno, alius de alio actu, q pbat, tutius credi
mus dicẽdũ, q q̃libet teſtis ab eiſdẽ duobus, & eodẽ tpe audire
dẽt, alias in ſuis dictis erũt ſingulares. ſ. de ele. cũ dilecti. de hoc
no. j. de accu. qualiter. 2. [Demonſtratione.] ff. ſi cer. pet. certũ.

S V M M A R I V M.

1 *Copia articulorum, & capitulorum probandorum debet dari partibus, & cur id fiat.*
2 *Nunquid interrogationum copia ſit danda parti.*
3 *Quid agendum ad hoc, vt teſtium ſuper tota cauſa valeat teſtimonium.*
4 *Qua de cauſa iterari poſſit interrogatio.*

CAP. XLVIII.

PEr tuas nobis literas. [Audiendũ.] Iudex
tñ ex officio ſuo po
teſt facere, arg. ff. de q̃ſti. l. repeti. j. eo. cũ clamor. [Au-
diendũ.] Vel niſi obſcurè dixiſſet, j. eo. cũ clamor. [Capitulis.]
1 † No. q capitulorũ vel articulorũ probãdorũ expedit copiã fie-
ri partibus vt poſtea nõ ita de facili audiatur, ſi diceret, q ſuper
illis articulis deponere non debuerũt, ſed ſi non fiãt, nihilomi-
nus valet eorũ receptio, ſed liberè audietur ꝯdicẽs, ſi dixerit ſu
2 per articulis impertinentibus. † Interrogationũ autẽ, quæ fiunt
ſuper circũſtantijs, nõ eſt facienda copia partibus, quia ipſę tm̃
dant ad inſtructionẽ examinatorũ, & ſi interrogauerũt de alio,
q̃ deberent, non ſit pͥudiciũ partibus, arg. ff. de inter. act. l. fi. Sed
ſi vult dare copiã, non peccat, & no. q producẽti teſtes pro ma-
iori parte eſt vtile dare articulos, ſuper quib. vult producere te-
ſtes, qa nec iudices, nec teſtes ſunt ſemper inſtructi & de facto,
& de iure, q de omnib. neceſſarijs ſcirent interrogare. Sed illi, ꝯ
quẽ producuntur, nõ eſt vtile niſi ad hoc, q ſuper capitulis me
3 lius ſcirent facere interrogationes. † Itẽ no. hic, nec iudex, nec
partes debent ſuſtinere, q teſtes iurẽt dicere veritatẽ tm̃ ſuper
artic. datis, quia ſic nõ valeret teſtimoniũ eorũ ſuper alijs, q̃ cõ-
tingunt, &c. ſed ſuper illis articulis tantũ, ſed debent iurare ſup
illis articulis datis, & ẽt ſuper cauſa, & ſic valebit eorũ teſtimo-
niũ ſuper omnibus, q̃ faciunt ad cãm, ſ. eo. de teſti. 3. q. 9. horta-
4 mur, j. de accu. cũ dilecti. [Negligenter.] † Si. n. ex certa ſciẽtia,
vel cauſa omiſiſſet interrogare. ſ. quia non deberet, tunc ẽt ſi à
principio capl̃a, ſuper quib. interrogari petijſſet, dediſſet, nõ tñ
iteraret interrogatio, ſed ſi capl̃a, ſuper quib interrogari debe-
bant, eſſent à iudice approbata partib. pñtib. & poſtea eſſent ali-
qua omiſſa, ſuper illis bene iteraret interrogatio. Itẽ no. q hic
nõ loquit de interrogationib. q̃ fiunt à teſtib. ſuper circũſtãtijs
nõ cõtingẽtibus principalr negociũ principale, quales ſunt de
loco, vbi fuit celebratus ꝯtus, & de tpe, & hmõi cõſimilibus. De
his. n. q̃rit, vt diſcernat eorũ fides, de quibus no. ſ. eo. cũ cãm.
Sed loquit de capl̃is, q̃ ſunt circa principale negociũ, vel ei an-
nexa, vel potius ſub eis cõprehenduntur, ſicut eſt, qñ intẽdit p-
bare pſcriptionẽ, q q̃rat de titulo, vel de cõtinuatione tpis, &
de bona fide, & dicimus, q de his q̃rere debet, ſiue pars dederit
de hoc articulo, ſiue nõ. Si non q̃rat iudex de his, repelẽdi erũt
teſtes. nã in culpa erit iudex, & nõ pars de hoc, q ſuper articulis
his non reſpõdet. ipſe. n. eos examinare debet. ſ. eo. cũ cauſę, &
ſ. e. cũ proba. c. licet, & nõ pars, qa per eos ſubornari nõ debet.
ſ. c. cãm, de proba. licet. Nec ẽt ipſis teſtib. hoc eſt imputandũ,
ſi neſciunt oĩa capl̃a q̃ ſunt neceſſaria ad probandũ pſcriptio-
nẽ. Sed dices, ſm hoc vr, q iudex ſuppleat de facto, qđ nõ licet,
vt no. ſ. de poſtu. c. bonæ. Sed reſpondeo hoc eſſe tale factum, q
licet ſupplere, quia colligitur ex actis. ſ. quia ex quo admiſſus eſt
ad probandũ prescriptionem, & ſub prescriptione ꝯprehẽdat
titulus, per ꝯns admiſſus intelligitur & ad titulum probandum.

S V M M A R I V M.

1 *Dilationes ad inſtruendam cauſam, & ad reprobandum teſtes, an dari debeãt ſine cauſæ cognitione.*

CAP. XLIX.

LIcet dilectus filius N. [Partes.] Quia am
bo fortè partes pro
duxerunt teſtes ſuper principali, & ideo vtraq; pars ꝯ ſe
productos reprobare volebat, qđ poterat. Et idẽ dicimus in ſe-
cunda reprobatione. ſ. q vtraq; pars poterit teſtes inducere ad
reprobationẽ ſuorũ teſtiũ, arg. ff. de leg. 3. fideicom. §. ſi quis de-
cẽ. [Quarto.] Licet quælibet dilatio ad inſtruendã cauſam nõ
ſit danda ſine cauſæ cognitione, 3. q. 3. §. ſpatium, & in prima di
latione modica aut nulla cognitio requirat, vt no. ſ. eo. in cau-
ſis, tamen ad reprobandũ teſtes non dabitur dilatio ſine grãdio-
ri cauſæ cognitione, tñ ſemper dabuntur dilationes, & breues,
& hoc probat, qa niſi odioſę eſſent hmõi dilationes, non eſt ra-
tio, quare quartæ & vlteriores nõ darẽt ad reprobationẽ teſtiũ.

S V M M A R I V M.

1 *Arbiter an & quando poſſit citare partes ad remotas partes, & vſque ad qua loca.*
2 *Confeſſiones & alia acta factum recipientia coram arbitris habita, an valeant in iudicio ordinario, & quid in teſtibus.*
3 *Iudices ordinarij procedentes per acta habita coram arbitris, an poſſint ratas habere atteſtationes.*

CAP.

CAP. L.

PRæſentata. [Eccleſia.] S. Petri. [Ab eiſdem.] Partibus. [Solo.] Duo ẽt arbitri
non valebant, de hoc no. ṡ. de offi. deleg. cauſam. [So
1 lo.] † Hic vr̃ expirare arbitriũ, ſi multũ abſcedat arbi
ter. tñ hoc non eſt vſquequaq; verũ: nã licet nõ poſsit citare par
tes ad remotas partes, põt tñ, ſi hoc expreſsè actum eſt. ſ. q̃ à re-
motis citet, illud facere. ſi autẽ non ſit appoſitũ in cõpromiſſo,
non poterit eũ citare, nec cauſam agere extra territoriũ rei, ſed
ibi ſic, quia arbitria ad inſtar iudiciorũ redacta ſunt. ff. de arbit.
l. j. alij dicunt, q̃ per duas dictas citari poſſunt, arg. ṡ. de reſcrip.
nonnulli. Melius dr̃, q̃ niſi alias expreſſum ſit ſuper loco, poſsit,
vbi cõpromiſſum factũ eſt, vel ẽt in ſeceſsibus, ſi arbiter talis ſit,
qui cõſueuit in ſeceſsibus agere, & iuxta vrbẽ, vel locũ cõpro-
miſsi, dũmodo ſit ſine grauamine alicuius partis, citare partẽ.
ff. de arbi. ſi cũ dies. §. ſi arbiter. [Videatur.] Sicut in veritate ex-
a piravit. [Acta.] † No. cõfeſsiones, & alia acta factũ reſpicientia
corã arbitris valere in iudicio ordinario. C. de arb. l. pen. §. pen.
In teſtibus tñ aliquid ſpeciale ſtatuitur hic, & no. de hoc ṡ. c. cũ
in tua. ſed an li. conteſt. facta corã arbitris ſufficiat corã iudice,
arg. eſt hic, arg. ꝯ, quia ſn̄ia nõ habet vigorẽ, multominus li. cõ
teſt. niſi quo ad interrũpendã ꝑſcriptionẽ C. de arbi. l. pen. §. 1. L.
[Optione.] Ideo aũt ſeruatur hæc optio capl̃o ſoli, & nõ Arch.
quia Arch. eos produxerat, vnde nõ poterat eos recuſare, 4. q. 3.
3 ſi quis teſtibus. [Recipiant.] Hic vult dicere, † q̃ iudices proce-
dant per acta habita coram arbitris, ita tamen, q̃ ſi voluerint ra
tas habere atteſtationes coram arbitris receptas, poſsint, alias
ijdem teſtes iterum recipientur. & hoc verum eſt, ſi teſtes vi-
uant, alioquin neceſſe habet eas habere ratas, & hoc eſt tractũ.
C. de teſt. l. vlti. C. de arbi. l. pen. in fi. [Superſunt.] Id eſt viuunt.

SVMMARIVM.

1 *Imperator an poſſit concedere priuilegium epiſcopis, in cauſis, quæ mouentur in iudicio eccleſiaſtico.*

CAP. LI.

NVper nobis. [Niſi iuratus.] Niſi quoad præ-
ſumptionẽ. 28. diſt. de Syracuſa
na. 8. q. 3. c. j. 20. q. 3. ꝑſcos, 86. diſt. rania. [Iuratus.] ꝯ.
13. q. j. quicunq;, ver. omnes. Sol. illi derogatum eſt,
vel illud eſt ſpeciale priuilegium, qđ conceſsit Imperator epiſ-
copis in cauſis, quæ mouẽtur in iudicio ſeculari, quia in cauſis,
quæ corã eccleſiaſtico iudice mouentur, non põt cõcedere pri
uilegiũ. [Iuratus.] ṡ. e. tuis. C. de teſt. iuſiu. 33. q. 2. admonere.

CAP. LII.

VEnerabili filio N. [Congregatis.] Supple
ſupplicarunt pro cano
nizatione M. Abbatis S. Martini.

SVMMARIVM.

1 *Quæ cauſa ſit, quod poſt publicationem prohibentur teſtes produci.*
2 *An poſt apertionem liceat producere alios teſtes.*
3 *Teſtium dicta obſcura non ſunt per alios declaranda.*

CAP. LIII.

1 CVm clamor. [Iterum.] † Speciale eſt in in-
quiſitione, q̃ ex puro & mero
officio fit, vt non attendat̃ ibi publicatio teſtiũ quã-
tum ad hoc, quin ſemper teſtes producant̃, & eſt ra-
tio, nã ideo prohibentur teſtes poſt publicationẽ produci, quia
timetur ſubornatio teſtiũ, in Auct. de teſt. §. ſi vero. Sed hic. ſ. in
inquiſitione non timet̃ ſubornatio teſtiũ ex parte producẽtis,
cũ nullus alius ſit ibi pars, niſi ſama & iudex. itẽ ipſe & iudex ſẽ-
per habuit apud ſe publicata dicta teſtiũ, ſiue per ſe receperit,
ſiue per tabellionẽ. ſed fortè oppones, q̃ ſi quis ſpecialiter depu
tatus eſt ad miniſteriũ inquiſitionis, & illi ſunt publicatæ atte-
ſtationes, nũquid impediet alios producere? credimus idẽ, qđ
ṡ. diximus. nã ſi ſit miniſter inquiſitionis, nõ tñ habet ius in in-
quiſitione, ſicut procurator, qui non põt remoueri poſt li. cõte.
niſi cauſa cognita. ff. de procu. poſt li. conteſt. & ll. ſeq. at iſte ſẽ-
per mutari poteſt. j. de accu. olim, & j. de re iud. cũ I. & A. itẽ nõ
vr̃, q̃ poſsit appellare. nã non vr̃ ſua intereſſe, niſi fortè appella
ret noĩe ſuperioris, qui inquiri mandauit, & ad inquiſitionem
proſequendã ipſum deputauit, vt in ꝑal. c. olim. Alij tñ dicunt,
q̃ hic inquiſitor ius habet in inquiſitione ita q̃ mutari non po-
teſt, ex quo cœpit, & poterit appellare, ſicut q agit pupillari actio
ne, & poſtq̃ ſibi publicatæ fuerunt atteſtationes, nõ poterũt ꝑ-
duci teſtes, niſi probaret̃ colluſio. j. de col. c. vlti. ff. de iureiu. cũ
qui. §. in popularib. ff. de popu. act. l. 2. ff. de accu. ſi cui. §. 1. & 2.
Et reſpõdetur huic decr. quia hic nõ erat ſpecialis executor in-
quiſitionis, vel quia non dr̃ hic, q̃ de nouo interrogentur anti-
qui, vel noui inducantur pp ſpecialitatẽ cauſa inquiſitionis, ſed
pp obſcuritatẽ ipſorũ. pertinet. n. ad officiũ iudicis, vt ipſi ſe ſic
exponant, & fortè hęc dilucidatio nõ eſt facienda ad petitionẽ
a partis, ſed ex officio ª iudicis, vt no. j. de accu. cũ dilectus. † Sed
2 dices, quõ iterũ introducerentur alij, cũ ſuper hoc codẽ articu
lo producti ſunt aliqui? Reſpon. poſt apertionẽ non licet produ
cere aliquos, vt mutent, quod dictũ eſt, vel ẽt addant, vt in ꝑal.
Auct. §. ſi vero. idẽ videretur, & ſi nihil dixerunt, nã tunc nõ poſ
ſunt iterũ produci, cũ ſibi ſuſpitio ſubornationis ſit, licet ſecus
ſit, vbi obſcurè dicunt, cũ obſcurè reſpõdere nõ per oĩa idẽ ſit,
quod nõ reſpõdere. Itẽ & vbi volunt priorũ dicta cõprobare ꝑ
teſtes ẽt poſt publicationẽ, puta ꝑ teſtes duos probaui me emiſ
ſe die tali, alius probat ea die me alibi fuiſſe, poſſum ẽt poſt pu-
blicatas atteſtationes alios producere ad confirmandũ priorũ
dicta. ſ. q̃ eadẽ die fui ꝑſens & emi, arg. ꝑdictæ Auct. & ṡ. eo. ex
tenore. nec ad confirmandũ priorũ dicta ſemper admittendus
ſum. nã cũ habui dilationẽ ad teſtes producendos, non eſt mi-
hi dãda alia dilatio, niſi cũ cauſæ cognitione, vt no. ṡ. eo. in cau-
ſis, vt in caſu ꝑſenti notari põt. nã in iſto caſu ſatis apparet, qđ
ſubueniendũ eſt mihi, & meo facto credendũ, q̃ malitioſè hoc
non peto. probabiliter. n. credere potuit, q̃ ſufficerẽt mihi duo
teſtes ad probandũ ꝯctũ, ſed ſuperuenientibus probationib. ad-
3 uerſarij cognoſcit̃ ꝯtrium. † Sed ſi aliqui primo dixiſſent obſcu-
rè, alij minus obſcurè tunc, qui obſcurè dixerũt, eſſent interro-
gandi ſuper expoſitione dictorum ſuorum, tum alij ad hãc ob-
ſcuritatẽ declarandã non eſſent admittẽdi, niſi ſicut dictũ eſt ad
confirmandũ priorũ dicta. Aliqui tñ ꝯdicunt prędictis dicẽtes,
q̃ ijdẽ teſtes non ſunt iterũ repetendi ad declarandũ, qđ obſcu-
rè dixerũt, niſi qñ adeo eſt obſcurũ, q̃ nullum habet intellectũ.
ſi aũt põt intelligi, ſed diuerſis modis, tunc ſi quod dictũ eſt, ex
b conſuetudine ᵇ recipiat aliquam interpretationẽ, illã habebit,
arg ff. de leg. minimè, alioquin in benigniorẽ partem interpre-
tabitur. ff. de leg. benignus, j. de ſpon. iuuenis, alias verborũ ſi-
gnificationi ſtatur. ff. de condi. & demon. l. j. §. j. vel ꝯ introdu-
ctorem tunc interpretandum eſt, ṡ. de proba. in præſentia.

ADDITIONES.

n ¶Ex officio. Ad hæc dicta Inno. adde Bar. in extrauag. ad repri. & in ſua diſputa
tione incip. iudex maleficiorum, & Pe. de Anch. in conſ. 97. col. fi. in prin. cõſi.
in quæſtione, quæ vertitur, & Bar. in l. 2. §. ſi publico, col. 4. ff. de publi.
b ¶Ex conſuetudine. Adde Fel. in 5 gl. decre. col. 2. qui refert hoc dictum Inno. &
ad Inno. hic adde Io. de Imo. in l. 2. col. 7 ff. de duob. reis. Alex. de Imo. in con-
ſil. 52. col. 2. in prin. in . vol. & Card. in cõſ. 197. col. fi. in fi. & Alex. in cõſ. 156.
col. 4. in 5. vol. vbi q̃ in dictis teſtium attenditur, qđ vt plurimum fieri ſolet.

SVMMARIVM.

1 *Canonica infamia per pœnitentiam tollitur.*
2 *Emendatio criminis quomodo appareat.*
3 *Mortaliter peccat, qui temerè iurat.*
4 *De publico condemnatus crimine, ſemper eſt infamis.*
5 *Excommunicatus an ſemper repellatur à teſtimonio, & vide in nu. 7.*
6 *Excommunicationis ſententia etiam iniuſta tenet.*

CAP. LIIII.

1 TEſtimonium eius. [Crimen.] † De quo
nõ eſt condẽnatus,
nec irrogat infamiã ipſo iure: verũ horum fuerit, re-
pellitur ẽt poſt ſn̄iam in cauſa ciuili. infamiã. n. cano
nica tollit pn̄ia, 6. q. j. illi, ſed infamiã ciuilẽ non, 2. q. 3. § hinc
colligitur, licet alij aliter dicant. [Reprobatur.] 6 q. j. illi, q̃ cri-
2 mẽ, ṡ. eo. inſup. & c. j. [Emẽdatus.] † Emendatio apparebit, ſi oc-
cultũ eſt crimen, per ſacerdotẽ, qui dicat eũ ſibi con feſſum, vel
vt quidã dicunt, eius ſimplici verbo credendũ eſt. ſufficit aũt oc
cultam pn̄iam agere, vbi crimẽ occultũ eſt. Si verò crimẽ eius
eſt manifeſtũ, debet manifeſta eſſe pn̄ia, licet non ſolẽnis, 2. q. j.
ſi peccauerit, 45. diſt. ſed illud, 50. diſt. in capite. j. de ſimo. nemo.
3 [Periurij.] † 6. q. j. quicunq;. Et intelligitur hoc verũ, vbi falſum
iurauit, & ꝯ licitũ iuſm venit. ſed ſi non falſum, ſed tñ temera-
riè iuſm iurauit, vel ẽt ꝯ illicitũ iuſm venit, quis non eſt periu-
rus, quia facit ꝯ iuſm, ſed quia temerè iurauit, 22. q. 4. ſi aliquid.
nõ eſt repellendus à teſtimonio, ṡ. eo. cõſtitutis. Sed tñ quilibet
temerè iurans mortaliter peccat, 22. q. 2. c. 2. & q. 4. neceſſe, & j.
de iureiu. c. & ſi Chriſtus. ſed põt dici hoc ideo eſſe, quia ex quo
a tale iuſm non ſeruat, ſeipſum ꝑſumitur de talibus pœnituiſſe. ª
vel põt dici, q̃ ẽt temerè iurans repellitur. nec obſtãt ꝯria, q̃ lo-
quũtur, q̃ poſſunt reddere teſtimoniũ ꝯ eũ, qui alias coegit, vel
induxit ad ꝑſtandũ temeraria iuſa, quod in eorũ odiũ factũ eſt.
temerariũ ẽt iuſm non repellit à dignitate, j. de iureiu. ſicut no
ſtris, alij tñ ꝯdicunt. [Periurij.] 22. q. 5. ſi quis ꝯuictus. c. paruuli.
[In criminali.] 2. q. 7. Apoſtoli. ipſi teſtes. [De crimine.] Niſi ſe-
cũ ſit diſpenſatũ, vel niſi ſit in integ. reſti. vt no. j. de re iud. cũ tes
4 [De crimine.] † Publico, de quo condẽnatus ſemper ſit infamis.
ff. ex quib. cau. inſa. irro. athletas. §. calũniator. vel ẽt in priua-
to, ſi deſcendit ex ea actione, q̃ ẽt dãnato in priuato iudicio in-
famiam irrogaret, vt furti, & vi bo. rap. ff. de his, qui no. infa.
athletas. §. fi. & duabus ll. ſeq. & ff. de pub. iud. infa. ff. de cri. ſtel.
l. 2. & 3. & idẽ etiã, ſi de crimine priuato, quod ẽt condẽnato nõ
irrogat

ADDITIO.

a ¶Pœnitu. ſe. Adde Card. in cõſ. 35. incip. ad dubia ſingulariter, col. 2. circa med.

irrogat infamiā. nā cū poſſit promoueri, nō poterit ſacerdotē
accuſare, ſed laicū pôt accuſare, & teſtificari in eū. Idē ēt dici-
mus, & ſi excipiatur de crimine, qđ non infamat, vt hic, & ſiue
ſit cōdemnatus, ſiue non. [Per exceptionē.] De crimine, in quo
perſeuerer. Si autē egiſſet pnīam, tūc ita audief aliquis excipiēs
ꝯ cum de crimine, ſicut audiē excipiens ꝯ electū petentē cōfir-
mari, de quo no. ſ. de elec. dudū Ro. & j. de accu. ſup his. vel dic
hic exceptionē condēnationis ſuper crimine ſactā. [Per exce-
5 ptionē.] †Sed quid dices in excōicato, ſed nunc abſoluto, nūqd
pôt ferre teſtimoniū? arg. ꝙ non, 4. q. 4. c. j. & 2. vbi multū de hac
materia notatū eſt. vel dic aliter, ꝗ ſit ibi notatū, ꝙ nunquā ob-
ſtat teſti, ꝙ fuerit excōicatus, dummodo nunc ſit abſolutus. Sed
neceſſe eſt crimē probari, ꝑp quod excōicatus fuit ad hoc, vt re-
pellatur. nec obſtāt rationes, ꝗ ibi ſunt notatæ, puta quia nō fer
tur excōicatio, niſi pro magnis criminibus, 11. q. 3. certū eſt. &
aſſignamus talē rationē: excōicatio nō eſt culpa, ſed eſt medici
na, vel pnīa, 2. q. j. multi, & ideo ea ceſſante nō debet aliqua infa
mia remanere. ff. de his, qui no. infa. ictus. Sed dices, licet pęna
excōicationis non ſit peccatū pęnæ, tñ impoſitio per iudicē fa-
cta eſt probatio culpæ, ꝗ nō niſi probata culpa irrogaē, 2. q. j. ne-
mo. Reſpon. ꝙ ſæpe ſine manifeſta & ſolenni probatione quis
excōicatur hoc ipſo, ꝙ præſens non eſt in termino, & tñ pôt eſſe
ꝙ legitimo impedimento detentus eſt, & ſic eſt iniſta excōica-
tio, ſed tñ cauſa, vel culpa nō ſubeſt, vnde poſtea probato impe-
dimento ſine difficultate abſoluitur, 4. q. 5. c. j. j. de re iud. cum
6 Bertoldus. †Itē ſnīa excōicationis etiā iniuſta tenet, 11. q. 3. c. j.
graue ergo eſſet, ꝙ perpetuā ſibi infamiā irrogaret. ad hoc er-
go, vt non obſit ei ſnīa excōicationis, oportet, ꝙ probet ēt cul-
pā, pro qua excōicatus eſt, arg. ff. de his, qui no. infa. ictus. Alij
tamen dicunt, ꝙ vbi quis cōtumax eſſet in parendo ſuper crimi
ne, de quo condēnatus eſſet, & hac cauſa expreſſè aſſignata ex-
cōicaretur, ꝙ talis excōicatus bene repelleē, ēt nō probato cri-
mine. & idē dicunt, ſi ēt amoueretē ab officio, vel ordine ꝑp in-
obedientiā, ſiue excōicationē, arg. 4. q. j. c. j. & 2. ff. de his, qui no.
infa. l. 2. § ignominiæ, & ff. de iudi. cū ꝑtor. & idē vř dicendū, ſi
nō eſſet cōdēnatus, ſed tñ crimen eſſet notoriū, vel ēt non eſſet
notoriū, ſed tñ iudex exprimit in ſnīa, ꝙ non vult de tali crimi-
ne pęnitere, qđ cōmiſit: ideo excōico eū, arg. ꝑdictarū legū. ſed
ſi tñ bene attendas, in omnibus his nō eſt cauſa eū expellēdi ex-
7 cōicatio, ſed ſnīa ſuper crimine lata, vel crimen cōmiſſum. †Et
ideo melius vř dicendū, ꝙ non ſufficit ad repellendū quemquā
à teſtimonio probare, ꝙ fuerit excōicatus expreſſa cauſa crimi
nis in excōicatione, niſi fuerit tale crimē expreſſum in ſnīa, qđ
ipſo facto infamaret, cū acta pnīa de alijs criminibus emenda-
tus ſit, & infamia canonica ceſſet. nec eſt ſimile de remiſſo cau-
ſa ignominiæ, vel exauctorato, cū neutrū horū interuenerit in
excōicato. & reſpondeo obiectionibus. ſ. ff. de his, qui no. infa.
l. 2. §. ignominiæ, & alijs, quia exauctorare militē, vel remouere
ab exercitu, vel ordine, vel iudicē remouere à ſenatu, de quib.
ibi loquiē, eſt proxima cauſa, & pęna delicti, ſed excōicatio, vel
priuatio à cōione fideliū vel ſacrorum non eſt proxima pœna
delicti, imo aliquod eſt mediū. ſ. cōtumacia, pro qua ferē tñ ex-
cōicatio, & nunquā pro crimine, quantūcunq; ſit graue, 11. q. 3.
certū. nec hac ratione dicendū eſt, ꝙ ſi ipſo facto incidit in ex-
cōicationē, vt in violenta manuū iniectione, ꝙ repellendus ſit
perpetuo, quāuis ſit proxima pęna delicti, quia hęc pęna excōi-
cationis nō infertur ab homine, ſed à iure. vnde nō amplius re-
pelleretur ꝑp excōicationē, ꝗ ꝑp crimen tantū. ſ. durante excōica-
tione, vel quouſq; pnīam agat. ſed in ꝑdictis legibus dē, ꝙ miles
vel iudex per iudicem fuit remotus, & mitius agit ius, ꝗ iudex.
[Grauata.] Nā cū hic repellatur ab electione, & ſimili modo ab
ordinatione, ſ. de elec. ſuper eo, eodē modo ēt repellendus eſt
ab accuſatione, & teſtimonio, 2. q. 7. ipſi, & c. teſtes. [Ciuili.] In
cauſa. n. ciuili non repellitur, ſiue crimen publ. ſiue priuatū cō-
miſiſſet, ſi pnīam egiſſet, & nō eſſet condēnatus, nec infamatus
ipſo iure. Itē ſi condēnatus eſſet de priuato, quod nō infamaret,
ff. de crimi. ſtellio. l. 2. [A teſtimonio.] Idē ēt in accuſatione, cū
ordo, & teſtimoniū, & accuſatio, cum de accuſatione crimina-
li clericorum agitur, æquiparantur, ſcilicet vt quicunque ad
vnum admittitur, & ad aliud, 2. quæſt. 7. ipſi teſtes.

SVMMARIVM.

1 *Quarta productio an fieri debeat, vbi quis teſtificata viderit, & inſpexerit.*
2 *Atteſtationes cum per iudicem aperta ſunt, non poteſt vlterius producere.*
3 *Aſſignata dilatione ſtatim incipit currere tempus.*
4 *Continentes prouinciæ quæ dicantur, habes remiſſiuè.*

CAP. LV.

Vltra tertiam productionem.

[Præſtito.] In Auct. eo. §. quia vero, ſ. eo. ſignificaue-
1 runt, in cauſis, vbi de hoc no. [Subtraxerit.] †Hic fa-
tis credo, ꝙ ad quartā productionē nunquā debet quis admit-
ti, vt quidā dicunt, quantūcunq; viderit teſtificata, dūmodo ple
nè illa inſpexerit, & hoc ſonat illud verbū, perſcrutatus fuerit. l.
cū diligentia inſpexerit. ex hoc. n. ꝙ diligēter inſpexit, & per oīa
ſcrutatus eſt, ꝑſumitur fraus, quādo poſt vult producere teſtes.
imo ſi à teſtibus, qui depoſuerunt, ꝗſiuiſſet diligenter, quid di-
xiſſent, nō crederē, ꝙ ꝑp hoc poſſet prohiberi iterū producere
teſtes, quia nec iure prohibeē, nec etiā ratione, quia per vnā vo
cē de facili inſtrui nō poſſet, nā ſi alias non furtiuè, ſed caſu cō-
tigiſſet, ꝙ atteſtationes vidiſſet, non tñ plenè, nec notādo circa
illa, ꝗ notanda ſunt. vnde ſuper eiſdē artic. teſtes producere poſ
ſet, arg. ff. de rei vin. officiū. C. de ꝓb. exceptione. ſed ꝯ, in Auct.
de teſti. §. quia vero. vbi expreſſè ſonuitur, & poſtꝗ didicit teſti-
ficata, nunꝗ vlterius teſtes producere pôt. ſed illud pôt intelli-
gi, vbi renūciauit teſtib. & vidit teſtificata. ambo. n. iſta, vt qui-
dā dicunt ſimul neceſſaria ſunt. & idē eſt, vbi ſubtraxit, quia ēt
ſi non tūc cōſtaret diligenter vidiſſe teſtificata, tñ quia ꝑſumiē ꝯ
2 eſt ꝑp furtū, vlterius teſtes producere non pôt. †Itē quando at-
a teſtationes a apertę ſunt per iudicē, vlterius producere nō pôt.
& in his caſibus vř loqui ꝑdicta Auct. & non dicimus tñ dene-
gandā productionē teſtiū poſtꝗ didiciſſet plenè teſtificata vltra
tertiā productionē, ſed ēt poſt primā, vel ſecundā, & hoc innuit
finis §. ꝑalle. quia vero, niſi in caſib. ꝑdictis. Itē dicimus, ꝙ ſiue
plenè ſua teſtificata videat, ſiue partis aduerſæ, ꝙ vlterius teſtes
producere non pôt, quia lex ſic generaliter loquiē, poſtꝗ didicit
teſtificata. aliqui tñ dicunt, ꝙ viſio teſtificatorū partis aduerſæ
nō impedit productionē teſtiū, & habent arg. pro ſe ff. de iudi.
iudices. primo dictū magis placet. [Nequiuerūt.] Si quis petat,
ꝙ non aperiantur teſtes, vel ꝙ nō feratur ſnīa, quouſq; tales, ꝗ
ſunt in captiuitate, vel in peregrinatione, vel alijs ex cōſimilib.
cauſis ſunt abſentes, vel morbo, vel furore tenenē, reuertātur,
quia ipſi ſunt, qui ſuæ cauſę veritatē nouerunt, vel quia ipſi ha-
bent inſtrā ſuæ cauſę, nō eſt audiendus vltra tpa, ꝗ ſunt 3. q. 3.
§. ſpatiū, ſed per beneficiū in integ. reſti. ſibi poterit ſubueniri,
ēt poſt apertionē teſtiū, & poſt ſnīam, ꝑmiſſa ſummaria cogni-
tione, vt iterū audiaē, arg. ſ. de in integ. reſti. c. 2. & 3. vbi no. Sed
dices, nōne melius erat differre, ꝗ poſt publicationē, vel ſnīam
ſubuenire? Reſpon. non, quia ſi differtur, quilibet poſſet inueni
re viā, ꝙ nunquā ab alia cauſa finiretur, quia eſſet valde iniuſtū.
ex cōtra. ſ. ſi procedaē, nullū vel modicū fit ꝑiudiciū, quia per be-
neficiū reſtitutionis ſibi ſubueniē. nec negamus, quin iudex ex
magna cauſa vltra tpa ſtatuta poſſet prorogare dilationē. ff. de
reg. iu. l. 2. ſed non immoderatè. ff. de iud. ſi ſon. ff. de va. mu. l. ſi.
vbi de hoc no. Et vř, ꝙ quarta productio, de qua hic loquiē, nō
pôt peti, niſi intra tpa ſtatuta, niſi per beneficiū reſtōnis. Si autē
per iudicē vel receptorē teſtiū, vel [illegible] ſteterit per tantū
tps, ꝙ in reſiduo pars ſuas inſtructiones ꝑducere nō potuit, nō
imputaē ſibi, arg. [illegible] anteriorū. ſi aūt ꝑp pericula viarū, vel tē
peſtates æquoris ſe impediant, ꝙ nulla parte tpis pôt pars ſuam
productionē & probationē perficere, pôt dici, ꝙ eſt hic magna
cauſa, quare prorogare pôt ꝑdictum tps, arg. ff. de eden. ſi quis
ex. §. ſi. & l. ſeq. in Auct. de his, qui ingr. ad appel. §. 2. tñ ſi multo
tpe deberent durare ꝑdicta pericula, procedi poterit ad ſnīam,
ſed ſaluū erit parti per beneficiū reſtitutionis, poſtꝗ ceſſauerint
pericula, vt dictū eſt. Prudenter ergo faciet pars, ꝯ quā produ-
cuntur teſtes, ſi cōſentit, ꝙ aduerſarius habeat nouē menſes, qđ
ſummaria cognitione ꝑmiſſa ordinatū eſt, ꝙ inſtructionē ſuā
habeat de partibus vltramarinis; nec petat articulos, ꝙ per exa-
minationē articulorū magis inſtruitur producēs, ſed permittat
eū ſuper tota cauſa producere inſtrā ſua, quia ſi ēt ſuper mille
articulis produceret, nō haberet ꝑdictos nouē menſes. & idem
dē, ſi petat inſtrā ex cōtinentibus prouincijs vna, vel pluribus,
quia nō debet habere, niſi ſex mēſes, vel ex eadē prouincia tres.
& bene faciat diſquiri ab initio, an velit de vltramare produce-
re, vel de cōtinentibus prouincijs, quia ſi non bene diſquiſierit
à principio, & habuit tres menſes pro inſtrīs eiuſdē prouincię,
& iterū habebit ſex pro cōtinentibus prouinciæ, & iterū nouē
menſes pro vltramare, ſicut ex vi literæ colligitur. Itē ſi fecerit
dare minorē terminū, ꝗ triū menſiū, & poſtea deſiderauit aliā
dilationē, de leui dabitur ei, dūmodo nō excedant inter ambas
dilationes tres menſes. Sed in iſtis tribus menſib. nō cōputabi-
tur mediū tpis, quod eſt à fine primæ receptionis vſq; ad princi
piū ſecundæ receptionis, ſiue fuerit impeditus ꝑducēs, ſiue ne-
gligens fuerit in proſequendo cauſam in medio tpe, quia ſi fuit
ei vtile, ꝙ neglexerit, & aduerſario dānoſum, ſibi imputet, quia
vigilantibus, nō negligentibus iura ſubueniunt. ff. ex quib. cau.
in integ. reſti. non eſt, 4. q. 4. c. j. & 2. Nec negamus, quin vtile ſit
aliquando iſtas dilationes breuiare, ſed tñ tpe ex breuiatione
magnæ

ADDITIO.

a ¶Item quando atteſtationes. Sentit hic Innoc. ꝙ ſola publicatio teſtium & pro-
ceſſus præcludat viam nouæ productioni, ita intelligit Pet. de Ancha. in con-
ſil. 213. incip. Ad euidentiam præmitto, in j. col. & ibi hanc opin. tenet, de quo
lariſſimè per Fel. in c. fraternitatis, ſupra eo.

3 magnæ dubitationes occurrunt, vt dictũ eſt. †Incipit antẽ cur-
rere hoc, ex quo dilatio aſsignata eſt, & intra dilationem debet
impetrare literas, & ire ꝑ teſtibus, vel mittere ad vnã ꝓuinciã,
vel ẽt ad diuerſas. nec debẽt deduci de iſto tpe ſolẽnes dies, nec
recreationes receptorũ, vel iudicũ, dũmodo nõ ſint malitioſæ,
vel tales, ꝑ quas impeditus eſt producẽs perficere productionẽ
4 ſuã. †Cõtinentes aũt prouincias non appello Archiepatus, ſed
ſicut exponitur ff de ver. ſig. notionem. §. j. vltra autem hos ter-
minos & ante, & poſt per confeſsiones poterit inſtrui cauſa.

S V M M A R I V M.

5 *Accuſatus in excepto crimine, an admittatur cõtra eum, qui eſt bona fama.*

CAP. LVI.

NOn debet. [Quis in criminib.] Secus, ſi agiẽ
ciuiliter. [Forſitan.] Forſitan ideo
dicit, quia in excepto crimine accuſatus admittitur
ꝯ eũ, ſi eſt bonę famę, 2. q. j. in primis. [Exceptis.] C.
ad leg. Iul. maieſtatis, nullus. ff. de q̃ſtionib. de minore. [Accuſa-
tione.] Idẽ dicũt quidã pendẽte inquiſitione, vel denũciatione.
[Accuſatione.] C. de procu. reum. [Suſceptione.] 81. diſt. tantis.

S V M M A R I V M.

1 *Abbates, & priores conuentuum dicuntur agere nomine alieno, & tan-
quam miniſtri.*

2 *Non poteſt Abbas eſſe teſtis in cauſa monaſterij, quando in eam conſtituit
procuratorem, & vide in num. 3. & 4.*

5 *Tutor & procurator in iuramento deciſiuo iurare debet in animam ſuam.*

6 *Inter iuramentum de veritate dicenda, & de calumnia differentia.*

7 *Quæ teneatur dicere iurans in animam alterius, & vide in num. 8.*

9 *Syndici iurare poſſunt de veritate dicenda, tã ſuper diffinitione cauſæ, quã
ſuper expenſarum quantitate.*

10 *Procurator an poſſit iurare de veritate dicenda, remiſſiuè.*

11 *Specificè non confuſè obijcienda ſunt crimina contra teſtes.*

12 *Licitum eſt iudici ante publicationem teſtium aſſignare terminũ, intra quẽ
obijcere teſtibus poſſint, quæ velint.*

CAP. II. in VI.

PRæſentium tibi auctoritatem.
[Caſus.] Examinata quadã cauſa apud ſedẽ Apoſto.
tãdẽ pars de Spaldug. obiecit q̃dã in perſonas teſtiũ
ſancti Michael. vtraq; ẽt pars petitiua ſuã intẽtionẽ probare vo-
luit per cõfeſsionẽ partis alterius. ſuper hoc ergo hic ſcribitur,
1 & certa forma porrigitur, ſm quã facere debeant. †[Abbatem.]
Bene dr̃ pro Abbate, & conuentu, & ꝯ priorẽ, & conuentũ, quia
pro miniſtris agitur, & ꝯ miniſtros, quaſi noĩe alieno. ipſi. n. sũt
procuratores, non dñi, 12. q. j. ſi priuatũ. ſed pro cõuentibus, &
ꝯ cõuentũ, in quibus cõprehenduntur ẽt miniſtri, j. de cõceſ. ꝓ-
bẽ. poſt electionẽ. ff. de ver. ſig. familiæ, Inſti. de iure na. §. plebs,
agitur proprio noĩe, quia ipſi dñi ſunt, 2. q. 6. biduũ, ver. palam.
ff. quando appell. ſit. l. j. §. in propria. tñ idẽ vr̃, ſi etiam miniſtri
actorũ non ſunt de cõuentu, vt ſæpe accidit in vicedominis,
& ſufficit ꝯ alterũ fieri ſñiam, vel ẽt ꝯ Abbates ambos noĩe cõ-
uentus, vel ẽt ꝯ ipſum cõuentum proprio noĩe, & põt Abbas, q
ex officio habet exercitiũ actionis, reuocare mandatũ à cõuen
tu datũ procuratori, quandocunq; vult ante li. conteſt. poſt liẽ
aũt cõteſt. nõ licet, ſicut nec alij dño liceret. Sed ſi ambo ſimul
ſint li. cõteſt. & ſimul & diuiſim poſſunt in cauſa procedere, ſi-
cut ſi ambo eſſent inſolidũ procuratores, de hoc no. ſ. de ꝓcur.
in noſtra. Imo plus vr̃, ꝙ ſi libellus dicit, agit talis Abbas, agit &
talis procurator cõſtitutus à cõuentu noĩe conuentus, vt ſicut
quo ad verba videatur diuerſis noĩbus agere, tñ quia conſtat, ꝙ
eiuſdẽ noĩe agit. ſ. noĩe monaſterij, & cõuentus, ad quẽ res per-
tinet, de qua agitur, eodẽ modo procederet hic Abbas, & ꝓcu-
rator cõuentus, ſicut ſ. dictũ eſt. Secus aũt, ſi ſpecialiter cã tan-
geret Abbatẽ ſuo proprio noĩe. & idẽ eſt, ſi ageret dominus rei,
de qua agitur, cũ procuratore, quẽ ipſe idẽ cõſtituit. [Poſſeſſio
ne.] No. ꝙ licet poſſeſſorio agatur ad reſtõnem poſſeſsionis, de
rebus tñ ſpiritualibus nõ iuratur de calũnia, ſed de veritate di-
cenda, ſicut quando petitorio agiẽ, ſ. de iura. calum. literas. [Cõ
poſitione.] Super ſpiritualibus. [Ab eiſdẽ.] Ideo hic Abbas, &
cõuentus ſancti Michael. requirunẽ tanq̃ honeſtiores ob vehe-
mentiores cauſas. C. de procu. l. ſi. qui ſimul egerant, vt patet ex
ipſa litera, quia ſi ſolus Abbas egiſſet, ipſe ſolus tanq̃ honeſtior
requiri poſſet. Sed in hoc caſu dicunt quidã, ꝙ conuentus cõpu
tato ipſo Abbate requiri poſſet, quia honeſtior & veracior re-
putatur totus cõuentus ex Abbate & monachis cõputatis, q̃ ſo
2 lus Abbas. †Itẽ no. ꝙ quando Abbas cõſtituit procuratorem in
cauſa monaſterij, in ipſa cauſa nõ poterit eſſe teſtis, licet alias
poſsit. j. de iudic. & ſi Chriſtus, in fi. Sed ſi cõuentus agit ꝑ pro
curatorẽ, ẽt ſi tanq̃ honeſtior perſona iuret cõuentus de verita-
te dicenda, tñ ijdẽ illi monachi, qui iurant de veritate dicẽda,
recipientur in teſtes, & pro vtraq; parte valebit eorũ teſtimoniũ.
ſed quando iurauit vt honeſtior perſona, tunc dictũ eorũ valet
3 ꝯ ſe, & non pro ſe. †Sed q̃ras, nunne eodẽ modo recipietẽ Abbas

ad vtrunq;, ſicut monachus? Reſpon. non, quia Abbas quaſi le-
gitimus defenſor eſt, & ideo duplicẽ perſonã gerere nõ debet. ſ.
agentis, & teſtis. ſed in alio caſu nullus monachorũ eſt defen-
ſor, ſed cõuentus tm̃. & ideo ſinguli monachi, & ẽt Abbas põt
eſſe teſtis, quia licet inſtr̃m dicat, Abbas & cõuentus cõſtituunt
talẽ procuratorẽ, tamen ipſe Abbas vt pars, vel mẽbrũ cõuẽtus
vr̃ loqui, & non quaſi principalis defenſor. [Abbate.] Hi nõ erãt
ſyndici, per quos facta fuerit li. cõteſt. ſed partibus placuit, ꝙ per
hos iurareẽ, & alias ẽt æquitati & iuri cõſonabit, cũ eſſent capi-
ta conuentuũ, poſſet tamẽ & alijs cõmitti hoc iuſiurandũ, arg.
4 ff. de iudic. c. j. [Nomine ſuo.] †Quia de cõuentu, & ideo iurat
noĩe ſuo. & inde eſt, ꝙ inter reſpondentes faciet numerũ. ſed ſi
ipſe aliud crederet, q̃ quod maior pars cõuentus ſciret, cũ tanq̃
pro vniuerſitate ſit iuratũ, reſpondebit ſm placitũ maioris par-
tis, non ſm ſuũ. Crederẽ tamen, ſi Abbas non tanq̃ pars vniuer
ſitatis, vel tanq̃ vnus de vniuerſitate, ſed tanq̃ principalis, puta
quia fortè alia habebat diuiſa, ſed hæc iura, de quibus agiẽ, cõia
habebant pro indiuiſo, tamẽ ipſe pro ſe ſuũ placitũ non tanquã
ſyndicus, ſed tanq̃ principalis perſona reſpondet, pro cõuentu
autẽ reſpon. placitũ maioris partis cõuentus. ſi autẽ hic de cõ-
uentu nõ eſſet, nõ in animã ſuã, vel noĩe ſuo, ſed cõuentus tm̃
iuraret, & reſpõdebit. vel dic, vt in gl. ſ. totius. [In animas.] Hic
iurat in animas eorũ, quorũ procurationẽ agit, quia non eſt pro
curator, nec aliquid habet facere in cauſa, ſed miniſteriũ tm̃ ha
bet, & organũ eſt eorũ, in quorũ animas iurauit. Si autẽ eſſet ꝓ-
curator, vel ſyndicus, tunc in talibus, in quibus licet procurato
ribus iurare de veritate dicenda. ſ. quando ſibi ſit mãdatũ. ff. de
iudic. iuſiurandũ. de hoc no. ſ. de iura calum. c. ſi. tunc nõ iurat
in animã alterius, ſed in ſuã, quod ſatis hic apparet, vbi dicit, ꝙ
à ſyndico inquirat, quid credat, vel ſciat. vnde apparet, ꝙ de ſua
5 ſcientia, vel credulitate debet reſpõdere, nõ de alterius. †Itẽ cũ
in deciſiuo iur̃o tutor & ꝓcurator iurare debeat in animã ſuã:
nam illuſoriũ eſſet, ꝙ in animã infantis iuraret. cur non idẽ in
iur̃o, quod fit in proſecutione cauſæ? Itẽ hic admittuntur iſti cõ
uentus, vt faciant alios iurare in animas ſuas, quia placuit parti
bus, ſ. de teſti. cũ a, vel dic, ꝙ auctoritate huius decre. hodie lici
tũ eſt omnibus collegijs per aliũ iurare. & hoc ideo, quia cũ col
legiũ in cauſa vniuerſitatis fingatur vna perſona, dignũ eſt, ꝙ ꝑ
vnũ iurent, licet per ſe iurare poſsint, ſi velint. ff. de iura. calum.
l. 2. §. hoc ẽt, ꝓp facilitatẽ ponendi, & reſpondendi, alias autẽ q-
libet per ſe in animã ſuã iurare debet, ſ. de iura. calũ. c. ſi. & c. in
pertractandis. Imperator ẽt per aliũ iurat, 63. diſt. tibi domino.
[Partis.] Ibidẽ reſidentiũ, 10. q. 2. hoc ius, ante mediũ. [Ipſorũ.]
6 Eorũ. ſ. quia mandabant, ꝙ in animas eorũ iurent. †[Veritatẽ.]
No. ꝙ vbi iuratur de veritate dicenda, tã ponens, q̃ reſpõdens
non qđ credit, ſed qđ nouit, dicere debet, arg. 3. q. 9. hortamur.
ſed cũ iuratur de calũnia, ibi quod creditur, ponitur, & reſpõde
tur. C. de iura. calum. l. 2. §. 4. Itẽ ſi eſſet cauſa ciuilis, vbi iuraẽ de
calũnia, nõ eſſet neceſſe, ꝙ in animas conuentus iuraret, ſed in
animã ſuam tm̃, & ſm ſuũ placitũ poſitionibus reſpõdere. ſ. de
iura. calũ. cũ cauſam. [Ipſi.] Abbas & Prior. [illos.] Cõuẽtus. ſ.
[In quorũ.] ſ. totius vel maioris partis cõuentus ibidẽ reſiden-
tes. nec ſufficeret, ꝙ in aliqua poſitione maior pars conſentiret
iurantiũ, niſi eſſet maior pars cõuentus ibi reſidentis. & eſt hoc
ea ratione, quia minoris partis cõuentus cõfeſsio non põt prę-
7 iudicare toti cõuentui. †Et eſt no. dignũ, ꝙ qui iurat in animam
alterius, nõ quod ſibi vr̃, ſed quod dr̃ ab his, in quorũ aĩas iura-
uit, dicere tenetur, & debet ſic cõponi iur̃m: Nos iurantus ꝑ ta-
lẽ, ꝙ veritatẽ dicimus. ſi. 63. diſt. tibi domino. Vel ſi non eſſent
illi in quorũ animas iuratur, ſi per literas, vel aliter certũ eſt, ꝙ
procurator p̃ſens põt in animas iurantiũ iurare, & tũc debet iu
rare ſic: ego in animas taliũ iuro dicere veritatẽ, quã ſciuerint:
vel melius, iuro in animas eorũ, ꝙ ipſi ꝑ me veritatẽ, quã ſciũt,
dicent. Itẽ no. ꝙ ſi Abbas, qui iurauit in animas aliorũ, ſciret ali
qua, & illi, in quorũ animas iurauit, aliqua neſcirẽt, vel ecõtra,
non debet reſpõdere veritatẽ, nec aliquis pro ſingulis de cõuẽ-
tu, qui diceret ſe aliquid ſcire, niſi de eo, qđ maior pars ſcit. ſed
pro ſe, ſi aliquid ſcit, alijs ẽt neſcientibus reſpondere teneẽ. Ide-
circo. n. hic dr̃, ꝙ ſuo noĩe iurant. ſ. vt de his, q̃ ſciunt veritatem
dicant, ẽt ſi alij neſciant. melius vr̃, ꝙ ẽt de his, q̃ ſoli ſciunt, ni-
hil dicere debebant, niſi de ſuo facto, cũ dictũ eorũ non ꝑiudi-
caret, neq; q. procuratoris, quia procurator non eſt, neq; q. te-
ſtis, & non eſt alia cauſa, quare pro ſe ſpecialiter iurent, niſi vt
aſtringanẽ dicere cũ alijs veritatẽ. & eodẽ modo à quolibet q̃re
tur de facto ſuo, ſi ab alia parte q̃ſitũ eſſet, & cõpelleretur iura-
re. ſed hoc bene dicimus, ꝙ licet aduerſa pars peteret aduerſa-
riũ iurare de veritate dicenda ſuper his, q̃ ſcit, nõ ſuper his, q̃ ſe
cit, vel de facto ſuo, non audiretur. lex. n. loquitur tm̃, quando
de facto ſuo interrogaẽ. C. de q̃ſti. interrogari. Quando. n. in-
terrogaẽ de alieno facto, tanq̃ teſtis recipitur, nõ eo modo, quo
8 hic dr̃. †Itẽ no. ꝙ ſi non per ſe, ſed tm̃ in animas aliorũ iuraſſet,
& ipſe veritatẽ ſciret, illi autẽ non, nihil dicet, quia de ſe nõ iu-
rauit.

rauit. Itē ſi illi dicant, ꝙ aliter dicat, q̃ ſe habeat veritas, quā ipſe ſcit, nō reſpondebit, quia pro nullo hoīe debet falſum dicere, nec debet facere ꝯ cōſcientiā. imo vocatis, qui prodeſſe poſſunt, dēt eos monere, vt à falſo teſtimonio vel dicto abſtineāt, 22.q.5. hoc vſ. Itē ſi nolunt reſpōdere per procuratorē, ſed per ſe, nō video, quare prohibeaſ. Sed quid ſi velint per aliū non iuratū reſpōdere. [Super quolibet.] No. non ſufficere generaliter negare poſitionē, niſi ad ſingula in poſitione contenta rńdeaſ. [Sine iuro.] Et bene p̄iudicat hæc cōfeſsio, ac ſi facta eſſet cum iuro, ſicut & cōfeſsio principalis perſonæ, arg. ꝯ. ff. de cōfeſ. cetū. §. pen. ſed iſta lex loquiſ de ꝯfeſsione procuratoris minoris, quia non p̄iudicat cū effectu, quia daſ reſtitutio in integ. [A ſyndico.] Qui litē fuerat conteſt. qui nec de calū. iurauerat, qa de rebus ſpiritualibus agebatur, nec de veritate dicenda. hoc. n. iu

9 ramentū Abbas, & prior p̄ſtare debent. † Et eſt no. dignū ꝙ etiā in cauſis ſpiritualibus, ꝙ credant, vel nouerint à ſyndicis, ſine iuro requiritur. ſatemur tñ, ꝙ ſyndici poſſunt iurare de veritate dicenda, tā ſuper diffinitione cauſæ, q̃ ſuper quantitate expēſatū, & ēt ſuper negocio. C. de iudi. properandū, in fi. C. de re. credi. l. pen. arg. C. de iura. calum. l. vlti. §. j. & tunc licet ſine iuro poſſint inquirere de credulitate, per iura tamen q̃ri non debet, vt hic. quidā tamen in iuro de veritate dicenda adijciunt, ꝙ ēt p

10 iuro reſpondebit de credulitate. † De procuratore aūt, an poſſit iurare de veritate dicenda, no. ſ. de iura. calū. c. vlti. & ſi ſcit, debet reſpondere, ſcio id, de quo interrogas, vel credo, & ſi dubitaret, debet reſpōdere, ego dubito. ff. de peti. hære. ſi debitor. & tunc debet ei dari tp̄s ad deliberandū. ff. de interro. act. q interrogatus. ff. de iureiu. iuſiurandū. j. reſpon. Sed & aliqñ congrua reſponſio vſ, ſi dicat, ego neſcio. vbicunq; .n. titubat inter duo, quorū alterū eſt neceſſariū, & eſt facile vtrunq; eſſe verū, vt ſi q̃ratur ab aliquo, an modo viuat aliquis, an mortuus ſit, vſ an ſit in tali ciuitate, an non, vel extra, circa hoc nō verſatur cogitatus eius, & ideo bene reſpondet, ſi dicit, neſcio. poſſet ēt dicere, nō credo eū viuere, vel non credo eū eſſe in ciuitate, & tñ non ſequiſ ex hoc, ergo credit eū eſſe mortuū, vel eū eſſe extra ciuitatē, quia per ſuā reſponſionē nihil ponit, ſed negat tñ, in Auct. de his, qui ingred. ad appel. §. fi. [Primo.] i. antequā admittantur teſtes prioris, & conuentus ad reprobationē teſtiū Abba-

11 tis, & cōuentus. [Sigillatim.] † No. nō ſufficere dicenti ꝯ teſtes, ego obijcio teſtibus adulteriū, periuriū, & hmōi, ſed oportet eū dicere, quid ꝯ quēcunq; teſtiū obijciat. locum aūt & tp̄s, quo adulteriū, vel periuriū cōmiſit, an dicere teneaſ, alibi no. [Spe-

12 cificatione.] † Hoc eſt no. dignū, ꝙ licitū eſt iudici ante publicationē teſtiū p̄figere partibus terminū, intra quē q̃ velint, teſtib. obijciāt, arg. ad idem ſ. de pba. licet. qd' ſic probaſ ex loco iſto: nā iſtis iudicibus nō cōmittebatur cauſæ cognitio, ſed tñ certa forma eis ſuper certis articulis dabaſ, & ita coră eis non erat facienda apertio teſtiū, qd' ex eō maximè apparet, quia non ſ̄cipit copiā atteſtationū partibus cōcedi, ſed ſibi ſigillata fideliter tranſmitti. Et valet hæc cautela ꝯ eos, qui malitioſè teſtes ſibi ꝯrios reprobant, & pro ſe dicentes approbant. non negamus tamen, quin poſt apertionem teſtium poſsint dicere in perſonas teſtium, niſi antea fuerit eis terminus præfixus, intra quem dicant. [Iuramento.] ſ. co. præſentium, contra, ſol. vt ibi.

S V M M A R I V M.

1 *Procurator compromiſſarij, arbiter & iudex, an & quādo, pro & contra dominum, & eligentem, teſtes eſſe poſſint in eadem cauſa.*

C A P. III. in VI.

ROmana eccleſia, & infra. [Procu.] ff. de teſti. l. fi. & 2. q. 6. ſtatuendū. C. de procu. ad negocia. vſ, ꝙ ſi placet partib. in negocio, ꝙ procurator poſsit eſſe teſtis, ſicut mediator, arg. Auct. de teſt. §. quia vero, Auct. de fid. inſtru. §. ſi vero. In alijs aūt negocijs ſemp admittiſ, quia nō p-

1 hibeſ. ff. de teſti. l. j. † Itē arg. qa ēt iudea admittiſ in alijs cauſis. ff. de teſti. ob carmē. §. j. dicunt tñ aliq, ꝙ ꝯ dñm bene admittiſ, & cogiſ ꝓcurator ī teſtē, & ēt in negocio & cā, quā ꝓcurauit, ſicut ꝯpromiſſarij ꝯ electū à ſe, & arbiter. ſ. de ele. cū dilecti. ſ. de arbi. nō ſine. [Pręſumptione.] ff. quēad. teſta. aper. l. j. ī fi. ff. de dor. ꝓlc. l. Theopōpus. ſ. de procu. ex inſinuatione, 24. q. 3. ſi habes.

De teſtibus cogendis. Rubrica 21.

S V M M A R I V M.

1 *In criminali cauſa non eſt quis cogendus ferre teſtimonium.*

2 *Qui ſint cogendi ferre teſtimonium & vide in num. 3. 4. 5. & 6.*

C A P. I.

CAuſam matrimonij. [Occultēt.] Subtrahēdo ſe à ferendo teſtimonio. [Odio.] † Et intelligo

a eos ſemper ſe taliter ſubtrahere, quādo nō poſt apparere, & de hoc in ciuilibus, vbi. ſ. quis proprium intereſſe proſequiſ, cū ibi ſit peccatū in dānū proximi veritatē celare, 11. q. 3. q̃ſquis metu. Et hoc eſt verū, niſi hāc p̄ſumptionē alia elidat, puta quia ſit religioſus, quare magis iurare vereſ, vel alia cōſimili cauſa. In criminalib. aūt, & vbi non eſt peccatū celare veritatē, non p̄ſumo eū, qui non vult reddere teſtimoniū, taliter ſe ſubtrahere, & iccirco non eſt cogēdus, niſi manifeſte appareat malitia, j. co. peruenit, 2. Itē dicimus, quod in ciuilibus & criminalibus, in talibus tñ cauſis, in quibus nō coguntur teſtes, ēt ſi nō ſubtraherēt ſe gratia, odio, vel timore, tamen ſi deficiāt aliæ probationes, cogēdi ſunt, j. co.

a peruenit. [Cōpellas.] † Quidā dicunt, nēs indifferenter cogendos ad ferendū teſtimoniū. C. de teſti. ſi quando. Alij dicunt, ꝙ illi ſoli, qui iactant ſcire veritatē. Alij tunc eos tñ cōpellent, qñ pp defectū probationū perit veritas, quā celare mortale peccatū eſt, 14. q. 2. q̃q̃, j. co. c. peruenit, ſecundo, 11. q. 3. quiſquis. In criminali aūt cauſa nō coguntur teſtes, j. co. c. pen. ſed ſi ciuiliter agiſ de crimine, coguntur, j. co. peruenit, & c. vlti. & c. ſuper

3 his, & c. cū ſuper. † Secundū leges autē in omni cauſā coguntſ, j. co. ſuper eo. Quædā tamen perſonę non cogunſ ēt ſm leges, niſi magna cauſa ſubſit, vt ſunt ſenes, valetudinarij, & alij, qui cōtinenſ ff. de teſt. inuiti, & l. 2. In cauſa autē inquiſitionis cōpellūtur teſtes, j. co. ſuper his, & in cauſis ſpiritualibus, vt hic, j. co. c. cęterū in cauſa ēt denunciationis cogunſ, j. de ſimo. licet He-

4 ly. † Vel dic generaliter, ꝙ vbicunq; celare veritatē eſt peccatū mortale, ibi cogēdi ſunt teſtes, qd' ſic probaſ. iſte inductus in teſtimoniū peccat mortaliter, niſi reddat teſtimoniū, ergo eſt cogendus, arg. 2 q. j. ſi peccauerit, 22. q. 5. hoc vſ. & hac ratione, qa peccatū eſſet, ſi ageteſ inquirēdo ꝯ aliquē diffamatū de aliquo crimine, cogēdi eſſent teſtes, j. co. ſuper his, quia peccatū eſt ſu-

5 ſtinere Infamē perſonā in aliqua dignitate, 25. diſt. primū. † Idē credere, & ſi diceret ſalſum inſtrm ciuiliter. vel aliter agatur ciuiliter, non ad pęnā, ſed ad pecuniariū cōmodū conſequendū, vel vitandū. C. de fal. l. pen. j. co. cū ꝯ. Idē ſi ſubtrahanſ teſtes, ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter agaſ, cogendi ſunt teſtes, vt dictū eſt ſ. Idē eſt, & ſi ijdē teſtes malitioſè ſe ſubtrahant, j. co. peruenit, 2. & c. cū ꝯ. vbi autē celare veritatē non eſt peccatū, vt quādo agitur criminaliter, vel ēt ciuiliter. ſ. excipiendo, vel alio modo ad pęnā tñ, non dicimus cogēdos, quia celare veritatē non eſt peccatū, ſed meritoriū. ſ. celare crimen fratris, arg. 2. q. j. ſi peccauerit, niſi perſeueraret in crimine, quia eſſent ibi cogēdi teſtes, vt ſic eū à malo reuocaret pęna, quē Dei timor nō reuocabat, vt j. de vita & hone. cleri. vt clericorū. §. j. & arg. 22. q. 5. hoc vſ, niſi eſſet crimen, de quo eſſet periculū, ꝙ eſſet occultū, ſicut hæreſis, dilapidatio. Nā in his dicimus teſtes cogēdos, etiā ſi ſit occultū, quia nequeūt ſine periculo diſsimulari, j. de accu. qualiter, 2. 22. q. j. ſi quis per capillū. Itē ſuper fama, vel infamia credimus cogendos, j. co. ſuper his itē ſi dicatur condēnatos de crimine credimus cogendos, quia cū crimen iā ſit notoriū per ſnīam, peccatū eſſet illud celare, j. de coha. cleri. tua, & c. veſtra. Itē ſi dicaſ ſnīa excōicationis lata in eū, cogendi ſunt teſtes, qa hoc non eſt crimen, cū excōicari poſsit quis ſine cauſa, j. de ſen. excom. inquiſitionis. & hęc cadē ratio eſt in ſnījs de criminib.

6 latis. † Si vero diceret excōicatus quis ipſo iure, puta pp manuū iniectionē, vt 17. q. 4. ſi quis ſuadente, quia ibi oportet probare crimē, non ſunt cogēdi teſtes, niſi in caſu, qui eſt j. co. peruenit, 2. vel in alijs caſibus, vbi eſſet peccatū celare veritatē, vt dictū eſt ſ. & idē dicendum eſt, ſi ſnīa excōicationis ſic lata ſit, excōico te, niſi ſolueris decē. & hoc ratione ſupradicta, quia non ſufficit probare ſnīam, niſi probeſ crimen. ſ. eū ceſſaſſe in ſolone, quāuis poſsit reſpōderi, ꝙ ſufficit ꝓbare ſnīam, niſi aduerſarius probet ꝯriū, de hoc plenius no. j. de accu. inquiſitio. c. ſup his.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtis quando cogendus in criminali cauſa.*

C A P. III.

SVper eo, & infra. [Factum.] i. crimen. [Timore.] No. etiam in criminali cauſa teſtem cogendum, ſi pars aduerſa teſtes malitioſè prohibeat, arg. infra c. proximo.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtimonium ferre, an ferre poſſit vim paſſus.*

C A P. IIII.

PEruenit ad audientiam. [Oſtendit.] Præſumptionè. [Calliditatis.] Hic dixerunt quidam hunc vim paſſum non ferre teſtimonium ſuper principali, ſed ſuper coactione, de hoc no. ſupra tit. proximo, c. intimauit.

S V M M A R I V M.

1 *Iniuriæ proſecutio an dicatur res eccleſiaſtica, & quando ſuper ea teſtes ſunt cogendi.*

C A P. V.

PEruenit ad nos. [De rebus.] No. hic appellari rem eccleſiaſticā proſecutionem iniuriæ. Itē no. ꝙ quando agitur de iniuria, compellentur

pellentur teſtes, & intelligo, cum de iniuria agitur ciuiliter ad
ſuum intereſſe, vel hoc eſt introductum in fauorem eccleſiæ, &
clericorum, & ne culpa laicorum remaneat impunita.

SVMMARIVM.

Teſtis an in cauſis criminalibus ſit cogendus.

CAP. VI.

CAeterum. [Quod ſuper cõſanguinitate.] Nota in cauſis ſpiritualibus cogi teſtes ſupra eo. cap. primo.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes ſynodales non ſunt cogendi publicè teſtificari.*
2 *Infames an poſſint eſſe denunciatores.*
3 *An liceat teſti addere dicto ſuo.*
4 *Teſtis qualiter dicatur variare.*

CAP. VII.

PRæterea ſi teſtes. [Synodales.] 35. q̃ſt. 6 ep̃s, 1 ſi. [Teſtimoniũ.]
In hoc teſtimonio reddẽdo nõ rep̃ſentat propriè officiũ teſtis, ſed officialis, vel dñũciatoris. [Cõpelli.]
1 †Hoc vult dicere, ꝙ ſi teſtes ſynodales ſemel denũciauerũt, ꝙ ꝯ
Chriſtianitatẽ, ſicut iurauerant, fieri intellexerint, ſm ꝙ iuraue
rant, ſiue in matrimonio, ſiue in alijs nõ debẽt cõpelli in publi-
co dicere teſtimoniũ ſuper eodẽ negocio, niſi qñ alij nõ inueni
renẽ ſuper eodẽ negocio teſtes. Et eſt ratio hęc, ne pp redditio-
nẽ teſtimonij plures ſibi acqrãt inimicos. vel dic ꝙ teſtimoniũ
p̃ſtabunt, ſed nõ iurabunt. [Articulus nouæ.] Talis fortè, q non
ptinet ad officiũ ſuũ. tunc. n. p̃cisè cogunẽ reddere teſtimoniũ,
vt ſi fortè q̃ratur de dote, vel de adulterio. nã quia de eo in pri-
mo iuro non fuit facta mentio, de nouo iurare debet, & teſtifi-
cari, ſ. tit proxi. fraternitatis, & c. de teſtib. [Publici.] Qui ſyno-
2 dales dicunẽ. † [Poſtquã.] ꝯ vr̃, ꝙ non, 2. q. 1. ſi peccauerit. vbi pa-
tet, ꝙ illud mandatũ de denunciãdo peccatũ proximi oĩbus, tã
infamibus, q̃ alijs factũ eſt. Itẽ magis videnẽ remouendi, qui an-
te officiũ erant infames, q̃ qui poſtea. Reſpõ. infames verè pñt
denũciare, niſi poſtq̃ hoc officiũ aſſumpſerint, facti ſunt infa-
mes, qa ſi ante erãt infames, hoc ipſo ꝙ aſſumpti ſunt, vr̃ cũ eis
diſpenſatũ. vel ex quo deliquerũt in officio, grauius delinquũt,
q̃ ſi extra officiũ, 11. q. 3. p̃cipuè, j. de vo. & vo. redẽ. magnę, & ie
circo fortius poſtea, q̃ antea repellunẽ. vel dic ꝙ ideo nõ vult, ꝙ
valeat teſtimoniũ teſtis ſynodalis, ſi poſtea incurrat infamiã, qa
cũ hoc teſtimoniũ reddat rõne officij, & ei plus, q̃ alij teſti cre-
daẽ, indignũ eſſet, vt & infames officiales haberet eccleſia. vel
dic, ꝙ infamis poſſit reddere teſtimoniũ, ſicut qlibet alius, ſed
nõ põt, ſicut teſtis ſynodalis. vel dic ꝙ infamis admittiẽ ad de-
nunciandũ, ſed non ad teſtificandũ, vt hic, & 2. q. j. in primis, &
ſ. tit. proxi. ex parte. [Incontinenti.] Antequã partibus loquanẽ
vel alicui perſonæ. alias. n. p̃ſumitur ꝯ eos, nec valet correctio,
ſed tm̃ primo dicto ſtabitur, arg. ſ. de teſti. ſicut, quãuis illud lo-
quatur poſt publicationẽ teſtiũ, & ẽt poſt ſniam. ſed eadẽ ratio
vr̃ etiam ante publicationẽ. & licet ſtetur dicto primo, vbi teſtis
ſecundo ꝯrium dicit, tamen erit minor ei fides adhibẽda, quia
propter ſm dictum debilitatur primũ. Si autẽ antequã exeat à
cõſpectu iudicis, ſe corrigat, debet prudenter iudex attendere
modũ, & cauſam correctionis, j. de accu. cũ dilectus, & niſi co-
gnoſcat eũ probabiliter ſe corrigere, incidet in ſuſpitionẽ, vel
vacillationẽ. ff. de teſti. l. in teſtibus. Vel variationis. ff. de teſti. q
3 falſa. †Si autẽ nõ corrigat, ſed addat, ſi hoc faciat antequã exeat
p̃ſentiã iudicis, cõſtat licitũ eſſe. ſi aũt poſtea, ſi hoc facit poſtq̃
potuit loqui partibus, audiendus eſt, ſed minor fides ei adhibe-
4 tur, ar. hic, & Auct. de teſti. §. qm̃, & §. quia vero. †Et no. ꝙ variãs
dr̃, qui primo dixit aliquid, & poſtea eius ꝯrium, nullã cauſam
variationis aſſignans, ꝯdicens ſibi. i. qui primo dixit duo impoſ
ſibilia, vt qui dixit ſe ſciuiſſe ꝯctum celebratum, & in tali loco,
& tali die. iterrogatus, vbi illa die fuit, dicit ſe alibi fuiſſe. vacil-
lans dicitur, quia dubitando & timendo loquitur. Itẽ & qui va-
riè loquitur. ff. de fal. eos qui. ff. de teſti. l. 2. & l. qui falſo. horum
autem teſtimonium non valet, imo puniũtur. C. de teſti. nullũ.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes in cauſa inquiſitionis an cogantur teſtimonium perhibere.*

CAP. VIII.

SVper his, & infra. [Literis.] Cum ſuper his literis procederetur inquirendo. aliter. n. non cogerentur teſtes, cum
talium literarũ cõmiſſio caderet ſuper crimine fal-
ſi. vel potes dicere, ꝙ cum etiam de crimine inculpetur aliquis,
quod lite pendente dicitur cõmiſiſſe, ꝙ teſtes ſuper eo cogen-
di ſunt in fauorem iudicis, ne eludi poſſit eorum iuriſdictio, vt
1 ff. de iudi. ſi prætor. [Cogatis.] †No. in cauſa inquiſitionis cogi
teſtes ad perhibendũ teſtimoniũ, quia ex officio ſuo p̃cedit Pa-
pa, & nõ niſi p̃cedẽte infamia, & ita eſſet peccatũ tacere verita-
tẽ, vbi videnẽ eligi in ep̃m, & aſſumi, in quo populus ſcãdalum
pateretur, arg. 82. diſt. tantis, & infra de accuſa. omnipotens.

SVMMARIVM.

Teſtes in quibus criminibus cogendi.

CAP. IX.

CVm contra. [Compellere.] Hic habes in crimine cogi debere teſtes. & dicunt quidam hoc eſſe pp enormitatem criminis: vnde & in maioribus criminibus dicunt cogendos teſtes, vt in hæreſi, ſymonia, homicidio, & in conſimilibus, quia de ſimilibus idẽ eſt iudicium. Alij dicunt hoc ideo eſſe, qa hic proſequebatur ſuum intereſſe iſte, qui agebat de falſo. ſ. ne per falſas literas fatigaretur, & ita peccatum eſſet celare veritatem, 11. q. 3. quiſquis metu. Sed nonne dices idẽ, ſi in modum exceptionis obijceret falſitatis crimen teſtibus? reſpon. ſi velit probare poſt ſniam eos corruptos falſa dixiſſe, cogendi ſunt, quia peccarent mortaliter, ſi veritatem tacerent, cũ ex illa ſñia aliqs dãnaretur iniuſtè, ad hoc ſ. de proba. licet. ſecus autẽ, ſi non dicat eos falſum dixiſſe, ſed criminoſos. hos. n. nõ credimus cogendos, quia in nullius p̃iudiciũ taceretur veritas, ſed tm̃ eis pęna imponereẽ, ſi crimina probarenẽ. vel dic, qđ plus placet, ꝙ vbicunq; ex probatione criminis qs ꝯſecuturus eſt ſniam lucroſã, vel vitaturus dãnoſam, ſemp cogẽdi ſunt teſtes, qa tũc pctm̃ eſſet in alterius p̃iudiciũ tacere veritatem, vt ſæpe dictum eſt.

CAP. X.

DIlectorum filiorum. [Criminibus.] Si criminaliter agiẽ. quidã dicũt idẽ, ſi ciuiliter, arg. hic. Nã hic dicũt agi ciuiſr, arg. eius qđ hic dr̃, qñ per p̃curatores agebãt. ſed per hoc nõ probaẽ, cũ multę criminales cauſę p procuratorẽ aganẽ. ff. an per aliũ cau. app. l. j. vel p̃curator ad certũ arti. in medio accuſationis ꝯſtitutus fuit, de hoc no. ſ. e. c. j. & ſ. c. pxi. vel erat tm̃ p̃curator ad impetrãdas lr̃as, de quibus hic agitur.

CAP. XI.

VEnerabilis frater N. [Super his.] ſ. ſuper coniuratione facta, & iuramento præſtito de occultanda coniuratione prædicta. [Abſoluant.] Quod ſi non fecerint, quia ſunt abſentes, vel pertinaces, tu facias.

De fide inſtrumentorum. Rubrica 22.

SVMMARIVM.

1 *Auctentica ſcriptura quæ dicatur, & quæ dicatur publica, habes in num. 2. quæ autem priuata, in num. 3.*
4 *Quot requirantur teſtes ad probandam ſcripturam per comparationem.*
5 *An ſit credendum iudici dicenti ſe talem dediſſe ſniam, ſi eam nõ oſtendit.*
6 *In litera contineri debet tempus rogati inſtrumenti.*
7 *Notarius debet in inſtrumento apponere, quod fuerit rogatus.*
8 *Non debet notarius, cum rogatur, ſecreto manere.*
9 *Priuatæ ſcripturæ ſtabitur, ſi contra eum, qui eam fecit, introducitur, nec ipſe neget.*
10 *Creditur literis cuiuslibet de his, quæ facere debet, vel poteſt ratione officij.*

CAP. I.

1 SI ſcripturam. †[Auctenticam.] Auctentica ſcriptura eſt, q̃ fit iu-
dicis auctoritate per quoſcunq;, vt acta iudicio-
rum, ſ. de proba. qm̃, vt quidã dicunt. Alij tamẽ
in ꝯrium, vel q̃ ſit per publi. perſonã, & ſine au-
ctoritate iudicis cũ ſubſcriptione duorũ vel triũ
teſtiũ, in Auct. de inſtru. cau. §. ſed inſtra, & C. de tab. l. 3. lib. 10.
C. de dona. in donatio. ſ. de teſtib. cũ à nobis. Vel q̃ auctenticũ
ſigillũ habet cũ totidẽ ſubſcript. ſ. de procur. c. j. j. c. proxi. ſ. de
teſti. cũ à nobis, niſi in leuibus, vbi creditur ẽt ſine ſubſcript. te-
ſtium, cũ non ſint multũ p̃iudicialia, qualia ſunt 11. q. 3. cum r,
93. diſt. c. j. 2. 3. 75. diſt. per totũ, & 73. diſt. per totũ, arg. 97. diſt.
nobiliſſimus. Itẽ non eſt neceſſaria ſubſcriptio teſtiũ in inſtrũ
priuato, quod quis de facto ſuo facit. ff. de procr. ſi procurator,
dũmodo cõſtet ſuam eſſe ſcripturã. C. de nõ nume. pecu. qui ſi-
a dem, & auct. ꝯ qui propriã. Itẽ etiam ᵃ vbi cõſuetudo eſt, ꝙ ſine
ſubſcriptione teſtiũ credatur, j. eo. cũ dilectus. Quidã etiam di-
cunt auctenticã, quã facit priuatus cũ ſubſcriptione teſtiũ. C.
qui po. in pigno. hab. ſcripturas, in Auct. de inſtru. cau. §. ſi tamẽ
2 quiſquã. ſed verius eſt, ꝙ priuata eſt. †Itẽ publicã ſcripturam ap-
pello generaliter omnẽ ſcripturã, cui creditur ſine alio admini
culo de iure, vel cõſuetudine ſpeciali, j. eo. cũ dilectus. ſi autem
eſſet ſpecialis conſuetudo, præter ſcripturas tabellionũ, & acta
iudiciorũ, omnes ſcripturas reputo priuatas, cũ ad hoc officiũ
non

ADDITIO.

a ¶Item etiam. Adde Card. in conſ. 83. incip. Puto de iure, & ꝙ cõſuetudine induci poſſit, ꝙ ſcriptura priuata probet, adde Alexan. de Imo. in conſ. 53. col. j. ver. attamen, in j. vol. Et quod conſuetudo loci facit priuatam ſcriptu. publicam, adde eundem Card. in conſ. 74. incip. in diſcuſſione præmiſſi, col. ſi.

non ſpecialiter ſint deputatę perſonę, per quas factæ ſunt. & ap-
pello publicã ſcripturã, q̃ ſine adminiculo viuæ vocis alicuius
notarij, qui fortè mortuus eſt, vel teſtiũ, qui ſiᴙ mortui ſint, au-
ctoritatẽ habet, in Auct. de fide Inſtrum. §. ſed & ſi, & §. ſi vero,
coll. 6. oportet tñ, ſi negetur illũ, qui inſtrm cõfecit, fuiſſe nota-
riũ, ꝙ cõſtet eũ fuiſſe notariũ per teſtes, vel per publicũ inſtrm.
crederem aũt, ꝙ ſufficeret, ſi per teſtes probaretur, ꝙ publicè of
ficio notarij fungebatur. ff. ad Macedo. l. 3. in princ. ff. de offi. ꝓ-
a ſid. l. Barbarius. C. de teſtibus. l. j. Idẽ fortè, ᵃ & ſi appareat inſtra
per eos acta inter multos ſuper ꝯctib. legitimis, q̃ firma maneãt,
& ſine ꝯdictione: nec credunt aliqui in hoc caſu ſufficere duo
inſtra, imo tot, ꝙ bene appareat eum cõe officiũ pro omnibus
3 gerere. † Priuatã aũt dicimus, q̃ fit à nõ publicis perſonis, & nõ
habet per ſe auctoritatẽ, niſi aduerſarius hoc cõfiteatur, vel niſi
per collationẽ alterius ſcripturæ ſubſcriptionis eiuſdẽ aduer-
ſarij, & teſtiũ, qui ſubſcripſerunt, probetur ꝯriũ. C. de proba. in-
4 ſtra. † Ad hoc aũt, vt valeat per ꝯparationẽ probari inſtrm, opor
tet in illa ſcriptura, in qua fit cõparatio, quatuor teſtes eſſe ſub-
ſcriptos, Auct. de fide inſtru. §. ſi quis igitur. Idẽ dicimus, ſi ſub-
ſcribantur teſtes in inſtro, vel literis epõrũ, vel nõ ſubſcribant.
Itẽ ꝙ credatur literis Abbatũ, vel Archid. vel aliorũ prælatorũ
de his, q̃ fiunt extra iudiciũ, & quantũ credatur eis. ſ. vſq; ad quã
ſummã, & inter quas gentes, totũ relinquitur cõſuetudini, & ꝯ-
ſuetudo talis ſcripturas publicas facit, arg. ȷ. eo. cũ dilectus, ar.
C. de emã. l. ſ. 9. q. 3. ꝯqueſtus. Sed obijcies, nõne ius ſtatuit cre
dendũ literis epõrũ, 11. q. 3. curæ. ȷ. de proba. poſt ceſſionẽ, & ȷ.
5 de treuga & pace, c. j. † Sed põt dici in excõicatione ſpeciale pp
periculũ participationis, ȷ. de rap. c. j. alias autẽ cõſtat, ꝙ ſi epſ,
vel alius dicit, talem ſnĩam dedi, vel ſic citaui, nõ eſt credẽdũ,
niſi ſnĩam oſtendat, vel citationẽ. ȷ. de proba. qm̃. C. de arbi. ne
in arbitris, in Auct. de hære. & Fal. §. ſi vero abſunt, in prin. j. col.
& ſic de cęteris, q̃ in iudicio cõtingunt, in quibus nõ credit li-
teræ epi ſigillatæ, ſed tabellioni tm̃, vel duabus perſonis ad hoc
deputatis. Et ſic intelligo dictã decre. ȷ. de proba. qm̃. in alijs au-
tẽ inſtris, q̃ extra iudiciũ fiunt, vt de ꝯctibus, & cõſimilibus, ca-
ueant illi, qui ſigillare debent, ne aliquid in literis apponant, ni
ſi quod iuſtũ eſt in eis apponere. non. n. credimus, ꝙ de his, q̃ vi
dent, facere poſſint literas, niſi iniungant eis, Auct. de tabel. §.
nõ aũt, vel ab ambob. ꝯhentibus, vel ab altero tm̃, vel ẽt à quo-
libet altero, ſi fortè ei prodeſſe poterit, ſed inſtrm nõ proderit,
niſi ei mandauit, arg. quia res inter ali. acta non prę. C. res inter
alios acta, per totũ. & ẽt poteſt intelligi C. de prob. ad probatio-
nẽ. Itẽ nõ debet cõpleri litera, i. ſigillũ apponi, niſi in præſentia
ꝓlati, vt in ꝑdic. §. in Auct. de tabel. §. nos aũt. Item debet ꝓlatus
certæ perſonæ ſigillũ cõmittere; verũtamen ſi per aliũ ſigillari
faciat, nihilominus valet inſtrm, ſed puniendus eſt prælatus, in
6 Auct. de tabellio. §. per tabellionẽ. † Itẽ ꝯtinere debet litera tp̃s
rogati inſtri, in Auct. de tabellio. §. illud quoq;, coll. 4. quod de-
bet eſſe idẽ cũ tp̃e celebrati ꝯctus. Si. n. aliud eſſet. ſ. ꝙ ferret te-
ſtimoniũ de pręteritis, nõ valeret, ȷ. de cohabi. cle. tua. Alij ta-
men dicunt, ꝙ inſtrm pręceptũ ab vno omnibus ꝑiudicat, vel
potius eſt omnibus ſufficiens probatio: quia ſeruus publicus
eſt. Obligationes. n. prodeſſe, & obeſſe dicunt partibus, non in-
ſtrm, quod nõ eſt obligatio, nec ex quo oritur obligatio, ſed eſt
tm̃ probatio obligationis, vel cuiuſcunq; alterius facti, ad hoc
ff. rem pu. ſal. fo. l. a. 3. & j. in reſpon. vel potes dicere inſtrm nõ
nocere, niſi his, inter quos fit. & hoc ẽt alijs non nocet. dr̃. n. fie-
ri inter ꝯhẽtes, licet nõ ambo, ſed alter tm̃, vel eti à quilibet extra-
neus, cuius tñ interſit, & iudex ꝑcipiat inſtrm. Quidã tamen di-
cũt, & bene, nõ poſſe ꝑcipi inſtrm ab extraneo, imo nec ab vno
ꝯhentiũ, niſi ambo cõſenſerint, arg. pro eis, quia nec aliter eſt
ꝯctus, vel diſtractus, vt patet ff. de pactis. l. j. & l. hoc pactũ, & in
l. emptione. C. de act. & obl. ſicut ĩ initio. Quid. n. intereſt cuiuſ
que extranei quãtũ ad ius ꝯhentiũ pręcipere inſtrm de alterius
facto, & hoc verũ eſt in ꝯctibus, qui fiunt de voluntate partium.
In alijs aũt, q̃ non fiunt ẽt de cõſenſu partiũ, vt teſtimoniũ, ſen-
tentia, proteſtatio, exceptio, ꝯdictio, appellatio, & ſimilia, ſuffi-
cit mandatũ illius, qui illud fieri facit. & ꝙ hoc ſic obtineat, ſa-
tis probatur ex tenore iuri, quod ꝑſtant notarij in ſuſceptione
ſui officij. ſ. de his. q̃ videbunt, & audient, fideliter cõficient in-
ſtrm, ſm̃ ꝙ eis à partibus, vel à iudice iniungetur: tñ ꝯtrium vi-
demus de facto obſeruari, qa quicũq; tabellioni ꝑcipi, ꝙ faciat
inſtrm, ipſum ꝯficit, ſed nõ fit bene, & põt eſſe ea rõ pro his, q̃
ſic indifferenter faciunt, quia nõ ratione ꝑſentis intereſſe fiũt
inſtra, ſed quia poterit ĩtereſſe, & vix eſt aliquid, de quo nõ poſ-
ſit cuiuſq; intereſſe habere inſtrm de eo, quod agitur. Omnib.
inſpectis plus vr̃ inniti ratione, quia ſiue ab vno ꝯhentiũ tantũ,
ſiue ab eo etiã, cuius nihil intereſt, poſſit ꝑcipi fieri inſtrm, ꝙ ta
mẽ valeat inſtrm à publica perſona ſic factũ, quia hoc nõ ꝓbat
à iure. ff. de proba. ab ea parte. Itẽ pro his eſt ff. de iure fiſci. l. in
fraudẽ, & §. ex his, & §. ſeq. tñ ille, qui nõ præcepit, nõ põt age-
re, vt ſibi edatur, niſi procurator ſuus hoc ꝑceperit. ff. de eden-
do, ſi quis. §. ex hoc edicto. intereſt ergo cuiuſlibet, vt ꝑcipiat fie
ri inſtrm, vt ſic poſſit editionẽ ipſius petere, q̃ aliter ſibi dene-
7 garet. † Itẽ no. vtile eſſe, ꝙ tabellio ſemper ſcribat ĩ inſtro ſe ro-
b gatũ, ᵇ quia ſi mortuus eſſet notarius, vel nõ recordaret de ro-
gatione inſtri, ꝓ nihilo eſſet inſtrm. Si aũt viueret tabellio, cre-
dendũ eſt ſufficere ſolũ ipſius teſtimoniũ, arg. Auct. de tabel. in
prin. Auct. de fide inſtru. §. ſi vero neq;. Alij tñ dicunt, ꝙ ꝓſumi-
tur ſemper rogatus, arg. C. de ꝯhen. & cõ. ſtipu. l. ſ. Inſti. de fide-
8 iuſ. §. fi. † Itẽ no. ᶜ ꝙ cũ officiũ tabellionis ſit publicũ & cõe, q̃
c rogantur nõ debent ſecreto manere, ſed bene debent q̃rere om
nia, vt ſciant, qđ agitur, in Auct. de tabellio. §. nos autem. Sed ſi
ꝯrium fiat, nihilominus credimus inſtrm valere, ſed magna eſt
ſuſpitio ꝯ illud, quia ſic occultè rogatus eſt, & notarius puniẽ-
dus eſt, arg. ȷ. vt eccle. benefi. vt noſtrũ. ſed obijcies, ſuſpectũ eſt
inſtrm. ergo abijciendũ, niſi producens illud per alias probatio
nes approbauerit. C. de proba. iubemus. C. eo. tit. l. fi. & ff. eo. l. j.
ſol. ibi loquitur, qñ ſcriptura vitiata eſt, vel alias ſuſpecta ex ſui
forma. C. de edic. diui Adri. tollẽ. l. fi. & ȷ. eo. ex literis. & c. inter
dilectos, alias aũt ſecus, quia & ſi aliquæ ſuſpitiones adſint, ta-
men durat & valet, niſi alias ꝯ illud probetur, nec pp ſuſpitionẽ
9 caſſandũ eſt, arg. 2. q. j. c. † Itẽ no. ꝙ ſi priuata ſcriptura introdu-
citur ꝯ eũ, qui eã fecit, nec ipſe neget, ei ſtabitur. ff. depo. l. pu.
§. fi. C. de nõ nu. pecu. generaliter, niſi in mutuo, vbi habet exci-
piens bienniũ, antequã valeat. C. de nõ nume. pecu. in ꝯctibus,
in princ. ſi autẽ neget eſſe ſuam ſcripturã, hoc oportet probari,
& poſtea procedat, ſicut legitur C. de nõ nume. pecu. cũ fidem,
& auct. ꝯ, qui propriã. ſi vero de alio agatur inſtro, quod alius
fecerit, ſi negat ſcriptura eſſe eius, cui aſcribit, hoc ipſum proba
ri oportet, ſi vero certũ ſit eã ſuam eſſe ſcripturã per ſigillũ, vel
alio modo, & dicatur nõ ei credendũ, ſeruandũ eſt quod dictũ
eſt ȷ. ſ. ꝙ non eſt credendũ ei, niſi ſit tabellio, vel niſi à cõſuetu-
dine introductũ ſit, ꝙ credatur, niſi in caſibus, quia actis cuiuſ-
10 libet iudicis creditur. ȷ. de proba. qm̃. † Itẽ credit literis cuiuſ-
libet de his, q̃ facere debet, vel põt ratione officij, vt ſi Archiepſ
ad conciliũ citet, 18. diſt. ſi epſ me. vel de cõſuetudine alias ad
cõſecrationẽ epõrũ, 65. diſt. non debet, per literas etiã epõs alie
næ prouinciæ vocabit ẽt [illegible] epſ, vel ſi eũ citet canoni-
cos ad electionẽ faciendã. ȷ. de elect. cũ inter. vel ſi cõuentus li-
centiat aliquẽ monachũ, 19. q. 3. ſtatuimus, vel ſi epſ mandat vi
tari excõicatos, 11. q. 3. curæ. & idẽ eſt in literis cõmendatitijs,
72. diſt. per totũ. Itẽ & de his, q̃ ratione officij facere nõ debẽt,
aliquando credit, vt in epis, qui dant literas teſtimoniales de or
dinibus, vel moribus alicuius. ȷ. de cle. peregri. c. j. & 2. Et idẽ dice
rẽ in procuratore ad impetrandũ, & ꝯdicendũ cõſtituto. ȷ. de re
ſcri. c. nõnulli, & in oĩbus alijs, vbi nullũ, vel modicũ ꝑiudiciũ
alij generat. nã in ꝑdictis caſib. & ſi nõ cõſtet ſigilla eorũ eſſe,
qui ſcribũt, vel ẽt ſi modicę auctoritatis hões ſcribãt, creditur
eis, vt de ꝯſuetudine generali, & potiſſimè ſpeciali Romanę cu-
rię obſeruat. [Ad exẽplaria.] Niſi ſint publicata, vt no. ȷ. de ſeſt.
Albericus, repete, quæ diximus Infra de verbo. ſigni. Abbate.

ADDITIONES.

a ¶Idem fortè. Adde quod communis opin. in hoc eſt contra Inno. vt atteſtatur Alex. de Imo. in conſ. 138. col. pen. verſ. adnotata, in j vol.

b ¶Se rogatum. Adde Spec. in titu. de fide inſtrum. §. breuiter, ver. & no. ibi Ioan. And. Bar. & Moder. in l. ſciendum. ff. de verb. oblig. & Alex. de Imo. in cõſ. 153. col. 2. ver. non obſtat, in 2. vol.

c ¶Item no. Hoc dictum refert & ſequitur Bal. in l. mandatum, col. pen. C. mand. & Fel. in c. ex parte decani, col. 7. verſ. decla. prima, ſupra de reſcri.

SVMMARIVM.

1 *Creditur ſcriptura facta manu publica ẽt mortuis teſtibus in ea reſcriptis.*
2 *Non ſufficit ſigillum apponere chartæ, niſi is, qui appoſuit, dicat ſe illud appoſuiſſe.*
3 *Cauſa, propter quas ſigillum, & ſubſcriptio apponuntur literis.*
4 *Decretum, ſeu auctoritas non interponitur de futuris.*
5 *An poſſit epiſcopus ſigillum ſuum alij committere.*

CAP. II.

SCripta vero auctentica. Hic no. illas ſcripturas dici publicas, q̃ habent ſigillũ, vel q̃ fiunt per tabellionẽ, ẽt ſi nõ ſit eis fides adhibenda, & alia auctẽ
tica, qualia ſunt oĩa, quibus fides adhibet, & poſſunt dici oĩa au
ctentica publica, ſed nõ econuerſo. vel melius ſe habent, vt exce
dẽtia, & exceſſa. vel auctẽ. ſcriptura hic dr̃ originalis, ſiue manu
publica ſcripta ſit, ſiue nõ, vel ſcripturã auctẽ. dicit acta iud. vel
hic dicit ſcriptu. auctẽticã, q̃ hẽt ſubſcriptionẽ teſtiũ, & ꝯhẽtiũ.
1 [Publica.] † No. ꝙ ex quo ſcriptura ẽ facta manu publica, vr̃ ſigil
lũ auctẽticũ hẽt, ẽt mortuis teſtib. ibidẽ inſcriptis, credit illi ſcri
pturę, vt hic dicit, dũmõ nõ ſit in aliquo vitiata, vel vituperata,
vel ſuſpecta, vr̃ calũnioſa. C. de edic. diui Adri. tol. l. fi. Auct. c. ti.
§. ſi vero moriat. ille tñ, ꝯ quẽ ꝓducit inſtrm, põt illud dicere fal
ſum. C. eo. ſi veteris, & l. fi. Si vero ſcriptura eſt aliquo mõ vitia-
ta, vel ſuſpecta, vel calũnioſa, q ꝓducit eã debet eã ꝓbare verã.

C. de proba. iubemus. ff. eo. l. ſ. & ſm hoc intelligi pōt j. eo. cum inter dilec. ſcripturę aūt priuatę nō credit̄, niſi teſtib. vel cōparatione literarū adiuuet̄, j. eo. §. ſi vero. ff. de pba. inſtr̄a. Idē forte dicendū eſt in forenſi inſtr̄o, arg. ꝯ. ff. de dona. in dona. [Sigillū.] Non ſufficit ſigillū apponere chartæ, niſi ille, qui appoſuit
2 ſigillū, dicat ſe illud appoſuiſſe. ff. de teſt. l. penul. C. de teſti. l. ſi vnus, & l. hac ꝯſultiſſima, & l. in teſtīs, & l. iubemus, & j. de re iudi. cū inter. vr̄ ēt ſufficere, ſi in charta loquentiū, vel ꝯſentiū ꝯtentorū ſigilla apponantur, ēt ſi non dicant, ſigilla noſtra appoſuimus, ar. C. arbi. tut. l. fi. & j. eo. tit. inter dilectos. qualia ſūt ſigilla epoꝝ, & aliorū p̄latorū, vt quidā dicūt, & c. 13. q. 3. cute, 19. q. 3. ſtatuimus, 97. diſt. nobiliſſimus. ſ. de eo, qui mit. in poſ. cū ſicut. ſ. de ele. cū inter. ff. de cuſto. re. diuus. ſ. de prob. tertio. Nos tñ dicimus, ꝙ ſigillis inferiorū p̄latorū ab epō credit̄, niſi hoc haberet cōſuetudo. j. eo. cū dile. niſi fortè habeant iuriſdōnē, qa tūc in his, q̄ ſunt iuriſdōnis ſuę inſtr̄a cuiuſlibet iudicis ord. vel dele. reputarē auctēticā, ar. ſ. de teſt. cū à nobis, & no. ꝙ debet quis ſigillare proprio ſigillo, ſi habet, & tunc nō valet, ſi alieno ſigillat, niſi ex cauſa fiat, vt ſequit̄, qa nec ēt prodeſt ſuo ſigillare, qđ eſt ad aliud officiū deputatū, j. de app. ſignificauit, Si aūt nullū ſigillū nunq̄ haberet, vel ſaltē tūc, cū ſigillare oporteret, nō haberet ſigillū, poterit alieno ſigillo ſigillare, ſed tunc ēt neceſſe eſt hoc ipſum dicere. ſ. cuius ſigillo ſignet, & quare alterius ſigillo ſignet, & eſt rō in lege, qa turbatū eſſet ſigillū. ff. de
3 teſt. ad teſtiū. † Eſt & alia ratio, q̄ efficacior vr̄. ſ. vbi, & à quo, & ex qua cauſa ſignatum eſt inſtr̄m, diſcerni poſſit, quia ſigillum, & ſubſcriptio ex multis cauſis apponuntur literis: verbigratia, in ſignū cōſenſus, 15. q. 2. ſine exceptione. ſ. de procur. c. j. ff. de pig. fideiuſſor. §. fi. & l. ſeq. Quandoq; ēt apponunt in ſignū teſtimonij. ff. de pig. act. l. Caius. & in ſignū p̄ſtātis auctoritatem, 12. q. 2. cum redemptor ſacroꝝ, Quandoq; in ſignū confirmationis, j. eo. c. inter. & multis alijs cauſis pōt ſigillū, vel ſubſcriptio apponi. vnde apparet, ꝙ ſemper in litera debet exprimi, ad quid ſigillū apponatur, & cuius ſit, & à quo apponitur, arg. ſ. de tranſac. c. fi. 59. diſt. c. 3. ſ. de libe. oblā. c. fi. Sed ſi in literis nō dr̄ qualitercūq;, dūmodo hoc ſcire poſſit, vr̄ ſufficere: imo ſi ī alia auctentica ſcriptura, & ēt alicuius hominis cōtineatur aliquid, per quod poſſit ſciri, ad quid & à quo appoſitū eſt ſigillū, ſufficit, j. de cōfir. vti. cū dilecta, j. de fideiuſ. peruenit. nec q̄ro, qualis ſit ille, qui ſcripturā facit, puta Rex, vel infimus homo, ocę quia eius nomine literæ mitterent̄, dūmodo ſigillū ſit perſonæ auctenticę, cū ſigillū ſit, quod auctoritatē p̄ſtat ſcripturæ. vnde ſi eſſet talis perſona, q̄ non principaliter, ſed ſecundario auctoritatē p̄ſtaret ſcripturæ, vt ſunt iſti ꝯtus cōtenti in illa charta, q nō principaliter, ſed ſecundario teſtimonio auctoritatē p̄ſtant, nō eſt tunc neceſſe ſigillū appoſitū eſſe auctenticū, ſed ſufficit, qualecunq;, dūmodo characterem habeat, vt in ca. l. ad teſtium, §. pen. nec exigit̄, ꝙ ſint ibi literæ, dūmodo alias certū ſit de ſigillo. ſed ſi ſint, oportet ꝙ poſſint legi vel in totū, vel in tanta parte, ꝙ indubitanter intelligant, quid velint dicere, j. eo. inter. Cū corrigia aūt, vel alia re, q̄ nō ſit ſculpta ad ſignandū, ſigillari nō poterit, vt in ca. l. ad teſtiū. ff. de aur. & arg. leg. l. argumento, §. ornamenta. Epſ aūt non intelligitur alieno ſigillo ſigillare, quando ſignat ſigillo eccleſiæ, 73. diſt. in nomine Dñi, arg. 7. q. j. ſcite. Itē no. ꝙ ius ciuile appellat anulū, & nos ſigillū. Item nō eſt vis, an in litera loquat̄ ille, q ſe obligat, vel aliquid aliud faciat, vel ille; qui ſigillat. de his aūt, quos conſtat in ſchedulis vacuis aliquid ſcribere, credere non eſſe fallarios: vnde ex quo ſchedulā ſigillatā eius fidei cōmiſit, ex prima facie quicquid in ea dr̄, creditur cōmiſiſſe, arg. ff. cōmo. cū quis. §. fi. credere. n. ꝙ illud mādauit, quod ſcriptū eſt, dūmodo tale ſit, quod ibi ſcribitur ad qđ procurator cōſtitui poſſit. Si tamen probaret̄, ꝙ aliud ſcriptū, quā quod mandatū fuerit, vt fallarius puniretur. Alij tñ dicūt, ꝙ in eiſdē ſchedulis nihil poterit ponere, quod aliū obliget, niſi illū, cuius eſt ſigillū. alijs autē ꝯtrium vr̄. ſ. ꝙ nunquā licet ſchedulas vacuas ſcribere, nā ille, cuius eſt ſigillū, dat auctoritatē ſi-
4 gillo, & ſigillū debet dare fidē ſcripturæ, & ſcriptura ꝯtui. † Sed quando incipiet dare, vel qñ poteſt dare, cū ſcriptura non fuerit facta, quando ſigillū apponitur, ſed poſtea? ei autē quod nō eſt, fidē dare non pōt, arg. ſ. de conſti. cū accesſiſſent, cū ſuis cōcord. & ff. de ꝯhen. emp. l. fundi, & l. Rutilia. ſed nec decretum, vel auctoritas non interponitur de futuris. ff. quod cuiuſq; vniuerſ. §. j. hē auctoritatē qūo p̄ſtabit ei, quod ignorat, q̄ tamē cū cauſæ cognitione p̄ſtari debet. ff. de offi. procō. nec quicquā, §. vbi decretū, & 3. q. 3. ſpatium. Sed dices, bene p̄ſtat auctoritatē rei p̄ſentis: nā mandatū, quod fecit portātu ſchedulas, præſens fuit. ſed reſpon. ſigillū non p̄ſtat auctoritatē mādato, vel ꝯtui, ſed ſcripturæ: vnde bene dr̄, hęc ſcriptura auctentica, non tamē de ꝯtu, quē continet, fidē facit, imo & cū procurator poſſit ſcribere, quicquid vult in hac ſchedula, non ſigillū ei p̄ſtat auctoritatem, ſed ipſe ſcribens. Itē ad hoc, quod nō valeat probare aliquid ꝯ hoc inſtr̄m, vr̄ ſufficere, quod dicit Auct. de tabelli. §. nos autem credimus, & §. ſeq. vbi dr̄, ꝙ tabellio, qui dat auctoritatē inſtr̄o, debet intereſſe, quando cōpletur, & debet audire totum negociū, vt ſciat reſpondere, ſi interrogabitur. ad idē Auctē. de tabel. §. pp talea. eodē modo dicendū eſt & de illo, cuius eſt ſigillū, cū hæc duo hic æquiparentur. itē multæ abſurditates poſſunt ſequi de talibus ſchedulis. quid. n. ſi moriatur ille, cuius eſt ſigillum, antequā ſigillū apponatur? & ēt fortè eo ignorāte fuit ſigillū appoſitū. Item quid ſi inimicitiæ oriuntur? Itē ꝙ prædictæ literæ nō p̄iudicent, ex hoc conſtat, ꝙ is, cuius nomine cōfectæ ſunt literæ, nihil ſcivit de eo, quod in eis ſcribitur. Si. n. cōſtaret eū ſcire, vel mandaſſe de certo ſcribēdo, tunc fortè ſecus dicendū eſſet. ſed fortan de p̄ſumptione iuuabis te, puta quia dando chartā vacuam, vr̄ dediſſe poteſtatem, quicquid vult ſcribendi, arg. ff. de pœnis. l. a. ff. de ꝯhen. emp. clauibus, cū multis concordan. quas habes ſ. de conſue. c. 2. Sed certè, ſi diligenter dictas leges inſpiceres, non ſic p̄ſumeres, quia vt in eiſdem legibus euidenter apparet, quandoq; ex donatione alicuius rei etiā aliud vel ratione loci, vel tēporis, vel ꝯtus dediſſe intelligo: vnde ſi dedi claues iuxta horreum, videor dediſſe quæ tñ horreo ſunt. ff. de ꝯhen. emptio. clauib. vel ſi obligo inſtr̄a, videor obligaſſe nomina in inſtr̄o ꝯtenta. C. quæ res pigno. oblig. poſ. l. j. Itē ſi reddo debitori inſtr̄m, in quo cōtinetur ſubſtantia debiti, debitū remiſiſſe videor. ff. de pac. l. 2. Secus ſi pignus redderē. ff. de pac. poſtquā. at hic nihil tale eſt, vnde non vr̄ magis præſumendū de vno mandato, quā de alio, maximè cū ex multis cauſis ſigilletur, vt dictū eſt, & ſic apparet hic, ꝙ non pōt iuuari præ-
5 ſumptione. † Cōfitemur tñ, ꝙ epſ poteſt cōmittere fideli perſonæ ſigillum ſuū, & ſm p̄tātem ſibi datā poterit illo ſigillo ſigillare ſcripturā de his, quæ pertinent ad epm, puta facere cōmiſſiones cauſarū, citationes, cōfirmationes, & generaliter de omnibus alijs, q̄ cōmiſſa ſunt ei, poterit ſcripturas ſigillare, etiā ſi p̄latus ille nō videat literas, ſicut Papā, & alios p̄latos, & Principes ſuis cancellarijs hæc cōmittere videmus, j. de cri. fal. dura. Sed in ꝯtibus aliorū nō poterit nomine epi ſigillū teſtimoniale apponere, niſi viderit, cū teſtimoniū ſit tantū de viſu, vel de his, q̄ plenè nouerit, 2. q. 9. teſtes, & per totū, & ſic loquit̄ Auct. de tabel. §. nos autem, & c. poſſet tamē dici, ꝙ etiā teſtimoniale ſigillum apponere poteſt, vbi hoc de cōſuetudine eſt; non ꝙ ꝯtus intelligatur habere teſtimoniū ab epiſcopo, ſed ab eo. ſ. cācellario, qui apponit. fingitur enim eius ſigillū, ſicut & ſigillum eccleſiæ epi fingitur, 81. diſt. in nomine. tñ bene debet exprimere in litera, cuius nomine apponit̄. ſ. an epi, vel officialis.

S V M M A R I V M.

Abraſio, vel correctio in reſcriptis vel inſtrumentis facta per officiales, & errorem facta, an & quando noceat, & ſi per alios, an falſarij ſint.

C A P. III.

EX literis. [Iudicari.] Repete, quod diximus infra eo. inter, in glo: quæ incipit, ſecus ſatis. [Iudica.] Bene dicit, & ſi enim erranum eſſet in facto, & nulla eſſet ibi abraſio, vel correctio facta, tamen per eas procedendū eſſet, licet non ſecundū eas. ſ. de reſcrip. ſuper literis. [Et priuileg.] Secus de alijs reſcriptis contentioſis, vel ēt gratioſis, cū ibi poſſet eſſe fraus, vt poteſt colligi ſ. de reſcrip. ſuper literis, ſedes, & c. ad aures, & c. paſtoralis, & c. cum adeo, & c. ꝯſtitutus, & c. ſignificante, & c. Rodulphus. [Priuilegia.] Confirmationis, ſecus autē de originalibus: ibi. n. ſi inuenirentur raſuræ in poſſeſſionibus, ſuſpectum eſſet priuilegium, ſicut inſtr̄m contractuum, donationum, & huiuſmodi ex eadem cauſa redderetur ſuſpectum. [Abradi.] Per cancellariū, & alios officiales curiæ, ſi enim per alios fieret, falſarij eſſent.

C A P. IIII.

ACcepimus literas. Fortè per ſuas literas petebat ipſe Abbas, ꝙ non cogeretur portare ſua priuilegia ad vrbem, & etiā quędam alia, ſuper quibus Papa hic ſcribit. [Argui.] j. eo. c. proxi. C. de fide inſtru. l. vlt. 96. diſt. bene quidem. [Venerit.] Archiepiſcopus. [Arguendi.] 4. q. 5. c. j. C. de inge. man. diffamari, j. qui filij ſint legi. ſator. C. qui accu. poſ. qui ea. [Vacillare.] Propter hoc, ꝙ Archiepſ ea arguit falſitatis. ſed ſi ex alia cauſa appareant ſuſpecta, hoc bene tenet. [Obſeruari.] Qualiter agatur de falſo, no. ſupra de proba. licet, in prin.

S V M M A R I V M.

Inſtrumentum vel priuilegium, ſi plura capitula contineat, an omnia in eo contenta ſint exacta, & quare.

C A P. V.

COntingit interdum. [Recitetur.] ſ. totus tenor: nō aūt totus recitari præcipitur, vt audiētes totū, intelligāt an in alijs capitulis cōtineatur aliquid purè, vel ſub conditione, & ſi in totum, vel in partem id capitulum ſit reuocatū, vel aliqua pacta adiecta ſint circa c. de quo agitur. ff. de edē. l. 1. §. edenda. [Solummodo.] C. quemad. teſta. aper. l. 3. §. 2.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Poteſt ſpoliatus res vindicare, vel petitorium iam inceptum proſequi.*
2 *Libellus etiam contra procuratorem concipitur.*
3 *Quomodo inſtrumentum ex raſura reddatur ſuſpectum.*
4 *Quemadmodum non tenet ſententia ex falſo inſtrumento lata, ita nec priui-legium ex falſa cauſa, vel ex falſo inſtrumento conceſſum.*
5 *Confirmatoria meliora ſunt, quam quæ ſunt ad inſtar, & vide de priuilegio conceſſo ad inſtar, in num. 6.*

CAP. VI.

INter dilectos. [Petebat.] Petitorio agit, q a
nec poſſeſsionē, nec expo-
liationē allegabat, qđ eſt neceſſe in interdicto. ff. de
1 vi & vi arma. l. j. in prin. & §. interdictū aūt. †Sed non
vr̄ hoc poſſe ſtare, q petitoriū intentaret, ſeu vindicaret rē, quā
obtinuerat in iudicio poſſeſſorio per ſnīam ep̄i Veron. ī. d ſeq.
poſ. c. ad hoc. ꝯ id quod [...] alic. iudi. mu. cau. fac. l. j. & in-
ſti. de act. §. j. & ī. de iu[...]ta. Sol. licet obtinuerit p ſnīā,
nō tamen habuit poſſeſsio[...] corporalē: & ideo quantū ad hoc
parū profuit talis ſnīa. ī. de re iu. cū aliquibus, vel dic q habuit,
ſed poſt Archiep̄s monaſteriū deiecit, vt dicit decr. p̄al. ad hoc.
& inde eſt. ſ. quia poſſeſsionē nō habebat, q petitoriū intentare
potuit. vel dic, q à pcincipio monaſteriū intētauit petito. & poſ
ſei. & re. poſ. & hoc ēt dicit decre. p̄allc. ī. de ſeq. c. j. ideoq; nihil
impedit, quominus ſpoliatus poſsit res vindicare, vel petitoriū
2 proſequi iā inceptū. [Procuratore.] †No. cōcipi libellū ꝯ procu
ratorē. no. q pcurator ep̄i petit nomine eccleſiæ [Obtinuerat.]
ī. de ſeque. poſ. ad hoc. [Saluo.] Nihil operaī hæc clauſula. [Mo
leſtabat.] Quaſi ad ipſum pertineret iure ſuę ceſsionis. hęc tñ
ſnīa parū poterat obeſſe Mediola. eccleſię, niſi forſan ex dona-
tione nepotis ipſius ſe defendere vellet. ff. de app. à ſnīa. Item ex
hoc, q dicit, moleſtabat, vr̄ q vti poſ. & ſic tantū poſſeſſoriū in-
tentabat: quare non obſtat ſucceſſori Archiep̄i, quominus agat
de petitorio, vt no. ī. eo. in gl. ſed nōne, &c. [Confirmabat.] Tāq̄
dn̄s donationē factā à vaſallo vtilis dn̄i, q̄ donatio vtilis domi-
nij nō tenet ſine licentia dn̄i facta, & hoc cōfirmatur. cōfert au-
tē dominiū directū, quod penes dn̄m remanet, vt in cōſtitutio-
nibus Federici, Imperialē, arg. C. de iure emphy. l. vlt. de dona.
paſtoralis, ī. de don. inter vir. & vxo. nuper. aliter tñ exponitur, &
melius. nō. n. credimus, q à ſe dn̄s voluerit per hęc verba dire-
ctū dominiū abdicare. [Teſtes.] De alijs teſtib. loquiī hic, q̄ ī. c.
vbi dicit, nec atteſtationes, &c. cū loquiī de teſtib. inductis co-
rā deleg. ab Inn. & pductis ad probādū p̄ſcriptionē & famā, ibi
aūt de productis corā Archiep̄o cognoſcēte ea delegatione Im
peratoris, & productis ad probandū legitimā donationē factā
fuiſſe, vt ibi dicit. [A 40. ann.] Et ita nō poſſedit, niſi 10. ann. qđ
nō prodeſt, 16. q. 3. quas act. vel dic, q vult dicere, q aliqui teſtes
dixerūt, q poſſideat à 40. ann. citra, & intelligo cōtinuo. Alij te
ſtes dicunt, q poſſedit à 50. ann. & ī. intelligo per modicū tp̄s vl
tra 50. ann. ſed ſm hoc vr̄ tutus p̄ſcriptione. ſed dic, q licet vi-
ſus fuerit pſcriptionē probare, non tamē probauit. [Conſum-
ptū.] l. ſubtiliatū, vel corroſum pergamenū pp raſuram, vel alio
3 modo. [Annotatione.] †Satis in loco ſuſpecto, arg. ff. quēad. te-
ſta. aper. l. 2. C. de ꝯben. ſtipu. optimā. Similiter ſuſpectū eſt, ſi ſit
raſura in nominibus vel iudi. vel actoris, vel rei, vel rerū, ſuper
quibus eſt litigiū, vel in data, vel in narratione ſine cōcluſione
iuris, vel in remotione app. vel in correctione teſtiū, vel in aſsi-
gnatione termini, & in multis alijs, q̄ diſcretus iudex intuebiī,
& ſi ꝯ has ſuſpitiones apparent alij in ꝯriū, iudex ea attēdat. Itē
magis vr̄ ſuſpectū pp raſurā, quā pp cōſumptionē. [Recētior.]
Suſpitionē adducit, nō probationē, cū in charta vetuſta poſsit
ſcribi nouus ꝯctus, & ſemper hoc cū alijs, q̄ tanguntur hic, vel
aliquibus eorū p̄ſumptiuè, aduerſariū onerat probatione, q ſit
verū. [Sigillum.] Hoc ſufficiebat. [Cū mitra, induta ſceptrū, ītē
gra cera.] Vehementiſsimę ſunt p̄ſumptiones, niſi ſufficien-
tes probationes: vnde ſtatim ſequitur, p̄ſumebaī, nō probatur,
vel licet ēt ſingulę per ſe nō ſufficerēt, tñ omnes ſimul ſufficie-
bant, vel aduerſariū probatione onerabant. ſ. priuilegiū eſſe ve-
rū. [Nullæ aliæ.] Sufficit ad probationē. [Sed cū.] Hoc ſufficie-
bat ad probationē. [Duæ.] Et ita non probatur Luitardum de-
diſſe, cū nullū priuilegiū haberet Abbas, quod ipſius nomē ex-
primeret, & ſic nō poterat eius donationē allegare. [Ab inferio
ri.] Via poſsit hoc ſufficere ad probationē, ſed ad p̄ſumptionē
faciunt. [Sigilli.] Quod nō erat pendens, ſed quod chartæ adhę
rebat, & hoc ſufficit ad probationē [Sed & ipſum.] Hoc ſufficit
ad probationē. [Publica.] Si. n. tpe donationis fuiſſet donatio p
manū tabellionis ſcripta, & eidē chartæ ſigillū appoſitū, dūmo-
do ſubſcriptionē teſtiū haberet, ēt amiſſo ſigillo validū rema-
net inſtr̄m. [Auctenticū.] Quia non erant ibi literæ legibiles,
nec ēt erat integrū. [Media.] Non ſufficit ad probationē, cū in
hac medietate poſsit cōtineri nomen, & dignitas. [Medietas.]
Hoc ſufficit ad probationē. [Litera.] Subſcriptio. [Recētior vi-
debatur.] Hæc ſuſpitio nō ſufficiebat ad caſſationē, ſed ad pro-
bationē transferendā in aduerſarium. [Mentio.] Non eſt ſuffi-
ciens probatio caſſationis, ſed p̄ſumendū eſt, q ſi habuiſſet, q
priuilegium inſeri feciſſet. [Inter alios.] Sed nonne ſciebat cau
ſam ſuā agi: imo quia ipſe iudex erat, & pro monaſterio iudica-
batur, ſibi p̄iudiciū fecit. ff. de re iudi. ſæpe. ff. de pig. fideiuſſor?
Reſpon. non, ī. de ſen. & re iudi. ſuborta. nec obſtat lex, ſæpe, q̄
loquitur, qñ me ſciente agebat ille, quē de iure poterā prohibe
re, vt ſi creditor agere patiatur debitorē: & in alijs caēplis poſi-
tis in l. p̄dicta. vel ſi quis nomine meo agat, & cū nō prohibeo,
cū valeā prohibere. at Archiep̄s nec ſciebat rē ſuā, quando cau
ſam diffiniuit, & ēt ſi ſciret, prohibere non valebat, quominus
iure ſuo, vel q ſic ſaltē credebat ſuū, vteretur, ſi vellet, vt in ca.
l. ſæpe, dr̄ in ſi. nec obſtat l. ſi fideiuſſor, q̄ loquitur, quādo pars
ſciens rē ſuam obligari, ſubſcribit inſtr̄o auctoritatē p̄ſtans obli
gationi: ſecus autē, ſi faciat tanquā iudex, vel tanquā teſtis, vel
alius quilibet officialis, cū nulli debeat officiū ſuū eſſe damno-
ſum. & ex ſnīa nō habet ille ius, nec ex teſtimonio, ſed tñ decla
ratur ius priſtinū. ff. de pig. act. Caius. ff. ſi ſer. ven. l. ſicut. §. ſed
ſi quæritur. itē ſicut apparet in hac decre. in prin. Archiep̄s tan-
tū tulerat ſnīam ſup poſſeſſorio, vnde nō fit ei poſtea p̄iudiciū
in petitorio. vel dic, q ex nouo iure peruenerat ad eccleſiā Me-
diolan. ſ. poſt ſnīam. [Et in alio.] Hoc non noceret ſm quoſdā,
ſi eſſent publicatæ. falſum dicit hęc glo. Imo idē eſſe debet, & ſi
publicatæ non eſſent. publicatio. n. nihil facit, niſi q prius non
erat auctenticū, modo eſt auctenticū, & valet inter perſonas, in-
ter quas eſt actum, & quādo ad idē agitur. [Vnde.] Ex quo pri-
uilegio. [Petitionis.] Quæ fortè talis erat, vel cōſimilis, petijt ta
le monaſteriū, vt ſibi donata à tali comite cōfirmare dignare-
mur. [Intelligatur.] ff. de reb. dub. quotiens, ī. de verbo. ſignifi.
Abbate. [Confirmari.] ff. de iuriſdi. omn. iudi. & quia, arg. ꝯ,
63. diſt. in ſynodo, 23. diſt. in nomine, ī. de elec. cū inter canoni
cos, vbi de hoc in gl. ſed nōne, &c. [Quod meū eſt.] Sed dices,
cū non eſſet ſuū, quia falſum eſt priuilegiū Luitardi, debet te-
nere donatio, arg. ī. de in integ. reſti. cōſtitutus. reſpon. ideo nō
teneret donatio illorū, q̄ ſecuta eſt ex priuilegio Luitardi, quia
non intēdebat Imperator eā donare, vt crederet eſſe ea mona-
ſterij ex donatione Luitar. & intētio eſt neceſſaria, Inſti. de do.
4 §. ſunt etiā, & ſeq. †Itē ſicut ſnīa lata ex falſo inſtr̄o non tenet,
a ita nec priuilegiū [a] conceſſum ex falſa cauſa, vel ex falſo inſtr̄o,
non tenet. C. ſi ex falſis inſtr̄is. l. j. & 2. Si autē non appatuiſſet
falſitas in primo priuilegio, nec ei Imperator niteretur, ſed di-
ceret Imperator, ꝯcedimus, & cōfirmamus, nō q̄rerem, q̄ ſunt
cōfirmata, q̄ conceſſa, quia in quibus nō valet cōfirmatio, va-
let per ꝯñs cōceſſio: quaſi dicat Imperator, in omnē euentum
volumus eccleſiā habere, ſiue vt donationē, ſiue vt confirma-
tionē, niſi per obreptionē obtineref, vt hic, & ī. c. proxi. vt po-
tius res valeat, q̄ pereat, ī. de verb. ſignifi. Abbate. ff. de reb. dub.
5 quotiens, 12. q. 2. ſi quos, ī. de in integ. reſti. ꝯſtituitur. †[Alia.]
Bene dicit. & no. hic diligenter, priuileg. cōfirmatoria meliora
ſunt, quā illa, q̄ ſunt ad inſtar, quia in ꝯfirmatorijs dr̄ de aliqua
re, q̄ ſit donata, vel vendita, & pro donata vel vēdita hr̄, & ſic de
ſimilibus. nec intelligitur per p̄dicta verba donatio cōfirmata,
licet in priuilegijs cōtineatur in pcin. cōfirmamus omnia habi-
ta, & habenda. niſi ea, q̄ dantur & ſtatuūtur, principaliter inni-
tantur cōfirmationi, ita q cōfirmatio eſt pcincipalis cauſa, qua
re ſit donatū, vel ſtatutum, & nō poniī ꝯfirmatio narratiuè tā-
6 tum. & repete, q̄ no. in ſum. C. de fal. cau. adi. l. j. †Secus aūt, qñ
in priuilegijs continetur, cōcedimus hoc priuilegiū ad inſtar. q a
tunc omnia, q̄ ſequūtur, intelliguntur cōceſſa ad inſtar. vnde ſi ſe-
queretur in eodē priuilegio, donamus vobis talē eccleſiā. ſub-
intelligēdū eſt ad inſtar. & eodē modo ſi dicat, decernimus, vel
ſtatuimus. imo idē eſt ſi dicat, adijcimus ēt, q habeatis ius in ta-
li eccleſia, vel ēt eā eximimus. nā ſemp intelligendū eſt, ad in-
ſtar adijcimus, & ſic de alijs. tunc no. qū in priuil. dr̄, eximimus
oēs eccleſias veſtras, q̄ p vos ſumpſerunt r̄am B. Aug. in quib.
has duximus exprimēdas. hæc verba ponunī narratiuè, arg. 4.
q. 6. quippe. & ideo nulla eccleſia expreſſè probat exēpta, niſi p
bet, q pro eo ſumpſit r̄am B. Aug. [Principale.] Priuilegium
Luitardi. [Acceſſoriū.] Priuilegiū hoc Hērici. [Proprietas.]
C. loca. ad probationē. [Poſſeſsio.] ff. de acq. poſ. ſi qui ante, &
l. ſi aliquē. [Sufficit.] Fatemur tñ, q ille, qui rē locatā accepit,
non poterit q̄oncm referre de proprietate, vel de poſſeſsione.
[Obſcura.] ī. d pb. ex lr̄is, 3. q. 9. īdicas. ff. d act. & obl. Arrianus.

ADDITIO.

a ¶Ita nec priuilegium. Et quod priuilegiū impetratum ex falſa cauſa nō teneat, tenet etiam Bal. hic pro quo dicit bene facere tex. in l. Gallus §. ſi eius. ff. de libe. & poſthu. & refert Feli. in c. ad audientiam, el 2. col. 6. ver. amplia primo. ſi. pro de reſcri. pro quo addo, quod notat Pet. de Ancha. in conſ. 389. incip. viſis diligenter iuribus, col. 3. ver. tertio ponderandum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalium literis, ſi eorum ſigilla ſint ignota, an ſit credendum.*
2 *Abſolutio ex falſa cauſa, quare non tenet, ſicut tenet excommunicatio.*

CAP. VII.

Vod ſuper his,& infra. [Suppreſsionē.] Hic pōt
colligi arg. à ɔ̄rio ſenſu,ꝙ ſi non per ſuppreſsionem
veritatis, vel expreſsionē falſitatis ſint obtētæ literæ
Cardinaliū,ēt ſi ſint ignota eorū ſigilla,ꝙ et credēdū eſt eis.qd te-
ſeras ad catum,de quo hic loquit decr.ar.j.de cri.fal. c.pen.ſed
vr,ꝙ tūc eſſent neceſſaria 5.ſigilla,de cle.pere.c.i.ſed illud c.lo-
quit.qñ nō ſolū ſigilla ſūt ignota,ſed ēt noïa epatuū,& eporū.
vel dic,ꝙ ibi eſt maius periculū, ꝗ hic.[Veritatis.] Quia tacue-
rūt,p ꝗ viles erāt terræ ſanctæ.[Falſitatis.] Expreſſerunt ſe debi-
les,cū ſint fortes,& iō nō valēt lſæ,quia ſi expreſsiſſent, nō ha-
buiſſent.ſ.de reſcri.ſup lſis.[Cōpelli.] Quia nō teneret abſolu-
1 tio.ff.de nata.reſti.l.j.§. ſi q̄ras. ? quare nō tenet abſolo ex falſa
cauſa,ſicut tenet excōicatio? Reſpō.quia nō intēdit abſoluere,
ſed excōicare intendit,de hoc no.ſupra de offi.ordi.ex parte.

S V M M A R I V M.

1 *Decretalis allegatu,quæ tamen in compilatione non ſit, an ex bullæ pendenti faciat ſtatim fi.*
2 *Decretalis iuri contraria,an ſtatim ſit reÿcienda,an Papa conſulendus,*

CAP. VIII.

Aſtoralis,& infra. [Decre.] Quæ nō eſt
poſita in corpore de-
cre. ſed tamen aduocati eā pro decre.allegant. vel lo
quitur de illis decre. ꝗ olim erant poſitæ in corpore
decre.quando nullū corpus erat autenticatū præter cōpilatio-
1 nem Inno. 3. † vel loquitur, qñ bulla dependet in litera, ꝗ ideo
2 ſtatim ꝓ iure nō eſt habenda. C.de leg.l.2. [Coſulat.] † No.decr.
ɔ̄riā iuri nō ſtatim reÿci, ſed Papā conſuli. eſt. n.p̄ſumptio pro
ea, quia poſita eſt inter alias decre. vel etiā aduocati in iudicio
eam allegant,reÿci.tamen ſtatim abÿceretur,25.q.2.reteri.

S V M M A R I V M.

Inſtrumenta,confeſſiones, & alias probationes, an liceat producere poſt concluſionem in cauſa.

CAP. IX.

Vm dilectus,& infra. [Concluſum.]
Dicūt, ꝙ etiam
poſt cōcluſionē poſſunt produci,arg.quia cū in cau-
ſa appel. poſsint produci,melius eſt ergo ante vulne-
ratā cauſam ſubuenire.C.in quibus cau.in integ.reſt.nō eſt ne
ceſ.l.ſancimus. plus placet, ꝙ in eadē cauſa poſt cōcluſionē nō
licet,vt hic,ſed in cauſa appſonis,in qua non eſt cōcluſum,& ꝗ
alia cauſa eſt,bene licet producere inſtrā,ɔfeſsiones, & alias ꝓ-
bationes,qđ dic,vt legi.& no.ſ.de teſti.fraternitatis. Alij dicūt,
ꝙ nec ēt poſt appſonē licet ea producere poſtꝗ concluſum eſt,
arg j. e proæ.in fi.vbi dicit,ꝙ iudex ex officio ſuo poſt ɔcluſio-
nem pōt interrogare partes,& loquitur in cauſa appella.& ita à
ɔ̄rio ſenſu parti non licet in cauſa appel. interrogare aduerſa-
riū: ergo à ſimili nec inſtrm producere.[Conſuetudo.] ſ.de ar-
bi.dilec.[Cōſuetudo.] Etiam ſine ſubſcriptione teſtium ſi hoc
habeat conſuetudo,ꝙ ſine ea creditur,de hoc no.ſ.eo.c.2.

S V M M A R I V M.

1 *An poſſint partes ſuper nouis articulis in cauſa appſonis producere teſtes.*
2 *Quo caſu ſtetur teſtibus,& non inſtrumento.*
3 *Inſtrumentum quando reddatur ſuſpectum, & vide de hoc in num.4.*
5 *Falſum redditur inſtrumentum,ſi quis per duos teſtes probet ſe alibi fuiſſe tempore contractus.*
6 *Inſtrumentum non redditur ſuſpectum ob dubitationem teſtium.*
7 *Inſtro publico & ſubſcriptione teſtium vallato derogatur per duos teſtes.*
8 *An pauciores teſtes, quam qui in inſtrumento ſint deſcripti, præiudicent inſtrumento.*
9 *Index non poteſt interrogare partes poſt concluſionem in cauſa de eo, quod non ſit actum ante concluſionem.*

CAP. X.

Vm Ioannes eremita. [Condēnauerunt.] Et ma-
lè,cū de his.ſ.đ traditione domus nihil actū ſit. Vel
dic,ꝙ petÿt ēt ſibi domū tradi act.ex empto, & ideo
eo bene iudicauit iudex, ſm probata. ſed iudex appſonis, cum
1 quo ꝓbatū fuit.ſ.de cōditione,ɔ̄riū ſniat. † Et ita habes hic arg.
ꝙ partes poſſint ſuper nouis articulis in cauſa appſonis produ
cere teſtes,licet illud ſciuerint in cauſa principali. bene.n.ſcire
potuit Ioā. ꝙ ex quo petebat traditionē rei venditæ ſibi fieri, ꝙ
ſniaretur pro actore,niſi probaret reus cōditionē. Alij tamē di
cūt,ꝙ ea quo ſcire potuit ante apertionē teſtiū articulū ſibi ne-
ceſſariū, niſi probet ante apertionē teſtiū,poſt probare nō pōt,
nec hęc decre.ɔ̄dicit, quia primo nō fuerūt teſtes producti ſup
venditione,ſed inſtrm. Sed tuis nō facimus magnā vim,vtrū ſci
uerūt, vel potuerūt ſcire,qñ agebāt principalis cā,illū articulū,
quē vult probare in cā appſonis,an nō. Sed in hoc caſu eſt vis, ſi
fuit oblatus articulus ille probādus in cā principali: vel an cō-
prehenderet ſub articulis in cā principali datis: quia tūc ſi pri-
mo probauit per teſtes, poſt apertas atteſtationes iterū teſtes ꝓ-
ducere nō poterit,vt no.ſ.de teſti.ſi æternitatis.[Nonū.] De hoc
no.ſ.de teſti.fraternitatis.[Inhabitares.] Et iō nō debebāt ɔdē-
nare P.ad vacuā poſſeſsionē tradendā.[Anni.] Nec pp hoc mi-
2 nus valet eorū teſtimoniū.[Tabellionē.] † Si oēs teſtes viuūt,&
ɔ̄dicūt inſtro,in quo inſcripti ſunt, vires ſuas amittit inſtrm,&
ſtatur teſtibus,ſ.de proba.tertio.ff.quęad.teſta.ape.l.j.§.vlti.&
Auct.de fideiuſ.§.ſi vero fideiuſſor, col.6. Si vero vnus diceret,
nō interſui ɔ̄ctui,vel inſtro,in quo ſcriptus ſum,debilitat fidem
inſtri,ita ꝙ redditur ſuſpectū.ff.quęad.teſta.ape.l.j.in fi. & ideo
nō valet ad probandū.C.de proba.iubemus. Et dicūt quidā hoc
eſſe adeo verū,ꝙ ſi decē teſtes inſcripti ſunt in inſtro,& vnus ſo
lus de ſcriptis neget ſe interfuiſſe,reliquis mortuis,vel nihil di-
centib.ſuſpectū reddit inſtrm. Alij dicunt,ꝙ licet vnus teſtis di-
cat ſe nō interfuiſſe inſtro, dūmodo alij tot remaneāt inſcripti,
ꝙ licet ɔ̄ teſtent,vel ad minus nihil dicāt,vel mortui ſint, quot
ſufficiunt ad probationē ɔ̄ctus in ſcriptis redacti,non debilitat
virtus inſtri.& lex p̄alle.ff.quęad teſta.ape.l.j.§.fi.loquit,quādo
vnus ex ſeptē teſtib.in teſtō ſcriptis negabat ſe īterfuiſſe ɔ̄ctui,
quo ſublato pp defectū teſtiū inualidū remanet teſtm.C.de te-
ſta.ſi vnus.Secus aūt eſſet,ſi illo educto ɔpletus remanet nume
rus teſtiū:vel vt dicit Ioā.illud eſt ſpeciale in teſtō pp ſolēnita-
tes,ꝗ ibi requirunt. verūtñ ſi p duos vel ꝑ tres inſcriptos teſtes,
vel alios ꝓbaret eū interfuiſſe,q dicit ſe nō interfuiſſe, ſtabit di-
cto duorū.ſ.de ele.cū dilecti.imo idē vr,& ſi dicat ſe nō īterfuiſ
ſe,nec ēt ꝓbaret eū affuiſſe,arg.qa ī actis,ſi teſtis negaret ſe teſti
ficatū,vt ſcriptū eſt,vel pars negaret ſe ɔfeſſam, vel aliqd aliud,
quod ſcriptū eſt,ſoli tabellioni crederet,vel ſcripturæ tabellio-
3 nis,ſ.de proba.qm. † Si aūt plures negarēt ſe interfuiſſe inſtro,
tunc ſuſpectū redditur inſtrm, vnde nihil ex illo probat,ſ.de te
ſti.tā literis,ſ.de proba.tertio,& in tm hoc verū eſt, ꝙ etiā ſi per
centū teſtes probarent ɔ̄ctū,qui in inſtro continet, niſi per eos
probaret eos interfuiſſe,qui negant ſe interfuiſſe, inſtrm inua-
lidū eſt, quia el eſt hæc falſitas admiſta.ſ.hos duos interfuiſſe,
9.diſt.ſi ad ſacras,3.q.9.pura. nō negant tñ ɔ̄ctum poſſe proba-
ri per teſtes ēt inſcriptos in falſo inſtro,cū ipſi non fuerint par-
ticipes falſitatis.Sed oppones, nōne ambo ſunt in dictis ſuis ſin
gulares,cū vterq; tm de ſe neget interfuiſſe, vt patet ſ. de elect.
bonæ memo. Reſpon.ſi ageret ad probandū, ꝙ alter abſens fue
rit tpe ɔtectū inſtri,nō ſufficerēt teſtimonia eorū, quorū vterq;
diceret ſe nō interfuiſſe. ſed cū agatur ad probandū inſtrm fal-
ſum,ſufficiunt hi duo,q probāt idē.ſ.inſtrm falſum, & abſentiā
horū duorū, & maximè cū ſimul eos adfuiſſe ſcriptū ſit ī īſtro,
& quaſi ſimul & pariter teſtificari viderent, quia nec ipſi, nec
alij interfuere, cū ſi interfuerunt, ſimul pariter ſe vidiſſent ſm
quoſdā. Nos ɔ̄ñ credimus: nā ſi centū teſtes dicerent, quilibet
de ſe, ego nō interſui,& duo tm dicerent, ſni,ubi inſtrm fuit ꝑ-
ceptū,vel vbi ɔ̄ctus fuit celebratus: validū erit inſtrm, quia ſin-
guli teſtes in ſuis dictis ſingulares ſunt,ſ.de elec.cū dilecti.nec
obſtat ſ.de proba. tertio, quia ibi per nullū teſtē reprobatur fi-
des inſtri.vel dic,ꝙ ibi non fuerunt ſingulares,imo bene,& ple-
nè,licet indirectè,probauerunt falſum inſtrm. & ſic ēt reſpon-
detur ad e.tā literis:vel dic, ꝙ ɔ̄dicit ſ. de teſti.tā literis,quia ibi
expreſsè probatū fuit inſtrm falſum cōtinere. & qđ diximus de
duobus teſtibus,intellige verū in ɔ̄ctibus, vbi duo teſtes requi-
4 runt. † Si aūt requirant 5.vt in codicillis,vel.7.vt in teſtīs,nō ſuf
ficeret alijs negantibus ſe interfuiſſe probare per duos teſtes ɔ̄-
ctū initū,alias verū,vel inſtrm pceptū quantū ad hoc, ꝙ per in-
ſtrm probaret vel codicillū, vel teſtm.aliqui tñ dicunt, qui non
minus, ꝗ alij rōne nituntur, ꝙ ēt ſi oēs inſcripti negent ſe dire-
cto interfuiſſe ɔ̄ctui,vel inſtri cōfectioni, nihilominus valet in-
ſtrm publicū,quod per ſe habet auctoritatē, & hi teſtes ſingula-
res ſunt,nec pñt directo probare negatiuā,6.q.5. actor.non ob-
ſtat,qđ dictū eſt ſ.eo.gl.5. Rñ.quia,ꝙ dicit ſe nō interfuiſſe, pa-
riter dicit & de alijs,qui adeſſe non pñt,niſi vidiſſet eos, cū hoc
non ſit verū.nec obſt.ſ.de proba. tertio, quia ibi indirectè pro-
5 bauit ɔ̄riū,& eodē modo rñdeo ad decre.tam literis. † Si aūt ali-
quis đ inſcrip.teſti. p duos teſtes tm ꝓbaret ſe alibi fuiſſe tpe ɔ̄-
ctus celebrati, ēt centū ꝓbantib. ſe interfuiſſe tpe inſtri celebra
ti,vel inſtri pcepti,nihilominus falſum erit inſtrm,nō qa ɔ̄ctus
nō probet p teſtes,ſed quia addidit teſtē interfuiſſe, qui nō in-
terfuit,vt j.de his, quę fi.à p̄la.quāto.ſed ſi teſtes īſcripti inſtro,
vel alij dicerent eū interfuiſſe in celebratione ɔ̄ctus, vel tpe in-
ſtri pcepti,niſi p luce clariores ꝓbationes ꝓbet ſe abſuiſſe, p̄ua-
lebit inſtrm.C.de ɔ̄hē.ſtip.optimā.dicūt tñ quidā, & forte non
malè,ꝙ ſi ſolus, nedum plures negarent ſe interfuiſſe ɔ̄ctui,vel
inſtro, reliquis tacētibus vel mortuis,ēt ſi centū eſſent, debilitat
fides inſtri.ff.quęad.teſta.ape.l.j.§.vlt. nā cū nullā fidē haberet
hoc inſtrm,niſi ex officio notarij, bene p ɔ̄dictionē teſtis ſuſpe-
ctū redditur teſtm, ſiue inſtrm, niſi per collationē ſubſcripturā
teſtiū,vel ɔhentū inuaretur inſtrm, Auct. de fide inſtrumē. § ſi
vero moriatur, & §. ꝙ ſi tabellio. & in his, vbi negant ſe inter-
fuiſſe,

foiſſe, eſt faciẽda optima indagatio. C. de falſis, vbi. C. de proba. iubemus, ita tñ, ꝙ ſemper iudex magis ꝓſumat vt inſtrm̃ valeat quã pereat, j. de verb. ſigni. Abbate. nec tanti valoris eſt dicta ſuſpitio, q̃ orit̃ ex negatione eorũ, qui interfuiſſe negãt, vt inſtrm̃ annihilet, niſi ĩdirecto ꝯtriũ probaretur, ſ. de teſti. tam literis, ſ. de proba. tertio. C. de proba. cũ precibus, niſi acerrima inquiſitione aliud appareret. Sed Ioã. quantũ ad hunc articulũ fuit in
6 prima opinione. †Si autẽ teſtes dicerent, ſe nõ recordari, an inſtrõ, vel ꝯtui interfuerint, ſed nõ firmiter aſſererent, tunc ſtandũ eſſet inſtrõ, ꝯ quod nihil aſſeritur, licet dubitetur. non. n. tantã vim habet dubitatio eius, vt ſuſpectũ poſsit facere ĩſtrm̃, imo ex quo dubitatur, in tutiorẽ & benigniorẽ partẽ declinari debet. l. vt ꝯcorder inſtrõ, arg. ſ. de teſti. cũ in fili. j. de ſpõ. iuuenis, j. de reg. iur. c. s. Si vero teſtes ꝯdicant inſtrõ alio, q̃ in quo ſcripti ſunt, dicunt quidã, ꝙ ſi factũ eſt remotũ, magis creditur inſtrĩs. ff. de proba. ſi arbiter. ff. de cat. l. 3. §. duę. ff. de dã. infec. qui bona. §. vlti. alias eſt lex, & incipit, cauſæ. Alij dicunt, ꝙ ꝯ quodlibet inſtrm̃ admittit̃ probatio teſtium, j. de pręſcri. ad audientiã, ſ. de teſta. cauſam. C. de proba. cũ precibus. Sed dicũt neceſſarios 4. teſtes ad minus, cum inſtrm̃ vim duorũ teſtiũ teneat, & notarius maior ſit vno teſte, & negãt magis credendũ eſſe viuæ voci, q̃ mortuę. nec obſt. Auct. de fide inſtru. §. ſi vero aliquid tale, quia ibi erat viua vox, & inſtrm̃ ex vna parte, & ex alia parte erat tñ collatio literarũ. itẽ dicũt, qđ licet priuata ſcriptura ſuccũbat teſtib. C. de ꝯhẽ. ſtip. optimã. nõ tñ publica, q̃ eandẽ vim
7 habet vt teſtes. C. de fide inſtru. in exercẽdis. †Nos tñ dicimus, ꝙ inſtrõ, quantũcunq; publicẽ ꝯfecto, & quãtiſcunq; inſcriptos habeat teſtes, derogat per duos teſtes, vel ad plus per tres, q probent cũ ꝯtũ, de quo inſtrm̃ eſt ꝓceptũ, nõ fuiſſe celebratũ, vel illos, q dicũt ꝯxiſſe, ibi nõ fuiſſe ꝓſentes ꝓdicta ratione, qa ꝓdictũ inſtrm̃ nõ habuit auctoritatẽ, niſi à notario, & huic auctori ꝓferri iuſtũ eſt dictũ duorũ teſtiũ. & hæc vera ſunt, niſi teſtes ſuperſint, qui aſſerãt verũ eſſe, qđ in inſtrõ cõtinet̃, vel collatione teſtiũ, vel ꝯhentiu probari poſsit, ꝙ verè teſtes inſcripti inſtrõ ꝯtui interfuerũt, arg. Auct. de fi. inſtr. §. ſi tñ, & §. ſi vero moriã-
8 tur, & §. ſeq. †Sed oppones, nõne ſi inſtrõ inſcripti ſunt decẽ teſtes, vel plures, credẽdũ eſt eos affuiſſe ꝯtui, cũ notarius fidẽ faciat de omnibus, q̃ in inſtrõ cõtinent̃ ꝓ publicũ officiũ, quod habet, & ſic credendũ eſt eos affuiſſe? ergo pauciores teſtes non ꝓiudicabũt inſtrõ, q̃ ſint, qui inſtrõ inſcripti ſunt. rñ. verũ eſt, qđ dr̃, quandiu non debilitat̃ fides inſtri: ſed ea quo probatũ eſt falſum ſcriptũ eſſe in inſtrõ, debilitatur tota vis inſtri, 9. diſt. ſi ad ſacras, alias ſi ad ſcripturas. vnde đ cętero nõ credo, ꝙ teſtes fuerint ꝓſentes. probara. n. qualibetcũq; falſitate, tollit̃ auctoritas ſcriptoris inſtri, & ita alijs, q̃ in inſtrõ cõtinent̃, auctoritatẽ ꝓſtare nõ põt, vt in ꝓal. c. ſi ad ſacras. Fallit aũt hic, ꝙ per teſtes probetur ꝯ inſtrm̃, vbi eſt ꝓſumptio iuris & de iure. C. ad Velle. antiqui, & C. arbi. tut. l. vlt. ſed licet, vt ibi dr̃, non poſsit probari ꝯ inſtrm̃, ꝙ verũ fateretur, põt tamen illud dicere falſum. Itẽ nun obſtant ꝓdictis C. ſi mi. ſe ma. dix. ſi alterius. C. de nõ num. pec. generaľr. C. de teſt. teſtiũ, & auct. rogati. C. de ſuffra. l. j. & ff. de prob. cenſus. C. qui teſt. face. poſ. hac cõſul. vbi dr̃, ꝙ melior eſt probatio inſtrorũ, q̃ teſtiũ, quia bene fatentr, ꝙ inſtrm̃ nõ negat̃ verũ, ꝙ magis ſecura & indubitata eſt probatio ſcripturæ, quæ immutari nõ põt, quin appareat. Sed lingua teſtiũ ſatis mutabilis & labilis eſt, vt C. q teſt. face. poſ. hac cõſult. §. at cũ na. ſed hæc ſecuritas atq; pręrogatiua tandiu tñ durat, donec ꝯ inſtrm̃ aliquid rationabiliter ſit probatum. Secus aũt eſt, vbi inſtrm̃ dr̃ falſum, & probetur, tunc. ſ. quando cõflictus eſt inter eos, q inſcripti ſunt, qui dicunt ꝯtum celebratũ, & alios, qui negãt. ſed ſi quæritur, qui vel quibus teſtibus alijs ꝓponderare debeat, diſtingue, vt Magiſter Io. no. 4. q. 3. §. ſi teſtes, in glo. circa ꝯrietatẽ. [Eandem.] C. de fi. inſtru. in ex. [Momenn.] ſ. de teſt. cũ à nobis. [Intentionem.] Hic ſatis apparet, ꝙ j. petebat principaliter vacuã poſſeſsionẽ domus. [Venditionem.] Satis eſt bona allegatio, quia iudex hanc viã eligere debebat, vt fieret concordia inſtri, & teſtiũ, arg. ſ. de teſt. cũ te. & ꝓ hoc ẽt. ſ. vt appareat ꝯcordia teſtiũ, vtilis fuit interrogatio facta à Papa. ſ. an vna tñ vẽditio facta fuiſſet. põt etiã dici, ſi Interrogatio facta non fuiſſet, tñ cõcordia teſtium & inſtri eodẽ modo faciẽda erat, ſicut hic fit in hac decre. quia licet inſtrm̃ diceret, ꝙ Petrus vendidit domũ Ioanni: non negat venditionẽ fuiſſe cõditionalẽ. & ideo probatio ſuper hoc inducta poſtea, ꝙ venditio cõditionalis eſſet, erat admittenda, quia non ꝯdicebat inſtrõ, ſed addebat. nam iudex cuncta debet rimari, 3 ꝯ. q. 5. iudicantẽ. ff. de inter. act. vbicunq;. [Obligatum.] In cõditionalibus autem ꝯtibus non cedit dies ante euentũ conditionis. ff. de ver. ſig. cedere diem. [Alias.] i. ſm̃
9 probationes, nos ſm̃ veritatẽ. C. de app. cos. †[Cõcluſum.] be-
a ne dicit, *quod iudex ex officio ſuo, poſtquam eſt in cauſa cõcluſum, poteſt interrogare à partibus de his, quæ ſunt dubia ratione eorum, quæ acta ſunt ante concluſionem: nã de alijs non poſſunt quærere, alij tñ dicunt ꝯ, pro hoc ã. co. cum dilectus.

A D D I T I O.

a ¶Bene dicit. Adde ꝙ Card. in obſ. 71. incip. ſigillatim ſinguli. col. 5. circa prin. dicit hoc dictum ſingulare. & pro hoc allegat gl. no. in Auct. de teſti. §. illud. dicit, ꝙ iudex poteſt interrogare, non vt addat, ſed rationem dictorum reddat.

S V M M A R I V M.

Error in literis, dummodo intellectus Papæ comprehenderetur, an vitiet reſcriptum.

C A P. XI.

EX parte chariſ. [In figura O.] Idem fortè poſſet dici, & ſi dictio eſſet minus, vel oratio, dũmodo cõprehẽdat intellectus Papæ. alij aũt dicunt, ꝙ ſi aliquando tolerabilis eſſet error in litera, vel in dictione, iudex tamẽ, niſi occultũ ſit vitiũ, ſuſpectas habebit literas, cũ multi ſint officiales in curia, q examinant vitia literarũ. primũ dictũ magis placet: nam per bullam ſatis tollitur ſuſpitio, & oculus ſæpe fallitur officialium.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtrumenta vel acta communia parti, an pars exhibere teneatur, & quid ſi negauerit, vel reſpondere nolit.*

2 *Falſum qui probabiliter deceptus reſpondit, an ei ſuccurratur, & quomodo.*

C A P. XII.

CI. perpetuus. [Cõium.] i. cõi pretio redẽptorũ, vel aliter, vt no. ſ. de proba. c. j. †Quæritur, aliquis petit ſn̄iam latã ꝯ ſe pro Petro ſuper tali fundo caſſari, vel quia nulla eſt, vel qa iniuſta, & ab ea eſt appellatum. Petrus reſpõdit, exhibe ſn̄iam: actor reſpõdit, ego nõ habeo ſcripturã, quia iudex noluit mihi copiã ex ea facere, vel quia amiſi, ſed tu exhibe, quia ipſam habes. an reus cogendus ſit eã exhibere? Sol. ſic, vt hic. C. de eden. is apud, imo ſi reus nõ diceret ſn̄iam latã, interrogabitur, an talis ſn̄ia pro eo lata ſit. ff. de inter. act. l. pen. & ſi negauerit, coget̃ cedere, ſiue renũciare ſn̄iæ. Vel iudex pronunciabit, ſi qua ſn̄ia apparuerit pro Petro lata, nullas vires habeat, ar. ff. de inter. act. nõ alienũ. Itẽ quia confeſſus pro iudicato habetetur. ff. ad l. Aquil. proinde. Et ſi nolit reſpõdere, pro confeſſo hr̃. ff. de inter. act. de
2 ætate. §. qui tacuit. †Succurritur tamen illi, qui probabiliter deceptus falſum reſpondiſſet, ſatisfacto tamen aduerſario de intereſſe ſuo. ff. de inter. act. de ætate. §. ex cauſa. Item ꝯ iſtum, qui dicit nullã ſn̄iam prolatam, dabitur actori cõfeſsio ſua auctentica, quæ perpetuo ipſi reo ꝓiudicabit etiã in alio iudicio. C. de libe. cau. iubemus, 2. q. j. multi. verumtamen ſi poterit probare ꝯrium, re integra in hoc caſu per oſtenſionẽ ſn̄iæ, vel alio modo, probatio pręiudicabit ꝯfeſsioni. C. de iur. & fac. igno. error.

S V M M A R I V M.

Inſtrumenta quæ dicantur diuerſa, vel contraria, & quãdo id per ſe, vel per aliud medium, & tunc quæ partes ſint iudicantis.

C A P. XIII.

IMputari. Quidã ponunt caſum iſtius decr. in eo, qui producit duo inſtra: vnum, in quo cõtinet̃, ꝙ ſit proprietarius rei: aliud in quo cõtinet̃, ꝙ ſit vſufructuarius. ſed hoc nõ põt ſtare, quia põt eſſe, ꝙ primo fuit ꝓprietarius, & poſtea vſufructuarius, vel ecõtra, & ſic non diſcrepãt, ſed cõcordant. alij ponũt caſum ſic: aliquis produxit inſtrm̃, ꝙ promiſit ei tali die c. Bononiæ. Item produxit aliud inſtrm̃, ꝙ ipſe eadem die promiſit tibi c. Romę. hæ. n. ſcripturæ aduerſæ ſunt, & ſi nõ directè, ſed per mediũ, vel indirectò. impoſsibile eſt. n. hęc duo inſtra ſimul vera eſſe, vt patet ſ. de teſt. ex tenore. vel pone caſum ſic: Primo produxi primum inſtrm̃, in quo cõtinet̃, ꝙ ego pro eccleſia mea emi fundum à te pro 10. tali die, & corã talibus teſtibus. poſtea produco aliud inſtrm̃, in quo continet̃, ꝙ eundẽ fundum emi Romæ in nomine meo corã alijs teſtibus eadẽ die. hæc. n. nõ ſunt ꝯria, nec per ſe, nec per aliud medium, quia vtrunq; eſſe potuit, ſed ita diuerſa ſunt, ꝙ non eſt veriſimile rẽ ita proceſsiſſe, & fidem ſibi inuicẽ derogarent. Neſcitur. n. cui inſtrõ magis credendum ſit. ſed ſi à diuerſis partibus producerentur hmõi inſtra, tunc iudex inſpicere debet, quod magis eſt ſine ſuſpitione, & ei credet. vel ſi vtrunq; eſt par, pro reo ꝓſumet, ſ. eo. inter dilec. ſ. de proba. ex literis. C. de ꝯben. ſtipu. optimã. ff. de teſt. ob carmen. §. ſi. [Contrarias.] C. de fi. inſtru. diuerſę. [Contrarias.] Secus in teſtibus, quorum dicta non potuit præuidere, ſicut inſtrumenta.

S V M M A R I V M.

Cauſa ſemper in contractibus eſt exprimenda.

C A P. XIIII.

SI cautio. Ideſt ſcriptura publica, vel priuata talis. ſ. cõfitet̃ talis tñ ſe recepiſſe ab A. vel ſe tñ debere. ſecus autẽ, ſi diceret A. tñ accepit à B. arg. ꝯrium. C. de dote cau. non num. l. vlt. ſed dic ibi non fuiſſe publicũ inſtrm̃. Item oo. ſpeciale. ſ. in dote, vel in mutuo, vbi licet in inſtrõ hæ cauſæ exprimantur, non tñ ſufficiunt. C. de nõ num. pec. ſi ex cauſa, generaliter. authẽ. de tempore non ſo. pe. ſuper do. coll. 7. [Indeterminatè.] i. non expreſſa

cauſa.[In ea.]Etiã ſine ſcriptis.C.de nõ nu.pec.gñalr.[Si cãm]
Puta venditionis,donationis,vel cõſiſ is.[Probaueris.] Puta,qa
cõfeſſus es te debere.x.lo.pro domo vẽdita,& tu ꝓbaa modo,ꝙ
eandẽ domũ habes,quia aliã rẽ permutaſti pro ea. C.de rerum
pmu.ex placito,& l.cũ ꝓcibus.vel probas cũ alibi fuiſſe tpe cau
tionis emiſſę,vt ĩ.de teſta.ex tenore,vel probas,ꝙ cã fuit frau-
dulẽter adiecta,cũ tñ nulla eã ſubeſſet,vľ errãdo ſubieciſti eãm.

SVMMARIVM.

1 *Quis habeat poteſtatem faciendi tabelliones,& vide in num.2.*
3 *An alius praeter Papam & Imperatorem poſſit facere tabelliones.*
4 *Ad hoc vt valeat conſuetudo,faciendi notarios,requiritur cõſenſus prioris.*

CAP. XV.

1 CVm P. [Tabellio.]† De tabellionibus dicũt qui
dã,ꝙ quilibet põt facere tabellionẽ, qui
põt dare,vel facere iudicẽ ordinariũ, ſiue ſit Impera
tor, ſiue Rex, vniuerſitas,ſiue collegiũ,ſiue conſue-
tudo,ſiue quicunq; alius.Qui aũt iudices facere poſsint, no. ĩ.
de offi.ordi.cũ ab eccleſiarũ,in ſum.C.de iuriſd.om.iud. alij di-
cunt,ꝙ qui põt dare tutorea,põt facere tabelliones, qui aũt tu-
tores facere poſſunt,no.in ſumma,C.q dare tut.poſ. Nobis aũt
vľ aliter,ꝙ nullus põt facere tabellionẽ præter Papã, & Impe-
ratorẽ,qui horũ vſum approbarunt & inuenerũt,niſi fortè con-
ſuetudo,vel ſpãle priuilegiũ Papę, vel Imperatoris alicui hoc
cõceſſerit ſpecialr,arg.C.de emã.l.j.& vlt.& j.de exceſ.ꝑla.acce
dẽtibus,in fi. Et hoc ſic probo:certũ eſt,ꝙ ꝯ ius eſt officiũ tabel-
lionis,qa charte animalis mortui credit ſine adminiculo alio,
vt no.ĩ.co.c.2.Sed ꝯ ius nãle nulli venire licet auctoritate, ſiue
potius temeritate ꝓpria, ſed niſi Principi, qui ĩ. ius eſt vt patet
ff.de leg.Princeps,& j.de conceſ.ꝑb.c.propoſuit, ſicut diximus
2 In diſpẽſatione,q̃ eſt ꝯ ins,ĩ.de tẽp.ord.c.dilec.†Sicut nec licet
reſtituere infamẽ,nec legitimare illegitimos,nec arrogare,niſi
Principi, & paucis alijs,quib.eſt ſpecialiter cõceſſum, vt no.j.q
fil.ſint legiti.vel illegi.per venerabilẽ. ff.de poſt.l.j.§.de qua.ff.
de ado.l.j.& 2.de re.iur.cũ te,vbi no.Sunt.n.hmõi quaſi ꝯ natu
rã,& miraculoſa,de infame facere bonæ famæ, & de illegitimo
legitimũ,& hominẽ ſui iuris ſubijcere alij, & hmõi,de tabel.au
tẽ habemus in C. de tabel.per totũ, & Auct. de tabel.tñ nunq̃
dr,ꝙ alius,quã Papa,vel Imperator poſsit hoc facere:tamẽ fate
mur,ꝙ ſi aliquis habet de cõſuetudine, ꝙ poſsit facere tabellio
nes,hæc cõſuetudo ſeruanda eſt,arg. C.de eman.l.j. Item fate-
mur,ꝙ ſi alicubi eſt cõſuetudo,ꝙ credaľ aliquorũ ſcripturis,ꝙ
cõſuetudo hæc ſeruanda eſt, ĩ.eo.cũ dilec.Et licet hi, quib. cõ-
ſuetudo cõcedit,poſsint dici notarij, quia in notas redigunt, q̃
corã eis aguntur, vel tabelliones,quia in tabellis ſcribunt , non
tñ p̃tãtem habent & officiũ publicũ,quod tabellionib.á legibus
datur,ſed tñ illud habent, quod cõſuetudo eis tribuit, quantũ
3 eis tribuit.†Non credimus,ꝙ alius ſubditus eccleſiæ,vel Impe-
rio poſsit facere tabellionẽ pręter Papã,vel Imperatorẽ, vel ſta
tuere,vel ẽt pacto nudo ſe ligare, ꝙ credatur inſtrũs alicuius pri
uatę pſonę,cũ eis nõ liceat ꝯ leges publicas, & ꝯ ius ſic nãle ali
quid ſtatuere,ſicut ẽt dicimus in tutorib.& iud. ꝙ niſi Impera-
tor,vel lex, vel cõſuetudo cõcederet perſonis certis , ꝙ poſſent
iudicare,& tutores dare, ꝙ nullus, niſi Papa, vel Imperator eos
poſſet dare.Nullus.n.ꝑter p̃dictas perſonas poſſet cõſtituere, ꝙ
libera perſona per aliũ iudicareľ, vel obligareľ. credimus tñ, ꝙ
alij Reges,qui habent ſupremũ & merũ imperiũ, poſſent idem
4 ſtatuere de tabel. ſi vellent. †Nec ẽt mireris, ꝙ per conſuetudi-
nẽ poteſt induci,ꝙ aliquis inferior Principe poſsit facere nota-
rios,non tñ põt cõſtituere,ꝙ faciat ipſe notarios, vel alij cõce-
dere,ꝙ faciat,& eſt rõ,qa in ꝯſuetudine ad hoc,vt valeat,opor-
tet ꝙ interueniat ꝯſenſus ſuperioris Principis tacitus vel exp̃ſ-
ſus,vt no.ĩ.de ꝯſue.in princ. Sed in cõſtitutione ſecus. ꝙ autẽ
Princeps ſuperior approbat,ipſe facere vľ. C.de vete.iur. enu.
l.j.§.oĩbus.[Ordinarij.]Repete, quæ dixi ĩ.de teſti. Albericus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſeruanda ſint in publicatione teſtamentorum, & etiam in teſtium pu-*
blicatione,in num.2.
3 *Teſtamentum non dicitur auctenticum,niſi fuerit per tabellionem ſcriptũ.*
4 *Inſtrumentum quantumcunque auctenticatum non praeiudicat alijs,niſi pra*
ſentibus,vel contumaciter abſentibus.

CAP. XVI.

1 SI inſtrumenta. †Teſtamenta autẽ ſic ſunt
publicãda: in primis faciet
iurare illũ,qui petit publicationẽ,ꝙ eã non petit cã
calũniæ.C.quẽad.teſta.aper.eius,arg.ff.ad exhi.thea
trũ.Itẽ pro his omnibus vocabunľ hi,quos res tangit, arg.ĩ.de
teſti.ſignificauit.ff.de adop.nã ita. Itẽ vocabuntur teſtes inſcri-
pti in teſtõ,& ſi qui ſunt abſentes,vel ẽt omnes; ſi cõmodè ve-
nire nõ poſſunt,mittetur ad eos teſtm̃,vt cognoſcãt, ſi teſtõ in-
terfuerint:& ſi cõſenſerint omnes,publicabit illud, & hęc om-
nia debent publicè expediri.probanľ hæc C.quẽad.teſta. aper.
l.j.ff.quẽad.teſt.aper.l.j.& l.cũ ab inimicis, & l.ſe. nec requirẽ-
dus eſt tabellio:nã prędictæ ll. non faciunt mentionẽ de tabel-
lione,quia in eis loquitur de teſtõ, quod nõ erat ſcriptũ per ta-
bellionẽ. C.de teſta. cũ anti.§.fi. & eodẽ modo facienda eſt pu-
blicatio,ſi non appareat teſtm̃,quia nõ fuit exinde facta ſcriptu
ra,vel ſi facta fuit,exuſta vel ſubtracta eſt.ff.quẽad.teſta. aper.ſi
in duob.§.fi.hæc aũt publicatio,q̃ in multis legib.dľ apertio te-
ſtamẽti,debet fieri apud certos iudices,& geſta interuenire de-
bent.C.de teſta.cõſulta.& l.publicari,& extunc ſunt auctentica
2 inſtra. †Et ſic̃ eſt procedendũ in publicatione teſtiũ receptorũ
de aliquo ꝯctu non redacto in publicã formã, de qua loquitur
ĩ.de teſti.ſignificauit,quia tunc ꝯctus,vel aliud actũ , quod erat
tm̃ in mẽte hominũ, redigitur in publicã formã : & ideo maior
ſolennitas ibi adhibenda eſt,q̃ ſi inſtrm publicũ deberet pp cõ-
3 ſumptionẽ,vel aliam iuſtã cauſam publicari.†Sic ẽt eſt in teſta-
mento,quod nõ eſt auctenticũ, nec publica ſcriptura, niſi ſcri-
pta fuerit per tabellionẽ. ſi.n.per tabellionẽ ſcriptum eſt , cũ ſit
auctentica ſcriptura,non oportet in aliã publicã ſcripturã exẽ-
plari,niſi aliqua cauſa ſubeſſet,vt hic,& quia teſtm̃,quod á teſta
tore,vel alia perſona priuata ſcribitur, qđ fieri licet, C.de teſta.
cum anti.§.fi.& auct.ibi ſignata. Et ꝙ non ſit auctentica ſcriptu
ra ex eo patet,quia ibi non eſt manus publica, nec ſigillũ auctẽ-
ticũ, ĩ.eo.c. 2. huius autẽ auctẽticationis ſiue publicationis eſt
effectus,quia per illius teſtamenti, ſiue inſtrĩ ſic publicati oſtẽ-
ſionẽ fit miſsio in ipſam hæreditatẽ per edictũ diui Adriani. C.
de edi.diui Adri.l.fi.& eſt effectus,vt fidem perpetuã ſemper fa-
ciat.C.de teſt.l.2.alias autẽ licet ſigilla , numerus teſtiũ, & aliæ
ſolennitates valeant ad hoc , ꝙ teſtatoris voluntas valeat, q̃ ſm
leges,ſi vnũ ex his deficeret,non valeret, vt C. de teſt. l.ſi vnus .
nihil tamen probant, niſi ſcripta ſint per publicã perſonam,vel
ſigillo auctentico ſigillata.ſed in exẽplatione publicorũ inſtro-
rũ hæc non ſunt neceſſaria , cũ illam auctenticationẽ ſuã reti-
neant ex ſigillo,vel ſigillo p̃lati,vel tabellionis , vt no. ĩ.eo.c.j.
quod ex eo apparet,quia etiã poſt mortẽ pręlati, vel tabellionis
fidẽ faciunt.ſed hic ſatis vľ,ꝙ partibus præſentibus,vel per cõ-
tumaciã abſentibus debeat fieri hæc publicatio, j. de cõfir. vti.
cũ dilecta,j.de priuileg.ex parte,& ad hoc bene facit C. de fide
inſtru.l.fi. Itẽ etiã ſi partes exẽplificationi cõſentiant ſine iudi-
ce,nõ valet,vt hic,licet partiũ cõſenſus ſufficeret ſine iudice ad
faciendũ inſtrm de ꝯctu , vel ſuper cõfeſsione de ꝯctu iam fa-
4 cto.†Imo plus vľ,ꝙ quantũcunq; auctenticatũ ſit inſtrm, nõ p̃-
iudicat alijs,niſi p̃ſentibus,vel cõtumaciter abſentibus, quin ꝯ
illud dici põt ſm tenorẽ prędictæ l. C.de fi inſtru.l.fi. vbi dr, ꝙ
non ſufficit inſtrm exhiberi in iudicio, niſi & ei fides imponaľ,
quin ſemper illud exhibere teneatur . nec eſt ꝯ ĩ. vt li. non
conteſt.qm̃,in prin.quia ibi eſt ſpeciale, nec dr propriè publica
tio,ſed exẽplatio, vel tranſcriptio . ſuperiora autẽ dicuntur pu-
blicati propriè, quia cũ prius non eſſent publicata,in publicam
formã tranſcribuntur.poſſet tamen dici, ꝙ ſi aliqua inſtra ſunt
in caſu perditionis pp vetuſtatẽ,vel aliã cauſam cõſimilẽ,quod
tunc ẽt abſentibus partibus poſſent trãſcribi inſtra, ſi vocari &
expectari non poſſunt, arg j.de cõfir.vti.cũ dilec. & ĩ.vt li.non
cõteſt.qm̃,in prin.atteſtationes autẽ,& alia acta per tabellionẽ
ſolũ ſine teſtibus ſcripta nõ ſunt publica ſcriptura, nec faciunt
fidẽ corã alio iudice,niſi ſint publica. Et no. ꝙ propriè auctenti
ca exẽplantur,& nõ auctentica publicanľ. [Inſpecta.]Hæc faciẽ
da ſunt vocatis his,quos res tangit,ĩ.de teſti.ſignificauit. Sed q-
dã dicunt,& fortè non malè,ꝙ ſi de verbo ad verbũ exemplenľ,
& ſi iudex diligenter inſpiciat ſigilla, & oĩa alia,quæ neceſſe ſũt
inſpici,ꝙ bene valebunt talia exẽplaria, ſed ſi vnũ inſtrm breui
ter facit mentionẽ,puta,quia dicit ſnĩam latã , ſicut in publico
inſtrõ per manũ talis notarij cõfecto continetur, non vľ, ꝙ per
a eius mentionẽ probetur ſnĩa lata . Imo idẽ vľ, a ſicut in publico
inſtrõ vidimus contineri: nam in hoc caſu potius videtur teſti-
monium reddere,quã vetuſta exemplare, & auctẽticare, & hoc
ſatis innuit hęc decre.de hoc etiam no.j.de verb.ſig.c. Abbate.

ADDITIO.

a ¶Imo idẽ vľ. Adde Cardi.in conſi.73.incip.Sigillatim ſingula,col.fi. Et ibi in-
telligit hoc verum,niſi partes fuiſſent præſentes,& non appellaſſent, quia tũc
probaret plenè.allegat Inn.in c.quoniam contra,ſupra de proba. & in c.cum
in iure,ſupra de offi.deleg.

De præſumptionibus. Rubrica 23.

SVMMARIVM.

Malum & damnum,ſemper præſumitur fieri malo animo,niſi cõtraria præ
ſumptio valeat.

CAP. I.

SIcut noxius. [Mittit.] Manifeſtè.[Mor-
tem.]Ideſt vt decidat.ff.ad
l.Aquil.nam ludus. [Ludens.] Malũ.n.& dãnũ
ſemper præſumitur fieri malo animo , niſi ꝯria
præſumptio valeat,vt ff.ad l. Aquil. item ſi ob-
ſtetrix.§.fi.& l.nã ludus,& l.item Mela, in prin.

SVM-

SVMMARIVM.
Iudicibus licet tentare, vt præſumptiones habere poſſint.

CAP. II.

AFferte mihi. [Diuidite.] Non ſuadendo, ſed tentando loquitur, & probando
p̄ſumptiuè, vt videlicet ex hoc p̄ſũptiones poſſit ha-
bere, & iudices ſumãt īde exẽplũ. [Cõmota.] Interpoſitio eſt. i.
p̄ſumitur, quia diligit, ĩ. c. prox. & 23. q. 4. ea vindicta, circa prin.

SVMMARIVM.
Confiteri quis interpretatiuè quomodo, & quot modis dicatur, & qua pœna puniendus.

CAP. IIII.

NVllus dubitabat. [Confitetur.] Confitet̃ quis interpretatiuè, 11.
q. 3. rurſus, 3. q. 9. decernimus, & hic eſt, 15. q. 6. c. j.
& rei euidentia, 38. diſt. priuſquam. [Confitetur.] i. p̄ſumitur ꝯ
eum. non tamen condẽnatur, ſed punitur in expenſis, & aliquã-
do grauius, ĩ. de iudi. c. j. C. de iudi. ſancimus, 11. q. 3. rurſus.

SVMMARIVM.
Tacere, aliqua præſumptio eſt, ſed non probatio.

CAP. V.

NOnne benedicimus. Quia erat veritas, ꝙ eſſet Samaritanus, aliqua p̄ſumptio eſt, ſed nõ probatio, tacere.

CAP. VII.

QVoſdam. 16. diſtin. quod dicitis.

SVMMARIVM.
Induciæ ſint concedendæ malicioſè petenti.

CAP. IX.

SCribam. [Ironicè.] Quaſi non ſcribam. ſed ſupple
plenè, & eſt arg. inducias cõcedendas ma-
litioſè petenti. ff. de verb. ſigni. ſi inſulam.

SVMMARIVM.
1 *An debeat admitti volens aliquid non veriſimile probare.*
2 *Quæ dicatur præſumptio iuris, & de iure.*

CAP. X.

QVia veriſimile. ĩ. de renun. ſuper eo. ĩ. de
reſti. ſpol. ſollicitè. ff. de ꝓb.
l. ſi debito. [Cõceſſerit.] i. per ordinariũ ꝓcedi fecit.
1 [Veriſimile.] †No. ꝙ vbi aliquis vult ꝓbare aliquid,
qd' non eſt veriſĩle, nõ eſt ſuper hoc eius admittẽda ꝓbatio, niſi
aliquid ſit, qđ huius p̄ſumptionẽ elidat, puta fama loci, vel bo-
nitas teſtiũ, vel alia rõnabilis circũſtantia. ad idẽ ĩ. de procu. in
oĩa, ĩ. de no. ope. nun. c. 2. de p̄ſum. no. quia ſi eſt temeraria, re-
probat̃, 2. q. j. primo, ĩ. de ſen. excõ. inquiſitionis. violẽta eſt ſuffi-
ciẽs ad ſnĩandũ, 32. q. j. dixit, ĩ. eo. literas. ff. de his, q ſunt ſui vel
alie. iu. filiũ. Circa hoc tñ diſtingue, qa alia eſt iuris, & nõ de iure,
& hęc admittit probationẽ in ꝯriũ, 25. q. 3. extraordinaria, 27.
q. j. nec aliqua, ĩ. de proba. ꝓpoſuiſti. C. de epiſ. & cle. auct. legi-
timã, 12. q. 5. nulli, ĩ. de teſt. requiſiſti. ff. de don. inter vir. & vxo.
2 Quintus. C. eo. tit. &t. †Eſt aũt p̄ſumptio iuris & de iure. ſ. qñ qs
aliqd ſtatuit ſuper certo facto, & ꝯ hanc nõ admittit̃ ꝓbatio, ĩ.
de ſpõſ. ad id, & c. is qui, ĩ. de cõdi. appo. per tuas, & c. de illis, ĩ. q
ma. accu. poſ. ſuper, & de ſpon. cõmiſſum, 54. diſt. fraternita-
tẽ, 27. diſt. ꝙ interrogaſti, 27. q. j. viduæ, ĩ. de reg. vidua. C. de rei
vx. act. l. j. in prin. ff. de ſtatu ho. qui in vtero, Inſti. de excu. tuto.
§. filij. ff. de libe. & poſth. Titius teſtõ. §. Lucius. ff. de verb. ſig. ꝙ
mortui. probabilis, qñ ſemiplenã probationẽ inducit, ĩ. de ſen.
excõ. inquiſitionis, ĩ. de reſti. ſpol. ſollicitè. Quãdoq; ſufficit ad
inducendã purgationẽ, ĩ. de pur. c. ſi quis de gra. 2. q. 5. presby-
ter. itẽ qñq; requirit probationes ꝯ ſe. ff. quod me. cau. non eſt
veriſĩle. C. de ꝯhen. ſtipu. optimã. qñq; nullas admittit, niſi ſit
fama, vel alia circũſtãtia ꝯ eã, vt hic. qñq; infundit probationẽ
in reũ, ĩ. vt eccle. benefi. vt noſtrũ, vbi no. C. de ꝓba. ſine. Qñq;
&t adducit ſecũ ſnĩam, ĩ. eo. illud, literas. ĩ. eo. afferte. de ſtipula.
ſeruo. l. ꝙ ſi ſeruus. no. tñ, ꝙ vbi ex p̄ſumptionibus proceditur,
multũ debet iudex tẽperare ſnĩam, & maximè ne cõdẽnet, niſi
raro & modicè ad pœnã nec pecuniariã, nec corporalẽ, qđ po-
tes bene colligere ex ſnĩa Salomonis, ĩ. eo. afferte. vbi licet ex
p̄ſumptione voluit adiudicare vni mulieri filiũ, non tñ voluit
aliã condẽnare ad mortẽ, ad quã iuſtiſſimè erat condẽnanda, ſi
legitimè eſſet probatũ ꝯ eam, ꝙ filium alterius clam ſubripuiſ-
ſet. quidã tñ has p̄ſumptiones, quas diximus probabiles, dicunt
violentas. ſed hic non eſt vis, niſi in verbo, q̃ eſt pertinacibus
relinquẽda. [Fama.] Fama. n. ſupradictã p̄ſumptionẽ diminuit.

SVMMARIVM.
1 *Donatio propter nuptias locum non habet, niſi vbi eſt matrimonium.*
2 *Nunquid per productionem inſtrumenti propter nuptias probetur matrimonium.*
3 *An ſi quis probet ſe multo tempore ſtetiſſe in eccleſia, vel cum vxore, per hoc debeat in cauſa obtinere.*

CAP. XI.

ILlud quoque. [Vindicans.] Adiecta cau
ſa ď iure canonico, ſicut &
filius petitur per rei vendicationẽ, adiecta cauſa de
iure Quiritũ, ar. ff. de rei vẽd. l. j. §. j. [Inſtrm.] Inſtrõ
aut ſoli non ſtat̃, quia cõfectũ eſt ſuper dote, & non ſuper ma-
trimonio. [Nominat.] Quæ nominatio p̄ſumptionẽ inducit,
32. q. 4. dicat. ff. de proba. l. vlt. ſed nõ ſufficientẽ probationem.
C. de proba. nõ nudus. [Donatione.] Quod ſolis liberis euenit,
& nõ ſeruis. C. de lati. liber. tol. l. j. §. ſed & ſi quis. ff. de in. do. ſi
mulier. §. eius nomine. [Vitioſum.] i. ad hoc cõfectũ, vt domi-
nus videns & tacens ſeruũ nupſiſſe, conſenſiſſe, ꝙ eſſet liber, vi-
deatur. C. de Lati. liber. toll. auct. ad hęc, & ſi negaret dñs eũ nu-
pſiſſe, appareret inſtrm. [Ille.] Seruus mulieris. [More.] Pręſũ-
1 ptio elidens p̄ſumptionẽ. [Attendi.] Ad cõſeruationẽ matrimo
nij, vbi non ſit p̄iudiciũ alij mrĩmonio. de hoc no. ĩ. de teſt. p̄te-
rea, cũ quis. & licet fama plurimũ adiuuet, tñ per eã nõ adiudi-
carũt mrĩmoniũ, ſed p inſtrm, quo cõtinet̃ donatio pp nuptias,
& quo ſe cõiuges nominabãt. donatio. n. pp nuptias nõ habet
locũ, niſi vbi eſt mrĩmoniũ, ĩ. de dona. inter vir. & vxo. c. & ſi ne
ceſſe. & q; obijciebat̃ ꝯ inſtrm, ꝙ fraudulenter erat cõfectũ, nõ
probabat̃, nec p̄ſumebatur, ſi notarius cõſueuit fideliter ſuum
2 officiũ exercere, ĩ. eo. c. in ſi. †Et tamen dicunt quidã, & nõ ma-
lè, ꝙ licet produceretur inſtrm donationis pp nuptias, vel etiã
dotis, pp hoc non probaret̃ matrimoniũ, ſi alij matrimonio pri
mo ꝯtcto fieret p̄iudiciũ. in matrimonio. n. neceſſe eſt interue-
nire verba, ſi loqui poſſunt ꝯhentes, ĩ. de ſpon. tuæ. itẽ talia ver-
ba ſunt neceſſaria, q̃ mutuũ conſenſum de p̄ſenti exprimant, ĩ.
de ſpon. e. pen. & ĩ. de ſpon. duo. c. j. Itẽ hoc diligenter attendẽ-
dũ eſt, ꝙ ſi aliquis petit aliquã in vxorẽ, & probat, ꝙ per decem
annos ſimul cohabitauerunt, & fama viciniæ habet, ꝙ eã tenuit
in vxorẽ, ꝙ ſnĩaliter obtinebit. nulla. n. ęquè eſt probatio bona
in his, ſicut fama viciniæ. Et vr̃ multo fortius, ꝙ ſi agat poſſeſſo-
rio ad reſtitutionẽ poſſeſſionis vxoris, & probat tenuiſſe eam, &
famã eſſe, ꝙ tenebat eã vt vxorẽ, ꝙ obtinebit ĩ poſſeſſorio, imo
plus vr̃, ꝙ etiã ſi non probaret de fama viciniæ, ſed tantũ proba-
ret per duos vel tres teſtes, ꝙ vir cũ vxore iacuit, vel ſtetit volẽs
& intendens in ea q̃rere, vel ſeruare iuris poſſeſſionẽ, vel vin-
culi vxoris, & ipſa mulier hoc ipſum ſciebat, ꝙ hoc intendebat
vir, ꝙ iudicabit̃ matrimoniũ inter tales, & erit, ſi ſpoliatio inter
uenit, vxor viro reſtituenda. imo fortè eędẽ probationes ſuffi-
cerent in petitorio ad probandũ matrimoniũ verũ. Itẽ à ſimili
eius, quod hic dr̃ de matrimonio carnali, vr̃ idẽ in ſpirituali: qa
ſi aliquis diu ſteterit in aliqua eccleſia vt clericus, vel vt rector,
& probat per famã viciniæ, ꝙ ita ſit, ꝙ non ſolũ in poſſeſſorio,
ſed &t in petitorio iudicabitur pro clerico, arg. ĩ. eo. quia veriſi
mile. & ſi ꝯtrium dicatur, ſequitur magna abſurditas, ꝙ oporteret
ſemper quaſcunq; habere ꝓbationes paratas de ſua inſtĩtõne ca-
3 nonica. †Nobis vr̃, ꝙ licet aliquis probet ſe multo tp̃e ſtetiſſe in
eccleſia, vel cũ vxore, & famã viciniæ ſic ſe habere, ꝙ eccleſiam
tenebat pro ſua, & mulierẽ pro vxore ſua, non tñ valet ſibi intã-
tũ, ꝙ ſnĩa feratur pro actore. nã cum vtrobiq; petat eccleſiã, &
mulierẽ quaſi ſuã, niſi probet de iure ſuo, reus abſoluetur. C. de
proba. actor. & hoc, niſi cõuentus probet̃ in mala poſſeſſione
fuiſſe: tunc. n. ipſi cõuento incũbit probatio, vt no. per eundẽ
ĩ. de his, q̃ vi, metuſve cauſa fiunt, ĩ rubr. nec ſequit̃ abſurditas,
qa via, aut nunquã põt cõtingere, quin petens eccleſiã, vel vxo-
rẽ habeat aliqđ auxiliũ ad recuperãdã poſſeſſionẽ. de quo ꝯrio
aũt ſequeret̃ abſurditas, quia eadẽ ratione, ſi aliquis probaret,
ꝙ domũ, vel poſſeſſionẽ aliquã poſſediſſet aliquanto tp̃e ꝓ ſua,
& ſuper hoc haberet famã viciniæ, debet obtinere &t in petito-
rio, qđ conſtat eſſe falſum, quia debet probare legitimũ titulũ,
atq; dominiũ. ff. de rei vin. in rem act. alioquin reus abſoluetur.
C. de rei vin. l. fi. [Conditum.] i. ſi nihil ꝯ inſtrumentũ obijciat̃.

SVMMARIVM.
1 *Suſpecti latebra vitare debent.*

CAP. XII.

LIteris tuæ fraternitatis. [Locis ſecretis, & latebris.] Talia. n.
loca vitare debent ſuſpecti, 35. q. 6. ab iſto, & niſi iuraue-
rint, imponit̃ eis pœna, ĩ. de cohab. cleri. ſi quiſquam, Auct. vt li
ce. matri, & auię. §. is quoq;, coll. 8. [Violenta.] 32. q. j. dixit.

SVMMARIVM.
1 *Turpitudinem ſuam allegans, an audiatur.*
2 *Confeſſio alterius coniugis cum fama, an ſufficiat ad ſuperiorem.*

CAP. XIII.

TErtio loco. [Proponebat.] Hoc nõ ſufficit ad
probationẽ, ſed p̄ſumptionẽ. [Pro-
1 ponebat.] †Allegat turpitudinẽ ſuam, & audit̃, 25. q. 3.
extraor. ꝯ, ĩ. de don. ĩter dilectos. & eſt hoc pp periculũ aĩę. [Cre
dere.] Non ſufficit ad ꝓbationẽ, ſed p̄ſumptionẽ. [In via.] Hanc
credo violentã p̄ſumptionẽ, per quã iudicandus eſt, ĩ. e. proxi.

35.q.6.ab iſto.alij dixerunt nihil eſſe in hac decre.ſufficiens ad probationē,ſed omnia ſimul.ff.ex quib.cau.ma.nec nō.§.ſi qs, 3.q.9.teſtes,35.q.6.ſi duo viri. ff.de teſtib.ob carmē.§.ſi teſtes. [Confeſſi ſunt.] Dicunt quidā hoc ſufficere cum fama,vt hic,& 35.q.6.ſi duo,ſed ꝯ.j.de eo,qui cog.ꝯſan.vxor.ſup eo,& c.licet. Sed rñ.ibi cōfeſſionē eſſe,& rumorē,quod nō ſufficit,vt ibi,qa aliud eſt rumor,& minus,q̃ fama,& hoc placet.alij dicūt,ꝙ ſufficit ꝯfeſſio cū fama,vt j.de eo,qui cog.ſuper eo.nō ꝯdicit hęc decre.quia hic erat ꝯfeſſio partiū cū fama, & vagatio p nemora.& intelligūt illud c.35.q.6.ſi duo,loqui tñ,qn̄ ꝯfitenſ ambo ꝯiuges ꝯſanguinitatē,& fama adiuuat.in quo caſu talis ꝓbatio ſufficiens reputaſ. Secus autē, qn̄ cōfiterenſ turpitudinē tuā,ſicut hic,& in decre.ꝑall.ſuper eo.vel aliud eſt,qn̄ partes cōfitenſ vt maritus,& vxor,vt c.ſi duo.aliud,ſi adultera,quæ eſt pars,vt j. in decre.ſuper eo.[Separari.ſ] Et hic deierare non præſumitur.

SVMMARIVM.

Poteſtas delegati an tollatur,eo quod arbitri eligantur.

CAP. XIIII.

LIteras. [Impetebat.] Denunciauerat.n.crimē eorū Papę,vel petebat bona eorum,quia hæretici erant. [Reſeruata.] Quę non tollitē per hoc ipſum,ꝙ arbitri eliguntur,ēt ſi hic non exprimeret,ꝙ ſibi eam reſeruaſſet. [Fratres.] 23.q.8.legea. [Vehementē.] Non tamen violentā,quia bene tūc pro ea ꝯdēnaretſ,22.q.j.dixit.ff. de reb.dub.ſi mulier,& ꝯ violentū admittiſ probatio in ꝯtrarium, ē.de proba.propoſuiſti,25.q.3.extraordinaria.[Præter.] ſ.omiſſo iureiurādo,ex quo ſemel deierauit,32.q.5.paruuli,3.q.7.nō poteſt.vel dic,ꝙ mutabit,& ſuperaddet alias cautiones.

SVMMARIVM.

Denunciare quis poſſit per procuratorem, & denunciationem proſequi.

CAP. XV.

CVm in iuuentute. [Naturale.] C.de epi. cū q.[Detuliſſet.] i. denūciaſſet.& no.ꝙ denūciare qs pōt per ꝓcuratorē, a & ēt ꝓſequi denūciationē.ē.de teſti.ex parte A.

ADDITIO.

a ¶Per procuratorem. Adde in hoc Bar. in l.non ſolum.§.morte.ff.de no.ope.nū. & Fel.in c.cum M.Ferra.col.17.ver.ſeptima concluſio, ſupra de conſti. & ibi quod in hoc non requiritur ſpeciale mandatum.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio dicitur eſſe nulla,vbi conditio non eſt vera.*
2 *Circa officium meri executoris quædam ſcitu non indigna hic habes.*
3 *Non licet contra prouiſionem delegantis aduerſarijs ſe opponere.*
4 *Prouiſio facta à delegante quando teneat.*
5 *Poteſt prouiſor aſſumere ſibi partes iudicis.*

CAP. XVI.

DVdum Archid. [Nequaquam.] Nō erat exceptio hic ad declinandū examen,ſed in principali negocio differēdo.ff.ad exhi.l.3.§.ibidē.ē.de ſo.cōpe.c.ex parte B.& tunc ſi ꝓponereſ,erat ltīma,j.de inſti.c.j.& c.auctoritate.[Idoneus.] Hæc verba non ſonāt cōditionē,ſed admonitionē,vt faciat ea, ad q̃ alias de iure teneſ,ſi.ē.de elec.ſignificaſti.ff.de teſta.tut. muto.§.j.ff.de ver.obl.ſi.decē.itē hęc verba nō ꝑſtant nouā formā mādato,ſed inſtruūt executorē,vt ſciat qualis debet eſſe is, pro quo ſcribitur,li.ē.de elec.eccleſia veſtra,& pp hoc vr̄ ēt,ꝙ ſi minus idoneus ſit,teneret ꝓuiſio,& ſnīa excōicationis,& q̃cunq; alia lata ꝯ rebelles,licet ſit iniuſta,qa bene habet iuriſdōnē in iis.ſed ſecus eſſet,ſi talis eſſet cl'a,q̃ cōditionē adduceret. verbigratia,ꝓuideatis tali de tali eccleſia,ſi eſt de illo vico oriūdus.quia hic bene eſt cōditio,& certa forma adiecta mandato. & ideo ſi aliunde ſit oriūdus,nō valet prouiſio,nec ſnīa excōicationis pp hoc lata,quia ſuper his iuriſdictionē non habebat, quia erat certa forma & cōdictione limitata,quā delegato egredi nō licet,ē.de reſcrip.cū dilec.itē ſi huic petenti,ꝙ ſua prouiſio ante oīa ſortiatur effectū,j.de emp.cōſtitutis,z.obijciaſ,ꝙ hoc non debet fieri,quia ille,q prouidit ei,nō habuit ptātem,ſuper hoc audiendus eſt,anteq̃ ei deſ effectus prouiſionis. & hæc eſt ea ratio diuerſitatis,qa hic cōtendiſ de fundamento iuriſdōnis.i.an habuit ptātē ei prouidendi. & ideo de hoc inquirendū eſt,anteq̃ prouiſio,q̃ iuriſdōni acceſſoria eſt,ſortiaſ effectū,arg. ē.de oſn.dele.cū in iure.ē.de fi.inſtru.cū dilec.§.ceterū,cū ſuis cōcord.ſed ibi.ſ.in decre.cōſtitutis,nō cōtendebaſ de fundamēto,quia cōſtabat,ꝙ eps ptātem habebat cōfirmandi,ſed dicebatur ꝙ cōfirmatio erat iniuſta.ſecus eſt ergo in q̃ōne propoſita.

1 †Itē iuriſdō data nulla eſt,niſi cōditio ſit vera.ff.de ver.ſig.cedente.vnde hic cōſtat,ꝙ hic prouiſio à tali executore facta,eſt ipſo facto nulla. & ex hoc,ꝙ nō obſtante tali ꝓuiſione tenet electio facta ab illis,ad quos alias pertinet de iure cōi,vel ex delegatione ſuperioris eligētes:ſed ſi aſs nulla ſit electio,puta qa facta eſt ſciēter de indigno,dumō facta ſit ab illis,q iuriſdōnē,vel ptātē habēt prouidendi,nō tranſiſ ptās eligēdi neq; ad primos,ad quos iure cōi pertinebat,neq; ad illos delegatos,q ſimilē ptātē prouidendi habebāt,imo tñ ad delegantē redit ptās hic,vt no.

2 j.de exceſ.ꝑla.inter. †Itē ſuper hmōi mādatis no.ꝙ ſi vtroq; ꝑdictorū modorū ſcribaſ,merus executor eſt,ſi vult: vnde ſine vlla cauſæ cognitione ſtatim de vacante ꝑbenda ꝓuidere pōt.itē licet merè ſit executor,pōt aſſumere officiū iudicis,vt inquirat,an pro quo ſcribiſ,ſit idoneus,vel ſit de loco oriūdus.& hanc inqſitionē per ſe pōt facere ſine partib.vel ēt cōuocatis partibus,vr̄ his,quos res tāgit,dūmodo ille,qui prouiſionē cōmittit,iuriſdictionē habeat,quia cōmiſſa prouiſione vr̄ ēt ꝯmiſiſſe ea,ſine qbus prouiſio nō pōt fieri cōmodè,vel rectè,ē.de offi.dele.ꝑterea.ff.de iuriſd.omn.iud.l.s.itē cū ipſe delegans vtroq; ꝑdictorū modorū poterit procedere,eodē modo & delegatus,arg.93.di. c.ſi.94.diſt.c.j.Sed ſi ꝓceſſiſſet primo modo.ſ.prouidendo ſine cauſę cognitione ēt ſine apprōne,& poſt 10.dies poterit obijci ꝯ hmōi prouiſionē,j.de app.ꝯſtitutus,& no.ē.de cau.poſ.& ꝓpriet.cū olim.Si aūt proceſſit ſm modū ſm.ſ.ingrendo de meritis perſonę,& poſtea prouidēdo ſine cauſę cognitione,tūc niſi illi quos res tāgit,appellent à prouiſione intra 10.dies,fit ſibi ꝑiudiciū,vt ſup his,de quib.inquiſitū eſt,vlterius dicere nō poſſint,ē.de elec.cū dilecti,vbi no.itē vr̄,ꝙ eodē mō poſſit ſibi aſſumere inde officiū,ēt ſi ſimplr̄ ſic mādatū ſit,ꝓuideatis tali de tali ꝑbēda:ēt ſi nō ſit ibi aliqua cl'a talis.ſ.ſi eſt idoneus,vel cōſiſtis,& hoc rōne ſupradicta.ſ.& cui cōmittiſ principale,& acceſſoriū.ē.de off.dele.pru.§.6.in fi.Secus aūt eſt,ſi tñ monaſteriū eſſet ei cōmiſſum,vel executio mera,vt patet ē.de offi.dele.paſtoralis.§ quia vero,& c.qm̄ Apoſtolica.Alij melius diſtinguūt in ſecundo caſu.ſ.vbi verba nō ſonant in monitione,ſed in cōditione,vt ibi prouideas tali,ſi eſt de tali loco oriūdus,vel ſi docuit in Theologia.nā ſi per hmōi literas tolliſ ius alicuius,vel fit ꝑiudiciū,vtputa quia ad epm,vel capitulū pertinebat prouiſio,nō valet prouiſio ab hmōi executore facta,niſi vocatis partib.ſiue his,quos res tāgit,ꝑcedat cognitio ſup cōdōne,25.q.2. & ſi non,& de reſcri.cū dilecta.& idē vr̄ dicēdū,vbi aliquis mādat alicui aliquē citari ad extraordinariū iudicē,vel vltra duas dietas,pro eo ꝙ corā ordinario iudice timet litigare pp potentiā aduerſarij.& idē eſt,vbi mandaſ fieri inquiſitio,ſi ꝑcedat infamia,j.de accu.cū oportet,& idē eſt in ſiſibus,niſi forte eſſet notoria cōditio,quia tūc nō eſt ſeruandus ordo,ſed hoc ipſum dēt exprimere vel in relatione,vel in interlocutoria,vt ſi ꝑſentibus partibus expedita ſit,vlterius non ſit ei facultas ꝯdicendi, niſi appellaret,z.q.6.biduū.Sed ſi per hmōi literas nō tollit ius alterius,nec ſit alij ꝑiudiciū,vt ſi ille,ad quē pertinet prouiſio, mandet alicui,prouideas tali,ſi eſt de tali loco oriūdus:bene tenet prouiſio,ēt ſi nō ꝑceſſit vlla inquiſitio ſuper cōdōne,& ēt ſi partes nō voceſ,quia nec partes in hoc eſſe poſſunt,cū nullus

3 cōtendat ad ſe pertinere prouiſionē. †Et ſi dicat,imo ſit ꝑiudiciū eccleſię,cui magis expediebat habere ortū de loco,q̃ aliunde.Rñ.ꝙ hoc nō pertinet dicere aduerſarijs ſe opponētib.ꝯ ꝓuiſionē delegati,ſicut nō licet eis opponere ꝯ ꝓuiſionē delegātis.vel dic,ꝙ nos nō negamus,quin nulla ſit prouiſio,ſi non ſit ſeruata forma mādati,ſed illud tñ negamus,ꝙ non eſt neceſſe vocari partes.itē dicimus ēt in ꝑmiſſo caſu.ſ.qn̄ partes vocādæ ſunt,ꝙ tñ de plano procederet in examinatione cōdōnis,vel cl'æ,nec dabiſ libellus,nec alius ordo ſeruabitur,j.de ſpon.cū

4 in tua dioce. †Tu dic,ꝙ ſiue verba ſonent in monitione,ſiue in cōdōne,ſemper tenet prouiſio facta à delegāte ēt cognitione nulla ꝑmiſſa,quia nō fungiſ in prouiſione vice iudicis,ſed ꝓuiſoris,ē.de elec.c.venerabilē.§.obiectionis.& idē eſt in citatore cui mādaſ,ꝙ citet aliquē,ſi pp potentiā aduerſarij nō pōt corā ordinario iuſtitiā habere.hic.n.potius fungiſ officio citatoris, q̃ iudicis.& idē eſt in ceteris ſimilib.& ideo nullū ordinē iudiciariū ſeruare teneſ.tñ ſi cōdō,vel monitio nō eſt vera,caſſabiſ vel caſſum denūciabitur,qd' per hmōi prouiſionē factū eſt tāq̃

5 per obreptionē obtētū,vt patet j.de re iud.c.cū olim.§.fi. †Itē vr̄,ꝙ ſi iſte ꝓuiſor aſſumat ſibi partes iudicis,ꝙ pōt,vt no.j.de cōceſ.ꝑb.propoſuit.tunc ſi propoſita hac exceptione,ꝙ conditio,vel monitio nō eſt vera,non audiatur excipiēs,iuſtè poterit appellari ex cauſa,quia cū procedat vt iudex,& nō admittat qd' admittere debet,nō ſeruat iuris ordinē.Alij aūt ꝯtrarium dicūt.ſ. ꝙ ex cauſa non pōt appellari,quia nō ſeruat ordinē,cū non debeat ſeruare,quia hanc examinationē tñ ad ſuā inſtructionem facit,& quia tñ ſummariè cognoſcit.ff.de re iud.a diuo.§.ſi ſuper.& ideo ēt nō eſt ibi neceſſaria ſnīa ꝯ id,quod eſt ff.de iu.de qua re,& ē.de cau.poſ.cū ſuper,in fi.Si aūt in litera diceretur,ſi tibi cōſtiterit,ꝙ ſit de tali loco oriundus:tunc quia nō pōt cōſtare,niſi partibus ꝑſentibus,vbi per prouiſionē detrahitur iuri alterius,& quia vice iudicis fungitur,nō valebit,quod fiet,niſi præmiſſa cognitione,licet aliqui ꝯdicant.Si autē per prouiſionē nullius iuri detrahiſ,puta quia ad eū,qui mādat,pertinebat prouiſio,tūc valet,quod facit,ēt ſi nulla ꝑcedat cognitio,quia ꝑdictam cognitionē videtur ei cōmittere,non tanquam iudici,ſed

ei, ſed tanquã viro diſcreto. qñ autẽ iudex veluti inquiſitor procedit, cũ dẽat ſeruare ordinẽ iudiciariũ, primò de cõdõne inquirere dẽt, q̃ procedat in cauſa principaliter cõmiſſa. j. de accuſa. cũ oportet. ſ. de reſcri. c. cũ dilecta. & idẽ eſt in ſimilib. aliqui cõtradicunt: in clauſula autem quæ in literis conſueuit apponi, ſcilicet quòd ſi non omnes, &c. certa forma conditionis data intelligitur, ſupra de reſcript. ſciſcitatus, ſupra de offic. delega. prudentiam. [Probandum]. j. de ver. ſigni. dudum. ſ. de ſeru. c. j.

De iureiurando. Rub. 24.

CAP. I.

Ex adminiſtrationis. [Cogaris] ſupra de teſt. cogen. venerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Qui iurauit non repetere res eccleſiæ, vel ſuas, an abſoluatur a iuramẽto.*
2 *Contra iuramentum ſuum proprium non datur reſtitutio in integrum, ſed abſolutio tantum.*

CAP. II.

1 **PEruenit.** †[Rebus ſuis] nõ ſolũ ſi reb. eccle. per vim ſpoliat, ſed etiã ꝓprijs, & de eis ñ repetendis iurauerit, abſoluet a iuſto, & eas repetet, vt hic. j. e. ſi vero. §. verũ. Si vero nõ violẽtia, vel dolo adiurauerit res eccleſiæ, ſuperior vel faciet prælatũ, q abiurauit, actorẽ ꝯſtituere, q petat, vel dabit curatorẽ eccleſiæ bonis, vel alio mõ ꝓuidebit, ſicut melius poterit, ꝙ res eccleſiæ recuperent. ſ. cũdo iurans ꝙ nõ directè veniat ꝯ ꝓpriũ iurm, ſed tamẽ res eccleſiæ recuperent, ar. ff. de neg. geſt. at q. §. cũ me. ſ. de cõſti. cũ veniſſent, in fi. j. e. c. ad noſtrã. c. j. & c. x. & c. debitores. & c. quemad. §. fi. ẽt ſi p aliũ nõ põt recuperari, ipſi dabitur licẽtia cõueniẽdi, & res eccleſiæ repetẽdi, quod ꝓbo, qa nõ põt iuramẽtũ ſeruari ſine interitu ſalutis ſuæ: ergo cõueniri dẽt. j. e. ſi vero, & j. e. tua. & ita dicendũ eſt, ſi tutor iurauit de rebus pupilli nõ repetẽdis. Si autẽ res ſuas abiuraſſet, illud bene ſeruare tenetur. ſ. quod me. cau. c. ad audientiã, ad fi. 2 †Et no. ꝙ nulli ꝯ iuramẽtũ ſuũ propriũ datur reſtitutio in integrũ, ſed abſolutio tãtũ. Cõtra iuramẽtũ aũt ab alio præſtitũ bene datur in integ. reſti. ff. de iureiuran. nã poſtea. §. ſi minor. [iuramẽti.] Iſte nulla ratione teneri põt, quin res eccleſiæ repeteret. ſed de hac materia diximus ſupra quod me. cau. ad aures. [abſoluimus] de facto. & eſt ſi. 24. quæſtio. j. audiuimus. 11. quæſtio. 3. excellentiſsimus. vel abſoluitur a peccato, nõ obſeruatione, ad quã nõ tenebat.

SVMMARIVM.

Iurantibus ſibi ad inuicem duobus, ſi vnus non ſeruauit iuramentum, an alter ſeruare teneatur.

CAP. III.

PEruenit. [Melius]. ff. qui ſatiſ. cog. l. vlti. 22. qõ. 4. mulier, & q. 2. beatus. [cõmutai] authoritate ſuperioris. j. de voto, ex multa, in prin. [Minimè] no. ſi duo aliquid ſibi adinuicẽ iurauerunt, ſi vnus non ſeruauit iurm, nec alius tenet ſeruare. j. e. ſicut duo. [minimè.] 28. q. j. ſi infidelis. ff. de inoffi. teſta. ſi inſtituta. C. de pactis, cum ꝓponas.

SVMMARIVM.

Apoſtolorum limina ibi eſſe intelliguntur, vbi Papa eſt.

CAP. IIII.

EGo epiſcopus. [Petro]. i. fidẽ, quã B. Petrus tenuit, & docuit, fideliter obſeruabo. [ſanctæque] quia eã, matrẽ & magiſtrã & omnib. alijs præcellẽtẽ & dñam tenebo. {ad eorũ}. i. in diminutione fidei B. Petri, & in derogatione honoris eccleſiæ, vel in læſionẽ perſonæ Papæ. {papatũ}. i. principatũ tã in ſpiritualibus, q̃ in tẽporalibus. {& regulas}. i. canones ſuorũ pontificũ, & etiã aliorũ ſanctorũ patrũ per Ro. eccleſ. approbatos. 3. diſt. canon. 16. diſt. ſancta. 17. di. per totũ, & 12. di. p totũ. {ordine} expone, vt j. de ſimo. ne Dei. {apſorũ}. ſ. Petri & Pauli, apſorũ aut limites ibi eſſe intelligunt, vbi Papa eſt. ꝙ ſic exponi dẽat, patet ea eo, qđ ſeqnit. i. niſi eorũ abſoluat lnia, qđ de neceſsitate oportet exponi. i. niſi abſoluat p Papã, q aliis liminib. præeſt, & qui eorum vices gerit, & authoritate ſungit.

SVMMARIVM.

Clerici obedientiam epiſcopo, non autem homagium iurant.

CAP. V.

NVllus epiſcopus. {Iurare} hi. n. iurant ei obedientiam, vt no. ſupra de maio. & obed. legebatur. Homagium autem facere non debent, infra de regulis iur. c. vltimo, vbi no.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ſoluens ſcienter indebitum poſsit illud repetere.*
2 *Poteſt epiſcopus diſpenſare ex cauſa in iuramentis licite præſtitis.*

CAP. VI.

DEbitores. {Reſtituẽdas.} Primò cogendi ſunt creditores relaxare iuramẽta ſup ſoluendis ſibi a debitorib. ſ. e. j. & j. de vſur. tuas. Si autem nullo mõ poſsint induci ad relaxandũ, iudex ipſe relaxabit, arg. j. eo. cũ quidã. §. vlti. vbi dr, ꝙ iudex relaxat iuramẽta illicita. ad idẽ ſ. de teſti. cõſtitutis. j. 15. q. 6. auctoritate. Si verò nõ ſit præſens creditor, & ideo induci nõ poſsit, nec iudici cõſtet, ꝙ ſit ꝓmiſſum ex cã vſuraria, & ideo nõ poſsit abſoluere, qa abſolutionis terminus inſtet, vt ſm iurm ſoluat, 1 †[Soluet] ſed poſtea repetet, vt hic. ꝯ, qa ſi ſciẽter ſoluit ẽt indebitũ, ergo nõ poterit repetere, vt ff. de re iudi. cuius. ff. de condi. inde. l. j. ar. ꝯ. ff. de ſolu. q ſoluit ſic, & l. qui hoĩem. §. vir. ff. de reg. iu. inuitus. §. j. ff. de ſupſi. l. j. §. plane. ff. de dolo, ea dolo. So. ad oĩa prædicta, quia ſi ſpeciale eſt hoc pp fauorẽ obſeruantiæ iuſiurand. ſi vero[a] iurauerit nõ repetere, denunciabit eccleſiæ, & eccleſia cõpellet eũ ad pœnitentiã, quã non põt agere, niſi ſoluat, vel reddat vſuras. vel ẽt iudex ſine aliqua denunciatione præcipiet & ſub pœna excõmunicationis, ꝙ quicunq; ſcit, dicat veritatẽ, & ſic coget vſurariũ ad reſtitutionẽ. j. eo. ad noſtrã. Si vero iurauit nõ denũciare, tale iuramẽtũ ſeruandũ nõ eſt, quia eſt cõtra regulã euangelii. infra eo. quẽad. in fi. 2. q. j. ſi peccauerit. 2 † Credimus tamẽ qn in aliquibus hunc ordinẽ immutari poſsit: & per hæc apparet, ꝙ epiſcopus in iuramẽto diſpẽſat, ſi ſunt dolo, vel metu, vel vi extorta. 15. q. 6. c. j & 2. j. eo. cũ cõtingat. Immo diſpenſare poteſt ex cã in iuramẽtis licite præſtitis. 15. q. 6. nos ſanctorũ, & ea. iurato, quinimmo, nã ſi iuraſſem certo die gladiũ redditurũ alicui, & tunc cõtingeret eũ eſſe furioſum, no deberem ſibi gladium reddere. 22. q. 1. ne quis. quãuis poſsit dici, quia tunc non neceſſaria eſt diſpenſatio, ſed potius eſt dicendũ, ꝙ iuramẽtũ non extenditur ad hunc caſum, de quo non præſumitur cogitatum, argu. ff. de tranſac. qui cũ tutoribus, ad fi. vbi intelligitur ibi cõditio, ſi Deo placuerit. Deo autẽ nõ placet, ꝙ furioſo reddam. Sicut etiam licitum eſt principi ſeculari aliquid ſtatuere, vel facere ex cauſa in præiudicium iuris alterius, vt no. ſ. de conſti. quæ in eccleſiarum. Itẽ credimus, ꝙ in melius poſsit ꝯmutare. nãque ſi quis iuraſſet ire ad ſanctũ Iacobũ, & magis vtile eſſet, ꝙ iret vltra mare, non video quare fieri non poſsit ſicut in voto. infra de voto, & voti redemp. c. j. & 2. & c. ſcripturæ.

ADDITIO.

a ¶Si vero. Ad hæc dicta Inno. Vide Pet. de Anch. in conſ. 195. inci. prædictis ſubtiliter, col. 2. poſt medi. Et eundem Pet. de Anc. in conſ. 153. inci. caſus talis eſt.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus, an & quando & quibus in abſolutione præſtare cautionem debet.*
2 *Edictum diui Adri. quo caſu habeat locum, & cõpenſatio fructuũ in debitũ.*

CAP. VII.

1 **AD noſtram.** {Aſtrinxiſti.} Idcirco † remittit cauſa ad eos, qui excõmunicauerunt, & ſniam protulerũt quia non fuit appellatum, & ſic nõ eſt ꝯ j. de appel. interpoſita. §. ille denique. nec cõſtabat de iniuſta excõmunicatione, & qa non cõſtabat, ideo præſtatur cautio, quæ alias nõ præſtaretur. ſ. de reſcrip. ab excõmunicato, ſm quoſdã plus placet nobis, ꝙ non fuit appellatũ, & ꝙ excõmunicatus fuit pro cõtumacia, & hoc fuit iuſtũ, & idcirco nõ abſoluetur, niſi præſtita cautione, & iuramẽto. Sẽtẽtia autẽ ſuper reſtitutione rerũ fuit iniuſta, & ideo cõtra eam mãdatur, ꝙ res reſtituantur creditoribus, quia tamẽ iudex mandauit de rebus occupãdis, excuſatur debitor a pœna cõſtitutionis, ſi quis in tantã. {Aſtrinxiſti} præceperat enim creditori. ꝙ poſſeſsiones reſtitueret, & quia nõ reſtituebat, excõmunicauit, poſtea tamẽ debitores poſſeſsiones pignoratas ſubtraxerũt auctoritate iudicis, & ideo excuſantur, ne amittãt ius, & proprietatẽ, quã in re inuaſa habebãt p conſtitutionẽ, ſi quis in tantã. & ad idem eſt. 16. q. 6. placuit. Quidã tamẽ dicunt, conſtitutionẽ non habere locũ in cauſis eccleſiaſticis. ſ. de do. & contumacia. c. j. vel non fuit hic actũ conditione ea illa conſtitutione. 2 † Edictũ autẽ di. Adria. non tangit hunc locũ, quod locũ habet cũ creditor pignus ſua auctoritate occupat. ff. quod met. cauſa. extat. {reſtituãt} ſed nõne poterant hi debitores cõpenſare debitũ cũ fructibus? arg. ꝙ ſic. C. de compen. l. cõpenſationes. ff. ſol. mat. diuor. §. dona. ff. ad l. Falci. quod de bonis. §. quod autẽ. Reſpon. nõ fieri cõpenſationẽ, niſi in pecunia. ff. de pig. grege, in priu. niſi fructus eſſent cõſumpti: in quo caſu nõ fit compenſatio de pecunia ad fructus, qa iam cõſumpti ſunt: tamẽ cũ precio eorũ fit cõpenſatio, vt in ll. prædictis. hic aũt, qa conſumpti nõ erant, nõ fiebat cõpenſatio de eis. vel ideo nõ auditur ſuper cõpenſatione debitor, quia creditor nihil petebat, nec agebat, immo tñ debitor agebat, primo qa petebat reſtitutionẽ coram archi. nã petebat ſibi res pignoratas reſtitui. Itẽ etiã ſi creditor ageret, tamẽ debitor nõ poſſet fructus cõpenſare, cũ iurauerit nõ moleſtare eũ, niſi forte primo ſolueret nõ cõputatis fructibus: ad hoc. n. actum erat, vel hic non liquebat, quod de fructib. eſſet ſibi ſatiſfactum, ſed de debito liquebat. De liquido autẽ ad dubium non eſt compenſatio admittenda. vel dic, vt infra de depoſi. bona fides.

CAP.

SVMMARIVM.

Iuramentum metu extortum, an ſit ſeruandum.

CAP. VIII.

SI vero aliquis. [Metu] repete, q̃ diximus ſ. quod me. cau. ad aures. [veni te] ſine auctoritate ſuperioris, ſupra de electio. venerabilē. cū auctoritate a autē ſuperioris licet, vt ſtatī ſequitur, verū aliquando &c. alij autē aliter dicunt, vt in gl. in fi. poſita, quæ incipit, qa nulla &c. [æterna] vel tēporalis. 21. q. 4. §. vlti. [veniendi] ꝓpria auctoritate. [auctores.] C. ſi aduer. vendi. l. 2. [permiſſum] quia nulla pœnitētia eis impoſita eſt, vel imponetur, ſi adminiſtrauerint: ſed tñ nō dicet̃ eis poſt abſolutionē, ꝙ miniſtrēt. j. eo. c. verū. plus placet, qđ dr̃ in glo. ſine aucto.

ADDITIO.

a ¶Cum auctoritate autem. Adde Spe. in tit. de le. §. nunc oſtendendum, ver. 24. Archi. 22. q. 4 & qui ſacramento, & Pet. de Anc. in conſ. 351. inci. retento ordine, col. j. & vide pro declaratione eūdem Inn. in c. venerabiles. ſupra de ele.

SVMMARIVM.

Obligatio pro libero homine, vt ius conſtituatur in eo, an teneat, & in quibus caſibus.

CAP. IX.

EX reſcripto. [Taliter]. ſ. ꝙ certis loco & die reddēt. [ſuper his]. i. ꝓ cōuētionibus adimplēdis. [Obſid. s] ꝯ. C. quæ res pig. obli. poſ. qui filios. C. de actioni. obſes. Reſpō. quidā hic narrari factū illicitū. ſed hæc reſpōſio reprobat̃, 23. q. 8. c. vt pridē. ff. qui teſt. fa. poſ. obſides, ff. de iure fiſci, diuus, vbi obſidum datio cōceditur. Reſpō. non tenet obligatio ꝓ libero hoīe, vt ius cōſtituat̃ in eo: tñ detineri pōt qualitercunq;, vt fiat, quod cōuenit, vel ꝓ pecunia obligari nō pōt, ſed pro pacto incundæ pacis pōt, & alio cōſili. Vel dic, ꝙ obſides vocat eos, q iurant, ꝙ nō recedēt de certo loco, quouſq; eis fuerit ſatisfactum, & hoc notat aduerbiū, quod ſequit̃, ſimiliter. nā ſi detinerent̃ inuiti, excōmunicati eſſent detentores. 18. q. 4. ſi quis ſuadente. c. nuper, in princi. de ſenten. excōmuni. etiā ſi de eorū voluntate detinentur. infra de ſen. excōmu. contingit. [qui]. ſ. monachi. [vt] hoc, vt, non determinat verbum iurarūt, ſed verbum, deficerēt. [vxorem] renunciantem beneficio Velleiani, & omnium legū auxilio. C. quando mulier tut. offi. fun. l. vlti. & Auth. matri & auiæ. alias contra, ff. & C. ad Velle. per totum.

SVMMARIVM.

Emphyteuta per biennij ceſſationem priuatur re emphyteutica.

CAP. X.

QVerelam. [Bienniū] hoc ſolū ſufficit ad priuādū ēphyteotica re. 10. q. 2. §. hoc ius. [cōſtiterit] in modū Inquiſitionis procedendum cōtra eū. {neceſſitatē} 23. q. 8. ſi nulla. 50. diſt. p̄sbyteros, de conſecr. diſt. 1. ſicut. ff. ex quib. cau. nō. n. ff. loca. cū in plures, §. veſtimenta, ff. ſi quis cau. l. 2. §. j. ff. qui ſatiſd. cog. l. vltima.

SVMMARIVM.

Iuramenta quæ dicantur perplexa.

CAP. XI.

TVa nos. {Interiurādi} primō inſiurādō. {iurāt} ſecundum inſiurādum. {& Lateran.} infra de cenſi. prohibemus. {præiudicat} hi de gratia tolerant̃ I eccleſijs. nā expelli dēnt d eis, ſ. de pac. cū ele. j. de cēſi. ꝓhibemus, grauis. {piurio}. i. temerario iurō ꝓdicto, ſ. 22. q. 2. aīaduertēdū. {ꝙ vitare} qa pplexi ſūt īter duo iura ita ꝯria, ꝙ ſi vnum ſeruant, alterum ſeruare non poſſunt.

SVMMARIVM.

Monachus an ſine licentia ſuperioris poſſit egredi monaſterium prætextu iuramenti.

CAP. XII.

CVm quidam. {Abſoluēdi} repete, q̃ diximus ſ. de electi. venerabilē. {abſoluendi} aliqui dicūt de facto. {Abſoluendi} nō loquitur hic Papa, niſi neceſſitas adeſſet anteq̃ a ſuperiore ſit abſolutus, qa hoc pōt ſeruare abſq; interitu ſalutis æternæ, ſ. eo. ſi verò. Sed poſt abſolutionē liberè loquitur ſibi: monachus autē, de quo loquitur infra c. proxi. prætextu iuramenti non poteſt egredi monaſteriū ſine licētia ſuperioris.

SVMMARIVM.

Iuramen. de exeundo mon. an præiudicet monaſterio, quia monachus priſtinum locum repetere poſſit: & quid in clerico.

CAP. XIII.

SIcut ex literis. [Temerariū] nō dēt hic prætextu iuſi monaſteriū exire, qa non pōt ſine mortali peccato. 22. q. 4. ca. j. Quidā dicunt, ꝙ licet hoc iurm nō præiudicet monaſterio,
1 quin cū poſsit repetere, ipſi tamē bene præiudicat, vt non poſ-
2 ſit repetere locū præſtitū in monaſterio, ar. ſ. quod met. cau. ad aures. c. ad audientiā, ar. ſ. de renun. ꝙ in dubijs. alij autē videt̃ ꝯriū, & dicunt ꝙ prædicta c. loquunt̃ in clericis ſecularibus q bus licet eſſe ſine aliqua eccleſia: ſed ſecus eſt in monachis, q bus nō licet eſſe ſine clauſtro. 16. q. j. ſi cupis. placuit. vnde nunquā abbas dēt dare lr̃as abſolutiōis ſuo monacho, niſi prius habeat aliud monaſteriū, vel aliam eccleſiam, ad quam vadat: ſed tūc bñ licet, & extūc nihil hēt facere ī primo monaſterio. 58. di. c. 2. & 3. 10. q. 3. ſtatuimus. 16. q. j. ſi quos, & multis alijs c. eiuſdē q. item pp delictū bene imponitur pnīa monacho, per quā eijcit̃ a monaſterio, j. d ſimo. veniēs. c. dilectus, & c. qa ſimoniaca.

SVMMARIVM.

Iuramentum ex parte eius cui iuratur, reale eſt: ex parte verò iurantis eſt perſonale.

CAP. XIIII.

VEritatis. [Cōpellantur] cōtrariū vr̃ in liberto, q intra annū dēt facere profeſsionē patrono. 22. q. 5. longinquitate. ꝯriū etiam in ſeudatario, vt in cōſtitutione de ſeudo no alie. ſine cōſenſu maioris domini, imperialē, §. præterea. j. Dicūt quidā hanc ſpecialē cōceſsionē. vel dic, ꝙ iurare quis pōt ſucceſſoribus, ſed nō cogitur, quia
a iurm reale a eſt ex parte eius, cui iuratur, qa nō ſolū pſonæ iurat, ſed eccleſiæ, ſ. c. ego. 63. di. tibi, licet ſit pſonale ex parte iurātis.

ADDITIO.

a ¶Reale eſt. Adde Pet. de Anch. in conſi. 210. incip. Tres magnifici domini, col ſi. in prin. & Iac. de S. Georgio in tracta. feudorum, in verſi. Qui quidem inueſti ri præſtiterit col. 9. verſi. nunc tranſeamus, & Fel etiam alleg. in c. quæ in eccleſiarum, col. 24. verſi. & intelligas, ſupra de conſti.

SVMMARIVM.

Iuramento proprio contrauenire leges non præcipiunt, at licentiam contra ueniendi dare præſumuntur, quæ tamen neceſſaria eſt exprimi.

CAP. XV.

VErum. [Antceceſſores]. ſ. Gelaſius, Gregorius, & Vrbanus. 15. q. 6 alius, & c. nos ſanctorū, iuratos. [Attēderint] & hæc verba dicendo intelligitur ſibi dare licentiam veniendi contra proprium iuramentū, ſed non præcipit venire contra illud, & tamen niſi huiuſmodi verba, vel expreſsiora diceret, non liceret ſibi venire ꝯ illud.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum non niſi ad ea, de quibus cogitatum eſt, extenditur.*

2 *Iuramentum quando recipiat interpretationem ſecundum intentionem iurantis, & quando ſecundum ius, & quando obuiat priori promiſſo.*

CAP. XVI.

VEniens. Hoc enim iurm loco ſatisfactionis ſuccedit, infra eo. Quītauallis, niſi eſſet tāta iniuria, ꝙ meritò cū iuramēto non cōpenſaretur. [mādato]. ff. de arbi. ſi de re, ꝯ. ſo. cōpromiſſum factū in aduerſariū tenet, nō vt procedat ſicut arbiter, vt l. ꝯria, ſed vt tanq̃ arbitrator pōt, & niſi bene arbitretur, ad arbitriū boni viri reducit̃,
1 vt ff. de ope. li. libertus. † [Præcepiſtis] & malè, iuramētū nō extenditur niſi ad ea, de quibus cogitatū eſt, vel debuit meritò cogitari, j. c. Quintaual. j. de deci. ex multiplici, ſ. de reſti. ſpol. audita. 22. q. 2. ne quis, arg. ff. de tranſ. cū Aquil. ff. de pecu. q pecu. & ex quo ſemel præcepit, vlterius pcipere non pōt, ff. de adopt. l. qui liberatus, & l. ſeq. ff. de opti. leg. l. cū apud. Alij dicūt, & nō malè, ꝙ nō ſufficit, cū dicat, ego nō cogitaui, ꝙ hoc mihi præciperes, dūmodo pœna nō excedat culpā, vt no. in gl. quæ incipit, ff. &c. immo oīa pōt ei præcipere, niſi ſint ꝯ ius, j. c. Quintaual. vel ꝯriū primo iuramēto, vt hic. vel niſi eſſet tale præceptū, qđ eſt cōtra præſumptionē cōmunem, ꝙ ſi hoc crederet mandari, nunquā iuraſſet, ar. j. eo. peruo, C. quæ res pi. obli. poſ. l. vlti. ff.
2 de pig. obli. generali, & l. denique. † Si autē præceptū factū p iuramētū obuiaret priori ꝓmiſſo, ſeruari dēt iurm, & alias ſatisfacere de ꝓmiſſo. & hoc ſatis colligit̃ ex hac decre. qa dicit, priori iuramēto, & nō promiſſo, cū tamē mentionē feciſſet de vtroque, ar. ſ. de præſump. nōne. & hæc vera ſunt, quādo iurat parere mādatis. Si autē iurat aliquid determinatè, tunc iuramētū in conſilio animæ ſecundum intentionem, iurantis recipit interpretationem, infra eo. quanto, ad noſtram. 2. Sed in iudicio recipiet interpretationem ſecundum ius, infra c. veniens. [licitè] facto dnci, & eccleſijs. ſecus ſi illicitè, ſupra eo. tua nos.

SVMMARIVM.

Appellatio inuenta ad remediū, nō debet extendi ad defenſionē iniquitatis.

CAP. XVII.

BReui. [Ille] vt vaſallus, vel canonicus. [excuſat] applīo. n. nō tenet niſi a grauamine, j. de ap. vt debitus, & qđ ꝓuiſū eſt ad remediū, n dēt tēdere ad defenſionē iniquitatis, & j. de ap. reprhēſibilis, & c. 3. & c. cum ipam, §. porro. [difficultas], ſ. e. q̃relā, ego N. ſ. q ſa, cog. l. vl.

SVMMARIVM.

1 *Moneta an minoris valoris metallo eſſe poſſit, & quare.*

2 *Iuramento aliquem an Papa poſſit ſoluere propter graue ſcandalum, vel malum exemplum.*

CAP.

CAP. XVIII.

QVanto. [Legitimo pōdere] defraudari dr, qñ or
dinarū ſuis a principio, vt certū pōdus
auri, vel argenti apponeret in qualibet moneta: ſed
poſtea minus auri, vel argēti apponi mādauit, & ta-
mē monetā expendi mādauit, ac ſi eiuſdē ponderis eſſet. & hoc
idē credimus, etiā ſi ab initio fecit multo maioris ponderis, vel
valoris, ꝙ valeat metallū, vel materia, vnde fit, fabrorū, & alijs
5 expēſis neceſſarijs & vtilibus exinde deductis. † credimus tñ, ꝙ
ꝑ iuriſdōnem, & ꝑ hoc etiā, ꝙ a perſona, vel charactere Re-
gis auctoritatē & cōmunionē recepit, aliquantulū, ſed nō mul-
tū, minoris valoris poſsit eam facere, ꝙ ſit metallū, vel materia,
vnde fit. In primo autē caſu, ſ. qñ facta eſt, ſi vult minuere, non
credimus, ꝙ hoc poſsit ſine cōſenſu populi: ſed cū eius aſſenſu
credimus, ꝙ poſsit, cū licitū ſit cuicūq; renuntiare iuri ſuo. 7. q.
j. ꝙ periculoſum, & qa negotiū Regis negotiū vniuerſitatis re-
putatur, & ideo ſufficit conſenſus maioris partis regni, C. de
iu. cal. l. 2. §. ſin autem, ff. de condi. & demonſtra. l. ciuibus, ff. ad
muni. l. qđ maior. Item nō credimus ſufficere ꝯſenſum populi,
2 vt illa moneta cōmuniter expendaſ extra regnū. † [abſolui] qui
dā dicūt, ꝙ Papa pōt diſpenſare, & ſoluere a iuſo aliquem pro-
pter graue ſcandalū, vel malū exemplū præcedēte tñ claue di-
ſcretionis. H. tñ dicit ꝯ, niſi iuramētum ſit illicitum, cum iuſta
& uota ſint de iure naturali. Tu dic, prout no. ſ. de electio vene
rabilem. {iniquitatis} 22. quæſt. 4. ſi aliquid, & c. inter cætera.
{ſatisfactione} 31. q. 4. qui in ſacramento. Innocen. IIII.

SVMMARIVM.

Commune, an poſſit condere legem contra ius commune.

CAP. XIX.

VEnientes. {Et leges} 2. q. 6. nō ita, & c. anterio
rū. {in plagiarijs} .i. fideiuſſorib. [ag
grauare] ꝙ ideo vtrobiq; appellationis remediū eſt
neceſſariū. [exceptionē] ſed dices nōne poſſunt ſup
hoc condere legē municipalē ꝯ ius. Reſpō. poſſunt condere
legē ꝯ ius cōmune quæ in alterius tamē non ſit præiudiciū, vt
hic, & ſupra de conſti. quæ in eccle. vbi de hoc plenè no. ſpecia-
liter tamen condendo legem bene poſſunt litigantes renun-
ciare appellationi. C. de tempo. appel. l. illud. §. vlti. [exceptum]
ſupra de reſcript. conſtitutus. j. e. c. ea te, ff. ad municip. Impera
tores. [executioni] & malè. ff. ad Turpil. l. j. §. vlti. 2. quæſtio. 6.
appellare. [indncentes] de hoc no. ſupra de of. dele. paſto. §. 2.

SVMMARIVM.

1 *Tuitio teſtamentorum pertinet ad eccleſiam.*
2 *Poteſt epiſcopus contra ſibi ſuſpectum inquirere de vſura.*

CAP. XX.

AD noſtram. [Cōdiderit] ꝑ hoc dixerunt qui-
dā, debitores poſſe nō obſtante iu
ramento ꝓcedere ad receptionē debiti, qđ non credi-
mus, qa nihil eſt eis relictū, vel remiſſum, & de hoc no. ſ. e. debi-
1 tores. † [Proponi] ꝯriū. ſ. vt lit. non ꝯte. qđi. So. hic proceditur
in modū inquiſitionis, vel denunciationis, qđ licet. & ē hoc ea
rōne, qa ad eccleſiā pertinet tuitio teſtōrū. C. de epis, & cle. mul
li. §. ſi qs ad decli. ff. de pe. hñditatis. l. hñditatis. j. đ teſta. ſi hñdis,
Et magis teſtō vſurarū, ꝙ licet. ſ. ꝯ tales procedere in modū in-
quiſitionis, vel denūciationis non ſolū Papæ, ſed etiā alijs ēt de
legatis, niſi forſan forma cōmiſsionis ꝯdiceret, licet aliqui ꝯdi
cant. Sed nō ſic extra ordinē procediſ in alijs criminibus, nec ī
alio caſu, niſi qñ iurāt non repetere. non. n. ſuper iurib. ſingula-
riū perſonarū procedēdū eſt inquirēdo, vel extra ordinē, ſed in
a tentatis ᵃ actionib. & ordinario iudicio ſecūdū iura. de ſtatu ta-
mē, & iurib. eccleſiæ qñq; Papa ꝓcedit inquirendo, vt de teſtib.
2 cū olim. † Sed hoc credimus eū facere de plenitudine poteſta-
tis, vnde nō licet epis, & alijs inferiorib. ſic inquirere, q tenenſ
iura ſeruare: bene fatemur tñ, ꝙ epſ ꝯ aliquem, quē ſuſpectū ha
beret, poſſet inquirere de vſura, ſicut de alijs criminib. ad impo
nendū ei pœnitentiā canonicā, & nō ad vtilitatem, vel alicuius
priuatæ perſonæ intereſſe conſequendū. de conſanguinitatē
autē nō eſt dubiū, ꝙ inquirere pōt iter cōiuges. j. de diuor. por
rò. 35. q. 6. ſi duo. Et idē forte dicendū eſt, ſi de alio canonico a-
lias legitimo impedimēto inquirere vellet. de iſto aūt nō eſt du
biū ꝙ de iurib. pricipis ingri pōt. C. de bo. va. l. j. & pe. & fi. li. x.

ADDITIO.

a ¶Sed intentatis actionibus. Et tunc oportet officium iudicis poſtulari l. 4. & ibi
per Bar. ff. de dam. inſec. ita Pet. de Anc. in conſi. 167. inci. viſis diligenter om
nibus, in 2. col. verſi. 2. principaliter.

SVMMARIVM.

Iuramentum licitum, per vim tamen extortum, an ſit ſeruandum.

CAP. XXI.

AD noſtram. [Per extorſionē] .i. ꝯ cōſiliū ſuū,
vel. i. deſiderium. hic habeſ, ꝙ iura
mētū licitū, ēt ſi ꝑ vim ſit extortū, eſt ſeruādū. j. e. peri-
tuo, & ſi Chriſtus. Quāuis poſſet dici ſeruandū, inquantū eſt lici
tū, ſed nō incurret periuriū, ſi nō obſeruat. vel dicas, etiā ſi ſit li-
citū, nō teneri ad obſeruationē, niſi eſſet ꝑceptū: alias nec tunc
ex virtute iuramēti teneri, ſed ex vi præcepti, quāuis debeat ab-
ſolui a ſuperiori ſeruata diſtinctione, quam poſuimus ſ. quod
me. cā. ad aures, nō tamē vera extorſione. [ordo iudicij] 2. qō. j.
manifeſta. j. de acc. euidentia. [ordo iudicij] ex toto: nam in ali
quibus ſeruatur. nam quia citari debet notorius criminoſus,
2. queſt. j. Deus, & in eum fertur ſententia. j. de diuor. porrò.

CAP. XXII.

EA te. [Huiuſmodi] .ſ. fidelitatis. [Præſtiturus] iura.
[debitū] . ſ. e. tua nos. [Præſtiturum] Piſano ar-
chiepiſcopo, puta qui pro alio feudo, vel alia cauſa iu-
raſti, quàm nobis iurandum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Cum non eſt iuratum de ſtando arbitrio talis arbitratoris, tunc ex eius ſen
tentia non oritur actio.*
2 *Nunquid arbitratio ſine iuramento habeat in ſe aliquid vtilitatis.*
3 *Iudiciarius ordo non ſeruatur coram arbitratoribus.*
4 *Arbitri & arbitratoris differentia, & etiam ia nu. 5.*
6 *Arbitrator quando, & per quæ verba eligatur.*
7 *An arbitratoris dictum mutetur.*

CAP. XXIII.

QVintauallis. [Mandato.] No. ſ. e. veniēs. [ex-
hęredaret] ꝙ nō licet, niſi ingra
titudinis cām cōmittat, in Auth. vt cū de appel. co.
§. cauſis, col. 8. [Iuramētū] in ſatisfactione iniuriæ. ſ.
co. veniēs, vbi no. cū iurm īteruenerit ī tali caſu, bene pōt ille,
pro quo ferſ ſnia, petere officiū iudicis, vt ſoluat condemna-
tus id, in quo condēnatus eſt, dūmodo id æquū ſit, & licitum. ſe
cus ſi illicitū, & iniquū, vt hic. & hoc idē dico, ſi fuerit iniquū,
dūmodo per eū, ad quē pertinet, reductū ſit ad æquitatem, arg.
ff. de reg. iu. in perſonā. ff. pro ſocio. ſi ſocietatē, & l. ſi ſocietatē
1 metu. §. arbitrorū. & l. ſeq. † Sed ſi non iuratū eſt de ſtando arbi
a trio talis arbitratoris, tunc ex ſententia eius nō oriſ actio, ᵃ nec ꝑ
priedſ dictū eius ſententia, vel arbitriū, immo Ioā. Cre. notauit
in Auth. vt diſ. iudi. §. j. ꝙ poterit dici per talē arbitratorem po-
b tius tranſactionē ᵇ fieri, & inducit in ar. C. de cōtrahen. empt.
a l. ſi. & inſti. de cōtrahen. emp. §. preciū. † Sed oppones ſecundū
hoc, ergo ad nihil vtilis eſt arbitratio ſine iuramēto? Reſpō. vti
lis eſt, qa ſi præceſsit ſtipulatio, ex ſtipulatione agetur, vt ſi ele-
ctus eſt arbitrator in aliquo ꝯctu, puta quia arbitraretur de pre-
cio alicuius rei venditæ, tunc ageſ ad arbitratū actione ex ven-
dito, vel ex aliquo conſimili ꝯctu, ſicut dicit l. preal. inſti. de cō
trahen. emp. §. preciū. Et hæc intellige tu vera, vbi incontinenti
poſt ꝯctū, vel ſtipulationē cōuenit de ſtando dicto arbitratoris,
quia ſi ex interuallo, tunc nō datur ex dicto talis arbitratoris a-
ctio, ſicut nec ex pacto, ſed exceptio tātum, vt ff. de pact. iuriſgē.
3 §. quinimmo. ff. ſi certū per. lecta. C. de pac. petens. † Itē corā hu
iuſmodi arbitratoribus nullus ordo iudiciarius eſt ſeruandus:
immo nec iudiciale dſ eſſe, quod corā tali agitur: ipſe tamē ar-
bitrator ad ſui inſtructionē quaſi extra iudiciū laborabit ad ve-
ritatē inquirendā, vt plenius inſtruatur, & ꝙ ipſe arbitrator non
ſit iudex, nec arbiter, & ꝙ nō ſit dicendū iudiciū, quod cū eo fit,
ſatis probatur ex eo, quod hic dſ, quia hic cōpromittitur ī prin
cipalem aduerſariū. ad idē ſ. e. veniens. ff. de oper. libe. ſi liber-
tus. nullus autē in iure ſuo pōt eſſe arbiter, vel iudex, ff. de arbi.
l. ſi de re. C. ne quis in ſua cau. per totū. In actione autē iniuria-
rū, ſicut hic erat, ꝙ itur ad arbitratorē, quidā dixerunt, ꝙ cogen
dæ ſunt partes ſtare dicto arbitratoris, ꝓpoſita actione iniuria-
rū. Sed ꝯ, actio iniuriarū non cōpetit ad intereſſe, ſed ad uindi-
ctā. non eſt enim in noſtris bonis ff. de iniur. iniuriarū, ac. quo-
mō ergo dabitur actio ad e. vel ad aliud, in quib. cōdemnatus ē.
Sed reſpōdent alij, qa iſta c. petunſ nō vt intereſſe, ſed vt vindi-
cta. Alij dicūt, ꝙ arbitrator iſte incōtinenti poſt iniuriā aſſum-
ptus nō fuit, imò etiā ſi incōtinenti aſſumptus fuiſſet, tñ ex di-
cto eius, ſi nō interueniſſet iuramētū, nō daretur actio, ſed exce
ptio reo quaſi tranſactionis, vel pacti modificati. actori autem
præſtatur priſtina actio. C. de pac. cū proponas. vel ſi illa non ſu
pereſſet, dabitur actio ob cām, vt ſe reponat in priſtinā obliga-
tionem, vel ſi dedit rem, rē reddat. C. de rerū perm. l. j. & l. quo-
niam. ff. de cōdi. ob cām, ſi quis, vel præſcrip. verbis ad intereſ-
ſe. C. de rerū permu. cū precibus, & l. rebus. ff. de condi. cau. da
ta, ſimiliter, & de iure do. ſi pater, & l. quemad. vel offi. iud. ff. de
4 præſcrip. ver. ob cām. † Itē no. dñiam inter arbitrū, & arbitrato-
rem, de quo hic loquitur, quia arbiter dſ, qui eligitur vt iudex,
ſ. vt procedat in ſubſtantialib. ſeruato ordine iudiciali, & litē di
timat

ADDITIONES.

a ¶Actio. Adde Pet. de Anch. in conſi. 35. col. 2. poſt med. verſ. Et primo, & incip.
conſi. in hac cauſa, & ibi ꝙ in arbitratore poteſt cōpromitti de cauſis decima-
rum, & ſic de cauſa ſpirituali. & eundem Pet. in conſi. 198. col. j. incauſa qōnē.
b Potius tranſactionē. Adde Pet. de Anch. in cōſ. 444. inci. primo elecatus, col. j.

rimat corã ſe cœptũ, vel corã alio ſecundũ ordinem iudicij ſer-
uatũ, licet poſsit eã dirimere, ſi vult, & etiã inique, ff. de arbit. l.
j. & l. qualẽ, & l. diẽ. §. ſtatu. vnde arbitriũ diffinitur, trium actus
perſonarũ, ſicut in iudicio cõfligentiũ, vel eã indicẽdo iure vo
luntariè poſita. nec eſt vis ſi ſit cõpromiſſum cũ pœna, vel ſine
pœna, vel etiã ſine vlla ſtipulatione electus ſimpliciter, cuius
arbitriũ omologat̃, vel taciturnitate x. dierũ, vel expreſsè. C. de
arbi. l. pe. Oẽs. n. iſti ordinẽ ſeruare debẽt, & ad obſeruantiã age
retur arbitrij ſiue ſtipulatione, ſiue condictione ex l. vt eſt ſ. de
5 arbi. dilecti. † Arbitrator autẽ eſt, qui eligit̃, vt aliquid æſtimet,
veluti preciũ, vel operas, vel partes ſocietatis, vl̃ quid ſibi videa
tur de aliqua re, ſine ordine iudiciario dicat, vl̃ ſuper ea arbitre
tur, inſti. de emp. §. preciũ. ff. pro ſocio, ſi ſocietatẽ, & l. interpo-
ſita. ff. de verbo. obli. ſi quis arbitratu. & ff. de leg. 3. fideicõ. §. ſi
fideicõmiſſum. nec facio vim, an partes iurauerint ſtare dicto
huius arbitratoris, vel nõ. Itẽ an ſint ſtipulatæ de ſtãdo dicto e-
ius, an nõ, qa ſemp redigẽdũ eſt ad arbitriũ boni viri. ff. de ope.
lib. ſi libertus, de ver. oblig. ſi quis. ar. C. de dotis promiſsi. l. fin.
Quidã dicũt, idem etiã ſi ſub pęna ſtipulatæ ſunt ſtare arbitrio
huius arbitratoris, ſ. quia nunquã põt exigere penã, niſi ceſſaue
rit ſoluere id, ad quod p arbitriũ boni viri reductũ eſt dictũ arbi
tratoris, ar. pro his, ꝙ nõ obſtãte iuřo, & ſtipulatione ſine pęna
poſsit petere, ꝙ dictũ eius redigat̃ ad arbitriũ boni viri, eadem
rõne quoq; põt, ſi cũ pęna promiſit. Alij tñ ɔ̃triũ dicunt. Itẽ nõ
facio vim, vtrũ iſte arbitrator ſecerit lit. cõteſt. inter partes, vel
ẽtiã ſi ſñiam in ſcriptis pronũciauerit, vel ſimpliciter nudo ver
bo quod ſibi viſum eſt, dixit, qa corã eo nõ eſt iudiciũ, vel quaſi
iudiciũ, ſed totũ in ſua poſitũ eſt volũtate, & prædictarũ ſolẽni-
tatũ obſeruatio nõ eſt niſi corã iudice, vel arbitro, & ita nõ po
teſt dici lit. cõteſt. vel ſñia. Sed quid dices, ſi cõpromiſſum factũ
eſt, vt poſsit ꝓcedere ſeruato ordine iudiciario, & nõ ſeruato?
Reſpõ. hæc verba ſic ſunt interpretanda, & cõpromittat̃ in eũ
tanq̃ in arbitrũ, & hoc innuũt verba illa, ſeruato ordine &c. &
tanq̃ in arbitratorẽ, quod verba illa ẽt innuũt non ſeruato, & ſi
ꝓceſſerit vt arbiter, ſed ſeruato ordine, nõ rediget̃ dictũ eius ad
arbitriũ boni viri. Si aũt proceſsit vt arbitrator, i. nõ ſeruato or
6 dine, tunc redigitur ad arbitriũ boni viri. † Itẽ no. ꝙ ſi dicũt par
tes, eligimus eũ in arbitrũ ſimpliciter, non intelligit̃ electus vt
arbitrator, niſi ex alijs verbis appareat de ɔ̃ria intentione, puta
quia dixit, ꝙ poſsit procedere nõ ſeruato ordine iudiciario. itẽ
ſi dicant, eligimus in arbitratorẽ, vel in bonũ virũ, q determinet
quæſtiones noſtras: nõ intelligitur electus vt arbiter, niſi ex alijs
a verbis appareat aliud. Itẽ no. ꝙ dictũ arbitratoris ᵃ nunq̃ omo-
logatur taciturnitate x. dierũ, ſed ſi expreſsè illud cõfirmatur p
partes parit exceptionẽ quaſi tranſactionis, vel pacti. Dictũ autẽ
arbitri procedẽtis ordine iudiciario ſine pęna omologat̃. C. de
arbi. l. pe. nec vnq̃, & ſi iniquũ ſit, redigitur ad arbitriũ boni vi-
7 ri. † Itẽ nõ mutatur dictũ arbitratoris, niſi nõ modicè lædat. ff.
de oper. lib. ſi libertus. Itẽ dictũ arbitri nõ mutat̃, etiã ſi graui-
ter lędat, imò ſi pęna fuit promiſſa, agitur ad ipſam. C. de arbit.
l. j. ſi verò nõ fuit ꝓmiſſa, cũ ſtipulatio interceſsit, agit̃ ad inter-
eſſe. ff. de arbi. diẽ ꝓferre. §. ſi. & duab. ll. ſeq. & ita demũ, & ſi ſim
plr ɔ̃promiſſum ſit, & ſñia expreſsè p partes omologata fuerit,
vel itra x. dies nulla pars ɔ̃duxerit, orit̃ ex ſñia actio, & exceptio,
C. de arbi. l. fin. in ſi. & tunc agitur condictione ex l. illa.

ADDITIO.

a ¶Dictum arbitratoris. Adde Pet. de Anch. in conſi. 107. Inci. iudex, de in. col. 3.
circa ſi. & vide Bar. in l ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſo. & adde, ꝙ conſi.
Pet. de Anc. ſupra all. habetur etiam inter conſilia Card. in conſ. 29. & quota
eſt in 4. colum.

SVMMARIVM.

Iuramentũ contra matrimonium, an temerariũ ſit, et qua pœna puniendũ.

CAP. XXIIII.

TVa nos, & infra. [Iurauerũt.] Temera
riũ fuit hoc iuramen-
tũ, & imponitur pœnitẽtia tanq̃ pro mortali. 22. q.
4. q ſacramẽto. [cõpellas] temeritas iuramẽti facit,
ꝙ coguntur ad cohabitationẽ redire, ſi cauſa ſeruãdi continen
tiã, & per conſequẽs non temerariè iuraſſent, ſe non inuicem
petituros, vlterius petere non poſſent, arg. 30. qõ. 5. quod Deo.
[vtrinque] & ideo ſibi inuicem obijcere adulterium non poſ-
ſunt. infra de reg. & tranſeun. veniens, & infra de diuor. ſignifi-
caſti. infra de exec. cum eccleſiaſticæ. ff. de compen. ſi ambo: ſe
cus, ſi alterius parte tantum. j. de conuer. coniug. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones, quæ plerunque in iuramentis requiruntur, hic habes.*
2 *Nonnunquam excipiendo conſequimur, quod agendo petere non poſſumus.*
3 *An vxor dimitti poſſit ob aliquam cauſam, & quid de ſponſa.*

CAP. XXV.

QVemadmodum. [Contraxit.] Per verba
de præſenti. [conditio.]
1 † No. quaſdã cõdõnes ſubintelligendas, vt ſaluo iure
alterius. ſ. e. veniens. & authoritate ſuperioris. ſ. de re. conſti-
tutis, ſi Deo placuerit. 22. q. 2. ne quis Beatus, & §. j. Item hic, ſi
res in eodẽ ſtatu permãſerit. 22. q. 2. ne quis. ff de ſolutio. cũ qs.
Itẽ ſi ſeruet̃ mihi promiſſum. ſ. eo. peruenit. Itẽ ꝙ nõ præcipiat̃
ɔ̃ ius. ſ. eo. Quintauallis. altæ, vt C. de non nu. pecu. indubitati.
ff. de iure dot. ſtipulationi. ff. de ope. lib. ſi libertus. ſ. eo. breui:
ff. quarũ rerũ actio nõ datur. l. j. §. quæ onerãdæ. 32. q. vlt. c. ſi. C.
de cõdi. ob tur. cau. ſi repetendæ. [legẽ]. C. de pac. inter empto-
rẽ & vendit. cũ te. ſ. eo. peruenit, ſupra de tranſac. cõſtitutis. &
ff. loca. quæro. §. inter locatorẽ. [Ita] ſicut quod dictũ eſt, obti-
net in ſpõſalib. de præſenti, ita in ſponſalib. de futuro, ſecundũ
ꝙ ſequitur. [ductutũ] nota ſpõſam de futuro nõ dimitti prætex
tu præcedẽtis fornicationis. [alioquin]. i. ſi dicas, ꝙ ſi fornica-
tio ſequẽs ſpõſalia nõ impedit, eadẽ rõne ergo nec publicũ me
2 retriciũ. † [Fortius]. ff. de reg. iu. l. inuitus. §. cui damus. ff. de ſu-
perficie. l. j. §. ꝙ ait prætor. Quãdoq; tamẽ illud cõſequitur exci
piẽdo, quod agẽdo petere nõ poſſumus, vt ff. de neg. geſt. l. 3. §.
pupillus. Quãdoq; quædã cõſequimur agẽdo, q̃ nõ ɔ̃ſequimur
excipiendo. ſ. quod met. cau. ca. ad audientiã. ſ. eod. debitores.
[ſpõſum] ɔ̃ ſponſam. n. competit accuſatio de adulterio, C. de
adul. l. pp, niſi in caſu ff. de adul. miles, §. quærebat̃. nã etiã iniu
ria ei facta eſt, ff. de iniur. Itẽ apud. §. ſpõſam. ad idẽ ff. de adul. ſi
vxor. §. diuus. j. [alterutro caſu] in vxore dimiſſa, & ſpõſa admiſ
ſa. [quod quidẽ] iuřm. {cõdõnem}. ſ. ſi in legẽ matrimonij nõ
peccauerit. {ad vtrunq;}. i. ad ducendũ, vel ad dimittendũ vxo
3 rẽ. {eam} ſpõſam, & reſpõde ꝙ nõ. † {Profectò} hic vult dice-
re, ꝙ vxorẽ iã ductã per verba de præſenti nõ põt dimittere pro-
pter aliquã cãm, vel deformitatẽ ſuperuenientẽ: ſed ſpõſam de
futuro etiã interpoſito iuřo nõ tenet̃ ducere. ſ. e. ſi verò, cõtra.
Solu. nõ venit in hoc caſu ɔ̃ iuřm, qa illud iuřm hẽt cõdõnẽ ta-
citã annexã hanc, ſ. ſi pmanſerit in eodẽ ſtatu: ſed nõ manet in
eodẽ ſtatu, cũ nõ ſit apta facere illud, pp qđ dr̃, ſ. tollere viro oc-
caſionẽ fornicãdi, quia ad eã tam deformẽ accedere non vult.
{teneret̃} reſpon. minimè. {nõ dirimit} 50. diſt. qa te. {accu-
ſabit}. ff. de pac. ſi vnus, §. pacta, & §. illud. {canonicas} 28. q. 1.
c. ſi infidelis, j. de diuor. quãto. {adulterio} perpetrato. {reſte-
tur} 32. q. 1. c. j. ff. ad l. Iul. de adul. l. 2. §. 2. ff. de fur. qui vas, §. j.
{reſipiſcere}. i. pœnitẽtiam agere: ſed opponitur ɔ̃. {in hoc}
vbi iurauit nõ accuſare vxorẽ de adulterio. {Diuortiũ} in eo
enim, ꝙ rẽ familiarem, vel iniuriã eius tãgit, in hoc vult, ꝙ iura
mẽtu & etiã pactũ de nõ accuſando de adulterio ꝑterito obſit.
In his aũt, q̃ ad aĩam ſpectãt, minimè, & ideo põt adulteriũ cõ-
miſſum denũciare: tñ per hanc denũciationẽ iudex præcipiet
marito, ꝙ vxori nõ cohabitet, niſi ſe correxerit, qa non iurauit
nõ cohabitare, ſed nõ accuſare. Si autẽ vxori adulteræ nõ cor-
reptæ cohabitare iuraſſet, nõ eſſet huiuſmodi iuřm ſeruandũ,
arg. 22. q. j. c. j. immo credimus plus, ꝙ ſi nec p preces, nec p mo
nitionẽ vellet mulier ceſſare ab eius cohabitatione, per denun
ciationem, nec per iudicem poſſet induci ad penitentiã, poſſet
eam accuſare de adulterio, non obſtante prædicto iuramento.

SVMMARIVM.

1 *Per creaturas licitum eſt iurare.*
2 *Chriſtianus iurans per deos alienos peccat.*
3 *Non licet iurare, niſi neceſſitate, vel vtilitate agente.*
4 *Prohibetur quandoque aliquid, non quòd ipſum ſit malum, ſed quia inde poteſt ſequi malum.*

CAP. XXVI.

ET ſi Chriſtus. {Procedat} quod voluit I ge
minatione, nõ, nõ. {phibuit-
1 ſe}. j. vbi dicit nolite iurare. † Creaturarũ} vt in Au
thẽ. vt nõ luxu. ɔ̃ naturã. primo reſpõ. c. j. 22. q. j. cleri
cus, ſi aliqua. 2. q. 5. q periurat. j. q. 8. quotiens, ff. de iureiuran. q
per ſal. & l. 3. §. vlti. ſed in omnib. ſicut ꝓximè ſequitur, potius
attribuitur diuinitas Deo, & nõ creaturis. {albũ} naturaliter,
accidentalr̃ fortè. {iurandũ} 22. q. j. monet, ff. de iureiur. non
2 erit, §. vlti. arg. 27. diſtinctio. ſi vir. 27. qõ. 2. nos nouimus. † Item
not. peccatum eſt Chriſtiano p Deos alienos iurare: ſed ſi iu-
rauit, implere dẽt, qđ iurauit. Itẽ Chriſtianus recipiẽs huiuſmo
di iuramẽta ab infidelib. nõ peccat, ar. 22. q. j. monet. {nolite}
ideſt nõ habeatis volũtatẽ iurandi. {neceſsitas} ſupple, & vtili-
tas. 22. q. j. tu malũ, ita ergo. {comites} 22. q. 2. animaduerten-
dũ. [veritate] cõſcientia. [iudicio]. i. diſcretione, ſiue delibera-
tione. [iuſtitia] quod fiat de relicita, cuius obſeruatio ſit iuſta.
3 † [Per quodcũq; aliud] hinc collige, ꝙ vel nulla, vel modica eſt
differẽtia, ſiue iurent ſuper ſancta Dei euangelia, ſiue ſup reli-
quas creaturas, ſiue etiã dicãt, promitto hoc in fide mea. qa nõ
ſolũ per creata, ſed etiã per increata iurare vetat, niſi neceſsitas,
vel vtilitas hoc expoſcat, ar. ſ. quod me. cau. ad aures, ſ. de arbi.
cũ tẽpore. maior tamẽ cõtemptus & maius peccatũ eſt fallere
iuramẽtũ factũ per increata, vel ꝑ ſanctiores creaturas, q̃ p mi-
nus ſanctas. Itẽ verũ iuřm eſt, qñ dicere veritatem aſſerit peri-
culo animę ſuæ, infra de frigi. & malefi. fraternitatis. tñ ſemper,

quando

quãdo quis parti iuramētū defert, iurandū eſt, ſm ꝙ placet ambabus partib. ff. de iureiuran. l. 3. §. vlti. & l. 4. & 5. In iuramentis tamē, quæ in iure præcipiūtur, vt eſt iuramētū teſtis, & calumniæ, ſemꝑ iurandū eſt ſuper ſancta Dei euãgelia, ſupra de iur. calum. c. vlti. 11. q. 1. teſtimoniū. & idē intelligas in omnib. alijs iuramētis, quæ a iure, vel a iudice, vel a partibus ex neceſſitate deferuntur. & idē eſt etiã, ſi partes ꝓmiſerunt aliquid iurare nulla forma diſtincta. [finis]. ff. de iureiu. nō erat, §. vlti. 22. qō. 1. mouet. [teſtis] ſic iurabant antiqui. 22. qō. 1. ſi peccatū. [per gloriã] 22. q. 1. vt noueris, ſi peccatū. [quædã] hæc enim illicita ſunt ſecundū ſui natura, quædã autē ciuiliter, i. iure poſitiuo, vel conſuetudinario, ff. de verbo. ſigni. ꝓborū, ff. de adult. ſi adulteriū.

4 †[Sequunẽ] no. aliquid prohiberi propter mala, quæ ſequi poſſunt. 22. diſtinctio. denique. 38. diſtinctio. c. ideo. 12. quæſtio. 3. nolite. arg. contra, ff. de pact. ſi vnus, §. iſtud, ff. qui & a quibus. l. vlti. in fi. [indulgemus] .i. indultum de iure cōi ſignificamus.

S V M M A R I V M.

In peccato mortali conſtitutus, & ad epiſcopatum promotus, an deponatur.

CAP. XXVII.

SIcut noſtris. [Vacãte] quãdo nihil licet immutari, j. ne ſed. vac. per totū. [Iuramēta] no. in mortali peccato cōſtitutū, & ad epiſcopatū ꝓmotū non deponi. ad idem ſ. de renun. niſi cū pridē, §. pp conſciam, & §. perſonæ. & dicunt quidã hoc fieri pp peccatū, quod eſt leue, ꝙ. ſ. nō deijcit iam promotū. 68. diſtin. c. j. 50. di. quicunq;. Quod autē incauta iuratio ſit peccatū leue, apparet ea pnĩa leui. 22. q. 4. cū iuramēto. ſi autē eſſent magna crimina & publica, bene deijcerent, vt ſ. de renun. niſi cum pridem, §. perſonæ. 24. diſt. c. vlti. 50. diſt. ex pœnitentib. 81. diſt. ſi quis ſine, & c. quicunque. quæ autem crimina inducāt depoſitionem, & quæ non, no. ſ. de tempo. ordi. ex tenore.

S V M M A R I V M.

Iuramentum factum in præiudicium alterius non tenet.

CAP. XXVIII.

CVm contingat. [Legitimas]. ff. de fun. dotal. l. Iulia. [ſeruare] ſecundū canones, ſm leges ſecus, C. de legib. non dubiū. [alterius] puta creditorū. ſi enī in eorū præiudiciū vergeret, ſecus, vel ſi vergeret in ꝑiudiciū eccleſiæ, ſ. eo. c. 2. idē ſi vergeret in præiudicium regis, j. eo. intellecto. Idem, ſi vergeret in præiudicium cuiuſcunq; alterius, ſ. eo. venientes.

S V M M A R I V M.

1 *Non contrahitur in re turpi.*

2 *Vaſalli ad quæ ſeruitia teneantur dominis.*

3 *Si quis commodat equum, vel arma ad bellum, & ibi amittantur, non competet actio ad repetenda. quid autem in mandatario, in nu. 4.*

5 *In bello iuſto, quod ex principis edicto fit, res occupatæ ſunt capientium.*

6 *Nunquid actio, vi bo. rap. competat ei, cui abſtuli rem meam violenter, cum eam mihi reddere denegaret.*

7 *Non fit compenſatio in pœnis temporalibus, vel ſpiritualibus, vel etiam in pecuniarijs, quæ applicantur fiſco.*

8 *Socius tenetur ſocio, ſi aliqua amittat caſu fortuito.*

9 *Socij tam de lucro, quàm de damno participes eſſe debent.*

CAP. XXIX.

SIcut, & infra. [Iniuſtè] ſecus, ſi iuſte. 23. q. 4. dicat. de hoc no. j. de homi. ſicut. qđ ſit iuſtū bellū, & qñ liceat alicui aliū impu-

1 gnare, no. ſ. de reſti. ſpol. olim. † Et no. ꝙ nunq̃ vocati ad iniuſtū bellū habēt actionē mandati, vel aliã ꝯ vocantē ad impendia, vel dãna cōtingentia ſibi occaſione vocationis, vel mãdati, quia in re turpi obligatio nō ꝯhitur, inſti. manda. §. illud quoq;. ff. mãda. ſi remunerãdi. §. rei turpis, & l. ſi manda. §. q codē. Vocati aūt ad iuſtū bellū, actionē mandati habēt ꝯ vocātē, niſi ex debito teneanẽ, vẽ niſi cã pietatis, vel humanitatis, vẽ parentelæ faciãt. 23. q. 3. nō inferenda, & in alijs c. eiuſdē qō. 11. q. 3. ſi dño, & c. Iulia. & vẽ, ꝙ illi, qui ex debito faciunt, ea cutantur, niſi bellū eſſet malū manifeſte. 11. q. 3. quid ergo. 23. qō. 1.

2 qđ culpatur. † Itē vẽ, ꝙ de iure eſt, ꝙ vaſalli licet teneanẽ eſſe in cōſilio, & auxilio, ꝙ dñi non lædanẽ. 22. qō. 5. de forma, non tamē milites dēnt ire cū armis ĩ ſeruitio eorū: nec aduocati tenētur pro eis aduocare, vel alia ſeruitia eis exhibere, niſi ex pactis ad hoc teneantur, cū non teneanẽ ad munera ꝑſonalia cū ſūptu, vel ſine ſumptu, ſiue ex pacto. de hoc no. j. de immu. eccle. nō minus. vel niſi in caſibus, qui ponunẽ in vſibus feudorū, vel niſi ex cōſuetudine, vel alio iure ſpeciali debeāt teneri. Sed cōtra prædicta vẽ. ſ. ꝙ dñs vocans alios nō dēt teneri de dãnis datis ĩ bello, qa caſus fortuiti nō dēnt imputari ſibi. j. de homi. c. Ioãnes. Sed reſpō. ꝙ hic nō fuit caſus fortuitus, qui de facili potuit præuideri a vocãte, ſ. ꝙ ſi iret ad bellū, ꝙ de facili poſſet expolia-

3 ri & capi, qa dubius eſt euentus belli. † Secus tamē eſt in cōmodatore, qa ſi cōmodat equū, vel arma ad bellū, & ibi amittanẽ, nō cōpetit actio ad ea repetēda. ff. cōmo. ſi vt certo. §. ſed interdū, & hoc erit ea rōne, qa nō exceſſit fines ꝯtractus, quia ad eum vſum vſus eſt, ad quē accōmodatū accepit. idem eſt in locatione equorū, vel armorū, qa ſi ibi capianẽ, cōductor non tenetur ad emendã, quia ſic ea cōduxit. ff. loc. l. videamus. §. ſi hoc. & cō-

4 mo. l. fi. † Mandatarius aūt, qui vocaẽ ad bellū, licet præſcire potuit, ꝙ equū de facili amittere poterat, ſciebat tamē, ꝙ ꝑ actionē mandati cōſequi poterat a mãdatore impendia ſua, & damna. ff. mãd. itē caſus. §. impēdia, & l. q mutuã. §. fi. Sed locator debet eſſe cōtentus mercede ſua: vnde nec teneẽ cōductor, dūmō dolū, vel culpã nō cōmiſerit. cōmodatarius etiã non tenetur, niſi de dolo, & lata culpa, vel leui. & leuiſſima. ſed cōſtat, ꝙ ille, q vtitur equo ad eū vſum, ad quē ei cōmodatus eſt, nec etiã in minima culpa eſt. hæc autē in mãdatario non attenduntur, immo, qñ mãdatarius melius implet mandatū, tunc hēt actionem mandati ad impendia, & dãna, dūmodò abſint dolus & culpa.

5 † In iuſto autem bello, qđ fit ex edicto principis, dicimus, ꝙ res occupatæ ſunt capientiū, & liberi hoīes capti fiunt ſerui. ff. de cap. & poſt. reuer. hoſtes. ff. de verbo. ſigni. boues. Si verò nō ſit bellū ex edicto prĩcipis, ſed alias ſit iuſtū, puta quia eſt ad defenſionē rerū ſuarū, vel pro executione iuris ſui, tunc diſtingue, qa ſi ille, q bellū tale gerit, hēt iuriſdictionē, pōt ſtatuere, ꝙ quicūque inuaſerit aliquem, liceat inuaſo bona inuaſoris capere, & ſua facere, & etiã inuaſorē detinere, quouſq; eū dño aſſignet, vt no. j. de ſenten. excō. a nobis. Itē ſi ſup hoc nō fecerit aliquã conſtōnē, pōt tamē damnare de inuaſione facta intra fines ſuæ iuriſdōnis. C. vbi de crimine agi oportet, authē. qua in prouincia. Si autē ille, q tale bellū iuſte agit, nullã hēt iuriſdictionē ſuper eo, ꝑ quo bellū agitur, & tamē qa iuſte pugnat, puta qa alius inuadit ipſum, & ipſe ſe & res ſuas defendit, & tunc licet vim vĩ repellere, & etiã in repellēdo hoīes percutere, & etiã occidere, ſed cū moderamine inculpatæ tutelæ, vt no. ſ. de reſt. ſpo. olim, in fi. tunc tñ non licet ei bona eius capere, nec capiendo ea ſua facere, nec licet inuaſorē detinere. & tunc nō competit inuaſori ꝯ hunc ſpoliatorē actio, vi bono. rap. nec actio iniuriarū, quia obſtat ei exceptio paris criminis. j. de adul. intelleximus, vbi nota. ſed bene cōpetit rei ven. qa dñium remanet penes eū, ſicut

6 prius. ff. de rei ven. l. in rē actio. † Sed quæres, ſi mihi repetenti meū reddere deneges, & ego meū violēter aufero, nunquid tibi cōpetit actio, vi bo. rap. ar. ꝙ ſic, ff. qđ me. cã. l. extat. Sed ex prędictis vẽ, ꝙ dēt tibi obſtare exceptio paris delicti, qa delinquis ita tu denegãdo, qđ meū eſt, ſicut ego, q vi rapio. So. circa diuerſa ſunt hæc delicta, & ideo nō cōpenſanẽ: hic tñ conſtat, ꝙ exceptio culpæ nō impedit ꝓſecutionē actionis de dolo, vel criminis. ff. ſolu. ma. ſi mora. Alij dicūt in prædicto caſu, & vẽ melius, ſ. qñ ſpoliatus ſpoliauit ſuū ſpoliatorē, vtriq; ꝯ alterū competit actio vi bo. rap. & etiã iniuriarū. Sed bene cōpetit alteri ſpoliatori exceptio cōpenſationis in tm̃, quantū æſtimabitur ſpoliū, vel iniuria alterius. ſic. n. intelligiẽ, ꝙ dolus dolo cōpenſatur. ff. de dolo, ſi duo, & paria crimina mu. cō. tol. j. de adul. intelleximus. Itē fit cōpenſatio inter delinquentes quo ad mutua paria debita, ēt ſi nō ſint pecuniaria, vt in redditione debiti coniugalis, & in receptione dotis, & donationis pp nuptias, & ſic intel-

7 ligitur j. de adul. intelleximus. ff. ſol. matr. vito. † Quo ad pœnas autē tēporales, vel ēt ſpirituales, vel ēt quo ad pecuniarias, quę applicātur fiſco, nulla fit cōpenſatio: imò oēs, q delinquunt, & illi tm̃ puniuntur, vt patet C. de mō mul. per totū. j. de his, quæ fiūt a maio. pat. capi. quiuit. Itē vẽ, ꝙ iſte mandator, q vocauit alios ad exercitū, q amiſerūt equos, & arma, hēt actionē vi bonorū rapto. ꝯ raptorē pro rebus ablatis vocatis, cū ſua interſit, qa actione mãdati teneẽ eis ad ſatisfactionē: tu tñ dicas ꝯtrium, & hoc ea rōne, qa res ablatæ nō erant in bonis mandatoris, nec de bonis eius ꝓceſſerant. ff. vi bo. rap. l. 2. §. in hac actione. actio. n. fur. vel bo. rap. nō ꝯpetit nīſi ei, q habuit dominiū, vel poſſeſſionē, vel detentionē, vel aliquod ius, vt eſt ille, cui res obligata ē pignori, ſed nondū tradita. ff. de præſcri. ver. ſi rem. §. ſi quis. ff. de fur. ſi is q rem, & l. hoīes, ergo expoliati ſinguli agere dēnt. Sed ꝯ. j. de iniurijs. c. pe. ſolu. ibi. idē vĩ, ſi etiã mandator eis promiſiſſet, ꝙ ſeruaret eos indēnes. ff. locati. l. quæro. In his autē caſibus, & ſimilib. expediens eſt cōſilium, vt mãdator ſatisfaciat ſpoliatis: ſed ante ſatisfactionē ſibi cedi faciat actionē. ſic enim agere poterit ꝯ ſpoliatores. C. man. l. pen. & vlt. poſt ſolutionē autē non ꝓdeſſet facta ceſſio, niſi & de ipſa facienda antea cōueniſſet. ff. de ſolu. l. Modeſtinus. quid ſi ego mãdaui alicui, ꝙ faceret mihi edificiū in inſula circūdata mari, & mãdatarius volēs adimplere mandatū accepit ſeruos, & pecuniã, & calcē, & aliam materiã edificij, quã prius habebat nō ob hanc cauſam, ſed ob aliã, & ea oīa mittat ꝑ mare ꝓ mãdato edificij ĩplēdo, & oīa naufragio pereant? nullo mō de hoc dãno teneẽ mandator, qa ca ui imputandū eſt, & nō mandato. ff. mãda. inter cauſas. §. non oīa. Sic. n. hæc oīa poterãt venire caſu fortuito domi remanēdo, ſicut perierūt eūdo ꝑ mare, licet plurib. caſib. & frequentib. ſubiacerãt eūdo ꝑ mare, q remanēdo domi. nō. n. caſus

fortuitu

fortuiti æſtimādi ſunt. iſte enim pp mandatū nihil amiſit, ſed pp caſum tm̄, vt dicit lex. præall. Et ſi aliud dr̄, ſequitur magna abſurditas, ſ. ꝙ ſi p vnū ſolū paſſum prædicta portata eſſent, vel etiā ſolū in ōportari deſtinata, & ſulgure, vel alio ſortuito caſu periſſent, ꝙ mādator tenere, quod abſurdū eſt dicere, vel ſentire. Sed ſi ſeruos, vel materiā ædificij emiſſet pp ædificiū, vł pecuniā mutuo accepiſſet, vel pp edificium alienare omiſiſſet, & hoc caſu fortuito periſſet, bene tenet mandator mādati, etiā ſi eodē mō apud mandatarium periſſent. probaſ hoc ff. de cōdi. ob cau. ſi pecuniā. ff. manda. ſi procuratorē. §. vlti. & l. ſeq. §. itē Papi. & §. itē Labeo, & l. ſi quis aliqui, & l. inter cauſas. §. impēdia, & l. q mutuā. §. ſi. ff. de neg. geſt. ſed an vltro: iſte enim nō pp caſum fortuitū tm̄ hoc amittit, ſed ꝑpter mandatū, quia nunq hic emiſſet, vel mutuo accepiſſet, niſi ꝑpter mandatū implen-
8 dū hoc feciſſet, & ideo de eo tenendus eſt. † Sed dices, eodem mō nunquā amiſiſſet prædicta, niſi mandatū præceſsiſſet, quia nunquā mari expoſuiſſet. Reſpond. neſcis, ſi alio caſu fortuito periſſent, etiā ſi domi ſtetiſſent, cū infiniti ſint caſus, qui præuideri non poſſunt. C. de vſu. l. penul. circa mediū. C. de præſcrip. 30. anno. l. ſi. ante finem. In ſocietate tamē ſecus eſt, quia ſocius tenetur ſocio, ſi aliqua amittat caſu fortuito, ſi ea ſecū non tuliſſet, niſi ad negotiandū iuiſſet. ff. p ſocio, cū duobus. §. quidā. & eſt rō diuerſitatis, qa ſocietas eſt quaſi quædā fraternitas, &
9 ideo magis dēt cōmunicare dāna, & lucra. † Itē quia ſocietas ſit cauſa lucri, & ob vberiorē quæſtū, & quaſi fratres participant ſibi lucra, vnde dāna participare dicunt. ff. pro ſo. l. chori ſocietatē, & l. ſeq. & l. cū duob. §. Pap. alias eſt lex, & incipit, ſi fratres, & §. ſeq. equū enim eſt, vt q patitur lucrū, patiatur & damnū. ff. de re. iu. l. ſecundū naturā. Quidam dicūt idē ſeruādū inter mādatorē, & mādatariū. & hoc ccsrū eſt, qa ſi ſic ſeruet, vrbanū eſt certe, & d iure. Itē vł, ſiue prius ſuas, ſiue d nouo ēptas caſu fortuito amiſit, dūmō caſus talis ſit, quem nō incurriſſet, niſi mandatū accepiſſet, vt in l. præal. ff. de condi. ob cau. ſi pecuniam. §. ſi. ff. pro ſo. cū duobus. §. quidam. ff. man. inter cauſas. §. impendia. ff. de nego. geſt. ſed an. Si autē non eſſet talis caſus, qui propter mandatū contingit, ſed etiam aliàs contigiſſet, tunc nō haberet actionē mandati, & ſic intelligitur ff. manda. inter. §. non omnia. [ipſum.] H. [negligit] ſupra eo. peruenit.

CAP. XXX.

Nimis. [Temporale] ſupra de maioritate, & obedien. ſolitę.

SVMMARIVM.

Iuranti non eſſe contra aliquem, quibus in rebus liceat conuenire, & quomō.

CAP. XXXI.

PEtitio. [Extorſit] precib. importunis, vel ēt metu, qui cadcret in cōſtātē virū: alias enim ſecus, vt no. ā. eo. ad noſtrā. [ipſum] hęc verba ſequētē interpretationē recipiunt, quia agebaſ hic inter eos, quod ex illis verbis apparet, cōſpiſationes &c. alias ſi generaliter ageret, ꝙ in nullo negotio eſſent cōtra eū: tunc enim in negotijs eccleſię non aſtringerentur, vt ſupra eo. c. 2. ſed i ſuis propriis deberēt obtinere abſolutionem, ſi iuſtus erat metus, vel alia cauſa rationabilis, quare fuit iuramentū extortum, vt no. ſupra in c. quod me. cauſa, ad aures. [ſpecialibus] ff. loca. l. qui inſulam. §. vlti. C de ſo. inquiſitio, arg. ff. de pac. cum eo. in Auth. vt diffic. iudi. §. ſi vero recu. ff. ſi ſerui. vindi. alterius.

SVMMARIVM.

Teſtis iurans de veritate dicenda, an non tantum quæ vidit, ſed etiam quæ nouit, & quæ alia dicere teneatur.

CAP. XXXII.

EX literis. [G.] debitore. [E.] creditore. [a partib.] per quas pōt melius veritas haberi, vnde & ad eas eſt recurrendū. ff. de procu. ſi actor. C. de procu. l. ſi. ſupra de iura. calum. cū in cauſa, vbi no. Iſtud autē iuramentum licet dicatur de veritate dicenda, non eſt tantum de
a his, quæ quis vidit, ſed eſt tm̄ de his q̄ quis indubitanter nouit:[a] nā non vidi Chriſtū crucifigi, & tamē firmiter hoc noui. Item nō vidi Conſtantinū, nec Iuſtinianū Imperatorē, ſed ipſum bene noui, ar. ī. de teſt. ad hoc. ff. de iureiur. videamus. ad hoc facit, quod dicit Aug. ꝙ ſpes eſt certa expectatio futuræ beatitudinis, qa de futura beatitudine nō pōt haberi certitudo ſcientiæ, ſed credulitas tm̄. ſic eſt in iuramento de veritate dicenda, quia iurat vera eſſe ea, de quib. nō dubitat, licet ea nō viderit, ſed teſtis non tantum iurat de veritate, ſed de his, quæ in eius præſentia ſunt facta. C. de teſti. l. teſtium. Innocen. IIII.

ADDITIO.

a ¶ Nouit. Ad hoc dictum Inno vide Cardi. late in conſilio 56. incipien. in elucidatione præmiſſi dubij, col. 2. verſi. ſed ad hoc ſtatim, & col. ſeq.

CAP. XXXIII.

Intellecto. [illibata] hęc dec. itelligiſ, qm̄ fecit alienationes, pp quas grauiter lędiſ dignitas regalis. ſi n. pp hoc interdiſ ſibi donare, vł aſr alienare, ar. ī. eo. tua nos. 2.

SVMMARIVM.

Contra propriam confeſſionem an & quando liceat venire.

CAP. XXXIIII.

MVlieri. [Hoc]. ſ. ꝯhere. [cōſcientiæ] quidā dicunt hoc ſpeciale in matrimonio pp periculū quod eſſet, ſi cōtinere cogereſ, at. ī. de eo, q cog. conſan. vxor. ſuæ. Iordanæ, vł dic, qđ plus placet. ſ. ꝙ poſt ſn̄iam cuilibet licet ꝯ ſuā ꝯfeſsionē venire. d hoc no. ī. d excep. cū venerab.

SVMMARIVM.

Iuramen. an extendatur ad præterita vel futura.

CAP. XXXV.

CLericus. [Idē] hoc intelligo, qñ poſtea facto nouo ſtatuto dixit ſe, velle teneri ad eius obſeruantiā ex debito prius præſtiti iuramēti. Secus autem, ſi iuraret ſeruare ſtatuta præſentia & futura, ar. ī. c. veritatis, & ī. de teſti. cogen. præterea. nā tunc ex virtute iuramenti teneretur ad ſtatuta facta poſt iuſiurandum, dummodo bona & canonica eſſent, argumen. ſupra c. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Iuramen. aliud neceſſarium, aliud iudiciale.*
2 *Iurare quando quis cogitur, etiam ſi nihil contra ſe ſit probatum.*

CAP. XXXVI.

1 IVramentum. [A te] † iudice, & appellatur hoc iuſiurandū neceſſariū. [de cauſa]. ff. de in lit. iur. l. vlti. C. de iureiuran. generali. §. ſin autē. [recuſari] C. de iureiuran. de lata, & l. generali. §. ſin autē is, cui. & appellatus hoc iuramētū iudiciale. [famoſa]. ff. rerū amo. Marcellus, &
2 l. ſeq. [actor.] C. de eden. qui accuſare. [actor] niſi † qñ iudex accuſatur, ꝙ accepit pecuniā pro diffiniēda cā, in quo caſu, & ſi nihil probeſ ꝯ eū, tō iurare dēt ſe nihil accepiſſe, in Auth. vt liti iur. colla. 8. & hoc in alio caſu qūo ipſe ponet, & no. ī. de procu. c. 2. [Præſumptione] vnus teſtis. [obtinere] ſi vero nil probat, reus abſoluitur. ſi autē ſemiplene, puta qa per vnū teſtē defertur iuſiurandum, vt hic. C. de eden. qui accuſare. C. de iudic. properandum. [pro illo] actore. ff. de iureiu. admonendi. [deferendum.] C. de iureiuran. in bonæ. C. de iudi. properandum. ff. quemad. teſta. aper. l. j. in ſi. ff. de do. præ. Theopompus.

De exceptionibus. Rub. 25.

SVMMARIVM.

Ex confeſſione ſua an & quando quis damnari poſſit pœna ordinaria.

CAP. I.

DEnique. [Hactenus] repete, quæ diximus, ſupra de teſt. ſup eo, & c. teſtimoniū. [obijciunt] & ſufficit ſentētia ꝯ eos lata, ſupra de teſti. teſtimoniū. & idē dicimus, ſi quod crimē confeſsi ſunt. [Stephanus] 3. q. 5 1. negan da. 2. q. 6. criminaliunes. [ꝓbauerint] quod ſit eo ipſo, ꝙ nō probet ꝯriū. ī. de præſump. dudū. [Cōfeſsi] cōtra ſupra de elec. inquiſitionē. ſupra de cōfeſ. cū ſuper. Solu. ex confeſsione ſua dānari nō pōt, vt hic, niſi crimen, de quo teſtificantur, tangat crimē, de quo agitur, quod in decr. ꝯtrius cōtingebat. vel ibi imponitur extraordinaria pœna, quod hic nō negatur. Sed nec extraordinaria pœna infligēda eſt, niſi cōfeſsis, & ſic loquūtur præmiſſa ꝯria, & ar. C. de teſt. nullū. & non eſt imponenda illis, quib. in modū exceptionis probatū eſt crimē per alios teſtes, vt hic, & ſupra de ot. cog. cū dilectus, in fin. {prætertim} maximè ideo .n. eſt, & ſi contingat eām quantū ad probationē teſtiū, & inſtrumētorū, vt no. ī. de cōfeſ. cū ſup: ſed in cōfeſsione ſecus, vt no. ī. de cōfeſ. c. 2. & ſupra eo. c. in glo. præce. {Cām de qua} vt ſi aliquis accuſetur de ſimonia, & ipſe accuſatus per ſe inducat teſtē. ſ. ꝙ nō erat in terra, qñ cū eo dr̄ ſimonia cōmiſſa, vel ꝙ nō ipſe accuſatus, ſed alius cōſcius & auctor fuit huius ſimoniæ. nam in his caſibus, & ſimilibus ipſe teſtis confitetus ſe ſimoniacè aliquid dediſſe, vel recepiſſe, vere peccatū, quod confitetur, id eſt ſimonia, tangit crimen, de quo agitur, ſcilicet ſimoniam, quia de ſimonia accuſatur, & tunc bene punitur. {contingere}. ff. de adul. l. 2. §. ſi publico. 4. q. 3. §. item qui falſo. ſupra de confeſ. cum ſuper. ſupra de elec. per inquiſitionem.

SVMMARIVM.

Excommunicatus an & quando ab accuſatione repellatur.

CAP. II.

A Nobis. {Quæſitū.} Cauſa dubitationis eſt, qa nō videbatur, ꝙ cōmunicans poſsit obijcere excōmunicationē excōmunicato, cui cōmunicauerat, ar. ī. de act. nulli. 3. q. vlti. ſicut. ff. de adul. ſi vxor. ī. de iureiuran. quemad. 4. q. 3. ſi quis teſtibus. 8. qō. 2. dilectiſsimi. ī. de his, quæ ſi. a maio. par. ca. ex ore. ī. de præbē. c. pro illorū. ī. c. proxi. infra de appel. an ſit. So. nōnullos ſuſtinemus quos inuiti tolleramus. 24. qō. 1. quiſquis. no. igitur ꝙ accuſatos excōmunicatus repellitur ab accuſatione, nec pōt replicare de cōmunione ſecum

ſecū habita ab excipiente. idem dico,& ſi accuſator ſimplici &
minori excōmunicatione ligatus ſit,nō repellitur, ēt ſi accuſa-
tus ſit maiori excōmunicatione excōmunicatus, cū ſibi legiti-
ma defenſio reſeruetur.j.eo.cū inter,& c.dilecti.Quod intelli
go verū,etiá ſi de ipſa excōmunicatione impetatur, de qua im-
peti non pōt ab his,qui excommunicauerunt.j.de ſen.excom-
mu.in præſentia.& eſt rō,quia eſt criminoſus, ſupra quod me.
cau.ſacris,& criminoſi nō admittunī ad accuſationē. 2.q.7.ap-
ſi apoſtoli.niſi ſuā proſequātur iniuriā.4.q.6.omnibus,& in epi
ſcopo 2.q.7.cū paſtoralis.& in exceptis criminibus.2.qō.7.in
princ.beneficiū autē appellationis nō pōt tollere aliquod cri-
men.j.eo.cū inter.[is].l.reus,vel accuſatus. {excōmunicato}
actoris,vel accuſatori.[ipſum] agentē,vel accuſantē.[repellere]
excipiendo.[ille] accuſator.[cum] contra accuſatum.[primus]
accuſator.[ſecundus] accuſatus.[participatione] maxime: idē
enim eſſet, ſi vterque eſſet minori excommunicatione excom-
municatus.infra eod.dilecti.argumen.32.q.8.nihil.3.quæſt.7.
c.indicet.C.de adul.quoniam Alexan.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt etiam infamis fungi officio procuratoris.*
2 *Reſcriptum accepit vires ex ſcribentis intellectu.*
3 *Electio clerici beneficiati non prohibetur.*

CAP. III.

CVm eccleſiaſticæ. [Poſsint] mirū videt, quod nomine eccleſię hāc
exceptionē opponere nō poſſunt. Lau. reſpondet, ſol-
uat q pōt. Vincentius dixit,q & q plura hēt beneficia,& q noīe
eccleſiæ opponere nō poſſunt, ad hæc nō admittunī, qa de cer-
ta ſciētia Dñi Papæ & habēns plura beneficia proceſſerant lite
ræ,ar.ſ.de off.dele.paſtoralis.j.de cleri.do.cōſtitutis. Alij dicūt,
q nec nomine eccleſiæ poſſunt opponere,cū eccleſiæ ſeruitio-
rū numerū ampliari expediat.ſ. de conſti.c. pen. nec noīe ſuo,
quia qđ quiſq; iuris in aliū ſtatuit,eodē iure vti debeat.ſ.de cō-
ſti.cū oēs.32.qō 7. nihil iniquius. Sed quid ſi recipiant aliquos
beneficiatos pluribus beneficijs, nunquid poſſunt excipere cō-
tra alios? quidā dicunt,q nō, ar.j.de præb.pro illorū.ff. de adul,
ſi vxor.Dic primū,q verū,& merū ius eſt,quia hic, de quo agit,
erat canonicus eccleſiæ, vt pote qa inueſtitus erat p Papam, &
agebatur ꝯ eū,q repelleretur, vel cū peteret poſſeſsionē., exci-
piebatur,q nō erat admittēdus, qa aliud beneficiū hēbat,bene
ergo poterat ei reſpōdere,fruſtra auxiliū l. inuocat,&c.vt nor,
j.de adul.c.pen.Et ſi quæritur, ſi q ſunt,q habēt plura beneficia
& alij nō,dico,q noīe eccleſiæ nō pōt pponi, cū ī damnū eccle
ſiæ nō vertitur. Si autē verteret, ſecus,puta qa pp paupertatem
pbendarū eccleſia deſeratur. nā quilibet etiā habēs plura bene
ficia ageret tūc, etiā alijs inuitis, vt in interdicto de lib.ho.ex-
hi.Itē quilibet admittit,ſi ſuū intereſſe,& ius ſpeciale proſequi
tur,ēt ceteris inuitis.ff.de proen.licet. Secus ſi cōe, puta qa di-
ceret minorē præbēdam habeo, ſi iſte ſuperaddat, ſed ſi de ſua
1 præbēda ſpāli diminueret, tunc eſſet ſpāle intereſſe.† Exceptio
autē,q pcurator plura bñficia hēt,nō obſtat,cū ēt infamis poſ-
ſit eſſe pcurator,iſti.de excep.§.vl. Sed oppones,ſi hic erat cano
nicus,quare impedit, cū nō habeat poſſeſsionē etiā ab his, qui
nō hñt plura beneficia,& etiā ſi nomine eccleſiæ excipiāt? con-
tra,infra de appel.cōſtitutus.j.de accuſa. accedēs.Sed hoc ideo
fit,qa dicebat per obreptionē impetraſſe,de hoc no.ſ.de dolo,
cū olim.hoc autē bene fatemur,q ille,q plura beneficia hēt,be
ne excipiet ꝯ reſcriptū ſup beneficio impetratū hoc mō, ſ. tu ñ
potes p hoc reſcrip.petere beneficiū, cū ſit impetratū per viam
ſuppreſsionis.hæc igitur exceptio ppriè ꝯ reſcriptū proponit,
& nō ꝯ perſonā.ſed hic cū iā receptus eſſet,hæc exceptio nō ob
ſtabat,qa ei nō obſtaret, ſi alias canonicus eius eccleſiæ eſſet e-
lectus,cū nō ſit crimē plura beneficia habere, vt no. infra de p-
2 ben.cū iā dudū.† Sed dices, quare ꝯ reſcriptū cōpetit exceptio
beneficiorū pluriū,ſi nō eſt peccatū? Reſpon.reſcriptū vires ac-
cipit ex intellectu ſcribētis.j. de verbo.ſigni, dilect. Sed qa ha-
bēs beneficiū quātūcūq; modicū etiā inſufficiens,ſi reſcrip.im
petret ſup alio,nō valet,qa præſumitur ꝯ Papæ voluntatē impe
tratū.ſ.de reſcript.ſi proponente, electio autē vires accipit a iu
3 re.†Clericus autē beneficiatus nō prohibet eligi,niſi forte tan-
ta eſſet multitudo,q in ambitionē, vel auaritiam tranſiret.j.de
præbē.cū iam dudū,vbi no.ſed hoc vr ꝯ id,quod hic dr,qa ideo
admittitur ꝯ inſtitutū,qa beneficia plura habebat. nā ſecundū
ca,q pxime dicta ſunt,ex quo non ꝯ reſcriptū,ſed ꝯ inſtitutionē
obijciebat,iam ſecundū iura iudicari debebat, q nō prohibent
canonicū in vna inſtitui in alia.& ſic etiā, & ſi illi non haberent
plura beneficia,tñ tunc hoc opponere nō debebāt. ad hoc qui-
dā reſpōdēt,ſicut exceptio obreptionis opponitur ꝯ reſcriptū,
ſic pōt opponi ꝯ collationē.ſ. de dolo, cū olim.j.de accu.acce-
dēs.ff.de na.re.l.j. Illud autē nō videmus ſibi aliquo mō obijci
poſſe,q plura beneficia habebat, qm ſi alias de iure exceptio le
gitima cōpeteret, eā opponere poſſet,cū paria crimina nō mu-
tuo ſe tollant circa diuerſa cōmiſſa, vt no.j.de adul.c.pe. Reſpō
deo, q hæc crimina circa idē cōmittebant.ſ. circa negligentiā
huiuſmodi beneficij,de quo agitur. vel dic, & melius, q hic nō
ſumitur ar.a ꝯrio ſenſu.ſicut.n.repulſi fuerunt, q habebant plu
ra beneficia, ſic repellentur, qui non habent plura in caſu, in
quo loquitur decre.vt dictū eſt. {opponere}.j.de vſuris, qa fru
ſtra.3.q.7.in grauib.ff.de do.excep.apud Celſum.§. Marcellus.

SVMMARIVM.

1 *Quando agens dilatoria exceptione ſolutionis ſit repellendus.*
2 *Iudex condemnat reum ad debitum ſoluendum in ſententia, quando conſtat de debito, & de dilatione.*
3 *Declinatoria iudicij in ipſo litis primordio proponenda & probanda eſt.*

CAP. IIII.

1 PAſtoralis. {Dilatorias.} † De dilatoria exce-
ptione ſolutionis dic ſic,q ſi ex cō-
feſsione actoris, vel alio mō cōſtaret,q ſolutio debi
ti differēda ſit, repellitur ab agēdo, quia male agit.
ff.qn di.vſuf.le.ce.l.j.§.fi.ff. de verbo. obli. continuus.§.2.ff.de
eo,quod cer. lo. l. 2. §. ſi quis ita ſtip.& induciæ duplicant, vt ſ.
de plus petitionibus.c.j.Sed ſi non ꝯſtat, propoſita exceptione
dilatoria ſolutionis,faciēda eſt litis cōteſtatio ſup principali q-
ſtione, & probatio exceptionis differēda eſt poſt litis cōte. C.
de proba.exceptionē.ſ.de lit.cōteſt.exceptionis. ſ. de foro cō-
pe.ex parte.& no.q l.præal.exceptionē. dicit exceptionē dilato
riā proponendā nō ante lit.conte. ſed in initio litis, & appello
initiū litis,etiā ſi proponitur in lit. conteſta. vel parū poſt,puta
anteq ad alios actus iudicij pcedatur.C.de iura.calū.l.2.in prin.
Ratio autē, quare oportet in initio, vel ante initiū proponi, &
nō poſt,hęc eſt,qa ſi reus poſt litis cōteſt.ipſam opponat,per ip
ſam nō impeditur pceſſus iudicij,& dilationū materia amputā
da eſt.C.de tēpo.appel.l. 2.in princ. & hoc curare dēt iudex, &
ius,vt lites cito decidant. ff.ſi cer.pet.quidā.ſ.de dolo, finē, in
princ.cū ſi.nec reus pōt ex hoc multū cōqueri,ſi poſt litis cōte.
nō poſſet hāc opponere, qa cū tpalis ſit tñ, modicū generat p-
iudiciū. C.de preci. impe.offe.l. 2. Itē quia ſi ante litis cōte. ta-
cuit,& poſtea eam pponat,præſumit cauſa differēdi facere: vn
de vr,q ſi de nouo qncunq; etiā poſt litis cōteſt.veniret ad no-
titiā eius, puta qa pactū de non petēdo factū fuit cū procurato-
re ſuo in remotis partib. tunc agēte, & poſtea ei ſignificante.ff.
de verbo.obli.l.fi.§.ſi inter eos,in tali caſu vr,q ēt poſt litis cō-
te.pponi poſſit multo magis, q in declinatoria fori, de qua hic
cōceditur.j.eo.c.& ſ.de offi.deleg.inſinuante.aliqui tñ dicūt,
q ſemp etiā poſt litis cōte. admittēda eſt huiuſmodi exceptio,
& intelligūt legē præall. exceptionē.nō imponere neceſsitatē.
oēs autē fatent,q ſi p atteſtationes,vel inſtr. apparet debitū in
diē,quod bñ proderit reo, qa licet ad hoc nō fuerint pducti te-
ſtes,tñ cōtingit principale negotiū,vt no.j.de accu.inquiſitionis.
2 † In ſnīa autē ſemp , qñ cōſtat de debito, & de dilatione,iudex
cōdemnabit reū ad debitū ſoluendū, licet male egerit, quia de
qua re cognouit iudex &c.ff.de iud.de qua, de hoc no.ſupra de
3 plus petit.c.1.† Declinatoria iudicij inter ipſa litis auſpitia ppo-
nenda eſt & pbanda.j.de re iud.inter monaſteriū.C. de except.
l.pe.& niſi tunc pponat in perſonā iudicis, conſentire vr. C. de
iudi.ſancimus,in fi.niſi ſibi poſtea cōpetere incipiat. ſ. de offi.
deleg.inſinuante,vel ad eius notitiā de nouo perueniat, vt hæc
dilatoria ſolutionis ante litis cōteſt. pponitur, ſed poſt probat
fundata intētione actoris.C.de pbatio.exceptionē,& C.de ex-
cep.ſi quidē.ſed intelligo ante publicatas atteſtationes, Auth.
de teſti.§.qa verò.peremptoria verò ante litis cōteſt.& poſt po
teſt opponi,& probari.C.ſentē.reſcin.non poſ.peremptorias.
infra de præicti.auditis.ſi autē eadē ſit peremptoria ſolutionis,
& declinatoria iudicij, nō in principio probatur, ſed in proſecu
tione principalis qōnis differt, ſupra de foro compe.ex parte.ff.
ad carb.l.3.§. ibidē,niſi talis ſit,p quā diceretur ſnīa nulla eē ip-
ſo iure,vt eſt exceptio rei iudicatæ.2.qō.6.§. diffinitiua, vel niſi
ſit talis exceptio,q eliſis lrīs elidit etiā principalem quæſtionē,
quæ tñ ex lrīs nititur, vt ſi Papa ſcribat p aliquo recipiendo in
aliqua eccleſia. nā tunc vtile eſt & cautū ad elidendū lrās & de-
clinandū iudiciū exceptionē proponere, q lrę non valēt,qa nō
dixit ſe ſufficiēter beneficiatū. ſ.de reſcrip.ſi ppo. ſ. de tranſa.
ex lrīs,vel q nō eſſet clericus,vel q erat cōdemnatus de crimi-
ne,& nō differre in principalē qōnem. Et eſt ratio diuerſitatis,
qa tunc ad leſionē totius qōnis ſufficit elidere lrās, & ſic pp bre
uiādas lites vtile eſt in prin. pponere: ſecus autē eſſet in alijs p-
emptorijs, q licet elidant intētionem , tñ qō remanet, vnde in-
terim eſſet neceſſe eādē exceptionē replicare, tñ nō negamus,
ſi iudex tolerare vult, & para etiā non pducit, q talis perēptoria
etiā poſt litis cōteſt. ad vtrunq; ppoſita pponi & pbari poſſit,
qa pp hoc nō vitatur pceſſus. {tēpus} pro terminus. pūgēdus
eſt ad petitionē eius, ꝯ quem excipitur. l. ſi excipiēs hodie, pro-
ponat vnā, cras aliā. nā ad cōfundēdam eius malitiā iudex hunc
terminū præfigit. ſi autē reus dicit ſe velle proponere exceptio
nes,

nes,& ad hoc petebat terminū,nō dēt ſpālem habere terminū,
ſed hēt illū qui a iure datur, vt declinatorias iudicij ꝓponat in-
tra 20. dies, niſi abbreuietur. 3.q.3.offeratur, & dilatorias vſque
ad litis cōteſta. licē dēt venire inſtructus,nec dēt ei dari materia
malignādi. ꝯriū tamē.ſ. ꝙ poſsit peti hæc dilatio, vř expreſſum
J.de ap.cū cām,& credo hunc terminū poſſe præfigi etiā in per-
emptorijs,& poſt lapſum terminū non vř,ꝙ poſsit proponi ex-
ceptio excōmunicationis, quāuis ſi terminus præfixus non eſ-
ſet, ſemper vſq; ad ſnīam proponi poſſet, infra eod.exceptionē,
arg. pro prædictis, quia eadē rō eſt in peremptorijs, quæ in dila-
torijs,ſ.vt finis litium feſtinetur. Item arg. ad hoc, quia etiā ad
agendum quandoq; terminus præfigitur. C.de inge. manu.diſ-
famari,& q ſi.ſint leg.lator,cū ſuis ꝯcor. [ad illius] exceptionis.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid excommunicatus poſſit agere.*
2 *Non auditur excommunicatus extra iudicium appellans.*
3 *Nunquid ſi quis ante excommunicationem extra iudicium appellauit, poſ-
ſit appellationem proſequi.*
4 *Exceptio in qualibet parte litis rite opponitur.*

CAP. V.

1 CVm inter priorem. [Vinculo excōmu
nicationis.] † Cir-
ca hāc materiā ſic credimus, ꝙ excōmunicatus nul
lo mō poſsit agere, qa perſonā ſtandi in iudicio nō
hēt, infra eod.dilecti,& c.exceptione. excipe, quod habeř ſupra
de offi.ordi. ſignificauit, in fi. accuſari autē & cōueniri pōt noīa
tim,& tunc ei oīs legitima defenſio reſeruatur, vt ſupra de iud.
intelleximus, puta recuſare iudicē, appellare, & excipere, appel
lationē proſequi, vt hic no. & infra eo. ſignificauerūt,& c.vlt. re
conuenire autē non pōt, vt hic. Itē etiam dicunt quidā,ꝙ com-
penſare nō poſsit. Item ꝑ id, quod hic dicit in fin. ꝙ defenſionis
remediū nō debet trahi ad materiā impugnatiōis, dico, ꝙ ſi e-
lectus petat cōfirmationē, ꝙ excōmunicatus non eſt admitten
dus ad excipiendū ꝯ electū, quia ſic trahitur defenſio ad impu-
gnationis materiā. Item q eſt extra eccleſiā, etiā cū ſua non in-
terſit, qūo alij obijciet excōmunicationē, vel aliquod crimen?
arg. 25.diſt. primū. 26. diſt. vna. & qūo auferet feſtucā de oculo
fratris &c. 3.q.7.§.tria. in fi.& ca.ſeq.& ſi obijciantur paria cri-
mina &c. ſolue, vt no. infra de adul. c. pe. Sed ꝯ.j. eod. dilecti, vbi
ꝯ excipientē de excōmunicatione ꝯ electū non datur replica-
tio. So. illa loquitur in neceſſario reo, hic autē in voluntario. vn
de hic primo reus volūtarius firmare dēt pſonā ſuā in iudicio,
quod facere non pōt excōmunicatus. ſed neceſſarius reus hoc
ipſo, ꝙ vocatur, firmauit perſonam ſuā in iudicio. ſ. de iudi. in-
telleximus. vnde & dř, ꝙ iudiciū redditur in inuitū. ff. de verbo.
oblig. inter ſtipulātem. §.j. & idem dicimus. ſ. ad ꝯdicendū non
admittanř excōmunicati, vbicunq; officiū iudicis implorař ge
neraliter nullo expreſſo, vt ſi quis reſtitutionē peteret aduerſus
aditionē hæreditatis, vbi vocari debēt generaliter oēs, quorū ī-
tereſt. C. vt ab hære. ſc ab. tūc ſi excōicatus ſe offerat ad ꝯdicen-
dū in integ. reſti. nō eſt audiēdus. nā quod dř, ꝙ reo ſeruatur de
fenſio, intellige verū, qñ ex neceſsitate eſt reus, q vocatur: ſed
ſi ex neceſsitate non eſt reus, ſed ex voluntate, vt in caſibus præ
dictis, oō credimus, ꝙ ſe opponere poſsit, & ſic intelligitur de-
cre. ſ. de iud. intelleximus. ſatis tamē crederemus, ꝙ ſi in libel-
lo exprimeret aliquā perſonam, puta, peto in integ. reſti. aduer-
ſus ſnīam pro lo. ꝯ me latam. audietur, vel qa damnoſa eſt hære
ditas ꝑꝑ debita lo. vel legata ei facta. nam hic ex neceſsitate vi-
deř reus cōſtitui. Alij tamē dicunt, ꝙ nec hic admittetur ad cō
tradicendū. & dicūt quidā, ꝙ ſi nō fuerit admiſſus, quia excom-
municatus erat, poſtea tanquā abſolutus admitteretur, vt petat
reſtitutionē in integrū ad appellādū pro eo, quia nec per ſe, nec
per alium procuratorem potuit ius ſuū defendere. ff. ex qui. ca.
maio. ſed & ſi. ff. de minori. Papin. exuli. vel non currit ei tēpus:
vnde poſt obtentam abſolutionē a ſnīa reſti. in inte. poterit ap-
pellare intra x. dies, ar. pro hoc, quia illo tēpore non currit ei tē-
pus appellationis, arg. j. de conceſ. præben. non va. c. qa. dic tñ,
quod factū eſt ꝯ eū, tenet, nec pōt retractari, quia vocatus non
fuit, vel admiſſus, quāuis alius nō excōmunicatus ob hoc poſ-
ſet dicere nullū, vt no. ſ. de ꝓcu. in noſtra. prius dictū magis pla-
cet, & valet reſtitutio ad appellandum, qñ aliter ſibi ſuper iure
ſuo ſubueniri nō pōt. Sed ſi aliter agere pōt, vt in cōfirmato pa
tet, ꝯ quem obijciēdo crimina auditus nō fuit: hic. n. nō eſt re-
ſtituendus, quia per aliā viam ordinariam ſibi prouideri pōt, ſ.
quia ꝯ eum de criminibus pōt agere directo. j. de appel. conſti-
tutis. & ideo nō reſtituet ad appellandū. ff. ex qui. cau. ma. in in-
teg. reſti. l. j. a. & 4. nā & quādiu cōpetit via ordinaria, extraordi
naria denegatur. ff. de mino. in cauſæ. j. reſponſo, & ſequēn. ſed
2 ſecus forte dicendū eſt de peccato in forma, vt alibi no. † Itē no.
ꝙ excōmunicatus appellans extra iudiciū non auditur. nā cū il-
la appellatio ſit quaſi ad cām prouocatio. j. de appellat. cum ſit
Roma. ſicuř non poteſt prouocare, ita nec appellare, nec per
eam negotiū ad ſuperiorē deſertur. Itē ſi ille excōmunicatus,
cuius intereſt, corā iudice vadat, cū cauſa inter alios vertitur, vř
cū imploratur officiū iudicis, vt in caſibus ſuperioribus, & ap-
pellaret, nō poterit eā proſequi, quia non potuit appellare etiā
in iudicio, cū non eſſet neceſſarius reus, imò nec reus: alias au-
tem in iudicio, vbi neceſſarius reus eſt, licite appellat, & ſi ex a-
lijs cauſis ſit excōmunicatus & ante iudiciū cęptum. J. eo. c. vlt.
3 † Si autē aliquis appellaſſet extra iudiciū ante excōmunicatio-
nem, crederē, ꝙ appellationem ſuā proſequi poſsit, ſi negotium
ſit ad ſuperiorem delatū, puta quia poſt appellationē grauauit
eū in eo ſuper quo appellauit antequā excōmunicetur, & mul-
to fortius, ſi tunc arripuit iter veniendi ad ſedem apoſt. argu. 3.
q. 9. re vera, & arg. quia generaliter dř, ꝙ appellationē proſequi
pōt excōmunicatus. j. eo. venerabilē, & quia vř iudiciū iam cę-
ptū, vel cauſa appellationis. crederē tamē, ꝙ licet appellaſſet, ſi
nondū grauatus eſſet, cū nondū appellatio effectū habeat, nec
adhuc ad ſuperiorem ſit tranſlatū negotiū, ꝙ nō admittitur ꝓ-
ſequens appellationē, obſtāte ſibi exceptione excōmunicatio-
nis. Alij tamē cōtrariū dicunt, dicētes, ꝙ excōmunicatus appel
lationē ſuā pōt proſequi indiſtincte. Itē his, quæ diximus ꝑtinet,
vř ꝯ ſ. de of. deleg. prudentiā. §. ſexta, vbi dř, ꝙ excōmunica-
tio ſuperueniēs impetrationi ſtatuta impedit proceſſum per
4 eas. † Itē ꝯ. j. eo. exceptionē, vbi dř, ꝙ excōmunicatio in quacū
que parte litis rite opponitur. ergo apparet, ꝙ ꝯ iſtū appellatio
nē proſequentē rite excōmunicatio opponitur etiā priuſꝗ ne-
gotiū fuerit ad ſuperiorē relatū. Tu dic, ꝙ hoc ſpeciale eſt in ap
pellatione, vt excōmunicatus ipſam proſequēs admittatur, vt
j. eo. ſignificauerūt, & c. fi. ſecus autē, qñ non agiř in modū ap-
pellationis. {defenſionis} ſcilicet in ſeruo. ff. de acqu. ſeruus,
& in patrono. ff. de bo. libe. quód cum minor. §. ſi libertus. {cō-
demnentur} appellationis etiam cauſam proſequi poterit. in-
fra eod. c. viij. {reconuentione} recompenſare autem non po
teſt. arg. contra, ff. de compen. quicunque. Innocentius IIII.

SVMMARIVM.

1 *Lit. conteſta. fit per exceptionem peremptoriam.*
2 *Excipiens an ſemper confiteri dicatur.*
3 *Nunquid, ſi quis confitetur aliquid, dicatur etiam confiteri quicquid ex il-
lo ſequitur.*
4 *Producens inſtrumentum de falſo contra illud dicere non poteſt.*
5 *Errantes in iure nedum ſe corrigere poſſunt, ſed etiam ſuū errorē reuocare.*
6 *Quicquid a prophetis ſcriptū eſt, id indubitanter credendū, & tenendū eſt.*
7 *Teſtes, qui pro me ſemel teſtificati fuere, non poſſum amplius reprobare.*
8 *Sententia non dicitur incerta, cum in aliqua parte aliorum contineantur
capitula excepta.*
9 *Statim quod eccleſia ſita eſt in diœce. temporalia ad epiſcopum pertinent.*

CAP. VI.

CVm venerabilis. {Poſſeſsionibus.} Iſte e-
piſcopus intēdebat pete
re poſſeſsiōes, & ꝑtinētias, vt de eis ꝓ libito diſponeret,
infra eo. ca. ſæpe exponit. ſed hanc petitionē reputant qdā ſatis
cōgruā, etiā ſi rōnem ſibi debere reddi petere intenderet, &
eſſet patronus clericus, vt infra de priui. c. 3. §. in eccleſijs. Imò
plus dicūt aliqui, ꝙ eſt ſufficiens & cōgruus talis libellus, etiā ſi
patronus laicus ſit. Per hæc. n. verba, eccleſia cū ſuis pertinētijs
& poſſeſsionib. nihil intelligitur petere, niſi ius patronatus, ar-
gumē. ſupra de iu. examinata. ſed certe in laico hoc non admit
timus, niſi tamē ius patronatus petet, quia nihil habet in poſ-
ſeſsionibus, infra de iure patrona. quód autē, de cætero. 10. q.
pri. ca. 2. & ſequen. In clericis autē, ad quos ex fundatione ſua
pertinet ius patronatus, bene admitto hunc libellū. 16. quæſt. 2.
ca. 2. ſed ſi ex donatione laicorū obtineret, idem dicunt, ſcilicet
quod ī laicis, ſed tutius eſt, vbi etiā patronus clericus eſt ex fun-
datione, ꝙ non petat eccleſiam cū poſſeſsionibus, & pertinen-
tijs, vbi intendit tantū petere ius patronatus, ſed petat rationē
adminiſtrationis ſibi reddi. hæc enim petitio competit non ſo-
lū illi, qui habet ius patronatus, ſed etiam illi, qui habet admi-
1 niſtrationem in temporalibus. † {Reſpōdit} litem conteſtan-
do, & ſic apparet per exceptionē peremptoriam litis conteſta.
fieri, arg. ſupra de dolo, prout. arg. cōtra ſupra de litis conteſta.
ca. j. Solu. ſiue excipiendo, ſiue reſpondendo alias reſpondeat
petitioni animo cōteſtādi litem, lis cōteſtata erit, argumē. hic,
quia hoc ipſo, quod hic appellatur reſpōſio, infra appellabitur
exceptio, vbi dicit, quod exceptionem obijciens &c. {cābiū}
infra de rerū permu. ad quæſtiones. {propoſuit} & male, argu.
2 tamē contrariū, ſupra de tranſ. præterea. 2. † {Credere} nō eſt
verū, quód ſemper qui excipit, confiteatur, argumē. ff. de exce-
ptio. non vtique. argu. ad idem ff. de excep. nemo. contra, ſupra
de trāſ. præterea. Item cū iuramēto talis clauſula contineatur,
quód nullam probationē requiret, niſi quam credat neceſſariā.
C. de iura. calum. auth. in iſto, ergo monaſterium, quod hanc
exceptionem propoſuit, credebat eā eſſe veram, & ſe iuuare il-
la permutatione, & ſic per conſequēs videtur cōfiteri rem fuiſ-

ſe

ſe epi: aut credebat eſſe falſam exceptionẽ, & ſic non iuuari ea,
& ſic faciebat ꝯ iuramentũ calũ. & etiã ſi nõ iurauerat, tñ ꝯ ius
nõ erat audiendus allegãs turpitudinẽ ſuã, infra de dona. inter
dilectos. Ad hoc ſic reſpõdeo, ꝙ ſiue excipiẽdo, ſiue alio modo
quis cõfiteatur expreſſe in iudicio intẽtionẽ aduerſarij, tũc be
ne ſibi præiudicat cõfeſsio prædicta, adeo vt ante ſententiã di-
cere nõ poſsit cõtra cõfeſsionẽ ſuã, niſi oſtẽderet errorẽ, arg. ĩ.
de accu. cũ dilectus. C. de iut. & fac. igno. etenr. ĩ. de tranſ. præte
rea. C. de proba. l. j. Si verò non cõfiteatur expreſſe, ſed excipiẽ-
do tantũ proponat, vt hic fuit, nõ põt dici, ꝙ cõfiteatur, nec ẽt
credat, quod plus eſt: qui enim excipit, nõ credit, ſed nõ diſcre-
dit, immo dubitat, & quaſi inter duo veriſimilia agit, C. de exce
ptio. ſi quidẽ. ff. de acqui. hære. qui puta. §. q bona, & §. vlt. C. de
condi. inde. l. vlti. nec ob. dicta Auth. qa licet nõ credat, q exci
pit, qa tamẽ nõ diſcredit, neceſſaria eſt ſibi dilatio ad probatio-
nẽ, vt ſciat, an verũ ſit necne id, de quo dubitat. Imò idẽ vr̃ dicẽ-
dũ in actore, vt ſi inducat aliquod priuilegiũ pro ſe, & poſtea il-
lud priuilegiũ probet̃ falſum, licet tacite viſus ſit cõfiteri, quæ-
cunq; in inſtr̃o continẽtur, etiã ſi qua in eodẽ inſtr̃o erãt cõtra
eũ, tamẽ reprobato priuilegio ſibi nõ nocebit pp hoc, quia viſus
eſt hoc feciſſe innitens priuilegio ſuo, quod ſine dolo verũ pu-
tabat, infra de ſen. & re iudi. cũ I. & A. ar. imò idẽ dicẽdũ vr̃, ſi ex
preſſe cõfeſſus fuiſſet vera eſſe, quæ in priuilegio cõtinent̃, qa
ſemper priuilegio inniti dẽt, quo ſublato & oĩa, quæ ex illo ſe-
quunt̃, tolli videtur. Sed ſecus dicendũ vr̃, ſi expreſſe aliquid ꝯ-
feſſus fuiſſet, nõ habita mẽtione de priuilegio, qa tũc ei ſtare te
netur, etiã priuilegio caſſato, vel reprobato. ſecus autẽ, ſi nõ ꝓ-
nunciaret̃ falſum, ſed alias defectum haberet, puta ꝯſenſum ca-
nonicorũ, vel ꝯſimilia, vt no. ĩ. de cen. cũ olim. vel chartã nõ eſ-
ſe ſufficientẽ ad probãdũ id, ad quod inducitur, vt not. infra eo.
in gl. q. d. ſed ſi cõfiteatur in genere vera eſſe, quæ cõtinentur in
charta prædicta, quæ inducitur ad probandũ, & nõ probat, vel
quæ alias defectũ patitur, credimus, ꝙ licet poſtea pronunciet
illã chartã non ſufficere ad probationẽ, tamẽ pp cõfeſsionẽ ra-
tã haberi dicũt oĩa, quæ ibi dicunt̃. & tñ diuerſitatis eſt, qa pro-
bato falſo inſtrumẽto tollitur fundamẽtũ, cui inhærebat cõfeſ-
ſio, & ita per cõſequẽs totũ tollitur edificiũ ei cohærẽs, ſ. ipſa ꝯ
feſsio, arg. j. q. j. cũ Paulus, & infra de presbytero nõ bap. veniẽs,
ſed in alio caſu, vbi nõ probat̃ falſum, remanet inſtrumentũ in
ſuo vigore, licet nõ habeat tantũ vigorẽ, vt credebat, qui illud ꝓ
ducebat, argu. op. C. de libe. prætert. vel exhære. auth. ex cauſa.
Itẽ prædicta locũ habẽt, vbi ſentẽtia lata eſt ſuper falſitate inſtru-
mẽti, vel alia q̃ õ. inciden̄. ſed ſecus eſt, vbi ſuper principali quę
ſtione fertur diffinitiua ſentẽtia, qa tunc lata ſentẽtia, nõ obſtã
te priore cõfeſsione, põt ſequi ſentẽtiã is, pro quo lata eſt, & ei
inniti, & etiã cõtra priorẽ dicere cõfeſsionẽ, ſupra de iureiurã.
mulieri. [cõtractus] inſtit. de actio. §. actionũ. [dño] nam dans
rẽ alienã nõ cõtrahit permutationẽ. ff. de re. perm. l. j. in fi. [diu-
tius] ſed nõ vſq; ad præſcriptionẽ. [intelleximus] incipit ſentẽ-
3 tia. {intelligitur} ff. de excep. nõ vnq;. †Sed ꝯtra, qa ex quo ali-
quid cõfitetur, & quicquid ſequitur ex illo, vr̃ eſſe confeſſus. 8.
diſtio. quo iure. Reſpõdeo licet excipiat de permutatione, non
tamẽ cõfitetur rẽ fuiſſe permutãtis, ſed permutãtẽ nõ poſſe ve-
nire cõtra permutationẽ, vel repetere rẽ, quã permutauit, cũ a-
lias permutatio licitè facta ſit: nã ſi nõ eſſet licite facta, & expreſ
ſe cõfiteretur rẽ fuiſſe epi, quocũq; mõ, ſiue excipiẽdo, vel alio
mõ, bene præiudicaret monaſterio, & ꝓdeſſet epõ, ſupra de trã
ſa. præterea. 2. arg. ſupra de teſti. veniens. j. itẽ licet excipiatur,
nõ cõfitetur tacite, quia etiã dubitans excipit. C. de except. ſi-
quidẽ, quãuis tutius ſit, vt ibidẽ dr̃, hoc mõ præſtari. nõ eſt, vel
fuit res tua, ſed & ſi tua fuiſſet, ex cauſa pmutationis in nos trã-
ſtuliſti. C. de except. ſiquidẽ. {Inſtrumentũ} quaſi dicat inſtr̃m
nõ prodeſt epõ, quia ibi nõ dr̃, ꝙ eps Sabiñ permutationẽ fece-
rit, ſed Theodoſius eps: tamẽ ſi eps replicet, ꝙ ꝓcurator hoc ex-
cipere nõ poſsit, cũ falſo adiecerit in tranſcripto, Sabiñ. male di
cit, cũ delicta &c. ſed dices, ſi verũ eſſet inſtrumẽtũ, quare impo
nitur ſilentium epo, cũ neceſſe haberet ſtare permutationi? Re
ſpõ. ſitte nõ præiudicabat inſtrumentũ, cũ in permutatione nõ
interueniſſet auctoritas ſuperioris, nec alia, quę interuenire de
4 bẽt. 10. q. 2. hoc ius. 17. q. 4. in vẽditionibus. † Itẽ licet producẽs
inſtrumẽtũ de falſo cõtra illud dicere nõ poſsit, infra de cen. cũ
olim, arg. 19. diſt. ſi Romanorũ, ſicut nec cõtra teſtes. 4. q. 3. itẽ
ſi quis teſtibus. 3. q. 8. ſi quis in agẽdo. põt tamẽ dicere illud cõ
tra ſe nõ facere, vt hic: nã licet monaſteriũ produxerit inſtrumẽ-
tũ ad probandũ ꝙ eps Sabiñ. fecerit pmutationẽ, tamẽ poſtea
admittetur ad dicendũ, quod nõ cõtinetur in inſtr̃o authentico
Sabiñ. Veritas. n. rerũ erroribus geſtorũ nõ vitiat̃. ff. de oſñ. præ. il
licitas. §. veritas. ff. ad muni. aſſump. ff. de nego. ge. l. ſed ſicut. §.
vlti. itẽ licet nõ poſſem dicere cõtra ea, quæ cõtinent̃ in inſtru-
mẽto, quod produxi, qa ab initio videre diligẽter debui, qđ in
eo cõtineret̃, poſſum tamẽ dicere cõtra dicta teſtiũ, quos produ
xi, & ipſa de ipſis depoſitionib. teſtiũ reprobare. 4. q. 3. §. item ſi
quis teſtib. & ẽt cõtra teſtẽ poſſum opponere ꝙ corruptus ſit,
vel de noua inimicitia, vt in eo. §. dicit. & de noua infamia, ſu
pra de teſt. cog præterea. imò & dicta meorũ teſtiũ per alios te-
ſtes poſſum indirecte reprobare, vt ĩ. de teſt. præſentiũ, in princ.
in his. n. nihil ſibi imputat̃, qa ſcire nõ potuit, quid teſtes dice-
5 rent. †Itẽ ſi quis male intelligẽs legẽ, allegat eã pro ſe, vel inſtru
mẽtũ, vel chartã ſimplicẽ dicit ſibi fouere in ſua cauſa, cũ in ve-
ritate de iure nõ foueat qa nõ eſt authẽtica charta, vel eſt teſti-
monialis, tñ ſi poſtea ꝑ et aliquẽ articulũ, qui in eadẽ charta cõ-
tinetur, inducatur ꝯ eũ, nõ facit ſibi præiudiciũ præcedenti rõ-
ne, qa veritas &c. de oſ. præ. illicitas. §. veritas, & qa qui errãt in
iure, quales ſunt præcedẽtes, nõ ſolũ ſe corrigere poſſunt, ſed &
ſuũ errorẽ ẽt reuocare, & ſibi nõ pręiudicãt, immo & iudex cor
rigere, & ſupplere dẽt, vt no. ĩ ſumma de errore aduo. C. vt q̃ des.
aduo. in. ſu. Sed oppones, hic producẽs hãc chartã credit ꝓba-
re ꝑ eã id quod pro eo facit, eadẽ rõne & qđ ꝯ eũ facit, ar. 3. q. 8.
cuius in agẽdo. ergo vr̃, ꝙ dẽt haberi ꝓ cõfeſſo, maxime ſi expreſ
ſe cõfiteatur eſſe probata, q̃ in eadẽ charta cõtinent̃. Rñdeo, li-
cet credat, & cõfiteatur ꝑ ipſam chartã nõa, quæ continentur in
ea eſſe ꝓbata, ſed cũ erret in iure, ſibi nõ præiudicat. ſecus, ſi cõ
fitetur ſe credere ea, quæ in ea cõtinent̃ eſſe vera, vt no. ĩ. eo. in
gl. nõ eſt. hoc tñ fatemur, ꝙ ſi ꝑ tale ius, vel ꝑ talẽ chartã minus
authenticã aliquid iudicatũ eſſet, tã iudex, q̃ aſſeſſor, q̃ ẽt litiga-
tor eandẽ chartã, vel cõſimilẽ, vel idẽ ius cõdẽnato agente cõ-
tra eos ad intereſſe ꝯ ſe admittere tenent̃, vt not. ĩ ſumma Azo.
quod quiſq; iur. ſed quod dictũ eſt, ꝯ dicta teſtiũ a me producto
6 rũ poſſum obijcere, vr̃ ꝯ. 37. diſt. ſi quid. †Sol. aliud eſt in prophe
tis, & auctoribus, vbi locus eſt ab auctoritate, & quicquid dicut
indubitãter credẽdũ & tenendũ eſt, vt 9. di. ergo, & c. ſeq. & 15.
di. c. ſi. aliud in teſtibus, & inſtr̃is, quæ & ſi auctoritatẽ habẽt, vt
eis credatur, quãdiu nõ probetur ꝯ probationẽ, tamẽ in contra
riũ admittũtur. C. de fi. inſtr. l. fi. ĩ. de teſt. p̃ſentiũ. & tales ꝓphe-
tæ vel auctores ſi haberẽtur infideles, vr̃ hæretici, q aliud dicũt
cõtra eos, ex eorũ auctoritatib. ꝯtra eos argumẽtari poſſumus,
vt in prædicto c. ſi quid veri. ſed bene fateor, licet ipſi infideles
de iure nõ ſint audiendi, ſi velint admittere auctoritates eorũ,
& propriorũ prophetarũ ſpiritualiũ auctorũ, nos de iure poſ-
ſumus auctoritatibus eorũ vti ꝯ illos, q veri auctores nõ ſunt,
vel prophetæ, cũ eos nos reprobemus. ĩ. de teſti. præſentiũ. C. de
7 falſis. q falſis, C. de reb. cred. ſi qs. † Itẽ no. ꝙ teſtes ꝑ me ĩductos
non ſolũ in eadẽ cauſa, ſed ẽt alijs, & non ſolũ ſi perſona, cõtra
quã primo produxi, mõ cõtra me producat, ſed ẽt ſi quæcunq;
alia, nõ poſſum reprobare, ar. 4. q. 3. § itẽ ſi quis teſtib. Et idẽ di-
cimus in iudice, ar. 3. q. 8. cuius in agẽdo, & hoc intelligo verũ,
ꝙ nõ poſſum reprobare teſtẽ, vel iudicẽ ex cã, quæ ex parte mea
procedat, ſed ex cauſa, quæ ab alio procedere poſsit, verbi gr̃a,
patrẽ tuũ induxi in teſtẽ, vel habui iudicẽ ꝯtra aliquẽ, modo tu
inducis eũ cõtra me, bene reprobabo eũ, & ẽt recuſabo eum.
ex te. n. procedit cauſa, quare recuſo eũ. ſ. qa pater tuus eſt. Item
ſi admitto aliquẽ ad vnũ officiũ, nõ poſſum eũ repellere ab a-
lio officio, vbi ꝯſimiles ꝑſonæ requirant̃, vel reputant̃: ſi aũt diſ
ſimiles, tũc ſecus. Itẽ ſi impetraui aliquẽ in iudicẽ, qui põt eſſe
criminoſus, & idẽ in teſtẽ cõtra me inducat̃, eundẽ bene repel-
lo a teſtimonio nõ prætextu criminis, ſed prætextu infamiæ ci-
uilis nõ poſſum eũ repellere, quia quẽ nõ reputaui infamem ad
iudicandũ, nõ debeo reputare infamẽ ad teſtimoniũ, cum infa-
mia vtrũq; repellat, ar. ad hoc, & oĩa prędicta, infra de accu. nul-
li. ſupra de æta. accepimus. ff. de adul. ſi vxor. §. vlt. 4. q. 3. ſi quis.
vtrũ aũt eũ, quẽ ordinaui, exceptione repellere poſſum a bene-
ficio, no. ĩ. de ęta. & qua. ca. accepimus. an autẽ ꝯ factũ ſuũ cuiq̃
venire liceat, no. ĩ. de elec. noſtri. {Delictũ} 16. q. 6. ſi epm. non
vr̃ hoc ſpãle fuiſſe in fauorẽ eccleſiæ, qa quicunq; priuatus ĩdu-
cat falſum inſtr̃m, eo ꝓbato falſo nõ cõdemnabitur ꝓductor in
ſtrumẽti ad id, in quo falſum inſtr̃m dicebat eũ teneri, cũ in ve
ritate nõ teneretur, qa ſi ꝯdiceret, ſequeret̃, ꝙ deberemus iniu-
ſtã ſñiam ferre: fatemur tñ, ꝙ puniatur de falſo, ar. ĩ. de cau. poſ.
cũ ſup. itẽ alia rõne nõ dẽt cõdẽnari ad id, quod ꝯtinetur in in-
ſtr̃o, qa hoc excipiẽdo proponit, & ideo nõ cõfitet̃, vt ſupra dr̃.
alij dicũt ꝙ ſi affirmatiuè proponat exceptionẽ, & ſciebat inſtru
mẽtũ, ꝑ qđ ꝓbare volebat exceptionẽ eſſe falſam, proferenda ẽ
ſñia ꝯ eũ: ſed ſi neſciebat falſum, ſecus eſt pp rõnes aſsignatas in
gl. hic poſitas, in eccleſia tñ ſpãle eſt, etiã ſi ſciebat. {ad an.} dic
vt not. ſupra de proba. licet. {epiſcopale} ſupra de offic ordin.
8 cõquerente. † {Authentica} nõ eſt ĩcerta [a] ſentẽtia, cũ aliqua
a parte actorũ contineantur capitula excepta. C. de ſen. quæ ſine
cer. quã ꝓfer. l. pe. ĩtelligo. n. q certis nominib. vr̃ ꝑ circũlocutio
nẽ inſtr̃a diſtinxit. vel intelligit̃ de ꝓductis in illo iudicio, q̃ pu-
blicata erãt in actis. nã p̃textu aliorũ inſtr̃orũ non poſſet iuuari,
C. de

ADDITIO.

a ¶Non eſt incerta. Card. in conſi. 94. incip. reſpondeo quod, col. 2. verſi. Ex hoc enim infertur, allegat, & ſequitur Innocent. hic.

C. de tranſ.ſub ꝑtextu,ſm quoſdam. Nobis vř,ꝙ bene eſt certa
hæc ſnīa, etiā ſi in nulla parte actorū exprimantur illa capitula,
qa ſcripta authentica certa & indubitata ſunt,quare eis fides eſt
adhibēda,quod dic,vt legitur & no.ſ. de fid.inſtr.ca.j.& s.vnde
prudēter facit ille, a quo petitur ius epale, ſi facit illū exprime-
re,quid petit,vt no.ſ.de of.ordi.cōquerente.nā ſi iudex adiudi-
cet alicui ius epale nulla exceptione facta,de cætero oīa iura e-
piſcopalia exhibere cōdemnatus tenef, quāuis priuilegiū, vel
præſcriptionē vellet exhibere ſuper aliquibus capitulis, in qui-
bus diceret ſe exēptū ante præſcriptionē.j. de præſcri. cū olim.
iudex ergo prudēter facit, ſi qñ ei cōſtat, ꝙ quis habet in aliqua
eccleſia ius epale,ſed de aliquib.capitulis dubitat,ſi dicit,adiu-
dicamus tali ius epale,exceptis talibus capitulis,de quibus non
plene cōſtat nobis,vt hic & j.de reli.do.coſtitutus,& c.cū vene
rabilis,& j.ti proxi.audiuis,& c.cū olim, & c. veniens. [munitū
ſe] no.vendicātem vindicare ex præſcriptione. de hoc no.infra
9 de præſcript. ad aures.† [Tēporalia] no. hoc ipſo,ꝙ ſita eſt ec-
cleſia in diœc.tēporalia pertinēt ad epiſcopū,vt hic.vnde ea nul
latenus alienare valet, 10.q. 2.c. vlti. tū vacante eccleſia aliqua
epiſcopus nomine eccleſiæ aget.j.de ſuc.ab inteſt.cū dilectus.
& ſi nō appareat quis ſit patronus,intelligam eā liberā,ſed eps a
a habebit ius epale ibi, vt hic, & iuriſdictionē. 10.q.3.c.1.2.& 3.
& ſeq.vt 16.q.7.oēs,& tunc etiā, ſi non eſt collegiata, & non eſt
in parochia alterius eccleſiæ, ipſe ponet ibi miniſtrū, licet aliq
dicant,ꝙ nō eps,ſed populus ꝑſentabit miniſtrū, ſed nō video,
quare hoc dicant, cū iure non caueaſ. adminiſtrationis autem
rationē in omnib. eccleſijs petet eps , niſi patronus ſit clericus.

ADDITIO.

a ¶Sed epiſcopus. Ad In.hic adde Arch in c.vnico,infra de capel mo.li.6.& pro intelligendo dicta Inn. hic adde Card.in conſi.65.inci. pro diſcuſſione, col.3.

SVMMARIVM.

Dieta a quo loco ſint computanda.

CAP. VII.

OLim. [Treueren.] hic Treuereñ. Archiepiſcopo
cōmittebatur cauſa, quæ erat inter Gui. &
aduerſariū.[idem] ſcilicet Guil.[dietas] a ſua diœce.
cōputandas ad locū, vbi citabatur, non ad locum,
vbi iudices habebant domicilium. [curetis] & ſicut continetur
in litera, permittant procedere abbatem S. Lauren. & coniudi-
ces ſuos, ad quos pars aduerſa literas ſuper appellatio. facta ab
archiepiſcopo obtinuerat. alioquin iſti procederent, ad quos
Iſtæ literæ de conſenſu partium ſub hac forma impetrantur.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus cauſam appellationis etiam proſequi poteſt.*
2 *Probatio ſuperflua admitti non debet.*

CAP. VIII.

DIlecti filij. [Electionē] forte petebat ab eis obe
dientiam. quā ipſi denegabāt,& ſup
hoc impetranſ,ſ.P.S.& G. vel ipſi appellauerunt, &
app.nō proſequebanſ.vnde electus pōt petere,ꝙ ꝓ-
cederet in cā,j.de ap. oblatæ,§.pen. vel ꝙ eis imponaſ ſilentiū,
& etiā alias puniantur,ſ.de ele.ſtatuimus. Vř tñ,ꝙ hodie nō ꝑt
impetrare literas, ſed apud iudicē ap.expectare, & ibi ꝓſeq cām
ſuā,vt in præal. decr.ſtatuimus.ſed aliqñ Papa,vř alius ſuperior
5 lřas cōcedit ex certa ſcīa, & tūc valēt.aliter nō.†Sed oppones,
nō vř bene dicere,qa ꝯ hunc ſic agentē admittiſ exceptio excō
municationis,ſicut ꝯ illos nō admittiſ replicatio, ſ.c. cū inter.
Sed rñ. hoc nō eſt verū, qa cā appellationis agebaſ, quā proſeq
ꝑt excōicatus,ſ.co.eū iter. j.c. venerabilis. Aliqñ mādat Papa,
vř qs alius citari,q volūt opponere alicui,& tūc citator publicè
dēt ꝓponere edictū, vt quicūq; vult ſe opponere facto, ſup quo
agiſ,tali die cōpareat,j.q ma.accu.poſ.cū in tua. & ꝙ talis cita-
tio operetur,ibi no.Pōt etiā iſte citator,quos vult,noīatim cita
re,vt cōpareant ad opponendū ſe ꝯ factū, de quo agiſ, ſi volūt,
& ſi nō cōparuerint,ꝙ præiudiciū eis fiat,ex præal. decr.colligi
tur.hic autē ꝯſtat,ꝙ ī hoc caſu nullū præcisè citare pōt ſub mō
tñ,ſ.ſi vult. Aliquādo autē mādatur alicui,ꝙ citet oēs,q ſe op-
ponūt tali ſuper electione ſua , vel ſuper alio facto, & hic dixe-
runt quidā,ſed malè,ꝙ citatoris eſt aliqua cognitio. dēt.n. eos
vocare,quos actor petit citari,& quærere ab eis,ſi volūt ſe oppo
nere,vel nō:& ſi reſponderint,ꝙ volūt ſe opponere,citet eos:ſi
verò dicāt,ꝙ nolunt ſe opponere,abſoluet eos a citatione,arg.
pro eis,qa omnia iudicia ſunt abſolutoria, inſti.de offi. iudi. §.
fi.ſed hoc nobis nō placet,qa cū hæc clauſula, citet oēs,q oppo
nūt,ſit intelligēda de eis, qui ante datā literarū ſe oppoſuerūt,
& ſua,intereſt eos ſe nō oppoſuiſſe, nō ſunt abſoluēdi a citatio-
ne illi qui ſe oppoſuerūt , niſi ſatisfaciant de intereſſe. an autē
per tales lřas poſsit citare illos,q poſt lřarū datā, vel q de nouo
volūt ſe opponere dixerūt quidā ꝙ nō, ar.ſ.de reſcri. ſignifica-
uit alij dicunt, ꝙ & hic oēs ꝯdictores & ante datā, & poſt datā ,
& cū modo prædicto,ſi volunt, & ſine modo citari poterunt,qa
præſens ꝯſilium præſentis no tenet vlum. Sed oppones ꝯtra id,
quod dictū eſt,ſ. qa ſi citator debet citare, quos vult actor,mul-
ti potuerūt fatigari iniuſtè: ſed certe hoc tenet, quia etiā Papa ,
ſi nominaſſet ei multos , citaſſet eos . Item ſi cōparuerint corā
iudice, & non ſubſit cauſa citationis , dānabit actorē ad expen-
ſas.& ēt ſi non cōparuerint, non ꝯdemnabunſ ſtatim citati ne-
que ad expenſas,neq; ad aliud: imò ſummaria cognitione præ-
miſſa & in iuramēto calūniæ ꝯ ipſos & non aliter, ſicut iuſtū fue
rit,ꝓcedeſ:alias non. Itē licet dixerimus, ꝙ citabunſ oēs ad nu-
tū actoris, tñ & moderabiſ citator,ſicut & delegans moderareſ,
ſupra de reſcrip.ſuper literis, in fi.[ipſo] M.[ijdem]P.& G.[ex-
ceptionē] quā proponebant ꝯ confirmationē. Et melius M. va
lebit elidere exceptionē S.P. & G.qua dixerant M.excōmonica
tū replicando de excō.& ideo non eſt audiēdus ſuper petitione
obediētiæ,quā fecerat,vel ſuper procedēdo in principali, & op
2 ponēdo eis pœnā,vt no.in gl. forte.† Quia & ſi] probatio enim
ſuperflua non eſt admittēda,C.de proba.ad probationes,ſupra
de off.deleg.cū ꝯtingat. [ſuæ] denegare enim tali obedientiam
erat defendere eccleſiā,ſicut ocea ſua:immo etiā periuri agere
poſſunt,& proſequi cās ſitas,actiones ſuas,& ſuorū.4.q. 6. om-
nibus.& ſic ēt actiones proſequi poſſunt a ſimili noīe eccleſiæ,
ar.ſ.de iureiu petitio.[M.] electo,cui obijciebaſ excōicatio.[a
defendēdo.] & ita hic hēs, ꝙ ꝯ exceptionem maioris excōmu-
nicationis nō admittitur replicatio maioris excommunicatio-
nis. de hoc no.ſupra eo.ca.2. [defendendo] ſ.eo.cū inter dilec.

SVMMARIVM.

5 *Amotus a beneficijs quibus negotijs , vel actibus intereſſe non poſſit.*
2 *Abſolutio a ſententia excommunicationis , an & quando & quibus caſibus ad cautelam peti poſſit , & eius effectus.*

CAP. IX.

APoſtolicæ. [Interlocuti] & malè. [vobis] qui
intereſſe debebatis electioni , vel
ele.celebrare.[amotionis]tēporalis,q̄ idem dici po
teſt,qđ ſuſpēſio, & qa hę pœnæ ſine ordine poſſunt in
fligi,ſine magna ſolēnitate poſſunt reuocari.infligi dico ex cul-
pa,q̄ ſit corā iudice,ar.ff.de pœnis.l.vl. & l.moris. [Amotionis]
5 † & ita ex quo erāt amoti a beneficijs, intra tps amotionis nec
omnib. eccleſiæ actib. nec negotiis interſuerūt , qđ eſt no. qd aūt
iuris ſit de interdicto ab offō,no.j.de ap.ad hoc qñ,& j.de cler.
excō.mi.ſi celebrat,& j.de exceſ.præ.c.vlti. [in modū] .i. ad re-
2 pellendū vos ab electione . † [Eſſe] ex hoc dicūt qdam , & forte
melius,q̄ alij,quorū opinionē viſi ſumus præferre,j. de ſen. ex-
cō.ſolet.gl.qa,ꝙ qñcūq; quis petat abſolui ad cautelam a ſnīa,
quā dicit nullā,ſiue confiteatur eū,q tulit eam,ſuū alias eſſe iu-
dicem, ſed ex aliqua cā dicit nō tenere, ſiue dicat eū in nullo ca
ſu ſuū iudicē eſſe: imò & ſi dicat ſnīam nullā ꝯ ſe latā, ſed tamē
vult abſolui ad cautelā, vt alij ſecure ei cōicent,ſemp eſt ſibi dā
da,ſ.de offi.ord.graue,niſi opponatur, ꝙ manifeſta eſt offenſa,
j.de ſen.excō. ſolet. Et no.ꝙ hæc abſolutio qñq; fit ad cautelam
eius,q dř excōicatus,vtputa ſi ipſe dubitabat,an ſnīa teneat,ſed
tñ probabilius credit ꝯtrū.nam huic nō eſt dicendū,dimitte ius
tuū,& facte abſolui,ar.ff.de pe.hær.illud.imò,ex quo nec ꝑ ſen
tētiā, nec per cōfeſsionē, nec per rei euidentiā conſtat, cū non
ſit manifeſta offenſa,abſoluēdus eſt ſine ſatisfactione ad caute-
lam,& poſtea ius ſuū proſequatur,ar.j.de ſen.excō.ſacro.§.1.&
a.Itē qñq; fit ad cautelam aliorū,ſ.vt ei cōicent ſecure & in ſa-
cris,& in alijs.qñq; etiā ad cautelam opinionis eius, ne.ſ.lædaſ
ꝑp infamiā excōicationis prælati. Itē fit qñq; etiā ad cautelā fu-
turorū,ſ.ne in poſterū eius facta irritentur , vt hic, & ſic multas
cōſimiles inuenire potes.[Ad cautelā].i.ita,ꝙ non fiat in ꝑiudi
ciū ipſis amotis ex noſtra relaxatione, ſi forte interim tēporaliū
& ſpiritualiū adminiſtrationi ſe immiſcuiſſent.alij dicunt,i.ſi-
ne ꝑiudicio alterius,i. ita ꝙ nec amotis fiat præiudiciū,nec ad-
uerſarijs,qui facta electione poſsit obijci ꝯ eos & de amotione,
& de alijs dicere,qd volūt. vel dic ideo dixi relaxari ſnīas ad cau
telam,quia per hanc relaxationem prouidetur eccleſiæ ne diu
vacet,& eſt æqua prouiſio, & ideo ꝑferēda iure vigoris,ꝑ quam
prius de ipſis ſoijs,& ſnīarū cauſis cōſtare deberet,q̄ iſti ad ele-
ctionem admitterentur, & hoc faceret quilibet alter de ſenten
tiis , quæ ipſius auctoritate latæ eſſent , non tamen auctoritate
huius decre.credimus, ꝙ poſsit relaxare ſententias aliorum .

SVMMARIVM.

1 *Dies, in qua cautio promittitur, in uno vicenario non computatur.*
2 *Numquid valet quod cum excommunicato fit in iudicio .*
3 *Quicquid fit ab excōicato in iudicijs, antequàm probetur excōicatus, valet .*
4 *Valet inſtrumentum, etiam ſi teſtis excommunicatus ſit ibi inſcriptus .*

CAP. I. in VI.

PIa conſideratione. [Opponit]ꝯ agentē.
[ſpeciē]ao maiori, vř
minori excommunicatione ſit ligatus,quia ſi maio
ri,tunc repellitur a litigando, ſi minori, nequaquā.
[mouent]vt ſic impediatur vagari, ff.de iureiur.prætor,ff.de do.
itē exigit, & l.ſi ex dolo, §. fi. [Octo] ideo tam breuis terminus
ſtatuitur

ſtatuitur hic, qa nullũ præiudiciũ fit actoribus in principali qõ. nõ.n. minus bene conſequit̃ iuſtitiã ſuam in principali ab excõmunicato, q̃ ab alio non excõmunicato. idẽ dicendũ eſt in termino aſsignato ad impediendũ abſolutionẽ ad cautelã. j. de ſen. excõ. c. ſolet. & idẽ in termino aſsignato ꝯ ſpoliatorẽ, ſ. de reſt. ſpo. ſtequẽs. ad idẽ, ſ. de oſ. dele. prudẽtiã, §. ſexta. nõ aũt obtinet breuitas termini, ſi fieret ſibi magnũ p̃iudiciũ, vt ſi dr̃ non tenere electionẽ, vel ſcripturã, vel ꝯtũ, vel aliud hmõi, qa ab excõicatis facta, vt ſ. de ꝯſue. cũ dilec. de ęta. cũ bonæ. 3. q. 4. ꝯſanguineorũ. Itẽ ſi p iudicẽ, vel teſtes, vel infirmitatẽ proponentis exceptionẽ, vel p fraudẽ aduerſarij, vel alia iuſta cã ſtaret, quo minus intra tã breuẽ terminũ probare poſſet exceptionẽ, iudex ꝓrogaret terminũ, vt ꝓbare poſsit excep. alias nõ curreret, arg. ff. d re iu. l. 2. Auth. de his, q ingre. ad ap. §. j. 2. & 3. & no. de hoc,
1 j. de ap. ex rõne, j. de ſen. excõ. ſolet. alij tñ ꝯdicũt. † {Cõputato} ſic dies, in qua cautio ꝓmittitur, in vno vicenario nõ cõputat̃, vt ff. ſi quis cau. l. j. licet ſecus in tẽpore app. in quo dies recitationis ſñiæ in biduo, vel triduo cõputatur, quia altera die, vl̃ tertia erat appellandũ ſm vera iura. 2. q. 6. §. biduũ, & §. ſi aduerſus, ff. qñ ap. ſit. l. j. §. biduũ, & §. vlt. & hoc idẽ alias cõtingit, vt primus dies cõnumeret̃ in numero aliorũ, vt 2. q. 6. pp. & 4. q. 5. qſquis. Sed nũquid in octauo die poterit quis ꝓbare, cũ dicatur hic, intra octo dierũ ſpatiũ? reſpõdeo ſic: nã & lex dicit, maritũ poſſe accuſare vxorem iure mariti intra 40. dies, vt ff. ad l. Iul. de adult. l. is cuius, §. ex ſenatuſc. & tamẽ ſexageſimus eſt in numero illorũ, vt ff. e. ti. l. pr̃, §. ſexagita. ſic & bon. poſ. intra cẽteſimũ diẽ peti p̃t, & eodẽ numero cẽteſimus ꝯputat̃, vt ff. de ſuc. edi. l. j. §. quod diximus, & ff. de verbo. obl. l. q ante. {reũ} excipientẽ de excõmunicatione & nõ probantẽ. {his}. i. his, q̃ in iudi-
2 cio acta erãt ante ꝓbationẽ excõmunicationis. † {Duraturis} ſed quare valet, quod cũ excõmunicato fit in iudicio, cũ at̃s excõmunicatus reſcriptũ impetrare nõ poſsit ſuo nomine, vt ſ. de reſcrip. dilec. nec ꝓcurare in iudicio ẽt p abſoluto ex mãdato ſibi facto tẽpore excõicationis, vt ſ. de proba. poſt ceſsionẽ, nec ſñia ab excõmunicato lata valet, vt j. de ſent. & re iud. ad ꝓbãdũ? R̃n. ad ſingula, excõicatus agere nõ p̃t, ſi excipiat̃, & ſic nec lr̃as impetrare, vt C. de nup. ex reſc. pe. l. 2. itẽ ꝓcurare non p̃t, qa p hoc aſſumit negotiũ alienũ, & ſñia ab eo lata nõ valet, qa ſñia vẽit auth. iudicis. & hæc eadẽ rõ eſt, qa ſcriptura ab excõicato ꝯfecta nõ valet. 3. q. 4. nullus, qa ſcriptura ſumit auctoritatẽ ex pſona ſcribẽtis, ſecus aũt ſtatutũ eſt in excõicato, q in iudicio petit, qđ ei ſorũtã debeat̃, nec fuit exceptũ. & hoc ideo, qa in culpa fuit, q non excepit, & pp fauorẽ rerũ iudicatarum, & vim iudiciorũ, & qa modicũ ꝓdeſt excõicato ſñia, & modicũ intereſt rei, qa & ſi excipiat̃ & ꝓbet̃, abſoluet̃ reus ab obſeruatione iudicij, non ab eo, qđ petebat̃, vt ff. de iu. l. nõ idcirco, §. cum poſtea. aliq tñ dicũt, ꝙ hodie auctoritate huius decre. tenebit, quicquid fit in iudicio, ſiue actor ſit excõicatus, ſiue reſcriptũ, cuius auctoritate ꝓceſſũ eſt, ſit p excõicatũ impetratũ, ſiue ẽt iudex excõicatus ſit. & dicũt iura, q̃ ꝯdicũt, p hãc decr. ſublata. verũtñ alij dicũt, ꝙ nõ eſt p̃ſumẽdũ, ꝙ Papa tot iura voluerit vno verbo tollere. Itẽ qđ nõ reuocat̃, quare ſtare ꝓhibet̃, C. de inoſ.
3 teſt. l. ſi qñ, C. de teſt. oĩum. † [Duraturis] in iudicijs ꝯſtat, ꝙ quicquid facit excõicatus anteq̃ ꝓbet̃ excõicatus, valet, vt hic. idẽ dicimus extra iudiciũ. nã ſi ſit notarius excõicatus, nõ tñ ſñialiter dãnatus, & facit inſtr̃m, valebit, licet aliq dicãt ꝯ, ar. p eis, ſ. de ꝓcu. ꝯſulti. Sed alij r̃ndẽt illã decr. loq de illis, q p̃ſtãt auctoritatẽ in inſtr̃o, ſ. ꝙ ſit auctẽticũ, & nõ in his, q̃ dicunt̃, vel fiũt i inſtr̃o. Itẽ p eis eſt 3. q. 4. nullus. Sed ipſi r̃ndent, ꝙ ibidẽ loquit̃ de ſcripturis, quas faciũt excõicati nõ rõne publici officij, ſed proprio
4 motu. itẽ loquit̃ ibi in ꝯdẽnatis: hic loquit̃ de toleratis. † Dicimus ẽt, ꝙ inſtr̃m valebit, ẽt ſi teſtis excõicatus ſit ibi iſcriptus, dũmõ inſtr̃m nõ ſit ſuſpectũ. ſed ſi eſſet ſuſpectũ, nõ daret̃ fides inſtr̃o p teſtẽ nũc ſuſpectũ, vel excõicatũ, licet ſatis dici poſsit, ꝙ ſi nũc eſſet abſolutus, q̃uis eo tpe, quo fuit inſcriptus, eſſet excõicatus, qđ bene nũc p ſuũ teſtimoniũ dat fidẽ inſtr̃o: ſed nõ ẽ ꝯ, ſ. ſi nũc excõicatus eſſet, ſed tpe inſcriptionis erat abſolutus, qa tũc p ſuũ dictũ nõ dat fidẽ inſtr̃o, ſed ſuſpectũ eſt, qa excõicatus eſt. aliq tñ ꝯdicũt. Sed hæc eſt dr̃ia inter ea, q̃ agunt̃ extra iudiciũ, & ea q̃ agunt̃ in iudicio, qa ea, q̃ agunt̃ in iudicio, valẽt, & ea q̃ agunt̃ extra iudiciũ, nõ valẽt, vt inſtr̃a & hmõi q̃ fiũt ex officio publico, vel ſi eſt ſñialiter dãnatus, licet aliq ꝯdicant. ſi autẽ ſit talia, q̃ ñ agunt̃ ex officio publico, vt emptio, ꝯtus, & hmõi, illa valẽt, ẽt ſi publicè & ſolẽniter ſit excõicatus, vt no. ſ. eo. de do. veritatis, & j. eo. excep. ea aũt, q̃ agunt̃ in iudicio, ſil̃r valent, licet actor ſit ſñialiter excõicatus, dũmõ ſibi in p̃ſenti actione excõicatio ñ obijciat̃, nec iudex eũ repellat: ſecus tñ vr̃, ſi iudex ſñialiter eſſet, vel at̃as publicè excõicatus, qa tũc ẽt ſi non obijciat̃ iudici excõicatio, nõ valet, qđ agit̃, j. de re iud. ad ꝓbandũ. Rõ diuerſitatis eſt, qa magis verent̃ partes obijcere iudici, q̃ aduerſarijs, qa magis afficit̃ ſñia excõicatione iudicis, q̃ partium. in ſpiritualibus autem quid obtineat, vt in electione, & huiuſmodi, no. de elect. cũ Vinton. c. illa, & c. nihil. [proponatur] ſiue ex eiuſdẽ cauſis, ſiue ex diuerſis, dum tamẽ præcedentibus.

SVMMARIVM.

1 Libellus in cauſa appellationis quomodo concipiatur, ad hoc vt reuocetur, quicquid poſt appellationem & medio tempore inter ſententiam & appellationem factum fuit.
2 Iudicis appellationis officium circa quæ verſetur.
3 Intellectus ad regulam, nil innouari appellatione pendente.

CAP. X.

DIlectæ. [Cõueniebãtur] moniales. [ipſę] moniales. [tulerũt] & malè, cũ eſſet legitimè appellatũ. [excõicationis] repete, q̃ diximus ſupra de offi. deleg. paſtoralis, §. 2. [mẽtione] ſicut nec tenebãtur, ar. ſ. de reſcri. ſup lr̃is. [aduerſa] monachorum. {iudices} prior de Ang. & cõiudices. {ab eadẽ} ſ. parte monachorũ. {Literas} hæ literæ elidebant̃ p exceptionẽ, qa ſi dixiſſet, quo ſñia excõicationis lata fuit poſt ap. a ſufficiẽti grauamine interpoſita, & ꝙ cãm appellationis proſequebat̃, & ꝙ qa iudex prior iſã & moniales admittebat in ꝓſecutione appellationis, nõ admiſſa exceptione excõicationis, appellauit, nunq̃ lr̃as habuiſſet, ar. ſ. e. cũ inter. j. e. ꝓxi. nã hic tacuit, & in genere tñ dixit, ꝙ iudex exceptionẽ excõicationis nõ admiſit, & idcirco appellauit: ſed forma literarũ bona erat. {ꝓpoſitũ} & bene. {memorati iud.} prior de Ang. & coniudices. {de Gernem.} & bene dicit: nã Papa cõmiſerat p illas lr̃as cãm appellationis emiſſæ a monachis, & ſub canonica forma fieri. & licet ibi diceret̃ ſuppreſſam veritatẽ, hoc tñ non cõſtabat, & ideo bene dicit, ſi ita eſt. primo debet inquiri, an prior de Anglia, & cõiudices negauerint monachorũ admittere exceptionẽ excõicationis ab eis ꝓpoſitã in cã principali, & ita iuſta erat appellatio: an in cã appellationis, & ita iniuſta erat appellatio, qđ in literis obtẽtis ad priorẽ Gernẽ.
1 & coniudices cõtinebatur. † {Reuocato} & no. ꝙ ſtatim anteq̃ incipiat cã ap. reuocat̃ quicquid fit poſt ap. vt hic, & j. de app. ex parte M. & C. & ff. ap. pen. nihil inno. p totũ. & idẽ dicẽdũ eſt de his, q̃ fiunt medio tpe inter ſñiam, & ap. qa appellatione extinguitur pronunciatũ. ff. ad Tur. l. j. §. fi. & faciet ſic petitionẽ ſuã iſte appellans: Dñe iudex, peto reuocari quicquid factũ eſt poſt ſñiam, a qua ego appellaui, & ꝙ interdicatis ſibi, ne aliquid cõtra ſñiam attẽtet, quouſq; mihi cõpetit proſecutio appellationis. ꝙ autẽ hæc petitio legitima ſit, & admittẽda, patet ex illo,
2 cũ ẽt iudex hoc facere ipſum teneat̃ ex officio ſuo, vt hic. † Sed ꝯ id, ad iudicẽ appel. nõ pertinet iudicare, niſi vtrũ bene, vl̃ malè ap. ſit, necne. C. de ap. eos. quo ergo admittet p̃dictã petitionẽ. itẽ ꝯ id, quod dictũ eſt, vr̃, ꝙ ſi diceretur illud, ſequeret̃ abſurditas hæc, ſ. ꝙ ſi poſtea nõ proſequeret̃ appellationẽ, fingeretur nõ appellatũ, & ſic reſtaurandũ eſſet, quod prius reuocatũ erat, quod eſſet iniquũ, arg. ſ. de reſti. ſpol. audita. item expreſsè contradicit tex. ff. de ap. cũ ex cauſa. vbi dicit̃, ꝙ tunc reuocabit̃, qđ factũ eſt poſt appel. cũ meliorẽ meruerit ſñiam. ergo a ꝯrio ſenſu poſſum concludere, ꝙ nõ ante. Sol. ad hoc ſic reſpondemus, ꝙ ad iudicem appellationis pertinet principaliter cognoſcere & diffinire de ap. an ſit iuſta, vl̃ iniuſta: ſed ex rõne acceſſorij ad officiũ eius pertinet ẽt prædictam petitionẽ admittere, & exaudire. ad ſm, quod dixi de abſurditate, dicimus, ꝙ nõ obſtat, quia nõ eſt abſurditas, ſi id, quod male factũ eſt, reuocetur, & poſtea
3 illud idẽ legitimè fiat. † Lex ẽt de ap. cũ ex cã, nõ ꝯdicit, quia licet, vt ibi dicit, cũ obtinuerit appellãs, reuocandũ ſit, quod poſt ap. fit, nõ negat̃, quin & ante poſsit reuocari, qđ & cõcedit̃ per aliã legẽ ff. ap. pen. nihil innouari. in rubro & nigro, & p alia ſuperiora iura. licet aũt ap. pen. nihil ſit innouandũ, tñ ſi agat̃ p ſonali actione, vt exẽpto, vel cõſiti, vt res, q̃ pent̃, alienet̃, tenet alienatio. nec eſt ꝯ, ff. ap. pen. l. j. & ff. de iniuſto rup. & irri. teſtõ, ſi quis exhęredato. §. hi aũt oẽs, C. de ap. appellationẽ. vbi dr̃, ꝙ ſtatus cauſæ mutari nõ debet pen. ap. quia nõ mutatur, nec præiudicatur appellationi, quia ita cõdemnabitur perſona, ſi res petitæ alienentur, ſicut ſi non alienent̃. item non eſt ꝯ Auth. vt nulli iudicũ. §. ſup hoc, qa prohibet, ꝙ poſſeſsio rei petitæ nõ transferatur ab vno litigantiũ in aliũ per iudicem, & non prohibet per litigãtes transferri in extraneũ. & vr̃ ꝙ in hac regula appel. nihil eſt innouandum, ſupplendũ eſt, per iudicem. ſi autẽ agatur reali actione de dñio, tũc fateor, ꝙ non tenet alienatio, nõ ea ratione, qa appellatione pendẽte factũ eſt, ſed qa res eſt litigioſa.

SVMMARIVM.

Appellationis cauſam actor proſequi poteſt non obſt. exceptione excommunicationis, quod eſt mirabile, quando ante ſententiam quandocunq; eadem exceptione repellatur, & quare.

CAP XI.

SIgnificauerunt nobis. [Partem] ſcilicet archiepiſcopi. [Abſoluit] fortè capitulum egerat contra Zepum ſuper fructibus,

ctibus,quos dicebaꝛ pcepiſſe de eccleſia, vel qa ſe paſſus fuerat
io eadē eccleſia intrudi.[altera]Zepi.[in iudicio] ſ. c.proxi.cū
inter. [pperā.]No.ꝙ capitulum primo egit corā archiepo con-
firmationē petendo Petri, quē in ſuū archipresbyterū elege-
rūt,a quo etiā archiepo appellarunt.iterū ſecūda vice agebāt, &
appellationē proſequebanꝛ corā præpoſito S.Stephani. Itē ter
tio agebant corā abbate S.Saluatoris,& cooiudicibus, quia pe
tebāt corā vltimis iudicibus ſententiam abſolutionis p epolatā
reuocari,quia in eo, quod p ſe lata erat,nō poterat ipſum capi-
tulū appellationē proſequi,qa nec ab eo appellauerat. fatuum
,n.eſſet appellare a ſnīa pro ſe lata.Et ita ex hoc eſt argumentū,
ꝙ et actor eām appellationis proſequi pōt, nec ob. ei exceptio
excōmunicationis.aliqui tñ ꝯtriū dicunt,ar.j.c.proxi.vbi dr, ꝙ
exceptio excōmunicationis in qualibet parte litis opponitur,
ergo & poſt appellationē. ſed nos inde excipimus, niſi in cauſa
appel.ar.huius decr.& eſt mirabile,ꝙ actor excōmunicatus ſiveꝛ
que ad ſnīam proceſſiſſet,pōt repelli,& excipi,ꝙ ſit excōmuni-
catus,ne ad ſnīam non procedaꝛ:& tñ non pōt repelli a proſecu
tione ap.ſed hoc ideo eſt,qa ante ſnīam ꝯ ipſum latā,ꝙ repella
tur,nullū damnū hēt per iudicē occaſione ſnīæ, quæ adhuc la-
ta nō eſt,vnde ibi nō læditur æquitas iudicantis: ſed poſtq̄ p ſen
tentiā iudicis quęſitū eſt ius alteri parti,& dānū irrogatū,niſi ap
pellare poſſit,& ap.pſequi,lęderetur ęquitas iudicātis,& abſur
dū eſſet, ſi reo vincēte defendendi ſe per appellationē actor vi-
ctus facultatē habere nō poſſet. ſ.e,cū inter dilec. Itē dicunt q-
dā,ꝙ procurator excōmunicatus poſſit proſequi cām appella-
tionis,qñ principalē cām egit, qa aliter læderetur æquitas iudi-
cātis. Nec obſtat, ꝙ poſſet opponi, ꝙ q appellauit,nō cogitur p
ſequi appellationē.C.de procu.inuitus, & ſ.de procu.non iniu
ſtè.ergo peccat,ſi ſe ingerat familiaritati hominū.j.de cle.ex-
com.mi.c.illud. ergo & iudex peccat, ſi pōt eū prohibere a peccato,
& nō prohibet.2.q.7.negligere. Reſpōdeo, nō peccat ingeren-
do ſe cōmunioni hominū proſequēdo app. qa excōicatus fidē
ſeruare dēt ei,cui promiſit.alij tñ ꝯdicūt. Si autē appellet aliq
noīe alterius extra iudiciū,& ſi rata habeaꝛ ab eo,cuius noīe ap
pellatū eſt,eius ap.tenet:tñ appellationē pſequi nō pōt,qa talis
ap.obtinet vim actionis.itē qui appellauit,ſi excōicatus nō ſit,
ea pſequi nō pōt,niſi fiat procu.de nouo. [pcedatis] remittiꝛ
ad eoſdē iudices,quia partes conſenſerūt,& quia appellās iniu
ſtè appellauerat,vnde remittitur ad eum, a quo appellauit.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio poteſt in qualibet parte litis opponi.*
2 *Reus, qui mandato iudicis cum excommunicato litigat, non peccat.*
3 *Quo caſu ſit ferenda ſententia pro excommunicato.*

CAP. XII.

EXceptionem. [In qualibet.]Hoc locū ha
bet in cā principali:in cā aūt ap
pellationis et actori nō obſtat exceptio excōmuni-
1 cationis,vt no.ſ.pxi. † [Prohibeꝛ] ꝯ ar.ꝙ excōmu
nicatio opponitur actori nō ſolū,q̄ precesſit litē,ſed quæ ſequi
tur litis cont.cū poſſit in qualibet parte litis opponi: tñ qñcun-
que opponaꝛ,et corā delegato abſolui pōt, & in abſolutione e-
ius procedeꝛ ſm tenorē decre.ſ.de of.deleg.prudentiā. §. ſex-
ta.ſnīa autē non retractatur, licet probetur fuiſſe iudex excōica
tus tēpore latæ ſnīæ. j.de re iudi.ad probandū,niſi fortè eſſet pu
blicè denunciatus excōmunicatus,vt ibi. Alij dicūt,ꝙ poſt ſen-
tentiā nō pōt excipi ꝯ eādē excōmunicationē iudicis pp vtili
tatē eorundē,qui apud eū egerunt.ff.de offi.præ. Barbarius.ſed
de excōmunicatione actoris ſecus,inquantū ad hoc, vt ſnīa nō
valeat.ſed quantū ad hoc vt mandeꝛ executioni, pōt excipi, vt
ſ.e.pia.de excōicatione aut rei cōſtat, ꝙ nunquā pōt excipi cō
tra ſnīam pro eo latā.ſ.e.cū inter.j.e.c.venerabilē. imò plus di
cūt quidā, & fortè nō male, ꝙ oīa, quæ fiunt cū excōmunicato
occulto,ſiue in iudicio,ſiue extra,nō retractātur etiā ante ſen-
tentiā.& reſpōdent decre.ſ.de proba.poſt ceſsionē,& ſ.de pro-
cu.c.vlt.ꝙ publicè excōmunicati erāt. vel loquitur de his,q ex-
tra iudiciū acta ſunt,& male, qa tm̄ in fauorē excōmunicatorū
facta ſunt,nec peccat actor,q rem ſuam petēdo participat excō
2 municato.ſ de iudi.intelleximus.j.de ſen.excōmu.ſi verò.† Itē
nec reus,q mandato iudicis cū excōmunicato litigat, qa ſi acto
ri hoc licet excōmunicato cōmunicare,vt ius ſuū cōſequatur,
multo fortius licet reo, vt damnū cauſæ & pęnā iudicis euitet,
ar.11.q.3.qm̄ mul.j.de ſen.excom.ſi verè.[fatigeor] nā ſi ex iu
ſta cauſa et ſcienter omittat, nō cōdemnabit ad expenſas, fortè
quia tunc nō habebat probationes, ſed mō hēt. [Legitimas]
legitimas autē expenſas dicimus, ſi probauerit excōmunicatio
nē,vt cōdemnetur in omnibus expēſis quas fecit ipſe actor,ſiue
reus inducēdo probationes ſuper alijs exceptionibus, vel ſup
principali, vel quolibet alio modo vſq; ad tēpus,quo exceptio-
nē proponit, quia illas fecit propter malitiam proponētis mo-
do,& nō ante exceptionē excōmunicationis.C. de iudic.ſanci-
mus. Sed ad expenſas, quas fecit actor durante probatione ex-

ceptionis excōmunicationis, dūmodo reus ipſam probauerit,
ſuper probāda excōmunicatione nō credimus,ꝙ debeat cōdē-
nari,cū principaliter eas fecerit,ſicut apparet ex ſentētia, quia
repellitur ab agēdo iam excōmunicatus,arg.C.de iud. rem nō
nouā. ſed ſi ꝯtriū probetur,& ſentētietur,ſ.ꝙ non ſit excōmuni-
catus,tūc apparet,ꝙ expēſas,quas fecit ſuper alijs exceptionib.
vel ſup principali,nō fecit, qa tardauit reus pponere exceptio-
nes excōmunicationis:imò fecit eas ppter ſuā vtilitatē, qa be-
ne valebūt ſibi, ac ſi nō eſſet ppoſita exceptio excōmunicatio-
nis,& ideo reus nō condēnabitur ad illas. Sed ſi appareat eum
hāc exceptionē malitioſè proponere,mō cōdemnabitur in ex-
penſis,nō in principio,ſ.quādo proponit,ſed lata ſnīa ſuper ex-
3 cōmunicatione.† [Cōdemnandus] cū enim ſentētia ſuper ex
pēſis ferenda ſit,ſi appareat fraus nō excōmunicati cōtra excō-
municatū,pro ipſo excōmunicato ferenda eſt ſnīa etiā diffiniti
ua,quia in hoc non attēditur fauor excōmunicati, ſed æquitas
iudicantis.ſ.eo.cū inter.[iudicis].ff.de poſtu.quos prohibet.
[Repellēdus] niſi cōtradiceret reus,& peteret procedi in lite
cępta,quod pōt reus petere, poſtquā cōuentus eſt per iudicem,
vel per executorē.C.quomō & qñ iud. in auth.q ſemel. idē vi-
detur dicendū,vbi non eſt conuentus reus, cogitur tamen aliqs
agere,vt ſ.de teſti.ſignificauit,& no.j.qui fi.ſint legi.lator. quī
imò & idē videtur dicendū, etiā ſi reus adhoc ab excōmunica-
to cōuentus nō fuerit,ſed ab eo timet cōueniri,arg.C. de inge.
& manu.diffamari.ſ.q fil.ſint leg.lator. nā ſi ꝯdiceretꝛ,ſequeretꝛ
abſurditas,ſ.ꝙ excōmunicatio prodeſſet excōmunicato,& no-
ceret aduerſario non excommunicato,quod eſſe non debet,ſu
pra de iudi.intelleximus. C.de leg.quod fauore.

SVMMARIVM.

Poſsidere tempore motæ litis, & poſtea ſine dolo deſiſſe poſsidere, idē eſt.

CAP. XIII.

ADuerſario tuo. [Tpe] maximè.n. Idē eſt,
& ſi tēpore motæ litis poſ-
ſidebat,ſed poſtea ſine dolo deſijt poſſidere.ff. de ex-
cep.rei iud.ſi autē,& l.ſi in rem,& l.ſi qs.& C.ad exhi.l. neque.

SVMMARIVM.

Excommunicatus non ſolum cauſam, pro qua excommunicatus eſt, ſed etiā aliam penitus diuerſam proſequi poteſt.

CAP. XIIII.

VEnerabilem. [Ex cauſis] alijs.No.excom-
municatū nō ſolū poſſe proſe
qui appellationē cauſæ pro qua excōmunicatus eſt,
ſed etiā penitus diuerſam. [Impetrare] ſed nunc
pōt petere executionē ſentētiæ, vel officiū iudicis, vel actionē
in factū? Reſpondeo non,quia nec ei debet ſolui debitū. 16. q.
6.auctoritatē.c.nos.c. iuratos,ſecundū quoſdā. nos tamē dici-
mus cōtrarium, ſupra de dolo, veritatis. eſt ergo melior ratio,
quare nō mandatur executioni, quia noua actio competit pro
executione rei,ſcilicet offic.iudi.quod pro actione ponitur ſu-
pra de offic.iudi. c.2.vel actio in factum ex ſentētia.C.de rebus
credi.actori.excōmunicatus autem has actiones, vel alias intē
tare non poteſt,quāuis valeat conueniri, ſupra de iudic.intelle
ximus.cū igitur hæc petitio locū non habeat ſine actione, & ex
communicatus aliquam actionē nequeat intentare, ſequitur,
quod nec ſententiam executioni mandari poteſt petere. item
& quia non læditur æquitas iudicantis,quia rectum iudicauit,
& ſi ſententia executioni nō mandatur, quæ multotiens per a-
lium executioni mandatur. ff.de re iudica.a diuo, in principio,
ſupra de officio deleg. ſignificaſti,& quia uſque ad 30. annos
poteſt facere ſe abſolui,& tunc executioni mandabiꝛ.alij tñ di-
cunt ſnīam pro excommunicato latam executioni mandandā.

De præſcriptionibus. Rub. 25.

SVMMARIVM.

Præſcriptio an currat heretico in hereſi permanente.

CAP. I.

PLacuit. [Trienniū] 16.q.3.Placuit.2.ꝯ.ſol.
hic,qñ nō fuit præmonitus,ibi ꝯ.vꝛ
ponitꝛ ibi tps, poſtq̄ licet alijs epis populū hęreti
cū lucrari.hic autē poſtq̄ nō pōt repetere,& cur
rit tñ breuis pſcriptio ꝯ eccleſiā in fauorē fidei.
Si aūt ꝯ, nōne pōt cōueniri æconomus ec.vacā
tis.12.q.2.c. Vulteranæ: ergo eadē rōne currit præſcriptio.ff. q.
ex cau.in integ. reſti.is qui rei j.reſpo.So.nō ſequitur,pōt age-
re,& cōueniri per procu. vel aliū, ergo currit cōtra eū præſcri-
ptio,inſtātia in pupillo & minore. C.de præſcr. 30.ann.ſicut in
rē,& minori eccleſia ꝯparatur. [fuerit] prædicta habent locū,
vbi eps ei manſit catholicus,& locus factus eſt hęreticus. hic au
tē loquiꝛ, qñ eps factus ē hæreticus, & aliquis locus diœce.eius
eodē mō. namtūc nō currit pſcriptio illi epo in hęreſi pmanē-
ti: ſed poſtquàm conuerſus fuit, incipit currere contra ipſum.

S V M M A R I V M.

1 *Præſcriptio an currat in re inuaſa.*
2 *Præſcriptio quib. proteſtationibus interrumpatur inter principes.*

CAP. II.

NIhil prodeſt. [Forali] .i. cōtentioſo iudicio. [ſcripſiſſe] & hoc facit ex ſupra
bũdanti iuſtitia, quia ſi taceret, nō peccaret. [præiudi-
ciu] niſi eſſet taciturnitatis 100. ann. 16. qō. 3. §. poteſt, infra c.
1 cũ nobis, auth. vt Roma. eccleſia. † vel dic, quòd loquitur in re
2 inuaſa, vbi non currit præſcriptio. 16. quæſtio. 3. licet. vel dic, ꝙ
vnus princeps contra alium per tales proteſtationes interrum-
pit præſcriptionem, cum non ſit alius, coram quo conueniatur,
argumen. C. de an. exceptio. vt perfectius.

S V M M A R I V M.

Præſcribit quando eccleſia contra aliam, quot anni neceſſarij ſint.

CAP. III.

SAnctorum. [Vt oēs poſſeſſiones] ideſt oīa iura prouincialia. [ſingula] .i.
ad ſingulos archiepōs ratione prouinciæ ſuæ. [a q-
bus] fratribus. [Triginta] ɔ̄ laicos, qa vnus archieps
in aliena prouincia aliqñ ēt ɔ̄ laicos aliqua p̄ſcribit. nã ſi vna ec
cleſia ɔ̄ aliã p̄ſcribat, neceſſarij ſunt 40. ann. j. eo. de quarta. ſed
melius vr̃ dicere, ꝙ vnus archieps ɔ̄ aliũ ſpatio 30. an. iura ꝓuin
cialia p̄ſcribat, & loqr̃ ſm antiqua tps. [ſynodali] ſynodalis. n.
ꝓclamatio ad īterruptionē ſufficit, ar. C. de an. excep. vt pſectius.

S V M M A R I V M.

1 *Seruitus ruſtica quib. caſibus & quot annorum præſcriptione amittatur.*
2 *Seruitutes & iura, quali præſcriptione, & quibus caſibus acquirantur.*

CAP. IIII.

DE quarta. [Clericus] qui bona fide poſſidet, puta in alterius locũ ſucceſſit. ff. de
1 te iud. ꝙ in alterius, vel alio legitimo mō. † [Quadra-
genaria] ſm legē ſeruitus ruſtica, quæ nō hēt interuallũ, vel ha-
bet modicũ, puta horarũ, vel dierũ, amittitur præſcriptione x.
an. inter præſentes, & 20. inter abſentes. Si autē habet interual-
lũ annorũ, vel menſiũ, tunc duplicar̃ tēpus, videlicet vt inter ꝑ-
ſentes neceſſarij ſint 20. ann. inter abſentes 40. ar. ff. quēad. ſer.
amit. ſi ſit. C. de ſer. l. fi. alij tñ dicunt, ꝙ nō ſunt neceſſarij ēt in-
ter abſentes niſi 20. anni. Idē ēt intelligimus, ſi hēt interualla ſe
ptimanarũ, quia odia ſunt reſtringēda. ff. de liberis, & poſth. cũ
quidã. Quidã autē dicũt, ꝙ hæc diſtinctio nō hēt locũ ſm cano
nes, ar. hic, vbi apparet, ꝙ tēpus in hac præſcriptione decimarũ
nō duplicatur, & m̄ hoc ius. ſ. ꝑceptionis decimarũ hēt īterual-
lũ magni tēporis. ſed certè nobis ɔ̄triũ vr̃, ꝙ hoc ius nō hēt inter
uallũ horarũ aliquod, imò quaſi continuã cãm hēt, cũ quotidie
poſſint & debeãt recipi decimæ nō ſolũ perſonales, ſed & præ-
diales, cũ & prædia quotidie aliquos fructus producere poſſīt,
& quotidie quarta epis eſt ſoluenda. Et idē dicimus de iure eli-
gēdi, quia quotidie parata eſt vacare eccleſia, arg. eius, quod dr̃
de ſtillicidio. ff. de ſerui. vrba. præ. l. foramē. & ideo ſufficiũt 40.
anni, vt hic, & ī. de cã poſ. cũ eccleſia, & c. cũ olim, & ã. de elec.
Cumana. Si autē eſſet ius, qđ interuallũ certũ & deputatũ ab ho
mine, vel a iure reciperet, quale eſt, ꝙ oī anno partē oblationũ
in die dedicationis, vł feſtiuitatis recipiat. 18. q. fi. Eleutherius.
10. q. 3. nec numerus, vel ꝙ annuatim aliud ſeruitiũ recipiat. j.
de cen. cũ venerabilis, & hoc ſm eos, q dicũt tēpus duplicandũ,
neceſſarij ſunt 80. an. ſeruitutes ēt vrbanorũ prædiorũ amittun
tur tpe, ſi id interueniat, qđ dr̃ ff. de ſer. vrb. præ. hæc autē iura.
2 † Circa acquiſitionē aũt ſeruitutũ, vel ēt hmōi iuriũ no. ꝙ ſi ſer
uitus, vel ius, de quo agit̃, hēt perpetuã cãm atq; ɔ̄tinuã, vt aquę
ductus, cũ aqua ducit̃ ſine intermiſſione, vel quaſi ꝑpetuã, vt ī
caſib. ã. dictis, currit præſcriptio 10. ann. inter pñtes, & 20. inter
abſentes ad ſimilitudinē rerũ immobiliũ. C. de ſer. l. 2. C. de prę
ſcrip. lon. tem. l. vlt. ſed hæc eſt dr̃ia, qa in reb. immobilib. requi
ritur titulus, vt ibi: ſed in ſeruitutib. ſiue iurib. nō eſt neceſſarius
titulus. ff. ſi ſer. vin. ſi quis diu, & no. j. eo. ſi dili. & incipit curre-
re hoc tp̄s ex quo cępit vti illo iure nō vi, nō clã, nō ꝑcario, ſciē-
te illo, cui ſiebat ꝑiudiciũ, & nō ɔ̄dicente, ſed tacente, & hoc ip
ſum ꝓbare dēt, vt quidã dicũt. ff. quēad. ſerui. amit. l. fi. ff. de iti.
ac. pri. l. j. §. Iul. Si aũt nō hēt ꝑpetuã cãm & cōtinuã, vt eſt via, &
ſeruitia extraordinaria, q̄ ab alijs recipiũtur, nō præſcribunt̃ niſ
ſi tanto tpe, cuius nō extat memoria. 10. q. 3. quia. & 100. diſt. ɔ̄
morē. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. 2. & l. 2. §. antep. ff. de aqua quot. &
æſti. l. hoc iure. §. ductus. vel ibi quia ducit̃ de flumine publico,
exigitur tã longa prę ſcrip. ius autē percipiendi decimas de fru
ctibus fundi ɔ̄tinuam cãm hēt; ſed ius percipiendi decimas de
grano, vł vino tm̄, de oīb. minutis tm̄, vł ɔ̄ſimiliũ tm̄, nō hēt ꝑ-
petuam cãm, quia hæc certis temporibus percipiuntur, & alijs
temporibus poſſunt aliæ percipi, vt hic, & not. infra eod. ad au
res. ⸢quadragenaria⸣ vt 16. quæſtio. 3. quas actiones.

S V M M A R I V M.

Bona fidei præſumitur, niſi contrarium probetur.

CAP. V.

VIgilanti. [Dierũ]. ff. de act. & ob. obligationũ. §. placet. [malæfidei] & dr̃ quilibet bonę
fidei, niſi probet̃ ɔ̄. ff. de mi. inter. §. vlt. C. de euic. l. pe.
& ſm l. ſecus. C. de præſcri. 30. an. ſi quis emptionis. 16. q. 3. prę-
ſcriptione. [cognitis] C. de an. excep. l. vlti. ipſi vero dño ſcien-
ti, ꝙ ab alio poſſideant̃. vel. i. ꝙ cognoſcit poſſeſſor eas eſſe alie
nas. [latentibus] ipſi vero domino ignorãti, ꝙ ab alio poſſideã-
tur. vel. i. quas poſſeſſor ignorauit alienas, & ſupple qñcunq; an
te ɔ̄pletã præſcriptionem. [non habere] ſi mala fide poſſident.

S V M M A R I V M.

1 *Præſcriptio 40. ann. currit in decimis: & quare.*
2 *Præſcriptio quibus caſibus exceptionem pariat, & quibus actionem, & contra quos.*

CAP. VI.

1 AD aures. [Decimis] † & ita habemus, ꝙ præſcri ptio 40. an. currit in decimis, cũ videre
tur, ꝙ tp̄s duplicari dēt, ex eo ꝙ (ꝑut frequētius) ſemel
tm̄ ī anno colligunt̃. ff. quēad. ſer. amit. ſi ſit ɔ̄ſti. Sed tu videas,
ꝙ ſi hoc verũ ſit de grano, & vino, tñ ius ꝑcipiēdi decimas & cã
ɔ̄tinua eſt. [Poſſidētis] & hmōi. ſ. q p̄ſcripſerat. nã & ſi hic cadit
a poſſeſſione, & alius, q̄ dñs, vł verus diœceſanus poſſideret, ha
beret vtilē vēdicationē decimarũ, ex quo bona fide poſſidebat.
2 C. de præſcri. 30. an. l. vlti. ibi, eã tñ. † imò plus ſm leges, quia ēt
ſi mala fide præſcrip. 30. an. hēret exceptionē, & ēt in aliquibus
caſib. actionē, ſ. ɔ̄ raptorē, furē, & eũ, q ob ſuã contumaciam paſ
ſus eſt miſſionem in poſſeſſionem. C. de præſcri. 30. an. ſi quis.

S V M M A R I V M.

Laicus contra eccleſiam quanam præſcribere non poteſt.

CAP. VII.

CAuſam, quę inter. [Cōceſſione] ita ꝙ in eis habeat titulũ, ſicut
clericus. In alimoniã aũt ɔ̄cedi pñt pauperib. x. q. j. c. j.
& vlt. [Decimas] hæc ſunt, q̄ p̄ſcribi non pñt, decimæ a laico, vt
hic. 16. q. 3. §. pōt, eccleſia a laico, limes. 16. q. 3. licet. itē tributũ,
vł cuiuſlibet p̄ſtatio. C. de p̄ſcri. 30. an. ɔ̄petit. itē ꝓcuratio debi
ta rōne viſitationis. j. eo. cũ ex oſ. itē obedientia ɔ̄ maiorē. j. eo.
cũ nō liceat. itē p̄hēda, vel beneficiũ. 16. q. 3. cle. itē liber homo.
16. q. 3. §. pōt etiã & aliter, ver. nã liber homo. C. de præſcri. quæ
pro li. l. vlti. [detinere] ciuiliter. [præſcribere] quam nemo obij
cit, niſi poſſeſſor. ſupra de probatio. ex literis. ff. de vſuca. l. 3.

S V M M A R I V M.

1 *Præſcriptionis interruptio naturalis quæ ſit.*
2 *Præſcriptionis interruptio ciuilis quot modis fiat.*

CAP. VIII.

1 ILlud. [Quadraginta] ī. eo. de quarta. 16. q. 3. quas actio nes. [triennalē] 16. q. 3. per ſingulas. ī. eo. ſancto
rũ. [Interruptionē] † eſt, n. interruptio nãlis ꝑ inũdationē
maris, vel fluminis, & ꝑ deiectionē, & expulſionē, & forte alijs
2 modis. ff. de acq. pol. q vniuerſas. §. j. & ff. de vſuca. nãlis. † itē eſt
interruptio ciuilis ꝑ libellũ principi oblatũ in annalib. actioni-
bus, ar. C. qñ li. prin. ob. l. j. itē per lit. conteſt. 16. q. 3. §. pen. ver.
is autē. Itē per reſcriptũ a principe datũ & reo inſinuatũ. C. de
præſcrip. 30. an. ſicut itē per proteſtationem. 16. q. 3. præſcript.
ver is autē. C. de anna. excep. l. vt per. ſupra eo. nihil. item per ſo
lutionem vſurarum. C. de præſcrip. 30. ann. l. ſi quis. Item ꝑ ſy-
nodalem proclamationem. ſupra eo. ſanctorum. Itē per ſecun-
dam cautionem ſactam a debitore. C. de præſcri. 30. an. cũ no-
tiſſimi. Item per denunciationem ſactam colono. C. vbi in rem
act. l. 2. & in iſtis caſib. oportet de nouo præſcriptionē incipere.

S V M M A R I V M.

Præſcribi an poſſint fines agrorum, præbendarũ, parochiarũ, et prouinciarũ.

CAP. IX.

QVia. [Finibus] nota pręſcribi fines agrorum. 16. q. 4. volumus, & prębendarum. ī. de prob. ex literis.
ſecus autem in finib. parochiarũ, & prouinciarũ. j. de
paroch. c. pen. [p̄ſentia] ff. finiũ regun. ſi irrup. C. fi. regũ. l. ſi qs.

S V M M A R I V M.

1 *Præſcriptio non habet locum tempore hoſtilitatis.*
2 *Hoſtilitas, vel ſchiſma, nunquid ſi ſuit in medio 40. ann. an id tempus ipſo iure ſubducatur.*

CAP. X.

EX tranſmiſſa. [Parochiani] .i. parochialia iura ſibi reddere debēt, vt decimas, &
oblationes ecclię de Cam. rōne. ⸢hoſtilitatis⸣ ſiue vna
die tm̄, ſiue plurib. annis fuerit hmōi hoſtilitas, locum hēt hec
dormitio p̄ſcriptionis. itē locũ hēt nō tm̄ ſm canones & ī eccle
1 ſijs, ſed ēt ſm leges & in laicis. † ⸢Hoſtilitatis⸣ talis, ſ. ꝙ ñ redde-
bat̃ ius ī terra ꝑꝑ hoſtiũ īpetũ, & iō ñ potuit petere decimas, &
oblatiōes, & iō p̄ſcriptio īterrupta erat nãliter, ff. de aeq. pol. q v-
ni, §. j. & a & de vſuc. nãliter. Alij dicũt, & fortè melius, ꝙ nec ī
iſto caſu, nec in ſeq. qui notant̃ in hac eadē glo. interrumpitur

præſcriptio, qa ſic oporteret, ꝙ de nouo finita hoſtilitate p 40. ann. præſcriberet, vt no. ī. eo. illud, in gl. eſt interrup. ſed dicũt,
a ꝙ hoc tẽpore dormit ᵃ præſcriptio, ita ꝙ nõ currit. ſed finita hoſtilitate tẽpus ſequens hoſtilitatẽ ꝯtinuabitur cũ præced. & ſic fiet perfecta præſcriptio 40. ann. ſubducto tẽpore medio, j. eo. auditis. ſecus autẽ, ſi pp vſitatas ferias ſolẽnes, ſ. indictas, vel repentinas, quod plus eſt, nõ reddatur ius, quia tũc tẽporis bene currit præſcriptio, licet dari poſſet reſtitutio tẽporis, quãto fuit cauſa rei pub. abſens, ſi tẽpore feriarũ repentinarũ cõpleta eſſet præſcrip. in vſitatis autẽ ſecus, qa præuideri poterũt, idẽ eſt, ſcilicet ꝙ nõ currit præſcriptio, ſi ius nõ redditur pp defectũ iudicis, vel rei, ff. ex quib. cau. ma. in integ. ſed & ſi, per totũ, ſcilicet
b vſq; ad §. quod verò. neceſſe ᵇ tamẽ eſt, ꝙ doceat ſe voluiſſe agere, ſed pp cauſas prædictas nõ potuiſſe, ff. ex quib. cau. ma. in integ. ſed & ſi, §. ſi feriæ. vnde ſibi vtile eſt, ꝙ ſuper hoc proteſtet, C. de an. exc. vt pſce. de offi. ordi. paſtoralis. no. ꝙ totũ tp̃s malè alienãtis & dilapidantis ſubducit de præſcriptione. 16. q. 3. ſi ſacerdotes. itẽ tẽpus hoſtilitatis, & captiuitatis, vt hic. 16. q. 3. pia, & c. porrò. itẽ tẽpus puerilis ętatis, C. qui. ea cau. in inte. reſt. nõ eſt. neceſ. l. vlti. C. de præſcr. 30. an. ſicut. itẽ tp̃s vacationis, & hęreſis pręlati, ī. eo. c. j. j. e. auditis. itẽ tẽpus vitæ patris, C. de bo. q li. quacũque. itẽ tẽpus vitæ mariti, C. de iu. do. in rebus. itẽ tempus ſchiſmatis, j. eo. cũ nobis. itẽ in rebus, q̃ ſub cõdõne debentur, nõ currit præſcriptio, niſi a die extantis cõdõnis, C. de pſcr. 30. an. cũ notiſ. §. illud. itẽ tẽpus ſuſpẽſionis, excõmunicationis,
2 j. de põ. præ. & eccl. nõ va. quia diuerſi. † Cõſueuit hic quęri, ſi in medio 40. an. fuerit ſchiſma, vel hoſtilitas, vel aliqua de cauſis præced. an id tẽpus ipſo iure ſubducatur. ꝙ nõ ſubducatur, ſed dẽt reſtõ, C. de teſta. mi. l. 1. & l. ignorare, ff. ex qui. cau. ma. ab hoſtib. & §. vlti. & l. ſeq. nos tamẽ dicimus ꝯ. ſ. ꝙ prædicta tẽpora ſubducũtur ipſo iure ſine ĩ inte. reſt. vt patet in ſuis cõcordãtijs, ſ. aſsignatis. & illæ leges nõ ꝯdicunt, q̃ loquunt in integ. reſtu. dãda abſenti cã reipub. vbi bene currit præſcriptio, ſed datur reſtitutio tẽporis abſentię, ſi cõpleta ſit pręſcriptio in eius abſentia tm̃, vel in modico tẽpore poſt reuerſionẽ & nõ aliter, quia beneficiũ in integ. reſt. cũ ſit extraordinariũ, eſt reſtringendũ, vt patet C. de mino. in cauſis, & ſimiliter pſcriptio eſt odioſa, vt patet ī. eo. vigilãti, & idcirco, quantũ fieri põt, reſtringenda, ar. ff. de lib. & poſth. cũ quidã. bene ergo eſt, ꝙ in cauſis ſupradictis retardatur vſuc. ne currat, & ideo non eſt neceſſaria reſtitutio, & iuſtũ eſt in abſente cauſa reipub. ex quo currit pręſcriptio ꝯ ipſum, ꝙ p beneficiũ in integ. reſt. iuuari debet, ex quo ei mederi aliter non põt. adiuuabitur autẽ, quantominus põt, ſaluo iure in integ. reſt. & ideo ſi nõ poſt modicũ, ſed poſt magnũ tẽpus poſt reuerſionẽ cõputandũ cõpleta ſit pręſcriptio, nõ reſtituetur. melior rõ vr̃, quia quãdo nõ fuit cõpleta pręſcriptio ĩ abſentia, nec in modico poſt, nõ fuit lęſus ꝓpter abſentiã, & idcirco non datur reſtõ, quę nõ datur niſi lęſo, C. de in integ. reſt. minoribus. ff. de vi & vi ar. nam poſtea. §. ſi minor: ſed in caſib. ſupradictis nõ eſt neceſſaria in integ. reſt. quia nõ currit pręſcriptio, ſed dormitat, & ideo ſine reſtitutione aliqua in integ. ſubducitur de pręſcriptione illud tẽpus. Si autẽ vis opin. Bul. tenere, nõ oportet diuerſificare inter in integ. reſt. & deductionẽ tẽporis. & no. ꝙ in pręedictis caſib. vbi dicit dormire, ſiue nõ currere pręſcriptionẽ, ſi vult, licitũ eſt interrũpere pręſcriptionẽ ſiue litis cõteſta. vbi agere põt, ſeu proteſtãdo in caſibus, vbi ſola proteſtatio ſufficit, vt ſupra de offi. ordin. paſtoralis, in fin. C. de anna. excep. vt perfectius. illud enim eſt beneficiũ a iure cõceſſum, ꝙ in aliquibus non currit pręſcriptio, & non tollit maius beneficium, ſcilicet quòd interrumpat pręſcriptionem.

ADDITIONES.

a ¶Dormit. Adde, quòd hoc refert & ſequitur Pet. de Ancha. in conſ. 444. incip. primò eliciamus, colum. 10. ante medium.

b ¶Neceſſe tamen eſt. Adde Abb. qui iſta dicta allegat in c. plerunque, circa fi. ſupra de reſcrip. & Bar. in l. de pupillo, §. ſi quis ipſi prætori, ff. de no. ope. nunc.

CAP. XI.

ACcedentes. [In talibus]. ſ. in procurationib. legatorum ſedis Apoſto. & quę ratione viſitationis debentur, in alijs autem ſecus. 18. quęſtio. vltima, ca. penulti. & vltimo.

SVMMARIVM.

Præſcribere non poteſt, qui in ſeipſo poſſidere non poteſt.

CAP. XII.

CVm non liceat. [A capite.] 12. diſtinct. non licet. {pręſcriptione} intelligo, qnando non diſſitentur archiepiſcopum ſuum eſſe pręlatũ, ſed tñ nolunt ei obedire, & ſic non eſt ꝯ. j. de priui. cũ olim. vel dic, ꝙ ipſi clerici non poſsũt pręſcribere iura hic poſita, quia ea poſsidere in ſeipſis non poſſunt, vt no. j. eo. auditis.

SVMMARIVM.

1 *Cenſuali libro fides adhibetur.*

2 *Eccleſia dicitur habere directum dominium, vaſallus autem vtile.*

CAP. XIII.

AD audientiam. [Caſtellanus] q & dominus. [probandũ] ad probãdũ conceſsionẽ ſibi factã inducebat priuilegiũ. ad probandũ verò iura, quę ſibi cõceſſa erant, inducebat cenſualẽ librũ, & alia. † [Cenſualẽ] not. credi cẽſuali libro.
1 ſic C. de fid. inſtru. auth. ad hęc. 30. q. 1. peruenit, ff. de iure fi. in fraudẽ, §. quoties, ff. de proba. cẽſus, C. ad Tertul. l. vlti. [credẽtes] dicebatur, ꝙ notarius falſauerat dicta teſtiũ, quos Matheſelon produxerat, & quibus dicebat ſe multũ inniti. ſed ſpeciale eſt in actis, vt ſoli notario credat, niſi probetur cõtra, vt no. ī.
2 de proba. poſt ceſsionẽ, & ea. qm̃. † [Principaliter] quia eccleſia habet directũ dominiũ, vaſallus vtile. & intelligo hoc verũ, vbi agitur de iure eccl. Roma. diminuẽdo. ſecus autẽ, ſi vterq; confiteretur ius Rom. eſſe eccleſię quo ad directũ dominiũ, ſeu etiam quo ad vtile, & non aduerſarij. & eſt no. quòd licet contra Matheſelonem curreret pręſcriptio 30. ann. quia tamen cõmuniter pręiudicaretur & ipſi & eccl. Roma. neceſſaria eſt pręſcriptio 100. ann. ff. quemad. ſer. ami. ſi communem.

SVMMARIVM.

1 *Cum de ſubiectione aliquorum agitur, contra eos agitur, qui dicunt eos ſibi ſuſpectos.*

2 *Ad quem pertineat defenſio eccleſiæ, cum de ipſius libertate agitur.*

3 *Poteſt abbas præſcribere iura epiſcopalia in aliquibus ſuis capellis.*

4 *Non poteſt abbas, nec capella per ſe præſcribere contra obedientiam, vel viſitationem.*

5 *Interruptio quonam modo fiat.*

6 *Deiectus videtur abbas, qui ideo iure deiectionis non vtitur, quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli.*

CAP. XV.

1 AVditis. [Abbatẽ.] † Hic not. ꝙ cũ agit de ſubiectione aliquorũ, agitur ꝯ eos, q dicũt eos ſibi ſubiectos. j. e. cũ olim. 16 q. 3. inter. ī. de ele. querelã. j. de cenſi. cum inſtãtia. ff. de lib. exhi. l. vlti. ff. de ſerui. l. vlti. itẽ dicũt quidã, ꝙ põt conueniri ſubditus. j. de app. ad audientiã. ī. vt lit. non cõt. quoniã. 12. q. 2. quicũq; militũ. ff. de vſur. l. hactenus. ſed ſentẽtia cõtra vnũ lata nõ pręiudicat alij. j. de re iudi. cũ ſuper cõtrouerſia, & c. ſuborta. ff. de liber. cau. ſi pariter. verũ eſt, quod hic dr̃ in hac gl. ſnĩa ꝯ vnũ lata aliquãdo nõ pręiudicat, quãdo cõtra eũ agitur, ad quẽ ſecũdo loco ptinet actio, vel defenſio. j. de re iudi. cũ ſuper cõtrouerſia. ſed ſi lata eſt ſentẽtia cõtra eũ, ad quẽ primo loco pertinet defenſio, pręiudicat ei etiã, ad quẽ ſecũdo loco pertinet defenſio, ſi ſciat
2 cauſam, & nõ aliter. ff. de re iudi. ſępe, j. de re iudi. quãuis. † Et dicũt quidã, ꝙ primo loco pertinet defenſio ad pręlatũ, cui ſubiecta eſt eccleſia, quãdo agitur de ipſius libertate, vel ꝙ alij ſit ſubiecta, q̃ ad miniſtrũ eccleſię: ſecus, ſi agitur de poſſeſsionib. Alij dicũt, & fortè melius, ꝙ hic nõ dr̃ primo loco pertinere ad vnũ, & ſecũdo ad aliũ, ſed plenè ad vtrũq; & ęqualiter pertinet defenſio. C. de lib. cau. principaliter. nec vnius ſentẽtia alij pręiudicat, niſi ſciuerit, & defenderit, qa tunc pręiudicat. j. de re iudi. quãuis. ff. de re iudi. ſępe. §. pe. in cõpoſitione tamẽ, & tranſactione vr̃, ꝙ etiã ſi vtroq; ſciẽte facta eſt trãſactio, nõ pręiudicat, ar. ſupra de trãſac. cõtingit. & bene dr̃ cõpetere actio iſta nõ ſolũ cõtra illos, qui detinẽt ſubditos, ſed & cõtra ſubditos, qui nõ obediũt. j. de re iudi. cũ ſuper, de confir. vtili vel inutili, cũ dilecta, quia qua rõne faciũt, quominus poſsideãt, cũ non obediũt, eadẽ rõne poſsidere videnť iura, quæ in eis petuntur, ſicut dicit in cõfeſſoria. ff. ſi ſer. ven. ſi quis, & l. ſicuti. §. ſed ſi quęritur. ff. ſi vſuſf. peta. l. j. in prin. Cõtra poſsidentes autẽ cõſtat, ꝙ rectè ꝯ eos agitur, vt hic. itẽ nota, ꝙ aliquãdo aliquis poſsidet iura aliqua, vt cũ aliquis poſsidet iuriſdictionẽ in aliquos, vel cũ poſsidet aliquã libertatẽ, verbi gratia, ꝙ nõ tenetur ire ad conciliũ, vel ꝙ poſsit ordinari, & benedici, a quo maluerit epõ, & cõſimilia iura, vt j. eo. veniẽs. aliqñ autẽ nullũ ius poſsidet aliquis, ſed alius in eo poſsidet aliqua iura, ſicut monaſteriũ, de quo hic agitur, dicebat ſe poſsidere & habere aliqua iura in quibuſdã ecc. & tñ eccleſię illę nõ poſsidebant in ſe illa iura, qa nullus põt in ſe habere ſeruitutẽ, vel ius. nec mirũ, quia nec iure ꝓprio. ff. de ſer. vrba. prędio. in re cõi. Et in hoc caſu vltimo hoc habet locũ, quod diximus hic, ſ. ꝙ cõpetit actio ad hęc iura ſic poſſeſſa ꝯ vtrunq;, ſ. ꝯ poſsidentẽ, quia poſsidet, & ꝯ nõ poſsidentẽ, ſed inique poſsidentẽ iura, qa auctorẽ nõ patitur iure ſuo vti, & hic vterq; admittitur ad defendendũ litẽ, & adſiſtẽdũ defendenti, & ad appellandũ, vt no. j. de re iudi. cũ ſuper, quia nõ tm̃ pręlatorũ intereſt nõ perdere iura, q̃ habẽt in ſubditis, ſed ſubditorũ intereſt etiã non mutare dños. Sed in primo caſu, ſ. qñ agitur ꝯ aliquẽ tanquã ꝯ poſsidentẽ iura in alio, vel defendentẽ libertatẽ ſuã, tũc pręlatus talis actoris, vel rei nõ põt cõuenire, vel conueniri, nec aſsiſtere cõuenięti, vel cõuento, nec appellare, quia eius nõ intereſt. 2. q. 6. nõ ſolẽt. Quid. n. intereſt epi dięceſani, ſi ſuus clericus vadat ad conciliũ alterius, dũmõ ſibi nihil detrahatur,

haĩ, vel ſi cui neiĩ ab eo iuriſdõ, quã diœc. eṗs nõ cõtendat ſuã,
nec ad ſe teneri, & ſi de hoc agi poſſet alia via, agereĩ, vt no. j. de
appel. dilectus. [præſctipſiſſe] illud, ſ. ꝙ poſsidere põt, & inſtõ,
& deſtitutio, & alia de quib. eſt ẜ. de of. ord. conquerẽte. illa au
tẽ, quæ poſsidere nõ põt, vt ordinare clericos illius monaſterij,
& cõſecrare eccleſias, & hmõi, præſcribere non põt. ẜ. eo. cãn.
[libertare] ab actione iuriũ regaliũ. [Per illa.] Cęleſtinus. n. e-
xemerat ab eṗali iuriſdõne loca, q̃ Hen. & Of. reges libertati do
nauerũt, cũ aũt dubitareĩ, an vallis de Eueſcan, in qua eṗs ius e-
piſcopale petebat, eſſet de illis locis donatis libertati per reges,
mãdat Papa inſpici priuilegiũ Regũ, & ſi de illis fuerit, appatet
ꝙ ẽt per Papã illa vallis exẽpta ſit. hæc ꝑbanĩ per hanc decre. &
ẜ. de in integ. reſt. audiis. [defecerit] ſ. exceptionẽ. [per priuile-
giũ] & ſic remaneat ſola p̃ſcriptionis ꝑbatio. nota hic ꝓponi in
vno facto duas ꝯrias defenſiones, ſ. priuilegiũ, & pręſcriptionẽ.
Huius tõnẽ no. ẜ. de escept. cũ vene. j. e. cũ olim. ꝯ. ẜ. de fide in-
ſtru. inter dilectos. & intelligiĩ ꝓponere ſub diſiunctione, qa ſi
vnũ nõ poterit ꝑbare, aliud probet. C. de excep. ſi quidẽ, ar. C.
de excep. nemo. ff. de inof. teſt. ꝯ veterani. §. ſed nec impuberis.
quidã dicũt, ꝙ ſimul ꝓponere non põt, ſed de vna ad aliã tranſi
re põt, ar. ẜ. de teſt. ex tenore. 24. q. 1. quiſquis. ẜ. de excep. cũ ve
nerabilis. ẜ. de iudi. examinata. C. de tranſ. interpoſitas. ff. de ac
quir. poſ. naturaĩr. ff. de reg. iu. nemo. ff. de bo. poſ. ꝯtab. ſimpli-
3 citer. arg. ꝯ. C. de non nu. pec. auth. ꝯ qui ꝓpriã. † [Sup tẽpore]
no. abbatẽ p̃ſcribere poſſe iura eṗalia in aliquib. ſuis capellis. &
dicunt quidã abbatẽ non aliter p̃ſcribere, niſi ipſe tẽpore p̃ſcri-
ptionis alij de illis iuribus reſpõdit, vel alij ſubfuerit. j. de priui.
cũ olim. C. de fun. patri. l. vlti. ſi. n. nõ ſubfuiſſet, nõ p̃ſcriberet.
ẜ. e. cũ non licet, accedẽs. ſed nos nõ dicimus neceſſe eſſe abba-
tẽ alij ſubeſſe, & capellas, in quibus fit præſcriptio, vt hic, & j. e.
cũ olim. imo plus dicimus, ꝙ etiã capellæ ſi nõ ſubſint alij, ea q̃
poſsidere poſſent, præſcribere poſſunt, puta quartã decimarũ,
& mortuariorũ, & conſimilia. ẜ. eo. de quarta, ex tranſmiſſa, ar.
4 j. de ſepul. certificari. † Cõtra obediẽtiã autẽ, vel ꝯ viſitationem
nõ poſſunt præſcribere nec capellæ ꝑ ſe, nec abbas, niſi alij obe-
diãt, quia in ſe nõ poſſunt ea poſsidere. nemo. n. ſibi ex neceſsi-
tate obedit, vel ſe viſitat, & ſic de cõſimilibus. j. c. proxi. ff. de ar
bi. l. penul. ff. ad Trebel. ille a quo. §. tẽpeſtiuũ. & ideo requiriĩ,
ꝙ nõ nomine ſuo, ſed nomine alterius, cui exinde reſpõdent, &
ei ſubiacẽt, hoc præſcribant, vt infra eo. ca. proxi. & ẜ. eod. ca. in
prin. [exceptionẽ] ſ. interruptionẽ ꝑ vacationẽ ſedis, vel potius
deductionẽ tẽporis, qa dormit p̃ſcriptio. [exceptionẽ.] Hĩc col
ligunt quidã, ꝙ ſi abbas ꝑbauit ſe generaliter p̃ſcripſiſſe ius eṗa
le in aliquib. eccleſijs etiã nõ expreſsis capitulis exceptionis, ſi
eṗs dicit medio tẽpore ſe aliqua exercuiſſe, & ſic in aliqb. inter
rupiſſe præſcriptionẽ, illã interruptionẽ ꝑbare dẽt. ſed ꝯriũ vĩ,
quia ſi ꝓ abbate facit p̃ſcriptio, ꝓ eṗo facit ius cõmune, quod
plus eſt & fauorabilius. vnde vĩ, ꝙ ſemper iudicandũ ſit pro epi
ſcopo, niſi in capſis, de quibus abbas ꝑbauerit ſpãliter, ar. in fi.
huius decre. & j. e. cũ olim. Solu. ſi teſtes, vel ꝑbationes eṗi dice
rent ipſum exercuiſſe iura eṗalia, & teſtes abbatis illud idẽ di-
cunt de abbate, p̃ferenĩ teſtes eṗi, qui veriſimiliora dicũt, quia
iuri cõmuni cõſonant, ar. ẜ. de proba. licet, dũmõ in alijs ſit pari
tas. Si verò teſtes abbatis generaliter dicerent abbatẽ exercuiſ-
ſe oĩa iura & teſtes eṗi tm̃ probarẽt eccleſias ſitas in diœc. eṗi,
& ꝙ exercuit eṗalia, nec dicerent oĩa, tunc oĩa eṗalia adiudicabũ
tur abbati, niſi de aliquib. ſpãliter eṗs probauerit, vel niſi in ali-
quo probauerit interruptionẽ, quã forte ſufficit probare per
duos teſtes, licet abbas generaliter probauerit ꝑ plures, ar. ẜ. ea.
illud. hoc nõ placet: prudẽter tamẽ faciet examinator teſtiũ, ſi
de ſingulis capellis iuris eṗalis interroget teſtes abbatis, & tũc
nõ valebit abbati præſcriptio, niſi in capellis probatis, vt hic in
fi. & j. e. ca. cũ olim. põt etiã dicere eṗm probare interruptionẽ
in capellis hic poſitis, qa licet abbas probauerit ſe exercuiſſe ea
dẽ per 60. an. tamẽ eṗs probauit interruptionẽ eo ipſo, ꝙ intra
idẽ tẽpus plures exercuit. de hoc no. plenius j. de reli. do. cũ di-
5 lectus. [40.] i. anteq̃ cõplereĩ præſcriptio an. 60. † [Interruptio-
nẽ] hæc interruptio in iurib huiuſmodi, & in alijs incorporali-
bus fit eodẽ mõ, quo in corporalibus, ſ. per litis cõte. C. de pręſ-
ſcrip. lon. tẽpo. nec bona, & in alijs modis, qui no. ẜ. e. illud, & ẜ
ſum. C. de an. excep. Itẽ fit interruptio in his ſpiritualibus, ſi e-
piſcopus etiã vna vice tm̃ vſus fuiſſet iſtis iuribus antequã ab-
bas tṗs præſcriptionis cõpleuiſſet. C. de præſcri. 30. an. cũ notiſ.
§. imò. & illud idem credo, ꝙ ſi eṗs abbatẽ volentẽ exercere iu
riſdõnem, quã præſcribebat, ꝑ violentiã prohibuiſſet, ita ꝙ di-
miſiſſet timore exercere iuriſdõnẽ, ꝙ ſic interrupta eſt pręſcri-
ptio, quia cũ poſſeſsio ſolo animo amittaĩ, multo fortius inter-
rumpitur. ff. de acquir. poſ. poſsideri. § in admittenda, & l. quẽ-
6 admodũ. † Itẽ quia deiectus vĩ abbas, qui ideo iure deiectionem
nõ vtitur, quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli. ff. de acqui. poſ. ſi id,
quod. §. vlt. ſed nõ vĩ, ꝙ hoc c. ſtare poſsit, quia licet abbas exer
cuerit iura eṗalia, nõ tamẽ minus cũ eo eṗs etiã eadẽ iura poſ-
ſidere põt, ſicut apparet in viſitatione eccleſiæ, & aliis ſimilib.
quæ nõ prohibent ſimul eſſe apud plures. nã archidiaconus, ple
banus, eṗs, & archieṗs eoſdẽ ſubditos excõmunicare, & viſitare
poſſunt. ẜ. de oſ. archi. c. j. & c. ſatis, & c. mandamus, & de oſ. ar-
chieṗi. c. j. 2. & 3. j. e. c. j. j. de cenſi. Romana. Et ſic apparet, ꝙ eo
dẽ mõ & abbas eadẽ iura & cum eṗis, & archiepiſcopis, & alijs
poſsidere poſsit, nec vnus præſcribit ius alterius, licet ſibi præ-
ſcribat illud ꝯſimile ius. Itẽ abſurditas vĩ ſequi, ſi aliud dĩ, quia
qua rõne præſcriberet ipſe ius eṗi, archi, vel alterius, nõ video.
Sol. dicimus, ꝙ abbas bene præſcribit ꝯ ſingulos, & ꝯ omnes: nã
quicũque fuerit ille, q 40. an. nõ fuerit vſus iure excõmunican-
di, & viſitandi, vel quolibet alio, ſiue archiepiſcopus, ſiue epiſ-
copus, ſiue quicũque alius ꝯ eũ, vel eos oẽs præſcriberet abbas,
qui illo iure per idẽ tẽpus exercuit. ſecus, ſi præſcriptio fuerit ĩ
terrupta aliquo modorũ ſupradictorũ contra eum, quia poſtea
non perficietur præſcriptio, & hoc bene probatur ex hoc c. &
infra eo. cum olim. qui enim petit ius aliquod in aliquibus ec-
cleſijs, debet dicere, quod iure petit, & ex qua cauſa petit.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet poteſt iuri ſuo priuato renunciare.*
2 *Diœc. quælibet, vel eccleſia poteſt contra viſitationem de ſola conſuetu-*
dine introducta præſcribere.
3 *Qui poteſt duabus auctoritatibus procedere, non cogitur alteram eligere.*
4 *Contrarium nihil dicitur eſſe ita ſenſui, ſicut error.*

C A P. XVI.

CVm ex officij. [Neceſſe] nõ neceſsitate lõ
gitudinis dietæ, quaſi non
poſsit alibi cõmode declinare, quia tũc non poſſet
petere procurationẽ de neceſsitate iuris, ſed de gra
tia tantu. ſed neceſsitas fuit in hoc, quia viſitatione indigebãt.
dicimus etiã, ꝙ ſi ex gratia petat procurat, & negetur ſibi, ꝙ diœ
ceſanus, nõ archiepiſcopus debet eũ punire, qa inhumaniter ſe
habuit cõtra ſuũ archiepiſcopũ. [præſcribi] imo nec expreſsè
remitti. j. de cenſi. cũ venerabilis, ar. j. de dona. paſtoralis. poſſet
tamẽ cõuenire, ꝙ certa ſumma daretur ꝓ procuratione. 10. qõ.
3. relatũ. ita tamẽ, ꝙ nõ fiat cõuentio in fraudẽ, ar. C. de trãſac.
1 præſes. † Quidã tamẽ dicunt, ꝙ expreſsè nõ põt remittere, ſed
tacitè, ar. j. de cenſibus. ſopitæ, qđ non placet. immo dicimus, ꝙ
expreſsè tantũ põt remittere procurationẽ ſibi debitam ratio-
ne viſitationis, quia cuique licet ſuo iuri priuato renunciare. 7.
quæſt. 1. q̃ periculoſum. hoc autẽ priuatũ eſt, ꝙ in ſola pecunia,
vel tẽporali lucro cõſiſtit. ſed tacite, ſ. multo tẽpore non recipiẽ
do procurationẽ nõ pręſcribitur cõtra eã, nec ipſam amittit, vt
hic. & eſt rõ, quia ipſa procuratio nõ debetur principaliter, ſed
acceſſoriè, ſ. ratione viſitationis, & ideo retẽta viſitatione reti-
netur & acceſſoriũ. ſ. procuratio. ar. ff. quemadmo. ſer. amit. ſi
is qui, & in pręalleg. ca. cũ venerabilẽ. ſecus autẽ eſſet, ſi vellet
renunciare expreſsim iuri viſitãdi, quia illud nõ poſſet, cum ſit
ius publicũ, viſitare, & corrigere. ar. ẜ. de ſo. cõpeten. ſi diligẽti,
immo, qđ plus eſt, alicui nõ licet paciſci, ꝙ nõ aget, vel accuſa-
2 bit aliquẽ de crimine. ff. de pac. ſi vnus. §. illud. † [Viſitationẽ]
ſed cõtra, nonne ſicut per cõſuetudinẽ archiepiſcopus acquiſie
rat hoc ius, ita per cõtrariã cõſuetudinẽ poteſt amittere, infra
de reg. iur. c. 1. ff. de leg. de quibus. Reſpõde, vniuerſalis prouin
cia poſſet pręſcribere, ſed ſingularis diœc. vel eccleſia nõ, qa
turpis eſt omnis pars &c. 8. diſt. quę cõtra. vel dic ꝙ quęlibet diœ
ce. vel eccleſia põt pręſcribere cõtra viſitationẽ de ſola conſue
tudine introducta. & quod hic dicit, nõ põt pręſcribi cõtra viſi-
tationẽ, intelligo de iure cõmuni, non de cõſuetudine. & talis
viſitatio eſt archiepiſcopi. j. de cẽſi. Romana. [pręſcribere] eo
nihilominus durãte prelato. [Authoritate] no. ꝙ ſimul proce-
dit vtraq; authoritate. ſi. ẜ. de cor. vitia. ſignificauit. j. de prębẽ.
niſi. & tunc, quãdo ſimul proceditur vtraque auctoritate, ad Pa
pã tm̃, nõ ad Patriarchã, eſt appellandũ: licet enim Patriarcha
rõne auctoritatis Metropol. poſſet cognoſcere de appel. qa ta-
mẽ Metropol. admixta erat auctoritas patriarchatus, nõ poteſt
de ea cognoſcere. minus enim cedit maiori hoc caſu, ſicut &
alias j. de conſec. eccl. vel altaris, quod in dubijs, licet ſit arg. ꝯ
3 ẜ. de of. del. ſup quęſtionũ, §. ſi vero. † Itẽ ex hoc loco nota, ꝙ q
duabus auctoritatibus põt procedere, nõ cogitur alterã elige-
re, ſed ſi eligat, valet electio, & illa auctoritate vtetur, ar. ẜ. de of
fi. deleg. ſignificantibus. Itẽ poſſet eligere, ꝙ in vna parte cauſę
vtetur ordinaria, in alia dele. ẜ. de ar. innotuit. & hęc ſunt vera,
vbi quis habet duas auctoritates. ſed vbi credit ſe habere duas
auctoritates, & nõ habet niſi vnam ordinariã, quod facile acci-
dere poteſt, ſupra de oſ. leg. licet, tunc vĩ aliquibus ꝙ licet eli-
geret, & proteſtaretur, ꝙ tm̃ Papę auctoritate ꝓcedere vellet,
tamẽ proceſſus habitus cũ tali errore valet, quia certũ eſt, ꝙ ꝓ-
cedere volebat, licet nõ ordinaria auctoritate, & ita quod prin-
cipale eſt, tenet, ſ. ꝓceſſus. arg. opt. ff. de iniurijs, cum. §. ſi iniuriã,
ff. ad l. Aquil. ſcientiã, ff. fam. hercisc. cu puta. Itẽ iſte eſt error iu
ris, & error iuris non debet impedire verum proceſſum, argu.

§.diſt.veritate,ff.de offi.præſi.illicitas,§.veritas rerũ.Imò plus
credũt,ꝙ ſi diceret,ego nolo ꝓcedere authoritate ordinaria,tã
mẽ valet ꝓceſſus authoritate ordinaria prædictis rõnibus. Item
quia,vt dictũ eſt,ꝓteſtatio ſua eſt ꝯria ſuo facto, vnde factũ præ
ualere dẽt,j.de ap.ſolicitudinẽ,in fi. Itẽ quia nemo põt abdica-
re a ſe imperiũ,ff de offi.præſi.legatis. Alij dicũt ꝯ in duob.caſi
bus ꝓximis,& allegant ꝓ ſe, quia quod volũt, nõ poſſunt, & q̃d
4 poſſunt,nolũt,ſ.de of.deleg.cũ ſuper.† Itẽ quia nihil eſt ſic cõ-
trariũ ſenſui,ſicut error,ff.de iur.om.in.ſi ꝑ errorem,arg.ꝓ eis,
ff.de arbi.l. ſed ſi in ſeruum.nec ob. de iniurijs.l. cũ,qa hæc eſt
principalis authoritas,ex qua procedit,ſiue apoſtolica,ſiue or-
dinaria. vnde ex quo deficit principale, deficit proceſſus. non
autẽ eſſet principalis,ſi erraret in ſenſu legũ, vel indulgẽtiarũ,
vel priuil.vel hmõi,ff.de re iud.cũ prolatis, & no.infra de priui.
ex parte B. [cõſuetudine] nõ .n.viſitatio eius impediret viſita-
tionẽ epi,quin congruis tẽporib.viſitet:ſed ſi eodẽ tpe concur-
rant,magis obediret archiepõ,ar.15.q.3.qui reſiſtit.[Allegatũ]
ſup ꝓcuratione nõ debita,vel viſitatione nõ facienda. nam ſup
excõmunicatione,an iuſtè lata ſit,necne, vlterius nõ audietur,
cum ſuper illa iam diffinierit. Item nec eſſet iuſtum,ꝙ ſenten-
tia ferretur per vnam rõnem, & poſtmodum lata ſententia alia
ratione reſcinderetur, infra ti.proxi.inter mona.quamuis ſatis
dici poſſet talem rõnem,vel exceptionẽ, vel ius non impedire,
quominus ſententia pro alio, vel contrà aliquem feratur.

S V M M A R I V M.

1 *In præſcriptione canonica quæ ad minus eſt 40. an. neceſſarius eſt titulus.*
2 *Et quando ſit vel non ſit neceſſe allegare titulum, & vide in nume. 3.4.*
5.6.& 7.

CAP. XVII.

SI diligenti. [Proprietatẽ] directã:nã vtilis pro
prietas penes.vaſallũ eſt ſuper hoc
fundat ius huius deci.[ꝑ te].i.noĩe tuo,vel eccleſiæ
tuæ:ſed noĩe eccleſiæ Ro.tanq̃ miniſter poterat.[fi-
delitatis] rõne,vel ꝓtextu,ꝙ iudicatus talis ad te ptineret.[exi-
geretis] noĩe noſtro ꝑ ſed.Ap.i.noĩe ſedis Ap.[ꝓ ea].ſ. Ro. ec-
cle.[violatũ] a te,vel alijs,q ſcientes hoc eſſe ius eccle. Ro.illud
exegiſtis.[bona fides] ſ.qa credit tradentẽ ius hẽre tradendi, li-
cet in facto erret,ff.de ver.ſig. bonæfidei. q̃ bona fides ſemp ꝓ-
ſumitur,niſi ꝓbetur ꝯriũ,ff.de proba. verius, niſi in caſibus C.
de rei ven.ſi fundũ,C.de ag.& cenſi.quẽadmodũ,ff.ꝓ emp. qui
fundũ,§.qa ſuæ,& l.ſi quis. [titulus] ſupra eo.vigilanti,ff.depo-
ſi.ſi quis inficiatus,ff.de vſucap.Celſus,C. de præſcrip. 30.ann.
1 l.diuturna.† [Titulus] mirũ vr̃, ꝙ in præſcriptione canonica, q̃
ad minus eſt 40.an. neceſſarius eſt titulus. Itẽ ſi habuerit iuſtũ
titulũ, nõ eſt neceſſaria præſcriptio : nec ẽt põt habere locũ, cũ
nemo rẽ ſuã præſcribat,quia ex diuerſis cauſis res ad cũ pertine
re nõ potuit.ſ.de fide inſtr.inter dilec.circa fi.& ff.de acqr.poſ.
poſſideri,§.ex pluribus. Ad hoc reſpõdẽt quidã neceſſariũ eſſe
titulũ,ſed ſufficere minus iuſtũ, vt præſtet cãm præſcribendi,ar
gu.infra de empt.peruenit,ſupra de cõſue.cũ dile. nã erroneus
titulus dat cãm præſcribendi,ff.pro empt. quod vulgo,& ſic in-
telligitur j.de iu. patro.c.cura. vel dic & melius, ꝙ ſemp in cor
poralibus rebus eccleſiarũ neceſſarius eſt iuſtus titulus, & hoc
ſatis expreſſè dr̃ 16.q.3. ſi ſacerdotes,& ar.ẽt in eadẽ q̃one,cap.
placuit.ſed poſſet reſpõderi,ꝙ ibi loquitur ſ͛m antiqua tẽpora,
qñ ꝯ eccleſias currebat præſcrip.10.vel 20. vel 30. ann.ſed ho-
die,cũ ſola præſcrip.40.an.currat cõtra eccleſiã, & ſ͛m l.in præ-
ſcriptione 40.an.nõ ſit neceſſarius titulus,per ſimile vr̃,ꝙ con-
tra eccleſiã præſcribatur ſine titulo.Sed certe,ſi quis bene attẽ-
dat prædictã rõnem,ex ea primo colligitur ꝯriũ,ſ.quia ex quo ꝑ
ſcriptio 40.ann.ſucceſſit loco præſcrip.10.an. ſicut in illa exi-
gebatur iuſtus titulus, ĩ iſta 40.an.ar.ff.ſi quis cau.ſi eũ,§.q iniu
3 riarum.† Itẽ arg ad hoc,qa ſi in incorporalibus exigitur, vt hic,
multo fortius in corporalibus,vt j.de deci.dudũ,& ſ.de elect.ꝯ
ſtitutis.ꝯ laicos autẽ ſatis põt dici,ꝙ ſufficiat in præſcrip.30.vl
40.an.ſola bona fides cũ curſu tpis,cũ hoc iure ciuili cautũ ſit,
nec ꝯriũ in canonib.habeatur.imò vr̃ colligi ex vltimo ca. hu-
ius tituli,ꝙ nõ ſit titulus requirẽdus, cũ ibi de ſola fide fiat mẽ-
tio.ſed iuſtus titulus præſtatur etiã ab eo, q non hẽt ius traden-
di dominiũ,nõ tñ ſufficiens: & ideo huic neceſſaria eſt præſcri-
ptio,vt j.de iu.patro. cura. nos etiã circa incorporalia, q̃ habẽt
cõtinuã cãm,vel quaſi,nõ credimus neceſſe allegare titulũ, ſed
bo.fi.ſufficere,& tẽpus,ſupra eo.auditis,ff.ſi ſeruitus vendi.ſi qs
dicatur.ff.de itin act.priu.l.j.§.hoc interdicto,& §.refr.ar.C.de
ſerui.l.j.§.j.C.de præ.quæ pro li.l.j.ſ.de cau. poſ.cũ eccleſia, C.
de agri.& cenſi.litibus,niſi præſumptio eſſet ꝯ poſſidentem, vt
hic,& ſ.de proba.licet,C.de proba. ſiue.ſupra eo. cũ nõ liceat.
3 † Sed dices,hac rõne attẽta ſemper oportet ꝓbari titulũ, cũ præ
ſcriptio ſemper ſit cõtra ius,& ideo ſemp contra præſcribentẽ
præſumendũ eſt. Reſpõdeo non eſt verũ : non enim eſt contra
ius,ꝙ alius ſeruitutẽ habeat in fundo tuo,ſed eſt cõtra eum, cu
ius eſt fundus,& eſt præter ius, & ſic nõ eſt cõtra ius,ꝙ vnus epi
ſcopus iura epiſcopalia habeat in alio epatu, ſed ꝙ archidiac.
iura epalia exerceat,eſt cõtra ius:vnde hic neceſſe eſſet proba-
re titulũ.ſic c.100.di.ꝯ morẽ.põt tamẽ dici,ꝙ eſt ꝯ ius,ſ.ꝙ vnus
eps iura epiſcopalia ĩ alterius diœce.exerceat,quia canones ex-
preſſè prohibẽt vnũ epm in alterius diœce.exercere epiſcopa-
lia:ſed nõ prohibẽt in alterius fundo habere ius ſeruitutis. 3. q.
6.vnaquæque,neminẽ.6.q.3.c.j.& 2.9.q.3.c.j.& 2. ideoq; & ti-
tulus requiritur in hoc caſu.ſed etiã plus dicimus, ꝙ licet aliq̃d
nõ ſit cõtra ius,ſi tamẽ præſumptio eſt ꝯ præſcribentẽ, neceſſe
habet titu.probare.10.q.3.qa cognouimus,& hic,& C.de pro-
ba.ſiue.aliud autẽ ius eſt cẽlendũ in diœce.eccleſia,& eccleſia-
ſticis,quia occupari prohibent,& nõ niſi iuſto titulo acquirun
tur, vt patet in ꝓdictis iuribus, & ſ.de cle.pereg c.vlt.& de offi.
archi.cũ ſatis,& j.de inſti.c.3.& aliud eſt in fundis, ſeu prædiis
priuatorũ,in quibus nõ impeditur acquiſitio ſeruitutis, ſed po
tius cõceditur,in ſuo tractatu de ſeruitutibus.C.& ff. ſi autẽ ſer
4 uitus,vel ius nõ eſt ꝯtra iura.† Itẽ nec hẽt ꝑpetuã cãm, vel qua
ſi,ſed hẽt intermiſſionẽ tpis, vel ſeruitutis viæ & ius ſeruitiorũ
extraordinariorũ,de quibus diximus ſ.eo. de quarta,tunc ſimi
liter eſt neceſſe hr̃e,& allegare titulũ,ſed nõ eſt neceſſe illũ pro
bare,ſed ſufficit ꝓbare,ꝙ per longũ tps ſ. per 10. an.inter ꝓſen-
tes,& 20.inter abſentes,vel inter eccleſias ꝑ 40.vſus ſit dño ſciẽ
te,& nõ ꝯdicente.ꝓſumitur.n.debitũ hoc ius ex cã,q̃ prętenditur
ꝓceſſiſſe.ff.de viu.cũ de in.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.pe.ſed hoc vr̃
ꝯ.j.de deci.dudũ.So.ibi,& 93.diſt. illud.vbi hẽs,ꝙ clerici Rauẽ
nates etiã in eccle.Roma.vſi erant manipulis,& tamẽ non pro-
fuit eis præſcriptio,ſed ſemp vſurpaſſe intelliguntur. Sed reſpõ
demus,ꝙ illud fuit ꝯ ius,quia licet vſi fuerint in eccle. Ro. ta-
mẽ Papa ignorauit,quia multotiens potuit vti,ꝙ Papa ignora-
uit,& ſic intelligitur 100. di.cõtra morem,vel quia Papa igno-
5 rabat vſum archiepi.† Itẽ no.ꝙ cũ iũ ꝑ coniecturas,& pręſum
ptiones iuuetur vtens iure extraordinario.ſ.collectis, ſi in ꝯriũ
ſint aliæ præſumptiones violẽtiores,nõ iuuabit probatiõe cur-
ſus tpis,niſi & titulũ probet,quod eſt videre in prælatis,q ſerui-
lia grauamina exigũt a ſubditis,ꝓſumit.n.ꝙ potius ſubditi ea ti
more præſtent,q̃ debito,& ideo non currit præſcriptio.1.qõ.1.
nullus.10.q.3.quia cognouimus.& idẽ ſi credatur cauſa curia-
litatis præſtitũ , vel hoſpitalitatis , vt ſi ſæpe aliquẽ in hoſpitio
recepit.ff de acquir.poſ. qui iure.ſcens, ſi eſſent talia , quæ non
præſumerentur ex timore præſtita,quia ad illa cogerentur. 9.q.
3.conqueſtus. ff.communia præ. venditor.§.ſi conſtat.ſed ſuf-
ficit, ſi poſſea poteſt probare præſcriptionem , cuius non extet
memoria,quæ in talibus eſt neceſſaria,ſcilicet in incorporalib.
vt no.ſupra eo.de quarta,quę probatio quomõ fiat, nota.infra
de verbo.ſignifica.quid per nouale.nec eſt neceſſe probare titu
lũ, nec allegare,ſed ſi ſit præſumptio cõtra petitorẽ, tunc eſt ne
ceſſe.ff.de aqua plu.arcen.l.j.§.fin. e. diſt.cõtra morem, alij ta-
mẽ dicunt,quod aliquãdo poteſt agi ex pręſcriptione.16.qõ.3.
§.poteſt.C.de pręſcrip.30.ann.ſi quis,& tunc neceſſe habet pro
6 bare titulũ,ſupra de proba.licet.† item quãdoq; opponitur pręſ-
ſcriptio excipiẽdo, ſupra de proba.ex literis, & tunc non habet
neceſſe probare titulũ,quia poſſidet.C.de peti. hęredi. cogi. &
actore &c.C.de proba.actor. Alij dicunt, ꝙ ſemper tenetur pro
bare titulũ, ſiue agat, ſiue excipiat.& ad l. de peti. heredi. cogi.
reſpõdent, ꝙ illa loquitur, quãdo conuentus actione reali ſim-
pliciter negat,& non excipit: ſecus autem, ſi excipiat, quia tũc
7 neceſſe habet probare titulũ. † In rebus autem corporalib. ne-
ceſſe eſt probari, & allegari titulũ: vnde,quando allegat titulũ,
non debet dicere tantũ , talis res , vel ius peruenit ad me titulo
emptionis, vel alio conſimili : ſed debet plene narrare factum,
ſcilicet talem rem,de qua agitur, ĩ me,vel eũ,cui ſucceſſi, talis
tranſtulit titulo emptionis . alioquin pręſumitur fictitiũ, quod
dicit,arg.j. de deci.dudũ, vbi coactus fuit dicere , per quem ad
hoſpitale decimę peruenerint . In pręſcriptione autem , cuius
non extat memoria, ſufficit tam magnũ tempus exprimere . &
ſi quęratur ab eo de titulo,ſufficit dicere,neſcio quo titulo hęc
res ad pręděceſſores meos venit: ſed credo, vel credere debeo,
quod iuſto titulo, ex quo tanto tempore ſine cõtradictione poſ-
ſiderũt,ar.bon. 11.di.eccleſiaſticarũ,& c.palã,& c. quis neſciat.

S V M M A R I V M.

1 *Arbitrorum an ſententia retractetur prætextu inſtrumentorum de nouo*
repertorum.
2 *Epiſcopalia iura præſcribuntur ab Abbate.*

CAP. XVIII.

CVm olim. [Plebe] no. agi cũ eo, q contendit
plebẽ ſibi eſſe ſubiectã.ſ.eo.audi-
tis,vbi de hoc.[tua] 16 q.7.oẽs,ar.ſ.eo.cũ nõ liceat.
[arbitriũ] qd no tãgebat capl͂a,in quib. nõ ſeri͂ ſnĩa
ꝓ Abbate, alˢ oportuiſſet Abbatẽ nouũ titulũ habuiſſe ſup ar-
ticulis,in quib.ſeri͂ ſnĩa ꝓ eo,cũ ꝓſumptio fuerit ꝯ cũ ex ſnĩa ar
bitrorũ,nec ſufficeret pro titulo priuilegiũ Grego. cum illi per
arbi-

1 a bitrium ſit derogatū, vt no.ſ.c.pxi. †[Præcelſiſſe.] Et ideo p̄-
textu inſtrōrū de nouo repertorū nō retractaē ſnīa arbitrorū,
quod hic in fi. huius decre. apparet, j. tit. proxi. inter monaſte-
ſiū. C. de tranſac. ſub p̄textu, q ēt ſi poſtea obtentū fuiſſet, nō vi
tiaret cōpoſitionē p̄cedentē, arg. j. de deci. ex multiplici, j. eo.
c. proxi. & ideo priuilegia aliorū Roma. Pontificū poſt arbitriū
obtenta ſibi nō profuerunt. & intelligas, q hi arbitri fuerūt ele-
cti tanq̄ iudices, & ſine pęna & cōpromiſſo, alias nō obſtāte ar-
bitrio agere poſſet Abbas. ff. de ar. l. ſi rē. C. de ar. cū antea. [Prę-
celſiſſe.] Et ideo ei derogatur per arbitriū in his, q̄ tm̄ monaſte-
riū tangunt, non Roma. eccle. vt no. ſ. de arb. cū rpe, aliās autē
priuilegia nihil iuris tribuebant, cū eſſent tm̄ confirmatoria, j.
de confir. vti. vel inuu. cū dilec. [Donatę.] Quantū ad epm. nam
2 plebes ſuberant Abbati cū capellis. [Inſtitutionibus.] † No. Ab-
batē p̄ſcribere iura ep̄alia. ſīe ſ. e. auditis. ea. ſ. q̄ poſſidere pōt,
arg. j. tit. proxi. inter mona. arg. ꝯ, ſ. eo. cū ex offi. Sed reſpōdeo
cū nō poſſe p̄ſcribere in ſe. ſ. q nō obediat, dū eſt ſubditus, ſed
ex quo alij ſubeſt, bene p̄ſcribit obedientiā in ſe nō noīe ſuo,
ſed nomine illius, cui ſubeſt, vt in p̄dicta decre. cū ex officij. Itē
ēt, dū eſt ſubditus, bene p̄ſcribit in alijs eccleſijs ius ep̄ale. [Ce-
lebrandis.] Id eſt q in p̄dictis capellis poſſit celebrare. [Ep̄ale.]
No. formā ſnīæ de iure ep̄ali, cum agit ꝯ eum, qui poſſidet ec-
cleſias, in quibus dicit ſe iura epiſcopalia præſcripſiſſe.

S V M M A R I V M.

1 *Interdictum, vti poſſidetis, ad quid ſit inſtitutum.*
2 *Sententia lata in interdicto, vti poſ. pro poſſeſſore non perit excep. rei iudi.*
3 *Quamuis aliquem corporalem poſſeſſionem habeat cuiuſpiam rei, quādiu tamen poſſidens non expellitur de poſſeſſione, non habet interdictū, vti poſ.*
4 *Priuilegium, in quo plus conceditur, non valet, ſi mentionem non faciat alterius priuilegij, in quo minus conceditur.*
5 *Priuilegium contrarium impetrans videtur renūciare iuri quæſito per primum priuilegium, ſeu per præſcriptionem.*

C A P. XIX.

VEniens. [Petijt.] Agendo interdicto, vti poſ & verba illa, q̄ ponunē in libello, ſunt ex
ſuperabundanti. ſ. ſicut in priui. &c. vel dic, q breue
egit Abbas hoc modo cōfeſſoria pro iure decima-
rū. ff. ſi ſer. vin egi, & l. locus. §. cōpetit. & ſuper libellis hic po-
ſitis nulla ferē ſnīa, ſed alius libellus datus fuit, de quo hic nul-
la mentio ſit, in quo petijt ep̄s, q Abbas oīa ſacra eccleſiaſtica
ab ep̄o reciperet, & ſuper illo fertur ſnīa. [Regis.] Mirum vr, q
in libello admiſſa fuit mentio regalis priuilegij ſuper decimis
ꝯ id, quod eſt ff. de aſſeſ. l. j. Reſpōdeo, Rex Stephanus fuit San-
ctus, & fuit Legatus Apoſtolicę ſedis, & idcirco admittiē mētio
priuilegij eius. [Niſi aliquo.] Iſte ep̄s agit cōfeſ. & ideo bene po
nitur hæc cl̄a. [niſi aliquo, &c. vel ſi vis dicere, q agebat poſſeſ-
ſorio recuperandæ poſſ. tunc hæc cl̄a eſt ſuperabundans, vt ſit
ſenſus, licet omnib. decimis, quas primo poſſidebā, ſim ſpolia-
tus, tm̄ nolo reſtitui ad illas, quas aliquo iure oſtēderet ſe aduer-
ſarius poſſidere. ſed ſm̄ hoc vr, q poſſeſſor eodē tpe, & ſup iiſ-
dē rębus poſſit vti poſſidetis, poſſe. intentare ꝯ aduerſariū, &
aduerſarius eodē tpe & ſuper eiſdē rebus intentabit ꝯ eū inter-
dictū, vnde vi, & eodē modo, q vi, aut clā, vel de precario, quod
fateor, niſi excipiatur ꝯ agentē de ſpoliatione, ſ. de ordi. cogn.
c. inter, & proceditur ſic, quia ferē ſnīa ſuper vtroq;, ſi de vtro-
que cōſtet, ſed executioni nō mandabitur ſnīa, niſi ſuper inter-
dicto, vnde vi, arg. ſ. de cau. poſ. cū dilectus. & ſi primo liqueat
de turbatione, q̄ ſpoliatione, primo fertur ſnīa ſuper interdicto
vti poſ. & cōpelletur reus ſuper moleſtatione, quouſque ſentē
tietur ſuper interdicto, vnde vi, vt no. in p̄al. decre. cū dilectus,
arg. ſ. de reſti. ſpol. cū veniſſet. vel dic, q quando ſimul liquet, q
reus turbet actorē, & actor ſpoliauit reum, nulla ſnīa tunc ferē
ſuper interdicto, vti poſ. & ſic intelligunt quidam ff. vti poſ. l. j.
§. ſi. vbi dr̄, q ſi aliquis vi, vel clam, vel precario poſſidet ab ad-
uerſario, q non debet vincere interdicto, vti poſ. q ſic exponūt,
id eſt nulla ſnīa ſuper iſto interdicto fieri debet. primi tamē, qui
tenent primam opinionē. ſ. q ſuper vtroq; ferēda eſt ſnīa, & qđ
eſt tutius, exprimunt verba legis, q̄ dicunt, q poſſeſſor nō debet
vincere, ſupple cū effectu, quia illa ſnīa non mandabiē execu-
tioni, & ſic parū prodeſt, arg. j. tit. j. cū aliquibus. quod tamē tūc
tm̄ obtinet, qn̄ cōuentus vti poſ. cōueniebat actorē interdicto
vnde vi. Si aliter velis intelligere p̄dictā l. ſ. q interdictū vti poſ.
nō cōpetit ꝯ ſpoliatorē cū effectu, & q reus poſſit excipere de
ſpoliatione ſua, ſequitur abſurditas hęc. ſ. quia nulla ſnīa fieri
pōt ſuper interdicto, vti poſ. probata ſpoliatione, quia ſi ferat
ſnīam, q reus, qui probauerit ſpoliationē, ceſſet à moleſtia, ex-
preſſè ꝯdicit §. p̄dictus. Si vero abſoluat reū ſpoliatū ab impeti
tione actoris, nec hoc pōt ſtare, quia per ꝯñs ꝯcedit, q moleſtet
poſſeſſorē. ſed hoc eſt falſum, quia ēt p̄do eſt reſtituendus, ſ. de
reſti. ſpol. in literis, multo fortius ergo eſt defendēdus. ff. de ſu-
perficie. l. j. §. quod ait p̄tor, ad finem. Itē ſi liceret huic ſpoliato
probare, ergo eadē ratione & ſpoliare, qđ falſum eſt, quia ipſi
poſſeſſori ſpoliatori cōpetit interdictū ꝯ ſm̄ ſpoliatorē, quilibet
ab alio ſpoliatū ff. de vi & vi arma. cū à te, & no. in p̄al. decre. in
literis. Itē per p̄dictū modū agendi. ſ. agendo vti poſ. & excipiē-
do de expoliatione nō fieret reſtitutio ſpoliato, quia nec actū
eſt, nec vti poſ. eſt inſtitutū ad poſſeſſionē recuperandā, ſed tm̄
ad retinendā, vt Inſti. de inter. §. retinendæ. Itē ſi cōſtat, q malè
facit iſte ſpoliatus, q turbat poſſeſſionē, ergo debet puniri. ſed
dices fortè, ſicut aliqui inſtanter ſommarunt; puniē per alias
actiones. ſ. per actionē iniuriarū, vel per offi. iudi. ſed certè hoc
nō procedit, quia actio iniuriarū eſt tm̄ prodita ad vindictā: vn-
de per hoc nō p̄ſequitur poſſeſſor, q ceſſeē ab eius moleſtatio-
ne: ſed nec officiū iudicis, quod extraordinariū eſt, vbi auxiliū
1 ordinariū ſupereſt, habet locū. ff. de mino. in cauſę. x. ¶ † Itē cū
interdictū vti poſſidetis, ad hoc ſit ſpecialiter inſtitutū, vt defen
dant poſſeſſores ꝯ moleſtatores. ff. vti poſ. l. j. quare excipiē iſte
ſpoliatus, & maximè cū dicas ad mendicata remedia recurren-
dū? breuiter ergo dicimus illa verba, q̄ ſunt ff. vti poſ. l. j. in prin.
& in fi. vbi dr̄, q poſſeſſor non obtinebit interdicto, vti poſ. ꝯ il-
lū, quē ſpoliauit, ſic ſunt intelligenda. ſ. ſi ante li. cōteſt. cōuen-
tus excipiat agētē interdicto vti poſ. nō eſſe audiēdū, niſi prius
reſtituat rē, de qua agitur, qa actor reū eadē re ſpoliauit, & hoc
expreſſè dicit decre. ſ. de ordi. cog. c. fi. & c. cū dilectus. vel ſi di-
rectè proponat interdictū, vnde vi, ꝯ agētē vti poſ. & licet Azo
in ſumma, vti poſ. magnas difficultates faciat in expoſitione il-
lorū verborū, quō quis poſſideat à me, vel ab alio vi, vel clam,
vel p̄cario, ego ſic ſimpliciter expono, poſſideo à te vi. i. violen-
ter tibi abſtuli, & ſic de alijs. Iſta aūt, q̄ dixi, licet ſint noua, tamē
2 à nullo negantur eſſe vera, & ideo ſecurū eſt hoc dicere. † Illud
autē ſatis indubitatū vr, q ſnīa lata interdicto, vti poſ. pro poſ-
ſeſſore, nō parit exceptionē rei iudi. ſi ꝯ quē iudicatū eſt, agitur
interdicto, vnde vi, pro eiſdē rebus, qa alia eſt actio, & ad aliud
agitur nūc, q̄ prius. ff. de excep. rei iud. cū q̄ritur, & l. ſeq. & ſ. de
teſta. cū cauſam. Itē ſnīa iudi. nō prohibuit moleſtationē iuris,
ſed facti. itē non prohibuit moleſtationē, niſi quādiu poſſide-
ret, ſed re euicta ab eo iā nō poſſidet. itē quare nō eodē modo
pōt agere alio interdicto, ſicut rei vindi. ſi autē non agit inter-
dicto, vti poſ. ſed cōfeſ. petit aduerſariū à ſua moleſtia cōpelli,
& feratur ſnīa pro actore, tunc vlterius nō pōt agere interdicto
vnde vi, nec alio, quia primo actū eſt de proprietate, q̄ p̄iudicat
3 omnibus poſſeſſorijs, ſ. de cau. poſ. cū dilec. † Itē no. q licet ali-
quis corporalē poſſeſſionē habeat alicuius rei, q̄ diu tamē ille,
qui poſſidet, nō expelliē de poſſeſſione, nō habet interdictū vti
poſ. nec ꝯ ipſū verū poſſeſſorē, neq; ꝯ aliū. ff. vti poſ. ſi duo. §. a.
i prin. [Chriſma.] Hic incipit ſnīa. [Cleri.] De mādato horū cle
ricorū egerat Abbas, alias quō feretur ſnīa ꝯ eos. C. de ſen. & in-
terlo. l. j. C. res inter alios acta, per totū? vel dic, q clerici poſtula
bant, &c. ſupple non obſtāte ꝯdictione Abbatis, & ſic ferē ſnīa
ꝯ Abbatē, qui dixerat in libello, q clerici nō poterant hmōi q̄-
dam ſacra ab ep̄o petere ſine eius licentia, & ep̄s expreſſè petie
rat, q clerici iſti, qui pertinebant ad monaſteriū, peterent ab eo
ſacra eccleſiaſtica, & ſic eſt in regiſtro Ro. [Priuilegio Clem.]
Quod indultū erat monaſterio p̄dicto ſuper p̄dictis articulis. ſ.
q in nullo caſu pro eis ad ep̄m recurrere deberent, vel ſimplici-
ter, q eccleſiaſtica ſacra reciperent, à quo vellent ep̄o. [Mentio
4 nē.] ſ. de offi. deleg. ex parte. 1 [Mentionē.] Sed hoc eſt verū, qa
ſi ſuū priuilegiū, in quo plus cōceditur, nō faciat mentionē al-
terius ſui priuilegij, in quo minus cōceditur, nō valet, cum & ſi
nullū prius habuiſſet, teneret. ꝯ, C. de leg. quod fauore. Rn̄deo
hoc priuilegiū ideo non valere, quia ſuppreſſa veritate fuit ob-
tentū, ea. ſ. q ep̄a ſibi cōſueuerat cōferre eccleſiaſtica ſacra, & ēt
quia ꝯria priuilegia oſtendebat. C. de fide inſtru. ſcriptorę. plus
placet, q vbicūq; aliqua iuriſdō, vſus, vel libertas, vel quicquid
cōſimile ex priuilegio alicui cōcediē in vno caſu, & in alio caſu
ille idem vſus, vel iuriſdō, vel aliud relinquiē illi, cui debebatur
de iure cōi, ſicut hic erat de perceptione ſacrorū, q̄ in caſu libe-
rè cōcedebatur monaſterio, & in caſu alio relinquebaē ep̄o, ad
quē ſpectat collatio ſacrorum de iure cōi. nā in hoc caſu ſi po-
ſtea velit cōcedere priuilegiator vſum, vel libertatē, q̄ in aliquo
caſu remanſerat iure cōi ep̄o eidē, ſiue ēt alij, vt quidā dicunt,
a non valet cōceſſio,ᵃ niſi faciat mentionē de priori cōceſſione,
vel priuilegio. & hoc eſt ea ratione, quia ſi cōcedens ſm̄ priuile
giū ſciuiſſet ſe, vel p̄deceſſorē ſuū alias moderatū priuilegiū de-
diſſe. ſ. q in caſu habet libertatē, vel vſum, & in caſu non, primū
mutaſſet, nō moderatū priuilegiū per ſm̄ immoderatū, ar. ſ. de
offi. del. ex parte, & j. de deci. ex multiplici. Et ea hoc vr, q ſi pri-
mo cōceſſit partē alicuius rei, vt decimarū ex priuil. & partē re-
liquit iuri cōi, ſi poſtea partē relictā iuri cōi eidē, vel alij conce-
dat, nō valebit, niſi de priori cōceſſione fecerit mentionem, vt
hic.

A D D I T I O.

a ¶ Conceſſio. Pro intelligentia dictorum hic per Inno. vide Pet. de Ancha. in cō-
ſil. 531. maximè in 2. col. ver. poſtremo.

hic.ſecus tñ eſſet, ſi à principio in omnẽ caſum ꝓcederet vſum,
vel libertatẽ in rem integrã, quia tunc nõ tenetur facere mẽtio
nẽ de iure cõi, vt no.ſ.de reſcrip.c.j.[Præſcriptio.] Super eo, ꝙ
ab alijs reciperet ſacra eccleſiaſtica.[Priuilegiũ.] De quo dictũ
eſt ſ.co. ꝙ ſacra eccleſiaſtica reciperet ab eṗo.[Contradicit.]
5 †Quia dicebat ſibi licere à quouis eṗo ſacra eccleſiaſtica reci-
pere, & priuilegiũ aliud ꝯdicebat. nã dicebat, ꝙ tm̃ ab eṗo reci-
peret. & ita habes, ꝙ ꝯrium priuilegiũ impetrando, renuncio iu
ti mihi q̃ſito per primũ priuilegiũ, vel per p̃ſcriptionẽ, & ꝙ nõ
poſſum p̃ſcribere ꝯ id, quod in eo priuilegio cõtinetur. & hoc
ſatis poſſet cõcedi, q̃uis poſſet reſpõderi hoc cõtingere pp hoc,
ꝙ hoc priuilegio vſus fuit in iudicio. ſecus.n.eſſet, ſi nõ fuiſſet
eo vſus. vel dic, ꝙ cũ eṗs ſit in quaſi poſſeſſione cõferẽdi ſacra,
& eſſet quaſi verus dñs, quia p̃ſcribenti ꝯ eũ non datur vindica-
tio, vel publiciana, vt no.ſ.eo.ad aures. Hæc.n.eſt veritas, quia
impetrando ꝯrium priuilegiũ primo renunciare vr̃. renuncia-
tio.n.fit non tm̃ expreſsè, ſed & tacitè. C.de re mili.l.j.& ſi & ẽt
in quocunq; iudicio. ff.de acq. hęre.l.recuſan. ſecus aũt eſſet, ſi
ſm eſſet priuilegiũ ad corroborationẽ primi priuilegij, vel pri-
mæ p̃ſcriptionis, vel iuris, quia tunc vtrunq; valet, ſ.de fide in-
ſtru. inter dilec. j.de priuil. ex ore, c.cũ olim, ſ.eo.auditis. Item
no. ꝙ hęc renunciatio de tã parua libertate. ſ. ꝙ à quocũq; vult
accipiant clerici eccleſiaſtica ſacra, valet ẽt ſi cõuentus cauſam
ignoraſſet, j.de dona. cęterũ. vel potes dicere, ꝙ hic interuenit
conſenſus cõuentus, quod ſemper p̃ſumitur, j.de his, q̃ ſi. à p̃la.
ſine ꝯſen. cap.c.ea nõ obſtat. ff.de pac.ꝯ iuris, & trãſac. p̃ſes, j.de
do.c.2.de dona.fil.fa. vbi dr̃, ꝙ ſi cõceſſa eſt libera adminiſtra-
tio, non intelligit̃ cõceſſa ptãs donandi, vel dilapidandi, vel pa-
ctũ gratuitũ faciendi. Sol. maior & liberior eſt ptãs p̃latorum,
quã aliorũ miniſtrorũ, ſicut apparet ex decre. p̃al. de dona. cęte-
rũ. hoc tñ fatemur, ꝙ ſi lęſum eſt monaſteriũ enormiter, dabit̃
in inte. reſti. ſ.de in ĩte. reſt. c.j. Itẽ põt dici, ꝙ iõ tenuit hic renũ
ciatio, qa ex cã facta fuit. ſ. vt fugeret Abbas indignationẽ dięc.
100. diſt. ꝯ mortẽ. ff.de ſepult.l.j.§.illud. ff.de mino. in cauſe, in
prin. ff.ad muni.l.j. ff.de leg.j. ſi qñ. C.de theſau.l.j. ſ.de cõſti. cũ
acceſsiſſent, de priui. ſi de terra. C.de iuriſ.om.iu.l.2. arg.ꝯ, ſ.de
cõſue. cũ dilec. ff.de re mili.l.3.& 23.diſt. quãquã. C.de priuile.
ſcho.l.pen.C.de excu.tut. voluntariè. C.de epiſ.audi. p̃sbyteros,
95.diſt. olim, j.de cenſi. ſopitæ, ſ.de fide inſtru. inter. C.de inoffi.
teſta. contra maiores, & ff.de excep. nemo, ſupra eo. auditus.
ff.de inoffi. teſta. Papinianus.§. ſed ſi impuberis.

SVMMARIVM.

Conſcientiam rei alienæ, quando in prælato interrumpat præſcriptio.

CAP. XX.

Voniam omne. [Ciuilis.] Sed quid ad Pa
pam de p̃ſcriptione inter
laicos? Reſpõdeo ratione peccati hoc ſtatuit, ſ.de iu
di. nouit, quid ſi p̃latus habet lęſam cõſcientiã, reli-
qua aũt eccleſia bonam fidẽ habet? reſpõdeo ſm cautelã l. quæ
eſt ff.de nego.geſt.acq.§.cũ me. ff.manda. Quintus. p̃latus aũt
caueat, ne quid faciat ꝯ cõſcientiã, vel ẽt fieri procuret. [Tpis.]
Quo p̃ſcribit, ſecus, ſi poſt incipiat habere cõſcientiã rei alie-
næ. Sed quid, ſi tpe p̃ſcriptionis habeat cõſciẽtiã rei alienæ, ſed
poſt per dicta aliquorũ, vel alijs indicijs depoſuit illã cõſcientiã
rei alienæ, nunquid per illum errorem eſt interrupta præſcri-
ptio? Reſpondeo non, ex quo eam depoſuit, j.de ſimo. per tuas,
2.& 11.q.3.cui eſt illata. Item quid ſi dubitat rem ſuam eſſe, an
non, nunquid eam retinebit, an reſtituet? Reſpondeo, recipiet
fructus, vt ff.de vſuris, quis ſit, & eadem ratione præſcribet.

De ſententia & re iudicata. Rubrica 27.

SVMMARIVM.

1 *Sententiari & procedi qualiter debeat contra eum, qui cadit à poſſeſ. rei, ſu-*
per qua eſt conuentus.
2 *Sententia qualiter contra eum ferenda, qui deſijt poſſidere, vt habeat regreſ*
ſum contra eum, qui ſibi vendidit.
3 *Abſolutus ab impetitione rei, quando cedere debeat actiones, & quas.*

1 ¶Quia ſæpe dubitatur, qualiter † debeat procedi, & ſn̄ari ꝯ
illũ reũ, qui cadit à poſſeſsione rei, ſuper qua eſt cõuentus, ideo
no. ꝙ ante li. cõteſt. cadit voluntariè cauſa iudicij mutandi, lo-
cũ habet ꝯ eũ actio ex illo edicto de alie. iud. mutan. cau. fa. ff.de
ali. iu. mu. cau. ſac. per totũ, & ſ.eo.tit. c. vlti. Itẽ ſi erat in poſſeſ-
ſione mala fide, & ſi erat in mora reſtituendi, tenet̃, ẽt ſi pereat.
ff. ſi cer. pet. qui te. ff.de ꝯdi. fur. ſi pro fure.§.penul. & l.ſeq. Itẽ
ſi ſe liti obtulit, cũ non poſsideret. ff. de peti. hęre. qui ſe. Si autẽ
poſt li. cõteſt. cadit à poſſeſsione reus, tunc in perſonalib. actio-
nibus nulla vis eſt, ſi culpa, vel ſine culpa cadat, quia ſemper p-
ceditur ad ſn̄iam, quia res nõ eſt obligata, ſed perſona. Sed ſi in
realibus, diſtingue, quia ſi culpa ſua amiſit poſſeſsionẽ poſt li. ꝯ-
teſt. vel alias promiſſum ſeruare nõ põt, proceditur ꝯ eũ, & con-
dẽnabitur mediante iuſtitia in litis æſtimatione, vel ad intereſ-
ſe. ff.ad exhib. de eo.§. ſi poſt. ff.de euic. ſi ſeruus.§.fi. in princ. Si
autẽ ſine culpa deſijt poſsidere, tunc & actor inuito reo, & ecõ-
uerſo reus inuito actore poterit petere, ꝙ procedatur ad diffini
tiuã ſn̄iam pp fructus, & prouẽtus & expenſas, & intereſſe poſt lit.
conteſt. obuenientia, & ſtipulatione de euictione, ſi interceſſe-
rit. ff. de rei vend. vtiq;. ff. iudi. ſol. ſi ſeruus. C. qũo & qñ, auct. q
ſemel, & tũc ſic iudicabit iudex, quia inuenimus, ꝙ reus erat in
cauſa condẽnationis, ſi poſsideret ideo cõdẽnamus eũ ad fru-
ctus, & ad expenſas, ſed quia nõ poſsidet, nec culpa ſua, nec do-
lo deſijt poſsidere, abſoluimus eũ ab impetitione rei. prius tñ
faciet ipſum reũ pręſtare cautionẽ actori de re reſtituẽda, ſi ad
eũ peruenerit. ff.de rei vin. ſi vero. ff. de euic. ſi ſeruus.§.fi. in fi.
de ędil. edic. redhibere.§.fi. & per hanc ſn̄iam licet reus ſit abſo-
lutus ex p̃dicta cauſa, habet regreſſum de euictione ꝯ vendito-
2 rẽ, j.de emp. c.fi. & ſi ſatẽda † eſt ſn̄ia pro reo, dicet iudex, abſol-
uimus reũ ab impetitione actoris, & condẽnamus actorẽ ad ex-
penſas, & per hanc ſn̄iam habet actor regreſſum de euictione ꝯ
eũ, qui vendidit ſibi rẽ, in qua ſuccubuit, ſi ſine culpa ſua ceci-
dit à poſſeſsione. ff.de euic. ſi rẽ.§.j.& l.euicta, & l.quidã, ĩ prin.
Alij tñ dicunt, ꝙ iudex in primo caſu ſn̄abit ſemper ſuper re, q̃
petitur, non ꝙ dicat, cõdẽnamus reũ ad reſtitutionẽ rei ſimpli-
citer, ſed ſic. ſ. qñ eã habuerit, vel ſic, quia iudicabit rem petitã
eſſe actoris, arg. pro eis in p̃alle. l. ſi ſeruus. ff. iudi. ſol. prius dictũ
magis placet: nõ negamus ẽt, ꝙ aliquãdo iudex ex cauſa poſsit
differre hm̃õi diffinitiuã ſn̄iam, quia fortè ſperatur, ꝙ cito poſ-
ſit rem recuperare, & tunc tm̃ abſoluet à termino aſsignato, &
ſic poſtea, cũ reus recuperauerit rẽ, incipit iudiciũ de nouo, &
procedetur in cauſa cępta, iuſtitia mediante, & aliquãdo poteſt
iudex abſoluere non ab impetitione rei, ſed ab inſtãtia iudicij:
& tunc ſi poſtea recuperauerit rẽ, incipiet iudiciũ de nouo, ſ.
3 de excep. c.pen. †Sed qñ abſoluitur ab impetitione rei, tunc p-
uidetur actori per cautionẽ de re reſtituenda, vt ſ. dictũ eſt, ver.
prius. nomine autẽ fructuũ debet reſtituere, quicquid obuenit
ſibi de re petita, vel occaſione ipſius. vnde vr̃, ꝙ debet cedere
actiones, quas habet occaſione illius rei, ſicut eſt actio legis Aq
liæ, interdictũ vnde vi, & actio furti, & conſimilia, arg. ff.de rei
vin. Iulianus, cũ tribus legibus ſequentibus. ff.de peti. hære. Iu-
lianus.§. ſcribit actiones, & l.quod ſi in diẽ.§. Iulianus, & §.fi. ff.
de ędil. edic. bouẽ.§.& quis ſeruũ. ff.de pig. actio. ſi pignore, ar.
ꝯ. ff.de peti. hære. vtrũ, & l.ſeq. ff. loca is, qui rẽ. C. de furtis, ma-
nifeſtiſsimi.§.pen. ſed certè prędictæ leges loquunt̃ in eo caſu,
qñ cõmodũ poſſeſsionis pertinebat ad aliquẽ. & ideo ſi fraude-
tur poſſeſsione rei, iuſtũ eſt, ꝙ habeat pęnam furti, vel conſimi
liũ. non aũt ſic in interdicto, quod ex re tm̃ prouenit, ar. ff.de pe
ti. hære. quod ſi iudex.§. vlti. vel dic, ꝙ ſi bonæ fidei poſſeſſor prę
dicta obtinuit, anteq̃ res euinceret̃ ab eo, non reſtituet ea, vt in
ꝯrijs, ſed ſi nondũ obtinuerat, cedet actiones, vt in primis con-
cordãtijs. hæc aũt habent locũ in fructibus, & expenſis, & q̃ cõ-
tingunt poſt litẽ conteſta. & ideo veniunt in cõdẽnationẽ offi-
cio iudicis mercenario. ff.de ędil. ædic. ędiles.§. ſciendũ. p̃dicta
aũt, ſi obuenerunt ante li. cõteſt. ſpecialiter petẽda ſunt, vt in p̃-
alle. l. ędi.§. ſciendũ, & ff.de vſur. per totũ. licet cõfiteamur, ꝙ ex
nã actionũ & bonę fidei & ſtricti iuris in ꝯdẽnatione p̃dicta ve-
niunt, ſed non, niſi petantur. ff.de act. emp. l. Iulia.§. ex vendi. &
l. ratio, & C.de act. emp. l.4. & l. fructus, & l. de intereſſe, alias nõ.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam iudex quando aliam ferre poteſt, prima pro nulla habita.*
2 *Error iuris, & error facti quos diuerſos effectus pariant.*

CAP. I.

Sententia. [Cõtra leges.] Puta qa error
expreſſus eſt in ea. ff. q̃ ſn̄iæ ſi-
1 ne appel. reſcin. l.j. [Ipſo iure.] Si iudex † ordi-
narius fert ſn̄iam, q̃ ipſo iure ſit nulla, ipſemet
ipſa pro nulla habita põt aliã ferre. C. qũo & qñ
iudi. p̃ſes. C. de accu. l.4. ſi autẽ eſt delegatus, qa
ſemel functus eſt ſuo officio, eam vlterius mutare non põt. C.
qũo & qñ iudi. ſi vt proponis, & idem vr̃ in electoribus, niſi eſ-
ſent priuati ipſo iure ptãte eligendi, atg. ſ.de electio. cũ terra,
& no. ſ.de elec. cõſiderauimus. & idem vr̃ in alijs cõſimilibus
2 actibus, arg. ſ.de reſcriptis, inter, cũ ſuis cõcordantijs, † in dele.
tamen vr̃, ꝙ ſi probabili errore ducatur, ſi ipſo iure non tenet,
quod facit, tamen iterũ faciet, quod ſibi mandatũ eſt. verbi gra-
tia delegatus, cui mandata eſt prouiſio, prouidit alicui de p̃ben-
da non vacante ignoranter, credens eam probabiliter vacare,
certè iterum poterit ei prouidere, arg. C. de iuris, & facti igno-
rantia, error. Secus autem, ſi ignorantia facti, vt ſi prouidit ei de
præbenda, quæ in veritate vacabat de iure, tamen alius eam te-
nebat de facto, & ideo non vult eam acceptare, ex certis lites, tũc
non poteſt ei vlterius prouidere, quia functus eſt officio ſuo, &
bene. nec prodeſt ignorantia facti, quia ignorabat alij prouiſum
de facto, & illud factum non impediret ſuam prouiſionem, ſi au-
tem errauit in iure, vlterius ei non poterit prouidere.

SVMMARIVM.

1 *Executio à ſola appellatione impedimentum capit.*

2 *Cognitio ſententiæ latæ per falſa inſtrumenta, vel falſos teſtes ſpectat ad eum, qui delegauit.*

3 *Nunquid Prælatus à Papa confirmatus, poſſit accuſari, ꝙ ſimoniam cum aliquo familiari Papæ commiſit.*

CAP. V.

DE cętero. [Fraus.] Vel quęſtio fraudis, puta ꝙ ſnĩa ſit lata per falſa inſtrũa, vel ꝙ aſa
circa principale negociũ adhibita fraus dicaᷣ, ſecus,
a ſi circa executionẽ. [Interuenerit.] †Id eſt interueniſſe dicaᷣ. [Negocio.] C. de excep. rei iudi. ſi vt proponis. ꝯ, C. ſi ꝯ
ius, vel vtilitatẽ publicã, & ſi nõ cognitio, q̃ eſt 25. q. 2. & ſi non
cogni. Sol. hoc c. locũ habet, cũ ſnĩa lata eſt à Principe. ꝯrũ aũt
loquitur de ſnĩa ab alio lata iudice. nã tũc licet executori de q̃-
ſtione falſi cognoſcere. C. de exce. rei iudi. ſi longius. C. ſi ex fal-
ſis inſtrũis, l. vlt. ſi obijcias de incõueniente, quod ſequiᷣ, ꝙ quili-
bet poſſet executionẽ impedire. Rñdeo, ꝙ ex quo hoc apparuit
quia ſi in probatione defecerit, ẽt de hac ſua malitia puniᷣ, vt in
p̃dicta l. ſi longius, & j. de pęn. c. calumniã. Alij dicunt, ꝙ ẽt ſi à
minori iudice ſnĩa ferraᷣ, tñ executor de falſo non cognoſcet,
ne p̃textu falſę ſnĩę executio impediatur. executionẽ. n. ſola ap
pſo impedit, in Auth. vt iudi. nõ expe. ſacras iuſſi. coll. 9. ꝑ quã
Auth. correcta eſt lex, C. ſi ꝯ ius, & ſi nõ cognitio. aut exponẽda
eſt, vt ei nõ ꝯdicat. ad hoc facit C. de falſis. l. 2. vnde alij ſoluunt
ſic ꝯ. quia eſt executio mera, & mixta. mera eſt, q̃ nullã habet co
gnitionẽ admixtã, puta qñ ille idẽ, qui tulit ſnĩam, mãdat de ea
exequenda. tunc. n. cũ de ſuo facto ſcribat, nõ eſt credẽdũ, ꝙ fal
ſum ſit ei ſuggeſtũ. & ideo ſuper hac falſa ſuggeſtione non eſt
probatio alicuius ad retractationẽ executionis ſnĩæ recipiẽdã
in ꝯriũ. & ſic intelligunt, qđ hic dᷣ, & in cõcor. Si aũt alius quã
qui ſcribit de ſnĩa exequenda, tulit ſnĩam, pro qua exequenda
ſcribiᷣ, tunc admittiᷣ probatio in ꝯriũ ſuper ſuggeſtione falſi,
25. q. 2. & ſi nõ. Et dᷣ hic admixta executio, q̃ quodãmodo co-
2 gnitio admiſceᷣ ei. †Illud aũt incunctanter dici põt, ꝙ ſi nõ per
ſuggeſtionẽ falſitatis ſnĩa dᷣ lata, ſed ꝙ ſnĩa lata ſit per falſa in-
ſtrũa, vel falſos teſtes, illa cognitio ſeruaᷣ illi, q delegauit. nõ. n.
ſuper hoc intẽdebat cauſam delegare, vt hic, & in lege, C. de exe
cu. rei iudi. ſi vt proponis. Itẽ eſt & alia executio pro parte me-
ra, & ꝓ parte mixta, vt ſi mãdeᷣ alicui ꝙ prouideat Petro de ali-
qua p̃benda, ſi vacat. nã cognitionẽ habet in hoc, vt cognoſcat,
an vacet. ſed poſtq̃ cõſtitit, ꝙ vacat, prouiſio nõ habet cognitio
nẽ. vnde ſi vellet aliquis obijcere in pſonã iudicis, vel illius, cui
prouidendũ eſt, nõ audireᷣ, vt no. j. de ꝯceſ. p̃b. propoſuit, ar. ad
hoc, 25. q. 2. & ſi nõ cog. ꝭ. de reſcr. cũ dilec. His, q̃ hic dicunᷣ in
litera, & in gl. videntur ꝯ, ff. de iudi. ſi p̃tor. vbi dᷣ, ꝙ corã execu-
tore debet probari dolus illius, q obtinuit in ſnĩa, & corã eodẽ
probari falſitas inſtrorũ, per q̃ lata eſt ſnĩa. Sol. veritas eſt, ꝙ nũ-
quã executor debet aliquas ꝓbationes recipere ſuper principa-
li, vt ſuper illis iudicet, nec ẽt vt decernat ſnĩam mandandã exe-
cutioni, vel nõ, q̃ ſi talis ſnĩa ferreᷣ, p̃iudicaret in principali, q̃
poſtea ſnĩa remaneret inutilis, q̃ nõ poſſet mãdari executioni,
obſtante exceptione rei iudi. ſed ad ſui inſtructionẽ poſſet reci-
pere aliquas probationes, vt ſi inueniret aliquid, qđ eũ moue-
ret, ſuperſederet, & remitteret ad ſuperiorẽ negociũ, ſed tñ nũ-
quã iudicare debet, & hoc expreſſè ſonare vᷣ hæc litera, & lex
3 præalleg. ſi p̃tor. †Sed quære, ſi Papa cõfirmauit aliquẽ, vtrũ po-
ſtea poſsit accuſari iſte p̃latus, ꝙ ſimoniã cũ aliquo familiari Pa
pæ cõmiſit corã Metropolitano ſuo, de hac ſimonia? & vᷣ, ꝙ ſic,
ſi agitur ad pęnam depoſitionis, & nihil tangiᷣ de cõfirmatione
Papæ, quia ageretur, ꝙ cõfirmatio iniuſta eſſet, & hoc non põt,
niſi corã ſuperiore, & niſi per modũ appel. ſi autem velit dicere
ſnĩam nullã, hoc ẽt tantum corã eodem iudice, qui tulit ſnĩam,
dicere põt, quod obtineret, ẽt ſi ille, qui tulit ſnĩam, ſit inferior
iudex à Papa. C. de accu. l. 3. 35. q. 9. c. quis ſententiam.

CAP. VI.

CVm aliquibus. [Poſſeſsio.] i. res aliqua. [Pignora.] Sic ff. de ꝯſti. pec. ꝓmiſſor. §. de ꝯſti. ff. de acq. poſ. l. 3. & l. poſsideri, in prin.

SVMMARIVM.

Sententia matrimonij non tranſit in rem iudicatam.

CAP. VII.

LAtor præſentium. [Permanere.] No. ſententiam matrimonij nõ tranſire in rem iudicatam, arg. j. co. conſanguinei.

SVMMARIVM.

Venditio à ſolo prælato facta, an teneat.

CAP. VIII.

CVm cauſa quæ. [Vos.] Ca. Sãctæ Anaſtaſiæ, à quo laici hic nominati petebãt domũ, de qua agiᷣ, ex cauſa venditionis. [Archipresbytero.] Solo ſine cõſenſu capituli. [Fil. T.] Hic fortè erat procurator, vel ſyndicus capĩi. [Snĩam.] Iuſtè legatus iſte poterat ferre ſnĩam, nõ obſtante applõne, quã capĩm intra terminũ cõſtitutũ nõ ꝓſequebaᷣ, j. de app. pſonas. ſed q̃res, quare hic ergo retractaᷣ ſnĩa eius? R̃n. q̃ fuit iniqua. ſ. ꝙ vẽditio teneret, & ex hac cã capĩm appellauit, & hanc app. hic ꝓſecutus fuit. ſed & ſine app. hęc ſnĩa fuiſſet retractata, q̃ ꝯ ius ſcriptũ eſt, ꝙ vẽditio facta à p̃lato ſolo teneat, 12. q. 2. c. alienatione, &c. & de his, q̃ fiũt à p̃la. c. j. [Cõſuetudinẽ.] Quæ erat, ꝙ vẽditiones factę à p̃latis ſine ꝯſenſu capituli valeant, q̃ nõ tener, cũ grauamen inducat eccleſiis, ꝭ. de cõſue. c. j. [Per appella.] Procurator. n. capituli ſecundo appellauit à legato poſt ſententiam pro laicis latam.

SVMMARIVM.

Sententia cum lata ſit contra ius ſcriptum, vel contra ius litigatoris, an liceat appellare.

CAP. IX.

INter cęteras. [Iniquitatem.] Quia quidem ſic lata ſit contra ius ſcriptum. ſed etiam ſi lata ſit ſententia cõtra ius litigatoris, licet appellare, quãuis ſit remora à Papa in reſcripto.

SVMMARIVM.

Sententia in cauſa matrimonij contra abſentem contumacem lata, an iterum audiatur pars.

CAP. X.

TEnor literarum. [Muliere.] Et ſi hæc mulier nõ erat abſens per cõtumaciã, iniuſta eſt ſnĩa. ſi per ꝯtumaciã erat abſens, ſnĩa eſt iuſta ex ordine. ſed quia põt iniuſta eſſe cauſa, iterũ audiᷣ ẽt ſine applõne, quia in cauſa matrimonj ſpeciale, ꝭ. eo. lator. nec intelligas hoc ita generaliᷣ verũ, ꝙ indifferenter ſit admittenda ꝯ ſnĩam matrimonij, niſi iuſta cauſa moueat iudicẽ, ꝙ ipſam audiat, ſicut hic monuit iudicẽ abſentia mulieris. ſed ſi pars, ꝯ quã lata fuit ſnĩa, p̃ſens fuiſſet, nõ vᷣ, ꝙ fuiſſet admittenda ꝯ ſnĩam: quia eadẽ ratione & tertio, & quarto, & in infinitũ eſſet admittenda, quod ſatis eſſet abſurdũ. in decre. autẽ ſequenti mouit iudicẽ, ꝙ illa eadẽ pars, pro qua lata erat ſnĩa, petebat ꝯ ſnĩam procedi. & habemus expreſſum, ꝙ ſine cã facere nõ debet, ꝭ. de in integ. reſti. ex literis. credo tñ, ꝙ hanc cauſæ cognitionẽ poſsit facere ſine p̃ſentia partiũ, & hoc iõ dico, q̃ de iure eſt, ꝙ vterq; ꝯiugũ ꝯ ſnĩam matrimonij audiaᷣ, tñ iudex ĩ hoc nõ debet eſſe facilis. [Pręſumpſit.] Et ideo recuſationẽ dictã friuolã reputãs, & ipsũ per ꝯñs cõtumacẽ, & malè. [Excõicationis.] Ex quo ꝯxerat, nõ debebat eũ excõicare, quia ꝯxerat. ſed ſi lite pend. cõicaret eidẽ, vt in fine huius decre. cõtineᷣ, vel ſi nõ ſatisfaceret de facto, tunc poſſet excõicari, arg. ad hoc, quia non debet excõicari, niſi monitione p̃miſſa, j. de ſen. excõ. ſacro. ſed non põt moueri ſuper facto. f. ꝙ non fiat, cũ nequeat pro infecto haberi. ff. de cap. & poſtli. reuer. in bello. §. factæ. reſtat ergo tñ, vt ſup emẽdatione malè facti moneantur. [Interdicens.] Hoc eſt verũ, vbi matrimoniũ interdicitur expreſſè, vt j. de deſpon. impu. ad diſſoluendã, vel tacitè, vt hic. nã eo ipſo, ꝙ aliquis petiᷣ in virum, hoc ipſo interdiciᷣ ei nubere: alias pendente cauſa nõ debẽt ꝓhiberi vti iure ſuo, ꝭ. vt lite pend. laudabilem, 8. q. vlti. nonne.

SVMMARIVM.

1 *Literæ an dicantur ſubreptitiæ, quia impetratæ ſint abſente aduerſario, qui erat in curia.*

2 *Factum per obreptionem an teneat, ſi aduerſarius conſentiat.*

CAP. XII.

CVm olim. [Duplici.] Quia fortè pluriũ perſo
narũ vicem gerebat, puta p̃poſiti, &
ſimplicis canonici, ꝭ. de elec. cũ inter, 2. vel quia aliq̃s
abſens ſibi cõmiſerat vices ſuas, ꝭ. de ele. in cauſis, & c. quia pp,
vbi de hoc no. [Diaconatus.] Ad hunc ordinẽ proueht debet,
qui ad Archidiaconatũ eligiᷣ, ꝭ. de ele. cũ in cunctis. ſed exiſtẽs
a in minoribus [a] ordinibus eligi poteſt ad hanc dignitatẽ diſpẽſatiuè, ꝭ. de ætate, pręterea. [Circũnẽtus.] ꝭ. de in integ. reſti. c. cũ
ex literis, & hoc ita violenter p̃ſumimus, ꝙ in ꝯrium probatio-
1 nẽ non admittimus. [Pręducto.] †No. literas dici ſubreptitias,
b quia impetratę ſunt aduerſario abſente, [b] qui erat in curia. [Nõ
2 obſtante.] †No. non teneri, quod factũ eſt per obreptionẽ, ẽt ſi
aduerſarius cõſentiat. [Nonobſtante do.] Quia fortè ideo fe-
cit ſibi cõcedi ab ep̃o, vt quaſi ab ep̃o, non quaſi à Papa haberet
Archidiaconatũ. [Abſenti.] Lite non cõteſta. proceditur, quia
de elec. agitur, ꝭ. vt lite non conteſt. qm̃, alij dicunt, ꝙ lis erat
conteſta. vel quia de obreptione conſtabat, cum præmiſsis factis per Cęleſtinum habitis interfuerit Innocentius Cardinalis cum alijs Cardinalibus, vnde eos latere non poterat.

ADDITIONES.

a ¶Exiſtens in minoribus. Adde, quod Henricus Bohic hic, & in c. dudum, el j. colum. 2. poſt princ. dicit hanc opin. conſuetudine ſeruari, quam tenet Archid. in c. ſi clericis, de præben in 6.

b ¶Abſente. Quod exiſtens in curia ſit citandus, adde Pau. de Caſt. in conſ. 338. incip. quia exceptiones, col. j. & Feli. hic, col. 6. poſt medium.

SVMMARIVM.

1 *Subiectionis petitio generalis eſt.*
2 *Subiectionis indicia quæ ſint.*
3 *Nunquid iudex poſſit hodie ſuper vno capitulo, & cras ſuper alio pronunciare, quando ſunt plura capitula ſingulariter & principaliter petita.*

CAP. XIII.

CVm inter. [Subiectione.] No. hic agi ꝯ clericos, quia nemo in eis hoc ius, qđ petebant iſti monachi, poſſidebat, alias ꝯ poſ. ageretur, vt no. ſ. de maio. & obe. inter. & ſ. de pſcri. audi-
1 tis, & c. cũ olim. [Subiectione.] † No. ſubiectionis petitionẽ eſſe generalẽ, ideo licet in libello dicatur in genere, ago ſuper ſubiectione taliũ clericorũ, tñ poſt debet probare in quibus articulis fuit ſubiecta illa eccleſia, & in illis debet ferri ſnĩa tñ, vt hic in fine, & no. ſ. de officio ordinarij, conquerẽte. [Pleno iure.] In
2 tẽporalibus, & in ſpiritualibus, 26. q. 2. viſis. † [Inſtitutione, deſtitutione, & inueſtitura.] Nõ tñ ſingula, q̃ hic ponunẽ, ſunt indicia plene ſubiectionis, ſicut ſunt letaniæ, & q̃dam alia, ſed omnia ſimul, & q̃dã ẽt ſingulariter ſunt indicia, vt inſtitutio in ſpiritualibus & fidelitas in tẽporalib. nõ ſic de alijs. nã licet Abbas ibi haberet q̃dam ẽpalia, in ordinatione tñ, & viſitatione, cõſecratione altariũ, & cõſimilibus ſemper retineret ẽps ius ſuum, arg. 9. q. 3. per ſingulas, & hoc qñ ẽps dat eccleſiã aliquam alicui pleno iure. ſed ẽt ſi alius, q̃ ẽps ibi habeat inſtitutionẽ, & deſtitutionẽ & fidelitatẽ, pleno iure pertinet ad eum, arg. 17. q. 2. c. j. & 2. Alij dicunt, ꝙ tunc demũ ad aliquẽ pleno iure pertinet eccleſia, cũ omnia ẽpalia habeat ibi. nec ſufficit dicere ſingularia ad hoc, vt plenè ſit exẽpta, niſi dicat, eximo te, vel cõſimilia, licet facta exẽptione poſſit aliqua excipere, de quib. no. j. de priuileg. accepimus, & c. cũ capella, & c. cũ plantare. [Fidelitate.] Hoc eſt de tẽporalibus. [Obedientia, correctione, repreſentatione letanijs.] Hæc ſpectant ad ſpiritualia. [Et alijs cõſimilib.] Tam de ſpiritualibus puta, q̃ de tẽporalibus reddat rationẽ, 16. q. 2. c. 2. [Ad quod.] i. ꝙ in pdictis debet eccleſia ſibi eſſe ſubiecta. [Priuilegia.] Etiã cõfirmatoria, ſed dices non idẽ ſupponit priuilegiũ, quod cõfirmationes? Reſpõdeo, dña eſt inter priuilegiũ, vbi ponũtur ſubſcriptiones canonicorũ, & vbi multa alia pter cõfirmata ponuntur, & cõfirmationes, vbi non fit ſubſcriptio canonicorũ, & nulla alia ponuntur pter cõfirmata. [Quorum.] Patriarcharũ. [Teſtimonio.] i. in pſentia. aliter. n. nõ valet cõfirmatio Patriarchæ. ff. de admi. tut. ita. §. geſſiſſe. j. de exceſ. præla. ſicut vnire. [Eccleſiæ.] Sãcti Proculi. [Eo.] Priuilegio. [Vitę.] ff. de admini. tut. ita. §. geſſiſſe, arg. ꝯ, C. de teſt. l. hac cõſultiſ. in prin. [A quo.] ſ. Card. hic corrigendus tex. decre. quia iſta eſt litera regiſtri. [à quo.] fuerat iudicatũ, ꝙ Archipresbyter eccleſiã dimitteret, aut Abbati obedientiã repromitteret, credens ẽt, ꝙ teſtes vera depoſuerint corã eo, qui de fidelitate manifeſtũ protulerunt teſtimoniũ, idẽ & ipſe ſnĩaliter diffiniuit. hæc eſt gl. iſtorũ verborũ. [A quo idẽ.] i. ſnĩam condẽnationis ſub eadẽ disiunctione dedit. ſ. ꝙ Archipresbyter vel obedientiã promitteret Abbati, vel eccleſiam dimitteret. in hoc cõcordauit cum ſnĩa Cardinalis. ſed in eo diſcordauit, quia Cardinalis non condẽnauit, niſi ad obedientiam, ẽps aũt condẽnauit & ad obedientiã, & ad fidelitatẽ. & ex hoc apparet, ꝙ in hoc iudicio actũ ad vtrunque fuit. & quia teſtes ad hoc depoſuerunt, apparet ex eo, quod ſequiẽ, quia Papa huic ſnĩæ innitens ad vtrunq; condẽnauit Archipresbyterũ. [Iudicatum.] Et fortè appellatũ. [Obedientiã.] Supple & fidelitatẽ, vt quidã dicunt. [Donationis.] Quæ fortè erat nimia, 12. q. 2. bonæ rei. vel aliqua alia iuris ſolennitas deficiebat ibidẽ. [Originem.] C. de legib. non dubium, ſ. de fide inſtru. inter dilec. [Præualente.] ff. de offi. præſi. illicitas, j. eo. ſicut, ſ. de renun. c. in noſtra. [Præualente.] Quia fortè res aliter fuit narrata, q̃ geſta, vt ff. de re iudi. actorum. hic vult dicere, ꝙ ſnĩa, q̃ pro veritate accipitur, pfertur ſermonibus qui dicuntur ꝯ ſnĩam, & quicquid ꝯ ſnĩam dr̃, reputatur ſermo, ideſt vanum. [Fidelitatem.] No. pp ſnĩam, in qua nihil de fidelitate dr̃ contineri. vel dic, ꝙ in ſnĩa etiã de fidelitate cõtinebaẽ, quod ex eo ſumiẽ, quia in libello petitũ fuit, quod dic, vt no. ſ.
3 eo. in gl. j. ſnĩam. [Fidelitatem.] † Super alijs in libello contẽtia nihil dicit. vnde poteſt dici, ꝙ in alijs intelligitur abſolutus, cũ non eſſent ſpecialiter petita, ſed ſub generali petitione, quã fecerat. ſ. quia petebat ſubiectionẽ ipſius monaſterij, cõcludebatur. ſi autẽ plura capitula ſingulariter & principaliter petita eſſent, & ſuper vno ferret hodie, ſuper alio cras ferre poſſet, arg. ff. de mino. ẽt, j. eo. cũ I. & A. & tandẽ ſi nullo tẽpore iudex, coram quo pdicta petita ſunt, ſpecialiter nihil dixerit, peribit inſtãtia iudicij. C. de iudi. properandũ. Si autẽ vnam magnã ſummã peteret, vel magnam rẽ, & in parte cõdemnaretẽ, non videretur abſolutus, nec condemnatus in alia parte. ff. ſi cer. pet. quidam.

SVMMARIVM.

Iudex, qui fert ſententiam, debet ſignificare animi ſui motum iudici appellationis.

CAP. XIIII.

CAuſam, quæ inter. [Atteſtationes.] In cauſa principali inductas. [Probare.] Sed non probat, quia fortè teſtes licet dicerentur atteſtari pro clerico, fortè iudex, q eos recepit, cognouit ſubornationẽ, & alios defectus in eis, quare non fuit ſecurus dicta eorũ. ff. de teſta. l. 3. §. tu ipſe, in princ. fortè erat mandatũ iudici, ꝙ ſi clericus probaret ſe electũ à maiori parte, ꝙ ferret ſnĩam pro eo, ꝙ eum probaſſet per duos, vel tres teſtes ſubornatos, vel aliàs viles, quia iudex pro eo nõ ſententiabat, dicebat ꝯ formam mandati ſententiam promulgatã, quod falſum eſt, vt hic dicitur. iudex tamen, qui ferret ſententiã, hoc ipſum debet ſignificare iudici appellationis animi ſui motũ, ſupra de teſt. cauſam, quæ vertitur, in fine. [Eidem.] Iſta & ſequentes rationes ſunt ſuperficiales, & non ſufficientes.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria non præiudicat, ſi à diffinitiua ſit appellatum.*
2 *Ante ſententiam neceſſe eſt exprimere cauſam.*
3 *Ab interlocutoria appellare non licet, niſi grauamine aſſignato.*
4 *A die latæ ſententiæ computatur decendium appellationis.*
5 *Quadrimeſtre tempus decurtari poteſt cum cauſæ cognitione, & non aliter.*

CAP. XV.

QVod ad conſultationem. [Purgationẽ.] In cauſa ciuili pſumptione faciente pro actore, niſi reus delato ſibi iurãto purgauerit innocentiã ſuã iurando ſe nõ debere, quod ab eo petitur, cõdẽnabitur, ſ. de iureiur. c. vlti. vel agebatur de crimine ciuiliter, puta furti, vel vi bono. rapto. ſ. ad cõſequendũ duplũ, vel quadruplũ, vel agebaẽ in
1 modũ inquiſitionis. [Per ſnĩam.] Duæ fuerunt ſnĩæ, vna interlocutoria. ſ. ꝙ purgaret ſe intra 20. dies: & alia diffinitiua. ſ. ꝙ niſi purgauerit, eſſet amotus de eccleſia: & à neutra harum ſnĩarũ fuit appellatũ, quia ſi eſſet appellatũ à diffinitiua, non piudicaret ſibi interlocutoria, vt no. j. eo. c. ĩn gl. quare, ſed ſuper neutra appellauit, & ideo ſine ꝯdictione mandaẽ ſnĩa executioni. vel dic, ꝙ ſnĩa, qua indiciẽ purgatio, diffinitiua eſt, j. đ pur. can. quotiens. [Recipiens.] Quaſi per hoc videaẽ renunciaſſe applõni, ſ. de offi. deleg. c. gratũ C. de re iudi. abſolutionẽ. ff. de pac. iale. §. j. C. de iure do. impet. l. 2. ego fateor, ꝙ qui recipit talẽ termi-
2 nũ, applõni factæ vr̃ renunciare, ſed non faciendæ. † [Cauſam.] Quã neceſſe eſt exprimi ante ſnĩam, j. de appel. vt debitus. poſt ſnĩam autẽ diffinitiuã, ſecus. ff. de mino. plus, 2. q. 6. anteriorũ. §. forma. C. de pęna iudi. placet. 2. hęc aũt ſnĩa non fuit diffinitiua, ſed interlocutoria ſuper purgatione pſtanda tantũ. diffiniti-
3 ua. n. eſſet, ſi condẽnaretur, vel abſolueretur de crimine. † Et ita habes hic arg. ꝙ à ſnĩa interlocutoria nõ licet appellare, niſi aſſignato grauamine. quod ẽt verũ eſt, vt j. tit. prox. c. cordi. aliter
4 aũt vr̃ notari j. eo. c. in gl. arg. de tali. [Prolatione.] † No. decendium applõni pfixũ nõ à die probationis purgationis pfixo, ſed à die interlocutoriæ cõputandũ. [Decendiũ.] No. à die latę ſnĩę cõputari decendiũ applõnis, & non à die termini aſſignati, vel cõditionis extãtis. ſi. 2. q. 6. biduũ, in prin. ſecus tñ eſt in alijs pſcriptionibus, vbi nõ currit tps, niſi à die cõditionis extantis. ff. qñ actio de pecul. eſt annalis. l. j. §. annus. C. de pſcri. 30. ann. cũ notiſſi. §. illud. & eſt ratio diuerſitatis, quia lata ſnĩa ꝯ aliquem ẽt ſub cõditione ſtatim ex ipſa ſnĩa grauatur. vnde ſtatim poteſt pſequi appel. & ante cõditionẽ extantẽ. ergo multo fortius poterit appellare, cũ & ſtatim prolata ſnĩa hęc pſcriptio decẽ dierum currere incipiat. ſecus autẽ in alijs pſcriptionibus, q̃ non incipiunt currere ante diẽ cõditionis extantis, nec ante lędũt, nec ẽt cõpetit aliqua actio. vnde non ſunt in mora ante cõditionẽ extantẽ. [Truncat.] ſ. de elec. cũ dilec. [Iudicatæ.] Quęritur de tali qõne facti, Aliquis in aliqua cauſa excipit de pacto đ nõ petendo, vel de pſcriptionibus, vel cõſimilibus: lata eſt ſnĩa cõtra eũ. ſ. ꝙ hęc exceptio non admittatur. Itẽ poſtea fertur diffinitiua ꝯ eundẽ, & appellat ab hac diffinitiua, ſed ab interlocutoria non appellauit. modo q̃ritur, an in cauſa applõnis poſſit eaſdẽ exceptiones repetere. & diſtinxerunt quidã, ꝙ ſi à die interlocutoriæ latę nõ effluxerant decẽ dies, quod bene põt in cã applõnis repetere eaſdẽ exceptiones, quia applõ non tantũ releuat ĩ prin. negotiũ, ſed ẽt in interlocutoria, & ſup vtraq; ſnĩa intelligitur appellatũ. Sed ꝯ hoc vr̃. ſ. quod nunquã applõ emiſſa in prin. extendatur ad interlocutoriã, quia alio modo eſt appellãdũ ab interlo. ſ. cauſa aſſignata, vt hic, aliter in diffinitiua, ſ. nulla cauſa expreſſa. vnde ſufficit, ꝙ appell. facta dicat, Appello. ff. de appel. l. 2. & l. à ſnĩa. §. fi. Item ſi in diffinitiua cõtineantur plures articuli, põt appellare in vno articulo, & in alio nõ. quare eodẽ modo vr̃, ꝙ poteſt appellari à diffinitiua, & ſuper interlocutoria habere ſnĩam ratam, ac ipſam ratificare vr̃, ex quo non appellauit. Alijs aliter vr̃, & melius. l. vt nobis vr̃, ꝙ ex quo appellans à diffinitiua oẽs exceptiones omiſſas & ẽt propoſitas, ſuper quibus ꝯ proponentẽ pronũciatũ eſt, proponere põt,

etiam

eriam ſi à die latæ interlocutoriæ effluxerint decē dies, vel plu-
res, qñ appellauit, & hoc ſatis vr̃ quaſi expreſſum ff. de app. l. j.
qñ appel. ſit. l. j. circa prin. & arg C. de iureiur. l. generaliter. §. ſi
autē cui. Itē ad hoc facit ff. de mino. l. 3. §. j. nã totum negocium
inſtructũ eſt, in quo læſus eſt, & à quo appellatũ eſt. ad rationes
antē ꝯrias reſpōdemus, ꝙ directè non admittitur aliquis ad di-
cendũ ꝯ interlocutoriã, ꝗ tranſit in rem iudicatã. ſed expone, ꝙ
ſi admittitur ad dicendũ ſuper principali, vel ꝯ diffinitiuã, quia
veritas ſemper eſt iuuanda, nec eſt in probationibus reſtringen
da, bene admitteretur ꝯ interlocutoriã, fatemur tñ, ꝙ ſi talis eſt
interlocutoria, ꝗ non prodeſſet in principali, vt ſi quis cōdēna-
tus eſſet in expēſis, & nō appellaſſet, per app̃onē emiſſam à dif-
finitiua nō iuuabitur ſuper expenſis, quia proſecutio expenſarũ
nihil facit ad principale negociũ, imo poſſet proſequi app. emiſ
ſam ſuper interlocutoria expenſarũ, & nihilominus tamē ſup
principali agere, à quo non eſt appellatũ, j. de appell. ſuper eo.
ſed dices, interlocutoria lata ſup exceptione nō admiſſa, à qua
nō eſt appellatũ, trãſit in rē iudi. ergo ad idē de cætero agere nō
pōt, nec de eo excipere, vt ff. de excep. rei iudi. cũ ꝗritur, & l. ſeq.
& arg. ff. ex qui. cau maio. necnon. §. exceptio. Reſpōdeo, ꝙ trã-
ſit in rē iudi. quãtũ ad hoc, vt vlterius appellari nō poſſit ſuper
illa exceptione nō admiſſa, ſed non tranſit in rē iudi. quin iudex
in cauſa appellatio. poſſit dare licentiam repetendi eaſdem ex-
ceptiones, non obſtante à quo appellatũ eſt. nec mirũ, quia iu-
dex, qui in principali hanc interlocutoriã dedit, hoc idē facere
poſſet. nã quod iuſsit, &c. ff. eo. tit. quod iuſsit, imo arg. eiuſdē
legis vr̃, ꝙ in cauſa principali idē iudex, qui dedit interlocuto-
riã, poteſt dare licentiã, ꝯ quem lata eſt, eas exceptiones repete-
re, bene ẽt facit ad hoc, j. de ap. cũ ceſſante, & de accu. qualiter.
j. ij. de reſti. ſpol. audita, circa fi. vbi dr̃ iudici, ꝙ reuocet, qđ iniu
ſtè fecit. vel ꝙ nunquã ſnĩa interlocutoria tranſit in rem iudic.
nec decre. iſta ꝯdicit, quia hic non fuit lata ſnĩa interlocutoria,
ſed diffinitiua. & eodē modo reſpōdeo decre. ij. de elec. cũ dile-
ctũ, quia & ibi facta fuit cōfirmatio, ꝗ vim ſnĩæ diffinitiuę obti-
net. Itē nec ẽt hic, nec ibi cauſa app̃onis proſeqnebatur. hic. n.
nō proſequitur cauſam appel. à diffinitiua, quia ab ea nō appel-
lauit intra decē dies. In decre. aũt cũ dilectus, nullo modo ap-
pellauit. [Præſertim.] i. maximè. nã idem eſſet, ſi cauſam redde-
ret. [Snĩæ.] De purgatione p̃ſtanda, vel quia priuetur eccleſia.
[Agendum.] ſ. ad executiones ſnĩarum. [Quadrimeſtre.] Repe
te, ꝗ diximus ij. de offi. deleg. c. ꝗrenti. forte pōt dici, ꝙ ſicut in
perſonalibus, ſic & in priuatione eccleſiæ, ſi nō purget ſe, neceſ
5 ſe ſit tp̃s quadrimeſtre. alij ꝯdicunt. † [Arctari.] Hic reprobatur
ſnĩa duorum dicentiũ, ꝙ ſi minus quadrimeſtri tpe aſsignet iu-
dex condēnato ad ſoluendũ, tenet condēnatio, ſed habebit tp̃s
quadrimeſtre ad ſoluendũ, arg. ff. de reg. iur. l. 4. §. ſi quis cũ. Tu
ergo intelligas, ꝙ pōt decurtare tp̃s quadrimeſtre cũ cauſæ co-
gnitione, vt hic. ff. de re. iur. l. 2. ſed ſine cauſæ cognitione mini-
mè, vt ff. de re. iur. l. 4. §. ſi quis cũ. [Recipit.] Et recepiſſe vide-
tur, ex quo præfigebatur terminus, nec appellabat, quia nec ſuf-
feciſſet ſibi contradicere ſine appellatione. [Amplius.] Ideſt ma
ioris temporis quo ad executionem interlocutoriç faciēdam.

S V M M A R I V M.

Sententia lata probatur per teſtes.

CAP. XVI.

SIcut nobis. {Quod.} ſ. ꝙ eſſet ſententialiter abſolutus. {Non exprimantur.} Idem eſſet, & ſi exprimantur. nam illud eſſet cauſa ſententiæ, non teſtimonij. cauſa. n. teſtimonij eſt, qa præſens fuit, qñ lata fuit ſententia, & quia eam legi audiuit.

S V M M A R I V M.

1 *Non licet in vna cauſa tertio appellare.*
2 *Sententia confirmatur in præiudicium vnius, & non alterius.*
3 *Quando tertia perſona, quæ non fuit in iudicio, admittatur ad proſequendam appellationem.*
4 *Prior victor, ſi vult ſuſcipere defenſionem cauſæ, præfertur illi, cui nunc de nouo alius mouere cœpit eam.*
5 *Ante lit. conteſta. ſi tertia perſona velit immiſcere ſe, & impedire, ne lis cum reo incœpta procedat, an poſſit.*
6 *An tertia perſona, quæ vult defendere cauſam, quæ eum tangit, debeat, ſi eſt ante ſententiam, dare nouum libellum.*
7 *Non debet, qui vult proſequi ius ſuum, reo aſſiſtere.*
8 *Rei vindicatio competit etiam contra non poſſidentem.*
9 *Poſſeſsio per alium detenta amittitur, quam cito ab alio occupatur, etiam ignorante eo, qui per alium poſſidet.*
10 *Poterit is, cuius intereſt, repellere eum ab agendo, ad quem primo loco pertinet defenſio, ſi ſit ſuſpectus.*

CAP. XVII.

CVm ſuper controuerſia. {Latē.} Et ſemp Ouetē. ep̃s appellauit à ſnĩjs ꝯ monaſteriũ latis, alioquin ſi non appellaſſet, fieret ſibi p̃iudiciũ, arg. eius, quod de liberto
dr̃. ff. de re iudi. ſæpe. vbi dr̃, ꝙ defenſio liberti primo ſpectat ad
patronũ, ſecundario ad libertũ. vel pōt dici, & melius, ꝙ ſi non
appellauit in proceſſu negocij, ſed illud ad finē produci permi-
ſit, vel etiã ſi non appellauerit à prima ſnĩa lata in cauſa princi-
pali, ſed modo in cauſa app̃onis appellet, ſufficit, cũ nondum
ſnĩa trãſierit in rē iudicatã, ẽt ſi p̃ſens ſit is, cuius intereſt, & cau
ſam ſuã agi ſinat. ff. de appel. ab executore. §. alio. ibi. n. cōſtat, ꝙ
ipſe ſciebat cauſam ſuã agi, quia loquitur de dño, & eius procu
ratore. ad idē C. de euic. ſi parentes. ff. qñ appel. ſit l. ſi procura-
torio, & ff. de appel. reci. l. j. ff. de pig. ſi ſuperat. & oſtendet in cã
appel. iniquã ſnĩam, per quã pronũciatũ eſt monaſteriũ ad Au-
rien. ep̃m pertinere, & iudex app̃onis pronũciabit ſic: Cũ mo-
naſteriũ Cellænouæ non ad Aurienſem ep̃m, ſed Oueten. per-
tineat, ideo monaſteriũ ab ep̃i Auriē. impetitione abſoluimus,
& latã pro ipſo ſnĩam reuocamus. Alij dicunt, ꝙ tantũ pronun-
ciabit ſnĩam pro ep̃o Aurien. ꝯ monaſteriũ latã non p̃iudicare
ep̃o Oueten. ff. appel. à ſnĩa. j. reſpon. & §. idem reſcrip. nos cre-
dimus primã ſnĩam proferendã, vbi ſibi fieret p̃iudiciũ ex pri-
ma ſnĩa, ſicut eſt, qñ ad eum primo loco pertinet defenſio, j. eo.
c. pen. vbi no. hic caſus, arg. ff. de appel. l. à ſnĩa. ſed ſi non fiebat
ei p̃iudiciũ, niſi quo ad p̃ſumptionē, quia ex quo lata eſſet ſnĩa
pro ep̃o Auriē. ꝯ monaſteriũ, p̃ſumptio eſſet, ꝙ ipſe haberet ius
in ipſum potius, ꝗ Oueten. ſed tunc hac p̃ſumptione nō obſtã-
te iuxta p̃m modũ ferretur ſnĩa. ſ. ſnĩam ꝯ monaſteriũ latã pro
Aurien. nō p̃iudicare ep̃o Oueten. & interim pend. cauſa app.
cũ per eã extinctũ ſit pronunciatũ, in quantũ Oueten. p̃iudicat,
ff. ad Turpil. l. j. §. vlti. ſuſpendet executio Oueten. in alijs autē,
1 ꝗ non tangunt ep̃m Ouetenſem, nō differret ſnĩa, vt hic. † Sed
quid, ſi Abbas appellauit bis, nunquid à tertia ſnĩa ꝯ Abbatem
lata licebit ep̃o Oueten. appellare? Reſpōdeo non. imputet. n.
ſibi, qui ſciebat cauſam ſuã agi, & nō prohibuit, vel nō appella-
uit. ff. de re iudi. ſæpe. C. de euic. ſi parentes, & quia in vna cauſa
non licet tertio appellare. C. ne in vna, eadēq; cauſa li. tertio p̃-
uocare. In rubro, & nigro, & j. de appel. directè. tamen poſſet di-
ci, ꝙ ſi in duabus app̃onibus condēnatũ eſſet monaſteriũ, ta-
men ſi neſciuit cauſam ſuã agi ante ſnĩam latã, ep̃s tamen appel
lare poſſet intra decē dies, cũ ſua interſit, cũ ex ipſa ſnĩa poſſit
qualequale p̃iudiciũ fieri. ff. de appel. à ſnĩa, in prin. Si aũt ante
vltimã ſnĩam ſciuiſſet cauſam ſuã agi, debebat aſsiſtere mona-
ſterio, quod ſi nō fecit poſt duas appel. à monaſterio factas, non
poterit appellare. quãuis pōt dici, ꝙ in hoc caſu ẽt poſt duas ap
p̃ones emiſſas à monaſterio poterit ep̃s appellare, ſi tantũ an-
te vltimã ſnĩam ſciuit cauſam ſuã agi, cum alias ſine culpa ſua
poſſet ſibi magnũ p̃iudiciũ generari, quod eſſe nō debet, arg. ij.
de cōſti. c. 2. ſed pp̃ app̃onē ſuã in nullo celerabitur cauſa quo
ad monaſteriũ, imo quantũ ad ipſum mandabit ſnĩa executio-
2 ni, vt j. ſequitur. † Sed oppones, qũo ſnĩa ad p̃iudiciũ vnius eſt
executioni mandanda, & nō alterius? Reſpōdeo, non dr̃ hic, ꝙ
executioni mandat in p̃iudiciũ vnius, & non alterius, ſed bene
cōfirmatur in p̃iudiciũ vnius, & nō alterius. & ẽt ſi ſuper multis
articulis lata eſſet ſnĩa, quorũ aliqui nō tangerent ep̃m, ſuper il
lis poſſet fieri executio, ſuper illis, qui tãgunt ep̃m, nō. & vr̃ hoc
ea ratione, ꝙ nō debet fieri p̃iudiciũ his, qui nō ſunt in cauſa,
ff. de appel. l. 4. §. j. & 2. ff. qñ appel. ſit. l. j. §. dies autē, & ſeq. imo
plus dicimus, ꝙ ẽt ſi ſnĩa ſit talis, ex qua fiat ius, ſicut ꝗrela in-
offi. teſta. tamen abſentibus non p̃iudicat. ff. de inoſſi. teſta. l. Pa
pin. §. ſi ex cauſa. ff. de appel. ſi per collu. & poſſunt agere abſen-
tes proſequendo cauſam appell. Itē ẽt non proſequendo. ff. de
appel. à ſnĩa. §. ſi hæres. §. idē, & de iureiur. l. ſi duo. Sed dices, co-
hæres pōt appellare à ſnĩa ꝯ coheredē lata, vbi nullũ fit ei p̃iudi
ciũ, niſi quia p̃ſumptio eſt ꝯ eũ. ff. de appel. à ſnĩa, in princ. qũo
fertur ſnĩa pro hoc coherede in cauſa app. Reſpōdeo, dicet iu-
dex, pronuncio p̃iudiciũ nullũ ei fieri ex hac ſnĩa ꝯ ſuũ cohere-
dē lata, nec ẽt quo ad p̃ſumptionē, arg. p̃dictæ legis, ff. de iureiu.
ſi duo, in prin. {Cũ.} Incipit à ſnĩa. {Quantũ ad monaſteriũ.}
C. de teſta. hac cōſul. §. ex imperfecto. j. de dona. inter dilec. j.
3 eo. tit. ſuborta. ſ. ꝙ vlterius ꝯ ipſam nihil valeat obijcere. † Qui-
dã dicunt ad proſequendũ app̃onem poſt ſnĩam tertia perſo-
na, ꝗ nō fuit in iudicio, ſemper admittitur, ſi ſua intereſt, ꝙ ſnĩa
ſic lata ſit. ff. de appel. ab executore. §. alio, & l. ſi per inſolo. ff.
de pig. ſi ſuper. & iudex appel. ferret ſnĩam iudicando ſnĩam iu
ſtã, vel iniuſtã, ꝗ lata fuit a primo iudice, & non abſoluet reũ ab
impetitione actoris. alij tñ diſtinguunt, vt no. in glo. & ſemper,
& vt vr̃, nituntur ratione. & eodē modo quilibet, cuius intereſt,
non ſolũ in cauſa app̃onis, ẽt quo ad principalē cauſam admit
titur & ante ſnĩam, & ante li. côteſt. & poſt li. côteſt. ff. de inoſſi.
teſta. ſi ſuſpecta. ff. de re iudi. ſæpe. vbi de liberto loquitur. & hoc
caſu probato iure tertiæ perſonæ iudex abſoluet reũ ab impeti-
tione actoris, ſed non cōdēnabit eũ tertiæ perſonæ, ꝗ ſe immiſ-
cuit ad defendendũ reũ, quia ad hoc non egit. & hęc quidã in-
telligũt eſſe vera, vbi tertia perſona erat in poſſeſsione iurium
petitorum. Alij tñ intelligunt idē, ẽt ſi non ſit in poſſeſsione;

ſed

ſed de iure ſibi ꝯpetẽti. ſed ꝯ hos eſt ff. de rei vin. is à quo, & l. ſe
quen. ff. de peti. hære. l. pen. vbi non obſtante ꝯdictione tertię ꝑ-
ſonæ mandatur ſnĩa executioni. tu reſponde, ꝙ ibi non interc-
rat, nec poterat intereſſe ipſius tertiæ perſonæ quo ad principa
lem cauſam, nec ẽt quo ad poſſeſſionẽ ipſius, licet poſsit inter-
eſſe quo ad inſtantiã iudicij, quia ibi non poſsidebat. & ideo ſi-
bi non ꝑiudicatur, ſi in aliũ poſſeſ. transferatur, quã non habe-
bat. Itẽ ſuper proprietate non fieret ſibi ꝑiudiciũ, quia ita ſcit
ſnĩa tnſta pro eo, & ꝯ eũ, cum quo lis conteſt. eſt, ac ſi poſside-
ret, vt in ꝑalle. l. is à quo. ſed ꝯ vr̃, ſi conuentus, cũ quo lis ſuerat
conteſt. ſine dolo deſijt poſsidere, vlterius nõ tenetur. ff. de rei
vindi. ſi aũt. §. j. Sol. ibi in illis ll. ſ. is à quo, & ſe. in culpa fuit cõ-
demnatus ex eo, ꝙ tranſtulit poſſeſsionẽ in primũ, & in victorẽ
cauſæ ſine cautione, q̃ ibi cõtinetur. ſ. ꝙ reum cõdẽnatũ ſerua-
bit indẽnem ꝯ alium agentẽ. ff. ad l. Fal. dolo. ff. ſi cui pluſquam
per l. Fal. hoc aũt. §. hęc cautio. qui. n. cautionẽ ꝑdictam habet,
& rẽ ipſam habere vr̃ quantũ ad hoc, vt pro eo reſpondere co-
gaſ, arg. ꝑal. l. ff ad l. Fal. dolo. ff. ſi cui pluſquã p l. Fal. hoc autẽ,
licet ſecus ſit, qñ agitur noxaliter. ff. de nox. ac. ſi plerunque, &
4 l. ſi quis à multis. † Credimus tñ, ꝙ ſi prior victor velit ſuſcipere
defenſionẽ cauſæ, ꝙ ꝑferendus eſt illi, cui nunc de nouo alius
mouere cępit eã, ſicut emptor, & poſſeſſor ꝑfertur venditori. ff.
de re iudi. ſæpe. & põt ẽt appellare, ſi ſnĩa feratur ꝯ eũ, à quo ha
buit poſſeſsionẽ, vt hic, & ff. de appel. ab executore, & l. ſeq. ſed
ſi non offerat ſe defenſioni, ſed priorẽ reũ permittat agere, & fe
ratur ſnĩa ꝯ ipſum reũ, ſufficit, ſi ipſe primus reus cedat ei, qui
de nouo obtinuit actionẽ ex ſtipulatione, quã habet ꝯ eũ, q pri-
mo obtinuit. & per eã. l. ceſsionem actionis, obtinebit, ꝙ reſti-
tuat ſibi rẽ, pro qua cauit. & ſi velit probare de iure ſuo, non au-
dietur, quia in culpa fuit, ſi cõfidebat de iure ſuo, quare non aſ
ſumpſerit defenſionẽ cauſæ, vel ꝙ nõ appellauerit, & ꝙ nõ fuit
proſecutus appellationẽ noĩe ipſius condẽnati, nõ ſuo. Si vero
primus reus ambobus condẽnetur, antequã à primo ꝑſtetur ꝑ-
dicta cautio, tunc ipſe cõdẽnatus rẽ reſtituat ei, qui primo ca-
uebit de indẽnitate eius, & alij cedet actionẽ ꝯ cauentẽ. alij ta-
men aliter dicunt. Itẽ ibi. ſ. ff. de rei vin. is à quo, & l. ſeq. nõ di-
cit, ꝙ aliquis immiſceret ſe cauſæ alterius, imo ibi vterq; princi
paliter agebat ꝯ eundẽ ſuper eiſdẽ rebus, quamuis bene fatea-
mur ibi, ꝙ ſi vellet ſe in ius immiſcere ad iuuandũ reum ꝯ alte-
5 rũ actorẽ, ꝙ non admitteretur ꝑmiſſa ratione. † Si vero ante li. cõ-
teſt. tertia perſona velit immiſcere ſe & impedire, ne lis cũ reo
incępta procedat, non põt, dũmodo alteri, qui primo reũ cõue-
nit, cõpetat actio. & eodẽ modo dicimus procedendũ in cauſa
matrimoniali, qñ tres perſonæ, vel plures ſunt in cauſa, vt no. j.
de ſpon. veniens. tertia tñ perſona, & ſi non ad impediendũ pro-
ceſſum admittaſ, ad auxiliandũ ſaltẽ admittetur, & non ſolũ ꝙ
tertia ꝑſona poſsit interuenire in auxiliũ rei, ſed in auxiliũ acto
ris, dũmodo ſua interſit, vt ſi aliqua eccleſia prouocet in liberta
tẽ, & dicat ſoli Papæ ſubeſſe: nã Papa tunc poterit ei aſsiſtere,
arg. j. de cõfir. vti. vel inutili, cũ dilec. in fi. ſed ſiue appellet, ſiue
non, cauſam ſuã ſuper principali de nouo incipere, & proſequi
poterit, nõ per modũ applonis, ſed incipiendo à capite, & pro-
ſequẽdo, ſicut ſi nunquã appellaſſet, niſi in caſibus, vt no. j. eo.
quãuis, in gl. q̃ incipit, verbigratia. [Conſtiterit.] Quæro autẽ,
quõ aget Oueten. cũ nõ ſit lis conteſt. Rñdeo, ſufficit li. conteſt.
facta cũ monaſterio, cũ appellando videaſ approbare, quicquid
factũ eſt per monaſteriũ vſq; ad applonẽ. ff. rẽ ra. hab. l. 3. §. vlti.
ſed hoc ſtare nõ põt, quia monaſteriũ non egit noĩe ẽpiOuetẽ.
vel defendit: vnde ipſe ẽps ratificare, vel approbare non põt, qd
ſuo noĩe non eſt actũ. tu dic melius, ꝙ non ferẽ ſnĩa ſuper prin-
cipali pro hmõi proſecutione applonis, ſed pronunciandũ eſt
per iudicẽ, ꝙ per ſnĩam non fiat ꝑiudiciũ ẽpo Oueten. & ita nõ
refert, ſi non fuit lis cõteſt. nec ſit ꝑiudiciũ ẽpo. Sed q̃ro de hac
applone ſm hanc opinionẽ vltimã, vtrũ obtineat vim applo-
nis emiſſę in iudicio, vel emiſſę extra iudiciũ? & vr̃ emiſſa extra
iudiciũ: quia priorẽ cauſam nõ proſequitur, ſed nouã tm̃, quia
petit pronunciari, ꝙ nullũ fiat ſibi ꝑiudicium ex hac ſnĩa lata ꝯ
monaſteriũ, de qua nihil in primo iudicio actũ eſt. qđ ſi eſt ita. ſ.
ꝙ ſit prouocatio extra iudiciũ, appellatus nõ teneẽ cõparere co
rã iudice applonis, niſi citeẽ appellatus, vt no. j. de appel. cũ ſit
Ro. imo cũ ſit alias hæc principalis cauſa, tm̃ corã principali or
dinario agenda eſt, non corã ſuperiore iudice applonis. Reſpõ-
deo, hæc applo cenſenda eſt iure applonis emiſſæ in iudicio, &
ſuperior, ad quẽ appellabitur, debet de ipſa cognoſcere, & non
ipſe, qui tulit ſnĩam. quod ea eo apparet, quia fit in iudicio, &
ob iniuriã factã ſibi in iudicio: quia per ſnĩam latã ꝯ aliũ dicię
ſibi iniuriã factã, & niſi appellatus intra annũ cõparuerit, eodẽ
modo procedeẽ in hac cauſa applonis, & ſine li. conteſt. & par-
te abſente, ſicut in cauſa appel. emiſſæ in iudicio, & quia agitur
6 inter partes, j. de app. ſæpe, & c. oblatæ, & c. per tuas. † Et no. ꝙ cũ
tertia perſona vult defendere cauſam, quæ eũ tangit, ſi eſt ante
ſnĩam, non debet dare nouũ libellũ, ſed tm̃ cauſam cęptã debet
proſequi vel iuuando eũ, qui eã cępit, vel aſsiſtendo ei. C. de li.
conteſt. auct. nunc ſi hæres, vel eũ remouendo, ſi primo perti-
net ad eũ defenſio, vel ſi ſuſpectus eſt. ff. de re iudi. ſæpe. ff. de ap
pel. ab executore. ff. de inoff. teſt. ſi ſuſpecta, & per ꝯñs vr̃, ꝙ eę-
dẽ defenſiones competant huic tertiæ perſonæ, q̃ cõpetunt ipſi
reo, ſi nõ remoueretur, & eodẽ modo ꝯ eũ. Si aũt poſt ſnĩam pro-
ſequi vult applonẽ ab ipſo reo emiſſam, idẽ faciet, & vr̃ ꝙ ẽt eo
inuito cauſa proſequi poſsit. Si aũt applonem à ſe emiſſam ve-
lit proſequi, cũ principalis reus nolit appellare, tunc põt forma
re libellũ in hac forma ẽps Oueten. Cũ ẽps Aurien. obtinuerit
ſnĩam ſubreptionis ꝑ ſe ferri ꝯ monaſteriũ Cellę nouę, & ego
ſim in poſſeſsione ſubiectionis ipſius, & ꝑ hoc videns mihi ꝑ-
iudiciũ generari, appellauerim à ſnĩa lata ꝯ monaſteriũ, peto à
vobis, dñe iudex applonis, ꝙ vos pronuncietis ſnĩam iniuſtã, &
appel. legitimã. & ꝙ abſoluatis monaſteriũ ab impetitione ẽpi
Aurien. Pro ſe aũt nihil petet, ſed oportebit eũ probare, ꝙ ſit in
poſſeſsione ſubiectionis, & inſuper de iure monaſterij, & ſi pu-
blicatæ ſunt atteſtationes in prima cauſa, quando agebat mo-
naſteriũ: modo ẽps Oueten, in cauſa applonis, quã proſequitur
nõ poterit alios teſtes producere ſuper eiſdẽ articulis, ſicut nec
monaſteriũ poſſet ſi appellaſſet, ꝰ. de teſt. fraternitatis. nã hæc
cauſa primæ ſuccedit, & ideo eãdẽ naturã aſſumit, vt patet j. de
voto & vot. redem. magnæ. §. cũ igitur. Sed ſi ẽps Oueten. omiſ-
ſa cauſa appel. velit cauſam incipere à capite in caſu, in quo po
teſt, puta ſi ignorauit primã cauſam agi, vel eã non defendit, vel
alijs cõſimilibus, tunc ſi tranſlata eſt poſſeſsio in Aurien. ordi-
nabit cauſam, ſicut ſi nunquã actũ fuiſſet ꝯ monaſteriũ. ſi vero
nondũ tranſlata eſſet poſſeſsio in Aurien. & ignorauit proceſ-
ſum ꝯ monaſteriũ habitũ, tunc dicet executoribus ſnĩę pro Au
rien. latę, non debebatis mihi auferre poſſeſsionẽ meã ſine cau
ſę cognitione. ff. de re iudi. à diuo. §. ſi rerũ. alias incipit, ſi ſuper
rebus. C. ſi per vim. l. fi. imo plus vr̃, ꝙ ſi non eſſet in poſſeſsione
ſubiectionis, ſed tm̃ haberet ius in re, & ignoraſſet cauſam agi,
tunc poſſet impedire executionẽ. ꝰ. de teſt. veniens. Sed quidã
intelligunt hoc ſpeciale, quando ſnĩa fertur in beneficijs vacã-
tibus, vt ibi plenius no. Alij dicunt, & fortè melius, ꝙ ante ſnĩã
in principali cauſa latam, & poſt ſnĩam in cauſa appel. tã à ſe, q̃
à proprio reo emiſſę tertia perſona, cuius intereſt, põt ius ſuũ
tã ſuper proprietate, q̃ ſuper poſſeſsione proponere, ſi vult, dũ-
modo ius tertię perſonę illud idẽ ius ſit, quod deductũ erat in
iudiciũ à primo actore, & reo. ff. de re iudi. ſæpe. §. j. & 2. ff. de ap
pel. ab executore. §. alio. ꝰ. de maio. & obed. inter, vbi de hoc, &
dũmodo primus reus nõ poſsideret ius, quod ab eo petebatur,
ſed alius in eo poſsidebat illud ius, ſicut libertus nõ poſsidet in
ſe ius patronatus, ſed patronus, ſicut eccleſia, vel clerici nõ poſ
ſident in ſe ius ſubiectionis, ſed ꝑlatus, cũ nulla res ſibi ſeruiat,
nec ẽt proprio dño, ff. ſi vſuſfr. peta. l. vti. in prin. ff. de ſeruit. vrb.
ꝑd. l. iure cõi, & tamen conuenire poſſunt perſonę, vt in ꝑal. iu-
ribus cõtinetur, & no. ꝰ. de ꝑicul. auditis. Si autẽ hęc tertia per-
ſona velit proponere de iure ſuper proprietate, nullũ fit ſibi ꝑ-
iudiciũ, quantũcunq; ſciat cauſam agi, vt in ſi. huius decre. dr̃:
ſed ſuper poſſeſſorio bene ꝑiudicatur ſibi, ſi ſciat, & nõ defen-
dat primũ reũ, vr̃ cũ à defendẽdo nõ repellat, vt hic, ibi, alioqn.
illud ẽt bene admittitur, ꝙ ſi primus reus pro iure ſuo produ-
xit teſtes, & ſi poſtea tertia perſona, q̃ ſibi aſsiſtit, velit publica-
tis atteſtationibus producere teſtes ſuper eodẽ iure ſuo, diſtin-
guendũ eſt, an ſuper eiſdẽ arti. producat, an ſuper diuerſis, ſicut
ſi primus reus poſt publicatas atteſtationes producere alios te-
ſtes vellet, vt no. ꝰ. de teſta. fraternitatis. & hoc ea ratione pro-
batur, quia ſi ꝑiudicat tertię perſonę ſnĩa ꝯ primũ lata non tm̃
ſuper poſſeſsione, ſed ẽt ſuper ꝓprietate, quando aſtitit ei, qua-
re non eodẽ modo ꝑiudicaret ſibi proceſſus ꝯ eũ habitus? vtiq;,
imo ei ꝑiudicare debet, arg. ff. de iud. q̃ de tota, & in eo colligi-
7 tur, quod no. ꝰ. de offi. deleg. paſtoralis. † Si. n. volebat ius ſuum
proſequi, nõ debebat primo reo aſsiſtere, nec in prin. nec in fi.
nec in medio. & vr̃ hic Papa reprobare opin. R. qui dixit, ꝙ ſi ali
quis petat aliquod ius ĩ re aliqua, quã ego poſsideo, & ego hoc
ſciam, ꝯ poſſeſſorẽ ſnĩa lata mihi ꝑiudicat. & ſic intelligimus le
gẽ, ff. de re iudi. ſępe. ibi, nã & ſi libertus meus me interueniẽte
ſeruus, vel libertus alterius iudiceẽ, mihi ꝑiudicat. gloſſabat. n.
ibi R. idẽ eſt, me interueniente, & ſic me ſciẽte, arg. pro eo, C. de
liber. cau. principaliter. Idẽ vr̃, ſi res aliqua vindiceẽ ab aliquo,
qui nõ poſsidet eã, ſed tm̃ tenet, nã tunc ego, ſi mea intereſt, de
beo offerre me defenſioni eius, & niſi offerã, ſi ſcio, fit mihi ꝑiu
diciũ quo ad poſſeſsionẽ. arg. ff. depoſiti. l. bona fides. ſecus au-
tẽ, ſi eã poſsideat, quia tunc nec admittor ad defenſionẽ, nec mi
hi fit ꝑiudiciũ, vt no. ꝰ. vt li. non conteſt. qm̃. §. fi. ſed vbi ipſe cõ
8 uentus tenet, & ego poſsideo, tunc ẽt eo inuito admittor. † Et ſi
q̃ras, quid obtinebo ego tertia perſona poſsidens aliquã rem?
Reſpondeo, ꝙ repellitur à defendendo reus cõuentus, ſi ante
li. ego velim defendere eã. nec eſt ꝯ, ff. de rei vin. l. officium. vbi
dr̃, ꝙ rei vindicatio cõpetit etiã ꝯ non poſsidentẽ. quia illud lo-
quitur,

quitur, quando nullus poſsidens offerebat ſe defenſioni. Si aũt
poſt li.conteſt. offerebat ſe poſsidens probaturũ, ꝙ rẽ poſside-
ret, tunc obtinebit, ꝙ reus, qui obtulit ſe defenſioni, cũ nõ poſ
ſideret, nõ condẽnabitur ad rẽ vendicatã dandã, ſed ad rei æſti-
matione͂, arg. ad ꝑdicta, ff. de peti. hære. nec vllã. §. ſi quis abſen-
tis nomine, & §. itẽ ſi quis. ff. de rei vin. ſi is qui, & duabus l. ſeq.
Super proprietate aũt vr̃, ꝙ nullũ ꝑiudiciũ ſibi fieri poſsit, etiã ſi
ſciat rẽ, quã poſsidet, ab alio vindicari, ẽt ſi non ꝯdicit. ff. de re
iudi. ſæpe. §. vlti. Si ſuper proprietate poſt li. conteſt. velit ſibi aſ
ſumere defenſionẽ cauſæ, non vr̃, ꝙ poſsit, quia cũ ille, qui tãtũ
tenebat, litẽ ſit conteſt. non põt inducere ſuper proprietate ꝓ-
bationes, q̃ ipſi proſint quantũ ad ſniãm pro ſe ferendã, cũ ni-
hil petierit, nec litẽ fuerit conteſtatus, & cũ dicat eũ non habe
re proprietatẽ illius rei. Ioan. tamen dixit, & bene, ꝙ ſi quis in-
ra petat, q̃ ego poſsideo in re aliqua, me ſciente, & obtineat, nõ
tamen mihi ꝑiudicat, niſi cũ defendam, & exponit verbũ dictæ
l. ſæpe. ſ. me interueniente, & defendente. ſed & ſm̃ eũ apparet,
ꝙ ſi offerat ſe defenſioni, ꝙ debet probare de ſuo iure, aliter fie
ret ſibi ꝑiudiciũ. Itẽ no. ꝙ ẽt illis inuitis, à quibus ius petitur, &
cõfitentibus iura petita in mei ꝑiudiciũ, ego admittar ad defen
dendũ meũ. C. de liberali cauſa, principaliter, in fine, & fertur
ſnĩa pro eo, & ꝯ eũ, qui litẽ cõteſtatus eſt, nõ noĩato me, qui ſu
perueni, & defendi, in condẽnatione vel abſolutione, niſi narrã
do factũ, & tamen ex quo defendi, per ꝯñs proderit mihi ſnĩa,
vel nocebit. Sed ꝯ ꝑdicta & ea q̃ hic dicũtur, quõ ſnĩa lata ꝯ mo-
naſteriũ, & per Papã cõfirmata, & q̃ tranſiuit in rem iudicatã re
uocabitur per appſonẽ Oueten. epi, vel alterius? Reſpõdeo, cer
tũ eſt, ꝙ is, cuius intereſt, appellare põt, 2. q. 6. nõ ſolent. Itẽ cer-
tũ eſt, ꝙ iudex appſonis debet pronunciare ſnĩam, à qua eſt ap-
pellatũ, iniuſtã, ſi eã inuenerit iniuſtã, 2. q. 6. §. fi. vnde ſi inuenit
primũ reũ, qui litẽ cõteſtatus eſt, iniuſtè cõdẽnatũ, abſoluet eũ
ꝑꝑ appſonem emiſſam ab eo, cuius intereſt, quia per aliũ habe-
bit, quod per ſe nõ põt habere. ff. quẽad. ſer. ſi cõe, ff. de lib. leg.
ſi quidẽ. Alij tñ dicunt, ꝙ eps Oueten. nõ debet petere in cauſa
appſonis, ꝙ ſnĩa ꝯ primũ reũ lata irritetur, q̃ incontinenti ꝑ Pa-
pã fuit cõfirmata, vt hic cõtinet. Sed hęc debet eſſe petitio eius,
ꝙ cũ ipſe Oueten poſsideat iura alij adiudicata, ꝙ iudex pronũ
ciet, ꝙ per illã ſnĩam non fiat ſibi ꝑiudiciũ, & ꝙ decernat, ꝙ exe
cutio ſnĩæ non ſit faciẽda in iuribus ab eo poſſeſsis, & ſic etiam
fertur ſnĩa, ſi probauerit ſe poſsidere, ille aũt, ꝯ quẽ lata eſt ſnĩa,
nõ impediet eũ, qui vicit, ſuper proprietate, nec ẽt ſuper poſſeſ-
ſione, ſi tertia perſona appellans nõ probauerit aliquid de poſ-
ſeſsione. Superiores aũt non negant libellũ eſſe bonũ, ſed dicũt
ẽt & ſuperiorẽ bonũ eſſe. per iſtã antẽ decr. ſatis patet, ꝙ ſi Oue
ten. eps non proſequendo appſonẽ, ſed alio modo vellet ſe op-
ponere, quominus ſnĩa mãdaretur executioni, puta dicendo &
offerẽdo probationẽ, ꝙ res ſit ſua, vel ꝙ eſt in poſſeſsione, ꝙ nõ
eſt audiendus, tñ ſemper ſaluũ manet ius in proprietate, ſed nõ
ĩ poſſeſsione, quã amittit per executionẽ ſnĩæ, vt hic. & eſt hoc
iuſtũ: ex quo. n. iura voluerunt, ꝙ ꝯ iſtũ ratione huius detentio-
nis detur actio, rationabile fuit, ꝙ ẽt fiat executio ſnĩæ ſuꝑ hoc
latæ, ne actor alias illuſoriè videatur egiſſe. imo plus vr̃, ꝙ etiã ſi
in alijs rebus, q̃ q̃ adiudicatæ ſunt, mandetur executioni ſnĩa, ꝙ
nõ pertinet ad executorẽ cognoſcere, niſi de proprietate, ff. de
9 re iud. à diuo. §. ſed ſi ſuper, & §. quod ſi res. †Sed oppones, quia
ſic vr̃, ꝙ tm̃ detentio, & non poſſeſsio transfertur in vincentẽ, &
ſic prior poſſeſſor poſsideret iura in re petita, & alijs adiudica-
ta, & ẽt per executorẽ tradita, ſicut poſsidebat ante ſnĩam, vel
executionẽ. Reſpondeo, nõ ita eſt: quia poſſeſsio per alium de-
tenta amittit̃, q̃ cito ab alio occupatur ẽt ignorante eo, qui per
aliũ poſsidet. ff. de acq. poſ. peregrè. §. pen. Alij tñ dicunt de æq-
tate, ꝙ ſi ſtatim haberet paratas probationes ſuꝑ ſua poſſeſsio-
ne, ꝙ differenda eſt executio, arg. ff. de re iudi. à diuo. §. ſi ſuper,
ff. ad exhi. l. 3. §. ſciẽdũ, & §. ibidẽ. [Appſonem.] Si eps Oueten.
eſſet in poſſeſsione monaſterij, ſiue appellauerit, ſiue non, dũ-
modo neſciret cauſam ſuã agi, nõ eſt mandanda ſnĩa executio-
ni. C. ſi per vim, vel alio modo. l. vlt. Si vero ſciuerit, & appella-
uerit rationabiliter, nec alias fuerit ꝯ ius, pendente cauſa appſo
nis nõ mandabitur ſnĩa executioni, vt hic. ſi vero ſciuerit, & nõ
appellauerit, vel appellauit, & iniuſtè, ſnĩa mandabitur execu-
tioni. ff. de re iudi. ſæpe, j. eo. qnãuis. Si vero Oueten. nõ erat in
poſſeſsione, ſiue appellauerit, ſiue nõ, ſemper mandat̃ ſnĩa exe-
cutioni, & nõ fit ꝑiudiciũ ei ĩ ꝓprietate. ff. de rei vind. is à quo.
& l. ſeq. nec eſt ꝯ, ſ. de teſtibus, veniens, q̃ loquitur, quando ec-
cleſia vacante data eſt ſnĩa. vbi ſecus eſt, vt ibi no. Vel dic, & me
lius, ꝙ ẽt tunc ſi non ſciret abſens, nulli abſenti ꝑiudiciũ fieret,
& ſnĩæ executio impediret̃. & ſic intelligitur decre. veniens. hic
10 aũt loquitur, qñ ſciebat cauſam agi. †[Rationabiliter.] ſ. intra
decẽ dies, vel antequã tertiæ ſnĩæ ferrẽtur. C. ne liceat in vna,
l. j. vel. i. ex cauſa rationabili. is aũt, cuius intereſt, põt a princi-
pio intereſſe, ne colludatur. C. de liti. auctentica, nunc ſi. C. de
libe. cau. principaliter, ff. de inoffi. teſta. ſi ſuſpecta. ff. de leg. j. ſi
ſeruus pluriũ. imo plus dicimus, ꝙ ille, cuius intereſt, põt repel
lere ab agẽdo illũ, ad quẽ primo loco pertinet defenſio, ſi ſit ſu-
ſpectus. ff. de appel. cũ ſit. [Alioquin.] i. ſi nõ fuit rationabiliter
appellatũ, vel fuit, ſed non miſit nunciũ, & neſciuit cauſam ſuã
agi, alias ſecus, j. eo. quãuis. [Præiudicio.] Quo ad proprietatẽ.
ſic ſ. vt li. non cõteſt. qñ. §. pen. C. de libe. cau. iubemus, & acce
dit, quod no. ſ. de in integ. reſti. ſuſcitata, & j. eo. ſuborta. Sed ꝯ,
ff. de re iudi. à diuo. §. ſi ſuper rebus. vbi dr̃, ꝙ ſi ſuper rebus ca-
piendis in cauſam pignoris ꝑꝑ rẽ iudicatã fiat cõtrouerſia, ꝙ fa
cienda eſt ſummaria cognitio. Sol. aliud eſt, vbi petitur ſnĩa mã
dari executioni in alijs, q̃ in illis, q̃ adiudicatæ ſunt, vt ibi. aliud,
vbi non in alijs rebus, ſed in his, q̃ adiudicatę ſunt, vt hic. ibi. n.
nulla ſummaria cognitio adhibetur. [Alijs.] ſ. ignorantib. qui
non ratione prãtis, vel ſocietatis, vel ꝯctus, vel officij, vel procu
rationis illi agenti aſtricti ſunt: alias ꝯ, ff. de iureiur. l. ſi duo, §. is
qui, & l. ſeruus, & l. iuſiuran. §. fi. verũ, qđ res inter alios acta re-
gulariter alijs nõ nocet. ſed res acta inter eaſdẽ perſonas in vno
iudicio, bene nocet qñq; in alio: quia illi & vtriq; illorum, qui
agunt inter ſe, & in vna cauſa, ſi poſtea agunt ſeparatim in alia
cauſa, vel ſi cũ alio agant, vel agat, alteri eorũ nocet. verbigra-
tia, ſi condẽnatus de furto, vel publico crimine, in quacunque
cauſa, & cũ quocunq; agat, tanquã infamis à teſtimonio, & à iu
dicatu repelli poteſt in omni cauſa, 4. q. 6. c. j. ſ. de teſtibus, teſti-
monium, & innumerabilibus caſibus eſt inuenire. quod intelli
gas verum in his, quę cõſecutoria ſunt priorũ ſentẽtiarum, vel
aliorũ actuum, non autem in alia cauſa præiudicat, vt ſi ſenten-
tia lata eſt ſuper furto, cũ agitur ciuiliter, non pręiudicat, quã-
do agitur criminaliter. C. de iu. priua. l. ſi quis ad ſe fundum, &
arg. ſ. de elec. cum dilecti, & no. j. de purg. cano. cum dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Patronus cum aliquem ſuperiori præſentat, non poteſt ſine ſuperioris licen tia variare.*
2 *Non valet inſtitutio epiſcopi facta de alio, quam de præſentato à patrono.*
3 *Subdelegatus Papæ an poſsit alium ſubdelegare.*
4 *Teſtes recipiens diſcernere debet, quanta fides ſit eis adhibenda.*
5 *Nonnullæ libellorum formæ, quę admitti non debent.*

CAP. XVIII.

CVm Bertoldus. [Aſſerens.] Et malè, quia nullã vtilitatẽ de illo pi-
gnore cõſequi potuiſſet. quia cũ inter cęteros eius
fructus ſit ꝑſentare illũ fructuũ, non poſſet ſibi cõpu
tare in ſortẽ, cũ nullo dato vel recepto debeat ꝑſentari, j. q. 2. q̃
pio. Itẽ iuribus fundi nõ vtitur creditor. ff. de pigno. ſed an viæ.
Itẽ ſequeretur abſurdũ, ꝙ ſoluto debito remoueret̃ ꝑſentatus,
ff. quibus mo. pignus, vel hypo. ſol. l. j. C. ſi pignus pig. da. ſit. l. j.
& . quod eſſet ꝯ, 16. q. vlti. inuentũ. alios autẽ fructus in ſortem
cõputat, poſtq̃ ſunt conſumpti. ff. de pign. act. l. j. & 2. ff. de pign.
creditorẽ. ſecus aũt in emptore, & feudatario, qui cũ habeant
directũ dominiũ, vel vtile, poſſunt ꝑſentare, ſicut alios fructus
licitè habeant. ff. de ꝯtrahen. emp. in modicis, & l. ſi aquęductus, &
l. ſeq. & l. dolia. ff. de fun. dota. l. j. [Pręſentauit.] Et licitè, ex quo
primus elector, ſiue ꝑſentator ius eligendi nõ habebat, quãuis
tunc nõ cõſtaret, ſed poſt cõſtet, & ſic nõ eſt ꝯ de elec. cõſidera-
uimus: quia illi ius eligendi habebant, licet priuari poſſent, vel
priuandi eſſent ꝑꝑ delictũ ſuũ, & no. ſ. de elec. dudũ, & c. audi-
tis, arg. hic, qui pignus habebat, nullũ ius eligendi habere. & ſ.
1 no. [Sed ipſum.] †Patronus. n. ex quo aliquẽ ꝑſentat ſuperiori,
ſicut hic fecerat ſine licentia ſuperioris variare non põt, ſicut di
cimus in poſtulante, j. de iurepat. paſtoralis, ſ. de poſtula. pręla.
c. bonę memo. 2. cũ ergo variare nõ poſsit, ꝑſentatus ius habet
ſaltẽ implorandi officiũ iudicis, vt eccleſiã vacantẽ ſibi cõferat
ad quã eſt canonicè ꝑſentatus, maximè cũ eccleſia eſt vacans,
vel pro vacante habenda, qñ. ſ. inſtitutus in ea non eſt canonicè
inſtitutus, vt hic. ſecus aũt dicerem, ſi alius ad ꝑſentationẽ pa-
troni eſſet inſtitutus ẽt cũ iniuria primo ꝑſentati, j. de iurepatr.
paſtoralis, quia cũ non vacet eccle. nõ poteſt implorare officiũ
iudicis. nec valet, quod quidã opponunt, patronus poteſt muta
re ꝑſentatũ, ergo ꝑſentatus non põt petere eccleſiã. Non. n. di-
cimus, ſicut ſ. dictũ eſt, ꝙ ꝑſentatũ poſsit mutare, niſi epo mã-
dante. & ẽt eps non admittendo idoneũ peccat, & ꝯ eum cõpe-
tit actio, vt in decre. paſtoralis. ꝙ ẽt ſi mutare poſſet, non tñ ſe-
quitur, ergo nõ poteſt agere, ſicut in vẽditore, qui rẽ vni vendi-
tã alij vendere põt, & tamen anteq̃ alij vendat, ipſam petere po
teſt. ſiue. n. venditorẽ pęniteat ipſam vendendo, & tradẽdo alij.
C. de rei vindi. l. quotiens. ſiue non, ſemper tamen emptor ꝯ ip
2 ſum actionẽ habet. ff. de act. emp. l. ex empro. †Sed quid dices, ſi
eps inſtituit aliũ, q̃ ꝑſentatum à patrono? Reſpondeo, caſſabitur
inſtitutus ab epo, 16. q. 7. decernimus non obſtat j. de iurepatr.
paſtoralis, quia loquitur ibi, quando ꝑſentatũ à patrono inſti-
tuit, licet patronus variauerit, quod licet, vt ibi. nec obſtat ſ. de
offi. leg. dilectus, vt ibi no. Alij dicunt, ꝙ agit tanquã procurator
in rẽ ſuã. & habes hic expreſſum, ꝙ ſi eps aliquem inſtituat ſine
patrono,

patrono, ꝙ caſſatur factũ epi, j. de iurepat. illud. vel dic hoc contigiſſe, quia cõſtat inſtitutorẽ erraſſe vel in facto, vel in iure, ꝗa habens rẽ obligatã nõ põt pſentare, vt ſ. no. in gl. j. inſtitutor autẽ ꝯtrium credebat, & ideo eius pſentatũ admiſit. [Depoſuit.] Secus dicerẽ in poſtulato. ſ. ꝙ nõ poſſit agere, quia eius cõſenſus non valet, cũ ab altero dependeat, ſ. de poſtul. c. pen. ſed poſtq̃ cõſenſum eius haberet, à quo dependet, crederẽ ꝙ poſſet implorare officiũ iudicis. [Oſtenderet.] Data reſtitutione in inte-

3 grũ. ff. ſi qs cau. l. 2. & no. ſ. de procu. q̃relã. [Alijs.] †Et malè. C. de iudi. à iudice. j. de appel. cũ cãm, vel fortè licet poſt litẽ ꝯteſtatã, arg. C. de procu nullã, & intelligo hoc verũ, ꝙ ſubdelegatus Papæ aliũ ſubdelegare non põt, puta vt det ei aliquã iuriſdictionẽ. ſed ſi cõmittat ei miniſteriũ tñ, puta ꝙ recipiat teſtes ſine aliqua iuriſdõne, valet cõmiſſio, quia ipſe facere vr, quod per aliũ facit. vel dic, & vr melius, quod aliud eſt recipere teſtes, aliud ſcribere atteſtationes. ille aũt, cui cõmiſſum eſt, ꝙ recipiat teſtes, receptionẽ alij cõmittere nõ põt, quia in hoc eius induſtria electa eſt, ſ. de offi. delega. qm̃ Abbas, vbi de hoc, ſed ſcribere atteſtationes bene cõmittit alij, quia hic potius eligi-

4 tur opera, quã induſtria, arg. j. de appel. cũ cauſam. † Ad officiũ autẽ receptoris teſtiũ pertinet diſcernere, quanta fides adhibẽda ſit teſtibus, & hoc ipſum ſcribere iudici. ff. de teſt. l. 3. & j. de fideiuſ. cõſtitutus, in fi. ſ. de proba. licet, & refrenare effrenatã multitudinẽ. ff. de teſti. l. j. & teſtẽ vacillantẽ capere, & punire, vt C. de teſti. nullũ, & examinare articulos, & interrogatoria, & alia hmõi ad receptionẽ teſtiũ neceſſaria. ex quibus omnib. poteſt colligi, ꝙ induſtria perſonæ illius, cui hoc cõmittitur, eſt electa, & ideo hoc nulli cõmittere poteſt. tabellio aũt ſm hoc interrogabit teſtes, vt alias mandatũ receptoris exequatur, & etiã in abſentia receptoris, & ẽt ſi aliqua adijciat cõtingentia factũ, & reſpondeatur, & bene valebit. Tu dic, ꝙ quamuis iudex poſſit cõmittere tabellioni receptionẽ teſtiũ quantũ ad ſcribẽdũ, non tñ quantũ ad examinandũ, j. de conſangui. & affi. c. j. [Ad nos.] Ordinariũ cẽt ſi ad proximos delegatos appellaſſet, ſed & appellatio facta ad Papã tenet. Sed ſi corã Papa exceptũ eſſet, ꝙ ad inferiores delegatos cauſam remiſiſſet, obtinuiſſet, de offi. dele. ſuper q̃ſtionũ. Sed quia nõ fuit exceptũ, vel quia ex certa ſcientia ſic fecit Papa, tenet quod factũ eſt. vel dic tñ ad Papam appellandũ fuiſſe, quia tota cauſa eis cõmiſſa fuit, ſ. de offi. deleg. ſuper queſtionũ. [Conceſſimus.] No. poſt diffinitiuã ſnĩam, q̃ eſt nulla legitima appſone ſuſpenſa, iterũ cognoſcitur: quod eſt ſpeciale, cũ de beneficijs agitur, vt no. ſ. de reſcrip. conſtitutus. vel dic hoc tunc verũ eſſe, cũ in tenore ſnĩæ eius deprehẽditur

a iniquitas [a] vt hic. nã falſum reperiebatur in eo, ꝙ dicebat per atteſtationes fuiſſe probatũ A. fuiſſe in poſſeſſione iuriſpatronatus. Itẽ falſum reperiebat̃ in eo, ꝙ dicebatur, ꝙ dictus T. in probatione defeciſſet, vt j. ſequitur: arg. ad hæc, j. de purg. vul. c. 2. vel eſt hoc ea ratione, quia cũ circũuentus fuerit iudex ab aduerſario doloſè, ſicut hic dr, bene poterat ſnĩa retractari. ff. de iudi. p̃inr. Vel dic, ꝙ hic ſufficit ad caſſationẽ ſnĩæ, ꝙ ordo iudiciarius nõ fuit hic ſeruatus. l. quia iudex probationes cõdemnati nõ vidit. C. de ſen. & interlo. l. prolatã. Vel dic, vt notat̃ ſ. de reſcrip. cũ dilecti. Vel dic, ꝙ licet à principio poſſet repelli, & deberet, ſi tñ admiſſus eſt de facto, & apparet ſnĩam non bene latã, reuocabitur. & eſt ratio, quia ex quo iudex cognouit, pronũciare debet. ff. de iudi. l. de qua re. & iuſtè, & ſm allegata & probata. ff. de officio præſidis. illicitas. § veritas rerũ, 11. q. 3. illa, & c. ſummopere. & c. tunc vero. & hoc iurat iudex, in Auct. iuſiuran. quod præſta. ab his, & c. §. & equus ero, col. 2. Si ergo ex allegatis apparet eã reſcindendã, ſiue reuocandã, ipſam reuocabit, arg. ff. q̃ ſen. ſine app. re. l. j. §. j. Vel dic, ꝙ hic admiſſus fuit beneficio reſtitutionis, vel potius ſupplicationis ꝯ ſnĩam pp abſentiam, q̃ licet minus ſufficienter ſit probata, tamen ex illa minus ſufficiẽti probatione datur ſibi reſtitutio ad audientiã cauſæ, ſ. de reſti. in integ. ex literis. [Decẽ ſol.] pp hoc non erat in poſſeſſione iuriſpat. cũ hoc non ſit de fructibus iuriſpa. quamuis ex pacto aliqñ habeat̃, 19. q. vl. Eleutherius. [Memorato T.] Mirũ vr, quod dicit hæc decre. in prin. vbi dicit, ꝙ T. cuius electio, vel pſentatio cõfirmata non erat, egit ꝯ D. qui poſſidebat, & cuius pſentatio admiſſa erat. hic dicit, ꝙ Papa adiudicauit eccleſiã huic T. & tamẽ nullus poteſt miniſtrare, niſi primo eius electio confirmata ſit, ſ. de elect. qualiter. Sol. dicimus hũc T. hoc modo proceſſiſſe, quia petijt confirmationẽ ſuæ pſentationis à ſuo diœce. & quia ille noluit eam impendere, iuit ad legatũ, à quo petijt confirmationẽ pp defectũ diœce. legatus procedens diſcretè vocauit poſſeſſore eccleſiæ, qui poſſeſſor excipit, ꝙ ſua pſentatio erat canonica, & ideo erat legitimè cõfirmata, & T. tunc mouit q̃ſtionẽ dicendo, ꝙ non erat canonica, qđ cũ probaſſet, bene facit Papa, qui adiudicauit ei eccleſiã, quia ſic adiudicando vr cõfirmare, cũ non ſit vis in verbis. vel potes dicere, ꝙ ab initio T. petijt ſuã electionẽ cõfirmari à legato, non obſtãte cõfirmatione, & pſentatione facta de poſſeſſore, q̃ non tenebat, & in hoc caſu bene admittent̃ probationes huius T. ſuper canonica ſua pſentatione, & ſuper nõ canonica pſentatione poſſeſſoris: ſed quantũcunq; probationes claræ ſint ſup mala pſentatione poſſeſſoris, niſi pbet ſuã canonicã pſentationẽ, tamẽ ſnĩabitur pro poſſeſſore, quia potior eſt poſſeſſor. ff. ſi ſer. vin. vti, in prin. & in eo, quod legitur & no. ſ. de prob. ex literis. Itẽ quia probationes T. non ſunt admiſſæ ſuper mala pſentatione poſſeſſoria, niſi ad hoc, ꝙ iuſtificetur pſentatio T. vnde ſi T. non iuſtificaſſet ſuã pſentationẽ. i. ſi non probaſſet ſuã canonicã pſentationẽ, non procederet ad caſſandã pſentationẽ poſſeſſoris, ad quod inductæ nõ fuerunt, & ideo vr, ꝙ malè petũt iſti, qui petunt ſuas pſentationes, vel electiones confirmari, qñ petunt electionẽ aduerſarij caſſari. i. vr. n. ꝙ cũ hic principaliter petatur caſſatio, ꝙ ẽt ſi nihil probet actor de iuſtitia ſuæ electionis, dũmodo probet aliquid per quod caſſari debeat electio aduerſarij, ꝙ caſſanda eſt, licet fortè actor alias nõ fuiſſet admiſſus ad hanc petitionẽ, niſi ratione iuris ſui, quia & multi iniqui repelluntur, vt no. ſ. de accuſa. ſuper his. quidã tamen dicunt, ꝙ talis petitio admittenda eſt, ſed tamen iudex nõ ſnĩabit ſuper caſſatione electionis, niſi actor probet de iure ſuo. ſed quicquid dicatur hic, & j. de iurepat. cũ dilectus, diſce, quia qñ datur talis libellus, peto electionẽ confirmari, & electionẽ aduerſarij infirmari. ſtatim ꝯdictor põt petere, quo iure petit hoc. & ſi dicit, ꝗa eſt canonica, ſtatim ſubijcet, multi ſunt modi canonicæ electionis. ſ. p cõpromiſſum, vel ſcrutiniũ. Itẽ qñq; eligit quis iure ſuo, qñq; iure deuoluto, ſed tñ in hoc modica eſt vis. ſ. an exprimat modũ canonicæ electionis, vel dicat tñ, peto eã cõfirmari, quia eſt canonica: ſed in ſecunda parte libelli, vbi petit electionẽ ꝯdictoris infirmari, eſt vtilitas magna, vt q̃ratur cauſa infirmationis, quia ſi dicit cauſam, q̃ vergat in piudiciũ actoris, puta quia facta eſt de homine illiterato, irregulari, vel criminoſo, & ideo non poteſt eligi, nec per ꝯñs ſuam electionẽ, q̃ ſecuta eſt, impedire, audiendus eſt. ſi autẽ diceret cauſam, de qua nihil intereſſet ſua, vt ſi dicet eũ ineligibilẽ, vel iã electum caſſandũ pp crimen, vel irregularitatẽ, ſed non ſubijcit, in quo ſibi proſit, vel obſit caſſatio, nõ recipietur huius libelli pars, ſed ſi reciperetur, fortè reſtringetur ſnĩa tantũ ad præiudiciũ, vel vtilitatẽ actoris, vt pdictũ eſt, ſi eſſe poteſt, ſi autẽ ad illa non pẽt torqueri, & inueniatur electio iã ꝯfirmata caſſanda, caſſabitur: imputet. n. ſibi reus, qui nõ repulit actorẽ ante litem conteſt. C. de excep. l. fi. In

5 ſti. de excep. §. pen. †Quidam tñ dicunt, ꝙ non ſunt recipiendi hmõi libelli. ſ. peto cõfirmari electionẽ meã, vel pceſſum meũ, non obſtante electione alterius, vel proceſſu: vel peto idẽ, & ẽt peto caſſari electionẽ aduerſarij. & ponunt exemplũ in ſimilib. quia nec talis libellus eſſet admittendus, Peto talẽ fundũ, non obſtante aliqua venditione, & traditione facta aduerſario. vel peto c. ex cauſa mutui, non obſtante pacto de nõ petendo, vel non obſtante ſnĩa ꝯ me lata ſuper hoc. ſed certè iſti nõ bene dicunt: nã omnes illi libelli ſunt recipiendi, ſicut ſatis apparet ff. de priuileg. credi. Imperatores. ff. quod met. cau. metũ. §. vlt. & eti, & l. ſi mulier. §. fi. & l. ſeq. quia & veteres actiones extinctæ vtiliter cõpetunt. ff. ſi ex noxa. ca. l. 2. §. fi. ff. de cap. di. tutelas. §. ſi libertate. C. ſi aduer. tranſac. l. 2. & de acceptil. l. fi. & hoc idem ſt in integ. reſti. vt no. ſ. de in integ. reſti. ex literis, & glo. idem, ſuper ver. idẽ per reſtitutionem. tamen ſatis vr, ꝙ debet ſubijcere cauſam in libello, quare nulla ſit electio, vel proceſſus, vel venditio, vel pactũ, vel ſententia, quia cauſa ſemper eſt exprimenda in libello, vt ſ. de libe. ob. c. vlti. quantumcunq; ad hoc imploret officiũ iudicis, vt ſ. de libel. obla. c. vlti. ꝙ ipſe in pdictis impendere nõ debet, niſi iuſta cauſa expreſſa, de qua eſt cognoſcendũ, vt apparet ff. de mino. l. j. §. prætor, & l. in cauſæ j. 2. Et dicunt quidã, ꝙ primo debet cognoſcere de vltima petitione, q̃ de prima. ſed nos credimus, ꝙ ſimul cognoſcet de vtraque, ſicut no. in reſtitutione in integrũ, ſ. de reſti. in integ. tam ex literis, in gl. idem ſuper ver. itẽ per reſtitutionẽ, arg. C. loca. & con. l. ſi cõductionis, & l. ne cui, & l. cõductores. Itẽ prædicta habent locum, vbi aliquid accreſcit actori ex prædicta adiectione, & hoc etiam in libello debet exprimere, ſed ſi in libello nõ dicit, quod ſibi accreſcat, nunquam reciperetur libellus cum adiectione, quæ aduerſario obeſt, & ſibi non prodeſt, arg. ff. de rei vin. in fundo, & hoc ibi dicitur de poſitionibus, & probationib. ſuper eiſdem faciendis, & ſi de eis nihil contineatur in libello.

ADDITIO.

a ¶Iniquitas. Et ſic iniquitas, & nullitas æquiparantur. Adde Card. in conſ. 55. incip. in caſu domini Cardi. col. 2. in fi. & vide Moder. in c. cum inter, infra eo.

SVMMARIVM.

Sententia Principis quando trahenda eſt ad conſequentiam.

CAP. XIX.

IN cauſis. [Teneantur.] Si ipſe cognouit, & diffiniuit partibus præſentib. C. de leg. ſi Imperialis: ſecus, ſi ad conſultationem reſponderet. C. de legi. leges, in fine. Item ſecus in interlocutorijs.

tijs.C.de lega.l.leges, in fi. niſi interlocutoria in corpore intis clauderetur. ff.quod met.cau. metum.§.quod agit, 16.quæſt.3. licet.[Diſpenſatiue.] ff.de manda.prin.l.fi.

SVMMARIVM.

1 *Habens plures exceptiones primo proponere debet exceptionem ſuſpitionis.*
2 *Sententia per falſum reſcriptam non tenet, licet aduerſarius conſentiat.*
3 *Nonnullos caſus hic enumeratos habes, in quibus valet ſententia contra res prius iudicatas.*

CAP. XX.

INter monaſterium. [Factū ſic fuit.] Cū duo monaſteria. ſ. S. Annę, & S. Leodij litigarent corā iudice delegato ſuper modo eligendi Abbatē in monaſterio S. Leodij. proceſſum fuit vſq; ad litē cōteſt. & teſtiū productionē. tunc monaſteriū S. Annę ꝓpoſuit cās ſuſpitionis ꝯ delegatos, & qa delegati nō admiſerūt eas, appellauerūt, vel ēt ſine appłone receſſerūt ab eis: iudices aūt eorū abſentia vilipēſa ſnīam diffinitiuā pro monaſterio S. Leodij tulerūt. pars aūt S. Annę lr̄as impetrauit, ꝙ cū appellaſſet à proprijs iudicib. qa legitimas ſuſpitionis cās nō admiſerunt, ſedi iudices cognoſcerēt, primo reuocato, qcquid factū eſſet poſt appłonē, &c. & nō fiebat mētio in ipſis lr̄is, quantū ꝓceſſum erat in ipſo negocio, qn̄ incępit recuſare, nec expreſsit cās ſuſpitionis, q̄ ꝯtinebāt in eis, quas hodie neceſſe haberent exprimere, ꝙ hodie nullus impetret literas ſuper appłone ante ſnīam emiſſa, niſi exprimat grauamē, j. de ap. vt debitus, olim aūt tenebat̄ exprimere, j. de app. cū ſit Ro. vel impetrauerat lr̄as ſup principali negocio, nulla facta mētione de appłone ſm illos, q dicūt, ꝙ receſsit à iudicib. nulla appłone emiſſa cū autē, quocūq; modo vis, hoc negociū eſſet ad ſedem Apoſt. relatū, Papa decernit p̄ fcđas literas primas nō reuocatas. Cōtra ſnīam aūt opponebat̄, ꝙ nō tenebat, quia lata erat ꝯ res prius iudicatas, & ſup hoc inſtrm ſuīæ ꝓducebat̄, ſed Papa rn̄det, ꝙ p̄ſumendū eſt, ꝙ ſi corā primis iudicib ꝓduxiſſet, iſtud poſt habitiſſent. i. producentib. nō profuiſſet. vel ſi appareat tale eſſe, qđ profuturū eſſet, imputent ſibi, qui non produxerūt ante ſnīam. his ergo attētis ratā habet ſnīam priorū iudicū, & electo munus tribuit benedictionis ſup modo eligēdi. dicebāt. n. monachi S. Annę ad ſe pertinere vel in totū, vel a partē electionē Abbatis in monaſterio S. Leodij, & ideo electionē factā abſentibus ipſis dicebant eſſe caſſandam. [Ingreſſum.] C. de iudi. ſancimus, in fi. C. de excep. l. pen. 3. q. 6. §. exceptis. ſ. de excc. paſtoralis, vbi no. † [Iudiciū.] Si alicui cōpetūt plures exceptiones
1 declinatoriæ iudicij, puta de ſuſpecto excōicationis, ꝙ falſū ſit reſcriptū, vel ꝯſiſtes, ſemper in principio proponat exceptionē ſuſpitionis. nā ſi primo aliā proponeret, ſibi faceret p̄iudiciū, vt hic, & 3. q. 8. eius in agendo, 4. q. 3. ſi quis. ff. de iudi. ſed & ſi. litē facit ad hoc quia ſi ſemper vſq; ad litē ꝯteſtatā proponi poſſet, fruſtra p̄figeretur tp̄s 20. dierū, 3 q 3. offeratur. Itē fruſtra cōſuleretur proteſtatio rpe abſentiæ iudicis, ſi vſq; ad litē conteſtatā
2 poſſet recuſari. C. de iudi. cū ſpecialis. † Sed dices, nonne nāſt exceptio falſi, & excōicationis p̄cedit, cū ſi nullū eſſet reſcriptū, non ſit iudex? Reſpon. qn̄ dico nullū reſcriptū, quia falſum, vel quia ab excōicato impetratum, eligo iudiciū eius, quia de hoc ipſo iudicabit, & eius ſnīa faciet ius inter partes, ſ. de reſcrip. ſuper literis, quē ex quo in vno eligit, non pōt in alijs recuſare, 3. q vlti. eius in agendo. quando autē dicit eū ſuſpectū, non eligit eius iudiciū, quia non ipſe ſnīabit, ſed arbitri, j. de appel. cū ſpeciali. Itē ſi non recuſatur iudex, valet quicquid facit, j. de appel. ad hæc. ſed & ſi aduerſarius cōſentiat, non tenet ſnīa per falſum reſcriptū, vel ab excōicato lata, j. eo. ad ꝓbandū. Alij dicūt ꝙ ſimul pōt proponere eū ad idē tendant. ſ. ad remouendū eū, arg. ff. de excep. nemo. ff. de iudi. nō vr̄, alij dicunt, ꝙ ēt ſeparatim, dūmodo recuſatio proponatur intra 20. dies, arg. C. de inoffi. teſta. ꝯ maiores. alij dicunt, ꝙ ſi proteſtatur, pōt, alias non. Primi aūt reſpondent ſic ad has leges. nā lex illa, nemo, non ꝯdicit: quia proponendo diuerſas exceptiones nullā vr̄ cōfiteri. nā qui dubitat, excipit, vt no. ā. de excep. cū venerabilis. nā hic intendit intentionē aduerſarij elidere, ſicut qn̄ excipit aliquem exēptum per priuilegiū, vel per p̄ſcriptionē, ſ. de reſcrip. audiitis. ſed tn̄ facit ſibi p̄iudiciū in hoc, quia in iudicē conſentire vr̄ litigando corā eo, corā quo litigare non tenet̄. Similiter lex, nō vr̄, non obeſt, quia maius eſt, & maius ſignū conſenſus litigare ſub aliquo, q̄ petere ſibi edi genus actionis. Itē quia ibi nullam ſnīā petit. Ad auct. offerat̄. Rn̄. verū eſſe exceptionē recuſationū poſſe proponi vſq; ad 20. dies, ſi tacitè, vel expreſsè nō renūciauit. nec pp. hoc, ꝙ dedit ſportulas, vel fideiuſsionē, vr̄ ꝯſenſiſſe in iudicē, cū talia cautio. ſ. iudicio ſiſti, p̄ſtet̄ corā illo iudice, qui nō cognoſcit de cā. ff. de iudi. l. 2. §. pen. & hęc ſatiſdatio, & ſportulę ex neceſſitate p̄ſtant̄, & ideo nō p̄iudicat. hac igit̄ opinione prima retēta vr̄, ꝙ aliquis ſimul nō poſsit recuſare iudicē, & repellere procuratorē aduerſarij ſui, cū ſuper ꝓcuratione oportet eū audire ſnīam, & ſic vr̄ in iudicē ꝯſentire. ſed ſi actor proponit ꝯ procuratorē rei, & procurator recuſat iudicē, bene procedunt hæ duæ q̄ones ſimul: quia ille, qui recuſat, nō eligit arbitriū hmōi iudicis ſuper ꝓcuratione, ſed aduerſarius, & iudiciū redditur in inuitū. ff. de ver. obl. inter ſtipulantē. §. j. [Renūciaſſe.] De offi. deleg. gratū. [De priuilegijs.] Quib. fortè ei. ſ. ꝯuētui S. Leodij libera electio ꝯcedebat̄, & nihil facit hoc ad rē.
3 † [Non obſtante.] Quæ fortè erat, ꝙ vel in totū, vel in partē monaſterij S. Annę eſſet electio. ſed ꝯ, 2. q. 6. §. diffinitiua. hoc intelligit̄, vbi ꝓpoſita fuit exceptio rei iud. ſed inſtrm nō fuit productū, vel alia probatio. ꝯtrium autē loquit̄, vbi nec propoſita, nec probata fuit exceptio rei iud. vt ff. de cōpē. qđ in diē. Itē in alijs caſib. valet ſnīa ꝯ res prius latas, vel iudicatas. ſ. ſi ſit appellatū, ſ. de fi. inſtru. cū Ioānes. Itē ſi in integrū reſti. beneficio ſubueniat̄, ſ. de in integ. reſti. c. 2. Itē ſi q̄ſtio eſſet, an ſit iudicatū, necne, & pronunciarū eſt nō iudicatū, ſnīa poſtea lata ꝯ res prius iudicatas teneret. ff. q̄ ſent. ſine app. l. j. in prin. ſunt & alij caſus. ſ. in negocio publico, ff. de re iud. Imperatores. Itē in caſu, quem habes ff. de iurciu. admonēdi. Itē intelligūt quidā ſm canones, vbicunq; vertit̄ periculū animę, vt ſ. c. lator, ā. de reſti. ex parte. [Prolata.] Primo alio tp̄e. [Statuiſſent.] Vt p̄ſumitur, quia ex quo ipſam vidiſſent, ad hāc cognitionē venire nō debēt. [Alioquin.] i. ſi validum erat inſtrm, & ideo nō erant poſtbabituri, imputetur eis, qui modo obijciunt, quod tunc non obiecerunt. [Noſtrorum.] r. de nouo repertorum. C. de tranſac. ſub p̄textu.

SVMMARIVM.

Obedientiam vbi ſubditus non exhibet, an ſuffi iat epiſcopo probare quaſi poſſeſſionem, & non ſpoliationem vel ſubtractionem.

CAP. XXI.

SVborta. [Litigantibus.] Super poſſeſſorio. [Habuiſſe.] No. ſufficere ep̄o probare quaſi poſſeſſionē, nec oportet probare ſpoliationē, vel ſubtractionē hoc. n. ipſo, ꝙ ſubditus per eū requiſitus non exhibet obedientiā, cōſtat, ꝙ eā eis ſubtraxit, & inde cōpetit illi interdictū, vel officiū iudicis, vel cōdictio, vt no. ſ. de ele. q̄relā, & ſ. de reſti. ſpol. ſępe. [Decernimus.] Agebat. n. ep̄s poſſeſſorio recuperandæ poſſeſsionis, & petitorio, ſed quia cōſtabat de poſſeſsione, ſtatim ſnīat ſuper eo, dilatata quęſtione proprietatis, quod eſt no. dignū, & fortè non haberet locū, niſi per confeſsionē conſtet, imo locū habet, quia licitum eſt dimiſſo petitorio poſſeſſorium proſequi, ſ. de cau. poſ. paſtoralis. [Efficaciores.] Quia habebat ſnīam Alex. [Preiudicium.] Quia rea traret alios, &c. C. ſes inter, per totum. & intelligas Papā ignoraſſe ius, quod in eo habebat, alias p̄iudicaretur, ſ. de rei ven. ſępe. [Sententiam.] ſ. ꝙ monaſterium ſubeſſet ep̄o. [Reprobaſſe.] C. ſi ex fal. in l. j. [Reperti.] De hoc no. ſ. c. proxi.

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus monachi conſtituere poſſunt procuratorem.*
2 *Pōt quilibet regularis conſtitui ꝓcurator ab Abbate in negocijs monaſterij.*
3 *Non eſt admittendus obijciens contra procuratorem talem.*
4 *In proſecutione negocij vbi plures monachi admittuntur & in idem conueniunt, poteſt vnus pro alijs conſtitui procurator.*
5 *Criminoſi in cauſa inquiſitionis admittuntur.*

CAP. XXII.

CVm I. & A. [Ex parte.] No. ꝙ Canonici regular. non ſolū noīe eccleſiæ, ſed ſuo cōſtituunt procur. aliū canunicū regularē, arg. ꝯ, 16. q. j. qui verè, & c. monachi, j. de accu. pe. 87. di.
1 peruenit. ad hoc tn̄de, ꝙ monaſteriū indubitanter procuratorē cōſtituit, ſ. de cōſue. cū dilectus, & in alijs infinitis iurib. † Item monachi in cauſis, quas habent, cōſtituunt procuratorē, videlicet ſi fiat inquiſitio ꝯ eos, vt hic. vel ipſi inquiſitionē ꝯ aliquē impetrent, vel inquiſitionē proſequuntur, vt hic, & j. de accu. olim. & idē ſi de electione ſua agant, j. eo. ad probandū, ſ. de reſcrip. cū dilecta. Itē in accuſatione, & in quolibet negocio, vbi licitū eſt monachis agere, licitū eſt ēt eis ſuper eo literas impetrare per aliū, ſ. de excep. cū dilecti, in prin. vbi dr̄, tranſmiſſa nobis petitione, &c. & ēt agere per procuratorē. ex quo à iure ſibi ꝯcedit̄ agere, multo melius eſt, ꝙ per aliū agat, q̄ per ſeipſum, ſ.
2 de ſyndi. c. j. † Itē quilibet regularis pōt cōſtitui procurator ab Abbate in negocijs monaſterij, 16. q. j. qui verè, & c. monachi, non aūt in ſuis proprijs Abbatis, ſi ſua propria ſibi aliqua negocia ꝯ iura fingat, ēt ſi fuerit inquiſitio ꝯ eū ſm quoſdam, eū p̄dicta cap. dicant, ꝙ ad hoc vt poſsit procurare eorum negocia, oportet duo interuenire, & mandatū Abbatis, & vtilitas monaſterij. Sed nos credimus, ꝙ ēt in inquiſitione monaſterij, & a ijs negocijs Abbatis pōt eſſe ꝓcurator monachus, & eſt admittēdus, vt in electione, & in alijs. & ī hoc vertit̄ vtilitas monaſterij, vt bonus Abbas ab eo defendat̄, vel ei p̄ficiat. imo hac eadē rōne. ſ. qa vtilitas monaſterij vertit̄, credimus, ꝙ ēt ꝑ laico p̄rono, vel Principe, vel magno defenſore, ſiue vtili amico monaſterij poſsit eſſe procurator. nā & Archiep̄s hoc pōt, j. q fil. ſunt legi.
3 per venerabilē. † Et ſi ꝯ procuratorē cōſtitutū obijceretur, non

eſt admittendus: quia oõ vertitur vtilitas monaſterij, non audietur. non. n. eſt huius litigantis q̃rere vtilitatẽ monaſterij, & ecdẽ vtilitate a occultæ ſunt, quas aduerſario non cõpetit eſſe notas, ſed cõuentui, ad quẽ pertinet ſcire, & tractare vtilitates monaſterij, poſſet ↄ̃dicere, & ẽt ipſe monachus, ſi certũ eſſet, ꝙ nõ eſſet vtilitas monaſterij. Itẽ de mandato epi, vbi eſt vtilitas monaſterij, poſſunt eſſe procoratores, 16. q. j. qui verè. ſed ſine mandato epi, vel Abbatis, imo qđ plus eſt, ↄ̃ voluntatẽ eorũ debent denũctare malũ platũ, & ad hoc poſſunt ẽt ↄ̃ſtituere, & procu-
4 ratores cõſtitui, vt hic, & 2. q. 6. quapropter. †Itẽ credimus, ꝙ in proſecutione cuiuslibet negocij, vbi plures monachi admittũtur, & cõueniunt in idẽ, vnus ex his pro alijs pôt cõſtitui procurator, vt j. de accu. olim, & hic. Sed ↄ̃ hoc, 12. q. j. non dicatis. vbi dicit, ꝙ literas non pôt recipere ſine licentia ſuperioris, ergo multofortius non pôt recipere literas procurationis. Solu. illud intelligitur, ꝙ nõ oportet ẽt literas recipere ꝓ ſua vtilitate, ſed pro vtilitate monaſterij pôt, & in caſibus à iure cõceſsis. [Infamatus.] Poſt hunc textũ corrigitur litera decre. per regiſtrũ ſic, & c. [ſup his.] & c. [& alijs.] cũ procoratore ipſius Abbatis aliqñ diu litigaſſent, &c. vt ſequitur. [Dilata.] Hoc ea ratione, qa inqſitio non tñ in vno capto, & ↄ̃ vnum, ſed in multis, & ↄ̃ multos erat ↄ̃miſſa. ff. de do. excep. apud. §. idẽ, ff. de neg. geſt. atq natura. § penul. ff. de arbi quid tamen. [Prædictus.] Abbatis. & no. in cauſa inquiſitionis cõſtitui procuratorẽ [Lite nõ cõteſta.] Hoc non nocet, ſ. vt lite non conteſta. qm̃. [Conſpiratorũ.] Hæc eſt valida exceptio, & ideo j. diſtinguit ſuper ea. [Depoſitionibus] Conſpiratorũ. alias. n. fortè publicauerunt. [Publicatis.] Hæc vr ſufficiens ratio, j. de accuſa. qualiter. §. debet, & c. olim. Sol. ſi non publicauit, deliquit: ſed non ꝑꝑ hoc reuocatur ſñia, cũ ob hoc non fuerit appellatũ. vel dic, ꝙ hic pars Abbatis non negabat publicatas atteſtationes, niſi cõſpiratorũ: aliorum. n. bene fuerunt publicatæ, quorũ dicta fuiſſe publicata hoc colligit ex hac decre. vel Papa pcepit publicãda dicta cõſpiratorũ, & mandat inquiri, an iudices dicta eorũ fuerint ſecuti, & aliorũ dicta dictis cõſpiratorũ cõcordent. [Probare.] Debuit. n. protestari, ꝙ in perſonas teſtiũ dicere volebat, alioquin ſibi pıudicaret, ſupra de teſti. pſentium. imo, qđ plus eſt, debet probare ſtatim, vel terminũ ad probandũ recipere, arg. hic, & ſ. de teſti. cãm. [Aliorũ.] Non. n. retractatur ſñia per falſos teſtes lata, niſi iudex eorũ dicta fuerit ſecutus, vt no. ſ. de proba. licet, quãuis aliud poſſet
5 dici in cõſpirationibus, & aliud in corruptis teſtibus. †[Fides.] Sed dices, omnes tanq̃ peccatores poterunt in rorũ repelli à teſtimonio? Reſpõdeo ſic, ſi obijceref ab alijs, ſed hic nullus ↄ̃ eos de cõſpiratione obijciebat, niſi ſolus Abbas, à cuius nocumẽto bene excluduntur. Vel dic, ꝙ in cauſa inquiſitionis ẽt crioſi non ſi recipiuntur, cũ inquiſitio nõ fiat, niſi ↄ̃ diffamatos, j. de accu. qualiter. vel dic horum teſtimoniũ pſumptionẽ, & modicã fidẽ facere, & non plenã ſicut alij teſtes. vel dic, ꝙ inimici nõ ſolum dicuntur quo ad repellendũ à teſtimonio, qui odiũ in mẽte habent, ſed etiam qui inimicitiæ cauſas habent, vel habere pſumũtur etiã ſine mentis odio, arg. 3. q. 5. c. 2. & ſeq. & idem poteſt dici in conſpiratore, qui pro bono eccleſiæ cõſpirare poteſt cõtra pręlatum, & non peccat, & tamen repellitur à teſtimonio.

S V M M A R I V M.

1 *Infamis efficitur condemnatus iniuriarum.*

2 *Nunquid Papa valeat reſtituere in integrum laicum non ſuæ iuriſdictioni ſubditum.*

C A P. XXIII.

1 CVm te. [Notaret.] †Nã cõdẽnatus iniuriarũ fit infamis, ſiue ciuilr, ſiue criminalr agaf, ff. de his, qui no. infa. athletas. §. vlti. [Volumus.] Reſtituẽdo te plenè. [Infamia.] No. Papã reſtituere ĩ ĩte. f. famæ, honori, patriæ, & oĩbus hmõi, 2. q. 3. §. vlti. circa fi. & C. de ſen. paſ. l. j. & vlt. iure aũt ciuili ſoli Principes, & Senatus. ff. de poſtul. l. j. §. de qua. nã licet alij Magiſtratus poſsint reſtituere alios minores, & ẽt maiores de iuriſdõne ſua, & quãtũ ad iuriſdõnẽ ſuã, tñ famę reſtituere nõ poſſunt, vt eo. §. dr, ſic ẽt epi, licet minores, & maiores reſtituere poſſint, & diſpẽſare ĩ multis caſib. vt no. ſ. de tẽp. ord. dilectus, & abſoluere à iuris, & votis, & fidelitatibus, ſ. de iureiur. cũ quidã. j. de voto, c. j. 15 q. 6. §. auctoritatẽ, tñ in integrũ reſtituere nõ poſſunt quãtũ ad honores, & ſiĩa, nec infamiã remittere, cũ hoc nullo iure cautum habeaf. collegiũ tñ Cardinaliũ, qđ auctoritatẽ Senatorũ habet, reſtituere poſſet, arg. 96. diſt. Cõſtantinus, & ſic pôt intelligi, qđ dicit c. ꝙ eccleſia Senatũ habet, 16. q. j. eccleſia. & ꝑꝑ hoc dicimus, ꝙ licet ſuſtineat epi infamẽ ipſo iure, vel per ſñiam cõdẽnatum, vel ẽt diſpenſaſſet, cũ diſpẽſare nõ poſſit, vt patet 2. q. 3. §. hinc, tñ nõ admitteretur ad accuſationes, vel teſtimoniũ, cũ ſit infamis, 2. q. j. prohibenf. ſ. de teſt. teſtimoniũ. ſi cũ alio, q̃ cũ infami diſpenſet, bene admittitur ad teſtimoniũ, & ad accuſationẽ, & alios actus legitimos & in ciuili cauſa, & in criminali, & ↄ̃ clericos, & laicos. nã cũ ratione diſpẽſationis poſsit eſſe in ordinibus ſuſceptis, vel promoueri ad maiores, ergo ea rõne poterit accuſare, & teſtificari in ſacerdotes, 2. q. 7. ipſi teſtes, arg. ↄ̃, ſ. de teſti. teſtimoniũ. vbi dr, ꝙ cõdẽnatus de crimine nõ admittif ad teſtimoniũ in criminali. ſed illud intelligo, vbi diſpẽ-
2 ſatũ non eſt. †Sed q̃rif, an Papa poſſet reſtituere in integrũ laicũ non ſubditũ ſuæ iuriſdõni. & dic, ꝙ non, 2. q. 3. hinc, niſi fortè eſſet ſibi neceſſarius in clericatu: tunc. n. fortè poſſet dici, ꝙ ad hoc Papa tñ, & non alius poſſet eũ in integr. reſtituere, arg. quia ẽt ſeruum alterius poſſet eccleſia aſſumere, dummodo ius ſuũ ſerui dño recõpenſet, arg. 54. diſt. multos, ex antiquis. ↄ̃ſuetudo ea, per q̃ alia iura ſeruorũ ſuorũ amittũt, ſed nec reges poſſunt reſtituere in integrũ, cũ oẽs teneantur legibus Imperatorũ obedire, q̃ eis hanc ptãtem nõ concedunt, arg. 7. q. j. in apib. alia ẽt ratione eis obedire tenẽtur, quia ab eccleſia ſunt approbatæ. nã nulla lege cauetur, ꝙ aliquis poſsit in integrũ reſtituere, niſi ſolus Princeps. i. Imperator, vel Senatus, vt ſ. dr. Alij tamen dicunt, ꝙ reges omnes in integrũ reſtituunt, quia nõ ſunt ſic Imperatoribus ſubditi, ſed Papæ ſoli in dubijs, & grauibus articulis, ſ. j. qui fil. ſint legiti. c. per venerabilẽ. Papa aũt in integrum reſtituit illos de patrimonio ſuo, & ẽt illos, qui aliorũ iuriſdictioni non ſubſunt, j. qui fil ſint legi. per venerabilem, & oẽs clericos. [Non notari.] No. eccleſiaſticum iudicẽ reſtituere famæ, 15. q. 6 auctoritatem, ſed hæc ſunt in terra Eccleſiæ.

S V M M A R I V M.

Duo an procedere poſſint tertio impotentiam iuris incurrente.

C A P. XXIIII.

AD probandum. ff. eo. l. ſuper. [Cuſtodis] Facte in Abbatiſſam: vel potius dicere, ꝙ licet ↄ̃tẽdere de aliquo minori officio monialib. ad qđ p electionẽ vocanf, j. de ſta. mo. c. 2. [Eã.] ſ. ſñiam. [Vnus.] ſ. de procu. c. vlt. ↄ̃, ſol. aliud eſt in ↄ̃ſtitutione pcuratoris, aliud in ſñiæ platione, ſed nonne duo poterant pcedere, tertio impotentiã iuris incurrente, ſ. de reſcrip. ſciſcitatus? rñ. poterant, ſed qa admiſerũt impotẽtẽ, ꝙ voluerũt nõ potuerũt, ſ. de offi. dele. cũ ſup ab. [Infirmãdã.] Per exceptionẽ oppoſitã ↄ̃ petentẽ executionẽ ſñiæ. aliter. n. ad irritãdã ſñiã ab excõicato latã agi nõ pôt, ſm quoſdã. hoc nõ placet, imo bene agif, ſi publicè fuit denũciatus, vt no. ſ. de exec. exceptionẽ.

S V M M A R I V M.

1 *In quibus caſibus res iudicata non præiudicet alijs, & etiam quando hæc regula non habeat locum, & vide in num. 2.*

3 *Nunquid ſi quos res tangit, & alium agere videant, & taceant, fiat eis præiudicium.*

4 *Caſus, in quibus ſola ſcientia ſine citatione ſuffi it.*

5 *Sententia contra electores, vel ordinatores lata quando præiudicet electis, & ordinatis, & quando non, in num. 6.*

C A P. XXV.

1 QVamuis. [Regulariter.] ff. de re iud. ſępe. †vera eſt hæc regula, quia nõ pıudicat res iudicata alijs in hoc. l. ꝙ ↄ̃ alios pariat actionẽ, vel exceptionẽ: ſed bene pıudicat in hoc, ꝙ poſſeſsio, quæ prius erat apud alios, transfertur apud victores, ſ. eo. cũ ſuper, niſi appellatũ eſſet, vt ibi dicit. & tunc fortè difficilius eſſet eis ↄ̃ alios agere, q̃ ↄ̃ primos, arg. ff. de ali. iudi. mu. cau. fac. l. 3. ſed ſi aliquis epus poſſidet iura epalia in monaſterio alterius diœc.
2 ſecus eſt, vt no. hic in gl. ver. gra. [Non nocet.] †Fallit hæc regula, vbicunq; fit ius ex ſñia, vt in q̃rela inoffícioſi teſtã, & in cauſa filiationis. ff. de inoffi. teſt. Põponius §. ſi ex cauſa. ff. de libe. agn. l. j. §. ſi. & l. 2. & 3. in prin. ita in cauſa ingenuitatis, niſi detecta fuerit colluſio. ff. de ſta. ho. ingenuũ. In criminali ẽt accuſatione ſpeciale eſt, qa accuſatũs ab vno nõ poterit ab alio accuſari, niſi doceat de pıaricatione prioris. ff. de pıarica. l. 2. vel niſi dolorẽ ſuũ proſequaf, doceatq; ſe ignoraſſe accuſationem ab alio inſtitutã. ff. de accu. l. ſi cui. §. j. idẽ eſt in populari actione, ſi bona fide agente actore abſolutus ſit reus. ff. de iureiur. cũ qui. §. in popularib. Itẽ ſpeciale in crimine adulterij, vt abſolo adulterij proficiat adulteræ. ff. de adulte. denũciaſſe. Itẽ ſpeciale eſt, ꝙ vnus ex appellatorib. victoria prodeſſet alij. C. ſi vnus ex ap. l. j. & 2. Itẽ in ſeruitutibus pdialib. ff. ſi ſer. vio. loci. §. ſi fundus. Itẽ extraneo agẽte & rũpente teſtm̃ per querelã alijs proficit. ff. de inoffi. teſt. poſthumus. alias aũt res iudi. nõ prodeſt, nec nocet, niſi illis, ↄ̃ quos lata eſt, vel illis, qui ſingunt idẽ cũ illis, puta quia eis ſinguları vel vli iure ſucceſſerunt. ff. de excep. rei iudi. ſi à te. §. fi. & l. & an cadẽ. j. reſpon. & l. exceptio rei iudi. Itẽ no. ꝙ in his caſibus ſufficit ſola ſcientia ſine citatione. [Actio.] Secus, ſi diuerſis iurib. agant. puta quia proprietarius patiatur vſufructuariũ nõ agere de fructib. vel ecõuerſo. Itẽ ſecus, ſi ille, qui partẽ habet in re, patiaf aliũ, q ſiſr partẽ habet, agere. ff. de
3 libe. cau. pariter. †Sed qd, ſi quos res tãgit, videant aliũ agere. & taceant, nũquid fit eis pıudiciũ. & tunc qñ otiãcũ iudicia implorantur ſuper reſtitutione in integrũ, vel hmõi. Reſpon. non, niſi citẽtur nominatim, vel per edictũ, vt no. ſ. de maio. & obe. c. ſi.

ꝟ.de procura.in noſtra.alias aũt bene nocet eis. nec obſtat regula hic poſita,res inter alios,&c.quia in caſu poſito, ex quo citatio ſacta eſt,intelligitur ꝯ omnes iudicatũ,qui ſciuerunt, vel ſcire debnerunt cauſam agi,quia in eis nõ nominaꝛ aliquis ſpecialiter,ſed in genere fertur ſñia ſic.ſ.reſtituimus te in integrũ.Preſto auctoritatẽ tuæ adoptioni,& ſic in ſiſib.eſt dicẽdũ. [Actio.] Verbigratia, creditor habet hypothecariã ꝯ quẽlibet detẽtorẽ pignoris,& debitor rei vin. & p̄ferꝛ creditor debitori . idẽ eſt in his,in quib.nõ cõpetit actio,tñ illi quibus cõpetit actio , ius habent ex perſona illorũ,qui agũt,& tacẽt, tũc ſi eos ſcienter agere permittunt,licet malè agant , fit eis p̄iudiciũ , vt eſt videre in marito & vxore.nã marito cõpetit rei vin.ad rẽ dotalem , vxori vero nõ C.de rei vin.doce, & tñ ſi vxor vindicet rẽ dotalẽ , licet malè,p̄iudicat marito ſcienti & tolerãti.idẽ eſt ẽt videre in emptore,cui cõpetit actio, & vẽditore, cui nõ cõpetit, & ꝓprietario, & in emphyteuticario,cui cõpetit actio, & ꝓprietario , cui nõ cõpetit.ff.de re iud. ſæpe. in his. n.caſibus & ſi agere nõ potuerũt hi,quib.nõ cõpetit actio,ſi tñ agunt,licet malè, p̄iudicat tñ eis,quia eos prohibere potuerunt,quominus agerẽt , & quia de voluntate eorũ iudicant,vꝛ de iure,ꝙ habuit ex perſona agẽtis.& ſufficit in his caſib.ſola ſciẽtia, nec exigitur, quod citenꝛ. & ſic intellige quod hic dicit. ff. eo. tit. l.ſæpe. quidã tñ dicunt , ꝙ in ſolo primo caſu. ſ.in creditore & debitore locũ habet , qđ dꝛ de actore.in alijs autẽ tribus caſibus locũ habet,qđ dꝛ de defenſore. & vbicunq; in p̄al.l.poniꝛ experiri, quo ad p̄dictos tres caſus ponitur pro defendere. Nãꝛ aũt primo actio,& defenſio eis cõpetit , qui ſuis auctoribus pro euictionis periculo denunciant. põt ẽt dici,ꝙ licet defenſio cõpetat tã ei , q poſſidet noĩe alieno,ꝗ̃ ei,cuius noĩe poſſideꝛ,tñ in defenſione p̄fertur ille,cuius noĩe poſſideꝛ,vt li.non cõteſt. qm̃. §.ſi ſuper, nã & ꝯ vtrũq; datur actio,ꝯ vnũ ratione detentionis,& ꝯ alium ratione ciuilis poſſeſsionis. bene.n. cõpetit rei vin.ratione vtriuſque poſſeſsionis.ff.de rei vin. officiũ, & ẽt interdictũ vnde vi, ratione vtriuſque poſſeſsionis , & vtriuſq; poſſeſsionis põt fieri reſtitutio ſeparatim.nã dño poſſeſſori fieri põt reſtitutio eius ciuilis poſſeſſionis, & vſufructuario poſſidenti naturaꝛ fieri reſtitutio poſſeſsionis hmõi fructus,vel alterius ſuæ naturalis.& hoc caſu vꝛ ꝙ ſñia lata ſuper nãli poſſeſsione p̄iudicet ciuiliter poſſidenti, vt poſſit denegare vſumfructũ ei,q obtinuit.& eodẽ mõ ſi feraꝛ ſñia ſuper ciuili poſſeſsione,puta alij adiudicata eſt ciuilis poſſeſsio fundi vſusfructus,ꝗ̃ ei,q ꝯſtituit vſumfructũ,bene p̄iudicat poſſeſſori nãli: qa ſibi poterit denegari, vel auferri vſusfructus.debebat.n.ſuas exceptiones p̄tendere , & cãm defendere. Alij tñ ꝯdicunt,vel potes dicere , ꝙ p̄ferꝛ ille , qui detinet nãꝛ. detẽtor aũt nũciat dño, ſicut creditor debitori . Iõ aũt diximus p̄iudicari ei,qui ex perſona alterius ius habet ſi ꝑmittat eũ agere,ex cuius ꝑſona ius habet, quia põt ipſum ꝓhibere. Cęterũ,ſi nõ ex eius perſona ius haberet,quantũcunq; agereꝛ, ẽt ſuo nomine,vel alieno, nũquã ſibi p̄iudicaret,ẽt ſi eſſet de perſonis, q̃ agunt ſine mandato, niſi p̄cederet , vel ſequeretur eius volũtas tacita,vel expreſſa.C.quibus res iudi.nõ no.l.j.2.& 3.& ff.de ꝓcut.ſed hæc . primo reſpõ.ff.iud.ſol.l.3.§.j.hac ẽt ratione imputatur patrono,ſi libertũ non defendat.ff de re iudica. ſæpe, quia
4 primo ad eũ ſpectat defenſio liberti, poſtea ad libertum. † Item no.ꝙ in his caſibus ſufficit ſola ſcientia ſine citatione, argumentum eius,quod dictũ eſt de liberto,dicendũ vꝛ, ꝙ ſi vnus epiſcopus agat ꝯ aliquod monaſterium petendo ep̄alia,ſi ille,qui primo ibi exercebat ep̄alia , non defendat monaſteriũ , & feratur ſñia ꝯ monaſteriũ,ꝙ prǫiudicat ep̄o, qui prius habebat ibi epiſcopalia quo ad poſſeſsionẽ, arg. ad hoc , ꝙ ſi ep̄s primus poteſt agere ꝯ ſm̃,ſi poſſidet,quod nõ eſſet ei ius ibi exercere epiſcopalia,multo fortius,quando ea petebanꝛ,debet excipere. ſecus autẽ,ſi egiſſet ſecundus ep̄s ꝯ monaſterium interdicto,vnde vi, vel vti poſſidetis,ratione p̄dictorum iuriũ,quibus ſe ſpoliatum diceret,vel in quibus diceret ſe turbari:quia tunc primus epiſcopus nõ debet ſuſcipere defenſionẽ eius, nec ſibi aliquod prǫiudicium generatur,quia ꝯ perſonas tantũ agitur,& perſonale eſt interdictum.nõ negamus tamen, quod etiã ſi agitur de perſonali interdicto , quin aliquando fiat alijs prǫiudiciũ , ſcilicet quando prǫiudiciũ ſequitur ex vi interdicti. verbigratia ſi egiſſet aliquis ꝯ aliquẽ,qui ſpoliaſſet eũ poſſeſsione iure inſtituendi clericos in aliqua eccleſia, vnde petebat reſtitui ad p̄dicta iura, & caſſari quicquid fecerat ſpoliatione pẽdente. in hoc.n.caſu bene fit p̄iudicium clericis inſtitutis per ſpoliatorẽ,ſi feratur ſñia ꝯ eum,quia eijcientur de eccleſia, ꝟ.de fil. presby. veniens, ff.de vi & vi arma.l.j.§.ſi fundus,& §.ſeq.ſecus autẽ, ſi non interdicto,ſed negatoria egiſſet. ſ.ꝙ non erat ei ius inſtituendi, & petendo ſibi adiudicari ius inſtituendi,cũ ad ipſum pertineret.nã hic ex ſñia lata ꝯ inſtituentẽ nullũ fit p̄iudiciũ inſtitutis.q̃ inſtitutio valet ꝑꝑ poſſeſsionẽ.ꝟ.de iurepat. cõſultationib. [A quo eãm.] Vt ſi electus patiaꝛ electores de electione, an ſit canonica agerẽ,vel ordinatus ordinatorẽ, ꝟ.de elec.dudũ Ro.71. diſt. tã-
5 tis,3.q.6.hoc quippe. † nã ſñia ꝯ electores , vel ordinatores lata ſuper eo,ꝙ eſſent publicè delinquentes,p̄iudicat electis,& ordinatis,vt in p̄dictis capitu. Idẽ & ſi ille,pro quo iudicatũ eſt,patiatur iudicẽ defendere ſñiam , quia ab eo cauſam habuit . hoc nõ põt habere locũ,niſi qñ iudex proceſsit ex officio ſuo inquirendo,& ſi ſic remouit aliquẽ,cuius p̄bendã alij cõtulit. nam ſi inqſitor hic defendit cauſam,p̄iudicabit illi, cui collatũ eſt be-
6 neficiũ, ſi ſciuit,vt hic. † Idẽ tamẽ,& ſi egiſſet Petrus , & ego mõ agerẽ ad idẽ de iure mihi à Petro ꝯceſſo. tñ quod dictum eſt de ordinato,& ordinatore,nõ vꝛ ita indiſtinctè verũ.nã quantumcunq; codemneꝛ de crimine ordinatus nunq̃ p̄iudicat ordinatori . nã cũ ex vi accuſationis ordinati nõ ſequatur cõdẽnatio ordinatoris,nulla ratio eſt,quare condẽnatio eius ſequereꝛ, vel quare p̄iudicaret ipſi . nã ex vi accuſationis ſequitur aliquando bonorũ ademptio,infamia,& hmõi.C.de bo.dam.l.j.a.& 3.per totũ.ff.de his qui no.infa.athletas. §.viri.& l.ſeq. ff.de ſur. non põt. ſed ꝙ alius non accuſatus ex vi accuſationis alterius patiaꝛ pęnã, non inuenimus , niſi in certis caſibus , vt in crimine læſæ maieſtatis,6.q.j.§.verũ,& hęreſeos,ꝟ.de hęreticis. c.vergentis, & alia conſiſia capꝛa intelliguntꝛ,qñ notorix erant delicta ordinatorũ, vel inſtitutorũ,quia ẽt ſi nõ eſſet actũ ꝯ ordinatores, tñ ſine ordine iudiciario poterãt puniri ordinatores, qui ſcienter malos ordinauerant,vt ꝟ.de iureiur.ad noſtrã, 3.& j.de act.euidẽtia. ſed ſi accuſareꝛ ordinatus, ꝙ extra quatuor tp̄a ordinatus fuiſſet,vel ꝙ minus canonicè electus,vel tranſlatus fuiſſet,quę & publica & notoria ſunt , bene p̄iudicaret ſñia lata ꝯ ordinatũ ordinatori, ꝟ.de tranſ.epiſ.inter,& de temp ord. literas . hæc.n. ſunt ita cõnexa, q̃ ſeparari nõ poſſunt. ſi.n.malè fecit recipiendo ordinẽ tali die, deterius fecit ordinator cõferendo, arg. ꝟ.de tranſ.epiſ.inter,circa fi.ſed bene potuit ordinatus malè recipere ordines,quia erat criminoſus,ſed ordinator bene cõtulit, qa hoc ignorauit, ꝟ.de cor.vit.ca poſuiſti , & hoc qdã de plano cõcedunt. Melius vꝛ, ꝙ quantũcunq; crimen ſit notoriũ ordinati, vel ordinator celebrauit extra 4.tp̄a. nunq̃ tamen agitur,vt caſſeꝛ ordinatio,quã habet ab ordinatore,ſed tm̃ agere põt, vt puniatur,vel pñiam agat,quã nõ habet ab ordinatore , & ideo nũquã p̄iudicat vni ſñia ꝯ aliũ lata . ſecus autẽ eſt in electis & electoribus.nã in illis obtinet,qđ ſuperius eſt notatum. hoc aũt vꝛ eſſe indubitatũ , quod ſi aliquis egit ꝯ capꝛm alicuius eccleſiæ, & petit præbendã,quæ mihi debebaꝛ,vel mea erat: nõ p̄iudicat mihi ſñia lata ꝯ capꝛm alienus, quia ſi poſſidebã prębendam, tunc cõſtat,ꝙ non p̄iudicat,quia ꝯ capꝛm non cõpetebat actio, ſed ꝯ me.ff.de alie.iu.mu.cau.fac.l.penult.ff.de rei vin. officiũ. ꝟ.de iudi.examinata,& ſi non poſſidebã , non prǫiudicat , quia non potui actorẽ prohibere ab agendo.ff.de re iudi.ſæpe.§.vlt. ff.de iureiu.nã poſtea.§. fi.& l.ſed & ſi poſſeſſori.hoc vꝛ falſum, quia ſi quis ageret ꝯ capitulũ ſuper prębẽda , quam dicit vacare de iure , licet alius eam teneat de facto , vel ſi quis dicit eam ſibi deberi , quam alius ẽt dicit ſibi deberi , & eodem iure.ſ.per electionem capituli, ſatis videtur locum habere hæc decre.

S V M M A R I V M.

1 *Rei,cuius commercium quis non habet propter naturam ipſius rei,nec legatum,nec donatio,nec ſtipulatio fieri poteſt.*

2 *Non minus valet iudicium,quando quis iniuſtè agit,quam quando iuſtè.*

3 *Actor non exprimit in libello diem,vel locum facti contractus.*

CAP. III. in VI.

ABbate,& infra. [Cõmendatori.] Et hic no. qñ ad plures pertinet actio de aliqua re,ita ꝙ ad vnũ p̄tinet quaſi ſub alio, ſicut cõmendator eſt ſub p̄ceptore,ꝙ ſimul ambo, & oẽs agere poſſunt, de hoc no. ꝟ de iudi.cũ deputati, ꝟ.de reli. do. cũ venerabilis. [Vel quaſi.] No.libellũ ſub diſiunctione, vt no.ꝟ. de in integ.reſti.c.cõſtitutus. [Finibus.] ꝟ.de reſti.ſpol.eum ad
1 ſedẽ. [Sub ꝯditione.] † Hæc ratio probaꝛ ff.de leg.j.cętera igiꝛ, in prin. ff.de act.emp.l.vlt.ff.de leg.j.ab oĩb.& l.ſi ſeruus, ażs verum eſt,quod rei,cuius cõmerciũ quis non habet ꝑꝑ naturam ipſius rei,nec legatũ,nec donatio , nec ſtipulatio fieri põt. ff. de leg.j.filiusfami.§. ſiquis.ff.de leg. a.boue.§.j.ff.de leg.3.fideicõmiſſa.§.ſ ſeruo,& eſt expreſſũ de re,q̃ eſt apud hoſtes. ff. de ver. obl.liber homo. [Mox.] C.de ſacroſã.eccl.vt inter. [Interio.] Satis bñ dicit,qđ ex nullo verbo poſito in donatione facta monaſterio de Populeto apparet volũtas donatoris,ꝙ locus de Roſel.dareꝛ monaſterio de Beneſac.ar.C.de do.promiſ.l.j.itẽ pro hoc facit , qa verba donatoris nõ dirigebãtur ad monaſterium de Beneſac.ſed ad monaſteriũ de Populeto , & ideo non vꝛ ius q̃ſitũ in re,ſed in perſona.ff.de annu.leg.Caius.ff.de lega.j.quidam teſtõ.ff.de ꝯtien.emp.l.fi.alias autẽ,ſi appareret ex aliquibus pręſumptionibus de voluntate donatoris , quod ad monaſterium de Beneſac.perueniret res donata,poſſet dici,quod aliter prouideretur monaſterio de Beneſac.arg.ff.de leg.2.Titius, §.patre.ff.de rei vindi. emptor.§.ancilla, ff. de leg.a. Titia cum teſtamẽto.§. Titia cum mi.ꝟ.de teſta.nos quidẽ. ff.de dona. in-

ter vir & vxo. Sulpitius. [Donatio.] J. de eccle. edi. ad audientiā.
ſed ꝯ, ff. de ſer. vr. præd. ſi ſeruos. §. fi. ff. ſi ſerui. vend. l. fi. ff. de adi
mē. le. ſeruos. ff. de lib. cau. ſeruos. ff. de lib. & poſt. placet, & l. ſe.
Inſti. de leg. §. poſt humus, ſed ibi nō ḡritur ius in re, ſed pſonalis
obligatio [Quia videri.] ff. de iud. nō pōt, ſolemus, nunquam,
no. ff. ad exhi. l. tigni. §. fi. C. de ī litē iura. l. j. nec obſtat de pigno
ratitia act. ſi rē. §. fi. quia ibi loquiť in pignoratitia, q̄ ſtatim oriť
ex cōuentione, & ſic rñde l. ff. de pign. act. l. ſi rē. [Dicebatur.]
Bene allegat iſte, ſi res donatæ nullo modo pertinebant ad re-
gnū, quia ſm hoc nihil pertinuit ad regē de eis diſponere, ſed ſi
ad regnū pertinebant, licet ea nō poſsideret, bene ius, qđ in eis
habebat, dare potuit, & ad hoc obligare ſucceſſorem, & ſm hoc
bona ēt erat reſpōſio partis aduerſæ. [Superuenienti.] ff. de rei
ven. ſi aūt, in prin. ff. ad exhi. tigni, in prin. [Speciali cauſa.] Puta
ex cauſa venditionis initæ cū P. tali die & loco dicerē ſibi debe
re, & nō eſt verū. [Et poſtea] q̄ lis eçpta ex prædicta cauſa. [Siue
alia.] ſ. quia res, quā petijt ea cauſa venditionis, ſibi debeť poſt
litē cōteſtatā ex cauſa donationis, q̄ penitus aliena eſt à cā ven-
ditionis. ſi iſt aūt cā venditionis ſecunda eſſet primę, ſi ex cā al-
terius vēditionis alio loco & tpe facta ſibi poſt li. cōteſt. debeť,
& tñ quia ea ca actū non eſt, no veniet in iudiciū, & ideo de ea
non ſulabit, & hoc eſt, qđ hic dicit. [Obnoxiū.] Hęc petitio ge-
neralis raro admittiť in pſonalib actionib. in realib. ſæpe. [Inde
2 bitè.] ſ. quia tunc nō debebať. [Iudiciū.] † Iudiciū. n. nō minus
valet, qñ quis iniuſtè agit, quā qñ iuſtè, quod ſatis patet, qa ſnīa
ꝯ eū lata tenet, imo ēt ꝓ eo, licet ſit ꝯ ius litigatoris, 2. q. 6. §. dif
finitiua. & idē vř de actis & geſtis. [Libera cōſcientia.] Quia cū
in genere dixit, cū ſibi obnoxiū, & cū inuenerit tpe ſnīæ obno-
xiū, ꝯ cōſcientiā iudicaret, ſi eū non obnoxiū ſnīaret. Itē ea hac
ſnīa perpetuo & ea oī cauſa pararet exceptio rei iud. abſoluto,
ſed ſic nō eſt, qñ ex certa cauſa petijt, quia tūc tñ paratur exce-
ptio ea illa cā. [Iudicio.] Quia probationes & acta inter eaſdem
perſonas p̄iudicant, & ēt in alio iudicio, ſi ad idē agatur. & hic
ad idē agetur, quia ſub generalib. verbis oīs tpis ius. ſ. & ante li-
tē cōteſt. & poſt deduxit in iudiciū. [Et tunc.] ſ. tpe litis cōteſt.
[Fuodaniſſe.] Nō habita diſtinctione inter pſonales actiones,
& reales, niſi quia perſonales raro admittunť nō expreſſa cā, ſed
reales ferè ſemper nō expreſſa cā admittuntur, ſed ēt in eis, ſi ex
preſſa ſit cauſa certa, niſi cā ſit propoſita tpe litis cōteſt. nō pro-
deſt, ſi poſtea alia ſuperueniat, arg. ff. de excep. rei iudi. ſi mater.
§. ſi quis vero. [Donationis.] Puta quia dixit, Peto talē fundū ex
cā vēditionis. licet. n. nō adiecerit de tpe & loco vēditionis, qa
tñ venditionē, neceſſario comitať locus, & tps, nō prodeſſet pe-
titori, ſi poſt litē cōteſt. eandē rē emat, cū de certa vēditione in-
telligi oporteat & certis loco & tpe facta, vt hic dicit. ſecus aūt,
ſi dicat, dico hanc rē ad me pertinere iure dñij, vel quaſi. hic ēt
ſi poſt litē conteſt. nouū ius acquirit, fertur ſnīa pro eo. ff. de rei
vin. ſi aūt, arg. ff. de excep. rei iudi. ſi mater. §. eandē. cū. o. in li-
bello nullas cauſas dominij expreſſerit, non habet cōcomitan-
tias loci certi, & tpis, & idō nō eſt vis, quo loco & tpe dñiū ad ip-
ſum perueniat. [Cām.] ſ. emptionis, & vēditionis, & donationis,
3 vel ſiue. † [Vacua.] l. impoſſis. certa. o. vēditio non pōt fieri, oīſi
certis loco & tpe. fatemur tñ, ꝙ nec actor debet exprimere in li
bello diē, vel locū facti ꝯctus, ſicut nec teſtis, ī. de fide inſtru. cū
Ioannes, niſi iudex hoc ex certis cauſis faciat fieri, arg. ī. de fide
inſtru. cū Ioānes, circa fi. Inſti. de act. §. curare. [Cōcomitātia.]
ſ. tps, & locus, ſed ſufficit quouis loco, vel tpe illud factū fuiſſe,
[Licet,] q. d. & ſi hæc q̄ dicta ſunt, nō poſſunt tolerari, de iure tñ
ſic ſeruandum eſt, quia æquum eſt. ff. ad l. Aquil. ita vul. §. fi.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia ad æternam rei memoriam eſt ferenda.*
2 *Forma promulgandarum ſententiarum.*
3 *Eccleſia non debet habere cum inimicis ſuis odium: ſed omnes ad pacem vo-
care debet.*
4 *Poteſt clericus pro quolibet peccato deponi.*
5 *De hæreſi ſuſpectus, ſi ſe non purgauerit, excommunicari debet.*
6 *Imperator deponi poteſt à Papa.*

C A P. II. in VI.

AD Apoſtolicæ ſedis, & infra.
[Concilij.] Præſentia cōcilij eſt ad ſolēnitatē tñ, qa
ēt ſine ꝯcilio ſolius Papę ſnīa ſufficeret ad dānatio-
ne Imperatoris, 15. q. 5. alius, 9. q. vi. patet, & c. ſeq. ipſe ſolus ha-
1 bet plenitudinē ptātis, 2. q. 6. decreto. [Sēpiternā.] † Supple ſic ꝓ
nuncio & diffinio. oīs. n. ſnīa ad ętemā rei memoriā eſt ferēda,
quia perpetuo eſt ſeruanda, & ius facit inter partes, ſpecialr tñ
perpetuo memorāda eſt ſnīa depoſitionis, q̄ ferť ꝯ iniquos Prin
cipes, & maximè ꝯ Imperatorē. eſt. o. memorandū de hac ſnīa
depoſitionis, q̄ nō debet ferri, niſi vrgente multa neceſsitate, &
multis cauſis, & criminibus, & infamijs manifeſtis ꝯ Imperato
rē clamantibus. Itē memoranda eſt talis ſnīa, vt ſciant omnes,
quot & quantis periculis ſe opponit Romana eccleſia, vt pacē
procuret ſubditorū, & vt exēplum det cęteris p̄latis omnia pe-
ricula ſubeundi pro defenſione ſuarū eccleſiarū. quot. n. pericu
lis & maris, & terrę, & proditionis, & aſſaſsinorū, & alijs infini-
tis ſubiecit ſe Papa, q hanc tulit ſnīam, vix homo enarrare poſ-
2 ſet, q̄dā tñ ſcripta ſunt in chronicis Ro. eccle. † Hinc debent ſu-
mere exēplū iudices, qualiter ſuas ſnīas debēt promulgare. de-
bet. n. ſic dicere. ego, vel nos talis iudex ordinarius, vel delega-
tus p̄ſentib. partib. talē ſnīam proferimus ad ęternā rei memo-
riā, vel ad honorē Ieſu Chriſti, vel ad honorē & obſeruationem
iuris litigantiū, vel alia cōſimilia verba. nā quidā iudices maleſa-
ciunt, qui dictāt ſuas ſnīas alijs ſcribēdo ſiue partibus, ſiue vni-
uerſis. huius n. ſcripturæ potius ſunt teſtimoniales ſcripturę p̄-
teritorū, q̄ aſſertorię p̄ſētiū. Itē illud nō vř fieri debere, ꝙ alicui
ſcribat ſnīam, & loquať in p̄ſenti, licet in decre. factū inueniať,
vt ī. de ſequeſt. poſ. c. j. de re iud. inter. qđ q̄ ſit abſurdū, cuilibet
3 diligēter inuēti ipſas decre. liquido apparebit. [Pacē.] † No. ꝙ
eccleſia oēs inimicos ſuos debet vocare ad pacē, & tñ eis pu-
blicè offerre, ꝙ & ei ſcientiā habeat ſecuram & illęſam, ſi ꝯ eos
procedere debet, & ꝙ ora obſtruat detractorū. imo & ſi eccleſia
ꝯ inimicos ſuos procedat ſiue ſpiritualib. ſiue materialibus ar-
mis, totū fieri debet, vt ad pacē veniat, 23. q. 3. noli. [Reuocare]
No. ex hoc loco, & ex his, q̄ proximè dicta ſunt, ꝙ ſnīam ſuam,
vel facta ſua nunquā ſuppoſuit correctioni, vel emēdationi cō-
cilij, vel aliorū, ſed ſuæ emēdationi tñ ſeruauit. hoc tamē dixit,
ꝙ ſuper emēdatione ſua ꝯſiliū ꝯcilij q̄reret, & bene fecit, 9. q. 3.
patet, & c. ſeq. [Adhęrentes.] No. fidelitatē eccleſię Romanæ,
quia nūquā voluit habere pacē, nec pacis tractatū, niſi prius ex
primeret, & p̄mitteret de pace ſibi adhærētiū, & de perpetua ſe-
4 curitate eorū [Grauiſsima.] † Bene fecit Papa, ꝙ nō ſolū multa
crimina, ſed ēt multa genera peccatorū ſubiecit ſnīę depoſito-
rię Imperatoris. magna. n. cā ſubeſſe debet depoſitioni Impera-
toris. nō eſt ſic ius ad depoſitionē clericorū, qui pro quolibet
pctō deponi poſſunt, 25. diſt. primū, 50. diſt. vt cōſtitueretur, qa
Imperatores, & alij Principes deponi nō poſſunt abſq; magnis
& multis periculis, & periculū eſt cā, quare aliquid detrahiť ri-
gori, J. de ele. excō. mu. latores. Itē Imperatores & Principes non
miniſtrant in ſacris eccleſiæ, ſed clerici ſic. & ideo oportet eos
ſine pctō eſſe, 31. diſt. tenere. [Deierauit.] Periuriū licet in oīb.
ſit graue crimē, in Principib. tamē, & p̄latis eſt grauiſsimū, quo
rū verbū debet eſſe firmiſsimū ēt ſine iurō, arg. 22. q. 4. innocēs,
& c. inter cętera. [Et j.] Sub verbis iſtis cōtinenť in textu ſnīæ.
primo multa periuria, ſecundo multorū pactorū fractiones, ter
tio multa ſacrilegia, quarto multæ ſuſpitiones hęreticę prauita
tis. [Pacē.] Nō eſt hęres ex teſtō Chri, qui pacē nō ſeruat, cū te-
ſtñ eius fuerit, Pacē meā do vobis, pacē relinquo vobis, & Prin-
cipes maximè ad pacē ſeruandā teneně. ff. de pac. cōuentionū.
[Sacrilegiū.] De ſacrilegio no. J. de ſen. excō. cū pro cā. [Nō du-
bijs.] Cū hęreticorū vocabulo cōtineri debeāt, & ēt puniri, qui
ea legis arg. à tramite fidei deuiare noſcanť. C. de hære. l. j. idē
5 vř in ſimonia, J. de ſimo. ſicut ſi. † Itē ſuſpectus de hęreſi, ſi ſe nō
purgauerit, excōicari debet, & ſi per annū in excōicatione ſtete
rit, ſicut hæreticus cōdēnari debet, ī. de hære. excōicamos. §. j. Itē
ſine vlla dānatione ipſo facto eſt infamis, & alias pęnas incur-
rit, ī. đ hęret. excōicamus. §. credētes. [Exinanitionē.] Licet. n.
feudatarius habeat vtile dñiū, & ſibi liceat vti frui re feudataria,
diſsipare tamē nō debet, imo nec deteriorare, ſicut vſufructua
rius. [Reprehēdi.] No. ꝙ licet Papa poſſet eū priuare regno, qa
debitā penſionē per bienniū non ſoluit, ī. de loc. c. fi. tamen ex
cauſa, q̄ tñ intereſſe ſedis Apoſtolicę tangit, nō priuat, ſed tñ
ipſū reprehendit. [Imperaret.] Forma hmōi ſnīæ ſumpta eſt ex
6 eo, qđ legitur j. Reg. 12. q. 2. vulteranæ. [Priuamus.] † No. quia
deponit Imperatorē, ſi. 15. q. 6. alius, & eſt hoc de iure. nā Chri-
ſtus filius Dei, dū fuit in hoc ſeculo, & ēt ab ęterno dñs natura-
lis fuit, & de iure naturali in Imperatores, & quoſcunque alios
ſnīas depoſitionis ferre potuiſſet, & dānationis, & quaſcunque
alias, vtpote in perſonas, quas creauerat, & donis naturalib. &
gratuitis donauerat & in eſſe ꝯſeruauerat, eadē rōne & vicarius
eius pōt hoc: nā non videreť diſcretus dñs fuiſſe, vt cū reuerētia
eius loquar, niſi vnicū poſt ſe talē vicariū reliquiſſet, q hęc oīa
poſſet: fuit autē iſte vicarius eius Petrus, Matth. 16. vltra mediū,
& idē dicendū eſt de ſucceſſoribus Petri, cū eadē abſurditas ſe-
quereť, ſi poſt mortē Petri humanā naturā à ſe creatā ſine regi-
mine vnius perſonæ reliquiſſet, & arg. ad hoc, ī. qui fil. ſint legi.
per venerabilem, vltra me. de hoc no. ī. de fo. compe. licet.

S V M M A R I V M.

Papa cum quibus ſolus diſpenſat.

C A P. I. in VI.

CVm æterni. [Tribunal ſe ſuſpenſum.] Hic
fuit inſantis. C. de pęo. iudi. qui
ma. iudi. l. vlti. [Diuinis.] In officio ſuo, 11. quęſt. 3.
ſi quis epiſcopus. [Irregularitatis.] Hic colligitur,
ꝙ cum irregularibus ſolus Papa diſpenſat, & idem videtur de
corpore

corpore vitiatis,& illegitimè natis, & pęnitentibus, & bigamis. & idem ſeruat eccleſia Romana.[In tot.] In quatuor prædictis.

CAP. XXVI.

DVobus Iudicibus. [Pro reo.] ſ. de probat. ex lřis. [Pro reo.] De hac materia no.ſ.de offi.deleg. cauſam.

De appellationibus. Rubrica 28.

CAP. I.

DIlecti filij. [App.ſc.] Repete quæ diximus ſ.de offi.leg. quod ad conſultationem.[Factaa.] Tēpore ſuſpenſionis, & excōmunicationis ac interdicti Prioris per ipſum & Archiepiſcopum.[Malitioſè.]Infra de conceſ. præben. vel eccle. non vac. nulla.[In irritum.] Nam non noceret,ſi poſt appel.latæ ſunt.

SVMMARIVM.

Appellare non licet,niſi ab inſtanti grauamine vel comminato.

CAP. II.

INter cętera. [Generalem.] Hic nouum ius imitatur poſtea ſubſecutum, ſm ꝙ nō licet appellare,niſi ab inſtante grauamine,vel comminato,j.eo. cum cauſam, & c.vt debitua, & c.cum ceſſante, & c.dilecta, vel poſſet dici,ꝙ hęc decre.præſagiebat ius illud.

SVMMARIVM.

Iudex ſi excedat,idem eſt ac ſi grauet,& ideo licet hodie appellare.

CAP. III.

AD noſtram. [Appel.ſ] Hodie nō vř dřia inter ſtates, & alios, & īter correctionem & aliū proceſſum, cū ſemper liceat appellare,ſi excedat,qđ idē eſt,ac ſi grauet, ſ.de offi.ord. licet, j.de accuſa. c.inquiſitionis. olim aūt poterat eſſe dřia, ga clerici ſæpius audiebantur appellātes, regulares rarius. præterea ꝯ diſciplinam clerici non appellabant,niſi grauarentur,in alijs audiebātur appellantes ēt ſine grauamine,regulares vero vix, vel nnnquā audiebantur.hodie ēt poſſet habere locū hoc poſt ſnīam ꝯ regula rea ſm regulā latā,quia tunc nō deferret iudex appřoni. in alijs ſecus. & qđ dicimus in corrigendis exceſſibus regulariū,idē intelligimus ēt de exceſſibus aliorū ſubditorū,ſ.de offi.ordi.irrefragabili.§.j.& ſi ex officio cōdemnati appellauerint,& appřonis literas impetrent ēt poſt ſnīam,& ēt facientes mentionē de appřone,non valent, niſi faciant mentionē de cauſa condēnationis,ſ.de reſcri.dilectus filius Abbas.j.de coha.cle.& mu.ſuper eo . Itē in hoc eſt dřia inter correctionē,exceſſuum, & alias cauſas, vel alia iura, quia correctio exceſſuū nulla cōſuetudine etiam pſcripta impediri poteſt,de offi.ordi.irrefragabili.§.j.ſed alia iura, & iuriſdictio bene tolluntur præſcrip. vt ſ. de præſcri. per totum,& contraria conſuetudine,vt ā.de conſue. c.ſi.

SVMMARIVM.

Appellatur à ſententia diffinitiua, ſi appellationem non proſequatur intra terminum à iure,vel ab homine præfixum,an propter hoc ſententia maneat rata,niſi labatur terminus.

CAP. IIII.

PErſonas eccleſiarum. [His.] Non.n.vlterius audief appellana in articulo,quē non proſequif,vt hic, & j.eo.ſępe. in alijs ſecus,j.eo.directē.[Si aūt.]Prima pars loquif.qñ pars pfixit nimis magnū terminū, ſed poſtea iudex pfixit terminū minorē, ſecunda qñ appellans pfixit terminū cōpetentē.[Snīæ.] i. iuriſdōni tuæ.nā licet appellana proſequatur appřonem à diffinitiua ſnīa interpoſitā intra terminū ab homine pfixū, pp hoc nō manet ſnīa rata, niſi labatur terminus iuria. nec ꝯdicit c.ſe. j.eo.ſæpe,quia nīa illa capitula intelliguntur de termino iuris. Alij tamen intelligunt idē in termino iuris,& in termino hominis.ſ.qđ ſemper manet ſnīa rata,& hoc vř verius, qđ ſic probaf, ga vltra terminū pfixū appřoni proſequēdæ ſiue à ſe,ſiue à iudice,ſiue à iure pfigatur, appřonē proſequi non poteſt. Itē nec de nouo appellare pōt, quia nec grauari pōt, quia nec iudex, quſ ſnīando functus eſt officio ſuo,nō habet vlterius,ꝙ faciat. ā.de offi.dele.in literis,niſi ꝙ exequatur, ſ.de offi.dele. ſignificaſti.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſit differentia inter appellationem,& prouocationem.*

CAP. V.

CVm ſit Romana. [Et euidēti cā.] a.q.6.ei, qui app. C. de tem. app. Auct.qui ei.aliter.n.nō cōceditur bienniū.vnde oportet eū neceſſitatē probare, j.eo.cōſtitutus, & ex neceſſitate dareť trienniū,j.eo.ex ratione,vbi no.[Proſecutus.] ſ.c.proxi.[Si vero.]Interpoſitione,vt pateat rňſio alij mēbro.ſ.qñ appellatur ante ſnīam.[Prouocationes.]De hoc no.ſ.de maio.& obe.dilecti.per omnia cēſenť iure appřonum. † eſt tñ dřia,quia propriè & ſtricto modo loquendo appřo dř illa,q ſit in iudicio: prouocatio vero dř illa,q ſit extra iudiciū, ſed ideo proprius dicuntur ad cauſam prouocationes, quia tunc ſiet inceptio cauſę, & appřo purè & ſtrictè dř in cauſa iā cępta. Itē ſi in iudicio appellaſſet, lapſo termino non audieť vlterius ſuper eo,de quo appellauit, vt patet in eo,ꝙ le & no.ā.c.pxi. ſed qñ extra iudiciū appellat,ēt lapſo termino audieť appellans,quia hæc appřo non propriè dř appellatio,ſed ad cauſam prouocatio,nec pōt impediri, quin alio iure ſe iuuet appellans. [Si autē.] Modo loquitur, qñ appellatur in iudicio,ſed ante ſnīam. [Cogitur.] Elapſo termino appřonis proſequendæ aſsignato.[Si raptor.]Sicut dř ab aduerſario,ſed ipſe nō cōfitetur.[Irrequiſitū.]Hic no.arg. ꝙ in notorijs nec vocatione ad cauſā,nec admonitione opus eſt, 2.q.j. de manifeſta 9.q.j.ſtatuimus,arg.ꝯ.12.q.2.indignè, 2.q.6.accuſatio.Sol.dicimus citationē neceſſariā.& verbū hic poſitū.ſ.irrequiſitū,expone illa vice, ſed prius requiſitus erat,vř dic,ꝙ nō fuit requiſitus per Paulū,ſed per Apollinem diſcipulum eius.

SVMMARIVM.

Appellauit qui ſemel ab aliquo, an poſſit eundem recuſare in alijs vt ſuſpectum.

CAP. VI.

AD hæc ſi vna. [Vitare.]Nimis graue vř, qđ in iſta decr. dř,ꝙ ſi aliquis ſemel appellauit ab aliquo, ꝙ in alijs poſsit eū recuſare vt ſuſpectū. tamen quidā ſic planè intelligunt hoc habere locū in delegatis non ordinarijs. Itē omnes dicunt, ꝙ ſi reprobata fuit appellatio,ꝙ poſtmodū non pōt eū recuſare, quia nō grauauit eū, vnde non debet ei eſſe ſuſpectus. ſed nunquid poterit eū tñ durante cauſa appřonis recuſare, an ēt poſtea, puta perpetuo? Alij dicunt,ꝙ hic non dř, ꝙ hæc nō ſit ſufficiēs cauſa recuſationis,quia appellauit,ſed dř,ꝙ niſi habeat iuſtā cauſam recuſationis,oportet ꝙ ſub eo reſpondeat. & erat cauſa dubitationis, vt ipſi dicūt,quia ex quo in vno appellauerat, in omnib. ſuſpectus videbaf. ſed rňdēt nō eſſe ita. vel loquif ſm antiqua iura, qñ licebat ēt ſine cauſa appellare,& ēt ita recuſare,quia parib.paſsibus ambulant appřo & recuſatio, j.eo. tit. ſuper eo.§.j. hodie aūt ſecus. ſ.ga nō poterit hic appellans recuſare iudicē, niſi ſub fuerit iuſta cā, vt j.eo. vt debitus, & c. cū ſpeciali. [Vitare.]Niſi cōmittat graue crimen & manifeſtū, j.eo.propoſuit, vel niſi ſit cōtumax ad proſequendā appřonē. nā tunc,ſicut nō pōt appellare,ita nec recuſare,ſ.eo.perſonas,j.eo. ſuper eo. [Vitare.] Ex aliqua iuſta cauſa, non aūt eo ꝙ in alia cauſa ab eo appellauit.

SVMMARIVM.

1 *Ad appellantem,non autem appellatum,pertinet iudicem eligere.*

2 *Non tenetur pars ius alterius partis dicere.*

CAP. VII.

SI duobus. Hæc decre. habet locum,quando ex ſententia lata vterque reputat ſe grauatum, j.de teſta. Raynaldus, & c. Raynutius, alias no videmus, vbi locum habeat. nam nō credimus ſi pars grauata appellaret ad Archiepiſcopum, ꝙ pars non grauata poſſet dicere, & ego appello ad Papā,& ego volo, ꝙ appřo, quā tu facis, agatur corā Papa: quia cū ipſe nō ſit grauatus, nō audietur appellans, j.eo.

1 vt debitus. † nec eſt appellati eligere iudicē appřonis, ſed appellātis, ſm antiqua iura, qñ poterat appellari ſine grauamine, fortè habebat locū hæc decre. ēt in alijs caſibus. [Veniens.] Corā ſuo iudice.[Iudice.]Puta epo.[Iudicis.] i. proximi ſuperioris ſuo iudici,corā quo litigabat.ſ.Archiepi.[Citatus.] Is, qui ad Papā appellauit.[Venit.]Coram minori iudice. ff.de iudi. ſi quis ex. ff.de in ius vocan.l.2.[Promulgata.]A minori iudice.[Cognouerit.] ff. ſi quis in ius voca. non iuue. l.2. arg.ff.de act. empt.& vend.l.j.in fi.nā vt ibi dř, ex quo ordinarius certus eſt, certiorari non debet. ergo ſi iudex certus eſt,tunc nō tenet excōicatio. ſi aūt aduerſarius ſit certus, & no iudex, dicūt quidam, ꝙ mulcta & excōicatio impoſita cōtumaci tenet,& proceſſus in cauſa appřonis irritabitur. Alij dicunt ꝯ.ſ.ꝙ non irritabitur, quia & ſi peteret caſſari ſnīam, oportet eū cauſam aſsignare. & ſi cā aſsignet,quia tu ſciebas me ad Papā appellaſſe, licet & ipſe rňdebit, & ego ad Archiepm appellaui, corā quo bene poterā pſequi appřonē, quis appřo ad Papā pferř,ſi corā eo inciperet pſequi,vel ſi ab aduerſario peteref. ſed tamen Archieps nō debet eū exaudire in citatione,ſi ei innotuerit,ꝙ ad Papā appellatū ſit, nec ēt pōt,niſi partes cōſentiant,cū ex quo hoc nouit, iuriſdictionem ad ſuperiorē ſentiat deuolutā.& ideo nō tenet citatio,& per cōſequens nec eius ſnīa,arg.C.ne de ſta.defun.l pen. Si autē ignorauit,cū iuriſdictionē habeat, tenet citatio, & ſnīa excōicationis, & ēt in cauſa appřonis procedet lite non cōteſt. ſi corā primis iudicibus erat lis conteſt.j.eo.tit.per tuas.& ēt idē,ſi erat de illis caſibus,in quibus proceditur lite non cōteſt. de quib. le. & no.vt li. nō conteſt. qñ. eſt ratio, ga ignorantia facit tolerari ea, q ſiunt ratione publici officij.C.de tutela.l.j.ff.de offi.præſi. Barbatius. melior ratio eſt,quia iudex ordinarius eſt ī cā appřonis,

& in alijs ſuis caſibus,& ideo tenet qđ fit ab eo, niſi appelletur,
3 vel recenſetur.j.eo.ſolicitudinē.†Sed dices,nonne hic aduerſa-
rio noceret ſua ſcīa? rñdeo, iō nō nocet,qa ſcīa vnius cum ſcīa
alterius compenſatur,ſicut paria etīa,&c.j.de adul.c.pen. & do
lus dolo cōpenſatur.ff.de dolo,ſi dolo.Itē cū ſit pars, non tene-
tur dicere ius alterius partis,licet iudex non dēat admittere pe
titionē eius,ſi ſciet.ſed ſi ignorat,tenet ꝓceſſus eius, vt dictum
eſt,imo plus vř dicendū.quia ſi poſtq̄ incœpit ꝓſequi litē apella
tionis,veniat,qui appellauit ad Papā, & velit impedire ꝓceſſus
eius,non poterit,ſicut ſi p̄ſens fuiſſet, & non ꝯdixiſſet: quia qui
abeſt cōtumaciter,non minor eſt p̄ſente,in Auth.vt oēs obe.§.
ſi aūt ille,& not.ī. de dilat. præterea. hoc tn̄ bene dicimus, ꝙ ſi
vna pars,cū non appellatū eſſet, iuiſſet ad ſuperiorē, falſo ſciēs
dixiſſet ei,ꝙ ad eum appellauerat,vel ſi dolo tacuerit ſe renun-
ciaſſe appellationi, & ſi iudex ꝓcedat ad ſnīam, totū reuocabit
vel cōdōne ſtne eā, vel per in integ. reſti.vel per q̄relam falſi.ff.
de iud.ſi p̄tor,& patet in eo,qđ le.& no.ī.de in integ. reſt.ex li-
teris,& de exec.cū venerabilis. §. intelleximus.ſed non reputo
eum aliqd dolo facere ſm̄ hoc c. de quo hæc decr. loquit̄, ſ.ex
eo ꝙ tacet appellationē ad Papā factā: quia licet præferat̄ ap-
pellatio ad Papā facta, tn̄ ēt coram ſuperiore pōt agi, ſi aduerſa
ſiua non excipiat. Item credimus,ꝙ archiepiſcopus, ēt ſi ſciret
appellatum ad Papam,hoc modo citare poſſet.ſ.vt compareat,
ſi eligat coram ſe proſequi cauſam appellationis.[tenere] niſi
in caſibus, de quibus no.ī.de foro compe.licet.

S V M M A R I V M.

1 *Executor nec in citationibus,nec in alijs iudiciorum ordinem ſeruat.*
2 *An eodem modo ſit proceden.in termino dato ab homine, quo in dato a iure.*
3 *Nunquid appellans circa finem primi anni,quando vnus menſis tantum re-
ſtat,poſſit petere confirmation em ſuæ ſententiæ.*

CAP. VIII.

EX ratione. [Impotentiam]2. q. 6. anteriorū. Auth.vt ſpon.lar.§. hoc quoque,
in Auth. vt in me.lit.ap.2.q.7.biduū.§.ſi ſorte. ff.de
mino. intra vtile. C.de tē.ap.auc.ſi tn̄.in his caſib.q
in prędictis ꝯcor.cōtinentur appellans ipſo iure ſeruat̄ illęſus:
ſi aūt dolo alicuius priuati fuerit circumuentus,quominus ap-
pellationē ꝓſequatur intra tp̄s, ſi p̄iudicat,ſed hēt regreſſum ꝯ
doloſum.ff.ſi quis cau.l.2.§.fi.ff.de dolo, arbi.§.dolo eius, ſi ſit
ſoluēdo:ař reſtituitur ad ꝓſecutionē appľonis.ff. de eo, p quē
fac. eſt.ex hoc.§.j. Item dicimus, ſi lapſo primo anno facilitate
ſui retrahat̄ a ꝓſecutione appľonis,lapſo primo anno prudēter
facit ille,qui lītīmo impedimēto detētus eſt, vt non poſſit ꝓſe
qui appľonē, ſi impedimentū ſuū ꝓteſtetur corā iudice, à quo
appellatū eſt,petendo,ne ꝑdat; & corā executore, ne ſnīam
exequatur,& appellet,ſi ꝯtecerit,ſed ſi hoc non fecerit,& iudex
exequatur ſnīam anno elapſo, tunc ſi nullū ſuberat iuſtū impe
dimentū, tenebit executio ſine vlla citatione facta, cum enim
lapſu anni rata maneat ſnla. C.de tem.ap. auth. ei qui, ſi nullo
impedimento detinetur,iudex eā exequi pōt, & dēt, & ſi partē
1 non citauerit. ¶†Executor. ᵃ n.nec in citationibus, nec in alijs
a ſolitū ordinē iudiciorum ſeruabit:& tn̄ bene fatemur,ꝙ ſi pars
veniat coram executore,& dicat ſnīam nullam qūcunque, au-
diendus eſt, & niſi audiatur,ꝙ iuſte appellare p̄t,vt no. ī.de off.
dele. paſtoralis,§.a.& c.cū in iure.imo plus dicimus, ꝙ ēt ſi nō
ꝓteſtetur aliqd coram iudice, vel executore, nec excipiatur,tn̄
pendēte executione & ea finita p̄t implorare officium iudicis,
vt quæcūq; facta ſunt poſt appellationē eius, in ſtatū priſtinū re
uocentur.j.e.bo.memo.ī.de exec.dilectæ,vbi no.qđ enim dici
tur non valere ſnīam,vel ēt alia extra iudiciū facta,non ſeruato
ordine iudiciario vel a iure,vel ab hoīe ſtatuto, vt ī. eo.ca.1.&
2.q.j.Deus.ī.de reſcr.cū dilectus.j.de cenſi.c. Romana. 63.diſt.
c.fi.& 65.di.per totū.ī.de ele.qa pp,& ī.de off. dele.c. pruden-
tiam.i.rñ. tunc hēt locū, qñ certus ordo ſtatutus eſt ꝓcedendi,
& ille omittitur;qđ hic non eſt, qa executori nullus p̄figitur or
2 do,vt dictū eſt. ¶†Itē no. ꝙ licet loquatur de anno dato à iure,
idem eſt,& eodē modo ꝓcedendū in termino dato ab hoīe, li-
cet aliqui dixerint, ꝙ ſtatim elapſo termino ſtatuto à iudice, ēt
ſi habeatur legitimū impedimentū, tn̄ ſnīa tranſit in rem iudi.
ar.ī.c.ꝑſonas,cum ſit,& ar.ꝓ hac dīa.ī.de in integ.reſt. ꝯſtitu-
tus,vbi no.vbi dř, ꝙ ꝯ tpalem præſcriptionē ſtatutā ab hoīe ne-
ceſſaria eſt reſtitutio, & tn̄ ꝯ temporalem præſcriptionem à iu-
re ſtatutam non eſt neceſſaria, C. in quibus caſibus non eſt ne-
ceſ.in int.reſt.l.fi.ſed certe non eſt ſimile;quia hoc tp̄s appella-
tionis ꝓſequendæ ſtatutū ab hoīe ſuccedit loco termini ſtatuti
à iure, & iō eodē iure cum illo cenſeri dēt, vt ff. ſi quis cau.ſi cū.
§.iniuriarum.ſed illud tp̄s,de quo loquitur ī.de in inte. reſt.cō
ſtitutus, non ſuccedit loco alicuius tp̄is a iure ſtatuti; imò illi
ciues de nouo ſic ordinauerant inter ſe, Qui appellat intra an-
num dēt hře finitā cām appellationis,niſi impediatur iuſto im-
pedimento vel iudicis,quia non pōt, vel non vult ꝓcedere in
cā:vel aduerſarij,qui petit dilationem, vel pp ſuam infirmita-
tē,vel cum eā,vel impedimento ſuijpſius.ſ.appellantis,qui im-
peditur vel pp ſuam infirmitatē,vel tempeſtatē, vel inopiā, qđ
eſt no.vel pp aliam iuſtā cām,vel impedimento teſtium,vel in-
ſtřorum, q̄ ſine culpa ſua hře non potuit, & pōt ēt impediri à ꝓ
ſequendo appľonē dolo cuiuſq; extranei, & ſic ſuccurrit̄ ei per
beneficium reſtōnis,vt no. ī. in prin. Colliguntur aūt p̄dicta in
Auth.de his,qui ingre.ad app.in prin.§.2.3.& 4. ſufficit aūt ap-
pellanti incipere proſequi litē appľonis tali tpe, ꝙ ſi nullū ino-
pinatum impedimentū interueniret, ante finē anni, ſnīam pe-
tere poſſet, nec imputabitur appellāti, ſi aduerſarius petat di-
lationem ad reprobandos teſtes appellantis:qa ſi reprobauerit,
eis non obſtantib. cōfirmabitur ſnīa ꝯ appellantē lata, ſi ex illis
ſolis teſtibus erat infirmanda. Si aūt non reprobauerit,vel ſi ex
illis ſolis teſtibus non pendebat victoria cauſę,apparet ꝙ male
petita & obtenta fuit dilatio, & iō non dēt obeſſe appellanti.ſi
verò peteret appellatus dilationem ad probandū de iure ſuo,
ſicut & appellans habuit ad probandū de iure ſuo,nec hæc dila-
tio imputabitur appellāti,arg.C.de tē.in inre.reſt.pet. in princ.
& vř, ꝙ ſi tn̄ per vnum diem poſtquā appľonē cœpit proſequi,
fuit impeditus,quominus intra annū poſſet petere ſententiā ſu
per cā appellationis, ꝙ totus annus ipſo iure ſine beneficio re-
ſtōnis ſibi indulgeatur à iure, ſicut ſatis apparet ex præal. Auth.
de his,qui ingre.ad app.ſed ſecus eſt, ſi beneficio reſtōnis ei ſub
uenitur:qa tunc non reſtituitur ſibi tp̄s,niſi tm̄,quantum ſit,ar.
ff.ex qui. cau.ma.in inte.reſt.ab hoſtibus.§.fi.¶ Item qñ de vo-
luntate partiū differtur cā appellationis, vt qa itur ad arbitros,
vel conſimili,tūc ipſo iure recuperat tp̄s, qđ remanſerat de an-
3 no,in Auth.de appel.§.deinceps,colla.8. ¶†Item vř, ꝙ appella
b tus circa finem primi anni, qñ vnus menſis ᵇ tm̄ reſtat, ꝙ poſſit
petere confirmationē ſuæ ſnīæ,licet p̄al. Auth. de his, qui ingr.
ad ap.§. 3.col. 5.videat dicere ꝯ,ſed rōnem non video,& de hoc
no.j.eo. oblatæ. imo plus vř, quia ex quo appellans fecit citare
appellatum in cā appellationis, & ſi hæc citatio emanauerit in
principio primi anni;tunc extunc appellatus hēt p̄tātem appel
landi, & petendi ꝯfirmationē ſuæ ſnīæ nō expectato menſe iux
ta fi.primi anni:quia ſic obtinet in cā principali. C.qūo, & quā
do iudex.auth. qui ſemel.vř enim, ꝙ multo fortius dēt obtinere
ꝓceſſus prædictę auth.in cā appellationis. C.de tē. ap. cum aūt.
§.illud ēt.& hoc quidam cōcedunt.alij vero ꝯ: in primis aūt pręd
dic Auth.de his,qui ingr.ad ap.§. quia enim, multū vř ꝯdicere.
vbi dř,ꝙ ſi ēt in medijs certaminibus cām appellationis deſer-
uit,tn̄ finem biennij expectare debet ad hoc, vt petat ſnīam.&
dicunt iſti p̄dictam Auth.qūo & qñ iu. q̄ loquitur in principali
cauſa,nō eſſe trahendā in cauſa appellationis,quæ habet ſtatu-
tum ſuum tempus. Item vř,ꝙ ſi poſt finem primi anni, vel ſecū
di feratur ſnīa infirmationis primæ ſnīæ, & poſtea appellatus
petat mandari executioni ſnīam primam, tanquam quæ lapſu
primi, vel ſecundi anni tranſierit in rem iu. obſtabit exceptio
rei iud.ex ſecunda ſententia, nec auditur,ſi dicat, ꝙ ante ſentē-
tiam infirmationis ſententiæ poſt lapſum anni rata manet ſen-
tentia,quia prætextu nouæ defenſionis non deberet retractari
ſententia ſecunda infirmationis. ī. de re iu. inter. C. de tranſa.
ſub prætextu,nec ob.ſi dicas, ꝙ non valet ſecunda ſnīa ꝯ primā
latā:quia ſm̄ hoc nunquam valeret ſententia appellationis pri
mam infirmans,ſed nec ſuper eodem eſt prima ſententia, quæ
eſt in cauſa principali, & ſecunda, quæ in cauſa appellationis.
Item ar. prædi. Auth.de his, qui ingr.ad ap.§. x.vř,quia etiam ſi
in tertio anno, vel vltra impediatur exequi appellationem, ꝙ
ipſo iure habebit quartum,vel vlteriorem annū,ſed nobis ma-
gis vř,ꝙ vltra fatalem ſm̄ nullum fatalem habebit, ſed per be-
neficium reſtitutionis ei ſuccurretur,& reſtituetur ei tēpus tm̄,
quantum fuit impeditus ꝓſequi appellationem, vt patet in eo,
qđ no.ī. c.gl.ver.ſed ſecus eſt, &c. iudex aūt appellationis non
pōt arctare tp̄s,niſi ex magna cā. j.e.oblatę.ff. de re iud.l.2.& 4.
§.ſi quis con. Item bene imputatur appellanti,ſi modicū tp̄s re-
ſtat ſibi de anno, quo nō potuit cām ꝓſequi pp impedimentū,
ſi ipſo impedimento ceſſante nō incipiat cām intra annū, licet
in anno nullo mō eam valeat terminare: qui.n.aliud dicit,cām
dat prorogationi litium contra id ſupra de dolo & cōtu. finem.

ADDITIONES.

a ¶Executor. Adde,quod hoc tenet Petr.de Anc.in conſ.369. inci.pro declaratio
ne primi dubij,col.1.poſt med.& ꝓ declaratione Inn.hic uide ēt Car. in cōſi.
32.inc.i deciſione,& elucidatione,col. fi. ver. ſed ſi dicet̄ imediate, ubi intelli
git hoc uerū,qñ ſit executio ꝯ appellantē, & appellatio remāſit deſerta qa tūc
nō citat executor. uide ēt Bar.& ibi doc.in l.à diuo pio.§.in uēdōne.ff d re iu.
b ¶Quando vnus menſis. Ad hæc dicta Inn.uide Car.in conſilio ſuo 97. inci.ui-
dendum eſt de duobus,maxime in 2.& 3.col.

CAP. IX.

MEminimus. [Citationem] dic, vt diximus in
fra eo. tit.vt debitus.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatione vel exceptione propoſita,quando non eſt ſuperſedendum in cā.*

CAP.

CAP. X.

SVper eo. [Appellationem.] Olim ēt fruſtratorie, hodie a grauamine. [ſupſedēdū ē]
a iudice, a quo appellatum eſt, quouſq; cognoſcatur
de appellatione, & non ad quē appellatur. vel dic, ꝙ
iō dicit ſuperſedendum, vt per hoc, ꝙ ſuperſedet exceptioni appellans
renunciet appellationi, & ſic ꝓcedetur in cauſa. [ſine illa] qualis eſt pacti de nō petendo rē iud. & ↄ̃ſimiles perēptoriç:
exceptio. n. ſine qua pōt principale terminari, eſt exceptio, q̄ cō
petit certis pſonis, ne conueniantur vltra, quam facere poſſunt,
de qbus habes ff. de re iud. ſunt quædam, & l. ſequētibus. nā ſi negetur debitum, & nihilominus tales ꝓponantur exceptiones, licet ſup exceptionibus appelleẽ, nihilominus ꝓcedetur in principali, & dicunt quidam corā eodē iudice, ēt ſi ſit delegatus. ſed
vẽ ↄ̃, qa p appellationē ſuſpenditur iuriſdō, vt ĩ. de off. dele. paſtoralis. §. præterea. ff. ad Turpil. l. j. in fi. vnde alij dicunt, ꝙ hoc
non pōt hr̃e locū, niſi in ordinario, nec ēt corā illo, ſi recuſetur
vt ſuſpectus, ĩ. eo. ad hoc. ſed ſi ſane intelligatur hęc decr. nō dicit, ꝙ corā iudice, a quo appellatū eſt in exceptione, poſsit agi
de principali, ſed ſimpliciter dicit, ꝙ agi pōt, & eſt ſupplēdū coram competenti iudice, arg. ff de iudi. eum, qui, & ſupra de auc.
& vſu pal. c. pe. non coram eo, a quo appellatū eſt. vel pōt ſic poni caſus: Ioānes petit c. a Petro, inducit Ioan. de ꝓbando debitū
teſtes. obiecta aūt exceptione criminis ↄ̃ vnū, iudex eū p interlocutoriā repulit, a qua Ioannes appellauit. dr̃ ergo hic, ꝙ ſi ꝓbata exceptione ↄ̃ vnū teſtē, toti cauſæ fiat præiudicium, puta quia
ipſius teſtimonio repulſo, nō probatur debitum, & per ↄ̃ns toti
cauſæ ſuperſedere dēt, quouſque cā appellationis fuerit terminata. ſumitur ēr hic ar. a ↄ̃rio ſenſu, ꝙ ſi per repulſionem illius
teſtis nō fiat p̄iudiciū toti cauſæ, puta quia p alios duos ſufficiēter probatur debitū, nō ſuperſedebitur principali cauſæ, ſed nec
in appellationis cā ꝓcedetur, qa non intereſt eius appellationē
ꝓſequi, cū ēt ipſo teſte repulſo de ſuo iure liqueat, ar. ĩ. tit. ꝓxi.
cū I. & A. Itē pōt dici, ꝙ ſi condemnatus in expenſis ꝓ contumacia appellet, nihilominus iudex, a quo appellatū eſt, ſiue ordinarius, ſiue delegatus in cā principali ꝓcedet, ar. hic. & idem eſt in
ſimilibus, hoc tñ eſt difficile. Itē pōt hr̃e locū, ꝙ hic dr̃ in dilatorijs ſolutionis. Alij dicūt, ꝙ hic. ceſſat ar. a ↄ̃rio ſenſu. [de] i. pro.
[prorūpit] ſic. ſ. appello, ne ꝓcedatis qa falſum eſt reſcriptū, vel
per falſi ſuggeſtionē obtētum: deberet. n. adijcere dico reſcriptū falſum, & paratus ſum hoc ꝓbare; & ſi negauerit iudex, appellare pōt, qa grauat. Alij dicūt, ꝙ licet iuſta ſit appellatio iſta, tñ
decr. non loquiẽ in iſto caſu; ſed is eſt ſenſus decr. qđ ſi aliqs appellat, ne iud. dele. ꝓcedēt, qđ reſcriptū ad eos impetratū eſt per
falſi ſuggeſtionē, nō valet talis appellatio, & hoc ꝓbant multis
rōnibus, primo, qa non oīs falſa ſuggeſtio impedit iuriſdōnē, ĩ.
de reſcr. ſup literis, qa ergo eſt falſi ſuggeſtio, q̄ impedit iuriſdōnē, & eſt falſi ſuggeſtio, q̄ nō īpedit, nō ſufficit ſic ī gnē ꝓponere, ſed ad ſingularia puenire oportet, ar. ff. de in fiſ. in fraudē. Itē
eſt & alia rō, qa licet ꝓponat quis iuſtā cām appellationis, vel
exceptionis, nō tñ appellans debet recedere, quin cōpareat corā illo iudice, niſi prius iudex vel expſſe, vel tacite admittat, vel
renuat appellationem recipere. j. e. ex parte M. hic autem emiſſa voce appellationis, nō expectato, ꝙ iudex eā exceptionē admitteret, vel repudiaret, incōtinēti receſsit, nec vlterius corā iudice voluit cōparere. & hoc eſt, qđ dn̄s Papa hic intendit remouere. [differenda] ſed quam citius poterit fieri, dirimenda, ſupra
tit. proxi. c. x. j. c. interpoſita. imo ferenda eſt ſententia non ſuper falſi ſuggeſtione, ſed ſuper principali, ſi cauſa talis eſt, in
qua proceditur litē non conteſt. vel contra talem appellantem
contumaciter recedentem fertur ſententia excommunicationis, vel miſsio in poſſeſ. ſupra vt lit. non conteſta. tuæ.

SVMMARIVM.

1 *Iudex quo caſu non debeat etiam altera parte inuita differre ſententiare, & quid ſi committatur alicui, vt inſtruat cauſam intra terminum, nec tamen recipiat in dicto termino vl ā inſtructionē qđ agit iudex in nu. 2. & 3. & 4.*

CAP. XI.

De appellationibus. [leni.] Idem ſecundū leges, C. de app. & in minoribus.
Super eo. [appellandi] dummodo grauetur, alias enim non licet. infra e. vt debitus. [in caſibus.] 2. q. 6. non ſolent ver. ante ſententiam, & in caſu, qui eſt. ff. de ſatiſda. cogan. arbitro, quamuis quidam dicant contra. ff. a qui. appel. non licet. l. vl. [deferendum] niſi à grauamine imminente, vel comminato, & tempore debito. j. eo. vt debitus. [ita] & ſi iuſta ſit cauſa ſuſpitionis,
1 recuſari poteſt, & non aliter, j. c. cum ſpeciali. †Certū] qñ lis mādatur decidenda intra certū tp̄s, ſi ſit hoc de cōſenſu partiū, adueniente termino inde ad petitionem partis alterius, ēt altera
parte ↄ̃tradicente, & petente terminū ad probandū de iure, & ēt
pp hoc appellante, non differret ſententiare. hoc. n. ipſo, ꝙ ↄ̃ſenſit in terminū, reputandus eſt talis terminus perēptorius, &
ēt reputandus eſt ꝓ ↄ̃cluſione in cā, niſi nouū & incognitū impedimentū ſuperueniret, quare probationes inducere nō poſſet,
quia tūc vel beneficio reſtitutionis in integrū, vel cōi iure ſubueniret ei, ſicut eſt in termino iuris, vt no. ſ. e. ex rōne. ſi aūt certū tp̄s tñ ad petitionē alterius partis p̄fixū eſt, tūc ad petitionē
illius partis nō differetur ſententia vltra tp̄is ſtatutū, quia ſic cōſenſiſſe vẽ, ſed alteri parti nō p̄iudicat quin dēat hr̃e moderatas
dilationes ad ꝓbandū de iure ſuo· tñ iudex dilationes iuris iure
nō dēt diminuere: in hoc. n. vẽ delegās gratiā facere impetrāti:
ſed nō dēt ſic diminuere, ꝙ oīno ius ptis, q̄ de iure ſuo intra tā
breue tp̄s nullatenus docere pt, de iure ſuo tollaẽ. ff. de adm. tu.
tutor, g re. § j & no. ĩ. de of. del. de cauſis & de hoc caſu intra dilationes datas reo īpetrator vteẽ iuis rōnibus. C. de reſt. petēde,
nunq̄ tñ vltra terminū p̄fixū poterit iudex in cā ꝓcedere, niſi de
ↄ̃ſenſu partiū ꝓcedat, vt hic, & ĩ. de of. del. de cauſis. & p oīa idē
vẽ, ſi negociū intra certū tp̄s inſtruēdū mandaẽ, & poſtea remittendū, qa hoc tp̄s ꝓ termino peremptorio eſt habēdū ita ꝙ de
cętero nō admitteni ad ꝓbandū ēt corā iudice, ad quē fit remiſ
2 ſio. †Et pp hoc dicunt qdā, & forte bene, ꝙ ſi alicui cōmittiẽ, vt
intra certū tp̄s inſtruat cām, & tūc remittat inſtructā, ꝙ ſi p̄ſentauit huiuſmodi lr̃as iudici, ipſe iudex adueniente fine termini ēt
nulla recepta inſtructione in eā, & ēt nō citato reo ītra dictū terminū, pōt tūc citare reū, & pt p̄figere terminū reo, ꝙ ↄ̃pareat corā delegāte ī negocio ꝓceſſurus. nec pōt dicere reus ſe grauari,
qa actor de cætero nō admittiẽ ad agēdū de eo, ſup quo voluit
inſtrui cām, ſed ſibi imponeẽ ꝑpetuū ſilētiū, & ſibi īputet, ꝙ intra terminū nō ꝓbauit, q̄ in reſcripto ↄ̃tinebanẽ. C. de inge. manu. diffamari Nec valet, ſi opponas, ꝙ ordo omiſſus eſt, q in reſcripto ↄ̃tinebaẽ, ſm quē debuit primo cām inſtruere, & poſtea
remittere. ĩ. de reſcr. cū dilecta. qa bene inſtructa eſt, qa ſnīa pōt
ferri ↄ̃ impetrātē. vel dic, qđ hæc duo ſunt principalia mādata;
vnū de inſtructione, aliud de remiſsione: vnde vno omiſſo pot aliud facere, ĩ. de do. & ↄ̃tu. cū dilecti. Alij tñ dicūt, & forte melius, quātū in hoc, ꝙ niſi primo citauerit partes ad ꝓcedēdū ſup
inſtructione negocij, ꝙ nō pōt negociū remittere, qa merus citator nō ē. Itē iudex nō eſt anteq̄ incipiat vti iuriſdōne, ĩ. de of.
3 dele. gratum, relatū. †Poſtquam aūt citet, forte pōt remittere, &
remittit negocium inſtructū cum ſua inſtructione, ſ. qui dicet,
qūo citaſſet partes, & ꝙ actor voluit ꝓcedere. Item, ſi expedit, dicet, qūo reo dedit poteſtatem dicēdi, qđ vellet. & ſic de alijs factis, & omiſsis. Item vẽ, ꝙ iudex, ad quē huiuſmodi cōmiſsio impetratur, dēt condemnare actorē in expēſis, ſi fecerit citari reū,
& nullā probationē induxit ſup inſtructione cauſæ, ar. ĩ. de reſc.
cæterū, in fi. & ĩ. de do. & ↄ̃tu. finē. ſed ſemper dēt remittere, qa
ſibi expreſſe hoc mandatū eſt, licet aliqui ↄ̃dicant. ſuperior aūt,
ad quē remittitur cā, hoc examinabit oīa: & omnibus examinatis admittet, vel repellet actorē, vel reum ad probandum, & alias eos puniet in expēſis, vel aliter, ꝓut ei de iure viſum fuerit
faciēdū. alij tñ dicunt huiuſmodi terminū vim peremptorij nō
4 hr̃e. †Si aūt mandatū eſt, ꝙ inſtructā, vel non inſtructā remittat,
tunc ſatis dici pot qđ poſt remiſsionē poterit ſibi dari noua dilatio, qa nec expſſe, nec tacite ↄ̃ſenſit hūc terminū eē perēptoriū.
immo in ↄ̃rium innuit, qñ dicit, ꝙ non inſtructam remitteret.

CAP. XIII.

PEruenit. [qui] ſ. lædentes. [cōpellas] hodie non admitteretur talis appellatio. j. e. vt debitus.
[appellationis.] ĩ. eo. cum ſit Romana, in fi.

SVMMARIVM.

Appellare an & quando liceat in crimine occulto & in manifeſto.

CAP. XIIII.

COnſuluit. [Notorium] ſuprà c. ꝓxi. [deferēdū] hodie, ſiue ſit occultū, ſiue manifeſtū, nō licet appellare, niſi grauēẽ, & ſi grauēẽ ſemp licet. j. c. vt debitus. [notoria] dic, vt diximus j. de coh.
cleri. & muli. tua. [ↄ̃ueniens] ĩ. eo. cum ſit, [proſequi] ĩ. e. c. ꝓxi.

CAP. XV.

SVggeſtum. [Reportaſſe] ante citationē, qa ſi poſt citationem, tunc nō eſſet dubiū, quia
ſi poſt citationem, tunc non omitteret procedere primus
judex, ſupra eod. meminimus. [decre.] ĩ. eo. meminimus.

SVMMARIVM.

Excommunicatus poſt appellationem, ſi de ſua appellatione confidit, non debet ſe gerere pro excommunicato, licet ab alijs ſit vitandus.

CAP. XVI.

AD pręſentiam. [tuam] Eboracen. archiepi, cui ſcribitur. [excōicatus] qa
poſt appellationem lata erat ſnīa. [abſolui] ad cautelā.
j. de ſen. exc. p tuas. vel dic, ꝙ ēt ſi nō abſolueretur ad
cautelā, ſed ſimpliciter, tñ admitteẽ ad ꝓbandū, ꝙ excōicatio nō
tenuerit. & iō ſi nō ligatus diuinis ſe immiſcuit, nō incurrit irregularitatem ſicut hic apparet. [diuina cantauit] licet enim ab alijs ſit vitandus, j. de ſent. exc. per tuas, ipſe tamen nō debet ſe
gerere pro excōmunicato, vt hic, ſi de appellatione ſua cōfidit.

SVMMARIVM.

Iudex poſt appellationem à ſe factam quando ſuam exercet iuriſdĩonem.

CAP. XVII.

CVm teneamur. [Liceat reformare.] Hoc locũ hẽt in ordinario, ſed fortè idẽ ĩ delegato, ſi aduerſarius, q appellauit, turbat, j. e. an ſit, & eſt caſus, vbi poſt app. à ſe factã iudex exercet iuriſdõnẽ ſuã. alius caſus eſt ſ. eo. ſi duob. alius caſus eſt, ꝙ põt breuiare terminũ ꝑfixũ à iure, vel à partib. ꝑfixũ, ſ. eo. ꝑſonas. alij dicunt bene hoc ſpãle in Archiepõ Cantuariẽ. qui priuilegio ſpeciali habet defenſionẽ omniũ appellantiũ Cantuariẽ. ꝓuinciæ.

SVMMARIVM.

Appellatio extra iudicium, & à futuro grauamine quando valeat, & quando concipiatur.

CAP. XVIII.

COnſuluit. [De ſerẽdũ.] Hoc credimus correctũ quantũ ad ea, q̃ in iudicio fiunt, cum non liceat appellare ſine cauſa, j. eo. vt debitus, & c. cũ cauſa. quantũ vero ad ea, q̃ extra iudiciũ fiunt, credimus, ꝙ valeat appľo ẽt nõ exꝓſſã certa cauſa, dũmodo aliqd dicat, vel dicatur, quare timere poſsit, & poſtea ſequitur grauamen. aliter. n. nõ admitteremus appľonẽ extra iudiciũ factã pp multas abſurditates, q̃ inde ſequerentur, & arg j. eo. ad audientiã, & c. bonæ. Et à futuro grauamine poſſum appellare, ne graues me ĩ tali facto, puta ne quis moleſtaret eũ ſuper poſſeſsione ſua, j. eo. bonę. Itẽ ſi aliquis ab aliquo aliquid peteret extra iudicium, & ille, à quo petiſ, appellaret, ne eũ grauaret, quia intelligitur appellare, ne eũ grauet occaſione petiti, valet appľo, j. eo. dilectis, & ſic intelligitur j. eo. ad audientiã. ſed licet talis appľo proceſſerit, ſed tñ ex alijs cauſis, q̃ factũ, ſuper quo appellatũ eſt, non tangunt, ſe ꝗtur ſnĩa, valet ſnĩa, ſ. eo. cũ teneamur, & c. ſuper eo. 2. reſpõ. & c. ad hoc. Itẽ extra iudicium valet appľo ita generalis, ꝙ nulla perſona exprimatur, dũmodo factũ ſit certũ, j. eo. bonæ, in prin. Item no. ꝙ appellans nũquam debet petere reuocari, quicquid poſt appľonem factum eſt, ſed quicquid ꝯ appellationem factũ eſt & eius annexa, j. c. ſolicitudinem, ſ. de procura. auditis.

SVMMARIVM.

1 *Rex præponitur Archiepiſcopo in vocatione epiſcopi, vel prælati.*

2 *Obediendum eſt Papæ nulla obſtante præceptione.*

CAP. XIX.

CVm parati eſſemus. [In legatione.] Quę bene excuſaret, 18. diſt. ſi eps, 63. diſt. Salonitanę, in Auct. qũo opor. epiſ. §. illud, 11 q. 8. ſi autẽ vobis, & ſ. de offi. delega. paſtoralis. §. vlti. arg. ꝯ, 23. q. 6. quo autẽ reprehenſibile, 25. q. 1. omne, 22. q. 10. quecunque.

1 † Nos credimus, ꝙ ſi Archieps vocet aliquem epm, vel alium ꝓlatũ ad ꝯciliũ, vel ad cauſam, & Rex ſiue ante, ſiue poſt eundẽ vocauerit, licitè põt ad eũ venire, & mandatũ Archiepi intermittere. eſt. n. Regi honor deferendus. & ſic intelligo ꝓdicta c. ſed ſi Archieps ei mandaret, non obſtãte ꝓceptione regia, debet obedire Archiepõ, cũ ſit de eius iuriſdõne, & nõ regis, & magis eſt obediendũ ſpiritui, q̃ carni, ſ. de ma. & obed. ſolitæ. & idẽ dicimus ĩ Patriarcha, ſi ſubditũ ſui Archiepi vocauerit, potius obediet Archiepõ, q̃ Patriarchę, niſi ĩ caſib. in quib. deuol-

2 uiſ iuriſdõ ad Patriarchã, & ſic intelligo ꝯria. † Papę aũt ſemper eſt obediendũ nulla ꝓceptione obſtante tã ratione honoris, q̃ iuriſdõnis, 11. q. 3. qui reſiſtit. & quod diximus ĩ ordinarijs, idẽ intelligatis ſ. de offi. ord. paſtoralis. §. vlt. tñ circa eos debet cõſiderari, vtrũ procurauerit ſe vocari, & tunc non proſit, an nõ, ſ. de offi. dele. paſtoralis. §. fi. ff. ſi quis ca. l. 2. §. vlti. & an habeat regalia, nec ne, 23. q. 6. §. ecce, ſ. de ma. & obe. ſolitę, & q vocat, diligẽter attẽder, qs maiori neceſsitate ducaſ, & qui prius mandauerit, & cui prius fuerit obligatus, & quis maior ſit, & multa alia, q̃ occurrere poſſunt, & q̃ multum valent ad excuſationem.

SVMMARIVM.

Appellationis prætextu an quis poſſit venire contra iuramentum.

CAP. XX.

ADhæc. [Quod eccleſię.] Hic nõ erat appellatũ, nec ẽt iurãs petebat ab excõicatione abſolui. per tale. n. iurſm non tollitur appľo, ſi grauetur. alias. n. ſine grauamine nõ licet hodie appellare, ſiue iurauerit, ſiue non. [Iudicio.] Pro cõtumacia, ſecus ſi pro offenſa, vel alio certo artic. j. eo. c. proxi. [Appellant.] Ex aliqua cauſa de nouo accidente, vel ſ̃m vetera iura ẽt ſine cã licebat appellare, ſ. c. cũ ſit Ro. tñ ſatis vr̃ innuere ſequens decre. ꝙ in hoc caſu. ſ. quãdo iurat, nõ licet appellare ſine cã, ne aliquid ei ꝓcipiatur occaſione ꝓſtiti iurſ, vel ne ꝓceptum iniunctũ faciat, j. c. proxi. vel poſt abſolutionẽ appellat in proſecutione iudicij. [40. dies.] vel plures, vel pauciores ad arbitrium iudicis, ſ. eo. cum ſit Roma.

SVMMARIVM.

Excõicatus petens abſolutionem à priori iudice, à quo appellatum erat, an appellationi renunciare videatur, & an iudex abſoluere poſſit.

CAP. XXI.

QVæſtioni. [Abſolui.] Cũ eſſet excõicatus ꝓ maleficio, & ita nõ eſt ꝯ, ſ. c. proxi. [Antequã.] Et ſic cõſtat appľonẽ iniuſtã, cũ nihil ei mandeſ. ſi aũt ei mandaretur aliquid, teneret appľo, ſ. c. proxi. & ita nõ eſt ꝯ, niſi cauſã ſubterfugij faceret, vt hic, vel hic loquitur de mandato facto ante excõicationẽ, & pro quo fuit excõicatus, quod oĩno adimplere debet, nec valet appľo ſuper eo interpoſita, ꝙ fugiat illud adimplere. [Iuſto.] q. d. ꝑ abſoľonẽ, quã petijt, & iurſm, qđ ꝓſtitit vr̃ acceptaſſe iuriſdõnẽ prioris iudicis, & qcquid factũ eſt corã eo, & ẽt renunciaſſe appľoni, ſi fuerat appellatũ, ſ. de offi. deleg. gratũ, j. eo. ſolicitudinẽ, ſ. de re iudi. quod ad cõſultatio. fateor tñ, ꝙ ſi taliter excõicatus ab eo peteret abſoľonẽ, cũ proteſtatione. ſ. ꝙ falua tibi eſſet appľo, nõ vr̃ renunciare appľoni, cũ in ea ſit periculũ, & bene tenet abſoľo, quãuis negociũ principale ad ſuperiorẽ ſit delatũ per appľonem, j. de ſen. excõ. ſacro. §. ti. j. eo. quæſtioni. §. j. ſed ſi ſiue proteſtatione peteret abſolui, tunc renũciare vr̃, cũ iudicis appľonis ſit abſoluere, j. de ſen. excõ. ꝑ tuas, in fi. alij dicunt, ꝙ iudex, à quo appellauit, nunquã põt abſoluere, niſi appellãs tacitè, vel expreſsè appľoni renunciet. [Iuramento.] Hodie nõ credimus dñam, ſiue iurauerit, ſiue non, cum non liceat appellare, niſi à grauamine.

CAP. XXII.

PRæterea de his, &c. De hoc dicitur ſupra eodem. ad hæc.

SVMMARIVM.

Appellatio an ſine cauſa aſſignata teneat.

CAP. XXIII.

COnſtitutis. [Poſt appellationem.] Interpoſitã à Plebano, & Primicerio, ne Archi. eligeret, cũ eẽt excõicatus, vel ne capit. eligeret, cũ eſſet excõicatus. non. n. admitteretur appellatio, niſi rationabili cauſa aſsignata, j. de his, q̃ fi. à maio. par. ca. cũ in cunctis. vel põt dici appľonem tenuiſſe etiam ſine cauſa, & decre. non ꝯdicit, q̃ loquiſ qñ appellatur à minori parte. [Excõicationis.] Latę in Archid. vel in cantorẽ electũ. [Elegerint.] In eodẽ ꝯtextu, ſ. de elec. congregato: ſecus, ſi ex interuallo, ſ. de elec. conſiderauimus, dudum, & c. auditis, vbi de hoc no. [Appľone.] Quam emiſit, ne alij eligerent ſimpliciter, vel ſine conſenſu ſuo.

SVMMARIVM.

Appellationis an ea ſit iuſta cauſa, quia ab eo alias appellatum eſt.

CAP. XXIIII.

PRopoſuit. [Appellatum.] Aliqua iuſta cã, nõ ea, qa ab eo appellatũ eſt in alia cã, ſ. eo. ad hęc, vbi no. vel dic, ꝙ ſuſpectus dr̃ ex ea cã, qa ab eo appellatũ eſt, vt in decr. ꝑal. no. [Suſpectus.] Ex alia iuſta cã, non ex ea, qa ab eo in alia cã appellauit. [Graui & manifeſto.] No. ꝙ ſi qs accuſatus eſt de graui & manifeſto crimine, nõ admittiſ recuſatio: ſecus, ſi eſſet graue & nõ manifeſtũ, vel ecõuerſo, 3. q. 5. qa ſuſpecti. [Actui.] i. qa eſt notoriũ factũ actus permanentis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex licet appellationi detulerit, poteſt tamen etiam de iuriſdictione ſe intromittere.*

CAP. XXV.

QVa fronte. [Canonicum.] 23. diſt. in nomine, & j. q. 2. c. ꝓceptum. [Debitum.] Ad minus pro tribunali ſedere debet, 23. diſt. illud, 47. di. de Petro. & licet facere in domo regis ſit malũ pp ſequelam, factũ tamen tenere credo, dũmodo fiat cũ cauſæ cognitione, vel alio modo legitimo: alioqn erit nulla, ſi omnino fiat ꝯ iuris debitum. ff. de arbi. qui tamen. §. ſi arbiter. C. de ſenten. cũ ſnĩam, & l. prolatam, & ſ. tit. proxi. c. j. [Iudex.] Qui excõicauit, à quo appellatum eſt, j. de ſen. excõ. ſacro, & ſ̃m hoc loquitur glo. vel dic, ꝙ loquitur de iudice, ad quẽ appellatum eſt. ſed & tunc remaneret eadem obiectio, cũ ab eo per appľonem reuocetur iuriſdictio, vt hic dicit. [Decedat.] Cũ. n. vel aduerſario obſit, non eſt hominũ malitijs indulgendũ. ff. de rei vin. in fundo. [Abſol-

1 uere.] † No. ꝙ licet iudex detulerit appľoni, tamen adhuc ſe intromittit de iuriſdictione. ſ. quia abſoluit, & quia cautionẽ recipit nomine eccleſiæ, & ſine mandato, quod ẽt eſt ſpeciale. ſed quid ſi appellans velit abſolui? Reſpon. ſi ſimpľr abſoluatur, renunciaſſe appľoni vr̃. ſi vero proteſtetur ſe nolle renunciare appellationi, bene valet, cũ ſit iuſta cauſa proteſtandi, & eps malè facit, niſi eum abſoluat. Alij tamen ꝯdicunt, vt no. ſ. eo. c. q̃ſtioni. nec hæc decre. dicit, ꝙ primo ſuit appellatum, ſed ꝙ appellabatur, ne abſolueretur. [Conqueruntur.] Coram ꝓlato excõicatoris dicimus, vt abſoluantur à ſuperiore, ſiue à prælato eius, q excõicauit, etiam ſi non ſit appellatũ. [Dicimus.] Si excõicator noluit eos abſoluere. primo. n. ad eum remittendi ſunt, ſ. de offi. ordi. ad reprimendam. [Ad appellandum.] i. ne abſoluantur.

SVMMARIVM.

Monachi non habent proprium.

CAP.

CAP. XXVI.

REprehenſibilis. {Vel excõicationis] 17.di.ſi quis ſuadente. 81. diſt. ſi qs amodò,j̃.de ſen.excom.tua.ʇ.q.j. reperiuntur.[diſcipli na] de hoc no. ſ̃.co.ad noſtrã, & ſ̃.de of.ord.licet in cor.[neglexerit] ſ̃.co.cũ ſit Ro.ptnas.]propriũ] alias nõ.14. q.6. c.j.16.q. 6.illud.[faciat] antequã procedaſ in negotio,j̃.c.ſæpe. C.de iudi.ſancimus.[Hoc] qđ ſequitur, ſ.ne religioſi &c.q.d.in prin.§. diximus de oĩbus clericis, & hoc idem multo fortius dicimus ĩ religioſis.de eo autẽ,ꝙ maximè dictũ eſt,ſ. de refuſione expenſarũ,intelligi nõ poteſt,cũ monachi nõ habeant propriũ.12.q.j. non dicatis.[regularem] repete,quæ diximus ſ̃. co.ad noſtram.

CAP. XXVII.

ADhæc. [Petcãt] ſ̃.co.cũ ſit Ro. pſonas. [eligãt] ſi partib. placuerit, vel ad ſuperiorem remittat,j̃.co.cũ ſpãli.olim aũt ſecus erat, ſ̃.de ſo. cõp. ſi quis cõtra clericũ.11.q.j.peruenit,& ſecus ſm leges, C.de iudi.cum ſpeciali,niſi velis exponere quæſtionẽ,ſ.de ſuſpitione.

CAP. XXVIII.

PEruenit. [Appellaſſe] hoc ſecundũ iura antiqua: hodie nõ audireſ,niſi grauaretur. Itẽ factũ recitat,qa non ſufficit,ſ. intra tñ tempus iter arripere,niſi Apoſtolico cõſpectui ſe præſentet, ſ̃.co. cũ ſit Ro. {Cõmittas} hoc põt facere iudex poſt appellationẽ,qa hæc res dilationẽ nõ capit,ff.de app.reci.l. vlt. ſm Ala. vel loquitur ſm antiqua iura, vbi concedebaſ fruſtratoria appellatio. hodie aũt cũ nõ liceat appellare,niſi a grauamine,ſecus,infra eo.vt debitus.

SVMMARIVM.

Iudæi mancipia Chriſtiana tenere prohibentur a canonicis ſanctionibus.

CAP. XXIX.

COnſuluit. {A Rege} hic vult dicere, quod Rex Franciæ nomine Iudæorũ appellabat, vt eis mãcipia Chriſtiana retinere liceret. vel eius eſt ſenſus, quia Iudæi a Rege appellabãt, ꝙ eos nõ ꝓhiberet mãcipia Chriſtiana retinere. {detineant} vſ, ſ.& hęc eſt appellatio cõtra canonicas ſanctiones. 54.diſt. mancipia,cũ ñ ſit admittẽda,niſi a grauamine.{decreti} 54.di.mãc.

CAP. XXX.

ADhęc. {Ipſum} appellantem,& hoc eſt,quod ſequitur,qui appellationis.ſi. ſ̃.eod.ſuggeſtum.dic,vt no.infra eo. vt debitus.

SVMMARIVM.

Appellationi iuſtæ qui non defert, debet puniri.

CAP. XXXI.

DE priore. {Enormitates} verbi gratia,prior ꝑcipiebat,ꝙ cõſentiret donationibus, quas faciebat conſanguineis, vel illicitis alienationibus,vel ꝙ nemini diceret de cõcubinis, quas tenebat. vnde canonicus ipſe appellauit. ipſe prior non deferẽs appellationi eũ ſuſpendit,vel excommunicauit. vnde de hoc præcipitur ire ad curiam ſatisfacturus. {tanto exceſſu} quòd iuſtæ appellationi non detulit. 2.quæſtio. 6. de cætero.

SVMMARIVM.

Regulares an pro ſola infamia remoueri poſſint.

CAP. XXXII.

QVia nos. {Infamia} ideſt publico & infami crimine. {reſperſi} a qua ſe purgare nequeũt.2.q.6.presbyter. vel dic ſpecialiter in regularib. vt pro ſola infamia poſsint remoueri. {conuicti} etiam ſine ordine iudiciario, alias nulla eſſet dubitatio.

SVMMARIVM.

3 *Cum cognitione procedi poteſt contra appellantem extra iudicium.*

CAP. XXXIIII.

ADaudientiam. {Subiecit} ſi autẽ Papa recipiat aliquẽ ſub protectione,parũ valet,j̃.de priui.ex parte tua. {ſubiecit} maximè.ide.n.eſt,& ſi nõ ſubieciſſet ſe ſedis Apoſtol.protectioni,eũ ſine cognitione fuerit cõdẽnatus,vt j̃.ſequitur. nuſcnã.n. valet ſñia in principali lata, nõ ſeruato ordine iudiciario. Vel dic, ꝙ obtinet hoc extra iudiciũ,vbi tñ prodeſt ſuppoſitio protectioni quãtũ appellatio quæ tũc inaniũ valet, quantũ ab ordinario interponitur,ꝙ a tẽpore appellationis ceſſare dẽt,ꝙ nihil cõtra appellantẽ faceret ſine cognitione,& ſi fecerit,non tenet.& ſicut olim poterat appellari & ante iudiciũ,& poſt,ita poterat ſe ſupponere protectioni Papę,& ſic poſt ferreſ ſentẽtia excõmunicationis, vel alia ſine cauſę cognitione nõ valebit. In hoc autẽ minus hẽt protectio, q̃ appellatio, qa protectio nõ valet niſi ꝯ grauamẽ,& grauamine ſemoto ꝓcedere põt:ſed appellatio ĩ totũ transfert cãm ad ſuperiorẽ. & nõ credũt quidã protectionẽ ſublatã vel mutatã.melius dr̃,qđ per oĩa equiparatur appella 3 tio,& ſuppoſitio ꝓtectioni. † {Cognitione} hic colligiſ arg. a cõtrario ſenſu,ꝙ cũ cognitione põt procedi cõtra appellatonẽ extra iudiciũ,& reuocat factũ ad audientiã ſuperioris, vt no. infra de his,quę ſi.a ma.par.ca.c.j. ſupra de maio.& obed.dilecti.ſed rñ.quãdo appellaſ a iudice ſiue in iudicio,ſiue extra,nũquã reuocaſ factũ ad audientiã Papę,vel ſuperioris,niſi graueſ vel qa ordinẽ non ſeruat,vt hic,vel alio mõ,vt j̃.eo.vt debitus, & ſic loquitur j̃. eo.cordi.ſed ſi appellat a grauamine aduerſarij ſimiliter nõ iuuat appellatio appellantem, niſi ſequatur grauamẽ.ſed ſi ſequatur grauamẽ,tenet appellatio ad Papã facta, infra eo.bonę. {ſententiam} ſiue excommunicationis, ſiue aliã.

SVMMARIVM.

Cauſa an debeat remitti ad eum, a quo appellatum eſt.

CAP. XXXV.

ACcepta. {Conqueſtione} cauſa appellationis: ſed pñcipalis bene remittetur ad eos, ſi defecerint in cauſa appellationis: immo quod plus eſt,etiam ſi probetur cauſa appellationis vera, tamen remittitur ad eoſdem iudices, puta ſi iudicauerunt non eſſe ſuam iuriſdictionem.nam in hoc caſu etiam ꝓbata vera cã appellationis corã ſuperiore,ſ.ꝙ iuriſdictio ſua eſt,tñ ad eos remittitur cauſa,qa aliter nõ tolleretur grauamẽ, qa à grauamine appellaſ,j̃. eo.vt debitus. 2.q.6.§.ſi.& ſi ꝯriũ diceref,appellãs iniuſtè ꝯſequeref ſuã volũtatẽ iniuſtam, & appellãs iuſtè, ſuo deſiderio fraudaretur.

SVMMARIVM.

Iudex aduerſarij conſanguineus intra quem gradum recuſari poſſit.

CAP. XXXVI.

POſtremo. {Cõſanguineus} intra quartum gradum,infra de conſangui. & affi.non debet.vel vſque ad gradum, vbi admittitur ſucceſsio, Inſti. de agna. ſucceſs. {eodem} ſecus in alio.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non releuat interdictum.*
2 *Suſpenſus a beneficio eccleſiaſtico, ſi appellat, non abſtinet à beneficio.*
3 *Interdictum, & ſuſpenſio ſimilitudinem habent cum excommunicatione.*
4 *Quis ordo ſit ſeruandus in ſuſpenſionibus.*

CAP. XXXVII.

1 ADhæc. † {Interdicto} ab officio, & ſacramẽtis. nã in his non releuat appellatio interdictũ,quin illud ſeruare debeat.trahit.n. ſecũ executionẽ, ſicut excõmunicatio.j̃.e.paſt.§.vlti.in prin. & irregularis eſt interdictus,ſi quantũcũq; appellet,durãte interdicto ꝯ ſiat, arg. 12.q.3.ſi quis presbyter,& c.ſeq.In ſpũalib. in dubijs ſemp obediendũ eſt,& in tutiorẽ partẽ declinandũ.ſ̃. de temp. ord.ad aures.ſecus autẽ dicerẽ,ſi interdiceret ab ingreſſu poſſeſsionis, vẽ cuiuſcũq; alterius rei.nã ibi ſuſpenderet interdictũ per appellationẽ.ſ̃.de reſt.ſpoli.ex cõqueſtione, cũ generaliter non ſolum diffinitiua ſñia,ſed etiã mandatũ ſuſpendaſ.ſ̃. de re iudi. quod 2 ad cõſultationẽ.j̃.de no.ope. nunc.c.vlti. † Idẽ vẽ dicendũ,quando quis ſuſpẽditur a beneficio eccleſiaſtico tantũ,quia pp ſuſpẽſionẽ talẽ,ſi appellet,nõ abſtinebit a beneficio,ſicut & in tẽporalibus obtinet,vt præmiſſum eſt, vnde ſi appellauit,beneficiũ percipiet,ſicut prius, quaſi a quadã temporalitate videaſ ſuſpẽſus,& hoc vẽ probare j̃.de ſent.excõ.cũ medicinalis.§.ſi quis autẽ,in verb.ab ingreſſu eccleſiæ & diuinis, &c.alij tamẽ dicũt idẽ in omni ſuſpẽſione eccleſiaſtica,& interdicto,ſ.ꝙ appellatio fa3 cta nõ ſuſpendit interdictũ,cũ hęc decr.nũ diſtinguat. † Et no. ꝙ interdictũ,ſiue ſuſpẽſio ab officio,vel beneficio habet ſimilitudinẽ cũ excõmunicatione in eo, quod hic dr̃,ſ.quia neutrũ per appellationẽ ſuſpenditur,vt ſ̃. no. Itẽ quia neceſſe eſt præcedere monitionẽ in interdicto a beneficio,vel officio,niſi quando fit ꝓ pœna.ſ̃.co.reprehenſibilis.Itẽ ꝙ ſimilis pęna excõmunicato,& interdicto ab officio celebrãti infligitur,j̃.de cler. excommuni.c.3.Itẽ ꝙ cũ iuratoria cautione vtciq; abſoluitur.j̃. de ſenten.excõmu.venerabili,ſup eo,ꝙ monachi.ſ̃.eod.qua fronte.§. vlti.Itẽ ꝙ vtriq; prçſtaſ abſolutio ad cautelã.ſ̃.de excep.apoſtolicę.j̃.de ſent. excõ.c. venerabilib. Itẽ ꝙ tenet, & ſi nullus ordo 4 obſerueſ,ar.11.q.3.ſi quis presbyter, & hic. † In alijs autẽ ſuſpẽſionib.eſt ordo iuris ſeruãdus,alias nõ nocet.ſ̃. de in integ.reſt. c.2. nec ſunt in alijs ſuſpẽſionibus ꝓdicta neceſſaria, ſed ea obſeruãda ſunt,q̃ in alijs interdictis, vel pęnitẽtijs imponẽdis obſeruari debẽt.& capitula,quę dicũt prędicta in ſuſpẽſione neceſſaria,intellige in ſuſpẽſione,q̃ fit ab officio,& beneficio, vel officio tñ,vel ſacramẽtis,& hęc vera ſunt, vbi ſuſpẽſio, vel interdictũ ab officio fit ꝓ cõtumacia. nã ſi imponaſ pro pęnitentia, tũc fruſtra pręcederet monitio,cũ in oẽm eatum ſubſecuta ſit ſuſpẽſio. & no.ꝙ imponitur ꝓ pęna qñq; perpetua,ꝙ ab officio, & beneficio ſuſpẽdatur.50.diſt. de his miror.c.ſtudeat,& c.accedẽs.qñq; ad rp̃s.j̃.de accuſa.inquiſitionis,in prin. & qñq; interdr̃ tñ miſſarũ celebratio.56.diſt. nullus. qñq; vſq; ad mortẽ ſuſpẽdiſ a ſacramẽtis. 2.q.1.in primis.qñque tamẽ vſq; ad tempus.50.diſt.eos vero,&c. ſeq. Itẽ ſuſpenditur quis poteſtate eligẽdi.ſ̃.de elect.cũ in cũctis. Itẽ ſuſpenditur quis poteſtate ordinandi.50.diſt.ex pœnitẽtibus,ſupra de tẽpo.ordi.literas. Itẽ ab

ingreſſu

ingreſſu eccleſiæ, vel ſacerdotali officio. ſ. de offi. deleg. ſanè. j. de ſen. excõ. ſacro, & ſic multas pœnas poteris inuenire circa ſuſpenſionẽ ab officio, & ſacramẽtis. Quæri autẽ põt, an ſuſpẽſio a pallio, & a Pontificalib. ſit inter huiuſmodi reputãda? quod ſi eſt, per appellationẽ nõ releuabiť. [nequeũt] no. interdictũ ſe cũſferre executionem, ſicut excommunicatio. j. co. paſtoralis.

CAP. XXXVIII.

CVm in eccleſia. [Tui] ſcilicet archiepiſcopi. [granamine] hæc decr. præſagit nouum ius, infra eo. vt debitus.

SVMMARIVM.

Matrimonium eſt res fauorabilis, non ſeparatio eius quæ eſt odioſa.

CAP. XXXIX.

DIrectè. [Renũciante] ſecus eſt, ſi p cõtumaciam, vel negligentiã elapſum eſſet tp̃s. nã tunc nõ poſſet appellare. ſ. c. pſonas, niſi poſt ſñiam, vel a grauamine, quia illud ſemp licet. vnde cũ hodie nõ liceat aliter appellare, nõ credimus illã decre. perſonas, aliquid ſpãle ſtatuere circa nõ proſequentẽ appellationẽ. [iura] C. ne liceat in vna, eademque cauſa. l. j. [fecit] mulier, quæ defendebat matrimoniũ. [quod eſt] ſ. matrimoniũ, nõ ſeparatio matrimonij, q̃ eſt odioſa. [viri] & ideo non eſt ei fauendũ, ſed mulieri, q̃ p matrimonio ſtat, & pro illo ſecũdò appellat. ſ. ti. prox. c. vlt.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus intra terminum vnius anni releuatur per appellationem nedum ab excommunicatione, ſed etiam a ſolutione.*

2 *Excommunicatio conditionalis an ſuſpendatur per appellationem, & vide in nu. 3. & 4.*

5 *Sententia excommunicationis ſemper trahitur a die conditionis.*

CAP. XL.

PRæterea. [Sñiam] hodie nõ licet indifferẽter ferre tales ſñias. j. de ſen. exc. Romana. §. caueãt: ſed ordinarius, ſi cõdemnatus eſt ad aliquod certũ, ſi illud nõ ſoluat, iuxta q mãdať, tũc ex
1 coicabit eum. † Et no. q ſi quis excõicauit aliquẽ, niſi vſq; ad annũ ſoluerit, vnũ tñ mandatũ eſt, vnde ſi vſq; ad annũ appellauerit qñcũque, nõ ſolũ releuabitur quo ad ſñiam excõicationis, ſed quo ad ſolutionẽ faciendã, quia ſublato principali, ſ. excõicatione, tolliť & acceſſoriũ, ſ. ſolutio. ſ. de conſti. translato. ſed ſi ꝯdemnaſſet eũ pure, & poſtea adiecíſſet, & niſi ſolueris vſque ad annũ, ſis excõicatus. ſi iſte appellans intra decẽ dies appellet, releuatur a cõdẽnatione, & a ſñia excõicationis: ſed ſi vltra decẽ dies appellet, licet releueť quo ad ſñiam excõmunicationis, nõ releuať quo ad cõdemnationẽ, quæ tranſiuit in rẽ iudica. ſ. de re iudi. quo ad cõſultationẽ. diuerſa ſunt. n. iſta mandata, ideo nihil phibet in vno valere appellationẽ, & in alio nõ. j. de teſta. Raynutius, & c. Raynaldus. ſi autẽ excõicatus fiat alterius iuriſdictionis, nihilominus ligať, dũmõ non appellet. C. de manu. teſt. ſtatuliberis, arg. ſ. de don. inter vi. & vxo. cũ hic. §. ſi ſpõſus. ff. de pœnis. l. fi. ff. de iuriſd. om. iudi. eſt receptũ. ſ. de
2 off. leg. c. fi. † Itẽ ſi condõ feratur in præſens, vel præteritũ, vt excõmunico te, ſi furtũ feciſti, vel ſi furtiuã rẽ apud te habes. hæc ſñia nõ ſuſpendiť p appellationẽ, Inſti. de ver. obl. §. cõdõnes. ff. ſi cer. pet. l. cũ ad præſens. ff. de verbo. ſigni. l. ſi ſtipulatus fuero ſine man. Itẽ ſi dicat excõico te, ſi appellas, q̃ cito parat ſe ad appellandũ eſt excõicatus, vel valet appellatio. Alij dicunt, & forte melius, q valet appellatio. & idẽ eſt, ſi dicat excõico te, ſi eligis talẽ, ac ſi dicat, ſi elegeris talẽ, ar. ff. de ver. obl. ſi quis ſtipulatus ſit. Alij dicũt & malè, q in hoc vlti. caſu nõ valet appellatio. & dicunt quidã q bene tenet electio, ſed facta electione ſtatim incidit in excõmunicanonẽ, niſi præceſſerit appellatio: qa niſi teneret electio, nõ teneret excõmunicatio, arg. C. ſi mancip. ita
3 fue. alie. Maxia. † Nobis vř, q in his ſequẽda eſt ſñia excõmunicãtis, quæ ſi fuit, q tñ poſt electionẽ ſint excõmunicati, tũc obtinebit, qđ dictũ eſt. ſi autẽ apparet de intẽtione q ſint excõicati, ſ. q velit, q ſint excõmunicati, ſimul eſt electionẽ faciet de facto, tũc electio nõ tenebiť, & excõmunicatio tenebit, & hoc idẽ vř, ſi de intẽtione excõicantis dubiteť, qa quam cito verba electionis proferret, excõicatus erit & electio nõ tenebit. penetra
a bilior a. n. eſt gladius dñi, ſ. ſñia excõicationis, q̃ factũ hominis, ſcilicet electio, & ideo excõicatio dř præcedere electionẽ. ſed oppones, ſi intelligis, q excõmunicatio præceſſerit electionẽ, ergo iniuſta eſt excõicatio, qa ſine cauſa præcedẽte eſt promulgata, j. de ſen. excõ. ſacro. Sol. dico, q ſimul cũ prolatione verborũ incurrit excõmunicationẽ, ſed excõmunicatio pcedere fingitur pp velocitatẽ, & pp intẽtionẽ excõmunicantis, quæ præſumitur eſſe in dubio, vt electio nõ valeat, vt ff. de his q. p nõ ſcrip.
4 l. j. † Itẽ qa ex cauſa fit, ſ. pp inobedientiã, q̃ ſtatim fuit, quã cito deliberato cõſilio pponit ad electionẽ procedere, vř tñ, q non dẽt incidere in excõmunicationẽ, qa electio nõ tenet, arg. C. ſi mã. ita fue. alie. l. fi. ſed dic aliud eſſe in pœnis ſpũalibus, quæ medicinales ſunt. 2. q. j. multi, vbi ſufficit mala volũtas, & inobediẽtia, aliud eſt in pœnis cõuentionalib. & alijs iudicialib. quæ odioſæ ſunt, & ideo reſtringẽdæ, vt in præ. ꝯcordantijs, & de pœ. di. 1. pœnæ, & ff. de pœnis. l. præſes, & l. interpretationẽ, & probať vtrũque mẽbrũ. ff. de li. & poſthu. cũ qdã. Itẽ eligẽdo ꝯhit peccatũ inobediẽtiæ. vnde videř, q talis electio infecta eſt peccato inobediẽtię, quare nõ eodẽ mõ diceť infecta pœna excõmunicationis, q̃ per inobedientiã irrogať? Itẽ probo, q eligẽdo & nõ poſt electionẽ tñ ꝯhit excõicationẽ, qa ſi poſt ꝯheret, iniuſta eſſet excõmunicatio, qa ſi hoc diceref, idẽ eſſet hoc dicere, excõico te, ſi elegeris. ac ſi diceret, excõico te, poſtq̃ elegeris. & hoc eſſet iniquũ excõmunicare eũ pro præterito facto, vel electione iã facta, niſi noua monitio præcederet. nobis vř, q in ſñia excõmunicationis eſt ſpeciale, q ſemp poſſit appellare ante diẽ ſta-
5 tutã, ẽt ſi vſque ad annũ duraret, & hoc hic expreſsè dř. † In alijs autẽ ſñijs eſt ꝯriũ. ſ. de ſent. & re iud. qđ ad ꝯſultationẽ. 2. q. 6. biduũ. rõ autẽ diuerſitatis eſt, qa ſñia excõicationis ſemp trahiť a die condõnis, qđ probo, qa ante nõ tenet ſñia, quia ſi ſententia teneret, eſſet excõicatus, & ſi eſſet excõicatus, deberet vitari: ſed excõicati appellatio eũ nõ releuaret, qa hęc ſñia ſecũ trahit executionẽ. j. eo. paſtoralis. Itẽ licet prælati ex toto poſſint tollere ſñias excõicationis p abſolutionẽ, ſuſpẽdere tñ nõ poſſunt eas hoc mõ, ſ. q excõmunicati ſint, & nõ viteń, vel alias nõ peccẽt cõmunicando ſacris, vel ingerendo ſe cõmunioni aliorũ. j. de cler. excõ. illud, & c. ſi celebrat. vel q ab alijs nõ viteń, qa nec ĩ hoc prodeſt priuilegiũ apoſt. ſe. j. de ſent. excõ. c. nulli, & idẽ vř in interdicto hominis, vt no. j. de priui. vt priui. nec facimus differẽtiã, ſiue excõmunicator dicat, excõico te ex tũc, ſiue dicat, tũc ſis excõmunicatus. qa ſñia trahitur ad diẽ cõdõnis. In alijs aũt ſentẽtijs, quas ſuſpẽdere licet, eſt ꝯriũ, qa ſtatim ſñia tenet, licet ſuſpendať per cõdõnem, & ideo a prolatione eius intra decẽ dies eſt appellandũ. & hæc vera ſunt in ſentẽtijs, quæ ferũtur cũ cauſæ cognitione, qa ſi aliter feruń, & cũ appellatione, & ſine appellatione licet ꝯuenire. C. cõmin. vel epiſtolas, progra. l. interlocutio, & duabus ll. ſeq [medio tpe] intra 10. dies a die latæ ſentẽtiæ. & ita nõ eſt ꝯ. ſ. de re iud. quod ad cõſultationẽ. 2. q. 6. biduũ, in prin. ſo. illud verũ eſt, vt dictũ eſt ſ. in præall. gl. ver. nobis vř &c. ſi autẽ Sẽpronius prorogauerit terminũ, nõ incidit in excõmunicationẽ, arg. ff. de preca. latã, qa non eſt contumax. 11. q. 3. certũ. Itẽ ſi adueniente termino progato non ſoluit incidit in excõmunicationẽ. ar. ff. de preca. ſed ſi manente, & qa terminus vř protogatus cũ ſuis acceſſorijs, & põt hoc facere, qa excõmunicatio paris iuriſdõnis eſt, quã progare põt. ſ. de offi. dele. de cauſis, & ar. ff. ſi quis cau. l. 2. in prin. ff. de arbitr. Celſus. ſ. de do. cũ dilecti. Alij tamẽ ꝯdicunt, dicentes eũ excõmunicatũ pro eo, q non ſatiſfecerat in termino prorogationis receptæ, tũ etiã qa prorogationẽ a parte, nõ a iudice recipit, cuius. ſ. iudicis eſt prorogare iuriſdictionẽ, & ſic ipſum cõtẽpſiſſe vř, & ex cõtẽptu iudicis quis ligať: tũ etiã qa qñ excõmunicatio ferť ab habente iuriſdõnem, in duob. tñ caſibus nõ dẽt tenere, ſ. qñ poſt ap. legitimã, & qñ intolerabilẽ errorẽ expreſſũ cõtinet. j. de ſen. exc. p tuas, in fi. ſi tñ pars in termino reputauit ſibi ſatisfactũ, tunc nõ eſt excõicatus, quia ſatiſfacere eſt, quemadmodum voluit creditor. ff. de pigno. actio. ſi rem. §. omnes.

ADDITIO.

a ¶ Penetrabilior. Adde quod pro hoc facit l. ſi poſt mortẽ, in prin. verſi. nunc. n. ff. de leg. 1. & l. Iulianus. ff. de condi. & demon. & refert Pau. de Caſt. in conſil. 97. incip. in quæſtione, quæ verti. col. 2. poſt princ.

CAP. XLI.

SEcundo requiris. [Cogi] infra eo. inquiſitionis. cõtra, ſo. ibi, ſupra de offic. dele. ſuſpitionis. [quòd ſi coram] infra eod. titu. c. cum ſpeciali.

SVMMARIVM.

Appellationi aduerſarij qui non defert, nec ei appellanti eſt deferendum.

CAP. XLII.

ANſit. [Deferẽdũ] caſus, Albericus ꝯueniebat B. ſuper fundo. Albericus actor appellauit ante ſñiam ex iuſta cauſa. poſtea idẽ Albericus ſpoliauit B. reũ fundo petito. dř hic, q reus ſpoliatus poterat petere, q iudex, a quo appellatũ eſt, faciat reſtitui ſibi dictam poſſeſſionẽ, & q procedat in cauſa, quia ex quo ſuæ appellationi non detulit expoliando aduerſariũ, nõ poteſt ſe iuuare, quin teneatur coram iudice reſpondere, a quo appellauit, ſupra eod. cum teneamur. ſ. de reſcri. ex parte. ſupra, alias enim non bene video, q appellatio huiuſmodi decre. in reo appellante habeat locum in iudicio. extra autem iudicium poſſet habere locum, ſicut habes ſ. de ele. bo. me. Mag. vbi no. [interpoſita] ab actore, qui expoliauit reum. [neglexerit] expoliando reum fundo petito, vt ſ. in caſu dicitur, & ſ. c. conſtitutus, de reſcrip. ex parte S.

SVMMARIVM.

Appellandum an ſit, & quibus caſibus ab executore quamuis ſuſpecto.

CAP.

CAP. XLIII.

NOuit ille. [Interdicti] ꝯ Legatũ ap.ſe. Rex Franciæ in quodã negotio, in quo ipſe legatus volebat procedere ꝯ eũ, propoſuit, ꝙ hẽbat eũ ſuſpectũ, & appellauit ab eo. Legatus autẽ nihilominus ꝓceſsit. cõmendaẽ hic ꝓceſſus, cũ eſſet merus executor ĩ illo negotio. [poſsit] 2.q.6.ab executore, & intellige de mero executore: ſecus ſi hẽt admixtã cognitionẽ. ĩ.de oſ.dele. paſtoralis. [Excederent] idẽ eſt, ſi diminuerent. C.de excep.rei iud. ſi vt. vẽ ſi dolo aliquid faciũt. ff.de neg.geſt.l.3.§.ſi executor. vel ſi obijciatur excõmunicatio iudicis, quis eius ſnĩa non ſemp retractetur.ĩ.ti.proxi.ad probandũ. vel aduerſarij.ĩ.de excep.exceptione.11.q.3.cũ excõmunicato. vel ſi ſit facta nouatio.ff.de re iud. l.4.§.ſi quis ex cõuentione. vel ſi ꝑuenit quadrimeſtre tempus. de appel.ſi quis. vel ſi male interpreteẽ ſniam. ff. de app.ab executore. vel ſi obijciatur qđ falſi. C.ſi ex fal.l. iudicati, vel ſi non conſtat ibi, quare debet executioni mandari, ſupra de præſcrip. auditis. vel ſi obijciatur exceptio, per quam contenditur retro iudicium nullum, ſupra de procu.in noſtra.C.de procu.licet.exſpoliationem autem non credimus retardare executionẽ. [ſuifſet] not. merum executorem non licere recuſare.

SVMMARIVM.

1 *Doloſe appellans tenetur ad expenſas.*
2 *Expenſæ taxandæ per iudicem quæ ſint, & quo tempore id facere poſſit. in nume. 3.*
4 *Appellans quando vocari debeat.*
5 *Excõicationis ſententia ſemper tenet ſiue proſequatur appellatio, ſiue non.*
6 *An poſſit poſt tempus appellationis proſequendæ præfixum iudicis officium implorari, vt petatur excommunicationis ſententiam nullam pronũciari.*
7 *An iudex, qui appellationi non detulit, in alijs, quam in excommunicatione, poterit conueniri ab eo, qui appellationem ſuam non eſt proſecutus.*
8 *Differentia termini præfixi ab homine, vel a iure circa præuentionem.*

CAP. XLIIII.

SAepe contingit. [Alterius] ſiue appellãtis ſiue appellati. [occultaris] ſi ꝓcurator occultat mandatũ a principio cõdẽnatur dñs, vt hic. ſecus, ſi poſtꝗ cœpit agere ꝓcurator, & factus eſt dñs litis, & ſit cõtumax, vel aliquid malitioſe agat, iſtc.n. tñ procurator punitur de dolo. ff. ſi quis ius di. l.j.& no.ĩ.vt li.nõ cõt. ad hoc. [Lateran.con.] ĩ.eo.reprehenſibilis. ꝙ tñ ſoli appellãti nõ proſequẽti appellationẽ pœnã imponit,
2 nõ appellato [a parte] ꝯ quã appellatur. † [Expenſarũ] & etiam ſi appellatus nõ venerit: ſed aſs per appellationẽ oportuit ipſum facere expẽſas, teneẽ ad expẽſas per actiones de dolo, ſi doloſe appellauit, vel etiã actione in factũ, ſi temerarie, arg. ad hoc, qa eſt iuſtũ, ꝙ in expẽſis hmõi puniaẽ, vel officio iudicis, & quia actiones aliæ nõ ſunt, iuſtũ eſt has dari, ar.ĩ.de reicuri. ex parte.ff. de dolo.l.j.in prin.& §.j.ff.de diuer.& tẽpo.præſcri.l.quotiens. expẽſæ autẽ peti poſſunt quæ fiũt in cã appellationis emiſſæ in iudicio, etiã oẽs quæ factæ ſunt poſt ſniam, etiã anteꝗ appellaret, & ꝗ factæ ſuns in cã principali, a qua appellatũ eſt, cũ iudex appellationis ſuccedit iudici pricipalis cauſæ, ei licet addere, & diminuere. j.de teſta. Raynutius, in fin.C.de ſentẽ.quę ſine cer. quãti.l.j. ff.de vſur.tutor.& qa licet ei reuocare cõdemnationẽ expenſarũ factã in principali, eadẽ rõne & ſupplere, licet veniãt iudicis oſ.C.de ſen.ꝗ ſine cer.quanti.l.j. ff.de vſu. snt. & hẽt locũ, quod hic dẽ ſm quoſdã ẽt ſi appelleẽ extra iudiciũ. & hẽt locũ, quod hic dẽ de expẽſis cõpetẽtibus iure actionis, & de expẽſis, quæ fiũt extra iudiciũ: pro expẽſis aũt, quæ fiũt in iudicio, nõ cõpetit aliqua actio, niſi de illis iudex pronunciet in ſnĩa.:C. de fru.& li.expẽ.terminato.C.de poſt.l.4.vẽ eodẽ die.ff.de re ind.
2 Paulus, in fi.† Et no.ꝙ no ſolũ expẽſæ, quæ fiũt in iudicio, & quę veniũt ex officio iudicis, ſed etiã quæ fiũt extra iudiciũ, & quæ veniũt iure actionis, taxari debẽt officio iudicis, & poſtea per iuramẽtũ petẽtis probãdæ ſunt. C.de iudi.ſancimus. C. vnde vi, ſi quãdo, Auct. de iud.§.oportet, quæ generaliter loquitur de omnibus expẽſis. Itẽ ad expẽſas, quæ fiũt ante lit.cõteſt.iudex condẽnabit ex officio ſuo, & etiã mulctabit cõtumacẽ.ff. ſi quis ius di.non obtẽp.l.j. etiam delegatus.ff. de oſ. eius, cui man.eſt iuriſ.l.fi.
3 † Itẽ no.ꝙ licet iudex a prin. nõ cõdẽnet cõtumacem ad expẽſas, tñ poſt lit. cõt.& ſemꝑ vſq; ad ſniam, & etiã in ſentẽtia poterit cõdẽnare ad expẽſas, etiã ſi ſniam ſerret pro cõtumace, & nõ tñ tpe ſnĩæ, ſed etiã eadẽ die, vt dictũ eſt. cũ n. officiũ iudicis ſemꝑ duret a prima citatione vſq; ad finẽ litis, nõ video, quare qñcũque velit, nõ poſſet cõdẽnare ꝯtumacẽ, ſiue ante litẽ cõteſt. ſiue poſt. imò plus, ꝙ etiã ſi ante lit.cõteſt. iudex prununciauit, nõ obſtãte exceptione nullitæ procuratorẽ admittendũ, vel nõ obſtãte exceptione ſpoliationis, vel excõmunicationis, procedendũ in cã, & nihil dixit de expẽſis, nihilominus lit. pen. vel in fine litis poterit ad expẽſas occaſione prædictæ exceptionis reprobatæ factas illũ, q ſruſtratoriè exceperat, cõdẽnare. imò dicũt quidã, ꝙ in his caſib. nõ poterit appellari a cõdẽnatione expẽſarũ, cũ decẽ dies effluxerint a die primæ ſentẽtiæ. & iſta ſnĩa expenſarũ ſit executio primæ ſnĩæ. ff. quod met.cau. ſi cũ exceptione.§.aliquãdo.ff.de dolo, arbitrio, niſi excederet in taxatione expenſarũ, vel niſi ꝓponens exceptionẽ poſſet excuſari, ꝙ ꝓbabiliter ꝓpoſuit exceptio. licet ſuccubuerit.ff.de lég.3.quique ſolidũ.§.etiã.& in prædicto §.in Auct.de iudi.§.oportet. itẽ vẽ, ꝙ iudex põt poſt lit.cõteſt. reuocare prædictas latas interlocutorias. ff.de re iudi.ꝙ iuſsit. aſs tñ ratũ manet, quod per eos factũ eſt, ſupra de excep.pia.[a parte] ꝯ quã appellatur. [approbata] nã ſi appellatio nõ reciperet neq; a iudice, neq; a parte, non hẽt locũ hæc cõſtitutio. j.eo.interpoſita. §.j. [abſentẽ] ſiue appellantẽ, ſiue appellatũ. [procedereẽ] ꝑ iudicem appellationis.
4 † [Perẽptorie] no. nõ eſſe neceſſe vocari appellantẽ, ex quo pręfixus terminus eſt appellationi, vel a iudice, vel a partib. & tunc neceſſe eſt expectari finẽ termini, vt vel procedaẽ, ſi appellauit ante ſniam, ſupra eo. reprehẽſibilis, & c. perſonas, vel vt rata maneat ſnĩa, ſi appellatũ eſt a ſnĩa, ſupra eo. cũ ſit Roma. Terminũ autẽ a iure ſtatutũ põt præuenire appellatus ꝑ modicũ tempus, ſi vult, ꝙ cognoſcaẽ de iuſtitia prioris ſnĩæ, vel ſi vult expectare finẽ legalis termini, rata manet ſnĩa.2.q.6.appellatore. Appellator aũt nõ hẽt neceſſe expectare ꝓpe finẽ anni, ſed ſtatim põt proſeq, ne labaẽ annus. j.eo. oblatæ. & generaliter dicimus, ꝙ vbi terminus præfixus eſt a iure tñ, ꝙ ſiue appellatus, ſiue appellans ſit abſens, ad hoc, qđ ꝓcedaẽ, neceſſe eſt eũ vocari. C.de appel.auct.appellatore. j.eo.ꝑ tuas, & c. Nicolao, & infra de priuil leg.cũ olim: ſed ratã ſnĩam bene habebit ſine citatione ſolo la
5 pſu anni, vt dictũ eſt.† Sed nũquid idẽ dices in ſnĩa excõmunicationis, vel lapſu tẽporis anni, ſi nõ proſeqnaẽ appellator, ꝙ ſentẽtia trãſit in rẽ iudi. & quidã dicunt, ꝙ ſi excõmunicatio ꝓceſſerit appellationẽ, hæc qđ quæſtionẽ nõ hẽt, qa ſnĩa excõmunicationis ſemꝑ tenet, ſiue ꝓſequaẽ appellationẽ, ſiue non, ſupra de oſ.ordi.ad reprimẽdã. j. eo. paſto. ſi vero appellatio ꝓcedat excõmunicationẽ, tũc qđ locũ hẽt, & eſt dicendũ, ꝙ ſi intra tẽpus ſtatutũ appella. nõ proſequaẽ, eſt retrò excõmunicatus a die excõmunicationia latæ. ff. ex quib.cau.inſa.l.furti.in princi.C.de tẽpo.ap.l.pen. §. illud etiã.& ſi quæraẽ, an ea teneant, ꝗ medio tẽpore geſsit, i. inter excõmunicationẽ, & tẽpus finitũ ꝓſequẽdæ appellationis, reſpõdeo, ꝙ interim vitãdũ ẽ in iudicijs & in alijs, niſi in cauſa appellationis proſequẽdæ. infra de ſent.excõ.
6 per tuas.† Sed nũquid põt poſt tṗs appellationis proſequendæ præfixũ implorare officiũ iudicis, vt petat ſnĩam excõmunicationis nulla ꝓnunciari, vtpote poſt appellationẽ latã. arg. ꝙ ſic, ff.de appel.ſi expreſsim. ſed vẽ ꝯ, qa ex quo tẽpus appellationis proſequẽdæ lapſum eſt, renũciaſſe vẽ appellationi, vt iudex ea nõ obſtãte procedere poſsit, & ratũ ſit, quicquid fecit. ſupra e. cũ ſit Roma. ꝑſonas. itẽ quia hoc dicere nõ põt niſi proſequendo appellationẽ: ſed ſi ex alia cauſa, ꝗ ex qua appellatũ eſt, vellet dicere ſnĩam excõmunicationis nullã poſt tẽpus elapſum, puta & quia excõmunicator nõ eſſet iudex ſuus, bene poſſet hoc ipſum, i. ꝙ poſt tẽpus appellationis proſequẽdæ præfixum poſsit dicere ex alia cã ſnĩam nullã, ſed quicquid aliud factũ eſt, obtinet etiã in negotijs, & extra iudiciũ habitis obtinet, vt infra ca. proxi.& j.eo.ſolicitudinẽ, ar.ꝯ pro prima parte, ff. de inoſ. teſt. cõtra veterani, §. ſi quis filius, ff.ex quib.cau.maio. necnõ.§.pe. vbi dẽ, ꝙ intra idẽ tẽpus locũ hẽt exceptio inoſ.teſta. & reſti. in integ. intra quod hẽt locũ ipſa querela, & petitio reſtitutionis in integrũ. nec mirũ, quia ꝗ tẽporalia ſunt ad agendũ, perpetua ſunt ad excipiendũ, ff.de do.excep.purè. ergo eadẽ rõne, ſi duæ actiones ad idẽ cõpetũt, ſicut hic cõpetunt, proſecutio appellationis, & officiũ iudicis ad dicendũ ſnĩam nullã etiã ex alia cauſa, ꝗ quia poſt appellationẽ lata eſt, puta qa iudex nõ erat intra idẽ tẽpus, cõſtringunẽ. hic facilis eſt reſpõſio, qa ſemꝑ intra idẽ tẽpus, & actio, & exceptio tolluntẽ, ſi excipiens fuit in mora. ſi.n. in mora nõ eſſet, perpetuæ ſunt exceptiones, ſicut patet, ſi aliqs fuit exhæredatus, q & dũ poſsidet, eſt in mora, qa hẽt querelã, quę nõ datur directò ꝯ eũ poſsidentẽ, ſed ꝯ teſtm. Idẽ dicimus de reſtõne. ſed in actionibus cõſtat eſſe ꝯtrũ, qa ad maius tẽpus cõpetit vna, ꝗ alia etiã in vno & eodẽ facto, & ad maiorẽ quantitatẽ. & hic nõ ſunt diuerſi modi, vnus agẽdi, & alius excipiendi, ſed vterq; eſt modus agẽdi. vnus, quo ꝓſequatur appellationẽ, aliter quo directè intẽtat officiũ iudicis ad reſcindendã ſentẽtiã ex alia cã, vt no.ĩ.de offi.dele.cũ cõtingat. vel dic, quia qđ dẽ, ꝙ intra idẽ tẽpus reſtringunẽ & actio, & exceptio, vel duę actiones, tũc verũ eſt, vbi ſimul ex eadẽ cã oriunẽ, & ad idẽ tendunt. at hic nõ naſcunẽ ex eadẽ cã, ſed ex diuerſis: nã ex alia cauſa naſcitur petitio, qñ petitur ſnĩa nulla pronũciari ꝓ eo, ꝙ poſt appellationẽ lata eſt, quę intra tempus tñ appellationis proſequẽdę pręfixũ locũ hẽt. & ex alia cã puta, qa expreſsit errorem, vel quia nõ fuit iudex, vel in electionibus, qa non fuerant vocati, qui fuerãt euocãdi, quod licitũ eſt, & ſic nõ obſtat ff. de his, qui no.inſa.furti, in prin. vbi dẽ, ꝙ cõdemnatus furti nõ proſequẽs appellationẽ efficitur infamis a die latę ſentẽtię, quia pręſ

textu

textu appellatinnis nõ pſeſecutæ nõ hẽt auxiliũ. ſed ſi alias di-
cere poſſet ſnĩam nullã, bene audiret, nec fieret infamis. hic au
tẽ, vt præmiſſum eſt, aliud auxiliũ cõpetit, ſup quo audit, & quo
pbato apparet ipſum excõicatũ nõ eſſe. nec facimus dñam, an
in iudicio, vel extra iudiciũ appellatũ ſit. Sed oppones ꝯ id, qđ
dictũ eſt ſupra, ꝙ poſt tranſac. tẽporis appellationis pſequẽdæ
nõ põt dicere ſnĩam nullã ex ea cã, ꝙ poſt appellationẽ lata eſt.
qũn id, quod nõ tenuit, puta ꝙ eſt poſt appellationẽ, põt fieri ra
tũ alias p omiſſionẽ pſecutionis appel. reſpõdemus bene, vt ff.
de iu. licet. ff. rẽ ratã hab. l. 3. §. ſalſus, & l. pen. §. vlti. quidã tamẽ
dicũt, ꝙ ꝯ ſnĩam præcedentẽ appel. nõ poſſum aliquid dicere ni
ſi appel. pſequatur intra annũ, & ſic intelligitur ſurti actio. ſed
ꝯ ſnĩam ſequen. appellationẽ etiã poſt annũ põt dicere etiã de
appellatione. ſed prius dictũ magis placet. in ſnĩa tñ excõmu-
nicationis dicũt aliqui, ꝙ etiã poſt annũ poſsit dici pp appella-
tionẽ præcedentẽ nõ tenuiſſe, qa nõ capit effectũ ex taciturnita
te, vel tẽpore, ſed ex intẽtione & poteſtate excõmunicãtis, quæ
nulla erit poſt appel. & qa ſecũ trahit executionẽ, j. eo. paſtora-
7 lis. † Sed nũquid iudex, qui nõ detulit appellationi, in alijs, q̃ in
excõmunicatione, poterit cõueniri ab eo, q nõ eſt pſecutus ap
pellationẽ ſuã, qa litẽ ſuã fecit, vel qa p imprudentiã iudicauit?
et. ꝙ ſic, inſti. de obli. q̃ ex qua. delic. na. in prin. ar. ꝙ nõ, qa cul-
pabilis fuit, ꝙ nõ pſecutus fuit appellationẽ, ergo agere nõ põt
iſta actione, ff. de euic. Herẽnius, §. vlti. & qa nõ põt pſequi cau
ſam appellationis, qa annus elapſus eſt, nec ea, q̃ pendẽte ex ea,
ſ. ꝙ fecerit litẽ ſuã, vel alia huiuſmodi, quaſi eis videat tacitè re
nũciaſſe, j. eo. ſolicitudinẽ, ff. ſi quis cau. ſi cũ, §. vlt. tñ ſatis credi
mus, ꝙ ex cauſis prædictis poſsit cõueniri, & ad minus cõdẽna-
ri põt in viginti põdo auri, C. de appel. qñ iudi. [eã] appellatio-
nẽ. [Vigorẽ] ſed in iſto caſu, ſi appellãs non mittat procuratorẽ
ad pſecutionẽ appella. ſed ad impetrandũ lr̃as tñ, nõ imputat
ei, infra eo. interpoſita, §. j. & idẽ etiã credo de appellato, cũ nõ
ſit in culpa, qa iudex appellationi nõ detulit. [Appellationẽ hu
iuſmodi] i. terminũ appel. præfixũ. ei. n. põt opponi, ꝙ legitimo
impedimẽto detẽtus ſit is, q debuit ipſam appellationẽ pſeq, ff.
8 ſi qs cau. l. a. & p totũ. † [Terminũ] ſi de termino pfixo ab homi
ne loqueris, illũ nec vna die licet pucnire nec impetrando lite-
ras, nec petendo in cauſa appell. ſi loqueris de termino præfi-
xo a iure, illũ licet præuenire, ſed modico, i. p mẽſem ab appella
to petẽre cõfirmationẽ ſententiæ, vt non videatur malitioſè p-
ueniſſe aduerſariũ, vt 2. q. 6. appellatore eeſ. literas autem impe
trare qñcũq; poteſt, dummodò ceſſet malitia, infra eo. oblatæ.
appellatur autem poteſt proſequi, quandocunque vult, dũmodo
nõ malitioſè pueniat & impetrãdo lr̃as, & pſequẽdo ap. ſi opor
tebit citari appellatũ, æſtimabitur & hoc ſm arbitrium iudicis.

S V M M A R I V M.

Appellationem extra iudicium uu quis tenentur proſequi intra annum, & quomodo computetur iſte annus, & quibus caſibus non tenentur.

CAP. XLV.

CONſtitutus. [Tranſtulerunt] hæc tranſlatio
votorũ hodie nõ admitteretur,
niſi ſm tenorẽ decre. ſ. de elec. qa pp, in fin. ſ. ſi eſſet
abſens in loco, vnde vocari dẽt &c. vt ibi. [quibuſ-
dã] q nõ, tranſtulerũt votũ: ſed in eũ cõſentiebãt expreſsè p ſe,
qa expreſsè cõſenſerãt non collata voce in epm. [Epo] i. illi, q
cõmiſerant vocẽ epo. [ſed vt] dicũt quidã, hoc ſpãle in legatis,
q de latere ſe. ap. trãſmittunt. ſed ꝯ eſt, j. de acc. ad petitionẽ. vel
dic nõ fuiſſe de iure: ſed quia partes nõ ꝯdixerũt, Papa ſtat tali
inſtructioni. Alij dicunt, ꝙ pp morã, q̃ periculoſa eſt in electio-
nibus in eis, ſpãliter ꝯceſſum eſt, arg. ſ. eo. qua fronte, §. j. & j. eo.
oblatæ, §. vlti. vel potes dicere, quod hic dr̃ eſſe ius cõmune, qa
ſi appellet ab aliquo iudice, & maximè extra iudiciũ, & poſtea il
le, q dr̃ appellatus, corã eodẽ, a quo dr̃ appellatũ, vel corã ſupe-
riore, vel quocũq; alio pſequat ius ſuũ ſuper eo, de quo dr̃ ap-
pellatũ, & aduerſarius dicet, dñe nõ dẽs te intromittere de hoc
negotio, qa ſup eo appellaui ad Papam: ſi aduerſarius neget ap-
pellationẽ, vel cõfiteatur eã, ſed dicit, ꝙ p eã nõ transfert iuriſ-
dictio ad iudicẽ appel. qa nihil factũ eſt ꝯ appellationẽ, vel dicit
tẽpus appellationis pſequendę effluxũ, bene audiet huiuſmodi
replicationes, & pbationes ſup eis. Et ſic etiã ar. op. j. eo. Ro. §.
ſi verò, niſi fortè ſuperior incępiſſet cognoſcere, qa tunc cãm a
iudice ap. attentatã nullo mõ inferior tangere deberet, ſupra de
of. deleg. paſtoralis. §. 2. vbi no. ſed his ꝯdicere vr̃ lr̃a, vbi dicit, ꝙ
intromiſit ſe de cã iſta, nõ vt derogaret appellationi, ſed vt cau-
ſam inſtructã remitteret. ſed dic, ꝙ bene legatus iure legationis
poterat cognoſcere, & poterat ſup huiuſmodi probationes re-
cipere, ſicut quilibet alius ordinarius, & hoc nõ faciebat, vt de-
rogaret appellationi, ſi appellatio tenebat: ſed de hoc volebat
cognoſcere, vt dictũ eſt, an ad ſuperiorẽ p appellationẽ eſſet iu-
riſdictio deuoluta, an apud ſe remãſiſſet, & ſnĩa ſuper hoc lata
piudicabit partibus, niſi appellẽt. ff. de iudi. ſi quis ex. j. eo. ſolici
tudinẽ. [Aſſenſu] no. ꝙ p appellationẽ extra iudiciũ tenet quis
pſequi intra annũ. quod fateor verũ eſſe cõputato anno a die,
quo fit ꝯ appellationẽ. nã tunc incipit ap. tenere, & nõ ante diẽ
grauaminis currit annus. C. de præſcri. 30. ann. l. fi. §. illud autẽ,
& §. fi. & ſunt hæc vera, niſi recedat ab appellatione, vel quia ap
pellãs renũciet, vel quia cauſa eſt iniuſta, quare appellatio cei-
ſet. j. eod. ſolicitudinẽ, vel qa ille, a quo appellat, remouet gra-
uamẽ. j. eo. cũ ceſſante. [Ne tamẽ] q. d. & ſi. i. nõ ſunt admittẽ
di ad pſequendã appellationẽ, tñ ſi volunt excipere, nõ tanquã
appellãtes, audiẽdi ſunt: ſed nec cogunt excipere, niſi velint. &
ideo nõ excipiẽtibus eis mãdat inquiri de ſequẽtibus hic in li-
tera, vr̃ reiecta appellatiõe pcedit Papa ex off̃õ. [Exceptiones]
ppoſitas ꝯ electũ in decanũ petentem ꝯfirmationem, licet lite-
ra vr̃ ꝯdicere in prin. vbi dicit, ꝙ epſ ꝯtulit ei decanatũ: ergo e-
rat ꝯfirmatus. nõ ergo tẽ petebat, ſed expone ibi, ꝯtulit decana
tũ, i. ius in decanatũ petẽdo p electionẽ, quã de eo fecit: nõ. n. e-
ligẽdo ꝯfirmare intelligit, vt no. ſ. de ele. cũ interea. vel dic, ꝙ
hic vocat exceptiones cauſas, quas pponebãt ꝯ electionẽ petẽ-
do eã caſſari. ſępe. n. hęc exceptio vocatur actio. j. de accu. ſuper
his. vbi dr̃, ꝙ tribus modis agit de crimine, & no. ſ. de poſtu. p-
la. c. j. vel dic, ꝙ etiã ſi pro ꝯfirmato debet haberi, tñ excipit. no.
ſ. de cauſa poſ. cũ olim. [facto epi] ideſt iure ſibi quęſito p colla
tionẽ epi. [nititur] modo. [ptermiſsis] i. contemptis. [pdictis.
i. [trãſlatione] illi, q commiſerunt vices ſuas epo, tali tenore
commiſerunt, ſi illi. ſ. i. ſecum conuenirent. [nominationem]
i. elegerãt, vel nominauerant alium, de quo hic nõ fit mẽtio.

S V M M A R I V M.

1 *Iuris ignorantia neminem excuſat.*
2 *Rationabilis cauſa appellationis extra iudicium emiſſæ non caſſat, quod ante appellationem factum eſt.*
3 *Confirmationis effectus impeditur per infamiam.*
4 *Confirmationis effectus non retardatur per appellationem non iuſtam.*
5 *Per appellationem non ſuſpenditur confirmatio.*
6 *Exceptio nil aliud eſt, quàm actoris vel intentionis excluſio.*
7 *Qui modi agendi ſunt poſt confirmationem.*
8 *Nunquid epiſcopus ante adeptam poſſeſſionem teneatur petere confirmationem, vel ordines.*

CAP. XLVI.

COnſtitutis. [Duob.] Quidã dicũt, ꝙ hoc ho-
die eẽt ꝯ formã, ſi ſe aſtringerẽt ad
duos tñ, quod eſſet ꝯ formã ſ. de elect. quia pp. Tu dic
tñ de duob. poſſe fieri ſcrutiniũ, & cõpromiſſum, cũ non ſit p-
hibitũ. imò hoc inuenit, ꝙ tñ de ſuo collegio eligant, ſi ſit ibi
dignus. 41. diſt. nullus. 3. vel idem de alia certa eccleſia. j. de ver
bo. ſigni. abbate. ſ. de ꝯſue. cũ dilectus. [Appellauerit] quęrit,
ſi poſt talẽ appellationẽ miſſus fuiſſet in poſſeſsionẽ prępoſitu-
rę cãcellarius, & poſtea pronũciata eſſet iuſta appellatio, an cã-
cellarius põt recuperare ſua prima beneficia, & maximè ſi eſ-
ſent alij collata? Reſpõ. non, ſi talia erant prima beneficia, quę
habent curã animarũ, vel perſonatus, alias autẽ licet. j. de pręe-
1 ben. de multa, ar. 21. q. 2. ſi quis iam. † Si dicis, nec obſt. quia nõ
hẽt pacificam poſſeſsionẽ, & qa adhuc pp appellationem põt
caſſari eius electio, ar. de accu. ſup his. intelligimus enim ꝙ dẽt
& ſufficiat habere pacificã poſſeſsionem de facto, & ſi de iure ñ
habeat, cũ iuris ignorantia clericũ, maximè pręlatũ non excu-
ſet, vt ſ. de temp. ordi. c. vel nõ eſt. Itẽ appellatio ei prodeſſe nõ
põt, cũ ei non detulerit. ſ. c. ꝯſtitutus, an ſit. nec. n. iudicis actori-
tas excuſat, vt j. eo. dilectis. circa fin. & ſ. de temp. ordi. dilectus.
Si autẽ non eſſet appellatũ, & intraſſet poſſeſsionem ſecũdę ec-
cleſię, ſiue qñ intrauit, mouebat ſibi ius, ſiue non, priora benefi-
cia nõ recuperat, ar. 21. q. 2. ſi quis iam. Si verò ſit ꝯfirmatus tñ,
nec habuit poſſeſsionẽ, prima beneficia retinet. 92. diſt. ſi qui
epi. arg. ꝯ. 72. diſt. placuit. Sed illud loquit de adepto poſſeſsio-
nẽ, de hoc etiã no. j. de prębẽ. de multa. [Alia] hoc licet, quan
do appellat a ſnĩa. C. de tẽp. ap. per hãc, ante ſnĩam autẽ nõ. [ex
plicare] inter iſtũ tex. & hunc ſequentẽ §. nos ergo, deficit to-
tus iſte ſequẽs, ſm ꝙ ꝯpertũ eſt in regiſtro, & incipit: Nec appel
latio, quã poſt ꝯfirmationem obiecerat, ꝯfirmationis factũ de-
buit impedire, qñ a minori parte ꝯ cõſtitutionẽ maioris & ſa-
nioris nulla rõnabili cauſa obiecta, vel oſtenſa interpoſita fue-
rat, qa & decanus appellans rõnabilem cãm ſuę appellationis
2 nec oppoſuit, nec oſtẽdit, nos ergo &c. † [Rationabilem] & idẽ
etiã, ſi rationabilẽ cãm appellationis expreſsiſſet. nam rõnabi-
lis cã appellationis emiſſę extra iudiciũ nõ caſſat, quod factum
eſt ante appellationem, nec impedit eius executionẽ, vel effe-
ctũ, ſicut hic erat, ꝙ ꝯfirmatio hęc, de qua hic loquitur, fuit fa-
cta ſine ſolẽni cauſæ cognitione, quod factũ tenet. ſ. c. ea. proxi.
licet melius eſſet ſi eſſet factũ cũ cauſę cognitione. Secus autẽ
eſt in appellatione emiſſa in iudicio, qa illa ſuſpendit ſnĩam, &
effectũ eius. ff. ad Turpil. l. j. in fi. & ſ. de off. dele. c. paſtoralis. §.
pręterea. Itẽ ſecus in his, q̃ fiunt poſt appellationẽ, qa illa bene
impediunt p appellationem etiã extra iudiciũ emiſſam. ſ. c. ad
audientiã, niſi ſint talia, quę ſequunt ex his, quę pręcedunt ap-
pellatio-

pellationẽ, ſicut eſt hic. Nã ſicut appellatio nõ impedit præce-
dentia, ſic nec ex eis ſequẽtia. vnde ex quo ꝯfirmatio præceſsit
appellationẽ, appellatio nõ dẽt impedire effectũ ꝯfirmationis.
3 † Et intelligo vera, niſi infamia eſſet, q̃a tũc bene impediret ef-
fectus ꝯfirmationis. j. de accu. accedẽs, & no. ſ. de cauſa poſ. &
ꝓprie. cũ olim. Alij dicũt, vt no. in gl. quæ incipit, q̃a appellatio.
fatemur tñ, ꝙ talis appellatio negotiũ huius ꝯfirmationis trãſ-
fert ad ſuperiorẽ. alij dicunt, & nõ improbabiliter, ꝙ ꝯfirma-
tione facta etiã in forma iudicij non valet appellatio, nec eſt ei
deferendũ, niſi aſsignet iuſtã cãm appellationis, arg. opti. hic, &
melius in additione hic poſita, quã extraximus de regiſtro, &
ar. j. de his, quæ fiũt a ma. pat. ca. c. j. Si autẽ rõnabilem cãm ſu-
bijciat, ſuſpendet effectũ ꝯfirmationis pcedentis, & p ꝯñs nullũ
ſortiet effectũ, vt hic colligit, arg a ꝯtrio ſenſu. Si autẽ appellet a
ꝯfirmatione extra iudiciũ iam facta, nullo mõ ſuſpendit cõfir-
matio, nec effectus eius: quod ex eo ꝓbatur, q̃a nõ dr confirma-
tionẽ nõ tenere, vt plenius in gl. no. q̃ incipit, quod eſt &c. ver.
talis. veruntamẽ appellatio valet etiã extra iudiciũ facta, & etiam
in pced. grauamine ad hoc, ꝙ negotiũ transferat ad ſuperiorẽ
hoc mõ, ꝙ nullus iudex ordinarius potent ſe intromittere de
negotio, ſup quo appellatũ eſt, niſi iudex appellationis, niſi re-
nunciet appellationi tacitè, vel expreſsè, ſ. de elec. ſtatuimus.
appellatio. n. extra iudiciũ ꝓpriè fit a grauamine futuro, ſ. e. cõ-
ſuluit. j. & 2. j. e. ad audientiã, ſ. e. proxi. j. e. bonæ me. In his .n.
omnibus tñ a futuro, vel inſtãti grauamine appellat, & nõ a p-
terito. Secus autẽ eſt in iudicijs, vbi nõ appellat, niſi a præteri-
to grauamine, j. eo. vt debitus. appellatio aũt, de qua loquitur
hic, q̃ fuit facta cõfirmatione facta in forma iudicij, ſicut in lite-
ra apparet, ideo nõ fuit admiſſa, q̃a nulla iuſta cauſa fuit admix-
4 ta appellationi. †[Cõfirmationis effectũ] q̃a appellatio nõ fuit
iuſta, & ideo nõ retardaret cõfirmationis effectus. Si autẽ eſſet
iuſta, bene retardaret, & ſi pcederet vltra, reuocaretur hoc ip-
ſo, quod factũ eſt, poſtq̃ tranſlatũ eſſet negotiũ ad ſuperiorem p
appellationẽ, j. e. vt noſtrũ, & de accu. accedẽs, ſ. e. bonæ me. Si
autẽ poſſeſsionẽ haberet ante appel. pp appellationẽ nõ omit-
teret cõmodo poſſeſsionis vti, licet ſi poſt ꝓbaret cãm appella-
tionis, fructus reſtitueret, C. de rei ven. ſi fun. C. credi. ven. pig.
5 imp. nõ poſ. l. j. † Item credimus, ꝙ nõ eſſet audiendus appel. ſi
appellaret tñ, ne inueſtiretur, quia cõfirmatio non ſuſpẽditur
p appellationẽ, ergo in omnibus dẽt ſuũ effectũ conſequi: ſed
appellandũ eſt a grauamine, quod fit in cõfirmatione, vel po-
tius ab ipſa cõfirmatione, quæ poſtq̃ eſt ſic appellatione ſuſpen
ſa. ff. ad Turpil. l. j. in fi. & p cõſequens omnia alia ſuſpẽderent.
& ſic intelligitur j. e. ad noſtram, & repete quæ no. ſ. de cã poſ.
cũ olim. plus placet, quod dr in gl. quæ incipit, & idem eſt. [Effe-
ctũ] qui eſt adminiſtratio, dic, vt diximus ſ. de cã poſ. cũ olim.
talis eſt qõ. vacante præbenda in eccleſia Pariſien. intellexit ca
pitulũ, ꝙ epiſcopus volebat eam cõferre A. Pariſien. tunc capi
tulũ comparuit coram epõ dicens, iſte, quem vultis facere ca-
nonicũ Pariſien. eſt illegitimus, & homicida, & hoc volumus ĩ
continenti probare coram vobis. vnde ſupplicamus, ꝙ talẽ ho-
minẽ non aggregetis noſtro collegio, & ſi cõtra feceritis, appel
lamus. epiſcopus tamẽ nihilominus dedit ei præbendam, & ſtal
lũ in choro, & locũ in capitulo in ſignũ poſſeſsionis. quærit, an
teneat talis prouiſio, & an canonici, & alij debeant eum habere
pro canonico, & ſibi de iuribus canonicalibus reſpondere? So.
ſi appellatio eſt interpoſita ex prædictis cauſis, vel alijs legiti-
mis, dũmodo obtulerit ſe eas probaturũ, & etiam ſi ita veræ cõ
periuntur, ꝓuiſio poſt facta nõ valet. imò plus vr, ꝙ idem eſt, ẽt
ſi coram epo non obtulerit ſe probaturũ, nam ex quo hoc eſt, ñ
obſtãte tali ꝓuiſione, quæ nulla eſt ipſo iure, tenet prouiſio fa-
cta ab alijs, ad quos deuoluitur poteſtas eligendi, vt habes expſ
sè ſ. de elec. bonæ memoriæ Mag. & c. auditis, & in iſto caſu ma
lè fecit epũs, ſi faciat ſibi reſpõderi de iuribus canonicalibus, &
impediẽdus eſt effectus talis ꝓuiſionis, & cõfirmationis, cum
nulla ſit ꝓuiſio facta ab eo. & ſi cũ ſuperiore agatur, ꝙ faciat ei
reſpõdere ſicut canonico, & excipiatur cõtra eũ, cũ non teneat
prouiſio de eo facta poſt talem appellationẽ, probata appella-
tione in veritate cauſarũ abſoluerentur rei, cũ per hoc proui-
ſio facta appareat eſſe nulla. illud autẽ non ſufficeret ad abſolu-
tionẽ eorũ, ſi probaretur, ꝙ agit cauſa ſuper ſtatu eius aliqñ, an
ſit illegitimus, vel homicida, vel an prouiſio eius teneat, vl nõ,
imò hoc nõ obſtante, niſi opponant & probent, ſicut ſupra di-
ximus, cõdemnabuntur ad reſpondendũ ſibi ſicut canonico, cũ
interim habendus ſit pro canonico, quia prouiſio habet vim nõ
tantũ electionis, ſed etiam cõfirmationis, & cõfirmatio, quam
diu toleratur, etiam lite penden. obediendũ eſt ei. 8. qõ. 4. nõne.
ſupra de elec. tranſmiſſa, & in pen. nihil innouandũ eſt. 11. qõ. 1.
quia res. nec ob. ff. de excep. l. fundũ. & l. fundi, quia ſicut ibi di-
cit, idem nõ admittitur ad vindicandũ fundũ, & ſeruitutem po
tendã eidem fundo. Ita hic ñ debet iſte canonicus, dũ impugna
tur ſtatus eius, admitti ad petendũ, ꝙ ſibi ſicut canonico reſpõ

deatur. Reſpõdeo, ꝙ ibi loquitur, quando idẽ agebat ad vtrun-
que. hic autẽ iſte canonicus nõ petit canonicatũ, quia p prouí-
ſionem epi eũ hẽt: ſed agitur de hoc ꝯ eũ, & dr nõ valere, & tũc
nõ prohibet agere, vt ſibi reſpõdeant tanquam canonico. fate-
mur tamẽ, ꝙ illi qui debẽt ei reſpõdere de iurib. canonicalibus,
bene faciũt, ſi ſciunt veras cauſas appellationũ, ſi ei nõ reſpon-
deãt, arg. j. eo. dilectus, niſi cogant, vt no. infra de ſent. excõ. in-
quiſitionis. Si autẽ nulla appellatio, ſed ꝯdictio præceſſerit pro
uiſionẽ, vel etiã ſi pceſsit appellatio ſine cauſa, licet cauſa ſub-
eſſet, vel etiã cũ cauſa, ſed nõ erat vera cauſa appellationis, tũc
epũs pp talẽ ꝯdictionẽ, vel appellationẽ non debet dimittere, qn
ꝓuideat, & ſibi faciat tanquã canonico reſpõderi, & nõ impe-
dietur effectus ſuæ cõfirmationis, vt hic, imo plus eſt, q̃a ſi poſt
talẽ ꝓuiſionem fiet electio ab his, ad quos ex hac cauſa deuol-
uitur poteſtas eligendi, nõ valet hæc ſecũda electio pp hanc ſo-
lã cãm, quia eſt facta poſt aliã, quæ erat aliqua, licet primam ele
ctionẽ caſſari cõtingat pp aliquã cãm, vt expreſsè habet ſ. de
elec. cõſiderauimus, vbi no. Sed ꝯ, j. eo. vt noſtrã. ſo. ibi, & ſupra
de cã poſſeſſ. & ꝓpriet. cũ olim. Hoc tñ bene fatemur, ꝙ ſi epiſ-
copus p ſtallũ chori, & locũ capituli, vel alio legitimo mõ de-
dit ei poſſeſsionẽ canonicatus, ꝙ defendendus eſt in poſſeſsio-
ne ſua quouſq; cõſtat de ſua appellatione & de veritate cauſa-
rũ, infra de inſti. cũ veniſſent. ſed poſtquã cõſtiterit de eis, coge-
tur oĩa reſtituere, quæ pcepit, infra eo. bo. memo. q̃a tũc primò
incipit cõſtare, ꝙ poſſeſsio ſ. data fuit iniuſta. tñ hic no. ꝙ poſt-
quã ſuperior incipit cognoſcere de appellatione, epũs, vel alius
nõ põt dare dictæ pbendæ poſſeſsionẽ, nec tenet datio, nec de-
fendẽdus eſt in tali poſſeſsione, licet, ſi data eſſet poſſeſsio poſt
appellationẽ anteq̃ ſuperior inciperet cognoſcere, defenden-
dus eſſet in poſſeſsione: ſed poſtq̃ ſuperior incepit cognoſcere,
nõ hẽt ſe intromittere inferior, q̃a iam ad ſuperiorem vr nego-
tiũ reuocatũ, & quia plus valet reuocatio, q̃ appellatio, j. eo. vt
noſtrũ. Item dicimus, ꝙ a principio, quãdo iſte epũs volebat poſ
ſeſsionẽ dare canonico, ſi appellaſſet capitulũ, ſed epũs nihilo-
minus dediſſet, tamẽ tuẽdus eſt in poſſeſsione, quouſq; cõſtat
de prima appellatione, & veritate cauſarũ, q̃a hæc appellatio eſt
extra iudiciũ: ſecus autẽ, ſi in forma iudicii procederetur. {In
modũ} ſed quare nõ potius admittitur ad excipiendũ, q̃ ad ac
cuſandũ, vel ad denunciandũ, ſupra de iureiur. quemadmodũ.
ff. de ſuperfi. l. j. dicũt quidã hoc cõtingere pp præſumptionem
malitiæ, q̃ erat ex parte decani, arg. ſupra de reſti. ſpo. litteras, &
q̃a odioſæ ſunt accuſationes, & cũ maiori difficultate pſequun
tur accuſationes, q̃a onerant ĩ talione. 2. q. 8. §. vl. & q. 3. c. j. & 2.
6 † Itẽ facilius repellitur a denũciãdo, vt ſi nõ admonuit, & ſi nõ
ex charitate pcedit. 2. q. 1. ſi peccauerit, & q. 7. accuſato. tu dic,
ꝙ cũ exceptio nõ ſit aliud, q̃ actionis, vel intẽtionis excluſio. ff.
de exce. l. j. & 2. & hoc cũ iam p cõfirmationẽ cõſecutus ſit ſuã
intentionẽ, nõ eſt ꝯ ꝙ det exceptio, arg. opti. j. eo. paſtoralis. §.
vlti. q̃ nõ datur, niſi circa accuſationẽ, vel intentionẽ. ff. de ex-
cu. l. j. ſed nec appellationẽ pſequendo põt aliã pſequi cauſam,
niſi quæ expreſſa eſt, & licet cõfiteamur ſniam confirmationis
diffinitiuã, & ideo vr, ꝙ poſſet pſequi nõ ſolũ cauſas expreſſas,
ſed alias. C. de tẽpo. ap. p hanc. Illud tñ intelligimus habere lo-
cũ, vbi ordine iudiciario ſeruato ſuper cõfirmatione pnuncia-
uit. ſed ſi ſummatim cognoſceret, nec tunc põt dici diffinitiua
ſnĩa, ſed præceptũ, vel factũ. & in hoc caſu neceſſe eſt cauſam ex
primere. j. e. vt debitus. Sed dices, cũ nondũ lata ſit ſnĩa ſup ap-
pellatione, & adhuc ſit in petẽdo cõfirmationẽ, quare nõ inte-
rim admittitur excipiẽdo cõtra eũ? Reſpõ. ꝙ excipiẽdo nõ ad-
mittitur, q̃a ſi vellet omittere appellationẽ, ſtatim tranſiret præ
ceptũ, vel factũ cõfirmationis in rẽ iud. Si autẽ vtrunq; pſequi
vellet, nõ poſſet, cũ ſe nõ patiant, quia fieret præiudiciũ confir-
mato, q dicit ſuã cõfirmationẽ tenere, & ideo nõ haberet locũ
exceptio. vel dic, ꝙ notoriũ iuris erat, ꝙ appellatio ex prædicta
cauſa emiſſa nõ tenebat. vnde nõ põt dici, ꝙ in pendẽn eſſet eã
appellationis. vel dic, ꝙ cõfirmatio extra iudiciũ facta prætex-
tu alicuius appellationis ſequẽtis nõ ſuſpendit, vt not. in gl. idẽ
7 eſt. †[In modũ] no. poſt cõfirmationẽ nõ ſunt alij modi agẽdi,
niſi accuſando, vel denõciando, nec eſt modus pp difficultates
accuſationis quas habes 2. q. 8. p totũ, & qõ. 7. ſi quis quæren-
dũ, & quæ in multis alijs iuribus inueniunt. & pp modicas pœ-
nas denunciationis, vt no. j. de deſpõ. impu. ad diſſoluendũ. gra
uius. n. eſſet ei, ſi pcederetur ꝯ electũ, & cõfirmatũ ſecundũ om
nes, quos no. ſ. de elec. dudũ. & hoc eſt verũ, q̃a nõ põt agi niſi
his duobus modis, niſi aliquid reſtaret agendũ, puta cõſecratio,
vel ordinatio. tũc. n. bene ageret excipiẽdo. j. de accu. ſup his. ſ.
de elec. cũ dilectu. Sed nõ vr, ꝙ etiã tunc nõ debeat impediri ef-
fectus cõfirmationis, ſ. ꝙ nõ habeat pacificã poſſeſsionem: ſed
ſi talis eſſet pſona cõfirmata, quæ cõſecrationẽ, vel ordinatio-
nẽ requireret, & ipſe interim anteq̃ poſſeſsionẽ haberet, conſe
crationẽ, vel ordinẽ peteret, bene admitteretur excipiens cõtra
eũ, & hoc ea rõne eſt, q̃a exceptio admittitur nõ ſolũ ꝯ confir-
matio-

mationē,ſed etiā ꝯ cōſecrationē.23.di.illud.j. de accu.ſup his.
Itē quia vr̄ renunciare beneficio,quod hēt,ne quis interim poſ
ſit eū accuſare,petēdo ordines, vel conſecrationē. Itē ꝙ durior
eſſet aduerſarius poſt cōſecrationē,ꝗ̄ ante.vel ordinationem ꝗ̄
ante,ꝗa difficilius deponitur iam ꝑmotus,ꝗ̄ promouēdus,vt ſu
pra de renun.niſi cū pridem.§.pſona.ī.de temp.ordin.ex teno-
re.ſed ſi nō petente electo ordines, vel cōſecrationem, ſed ſic
vult manere, quouſq; pacificā poſſeſsionē naneiſcatur,non vr̄
aliquis excipiēs,vel accuſans ꝯ eū admittendus,vt hic.Et ſi obij
ceretur,ꝙ dēt petere ordinationē,vel cōſecrationē, vt ī.de ele.
cū in cunctis,& de tranſ.epiſ.c.2.§.ſed neque,& ideo ꝯ eū exci-
1 pi poſsit ac ſi peteret.† Reſpondeo,nō eſt veiſi, ꝙ cogatur, vel
teneatur petere cōfirmationē, vel ordines,niſi primo adeptus
fuerit poſseſsionē pacificam,ar.92.diſt.de epīs autē,& c.ſequē.
alij tamē dicūt ꝯriū,ſ.ex quo cōfirmatus eſt, tenet̄ petere ordi-
nes, & cōſecrationē,& videntur iuſta rōne moueri, quia eū epi
ſcopatus nō ꝑꝑ tēporalia,ſed ꝑꝑ Deū & curam animarū ſit re-
cipiendus,vt in primitiua eccleſia faciebant, qū nihil habebāt.
12.q.1.c.2.& c.futuram,& c.vendētes.8.qō.1.ſciendū,& c.ſeq.
ergo ꝑꝑ vſurpationem temporaliū nō dēt dimittere, quin or-
dines,& conſecrationē recipiat,& p cōſequēs ꝯ eos poterit ex-
cipi.nec obſt.iſta decre.vbi nullos ordines petebat, nec ratio-
ne dignitatis petere tenebat̄.vel dic,ꝙ hi prohibentur,& etiam
directo accuſando procedere ꝯ hunc electū,vel confirmatum,
quia ipſi ſoli erant,q impediebant,quominus adipiſceret̄ poſ-
ſeſsionem pacificā. & ideo etiam ſi ordines peterer, nec exci-
piendo,nec accuſando admitterentur,vt hic:ſed ſi alius impedi
ret eius pacificam poſſeſsionem,tunc bene admitterentur con
tra confirmationē,etiam ſi non haberet pacificam poſſeſsionē
excipiendo,ſi adhuc reſtaret vel conſecratio, vel ordinum ſu-
ſceptio,etiam forte directa accuſatio,quia non eſt hic expolia-
tus,licet non ſit admiſſus,vt no.ī.de cauſa poſ. cum olim,tamē
quidam in hoc vltimo caſu contradicunt.

SVMMARIVM.

Appellatio an dicatur iuſta, eo ipſo quòd locus non eſt tutus.

CAP. XLVII.

EX parte. [Vel tui] ideo dicit,tui,ꝗa ſi poteſt ſuos
procuratores mittere, tenetur. [niſi iudi
ces] hic videtur, ꝙ iuſta ſit appellatio eoipſo, quòd lo-
cus non tutus aſsignatur, & ſi non petit locum ſecurum, ſed iu
dex eum ſibi offerre debet.

SVMMARIVM.

Appellare iuſta cauſa aſſignata, niſi eam ſe offerat probaturū, non ſufficit.

CAP. XLVIII.

SIgnificauit. [Sigillū] per hoc ſigillū, quod citatio
nibus tm̄ deputatū eſt,nō pōt quis cō
ſtitui procurator: ſecus, ſi adeſſet alterius ſigillū, & notū.
C.de teſta.ſi vnus,& maximè ſi ſigillās aliud ſigillū non hēret.
[carū] ī. de reſcr.ex parte olim,& ī.de ꝓba.licet.ff.de cō.& de-
mō.falſa.[appellatū]& ēt ſubſit veritas allegatarū cauſarū,vr̄ al
terius ipſarum. nam alias appellare cauſa aſsignata, niſi eam ſe
offerat probaturum,non ſufficit.j.eo.interpoſita,& dic, vt ibi.

CAP. XLIX.

Significantibus. Hæc decre. poſita eſt ſupra de li-
belli oblatio.c.2.

SVMMARIVM.

1 *Terminus, qui præfigitur appellantibus, triplex eſt.*

CAP. L.

EX inſinuatione. [Iudex] ſ. corā quo cau-
ſa agebat̄. [Aduocatus]
nō dr̄,ꝙ hæc ſit appellationis cā ſufficiēs,imò ꝯ hēs
1 ī. de of.iud.c.j.[legitimas] 2.q.6.anteriorū.†[Legi
timas] triplex eſt terminus, q ꝑfigit̄ appellantib. Primus ad iter
arripiendū.ī.c.peruenit.Secūdus ad repræſentandū ſe Papæ.ī.
c.pſonas,ſignificauit. Tertius eſt ad terminandū cām appel.ī.c.
cū ſit Roma.& hic terminus tm̄ a lege, & nō ab homine præfi-
gitur,vt hic. Terminus autē,de quo hic dr̄,ſ.ꝙ redeat a pſecutio
ne,nō a lege imponitur, nec ab homine imponi pōt. [Ad termi
nū].i.quouſq; vnus mēſis tm̄ ſupereſſet de anno, quia præfiatio
termini etiā a iudice facta non valebit ſuper executione ſentē
tiæ.[expectato] & malè,vt no.ī.c.ſæpe.[mandamus]videtur,ꝙ
nō deberet alijs cām cōmittere iudex, ſed coram primis iudici-
bus debebat partes remittere.j.e.vt debitus.reſpon.hoc eſſe de
ſpeciali gratia,vel dic hoc eſſe de iure mero,quādo literæ impe
trantur ante tēpus appellationis præfixū,quod etiam eſt noto-
riū ex actis,quæ inſpicere,& eis procedere pōt iudex appellatio
nis etiam parte abſente.

SVMMARIVM.

1 *Admittitur generalis appellatio.*

2 *Quamuis eccleſia ſit alicuius monaſte ij, datur tamen epiſcopo cathedrati-
cum, & etiam alij cenſus.*

3 *Veriſimilis cauſa quæ dicatur, & quæ probabilis.*

4 *An ſit idem ex iuſta cauſa appellare, & ex veriſimili.*

CAP. LI.

1 BOne me. [Quis.] No.†generalē appellationē
admitti.ar.ꝯ.ī.e.c.2.& ca.conſuluit.
Sed licet hic eſſet vaga quo ad moleſtatores,erat ta-
mē determinata quo ad eccleſiā,de qua agebatur,&
ibi de hoc no [eiecerūt] vnde petebant reduci in eū ſtatum in
quo fuerunt tēpore appellationis emiſſæ,& fructus medij tem-
poris ſibi reſtitui,nō habito reſpectu moleſtatoris, vel moleſta
tionis. Nā & moleſtare eū dr̄,& ꝯ eius appellationē facere non
tantū qui expoliauit,ſed ēt ſi ꝯ eius voluntatem eam tenet: nec
eſt hoc ꝯ id,quod no.j.de his,ꝗ̄ fi. a ma.par.ca.c.j.ꝙ appellās ex-
tra iudiciū nō tm̄ dēt probare cām app.iuſtā,ſed etiā veram, ꝗa
& hic nō fuit reſtitutus,niſi ad ea, ꝗ̄ ꝓbauit ſe poſſediſſe tēpore
emiſſæ appellationis. ꝓbauit ergo verā cām appellationis, ſ. ſe
poſſediſſe,& poſtea ea, ꝗ̄ poſsidebat tēpore appellationis,ad ar-
chidiaco.ꝑueniſſe, & per eō moleſtatū fuiſſe, & cā appellatio-
nis nulla erat alia hic,niſi nō moleſtes me ſuꝑ cuſtodia eccleſię,
nec debes me moleſtare, ꝗa ego ſum in poſſeſsione eius pacifi-
ca,& paratus ſum ſtare iuri. Et hoc magis approbo, ꝗ̄ quod dici
tur in gl.ꝓbabilē. [archi.] ad quē deuenit iſta eccleſia, vel dicti
laici nomine dicti archi.eū eiecerūt. [tm̄ datur]hic procurator
nō bene reſpondit,ꝗa eius reſpōſio fit de ꝓprietate,quæ licet ꝑ-
tineat ad Archidiac.nō tamē pōt impedire, quin debeat reſti-
tui poſſeſsio in eo ſtatu,in quo fuit tꝑe appellationis emiſſę,qđ
Abbas ſancti Aug.petebat.[de iure cōmuni]63.diſtin.ſi imple.
2 †{Vſi fuerūt} licet diceret ſe vſum fuiſſe, nō tamē probauit.
ſed ſi ꝓbaſſet ſe vſum,nō tn̄ probabat ſe poſſediſſe tēpore,quo
Abbas primò intrauit. Nā tunc forte licuiſſet Archi. vim vi re-
pellere.ī.de reſti.ſpol.olim.C. vnde vi.l.j. & nō obſtat appella-
tio.{poſſedit} licet Arch.hæc peeperit,nō ſequitur ꝑꝑ hoc,ꝙ
eccleſia fuerit ſua,vel ꝙ eius noīe poſſideatur. Nā licet eccleſia
ſit alicuius monaſterij, tn̄ dat̄ cathedraticū epō,& ēt alij cēſus.
j.de dona.paſtoralis. {veriſimilib.} vide,ꝗ̄ no. ī.de ma.& obe.
3 dilecti,& ī.eo.ti.cōſtituris.†{Veriſimilibus} ꝓbabilē cauſam
dicimus iuſtitia.veriſimilē dicimus,quæ a iure approbatur, & ꝗ̄
de iure obtinet. vnde & veriſimile eſt, ꝙ ſi fecit quis, quod ius
alijs facere præcipit,quod bene fecit.verbi gratia, hic appella-
uit Abbas,ne quis eū moleſtaret ſuꝑ poſſeſsione eccleſiæ eiuſ-
dē,ꝗ̄ de ſuo patronatu erat,cā ꝓbabili aſsignata,hac.ſ.cū ego ſū
in poſſeſsione cuſtodiēdi eccleſias meas, quæ eſt bene veriſimi
lis,ideſt de iure approbata. veriſimile & probabile eſt, quod ex
quo monaſterij eſt eccleſia, ꝙ habeat ibi cuſtodiā tꝑaliū, ſicut
eis rō eorū reddi dēt.16.q.2.c.2.j.de cap.mo.c.j.& j.de priui.cū
& plantare.§.in eccleſijs. bene facit ad hanc decre. infra eo. di-
lectis. Nec credimus, ꝙ ꝑ talē appellationē ille, q eſt in poſſeſ-
ſione,dēt retardari vti poſſeſsione ſua,arg.infra de iure pa.con
ſultatio.C.debi. vendi.pi.l.j.nec ꝯdicit hæc decr.ꝗa Arch.non
poſſidebat. vel ad minus incertū erat eū poſſidere,cū Abbas ne
garet,q de facto tunc poſſeſsioni incūbebat. C. quib.ad li.pro.
nō licet.l.vnde cū negaret,& appellaret ex ꝓbabili cauſa, ante-
ꝗ̄ ꝓbet aliquid, reducēdus eſt in ſtatu, quo erat tꝑe appellatio-
nis.nec eſt ꝯ in elect.vbi vr̄,ꝙ ſi appellaret̄ ea probabili & veriſi
mili cauſa,nō reducitur ad ſtatū tēporis appellationis, niſi & cā
probaret̄.ī.de ele.eū inter ea. Sed certe nō eſt ꝯ,quia nō eſt ve-
riſimile,nec in iure dr̄,ꝙ quis morbo caduco laboret.& not. ꝙ
iſte tenetur ꝓſequi appellationē hanc intra an. ex quo factū eſt
ꝯtra appellationē.ī.eo.cōſtitutus,vbi de hoc. Sed ꝗ̄res, ſi quis
appellaret,ne vēdas talē rem, quæ ſua eſt, & cauſa iſta ꝓbabilis
eſt. ergo ſi vendat,ante oīa reſcindēda eſt vēditio, vt reducatur
in ſtatu appellationis emiſſæ,qđ falſum eſt.C.de rei ven. ſi fun-
dus. ſed reſpō.ꝗa nō eſt veriſimilis hæc cā,i,a iure probata,ſicut
eſt illa,de qua loquitur in hac decre.& infra eo.dilectis.ibi.n.ꝯ
ſtabat rē nō eſſe appellantis, ſiue denūciantis, nec credendū e-
rat hoc pro ſe aſſerēti,ar.ff.de interro.ac.l. de ætate,§.j. hic.n.ꝯ
ſtabat eū eſſe patronū,nec pars Arch.hoc diffitebat̄,& ita veri-
ſimiliter erat,ꝙ haberet cuſtodiā. Sed dices,nōne ſine appella-
tione hoc idē cōſecutū fuiſſet monaſteriū per interdictū, vnde
vi.reſpōdeo ꝙ nō,ꝗa in interdicto oportuiſſet monaſteriū pro
baſſe poſſeſsionē,& ſpoliationē factā per eū,ꝯ quem egit.ī. de
reſti.ſpol.cū ad ſedē.ſed hic,ſ. qn̄ petit reduci in ſtatū priſtinū,
in quo erat tꝑe appellationis,ſufficit ei ꝓbare tantūmodo,ꝙ tē
pore appel. rē detinebat, etiā ſi nihil de expoliatione ꝓbet. nec
impedit reſtōnem expoliatio a quocūq; facta, nec ēi nocet, ad
quemcūq; poſſeſsio peruenerit, ſm ꝙ hic ſatis expreſſe patet.
Sed oppones,nōne idē dicendū eſſet, & ſi nō ex veriſimili cau-
ſa appellaret, ſed ex cā iuſta.verbi gratia, ſi diceret monaſteriō,
cū igitur ego ſim in poſſeſsione cuſtodię huius eccleſiæ, appel-
lo,ne quis moleſtet.nā hæc cauſa appellationis, vbi nō fit men-
tio ꝙ eccleſia ſit de patronatu monaſterij, & ſi iuſtā cām hēat,
tū non eſt veriſimilis, ꝗa potius deberet rōne cuſtodię ad Ar-
chi.

4 chi.ptinere.63.di.ſi in plebibus.j.de inſtitu.cũ veniſſent. † Re-
ſpõdeo nõ eſſe idẽ vbi appellatur ex veriſimili cauſa & iuſta,&
vbi ex iuſta tñ,quia qñ quis petit reduci in ſtatũ, in quo erat tẽ
pore iuſtæ appellationis,ſed nõ veriſimilis,ſi illã rem tenet ille
ad quẽ ius illud pertinet de iure cõmuni,per hãc petitionẽ quã
tũcunq; probet,ꝙ tẽpore app.detinebat , niſi iuſtam poſſeſſio-
nẽ probet,nõ auferet ab eo,q poſſidet ius,quod ad cũ de iure ꝑ
tinet,vt reſtituatur priori.& eſt rõ,quia cũ petit appellans ſe re
duci in ſtatum,in quo erat tẽpore appellationis,nõ eſt hoc poſ
ſeſſoriũ iudiciũ,in quo nihil aliud inquiratur niſi de poſſeſſio-
ne.immo & inquiretur de proprietate iuris,ſ ad quem ſpectat
de iure. vnde debent admitti probationes huiuſmodi poſſidẽ-
tis mõ,ſiue ſint de iure,vt in Archidiaco.ad quẽ pertinet de iu-
re cuſtodia eccleſiarũ.ſiue de facto, vt ſi vellet probare ſpecialẽ
cõceſſionem ſuper cuſtodia eccleſiæ,de qua agitur,ideoq; & ſi
ille,qui nunc poſſidet,nec de iure, nec de facto probauerit, ꝙ
cuſtodia ad eũ pertineat,obtinebit.nam cũ de poſſeſſione & ꝓ-
prietate liceat quæri,& quæſitũ ſit,præfertur ꝓbatio ſuper pro-
prietate.ſ.de cauſa poſ.cũ eccleſia Vulterana. Alij dicunt, ꝙ li
cet verũ ſit, ꝙ nõ fiat reſtitutio illius articuli, q ad nunc poſſi-
dentẽ de iure cõmuni pertinet,tamẽ ſi de facto per teſtes pro-
bare velit vel conſuetudinẽ , vel ſpãlem conceſſionem , in hoc
caſu non ſunt probationes eius recipiendæ, ſed eſt reſtitutio fa
cienda.rõ diuerſitatis eſt,quia ibi eſt notoriũ iuris, hic nõ . Et
no.diligenter,quod dixi,ꝙ per hunc modũ agendi non fit re-
ſtitutio,ſed ſi ageretur interdicto fieret reſtitutio,quia ibi de ſo
la poſſeſſione loquitur:ſi vero alius teneret, ad quem illud ius
de iure non ſpectat,bene cogeretur reſtituere priori poſſeſſo-
ri ꝓp vim appellationis,quæ iubet omnia in priorem ſtatũ re-
poni,quod intelligendũ vr,vbi pro actore facit tñ poſſeſſio ha
bita ante appellationem,& ꝓ reo facit poſſeſſio mõ habita , &
ius cõmune . licet hæc ſint plurimũ vtilia & veritati & intelle-
ctui decre.cõſonent,tamẽ põt percipi intellectus huius decre.
vt ibi dicas, ꝙ hic archi.tenebatur reſtituere,quia ſcienter rece
pit rem a ſpoliatore,ſupra de teſt.ſpo.ſæpe. ſupra de iudi.quia.
vel quia mandauit fieri expoliationem,vel ratam habuit. ſupra
de reſti.ſpo.cũ ad ſedem.ff.de vi & vi ar.l.j.§.deiectũ.vel dic,ꝙ
ſicut lite pen.omnia,quæ dolo, vel alias male fiunt a partibus,
pertinent ad officium iudicis,vt ea corrigat.ff.de ædil.edi. ædi
les.§.ſciẽdũ.ff. de aqua plu.arc.l.inter officiũ.ff. de furt. l. a. &
de rei vendi.quod petitorio,ſic & ſi appellatione pen.aliqd do-
loſe agatur a partibus,ad officiũ iudicis pertinet, vt illud i pri-
ſtinũ ſtatũ reformet.nam appellatione pen.nihil innouandũ ẽ
ẽt a parte.j.co.cũ dilectus.& hac rõne ex officio hic Papa i pri
ſtinũ reformauit,quæ ꝑ archi.inuenit procurata fraudulẽter,li
cet pro his non competeret interdictũ:ſic ſentẽtiauit Papa aſſi
gnandos fructus ad conſeruandum pro eccleſia, non ad conſer
uandum in ſuos vſus,vt no.ſupra de elec. dudum Ro.

CAP. LII.

Dilecti. [In eos] & infra co.licet. [prouocatũ] quo ad hoc , vt contra eos procedi non poſſit . de hoc no.infra co.vt debitus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio tenet hodie, ſiue grauamen in iure ſit expreſſum, ſiue non, dum tamen ſit probabile.*
2 *In proſecutione appellationis tam excommunicatus, quam non excommunicatus eſt audiendus.*
3 *Non poteſt epiſcopus in rebus, quæ non ſunt ſuæ iuriſdictionis, dicere ius.*
4 *Non debet excommunicatus priuari bonis eccleſiæ.*

CAP. LIII.

Paſtoralis officij. [A iure] ideſt quæ nõ eſt a grauamine.j. c.vt debi
tus,vel cõminatione,vt j. co.cũ ceſſante . ſunt tamẽ
alij caſus expreſſi a iure.ſ.de reſt.ſpo.ex conqueſtio-
ne.ſ.co.c.ſignificãtibus.& c.poſtremo, & c.ex parte.ſ.eod.no-
uit,de of.dele.ſuper quæſtionũ,in fi.c.cũ olim.ſ.de teſti.ſignifi
cauerũt.[Grauatus] non in hoc tñ,ꝙ appellationẽ iuſtam non
admiſit,ſed qa poſt appellationem ſiue repudiatã, ſiue receptã
aliquid fecit ꝯ appellantẽ.[emendari] etiã ſi iudex nõ admittat
vel deferat appellationi, quia hoc obeſſe non debet. a. q.6.ap-
1 pellatione.† [Emendari] ꝑ iudicẽ appellationis, quãdo appel-
latũ eſt a diffinitiua ſententia,& non grauamine.& ſic hæc de-
cre.innuit differẽtiam inter fruſtratoriã appellationem cui nũ-
quã eſt deferendũ,& appellationem, quæ eſt a iure conceſſa, &
huic ſemp eſt deferendũ, & appellationem mediam,quæ eſt,qñ
quis grauatur, ſed tamẽ non eſt a iure expreſſo conceſſa , vt quã-
do dilationes dãtur,ſed vel breues,vel non tot, quot ſufficiant,
& in hoc caſu nõ defertur appellationi,quãdiu eſt in literis, ap-
pellatione remota. Sed tamẽ, quãdo appellabitur a diffinitiua
ſentẽtia,iudex appellationis reuocabit hæc grauamina. C.de iu
re iur.generaliter.& no.ſ.quod met.cã.ca.ij. & hoc dicit finis
huius reſpõſi.ſed hodie remota eſt hæc decre.j.co.vt debitus.

vbi dicitur,ꝙ ab omni grauamine licet appellare ẽt non expreſſo
in iure. [in eo] puta , qa iuſta de cauſa appellauit.[Denunciare
põt] hoc põt facere ordinarius appellatus, etia qui non excom
municauit,ad cuius officiũ pertinet facere euitari excõmuni-
catos,ſi ſunt excõmunicati ante appellationẽ.11.q.3. cum. ſed
delegatus, cũ expirauit ꝑ appellationẽ eius iuriſdictio , hoc fa-
cere non põt,vel dẽt.ſ.de of.dele.paſtoralis.§.præterea.itẽ non
vr,ꝙ ille,ꝓ quo fuit excõmunicatus,ſit audiendus appellans, ſi
iudex appellatus mandet eundem excõmunicatũ non denun-
ciandũ,quãuis male faciat,qa nõ intereſt eius, pro quo excõmu
nicatus eſt,ꝙ denũcietur,cũ certũ ſit, ꝙ hic excõmunicatus nõ
eſt cogendus pen.appel.nec etiã cõſulendus, vt ſoluat,niſi debi
2 tũ recognoſceret,arg.2.q.6.nõ ſolent.† Itẽ ita audiendus eſt ex
cõmunicatus in ꝓſecutione appellationis, ſicut nõ excõmuni-
catus.ſ.de excep. ſignificauerũt. Itẽ denunciatio nil facit ad rẽ,
cũ ꝑ ipſam excõmunicatus amplius nõ ligetur, vt ſequitur.appa
ret ergo, ꝙ nullo mõ ſua intereſt. Si autẽ præcipietur ꝑ iudicẽ , q
excõmunicauit,iudici ordinario,vel cuicũq; alij prælato,ꝙ de-
nunciaret eũ qui ab eo appellauit excõmunicatũ, non debet ei
obtemperare. & ſi ob hoc feratur in eũ aliqua ſnia, non tenet,
quia eſt a nõ ſuo iudice lata: ſed ſecurius eſt ei appellare, nõ ꝙ
per appellationẽ ſuã reuocet iuriſdictionem iudicis in cauſa ſi
bi cõmiſſa,ſed ne ꝯ eũ procedat. Sed quid ſi pro manifeſta of-
fenſa dr excõmunicatus, & iudex appellationis mãdat ne denũ
cietur,nunquid tunc tenebit appellatio aduerſarij appellãtis, ne
prohibeatur denunciare? arg.ꝙ ſic,qa appellatio nõ tenet, ſupra
co.cũ ſit,& c. ꝓpoſuit. Itẽ quia penden.quæſtione de iuriſdõne
ſcilicet qa dr nõ tenere appellatio , de principali quæſtione nõ
dẽt ſe intromittere iudex appel. niſi inquantũ pararetur ſibi im-
pedimentũ,ſi poſtea cõſtaret ſuã iuriſdictionẽ, vt ſi ſuperior ꝓ-
3 cederet in cognitionẽ eiuſdẽ cauſæ. † [Subtrahuntur] idem cre-
dimus,ſi tñ ab officio ſuſpendãtur,quia vbicũq; officia & bene
ficia ſibi denegabũtur.7.q.1. ſi quis presbyter. 11. q.3 . ſi eps for
te.81.diſt. eos, ſi quis ſa.ſecus crederem, ſi eſſet ſuſpẽſus a bene
ficio,vel ingreſſu eccleſiæ alicuius ſpãliter. nam licet rõne per-
ſonæ poſſit vnus eps cõdemnare clericũ in beneficio quod eſt
ſuæ iuriſdõnis,tñ in alijs rebus,q̃ nõ ſunt ſuæ iuriſdõnis,non põt
dicere ius,ar.ff.de re iud.a diuo Pio.j.reſpõ. & melius ff. de bo.
auto.iud.poſ.cũ vnus.§.is,q & ff.de iud.l.ſi duob.iudicibus.niſi
ꝑ cõſequẽtiã, ſicut eſt in ſuſpenſo ab officio , cui fit præiudiciũ
in beneficio, quod annexũ eſt ei, vt dictũ eſt, ſed & tũc vt deno-
getur beneficiũ,neceſſariũ eſt præceptũ ſuperioris iudicis, vt no.
j.de cõceſ. præbẽ.vel eccl.nõ vac.c.cũ noſtris.[Subtrahuntur]
ſecus, ſi primo appellaſſet:nã tunc nõ credimus,ꝙ poſſet denũ-
ciari excõmunicatus,ar.j.de ſen. excõ.ꝑ tuas.nec etiã beneficia
ſibi ſubtrahi debẽt, cũ ipſe ſe nõ debeat gerere ꝓ excõmunica-
to , & miniſtri præbendarũ tanquã mercenarij & miniſtri poſ-
ſunt ei cõmunicare.11.q.3.qm̃.j.de ſent.excõ.inter. Alij tamẽ
aliter dicũt,quod eſt certũ, ꝙ poſt abſolutionẽ fructus medij tẽ
poris poterit repetere.2.q.5.ſup cauſam,& infra de cõceſ. præ-
ben.vel eccle.nõ vacan qa di.& hoc ſi fuerit iniuſte excõmuni-
4 catus,ſecus autẽ ſi iuſte, arg.C.de remiſ.cũ allegaris . † Sed di-
ces,& ſi ipſe nõ teneatur ſe gerere pro excõmunicato, alij tñ dẽnt
vitare eũ, quõ ergo habebit præbendã? reſpõdeo, dẽt vitari tan
quã excõmunicatus in cõmunione: ſed ſpoliari non dẽt his, in
quarũ poſſeſſione erat . vnde forte , ſi intereſſet diuinis officijs
in eccleſia,quã poſſidebat,cũ non debeat ſpoliari pen. appella.
eijci non debet , & alij canonici poſſunt ſine culpa ſecum cele-
brare.j. co. dilectis. tamen ſi ſpoliaretur prębenda , & alijs reb.
& peteret reſtitutionem,repelleretur.j.de ſen.excõ.per tuas.ho
die tamen non vitatur extra iudicium.j.de ſentẽ. excom. ſolet,

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio alicuius, ſi in principali ſuſpenditur, & in acceſſorio dicitur ſuſpenſa.*
2 *Nõ debet audiri epiſcopus appellans,ne abſoluatur excõmunicatus ab ipſo.*
3 *Licet extra iudicium denunciare & notificare crimina cuiuſcunque, dummodo poſſint probari, & vide in nume.4.*
5 *Renuncians appellationi videtur etiam renunciare grauamini.*
6 *Non auditur proponens diuerſa.*

CAP. LIIII.

1 Solicitudinem. † [Poſt appellationẽ] hoc
ipſo, ꝙ cõqueritur de epo
ex eo, ꝙ poſt appellationẽ legitimã excõmunicatio
nis ſniam ꝓmulgauit in eũ,oportet,ꝙ de appellatio
ne cognoſcat,& ita appellationi renũciet. & erat cauſa dubita-
tionis, qa cũ excõmunicatio ſit noua iniuria, videbatur , ꝙ apud
quẽlibet iudicẽ poſſet de ea deponi querela,appellatione ſalua
remanẽte,ar.ff.de excep.rei iudi.ſi ſi mater.§.co.ſed ſecus eſt,
quia & ſi ſit noua iniuria , tamẽ pendet ex priori, nec põt de ea
ſufficienter cognoſci,niſi cognoſcatur de appel. & petẽs hoc, no
ab archiepõ,ſed a Papa iuſte petere poterat abſolutionẽ ad cau
telã.j.de ſenten. excom.per tuas . Item iuſte petit ſententia ex-
commu-

cōmunicationis pronūciari nullā. ſ. de of. de leg. cū contingat,
& caſſa, quicquid factū eſt poſt appellationē. j. eo. cū cā. ab ar
chiep̄o etiā hoc pōt petere abſolutionē p ſimplicē querimo-
niā, & procedere ſm quod habes ſ. de of. ord. ad reprimendā, &
ſic renunciat appellationi, vt hic in ſi. loquitur. [de his]. ſ. de ex-
cōmunicatione. [de alijs] ſ. de excōmunicatione. [in quo caſu]
2 ſ. quādo proteſtatur, q appellationi, nō renūciat. † [Ad appella
tionis beneficiū] ſ. eo. qua fronte. § 1. ꝯ ſol. ſi appellat ep̄s, ne ab
ſoluatur excōmunicatus, volēs ſatisfacere, nō valet appellatio,
vt ibi: ſed ſi appellat ab archiep̄o, qa cognoſcit de iniuſta excōi
catione, ſiue de nullitate excōmunicationis, & appellatioc q̄
ex ſolios Papæ cognitione dependet, cū hic poſsit eū archiep̄s
ponire, ſi in aliquo inordinate procedat, vt infra de ſeo. eacō. ſa
cro, licite appellare pōt, vt hic. [olim] etiā ſine grauamine, ho-
die autē nō ſine grauamine. j. e. vt debitus: ſed hoc ipſo, q co-
gnoſcit ſi appellans vult appellationi renūciare, vt hic, in ſi. vel
dic idcirco admitti ad appellationē ab archiep̄o, qa nullā iuriſ-
3 dōnē habebat ſup excōicatū. † [Notoriū] nō p probationes rece-
ptas ab archiep̄o, cū de hoc quantū ad appellationē nō debeat
cognoſcere, vt in lra p̄cedenti, ſed qn de hoc ei liquere pōt ex-
tra iudiciū, cū certū ſit manifeſtū factū, & ſit certū illud iniquū. j.
c. proxi. in ſi. & tale, a quo hoc e appellare pōt, hoc licuit archie
piſcopo, etiā ſi nō eſſet notoriū q mandatū epi eſſet iniuſtū, dū
mō eſſet ita manifeſtū, q probari poſſet: iſte. n. archiep̄s non gere-
bat vicē iudicis, quia nō erat ad eū appellatū, ſed vicem denun-
ciatoris. ſ. de elec. venerabilem. & extra iudiciū bene licet cui-
que denūciare, & notificare crimina cuiuſcunq;, dūmodo poſ-
ſit approbare hic, cū potius eſt ei ad meritū, quam ad pœnam,
vt 5. q. 1. c. 5. & 2. ff. ad Sil. l. lege 1. reſpon. C. de epi. & cleri. nul-
li. § ſi. C. de iuretur. ſi verò. C. de famo. li. l. j. ff. de iureiu. l. cū q. j.
4 reſpon. † Et dicimus hanc denunciationem licitam, & nō tantū
coram iudice faciendam, ſed etiā alibi, dūmodo fiat ex iuſta cā
ſicut hic erat. ſ. ne excōmunicatus iniuſte vitetur, vel auxilium
amicorū perdat. ſed ſi quis ſine cā ad diffamationem tm̄ denun
ciaret crimina alicuius etiā vera, peccaret, & pena dignus eſſet.
C. de poſt. quiſquis. § 1. ſi autē nō eſt notoriū, neque probari po
teſt, tunc punitur, qui illū denunciat. 2. q. 3. c. 1. & 2. ſi autē qua
ſi iudex aliquis vellet denunciare ſniam alicuius iniuſtam, vel
nullam, vel ſi quis vellet cogere ſubditos ad cōmunicandū excō
municato quaſi cū non excōmunicato, hoc nullo mō licet, ni
ſi partibus præſentibus, & ſeruato ordine iudiciario, & eſt rō,
qa denunciatio pōt fieri & in iudicio, & extra. ſed iudicare, vel
cogere aliquē inuitū ad aliquid non dēt fieri ſine aliqua cāæ co
gnitione. 2. q. 1. c. 1. & ſeq. [Quod mandatum epi] a quo pars ap
pellauerit, & ideo certū ſit tenere appellationem, & ideo nō va
let excōmunicatio, & ex ſola inſpectione ipſius ſciri pōt, ſupra
de of. dele. cū contingat. ſ. de reſcri. cū contingat, ar. ſ. de elect.
venerabilē. quibus autem mādatis ſubditus teneatur obedire,
no. ſ. de temp. ordi. ad aures. {declarate} j. de ſent. excom. per
tuas, ꝯ, ſic intra c. proxi. non credimus q hæc declaratio tm̄ va-
leat, q alij debeant ſibi cōmunicare, ſed valet, vt nō intelligant
ſe incidere in canonem maioris excōmunicationis, qui ei præ
ſtat auxilium, vel cōſiliū, q appellationem proſequatur. item va-
let, vt excōmunicator a multis correctus emēdet, quod male fe
cit, vt ſ. de elect. venerabilem. {qōnem} niſi præmiſſa proteſta
tione illa, q appellationi nō renūciet. {qōnem} de iniuſta ex-
cōmunicatione, nō de nulla. & hanc abſolutionem non poteſt
pars impedire. j. de ſen. excom. ſacro, in ſi. & eadē excōmunica-
tio erat nulla, ſi appellationem proſequeretur, & iniuſta, ſi omittat
5 proſecutionem appellationis. † {Renunciare} ꝯ ep̄m, nō ꝯ ad-
uerſariū, ꝯ quem bene proſequitur appellationem, non obſtā-
te tali renunciatione. ſ. de of. dele. gratum, licet videatur renū
ciare appellationi quantum ad excōmunicationem: non vide-
tur autē renūciare grauamini, vel eius proſecutioni, licet poſt
grauamē ante lapſum decem dierū teſtes produxerit coram iu-
dice, qui grauauit, cū ſimpliciter cōcedatur, q intra decem di-
es appellet a die grauaminis, ar. ꝯ, C. de re iudi. ad ſolutionem.
vbi dr̄, q ſi cōdemnatus petat tempus ad ſoluendū id, in quo cō
demnatus eſt, q vr̄ acquieuiſſe ſentētiæ, nec pōt appellare. So.
ibi quaſi expreſſe renunciauit, vel potius ſententiæ acquieuit.
Sed hic non qa poterat ante ſententiā reuocare errorē ſuum,
ſed poſt ſententiā nō pōt. C. de iur. & fac. igno. l. error. ſimiliter
renūciaſſe grauamini vr̄ ſi a grauamine appellauit, & poſtea ap
pellationi renūciauit vel tacitè, vel expreſsè, vnde nō vr̄, q ab
eodē grauamine liceat iterū appellare & intra decē dies compu
tādos a die grauaminis, quia renūciādo appellationi vr̄ renun-
ciaſſe & grauamini. itē qa leges nō debent eſſe ludibrio. ſ. c. cū
6 ſit Ro. in prin. licet aliq ꝯdicunt. † [Aduerſa]. i. ꝯtria, quia propo
nendo querelā vr̄ appellationem excludere, & proteſtādo de ap-
pellatione vr̄ querelæ renunciaſſe. Itē qa p modū querelæ non
pōt dicere ſententiam iniuſtā, ſed nullā: p modū vero appellatio
nis pōt ſniam dicere iniuſtā, ſed nō nullam. ſed & ſi p modum
querelæ dicat archiep̄m iudicem, p proteſtationē verò appella
tionis ipſum excludit, vt patet ſ. eo. § 1. ſic ergo conquerēdo, &
ſic proteſtando apparet ſibiipſi ꝯtrios, qa vr̄ velle conqueri & non
appellationem proſequi, & non eādē ſniam dicere iniuſtā, & nul
lam, & archiep̄m poſſe cognoſcere, & non poſſe. {aduerſa pe-
tēs} 30. q. 7. c. 3. 13. q. 2. § præpoſterū. 74. di. geſta. C. de lib. ca. cū
precum. C. de mu. patri. profeſsio. contra. j. de re. & tranſ. ad re
li. ſicut. ff. de inof. teſtam. Papinianus. ſ. de reſcript. auditis. vbi
de hoc. {audiendus} coram archiepiſcopo ſuper querela, quā
depoſuit de epiſcopo qui ipſum excommunicauit.

SVMMARIVM.

1 Poteſt decanus clericum ſuum petere qui detinetur, ita quòd non poteſt ſibi vel eccleſiæ ſuæ ſeruitium exhibere, quod tenetur.
2 Epiſcopi appellatio prodeſt clero & populo.
3 Nunquid decanus, vel alius minor prælatus poſſit interdicere.
4 Appellatio facta extra iudicium nunquid proſit.
Interdicti ſententia an poſsit ſuſpendi.
An liceat epiſcopo renunciare appellationi.

CAP. LV.

Dilectis filijs. {Diſpēſationē plenariā} 16. q. 7.
omnes. {detineri} nō pp hoc in-
cidit in excōmunicationē, argu. j. de depoſi. grauis. j.
de ſen. excō. vt famę. Si q̄ris, nunqd hoc licet laico, cuius nego-
tia clericus miniſtrauit, reſpōdemus, nō, arg. 17. q. 4. ſi quis ſua,
arg. ꝯ. 51. di. quidā. {reſtituere,} ſatis vr̄ iuſta petitio, ſi verū eſt,
1 qd̄ dicebat decanus. † {Reſtitueret} iſte decanus male proceſsit,
qa ſibi ius dixit. ſed ſi corā cōpetenti iudice repetiſſet clericum
ſuū, q detinebatur, ita q ſibi, vel eccleſiæ ſuæ nō poterat exhibe
re ſeruitiū, quod in ppria perſona exhibere tenebatur, bene audi
tus fuiſſet, ſicut poteſtas pōt petere ciuem ſuū, ſi ita detineatur,
q munera pſonalia præſtare nō poſsit. ff. ad municip. de iure,
in prinс. C. de decurio. generali. ſic etiam vr̄, q dn̄s poſsit adſcri
ptitiū ſeruū petere, vt j. de iudæ. c. 2. & dn̄s poſsit vaſallū de iure
ſeudorū, dūmò ſic detineatur, q ſua ſeruitia impendere n poſ-
ſit: debitorem autē ſuū ab alio detentū nullo iure repetere po-
teſt, quia nullū habet ius creditor in perſona debitoris, vt patet
infra de pig. c. 2. ſed ſecus eſt in ſuperioribus. de his no. ſ. de ma
io. & obe. d. inter quattuor. {Epiſcopus metuēs} non appellat
ab eo tanquam a iudice, ſed tanquam ab eo, qui iuſte, vel iniuſte
pōt aliquid facere, quod vergat in iniuriā epi, & pōt potius dici
prouocatio ad cauſam, quàm appellatio. ſ. eo. cum ſit Roma.
2 † {Ciuitatis} no. epi appellationem prodeſſe clero, & populo. &
hoc fateor verū, qn̄ appellat ſuper his, quæ cōmiſſa ſunt epo, &
clerū & populū tangunt, puta ſup interdicto officio in eccleſijs
ſuis, qa niſi populus ſit catholicus, & bene inſtructus, ep̄s reddi-
turus eſt rōnem, & ideo intereſt eius, quare appellare pōt, arg. ſ.
de reſcri. veniēs. 2. q. 6. nō ſolent. Plus dicimus, q dn̄i q iuriſdō-
nē habent & ēt q non habēt iuriſdōnem, ſed tm̄ dn̄i villarū,
vel poſſeſsionū, in quib habitāt coloni, libere poſſunt agere de
dolo ad intereſſe ꝯ illos, q in ſui iniuriā tales ſubditos liberos
moleſtāt, vel ſpoliant. Nā non eſt dubiū, æquū eſſe in his caſibus
dari actionē mihi dn̄o, & cū alia n ꝯpetat, dabit mihi actio de do
lo. ff. de dolo. l. j. & enī meū intereſſe, quāto minus ille ſubditus
ſolitas collationes facere poterit. vel ſi fecit iniuſtā in villam
meā, vel domū, vel poſſeſsionē, intereſt mea, quia domus, villa,
vel poſſeſsio diminuitur inculta, qd̄ totū cōtingit mihi ex iniuſ-
to facto ab iniuriatore, at. ad hoc, q ſi ille tenetur de dolo, q ho
minib. meis ſuadet, vt dimittāt poſſeſsionem meā. ff. de dolo,
cū quis, multo fortius ille conuenietur de dolo, q homines p ſuas
iniurias de mea poſſeſsione expulit. pōt tamē dici, q ꝯ illum, q
turbat cultorem agri mei, vel colonos meos, q mihi competit
interdictū, vti poſsi. & actio iniuriarū, ſi in meā iniuria ſit factū,
arg. ff. de vi & vi ar. l. vim facit. ff. de ac. emp. q pendēte. ff. depo-
ſi. l. j. § ſi quis tabu. ſed ſi furtim eſſet aliquid ſublatū, agere non
poſſet dn̄s. ſibi. n. imputet ſubditus, q nō bene cuſtodiuit res ſuas.
ſed ſi maiori vi nō reſiſtit, nō eſt culpa, qa nec facere poſſunt. ff.
locati. ſi merces. § vis. & eodē mō ſi nō fecit in iniuriā dni, ſed
pp ſpāle odiū ſubditi, agit dn̄s ad intereſſe, qa non licebat domi
no ſuam iniuriā ſua auctoritate vindicare, ſed p iudicem. alias
ſi nō agit dn̄s de iniuria, pōt autē agere ad intereſſe ſuū. ſed &
ſi in iniuriā dn̄i factū ſit, nō licet ipſi dn̄o auctoritate ppria iniu
riam vindicare, ſed p iudicē dēt petere ſibi ſatisfieri ꝓpoſita a-
ctione iniuria. ff. de vi priua. l. pen. & vlti. Illud. o. quod dictum
eſt de paupertate collatorū, non placet, qa hoc intereſſe extra rē
eſſet, & p nimios circuitus vagaretur, qd̄ eſſe nō dēt. C. de ſent. q̄ p
eo, q intereſt, l. 1. de hoc aūt nō eſt dubiū, q ſi ille, q ſubditus ē iu
riſdictioni meę, iniuriā ab alio patitur, q niſi iudex iniuriatoris ſa-
tisfieri faciat, q ego cōtra eū licite mouere poſſum bellū. 23. q.
3. dixit. Et addūt quidā, q ſubditos ſingulos iniuriatoris capere
poſſum, & ab eis ſatisfactionē exigere poſſum, argumētans enī
ſic, quia ſi ego ſuper dominium iniuriātis bellū faciam, in quo
deſtruam bona ſingulorum, quare nō multo fortius potero ſin-
gulos

gulos capere, vel cogere ad ſatisfactionẽ? Itẽ de illo nũ videbi-
tur dubitandũ, quod nullo mõ põt petere, ꝙ damnũ emẽdetur
ſuo ſubdito, cũ nõ ſit ſuus procurator, nec ſua intereſt. Nã ſi hic
dñs iure poſſet petere, ergo eadem rõne & pactũ facere de nõ
petendo, qa & cuicũq; licet renũciare iuri ſuo, & hoc eſſet abſo
nũ dicere, ꝙ dominus p ſuã renunciationẽ auſerret ius ſubdi-
ti ſui. quãdo autẽ criminaliter agitur in publicis iudicijs, oẽs ad
mittuntur principaliter accuſando. nã per ꝓcuratorẽ hæc ex-
pediri nõ poſſunt. ff. de publi. iud. l. pen. §. ad crimẽ. [appellauit]
primo offerẽs decano, ꝙ ipſi ſup captionẽ ꝑbendę rationẽ fa-
cere erat paratus, quæ erat veriſimilis, & probabilis cã, & ideir-
3 co iuſta eſt appellatio. † [Poſt modicũ tps] quidã dicũt decanũ,
vel aliũ prælatũ hoc nõ poſſe, niſi hoc habeat de cõſuetudine,
vel priuilegio, cũ iuriſdõnẽ non hẽat in ſuperiorẽ. ſ. de maio. &
obed. cũ inferior, itẽ qa nullus põt ſibi dicere ius in re ſua. C. ne
quis ius di. l. j. Alij dicũt, ꝙ quilibet ꝑlatus hoc põt dũmõ mani
feſta, vel potius notoria ſit cã grauaminis, q̃ irrogaẽ prælato, &
ſic intelligiẽ ſ. de offi. ordi. irrefragabili. §. cæteru, & 26. q. 5. qui
cunq;. nec faciat iſta ꝑlatus tanq̃ iudex, ſed tanquã homo habẽs
poteſtatẽ faciendi voluntatẽ ſuã in re ſua, vel in eccleſia ſibi cõ
miſſa ſecundũ iura rñ. ar. C. de iu. l. nemo, & C. man. l. in re mã-
da. & ſm iſtos caſus alij ꝑter canonicos in eccleſijs ꝑdictis cele-
brare poſſunt, nec ĩcurrũt irregularitatẽ. Imò forte idẽ & de ip-
ſis canonicis, qa hoc nõ eſt interdictũ iuris, vel ordinariu, & iõ
de ipſo nõ intelliguntur c. quæ loquũtur de interdictis celebrã-
tibus, ꝙ incurrãt irregularitatẽ. [promulgauit] & male, vt ſequi-
tur. [caſſaretur] hoc intellige de ſpãli cõſuetudine, de iure cõ-
muni ſecus eſt. j. de his q̃ fi. a ma. part. ca. quæſiuit. [allegans] &
male. [emiſit] & huic appellationi detulit officialis, & apľos cõ
ceſſit. ſed poſt horũ obitus interdictũ decani irritũ denũciauit,
& illud nõ ſeruari mãdauit, vt j. cõtineẽ. decanus appellauit, ꝙ
facere potuit ẽt ſine cã p aſsignationẽ. ſ. de oſ. & po. iud. de leg.
ſup qõnũ. §. nos autẽ. [iudicauit] & male, cũ iam appellaſſet de
canus, & appellationi detulit oſ. 2. qõ. 7. appellatione. [quia ve-
rò] hic incipit ſnĩa Papæ. [iuſtitiã] hæc fuit appľo extra iudiciũ
facta ca ꝓbabili & veriſimili cã, ꝑꝑ cuius interpoſitionẽ irrituũ,
eſt quicquid factũ fuit poſtea. ſ. eo. bonæ, & c. ad audientiã, vbi
4 de hoc, ẽt nõ inquiſito de veritate appellationis. † Not. ꝙ licet
nõ ꝓſit appellatio facta extra iudiciũ, niſi ꝓbata veritate cauſæ,
vt ſ. de elc. cũ inter canonicos. tñ vbi ex ꝓbabili & veriſimili cã
appellaẽ, i. ex cã approbata a iure, vel ciuili, vel cõſuetudinario,
hoc ipſo approbaẽ veritas cauſæ, ꝙ nõ probaẽ ꝯtiũ, vt hic. Nam
iure prohibitũ eſt ꝙ decanus nõ poſſit interdicere eccleſiã cõ-
tra epm niſi ex manifeſta cã. ſ. de oſ. ordi. irrefragabili. §. pe. ſed
decanus nullã cãm ꝓbabat, & ideo eius interdictũ irritaẽ, ſimi-
le ſ. eo. bo. me. Fatemur tñ, ꝙ ſi decanus ꝓbauiſſet, ꝙ manifeſta
fuit cã interdicti, tũc qñ eũ ĩterdixit, licet illa cã fuerit ꝯ ius cõe,
ſed tñ de grã ex ſpãli priuilegio cõceſſa, interdicentis, ꝙ nõ re-
uocabiẽ. Si autẽ tũc, qñ lata fuit ſnĩa, nõ erat manifeſta cã, ſed
tñ in veritate bene ſuberat cã iuſta interdicẽdi, abſoluetur ſine
grauamine, & punieẽ interdicens ſicut in excõicationis ſnĩa ob
ſeruaẽ. j. de ſen. exc. ſacro, in prin. Si aũt ex cã veriſimili, & a iu-
re approbata talis daẽ ſnĩa, licet excõicatus ex multis cauſis an-
te excõicationẽ allegatis, quas offerret ſe ꝓbaturũ & corã excõi
catore, & ẽt ꝑꝑ hoc appellaret & diceret ſe nõ excõicandũ. tñ ſi
excõiceẽ, rata manet ſnĩa, nec valet, ſi dicit excõicatus, ſine co-
gnitione exce. ſuarũ ſe eſſe excõicatũ. ergo eſt iniuſta ſnĩa. ſ. c.
ad audientiã. Sol. illud hẽt locũ, vbi excõicator excõicauit ali-
quẽ poſt appellationem ex cã nõ ꝓbabili & veriſimili, vel a iure
ſcripto, vel cõſuetudinario nõ approbata. ſed vbi ex cã veriſimi
li & ꝓbabili fertur, vt dictũ eſt, tunc oĩno tenet ſnĩa, & ſi nõ pro-
beẽ veritas cauſæ. & ſm hoc dices, ꝙ ſpãle eſt in ſnĩa excõicatio
nis, vel interdicti ẽt extra iudiciũ lata, ꝙ nõ tenet poſt appľonẽ
ex cauſis legitimis interpoſitã, ẽt ſi non ꝓbatur veritas cauſæ ꝯ
id, ꝙ no. j. de his, q̃ fi. a ma. par. ca. c. j. Et eſt rõ, quia nunq̃ dẽt qs
excõicari, niſi cã probeẽ. 2. qõ. 1. nemo. vel dic, ꝙ ibi. ſ. ſ. c. ad au-
dientiã, appellãs ꝓbauit verã cãm appľonis, & ideo reuocatur,
quicquid fit poſt appellationẽ legitimã. ſed ſecus eſt, qñ ex cau
ſa probabili tulit ſnĩam excõicationis. tũc. n. non põt imputari
iudici, imo & cõdẽnandus eſt, qa eius prudẽtiæ aſcribitur, ꝙ fal
ſas exceptiones nõ admiſit ꝯ præſumptionẽ iuris, & ꝯ veritatẽ.
vel dic, ꝙ ibi nõ loquiẽ de ſent. excõ. ſed de ſnĩa diffinitiua, per
quã amouerat appellantẽ ab eccleſia, de qua certũ erat, ſiue ap-
pellaretur, ſiue nõ: tñ nõ tenet ſnĩa, niſi legitima cognitione ꝑ-
5 miſſa, & ordine iudiciario ſeruato. † [Cuius effectũ] puta ſic, ni-
ſi vſq; ad 10. dies dimiſerit ſacerdotẽ, poſtea ſeruabitur interdi-
ctũ: vel ſic, interdixit, quouſq; epſ eſſet in ciuitate, & ita cũ nõ-
dũ ſnĩa ſecũ traxerit executionẽ, interim põt licite appellari, ita
tñ ꝙ a die latæ ſnĩæ, vel ſciæ nõ defluxerint 10. dies. ſ. de re iudi.
q? ad cõſultationẽ. 2. q. 6. anteriorũ, & ita nõ eſt ꝯ. ſ. eo. ad hæc,
qñ, & c. paſtoralis. dic melius, qa appellauit ante interdictũ po-
ſitũ ex cauſis ꝓbabilib. & veriſimilib. ideo decanus non potuit
ꝓcedere ad interdictũ, nec ad effectũ interdicti. [perturbare] &
ideo iſte poterat excõicari. j. de ſen. excõ. veniẽs. [principale] ſ.
appellatio ſuper prin. {ſed acceſſoria} ſ. perturbatione ſubſe-
quẽti, vt ſupra eo. c. proxi. Et ideo epi ſnĩa, vel officialis non te-
nuit ex ea cã, quia ad Papam deuolutũ totũ negotiũ fuit. quare
idẽ Papa, & non alius, tã de turbatione q̃ interdicto etiã debuit
cognoſcere, ſ. an iuſte ſit poſitũ interdictũ, necne. {poſt appella
tionẽ} ab officiali interpoſitã. {Caruiſſe} mirũ vẽ, ꝙ cũ nõ te-
nuerit ſnĩa interdicti lata p decanũ, qũo impediuit ſnĩam excõi
cationis latam p epm in decanũ, vel alios turbantes officiũ. ſed
hoc ideo, quia negotiũ oĩum interdictorũ fuit p appellationẽ
delatũ primò ad archiepm, & ſubſequẽter ab archiepo ad Pa-
6 pã, ſicut ex ſerie lrãrũ apparet. † Sed oppones, nõne licebat epo
renũciare appellationi. C. de ap. ſi quis. Reſpon. ſic, ſi nõ fuiſſet
cãm ꝓſecutus corã archiepo, ex quo fuit ꝓſecutus ipſam coram
archiepo ad Papã, nõ licuit epo renũciare maxime appellatio-
ni, q̃ tenebat: qđ ex eo apparet, qa caſſaẽ, quicquid fecit archieps
poſt appellatinnẽ decani. {de qua} appľone. {innotuerat} ma
xime: idem. n. eſt, & ſi nõ innotuiſſet de appellatione, cũ per ap.
etiã in eius abſentia factã exẽptus eſt a iuriſdñne eius, ar. ſ. eod.
paſtoralis. 2. q. 6. biduũ. {inculpabiles} ſi ẽt eligaẽ interim, & po-
ſtea pronuncietur excõicatio nulla, electio valebit, qa verita-
te &c. 8. di. veritate, & ar. hic. Quidã tamẽ dicũt, ꝙ illi, q eũ ele-
gerũt, peccauerũt, ſed nõ vidimus quare, qa ei nõ cõicauerunt
eligẽdo, qđ eſſet peccatũ, vt ſ. quod met. cã. c. ſacris. Itẽ ipſe con
ſentiẽdo nõ peccat, qa nõ tenet ſe gerere ꝓ excõicato. j. de ſen.
excõ. per tuas. ꝯ. ſol. ibi conſiliũ in his de quib. dubiũ eſt, an ſint
iuſte ligati, vt viteñ, qa præſumiẽ pro ſnĩa iudicis. ſ. de renun.
in præſentia. Hic autẽ loquiẽ qñ certũ erat ſnĩam nõ tenere, vel
qa delatũ erat appellationi, vel quia aduerſarius, cũ quo ꝯtende
bat, eũ excõmunicauit, vt hic. Idem autẽ, vbicũq; eſt manifeſtũ
iniuſtã eſſe ſnĩam. ſ. e. c. prox. & ꝙ ibi dicit, ſ. dẽt in alijs euitari,
donec conſtiterit de præmiſsis. expone. i. de appellatione inter-
poſita ex iuſta cã, vel de dãno intolerabili expreſſo in ſnĩa, qñ ab
aduerſario hoc negatur. Sed ſi pars aduerſa confiteatur appella
tũ ex iuſta cã, nõ dẽt euitari, dũmõ & prima facie indubitabili-
ter appareat mãdatũ, a quo appellatũ eſt, fuiſſe iniuſtũ. ſ. e. ꝓxi.

S V M M A R I V M.

Lite pendente nihil fieri debet, quod alteri noceat.

C A P. L V I.

VT noſtrum. {Dicto H.} Quẽ archieps fece-
rat cancellariũ. {decernerent}
ſ. eo. cõſtitutus, ꝯ ſolu. ibi erat legitime confirmatus,
nec tenebat appellatio emiſſa ab aduerſario ſine cauſa, vt ibi di
cit, ſicut cõſtabat per ſnĩam Papæ, & ſic in nullo debuit ſuſpen-
di effectus confirmationis. at hic erat clam electus & confirma-
tus. j. vt eccle. ben. ſine diſt. confer. c. j. & appellatio legitima, vẽ
potius totũ negotiũ reuocatũ ad Papã, vel ad minus dicebatur,
& de hoc etiam cõtrouerſia erat, vnde lite pend. nõ dẽt ei aliqđ
nocere. {Decernerẽt} licet traditio ſigilli conſiſteret in facto,
nec poſsit dici qñ facta ſit, poſtq̃ facta eſt. ff. de cap. & poſtli. re.
l. in bello. §. factæ, tñ dẽ decerni nulla traditio, i. nihil vẽ ſibi fuiſ-
ſe collatũ ex traditione ſigilli, nec lræ ab eo ſigillatæ ex perſona
ſigillantis habebũt aliquẽ vigorẽ. & bene fecit Papa, quia cum
diceretur nõ tenuiſſe collationẽ factã ab archiepo, nec ꝯfirma-
tio, vt j. vt eccle. benc. c. 1. nec ẽt poſſeſsionẽ haberet officij ꝑti-
nentia ad cancellariũ, cũ illud cõſiſtat in ſigillãdo, nec illud po
tuit hẽre antĕq̃ hẽret ſigillũ, bene debuit ꝓhibeẽ, ꝙ idoneus nõ
ꝯferreẽ ei nec in poſſeſsione, nec ĩ ꝓprietate lit. pẽdẽ. vt C. vt lit.
pen. per totu. ſecus aũt vẽ, ſi cõſtaret, ꝙ prius collatũ eſſet ei ius,
vel etiã ſi cõſtaret, ꝙ teneret cõfirmatio, vel ẽt nihil diceretẽ cõ
tra eam, ſcilicet ꝙ nõ teneret confirmatio, licet diceretur iniu-
ſta, tunc ſatis vẽ, ꝙ nõ deberet impediri effectus cõfirmationis.
ſ. eo. cõſtitutus. Idẽ ſatis videẽ nobis, ꝙ licet alius, quàm Pa-
pa, ageret cũ archiepo, ſ. ꝙ ad eũ nõ pertinet collatio cancella-
riæ, vel cõfirmatio, nihilominus tamẽ poſſet cõferre cãcellariã
pen. lit. cũ interim nõ debeat priuari poſſeſsione. ſ. vt lit. pen.
laudabilem. j. c. ſignificante. Et eodẽ mõ ſi ageretur cũ eo, vel
cũ cancellario ſuo, ꝙ nõ teneret cõfirmatio ab eo facta, nihilo-
minus pen. hac lit. poſſet eidẽ nouã collationẽ facere, ſi vaca-
ret, & ei, cui cõtuliſſet, ſigillũ tradere: & etiã tenet, dũmõ non
fieret præiudiciũ cuique. ſed hoc fiebat in præiudiciũ iuris alte
rius, vel illius, ſcilicet pro quo Papa ſcripſerat, vel ad minus in
præiudiciũ Papæ, qui dicebat ad ſe deuolutã poteſtatem con-
ferendi cancellariam. Item nõ eſt de iure cõmuni, ꝙ quãdocũ-
que Papa incipit cognoſcere de aliquo negotio, vel cauſa, ꝙ ꝑ
pter hoc decernatur irritũ, quod fit a partibus, licet hoc man-
datũ fuerit iſti, ꝙ non vteretur ſigillo. quia hoc fuit ſpeciale ꝓ-
pter ſuſpitionem, quam habebat Papa cõtra collationẽ factam
ab archiepo. Et hæc etiã fuit cauſa, quare Papa decernit nulla
dationem ſigilli. alias enim bene licuiſſet archiepiſcopo mãda-
re effectui ſuã collationẽ, non obſtãte lite, q̃ ſibi mouebatur, ſu

pra eo. conſtimtis. Et hoc plus placet, ꝙ quod diximus in prin.
hulus glo. vel dic hæc ſpecialia eſſe in reuocatione, quã ex cer-
ta ſcientia facit Papa, apud quem eſt plenitudo poteſtatis, vt ex
quo aliquod negotiũ ad ſe reuocat ex certa ſcientia, ꝙ circa il-
lud nihil liceat alicui attentare. j. de præb. inter cætera, vbi not.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid in literis appellationis ſit neceſſe fieri mentio de appellatione.*
2 *Poteſt nedum appellans, ſed etiam appellatus coram iudice appellationis, & coram delegato eius proſequi cauſam appellationis, etiam non expectato menſe iuxta finem anni.*

CAP. LVII.

OBlatæ. [Obſeruatione.] Ex hoc loco, & ex fine hu
ius decr. vbi dicit, ꝙ ꝑ iſtas lr̃as pôt proce-
di ad cõfirmãdam, vel ad infirmandã ſnĩam, colligit̃, ꝙ
ſi aliquis impetrat lr̃as ſup obſeruatione ſnĩæ, ꝙ per eas ipſe im
petrator pôt petere cõfirmationẽ eius, & aduerſarius per eas
pôt ꝓſeq ſuã applõnẽ. [a lege] ſ. e. cũ ſit Ro. 2. q. 6. appellatore.
[procurãte] ſ. eo. perſonas. [præuenlri] i. abbreuiati. [proroga-
ri] niſi ex cã. ſ. eo. ex tõne. [appellante] appellatus autẽ terminũ
præfigere nõ pôt. idem & in appellante. ſ. eo. ſæpe, vbi i. ot. [fir-
mitatẽ] ſ. eo. ſæpe, vbi no. [pars appellata] idem eſt in appellan
te. ponit autẽ de appellata ſpãliter, quia de ea magis dubitabat̃,
quaſi nõ eſſet aliqua forma, ſm quã poſſet aliquis appellatus, i-
demq; vicẽr appellationẽ ꝓſeq. [ſed nimiũ] plusꝙ̃ per mẽſem.
2. q. 6. appellat ore. vel dic idẽ, ſi per maius tps, dũmõ malitioſe
nõ faciat ſaltẽ impetrando lr̃as. ar. ↄ, C. ſi nup. ex re. pe. l. 2. ſed re
ſpõdetur hic, ꝙ pôt, & bona forma ei eſt, per quã petit ſentẽtiã
cõfirmari, qualẽ impetrauit plebs de Sambro. & per tales lr̃as
1 corã illo iudice appellans ꝓſeq cãm appellationis. † Et eſt hoc
no. dignũ, ꝙ in lr̃is appellationis nõ eſt neceſſe fieri mentionẽ
de appellatione. de hoc no. ſ. de off. & po. iud. dele. ex lr̃is. alii di
cunt ꝙ fuit hic mẽtio facta de ap. [ꝓcedatur] licet aũt appl̃atus
impetraret lr̃as, qñcunq; voluerit, qñ terminus ab homine nõ
eſt præfixus, ſed a lege tñ, nõ tñ poterit petere cõfirmari ſuam
ſnĩam, niſi cũ vnus menſis de anno ſupereſt. 2. q. 6. appellatore.
ſed appellator bene poterit qñcunq; voluerit, corã eiſdẽ iudici
bus proſequi cãm appellationis. nam cũ ad iudicem applõnis
proprie ſpectet pronũciare ſnĩam primam iuſtã, poterit & ita ↄ
firmare, vel iniuſtam, & ita infirmare. 2. q. 6. in fi. [iuſte] igitur ꝑ
lr̃as impetratas ab archipresbytero de Sambro. ꝙ ſua ſnĩa ſerua
ret̃, ſicut erat iuſta, & aduerſarius petet, ꝙ caſſet̃, cũ ſit iniuſta,
cũ cõtinentia cauſæ ſub diuerſis iudicib. diuidi nõ debeat. C.
de iudi. nulli. hæc autẽ hẽt ex ſua præoccupatione, ꝙ ſuæ literæ
2 nõ valẽt. † Alij tamẽ ᵃ dicunt & nõ improbabiliter, ꝙ & corã iu
a dice appellationis, & corã delegato eius non ſolũ appellans, ſed
ẽt appellatus pôt proſequi cãm appellationis, etiã nõ expectato
mẽſe iuxta finẽ anni, & ad hoc bene cõcordare vr̃ lr̃a, quæ ſeq-
tur, vbi dr̃, ꝙ corã huiuſmodi iudicibus, quos cõſtat eſſe nimis
tẽpeſtiue impetratos, appellatus pôt proſeq cãm ſnam. & legi
prædictæ, appellatore, reſpondẽt, ꝙ intelligitur ibi ponere tem
pus vnius mẽſis, nõ quia nõ poſſit præueniri, ſed qa illud tẽpus
cõe vr̃ partibus, nec tunc dẽt præſumi aliqua malitia. Alij tamẽ
intelligũt hãc decr. loqui in eo caſu, ſ. ꝙ impetrãdo lr̃as poſſit ꝓ
ſequi cãm ſemp, etiam anteꝙ̃ vnus menſis reſtet de vno anno,
ſed cauſam proſequi ante illud tempus non poterit. [ſic obten-
to] ab appellatore, i. archipresbytero de Sambro. [noluerit] ap-
pellator. [poſteriores] ĩpetratas à plebe de Riuocor. [priorib.]
impetratis a plebe de Sambro. [per quas] impetratas a plebe de
Sambro. ſuper confirmatione ſententiæ, & obſeruatione.

A D D I T I O.

a ¶Alij tamen. Circa iſta dicta vide Card. in conſi. 97. incip. videndum eſt de duo bus, colum. 3. verſicu. pro concordia.

S V M M A R I V M.

Parte abſente per contumaciam, an poſſit procedi ad diffinitiuam, tam in principali quàm in cauſa appellationis.

CAP. LVIII.

PEr tuas. [Contumaciã.] Et non aliter, quia in nul
la culpa eſt abſens, cũ non ſciat hũc iudi-
cẽ. ſecus autẽ dicerem in iudice, ad quẽ appellatum eſt,
quia ibi terminus præfixus ab homine hr̃ pro perẽptorio. ſ. eo.
ſæpe, & C. de temp. ap. l. vlti. §. illud, in fi. ar. cõtra. ſ. de reſcri. ſu-
per lr̃is, in fi. rõ diuerſitatis eſt, qa ſemp certus eſt iudex appella
tionis. delegatus autem ſæpe incertus eſt, argumẽ. ſupra de re-
ſcrip. ſuper literis, in fin. [diffinire] in hoc tantum eſt priuile-
gium appellationis, quia cum alias etiam parte abſente per con
tumaciam non poſſit procedi ad diffinitiuam ſententiam, ſ. vt
lit. non conteſta. quoniam. in cauſa autem appellationis pote-
rit procedi lit. non conteſta. coram iudice appellationis. C. de
tempo. appellatio. l. vltima, §. illud. ſed nos dicimus ſemper ci-
tationem neceſſariam, ſupra eodem, ſæpe contingit, & melius
in ca. ex inſinuatione, in fi.

S V M M A R I V M.

1 *Appellationis remotio nihil facit ante ſententiam.*
2 *Nuncij miſsio an & quando valeat, & in nu. 3.*
4 *Poteſt appellatus, ſi vult, quòd iudex appel. omiſſa cauſa appella. procedat in principali.*
5 *Iudex appella. approbata appellatione cognoſcet de cauſa principali, etiam ſi a ſententia ſit appellatum.*

CAP. LIX.

VT debitus. [Idoneo] Ordinario, vel delegato,
& in ſubdelegato dicũt quidã etiã
idẽ. alij verò ↄ, vt ſ. de offi. & pote. iud. dele. ſuper. [cõ
1 uenerit] ꝑ ſolam citationẽ. ſ. de of. dele. relatũ, gratũ. † [Ille an-
te ſnĩam] hic apparet, ꝙ remotio appellationis nihil facit ante
ſnĩam, ſed nec poſt ſnĩam poſſumus cognoſcer̃, ꝙ aliqd valeat,
ꝙ̃uis aliqui ſomniẽt hoc mõ, ſ. qa ꝙ remota ſit appellatio, non
poſſit quis appellare, niſi ex rõnabili cauſa, i. in caſib. a iure ex-
preſſis, quos no. ſ. eo. paſtoralis. ſi nõ ſit remota, pôt ſimpliciter
appellare. Alij dicũt, ꝙ vbi eſt remota appellatio, iudex, qui tu-
lit ſnĩam, pôt eã exeq non obſtãte appellatione, nec incurret pœ
nã. l. C. de ap. qſn, nec illius decr. 2. q. 6. c. de cætero. dũ tñ nõ ꝓ-
cedat, ex quo ſup appellatione literæ fuere impetratæ. ſ. de offi.
dele. paſtoralis. §. præterea. Ante appellationẽ autẽ valet remo-
tio appellationis in caſu, qui eſt ff. de offi. dele. ſuper qõnum. §.
2 porrò. † [Nuntiũ] dicũt quidã hoc verũ eſſe, ſi tamẽ dicat ſe nũ
ciũ miſiſſe, & nõ probat. ſi. n. probaret, ſeruarentur antiqua iu-
ra, vbi dr̃, ꝙ ſi quis antequã aduerſariũ ſciat lr̃as impetraſſe, nũ
ciũ ad ſedem Apoſtolicã dirigat, quia dubiũ eſt, quid ſit impe-
traturus, expectatur nũcius eius antequã procedat. ſ. de offi. de
leg. cũ cã, & ſ. eo. dilecti, & c. meminimus. ſi autẽ miſit poſtꝙ̃ ſci
uit aduerſarius lr̃as impetraſſe, nõ valebit ei nuncij miſsio. ſ. c.
ſuggeſtũ, & c. ſuper eo. ſed nobis hoc nõ placet. Simpliciter. n.
dicimus hodie nõ valere nũcij miſsionẽ: ſed illam diſtinctionẽ
dicimus habere locũ, qñ in propria perſona arripit iter, nõ quia
itineris arreptio in omnib. vim appellationis obtineat, ſed quia
dẽt eſſe ſub ꝓtectione Papæ, quicũq; ad ſe. apo. venit ex iuſta cã,
vt infra de cle. peregri. ca. j. Et etiã nuncij venientes ꝓ alijs hac
gaudẽt immunitate, ſ. vt ↄ eos procedi nõ poſſit, & ſi procedã-
tur, nõ tenet. ſ. eo. dilecti. nec credimus hoc priuilegiũ habere
illos, q ſine cã probabili ad ſed. apo. veniũt, vt no. in præalle. de
cre. de cleri. peregri. ca. j. Illi. n. poſſunt citari ad domũ, & ſi feret̃
ſentẽtia ↄ eos nõ citatos perſonaliter, qa nõ fuere intẽti, tenet,
nõ ob. l. ff. ꝙ̃ ſen. ſi. ap. reſcin. l. j. §. itẽ cũ ex eo edicto, quæ intelli-
gi pôt, qñ inueniri poſſunt, vl̃ qñ ad ſedẽ apo. ex cã probabili ac
3 ceſſerunt. † Hoc autẽ fatemur, ꝙ ſi lata ſnĩa, vel grauato aliquo
quis venerit ad ſedẽ apo. vel ad aliquẽ ſuperiorẽ iudicẽ, dũmo-
do certũ ſit ꝙ ꝓp hoc vadat, vel mittit, vt de grauamine cõque-
ratur, & ꝓceſſum ↄ ſe habitũ reuocari petat, ꝙ talis miſsio vim
appellationis obtinet, ſ. de offi. dele. cũ cã. ſ. de do. & contu. cũ
olim, & no. ſ de reſti. ſpo. audita. Itẽ neceſſe eſt, ꝙ infra 10. dies
vel ipſe, vel nuncius iter arripiat. Nã decendiũ tñ præfixũ eſt,
vt facto, vel verbo appellet, alias tranſit in rẽ iudi, ſ. de ſen. & re
iudi. quod ad cõſultationẽ. ſ. de elec. cũ dilectus. Itẽ vt talis miſ
ſio habeat vim appellationis, oportet, ꝙ nõ habeat copiã iudi.
a quo appellare vult, nec haberi poſſit de facili, vt corã eo ver-
bo appellet, & apoſtolos petat, ad qđ tenet̃, ſi de facili hẽri pôt.
2. q. 6. biduũ. Itẽ prudẽter faciet, ſi corã teſtib. exprimat oĩa gra
uamina, ꝓ quib. vadit, vel nunciũ mittit. Nã ſi qñ appellat viua
voce, ad hoc tenet̃, quare nõ qñ facto? Quidã tamẽ dicũt ſuffi-
cere, qñ facto appellat, ſi corã ſuperiore exponat. ſed qđ dices,
nũquid reuocabit̃, quicquid factũ eſt poſt miſsionẽ nuncij, vel
poſt grauamẽ illatũ, vel poſtꝙ̃ iudex ſciuit ad ſedẽ apo. facto ap
pellatũ? Reſpõdemus, reuocandũ quicquid factũ eſt poſt nun-
cij miſsionẽ, ſ. e. cũ dilecti. ſ. de offi. dele. cũ cãm, & ẽt ea graua
mina, ꝙ̃ ꝓceſſerũt miſsionẽ nuncij, ꝓp quæ tñ nũcius miſſus eſt.
Nã appellatio extinguit pronunciatũ. ff. ad Turpil. l. j. in fi. & ha
bes expreſſum j. eo. dilecto, & ita miſsio valet. [literas] ſ. de hoc
no. ſ. de reſcri. plerũq;. [probabili] . i. iuſta. [rationabiliter] i. ſi
4 nõ eſt vera cã appellationis. † [Remittat] plus dicimus, ꝙ appel
latus, ſi vult, ſemꝑ debet obtinere apud iudicẽ appellationis ꝙ
omiſſa cauſa appel. illa, ſ. an ſit iuſta, vel cõtra, procedat in prin-
cipali cã, quod ſic probo, quia hoc, ſ. ꝙ cognoſcat de iuſtitia ap-
pellationis eſt introductũ iñ in fauorem appellati, i. vt ſi nõ eſt
iuſta cã, appellans condẽnetur in expenſis, & ad priorem iudicẽ
remittatur, & quod in eius fauorẽ &c. C. de le. quod fauore, &
cuilibet licet renunciare iuri pro ſe introducto. ſ. de fo. compe.
dilecti. 7. q. 1. quã ꝑ. nec eſt ↄ j. e. cordi, vbi dicit, ꝙ articulus ap
pe. de partiũ voluntate omitti pôt. ſed expone ibi. i. partis appel
latæ. Itẽ ſi cõtrariũ diceretur, eſſet protrahere litẽ ſine cã. ſ. eo
5 de dn. finem. † [Alioquin] i. ſi vera eſſet cã appellationis. & ita
habes hic expreſſe, ꝙ iudex appellationis approbata appellatio
ne cognoſcet de cauſa prĩcipali, ẽt ſi appellatũ ſit a ſnĩa, ſic j. e.
cũ ſpãli. & idem dico, ſi deleget cãm appellationis alicui, quia
delega-

delegatus approbata appellatione cognoſcet de principali, ar.
ſ. de reſcri. ſup lris, in fi. j. de teſta. Raynutius, & j. eo. ca. Ro. §. ſi
obijciat. [de maiorib.] puta de electionib. epoꝝ, & cauſis crīa-
lib. 2. q. 6. decreto, & quinq; c. ſeq. Et de fide, ar. 17. di. multis, &
de appel. factis in electionibus, & idē eſt in omnibus alijs, q ſpe
cialiter ſedi apo. reſeruant. & quod dictū eſt de appellationib.
factis in electionibus, intelligendū qn appellatur ab his, qui or
dinario iure cognoſcūt: ſecus aūt in delegatis a Papa. ab eis. n.
nō licebit appellare, niſi expreſſa iuſta cā appellationis, ſi eis cō
miſſa fuerit appellatione remota. itē licet appellet ēt ad ſe. apo.
extra iudiciū in pceſſu electionis anteq ſit facta electio, tñ non
dēt retardari ele. ſ. de ele. cū nobis, ar. j. d his, q fi. a ma. pat. cap.
c. j. ſed p talē appellationē negotiū transfert ad Papā, nec ordi-
narius, ſi appellantes ꝯtxerūt, vlterius ſe poterit intromittere
de cōfirmatione ſic electi, nec de alijs, q pertinent ad ipſam ele-
ctionē. Tñ ſuper hoc videmus plures aliqn ſentire ꝯtrium, l. ꝙ in
electionib. nō audiet appellās, niſi iuſta cā expreſſa. & hæc clau-
ſula nō extēditur niſi ad ea, q in ſignū ſpālis priui. ſedi apo. reſer
nant. hoc vult dicere, ꝙ in maiorib. cauſis valet appellatio, ēt ſi
nulla cauſa exprimatur, vel ēt ſi exprimatur cā dubia facti. Sed
ſi exprimatur cā improbata a iure, vel notoria, vel fruſtratoria;
tunc nō eſt deferendū, ſicut nec nunquā deferendū fuit. ſ. e pa-
cto. j. reſpō. vbi no. itē nō deferī appellationi emiſſæ ad inferio
res iudices, puta ad archiepm, vel legatū, ꝙ ſonāt verba hic poſi
ta ibi, ad ſe. apo. Roſ. no. tenet, qd ſi appellet ſine cā, archieps,
vel legatus in maioribus cauſis, & qui prius cognoſcebat non
detulit appellationi, quia iam hic maior cauſa relata eſt ad ſed.
Apoſtoli. & duo de ea ſimul cognoſcere non debent.

SVMMARIVM.

1 *Comminatio iudicis ꝙ lædet partem, an ſit iuſta cauſa appellandi ab eo.*
2 *Appellari ab interlocutoria an poſſit.*

CAP. LX.

VM ceſſante. Puta, ſi præcipiat, ne quid fa-
ciat ſub pœna excōicationis,
vel centū librarū, vel cōſimilia. & gñaliter pceptū fa
ctū ſine cauſæ cognitione, vel cū cauſæ cognitione,
1 ſi e iniquū, reddit appellonē iuſtā, C. cōmi. l. vt epi. p totū. ſi aūt eps,
vel alius iudex cōminaret alicui, qd læderet eū, nō credo, ꝙ poſ
ſit appellare pp hoc, qa vanus metus eſt, & nō iuſtus, ff. qd met.
cā. l. 1. & 2. Sed certe melius vr, ꝙ tenet appello, qn ꝯminat de his,
q ad ſuā iuriſdōnē pertinēt, ff. qd me. cā. l. 2. & l. fi. §. j. ſed in alijs
poteſtatib. q nō habēt iuriſdōnē, obtinet dictū primò. [interlo-
2 quēdo] † no. ab interlocutoria appellari, vt no. j. de no. ope. nū.
c. 3. nec pōt cā reuocare, q tulit, ſine licētia eius, p quo lata eſt,
ſi trāſit in rē iud. p lapſum decē dierū, & appellatū nō fuerit, ſ.
de ſent. & re iu. qd ad cōſul. ff. de reg. iur. l. nemo. ante autē decē
dies, vel ēt poſt, ſi ante decē dies fuerit appellatū, licet reuoca-
re, ff. de re iud. qd iuſſit, niſi appellās aliquas feciſſet expēſas: nā
tūc nō poſſet, niſi ei reficeret expēſas, cū eis nō reſtitutis nō ple
nè remoueret grauamina, ff. de cōd. ob iur. cau. ſi pecuniā, & de
hoc no. j. de ſen. excō. ſacro, & melius ſ. de re iud. qd ad cōſulta
tionem. [deſtiterit] reuocādo de ſacto, ſi ad factū proceſſum eſt,
vel ꝯria ſnīa, ſi ad factū nō eſt pceſſum. & nō ſufficit dicere, pa-
ratus ſum reuocare, niſi de facto reuocet. reuocat ēt grauamen
tacitè: verbi gratia, appellauit quis a iudice, ne pcederet ꝯ eū,
qa erat exēptus ab eius iuriſdictione, ſi iudex dat ei terminū ad
hoc probandū, tacitè vr reuocare grauamē, qd ei intulerat man
dato, ꝙ pcederet in prin. qa modo mandat, ꝙ procedat in exce
ptione pbanda, qd nō eſt grauamē, qa de exceptione, ſ. an ſua ſit
iuriſdō, cognoſcere dēret, ff. de re iud. ſi qs ex aliena iuriſdōne.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ex cauſa ſuſpitionis poſſit appellari a iudice deleg. vel ordinario.*
2 *Sufficit recuſanti iudicem legitimas recuſationis cauſas proponere, nec opor*
tet eum petere iudices, coram quibus de cauſis ſuſpitionis probet.
3 *Poteſt nedum iudex ordinarius, ſed etiā delegatus antequam recuſetur, alij*
delegare cauſam.
4 *Recuſationis cauſa non dicitur legitima, nec tranſit in rem iudi.*
5 *Modus procedendi coram ſubdeleg. in cauſa recuſationis, & vide in nu-*
me. 6. & 7.
8 *Iudex, a quo appellatur, citari debet ad ſententiam, proceſſumque ſuum*
defendendum.

CAP. LXI.

1 **V**M ſpeciali. [Recuſationis.] † Nos non cre-
dimus, ꝙ a iudice deleg. vel or-
dinario poſſit appellari ex ea cauſa, qa ſuſpectus eſt,
cū tunc habeat certū remediū, l. recuſationis. 3. q. 5.
quia ſuſpecti. itē licet cauſa ſuſpitionis ſit ꝯ eū, nō tamē ſequit,
ꝙ grauaret, quia iudex ſuſpectus bene poſſet procedere in cau-
ſa, ita ꝙ nullam partē grauaret, & appellatio non habet locū ni-
ſi à grauamine, ſupra eo. vt debitus. ſed iſta decr. vr dicere ꝯtra,
ſcilicet, quia cōmonitus poteſt recuſare iudiciū monitoris, &
etiā poteſt appellare ab eo, & ſic videt, ꝙ vtrumque remediū ha
beat, ſ. recuſatiōis, & appellationis. Sed reſpōde, & dic, ꝙ ex ea-
dē cā non pōt recuſare, & appellare, ſ. qa ſit ſibi ſuſpectus: ſed ꝯ
eūdē, vel eodē tpe, vel diuerſis pōt petere & recuſationē pp ſu-
2 ſpitionē, & appellationē pp grauamē. † Itē dicimus, ꝙ ſufficit ei,
q recuſat iudicē, cās recuſationis legitimas pponere, nec opor-
tet, ꝙ petat iudices, corā quibus de cauſis ſuſpitionis probet, qa
ſufficit recuſanti pponere iuſtas cauſas recuſationis. iudicis aūt
eſt admittere cauſas recuſationis, & requirere, ꝙ eas probet, ſed
reprobare nō pōt. hæc. n. cognitio eſt arbitrorū, ſ. de fo. cōpe. li
cet. verū qa admiſſis p iudicē cauſis recuſationis ſiclitū eſt recu
ſanti pbare, vel corā recuſato, vl corā arbitris cās recuſationis,
recuſati eſt petere, ꝙ arbitros eligāt, corā quib pbet. vel potes
dicere, ꝙ ſtatim pōt & dēt iudex cogere recuſantes ad arbitros
eligēdos, ar. C. de iud. l. cū apertiſſimi, & l. cū ſpeciali, & no. ſi.
j. eo. interpoſita. [cōmonitus] q cito. n. quidā monebantur ſa-
tiſfacere de aliquo, ſtatim appellabāt, vel recuſabant iudices ſu
per emēdatione alicuius criminis, vel alia ſatiſfactione facien-
3 da. † [Statuimus] credimus, ꝙ iudex ordinarius nō ſolū, ſed etiā
delegatus anteq recuſetur, pōt totā cauſam alij delegare, & va-
let delegatio, nō obſtante ꝙ delegatus eſt ſuſpectus, ff. de iuriſ-
dict. om. iud. ait prætor. ſed ſi partem tantū delegaſſet, tunc poſ-
ſet recuſari vt ſuſpectus. ratio diuerſitatis, qa in primo caſu vl-
terius cauſa nō debet ad ipſum redire, nec pōt poſt cōmiſſionē
reuocare iuriſdictionē, nec ēt debet cognoſcere, vtrū ab ea ſub-
delegatus ſit ſuſpectus: ſed in ſecūdo caſu pōt hæc omnia face-
re, ſ. de offi. & pote. iudi. deleg. ſuper qōnū, §. 2. & vlt. ff. de iu. iu-
diciū. Alij tñ dicūt, ꝙ etiā ſi totam cām cōmittat, ꝙ pōt recuſa-
ri vt ſuſpectus. [iudicē] ordinariū, & delegatū: ſecus in ſubdel.
nā ſi ſubdelegatus recuſet vt ſuſpectus, coram primo delegato
agetur, ſ. de offi. delega. ſuper quæſtionū, §. qui verò, & §. eius.
[ſuſpectū] iſte recuſans nō debet petere, ꝙ iudex recuſatus iudi
cet, an cā recuſationis ſit iuſta, ſupra de fo. cōpe. licet, qa ſic vr a
recuſatione recedere, ſi in hoc eius arbitriū eligeret. 3. q. 8. cu-
ius, & ſupra de re iud. inter. quāuis poſſet dici, ꝙ talis petitio, q
tñ tēdit ad recuſandū & declinandū eius iudiciū, nō piudicat
4 recuſationi. † Itē no. ꝙ hæc ſnīa, ſ. hæc cā recuſationis nō eſt le-
gitima, nec tranſit in rē iudi. nec præiudicat, ſi iſta cā iure decer
nitur legitima, qa eſt ꝯ ius ſcriptū. 2. q. 6. §. diffinitiua. ſecus aūt,
ſi diceret, decernimus talē nō admittendū ad proponendū talē
cauſam recuſationis, qa hæc ſnīa eſt ꝯ ius litigatoris, a qua ne-
ceſſe eſt appellari, vt in præall. §. diffi. & ſupra ti. proxi. cū inter.
& hæc vera ſunt in cauſis recuſationū, q ſunt expreſſæ in iure.
Sed cū dicat ius generaliter, ꝙ ſuſpecti iudices poſſint recuſa-
ri. 3. q. 5. qa ſuſpecti. eo. §. porrò. nec generaliter oēs cāæ ſint in
iure expreſſæ: imo multæ poſſunt puenire cāæ, q iuſtiores ſunt,
q in iure expreſſæ, oēs cauſas reputo legitimas, quæ ſunt diffici-
liores, q expreſſæ in iure, & hoc relinquitur arbitrio iudicis. Et
ſup iis dicunt quidā, ꝙ ſi iudex ſentētiat, ꝙ trāſibit in rē indica-
tā, niſi appellet a ſnīa eius, quod dr de interrogationib. in iu-
re faciendis, quarū aliquæ ſunt expreſſæ in iure, tñ vltra expreſ-
ſas in iure licet iudici alias facere, vbi æquitas eū mouerit, ff. de
inter. ac. l. pen. Et tñ ſi iudex dicit ſe moueri æquitate, vbi moue
ri nō dēt, appellandū eſt, & niſi appelletur, fit ſibi piudiciū. qdā
tñ dicūt, & forte nō malè, qa in inferiorib. iudicib. nō licet neq;
cōdere, neq; interptari iura. j. de ſen. excō. inter alia, nec ēt licet
inter ius ſcriptū & æquitatē, imò hoc ſolū principib. licet, C. de
le. & cō. & l. fi. fatemur tñ, ꝙ in cauſis, quas corā ſe habēt inferio
res iudices, bene poſſunt, quantū ad ius litigatoris ptinet ſup iu
rib. & interrogationibus etiā inter ius & æquitatē interpretari,
5 vt no. ſ. de poſt. ad hæc. † [Suſpectū] in ſubdele. quidā dicūt hoc
mō pcedendū, qa non dabitur libellus ei recuſationis, nec corā
eo pponent cauſæ recuſationis, ſed corā delegato tñ, ſi eſt præ
ſens, ſ. de offi. dele. ſup qōnū, §. qd verò, & §. fi. & ſi delegatus ē
abſens, preſtabitur, & etiā probabit cauſas recuſationis coram
epo loci, vel archi. vel alijs iudicib. ordinarijs loci. & hūc mo-
dū pcedendi approbat l. C. de iud. cū ſpeciali. ſed ſm cano. quā
tū ad ſecundū mēbrū nō inuenio approbatū, nec reprobatū in
ſubdeleg. vbi nō eligunt arbitri. & ideo vr, ꝙ legib. ſtandū eſſet,
ex quo canones non reprobant: ſed in hoc caſu etiā ſecundū i-
ſtos proceſſus habitos a recuſato poſtq per aliquem prædicto-
rū modorū tranſlata eſſet cognitio ad aliū, non valet, ſ. de offi.
deleg. licet, & ſ. eo. dilecti. Alij dicūt, ꝙ nō eſt eundū ad ordina
rios iſtos, ſed ad delegatos tantū, ſi ſunt præſentes, & ſi ſunt ab-
ſentes, dicet ſubdelegato ꝙ habet eū ſuſpectū ſimpliciter, nō aſ
ſignatis cauſis recuſationis, & ꝙ vult ire ad delegatū, vt cauſa
recuſationis probata obtineat cauſam alijs cōmitti, & ex tunc
ſubdelegatus procedere non debet, & ſi proceſſerit, appellari
debet ab eo, qui eū grauat procedendo cōtra eū, poſtq vult pro
bare eū ſuſpectū coram delegato, quod ſibi ius ꝯcedit, ſupra de
offi. dele. ſuper, in fi. & ſi nō appellauerit, cū iuriſdictio eius nō
ſit ad aliū tranſlata neq; p appellationē, neq; per reuocationē,
neque alio mō, tenebit proceſſus ſubdel. habitus ꝯ recuſantē.

Sed certe tutius eſt, ꝙ hic recuſans ſm hãc ſecundã opi. ẽt cauſaa recuſationis ꝓponat corã ſubdele. ĩ. eo. ſecũdo. & ẽt poſtea corã dele. ꝓbet. Nã ſi ſubdelegatus cognouerit eaa eſſe iuſtas & veras, poterit eas admittere, & partes releuare ab onère probatiõis. & ſi eſſet certũ & notoriũ, ꝙ eſſent falſę & iniuſtę, certe nõ obſtãte tali recuſatione, neq; fruſtratoria app. tenebit proceſſus
6 ſubdel.† Et no. qa cũ appellat a ſubdele. ex eo, ꝙ proceſſit ꝯ eũ poſt recuſationẽ, & in hoc recuſans appellet, prudẽter facit, ſi ꝓſequitur cãm appellationis, qa hoc ipſo ꝙ ꝓbabit ſe pp ꝓdictas eãs appellaſſe, caſſabitur quicquid factũ eſt poſt talẽ appſonẽ, & ẽt ſi eã recuſationis nõ ꝓbeť, vt ĩ. de oſ. dele. ſup qõnũ, §. fi. ſicut a dele. primo, vel ordinario legitimè appellareť, ſi arbitroa nõ elegerit, ẽt ſi cauſæ ſuſpitionis nõ ꝓbareň, vt hic. finita aũt cã appellationis, q̃ eſt vt caſſeť, quicquid factũ eſt ꝯ eã, nõ oportet ꝓſequi cãm recuſationis, vt recedať a ſubdel. q̃ ſola iuſta appellatio ad hoc ſufficit, ſ. eod. accepta. ſed ſi reprobareť appellatio, adhuc põt ꝓſequi cãs recuſationis. ſi antẽ poſt recuſationẽ nõ ꝓcederet ſubdelg. ſtultè faceret, ſi ꝓſequiť appellationẽ, cũ appellatio nõ habeat locũ, niſi a grauamine præſenti, quod tn ſcriptis exprimas, j. eo. cordi, ã. eo. debitus. ſed prudenter faciet, ſi corã delegato eãs recuſationis ꝓponat, & ꝓbet, vt ĩ. de of ſi. deleg. ſup qõnũ. §. fin. Quidã tamẽ dicũt, ꝙ a ſubdel. appellari põt ſine vllo grauamine hoc mõ: habeo te ſuſpectũ ex talibus caſib. & appello, ne ꝓcedas. & hoc ſatis ſumiť ĩ. eo. de of. delega. ſup. §. quẽ vero de. ſed certe alij veriſimiliter reſpondẽt illud reuocarũ p decr. ã. eo. vt debitus, & j. eo. cordi. illud antẽ nõ memini inueniſſe, qñ proceſſus ſubdel. & deleg. & ordi. teneant ẽt poſt recuſationẽ habitus, niſi appelleť, vł alio mõ ad alterius audiẽtiam cũ effectu ſit cã reuocata. [corã eodem] quid ſi plres ſunt delegati, & vnus tm̃ recuſeť? de hoc no. ĩ. de offi. iud. delega. cũ ſuper. item ſcias, ꝙ ſm l. nõ eſt cã ſuſpitionis ꝓponenda corã recuſato, ſed corã deleg. & ſi ipſe abſens eſt, corã alijs iudicibus ordinarijs & præſentib. in ꝓuincia fiat, C. de iu. eũ ſpãli. nec ẽ ꝯ, C. eo. ti. apertiſsimi. vbi dicit ei libello recuſationis porrecto, qa ibi ſic exponẽdũ ẽ, i. ad eius recuſationẽ porrecto libello. [aſsignet] ã. eo. ſecũdo. [aduerſariũ] in cã inquiſitionis. [iudice] hic hẽs ar. ꝙ iudex, a quo appellať, citari dẽt ad defendendũ ſniam & ꝓceſſum ſuũ, cum hic admittať iudex, vt oſtendat ſe non ſuſpectũ. ar. ꝯ, 2. qõ. 6. ſtatuendũ. 8. q. 3. Artaldus. ſol. nos
a hoc a credimus verũ, ꝙ citari nõ dẽt, niſi pro iure ſuo proprio ꝯtendat iudex. 2. q. 7. ſi quis. vel niſi agereť de pęna imponẽda iudici. verbi gratia, ſi aliquis diceret, ꝙ appellauit a proprio epõ, qa eũ ſine cã confirmare renuebat. nã & ſi mandeť alij, ꝙ inquiſita veritate ſup electione eius eũ cõfirmet, ſi inuenerit eã canonicã, noĩatim citandus eſt eps, qa de eius pęna agitur. nam in eius pœnã mandať alij, ꝙ cõfirmet, eũ ipſe ſine cã eũ confirmare nollet, ar. 9. q. 3. nunc. hæc autẽ decr. nõ ꝯdicit, qa aliud eſt in recuſatione, & aliud eſt in appellatione. nã in recuſatione ideo admittitur iudex ad eligendũ arbitros, qa niſi ſic admittereť, ſequereť inconueniẽs illud, ſ. quia ſufficeret aſsignare cauſas ſuſpitionis ẽt falſas, cũ nullus alius eſſet, q eligeret arbitros, q de cauſis ſuſpitionis cognoſceret: ſed in cauſa appellationis eſt ſu
7 perior, ad quẽ appellať, q de cauſis ap. cognoſcet.† Itẽ ẽ alia rõ, qa appellatio nõ mutat naturã cauſę. vnde ſicut corã illo, a quo fuit appellatũ, ꝓcedebať ſine parte, ita & corã ſuperiore, ad quẽ appellatũ eſt, ꝓcedi dẽt ſine parte. Itẽ deriſoriũ & ſuſpectũ reddereť iudiciũ inferioris, ſi corã ſuperiore partẽ ſe faceret, & eũ ipſo fieret li. cõteſt. & alius iudicialis proceſſus. Fateor tñ, ꝙ inſtruere poſſet ſuperiorẽ, ſi ſpõte veniret, nõ tñ vt pars, ſed vt iudex. Itẽ mirũ eſt, ſi is eſſet pars, q fuit iudex in eadẽ cã. [cauſa] i. an ſit iuſta & legitima, ſi nõ eſt de expreſsis in iure, ĩ. de fo. ꝯpe. licet. Nã expreſſas ĩ iure põt & dẽt admittere recuſatus, qua ñ eſt notoriũ. Itẽ arbitri cognoſcent, an cauſæ ſuſpitionis ſint veræ, an falſæ, vt hic. Itẽ arbitri cognoſcẽt, an ſint recipiendæ, ẽt ſi cõſtet eas legitimas & veras, ſi tñ dť renunciatũ recuſationi a partib. & de hoc cognoſcere habẽt, & nõ recuſatur. nã ſi diceret cõtrariũ, ſ. ꝙ hæc cognitio cõpeteret dele. eſſet iniquũ, cũ pariter ſit ſibi ſuſpectus in hac cognitione, ſicut in alia, cũ pars eligẽdo in hoc iudiciũ eius, in alijs nõ poterit recuſare. 3. q. 8. cuius. ar. ꝯ, de cã poſ. eũ olim. vbi innuitur, ꝙ iudices, & nõ arbiter, fuere illi, q repulere cauſas recuſationis. Sed reſpõdeo, ꝙ vbi notoriũ eſt, ꝙ admitti nõ debẽt, tũc iudex repellet cauſas recuſationis, & ſic erat ibi. Nã ibi in lřis Papæ cõtinebať, ꝙ de conſenſu partiũ erant dati iudices, & ideo in notorio neq; arbiter, neq; alius ordo requirendus erat. 2. q. 1. de ma. ſupra de iureiur. ad noſtrã. [aduocent] de hoc no. ĩ. de arbi. innotuit, & c. antepe. & hoc habet a poteſtate iuris, alias finem mandati egredi non poteſt, ff. de arbi. nõ diſtinguemus, §. vlt. Itẽ forte partes alias hãc ptãtẽ ſibi dare ab initio nõ poſſunt, vt no. ĩ. de arbi. c. antepe. [Cõpetẽtem] arbitrio boni viri præfigendũ. ff. de iur. deli. l. j. §. ait ptor. vel recuſati iud. cũ ex cã poſſet eos cogere ad concordandũ. & eodẽ mõ, vt intra certũ terminũ diffiniret. ĩ. de oſ. dele. ſuſpitio
8 nis.† Itẽ eũ cõſtet eũ iud. & p ꝯñs conſtat eũ debere procedere, niſi recuſeť. & idẽ eſt nõ ꝓſeq cãm recuſationis, ac ſi nõ recuſaret, & ſi nõ proſequereť recuſationẽ intra terminũ, procederet, & rõne incertæ iuriſdõnis terminũ aſsignabit, arg. ſ. c. ſi duob. [de recuſatoris] de hoc no. ĩ. de fo. cõp. ſi quis. [porro] hucuſq; dicit, qñ monitus recuſat monitionẽ, & nũc ponit, qñ ab eo appellat. [manifeſtus] ã. c. eũ ſit Romana, & c. ꝓpoſuit. [deferendũ] niſi modũ excedat in pęna. ſ. eo. nouit, vbi no. {exceſſu} de quo quis cõuenitur. {probabilẽ} ĩ. eo. vt debitus. {intra terminũ} ã. eod. eũ ſit Ro. {iudex} a quo appellatũ eſt. {ꝓcedat} in principali. ĩ. eo. vt debitus. {aduerſario} ſ. appellato. {compe tẽtẽ.} corã iudice ap. {procedat} in principali, cũ hæc decr. in prin. poſuerit duos caſus, vnũ, qñ agiť inter partes, & aliũ, quando agiť ex officio, mõ hic loquitur in eo caſu, qñ iudex ex officio ꝓcedit, & hoc eſt, qđ dicit, ex ſuo procedit officio. & falſa litera eſt, ꝓcedat, vt patet ex regiſtro. neceſſe eſt vtrũ, ſi cã agereť inter partes, ſ. ꝙ ſi appellatus nõ cõpareret corã iudice app. ꝙ ipſe poſsit ꝓcedere in prin. cã, cũ lis nõ eſſet cõteſtata. hæc. n. decre. loquiť tñ, qñ lis nõ erat conte. ſicut patet in prin. decre. & tunc reo, vel appellato exiſtẽte cõtumace non in prin. cã eſt procedendũ, ſed ad miſsionẽ in poſſ. vel excõmunicãtionẽ. ĩ. vt li. nõ cõte. qñ, & c. titꝫ. Sed qñ ex officio ſuo procedit iudex, vt in cã inquiſitionis, tunc reo, vel appellato cõtumace exiſtente, bene ꝓceditur in principali cauſa, vt hic. ĩ. vt lit. non conte. qñ. §. in alijs. {iuriſdictionis} ſuper princ. ã. eo. vt debitus. {remittať} ẽt cũ aduerſarius nõ cõpareat. hoc autẽ locũ hẽt, ſiue iudex ex officio procedat, ſiue lis ſit inter partes, ſed iudex reprobare nõ põt. hæc enim cognitio eſt arbitrorũ. ĩ. de fo. cõp. licet. {duas} in hac præſenti cõſti. cũ ſpeciali, duo capitula continẽtur de ap
9 pellatione, & recuſatione.† {Speciales} totius ordinis, vel cuiuſcunq; monaſterij. Nam licet poſsit appellare monachus, ſi excedat Abbas in puniendo, ſi tamẽ puniat ſm obſeruantias regulares, nõ põt appellare, recuſare etiã non põt. ã. c. reprehenſibilis, & c. ſuper eo. 2. ſi tamẽ abbas iuriſdi. de conſue. habet, ꝓut not. ſupra de offi. ordi. quanto, in glo. & ſic videtur in fi. vel alio ſpeciali iure procedat in forma iudicij contra monachum, monachus recuſare poteſt eum, arg. 3. quæſtio. 5. quia ſuſpecti, & 4. quæſtio. 4. contra ritum, in fi. & appellare, ar. 2. qõ. 6. omnis oppreſſus, & c. ad Romanam. 2. ad hoc, quod no. ã. eo. ad noſtram.

ADDITIO.

a ¶Nos hoc credimus verum. Adde hic no. ſupra in c. noſtra, de procu. in addi. incipien. Defendere, & Henri. Bohic, in c. dilectus, in princ. ſupra de reſcrip. qui allegat & ſequitur Innocen. hic.

SVMMARIVM.

Litis conteſtatio per aduocatum facta non habetur pro litis conteſtatione, ſi eadem die reuocatur.

CAP. LXII.

CVm cauſa. {Inducias} ĩ. de excep. ca. paſtoralis. {ipſius} ꝓcuratoris prioris & conuentus de nouo loco. {licet} ipſe procurator de nouo loco aduocati errorẽ correxit, qa dixit, quod nolebat habere ratã eius reſponſionẽ. j. de cen. olim. C. de erro. aduo. l. 3. {cõtradicere} quia cõtrariũ eſt litem cõteſtari, & petere dilationẽ ad proponendas dilatorias. {erronea} erronea diciť, quia errauit aduocatus, cũ non eſſet verũ, quod dixit. vel diciť erronea, qa errorẽ inducebat, eũ verba litis conte. ſonarent, & intẽtio cõtradicebat. {credentes} & malè, cũ contrariũ apparet etiã, ꝙ non intendebãt hanc litem conteſtari ex petitione dilationũ ad dilatorias proponendas, arg. ſumentes ex eo, quod eſt ã. de do. & cont. prout ibi no. {fuit} i. præſumitur nõ fuiſſe cõteſtatã. nã ex reuocatione eadẽ die facta pſumitur, ꝙ ꝓcurator noluit lit. cõt. vel dic, & melius, ꝙ cõteſtatio aduocati nõ hť pro lit. cõte. ex quo eadẽ die fuit reuocata, ſed pręſumitur ex taciturnitate dñi, vł procuratoris eos habuiſſe eam ratã, ſi vltra vnũ diẽ tacuere. {ſubdelegatorũ} ꝯ id, qđ eſt ſ. de offi. dele. ſuper quæſtionũ. C. de iudi. a iudice. arg. contra, ã. ti. proxi. cum Bertoldus. ibi ſol. {expreſſa} ſupra c. cõſti. j. c. pxi.

SVMMARIVM.

1 *Debet appellans probare propoſitam legitimam exceptionem.*
2 *A ſententia nulla appellare licet.*
3 *Non poteſt appellans agere de nullitate ſententiæ coram iudice appellationis, ſi ante ſententiam appellatur.*
4 *Nunquid, ſi quis in iudicio ante ſententiam, ſiue extra iudicium appellauit, & iterum poſt ſententiam appellet, per poſteriorem appellationem videatur renunciare priori, vel ſententiam ratificare.*

CAP. LXIII.

DIlecto filio. {Quòd cũ} ſupra de reſcri. cõſtitutis. {& ne aliter} licet aliter iuſta ſit hæc exceptio, & ex qua nõ admiſſa ſequiť legitima appło, hec tñ ineptè ꝓpoſita fuit. nã dẽbat ꝓponere exceptionẽ, & expectať rñſionẽ iudicis de ea admittẽda, vł n:

nā ſi exceptionē admiſiſſet, habebat propoſitū, ſi vero nō admi
ſiſſet, poſtea poterat legitime appellare. ſed hic reſponſum nō
1 expectauit, ſed appellans receſsit.† [Propter exceptionē] no. ap
pellantem debere probare propoſitā legitimā excep. & ꝙ ea ca
non admiſſa appellatū fuit. ſed hic nō ita fuit. non. n. denegaue
rūt iudices admittere exceptionē, ſed illicentiatus receſsit ap-
pellans ſine vllo granamine, & ideo nō valet. [ideo] ſ. e. c. pro-
xi. quādo appellatur ante ſnīam, appellationis iudex nō dēt co-
gnoſcere niſi de cauſis, ex quibus appellatū eſt, quia cognoſcet,
au fuerint a iudice denegatæ, vt hic. ſ. c. proxi. j. eod. ſignificāte.
Si autē eſt appellatū poſt ſnīam diffinitiuā, tunc dēt quærere de
omni cauſa, ex qua dr̄ ſnīa iniuſta. C. de ap. eos. §. ſi quis, & c. ſe-
quen. 2. q. 6. §. ſi. coram autē iudice ap. nec in primo, nec in ſe-
cundo caſu licet proponi, ꝙ ſnīa ſit nulla, vel quia iudex nō ha-
buit iuriſdictionē, vel quia eſſet excōmunicatus, vel quia nō ſit
lis conteſt. vel ex quauis alia cauſa, qoia hæc nō veniunt in pro
ſecutione appellationis. nō tamē negamus, quin coram cōpe-
tenti iudice implorato offō iudicis poſsit dicere ſnīam nullā, ñ
tñ ꝓſequendo applōnē, vt dictū eſt. & eſt hoc verū, ꝙ appellans
nō pōt dicere ſnīam nullā, qñ ipſe ꝓſequitur cauſam appella-
tionis. Sed ſi nō ipſe, ſed appellatus ꝓſequit̄ cām applōnis, pe-
tēdo ſuā ſententiā cōfirmari, quod pōt de iure, Auc. de his, q in
grē. ad ap. coll. 5. & j. de confir. c. bonæ, tunc appellans bene po
teſt ſic excipere, nō dēt cōfirmari ſentētia pro ſe lata, qa eſt nul-
la, quia iudex, qui cā tulit, nō habebat iuriſdictionē, vel ex alia
cōſimili cauſa. & aſsignāt iſti rōnem diuerſitatis, quia appella-
tus nō innititur virib. appellationis, imò ꝯ eā dicit, ſ. qa eſt iniu
ſta, & ideo cū petit ſnīam cōfirmari, intelligitur hoc petere nō
ex vi appellationis, ſed quocūq; iure pōt. & ideo appellans ad-
mittitur ad excipiendū de omni ſuo iure. ſ. ꝙ ſiue ſit iniuſta, ſi-
2 ne ꝙ ſit nulla.† Alijs v̄r, & forte melius, ꝙ ſi appellaretur poſt ſē
tētiam, appellans nō tm̄ excipiēdo, ſed ēt agendo corā iudice,
ad quem appellauit, pōt dicere ſnīam iniuſtā, & nullam, qa qui
buſcūq; modis pōt, dēt defendere ap. ſuā. ff. de ap. ſcio, in fi. Et a
ſnīa quæ nulla eſt, appellare licet. ff. de ap. ſi expreſſim. ff. q ſen-
ten. ſine ap. l. j. § fi. & l. ſeq. & ſi pōt appellare, & per ꝯñs appella
tionem ꝓſequi. Sed dices, quomō proſequitur appellationē, q
petit ſnīam pronunciari nullā, quia nullam mentionē facit de
appellatione in petitione ſua, nec aliquo mō nititur virib. ap-
pellationis? rñ. imò nititur ea vt appellationis in hoc ſaltem, ꝙ
corā iudice appellationis hnc petit, quia niſi appellaſſet, tm̄ co-
rā ordinario hoc petere poſſet. & iſte eſt vnus effectus appella-
tionis, ſ. cām ad ſuperiorem trāſferre, & eius cognitionē. ſ. e. c.
ſolicitudinem. imò dicūt quidā, ꝙ hic bene appellauit ꝯ pronū
ciationē iſtā, quia grauatus fuit, de facto tñ, ſnīa lata fuit ꝯ eū, li
cet nulla. pōt ergo petere ſnīam nullā ꝓnunciari, & de ap. non
faciat mētionē. alij ꝯ, & hoc eſt ēt videre in appellato, q proſeq
tur appellationē petēdo ꝯfirmari ſnīam pro ſe latā, & tn in ſua
petitione nō faciat mentionē de ap. nec aliter nititur virib. ap-
pellationis, niſi qa negotiū dicit eſſe ad ſuperiorē p appellatio-
3 nē delatū.† Si autē ante ſnīam appellat̄, nō pōt appellans age-
re de nullitate ſnīæ coram iudice applōnis, qa ſi cā appellatio-
nis nō eſt vera, remittēdus eſt ad iudicē, a quo appellatū ſnu. ſ.
e. vt debitus. Sed qñ appellatur a ſnīa, nō remittitur ad primū,
qa functus eſt officio ſuo. Itē appellatus nō pōt petere confir-
mari proceſſum ante ſnīam habitū, quia facile reuocatur. ff. de
4 re iudic. quod iuſsit.† Sed quæro, ſi appellauit in iudicio ante
ſnīam, ſiue extra iudiciū, & iterū appellet poſt ſnīam, an per ap
pellationē poſteriorē v̄r renunciare priori, vel ratificare ſnīam?
ar. ꝙ ſic. ff. rem ra. ha. cū minor. §. ſaltus. vbi dr̄, ꝙ ſi quis appella
uit a ſnīa lata ꝯ aliquē, qui falſo finxerat ſe procuratorē eius, ꝙ
de cætero nō pōt dicere eū non fuiſſe ſuū procuratorē. Sed nos
dicimus cōtra, quia geminando, vel multiplicando appellatio-
nes nō v̄r ratificaſſe factū iudicis, a quo appellauit, vel appella-
tioni renunciare, imò potius videt̄ ſuū deſideriū augmentare,
vt ab eius iuriſdictione recedat, arg. cōtra, ſ. de teſt. cū tu fil. ſ. e.
bonæ. 31. q. 2. Lotharius. Sed in ſuperiori caſu licet vellet rece-
dere a iudice, v̄r tamē acceptare factū procuratoris, cū pro eo
appellet. nec ibi ſententia eſt nulla, imò tenet cōtra procurato-
rē, & eſt executioni mādanda, vt patet ff. de re iud. l. 4. j. reſpon.

CAP. LXIIII.

NIcolao. [Sufficientem] ſ. eo. ſæpe, not. [condem
netis] & nihilominus rata manet ſenten
tia, ſi appellatum eſſet a ſententia, vel ſi appellatū fuit
ante ſententiam, partes remittantur ad priores iudices.

SVMMARIVM.

Appellandum non eſt tertio a diffinitiua.

CAP. LXV.

SVa nobis. [Obtinuit] per veri ſuppreſsionem. nam
ſi ſciuiſſet Papa tertio appellatum, lite-
ras non dediſſet. C. ne li. in vna, per totum. prædicta tamē
cauſa ad ſed. Apoſtolicam reuocata commiſſa fuit Cardinali.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appella. multa retractare poteſt, vt hic habes.*
2 *An ſententia poſsit pro parte valere, & pro parte non.*
3 *Poteſt quis ſe iuuare non ſolum appella. directè proſequendo, ſed etiam excipiendo.*

CAP. LXVI.

DIlecti. [Appellatū] ab aliquo ordinario diœce. cū
omiſſo epō fuit ad Bixorieñ. archiepm ap-
pellatū, vt ꝯtinet̄ in integra. [ad quē gradatī] 2. q. 6. bi
1 duu.† [Sentētias] no. ꝙ aliquādo inuenimus ꝙ iudex appella-
tionis ſentētiat latas ſnīas poſt appellationes nullas vt hic, ali-
quādo proceſſum poſt appellationē habitū nullū. ſ. eo. dilecto.
aliqñ tm̄ ſnīam excōicationis nullā. ſ. e. dilecti, aliqñ quicquid
fit poſt appel. ſ. e. cū cām. Quādoq; quicquid fit ꝯ ap. ſ. de elec.
cū nobis. Qñq; reducendū in priſtinū ſtatū. ſ. eo. bonæ. & licet
oēs iſtæ ſnīæ recipiant̄, qa ſic erat petitū, ſicut ſnīat̄, tñ melior li
bellus eſt iſte: Peto ꝓnunciari appellationē meā iuſtā. Et ſi nō
pronunciet̄ applō iuſta, ea vi huius ſnīæ ſequit̄, qa acceſſoriū
huius ſnīæ eſt nō ſolū poſt appellationē factā reuocare, ſed ēt
ſnīam, quæ eſt ante lata, ſi fuit a ſnīa appellatū. C. de app. eos. in
prin. & §. ſeq. & 2. q. 6. §. fi. Sed & ſi ſm̄ primos poſitos modos ꝯ
cipiant̄ libelli, in quibus nō petitur ꝓnunciari appellationē iu
ſtā, ſed certū quid irritari, dicūt quidā, ꝙ ſi vnus ſolus articulus
reuocatur prætextu appellationis, oēs intelliguntur reuocati,
vel debere reuocari, & appellatio intelligitur pronunciata iu-
ſta. & hoc ea rōne, quia oēs articuli eadē ratione nituntur, ſ. pp
appellationē, & vna ſnīa ad oēs extendit̄, ar. j. c. vna, ar. ſ. de co-
2 ſti. transla.† Itē ſi ꝯtrū diceret̄, abſurditas ſequeret̄, ſ. ꝙ ſnīa pro
parte teneret, ſ. pro ea parte, & ſuper illis articulis, q caſſati nō
ſunt, & in quib. ſentētia lapſu tēporis trāſiuit in rem iud. & pro
alia parte caſſaretur, ſ. in illis articulis, qui reuocati ſunt, ꝯ id ff.
cōmuni diui. in hoc iudicio. Itē ſequeret̄, ꝙ ſi ꝯ appellantē lata
eſt ſnīa diffinitiua, & excōmunicationis, & appellans tm̄ petat
reuocari ſnīam excommunicationis, qa poſt appellationē lata ē,
& ſnīaliter reuocatur, & tamē in hoc caſu diffinitiua ſuper pri-
cipali tenet, quod eis videtur & valde abſonū. imo maior abſur
ditas ſequeretur, ꝙ iterū eadē ſnīa excōmunicationis reuerte-
ret̄, & annihilaret̄ ſnīa, quare dr̄ ꝓnūciatu ſnīam excōicationis
nullā, qa poſt appellationē lata fuit, qa cū appellans nō proſeq
tur ap. intra tps legitimū, fingitur nō appellaſſe, vt ſ. e. cū ſic, &
c. perſonas, & ſic retro excōicatus. ff. de his, qui not. infa. l. furti.
Nobis nō v̄r ſic, immo dicimus, ꝙ ſi tm̄ vnus articulus retracte
tur pp iuſtam appellationē, nō tamē alij articuli retractabunt̄.
& bene dicimus, ꝙ ſtabit firma retractatio ſnīæ excōicationis,
quā appellans proſecutus eſt, & quo ad principale & quo ad a-
lios articulos ratificabitur ſnīa lapſu tēporis, qa nō eſt proſecu
tus appellationē ſuper illis. nec valet, ſi dicas, ergo ſnīa ꝓ par-
te valet, & pro parte nō, qa iſte appellans, pro quo lata eſt ſnīa, ī
reuocatione excōicationis, vel alterius articuli, poſt ſnīam re-
uocationis latā pro eo nō iuuabit ſed. ap. ſed hac ſnīa tm̄, q ēt ſi
eſſet iniuſta, l. ꝯ ius litigatoris, tñ trāſijt in rem iudi. poſtq̄ nō eſt
ap. ſ. de ſent. & re iud. qd ad ꝯſultationē. 2. q. 6. §. diffinitiua. Itē
ñ valet, qd dicit, ꝙ fieri dēr retro excōicatio. q illud haberet lo
cū, ſi nullo mō eſſet ꝓſecutus appellationē ſuā. ſed hic proſecu-
tus eſt quo ad vnū articulū, licet nō quo ad oēs, & ſic bñ licet ī
vno articulo applare, & in alio nō, & eodē mō in vno articulo
ꝓſequitur, & in alio non. ſ. de teſt. Raynutius, circa fi. & c. Ray-
3 naldus, circa me.† Itē no. ꝙ nō ſolū iuuat̄ ſe quis ap. ꝓſequendo
eā directè, ſed etiā excipiēdo de ea. verbi gratia, Peto, exequaris
hāc ſnīam, vel ne cōfirmes hāc electionē, qa ego appellaui. ſ. de
excep. dilecte. ſ. de elec. cū inter R. & c. cū inter canonicos. Sed
non pōt excipere de ap. niſi intra tm̄ tps, intra quantū pōt pro-
ſequi directè. ar. ad hoc ff. de nego. geſt. l. 3. §. pupillus. ff. ex qui.
cau. ma. necnon. ff. de inofficioſo teſta. Papæ. §. ſi filius. nec dici
mus ſimile in his, & in acceſſorijs, ſicut dicimus in quibuſdam
alijs & acceſſorijs, ſiue in quib. dr̄, ꝙ nō datur actio ad acceſſo-
ria ſine principali, ſicut in interdicto vnde vi, quod nō datur ad
damna & intereſſe, quæ ſunt acceſſoria, niſi ratione principa-
lis, de ipſo principali agatur, quia appellatio bene valet non
ſolū ad reuocandum ſententiam, vel ad aliud principale, ſuper
quo appellatum eſt: ſed etiam datur ad reuocādum omne gra-
uamen acceſſorium primo & principaliter de ſe ipſo agendo,
ſicut hic habes, & in omnibus decre. ſuperius allegatis.

SVMMARIVM.

Tutelam filiorum mater tutrix amittit, eò ipſo quòd nubit.

CAP. LXVII.

EX parte. [Secunda] C. quando mul. tu. of. fun. l.
vlti. hoc enim ipſo ꝙ nubit, tutelam ho-
rotum amittit, Auth. de nup. § ſi autem tutelam. [ita]
ſcilicet ꝙ ſi non ſit tutrix eorum, ex hac enim cauſa appellaſſe
non ſufficeret, & ſubeſſet veritas cauſæ. j. eodem, interpoſita.
Innoc. ſuper Secundo Decret.

SVMMARIVM.

1 *Relationi an ſit credendum, quando conſentientib. vel non appellantib. parti bus facta eſt ſuperiori, & quando poſt appellationem. vel in contumaciā.*
2 *Relationis iudex ſi alij committat cauſam remiſſam, quæ iam a parte appel lante alij commiſſa erat, quis & quomodo de ea cognoſcet.*
3 *Relatio quando commiſſa eſt intra certum tempus, vel nullo adiecto, quanā ſunt partes commiſſarij. & nu. 5.*
4 *Relatio ſi commiſſa eſt, quando appellare liceat, & quid narrare oporteat.*

CAP. LXVIII.

1 INtimaſti. [Relationem.] † In relationibus diligenter attende, vtrū facta ſit partibus conſentientibus, vel ſaltem nō appellantibus, & tunc ei ſemper ſtādū ē, & ſic pōt īrelligi ȷ. de pur. can. cū dilectus. §. igitur. & terminus in ea præfixus ad comparendū coram ſuperiore pro peremptorio habēdus eſt, ſicut in termino aſſignato appellanti, ȝ. co. ſæpe. Si autem poſt appellationem facta eſt, ei non creditur, niſi alijs actis conſtet. C. de rela. l. j. a. q. 6. biduum. Si autē fiat relatio vna parte abſente per cōtumaciam, nec vr̄ tūc relationi credendū, niſi alia probatio ſit de his, quæ in ea cōtinentur: ſed termini aſſignatio bene valet, & parte contumace ampliuanō citata procederet ſuperior, ſicut ipſe, q retulit, poterat procedere cōtumace abſente. Sed ſi pars, quā relator dicit cōtumacē corā Papa, vel alio ſuperiore, dicat domine nunq̄ fui contumax, ſed appellans receſſi ab eo, & cām appellationis obtinui a vobis alij cōmitti, tunc iudex ſuperior, ſi verū ſit, ꝙ cōmiſerit, vlterius non credet relationi: ſed partes remittet ad iudices impetratos ſup appellatione, q cognoſcent de appellatione, & an quicquid factū eſt poſt appellationem ſit reuocandū, vel non, vel ēt ipſe Papa, vel alius iudex relationes cognoſcet, quia ei bene licet iuriſdictionem dele. ſui reuocare. ff. de iudic. iudiciū. tn̄ totus ꝓceſſus habitus ante reuocationem erit ratus. ȝ. de reſt ſpo. audita, ar. imò plus vr̄, ꝙ ipſo facto vr̄ reuocare, l. ſi ex certa ſciētia ſciens alij cōmiſſum incipiat cognoſcere de eo, quod alij delegauerit. ȷ. de conceſ. præb. vel ec. non va. quia diuerſis. §. j. ſed ſi iudex relationis alij cōmittat cām remiſſam, q̄ iam a parte appellante alij cōmiſſa erat, dicunt quidam, ꝙ de iure vterque iudices debent ꝯuenire ad cognoſcendū, cuius ſit iuriſdictio ſm tenorem decretalis, ȝ. de reſcri. paſtoralis. ſed alijs vr̄ melius, ꝙ ad hunc iudicem, cui cōmiſſa eſt cauſa relata, nihil aliud ptinet niſi cognoſcere, an cā appellationis prius alij fuerit cōmiſſa: ꝙ ſi ſibi cōſtiterit partes ad iudicem, cui cā appellationis cōmiſſa eſt, remittet, ad quem ptinet cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. ȝ.
2 de reſer. dilecti filij. l. prę. † Sed quæres, quare nō eodē modo & iudex qui cām remiſit ſtatim ceſſare dēt, & remittere cām ad iudicem, cui cōmiſſa eſt cā appellationis. reſpon. ꝙ etiam ipſe relator prudenter faciet, ſi ſcit, vel credit, ꝙ vera eſt cā appellationis, ſi ſuperſedeat, quia ſi non ſuperſederit, & poſtea conſtiterit veram eſſe cām appellationis, totū caſſabitur quicquid per eū factū fuerit, vt no. ȷ. eo. interpoſita, & c. Ro. §. ſi verò, & §. ſequē. certe & eodem mō iſte iudex, cui cā relata commiſſa eſt, ſi cōſidit indubitanter, ꝙ appellatio eſt iniuſta, ꝓcedere pōt, & tenebit quicquid fiet ab eo, nō obſtante cōmiſſione prima facta ſup appellatione, dummō cōſtet poſtea p ſniam diffinitiuā, ꝙ appellatio fuit iniuſta, vt no. in prædicta decr. Romana. §. ſi verò.
3 & §. ſeq. † Item in relationibus no. quia quādoq; fit cōmiſſio, ꝙ intra certū tempus, aliquādo ſine certo tpe remittat cām inſtructam ſufficiēter, quādoq; inſtructā, vel non inſtructā, & in omnibus caſibus non eſt vis, quia ſufficit remittere cām ea inſtructione, & cū illis actis, quæ recipit iudex, & quæ habent partes, & ſi non eſt plene inſtructa, & etiā debet partibus terminū præ
4 figere. † Item in omnibus prædictis caſibus licet partibus appellare, ſi grauētur, & literas impetrare nō facta mētione de remiſſione facienda primis iudicibus, quia nō ſemper præcipitur remiſſio pp hoc, ꝙ ſuperior de illo velit iudicare, quia tunc oportet de remiſſione fieri mētionem. ȝ. eo. vt noſtrū. ȝ. de of. dele. ſuper qōnū. §. verū. ſed quādoq; fit, quia partes nō confidunt de iudice in diffinitione, licet cōfidant in cauſæ examinatione. ſupra de reſcri. ex parte decani, & ſupra de elec. dudū. item quandoq; expedit in vno loco inquiri de vno articulo, & in alio ſen
5 tentiari. ſupra de ele. ſcriptū. † Terminū autē aſſignare partib. vt coram Papa cōpareant & relationem facere de cā, quæ ē eis cōmiſſa decidenda intra certū terminū, non poſſunt intra terminū quocūq; impedimēto teneantur iudices, niſi partib. placet, quia tenor reſcripti ꝯdicit, & qa prohibitæ ſunt relationes cauſa iudicij detractandi, vt in Au. vt nō expe. ſa. iuſ. §. iubemus. col. 9. Au. vt oēs obe. lu. §. in initio. niſi in caſib. ff. de of. procō. ſulent, & l. ſi qdē. C. de fal. vbiq; fateor tn̄, ꝙ ſi ante terminū aſſignatū liqueret de cā, & nollent audire ſentētiā, ꝙ pōt referre, nō ex vi reſcripti tātū, ſed rōne ſuæ iuriſdōnis: ſp autē poſt terminū vſq; ad infinitū pōt remittere cās, & terminū præfigere, niſi reuocetur mandatū, & hoc ſonat lr̄a, vbi dic, aliogn remittere, l. ſi nō terminaueris ītra terminū apud acta. C. d̄ rela. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Pendente dilatione iudicis officium conquieſcit.*
2 *Iudex quando poſſit impendere officium ſuum, & in nu. 3.*
4 *Litera a procuratore impetrata reuocantur propter inhibitionem.*

CAP. LXIX.

SIgnificante. [Ipſum] epm̄. [ꝯueniſſent] & idō malè faciebat eps, vt dicebat decanus, ꝗa in ſtallis ſuis carnis vēdi faciebat, vel male faciebat epus, q dimittebat carnifices ſuos alibi carnes vēdere, & dicebat decanus de cōſuetudine, vel priuilegio, vt no. ȷ. de ver. ſigni. abbate, vel forte agebat potius vti poſſ. erat. n. moleſtia, ſi in terra, vbi hoc ius habebat monaſteriū, alius vendebat, vel agitur cōfeſſoria. ff. de ſer. l. quoties §. fi. Hæc petitio vr̄ eſſe ꝯ ius. C. de monopo. p totū. So. illud loquitur qn homines fraudulēter faciunt pacta, ꝙ alijs nō liceat vēdere, vel ꝙ alios nō inſtituāt in aliqua arte, ꝙ nō licet. Iſta autē non fraudulēter faciūt, ſed ex priuilegio, vel cōſuetudine, vel illud nō eſt ſieriū de pſonis, vel reb. ſed de loco, vbi fit vēditio, bn̄ licet pacisci, vt hic. [altis ſuis] p alios, q̄ p ſuos carnifices. [reuocarent] deſtruēdo banchas carnificū. ff. de aqua plu. ar. ſi viſus. §. vl. & male petebāt: nō. n. ꝓhibendi ſunt lit. pen. ēt noua facere ſine p̄iudicio iuris aduerſarij. ſufficit. n. ꝙ aduerſarij nō interſit. ff. ſi ſer. ven. l. loci, §. in ꝯfeſſoria, & §. ſe. [cōteſtata] idē eſſet, ſi cōteſtata non fuerit. [implorans huiuſmodi] ſcilicet ſuper principali. in multis. n. ante litem conteſta. habet locū officiū iudicis, puta ſiquis impediat partes ſe pſtare corā iudice, ȝ. de of. dele. c. j. vel ſi fuerit pars cōtumax, ȝ. vt lit. nō cōte. tuæ, & multis alijs, quæ poſſunt notari, inſti. de of. ind. §. j. & ſeq. & in ſumma, eo. ti. & ȝ. de of. iud. ca. j. ſed quicquid ſit in p̄dictis caſib. dic ꝙ bene pōt repellere iniuriā litigatorū, concedere rn̄ vti alicuius iure nō pōt, nec de hoc ſe iudex intromittere. [ſoluū] fuit. n. facta hæc imploratio officij pēdēte termino ad deliberationē ſup libello. [audiebant] nimis feſtinabant impēdēdo officiū, cū adhuc poſſent recuſari, & exceptiones declinatoriæ iud. & dila. ꝓponi, in Auth. de exhi. & intro. §. ſi verò quidā, & vt no. ȝ. de excep. paſtoralis, & de re iudi. inter. poſt lit.
1 autē cōteſt. dēt ſuū officiū impendere, ff. de ædil. edic. ædiles, §. itē ſciēdū. † Et hęc ē rō, quare ſequēs exceptio eſt valida, l. ꝙ pē. termino aſſignato nō pōt ꝓcedi. ſi. n. lis cōteſtata eſſet, & aliqd nō fieret, pen. termino crederē, quia iudex impenderet officiū ſuū in prohibēdo, ar. 11. q. 1. quia res. nec ꝯdicit C. de dilationi. ſiue para. ibi loquitur, ꝙ pendēte dilatione nō eſt procedendū in principali, vel ſuper antiquis iniurijs, ſed ſup nouis, vel de nouo exortis ſatis pōt, & maximè in illis cauſis, vbi mora eſt periculoſa, ff de ſer. l. j. §. fi. & l. 2. & 3. hoc autē ſatis credimus, ꝙ ſi ꝯ epm̄ coram dele. velit monaſteriū aliquid ꝓponere de his q̄ fecit poſt citationē circa rem, de qua agitur, ꝙ poterit cognoſcere, qa perpetua eſt eius iuriſdō, ȝ. de of. dele. gratū, & qa non dēt ad diuerſos iudices ire, ar. ff. de lib. cau. l. ſi pariter. imo plus dicimus, ꝙ etiā ſi ante citationē aliquid dolo facit eps, cognoſcet deleg. ȝ. de ali. iud. mu. cā fac. c. j. hoc autē ſemp eſt verū, ꝙ nō procederet ex officio ſuo, ſed libello dato, & alio ordine obſeruato de illis, quæ ante li. conte. accidūt. de his autē, quæ poſt lit. conteſt. accidūt, puta ſi violentiā in re petita fecit, vel dānū ibi dederit, vel pro fructibus iudex ſuū officiū impendet, vt in præal. l. ff. de ædil. edic. ędiles, §. itē ſci. & ff. de aqua plu. arcen. ſi
2 tertius, §. officiū. † Alij dicunt, & forte melius, ꝙ licet ſup nouis articulis poſſit poſt lit. cōt. iudex impendere officium ſuū, non tamē in modū directi interdicti, vel actionis pōt cognoſcere de his, quæ ante lit. conteſt. contingunt, qa nec cōmiſſum intelligitur, ȝ. de reſcrip. ſignificauit, ff. de arbi. de his, ff. de iud. nō pōt. & eſt hoc verū in his, quæ nō veniunt ex vi actionis, ſed noua actione opus eſt, vt eſt in præmiſſis caſib. & in actione ex ſtipulatu, & in alijs ſtricti iuris, vt peto, quod nō eſt meū, vbi ex vi
3 actionis nō veniunt dāna data in re ſtipulata, nec fructus. † Secus autē in actionib. bonæ fi. & in arbitrarijs, & alijs quibuſdā, vbi veniunt per officiū iudicis non ſolū dāna data, ſed fructus percepti ante impetrationē literarū, & etiā poſt, & etiam q prouenniunt poſt citationē ante ſniam quādocūq;, ff. de dolo, & elegāter, §. non ſolū, ff. de act. emp. l. Iul. §. offerri, & §. ex vendito. & tamē neceſſe eſt, & expreſſe hoc peti, vt no. ȝ. de reſti. ſpol. grauis. [cōtra inhibitionem] inhibitio potuit eſſe, ꝙ ad certos iudices literas nō impetraret: ſed vr̄, ꝙ nō valet talis inhibitio, cū iudicē dare ſit delegātis, & non partiū, ff. de iudi. obſeruādum. Et nos fatemur, ꝙ ſi Papa ex officio ſuo & motu proprio dediſſet, ꝙ præiudicaſſet lapſus anni. Sed cū de conſuetudine habeant, ꝙ de conſenſu partiū dentur, ſupra de offic. deleg. ſuper. §. verū, & c. cū olim magiſter, & ſupra de cauſa poſ. cū olim, ſi cōtra inhibitionem faciat, nō ſibi præiudicat, ſi aduerſario innotuit. vel dic, ꝙ inhibitio fuit, ꝙ plus nō inſtaret pro cōmiſſione obtinenda, ſed vt cauſa in curia ageret. ipſe aūt in ꝯriū inſtitit, & hoc ſciebat aduerſarius, & idō nō p̄iudicat aduerſario. Et vr̄, ꝙ

ad

ad hoc ꝙ nõ obſtet lapſus anni, neceſſaria ſit reſtõ in integ. de
4 hoc no. ĩ.e.ex rõne. † [Inhibitionẽ] ſi lrę eſſent impetratę de ꝯ
munt cõſenſu partiũ, nõ poſſet dicere ſe inhibuiſſe, niſi aduerſa
rio, vel iudici innotuiſſet, ar. ĩ. de ꝑcu. in noſtra, & c. ex inſinoa-
tione. ꝑꝑ inhibitionẽ reuocanẽ lrę impetratę a ꝓcuratore. ꝑꝑ
appellationẽ autẽ non reuocaẽ, qđ ſactũ eſt poſt cã. Tu dic me-
lius, ꝙ niſi inhibitio ſuiſſet, nõ eſſet iuſta cã, quare reſtitueretur
ad ꝓſecutionẽ appellationis. [cauſis] ꝙ ante li. cõteſt. volebant
impendere officiũ ſuum, ſiue in prohibẽdo eṗm vti eo iure, qđ
ſibi cõpetere dicebat, vel etiã volebant impendere officiũ ſuum
in cognoſcendo, an eṗs deberet ꝓhiberi a carnibus vendendis
alibi, & malè volebant, qa hęc erat principalis quęſtio, in qua
nondum lis erat conteſtata. vel quod pendente termino vole-
bant procedere ſuper eo, ad quod terminus erat aſsignatus.

S V M M A R I V M.

1 *Petere inducias ad proban. exceptiones propoſitas pertinet ad partem.*
2 *Excipiens, ſi nolit tempus oblatum ad probandum recipere, ſi appellet, quicquid ſit contra eum tenet.*
3 *Exceptionem legitimam non admittens grauare dicitur.*
4 *Appellatus, ſi petat remitti ad iudicem, a quo eſt appellatum, audiẽdus eſt.*
5 *Sententia ſemper reuocatur, quando non tenuit appellatio.*
6 *Non valet appellatio, cum ab aduerſario approbatur.*

C A P. L X X.

1 INterpoſita. [Ex cauſa] † Inducias has petere,
ad ꝓbandũ exceptiones ꝓpoſi
tas eſt partis, C. de dila. ad ꝓcedẽdũ, C. de tẽp. in in-
teg. reſt. petẽdę: ſed offerre ꝓbõnes nõ eſt partis, ſed
eſt ex ſuperabũdãti, ar. ff. quo. leg. l. a. §. j. ff. ad exhi. l. s. & 3. § ibi
dẽ. Sufficit. n. parti exceptionẽ, & cãm legitimã ꝓponere, quare
nõ debeat ꝓcedere iudex. & ſi iudex admittit exceptionẽ, & nõ
grauat cũ ꝓbõnib. qa forte ſcit eã eſſe verã, & ideo vlterius nõ
ꝓcedit, bene eſt. Sed ſi index dubitat, dẽt dicere ꝓponẽti exce-
ptionẽ, ꝙ eam admittit, & intra certũ tṗs probet, ſi vult, ĩ. de oſ
ſi. deleg prudentiã, §. vlt. ĩ. de reſti. veniens. 30. q vlti. iudicantẽ,
2 C. de iudi. iudices. † Et ſi nolit excipiẽs tṗs oblatũ ad probandũ
recipere, ſi appellet, quicquid ſit ꝯ eũ, tenet. Nam cũ nõ teneat
appellatio niſi a iuſto grauamine, ĩ. eo. vt debitus, & ſi iſte non
grauẽ, eius appellatio nihil ei prodeſt, etiã ſi probet poſtea eſ-
ſe veram exceptionem, vt patet in eo, quod legitur, & no. ſupra
eo. dilecto, §. vlt. ſupra eo. ex parte. ſed ſi index propoſitã exce
ptionem repudiet, & eam negligat admittere tacitè, vel expreſ-
ſè, ſ. procedendo in negotio, & ideo appellatur, tũc non reuoca
tur, quod facit iudex, anteq̃ cãm appellationis cõmittat, niſi po
ſtea coram iudice appellationis probauerit veram cãm, ex qua
3 appellauit, vt ĩ. eo. dilect. & c. ex parte, & ſic loquitur hic. † Sed
dices, nonne grauauit eũ iudex, ꝙ nõ admiſit exceptionem le-
gitimam, ſi vera eſſet? Rñ. nõ fuit grauamẽ in non admittendo
exceptionẽ, ſi falſam eſſe credebat, imo fuit & præſumitur pru-
dentia, & ideo tũc non reuocatur, quod fit ab iſto iudice, a quo
appellatur. ſed ſi probatur coram iudice appellationis eſſe verã
exceptionem ꝓpoſitam, caſſatur quicquid poſt appellationẽ fa
cit, quia præſumitur & apparet malitiosè refutaſſe exceptionẽ,
vel non admiſiſſe. Sed ꝯ. ĩ. e. ex parte. M. & c. ſignificauit, vbi dẽ,
ꝙ quicquid fit poſt talem appellationem, reuocatur. ſed expõe
illas, vt cõſonent huic. vel dic eas correctas per iſtam. Sed ſi pdi
ctus appellator propoſuit cãm legitimã, ſi vera eſt, & eam offert
ſe probaturũ coram iudice, a quo appellatur, ſi ipſe iudex nolit
excipientis probationes admittere, ẽt ſi falſa ſit exceptio, vł cã,
tñ quicquid iudex poſt talẽ appellationem fecit, caſſaẽ, qa verè
grauatus fuit, eo ꝙ eius probationes admiſſæ non fuerunt, & ſic
intelligitur hic. Et hoc intelligimus verũ, ſi ſic dictũ ſit: Appel-
lo, ne procedaẽ vltra in hoc negotio, qa habemus certũ canoni
corũ numerũ, hac veſtra exceptione omiſſa. vel ẽt ſi oc his vlti-
mis verbis, dũmõ expectet, ſi negligat exceptionem admittere,
vt ĩ. e. ex parte M. ſed ſi ſimpliciter dicat: Appello, ne vltra pro-
cedas. & recedat credẽs hoc ſibi ſufficere ꝓ appellatione, nõ va
let hæc appellatio. ĩ. eo. dilect. Eſt ergo diligenter attendendus
ordo. primo. n. excipiens dẽt proponere exceptionem, & cõſe-
quenter iudex dẽt eam repudiare, vel admittere, & ſi iudex ip-
ſam repudiat, eſt locus appellationi. ſi vero ipſam admittit exce
ptionem, ipſius iudicis eſt quærere excipientem, an ipſam exce
ptionẽ probare velit, ar. 30. q. vlti. iudicantem. nec eſt excipien-
tis probationes offerre, qa rei eſt fugere. 4. q. 4. ca. j. & 3. & iudi-
ciũ redditur in inuitũ. ff. de ver. ob. inter ſtipulantẽ. §. ſacram, &
ſi offert, ex ſuperabundãti eſt & ſi index expreſſe repudiat, vel ñ
admittat, vel admittere negligat, iuſte appellatur ab eo. ĩ. e. dile
cti, & c. ex parte M. [Nõ doceat] cũ tñ ante ſniam locũ habeat.
Nam poſt licet appellare ſine vllo grauamine. Mirum eſt, quod
dicere vẽ, ſ. ꝙ ſi coram iudice, a quo appellauit, appellans nõ ob
tulit ſe probaturũ cãm, ꝙ coram iudice appellationis dẽt proba
re veritatẽ cãę an. & cãm propoſitã, cũ iudex, a quo appellaẽ,
non debeat in eũ diffinire ſniam ꝑꝑ appellationem ex cã proba

bili interpoſitam, niſi eã ſe offerat probaturũ. ĩ. e. ſuper eo. §. vl
ti. & c. dilecto. So. hic nõ dicit admittẽdam talem appellatio-
4 nem: ſed ſi fuerat admiſſa, dẽ quod debeat fieri. † Sed iterũ obii-
citur, ſi iudex admiſit appellationẽ, non eſt neceſſe poſtea iudi
ci appellationis requirere ꝓbationes ſup tali qõne appellatio-
nis, ſed ſup principali tñ ꝓcedit. Rñ. ideo imo ſi appellatos pe
tat remitti ad iudicẽ, a quo appellatũ eſt, audiendus eſt, niſi ap-
pellans probauerit veritatẽ cauſæ, ex qua appellatũ eſt, vt ĩ. eo.
vt debitus. & idem dicimus, vbi detuliſſet appellationi ſine cau
ſa aſsignata vel dic, ꝙ iudex ꝓpoſita cã appellationis probabili,
& ſi nõ offerat ſe ꝓbaturũ in veritate, dẽt proponentem inter-
rogare, an velit eam ꝓbare, vel ad minus dẽt dicere, ego admit
to exceptionẽ tuã. & ſi nõ inuitauerit, vel exceptionẽ nõ admi-
ſerit, peccat, & tenet appellatio, qa ſufficit ad hoc, vt iuſta ſit ap
pellatio, ꝙ iudex nõ admittat. ĩ. c. dilecto, & c. ex parte M. & ca.
vt debitus. Sed ſi interrogatus vellet ꝓbare cã ꝓpoſitã, tũc non
eſſet iuſta appellatio. Idẽ dicimus, ꝙ in eo caſu, qñ nõ obtulit
ſe ꝓbaturũ cãm appellationis, ſed tñ iuſtam cãm expreſsit, quã
iudex admittere renuit, ꝙ ad cã ꝓbandã admittiẽ. Sed ſi poſt ta-
lẽ appellationẽ ferẽ ſnĩa diffinitiua ſuper principali, & velit aliã
cãm appellationis ꝓbare, vel ẽt ſup principali aliqd dicere, vel
ẽt, qđ plus eſt, ex actis receptis oſtẽdere iniuſtã ſniam, vel ꝓceſ
ſum. ĩ. c. dilecto, nõ põt, ꝙ ſic ꝓbamus, qa ſequereẽ incõueniẽs,
qa nulla eſſet dĩa, ſiue offerat ſe ꝓbaturũ, ſiue nõ offerat, cũ ẽt
poſsit ꝓbare cãs, ſup quib. probationes non obtulit. Itẽ & eſt a-
lia efficax & euidẽs rõ, qa non admittitur ad probãdũ aĩas cãs,
qa ſi ꝓpoſita cã appellationis ẽt iuſta, & non admiſſa appella-
uit, & receſsit, ẽt cũ admittebaẽ iuſta cã, ſi illa cã propoſita vera
nõ eſt, neq; probaẽ, apparet, ꝙ cõtumaciter receſsit ab illo iudi
ce, & ſic nulla appellatio eius fuit, nec appellatio eũ potuit re-
leuare, ẽt ſi aliæ cauſæ nõ propoſitæ veræ & iuſtæ ſubeſſent. ff. de
in integ. reſt. diuus, & ĩ. e. cõſtitutis. §. ſi. Si autẽ poſtea in iudi-
cio appellationis ſtetiſſet, vẽ appellationi renunciaſſe, ĩ. e. ſoli-
citudinẽ. nec obeſt, ſi dicas, ẽt ſi ſnĩa lata eſſet, & ab eo appellatũ
fuiſſet ſine cauſa, tamẽ ex prioribus actis & nouis poſſet irrita-
re ſniam. ĩ. de teſt. fraternitatis. ſupra de fid. inſtr. cũ Ioãnes. qa
vbi appellatur poſt ſniam, nũ cõtumaciter receditur. ſed quan
do appellaẽ ante ſniam, niſi vera ſit cã expreſſa, fingiẽ nõ appel-
laſſe, vel verius fingitur cõtumaciter receſsiſſe, vt prædictum ẽ,
qa ſi iudex nõ admittit cãm falſam, licet aĩs vera eſſet, fingiẽ pru
dẽs, vt no. in gl. j. [Probaturũ] ſed ẽt ſi obtulit ſe probaturũ, & qa
nõ fuit admiſſus, appellauit, & nihilominus lata eſt ſnĩa poſt ap
pellationẽ ſup principali ꝯ eũ, iudex appellationis appellãtis re
cipiet ꝓbationes tã ſup appellatione, vt caſſeẽ quicquid factũ ẽ
poſtea ſuper acceſſorio, q̃ ſuper principali, vt ſuper illa feraẽ ſẽ-
tẽtia, ẽt ſi appellatio non valeret. nec eſt aduerſarius audiẽdus,
q eã dilationis petit prius inquiri de appellatione tñ, eũ boni
iudicis ſit tẽdere ad finẽ litis. ĩ. de do. & cõtu. finem, & de ꝓbat.
licet. vbi ſimiles ꝓbationes recipiunẽ ſup principali, & except.
Secus, ſi ſnĩa lata nõ eſſet, qa tunc pars appellata poſſet petere,
ꝙ appellãs remitteretur ad iudicem, a quo appellatũ eſt malè,
vt ſupra e. c. vt debitus. & hoc ſic dicimus, etſi incontinenti cõ-
ſtaret ſniam irritãdam, vel potius irritam nunciandam, puta qa
cõſtat ex iuſta cã appellatũ, quo caſu pronũciatur ſnĩa nulla, &
hẽt hoc locũ in iudiciis tñ, nam extra iudiciũ, ẽt ſi offerret ſe ꝓ
baturũ iuſtã cãm, niſi ꝓbet cãm veram nõ caſſabitur, quod fit
poſt appellationem. ĩ. de cle. eũ inter, & j. de his, q̃ fi. a ma. part.
5 ca. cũ in cunctis. † Quibuſdam nõ placet hoc, quod dẽ hic ĩ gl.
qa vt dicũt, ſi appellatio tenuit, ſemper ſnĩa reuocatur, & quic-
quid fit poſt appellationem, & ſi appellatio non tenuit, fuit cõ-
tumax appellans, & ſic nihil reuocabitur. hoc hẽt locum in iu-
diciis. nam extra iudicium nõ põt habere locũ, cum non poſ-
ſint induci probationes, quæ etiam productæ non præiudicãt,
neq; ꝓſunt, ſicut nec cõfeſsio. Item ſi reciperet is, ꝯ quem ap-
pellatur extra iudiciũ, ꝓbationes oblatas ꝯ aliũ, puta ꝯ aliquẽ
cui vellet ꝓuidere, nõ ꝑiudicarẽt ei, quẽ tangũt, nec ẽt iſti, cui ẽ
ꝓuidendũ, qa in iudicio nõ eſt, nec eſſe põt, cũ nõdũ ſit ſibi pro
uiſum. Si aũt ad ſui inſtructionẽ recipit, nõ alligaẽ eis, nec ẽt a-
liis ꝑiudicat, & idẽ eſt videre in ſimilib. Si aũt aliæ cãę ſint, vbi
nõ poſsit offerri ꝓbatio ẽt in iudicio, vt ſi negeẽ tṗs ad deliberã
dum, vel ſpatiũ ad producendũ teſtes, vel ſi denegeẽ edicto ſen-
tentiæ, vel actorũ, vel aliorũ conſimiliũ, vẽ, ꝙ teneat appellatio,
ẽt ſi nõ offerat ſe ꝓbaturũ grauamẽ in ꝑdictis, qa nec ꝓbari põt,
C. vt li. pe. l. pe. C. e. tl. a ꝓconſulib. ſupra de dil. c. j. ſupra de teſt.
ſignificauerũt. & ante oĩa reuocãda eſt ſnĩa poſt talẽ appłonẽ la
ta, ẽt ſi nõ ꝓbeẽ alia veritas grauaminis, niſi qa nõ fuit admiſſa
ſua petitio q̃ erat de iure. & eſt iuſta rõ huius conſtitutionis, cũ
enim ſit facile proponẽti grauamen, quod probari põt, offerre
ſe illud probaturũ, imputandũ eſt ei, ſi illud non offerat. Et hoc
obtinet in exceptionib. declinatoriis fori, vt ſi dicit lras obrep-
titias, de quo cognoſcere debet delegatus, ſupra de reſcr. ſup. &
in perẽptoriis, vt pactis de nõ petẽdo, & re iud. & cõſimilib. om

nibus,q̃ probari poſſunt:de Interlocutorijs no.ĩ.de nou. oper.
nunc.c.1.& pe.ſecuodũ antiqua autẽ iura oon vr̃ neceſſaria o-
blatio,probatur ſ.vr li.nõ cõt.accedẽs,& in multis aliis iurib.
Secus autẽ eſt,ſi grauamẽ propoſitu non ſubiacuit probationi,
ſicut dictum eſt.Idẽ credo,vbi abſente iudice io caſibus conceſ
ſis a iure appellatur.nam vanũ eſt ibi offerre probationem,cũ ñ
ſit,qui eam recipiat,& poſsit per malitiam offerri,etiã ſi ſalſa eſ
ſet.non.n.iuuenitur,ꝙ debeat eſſe melioris condõnis, qui ap-
pellat abſente iudice, q̃ qui præſente,cũ ſi valeret hæc oblatio,
melioris eſſet conditionis, præcipuè cum in odiũ iudicis, qui
probationes oblatas admittere noluit, hoc ſtatutum probatur,
ad quod inducuntur iura ſuperius allegata, quæ loquuntur de
6 his appellatooibus,quæ fiunt extra iudicium. †[Approbetur]
no.valere appellationem,ex quo ab aduerſario approbatur: ſe
cus,ſi ooo approbetur,vt ſ.e.ſæpe.[patata] ſed ſi pars appellãs,
cum nõ eſt recepta appellatio ſua ab appellato,velit coram iu
dice ap.cãm ipſius appellationis proſequi,põt,etia altera parte
abſente.ſ. de procu.in noſtra.Sed poteſt dici illam decret. loq
in eo caſu,qñ certũ eſt fuiſſe appellatum,& qñ obtulit ſe proba
turũ legitimam cãm appellatioois. Sed nos dicimus idem etiã
ſi nõ obtulit ſe probaturũ, quia ex quo conſtat appellatum, iu
dex de appellatione cognoſcet, an ſit admittenda parte abſen-
te.ſ.eo.cũ ſpãli.§.fi.& ſi fuerit admittenda, procedet quantum
poterit in eã principali,ſi appellatũ fuit ante ſñiam, ſi poſt ſen-
tentiã rata manet poſt aonũ.ſ.e.cũ ſit Roma.ſed ante annũ nõ
põt ꝑcedere nec ad cognoſcendũ de ſñia,nec alio mõ niſi par-
rib.vocatis,vt no.ã.e.ſæpe.[ad petitionẽ] ſecus ſi nolit.ſ.e.acce
pta,niſi para appellata peteret,ꝙ appellãs inſtructus cũ ſuis mu
nimẽtis accederet ad ſed.ap.ĩ.eo.cordi.[Abſente.] Sed oppo-
nitur,quomõ cõſtabit appellatũ, niſi partib. præſentibus? Re-
ſpõdemus,cũ hic noo quæratur niſi de appellatione, nec ſuper
alio pronunctetur,niſi decernimus appellatiooem iuſtam, vel
e cõuerſo,& caſſati quicquid factũ eſt poſt appellationem, vel
e cõuerſo,nullũ etiã periculũ eſt,ſi non ſit appellatum,cum ſi ñ
ſit appellatum,de alut nõ agetur.vel dic, ꝙ põt conſtare per a-
cta,& ſufficit ſic,ſi cõſtet,cũ pars alia ſit cõtumax.[Se contuma
citer] noo autem reputamus cõtumacẽ appellatum,qui oõ cõ
paret,ſi nõ eſt delatũ appellationi, & hoc probatur ex primo §.
huius decr.vbi dr̃,ꝙ appellans nõ reputaĩ cõtumax, ſi nõ venit
proſecuturus appellationẽ,cui non eſt delatũ. multominos eſt
ꝯtumax appellatus,q oõ prouocauit ſuperius iudiciũ. Alii ꝯ.

CAP. LXXI.

INquiſitioni. [Plura] ſ.c.ſecũdo,ꝯ:ſol.illud bẽt lo-
cũ, qñ negotium cõmittiſ pl̃es arti-
culos ꝯtinẽs, hoc aũt quãdo ſunt plura negotia commiſſa.

SVMMARIVM.

Appellatis vnius an & quando prodeſt alij.

CAP. LXXII.

VNa ſententia. [Iure] In corporali re,ſi ſit di-
uidua,ſicut vſuſru.nõ prodeſt
vnius appellatio,ſi autẽ ſit ĩdiuidua,ꝓdeſt.ff.ad l.Fal.
l.j.§.ſi vſuſr.ff.quẽad.ſer.amit.ſi cõem.[ſi cõi] ſecus, ſi p benefi
ciũ reſt.in inte.C.ſi vnus ex plurib. appellauerit, ſi in vna,vbi ſit
res cõis & ĩcorporalis & indiuidua, vt ſeruitus,niſi victoria oti
norit ẽt p beneficiũ in inte.reſt.ẽt ꝓdeſt maiori.ff.quemad. ſer.
amit.ſi cõem.[negotiũ] hoc dr̃ pp tutores, & cõſimiles, qa & ſi
habeãt idẽ negotiũ,ſ.tutelã, nõ tñ res eſt cõis, ſed & tũc ſi hẽnt
oẽs eandem cãm defeoſionis,puta qa res mobiles,vl̃ alias ſicut
debuere alienare, vnius appl̃io alijs ꝓdeſt. Sed ſi vous ꝯuenit,
qa illicitè alienauit,alius qa neglexit ꝯdicere,vl̃ reuocar̃, vnius
appl̃io alij ñ ꝓdeſt.ff.de ap. ſi qs.§.vl. C.ſi vnos ex plurib. ap.l.j.

SVMMARIVM.

1 *Metus iuſtus ſufficit ei,qui cauſas appellationis coram iudice a quo expoſuit, ad hoc vt appellaſſe dicatur,quamuis non dixerit, appello.*
2 *Metu durante ſi quis litigat,non videtur renunciare appellationi factæ.*
3 *Appellare an & quando liceat abſente iudice.*

CAP. LXXIII.

SI iuſtus. Secus ſi vanus.ff.de reg.iu.vani.[Prouocat]
1 † hoc vult dicere hæc decr. ꝙ ſi qs iuſto me-
tu pterritus nõ appellauerit, ſufficit ei, ſi cãs appellationis
corã iudice, a quo vult appellare, exponat dicendo, dñe iudex
vos grauatis me in his: expreſsis illis, q̃ eſſent iuſtæ cãæ appella-
tionis. Quãuis.n.nõ dicas,ex his cauſis appello, tñ ſola expreſ-
ſio cãrum hr̃ ꝓ appellatiõe,ſicut dicit lex,C.de his,q pp me. iu.
2 nõ ap.l.1.& 2.& C.eo.l.5.† imò plus põt dici,qa licet poſtea li-
tiget coram eodẽ iudice,n̄õ vr̃ renunciare appellationi factę,dũ
mõ timor duret,ar.ſ.de his,q̃ vi me.ve.cã.fi.c.1.C.quod me.cã.
l.2.nec eſt credendũ illi, q dicit ſe timuiſſe appellaſſe ab aliquo
epõ,vel alio iudice,niſi vis interuenerit,& probetur.ff.de bis,q
pp me.iudi.non appella.l.j.& 2.C.quod me.cã.per totũ.{Co-
3 iam} nõ negatur † hic,quin poſsit appellare io abſentia iudi-
cis, imo innuitur, ꝙ fieri poſsit, ſi nequit habere copiam eius.

2.q.6.biduũ.C.qoomodo & qñ iud.l.ab eo.C.de iudi.l.vlt.ſ.de
ali.iu.mut.ca.fac.c.j.Si aũt eius copiam habere poſsit,a quo ap
pellare vult,vel eius,ad quem vult appellare, & ad eum non ac-
cedat,crederem,quod ei imputetur,arg.2.quæſtio.6.biduum.
C.de an.excepti.vt perfectius, ſupra de offic.ordina.paſtoralis,
niſi timore dimittar, vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Cum appellatur ab interlocutoria, neceſſe eſt exprimi cauſam appellationis.*
2 *Appellatio in ſcriptis ſemper redigi debet, nec eſt vis, an ſcriptura ſit autentica, in num.3.*
4 *Appellationi præſumitur renunciare appellans, niſi intra 30. dies petat apoſtolos.*
5 *Petitio apoſtolorum quando non habeat locum.*
6 *Poſſunt partes extendere iuriſdictionem iudicis.*
7 *Appellator reputatur non appellans,quando appellauit ſine ſcriptis.*

CAP. I. in VI.

COrdi. [Extra] a iudice tñ, qa extra iudiciõ appel
let,eſt dñia,quæ no.ſ.e.ca.ad audientiã. &
ꝙ loquitur in appellatione facta a iudice, apparet p
id,qđ ſequiſ,ſ.qa dẽt dare apl̃os, quos nõ daret, niſi
eſſet iudex, {etra q̃} ẽt appellãs ſuũ iodicẽ cõfiteſ ẽe in eo, ſup
quo appellat,ſed tñ dicit,ꝙ iniuſtè cũ grauat,& extra iudiciũ, &
ideo appellat.itẽ ille,q nõ eſt iudex, ſed pars tñ. nõ ꝓfiget ter
mioũ appellationis,qđ hic facit,vt ĩ.ſequiſ, alias modica eſt diſ
ferẽtia,an appellet a iudice, vel ab aduerſario, vel in iudicio,vl̃
1 extra iudiciũ,vt no.ſ.de ma.& obed.dilecti. †[Interlocutoria.]
No.qa qñ appellatur ab interlocutoria, neceſſe eſt cãm appella
2 tionis exprimi.de hoc no.ĩ. de no.ope.noo.c.pe. †[In ſcriptis]
no.ꝙ ſiue in iudicio,ſioe extra appelleſ, ſemp appellatio redigi
tur in ſcriptis,& ſiue ante ſñiam,ſiue poſt.nos tñ non iotelligi-
mus ſublatũ ius illud,p qđ ꝓcediſ ſola voce poſt ſñiam illicò a-
pud acta in ſcriptis,ſiue ſine ſcriptis appellate.C.de ap.litigato-
rib.vel dic,ꝙ hic loquiſ de ap.q̃ ſit ante ſñiam, quod apparet ex
eo,qđ hic dr̃,ꝙ cãm appellationis ſcribat appellans,& ex eo,qđ
ſequitur, ꝙ iudex io apoſtolis dẽt inſerere cãm appellationis.
itẽ quia infra ſequitur, his quæ in appellatoriis &c.quod nõ
3 eſſet neceſſe,ſi poſt ſñiam appellaret. †[In ſcriptis] non eſt vis,
ſi ſcriptura ſit aut.ſ.per maoũ tabellionis, ſiue oon, quantũ ad
hoc, ꝙ appellatio valeat. tamẽ priuatæ ſcripturæ non creditur
oce quo ad hoc,ꝙ ꝓbeſ appellaſſe,nec ad hoc,ꝙ probeſ formã
appellationis fuiſſe talẽ,qualẽ iſta ſcriptura ꝯtinet, niſi ꝓbetur
4 aliter,q̃ p priuatã & oõ autenticã ſcrip. †[Apoſtolos] q ꝯtioẽt,
qño partes dimittit a ſua iuriſdõne, & eas tñ remittit ad iudicẽ
appellationis.2.q.6.§.forma.& niſi appellator intra 30.dies pe
tat apoſtolos, præſumitur renũciare appellationi, C.de appel.
qñ,niſi p alia argumẽta appareat eom velle proſequi appella-
tionẽ,vt ſi ad eam ꝓſequendã mittat. Itẽ apoſtolos dẽt dare iu
dex,etiã ſi nõ deferat appellationi,ff.de ap.re.ſciẽdũ.[Appella
tio oõ ſit admiſſa] ff.de ap.re.ſciendũ.[Reuerentia] vbi de iure
fuit admittẽda,vel etiã vbi dubitabat iodex, an eſſet admitten-
da,necne,ſed tamẽ pp reuerentiã detulit. ſi autẽ deferret appel
lationi,quã ſciret iniuſtam,nõ eſſet reuerentia, ſed malitia, vel
imprudentia,& ideo puniẽdus eſſet, inſtit. de ob. quæ ex quaſi
delict.io prin.ar.ſ.de of.dele.paſtoralis,in prin.itẽ & appellans
remittendus eſt ad iudicẽ,a qoo appellauit, & condemnandus
in expẽſis.{Et petierit} hoc obtinet io omnibus caſibus, præ-
terq̃ in cauſis electionũ,vbi ſiue appellatus exprimat & petat,
ꝙ aduerſarius cõpareat cũ mãdato,ſiue nõ,tñ pleoè inſtructus
cõparere dẽt,vt ſiue appellans, ſiue appellatus ꝓcedere volue-
rit,& altera pars ꝓcedere cogatur,ã.de elec.c.fi. imò & ſi vtra-
que pars nõ curaret ꝓcedere, tñ ſuperior,ad quẽ appellatũ eſt,
in officio ſuo poſſet eos cogere ad ꝓcedendũ,ſ.eo.oblatæ,in fi.
5 † {Petierit} anteq̃ literæ impetrentur ſup appellatione, vel ẽt
nunciũ mittat ꝓ impetrando.ex tunc.n.cũ iam oon ſit res inte-
gra,non habebit locũ petitio, niſi forte malitioſè feſtinaſſet vl̃
in mittendo nunciũ,vel impetrando literas,ſ. c.oblatæ. Et cre-
dimus,ꝙ hoc poſsit petere,ẽt ſi iudex nullũ terminũ appl̃oni ꝓ-
fixit. Nã tũc ipſe appellatus terminũ ſuæ ꝓſecutioois ꝓfigere põt.
Si aũt nec iudex, nec pars terminũ ꝓfigat, tũc expectabiſ termi
nus legitimus,ar.ſ.e.ti.oblatæ. Alij tñ dicũt, ꝙ appl̃atus nullũ
terminũ põt ꝓfigere appellãti,niſi terminũ legitimũ. graue.o. vi
dereſ,ꝙ actor & appellãs,cui incũbit onus ꝓbãdi,metiaſ termi
nũ legis ex volũtate rei, & hoc eſt verius, ff.q ſat. cogã.de die,in
prin.Itẽ licet appellãs poſsit diminuere terminũ ſibi datũ a iu-
re,vl̃ ẽt iudex ex iuſta cã, reus tñ appl̃atus hoc poſſe oõ dẽt,ſ.di
minuere bñficiũ iure alteri pti ꝯceſſũ. hẽbit ergo locũ decr. ẽt
vbi oõ ẽ ꝓfixus terminus a iudice, vl̃ a pte, vt appl̃atus poſsit pe
tere appellãtẽ ꝯparere corã iudice appl̃onis ĩ termino aſsigna
to a iure,ſ.qa cũ vnus mẽſis reſtat de an.& ẽt ſi añ ann. vellet ap
pellãs ꝓſeq appl̃oẽ ſuã, qa põt: tñ nõ põt impetrare literas ſu-
per appellatione ſua, ſed oportebit eum portare acta ſua ad cu-
riam, & facere citari aduerſarium, & hoc ſatis innuit hæc decr.

{Petie-

·[Petierit.] Si a[illegible]t appe[illegible]latus hoc non peteret, nõ p[illegible]erẽtur pœnas, quæ ſequuntur, nec actor, nec reus, ſi non irent parati procedere ſuper principali cauſa, licet bene faciant, ſi parati vadãt, ſed licet nõ teneantur ire inſtructi ſuper principali cauſa, tamẽ debẽt ire parati reſpõdere ſuper cauſa appeĩonis. & ſi nõ iuerint, nulla citatione emiſſa poterit iudex appeĩonis diffinire, vtrũ vera & iuſta ſit appeĩo ante ſnĩam emiſſa, an non. nã hic nõ agitur niſi de appeĩone ante ſnĩam. ſ. ad procedendũ li. nõ cõteſt. ſ. eo. interpoſita. §. fi. & ẽt cõdẽnare in expenſis, ſ. eo. Nicolao, & alias in cauſa appeĩonis procederetur cõ cum, quaſi cõ cõtumacẽ, ſ. eo. vt debitus, in fi. c. ſæpe, & c. cũ ſpeciali, in fi. & c. p tuas, & ſ. de offi. deleg. paſtoralis. §. pterea, in fi. Hanc aũt petitionẽ. ſ. q appellatus vadat inſtructus procedere in cauſa principali, non põt facere appellator. non. n. ad aliud tenetur appellatus, niſi vt vadat proſecuturus cãm appeĩonis, non principalẽ. hæc aũt habẽt locũ, ſi appeĩo recepta eſt, alias ſufficit & appellatori, & appellato, quod mittãt nunciũ pro literis impetrandis, ſ. eo. interpoſita. §. ei quoq;, & no. ſ. eo. ſæpe. itẽ hæc habẽt locũ, vbi certus eſt terminus appeĩoni pfixus, ſ. eo. Nicolao. ſed vbi non eſt pfixus, ſi aliqua partiũ vult impetrare, põt ſm modũ quem notaui ſ. eo. oblatæ, & c. ſæpe. itẽ in hoc caſu. ſ. qñ non eſt certus terminus pfixus appeĩoni, tñ recepta eſt, ſi appellatus eſt pſens apud iudicẽ appeĩonis, ſed appellator eſt abſens, eſt tñ pſens procurator eius qui vult impetrare literas ſuper appeĩone ſua, tunc appellatus, ſi vult, ſemper debet obtinere, q nullæ literæ app. impetrentur: ſed faciet citari aduerſariũ, vt coram iudice appeĩonis, quẽ appellator elegit, procedatur. & idẽ dicimus ẽt in appellãte, q debet obtinere citari aduerſariũ appellatũ, ſi vult, & prohibere appellatũ, ne aliquas literas appel. impetret. nam ordinariũ eſt, q ſemper iudex appeĩonis cognoſcat de appel. niſi ex iuſta cauſa alijs cõmittat. [Appeĩonis articulo.] Si talis erat appeĩo, ſine qua non poterat terminari cauſa principalis, alioquin cõ, ſ. eo. ſuper eo. Alij tñ dicunt aliter: Si iſte, qui obtinuit articulũ appel. intẽdit renunciare appel. de cętero non poterit agere pro expenſis: ſi non intendit renunciare, ſed ſuſpendere artic. appel. tunc coram iudice, qui procedit in cauſa appeĩonis, poterit petere expẽſas, ſiue ſit ipſe iudex, ad quẽ appellatum eſt, ſiue ſit alius, quem partes elegerunt. nã tunc, cũ ſucceſſerit loco iudicis appeĩonis, de omnib. cognoſcet, ſicut iudex appeĩonis cognouiſſet. cognoſceret. n. ſi appellatũ eſt ante ſnĩam, ſi cauſa app. eſt vera, vel falſa. Et ſi poſt ſnĩam eſt appellatũ, qrit tantũ de principali cauſa. C. de appel. eos, §. j. itẽ ſi expreſſè dicerent litigatores, q nolunt iudicẽ cognoſcere ad pſens de appel. ſed tñ volunt ſibi ſaluum eſſe, vt qñ voluerint, ius ſaluũ ſit eis ſuper expenſis, quas ſibi dicunt deberi occaſione malæ, vel bonæ appel. tunc vr, q ẽt poſt finitam cãm principalẽ, vel ea pendente poſſint ẽt expenſas petere, proſequendo tamen appel. non tñ tunc peteret pronũciari appel. iuſtã, ſed petit tñ expẽſas, quia malè appellauit, & hoc

6 vix põt locũ habere, qñ appellaſ à ſnĩa [Partiũ.] i. partis. †[Partium voluntate.] No. q hic ſit prorogatio iuriſdonis conditionalis, vel de caſu in caſum. nã iudex appeĩonis pro magna parte non habet iuriſdõnem, niſi ſub cõditione, in caſu. ſ. ſi vera eſt cauſa appeĩonis. ſed partes poſſunt extendere eius iuriſdõnem, vt ſimplr cognoſcat, vt hic, & eſt ſiſe in iudice delegato cũ cła, q ſi non oẽs, &c. Eſt tñ caſus, vbi nõ poſſunt prorogare, ſ. de foro cõpe. Romana, q quare nõ poſſit, ibi inuenies. tñ hic improprie dr prorogatio, ſed exceptionia omiſſio, vt no. ſ. de offi. deleg. prudeoriã. [Procedatur.] Et debet ſemper procedere in cauſa principali, niſi dimittat pp probationes remotas, vel alia iuſta impedimenta. [Præmiſſa.] i. ſi cãm appeĩonis in ſcriptis non expreſſit, & apłos non petijt, & ſi nõ venerit inſtructus, vt hic.

7 †[Non appellans.] Tunc reputatur appellator non appellãs, qñ appellauit ſine ſcriptis, vel qñ non petijt apłos. ſed qñ nõ portat ſua munimenta, bene reputatur appellans, ſed non datur ei terminus ad ea producenda, & procedit eis non expectatis, etiã ſi appellatur, remittitur ad primos iudices. Et idẽ vr dicendũ. ſ. q procedi põt non ſolũ in cauſa appeĩonis, ſed ẽt in cauſa principali ſine vlla citatione, qñ non petijt appellatus, q appellator cõpareat cũ probationibus, ſed tñ ſibi terminus pfixus eſt ad proſequendũ app. ĩ. de renun. veniens, ſ. eo. cũ cauſa. §. fi. & no. hic in gl. ſi antẽ. licet aliqui cõdicant dicentes, q licet in cauſa appel. poſſit procedi ſine citatione, tñ in principali procediſ ſine citatione. ſed iſte, qui non petijt, q cũ munimentis aduerſarius cõpareret, bene dabiſ ei. ſ. aduerſario terminus ad munimenta producendũ. nec intelligitur noĩe probationũ, vel munimẽtorũ teſtes, quia ad eos producendos bene dabitur terminus. Itẽ no. q ſi iudex, à quo appellatur, defert appeĩoni, ſuperior ad quẽ appellatur, ſiue ſit Papa, ſiue Archieps, ſiue delegatus, procedere poterit in cauſa, appellante inuito, licet in ſcriptis non appellauerit, nec Apłos petierit, nec cãm aſſignauerit, arg. ſ. de foro cõpe. ſignificaſti, & c. Romana. ſi vero iudex non detulit appel. expreſſè, ſed pars appellata ſecuta eſt partẽ appellantẽ ad Papã, tunc Papa, vel ẽt eius delegatus, inuito appellante procedet in cauſa appeĩonis, quia in odiũ appellantis, & fauore partis appellatæ ſtatutũ eſt, & reputeſ non appellans, & q hmõi ſolennitates non requirantſ, vnde nõ debẽt in eius odiũ retorqueri. C. de leg. q fauore. ff. de excep. rei iud. euidenter. In Archieps aũt, & in alijs inferioribus à Papa nõ ſufficit cõſenſus partiũ ſine conſenſu ordinarij, ſ. de fo. compe. c. Romana. fortè ſecus eſt, niſi prius ipſi iudicent, q per appeĩonem legitimã ad eos eſt iuriſdõ deuoluta. tunc ẽt ſi ſine ſcriptis, vel ſine cauſæ aſſignatione eſt appellatũ, tñ põt cognoſcere, quia hæc ſnĩa, ẽt ſi ſit cõ ius litigatoris, tñ facit ius inter partes, vt no. ſ. de reſc. i. ſuper literis. [Cõtẽpſerat.] Puta quia non cõparuit inſtructus in termino, quẽ ipſe pfixit. [Procedatur.] Vt ſi appellatus ſit reus, & lis non fuerit corã primo iudice cõteſtata, cũ terminus datus ad proſequẽdũ vicẽ peręptorij obtineat, & ſic non veniens in termino perẽptorio ad cãm principalẽ, & ante li. cõteſt. patereſ miſ. in poſ. ſi locũ haberet miſſio, vel ſi locũ non haberet excõicaretur, ſ. vt li. non cõteſt. qm̃, & c. tuæ. Si vero eſſet actor, & ad terminũ perẽptoriũ non veniret, reo veniẽte, abſolutereſ reus ab inſtantia iudicij, nec actor audiretur, niſi reſtitutis expenſis. & probaſ hoc ff. de iud. & poſt edictũ. C. de iud. ſancimus. C. qũo & qñ iudex, auct. qui ſemel. ſic fiet in cauſa appeĩonis, & probãſ iſta in hoc c. & eo. tit. ſæpe cõtingit, & c. reprehenſibilis. Si vero lis ſit cõteſt. in primo iudicio, & reus appellatus nõ veniat ad proſequẽdam appeĩonem, appellatore proſequente procedeſ in cauſa appeĩonis, vt C. de tẽp. appel. in auct. ei, q appellat, & 2. q. 6. ſi quis appellat. Na & in primo iudicio procedeſ cõ eũ cõtumaciter poſt li. cõteſt. ad diffinitiuã, ſi liquere põt de cauſa, vel ad miſſionẽ incõmutabilẽ, ſi liquere poſſet, vt probanſ hæc C. de iud. l. properandũ. §. ſi autẽ abſuerit reus. ẽt C. qũo & quando iu. l. cõſentaneum. Si autẽ actor appellatus non veniat, reo appellante veniente, ſiſt procedetur in appellationis cauſa, appellante in expenſis nihilominus condemnato. hoc enim eſt comune in quolibet condemnato cõtumace, ſiue vincat in principali, ſiue ſuccumbat, vt C. de iudi. l. properandum. §. ſi autem ex geſtis.

CAP. II. in VI.

LEgitima. [Quod ipſis.] Arbitris. [In idẽ.] i. in eãdem ſententiam. ſ. vt iudicent, q legitimę ſunt ſuper cauſa recuſationis vel contra.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio fieri debet gradatim, ſ. ab epo ad Archiepm, & ſic de ſingulis.*
2 *Citatus non tenetur comparere, niſi conſtet eſſe de iuriſdictione citantis.*
3 *Tres gradus in proſecutione appellationis hic habes.*
4 *Cum primum iudex appellationis incipit cognoſcere de veritate cauſa, non valet, quod fit per iudicem, à quo appellatum eſt, & vide in num. 5. 6.*
7 *In appellationibus, quæ fiunt extra iudicium, non quæritur an vera, vel iuſta ſit cauſa appellationis.*
8 *Iudex appellationis quando poſſit inhibere priori iudi. ĩ, vt non procedat, & in num. 9.*

CAP. III. in VI.

ROmana eccleſia. [Generaliter.] Ex hoc colligi põt, q hic officiales habebant ordinariã iuriſdõnẽ à lege, & prius appellantur iudices, q officiales. ſic optimè vr dicere Auct. de iu. in prin. & §. illo cuſtodiendo, & C. de app. ſi quis diuturno, & per has leges vr hic articulus determinatus fuiſſe. & ſic non obſt. ff. quis, & quo appel. l. j. & ff. de appel. Imperatores. vbi dr, q à delegato tñ ad delegantẽ appellandum eſt, quia iſte officialis nõ eſt delegatus, ſed ordinarius vel põt dici, q bene appellatur vicarius, qui ſiſt habet ordinariã iuriſdictionẽ, vt no. ſ. de offi. vica. c. ſua. & ab his vicarijs eodem modo appellãdũ eſt, qũo appellaretur ab his, quorũ vicarij ſunt. C. de appel.

1 pcipimus. [Ipſorũ.] Suffraganeorũ. [Eorũ.] Suffraga. †[Siue auditoriũ.] Identitas auditorij tollit omnẽ cõrietatẽ: quia bene fit gradatim appeĩo ab officiali ſuffraganei ad Archiepm ſicut dr 2. q. 6. biduũ: quia nullũ auditoriũ eſt mediũ inter auditoriũ huius officialis, & auditoriũ Archiepi. Itẽ nõ obſtat ſ. eo. dilecti: quia ibi non loquiſ de appeĩone facta ab officialibus, ſed de appeĩone facta à ſubditis ſuffraganei, quorũ auditoriũ non eſt idẽ, ſed diuerſum, & ideo ibi gradatim eſt appellandũ. [Sic cenſendũ.] Quo ad appeĩonem, & ẽt quo ad qdam alia, licet nõ quo ad omnia, quia credimus, q ab officialis ſnĩa poſſit ſupplicari ſuffraganeo. Itẽ põt prohibere ne iudicet, ff. de iud. iudiciũ, & idẽ in multis alijs. [Ad ſuffraganeos.] Cõtra, ĩ. de pben. c. reſcriptũ. ſolue, vt ibi, vel ibi, loquitur de cõſuetudine ſpeciali. & eodem modo ſolue ĩ. de noui ope. nun. ſignificantibus. [Niſi.] Nõ mireris, qũo cognitio ponit in ſnĩa iſta: hoc. n. fuit, quia Archieps & ſuffraganei petiere declarari, quid eſſet iuris Archiepalis ſm canones, & hoc diffiniuit Papa in hac ſnĩa, & ideo in fine addidit, quod in alijs eccleſijs ſeruaretur. [Cauſa.] Idẽ dicimus, vbicunq; aliquis iudex citat aliquẽ: quia niſi conſtet, q citatus ſit de iuriſdõe eius, nunquã debet cõparere, niſi in literis exprimat

mat tale quid, qđ ſi eſſet verũ, eſſet de iuriſdõne eius. ff. qui ſa-
tiſda.cog. ſi vero. ff.de ſer.l.j.ff.de iud. nõ vř.de hoc no. ꝭ.de di-
la.ꝑterea.ſed ꝯ, ꝭ.co.ſi duob.in prin.vbi Archieṗs citauit nulla
cã appſonis expreſſa, & cũ ad Papã eſſet appellatũ, & qa nõ cõ-
paruit, tñ tenuit excõicatio lata in cũ. ſed ſolue, qa tunc nondũ
ſtatutũ erat, ꝙ expreſſa cã appellaret. Itẽ ibi conſtat Archieṗm
legitimũ iudicẽ ſuffraganeorũ ſuorũ in cauſis appſoõis, & eo-
dẽ modo ſolue ff.de iu.ſi quis ex. quia ibi loquiť, qñ ꝯſtabat, qđ
erat de ſua iuriſdõne, puta quia erat in ſuę iuriſdõnis territorio
qñ citabat eũ, licet alias nõ eſſet đ eius ſoro, & hoc bene innuit
litera legis, q̃ loquitur de legatis, & qđ dicit, ꝙ nõ debebat ꝯtẽ
nere ꝑtoris dignitatẽ. ſi.n.nõ eſſet in ſuo territorio, ne eſſet aľs
de ſua iuriſdõne, nõ video, qũo videret ꝯtẽnere iuriſdõnẽ eius.
3 [Expreſſa.] In citatorijs. †[Vocatis.] No. ergo hic tres gradus in
proſecutione appſonis. Primus eſt, quia qñq; proponiť nõ eſſe
appellatũ, vel alias iuriſdõnẽ non pertinere ad eũ, ad quẽ dř ap
pellatũ, & tunc nõ debet prohibere primos iudices aliqđ face-
re, ſed tm̃ cognoſcere, an ſua ſit iuriſdõ. ꝭ.de reſcri. ſuper literis.
& iſte gradus no. ibi, ſi vero vocatis partib. &c. Secũdus gradus
eſt, qñ non diffiteť appellatũ, ſed dicit ex inſufficienti cã appel-
latũ, & ſic tũc diſtinguiť, quia ſi ſit appellatũ poſt ſnĩam, põt pro
hibere primos iudices procedere. ff. appel. pen. nihil inno. l.j. in
prin. ſi vero ſit appellatũ ante ſnĩam, nõ põt ꝓhibere primos iu
dices ꝓcedere, niſi primo diffiniat ex cã legitima appellatũ eſſe:
& iſte gradus no. ibi, ꝙ ſi obijciať ex iniuſta cã, &c. Tertius gradus
eſt. qñ nõ diffiteť appellatũ, nec ẽt negat cãm appſonis ſufficiẽ
tẽ, ſed dř falſam eſſe cãm, ex qua appellatũ eſt. & in hoc caſu ſẽ-
per iudex appſonis prohibet primos iudices ꝓcedere, & ſic loq-
tur ꝭ. de reſcri. dilecta. Rñ. j. [Partibus.] Quæ ſemper vocandæ
ſunt. [Aliud.] Quia fortè renũciauit app. vel dixit nullã cãm in-
ſertã fuiſſe appſoni, licet ꝯriũ in literis expreſſerit, & ſic eſt mul-
ta ſimilia inueniře. [Taliter.] j. per appſonẽ, q̃ teneret, & cauſã
ad ſuperiorẽ trãſferret, licet fortè falſam, ſed ignorať. [Ne in il-
la.] Cã, qñ ante ſnĩam eſt appellatũ. [Pręſumant.] Quia hęc co
gnitio, an ſit iudex ꝓcedere debet oẽ exercitiũ iuriſdõnis, ꝭ. de
ꝑſcrip. ſuper literis, in fi. [Obijciať.] Non eſt audiendus, qa cãm
à iure probatã dicit iniuſtã, vel minus legitimã vel ecõuerſo. ſ.
quia reprobatã à iure dicit legitimã, cũ ſit hic notoria iuris, &
tunc hęc locũ habet, cũ cã vel grauamen, quod proponiť, in iu-
re expreſſũ nõ eſt, & tñ iuſta cauſa vř. non.n. oẽs iuſtæ cauſæ ap-
pſonis in iure expreſſæ ſunt. [Minus legitimã.] Hic vult dicere,
ꝙ ſi ante ſnĩam appellať, & corã iudice appſonis dicať appſonẽ
non recipiendã, quia non ſit ſufficiens cã, ex qua appellatũ eſt,
qa quãdiu hęc qõ pendet, an ſit recipienda appſo, non debet ꝓ
hibere iudicẽ, à quo appellatũ eſt, procedere in cã. & bene fa-
cit ad hoc ꝭ. de offi. dele. paſtoralis. §. ꝑterea, licet dici poſſit, ꝙ
illa decre. non habet locũ, niſi vbi appelleť poſt ſnĩam, ſed ꝯ vř
ꝭ. de reſcri. dilec. fi. in fi. vbi dř, ad iudicẽ appſoõis pertinet co-
gnitio cauſæ. ſ. ad quos pertinet iuriſdõ, & interim primi iudi-
ces ſuperſedere debent. ſed rñde, & expone, vt ibi. [Prohibere.]
Ex hoc loco ſatis apparet, ꝙ iudex, à quo appellatũ ẽ ante ſnĩã,
non tenetur dimittere ꝓcedere in cauſa, antequã iudex appſo-
nis incipiat cognoſcere, an vera ſit cã appſonis, niſi appellans
obtuliſſet ſe probaturũ cãm appſonis corã iudice à quo appel
lauit, ꝭ.c. interpoſita, vbi notať. ſed de hoc põt dubitari, ex quo
incipit iudex appſoõis cognoſcere de veritate cãæ, an iudex, à
quo appellatũ eſt, debeat ſuperſedere, ẽt ſi ei non mandeť à iu-
dice appſonis, & an teneat, qđ poſtea fecerit, ſi poſtea proceſſe-
rit. & vř ex hoc loco, ꝙ teneat ſuper principali antequã ei man-
deť, quia principalis cã non tangit proceſſum iudicis appel. qui
cognoſcit de veritate appſonis. Et hoc, qđ dř hic, eſt quoddam
nouũ beneficiũ, qđ datur per hanc cõſtitutionẽ iudi. appel. ſ. vt
poſſit prohibere primos iudices, ſed ſi nõ prohibeat, vel anteq̃
perueniat prohibitio ad eos, tenebit qđ faciet, arg. ꝭ. de reſtit.
4 ſpol. c. audita. †Plures tñ dicunt, ꝙ ex quo iudex appſonis inci-
pit cognoſcere de veritate cãæ, non valet, qđ fit per iudicem, à
quo appellatũ eſt, quia licet mandeť iudici, intelligiť tñ mãda-
re parti, q̃ ꝑſens eſt in proſecutione appſonis. & ſi diceret eam
non ꝑſentẽ, ſed abſentẽ cõtumaciter, nec tũc certè ſua cõtuma
cia debet ei prodeſſe, imo eũ facit ꝑſentẽ. ff. de re iudi. l. de vno
quoq;. §. j. & l. cõtumacia. §. vlt. C. de iu. l. properandũ, & facit ꝓ
his, quia ſi ius dat iudici appſonis, qđ cognoſcat đ veritate cau
ſæ, ꝭ. de reſcri. dilec. fil. 1. certè hoc ipſo vř abſtuliſſe priorib. ꝑtã-
tẽ cognoſcendi de principali. Itẽ dicit lex, ꝙ ꝑꝑ minorẽ cãm nõ
debet fieri ꝑiudiciũ minori conditioni. ff. de iud. per minorem,
ſed cõſtat, quod maior cauſa app. ꝑꝑ auctoritatẽ maioris iudi-
cis eſt, & cognitio de qua cognoſcit iudex app. q̃ illa, de qua co
gnoſcit primus iudex. Itẽ maior eſt, quia de plurib. cognoſcit. ſ.
de veritate cãæ app. & ẽt in caſu de principali, puta ſi probeť ve-
ra cã appſonis, ꝭ. eo. vt debitus. Itẽ cõſtat, ꝙ in caſu poſſet ei fie-
ri ꝑiudiciũ, ſi probaret veritatẽ cauſę appſonis, ſi primus iudex
cognoſceret. Itẽ decre. ꝑal. vt debitus, hoc vř dicere expreſſè. i.

ꝙ primus iudex nõ debet ſe intromittere, ex quo ſuperior co-
gnoſcit de veritate cauſæ, cũ dicat, qđ ſi inuenerit iniuſtã appſo
nẽ, debet eũ ad priorẽ iudicẽ remittere, alioquin ipſe ꝓcedat.
5 †Sed q̃res, quare in eadẽ ratione debet ſuperſedere primus iu-
dex, ex quo iudex appſonis incipit cognoſcere, an appſo ſit in-
terpoſita, vel iuſta appſonis cã expreſſa, cũ ẽt tunc ſi ꝓcedat pri-
mus iudex, fiet ꝑiudiciũ in cã appſonis? Ad hoc rñdeo, quia li-
cet fiat ꝑiudiciũ quo ad aliquid cãæ appſonis, non tñ fit ꝑiudi-
ciũ maiori cognitioni, quia iudex appſonis de ꝑdictis cogno-
ſcens non cognoſcit neq; de cauſa appſonis, q̃ ſola eſt, an ſit ve
ra cã appſonis, neq; de princi. ſed tm̃, an ſua ſit iuriſdõ, vt hic di
cit. primi tñ omnib. his reſpondent, dicẽtes hanc decre. habere
locũ, poſtq̃ primo iudici renunciať, vel alias ſcit, ꝙ ſcđs iudex
app. procedit in cã appſonis. ſ. vt cognoſcat de veritate cãæ. &
multũ facit pro eis decre ꝑal. de reſti. ſpol. audita. ſed ſi ꝯriũ dř.
ſequiť magnũ incõueniens, quia ſi appellatũ eſſet in curia Ro-
mana, & ibi proſequereť cãm appſonis. ſ. de veritate cãæ, & per
procuratorẽ proſequereť cãm principalẽ corã primo iudice, ꝙ
nõ detulit appſoni, quia nihil ſcit de ꝓſecutione app. q̃ fit in cu
ria, iniuſtũ eſt, quia ꝑꝑ hoc ſolũ, ꝙ iudex app. cognoſcat de ve-
ritate cauſę, licet poſtea cõſtet, ꝙ non ſit verũ, caſſareť ꝓceſſus
6 primi iudicis, qui in nullo peccauit, cũ nil ſciret. †Illud aũt indu
bitatũ eſt, ꝙ ſiue ante mãdatũ iudi. app. ſiue ante ſnĩam, ſiue an-
te mandatũ Principis proceſſerit, ſi corã iudice appſonis ꝓbeť
vera cã appſonis, ꝙ caſſeť totũ, quicquid fit per primũ iudicẽ, ꝭ.c.
ex parte M. & ẽt multis alijs decre. Hęc aũt habent locũ, qñ ap-
pellať in iudicio. ſi.n. ex̃ iudiciũ appellaret, certè non minus ꝑꝑ
hoc, ꝙ ſuperior iudex app. incipit cognoſcere de app. ſiue ĩ pri-
cipali, ſiue in alio modo, debet impediri officiũ, vel ius primi,
vel alterius hoĩs, quin illud exequať ſicut primo, quia lis, vel ap
pſo non debet quẽquã priuare ſua poſſeſſione, ꝭ. vt li. pend. per
totũ, q̃uis & hoc ipſum fit in iudicio, & eſt rõ, quia officium vel
poſſeſ. vel aliud ius nõ transfert ad iudicẽ appſonis, ſed iuriſdõ
tm̃. Et hac rõne dicũt quidã, & fortè bene, ꝙ ſi aliqs appellat, ne
ꝑlatus inſtituat aliquẽ in aliqua eccleſia, & ꝑlatus nihilominus
inſtituat, & appellãs ſuper hoc proſequiť appſonẽ, ꝙ ſi pendẽ.
app. iterũ imminet inſtõ facienda, iudex appſonis non prohibe
bit eũ inſtituere, vt dictũ eſt, & ſi vellet appellãtẽ excõicare, qa
eũ non habet pro inſtituto, non valet excõicatio. Et hoc eſt ea
ratione, quia iuriſdõ, cuius pars eſt excõicatio, alias deuoluta ẽ
ad iudicẽ app. & hoc eſt verũ, poſtq̃ iudex appſonis cognoſce-
7 re cępit de principali. ſ. an ad ꝑlatũ pertineat inſtõ. †In appſoni
bus aũt, q̃ fiunt extra iudiciũ nõ q̃riť aliter, an vera, vel iuſta ſit
cã appel. Sed his vř ꝯ, ꝭ. eo. vt noſtrũ. Sol. hæc aũt obtinẽt in ap-
pſonibus, q̃ fiunt ante ſnĩam in his aũt, q̃ fiunt poſt ſnĩam, obti
net, qđ no. ꝭ. de offi. dele. paſtoralis. §. j. Si aũt iudex, qui cogno-
ſcit de principali cã, nõ admiſſa appel. quã dicit nõ valere, quia
non fuit emiſſa intra 10. dies, vel quia nulla cã annexa fuit app.
vel quia iniuſta, vel falſa cã eſt appſonis, procedit ad diffiniti-
uã ſnĩam, & iudex app. ſiř procedat, quia iudicabit bene appel.
vel ex iuſta cã, & ẽt conſequẽter ſup principali iudicabit ſiue be
ne, ſiue malè tenet, quia cũ cõſtet eũ habere iuriſdõnẽ, nõ eſt re
uocanda ſnĩa, q̃ eſt ꝯ ius litigatoris, niſi appelleť, 2. q. 6. §. diffini
tiua. tenebit igiť ſnĩa iudicis appſonis, per quã reuocatus eſt ꝓ-
ceſſus, & ſnĩa prioris iudicis. nec obſt. ſi dicat, ꝙ eſt ꝯ res prius
iudicatas, quia dř prima ſnĩa nõ valere, quia lata eſt poſt appſo-
nẽ, & tũc bene valet prima ſnĩa ꝯ res prius iudicatas. ff. q̃ ſen. ſi.
a pp. re. l. j. Si aũt iudex appſonis iudicet app. iniuſtã, puta qa nõ
fuit appellatũ intra decẽ dies, vel qa nõ ſubiecit iuſtã cãm app.
vel quia cã, quã ſubiecit, licet eſſet iuſta, nõ erat tñ vera, vel ex
alijs ſimilib. cauſis, tunc quicquid factũ eſt per primũ iudicẽ, qui
nõ detulit appſoni ratũ manet, niſi obtuliſſet appellãs ſe velle
probare cãm app. corã primo iudice, & ipſe noluerit recipere ꝓ
bationes. Nã iſto caſu iudex appſonis nõ debet aliter cognoſce
re de cã appſonis, niſi probet appellans, ꝙ obtulit ſe probaturũ
veritatẽ cauſę, & caſſabit, quicquid factũ eſt poſtea per primum
iudicẽ, ẽt ſi cã app. eſſet falſa, niſi fortè notoriũ eſſet eã falſam,
ꝭ. eo. interpoſita, cũ ſit Ro. Et idẽ dicunt quidã, ſi primus iudex
procedat poſt inhibitionẽ ſibi factã à iudice in caſu à iure cõceſ
ſo, vt hic. Alij dicunt ꝯ, nec eſt ꝯ ff. app. pen. l. j. quia illa loquiť
in appſonib. factis poſt ſnĩam, vel poſt decretũ cũ cauſæ cogni-
tione interpoſitũ, vt ibidẽ dř tunc.n. antequã procedať in cauſa
appel. reuocať. quicquid factũ eſt poſt appſonẽ, vt no. ꝭ. de exce.
dilectę, niſi fortè notoriũ eſſet, ꝙ appſo eſſet iniuſta. vt no. ꝭ. de
8 offi. dele. paſtoralis, in gl. mirũ. †Itẽ no. ꝙ licet decr. iſta innuat,
ꝙ iudex appſonis in quibuſdã caſib. põt inhibere priori iudici,
ꝙ nõ procedat, & in aliquib. nõ debet inhibere, non tñ dicit, qñ
primus iudex debet ceſſare ꝑꝑ appſonẽ à procedendo in prima
cã, vel qñ nõ debet ceſſare, & ideo ſuper hoc tene, ſicut no. ꝭ de
offi. dele. paſtoralis, in gl. mirum vř. [A iure.] Tales ſunt caſus,
2. q. 6. §. ſunt quorũ, & §. ſeq. Ideo aũt ponit de iſtis appſonibus,
q̃ prohibenť, quia de alijs, q̃ à iure nõ prohibenť, nõ erat dubiũ,
quia

q̄a ex quo iudex app. incipit cognoſcere, ꝙ pōt iudicē prohi-
bere, à quo appellatū eſt, imo & qđ plus eſt, ſine ꝓhibitione ꝓ-
cedere nō pōt. ff. app. pen. nihil inno. & de app. reci. per totum.
Sed de his, q̃ à iure prohibenī, q̄a poterat dubitari, ideo hic de-
terminat. ſ. q̄a idē eſt. ſ. quia procedere pōt. imo ſi nō prohibeī,
procedere poſſunt primi iudices. ff. de appella. re. l. fi. & in pal. §.
ſunt quorū. [Cōſimilibus.] Puta, ne teſtes aperianī, & in alijs hu-
9 iuſmodi. ff. de app. re. l. fi. & in pal. §. ſunt quorū. †[Inhibere.] Iu-
dex. n. appłonis poſt ſnīam emiſſæ, dū cognoſcat, an appło ſit re
cipienda, necne, prohibere iudicē debet, qui tulit ſnīam, à qua
appellatū eſt, ne ſnīam exequaī, & hoc eſt expreſſum ff. ap. pēd.
nihil inno. l. j. in prin. [In aliū.] ſ. ab eis, qui corā Arch. litigant.
[Iuriſdōni.] Licet. n. certis ex cauſis aliqui ad eundē iudicē re-
mittendi ſint. ff. de lib. cau. liberis, & vbi eſt cōmiſtio actuō, vel
rerū, vt no. ȝ. de reſcri. paſtoralis. §. j. & ēt licet audire poſſint ēt
eos extraneos, qui ſe offerunt iu. ff. de re iudi. à diuo. §. ſi ſuper,
j. de teſti. veniens, tū eos ad iudiciū vocare non poſſunt, niſi im-
pedirent iuriſdōnem eorū, j. de ſpon. veniens, & no. ȝ. de offi. iu
di. dele. c. j. [Impediant.] ꝯ, ȝ. eo. c. ad hoc. ſolue, vt ibi. [Ad eos.]
Siue. n. ſint res tpales, vel ſpūales eccleſiarū, oēs ſunt ī ptāte epō
rū, & diſpōne, 10. q. j. nouerit, 17. q. 7. oēs, 89. diſt. iudicatū. & eo
dē modo ſi appellaī ſup eis, appellabiī ad Archiepm. [Siue iu-
re.] Sic in cauſis feudorum, ȝ. de foro cōpe. ex tranſmiſſa. §. ve-
rum, ȝ. de maio. & obe. ſolitæ. [Reuocent.] De hoc no. ȝ. de offi.
ordi. ad reprimendam, j. de ſen. excō. per tuas. [Remittere.] De
hoc no. ȝ. de reſcri. ab excōicato, & de offi. ordi. ad reprimendā.

SVMMARIVM.

Conſuetudo ꝙ is capiatur, qui per 40. dies ſteterit in excommunicatione, quibus locis obſeruetur.

CAP. IIII. in VI.

VT ſuper appellatione. [Conſtit. nr̄æ.] ȝ. eo. cordi, & ē hoc ius nouū & bonū. [Nihilominus capiunī.] Tāgit hic cōſuetudinē Angliæ & Romaniæ, q̄ eſt, qđ ſi qs p 40. dies ſteterit in excōicatione, qđ capiī. [Nā poſt.] ff. app. pēd. nihil inno. per totū, & ȝ. de exce. dilecte. [Exceptis.] Caſibus, ȝ. eo. tit. Ro. §. quod ſi. [Inhibuit.] ȝ. c. Ro. additio eſt in originali.

De clericis peregrinantibus. Rubrica 29.

SVMMARIVM.

Peregrini omnes, & ſpecialius ad ſedem Apoſtolicam migrantes, ſunt ſub protectione Papæ.

CAP. I.

COnquerente. [Accedunt.] Nā eſt oēs pegrini ſint ſub ꝓtectione dñi Papæ, ſpālius tū venientes ad ſedē apoſt. 24. q. 3. ſi quis Ro. clericis tū non licet peregrinari ſine auctoritate ſuperioris, de ꝯſe. diſt. 5. nō oportet. nec ēt epis, j. de vo. & vot. redē. magnę. Si aūt non cā peregrinationis, ſed proſecutionis appłonis ſuæ, vel ēt pro vitanda oppreſſione pōt ire ad Papā, vel aliū ſuperiorē, inuito epō, vel p̄lato ſuo, 2. q. 6. oīs oppreſſus, & trib. c. ſe. credimus tū, ꝙ ſemper debet ad minus de honeſtate petere licētiā ſine neceſſaria autē cauſa, ſed pro aliqua vtilitate tū nō licet ad Papā accedere ſine auctoritate ſui p̄lati, vel dñi Papę. Auct. de epiſ. §. interdicimus, & hoc intelligimus, ſaluo quod de regibus dixi ȝ. tit. prox. c. cū parati. C. ſi per vim. l. j. C. de man. iubemus.

De confirmatione vtili vel inutili. Rub. 30.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio fieri debet cum cauſæ cognitione.*
2 *Confirmatio ſententiæ, à qua non eſt appellatum, an poſſit peti.*
3 *Debet is, qui petit ſententiam confirmari, probare ſententiam tenere.*
4 *In petitione confirmationis alicuius ſententiæ probatio incumbit actori.*
5 *Tutius eſt abſoluere reum, quam ferre ſententiam confirmationis vel infirmationis, vel etiam abſolutionis ab impetitione rei.*

CAP. I.

SI quis. [Litigioſę.] Quæ res dicaī litigioſa
habes C. de liti. auct. litigioſa. [Co-
gnoſcere.] Et fortè cōſonat hoc l. q̄ dicit, ꝙ ea q̄
poſt li. conteſta. &c. ff. de ędil. edic. l. ędiles. §. fi.
[Cauſa.] Iam cępta, ȝ. de reſt. cām q̄. [De qōne.]
Quidā intelligunt decre. iſtā ſicut iacet. Alij di
cunt, ꝙ non eſt poſt cōfirmationē alicui licitū decernere de q̄-
ſtione poſt orta, ſi qō ſit, an vera, vel falſa ſit cōfirmatio, ȝ. de iu-
di. cū veniſſent: ſecus ſi velit cognoſcere de reb. confirmatis, ꝙ
1 pōt. †Et hoc intelligas verū, vbi cōfirmatio facta eſt ſine cāę co
gnitione. ſi. n. cū cāæ cognitione fiat cōfirmatio ſiue poſſeſſio-
nis, ſiue electionis, ſuper ipſa electione poſtea inferior iudex co
gnoſcere nō pōt. Cōfirmationes aūt cū cāę cognitione fiūt, de
offi. dele. qm̄ Abbas, ȝ. de pac. quotiens, ȝ. de teſt. veniens. j. Pla-
nior intellectus eſt, vt dicas, ꝙ ſi quis cōfirmationem impetret
alicuius rei, li. pend. vel pp defectū, qui erat in ꝯctu, vel q̄a Papæ
auctoritas requirebatur, nihilominus iudex, corā quo qō verte
baī, in qōne procedet, niſi fortè diceret, nō obſtante, ꝙ res eſt li
tigioſa. imo ꝙ plus eſt, dicimus, quia non ſolū ſi cōfirmationē,
imo & ſi priuilegiū ꝯceſſum à Papa obtinuiſſet, tamē primus iu
dex procederet, ȝ. de teſti. cām, 2. ſi vero erat in pacifica poſſeſ-
ſione, eō obtinuit cōfirmationē à Papa, nō in forma cōi, ſed ex
certa ſciētia volens ſupplere defectū, ſi qs erat in priori cōceſ-
ſione, vel alias cū cauſæ cognitione, poſtq̄ ſic cōfirmauerit, ſo-
lus Papa vlterius cognoſcere pōt. vel dic, vt no. ȝ. de iudi. cū ve
2 niſſent. †Quæriī, an poſſit peti cōfirmatio ſnīæ, à qua nō eſt ap-
pellatū, vel q̄ trāſit in rē iudicatā cū cāę cognitione, puta q̄a di-
cit, pero à vobis iudex, ꝙ talē ſnīam cōfirmetis pro me ꝯ talē la
tā. & vī ꝙ non, q̄a actor ex hac petitione nihil cōſequi pōt, q̄a
hoc ipſo, ꝙ appellatū nō eſt, & tranſit in rē iudicatā, rata eſt. Et
ſi dicas, ꝙ nulla erat ſnīa, fortè quia nō erat iudex, qui eā dedit,
vel nō tenebat ſnīa, quia nō fuerat lis cōteſt. certè nec tūc ſnīa
cōfirmationis faceret eā tenere. Itē nō vī, ꝙ poſſeſſori ſit actio
prodita, niſi fortè alius diffamaret & detraheret iuri poſſeſſo-
ris, j. qui fil. ſint legiti. cām. C. de inge. ma. diffamari. cū ſuis cō-
cor. ſed ꝯ, 16. q. 6. ſi epm, j. de inſti. c. 2. ȝ. de procu. ex inſinuatio
a ne, & in fi. ȝ. de pac. c. j. Sol. dicimus a talē petitionē admittēdā,
& pōt prodeſſe actori: quia ſi pro eo lata fuit ſnīa, nullus pōt di-
cere eā nullā, neq; eo p̄textu, ꝙ is, qui tulit eā, non erat iudex,
nec pro alio: quia ſi ille, q confirmat, eſt iudex ſnīa, quā fert ſup
cōfirmatione prioris ſnīę tranſit in rē iudicatā, & dat robur pri
mę ſnīæ, vt de cętero ꝯ eā nihil poſſit dici, ȝ. de tranſac. c. j. pro-
deſt ēt actori, ꝙ nullus inferior confirmator de ea cognoſcere
pōt, vt hic. vnde dicimus, ꝙ ſi Archieps cognoſcēs de cā appło-
nis cōfirmauit ſnīam, & poſtea corā epō volente exequi ſnīam
cōfirmatā exciperet ad hoc, ꝙ nō teneret ſnīa prima, & ideo nō
eſſe mandandū executioni, nō audireī, nec ipſe cognoſceret, &
ſi nō fuiſſet appellatū. ſed ſi fuiſſet appellatū ab Archiepō ad ſu
periorē, nō cognoſceret eps, cū ibi nō appellatū ſit ab Archiepō,
ſed differret executionē, quouſq; ſuperior diffiniret cām appło
nis. Ad ſcđam reſpōdeo, quia ēt is, qui habet ius, & qui eſt ī eius
poſſeſſione pōt agere. Nā quilibet pōt petere hic pronunciari
ſe legitimū ēt ſine diffamatione p̄cedente, & ſe canonicè inſti-
tutū, j. qui fil. ſint legi. per tuas, ȝ. de procura. ex inſinuatione, &
ll. ꝯtriæ. l. diffamari, & c. loquunī, quādo non agebat directè, ſed
cōpellere volebat aliū agere intra certū tp̄s, & tunc bene eſt ne
3 ceſſe, ꝙ procedat diffamatio. †Itē plus dicimus, ꝙ ille, qui petit
ſnīam cōfirmari, debet probare ſnīam tenere, puta ꝙ iudex fuit
qui tulit eā, & ꝙ ordinē ſeruauit, non aūt habet neceſſe ꝓbare,
ꝙ iuſta ſit. ſed ſi non peteret cōfirmationē, ſed eius executionē,
& alius diceret, nō eſt executioni mandanda, quia nō tenet, ſi-
4 bi incūbit probatio, quia omnia p̄ſumunī ritè facta. †Ratio di
uerſitatis: quia in primo caſu eſt actor, in ſecundo reus, vnde ſi-
bi incūbit probatio, 5. q. fi. actor. via videre poſſum, ꝙ alij incū-
bat probatio, ſi quis petit cōfirmationē alicuius ſnīæ, & alij, ſi
idē petit executionē eiuſdē ſnīæ, vel ſi petit ſnīam excōicatio-
nis obſeruari vſq; ad ſatisfactionē cōdignā, & tamē bene cauet
ſibi iudex: quia niſi plenè ſibi conſtet de iuſtitia primæ ſnīæ, vel
5 iniuſtitia, † ſemper tutius eſt abſoluere reū ab obſeruatione. ſ.
iudicij, quàm ferre ſnīam ꝯfirmationis, vel infirmationis, vel ēt
abſolutionis ab impetitione rei, de hoc no. ȝ. de offi. deleg. cum
cōtingat. Illud autem eſt indubitatum, ꝙ ſententia, à qua eſt ap
pellatum, poteſt confirmari. C. de appel. auct. ei autem.

ADDITIO.

a ¶Sol. dicimus. Ad hæc dicta Inno. vide Cardi. in conſ. 51. incip. ſeriatim ſuper ſingulis, col. 2. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Confirmationis potentia quæ ſit.*
2 *Actus canonici in iudicio peti poſſunt, quod non eſt ita de actibus iuriſgen. & vide in num. 3. & 4.*

CAP. II.

DE confirmationibus. [Ex certa ſciā.] Et eō cauſæ cognitione factis, alias ſecus eſt, j. de offi. dele. ſtuduiſti.
1 †No. ꝙ ꝯfirmatio aliqua tribuit multū iuris, ſicut eſt
in cōfirmationibus electionū, per quas daī ptās miniſtrandi, ȝ.
de ele. trāſmiſſam, & c. quaſr. quādoq; aūt cōfirmatio nō tm̄ ve
tus ius declarat, ſed illud ſolidū ponit, vt ſi quis petat cōfirma-
tionē cū cauſę cognitione eorū, q̄ ad iuriſdōnē pertinent, vt eſt
ꝯfirmatio ſnīæ & ꝓceſſuū habitorū in iudicio. Nā ꝯ hoc poſtq̄
fuerit cōfirmata cū cāę cognitione, partes in iudicio nihil dice-
re poſſunt, ȝ. de tranſa. c. j. Idē dicimus, ēt ſi actus legitimi cōfir
menī cū cauſę cognitione, & partib. p̄ſentibus, ꝙ credimus fie
2 ri poſſe. ff. de adopt. nā ēt. †Idē ēt credimus de actib. canonicis,
ſicut ſunt cōfirmatio, inſtō, q̄ poſſunt peti in iudicio cōfirmari,
ȝ. de procu. ex inſinuatione, in fi. actus aūt de iuregen. introdu-
cti ſunt, vt vēditio, vt locatio, & hmōi, nō debēt peti in iudicio
confirmari.

confirmari. Et eſt rō diuerſitatis, quia iſti ꝯtus tm̄ de volunta-
te partiū oriunt̄ ēt li.nō cōteſt. ideo in eorū ꝯfirmatione nihil
facit iudicis auctoritas, niſi eſſet de volūtate partiū, ſ. de trāſac.
c. j. vel niſi talis eſſet ſuperior, q ſua auctoritate poſſet, vt eſt Pa-
pa, qui ſi cōfirmaret aliquē ꝯtū alienū factū ex certa ſciā, ꝯ illū
vlterius nihil dici poſſet, arg. ſ. de ꝯceſ. p̄b. & ecc. nō va. quia di-
uerſitatē, ſed actus legitimi, q à iure ſunt inuenti, & cuſtoditi, be-
ne poſſunt peti cōfirmari à ſuperiorib. & idē de his, q̄ à iuriſdō-
3 ne eorū dependent, vt ſnīa & hmōi. †Tn̄ in his no. ꝙ licet dica-
mus, ꝙ actuū legitimorū & canonicorū, & eorū, q̄ à iuriſdōne
depēdent, cōfirmatio peti poſſit in iudicio, & partib. p̄ſentib. tn̄
ſi nullus vult ſe opponere ipſi cōfirmationi, nemo cogit̄, ſed tn̄
tunc iudex ꝓpoſito legitimo edicto ꝓcedet, & cognoſcet, & diſ
finiet ēt li. nō cōteſt. ratū manere legitimū actū, arg. ff. de adop.
nā ita, & C. ſi vt ſe ab hæ. auct. oēs. & hac ratione pōt dici illā pe-
titionē de iure admitti, Peto me pronunciari legitimū, vel ma-
trimoniū ꝓnūciari legitimū. nā filiorū legitimitas à matrimo-
nio ꝓcedit, ꝙ eſt actus canonicus, ſed ſi petat̄ vēditio cōfirma-
ri, vel alius ꝯtus pēdens ex cōſenſu partiū, tūc partes nō cogūt̄
4 rn̄dere. †Fatemur tn̄, ꝙ ſi partes ꝯſentirēt, ꝙ ēt cū cāę cognitio
ne ꝓcederet in ꝯtib. pēdētib. ex ꝯſenſu partiū, ꝙ teneret, vt in
decr. pal. & de tranſ c. j. quantū ad hoc, ꝙ dictū eſt de ꝓnunciā-
do partib. abſētib. plus placet, qđ no. j. q fil. ſint legi. cām. [Falſi]
Si. n. agēdo, vel defendēdo de falſo, vel excipiēdo proponat̄, co-
gnoſcet vt hic. vel dic ſi ꝓponat̄ de falſo, ſiue accuſādo, ſiue ex-
cipiēdo nō audiet̄, niſi corā Papa, ſ. de iud. cū veniſſent. ſed ſi eſ
ſet notoriū vel p cōfeſſionē, vel per bullā, vel alio modo, ſecus.

Literæ ſecūda de primis mētionē nō faciētes impetratæ nō valēt, niſi id expreſſē contineatur.

CAP. III.

BOnæ. [Mandauerunt.] ſ. de offi dele. paſtoralis. vbi de hoc no. [Cautè.] Ante terminū bene dēt carere cōmodo illarū, alias aūt ſecus, ſ. de app. oblatę.
nō placet de termino aſsignato à iure, vt ibidē no. ſed expone
cautè. i. fraudulenter. [De facta.] Sicut nō tenebat̄, vt no. ſ. eo.
oblatæ, ſ. de offi. dele. ex literis. [Prioribus.] Fraudulenter im-
petratis. Verū mutat cauſam: hucuſq; n. locutus eſt qn̄ fraudu-
lenter primæ literæ impetratæ ſunt: ex nunc loquitur qn̄ non
fraudulenter, & tunc ſi impetrantur ſecundæ literæ nō faciētes
mentionē de primis nō valent ſcdæ, ēt ſi ibi ſit cl̄a, nulla l. veri-
tatis & iuſtitię, &c. niſi expreſſè dicat̄, nō obſtantib. literis ꝯfir-
mationis. & quaſi idē vr̄ dicere cū eo ꝙ dr̄ ſ. de appel. oblatæ.
vnde eadem repetas, quæ ibi dixi. [Dicantur.] In ſecūdis literis.

SVMMARIVM.

1 *Quando li. non conteſt. procedi poſsit.*
2 *Præſcriptio epiſcopi contra priuilegium quando non valeat.*

CAP. IIII.

CVm dilecta. [Innouari.] Tali. n. ſumpto fides adhiberi debet, cū corā iudice dele. ad hoc fuerit publicatū, de hoc no. ſ. de teſt. Al-
bert. [Maioris.] No. q omnes clerici poſſunt ſe opponere p iu-
rib. epī. Quidā tn̄ dicunt nos habere ſpeciale mandatū ab epō.
1 [Non dixımus.] De ſuperabundanti cautela. †[Appellauit.] Li.
prius cōteſt. corā eis, quod ex eo apparet, quia poſt mandatū re
cipit ꝓbationes, nulla alia facta cōteſt. vel dic ſpeciale, vbi agit̄
de ſtatu poſſe procedi li. nō conteſt. vt no. ſ. de teſt. c. olim. vel
dic hoc eſſe ius nouū. ſ. ꝙ vbi petit̄ innouatio priuil. admittitur
exceptio talis, quia non eſt facienda innouatio. quia ego iura il-
la p̄ſcripſi, q̄ tibi per illud priuilegiū cōceduntur, licet per in-
nouationē nihil noui iuris tribuatur, j. de priuil. quia intentio-
nis. Sed obijcies, quia nō vr̄ talis admittenda exceptio per illud
quod ſequitur: quia hac exceptione nō obſtante fuerunt priui-
legia innouata. Sol. innouatio, q̄ ſequit̄, non fuit facta cū iure,
ſed pp periculū cōſumptionis. ſic hæc ratio ex ipſa litera appa-
ret, idē vr̄, ꝙ admittenda eſſet exceptio hęc: nō ſunt innouanda
priuilegia, quia ego poſſideo iura, q̄ petis innouari. [Renoua-
re.] Vr̄, ꝙ inordinatè, cū primo loco deberet cōſtare de appel.
ſ. de appel. vt debitus. Sed dr̄ in optione eſſe eius, ꝯ quē appella
tur, vt petat procedi in applone, & ad hoc vt refundant̄ ei expē-
ſæ & remittatur ad priores iudices, ſ. de appel. vt debitus, an ve
lit corā iudice applonis procedere in principali, vt hic, cū ſit in
eius fauorē inductū. ſ. de legi. quod fauore. & dic, ꝙ Papa bene
mandat procedi in cauſa, ſuper qua eſt appellatū, ab eo loco in
antea, quia vero &c. ſed ante pp cām neceſſariā p̄cipit priuile-
giū innouari. [Sic ciuilis.] Auct. de teſt. multę, & §. hęc vero, col
la. 6. [Similitudinē.] ſ. de conſti. nā cōcu. ff. ad l. Aquil. illud. C.
de tal. l. vlt. nā ſi hęc ſimilitudo attendit̄, vr̄, ꝙ eadē ſimilitudine
æquitatis debeat vel aduerſariū intra annū cōuenire, vel ei pri-
uilegii innouationē nunciare. [Nouū.] 12. diſt. p̄ceptis, j. de pri-
uil. ex parte. [Procuratricē.] ff. de procu. fęminas, ꝯ. ſed hoc eſt
ſpeciale in mulierib. cōſtitutis in dignitate. ad idē ſ. de arbi. di-
lecti, 12. q. 2. cū deuotiſsimā. vel ex quo eſt Abbatiſſa, pōt eſſe ꝓ-
curatrix in rebus monaſterij, ſicut miles in reb. ordinis ſui. ff. de
procu. filius. vel hoc fuit de ſpeciali gratia, ꝙ alias nō licet. ff. de
a re iudi. quidā cōſu. [Centenaria.] ſ. de priuil. cū nobis. †[In ſua
diœceſi.] Nā ſi monaſteriū non eſſet in ſua diœceſi cōſtitutū, nō
valeret p̄ſcriptio epī ꝯ priuilegiū, qa erat ſine titu. q neceſſarius
eſt, & vbi ē p̄ſumptio ꝯ aliquē & verè p̄ſūptio eſt ꝯ eū, q in alia
diœce. ſubiectionē monaſterij p̄ſcribit, de hoc no. ſ. de p̄ſcrip. ſi
dilig. Sed epſ, in cuius diœce. eſt bene p̄ſcribit ꝯ hoc priuilegiū:
quia maior p̄ſumptio eſt pro epō, quā ꝯ eū: quia & ſi ꝯ eū p̄ſu-
mit̄, qa priuil. apparet, tn̄ pro eo p̄ſumit̄, & ꝯ monaſteriū, ꝙ im-
petratū ſit per falſi ſuggeſtionē, & ideo tanto tpe monaſterium
vti eo ceſſauit: & ſic fatendū eſt monaſteriū fuiſſe p priuilegiū
exēptū, ſed fatendū eſt epm diœce. ꝯ monaſteriū, & priuil. poſſe
p̄ſcribere. [Ad iudices.] Hoc vr̄ mirabile, cū tn̄ eſſet petitū pri-
uilegiū innouari, & ad impedimentū innouationis exceptum
eſt de p̄ſcriptione, qūo li. nō ꝯteſt. procedit̄ ad diffinitiuā ſnīā
ſup eo, de quo actū nō eſt. ſ. ad iudicandū monaſterio, an ſit exē-
ptū. ꝯ. j. de ſimo. licet. Sol dixerūt qdā hoc ſuper ſtatu monaſte-
rij procedere li. nō cōteſt. ſ. de teſti. cū olim. Sed adhuc nō ſa-
tisfit qōni, quia nō vr̄ debere pronunciari, niſi ad nouationē fa
ciendā, vel non. Tu aūt ſic rn̄de, quia cū iā priuilegia eſſent in-
nouata, nō erat ſup innouatione ferēda ſnīa, nec fert̄ ſnīa li. nō
cōteſt. qa licet Papa det formā ꝓcedēdi ſup principali, nō remo
uet, qn debeat fieri li. ꝯte. ſupple ergo, vbi dicit, recipiat teſtes,
li. ꝯteſt. p̄miſſa. [Eidē.] Epō. [Reſignato.] i. ex veſtra parte dato.

CAP. V.

AD noſtram. [Regularibus.] Etiā ſi prioratus ſint perpetui. j. de ſta. mo. mona-
chi. §. vlti. [Taliter.] Tacita veritate, ſ. de reſcri. ſuper
literis, j. eo. c. pro ſi. ff. de ꝯhen. emp. & vend. quod ſæpe. §. vlti.

SVMMARIVM.

Præſumptio transfundit onus probandi in aduerſarium.

CAP. VI.

POrrecta. [Falſitatis.] Niſi probent de certa ſcien-
tia emanaſſe. ſi. n. probarent, ſecus eſſet.
præſumptio. n. transfundit in eos onus probationis. C.
de proba. ſiue, & no. ſ. de offi. deleg. cum in iure.

SVMMARIVM.

1 *Compoſitio ſuper decimis an, & quomodo ſit facienda.*
2 *Confirmationis an quis ordo ſit adhibendus.*

CAP. VIII.

VEnerabilis. [Decimis.] ſ. quibus locis ſolui de-
bent, vel quo tpe, vel quib. perſo-
nis. alias. n. ſup diminuenda quātitate decimarū non
1 licet paciſci. [Inſertus.] †Ad hoc fit hæc inſertio, quia rōne eo-
rū, q̄ in ipſa cōpoſitione ponunt̄, nō pōt hoc dici, ꝙ aliquis ſit ꝯ
ius ibi, & ſi eſſet Papa illud voluit ſuſtinere & ſibi ſtio duplicare,
arg. ſ. de biga. ſuper eo. ſ. de fil. p̄ſby. veniens, & no. ſ. de trāſac.
c. j. ipſe tn̄ de iure ſuo ꝯdicere poſſet, ſi ignorans fecit, ſ. de fide
inſtru. inter dilec. §. porro, vbi no. multofortius quilibet extra-
neus, qa res inter alios acta, &c. Itē ſi dolo vellent dicere ſe indu
ctos ad ꝯpoſitionē, audiunt̄. ff. de pac. tres fratres. §. emptor, &
pp hoc ponit̄ cl̄a, ſicut ſine p̄iudicio, &c. & hoc idē poſſet dice-
re, ēt ſi p̄dicta cl̄a non apponeret̄, & ideo cū illa cl̄a nihil ope-
2 retur, nō debet impediri executio cōpoſitionis. [Confirmatio-
nis.] Et videbatur ꝯ, qđ prius ponēdus erat tenor cōpoſitionis,
& poſtea ꝓſequi debebat cōfirmatio, vt diceret p̄dictā cōpōnē
ꝯfirmamus, & nō ꝯfirmamus cōpōnē ſequēt̄, q. d. ſicut in iudi
cio future cōfirmationes nō pūt cōfirmari, q̄ cāæ cognitionē ſe
quūtur, ita nec in priuil. dēt valere cōfirmatio, ſi verba cōfirma-
tionis p̄cedunt verba cōpōnis, & ſic ex hoc verbo videbatur cō
ditionalis cōfirmatio, vnde videbatur eis, ꝙ prius quam māda-
ret̄ executioni, inquirendū eſſet de conditione, ſed non eſt ita.

CAP. IX.

SVa nobis. [Spiritualibus.] Papa. n. vel Legatus ꝯce-
dēdo vel ſupponendo alij eccleſiā nihil
alieno iuri detrahere intelligit̄, ſed tm̄ ius ſubijciēdo ec-
cleſię. i. vt ex tunc ei ſit ſubiecta, ſibi cōcedere vr̄ ſaluo iure alio
rū, ar. ſ. de offi. deic. ſuper eo. in oīb. ergo ſalua erūt epīs Metro
pol. iura epalia & Metropoli. illi aūt, quibus donant̄, poterūt tā-
quā patroni de tpalibus exigere rationē, & pro his, ſi malè mi-
niſtrant, excōicare. iſte ēt, cui legatus hoc donauit, poterit ingre
re, & fortè ēt ex ordinē non derogādo iuribus aliorū, ſed & cū
ſunt negligentes, viſitare poterunt. vel melius vr̄, ꝙ legatus nul
a lā p̄tātē habet auferēdi iura vnius eccleſię, & dare alij, [a] ſed Pa-
pa hoc pōt facere. hic aūt p ſuas ꝯfirmationes nihil dediſſe ītel-
ligit̄, ſed tm̄ data hīmē ꝯfirmaſſe, ac data talia nō erāt hīma. ver
ba aūt huius priuilegij neſcio exculare, quin plene eſſent exē-
ptę à Patriarchis, & alijs, ſi legatus de eo ꝯferendo p̄tātem ha-
beret. [Eorundem.] Hæc dictio refertur ad illā dictionē, quidā.

ADDITIO.

a ¶Alij. Adde Card. in conſi. 65. col. 3. in prin.

Finis Libri Secundi.

LIBER.

LIBER TERTIVS.

De vita & honeſtate clericorum.

Rubrica 1.

SVMMARIVM.

Laici an peccent ſedendo inter clericos.

CAP. I.

VT laici. Supple, ſtatuimus, de cōſec.di.3.ſacerdotū, 23.di. ſacratas.hoc c.loquitur de honeſtate. non.n.crederē aliquē peccare mortaliter, ſi inter clericos ſtaret, maximè vbi nō eſt ꝯria cōſuetudo. [Sed pars.] 1 i.chorus. [Sancta.] i.maior pars eccleſiæ ſiue corporis.

CAP. II.

CLerici. [Arma.] 23.queſt.8. clerici.[Portantes.] Niſi ex cauſa, 23.quæſt.8.Maximianus.

SVMMARIVM.

In minoribus conſtitutus quæ in eccleſia legere & cantare poſſit, & cū quibus ornamentis.

CAP. III.

VT quiſque. [Honeſtè.] Loquiť hoc c. ſed nō peccat mortaliter, ſi ꝯfaciat propter paupertatē.[Plebē.] i.populū.[Clericū.] No.in minoribus ordinib.cōſtitutos legere ep̃ſam,& hoc verū, qñ nō eſt ibi ſubdiaconus.nec debet cantare cū ſolennitate, in qua cãtat ſubdiaconus, & ornamentis ſubdiac.23.diſt.ſubdiac. 73.di. ſi qui clerici.[Scholas tenere.] Docendo prima rudimenta, & pſalterium: qui autē maiores ſcholas regit, de quo habes 38.di. de quibuſdam, non legit de officio epiſtolas,vel lectiones. [Ad fidem.] i.ſymbolum,quod eſt,Credo in vnum Deum.

CAP. IIII.

SI quis. [Relaxauerit.] Niſi ex cauſa, ĩ.eo.clericis. [Sit.] Ideſt fiat.non enim ipſo iure eſt excommunicatus.ſic 30.diſt.per totum.

CAP. V.

CLericus. [Notriat.] 20.queſt.j.preclinis, 83.diſt. non liceat.

SVMMARIVM.

1 *Debet clericus coniugatus tonſuram ferre.*

CAP. VI.

CLericus. [Sit ſine gradu.] Sacri ordinis, 32.diſt.ſi quis eorū.[Traditus.] Si dicto, vel facto approbauit eſſe cū in monaſterio, 20.q.j.quem progenitores.alias ſecus,ĩ.de regu.& tranſ.ad relig.cū ſimus. 1[Et iterū.] Refert ſe ad primū caſum de clerico vxorē ducēte, & habes hic,ꝙ clericus cōiugatus portare debet tonſurā, 23.diſt. de eccleſiaſtica,32.diſt.ſi qui vero, in Auct.qūo opor.epiſ.§.ꝗ ſemel, 20.q.3.eos.& hoc intellige verū,ꝙ percipiunt beneficium,ĩ.de cleri.cōiu.Ioannes,& ſi iterū voluerint ad ordinē clericalē redire:alias omnino ſunt omni priuilegio clericali priuandi,vel nudandi, 84. diſt. ſi quis, ĩ. eo. c.vlti.vel lege planius & verius hoc c.ſic,Clericus, ſi tōſura dimiſſa vxorē acceperit, qui quidē ſit ſine gradu.i. ſi prædictus clericus non habet gradū ſacri ordinis, nec à parentibus monaſterio traditus eſt. & ſemper vſq; ad hūc locum lege ſuſpenſiuè.& eſt ſenſus, ſi clericus non habet ſacrū ordinem,nec eſt monachus,licitè poteſt accipere vxorē,tamen tonſuram portet,ſi vult gaudere priuilegio clericorum.

CAP. VII.

CLericis. [Etiam inuiti.] Nec in hoc caſu incidunt in canonem.

SVMMARIVM.

Monialium domos non eſſe frequentandas.

CAP. VIII.

MOnaſteria. [Et rationabili.] Ambo coniuncti ſunt, ſcilicet rationabili & neceſſaria,11.q.3.non ſunt,non tamen ad loquendum cum eis, nec domos ſuas frequentare quis debet.

CAP. IX.

QVoniam. [Vt expēſis.] 18.q.5.nobis. C.de fruc.& li.expen.lis.[Valeatis.] Epiſcopis ſcribit Greg.& ſic eſt in regiſtris.

SVMMARIVM.

Delegati an ſuis expenſis cauſas agere teneantur, & quid de ordinarijs.

CAP. X.

CVm ab omni. [Expenſas.] Has.n.licitè accipiunt delegati, de quibus hic loqu.ť,cū nemo cogatur ſuis ſtipendijs militare.ordinarij autē ſuis expenſis cauſas agere debent: ſecus autem in viſitatione, vt no.ĩ.de cen.Romana.[In fraudem.] Sibi retinēdo, ſi certum ſalariū aſſeſſoribus dari facerent,licitū eſt. C.de aſſeſ. l.j.ff.eo.l.diē,arg.18.q.3.non licet, 14.q.9.venales.ſñia autem arbitri venalis tenet,licet contra eam excipiatur.C.de arbi.l.3.

SVMMARIVM.

Papæ auctoritas intelligitur excepta quo ad ſolennitates.

CAP. XI.

DEus,qui. [Conformetis.] Sic habes, ꝙ in profeſſione circa ſolennitates intelligiť excepta auctoritas Papæ, ſecus in ſubſtantialibus, ĩ. de ſtatu mona.cum ad monaſterium.

SVMMARIVM.

1 *Mimi, Hiſtriones, & cęteri theatrales publicè geſticulantes non ſunt promouendi etiam poſt pœnitentiam, & quare.*

CAP. XII.

CVm decorem. [Theatrales.] Mimi.n.& Hiſtriones nullo t̃pe ēt poſt pœnitentiā ſunt promouendi, niſi per diſpenſationē Papæ,51.diſt.c.j.& c.p̃terea,4.q.j.c.j.ſunt.n.infames, de conſecra. diſt.2.pro dilectione.ff.de his,qui no.infa.l.2.§.ait prætor,& de poſtu.l.j.& hoc intelligo de his,qui publicè corā populo faciūt geſticulationes ſui corporis, vt ex p̃dictis ll. apparet. ſi.n.in occulto etiā corā pluribus alijs ſaltarent,vel chorizarent, nō prohiberentur à promotione poſt pœnitentiā.Idē ēt vr̃,ſi ſemel tantum,vel ēt pluries feciſſent corā populo, dūmodo non aſſueſceiſſent,nec eſſent infames.Infamia.n. & vilitas perſonarum eſt cauſa, quare promoueri prohibenť,& non peccatum,quia ſine peccato hæc fieri poſſent.quia Dauid, & plures alij ſaltauerunt ſine peccato. qui ēt hoc faceret ad ꝯſolationē alicuius infirmi, vel ex alia iuſta cauſa,nō peccaret,ſed aſſueſcere in his nō poſſet eſſe ſine infamia,& nota vilitatis,& maximè in his,qui quęrunt inde lucrū.illud aūt certū eſt,ꝙ ſi quis habet beneficiū,aſſa officiū hiſtrionis in aliqua curia,ꝙ ille promoueri nō p̃ōt, & ſic loquitur 51.diſt.c.j.& c.p̃terea.[Theatrales.] Sic dicti, quia fiūt in theatro.i.loco ad theorandū, ſiue ad ſpeculandū apto. [Larvarū.] Laruæ dicunť deformitates hoīum ſiue per appoſitiones pelliū, ſiue colorū.[Ludibria.] Nedum ꝙ monachi, vel alij clerici exerceant ludibria,ſed ēt in eorū habitu exercere ꝓhibenť,in Auct.de sā.epiſ.§.vlt.col.9.C.de epi.& cle.auct.minimè.aliqua aūt ad ꝯpūctionē fieri nō ꝓhibenť,ſputa p̃ſepe dñi, & ſepultura, & cōſimilia,arg.de conſec.diſt.2.ſemel,de cōſec.diſt.3. quęris.

CAP. XV.

CLerici. [Officia.] Non credimus hoc c. loqui de pręcepto, ſed de conſilio, & honeſtate. {Cōmercia.} 91.diſt.clericus,de conſec.diſt.5.nunquam. {Taberna.} 44.diſt.clerici.{Taxillos.} 35.diſt.c.j.

SVMMARIVM.

Clerici ſi negociationes clericis non conuenientes moniti non dimittant, qua pœna puniantur.

CAP. XVI.

EX literis. {Quibus.} Statutis patriæ. {Moniti.} Hi.n.primo monendi ſunt, vt negociationes clericis non cōuenientes dimittant, & ſi eas nō dimiſerint, & cum eas fortè ſine peccato facere poſſent, clericatu dimiſſo, ſpoliabuntur beneficio, & eccleſijs, ſi habent, & dimittentur dño ſeculari hoc modo, ꝙ eccleſia non defendet eos, vt hic in fi.{Ab huiuſmodi.} i.ſecularibus negociationib. {Prætermiſsis.} Idem, etiā ſi non prętermiſsis, dūmodo coniugati ſint,& negociationibus intendant, arg. ĩ. de cleri.coniug. c.pe.& c.Ioannes.{Priuilegium.} Excepto priuilegio canonis, 17.q.4.ſi quis ſuadente.alij ꝯ,de hoc no.de cleri.coniug.c.pen. & c.Ioannes,& ĩ.de apoſta.c.j.{Priuilegium.} Quia quo ad iudiciū, vel forū, & functiones municipales perdūt, ĩ.de cleri.ꝯiu. c.pen.[Dum his.] Ergo eis dimiſsis p̃nt vti priuilegio clericali.

De cohabitatione clericorum & mulierum.

Rubrica 2.

SVMMARIVM.

Clerici quas mulieres ſecum in domo habere prohibeantur.

CAP. I.

INhibendum. {Canones.} 32.di.nullus,& c.p̃ter hoc,32.diſt. interdixit.C.de epiſ.& cle.eū qui, 32.diſt.in oīb. & dicunt quidam hanc decre. canonibus derogare. Alij dicunt,ꝙ per decret. iſtam prohibentur tantum clerici laſciui tenere in domo laſciuas conſanguineas ſecum, & alias ſimiles mulieres.

SVMMARIVM.

Mulier ſi poſt trinam admonitionem cum presbytero fuerit deprehenſa cōfabulari, qua pœna ſit punienda.

CAP.

CAP. II.

SI quiſquam. [Fabulari.] In Auct. vt lic. ma. & auiæ. §. penul. & vlti. [Iudicetur.] Ideſt monaſterio tradatur, 33. diſt. c. fraternitatis, vel in ſeruitutem redigetur, 32. diſt. eos. & hoc intellige, ſi fuerit publicè ducta tanquã vxor, & ſic loquitur c. 15. quæſt. vlti. cum multæ, 81. diſt. quidam, ſi autem teneatur vt cõcubina, imponitur ei penitentia, 27. quæſt. j. quæ Chriſto.

CAP. III.

CLericos. [Concubinas.] Secus de vxoribus, 35. quæſt. 5. ab iſto. [Incurrant.] 34. diſt. in nouo. C. de iudi. l. vlti. 50. diſt. pœnitentes. [Perpetuam.] Ideſt donec reſipiſcant, ſi. inſti. loca. §. adeo. ff. de pecu. id veſtimentum, & ſic non eſt contra, 2. quæſt. j. multi. & dicitur perpetua, quia nullum certum tempus præfinitum habet. vel expone, excommunicationis, ideſt depoſitionis.

SVMMARIVM.

1 *Satisfactio congrua peccati quæ ſit.*
2 *Non amittitur poſſeſſio ab eo, qui non habet animum amittendi.*
3 *Quæ ſit differentia inter ſuſpenſos ab homine, & canone.*
4 *Suſpenſus à canone celebrando non eſt irregularis.*

CAP. IIII.

SIcut. [In ſubdiaconatu.] Idẽ in minoribus ordinibus, ſed nõ ſunt ita ſeuerè puniendi, 32. diſt. lectores. [Satisfactionẽ congruã.] 1 † Satisfactio congrua eſt, & ſi dimiſerit peccatũ & penitentiã egerit corã Deo, ꝯ quẽ peccauerat. & ſi peccaſſet ꝯ proximũ, oportet, ꝙ ei ſatisfaciat. & dicimus, ꝙ iſte, qui ſuſpenſus eſt vſque ad cõgruã ſatisfactionẽ, q̃ cito ſatisfecerit, vt debet, & ſicut dictũ eſt, ſtatim officiũ ſuũ, & beneficiũ recuperat. & hoc ſatis probatur per ipſa verba. nã ſi vſque ad congruã ſatisfactionẽ eſt ſuſpẽſus, ergo poſt dignã ſatisfactionẽ priſtinũ ſtatũ recuperat, niſi aliud ſit impedimẽtũ forte, ꝙ peccatũ eſt manifeſtũ, vel alia iuſta cauſa, quare neceſſaria ſit diſpenſatio, vt no. ſ. de tempo. ordi. ex tenore. 2 † Et idẽ dico, ſi vſq; ad annũ, vel aliud tẽpus ſit ſuſpenſus, a & idẽ ſi pro cõtumacia, a ſ. de conſu. ex literis. hic. n. ſic ſuſpenſus non amittit iura ſua ſiue tẽporalia, ſiue ſpiritualia, nec poſſeſſionẽ eorũ, licet fructũ & effectũ amittit ad tẽpa. quod ex eo patet, quia ad hoc animũ nõ habet, ſine quo poſſeſſio nõ amittitur. ff. de acq. poſ. poſſideri. §. cũ quibus. Et ideo nec eius beneficia cõferri poſſunt; tñ fructus, qui medio tpe colliguntur, non ei reſtituunt̃, ſed in vtilitatẽ eccleſiæ cõuertentur, ſ. de app. paſtoralis, in fi. & j. de cle. non reſi. cũ ad hæc. [Suſpendatis.] Per hoc non derogat̃, 32. diſt. nullus, & c. pter. vbi dr̃, ꝙ ſuſpenſus eſt ipſo iure, quod tantũ loquitur de ſacerdote, qui tñ ſuſpendit̃ à miſſa. hic aũt loquimur de alijs ſacris ordinibus, & ẽt pęnã alias imponit. nos dicimus, ꝙ ab officio non tãtum ſacerdotũ, ſed ẽt clericorũ eſt abſtinendũ, j. eo. c. vlti. & non ſolũ à miſſa, ſed etiã ab alijs officijs etiã minoribus, 81. diſt. ſi qui ſunt, 32. di. pręter. imo nec ẽt beneficiũ habebit, nec ẽt cũ alijs ſedebit, & ſic nec electionibus intererit, arg. pdicti c. pręter. & idẽ dicendũ in omnibus ordinibus ſacris, & quidã in minoribus idẽ dicunt, arg. c. pter, & j. eo. c. veſtra. Nec tamen hæc decre. q̃ dicit ſuſpendẽdum, antiqua iura tollit, q̃ dicunt eos ſuſpenſos ipſo iure, cum hic loquitur, qñ erat occultũ ante probationem, & ſnĩam. vnde oportebat, ꝙ ante per ſnĩam ſuſpenderet̃: vel loquitur, quando tm̃ erat ſuſpitio, ſ. eo. c. 2. Vel dic, ꝙ licet quilibet poſſet ſua auctoritate recedere ab officijs publici fornicatoris, põt ẽt ꝯ eum procedi ordine iudiciario, per quẽ aliæ pęnitentiæ imponũtur illi. & propterea grauior eſt pęna iudicis, q̃ iuris: quia pęnam iuris credimus ceſſare, ſi ceſſet à peccato, arg. j. eo. c. 6. quantũ ad hoc, vt alij poſſunt audire eius officia: ipſe tñ non debet celebrare ſine diſpenſatione, & abſolutione, ex quo notũ fuit crimẽ eius, 81. diſt. miniſtri, & no. 50. diſt. ſacerdotes. ſnĩa antẽ iudicis non caſſabitur, niſi reſtituatur de magna gratia. Itẽ niſi per ſententiã priuetur, nõ poterunt eius beneficia alijs cõferri, & ideo 3 neceſſe eſt monitionẽ pręcedere, vt hic dicit, & ſequens c. † Si aũt à pręlato ſuſpenſus eſſet, poſſent eius beneficia alijs cõferri, quia vacat eccleſia, ſ. de æta. cum bonæ. Secus in beneficijs ſuſpenſorũ à canone, vt hic. & licet talis dr̃ia ſit inter ſuſpenſos à canone, & ſuſpenſos ab homine: in exhibitione tñ ſacrorũ non 4 eſt dr̃ia, vt no. j. de hære. c. 2. † Item ſi ſuſpenſus à canone celebrat, nõ eſt irregularis, arg. j. de cle. excõ. mi. ſi celebrat, in prin. ſecus in ſuſpenſo à iudice, 11. q. 3. ſi quis presbyter. excõicatus aũt à canone bene fieret irregularis ſi celebraret, j. de ſen. excõ. cũ illorum. vel dic aliter, vt no. j. de ſchiſ. c. j. de cle. excom. mi. ſi celebrat. [Suſpenſi.] Per tantum tpꝰ, ꝙ ſcandalũ, & infamia ꝯ eum augmentatur, & relinquo hoc in arbitrio boni iudicis: vel non expectabuntur, niſi quouſque poſt ſuſpenſionem citentur.

ADDITIO.

a ¶ Si pro contumacia. Adde Beli. qui iſtud dictum refert & ſequitur in d. c. ex literis, col. 8. in fi.

SVMMARIVM.

Reſcriptum vt valeat, quibus caſibus neceſſariũ eſt in precibus facti ſeries.

CAP. V.

SVper eo. [Literas à nobis.] Super reſtitutione ſua. ſecus ſi ꝯquereretur de iniuſta ſnĩa, vel ſuſpenſione: quia tunc valerent literæ, & procederetur per eas, non ſm̃ formam literarum, ſed ſm̃ iuris ordinem, ſ. de reſcrip. ſuper literis. vel poteſt intelligi ſpeciale in hoc caſu, vt teneatur facere mentionem de ſerie proceſſus, ſ. de reſcrip. dilectus filius Abbas.

CAP. VI.

SI autem. [Licet.] Auctoritate ſua. [Portionibus.] Ideſt præbendis.

SVMMARIVM.

1 *Quando abſtinere liceat ab officijs ſacerdotis criminoſi, & vide in nu. 2. et 3.*

CAP. VII.

VEſtra duxit. [Nullus.] 32. diſt. nullus, preter. [Legitur.] 15. q. vlti. c. vlti. [Contemptũ.] Soluit pdictam ꝯtrarietatẽ. [Condẽnatur.] Dr̃ ẽt notoriũ, quod ita ſe exhibet oculis hominũ, ꝙ non eſt inficiationi locus. [Tolerat.] Supple, & eſt inficiationi locus. [Penè occultũ.] Licet ſit notoriũ per famã. ſi. n. eſſet notoriũ, ꝙ teneret eã in domo, nihil prodeſſet ſibi ſua negatio, 2. q. j. de manifeſta. Alij dicũt, ꝙ ſi publicè teneat eã in domo, dũmodo diſ- 1 fiteatur ſe cognoſcere eã, non eſt vitandus à miſſa. † [Abſtinere] Sic abſtinere licet, etiã ſi occulta eſſet fornicatio, vel ẽt ſi eſſet aliud crimen, q̃ fornicatio, à proprio ſacerdote in his officijs, q̃ ab eo audire nõ cogitur, & in his ſacris, q̃ ab eo recipere nõ cogitur, qualia ſunt q̃ habea j. de pęn. & remiſ. oĩs. & ẽt eſt ſic faciendum, ſi ex eius abſtinentia ꝯ talẽ ſacerdotem. ſ. fornicatorẽ, & toleratũ ſcandalũ non generetur. alias autẽ non licet abſtinere: nã & dñs corpus ſuũ dedit Iudęis, de conſec. diſt. 2 nõ prohibebat, & c. ſeq. & arg. 6. q. 2. ſi tñ, 8. q. 4. nonne. [Peccandi.] Et hoc bonũ. [Si talium.] Quia cũ contẽptu, & quaſi minoris ef- 2 ficaciæ, & hoc malũ. [Operis.] † Et hoc dicimus generale, ꝙ omniũ ſuſpenſorũ à iure ẽt ſine ſententia hominis, ſi crimina, p quibus ius eos ſuſpendit ab officijs, vel quocunq; alio actu, ſunt notoria per facti euidẽtiã, ꝙ cuicunq; licet eos vitare in his, q̃ eis interdicta ſunt, licet adhuc idẽ ſuſpenſi tollerentur à ſuis plãtis. & idẽ dicendũ vr̃ in regularibus, quia & ipſi ſuſpẽſi à iure dici poſſunt: ſed & ſi crimina, pro quibus à iure ſuſpendunt̃, ſunt occulta, quantũcunq; ſint grauia, vt ſimonia, homicidiũ & huiuſmodi: tñ euitari non debent in his, q̃ ab eis recipi debent de iure, arg. hic, de ꝯſec. diſt. 2 nõ prohibebat. & idẽ vr̃ ẽt dicendũ 3 ĩ occulto excõicato, 6. q. 2. ſi tñ, ſ. de offi. ord. ſi ſacerdos. † [Euidẽter.] Puta, quia mulierẽ ſuſpectã tenebat in domo, 32. q. j. c. j. ſ. eo. ſi quis. ſed ſi clericus inuẽtus ſit coire cũ muliere, pp hoc tñ vitari non debet ab eo, niſi alias ſit notoriũ, vt hic. [Recipiãtur.] Notorij aũt fornicatores ſuſpenſi ſunt ipſo iure, vt hic, ar. à contrario ſenſu, 32. diſt. §. verum, 81. diſt. ſi qui ſunt miniſtri.

SVMMARIVM.

1 *Origo famæ vnde deducatur.*
2 *Notorium facti quotuplex ſit, & notorium iuris quid, in num. 3.*
4 *In notorijs præſumptionis an ſit neceſſarius ordo iuris.*
5 *Poteſt contra ſententiam latam, & etiam executioni mandatam de nouo iudicium agitari.*
6 *In contractibus ſeruari debet iudiciarius ordo.*
7 *Qualiter procedatur cõtra accuſatum, qui citatus non cõparuit, & in nu. 10.*
8 *Monitio iudicis an habeat vim citationis.*
9 *Quo caſu ſententia lata ſuper notorio non teneat.*

CAP. VIII.

TVa nos. [Habentibus.] Non in domo: quia tũc ſecus, 2. q. j. c. de manifeſta. [Conueniũtur.] i. interrogant̃. [Notorium.] Facti puta, quia mulierẽ ſuſpectã ſecũ tenebat in domo, & lecto. & quia confitetur, vel nõ diffitet̃: vel ſi filios habet de aliqua muliere, 1 j. de diuor. ſignificaſti. † [Notoriũ.] Fama procedit ex ſciẽtia, & aliquando ex ſuſpitione. Itẽ ex certo auctore, & aliqñ ex incerto, de conſec. diſt. 4. ſanctũ. hoc adducit inquiſitionẽ, niſi à certo hoĩe emulo, vel inimico habeat originẽ, j. de accuſa. qualr̃, 2. manifeſtũ aũt ſolitũ ordinẽ iudiciariũ requiret, non inquiſitionẽ, niſi ſit infamatus, 2. q. 8. c. 2. tñ manifeſtũ ex certa ſcientia & certo auctore procedit, ẽt quod probari põt. ff. de teſta. hæredes. §. 2. occultũ ẽt aliqñ dr̃, quod probari põt. C. de app. eos. 2 §. j. ſæpe aũt dr̃ notoriũ manifeſtũ, 2. q. j. manifeſta. † Notoriũ facti triplex eſt, primũ eſt notoriũ facti actu tranſeuntis, quod ita habet euidentiam rei, ꝙ negari non põt probabiliter, vt ſi epꝰs cępit miniſtrare bona eccleſiæ, ſupra de tranſla. præla. quanto. idem, ſi quis in conſpectu populi occideret aliquẽ, & dicunt quidã, ꝙ in hoc notorio, licet ſit occultũ iudici, ſi detur ſic petitio, vel accuſatio, cũ talis epꝰs tranſtulerit ſe ad talẽ epatum ſine licentia Papæ, peto cũ amoueri, vel cũ talis talẽ in pñtia multorum

torũ occiderit, ꝙ inficiationi locus nõ eſt, peto eũ puniri.& ex
quo ita proponit, põt procedere tanquã in notorio.i.li. nõ cõ-
teſt.a.q.j.manifeſta,& c.de manifeſta. & c.ꝗ Lotha.ẽ.de iureiu
ran.ad noſtrã. & dicunt non eſſe neceſſariã li. cõteſt. vbi abſens
eſt accuſatus, & ↄtumax. ſi aũt pſens eſſet,faceret fieri lĩ.cõteſt.
& oportebit hunc probare duo.ſ.ꝙ fecerit homicidiũ. nec hoc
ſufficit,niſi probauerit publicè factũ. alioquin nõ poſſet cõdẽ-
nari,ex quo ſic formata eſt petitio,cui debet ſnĩa cõuenire, vt ẽ.
de ord.cogn.cũ dilectus,§.fi.& ẽ.de proba.licet.ſine probatione
aũt nunquã aliquẽ cõdẽnabit,2.q.j.nos in quẽquam,& c.Deus
omnipotens.& in tali notorio nõ audit̃ quis appellans,ẽ.de ap-
pel.ꝓpoſuit. Et ſic appellatur notoriũ potius qualitate facti,pu-
ta ꝙ publicè factũ eſt,ꝗ quia ſit iudici notum. & in hoc notorio
debet pcedere aliquid de illis,qui cõtinentur j.eo.in glo.quidã
aũt.& hoc notoriũ actu trãſiens ſatis probabiliter negatur à p-
ſente,j.de ſortil.ex tuarũ.ſi aũt ſit notoriũ interpollatũ, ſemiple
na probatio requiritur,j.de vſur.cũ in dioce.ſi autem ſit conti-
a nuum,ᵃ nullus ordo requirit̃,nec probatio,vt ſi clericus in car-
cere teneat̃,ẽ.de appel.dilectus, vel ſi in domo publicè teneret
concubinã,2.q.j.de manifeſta. vel ↄ iuſtm dñm perſequitur cõ-
3 tinuè,ẽ.de ele.venerabilẽ.† Itẽ notoriũ eſt iuris.ff.de ſta. ho.in-
genuũ,j eo.c.fi.ↄ.c. proxi.& ſi negetur, requirit̃ probatio, ẽ. de
re iudi.ſicut.notoriũ pſumptionis eſt,per quod pſumitur filius,
quia natus eſt de nuptijs.ff.de in ius voc. quia.habes ẽt alia exẽ-
pla,35.q.j.c.j.ẽ.de pſump.tertio, 5.q.j.de manifeſta. & c.quale,
j.de emp.ad noſtrã,j.de pig.illo.alij dicunt, ꝙ in bis duobus no
torijs.ſ.iuris,& in notorio cõtinui facti ſine accuſatore, & teſte
proceditur,nec põt appellari, vt in cõcordãtijs poſitis ẽ.vbi de
cis tractauimus.in notorio autẽ facti actu tranſeuntis, & inter-
pollati nõ admittitur directa accuſatio, niſi cũ ordine iudicia-
rio,& admittẽda eſt appľo. ſed põt indirectè procedi in talibus
notorijs,ſ.inquirendo, & ſic põt intelligi Auct. vt iudices ſine
quoquo ſuf.§.ſi qs aũt, & §.neceſſitatẽ.C.de accuſa. ea quidẽ.
nec obſtat decre.ẽ.de elec.bonæ memo. Mag. & c. venerabilẽ,
ẽ.de appel.cũ ſit,j.de verb.ſign.ex parte,vt ibi no.citatio autem
ſemper eſt in quolibet notorio neceſſaria, vt ẽ.de iureiuran. ad
noſtrã.hoc aũt licet ſit ſecurius, nõ tñ negamus poſſe ſuſtineri,
4 qđ dictũ eſt,ẽ.ea.gl.& j.ea.gl.quidã aũt dicunt.† In notorijs aũt
pſumptionis neceſſarius eſt omnis ordo iuris: ſed ſufficit ꝓba-
re circũſtantias,& pſumptiones,ẽt ſi nõ probet̃ factũ, arg. in p-
alleg.decre.tertio,& 32.q.j.c.j.quidã autẽ dicunt.ſ.ſm primam
opinionẽ ſufficere,& ẽt neceſſe eẽ ad hoc,vt poſſit pcedi in tali
notorio actu tranſeunte,ꝙ literas receperit à fide dignis, arg.de
poſtu. c.j.2.q.j.c.fi.in Auct. vt iudi.ſine quoquo ſuf.§.ſiquia aũt,
& §. neceſſitatẽ,vel ẽt per publicã famã, vel per denunciationẽ
officialis.C.de accu.ea quidẽ,& ꝙ faciat citari partes. nã meri-
ta cauſarũ,&c.ẽ.de ſen.& re iudi.inter, vt ẽ.de iureiurã. ad no-
ſtrã,3.notoriũ vero deprehendit̃ loco,quia fit in publico,nõ in
domo occulta,& pp aſtantes, qui ſunt multi, tot.ſ.ꝙ non inue-
niret̃ aliquis,qui poſſit tot inuenire,qui ↄtrũ dicerent, puta tot
vicinia,vel maior pars: vel tot,ꝙ inficiari nõ põt: pterea tpe,pu
ta die,non nocte, & ea multis alijs circũſtantijs, quas diſcretus
iudex videbit.ff.de inſti.ſed & ſi.§.j.& a. ff. de iuris, & fac. igno.
l.regula.§.j.2.q.j.§.qñ aũt.ff.de verb. obl. cõtinuus. §.j.& tunc
qñ factum eſt notoriũ,ſed perſona delinquens occultatur, locũ
habet,vt quidã dicunt,ꝙ proceditur quaſi in notorio, arg. ẽ.de
teſt.cog.c.peruenit ad nos, & no.ẽ.de elec.bonæ memo. Mag.
& de tali notorio actu tranſeunte loquit̃ j.de verb. ſig.ſi ex par
te. in Chriſto,& c.ſeq.ẽ.de app.cũ ſit Roma.§.vlt.& c.ꝓpoſuit,
ẽ.de fil.pſby.cõquerente,ẽ.de tranſla.pla.quãto. hi ẽt ſic noto
riè delinquentes non ſunt audiendi appellantes, 2.q. 6. §. ſunt,
5 ẽ.de appel.cũ ſit Roma.§.vlti.& c. propoſuit. †Sed,quod eſt mi
rabile,poſt latã ſnĩam ẽt executioni mãdatã ↄ eã poterit de no-
uo perpendi iudiciũ.i.agitari.C.de accu.ea quidẽ.non mireris,
quia alibi nõ licet appellare,& tñ cauſam agere licet,vt in ſup-
plicatione.C.de preci. impe.offe. auct.ꝗ ſupplicatio,3.retracta
bitur prima ſnĩa,ſiue proceſſus,ſi probauerit falſum eſſe, quod
obijciebat̃,vel ẽt non notoriũ.C.de accu. ea quidẽ, quãuis hoc
difficile videatur. ſed ↄ vr̃, ꝙ non debeat citari in notorio actu
trãſeunte,ẽ.de ele.bonæ memo.Mag.& c.venerabilẽ, & etiã ꝙ
non ſunt in tali notorio recipiendæ probationes,2.q.j. de ma-
nifeſta.& c.ꝗ Lotharius.ſed illa habent locũ in notorio, qđ in
cõſpectu iudicis cõtingit,vel in notorio continuo. vel ibi inter
uenit citatio,vt no.ẽ. de appel.cũ ſit Roma. vel dicas generali-
ter in quolibet notorio poſſe procedi ſine citatione.hoc nõ pla
cet,& ſine probationibus,non pp hoc reuocabitur ſnĩa,niſi cõ-
ſtet ↄtriũ,vt ẽ.dictũ eſt.ſed melius eſt, vt modo pdicto procedat̃,
niſi fortè periculũ,vel ſcandalũ eſſet in mora, & ſic põt intelli-
gi,ꝗ continebatur ẽ.de elec. bonæ memo. Mag. & c. venerabi-
lẽ,& fortè non eſt drĩa inter notoriũ actu tranſiens,& actu inter
pellatũ,ſed in vſurario manifeſto ꝗdam cõſtituuntur ſpecialia,
vt no.j.de vſur.cũ in dioec.& c.quia. Sed quid dices, negatione

ſit res dubia,ergo vbicunq; negabitur, nõ ſeruabit̃ dictus ꝓceſ-
ſus.C.de inge.ma.l.4.rñdeo,ſicut dictũ eſt,ſi pſentes ſunt,& ne
getur, bonũ eſt, ꝙ ſeruet̃ ordo iuris & in citationib. & in alijs.
ff.de cuſto.& exhi.reo diuus,arg.2.q.8.c.j.& 2.& ſi nõ fuerit prę
ſens,vel receſſit,tunc nõ ſeruatur ordo. Vel dic illud habere lo
cũ, in quibus probabiliter põt eſſe inficiatio. vel dic, ꝙ eſt du-
biũ,ideo requiruntur probationes,& quia notoriũ, ideo proce
ditur ſine ordine, & ſic diuerſis reſpectibus aliquid dr̃ dubium
& notoriũ, ſic ẽt ordine nõ ſeruato proceditur, ſi de maleficijs
notorijs excipiat̃ ↄ electũ, vel teſtẽ, & loquitur ẽ. de elec. bonæ
6 memo. Mag & c.venerabilẽ.† In alijs aũt pter maleficia,puta in
ↄtractibus,non credimus locũ habere pdictũ proceſſum,imo in ip
ſis ſeruabit̃ ordo iudiciarius: quia ibi tpe pdicti ↄtus,& ante,&
poſt ↄtũ multa ſunt & interueniunt etiã extra id, quod agitur,
ꝗ hoĩes non audiunt,vel non notãt notabiliter. Itẽ quia ꝗ con-
ſenſu vel verbis,vel re ↄhũtur, nõ poſſunt talia ita eſſe notoria.
ff.cõmo.ſi is,§.vlti.ff.de act.& obl.l.j.& 2.Idem dr̃ de poſſeſſio-
ne,ꝗ licet cõſiſtat in facto,habet tñ aliqñ aliquid iuris. ff.de ac-
quir. poſ.l.j. §.acquirimus, & l.poſſeſſio. Præterea alia ratione
reprobamus proceſſum notorij in ↄtractibus: quia ſi pſens eſſet reus,
fortè haberet exceptiones ſuas,& alius eſt modus ſubueniendi
actori.ſ.per excõicationẽ,vel miſſionẽ in poſſeſſionem, ẽ.vt li.
non cõteſt.tuæ,& c. qm̃. ſed dices, idẽ ẽt põt dubitari in crimi-
nibus: quia fortè ad ſuã defenſionẽ fecit homicidium, vel quia
trãſiuit ad epatum auctoritate Papę, vel ꝙ eſt denũciatus poſt
appľonẽ,ẽ.de tranſla.c.vlti.ẽ.de reſti. ſpol.olim, j.de ſen. excõ.
per tuas.Itẽ remediũ aliud actor habet ↄ cũ. C. de requir. re. &
ff.co.per totũ. ſed dicimus,ꝙ ſpeciale eſt in maleficijs, quia in-
tereſt reipub.ne maleficia remaneant impunita, j.de ſen. excõ.
vt famæ,ꝙ proceditur ſine ordine,& tñ neceſſariũ eſt, ꝙ nõ ſo-
lũ probet maleficiũ, ſed ẽt qualitatẽ facti.ſ.ꝙ homicida inſultũ
fecerit,& occiderit,& ſic de omnibus alijs: quia alias eſt inficia-
tioni locus,at.ad pdicta de reſti.ſpol. olim,& c.cũ ad ſedẽ,2.q.j.
ꝗ Lotharius.quidã dicunt, ꝙ ſi negetur notoriũ, ſemper eſt ꝓ-
bandũ notoriũ,vt ff.qui ſatiſda.cog. ſi vero, §.vlti. & hoc in ab-
ſentia partis probari põt, arg. ẽ.de pac. c.interpoſita, §. vlti. &
poſtꝗ probauerit notoriũ, tunc admittent̃ probationes ſuper
principali.ſed prius dictũ magis placet,cũ hoc ſit prolongare li
tes,& circuitus adducere.{ Nulla tergi.} Tale notoriũ facti,puta
quia mulierẽ ſuſpectã ſecũ tenet in domo,vel lecto, & quia cõ-
fitetur vel non diffitet̃, vel ſi filios habeat de aliqua muliere, j.
de diuor.ſignificaſti. Illud factũ, vel potius maleficiũ dr̃ noto-
riũ,vt homicidiũ,& adulteriũ: quia pluribus notũ eſt,ẽt ſi circũ
ſtantiæ non ſint notæ,ꝗ excuſant,vel aggrauant maleficium, vt
puta quia iudex eſt,qui occidit, vel ẽt alius, ſed ad ſui defenſio-
nẽ.vel ẽt adulter nõ tenetur,quia ignorãter eam cognouit, vel
quia ſuppoſita,vel quia parentelã ignorabat inter ſe & vxorem
ſuã.ſed certè in hoc caſu, qñ quis teneat aliquã pro vxore, non
vr̃ habere locũ proceſſus notorij: quia tunc non eſt notũ male-
ficiũ,licet notoriũ ſit factũ.ſ.ꝙ tenet,& cognoſcit talẽ mulierẽ,
quod non eſt peccatũ,nec de genere pctõrũ, niſi & ipſa conſan
guinitas eſſet notoria,nõ dico viro,ſed alijs ita, ꝙ poſſit cenſe-
ri notoriũ.nõ.n.eſt neceſſe ad hoc, vt proceſſus notorij habeat
locũ,ꝙ ſit notũ partib. ſed ꝙ in veritate ſit notoriũ: quia ſi vel-
les dicere,ꝙ oportet oẽs circũſtantias excuſantes maleficiũ eſ-
ſe notas,ſequeretur,ꝙ nullũ maleficiũ poſſet eſſe notoriũ,quia
nullũ eſt,quod nõ poſſit habere aliquã circũſtantiã, ꝗ poſſit ex
cuſare maleficiũ. Sed ↄ, nõ dr̃ factum notoriũ, niſi qñ non eſt
inficiationi locus,ẽt qñ non põt vlla tergiuerſatione celari, vt
hic,2.q.i.de manifeſta Sol.non dr̃,ꝙ maleficiũ non poſſit excu
ſari:ſed dicit,ꝙ ipſum factũ,quod dr̃ maleficiũ, non põt celari,
quin ſit factũ notoriũ.i.ſi ſit notoriũ factũ,habet locũ proceſſus
ſine iudiciario ordine. ꝓceſſus aũt iſte extraordinarius, de quo
7 loquunt̃ canones,raro locũ habet ſm cano. †Itẽ no.ꝙ imputat̃
accuſato,qui habet legitimas cauſas inficiãdi, ꝙ citatus nõ ve-
nit,& proceditur inquirendo de circũſtantijs non notorijs,etiã
ſi pſenti accuſato incũberet probatio, habebitur pro nõ proba
to,ex quo abſens eſt.alioquin, ſi nõ abſenti, ſed pſenti incũbe-
bat ꝓbatio,iudex ad ſui inſtructionẽ probationes recipiet. Itẽ
& procedetur ad pęnã huius cõtumacis, ſicut fuerit iuſtũ, eius
cõtumacia non obſtante,ẽ.de elec.bonæ memo. Mag. 2.q.j.de
manifeſta.ſed ſi venerit,audiant̃ excuſationes eius, 5.q.j. Deus
omnipotens.& ſi aliqua pęna imponat̃ eis, vel ſi aliquod mãda
tũ fiat eis occaſione maleſacti,eo nõ exiſtente cõtumace, & nõ
facta legitima inquiſitione de nõ notorijs, illud vel erit nullũ,
8 vel erit reuocandũ tanquã iniuſtũ.†Itẽ monitio iudicis, ꝗ mo-
net reũ, ꝙ ſatisfaciat,non hr̃ pro citatione, quia monitioni nõ
teneretur

ADDITIO.

a ¶Si autem ſit continuum. Ad Inn.hic vide Car optimè declarantẽ in conſi. 16.
incip.in elucidatione præmiſſi dubij,col. 5.ver. Ad quod reſpondeo. Et ad dicta Inno.hic vide etiam Fran.Are.in conſi.163.col.7.in fi.& col.ſeq.

teneretur parere, ſi habet iuſtã excuſationẽ, ĩ. de ꝑſump. c. du-
dũ, 14. q. j. quiſquis, arg. ꝯ, ĩ. de reſcrip. ſi qñ, vbi dr̃, ꝙ per literas
debet ſe excuſare: ſed ibi loquit̃ de honeſtate. Alij dicunt, & for
tè bene, ꝙ in notorijs poſt citationẽ põt procedi, ſi citatus non
mittit ſufficientẽ reſpõſionẽ, arg. j. de cler. non reſi. ex parte, &
duobus capl'is ſeq. Itẽ ſi ſit factũ, vbi requiritur purgatio, vr̃ ꝙ
ad purgationẽ vocari debet, arg. j. de ſen. excõ. ſi vero. & idẽ vr̃,
ꝙ ad ſñiam ſit vocandus. C. quõ & qñ. l. ea q̃. 3. q. 9. per totum. &
alij tñ ꝯdicunt in cõtumacib. & illa loquunt̃ in abſentib. nõ cõ-
tumacib. ſed accuſatori imputaret̃, ſi ſciret legitimas excuſatio
nes accuſati, & eas non diceret, & prouidet̃ in hoc caſu accuſa-
to ſm̃ tenorẽ l. ff. de iudi. l. ſi prætor. Itẽ dicimus, ꝙ licet in noto
rio poſsit procedi li. cõteſt. & ſeruato alio ordine iudiciario, qñ
partes ſunt ꝑſentes, nihilominus tñ dicimus poſſe procedi præ-
ſentibus eiſdẽ ẽt li. nõ cõteſt. nec alio iudiciario ordine ſerua-
to, ſicut & qñ reus abſens eſt cõtumax, ꝑter citationẽ, q̃ ſemper
9 eſt neceſſaria. † Itẽ poſt citationẽ neceſſarium eſt ei exponi fa-
a ctum, [a] pro quo citatus eſt, & ꝙ audiatur defenſio eius. & ſi hoc
nõ fiat, ſatis dici põt non tenere ſñiam ſuper notorio latam. ſi-
cut. n. in alijs cauſis, q̃ requirũt ordinẽ iudiciariũ, nõ valet ſñia,
q̃ fert̃ non cognito de cã, & ſic intelligitur C. de ſen. & interlo.
om. iu. l. prolatã. C. de accu. ſi accuſatorib. & l. abſentem. Idem
vr̃ ẽt in notorijs, vbi & ſi nõ oĩs, aliquis tñ ordo ſeruãdus eſt, ĩ.
de iureiu. ad noſtrã, 3. ſed ſi audiant̃ eius excuſationes, licet ſup
eis nõ admittat̃ probatio, nihilominus tñ, ſi eſt notoriũ in veri-
tate, tenet ſñia. & hoc, ſi ipſum probet̃ corã illo, corã quo petit̃
ſñia pronnunciari nulla, iudicabit̃ ſñiam debere manere ratã. ſe-
cus tñ vr̃ in alijs, q̃ requirunt ordinẽ iuris: quia ibi, ſi nullæ pro-
bationes reciperent̃ ſuper qõne, de qua agitur, nõ teneret ſñia,
10 vt dictũ eſt: quidã tñ aliter dicunt. † Itẽ dr̃, ꝙ ſi accuſatus eſt ab-
ſens, & cõtumax, ꝙ tenet ꝯ eũ ſñia, ẽt nullo ordine ſeruato, dũ-
modo ei, corã quo petit̃ ſñia pronunciari nulla ꝑꝑ defectũ or-
dinis, probetur factũ notoriũ. nec ex aduerſo corã eodẽ iudice
probabitur aliqua excuſatio. imo plus dr̃, ꝙ in hoc caſu non eſt
admittendus ille, qui fuit contumax, ad probandũ excuſationẽ.
ſecus in primo caſu, qñ non fuit cõtumax in primo iudicio. ſed
ſi iudex ꝯ ius litigatoris noluit admittere eius excuſationes, tũc
ſecundus iudex, qui cognoſcet, an nulla ſit ſñia, bene admittet
probationes ſuper eius excuſationibus. melius tñ potuit ſibi ꝓ-
uidiſſe, ſi appellaſſet ante ſñiam, qñ probationes ſuper ſuis ex-
cuſationib. nõ admittebat, qa tũc hoc ſolo, ꝙ ſñia lata eſſet poſt
talẽ appl'onẽ, caſſaret̃ ſñia lata. aliqui aliter tñ dicunt. Item di-
b cimus [b] ꝙ ẽt ſi iudici non ſit factũ verum notoriũ, dũmodo ve-
rè ſit notorium, licet iudex peccet, ſi fert ſñiam, antequã probe-
tur factũ ſibi notoriũ: tamen eius ſñia irreuocabiliter tenet. Itẽ
dicimus, ꝙ non ſolũ factũ, ſed ẽt poſſeſſio, & ꝯctus poſſeſſionis
poſſunt eſſe notoria, licet in eis ratio debeat procedi ſm̃ formã
notorij, ſicut & in eis ratio ꝓceditur in forma inquiſitionis. hoc
plus placet, q̃ ea, quæ notantur in glo. fama, & quidẽ. [Teſtis.]
2. q. 6. de manifeſta. [Euidẽtia.] Puta, quia non ſecũ teneat eam
in domo, & in camera, ſed cõiter dicitur, ꝙ eam cognoſcat.

ADDITIONES.

a ¶Factum. Adde Abba. qui hoc alleg. & refert in c. eccleſia S. Mariæ, col. 3. in fi. ſupra de conſtitu.

b ¶Item dicimus. Adde, ꝙ hoc dictum refert & ſequitur Abb. in c. olim, ſupra de fe iudi. & ibi de eius veritate vide per Feli. col. 8. ver. hic, & his ſimilia.

CAP. IX.

NObis. [Naturale.] ĩ. eo. c. j. contrarium ibi tamen ſoluitur.

CAP. X.

QVæſitum. [Notorium.] De hoc notatur ĩ. co. tua. [Euidentiam.] ſ. quia tenet mulierem in domo, vel filios habet.

De clericis coniugatis. Rubrica 3.

SVMMARIVM.

Clericus coniugatus an & quibus regionibus retineat beneficium.

CAP. I.

SI qui. [Relinquenda.] 32. diſt. ſi qui vero, cõtra, 12. q. j. quia. Sol. illud loquitur vbi timetur ſcandalum. vel illud de pauperibus clericis, & non intitulatis, quibus nõ ex debito, ſed ex eleemoſyna eſt benefaciendũ. vel illud fuit diſpenſatio in nouitate gentis Anglicorum. vel illud vetus. hic autem quod dicit hæc decre. hodie ſeruatur.

SVMMARIVM.

Clericus ſi ipſe & eius vxor vouerint caſtitatem, retinet beneficium.

CAP. II.

SAnè. [Niſi fortè.] Licet enim habeant vxores, ſi ipſe & mariti voluerint vouere caſtitatẽ, poſſunt habere beneficia.

SVMMARIVM.

Recedens ab eccleſ. an, & quando recuperat omnia, quæ attulit tempore ingreſſus, & eccleſia donauit.

CAP. III.

QVod à te. [Redire.] ff de coll. illi. l. j. in fi. 16. q. 6. de lapſis, & c. cognouimus, ĩ. de renũ. ex tranſmiſſa, 17. q. 4. quicunq;, ꝯ, 27. q. j. ſi quis rapu. 12. q. 2 nulli licet, 18. q. 4. ſunt q̃ opes, in Auct. de mona. §. ſi vero reliquas, j. de ꝯdi. app. verũ. Sol. dicũt quidã, aliud eſt, cũ ſpõte recedit, quo caſu nihil recuperat, vt in ꝯrijs: aliud, cũ iudicis auctoritate recedit, quo caſu oĩa recuperat, vt hic, & in cõcordantijs. Sed ꝯ hoc vr̃, ꝙ nõ debet ei prodeſſe iudicis auctoritas, cũ ad hoc ſua culpa deueniret, arg. ff. cõmo. l. ſi vt certo, quãuis nõ poſsit dici culpa, ſi in minorib. ꝯhat matrimoniũ. ꝑꝑ hoc dixerunt alij, ꝙ ſicut in dote, vel donatione ꝑꝑ nup. intelligit̃ conditio, ſ. vt duret durante matrimonio, ſic & qñ ingreſſu ſuo aliquis donat aliqd eccleſiæ. C. de rei vxo. act. l. j. ſecus ſi alias donat, quia tũc nil reuocabitur, niſi expreſsè dicta ſit condõ, j. de cõdi. app. verũ. alij dicunt hoc c. cũ ꝯcordantijs intelligi de benignitate. ꝯria de iure cõi. alij dicunt, ꝙ ſi res aliquas donat expꝛeſsè, nõ põt eas reuocare: ſed ſi tacitè, ipſo, ſ. ĩgreſſu eccl'iæ, ſecus eſt, arg. C. ſi pẽd. ap. l. 3. alij vero dicunt, ꝙ ſi ſimpl'r facta eſt donatio, nunq̃ eſt reuocanda. C. de dona. l. irritã. C. de reuo. dona. ſi donatione. hæc aũt facta ſunt ſub conditione, ſi ibi ꝑmaneret.

CAP. IIII.

SAne ſacerdotes. [Nuncupanda.] Supple, & propter hoc priuati eccleſija fuerunt, &c.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio quando non teneat.*
2 *Criminoſus promotus ad aliquam eccleſiam an recuſari poſſit de crimine, quod prius habebat.*
3 *Ad denunciationem criminis nullus excluditur.*
4 *Recuſatio, vel appellatio criminoſi, cuius crimen per confeſſionem eſt notorium, an admittenda ſit.*

CAP. V.

DIuerſis. [Cithara.] i. vita contẽplatiua cũ cõiugali. [Cõtuleris.] Repete, q̃ diximus ĩ.
de elec. noſti, & de fil. ꝑsby. veniens. poſſunt ẽt aliter
ſolui ꝯria ibi poſita: quia hic intelligitur diſpenſaſſe.
1 † Quotieſcunq;. n. aliquis facit aliquid ꝯ ius, & illud tale eſt, in
2 quo poſsit diſpenſare, diſpenſaſſe intelligitur, [a] vt hic, & ĩ. de fi.
ꝑsby. veniens, ĩ. de biga. c. 1. verũ tamẽ eſt, vbi ſeruet ordinẽ, &
cũ cauſæ cognitione facit diſpenſationẽ, vt no. in decre. veniẽs.
alius põt venire ꝯ, ſ. ſuperior & ſucceſſor, ſed ipſe non, vt hic, &
81. diſt. quicunq;, 51. diſt. quẽ in aliquo. & credunt, ꝙ in hoc ca-
ſu ꝑꝑ inordinatum proceſſum, puta quia non ꝑmiſſa cognitio-
ne eſt diſpenſatũ, poſsit reuocari diſpenſatio, & puniri diſpen-
ſator. ipſe tamen ſine peccato tenet beneficiũ, quouſq; diſpẽſa-
tio reuocatur, ſicut hic probatur, & tenet diſpẽſatio. ꝯrium eſt
in diffinitiuis ſñijs, q̃ non reuocant̃. C. de ſen. & interlo. om. iu.
prolatã. Si aũt diſpenſatio nõ teneret, quia in caſu indiſpẽſabi-
li ordinaſſet, vel diſpẽſaſſet, tunc ẽt ipſe poſſet ꝯuenire, 55. diſt.
2 penitentes, ĩ. de fil. ꝑsby. c. pen. † Itẽ dicas, ꝙ ſi criminoſum pro-
mouet ep̃s, vel irregularẽ ad aliquã eccleſiã, vel ordinẽ, ep̃s de
crimine, vel irregularitate, quã prius habebat, & ſciebat, accuſa
re non põt: quia mores eius, quos approbauit, reprobare nõ po
3 teſt. ff. de adul. ſi vxor, in fi. arg. 4. q. 3. ſi quis te. † Sed põt denun-
ciare crimen eius. ad denunciationẽ. n. quilibet tenetur, & nec
facto ſuo, vel promiſsione põt à denunciatione excludi, ĩ. de iu
reiur. quẽadmodũ, & c. vlti. 3. q. j. ſi peccauerit. ſed ſi coram or-
dinatore de hmõi crimine, vel irregularitate accuſet̃, bene po-
teſt facere iuſtitiã. nulla. n. exceptio poteſt eum repellere à iudi
cando, cũ ſi ꝑꝑ ſuſpitionẽ diceretur repellendus, non ab ordina
to, ſed potius ab accuſatore poſſet hoc dici: quia ꝑſumitur vel-
le ſuum defendere factũ. ſed ſi inquirendo vellet procedere, di-
cunt quidam, ꝙ bene poſſet tali exceptione repelli, Tu crimen
meũ noſti heri, ſicut hodie. & hoc ſatis vr̃ iuſtũ, ſi inquiſitor hoc
fateatur, vt hic, vel alias notoriũ eſſet, quod ſciret. ſed ſi inquiſi-
tor hoc non fateatur, non vr̃, ꝙ aduerſarius ſit admittendus ad
probationẽ exceptionis, cũ non poſsit probare exceptionẽ, niſi
confiteat̃ de crimine ſuo, & cõfitenti nullæ ſunt partes iudicis,
4 ff. ad l. Aquil. proinde. † Itẽ cum per confeſsionẽ ſit notoriũ cri-
men eius, non debet audiri recuſatio eius, nec appellatio, ĩ. de
appel. cũ ſit Roma. & c. nouit. Alij tamen ꝯdicunt, ſ. ꝙ ſemper
eſt admittenda exceptio. nec opponitur hæc exceptio, cum ſit
declinatoria

ADDITIO.

a ¶Diſpenſaſſe intelligitur. Adde, quod in hoc contrarium videtur tenere ipſemet Inno. in c. veniens, de fil. presby. ſed pro concordia vide Abb. in c. in cunctis, §. inferiora, ſupra de elec. col. 2. qui intelligit dicta hic in Principe, & dicta in d. c. veniens, in inferiori à princi.

declinatoria iudicij, niſi in prin. vt no. ſ. de exce. paſtoralis, arg. ꝯ, ſ. de fil. pſby. veniẽs. Sol. illa loquit, vbi nullo ordine iudiciario ſeruato fuit ſpoliatus, & erat notoriũ, defectũ ordinati eſſe notũ epõ. vnde cũ ante ſpoliationẽ nõ habuit ptãtem proponẽdi exceptionẽ, põt proponere poſt: ſecus, vbi ſeruat ordo, & facultatẽ habet excipiẽdi. qñ aũt ordinatori licet excipere ꝯ ordinatum, dic vt no. ſ. de æta. & qualita. & ordi. pręfi. accepimus.

S V M M A R I V M.

Conſuetudo an matrimonij vſum ſuſpendere poſſit, & an matrimonium licite ratum dirimat.

CAP. VI.

CVm olim. [Orientalis.] 31. diſt. Nicena, qm̃ vito. [Conſuetudo.] No. ꝙ conſuetudo impedit, & ſuſpendit vſum matrimonij, & multo fortius impedit ꝯhendũ, j. de cog. ſpi. ſuper eo. 32. diſt. placuit. ꝯtũ aũt & ratũ licitè nõ dirimit, ita ꝙ poſsit cum alio ꝯhere. nec ꝯdicit j. de diuor. gaudemus: quia ibi non loquitur de rato.

S V M M A R I V M.

Clericus ter monitus niſi dimiſerit negociationes, quæ clericis prohibentur, ꝯ quibus caſibus priuetur beneficio cano. ſi quis ſuadente.

CAP. VII.

IOannes. [Gaudere.] Vt j. c. proxi. niſi priuilegio illius canonis, 17. q. 4. ſi quis ſuadẽte. tñ ſi ter monitus nõ dimiſerit negociationes, & alia, ꝗ clericis prohibentur, hoc etiã priuilegio priuabitur, ſ. de vita & hone. cle. c. vlti. j. de ſen. excõ. in pſentia, j. de apoſt. c. j. vbi no. Quidã tñ intelligunt pdicta c. ſ. de apoſt. & de ſen. excõ. loqui in caſu ſpeciali, ꝙ nõ gaudeãt priuilegio canonis, ſi qs ſuadẽte, qñ violentias inferũt, vel arma portãt. ſed ſi alias vt laici agãt in negociationib, & alijs huiõi, gaudẽt pdicto priuil. canonis, ſed nõ alijs.

S V M M A R I V M.

Clerici quamuis depoſiti fuerint, habitum tamen portare, & in omnibus clericaliter viuere debent, & gaudent priuilegia cano. ſi quis ſuadente.

CAP. VIII.

EX parte. [Abiectã.] Et nihilominus ſeculares negociationes exercent. [Iuſtitias.] ſ. co. c. proxi. ſ. de vita & hone. cle. c. vlt. ſecus dicimus in depoſitis: quia & habitũ portare debẽt, & in omnibus clericaliter viuere, 81. diſt. dicto, & gaudent priuilegio c. ſi quis ſuadente.

De clericis non reſidentibus. Rubrica 4.

S V M M A R I V M.

Epiſcopo an liceat tranſire de vna ciuitate ad aliam.

CAP. I.

NOn liceat. [Tranſire.] Niſi cum auctoritate Papæ, de translatio. inter corporalia. [Manifeſta.] Scilicet ambitio dignitatis, vel diuitiarum.

S V M M A R I V M.

In amotione Cardinalis quæ ſolennitates requirantur.

CAP. II.

EX geſtis. [Depoſitus.] Ideſt dignitate remotus. No. in amotione Cardinalis ſynodũ cõgregatam, & ſuper ipſius amotione totius ſynodi conſenſum habitum: imo Papa fecit depoſitionem.

S V M M A R I V M.

Miniſterium in eccleſia, quid importet.

CAP. III.

QVia non. [Inhibemus.] Pęnam horum habes j. de præben. & digni. de multa. [Miniſteriũ.] i. dignitas. Vel potes intelligere de quolibet beneficio, ꝙ requirit reſidentiam vel ex conſuetudine vel priuilegio, vel ſtatuto eccleſię, vel alio legitimo modo. [Perſona.] Niſi eſſet annexa præbenda, j. de præben. & digni. ad extirpandam.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium quid ſignificet in eccleſia.*

2 *Prælati inferiores dant licentiam eundi ad ſcholas & alibi.*

CAP. IIII.

1 **R**Elatum. [In Lateran.] ſ. eo. c. pxi. † [Bñficium.] Ideſt dignitas, ꝙ ex eo apparet, ꝙ in cõcilio non fit mentio, niſi de dignitatibus & eccleſijs. vel potes intelligere de quolibet beneficio, & bene fit mentio in proxi. ſ. c. vbi dicit eccleſiaſticum miniſteriũ. [Contradicũt.] Quia non ſtat in eis, niſi caueãt. [Non admitti.] Dic ſi pſumantur tales. [Suorum pręlatorum.] † No. inferiores prælatos dare licentiam eundi ad ſcholas, & alibi. [Pro alijs.] j. eo. de cętero.

2

CAP. V.

FRaternitati. [Commendatitijs literis.] 72. diſt. per totum.

CAP. VI.

COnquerente. [Silẽtiũ.] No. ꝙ ſi qs nõ reſidet in eccĺia ſua, vel hẽt alia bñficia, ꝙ põt agi ꝯ eũ, vt amoueatur ab illo beneficio.

A D D I T I O.

a ¶Contra eum. Intellige, niſi docuerit, quod per ſe vel per alium deſeruierit. ita intelligit Pet. de Anch. Inno. hic, & conſi. 17. col. j. ver. quædam ſunt beneficia. incip. conſilium, ſuper primo dubio.

S V M M A R I V M.

Canonici vel alij clerici an & quando poſſint habere beneficia, vbi affectauerint.

CAP. VII.

DE cętero. [Subtrahi.] Specialis gratia fuit. vel dic hoc eſſe ius cõe, vt quãdiu canonici, & alij clerici diœce. vel alij ſubiectĩ ſuis prælatis, ſiue epis, ſiue alijs, qui habent ſuper eos ordinatã & immediatam iuriſdõnem, ꝙ habere debent ſua beneficia, niſi fortè affectarent. ff. ſi quis cau. l. 2. §. vlti. Item oportet, ꝙ neceſsitas, & vtilitas vel epi, vel eccleſiæ adſit, j. eo. ad audientiã. alias. n. cum nõ pertineret ad officium ſuũ, non poſſet eis pcipere, 7. q. j. qa frater, & no. ſ. de temp. ord. ad aures. [Victualia.] 10. q. 3. relata.

S V M M A R I V M.

Clericus non reſidens, ad hoc vt eccleſia ſua priuetur, an ſufficiat ſola monitio, & quare.

CAP. VIII.

EX parte. [Vocatus.] j. eo. c. ex tuæ. No. ſufficere ſolam monitionẽ, ꝙ redeat ad eccleſiã, nec eſt neceſſe eum citari ad eccleſiam. & hæc eſt ratio, quia non poteſt eſſe, niſi notorius exceſſus eius, j. eo. c. j. & 2. tamen ſi iſte iuſtam excuſationem haberet, quare non redijt, totum reuocabitur, 7. quęſt. j. præſentium, 4. quæſt. 5. c. j.

S V M M A R I V M.

Reuocatio capituli an ſola ſufficiat, vt ad alium epiſcopum eligendum procedere poßit.

CAP. IX.

QValiter. [Reuocatus.] No. capĩm reuocare epm, quia per hanc reuocationẽ à canonicis factã Papa mãdat ad electionẽ alterius pcedi. [Eligatis.] No. nullã ſuperioris ſniam eſſe neceſſariã ꝯ hunc abſentẽ, ſed ſolã reuocationẽ ſufficere, vt canonicè procedat ad alium eligendũ, arg. ꝯ, j. c. proxi. Nos credimus, ꝙ quãtũcunq; ſubditi moneãt ꝑlatũ, vel ſociũ de redeũdo, nõ tñ poſſunt procedere ad eligendũ ſibi ſuperiorẽ ſine auctoritate illius, in cuius manibus põt renunciare, vel qui iuriſdõnem habet ſuper eũ, vt eũ remoueat, quia inferior, & c. 21. diſt. inferior, & c. ſeq. ſ. de trãſ. inter.

S V M M A R I V M.

Abſens ab eccleſia ſua ſine iuſta cauſa ſi poſtea incipiat iuſto detineri impedimento, an poßit priuari.

CAP. X.

INter quatuor. [Expectati.] ſm formã cõtentã j. c. proxi. vel dic hoc tps pfigi à iudice. [Impedimento.] No. ꝙ ẽt ſi ſine iuſta cã abſuerit, ſi tñ poſtea incipiat legitimo impedimẽto teneri, nõ priuabit eccleſia. & hoc eſt ratiõne, quia monitio debet pcedere: monitio autẽ, cũ impeditus eſt, eũ arctare nõ põt, ſ. de elec. bo. memo. & c.

S V M M A R I V M.

1 *Abſens an ſemper ſit expectandus, & quanto tempore, in num. 2. & 3.*

4 *Vagationis delictum ſufficit ad priuationem eccleſiæ.*

5 *Edicta publicè proponi iuſſi ſi licet ad citatum non perueniant.*

6 *Quamuis prælatus ſit excommunicatus, non tamen debet à prælaturæ adminiſtratione ceſſare.*

CAP. XI.

EX tuæ. [Fraudulenter.] Sẽper pſumitur fraus, cum ſemper debeat eccleſiæ ſeruire. vnde cũ ſit in culpa magna, iuſtè cõparatur fraudi. ff. de verb. ſign. mag. ff. mã. ſi fideiuſſor, in prin. ff. depo. quod Nerua. [Citatiu.]

1 † Quicquid dicant iura antiqua, ꝙ abſens clericus tm̃ duobus menſibus ſit expectandus, 7. q. j. pſcutiũ. vel tribus ſeptimanis, 7. q. j. ſi quis in clero, vel 5. annis, ſ. e. c. 2. ſiue de anno, in Auct. de ſanctiſ. epiſ. §. interdicimus, tu ſic tene, ꝙ ſi quis abeſt probabili & neceſſaria cã, ſiue pbabili tm̃, puta ſtudiorũ, vel qa ſit cũ epõ ſuo, vel alia iuſta cã, ſemper expectabit, ſ. eo. relatũ, & c. de cętero, j. eo. eũ dile. niſi citet primo vbicunq; fuerit vltra mare, ſiue vbicũqz alibi fuerit. eũ. n. in nulla culpa ſit hic, ſine cã expoliari nõ debet, 56. di. ſatis, 16. q. 7. inuentũ. hoc tñ bene fatemur, ꝙ ſi certũ tps haberet ad redeũdũ, vel ẽt qualitas negocij certũ tps requireret, vt quia mittit ad cõciliũ, vel ad cãm, ñnẽ concilij vel cauſę tacitè ꝑ termino hẽt. vnde ſi clericus poſt finẽ vaget cõputatis dieb. ad redeundũ, vagari intelligit. ff. ex qui. cau. ma. in integ. reſti. ſi cui, ſ ſi. §. j. vnde ex tũc licite dat eius beneficiũ, nec eſt neceſſaria citatio, nec expectatio ſex menſiũ, de quib. ht in hac decr. & 7. q. j. pſentiũ. tñ, vt ibi dr, ſi pbauerit poſtea ſe legitimo impedimẽto detentũ fuiſſe, recuperabit eccleſiã ſ. ſua beneficio, ſ. reſti. in integ. ex generali clã. Ad idẽ 4. q. 5. quiſquis.

2 ff. qui ſatiſd. cog. l. 2. & per totũ. † Alij aũt dicunt, ꝙ poſtquã propria voluntate incipit morari, debet expectari per ſex meſes. &

citatio ad domũ fieri ſicut dicit hæc decre. non. n. debuit ei ob-
eſſe, ꝙ bonũ initium habuit abſentiæ. & c. pſentiũ. loquitur ſm
antiqua iura, vel tẽpora, qn minus tps aſsignabaẽ. hodie aũt de-
ſignaẽ maius, vt hic. Itẽ dicimus, ꝙ ſi ex cauſa probabili ſit ab-
ſens, põt reuocari pp neceſsitates eccleſię. vnde ſemper debet
notificare eccleſię ſuæ vbi moreẽ. ꝙ ſi nõ fecerit, cũ ſit in culpa,
3 & latitare videaẽ, ſibi pĩudicat. †Si quis aũt habet aliquod bene
ficiũ in eccleſia, ſemp cõparere debet, nec ad eũ eſt trãſmittẽda
citatio poſt citationẽ ſex menſiũ, & edictũ emiſsũ, vt hic: & po-
terit eius beneficiũ aſsignari, qui eius neceſsitates ſuppleat. pfertur.
n. publica vtilitas priuatæ, vt 7. q. j. mutationes, & multis
alijs cap. Itẽ oportet, ꝙ pdicti, qui ex pbabili cã abſunt, habeãt
licentiã ſui plati, de cõſec. diſt. 5. nõ oportet, vel ꝙ conſuetudo
ſit, ꝙ poſsint abeſſe ex iuſta cã, licẽtia nõ obtẽta. bene. n. poſſet
hoc ex cõſuetudine induci, ſꝗuis hoc nõ poſſet ꝯſuetudine indu
ci, ꝙ ſine licentia vagenẽ. eſſet. n. talis ꝯſuetudo ꝯ̄ bonos mores
& in læſione eccleſiarũ, vnde nõ valet, vt no. ſ. de ꝯſue. c. j. imo
plus dicimus, ꝙ nec ẽt platus põt ei licẽtiã dare vagãdi: & ſi de-
dit fortè, licet ipſe platus, q ei licẽtiã dedit, nõ poſsit ꝯ̄ eũ pce-
dere, tñ ſuperior pcedet, j. de cle. cõiu. diuerſis, qd tñ non fate-
4 mur. †Itẽ no. ꝙ hæc decr. habet locũ in eccleſijs requirentib. re-
ſidẽtiã, verũ ẽt nõ requirẽtib. in eo caſu, qn vagaẽ: qa ſufficit de
lictũ vagationis ad priuationẽ eius, 7. q. j. nõ oportet, & c. ſe. Itẽ
& in eo caſu, qn ex iuſta cã abſunt, ſed moniti vbi ſunt p neceſ-
ſitatib. vel vtilitatib. eccleſię ſuę venire recuſãt, qa tũc poterũt
priuari eccleſia, arg. 11. q. 3. ſicut aũt, & c. abſit. ſi vero pſũptiuè
habeãt primã pro derelicta, qd ex eo vehemẽter pſumiẽ, ꝙ acce
pit ſcdam, q̃ requirit reſidentiã, vel qa accepit vxorẽ, vel qa agit
ſolẽnẽ pniam, 81. diſt. c. ſi. ſ. pxi. tit. c. j. & 2. 21. q. j. ſi quis, iã ſta-
tim vacat prima q̃ ſſr reſidentiã requirit, quãuis fortè melius
dicaẽ, ꝙ nunq̃ ſit ſic cõferendũ beneficiũ: qa & ſi vacet de iure,
nõ tñ de facto, niſi primo ſibi ſnĩaẽr abdiceẽ, j. de cõceſ. pbẽ. vel
eccl. nõ vac. lras, ſ. eo. ex parte, & ſatis colligiẽ ſ. tit. pxi. c. j. niſi
in caſu, j. de pb. & dig. de multa, & no. j. de cõceſ. pb. vel eccl. nõ
vac. nõ nris. Si vero cã leuitatis vagaẽ, ſi põt de facili inueniri,
vel ſciẽ, vbi ipſe ſit perſonaẽr, eſt regrẽdus, vel à caplo ſuo, ſi eps
ſit abſens, vel ab alio, q ius regrẽdi habet, vel quẽ res tangat. &
ſi requiſitus nõ venerit, licet ſua auctoritate nõ poſsit pcedere
ad electionẽ, obtenta tñ ſnĩa à ſuperiore, q pſtaret, debet elige-
re aliũ, ſ. eo. qualẽr. ſi vero neſciẽ, vbi ſit, vel de facili citari non
põt, puta qa eſt vltra mare, vel in remota puincia, fiet qd dẽ hic,
arg. j. qui ma. accu. poſ. relatũ. interim aũt de fructib. eccleſię fa
ciet eccleſiæ deſeruire, ſ. de app. peruenit, 2. j. eo. cũ ad hoc. Alij
dicunt, ꝙ ſi eſt monitus, vel ẽt ſine monitione & ſuperioris au-
ctoritate, ſi certũ eſt, ꝙ ab eccleſia abeſt ſine cã, põt alij cõferre
eandẽ eccleſiã, j. de pb. & dig. extirpan. hic aũt certũ eſt, ꝙ licet
reuertaẽ, tñ punieẽ de eo, ꝙ abſens fuit ſiue in dieb. feſtiuis, ſiue
in alijs vltra, quã debuit, 7. q. j. ſi quis, 50. diſt. cõtumaces. [Edi-
5 ctũ.] Sufficit edicta in publico propoui, & ſi nõ perueniant ad
citatũ, ſ. de eo, qui mit. in poſ. cã rei ſer. ſi aduerſarius, & C. quo
& qn iudi. ab eo, arg. ꝯ̄. ff. quæ ſen. ſine appel. reſcin. l. j. §. itẽ cũ
ex edicto. ſed ibi nõ fuit ſolẽniter propoſitũ. [Spoliari.] Etiã li.
non cõteſt. eſt. n. hic caſus, vbi li. nõ cõteſt. pceditur ad priuatio
nẽ eccleſiæ, ſic ſ. vt li. nõ cõteſt. qm. §. 2. ſecus aũt, ſi pp crimen
peteretur repelli, quia tunc non niſi li. conteſta. agi poſſet, vt
no. ſ. vt li. nõ conteſt. qm. [Procedatur.] Excõicando, & ſuſpẽ-
dendo põt Archieps procedere ꝯ̄ epos deſerẽtes eccleſias ſuas:
remouere aũt ab epatu, vel adminiſtratione nõ põt. ſed hoc hic
6 ſpecialiter legato cõceditur. †[Remoueat.] Hic vẽ, ꝙ licet prę-
latus ſit excõicatus, nõ tñ debet pp hoc ceſſare ab adminiſtra-
tione platuræ ſuæ. ꝯ̄, ſ. de app. paſtoralis, in fi. Sol. quidã reſpõ-
dent, ꝙ adminiſtrare debent in tẽporalibus, & ẽt in ſpirituali-
bus, ſed per alios. cum. n. in prælatura tollerentur, & ipſis impu
taretur, niſi adminiſtrarent, & ſubditis imputaretur, niſi obedi-
rent, 8. q. 4. nonne. ipſe tamen adminiſtraret, & ſubditis impu-
taretur, ſi prælatus non vteretur rebus eccleſiæ: quia caret offi-
cio, carere debet & beneficio, vt no. ſ. de app. paſtoralis. Alij di-
cunt, ꝙ ex quo excõicatus eſt, nunq̃ ſe debet admiſcere admini
ſtrationi tẽporaliũ, neq; ſpiritualiũ, arg. palle. decre. paſtoralis,
& quia peccat alijs cõicando. & intelligiẽ quod hic dicit, quia
ipſi plati per excõicationẽ, & ſuſpenſionẽ primã & ſimplicẽ be
ne priuanẽ adminiſtratione tpaliũ, & ſpiritualiũ: ſed eis abſolu-
tis ſtatim recuperant ipſo iure adminiſtrationẽ. ſed quãdo amo
uentur ſecundo ab epalibus, tunc nõ reſtituentur ipſo iure, ſed
poſt abſolutionem, imo alij in locum eorum ponuntur, vt hic.

CAP. XII.

CVm decorem. [Dimiſsis.] ſ. dignitatibus.

SVMMARIVM.

Præſens ſemper eſſe intelligitur, qui negocijs eccleſiæ adeſt.

CAP. XIII.

EX parte. [Abſentãdo.] Verba. n. in luſo poſita le-
gitimã interptationẽ recipiũt, j. c. ad au-
dientiam. [Reſidens.] Reſidens intelligitur ſiue præſens ſit ſi-
ue abſens, dummodo pro negocijs eccleſiæ abſit, j. c. proxi. præ
ſens autem ſemper dicitur, qui negocijs eccleſiæ adeſt.

CAP. XIIII.

CVm dilectus. [Gaudere.] Sic ſupra eodem, de cętero.

CAP. XV.

AD audientiam. [Decernimus.] No. nõ di-
ſpenſat hic Papa, ſed decer
nit. non eſt. n. neceſſaria diſpenſatio, cum non face-
ret ꝯ̄ iuramentum, quod ſic interpretãdum eſt, ſ. eo. ex parte, 2.
no. ſ. eo. de cętero. [Dici.] Sic ſ. eo. ex parte, & c. de cętero.

SVMMARIVM.

Prohibere qui non poteſt, ita nec licentiam dare.

CAP. XVI.

CVm ad hoc. [Indulgẽtijs.] Hoc eſt de gratia,
& pp cauſam, ſ. defectum ſerui-
tiorum. [Prædeceſſorum.] Dicunt quidam hoc ius
commune, quia ſicut ſine cauſæ cognitione non põt prohibere
vltra tempus ſuæ adminiſtrationis. ff. de pęnis. l. vlti. ita nec li-
centiã dare. alij dicunt, ꝙ hoc fuit de gratia ſpeciali, & ex cauſa.

SVMMARIVM.

1 *Qui tenentur reſidere in beneficio, quando poßint eo ſpoliari.*
2 *Cum confirmatur clericus alterius dioce. oportet habere permißionem.*

CAP. XVII.

1 CLericos. [Beneficia.] †Habentia curã anima-
rũ. vel põt loqui ẽt de minorib. cleri-
cis, & de ſimplicib. beneficijs, ẽt ſi nõ habeant curã
animarũ, ſed tñ requirũt reſidẽtiã vel ex ſtatuto, vel
ex priuilegio, vel ex ꝯſuetudine approbata. hi. n. poſſunt ſpolia-
ri illo beneficio, in quo reſidere teneẽ, niſi moniti reſideãt, &
de talib. beneficijs põt intelligi ſ. eo. qa nõ, & c. relatũ, j. de p-
bẽ. cũ non ignores, 70. diſt. ſanctorũ. ſi aũt nõ requirunt reſidẽ-
tiã beneficia, tũc niſi cã ſubeſſet, vel neceſsitas, vel vtilitas, non
cogereẽ in aliqua eccleſia morari: quia hoc pcipere nõ ptinet
ad eius officiũ, arg. 7. q. j. qa frater. clerici. n. poſſunt habere plu
ra beneficia in talib. eccleſijs, q̃. ſ. reſidentiã nõ requirunt, arg.
ſ. de excep. cũ eccleſiaſticę, arg. ad hoc, ꝙ eps alijs clericis, & ẽt
peregrinis põt cõcedere beneficia in talib. eccleſijs, 16. q. j. poſ-
ſeſsiones. facit aũt ad hoc ſ. de cõſti. cũ oẽs. nec obſtat ſi dẽ, ꝙ
nõ põt duab. eccleſijs ſeruire, 16. diſt. acurius. R ñ. ꝙ oẽs eccleſiæ
vna eccleſia ſunt, 21. diſt. ſꝗuis. nec obſtat j. de pbẽ. cum ſm, vbi
innuitur à ꝯ̄trio ſenſu, ꝙ qui non ſeruit altari, nõ viuet de altari,
cũ tã qui reſidet, quã qui nõ reſidet, ſeruit altari, dũmodo bene
viuat, & bene expendat, quod inde percipit. Itẽ quicquid habet
eccleſia, pietati deputatũ eſt, 12. q. 2. aurũ habet, 54. di. multos.
intelligo tñ omne beneficiũ reſidentiã requirere, niſi ꝯ̄triũ cõ-
ſtat. Hoc tñ no. ꝙ ſiue beneficiũ requirat reſidentiã, ſiue nõ, in-
terim tñ, quãdiu priuetur, habebit vocẽ in electionib. & in alijs,
q̃ in illa eccleſia fuerint facienda, niſi ꝯ̄tria ſit cõſuetudo, ſed p-
bendã non recipit de beneficijs, q̃ reſidentiã requirũt, & ſic põt
intelligi 70. diſt. ſanctorũ. vbi dẽ, ꝙ ex diſpenſatione epi nõ põt
eſſe canonicus prębẽdarius. q. d. ꝙ alias erit canonicus & i alijs,
ſed prębendã non habebit. & hanc interpretationẽ vẽ eccleſia
recepiſſe de facto. licet. n. eps prioris eccleſiæ diſpenſare poſsit
tacitè, & expreſsè, vel ſuſtinere ſm nos ſiue diſpẽſatione, ꝙ ha-
beat canonicatũ in alio epatu, ſi placuerit ſecundo epo, vel in
ſuo: non tñ valet diſpenſatio eius, vt ꝯ̄ ſtatutũ vel cõſuetudinẽ
eccleſię habeat prębendã. Et eſt ratio, quia ſi haberet prębẽ-
dã, notaretur cupiditate, j. e. proxi. cum iãdudũ. Itẽ diminuereẽ-
tur prębendæ aliorũ, & non debet diſpenſari cũ alterius præiu-
dicio, ſed ꝙ intereſt electioni, oneris eſt. Itẽ & eccleſijs ad pro-
fectũ eſt, quanto plures ſunt cõſiliarij, 64. diſt. extra. & dicimus,
ꝙ ſi ſcienter ſecundi elegerũt clericũ habentẽ aliud beneficiũ
ſine aliqua cõditione, hac. ſ. ſi voluerit, ꝙ poterit primũ benefi-
ciũ dimittere, ſed potius cũ voluerint vtrunq; beneficiũ habe-
re, videnẽ renunciaſſe priuilegio, vel ſtatuto, quantũ in ſe eſt, qd
habebant de reſidentia facienda, arg. ſ. de cõſti. cũ acceſsiſſent,
& c. cũ M. Ferr. tñ licet ſic purè & ſine cõditione elegerint, eps, ſi
nõ vult, nõ cogiẽ confirmare: quia ſine eius auctoritate cõſue-
tudinẽ, vel ſtatutũ infringere non poſſunt, ſ. de cõſue. cũ cõſue
tudinis. ſed ſi vult, ꝯfirmabit eũ, & erit canonicus, ſed nõ prębẽ-
a darius *a* niſi reſideat: qa licet intelligant renũciaſſe priuilegio,
vel cõſuetudini, ꝙ nõ teneanẽ facere reſidentiã, nõ tñ renũciãt
iuri cõi, in quo caueẽ, ꝙ nõ debeãt habere prębendã, niſi ei ſer-
uiant, 13. q. j. c. 2. & maximè cũ vergat in prędudiciũ eccleſię. &
fortè hac rõne, ſ. ꝙ vergit in damnũ eccleſię, dici põt, ꝙ non vi-
2 dentur, nec poſſunt renũciare priuilegio ſuo. †Et no. ꝙ qn con-
firmat

ADDITIO.

a ¶Sed non præbendarius. Et ſic quis poteſt eſſe canonicus ſine præbenda. Adde
Abb. qui hoc refert in c. cum M. col. 5. vẽ. quandoque, ſupra de conſtitu.

ſirmat clericū alterius diœc. vel epī, oportet, ꝙ permiſſionem habeat à priore epō, 71. diſt. per totū. vel dic, ꝙ licet ſine licentia prioris epī nō poſsit clericū alterius epī auferre, vel ēt ad ordines promouere, ſi tn̄ non aufert ei, vel nō promouet ad ordines, vt auferat, quia bene vult, ꝙ in omnibus vt prius priori epō ſeruiat, bene pōt eū cōfirmare in canonicū ſuę eccleſiæ. Si autē cōſuetudo ſit primæ eccleſiæ, ſeu ſtatutū, ꝙ hoc ipſo, ꝙ accipit ſecundā videat̄ primā habere pro derelicta, cōſuetudo hæc tanquā laudabilis eſt ſeruanda, 12. diſt. illud. Si aūt electores clericū, quem eligunt, neſcirent beneficiatū in eccleſia, q̄ reſidentiā requirit, tunc niſi ei renunciaret, poſſent eū refutare. ff. de act. emp. l. Iul. in prin. Itē dr̄ia eſt inter conſuetudinē, quæ eſt, ꝙ cōtinuā reſidentiam faciat, & eā quæ habet, ꝙ nō recipiat benefi-
a cium, niſi reſideat, quia primam ᵃ vr̄ ipſo iure renunciare recipiendo ſecundā, quæ ſiſr reſidentiā requirit, vt no. ſ. co. tuę. Secundā aūt non vr̄ renunciare, cum hoc conſuetudo nō habeat.

ADDITIO.

a ¶Quia primam. Ad hoc dictum Inno. hic vide Old. Laud. in ſuo conſi. 120. & Pet. de Anchar. in conſi. 19. incip. In publicis rebellationibus, col. 2. ver. ſed hic in euidenter, & Cardi. in conſi. ſuo 3. incip. Circa elucidationem, col. 2. in prin.

De præbendis & dignitatibus. Rubrica 5.

CAP. I.

VT nullus. [Conſanguinitatis.] 8. quæſt. j. Apoſtolica.

SVMMARIVM.

Epiſcopus debet prouidere ordinatis ab ipſo.

CAP. II.

NOn liceat. [Clericos.] Hic colligē, ꝙ etiā clericis in minoribus ordinibus conſtitutis debet prouidere ordinator, arg. 28. diſtin. de his. Sed Romana Eccleſia non cogit prouideri, niſi conſtitutis in ſacris ordinibus, j. eo. cum ſecundum Apoſtolum, & c. eps.

SVMMARIVM.

Eccleſiaſticas res nullus debet ſibi appropriare, eas tamen diuidere non prohibetur.

CAP. III.

RAtio. [Proprijs.] Quod ſibi tanquam proprium teneat, vel hæredibus dimittat per præbendas, non tamen prohibentur hic diuidere.

SVMMARIVM.

1 *Ordinator non cogitur prouidere ordinato.*

2 *An ſit neceſſarium, quod ordinator, & ordinatus conſentiat, quod de patrimonialibus viuat.*

CAP. IIII.

EPiſcopus. [Titulo.] i. eccleſia. [Subminiſtret.] p qualitate eccleſiæ, & dignitate clerici, ff. de ali. & ci. le. l. antepe. ff. de iu. do. q̄ro. [De paterna.]
1 †No. non cogi ordinatorē ordinato prouidere per decre. j. eo. cum ſm̄, ſi de patrimonio ſuſtētari valeat, arg. j. q. 2. paſtoralis,
a & c. clericos. tn̄ non credimus, ᵃ ꝙ qui habet beneficium, viuere debeat de patrimonio, ſed de altari, j. co. cū ſecundū, arg. ꝯ, j. q. 2. paſtoralis. ſed ibi intendit auctor canonicus prohibere, ne quis de patrimonio auarè theſaurizet, & bona eccleſiæ expendat. alias aūt bene licet bona ſua conſeruare hæredibus, & bo-
2 na eccleſiæ expendere. †[Paterna.] Credimus aūt neceſſariū, ꝙ ordinator, & ordinatus expreſsè cōſentiat, ꝙ de patrimonialibus viuat: alioquin poterit petere beneficiū ab ordinatore, ar. qui altari ſeruit, &c. j. co. cum ſecundū. Alij tamen ꝯtriū dicūt, arg. pro eis hic, & j. eo. tui. & credimus, ꝙ alius eps præter proprium non poterit eū ordinare ſine titulo eccleſię, quia non licet ei conferre ordines, ſicut nec alia ſacra, j. de paroch. c. 3. arg. 71. diſt. primatus. Itē nō credimus, ꝙ propter hoc patrimoniū eius fiat eccleſiaſticū, & ꝙ alienandum ſit cū ſolennitate canonica: ſed tamen ſi alienat, ordinator nō debet ei prouidere, ſed ipſe ſibi ipſi imputet. ſi tamen caſu fortuito periret, deberet ei ſicut alij, prouidere, 7. quęſt. j. prę́ſentium, & c. paſtoralis.

ADDITIO.

a ¶Tamen non credimus. Adde Abba. in c. cum eſſet, ad fi. infra de teſt. qui refert hoc dictum Inno. & Feli. in c. ex literis, col. 2. in prin. ſupra de conſtitu.

CAP. V.

QVia in tantum. [Duas.] Infra eo. de multa. [De multitudine.] Scilicet præbendarum, vel eccleſiarum.

CAP. VI.

CVm teneamur. [Et beneficium.] Repete, q̄ dixi ſ. de reſcrip. mandatū. [Cōmodè.] Arg. à ꝯtrio ſenſu, ergo ſi non pōt ꝯmodè ſuſtentari, valent literæ. dic, vt no. ſ. de reſcrip. c. poſtulaſti.

SVMMARIVM.

Appellatio poſtpoſitis medijs non valet, niſi id de ſpeciali cōſuetudine ſit.

CAP. VII.

REferente. [Tuus.] Scribitur ordinario. [Spoliauit.] Hoc habuit de cōſuetudine Archid. vt no. ſ. de offi. Archid. cū ſatis, tn̄ in duob. peccauit Archid. q̄a ordinē iudiciariū nō ſeruauit: nō n. per ſn̄iam ſpoliauit, ꝙ ſi feciſſet, teneret ſn̄ia: nec deberet ſibi reſtitui eccleſia, cū ſn̄ia tranſierit in rē iudi. quia applō ad Archiepm̄ facta nō potuit extinguere, 2. q. 6. Metropol. Scd̄o peccauit, q̄a ei optionē eligendi non dedit. [Appellauit.] Et malè, niſi quia de ſpāli ꝯſuetudine erat, ꝙ appellabatur poſtpoſitis medijs ad Archiepm̄ ꝯ id, qđ eſt 2. q. 6. Metropol. & ff. de app. Imperatores. vel dic, ꝙ hic nō approbat̄ factū Archiepi, licet de facto pceſſerit. [Reſtitutus.] Cū n̄ teneret applō ad eū facta, nō renuit reſtō. [Venire.] Siue pēd. app. q̄ nō tenebat, ſiue poſt, q̄a nō vult allegare ſuū ius, iccirco tenet excōicatio, ſ. de app. ſi duob. j. eo. ad hæc. [Aſtrixit.] Scd̄o. [Maluerit.] De rigore iuris eſſet vtraq; priuādus, 7. q. j. ſi qs eps, cos. ſed hoc ē de gr̄a, ſ. de trāsl. p̄l. c. quāto. hodie aūt hoc ē correctū, j. co. đ multa. ſed hodie eēt vtraq; priuād⁹, ſi vtrāq; ꝯtēderet retinet̄, j. c. đ multa, & ſ. đ ęta. & q̄l. cā ic.

CAP. VIII.

MAioribus. [Diuiſionem.] Per hoc tn̄ nō prohibemus de vna p̄benda, ſi nimis magna eſſet, aliquid inde trahere, & maiorē partē eius, ſi
a nimis excedit, alijs p̄bendis adijcere: quia non intelligit̄ ᵃ p hoc diuidi p̄benda, imo in ſuo ſtatu integra manet, licet ſit diminuta in pēſionib. vel reddiſb. quia hoc nomē, p̄bēda, nomē eſt iuris, & nō ꝯſtituit̄ tn̄ ex poſſeſſionib. ſed ex iure quoddam ſpāli, cui annexa ē p̄bēda. ſed fortè ſine aliquo redditu nō poſſet ꝯſtitui p̄benda, vel ius p̄bendę, cū nō eſſet ibi, qđ p̄beret̄ p̄bēdario. & hac rōne, ſ. quia nō pōt ꝯſtitui p̄bēda ſine redditib. patet, ꝙ ī eccleſijs, vbi ſunt 12. canoni. nō pōt ꝯſtitui numerus 10. vel minor p̄bendarū: quia ſequeret̄, ꝙ vna p̄benda inter plures diuideret̄, ſed tn̄ ibi pōt ꝯſtitui certus numerus paucioꝝ canonicorū q̄ ſint p̄ſentes canonici, vel p̄bendæ: quia ibi canonicatus bene reſidet ēt penes illos, q modo ſunt ſuper numerū, & morit̄ cū eis, j. co. cū dilectus. Itē licet ad vnā p̄bendā non teneat electio facta de duobus, j. eo. tuæ: tn̄ ſi ad vnū canonicatū vacantē, etiā vbi eſt diſtinctus numerus canonicorū, duo eligant̄, tenebit electio: quia vident̄ renunciare numero, arg. ſ. de cōſti. cū M. & j. eo. c. relatū, & c. dilectus, ſed numero p̄bendarū nō vr̄ renūciare, licet plures ad vnā eligantur: quia vna p̄benda non tm̄ cōſiſtit in iure, imo in facto, & redditib. Vnde oportet, ꝙ ſi debet deſtrui, ꝙ ipſo facto & exp̄ſsè deſtruat̄, & q eligit duos ad vnā p̄bēdā, nō intendit eā deſtruere, arg. p̄al decr cū M. Alij ꝯdicunt, & bene, dicētes, ꝙ nō valet electio pluriū canoni. ad vnā prębendā, vt no. ſ. de ꝯſt. cū M. ita ꝙ vna remaneat p̄benda, ſed vnus ex duobus electis habeat vnā mediā, & alius aliā mediā, j. eo. tuæ. nā ſi ex vna fierent duæ, hoc nō prohibet̄, j. eo. vacante. p̄terea nō habet locum, niſi vbi prębendæ ſunt diſtinctę, j. co. dilecto.

ADDITIO.

a ¶Quia non intelligitur. Adde Abb. in c. cum M. col. 4. ver. in gl. 3. ſupra de conſtitu. & Feli. in d. c. cum M. col. 5. ver. in gl. in ver. receperunt.

SVMMARIVM.

1 *Si Papa pro aliquo ſcribit, poſt receptionem aliquam à capitulo factam, quis præferendus ſit.*

2 *Nunquid receptus in canonicum poſſit excipere contra literas.*

3 *Receptus in canonicum per literas Apoſtolicas, quorum præſentationis tempus neſcitur, quid agere debeat circa præbēda petitionē, & vide in nu. 4.*

CAP. IX.

RElatum. [Vacat.] Hæc decre. nō loquitur de iure. ſed de gratia in eo, qđ dicit ꝙ aſſignet ſibi p̄bendā, q̄ nūc vacat, vel q̄ primo vacauerit ſm̄ promiſſionē ſuam: quia certū eſt, ꝙ non valet promiſſio de p̄benda vacatura. Illud aūt poterat mandare de iure, ꝙ ea quo receptus eſt, ꝙ detur ei p̄bēda, q̄ cito ſe facultas obtulerit, j. co.
1 dilec. fil. †Sed quid ſi poſt receptionē aliquam à cap. Papa ſcribit pro aliquo, quis p̄fertur? Reſpō. is, pro quo ſcribit Papa, ſi iā receptus eſt, qđ ſic probo: Primus nullū ius habet in p̄benda vacatura, quia capl̄m ſibi ius in ea cōferre nō potuit, ſed receptus
2 in canonicū per Papā habet ius, vt no. j. eo. inter cętera. †Vtrū aūt poſſit receptus in canonicū excipere ꝯ literas, no. ſ. de reſcrip. mādato. ſed ſi ante receptionē retento primo caſu capl̄m cōferat præbendā recepto à ſe, tenet collatio: quia ille, pro quo ſcribit, per literas executorias ante receptionē nullū ius habet in prębenda, vt j. eo. inter, ſed capl̄m tenetur intantū prouidere canonico, ſi malitioſè litigauit ꝯ eū, j. eo. dilectus fil. G. Si autē nō malitioſè ꝯdixerit, tunc nō recuperaret p̄bendā collatam pendente lite, ſed habebit ius in alia, q̄ primo vacabit poſt receptionē ſuā in canonicū. Sed oppones, hoc non poſſe ſtare, quia Papa ſcribebat tn̄, ꝙ ſibi daretur prima vacatura, ergo aliā petere nō poterit? R̄ū. q̄a Papa, q̄n mādauit, ꝙ reciperet̄ in canonicū, nō mādauit de certo canonicatu, ſ. primo, vel ſecūdo, ſed

præciſè mādauit, vt omnimodè reciperet in canonicū, & ſicut in literis Papæ p̄mittebatur, ꝙ reciperet in canonicū, & poſtea ſequebatur, ꝙ aſsignaret ſibi p̄benda, q̄ vacaret, ſubintelligendū eſt poſt receptionē in canonicum. Itē alia ratione debet habere primā. quia hoc ipſo, ꝙ receptus eſt in canonicū, debet habere p̄bendam, cū ſe facultas offerret. primā aūt habere debet, & alijs ante cū per capl'm receptis p̄ferri, quia Papa diſpenſauit cū eo per literas ſuas, ꝙ habeat vacaturā. imo & ſi aliqui pp Papam recepti eſſent in canonicos ſine p̄benda, pendēte lite cum primo, dicimus, ꝙ iſtis p̄fertur, dūmodo pręſentatio ſuarū p̄ceſſerit p̄ſentationē literarū aliarū, ſ. de reſcri. capl'm. Alia ratione ēt hoc ipſum probamus: nā cū adhuc inuenitur prębēda vacās, nec adhuc aliquis in ea habeat ius, & appareat eū alios p̄ceſsiſſe in p̄ſentatione literarū, & debuiſſe ēt p̄cedere in receptione in canonicū, & quia apparet, ꝙ non habuerūt ius ei mouendi litē, cū ī ea ſuccubuerint, & tandē eū receperint, merito debet eis p̄ferri. & ſi poſt receptionē ſuā alij cōferātur, credimus, ꝙ auferē ab eo, & dabitur primo p̄ſtanti, licet poſterius recepto, quia ex ſua receptione habet ipſe ius in ea, & alij poſtea recepti, ordine p̄ſentationis ſeruato, habēt ius in alijs, hoc. ſ. ꝙ debēt alijs p̄ferri, & ſi alijs cōferantur, reuocanē ab eis, vt no. j. co. inter cetera.

3 † Sed quęritur, quid dicēs, ſi certū eſt, ꝙ aliquis receptus eſt in canonicū, & per literas Apoſtolicas, ſed neſcitur tp̄s p̄ſentationis literarum, & ideo neſcit, quā prębendā petiturus eſt? Reſpon. quia tunc debet dimittere in pace omnes, qui habent prębendas: quia ſi vellet agere ꝯ eos, qui habuerūt p̄bendā, anteq̄ receptus eſſet, certū eſt, ꝙ hoc non pōt, j. co. dilectus fi. G. Sed ꝯ illos, qui habuerunt p̄bendā poſt ſuā receptionē, poſſet: ſed incertū eſt, vtrū ipſe, vel aliquis aliorū eorum receptorū per Papam prius p̄ſentauerit literas: nec tunc pōt petere aliquam, & ſi certū ſit, ꝙ aliqua de his prębendis ſibi debeaē, tñ quia non deberetur ſibi aliqua, niſi illa, quę primo vacauit poſt receptionē ſuam, ſi nullus eū pręcedebat in p̄ſentatione, vel ſi pręcedebat eum alius, debet aliā habere & certā ſeruato ordine præſentationis, ſ. de reſcrip. capitulū, ſed neſcit quam, nec ipſe probat, q̄ ſit illa certa, quæ ſibi debetur, ſeruato ordine pręſentationis, ergo ꝯ quęcunq; agat, abſoluetur reus, quia vbi dubia ſunt iura partium, pro reo interpretandū eſt, ſ. de fide inſtrumē. inter, 6. quęſt. 5. actor. de vacaturis autē prębendis poterit petere primā, dūmodo nullus ſit, qui pręcedat in pręſentatione literarū. ſi autē alius p̄cedat in vacaturā ſeruabiē ordo prędictus, & hoc ratione pręſentis decre. quę dicit, ꝙ ex quo receptus eſt in canonicū, debet habere prębendā, j. co. dilectus fil. G. Imo dicunt quidam, ꝙ ēt ſi certū eſſet, ꝙ ſi vellet agere ꝯ certam perſonā, ꝙ obtineret de vnius iure: tamen quia exercet lites pręeligit ordine ſuo vnam de vacaturis, quod pōt, dūmodo talis ſit, ꝙ ſi eſſet in eo ſtatu, quod ſi nulla ei prębenda delata eſſet, omnes alios, qui expectant, p̄cedere deberet de iure. & hoc probo, quia per taciturnitatē hmōi nullum fit alijs pręiudiciū, cum ēt ſi aufert primo ſuā prębendam, primus pręfertur ēt expectantibus vacaturas.

4 † Sed dices, iſte ſic receptus habet ius in prima præbenda, vt dictū eſt, & no. j. co. inter cetera, & eodē modo pōt petere ſecundā, ergo habet ius in duabus. Reſpō. ꝙ verū eſt, ꝙ habet ius in prima: ſed recepta ſecunda perdit illud ius, & tranſit ad eum, qui proximus eſt poſt eū. nā qui prior eſt tp̄e, debet eſſe potior in iure, ſ. de maio. & obed. c. j. & dicunt quidā hoc eſſe verū, ſi ſecūdus ſit receptus in canonicū auctoritate Papæ, & pp hoc habeat ius in ſecunda p̄benda, & hoc dicunt arg. pręallē. decre. de maio. & obe. c. j. Alij intelligunt, ꝙ ſi ſecūdus receptus eſt, & per hoc eſt ſibi ius q̄ſitū in ſecūda p̄benda, ꝙ tūc nō poterit primo receptus petere ſecūdam p̄bendā, quia nō licet collatori alterius ius in aliū trāsferre. ſed ſi ſecundo nō eſſet ius q̄ſitū in ſecunda p̄bēda, puta quia nō eſſet receptus in canonicū, vel eſſet receptus, ſed nō auctoritate Papę, tunc cōferenda eſſet præbenda tm̄ primo, arg. quia ſi p̄benda inuenitur vacans, & nec primus habet ius, nec ſcđs, melius eſt, ꝙ primo aſsignetur p̄benda, q̄ eſt expedita, & ſecundo detur p̄benda quę eſt in lite. imo plus vr̄, ꝙ ſi aliquis habuiſſet præbendā vnā per 10. ann. & modo ſpoliatus eſſet ea de facto, vel de iure, fortè ꝙ alij debebaē, ſi modo aliqua inueniē vacans, danda eſt ſibi & nō alijs, pro quib. ſcriptum eſt, arg. 7. q. j. paſtoralis. [Secundū promiſsionē.] Ad idē ēt ſine promiſsione tenetur, j. co. dile. & ſ. de cōſti. cū M. promiſsio. n. ſola ſine receptione in canonicū reprobaē, j. de cōceſ. p̄b. vel eccle. nō vacā. c. 2. & ēt cū receptione, ſ. eo. relatū. [Careat.] Si vacat, vel alias et pōt de cōibus prouentib. prouidere, ſ. de cōſti. cū M.

SVMMARIVM.

Monachi prabendas, quas clerici percipere conſueuerunt, non diminuere debent.

C A P. X.

A Varitiæ. [Portiones.] Fortè aliquas reſcōes habebāt monachi cū eccleſijs ſuis, & ipſarū eccleſiarū portionē monachi abſtulerāt. & hic eſt ſenſus. monachi ſuas portiones augebāt, & portiones vel redditus, quas clerici percipere ꝯſueuerūt, monachi diminuebāt, & hoc ſonat lr̄a. vel portiones dicit p̄bendas q̄ ꝯſueuerūt clericis aſsignari. [Cōſenſu.] Si aūt eius cōſenſus interueniat, ſecus, vt j. de ecc. edi. ad audientiā, j. de excel. p̄la. ſicut, 16. q. j. ſicut duo, & ſic p̄latus nō pōt facere clericis non cōſentientibus, vt dicta decre. ad audientiā, arg. 56. diſt. ſatis peruerſum, & ſi ſine cauſa cōſentire nollent, cogēdi ſunt, arg. de his, q̄ fi. à ma. par. ca. c. vlt.

SVMMARIVM.

Pacta inter partes facta quando poſsint à iudice interpretari & temperari.

C A P. XI.

S Ignificatum. [Ita dicūt quidā.] Et benè, quia hic fuit ſtatutū, & ideo à ſimonia excuſantur, de hoc no. ſ. de elec. ſignificaſti. [Dimittere.] Sine peccato, & nō poterat dimittere, ſ. de renun. admonet. [Præbēdā.] ſ. officiū, quod ſibi faciendū imminet per annū, alij delegare faciendū cū p̄benda, & hoc eſt, quod in ſequentib. cōfirmat. [Aſsiduè debeat eatenus.] No. pacta inter partes facta poſtea cōfirmari, vel interpretanda à iudice, vel tēperanda. nā cū dictum eſſet inter partes, ꝙ omni die cantaret miſſam de S. Maria & in cōfirmatione dr̄, ꝙ cātaret miſſam ſimpl'r, nō adiecto, S. Mariæ inſup addit, ſalua honeſtate, ſ. & deuotione. Iterū cū dictū eſſet, ꝙ nō liceret ei dimittere eccleſiā, in cōfirmatione dr̄, cā voluptatis, ſiue ad aliā tranſire. nō credimus tñ, ſi aliqd eſſet in pactis à iure tollerabile, ꝙ illud liceret à ꝯfirmatore ꝯmutari, ſed hæc immutatio nō propriè pōt dici mutatio, ſed interpretatio. Alij tñ dicūt, ꝙ ſi pacta reſpiciūt tm̄ religionē, ſicut eſt cātare miſsā de S. Maria, ꝙ licet ſuperiorib. eā mutare, ſicut hic, ēt ſi ſint licita, ſed ſi reſpicerēt tp̄ale cōmodū, nō liceret ſuperiorib. ea mutare, dūmodo licita ſint. [Honeſtate.] Quia fortè nō deceret eū celebrare cū vilibus ornamentis, vel in calice ęreo. [Deuotionē.] Quia nō deceret eū celebrare ſi per ſomnū pollutus eſſet, 6. diſt. c. j. vel ꝙ bis celebraret in die, de ꝯſec. diſt. 2. ſufficit. [Hoc illi diuinū officiū.] qđ ē idē, ac ſi diceret, ſibi nō licet ad aliā eccleſiā trāſire. [Voluptatis.] Cā aūt religionis pōt, j. de reg. licet.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi, vbi tantum ius patronatus habent, non poſſunt augere neque cenſum, neque penſionem, & in num. 2.*

C A P. XII.

D E monachis. [Hoſpitalitatē.] Solitā & cōgruentē. oēs aūt recipere nun p̄nt, arg. 85. diſt. Florentinū, 42. diſt. §. j. & ſi talē portionē nolint aſsignare, ep̄s alijs ꝯferret eccleſiā, ſ. de

1 ſup. neg. p̄la. ſicut. [Aſsignatum.] † Vbi religioſi ſolū ius patronatus habent, neq; cenſum, neq; penſionē poſſunt augere, ſ. eo. auaritię, ſ. de pac. cū clerici, j. de cēſi. prohibemus, imo plus vr̄ ꝙ ſi habens notū ius patronatus nō ſolum nō debet augere cēſum, ſed nec ēt habere, quāuis poſſet reſpōderi, ꝙ licet patrono

2 ex pacto aliquid recipere, 18. q. vlti. Eleuthe. † Nos credimus, ꝙ Abbas, vel quiuis alius clericus ab eccleſia, cuius eſt patronus, nihil accipiet, niſi cenſum ſolitū, j. de cenſi. prohibemus. nam ſi ep̄o hoc non licet, 10. q. 3. quia, & c. ſeq. 18. q. j. c. j. q̄uo licebit Abbati? & hoc quod dictū eſt, habet locū, vbi poſſeſsiones pleno iure transferunē in eccleſiā edificatā. Si vero proprietas poſſeſsionū non transfertur, ſed remanet penes edificatorē, ita tamē, quod edificata eccleſia habeat vtile dominiū ſub certa pēſione, quā reddat edificatori, vel ēt ſine penſione, & ſic vr̄ ſonare hic, & 1x. q. 2. bonæ, vbi vr̄ dicere, ꝙ ep̄s certam partē cenſus transferat in monaſteriū, quāuis non negent, & proprietatē rerum transferri poſſe, j. de dona. Apoſtolicæ, & tunc non licet augere penſionē, & ſi fiat, punitur, ſ. de pac. cum cleri. niſi fiat cū auctoritate ep̄i, & ep̄s nunquā conſentire debet, ꝙ redditus ſoliti clericorum minorentur, ſ. eo. auaritiæ. & niſi ita prouideatur, ꝙ clerici hoſpitalitatē ſeruare poſsint, & ep̄o de iurib. ep̄alibus reſpōdere, vt hic, & j. de cenſi. pręterea, ſ. de ſup. neg. p̄la. ſicut. & in hoc caſu intelligunt c. q̄ dicunt, ꝙ debet rationē reddere Abbati de tēporalibus, 16. q. 2. ſanè, j. de capel. mo. c. j. dicunt tñ quidam, & non malè, ꝙ vbicunq; aliqui habent eccleſias ex ꝑpria fundatione p̄nt exigere rationē de tp̄alib. & ēt addunt quidā, ꝙ poſſunt augere pēſiones, & ſic intelligunt c. hoc.

C A P. XIII.

A D hæc licet. [Vel diuerſis.] j. eodē de multa, vbi notatur.

SVMMARIVM.

Præbendam tantum vnam clericus tenere debet, & non habet optionem.

C A P. XIIII.

P Ræterea. [Vtraq;.] Et malè, j. de relig. domi. ne vi, quia ēt de voluntate Abbatis, & ꝯuētus hoc fieri nō pōt, arg. ſ. de ele. ꝯſtitutus. [Alterō.] De hoc no. ſ. eo. referente, tñ id, quod ibi diximus, non credimus locū habere in religioſis, qui proprium velle nō habent, 12. q. j. nō dicatis, & ꝙ hic ſibi data eſt optio eligēdi gratia

di gratia

dĩ gratia fuit: quia tantum vltimum quod receperat & accipere
poterat, auctoritate primi prælati tenere debebat, 21. quæſt. 2.
ſi quis iam, & de hoc no. ſupra eo. referente.

S V M M A R I V M.

1 *An eccleſia plures debeat habere ſacerdotes curam animarum gerentes.*
2 *Item an in vna eccleſia plures eſſe poſſint prælati.*

CAP. XV.

CVm non. [Eccleſia.] Et ita vĩ, ꝙ nõ loquiẽ de ec
cleſijs. ſed ꝙ de p̄bẽdis loquaẽ apparet
a j. vbi dicit locũ, quaſi nõ plures ſint ecclẽię †[Vnius.]
j. eo. de multa. nec vna eccleſia debet habere plures
ſacerdotes, 21. q. 2. c. ſicut, 16. q. j. in apibus. vnus. n. debet eſſe ſu
per alios, qui curã habeat animarũ. & ſi alicui cõtingat, ꝙ in vna
eccleſia plures ibi ſint ſacerdotes, qui pariter habeant curã ani-
marũ totius parochię, non eſt ꝯ iura: quia ipſi nõ ſunt p̄lati, vel
ſponſi, nec aliquis eorũ, ſed ep̄s, vel alius ſuperior erit p̄latus eo
a rũ: & licet habeãt p̄latũ, tñ ſunt collegiũ, ᵃ quia ad eſſe collegij
2 nõ exigitur, ꝙ ibi ſit p̄latus, arg. ff. ꝙ cuiuſq; vni. l. j. † Itẽ bene li-
cet in eccleſia eſſe plures p̄latos ſm diuerſa, ſicut in vna eccl̃ia
põt eſſe Arch. qui p̄erit in his, q̃ ad iuriſdõnem ſuã pertinent, &
Archip̄sbyter in alijs, & ſic de cęteris. Itẽ non eſt ꝯ iura, ſi in ea-
dem eccleſia plures ſunt pręlati, ſed vnus ſub alio, ſicut apparet
in ep̄o, qui eſt p̄latus in omnibus eccleſijs, & tñ ſingulæ habent
ſingulos p̄latos. Sed hoc eſt ea ratione, q̃a vna p̄tãs eſt ſub alia.
Vel dic, ipſum collegiũ dr̃ prælatus ſingulorũ, & pręlatus in ad-
miniſtratione tã temporaliũ, q̃ ſpiritualiũ, arg. ĩ. de offi. ordi. ir-
refragabili. quam adminiſtrationẽ per plures ſacerdotes poteſt
facere. & ſi eſt cõſuetudo, ꝙ capl̃m cõmittat curã iſtam anima-
b rum, quibus vult, & ꝙ eos mutet, q̃n vult, non dicunẽ ᵇ illi ſacer
dotes habere curã animarum. ſi aũt perpetuo daretur à capl̃o,
vel etiã à quocunq; alio, vel etiã hoc ipſum de conſuetudine eſt,
ꝙ quicunq; ſacerdos eſt, qui curã habeat animarũ populi illius
eccleſię, nec poteſt ab ea remoueri ſine cauſa, vĩ, ꝙ cẽſendus eſt
iſte ſacerdos iure ſacerdotis habentis curã animarũ, ſiue vt pro-
prius ſacerdos, ſiue vt Vicarius, ĩ. de fil. presby. cõſtitutus. C. de
mandum. l. j. [Locũ habere.] Quod facere nõ debet regulariter,
cauſaliter ſecus aliq̃n obtinet, puta ſi diſpenſetur, 70. diſt. ſan-
ctorũ. Item ſi eccleſiæ ſunt pauperes, 10. quæſt. 3. vnio. item ſi
non inueniãtur idonei clerici pro eccleſijs ſingulis, 21. quęſt. j.
c. j. Item ſi vna ſit intitulata, alia cõmendata, 21. q. j. qui plures.
Item ſi vna pẽdet ex altera, ſupra de æta. & qualita. cã te. [Dua-
bus.] Si vis exponere locũ pro præbenda, dic ꝙ tales erant præ-
bendæ, ꝙ reſidentiam requirebant, ſupra tit. proxi. c. vlti. [Diſ-
ſentientibus.] Fortè iſte presbyter noluit cõſentire, niſi habe-
ret vtrunque: poſtea autem mutato propoſito voluit cõſentire,
ſed alij nolebant: vnde dicitur, ꝙ cum eorum ſcandalo non pe-
tat, ĩ. de elec. cum iotet canonicos, 17. q. j. quam periculoſum.

ADDITIONES.

a ¶Sunt collegium. Hoc dictum Inno. allegat Feli. in proœ. Greg. ver. 3 fallit, & vi
de eundem Feli. in c. ex literis, col. 2. verſus finem, ſupra de conſtit. vbi allegat
hoc dictum, tenentes & ipſi contradicentes. & refert etiam Abb. in c. j. col. 2.
ſupra de elec. & Cardi. in conſi. 30. incip. in hoc dubio, col. 2. in prin.
b ¶Non dicuntur illi ſacerdotes. Pro intellectu verborum Inno. hic vide Felin. in
c. ex literis, col. 7. in prin. ſupra de conſti.

S V M M A R I V M.

1 *An ſucceſſor teneatur de facto prædeceſſoris ſui.*
2 *Ordinator depoſitus, vel qui reſignauit epiſcopatum, an teneatur clericis à ſe
ordinatis exhibere victui neceſſaria.*
3 *Nunquid ordinatus, qui negligit petere ab ordinatore, poſſit poſtea petere
à ſucceſſore.*

CAP. XVI.

CVm ſecundum. [Ad cleros.] 12. q. j. cum
portio. [Irritas.] 20. diſt.
a nemine. §. quo ad excuſationẽ. †[Succeſſores.] Tenẽ
tur de facto p̄deceſſoris pp̄ opprobrium paupertatis
clericorũ, 93. diſt. diaconi, & quia fauorabile eſt augere nume-
rũ clericorũ, ĩ. de cõſti. ex parte, de cõſec. diſt. j. vaſa, 25. q. 1. quę
ad perpetuã, & q. 2. quicunq;, q̃ app. Itẽ quia pauperibus clericis
in vita clericorũ prouidere poteſt, 16. q. j. poſſeſſiones. & ordi-
nando ſine titulo tenẽ, & vĩ cõcedere ſibi vitæ neceſſaria, quo-
uſq; ſibi prouideat. Itẽ quia oĩa bona clericorũ ſunt pauperũ,
2 16. q. j. qm̃, j. q. 2. c. clericos, c. paſtor. † Dicimus tñ, ꝙ ſi ordina-
tor reſignauit ep̄atũ, vel depoſitus eſt, & habet vnde clericis à
ſe ordinatis ſine titulo poſſit dare vitę neceſſaria, ipſe ad hoc ꝯ-
pellatur, & nõ ſucceſſor, & ſic factũ fuit in Ambia. & eſt arg. ad
hoc, quia ſi p̄ſentator prius teneretẽ prouidere talibus, quã ordi
nator, vt hic colligitur, arg. à ꝯtrario ſenſu, quare non eadẽ ratio-
ne prius non cogeretur ordinator, qui non ſolũ ordinauit, ſed
etiã ſibi præſentauit? nam de talibus loquitur, vbi non fuit alius
pręſentator: quia tunc pręſentator tenetur, imo plus vĩ, ꝙ ordi
nator dum viuit, ſi habeat de proprio, cogi poteſt, vt ſibi conſti-
tuat, vnde perpetuo viuere poſſit. vĩ etiã, ꝙ hæredes ſui ad hoc
teneantur: quia ex quaſi ꝯctu eſt hæc obligatio inter ordinato-
rem, & ordinatũ, & ideo tranſit ad hęredẽ, Inſti. de obli. quæ ex
3 quaſi ꝯctu. †Sed nunquid, ſi ordinatus negligit petere ab ordi-
natore, dum eſt potẽs in diuitijs proprijs, aſſignare ſibi neceſſa
ria, põt poſtea petere à ſucceſſore. vĩ ꝙ ſic, cũ hæc decre. conce
dat ſibi hoc ius ſine exceptione iſta. [Pręſentant.] Secus, ſi alius
pręſentaſſet, & examinaſſet, 54. di. de antiquis, ſi ſeruus, 24. diſt.
quando, & de hoc no. ĩ. de æta. & quali. & ord. pre. accepimus.
hic apparet, ꝙ pręſentati ab alijs ep̄is, & exẽptis nõ debent exa-
minari ab ordinatore, quia eis prouidere nõ tenetur. ſi tñ ſciret
eos criminoſos, peccaret ſi ordinaret. [Citato.] No. ĩ hoc caſu
ſufficere aliquẽ citari legitimè, quo nõ ꝯparente põt p̄cedi ad
examinationẽ, & ꝯdẽnationẽ. [Aſſecutus.] p̱ te, vel quẽuis aliũ.

S V M M A R I V M.

1 *Perſonæ, non res, vel præbendæ obligantur ex mandato.*
2 *Beneficium alterius fraudulenter recipiens priuatur eo.*
3 *In beneficijs, cæteriſq; ſpiritualibus ſpeciale eſt, vt facta permutatione à
quocunque peti poſſunt.*

CAP. XVII.

INter cętera. [Reſignatione.] Nos credimus
hãc reſignationẽ tenere, & col-
lationem ep̄i nõ valere, & ideo cũ ex cauſa facta ſit re
nunciatio, & auctoritate Papæ. non tenet quicquid
ꝯ factum fuerit, non vĩ tenere talis renũciatio facta ſub modo,
& ſpe aliã cõſequendi prębendã, ſi poſtea ſibi non cõfertur, ſi-
cut nec ſpes poſſeſsionis tranſit ſub modo facta, niſi modũ ſe-
quatur. ff. de acq. poſ. quod abſenti. §. ſi quis, & l. ſi me, ĩ. de reſti.
ſpol. olim. ſed quid, ſi poſtquã Papa mandauit alicui dari prębẽ
dam, ep̄s alij det. vĩ, ꝙ valeat collatio ep̄i, j. de his, quæ fiunt à
maio. par. ca. c. ex ore. nam licet iudex per ſn̄iam pignus conſti-
tuat, non valet, niſi in poſſeſſionẽ inducatur. ff. de pigno. actio.
1 non eſt mirum. †Itẽ ex mandato obligantur perſonæ, non res,
vel prębendæ, arg. ff. poſſi. l. 2. ff. de ꝯhen. emp. l. vlti. in fi. & l. 2.
arg. ꝯ, j. de do. per ſuas, j. de noui ope. nun. c. j. ff. ad l. Falci. dolo.
ff. de eden. quidã. & bene dicunt quidã collationẽ ep̄i tenere, li-
cet ſit puniendus, j. eo. dilectus filius. Si aũt decerneret irritum,
quicquid ꝯ fieret, tunc nõ tenet collatio. ff. de leg. j. hoc modo.
C. de reb. alie. non alien. l. ſancimus. ſed opponis p̄dictis, quare
hic non tenet collatio ep̄i? Reſpon. quia fraudulẽter facta fuit,
& alias ſolutiones colli ge ex gl. ĩ. [Retractãda.] ſ. collatio præ-
2 bendæ facta P. † Præterea retractata fuit petitio hic porrecta P.
& omnia acta ꝯ cum habita, cũ nulla ſibi ꝯ cum actio ꝯpeteret
ex permutatione tali. C. de re. per. precibus. & tñ quamuis ꝯ P.
non cõpetat actio, tñ quia fraudulenter beneficiũ alterius reci-
pit, priuatur eo, & ẽt fortè ſi fraudulẽter non feciſſet, tñ priuaẽ,
quia fraus ipſo facto interuenit, & quia talia non recipiunt in-
tereſſe, ad quod agi poſſit, & debeat ꝯ fraudulentũ collatorem.
C. de rerum permu. rebus, nec ẽt ad beneficium, quod reſigna-
uit, agere põt, cũ illud non habeat ille, per quẽ permutatio im-
pedirur, & cũ omne ius hic amiſerit renunciando, arg. 7. q. j. q̃
periculoſum. C. de inoffi. teſta. ꝯmota. alias omnimodo & nullũ
ſit ei ſuccurri. Põt dici hic ꝯ P. actionẽ cõpetere de dolo. ff. de
3 dolo, & eleganter. §. ſeruus. †Item põt dici ſpeciale eſſe in bene
ficijs & ſpiritualibus, vt à quocunq; peti poſſint facta permuta-
tione, & maximè auctoritate Papę. poſſet ẽt dici, ꝙ in permuta-
tione iuriũ, qualis eſt permutatio beneficiorũ, poſtq̃ interuenit
auctoritas ſuperioris, ſtatim ius habẽt in iuribus permutatis p̱-
mutantes, ſecus eſt in rebus corporalibus permutatis. Sed q̃res,
quõ huic P. ablata eſt p̄benda, ſ. q̃ ſibi vacans collata erat, & ab
eo, ſ. ep̄o, qui cõferendi poteſtatẽ habebat? reſpon. hoc ideo eſ-
ſe, quia ep̄s hoc facere nõ poterat, niſi auctoritate dñi Papæ, ſ.
permutationẽ p̄bendarũ. vnde cõferẽdo illã p̄bendã alij, exceſ-
ſit fines mandati, vnde nõ tenuit, ĩ. de offi. dele. cũ olim. vel di-
cas melius, ꝙ Papa hic negociũ permutationis ad ſe reuocauit,
vnde in rebus illis, quę in permutatione veniebant, reuocaue-
rat omnẽ iuriſdõnẽ ab ordinario, & ad ſe eã traxerat, arg. ĩ. de
offi. dele. licet, 3. q. 6. dudũ. Itẽ factum eſt hoc pp̄ cauſas notatas
in gl. ſ. collatio, & pp̄ id quod dicit hęc decr. credimus, ꝙ ſi ali-
quis auctoritate literarũ Papę receptus ſit in canonicũ alicuius
eccleſiæ, & capl̃m poſtea p̄bendã huic debitã alij aſſignet, non
valet hmõi collatio. nã cũ ſit receptus in canonicũ auctoritate
Papę, & ipſi pro parte impleuerunt mandatũ eius ſ. recipiendo
ipſum in canonicũ, viderenẽ cõſenſiſſe, ꝙ totum impleant. i. ꝙ
p̄bẽdã aſſignent, cũ ſe facultas obtulerit, & ita vĩ remiſiſſe ne-
gociũ ad Papã, vnde ſi ꝯ fieret, deluderetẽ mãdatũ Papę, & im-
pediretẽ remiſſio, vel reuocatio huius beneficij, quã Papa feciſ-
ſe vĩ, ex quo canonici ꝯſenſerũt, & habebit actionẽ de dolo, vel
ꝯdi. ex hac decr. vel officiũ iudicis ꝯ quẽlibet priorẽ, ſicut hic:
Papa. n. nõ dẽt ſuſtinere, ꝙ ſibi deludaẽ, vel ꝙ ſua reuocatio im
pediaẽ, j. e. dilectus fil. ĩ. de poſtu. bo. me. 2. de of. del. licet. & idẽ
dicere vĩ, & eadẽ rõne, ſi mãdatũ eẽt eis, ꝙ reciperẽt, licet ẽt ipſi
ꝯdicerẽt, & ẽt excõicationẽ ſuſtinerẽt, dũmõ nõ appellarent, q̃a

& tunc vr̃ mandatũ tranſiſſe in rẽ iudicatam, ſ.de ſen.& re iodi.
quod ad cõſultationẽ,ſecus aũt,ſi appellaſſeot vel ſi conſerrent
beneficiũ,anteq̃ mandatũ reciperent,quia tũc bene teneret col
latio huius beneficij, quia nõdũ cõſenſerunt canonici collatio-
oi Papę, nec eſt negociũ reuocarũ ad Papã, j. eo.c.dilectus. itẽ
ſecus eſt, ſi capl̃m aliquẽ recepiſſet in canonicũ ſine p̃benda. nã
tunc nõ credimus,ꝙ ille ſic receptus habeat actionẽ ꝯ poſsidẽ-
tem.Et eſt ratio diuerſitatis,quia hic nihil ad ſe Papa reuocauit
nec canonici aliquid ad eũ remiſiſſe videntur,nec cõſenſiſſe,ꝙ
remitteretur, ſed tñ penes ſe p̃tãtem præbendæ cõferendæ te-
nuerunt.itẽ ẽt ipſi,ſi vellent,non poſſent aliquod ius cõſetre in
p̃beoda vacatura,j.de conceſ.p̃ben.nulla.ſed quando Papa ſcri
bit pro aliquo, ꝙ conſerant, tunc valet collatio iuris in futura
prębeoda.[Dedimus.] Hoc quod ſequitur, de gratia loquitur,
ſicut patet in integra.[Poteſt.] 7.q.j.p̃ſcotiam.ff.de pig.act.ele-
ganter.§.ſi reprobos.ff.de leg.j.filius.§.ſi quis,de leg.3.mortuo.
§.Labeo.ff.cõmo.in cõmodato.§. penul.arg.ꝯ.ff.de ędil.edic.
l.ad res.ff.de adimen.lega.rem legatã.& intelligo primam verã,
vbi recipiens beneficium neſciebat alij debitum, alias ſecus.ff.
de act.emp.& vend.l.j.de contrahen.emp.& vend.liberi.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid liceat vni plures habere præbendas ſine peccato, & vide in nu-
me. 2.3.& 4.*

C A P. XVIII.

CVm iamdudum. [De Bithyoia.] Iſte pe
tebat ꝯfirmationẽ ele
ctionis factę de ſe in eccleſia Sichunen.ſed ꝯ,q̃ iam
erat eius electio cõfirmata, & iterũ cõfirmatio caſſa-
ta,vt ſtatim ſequir̃. Sol.cõfirmatio caſſata fuit ꝑꝑ defectũ ordi-
nis,ſ.quia ꝓceſſum erat nõ admiſſo ꝯdictore,io Auct.de ſanctiſ.
epiſ.§.ſi quis aſit,& ideo ſaluũ remanebat ei ius q̃ſitũ ex electio
ne.vel dic,ꝙ ꝯdictor petebat cõfirmationẽ caſſationis,nõ obſtã
te app.j.de Bithynia, & ad iuſtificandũ petitionẽ ſuã propone-
1 bat,q̃ ſequũtur. †[Præbendarũ.] Hic dr̃,ꝙ quis plures prębẽdas
habere nõ poſsit ſine peccato, ſ.eo.cũ nõ ignores, 70.diſt.ſan-
ctorũ,13.q.j.c.j.80.diſt.ep̃i,16.q.j. p̃sbyteros, j.de cõceſ. p̃ben.
vel eccle.non vac.literis, arg.ꝯ,ſ.de excep. cũ eccleſiaſticæ. itẽ
cõſuetudo ꝯtra eſt. Sol. dicunt quidã, ꝙ de iure cõi hodie licet
habere plures p̃bendas,& plures canonicatus, cũ cõſtitutio, de
multa,tñ prohibeat de dignitatibus,& curis,& nõ de prębẽdis.
Si.n. Papa vtrobique pariter idẽ voluiſſet, vtrobiq; idẽ pariter
prohibuiſſet.& dicunt c.ſanctorũ, loqui ſm̃ aotiqoa tp̃a.hoc c.
non ꝯdicit,quia licet prędicti cõcedaot plures prębendas, non
tñ multitudinẽ,q̃ ſonant in vitiũ,& ſic intelligunt omnia c.vbi
prohibent̃ plura beneficia, vel de beneficijs habentibus curam
animarũ.Alij inhærent c.ſanctorũ,dicẽtes, ꝙ quis plures prębẽ
das habere poteſt,ſed nõ erit canonicus, niſi in vna. nã ratione
caoonicatus debet ſeruare ſtatuta prioris eccleſiæ, & ordines
ab ep̃o illius eccleſiæ accipere, & electionibus, & ordinatiooi-
bus illius intereſſe,& ab eo iudicabitur, non à ſecundo, arg.72.
diſt.c.j.& 2.per totum, niſi cõueniretur ſuper beneficio ſecun-
do, vel ratione maleficij cõmiſsi in ſecunda dięce. arg. ſ.de ſo.
cõpe.ſanè,& c.poſtulaſti.C.vbi de cri.agi opor.auct. qua in pro
2 uin. C.vbi in rẽ act.l.2.†Tu aũt dic,ꝙ quis & canonicus, & p̃bẽ-
datus põt eſſe in pluribus eccleſijs.Sed ꝯ hanc opinionẽ obijci
tur de abſurditate,q̃ ſequitur,quia vous pręlatus p̃cipiet, ꝙ fiat
ſacerdos alter,ꝙ remaneret in diaconatu:vnus p̃cipiet,ꝙ nego
cia ſuæ eccleſię ꝓſequar̃ in curia regis:alius p̃cipiet, ꝙ negocia
alterius eccleſię ſuę in curia Papę ꝓſequar̃; vnus vocabit ad ele
ctionẽ faciendã,alter mãdabit, vt iret ad ſeruiendũ eccleſiæ, &
nemo põt duob.dñis ſeruire,arg.27.diſt.c.2.& 21.q.j.c.j. Sed tu
dic,ꝙ primo obediendũ eſt,quia ſeds eũ eligendo ſaluo iure pri
mi recepiſſe iotelligitur, arg.ſ.de cõfir.vti.vel inuti.c.vlti. ſ.de
iureiu.tua, j. de reli.do.quia monaſteriũ, niſi fortè in ſecũda ec-
cleſia eſſent aliqua facienda,vbi eſſet neceſſarius, nec prima ſen
tit incõmodũ,vel ſi ſentit, modicũ ſentit.nã tunc agẽdũ eſſet cũ
ſuperiore,vt eũ cogeret dare licentiã,& fortè ſi mora eſſet peri
culoſa, ipſemet poſſet venire ꝯ mandatũ.non.n.eſt malitijs ho-
minũ indulgẽdũ.ff.de rei vin.ĩ fundo.& intellige verũ,vbi neu-
tra carũ,vel alterutra requirit reſidẽtiã, alias ſi vtraq; reqreret,
dic vt no.ſ.de cle.nõ reſi.in p̃al.c.vlt. Ad illud c.ſanctorum, re-
ſpõde, quia in voa eccleſia tñ debet intitulari.i.denominari,
vt dicit io eadẽ di.c.j. & ſimul in prin. & nõ debet in plurib.in-
3 titulari.†Sed ex poſt facto bene licet plures habere, quę tñ non
erunt eiuſdẽ tituli, quia cũ factus ſit clericus vnius ep̃i ad titulũ
vnius, nõ interim fiet clericus ad titolũ alterius, & ordines tñ
ad titulũ prioris recipiet.poſſet tñ dici,ꝙ vtraq; habeat intitu-
latã, & vterq; ep̃s poterit dare ordines ſibi, arg.ꝯ,ſ.de elec. do-
dũ.2.circa fi.nec obſt.ꝙ oedũ clerico, ſed nec laico alterius ep̃i
licet conferre eccleſiaſtica ſacra, j.de pęn.& remiſ. oĩs,j.de pa-
roch & ali.paroch.c.2.& 3.& 4.Sol.ex quo per electionẽ cano-
nicã factus eſt canonicus ecclæ alterius ep̃i,iã factus eſt ei ſub-
ditus, & ideo nõ eſt dicẽdus ordinare clericos alterius ep̃i, ſed
ſui.põt.n.vt dictũ eſt,eſſe clericus plurium ep̃orũ. Item nec ob-
ſtat,71.diſt. primatus.vbi dr̃,ꝙ nedũ clericũ, ſed nec laicum põt
recipere ſine cõmendatitijs literis ſui ep̃i. Dic tu illud verũ eſſe
ad ordines, ſed ad prębendã bene dabit ſine eius literis. vel dic
illud loqui de ignotis clericis, vel laicis. In clericis aũt notia ad
quid fruſtra literæ requiruntur? Sed nõ prohibetur, quin caoo-
nicus, & intra canonicatus,& pręben.dã in vtraq; retineat. qđ.n.
in eodẽ capl̃o,70.diſt.ſanctorũ, ſequitur,ꝙ ĩ indiſpenſatione ep̃i
nõ põt fieri prębẽdarius in diuerſis eccleſijs, nõ ob.voluit.n.ibi
auaros notare, qui pręb endã, vel beneficium petebant non ꝑꝑ
Deũ, ſed ꝑꝑ fructus quos cũ tali intẽtione nec de iure cõi, nec
4 de diſpẽſatione tenere poſſunt. † Sed ſi quis in habendo plores
canonicatus,vel p̃bendas nõ attẽdat propriã volũtatẽ, ſed Dei,
& nõ propriũ honorẽ,ſed onus, hic ſine diſpenſatione accipiet
plures pręb endas,q̃ nõ requirunt reſidentiã, arg.8.q.j.c.in ſcri-
pturis,& c.qui ep̃atum. Et ad idẽ facit idẽ capl̃m, quod dicit,&
quod põt ep̃i diſpẽſatione fieri,vt poſsit canonicus eſſe in plu-
ribus eccleſijs, vel loquir̃ in eccleſijs reſidentiã requirentibus.
qđ verũ eſt,vbi perſona bona eſt,& induſtrioſa, & literata,q̃ me
lius ſciret & poſſet regere duas eccleſias,vel decẽ,quã alius vnã.
Hoc.o.ꝑꝑ eccleſias fit non ꝑꝑ perſonam,& hic cõis vtilitas pręferrur
priuatæ,7.q.j.ootationes. ſic etiã dicimus in pręb endis,
vt plures ꝑꝑ honorem Dei dentur,& dari poſſunt, oon propter
hooorẽ perſonæ,quia ſtatus,&c.61.diſt. miramur. [Ante.] Su-
pra de elect.qualiter. [Confirmationẽ.] Dicebat eoim ille, qui
excipiebat, ꝙ cõfirmatus eſſet ibi fortè ab ordinatio, & poſtea
ipſa confirmatio caſſata per ſuperiorẽ fortè, ad quem fuerat ap
pellatum,& ipſe poſt caſſationem miniſtrauit, ꝙ indignus erat
promotione,arg.ſupra de elect.per inquiſitionem,ſed potes ex
parte iſta intelligere,ꝙ vel fuerat appellatom, vel negabat caſ-
ſationem confirmationis:oam ſi caſſatus fuiſſet, & non appel-
laſſet, vlterius non audietur, & ſi noo adminiſtraſſet.

S V M M A R I V M.

1 *Receptio canonici quo caſu dicatur vitioſa, & non vel econ.*
2 *Canonicus an poſsit eſſe quis ſine præbenda.*
3 *An ſemper portio peti poſsit, vbi non ſunt priuilegiatæ.*
4 *Non debet canonicus eſſe ſine præbenda, vel beneficio.*
5 *Vbi præfinitus eſt numerus canonicorũ, & p̃benda non ſint diſtinctæ, habe-
bant canonici vltra numerũ recepti partẽ de victualib. q̃ in mẽſa veniũt.*
6 *Portio an ſit idem, quod præbenda, & quid ſit portio.*

C A P. XIX.

1 DIlectus filius. [Participatiooe.] i.voce io ca-
pl̃o,& cõſilibus. †[Proximo.]
Hoc vr̃ ꝯtrariũ eius,qđ diximus ſ.de cõſti.cum M.ſ.qa
qñ vnus actus tñ interuenit & receptionis in cano-
nicũ & promiſsionis prębẽdæ,ꝙ tunc vitioſa eſt receptio & nõ
valet.ſed hic fuit tñ vnus actus, quia ſimul facta fuerat & rece-
ptio,& promiſsio,& tñ receptio tenet. Sol.nos nõ intelligimus
vnũ actũ,quia ſimul facta ſint,ſed quia ſimul deberent ſortiri ef
fectum,i.quod tunc tñ habeatur pro recepto, & iura caoonica
adipiſcatur,cũ pręb enda vacabit, & cũ ea ſibi dabir̃, quia tunc
nõ eſt tñ promiſsio pręb endæ nõ vacantis, ſed eſt ẽt promiſsio
canonicatus nõ vacãtis:ſed ſi actũ eſſet,ꝙ ſtatim habeat iura ca
oonicatus,licet incõtinenti dicar,& proteſtetur expreſsè, ꝙ tñ
primo vacaturã pręb endã habebit, non eſt vitioſa receptio, &
ideo tenet. Sed promiſsio vitioſa eſt, & iden nõ tenet, vt hic, &
2 ſ.de ꝯſti.cũ M.† Item hic habes, ꝙ licitũ eſt recipere canonicos
ſine beneficijs,& ſimile, j.eo.dilec.j.de cõceſ. pręb eo. vel eccl.
non vacan.cũ ſuper.Sed ꝯ in eodẽ c. vbi dicit, ꝙ non debet eſſe
canonicus ſioe præbenda.itẽ nõ debẽt plures clerici inſtitui in
eccleſijs,quã de eccleſijs viuere poſsint, j.de inſti, c.j.itẽ hæc re-
ceptio vr̃ fieri in fraudẽ vacaturarũ. Sol.bene licet recipere ca-
nooicos ſine beneficijs, vt inſtruanr̃ in moribus & officijs eccle
ſiaſticis,& vt ſeruiant prioribus canonicis & eccleſijs, ſ. de ma.
& obe. ſtatuimus.ſed ſi ſine cã faciãt, ſuperior caſſabit, & maxi-
mè ſi multos faciẽt,vt ff.de va.& extraord.co.l.j.§.ĩ honorarijs,
& l.ſeq. & l.2.& 3. & hoc ẽt ſi probar̃, ꝙ cõſtat p̃dictis ratiooib.
hoc eſſe illicitũ, oiſi cã ſubſit:ergo ad officiũ iudicis pertinet il-
lud caſſare,niſi iuſta cã ſubſit, Inſti.de offi.iu. [Deſraudetur.] Si
opportunitas eſt dandi,alioquin expectabit opportunitatẽ, ſ.
eo.relatũ, ſ.de cõſti.cũ M.j.de cõceſ.pręben.vel eccle.nõ vac.
cũ ſuper. hæc aũt opportunitas nec ſemper eſt, qñ vacat p̃bẽda,
& aliqñ eſt ſine vacatione pręb ẽdæ,vt no. j.de cõceſ. pręb ẽ. vel
eccle.nõ vac.accedens.[Præbendã.] Quæritur aũt,an hic cano
nicus poſsit petere præbendã primã, quę vacauerit, an ſit de gra
tia, quod hic dr̃.& vr̃, ꝙ canonicus ius petendi eam nõ habeat,
ꝙ ſi hoc concederetur,per cõſequens aperiretur via vacaturis.
reſpon.ꝙ vbi pręb ẽdæ ſunt diſtinctę, nullum ius habet in cano
nicatu ſic receptus, ſ.nõ vacante prebenda ad petendã eam, &
quod hic fit,de gratia eſt,& de honeſto.ꝯ, ſ.de cõſti. cũ M. nam
ibi dr̃, ꝙ canonici recepti ſine præbenda habent ius ad peten-
dum

dum fructus ſuperexcreſcentes: ergo eadẽ ratione & ad p̃ben-
dã, q̃ vacauit. reſpon. aliud in fructibus excreſcentibus: quia il-
li rũpunt priuilegia. & ita cũ ruptũ ſit priuilegiũ, cõiter p̃bẽdã
perciperet cũ alijs, cũ ſit canonicus. & aliud in p̃benda, quia per
eius vacationẽ non rũpitur priuilegiũ. & idẽ, ꝙ dico in p̃ben-
da, dico ẽt in portionibus priuilegiaris, puta quia priuilegiũ di-
cit, ꝙ tñ certę portiones fiãt de redditibus eccleſiæ. nã hæ por-
tiones quo ad prohibitionẽ vacaturarũ eodẽ iure cenſendę ſũt
cũ p̃benda, cũ decr. j. de ↄceſ. præb. vel eccle. nõ vac. c. a. no tñ
prohibeat p̃bendas vacaturas, ſed ẽt miniſteria, & eccleſias, &
idẽ intelligendũ eſt de altaribus & omnib. fructibus eccleſiaſti-
cis. & hæ portiones bene poſſũt dici p̃bẽdæ & redditus, ſed ſi nõ
eſſent ibi portiones priuilegiatæ, ſed tñ cõſequentes ad nume-
rũ canonicorũ, tunc bene dicerẽ, ꝙ ſi eſt electus in canonicũ vl
tra numerũ, ꝙ bene põt petere portionẽ, & ſi non vacet p̃ben-
da, vel canonicatus, vel portio: quia ea quo rũpit priuilegiũ ca-
nonicorũ, eodẽ modo & in numero portionũ. Et ratio diuerſita
tis eſt, quia per hoc acceſſoria eſt portio, & ideo ſublato princi-
pali tollit̃ & acceſſoriũ, ſ. de cõſti. trãſlato, cũ ſuis cõcor. ſed in
alio caſu & numerus canonicorũ eſt prĩcipale, & numerus por
3 tionũ eſt principale. †Et quod diximus, qđ vbi non ſunt portio-
nes priuilegiatæ, quod ſtatim põt peti portio: intelligo, niſi ali-
ter obtineat de cõſuetudine, ſicut eſt in vrbe. nã cũ ibi obtineat
de cõſuetudine approbata, qđ habeat canonicos ſine portioni-
bus, & qđ nõ tenetur ſic receptis dare portionẽ intra certũ tp̃s,
imo aliqñ differunt vſq; ad annũ, aliqñ vſq; ad duos, vel plures
annos, hi nõ poſſunt petere portiones, quãuis moriantur cano-
nici. & de hac conſuetudine loquit̃ ſ. de cõſti. c. fi. & j. de iure-
patro. poſtulaſti. Itẽ dicimus ratione eiuſdẽ cõſuetudinis, & ſi
nõ ſit ibi certus numerus canonicorũ vel portionũ. [Facultas.]
Sed nõne, quod irritauit, cõfirmat, ſ. promiſſionẽ vacaturę? re-
ſpon. non, illud tñ dicit, ꝙ diacrat, quia addit de quotidianis di-
ſtributionibus dandis. vel dic, ꝙ hic non mãdat, ꝙ ſi in poſteriũ
offerret ſe facultas, ꝙ daret̃ ei p̃benda: ſed cũ tũc, ſ. qñ Papa has
literas dedit, dũ eſſet facultas, ꝙ ſtatim daretur ei. & ſic hoc ver-
bũ, obtulerit, eſt p̃teriti tẽporis. vel dic, ꝙ ſit futuri tẽporis: & tñ
aliud eſt, ꝙ mãdat, ſ. prouideri, cũ ſe facultas obtulerit, qđ licet,
& ꝙ plurib modis põt contingere, ſ. pp̃ redditus ſuperexcreſcẽ-
tes, vel pp̃ donationẽ nouã, de qua poſſit fieri noua p̃benda. &
aliud, quod ceſſat, ſ. vacaturæ p̃bendæ expectationẽ, quod nõ li-
cet, j. de cõceſ. præben. vel eccle. nõ vacan. c. a. arg. ad hoc, j. c. a
legato, accedens. vel dic, ꝙ hæc eſt intẽtio decret. prouidere, ne
aliquis ſit canonicus. & nihil tp̃ale habeat ꝓ beneficio. & hoc
vr̃ ſonare hęc litera, vbi dicit, quod cõpoſuerunt, quod partici-
4 pationẽ haberet ſpiritualiũ, ſed nullos fructus p̃bendæ. †Item &
ibi indignũ eſt, vt ſit canonicus, & p̃bendæ beneficio defraude-
tur. & in ambobus locis ſumitur p̃benda nõ pro iure prębẽdæ
diſtinctæ, ſed pro qualibet re, q̃ prębetur ad ſuſtentationẽ vitæ,
qđ & ſic intelligere voluerit, ex eo apparet, ꝙ multi clerici ſũt,
& multę eccleſię, q̃ p̃bendas nõ habent diſtinctas, & tñ ſunt le-
gitimi canonici, & quaſi idẽ, qđ dicit hoc c. & quod dr̃ ſ. eo. cũ
ſm̃, & c. nõ licet. vbi dicit, ꝙ nõ debet aliquis eſſe clericus & nõ
5 habere alimonias. †Itẽ no. ꝙ in aliquibus eccleſijs eſt certus nu-
merus canonicorũ, ſed nullæ ſunt p̃bendæ diſtinctę, ſ. de vita &
honeſt. cler. qm̃. & ibi ſi recipiant canonicos vltra numerũ, ha-
bebunt partẽ de victualibus, q̃ in menſa veniunt, arg. hic, ſ. de
cõſti. cũ M. ſed nõ habebunt partẽ de his, q̃ diuiduntur, ẽt ſi ea
ſint victualia, vt granũ, vinũ, & hmõi: quia licet ibi nõ ſint p̃bẽ-
dę, tñ ſm̃ numerũ canonicorũ intelligit̃ ibi eſſe portiones, arg.
ſ. de cõſti. c. fi. ſed vbi ſunt p̃bẽdę diſtinctæ, & ſine vlla detractio-
ne, de oĩbus cõibus habebunt partẽ iſti canonici vltra numerũ
6 recepti vt hic, ſ. de cõſti. cũ M. j. de ver. ſig. olim. †Et ratio diuer-
ſitatis eſt, quia ex quo diſtinxerũt p̃bendas, non debebãt ibi eſſe
portiones ſm̃ numerũ canonicorũ. ſed vbi nõ erant p̃bendæ diſ
ſunctæ, iuſtũ eſt, vt ſm̃ numerũ canonicorũ & portiones diſtin-
ctæ eſſe intelligant̃, niſi eſſent fr̃ares, q nec propriũ habere põt,
12. q. j. nõ di. & ſic ẽt nec portiones diſtinctas. Alij ↄ. & licet por
tio poſſit dici p̃bẽda, & cↄ: hic tñ dicimus p̃bẽdã, q̃ diſtincta eſt
in poſſeſſionibus, vel redditib. certis. portio aũt eſt, quę ſic diui
ſa nõ eſt, ſed de omnib. redditibus cõiter collectis extrahitur.

SVMMARIVM.

Præbenda diuidi non poteſt: ſed quid ſi plures ad vnam præbendam fuerint electi.

CAP. XX.

TVę fraternitatis. [Eligunt̃.] Iſta receptio
non habet, niſi vnũ ſen-
ſum, ſ. qñ ambo ſtatim, & ſimul ſunt canonici, & prę
bendarij, ꝙ fieri ius prohibet pp̃ ſectionẽ p̃bendarũ,
ſ. c. maiorib. & ideo caſſat̃, vt in fi. huius decr. dr̃. Sed lr̃a ſequẽs
innuit, ꝙ ẽt hũc ſenſum poſſit habere, ſ. qđ vnus ſtatim ſit cano
nicus & p̃bẽdarius, & alius pↄ̃ter eſſet canonicus & p̃bẽdarius.
Sed certè nõ eſt verũ, qđ iſte ſẽſus eliciat̃ de verbis p̃miſſis. Sed
dicũt, qđ ẽt iſte ſenſus nõ eſt tolerabilis de iure. Sed ↄ, ſ. de ↄſti.
cũ M. vbi expreſsè dicit, qđ plures electi fuerũt ad vnã p̃bendã.
Sol. ibi. Vel dic, ꝙ illud intelligitur, qñ expreſsè dixerunt in re-
ceptione, quod vnus ſtatim deberet eſſe canonicus & p̃benda-
rius, & alij ſtatim eſſent canonici, ſed p̃bendas haberent con-
ſequẽter, quod ex cauſa licet, vt no. ſ. eo. c. proxi. & ſic loquitur
decre. j. eo. dilecto, vltra me. [Turonen.] ſ. eo. miramur, & c. ma
ioribus, vbi no. [Lateranen.] j. de cõceſ. pręb. vel eccle. nõ vac.
c. 2. [Caſſandam.] ſ. de conſti. cum M. contra. Sol. ibi.

SVMMARIVM.

Præbendam Papa vel confirmato tollere poteſt, quando vult, ſine iniuria.

CAP. XXI.

NIſi eſſent. [Iuſtitiam.] Hoc fecerunt quaſi ex iu-
ſtitia cũ eſſet canonicè electus. per ar-
bitriũ. n. non poſſet habere canonicã inſtitutionẽ, j.
de inſti. c. 3. ſ. de trãſ. ſuper eo, nec poſſet ius minus
in aliũ transferre. [Prouidentiã.] Et intellige & priores & cleri-
cos eſſe canonicos ſeculares, alias eſſet ↄ, 12. q. j. nõ dicatis, j. de
ſta. mona. cũ ad mo. vel dic, qđ iſtos redditus nõ habebit vt ꝓ-
priũ, ſ. qđ poſſit eos alijs dare, vel in teſtõ relinquere, ſed habe-
bit vt diſpẽſator, & obediẽtiarius, & qñcunq; placebit ſuo Ab-
bati, põt illos ſibi tollere, niſi eſſent à Papa ↄſtituti, & tunc Pa-
pa ſine iniuria, qñ vult, põt ſibi auferre, quia ſub eius obediẽtia
eos intelligit̃ tenere. [Cõpromiſſum.] Ita qđ metu pęnæ vel in-
tereſſe ſtent arbitrio tã capl̃m, quã cõfirmatus & caſſatus, q cõ-
promiſerunt. [Nos eã.] Ordinationẽ, vel prouiſionem. [Sectio.]
Hæc eſt ratio, quare capl̃m tenetur toto tp̃e vitę caſſati dare ad.
ſed prior non tenet̃, niſi tp̃e ſuæ vitæ, quia prior habebat certos
redditus, qui diuidi nõ poterant ↄ conciliũ Turonen. ſ. eo. ma-
ioribus. ſed capl̃m minimè. Et eſt alia ratio, quia quando factũ
fuit cõpromiſſum, nemo erat adhuc prior: vnde per eorũ ↄpro-
miſſum non poterant obligari prioratus, vel ſucceſſor, ſed per-
ſona litigans tantum. Itẽ cum ageretur de iure perſonali, nõ po
terat obligari prioratus, vel ſucceſſor, cũ đ eius vtilitate nõ age
retur. ff. de pac. quo iure. §. vlti. & l. in perſona. §. j. ſed capl̃m idẽ
permanet. & ideo ſe perpetuo obligare poteſt, & maximè q ex
cã pacis & pietatis, quãuis poſſit reſtitui in integrũ, ſi lęſũ eſſet.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt delegatus, cui eſt commiſſum, ꝙ alicui faciat beneficium aſsignari, eũ pro quo ſibi ſcribitur, de præbenda, ſeu beneficio inueſtire.*
2 *Generalis legatus poteſt ſibi præbendam reſeruare.*
3 *Iudicium ad ſucceſſores tranſit, ſed non arbitrium, & de materia hac vide in nume. 4.*
5 *Receptio excommunicatorum de aliquo in canonicum non tribuit ius.*

CAP. XXII.

PRo illorum. [Suarũ.] No. ꝙ nomine ſuarum
intelligunt̃ omnes eccleſię pro-
uinciæ ẽt cathedralis, arg. ſ. de viſupat. c. j. Si aũt ep̃o
ſcribatur, intelligit̃ de eccleſijs ſuę dięce. & nõ de di
gnitatib. & nõ diſtinguimus, an hẽat ipſe collationẽ, vel aliud,
dũmodo ſit in ſua prouincia, vel in ſua dięce. ↄſtituta, & ibi ius
ep̃ale, vel Archiep̃ale habeat, q a rõne illius iuris cõprehendit
ſub hoc noĩe ſuarũ, arg. ff. de ↄhẽ. emp. q tabernas. ſed ſi ſint ali-
quæ eccleſię, vbi nihil iuris habeat, forte ibi ꝓuidere nõ poſſet,
niſi diceret̃ in aliqua eccleſia tũ tuæ prouinciæ. ſed alijs vr̃, ꝙ ẽt
per hmõi literas nõ haberet p̃tãtem prouidẽdi, niſi in eccleſijs,
vbi ad eũ ſpectat collatio, arg. ſ. de offi. ord. licet in ca. Vnde di-
xerũt quidã, ꝙ Papa hic mãdauit, auctoritate noſtra facias. Nos
dicimus, ꝙ ẽt ſine cl̃a hac põt ẽt in alijs prouidere, quia ibi eſt,
ↄdictores, &c. & ipſe nõ põt eſſe executor ↄ ſe. ff. đ arb. l. vlt. Sed
quid ſi tñ eſſet in lr̃is, mãdamus quatenus tali prouideas in ali-
qua eccleſiarũ tuarũ? & fortè idẽ. [Mandati.] Qđ feccrat ꝓ Ma-
giſtro P. & verè illudebat̃, quia alios ſine mãdato Papæ recipie-
bat. ſed eos de quibus Papa mãdabat, irreuerenter recuſabant.
x †[Inueſtiuit.] No. ꝙ delegatus, cui ↄmiſſũ eſt, ꝙ alicui faciat be
neficiũ aſſignari, põt illũ pro quo ſibi ſcribit̃. de p̃benda, vel be-
neficio inueſtire, ar. ↄ, ſ. de reſcri. Abbate, Sed dic, aliud eſt, vbi
mandatur, facias prouideri: quia tunc nõ põt prouidere, cũ hoc
nõ ſit ei cõmiſſum, ſed tñ facere prouideri. aliud aũt eſt, cũ mã
datur alicui, ꝙ faciat cõpetens beneficiũ aſſignari, vt hic, quia
tunc, cũ beneficiũ ſit annexũ canonicatui, poterit inueſtire ali-
quẽ de canonicatu, & per ↄñs dabitur ei p̃benda, q̃ eſt connexa
canonicatui, j. q. 3. ſi quis ob. tacite. n. vr̃ dixiſſe, des ei ius inue-
ſtiendo cũ & poſt de facto facias beneficiũ aſſignari, quod an-
nexũ eſt canonicatui. vel potes dicere, ꝙ canonicatũ illũ contu-
lerit Archiep̃s de voluntate ep̃i Aſagonen. ad quẽ ſiue de ſuo
iure, ſiue de iure ad eũ deuoluto pp̃ negligentiã canonicorũ per
tinebat p̃tãs eligẽdi. & dic, ꝙ licet aliqn nõ poſſit inueſtire, ſ. qn
mãdat̃ iudici, ꝙ faciat alicui ꝓuideri, vel aliquẽ in aliqua eccl̃ia
recipi, ſ. de offi. dele. ſup eo, põt tñ ĩterdicere, ne eligãt, a.. ꝙ ex
quo ꝓuiſio ſibi ↄmiſſa ẽ, & oĩa ad idẽ faciẽda, ſ. de offi. del. p̃te-
2 rea. †Itẽ quãuis non ſit ipã iter mandatũ, ꝙ ſuſpẽdat, eſt tñ aſſi-

nis mandato prouiſionis.ff.in.ſol.iã tamen.§.in hac. itẽ decre.
dicit, ꝙ legatus generalis ſibi põt ꝑbendã reſeruare, vt ĩ.de iure
pat.cũ dilectus.ergo & eadẽ ratione & ſpecialis delegatus in ec-
cleſia, vbi eſt mandatũ ſibi, ꝙ prouideat alicui, cũ in eccleſiã ma-
iorẽ pratem habeat, ꝙ generalis legatus, ſ.de offi.del. ſtuduiſti.
[Auctoritate.]De excõicatione.inueſtiturã aũt non põt facere
3 auctoritate, quia ſibi cõmiſſum nõ erat.[Contradictores.]†Hęc
ſnĩa ſic a iudice lata nõ cõprehendit, niſi partes ꝗ fuerint in iu-
dicio, vel illos, q fuerint vocandi, vel hẽdes eorũ, vel ſingulares
ſucceſſores.alij.n.nõ ſunt de iuriſdõne eius.& hæc eſt forte rõ,
ꝙ ſucceſſores ligent: quia iudiciũ tranſit ad ſucceſſores, ſed non
arbitriũ, ff.de arb.ſed interpellat.§. vlti.& ſi ſit iudiciũ reale trã-
ſit ad ſingulus ſucceſſores, arg.tñ ↄ̃, ſ.de offi.dele.c.j. vbi dr̃, ꝙ
quoslibet turbatores põt excõicare. ſed ibi loquit de perturba-
torib.iuriſdõnis, vt ibi no.& ĩ.de pęnis, dilectus. hic aũt loquit
de perturbatorib.partis. Vr̃ aũt, ꝙ in nullo caſu debent ferre ta-
lẽ ſnĩam, excõico oẽs perturbatores talis clerici, cũ tractus ſutu
ri tpis nõ pertineat ad iudicẽ. ff.de vſur.l.j.in prin.ſed rñ. vt no.
ſ.de pœnit. auditis. liẽ ↄſtõ vr̃ hęc, excõico oẽs, qui ſibi ↄ̃dixe-
runt, qđ delegato nõ licet. rñ. nõ eſt ↄſtõ: & hoc apparet ex pſo-
na ↄſtituẽtis, & ex forma ſnĩæ, ꝗ nõ eſt generalis, nec perpetua,
nec alia habet, ꝗ in ea requirunt, 4.diſt. erit, imo eſt ſnĩa, qđ ex
eo apparet, quia cã cognita fert, & ſi feratur, niſi cã cognita, li-
cet teneat, tñ iniuſta eſt, 11.q.3.c.j. & ſi ſup alio ſine cãę cogni-
tione fert, puta ſi ꝑciperet, ꝙ ei obediret à quolibet, & qui non
obediret ei talẽ pęnã pateret, nec credimus valere, nec tenere
ipſo iure, vt no. ſ.de in inte.reſti. c.a. cũ aũt cauſę cognitione
legitimè fert, ſ.de ap ꝑterea. Sed ſi dicas, quare nõ expectat tur
bationẽ, anteꝗ̃ ferat ſnĩam? rñ. ꝙ poſſet eſſe periculũ, ſi tñ expecta
ret; & ponemus, ꝙ melius faceret, ſi expectaret, tñ & hoc tene-
ret, 2.q.6. biduũ, ſ. de app.ꝑterea, arg.ff.de cui.l.2. ff.ad l. Aquil.
in l.in lege Aquil. & non extendit hęc ſnĩa gñalis & ante rece-
ptionẽ latã, vel ẽt poſt, niſi in tpe, in quo ſnĩa ferri poſſet. Item
vr̃ qđ auctoritate huius cĩæ ẽt poſt annũ in perpetuũ, poſtꝗ̃ in-
ueſtitus eſt, & poſtꝗ̃ mandauit de eo recipiendo, poſſit excõica
re rebelles, & ẽt poſt, quã ſnĩa lata eſſet, ſi eſſet negociũ, vbi eſſet
ſnĩa ferẽda, licet alias nõ poſſet tanꝗ̃ ille, q functus eſſet officio
ſuo, niſi intra anuũ, ſ. de offi.dele.in literis, & c.ꝗrenti. Sed no-
bis vr̃, qđ ẽt poſt diffinitiuã nõ poſſit, niſi intra annũ, arg.eiuſdẽ
decre. ꝗrenti. In alijs autẽ.ſ.quando non fertur diffinitiua ſnĩa,
ſed mandat eũ recipi in canonicũ, poterit cõpeſcere ↄ̃dictores
auctoritate huius cĩæ, quouſq; mandatũ Papæ plenè ſortiat ef-
fectum, ſ.quod recipiatur in canonicũ. ſed ex quo receptus eſt,
quamuis poſtea moleſtetur ſuper canonicatu, vel alijs, non po-
terit eos cõpeſcere: quia ſi ↄ̃rium diceretur, iam videret eius or
dinarius eſſe, & talia reſcripta redarguunt, ſ.de reſcrip. ad hæc.
Sed quid ſi aliqui receperunt, & Papę mandatũ impleuerunt,
& aliqui non? Rñdemus, ſuper illos, qui mandatũ dñi Papæ im-
pleuerũt, nihil vltra facere poſſit, ẽt ſi moleſtent eũ, cũ in illos
functus ſit officio ſuo, in alios tamen põt. itẽ ſi illi, qui recepe-
runt, & mandatũ dñi Papæ impleuerũt, & cũ de nouo moleſtãt
ſuper fructibus ꝑbendæ, vel ẽt ſuper ipſo canonicatu, nõ tamen
poſſunt cõpeſci auctoritate huius cĩæ, quia non vr̃ ei cõmiſſum
de futuro exceſſu, & tps datæ inſpici debet, ſ.de reſcrip. eam te,
4 †Illud aũt, quod dictũ eſt, ꝙ nõ extẽditur hæc iuriſdõ, niſi ↄ̃ cer-
tas perſonas, ſ.illos, qui ſunt vocandi, & quoſdã alios, nos non
credimus ſic verũ: imo ſalua veriori opinione credimus, ꝙ oẽs
ↄ̃dictores poſſunt cõpeſcere ẽt quoſcunq; extraneos, dũmodo
de facto ↄ̃dicant, nõ de iure, quia ſnĩa lata in illos, qui de iure ↄ̃-
dicunt, non tenet, cũ nullã habeat iuriſdõnem, niſi cõtineretur
in literis vel expreſſè, vel tacitè ſub generali cĩa, & poſtea corã
delegato expreſſiſſet, ſ.de reſcri.paſtoralis, quia tunc ſiue iuſtè
ſiue iniuſtè, teneret ſnĩa. In ꝑſenti autẽ caſu, vbi non mandat de
recipiendo, ſed ipſemet eũ inueſtit, ſatis credimus, ꝙ poſſit ↄ̃di
ctores ſuæ inueſtiturę intra annũ excõicare, arg.ꝑal.decre.ꝗrẽ-
ti, & ſ.de re iud, ad cõſultationẽ.[Seruaſſe.]De hoc no.ſ.de cõ-
5 ſti.cũ acceſsiſſent. †[Recipiãt.]Et ſic excõicati recipiunt aliquẽ
in canonicũ. ſed hæc receptio nõ tribuit ius, quia iã canonicus
erat, alias ſecus, ſ.de æta.cũ bonæ, vel dic excõicatos teneri ad
ea, ꝗ fiunt in eorũ ꝑiudicium, ſ. de iudi.intelleximus. vel dic, &
fortè melius, ꝙ nec receptionẽ, nec inſtallationẽ facit excõica-
tus, nec ↄ̃dicit, quod hic dr̃. & expone, recipiant.i.donec cautio
nẽ faciant de recipiẽdo eũ in canonicũ, pro quo excõicati erãt,
& ſi ꝑſtita abſolutione velint appellare, non audiunt, niſi nouũ
grauamen eis fieret, ſ.de appel.qñi. Sed obijcies, ex quo ꝑ ma
nifeſta offenſa eſt excõicatus, nõ debet abſolui, niſi prius reci-
piatur, j.de verb.ſig. ex parte, 2.q.5.presbyter ſi. Sed dic illa etiã
in ſpiritualibus nõ habere locũ, vt no.ſ.de do.& contu. verita-
tis. Quid.n.ſi excõicatus eſſet, niſi ſe faceret ordinari, deberet
ne promoueri, anteꝗ̃ abſoluatur? abſit. Quicquid dicant ꝑdicti,
expreſſè dicit decre. ꝙ ante abſolutionẽ recipere debet, ſ. de re
ſcrip.captm.[Ad canonicatũ.]Benę mandat dñs Papa, qđ huic
dentur ea, ꝗ pertinent ad canonicatũ, & non ad ꝑbendam, quia
licet canonici infregiſſent ſtatutũ ſuũ de certo numero, non tñ
fractũ eſſet iſtud ſtatutũ quo ad ꝑbẽdas, quia licet canonici, qui
habent certũ numerũ, eligant vltra illũ numerũ, præbendæ ta-
men diſtinctæ firmę manẽt, ſupra de cõſti. cum M. ſupra eo.di-
lectus. & de hoc no. ĩ.eo.dilecto. & hic executor, de quo hic di-
cit, peccauit inueſtiendo eũ de ꝑbenda: vel dic, ꝙ non peccauit
inueſtiendo eũ de ꝑbenda, quia nõ erãt ibi diſtinctę ꝑbẽdę, nec
certus numerus earũ. & ex hoc dico, qđ ſi ẽt pererẽtur literæ in
aliqua eccleſia, in qua canonici ſuum ſtatutũ fregerunt eligẽdo
vltra numerũ, ꝙ adhuc ſalua manet eius exceptio, vt ꝑbenda nõ
aſsignetur vltra numerũ, ſed nõ manet ei a ſalua, quin eum reci-
piant in canonicum, arg.pręal.decre.cum M.& c.dilectus.

S V M M A R I V M.

1 *Abſens an poſſit per alium inueſtiri, et quibus verbis inueſtitor vti debeat.*
2 *Conſanguineus an ſine mandato abſentis poſſit eius nõe recipere inueſtituram. Et quid ſi d veniente recepta fuerit, & tamen alteri prius collata.*

CAP. XXIIII.

ACcedens. [Vel alius magis.]q.d.melius eſt, ꝙ
1 inueſtitor †dicat, inueſtimus te pro
tali abſente, ꝗ inueſtimus talẽ abſente parte. & põt
hoc intelligi, vbi ꝓcurator habet mãdatũ. ff. de don.
q mihi, & ff.de acq.re.do. ſi ꝓcurator. ꝗuis lex videat dicere, ꝙ
ẽt cũ mãdato nõ trãſit dñium. ff. de acq. re. do. rea ex. Sed illud
intelligimus, qñ non habet ſpeciale mandatũ de aliqua re emẽ-
2 da. †Sed quid ſi ↄſanguineus ſine mandato nõie abſentis reci-
piat inueſtiturã, nõ credimus abſenti acqri ꝑbendã. nã licet age
re poſſit, vt ff.de ꝓcu. ſed hę ꝑſonę, nõ tñ acqret dñium, nec ẽt
canonicatũ, q ſolo ↄſenſu eligentiũ, & electi acquirunt, ſed ꝗri
tur, an teneat, ſi poſtea ratũ habuerit ille cuius nõie recepta eſt
inueſtitura, ſi prius alij eſſet collata? Sed nec hoc credimus, ꝙ
eis liceat à primo facto recedere, vt no. ſupra de elec.cum inter.

S V M M A R I V M.

1 *Receptio ad oſculum an faciat canonicum.*
2 *Electio facta de canonico vltra numerum valet.*
3 *Canonicatus quando vacet, vel deſinat.*
4 *Non tenet electio facta vltra numerum iuramento firmatum.*
5 *Non licet venire contra iuramentum.*

CAP. XXV.

DIlecto filio P. [Legatus.] Legato nõ fuit li-
citũ infringere priuilegiũ ca-
nonicorũ, & iccirco nõ valuit, qđ factũ eſt de celle-
rario. ſed ſi canonici feciſſent, eũ ad eos ſpectaret ele
ctio, teneret electio canonicatus, & nõ diuiſio ꝑbendarũ, quia
priuilegiũ pro ſe datũ poſſunt renũciare, ſupra de ↄſti. acceſsiſ-
ſent. vel dic, ꝙ iccirco fuit caſſata, q a ambo fuerũt electi ad vnũ
ius ꝑbendę diuidẽdũ, ad hoc no. ſupra de ↄſti. cũ M. ſupra eo.
dilec.[Generalis.]Cuius ↄſenſus non ꝑiudicat epõ, cum hoc ei
ſpãliter ↄmiſſum nõ fuiſſet. Sed plus dico, ꝙ nedũ ꝓcuratoris,
nec epi ↄſenſus prodeſſet in his, ꝗ ↄ̃ ius fiunt. ff.de cõdi. inſti. ſi
1 ꝓcurator. ff.de his, ꝗ in frau.cre. ſi pater filio.†[Ad oſculũ.] Ve-
hemẽs eſt ꝑſumptio, arg.j.de his, ꝗ fi. à ma.par.ea.c.ex ore. j.de
priuil.cũ olim.C.de acq.poſ.l.j.C.de pa.po. ſi filiũ, 20.q.j.ꝗ pro.
Rn.epm ignoraſſe eũ nõ fuiſſe canonicè receptũ. ff.de interro.
ac.de ætate §.vlti. Itẽ receptio ad oſculũ nõ facit canonicũ, ſed
legitima electio. C.de li.cã, nõ iccirco. ff.de decur. nõ habere-
mus. vel dic nedũ per tacitũ cõſenſum, ſed nec expreſſũ ↄ̃ iuo-
rẽ alterius ↄcilij poſſe habere ius in ꝑbenda, ſupra eo. tuæ, & iõ
ſemp ↄ̃ cũ dicimus nõ canonicã electionẽ. [Moleſtatione.] in-
tentabit ipſe vti poſ. nã eps cũ vt canonicũ nõ tractabat. vel enã
alias, cũ in poſſeſsione iuris canonicatus moleſtabat, vel ſuper
hoc implorabat auxiliũ iudicis. vr̃ melius, eps agebat negatoria
ↄ̃ electũ, vel clericus cõfeſſoria ↄ̃ epm.[Turonen.] ſ.eo. maio-
rib.[Lateranen.] j.de ↄceſ. ꝑb. vel eccle. nõ vac.c.1. & iſte celle
rarius cẽſeri deberet ſecũdus, quia ob hoc reſignauit, vt nepos
2 Archiepi haberet, vt in prin. huius decr. hr̃.†[Nõ eſt certus.]Idẽ
eſt, & ſi certus eſſet ibi numerus ꝑbendarũ, vel ẽt canonicorũ,
vel vtriuſq;, ſupra de ↄſti.cũ M. nã ſemp eligẽdo canon. vltra nu
merũ valet electio. ſed priuilegiũ rũpitur quãtũ ad certũ nume-
rũ canonicorũ, ſed nõ rũpit, ſed durat, quo ad numerũ ꝑbenda-
rũ, & hoc bene colligit ſupra eo.dilectus, & ſupra de ↄſti.cũ M.
Rõ diuerſitatis eſt, quia cũ nõ obſtãte certo numero teneat ele
ctio quo ad canonicatũ, rũpit priuilegiũ quo ad ius canonica-
tus. Sed eligẽdo plures ad vnã ꝑbendã vacaturã, licet ẽt no va-
cantẽ vltra numerũ nõ tenet electio, vt hic, q a eſt ↄ̃ cõcilium Tu-
ronen. vel Lateranen. niſi vellent nouũ ius ꝑbendæ ſtatuere, ĩ.
eo.vacãte. & ideo cũ nõ teneret electio, nõ rumpitur priuilegiũ.
Itẽ ratio, quare tenet electio quo ad ius canonicatus, non quo
ad ꝑbendã, quia ſic ſtatutũ eſt, j.de cõceſ. ꝑb. vel eccl. nõ vac.c.i.
& ſupra eo. maioribus, ſed in canonicatu nõ ſic ſtatutũ eſt, hoc
ipſo iuſte ↄſtitutum eſt, quia cũ ꝑbẽda maxime ↄſiſtat in rebus
corporalibus, non poterat ius ꝑbendale fieri, niſi poſſeſsiones
alicuius

ali cuius eccleſiæ diuiderētur, & hoc eſſet malū, ꝙ vna præben-
da eſſet pinguis, & alia pauper. ſ. de ꝯſti. cū M. nō tamē dicimus
malū, ſi de omnib. præbēdis, vel de vna pinguiori alijs vellēt v-
nā nouā facere, qđ poſſent. j e. vacāte. ius aūt canonicatus, qđ ī-
corporale, vel indiuiſibile eſt, multi poſſunt ſine aliorū dāno
habere & ideo aliud fuit ſtatutū in iure canonicatus, & aliud ī
prębēdali. Melius dr̄, ꝙ hoc nō facit vim, quin plures poſsint e-
ligere vno ſolo iure vacāte, ſi hoc intēderēt, & exprimerēt. ſed
hic nō exprimebāt, nec hoc præſumētur intendere, niſi expri-
3 māt. nec eſt ꝯ. ſ. de cōſti. cū M. qa ibi expreſſerunt. † [Deſinit] &
ideo licet in aliqua eccleſia, vbi eſt certus numerus canonico-
rū, ſint plures canonici, & vnus moriat̄, nō valerēt lr̄æ, ſi impe-
trent̄ ſup canonicatu illius alicui cōferendo, quaſi vacet, qa nō
vacat, imo deſijt, vt hic dicit. ſecus autē ſi ibi eſſet certus cano-
nicorū numerus, qa tunc nō deſinit, ſed vacat. [Illud] i. ad præ-
bendā vacantē. ſed ad ius canonicatus vna ſola præbenda vacā
te poſſunt plures eligi. ſ. de cōſti. cū M. j. eo. c. proxi. ſecus alias,
vt ibi notat̄. melius dr̄, ꝙ n̄ poſſunt ad vnū ius canonicatus duo
eligi, ſ. ꝙ duo canonici ſint electi, & habeāt tm̄ vnam vocem in
electionib. & in alijs, & ꝙ in omnibus fungant̄ ambo tm̄ vice v-
nius. Sed bene poſſent fieri duo canonici, q haberēt voces, licet
vna tm̄, vel nulla præbēda vacaret. Itē no. ꝙ licet poſsint plures
canonicos facere vna tm̄ præbēda vacāte, nō tn̄ poſſunt cano-
nicatus ius dare ad vacaturā. j. de cōceſsio. ꝑbendæ, nulla. nā ca
nonicatus miniſteriū eſt. [Spectat] cū cōſenſu tn̄ eorū, quorū in
tereſt. [Augmētare] ordinādo, ꝙ vbi ſunt 10. ꝑbendæ, ſint. 15.
4 [Statuiū.] † No. ꝙ ſi in aliqua eccleſia eſt certus numerus cano
nicorū iuro firmatus, & aliquis eligatur ſup numerū, non tenet
electio. & idē ſi numerus ſit cōfirmatus auctoritate Papæ cum
clauſula, & ſi quid factū ſit ꝯ, nō valet: alias. n. ſecus, vt hic, & ſ.
c. pro illorū. ſ. de cōſti. cū acceſsiſſent, & ca. cū M. ſecus alias, ſi
quis iuraſſet nō vēdere librū, & poſtea vēderet, teneret vēditio.
ſed ꝯ vr̄ ſ de iureiur. c. intellecto. Sed hic loquit̄ de alienatione
licita: alienatio. n. libri nō eſt a prīcipio interdicta. ibi loquitur
de alienatione illicita ēt ſine iuramēto: dicūt. n. ipālē in ſpūali-
bus, vt nō valeat, quod in eis fit ꝯ iur̄m. alij dicūt, ꝙ ēt receptio
in canonicū ꝯ iuramētū tenet, & hæc eſt allegatio. Si aūt ad pręe
bendā electus eſſet vacaturā, vel ēt plures ad vnā diuidendā eſ-
5 ſent electi, caſſanda electio eſſet, vt ſ. c. tuæ. † [Si quicquā] hoc
certū eſt, ꝙ ꝯ iur̄m venire nō poſſunt, ſi ē bonū eccleſię, immo
& ſi eſſet temerariū, non liceret venire ꝯ ſine ſuperioris aucto-
ritate, vt no. ſ. de elect. venerabilē. nulla alia rō vr̄, quare cano-
nici nō poſſunt venire ꝯ priuilegiū ſibi cōceſſum, qn̄ eſt ibi pręe
ſens clauſula, ſicut qn̄ nō eſt ibi clauſula, ſ. de cōſtit. cū ac. C. de
le. & cōſti. quod fauore, in fin. niſi qa hoc ſtatuere voluit de no-
uo in fauorē eccleſiarū ad cōfutandū inconſtantiā eligentiū, &
pōt dici, qa quod hic dicit̄, locū hēt in omnib. priuilegijs, & cō-
firmationib. cōceſsis eccleſijs, vbi præſens clauſula ꝯtinet̄. hęc
clauſula hic facit ꝙ canonici ſuo facto ꝯrio nō poſſunt rūpere
priuilegiū, vt hic apparet. & dicūt quidā, ꝙ hoc decretū pōt ap-
ponere nō ſolū Papa, ſed ēt quilibet alius iudex ēt delegatus de
his, q̄ ad ſuā iuriſdōnem ꝑtinent, 7. q. 1. qa frater. C. de iu. ꝓpe-
randū. §. ſi autē. imo ēt priuatus quilibet pōt īterponere hoc de
cretū. ff. de leg. 3. l. quæſitū. Sed ſciendū eſt, ꝙ hoc decretū maio
res vires hēt, qn̄ cū cauſę cognitione fit, vt no. j. qui mat. accuſ.
poſ. cū in tua. [vnde] ſnīa Papæ. [Silentiū] hic apparet, ꝙ non
fuit actū vti poſ. in quo cōdemnatus nō fuiſſet niſi ad ceſſandū
ab iniquitate, & ad intereſſe. ff. vti poſ. ſi duo. §. fi. ſed fuit actum
cōfeſſoria, vel officio iudicis implorando ſ'm tenorē legis, C.
de inge. manu. diffamari. & ſ'm hunc modū agendi bene habet
locū hæc ſnīa. ſed expone ad teſtōnem eorū, q̄ rōne directæ in-
ſtitutionis tenebar, i. ad dimiſsionē poſſeſsionis præbendæ, &
aliorū iuriū ad præbendā pertinentiū. & hoc bene poterit pete
re eps̄, ad cuius collationem pertinebat collatio præbendarū, ꝙ
imponeretur ei ſilentium, vt ſtatim ſequitur. alias autē ad reſti
tutionē ſibi faciendā ꝓprio ſumpto vocabulo agere non poſſet
eps̄, & ea ſibi reſtituēda nō eſſet ꝑbēda. ſed ſi noīe ꝑbēdę egiſſet,
qđ pōt bn̄, j. de ſucc. ab inteſta. c. fi. ēt tūc ꝓprie ſumit̄ verbum.

SVMMARIVM.

Præbenda vna an & quando diuidi poſſit, & duob. dari.

CAP. XXVI.

VAcante. [Duas] præbēdas. [Integrare] qa ſim-
pliciter eligunt eos in canonicos non
expreſſe ad vnā præbendā, vel ad aliā. ſi. n. elegiſſet eos
expreſſe ad vnā præbendā diuidendā, nō valeret electio. ſi. ſ. c. p
xi. vel dic, licet nō valuit talis electio de rigore iuris, vt ſ. eo. ca.
tuæ. de æquitate tamē dēt eis prouidere. ſ. e. inter cætera. vel po
tes dicere, ꝙ bene fuit intētio eligētis, ꝙ duæ præbendæ ex vna
fierēt, & hoc nō ſufficit, niſi præhabita prouentuū ratione, ita
ꝙ cōgruè inde fieri poſsint, & in hoc caſu. ſ. qn̄ vna præbenda in
ſufficiēs eſt diuiſa, & duob. data, pōt dici, ꝙ ſic diuiſam præben
dā vterq; poſsidebit, ſed q̄ cito poterit, ſiue per vacationem, ſi-
ue alio mō tenebitur integrare præbendam. Vel dic melius, ꝙ
bene potuit eps̄ diuidere vnā prębendā, infra de exceſ. prælat. ſi-
cut vnire, & ſic hic bene tenuit diuiſio: & ideo ambo remanent
legitime canonici. ſed qa reſerebatur Papę, quod licet epiſco-
pus cū capitulo potuerit diuidere, non tamē bene fecerat quia
nimis paruę erant & alias inęquales, quod eſſe non debet. ſ. de
conſti. cū omnes, & ideo Papa mandauit de hoc inquiri. nam
mādauit prębēdas integrari, ſi ſic eſſet verum, & alijs ęqparari.

SVMMARIVM.

1 *Tenetur ſucceſſor de honeſtate prædeceſſoris factum exequi.*
2 *Canonicatus & præben. iura connexa ſunt.*
3 *Poteſt collator aſſiſtere ei, cui contulit.*
4 *Electio perfecta non dicitur, quouſque ſit confirmata.*
5 *Crimine ſtellionatus tenetur collator beneficij, qui ſine cauſa voluit imple-re mandatum Papæ in præiudicium impetrantis literas.*

CAP. XXVII.

DIlectus filius G. [Miſiſſemus.] Not. ꝙ ſi
hi canonici non obedie-
rūt ſimplici mādato, poſtea tenētur ei prouidere de
cōmunibus reditibus, & hoc eſt in pęnā illorū cano
nicorū, q cū nullā excuſationē haberent, mādato Papę contem
pſerūt obedire. ſ. de reſcri. ſi qn̄. & c. cū adeo. & hęc eſt cōuenie
tior pęna, quę eis imponi poſſet, cū in hoc deliquerunt. ſ. de tē
po. ord. literas. ſed aliā imponere poſſet, quia in re, ſiue in pręe
bēda nullū ius hēt, quod ex eo apparet, qa collatio de ipſo facta
tenet, vt hic in fi. & no. ſ. de reſcri. capitulū. & ad hoc facit ſ. de
reſcri. cōſtitutus. ar. ꝯ. ſ. de reſcrip. lr̄as. vbi dr̄, ꝙ ſucceſſor dan-
do executorias lr̄as illi clerico, ꝓ quo prędeceſſor dixerat moni
1 torias, nō factū ſuū, ſed prędeceſſoris exequi vr̄. † Sol. verè factū
prędeceſſoris exequit̄, qa prędeceſſor monitorias concedendo
incępit, & de honeſtate ſucceſſor factū prędeceſſoris exequi te-
netur, niſi aliqua iuſta cā ꝯfaciat. 63. diſt. Adrianus. ſed tamē ex
hoc nō ſequitur, ꝙ habeat ius in re. [ſufficiens] nec aliud legi
timū ſibi obſtat. [Recipiatis] iſte. n. nōdū receptus erat in ca-
nonicū, & ideo nō datur ſibi prębēda vacās: ſed tenet collatio
alij facta de illa, vt hic. & ſecus eſſet, ſi receptus eſſet in canoni-
cū auctoritate literarū Papę, quia tūc credimus, ꝙ haberet a-
ctionem ad prębendā poſtea vacantē petendam, ſi alius eū non
pręcederet, arg. ſupra eo. relatū, dilectus, infra de conſt. cū ſup.
ſupra de cōſti. cū M. nam licet non habeat ius in prębenda, niſi
ſibi aſsignetur, vt in pręal. decre. dilectus: tamē ille, ad quem pti
net collatio prębendarū, nō hēt tunc poteſtatē cōferendi eam
niſi canonico, qa iam receptus eſt canonice, ſeruata diſtin. quā
no. ſupra de ma. & obe. ſtatuimus. aget ergo cū eo, ad quem pti
net, vt ſibi eā aſsignet, ſi nondū cōtulit eam alteri. alioquī aget
cū ſuperiore, vt eam ſibi aſsignet, & poſtea aget ꝯ detentorem
prębēdæ. Alij tamē dicūt, ꝙ ſine alia aſsignatione aget ꝯ deten
2 torē prębendę, ar. ſupra eo. inter cętera. † Poteſt. n. dici, ꝙ qui-
libet receptus in canonicū ius hēt in prębē. quę ſibi ſuo ordine
cōferenda eſt, cū connexa ſint iura canonicatus, & pręben. licet
aliqn̄ differantur collationes prębendarū, ſ. eod. cū dilectus. &
ſic apparet, quod male faciūt iudices, q deputati ſunt executo-
res pluribus receptis in canonicos, qa quilibet executor excom
municat illū, ad quē pertinet collatio primę prębendę q̄ vaca-
bit, niſi eam cōferat illi, cuius executor eſt. nā ſolius primi exe-
cutio iuſta eſt, quia ex quo ad primū mandatū eām aſsignauit,
ſine dolo deſijt eam poſſe alijs aſsignare. vnde ſi de cętero alij
executores ei pręcipiāt, ꝙ alijs cōferat, & ſi pp hoc eū excōmu
nicent, maleſaciūt, niſi forte cū ꝯria mandata reciperet, & alii io
ſe & manifeſtè iniuſtū mandatū impleret, & iuſtū poſtponeret,
ſ. de reſcrip. cū cōtingat. Itē vr̄, ꝙ huic recepto in canonicū cō
tra eū, q eū cōtulit alteri, nō hēt actionē, niſi forte de dolo, vl̄ in
3 factū ad expēſas, ff. de dol. l. j. † Sed tamē bene dicimus, ꝙ colla-
tor pōt aſsiſtere ei, cui cōtulit, in cauſa, ſicut vēditor emptori,
a quo res vēdita vindicatur, qa pōt ſua intereſſe, ſi euinceret̄ ab
eo prębēda, quia tenet̄ ſibi in cōſimili prouideri, ſ. eo. inter cę-
tera: ſecus autē in electoribus, qa illi bene poſſunt ſuā electio-
nē defendere, & proſeq, ſ. de elect. ſuper eo, & c. dudū Romana,
4 vbi no. † Et eſt ratio diuerſitatis, qa non dr̄ electio perfecta, quo
uſq; ſit cōfirmata. & ideo electores electionē defendūt, & pro-
ſequūtur, quouſq; fuerit cōfirmata. ſed poſt ꝯfirmationē, ſi age
retur cū electo, non vocarent̄ canonici, nec etiā ad defenſionē
admitterent̄, quia functi ſunt officio ſuo. & idē dicimus in eo,
q cōtulit beneficiū, & in cōfirmatore, ſ. ꝙ nō cōpetit cōtra eos
actio. [aſsignari prouētus] vel dic, ꝙ nec per monitorias, nec
pręceptorias literas obtineret iſte clericus, quod hic dr̄, niſi in
literis eis directis cōtentū fuiſſet, alioquin damus tali in māda
tis, vt vos ad id cōpellat. Sed ar. ꝯ, ſ. de reſcrip. capitulū. dicunt
quidā, ꝙ cōdictione ex hac decr. pōt quilibet, pro quo ſcribunt̄
monitorię, agere, & conſequēter quod in hac decr. continetur.
ſed certe hoc nō placet nobis, quia ita fruſtra eccleſia daret exe
cutores, & licet qnq; Papa det monitorias, nō tn̄ dat executo-
rias.

5 rias. † Alij autẽ dicũt, ꝙ collator beneficij, q ſine cauſa noluit
implere mandatũ Papæ in præiudiciũ impetrãtis lr̃as, peccauit
in eũ, & ideo tenet̃ crimine ſtellionatus, & hanc accuſationem
criminalẽ, vel denunciationẽ eiuſdem proſequitur impetrans.
ſed caueat ſibi impetrãs, ꝙ non obtinebit impetrãs literas nec
in accuſatione, nec in denunciatione, niſi probauerit eũ mali-
tioſè nõ obediſſe, quod eſt difficile, cũ multas poſſit habere ex
cuſationes. Hic autẽ manifeſte apparuit Papæ de malitijs capi-
tuli, ſi ſine cauſa aliũ receperunt poſtpoſito mãdato Papæ. & di
cunt quidã, quod hic dicit̃ tm̃ locũ habere, qñ præceptoriæ lite
ræ impetrantur, arg. ſupra de reſcrip. capitulũ. nã nemo aſtrin-
gitur ea cõſilio. 14. q. 1. quod dẽt, ff. man. l. j. & eodẽ mõ non de-
bet aſtringi monitione. ſed & alij ꝯdicunt, ſ. ꝙ etiã monitioni
Papæ obediendũ eſt, quæ eſt pura, & maximè quia non eſt ſine
mãdato. lex autẽ, & c. loquunt̃ in cõſilio, qđ dat̃ tm̃ in fauorem
eius, cui cõſulitur. alij tñ dicunt nihil hic fieri de neceſſitate iu-
ris, ſed de gratia. [præbẽdali] die, vt no. ſ. eod. inter cætera.

S V M M A R I V M.

1 *Sola receptio in aliam eccleſiam ſine conſenſu ſufficit ad hoc, vt quis prima ſit priuatus.*
2 *Nunquid, ſi ex diſpenſatione longo tempore differtur ordinatio epiſcopi, interim vacent beneficia.*
3 *Poteſt is, ad quem pertinet collatio, ſine alia priuatione, & alio poſſidente conferre beneficium ſic ab alio poſſeſſum.*
4 *Poſſeſſor quilibet in poſſeſſione ſua tueri debet.*
5 *An plures dignitates in vna eccleſia poſſit quis habere.*
6 *Perſonatus, & dignitas an idem ſint, & quid ſit dignitas, in nume. 7.*

CAP. XXVIII.

DE multa. [In Lateran.] ſ. eo. qm̃ nõnulli. [cu-
ram aĩatum] hic largè ſumitur cura
animarũ, ſiue in foro pœnitentiali habeat curã, ſiue
alias, ſ. de elec. dudũ Romana. & nõ eſt vis ſiue rõne
eccleſiæ habeat curã aĩarũ, ſiue in villa, ſed illius villæ eccleſia ẽ
alterius, ſicut apparet in decre. præal dudũ Roma. vbi nõ dr̃, ꝙ
archidiaconus in archidiac. habuerit aliquã eccleſiã, ſed ius ar-
chidiaconale tm̃, & ſic eſt in diœce. Pictauien. vbi ſunt archipre
sbyteri, q nunquã habẽt aliquã eccleſiã ſpãlem, cui præſint: ſed
habẽt iuriſdõnẽ ſpiritualẽ ſuper multa loca. Itẽ nõ eſt vis, ſiue
ſit eccleſia baptiſmalis, ſiue capella tm̃, dũmõ curã habeat ali-
quorũ parochianorũ. Itẽ nõ eſt vis, ſiue habeat parochianos de
facto, ſiue nõ, dũmõ parochiã hẽat, ĩ qua parochiale ius habeat.
1 † [Recepit] no. ſolã receptionẽ in aliã ecc̃liã ſine conſenſu ſuffi
cere ad hoc, ꝙ prima ſit priuatus. ſed vr̃, ꝙ neceſſariũ eſt etiã, ꝙ
poſſeſſionẽ hẽat ſecũdæ, vl̃ per eũ ſtet, quominus hẽat, ar. 21. q.
2. ſi quis iã, & no. ſ. de elect. cũ in cunctis, & 42. diſt. ſi q epiſco-
pi, & c. ſeq. ſed hoc nõ credunt alij, cũ per cõſenſum ꝯctũ ſit ma-
trimoniũ, ar. ſupra de transla. epiſco. inter corporalia, vel aliud
ius ex acquiſitũ adminiſtrandi, ſupra de electi. cum in cunctis. &
hoc intelligũt quidã verũ, niſi adhuc ꝯ eũ excipi poſſit, puta qa
electus ſit in archidiaconũ, vel archipresbyterũ, & nõdũ habeat
eundẽ ordinẽ, quẽ dignitas requirit. tunc ẽt ſi transferatur cor-
pore, cũ ꝯ eũ excipi poſſit, quouſq; tranſeat tẽpus, intra qđ de-
beat ordinari, nõ credunt poſſe cõferri prima beneficia, argu.
eius, quod dr̃ in ep̃o, ſ. de elect. cũ in cunctis. Melius credimus,
ꝙ ſtatim vacat poſtq̃ hẽt beneficiũ habẽs curã aĩarũ priori ſimi-
le, nullo tẽpore prætextu ordinationis expectato, nec eſt ſimile
de ep̃o, quia electus & cõfirmatus in ep̃m non eſt ep̃s, niſi ſit cõ
ſecratus in ep̃m. ſed archidiaconus, quã cito eſt cõfirmatus, eſt
verus archi. & oĩa, quæ pertinẽt ad dignitatẽ, facere põt. nec po
teſt de cætero excipi ꝯ eũ, ꝙ non fiat archidiaconus, licet poſſit
excipi, ꝙ nõ ordinet̃, quia eſt criminoſus, ſicut ꝯ quemlibet ẽt
2 nõ archid. excipiet̃, ar. ſ. de ap. cõſtitutus. † Sed quid ſi ea diſpen
ſatione longo tẽpore differtur ordinatio ep̃i, nunquid interim
vacabũt beneficia? Reſpõ. imò vacabũt, & etiã tanquã vacan-
tia alijs cõferent̃, quia diſpẽſatio eſt reſtringẽda, vt nõ extenda
tur ad retentionẽ beneficiorũ, argu. ſ. de conſang. & affin. quia
dilectio. Si autẽ per infirmitatẽ, vel alio legitimo mõ impediat̃
eius ordinatio, nõ credimus ei currere tẽpus, ar. j. de conceſ. p̃-
ben. vel. eccl. nõ vac. quia diuerſitatẽ. Itẽ quãdiu litigatur, non
cõferentur eius beneficia, ſi nõ eſt adeptus poſſeſſionẽ ſecũdæ.
ſed ſi hẽt poſſeſſionẽ, licet de ea litiget̃, vr̃, ꝙ ſtatim poſſunt eius
beneficia cõferri. 21. q. 1. ſi quis iam, ſ. de elect. cum in cunctis.
Nec valet, ſi dicis, ꝙ ea quo poſtea per ſn̄iam apparet ſecundam
ꝓuiſionẽ nõ tenere, nõ dẽt tollere primam, qa in culpa fuit ac-
ceptãdo rem litigioſam, vel qa de hoc non bene diſquiſiuit, de
hoc no. ſ. de reſcri. in noſtra. Quidã etiã dicũt, vel credunt, ꝙ ſit
neceſſe, vt habeat adminiſtrationẽ maioris partis rerũ ſecũdæ
eccleſiæ, arg. ſ. de reſti. ſpol. c. fin. Sed illud no. ꝙ bene facit pri-
mus prælatus, ſi dũ litigatur, cõmendat ei primã eccleſiam, & ẽ
iuſta cauſa cõmendationis, j. de act. ſi conſti. [cõtenditur.] ꝯten
dendo de iure ſuo, ſi nõ hẽt diſpenſationẽ. & intelligimus, ſi ꝑ-
ſtiterit vſq; ad lit. cõteſt. arg. ff. rem ra. hab. amplius, ff. de in iua

voc. quãuis. hoc ſatis innuitur ex verbo hic poſito, ſpolietur, ſ.
p ſn̄iam. & ſic vr̃, ꝙ neceſſe eſt ad hoc, ꝙ locũ habeat hæc decr.
ꝙ cõtẽderint in iudicio, & ꝙ ipſo iure ſit priuatus. vel dic, ꝙ ex
ſola retẽtione ſit priuãdus, etiã ſi quãdo incipit cõueniri, velit
dimittere, cũ ſatis manifeſta cã priuationis appareat, ſ. quia ca-
noni nõ obediuit. item quia furtũ cõmittit in rebus prioris ec-
cleſiæ, qua priuatus eſt, ſ. eo. cũ iam dudum, ſ. de elec. dudũ Ro
mana. Sed quid ſi ſecundã inuaſit propria auctoritate? arg. ꝙ ip
ſo iure vr̃ primã renũciaſſe. 21. q. 2. ſi quis iam. Alij tamẽ cõtra
dicũt, qñ ꝓpria auctoritate inuaſit. ſed ſi nõ propria auctorita-
te inuaſiſſet, ſed auctoritate ſuperioris ꝯfirmatus eſſet, tũc qua-
tenus alias nulla eſſet electio, vel eſſet talis, quæ ordinari nõ poſ
ſet ad ſecundã eccleſiã, tamẽ ipſo iure renũciaſſe vr̃ priori, quia
ad hoc, ꝙ renunciaſſe videat̃, ſufficit, ꝙ auctoritatẽ vel tuitionẽ
prætoris habeat, ar. ff. quod cũ ſal. tu. l. j. §. fi. ar. ſ. de transla. epi.
c. quãto. Quid ergo dices etiã in caſibus, q hodie accidũt in re-
gno, vt licet interdictũ ſit regnũ, & omnibus capitulis ſit gene-
raliter interdictũ eligere, multi eliguntur, & aliqui cõfirmant̃
p Metropolitanũ, & adminiſtrant, nũquid lapſo tẽpore de cõſe
crandis ep̃is vacent taliter cõfirmatorũ beneficia? arg. ꝙ ſic, ff.
de dona. inter vi. & vxo. l. 3. §. videamus, in Auth. de reſtit. & ea,
q̃ pa. §. fi. & facit j. de exceſ. prælat. tanta, & de transla. quanto.
3 † [Conferat] not. ꝙ is, ad quem pertinet collatio, ſine alia priua
tione & alio poſſidẽte cõferre põt beneficiũ ſic ab alio poſſeſ-
ſum. & eſt hinc ſpãle beneficiũ cõceſſum a iure in hoc caſu. nam
generaliter ꝯtriũ obtinet, arg pro eis, j. de cõceſ. præbẽ. vel eccl.
nõ vac. eũ noſtris. ſed etiã in hoc caſu poſſeſſionẽ beneficij nõ
dabit, quãdiu primus de facto poſſidet, cũ nec rem ſuã liceat ꝓ
pria auctoritate occupare, infra de cõceſſ. præben. qa di. C. vn-
de vi. ſi quis in tantã, niſi eſſent idẽ cõferens, & iudex: ſed aget
ille, cui mandatũ eſt, cũ ſuperiore, vt ſibi habenti ius det poſſeſ-
ſionẽ vocato illo, q detinebat, & procedet̃ in hoc facto ſine ſo-
lẽnitate iuris, cu tranſlatio eius ad aliã eccleſiã nõ poſſet eſſe ni-
ſi notoria, ſupra de tranſlatio. ep̃i, quã cito. vel dic, ꝙ nec cita-
tio neceſſaria eſt. Nos quantũ ad hoc, ꝙ ſpãle ſit in hoc caſu, ꝙ
quis poſſit dare eccleſiã, vel aliã rem, quã alius tenet, & in qua
ius hẽt, nõ credimus eos verũ dicere, quia nõ eſt ſpeciale, imò
generaliter verũ eſt. & ſic credimus, ꝙ eccleſiam, & alias oẽs res
noſtras, vel ad noſtrã collationẽ, vel ad ius pertinẽtes poſſimus
vẽdere & donare, & quocũq; alio titulo ius, quod in eis habe-
mus, in alios trãsferre, C. de hære. vel act. vendita, per totũ, ff. de
cõtrahen. emp. qui tabernã, & ſi. no. j. de cõceſ. præben. cum no
ſtris. Sed his contrarium eſt ꝯ. ſ. de cauſa poſſ. cũ eccleſia, vbi dr̃, ꝙ
nõ valet electio facta a canonicis, ad quos pertinebat de iure,
contẽptis his, q poſſidebant. ergo eadẽ ratione nõ valet dona-
tio, vel venditio, vel collatio alicuius rei, quã alius poſſidet, q̃
4 uis collator ius cõferendi habeat in ea. † Sol. illa decr. concor-
dat noſtræ opinioni. nã veritas eſt hæc, ꝙ quilibet poſſeſſor tuẽ
dus eſt in poſſeſſione ſua, & ratione poſſeſſionis colligit fru-
ctus, infra de inſti. cũ veniſſent, j. de iure pat. ex literis, cõſuluit.
& ex hoc eſt, ꝙ ille, q eſt in poſſeſſione eligẽdi, tuẽ ius eſt in poſ
ſeſſione hac & in colligẽdo fructũ, ac eius fructus eſt eligere fa-
cto. vnde ille, q eſt in poſſeſſione iuris eligendi, quãdiu eſt in
poſſeſſione, de iure eſt ꝙ eligat, & ſi alius elegerit, ad quem nõ
pertinet accipere fructũ, qualis eſt proprietarius, & ille, ad quẽ
pertinet poteſtas eligẽdi, nõ valebit electio eius. & ſic loquitur
decr. præal. cũ eccleſia. ſed dare alij ius eligẽdi nõ ẽ fructus poſ-
ſeſſionis, & ideo nõ pertinet ad poſſeſſionem iuris eligendi a-
liud alij donare, nec impedire illũ, ad quẽ pertinet, quominus
alij cõferat. Et eodẽ mõ dicimus in poſſeſſore eccleſię, ſ. ꝙ tuẽ
dus eſt in poſſeſſione eius, & colligendis redditib. eius: ſed nõ
põt impedire, quin ille, ad quem pertinet ius ꝯferendi eã, alij ꝯ
ferat ipſam. [Sex mẽſes] computãdos a die, quo ſciuerit eũ rece
piſſe ſecundã, j. de ꝯcel. pręben. quia di. Itẽ computãdi ſunt iſti
ſex mẽſes a die, quo ſciuerunt eccleſiã vacare per receptionem
ſecundę. & hoc ideo dico, quia licet receperit ſecundã, nõ põt
habere poſſeſſionẽ eius, vel de iure, qa dicit aduerſarius, ꝙ de
iure eã habere non dẽt, ſiue de facto, qa non permittit̃ intrare
poſſeſſionẽ, non currit collatori tẽpus. 21. q. 2. ſi quis iam. 92.
diſt. ſi qui epi, & verba cũ effectu accipienda ſunt, ff. quod quiſ-
que iur. in al. ſta. l. j. ſed ſi poſſeſſionem haberet, licet litẽ habe-
ret de ea, tunc forte deberet eam cõferre, & curret ei tempus a
die, quo recepit ſecũdam, & etiã ſi feratur ſententia ꝯ eũ, q im-
pugnat recipientẽ ſecũdam eccleſiam, ſed nõ poſſidentem, ap
pellet, tempus incipit currere collatori ab eodem die, quo fini-
ta eſt cauſa appellatio. imo plus eſt, ꝙ ſi nõ proſequatur appel-
tionẽ, tamẽ nõ ꝯputatur tẽpus niſi a die, quo rata manet ſn̄ia,
nec eſt ꝯ, ff. ex qui. cau. inſa. irrogatur, ſurri. hoc enim ideo eſt,
quia ante nõ potuit ſcire vacationem eccleſiæ, cũ adhuc poſ-
ſet proſequi app̃onem, licet non fuerit proſecutus. [cogatur]
ille, qui negligẽs eſt in collatione prioris beneficij [hoc idem]
hic vult dicere, ꝙ ſicut ſtatutũ eſt in beneficijs habẽtibus curam

anima-

animarũ, ꝙ ipſo iure vacãt recepto ſecũdo ſimili, & alijs licitè
5 cõferri poſſunt. † Idẽ ſtatuimus in pſonatibus diuerſarũ eccleſiarũ habẽtibus curam animarũ. ſi autẽ nõ habent curã animarũ, licet ſine diſpenſatione teneri nõ poſſint: credimus tñ poſſe per ẽpos diſpẽſari, ar. ꝯ. ſ. de cle. dudũ Romana. Sed reſpõdemus, ꝙ ibi nõ dicit nõ poſſe diſpenſari, ſed peccare eũ, qui ſine diſpẽſatione tenet, quod verũ eſt. ſ. c. ad hoc. vel ibi loquit̃ alle gãdo. & huic noſtro intellectui ſatis cõcordat, quod ſequitur, ꝙ addit, ꝙ in vna eccleſia nõ poſſunt habere plures dignitates: ſupple, etiã non habentes curã animarũ, & ſic aliqua erit adiectio. nam tũc, vt quidã dicunt, idem erit, quod in pluribus beneficijs habentibus curã animarũ. hoc tamẽ hic noo v̄r dicere, vnde alij dicũt, ꝙ in ea idem erit, ſicut ſi perſonatus in diuerſis ec-
6 cleſijs haberet. † [Perſonatus] ferè ſemp & pro eodẽ ſumit̃ pro perſonatus: & dignitas. ferè, ideo dixi, quia perſonæ eccleſiarũ dicuntur in Anglia, quæ præſunt eccleſijs, qui alibi dicuntur curati. ſ. de appel. perſonas, & tamẽ in dignitate dicũtur conſtituti. Similiter abbates, ẽpi & alij ſuperiores dicuntur eſſe in dignitate & non perſonæ. & intelligimus dignitates, vel perſonatus ſecũdũ inſtõnem, vel ſm cõſuetudinem eccleſiæ. nã poſſet eſſe, ꝙ aliquis in vna eccleſia exercet officiũ archi. cognoſcẽdo de cauſis clericorũ: & ſic de alijs officijs, vel dignitatibus dicimus. nõ tamẽ puto eũ cadere in hãc conſtõnem, niſi vocetur hoc nomine, vel alio, quod in dignitatẽ ſonat. ſed ſi vocetur aliquo nomine dignitatis, vel ꝙ ꝓ perſona in dignitate cõſtituta reputetur, licet nullũ miniſterium dignitatis faceret, reputo eum hac cõſtitutione teneri, ſicut eſt Parmæ, vbi quaſi nullũ officiũ archidiaconi facit archidiaconus, & tamẽ illa dignitas reputatur. Si autem miniſteria faceret alicuius dignitatis, & tamẽ non reputet̃ dignitas, non cadit in hanc cõſtitutionem, ſicut ſunt præpoſiti Turonen. & Carnoten. nunquã autẽ reputamus aliquẽ ad hãc conſtõnem teneri, niſi perpetuã habeat dignitatem. j. de ſtatu
7 mo. c. 2. §. j. † Item dignitatẽ vocamus, dũmodò pro dignitate habeatur in eccleſia, vbi eſt, & etiã ſi habeat adminiſtrationem temporaliũ perpetuã, ar. 88. diſt. volumus, & quatuor capitulis ſeq. licet inter dignitates eccleſiaſticas hæc non cõnumeretur, ſ. vbi agitur de offi. archi. & de alijs officijs. miniſtri autẽ qui ſine vlla penitus iuriſdictione officiũ aliquod habẽt, ſicut sũt ſyndici, procuratores, & ſacriſtæ, qui pulſant cãpanas, & huiuſmodi, non dicuntur eſſe in dignitate, etiam ſi ſint perpetui, ſi autẽ haberent aliquam iuriſdictionem, ſecus. ff. de procu. Ceſ. l. j.

SVMMARIVM.

2 *Ad archiepiſcopale, ſiue prouinciale concilium qui ſint vocandi, & qui ad epiſcopale, in num. 2.*
3 *Capitula cathedralium eccleſiarum qñ vocanda ſint ad conciliũ prouinciale.*
4 *Quando tractatur accuſatio epiſcopi, neceſſarij ſunt 12. epiſcopi, & vide in nume. 5. & 6.*
7 *In concilio tenentur omnes de ſingulis querelis reſpondere, ac ſi citati eſſent.*
8 *Concilium ſit tantum cauſa corrigendorum morum.*

CAP. XXIX.

1 GRaue. [Conci.] † Ad hoc conciliũ de neceſſitate vocandi ſunt epiſcopi, & non alij, argu. 18. diſt. qñ quidẽ, & c. ẽpo, & c. placuit, & c. ſi ẽps Metropolitan. & c. pp. & hoc de archiepiſcopali, ſiue pro-
2 uinciali cõcilio. † Ad ẽpale autẽ conciliũ vocandi ſunt abbates, ſacerdotes, & oẽm clerũ ciuitatis & diœce. conuocare dẽt ẽps. 18. diſt. decernimus. Sunt autẽ ẽpi ſic congregati in concilio prouinciali loco ordinarij in omnibus cauſis, quæ vertũtur inter ẽpos, & clericos. 2. q. 6. placuit. ſi ẽps actu. 11. quæſtio. 3. ſi ẽps forte, & quatuor capitulis ſeq. imò plus dicimus, ꝙ ijdẽ ẽpi ſine concilio ſunt vt iudices ordinarij in omnibus cauſis clericorũ, quæ ad conciliũ referuntur. 6. q. 3. ſcitote. 18. diſt. c. j. & 2.
3 † Capitula autẽ cathedraliũ eccleſiarũ tunc ſunt vocãda ad cõciliũ prouinciale, cũ de eorũ factis agitur. j. de his, quæ fi. a prælа. ſine cõſenſu ca. c. fi. alias nõ niſi de honeſtate, vel pp conciliũ. 64. diſt. obeũtibus. cauſæ autẽ archiẽporũ ad Papã ſunt referendæ, vt hic. Alij tamẽ dicunt, ꝙ ẽpi in concilio non ſunt iudices, ſed aſſeſſores. ſed ſiue ſint aſſeſſores, ſiue iudices, non valet, quod fit ab eis nõ vocatis. 15. q. 7. ẽps nullus. 63. diſtin. ẽpi, ſicut nec valet ſñia abſente aduocato fiſci. ff. de iure fiſc. ſi fiſcus, ar.
4 C. de ſen. & interloc. eũ ſñia. † Item conciliũ ſic congregatũ audire põt accuſationẽ criminalẽ ẽpi, ſed determinare non. 3. q. 8. c. j. & q. 6. quãuis, & c. dudũ. & quãdo tractatur accuſatio epiſcopi etiã in ipſo tractatu neceſſarij ſunt 12. ẽpi, vt in præal. c. 3. q. 8. ca. j. nec in his 12. computatur archiẽps. 15. qõ. 7. Felix. & ſi hẽret ſuſpectos aliquos ẽpos loco ſuſpectorũ, Metro. & accuſatus alios eligẽt, de cõſenſu tamẽ alterius partis, & de ea prouincia, ſi poſſit, vel de vicina, ar. 2. q. 7. placuit. 65. diſt. pla. Et credimus, ꝙ ſint alij 12. neceſſarij ẽpi in proceſſu, l. in lit. cont. & forte in auditione allegationũ. in receptione autẽ teſtiũ nõ viden-
5 tur neceſſarij. † Item v̄r, ꝙ hic numerus ſit neceſſarius non ſolũ in criminali accuſatione ẽpi, ſed etiã ſi ciuiliter agitur de crimine, qđ fatemur, ſi excipiatur de crimine, vt remoueatur ab ẽpatu. 23. diſt. illud. 34. diſt. quorundã. nam poſt amonitionẽ talem, vel repulſionẽ remanet ita infamis, ꝙ ineligibilis fit, vt ſupra de elect. ſuper. Itẽ idem dicimus de inquiſitione ſacerdotũ, diaconorũ, vel ſubdiaconorũ, & vbicũq; pro crimine agitur ſiue criminaliter, ſiue ciuiliter, dũmõ depoſitionis ab ordine, vel officio ſñia fieri debeat, ſic loquũtur c. 15. q. 7. per totũ. 3. q. 6. accuſatus. ſecus, ſi pro cõtumacia ẽps excõmunicaretur, vel ſuſpenderet̃ ab archiẽpo ſolo, quod licet. Itẽ ſecus, ſi agatur de crimine nõ ad depoſitionẽ ab officio, vel ordine, ſed amotionẽ ab eccleſia, quia tunc ſolus ẽps cũ clericis ſuis põt procedere, & ſic loquuntur capitula, 13. diſt. ſi quis abbas. 16. q. 7. inuentũ. j. de his, quæ fi. a præla. ſine cõſenſu. ca. noui. 86. diſt. ſi quis. itẽ ſecus etiã, ſi ſuũ intereſſe proſequatur agendo de crimine, puta
6 agendo furti. † Itẽ no. ꝙ conciliũ prouinciale facit archiẽps ſine primate, & primas ſine archiepiſcopo, vt bene colligitur 18. diſt. c. j. Itẽ dicunt quidã hunc numerũ eſſe neceſſariũ, etiã ſi ex delegatione procedatur, arg. 3. q. 6. hæc quippe. ſed hoc nõ credimus de neceſſitate, licet ſit honeſtũ pro excellẽtia cauſæ, qđ ita ſit: & in illo c. hæc quippe, Papa mãdauit hoc ex ſpeciali cau-
7 ſa pp ſcandalũ regis. † Item not. ꝙ in cõcilio omnes reſpondere tenent̃ de ſingulis querelis, ac ſi citati eſſent. 13. diſt. pp, qm̃ in criminali nõ deberent ad hoc reſpõdere, niſi citati ſint, & niſi expreſſa ſint crimina, ſuper quibus accuſantur. 5. q. 2. ca. vlti. Quia autẽ dictũ eſt, ꝙ de ciuilibus qõnibus tenent̃ reſpondere in cõcilio, intelligunt quidã de cõcilio prouinciali, vel ẽpali: ſed in generali cõcilio dicũt cuilibet cõpetere ius reuocãdi domũ. Sed ar. ꝯ eos, 2. q. 7. Symachus. credimus tamẽ, ꝙ ſi particulare, vel generale cõciliũ pro aliquibus ſpecialibus negotijs in vocatione nominatis vocaretur, ꝙ in alijs & in ciuilibus & ĩ cri-
8 minalibus cauſis haberẽt ius reuocãdi domũ. † [Inquiſitio] licet quidã dicant ꝯ. hæc inquiſitio põt fieri ſine præcedente fama per c. 18. diſt. ſanè. qm̃ quidem. & hoc eadẽ rõne, quia non agitur hic ad imponendã pœnã de crimine. Item agitur ſpãliter de crimine, ſed vt rõnem reddat de talento ſibi commiſſo, qũo illud adminiſtret, ad quod quilibet miniſter tenetur. item cõciliũ fit ob hoc maximẽ. ſ. ad correctionem morũ. 17. di. quoniã quidem. [conciliũ] ar. ꝯ. ſ. de elect. eũ in cunctis. §. pen. & vltimo. Sol. illud in dignitatibus, ſed hic in beneficijs. Itẽ hæc pœna nõ infligitur niſi poſt ſecundã monitionẽ, & poſt peccatum iteratũ. illa in primo peccato, & ſine monitione. Itẽ hæc pœna põt ſuſtineri, & illa, quia licet ſuperior prouiderit eccleſiæ propter delictũ eligentiũ illa vice, quãdo malũ elegerunt, nihilominus & per conciliũ hæc pœna infertur, vel impetratur, vt de cætero per aliũ conferantur beneficia. [ſuſpenſionis] ſ. archiepiſcopi, vel omnium ſupradictorum. nã licet conciliũ prouinciale habeat poteſtatẽ ſuſpendẽdi, nõ tamen habet abſoluendi.

SVMMARIVM.

1 *Non cogitur quis reſidere in eccleſia annexa præbendæ.*
2 *Non reſidens in eccleſia, in qua habet curam aĩarũ, ipſo iure eſt ea priuatus.*

CAP. XXX.

EXtirpandæ. [Quædã] puta epiſcopi, abbatis, vel alij potentes, ſed iniuſte. [ſuſficiens] 50. diſt. ca. ſtudeat. ſ. eo. c. de monachis.
1 † [Præbenda.] Hinc collige, ꝙ in eccleſia annexa præbendæ quis nõ cogitur reſidere. & licet cũ tali præbenda recipiat aliã habentẽ curam animarũ, non ipſo iure vacat prima: imò licitũ eſt aliam habere vel ex diſpenſatione cuiuslibet ſuperioris, vel etiã de iure cõmuni ſecundũ diuerſas opiniones, quas no. ſ. de cle. non reſi. c. vlti. & ſupra eo. cũ iam dudũ. nam cũ cauſa prohibitionis ſit, quia non põt apud vtranq; reſidere, & per ſe curã agere. ſ. de cle. nõ reſi. quia nõnulli, & c. relatũ, & cauſa ceſſat in annexa, quæ habet curã, quia reſidere nõ tenet̃, vt hic. Item prohibitio ceſſat in præbẽda. de iure cõmuni apparet, ꝙ cõſtitutio, de multa, locũ nõ habet. caue tamẽ tibi, qa licet talis præbẽdarius habeat in eccleſia ſibi ſubiecta vicarium, ſæpe tamẽ & ipſe præbendarius hẽt curam aliquã laxiorem, qa nõ tm̃ ſuper vicariũ, vt poſſit eũ excõmunicare, viſitare, interdicere, & alia huiuſmodi facere: & aliquãdo minus laxam, qa ſup vicariũ tm̃, vel in certis caſibus tm̃. & hæc omnia ad curã pertinent animarũ. ſ. de elect. dudũ. [alioquin] idest ſi non reſideat in eccleſia, quę alij nõ eſt annexa, vel niſi ibi perpetuũ conſtituat vicariũ. [illa ſciat ſe] parochiali eccleſia, & non priuabitur
2 eccleſia præbenda, ſed pſona tm̃ tpe ſuæ vitæ. ar. ſ. c. niſi. † [Priuatu] no. ꝙ qui nõ reſidet in eccleſia, in qua habet curã animarũ, priuatus eſt ea ipſo iure, & põt alij conferri. de hoc no. ſ. tit. proxi. ex tuę. tutius eſt enim eũ per ſententiã priuare, ar. j. de cõceſ. præben. vel eccle. non vacan. cũ noſtris. licet tutius ſit non reſidentem, vel vicariũ non conſtituentẽ per ſententiã priuare: tamẽ cũ hæc conſtitutio hanc pœnã conſtituerit ei, ſatis v̄r, ꝙ ſine alia ſententia priuatiua ſit priuatus auctoritate inſtitutionis, ꝙ ille ad quem pertinet collatio, poſſit eã alij conferre,

dummo-

dũmodo ea interueniant, quæ interuenire debẽt, quia oportet,
a ꝙ moneatur [a] tẽpore cõgruo & loco, quod reſideat, & aſsigneť
tẽpus ei certũ. ff. de ver. oblig. ſi ex leg. cã, & l. ſeq. ſ. de cle. nõ re
ſi. ex parte, & tribus c. ſeq. imò & poſt hoc prudẽter faciet, ſi ali-
quantulũ expectet, qa forte iuſta cã impeditur, quæ ſi eſſet reuo
caretur ſua collatio. 4. q. 5. c. j. ff. de vſur. mora. j. reſpon. & l. ſclẽ-
dũ. ff. de dam. inſe. l. ſi finita. §. ſi forte. ſ. de re iudi. cũ Bertoldus.
Itẽ vľ, ꝙ ſi patereť lit. conteſt. ſup hoc, ſ. an teneatur reſidere, ꝙ
ex tunc ſit priuatus, & poſsit alij cõferri, arg. ff. de verb. obli. ne-
mo. & hæc vera ſunt, niſi certa dies ei aſsignata ſit a prælato nõ
a capitulo, quod nõ hẽt poteſtatẽ eũ iudicandi, vel eius renun-
ciationẽ recipiendi, intra quẽ reſidere, vel aliud facere deberet,
quia tunc nõ eſt neceſſaria alia monitio poſt diẽ. C. de cõtrahẽ.
& cõmit. ſtipu. l. magnã. j. de conceſſ. præbẽ. vel eccl. nõ va. c. 2.
b ſupra de elec. cũ in cũctis. 7. q. j. præſentiũ. Itẽ hæc habẽt locũ, [b]
vbi eſt pœna adiecta alicui negatiue, vel alijs verbis æquipollen
tibus negatiuæ, ſicut erat hic, ſ. ſi non reſederit in eccleſia, vel ſi
nõ cõſtituat vicariũ, & ſic de alijs. ſed ſi pœna eſſet adiecta ali-
cui affirmatiuè, videlicet ſi percuſsiſset clericũ, ſit excõmuni-
catus, vel ſi receperit ſecundã eccleſiã, careat prima. 17. qõ. 4. ſi
quis ſuadẽte. ſ. eodẽ, de multa, & hoc põt videri vbicunq; irro-
gatur infamia ipſo facto. ff. de ritu nup. palã. §. quẽadmodũ. C.
de ſecund. nup. l. j. & 2. tunc ſine vlla monitione ſtatim ipſo fa-
cto incurrit in pœnã, vt in prædictis decr. & eſt rõ, quia nõ facta
latẽt, ſed facta ſe manifeſtant. Si autẽ ſuper priuatione nulla la-
ta ſnĩa eſt a iure, tunc nõ poterit ꝓcedi ad electionẽ, niſi prius
obtineant licentiã a ſuperiore, ſiue Papa, ſiue alio. j. de cle. non
reſi. ex parte, & c. qualiter, vľ niſi feratur ꝯ eos ſnĩa priuationis,
ſupra de cle. non reſid. ex tuæ. põt tamẽ & minor pœna eis infli-
gi, ſ. de cle. non reſi. c. cũ ad hoc, & c. tuæ. & in his omnibus cõ-
trahitur contumacia, quia notorium eſt crimen, ſ. contumacia.
ſed tamen, ſi poſtea inueniantur excuſabiles, reſtituantur. ſ. de
in inte. reſt. ex literis. 4. q. 3. c. j. 7. q. i. præſentium. C. de ac. ea.

ADDITIONES.

a ¶Quod moneatur. Adde, ꝙ Card. in conſi. 51. col. 2. in princ. dicit hoc dictum
Inno. notabile & ſingulare, incip. conſ. in cauſa domini Caroli.
b ¶Itẽ hæc habent locum. Ad dicta per Inn. hic adde Fel. in c. j col. 3. de conſtitu.
ſupra vbi dicit dictum hoc aureum. & vide eundem latè in ca. 1. infra de ma-
gi. col. 2. ver. extra gloſ.

SVMMARIVM.

1 *Nominatim interdicti qui dicantur.*
2 *Non poſſunt abbates, & minores iudices criminales cãs clericorũ diffinire.*
3 *Abbas quo caſu poſſit presbyterum inſtituere in eccleſia donata.*
4 *Poteſt epiſcopus viſitare, ſi abbas eſt negligens.*
5 *Non licet ædificatori iura epiſcopalia minuere.*
6 *Tenetur prælatus notos admittere, ſi ſibi præſententur, ſecus autem ſi ignotos.*

CAP. XXXI.

IN Lateranen. [Decimas] infra de his quæ ſi. a præl. ſine ꝯſenſu cap. cũ
1 apoſtolica. † [Nominatim interdictos] nominatim
interdicti dicuntur quilibet, de quib. certũ eſt, ꝙ ſint
interdicti. vnde dicunť hic nominatim interdicti, & ſi caſtrũ, vľ
ciuitas ſit interdicta: nõ nominatim excõmunicati, vel interdi-
cti dicuntur, qñ ſic ferť ſnĩa, excõmunico, vel interdico talẽ cũ
ſuis fautoribus, vel participibus. participes. n. nõ ſunt nomina-
tim excõmunicati, vel interdicti, & ideo nõ tenetur quis vita-
re eos. 6. q. 2. c. 2. & 3. niſi forte eſſet notoria horũ participatio,
ita ꝙ nõ eſſet inficiationi locus. ſ. de coha. cler. & mul. tua. arg.
ꝯ. 11. q. 2. excellentiſsimus, vbi innuitur, ꝙ tales vitari debẽt. ſed
nõ dicit hoc, ſed dicit participes puniendos, q contra præceptũ
talibus cõmunicauerũt, ſ. excõicatis. [Pleno] ſ. quæ nõ ſunt exẽ
ptę a iuribus diœceſanorũ. 16. q. 2. viſis, licet eas ædificauerint,
vt no. j. de priuileg. cũ & plantare. §. In eccleſijs, quales ſunt in
quibus dñi habẽt iuſpatronatus ex fundatione ſua. nam tũc de-
berent præſentare inſtituendos presbyteros epõ, & epũs cũ eius
cõſenſu præſentatos inſtituere. præſentati autẽ epõ de ſpiritua
libus patronis aut clericis de tẽporalibus reſpondebũt, & ſic in-
tellige 16. q. 2. c. j. j. de capel. mona. ca. in eccleſijs. hi patroni &
habẽt curam eccleſiarũ vacantiũ. ſ. de app. bo. me. & no. de of.
ordi. cũ vos. Si autẽ ĩ fundatione dominiũ rerũ eccleſiarũ, quas
eccleſiæ dedit, ſibi detinuiſſet, tunc poſſet cenſum imponere, vt
no. ſ. eo. de monachis, & alia faciet, vt ibi no. nã tunc presbyte
ros ponet, ſi nõ habent aliquã parochiã, & remouebit ad velle
ſuũ, vt j. de priui. volentes. §. tanẽ. quem aliqui no habẽt. immo
plus dicimus, ꝙ & ſi parochiã non habeat, tamẽ ſacerdos de ſpi
ritualibus dẽt epõ reſpõdere, puta qualiter celebret, qualr or-
net eccleſiã, & huiuſmodi. ſed tũc credimus, ꝙ abbas poſsit po
nere, & remouere ſacerdotẽ ad ſuũ velle. Si autẽ ex donatione
laici habẽt ius patro. eccleſiæ, tũc nõ plus poterit. ſ. q̃ laicus po-
terat: ſed præſentare poterit tñ: nam plus iuris in aliũ transfer-
re non põt, q̃ ipſe habuerit. 16. q. 1. ſi quis laicus. ff. de diſt. pig. ſi
de. Si autẽ epũs dat nõ ius patronatus, ſed eccleſiam, quæ nullũ
hẽt populũ, alteri eccleſiæ, ſi dat in eam ꝓprios vſus, tunc eccle
ſia ponet in ea aliquem vicariũ, quem ſine epõ ponet, & remo-
uebit, q nihil ius hẽt in eccleſia donata, infra de his, quæ fi. a p̃l.
ſine cõſenſu. ca. tua. ſed tñ alia eccleſia fingitur prælatus illius
eccleſiæ, vel potius eccleſia donata fingitur grãgia, vel priora-
tus, vel adminiſtratio. ſ. de confir. vtil. vel inu. porrecta, infra de
cẽſi. c. vlti. ſed quicũq; fuerit ſacerdos, epõ de ſpiritualib. prædi
ctis, ſ. in vita ſua, & alijs reſpõdebit. & tũc licet poſsit reſiduũ ſi
bi accipere fructuũ, tamẽ ſeruabit eccleſiã in priſtino ſtatu, ſ. vt
ſint ibi clerici iſti, licet nõ perpetui, vt cõſueuerunt, niſi expreſ-
ſe cõceſſa ſit ſic, ꝙ cã ſibi appropriet eiectis clericis, infra de do
na. paſtoralis. Alij autẽ dicunt ꝯ, arg. opp. procis, infra de his, q̃
fiũt a præl. ſine ꝯſenſu. cap. c. tua. & hæc ĩtelligo vera, ſi eccleſia
nõ haberet collegiũ, oporteret, ꝙ clerici, & prælatus eſſent per-
petui, vnde nõ poſſet remoueri prælatus eius nec clerici, q ius
habẽt ab abbate, ſine iuſta cauſa, infra de ſtatu monac. c. 2. §. vl.
a † Et dicũt quidã, ꝙ nec etiã ſi cõmittat culpã, põt remoueri de
eccleſia collegiata ſeculari per abbatẽ tñ, ſed abbas inquirat, &
epõ referat. non. n. abbates, & minores iudices poſſunt clerico-
2 rũ cauſas criminales diffinire, ar. 16. q. 7. epõ nulli. 56. diſt. ſatis,
ſupra de offi. archidiaco. ad hæc, & no. ſ. de offic. ordin. quãto.
nec mirũ, ſi facilius monachi, q̃ clerici remoueant, j. de ſimo. p
tuas. Itẽ hoc locũ habet in eccleſijs, quæ non ſunt parochiales,
nec populũ habẽt. nam illæ & ſi concedãtur in proprios vſus,
vel auctoritate propria quis conuertat in proprios vſus: tñ ne-
ceſſe hẽt in ea auctoritate epi inſtituere prælatũ, ad minus per-
petuũ vicariũ, quẽ nõ põt remouere aliquis præter epm, ar. in-
fra de priuileg. paſtoralis, ſupra de ſupp. neg. præla. c. 2. & ſ. eo.
3 c. proxi. † Itẽ prædicta intelligitur, niſi conceſſa ſint in proprios
vſus, & pleno iure, quo caſu põt abbas presbyterũ inſtituere in
a eccleſia donata, & quaſi vicarius [a] epi cõcedere ei curã anima-
rũ, & remouere ex cã cũ cauſæ cognitione: ſed cãm, vel accuſa-
tionẽ criminalẽ huius ſacerdotis nõ audiet, nec pp crimen eũ
amouebit, licet forte pp malã adminiſtrationẽ amouere liceat.
ar. 16. q. 2. viſis. nã vt ibi dr, piacula ſacerdotũ puniuntur per epi
ſcopũ. Itẽ omnia ſacramẽta, q̃ per aliũ, q̃ per epiſcopũ miniſtra-
ri nõ poſſunt, vt cõſecratio altariũ, collatio ordinũ, per epiſco-
4 pũ ibi fient. † Itẽ etiã dicunt quidam, ꝙ viſitare poterit, argu. de
cenſi. cũ ve. & hoc ſatis credimus, maximè ſi abbas ſit negligẽs
in viſitãdo. nã licet ſpũalia cõceſſerit abbati, tamẽ ſibi retinuit
viſitationẽ, maxime ſi negligens ſit abbas. vel dic, ꝙ vterq; hẽt,
& ſi cõcurrant, epiſcopus præfertur, niſi aliter obtineat de con-
ſuetudine, ſicut eſt in archidiacono, & alijs prælatis, q ſub epiſ-
copo ſunt. Et quod dicit c. 16. q. 2. c. j. loquitur etiã ſpãliter de I-
ſtitutione, & nõ eſt trahendũ ad alia. Item dic, ꝙ de ſpiritualib.
reſpõdebit abbas: & eſt rõ ſupradictorũ, ſ. ꝙ prædicta remancãt
penes epiſcopũ. licet enim pleno iure eccleſiã tranſtulit in ab-
batẽ, quia tamẽ hæc exercere non põt abbas, & nõ ſit aliqua ec-
cleſia, vbi non oporteat fieri ea, quæ iuris epiſcopalis ſunt, iu-
ſtũ eſt, ꝙ hæc in abbatẽ trãslata non intelligãtur, ar. ff. de of. præ
to. legatus. hoc ipſum intelligimus verũ, etiã ſi abbas, cui do-
nat, exẽptus eſt. Sed ſi alio epiſcopo donareť pleno iure, tunc cũ
recipiens epiſcopus iura epiſcopalia exercere poſsit, intelligi-
mus etiã illa tranſiſſe, nec vlterius prædicta alius epiſcopus exer
b cere poterit, dũmõ [b] alias donatio ſit legitime facta. Si autẽ nõ
concedat epiſcopus eccleſiã in proprios vſus, ſed vt alias ſit ei
5 ſubiecta, obtinet, quod habeť j. de dona. paſtoralis. † Item not.
quod nõ eſt licitũ monaſterio, quãdo ædificat eccleſiã, ipſam in
ſtituere, vt habeat eam ꝓ grangia, vel etiã pro monaſterio, & vt
ea, q̃ dabuntur ei, ad proprietatẽ monaſterij deuoluanť. cum. n.
capellæ a monaſterijs ædificatæ l. diœceſana epiſcopo ſint ſubie-
ctæ, ſupra de of. ordi. cõquerente, & non ſit licitũ ædificatori epi
ſcopalia iura minuere, & per quodcũque pactũ, vel legem dona
tioni impoſitã. 10. q. 1. c. 2. & ſeq. & c. nouerint. ſed ſi eſſent gran
gia, vel monaſteriũ, minueretur ius eius, quia lege diœceſa. ſibi
non ſubeſſet. 16. q. j. cũ pro. de cenſi. c. fi. ergo hoc nõ licet face
re. ſed ſi vult facere, cũ eius conſenſu faciat. x. q. j. c. j. & ſi nollet
hoc facere, agat cũ ſuperiore. [Pro rebus] quãdo directũ domi
niũ remanſit penes ædificantem, vel quãdo ad minus ædificaue-
rit, vt infra eod. de monachis, & infra de priui. cum & plantare.
§. in eccleſijs, vbi no. [Inconſultis] ſed nec epiſcopus inconſul
tis epiſcopis. faciet enim hoc cum conſilio abbatis. 16. q. 2. c. 2.
6 † [Notos.] nota ſi prælato præſententur noti, eos tenetur admit
tere, niſi aliud probetur contra eos: ſed ignoti non admitteren-
tur, niſi probarentur eſſe boni teſtimonij.

ADDITIONES.

a ¶Et quaſi vicarius. Adde eundem Inno. in c. j. de offi. archidi. & Cardi. in con-
ſil. 67. incip. reuerende domine, in fin.
b ¶Dummodo alias. Hoc dictum Innocen. refert & ſequitur Cardi. in conſ. 6.
col. fin. in ſip. in titu. de dona.

SVM-

SVMMARIVM.

Præbendæ quando ſunt diſtinctæ, quomodo ſcholaribus ſit prouidendum.

CAP. XXXII.

LIcet. [Diſtributiones] ſupra de cle.nõ reſi.de cætero. ſi tamẽ non ſunt diſtinctæ præbẽdæ, vel certi redditus, ſcholaribus prouideri debet de communibus prouentibus, detracto eo, quod communi menſæ debetur, argu. ſupra de cler. non reſi.in præ.c.de cætero.

SVMMARIVM.

Eccleſiam aliquis habere non poteſt, niſi reſideat in ea.

CAP. XXXIII.

EXpoſuiſti. [Generalis] quia ibi ſtabuebatur, nẽ aliquis haberet eccleſiã, niſi reſideret in ea, ĩ.eo.titu. extirpandæ. [cum eis] canonicis. [fieri] & intellige; quòd ſeparatim cõcedebantur capellæ in canonicatu, quia ſi eſſent annexæ præbendis, non debuerunt eis auferri. [poteris] auctoritate Domini Papæ. alij quod ſua auctoritate, vt infra de exceſ. præla. ſicut vnire.

CAP. XXXIIII.

DIlectus filius. [Friuolam] quia ſiue clericus, ſiue laicus ſit, qui iura ſpiritualia habet, ſemper de eis reſpondere tenetur. [exequi] conferendo primam, quæ vacauerit.

CAP. XXXV.

SVper inordinata. [Reputãdi] ad prælaturas, quod ex eo apparet, quod ſequitur, beneficiati, ĩ.de æta.& qual.& ordi.præ.ex rõne.

CAP. XXXVI.

Cum cauſam. [Scinderetur] ſed de communib. integrari debet.

CAP. XXXVII.

Venerabilis frater. [Denuncta] & ideo ad Legatũ Papæ eius donatio ꝑtinebat.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij nomine quid comprehendatur.*
2 *Papæ reſcripta intelligenda ſunt, ſecundum ꝙ honeſtè impleri poſſunt.*
3 *Non præſumitur, quòd ſub generali clauſula quis concedat, quod ſub ſpeciali conceſſurus non erat.*
4 *Reſtringenda ſunt ambitioſa reſcripta.*

CAP. XXXVIII.

1 CVm olim. [Ad rectoriã] infra de verb.ſigni.tua nobis, cõtra. †Solu.ſatis vĩ, ꝙ attenta ſignificatione verbi, nomine beneficij poſſunt intelligi dignitates, & beneficia habẽtia curam animarũ, & ſic loquitur ꝯriũ. Sed reſcripta beneficialia ſunt reſtringẽda, vt no.ĩ.de
2 transla.epi.c.ſi.& ideo hoc ſic reſtringitur.† Vnde aliquibus vĩ, ꝙ ſi in litera diceretur, ꝙ alicui prouideretur in beneficio prębendali, vel alio, ꝙ bene poterit et prouideri in cura animarũ, quia facilis eſt regreſſus ad ſuam naturam, ff.de pac.ſi vnus, §.pactũ. Alij tamẽ dicũt, ꝙ ꝑꝑ adiectionẽ prædictam nõ poterũt ſibi ꝓuideri in cura animarũ, ſed in altaribus, & decimis, & etiã eccleſiis, quæ nõ habẽt curam animarũ. Alij tamẽ dicunt, ꝙ ꝑ hanc decr. nõ prohibẽtur prouideri in beneficio habẽte curã animarũ, ſed in dignitate. hæc enim eccleſia, de qua hic loquit̃, habet canonicos, & priorem, licet mãdetur alicui, ꝙ prouideat alicui in beneficio habẽte curam animarũ, non tamẽ põt prouideri in aliqua dignitate, vel perſonatu, nec etiam in plebanatu alicuius plebis: ſed põt prouideri ĩ aliqua eccleſia, vbi ſit miniſter ſic ſimplex in tẽporalibus & ſpiritualibus, qui nõ vocetur aliquo nomine dignitatis. nec facio vim, an eligatur a capitulo, an ab alio, vt hic, quia reſcripta beneficialia tanquã ambitioſa ſunt reſtringenda. Item & eadẽ rõne videt̃ in diſpenſationi-
3 bus ſuper pluralitate beneficiorũ. †Item not. ꝙ ſi ſcribatur pro aliquo, ꝙ ſibi prouideatur de prima vacatura alicuius eccleſiæ, vel q̃ cito ſe facultas obtulerit, ſi vacet præpoſitura, vel aliqua dignitas ipſius eccleſiæ, vel officium, nõ debet ei prouideri tũc de præbenda, quæ tunc vacauit per mortẽ præpoſiti, ſiue præbẽda eſſet cõnexa præpoſituræ, ſiue dignitati, vel officio, ſiue non.
4 † Et hoc dicimus ea ratione, quia reſcripta Papæ ſunt intelligẽda, ſecundũ ꝙ honeſtè poſſunt impleri, & ſi honeſtè nõ poſſunt impleri, Papa libẽter audiet excuſationes, & maxime in iſtis beneficialibus reſcriptis, quæ ſunt ambitioſa, arg. ſupra eod. cum teneamur, ſupra de reſcrip. ſi quãdo, ſupra de transla. epiſc. c.ſi. vbi not. Itẽ ſi hoc expreſſiſſet Papę, domine ſi vacauerit aliqua dignitas, peto ꝙ ſi illa dignitas remaneat ſine prę̃latu, prębẽda ſua mihi aſſignetur. prę̃ſumendũ eſt, ꝙ iſta nunquã cõceſſiſſet. Item ſi dixiſſet, domine peto, ꝙ bene eligatur aliquis ad dignitatẽ vacantẽ, ſed nõ detur aliqua prębẽda electo, ſed mihi. non.n. præſumendũ eſt, ꝙ ſub generali clauſula cõcedat, quod ſub ſpeciali cõceſſurus nõ erat, C. quę res pig. obl. poſſunt. l.j. & idem, quod dictũ eſt in dignitatibus, idem intelligo & eadem ratione et in prębendis aliquibus ordinibus annexis per ſtatutũ, vel cõſuetudinẽ, vel priuilegiũ. & idem eſt etiã, ſi prębendę non ſunt annexę aliquibus ordinibus, ſed tñ certus numerus debet eſſe in aliqua eccleſia ſacerdotũ, vel diaconorũ, vel alicuius ordinis. nam tũc ſi moriatur aliquis de numero ſtatuto, nõ aſſignabitur prębẽda mortui prius recepto, immo dabitur illi, qui ſucceſſit in eodem ordine. tamẽ in hoc caſu credo, ꝙ ſi ille, qui primò receptus eſt, ſi velit, & idoneus eſt promoueri ad ordinẽ defuncti, quod prę̃ferri dẽt, licet ſecus ſit in dignitate. ibi enim, q̃tumcũque ille, pro quo primũ ſcriptum eſt, velit, & idoneus ſit promoueri ad dignitatẽ vacantem, nõ tamẽ põt eam petere, quia non eſt de ea cõferenda mandatũ. ſed ſecus eſt, quãdo vacat canonicatus alicuius ordinis, quia illum bene petere põt, dum velit, & idoneus ſit ad illũ ordinem promoueri, cũ ſcriptum ſit ꝑ canonicatu, & nulla, vel modica ſit diſtinctio inter canonicos ꝑꝑ ordines. Eſt ergo ſic intelligendũ reſcriptum, ꝙ primo recepto prouideatur de prima prębẽda, quę ibi vacauerit, & nulli alij prębeatur. at iſta prębẽda, etiã ſi non debeatur certę perſonę, debetur tamẽ dignitati, vel officio, vel ordini, quę nõ mouet̃ur. Item intelligẽdũ eſt de ꝓbẽdis, quę honeſtè, & ſine prę̃iudicio eccleſię cõferri poſſunt. [tenere] quia ſuper ꝗ poteſtatem non habebat, ſupra de offi. vica. c. penulti. vel quod eſt melius, nõ habebat iuriſdictionẽ ſuper collatione rectorię. [prouider] no. ꝙ cũ mandatur alicui, ꝙ alij prouideat, ſi habet aliud beneficiũ ſufficiens, admittenda eſt exceptio cõtra prouiſores, ne prouideãt, quia alias ſufficiẽter eſt beneficiatus, vel ſi iam prouidit quantũ in ſe fuit, admittetur cõtradictio, & etiã poſt latam ꝓ eo ſentẽtiam, ſi modò appareat, ꝙ iure nõ potuit hoc beneficium obtinere. vide ſupra de reſcrip. cõſtitutus, in fi. & no. in eo. ti. ad aures, ꝙ nõ proſequat̃ effectũ prouiſio tãquã ea, quę nulla eſt, puta facta de ea perſona, ad quã non trahebatur mandatũ Papę, ſupra eod. cũ teneamur. ĩ. de reſcri. poſtulaſti. ſecus autẽ videt̃, ſi alicui eſſet cõceſſum, ꝙ prouideat vni clerico, cui vellet, nullius nomine expreſſo: quia tunc poteſt ꝓuideri tali clerico, qui haberet ſufficiens beneficium, dũmodò non prohibeatur a iure habere aliud beneficium. Ratio diuerſitatis eſt, quia primum reſcriptum fuit ambitioſum, ideoque reſtringendum, vt not. ſupra de transla. epiſco. licet, ſed ſecundum reſcriptum nõ eſt ambitioſum, ſed gratioſum, & ideo tenendum eſt, infra de donatio. cum dilectus, & magis gratioſum, magis extendendũ eſt, ſi dicat, prouideas tali eccleſię.

De clerico ægrotante, vel debilitato. Rub. 6.

CAP. I.

CVm percuſſio. [Hortamur] fortè talis exhortatio neceſſitas eſt. [exiguitate] & ſic videtur, ꝙ habebit de victualibus, & de quotidianis diſtributionibus.

SVMMARIVM.

Corpore mutilatus non eſt irregularis.

CAP. II.

PResbyterum. [Abſciſos] repete, quę diximus ſupra de corp. viti. c. ex parte. [ꝓhibemus] not. non eſſe irregularem corpore mutilatũ.

SVMMARIVM.

Leproſus ſacerdos repellendus eſt ab adminiſtratione & dignitate. & alios caſus his habes, quib. quis iure ſuo priuatur ſine culpa ſua.

CAP. IIII.

TVa nos. [Leprę] & dicit Lau. ꝙ ſacerdos leproſus priuat̃ officio actualis adminiſtrationis, dignitatẽ autẽ tenet, ſiue officiũ, quod in ius reſonat, puta quia ſibi obedietur in his, quę vtiliter mãdabit, ar. ĩ. c. c. proxi. 7. q. 1. quia frater. & dãdus eſt ei coadiutor. ĩ. e. c. proxi. Alij vĩ, & forte melius, ꝙ omnino ſit ab adminiſtratione, & dignitate repellendus, & reſpõdetur c. prox. ꝙ ille nõ erat ſic infectus, quin adhuc poſſet eſſe in collegio ſuo: his caſib. priuatur quis iure ſuo ſine culpa ſua, paupertas, odium, fauor, vitium, ſcelus, ordo, paupertas. 16. quęſtio. 2. & temporis odium. 15. quęſtio. 2. ita nos fauor. 22. diſtinctio. renouantes. vitium, vt hic ſcelus. 22. q. 3. ſi habes. ordo. 54. diſtinctio. frequens, generaliter.

CAP. V.

Ex parte. [Compellere] ſecus in leproſo, ſupra c. proximo.

De inſtitutionibus. Rub. 7.

SVMMARIVM.

Clericorum numerus quando ſit augendus.

CAP. I.

NOn amplius. [Regere] & hoſpitalitatẽ ſeruare. ĩ. de prębendis, de monachis, & ĩ. de ſup. negl. prę̃la. ſicut. §. ſimiliter. Sed ſi plures, q̃ ſint ibi, inde poſſint cõmode ſuſtentari, ibi

plures

plures ponendi ſunt.j.de cenſi.quanto.12.q.j.præcipimus.16.q.7.omnes.tamen propter incrementum modicum non eſt augēdus numerus.ff.de alluuionibus.l.pe.& vlt.

S V M M A R I V M.

1 *Canonici ſcire debent literas, & ſeruire Deo in ordinibus ſuis, & in officijs.*
2 *Ius monachi in laicum cadere poteſt.*

CAP. II.

IN eccleſia. [Numero.] Et ita ius canonici, & canoniæ non cadit niſi in clericum.21.diſtin.cleros, vel in conuerſum habitu, & profeſſione, ar.23.q.j.paratus.13.q.j.cui portio.& qui tale ius emit, ſimoniam committit.1.q.3.ſaluator. nam ſi in alios laicos ius canonici caderet, ergo de rebus eccleſiæ diſponere poſſent, & eſſent in ɔtrium iura illa 96.diſt.bene quidem.ſ.de iudi.c.2. ¶ † Nos credimus, ꝙ vbi
1 eſt certus numerus canonicorum, vel diſtinctæ præbendæ, ꝙ ēt per conuerſos profeſſos non impletur numerus canonicorum. canonici enim debent ſcire literas, & ſeruire Deo in ordinibus ſuis, & in officijs.21.diſtin.cleros, & per totum.81.diſt.cos, & c.ſi quid, quamuis aliter ſint religioſæ perſonæ.12.q.j.duo, & incidat in canonem, qui tales verberat, j. de ſen. exc. non dubiū. ¶ Quidam ēt dicunt in hos conuerſos non reſidere ius canonicū, vt vocent ad electiones, vel alienationes, vel cæteros ɔctus, 12.q.2.ſine exceptione, & c. placuit. 63.diſt.c.1. & 2. j. de ſtatu
2 mona.c.vlt.§.præcipimus. ¶ † Ius aūt monachi cadit in laicum. vnde credimus, ꝙ intererūt electionibus, alienationibus, & ceteris ɔctibus monaſterij, ar.16.q.j.generaliter.93.di.a ſubdiacono. Idem dicimus de hoſpitalarijs.ſ. de arbi. cum olim. Alij tñ dicunt, ꝙ ſi de ɔſuetudine eſſet, ꝙ de aliquo religioſo loco aliqs laicorum, vel profeſſorum vocaretur ad electionē in eccl'ia ſecularj, vel ēt ɔuerſi eccleſię, forte pp hoc non eſſet cēſenda nulla electio. nec eſt ɔtium ſ. de ele. Meſſana: quia ibi loquitur de laicis puris nō profeſsis. clerici tñ, qui præbendauꝛ in eccleſijs, ſi non habent ibi ius canonicatus, nullo modo ad electionē vel ad alia canonica ſacta capituli vocari debent, ſed alias deberēt deuote ſeruire.j.de ſtatu mona.c.vltimo & penultimo.

S V M M A R I V M.

1 *Officialium nomine in eccleſia qui intelligantur.*
2 *Archiepiſcopus habet iuriſdictionem in omnib. quæ generaliter tangunt ſtatum prouinciæ.*

CAP. III.

1 EX frequentibus. [Officialiū.] † Nomine talium officialium intelligo hic cōprehendi oēs, ad quos de iure, vel de conſuetudine approbata ptinet collatio, ſiue fuerit Archi. ſiue alij, dummō authoritate ſpāli, vel ghali epi faciant. [recipiunt] & malè. licet.n. patroni, laici vel ēt alij poſsint præſentare; non tñ poſſunt ɔferre, ſed eps hoc facere debet. ſ. de præb. & digni. Lateran. imo idem dicimus de clericis, qui licet poſſint eligere, tñ beneficia hēre non debent ſine aſſenſu epōrum, nec inſtituere, vel conferre, nec ēt ei prodeſt ɔſuetudo, de hoc no.j.de cōceſſ.præbē.præpoſuit. [inſtitutionib.] 16.q.7.nullus.
2 73.di.per totū. ¶ † [Ex officio] not. archiepm hēc iuriſdōnem in oībus quæ ghaliter tangunt ſtatum totius prouinciæ. [in illos] tenet hæc ſnīa archiepi in ſubditos ſuffraganeorū: quia negligētes erant, vel quia ſtatum totius prouinciæ inficiebant, argu.8. quæſtio.3.c.1.& ſequen.

ADDITIO.

a ¶ Idem dicimus. Adde Inn hic. Adde Henr. Bohic in c. quæ .n eccleſiarum, col. 2. verſ. quando vero ſunt. ſupra de conſti. Arch. 16.q. 3. c. nullus. oino in gl'a.

CAP. IIII.

AVthoritate. [Vltra, quàm facultates.] ſ.e.c.j.

CAP. V.

AD decorem. [Acceptus eſt Deo] 12. q. 4. ca. his ita. [hæreditario] 7. quæſtio, 1. apoſtolica [dicitur] Patriarcha.

S V M M A R I V M.

1 *Interlocutoria, quæ dicatur.*
2 *Non poteſt archiepiſcopus ex iuramento agere.*
3 *Nunquid ex voluntario iuramento detur actio ſecundum canones.*
4 *Exceptio abiurationis non admittet: ɔtra agentem interdicto, vti poſſidetis.*
5 *Exceptio abiurationis dicitur eſſe dilatoria, non autem fori declinatoria.*

CAP. VI.

CVm veniſſent. Poteſt intelligi hæc decr. ꝙ ſcilicet archieps intētauit petitoriū ſuper iurib. iſtis ɔ archidiaconum, ſ. intentādo negatoriā, negando ius cuſtodię, & inſtitutionē pertinere ad archidiaconū, vel conſeſſoriā, dicendo hæc iura ad ſe pertinere. Sed huic intellectui vr ɔdicere j. vbi dicit, ſtatuimus archidiaconum tuendū, per qđ apparet poſſeſſorio actum. Sed dic illā non fuiſſe diffinitiuā ſnīam, ſed interlocutoriā, vt ibi dr, nā pendēte primo iudicio ſuper ꝓprietate archieps moleſtabat eum, vel archidiaconus timebat moleſtationē archiepi ſuper poſſeſſorio: vnde Papa ex officio ſuo, quod hēt locū in his, quæ poſt litē cōteſtatā accidūt, præcepit eum tuendū, ſupple, lite pēdente. & hoc innuit litera, q̄ ſequit, donec probatū &c. Pōt etiā intelligi hæc decre. ꝙ vterq; agebat interdicto, vti poſſidetis. ff. vti poſ. ſi duo, & l. ambo quoq;, in fi. & l. vlti. ff. de ſuperfi. l. j. §. ꝓponit. & qa archi. melius probauit, fert pro eo ſnīa. & eſt idem dicere eum tuēdū, ſicut aduerſarium ceſſare a moleſtatione, qa dr in prius. nam iudex in ſnīa nō dēt cōdēnare id, qđ hic feciſſe vr, dicendo eum tuendū, qđ per aliū, q̄ per iudicem fieri nō dēt: ſed aduerſarius tñ cōdemnādus eſt, vt non moleſtet, nō vt iudex tueatur. & idem eſſet, ſi ab altera parte intētaret. ſed huic vr ɔdicere, quod ſeqtur, donec probatū &c. qđ hēt locum tñ, cum de proprietate agitur. Sed rñdeo, expone literā, donec probatū fuerit, ſupple, cū ageē de ꝓprietate poſtea, nō mō, cum poſſeſſorio tm̄ agitur. & ſi huic archidiacono poſſeſſorio agēti obiectū eēt, ꝙ ꝓcario poſsideret ab eo, audiendus erat. ff. vti poſſ. l. j. §. vlti. & eodē mō ſi obijciat, ꝙ ꝑſonalis eſt donatio. ſed vnū credimus, ꝙ licet, qñ egit poſſeſſorio, non potuerit probare ꝑſonalem cōceſſionem, nihilominus tñ poſtea, cum agit de proprietate, probare poterit, quia alia eſt actio, & ad aliud agit. ff. de excep. rei iu. & an eadem, & no. ſ. de ele. cū dilecti. j. de pur. cano. cum dilectus. pōt etiam dici & leuius, ꝙ ſimul intentabatur poſſeſſoriū ex parte archidiaconi, & petitoriū ex parte archiepi, & ꝙ ſimul non fuit vtrumque finitū. & ideo eſt, qa de poſſeſſorio liquebat ꝑ cōfeſſionem, & de proprietate liquere non poterat de facili. ſ. de teſti. ſignificauerunt. & ſm hoc vr vera opinio dicētiū, ꝙ in poſſeſſorio nō dr dari diffinitiua ſnīa, ſed interlocutoria, cum dicat
1 interlocuti &c. † Et dic, ꝙ interlocutoria dr, quæ fertur ante diffinitiuam ſnīam in petitorio proferēdam. primò dictum magis placet, licet & alia poſsint de iure defendi, qa tunc precarius nō pōt agere, vti poſsidetis ɔ dantem ꝓcario, vt ff. de preca. l. q̄ precario. vel dic, ꝙ ambę partes fuerunt coram Papa, & vtraq; pars propoſuit ibi ius ſuum, ſed non fuit ibi edita actio, nec modus agendi, nec libellus datus, nec lu. conte. facta, ſed cum ex narratione facti cōſtaret Papæ, ꝙ archidiaconus poſsidebat, decreuit eum in poſſeſsione tuendum, ſed donec archieps ꝓbaret coram competēti iudice, & ꝑ legitimos tramites iuris, ꝑſonalem tm̄ fuiſſe donationē, vel abiurationē archidia. dicebat.n. archieps, ꝙ archidiaconus iurauerat, ꝙ huiuſmodi libertatib. ſe nō immi
2 ſceret. † Sed ɔ videt, ꝙ abiuratio nunquā poſſet prodeſſe archiepiſcopo, nec vnquā eius probōnes ſuper ea ſunt admittēdę, qa archieps ex iurō non poteſt agere, quia ex iurō nulla prodita eſt actio, niſi ex iudiciali, vel neceſſario. ff. de iureiu. ſi duo. §. ſi iurauerit, & §. Marcellus. Itē non pōt dici, ꝙ forte agēte archidiacono archieps poſsit obijcere de abiuratione, qa cū archieps poſſideat, nō ɔpetit ei actio, niſi interdictū retinēdę poſſeſsionis, & ɔ agētē illi nō cōpeteret exceptio abiurationis, vt no. de renūc.
3 ſup eo. † Itē ſi admitteret ɔ ius, & ꝓbaret abiurationē, nō tm̄ imponeret ſilētiū ſup libertatib. archidiaconi, ſed archieps abſolueret ab impetitione rei. So. dicūt qdā ꝙ ſm canones ēt ex voluntario iurō datur actio, arg. 12. q. 1. quicunque, & q. 5. Ioannes. 22. q. 5. iuramenti. ſed nobis videtur, ꝙ ex iurō nō competit actio ciuilis, ſed archieps poterat denunciare crimē periurij, in quo archidiaconus manebat miſcēdo ſe prædictis libertatib. ɔ proprium iurm, ſicut expreſſe innuit, & ar. ſ. de iu. nouit. 25. q. 5. oia. & ſ. de iureiu. qnēadmodū, in fi. & tūc bene cōſonaret ſnīa petitioni, ſ. ꝙ imponeret archidiacono ſilentiū, i. ꝙ de cętero non immiſceret ſe ꝑdictis libertatib. & hoc vr verius, & ſic eſt in regiſtro. Itē nō videt verū, quod hic ꝓxime dictū eſt, ꝙ poſſeſſori nō competit niſi interdictū, vti poſsidetis: qa ꝑ incorporalib. bene competit cōfeſſoria, & negatoria, vt no. ſ. de iudi. examinata. & ea ꝓpoſita ab archidiacono archieps excipiet de ꝑſonali ɔceſsione, & de abiuratione. [veniſſent] litigaturi ſup iure inſtituendi ꝑſonas, & cuſtodiendi vacantes eccleſias. [iure cōmuni] ſ. de off. or. cū nos. ɔtriū ar. 70. di. c. s. ar 63. di. ſi in plebibus [ɔſuetudine] 1. q. 3. c. res. & c. puenit. 16. q. vlt. nulli. ar. ɔ, ſ. de app. bo. me. cū. ſed illud eſt de ſpeciali ɔſuetudine, vel illud eſt verum ī eccleſijs, q̄ ſunt de patronatu monachorū. [libertatum] no. inſtitutionē, & cuſtodiā vocari libertates. [ipſum] ſ. archidiaconatū [poſt cōceſsionē] no. cōceſsionē liberam extitiſſe, licet poſt cōceſsionē aliqua exceperit, & ex hoc nō fuit ſimonia receptio eius. nam cū ius haberet, licitū fuit ꝑ talē reſponſionem & archiepō deludere, & ſuā vexationē redimere. j. de ſimo. dilectus filius [tuēdū.] ꝑpetuo ſm opi. ꝙ actū fuit poſſeſſorio, ſm aliā opinionē ſupple, pēdente hoc iudicio coram Papa, vel ſuis delegatis. nam poſt litem terminatā auctoritate huius mādati nō eſſet tuendus, cum hoc fecerit ex officio ſuo, quod finit poſt quàm functus eſt officio ſuo. ſ. de off. dele. in literis. Itē qa acta iudicij pereunt. C. de iud. ꝓperandū, & inter ea computanda ſunt hęc mandata. & forte nō dicerē male, ꝙ ſi interlocutoriam iſtam ꝓtuliſſet cū cauſę cognitione, ſ. audi-

tis ra-

tis rationib. hinc & inde, & interlocutoria ſolēniter ſit lata, ꝙ
ꝑpetuo ei ſtaret, & in rem iudicatā tranſiret, arg. C. comminationes
vel epl'as. l. 3. C. de ſen. & interlo. ex ſtipulatn. & l. ſe. & l.
nemo iudex, & ff. quod me. cau. l. metum. 2. & ī. de re iud. ea. q̃d
ad conſultatinnē. non probatur hic preſumi conceſſionē realē,
niſi probet̃ perſonalis, cum hoc non dicat̃ hic, ſed qa eſt in poſ
ſeſſione, dr̃ eum tuendū, donec probet̃ pſonalis. dicūt. n. quidā,
ꝙ qñ ſit perſonæ, perſonalis præſumitur, qñ verò ſit dignitati, ꝓ-
ſumitur realis. & alij dicūt ꝙ ēt qñ ſit perſonę, præſumit̃ realis,
vt ff. de ann. leg l. annua. §. Titia. ff. de pac. in rcgentium. §. pacto
rum. alij dicunt, ꝙ qñ eſt in quieta poſſeſſione archidiaconatus,
incumbit probatio archiepõ, ꝙ fuit pſnnalis: ſecus aūt, ſi ar
chiepſ eſſet in poſſeſſione pacifica, at. ff. de vſufr. pe. vtiſtui. iſte
archidiaconus agebat noīe archidiaconatus, & iō ſufficit, ſi ar-
chidiaconus erat in poſſeſſione horum iurium, etiā ſi archidia
conus, qui nunc eſt, nunquam ea exercuiſſet. ❮Ex aduerſo❯ mi-
rum vr̃, cum archidiaconus hoc ipſo, ꝙ cōfeſſus fuit ſibi eſſe do
natas libertates ab archiepõ, confiteat̃ eas fuiſſe archiepĩ, ꝙ ar-
chiepõ incūbit ꝓbō, ꝙ donatio fuit pſonalis, cū adhuc ꝓſumat̃
apud eū ꝑdurare, niſi ꝯ ꝓbet̃, ar. ꝯ. ī. de ꝓſcr. ſi diligēti. C. de ꝓb.
ſine poſſ. R̃ñdemus duas ꝓſumptiones eē ꝯiſtā vnā, ꝙ archiepſ
confiteatur ſe donaſſe, licet perſonaliter, & qa archidiaconus
erat in poſſeſſione. ſed ſi archiepiſcopus eſſet in poſſeſſione, &
nō cōfiteret̃ ſe donaſſe nec pſonaliter, nec real'r, tunc nō incū
beret ei ꝓbatio, ꝙ donatio eſſet pſonalis, ſed ſufficeret ad ꝓbō-
nem dñi Archiepĩ ꝯfeſſio archidiaconi. [hoc caſu] ſ. qñ per-
ſonalis fuit donatio. [ante, q̃]. ſ. ante cōfeſſionē archid. [eas] li
4 bertates. [archidiaconū] q̃ agebat. † [Abiuraſſe] hic habes exꝓſ-
ſe ſm ſecundā opinionē, q̃ erat, ꝙ vterque agebat poſſeſſorio
retinendæ poſſeſſionis, ꝙ exceptio abiurationis nō eſt admittē
da ꝯ agentē interdicto, vti poſſidetis, qa hic non fuit admiſſa
hęc exceptio, quādiu actū fuit poſſeſſorio, ſed modo admittit̃
qñ agit̃ petitorio, quod credimus; de hoc no. ſupra de renūcia.
ſuper hoc. & idē vr̃, ꝙ exceptio pſonalis ꝯceſſionis ab eo facta
nō ſit admittenda, qa hic admiſſa nō fuit, nec impediuit ſentē
tiam ſuper interdicto, vti poſſidetis, latā. Itē & ſi admiſſa eſſet
hęc exceptio, tñ cū erat ꝯ eū ſnīa dāda. & eſt ea rō, qa licet pſo-
naliter dicat ſe ꝯceſſiſſe archiepſ, archidiaconus tñ negabat,
nec in ꝯriū ꝓbatum fuit, & etiā qa archidiac. poſſeſſionē hēt,
cui dr̃ pſonal'r cōceſſa. ſecus aūt eſſet, ſi exceptū eſſet, ꝙ ꝓcario
eſſet ab archiepõ ꝯceſſa, ff. de acq. poſſ. ſi qs poſtea. qa tunc ꝓca
rius nō pōt agere, vti poſſidetis ꝯ dantē ꝓcario, ff. de ꝓca. qui ꝓ-
cario. [in hoc caſu]. ſ. qñ abiurauit. [Eboracen.] cuius ſpeciali-
ter intererat iura omniū mēbrorū ſui corporis defendere, vel
forte, qa alienatio fuit, quilibet admittit̃, vt no. ī. de teſti. cum
olim. ❮cōſulemus❯ hoc ꝯſilium nō hēt locum, niſi prius ſnīa
lata ꝯ archid. ante ſnīam enim archidiaconus iuuare ſe debet
ſuis rōnibus, qa ꝯ archidiaconū tñ agebat̃, & pſonaliter tanū
ꝯ eum. & ſi eccleſia Eboraceñ. vellet cauſam eius agere ſine co
volente, ſiue nolēte, nō admitteret̃, qa eius nō intereſt cauſam
archidiaconi pſonalē agere. ſed ſi admitteret̃ ꝯ ius, excipere
dēt, cum cā iam cœpta eſſet, nō agere. & hoc dicit ĩ. ſ. eccleſia
petente. ſed quæ'r poſt ſnīam hēt locum, no. in gl. Quid ꝓdeſt
ꝯſilium Papę dignitati archid. cū plena ſit ipſi archidiacono ꝓ-
dictorū iurium adiudicata poſſeſſio, imò ſi poſtea ꝓbet̃ archi-
diaconū ab archiepõ abiuraſſe, ſi erat ꝯceſſio realis, nō debent
reſtitui iura ꝓdicta archiepõ, nec ſnīam ꝑ eis reſtituendis ferri,
qa nō pōt archidiac. dignitati ſuę preiudicare, ſed tñ pſonę ar
chidiacono pręcipit̃, ꝙ ſe non immiſceat, arg. ī. de iureiu. perue
nit. Sol. licet non reſtituantur archiepiſcopo prædicta iura, tñ ip
ſe exercebit, cum ipſi præſenti archidiacono impoſitū ſit ſilen-
tium. nec ei ꝯdicere poterit archidiaconus ꝓp iur̃m, & ſnīam,
per quā impoſitū eſt ei ſilentium, & archiepiſcopus ſolus eſt, ad
quem vacante archidiaconatu iura archidiaconalia pertinent,
vt no. ĩ. de bæte. ad abolendam, & modo quo ad hęc iura abiura
ta vacare intelligit̃, ꝙ ea exercere non pōt archidiaconus ꝓpter
ſuam abiurationem, & ſic archiepiſcopus exercebit. vnde neceſ
ſe eſt, ꝙ vel agente Eboracen. eccleſia, vel per officiū Papę ꝓui-
deatur dignitati archidiaco. vt reſtituat̃ ad id ad quod ꝓceſſum
erat de facto, ſ. ad poſſeſſionem reſtituendam dignitati archid.
quam exercet archiepiſcopus ſnīa lata ꝯ pręſentē archid. ꝓpter
abiurationē. vel decernatur, ꝙ ꝑ vſum archiepiſcopi, vel ꝑ abiu
rationem archid. nullū dignitati archidia. pręiudicium genere
tur. Auxilium autē Papę in modico, vel nullo neceſſariū videt̃
ꝯ iuramentum, quod non diſtinguebat niſi perſonam, vel cōtra
ſententiam, quę non tangebat dignitatem, quia pręſenti ar-
chidiacono tñ impoſitū erat ſilētiū, ꝙ prædicta nō exerceret.
vel potes dicere, ꝙ etiā ꝯ iur̃m neceſſariū eſt auxilium: poſſet. n.
ſuccedētib. tēporibus, qñ crederent aduerſarij deficere ꝓbō-
nex illicitè præſtiti iuramenti, vel etiā ſtatim, licet falſo, vel fi-
ctè diceret archiepiſcopus, ꝙ iur̃m erat pręſtitū in caſu licito
archidiac. vnde & pręiudicat ſucceſſoribus: puta qa ſciebat ſe
nihil iuris habere, vnde ſibi litigare nō expediebat, vel alia iura
ęquiualentia recepit pro iſtis iuribus, q̃ abiurauit, arg. ff. de pa-
ctis, ꝯ iura, §. vlt. & l. in pſona. §. j. Sed certe in iſtis caſibus non
petet eccleſia in integrū reſtitutionē aduerſus renūciationē ar
chidiac. vel abiurationē archidiaconi, qa nulla abiuratio, ſed
dicet eam nullam, & petet eam de facto tolli, vel nullā pronū-
ciari, ff. de in integ. reſtit. in cauſę, ff. de ferijs. l. j. Sed ſi renūcia-
tio ꝓp prędictas cauſas teneat de iure, tñ quia in aliquo ꝓbat̃
lęſa dignitas, tunc neceſſariū eſt auxilium Papę, cōceſſa reſt. in
integ. ipſe etiā Papa ex his, quæ acta fuerūt coram eo, fuit ita
motus, ꝙ ipſemet ex officio ſuo cōcederet hoc. vnde volens
incutere timorem archiepiſcopo vt a lite, quā Papa iniuſtā cre
debat, diſcederet, cōminat̃ ei, ꝙ ipſe ſuum impenderet cōſiliū.
ſed qñ hoc faciet, vocabit archiepiſcopū, & audiet rationes ſuas
etiā alias, q̃ illas quas allegauit agendo ꝯ archidiaconū, qa cū
tunc ad imponendū ſilentiū perſolnale archid. ſufficeret iur̃m
etiā ſine eā pręſtitū, nō alligabit̃ illa ꝓbatione tñ, vbi petitur
ſnīa ꝓnūciari nulla, vbi cū oportet ꝓbare multa, vel etiā petat̃
ꝯ ſnīam, quæ aliqua eſt, reſtitutio in integ. q̃ nō datur, niſi vbi
ꝯtus teneret, & tñ ꝓp lęſionē datur reſtitutio. & credimus hāc
reſtōnem poſſe peti viuēte iſto archidiacono. ſed ſi iurauit exer
cere hęc iura, ille qui cōfert archidiconatū, exercebit nō ſuo
nomine, ſed dignitatis archidiac. vel Papa alicui committet, ꝙ
hoc exerceat, vt no. infra tit. ꝓxi. quia diuerſitatem. vel dic, ꝙ
cum effectu nihil vtilitatis accedit archiepiſcopo, quia poſtea
petita reſtōne, vel ſentētiā pronunciari nullā, omnia iura reſti-
tuentur archidiaconatui. & hoc ſatis innuit litera præcedens,
qa nos vel ad petitionem &c. vr̃ alijs, ꝙ archiepiſcopus contra
archidiaconū ſpecialiter egerat ꝓponens, quòd iura prædicta,
quæ ſibi renūciauerat idem archidiaconus, & etiā iurauerat, ꝙ
vlterius non exerceret, & ſup eorū exercitio non moleſtaret
archiepiſcopū. Vnde dominus Papa iuſte mādat, ꝙ ſi ita eſt, vt
imponat̃ archidiacono ſilentiū, ſ. ꝙ de cætero nō exerceat præ
dicta: quod pōt eſſe ſine pręiudicio dignitatis archidiaconatus.
nō tñ cōplebit iuramētū in alijs, ſ. ꝙ prędicta iura, vel poſſeſſio
nē eorū, vel quaſi trāſferat in archiepiſcopū, cum hoc ſine pec
cato facere nō poſſet, & ſine præiudicio eccleſię, ſupra de iure-
iur. ꝑuenit, & c. ſi vero. & ideo bene dicit Papa, ꝙ etiā ſi iurauc
rit, ꝯſulet dignitati, qa lʒ ſit priuatus archidiaconus exercitio
illorū iuriū pſonal'r, non tñ dignitate priuabit̃, nec in archiepm
trāſferret̃. imò, licet archid. nō exerceat, exercebit tñ alius noīe
dignitatis, vel forte ipſe archidiaconus hoc non ſuo noīe, nec
noīe archiepatus exercebit, ſed noīe archi. vel potes dicere ꝙ ñ
ſolū egit archiepſ, vt īponeret̃ ſilētiū pſonę, ſed ēt dignitati, cui
intēdebat pręiudicare archi. Nō ob. ꝓdicta decr. ꝑuenit, & ſi ve
ro. qa hoc poterat fieri ſine peccato, & ſine præiudicio dignita-
tis hoc mō, qa poſtea agēte eccleſia vel Papa ex officio ſuo reſti
tuet prædicta iura archidiacono, arg. ad hūc proceſſum, ī. de iu
reiur. debitores, & c. ad noſtram. Et ſi obijciatur, ꝙ ipſum capi-
tulum ante ſnīam latā ꝯ archidiaconum debebat ſe opponere.
R̃ñ. ꝙ non poterat, quia tñ ad archidiaconum poſſeſſio perti-
net iui archidiaconatus iura defendere, & ad capitulū pertinet
poſtea, cū apparet archidiaconū nō poſſe agere hæc opinio nō
placet. ❮Alterutrū❯ ſiue fuerit ꝯceſſio pſonalis, ſiue abiuratio
interceſſerit. ❮Archid.❯ i. pſonæ archid. & ēt ipſi archidiacona-
tui. Sed ī hoc caſu vl. ſ. quādo ſup abiuratione ꝓuidebit̃ ſucceſ-
ſorib. ſi ꝯceſſio fuerit realis. melius dr̃, ꝙ tñ archidiacono im-
ponit̃ ſilentiū pſonale, ſ. ꝙ tpe ſuo non ſe immiſceat. & pruden
ter faciet iudex, ſi dicat, in poſterū ex hac ſnīa nullum dignitati
pręiudiciū generari. Sed oppones hāc exceptionē abiurationis
ante litē cœptā ꝯ archidiaconum proponendam, ſicut falſi, vel
5 minus idonei ꝓcuratoris. C. de excep. l. pen. & vl. † R̃ñdeo hanc
exceptionē nō eſſe declinatoriā fori, ſicut ꝓcuratoriā, ſed dila-
toriā, & iccirco ſufficere proponere eam ante litē ꝯteſtatam, &
poſtea ꝓbabit̃. ff. de excep. exceptiones, & ſic fuit hic factū. vel
pōt dici ꝑerēptoria, qa quo ad pſonā hmōi archidiaconi ꝑimit
negociū. nec intelligas, ꝙ Papa ꝓmittat ꝯſulere ſup ſnīa, q̃ nul-
lo mō tangit archidiaconalē dignitatē, ſed ſup abiuratione, q̃
erat gñalis, ſ. qa archidiaconatus noīe renūciabat, & iurabat, ſ.
vt ea nō obſtante libertates prædictę adiudicent̃ dignitati archi
diaconatus, vel intelligas al'r, vt diximus in gl. illa, qd prodeſt.
❮Neutrum❯ ideſt, ſi conceſſio fuerit realis, & non eſt iuratum.

CAP. VII.

CVm ad noſtrā. ❮Abbatię.❯ Hęc abbatia eſt
ſecularis, ſic ī. de renunc. ea
tranſmiſſa. ❮Diſtinctio❯. 24. q. j. c. didicimus. ĩ. de inte
pal. per tuas. ĩ. de bap. & eius effectu. debitum. ff. de auct. tu. l. j.

De conceſſione præbendæ. *Rubr. 8.*

CAP. I.

QVi in viuorum. ❮Ponuntur❯ ſcienter, alias
ſecus. 7. q. j. præſentium.

SVM-

S V M M A R I V M.

Semeſtre tempus, quo elapſo eccleſia vacans nulli data deuoluitur ad proximum ſuperiorem, vnde incipit.

CAP. II.

NVlla eccleſiaſtica. [Tribuantur.] vt in eis aliquis detur quaſi poſſeſsio iuris. [Promittantur] ar. ꝯ ī. de præb. relatũ. So. verum eſt, niſi a Papa. ī. de reſcrip. eam te. [Et legibus.] C. de inuti. ſti. ex eo. C. de pac. l. vl. [Inhibitũ] ꝓmiſsio futuræ ſucceſsionis. [Sex menſes] quidã dicũt, ꝙ ſemeſtre tẽpus currit poſt ammonitionem, arg. j. eo. qa diuerſitatẽ. Alij dicũt a tpe ſcientiæ. j. e. qa diuerſitatẽ, ar. ff. de calũ. annus. C. q admit. ab bono. poſ. l. 2. ī. de ſup. neg. præla. licet. Alij dicunt, ꝙ a tpe vacationis, ī. de præben. de multa, ſed ibi ſupplendũ eſt, & ſcias ſubtrahitur de hac præſcriptione ſex menſium tp̃s ſuſpenſionis & peregrinationis. j. eo. quia diuerſitatẽ. Itẽ dicũt qdã, ꝙ licet ſit decurſum ſemeſtre tp̃s, ſi añquã alius eligat, ipſe eligat, ꝙ purgat. ī. de ſupl. negl. præla. literas, ar. ff. ſi quis cau. & ſi poſt. ff. de arb. Celſus. nos aũt dicimus nõ poſſe purgare moram. ar. ī. de ſup. neg. præla. licet, & c. literas. & dicimus locũ hr̃e hanc trãſlationẽ ptãtis in omnibus dignitatib. officijs, præbendis vbi nõ ſunt diſtinctæ, vel certus numerus ſtatutus, vt hic, & j. e. dilectus, & c. ex parte ī. de præbẽ. dilecto, & licet olim nõ hr̃et locũ in epiſcopatibus, vt j. eo. dilectus. hodie tñ locũ hẽt in illis, ī. de elect. ne pro defectu. [Diſtulerit] culpa ſua, infra eo. qa diuerſitatẽ, vel p negligentiã; ſecus ſi p impotẽtiã iuris, vel facti ẽt culpa contingente. j. eo. quia diuerſitatem, & ī. de conſt. c. cum M.

CAP. III.

REtlatum. [Debet.] niſi ſit receptus in canonicũ, ſupra de præbend. relatum, & ca. cum dilectus, ī. de conſtit. cum M.

S V M M A R I V M.

1 *Aſſignatio præben. dicitur eſſe neceſſaria poſt electionem canonici. quæ vero ſint neceſſaria in prælatis, in nu. 2. & quid in habentibus ſolam temporalium adminiſtrationem, in nu. 3.*

4 *Non dicuntur literæ obreptitiæ ob hoc, quod impetrans ſit peccator.*

5 *Cognitio ſummaria non eſt ſemper de neceſſitate, neque de ſubſtantialib. executionis mandati.*

6 *Abſque ſolenni cauſa cognitione fieri non debet excõicatio & abſolutio.*

7 *Poſſeſſio an detur per inueſtituram.*

CAP. IIII.

PRopoſuit. [Et aſsignatione.] Facienda, cũ vacauerit, nõ modo. alij dicunt ꝙ ſtatim dẽt aſsignare ꝑbendã vacaturã hoc modo, ꝙ ſtatim dabitur ei quaſi poſſeſsio iuris præb.
1 † No. ꝙ cum aliquis eligiť in canonicũ, ꝙ quãtũcumq; canonica ſit electio, tñ poſt electionem neceſſaria eſt aſsignatio præbẽ. per electionem. n. datť ei ius canonicatus, aſsignatio aũt præbẽdæ conſiſtit ĩ facto, & tribuit ptãtẽ adminiſtrãdi in ea: nã nulli licitũ eſt ſua auctoritate in ea miniſtrare anteq̃ præbenda ſibi aſsignetur ab eo, qui ptãtem habet aſsignãdi a iure, qualis eſt præpoſitus, vel decanus, vel quicũq; alius, cuiuſcunq; noĩe cenſeať, qui curam hẽt illius eccleſiæ, in qua canonicus eſt electus in tpalib. arg. ī. de inſti. c. 2. & plus dicimus, qa ex quo aſsignata eſt ſibi præbẽda p eum, ad quẽ ptinet de iure, vel de cõſuetudine, ẽt ſi ab aliqb. controuerſiã patiať ſuper iure, nihilominus tñ licite miniſtrabit, qa auctore ꝑtore poſsidet, nec dicimus hanc aſsignationẽ eſſe confirmationẽ, nec in ea requiri examinationẽ pſonæ nec electionis, nec ipſum dẽre audire ꝯdictionẽ alicuius, ſed ſummatim & ſine inquiſitione, ſi viderit aſsignationẽ faciendã, faciat eã.
2 alioquin ſupſedeat & examinationẽ ſuperiori dimittat. † In prælatis aũt, q habẽt curã aĩarum, neceſſaria eſt confirmatio & examinatio & pſonæ, & electionis. Sed cõfirmatio in his, qui habẽt curam aĩarum, præcedit aſsignationẽ, nec aſsignatio, q̃ alias ſibi vť bona, pp appľonem eſt retardanda, quia nõ ſit cũ cauſæ cognitione, nec in ea tribuiť aliqd iuris, & hoc bene ꝓbatur ī. de app. conſtitutis. & eodem modo dicimus dẽre fieri aſsignationẽ ſtalli in choro, & loci in capľo per eũ ad quẽ ptinet, de iure, vel de conſuetudine. j. de pb. dilecto. & ſi eſſet de cõſuetudine, ꝙ ſine aliqua aſsignatione miniſtraret, ſtaretur ꝯſuetudini.
3 † In his autẽ, q ſolam adminiſtrationẽ tpaliũ habẽt ſine cura, non credunt quidã neceſſariã cõfirmationẽ, nec examinationẽ. alij cõtradicũt, & bene, ar. ꝓ iſtis ī. de inſt. ex frequen. [Executore] dicebatur enim in literis, exequaris. hic erat merus executor, vel potius habẽs miniſteriũ tm̃, de quo habes ī. de offi. dele. c. qiã, & c. paſtoralis. §. quia, ſicut & ille, cui mandatur, ꝙ alicui prouideat, videtur, ꝙ teneat collatio facta ab huiuſmodi executorib. etiã non vocatis illis, ad quos ptinet electio, quia eũ recipere debẽt: ſicut teneret collatio epiſcopi, non vocatis canonicis, q eum recipere debẽt, & præbẽdã aſsignare, niſi in literis cõtineretur, ꝙ illos moneret, vel vocaret, qa tunc fines mandati cuſtodiendi ſunt. ff. man. dil. gẽter. ī. de reſcrip. cũ dilectus. & hoc ſatis vť hic, & ar. j. de accuſa. accedens. imo plus vť, ꝙ ſi cõpareat aliquis, qui velit aliqua dicere in pſonam eius, cui cõferẽda eſt præbenda, ꝙ nõ dẽt audiri, quia miniſter, vel merus executor eſt, & ſuper hoc nullã iuriſdõnem habet. ſupra de re iud. de cætero, vbi no. & idem dico, ſi vellet iudicem recuſare, qa nõ eſt audiendus, ſupra de offi. del. nouit. Sed ſi vellet dicere reſcriptũ per obreptionẽ obtentũ, vť ꝙ ſit audiendus, quia ẽt ſi executus fuiſſet mandatum, reuocareť. ī. de re iu. cũ olim ī. de reſcrip. cum dile. ſed hac ratione vť, ꝙ poſsit obijcere in pſonã inſtituẽdi, quicquid velit de iure, & maxime peccatũ, ꝙ ſi tacuit peccatũ ſuum, videnť literæ ſurrepticiæ. Sed tu dic, ꝙ pp hoc ſtricto ſenſu non dicũtur literæ ſurrepticiæ, vt no. ī. de reſcri. cum dilecta.
4 23. q. 2. & ſi nõ. ſed certe hoc nõ placet, † quia nõ vť nobis, ꝙ literæ dicanť obrepticiæ, quia impetrans ſit peccator. hæc. n. exceptio eſt ꝯ pſonam, & nõ ꝯ literas. alij tñ dicunt, & forte bene, quia licet iſte executor nullum vocare teneať, ſi tamen aliquis compareat, qui velit dicere in pſonam, ꝙ audire dẽt, arg. j. de acc. accedens, & 25. q. 2. c. ſi. & no. de hoc ī. de cau. poſ. cũ olim. nec eſt ſimile de hoc executore vel miniſtro qui iuriſdõnẽ hẽt, & in eo, qui ſolummõ ex officio facit, prius tamẽ dictũ de ſtricto iure magis ſuſtineri põt. Item vť, ꝙ iſte executor nõ poſsit cogere canonicos ad implendũ mandatũ apľicũ, i. faciendum hũc canonicũ, & primo ea rõne, qa nõ vť ſibi per literas ꝯceſſum, ſ. ꝙ eos cogat ad hoc, ſed ꝙ ipſe faciat. Itẽ alia rõne hoc vť, ꝙ nõ vť, ꝙ canonici, ẽt ſi velint, tranſacto tpe ſibi indulto ad faciendũ hũc canonicũ, vel ẽt poſtquã renũciauerunt eũ facere canonicũ, ꝙ poſſunt, cum hæc poteſtas faciendi eũ canonicum translata ſit ad executorẽ, licet penes duos inſolidũ hæc poteſtas eſſe nõ poſsit. Sed licet nõ poſsit eos ad hoc cogere, poſtq̃ tamẽ ipſe executor vel miniſter cõtulerit præbẽdã, coget eos ad recipiendũ eum & tractandũ vt canonicũ, ſi mãdans, cuius auctoritate fungitur, habebat poteſtatẽ cogendi eos, cum eius auctoritate fungatur: plus placet, ꝙ non poſsit, quia per formã prædictam nõ eſt ſibi data iuriſdõ, ſed miniſteriũ tm̃. hic tamẽ ſemper not. ꝙ iſte executor bene faciet, ſi audierit aliqua, quæ eum moueãt, ſi cõſulat ſuperiorẽ in auct. vt nul. iudi. §. & hoc vero iubemus. de his not. infra de deſpon. imp. ad diſſoluendũ. hæc quæ dicũtur in fi. gl. politæ ſuper decre. ꝓpoſuit, in gl. quæ incipit, diceba ť, habent locũ, vbi in literis nõ eſt clauſula, ꝯdictores &c. quia ſi eſt illa clauſula ibi, tũc & antequam inueſtiat eum, & poſt poteſt audire ꝯdictores, & ſummatim cognoſcere. ī. de renun. veniens. ff. de re iudi. l. a diuo. §. ſi ſuper. Quidam tñ dicunt, ꝙ non debet audire, niſi poſtquã fuerit executus mãdatum. ſed nõ video cãm, quare non ſit melius eos audire ante, quã poſt, ī. de renũ. veniens. Fatemur tñ ꝙ ſi omiſſa ſummaria cognitione hac, & repulſis ꝯdictoribus exequatur mandatũ, qđ
5 valet, quia merus eſt executor implendo mandatũ. † Itẽ qa ſummaria cognitio non eſt ſp de neceſsitate, neq; de ſubſtantialib. executionis mandati. In cõpulſione aũt bene neceſſaria eſt cãæ cognitio. Sicut aũt eſt iſte merus executor, de quo loqť hæc dec. & ſic eſt merus executor, ſi i lr̃is dicit, facias bñficiũ ſibi aſsignari. & eodẽ modo ſi dicit, facias eũ recipi, vel alia cõſimilia. nam qualitercũque ſcribatur ſibi, ſi voluerit ſtatim, mandabit de eo recipiendo, & niſi recipiant, ſunt excõmunicati, ar. ī. de reſcri. capitulũ &c. Abbate, & c. mandatũ, & ī. de præbẽ. pro illorum. Ab executore enim pp defectũ ordinis iudiciarij nõ appellať, niſi excedat modũ, vel nimis feſtinet, ī. de app. nouit. ſupra de offi. deleg. ſuper. ff. de ap. l. ab execu. C. quorũ ap. nõ re. l. ab executore. Et no. ꝙ iſte executor nõ tñ prouidebit, & præcipiet ꝓuideri de bñficijs vacãtibus de iure, & de facto, ſed etiã de vacãtibus de iure tãtum, ſed tñ in eis dẽt præmittere cognitionẽ & audire ſummatim illũ, qui poſsidet. & ſi nõ hẽt ius, tũc non feret ſententiã, ſed mãdabit detẽtori, & coget de facto dimittere, ſicut de facto tenet, & poſtea exequiť mãdatũ. & ſi hũc ordinẽ dimitteret, caſſareť, quod fit ab eo. j. eo. cũ noſtris, & c. literas. ff. de re iudi. a diuo Pio. §. ſi ſuper. Itẽ & ſi nõ cõpareat ille, q beneficiũ poſsidet, ſed compareat ille, q cõtulit, & cuius collatio dť nõ valere de iure, vel ẽt ſi nõ cõtulit, ſed patitur poſsidẽtem poſsidere, ſed petiť ab eo, ꝙ tãquã uacans de iure ꝯferat alij, & feratur ſententia ꝯ eũ, præiudicabit poſſeſſori, qui ſciuit cauſam ſuam agi. ī. de re iud. quãuis. nec vlterius erũt partes executoris, niſi vt cogat poſſeſſorem dimittere poſſeſsionẽ. Sed qd, ſi ille, cui cõmiſſum eſt, ꝙ compellat capitulum ad cõferendum alicui præbendã alicuius eccleſiæ ſi vacat, vel quam cito ad id obtulerit ſe facultas, nũquid põt cognoſcere de præbenda, quã aliqs detinuit diu ante, q huiuſmodi lr̃æ impetrarenť, quo iure hẽt iuriſdõnẽ ſup hũc poſſeſſorẽ, de quo nulla in lr̃is hť mẽtio? Itẽ cui reſtituet præbẽdã poſſeſſor? qa ſi dicis, executori, ille nõ hẽt ptãtem alicui cõferendi, ſed tm̃ cõpellendi. ſi dicis, ꝙ reſtituet capľo, quo ad hoc agit, cũ non hẽat mandatum a capľo? de ipſo autẽ poſſeſſore certũ eſt, ꝙ ille nulli eã dare põt, quia ad ipſum nulla ptas conferendi pertinet. Solu. executor hoc mõ ꝓcedet,

quia

quia vocabit capitulũ, & dicet ei, ꝙ cõferat ꝑbendã, quæ vacat
de iure. & ſi capitulũ reſpondit, domine nõ poſsidemus præben-
dã, quã petitis, & credimus, ꝙ ille q tenet, bene teneat, vnde fa-
ciatis de ea qđ vultis, quia nõ credimus, ꝙ vos præcipiatis nobis
vel etiã cõſulatis, ꝙ nos ꝯ cõſcientiã eam cõferamus. tũc voca-
bit poſſeſſorẽ præbẽdæ, & dicet ei, iſta ꝑbenda quã vos poſside-
tis, vacat de iure, & hoc vult probare iſte, q impetrauit literas; &
admittet ꝓbationes eius. ff. de re iu. l. a diuo. §. ſi ſup. & ſi ꝓbaue-
rit, ꝑcipiet poſſeſſori, ꝙ dimittat poſſeſsionẽ ꝑbẽdæ, qua dimiſſa
præcipiet capitulo, & coget, ꝙ eam det impetratori literarũ, ar.
ṡ. de præbẽ. inter cætera. vbi dicit, ꝙ omnia retractata fuerũt in-
ter partes, & nõ fuit iudicatũ, ꝙ vna pars daret aliqd alii. Sed il-
le, ad quẽ de iure pertinebat cõferre, poſt caſſationẽ factã cõtu-
lit. de hoc ẽt no. ṡ. de re iud. cũ Bertoldus. nec miretur aliqs, ꝙ
habeat aliquis executor iuriſdõnẽ ſuper ꝑſonas nõ nominatas
in reſcripto, & penitus extraneas, qa hoc eſt in quolibet execu
tore, q ꝯ extraneos ſummatim cognoſcit de ꝓprietate, & ẽt res
ab eis auferunt. ff. de re iudi. a diuo. §. ſi ſup. C. de his, qui ad ec-
cle. conſu. præſenti. ṡ. de offi. dele. ſane. 2. Itẽ non eſt neceſſe, ꝙ
petatur præbẽdã reſtitui in capitulo, ſed tm̃ quod cã reſignet, &
per ꝯns veniat ad collationẽ capituli, & poſtea cogẽ capitulũ eã
dare qñ in literis dr̃, ꝙ cõpellatur. & ſi in literis dr̃, exequaris, tũc
ipſe executor cõferet poſt reſignationẽ, & ſi nollet reſignare, vio
lẽter ab eo auferenda eſt poſſeſsio. ff. de rei vin. q reſtituere. hic
aũt loquiẽ tm̃ de reſignatione facti, & nõ de reſignatione iuris,
ad quã nõ tenetur, ſicut nec ſuũ ius cedere. ff. ſi ſerui. vind. ſicut.
§. ſed quia. imo ſaluũ ei remanet ius ſuũ. ff. de re iu. a diuo. §. ſi ſu
per. j. de cõceſ. ꝑbendæ & eccle. nõ va. c. cũ noſtris. literæ tñ erãt,
j. e. literas. nec poterat ꝯ eas excipi de falſi ſuggeſtione, vel veri
ſuppreſsione intantũ, ꝙ per eas nõ ꝓcederet. quia hæc falſitas
nõ erat expreſſa, vel veritas tacita ꝑ maliciã, ſed ꝑ ſimplicitatẽ, &
ꝑ ignorantiã iuris, qa credebat, ꝙ ex quo de iure vacabat, quod
literæ ſibi valerent intãtũ, ꝙ ſtatim ſine alia cõpulſione ad reſi-
gnandũ executor ſuus poſſet ſibi cõferre prępoſiturã. & ita lite
ræ valebant, non obſtante tali taciturnitate veritatis, vel ſm̃ ſot
mã iuris 25. q. 2. præſcriptione. ṡ. de reſcri. ſup literis. Et ſi iudex,
vel executor ꝑ eandẽ iuris ignorantiã, & ſimplicitatẽ male ꝓce-
dat, ſicut etia hic, illud caſſabitur, ſicut & caſſata fuit male facta
collatio, ſed nihilominus manet ſibi ius ſaluum per literas con-
ceſſum, & remanſit ſibi ius ſaluũ ſuper præpoſituram. vnde in fi.
decre. mãdatur & hoc ſibi dari, & hoc placet, qđ dicitur in gl. hic
poſita, credimus. Alij cõtradicunt aſſerentes has literas elidi poſ
ſe per exceptionem, & quod hic factum eſt, & j. eo. literas, fuit fa
ctum tantũ auctoritate ſecundarum literarũ. quidam diſtinguũt
inter illum, cui cõmittitur ꝓuiſio alicuius perſonæ ſimpliciter,
& cũ, de quo hic loquitur. nam de primo dicunt, ꝙ ſine cauſæ co
gnitione poteſt ꝯferre beneficiũ, ſed ille, de quo hic loquitur, nõ
põt cõferre beneficium, de quo ſcribitur niſi prius ſciat, quare il
li, quibus ſcribitur, non conferunt. arg. ṡ. de reſcrip. ſi quãdo, &
c. cum adeo, & melius in c. ab excõicato. vbi dr̃, ꝙ ſecundus, ſci-
licet, executor, cui ſcribitur in defectum primi, cũ cauſæ cogni-
6 tione debet procedere. † Sed certe alij dicunt illud eſſe ea rõne,
quia excõicatio, & abſolutio nõ debet fieri ſine cauſæ cognitio-
ne ſolẽni, 2. q. j. nemo. ſed collatio beneficij licet fieri dẽat pręce
dente inquiſitione, ſicut no. ṡ. de poſtula. c. j. tñ cognitio ſolennis
nõ eſt neceſſaria vt ibi, vel dic melius, vt ibi not. [Inueſtiuit.] Be-
7 ne hinc collige idẽ eſſe aſſignare, & inueſtire. † Et no. ꝙ qñ dr̃ in li
teris, exequaris, ꝙ põt inuestire. & potes hic colligere, qđ ꝑ ꝑ inue
ſtiturã nõ daẽ poſſeſsio, qa hic inueſtitus erat de prębẽda, quam
alius poſſidebat, quã ambo inſolidũ poſſidere non pñt, ṡ. de ꝓb.
licet, & no. ṡ. de conſue. c. a. & põt dici, ꝙ hæc inueſtitura locum
hẽt, qñ ſibi reſeruat præbendam ꝯferendã, qđ põt, no. ṡ. de præb.
ꝓ illorũ. & nõ placet, quod dr̃ hic, qa nõ credimus, ꝙ decanus po
tuit eũ inueſtire de vacatura, vt j. ſequitur. [Aſsignaſtis.] & male,
cũ eſſet alij hæc ptãs data. & ſic apparet hic, ꝙ qñ ſcribiẽ ꝓ aliquo
& datur ei executor, qui eis negligẽtib. illud exequetur, ꝙ nõ te-
net electio facta ab illis ꝯ mandatum Papæ, ſecus autẽ, ſi eſſet da-
tus tm̃ executor ad compellẽdum, qa tunc teneret electio facta
ab illis, ṡ. de præb. dilectus filius G. Rõ diuerſitatis, qa in primo
caſu vr̃ ad ſe vel ad ſuum delegatũ electionẽ reuocare, ideo de ea
nihil ad eos, in ſcđo autẽ ſecus. [Vacaturis.] ṡ. e. c. j. [Contra cano
num] quod eſt, qñ non auctoritate Papę. ſed hæc legitima erat, qa
auctoritate Papæ hoc non placet, ſed vere male proceſsit. [Attẽ-
dentes] q. d. non eſt neceſſe, ꝙ defendat inſtitutionẽ ſuam ꝑ factũ
decani, qui inueſtiuit eũ de vacatura, cũ ſufficiat factũ Papę, qui
eum inueſtiuit de vacãte: factum tñ decani fecit caſſationẽ nullã.
hoc non placet, ſed quia ptãs conferendi ad aliũ erat tranſlata.
[Per prędeceſſorem nr̃m] ſed per decanum fuit inueſtitus de va-
catura, & licite, cum ſuper hoc fuerit executor, & illa inueſtitura
fuit cauſa caſſationis electionis ſecũdo factę a canonicis. hoc nõ
placet, vt dictũ eſt. facta autẽ caſſatione nõ fuit inueſtitus ꝑ Papã
de vacatura, ſed de vacãte. [intelligebaẽ] ar. ꝙ ꝑ iniam perdiẽ do
minium. ff. de rei vin. In fundo, inſtitu. de offi. iudi. §. vlt. C. de ar-
bi. l. 4. §. ſed & ſi quis. arg. contra. ff. de pig. act. non mirum.

S V M M A R I V M.

1 *Ad quem pertineat petere inſtitutos amoueri.*
2 *Debet agens ad deſtitutionem inſtituti cauſam adijcere, quare ſit minus canoni ca inſtitutio.*
3 *Si electio ad epiſcopum, & capitulum ſimul pertinet, ſi ſuſpenſus eſſet epiſcopus, electio pertineret ad capitulum ſolum.*
4 *Non poteſt ſuſpenſus conferre præbendas.*
5 *In collatione beneficiorum debent perſonæ examinari.*

CAP. V.

QVia diuerſitatem. [In ipſas] Et ideo pete
bat inſtitutos, vel in-
truſos ab eccleſijs amoueri, vt ex ſnĩa, quæ ſtatim ſeq
1 tur apparet. † Vnde notatur, ꝙ aliquando ille, ad quẽ
ptinet inſtitutio de iure, petit inſtitutos amoueri, vt hic, & ṡ. de
præbẽ. dilecto. & etiã patronus. j. de iure pa. ex literis. Itẽ hoc ip-
ſum petit clericus inſtitutus, vel alias etiã ſi nõdũ inſtitutus ſit,
& habeat ius, ṡ. de ſenten. & re iudi. cũ Bertoldus, vt no. & 3. q. 6.
hoc quippe. Itẽ hoc ipſum põt quilibet clericus de eccleſia pe-
tere. ṡ. de ele. cũ dilecti. ſed hic vltimus, cũ ſuũ ius ꝑpãle nõ proſe
quiẽ, vr̃, ꝙ nõ poſsit agere, niſi agat denũciãdo, vel accuſando, ṡ.
de app. cõſtitutus, in fine. & nõ ſolũ poſſunt ꝑdicti agere ꝯ inſti-
tutos, ſed ẽt ꝯ inſtituentes peruerſe. 7. q. j. ꝑſentiũ; & de hoc no.
2 ṡ. de fil. presbyt. veniens. † Is tñ, qui agit modis prædictis, debet
cãm adijcere, quare ſit minus canonica, ſicut in alijs ꝑſonalibus,
vt no. ṡ. de offi. ordinarij. cõqnerente, puta qa ad eum, q agit, pti-
net inſtitutio, qa eſt in poſſeſsione inſtituendi, & qa nõ ptinet
ad eũ, q inſtituit, vel alias cõſimiles. Et eſt rõ, quare exprimere
dẽt, qa ꝑſonalis eſt actio: quod ex eo patet, quia nec in rem, nec
mixta eſt, no. ṡ. de offic ordi. cõquerente. & hinc eſt, ꝙ nullus pdi
ctorũ põt nominare inſtituentẽ in iudicio, cũ nominatio nõ ha-
beat locũ niſi in realibus. C. vbi in rem actio. l. 2. ſecus, ſi peteret
obedientiam, quia tunc poſſet nominare dominũ in iudicio, vt
no. ṡ. de maiori & obedien. inter quatuor, & ſæpe qs ꝯ neminẽ
agit, ſed petit electionẽ ſuam cõfirmari. j. e. poſt electionẽ, & iu-
dex tunc vocabit oẽs, quos res tangit. ff. ad adop. nã. de hoc no.
ṡ. de ele. c. penult. [Reſignandas] hoc, qđ dr̃ hic, intelligiẽ ſic, ꝙ
qñ aliquis hẽt poſſeſsionẽ alicuius præbẽdæ, vel dignitatis, tunc
nullus iudex ordinarius, vel delegatus dẽt aliquem inſtituere in
locum eius, niſi prior a loco ille remoueatur, vel de facto aucto-
ritate ſuperioris, vel per ſniam ad minus, & ſic loquiẽ j. e. cũ no-
ſtris, & ea. literas, vbi no. Sed ad quẽ pertinet electio de iure, be-
ne poterit alium eligere ad eũ locum, quẽ tenet inſtitutus, ṡ. de
re iudi. cũ Bertoldus, licet quidã illud qđ dicit illa decreta. dicãt
locum hẽre, vt præſentatio fieri poſsit, non obſtãte inſtitutione
alterius, ſed nõ electio, quæ ius tribuit. hoc aũt certũ eſt, ꝙ ꝑ ꝑ ꝑ-
cedentẽ electionẽ factã ab illis, ad quos nñ pertinet, nõ caſſatur
electio facta ab illis, ad quos pertinet, vt in præalle. decr. cum Ber
toldus, & no. ṡ. de elect. conſiderauimus. Item licet ille, ad quem
pertinet iure proprio electio, poſsit eligere, non obſtante prima
electione, & inſtitutione; & executor tamẽ Papæ non poteſt ꝓui-
dere alio exiſtẽte in poſſeſsione, qui eſt inſtitutus per ſuperiorẽ.
ſed ſi per ſuperiorem non eſſet inſtitutus primus, ſed tm̃ in poſſeſ
ſione eſſet, ꝑ hoc nec dimitteret executor, quin de alio prouide
ret ſm̃ mandatũ Papę. ṡ. de pręb. de multa. quamuis illa non lo-
quatur de prouiſione executorum Papę, ſed de prouiſione eorũ,
ad quos iure proprio pertinet: vel dic, vt not. j. eo. literas. [Reſi-
gnãdas.] i. de facto admittẽdas. [Per excõicationis.] 16. q. j. in fi.
[Cõfirmatione] repete, q̃ diximus ṡ. de confir. vti. vel inutil. c. j.
[Adeptis] ita, ꝙ hi ſex menſes currant vel ante ſuſpenſionẽ, vel
3 poſt, cũ cõferre poſſet archieps. [† Cõputetur] hoc intelligamus,
qñ collatio beneficiorũ ad ipſum ſolum pertinet. nam ſi ad plu-
res, quorum vnus ſuſpenſus eſſet, ſecus diceremus. nam ſi perti-
net electio ad epm̃, & capitulum ſimul, ſi eps̃ eſſet ſuſpẽſus, perti
neret electio ad capitulũ ſolum, ſicut ſi vnus ex capitulo eſſet ſu-
ſpenſus, nõ impediretur capitulum procedere ad electionẽ. nam
quantũ ad ea, q̃ cõiter imminent facienda epo & capl̃o, vnde ca
put, vel corpus intelligitur. C. de iu. delib. ſancimus. §. ſi vero eps̃,
& ff. quemad. ſerui. ami. ſi quis alio. §. vlti. & l. ſi locus. 16. q. 3. ſi ſa
cerdotes, ṡ. de pręſcrip. auditis, ex tranſmiſſa. [Valuit.] C. de an-
nali exce. l. j. in fi. ṡ. de pręſcri. c. j. argu. ꝯ. de viu. cum quidam. §. ſi
4 pupillo. ff. ex quib. cau. ma. in integ. reſtitut. ei. [Poteſtate] no.
ſuſpenſum non ꝑꝑſſe cõferre præbendas. de hoc no. ṡ. de conſue.
cum dilectus. [Culpa] licet fuerit in culpa, non erat in mora. ſta
tim. n. pro abſolutione ad ſedẽ apoſtolicam ꝓperauit. ſi. n. eſſet in
mora, vel negligentia obtinendi abſolutionẽ, ſecus eſſet, vt hic,
arg. 100. diſtin. qm̃, ṡ. de reſcript. ſi autem. ff. de re iudi. quoniam
poteſt. ff. de re mi. non omnes, & l. qui captus, & l. j. §. j. ff. ex qui.
cau. in integ. ſed ſi per. §. j & ſic hẽs, ꝙ nõ imputanẽ ea alicui, quæ
ſua culpa pręcedẽte acciderũt, 15. q. j. ſi ꝯcupiſcẽtia, & c. inebriaue
runt. ff. de iur. verũ, & l. quę in iuriç. ff. de pub. ſed & hi qui, §. ſiue

autem argum.cõtra.50.diſt. ſæpe,& c.ſtudeat. ff.quod met.cauſ. mulier. ſed tamẽ hoc non eſt verum:quia bene imputatur archiepiſcopo ſua culpa,quia iſte põt puniri,hæc tamen pœna,ꝙ electio deuoluatur ad capl̃m,nõ inuenit̃ ſibi impoſita a iure,& ideo non potuerunt conferre beneficia.ſ.de ſup.negl.præl.Romana. [Ad illum.]ſ.Papam,& hoc ea plenitudine poteſtatis,ſed nunqd ſi eṗs eſſet ſuſpẽſus, poſſet archieṗs ↄferre beneficia ſpectãtia ad eṗm?& dicũt qdam ꝙ ſic,nec eſt neceſſe, ꝙ expectet ſex menſes, ar.ꝓ eis.9.q 3.cum ſimus,quod põt loqui in hoc caſu, qñ eṗs neceſſaria officia nõ inſtituit in eccleſia;vt œconomum, vel alium, q tpalia miniſtret. In nõ neceſſarijs aũt officijs,puta canonicis ordinandis,locũ non hẽret.ſ.de elec.cũ eccleſia Vulterana. Sed in hoc caſu,cũ non hẽnt tṗs præfixum,credunt,ꝙ poſſit ille,ad quẽ pertinebat collatio,poſt abſolutionẽ conferre,ſi non ſit per ſuperiorẽ alij collata.C. de ↄtrahen.ſtip. magna.melius vr̃, quod nec capitulum, nec ſupior põt ſupplere alterius defectum niſi ius hoc dicat,ꝙ ei liceat alterius defectum ſupplere.ſ.de elec.cum eccleſia Vulterana,ſed ſeruatur ei faciẽdũ poſt abſolutionẽ, ar.j.ne ſede vacã.illa,niſi neceſſitas immineret.& poterit ſine vlla reſtõne iſte archidiaconus,vel archiepiſcopus dare beneficia vacãtia, ẽt quæ vacauerũt vltra ſex menſes.nec ſunt ↄ̃tria decr. ſ.de ſup.neg. præl.licet.c.literas;qa ibi loqt̃,qñ illi, ad quos ſpectabat electio, fuerunt negligentes,& tunc ipſo iure amittunt ptãtẽ eligendi,ſecus qñ per impotentiã dimittunt ipſo iure ptãtem eligendi,licet in eo puniri poſſent extraordinarie. Si autẽ ei ius concederet, ꝙ poſſet ſupplere defectum alterius,poſſet ſupplere ſine ſuperioris auctoritate,vt no.ſ.eo. nulla.65.di.ſi forte.[Ad illum]cõi autem iure remanet ptãs conferẽdi penes ſedem archiepiſcopalẽ, ſ.de inſtit.cũ veniſſent,j.ne ſede vacã c. 2. & ſeruabit̃ prouiſio ſucceſ-
5 ſori.† {Tempus} ſi neſciuit prębẽdas vacare, non imputat̃,quia ſi ſciuiſſet imputaretur ei, cum ẽt Romę & in via poſſet beneficia cõferre.vel dic, ꝙ licet in via cõferre,vel dic, ei ſi non ↄferat, cũ in collatione beneficiorum debeat perſonas examinare, ſ.de pręb. in Lateran. & etiam quia iuſtum eſt, ꝙ clericis de terra ſua prouideat.C.de epi.& cler.l.in eccleſijs.71.diſt.extraneo, de quibus copiam ſecum non hẽt. {Receſſit.} ff. ex qui.cau.in integr. reſt.qui mittuntur. {Computetur} niſi moretur accepto commeatu.ff.ex quibus cau.in integr.reſtitutio.miles.

S V M M A R I V M.

1 *Quo caſu poteſtas eligendi ad ſuperiorem deuoluatur,*
2 *Nunquid ius eligendi propter alicuius peccatum ad alias transferatur.*
3 *Literæ per falſi ſuggeſtionem impetratę valent,ſed per excep.elidi poſſunt.*
4 *Non licet alicui occupare poſſeſſionem,quam alius tenet.*
5 *Poſſunt dignitatem,& beneficia vniri epiſcopatui,ſi eſt pauper.*

CAP. VI.

CVm noſtris. {Tanto} Sex menſium. ſ.e.nulla. {dixerũt} & bene,qa de facto nõ vacabat.[Electus.]& male, quia licet de iure, de fa-
1 cto nõ vacabat, 13.di.literas.j.de poſtu.c.j.& 2.[†Poſſidebat.]Idẽ vr̃ ſi ſolus electus eẽt,ſi nõ poſſideret; qa verũ vr̃ etiã ꝙ ẽt ſi ille,ad quẽ ptinet electio, pſonã ineligibilẽ, puta hoĩem illegitimũ,homicidã,vel alias quẽcũq; irregularẽ, vel malũ nunq̃ tñ pp negligẽtiã,vel lapſum tpis deuoluit̃ ptãs eligendi ad ſuperiorẽ.licet.n. hmõi elector malus ſit,& malũ elegerit, nõ deuoluitur ptãs eligendi ad eũ,ad quẽ ius ſtatuit deuoluendo ꝓpter alicuius maliciam.j.de ele.cum in cũctis.in fi.nõ tñ eſt negligẽs, & ideo nõ deuoluit̃ ptãs eligendi ad eos,ad quos ius ſtatuit deuolui pp negligentiam.j.e.c.prox. Et hęc vera ſunt, dummodo electus talis ſit,in quem ius illius dignitatis cadere poſſit. nã in homicidas,& irregulares cadere põt ius cuiuslibet dignitatis,qa ẽt iuſte habent eã,ſi cum eis fuerit diſpenſatũ,& ẽt hoc diſpenſatione iuſte tenẽt prędictas dignitates ſuas, quouſq; renũciẽt, vel deponant̃.ſed ſi poſt adeptas dignitates fecerũt homicidiũ, vel aſs irregularitatẽ incurrũt. ſed ſi talis electus ſit,in quo ius dignitatis cadere nõ põt,vt ſi ſit oĩno illiteratus,vel ſi ſit mulier,vel infans, fatia vr̃, ꝙ talis electio, vel poſſeſſio non impediret, quominus lapſu tẽporis ꝑ negligentiã poteſtas eligendi ad ſuperiorẽ deuoluat̃. {Dicentes} & bene. [Aſſignauerũt] & male,qa licet de iure,de facto tñ nõ vacabat. [Aſſignauerũt] planus eſt intellectus huius decretalis, qa pp negligẽtiã nõ erat deuoluta poteſtas eligẽdi ad Papã,qa elegerat pſonã, in quã altero caſu poterat cadere ius ꝑpoſituræ.nec pp delictũ, qa.ſ. pſonã inelligibilẽ elegerãt, ſ.epiſcopũ,quia hoc nõ eſt iure cautũ,ꝙ pp talẽ pſonæ electionẽ transferat̃ ad alium poteſtas eligẽdi,licet electio ſit nulla, & ipſi priuati poteſtate eligendi ſint,vt no.ſ.de poſtu.gratũ. ſ.de elec. bb. me.Ma. Itẽ ſi eſſet deuoluta hæc poteſtas ad proximũ ſuperiorẽ,nõ tñ eſſet deuoluta ad Papã communi iure,& ſic intelligitur j.eo.cap. literas. & idẽ eſt, ſi auctoritate Papæ aliqui habent poteſtatẽ eligẽdi,& eligant penitus indignũ,in quẽ nõ cadit ius, qđ ſibi dat̃, nõ pp hoc reuertitur ius eligendi niſi ad illos, penes quos primo erat de iure cõi, nec ẽt ad illos, qui forte hñt ptãtẽ prouidẽdi alij, qa certum eſt, ꝙ primi prouiſores ptãtem habe-
2 bant ꝓuidendi,& ꝓuiderũt, ſed male. † Itẽ iure non cauet̃, ꝙ pp eorũ pccatũ ius eligendi ad alios transferat̃,qa tũc ſecus eſſet, ſ. de præbẽ.de multa.ſ. de elec. cũ in cunctis. & hoc placet magis, ꝗ qđ aſs hic no.& j.eo.literas,& poſt ele.& j.de exceſ. præl. inter dilectos.imò idem forte vr̃,etiam ſi in eo non caderet ius ſibi datũ dummodo in literis nõ ſit expreſſus error intolerabilis, idest indiſpẽſabilis,infra de ſenten.excõm.ꝑ tuas,& c.ſolet,nec eſt error intolerabilis,ſi ſcribit̃ ẽt pro irregulari: intolerabilis. n. eſſet ſi pro criminoſo ſcriberet̃ in crimine pſeuerãte. ſed nec hoc ſufficeret,niſi in literis ↄtineret̃,ꝙ in crimine pſeuerat, qa aſs licet error ſit intolerabilis,nõ tñ eſt expreſſus,& vtrũq; eſt neceſſariũ. Quidã dicunt ſufficere,ſi error ſit notorius, ẽt ſi nõ exprimitur in literis,ar. ã.de of.dele.c.j. Alij dicunt nõ ſufficere,qđ eſt notoriũ,niſi ſit expreſſum.2.q.6.§.itẽ ſi ſoĩa ↄ̃ ius. Expirat aũt hæc poteſtas, ſi ꝓuidi cõtingat nõ capaci,nec tñ pp ꝓuiſionẽ factam de notorie & ſcienter indigna pſona trãſit poteſtas ad aliquos, niſi prius caſſet̃. ſed ea caſſata ſtatim reddit ius eligendi ad primos, ad quos ptinet de iure cõi, & nõ ad Papã. Itẽ expirat morte eius ꝓ quo ſcribit̃. Itẽ morte executoris. Quidã tñ dicunt,ſed nõ placet,ꝙ in hoc caſu ſi ſcribat̃ in fauorẽ eius cui ꝓuideri mãdabat̃, ꝙ hæc poteſtas reuertitur ad delegãtẽ, & morte ẽt delegantis nõ expirat,ẽt ſi literæ nõ ſunt exhibitæ,nec eſt ↄ̃,ſ.de offi.deleg.gratũ,& c. relatũ; qa illud obtinet in literis iuriſdictionis, ſecus in beneficialib.cũ ſæpe cõtingat, ꝙ in vita delegantis nõ occurrat
3 facultas ꝓuidendi, licet aliqui ↄ̃dicant. † Itẽ literę ꝑ falſi ſuggeſtionẽ impetratæ valẽt,licet elidi põt ꝑ except. ã. de reſcri. ſup literis, & ſic etiã valet poteſtas data per eaſdẽ literas:ſufficit.n. ad hoc,vt executor receperit poteſtatẽ cõferendi, ꝙ delegans haberet ptãtem cõmittẽdi, & delegatus ptãtẽ recipiendi, & ꝙ res, quæ cõmittit,ſit de poteſtate & iuriſdictiõe cõmittẽtis. Et hinc
a ẽ,ꝙ ſi tpe impetrati reſcripti impetrãs bona fide eſt incapax ᵃ beneficij,põt ei cõferri, ar. ſ. de fur o cõpeten. ex tenore.nec eſt ↄ̃, ſ.de tranſact. ex literis. quia ibi nõ dicit non tenere ꝓuiſionem, ſed dicit caſſandã pp delictũ impetrantis obreptitie. nec eſt ↄ̃, inſti.de qual.& differẽ.§.teſtm̃ in extraneis. vbi dicit,ꝙ nõ valet, niſi ſit capax hr̃s & tpe ↄfecti teſtĩ, & tpe mortis, & aditione, ſed certe,ſi qs bene attẽdat, qđ dicit idẽ §. colliget ↄ̃; qa ibi dicit, ꝙ tpe confectionis teſtamenti ſit capax, qa teſtm̃ nõ valet ſine inſtitutione capacis hæredis, ſecus eſt in collatione ptãtis transferendi beneficiũ,qa hæc ptãs ẽt nulla pſona expreſſa,cui ꝓuideat̃ valet.j.c.cõſtitutus.& ſic in legatario,quia ſufficit & eſt neceſſe, ꝙ tẽpore mortis ſit capax,niſi in caſib. ſi legatũ eſt purum,etiã ſi tpe teſtamẽti nõ ſit capax. ff.de iure fiſci.l. neque, §.j. C.de lega. ſeruis.& C. de cadu.tollen.l.1.§.cũ ideo, & §.an nouis. C.qñ dies lega.cedi l.neque. ſi aut ſub cõditione,a die cõditionis extantis, C.de cad.toll.l.1.§.ſin autẽ.& hoc ideo, qa teſtamentũ nõ ſubſiſtit ex legatis, & ſic nota, qđ cã caſſationis electiõis factæ a canonicis eſt,qa eis erat ablata ptãs eligẽdi,& nõ ꝙ prima electio fuerit aliqua.[Literarũ]prudenter petijt ille, ꝙ caſſaretur proceſſus delegati, q erat inordinatus, quia primo cogendus erat ad reſignationem, vt hic, & ſupra c. prox. ſed ſi egiſſet quaſi confeſſoriã dicendo ſe ius habere & aduerſario ſilentiũ imponi, ſuccubuiſſet,quia nullum ius habebat in præpoſitura eṗs de nouo.electus,vt hic ſequitur,ar.ad prædicta, ſupra de procur. ex inſinuatione. Fatemur tamen, qđ poſſet habere Publicianam ad eccleſiam ↄ̃ non dñm,ſi bona fide & iuſto titulo habuiſſet eã. & ſi ambo ſcilicet actor,& reus habuiſſent bona fide & iuſto titulo,tunc diſtingue,an habuerint ab eodem collatore,vel a diuerſis, vt habes de publiciana,l.fine.§.ſi duob.& l.ſeq in beneficijs aũt in ſpiritualib.dicunt quidã aliter. Itẽ prudẽter facit, q dicit in libello, peto talẽ eccleſiam,quę ad me pertinet vt comprehendat & directã ↄfeſſoriã,& Publicianã, & nõ dicat, quia ſum canonice inſtitutus. [Literarum] literæ tamẽ bonę erant, vt j. eod. literas.nec poterat ↄ̃ eas excipi de falſi ſuggeſtione, vel veri ſuppreſſione, in tãtum quod per eas non procedetur vel legitime: quia hæc falſitas non erat expreſſa,vel veritas tacita per maliciam ſed per ſimplicitatẽ,& per ignorantiã iuris; quia credebat qđ ex quo de iure vacabat,qđ literæ ſibi valerent in tantũ,qđ ſtatim ſine alia cõpulſione ad reſignandũ executor ſuus poſſet ſibi conferre ꝑpoſiturã, & ita literæ non obſtante tali taciturnitate veritatis, vel expreſſione falſitatis valerent, ſed non debet ſeruari forma in eis expreſſa,ſed procedi ſcđm formam iuris,25.q.1.preſcriptione, ſ. de reſcri.ſup lr̃is. & ſi iudex, vel executor ꝑ eãdẽ iuris ignorãtiã, vel ſimplicitatẽ male ꝓcedat, ſicut hic fecit, illud caſſabit̃,ſicut & hic caſſata fuit male fctã colľo.ſed nihilominus manet ſibi ius ſuũ ſaluũ per literas cõceſſũ. ſicut huic remãſit ius ſuum ſaluũ

ſupra

ADDITIO.

a ¶Incapax.Circa hæc dicta tan.hic ſ.quando collatio eſt facta criminoſo vel indigno,ſit nulla,vide per hoſt in c.querelam,ſupra de iureiu.& aliquid per ipſum in c.2.ſupra de reſcrip.

ſupra ꝑpoſiturā, vnde in fi. decretalis mādat ſibi dari, & hoc plus placet, quā qđ dr̃ in gl. hic ꝑpoſita, credimus. Alij tñ ꝯdicunt aſſerentes has lr̃as elidi poſſe ꝑ exceptionē, & quod hic factū eſt, & ĩ. eo. lr̃as. fuit factū tm̃ auctoritate ſecūdarū lr̃arū. {Quia poſſeſsio talis.} ſ. q̄ hr̃ ab his, q plures dignitates hñt. & hoc nō placet, ſed talē poſſeſsionē dicit plus hr̃e facti quā iuris, q̄ prætendit̃ ex tali cā, q̄ pōt eē iuſta, ſicut hic: nā hic iſte poterat poſſidere vr̃ d ſpāli gr̃a, vel ſi ex iuxta cā eſſet ꝯceſſa. [Facti] qm̄ qñ ꝑ meipſum poſſideo, plus hēt facti, quā iuris, vt hic. ff. ex qb. cau. ma. re. deniq;, & l. ſi emptor. Si autē ꝑ ſeruum, vel filium poſsideā plus hēt iuris, q̄ facti. ff. de acq. poſ. poſſeſsio quoq;. ff. ꝓ ſocio. l. 2. Si autē per pſonā liberā poſsideo, puta ꝑ procuratorē, hęc poſſeſsio aliquid facti hēt, & aliquid iuris. C. de acq. poſ. l. j. & ideo in primo caſu, ſ. cū ꝑ me poſsideo nō deſino poſsideri, nec vſucapio, incipiet an teq̄ ſciā per aliū poſsidere, & ſuſpicatus ſim me poſſe repelli: ſecus, ſi ꝑ aliū poſsideo. [Irritū] credimus tñ, q ſicut recepta noua cura aīarū vel dignitate, vel ēt epatu, prima vacat, & ille, ad quē eius donō ꝑtinet, pōt eā alij cōferre, ita delegatus ꝑ hmōi lr̃as pt cōferre, ēt eo ꝑmanente in poſſeſsione, ĩ. de præb. de multa. ĩ. de ele. cū in cūctis, dumnō ſciat aliū poſsidere, qñ cōfert. ſed ſi neſciret, dicunt quidā, qđ obrepticia eſt hmōi colł o. & hoc ſatis vr̃ verū, ſi veriſimile eſſet, q ſi ſciret aliū poſsidere, nō cōferret. ſed hęc ꝑſumptio ceſſat hic, cū in ꝑcepto cōtineatur, q cōferat, & puniatur, niſi ꝯferat, ĩ. de pręb. de multa. Sed certe pręſumptio, ſ. q vellet cōferre, ēt ſi alius poſsideret, nō erat ita vehemens ante conſtitutionē, de multa, ſicut poſtea, qa prius nō erant ibi tot pœnæ, ſicut poſtea. & ideo hic, qđ fuit ante ꝯſtōnē, nō ita ꝑſumebat̃, q ꝯtuliſſet, ſi ſciuiſſet aliū poſsidere. Itē facit præſumptionē, q obrepticia eſt collatio quia epſ erat, qui poſsidebat, quare non erat pręſumendū, q Papa vellet eū vilificare inter ſubiectos ſuos auferendo ſic ſibi eccleſiam, vel dignitatē ēt alij cōferendo: imo plus vr̃, quod ſi teneret collatio Papę vel cuiuslibet ſuperioris, nō tñ literæ valebant datę ſup colłone facienda ꝑ aliū, qa reſcripta ſtricti iuris ſunt, ar. ĩ. de reſcr. ſedes, vt ſint intelligenda ꝯ eū, qui vult impetrare literas ſup beneficio qđ dicat vacare, q vacet de factō, & de iure, maxime qa ambitioſū eſt hmōi reſcriptum. ĩ. de trāſl. epi. licet. Et eſt potentiſsima rō, quia reſcriptū reſtringit̃, & qa imputandū eſt impetranti, q potuit aptius dicere, vel hic nouo iure vtebat̃ epſ, vel noua collatione, qđ ex cāſieri pōt, vt no. ĩ fi. decr. huius. Itē ſecus in pręhendis, qa licet accipiēdo ſecundā pręben dā prima aliqñ vacare intelligat̃, non tñ pōt prima ꝯferri, quouſque poſsidet eā de facto, ſed cogi dēt ꝑ excōicationem, & ſubtractionē aliorū beneficiorū eā reſignari, vt hic. ĩ. e. qa diuerſitatē ĩ. e. literas, vbi no. Nos credimus in pręhendis, ſi tales ſunt, q vacent de iure ꝑ receptionē alterius, niſi q facilius credit̃, q ꝑ obreptionē obtinuit. Et ex his decr. liquet, qa nō ſufficit ſnīam latā eſſe ſup priuatione alicuius beneficij quo ad hoc, q liceat illi, ꝓ quo lata ē ſnīa, illud occupare, niſi illud reſignet ille, q prius tenebat, vel niſi manu militari auferat̃ ab eo. & ſi ꝯſactū fuerit, priuat̃ iure, qđ in eo hēbat, ēt ſi alias alio nō ꝓhibeat̃ poſſeſsionē capere, dūmō ſua auctoritate capiat, niſi ꝯſentiat aduerſarius. ff. de rei vin. q reſtituere, & ff. ne vis fiat ei, ſi qs, in princ. ff. vt in poſſ. leg. 15 q. § miſſus, ar. C. vnde vi, meminerint. & idē dicimus ĩ oī ſnīa, vt ēt poſt ſnīam nō occupet victor rē, ſibi iudicatā, ſed ꝑ executores ſibi tradi dēt. C. de arb. l. pen. ĩ. reſpō. C. de iud. ꝓperandū. § ſin autē reus. argumentū ꝯ. C. vnde vi, ſi quis in tantam, ibi, ante euētum, ſ. litis. ſed ſupple ibi, maxime, qa idē eſt poſt ſententiā abſoluto, nō eſt neceſſarius executor qa ſufficit ei exceptio rei iudicatæ. ff. de exce. rei iudi. ꝑ totū. & ſi qs vellet dicere, q reditū forte annuū, ĩ cuius poſſeſsiōe erat aduerſarius, cui ſilētiū impoſitū eſt, adhuc dare dēat, quouſque amittat poſſeſsionē dicat nobis ꝓ Deo, qūo aūt amittet niſi ꝑ ſnīam? Itē nōne peccaret, ſi reditū daret ei, cui ꝑ ſnīam eſt ſilētiū impoſitū? ar. q ſic, qa ille peccat recipiēdo, & alter ꝯferēdo, & poſſum eū ꝑturbare in hoc peccato & ēt debeo, 2. q. 6. negligere, & eſt quaſi expreſſū ĩ. de appella. paſtoralis, in fi. imo plus vr̃, q in his ĩcorporalib. & iurib. vbi nihil corporale attingit, vt in electionib. & iuriſdōnib. & ſimilib. ſtatim lata ſnīa & actor pōt ingredi poſſeſsionē, & aduerſarius poſſeſsionē amiſit. tñ vt omnis remoueat̃ dubitatio, iudex dicat in ſnīa, vobis adiudicamus ius eligēdi, & aduerſario ſilētiū imponimus ſic. ĩ. de cau. poſſeſ. & ꝓprie. cū eccleſia Sut. Si aūt talia ſunt incorporalia vbi aliqđ corporale attingit, vt in præbē. poſſeſſor ꝯdemnatus ꝑ aduerſariū nō ꝓhibet̃ exercere, vt prius, ſed ille, q in poſſeſsione erat, & nūc eſt impoſitū ei ſilētiū, cogit̃ cauere, q de cætero illa ſeruitute nō vtet̃. ff. ſi ſer. vin. egi. barū, vbi ēt dr̃, q ſi nolit cauere, ꝯdēnabit̃, quāti in litē iurabit̃, & ſi nec poſsit expelli de poſſeſsione, ꝑ officialē expellet vel dabit̃ ipſi ptās expellendi, ſi talis ſit iudex, q ſuā ſnīam exeq poſsit, & erit ipſe, q erit vice miniſtri iudicis. Iſta aūt decr. nō obſtat ſuperiorib. qa & hic aliqđ corporale tāgebat̃. ſ. corpus, & poſſeſsiones ꝑbēdæ annexæ, & ideo licebat nec ꝑbēdā, nec canonicatū illū ꝯferre, cuius poſſeſsionē alius tenebat ꝑ poſſeſsionē ꝑbēdæ realis. vel dic hoc fuiſſe ꝑ obreptionē literarū. Itē nō obſtat ĩ. de ap. paſtoralis, in fine. qa ibi nihil corpale poſsidebat: licet. n. canonico, q nō hēt aliquā certā ꝑbēdā, debeat̃ beneficiū ſuū, vel reditus, nihil tñ corporale ibi poſsidet̃, quouſque recipiat̃. Itē fatēdū eſt, q ſi poſtea reditus ꝑbēdæ ſoluant̃ ei, cui impoſitū eſt ſilētiū, quaſi ex noua poſſeſsiōe poterit agi, ſi ſubtrahant̃ ſibi poſtea illi reditus ꝑbēdæ iterdicto, vnde vi, vel ꝯdictione ex hac decr. vt reſtituat̃ ĩ poſſeſsionē amiſſam, vt iterū ſoluat, ſed nō ex prima, q̄ ſublata eſt ꝑ ſnīam: hoc ipſum tñ in excōicato fallit, q nō petit reſtitutionē, cui ſemꝑ obſtat exceptio excōicationis, & cui nihil ſolui dēt. Sed qđ ſi ꝯdemnet̃ qs ꝑ ſnīam ad amiſsionē bñficij, vel ꝑbēdæ, vel ꝯ poſſeſſorē ſeruitutis ꝓnūciet̃ in negatoria, an liceat ſtatim eligere, vel beneficiū ſubtrahere, vel ſeruitutē negare? vr̃ q nō, ar. hic. & ĩ. c. ꝓxi. Sed dēt licētiā obtinere à ſuperiore, & ab eo, q ptātē habebat priuādi, vt eligerēt. j. de iure pa. cū dilectus. ĩ. de cler. nō reſi. in principio, ex parte, & vt beneficiū vel ſeruitutē tollat, ar. ff. vt in poſ. lega. mi. l. ſi inutiles. nā ex quo partib. ꝑſentib. facit, ſatis pōt ꝯcedere parti victrici, vt ſua auctoritate deneget petita, vel qđ occupet poſſeſsionē ſibi adiudicatā, ſi eſt talis, qđ perſnīam exeq poſsit, arg. a ꝯrio ſenſu C. ſi ꝑ vim, vel alio modo. l. vl. Alij tñ dicūt, & bene, q ſine alia licētia eligere pōt, & beneficiū ſubtrahere, & ſeruitutē negare. & nō dicit hic nihil valet̃ electionē, ſed lr̃as Papæ ꝑꝑ mēdaciū. vel ēt nō valet electio ꝑꝑ ſecūdā electionē factā de epo in ꝑpoſitū nō caſſatā. nā nulla rōne vr̃, q̄ quis canonice, q̄ ꝑ ſnīam notū ē vacare, alij cōferre nō poſſe, ſed pri

4 mū ē ſecurius. †De poſſeſsiōe aūt quā alius tenet, fatentur, q nō licet alij occupare, ar. ꝓ his, q dicūt, q nō reqrat̃ alia licētia, inſtitu. de offi. iu. § vlt. ff. de acq. poſſeſ. l. 3. § ſin. ff. ſi ex noxa. cau. l. 3. in fine. ff. cōmuni diuidun. ſed ſi res. vbi dr̃ q res adiudicata eius eſt, cui adiudicat̃. Sol. intelligēdū eſt traditionē nō interueniſſe, vel ſunt caſus ſpeciales: ſed vr̃, q epatus vacaret hoc ipſo, q accepit ꝑpoſituram, tñ ꝑpoſitura nō, ĩ. de ꝑbē. de multa. Sed illa ꝯſtō nō hēt locū in epatib. qb. nec expreſſe, nec tacite renūciari pōt ſine volūtate Papæ, vt ĩ. de trāſla. epi. inter corporalia, ſed qa nō

5 pōt reſignare, nō tenet receptio ꝑpoſituræ. [†Iuſta cauſa] hodie hoc nō licet ex aliqua cauſa, ſed ſi pauꝑ eſſet epiſcopatus, poſsēt ei vniri aliæ dignitates, & beneficia, ĩ. de ꝑbē. expoſuiſti. vel dic, qđ ꝑſonæ non pōt dari dignitas, ex quo eſt epus, ſed ipſi epatui fructus dignitatis dari poſſunt ad tp̄s ꝑꝑ exonerationem debitorū, vel alia iuſta cauſa. vel dic, qđ Papa voluit de ſpeciali grã ꝓuidere, cū adhuc vacaret ꝑpoſitura. capitulū aūt, vel alius citra Papam hoc facere non poſſet. proximum dictum placet.

SVMMARIVM.

1 *Qui ſemel viuentis locum ſcienter occupauit, non poteſt vlterius ad eum aſſumi.*

2 *Electio quando ad capitulum deuoluatur.*

3 *Inueſtitura poteſt appellari inſtitutio.*

CAP. VII.

Poſt electionem. [Tenuerat.] Elionē. Epiſcopus. [Ordinationē] i. ordinatio libere & ſine ꝯdictione aliqua fiat in eccleſia Eboracēn. ab archiepo, & ſm formā, q̄ ſequit̃, & ſi ꝯ fieret, nō valeret. {Perſonarū} i. dignitatū. {Exutū} & male, qa in capitulo intelligit̃ decanus, ar. ff. de verb. ſignifi. l. familiæ ff. q & ā q. l. j. § ꝑſens, inſti. de iu. na. § plebs. {ipſius} archiepi inſtitutione, vel mādato de inſtituēdo. {ipſi} i. capitulū. {Intelligētes} & male. {Auctoritate} intelligebat. n. eccleſiam ſuā nō vacare, qa inſtitutū ab archiepo reputabāt ꝓ nō inſtituto ꝑꝑ priuilegiū, & quia dicebāt ſemeſtre tp̄s cōputandū a tēpore vacationis, vſq; quo ꝓuideret̃ ita, q inſtallaret̃, & male, qa nō debat cōputari niſi vſq; ad tēpus, quo archieps eligit Ho. vel alia tēpora debāt deduci de ſemeſtri tpe, ĩ. eod. qm̄. [Ac] Do. [receptā] vt dicebat, ſed Ho. non ſacebat̃. [Ab ipſo] archiepo [Primæ] factæ a capitulo. [Se-

1 cundæ] factæ ab archiepo. [†Cōfirmari] & male nā cōceſsio capituli nō valet, qa nō erat ad eos ptās eligēdi deuoluta. cōceſsio ēt archiepi nō valet, ēt ſi ꝯſtaret Ho. renūciaſſe, vel reſignaſſe, qa ex quo ſemel locum viuentis ſcienter occupauit, vlterius ad eam non pōt aſſumi. 2. q. j. in perſonis ſecus, ſi ignorāter. 7. q. j. præſentium. {Debuit} ĩ. e. c. j. {Idonee} ĩ. e. c. ij. electio. n. deuoluitur ad capitulum non ſolum ꝓpter negligentiam, ſed etiam ꝑꝑ peccatum electi. ĩ. de electio. cum in cūctis. & ſatis colligitur hic, q non ſolum non tenet electio de ineligibili, ſed etiā nec prouiſio. vnde non impedit, quin alij, ad quos deuoluitur poteſtas prouidendi, prouideant. ĩ. de elec. cum in cūctis. Sed confirmatio etiā de ineligibili facta impedit electionem. ĩ. ꝓxi. ĩ. e. c. literas. Alij tñ dicunt, & forte non male, q electio nō impeditur, ſed aſsignatio præbendæ, cū alterius electio ſit confirmata, bene impeditur, niſi prima confirmatio primo fuerit reuocata: & facit pro eis ĩ. ç. proxi. ĩ. eo. literas. vbi dicit q aſsignatio pręhendę nō valet, ſed tamē mandatum de cōferenda valet, quia mandat, quod poſt reſignationem cōferatur; & ſicut tenet mandatum, ita valet electio.

Et vr̃,ꝙ ſi ille, ad quẽ ptinet non tm̃ electio, ſed ꝓuiſio, poſt cõfir
mationẽ prouideat, ꝙ talis prouiſio valet ſed nõ hẽt niſi vim ele
ctionis,& ↄfirmationis,vt res potius valeat,quã pereat, j.de ver.
ſig. Abbate.Confirmatio aũt de cacõicato facta, niſi exptimatur
error,vel niſi eſſet notoriũ,dicũt quidã,ꝙ tenet,ar.ſ.de re iud.ad
ꝓbandũ.ſ.de excep.c.ſi. Alij tñ dicũt ↄ.[Inſtitutio]arg.ↄ.ſ.de cã
poſ.& ꝓpri.cũ olim. vbi ſuit cognitũ de his,q̃ obijciebantur cuidã
inſtituto ab epõ anteq̃ inſtitutio ſortiretur effectũ. Sol.hoc,qđ hic
dr̃,verũ eſt,vbi nõ refertur qõ,ꝙ ad eligẽtes ſpectat electio & ad
cõfirmantes ↄfirmatio, vel qđ ad aliquẽ ſpectat vtrũq; ſimile. ſ.
de app.cõſtitutis. s.ibi autẽ referebatur qõ,ꝙ ad epm non pertine-
bat electio.Idẽ ẽt forte dicendũ eſt,ſi ad aliũ ſpectaret electio, &
ad aliũ ↄfirmatio, & poſt ↄfirmationẽ vellẽt impedire effectũ cõ
firmationis,ꝙ nõ poſſet, ſ.de ele.cũ dilecti.& no.ſ.de cã poſ.&
1 & ꝓpr.cũ olim.†[Q n ę inſtitutio]ſ.co.c.appellatur.ↄceſſio ẽt dici
põt inueſtitura.Et cu idẽ archieps, q eligit, eligendo cõfirmaſſe
intelligatur,prius dẽt gaudere pacifica poſſeſſione,quã aduerſa-
rius de crĩe ↄ eũ audiatur in modũ exceptionis. ſ.de ap.cõſtitutus.
vbi no.ſ.de cau.poſ.& ꝓpri. cũ olim.[Inſtitutio]ſnam iſtã iuſti
ficat vehemẽs ꝓſumptio,q̃ erat ↄ illos,q obijciebant exceptionẽ
renunciationis,& abiurationis,& hoc lacet ẽt cã moradæ poſſeſ-
ſionis,ar. C.de fal.l.2.ſi aũt hæc ꝓſumptio nõ ſubeſſet, nõ video
cãm quare nõ ſit ltĩma exceptio de renũciationẽ ſequẽte inſtitu
tione,imo eſſet ltĩma exceptio ẽt poſt rẽ iudicatã. Si aũt obijciatur
exceptio de aliquo,ꝙ præcedat inſtitutionẽ,vel ſnĩam,tũc preſu
mitur,ꝙ ꝓponatur ad morandã dationẽ poſſeſſionis, vel executionẽ
ſnĩæ,cũ ſint quaſi ↄſecutiua ad illã, & iõ nõ eſt de facili audiẽda,
vt no.ſ.de cã poſ.& propr.cũ olim,ſ.de dol.cũ olim.ſ.de ap.cõ-
ſtitutus,ſ.de re iud.de cætero. Vel dic, ꝙ hic facilius admittẽda
eſt exceptio de eo,qđ ꝓceſſiſſet inſtõnẽ,quã hęc de renunciatio-
ne,q̃ ſecuta eſt, ga nõ præſumitur gs facile renũciare iuri ſuo, ſ.de
renun.ſup hoc.Sed dices,ſi agẽri ex mutuo,vel actione alia,& ex
hibẽti inſtrm ſup eo,qđ petit, obijciatur exceptio pacti de nõ petẽ
do, vel cõſimilis, nuñqd pp hanc ↄriã præſumptionẽ reſpuet ex-
ceptionẽ? Rñ.qđ qñ ꝓcedit ordine iudiciario, de facili nõ debẽt
ſequi prǫſumptiones hmõi.a.q.j.c.j.ſed in his, vbi non ſeruatur
ſolennis ordo iuris,magis põt ſequi hmõi ꝓbabiles præſumptio
nes,ar.C.vt in poſ.le.l.j.C.de edi.di.Adri.tol.l.3.põt tñ dici,ꝙ ẽt
a ſi qñ procedit cũ ſolenni ordine iuris, ꝙ ſi iudex ᵃ vehemẽter ſu-
ſpicaretur pactũ de non petẽdo tm̃ ꝓponi cã morandæ litis,ꝙ non
male faceret, ſi hac exceptione nõ admiſſa ſnĩam ferret,nec caſ-
ſabitur ſnĩa pp hoc, ꝙ nõ admiſit exceptionẽ,niſi ꝓbet veritatẽ ex-
ceptionis, ad quã ꝓbãdã ſp dicimus eũ admittendũ,ẽt ſi ꝓcedatur
ſine ordine,vt plene dr̃.& dicimus. ꝙ ſi is,q ꝓpouit exceptionẽ,
tollere põt ꝓſumptionẽ, puta ga incõtinẽti velit ſuã exceptionẽ
ꝓbare,ꝙ audiẽdus eſt.ff.vt in poſſ.leg.ſi is,arg.ſ.de teſt.veniẽs, ſi
gs tñ bene inſpicit prædictã decr.nõ multũ facit ꝓ eis:vel dic, ꝙ
hæc decr.loqtur,qñ petebat p offm̃ iudicis ſibi reſtitui poſſeſſio-
nẽ,de qua apparebat,ꝙ eã bona fide habuerat,& iõ ante reſtituẽ
da erat,q̃ audiretur qõ de ꝓprietate,ẽt nõ probata ſpoliatione. C.
de agr.& cen.ſi colonus,lib.12.& no.ſ.de teſti.ſpo.ſæpe.ſed hoc
non placet,quia nunquam inueni H.habuiſſe poſſeſſionem.

ADDITIO.

a ¶Quòd ſi iudex.Hoc dictum refert & ſequitur Pet.de Anc. in conſ.1 8.incip.ex
narratis in facto,col.7.ver.ſed ex eo.

SVMMARIVM.

1 *Libellus,quod ſibi detur præbenda,q̃ primũ facultas ſe obtulerit,an valeat.*
2 *Præbendam ſibi debitam ſi quis negligat,an poſſit aliam petere.*

CAP. VIII.

CVm ſup qõne Tridẽ.[Prębendę.] Et J.
Tridẽ.canonici ꝓ-
cib.epi annuẽtes te ĩ canonicũ recipiũt,& locũ ĩ choro,
& capĩo habuiſti,domũ ĩ canonicatu poſſediſti,cũ tus ex illis ca-
nonicis,q̃ prębendã in ea primo poſſidẽt,tu primo inſtitutus fue
ris,& receptus,& nũc vacet beneficiũ,poſtulabas,vti illud facere
mus tibi dilatione poſtpoſita aſſignari.ps vero altera rñdebat,ꝙ
cũ inter donõnẽ ecclię certus ſit canonicorũ numerus auctorita
te apl̃icę & iuro firmatus,noſq; ei mãdauerimus,vt O.in canoni
cũ reciperẽt,& ꝓbẽdã,ſicut vni ex alijs aſſignarẽt. & ita nos igitur
ↄceſſionẽ ꝓdictæ ꝓbẽdę preſato O Triden.canonico factã ratam
hñtes,eã duximus ↄfirmãdã.{opponere}hęc replicatio,ſ.nõ po
teſtis ↄ me excipere,ꝙ nõ teneat ꝓmiſſio vacaturę,ga vos ꝓmiſi
ſtis,q̃ potius dicẽda eſt defenſio, vel allegõ,vr̃ ꝙ ſp,ſ.& ante litẽ
ↄteſtatã,& poſt ꝓponi põt, ſicut ſup eã de iur allegare põt.& hoc
eſt verũ,vbi ↄſtat de facto,ſ.ꝙ eũ receperũt.ſed ſi de facto nõ ↄſta
ret,licẽt poſſit ꝓponi poſt litẽ ↄteſtatã ꝓmiſſa replicatio, tñ rece
ptiõe teſtiũ facta ſup ea,teſtes ĩtroducere nõ põt.{q ſe}ſ.de exc.
eccl̃iaſticæ{in la t}no.ꝙ hæc ſnĩa eſt de futuro, ſ.ꝙ detur huic cle
rico ꝓbẽda,quã cito ſe facultas obtulerit,& eſt incerta, & ſic eſt
ↄ.ff.de vſu.l.j.ĩ prin.C.de len.q̃ ſine cer.q̃ti.ꝓfer.l.j.Itẽ vr̃,ꝓ teno
rẽ ſnĩæ,ꝙ libellus fuerit incertus,& de futuro, qđ vr̃ iniquũ.ſ.de
lib.ob.ſignificauit.So.nos dicimus,ꝙ canonici Triden.diffama-
bant ſtatũ huius canonici dicẽdo,ꝙ nõ valebat receptio eius,ga
erat de vacaturis, & ideirco egit ↄ eos cõdõne ex illa l.diffamari.
C.de inge.man. & tũc bene ſeqtur ſnĩa iſta, in qua repellũtur ab
eius ꝑturbatione,& ꝓcipitur ꝙ detur ſibi ꝓbẽda,quãdo facultas ſe ob
tulerit.vel dic ꝙ clicus nõ agebat, ſed canonici ↄ clericũ, q erat
ĩ poſſeſſione canonicatus,& expectabat ꝓbẽdã,qñ eſſet facultas,
dicẽtes,& denũciãtes qđ non poterat tenere illud beneficiũ ſine
pcõ. & ga deſecerũt in ꝓbõne, imponitur eis ſilẽtiũ, & mandatur,
ꝙ detur ſibi prębenda,cũ ſe facultas obtulerit.& hæc adiectio po
tius venit,ga ſic eſt de iure,q̃ ex vi petitionis,vt no. ſ.de pręb.di-
lectus filius. vel dic,ſicut ↄtinetur in regeſtro,ꝙ iſte canonicus præ-
bendam vacãtem petebat a capitulo, ſed ſuccubuit in petitione
eius,ga nõ ipſi,ſed alij debebatur,tñ ga Papa vidit ꝙ de iure debe-
batur ſibi alia,dedit hãc ſnĩam ne eſſet alij ſic licitũ iudicare,cũ de
1 hoc actũ nõ eſſet,nec agi potuiſſet.†Fatemur tñ, ꝙ ſi petatur ꝓbẽ-
da á recepto in canonicũ, cũ offerret ſe facultas, ꝙ dãda eſt ei,&
ↄfert ſibi hæc ſnĩa, ga de cætero nõ patietur ↄtroũ rtiam canoni-
catus,& ẽt ga dẽt habere primã ꝓbẽdã canonicatus, q̃ vacabat,
niſi expreſſe ꝓbauerit apparete vel facti euidẽtia, vel ꝓbatiõib.
ꝙ nõ offert ſe facultas.ſ.de præb.relatũ,dilectus.vel dic, ꝙ bñ va
let huiuſmodi libellus, ſi recipiatur & ſnĩa,ar.C.de ſn.q̃ ſine cer.
quãtitate.l.ij.quãuis á principio poſſit cogi actor ad maiorẽ ex-
2 preſſionẽ.de hoc no.ſ.de reſt.ſpol. cũ ad ſedẽ. † Arg. ſumũt gdã
ex iſto capĩo, ꝙ ſi aliqs negligat præbẽdã ſibi debitã, ꝙ põt nihi-
lominus aliã petere.arg.C.de pai.fac.ſen.l.vnicuiq;.arg.ſ.de re
iud.quamuis.[carere] cum ſe facultas obtulerit. ſ.de præben. re
latum.& c.dilectus,vbi no.

SVMMARIVM.

1 *Non põt legatus Papæ prouidere,niſi primo cogat poſſeſſorẽ ad reſignationẽ.*
2 *An teneat collatio Papæ ignorantis alium poſſidere.*

CAP. IX.

LIteras ueſtras.[Cõcilij]ſ.c.nulla.[ꝓpoſitũ]pro
D.clerico.allegabat.n.ꝓ D.cleri
co, ga primã præbẽdã, quã hẽbat præpoſitus in eccleſia
S.Gerardi.vacaſſe intelligitur,cũ receperit maiorẽ eccleſiã, vel ad
minus tñ,cũ poſtea in eadẽ eccleſia acceperit præpoſiturã, & ga
nõ poterat hẽre præbẽdã annexã ꝓpoſituræ, & ꝓbẽdã anteq̃ in
vna eccl̃ia{eſt electus}& nihilominus priorẽ præbẽdã retinuit.
{in eccleſia} S.Gerardi{ↄſuetudine} q̃ nõ fuit tolerãda,vt in-
fra ſequitur,tot.n.clerici ↄſtitui debẽt quot ſunt præbẽdæ.ſ.c. c.2.
89.di.ſingula.{qm̃}no.epm non poſſe diſpẽſare, vt qs in vna ec
cleſia habeat plures prębẽdas.{prior vacare} dic,vt no.ſ.de pręb
1 bẽ.dudũ,de ele.nõ teli.in præb.c.1.{Cõfirmationem}hæc ↄfir
matio nõ tucit priorẽ ſnĩam,qn ea nõ caſſata poſſit ille,ad quẽ d
iure ptinet, eligere ad eãdẽ ꝓbẽdã ꝓ ſuo velle: nec ẽ ad hoc ↄriũ,
qđ j.ſequitur,ga hic loqtur de legato Papæ,q nõ põt ꝓuidere, niſi
primo cogat poſſeſſorẽ ad reſignationẽ.Et eſt rõ diuerſitatis, ga
magis eſt reſtringẽda ptãs ex ordinaria,qualis eſt ptãs dele:q̃ or-
dinaria.ſ.de præb.de multa. Sed ↄ.ĩ.c. ꝙ diuerſitatẽ, vbi vr̃ idẽ
ẽt in ordinaria. ſed certè ibi nõ dicit,ga ordinarius nõ poſſit eli
2 gere ante,q̃ poſſeſſor renũciet.†Sed dicit qđ cogẽdi ſunt ↄ nũcia
re.imo dicũt qdã,ꝙ ſi ipſe Papa daret ignorãs aliũ poſſidere,n te
neret eius collatio,arg. ſ.de priui. dudũ.ff.de nata.reſti.l.2.lz ẽ
alia rõ,ga nõ pſumẽdũ ẽ,ꝙ Papa p ſuas lr̃as velit aliqb. dare cãm
litigij,& litis, ſed bene intẽtio Papæ eſt, ꝙ poſſeſſiõe auocata á
poſſeſſore, ꝙ eccleſia det ĩpetratori literarũ. ſed in domino ordi-
nario præſumitur,ꝙ velit omnino ius ſuũ defendere. j.de ſcu. c.2.
ff. ſi qs ius dicẽ.nõ ob.l.j. Itẽ nõ eſt his ↄ ſi.qđ cũ fal.tu.l.j. §. ſi &
qđ no. de ele.nihil,ga hic loquitur de ↄfirmatione, quã cõſtat eſſe
nullam,& q̃ eſt ↄ ius ſcriptũ,& q̃ eſt ĩpoſſibilis de iure, ar. ff. de
excu.tu.qđ teſtõ: qa ex quo præbẽdæ diſtinctę ſunt in aliqua ec-
cleſia,q̃ prębẽdæ nõ poſſunt vniri in vna pſona,ſicut nec vna prę
bẽda põt diuidi in duas pſonas.ſ.d ꝓb.tuæ.89.di.ſingula. {dici}
& eſt hoc caſu dicẽdũ,ꝙ nullo modo põt eps diſpẽſare,vt hic ſa-
tis innuitur. {ꝓbẽda} quã hẽbat ĩ eccleſia S.Gerardi.hoc intelligi
mus verũ,ſi illã hẽbat in eadẽ eccleſia: ſecus ſi in diuerſis ꝓbẽdas
acqrat. {de facto} ĩ. c.cũ noſtris.ff. ad muni. ſi municipi. C.de
pac.do.ſi mulier.26.di.acutius.ar.ↄriũ,j.de teſta. off. C. de ac.&
ob.quotiẽs.C.de rei vxo.l.j.§.ſciẽdũ.{ↄferre} i.de facto aſſigna
re.nã & ante poterãt iſti executores præbẽdã de iure vacãtẽ quo
ad ius ↄferre,& ſibi aſſignare, vt ſ.de præb.de multa.Itẽ ſatis ho
neſtũ eſt,ꝙ ẽt de facto vacet præbẽda,qñ alij ↄferatur. vel dic, ꝙ li
cet dñs ad quem ptinet collatio illius prębẽdę,poſſit eã ↄferre,q̃
cito vacat de iure,legati tñ eius hoc facere nõ pñt, niſi hoc expſ-
ſe ↄtineatur in literis,ꝙ alius poſſidet.ſ.c.cũ noſtris,vbi no.& me-
lius ſ.de præb.c.cathpãdæ.plus placet,ꝙ iõ dr̃ vacare de iure, ga
in veritate prælatus nõ eſt,vt no.ſ.de ele.cũ dilectus.de facto tñ,
nõ de iure eſt prælatus,vel canonicus, ga eius electio eſt ↄfirma-
ta,vel de eo ꝓuiſum p eũ,ad quẽ ptinet collatio, & iõ tenẽt & va
lẽt,q̃cũq; ab eo fiũt noĩe dignitatis ſuæ præbẽdæ.ff.de off.pi. Bar
batius iõ neceſſaria eſt amotio ſententialis ẽt de facto, vt hic.
Si aũt ꝑ talẽ eẽt ꝓuiſum, vel ↄfirmatio facta p illũ, q non haberet
pote-

poteſtatē ꝓuidēdi, vel ꝯfirmādi, tūc nō impediret electio, vel ꝓuiſio eorū, ad quos pertinet electio vel ꝓuiſio, ēt ſi poſsideret alius nec ꝯdicit. ſ. e. qa diuerſitatē, qa capitulū Eboraceñ. bene hēbat ptātē dādi poſſeſſionē præbēdarū. ſ. e. poſt electionē. & nō archiep̄s, & iō ex quo poſſeſsionem lītīme hēbat, & tenebat à decano, nō debuit alius mitti in poſſeſsionē illā, niſi prius ei auferrentur, qbus erant collatæ per capitulū, licet eligi poſſet.

S V M M A R I V M.

1 *Litera an valeat. ſi reſcriptū eſt pro aliquo in eccl. vbi non eſt certus numerus canonicorum, neque ſunt præbendæ diſtinctæ, quod recipiatur in canonicum, & aſſignetur ſibi præbenda vel beneficiū, cum ſe facultas obtulerit.*

2 *Clauſula, nō ob. certo canonicorū numero, qd operet̄ ī lrīs pōtificijs. n. 3. & 4.*

5 *Canonicorum electioni non eſt neceſſaria forma, ſed ſufficit ſolus conſenſus: ſecus tamen in electione eccleſiarum viduarum.*

CAP. X.

EX parte. [Credens.] Tñ male credebat, cū nō eſſent ibi determinatę præbēdæ, vel certus nnmerus canonicorū eſſet determinatus. [aſſenſum] ꝙ eēnt canonici nō facto epi, vel archiepi, quia qd nullū erat, ꝑ ratihabitionē nō poterat ꝯfirmari. ſ. de ele. auditis. [nppонere] noīe ſuo, & ꝑ iure ſuo, qa ꝯtēpti erāt, vł in præiudiciū ſuū, vel alias de iure ſuo dicebāt. aliter nō agere, vel ſe opponere ꝑ ſua eccleſia, vel ꝑ eius defenſione nō poſsēt.

1 Sed dic vt no. ſ. de teſt. cū nlim. † [nullatenus] hac rōne dicūt qdā, & ſi ſcriptū eſt ꝑ aliquo in eccleſia, vbi nō eſt certus numerus canonicorū, & nec ſunt præbēdæ diſtinctæ ꝙ recipiat̄ in fratrē & canonicū, & aſſignet̄ ſibi prębēda, vel bñficiū, cū ſe facultas obtulerit, ꝙ nō valēt litterę, nā ſi diceret̄ ꝯ, ſeqret̄ abſurditas, ſ. ꝙ ſtatim habebit & canonicatū, & ꝑbēdā, qa ip offert ſe facultas, dūmō canonici qualitercūq; poſsēt ſīdem cōmode vitā ducere. Itē litera nō pōt aliter intelligi, qūo. n. recipiet̄ iſte in eccleſia, & in qua nō eſt certus numerus canonicorū, cū nunq̄ ſit exititura oōdō, qa nunq̄ pōt vacare canonicatus, vel præbēda? nā vbi nō ſunt diſtinctæ præbēdæ, ibi ꝑ ꝯſequēs nō poſsūt vacare nec canonicatus, nec præbēdæ. ſ. de præbē. dilec. vltra mediū. Itē reſcripta huiuſmodi ſunt ambitioſa, & iō reſtringēda. ſ. de

2 de trāſa. c. licet. † Si aūt adijciat̄ in literis hæc alia clauſula, nō obſtāte certo numero canonicorū, idē eſt, ꝙ hæc clauſula ad nihil valet, niſi ad hoc, qa ſi mādat̄, ꝙ ſtatim recipiat̄, ſ. anteq̄ vacet canonicatus, nō poterit recipi, niſi in literis poſita ſit prædicta clauſula. & iō nō ponit̄ in literis, nō obſtāte certo numero ꝑbēdarū, qa nō eſt intētio Papæ, ꝙ det̄ alicui ꝑbēda, vel por

3 tio ante q̄ vacet. † Si aūt in literis apłicis ꝯtineret̄, ꝙ recipiat̄ ī canonicū & ī fratrē, nō obſtāte certo numero canonicorū, nec adijciat̄ hic alia clauſula, & aſsignet̄ ſibi ꝑbēdā, vel portionē, ſi vacat, vel q̄ primo vacauerit; iſto caſu bene debebit recipi in eccleſia, q̄ nō hēt certū numerū præbēdatū, vel canonicorū. hæc. n. clauſula nihil ei tollit, ſed adijcit, ꝙ ēt ī eccleſiis, vbi eſt certus numerus canonicorū præfinitus, poſsit ſibi ꝓuideri. dicūt qdā, ꝙ ſtatuto certo numero canonicorū intelligit̄ ꝑ ꝯſequens & ſtatutus certus numerus portionū, ēt ſi nō ibi ſint diſtinctæ ꝑbēdæ. & è ꝯ ſtatuto certo numero ꝑbēdarū, vel portionū, intelłr certus canonicorū numerus ſtatutus, & ſīłib. caſib. qñ unū ſic ē acceſſoriū alteri, rupto principali intelłr ruptū acceſſoriū, qa acceſſoriū ſapit nām pīcipalis, ꝑ l. ſi cū. §. q iniuriarū. ff. ſi qs cau. ſed nō ſic vł ē ꝯ, ſ. ꝙ rupto acceſſorio rūpat̄ prin-

4 cipale. † Alij tñ dicūt ꝯ, & dicūt, ꝙ nō debēt hēre beneficiū de eccleſia, niſi offerat ſe facultas, nō qualiſcūque, ſed talis, ꝙ honeſte poſsit inde viuere, ſm ꝙ ꝯſueuerit, & ſm ꝯſuetudinē ꝓ-

5 uinciæ. † [aſſectant] no. ꝙ in electione canonicorū nō eſt neceſſaria forma, ſed ſufficit ſolus ꝯſenſus, ſecus in electione eccleſiarū viduatarū. ſ. de ele. qa. [ſuppetāt] qñ. n. ſuppetūt facultates, qa nō lædit̄ eccleſia, ſed honorat̄, qd fit a maiori parte, ratū hētur, j. de his q̄ fi. a ma. par. ca. c. j. Si aūt facultates nō ſuppeterent, tūc qa eſſet opprobriū eccleſiæ, ſui clerici mēdicarent. 93. diſt. diaconi, & quia eſſet iniquum, & cōtra iuris formam. ſ. de teſti. c. i. vnus ſolus poteſt contradicere. 12. q. 2. non liceat, & not. de hoc ſ. de teſti. cum nlim.

S V M M A R I V M.

Eligendi ptās in aliū trāſlata, an & qñ reuocari poſsit. Et quid in donatione.

CAP. XI.

COnſtitutus. [Noſtra] Mandauerat. n. dñs Papa legato, vt collationē, quā ep̄a Laudoñ. fecerat ſacerdoti H. canonico eiuſdē Laudoñ. eccleſiæ, faceret inuiolabiłr obſeruari. {canonice} qa digno, ſecus ſi indignus, vt c. cāui q̄ ſ. de ele. ar. j. vt ec. bñ. vt nfm, ar. l. ſicut. ff. de ſerui. & de rit. nup. l. quāq̄. nā hoc tacite intelłr in tali ꝯceſsione, vt eligat̄ idoneus {ꝯ formā} & ſic nō pōt eā reuocare, qa pfecta donō eſt. de hoc no. ſ. de ele. ſ cauſis. [ꝯ formā] ſ. de elec. in cauſis vbi innuit̄, ꝙ qñ in aliū trāſfert̄ eligēdi ptās, ꝙ licet eā reuocare, nc int. gra. So. hęc decr. loqt̄ ī donōne, q̄ fit grā donatarij, quā reuocare nō licet inuito donatario, vt ſ.

ſ dec. ꝯtia. & hoc appet ex verbis hic poſitis, vbi dicit, Poteſtatē ſibi dediſti ſacerdotalē præbēdā ꝯferendi. nā ſępe prelati ꝑ magno dono conferunt alicui ptātem iſtā, ſ. cōferendi vnam præbēdam, qa licet hoc inhibeatur de vacaturis, de vacantib. tamē licet. decr. autē ꝯ nō loquit̄ in donatione, nec in collatione rōe ptātis, quę fit fauore ꝓuidentis, ſed fauore eccłiæ, & talis prouiſio potius ptinet ad onus, q̄ ad vtilitatē ꝯpromiſſarij. [ad ꝯñiā.] j. e. c. vlt. [cōcedatur] quaſi diceret, nō concedimus, quod tales ꝯceſsiones fiant, ſ. qd alicui liceat conferre primā præbendam.

S V M M A R I V M.

1 *Conſtitutio facta ſup eccleſiis, monaſterijs, dignitatibus & honoribus eccleſiaſticis, non extenditur ad epiſcopatus.*

2 *Diſpenſatio, quod non obſtet defectus natalium dignitatibus eccleſiaſticis obtinendis, non trahit ad epiſcopatum.*

3 *Diſpēſatus, ꝙ omnia ſpiritualia licite aſſumat, eligi tñ potuit in epiſcopū.*

CAP. XII.

DIlectus filius. [Extendi.] Hodie autē, niſi intra tres menſes eligat̄, vacante cathedrali, vel rłari eccleſia, deuoluit̄ ptās eligēdi ad ſuperiorē, ꝑx. ſ. de ele. ne ꝑ defectu. Sed oppones, vt

1 qd ergo mēbranas occupat, vt 19. di. ſi Romanorū? † Rñ. ꝙ vtile eſt, qd in hac decr. dr̄, ſ. ꝙ licet ius aliqd fiat ſup eccleſijs, & miniſtris eccleſiæ, nō tamē extenditur ad ep̄atus. & idē dicimus, ſi ſuper dignitatib. vel pſonatib. fieret aliqua ꝯſtō, non extēditur ad

2 ep̄atus. † Et ex hoc dicimus, ꝙ ſi aliquis hēat diſpēſationē, ꝙ nō obſtet defectus nataliū, vel aliud, qn poſsit honores, & dignitates eccleſiaſticas obtinere: tñ non poterit epiſcopatū obtinere, qa diſpenſationes reſtringēdę ſunt, j. de ꝯſan. & affi. qd dilecto. imo plus dicimus, qa ſi diſpēſatū eēt cū aliquo ſup epiſcopatu,

3 non intelłr diſpēſatū ſup archiepiſcopatu. 12 di. nos ꝯſu. † Sed & ſi diſpēſatū eſſet, ꝙ ad oīa ſpūalia licite aſſumat̄, tñ eligi non poterit in epiſcopū. nā in generali obligatione nō cōprehendūtur ea q̄ ſpāliter conceſſurus nō præſumitur, C. quæ res pig. obl. non poſ. l. j. Cum autem hæc dignitas excellens ſit inter alias, & ſpeciali priuilegio gaudeat, & inueniam ipſam aliarum dignitatum iurib. non ꝯprehendi, ſub generali obligatione, vel cōſtitutione eam comprehendi non credimus, arg. hic.

S V M M A R I V M.

Præbēda vacatura promiſſio ex Lateran. cōcilio improbat̄, & ideo nō tenet.

CAP. XIII.

EX tenore. [Cām] forte petebat abbatē, & cōuentum de Bello fore cogēdum ad prouiſionē eius pp ꝓmiſsionē ſibi factā, ar. j. de iu. pa. paſtoralis: vel eccleſiā vac. petebat. Tamē pp rōnē hic aſsignatam nō valet petitio. [ꝙ primā] qd idē erat, ac ſi diceret, faciā te prælatū primę eccleſiæ, q̄ mihi vacauerit, vbi nō poterat ſe offerre facultas dādi beneficiū vacaturū. nā niſi vacauerit, non confert̄, nęc promittitur, & hoc ſtatutū eſt ex Lateran. cōcilio, niſi ꝑ vacationem. ſi autē aliter poſſ. ſe offerre facultas, ſecus. j. c. pxi. & ſi pęna ꝓmiſſa eſſet, no credimus eū obligari, C. de pac. l. vlt. ff. de ver. obl. ſi ipſo. & no ꝙ quandocunq; & qñcūq; fit ꝓmiſsio vacaturæ, non tenet per hunc tex. & per totum quaſi hunc tit.

S V M M A R I V M.

Promiſſio prębendæ, cū potero, cum ſe facultas obtulerit, quō intelligatur, & quibus caſibus teneat.

CAP. XIIII.

ACcedens. [Offerre] hęc ꝓmiſsio excuſatur, qa nō tenet̄ ei prouidere ſp, cū vacat. ponamus, ꝙ poſt talē promiſsionē vacat eccleſia, ſed indiget ſacerdote, certe nō dabit̄ prębenda ei, cui ꝓmiſſa eſt, ſed aſſumetur ad eā ſacerdos. nam cū dicat, cū potero, intel igit̄ recte. 22. q. 2. faciat, & de iure, ſ. de reſcr. ſenicitatus, & honeſte, de pę. di. 2. charitas, ff de cōd. inſt. filius, & cōmode, ff. de ver. ſigni. Nepos Pro. cū aūt ſimpłr dr̄ primo vacās beneficiū, ſecus, qa tūc præciſè tenet̄. Itē eſt alia rō, q̄ hic aſsignat̄: qa dicit, cū potero, multi ſunt modi poſſe hēndi ſine morte, cuius deſideriū fuit ſpālis eā ꝓhibitiōis vacaturarū, ſ. e. c. 2. nā alias pōt offerri facultas, qa prouētus & præbēdæ augeant̄, ſ. de ꝯſtit. cū M. & qa ſunt aliquæ eccłiæ, q̄ hēnt numerū certū, vbi poſſunt ꝯſtitui canonici ſine vacatione, ſ. e. ex parte. Eſt ergo fixe tenēdū, ꝙ promiſsio de vacatura nō tenet. vbi aūt nō fit mētio vacaturæ, tacite, vel expreſſe, vt hic, bene tenet promiſsio. nec eſt ꝯ ſ. prox. decr. cū ibi tacite fieret mētio, vt ibi no. ſiłr bene tenet promiſsio, ſi dicat, Promitto tibi prouidere, vel eccłiaſticū dare. 12. q. 2. qcūq. tamē ſi aliqs promittat alicui prouidere in aliqua eccłia ſpāliter, q̄ hēt diſtinctas præbēdas, nō credo, ꝙ valeat promiſsio, ar. ſ. de pręb. dilectus filius G. & c. relatū. nā ibi dicit, ꝙ tenet receptio ī canonicū, & ꝑ ꝯñs hēbit ꝑbēdā, cū facultas ſe offerret: ergo & eadē rōe ſimpłr pōt ſibi ꝓmitti ꝑbēda, cū ſe facultas obtulerit. ſed pōt rñderi, ꝙ aliud ē, qñ acceſſorie dat̄, q̄ qñ pura ꝓmiſsione, qd nō licet. Sed ſi ep̄s nō hēret niſi ī vna eccłia collationē ꝑbēdarū, & promitteret alicui ꝓuidere, cum ſe fa. ob. tenet ꝓmiſsio, quia poteſt eſſe, quod ab alio obtinebit, vbi ſibi faciat ꝓuideri.

SVMMARIVM.

Epiſcopus poteſt reſidere in capitulo vt prælatus, et aliquando vt canonicus, & tunc moram capituli ſiue eius negligentiam ſupplere poteſt.

CAP. XV.

POſtulaſtis. [Sed vt canonicus.] Quia ſorte ius canonici & præbendã ex ſpẽali grã hẽt ĩ ca. nec facias vim, vtrũ vni ſoli ẽpo ſit ſeruata grã, ſ. ꝙ ſit canonicus alicuius eccleſię, ſiue gñali priuilegio ꝯceſſum ſit, ꝙ quicunq; eſt eps, ſit & can. alicuius eccleſiæ, vel vocẽ canonici hẽat in electione, vel in aliquo alio trac. & ſm hoc non valebit vox ẽpi plus, q̃ alterius cano. Itẽ & ſm hoc dr̃ tm̃ capl̃m canonicorũ, & nõ cõe ẽpi, & canonicorũ, qa ibi eps nõ ĩtereſt vt eps. ſed ſi tanq̃ prælatus ſit in caplo, & ſit vnũ capl̃m cõe ẽpi, & canonicorũ, & ibi eps ſit vt eps, puta qa vox eius prevalet voci cuiuslibet alterius inferioris, tũc imputat̃ ei, niſi eligat, qa totum ius ẽpale & canonicorũ fingit̃ eſſe vnicũ in electione facienda, vnde ab vno in alterũ trãſire nõ dẽt. ſed qñ vnam vocẽ hẽt in capitulo, tunc nõ vnit̃ ius vtrinſq;, licet adijcit̃ iuri ẽpali, ꝙ vnam vocẽ hẽat in electione. Itẽ qñ tanq̃ prælatus eſt in electione, iõ imputat̃ ſibi, qa poeſſit vocare capitulum, & alios cogere ad electionẽ. ſed qñ eſt tanq̃ canonicus, ſecus eſt. & ideo magis ĩputat̃ in primo caſu, q̃ in ſcđo. Nec ob. ſi dr̃, pares ſunt oẽs in negligẽtia, etiam ſi tanquam canonicus interſit. ergo oĩum negligentia pariter puniri dẽt, ĩ. de ſup. ne. prel. dilecto, ĩ. de ele. bo. me. Ma. dic ꝙ hoc eſt, qa alterius pſonã gerit in prima elect & alterius in ſcđa. Item prędicta hẽnt locũ, ſ. ꝙ ad aliũ nõ devolvit̃ ptãs eligendi, ſi tanq̃ epiſcopus interſit capitulo: ſed rñ ſi appellãdũ fuerit, ad ipſum appellabit̃, ff. qñ ap. li. l. j. §. j. in fi. & hoc ea rõne: quia licet epiſcopus & canonici faciãt vnũ capitulũ in electione, non tamẽ eſt vnũ capitulũ in iuriſdõne facienda. imo cũ ad ſolũ epiſcopum ptineat iuriſdõ, ad ipſum appellare licebit; & repete quod diximus de offi. ordi. irrefragabili.

CAP. XVI.

Cum dilecta. [Eorum.] ſupra eodem, conſtitutus.

SVMMARIVM.

1 *Cum multi ad eandem præbendam petendam concurrunt, quomodo procedet is, qui eam poſſidet, & in nu. 2. 3. & 4.*

5 *Quando cogatur quis probare titulum ſuæ poſſeſſionis.*

6 *Non poteſt eſſe donatio, vel poſſeſſio niſi certæ rei.*

7 *Quę ſunt in iudicio ſortiunt̃ effectũ etiã pręter ſcientiam condemnatorum.*

8 *Decretum quemadmodum & ſententia fieri debet cum cauſa cognitione.*

9 *Poteſt executor ſuſpendere a collatione beneficij.*

10 *In vltimis voluntatibus dominium recta via tranſit ad legatarium, vel donatarium cauſa mortis.*

11 *Hęres tenetur perſonali actione ex teſtamento, ſicut ſi propriam rem hęredis, vel alienam legaſſet.*

12 *Non valet optio impoſita ante aditam hęreditatem.*

13 *In būficijs pleniſſima faciẽda eſt interp̃tatio, cũ abſq; alicuius diſpendio cõceduntur.*

14 *Qui optat, vel reſeruat, vel qui ſuſpẽdit, ſp de certa pręebenda hoc facere dẽt.*

CAP. I. in VI.

QVia cunctis, & infra. [Per priorem.] Iſte prior erat executor alterius partis. {Impedire} bene dicit, ꝙ nõ præceſsit aliqua inhibitio, q̃ poſſet impedire collationẽ ſactam auctoritate ẽpi. nam pręceſſerat aliqua inhibitio, ſed nõ talis, q̃ poſſet impedire collationẽ auctoritate ẽpi factã, ſicut ex ſeq. apparet. {pmiſſę lrę} p ſe impetratę.

1 † {Altera} cũ plures ꝯcurrũt ad vnã eandẽ prębẽdam petẽdã, ille, q illã poſſidet tpe vacationis, vel alio mõ, hoc mõ pcedet, qa quicunq; ſit ille, qui petit illã corã iudice ordinario ipſius poſſeſſoris, poſſeſſor q̃ret ab actore, an petat prębendã quaſi ſibi debitã, an quaſi ſuã: qa ſi petit eã quaſi debitã, tũc coget̃ dicere cãm ſuę petitionis. i. quare ſit ſibi debita, videlicet qa canonice ad eã eſt electus, vel qa ad mandatũ Papę, vel ẽt ſine mãdato receptus eſt in canonicũ, ĩ. e. ex parte, ĩ. de pręb. relatũ, ĩ. de libe. obl. dilecti; & ſic poſtea cã ſuo Marte

2 pueniet ad finẽ. Si autẽ Papa mãdat caplo quãtũcunq; pręcipiẽdo, ꝙ alicui det pręebendã, tunc nõ cõpetit aliqua actio directa ad petẽdã pręebendã, ſed ad puniendũ capl̃m de inobediẽtia, vt no. ĩ. de pręb. dilectus, ſicut ſi mãdaret alicui executori, ꝙ alicui ꝯferret aliquã pręebẽdã, & nõ ꝯferret, puniẽdus eſſet, vt no. ĩ. de offi. dele. paſtoralis, in prin. ſed & tũc, qñ Papa mandat alicui, ꝙ pvideat, nulla actio cõpetit ad petẽdũ pręebẽdã corã ordinario, ſed corã ipſo executore bene põt eã petere, licet executor ſine nulla pcedẽti cognitione poſsit eã ꝯferre, vt no. ſ. e. pposuit. & ĩ iſto caſu, ſ. qñ petit̃ pręebẽda ſibi debita, ſi ſupueniat alius, q ſibi dicit eãdẽ pbẽdã ſibi debitã, vel ſuã eẽ, pcedet hoc mõ: qa illi, q prio obtinebit, dabit pbẽdã cũ cautione đ ſeruãdo indẽnẽ, ff. de rei vin. is, à quo; & de hoc plene no. ĩ. de re iu. cũ ſup, vel vt no.

3 ſupra de reſcri. mãdatũ. † Si vero petat pbẽdã vt ſuã, tũc oportet eũ pbare, ꝙ ille, q eã cõtulit, habuit poteſtatẽ eã ꝯferẽdi ſiue à Papa, ſiue à ſua auctoritate, & qd legitime eã cõtulit, ſ. qñ vacabat, & pſonæ idoneæ, quãuiſlibet pſumat̃ idoneus, & in tpe competens, niſi pbet̃, vel præſumat̃ ꝯ. ĩ. de præſum. dudũ. j. vt

4 ec. bene. c. j. † Cũ. n. talis pviſio vicẽ obtineat & electiõis, & cõfirmatiõis, oportet, ꝙ pbet & ea, q̃ ptinent ad electionẽ, & ea, q̃ ptinent ad ꝯfirmationẽ legitime factã. Si vero alius eſſet elector, alius ꝯfirmator, ſufficeret petẽti præbẽdã, ꝙ pbaret cõfirmationẽ ltime factã, ẽt ſi nihil de ltĩmitate electiõis cõſtaret; & de hoc plene no. ĩ. de ele. cũ dilectus, & ã. de dolo & cõtu. cum olĩ. Si vero nullus corã ordinario ſuo petat pbẽdã ſuã, ſed executor, cui ſcriptũ eſt, ꝙ alicui prębẽdã ꝯferat, poſtq̃ cõtulerat præbẽdã, quaſi exequẽs mãdatũ Papæ, cũ. n. mãdatũ eſt, ꝙ ẽt inducat in poſſeſsionẽ, & ꝯdictores cõpeſcat, dicimus, ꝙ male fecit iſte executor, qa licet poſsit pbẽdã cõferre nõ vocatis his, quorũ intereſt, tñ nullo mõ dẽt auferre poſſeſsionẽ alicui, niſi vocato & cõuicto poſſeſſore, nec ẽt alias ſtatũ poſſeſsionis mutare, C. ſi p vim, vel alio mõ. l. fi. niſi primo collationẽ feciſſet partib. vocatis, & cũ cauſæ cognitione, qa tunc nõ eſſet neceſſaria magna cauſæ cognitio in dãda poſſeſsione, qa tũc datio poſſeſsionis eſt executio collationis primo factæ cũ cauſæ cognitione. nec vr̃ vis factẽda in executione Papæ, ſiue dicat, cõferas, ſiue adijciat ẽt, in poſſeſsionẽ inducas, qa ſemp poſſeſsionẽ dare põt, ar. ã. de offi. dele. ſignificaſti. Sed qd, ſi duo ſunt cõfirmati & p eos ꝯfirmare poſsũt, puta qa vnus ꝯfirmatus ab ordinario, alter a dele. Papæ? ſi vterq; horũ ꝯuenit̃, vr̃ pcedẽdũ, ſicut qñ ꝯueniunt̃ hæredes q inter ſe de hæreditate ꝯtendũt, C. de peti. hær. l. vlt. & C. fam. erc. l. pen. Si vero ꝯ alios agant noĩe eccleſiæ p redi tib. & ecclĩæ iurib. nullus coget̃ eis rñdere, niſi prius pbent ſuã ꝯfirmationẽ canonicã, puta factã vocatis, qui fuerunt vocãdi: ſufficit tñ pbare ꝯfirmationẽ factã vocatis his, quos res tãgebat, vel ſi nullus fuit vocatus in ꝯfirmatiõe, oportet, ꝙ pbet electionẽ, & ꝯfirmationẽ legitime factã fuiſſe. & ſũt

5 hæc vera, ẽt ſi in poſſeſsione eſt pdictus electus. † Nec obſtat, ſi dicas, nemo cogit̃ pbare titulũ ſuæ poſſeſsionis, C. de pet. hær. cogi: qa illud hẽt locũ, vbi nõ pſumit̃ ꝯ poſſeſſorẽ, at hic ſecus eſt, cũ ꝯtrouerſiam patiat̃ ſup dignitate ſua, & maxime in nouitate. In omnib. aũt prædictis, vbicũq; iudici viſum fuerit expedire, vtilis eſt pdicta cautio de indẽni ſeruãdo. p hũc aũt modũ pvidet̃ ꝯ executores pluriũ, quorũ qlibet fulminat ſñam excõicationis, qa iuſte ab eis appellari põt, niſi primo qlq; pbet de iure ſuo vel corã ordinario, vel corã delegato executore, vel forte nõ tenet ſñia excõicationis, qa cũ executor, de quo actũ eſt, nõ hẽat iuriſdõnẽ ſup hũc poſſeſſorẽ, niſi indebite ꝯdicat, qa ſup ipſum nõ habeat expreſsã iuriſdõnẽ, & ipſe nõ indebite ꝯdicit nolẽdo dare poſſeſsionẽ ſine cognitiõe; ergo nec excõicare põt, cũ pro prædictis facit, ff. de poli. l. j. §. apud Iulianum, ff. de pe. hær. ſi debitor. [de caplo] ĩ. de reſcri. eã te. repete, q̃ ibi no. [Eſſe ſublatã.] repete q̃ no. ã. de reſcr. capitulũ, in gl. q̃ incipit, vr̃, & de pbẽn. inter cætera. & dic, ꝙ ſi mãdet̃ ei, ad quẽ ſpectat collatio, vt aliquẽ in canonicũ recipiat, & ei pbẽda ꝯferat executore dato ad cõpellẽdũ tñ, ſi pbẽda illa alteri ꝯferat̃, tenet collatio, licet peccet ꝯferẽs, & puniẽdus ſit, qa p talẽ formã apud ipſum ordinariũ ſemp remãſit poteſtas, vt ĩ. de pbẽ. dilectus filius, tã in primo, q̃ in ſecũdo, niſi eſſet in reſcripto, & decernẽs irritũ & inane, &c. vel niſi eſſet iã receptus in canonicũ, vt ſupra de pbẽ. relatũ, & c. dilectus filius. Si vero dat̃ executor ad pvidẽdũ, tũc nõ valet collatio p ordinariũ, qa Papa dãdo poteſtatẽ executori ſubtrahit ordinario, vt ſupra eo. tit. c. pposuit, arg. ff. de cõdi. indeb. l. cũ ita legit̃, & de pcu. Pomponius, §. ſed & ſi, & 45. diſt. diſciplina, & qa negotiũ vr̃ ad ſe reuocaſſe,

6 vt ĩ. de pręebẽ. inter cætera. † Contuliſſet] ẽt ante vacationẽ. & fuit ſtultus iſte executor, q verbis pbẽdã, vel dignitatẽ nõ vacãtẽ & ĩcertã alteri ꝯferebat, qa ſi volebat, ꝙ ſtatim haberet, hoc erat iniuſtũ, ſupra de ꝯceſſ. præbẽ. nõ va. c. j. ſi nolebat, ꝙ ſtatim haberet locũ nec ius in poſſeſsionẽ, verbũ facto ꝯdicebat, quia cũ nihil cõferret, ſe aliqd cõferre dicebat. Itẽ donatio vel poſſeſsio nõ põt eẽ niſi certæ rei. [nõ tñ pp hoc] ignorãtia. n. plati nihil facit quominus priuilegiũ Papæ tueat̃ priuilegiatũ, j. de rel. do. cum dilecti. {ſicut} nõ eſt bona iſta ſimilitudo, ſicut ex

5. inferiorib. patebit. [qd lex] qd ſit lex, qd ꝯſtõ, qd decretũ, qd decretalis epiſcopalis, qd dogma, qd mãdatũ, qd interdictũ, quid ſanctio, no. in decretis. diſt. 3. & 25. q. 2. ſi qs dogmata {Aſtringũt} repete qđ no. ã. de ꝯſt. c. 1. & ĩ. de poſt. c. j. {In priuilegijs} hęc allegatio, licet videatur bona, non tamẽ eſt perpetua, nec ſemp tenẽda, vt plene ſequitur j. in reſpõſione partis aduerſæ ibi, ex parte vero tua. {Aliqd ſpãle.} Et ſic apparet ſm intentionẽ allegantis, ꝙ lrã p ipſo directa cenſenda eſt iure priuilegij, & ita nõ ſit neceſſaria ſcia epiſcopi, qđ falſum ẽ, vt j. ſequit̃ {Super hmõi}. ſ. ꝙ ipſe acceptaret, & poſtq̃ acceptaret. {Non valebat.} bñ dicit ps iſta, ſi ſñia, vel decretũ Papę fuiſſet đ certa pbẽda, vel dignitate. ſed hęc nõ ita, qa Papa tm̃ irritũ eſſe voluit, ſi qd fieret de dignitate, quã ipſe acceptaſſet, ſicut in hac decr. ĩ. p xi. continet̃, i. poſtq̃ acceptaret; qa aliter eſſe nõ poterat. [Intelligi]

ligi.]optima & vera eſt hæc rõſio, & valde notabilis, & eſt ar. ad
hac rõſionẽ ff de acq.poſ.q abſẽti, in princ. [Facultatẽ.]hoc in-
telligit qdã verũ, qñ qs p ſe pręſentẽ, vel p nunciũ ſuũ impetrat
hmõi indulgẽtiã, qa licet abſens, vel ignorãs ſit ille, q ptãtẽ hẽt
excõicandi, tñ nõ tenebit excõicatio lata poſt hmõi indulgẽtiã.
Non.n. oportet, q notitia hmõi indulgẽtię pueniat ad illũ, vel
ad oẽs, q ptãtẽ habẽt excõicãdi, cũ penes multos poſsit eſſe hæc
ptãs: ſed ſufficit illum ſcire, cui ↄcedit indulgẽtia, & obtinet q
dũ nõ ſolũ ſi impetraſ indulgẽtia q nõ poſsit excõicari, ſed ẽt
ſi in indulgẽtia dr, phibemus oĩb. ne qs eũ excõicet, qa ip hũc
pręſenti p ſe, vel p nunciũ ↄcedit priuilegiũ, & iõ ſtatim gaudet
priuilegio indulgẽtiæ, qa ſic præſumit priuilegiãtẽ voluiſſe, ex
quo ſimul cõcurrunt voluntates. ſecus aũt eſſet, ſi phibitio in pę
nã abſentis tñ dareſ, qa tũc ſatis dici poſſet, q illa phibitio nõ
ligaret abſentẽ, niſi a tpe, quo ſciret. ſ. de poſtu. præl. c. j. ſ. de cõ
ſti. c. 2. ſ. de ap. ſup eo, niſi ex genere inhibitionis ↄtriũ præſume
ceſ Papã voluiſſe, vt eſt in inhibitione alienationis, ſ. de do. ve-
7 ritatis. †Ea aũt q̃ fiunt in iudicio, vt ſnię & diffinitiuæ & interlo
cutoriæ, & excõicationis ẽt præter ſciẽtiã ↄdemnatorũ ſtatim
hẽnt ſuũ effectũ. Si aũt nec p ſe, nec p nunciũ præſentẽ impetra
ret, ſed pprio motu, vſ ad alterius ſupplicationẽ Papa, vel alius
priuilegiãs ↄcederet prędictã indulgentiã, tũc niſi appareret de
ↄtria voluntate ↄcedentis indulgentiã, nõ gaudebit beneficio in-
dulgẽtiæ, niſi poſtq̃ puenit ad eũ. 2. q. 5. quãto. ff. de acq. poſ. qui
abſenti. & idẽ vſ in reuocatione indulgẽtię, & cuiuslibet mãda
ti: qa nõ oberit reuocatio abſentib. niſi poſtq̃ puenit ad eorũ no
ticiã ff. de procu. ſi pcurator. ff. de inſtito. ſed & ſi. ff. man. ſi man
daſſem, & l. ſi præcedẽte. ſ. de pc. c. de. imo adhuc plus eſt in mã
dato, qa ſi ẽt præſente pcuratore reuocẽ mandatũ, nõ fit præiu-
dĩciũ litigatorib. abſentib. ſi neſciãt, vt in prędi. l. de pc. ſi pcura
tor. Et hæc intelligimus vera, q reuocatio mãdati nõ obeſt, qn
ẽt p his, q̃ ignorans fecit poſt reuocationẽ mãdati, hẽat ↄtria mã
dati, vt in l. preal. vel ẽt q nõ teneaſ de inobedientia ſi neſciẽs
reuocationẽ vſus eſt indulgẽtia nõ gerẽs ſe p excõicato, ſed tñ
bene tenet excõicatio lata ab eo cui reſtituta eſt ptãs excõican-
di, ex quo reſtõ puenit ad excõicatorẽ. ſi aũt hẽt aĩum reuocãdi
ſtatim, ex tũc valet q facit mãdatarius in his, p q̃ nõ fit alijs pręi
iudiciũ. ff. de manu. vin. ſi pr filio. Et idẽ vſ in lr̃is iuriſdictionalib.
qa ſi p aliquas lr̃as mandata eſt alicui iuriſdõ, & poſtea per alias
lr̃as mandaſ alijs, q nõ obſtantib. primis lr̃is audiat cãm ſup eo
dẽ, tenet qcquid fit p primas lr̃as reuocatas, quia ſi aliter dicere
tur, contingeret fieri pręiudiciũ abſenti ſine cã ↄ id, qd eſt ff. de
pc. ſi pcurator. imo plus eſt, qa ẽt poſtq̃ ſcit valet qcqd fit ab eo,
niſi excipiaſ, quia cũ ſecundę lr̃ę ſint impetratę in fauorẽ impe
trantis, nõ eſt cogẽdus vti eis, niſi velit. C. de le. q ſa. ff. de ex. rei
iu. euidenter qd intelſr verũ, ſi eſt pręſens, qa ſic vſ tn lr̃is reuo-
cationis renũciare: qd aũt fit eo abſente, & nõ ↄſentiẽte tacite,
vel expreſſe, nõ valet. Nec ob. ſi dicas, hic iudex hẽt iuriſdõnẽ;
ergo tenet quicquid facit, niſi excipiat. Rñ. hoc eſſe verũ, niſi re
uocata eſſet eius iuriſdõ. Quidã tñ dixerũt, q bene tenet, quic-
quid fit ab eo in iudicio, niſi appellet, poſtq̃ ſciuerit ↄ ſe proceſ
ſum j. to. dies. C. qũo & qñ. l. j. ſecus aũt eſſet in his, q̃ fiũt extra
iudiciũ, vt in lr̃is pręhendalib. nã & ibi licet remaneat ptãs pui-
dendi penes puiſores primos ẽt poſt reuocationẽ, & ẽt poſt ſciẽ
tiã reuocationis, vt hic apparet, vbi dicit, q non tolliſ ptãs a pri
mo prouiſore, niſi ſcds notificet ei, q vult ſuis lr̃is vti, tñ ex quo
nouit, qd ſcds vult ſuis lr̃is vti, nõ valet, qd fit a primo, nec impe-
dit, qn valeat, qd fit a ſcdo, ẽt ſi nõ appellareſ, qa extra iudicium
parũ operaſ appellatio, de hoc no. ſ. de maio. & obe. cũ dilecti.
Alij dicũt & forte melius, quia quicquid fit a primo puiſore, vſ
iudice anteq̃ appareat priuilegiatũ velle vti priuilegio ſuo in
negocio, de quo agit, ſiue tacite, ſiue expreſſe, ſp tenet, qd fit ab
eo pp rõnes ſupradictas. tñ ſi primus prouidiſſet, vel in cã pceſ-
ſiſſet abſente priuilegiato, & tunc priuilegiatus diceret dẽre ir-
ritũ eſſe quicquid factũ eſt a primo prouiſore, vel iudice, poſtq̃
in vno ſimul ↄcurrũt ↄſenſus priuilegiãtis, & priuilegiati, q vti
volebat priuilegio in negocio, de quo agiſ, credẽdũ eſt ei, cum
pſumẽdũ ſit q non fruſtra laborauerit p priuilegio impetrãdo.
& ſic erit hmõi puiſio nulla, vſ pceſſus iudicis, nec ĩpediret ele
ctionẽ, vel pceſſum futurũ, niſi forte ↄtria pſumptio tolleret iſtã
pſumptionẽ, puta qa pſens fuit in iudicio, & nõ excepit, vel vi-
dit puiſorẽ paratũ ad puiſionẽ faciẽdã, nec ↄdixit, nec ex aliqua
cauſa ↄdictionem dimiſit, quæ ſi ſubeſſet proteſtari debebat, ſi
poterat ſine periculo, vt no. ſ. de cõſt. cum M. ſi aũt nõ ſimul cõ
currerent cõſenſus ante prouiſionem, vel proceſſum iudicis, te
nent irreuocabiliter, quę fiunt ab eis, vt hic ſequitur. Sed ↄ prę
miſſa vſ, q dicit ſequens lr̃a, ſ. q ſi ille, cui data eſt ptãs prouidẽ-
di, non notificet priori, quod vult vti prouiſione ſibi ↄceſſa, q
tenebit puiſio facta a prio, ex quo colſr q nõ credit ei, niſi expſ
ſe mãdet. So. hoc qd dicit hęc decre. locũ hẽt, vbi nõ ſunt pdictę
cõſ. Itẽ vbi volũtas priuilegiãtis nõ credit eẽ, q primus ſit pri-
uatus ptãte ſua, niſi poſtq̃ ſciuerit, ſicut dicit lr̃a ſequẽs. Itẽ vſ, ſi
expreſſe dicit in ſecũdis lr̃is, reuocamus iuriſdictionẽ primi iu
dicis, qa eũ in alicuius fauorẽ dictũ ſit, intelligẽdũ eſt, ſi vti vo-
luerit prædicta reuocatiõe, ſed ſi ad nullius petitionẽ feciſſet,
vel fauorẽ, ſed pprio motu, ex tũc intelligiſ reuocare, & nõ va
lebit, qd fiet, ex quo ad noticiã reuocati puenerit, niſi aliud ap-
8 paret de intẽtiõe reuocãtis. †Sʒ dices, quare nõ ẽ idẽ ĩ decreto,
de quo ↄtriũ hic dr, ſ. qa ex nũc nihil valet qcqd fit poſt decretũ.
Rñ. qa decretũ ſicut & ſnĩa fit cũ cãæ cognitione, & idẽ intel-
ligẽdũ eſt, q ſtatim poſt ſui plationẽ vult gaudere ſuo effectu.
Sed oppones, qa decretũ, de quo loquiſ hæc decr. nũquã daſ cũ
cauſæ cognitiõe. Rñ. verũ dicit, ſed ex quo Papa ſuã inhibitio
nẽ decretũ appellat, vult, q vim decreti obtineat, vt ſtatim ſe-
quaſ effectũ. & idẽ etiã eſſet in alio, quã in Papa, qa ex quo hoc
verbo vtiſ, ſtatim indicat ſuæ volũtatis eſſe, q mãdatũ ſuũ ſta-
tim habeat effectũ. & idẽ eſt, ac ſi expreſsè dicat, volũtatis meæ
eſt, q ex nũc nõ valeat electio ab illis, a qbus reuoco, & poſſum
reuocare, vt hic dicit. ſecus aũt eſſet, ſi diceret, inhibemus tali
bus, ne eligãt. qa intelligẽdũ eſt, ne eligãt poſtq̃ ſciuerĩt. imo,
qd plus eſt, etiã ſi ſciãt lr̃as impetratas ↄtinẽtes reuocationẽ,
vel inhibitionẽ, nihilominus tñ valet, qd fit ab eis, niſi prius no
tificet eis, q vult eã ↄferre, vel niſi ei collatio ſit interdicta, vel
niſi decernat irritũ & inane, qd ↄfactũ fuerit, vt hic expreſsè di
cit. Sed ↄ pdicta vſ, qd dicit hæc decr. vbi dicit, niſi forſitã, q ip-
ſam ↄferre nõ poſsit, exprimaſ in ↄceſsiõe huius poteſtatis. nã
ex his verbis colligiſ, q ſi Papa dicit, q primus collator nõ poſ
ſit ↄferre, q poſtea nõ tenet ſua collatio. Sed certe multo ma-
gis vſ, q nõ debet tenere, ſi dicit, reuocamus poteſtatẽ eius,
vel alia verba ſupradicta. Sol. nõ dicit hic, q pdicta impediãt, q
nõ teneat puiſio primi puiſoris, ſi ſecũdus nõ ↄdicit: qa hoc fal
ſum eſſet, vt pdictũ eſt, ſed hic dicit, q pdicta clauſula operaſ,
& oſtẽdit, q ille, q ↄcedit iſtã indulgẽtiã, eſt eius volũtatis q ſta
tim a die ↄceſsiõis etiã ante ſciam nõ valeat collatio primi, ſi
ſecũdus voluerit vti ſua indulgẽtia: & hunc eũdẽ effectũ bene
credimus etiã alias ſuperiores clauſulas habere. Nec mireris, ſi
diximus puiſionẽ tenere, ſed alius faciat eã caſſari, ſi vult; & ſi
nõ vult, rata manet. qa hoc idẽ habes in ↄtẽpto, ſ. de elec. qꝫ ſi-
cut. §. 4. [ſine certã.] ſ. primã, q̃ vacauerit. [ſiue ĩcertã.] ſ. illã, quã
acceptauerit. [niſi prius] ille, ſ. delegatus, vel potius executor.
9 [ſibi notificet] illi, ad quẽ ptinet collatio. †[vacuũ decernat.]
No. hic habes expreſsũ, q executor põt ſuſpẽdere à collatione
beneficij. & de hoc notaſ j. de iure patro. cũ dilectus. [quia cũ
illi.] Nota optimã rõnẽ [vel etiam ↄferat.] Nota, q ſi executor
prius ↄferat, q̃ ille, ad quẽ ptinet de iure collatio, & etiã ſi igno
ret, tñ pualebit collatio executoris [ſi forte vacat] qa ſi in re-
ſcripto apľico ↄtineref, decernentes irritũ & inane, quicqd de
prima pbẽda fuerit acceptatũ, tũc nõ teneret collatio epĩ etiã
ignorãtis. nec eſt ↄ, qd hic ſupra dictũ eſt, qa etiã hoc decreuit
irritũ & inane. & c. qa ſicut hic ſ. not. hic nõ decreuit de certa
pbẽda nõ ↄferẽda, imo de incerta, & tñ poſtq̃ is, p quo ſcribe
bat, acceptaſſet. [etiã extitit] a te, cui ſcribiſ, & bene. [Accepta
cet] hoc vult dicere, q qñ Papa ſcribit alicui, q puideat alij de
pbẽda, quã acceptauerit decernẽs irritũ, ſi qd de ea fuerit acce-
ptatũ, q ſic eſt intelligẽdũ hmõi decretũ, q ſi poſt acceptationẽ
aliqd fuerit factũ de pbẽda acceptata, q illud ſit irritũ. nã ſi in-
telligereſ, q eſſet irritũ ante acceptationẽ de pbẽda acceptãda,
hoc decretũ eſſet inualidũ tanq̃ ſup incerto platũ, ff. qd cuiuſq;
vni. itẽ eorũ. §. j. & hoc eſt verũ. qd dictũ eſt, etiã ſi epũs nihil ſci-
ret de acceptatiõe, vel decreto. ſecus aũt eſſet, ſi Papa mãdaret
alicui puideri de pbẽda, quã acceptaret ſine dec. pdicto, qa tũc
tenebit collatio facta epõ anteq̃ ei nũcieſ de acceptatione, vt
ex ſuperiorib. apparet, ar. ſ. de ap. ſup eo. ij. ſi aũt Papa mãdat ali
cui, q puideat de pbẽda, quã acceptauerit, & decernat irritũ &
inane, ſi qd ↄ mãdatũ fuerit acceptatũ, tũc ſtatim acceptatiõe
facta põt iterponere decretũ, cũ hoc tõ ſit ei ↄceſsũ ex ſpeciali
grã; nec valebit puiſio ex tũc facta epõ ẽt ignorãte hmõi decre
tũ. [Alij tñ dicũt ↄ, ſ. q nõ dẽt interpõere hmõi decretũ, niſi par
tib. pñtib. qa mãdatũ Papæ intelligẽdũ eſt ſm ius. [ſup incerto]
ff. qd cuiuſq; vni. itẽ eorũ. §. j. inſti. de ac. §. curare. [ſicut cũ le-
gat] ff. de optio. leg. ſicut optio. [cedit q; ille legato] ſeruus il
lũ ſeruũ venditũ petere põt. [p te ppoſitũ] & bene. [in vlti-
mis] hoc aũt in ↄctib. inter viuos nõ obtineret. Nã in ĩ certũ
eſt, q ſi aliqs alicui donat, vſ vẽdit, vel pmiſerit vnã pbẽdã, vſ
aliã rẽ de multis, quã donatarius acceptauerit, q tenet donatio
vel vẽditio facta alij, dũmodo ſecuta ſit traditio, qa ſi vnã & cer
tã rẽ donaſſet, vſ pmiſiſſet ſine traditione, & poſtea eãdẽ rẽ alij
traderet, trãsferret in eũ dñiũ, nec primus donatarius poſſet
hãc rẽ ab eo aduocare, C. de pact. traditiõib. C. de rei vin. ſeruũ
emptor. †In vltimis autem voluntatibus dominium recta via 10
tranſit ad legatarium, vel donatarium cauſa mortis, ff. quemad
modũ ſerui. amit. ſi per partem, §. ſi fundum. & hęc vera, vbi do-
minium rerum legatarum eſſet penes teſtatorem, ſed ſi non pe
nes eum, ſed penes hęredem, vel quẽcunq; aliũ eſſet, tunc non

trāſit, niſi ille, q̄ hēt illud, tradat. & ex hoc vr̄, ꝙ ſi teſtator iuſſit
hæredi, ꝙ partum ancillæ cōceptum tempore teſtatoris, vel fru
ctus factos eodem tpe alicui dari, ꝙ dominiū eorum recta via
tranſit ad hęredē. ſed ſi hæres ſpreuerit, vel ancilla apud eū ꝯce
pit, tūc illi fructus, vel partus nō trāſeūt ad legatariū, niſi dent̄
51 ab hærede, penes quē eſt dominiū. † Fatemur tamē, ꝙ hr̄s tene
tur ꝑſonali actione ex teſtō, ſicut ſi ꝓpriā rē hæredis vel alienā
legaſſet, inſti. de le. §. ea quoq;, & §. ſi res. & ſicut nō trāſit dn̄iū
rerū hæredis ad legatariū, ſic nec eas pōt ſubijcere teſtōni, nec
optioni, ar. C. cōia de le. l. vl. §. nemo. vbi dr̄, ꝙ res, q̄ nō pure eſt
ſub. hr̄dis, nō pōt alienari, ſed hic eſt pure; ergo pōt alienari.
Itē vr̄ hoc expreſſum ff. de pig. l. j. §. cū prediū. vbi dicit, ꝙ res,
q̄ nūq; ſūt facere debitoris, nō tenent̄ hypothecaria. certe eadē rō
ne nec reſtitutioni ſubijci. nec eſt ꝯ, ff. de pig. Paulus. §. j. vbi dr̄,
ꝙ ſi res obligatæ pignori ꝑuenīūt ad hæredē, ꝙ fructus, & par-
tus earū tenent̄ hypothecaria. Solu. ibi loquit̄ de partubus, &
fructib. q̄ cōcepti & facti erant; & ita intelligit̄, arg. vt no. in ſū.
C. ſup iit. de pig. §. itē interdicit̄. & ſic ꝑ prædicta apparet, ꝙ op-
tio partuū ꝯcipiendorū apud hæredē alicui legata non impe-
diat, qn̄ hr̄s eā poſſit alienare, ſicut hic dr̄. [volūtatib.] in q̄bus
a tpe aditæ hr̄ditatis intelligit̄ dominiū rei obligatæ fuiſſe ip-
ſius legatarij, vt infra ſequit̄, ꝓp fauorē vltimæ volūtatis, & in
q̄bus eſt plenior interpretatio adhibēda, vt ff. de tri. & oleo leg.
l. j. & pen. & ff. de ſun. inſtr. l. q̄ſitū, §. idē reſpō. & de opt. le. l. j nā
etiā ſeruū legatū ſub ꝯdōne hr̄s manumittēdo liberū nō facit,
vt ff. de ma. l. ſeruū, & ff. q̄ & a q̄bus. l. nō is. optione aūt legata
ſerui ſub ꝯdi. legata eſſe vr̄, ff. q̄ & a q̄bus, ſi optio. Et eſt rō, qua
re aliud in legatis, & aliud in caſu ꝓpoſito, & etiā in ꝯctib. ſi. n.
hæres nō repulit legatū ex die aditæ hæreditatis eius, retro in-
telligit̄, ff. de lega. j. ſi tibi homo, §. cū ſeruus legatus. nā rei lega
tę dominiū recta via trāſit in legatariū, vt ff. de furt. a Titio. Et
ideo alienatio, vel manumiſſio interim facta a nō domino nō
valet, ſecus aūt eſt in ꝯctib. ſic ff. de actio. & obl. l. is q. ff. de ver.
2 ſi. ſi ſeruū. §. ſed ſi ſic. † Et no. ꝙ optio impoſita ante aditā hære
ditatē nō valet. ff. de lega. j. Iulianus, & facit ff. quorū leg. l. j. §.
qđ ait. Sed quæro, vtrū ſemel acceptās beneficium pro quo ſub
huiuſmodi forma ſcriptū eſt, poſſit pęnitere? & vr̄ ꝙ nō: nā pri
ma atteſtatione, quā ſumme dixiſſet, ius ſuū ꝯſumpſit, vt ff. de
op. le. l. apud. ſed ī caſu pōt, puta ſi elegit bn̄ficiū alij debitū vel
ꝓ dignitate beneficiū ſimplex, vt ff. de opt. leg. l. 2. ar. ſ. de ele.
cauſam q̄, q̄a iterū pōt optare, ſi male optauit. Sed oppoīt̄,
pono, ꝙ in caſu ꝓpoſito, cū agat̄ de beneficio, nō ſolū plenior,
ſed pleniſſima circa acceptationē fuit interpretatio faciēda: nā
in ꝯctib. plena, in teſtamētis plenior, in beneficijs pleniſſima
interpretatio eſt adhibēda, vt extra de do. cū dilecti, & de deci.
ex parte, de priui. q̄a circa, de ver. ſig. olim. 26. q. 2. viſis, ff. de cō-
23 ſti. prin. beneficia. † So. in beneficijs pleniſſima faciēda eſt, cum
abſq; alicuius diſpēdio ꝯcedūtur, vt in primis ꝯcordātijs, & ff.
de vul. & pup. ſub. ex facto. ar. ꝯ. C. de preci. impe. offe. quotiēs.
vel dic, ꝙ idē ē ſm̄ quoſdā ī beneficijs vacātib. tpe reſcripti, qđ
in legatis extantib. vt collatio taliū nō valeat, ſicut nec aliena-
tio legatorū exiſtētiū, quorū legata eſt optio. Vel melius aliud
in legatis, in quib. a tpe aditæ hæreditatis intelľr dominiū rei
legatæ retro fuiſſe legatarij. aliud in hmōi beneficijs ēt vacanti-
bus, & in ꝯctib. in q̄bus nihil retro intelligit̄ acq̄ſitū, vt ſupra-
dictū eſt. & dicit lex, nō ſicut viuētiū, ita ēt defunctorū actus
ſuſpēdi receptū eſt. ff. cō. præ. l. receptū. {præmiſſa} ſ. quādo nō
teneat alienatio, vel manumiſſio ante optionē. [Nec præmiſſa]
puta lego unū fœtū naſciturū de grege meo, quē elegerit. {ter
minus} de hoc termino hēs ff. de op. le. mancipiorū. {Accepta
ret} bonū vr̄ ex hoc ſola acceptatio eius cui ꝓuideri mādat, ſi-
ne collatione & præſentia executoris īpedit collationē epi, dū-
mō præuenerit decretū, i. ꝯtineat̄ in litera Papali, decernētes ir
ritū & inanc &c. {ex eis} ſiue acceptaret vacantē, ſiue vacatu-
rā, dūmō primā. ſ. vel ſcdam, vel aliā, vt in gl. ſecus ſi ſcribat ſi-
ne illa clauſula, decernētes &c. & hoc vr̄ dicere gl. abſque peri
culo. ſ. de ele. ne ꝓ defectu, & e. q̄a pp. [ex eis primā] no. ꝙ pro
quo ſcribit̄ vt ſic ꝓuideat̄ de præbēda, quā acceptauerit, pōt an
te vacationē alicuius præbēdæ acceptare primā præbēdā, q̄ va-
cauerit in loco, vbi mādat̄ ſibi ꝓuideri. Itē optare pōt ſecūdā,
vel tertiā, ſi aliqua cā ſubſit, quare primā nō vult optare, forte
q̄a alij debet̄, vl̄ q̄a de hoc ipſo, ſ. an alij deat̄. dubitat̄. nā ſine cā
non vr̄, ꝙ poſſit dimittere primā, & optare vlteriorē, ar. hic. Itē
vr̄ aliq̄b. ꝙ eodē mō acceptare poſſit, ēt ſi in reſcripto apoſtoli-
co nō cōtineat̄ de ipſius acceptatione, ſed tm̄ vbi dr̄, ꝓuideas ei
in tali eccľia, vel in tali diœceſi, vel ꝓuincia. De hoc aūt nō eſt
dubiū, ꝙ hmōi executor reſeruare pōt primā ꝑbendā, vel vlte-
riorē ex cā, ar. hic, & no. j. de iu. pa. cū dile. Alij tn̄ in hoc vltimo
caſu, ſ. qn̄ mādat̄, ꝙ alicui ꝓuideat̄, aliter dicūt, ſ. qđ ipſius opta-
tio nō impedit ꝓuiſionē epi, ſed ſola ꝓhibitio, vel inhibitio execu
toris īpedit. imo plus dicūt, ꝙ plus vr̄ hæc optatio ꝯmitti diſcre
tioni executoris, q̄ volūtati eius, ꝓ quo ſcribit̄, & ꝓ his vr̄ face-

24 re tenor reſcripti. † Itē no. quia ſemper ille, qui optat, vel qui re
ſeruat, vel qui ſuſpendit, ſemper de certa præbenda hoc facere
debet, argu. ſ. de ele. c. ſi. de hoc oo. j. de iu. pa. cū dilectus. Cer
tam appello, ſi dicit, opto, vel reſeruo primā præbendā, q̄ vaca-
uerit in tali eccleſia, vel ēt in tali ꝓuincia. Illud aūt nō pōt face-
re executor hmōi ēt cū cāę cognitione datus, vt mādet ſibi reſer
uare præbendā, quā optauerit is, ꝓ quo ſcribit̄, vel ēt alius, ar. ſ.
de offi. dele. quoniam ap. §. is autem, aliqui tamen contradicūt.

Ne ſede vacante aliquid innouetur. Rub. 9.

SVMMARIVM.

1 *Vnio quot modis fiat.*
2 *Sede vacante nihil eſt in præiudicium ſedis alienandum.*
3 *Alienatio, quæ fit per iudicem, cum maiori ſolennitate & deliberatione fit, quam quæ fit extra iudicium.*
4 *Non tenet, quod fit de bonis eccleſiæ, vel cauſis vacante epiſcopatu.*
5 *Cum ordinatio prælati nimis differtur, datur curator bonis: quid autem, ſi ſit abſens prælatus, in nu. 6.*
7 *Vacante eccleſia poteſt epiſcopus repetere, & agere nomine eccleſiæ.*

CAP. I.

1 NOuit. {Veniendo} † Fit vnio primo modo,
quòd vna eccleſia alteri ſubijciatur,
& ſecūdum hoc remanet cathedralis illa, cui ſu
bijcitur. Secundo fit vnio, vt ex duab. fiat vna,
& ſm̄ hoc canonici vnius fiunt canonici alte-
rius, & canonici vtriuſq; ſimul īterſūt electio-
nib. & alijs negocijs, & tūc cōſuetudines, & alia priuilegia, quæ
meliora ſunt & humaniora in alterutra retinet vnitū, ar. de pę.
di. j. medicamentū, 32. q. j. nō eſt culpandus. C. de rei vxo. ac. in
prin. C. cōia de le. l. 2. in ſi. Tertio mō pōt vniri, ꝙ ſint ambo ep̄a
les, ſiue in primo ſtatu, & ſm̄ hoc eſt vnus ep̄s ambarum, & ſunt
duo ep̄atus, & ſic illę eccleſiæ ſuberūt diuerſis metropolitanis,
& idē ep̄s erit ambob. ſubiectis. j. de reli. do. q̄a. ſ. de ꝯſti. vti. vel
inuti. c. vlt. ſi vero de vno ordine fit trāſlatio ad aliū, illud, quod
6 trāſfert̄, ſumit nām illius, ad quē transfert̄. hæc verò, q̄ ſunt di-
cta, nō ſunt ꝑpetuo vera, & iō diligēter an ēdēdus ē tenor priui.
porro. [Monaſteriū] qđ factū erat ſedes ep̄alis, & gubernabatur
2 forte ſub regimine epi † [Vacāte.] hic autē ꝯſtat, ꝙ vacante ſede
nihil eſt alienandū in præiudiciū ſedis, vt hic. ſ. de rebus eccl. nō alienan. ſicut.
niſi neceſſitas immineret, vt no. in gl. ſed nos. Ea aūt, quę cōiter
hēt prælatus cū capľo, & vbi faciūt vnū capľm prælatus, & cleri
ci, vt ꝓ magna parte eſt videre ī capľis & abbatijs, vbi cōia ſunt
quaſi oīa inter præpoſitos, & abbates, & capľa: tūc ēt vacāte ſe-
de abbate, vel præpoſito nihil alienari pōt, niſi de his, q̄ ſeruādo
ſeruari non pōt, & alijs hmōi. C. de admin. tu. lex q̄. C. ſi ob. pu.
pē. l. ſi. & ſi diu ſtaret eccleſia ſine prælato, dabit̄ ei curator, cuius
auctoritate fiet alienatio, vel obligatio. ar. ꝯ, C. q admi. ad bon.
poſ. bonorū. ſed ibi eſt ſpāle, q̄ quaſi ſp eſt lucroſa. Itē nō eſt ꝯ,
ff. de in integ. reſtit. ait. §. ꝑmittat̄, q̄a minor nulli ſe obligat, ſed
tm̄ a ſua obligatione liberat. Itē vr̄ ꝯ. ff. de lu. deli. ait. vbi dr̄, qđ
genus alienādi eſt agere, ſed agere ſibi licet, vt no. in gl. ſed nos,
ergo & alienare. So. licet ꝑ actiones poſſet fieri neceſſaria aliena
tio, nō tamē ita directō fit ꝑ iudicē in iudicio intētādo actionē,
3 ſicut fit, qn̄ fit voluntarie. † Itē alienatio, q̄ fit ꝑ iudicē, fit cū ma-
iori examinatione, & deliberatione, q̄ illa, q̄ fit extra iudicium:
imò plus dicit. ꝙ nec ēt ad agēdū ſp admittenda ſunt capľa, niſi
eēnt actiōes tales, q̄ melius intētent̄ vacāte eccleſia, q̄ nō, ſicut
qn̄ q̄rit̄ de electione, ad quē ꝑtineat, cū electio fit in diſcordia:
q̄a aſt nō pōt ꝓcedi ad ꝯfirmationē, niſi de hoc primo q̄rat̄. Itē
ſic minor nunq̄ pōt agere ſine curatore, ſic nec eccleſia. at ſicut
dictū eſt in minore, ꝙ auctoritate curatoris, & præſidio pōt age
re, ſic & eccleſia. dicūt tn̄ aliq, & forte nō malè, ꝙ ſi eſſet aliqua
capella, q̄ nullū ſpālem prælatū hēret, ꝑ quē fierent ꝯctus eccle
ſiæ, quod tunc bene valeret alienatio facta a capľo auctoritate
prælati, & vacante ſede, ar. in Auct. de ali. & emphy. §. in emphy
teuſis, vltra me. vbi dicit, ꝙ res vnius eccleſiæ dēnt alienari iura
tib. adminiſtratorib. æconomis, & chartularijs. & ſic apparet, ꝙ
loquit̄ de eccľia, q̄ non hēt ſpālem prælatū, q̄a tūc ille ſolū iurat̄
4 ſet, ſp tamē tutius eſt facere curatorem. † [Nequiuimus] ſed nos
dicimus, ꝙ vacāte ep̄atu nō tenet q̄cq̄d fit de bonis eccleſiæ, vel
cauſis. eccleſia. n. fungit̄ vice minoris, ſicut nō tenet ſnīa lata ꝯ
minorē, niſi is ītime defendat̄. ff. de re iud. acta. §. vlt. & j. eo. c. vlt.
ſed ſi neceſſitas, vel vtilitas requireret, poſſet ꝯſtitui viſitator, vel
ꝓcurator ep̄atui, q̄ cās ageret. 61. di. obitū, & c. ſe. ſed & ipſe ar-
chiep̄s in reb. ep̄alib. & ep̄s in reb. capellarū ſuarū eſt viſitator a
iure, ar. prædictorū. c. fraternitatē. 71. di. & 10. q. 2. c. ſi. ſi autē ec
cleſia collegiata vacet, bene pōt ēt, dū vacat, eccleſia ꝓ prælato
ꝯſtituere actorē, vel ſindicū. ff. qđ cuiuſq; vni. l. j. §. 2. & hoc ꝓba
mus, q̄a cū ꝑlatus cū ꝯuentu cēſeat̄ vnū collegiū in bonis cōib.
mortuo ꝑlato ius miniſtrandi cadit in collegium. ff. qđ cuiuſ. ꝑ
vni. noīe, ſicut. §. ſi. expreſſum aūt hēs ſ. de reſt. ī int. c. 2. ſi tamē
cito nō poſſit eccľię ꝓuideri, expectabit̄. ff. de va. mu. l. pe. §. vl.

quędam

ſ[ed] q[uo]d tñ ſunt, q melius ſiũt vacãte eccl[es]ia, q nõ vacãte, ſicut ẽ vnio ęparuũ.16.q.1.& ipis.& facilius eccl[es]ia in alterius eccl[es]ię viſus cõ uerti. j.de con. ſultatione. & melius aliqd de præbẽda retinet. j. vt eccl.bñ.ſi.di.cõ.rt nſm, ſi ſi.vel dic, q eccl[es]ia, q vacat, nũquã faciet ſyndicũ, vel pcuratorẽ ad res, quas cõiter hẽnt prælati, & cõuentus.ſ.de reſe.edoceri. p prælatos.o.dẽnt miniſtrari res eccleſiæ. ff.qd cuiuſq; vni. ciuitatis, & l vl.& lex prima logſ, qñ collegium nõ habet platũ, vel in bonis, q diſcreta ſunt à bonis

5 plati. † Poſſet tñ dici, q ſi nimis differret ordinatio plati, daretur curator bonis.ſed primũ dictũ magis placet: viuia antẽ prælatis nunquã capl'm conſtituet procuratores, cũ ipſi nõ habeãt exercitiũ, ſed plati corũ.ff.quod cuiuſq; vni. nulli.vr tñ quibuſdã, & fortè bene, q ſi procurator cõſtituatur nomine eccleſiæ, vel alterius vniuerſitatis, q habet propriũ rectorẽ de voluntate & auctoritate ipſius rectoris, q valet hmõi pcurator, arg. C.de procu.neq;, ſ.de iudi.cauſam, ſ.de procu.c.j.hic.n.propria cau

6 ſa eſt vniuerſitatis, 2.q.6.c.biduũ. §.in propria. † Imo plus vr, q et ſi ſine eius auctoritate conſtituit, ſi ſnia fertur pro eccleſia, q valet ei.C.de procu.non eo.ſed ſi abſens eſſet platus, auctoritate ſuperioris poſſet ei dari curator. & idẽ fortè, ſi pſens eſſet, ſed agere nollet, arg. C.de bonis, q li.non ſnlũ, 12.q.1. ſi qua de reb. & 10.q.2.ſi q ſeps. Hoc tñ dicit, q 5tus factus vacante eccl[es]ia plato, q nõ habeat bona diſcreta, tenet, licet poſſit reſcindi per in integrũ reſtitutionẽ, arg. C.de in integ. reſti. ſi curatorẽ. Idẽ et dicit, q ſi magna neceſſitas immineat, de cõſenſu Archiẽpi fiet alienatio rerum ẽpalium, ẽt ſi cas habeat diſcretas ẽps, arg. 71.diſt.fraternitatẽ.& ẽps mortuo ſacerdote alienabit in neceſ

7 ſitate res eccleſiæ ſibi ſubiectæ, 10.q.2.c.vlti. † De hoc autẽ non eſt dubiũ, q vacante eccleſia põt ẽps repetere, & agere nomine eccleſiæ, j.de ſuc.ab inteſta.cũ dilec.oã hic titulus nõ habet locũ in minoribus eccleſijs, j.vt eccl.benef. fine diſt. con. c.j. ſed pro ẽpatu eo vacante nec capl'm maioris eccleſiæ, nec alius admittitur ad agendũ, vel defendendũ, niſi fortè deſ viſitator. illn enim cauſas ẽpatus bene aget, vel coadiutor, 7.q.j. quia frater, 12.q.2. Vulteranus. Itẽ modica vis eſt, ſine agatur de ſtatu, ſine de poſſeſſionibus 5 eccleſiã collegiatã vacantẽ prælato: qa ſem per reſpondere cogitur, j.de verb.ſigni. Abbate, ſ.de cõſue. cũ dilectus, ſ.de in integ.reſti.c.2.[Indulgentes.] In hoc ſuit indulgeotia: quia de iure cõi primo agi debebat potius cauſa iſta corã proprio Metropol.q corã Papa. Itẽ ſpecialis gratia eſt, q pmittit curiã aduerſarios euocari. Itẽ eſt ſpecialis gratia, q eos audire permittit 5 factum predeceſſoris ſui, niſi per in integrũ reſtitutionẽ, q non cõpetit 5 factum Papæ. ff. de mino. minor. nec poterat ſupplicare, quia bienniũ tranſierat. C.de pre ci. impe.offic.auct.ibi poſita. fuit ergo ſpecialis gratia. vel dic, q hic appellat indulgentiam licentiam, quam eis dat, q liceat eis cũ ſuo prælato litigare, quod alias non liceret, Inſti.de cura.§.ſi.

S V M M A R I V M.

Præbendæ conferendæ ſede vacante ſeruari debent prælatis ſucceſſoribus.

C A P. II.

Illa deuotionis. [Fungatur.] Imo ſeruari debent ſucceſſoribus præbendæ. ſi autẽ periculũ eſſet in vacatione, cũ ſuperiore agendũ eſt, ſ.de conceſ. pben. quia diuerſitatem, hanc enim poteſtatẽ non habent à capl'o, ſed à fundatore, vel priuilegio, vel alio modo, de hoc no. j.de hære. ad abolendam. & eſt ratio, quare non poteſt conferre præbendas, vt hic, & tamen poteſt electiones confirmare, ſ.de maio. & obe. cum olim: quia illud eſt iure epiſcopali, qd' intuitu eccleſiæ habet, & hoc eſt de iure, quod ſpeciale habet, vt dictum eſt. [Negligẽtiam.] Supra de conceſ. preben. quia diuerſitatem.

S V M M A R I V M.

Sede vacante à litibus nedum abſtinendum eſt, ſed etiam deſiſtendum.

C A P. III.

Conſtitutus. [Depoſitiones.] No. non ſolũ licẽ non licere incipere ſede vac. ſed ẽt à cępta deſiſtẽdũ, niſi fortè eſſent teſtes valetudinarij, & alij, de quib. habes ſ.vt li.nõ ↄteſt, qñ.§.j.

De his, quæ fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli. Rubrica 10.

S V M M A R I V M.

1 *In rebus eccleſiæ alienandis requiri debet conſilium maioris eccleſiæ.*

C A P. I.

Irrita. [Eporum.] Sed licet irrita ſit hæc venditio, ſi placet eccleſiæ, vt hic: ſi tñ ſibi placeat, q teneat venditio, tenet: quia hic claudicat 5tus. ff. de act. emp. Iulian. §.ſi qs à pupillo. ff de reſcin.vend. ſi id quod. ſi ſi nec eccleſia põt aliquid alienare immobile ſine auctoritate ẽpi, 17.q.4.inuen.& ſi fecerit, nõ valet, arg. C.de pdi.mino.ſi p diũ. [Rei] magnæ, ſecus ſi paruæ, 12.q.2.terrulas.vel ſi ſit talis, q ſeruari non poſſit, arg. C.de admi.tut.lex. ff. de pet. hære. diuus. [Subſcriptione.] Subſcriptio nõ eſt neceſſaria, niſi inueniatur

1 expreſſum. † [Clericorũ.] Et maioris eccleſiæ, j.de dona.paſtoralis, & j.eo.tua. & ſi nõ habet aliquã eccleſiã cathedra. habebit idoneiores de alio clero, qui ſubſcribentur, 12.q.2.placuit. vel dic conſiliũ maioris eccleſiæ requirendũ, & cõſenſum in rebus cuiuslibet eccleſiæ alienandis, & illud ſufficere, j.eo.paſtoralis, arg. j.e.nouit. Subſcriptio aũt clericorum eccleſiæ, cuius bonorum fit alienatio, eſt neceſſaria, vt hic, & in bonis ẽpalibus neceſſaria eſt ſubſcriptio canonicorũ maioris eccleſię, ita q ſine ea non valet, 12.q.2. ſine excep. & j.eo. tua. nec ſunt ad huiuſmodi vocandi, niſi præſentes, 12.q.3.hoc ius. Nec vr neceſſarius cõſenſus Archiẽpi, vel Papæ: quia nõ inuenitur iure expreſſũ. Alij tñ dicunt eorũ conſenſum neceſſariũ, arg. 10.q.2. caſellas.

S V M M A R I V M.

Tacitus conſenſus in conceſſionibus eccleſiaſticis an ſufficiat.

C A P. II.

Continebatur. [Conceſſio.] Beneficiũ: ſecus ſi alienaretur: tunc.n.neceſſarius eſt & expreſſus cõſenſus, & tãc nõ ſufficit taciturnitas, 12.q.2.ſine, & 10.q.2.hoc ius. vel loquitur de modica decima, 12.q.2. terrulas. alias.n.neceſſaria eſſet ſuperioris auctoritas, 17.q.4. in venditionib. [Nõ poſt multũ.] Maximè. Idem.n.eſt & ſi poſt multũ. [Præiudicate.] i.ſecundã tenet, non obſtante q prima eſt illicita, vel illegitimè facta.

S V M M A R I V M.

Ratihabitio in alienationibus rerum eccle. an & quando ſufficiat.

C A P. III.

Cum nos. [Ratam.] No. in alienationibus rerũ eccleſiæ ſufficere ratihabitionẽ capituli, 12.q.j.c.vlti. j.de iurepat. cura.arg. contratium, 12. q.2. ſine excep. vbi dicit neceſſarium eſſe tractatum: ſed hic poteſt loqui in modicis rebus.

S V M M A R I V M.

Canonicorum conſilium quando ſufficiat, etiam ſi non habeatur conſenſus, & quando nedum conſenſus, ſed etiam ſubſcriptio requiratur.

C A P. IIII.

Nouit. [Fratris tui.] Capl'm maioris eccleſiæ, arg. j.de verb.ſigni.cũ clerici, arg. j.de teſt. reg. ſiſti, j.de dona.paſtoralis, j.eo.tua. [Conſilio.] Dicunt quidã ſufficere in his requirere cõſilia canonicorũ, ẽt ſi non habeat cõſenſus, arg. ſ.de arb.cũ olim, & ſ. de elec.cũ in vete.niſi fortè eſſent talia, vbi requireretur cõſenſus & ſubſcriptio eorũ, ſicut eſſet in alienatione rerũ ẽpalium, ſ.eo.c.j. 12.q.2.ſine ex.quia intereſt cuiuslibet canonici, q poſſeſſiones eccleſiæ ſuæ non alienentur. & æquè bene dicuntur poſſeſſiones eccleſiæ illę, quæ pertinent ad ẽpatum, ſicut illæ quæ pertinent ad canonicos, arg. j.de verbo, ſignifi. cũ clerici, j. de teſta. requiſiti. & ide fortè dicendum eſſet, vbicunque eorũ intereſſet. Sed ſi in alterius alienatione ẽps deberet interponere ſuam auctoritatem, tunc ſufficit cõſilium requirere canonicorũ, nec eſt neceſſe, q ſubſcribant. [Inſtitui.] i. inſtituendas decernis. nam corporalis inſtitutio nedum per ẽpm, ſed per Archidiaconum ſine conſenſu capituli fit, ſ.de offi. Archid. ad hec. credimus, q in minoribus eccleſijs poſſunt fieri inſtitutiones, & deſtitutiones etiam ſine conſilio capituli, arg. 12.q.2. terrulas.

S V M M A R I V M.

Capituli conſilium in quibus negocijs & cauſis requiẽdum, & obtinẽdũ ſit.

C A P. V.

Quanto. [Negocijs.] Magnis. [Fratres tuos.] No. in inquiſitionib. & deſtitutionib. cuiuſlibet perſonæ eccleſiaſticæ requirendũ & obtinendũ cõſilium capl'i, ſ.eo.nouit. & in pſentationibus, quæ pertinent ad collegiũ, vt expreſsè dicit j.eo. ea noſcitur. Item cauſas criminales cũ capl'o audiet ẽps, 15.q.7. ẽps, & ſ. ciuiles, vt quidã dicunt, arg. eiuſdẽ capl'i. Itẽ excõicare, interdicere, ſuſpendere nõ põt ſine capl'o, j.de excẽſ. pla.quãto, vbi no. [Munimenta.] Hi tenẽtur crimine falſi. C.de fal.qui veluti. C.de teſta.iubemus. Auct.de in.cau.§.2.imo oportet, q etiam videant. C.plus valere, quod agitur, § quod ſi.cõci.l.vlti. C.de dona.nec ignorans. & hoc credimus verũ, ſi in eo inſtrõ cõtineatur, q vidit, vel audiuit, quæ in inſtrõ continentur. ſi autem cõtineatur ibi tantum, q inſtrumentum à ſe eſt ſigillatum ad preces eius, qui illud confecerit, non eſt neceſſe, q videat contenta in inſtrumento. C.de teſtamen.hac conſultiſsima, in prin.

S V M M A R I V M.

1 *Præſentationem de aliquo quando prælatus faciet, & quando collegium per ſyndicum ſuum præſentabit.*

2 *Præſentationes à prælato factæ, an præſumantur factæ de conſenſu conuentus vel capituli.*

CAP.

CAP. VI.

A noſcitur. [Collegia.] Bene dicit: nam licet pſentatio pertineat ad collegia:
1 † tñ Abbas, q eſt caput collegij, & de collegio, faciet illã pſentationē, ſicut cauſas, & alia negocia collegij agit, ſ. de reſcrip. edoceri. dicimus tñ, quod ſi pſentatio in aliqua eccleſia diſcretè & ſeparatim ab Abbate pertineret ad collegiũ, ꝙ tunc nõ Abbas, ſed collegiũ per ſyndicũ ſuũ pſentaret,
2 arg. p̄ zal. decre. edoceri, & ſt. quod cuiuſq; vni. l. j. † [Intelligi.] Hic habes, ꝙ niſi ꝯtrariũ probet, ꝙ ſemper pſentationes factæ ab Abbate pſumunt fieri de cõſenſu cõuentus: & ideo ēt ſi Abbas nõ oſtendat eius literas, epſ ſecurè põt eas cõfirmare. idē fortè in procuratoribus. Intantũ autē eſt efficax iſta pſumptio, ꝙ ei ſtatur, niſi probetur ꝯ. Alij dicunt, ꝙ licet ſic pſumatur: ſi tamē aliquis appareat ꝯdictor, oportebit Abbatē probare cõſenſum, ſaltem antequam inſtituatur pſentatus, vel ſnĩa proferatur pro alio tali procuratore, poſtea autē fortè non reuocaretur factũ.

SVMMARIVM.

1 *Decima conceſſa vni eccleſiæ an poſſint in aliam transferri, & in nu. 2.*
3 *Oblationes factæ vni eccleſiæ, an poſſint transferri ad aliam eccleſiam.*
4 *Decimas eccleſiis debitas an liceat laicis detinere.*

CAP. VII.

Vm Apoſtolica. [Auctoritate Hieron.] 16. q. j. qm̃ qcquid. [Malè.] i. ꝯ iura. ſed tñ, quia ex diſpenſatione habent, eſt ſine peccato. [Monachorũ.] Idē eſt de alijs clericis. [Laicis.] 12. q. 2. ſine excep. [Eccleſiæ.] i. epalibus, vel ēt eccleſiæ epalis, vbi inter eos bona non ſunt diſcreta. bona. n. aliarum eccleſiarũ vendere nõ debet epſ, ſed vēditioni debet pſtare auctoritatē, 17 q. 4. in venditionibus. [Cleri.] i. capituli cathedralis eccleſię [Eccleſię.] Siue regulari, ſiue ſeculari. [Religioſo.] Idē eſt, ſi alij eccleſiæ. [Eccleſię.] Generalis, non illius, ad quem de iure ſpectat. Et eſt no. dignũ intelligi reuocationē non ſolũ ſi reuocetur ad eccleſiã, ad quã de iure pertinet, ſed ēt ſi ad quã
1 cunq; aliã eccleſiã reuocetur. † [In feudũ.] De hoc mirandũ eſt, ꝙ dicit ſe loqui de decimis in feudũ cõceſſis: quia aut erant cõceſſę in feudũ eccleſiæ tanquã ſuæ ab epo, qui cõfirmauit tanquã ſuæ: & tunc male dicit, ꝙ monendus eſt ille, qui tenet, ꝙ decimã reſtituat eccleſię, ad quã ſpectat, cũ non ad eccleſiã, ſed ad epm pertineat. aut decimæ erant cõceſſę in feudũ ab eccleſia S. Stephani, & tunc cõſtat, ꝙ miles, qui eas alteri donauit, cecidit à iure feudi, & ipſo iure vtile dominiũ redit ad priorē dominũ. i. ad eccleſiã S. Stephani. Ad hoc reſpõdent quidã, ꝙ epſ à principio ex cauſa potuit concedere fructus harũ decimarũ tenendos à ſe in feudum: tñ dñium directũ remanſit apud eccleſiã S. Stephani: ſed & modo licet eidē epo ex iuſta cauſa decimas, q̄ tenentur in feudũ ab vna eccleſia cõcedere alij, cũ modicũ dãnum ſit eccleſiæ, à qua tenentur in feudũ, & magnum eſt lucrũ illius, cui cõfertur, ex vna eſt eccleſia, j. vt eccle. bene. c. j. 24. q. j. loquitur. Vel dic, ꝙ ſi iſtę decimę alij eccleſiæ cõferantur de cõſenſu epi, ſemper epſ intelligitur cõcedere ſine pꝗiudicio alterius, vnde remanet vaſallus eiuſdē dñi, ſicut & prius, & plãtus monaſterij erit vaſallus huius militis, vel eccłiæ, ad quã directũ dñium pertinebat. abſurdum. n. vr̃, ꝙ eccleſia S. Stephani priuaretur ſuo feudatario ſine ſua voluntate. & quod hęc decre. dicit ſine cleri cõſenſu, intelligi vr̃ tam de conſenſu capituli ſui, q̄ de cõſenſu eccleſiæ, ad quã pertinet directũ dominium
2 decimæ. † [In feudũ.] Q. naſi dicat, ſi non ſunt datæ in feudũ perpetuo, ſed fortè violenter, vel alio modo occupatæ, & tunc etiã cũ conſenſu epi non poſſunt aliæ eccleſiæ cõferri, vel reddi, niſi ei, cuius de iure ſunt. illę vero decimę, q̄ perpetuo in feudũ datæ ſunt, tutè in aliã eccleſiam cũ conſenſu epi transferuntur. & dicũt quidã hoc ea ratione eſſe, quia ex quo cõceſſę ſunt in feudũ perpetuo, nimiũ eſſet ſcandalũ, ſi inuiti cogerentur reſtituere. vnde ad vitandu ſcandalũ ſufficit, ſi cuicunq; dentur, ſed tñ qui tenent, non ſunt ſine peccato. Alij dicunt, ꝙ de iuris permiſſione poſſunt habere fructus decimarũ in feudũ: quia directum dominiũ remanet apud eccleſiã, licet vtile quoad fructus percipiendos ſit penes vaſallũ, & eccleſia proprie dr̃ recipere decimas, cuius nõie recipiuntur à vaſallo. hodie autē eſt ꝯrium, j.
3 de io. & ꝯdu. veſtra. † Et idē, qđ dicimus de decimis, dicimus de oblationibus cõceſſis in feudũ, cu c. 16. q. j. c. ſi. generaliter loquitur, ſed idē c. ꝯdicere vr̃, cũ ibi dicatur, ꝙ male ſunt detenta:
4 ex quo vr̃, ꝙ ſine peccato talia cõcedi nõ poſſunt. † Sed põt reſponderi, ꝙ ideo dicunt malè detenta, quia laici nõ miniſtrant ſpiritualia laicis, quare decimæ pſtantur, & ideo malè ab eis detinentur, i. ſine exhibitione adiuncti obſequij: ſed tñ ſine peccato, quia quãuis ipſi non exhibeãt, tñ dicti clerici, quorũ eſt principale dominiũ, ipſa obſequia exhibent. dicunt tñ aliqui, ꝙ hodie epi, & ēt alij plati de conſenſu eporũ poſſunt infeudare fructus decimarũ, & illa decre. veſtra, j. de io. & cõdu. non obſtat, quia nec vnquã, nec modo fuit licitũ Abbatibus, & minoribus platis infeudare ſine eporum licentia, 17. q. 4. in venditionibus. & illa decre. intelligitur loqui tñ de illis, qui no habent cõſenſum eporum. nec obſtat j. de feudis, c. 2. quia loquitur de his, q iurauerant non infeudare. melius placet, ꝙ iſta decre. loquatur tñ de decimis, q̄ tenētur in feudũ ab epis. nec mireris, ꝙ dicit, ꝙ monendus eſt feudatarius. i. quod reſtituat eccleſiæ parochiali, quia ſubintelligendũ eſt, ſi epſ, à quo tenentur in feudũ, conſenſerit, ſicut hic dicit, nec ſine eius ꝯſenſu auferret ab epiſcopo feudũ ſuũ. Itē non mireris, ſi dicit, qđ prius reſtituat eccleſię parochiali, q̄ alij, q̄a res facilè redit ad ſuã naturam. ff. de pac. ſi vnus. j. quia credit, ꝙ qñ epſ illã rē ꝯceſſit in feudũ, qđ fuit accepta ab eccleſia ꝑ aliqua vtilitate epatus, qđ licet, vt no. j. vt eccle. bene. c. j. & ideo primo debet ad eã redire, imo ſi epſ nollet cõſentire, ſuperior debet eũ aliqñ cogere, j. de inrepa. nullus. ſi aũt feudũ teneret ab eccleſia S. Stephani, nunq̃ ſuffeciſſet conſenſus epiſcopi, vt perderet feudum ſuũ, niſi magna cã ſubeſſet.

SVMMARIVM.

Archidiaconi electionem in eccle. cathedrali quando epiſcopus teneatur facere de eadem eccleſia, & quando extraneæ etiam perſonæ conferre poſſit.

CAP. VIII.

Va nuper. [Maioris.] Cathedralis. [Ab ipſa.] Eccleſia cathedrali. [Sũmat.] No. q̄ nõ licet epo eligere Archid. aliunde, niſi de eccl. cathedrali: qđ intelligimus verũ, vbi Archid. eſt de capło, & debet eſſe canonicus. ad epm tñ ſpectat electio Archi. vel quēuis aliũ, qui nõ põt dare prębendã canonicalē: nã ſi ad eũ pertinet collatio tã Archidiaconatus, q̄ prębendę canonicalis, tunc ſimul dabit vtrunq; etiã extraneo. [Conferre.] In proprios vſus. [Baptiſmales.] Idem in nõ baptiſmalibus. & hoc apparet ex fine decre. quæ gnalr̃ tēdet. [Alterius.] i. hic appoſitæ, erat tamē alterius in integra, ſiue hic dicit ſm quæ proceſſerat, & cõtinet in integra. [Leonis.] 12. q. 2. ſine ex. [Dubiũ.] Probabili iudicio. [Q õnem.] Illa. i. quæ proponitur in principio huius decre. [Perpetuas.] i. perpetuo in proprios vſus conceſſas.

SVMMARIVM.

Epiſcopus eccleſiam totam, vel partem eius, obuentiones & redditus, an trãſferre, aut donare poſſit ſine conſenſu capituli.

CAP. IX.

Aſtoralis. [Præterea.] Prima quęſtio eſt, an poſſit cõcedere obuentiones eccleſiarũ alijs eccleſijs, eccleſia ſibi retenta cũ idonea ſuſtentatione vicarij. Secunda quęſtio eſt, an liceat epiſcopo concedere totã eccleſiã vel partē eius, & vt ꝑſona ſit libera, ſupple in proprios vſus, & ſic bene conſonat, arg. decr. qđ induxerat, cũ ſtatuta Lateranen. concilij prohibeant eccleſijs nouam imponi, &c. & eſt hic q̃ſtio ferè eadē cum ea, q̄ proponit ſ. proxi. decre. vel melius ſecunda q̃ſtio de eadem eſt: ſed prima dicit de eccleſia ad ſe pertinente: ſecũda de eccleſia, q̄ habet patronũ. Nos dicimus, ꝙ cauſæ hmõi dubitationũ ſunt iſtę: quia Dionyſius limitauit parochias, vt intra eas obuentiones ſpirituales pertinerent ad eccleſiã parochialem, vt decimæ, primitię, oblationes, mortuaria, & hmõi, & videbatur, ꝙ nec in totũ, nec in partē eorũ poſſet conferre alij eccleſię, quia ſic confunderentur termini parochiarũ, & fieret ꝯ diuiſionem Dionyſij, & eccleſia parochiali manente: quod ex eo apparet, quia ibi vicarius remanet, qui iura parochiana reddat parochianis, i. baptiſma, pnĩas, & hmõi. Cauſa ſecũdę dubitationis fuit, quia cũ concilium prohibeat augeri penſiones, vel de nouo imponi, multo fortius videbatur prohibendũ, ꝙ totam eccleſiã non daret alij. [Dionyſij.] 12. q. 2. parochię. [Obuentiones.] Ideſt fructus, vel redditus. [Suſtentatione.] ſ. de pręben. de monachis. [Concil. ſtatuta.] j. de cenſi. prohibemus. [Canonica.] 12. q. 2. bonę. ſed in hac cõceſſione neceſſarius eſt cõſenſus capituli, quod probamus ſic: quia ſi epſ redditus proprios, quos habet ab antiqua eccleſia, vel poſſeſſione, nõ poteſt donare ſine conſenſu capituli, multo fortius redditus eccleſię ſibi ſubditę, 12. q. 2. ſi epiſcopus, j. de dona. paſtoralis. poſſet tamen dici, ꝙ c. illud, 12. q. 2. bonę, loquit̃ in caſu ſpeciali, i. qñ epiſcopus cõſtruit monaſterium: quia tunc ſm ꝙ hic dr̃, & ſine conſenſu capituli, & de ſuis rebus, & de rebus ſubditarum eccleſiarũ vſque ad quinquageſimam poterit conferre. Nos tamē hoc fatemur, quia illud capitulum loquitur tantum de rebus epiſcopalibus.

CAP. X.

ET ſi. [Capitula.] Repete, quod diximus ſ. de preben. graue.

SVMMARIVM.

1 *Quid operetur appellatio extra iudicium facta. item quæ diuerſitas ſit inter eum, qui in forma iudicij, & eum qui extra formam procedit, in nu. 2.*
3 *Poteſt quiſque contradicere his, quæ fiunt capitulum in læſionem iuris capituli, & in num. 4.*
5 *In electione non retractatur, quod fit poſt appellationem etiam ex legitima cauſa interpoſitam, niſi probetur cauſa.*

De his quæ fiunt à maiori parte capi.
Rubrica II.

CAP. I.

CVm in cunctis. [Pluribus.] Et ſanioribus, 64. diſt. in. extra, 23. diſt. in nomine, 20. diſt. de quib. ff. de reg. iu. Pomponius. [Per quaſdã.] Ideſt in quibuſdã ec-
1 cleſijs. † [Permittunt.] Appellando, ne fiat ꝯdicendo, vel cõminando tam de iure, ꝙ de facto:
appłō aũt ē iſta facta extra iudiciũ hoc operatur, ꝙ factũ, ſuper quo appellatur, reuocat ad audientiã Papæ, vel alterius proximi ſuperioris, ad quē appellat, ita ꝙ ſi appelletur ad Papã ex iuſta cauſa, alius inferior iudex nõ cognoſcet de illo, nec ẽt valebunt literæ impetratæ ab aliqua partiũ ſuper eodē negocio, niſi fecerit mentionē de appłone ſiue ad Papã facta, ſiue ad alium
2 inferiorē, ē. de reſcrip. ex parte. † Ipſe aũt, à quo appellatur, ꝑꝑ hmõi appłonem non dimittet, quin perficiat factũ, ſuper quo appellatur, nec reuocabitur, niſi probeť veritas cauſæ: ratio diuerſitatis inter eũ, qui procedit in forma iudicij, & eũ, qui extra formã iudicij, eſt, quia iudex procedit in forma iudicij, & debet audire legitimas exceptiones, & niſi audiat iuſtè appellatur ab eo, ſed ſecus eſt in eo, qui non vt iudex, ſed vt priuata perſona perficit factũ ſuum, quia ille in forma iudicij nõ procedit, nec procedere põt, & non imputatur ei, ſi nõ audit ꝯdictionem, vel appłonem aduerſarij, niſi probet veritatē appłonis. [A paucio-
3 ribus.] 31. diſt. Nicena, 20. q. 2. non licet. † [Obiectũ.] In capitulo nõ eſt vis hmõi decre. in obiectione cauſæ rationabilis: quia ẽt ſi nõ obiecerit, tñ poſtea audieť, ē. de ele. cũ in veteri, & c. cõgregato, ē. de appel. cõſtitutus, cũ infinitis cõcordantijs, ſed eſt vis & ius nouũ huius cõſtitutionis, ꝙ non reuocatur factũ poſt talē ꝯdictionem, vel appłonē, niſi probeť corã ſuperiore. & datur ſecuritas maiori parti, ꝙ ſecurè procedat, nõ obſtante ꝯdictione paucorũ, & intelligimus hoc verũ, ſ. ꝙ ſemper quiſq; poteſt ꝯdicere his, q̃ faciat capł̃m in læſionem iuris capł̃i, vel ẽt ꝯ eos, qui ꝯdicunt, & ꝯ alios iniuſtè & extra officiũ & ius, qđ capł̃m in eos habet, alias ſi capł̃m aliquid alicui mandat, quod ad officiũ cap. pertineat, adimplere tenetur, alioquin in eũ iuriſdictionē exercebit: quia cuicunq; licet iuriſdõnem ſuã defendere. ff. ſi quis ius di. non obtem. l. j. tñ, vt quidã dicunt, nũq; valet appło hmõi, vt puta ſi ꝯ ius grauetur: quia quicquid fit poſt appłonem caſſatur, ſecus aũt ſi nõ eſſet appellatũ, ſed hoc nõ credimus. Itē eſt caſus, vbi eſt neceſſe appellare, alioquin vř cõſentire, vt ſi vocetur ad maſſariã, vel aliquod aliud officiũ eccleſiæ puta ſyndicatũ vel officialatũ, vel cõſimile, quod ſit publicum officiũ auctoritate & vtilitate, vt C. de app. ſi ad. & l. hi, qui ad ciui. ſecus aũt, ſi ſit publicum officiũ auctoritate & non vtilitate, qualia ſunt illa, de quibus habes 86. diſt. c. vlt. & 87. diſt. c. j. quia tũc nõ habet neceſſe appellare, ſed excuſationes proponere. ff. quãdo appel. ſit. l. j. & l. ſi quis tutor. vnde dicimus, ꝙ qui eligiť ad aliquã dignitatē, ſi eſt de capło appellare tenetur, ſi non vult recipere. Si aũt non ſit de capło, non vř cõſentire tacitè, ſed expreſſus cõſenſus eſt neceſſarius, ē. de elec. cũ inter. alij tamen dicunt in honoribus & muneribus ciuilibus obtinere, nõ in eccleſiaſticis, vbi liber debet eſſe cõſenſus, & vbi nemo cogitur cõſentire. Si aũt in iudicio, vel in forma iudicij aliquid ꝑciperet, vel faceret capł̃m, neceſſe eſt appellare, vel ꝑcepto obedire, ē. de re iudi. quod ad cõſul. & idē intelligendũ vř in omni mandato, quod fit extra iudiciũ, ſ. ꝙ non ſit neceſſe appellare, & ſalua
4 ſit ſibi omnis exceptio & omne ius, quãuis nõ appellet. † [Ob-
a iectũ.] Alijs vř, ꝙ quilibet de capło tenetur ꝯdicere ᵃ his, q̃ malè fiunt in capło, ſiue per ea lędatur capł̃m ſiue ipſe ꝯdicens, ſiue quicunq; alius, quia ſi cõſenſerit, vel ſi non ꝯdixerit, cũ tacitè cõſentire videať, vel ꝯdicere teneať, inuolueť peccato & pęna cũ alijs, qui cõſentiunt expreſsè: non vř tamē nobis, ꝙ liceat ſibi appellare ꝑꝑ hoc, ꝙ alius grauetur per capł̃m, nec appłonē, nec ꝯdictionē proſequi, quia nõ intereſt ſua, 2. q. 6. non ſolent. ſed bene põt denunciare ſuperiori peccatũ capł̃i, vt emendeť, & ẽt puniatur, 2. q. 7. quapꝑ, & c. ſeq. [Et oſtenſum.] Corã ſuperiore, & eodē modo in electione non retractať, quod fit poſt appłonem ẽt ex legitima cauſa interpoſitã, niſi probetur cauſa, ē. de elec. cũ inter canonicos. & idē dicimus, vbicunq; tractať de ordinatione eccleſiæ, vt hic. imo plus vbicunq; appellatur extra iudiciũ, quia nõ fuit iudex, corã quo poſſet probare veritatē cauſæ, & ideo nec offerre tenetur, ſed corã ſuperiore probabit. nec ſufficit probare ex iuſta cauſa appellatũ, niſi probet veritatē cauſæ ad hoc, vt q̃ poſtea facta ſunt, reuocētur. eſſet. n. intollerabile, ꝙ quã cito aliquis appellaret, nõ iuſta, ſed falſa cauſa aſsignata, ꝙ ſtatim ceſſaret à faciendo is, à quo appellať. [Sed iurło.] ſ. quia iurauerit nõ facere, niſi cũ cõſenſu totius capł̃i, ẽt vno ſolo diſcordante, & hæc fuit cã huius cõſtitutionis, & hoc inquam non debet impedire cõſtitutionem iſtã, vel licet canonici iurauerint aliquid facere, quod ſit ꝯ Deum, vel vtilitatē eccleſię, & occaſione huius iuramenti velint impedire, ne id vtilitatis fiat, quod cõmuniter placeat conſtitui, non ſunt audiēdi.

ADDITIO.

a ¶Contradicere. Hoc dictum Inno. hic pro valde notabili exclamat Abb. in c. cõtinebatur, col. ſi. ſupra de conſti. & in c. in cauſis, col. 2. ſupra de elec. ad quod adde quod no. Ioan. de Ana. in c. veniens, infra de ſimo. & Abb. in c. dilectus, el 2. col. 3. & eo. tit. & adde Abb. in c. veſtra, de loca. & Feli. in c. cum omnes, col. 4. poſt med. de conſti. ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo nunquid iuuet aliquem canonicum, vt poſſit interdicere eccleſiã.*
2 *Tenetur epiſcopus ad cogen. aliquos, ne interdictum ſeruent.*

CAP. II.

1 QVæſiuit. [Minimis.] i. modicę ſciētię. vel. i. inferioris gradus. † [Nõ debes.] No. cõſuetudinē nõ iuuare aliquē canonicũ, vt poſsit interdicere eccleſiã quãuis poſsit iuuare, vt habeat iuriſdõnē, & per ꝯñs poterit eccleſiã & perſonas interdicere, arg. ē. de offi. dele. ex literis. ſi aũt eſſet ꝑlatus, qui haberet ordinariã iuriſdõnē, vel delegatã, poſſet interdicere eccleſiã, ē. de app. dilecto, ē. de offi. dele. ſane, 2. vel dic, ꝙ ex ꝯſuetudine põt induci, vt quiſq; canonicus hēat iuriſdõnē ĩ aliquos hoĩes, ſup quos bēt aliquã ꝑlationē, puta qa ſunt vel habitãt in ꝑbēda, & tũc ſm cõſuetudinē poterit nõ tñ ĩterdicere certos hoĩes, vel excõicare, ſed ẽt terrã. ſed hoc nõ põt ꝯſuetudine induci, qđ ꝓ factis cõib. eccleſię quilibet canonicus interdicať, vel excõicet hoĩes eccleſię, qa quõ poterit eos ligare, q nõ ſunt ſubditi eius, arg. ꝯ eos, 21. di. inferior. nec. n. quilibet de capło dñs eſt hominũ ecclię, vř
2 de capło, ſed vniuerſitas, 12. q. 2. q manumittiť. † [Ab alijs.] Nõ. epm teneri ad cogēdũ aliquos, vt ĩterdictũ nõ ſeruēt, & ad hoc ex officio ſuo coget ſubditos. [Deliquerit.] Puta qa ponit interdictũ in ecclia, vel qđ melius eſt, nõ loquiť de delicto ponendi interdictũ, ſed de delicto, quod alius perpetrat, & dicit, quod ꝑꝑ hoc non eſt interdicenda eccleſia, ſed ipſe tñ puniendus eſt.

SVMMARIVM.

Dominium in corporalibus non tranſit per inueſtituram, vel per contractum ſine traditione, ſecus in electione & beneficijs.

CAP. IIII.

EX ore. [In præpoſitũ.] Prępoſitus aũt Auguſten. electus erat in epm Brixien. iam. n. tranſierat tp̃s de cõſecrandis epis, quia alias non licet, ē. de elec. cũ in cũctis. [In ſignũ.] Licet ſic diceret nõ probat, quia ſi probauiſſet, ſicut ex electione acquiriť ius canonicatus, ita ex inueſtitura vacãtis beneficij, cũ ad hoc quod ſit canonicus, ſufficiat cõſenſus electi, & eius, qui ꝑtãtem habet eligendi, vel cõferendi, ē. de ele. cũ inter canonicos. alias aũt per inueſtiturã in corporalib. vel per aliũ ꝯctũ nõ tranſit dñium ſine traditione. C. de diſtra. pig. qui ꝑdiũ, niſi in caſu C. de dona. q̃ ſub modo. l. j. C. de pac. inter emp. ꝯmiſſorię. ff. de acq. poſ. l. j. §. ſed per eũ. ff. de acq. re. domi. homo liber. ff. de dona. inter vir. & vx. ſi vxor filios. nec poſſeſsio, vt hic, arg. ſñ ꝯtium, ē. de cõiue. c. 2. & *ibi* de hoc no. vel dic, ꝙ dedit annulũ in ſignũ inueſtiturę, nõ ꝑſentis, ſed futurę, vel fortè inueſtiri debebat ſub ꝯditione, quę fortè non extitit. & ꝙ eũ nõ inueſtierit ex eo apparet, quia ipſe hic non erat in curia, ſed ei alibi exiſtenti annulũ deſtinauit, ſ. executori, de quo eũ inueſtiret. [Annulo.] Hic annulus fuit deſtinatus iudici, vt cũ vacaret ꝑpoſitura, eidē B. ꝑ electionē canonicorũ, vel ꝑ executores ꝯferreť ſibi ꝑpoſitura, & ꝑ illũ annulũ inueſtireť de ea. [Audiuiſſet.] Fortè ab his, q de curia venerãt, vbi ꝯfirmatus erat. [Lřas.] De ꝑpoſitura dãda B. [Earũ.] Lřarũ Papę vel delegatorũ eius. [Aſsignato.] A iudice delegato. [Ipſi.] Canonici Auguſt. [H.] nõ ē hic H. ille ꝑpoſitus, de quo hic agit, & cuius fuit electio ꝯfirmata, ſed alius, cuiꝰ electio caſſata fuit, vel erat mortuus. [Eligerēt.] ꝓ quo facto licet ipſi ꝓ inobediētia ſint puniēdi, electio tñ ab eis facta tenet, de hoc no. ē. de ꝑb. inter cętera. [Inueſtitus.] ſ. in ſignũ inueſtiturę futurę annulus deſtinať. [Inueſtireť.] ꝑ executores. [Rõne.] Qua rõne caſſata fuerit, hic nõ dř, ſed ꝑꝑ defectũ ętatis caſſata fuit, vt qdã dicũt. [Exhibuit.] ē. de ꝑb. dilec. fil. P. vbi habes ꝯriũ, ſoluiť tñ ibi. [Per appłonē.] Appellauit. n. hic B. mortuo H. cui reuerētiã vt ꝑpoſito exhibuit, & capło Auguſtē. coadunato ꝓ eligēdo alio ꝑpoſito, ne alius ꝑter ipſum in ꝑpoſitũ eligeretur, cũ ad eũ de iure prępoſitura ſpectaret. [Cõem.] ē. eo. c. j. de prępoſito faciendo.

SVMMARIVM.

Maior pars capituli cum epiſcopo poteſt pro vtilitate eccleſia ſtatuere de rebus ad quemlibet canonicorum ſingulariter & ſpecialiter pertinentibus, ſecus ſi proprie eſſent contradicentis.

CAP. V.

EX parte. [Reſtaurandã.] Ad hoc faciendũ deputata eſt quarta reddituũ, vel tertia ſm diuerſas conſuetudines, 10. q. 3. vnio, 12. q. 2. conceſſo. & c. ſequenti.

c. ſequenti. vnde vr̃, ꝙ canonici ad hoc cõferre nõ deberẽt. Rñ-
demus, nõ vbiq; fieri illã diuiſionem quartarũ ſm quod habes
11.q.j. antiquos, & c.ď his, & ibi locũ hẽt decretalis: cõſuetudo. n.
in talib. eſt ſeruãda, j. de ſepultu. certificati. & ẽt ſi quarta nõ ſuf
ficeret ad fabricã, poſſet cogi cõferre de alijs, 16. q. j. ſi mona-
chus. [Statuimus.] No. ꝙ de iure eſt, nõ de gr̃a. [Saniores.] No.
maiorẽ partẽ capituli cũ ep̃o pro vtilitate eccleſiæ poſſe aliqd
ſtatuere de reb eccl̃iæ ſingulariter & ſpecialiter ad quẽlibet ca-
nonicorũ pertinentibus: ſecus au tẽ, ſi nõ eſſent res eccleſiæ, ſed
ꝓpriæ canonicorũ, qa ibi potior eſſet cõdõ prohibẽtis. ff. co. Sa-
binus. ff. de ſerui. ruſti. pręd. per fundũ, arg. ꝯ, ſ. de cõſti. cũ oẽs.

Vt eccleſiaſtica beneficia ſine aliqua diminutione conferantur. Rubrica 12.

S V M M A R I V M.

1 *Præſumitur contra facientes aliquid occultè.*
2 *Onus probandi in reum transfertur præſumptione, & actoris priuilegio, vt ia num. 3.*
4 *Nedum in epiſcopatibus, ſed etiam in præbẽdis neceſſe eſt electio publicari.*
5 *Debet Archiepiſcopus, qui eſt patronus alicuius dignitatis, mortuo prælato habere cuſtodiam bonorum eius dignitatis.*
6 *Poteſt epiſcopus cum conſenſu capituli ſui ex cauſa conſtituere de retinendis fructibus dignitatis, vel præbendæ vacantis, & vide multa in nu. 7. et 8.*

C A P. I.

VT noſtrum. [Archiep̃o Mediolanen.]
Madauit Papa, ꝙ cancella-
riã cuidam ꝯferret, cui ipſe Archiep̃s reſcripſit,
ꝙ alij ꝯtulerat: dñs aũt Papa inde motus ex eo,
ꝙ per annũ ſteterat cancellaria ſine aliquo, qui
ſe diceret cancellariũ, & quia viua voce ſibi ali-
quando dixerat Archiep̃s, ꝙ nemini eã cõtulerat, mandauit in-
quiri de tp̃e, quo donauit cancellariã, & ſi modo canonico, & ſi
perſona inſtituta erat idonea, ſuper quibus recepti eſſent teſtes
Archiep̃i. Archiep̃s quaſi in modũ redargutionis reſcripſit Pa-
pæ ſe grauatũ ex eo, ꝙ coactus erat probationes inducere ſuper
ꝓmiſsis, cũ dño Papæ tanquã actori onus probandi incũberet.
Cõtra aũt Inuectionẽ Archiep̃i Papa reſpõdet hoc. [Negociũ.]
ſ. inquiſitionis, quã fecit, an vacaret cancellaria. [Iudicij.] Dire-
cti, ſed inquiſitionis. [Cum.n.] Ponit rationẽ Archiep̃i ꝯ ſe, &
poſt reſpondet. [Iure.] ſ. de renun. ſuper hoc. 6. q. vlti. actor. C.
de proba. actor. [Explorati.] i. manifeſti [Conueniebaris.] Verba
1 ponit Archiep̃i. non. n. conueniebat, ſed inquirebat. † [Occulta.]
No. ꝓſumi ꝯ facientes aliqnid occultè, ſic ſ. de offi. deleg. con-
ſuluit, 19. diſt. Anaſtaſius. ff. de iure fiſ. ira. ff. de admini. tut. exi-
ſtimo, 18. q. 2. perniitioſam. ff. de ven. inſpi. l. j. §. inſpiciẽdo, arg.
C. de dilatio. l. j. li. 10. hodie aũt electiones clandeſtinæ non va-
2 lent, ſ. de elect. quia pp. † [Suſpitione.] No. ꝓſumptionẽ trãſfer
re onus probãdi in reũ, ſic ſ. de procu. ea inſinuatione. ff. de do-
na. inter vir. & vxo. Quintus. Idẽ eſt qñ actor fundauit intentio
nẽ ſuã, 100. diſt. contra morem. C. de proba. ſiue. idẽ, quando
ſponte aſſumit onus probationis. ff. de probatio. circa. idem in
omnibus cõibus iudicijs, & cũ vterq; ſe poſsidere cõtẽdit, ſ. de
proba. c. 2. & c. licet. ff. de proba. in tribus. idẽ in crimine læſę ma
ieſtatis, proditionis patriæ peculatos, & ſacris deſertis, vt C. de
3 aboli. fallaciter. † Itẽ actoris priuilegio transfertur onus proba-
tionis in reũ, puta ſi pupillus, vel miles ſolutũ repetat tanquam
indebitũ. ff. de proba. cũ deinde. itẽ ipſius rei delictum transfert
onus probãdi in ipſum. ſi. n. actor probauit ſolutionẽ eſſe factã
reo, qui negauerat, reus probare tenetur ſe debitũ recepiſſe, vt
in l. ꝑalle. cum deinde, j. de ſolutio. is qui. idẽ in negatiua, q̃ ha-
bet implicitã affirmatiuã, ſ. de renun. c. ſuper hoc, & ff. de prob.
ab eo, & l. filius, 3. q. 9. indicas, j. de ſucceſ. ab inteſta. cum dilec.
4 [Statuta.] ſ. de cõceſ. præb. vel eccle. non vacan. c. 2. † [Potuiſ-
ſemus.] No. non ſolũ in ep̃atibus, ſed ẽt in prębendis publicari
electionẽ eſſe neceſſe, & niſi publicet, ſi fiat alia electio, tenet:
credimus tamen, ꝙ ſi fiat intra tp̃s legitimũ electio, qñcunq; pu
blicetur, nõ tenet alia electio poſt publicationẽ factã, arg. ſ. de
elec. quia pp, in fi. & hoc ſatis innuitur hic: tñ quia non põt eſſe
ſine graui negligentia, põt illi cancellario, qui ſe celauit, aufer-
ri cancellaria, & alij dari. [Prima vice.] j. de cenſi. cũ olim. C. de
erro. aduocato. l. vlti. 3. q. 4. itẽ qui falſo. ff. de q̃ſtio. de mino.
& l. ea libero. [Contrarietatẽ.] ſ. de appel. ſollicitudinẽ. C. de li-
be. cau. cũ ꝑcn. [Carnali.] No. ꝓſumi ꝯ ꝯſanguineos, 10. q. 3. ep̃s,
89. di. de cętero. C. de dona. donatio. 1. q. j. ſi qs neq;. ſ. de ætate.
ſuã, vbi no. [Et in Lateran.] j. de cenſi. prohibemus. [Qui dat.]
Qualis hic erat Archiep̃s. [Donatione.] Põt ſic ſonare ꝑſens
diſtinctio, vt ſi alius ſiue cauſa cuſtodię, ſiue alio modo poſsi-
det prouentus alicuius dignitatis vacantis, non põt ep̃s de pro-
uentu aliquid diſponere. ſed ſi ep̃s poſsideret fructus de iure va
cantis dignitatis, puta quia eſt dignitas, q̃ beneficiũ & prouiſio
nẽ recipit de menſa ep̃i, põt ſtatuere, ꝙ ad tp̃s teneantur fructus
eius, vt hic, nec erit tunc aliquis in dignitate vel dic, & melius,
ꝙ aliquis erit in dignitate, ſed prouentus nõ recipiet. vel poſſet
intelligi, ꝙ hoc ſit non tantũ ſi de menſa ep̃i recipit, ſed etiam ſi
aliunde habet dignitas redditus, Archiep̃s tamẽ de iure vel cõ-
ſuetudine cauſa cuſtodiæ tñ fructus percipiat, vt futuro ſucceſ
ſori reſeruet, quod ſemper fieri debet, niſi fortè in pręcedẽti ca-
ſu, 12. q. 2. huius charitatẽ. [Ipſe.] Archiep̃s. [Sed alius.] Fortè
cap̃m, vel alius. [Et ex donatione.] Siue ſtatuendo, ſiue paciſcẽ
do. quidã tamen dicunt, quod ẽt ſi cap̃m, vel alius poſsideret,
ꝙ poſſet ep̃s ſtatuere de prouentibus habendis, ſed non pp do-
nationẽ dignitatis. [Simoniacũ.] j. q. 3. ſi quis pręs. & c. ſi quis
aſſ. [Ipſe.] Fortè, quia ſi ep̃s creauerat dignitatẽ illã. & inde eſt,
ꝙ vacante cancellaria poſsidebat, vel potius cuſtodiebat pro-
5 uentus. † [Prouentus.] Quia hic Archiep̃s erat patronus huius
dignitatis, ideo mortuo pręlato debet habere cuſtodiã bonorũ
dignitatis, arg. ſ. de app. bonæ memo. O. cũ ei de tẽporalibus de
beat reſpondere, 16. q. 2. c. 2. ſecus ſi eſſet patronus laicus: quia
tunc nõ laicus, ſed ep̃s, cui ſubeſt eccleſia, per ſe, vel per alium,
res eccleſiæ gubernabit, ſ. de offi. ordi. cũ nos, j. de ſucceſ. ab in-
teſta. c. 2. vel Archid. ſed hoc habet de ꝯſuetudine, ſ. de inſti. cũ
veniſſent, 63. di. ſi in plebi. & hæc ſunt vera, ſi ꝓdictæ eccleſię nõ
habẽt collegiũ, qa tũc cuſtodia rerũ ꝑtinet ad collegiũ mortuo
ꝓlato, ar. 8. q. 2. nõ licet: mortuo aũt ep̃o res eius debent eſſe in
ꝑtãte ęconomi, 27. di. qñ qdã. vel dic, & melius in ꝑtãte ęcono-
mi, & clericorũ eccl̃ię, 12. q. 2. illud ſta. & c. charitatẽ. & ſi nõ ſit
ibi ęconomus, clerici ea cuſtodient & ſi non ſint ibi clerici, cu-
ſtodient ea Archiepiſcopi, 12. q. 2. nõ licet, & q. 5. ſic, vbi autem
ad clericos pertinet cuſtodia, poſſunt eã cõmittere Archiepiſ-
copo, vt 9. q. 3. cõqueſtus. & hæc vera ſunt, quouſq; Papa det vi
ſitatorẽ, quia ea tunc ipſe ſolus viſitator res eccleſiæ cuſtodiet,
61. diſt. obitũ, & c. ſeq. & nõ credimus, ꝙ ſine cauſæ cognitione,
& non vocatis quorũ intereſt, cuſtodiã, vel viſitatorem in præ-
6 iudiciũ alterius alius, q̃ Papa dare poſsit. † [Conſtituat.] Cum
cap̃lo ſuo, j. de his, q̃ fiunt à p̃la. ſine cõſen. cap. quanto. & ſic ha
bes arg. ꝙ epiſcopus ex cauſa põt cõſtituere cu cõſenſu capitu-
li ſui de retinendis fructibus dignitatis, vel prębendæ vacantis,
puta ſi eccleſia grauetur debitis. ſic ſ. de prębẽ. ſignificatũ. pro
vtilitate eccleſiæ vacantis alienari poſſunt res. ẽt eccleſiæ vacã-
tis, 10. q. 2. c. vlti. ſed ꝯ, ſ. ne ſede vac. c. j. ſoluitur ibi. imo ẽt nõ
vacante eccleſia epiſcopus põt ex cauſa iuſta alienare res eccle
ſiæ, vt j. de his, q̃ fiunt à pręla. ſine ꝯſen. cap. per tuas, & c. paſto-
ralis, j. de dona. cõſulta. 16. q. j. ſtatuimus, j. de præben. auaritiæ.
nã & agere pro eis põt, j. de ſucceſ. ab inteſta. cũ dilec. & eccleſię
cũ dotibus ſuis pertinent ad epiſcopos, 10. q. j. c. 2. & c. ſeq. item
põt vnire eccleſias, j. de exceſ. pręla. ſicut, & de vna facere duas,
j. de eccle. edifi. ad audientiã. imo ex toto dignitatẽ remouere
põt, ſ. de conſti. cũ veniſſent. Sed cũ dignitas non vacat, prælato
irrequiſito, qui eſt in dignitate inſtitutus, nõ poteſt eius iura di
minuere ſine cauſæ cognitione. C. de eman. nec tu. j. de eccle.
edifi. ad audientiã. C. de omni agr. deſer. quicunq;. Et hæc fortè
tñ habent locũ in eccleſijs, vbi epiſcopi habent ius patronatus
ea ſua fundatione, cũ eis ſit reddenda ratio, 16. q. 2. c. 2. cis incũ-
bit, ꝙ vacantes eccleſias cuſtodiant, vt no. ſ. de app. bo. memo.
& ꝙ earũ nomine agant, nec poterunt epiſcopi res illarũ aliena
re. ſi autẽ laici haberent ius patronatus, cũ tunc eccleſię cũ do-
tibus ſuis pertineant ad epiſcopos, ex iuſta cauſa res ipſarũ po-
terunt epiſcopi alienare, arg. 10. q. j. c. 2. patroni poterunt ꝯdice
re, arg. 16. q. 7. filijs, & ẽt de honeſto requirendus eſt aſſenſus pa-
troni, 12. q. 2. precariæ, 10. q. 2. precarię. licet quidã illa cap̃la in-
telligant de rebus à Principe collatis eccleſijs, & ſm hoc modi-
ca vr̃ dñia, ſiue vacet, ſiue nõ, cũ ſemper de rebus eius poſsit or-
dinare, quod iuſtũ eſt: ſed facilius, cum vacat, itẽ cũ vacat, non
põt ſtatuere, niſi fortè vrgentiſsima cauſa ſubeſſet, ꝙ fructus di
minuãtur in vita prælati, j. de do. conſulta. itẽ licet poſsit ſtatue
re vel cõcedere alicui, ꝙ eccleſiã cõuertat in ſuos vſus. vt in pię
allegata decre. cõſulta. tamen nõ debet vẽdere, vel diſsipare res
eccleſiæ, 10. q. 2. c. vlti. nec aliquid inde accipere pro ſe. 12. q. 2.
nulli, niſi ꝙ canonibus, vel cõſuetudine ſibi debetur, 10. q. 3. per
totũ. nec põt in ſuam vtilitatẽ, vel in ſuos vſus conuertere, cum
non poſsit fieri ſine ſũmaria cognitione, 10. q. 2. c. j. & hoc ius,
7 12. q. 2. ſine ea. † Itẽ dñia debet eſſe inter dantẽ, & recipientẽ, &
dantẽ & auctoritatẽ ꝑſtantẽ, j. de ſurrepa. per tuas, ſ. de inſti. c. vl.
C. de aucto. tuto. l. j. ſed bene dicimus, ꝙ cũ auctoritate capituli
ſui põt cõſtituere, ꝙ ad tẽpus, & ẽt in perpetuũ poſsit fructus
alicuius dignitatis tenere, & eccleſiã in proprios vſus cõuerte-
re, arg. ſ. de cõſti. cũ acceſsiſſent, & ſ. de conceſ. pręb. vel eccle.
non vac. cũ noſtris. ſed alij intelligunt illã decre. cũ noſtris, ꝙ au
ctoritate ſuperioris tenebat. Et hanc decre. intelligunt, ꝙ retine
re põt prouentus pro vtilitate, nõ ſua. omnes. n. prouentus ſuc-
ceſſori ſeruari debent, vt expreſsè habes 12. q. 2. pro redditibus.
vel intelliguntur quãdo de menſa ſua prouidebat dignitati, vt
diximus in gl. illa põt. hoc aũt ſcias, ꝙ ſi in prædictis caſib. malè

alienauerit aliquia eps eccleſiæ, cuius res alienatæ ſunt, ſubuenitur vel per beneficiũ reſtõnis in integrũ, vel alio modo. [Can-
3 ſa iuſta.] Pro debitis eccleſiæ, vel dignitatis ſoluendis. †[Pro iuſta cã.] Quantũcunq; pro iuſta cã eps alienet ꝑpetuo bona eccleſiæ vacãtis, nõ valet alienatio, niſi eccleſia habeat defenſorem legitimè conſtitutũ, vt habes arg. opti. C. ſi ob publicas pen. l. ſi. C. de admini. tuto. lex, & niſi fiat ꝑmiſſo tractatu & cauſæ cognitione, 12. quæſt. 2. c. j. nec eſt contra ĩ. de his, quæ fiunt à prælat. tua, & ca. paſtoralis, non negat hoc debere requiri, & quod ibi minus dicitur, per alia iura ſuppletur. ad tempus autem concedere poteſt ſine tanta ſolennitate, argum. hic.

De rebus eccleſiæ alienandis, vel non.

Rubrica 13.

SVMMARIVM.

Prælatus an & quando poſſit res vnius eccleſiæ alteri dare.

CAP. I.

NOn licet. [Eccleſię vertere.] Sibi ſubiectę. ſi tamen iuſta de cauſa ędificet nouã eccleſiam, iura, q̃ debentur matrici eccleſiæ ratione parochianorũ, qui ſibi deputantur, dare poteſt eccleſiæ de nouo ędificatę, puta decimas, oblationes, mortuaria, & cõſimilia, j. de eccle. edi. ad audientiam. propriè aũt eccleſiæ, quã fundauit, tantum dare poteſt, ſi iuſta cauſa ſubſit, 12. q. 2. bonæ, de his, q̃ fiunt à ꝑla. ꝓtinebatur. [Cõmutare.] 10. q. 2. hoc ius. §. ſed permutare.

CAP. II.

QVi res. [Argentium.] 16. q. j. quoniam quicquid. [Quæ obtinent.] i. donationes à regib. factæ, per quas obtinent bona eccleſiarum.

SVMMARIVM.

Sacerdos an & quando poſſit manumittere ſeruos eccleſiæ.

CAP. III.

COnſenſus. [Acquirunt.] Etiã de bonis eccleſiæ. [Aliquos.] Etiã nõ bene meritos, bene meritos. n. poſſunt manumittere, etiam ſi nihil acquirant, 12. q. 2. ſi quos de ſeruis. [Manumittere.] Cũ conſenſu tamen epi, 12. queſt. 2. placuit. [Antiqui.] 12. q. 2. eps, qui manet. [Et poſteritate.] Hoc ſpeciale eſt in libertis eccl'iæ, 12. q. 2. liberti, longinquitate, & no. ĩ. de ſer. non ordi. de famulis. [Vtilitates.] Operas manumiſsionis tempore impoſitas.

SVMMARIVM.

a *Quotuplex dicatur eſſe vis in rebus.*
2 *Nedum proprietas, ſed poſſeſſio in larga ſignificatione alienari dicitur.*
3 *Reſcripta latiſſimè ſunt interpretanda.*

CAP. IIII.

EPiſcopi. [Qui cõſerunt.] ĩ. c. prox. 12. q. j. eps, qui tuam. [Condẽnationẽ.] Quia illicita datio libertatis eſt cauſa, quare æternaliter cõdẽnetur, & ẽt à iudicib. ſuis. [Succeſſor.] Sed ipſe corã iudice delegato poterit reuocare. C. de agri. & cenſi. quẽadmodũ, & no. ĩ. de elect.
a noſti. †[Ad ius eccleſiæ.] i. ꝓtãtẽ. q. d. facias, ꝙ illi, qui ſunt alienati ab eccleſia, redeant ad ſuã ꝓtãtem, & ſic ſumitur Inſtit. de his, q ſui vel alie. iur. ſunt, & in tit. & in tex. vnde apparet, ꝙ qñ alicui mandat, ꝙ ea, q̃ de bonis alicuius eccleſiæ inuenerit alienata, ſtudeat ad ius & proprietatẽ eiuſdẽ eccleſię reuocare. i. ꝙ aliquæ res intelliguntur ad ius eccleſiæ reuocati, i. ꝓtãtem, etiã ſi eccleſia non amiſerit proprietatẽ, ſed poſſeſsionẽ tñ. nam & duplex ius dr̃ in rebus, ſ. proprietatis, & poſſeſsionis. Sed iterũ oppones, qa vr̃, ꝙ per ꝑdictas literas nullo modo agi poſsit poſſeſſorio ab illo, qui habet proprietatẽ, quod ſic probatur, quia nunquã debet dici alienatũ, vel diſtractũ, ſi dominiũ apud eum remanſit. ff. de verb. ſign. alienatũ. ff. & C. de diſtrac. pig. per totũ. Item probabitur alia ratione: quia non põt dici alienatũ, niſi ſit ab aliquo alienatũ, vel diſtractũ. ſed conſtat, ꝙ ſi agatur poſſeſſorio recuperandæ poſſeſsionis, ꝙ eſt inuaſum, & à nemine
2 alienatũ, & hoc inquã quidã dixerũt. †Sed alij dixerũt, & fortè melius, ꝙ per hmõi literas põt agi petitorio, & poſſeſſorio: qa non ſolũ in larga ſignificatione dr̃ alienari proprietas, ſed poſſeſsio. ff. de alie. iudi. mu. cau. fac. non ſolũ, in prin. ff. quod me. cau. ſit. §. 2. j. eo. c. proxi. C. de re. alie. ſancimus, ĩ. de reſcrip. ſuper literis. ꝯria aũt loquuntur in ſtricta ſignificatione. & qđ dr̃, ꝙ non dr̃ alienatũ inuaſum, ſed oportet, ꝙ ab aliquo alienetur, reſpõ. hoc falſum eſſe: quia propriè dr̃ de pdio, qđ eccleſia amiſit per occupationẽ alterius, quia idem ꝑdiũ eſt alienatũ ab eccleſia, i. alienum factũ. & ſic ſumitur, qñ dr̃, aliquis eſt alienatus mente, i. alienus factus à mẽte, j. de ſucceſ. ab inteſt. c. ſi, 15. q. j. in princ. ſic ẽt ſumitur in pſal. vbi dr̃, alienati ſunt peccatores à vulua, i. peccatores facti ſunt alieni à veritate, i. pręuiſum eſt, ꝙ fierent alieni ipſi, dico peccatores à vulua, i. ſua origine, & in hoc ſenſu ſumitur ab Apl'o, vbi loquitur ad Colloceñ. & vos cũ eſſetis aliquãdo alienati & inimici. & alibi ẽt loquitur ad Epheſios dicẽs eos alienatos à cõuerſione Iſrael, & à gratia. Ex his. n. apparet, ꝙ dr̃ alienatũ, & ſi à nemine eſſet alienatũ. Item non vr̃ nobis, ꝙ per hmõi formã literarũ debeat iudex procedere inquirendo, ſed in forma iudicij, & hoc ſatis colligitur ex eo, ꝙ dr̃ j. e. ad audiẽtiã, & j. de dona. fraternitatẽ. vbi dicit, legitimè reuocare. nec mireris, ſi aliquando receditur à prima ſignificatione verbi. ꝓualet. n. ſenſus verbo. ff. de hære. inſti. l. 4. C. de libe. prę-
3 te. l. pen. †Item reſcripta latiſsimè ſunt interpretanda. ff. de iudi. ſolemus, ĩ. de cau. poſ. cũ eccleſia, circa fi. ff. de iudi. in ambi. Alij tamen aliter dicunt, ſ. ꝙ per hmõi literas nõ poteſt agi poſſeſſorio recuperandæ poſſeſsionis. idem, quod dictũ eſt in hac forma, dicendum eſt & in illa, quicquid poſt abreptum iter inueneris attentatum, vel poſt litem cęptam ſtudeas in ſtatum legitimũ reuocare. has formas habes ĩ. de peregri. c. j. ĩ. de conſti. cum M. nã in iſtis formis, ſicut in prima procedendũ eſt ordine iudiciario. ita procedi poteſt ſm eas & poſſeſſorio, & petitorio: & ſic ſententiauit Papa in cauſa S. Mariæ Eboracen.

SVMMARIVM.

Res eccleſiæ quando, quomodo, & quæ alienari poſſint.

CAP. V.

NVlli. [Alienare.] Niſi pro vtilitate eccleſię, & cum iuria ſolẽnitate, 12. q. 2. ſine excep. & 10. q. 2. hoc ius. Alij tñ dicunt, & fortè melius, cũ ſolẽnitate, q̃ in eccleſia illa per ꝯſuetudinẽ introducta eſt, & ſi ſit ꝑter ius, dũmodo non ſit alias grauis, ne ſit ꝯ, j. de re iudi. cũ cauſa. [Immobilẽ.] Secus in mobilibus, arg. C. de admi. tut. lex q̃. C. de ꝑd. mi. inter oẽs. [Hypothecę.] Inſti. de accu. §. inter pignus. [Alienationis.] Hic largè accipitur, alibi ſtrictè. C. de fun. do. l. 3. ff. de verbo. ſign. alienationis. [Cõditionẽ.] Contractus conditionis dr̃, vbi prędiũ conſtituitur tributorium, & vulgariter tale prædium dr̃ conditionale, quia ſi cõditione tale ꝑdium cadit in cõmiſſum, ſ. ſi non ſoluat tributũ, vel ꝯtus conditionis dr̃, vbi ꝯtus celebratur ſub conditione. quidam tamen nõ intelligẽtes corrũpunt literam hic, ſ. conductionem ponendo, cũ conducere nullo modo ſit alienatio. [Perpetuũ.] ſ. quandiu penſio ſoluitur ab eo, vel ab hæredibus eius, ſi certum tp̃s apponatur. C. de reb. alie. non alie. ſancimus, Inſti. locati. §. ad hoc, vel quandiu viuet cõductor, ſi ꝯhentes hoc volunt. ff. pro ſoci. l. 3. arg. ꝯrium, j. de iure emphy. l. 3. [Cõminarunt.] C. de epi. & cle. iubemus.

SVMMARIVM.

1 *Anathema quid habeat in ſe virtutis, & operationis.*
2 *De euictione tenetur ſolus principalis alienator.*

CAP. VI.

SI quis. [Defenſorũ.] Aduocatorũ, vel Procuratorũ,
1 16. q. j. ꝑſentium. †[Anathemate.] i. anathematizetẽ, & quo anathemate nõ tñ fit corporalis ſeparatio à cõione fratrũ, ſed ẽt Deus ſeparat animas à cuſtodia, & gratia ſua. [Et alienator.] Sed nunne hic emptor habet actionẽ ex ꝯtto aduerſus ꝑlatum vendentẽ ad pretiũ reddendũ? Rñdemus ſic, 10. q. 2. hoc ius. §. qui rem, 12. q. 2. Vulteranæ. Auct. de non alienan. §. quia vero Leonis. idẽ ẽt eſt in illis, qui ꝯhunt nomine ciuitatis, quia ſi ciuitas nõ ſit facta locupletior, tenẽtur ipſi, qui ꝯhunt. ff. ſi cer. pet. ciuitas. C. ſi cer. pet. eũ. ſed dices, nonne ꝑlato ꝯ agentẽ dabitur exceptio doli, ſ. quia rẽ eccleſiæ illicitè emit, vnde ſibi imputare debet, ſi qd dãnũ non incurrit. põt reſpõderi, ꝙ non dabit prelato hæc exceptio. licet. n. malè & ꝯ leges emerit, tñ venditor de euictione tenet: vel dic dari doli exceptionẽ ꝑlato. Sed ꝯ illam doli exceptionẽ datur emptori doli replicatio, quod licet, qñ excipiens de dolo incipit proponere, ſm quod no. j. de adul. c. pen. & hoc excipiens de do. incipit proponere. actio. n. ex ꝯtto cõpetit ementi ꝯ eum, qui nomine eccleſiæ, vel ciuitatis vendidit, niſi eccleſia, vel ciuitas facta ſit locupletior, & ſi nihil dolo fecerit venditor, vt in iuribus ꝑallegatis, & ita actor agens in propoſitione actionis nihil de dolo proponere debet, ſed tñ ſic dicere, Talem rẽ, quã vendidiſti mihi nomine talis eccleſię, me oportuit ei reſtituere, quia nõ fuit ex pretio facta locupletior. vel ẽt per hæc verba, Peto, ꝙ mihi pretiũ cum intereſſe reſtituas. ſi. n. à dolo inciperet agere, tunc ꝑlato daretur doli exceptio, & non cõpeteret doli replicatio emptori. ff. de do. excep. apud. §. Marcellus. vnde ſm hoc vr̃, ſi diceret, peto pretium, & intereſſe, quia vendidiſti ꝯ formã, ꝙ nõ eſſet audiendus: vel ꝙ daretur exceptio, tu allegas turpitudinẽ tuã, & in pari cauſa turpitudinis potior eſt cõditio poſsidẽtis. ff. de con. ob tur. cauſam. l. pen. Sed dices, nonne quilibet põt habere actionẽ, vbi non fiet mentio de dolo, nã ferè in omnibus caſibus cõpetit certi cõdictio, vel triticaria, q̃ doli mentionẽ non habet. ff. ſi cer. pet. certi cõdictio. ff. de triti. l. vlti. Sed reſpondemus, licet proponatur generalis actio, q̃ de do. non habet mẽtionem: tamẽ qñ proponitur ex cauſa turpi, ſicut ex cauſa furti, non admitteretur petitio, vel libellus, niſi cauſam exprimat,
2 vt no. ĩ. de offi. ordi. cõquerẽte. †Itẽ no. ꝙ ſolus principalis alienator

natortenetur de euictione. & ſi multi fuerunt, qui ſimul fecerunt, omnes tenebuntur. aſſentientes autẽ & ſubſcribentes alijs pœnia ſubiacebunt, 12. q. 2. non licet. Qualiter aũt, & quãdo tutor, vel curator, vel quilibet alius procurator teneatur de his, q̃ agit nomine dñi ſui, no. eſt in ſumma, C. de procu. Quidam dicunt, & non malè, ſed lenius, ꝙ hmõi conductores, ſi ſunt bonæ fidei, habent actionẽ ↄ̃ locatores ad pecuniam repetendam, 12. q. 2. Vulteran. Auct. de non alie. re. eccle. §. ſi quis igitur, ſed malę fidei non, 16. q. 3. §. vniuerſos, 10. q. 2. hoc ius, in fi. niſi ſibi de euictione proſpeacrit. C. de euic. ſi fundũ, in caſu tamen ſpeciali agit malę fidei poſſeſſor ad pretiũ. C. cõia de leg. l. fi. §. fi. [Celeri.] Antequam exeõicetur, vel antequã eccleſia dãnificetur. [Reſtitutione.] C. ne fiſcus rem, quã ven. l. citca. li. 10. ff. de ali. in. mu. ex cauſa. ca hoc. §. 3 [Sibi.] De hoc no. ĩ. de elec. noſti. [Remedium.] ſ. ꝙ res eccleſiæ reſtituant. [Aſcriptam.] Contra alienatores, & aſſentientes, & ſubſcribentes. [Vacuetur.] i. per ſnĩam publicè nuncietur. [Quibuſcunq;.] Maioribus, & minoribus, conuerſis, & patronis, 16 q. vlt. filijs. imo & laicis, arg. In Auct. de ecc. tit. §. ſi aũt laneimus, quidã tñ hoc negant, ſed tu recipe, q̃ diaimus ĩ. de teſti. cũ olim. [Repoſcere.] Nec ſatis dabit iſte agens pro eccleſia, ꝙ rẽ deduxit in iudicium, & pręiudicat eccleſiæ ſnĩa contra hunc lata, ſi ſciuit cauſam agi. ff. de accu. ſi tibi. §. ijdem. ff. de admi. tut. vulgo. C. de admi. tut. l. fi. §. deſen. qualiter autem cõcipere debet libellum, no. ĩ. de teſti. cũ olim.

CAP. VII.

AD aures. [Extirpatæ.] 10. quæſt. 2. hoc ius. §. perpetua, & §. ſi qua. [Hæreditario.] i. In perpetuam emphyteuſim. [Concedere.] Cum conſenſu tamen capituli, 10. q. 2. hoc ius. §. perpetua. [Tunc poſſunt.] Tempore locationis, quaſi dicat, quamuis primo potuerit plura locari, hoc non debet obeſſe conductori, arg. C. locati, ædem, quam. & l. quidam, & C. de alluui. l. vlti. [Alijs.] Et tamẽ ſibi non liceret locare alijs, ſicut nec alienare, ſupra eo. nulli. in hoc ergo habet priuileg. ꝙ ei locari licet.

SVMMARIVM.

Iurant non alienare bona eccle. non poteſt alienare ea, quæ ſunt de menſa: & quare & qualia ſint.

CAP. VIII.

VT ſuper. [Si poſſeſsiones.] Quocunq; modo ad manus pdeceſſoris deuolutæ, & quamdiu vixerit, poſſeſſę. vel dic, ꝙ genitiui, qui ſequunt, ſ. regaliũ, reguntur ab hoc noĩe redditus, ſeu ẽt ab hoc noĩe poſſeſsiones. reges. n. ſæpe ſolebant pro decimis retentis dare poſſeſsiones, vel redditus. [Prouenientes.] ſ. redditus, vel poſſeſsiones de mẽſa. [De mẽſa,] quia. n. pceſſor toto tpe vitæ ſuæ poſſedit eas, videbat, ꝙ deberet dici de menſã epi, quiã vero de nouo erant ad eccleſiã deuolutę, videbat, ꝙ nõ deberent dici de mẽſa epi, & ſic per ↄ̃ña poſſent alienari, arg. j. de feudis, c. vlt. ſed quia in tutiorẽ partẽ interpretandũ eſt, cõſulit non alienandũ, & eſt ſanũ & neceſſariũ conſiliũ, cũ iurat non alienate ea, q̃ de menſa ſunt, intelligitur, vt nõ ſolũ teneatur non alienare, q̃ antiquitus aſsignata ſunt menſe, ſed ẽt q̃ de nouo. nec. n. videmus, quare plus de quibuſdã, q̃ de alijs intelligitur, ſecus antẽ eſt in illis rebus, quæ eccleſię ſunt, ſed alijs datur vtile dominiũ, & ẽt quãdoq; ad eccleſiã reuertuntur, quia illa non ſic de menſa intelliguntur, vt ſunt feuda, vt j. de feudis. c. fi. ſed quaſi vƚ ordinatũ de eis, ꝙ ſic ſit licitũ eis in feudũ dare, ſed ſi hodie de nouo dẽtur. videntur data, vt in bonis, & in vtilitatẽ eccleſiæ perſeuerent, vnde nõ licet ordinare, ꝙ aliquid exeat de mẽſa. [Minus.] 12. q. 2. terrulas, ↄ̃rium. Sol. ibi poſſeſsiones vero appellãtur minus vtiles, i. inutiles, vel quaſi. hic aũt dicuntur minus viiles, nõ ꝙ ſint inutiles, vel quaſi, ſed quia ſunt minus vtiles, quam aliæ. [Concedimus.] De ſpeciali gratia. de iure enim communi, nõ poteſt alienare ſine conſenſu ſuperioris, niſi obſtante iuramento.

SVMMARIVM.

Conductores bonæ fidei in conducendo habent actionem contra locatores ſecus mala fidei.

CAP. IX.

AD audientiam. [Procures.] De facto. de iure. n. nõ tenebat ↄ̃ctus, 12. q. 2. ſine ex. [Reuocari.] De facto, vel ſine ſcandalo. [Conductoribus.] Si conductores fuerint bonę fidei in conducendo, habent actionem ↄ̃ locatores, 12. q. 2. Vulteran. in Auct. de reb. eccle. non alien. §. ſi quis ſctuus. ſi eſſent malę fidei non, 16. q. 3. §. poteſt, ver. vniuerſitas, 10. q. 2. hoc ius, in fi.

CAP. X.

POſſeſsiones. [Alienare.] Sine auctoritate ſuperioris. [Aſsignare.] Niſi fuerint regulares, j. de relig. do. inter.

SVMMARIVM.

Fructus facit ſuos tenens in feudum, & maximè bona fide poſſidens, quamuis contractus non teneat.

CAP. XI.

AD noſtram. [Neceſsitate.] Debitorũ. [Monaſterium.] Hic intelligitur, q̃s ↄ̃ctus tenebat, nec aliqua ſolennitas deerat, & tñ pp enorme dãnum monaſterij datur reſtitutio, & non pp leue. ff. de mino. ſi ex cauſa. j. reſpon. [Recepta.] De gratia, quia de iure cõpẽſare debebat. vel dic de iure eſſe, ex quo in feudũ tenebat, & ea hoc vtile dominiũ habebat, ꝙ faceret ſuos fructus, & maximè quia bona fide poſsidebat, & non eſt vis, ſiue ↄ̃ctus non teneret pp defectũ ſolennitatis, ſiue tenebat, ſed pp lęſionẽ dabatur in integrum reſtitutio. item pdicta villa non eſt pignus, ſ. ꝙ ſola conuentione conſtituatur. pecuniam autem reddere tenẽtur, ſiue mutui contractum fecerint, ſiue actione mandati, mandato eccleſię ſoluit. [Dimittat.] Petita in integ. reſtit. ſi tenebat contractus, ſi autem non tenebat contractus, vendicabit.

CAP. XII.

CVm laicis. [Priuilegijs.] 16. queſt. j. generaliter, 17. diſt. §. hinc etiam.

SVMMARIVM.

1 *Quando imminet alienatio rerum pupilli facienda, ſi non habet, vel habet minus bonum defenſorem, debet ei bonus defenſor, vel Aduocatus per iudicem dari.*

2 *Res pupilli pretioſę alienari non debent, niſi præmiſſa cognitione & interpoſitione decreti. quid autem de rebus eccleſiæ pretioſis, in num. 5.*

3 *Quæ ſit differentia inter decretum, auctoritatem, & conſenſum, ẽt in nu. 6.*

4 *Alienationis contractus ſubſtantiam capit ex ſcriptura.*

CAP. I. in VI.

5 DVdum, & infra. †[Defenſore.] Idem eſt in pupillo, quia qñ imminet alienatio rerũ pupilli facienda, ſi non habet, vel habet minus bonum defenſorẽ, debet ei bonus defenſor, vel aduocatus dari per iudicẽ. ff. de reb. corũ, qui ſub tu. l. magis. §. nõ paſsim, in fi. hic aũt defenſor tã rerum minorũ, q̃ rerum eccleſiaſticarum docebit, quare alienatio debet fieri, vel denegari, & pręcipiet eps alienationẽ fieri per ipſum defenſorẽ, vel ipſe eps alienabit. nã de iure canonũ eps ea cauſa poteſt vnam eccleſiã, & res eius dare alteri, 12. q. 2. ſi eps, & c. ſeq. j. de dona. paſto. ĩ. d his q̃ fi. a pla. c. paſtoralis, & no. ĩ. vt eccl. benefi. c. j. nec mireris ꝙ idem eſt alienator, & pręſtans auctoritatẽ alienationi. quia alienationẽ facit noĩe eccleſię, q̃ vel cuius res alienãtur, auctoritatẽ pſtat vt eps. nec obeſt, ſi lęditur eccleſia, cuius res donantur, quia pręferri debet cõis vtilitas priuatæ, vel maius bonum minori, 7. q. j. mutationes, & c. ſeq. ſi aũt eps aliquid de iure ſuo alienaret, tunc ſm quoſdam neceſſaria eſſet auctoritas Archiepiſcopi, vt no. ĩ. de tranſac. c. 2. & ĩ. de his, quę fiunt ab epiſ. c. j. [Defenſore.] Vel perpetuo, vt eſt legitimus miniſter illius eccleſię: vel tẽporali, vt eſt defenſor, vel curator datus eccleſię ad oſtendendas rationes, quare alienatio hmõi eſſet facienda, vel denegranda. nã ſine tali defenſore alienatio facta nõ valet. C. ſi ob.

2 pub. pen. l. fi. †[Tractatus.] 12. q. 2. ſine exce. 10. q. 2. c. j. ſimile eſt in rebus pretioſis pupilli, q̃ non debent alienari, niſi pmiſſa cognitione & interpoſitione decreti. C. de prędijs min. minorũ, & l. ſi minores. ff. de reb. corũ, q̃ ſub tu. magis. §. nõ paſsim, & §. ſi eos, imo ẽt ſi interuenerit cognitio, & decretũ, tñ nõ valet alienatio, nec trãsfertur dominiũ ex tali alienatione, niſi in veritate ſubſit iuſta cauſa alienationis, vnde ea non cõſtante dat minori rei vin. ↄ̃ poſsidentẽ, & ẽt perſonalis actio tutelę, vel negocij geſt. ↄ̃ tutorẽ, vel curatorẽ. ff. de rebus corũ, magis §. eos, & §. ſeq. & l. quãuis. C. de pręd. min. ſi pręſes. ſed ſi iuſta cauſa ſubeſſet alienationis, licet aliàs minor lęderetur in pretio, vel alijs, non ſubueniretur, niſi per beneficiũ in integ. reſtit. C. de pręd. min. ſi quis. Et hęc omnia dicunt quidã in alienatione rerũ eccleſię obtinere, q̃ pupillo cõparatur. ff. quibus ex cauſis ma. in integ. reſti. pupilli. ſed alij dicunt, & vƚ melius, ꝙ in alienationibus rerũ eccleſię non eſt neceſſariũ decretũ, ſed ſufficit ſola cognitio cauſarũ alienationis cũ expreſſo conſenſu epi, & ſubſcriptione ipſius, 10. q. 2. caſellas, hoc ius, 12. q. 2. Abbatibus, ſine excep. licet. n. leges pcipiant interponi decretũ in alienationibus minorũ, nunquã tamen dicunt neceſſariũ decretũ in alienationibus rerũ eccleſię, imo dicunt, ꝙ conſenſus ſuorũ ordinatorũ interuenire deberet, 10. q. 2. hoc ius, nec canones ẽt vnquã decretũ pręcipiunt interuenire, ſed de dolo, cõſenſu dicunt, vt in pręallega. c. ſine. Nec credimus neceſſaria alia, q̃ leges ſtatuerũt in forma alienationis, vt eſt de iuro ordinatoris, l. ꝙ nihil eſt mobile, vnde debitũ ſolui poſsit, itẽ ꝙ inſcribatur, nihil fieri in lęſionẽ domus ſacrę, 10. q. 2. hoc ius. itẽ quod ad ſimilitudinẽ pupilli mittatur nuncius, qui reſcribat pretiũ ſolutũ in vtilitatem domus. ff. de rebus corũ, magis. §. ne tamẽ. nã ſtatuta legalia ſuper rebus eccleſiaſticis nõ ligant eccleſiã, niſi ea acceptauerit, 96. diſt. bene quidẽ, circa ſi. in decreti aũt interpoſitione, & alijs prędictis eccleſia nõ acceptauit leges ſeculares, nec alio modo, & ideo ſi prędicta non interueniant, nihilominus valet ↄ̃ctus alienationis.

3 alienationis. †Et no. ꝙ aliud eſt decretũ, aliud auctoritas, aliud
conſenſus, ſiue collaudatio. decretum. n. eſt ſnĩa, & nõ interpo-
nitur ſine cauſę cognitione, & ideo in ſcriptis dandum eſt. C. de
inĩjs ex peri. re. l. j. & 2. ff. de rebus eorũ, qui ſub tut. l. j. & l. mag.
§. æs. C. de pręd. min. minorũ. ſæpe tñ decretũ in iure dr̃ auctori-
tas. C. de prę. min. l. j. C. qñ decr. op. non eſt. l. j. itẽ decretũ debet
interponi ante alienationẽ. ff. de reb. eorũ, qui ſub. tut. l. mag.
§. non paſsim, & d. §. ſeq. auctoritatẽ aũt præſtare in tutoribus,
& curatoribus eſt auctorẽ facere in his, quibus auctoritatẽ præ
ſtat. ff. de auctorita. præſt. ẽt, ꝗ præſtatur etiam ſine ſcriptis, arg.
ff. de auct. pręſt. obligari. §. ſi. hanc ſm canones debẽt p̃ſtare Ab
bates, & p̃poſiti, & alij vniuerſitatũ rectores cõuentibus, & vni-
uerſitatibus, qñ debẽt agere, vel ſe obligare, arg. C. de auct. pręſ.
clarũ. ff. de cõfeſsis, certũ. §. in pupillo, ĩ. de iudi. c. cauſam. j. de
procura. conſulti, & c. j. & interponitur auctoritas, dũ agit ipſũ
negociũ, vel parum poſt, Inſti. de auctoritate tut. §. tutor. ff. de au
cto. p̃ſt. obligari. §. tutor. ff. de acq. hære. q bona. §. iuſſu. epi autẽ
dñr præſtare auctoritatẽ alienationibus, & ꝯtibus, obligationi
bus, i. conſenſum, & tñ plus, quia eorũ cõſenſus eſt neceſſarius,
ſed aliorũ canonicorũ cõſenſus non eſt neceſſarius, licet neceſ
ſariũ ſit requiri, & ſufficit ꝯſenſus maioris partis, 10. q. 2. hoc ius.
cõſenſum autẽ præſtare minus eſt, & valet fieri ſine ſcriptis, ni-
ſi vbi expreſſum eſt, ꝙ ſcriptura eſt neceſſaria, vt no. ĩ. de his, ꝗ
fi. à p̃la. c. j. itẽ p̃ſtatur ante ꝯtum, & poſt quantũ ad hoc, vt po-
ſtea non poſsit ꝯdicere, ſed non quantũ ad hoc quod eſt factũ,
& non valet à principio, cõualeſcere poſsit, ĩ. de elec. auditis, ꝙ
ſicut, eccleſia veſtra. qđ vr̃ habere locũ in ꝯtibus, vbi certa for-
ma requiritur, ſicut eſt in electionibus, de quibus prædictũ eſt,
& in inĩjs, ſed in alijs ꝯtibus, qui pendent ex ſolo conſenſu, vr̃
ꝙ ſi etiã ab initio non teneãt, tamen ex poſt facto per ſubſequẽ-
tem conſenſum cõfirmãtur. ff. de ſerui. ruſti. pręd. per fundum.
ff. cõmunia pręd. receptum, & no. ĩ. de offi. deleg. prudentiam.
Itẽ conſenſus eſt etiã minorum, ſed auctoritas tantũ maiorum.
4 †Item no. ꝙ quidã Legiſtæ dicunt, ꝙ alienatio rerũ eccleſiæ de-
bet fieri tantũ in ſcriptis, i. ita, quod ꝯtus alienationis ſubſtan-
5 tiam capiat ex ſcriptura. †Decretiſtæ tamẽ dicunt, ꝙ alienatio-
nes rerũ pretioſarum eccleſiæ debent redigi in ſcripturã, quia
ex eo apparet, ꝙ clerici eiuſdẽ eccleſiæ debent ſubſcribere, & p̃-
latus in ſcriptis auctoritatẽ pręſtare, 12. q. 2. Abbatibus, ĩ. de his
ꝗ fi. à præla. c. j. ſed tamen ipſe ꝯtus non capit ſubſtantiã à ſcri-
ptura, ſed à conſenſu ꝯhentium. Vnde dicunt, ꝙ bene tenet cõ-
tractus, poſtquã partes cõſenſerint, ẽt anteꝗ̃ ſcribatur ꝯtus, vel
ſubſcribant prælati, vel clerici: ſed datur exceptio ꝯ illũ, anteꝗ̃
ſcribatur ꝯtus, & ſubſcribatur: ſed qñcunq; fuerit ſcriptus &
ſubſcriptus ſine tpe, quo cõſenſus interuenit, ſiue poſtea, licitè
agetur ex illo ꝯtu, imo quidã Decretiſtæ dicunt, ꝙ ſine vlla ſcri
ptura & ſubſcriptione valet ꝯtus alienationis rerũ eccleſię: ſub
ſcribere aũt quis poteſt per ſe, & per aliũ. C. de teſta. hac cõſul.
6 in prin. & l. antiquitas, §. fi. †[Tractatus.] In huiuſmodi autẽ alie
nationibus dicunt quidã neceſſarium decretum, licet quã ſæpe
vniuocè ſumatur decretum & ſnĩa. inter ea tamen eſt differen-
tia, quia ſnĩa abſolutionis & cõdẽnationis fertur inter aliquos,
quorum vnus ab alio illud petit, ĩ. de verb. ſignifi. in his. ff. de re
iudi. in ſumma. C. de ſen. & interlo. l. 3. decretum aũt dicitur, ꝙ
non à parte, ſed à iudice aliquid petitur, & ipſe concedit illud
cognitione præuiſa. C. de pręd. min. ob æs. ff. de ſucceſ. edi. l. j.
§. decretalis. ff quod cuiuſq; vni. item eorum. §. fi. [Perpetuis.]
Secus eſt de tpalibus, ĩ. vt eccl. bene. ſine di. conſe. c. j. vbi no.

De precarijs. Rubrica 14.

SVMMARIVM.

Precariæ conceſſiones de rebus eccle. renouari debent ſecundum conſuetudinem patriæ.

CAP. I.

PRecariæ. [De quinquẽnio.] Loquitur ſm
conſuetudinem patriæ. ibi. n. ſic
fiebat. alibi enim fit vſq; ad mortem recipiẽtis,
10. q. 2. precariæ. & poteſt dici, ꝙ ex hoc contra-
ctu naſcitur conditio ex hac decr. ſicut in em-
phyteuſi, vbi eſt hæc conſuetudo.

SVMMARIVM.

Contractus quando non tenet, nec pęna aut aliud acceſſorium.

CAP. II.

DE precarijs. [Irrationabiliter.] i. ꝯ vtilitatem
eccleſiæ. [Sit obligatus.] Hoc iõ
dicitur, quia non tenet hic ꝯtus, vel reuocatur prin-
cipale, & per conſequens acceſſorium. C. de legi. non dubium,
15. q. 6. c. j. & 2. ſecus autem, ſi cõtractus eſſet legitimus, & ex ap-
poſitione pęnę aliquid commodi conſequeretur eccleſia, vel ſi
conſuetum eſt apponi, arg. ff. de pig. act. ſi pignore. § vlti. ff. de
euic. illud. §. vlti. arg. contra, C. de iurę fi. ſi procurator Cæſa.

SVMMARIVM.

Precarium nec conuentione, nec debiti ſolutione impeditur, quin voluntate ſola conce dentis, aut hæredis reuocari poſſit.

CAP. III.

PRecarium. [Supra agitur de precaria.] Hic agi-
tur de precario, ex quo oritur inter-
dictum, quod cõpetit ꝯ precarium rogantẽ ei, qui vult
reuocare ꝯ precarium. ff. eo. l. 2. [Soluitur.] Hęres. n. rogantis
precarium nõ tenetur precario ex perſona ſua, cũ iam defece-
rit precariũ, niſi ad hoc, vt reſtituat, ſi habet: vel dolo fecit, quo-
minus haberet. ff. eo. quęſitum. §. vlti. hęreditaria autẽ actione
de p̃cario ſemper tenetur. ff. de tẽp. p̃ſer. cũ hęres. [Obitu.] ff de
preca. cũ precariæ. Itẽ ſi debitor ſoluat debitũ pignoris. ff. de p̃-
ca. debitor. itẽ ſi in diẽ cõcedatur precariũ. ff. de pre. cũ preca-
rio. nã vt ibidẽ dr̃, ante diem reuocari põt. [Alienari.] ff. eo. qđ à
Titio. §. quęſitum, & §. illud. [Per conuentionẽ.] f. ꝙ nõ poſsit
ante certũ diẽ reuocari. [Precarię.] De quibus loquitur ſ. c. c. j.

De commodato. Rubrica 15.

SVMMARIVM.

1 *Commendatarius gratia ſui, & quando ſui & commodantis, quomodo teneatur commodanti.*
2 *Commodati & precarij differentia.*

CAP. I.

1 CVm (gratia.) †Si aũt cõmodaui grã ſui
tñ, puta vxori, vel ſpõſę
ſuę, vt honeſtius viueret, venit tñ dolus, & lata
culpa. ſi aũt mei & tui grã ꝯmodaui, puta vt cõ-
muuis amicus inuitaref, venit dolus, & lata cul-
pa, & leuis. ff. cõmo. ſi vt certo. §. & interdum, &
l. in rebus. [Culpa.] ff. eo. ſi vt certo. §. interdũ, & §. vlti. ff. eo. ſi
mei, & l. ſi argentũ. ff. ſi men. ſal. mo. dixe. [Pactũ.] De mora. &
2 de pacto dic, vt tit. prox. j. c. bona. [Poſt vſum.] †Hæc eſt drĩa in-
ter cõmodatũ, & precariũ, quia precariũ non eſt ad certũ vſum
conceſſum. ff. de preca. cum precario. cõmodatum aũt ad cer-
tum vſum ſic, ff. eo. l. 4. §. vlti. & l. fiue. §. interdum, & l. vlti.

De depoſito. Rubrica 16.

SVMMARIVM.

1 *Non ſolum in mutuo, ſed etiam in alijs contractibus non tenetur eccleſia, niſi quantum verſum eſt in vtilitatem eius.*
2 *Prælato non licet renunciare gratis vtilem exceptionẽ eccleſię competentẽ.*

CAP. I.

GRauis illa. [Conuerſam.] C. quod cũ eo, ꝗ
ca ꝗ̃, & 10. q. 2. hoc ius. §. is eum.
ff. depo. l. j. §. an, ĩ prin. põt ẽt dici, ꝙ ideo hic nõ
tenetur eccleſia, quia nõ fuit apud eã depoſitũ.
1 †Itẽ no. non ſolũ in mutuo, ſed etiã in alijs ꝯti-
bus nũ teneri eccleſiã, niſi quantũ verſum eſt in
vtilitatẽ eius, quod intelligimus verũ in ꝯtibus, qui fiunt alte-
rius gratia tantũ: ſi autẽ fiant gratia eccleſiæ, puta in emptione,
& locatione, & cõſilibus, ſecus. ſufficit. n. ꝙ vtiliter cõcurrit. ff.
de mino. vetũ. §. ſciẽdũ, & §. ſeq. niſi in mutuo, quod licet ꝯha-
tur gratia eccleſię, non tamen tenef, niſi verſum ſit in vtilitatẽ
eccle. 10. q. 2. hoc ius. imo & ſi non vtiliter ꝯhat eccleſia, dũmo-
do forma ſeruetur, ꝯtus tenet, ſed reuocari põt per in integ. re
ſti. C. de pręd. min. ſi quid, ĩ. de in integ. reſti. c. 3. nec credimus,
ꝙ in aliquo ꝯtu, niſi in mutuo, ꝙ ille, qui ꝯhit cum eccleſia, de-
beat eſſe ſollicitus, ꝙ pecunia, quã ei pro ꝯtu dat, in vtilitates
eccleſię conuertaf, vel expẽdatur. nõ. n. inuenitur hoc iure cau-
tũ. nec obſtat ff. de reb. eorũ, qui ſub tut. l. mag. §. illud, quia ibi
de Magiſtratu, qui p̃ſtat auctoritatẽ venditioni, qui debet eſſe
ſollicitus, alioquin fortè tenetur. nec obſt. 10. q. 2. hoc ius, qđ
ſilr intelligitur de epõ auctoritatẽ pręſtante. vel non dr̃ ibi, ꝙ ſi
non fuerit p̃tium ſolutũ pro debito, ꝙ res vendita ab eo reuo-
cetur: ſed ſi non fuerit forma ſeruata. alij dicunt, ꝙ curioſus eſ-
ſe debet, vt pecunia expendatur in vtilitates eccleſię, alioquin
non tenet ꝯtus. hic autẽ bene fatemur, ꝙ ille, qui ſoluit pecu-
niã, debet ſoluere, ſi vult eſſe bene tutus auctoritate ſuperioris
ordinarij. arg. ff. de min. ait p̃tor. §. j. C. de admini. tut. ſancimus,
& l. pen. ſi aũt ſine eo ſoluat, liberatur, ſed eccleſia reſtituitur in
integ. ſi pecunia non cõuertatur in vtilitatẽ ipſius eccleſię. C. ſi
tutor, vel cura. interu. l. j. & per totũ. C. ſi ad. ſo. l. j. in quibuſdã
autem caſib. non crederemus eccleſiã reſtituendã, ſ. ꝯ illos, qui
ſoluunt ſibi redditus, vel penſiones annuales, & niſi excedant
ſummã centũ aureorũ. C. de admi. tut. ſancimus, cõſtitutiones.
C. ad Treb. ſancimus. pro codẽ. n. reputamus ſoluere pręlato &
tutori, de quo p̃dictę leges loquuntur: imo plus dicimus, ꝙ ſi
quis alicui canonico, vel alij ẽt recipienti pro eccleſia ſoluit, &
ſalua ſit pecunia eccleſię, tutus eſt exceptione doli, qui ſoluit,
arg. ff. de admini. tuto. minoris. ff. de condi. indebi. naturaliter,
Inſti. quibus alie. non licet. §. vlt. C. pro emp. cũ. vel fortè poſſet
dici

dici hoc ſpeciale,& qñ pro debitis fit vẽditio rei immobilis, ꝙ
ſic debet eſſe curioſus,vt dictũ eſt: imo priori creditori ſolue-
re debet,in Auct.de eccl.tit.§.ſancimus.nec alias petet,niſi hęc
faceret,ſicut in mutuo diximus,ſicut hoc ipſum ſpãle eſt in mu
tuo ciuitati facto.ff.ſi cer.pet.ciuitatis ,& in muliere ꝯſentiẽte
in ſtrũ creditoris.C.ad Velle. auct. ſi qua. §.& in ſeruo. ff.de in
rẽ verſo,ꝙ ſi.§. necnõ.In alijs aũt ꝯtibus, vel venditionib. non
ſic eſt adhibẽda diligẽtia.[Non eccleſię.] Qñ aũt apud plãtũ &
eccleſiã aliquid deponit, tunc ad reddendũ eccleſia obligat , &
tñ tunc ẽt nõ vr teneri,niſi aliquod lucrũ de depoſito ſenſerit ,
arg. ff.depoſi.licet.§.ſi filius.[Sub qõnib.] 14.q.6.c.j. 12.q 2. fra-
ternitas,5.q 5.illi.[Pacifci.]De gratia in ſuſtentamentũ vitę,&
reſtaurationẽ dãni.nã ſi calũnioſè promiſsionẽ, vel pactũ obti-
2 nuiſſet,ſecus eſſet.ff.de cõdi.indeb.in ſumma,circa prin. †[Pa-
ciſci.]Hoc pactũ dr valere de gratia,& non mero iure:qa nõ li-
cet plato renũciare gratis vtilẽ exceptionẽ eccleſię cõpetentẽ,
ſicut hic erat, ꝙ depoſitũ , vel debitũ nõ eſt in vtilitatẽ eccleſiæ
cõuerſum,arg. ff.de pac.ꝯ iur.§.ſi curator, & §.ſeq. C.de tranſa.
pſes. ſed ſi ſuper mutuo,ꝯ quod poterat excipi,ꝙ nõ eſſet cõuer
ſum in vtilitatẽ eccleſiæ,ſit trãſactũ,vel iudicatũ , & agatur act.
in factũ ex re iud.vel cõdi.ob cauſam,vel ex ſtipulatione, vel p-
ſcrip.ver.vt detur,quod in tranſactione cõuenit, vel qđ iudica-
tũ eſt,nõ poterit excipere,ꝙ debitũ,de quo eſt iudicatũ, vel trãſ
actũ,nõ ſit conuerſum in vtilitatẽ eccleſiæ, niſi iuuet ſe benefi-
cio re.in integ.ꝯ rem iudicatã,vel ꝯ tranſactionem.C.ſi aduer.
tran.& C.ſi aduer.rẽ iudi. per totũ,arg. ad hoc, quia poſt ſñiam
nõ licet exceptionẽ proponere,nec noua inſtrũa producere,ꝫ de
re iudi.inter,ſub otta.C.de excep pſcriptione,ã.de tranſa.c.j.ff.
ſi quis cau. l.2. in prin. Itẽ ſolutũ ab eccleſia ex cauſa iudicati,
vel trãſactionis repetere nõ poterit: quia indebitũ,vel ſine cau-
ſa ſolutũ,cũ non ſit indebitũ ſaltem ciuilr,nec ſine cã ſoluit, ex
quo tranſactũ eſt,vel iudicatũ. ff.fami.ercis.cũ pu ff.de iudi. de-
qua.§.fi. ff.de cõdi.indeb.in ſumma,in prin.Quidã tñ dicunt,&
fortè bene,ꝙ ſi ſciens indebitũ, vel non conuerſum in vtilitatẽ
eccleſiæ tranſegiſſet, dat repetitio per cõdi.ex iniuſta cauſa: qa
calũnioſa eſt huiõi trãſactio. ff.de ꝯdi.indeb.in ſumma, in prin.
2.q.3.§.notandũ. Itẽ dicũt quidã, & fortè bene, ſi per calũniam
falſum allegans,ſciẽs quis obtinuit iniuſtã ſñiam ẽt aduerſario
& iudice cõſentientibus, obſtat ei doli exceptio. ibi eorũ cõſen
ſus nõ excuſat à malitia,arg ff.de iu.ſi prætor. §.j. quia dicũt in
hoc caſu, ꝙ res iudi. nõ tollit conditionẽ ſine cã : alij tñ in ſñia
ꝯtrium dicunt,& intelligunt illũ §. tñ , qñ ꝯ abſentẽ fertur ſñia
pro aliquo pſente ſcienter falſo allegante,& hæc vident vera,ſ.
ꝙ repetere poſsit eccleſia,qđ dedit ex calũnioſa trãſactione,qũ
credidit cõuerſum in vtilitatẽ eccleſiæ, & nõ erat: quia ſi ſciret
nõ conuerſum, & ſciẽter trãſigeret,tunc nõ poſſet repetere:qa
ſcienti nõ infertur dolus.ff.de ac.emp. l.j.in fi.niſi tpe, quo pri-
mus ꝯtus mutui fiebat, in fraudẽ ordinatũ eſſet , ꝙ ſubſequẽti
tpe fieret tranſactio ſuper primo ꝯctu mutui, at auxiliũ , qđ ha-
bebat eccleſia in ꝯctu mutui,tolleret ei in ꝯctu trãſactionis . nã
hoc caſu ſatis dici poſſet,ꝙ ẽt ſi vterq; ſciret nõ ꝯuerſum in vti-
litatẽ eccleſiæ,tñ eccleſia repetẽs datũ ex cauſa huius tranſactio
nis repeteret per cõdictionẽ ex iniuſta cã. Et ꝯ agentẽ ex tali trã-
ſactione datur exceptio: quia datur ſicut repetitio , qñ fit fraus
de ꝯctu ad ꝯctũ alterũ, vel eundẽ eodẽ tẽpore celebratum. ff.de
dona.inter vir.& vxo.ſi ſponſus.§.circa.ff.ad Velle.quidam. ff.
de act.emp.l.Iul.§.idẽ Põponius, & l.emptorẽ.§.Iul. eadẽ ratio
ne deber dari repetitio,ſi frans fit de ꝯctu ad ꝯctum, qui alio tẽ-
pore fieri debet,cũ æqualis fraus ſit vtrobiq;,& ſola fraus eſt cã
repetitionis. quidam tamen dicunt,ꝙ ſemper licet eccleſiæ ve-
nire contra tranſactionẽ initam fraudulenter ſcientibus & cõ-
ſentientibus ambabus partibus. C. de tranſac. præſes. ſi autem
tranſactio dicatur nulla,vt ſi cõueniant,ꝙ aliquid detur pro vſu
ris,hæc tranſactio nec actionem impedit,nec exceptionẽ: quia
per nullam tranſactionem tenetur quis ad vſuras.

SVMMARIVM.

1 *Depoſitum ſi tui gratia factum fuerit,de leui culpa , & fortaſſe de leuiſſi-
ma teneberis.*
2 *Depoſitarius ſicut quilibet alius debitor poſt moram reſtituendi, tenetur de
caſu fortuito.*

CAP. II.

BOna fides. [Saluis.] C.locati.l.j. ff.eo. qđ Ner-
ua.[Depoſitas] ff. eo.l.j. §. ſæpe , &
1 §.de leui. † idẽ,& ſi tui gratia depoſitum tñ ſit factum,
& tunc ẽt fortè tenebitur de leuiſsima culpa ff.ſi cer.pe. ſi quis
nec.[Pro cuſtodia.]Non tamen per actionẽ depoſiti,ſed locati,
ſi quantitas ſuit data. ſi aũt ſpecies, per actionẽ pręſcr.ver. inſti.
mandati.§.vlti. ff.eo.l.j. §.ſi quis ſeruũ , & tenet hic de leui tñ.
[Pacto.] ff.eo.l.j.§.ſi cõuenerit,& §.ſæpe. ff.locati, ꝗ mercedẽ.
2 [Culpa.] ff.eo.l.j.§.ſi rẽ.[Mora.]† Depoſitarius.n.& quilibet de
bitor poſt morã tenetur de caſu fortuito.ſatis.n.eſt,ꝙ res potuę
rit non perire penes actorẽ. ff.de leg.j.ſeruos.§.j. ff.eo.ſi in alio.
§.vlti.quidam autem diſtinguunt, an res eſſet penes actorẽ peri-
tura,an non,arg. ff.eo.plures.§.ſiue.[Fortuitus.]Dum tamen ea
ſus numerentur in pacto.ff.ſi quis cau.ſed ſi quis.§.ꝗſiuit. [Re-
uocare.]Etiam ꝯ pactum appoſitum. ff.eo.l.j. §.pen. [Compen-
ſationi.]Inſtit.de act.§.in bonę fidei.[Si cã.] C.de cõpen. l.vlti.

De emptione,& venditione. Rubrica 17.

SVMMARIVM.

Peregrinorum defenſio pertinet ad eccleſiam.

CAP. I.

PLacuit. [Moneat.] Et ſi neceſſe fuerit,cõ-
pellat, 42.diſt.§. nunc ẽt , ſm Ala-
nũ.ſed nos contra,niſi eſſet notorium: quia tũc
poſſet excommunicare , niſi emendaretur, vel
interdiceret nocentes. [Iuſſu.] No.defenſionẽ
peregrinorũ pertinere ad eccleſiã, & ad quosli-
bet ſacerdotes. alij contra,de epiſco. audi.l.j.

CAP. II.

VT menſuræ. [Pęniteat.] Et punitur per l. Cor.
de fal. & ff. de vari. & extraordi.
cog nouerit.

SVMMARIVM.

1 *Actor ſi ex vna cauſa ſuccubuit,nõ prohibetur ex alia idẽ petere,& quare.*
2 *Sñia ſuper reſciſsione cõtractus ex minoritate pretij citra dimidiã,debet op-
tionem emptori dare,an velit ſupplere pretium,an velit rem reſtituere .*

CAP III

CVm dilecti. [Tunc.] Tẽpore venditionis, qđ
ſpectandũ eſt. ff.de euict. ex mille.
§.3.C.de rei vin.ſi voluntate. [Arbitrio.] C.de rei vin.
l.2.[Cõtrariũ.] Sed nõne hoc ipſo, ꝙ capl'o ignorante factũ eſt,
nulla erat venditio, & ſic nõ erat neceſſaria reſtõ in integrum ?
1 † Reſpõdemus, licet diceretur capl'm ignoraſſe, non probabat,
vel non fuit actũ,niſi ex hac cauſa, quia deceptus erat vltra me-
diũ iuſti pretij. vnde primo ſuccũbẽte capl'o, ſi velit dicere ꝯctũ
nullũ pp ꝯſenſum capituli nõ habitũ, qđ dicere poſſunt. qui. n.
quid ex vna cauſa petit,nõ prohibetur petere ex alia. ff.de exce.
rei iud.& an eadẽ. C.de inoffi. teſt.cum qui. ſed dices, nõne agẽ
do ex empto vr ratũ habuiſſe ꝯctũ,ergo de cętero nõ põt dicere
nullũ. C.de fur.l.j. ff. de tribu.qđ in hære. § eligere. Sed reſpõde-
mus, ꝙ ſicut ab initio non põt fieri ꝯctus ſine ſolemnitate , ꝗ eſt
2 12.q.2.ſine excep.ſic nec ratũ haberi.† Hæc ſñia fuit iuſta,quia
non cõſtabat de pretij quantitate. ſi.n.de ea cõſtitiſſet, tunc de-
buiſſet mandare,ꝙ ſententiaretur in optione eſſe emptoris , an
vellet pretiũ recipere, & rẽ emptam dimittere vẽditori, an vel-
let rẽ retinere,& pretiũ ſupplere,vt hic dicit,& loco expone ver
bum , quod ſequitur ſalua ꝗſtione canonicis ſuper deceptione
pretij,id eſt ſuper quantitate pretij, arg. ã.de teſti. cũ cauſa. iu-
dex.n & ſupplere,& emendare debet ſñiam, j. de teſt. Raynu-
tius, in fi.de conſenſu aũt capituli benefacit,ꝙ illud reſeruat, qa
de illo non potuit iudicare, quia non fuit petita reuocatio cõ-
tractus ex illa cauſa. per officiũ autẽ iudicis, anteq̃ inciperet co
gnoſcere de applone,an eſſet iuſta,vel iniuſta, bene poterat mã
dare , ꝙ res tranſlata in alterutram partium poſt applonem re-
uocaretur in primum ſtatum,vt no. ã.de excep.dilectæ.

SVMMARIVM.

Maritus de ſuo,non de bonis mulieris,eam alere debet.

CAP. IIII.

PEruenit. [Alienari.] C. ad Velle. auct. ſiue à me.
[Per 30.] Hoc.n.nõ prodeſt, cũ tpe matri
monij nõ currat ei pſcriptio in rebus mariti. C. de iure
do.in rebus.C.de pſcrip.30.ann cũ no. §.illum. C.de anna. ex-
cep.l. j.§.vlti.nec poſſunt alienari,nec ẽt conſentiente vxore.C.
ad Velle.auct. ſiue à me.[In cões.]Similiter nec hoc ſufficit, cũ
ſaltẽ pro parte viri,vel id,quod in vſum viri ceſſerat, nõ debue-
rit ꝯputari.C.ad Velle. auct.ſi qua mulier,& nec ẽt p parte mu
lieris,quia maritus de ſuo, nõ de bonis mulieris eã alere debet.
[Cõſulere.]Nec hoc ẽt ei pderat,arg. j.de do. poſt di. re. per ve-
ſtras. licet.n.agere poſsit tunc,C.de iure do.vbi.nõ tñ cogit.dic
ergo mulierẽ ideo nõ potuiſſe venire ꝯ eã, qa nõ debet de iure
eã lucrari poſt mortẽ mariti.C.de pac.cõ.ſup do.l.pen.& vlt.&
auct. ęqualitas, niſi pactũ interueniſſet.C.de rei vxo.act.l.j.§ il-
lo pculdu.& ſic intellr auct. C.ad Velle. auct. ſiue à me. vel dic
ꝙ ratificauit eã per ſedam ꝯfeſsionẽ. ff.ad Velle.auct.ſiue à me.

SVMMARIVM.

*Modicitas pretij cum pacto,ꝙ intra certum tempus res empta reſtituatur,
facit contractum iudicari vel fraudulentum,vel vſurarium.*

CAP. V.

AD noſtram. [Pater.]Præſũptiuè ſic, j.de pig.
illo. [Dimidiã.] Hæc ſola pſum-
ptio ſufficiebat,vt iudicaretẽ fraudulẽta, vel vſura,ar.
ff.de tranſ.cũ hi.§.modux. C.mandati, per diuerſas. tñ hoc ſine
prima nihil valet,ſ.ꝙ intra certum tps debet reſtituere empta
[Pretij.]

[Pretij.] Prædictarum rerum venditarum. [Pęnam.] j. de vſur. quia in omnibus: ſed alias & pęnas imponere poteſt, ſ. de iureiuran. ad noſtram, j. de vſuris, conqueſtus, c. tuas. ſed ab iſta incipiendum eſt, ſic ſ. vt li. non conteſta. quoniam, in fi.

SVMMARIVM.

1 *Decepto vltra dimidiam iuſti pretij, quibus remedijs ſubueniatur.*
2 *Deceptus quando quis dicatur vltra dimidiam.*

CAP. VI.

1 CVm cauſa. [Recepto.] C. de rei vin. l. 2. [Reſtituerent.] † Cũ quis decipitur vltra dimidiã iuſti pretij, agi põt, vt vel reſcindatur ꝯtus, vel ſuppleatur pretium actũ ex ꝯctu, & ſic agitur perpetuo, quia oẽs actiones perſonales ſunt perpetuæ: vel ꝯdictione ex lege, q̃ eſt. C. de rei vin. l. 2. vel officio iudicis, petita reſtõne in integrũ intra quadrienniũ tm̃. C. ex quib. can. in ꝯtib. C. de tẽpo. re. ſupeeuacuã. Et habet hoc locũ in ꝯctibus bonæ fidei. ſecus in ꝯctibus ſtricti iuris, licet tunc habeat locũ exceptio ſm quoſdam. ff. de verb. obl. ſi quis cũ aliter. in trãſactione nõ habet locũ deceptio vltra dimidiã, j. de reli. do. cõſtitutus. ff. ad Treb. Lucius. §. vlti.
2 † Eſt aũt deceptus vltra dimidiã, qui rẽ valentẽ nouẽ dedit pro quatuor. alij dicunt, qui rẽ valentem ſeptẽ, dedit pro quatuor.

SVMMARIVM.

Agens de euictione quibus caſibus repellatur.

CAP. VII.

SI venditori. [Inſtitutum.] In his caſibus repellitur actor agẽs de euictione. ff. d euic. ſi rẽ quam. §. vlti. & l. ſi dictũ. §. ſi pſente, & l. Nerẽnius, & l. ſi dictũ. § ſi promiſſo, & l. ſi rẽ. §. ſi duplæ, & l. ſi ſeruum cum, & l. ſi mancipium, & l. ſi ideo, & l. q̃ aliã, & l. mandati, & l. ſi procurator. §. ſi ignoras, & l. ſi per imprudentiã, reſpõ. 1. & §. ſi quis, & §. vlt. ff. quarũ re. ac. non datur, l. vlti. §. 1. [Abſuit.] Et cũ determinauerat. [Per iniuriã.] Talem, ſ. ex qua iudex litẽ ſuã facit: qa tũc ipſe iudex tenetur. C. de pęna iu. qui ma. iu. l. j. ff. de iu. filius. ſi aũt talis eſſet caſus, ꝙ iudex nõ teneret: vel ſi nõ ſufficiẽtes pbationes induxiſſet emptor ſine dolo malo, mẽ bene teneretur vẽditor, qui de probõnib. illius rei, quã vendidit, debet eſſe ſolicitus, & vt hic apparet, vẽditori imputatur defectus probationũ, & emptori culpa ſua, vel malitia iudicis, vel imprudentia.

De locato, & conducto. Rubrica 18.

CAP. I.

EX reſcripto. [Magiſtrorum.] Hic nõ cõprehenduntur alij inquilini, ſeu cõductores alij, niſi ſcholares, vel qui priuilegio ſcholarũ gaudent, vt ſcriptores, & conſimiles. [Conſenſum.] Hæc decre. continet ſpeciale: alias enim ſecus, C. locati, ne cui.

SVMMARIVM.

Epiſcopus cum capitulo poteſt ſtatuta facere ſuper iuriſdictione ſua, ſed ſuper alijs non, niſi illis conſentientibus vel ad minus præſentibus.

CAP. II.

VEſtra. [Statuto.] Licet. n. eṗs cũ caplo ſuo poſſit ſtatuta facere, vt ſ. de his, q̃ fiunt à ma. par. cap. c. vlt. ſ. de maio. & obe. c. 2. tn reſpõdeas, ꝙ ſuper
a iuriſdictione ſua põt eṗs[a] cũ caplo ſuo ſtatuta ſua facere: ſed ſi ſuper alijs velit facere ſtatuta, non põt, niſi hi, quorũ intereſt, cõſentiant, vel ad minus ſint pſentes, de conſe. diſt. 3. c. j ſ. de his, quę fiunt à prę la. ſine conſen. cap. c. vlti. [Alienationẽ.] Perpetuã directi, vel vtilis dñij, arg. ſ. de rebus eccl. non alie. ſi quis p.

ADDITIO.

a ¶Poteſt epiſcopus Hoc dictum Inno alleg. pro notabili do. Ant. & Imo. c. cum omnes, ſupra de conſti. & refert Fel. ibi in col. 6. ver. alio modo declaratur, vbi allegat tenentes hoc dictum Inno. hic, & ibi vide.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſit ſterilitas.*
2 *Remiſſio cenſus, vel affectus ſit in caſibus fortuitis.*
3 *Conductor à iure locationis cadit, ſi biennio non ſoluerit penſionem.*
4 *Conductor quo tempore tenentur ſoluere penſionem.*
5 *Locatori operarum ſoluendum eſt debitum finito opere, & in nu. 6.*
7 *Mora facit rem, vel factum, vel intereſſe tantum æſtimari officio iudicis, quantum fuit tempore moræ, vel cœpit eſſe poſtea vſque ad ſententiam, perſeuerante tamen mora.*

CAP III.

1 PRopter ſterilitatem. † [Sterilitas.] Dr̃, ſi ſemen receptũ non ſit. ff. eo. ex ꝯducto. §. ſi vis, & §. ſed & ſi labes, & l. ſi vno. §. vbicunq;. Io. & B. dicunt ſterilitatẽ, qñ cõis vox eſt, ꝙ malum tp̃s fuit hoc anno pp fructus. [Vitio.] Inſolito & fortuito. nã ſi ſolito vitio, & debilitate terrę hoc ꝯtingat, nulla fit remiſſio, ff. eo. ex cõducto. §. ſed & ſi vrendo, & §. vlt. & l. ſi vno. §. cũ qui-
2 dã. † [Fortuito.] ſ. deuaſtatione inimicorũ, & conſilibus, & incluſu. põt dici, ſ. inũdatione fluminis inſolita. idẽ ẽt, ſi per terræmotũ, vel incurſum hoſtium fructus ſit amiſſus: ſecus aũt, ſi per laſciuiã exercitus trãſiens fructus corrupit. ff. eo. ex ꝯducto. §. j. & pen. vel ſi per incendiũ. ff. eo. q inſulã. ſi quis aũt rectè inſpexerit leges, dicet idẽ in exercitu laſciuiente. [Remiſſio.] Hęc vera ſunt in locatorib. corporũ, ꝙ nocet eis caſus fortuitus: ſecus in locatorib. operarũ, vel rei & operę, & ſecus in his, qui accipiunt ſpeciẽ ex innoĩato ꝯctu, vt aliquid faciat: quia licet eos caſus fortuitus impediat, nihilominus totã mercedẽ recipiẽt, niſi culpa vel mora poſſit eis imputari, vel niſi tpe, quo nõ ei potuit operari, alij operatus ſit, à quo mercedẽ habuit. ff. de var. & extraor. cog. l. 4. §. pen. ff. de ſtatuli. cum hæres. §. antepe. ff. de ꝯdi. cã da. l. pen. ff. eo. ſed adijcit. §. vlti. & l. de functo. ff. de aſſe. diẽ. ff. locati, qui operas. [Cum vbertate.] C. eo. licet, & l. ex empto. ff. eo. ex ꝯducto. §. ſi vis. & dicũt qdã vbertatẽ dici, qñ duplũ habet eius, qđ ſolitus eſt habere. Io. & B. vbertatẽ dicũt hoc anno fuiſſe, qñ tm̃ habuit facta cõi ęſtimatione & pſentis anni, & pteriti, ꝙ neuter annus cõi voce diceretur ſterilis. [Precedentis.] pximi: nã interpollati anni non pderit, & vtilius eſt agere poſt ſm annũ, q̃ ante: quia tũc duo anni veniunt in cõpenſationẽ, q iã pterierũt. [Inuito.] C. loca. cdẽ. [Tpe.] ff. vt in poſ le. mi. l. 3.
3 §. vlti. [Per bienniũ.] † No. cõductorẽ cadere à iure locationis, ſi biennio nõ ſoluerit penſionẽ. ff. locati, q̃ro. §. inter loca. ſecus aũt eſt in emphyteuta, qui nõ cadit biẽnio, ſed triẽnio. C. de iure emphy. l. 2. in fi. niſi emphyteuta eccleſię, ꝯ quẽ ſufficit bienniũ, 10. q. 2. hoc ius, §. qui rẽ. [Soluiſſet.] Nullo caſuũ pdictorum interueniente põt colonus reſiſtere dñc, ff. vti poſ. ſi duo. §. 3. ff. de vi & vi arma. colonus. In caſibus aũt pdictis licet locatori ppria auctoritate expellere cõductorẽ modici tpis, quia nõ poſſidet. ff. eo. cũ in plures. §. heredũ. ff. de acq. poſ. qui vniuerſas, §. quod per. C. eo. pro emptore, vbi cõductor interuerteret poſſeſsionẽ. ff. de vi & vi arma. colonus, & l. cũ fundũ. colonus aũt perpetuus, vel qui ad non modicũ tp̃s cõduxit, cũ poſſideat naturaliter, & habeat ius in re, expelli nõ põt. ff. ſi ager vect. l. j. & a. ff. de ſuperfi. l. j. §. j. C. de fun. pa. iubemus. idẽ vr̃ in cõmodatore, & precario cõcedente: nã tales, cũ poſſideant rẽ ſuam, violẽter poſſunt auferre à colono, & cõmodatarijs & precario recipiente, nec pdictis cõpetit interdictũ, vnde vi, cũ non poſſideãt, & ſi agant, repelluntur exceptione, ꝙ nõ poſſunt intẽtare inter-
4 dictũ, quia non poſſidebant, qñ fuit eis ablata res. † [Non ſoluiſſet.] Conductor aũt penſionẽ ſoluet in fi. tẽporis, quo cõduxit, niſi aliter ſit conuentũ, vel niſi alia ſit cõſuetudo terræ, quia ſemper in promiſſionib. quod minimũ eſt, eligimus. ff. de reg. iur. in ſtipulationib. itẽ quia ſemper, quod debetur, vel promittitur, vel in diẽ certũ, vel in annum certũ, vel in certis nũdinis, vel ante nundinas, vel ante annũ, ſemper tranſactis nũdinis, vel anno, vel alio tpe ſoluendũ eſt, ſiue ſit legatũ, ſiue libertas, ſiue quod aliud. ff. de verb. obl. cum, qui Kalen. & l. cum, qui cęteratũ, & l. qui ante Kalendas, l. eum qui. §. qui ita, & l. qui in hoc anno, Inſti. de inutil. ſtipu. §. ſi. idem eſt, & ſi aliquid debeat poſt annos certos. ff. de condi. & demon. qui in annos. ibi. n. exponitur, in annos 10. i. poſt ann. 10. quia ſi in annos 10. debent, i. ſingulis annis vſque ad 10. annos, ſemper in prin. cuiuslibet anni debẽt dare debitũ, ſicut qñ legatur, vel debetur alicui in annos ſingulos, vel aliquid annuũ, vel quolibet anno, vel annuatim, ſiue debeatur, quandiu vixerit, ſiue quãdiu fuerit in ſcholis, ſiue vſq; ad 5. ann. ſemper hoc debitũ in principio anni ſolui debet. ff. qñ di. le. ce. nec ſemel, in prin. & §. j. & C. qñ dies le. ce. l. j. quidã tñ intellexerũt aliud eſſe in legatis, aliud i ſtipulationib. ſed nõ placet, quia l. pal. ff. de cõdi. & demon. qui in annos, loq-
5 tur expreſsè in legatis. † Idẽ vr̃, ꝙ ſi aliquis locauit operas ſuas pro aliquo opere faciendo, vel exercendo nuuo, vel etiã ſi ſalarium promiſit aduocato, vel medico, vel pcuratori, vel in alijs conſimilibus cauſis, ꝙ tñ finito opere ſoluendũ eſt debitũ, arg. C. de ſuffr. l. j quidã tñ aliud dicunt in aduocato, arg. C. de iud. properandũ. §. illo procul, ver. honorarijs, quę l. nõ multũ vrget opponẽtẽ, arg. pro eis ff. de var. & extraor. co. l. 4. §. eſt quidẽ. ſed certè non eſt ꝯ, quia ibi dicit, ꝙ in principio eſt cõueniendũ de ſalario, ſed nõ dicit, ꝙ ſit ſoluendũ ad idẽ C. de poſtul. quiſquis. §. pterea. in aduocato autẽ fiſci vr̃ ſpeciale, ꝙ in medio ſoluatur
6 ſibi ſalarium. C. de aduo. di. in. per hanc. §. vincẽti. † Et hæc iura vera, niſi pp conſuetudinẽ, vel aliam iuſtã cauſam aliter pręſumatur, quia ſi quis promiſit, vel legauit alicui mercedes magiſtrorũ, vel penſiones domorũ, illo tpe ſoluere debet promiſſor, quo ille, cui promittit, ſoluere debet. ff. qñ di. leg. ce. nec ſimel, §. j. hic habes, ꝙ in mora eſt, quicunq; intra tp̃s ſtatutũ à lege nõ ſoluit canonẽ, & pęnã incurrit, ſicut qui non ſoluit intra tp̃s ſtatutũ ab hom. ne. ff. de verb. obl. ſi fundũ. C. de ꝯhen. ſtipula. magnã. idem eſt in electione, ſ. de conceſ. pręben. & eccle. nõ vac. nulla, qm̃, ſ. de elect. cum in cunctis. itẽ in mora eſt debitor dãdi, vel faciendi, ſi antequam ſoluat debitum, ẽt ſine die litis cõteſta. ff de verb. obl. nemo, in fi. hic eſt in mora, ſi nõ ſoluerit debitũ etiã ſine die poſt denunciationẽ ſibi cõgruo loco & tpe fa-

ctam. ff.de verb.obl. ſi ex legati. ff.de vſuris, mora, dũmodo intel
ligat, vel intelligere debeat ſe debere. ff. ſi cer.pet. qui à te, niſi
7 remiſſa ſit ei repetendæ inſtantia. ff.de vſuris, ſciendũ. †{Mo-
ra.} Hic mora facit rẽ, vel factum, vel intereſſe tñ æſtimari offi
cio iudicis, quantũ fuit tpe moræ, vel cœpit eſſe poſtea vſq; ad
ſnĩam, perſeuerante tñ mora. ff.de eden. niſi. §.j. ff. de trinicaria,
l.pen. & de ac. emp. ratio. §. ſi p. ff. de reg. iur. ſi Kalend. ff. de ꝯdi.
fur. iure. ff. de verb.obl. quotiens in diem. hic mora ſm legẽ in-
ducit vſuras in ꝯctibus bonæ fidei, & in legatis, & fideicõmiſ-
ſis. ff. de vſuris, mora. ſt. ff. de lega. 2. ſi quis ſeruo, & l.qui ſolidũ.
§.j. & §. etiam. legata. n. licet ſint ſtricti iuris, tamen in hoc ęqui
parantur ꝯctibus bonæ fidei. C. in quibus cau. in integrũ reſtit.
nõ eſt neceſ. in minorũ. ſecus eſt in ꝯctib. ſtricti iuris. C. de ꝯdõ
ne indebi. l.j. etiã lite non conteſt. licet F. dixerit ꝯ. Item hic mo
ra induxit fructuũ petitionẽ per officium iudicis in quolibet ꝯ-
ctu, ſi petam, quod aliquando fuit meũ, vel eius, cuius iure ni-
tor: alioquin exigitur li. conteſt. in ꝯctibus ſtricti iuris. ff. de vſu-
ris, videamus, reſpon. j. & §.j. & §. ſi autẽ, & § ex cauſa, & §. ſi poſ
ſeſsione, & l. 2. item hæc mora quandoq; punitur in tertia parte
debiti. ff. de inoffi. teſta. & ſi quis ſuo. Itẽ facit indiſtinctè pericu
lũ pertinere ad reum, etiã ſi res erat eodẽ modo peritura apud
actorẽ. ſatis. n. eſt, ꝙ potuit non perire. ff. de leg j. cũ res. §.j. nec
eſt ꝯ. ff. depo. ſi plures. §. fi. quia ibi non erat in mora, licet eſſet
conuentus: quia habebat probabiliter cauſam reſiſtendi, ſ. pp
expenſas, & hoc expreſsè probat Auct. de depoſito. §. nemo, vbi
dicit, qui interdicit depoſitario, ne rẽ reſtituat, tenetur de peri-
culo. multo fortius tenetur depoſitarius, qui perfidiã facit, ſi ſi-
ne cauſa teneat. Vnde no. ꝙ ſi ille, qui cõuenitur reali actione,
ab initio fuit bonæ fidei poſſeſſor, ſed poſtea cœpit eſſe malę fi-
dei, vel in mora, tunc diſtinguit an res eſſet eodẽ modo peritu-
ra apud actorẽ, vel nõ, ſicut diſtinguit ff. de rei vin itẽ ſiue. §. fi.
in qua tã ex pcedentibus, q̃ ex ſequẽtib. patet, ꝙ loquitur in bo-
næ fidei poſſeſſore ab initio. & ſic habes in eo. tit. ſi in aliena. Et
adijcies primæ regulę, ꝙ quicunq; iuſtã cauſam litigãdi habet,
nõ tenetur de periculo. ff. de rei vin. vtiq;, dũmodo ab initio bo
na fide ꝯxerit, vel res ad eũ peruenerit. mala aũt fide ꝯhẽs ſem-
per de periculo tenetur. ff. de rei vind. Iul reſpõ. j. §. j. Item illud
no. ꝙ licet in peti. hęredi. reputet in mora, & ma. fi. poſ. quo ad
fructus, qualitercũq; ſciuerit ad aliũ pertinere. ff. de peti. hęred.
itẽ veniũt, §. petitã, & §. à quo, & l. ſed ſi, & ſeq. & §. & ſi ante. ſed
non ſic in rei vin. quiã ille, qui bona fide ab initio ꝯxit, nõ dr̃ eſ-
ſe in mora, & malę fidei poſ. quo ad fructus, niſi poſt li. nõ ꝯte.
C. de rei vin. certũ. imo & poſt li. ꝯteſt. remanet bonę fidei quo
ad vſucapionẽ triennij cõplendã, & quo ad hoc, ꝙ fructus facit
ſuos, licet illos cogat reſtituere, ſicut & rẽ vſucaptã poſt li. ꝯte.
ff. de rei vin. ſi poſt act. ff. pro emp. l. 2. in fi. ff. de vſuris, q ſit. §. fi.
itẽ quantũ ad facilitatem ẽt poſt li. conteſt. remanet bonæ fidei
poſ. ff. de peti. hære. illud. quantũ autẽ ad præſcriptionem decẽ
vel plurium annorũ non dr̃ poſſidere, quia interrupta eſt per
li. conteſt. C. de rei vin. in cauſa. Alijs vr̃, & fortè melius, ꝙ quã-
tũcunq; fuerit bonæ fidei ab initio, ꝙ ex quo fuit malę fidei poſ.
ẽt ante li. cõteſt. tenetur de fructibus, nec vſucapit, & de facto
tenetur, maximè ſm canones, ĩ. de præſcrip. qm̃. hanc moram,
& prædictas eius pęnas incurrit eccleſia, fiſcus, & etiam minor
a 5. annis, dũmodo ſit maior 14. impubes. n. nullã moram face-
re poteſt. ff. de verb. oblig. ſi pupillus. Itẽ prędictæ perſonæ licet
incurrant hanc morã, tamen ſæpe reſtituuntur in integrum. ff.
de in integ. reſtitu. coram. Itẽ licet dixerimus, ꝙ debitor pdictis
modis ꝯhit moram, & pęnam: tamen & alio modo ꝯhit, quia ſi-
ne vlla diei appoſitionę appellatur vel litis conteſt. vel interpel
latione ꝯhit moram. ff. de verbo. oblig. cõtinuus, & l. ſtipulatio-
nes. §. fi. itẽ quodam ſpeciali iure maior obligatus minori, vel
eccleſiæ, vel fiſco ꝯhit moram, & pęnam. C. in quibus cauſis nõ
eſt neceſ. in integ. reſt. in minorũ. ff. de vſuris, cũ quidã. §. fiſcus.
itẽ quidã ſpeciales caſus ſunt, vbi extraordinariè ꝯhit mora, &
pęna. ff. de fideicõ. li. cũ vero. §. apparet. C. d iure do. §. pen. ff. de
vi & vi arm. l. j. §. rectiſsimè, & l. pe. ff. qd̃ me. cau. ſi cũ. §. ꝙ ſi hõ.

S V M M A R I V M.

5 *An poſſit dominus propria auctoritate expellere emphyteutam.*
2 *Emphyteuſis ſemper durat, quouſque auctoritate iudicis reſcindatur.*

CAP. IIII.

POtuit. {Emere.} C. de iure emphy. l. vlti. {Vende-
re.} Donare aũt poſſunt, dño non requiſito.
C. de fundo pat. l. j. Inſtit. locati. §. ideo. & fortè pignori
obligari. ff. de pig lex. ff. de pig. act. tutor. §. vlt. {Prohibentur.}
1 Pacto, qd̃ interuenit inter emphyteutã, & dñm. †{Niſi celeri.}
Vſq; ad li. cõteſt. ff. rẽ ra. hab. amplius. melius vr̃, quouſq; expel
latur ſm eos, qui dicunt licere dño expellere emphyteutã pro-
pria auctoritate, & in caſibus, in quibus licet ſm nos, vel ſm il-
los, qui dicunt, ꝙ tm̃ auctoritate iudicis faciendũ eſt, quouſque
& antequã ad iudiciũ vocetur: vel antequã aliquod damnũ dñs
cõſequat ex eo, ꝙ emphyteuta non ſoluit. ff. ſi quis cau. & poſt.
& hoc probat litera ſequens, non obſtante, ꝙ ei vt canonẽ ſol-
ueret, non extitit nunciatũ. quia ſi ex quo vocatus eſt, ante li. cõ
ſeſta. liceret ſibi cõſulere, fruſtra hoc dixiſſet, cũ plus ſit eũ in iu
2 diciũ vocare, quàm extra iudiciũ admonere. † Sed q̃res, nonne
hoc ipſo, ꝙ non ſoluit intra tp̃s ſtatutum, vr̃ reſciſſa emphyteu-
a ſis. Reſpondemus nõ, quouſq; patitur ᵃ conductorẽ tenere rem
locatã, vnde & ſi poſtea accipit penſionem, reſirmatur tacitè ꝯ-
ctus. vel dic, ꝙ ſemper durat emphyteuſis quouſq; auctoritate
iudicis reſcindatur. Itẽ quærimus, ſi poſt tp̃s quærat penſionẽ,
& emphyteuta deneget, an vlterius poſsit ſibi celeri ſatisfactio-
ne prouidere? Reſpõdemus, non: nã cum antiquo iure, & cõi iu
re non liceret vltra tẽpus præfixũ ſoluere, imo res emphyteuti-
ca ſibi auferebatur, licet hodie de gratia aliqua ſit facta additio
iuri cõi, ſ. ꝙ poſsit prouidere celeri ſatisfactione, reſtringẽdum
eſt. nam qui exactus debitũ non ſoluit, non põt dici, ꝙ ſibi cele-
b riter prouideas. Illum ergo ᵇ putamus ſibi celeriter prouidere,
qui exactus eſt vel in iudicio, vel extra iudiciũ ſtatim, & ſine vl-
lo termino ſoluit. & multo fortius ſibi prouidet celeriter, ſi an-
te quam eximitur in iudicio, vel extra ſoluat. alij exponũt, cele-
ri ſatisfactione, i. quã cito potuit. ff. ad Tertul. l. 2. §. confeſtim.
alij dicunt poſt biennium dandum modicum tp̃s, & interpretã-
tur modicum, reſpectu biennij ff. de verb. ſignifi. hęc adiectio.
c {Expelli.} Auctoritate locatoris, ᶜ vel tantius auctoritate iudi-
cis. C. de iure emphyt. l. 2. {Interpellet.} C. de iure emphy. l. 2.

ADDITIONES.

a ¶Patitur. Et ſic in poteſtate domini relinquitur reſcindere, vel non reſcindere, emphyteuſim ob canonem non ſolutum, adde Pet. de Ancha. in conſi. 141. col. 2. in prin. incip. ſuper prædicto dubio.

b ¶Illum ergo. Ad hoc dictum vide Pet. de Ancha. in conſi. 410. incip. quidam ſer Antonius, col. 3. ver. venio ad tertium.

c ¶Auctoritate locatoris. Adde ꝙ hãc opi tenet Fran. Arec. in cõſi. 21. & in l. clam poſſidere. ff. de acq. poſ. & vide latiſſimè per Mod. in l. 2. col 3. cum duab. ſeq. hic alleg & vide Pet. de Anch. in conſi. 274. incip. ad declarationem.

De rerum permutatione. Rubrica 19.

S V M M A R I V M.

Pragmatica, quid ſit.

CAP. I.

SI Princeps. {Pragmatica.} i. confir-
mat1one facta à Principe
cũ cauſæ cognitione. alias aũt pragma dr̃ cau-
a ſa, pragmatica ᵃ ſanctio conſtitutio ſuper cauſa
aliqua promulgata [Promulgata.] Supple & re
liquę ſolennitates iuris interuenerint.

ADDITIO.

a ¶Pragmatica. Quid dicatur pragma. ſanctio, adde gl. in c. peruenit. 101. diſt. & in l. iubemus nullam. C. de ſacroſan. eccle. gl. in c. dic. te, 25. q. 2. Do. in cap. omnes, 19. diſt. & Ioan. de Imo. & Card. in cle. j. de vi. & hone. cle.

CAP. II.

VT commutationes. [Succeſſor.] Et etiã
ab ipſo faciente cõ
mutationem, ſi ſuſtineatur in adminiſtratione, ĩ. de
reb. eccle. non alie. ſi quis præ. & no. ĩ. de elect. noſti.

CAP. III.

MAncipia conuenit. [De honeſto.] Si. n.
aliter fiat, tenet, 12.
q. 2. eccleſiaſticis. {Ad humanos.} i. ſeculares. [Nõ
accet.] De honeſto, vel de facili, ideſt ſine manifeſta cauſa.

S V M M A R I V M.

Vitium ſerui eſt emptori denunciandum, ne redhibitioni ſubiaceat.

CAP. IIII.

IVſtum. {Mãcipio.} i. collatione. [Fugitiuos.] ideſt
qui fuerunt fugitiui, ſed modo deſierunt, 12.
quæſt. 2. fugitiui, & ſic non eſt contrarium C. ad l. Falcid. de
pla. in fuga. debet tamen denunciari emptori vitium ſerui, ne
redhibitioni ſubiaceat. ff. de contrahen. empt. ꝙ ſæpe. §. ſi quis
amico. [Eſt abſurdum.] De honeſto, vel ſine cauſa.

S V M M A R I V M.

Permutatio prebendarum an ſit prohibita.

CAP. V.

QVæſitum. [Prebendarũ.] Quę in diuerſis eccle
ſijs ſunt, vel ẽt in eadẽ eccleſia, ſed di
uerſo iure cenſent, puta quia vni pbendę aliquod ſpe
ciale onus incũbit, qd̃ nõ incũbit alij, vel ſi ſunt in eadẽ eccleſia
diuerſę dignitates, vel diuerſorũ officiorũ pbendę, ſorte q̃a alię
quę deputatę ſunt cantorib. alię alijs officijs. alias aũt bene põt
vnus canonicus vnã pbẽdã cũ alio pmutare, dũmõ collatio p-
bẽdę nõ pertineret ad inueſtiturã alicuius, q̃a tũc vr̃, ꝙ eius dẽt
requiri ꝯſenſus. [Simonię.] j. c. pxi. 4. q. 2. quã pro. bene põt dice-
re, ꝙ ex quo nõ poſſum ſecure in mea eccleſia morari, vel pfi-
cere ibi pp diuerſitatẽ linguæ, vel alia iuſta de cauſa, ſupplico,
vt de mea pbenda, vel eccleſia alij prouideatis, & mihi proui-
deatis

dcatis in alia: credimus ēt, ꝙ poſsit ēt dicere, & tali melius com peteret mea eccleſia, q̄ mihi, arg. ī. de præb. inter cetera: ſed ipſis, qui ꝯmutare debent, hoc inter ſe paciſci & tractare nō licet.

SVMMARIVM.

Permutatio eccleſiarum & iurium ſpiritualium an fieri poſſit.

CAP. VI.

AD quæſtiones. [Habet.] Ad mēſam ſuā deputatā, alias non liceret, ī. de reb. eccle. nō alie. c. j. vel nō ſolū eccleſia erat maioris eccleſię, ſed ēt poſſeſsiones, 16. q. 2. c. j. & no. ī. de p̄bē. de monachis. vel dic, ꝙ permutatio pōt fieri de eccleſijs nō ſolū ad mēſam pertinentib. ſed ēt de alijs, in quib. quantumcūq; iuris hēt. nō. n. p̄hibeī permutationē fieri iuriū ſp̄ualium inter ſe, vt hic dicit. [Eccleſijs.] Et cū eccleſijs trāſibūt alia ſp̄ualia, vt ſunt decimę, & mortuaria. [Miſceanī.] i. ſeparatim fiat ꝯtus eccleſiarū à ꝯtu poſſeſsionū. vel hic vult dicere, ꝙ caueāt permutātes, ne occaſione ſp̄ualiū iuriū, de quib. plus habet vna eccleſia, q̄ alia, plus vel minus pecunię, vel alterius rei tēporalis tribuāt.

CAP. VII.

CVm olim. [Cōmutaſſent.] Et malè, ī. eo. queſitum. [Inficiebatur.] Sed poſtea fuit probarū alio modo, vt ſtatim ſequitur. [Reſignault.] Mentitur, vt ſtatim ſequitur, & per alias probationes conſtitit. [Conſtaret.] Fortè per teſtes. confeſsio enim contradicebat, vt ſtatim dixit. [Errorem.] ſ. permutationem.

CAP. VIII.

CVm vniuerſorum. [Prębēda.] Hoc. n. cōuenicbat inter eos, ꝙ G. p̄bendā ſuā daret cuidā cōſanguineo ipſius L. & L. p̄bendā ſuā daret G. [Cōſanguineo.] Qui ēt illicitè permutationis cōſcius, & fautor erat. [De iure.] ī. eo. q̄ſitū. [Simplicitati.] Hic. n. de benignitate loquiī: ſecus d̄ iure. [Amoto.] Reſignauerat. n. ex eā, q̄ nō fuerat ſecuta: tñ iuſtius vī, ꝙ L. q fuerat deceptor, priuareī: ſed & hoc iuſtū erat. licet. n. G. eēt puniēdus ex eo, ꝙ ſimoniacè reſignauerat, vel renūciauerat: renūciatio tñ ñ tenebat, qa ſimoniacè, ſicut nec collatio bñficij ſimōiacè ſacta tenet, ar. j. o j. ordinationes, & qa ex cā renūciauit, q̄ ñ fuit ſecuta.

CAP. IX.

Exhibita. [Ipſe.] Capellanus.

De feudis. Rubrica 20.

SVMMARIVM.

Feudatarij vocantur ruſtici, qui tenent poſſeſſiones, quarum ratione debent aliqua ſeruitia exhibere.

CAP. I.

INſinuatione. [Gageria.] Villę, vel poſſeſsiones. [Eccleſię.] Id eſt ep̄atus. [Recepiſſe.] In eā pignoris. [Cōputādos.] Et eſt hoc fortè in odiū feudorū, ſicut j. de vſu. c. j. nā cū nō liceat res eccleſiæ alienare ſine neceſsitate, 12. q. 2. neceſsitatem, & c. ſine exce. & feuda de gratia cōcedātur, & ꝯ ius facilis eſt eorū reuocatio, arg. ī. de his, quæ fi. à p̄la. ſine cōſen. ca. cū Apoſtolica. vel hic vocat feudatarios ruſticos, qui tenēāt aliquas poſſeſsiones, quarum ratione debent aliqua ſeruitia exhibere, & non excedant multum fructus valorē ſeruitij. alioquin eſſet ꝯ mandatū Dei, mutuum dantes, &c. vel dic hanc decre. & conſimiles loqui in eo caſu, quando illicitè tenent, ſ. quia in feudo datę fuerunt in caſu illicito, ſicut decimæ in feudo darenī, q̄ tamen ſine ſcandalo recuperari non poſſunt, & hoc innuitur j. de vſuris, c. j.

SVMMARIVM.

Iuramentum de non infeudando circa quas poſſeſſiones iurans aſtringatur.

CAP. II.

EXparte. [De nouo.] Hoc. n. iuramentum intelligitur vt rem feudatariā conſtituat. [Alienare.] Et propter hoc debeat amittere feudum. [Recuperare.] De facto, quia de iure ipſo facto cadit à feudo, vel à iure feudi. [Concedas.] In nullo enim caſuum prædictorum erāt poſſeſsiones de menſa, vnde iuramento non aſtringebatur, qđ tantum loquitur de poſſeſsionibus ad menſam pertinentibus, arg. ī. de rebus eccle. non alie. vt ſuper poſſeſ. vbi no.

De pignoribus & alijs cautionibus. Rubrica 21.

SVMMARIVM.

Pignori obligari poſſunt vaſa & alia ſacra, neceſſitate imminente.

CAP. I.

NVllus presbyter. [Librum.] Hic prohibetur obligari p̄p honeſtatem, quia alias conſecratus non eſt. calix autem certam recipit cōſecrationē, & ad minus, cū ibi confectum ſit corpus & ſanguis dñi Ieſu Chriſti, non debet à profanis tangi: veſtis etiam benedictionem recipit, arg. 12. q. 2. aurum. [Neceſsitate.] No. neceſsitate imminente vaſa & alia ſacra obligari pignori, arg. j. e. a. ſ̃m legem, cōtrarium C. de ſacroſan. eccle. ſancimus. ff. quæ res pig. obl. l. eam. ff. de pig. ſed & quod. §. qui emp. arg.

CAP. II.

LAtor. [Liber.] Contra, ī. de iureiuran. ex reſcripto. ſol. ibi.

SVMMARIVM.

Eccleſia contra deceptionem non ſolum habet rei vend. ſed etiam actionem negociorum geſt. contra ſacerdotem, qui malè adminiſtrauit.

CAP III

EX præſentium. [Pro ſua.] i. propria, nō eccleſię. creditor tamē hęc neſciebat: ſed pro vtilitate eccleſię accipi credebat, & ſic etiā ꝯtus noīe eccleſię celebraī. alias. n. res eccleſię obligatæ nō eſſent, nec cogereī aliquis pro earū liberatione ſoluere pretium. C. ſi res ali. pig. da. l. curator. C. q̄ res pig. ob. poſ. q filius. & eccleſia liberè petere pōt, 10. q. 2. hoc ius, in ver. qui vero res, ī. de reb. eccle. non alie. ſi quis, vel hic de facto recuperare non poterat, niſi pretiū reddi faceret, ſic ī. de reb. eccl. nō alie. ad audientiā. Vel dic ꝯtū factū noīe eccleſię, & ſeruata fuit forma, ſed nō conſtat fuiſſe ꝯuerſum in vtilitatē ipſius eccleſię, & quia nō cogebaī eccleſia, nō cogitur ſacerdos, 10 q. 2. hoc ius. & no. hic, ꝙ nō ſolū habet eccleſia rei vindicationē ꝯ deceptionē, ſed etiam actionē neg. geſt. ꝯ ſacerdotē, qui malè miniſtrauit. ff. de neg. geſt. l. 3. §. vlti. 12. q. 2. ſi qua de rebus, & c. ſi quis quemlibet, & nō ſolū habet actionem ꝯ ſacerdotē adminiſtratorē, ſed ēt ꝯ hęredes. qđ tamen intelligimus, quando dolo & lata culpa aliqđ geſsit ſacerdos, vel ſi qđ ad eū p̄uenit, vel hęredes ſuos. alias. n. hæredes non teneneī, nec de leui culpa. ff. de hære. tut. nō oſtēdimus. C. de hęr. tu. l. j. & vlt. [Et ea.] Pignora. [Ipſius.] Sacerdotis.

SVMMARIVM.

Præſumptionibus ex pluribus indicatur.

CAP. IIII.

ILlo vos. [Cauſam.] Agebant. n. H. & B. ꝯ C. pign. actione. [Prędicta G.] Primo. n. hęc G. propoſuit, dū viuebat, & poſtea ea mortua hoc ipſum p̄poſuerunt hęredes eius. [Propoſitū.] Tāquā exceptio perēptoria poſt li. cōteſt. [Pignus.] Quia ſi pignus eſt, pacto non pōt facere, ꝙ dominiū trāſeat in venditorē, vel ꝙ non poſsit redimere. C. de pac. pig. l. vlt. [Et dunb.] No. ex plurib. p̄ſumptionib. iudicari, ī. đ emp. ad noſtrā. [Numerari] Si. n. vēditor eēt, emptor fructus faceret ſuos. [Emptorē.] ſ. ꝙ ſimulatè egerit ꝯtū ſub ſpecie vēdonis, cū in veritate agereī, vt eēt pignus, & plus valet qđ agitur, q̄ qđ ſimulatè ꝯcipiī. C. plus valere, qđ agiī, q̄ qđ ſi. & per totū, & ita fiat condemnatio in pignoratitia act. in qua actum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Mulier in repetitione dotis præfertur omnibus habentibus perſonales actiones, vel tacitas hypothecas.*

2 *Mulier in rebus paraphernalibus & donationibus propter nuptias habet tacitas hypothecas, ſed præfertur tantum poſterioribus creditoribus, & habentibus hypothecas.*

CAP. V.

EX literis. [Diſtractio.] Iuſtū eſt, dūmodo primo extractū eſſet debitū vxoris, & omnium aliorū habentiū hypothecas tacitas vel expreſſas. [Di-
1 cit.] i. petit in libello ſuo. † [Cū mulieribus.] Mulier in repetitione dotis p̄fertur oībus habentib. perſonales actiones, vel tacitas hypothecas. C. qui po. in pig. ha. aſsiduis. habentib. aūt expreſſas nō p̄fertur, arg. eius, qđ dī in fiſco, qui ſīe priuilegiū ha
2 bet. C. de priuil. fi. quāuis. ff. qui po. in pig. l. vlt. hoc aūt † priuilegiū nō habet mulier in rebus paraphernalibus. C. de pac. cōuē. l. vlti. nec in donationibus p̄p nuptias. C. qui po. in pig. ha. l. vlt. in his. n. bene habet tacitas hypothecas, ſed p̄fertur tñ poſterioribus creditoribus & habentibus hypothecas, ſed nō prioribus.

CAP. VI.

CVm contra. [Quæſtionem] Petendo reſtitutionem pignoris, & intentando pignoratitiam actionem: hoc tamen non videtur, cū pignoratitia actio ſit perſonalis, & non detur in rem. [Annullaſſent.] Repete, quod diximus ſupra de iureiuran. ad noſtram.

SVMMARIVM.

a *Debitor non debet expectare, vt creditor petat, ſed ire debet ad locum, vbi creditor habitat, ibique ſe offerre.*

CAP. VII.

SIgnificante. [Cōmiſſorię.] C. de pac. p̄ign. l. j. & 2. quia nō obſtante pacto tali, ſ. ꝙ res pignorata propria ſit creditoris, vel ꝙ vlterius nō reddatur pignus debitori, poterit agere pignoratitia act. ad recuperandū pignus, ſed iuſ̃m bene obſtaret ſibi, ſi in culpa fuiſſet. [Nunciū.] No. malitiā procuratoris nō obeſſe domino, dūmodo in culpa eligendi nō fuerit. ff. cōmodati. argentū. C. qui pe. tuto. vel cur.

5 à matribus. † {Remiſerit. } Quicunq;.n.aliquid alicui debet, non debet expectare, ꝙ is, cui debetur, iſtud petat, ſed debitor debet ire ad locũ, vbi creditor habet domiciliũ, & ibi ſibi offerre, & ſi non eſt ibi, corã iudice loci hoc proteſtetur, arg. hic. C. de vſur. ſi creditricis. C. de ſol. obligat. & idem eſt dicẽdum, qñ aliquis promiſerit alicui facere ceſsionem ac. vel renunciationem, arg. ſ. de offi. ordi. paſtoralis. §. fi. [Captione.] Nã licet per miſsionem nuncij excuſetur, ꝙ nõ incurrerit periuriũ, quia credebat ſolutã eſſe pecuniam creditori, non tamen excuſaretur, ſi cito nõ ſolueret, poſtq̃ ſciuit pecuniã non ſolutã: quia adhuc durat debitũ, & vinculum iuri: quia licet ex pacto non teneretur, quin poſſet recuperare pignus, ex iuſo tamen ſic obligatus eſt, vt vlterius petere nõ poſſet, niſi prædictis excuſationib. defenderet. [Cogatis.] Hoc eſt de iure ſine aliqua diſpenſatione.

S V M M A R I V M.

Vſufructuarius debet cauere, ꝙ vtetur & fruetur arbitrio boni viri.

CAP. VIII.

CVm conſtet. [Mulierem.] Iſta I. habuerat filium, & filiam nomine M. de primo matrimonio, quæ ad ſecunda vota conuolauit. mortuo aũt filio ſucceſsit iſta cũ ſorore defuncti in viriles portiones, ſed in oĩb. q̃ ad filiũ noĩe defuncti ꝑuenerũt à patre, nõ habebat I. mulier, niſi vsũfructũ in donatione ꝑꝑ nuptias, Auct. đ nup. §. huic nos. & §. qñ mulier, ſed M. hẽbit ꝓprietatẽ, tanq̃ heres ꝓximior ab inteſtato, & iõ ipſi caueri debet, vt ſeqr. põt ẽt poni caſus, qñ vſusfructus erat relictus I mulieri, & proprietas. Itẽ põt poni, qñ in iudicio cõi diui. vel fami. ercif. vni erat adiudicatus vſusfructus, & alij ꝓprietas, ſed primo dictũ magis placet. [Mulierẽ.] Sororẽ defuncti filij. [Salua.] ff. đ vſufr l. j. [Pecuniã.] ff. de reb. q̃ vſu con. per totũ, Inſti. de vſufr. §. j. & 2.

De fideiuſſoribus. Rubrica 22.

S V M M A R I V M.

Clericus fideiubere non debet, ſi tamen fideiubeat, tenet.

CAP. I.

CLericus. {Inſeruiens. } Hoc verbum frequentiam & aſsiduitatem notat. vel dic, ꝙ nec ſemel fideiubere debet, niſi in neceſsitate: ſi tamẽ fideiubeat, tenet, infra c. proxi. 11. quæſt. j. te quidem: ſed peccat, & punitur, ſi frequenter, vt hic.

S V M M A R I V M.

Clericus de crimine, licet ad illud non agat, quando puniri debeat.

CAP. II.

PEruenit. [Tranſcripta.] Quæ tñ ad probationem nõ ſufficiunt, vt ſ. de fide inſtr. c. j. & hoc ſatis colligit ex eo, quod ſequit, ſi ex cõfeſsione, &c. niſi. n. trãſcripta facta eſſent cũ ea ſolẽnitate, q̃ eſt notata ſ. de teſti. Albericus, non faciunt fidẽ. [Redditibus.] C. q̃ res pign. obl. po. l. ſpẽ, & vlti. ꝯ. ſol. nõ poſſunt obligari ſpeciali cõuentione: ſed à iudice pro debito canonici, & ex cã iudicati poſſunt obligari, & addici, C. de excep. rei iud. ſtipẽdia. C. de pri. mi. l. j. ff. de reb. eo. q ſub tu. vel cu. magis. §. nõ paſsim. & ex eadẽ cã pñt iter dici ſtipẽdia. ff. de re. tu. cõmodis ꝑdiorũ. [Suſpẽdatis.] Nã licet ad hoc nõ agat, ſi tñ ipſis defendentib. ꝯuicti fuerint de aliquo

a crimine, tã ordinarius, q̃ đlegatus eos punire poterit, maximè a cũ ſit notoriũ in iure, & infamia ĩde orta ſufficiat ad ſuſpẽſionẽ eius, 2. q. 5. presbyter ſi. ſecus aũt eſſet, ſi non eſſet in iudicio, & tunc probaretur aliquod crimen ꝯ eũ, ſ. de ord. cog. cũ dilectus.

ADDITIO.

a ¶Maximè. Hæc dicta Inno. intellige tu & declara, vt per Domi. de S. Geminia. in c. in primis, col. 6. in prin. 2. quæſt. j.

S V M M A R I V M.

1 *Debitor quibus caſibus debeat liberare fideiuſſorem.*

2 *Referre qui debet negocium, debet etiam referre quanta fides ſit adhibenda teſtibus & inſtrumentis.*

CAP. III.

1 COnſtitutus. [Abſoluat.] Hoc habet locũ in quatuor caſib. † Primus ẽ, ſi reus dilapidat bona ſua. Scđs, ſi fideiuſſor ꝯdẽnatus eſt creditori. Tertius, ſi ex pacto hoc cõuenit à principio. ff. mãdati, ſi ꝑ ea. Quartus, ſi diu ſtetit in obligatione. ff. manda. Lucius Titius, ar. ff. mãd. ſi mãdato. §. quoties. ff. cõmo. ſi vt certo, j. c. vlt. [Ille.] Cancellarius. [Satiſdatione.] Hæc cautio nõ eſt neceſſaria, cũ ſufficiat ſola citatio, & ſi non ſe ꝑſentauerit, procedi poſſit ad teſtium receptionem, ſ. de teſti. c. j. hic aũt ideo petita fuit cautio, quia ꝑſumebat Papa, ꝙ cancellarius malitioſè vellet fatigare aduerſariũ in mittendo Bononiã pro teſtibus recipiẽdis, vt autem ceſſet ab hoc grauamine, vult, ꝙ etiam ipſe ſuum nuncium mittere cõpellatur. [Significent.] ſ. de teſti. cauſam, ſ. de

2 proba. licet. † No. eũ, qui refert negocium, nõ ſolum debere referre, quanta ſit fides adhibenda teſtibus, ſed etiam inſtrumẽta.

S V M M A R I V M.

1 *Debet is, qui mutuum, vel quemcunque alium contractum cum procuratore init, diligenter mandati tenorem animaduertere.*

2 *Procurator habens generalem adminiſtrationem omnium bonorum domini, an poßit obligare dominum.*

3 *An ſit facienda vis, ſi dominus dicat, præficio talem, vel inſtituo tali negociationi: an dicat, facio procuratorem meum talem in tali negociatione.*

4 *Quot modis res aliqua in eccleſiæ vtilitatem conuerti dicatur.*

CAP. IIII.

1 QVod quibuſdam. [Religioſis.] Locis. [Ad vniuerſos.] Religioſos. [Communi.] † Si vltra id, quod capitulũ ſibi mutuandũ mandauit, quando aliquis ꝯhit mutuũ, vel quemcunq; aliũ ꝯctũ init cũ procuratore, debet diligenter inſpicere tenorẽ mandati. ff. mãd. diligẽter, j. de priuil. porro, quia ſi illud exceſsit, nõ tenet dñs, niſi inquantũ probaret verſum in vtilitatẽ dñi, vt hic, niſi illud, qđ facit vltra mandatũ, ex neceſsitate cõſecutiuũ ſit mandato, vt eſt cautio de euict. & ſimĩa, ad q̃ bene ꝓcurator obligat dñm, vt ff. de act. empt. l. Iuli. §. ſi procurator. ff. de ꝓcu. qui proprio, & l. procurator. ſed ſemper caueat iſte ꝓcurator, q adhuc mãdatũ nõ habet, ne pecuniã mutuã accipiat, quia in ea nunquã dñm obligat. C. qđ cum eo. l. fi. nec obligare põt pignus. ff. qđ iuſſu. l. antepen. Si aũt aliquis ꝑlatus cõſtituat aliquẽ procuratorẽ ad procurandã aliquã villam, vel aliquam ꝑbendã, ſi dat ſibi liberã adminiſtrationẽ in ea, vr mihi ꝙ põt agere noĩe eius pro vtilitatibus villæ, vel præbendæ, & põt locare, & permutare res illius villæ, vel ꝑbendæ, & põt ei ſolui debitũ, qđ ei debet, & paciſci, ff. de pac. reſcriptũ. §. fi. & trib. l. ſeq. ff. de procu. ꝓcurator, cui. & l. ſeq. & C. qđ cũ eo, ſi liberã. ff. de rei vin. ſi quis hac. §. fi. & hac ratione vr quibuſdã, ꝙ ẽt poſsit mu-

a tuũ ꝯhere, ſic tñ, ꝙ nõ obliget perſonã dñi, ſed res tñ a villę, vel

2 ꝑbendæ, quas adminiſtrandas recepit. † Si aũt haberet generalẽ adminiſtrationẽ omniũ bonorũ dñi, tunc fortè poſſet obligare dñm, arg. ꝑdictarũ ll. ff. de ꝓcu. gñali, & de pac. reſcriptũ, & trib. ll. ſeq. & hoc ex eo maximè ꝓbat, qa talis procurator põt facere inſtitorẽ, & ex ꝯctu cũ tali inſtitore habito obligabit & ꝓcurator gñalis, qui inſtituit, & dñs. ff. de inſti. cuicũq;. §. fi. & l. ſeq. ex quo ſequitur, ꝙ multo fortius ipſe procurator generalis dominũ obligabit ẽt mutuã pecuniã accipiẽdo. ciuitas tamẽ, vel eccleſia nunquã in mutuo obligat, niſi verſũ ſit in vtilitatẽ ciuitatis, vel eccleſię. ff. ſi cer. pet. ciuitas, ſecus tamẽ eſt in priuato, vt no. in ſumma. C. ſi cer. pet. §. vbi aũt accipit mu. ſi aũt nõ hẽat liberã adminiſtrationẽ, nec ſpãle mandatũ ad ꝑdicta, nõ põt ea facere. ff. de ꝓcu. mãdato generali, ignorãtis, & l. ꝓcurator tutorũ. ff. de offi. ꝓcurator. Cęſa. l. j. §. j. C. de ꝓcuratorib. ꝓcuratore. ff. de peculio, qđ peculij. vr tamẽ, ꝙ huic ẽt nõ libero ſolui debẽt pẽſiões, & alij redditus villę & ꝑbẽdę, & ꝙ ipſos poſsit alienare, arg. ff. de ꝓcu. ꝓcurator tu. arg. C. de admi. tu. lex q̃. hęc aũt habent locũ in procuratorib. ad aliqua ꝓcuranda, & non habẽt locũ in inſtitorib. vel procuratorib. negociationũ. in eis. n. vr, ꝙ ſi quis alicui mãdaſſet ꝙ pannos cã negociationis ei emeret, ꝙ licitè põt accipere pecuniã ꝓ his ꝑficiẽdis, & dominũ obligat inſtitoria. ff. ad Maced. ſed ſi filius. §. interdũ. ff. de inſti. cuicũq;. in prin. & §. nõ tamẽ oẽs, & in oĩbus §. eiuſdẽ l. nec eſt vis, vtrũ de multis reb. mãdauerit dominus, vt tunc habeat locũ directa inſti. ff. de inſti. cuicũq;. §. j. nã ibi in plurali tñ loquit, ſ. agris colẽdis, mercaturis faciẽdis. Si aũt de vna re tñ mandet, & tũc datur vtilis inſti. ff. de inſti. in eũ. j. reſpõ. & §. j. C. de exer. l. 3. & l. ſi

3 mutuã. C. ſi cer. pet. l. eũ qui. † Itẽ non vr eſſe vis, vtrũ dicat dominus, Pręficio talẽ, vel inſtituo tali negociationi, an dicat, facio talẽ procuratorem meũ in tali negociatione. nã ex ꝯctu talis ꝓcuratoris, qui eſt ad negociationes, vel ad certũ quid. ſi. n. eſt procurator ad pecunias recipiendas, datur vtilis inſti. ꝯ dominũ. ff. de inſti. in eũ. ſed ꝯ, ff. de inſti. cuicunq;. §. ſed cũ & fullo. Sol. ibi loquitur de procuratore, qui nullã habet ptãtem negociãdi in reb. domini, ſed tñ diſcipulos regere debebat, & neceſſaria eis miniſtrare. ex ꝯctu. n. cũ tali habito non q̃ritur inſti. q̃ non q̃ritur, niſi quãdo aliquis ſit inſtitor, vel ꝓcurator ad negociandũ pro vtilitate, & q̃ſtu domini, & nõ loquit de ꝓcuratore, qui inſtituit ad colligendos redditus, & faciendũ coli terrã. hic. n. nulla eſt negociatio q̃ſtnaria, & ideo nõ datur inſti. ff. de inſti. ſicut villicus. poſſet tñ aliqñ dari neg. geſt. Itẽ licet dixerint, ꝙ aliqñ põt ꝯhere mutuũ inſtitor, tñ diligenter caueat ſibi ille, qui mutuat: quã aũt cautelã debet habere, collige ff. de exer. l. j. §. non aũt ex cõi cauſa, & l. fi. in cautela. n. hmõi æquiparo exercitoriã, & inſti. licet aliqui aliter dicãt. Ex his aũt legib. ſic diſtinguit: qa ſi ꝑpoſitus alicui rei vt inſtitor, vel exercitor ꝯhat in rẽ, q̃ ei noĩatim eſt permiſſa, ſemper ꝑpoſitores tenentur inſti. vel exer.

ADDITIO.

a ¶Sed res tantum. Adde, quod idem tenet Pet. de Anch. in conſi. 332. incip. Proclarior deciſio. col. 2. circa finem.

exer. nec attenditur, an ſit cõuerſum in rẽ, vel non. ſi antẽ ɔ̃has in rem, q̃ tacitè eſt ſibi cõmiſſa, ſi id, quod accipit, vel in quo ɔ̃hit, vertitur in rem dñi, idem eſt. ſed ſi non vertitur in rem dñi, tunc locũ habet l. fi. ff. de exer. vbi dr̃ creditorem ſcire debere ſe ɔ̃here in eam cauſam, q̃ tacitè eſt ei permiſſa, & ꝙ non credat, pluſquã eſt ei neceſſarium, & q̃ res ibi poſſit cõparari. nec ſufficit ſola aſſertio præpoſiti dicentis, ꝙ in cauſam neceſſariã accipit: imo eo ſciente debet ſubeſſe cauſa. Quid autẽ ſibi tacitè cõ
a mittatur, in ſumma de exer. no. Dr̃ autẽ inſtitor[a] ab inſto: quia præſtat, vel ꝑficitur negociationi, vel negocio etiam ſingulari, ff. de inſt. l. 2. & l. cuicunque, in prin. vbi habes, ꝙ inſtitor dr̃ ẽt, qui edificio præponitur, & inſulanus hic hoc noĩe continetur. & de inſtitore vr̃, ꝙ ſi pro edificio accipit mutuũ, ꝙ bene obligat dñm. ff. de inſti. certũ, §. non tamen omne. ſed ſi tñ eſſet inſtitutus procurator, non inſtitor ad edificiũ, tunc nõ vr̃, ꝙ poſſit accipere mutuũ pro edificio, ſed de ſua pecunia, vel domini facere debet. C. quod cũ eo. l. fi. ſed ɔ̃. ff. de inſti. meũ. C. de exer. ſi mu. Sol. illæ ll. loquũtur, ꝙ ꝓcurator obligat dñm de mutuo, quando ei ſpecialiter mandatũ eſt, ꝙ mutuet, & hoc ipſum dicit l. pal. C. quod cũ eo. l. fi. in prin. ſed ſi non eſſet mandatũ ſibi ſpecialiter, tunc nõ poſſet dñm inſtitor obligare, niſi eſſet procurator & inſtitor, ff. de inſti. cuicũq;. §. ſed ſi fullo. ff. quod cũ eo. l. fi. hec materia licet ſit legalis, tamen multũ neceſſaria eſt clericis, qui ſuis negocijs multos ꝑponunt. ex dolo aũt extra officiũ ſuũ cõmiſſo no tenetur dñs: ſed in officio ſibi cõmiſſo ſi delinquat in ɔ̃ctu, tenet̃ dñs, ff. de tri. ſed ſi ſeruus. & duab. ll. ſeq. niſi q̃ cito ſeruit, purgauit. C. de ero. mi. anno. l. fi. C. de hære. qcũq;. ꝫ. vt li. nõ cõteſt. accedens. ſicut ex dolo defuncti tenet̃ hæres, ſi in ɔ̃ctu admittatur, ff. depo. ſi hoĩem. §. datur. [In vtilitatẽ.] Sed ɔ̃, quia ĩ. ſummã cõi prouidentia cõſtitutus, ſiue ſupra mutuatus fuerit, nõ tenet̃ eccleſia, niſi cõuerſa ſit in ipſius vtilitatem, 10. q. 2. hoc ius, §. is cũ. & inſuper quãtũcunq; recepit, ſi cõuerſa
4 eſt in vtilitatẽ eccleſiæ, ſemꝑ tenet̃, vt hic. †Sol. duob. modis dr̃ cõuerti in vtilitatẽ eccleſię. Primo id tñ, qđ ɔuertit̃ in rẽ eccleſiæ & in poſterũ duraturũ, puta emptionẽ alicuius rei, edificiũ, & cõſilia, & ſic accipit̃ hic, & ff. de impẽ. in re. do. fa. l. j. & 3. & quaſi per totũ. dr̃ alio mõ ɔuerti in vtilitatẽ eccleſię ẽt id, quod nõ accipit̃ ad perpetuã vtilitatẽ, ſed tẽporalẽ, puta pro colẽdis agris, & domib. nõ neceſſarijs, alias tñ vtilib. faciẽdis & magnificè, & vtiliter: ſed tñ eccleſia nõ ſufficit ad tãtas expenſas facere. & ideo hoc inſpecto nõ eſt verè hic vtilitas. & idẽ in alimenſis monachorũ, quos voluit parce viuere, ſed ipſe multa expẽdit, q̃ vtilia fuerunt. ſed tñ nimis grauabat̃, & ipſi paucioribus poterãt eſſe cõtenti, licet cũ difficultate, & ſic accipit̃ ff. de rei vin. ſi fundo, & ff. de peti. hære. ſi à dño. §. vlti. & l. ſeq. quando ergo ſit hæc prouiſio, ꝙ accipiat vſq; ad certã ſummã, poterit obligare & accipere ẽt pro tpalib. & non perpetuis vtilitatib. ſed vltra non pro tpalib. ſed pro perpetuis ſemper tenebitur. Itẽ ſi vſque ad ſummã ꝑtaxatã mutuũ acceperit, & cõuerſum ſit in vtilitatẽ eccleſiæ, etiã ſi poſt perierit, tñ tenetur eccleſia: ſi autem vltra ſummã ꝑtaxatam acceperit, licet cõuertatur in vtilitatẽ eccleſiæ, niſi perduret, non tenetur, ſic ff. de tranſa. cũ hi. §. ſi quis de ali. ſed hoc nõ placet aliquibus, quia in caſu proximo ęquè cõpetit actio, ſicut ſi duraret verſum. ff. de neg. geſt. ſiue. Sed alij dicunt, ꝙ quantũcunq; ſit verſum vſq; ad ꝑtaxatã ſummã, cõpetit actio neg. geſt. ſi ɔtẽplatione eccłiæ mutuauit: ſed vltra ſummã nõ habet actionẽ, niſi duret verſum. C. de neg. geſt. l. vlti. qa vr̃ ꝓhibere vltra ꝑtaxatã ſummã. ſed hoc nõ vr̃ pati hęc litera, cũ ẽt velit, ꝙ ſi vltra ſummã ſit mutuatũ, & ſit verſum in vtilitatẽ eccleſię, ꝙ ad illud teneat̃ eccleſia. probat̃ ẽt hoc ipſum ea ratione, quia ex quo pecunia mea cõuerſa eſt in vtilitatẽ eccleſię, & ſi alias ius nõ ſit, tñ ęquũ ẽ pecuniã mihi reſtitui. ff. ſi cer. pet.
b ſi me. ſed certè hęc vera ſunt, vbi durat verſũ: vel vbi nõ durat,[b] dũmodo certa ſumma nõ eſſet ꝑtaxata: ſed vbi certa ſumma eſt ꝑtaxata, vr̃ vltra ſummã ꝑtaxatã ꝓhibere, & ideo tũc non habet locũ actio neg. geſt. C. de neg. geſt. l. fi. poſſet tñ dici eũ videri donaſſe. ſed hãc ꝑſumptionẽ donationis aufert, qa expreſsè dicit ſe velle recuperare pecuniã ſuã, vſq; ad ſummã aũt ꝑtaxatã certum eſt, ꝙ tenetur monaſterium certi condictione, arg. ff. ſi cer. pet. ciuitas. Itẽ põt dici, ꝙ ſicut ſeruus ɔ̃hẽdo mutuum obligat dominum ex mutuo, ſic & monachus, & etiam fortè clericus.

ADDITIONES.

a ¶Inſtitor. Quis dicatur inſtitor, vide etiam per Abb. in ſuo conſi. 16. col. j. in primo vol. & adde, ꝙ ſi inſtitor alicuius ſcripſit alteri mercatori, qualiter apud menſam domini ſui habebat mille, an officio inſtitoris finito ipſe inſtitor vel dominus ſit conueniendus, vide Soci. in conſi. 154. col. 3. ver. octauus caſus, & de materia vide etiam per Alex. in conſi. 44. per totum in ſecundo libro.

b ¶Vel vbi non durat. Adde, ꝙ hoc dictum Inno. refert & ſequitur Cardi. in conſil. 71. incip. Seriatim ſuper ſing. col. 4. ver. quartum principale.

CAP. V.

EVm, pro quo. [Si diu.] ff. mand. Lucius. [Diſſipare.] C. mand. ſi pro ea.

De ſolutionibus. Rubrica 23.

CAP. I.

AD hæc. [Prædeceſſoris.] 12. q. 5. qa lex. [Hæres] 16. q. 6. illud. [Neceſsitate.] Si verſa ſint in vtilitatem eccleſiæ.

CAP. II.

SI quorum. [Obligari.] Alienis debitis: nã pro ſuis debitis liceret dare literas, & ſigilla. [Suſpenſũ.] Hanc abſolõnem nõ ſeruat ſibi Papa, & ideo cuilibet epo licet, ar. j. de ſen. excõ. nup.

SVMMARIVM.

Egenus quando conuenitur, quibus caſibus intereſſe etiam partis computatur in pœnam corporalem, & quibus non.

CAP. III.

ODoardus. [Relaxetis.] Vr̃, ꝙ locũ habet, ſiue ex ɔ̃ctu, ſiue ex maleficio cõueniatur egenus ad intereſſe alicui reddendũ tñ. ſi vero nõ agitur ad intereſſe tãtũ, ſed ad pœnã & intereſſe, vt eſt in furto, tũc ſi placet actori qđ eſt ibi, bene poterit cõmutari in pęnã corporalẽ, ar. 12. q. 2. fraternitas: ſed pro puro intereſſe nõ ſubijcit̃ pnĩę, ſed reſeruabit̃ res habẽda tpe proſperioris fortunæ. Si aũt ɔueniat̃ quis actione iniuriarũ, q̃ eſt tñ ad vindictã: vel ẽt ſi aĺs ɔueniat̃ criãĺr, vbi debet quis ɔdẽnari pecuniariter, fiet cõmutatio ꝑnę ẽt inuitis actorib. ff. de pęnis. l. j. j. de ſen. excõ. vt ſæpe. Alij tñ dicunt, ꝙ hæc cõmutatio locum habet tñ, vbi pœnæ applicantur fiſco, qđ eſt ſemper, niſi in caſibus exceptis. ſed vbi applicantur certis perſonis, non fit cõmutatio eis inuitis.

CAP. IIII.

IS qui. [Indebitam.] ff. de probationibus, cum indebito, &c.

De donationibus. Rubrica 24.

SVMMARIVM.

Prælatus poteſt additionem eccleſiæ deteriorem facere in modico, cum agitur de damno vitando, ſi vero de lucro omittendo, poteſt in multo.

CAP. II.

FRaternitatem. [Deteriorem.] Hanc regulã intelligo, cũ agitur de dãno vitando, non de lucro captando. C. de acq. poſ. l. vlt. tamẽ in modicũ põt facere deteriorẽ, vt in c. proxi. & 12. q. 5. terrulas. & in hoc differt à procuratore, ꝙ ẽt aliquãtulũ procurator donare non põt. ff. de procurato. procura. & per totũ. in omittẽdo aũt facit cõditionẽ deteriorẽ ẽt in multo, 16. q. 3. placuit, ꝫ. de reſcrip. c. j. [Legitimè reuocare.] Dic, vt no. ꝫ. de elec. noſti.

SVMMARIVM.

Donatio prælati, & ſi eſſet conſuetudo, non tenet in magna quantitate.

CAP III.

CAeterum. {Quantitas.} Quia & ſi cõſuetudo eſſet, nõ tñ teneret in magna quantitate, cũ eſſet onceroſa eccleſijs, ꝫ. de conſuc. c. j. {Ratum.} Et ſi tot faceret, q̃ læſionẽ induceret eccleſię, reuocarẽtur vltimę tñ, ꝑ quas lędit̃ eccleſia, j. c. Apĺicę, 12. q. 2. ſi quos. C. de do. ſi quis, ar. tñ ꝙ totũ reuocaret̃. ff. de iurepa. ſi libertus.

CAP. IIII.

COnſultationibus. {Fiant.} Puta quia eis dantur in beneficium. {Priuatis.} i. clericis. {Momẽti.} Etiam poſtq̃ vacauerint. {Fiant.} Etiam viuẽtibus perſonis carum, puta quia eis deberentur in perpetuũ. {Auctoritate.} Et cũ alijs ſolẽnitatib.

SVMMARIVM.

Speciem qui ſtipulatus eſt, nec meliorem, nec deteriorem, ſed mediocrem dare poteſt.

CAP. V.

PEr tuas. {Modios.} Nõ deſignando in aliquo certo loco hos quatuor modios, ſed ſimpliciter de quatuor modijs inueſtiuit, per quam inueſtituram nec minores, nec deteriores quatuor modios, ſed mediocres dari cogi debebat, ſucceſſor autem duos modios tantum aſsignauit, & de eis ipſos inueſtiuit, cum crederent quatuor eſſe, nec erat certus terminus aſsignatus menſurationi, & ꝙ j. eũdem renunciaret de quantitate. nã tunc ſecus eſſet, ff. de ɔ̃hen. emp. ſi qui fundum. {Quatuor.} i. ac ſi quatuor eſſent modij.

SVMMARIVM.

Priuilegium quo ad iura concedentis ſtrictè interpretatur, & largè quo ad iura aliorum.

CAP. VI.

CVm dilec. {In foreſtã.} ꝓꝑ venationes. {Ac ãnĩa.} Egerat. n. monaſteriũ interdictũ vti poſ. ɔ̃ Alanũ, vt ab ipſorũ moleſtatione deſiſteret: ſuper qua petitione cum eſſet lis conteſt. & teſtes producti, ac plenè de cã liqueret, mandat dominus Papa ſnĩam fieri nc.

[Donationem.]Duplicis generis donationes & diuerſarum re-
rũ continebant in inſtr͡o. prima donatio erat pura, ſecunda cũ
penſione & determinatione tali, ſ. ꝙ poſsit illam donationẽ cõ
mutare, vel reuocare. & ad hanc vltimam donationẽ referetur
clauſula de foreſta, quæ fortè erat, ꝙ liceret ei venari in teb. do
natis, vel in foreſtã dirigere, arg. ꝯ, ſ. de app. ſecundo. ff. de leg. 3.
ſi quis, in prin. de leg. j. talis. §. vlti. & l. ſeq. ſed hoc ideo eſt, q͞a in
donatione eſt pleniſsima interpretatio faciẽda, vt hic. [Plena.]
Vt ff. de ver. obl. in cõuentionalib. C. q̃ res pig. ob. l. vlti. ff. ſi cer.
pet. l. 3. [Plenior.] ff. de reg. iur. in teſtis. ff. de iur. & fac. igno. l. 3.
[Beneficijs.] Id eſt priuilegijs. & intellige ſi alij non ſit enorme
p̃iudiciũ. C. de prec. impe. offi. quotiens. ff. de admini. tut. impu
beri, ſ. de reſcri. ſedes. Item priuil. quæ tangunt iura conceden-
tium, largè interpretamur, vt hic, 16. q. 1. c. 1. quæ autẽ iura alio-
rum tangunt, ſtrictè, ſ. de vſupal. ex tuarum, non tamen calum-
nioſè, j. de priuile. in his, & no. ſ. de transla. epiſcopi, c. vlti.

S V M M A R I V M.

1 *Cum Archipresbytero conceditur eccleſia, quæ ſit intra fines ſui Archi-
presbyteratus, quid intelligatur conceſſum.*
2 *Item quid ſi Papa eximit eccleſiã ab ep͂o, vt det eam Abbati, qualiter ſub-
iecta intelligat quo ad iuriſd. & quid de oblationib. et mortuarijs, in nu. 3.*
4 *Prouentus nomine quid comprehendatur.*
5 *Exemptio quo caſu non dicatur valere, in num. 6. & 7.*

C A P. VII.

1 PAſtoralis. 1 [Religioſis.] Secus, ſi cõcedat ec-
cleſiã alicui Archipresbytero, quæ
ſit intra fines Archip͂sbyteratus. nã tũc non intelli-
gimus, ꝙ cõcedat ei fructus vel prouentus ſuos tẽpo
rales, ſed ꝙ ſibi ſit ſubiecta, tanquam Archipresbytero. & idẽ, ſi
concedat Archid. eccleſiã, vbi non habet iura Archidiaconus:
quia tunc ea cõcedere intelligitur. Ratio diuerſitatis eſt, cũ Ab
bates nihil habeant certi iuris in eccleſijs ſuis, vt aliquid eis cõ-
cedere videantur, locũ habet quod hic dr̃. idem credimus, ſ. ꝙ
hic dr̃, etiã ſi donet monaſterio exẽpto, vel ep͂o alieno, 16. q. 5.
c. j. niſi fortè monaſterium eſſet exẽptum cũ capellis habitis &
habendis, quia tunc vr̃ dare, vel donare eccleſiam, vt ſit exẽpta,
tamen ep͂s ſuos prouentus tẽporales dare non intelligitur. hoc
ideo dicimus, quia ex perſonis dantiũ, & eorũ quæ dantur, de-
bemus cognoſcere quid dari intelligatur, vt hic colligitur. hoc
quod dicit decre. hæc locũ habet, cũ ep͂s dat monaſterijs eccle-
ſias habentes, vel non habentes parochias. & idẽ vr̃, ſi Papa ſuã
2 capellã, quæ populũ non habet, dat monaſterio. † Sed ſi eximit
aliquã eccleſiã ab ep͂o, vt det eã Abbati, ſiue in ea prius Abbas
ius patronatus haberet, ſiue nihil, tunc illa ſuberit Abbati quo
ad leg. diœc. & quo ad leg. iuriſdictionis, quia ex quo eã eximit,
vt eam det Abbati, vtranq; legem tranſtuliſſe vr̃ in Abbatẽ, cũ
Papa ipſum exemerit, & cupiditas Papæ videretur, ſi aliquid ſi-
bi retineret, arg. C. de bo. va. ſi quando. Et eſt hoc verũ, ſi eccle-
ſia donata non habet populũ, tunc eo. modo eccleſia cũ cleri-
cis ſuberit Abbati quo ad vtranque legẽ: quia ſolus Abbas ſu-
per eam & eos exercebit iuriſdictionẽ, hoc ſaluo, ꝙ in grauiori
bus requiret Papã, ſ. de offi. Archi. ad hoc. ipſe. n. inſtituet recto
rẽ in ipſa eccleſia. ſic de alijs, q̃ ad legẽ iuriſdictionis pertinent.
ſed & legẽ ẽt diœc. habebit in ea: quia ſi qua aliunde ei obuene-
rint, q̃ à populo, de illis habebit canonicã portionẽ, & ſic ẽt de
mortuarijs, & aliunde venientibus: ſed cũ p̃dicta exemptio ſit
reſtringenda quantũ ad ep͂m, à quo eximit, non intelligo pp̃l͂m
exẽptum, & ideo quantũ ad populũ debet ep͂o de lege diœc. rñ-
dere, ſ. quia curã populi ab eo retinet, ſine examinatione tñ: ſed
tñ bene poterit ꝯ eũ excipere, & accuſare corã Abbate, & de cu
3 ra eius rñdebit ep͂o. † Itẽ de oblationib. & mortuarijs, q̃ illi eccle
ſiæ à populo obueniẽt, rñdebit ep͂o, arg. j. de priuil. ex ore. & idẽ
dicimus de lege iuriſdõnis: quia ſi quis cauſas populi tractabit,
ad ep͂m appellabit. [Quod ſuũ.] Qui. n. cõcedit eccleſiã, ius, qđ
in ea habet, concedere vr̃. ff. de ꝯhen. emp. qui tabernas. ff. de le-
ga. j. ſi domus. & l. vlti. ff. de vſu & ha. ſi ita. ff. de lega. 2. in eius.
§. pen. arg. ꝯ. [Tẽporale.] Puta tertiã, vel quartã partẽ fructuum
poſſeſsionũ, nõ decimarũ, vel fortè quia de poſſeſsionib. aliquẽ
annuũ redditũ p̃ſtabat. & ſi talẽ partẽ nõ habet in tp͂alib. vr̃ ꝯce
dere prouẽtus ſpiritualiũ, puta quartã decimarũ & oblationũ,
& ſimilia, ſ. ſpiritualiũ redditus, 10. q. j. antiquos, 12. q. 2. Vulte-
rana. [Portio cõnertatur.] Et nõ inſtitutio, & cõſimilia, q̃ inſti-
tutio bene intelligeretur cõceſſa, ſi diceret ep͂s, cõcedimus tibi
eccleſiã pleno iure, 16. q. 2. c. j. arg. ff pro ſocio. l. 3. §. j. & l. cũ ſo-
cietas, j. q. j. ſunt nonnulli. [Nullã.] Certã, quia cathedraticũ da-
tur in ſignũ ſubiectionis in ſpiritualibus, & iuriſdictionis ſpiri-
tualis, & ideo cũ illã remittere nõ intelligantur, per ꝯñs nec ca
4 thedraticũ. † [Prouentus.] Puta moderatũ auxiliũ, j. de cen. cũ
Apoſtolus. §. prohibemus, & q̃ de mulctis, vel iuriſdõne prouẽ-
niunt. nã nomine prouentus oĩa cõprehendit. ff. de vſufr. leg.
à criminib. aũr abſtineat, & ep͂o dimittat, 16. q. 7. viſis, in fi. vel
vt dictũ eſt, cõferre intelligitur quartã decimarũ, & alios ſpiri-
tualiũ redditus, non iuriſdõnem, nec ea, q̃ ex iuriſdõne prouẽ-
niunt. vel is eſt ſenſus, ꝙ ſi ep͂s nullos habet redditus in tẽpora-
libus, quia tunc intẽdit cõcedere religioſis, ꝙ omnes redditus
5 eccleſiæ cõceſſę eis approprient ſibi. † Sed oppones, ſi hoc fiat,
ergo eccleſia cõceſſa eſt in grangica, & ſic nec ẽt cathedraticũ
habebit ibi ep͂s. ſed reſponde, licet approprient ſibi redditus ſu-
perfluos, nõ tamen eccleſia debet abſque clericis remanere, vt
no. ſ. de preben. in Lateranen. & no. quia cũ ep͂s dat eccleſiam,
aliquando intelligitur dare tẽporalia, i. redditus ratione tẽpora
liũ debitos, quos in ea habet, aliquãdo alias obuẽtiones, vt hic,
aliqñ dat inſtõnem cũ pleno iure, 16. q. 2. c. j. aliqñ omnẽ prouẽ-
tum tẽporalium ex quacunq; cauſa prouenientẽ, ſ. de cen. cũ
venerabilis. ſed dando priuilegiũ exẽptionis non eximit à iuriſ
dictione ſuã eccleſiã, cui dat priuilegiũ, vt p̃dictis iurib. ꝓbaẽ,
arg. ff. de offi. prę. legatus. & dicunt quidã, ꝙ nõ valet talis exẽ-
ptio, niſi dicat, in quib. eximit, ſicut ꝙ nõ ſoluat moderatũ auxi
liũ, & in illo valet exẽptio, & ſic de alijs. ꝯ, j. de relig. do. cõſtitu-
6 tus, ſed dic, vt ibi no. † Sed melius vr̃, ꝙ ſi generalis fiat exẽptio
de omnib. tẽporalib. ꝙ valet, j. de cen. cũ ve. & idẽ fortè in ſpi-
ritualibus, q̃ remitti poſſunt. ſuperior ergo eã eximet, non tñ
ſolus Papa, ſed & Archiep͂s & ep͂s, arg. j. de exceſ. prælato. ſicut,
16. q. j. & tpis qualitas, dũmodo cũ ſolennitate debita, vt no. ſ.
vt eccle. bene. ſi. di. con. vt noſtrũ, in fi. & ſi ep͂s eximat aliquam
eccleſiã Abbati, vel Archiep͂o, vel alij p̃lato, intelligitur in totũ
exẽpta cũ clericis, & laicis, & ſoli ep͂o ſubeſt, & illi, cui traditur.
& hoc eſt verum in iure parochiali, ſecus autẽ diceremus in iu-
re ep͂ali. nã licet eccleſia, quę datur religioſis, à iure ep͂ali ſit exẽ
pta per Papã, non tamẽ populus erit exẽptus, vt no. j. de priuil.
7 receptis. † Et eſt ea fortè ratio, quia eſſet grande periculũ, ſi ep͂s
non poſſet miniſtrare populo ſacra, quia Abbas, vel alius prę la-
tus ipſius eccleſiæ exẽptæ non poteſt, vt conſecrare altaria, &
conſimilia. imo plus vr̃, ꝙ etiã ſi ep͂s aliquã eccleſiam eximat,
non videtur illam à ſe exemiſſe. vnde forte videtur, quod ſi Pa-
pa daret eccleſiam alicui alij ep͂o, ꝙ tunc etiam populus vide-
retur exẽptus, quia ep͂alia iura poſſet recipere ab ep͂o cui datur.
[Cathedraticum.] Idem in correctione, etiam ſi pleno iure cõ-
ceſsiſſet eccleſiam, 16. q 7. viſis. idem in procuratione, & iuriſdi
ctione, & viſitatione, ſ. de cenſi. cũ venerabilis, ẽt ſi pleno iure
conceſsiſſet. [Conſenſus.] Et ſine eo non valet. ſi autem colla-
tiones beneficiorum fierent de cõſuetudine, valerent ſine con-
ſenſu capituli, ſ. de his, quę fi. à prę. ſine cõſenſu ca. ca noſcitur.

S V M M A R I V M.

1 *Interdictum an ex diuerſis cauſis proponatur.*
2 *Eccleſiam vnam alij ſubijcere ad epiſcopum pertinet.*
3 *An audiatur turpitudinem ſuam allegans.*
4 *Locus aliquis non poteſt fieri ſacer abſque auctoritate epiſcopi.*

C A P. VIII.

INter dilectos. [Hoſpitali.] Sancti Alutij.
[Hoſpitalarij.] Sancti Sepul
1 chri. † [Diſsimilibus.] Quod licitè fit, q͞a primo ege-
runt interdicto, vti poſ. & poſtea interdicto de recu-
peranda poſſeſsione. ff. de acq poſ. naturaliter. §. nihil, & eadem
res vno interdicto, ſicut vna actione ex diuerſis cauſis, puta tur
bationibus, vel deiectionib. petitur. C. de peti. hęre hęreditas.
ff. de exce. rei iud. cũ q̃ritur. nã & cũ ẽt interdicta p̃ſonalia ſunt,
& ex diuerſis cauſis, ꝓponitur idẽ ĩterdictũ, verbigratia ago in-
terdicto, vnde vi, quia deiecit: & iterũ, ſi primo ſuccubuit, quia
deijci mandauit. & iterum, quia ratum habuit, ſ. de teſti. ſpol. ie
pe, & c. cũ ad ſedem. [Patroni.] Quia patroni cõſentiebant, qđ
ſuum eſſet ius patronatus, cõcedere videbantur, arg. ſ. c. proxi.
[Hoſpitalis.] Sancti Alutij. [Cõmiſerunt.] Sic ff. quod cuiuſq;
vni. itẽ eorũ. §. j. [Aſsignationẽ.] i. ꝯtũ donationis, vel cõceſ
ſionis perficerent, vel cũ iam factus eſſet ꝯtus, ꝙ poſſeſsionem
reciperent, q̃ omnia poſſunt per procuratorẽ fieri, ã. de prębẽn.
2 accedens, ſ. de præſcrip. ſi diligenti. † [Receperunt.] Hæc ſubie-
ctio licet nõ tenuerit de iure, quia ad ep͂m pertinet hoc, ſ. ſubij-
cere vnã eccleſiam alij, ſ, de ſup. neg. prela. ſicut, j. de exceſ. p̃la.
ſicut, ſ. de ꝯſuetu. c. cũ dilectus, tñ eis obeſt, ne ꝯuenire poſsint.
ſic ſ. de tenun. quod in dubijs, 12. q. 5. ſi quis ep͂s, & ſic nõ eſt ꝯ,
ſ. de his, quæ vi, me. cauſa fi. cum dilectus, hæc ſolu. non valet,
quia ſm̃ hoc non adiudicaſſet hoſpitale cũ ſuis pertinẽtijs, ſed
tñ facultatem ꝯdicendi aduerſarijs abſtuliſſet, vel eis tñ ſilen-
tiũ impoſuiſſet. Sed põt tñderi, hoc ideo factũ eſt, quia poſsıde-
bant. Alij dicũt, ꝙ & ſubiectio, & aſsignatio tenuit quo ad eos,
& ideo bona eſt ſnĩa, per quã adiudicat eis hoſpitale, i. qcquid
iuris habebant, & cõferre poterant in hoſpitali, ius. ſ. patro. de
facto; non tamẽ video, quõ in alijs valeat ſubiectio. Vel dic, ꝙ
eccleſia Sancti Alutij poſsidebat quoddã hoſpitale, quod no-
minabatur hoſpitale Sãcti Alutij, & hæc eccleſia donauit illud
hoſpitale hoſpitali Sancti Sepulchri. & ſi verum eſt, qđ ali iſtis
dr̃, bona ſolutio eſt, quia cum eccleſię pingue iuspa. habeant,
16. q. 2. ſanè, bene ſequitur condemnatio hoſpitalis cum ſuis
pertinentijs,

a pertinentijs, vel dic, ꝙ melius a vſ, ꝙ hoſpitale Sancti Alutij, i. quod ſic dicebatur, non erat adhuc religioni deputatum: vnde perſonæ, quæ illud regebant, poterant eſſe ſeculares, & talis locus per dominos eius alienari poteſt in quaſcũq; perſonas, arg. ĩ. de reli. do. ad hoc. Sed oppones, ibi erat eccleſia Sancti Alutij, ergo erat locus religioſus, & eius cura ad Archiepm ptinebat. Sol. nõ erat ibi eccleſia, q̃ dignitatem eccleſię obtineret, ſed fortè erat ibi locus aliquis, qui erat deputatus celebrationi & orationi, ſicut ferè eſt in omnibus palatijs magnarũ perſonarũ: vel dic, ꝙ ad hoc non ſe ſuppoſuerunt, nec ꝯctum inierũt ſuper eccleſia, ſed ſuper hoſpitali tm̃, & hoſpitale non erat eccleſiæ, nec eccleſia hoſpitalis, ſed erant iuxta, nihil ſe adinuicem cõtingentes. Sed oppones, ergo nõ erat ibi rector, vel fratres, cũ non eſſet ibi licitũ collegium. Sed ipſi reſpõdent, ꝙ fratres vocabantur, ſed ibi non erat collegiũ, nec erat ibi religio. vel dic, ꝙ bene erat licitũ collegiũ eorum, ꝙ hoſpitalitati intẽdebant, & hi fratres per dominũ & fundatorẽ hoſpitalis ius habebant in hoſpitali, vt tempore vitæ ſuę ibi deſeruirent, & ibi neceſſaria haberent, & eorũ conſilio omnia facerent. Sed adhuc oppones, non debebant dici patroni, ſed domini, cũ non eſſet locus religioſus. Sed reſpõdemus, ꝙ largè ſumẽdo patroni dici poſſunt propter ſpiritualia, ad quæ locũ illum deputauerant. aliter autẽ, ſi eſſet locus religioſus factus auctoritate epi, ad diſpoſitionẽ epi pertineret, nec primus ſtatus ſine eius auctoritate põt mutari, ĩ. de reli. do. de xenodochijs, & ita nõ eſſet receptus libellus hoſpitalis Sancti Sepulchri, vbi ponebat̃ cauſa iniuſta, ſ. ꝙ habebat ex donatione fratrũ hoſpitalis Sancti Alutij, vt no. ſ. de offi. iudi. c. j. ſolus. n. eps hoc facere põt, ĩ. de excel. pla. ſicut, & no. ſ. vt eccle. benefi. ſi. diſt. cõ. c. j. in fine. [Partis.] i. hoſpitalis Sãcti Alutij. [Partis.] Licet cõtẽpti, non fraudulenti hic ſuo nomine poſſent proponere exceptionem periurij. nõ obſtat ſ. de elect. ꝙ ſicut, & de rebus eccle. non alie. ſi quis presbyterorũ, & no. ſ. de teſt. cum olim, nomine tñ capituli proponi non põt, vt hic. poſſet etiam dici, ꝙ licet excõicati, vel periuri eſſent, tñ donare poſſunt, vt no. ſ. de dolo, veritatis. Item dic, ꝙ capl'm, vel cõuentus bene poterat dicere ꝯctũ nõ tenere, vel ꝙ forma debita ſeruata nõ erat, vel petere reſtitutionẽ in integrum, ſi lęſa erat eccleſia ꝑtextu ſolius malitiæ ſuæ, vel malitiæ perſonarũ de cõuẽtu, dũmodo alias ꝯctus bonus eſſet, nõ patiet ſe iuuare. illud autẽ, quod à minori parte cõuentus celebratus eſt ꝯctus, bene fuiſſet receptũ, ſi probauiſſent illud, quod ſi verum eſſet, nullus eſſet ꝯctus, ſed quia non probauerunt, iccirco ꝯ eos iudicatum fuit. [Litigioſa.] Et ita cũ res litigioſa eſſet, nõ potuit in alũ transferri, & ſi translata ſit, nihil valet. C. de litig. l. 2. C. cõi diuid. l. j. imo alienantes incidunt in pęnã litigij. C. de litig. l. vl. ipſi tamen, qui alienauerunt, ꝯuenire non poſſunt. vel dic, ꝙ licet res diceretur litigioſa, non tamen probatur. & hoc iſti bene poterant allegare, quod eorũ intereſſe videbat̃, de hoc no. ſ. de

3 pręſcrip. auditis. †[Turpitudinem.] C. de ſer. pig. da. man. ſi creditoribus. C. de tranſac. l. tranſactione finita. C. de reuo. do. cum profitearis, 16. q. 3. nulli, arg. ꝯ, ſ. de cõceſ. pręben. ex tenore. C. de lib. cauſa. l. j. 35. q. 3. extraor. & quidẽ allegans turpitudinem ſuã auditur pp periculũ animę, ſ. de re iudi. lator, & in fauorẽ eccleſiæ, 15. q. 9. ꝙ quis. [Sed deceptis.] ff. ad Velleia. l. 2. C. ſi mi. ſe ma. l. 2. ſ. de rerũ permu. cũ vniuerſorum. [Pertinentijs.] No. ergo, qñ aliquid petitur vt acceſſoriũ, feratur ſñia incerta, & no. de hoc ſ. de reſti. ſpol. cum ad ſede, & de ordi. cogn. cum dilect. [Adiudicare.] No. hic, adiudicatur hoſpitali pp ſolum iuſpatronatus, quod in eos transferri poterat per patronos, hoc difficile vſ, & ideo plus placet, qđ no. ſ. in gl. q̃ incipit, hęc ſubiectio.

4 †[Pręiudicium.] Quia ſi prius locus ſacer erat, quod nõ potuit fieri ſine auctoritate epi, eps ibi ius epale habebat, Inſtit. de re. diui. §. ſacrę, niſi fortè hoſpitalarij Hieroſolymitani, de qb. hic agitur, ſuper hoc habebant ſpeciale priuilegium, ꝙ ſacra hoſpitalia poſsint facere, in prædicto caſu, ſ. qñ locus erat religioſus, non tenet ꝑdicta collatio, & aſsignatio. Itẽ & ſi hoſpitalarij pñt hoſpitalia facere, tñ ſemper intelligitur ius plebis, & epi ſaluũ.

ADDITIO.

a ¶Vel dic ꝙ melius. Adde Card. in conſi. incip. pro enucleatione omnium, col. 3. in princ. & in conſi. 13. incipien. pro elucidatione dubiorum, colum. j. ver. ſecundo ad hoc induco.

SVMMARIVM.

Epiſcopus non ſolum quinquageſimam vel centeſimam cenſus, ſed etiam poſſeſſionem dare poteſt.

CAP IX

APoſtolicæ. [In canone.] 12. q. 2. bonę. [Si quis.] An ſolus eps poſsit ſine ꝯſenſu capl'i, dic vt no. ſ. de his, q̃ fi. à ꝑla. ſi. con. ca. paſtoralis. [Cenſus.] i. tot poſſeſsiones, vnde poſsit monaſteriũ, vel eccleſia tm̃ recipere, quantũ eſt quinquageſima, vel centeſima cẽſus epalis eccleſiæ, vel de omnibus redditib. eccleſiæ recipiet quinquageſimã, vel centeſimã. & hoc vſ velle hic dicere, ꝙ ſemper eps directũ dñium ſibi retineat, & vtile trãsferat: vel cenſum appellat omnia bona eccleſię vel cuiuſcunq; alterius. ff. ad Treb. cogi. in prin. [De poſſeſsionibus.] Hic no. ꝙ nõ ſolũ quinquageſimã, vel centeſimã cenſus põt eps dare, ſed ẽt quinquageſimã, vel centeſimam, vel quinquageſimam dabit non ſolum de ſuis poſſeſsionibus, ſed ẽt de poſſeſsionib. cathedralis eccleſię. [Legitimè.] Per beneficiũ reſtõnis. [Oſtenſione.] Puta quia eccleſia grauatur debitis. [Poteſt.] Et Papa debet concedere.

SVMMARIVM.

Donatio facta quibus caſibus reuocatur.

CAP. X.

PRopter. [Reuocare.] Conceditur ex l. vel rei vin. C. de rei vin. his. C. de ꝯhen. emp. cũ res. ff. de do. cau. mor. l. ſi mortis cau. do. facta. [Pręſumpſit.] Vel niſi conditionẽ in donatione appoſitã nõ impleat, vt hoc habes C. de reuo. do. l. vlti. & habent locũ in donationib. factis extraneis, & ẽt filijs emancipatis, vel alijs liberis nõ in ptãte cõſtitutis. hoc tamen ſaluo, ꝙ ſi donator tranſeat ad ſm matrimoniũ, non poteſt reuocare, niſi in trib. caſibus cõtentis C. de reuo. dona. auct. hæc quoq;, & l. his. ſi autẽ facta ſit donatio liberto, reuocatur pp obſequium non præſtitum. & non ſolũ reuocatur donatio, ſed & quod emptum eſt ex re donata. C. de reuo. do. l. j. & C. de lib. cau. ſolo. Itẽ pp liberos poſtea ſuſceptos à patrono. C. de reuo. do. ſi vnquam, alius autẽ totum non reuocat. C. de inoffi. do. ſi totas. [Tacuit.] Quia dixiſſet, ſi prædicta ꝯ me, vel contra hæredem meum fecerit, donatio reuocetur, tunc donatio reuocabitur etiam à ſucceſſore donatoris. [Succeſſores.] Nec contra hæredes donatarij. C. de reuo. dona. l. vlti.

De peculio clericorum. Rubrica 25.

SVMMARIVM.

Prælati quæcunque poſſident, præſumuntur obtentu eccleſiæ acquiſita, ſed hæc præſumptio admittit probationem contrariam.

CAP. I.

INueſtigandum. [Eccleſia.] Præſumuntur eius obtẽtu eccleſię acquiſita, 12. q. 3. c. j. arg. C. de dona. inter vir. & vxo. etiam. tamen ꝯ hanc ꝑſumptionem admittitur probatio contraria, 12. quæſt. j. ſint manifeſtę, & q. 4. c. j. [Canonicam.] 12. q. 5. nulli, & c. fixum, & quæſt. 3. quicunque, 16. quęſt. 3. placuit.

CAP. II.

PResbyter. [Superemerit.] De rebus eccleſię tãtum. nã ſi de ſuis & eccleſię emerit, fit communis diuiſio, 12. quęſt. 3. cap. j.

CAP. III.

VT vnuſquiſque. [Acquiſierit.] De rebus eccleſiæ.

CAP. IIII.

INquirendum. [Alieno nomine.] Quod ſi fecerint præter pęnam peccati, dicimus quod eccleſia poteſt eos vendicare, licet non ſint ſuæ. C. de rei vin. ſi vt proponis. C. de admini. tut. l. 3.

SVMMARIVM.

Presbyter ſi ex lucro rei eccleſiæ, quã ex inculta cultam fecit, aliquid emit, an illud teneat, ſi eccleſiam dimittat propter crimen.

CAP. V.

SI quis. [Feciſſe.] Quia emit aliquas poſſeſsiones de redditibus ſuis, 12. quęſt. 5. fixum. vel de terra inculta fecit cultam, vel vineam. hoc autem tenebit etiã, ſi eccleſiam dimittat etiam propter crimen. quidam tamen dicunt contra, niſi de conſenſu epiſcopi hoc feciſſet. C. de allu. l. vlti. ſupra de rebus eccle. non alie. ad aures.

De teſtamentis & vltimis voluntatibus. Rubrica 26.

SVMMARIVM.

Filios habens an poſsit fieri epiſcopus.

CAP. I.

QVorundam. [In octo.] i. in duab. partibus hæreditatis, Inſti. de hære. inſtitu. §. hęreditas. [Nurum.] Et ſic apparet, ꝙ habens filios poteſt fieri etiam eps, 12. q. 2. eps, qui fi. ſed ꝯ, 61. diſt. Catinen. 28. diſt. de Syra. & Auct. quomodo opor. §. j. colla. 9. vbi ẽt prohibetur de nepotibus. Sed quidam illa intelligunt, quando filij, vel nepotes ſunt mali, vel quando propter nimium amorẽ filiorum pręſumitur, ꝙ pater dilapidet bona eccleſiæ, nos tamen credimus, ꝙ de iure cõi non debet promoueri, qui filios vel nepotes habet, in Auct. de epiſ. & cle. in prin. Et idem ẽt dicimus in quolibet ꝑlato, diſpenſatiuè tñ poſſunt promoueri,

ſi longa ꝓceſſerit continentia, 28.diſt. priuſquā.cū cautione tñ, quæ continetur 28.diſt.de Syra.ſm antiqua tēpora, quando eccleſiæ erant pauperes, hoc licebat, 47.diſt. §.neceſſe. [Pauperit.] De bonis eccleſiæ.[Habuiſſe.] Supple, vel manſit acquiſitum. [Acquiſiuiſſe.] Intuitu epatus, vel intuitu officij, j. c. requiſiſti.

S V M M A R I V M.

Moniales non profeſſæ condere poſſunt teſtamentum.

C A P. II.

QVia ingredientibus. [Sed in veſtibus.] No. quia nō allegabat ſe profeſſam, ſed nō portaſſe veſtem monachalē, q̄ non facit monacham, j.de reg.& tranſ.ad reli. porrectū. ſi autē moniales eſſent non profeſſæ poſſent ꝯdere teſtm̄, 12.q.5.c.vlt.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtator ſi in loco certo aliquid fieri mandat, & ibi fieri non poſſit, alibi adimpletur.*

2 *Teſtamentorum defenſio ad epiſcopum pertinet.*

C A P. III.

NOs quidem. [Annū.] Intra hoc tpˢ dēt volūtas teſtatoris executioni mādari. C.de fideicō. auct. amplius, in Auct.de eccl.tit.

1 §.ſi quis per edi.[Cōſtitutū.] Per teſtatorē.† Et ſic eſt hic arg. q̄ ſi teſtator de certo loco mādat, & ibi fieri non pōt, debet alibi fieri, vel ſi mandauerit, monaſteriū deſtructū reparari, & tūc ſi ibi,

2 vbi prius erat nō pōt edificari, alibi edificabit.† [Per te.] Defenſio teſtōrū ad epm pertinet maximè quo ad pias cauſas, j.c.proxi.C.de ſacroſan.eccl.nulli. idē vr̄ etiam in non pijs, j.c.prox.& c.ſi hæredes. publicatio aūt fieri nō debet apud epm. C. de teſt. conſulta. & ſic exponimus 88.diſt. epiſcopus, cui. [Et omnia.] Delicta pro monaſterio faciendo, vel etiam alia. [Leges.] C. de epiſ. nulli, in Auct.de eccle.tit.§.ſi quis autem, colla.9.

C A P. IIII.

INdicante. [Nudis.] Verbis ſine ſcriptis etiam ſm legem ſufficit. C.de fideicom.l.vlti. erant enim cuiuſdam eccleſiæ.[Si auctor.] Ideſt ſi teſtator.

S V M M A R I V M.

Teſtator ſi rem alienam ſcienter vel ignoranter legauerit, quibus caſibus hæres teneatur redimere, vel pretium dare.

C A P. V.

FIlius. [Si auctor.] i.ſi teſtator legauerit ſcienter. tenetur.n.eas hæres redimere, vel pretiū dare, Inſt. de leg.§.non ſolū, & §. q̄ autē.ſi autem ignorāter, ſecus niſi legaretur cōiunctæ perſonæ. C.de leg. cū alienam, & debet legatarius probare ſcientiā, vt in d.§.q̄ autē.ff.de proba. verius. [Teneantur.] Eccleſia repetente, ſine cuius ſcientia tibi traditæ ſunt, ſed hæc litera vr̄ dicere, q̄ nec eccleſia repetebat, ſed hæredes, & ideo dic, q̄ res legatæ depoſitæ erant apud teſtatorē, vel obligatæ à quadam eccleſia, qua eccleſia nunc agente aduerſus hæredem de depoſito, vel de pignore, vel petente reſtitutionē in integrum, mandatur legatario, q̄ reſtituat, tunc hæres tenebitur ad reſtitutionē faciendā eccleſiæ, cui legatum factū erat. hic non vult parcere hæredi, q̄ æſtimationē non det, ſed in hoc parcitur hæredi, q̄ niſi rem reſtitueret, fortè magnum damnū, vel pęnam incurreret, niſi teſtator ignorans rem eſſe alienā legauit eā, & ideo reddere tenebatur eccleſiæ.[Teneantur.] Melius placet, q̄ nec hæres tenetur ad æſtimationem. nā licet illud verum ſit generaliter, q̄ hęres tenetur ad æſtimationem, Inſti.de leg.§. non ſolum, fallit in caſibus, vt ſi quis legat ea, quæ non poſſunt haberi ſine magna difficultate, vt ſunt prędia Cęſaris. ff.de le.j, apud Iulia.§.cōſtat. Si autē hoc priuilegium habēt res Cęſaris, multo fortius res eccleſię, in quarū alienatione magna difficultas eſt, 10.q.2.hoc ius, 12.q.2.ſine exce. Itē legari nō poſſunt ea, quæ cōibus vſibus deputata ſunt, vt in ꝑal.l.apud Iul. Inſti.de lega. §.non ſolū. Item in teſtō ſcribi non debet aliquid, quod ſit ꝯ bonos mores, vel ꝯ ius. ff.de leg.2.ſi quis inquil.§.fi. res autem eccleſiæ cōibus vſibus ſunt deputatæ, 12.q.j.c.videntes, & contra ius eſt, q̄ res eccleſiæ alienentur, niſi in certis caſibus, vt 10.q.2.hoc ius. Item non eſt commercium rei eccleſiaſticæ ad laicos, 12.q.2.non liceat papę. & c.ſeq. & ideo in legatis laicis factis de rebus eccleſię non tenet legatū. ff.de leg.j.mortuo.§. Labeo.ff.de verb.obl.multum.C.de Iudę.& cęli.l.j.& expone, ſed quia l. Dei, non autem l. ſeculi viuimus, i.res eccleſię non ſunt cenſendę per omnia, ſicut alię res ſeculi, ſicut hic apparet. vel dic, q̄ ius poli appellatur ēt ius, q̄ continetur in iure ciuili, ſed tamen ꝑꝑ fauorem Dei eſt in aliquo à iure cōi ſegregatū, ſicut hic apparet, vel dic, q̄ de reb. eccleſiaſticis expreſsè non cōtinetur in aliquo iure ciuili, ſed in iure canonico tm̄, vbi dr̄, q̄ res eccleſię alienari nō pn̄t, 12.q.2.hoc ius, 10.q.2.ſine excep. Itē licet ſuſtineri poſſet, q̄ eccl'ia ageret, tm̄ melius eſt q̄ hęres agat.

C A P. VI.

SI hæredes. [Ab epiſcopo.] Repete, quę diximus ſupra co.nos.

S V M M A R I V M.

1 *Non poteſt vllus de rebus eccleſiæ teſtari, quid autem de rebus quas clericus habuit ante clericatum, in num. 2.*

3 *Res, quas clericus poſt clericatum acquiſiuit, præſumitur de redditibus eccleſiæ acquiſiuiſſe.*

4 *Poteſt clericus teſtari de his, quæ per artificium, ſeu doctrinam acquiſiuit.*

5 *Cui obueniant bona clerici ab inteſtato defuncti.*

6 *Quicquid à prælato emitur, præſumitur nomine eccleſiæ emptum.*

7 *Hæres clerici tenetur compenſare omne damnum illatum eccleſiæ à clerico.*

C A P. VII.

CVm in officijs. [Si beneficiū.] ff.de pet.hęred. ſed ſi legatus.§.ꝯſuluit, 8.q.5.illud.[Clerici.] No. non ſolū ꝑlatus, ſed ēt alius clericus oīa acqſita intuitu eccleſię debet relinquere eccleſię, j.c.prox. & c. relatū, 2.[Canonibus.] 12.q.5.obitū, &

1 q.3.placuit.† [Remanere.] No. q̄ nullus ſiue prælatus, ſiue clericus, ſiue laicus, de rebus eccleſiæ ēt mobilib. teſtari pōt, vt hic, & j.co.ad hoc, & c.quia, & c.relatū, 12.q.3.c.j.& q.5.per totum, poſſunt tm̄ in ęgritudine cōſtituti aliquod intuitu eleemoſynę erogare, j.co.ad hęc, & in remuneratione ſeruitiorū ſibi exhibitorū, tā à conſanguineis, q̄ ab alijs, j.co.relatum.§.licet. Idē etiā dicimus de rebus, quas emerunt de redditibus ſuis, 12.q.2.epˢ, & q.3.c.j.& q.5.fixū. & ī.de pe.cle.c.pen. niſi in cōpenſationem relicti tm̄ darent eccleſię quantū relinquūt, 12.q.5.ſi epˢ, & q.2. ſi quia quęlibet. vel niſi aliud obtineat de cōſuetudine, vt quidā dicunt. Si autē habet res proprias, de eis teſtari pōt, vt in ꝑal.c. 12.q.5.c.j.& q.3.c.j.& 2.& q.j. ſint manifeſtę, in Auct. de ſanct.

2 epiſ.§.presbyteros.† Veniunt aūt ad hęredes inſtitutos, vel ab inteſtato ea, q̄ clericus habuit ante clericatū, vel ēt q̄ poſtea obueniūt ex ſucceſſione, vel donatione, vel artificio, ſeu doctrina,

3 j.co.quia, & c.relatū.§.cęterū.† De his, q̄ acquiſiuit poſt clericatum, prima facie ꝓſumitur, q̄ intuitu eccleſię, & de redditibus eccleſię acqſiuerit, ī.eo.c.j.12.q.3.c.j.In Auct.de eccle. tit.§.interdicimus. hęc aūt licet ꝓſumantur in ſingulis clericis, vt in ꝑalle. ſuribus. in ꝑlatis maximè ꝓſumitur, 12.q.3.quicūq;, & q.4. ſacerdotes, & c.ꝓsbyteri. Et eſt dicendū, q̄ intantū ſtandum eſt huic ꝓſumptioni, q̄ inīa fertur pro eccleſia, niſi ex aduerſo probetur vel ꝓſumatur ꝯtrium, vt in prędicta Auct.§.interdicimus. quidā tamen, & fortè non malè, dicunt, q̄ in nō ꝑlatis creditur acquiri intuitu perſonę, non eccleſię, cū ad hoc. ſ.quęrendū nomine eccleſię nullū habeat officium, & ideo ſuo noīe quęrere vr̄, ſi aliunde habet bona, quā de eccleſia: vnde hęres ſuus licitè poſt eius mortē hoc occupauit. Et eſt ad hoc j.co.requiſiſti, in fi.

a ſed quia in his difficiles, & quaſi impoſſibiles eſſent probationes teſtiū, vel inſtrorum, ſ.quid, vel quātū de redditibus eccleſię, & quantū de ſuo proprio emerit, idcirco iudex in hoc facto multū ex ꝓſumptionibus procedet, & cū contingat aliquando vnā ꝓſumptionē alij cedere, ī.de ꝓſump.quia, & c.literas, iudex arbitrabitur, quantū ſit patrimoniū, & quot ſint redditus eccleſię.

4 ¶ Item quid lucratur de artificio, ſeu doctrina, & ſic multa alia: & hoc vr̄ dicere c.12.q.4 ſacerdotes, ſemꝑ tm̄ in ꝯputatione faciēda prius deducet expenſas, quas fecit in victu, & veſtitu ſuꝑ eccleſia, quia qui altari ſeruit, dēt viuere de altari, 12.q.j.ex his, & c.epˢ, & q.j.charitatē, arg.ꝯ, j.q.2. paſtoralis, ī.de ꝑben. epˢ. §.alij. ſolue vt ibi. Itē cū ꝑlatus ſegregare dēat res ſuas à reb. eccleſię.12.q.2.ſicut, & omnia dēt agere ſp cū ꝯſilio clericorū ſuorū. 12.q.1.epˢ, multū ꝯ eū ꝓſumit, ſi omiſerit hmōi. & ſępe poſſet ꝑꝑ culpā eius deferri iuſiurādū eccleſię.arg. 2.q.1.ī primis, maxime vbi manifeſta & lata deꝓhenderet culpa ꝑlati, & no.ſupra de his, q̄ vi, metuſue cā fi.c.vlt. ſicut in tutore dr̄.C. de in li. iur.l.j.& ꝑ totū. ¶ Itē oēs vanas & delicatas expēſas prius deducet de bonis clerici, ſolas aūt expenſas approbauit iudex de bonis, quę factę fuerunt in alimoniā ſuā, & pauperū, vel in redemptionem captiuorū, vel ī hoſpitale, vel alias pias cās. 12.q.2.aurū hēt. & c.gloria, & 44.diſt.cōmēſationes, ſuprà de ſup.neg.ꝑla.c.2. nec credimus melioris cōditionis quo ad ꝓbationē rē alterū, ſ.eccleſiā, vel hęredē ex eo, quod poſſidet quātum ad hoc, ꝗ onus probādi alij incūbat, qui ſemper ꝓ eccleſia pręſumitur, niſi hęres defuncti clerici probauerit ante clericatum defunctū clericū aliquid habuiſſe, vel aliūde ſuo intuitu obueniſſe, vt in ꝓdicta Aut. §.interdicimus. ꝓbat aūt, q̄ dictū eſt vel vere, vel ꝑ ꝓſumptiones, vt. j.co.reqſiſti, facit etiā ad hoc, quod dr̄ de vxore, quoniam quicquid acqrit mr̄imonio cōſtāte pręſumitur de bonis viri acquiſiuiſſe. C.de dou.inter vi.& vxo.ēt.ff.co.Quintus, quāuis nō ſit per oīa ſimile: qa qcquid vxor acqrit ex perſona, vel opera ſua, marito acqrit. clericus autē & eīā prelatus ſibi, nō eccleſię acquirit, infrà eo.quia, & c.relatum.§.cęterum. ¶ Si autem plures quis eccleſias habet, ęqua diſtributione boni

A D D I T I O.

a ¶ Sed quia in his Ad hæc dicta Inn. adde Card. in conſ. 81. incip. in caſu premiſſo, qui referendo ea alia ſequitur.

ns clerici ſunt inter illas eccleſias diuidẽda, infra c. relatum, in fi. & clericus nulliſi hẽt hæredẽ vſque ad 7. gradũ, ſuccedet ec-
5 cleſia. 12. q. 5. c. pen. & vlt. †Sed rñde nobis, qs occupabit bona inteſtati defuncti? Reſpõ. ſm pdicta ĩ bonis eccl'iæ nõ hẽt hæredẽ, ſed ſucceſſorẽ, vnde illa occupabit eccleſia, illa vero de quibus certũ eſt, qđ fuerũt teſtatoris, occupabit hæres. ea aũt, de quibus dubitari põt, cũ p eccl'ia pſumatur, eccleſia occupabit. & ſi hæres occupet ſua auctoritate, competit ꝯ eũ cõſtitutio, ſi qa in tãtam. Itẽ quia in rem quã poſsidebat eccleſia per clericum defunctũ, ſibi ius dixit, vel edictum diui Marci, vel furti, vel vi bon. rapto. vel rei vindicatio, vl' ad exhibendũ. vt in ſingulis notare poteris: actio autẽ expila. hæreditat. vel edictũ, diui Adriani non competũt eccleſiæ. quia prædicta non petit tanquã hæres, ſed dña. ſi aũt prælatus in alium trãſferret, tunc nõ haberet eccleſia, niſi rei vindicationẽ, vel ad exhibẽdũ. Sed qd ſi in teſtamẽto relinquat res eccleſiæ alij, vel ĩ eis ſpecial'r inſtituat hæredẽ? videtur ꝙ hic non debeat formidare pœnã cõſtitutionis, ſi qs in tantã, vel aliarũ cõſtitutionũ, qa teſtator interuertit poſſeſsionem, qđ põt. ff. de vi & vi arm. colonus. ſed melius dr, ꝙ nõ potuit ſibi poſſeſsionẽ propriam interuertere voluntate. C. de acqui. poſ. cũ nemo, niſi expelleret dñm, vel nunciũ eius, vt in prædicta l. colonus, vel niſi alij dediſſet poſſeſsionẽ, vel electua fuiſſet. ff. de acquirẽ. poſ. peregre. §. quibus, & l. poſsideri. §. ſi ſeruus, & l. licet quãuis. vel niſi ſuo nomine emiſſet; qa tũc cũ poſſeſsio eſſet penes clericũ teſtatorẽ, nõ noĩe eccleſiæ, ſed ſuo pprio, ſi hæres occupat poſſeſsionẽ, nullã penam incurrit, licet poſsit ab eo vindicare, ſi de bonis eccleſię empta eſt. hoc caſu, l. qñ ſuo, ſ. clerici noĩe emit, ſi eccleſia ſcienter ſuo nuĩe occuparet, teneretur cõſtõne ſi qa in tantam, vel cõdictione ex eã, 16. q. 6. placuit. Si aũt ignorãter occupaſſet rẽ, quã ſuo noĩe poſsidebat platus, nõ teneretur prędicta pęna, qa iuſtã cãm hẽt
6 ignorãtiæ, & ꝯriæ pſumptionis. cũ. n. præſumat vt dictũ eſt, oĩa acquiſita eſſe de bonis eccleſiæ. †Itẽ cũ quicqd emit platus, pſumatur emptũ noĩe eccleſię, vel noĩe eccleſiæ emere debeat, vt 12. q. 2. epſ; ſi aliud nõ appareat, debeo eũ pſumere potius feciſſe, ꝙ ius præcipit, q̃ ꝯ ius, ſ. ꝙ emerit & poſſederit nomine eccleſię: ſed ſic nõ excuſaretur hrs occupans, cum pro eo non faceret præſumptio, niſi teſtator ei reliquiſſet, qa tunc excuſaretur vt ſequitur. ſi aũt ſolummodo dimittat poſt mortẽ ſuã inter alias res ſuas pprias ciuilẽ poſſeſsionẽ, retinet eccl'ia, cũ prælatus nõ poſsideat noĩe ſuo, ſed eccl'iæ, ſicut cõmodatarius. ff. de acq. poſ. ſi colonus. 12. q. 2. ſine ex. & q. j. c. vlt. & ideo nõ pjudicar eccleſiæ, ſi poſſeſsionẽ dimittat, vel leget alij. C. de acq. poſ. l. vlt. & ideo ꝙ ꝯ eum competat interdictũ, vnde vi, & conſtõnis pdictę, ſi violenter occupet, cũ eccleſia poſsideret. Et hæc vera ſunt, ſi relinquat res, quas cõſtat eſſe eccl'iæ. ſi aũt relinquat ea de quib. dubiũ eſt, an ſint eccleſiæ, videlicet poſtmodũ acqſita, illa bñ occupabit hrs, qa licet pręſumantur acquiſita eccleſiæ, tñ dubitatur. & cũ in optione plati fuerit, qñ acquiſiuit illa, vtrũ ſuo noĩe acciperet, vel eccl'iæ, licet male faceret, ſi de bonis eccleſiæ, vel intuitu eccleſiæ quęſitis, niſi noĩe eccleſiæ acciperet, & qm̃ non pſumitur immemor ſuæ ſalutis, ſic j. q. 7. ſancimus, ea accipiet hæres. nec eſt ꝯ inſti. vi bo. rap. §. 2. vbi dr, ꝙ conſtitutio, ſi quis in tantã. hẽt locũ ẽt, vbi quis credit ſibi licere de iure rem ſuam propria auctoritate accipere: ſed nõ eſt ꝯ: quia ibi loquitur de errãte in iure. hic autẽ errabat in facto, qa iſte nõ credebat ſibi licere rem ſuam ppria auctoritate occupare: ſed credit rem ſuam eſſe, & eũ cui ſuccedit, ſuo noĩe poſsidere, & tunc non incidit in conſtitutionem. Item alia rõ eſt in hærede, q̃ in alijs: qa ad hæredem veniunt, & nõ ſolum põt occupare, q̃ poſſedit teſtõr, ſed ẽt quæ inuenit in hæreditate, etiã cõmodata, & depoſita. ff. de pe. hr. non ſolũ. vnde põt dici, ꝙ ſi accipit prædicta, non incidit in cõſtitutionẽ, cũ nõ debeat credi eũ velle poſſidere aliter, q̃ teſtator poſſederit, & ita nec poſſeſsione, nec proprietate voluit eccleſiam ſpoliare. ſed ſi vult eſſe tutus, occupet ſaluo iure eccleſiæ, tam in poſſeſsione, quam in proprietate, ar. op. ff. de fur. falſus creditor. §. qui alienũ. tñ hoc nõ multum valet. ſed ſi eccleſia occupet, agetur ꝯ eã rei vin. vel act. ad exhi. & accuſaretur de crimine expilatæ hæreditatis, vt hr. ff. de crimin. expi. hære. l. j. 2. & 3. quidã tamẽ dicunt, ẽt hic ſi proteſtetur, vt ſ. dictum eſt, nõ teneri. in his aũt, vbi ius pſumitur indubitatũ, ſicut qñ donatur aliquid prælato ab extraneo, forte ſecus poſſet dici: quia ille hęres nõ occupabit & eccleſia eũ occupare phibebit.
7 †Hoc aũt ſcias, ꝙ oẽ damnum, qđ facit eccleſię clericus eius hæres, ſibi compenſare debet. 12. q. 2. epſ, & c. qui filios. ſed quia nimis difficilis eſſet, ꝙ ſp ad oĩa teneretur hęres, dicimus ad ſimilitudinem tutoris, ꝙ tñ poſt lit. conteſt. cum teſtatore tenetur de his, in qb. lis ꝯte. eſt, ff. de hę. inſti. hęres. §. ſed Paulus ẽt li. nõ cõteſt. tenetur de his q̃ puenerũt ad eũ vel ad pręlatum teſtatorẽ. Item ſi pręlatus aliquid fecit dolo, vel culpa, non tñ leui, tenetur, & etiam ſi pręlatus de bonis eccleſię alicui gratiam fecit. ff. de hęre. inſt. cum oſtendimus. C. eo. l. j. & l. vlt.

CAP. VIII.

AD hæc. {Teſtari.} ſ. c. px. erogare ẽt pñs in morte. j. eo. relatum. & poteſt fieri hæc donatio ſine traditione. C. de do. ſi quis ar. & ſucceſſor tenetur, arg. 12. q. 2. quicunque ſuffragio.

CAP. IX.

QVia nos. {Conſideratione eccleſiæ} idem dicimus, ſi ratione officij, puta quia fuit capellanus alicuius principis, qui multa ei donauit.

CAP. X.

CVm eſſes. {Leges.} C. de teſti. ſi vnus, & l. vlti. {Cũ ſcriptum} 2. q. 4. c. j. {Improbamus.} Quoad relicta ad pias cauſas, vel aliter, vt in c. proxi. {Anathematis.} Canon ferendæ ſententiæ eſt.

SVMMARIVM.

Legatorum controuerſia an ſecundum canones in foro eccleſiaſtico, an ſecundum leges in foro ſeculari ſint examinandę.

CAP. XI.

RElatum. {Relictis.} Secũdum hoc intelligunt quidam ſ. c. prox. in legatis & in proximis perſonis cauſa pietatis relictis, vbi minor ſolennitas requiritur, ſicut inter filios. C. de teſta. hac cõſult. C. fa. erciſ. l. j. C. ad l. Fal. auct. ſtr. eſt enim graue Papam vno verbo voluiſſe tollere oẽs leges. C. de inof. teſt. ſi qñ. alij intelligunt in omnibus legatis. & dicunt derogatũ oĩb. legib. alij dicunt leges ſeruãdas in foro ſeculari, canones in foro eccleſiaſtico, & not. de hoc 10. diſt. in ſumma. {Cauſa talis} quæ ad merum examen pertineat, puta, quia ſit de relictis eccleſiæ, vel ad pias cauſas.

SVMMARIVM.

Bona prælati defuncti, an ſint ſucceſſori reſeruanda.

CAP. XII.

RElatum. [In Latera.] ſ. e. cũ ĩ officijs. Sed cõls, 12. q. 3. p totũ. [Vnus] in loco epi defuncti alius ſuccedit, vñ bona defuncti ſucceſſori ſũt reſeruãda. 12. q. 2. hmõi placiti, & c. de laicis, & c. illud. Sed qd dices đ archi. diſtinguimus, an hẽat certã dotẽ archi. ſiue diſcreta bona, ar. ſ. de reſc. edoceri: & tũc ſuccedũt arch. tñ, niſi aliud ſtatutũ ſit, vel ꝯſuetudo, hĩta tñ ꝯgrua ęſtimatiõe inter canonicos, ſi erat canonicus & archid. diuidantur bona inter canonicos, & archidiaconũ ſucceſſorẽ, ſi diſcreta erant bona archidiaconatus, & canonię ſuę pbẽdę. j. e. c. §. vlt. ſi vero ñ hẽat certã dotẽ, ſꝫ đ redditib. eccl'ię plus cęteris ꝑ dignitatẽ accipit, capl'm ſuccedet, & nõ archidiaconus ſucceſſor. ꝙ aũt archidiaconus nõ capitulũ ſuccederet, qñ hẽt bona diſcreta, vehemẽti rõne pbamus, ꝙ archiepſ dotauit archidiaconatũ: mortuo archidiacono cuſtodiet bona archidiaconatus, & ſup illis põt ꝯſtõnẽ facere. ſ. v t ec. bñ. ſi. di. cõ. vt noſtrũ. j. de cõſt. cũ veniſſet, quõ ergo ſuccedet capitulũ? Idẽ dicimus ẽt in alijs dignitatib. tã in ſecularib. q̃ ĩ regularib. eccl'ijs. in eccl'ijs aũt habẽtib. pbẽdas diſtinctas ſecus, qa capituli bona ſunt, & non ſunt diſcreta a capitulo, licet ſint per præbendas aſsignata religioſis. j. eo. ad hæc. vbi nota.

SVMMARIVM.

Voluntatem eius extremam qui in alterius diſpoſitionem reliquit, quibus caſibus teſtatus, & quibus inteſtatus decedere dicatur.

CAP. XIII.

CVm tibi. {In alterius} Ar. contra, C. de mili. te. captatoria. Sol. illa loquitur in inſtõne hæredis, q̃ nõ põt in alterius arbitriũ cõmitti. hęc aũt loquitur de diſpõne aliarũ rerũ: ſed hoc ſtare non põt, quia & hic omnia in alterius diſpõnẽ committit & inteſtatus decedit, & legitimus hæres ab inteſtato ſuccedit, q potius ad voluntatẽ defuncti omnia, deducta ltĩma, fideicõmiſſarijs diſtribuẽda aſsignabit, ar. C. de fideicom. cũ quã. Alij dicunt, ꝙ licet nõ poſsit alij cõmittere inſtõnẽ, puta inſtituo talẽ, ſi talis voluerit. C. de mi. te. captatorias, tacite bene põt, puta committo tibi diſpõnẽ omniũ rerũ mearũ, ar. ff. de hæredi. inſti. ſi qs Semproniũ, & l. captatorias, & l. ille aũt. ff. de cõdi. & de. nonnunquã. Et idem vr in legato. ff. de le. j. captatoriæ, & ff. de le. 2. l. j. ſecus aũt in libertate. ff. de fideicom. l. j. & l. fideicõmiſsis. Alij dicunt, & hoc vr planius, ꝙ p hæc verba, committo tibi meã volũtatẽ, eũ inſtituit hæredem, ar. ff. de leg. 2. l. cũ pater. §. donationis, & non dat ei poteſtatẽ alium inſtituendi, qa tunc eſſet cap. C. de teſt. mili. l. captatorię qa decedit teſtatus, ſi in pias cauſas iuſsit omnia erogari: quia tunc non dẽt legitimus hæres ſuccedere ab inteſtato, ꝙ legitimã deducat, ſed omnia pijs cauſis applicabũtur. C. de ſa. ſan. ec. ſi quis ad declinandã. [Alterius] ideo credimus
a hũc reputari teſtatũ decedere, qa p hæc verba extremã volun-

ADDITIO.

a Ideo credimus Hunc intel. Inn. dicit communem d. Bar. Soci. in l. verum §. cum quidam, col. ... ver. limitatur etiam diſpoſitio. ff. de re. dub. & circa hoc dictum vide ẽt per Pet. de Ancha. in conſ. 336. incip. in his dubijs, col. j.

voluntatem meã committo diſpoſitioni talis. intelligiť voluiſ-
ſe, qđ oĩa ſua pauperibus & in pias cauſas expendantur. Si enim
alias voluiſſet expendi, & non in pias cauſas, inteſtatus decede-
re vř. Si autẽ præcepiſſet fideicõmiſſario, ꝙ oĩa præter pauca in
alias cauſas & nõ pias diſpenſaret, tunc dicũt quidã, ꝙ rõne pau
corũ, q̃ præcepit diſpenſari in pias cauſas, teſtatus decedere itel-
ligitur, ff. de leg. 2. ſi quis Titio x. Alij dicunt, & vř melius, ꝙ in
hoc caſu commiſſarius hẽbit & expẽdet illud paucũ in pias cau
ſas relictum, alia aũt hẽbit hæres ab inteſtato, q detracta Falcidia
ſoluet legata ſm mãdatũ teſtatoris. ſi qs aũt inſtituat Chřm, vel
pauperes hřdes, tũc ipſi adirent hæreditatẽ, & alijs ſoluerẽt lega
ta, & fideicommiſſa ſm voluntatem teſtatoris, ar. C. de epiſ. ſi qs.

S V M M A R I V M.

Electione vnius, an alteri quis renunciare videtur.

CAP. XIIII.

a OFficij. [Eccleſijs] ſibi ſubiectis: a in alijs ſecus. [legi
timam] vbi conſuetudo eſt, ꝙ aliquantam
portionem habeant. j. de ſepul. certificari, vel potius
vbi nõ eſt cõſuetudo ꝯria. [Acceptauit] acceptare non tenetur,
j. c. proxi. [Renunciaſſe.] ff. de inoſ. teſt. l. ſi pars. §. vlt. & l. ſeq. C.
de inoffi. teſt. l. parentib. {Renunciaſſe} ar. C. de rei vxo. ac. l. j. §.
ſciendum. etiam ſi ſibi relictum accepit in toto. alij dicũt, ꝙ ad
ſupplementum aget C. de inoſ. teſt. ſi qñ. §. illud, & l. oĩno, quod
intelligimus, qñ ſine prædicta cõdõne relictum eſt ſibi, & cõdi-
tionem nõ acceptat. nam tunc tñ ad ſupplemẽtum ageť. {Vin-
dicare} vt j. c. proxi. {Conſtituit.} ſ. parum reliquit monaſterio
pro anima. {Cęteris.} Quia teſtator dixit ſe relinquere nõ pro
aĩa, ſed forte ꝑ aliquo ſeruitio, qđ recepit ab eccřia, in quib. eṗs
portionẽ hřc nõ dẽt: vel reliquit in eas cauſas q̃ ſunt. j. c. vlt. de
quib. portio canonica detrahenda nõ eſt. {Portionẽ.} j. c. pxi.

A D D I T I O.

a ¶Sibi ſubiectis. Adde, quod in hoc Hoſt. in ſumma infra de ſepul. §. a quibus, te
net contrariũ, ſed opi. Inn. tenet Io. An. j. e. in c. certificari, in 10. q. & refert &
ſequitur Card. in conſ. 53. col. j. in fi. inci. conſiliũ pro elucidatione dubiorum.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtamentum confirmatur per mortem teſtatoris.*
2 *Diuidendæ ſunt oblationes eccleſiæ inter epiſcopalem eccleſiam, & epiſcopũ.*
3 *Quæ communio ſit inter epiſcopum, & eccleſiam.*
4 *Eccleſiarum ſtatuta fieri debent cum conſilio clericorum.*

CAP. XV.

1 REquiſiſti. {Voluntate} †Qñcunq; fiat teſtm̃,
ẽt ſi pſona ſanitate & multo tpe ante
mortem, tñ inde habebit canonicam portionẽ eṗs,
quia in morte teſtm̃ cõfirmatur. j. de celebra. miſ. cũ
Marthæ. {Eccleſiã} eṗalem. {Vel quartam.} 12. q. 2. nobis, & c.
quatuor. alicubi medietatẽ. 12. q. j. antiquos. alicubi nihil, ſi de
hoc eſt conſuetudo, ꝙ nihil habeat, oã cõſuetudo ſeruanda eſt.
j. de ſepul. certificari. & hoc, vbi nihil percipitur, nõ hẽt locum
hęc decre. {Relinquo.} tñ nõ habita mẽtione eccleſię. {Iſtud
eccleſiæ.} tñ non habita mentione eṗi. {Relinquo iſtud.} hoc
ambobus reliquit, ſed diuiſim. {Diſtinguendum.} Primũ mem
brũ diſtinctũ. {Canonicã.} i. canonib. ꝑfinitã, q̃ tũ eſt ꝯſuetudi-
naria, 12. q. 2. nobis, conceſſo. {Si aliquid ec.} Quaſi ſub ſilẽtio
expedit ſm membrũ diſtin. {Illud tñ} i. ꝓpriũ, quaſi ꝙ relinque-
ret illud intuitu perſonę, nõ eccleſię. {Non eṗi} i. nõ eṗalis mẽ
ſę. & idem intelligeremus, ſi diceret, relinquo iſtud eṗo, & dice
ret, ꝙ tantũ volebat ad eṗalem menſam pertinere legatũ, nõ ad
cathedralem eccleſiam. & hunc ſenſum ſatis canon hic introdu
ctus ſonat. Lau. tñ dixit, ꝙ ſi eṗali menſę aliquid relinquatur, nõ
tñ habebit partẽ eccleſia. Et eſt rõ diuerſitatis, qa ſi qñ relinquiť
eccleſiæ, non hẽt partẽ eṗs, ius offenderet, ſecus ſi tñ eṗo. ff. de
leg. j nemo põt. vel dic, ꝙ noĩe eccleſię intelligitur eṗs, ſed non
e conuerſo. {Priuata.} 10. q. j. ſi quidam. j. c. tua. ff. de le. j. nemo
2 põt. ff. ad l. Fal. quod de bonis. †{Generalẽ conſtitutionẽ.} q. d.
canones conſtituerunt, ꝙ de oblationib. eccleſię fieret diuiſio
inter eccleſiã epiſcopalẽ, & epiſcopũ. 12. q. 2. conceſſo, & c. no-
bis, & ideo ſi teſtator in teſtõ hanc diuiſionẽ interdicat, nõ ob-
ſtante prohibitione eius, fiet ꝯſuetudinaria diuiſio. ad idẽ facit
10. q. j. ſic quidã. Sed ſi dicat, ꝙ velit legatũ tñ eſſe propriũ eṗi,
tunc nullam portionẽ habebit eccleſia, qa nulli canones præci-
piunt diuiſionem aliquam faciẽdam inter eṗm & eccleſiam de
legatis relictis intuitu pſonę eṗi. {Contrariũ.} ei, quod dictum
eſt, ſ. ꝙ qñ teſtator relinquit aliquid eṗo intuitu perſonę, & hoc
exprimit in legato, ꝙ de eo nullã portionẽ dẽt hře eccleſia, vel
eṗs pro ſuo velle diſponat. [In canone.] 13. q. 5. Pontifices. [Pro
batur.] i. præſumitur. [Hoc] quod dicit hic canon. {Pertinere.}
Illud autẽ, quod in hac decr. dř, intelligendũ, cum teſtator ex-
preſsit, ꝙ legatũ tantũ epiſcopi eſſe volebat. i. propriũ. {Propin
quo.} vſq; ad quartũ gradũ, ar. C. de epi. & cle. auct. licẽtiam, in
Auct. de ec. ti. §. interdicimus, col. 9. Alij dicunt vſq; ad 7. ar. 12.
q. 2. c. j. & c. quia nos. {quod ſi.} Tertium membrum diſtin {ca
nonica.} quę eſt eadem, ꝙ cõſuetudinaria, vt in princi. huius c.
[Si vero] quartũ membrũ diſtin. [Canonicã] i. cõſuetudinariã.
[fauorem] ff. loc. habitatores. [Alij] extraneo. [legaretur] extra
neo: quia ſi alicui extraneo legatũ eſſet, nullã ꝓportionẽ de il-
lo habuiſſent capellæ, nec alia pia loca, ſic nec de legatis eṗo
debent habere aliquã portionem. [Illis] eccleſijs nõ cathedra-
3 libus. †[Cõio] licet multa ſit cõio inter Abbatẽ & cõuentum,
vel etiã inter alias dignitates & capitula, nõ tñ fierent iſtæ di-
uiſiones inter eos, ſi haberent bona diſtincta, niſi hoc inter ſe
conuenerint, qa inter eos per canones nõ eſt facta nec commu
nio, nec diuiſio, & ex hoc apparet, qa ſi nulli canones eſſent, q
dicerẽt, ꝙ aliquã portionẽ dẽret hře eps in legatis eccleſiarũ,
tñ partẽ aliquã ibi habere deberet, qa ꝯmunio eſt inter eṗm &
eccleſias, & ex quo inter eos eſt cõmunio, & bona deberẽt eſſe
cõmunia, qa nõ dř hic, ꝙ in aliquib. ſpecialiter ſit inter eos cõ
munio, ſed gñaliter loquiť: & ideo eſt intelligẽdum de omnib.
imò plus vř, ꝙ in hac cõmunione dñs principalis erit eṗs. nã
ipſe eſt præordinator in cunctis. 25. diſt. perlectis & ipſe eſt, ad
quẽ pertinet cura omnium eccleſiarũ. 10. q. 1. decretũ, & c. ſe.
16. q. 7. omnes. ſed tñ, vt tolleretř cauſa ſcandali, qđ ſolet cõmu
nio generare, editi ſunt canones, quã partẽ habere debeat eṗs,
& quã alię ecclřæ determinate. & hoc ẽt diuerſimode diffinie-
runt ſm diuerſas cõſuetudines prouinciarũ, vel ſm diuerſas
a conditiones tpum. Et ideo in hoc ſtãdum eſt conſuetudini, a j.
de ſepul. certificari, & in prin. huius decreta. nã quidã canones
dant eṗo medietatẽ de omnib. datis eccleſijs. 10. q. j. antiquos.
Et dicunt alij, ꝙ tam magnam partẽ dedit illud c. j. eṗo, quia lo
quiť de portione, quã debet habere eṗs cũ eccleſia cathedrali,
cũ qua hẽt maiorem cõmunionem, vt hic. alij canones dant ei
tertiam, 10. q. 1. decernimus. 10. q. 3. c. 1. 2. & 3. & 16. q. 1. conſti-
tutum. alij aũt dant ei quartã. 12. q. 2. nobis, & ca. ſeq. & 16. q. 2.
ad hoc. & ſm hunc modum præceperunt canones diuidi præ-
ſentia, & poſtmodũ acquirenda, ſicut ex eiſdẽ c. colligitur. Sed
vbi nõ cõſtat de cõſuetudine, vř ꝙ eṗs poſsit petere quartã, qa
cũ hæc decre. dicat, ꝙ ſoluat tertiã, vel quartã ſm diuerſas con-
ſuetudines, ad minorẽ ſummã recurrendũ eſt. hoc nõ placet, qa
qđ hic dř, & in c. certificari, loquiť ſm diuerſas conſuetudines
dandi portiones diuerſas, ſed cũ ſubmouemus cõſuetudinem,
& loquimur tñ de iure, ibi nõ eſt dicẽdũ, ꝙ eligať minor por-
tio, ſed portio poſterioríb. canonib. ſtatuta dabiť. ff. de leg. non
eſt nouũ. & l. nam poſteriores. ſed quia plures inueniunt cano-
nes de quarta, & vt credo, poſteriores. & qa etiã moderati ſunt,
& qa iam ſibi vřs eccleſia eam appellat, ſ. quartam decimarũ,
& mortuariorũ. j. de ſepul. in præſentia, & c. cũ ſuper. credimus
noĩe canonicæ portionis quartã intelligendã. dicimus tñ, ꝙ ſi
aliquis legitime præſcripſiſſet ꝯ ſolutionẽ huiuſmodi portio-
nis, ꝙ bene valet in hoc præſcripta cõſuetudo. Itẽ dicimus, ꝙ ſi
ſit cõſuetudo, ꝙ detur quinta, vel ſexta, ꝙ hoc nõ põt peti noĩe
canonicę portionis, ſed cõſuetudinariæ tñ, quia hæc portio nõ
inuenitur in aliquo canone, ſed vř, ꝙ hic canones omnes ſunt
reuocati per ca. 10. q. 2. c. 1. 2. & 3. vbi dř, ꝙ tertia ſolita dari eṗis
vlterius nõ ſoluatur. So. illa c. nõ loquũtur de quarta, vel tertia
debita eṗo pro ſua parte, ſed de parte ſabricæ, quæ ſimiliter aſsi
gnabatur eṗo præter ſuã partem. 12. q. 2. de redditibus. & vř, ꝙ
ꝑꝑ prædictam cõmunionem, quæ eſt inter eṗm, & eccleſias in
feriores, clerici locationes & venditiones nõ poſſunt facere de
rebus eccleſiarũ. 12. q. 2. abbatibus 17. q. 4. in venditionib. quã-
uis videatur hoc facere plus ꝑꝑ iuriſdictionẽ, quã ꝑꝑ cõmu-
4 nionem. †Itẽ ex cõione ꝓcedit, ꝙ ſtatuta eccleſiarũ debent fa-
cere cũ ꝯſilio clericorũ ſuorũ. ſ. de conſue. cũ conſuetudinis, &
ꝙ poſsint agere eṗi pro eccleſijs, j. de ſuc. ab inteſt. cũ dilectus,
& ꝙ in ꝓcurationibus, & in alijs arduis negocijs ſua conſilia &
cõſenſus requirere debent, 10. q. 2. §. ꝑpetua. ſ. de ma. & obe. c.
humilis. ſ. de procu. c. j. & de iudi. cauſam. [Sed iſti] 18. q. 1. c. 1.
{Illud} qđ ſequitur. {In vita} poſt mortẽ aũt põt, ſi inteſtatus
decedat, & ſine agnatis vſque ad ſeptimũ gradũ, vel ſine cogna
tis vſq; ad quartũ. j. de ſucceſ. ab inteſta. cũ dilectus. 12. quæſtio.
3. c. 1. {Fraus} no. ꝯ ſacerdotes, qui ꝓcurant ſibi aliqd relinq
in teſtamento ab his, qbus pęnitentiã iniungunt, quãuis poſſet
dici, ꝙ ipſi adminiſtrationẽ hẽre dicunť, ſ. iniũgẽdi pęnitẽtias.

A D D I T I O.

a Conſuetudini. Adde Bartho. Soci. in l. cũ ib. col. 3. ver. j. conclu. ff. de reb. dub.

S V M M A R I V M.

1 *Pupillaris ſubſtitutio per quæ verba concipiatur.*
2 *Subſtitutio directo quando intelligatur eſſe facta.*
3 *Vſucapio quando & quo caſu proſit.*
4 *Liberi primi gradus ante l. conſeſt. non computant fructus in quartam partẽ
Trebellianicam, etiam ſi pater rogauerit.*
5 *Iudex quandoque in iudicando ſequitur conſuetudinem partium.*

CAP. XVI.

RAynutius. [De Clera] i. filius Clerę. {Et vxo-
rem} Raynutij {relinquens} in-
ſtituendo eam hæredẽ in eis. alij aliter. {Cætera} pęt
hæc

hæc verba ſit hæredis inſtitutio.C.de teſta.in teſtamẽtis,& ma-
xime in filijs.C.e. hac ꝯſul.{Et ſoboles} iſta duo ꝑ medietate
1 ſuccedent.C.de cadu.tol.l.j.§. his itaque.†{Impu.ſuccede-
rent} ſiue teſtator dixit, ſi filius meus impubes deceſſerit ſine
liberis,talis hæres meus eſto. qbus verbis ſine hac adiectione,
ſine liberis, proprie ſubſtitutio ſit expreſſa pupillaris, inſtit. de
pupil.ſub.j.reſpõ.& §.ſubſtituit. ſiue dixerit ſubſtituo talẽ.quę
verba trahuntur ad fideicommiſſariã. C.de inſti.& ſub. genera-
liter. §. vl. ſemper ſubſtitutio cũ prædicta adiectione facta fuit
fideicõmiſſaria,qa talib.verbis,ſi deceſſerit ſine liberis,& de iu-
re & de facto ꝯuenit eſſe fideicõmiſſaria ſubſtitutio,nõ directa,
quia niſi verba directa, ſ.ſit hæres, vel ſuccedat, & ſimilia trahe-
rẽtur ad fideicõmiſſum,nullo tpe magis,quã alio valeret.& dici
mus ẽt,q a verbũ,ſine liberis,innuit,ꝙ ẽt in pupillari ętate ſubſti
tuere voluit ꝑ fideicõmiſſum, qa tũc liberos hr̃e nõ potuit,nec
eſt abſurdũ,ꝙ verba directa trahanꝭ ad fideicõmiſſũ.ff.ad Treb.
Scæuola.& in hoc caſu mater ab inteſtato ſuccedere dẽt, vel ex
teſtõ,ſicut hic maritus ſucceſsit,& bona reſtituere detracta Fal-
cidia,& quarta Trebellianica. C.ad Tre.ẽt.[Lõbardo] i.qđ ꝯti
neꝭ in libro,q dꝭ Lombarda.nã ibi ſpãlia iura ſtatuunꝭ ſup dote.
[Liberis.]Quare ꝑ eo cẽſenda eſt,ac ſi non habuiſſet. ff.ad Tre
bellia.ex officio.§.ſi quis autem.[Maritus.] Inſtitutus hæres ab
Adiecta: alias.n.ſoror,vel filius ſororis in totũ ſucceſsiſſet, C.
de fideicõ.ſi in perſona. [Raynutij] intellige,ꝙ hę tertię, ſ. ma-
tris, & auię Adiectę nõ fuerunt ſeparatę de bonis R.eo viuen-
te,nec mortuo de bonis Adiectę.nec intelligimus,ꝙ donauit,
vel vendidit certas res de dictis tertijs:ſed ius,qđ habebat in ip-
ſis tertijs, vel in bonis ꝑ rõne illarũ tertiarũ. alias.n.ſi eas ſepa-
ratas habuiſſent,oportuiſſet, ꝙ nõ ea cã ſubſtõnis, vel fideicõ.
ſed vel ex teſtõ, vel ab inteſtato ꝑdicta qrerent in libello. Alij di
cunt,licet nõ ſit veriſimile, ꝙ etiã iura, q Alterocha habuit in
ꝑdictis tertijs,petierit.[vel ſubſtõnis.]i.fideicõmiſſarię ſubſtõ-
nis.ea cã aũt ſubſtõnis pupillaris,vel directę petere nõ poterat,
qa verba iſtius ad fideicõmiſſũ trahebanꝭ tm̃, vt diximus ĩ gl.ſi
ue qa ſi eẽt pupillaris, euanuerat adueniẽte pubertate Adiectę,
2 q iã euanuerat ,cũ filios habuerit.†Eſt.n.ſubſtitutio directa,qñ
nullo medio ſubſtitutus capit hęreditatẽ, qualis eſt pupillaris,
vulgaris,exemplaris,& cõpendioſa eſt ſubſtitutio indirecta, q
alio medio habeꝭ vt fideicõmiſſaria.{peruenire} & bene. {anna
lis} quę hodie ſublata eſt, C.de vſucap.trãsform.l.j. vel loquiꝭ
de annali ꝑſcriptione, quæ cõpetebat iure Lombar.& ſm hoc
falſum dicebat, qđ ſi verũ eſſet, ꝙ iure Lombardo nupta eſſet,
3 obtineret.[†Vſucapio] quæ ꝑdeſt,qñ res tradiꝭ in dotẽ inæſti-
matã,& ſequiꝭ matrimoniũ & de iure,& de facto; quo caſu ſi res
nõ ſint eius,qui eas aſsignauit in dotẽ, vſucapiꝭ ꝑ dote. ſi vero
eſſet ęſtimata,vſucapiꝭ ꝑ emptore,ff.de vſucap.ꝑ dote.l.j.& 2.
hæc aũt cũ eſſent puellæ aſsignata in dotẽ, licet eſſent obligata
reſtitutioni, potuerunt in dotẽ dari: nec incipit ꝯ Alterochã,
cui reſtitutio facienda eſt,currere ꝑſcriptio,niſi ea quo tẽpore
cõpetit actio ex teſtamento, & petitio fideicom.nec curreret
niſi triẽnalis pręſcriptio,C.de fideicõ.auth.res, C.de pręſcript.
30.ann.ſicut in rem,C.de anna.excep.l.j.§. vlt.[ſilentiũ] quod
ſilẽtiũ & taciturnitas locũ pacti habereꝭ, ſed male dicebat.[bo
nis illis] ꝑdictæ Adiectæ, vel potius R. quæ petebanꝭ.[tertia]
iſtæ tertiæ matris & vxoris R.non iure ciuili, ſed Lõbardo de-
bentur,quo cautũ eſt ꝙ vxor ſuperuiuens marito dẽt habere ter
tiam in bonis eius, quia mater & vxor R. ſuperuixerũt maritis,
ideo has tertias deducunt. [Cleræ] quã tertiam Clera habuerat
in bonis R.filij,quia ſuperuixerat ſuo marito patri R.[Teſtato-
ris.]R.ſ.{quarta}hoc iure ciuili deducitur, ff.de vulg & pupil.
ſubſti.l.cohæredi,§.cum filię.{Pupillorũ.} filiorum Petri mari
ti Adiectę.{Rainutij.}Patris Alterochæ & Adiectę. {Cogitaſ
ſe.} quod ẽt ſi cogitaſſet, tñ matri aut vxori preiudicaſſet, niſi
aliud eſſet de cõſuetudine,vel de iure Lombardo.{P.}Marito
Adiectę.{Conſuetudinem.} Nota iudicẽ appellationis ſequi ꝯſue
tudinem partiũ, vt ĩ.de cõſue.c.j.forte erat ꝯſuetudo,ꝙ de mo-
bilib.vel conſimilib.non fiebat deductio.{Vt legitima.}Dicũt
quidã hoc ẽt iure Lombardo cõtineri,ꝙ vxor ſuperueniens per
nullũ ꝯtũ poteſt alienare tertiã ſibi a marito obuenientem,qn
tertiã vel debitũ bonorũ ſubſidiũ ibi hẽant ea marito deſcẽden
tes,vel alienationes iſtæ ſimulatæ,vel in fraudem factę erãt, vel
donatio facta erat inofficioſa, & ꝯtus venditionis non erat ve-
rus: ſed ſub ſimulatione venditionis intellexit facere donatio-
nem,C.de inoffi.do.l.j.2.& 3. {In vtraque.} Ideſt in tertia ma-
4 tris,& auię,C.de inoffi.teſt.l.j.& l.filiam.†[Litis.]Ante lit.con-
teſt.liberi primi gradus nõ cõputant fructus in quartã partem
Trebellianicã,ẽt ſi pater rogauerit, C.ad Treb. iubemus ,ſecus
in nepotib.& alijs,q cõputant fructus ea volũtate defuncti ꝑce
ptos,puta qa rogauit poſt tẽpus hæreditatẽ reſtituere: iſti tñ, ſi
ꝑcipiant vltra quartã, nõ reſtituunꝭ.Si vero ex negligentia hæ-
redis ꝑcipiant fructus bona fide, nõ computanꝭ in quartã, niſi
poſt morã.tũc.n. cõputat & reſtituit, qui hẽt ſup quartã, ff. ad
Trebel.ẽt fideicõ.& l. mulier, §. ſi hęres,& l.ita tñ, §. hęres ex
aſſe,& poſt li.cõte.eſt in culpa,& in mora. Itẽ poſſet dici,ꝙ ẽt li
beri primi gradus cõputant poſt lit. cõte.in quartã,ar.C. de rei
vin.certũ.Alij ẽt dicũt, & forte nõ bene,ꝙ fructus aliarũ partiũ
nõ quartę cõputant in quartã, & ſic nõ eſt ꝯriũ C.ad Treb. iu-
bemus[a P.]iſtud,ſ.a P.ꝑdicto, & filijs eius, nõ eſt in integra,
nec dẽt eſſe,cũ P.mortuus eſſet, vt in hac decr. expreſſe vꝭ.ſi tñ
vis ſuſtinere literã hic,dic ꝙ ẽt cũ P.viuebat,fuit li.cont. facta.
[eius] quartę.[in legitima] M.de plano cõceſsit & quartã Tre-
bellianicã,& debitũ bonorũ ſubſidiũ ſimul ab eodẽ P. deducẽ-
da.Ideo dixit,ꝙ nõ integrę ambę deducunꝭ, ſed qđ in vna de-
eſt,ſuppleꝭ ꝑ aliam:& ſic intelligunt hanc decr.vꝭ tñ ꝙ opi.pri-
5 ma ꝑ hãc dec.& ſe. Raynaldus,cõfirmaꝭ.[†Cenſuit]cardinalis,
q iudicauit de appellatione.& no. ꝙ ſequiꝭ ꝯſuetudinẽ partiũ,
vt no.ĩ.de ꝯſue.c.1.no.ẽt iudicẽ appe.nõ ſolũ ꝑnuciare ſnĩam
iuſtam, vel iniuſtã,ſed ẽt addere.ar.ꝯ,C.de app. cos. in prin.Itẽ
no.iudicem ſupplere de facto,qđ qdã cõcedunt,ar.ff.de pe.hę,
l.vlt.nos tñ hoc nõ ꝯcedimus; & hęc põt dici ſuppletio iuris.

S V M M A R I V M.

1 *Si certus executor non eſt deputatus teſtamento, in quo aliquid ad pias cauſas relictum eſt,illud diſpenſare poteſt.*

CAP. XVII.

TVa nobis. {Et alia}In his legatis ceſſat Falcidia.
C.de epiſ.nulli, & ſi quis ad declinan-
das.{locorũ}vnde duxerunt originem defuncti. vel ſi
hoc eſt incertũ,per ep̃os locorũ,vbi ſunt mortui, ingreꝭ. C.de
ſan.epi. nulli.{Interdict.}In Auctẽ.de eccl.ti.§.ſi quis. {Com
pellas.} Poteſt etiã ep̃s ea diſpenſare,ſi certus executor deputa
tus nõ eſt,vel etiam ſi deputatus eſt, & non impleat voluntatẽ
teſtatoris, ipſemet implere poteſt, & ſi legatum erat executori
aliquid,id amittit.C.de ſan.epiſco.nulli,in Auten.de eccle.ti.
§. ſi quis ante,cum duobus §.ſequen. &c.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid ſi pluribus commiſſa eſt cauſa, poſſint cæteri vno abſente ſeu mortuo procedere?*
2 *Tertia,& quarta hæreditas an ſubiaceant reſtitutioni.*
3 *Rei vind.& hypo.ex teſtamento competunt etiam pro legatis.*
4 *Statim quod quis hæreditatem adiuit, dominium rei legatæ tranſiuit ad legatarium.*
5 *Pactum facere non poteſt,quod alienatio facta non teneat,&c.*
6 *In teſtamento ſola teſtatoris voluntas transfert dominium in legatarium ſine traditione.*
7 *Licet hæres ante annum conueniatur ſuper legatis præſtandis,& condemnetur,non tamen priuatur Fal.dummodo intra annum ſatisfaciat.*

CAP. XVIII.

RAynaldus. [Ab ipſo.] Pepone [reſtitueret.]
hæc ſubſtitutio diſiunctim facta
fuit, ſ. hoc modo, vt tali patruo reſtituat medietatẽ
hæreditatis, & alij patruo aliam medietatẽ: ſi enim
coniunctim facta eſſet talis ſubſtitutio, Raynaldus non potuiſ-
ſet inſtituiſſe hæredes filios patrui,cum ad ſolum ꝯiunctũ, ſ.pa
truũ ſuperuiuentem debuit hæreditas deuenire,C.de cadu.tol.
l.j.§.ſi aũt aliqui.poteſt tamẽ dici,ꝙ in nulla parte decr. appro-
batur inſtitutio filiorũ, niſi forte in tertia, & quarta.& ꝙ ipſi
abſoluunꝭ,nõ eſt ꝑp ius,ꝙ hęreditatẽ haberent , ſed qa nõ poſ
ſidebãt.[eu] patruis.[quibuſdam] hic Pepo quædã cõtter filio
ſuo R.& patruis ipſius R. relinquerat, ſup qbus cõpromiſſum,
de quo hic agiꝭ,factum fuit, vel alias dicebant ſe ius habere in
1 illis.[†Ex forma] quæ erat,vt vno abſente, vel mortuo duo ꝑce
derent.alias.n.vno abſente, vel mortuo , alij ꝑcedere non po-
tuiſſent,ff.de arbit.itẽ ſi vnus,§.vlt.ſed ſi ꝑſentes eſſent omnes,
ſed vnus nollet cõcordare cũ alijs ſiue in vnam ſnĩam, ſiue ẽt
ꝙ ſnĩa ferreꝭ,tunc eo ꝯdicente alij poſſent ferre ſnĩam,ff.de re
iud.duo ex.& ſi dicat ſe nõ iſtructũ de cã, idẽ,ff.de re iud.ſi vni.
idẽ etiã dicimus , ſi poſtq̃ dixiſſet opinionẽ ſuã, & intellexiſſet
aliorũ opinionẽ ꝯriã, recederet.nã tunc credimus, ꝙ ẽt eo ab-
ſente poſſent alij ꝑcedere, ar.qa tunc ceſſat rõ legis, i. ꝙ poſſet
alios in ſuam opinionẽ trahere,vt in l.pręall. itẽ ſi vnus , §.fin.
ſed ſi nõ intellexiſſet opinionẽ aliorũ & recederet etiã ſine cã,
vel etiã malicioſe nolens cãm terminare, tunc ꝑcedere nõ poſ-
ſunt pręſentes,ar.ꝑdictarũ l.itẽ, & duo, quãuis dicant qdam,ꝙ
ea qui ꝯuenerũt ad ſnĩam ferendã, ꝙ ẽt vno recedente alij poſ
ſunt ſententiare, qa verũ eſt oẽs adeſſe ad ſnĩam ferendã, i. ad
diem ſnĩę ferendę.[transferendi] diuiſę. n. fuerunt inter R. &
patruos res,de qb.qõ erat.[ꝑdictas] in ꝯpromiſſo vel in alia pte
ſnĩę arbitrorũ.{legitime} ff.ad Treb.ex facto.§. ſi qs,& l.hæ-
redib.C.de inſti.& ſubſti.generaliter, in fi.ff.de le.2.cũ pater,§.
volo. {ꝑdictis} de qbus fuit cõpromiſſum. {vni} forte alius
mortuus erat,vel alius cõſenſerat,& ratũ habebat inſtõnem fa-
ctã de vno ſolo; vnde ſolus alius iure accreſcẽdi totũ fideicõ-
miſſum habere dẽt,C.de cadu.toll.l.vnica,§.ſi aũt, & §. his ita-
que,C.de fideic.in ꝑſona,ff. de leg.2. cũ filiofa.in fi.ff.ad Treb.
apud.

apud §.vlt C.de cōdi.& demon.l.ſi quis leg.§.j.Itē alia rōne nō
eſt curandū,ꝙ non facit mentionē de alijs patruis,qa nō proſe-
quit̄ hæc decr.materiā niſi legati tertiæ & quartę,in quo nō po-
tuit grauari Raynal. quin illud dimitteret̄ vni ex patruis , vel fi-
lijs eius tm̄, vel penitus extraneis , vt dr̄.fuit aūt hoc legatū de-
bitum iure naturę & quarta Trebellianica in bonis paternis.
{Hæredes.} Vnus patruus,& filij.{Poſſent.} Hæc verba gene-
ralia iuſtificant ſnīam ſequentē, in qua ꝯdemnat̄ patruus nō ſo
lum ad tertiā,& quartam legati,ſ.medietatis tertię & quartæ re
lictę auunculis,ſed etiam tertiā & quartā totius hęreditatis,pu-
ta & aliæ medietatis tertiæ & quartę relictę patruis. ſolę.n.ter-
tię & quartę erant hæreditas R.quam poſuit ꝓ libito dimittere.
alias.n.ſi nō ſic generaliter locus eſſet,dēt ſufficere , ꝙ vel pęnā
ſolnat,ſ.tertiā, vel quartā in alijs reb.a legato,vel legatum,ff.de
pac.reſcriptū,§.ſi pacto.potius.n.res legata,i.tertia & quarta re
tū legatarū ꝑuenit ad auūculos pp pęnā appoſitā, ꝗ pp legatum
pelmum. ſecus aūt ſi dixiſſet, ſi non dederit rē legatā , vel duplū
2 vel aliam rem. tunc. n.oporteret eū eſſe altero contentū . † Vel
dic,ꝙ ideo tertiā,& quartā patruis,& filijs in oīb.reb. quæ fue-
runt P.auunculi R. qa ꝑdictę tertia & quarta alio iure cenſenē,
qa reſtitutioni nō ſubiacent, ꝗ alię res , ꝗ reſtitutioni ſubiacēt.
hæc vltima ſolutio nō valet,qa tertia,& quarta debitę R.nō po
tuere grauari:vel dic,ꝙ lex,ꝗ prohibet petere vtrunq;,ſ.rem ꝓ-
miſſam,& pęnā,bene dicit,qa loquit̄,qn̄ ago perſonaliter, quia
nec res eſt mea, nec pœna, licet promiſſor ſit obligatus ad alte-
rū.ſed hoc legatū R. quo ad medietatem tertię & quartę,in qb.
grauari non potuit,recta via tranſit ad legatarios, ſ.ad auuncu-
los,& ſtatim poſt mortē facti ſunt dn̄i, ff.de fur.a Titio.hęc ſol.
reprobatur,ff.de exce.doli,apud §.Labeo. prior ſo. melior eſt.
[Ad ipſos.] Auunculos[ꝓ determinatis]i.portionib.quib.auū-
culi erant inſtituti hęredes.[Deuenirent.] Ideſt ex cā fideicō.re
ſtituerent ipſe patruus,& filij hęredes inſtituti,qd ex fine appa-
ret,vbi eis Falcidia reſeruatur.vel is eſt ſenſus,i.legamus auun-
culis noſtra oīa alia,quę de bonis nr̄is ad nos peruentura erāt,
nam verbum,deuenirent,innuit,ꝙ recta via ad auūculos peruē
turū ſit,quod eſt ꝓpriū legati,nō fideicō.& hoc placet magis,ff.
3 de fur.a Titio.†[Q ōnem] ex teſtō cū petūt ēt pro legatis rei vin.
& hypo.inſti.de le.§.j.& qd dicimus cōpetere rei vindicationē,
verū eſt in ſpāli legato. generalis.n.fideicō.non hēt rei vin. ſed
hēt ex teſtō ex cā fideicō. ſ.eo. Raynutius, nec dn̄ium anteꝗ re
vel verbo fiat ſibi reſtō,ff.ad Treb.facta.ar.ꝯ, C.cō.de fideicō.l.
vlt. qd quidam dicunt . Tu aūt vide, ꝙ illa loquit̄ facta reſtōne
ſaltem verbo:vel ſpāle in reb. alienatis, vt ante reſtitutam hære
ditatē detur in fideicō.rei vin.vtilis. ꝙ aūt ante reſtōnē nō trā
ſeat dn̄ium in generalē fideicō.patet,quia interim tenet aliena
tio ab eo facta,licet ſibi imputet in quartā, ff.ad Treb. Marcel-
lus,§.res,& l.ſi hæres,§.ſi hæres.Cōtra hęredē aūt rogatū nō cō
petit petitio hęreditatis,qa nō poſsidet ꝓ hęrede,qa vere eſt hę
res,niſi forte poſt reſtit. verbo factam aliena poſsideret: qa illa
poſsidet ꝓ hærede.[Pro rata.] Ideſt ꝓ medietate, quæ ſibi lega-
4 ta erat.†[Reſtitui.] mirum eſt, ꝙ petit pęnam anteꝗ debeatur.
Reſpō.imo cōmiſſa eſt pęna,quam cito.n.adiuit hęreditatem,
tranſiuit dn̄ium rei legatæ ad legatariū, ff.de fur.a Titio. vnde
hæres ꝯ legatū facere vr̄ , ex quo illud non ꝑſtat.vnde de gr̄a le-
gatarius petat legatū,volens contentus eſſe illo, cū poſsit pete-
re pœnam.vel dic,ꝙ licet pœna ſit cōmiſſa,tn̄ quia dies nō erat
præfixus,intra quē reſtitueret,pōt purgari mora . vel dic pœnā
non cōmiſſam,& tn̄ in iudicijs talem libellū admitti pp lites di
rimendas,ar.C.loc.cōductores.ar.ff.de iud.non queādmo. ſed
dic non eſſe iudicium in pēdenti,ex quo ex his,ꝗ agunt̄,ſnīa cer
ta ferri pōt, ſicut hic. nam ſi perſtiterit in ꝯdictione hęres, iuſte
condēnatur ad pęnā.ſecus aūt,ſi iudiciū penderet exterius,puta
quia deberetur ſub conditione . & ſic pōt loqui l.nō queād. ff.
de ver.ſig.cedere.[Poterant.] Debet enim imputari patruo & fi
lijs hæredib.inſtitutis,& in certum caſum reſtōne vel legati ſo-
lutione grauatis,ſi non petierunt, & recuperauerunt oīa bona,
quę fuerūt R.teſtatoris,ex quo hęreditatem adierūt. [Legato]
medietatē bonorum,de quib.fuit compromiſſum,ꝗ ipſis anun
culis legata fuerunt a R.[Abſoluens] innitens arbitrio, & male
ex teſtō Peponis, qui R. grauauerat reſtōne harum rerum,vn-
de eas alijs legare non poterat, vt eis videbatur. ſed nō erat ve-
rum in debita iure naturæ & quarta Treb. quamuis hāc reſtō-
nem non videatur cogitaſſe iudex,qn̄ poſtea mandauit patruo,
ꝙ alia oīa bona reſtitueret, in quib.per pœnæ adiectionē R.pa-
truum non potuit grauare. [Conteſtata.] No. litem conteſtari
in cauſa appellationis,licet non ſit neceſſe. [Q m̄.] interpoſitio
eſt vſq; ibi,ꝓnūciauit. [Iure.] ſ.eo. Raynutius. {Grauare.} quo
ad iſtas:ergo ad tertiā & quartam nō fuit voluntati Peponis in-
nitendū,cū in his nō potuerit filiū grauare.{Trebellianica} &
ſunt deducēdę iſtę tertia & quarta de tota; ita ꝙ de ra. vnciis ꝯ-
tingerent filiū 7. vnciæ,tres,ſ. in vna parte, & quatuor in alia.&
hoc ideo , qa ſimul debent̄ ex eodē teſtamento. ſecus aūt, ſi ex
diuerſis deberent̄,vt in tertijs matris, & vxoris.ſ. eod. Raynu-
tius.tunc enim ꝓ qualibet deductione fieret vnus as. [in rebus]
licet enim de vniuerſitate deducendæ ſint iſtę tertiæ & quartæ,
quouſque tn̄ hoc ꝑ iudicē br in ſingulis rebus, pro indiuiſo hēt
eas,[expreſſerit] rē enim legādo vr̄ legaſſe partē, quā in ea hēt,
ff.de leg.j.ſi domus.ꝑſumit̄ enim, qd ſi totū voluit legare, vt eſ-
ſet ſuū, multo fortius partē, etiā ſi hoc nō dixit nec cogitauit.
{pronūciauit} Cardinalis. {arbitrio} & ſic ꝯ ēt nō fuit arbi-
5 trio nitendū. {†Teneret} pactū enim nō pōt facere , ꝙ aliena-
tio facta non teneat,vel ꝙ dn̄iū nō trāſeat in accipientē,vel ꝙ
ſine traditione redeat ad alienantē , vel quēuis aliū , ar. C.de
pac. traditionib. ff. de pac. traditio. & l. in traditionibus.ff.de
iure pat.ſi libertus. §. plane . ſed agere pōt vel ad intereſſe, vel
ad poenā.vel ſi qs trāſtuliſſet in aliū dominiū cū hac adiectione,
ne in aliū alienaret,ipſi transferenti dn̄ium ꝯ recipientē cōpe-
tit cōdictio ob cām,nō aūt alijs,quorū intereſt. C.de cōdi.cau.
da.ea lege .C.de reb.alie. l.vlt. hoc fallit in ſeruo q alienato,ne
manumittat̄,t.qa nō tenet manumiſsio.C.ſi manc.ita fue.alie.
ea.& ēt hoc ea rōne,quia libertus , ex quo competit , reuocari
nō pōt , ſecus aut in dn̄o , inſti. qui.ex cau.ma.poſ.§.ſemel.vbi
aūt lex inhibet alienationē, ſi ꝯ factū ſit,nō tenet , nec trāſfert̄
dn̄ium.ff.& C.de fun.do.per totum. 12.q.2. ſine exceptione,&
10.q.2.hoc ius, in Aue.de nō alie.in emphy.§. ſanctiſsimas , in
Aue.vt ſi.nia.ſ.rn̄.Idē ēt vbi teſtator prohibet,& apparet pſona,
cuius gratia prohibita eſt :alſs ſecus. arg.ff. de leg.j. filius §.diui.
6 ff.de leg.3.pr.§.filia.& §.fundus,& §.quadecim. †Et eſt rō diuer
ſitatis,qa in teſtō ſola voluntas teſtatoris trāſfert dn̄ium in le-
gatariū ſine traditione. ff.queād.ſer.amit.ſi partē. §. ſi ꝑ fundū.
ſic & ſine traditione pōt amittere dn̄iū, & ad aliū trāſire.aſr in
pacto,cū ꝑ illud nō poſsit tranſire dn̄ium,ita nec trāſfert̄. Idem
dicimus in ſnīa arbitrorū, & ēt aliorū iudicū , quia ꝑ eorū ſnīas
nō impedit̄ tranſlatio dn̄ij,vt hic.In beneficijs aūt eccleſiaſticis
& ēt in alijs ſpiritualib. ꝯtrium dici pōt , ſ.qa ſi aliquis ꝓhibeat̄
aliqua cōferre,nun tenet alienatio a prohibito facta, qa ſuſpen
ſus eſt a collatione ſaltē illius beneficij. ſ.de cōſue. cū dilectus.
Idē ēt dico, ſi ꝑlatus prohiberet̄ alienare etiā in caſib. cōceſsis
a iure,quia nō teneret alienatio. j.de accu.c.ſi ſ. de or.cog.veri
tatis.in fi. Itē rō diuerſitatis.ſatis apparet ex prædictis,qa bene-
ficia ſine traditione ex ſola electione & cōfirmatione acqui-
runt̄.ſ.de ele.tranſmiſſa,& ēt dn̄ia ſine traditione eccleſijs acq
runt̄.C de ſacroſ.eccl. vt inter. dn̄ia rerum eccleſiarū nō ſunt
apud ꝑlatos,ſicut apud alios,& ideo ꝑ eos,qui dant adminiſtra-
tiones,prohiberi poſſunt.[ſuꝑ hoc] i.legato medietatis bono-
rum,de qbus fuit cōpromiſſum.[pro medietate] aliam aūt me
dietatē nō poſsidebant adhuc filij patrui, ſed forte vacans iace
bat.[prædicta] ſ.ea,de qbus cōpromiſſum fuit. [medietatis] qa
tantū medietatē auunculis legauerat. [legati] facti auunculi
de rebus, de qbus fuit cōpromiſſum. [reſiduo] i. in alijs partib
eiuſdē ꝑter medietatē tertiæ & quartæ. Cōtra vr̄,ſ.ꝙ R. debuiſ-
ſet ſibi cōputaſſe i quartā & tertiā ſibi debitas in oīb.reb.P.hęc
oīa , quæ legauit auunculis ff. ad Treb. Marcellus. §. res & l.ſi
hæres.ſed dic ſi alienata cōputari in quartā,ſi fideicōmiſſarius
velit : ſed hic nolebat , nec alienata erat . [articulo] libelli . [fi-
lij] iſti filij hæredes erant Raynutij ſaltem in tertia & quarta de
ducendis de bonis P. & ideo pro portione hæreditatis tenent̄
patruus R. fideicōmiſſarijs reſtituere totam hæreditatē, & non
auūculis, vel niſi tertiā & quartā,in quib.hi filij grauari nō po-
tuerunt per teſtm̄ P.hæreditas.n. R. intelligit̄ deducto fideicō-
miſſo,de quo rogauerat Pepo primus teſtator. hæc gl bona eſt,
ſi patrui erant cōiunctim ſubſtituti, ſed ſi diſiunctim erant ſub-
ſtituti , ēt in parte patrui defuncti bn̄ potuerunt inſtitui filij al-
terius patrui, vt not.in prin.illius gl.hæc ſubſtitutio.[de petitis]
nec ſe tanꝗ poſſeſſores obtulerūt liti in rei uin. qa tunc ſecus.
ff. de rei vin. his q.& cū nō poſsiderent , nō potuerūt conueniri
rei vin. Itē non potuerunt cōdēnari ad reſtitutionē eorū , ꝗ nō
poſsidebant . {Poſsidere. } Niſi hæc cauſa iuuaſſet filios, bene
puniti eſſent in reſtōne oīum bonorum , quę habebāt ex teſtō
R.cum circa eos teneret nīs pęnę adiectio . Raynaldus.n.nihil
eis reſtituere tenebatur.{Bonis.} Ideſt in oīb. alijs bonis, ꝗ fue
runt Peponis.[Eiſdem.] i. Rainaldi, in quib.ſ.inſtitutus erat pa-
truus,vel melius Peponis . {In quib.} ſ.tertia & quarta omniū
bonorum Peponis.{Tenebat} Cum non potuerit in eis graua
ri a pr̄e,& ideo potuit,vbi voluit,legare,& pęnā adijcere . {Pro
rata.} Medietate,ſ.tertię & quartę in oīb. bonis Peponis.} Cō
firmauit.} & bene,qa ī illis tertia & quarta,in quib Ray.nō po
tuit grauari,bn̄ potuit Ray.grauare hæredes ſuos,ſed in alijs, ꝗ
ibi erant ꝑter tertiā & quartā,nō poterat grauare R.ſuum pa
truum,cū ſubiacerent reſtitutioni,ſed filios patrui bene potuit
in eis grauare,vnde non abſoluit eos:qa nō poſſet adijcere pœ
nam legato,vel hr̄ditati,ſed quia non poſsidebant. {filijs.} nō
miretis, ſi abſoluantur hi filij : nam hæc abſolutio eorum iuſta
eſt,ſi non poſsident,qa qui non poſsidet, condemnari non pōt,
nihi

niſi pp ſuã maliciã non poſſidederet. & eodẽ mõ, ſi poſſidebãt, iuſta eſt ſnĩa ꝯ hos filios ſicut ꝯ patrẽ. hoc vltimũ non eſt verũ. {Ei} patruo inſtituto hrẽdi. {In reſtõne} i. pſtatione. {Legati} i. tertiæ vel quartæ tã rerũ adiudicatarũ auunculis, vñ fuit compromiſſum, q̃ in alijs, cũ oĩa habebant auunculi rõne legati, & tanq̃ legatũ petenda ſunt oĩa, non tanq̃ hęreditas iuſſa reſtitui; & ideo bñ dicit Falcidiã locum habere, quæ locũ hẽt, qñ hrẽditas legatis exhauriť, & non Treb. qđ locũ haberet, ſi quaſi hrẽditas reſtitueretť. nec obeſt, ſi dť ꝙ fideicõmiſſaria hęreditas dici dẽt, qa vniuerſa, quæ ſunt in hrẽditate, auũculis reſtituunť, quia hoc eſt, quia ſuccedit loco prioris legati, & qa hæreditas dari non dẽt ſub pęna; qđ nõ credimus. nec mireris, qa id qđ debeť ex pœnæ adiectione, legatũ dť. habes. n. ſimile ff. ad l. Fal. cum pater. §. vlt. inſt. de leg. §. pe. & vlt. vel dic, ꝙ loqtur tñ de legato rerũ, de quib. cõpromiſſum eſt. nec obſtat, qđ dť, ꝙ plus hẽt in illis rebus, q̃ quartã, cũ habeat ẽt medietatẽ, ſicut apparet ex prin. decr. potes. n. rñdere, ꝙ ex alijs legatis R. exhauſit dictas tertiam & quartã. vel dic, nihil hẽt ex illis tertia & quarta, cum illas reſtituerit pp adiectionẽ pęnæ: vnde dignum fuit, ꝙ de primo legato extraheret Falcidiã. Tu dic melius; ꝙ hæreditas R. quæ erat ſolũmõ tertia & quarta, erat exhauſta duob. legatis, ꝙ in ea nihil remanſerat. Primũ legatũ fuit, qñ legauit auunculis medietatẽ rerum, de quib. erat cõpromiſſum, i. tertiã & quartã ſibi debitas, in eis. Secundũ fuit legatũ pęnę, qđ eodẽ iure cenſeri dẽt, vt alia legata, inſti. de leg. §. ſi. ff. ad l. Fal. cũ pater. §. ſi. qdã tñ ar. eiuſdẽ l. dicũt, ꝙ nunq̃ de legato pęnę dẽt detrahere falcidiã. nã ibi dicit, qđ pęnæ eã accreuit, in l. Fal. non incidit. Sed expone ſic pdicta verba l. qđ pęnæ cauſa accreuit, ſupple p cõdẽnationẽ iudicis, qui cõdẽnauit hæredẽ legatario, in quantũ in litẽ iurauit. & tunc de eo, ꝙ vltra valorẽ rei legatæ iurauit pp ſpãlẽ affectionẽ, nõ detrahet hæres Falcidiã, qa nõ eſt legatum, imò cõdẽnatio: ſed ſecus, ſi teſtator pęnã ſibi imponit, niſi ſoluat legatũ: nã tunc ſi hæres legatũ pęnæ ſoluit, cũ in veritate le-

7 gatũ ſit, & ſicut alia legata cẽteri debeat, bene detrahet Fal. †Et ſic habes hic, ꝙ q̃uis hæres ante annum cõueniať ſup legatis pſtandis, & cõdẽneť, tñ non priuať Fal. dũmõ j. annũ ſatisfaciat, quæ eſt pęna a legẽ impoſita. C. de fideic. auct. amplius. pęnam aũt a teſtatore impoſitã incurrit, ſi litẽ conteſteť. ff. rem ra. ha. amplius, & hic ſiſr. ſ. c. Raynutius, quo ad legatũ pęnæ, qđ integre ſoluiť patruis, ſ. tertiã & quartã, in qbus tenebat inſtitutio pter Fal. quã detraxit bñficio l. vt no. in gl. quæ incipit, bñ. [Si intra] mirum eſt, qñ hic ferť ſnĩa ſub cõdõne & ſine certa quantitate ꝯ illud, qđ eſt. 2. q. 6. biduũ. C. de ſen. q̃ ſi. eer. quãti. p totũ. Rñ. ꝙ hic patruus petijt hãc detractionem falcidiæ, & iõ ẽt ſi hoc nõ diceretť in hac ſnĩa, tñ ſp poſſet deducere Fal. qa qñ adiudicat legata, ſp danda intelligiť, ꝙ vel in totum, vel p rata detrahat Fal. ſed ſi de Falcidia detrahenda patruus egiſſet, tunc ſi hoc beneficiũ Falcidię nõ ſaluaretur, vlterius petere nõ potuiſſet. ff. de neg. ge. ſi aũt. ſed ſi ſoluat, petere põt, vt hic. & forte poſſet dici hic, ꝙ ex quo ſnĩa lata eſt, ſtatim oportet hũc patruũ integrã, ſ. tertiã & quartã reſtituere, ſed poſt cõd. ex l. Fal. petet Falcidiã, cũ ſit ſolutũ. Si aũt ſibi ſolutũ non eſſet, ſi per errorẽ facti ſoluiſſet, ageret condõne indebiti, ſecus ſi p errorem iuris. C. ad l. Fal. error. Alij aũt dicunt; ꝙ cũ de hac Falc. non ſit actum, eã retinebit patruus, & reliquas tres partes, cũ de eis cõſter, reſtituet ſine vlteriori lite. & ſic appet, ꝙ non eſt ſnĩa ſine certa quantitate, cũ ad minus tres partes tertiæ & quartæ pdictarũ ſtatim perueniant ad auunculos, & ſup quarta de eis detrahenda remaneat lis: qa eam dẽt habere patruus, ſi j. tp̃s legis, ſ. annũ obtulit tres partes tertiæ & quartæ. alioqn nihil detraheret de integris tertia & quarta. {Legitimũ} intra annũ a iuſſu iudicis cõputandũ. ſ. c. nos qdẽ. C. fideic. auct. amplius. [Inuẽtarium] qđ ipſum exonerat a præſtatione legatorũ, & fideicõmiſſorũ, & aliorũ debitorum vltra vires patrimonij. C. de iu. deli. ſancimus. & ius tribuit, ꝙ de legatis & fideic. detrahat Falcidiã, ſi facit inuentariũ, & nõ aliter, in Auct. de hære. & Fal. §. ſi vero nõ ſe. coll. j. in debitis ſecus, vt in ea. l. qa de eis nũquã detrahet Fal. {Cõtra voluntatẽ teſtatoris} bñ dicit, ꝯ voluntatẽ teſtatoris, qa non crediť teſtatorẽ voluiſſe, ꝙ aliqua pars de his tertia & quarta peruenerit ad patruũ; & erat verũ olim ꝙ ꝯ voluntatẽ teſtatoris detrahebať Falcidia. C. ad l. Fal. ſine, & l. pe. & ff. e. ti. qđ de bonis. §. vlt. ſed hodie nõ induciť ꝯ voluntatẽ teſtatoris expreſſam, ſi teſtator certus de quantitate ſui pſ̃imonij phibeat, in Auct. de hť. & Fal. §. ſi vero expreſsim. Sed ꝯ tacitam bñ induciť Falcidiã, vt in l. pall. no. ꝙ hæres rogatus dare aliqđ legatum de ſuo, licet nõ det, vt teſtator pcepit, cũ tñ poſtea dat, detrahit Falcidia de omnibus legatis, vt hic, qđ intelligimus verum, vbi rogatus eſt reſtituere omnia bona hæreditaria, niſi legatum ſibi iniunctum vel de ſuo proprio, vel de bonis teſtatoris ſolueris, vt hic. Et eſt rõ, qa ipſemet teſtator pœnã ſuã adiecit hic; qui non põt eum priuare Falcid. vnde nõ eſt neceſſe recurrere ad pœnã legis: ſed ſi teſtator non appoſuiſſet pœnã, tũc locũ haberet pœna legis, ſ. ꝙ tota hæreditate priuareť. ſ. c. nos. & c. ſi hrẽdes. C. de le. aut. hoc amplius. Vel dic, ꝙ nunq̃ fuit in mora ante annũ iſte patruus, quia nũquã ab eo petitæ fuerũt tertia & quarta prædictæ expreſsim & determinate, ſed fuit tantũ petitum vel legatum rerum, quæ venerant in compromiſſo, vel omnia alia bona, ſicut apparet ex litera decr.

S V M M A R I V M.

Executor ad pias cauſas in teſtamento datus, nullo in eo hærede inſtituto, an & quando detrahet falcidiam.

C A P. XIX.

IOannes. {Suis} proprijs. {Creditorib.} not. non eſſe dubiũ executorẽ ad pias cãs poſſe agere ꝯ hrẽdes. C. de epi. nulli. & ſi nullus ſit hrẽs, tamẽ ipſe, cui cõmiſſum eſt ꝙ oĩa, quæ hẽt, diſpenſet ĩ pia cãs, põt totã hrẽditatẽ vindicare, nec detrahet falcidiã, C. de ſacroſ. ec. ſi qs ad ſ. eo. iua, & hic. ſi aũt ad alios vſus teſtator vellet expẽdi, ſi nullum cõmodũ ad executorẽ ptinere dẽt, puta qa miniſtrũ tñ cõſtituit, tũc nõ potuit agere. ff. ad Treb. Lucius. §. Mæuia. Si vero aliqđ cõmodũ, puta Fal. ad eum voluit pertinere, tunc aget. ff. de leg. 2. ſi qs Titio 10. ſed hæc decr. vť ꝯdicere, qa hic aliter mandat expendi, q̃ in pias cãs. ſ. in ſolutionẽ debitorum, ſed reſpondere potes, ꝙ totam hæreditatem iuſſerat expendi in pios vſus, ſed hrẽditas ĩtelligiť detracto ære alie. C. de bonis, quæ liberis. l. vlt. ad hoc aũt, vt licite poſsit dare bona, quæ inuenit in hæreditate, oportet eũ primo ſoluere debita. {Suſceptum} inſtit. man. §. mandatum, quia alicui creditori ſatisfecerunt, vel aliud pijs locis dederunt.

S V M M A R I V M.

1 *Certæ rei inſtitutio valet.*

2 *Nulla Falcidia, nec etiam debita iure naturæ detrahitur de hæreditatibus, & legatis ad pias cauſas relictis.*

3 *Verbum, ſubſtituo, pariter ad directam, & fideicommiſſ. ſubſtitutionem trahitur.*

4 *Teſtatoris intentio ſemper ſeruanda eſt.*

5 *In vltimis voluntatibus miles non dicitur priuilegiatus.*

C A P. XX.

DE his. {Proceſsis} ſ. emẽdis vel reparandis. {ad perpetuũ} i. ꝙ oĩ anno ſolẽniter fiat feſtiuitas alicuius ſancti, vel ꝙ in aliqua eccleſia cõſtituať pbenda, vel altare, vel pulpitũ, vel aliud hmõi. {Parochialis} qa aliquãdo parochialis eccleſia portionẽ aliquã hẽt. j. de ſepul. c. j. p totũ. {Si pr} alias incipit Ioãnes Frãgi

1 panis [†In certa] hæc nõ eſt cẽſenda vt hæres, poſt q̃ teſtator inſtituit alium hrẽdem. C. de hære. inſti. quotiẽs. ſi aũt alium non inſtituiſſet, valet inſtitutio facta de certa re, & rẽ illã habebit p legatã. ff. de hť. inſti. l. j. §. ſi ex fundo, & l. ſi ita qs hæres, & l. ex facto. ff. ad Tre. l. j. §. 15 q. & in hoc bñ valet ĩſtitutio, vt nõ valeat impugnare teſtm̃, ſed aget rñ ad ſupplementũ, in Auc. vt cũ de ap. co. §. illud quoque, & §. cęterũ. C. de inoff. teſt. l. oĩno. nec habebit iſte ſic ĩſtitutus in re certa tñ loco legatarij, imo ſi nullus alius factus eſt hæres, in totum ſuccedit, vt dictum eſt. Item vť, ꝙ ſi alij repudient hrẽditatẽ, ꝙ ipſe habebit hæreditatẽ, ſicut ſi ab initio nullum inſtituiſſet. ſecus aũt, ſi non dixiſſet, cum in tali re inſtituo. ſed ſi dixiſſet tñ, lego tibi talem rem. quia tunc loco legatarij. nec ob. Auc. de tri. & ſemi. §. hoc nos: quia correcta eſt per aliã. ſed ꝯ, ſi hęc puella nõ eſt inſtituta, nec hæres data, ergo nec ei ſubſtituere põt pupillariter, inſti. de pu. ſub. §. nõ ſolũ. ff. de vul. ſubſt. ſed ſi plures. §. ſi ſub cõdi. So. licet hæc puella non fuerit inſtituta hæres in primo gradu, fuit tamẽ ĩſtituta in ſecũdo, ſ. poſt mortẽ filij, & ideo bene põt ei pupillariter ſubſtituere {executorib.} de executorib. huiuſmodi no. ſ. c. Ioannes, & c. cũ tibi. [Et pfatæ filiæ] ſed ſecurius fecerit iſte, q petijt vtriuſque hæreditatẽ, & qui ẽt adiecit de bonis filij pmortui, qa in veritate duæ ſunt hæreditates, inſti. de vulg. ſubſt. §. igitur, de vulg. ſubſt. l. patris & filij. & l. qui duos, tamen ſuffeciſſet, ſi ſolius filiæ hæreditatẽ petijſſet, ar. ſ. eo. Raynutius. [Quæriť primo] hic vult dicere, ꝙ in primo gradu ſubſtõnis, quãdo filius viſus eſt mori filiæ, mater tanquã ab inteſtato ſuccedens ipſi filio de fideicom. filiæ, reſtituendo dẽt detrahere debitã naturæ, & quartã in re. eandẽ ẽt deductionẽ dicit faciendã de ſubſtitutione ſecundi gradus, ſ. quãdo pauperes ſibi inſtituit hęredes pp mortẽ filiæ: qm̃ illæ allegationes huius dominæ nõ vñr mul

2 tũ mouere Papã. [†Feciſſe ſibi] & p hoc videbať, ꝙ priora teſtamenta fierent recta, vel ꝙ hrẽditas filiorũ nõ perueniret ad pauperes, ſed prima hrẽditas tñ, & quarta trebellianica. l. quæ eſt ff. ad l. Fal. l. j. §. ad eos. h. d. ſed corrigiť per l. C. de epiſ. & cle. ſi qs ad, & p Auc. de eccl. ti. §. ſi aũt hæres. nec recipit illum prauũ intellectũ, qui innuiť, imo hæc eſt veritas, ꝙ de hæredib. & de legatis ad pias cauſas relictis nulla Falcidia, nec ẽt debita iure naturæ detrahitur; ſicut ex ſequen. apparet, & eſt ar. præd. l. & auth. oĩa & in ambiguis qõnib. religionũ ſtricta rõ omittiť, & ſumma eſt rõ, quæ pro religione facit. ff. de re. & ſump. fu. l. ſunt pſonę.

no.19.q.vl.ſi qua muller exhęredato.17.q.ſi.qcunque ꝓ parte. ſm has allegationes ſentẽtiauit Papa. [Moreretur] hæc verba hęres eſto,ip ſonant in directã ſubſtitutionem, vnde ſiue dicat teſtator,ſi inſtitutus nõ erit talis,ſit hẽs.ſiue dicat, & ſi talis deceſſerit in pupillari ætate,talis ſit hæres. ſemp ſonãt in vulgarẽ & pupillarẽ ſubſtõnem,qñ aũt ſunt directę, hanc aũt ſubſtõnẽ nunq̃ põt facere puberi,ſi inſtitutus nõ fuerit, talis eſto hæres, inſt.de pub.ſubſt.§.ſi.ff.de vul.& pu.l.verbis, niſi eſſet miles.ff. de vul.& pu.l.centurio, & nunq̃ per ſe poſita ꝑdicta verba trahuntur ad indirectã, ſ. fideicõmiſſariã, inſt.de pup.ſub.§. ſi.ſed ſi adijciatur hoc verbũ, rogo inſtitutũ, vt talẽ faciat hẽdem, talis bñ trahitur ad fideicõ.quia ille,de quo rogatus eſt, petet hẽditatem ex cã fideicõ. ff. ad Treb. ex facto, in prin.

3 †Idẽ vr̃, ſi dicat teſtator,inſtituo mihi talẽ hẽdem,& ſm hẽdẽ mihi inſtitui aliũ, C.de impu.& ali. ſubſt.l.ꝑcibus.quamuis poſſet dici,ꝙ ibi non inſtituit ſecundũ hẽdem ꝑ ꝑdicta verba, ſed ꝑ expreſſa talia, ſ. inſtituo talem mihi hæredẽ,& ſi non fuerit hæres,talem ſubſtituo.ꝑ verba aũt rogo,vel mando, vel cõſimilia nunquã fit ſubſtõ directa,ſed indirecta, vel fideic.vt ff.de vul. ſubſt.cohæredi. §.cũ filiæ,circa mediũ.hoc aũt verbũ,ſubſtituo, pariter trahitur ad directa & fideicõ.ꝙ ex eo apparet,qa cõis diſtinctio eſt,ſubſtõ alia directa,alia indirecta,ſatis tñ vr̃,ꝙ prius ponir̃ pro directa,licet ad fideicom.trahatur.ff.ad Treb.Scæuola.quod aũt ſonet in directam,patet expreſſe ff.de vul. ſub. cohæredi. §. cũ filiæ.Itẽꝙ trahatur ad fideicõ.patet ꝑ eundẽ §. circa medium,& C.de inſt.& ſubſt.l. generaliter. Idẽ aũt vr̃ poſſe hic dici de verbo hic poſito,moriar̃.ꝙ nõ memini in aliqua lege me legiſſe,ſ. qđ poſsit trahi ad vtrãque ſubſtõnem, licet prius ad directam.

4 [†Intentio] quæ ſp ſeruanda eſt.C.de ſac. ſan. eccl.l.j.C.qñ decre.opus nõ eſt.l. prædiũ.C. de inoffic.teſta. l. ſi pater, inſti. de pup.ſub. §.nõ aũt, in Auc.de hæ.& Fal.§.cui,& § ſi quis ex,& §. is igitur, in Auc.de nupt. §. vnum itaque.§. ſi ſine , & §. ſi quis ex,& §.is igitur,& §.pignori, in Auth. de iureiu. a morien.ꝓ.in prin.& in Auth.q.mo.na.ef.le.§.ſi qs aũt. [Extraneo] io ſorore nõ põt.ita loquẽdo apparet,ꝙ maior ps ꝑueniat ad matrẽ,quia mortuo patre mr̃ ſuccedit ab inteſtato in medietatẽ, reſtituet mr̃ filiæ tñ detractis debita naturæ & quarta Trebellianica, & ſic non habebit plus mr̃ q̃ filia.ſed in extraneo, q nullã ꝑcreccipit ab inteſtato,melius appet,ꝙ plus ꝑuenit ap patrẽ,q̃ ad extraneũ.[Septem] de hac deductione no.ĩ.eo. Raynaldus. [Si abſque liberis] de hoc quæritur, ſi ꝑ hęc verba fiat ſubſtitutio pupillaris & directa,ſi filius meus mortuus fuerit ſine liberis, moriar̃ ſorori, & an ſoror ſuperuiuens fratri directo ei ſuccedat, an mater? & nõ vr̃ dubiũ,ꝙ directe.ꝯſtat.n.ꝙ ſi his verbis vſus fuiſſet,ſi filius meus deceſſerit ſine liberis.ſoror eſt hæres, ꝙ hic directe ſuccederet, ff.de vul. & pu.ſub.centurio. certe nõ poſſum videre rõnẽ,quare nõ eodẽ modo,ſi dicat,moriar̃,vel ſubſtituo eũ,ꝑ talia verba fiat directa ſubſtitutio, vt hic ꝓbatur in tex. & in gl.Sed dices,licet ꝑdicta ſubſtõ poſsit ad vtrãque ſubſtitutionẽ trahi,vtilius ẽ,ꝙ trahar̃ ad fideic. hęc quę omni tpe valebit, q̃ ad pupillarem directã, quæ nõ valebit niſi in pupillari ętate, ſed videtur,ꝙ melius eſt ſm,qđ trahatur ad directã,quã ad indirectã,ſed hic plus vr̃,ſ.ꝙ põt trahi ad directã, ſi moriar̃ in pupillari ętate,& ad indirectã,ſi moriatur pubes, & hoc ſatis bñ dicere vr̃ C.de fideicõ.ſi frater.ſubſtitutus impuberi nõ ſuccedit, ſi factus fuerit pubes,ẽt ſi deceſſerit ſine liberis,niſi pupillaris ſubſtitutio cõfirmata fuerit verbis fideicõ. in aliqua parte teſtĩ,qa tunc frater ex cã fideicõ.ſuccedit.ex quib.colligir̃,ꝙ per verba fideicõ. adiuncta in pupillari ſubſtõne nõ tollir̃ pupillaris, ſed

5 cõfirmar̃, & durat. †Itẽ idem eſt in ſubſtitutione facta a milite, ſ.ꝙ vnicis verbis facta ſubſtitutio trahir̃ ad directã,& indirectã. C.de imp.& alijs ſubſti.precib.quare nõ eſt idẽ in priuato.licet enim multa priuilegia miles habeat ex cã ſibi cõceſſa tã in confectione teſtamenti, quã ẽt in hęredis inſtitutione, vt nota.in ſumma, C.de teſtamen.mili.In ſeruando tamẽ vltimã voluntatẽ eius nõ hẽt priuilegiũ, qa omnes voluntates vltimæ paritẽ ſunt ſeruandę.nec hoc dicit certe pari rõne,nec interpretatione gaudet priuilegio. ꝑdicta aũt ſ.moriar̃ ſine liberis, quæ non denotãt certã ætatẽ,imo vtrãque ætatẽ comprehẽdere videnr̃, & pupillarẽ ſubſtitutiõẽ cõfirmant, & ad fideicõ. trahunr̃.& ideo poſſet dici hæc ſubſtitutio cõpendioſa,argu.C. de impub. & ali.ſubſt.precib.& forte idem dicendum eſt, ſi dicat teſtator, inſtituo mihi filium meum impuberem hæredem,& ſubſtituo ei talem, ſi nauis venerit ex Aſia . hæc plus placent, quæ not. ſupra eodem. Raynutius.{Iure ciuili} ff.de vulg.ſubſtitu. centurio,quaſi per fideicomm.C. de impube & ali. ſubſtitu.precibus.{Nam cũ} hoc quod hic dicitur, ſatis habetur expreſſe ff. de vulga. & pupilla . ſubſtitutio. l. iam hoc iure. {Aetas} qa ſi ambo,vel alter eſſet impubes, nõ poſſet trahi ad pupillarẽ eqdem, ſi alter & idẽ , ſicut ſi alter non eſſet in poteſtate conſtitutus.ff.de vulga.ſubſtitutio.iam hoc iure,& l.Lucius. C.de impub.& alijs ſubſtitutio.hæreditatem,& l.quamuis,& ad fideicõmiſſ. ff. ad Trebellian.Scæuola. C. de inſtitutio.& ſubſtitut. ſub ꝯdi.fac.generaliter.{In ſubſtitutione} & no. C.de imp. & ali.ſubſt.l.precibus.[Anteferre.] C.de impu.& ali.ſub.cum quidã.[Adiunxerit.] Erat.n.in teſtõ ſcriptũ, ſi de liberis meis fuerit ſola ſuperſtes tñ,augeo legata eius. Itẽ ſi nec filius, nec filia ſuperfuerit, & tunc ſilr ad hoc plus augeo: tñ in teſtõ hoc ſatis ꝓbatur.ff.de inoffi.teſt.ꝯ vetera.§.j.vbi dr̃, ꝙ mater nõ põt expugnare teſtm̃,quod facit ei pater, per querelam inofficioſi teſtĩ, ergo eadem rõne apparet, ꝙ eam priuare põt debita iure naturæ,vel pars,ff.de vul.ſub.vel inſti.de vti.ſub. pr̃.ff.de bo.poſ.ſm tab.ſi ita ſcriptum.§.j.vel ſubiectione.20.q.5.conſtituit.

De ſucceſsionibus ab inteſtato. Rub. 27.

CAP. I.

SEd hoc. [Donare.] Siue inter viuos,ſiue in vltima volũtate. [Sanctificentur.] Niſi conſanguineos habeant, qui ab inteſtato ſuccedant.12. quæſtio.2. quicunque. infra eod. cum dilectus.

SVMMARIVM.

Subſtantia clerici morientis quomodo ſit diuidenda.

CAP. II.

SAncto concilio. [Ablatum.] Hoc c.locale eſt, & non de iure loquitur, qñ certum eſt ſacerdotes aliquid habuiſſe ante ordinationem . nam ꝑp dubium diuidendę ſunt res propriæ a rebus eccleſię, vt hic dr̃ . ſi autem diſtinctæ eſſent res proprię a reb.eccleſiæ,res proprię hæredib.conſanguineis,alię eccleſiæ darentur.12.q.3.quicunq;, ſi autem dubitetur,an aliqua habuerit ante ordinationẽ,ꝑſumitur pro eccleſia,niſi probet ſe antea habuiſſe.12.q.3.quicũq;.ff.de reb. dub.ciuilib. alij intelligunt capitulum tantum, qñ ex ſeruis fiunt ſacerdotes .

SVMMARIVM.

Confeſſio extraiudicialis quando ſufficiat , & quando admittatur contraria probatio .

CAP. III.

CVm dilectus. [Procã.] Erat.n.cã inter eos: vterque enim ab altero petebat res, quę fuerant archipresbyteri. vterq;.n.de eis aliqua poſsidebat. [Participationem.] Ideſt vt particeps eſſet orationũ.[Aſſeruit.] Hæc aſſertio, quę eſt de pręterito, & extra iudiciũ non eſt ſufficiens ꝓbatio eius quod dicebat. ſi tñ ſolenniter quis cõfiteretur extra iudicium, ſi poſt cõuenir̃, non eſt admittendus ꝯ ſuam ꝯfeſsionẽ,niſi oſtenderet ſe in alio caſu intellexiſſe, vt no.ĩ.de ele.per inquiſitionem.hic autem iõ confeſsio eius nõ eſt ſufficiens probatio,qa viuebat,q cõfeſsionẽ fecerat;& ideo non poterat dare intellectũ confeſsioni, ar. j. de accu.cum dilec. ſed tamẽ eſt ad plenum præſumptio, vnde ciſtatur vt hic ſequir̃.& non intelligas,ꝙ ex his verbis probaretur eum fuiſſe oblatum monaſterio cum reb.ſuis, ſed probar̃,ꝙ voluit bona ſua peruenire ad monaſteriũ, ad quod quaſi quælibet verba ſufficiunt.ff.de fun.inſtr.cum de lanionis.§.aſinam. ff. de ſup.leg.l.Labeo.[Vnde] expreſsius dicit, qđ dixerat.[Probationes.] ſ.ꝙ ſe & ſua obtulit, vni teſti tm̃ non credir̃,vt no.ĩ.de ꝓc. ex inſinuatione. ſed cum aliqua probatione, ſ. cõfeſsione bene creditur,niſi probet̃ phreneticus,vt ſequitur.[Adminiculãtes] In tm̃ adminiculabatur archipresbyteri cõfeſsio,ꝙ ſe & ſua dedit monaſterio,qa ſic condemnatur eps ad reſtitutionẽ, ac ſi vere reditus eſſet. [Compotem .] Et ſic probatur negatiua. C. de codic.nec codi.ff.de condi.inſti.qdã.ff.de proba. ſi filius. [Vltimam.] Quaſi dicat & ſi hęc verba non expreſsiſſet,tamẽ vim tenerent vltimæ volũtatis.{Imponatur.} In eo,ꝙ eps erat actor. {Compellatur.} In eo,ꝙ eps erat reus.{Ei.} Ipſo, & ſic hẽs, ꝙ vacante eccleſia ſubiecta epo eps eius nomine agit, & ſic forte eſt in quolibet ſuperiore, qui pro quolibet collegio ſibi ſubiecto poteſt agere.C.de epi.& cle. nulli,& l.ſi quis ad.ĩ.de pręſcr. ex tranſmiſſa.de hoc no.ĩ.de reſt.ſpo.olim.{Ab inteſtato} nec legitimos agnatos,vel cognatos reliquerit.ĩ.co.c.j.

De ſepulturis. Rubrica. 28.

SVMMARIVM.

Poteſt quilibet adultus & diſcretus eligere ſepulturam.

CAP. I.

1 **N**Os inſtituta. {Patriarcharum.} Qui in patrum ſepulchris ſepulti ſunt.12.q.2.§.Ioſeph.†{Sepulturam.} Generaliter dicimus, ꝙ quilibet adultus & diſcretus poteſt eligere ſepulturam, vbi vult in vltima volũtate, vt hic, j.c.de vxore, & c.cum ſuper, niſi malicioſe faciat.& pręſumitur malicioſe facere , ſi dimittat ſepulturam parentum,quam pręcipue tenere debet, vt hic.j.c.fraternitatem.13.q.2.placuit. ſi autem ſepulturam paternam nõ habet,

het, in eccleſia parochiali ſepeliri debet. j. e in nſa. hanc autem preſumptionē tollimus, ſi eligat in cathedrali eccleſia, vel in religioſo monaſterio, vel ī canonica, vel ī loco, vbicūq; decimas ſoluere, argu. 13. q. 2. conſueuit. vel in eccleſia, quā edificauit, ar. 13. q. 2. bona. vel niſi eligat in loco priuilegiato ſuper ſepulturis. j. e. in noſtra. & licet hoc præſumatur, tamen ſi probaſ ꝯriū, nō tenebit, j. co. ex parte, & c. in nſa. viatores aūt ſepeliunſ in eccleſia cathedrali. 16. q. j. c. j. ſ. de off. archipresb. officiū. 13. q. 2. vbicūque; & clerici in eccleſiis, vbi clerici ſunt, & hæc oīa diſcreto iudici cōmittanſ. vxor aūt cū marito ſepeliri dēt. 13. q. 2. Ebron: caue tamē tibi, qa nō oīs eccleſia hēt cœmeteriū, ſed illæ tm̄, quę habet ppl̄m, vel illæ, qbus ꝯceſſum eſt ex priuilegio, pacta aut hmōi impediūt electionē, q̄ fiūt alteri, ꝙ nullum recipiat ad ſepulturā quādoq; de certa parocbia, qn̄q; certos hoīes non dēt recipere, de cōſe. diſ. j. certū. [Elegit] natus eſt in Bethleem, nutritus Nazateth; ſepultus in Hieruſalē in ſepulchro Ioseph. [tertiam] vbi huiuſmodi ꝯſuetudo eſt, quę in hoc iuri præualet. j. eo. certificari. imo idem eſt & ſi non ſit conſuetudo, dummodo non ſit contraria conſuetudo.

S V M M A R I V M.

1 *Quando eccleſia non habeat partem de bonis defuncti.*
2 *Quid ſit, cur epiſcopus accipiat quartam epiſcopalem.*
3 *Poteſt epiſcopus pro eccleſiis ſibi ſubiectis agere.*

CAP. II.

RElatum. [Vita] in ægritudine tamē de qua decedit, alias. ꝯ. j. e. de his. vel dic, ꝙ ēt ſi eſſet ſanus, & multo tpe viueret poſtea, tamen qa mori fingitur, quādo monaſteriū ingrediſ. 19. q. 3. qa ingredientib. & auc. ſi qua. de oībus. aūt, q̄ tunc ꝑ aīa dat monaſterio, ad qđ trāſit, partē habebit parochialis eccleſia, de bonis aūt aliis monaſterija relictis nō hēt portionē parochialis eccleſia, niſi de illa ægritudine moriaſ, vel dic, vt no. j. c. de his.
1 [† Diſponere] eccleſiis. ſi. n. conſanguineis, vel amicis, vel pauperib. aliquid pro aīa ſua relinqueret, nullā partē habebit eccleſia, qa pſonis ſingulariter relinquiſ. j. de verb. ſig. ca parte. & nō pro eccleſia. hēt. n. locū hæc canonica portio tm̄ in relictis eccleſiæ vbi ſepelitur, vel ad quā trāſit vel ſe cōuertendo, vel alio mō, vt hic, & ſ. c. px. j. e. de his. vbi no. & hoc ideo ne alias eccle-
2 ſias ſuę pſcrat. [† Medietatē] conſuetudine ſeruata. j. eo. certificari. & not. tertiā vel quartā nū dari epō, ſed eccleſiæ parochiali, ar. ſ. e. prox. ar. ꝯ. ſ. de teſt. requiſiſti, & c. fi. & c. officij tui. Rn̄demus conſuetudinem in hia ſeruandam.. vel dic, quod minores eccleſiæ inter ſe diuident, vt hic dicitur, ſed epſ poſtea partem ſuam ab vtraque recipiet. ſ. de teſt. requiſiſti, ſi ſunt ambæ in ſua diœce. ſed ſi alterutra ſit in alia diœce. vterque epſ tm̄ a ſua eccleſia recipiet ſuā canonicā portionem. ſi. n. aliter diceretur, ſequeretur abſurditas, qa vna eccleſia ſolueret duas canonicas portiones. item quartam, quā accipit epſ q̄ eſt quarta epālis, nō accipit ipſe pp ſepulturā, quia ipſe nō debebat eum ſepelire, ſed pro iure epiſcopali, & pp cōmunionē, quā hēt cū eccleſiis ſuis, ſ. de teſta. requiſiſti. monaſteria aūt, & alia loca ēt exēpta ab iſta canonica portione parochialib. eccleſiis danda non ſunt exempta, j. codē, in noſtra pſentia, ſ. de teſta. requiſiſti, &
3 ca. officij. † Item no. ꝙ licet diacrimus, ꝙ hæc portio & petitio cōpetat parochiali ſacerdoti, tamē ſi ipſe negligens ſit in petēdo, epſ petet ēt nomine eccleſię. & hoc generali rōne, quia pro eccleſiis ſibi ſubiectis pōt agere, ſ. de ſucceſ. ab inteſt. c. fi. & no. ſ. de reſti. ſpol. olim. item ꝓbo alia rōne, primitiuo iure cōſtat, ꝙ hęc omnia, quæ eccleſiis relinquunſ, ad manus epi venire debent, & ad eius voluntatē expēdi. 12. q. 2. vobis. c. Vulteranę, & c. ſe. vnde ſi ius illud attenderemus primū, ſicut ipſe ſolus hoc accipere & diſpenſare dēt, ſic & ꝑ eis agere. & hoc verum eſt, ꝙ ipſe principalius & directius, q̄ alius agit. ſed quia cōſtitutum eſt, ꝙ quilibet ſacerdos miniſter pro rebus quæ ſpecialiter ad ſuam eccleſiam ptinēt, agat, ſ de iu. cū deputari, & not. ſ. de reſcrip. edoceri, ideo quilibet ſacerdos pōt agere. Et hac eadē rōne patet, ꝙ ſi Rex, Dux, vel magna pſona moritur, vel ſepelitur alicubi, ꝙ epſ data ꝑ ſepultura ſua dēt accipere, & ſuā partem dare eccleſię, vbi ſepelitur, & de reſiduo dēt partes facere inter eccleſias, vbi ꝑ circulum anni pcipiebat eccleſiaſtica ſacramēta. iſti. n. magnates nō moranſ in vno loco, ſed circuūt terram ſuā, & hoc optime ꝓbatur j. de deci. qm̄. 12. q. 2. vobis. c. Vulteranę. & c. ſeq. Itē no. ꝙ ſicut canonicā portionē pcepit eccleſia parochialis de relictis ꝑ ſepultura, ita credimus, ꝙ recipiet canonicā portionē de oblatis ꝑ aliis ſacramentis, ſicut ꝑ benedictionib. nubentiū, & pro pęnitētijs, & ꝑ extrema vnctione, & alijs hmōi. nam cū eadē ſit rō de omnib. idē dēt eſſe ius. rō hęc eſt, quia dignus eſt operarius mercede ſua, ſ. eo. c. j. 16. q. j. ſi qs laicus. Itē non vr̄, ꝙ de relictis alias ꝑ anima ſua, puta pauperibus, vel alijs eccleſiis, vbi non ſepelitur, nec alia recepit ſacramēta, deb. at habere parochialis eccleſia aliquā portionē, niſi forte relinquaſ eccleſijs illis, vbi ſepelitur. tūc. n. ꝯſtat, ꝙ quomodocūque eis relinquaſ, ꝙ portionē habebit eccleſia, ſ. de teſt. offi. requiſiſti. & hic, & j. e. de his. & eſt ideo, quia vel eccleſiaſticis ſacramētis relinquere vr̄, vel eis, quę ſunt annexa ad eccleſiaſtica ſacramenta. ſed qd ſi relinquaſ templarijs, vel hoſpitalarijs? nam nec de illis eſt dubium, quod ſi eis pro ſepultura relinquatur, quod debet parochialis eccleſia habere canonicam portionem, infra eodem, in noſtra.

S V M M A R I V M.

Cœmeterium eccleſia nulla habet niſi ex priuilegio, & tamen ſacrificium nō magis prodeſt in ea ſepultis quàm in alijs.

CAP. III.

FRaternitatem. [Diſpoſita] No. nullam eccleſiam habere cœmeteriū niſi ex priuilegio, vel dic apud illas maxime, de qbus habes ſ. eo. c. j. [Frequentius.] & tamē ſacrificiū nō magis ꝓdeſt in ea ſepultis, q̄ alijs, de conſecr. diſt. 5. non mediocriter. ſed honor eſt eccleſiæ, & etiā forte maiorē honorē cōſequitur anima, ſicut de caniſtro pomorum oblato abbati maiorem honorem conſequitur abbas, ſed omnes pariter monachi gaudent. & maior honor eſt eſſe Canonicum cathedralis eccleſiæ, quam alterius, quamuis æqualiter abundent.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſt epiſcopus agere pro portionibus eccleſiarum ſuarum. & in numero 2.*

CAP. IIII.

DE his. Loquitur de cr. hęc, quādo qa tranſit ad monaſteriū, & ibi ſua cōfert, vt ibi viuat, nō vt ſit profeſſus. ſi. j. de priuil. c. 3. & c. vt priuil. j. eo. ī noſtra, qa ſi ibi ꝓfiterēſ, canonicā portionē de oībus, quę daret illi eccleſię, haberet eccleſia parochialis, etiā ſi longo tpe poſtea, q̄ ingreſſus eſt, moriatur: & ſic loquitur ſ. c. relatum, qa tunc fingiſ mori. dicimus tamē, ꝙ pōt aliquid ſpālitet relinquere ꝑ aīa ſua, & de illo tm̄ hēt portionē parochialis eccleſia, & alia pōt relinquere eidē monaſterio ꝑ ſuſtentamento ſuę vitę. 16. q. 6. de lapſis. & ēt ꝑ alijs cauſis, puta ſi primo receperat ſeruitia a monaſterio: nam fraus tm̄, quę timetur, ne velit fraudare eccleſiam parochialem, attenditur, ar. ſ. e. teſta. officij, requiſiſti, & c. de his. vel dic aliter, vt no. ſ. de relatum, quod multi magis approbant. [Eccleſijs.] Dicunt qdā, ꝙ hæc eccl̃ia paroch. non tm̄ aduerſus aliā eccleſiam q̄ hēt res defuncti, hēt cōdōnē ex hac decr. ſed ēt aduerſus hęredes defuncti hēt actionē ex teſtō, & alias, de qb. diximus ſ. de teſt. Raynald. quia licet tm̄ dixerit, relinquo tali eccl̃ię: tamē noīe illius intelligitur ēt alia, ſ. parochialis. vna. n. eſt eccl̃ia. 24. q. j. loquitur, & maxime quo ad legatū habēdū, in quo ſunt cōes, vt hic. imo, qđ plus eſt, epſ agere pōt ꝑ parte ei contingente eadē rōne, & qa epſ eſt in eccleſia & c. 7. q. j. factus, & c. ſcire. & eiſdē actionib. aget nō tm̄ ꝯ eccleſiam ſuam paroch. ſed ēt ꝯ aliā, cui noīatim legatū eſt, ēt ſi non ſit ſua eccl̃ia, ſed alterius diœce. & etiam ꝯ hęredes, qa legatum ad epm̄ recta via venit. ff. de fur. a Titio. nec mireris, ꝙ agit, cum de epō non ſit facta mentio in teſtō. Reſpon. imo tacite de prędictis vr̄ eſſe dictū rōne pręallc. nā ita vnitę ſunt pdictę eccl̃ię, ſ. parochialis, & alia, vbi ſepeliſ, & epſ quo ad legatū iſtud, ꝙ ēt teſtōr hoc mutare non pōt, ſ. e. requiſiti, ar. ad hoc, C. de inoſ. teſt. ſi mr̄. nā ibi alius, q̄ qui inſtitutus eſt, ꝑ inſtituto hr̄.
1 C. de hęr. inſti. quotiens. † Itē licet dixerimus, ꝙ epſ pōt agere ꝑ parte ſua, nihilominus tamē poterit agere ꝑ portionib. eccl̃iarū ſuarū, vt no. ſ. de reſt. ſpol. olim. ſed debet hoc in libello exprimere, ꝙ ꝑ eis petat. ſed ſi eccleſia parochialis agit, nō teneſ dicere, ꝙ ꝑ epō agat, qa ipſi totū cōpetit actio ſuo noīe, vt hic, & poſtea teneſ epō reſpōdere de ſua parte, ſ. ꝑ condi. ex decr. ſ. de teſt. requiſiſti. ſed epſ non hēt actionē ſuo noīe, niſi ꝑ ſua parte. alij dicunt, ꝙ epſ, vel eccleſia non hēt actiones ex teſtō, ſed tm̄ cōdi. ex canonib. 12. q. 3. Pontifices. ſ. de teſt. officij, requiſiti. Alij dixerūt, ꝙ ꝯ hęredes nulla cōpetit actio, niſi eccleſię, cui relictum eſt. epſ aūt, & alię eccleſię, quę ī legato ius haberēt, poſſunt auctoritate iudicis obtinere, vt mittanſ in poſſeſſionē oōium, & poſtea agent, ſicut illa eccleſia, cui relictū erat, ff. vt in poſſ. leg. l. ſi inutilis, vel obtinebunt a iudice ꝙ det eis prętoriū pignus, C. de pręt. pi. l. j. & 2. vel poterunt agere ꝯ debitores ſui debitoris, ſ. illius eccleſię, quæ agere dēt condictione ex legib. quę ſunt C. quando fi. vel priua. l. 2. & l. ſeq. plus vr̄ multi rōnibus, ꝙ ſola illa eccleſia agere poſſit, de qua fit mētio in teſtō ꝯ hęredes teſtatoris, & ſola eccleſia parochialis pōt agere ꝯ illam, in qua ſepultus eſt. epſ aūt tantum ꝯ parochialem aget eccleſiam. ſed ſi parochialis, vel illa, de qua fit mentio in teſtō, nollet agere, tunc epiſcopus, vel quiſq; alius, ad quem pertinet aliquod cōmodum ex hoc legato, debet petere, ꝙ ille, ad quē primo loco pertinet hæc actio, cedat ſibi actiones, ff. de pec. quod debetur. & ſi ille nollet cedere, vel ſi non eſſet illius, qui cedere poſſet, tunc eſſet recurrendum ad pdicta auxilia, vel miſſionē in poſſeſſionem, vel ad prętorium pignus, vel ꝯdi. ex illis l. quando fi. vel priua. nullo. n. mō vr̄, ꝙ alij, niſi eccleſiæ legatarij

tariæ competat actio ex teſtõ, cũ de his nulla ibi mentio ſit, nec rei vin. vel hypo. cum illæ cõpetant legatario, & dñium nõ põt eſſe apud duos, nec ẽt eis cõpetunt ꝯdõnes ea canonib. vel legibus prædictis, cũ de eis mentionẽ non faciant, niſi poſtq̃ fuerit
3 in defectu cedendi. † Illud aũt dicimus bene, ꝙ ep̃s noĩe eccleſiarum ſuarum põt agere ad p̃dicta, ſicut pro ſingulis vtilitatib. agere poſſet, vt no. ſ. de teſti. ſpo. olim. ſed nõ pro ſua parte. [Eccleſijs.] Et ſi in vna eccleſia recipit ſacra, in alia diuina officia, ẽt ſi in diuerſis eccleſijs pro diuerſis partib. anni officia audiuerit, ante ſe diuident quartam, vel tertiam canonicã, ſ. eo. ca. j. & 2. de eccleſia autem vbi habuit eccleſiaſticam & paternam ſepulturam, non credimus, quod debeat habere aliquã portionem: imo ipſa debet alijs parochialib. ſ. eo. c. j. [exhibere.] Quia quicquid dedit monaſterio, ad quod trãſiuit, intelligitur pro anima dare, ea quo in infirmitate ad illud trãsfertur. [In ſanitate.] Vel etiam in infirmitate, dummodo inde non obierit, quia tunc intelligitur dare pro ſuſtentamento vitæ ſuæ.

SVMMARIVM.

Eccleſia an & quando agere & appellare poſſit pro reſtitutione corporis, ſi in eius præiudicium alibi ſepultum fuerit.

CAP. V.

EX parte. [Reſtituatr.] Si probatum fuerit in præiudicium alterius eccleſię factum ſm l. vbi nõ eſt ſepultura eccleſiaſtica, nec tõnc ſacramẽtorum eſt ſpeciale in hoc caſu, vt non debeat audiri appellans, ne corpus ſepeliatur, C. de ſepul. vio. auct. itẽ q ꝯ. in Auct. vt cum de ap. co. circa prin. ſed in hoc valet app̃o, qa probata veritate alij eccleſiæ corpus reddiẽ, quãuis forte idem fieret, & ſi non appellaretur, ſ. eo. fraternitatem, ſ. de ele. cum inter ea. [Exinde.] i. de his, quæ occaſione ſepulturæ obueniunt, j. c. proxi.

SVMMARIVM.

Eccleſiam quamuis pro iure ſepeliendi in poſſeſſorio obtineat, ei tamen corporis defuncti reſtitutio non fit, & quare.

CAP. VI.

CVm liberum. [Violẽter.] Licet poſsit agere poſſeſſorio iudicio ꝑ iure ſepeliendi, nõ credimus, quod per hoc, quouſq; plene cõſtet, corpus defuncti ſit reſtituẽdũ, qa ſic ẽr poſtea eſſet tertio dãdũ priori eccleſię, q̃ obtineret in proprietate, corpus aũt defuncti nõ ſic eſt tractandum, de reli. & ſump. fun. ne corpora, diui.

CAP. VII.

DE vxore. [Liberã.] 13. q. 2. vnaquęque, ꝯ ſol. illud de honeſtate, hoc de iure: vel illud loqniẽ, qñ mulier nõ eligit ſepulturã. [In quo] 7. q. j. ſicut. C. de dona. inter vi. & vxo. l. quod ſponſæ, & ff. de do. inter vir. & vxo. l. ſi enim. in fi. [Voluerit.] Vel in ſepulchris parentũ, vel vbi accipiunt ſacramenta.

CAP. VIII.

CVm ſuper. [Statuimus]. i. ſtatutũ declaramus. improprie. n. dicitur, ꝙ Papa vnam ꝯſtõnem faceret de vna eccleſia, imo eſt priuilegiũ.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio quæ dicatur, & quot modis dicatur.*
2 *Res a domino, non dominus a re denominatur.*

CAP. IX.

CErtificari. [Apponi] ſic incipit clauſula ĩ priuilegio, decernimus aũt eccleſiæ veſtrę ſepulturã fore liberã, ſalua iuſtitia &c. [tertiam] ſ. e. c. t. [mediam] ſ. e. c. 2. [& Vrbano] de hoc nõ habes conciliũ Vrbani, ſed Lucij, ſ. e. pai. [Hieronymus]
1 67. diſt. vtinã. [† Diuerſitatib.] pp̃ hanc diuerſitatẽ, ſ. qa canonica portio dẽ nõ ſolũ a canonib. ſtatuta, ſed etiã ꝯſuetudinaria, q̃ dr̃ ẽt canonica, qa a canonib. eſt approbata, licet nõ ſtatuta, vt hic, & ſ. de teſt. requiſiſti. vr̃ dicẽdũ, ꝙ ille, qui petit partẽ in hmõi relictis, dẽt exprimere in libello, an petat canonicã portionẽ ſtatutã in canonib. an ꝯſuetudinariã, qa aliter nõ poſſet reus deliberare, ff. de eden. l. j. nec obſtat j. de reli. do. ꝯſtitutus, vbi admiſſa fuit petitio iuris epiſcopalis: qa ius ep̃ale certũ eſt, vel a iure tm̃ ſtatutũ, ſ. de offi. ord. ꝯquerente, ſed canonica portio eſt incerta. ſed hęc ſolutio nõ põt ſtare, quia ẽt ius ep̃ale incertũ eſt pp̃ diuerſas conſuetudines, vt probaẽ ſ. de præſcrip. auditis. vbi pp̃ cõſuetudinẽ collectio denarij S. Petri cõputatur in iure ep̃ali. Rñ. ergo ad hoc, ꝙ qñ ab aliquo petitur ius ep̃ale, bene certus eſt, qd ab eo petiẽ, l. o iure ius ep̃ale, ſiue ſit illud, qđ a iure ſtatutũ eſt, ſiue alias ex priuilegio, vel cõſuetudine alio modo debeaẽ. oĩa enim addita iuri ep̃ali accedũt, & bñ ſimul ꝯcurrũt, & in petitione, & in ſolutione ius ep̃ale a iure ſtatutum & ꝯſuetudinariũ. Sed ſecus eſt in petitione canonicæ partis, qa ibi certus eſſe nõ põt, qa nunquã ſimul ꝯcurrunt neq; in petitione, neq. in ſolutione canonicę portionis in canonib. ſtatutæ cũ canonica ꝯſuetudinaria. vr̃ tñ, ꝙ ſi neſciret, quę portio ſolnatur in illa terra, ꝙ recipiendus eſt libellus ſine expreſsione, qa ꝑ hmõi libellum licet poſſet plus exprimi, non eſt tñ penitus incertus, cũ certũ ſit aliquã portionẽ deberi, arg. ff. de rei vin. quæ de eo. & no. ſ. de libel. obl. ſignificauit, ff. qnorũ le. l. j. §. qa aũr. Sed quæriẽ, an teneaẽ exprimere in libello, peto canonicã portionẽ, vel ꝯſuetudinariã talis fundi certis finibus limitati: an ſufficit dicere, peto partẽ fundi tibi in teſtamento talis relicti? & vr̃ expreſſum, ꝙ ſic, ff. de rei vin. ſi in rem, circa fi. & eodẽ mõ ſi dicat, fundorũ. Sed qd ſi dicat, peto talẽ partẽ omniũ rerũ tibi in teſtõ talis relictarũ, vel obuenientẽ ex bonis eius? arg. ꝙ ſit admittẽda hmõi petitio, qa admittiẽ petitio gregis, & armẽti ſine expreſsione capitũ, ff. de rei vin. l. j. §. ſi. & l. ſeq. ſed nõ facit aliquid ad rẽ. l. iſta, qa ibi cõcediẽ, ꝙ vniuerſitas realis petaẽ. ſed hæc legata nec vniuerſitatẽ rerũ ꝯſtituunt, vt grex, & armẽtum, nec iuris, vt petitio hæreditatis, & iuris ep̃alis. ſi. n. cõſtitueret aliquã vniuerſitatẽ, haberet aliqđ nomẽ a iure ĩpoſitũ. tñ nobis ſatis placet rñſio eorũ, ꝙ admittẽdus eſt talis libellus, qa ſatis põt eſſe certus ꝑ expreſsionẽ p̃dictã, arg. p̃dictæ l. ſi in rẽ, q̃ dicit, ꝙ ſufficit dicere, peto ſemiũ, q ſuit ex tali hr̃di. poſtea tñ dẽt ꝓbare, ꝙ illa ſibi debeãtur, & ꝙ res obuenerint ex bonis talis, & eſt quaſi expreſſum C. qbus quarta pars. l. j. & ſeq. & ff. de rei u. ait p̃tor. C. de ſen. q̃ ſi. cer. quã. l. a. iudex tñ benefaciet, ſi coegerit ad maiorẽ expreſsionẽ, vel ad iurãdũ, ꝙ neſcit plus exprimere, ar. ff. de fut. in hac. & hæc credo vera, ꝙ admittenda ſit hęc petitio ſic gñalis, ſ. peto talẽ partẽ oĩum bonorũ obueniẽtiũ tibi a tali, ſi agaẽ pſonali actione, ꝑ quã bene petunẽ nõ ſolũ corporalia, ſed ẽt iura incorporalia, C. de hær. vel ac. uẽ. ſed ſi agereẽ rei vin. nõ admitteret hæc petitio, cũ in ea non veniant, niſi incorporalia, ff. de rei vin. ĩ l. j ĩ prin. & ſm hoc ĩtelligimus, l. vindicatio, ff. de rei vin. Itẽ dicunt qdã, ꝙ nec noĩa ſepultorũ exprimere teneẽ, j. e. in noſtra, j. de decr. dudũ, ſ. de p̃ſcr. veniẽs. vr̃ m alijs, & forte nõ male, ꝙ vel nõ ſit admittẽdus talis libellus, vel cũ magna difficultate, & nõ niſi cũ iuramẽto, ꝙ nõ põt ſcire noĩa ſepultorum vel pp̃ malitiam partis aduerſæ, vel pp̃ aliam cãm, quæ m ſcire ſperat ꝑ dicta teſtium, ar. ꝓ his, qa nunquã põt reus bñ deliberare, niſi ſciat noĩa ſepultorũ, & pp̃ hoc ſit editio actionis, vt deliberet reus. ff. de eden. l. j. ſed ſecus eſt in rebus, quæ melius patere poſſunt ex tenore teſtamenti, vel
2 alterius inſtrumenti, vbi cõtineẽ donatio rerũ. † Itẽ melius denominaẽ res a dño, q̃ dñs a rebus. vnde videtur, qđ nũquã talis libellus eſſet admittendus, peto quartã partẽ talis fundi, q tibi relictus eſt a quodã parochiano meo. nec obſtat decretalis p̃dicta. qa ibi nõ fuerũt petita expreſſe. vel dic, qđ ibi fuerũt expſſa, licet hoc nõ dicaẽ in decr. vel dic, qđ ibi agebaẽ vl̃i actione, vel gñali, qa dicebat ſibi eſſe ius habere decimas, vel alia iura a certis hoĩb. & tunc nõ cogiẽ exprimere, vt no. ſ. de offi. ord. cõquerente, ſed hic loquiẽ, qñ agitur ſingulari, vbi neceſſe eſt exprimi & pſonã agentis, & pſonã rei, & res, quę petitur, & cã, ex qua petiẽ. hic aũt nõ exprimiẽ res nec certo nomine, nec certis finib. nec circũlocutionib. manifeſtis, ꝙ reus poſsit deliberare, imo vr̃, ꝙ in hoc caſu nõ eſſet admittẽdũ iuſm actoris, qui vult iurare, nõ poſſe ſcire noĩa omniũ ſepultorũ, qa nullũ præiudicium ſit actori, ſi mõ nõ nominat oẽs, qa alia vice poterit petere canonicã portionẽ relictorũ ab alijs, nec obſtabit ſibi exceptio rei iu. Illud aũt qđ dictum eſt, nõ ꝑ oĩa placet aliquib. ꝙ vniuerſalis vel gñalis petitio ſit, qñ aliquis dicit ius ſibi eſſe habere canonicã portionẽ relictorũ a parochianis ſuis vel habendi decimas, vel iuriſdõnem in aliquo caſtro. imo ęſt ſingularis, qa vna ſola res petitur, i. ius decimandi, vel iuriſdictionẽ exercendi, vel cõſimile. vnde licet ſnĩa feraẽ ꝓ actore, ꝙ ſibi eſt ius decimãdi, vl̃ iuriſdictionẽ exercendi in aliquo caſtro, nõ præiudicat illis, qui ſingulari iure ſe innitunt, puta priuilegio, vel pręſcriptione vel quocũq; alio. nã cauſa, quæ fuit ꝯ vniuerſitatẽ, & ſnĩa ſup eo lata ſingulis pſonis nõ præiudicat. 12. q. 2. §. q manumitiẽ. ſed illa petitio ſatis põt dici generalis, in qua petiẽ canonica portio oĩum relictorũ alicuius eccleſiæ a ſepultis in ea, quæ de iure ad eum pertinent. Itẽ qa nõ vna res tm̃ petitur, ſed multæ; ſicut qñ petiẽ rõ adminiſtrationis alicuius de ſale, vel de vino, & hmõi. dic ergo ſic, ꝙ vbi qs agit confeſſo. vel nega. dicens, mihi eſt ius habere canonicam portionem de relictis omnium ſepultorũ in eccleſia tua, & ideo peto declarari per ſententiam te ad hoc teneri, & vt compellaris mihi reſtituere ea, quę iam percepiſti quod in iſto caſu nõ cogitur a principio exprimere nomina ſepultorum, ſed in proſecutione cauſæ, ad hoc vt ſibi fiat cõdemnatio. Et idem eſt, ſi agat ſibi eſſe ius inſtituendi clericos in aliquibus eccleſijs, & petat ius ſuum declarari, & inſtitutos per eũ remoueri. & idem ſi agit neg. dicens non eſſe alicui ius ſepelire aliquos, vel habere canonicam portionem de relictis ſepultorum, vel inſtituendi aliquos in talibus eccleſiis, & ideo petit imponi perpetuum ſilentium ſuper prędictis, & reuocari, quicquid factum eſt. Idem eſt, ſi agit interdicto, vnde vi, vel quacunque alia actione, ſi reus petit exprimere, vel nomina ſepultorum, vel canonicorum inſtitutorum, vel res, in quibus damna data

data ſunt tpe ſpoliationis, vel fructuum pceptorũ a poſſeſſore, licet bonũ ſit, q exprimat, ſi pōt, tñ non eſt ad hoc cogendus: ſecus aũt eſſet, ſi ageret officio iudicis, vel quacũq; alia actione ad hoc, vt haberet canonicã portionẽ de aliquib. ſpecialib. ſepultuns, vel ſi peteret alias inſtitutos in eccleſijs remoueri, vel fructus alicuius fundi, ſi tñ non peteret fundum; nec ēt peteret ius ſuum alijs declarari: quia ſatis credo, q tunc dēt, quantũ pōt, vt prædictũ eſt prædicta cogi declarare. & eſt ratio diuerſitatis, qa in primo caſu, q ſoluaẽ canonica portio antiquorum ēt ſepultorum, & q aliqui remoueantur de eccleſijs, q dãna aliqua ſoluantur ſpoliatis, & aliqui fructus reſtituãtur obtinenti in actione bonæ fi. oĩa iſta veniunt quaſi acceſſoria, ſed peti debeant capſ. ſe, vt no. ã. de reſti. ſpol. grauis. ſed in ſcđo caſu, vbi ſingulari & ſpāli actione agitor ad pdicta, expreſſim ea dicere debet. imo, quod eſt no. dignum in primo caſu, ſi aliquis alius præter perſonam rei tangeretur, non dēret ſuper illo ferri ſnĩa, niſi ſuper intereſſe. v.g. actũ eſt ꝯ aliquẽ nõ eſſe ſibi ius ſubſtituendi in aliqbus eccleſijs, & ideo petitur ei imponi perpetuũ ſilentium, & p cum inſtitutos remoueri de eccleſija. nã hic nõ fertur ſic ſnĩa, imponimus tali ppetuũ ſilentiũ, & talea remouemus ſnĩaliter a dictis eccleſijs: qa indubitanter eſſet iniuſtũ eis ignorantibus hoc facere, ſed cõdemnabit inſtituẽtem ad intereſſe eius, q intereſt actoris eum non fuiſſe inſtitutum, niſi poſſet efficere, q inſtituti libere cedant. & hoc idẽ fit, vbicũq; quis nõ pōt ſoluere rẽ, ad quã tenetur. ff. de do. arbitrio. §. j. & no. j. de ſen. excõ. ſacro. quãr aũt æſtimeẽ hoc intereſſe, no. j. qui fi. ſint le. cãm q. ſed in ſcđo caſu, qñ ſingulari actione petit inſtitutos amoueri, actio hæc non intentabitur ꝯ inſtituentẽ, ſed tñ ꝯ inſtitutos, & tunc bene fertur contra eos ſententia perpetuæ amotionis.

S V M M A R I V M.

1 *Eligens ſepulturam apud eccleſiam hoſpitalis, canonica portio debetur eccleſiæ parochiali de omnibus relictis pro anima ſua. idem etiam eſt, ſi non elegerit, ſed ibi de iure ſepeliendus eſt, in nu. 2. quid autem ſit, ſi hoſpitale habet parochiam, in nu. 3. 4. & 5.*

CAP. X.

IN noſtra. [Receperũt.] Hic vr̃, q ſufficit dare talẽ libellũ, ꝯquerẽr de hoſpitalarijs qui parochianos recipiunt ad ſepulturã, ēt ſi nihil petat; cui vr̃ ꝯ; qa actio eſt ius petẽdi in iudicio, qđ ſibi debetur, inſt. de ac. in prin. ſo. in libello cõtinebatur pactio. [Ex priuilegio.] Hoc priuilegiũ nõ loquitur de pueris. [De cætero.] ꝯ. ff. de vſur. l. j. §. j. So. ſpāle eſt & in iuribus, & præſentationibus & ſeruitutib. q tractus futuri tpis ptinet ad iudicem, imo in his nõ ſolũ condẽnat, imo ēt cauere facit. ff. ſi ſerui vio. harũ actionum. [Elegerint.] cũ tẽplarij & hoſpitalarij minus ſint religioſi q̃ monachi, pſumiẽ mala ĩtẽtione apud eos elegiſſe ſepulturã, & iccirco reddeẽ monachis cũ oĩbus bonis ſuis, vt ſ. eo fraterni-
2 tatẽ, niſi eſſet pp priuilegiom. † [Reliquit] ſi qs eligit ſepulturã apud eccleſiam hoſpitalis, tũc canonicã portionẽ debet habere parochialis eccleſia de omnibus relictis pro anima ſua, ſiue relinquat eccleſiæ eorum tantum, in qua ſepeliẽ, ſiue relinquat eccleſiæ & fratribus ibi morantib. ſiue in genere locutus ſit dicendo, relinquo hoc tali eccleſiæ, & hoſpitalarijs. imo idem vr̃, ſi dicat tñ, relinquo hoc hoſpitali, argu. hic, & ff. de adimen. leg. a. Ticin. §. annua. adhuc plus dicunt qdã, q ēt ſi dixerit, relinquo hoc hoſpitali vltramarino, nihilominus tñ canonicã portionem habebit inde eccleſia parochialis, ex quo apud eos eligit ſepulturã, oĩa. n. quæ tunc dat, videẽ dare pro anima & ſepul-
2 tura, ar. ã. co. de his. † Itẽ qđ diximus, qñ eligit ſepulturã, idẽ dicimus, ſi non eligat, ſed tñ ibi ſepeliendus eſt de iure, vt qa reddit ſe & ſua eis, vel quia factus eſt templarius, vel hoſpitalarius, vel ſit ſepultus, qa ibi erat ſepulchrũ parẽtũ. j. de priui. vt priuil. ſ. eo. c. j. tam & tũc parochialis eccleſia portionẽ canonicam habebit de omnibus relictis illi eccleſiæ apud quam ſepelitur, de iure ſine electione, ſicut ſi ibi elegiſſet. imo plus dicimus q ſi ibi nõ ſepeliretur pp aliquam cauſam, forte quia tẽpore mortis ille locus caperetur ab hoſtib. vel alia iuſta cauſa, partem ſuã de omnib. legatis habebit eccleſia. ſeu ſi dixiſſet, relinquo hoc eccleſiæ, in qua ſepeliar, & hoc hoſpitali, tunc ſecus, quia vterque habebit partem ſuam, & eccleſia parochialis habebit partem canonicam de relictis eccleſiæ, non de relictis hoſpitali, q̃ ſunt exempta. & nos dicimus, quod de legatis locis exemptis nullam portionem habebit eccleſia parochialis niſi ibi eligat ſepulturam, argu. ad hoc ſ. de teſta. officij. requiſiti. ſ. e. de his, & c. j. nam illa, quæ reliquit eccleſiæ tñ, pro ſepultura relinquere videtur, & idea ibi portionem habebit eccleſia parochialis. ſed relicta hoſpitali ſeparatim non videtur reliquiſſe pro ſepultura, ſed alias pro anima ſua. Et idem, quod dico de hoſpitali, idem dicimus, ſi eligat ſepulturam in alia dioc. Si autem non de iure ſepelirent illum, qui reliquiſſet eis aliqua de bonis ſuis, tũc non credo quod deberet reddere totum, vel partem eccleſiæ parochiali de legato, ſed deberet reddere corpus, ſ. eo. ex parte, &
3 omnes oblationes, quæ factæ eſſent in ſepultura, vt hic. † Si autem hoſpitale habet parochiam, vel potius eccleſia hoſpitalis, tũc niſi eccleſia ſit exempta, cum parochia, diuidetur legatum factum eccleſiæ a legato facto hoſpitali, & de legato facto eccleſiæ habebit partem ſuam epiſcopus. ſ. de teſt. requi. & nõ de legato facto hoſpitalarijs, qui ſunt exempti. ſed ſi eccleſia cum hoſpitali ſit exempta, & non populus, tunc debet epiſcopo dare portionem tanquam epiſcopo ſuo. Nec ob. ſi dicat, exempta eſt eccleſia, ergo nullam cõionem habebit in ea epũs. arg. de teſta. requiſiſti. Reſpon. licet eccleſia ſit exempta, tamẽ cõionem habet cum ea propter populũ, quem tenet ab eo. j. de priuileg. ex ore. aliqui dixerũt, q epũs iure parochiali exiget partem, quia ſuus parochianus eſt, & nõ iure ẽpali. ſed nõ placet, quia bene
4 ſepelitur in parochia ſua. † ergo alij non debetur ius parochiale. Itẽ qđ dictũ eſt, qa ſi reliquit etiã hoſpitali, qđ eccleſia parochialis habebit partẽ: intelligo verũ, niſi expreſſe dixiſſet, hoc relinquo hoſpitali non pro ſepultura, ſed pro alia iuſta cauſa, quia tunc parochialis eccleſia in illo legato nullã haberet portionem, niſi parochianus ſe trãſtuliſſet ad hoſpitale. ã. e. de his, vel niſi eccleſia, & hoſpitale eſſent ita vnita, qđ nulla ſeparabilitas poſſet inter eos fieri, puta quia ſimul hoſpitale cũ eccleſia ſua ſunt exempti, & nihil appropriatum eſt eccleſię nec in ſpũalibus, nec in tpalibus, tunc. n. ſatis videretur, q de relicto hoſpitali parochialis eccleſia haberet portionem ſuam, etiam ſi teſtator dixiſſet, qđ non relinquebat intuitu eccleſiæ, ſed hoſpita-
5 lis, quia ſic ſunt vnita, vt diuidi non poſſint. † Sed dices, ſemper eſt diſtinctio inter eccleſiam, & hoſpitale, quia prior clericorũ ſacerdos poteſt abſoluere fratres. j. de ſen. exc. canonica. ſo. hic non facit dĩam inter eccleſiam, & hoſpitale, ſed inter clericos & laicos, vel potius inter officia: hoc. n. officium abſoluendi datum eſt ex priuilegio Priori domus, q poterat habere etiã ſi nõ eſſet ibi eccleſia, ſicut & alij officiales domus habent ſua ſpālia officia. de hac autem ſeparabilitate no. j. de priui. paſto. [Niſi dolo.] quia tunc parochialis eccleſia habebit totum. 20. q. 4. conſtituit. ff. ſi quis cau. ſi duo. ſ. de teſtamen. requiſiſti. [Vniuerſa.] Ideſt oblationes factas in ſepultura, corpus autem non redditur, niſi præceſſerit appellatio. ſ. eo. ex parte. vel niſi præceſſerit violentia. alij dicunt, q ſp reddẽdum aſt corpus, ſi petitur, hic autem non petebatur. ſ. c. fraternitatem. [Reſtituant.] cum non fuerint in ætate eligendi ſepulturam.

CAP. XI.

EX parte parentum. [Sponte.] Alias ſecus. 13. quæſtio. 5. placuit.

CAP. XII.

SAcris. [Reconciliati.] Etiam poſt, cũ prius ſigna pnĩæ apparauerint. 16. q. 6. ſi, q per totũ. [Excõicatorum.] idem de interdictis a cõione ſacramentorũ. [Non poterunt.] ff. de ſolu. ſi alieni. ff. de admi. tu. qui. ff. de neg. geſt. cum actum. 13. qõ. 2. non æſtimemus.

S V M M A R I V M.

1 *Sepultura quid ſit.*
2 *Cœmiterium circa eccleſiam eſſe debet.*

CAP. XIII.

1 ABolendæ. [Certum.] † Sepultura dicitur poſſeſſio ſiue terra, vbi aliquis ſepeliendus eſt, & hoc vendi poteſt ante, quam conſecrata ſit per pontificem, ſicut vendũtur poſſeſſiones ad eccleſias ædificandas. 12. q. 2. aurum. & dicitur ſepultura aliqđ vas lapideum, vel ligneum, vel pro aliquo ſepeliendo factum, hoc ſimiliter vendi poteſt, niſi ſit factum ſacrum per pontificẽ, vel ad hoc ſpāliter deputatur. j. de reli. do. ad hoc. licet. n. in aliquo loco ſit ſepultus aliquis ſine pontifice, non credimus locũ ſacrum ſm canones, licet ſecus ſm leges. ff. de reli. l. 2. ſi autem loca prædicta ſunt ſacra vel ad hoc deputata per epiſcopum, vẽdere non licet, vt hic, & 12. q. 2. quæſta, & c. poſtquam. dicitur etiam ſepultura ius inferendi in ſepulchrum, nec hoc etiam vẽdere pñt clerici. dicitur etiam actus, ſiue officium, quod fit pro ſepeliendis, & illud etiam vendere non poſſunt clerici, quia ad hoc ea officio tenentur, 13. q. 2. præcipiendum. j. q. j. dictum. j. de
2 ſi. cum ſatis. † Item no. q cæmiterium, vel ſepulturę ordinarię debent eſſe circa eccleſiam. 17. q. 4. ſicut anti. ſed & poteſt eſſe remotum, ſicut eſt in Francia propter fœtorem: tamen non credimus, quod alicui loco etiam religioſo, vt hoſpitalarijs, vel templarijs poſſet accedere ſepultura niſi habeat eccleſiam, quia cũ cœmiterium debeat eſſe conſecratum, vt in ꝑallegato c. ſic loco non conſecrato accedere non poteſt: item in vno cœmiterio multæ eccleſiæ poſſunt habere ius ſepeliendi ſuos parochianos.

S V M M A R I V M.

Sacerdotes non debent ſoluere excommunicatum, niſi præſtiterit cautionem de ſatiſfactione, ex qua promiſſione agent omnes quorum intereſt.

CAP. XIIII.

PArochiano. [Hrdes.] Ar.ↄ̃,C.ne ex deli.de-
functe.l.3. ſol.hic non agiť ↄ̃ hæ-
redes ea delicto defuncti:ſed ſacerdos non dēt abſol
uere excõicatū,niſi is,qui eſt publica perſona,de ſa-
tisfaciendo ſufficientē præſtiterit cautionē.ſ.de ap.qua fronte.
§.fane.& ea illa ſtipulatione agēt oēs,quorū intereſt. ff.rē pupi.
salu.fore.l.quæritur.& plus dicimus,qa cõmittatur cautio, vel
ſtipl̃o:tñ intelligitur appoſita,& ex ea agitur,ac ſi interpoſita eſ
ſet,ff.de adopt. his verbis.tñ cū nullū ius det eis ea ſtipulatione
agere,niſi interpoſita ſit,nõ videmus,quo agere poſsint,ſed co
gendi ſunt officio iud.vt ſatisfaciant: & hoc innuitur hic. Item
ratio videtur,quod ex quo pœnituit, nec aliter pœnitere potuit
niſi faceret ſatis fieri, videtur hæredibus iniunxiſſe, vt ſatisfa-
cerent,& ideo cogendi ſunt.

De parochijs,& alienis parochianis. Rub. 29.

SVMMARIVM.

Parochiale ius in quibus conſiſtat.

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

IVs parochiale Conſiſtit, vt in dieb. fe
ſtiuis parochiani miſ-
ſam audiant in ſuis eccleſijs, ĩ.eo.vt dñicis, de
conſec.diſt.j.ſi quis.& in decimis perſonalibus,
16.q.j.ſi quis la. & c.quicunq;. ĩ.de deci.ad apo
ſtolicæ.& in oblationib.10 q j. qa ſan. ſanctorū
hanc. Item in pœnitentijs accipiendis a ſacerdote parochiali,
ĩ.de pœ.& re.omnis.Item in ſepulturis,bñdictionib. nubentiū,
& alijs ſacramentis conferendis.ſ.de ſepul.c.j.& 2.& per totū,
13.q.2.ĩ.de ſi.ſuam.Et vr̃ quibuſdam,& forte nõ male,ꝙ ad obla
tiones cogi poſsint parochiani, maxime ſi ſacerdos eſt pauper,
arg 2.di.ad hęc,de cõſe.di.j.omnis. 16.q.j.ſtatuimus. an ad præ-
ſtandum aliqd ꝑ alijs ſacris cogi poſsint, no.ĩ.de ſi.ad apoſtoli-
cā.itē no.ꝙ hic dicimus pceptionē decimatū eſſe de iure paro-
chiali,& idē dicimus de pceptione canonicæ portionis,quā ec-
cleſia parochialis hr̃e dēt ab eccl̃ia, vbi ſuus parochianus ſepe-
litur.ſ.de ſepul.c.j.& 2. & c.de his. ſed & iſtæ eædem portiones
dñt eſſe de iure epiſcopali, ſ.de offi.or. conquerente. & hoc eſt
verum,ꝙ portio,quam percepit eccleſia parochialis ab eccl̃ia,
vbi ſepelitur, de iure parochiali eſt: ſed portio, quam percipit
epiſcopus a ſua eccleſia propter communionem, quæ eſt inter
cos,eſt de iure epiſcopali, ſ.de teſta.requiſiſti.

SVMMARIVM.

Epiſcopi vbi duo inueniuntur in vna diœceſi, vnus ſcilicet catholicus & alius hæreticus, an & quomodo loca partiantur.

CAP. I.

SI epiſcopus. [Eſt epatus] hoc c.loquiť ď diſpē
ſatione. de iure.n.remouendi eſ
ſent, & ppetuo deponēdi,1.q.7.ſi qs oēs, & loqtur in
partib. Africę, vbi Donatiſtę pualebāt, & quaſi qc-
qd dr̃ hic,prouiſio fuit.[Diuidant.]Eps catholicus, & ↄuerſus.
[Eas.]Parochias, ſiue plebes. [Sic.] i.in hæreſi:catholici.n.ſine
diuiſione oēs catholico epo dimitteņť vel melius credimus ſic
exponendū,q̄ ſic inuentę fuerūt,i.vbi ambę.i.q̄ partē hēbāt po
puli adhærentem hæretico, & partē adhærentē catholico: om
nia autē loca,quę adhæſerunt catholico epo,ſua tantū erunt,&
loca,quę adhæſerūt hæretico,tantū ſua erūt:cõia aūt,i.vbi ſunt
hæretici & catholici,cõia erūt. [Vbi.] i.vbi poſſent fieri duę par
tes,puta quia multę ſunt parochiæ,quæ diuidi pñt:ſecus autē, ſi
vnus locus tm̃ ſit,& hoc eſt,qď ſeqť,ꝙ ſi forte. &c. [Alia.]i.vna
ps.[Ad illū.]i.hr̃ticū epm.[Vnus.]tm̃,& ideo alius locus in eius
cambium dari non pōt,cum non ſit.ꝙ autem in vno loco vter-
que partē ſuam haberet,non eſt conueniens, & eſſet cauſa litis
īter eos. [Inueniunť.] puta qa tria,vel quinq; ſint loca,in quib.
cõiter eſſet plebs adhærens hæretico, & adhęrens catholico.

SVMMARIVM.

Clerici parochiani an dieb. dominicis alienos parochianos in ſuis eccleſiis admittere, vel eijcere poſſint.

CAP. II.

VT dominicis. [Contēpto.] de pœ. di.6. pla-
cuit.71.di.primatus. 9.q.2 p to
tū.ſi aūt nõ cõtēneret, ſed ex iuſta cā ad aliā parochiā
trāſiret, vel in trāſitu peregrinationis, nõ expelleret.7.q.j.epi,
vel pſbyteri.92.di.c.vlti.[Abijciant.] forte in hoc caſu eſt licitū
cuilibet prælato cuiuslibet eccleſiæ eijcere violēter nõ ſolū lai
cos,ſed ēt clericos,arg.infra de ſen.ex.c.veniens.ſed potius ſibi
conſulimus,quod verbis moneat, & non inijciat manus.

SVMMARIVM.

Parochianum alterius an epiſcopus iudicare poſſit.

CAP. III.

NVllus epiſcopus. [Iudicare.] ex epiſcopa-
li ordine:alias enim eſ-
ſet ↄ̃,qa quilibet ordinarius tam præpoſitus, quā ar-
chid.iudicare poteſt, non tamen ordinare,ſ.de offi. ord.c.j.

SVMMARIVM.

a *Vbi limites non ſunt diſtincti, locum habet præſcriptio in prouincijs, & in epiſcopatibus, & in parochijs, & quo ad omnia iura.*
2 *Limes quid ſit.*

CAP. IIII.

1 SVper eo. [De finib.] †Nota,ꝙ vbi limites non
ſunt diſtincti, ſm omnes fere locum
hēt præſcriptio in prouincijs,& in epatib.& in paro
chijs,& quo ad omnia iura. 16.q.3.īter memoratos,
& c.dilectio:ſ.de pſcri. ad aures. vbi vero diſtincti ſunt limites,
dicūt fere omnes,ꝙ nec limes, nec qď annexum eſt limiti pſcri
bi pōt,16.q.3.licet,& c.dilectio.qď aūt remotū eſt,quo ad oïa iu
ra pſcribi poteſt, licet inter alterius limites ↄtineatur. Gr̃anus
tñ & Alanus, & quidā alij dixerunt, ꝙ ēt remotū a limite præ-
ſcribi nõ pōt quo ad iura mere epalia, ſiue ſini de lege iuriſd.ſi
na dioec.ſed horum opi.cõuincit vr̃ ĩ.de reli.do.c.j.ſ.de preſcr.
ad aures,& cum dilectis,& c.cum ea offi.in quib. omnib. oſtendiť,
ꝙ iura epalia præſcribuntur. Quidā tñ dicunt, ꝙ iura, quæ pti-
nent ad ordinē epalem,vt eſt cõſecratio, & ordinatio, & ſimi-
lia,& etiā quæ pertinent ad iuriſdõnem,nõ pōt præſcribere, vt
intra limites alterius epi faciat:ſed pōt pſcribere,vt clericos al-
terius diœc. in ſua ordinet,& iudicet. Illud aūt certū ē,ꝙ quo ad
proprietatē, & quo ad ius pa. ea quę ſunt in limitib.& circa li-
mites præſcribi poſſunt. 16.q.4.volumus.& qď dictū eſt de limi
tibus pſcribendi,locū hēt in prouincijs,16.q.3. quicūque. C.de
fu.li.agros,& i epiſcopatib.& parochijs, 16.q.3.inter me.in fi.&
2 in parochijs,vt hic.†itē no.ꝙ proprie limes eſt longitudo,ſiue
latitudo ſpacium a ſpacio diſtinguens,& in tali limite nihil eſ-
ſe pōt,qm̃ eſt linea tantū:veruntamē nõ ſic ſtricte limites epa-
tus accipiunť,ſed flumina,montes,& paludes in epatib. ſolent
eſſe limites,& de hoc limite dicunt quidā ꝙ eſt cõmunis vtriuſ
que,& qď in eo fundatur,cõmune erit:Alij dicunť,ꝙ eſt nullus:
alij dicunt,& forte melius,ꝙ talis limes diuiſus inter epos intel
ligitur ipſo iure,licet nunq̄ actus diuiſus fuerit, vnde ſi fluuij li-
mes exſiccatus ſit per lõgitudinē, vel per latitudinē,diuiſus in-
telligiť,& p iudicem arbitrio boni viri actuali ſigno diſtingueť,
& ſi eccleſia ſit in medio limitis,in duas eccleſias diuidetur,niſi
aliter ipſi epi inter ſe potuerint cõuenire.quandiu aūt nõ ſiunt
duæ,cõmunes intelligūtur quo ad parochialia & epalia iura,
ſicut arbor in cõfinio poſita. ff.cõmuni di. arbor, inſti. de rerū
di.§.inſula.nec pſcribet vnus ↄ̃ aliū, 16. q.3.inter me.Si aūt de il
la eccleſia non poſsint fieri duę, ſuperior ordinabit, ꝙ alternis
annis vel vicibus diſponant.ff.de vſufru. ſi rei. §.ſi ſu. & l.quo-
tiens.vel dic,qď illius ſoli erit eccl̃ia,in cuius parte caput poſi-
tū eſt. ff.de acquirē. re.do.ad eo.§.ſi.item nõ poteſt eps donare
alijs.quę ſunt in limite.16.q.3.licet. [Quę finib.] ff. de rei vin.
quę religioſis. ff.de ↄhen. emp. in modicis, principaliter ita,ꝙ
ſunt partes eius.ff. de rei vin.qui ꝑ re.ff.de ↄhen.emp. in modi
cis.vel vicina ſunt, & ſi non ſunt partes eius:nā rõne vicinitatis
poſſent cõfundi fines, & relinquitur hoc arbitrio boni viri: nā
quædam ſunt, quę potius intellectu accipiūtur. ff. de ſol.ratū.
[Parochiarum.] ideſt epiſcopatuum:nos intelligimus, vt ia-
cet,ſcilicet & plebium,vel capellarum.

SVMMARIVM.

1 *Clericis, vel eccleſiis ſiue diuitibus, ſiue pauperibus exiſtentibus, decimæ integræ eis ſoluendæ ſunt de omnibus, quæ proueniunt de terra, ſiue de animalibus, ſiue operatura manuum, & in nu. 2.*
3 *Prædicatores, q docēt & pdicant nõ dari dēre decimas clericis male faciunt.*

CAP. V.

SIgnificauit. [Temporalia.] decimas pſonales,ob
lationes,& huiuſmodi: nā decimas p̄
diales exigere poſſunt,vt ſtatim ſequitur.[Partibus.] ĩ.ti.
2 proxi. ad apoſtolicę. [†Perſoluunť.] ſup.illis eccleſijs,in quarū
parochijs poſſeſsiones ſitę, ſunt,qa ſi eſſet cõſuetudo, ꝙ alij ec-
cleſię ſoluerētur, ſtabiť cõſuetudini.ĩ.ti.ꝑal.ad apoſtolicę. hoc
aūt cõſuetudine induci nõ pōt, ꝙ quis alicui non ſoluat deci-
mas, ſi ſunt prædia laicorū, nõ religioſorū.quicqd alij dicant,
nobis vr̃,ꝙ clericis,vel potius eccleſijs,ſiue ſint diuites, ſiue pau
peres,decimę integrę eis ſoluēdę ſunt de omnib. quę pueniūt
de terra, ſiue de animalib. ſiue de operatura manuū.Et ꝙ diui-
tię eccleſiarū non debēt impedire dationē decimarū, pbatur,
qa in nullo caſu pōt eſſe verum,ꝙ propter diuitias liceat alijs di
uitib.ſua iura auferre. 14.q.4.c.quid dicā,& q.5.p totū item de
cimę nõ ſunt tantum clericorū,ſed pauperū,& fabricæ.12.q.2.
3 nobis & c.ſeq.†Item decimę ſunt tributa ęgētium animarum,
& ea ſibi dominus reſeruauit in ſignum vniuerſalis dominij,
16.q.j.decimę,infra eodem, tua.quod autem omnes decimę
& perſonales

& perſonales & reales decimæ ſint integrè perſolnendæ: pbaẽ, qa auctoritates ueter. & no. te. generaliter loquuntur. Nã Abrañ obtulit decimas Melchiſedech ſacerdoti de oĩb. Gen. 14. circa fi. Oleę. 7. circa prin. Item Iacob promiſit dño cũctorũ, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. & in Exo. 22. circa fi. legiẽ decimas & primitias nõ tardabis offerre. & in Leui. 27. circa fi. Oẽs decimę terrę ſiue de frugibus, ſiue de pomis arborũ dñi ſunt, & j. eo. c. ouis, & bouis, & capræ, q̃ ſub virga paſtoris trãſeũt, qcqd decimarũ fuerit, ſanctificabiẽ dño, & non eligeẽ neq; bonũ neque malum, nec altero commutabis. & Numeri 18. circa fi. filijs Leui. dedi oẽs decimas Iſdrael in poſſeſsionem pro miniſterio, quo ſeruiunt mihi in tabernaculo fœdet. & j. nihil aliud poſsidebũt decimarũ oblatione cõtenti, quas in vſus eorũ neceſſarios ſeparaui. & Deut. 12. c. in prin. offeretis in tabernaculis victimas, & decimas, & primitias manuũ veſtrarũ. & eiuſdem 14. circa mediũ, Decimã partẽ ſeparabis de oĩb. frugib. tuis, quę naſcuntur in terra. itẽ 2. pal. 31. circa princ. Primitias obtulerunt primi frumenti, vini, & olei, mellis quoq; & oĩum, q̃ gignit humus, decimas obtulerũt. Num. 10. circa fi. ipſi Leuitę decimas accipient ex oĩbus ciuitatib. operum noſtrorũ. Tob. j. Tobias fideliter offerebat oĩa primitia ſua, & decimas. itẽ Eccleſi. 35. circa prin. ĩ exultatione ſanctifica decimas tuas. Malac. 3. & me cõfigitis in decimis, & primi. j. inferte oẽm decimã in horreum meũ, vt ſit cib. in domo mea. itẽ Lucę 13. Do decimas oĩum, q̃ poſsideo. idẽ Matthęi 13. Veh vobis, q decimatis mentã, & anethũ, & cynamomũ & relinquitis, q̃ grauiora ſunt legis, & miſericordiã, iudiciũ, & fidẽ; & hoc oportuit facere, & illa non omit-
3 tere. † Itẽ confundi debent vehementer iſti noui magiſtri & prędicatores, q docent & prędicant ꝯ no. & ve. te. nnnq̃ enim inueniunt Aug. Amb. Greg. vel aliũ Sanctũ Doctorẽ aliud ſenſiſſe. 26. q. 7. decimas, & in cap. ſeq. Sed dicunt aliqui, decimæ datæ fuerunt clericis ꝓ parte ſua, & non debebant aliam portionem hẽre niſi decimas. Nume. 18. circa fi. cum ergo modo multa habeant, non debent hẽe decimas. Sed verũ eſt, ꝙ in diuiſione terrę ꝓmiſsionis nõ debuerũt hẽe ptẽ, ſicut alię Tribus, ſed ꝓ ptẽ debuerũt eẽ ꝯtenti decimis, ſed ſi alias offerenẽ eis, vel alio iuſto titulo darẽẽ, bñ poterãt poſſeſsiones hẽre, vt Leui. c. fi. vltra med. Itẽ decimę ſunt pars dñi, Leui. 27. circa fi. & dñs dedit eas Leuitis, Nume. 17. circa fi. qđ aũt de ſuo dñs dedit Leuitis, nulli licet auferre, q̃tũcũq; ſint diuites, vel mali. j. e. tua. Itẽ mirũ eſt de quibuſdã, q quaſi inſani & hẽtici dicũt, ꝙ ꝑſonales decimæ nõ ſunt dãdæ, cũ expreſſe habeaẽ ꝯ Numeri 10. circa fi. & Deute. 12. circa prin. itẽ maior rõ eſt, ꝙ quis det tributũ de eo, qđ ꝓducit manus ſua tanquam dignius, q̃ de eo, quod producit humus.

De decimis. Rubrica 28.

SVMMARIVM.

Decimæ ſiue primitiæ dandæ ſunt ſecundum conſuetudinem regionis.

CAP. I.

DEcimam. [Traditionẽ.] Ar. ꝓ opinionib. magiſtrorum nobis vl̃; ꝙ primitiæ dandæ ſunt ſm cõſuetudinẽ regionis, & hoc hic ꝓbaẽ, ꝙ nunquã pręceptũ inuenitur de certa quantitate. [Et 60.] ſuo cũ non inueniaẽ expſſa quantitas, in opinione relinquitur dantis, quãtumcunque velit, det, niſi conſuetudo aliud induceret. [Hoc.] Ezechiele, vel in traditionibus Hebræorum.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia intra limites alterius baptiſmalis eccleſiæ ſita an ſoluat decimas.*
2 *Clerici cuiuſlibet eccleſiæ teneantur ſoluere decimas perſonales.*
3 *An ſeruus, & monachus teneantur ad ſoluendas decimas.*

CAP. II.

1 NOuum genus. [A clericis.] † Quidam hoc intelligũt verũ in omnibus clericis, & oĩbus ꝓdictis, ſ. rã eccleſię, q̃ hæreditarijs, ꝯ, 16. q. j. ſi quis laicus. ſed illud intelligiẽ de clericis coniugatis, q nec in ꝑſonalib. nec in prędialib. decimis habent exẽptionem: hoc non placet. alij dicunt, ꝙ de dote eccleſię nõ debent clerici clericis decimas ſoluere, & ſic loquiẽ ca. hoc: de alijs aũt poſſeſsionib. in alterius parochia ſitis ſecus, & ſic loquitur c. ſi qs laicus, Alij dicunt, ꝙ de ꝑſonalibus decimis loquitur principiũ huius c. finis aũt huius c. de ꝓdialibus, vel de ꝯiugatis clericis loquiẽ, q & ꝑſonales & ꝓdiales ſoluũt. vel dic, ꝙ ecclia intra limites alterius baptiſmalis eccleſiæ ſita nõ ſoluit perſonales decimas de laborib. eccleſiæ, vel alrẽ, i. de his, q̃ ad eccleſiam pertinent, vel acqruntẽ ei; & ſic loquitur prin. dec. ſed clerici de his, q̃ ſibi ꝓpria acqrũt, bñ ſoluent decimas ꝑſonales, vt
a de aduocatione, & ſimilib. & ſic loquiẽ finis decr. ꝓdiales aũt ſoluũt, ſicut alij nõ priuilegiati. j. c. ſuggeſtũ, & c. ex parte, & c.
2 ꝓxi. & multis alijs ca. † Itẽ plus dicimus, ꝙ clerici cuiuslibet ec-
b cleſię & ẽt ſacerdotes, & qđ plus eſt ꝓlati ᵇ ſuæ eccl'iæ, a qua ꝑcipiũt eccl'iaſtica ſacra, ſoluũt etiam decimas perſonales: licet enim ipſi ſeruiant eccleſię, & alijs miniſtrent ſacramenta, tamen nomine eccleſiæ faciunt, & nomine eccleſiæ ſuſcipiunt decimas, & ipſi ẽt ſeipſis noĩe eccleſiarũ recipiũt ſacra, Quid dices de Ciſtercien. & alijs clericis, qui mercenarios tenent in alijs parochijs, q ibi texunt veſtes, & alia manib. ſuis operantur, & ex taliũ mercenariorũ operib. multa lucrantur monachi, vel clerici? Rñdemus ꝙ mercenarij de mercede ſua ſoluant decimas, ſed de eo, ꝙ ꝑuenit ad monaſteriũ ẽt de mercede, nihil ſoluetur. & ſi ſerui monaſterij, vel monachi in alia parochia operantur, cũ nihil ſibi acquirant, nullas decimas ꝑſonales ſoluent illi eccleſiæ in cuius parochia operanẽ & vbi audiunt officia. Itẽ ẽt vẽ in ſeruis, & mercenaris laicorũ, ſi operantur in alia parochia, quã in qua dñs cõmoratur, qa ibi mercenarius ſoluet decimas de mercede ſua. ſerui aũt nihil ſoluent, cũ nihil hẽe poſſint, imo dominus ſoluet inde decimas eccleſiæ, vbi ipſe dñs ꝑ
3 circulũ anni audiuit diuina officia, & vbi moratur. † Alij tñ dicunt, cũ naturaliter ẽt ſeruo mercedes debeanẽ, ar. ff. de condi. inde. naturaliter, ꝙ eccleſiæ, in cuius parochia operatur, ſoluendę ſunt decimæ, & idẽ forte dẽ in monacho, ſed nõ placet, cum non poſsit quęrere niſi monaſterio, & monaſteriũ decimas perſonales ſoluere nõ tenetur. & idẽ dicimus in his, qui negociãtur noĩe aliorum. Itẽ non credimus, ꝙ licet hodie in aliqua eccleſia audiuit officia, & hodie ibi lucretur centum, ꝙ ex eis det decimã illi eccleſiæ, ſed vbi per totũ annum eccleſiaſtica ſumit ſacra, i. audiuerit diuina officia. 16. q. 1. queſti. j. eo. ad apoſtolicæ. & ſi forte in pluribus audiret officia, & quaſi ꝓ ęquali parte, nõ eſſet malũ, ꝙ auctoritate ſuperioris inter eos decimæ diuiderentur, qa dignũ eſt, vt temporalia metat, qui ſeminat ſpiritualia. De præbendis aũt ſuis clerici nõ debent dare aliquid eccleſijs, in quib. audiunt diuina officia, ſi forte alibi audiunt, q̃ in eccleſijs, vbi habent ꝓbendas. & hoc verum, ſi illę eccleſiæ vñ habent ꝓbendas, nulli debent ſoluere decimas, vel ſi debent ſoluere, decimauerunt bene illa bona, vnde ꝓbendas dederunt. qđ ſic probo, quia pręb endæ datæ clericis non ſunt clericorũ; imò ꝓprietas eſt earum eccleſiarũ, quæ dant ꝓbendas, vnde de eis non poſſunt teſtari. ĩ. de teſta. c. vlt. & c. ad hęc, & c. relatum. Si autem eccleſiæ, quæ dant pręb endas, deberent alijs dare decimas, & non dediſſent, tunc clerici, qui receperunt præbendas, debent inde dare decimas, j. cap. a nobis, & c. tua.

ADDITIONES.

a ¶Prædiales autem. Adde Car. in conſil. 88. inci. conſultus ego Fran. col. fin. poſt principium.
b ¶Prælati. Quòd prælati ſoluunt decimas perſonales ſuæ eccleſiæ, adde Card. in conſil. 90. inci. in diſcuſſione dubij præmiſſi, col. 2.

CAP. III.

EX multiplici. [Derogare] uo. per priuilegiũ nõ derogari pacto, nec tranſactioni.

SVMMARIVM.

1 *Decima lactis & lanæ, an prædiales an perſonales, cenſeantur, & cui eccleſiæ ſint ſoluenda.*
2 *Sacerdos an poſſit agere ad decimam æſtimationis ſegetis combuſtæ, vel arborum cæſarum.*

CAP. IIII.

COmmiſſum. [Paſcuis] quæ vendebantur, & ſic pretia ſoluebantur, vel ſolui debebant eccleſię parochiali. vel decimę debẽt ſolui de paſcuis, i. de lacte, & lana beſtiarũ, quæ paſcebãtur in illis paſ-
1 cuis. fi. j. c. nuncios. † Et ſic eſt ar. ꝙ tales decimę cenſeanẽ ꝓdiales, qa ꝑſonales eſſent, nõ parochiali, ſed illi, vbi audit officia, dari pręcipiunẽ. prima magis placet, & ſi dominus fundi gratis patiatur paſcere beſtias in fundo ſuo, tñ cũ herba deuulſa de terra a beſtia, vel potius ab eo, qui beſtias paſcit, tranſeat cũ onere ſuo decimę, j. c. tua & ca. paſtoralis, dominus beſtię decimã æſtimationẽ totius herbæ dẽt dare eccleſię. ff. de vſufru. ſi vſu-
a fructuarius. & idem vẽ ar. huius l. & pręal. rõnis. † Quod ſi quis comburat, vel aliter deſtruat ſegetẽ, maxime maturã. vel arbores cędat, ꝙ parochialis ſacerdos põt agere ad decimã æſtimationis. Alij aũt ꝯdicunt. de feris aũt, auibus, & piſcibus nõ recluſis bene dandę ſunt decimę eccleſię vbi percipit ſacramenta, & non baptiſmali eccleſiæ, quia in nullius parochia debent eſſe, inſti. de re. di. §. feræ. & §. ſeq.

CAP. VI.

NVncios. [De apibus.] Ideſt de melle apum, & cera. ſi. ĩ. eod. commiſſum.

SVMMARIVM.

Clerici an & quando prædia conducere poſſunt.

CAP. VIII.

DIlecti filij. [Conduxiſtis.] No. licere clericis cõducere prædia, ſi ſua eis non ſufficiũt. [Conduxiſtis.] Sed de proprijs tantum.

SVMMARIVM.

Monachi Ciſtercien. an decimas dare teneantur, & de quibus rebus.

CAP. IX.

SVggeſtum. [Cōponatis.] Cū enormiter lædantur alij decimas recipere debent, niſi ſoluātis. [Ordinis.] l. Ciſtercieñ. [Priuilegiū.] Circa decimas monachorū: no. qđ olim in primitiua eccleſia decimas de laboribus, & pđijs ſuis dabāt, ſicut laici. 16. q. j. gñaliter. 13. q. j. in fi. & c. procedēte. Sed Paſchalis a. & Greg. & ꝯcil. Magun. ꝯſtituerūt, ne religioſi, nec alij cōiter viuentes decimas de ſuis laboribus ſoluerēt. 16. q. 1. quęſti. & c. decimas. & certo tpe hoc priuilegiū arctatū eſt circa Ciſtercien. tēplarios, & hoſpitalarios Hieroſolimitanos. alijs verò monachis ꝯceſſu tm̄ de noualib. q̄ ꝓprijs manibus excolunt, & de hortis, & nutrimētis aīaliū. j. e. ꝑxi. & c. ad audientiā. Eſt ergo ſic tenendū ꝙ monachi Ciſtercien. nō dabunt decimas de poſſeſsionibus ꝓprijs, quas colūt manibus, vel ſumptibus ꝓprijs, niſi pacto, vel tranſactione ſint ligati. ī. c. ex multiplici, & niſi enormiter lędaĩ eccl'ia, vt hic, vel nō ſoluēdo renunciauerūt priuilegio ſuo, vt j. de priuil. ſi de terra. monachi aūt, & alij canonici de oībus tenenť dare decimas, niſi de noualibus ꝓprijs manibus cultis & hortis, & nutrimētis aīaliū, j. e. c. ꝑxi. ſed & eas. ſ. decimas de noua. & hor. & nutr. aīaliū ſoluēt, ſi parochialis eccleſia lędaĩ. j. de vet. ſi. qđ p no. §. ij. de alijs aūt ſoluēt, niſi ſup decimis ſpālc priuilegiū hēant, vel niſi præſcripſerint, & hæc vera ſunt in monaſterijs, q̄ populū nō habēt: alias ſecus, quia tunc ēt pđiales, & pſonales hēbunt vt hic, & 16. q. 1. ſi monachus. de poſſeſsionib. vero poſt ꝯcil. habitis indifferenter oēs religioſi decimas ſoluēt, ſiue ſint Ciſtercien. ſiue tēplarij, ſiue hoſpitalarij, ſiue qcūq; alij ſup decimis priuilegiati. j. c. nup. olim aūt vel hodie de ꝯductis & ꝓprijs manibus cultis decimas ſoluent, ſupra eo. dilcēti. [Sed nunc.] No. vbi priuilegium ex poſt facto ad iniquum grauamen etiam non iniquū deuenit, temperandum eſt per ſuperiorem. ff. de reg. iu. Neratius. in fi. ff. de vulga. & pupilla. ſubſt. ex facto.

CAP. X.

Expreſſe. [Prædeceſſores.] 15. q. 1. tua.

CAP. XII.

Ad audientiam. [Vbi ponimus.] ff. de conſt. prin. beneficium. ſupra de lo. cum dile.

CAP. XIII.

Quoniam à nobis. [Alioquin.] i. ſi non ſunt in alicuius parochia.

SVMMARIVM.

Decimæ quandiu non ſunt ſeparatæ, ſunt in poſſeſsione prioris domini: & qua actione petantur.

CAP. XIIII.

PArochianos. [Domino.] 16. q. j. reuertimini. [Debitū.] per actio. confeſſo. ar. ff. ſi ſer. vin. l. 2. ff. ſi vſuſf. pe. l. penul. de rei vindica. ad fructus. 16. q. 1. reuertimini, moderamine. nec eſt curādū, ſi primo eccleſia non hēat dñium, C. de ſacr. ſan. eccle. vt interdi. ī. de conſu. c. 2. arg. ꝯtra, ff. de polli. l. ij. §. vlt. vbi dr̄, quandiu decima non eſt ſeparata, ſemper eſt in poſſeſsione prioris domini. ſed ibi loquitur de profana decima: hic ſpirituali. vel petantur cōdictione ex canone 16. q. 1. decimæ & c. reuertimini vel officio Iud. pro his etiam intenatur iudicium, communi diui.

SVMMARIVM.

Res eccleſiæ non poſſunt de nouo dari in feudum, nec in emphiteuſim, nec in locationem ad longum tempus.

CAP. XV.

AD hęc. [Per ſucceſsionē.] Non ergo licet concedere in feudū, nec in emphyteuſim, nec in locatione ad longū tp̄s. nullus, n. ꝯtractus ſuper eis iniri dēt, per quem fiat vel feudū, vel alienatio, quæ fit per prædictos contractus. ff. ſi ag. vec. l. vlt. ff. de ſuperfi. l. 1. arg. ſupra de reb. eccle. non alien. nulli, ad firmam autē & ad certum tempus concedi poteſt, ſupra de loc. & cōndu. c. 5.

SVMMARIVM.

Iudæi ad quas decimas teneantur.

CAP. XVI.

DE terris. [Iudęi.] Ad decimas, q̄ ratione pđiorū ſoluūtur, tenētur Iudæi, ad pſonales nō.

CAP. XVII.

Quamuis. [Diſponere.] Et malc. 89. diſtin. quoniam. & c. iudicatur, 16. q. vlt. nullus.

CAP. XVIII.

CVm ſint homines. [Diuerſę.] Non tamen aduerſæ. [Difficile.] nō impoſsibile: puta ſi præſcripſit. vel dic ꝙ pſcribere non pōt, ſi eſt poſſeſsio, vnde decima colligitur in limite. ī. de Paroc. c. pe. & loquitur de poſſeſsionibus in limite ꝯſtitutis.

SVMMARIVM.

Laici an decimas cum peccato teneant.

CAP. XIX.

PRohibemus. [In alios.] & ſic laicus tenens in feudū decimas eas alij infeudare non pōt, tñ ſm quoſdā illi, qui detinent in feudu, non retinent eas cum peccato, vt no. ſupra de his, quæ fiunt à præla. ſine conſenſu. ca. cum apoſtolica: & ſecundum hoc non loquitur hic de decimis infeudatis, ſed de alijs male detentis.

SVMMARIVM.

Conſuetudo in decimis ſeruanda eſt, & quomodo.

CAP. XX.

AD apoſtolicæ. [Conſuetudo.] No. conſuetudinem valere in decimis, ſed inter eccleſias tantum. ſupra c. cum ſint. ſed ſi de conſuetudine non conſtat, prædiales dandæ ſunt eccleſię baptiſmali, & perſonales capellæ. 16. q. 1. decimas. j. eo. nuncios.

SVMMARIVM.

5 *Nunquid de venatione, & piſcatione ſint danda decima.*

2 *Si alicui donantur immobilia, an de eis teneatur dare decimas.*

CAP. XXII.

5 NOn eſt. [De venatione.] † Iſtæ ſunt pſonales decimæ, qa miniſterio & perſonali opera proueniunt, vñ decimæ ſolui debent, licet in terra, vel in aere, vel in aqua nutriant, & bñficio & nutrimento terræ. & ideo decimæ dandę ſunt, vbi per anni circulū pcipit eccleſiaſtica ſacra: & hæc intelligo vera, vbi libere quiſq; piſcaĩ, nullo pretio dato, nec pie piſcationis, qa ſi inde dareĩ pretiū, vel pars, tūc bñ vr̄, ꝙ de illo ptio, vel parte dādæ ſint decimæ eccleſiæ baptiſmali: qa nō ex miniſterio hominis, ſed ex aqua, & terra ꝓueniūt. Sed ſi eſſet locus publicus, vbi licet cuiq; piſcari, potius reputo pſonales, q̄ pđiales. & idē dicimus in piſcatore, & venatore, & alijs hmōi. Itē vr̄, ꝙ ſi aliqs capiat piſces in mari, & in ſtagno portet, & ibi viuāt aliquot dieb. ꝙ decimas debet inde hr̄e eccleſia, in cuius parochia eſt ſtagnū. & idē vr̄, ſi beſtię recludātur in reclusoriū, cū ibi viuant bñficio aquę vel terrę, q̄ eſt in eius parochia, ar. j. eo. cū non ſit in homine. Alijs tñ vr̄, ꝙ non ſunt dandę decimę de pđictis batiſmali eccleſię, ſed illi, vbi percipit ſacra eccleſiaſtica, qa oīa proueniūt opera & artificio hoīs. nec eſt ꝯ. j. c. cū nō, quia ibi nō prouenit fructus artificio hoīs, ſed ſola grā Dei, qđ inde apparet, qa ſemē mortificaĩ, & deo nō hoīe cooperāte viuificaĩ, & fructum plus affert, ſed piſces & aīalia reclusa non moriuntur. Itē ſi arborē de ſilua excidam nō valentē librā qs portet ad portū, vbi valet mille, non dēt ſoluere niſi decimā eius, ꝙ valebit in ſilua, & melius deductis expēſis quas

2 fecit ī ducēdo, ſoluat decimā, dummō bona fide fecerit. [† Omnibus.] Si alicui donantur immobilia, nō credimus, ꝙ de illis qs debeat dare decimā, cū in veteri teſtā. vbi pcepte fuerunt decimæ, Leuitę habent ptē in poſſeſsione, qa de fructib. tm̄ decimas dari dñs præcepit. alias aūt de mobilib. quocūque titulo ad aliquē peruenerint ſiue ex dono, ſiue ex legato, ſiue ex inſtōne hæredis, ſoluet decimas, quāuis aliqui excipiant ſuos hæredes, q fungantur dñi ēt pře viuente, inſt. de hær. qual. & diſ. §. ſui. alij tñ dicunt, forte nō male, ꝙ de his, quæ dono daĩ, vel ex ſucceſſione qualicūq; obueniunt, nō dēnt dari decimæ, qa nec de humo ꝓducunĩ, nec de opera manuū ſunt. & ſm hoc exponēdum eſt hoc verbū, de oībus bonis, ſ. quæ proueniūt ab humo, vel a manib. Itē ſi aliqs ꝓ mercede militiæ ſuæ, vel aduocationis, vł ꝓ aliquo ope ſuo recipiat ex pacto, vel ſine pacto aliqđ caſtrū, vł villā, vel alia poſſeſsionē īmobilē, nunq̄ de ea tenei dare decimā pđicta rōne, ſ. qa de immobilibus non ſunt dandæ decimæ, alij tñ dnt, qđ in hoc caſu & de immobilibus ſunt dādæ decimæ.

SVMMARIVM.

Meretrices, hiſtriones, & aliæ turpes perſonæ an cogantur ſoluere decimas, & de quibus rebus, & quare.

CAP. XXIII.

EX tranſmiſſa. [Licite] Secus ſi illicite. j. q. 1. nō eſt pu. Quid dices de meretrice & hiſtrione, & alijs in quos transfertur dñium, & nō cōpetit repetitio? dicimus, ꝙ tenenĩ ſoluere, qa nō turpiter accepit. ff. de condi. ob tur. cām, idem & ſi §. quotiens, ar. ff. de inter. & rel. relegatorū. §. vl. ſed eccleſia in deteſtationē crīs nō recipiet, & ne videaĩ tacite approbare, vñ ſcriptū eſt, non accipies mercedē ꝓſtibuli, ſicut & nō recipiet oblationes notorie diſcordantiū. 90. diſt. oblationes. itē opprimentū pauperes, vt ibi dr̄. itē raptorū, & vſurariorū. j. de rap. ſup ea. j. de vſu. qa. itē meretricis & pp qđlibet aliud notoriū crimē, vel horrēdū. 17. q. 4. miror. ſecus aūt vbi dñium nō eſt trāſlatū, vel eſt trāſlatū, ſed cōpetit repetitio. tiam tunc nullo mō, nec aliquo tempore dandæ ſunt decimæ vel eleemoſynę faciendæ, & ſic loqtur hic, & j. q. j. nō ē pu. 14. q. 5. c. vl. a meretrice aūt poſt pniam credemus poſſe exigi decimam, qa iā poſt pniam deſpici non dēt in eo, quod fuit. 50. diſt. ferrum. In decimis autem prædialibus ſecus eſt dicendum, qa ſemper ſoluendæ ſunt de prædictis decimæ, & ſi iniquiſſima ſit malitia poſſidentium. ī. eo. de terris.

SVM-

SVMMARIVM.

Colonus quando,& cui eccleſia teneatur ſoluere decimam prædiorũ q̃ colit.

CAP. XXIIII.

A Nobis. [Fictum.] Puta qa eſt colonus partionatius, ſ.qui certam partem fructuum recipit.ſi autem eſſet penſionarius, puta quia pro 10.co lit agrum,de fructib.cum non ſint ſui, non tenet ſoluere decimam:tñ ſi poſsideat,vel tñ detineat fructus terræ,poſſunt ſicut & a quolibet alio detentore vindicari, ar.16.q.j.c.ſi quis laicus, ĩ.e.paſtoralis.ff.de vſur. hactenus. Item dicimus, ꝙ licet dominus cum penſionario ꝯueniat, ꝙ penſionarius oẽs decimas ſoluat, tñpõt dominus conueniri,de eo,quod recipit,niſi pẽſionarius ſoluat, cũ de oĩbus bonis dẽant ſolui decimæ.ſ.eo.non eſt. Itẽ credimus,ꝙ coloni,ẽt ſi in alia parochia percipiãt eccleſiaſtica ſacra, tamen de fructibus pcipiunt de prædijs,ꝙ colunt,ratione culturæ nõ dẽnt ſoluere decimas ſuæ eccl'iæ,ſed illi,in cuius parochia ſita ſunt prædia,arg. hic;& ratio eſt, ſ. eo.non eſt. & dicimus hoc ſic verum,ſi quartam partem fructuum recipiãt pro labore, ſiue certas menſuras tantum, dummodo de fundo illo recipere debeant illas menſuras, & non aliunde, puta quia ſi in fundo eſſent ſoluerentur illę menſurę, & ſi non eſſent ibi, non ſoluerentur illæ menſurę, & idem videtur dicendum etiã, ſi non de fructibus illorum prædiorũ, ſed ẽt certa pecuniæ ſumma deberet ſolui,dummodo ſic eſſet conuentũ, de fructibus illorũ prædiorũ ſolueretur illa pecunia.arg.ff.de vſufr. hactenus. ff.de iudi.fideicom. Sed ſecus eſſet,ſi de fructibus prędij nõ deberent coloni recipere portionem ſuam, ſed perſona eſſet tantum obligata ad ſoluendum mercedem,ſiue merces eſſet in fructibus vndecunq; perceptis,ſiue in pecunia, quia tunc de mercede illa ſoluit decimas eccleſiæ ſuæ,vbi percipit diuina ſacra. 16.q.1.quæſt. nã ibi loquitur in caſu iſto, & eſt ar. ad hoc ff. de contrahẽ.emp.l.fi.& hoc ipſum probo rõnibus.In primo.n.caſu, cũ oẽs fructus ſint decimandi ante q̃ diuidantur ſine deductione expenſarum.ĩ.e.tua.ergo ex quo ſemel ſunt decimati,vlterius decimari nõ dẽnt ab his,ad quos ex debito ꝑueniũt,ſicut ſunt coloni.ĩ.e.paſtora.Itẽ ſecundo caſu eſt optima rõ, quia eſt lucrũ manuũ ſuarũ, ergo debet hr̃e inde decimas eccleſia, vbi pcipit ſacramenta.Item in primo caſu totus fructus eſt de terra, licet in eo habendo cooperetur opera hominis. ſ. e. non eſt.iõ tũ eccleſiæ,vbi ſunt ſita prædia, dandæ ſunt decimæ:nã ſm pacta, quæ diximus,nihil dẽt hr̃e de mercede, niſi terra fructificet. In ſecundo autem caſu totus fructus, vel potius lucrum, ꝙ merces eſt de opere manuum : quia etiam ſi fundus eſſet ex toto ſterilis,tamen mercedem ſuam haberet colonus.

SVMMARIVM.

Priuilegia,contractus,& præſcripto, quando large, quando largiſſime, & quando ſtrictè ſint interpretanda.

CAP. XXV.

TVa. Et ĩ.[extendenda.]ĩ e.ex parte.contra, ſnl.ibi priuilegium generale dati eccleſiæ ſup decimis alterius parochiæ legitimã recipit interpretationẽ, & ſm proprietatem verborum, ſcilicet, ꝙ ex quo conceſſæ ſunt et decimæ alicuius parochiæ,non ſolum decimę veteres,ſed ẽt de nouaIibus conceſſæ videntur:ſed tamen nec in hoc caſu credimus priuilegium largiſsimè,ſed tñ largè interpretandum eſſe, inquantum ius aliorum tãgit.ff.de vul.ſub.ex facto.ſ.e.dilecti, &ſc. ſuggeſtũ.in quantũ autẽ ius concedentis tangit, largiſsimè interpretandum eſt ſ. de do.cũ dilec. Sed licet hoc ſit in priui. conceſsis eccleſijs: tamen ſecus eſt in feudationibus decimarũ conceſsis laicis,quia ibi ſolũmodo ſunt largè interpretanda verba,vt intelligatur tñ de decimis, quę tpe in feudationis erant, ar.ff.de contrahen.emp. Rutil.cum.n. infeudare ſit cõtractus, ſufficit ſi fiat ibi larga interpretatio,vt in pręal.e.cum dilecti.& ideo ad futura extendi non debet,vt in prædi. l.Rutil quamuis hæc conceſsio decimarum facta laicis ſpãliter ſit odioſa, vt ſ. de his,quæ fi.a præ.ſi.con.ca. cum apoſtolica.& hoc eſt in contractibus,ſi non ſunt extendẽdi ad futura, multofortius iura ex præſcriptione quæſita ad futura nõ extenduntur. verbi gratia, ſi præſcripſit aliquod ius decimandi in tota parochia alicuius, non tamẽ vr̃ præſcripſiſſe in nouaIibus infra eod. cũ contingat nam præſcriptiones non tñ non ſunt largè interpretandæ, ſed ſunt reſtringendæ,vt non intelligatur præſcriptũ, niſi illud, qđ præſcriptum probatur.nã licet quis ꝓbauerit, ꝙ per totam parochiam decimã colligit,excepto vno prædio, de quo non probauit,non adiudicabo ſibi decimã in illo prædio, & ad hoc eſt argumen.ĩ.co.cũ contingat.vnde eſt quòd quãdo aliquis petit decimas, quas præſcripſit extra ſuam parochiam, quod debet probare de ſingulis fundis per ſe, quia decima collecta ex vicinis fundis non probat in alijs deberi.

SVMMARIVM.

Colonus accipiens terram colendam ad tertium,quartum, vel aliam redditũ nunquam deducet ſemen,nec expenſas.

CAP. XXVI.

TVa nobis. [Statutum.] i. redditus,vel cẽſus. [Aut ſemine.] not. ꝙ qñ aliquis dat terrã alicui colendam ad tertium, quartum, vel ad alium redditum, nunquam colonus debet inde deducere ſemen, vel alias expenſas de iure, niſi per ſpeciale pactum aliud fiat.

CAP. XXVII.

EX parte tua. [Laboribus.] l.de terris laboratis per vos intra parochias, in quib. ius patronatus habetis. [De nouaIib.] ſ.e.tua,ꝯ.ſol.ibi.

SVMMARIVM.

1 *Quæ rõ ſit,cur ĩ ſoluẽdo decimas de negociatione deducanẽ expenſæ circa rem factæ.*
2 *De fructibus & redditibus decimæ non diminutæ dandæ ſunt.*
3 *De lucro rei emptæ datur decima, quid autem de mercibus,in nume.4.*
5 *Decimæ prædiales dari debent ſtatim, vbi fructus percipiuntur.*

CAP. XXVIII.

PAſtoralis. Caſus eſt talis, epſ Helien. quæſiuit, an ſi qñ ſoluũtur decimæ de fructibus, vel prouentib. molendinorũ,& piſcariarũ, deducendę ſint expenſæ factę pro eis percipiendis, ſicut deducunẽ, qn decimæ ſoluunẽ de lucro negociationis.huic aũt quæſtioni rndit Papa, eſt differentia de molendinis,& piſcarijs, vel agris, vel gregib. vel quibuſcũque alijs mercibus, qa ſi ipſæ fuerunt emptæ de pecunia decimata, quãtuncũque poſtea vendi contigerit eaſdẽ, ẽt ſi poſt multos annos,& poſtquã multos collegerit fructus ex eis,tñ oẽs expenſas deducet: ſed qñ ſoluit decimas de prouẽtib. vel fructib. molendinorũ,vel piſcariarũ,vel agrorũ, vel quarũcunque aliarũ rerũ, ſiue ſint empti cauſa proprij vſus, ſiue ad reuẽdendũ, nõ dẽt inde extrahere expenſas ſiue fiant pro fructibus colendis, ſiue fiant pro reſtaurandis rebus, vnde fructus proueniũt, ſiue eędẽ pro parte corruant, ſiue in totũ. aliqui tñ dicunt,ꝙ qñ dantur decimæ de prouentib.molendini,vel piſcariæ, ꝙ deduci debent expenſæ,quæ fiunt extra rem, vnde proueniunt fructus,& deinde ſoluũtur decimæ,& intelligunt literam iſtam,vbi dr̃, expenſas tñ,quæ fiunt pro fructib.&c.loqui in tali caſu,ſ.qñ aliquis emit molendinũ,vel piſcariam,& ex eis percipit fructus,& pro illis fructib.vel prouentibus percipientib. fecit expenſas extra rem, puta ꝓ mercenarijs,retijs, poſtea qñ reuendet molendinũ,& piſcariam & ſoluit decimã de lucro, non deducet expẽſas iſtas: ſecus aũt eſſet, ſi circa rem feciſſet expenſas,puta in refectione molendini,vel piſcariæ, qa illas bene deducet,& hoc dicit finis decre.huius. hoc licet ęquitati cõſonet, tamẽ literæ ꝯdicere vr̃ nobis vr̃, ꝙ bene fuit qõ. in hac decr.an ſicut de negociatione deducuntur expenſæ ante decimas,quæ fiũt ꝓ lucro habẽdo,ſ. quæ fiũt in mercenarijs,in mediatorib.in pedagijs,& mercibus deducendis, & in alijs huiuſmodi,ſiue ẽt fiant circa rea in qb.negocianẽ,vt ſunt mercedes, quę dãtur vel textorib.vel ſarcinatorib.vel fullonibus,vel alijs huiuſmodi,an ſic ẽt deduci debeant de molendinis, & piſcarijs. & reſpondit qđ non,qa nec primæ expenſę,ſ.quę ſunt extra rẽ,ſ.molendi,vt quę fiunt in mercenarijs,q ſeruiunt molendo,& iumentis,ſunt deducendę,& hoc dicit ibi, expenſas, quę fiunt &c.nec ſecũdæ ẽt expenſę quę fiunt circa rem, ſ.molendini ſimiliter ſunt deducendę.& hoc dicit ibi, nec pro reſtauratione detrimento &c. aliqui tamẽ dicunt,ꝙ expenſę mercenariorũ nõ ſunt deducendę ante decimas neque in negociatione neque in molendino. ſed hęc eſt differentia inter negociatores,& alios,quia negociatores deducunt expenſas factas circa rem, ſed alij nõ deducunt expenſas neque circa rem factas, neque alias, niſi quando res
5 venduntur.†Sed quęritur circa primũ qui mouit Papã, vel quę ratio eſt, ꝙ deducanẽ hæ expenſę ſiue extra rẽ, ſiue circa rẽ de negociatione,& nõ de allijs? reſpon.rõ eſt ſ.c.nõ eſt,&c.tua,& ĩ.e.cum nõ.vbi dr̃,ꝙ dominus omnium rerum, ſ.orbis terrę & plenitudinis eius, decimas ſibi reſeruauit in ſignũ vniuerſalis dominij,& indignũ eſſet,q de fructu terrę ſuę, vel alterius rei, ſiue ſit molendinũ,ſiue grex, ſiue piſcaria, ſiue poſſeſsio,deduceretur aliqua expenſa extra rem, nec circa rẽ, quãdo nec talis expenſa detrahitur dominis tẽporalibus ſuos fundos, vel alias res locantib.vel ad cenſum dantib. ſecus aũt eſt in negociatione,qa ibi nullus eſt fructus: quõ.n.põt dici fructus, ſi ego emo lanam, & inde facio veſtem? vel ſi emo fundum ꝓ c. & vendo ꝓ 200.certe nũquã põt dici fructus ſed lucrũ eſt & preciũ, qcquid reſiduũ eſt deductis expenſis & pretio,ff.de hęr.vel ac.ven. venditor ex hęre.ff. ad l. Fal.l.3.& de hoc lucro bene danda eſt decima ſ.eo.nõ eſt,ſed in molendino,grege, poſſeſsionib.& alijs rebus elementatis fructus & redditus eſt, qđ inde ꝓuenit, nõ ẽt deductis expenſis:licet enim expẽſę mercenariorũ, & alię,ſiue fiant extra rem,ſiue circa rẽ, ꝓſint, vt maior fructus habeatur inde,tamen nunquam ex eis habetur fructus molendini, ſed tãtum ex re,puta molendino,vel grege & ſic vulgari ſermone dicitur fructus vel redditus huius molendini,vel gregis tantus eſſe:& lucrum huius negociationis tantum eſt,ff. de vſuf. l.vſufr.

2 legatn.†Cum ergo de fructib. & redditib. integræ decimę dandę ſint, nullo modo integræ darentur, ſi expenſę deducerētur. ſ.eo.cum non.ſed de toto lucro dantur bene decimæ, licet detrahantur expenſæ factæ in negociatione, quia eis deductis dr lucrum. Sed ꝯ,ff.de pet.hæ.ſi a dño.§.ſi.vbi dr, ꝙ fructus intelligunt deductis neceſſarijs & vtilib. expenſis. So.ibi appellat fructum lucrum. vel dic,ꝙ illa expoſitio eſt ciuilis, non naturalis: cōſtat enim ꝙ in veritate fructus,vel redditus eſt, quicquid venit de molendino,grege,vel poſſeſſione,licet nullæ expenſę deducantur: vr ergo ſic tenēdum, quia qñ ſoluitur decima a lucro deducendę ſunt expenſę ſed vbi ſoluitur de fructib.vel reddi-
3 tibus, nō deducunt expēſæ. †{Vēdunt.} Quęcūq; vēdant empte res,vel factę,tñ ſp,ſi aliqd lucrū fuerit ī eis,qñ vēdunt, de lucro ſoluit decima, & de decimis detrahent expēſæ, nec diſtinguit, an empta vel facta ſit res cā mercimonij,vel negociationis,vel cā proprij vſus,licet qdā diſtinguāt,vt qñ mercimonij cā emit, tunc det decimas de lucro,ſed ſi cauſa vſus ꝓprij emit, tunc ēt ſi multum inde lucretur,tamē nō dat decimas.ſed certe his ꝯdicit,quod hic dicit,ſ.quia dr,ꝙ cum venduntur, decimari dēt lucrū, deductis expēſis. item vr ꝙ ēt ſi cauſa mercimonii emerit mercem,quæ multum plus valet, quam ſit pretium pro ea datum,ſi tamen retineat ad proprium vſum, non ſoluet decimas de eo,ꝙ res plus valet. Item vr, ſi quis emerit mercem pro c.& poſtea de medietate mercis acceperit c.ꝙ ſi vult de mercibus, quæ remanſerunt. quæ omnes ſunt lucrum,dare decimam, qd pōt, ſiue merces ſint immobiles ſiue mobiles. ſed ſi nolit dare partem de mercib. q̃ remanſerunt, debet dare decimā de ꝓcio rerum venditarum, & hoc ſatis probatur hic, & ſupra eodem,
4 non eſt. † Sed quid ſi de parte, quam vendidit, non accepit totū pretiū,qd dedit pro mercede,ſ.c.accepit tamen ſerre totum puta 90. & non dedit niſi tertiam, vel mediam partem mercis, certe & tunc idem vr, quia facta legitima æſtimatione eius,qd apud eū remanet, ſoluet decimā de lucro rerū venditarū.{Molendinis.} i.ꝓuentib.molendinorū, & piſcariarū. [Neceſſarias] ſ.pro ſeruitorib.& mercenarijs molendini,vel ēt ipſius molendini refectione,vel piſcariæ.{Exhibere} ſ. ex fructib. molendini vel piſcarię. {Conceſſum} rōne naturali conſuetudine approbata,licet nō præſcripta. ſ. ꝙ detrahantur pretia rerum ſuarū negociatarū,expenſas, & alia.{Acquiſitas} in ſua ſorma,vt campus,caſtrum, & ſimilia quocūque titulo vere alienent, vel etiā ſine hac intentione.{Factus} ex alia materia,vt tela.{Decimata} ſi enim nō eſſet decimata, non ſolū de lucro, ſed etiā pretium, qd ēt in re empta datū eſt,decimari debet, vel, vt alij dicunt,res empta,ar.ſ.de pec.cle.c.j.vel pretium, qd de re empta accipitur.{Venduntur} ſi.n.donaret, vel permutaret, vel alio titulo alienaret, tunc licet res plus valeat, quā eam emerit, tñ nullas decimas ſoluere tenet.idē eſt,ſi ſibi retineret:qd verū eſt,ſi pecunia,vnde res empta, vel facta,decimata eſſet,qa ſi pecunia nō eſſet decimata,crederemus, ꝙ res empta pro decima parte eſſet eccleſiæ,cum ipſa pecunia, vnde empta eſt,pro decima parte eſſet eccleſiæ.j.eo.c.§.fructus, ar.op. ſ. de pec. cle.c.j. {Expenſas} quę ſiunt in eundo & redeundo ad negociandum, & quę datur mediatoribus,& conſimiles,& nō ſolū neceſſarias & vtiles,ſed etiā voluptuoſas,& quaslibet,& dūmodo in fraudē non fieret eccleſiarū, & ante omnia deducendum eſt pretium datum pro re: decimę vero prędiales ſoluunt nullis ſumptibus
5 deductis,ſ.eo.cū homines,& c.tua.{†Perſonales} ſi ſurgunt ex rebus decimatis,deducunt expenſę,alias nō, vt hic. Itē prędiales dēnt dari ſtatim, vbi fructus pcipiunt antequā ſeparent inde cenſus, vel tributū,tñ & ſi tunc omiſſa fuerit, poſtea facienda eſt,j.eo. cū non ſint & ſ. eo. tua. ſed & pſonales eodē tpe ſecurius eſt dare,quāuis quidam dicunt, ꝙ melius eſt dari in fine anni pp inimicitias, ar. ſ.de pig. ex literis. Itē in animalibus,& ī alijs non dēt dare deteriores,ſed meliores,vel mediocres,qa nō eſt indignū dandū Deo.49.di.c. ſacer.& 16.q.7.omnes decimę. {Expenſas.} puta in colendo agrum, vel paſcendo gregem, in lignis, & mercenarijs clibani, & molendini. {Fructib.} hic vult dicere,ꝙ expenſas factas in re, vt ſit pręcio ſior,illas detrahet,cū vendet,& nō ante illas aūt,quas fecit ꝓ fructib.percipiēdis de ea rē & cum eis pereunt,nō deducet. Idē eſt, ēt ſi emptā rem & poſt deſtructā reficeret: crederemus tamē, ꝙ ſi poſtea ſi eam rē vendat, & plus ēt inde accipiat pp meliorationē illam, quā accepiſſet,ſed in priori forma res pmanſiſſet,ꝙ expēſas ſm quantitatē meliorationis accipiet.{Decimatæ} expenſæ ꝓ fructib. factę.i.etiā ſi pecunia pro fructibus colligendis ſoluta fuerit decimata.{Salua} eccleſijs. {Onere} 16. q.j. ſi qs laicus, ff. de ꝯhen.emp.alienatio. {Pro reſtaurando} ſ.ꝙ aliquid datum eſt ꝓ reſtaurando furno,vel molendino,vel huiuſmodi.{Deducēdas} ſpāle ī decimis,alias ꝯ,ff.de peti.hę.ſi ad dñn.§.vl.& l.ſe, [Prouentibus] ideſt quando decimantur prouentus, & ſi venderetur grex,& clibanus, & decimatur lucrum, nō intelligeretur lucrum,niſi deductis expenſis in reficiendo factis.

CAP. XXIX.

CVm contingat. [Antiquo] ita ꝙ præſcripſerit, & eſt odioſum & reſtringendū.ſecus, ſi ex priuilegio hēret decimas, qd eſt fauorabile,& extendendū,vt no.ſ. eo. tua.[Ipſas] ſ. eo. ex parte, ꝯ.ſol.ibi. {Cā rationabilis} puta priuilegium, vel tranſactio, vel alia ſimilis,vel ſpecialis pręſcriptio in ſingulis agris noualium,vt no.ſupra eo.tua,quod hic ſignatur contra,& ibi ſo.

SVMMARIVM.

Eccleſia vna an poſſit præſcribere decimas in alia parochia.

CAP. XXX.

CVm in tua. {Parochijs} aliarū eccl'iarum, & certis locis ipſarū parochiarū & determinatis.[Percipiant] ex priuilegio, vel conſuetudine,vel alio iure.[Annuatim] nō poſſet ꝯcurrere pſcriptio, qa ꝓ parte totū retinet, cū nō poſſint decimę eiuſdē agri diuerſo iure cēſeri,ſed ſecus,ſi diuerſi eſſent agri, qa tūc bene in altero pſcriberetur,& in altero nō, ſ. eo.c.ꝓx. nec per vnū aliud teneret.ſed obijcit qd eſt ſ. c. ex multiplici. vbi duę decimę eiuſdē agri alio iure cenſent,q̃ alię decimæ eiuſdē agri.ſol.illud eſt pp ſpāle pactū.ſed ad hoc eſt ꝯ qd leg.ī ſ. c. proxi. & ſ.eo.tua.j.ſolu. ibi diuerſa ſunt, quia diuerſo iure cenſentur: nam alio iure cēſent noualia,q̃ terrę cultę quo ad hoc,ꝙ in priuilegio ꝯtinexi intelligant,licet quo ad ius cōe eodē iure cenſeant, ſ. c.ex parte.Aliq̃ m̃ dicūt,ꝙ bene poſſit pſcribi,ꝙ de certis fructib.nō darent decimę, ex quo pacto pōt induci, ꝙ de certis fructib.non debet.hic aūt,qa nō pſcripſerat, non prodeſt ei,ꝙ licet certis tēporib.non ſoluit,nō m̃ tanto tpe ceſſauit, quod ad pſcriptionē ſufficeret: ſed prius dictum magis placet.{Perceptis.} de eiſdē poſſeſſionibus.de quib. hactenus perceperunt decimas, & percipere debuerunt de alijs fructib.{Perſolutæ.} His, qui de alijs fructibus percipere conſueuerunt vel priuilegio, vel conſuetudine.{debentur.} Dic,vt no.de oſt.arch.c.vlt. [debeat.] 12.q.2. cognouimus.[Cenſeri.] Super eadem re. [Alioqn,] i.ſi fructus prædicti non peruenerunt de terra decimali monaſterij.melius videtur, quod hæc actio fuerit confeſſoria.

SVMMARIVM.

1 *In longa præſcriptione probatur titulus: in longiſſima vero minime.*
2 *Confirmatio nullum nouum ius tribuit,ſed tantum vetus confirmat.*

CAP. XXXI.

DVdum. [Quæſtionē.] Interdictum,vti poſſ.intētando. de facto enim moleſtabat epiſcopum ſuper decimis non pmittendo eas ſolui a ruſticis. & ſm interdictū vr lata ſnīa in ſi.dect. vel dic,ꝙ intentabat actio de dolo,nō ad decimas ſubtractas,ſed ad dānum,qd contigit ex eo,ꝙ hoſpitalarij ſuadebāt ruſticis, ne ſoluerēt decimas, vt ff.de do.cū qs.vel officium iudicis implorabat.melius vr, ꝙ actū fuit cōfeſſoria. [Cōi.] 16.q.7.oēs.12.q.2.quatuor, ſ.c.qm̃, a nobis.in his nihil vr,ꝙ iure cōi & eccleſiæ & decimę pertinēt ad epm dioce.[Eccleſiæ.] Ideſt mēſæ epali.vel dic,ꝙ bene noīe eccleſiæ pōt agere epſ,vt no.ſ.de teſti.ſpol.olim. {Titulum.} Ideſt aliquem titulū dicere, p quē locū haberet præſcriptionē,
1 In qua neceſſarius eſt titu.& bona fides.† [Probaret.] ſ.de prob. licet. in longa.n. præſcriptione ꝓbatur titulus etiam ſm leg. s, ſed in longiſſima non ſm ll. ſed ſm canones ſic, licet ſufficiat probari tempus,& non titulū,ſed allegari, vt C.de præſcri. lon. temp.diuina,C.pro hær. l.vlt. ſ.de præſcrip.ſi diligen.vbi no.de hoc,& c.qm̃ omne.argu.ꝯ, C.de pe. hære.cogi.ſed illud loquit, quādo allegatur præſcriptio, & quādo præſumptio nō eſt ī contrarium,C.de ꝓb.ſiue.præſcriptio.n.ſub ſe habet titulum,& bonam fidē, & ideo præſcriptione allegata allegare vr iuſtum titulum, & bonam fidem, etiam ſi non dicatur. [Qui.] ſcilicet Rex & Regina. [Conceſſerunt.] per hanc cōceſſionem vr cōceſſiſſe id ius,qd habebat, ſ.de teſta.Raynaldus, ſ.ius patronatus, ſ.de dona.paſto.[Confirmationis] in forma cōi. ſi.n.ex certa ſcīa & cū cauſę cognitione cōfirmaſſet,ſecus eſſet, vt no.ſ.de ꝯfir.vti.
2 vel inutil. c.pen.ſ. de trāſa.c.j. †[Confirmatione] cū ꝯfirmatio nihil iuris noui tribuat, ſed tm̃ vetus ꝯfirmet, ſ.de ꝯfir.vti. vel vel inuti.cum dilecta.licet.n.ignorantia iuris,qua ſe putauit iuſte poſſidere,excuſet eum a culpa, eum det bonam fidē,non tñ dat iuſtū titulū. Itē ignorantia iuris nō ꝓdeſt in pſcriptione,ff. de iur.& fac.ign. in vſu. & l.regula, ff.ꝓ emp.l.2. §.ſi a pupillo, ff.de vſu.l.nūquā. ar. ꝙ ſi fluxiſſet tēpus, ꝙ pſcriptio valeret, cū tñ nō pceſſerit titulus: nā donatio regis ꝓ nō titulo eſt. ſed dic idē eſt, ſi efluxiſſet,nō tñ ea rōne, qa titulū nō ꝓbauit, quia in incorporalib.nō tenet titulū ꝓbare.no.ſ.de pſcr.ſi dilig.ſed qa malū allegauit,ſ.donationē regis,hoc vr ſonare litera ſequens, nos igitur &c. [Et confirmationem] ſup. factam. [Derogetur] qa nō intendebat illud tollere Papa ꝑ ter ſuam ꝯfirmationē, ſed tm̃ donationē eis canonice factā cōfirmabat. ſed obijcies, nōne eo ipſo,ꝙ dicebat donationē de decimis tibi a Rege factā confirmamus.vr ſupplere defectum, qui erat in donatione ex perſonis

perſonis donantium,ȷ̄.de tranſac.c.j.Reſpon.hic non fecit mē
tionem,ꝙ hæ donationes factæ eſſent a Rege, vel alia laica pſo
na,ſed ſic ſimplr dixit, cōfirmo decimas,ſicut iuſte poſ. vel dic,
ꝙ ēt ſi confirmaſſet decimas donatas a Rege intelligeret con-
a firmare in eo caſu,in quo donare liceret,quod donaret,ſ.deci
mas, quas in feudū ab eccleſia detinebat, quas donare licebat
cum auctoritate ſuperioris, ȷ̄.de his, quæ fi.a præ.ſi.cō.ca.cum
Apoſtolica. ſed hic non tales decimas donare intendebat ſitas
in locis,vbi erant eccleſiæ,vbi habebat ius patronatus, & ꝙ ius
patronatus hoſpitalarijs donabat: & hoc non poterat facere.

ADDITIO.

a ¶Confirmare.Ad,hæc dicta adde Bal.in l.bonorum,C.qui adm.& dicit do.An.
hic,hoc forte non inueniri alibi.refert Fel.in c.1.ſupra de conſtit.col.8.ver.&
hinc eſt,quod confirmatio,quem vide,& vltra ibi adde Alex.de Imo.in conſ.
59.col.4 circa prin.in 3.vol.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi nunquid cogantur ſoluere decimas prædiales.*
2 *In ſolutione decimarum ſeruanda eſt conſuetudo.*

CAP. XXXII.

IN aliquibus.{Permixtæ.} Puta Saraceni &
Iudæi ſicut in Vngaria.{Chri-
1 ſtiano.} Vt Græci,& Armeni,& conſimiles.†[In in-
tegritate.] Sed nōne Iudæi cogunt ſoluere decimas
prædiales,vt ȷ̄ e.de terris?Reſpō.licet cogant, quia tñ non pñt
de facili cogi per cenſurā eccleſiaſt.iccirco ſpāle eſt,vt eis locā-
re non poſſint:& eſt ſi.ȷ̄.pxi.c.vel ſi locantur eis, locētur tali cō
2 ditione,ꝙ abſq; controuerſia decimas reddant.{†Conſuetudi-
ne.}No.loci cōſuetudinē ſeruari, ſ.in eccleſijs, qb.ſunt ſoluen
dæ,vt ſi conſuetudo eſt, ꝙ vni eccleſiæ ſoluantur, ſ.parochiali,
valet ꝯſuetudo,& idē forte,ſi ſoluit illi eccleſię, vbi percipit ec
cleſiaſtica ſacramenta,ȷ̄.co. cum ſint,& c.ad Apoſtolicæ. in eo
autem,ꝙ non ſoluantur,vel minus plene ſoluantur, nulla valet
conſuetudo.16.q.7.quicunque,ȷ̄.eo.cum homines.

SVMMARIVM.

1 *Dominus tributi quando non teneatur ſoluere decimas de tributo.*
2 *Partionarij,& penſionarij coloni differentiæ.*
3 *De mercede operarum ſoluuntur decimæ.*

CAP. XXXIII.

CVm non ſit.{Prætereunt.} De facto,non de
iure, vel dū nimis potētes ſunt,
a qb ſoluuntur,vel nimis abſentes & remoti.†[Quos]
no.ꝙ ſi de fructib. fundi tributarij ſolutæ ſint plene
decimę,dñs,cui tributū ſoluit non tenet ſoluere decimas de tri
buto,ȷ̄.e.paſtora.& hoc,quod dicit hæc glo.vr̄ verū,qñ de certa
terra dēt hr̄e cenſum,vel tributū: quia tunc habet quoddā ius ī
terra illa,vel ſaltē in fructib.ſed ſi aliquis aliqs reciperet penſionē
pro aliquo ſeruitio ab aliqua perſona, non video rōnem,quare
non eodē modo teneatur reddere decimam de penſione iſta, ſi-
cut de militia,vel de aduocatione, ȷ̄.e.nō ē, ēt ſi pecunia prius
eſſet decimata.ſi autē gratis daretur pēſio ſine vllo ſeruitio, tūc
ſi illa pēſio eſſet decimata, non vr̄ ꝙ iterum a donatario debeat
decimari,vt no.ȷ̄.e.nō eſt. Et hac eadē rōne vr̄,ꝙ ſi dñs, ad quē
perueniunt oēs fructus fundi,eos decimauerit,ꝙ vlterius colo-
nus partionarius, qui dēt recipere certā partem fructuū p cul-
tura,ſuam partem fructus decimare non dēt: qa ipſe colonus
ius hēt in fructib.ſecus aūt eſſet,ſi certā mercedē acciperet co-
lonus pro agricultura:quia tūc ēt dñs dēt decimare oēs fructus,
& colonus dēt decimare mercedē ſuā, ſiue merces fuerit in pe-
cunia,ſiue in alijs reb.iam decimatis.aliqui tñ dicunt,ꝙ ex quo
merces certa ſuccedit loco partis fructuum, quam dēt hr̄e co-
lonus,ꝙ eiuſdem iuris deberet cenſeri pecuniaria merces,ſicut
perceptio certæ partis fructuum, argu.ȷ̄.de cen.olim cauſam,
1.ea quia a dño decimati ſunt fructus,ꝙ vlterius a colono nō de
cimetur merces. Sed certe non vr̄, quod bene dicant iſti, quia
nunquam merces iſta ſuccedit loco partis fructuum.nunquam
enim nec conſuetudine, nec lege eſt introducta iſta ſucceſſio:
a nam ſi eſſet introducta, forte aliud dicendum eſſet.†Itē vna bo
na rō eſt,ꝙ melioris conditionis dēt eſſe colonus partionarius,
quam penſionarius;qa partionarius exponit operas ſuas fortu-
næ & miſericordiæ Dei: ſed penſionarius ſemp eſt in certo de
mercede ſua.in domino aūt fundi ſecus eſt, qa ſi recipiat certā
penſionē a colono pro fructibus fundi, nūquam de illa pēſione
dare debet decimas,qa intelligitur vendidiſſe fructus ſalua de-
cima,ȷ̄.eo.paſtora.vnde fructus debent dicimari, & nō penſio,
niſi forte penſio cōſtituta eſſet in fructibus eiuſdem fundi,quia
tunc tranſeunt cum onere ſuo, niſi prius a colono decimentur,
3 vt hic.†Sed quæres, quare nō eodē modo decimat dñs preciū
fructuum venditorū, ſicut colonus decimat mercedem opera-
rū ſuarum? Rñ. merces operarū procedit ex membris hoīs, &
ideo ex his dantur decimæ. vnde ler. Leuitæ decimas accipiēt
ex omnib. ciuitatib. operārū vr̄arū. ſecus in vēditiōe fructuū,
vbi nec opera,nec aliud deduci dēt ante decimas, ȷ̄.e. paſtora.

CAP. XXXIIII.

NVPer abbates. [A quibus.] colonis.[Per-
ſoluantur.] repete quæ di-
ximus ſupra eodem.ſuggeſtum.{alios.}ſ. templa-
rios,& hoſpitalarios,& alios.

CAP. XXXV.

INterdicimus.[Detentas.] forte in feudum.[In pi
gnus.] ſicut venditio ſine auctori-
tate epiſcopi,ſupra de his quæ fi. a prę la.con.ſi.ca.cū Apo
ſtolica.[Ab eiſdem laicis.] ab his autem, ad quos pertinet,
licet accipere,arg.ſupra de loca.& conduc.

De regularibus,& tranſeuntibus ad religionem. Rubrica 31.

SVMMARIVM.

Monachus quis, & in qua ætate tonderi debeat.

CAP. I.

NVllus.[Tondeatur.] vt ſit verus monachus,
& profeſſus.20.q.1.illud.tonderi autē,
vt ſit verus clericus,pōt in 7.ann.28.diſt.de his.
78.diſt.quicunque,in ſingulis,& etiam ſi ſit ob-
latus a parentibus. 20.q.2.per totum. idem ta-
men eſt, & ſi non offeratur, ſed tonſuratus ma-
net in monaſterio,infra eo.cap.proximo.

SVMMARIVM.

1 *In ſpiritualibus ius naturale præfertur poſitiuo,vel ciuili.*
2 *An miſſi in monaſterio coacti poſſint exire ante pubertatem,& quanto tem-
pore fiat eis præiudicium,ſi taceant,in nu.3.& 4.*

CAP II

SI quis.[Tonſuratus.]vt monachus.[Conſenſu.]ſi
vero ꝯſenſu eorū tacito, vel expreſſo intra
uerit, vlterius reuocare nō poterunt, ȷ̄.eo. ſignifica-
tum.20.q.2.c.j.& ſic in eo.c.dr̄,& eadem cā.q.j.audi
ſti,& c.quicūque.& vr̄, ꝙ ſi qs habet prēm & mrēm, ꝙ ſufficit
alterius oblatio.& eadem rōne,ſi qs hēt plures tutores,vnus ſo-
lus offerre pōt,cum ſirem poteſtatē habēt quo ad hoc tutores,
ſicut parētes.20.q.2. ſicut puella. ꝯtrū vr̄ ibi, qđ potior ſit ꝯdō
phibentis, ff.cōi.diui. Sabinus.ſi tñ vnum parentē tm̄ hēr, ille
ſolus offerre pōt,& ſi habet tutores alios, q̄ parentes,tñ paren-
tes inuitis tutorib. eos monaſterijs offerre poſſunt.Itē etiā cre-
dunt aliqui,etiā ſi ſit auus,q hēt filium & nepotem in poteſtate,
1 ꝙ pr̄ inuito auo eū poterit offerre, & nō econuerſo.†Et eſt rō,qa
in ſpūalibus p̄fertur naturale ius poſitiuo, vel ciuili.nec vr̄ fa-
cienda dr̄ia quo ad hoc, qđ offerre & offerri poſſunt īter patrē
& mulierē,& eos, qui ſunt in poteſtate, vel emancipati.Ingre-
diēs aūt vel oblatus ȷ̄.annos pubertatis exire nō poterit, ar.eius
qđ dr̄ in matrimonio carnali, ȷ̄. de deſpon. impu. de illis. ſed tñ
vr̄ ꝙ ſua auctoritate ingreſſus poſſit egredi intra pubertatem,
2 ȷ̄.eo.ſignificatum. †Si aūt coacti miſſi eſſent in monaſteio, di-
cunt qdam, ꝙ quandocūq; volunt, poſſunt exire etiā ante tem
pus pubertatis,ar.a ꝯtrio ſenſu,20.q.j.puellæ, & q.2.puella.ꝯtrū
tamē vr̄,ꝙ ante pubertatē exire nō poſſit. 20.q.j.Illud, & q.2.c.
j.tunc,ſ.qñ parētes eos offerunt intra 15.an. & etiā vltra in infi-
nitū poterunt exire niſi prius voueāt, vel pfeſſionē faciant, vel
habitum ſumant,q profitentib.dari ſolitus eſt,ȷ̄. eo. ſtatuimus.
20.q.j.illud.& hoc idem dr̄ in matrimonio carnali,ſ.ꝙ tranſcur
ſu tpis non fit diſpenſatio matrimonij,ȷ̄.de deſpō.impu.atteſta
tionis. nec obſtat ȷ̄.c. cum virum, vbi innuitur, ꝙ ſi veniens ad
ætatem legitimā non ꝯdicat, ratum habere vr̄. Sol.non fuit ibi
ſolus trāſcurſus tēporis, ſed bñdictio monachalis recepta fuit
in maiori ætate. Alij tñ dicunt hoc, ſ. ꝙ ſufficit curſus tēporis
p ratihabitione. nam ſicut ſi in maiori ætate ſumpſerit habitū,
& in maiori ætate eū portauerit,cum nō ſit diſtinctio habituū,
nec alia ſolēnitas fieri ꝯſueuit, ipſo anno,ſiue finito tpe pbō-
nis pſeuerauerit,dicunt hos tacite videri pfiteri. & non obſtat
quod dictū eſt de carnali matrimonio, qa facilius p alias leuio-
res pſumptiones p̄ſumitur qs fieri monachus, q̄ coniunx.pro
hac aūt opinione vehementer facit,quia ſi ille, q per vim mit-
tit in monaſteriū,lapſu anni pſumit tacite pfeſſus, vt hoc capi-
tulū dicit,quāto magis ille q ſponte ingredit? item arg.ȷ̄.eo.ex
parte,& c.cum virum.hoc aūt ſatis poſſet cōcedi.ꝙ ui monaſte-
rijs,vbi cōſuetudo eſt,ꝙ certo tpe fit profeſſio vocalis, vel aliæ
ſolēnitates fiunt circa facientes profeſſionē,ꝙ niſi ille ſolēnita
tes ſeruent, ſolā habitus portionē non præſumit profiteri,ar.ȷ̄.
e.ſtatuimus.20.q.j.illud. ſi aūt in illo monaſterio nō eſt diſtin-
ctio habitus profeſſorū ab habitum, quē pueri portant,vel no-
uitij,dicunt quidā idem,ſ.ꝙ p portationē habitus nō intelligit
profiteri, cum decr. dicant, ꝙ ſp aliquod ſignum diſtinctionis
dēt eſſe īter eos habitus.ȷ̄.c. ti. ſtatuimus.in fi. vnde monachis
ingredientib.nō eſt imputādū, nec ꝯ eos pſumēdū lapſu anni vo
uiſſe ordinem tacite,niſi nouus habitus eius det ab abbate.nec
obſtat ȷ̄.qđ me.cā.platū,qa ibi votū emiſit, & profeſſionē fecit,

licet proteſtationē ꝓmiſerit, cui ꝓteſtationi facile renũciare in-
telligit. Itē hoc, qđ dicimus, locũ hēt vbi certũ eſt, ꝙ nõ eſt fa-
cta expreſſa ēt vocalis ꝓfeſsio. ſi aũt dubiũ eſſet, ex portatione
habitus ꝓſumitur profeſsionem ꝓceſsiſſe. 28. di. ꝙ inter. 20.q.
j. puellæ. j. c. vidua, ēt expreſſam & vocalē: nec eſt neceſſe, ꝙ ab-
bas hoc probet. præſumptio. n. hoc onus, ſ. probandi ɔ̃triũ in
monachũ portantē habitũ refundit, & tñ illud probare nõ põt,
cũ ſit negatiua. Alij tñ dicunt, & videtur melius, ꝙ profiteri ta-
cite præſumit, qñ nõ ſunt diſtincti habitus, ſi per annum porta-
uit, & ſi ab initio ſolenniter accipit habitum, quo monachi il-
lius monaſterij vtebantur, ſicut alij monachi facere conſueue-
runt, & cum ſolita ſolennitate, & hoc in maiori. j. eo. ex parte.
& ideo video, ꝙ in puero ſufficiat pro ſolennitate oblatio parē-
tum. ſed mihi vĩ, ꝙ interrogari debent in 15. anno, an velint re-
manere monachi, aut non. 15. q. j. illud. & credimus, qđ licet
multo tpe poſt 15. annum ſteterint ĩ monaſterio, niſi fiat hæc
interrogatio, non intelligunt tacitè profiteri, niſi aliquid faciãt
ex certa ſcientia, qđ ſoli monachi facere conſueuerũt. ſ. de his,
quæ fi. a ma. par. ca. ex ore. ſ. de præben. dilecto. conſtitutio tñ
quæ ponitur j. eo. is q, in aliquo huic opinioni ɔ̃dicere vĩ, & tu
dic, ſicut ibi dicitur. [Intra annũ] & diē. 20. q. 2. puella. [Ad prin
cipem] i. Papã, de conſe. diſt. j. corpore. vel. i. prælatũ, forte præ-
poſitum eccleſiæ. [Admiſſum] i. legatum. vel vicarium epi. [In
clericatu] i. monachatu. [Permaneat] quo ad hoc ꝙ parentes
reuocare nõ poſsint, vt hic, & 20. q. 2. ſi in qualibet. ipſe aũt puer
vſq; ad 14. annũ poterit exire. j. eo. ſignificatũ, & c. cum ſcimus.
3 [†Per vim] i. tractus, & tonſuratus manibus ligatis. & tunc hēt
locum qđ hic dicitur, i. ꝙ fit ſibi præiudiciũ, ſi per annum tacet
& manet in monaſterio, & tonſuram portans & reliquum ha-
bitum. ſi tamē intra illum annum libere exire poſsit, tunc vſq;
ad annũ non fit ei præiudicium, & poſt annũ fit ei præiudicium
vt dicit hæc decr. ſed ſi per metum vouit vel profeſſus eſt, vel
tonſurã accipit, quàdiu metus durat, non fit ei ꝓiudicium, ſed
eo ceſſante, niſi incontinenti exeat, ratũ habere videt, ſ. de his,
quæ vi, me. cã fi. perlatum. Quidam tñ hic exponunt, per vim,
4 i. per metũ. †Sed quęritur, quomodo põt hoc eſſe, ꝙ a princi-
pio ſumpſerit habitũ per vim, poſtea ſtãdo ꝑ annum ratificabi-
tur, ſed ꝑ ſe ſumendo, i. non intentione vouendi nõ ratificat?
Rñ. ꝙ qñ datus eſt ei habitus, licet inuito, tamen ea intentione
datus eſt, vt fiat monachus. vnde qđ eius noĩe factũ eſt, licet ɔ̃
voluntatē eius, nõ ſolũ expreſſe vouēdo, ſed ēt tacite, in mona-
ſterio ꝑ annũ manēdo ratificare vĩ. j. e. cũ virũ. ſecus aũt quã-
do nunquã nec ipſe, nec ille, q cũ habitum induit, intẽdebat, ꝙ
deberet fieri monachus, qa tũc qđ nihil eſt, tacite per lapſum
tpis ratificari non intelligitur. {clericus} i. monachus. {recla-
mauerint} tacite enim ratum habere videtur. ſupra de his, quę
vi, me. cauſa fi. perlatum.

S V M M A R I V M.

Monachi vel profeſſionem facere debēt, vel dimiſſo habitu remaneãt clerici.

CAP. III.

VT clerici. Hæc decr. & cõſi. ea loquuntur, quã-
do cõuerſi & nõ profeſsi, nec ꝓfite-
ri volentes, licet male cũdē habitũ religionis portãt:
vel loquitur quando ſine ſolennitate aliqs portat habitũ. [mo-
nachi] ſ. de ele. cũ cãm, in fi. §. j. vel faciant ꝓfeſsionē, & ſint mo
nachi, vel dimiſſo habitu monachorum remaneant clerici.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ requiruntur ad hoc, vt vidua dicatur profeſſa, ſeu velle fieri conuerſa,*
& in nu. 2. 3. 4. & 5.

CAP. IIII.

VIdua. [Sponte] 27. diſt. ꝙ interrogaſti. ſecus ſi coa
1 cte. ſ. de his, quæ vi, me. cã fi. pratũ. [†Con-
uerſionis] hæc vidua licet velũ cõuerſionis accepe-
rit, vel ēt profeſsionis, i. q im vel conuerſis, vel ꝓfeſ-
ſis deputatus eſt, nõ tamē ꝓſumimus eã velle fieri cõuerſam, vĩ
profeſſam, niſi aliquæ ꝓſumptiones ad hoc iuuent, puta qa cũ ſolē
nitate accepit, puta vocatis parentib. vel de altari, vel ĩ eccleſia,
vel ſi accepit ab epo vel abbate, vel ſimplici monacho, vel ſa-
cerdote cum ea ſolēnitate, qua conſueuit alijs profitentibus
dari, & ſic intelligimus j. e. ad noſtrã, & c. ſe. 27. diſt. qđ interro-
2 gaſti. 27. qõ. j. viduas. †Eſt aũt neceſſe, ꝙ ſciat, ꝙ ex conſtitutio
ne eiuſdē monaſterij eſt eidē habitui annexũ, i. ꝙ habeat ꝓ con
uerſa, vel profeſſa. & plus dicũt quidã, licet nos nõ credimus,
ꝙ ſi habitum ēt ſine ſolennitate recepit, ſed ex poſt facto ſequã
tur præſumptiones, q intendit habitum cum effectu accipere,
puta ea facit, quæ ſolẽ poſſeſſę faciũt, tacite vouere intelligit.
3 j. eo. ad noſtram, & hic, & 20. q. j. quem progenitores. †Si vero
nõ ſit diſtinctus habitus probatorum conuerſorum, & profeſ-
ſorum, tunc ſi cum ſolennitate, quæ dicta eſt, vel conſimili, ſu-
met habitũ, tunc intendo eam ſumpſiſſe habitũ. probationis, &
nõ profeſsionis. j. eo. ex parte. ad apoſtolicã. Itē not. ꝙ ſi cum ſo
lennitate ſumpſerit habitũ ēt ſi per vim, vel metum, niſi cum
potuerit, dimiſerit habitũ, ratũ habuiſſe videt, j. eo. cum virum.
ſ. eo. c. 2. ſ. quod me. cau. perlatum. ſi autem ſine ſolēnitate, ſe-
cus. ſ. eo. vt clerici. ſ. de ele. cum cauſam. vel dic, ꝙ illæ decr. lo-
quuntur, quando in aliqua eccleſia plures ſunt tam profeſsi, ꝗ
non profeſsi eundem habitum regularem portantes, & hoc ip-
ſum certum eſt, & portant habitum, quo monachi illius mona-
ſterij vtebantur, ſicut alij monachi facere cõſueuerunt, & cũ ſo
4 lennitate ſolita, & hoc in maiore. †{Sacrum.} Nõ facit pro ea,
quæ non ſacrum velamen accepit, cum viduæ velamen non ſa-
crũ accipiant. vel dic, ꝙ ipſa dicebat, ſed nõ credebatur ei, quia
ſi conſtaret, ꝙ velum non ſacrum, vel etiam ſacrum ſine ſolen-
nitate accepiſſet, quamuis poſtea obtuliſſet ſicut monialis, non
vĩ, ꝙ profeſſa tacite haberi debuiſſet, licet aliqui ɔ̃dicant, vt
no. in gl. hæc vidua. {Impoſuerit.} Vidua enim ꝑ ſeipſam põt
velum conuerſionis accipere, vt hic. 27. q. j. viduas, & a ſacerdo
5 te. 20. q. j. vidua. & ab epo. ſ. de his, q̃ vi. me. cã perlatum. †[Vel-
latas.] Alludit conſuetudini, quæ eſt alicubi, qđ velatæ offerunt
panem ad Euchariſtiã cõficiendã. 27. q. j. vidua. & hæc duo, i. ve
lum non ſacrum ſibi imponere, & cum velatis offerre, ſufficiũt
ad probandum, quod ſit monacha, vel conuerſa. 27. diſt. quod
interrogaſti. alterum autem ſolum non ſufficeret, in Auten.
hæc conſtitu. interpretatur priorem conſtit. coll. 6. ad med. inſ.
de conuer. coniuga. chariſsimus. Si vero ab epiſcopo, vel ſa-
cerdote accepiſſet, hoc ſolũ ſufficeret. [Saciam ento.] Niſi alijs
præſumptionibus adiuuetur, quia tunc ſecus, ſ. de his, quæ vi,
perlatum. ſed & ſi alias probõnes ſuper hoc induceret velit, non
videtur audienda, niſi probet ſe proteſtationem ex iuſta cauſa
omiſiſſe. [Tenore.] Ideſt proteſtatione, vel intentione.

S V M M A R I V M.

Monacho an liceat de vno monaſterio ad aliud migrare, & an Abbas tenea-
tur eundem recipe re ſi pœnituerit.

CAP. V.

IOannes. {Migrare.} Cauſa leuitatis, quia ad arctiorē
licet, j. e. licet. {Reddatur.} & abbas eum re-
cipere tenetur de iure poli, ſi pœnituerit. 18. q. 3. abbates, ni
ſi timeatur, ꝙ eius occaſione monaſterium diſſolutionem pa-
tiatur. 27. q. j. ſi qua mo. & c. ſi quis rapuerit, de iure tamen cano
nico non cogitur, cũ renunciaſſe intelligatur. ſ. de renun. ꝙ in
dubijs, & not. ſ. de ęta. & qua. & or præ. intelleximus, quamuis
poſſet aliud dici in monachis, ꝗ in clericis, quia qui velle nõ ha
bent, nec tacite, nec expreſſe renunciare poſſunt.

CAP. VI.

QVia in inſulis. Alibi ſecus. 20. q. j. ca. j. & q. 2.
ſi in qualibet, & ca. puella.

CAP. VII.

NOn eſt nobis. {Recipi.} Neque in mona-
chos aliorum monaſteriorum,
neque ad hoſpitium.

S V M M A R I V M.

1 *Quartumdecimum annum requiritur in ingreſſu monaſterij.*
2 *Votum quid, & per quantum tempus firmetur.*
3 *In ſuſcipiendo ordinem præcedere debet probatio.*

CAP. VIII.

AD noſtram. [Relgionis]. i. profeſsionis. i. qui
deputatus eſt profeſsis. vel ſi-
me in proprio ſenſu, ſed ita nõ ſumit ar. a ɔ̃rio ſen-
ſu, vbi dicit, ꝙ matrimoniũ teneat, qa habitus ɔuerſioni, licet
1 impediat, nõ dirimit. [†Conſummationē.] no. in ingreſsis mo-
naſteria requiri 14. annũ completũ, non ceptum. j. eo. cum ſi-
2 mus. 20. q. j. illud, & q. 2. ſi in qualibet. [†Habitum ipſum] n tñ
votũ emiſit, qa tunc ſecus. 20. quæſt. j. firma. j. eo. ſicut. 7 q.
per totũ. vel dic, ꝙ etiã ſi votũ emiſiſſet, qa tamē ea multis indi
cijs præſumit ſine deliberatione factum, videlicet qa illicitus,
qa proximus pubertati, qa ſine probatione, quia cito exiuit, exi
re potuit. Sed primũ dictũ magis placet quibuſdã. ſed ſi qs dili-
genter attendit intentionem Papæ, plus acceptabit ſecundo di
ctum, & quod hic intenderet Papa conſtituere, ꝙ nõ aſtringa-
tur quis voto emiſſo ſine ꝓcedenti ꝓbatione vel deliberatione,
niſi per triduũ ꝑſeuerauerit ſine reuocatione expſſa vel tacita:
nam ſi votum nõ emiſiſſet, ſed habitum tantũ accepiſſet, nedũ
intra triduũ, ſed etiã vſque ad annũ potuiſſet cõtradixiſſe, infra
eodem, ſtatuimus. nam cum votum ſit conceptio animi delibe-
ratione firmati, non intelligitur firmatum votum deliberatio-
ne plena, niſi per triduum ſteterit in eo voto, ſi probatio non
3 pręceſsit. †Secus autem videtur, ſi non faceret votum ordinis,
ſed alias ſiue ſolenniter, ſiue ſimpliciter cõtinentiam, vel quid
aliud voueret: nã tunc non expectatur triduum, ſed ſtatim ob-
ligat votum. Ratio diuerſitatis, quia cum in ordine ſuſcipiendo
debeat pręcedere probatio, non præſumitur, ꝙ præceſſerit deli
beratio ſi omittitur probatio. ſed in alijs, vbi non eſt neceſſaria
probatio, ſecus, in morte autem ſemper pręcedere præſumitur
deliberatio. infra eodem, ſicut.

SVM-

SVMMARIVM.

Monachus ingreſſus monaſterium,in quo comedebantur carnes,ſi poſtea carnes non dat, & maiores auctoritates ſeruat, an poſſit ad liberiorem regulam tranſire.

CAP. IX.

SVper eo. {Religionis.} Ideſt profeſsionis, ſecus ſi probationis, vt ſtatim ſequitur: in monachali autē habitu probari debet, 18.q.vlt.in monaſterijs.
{Reuerſi.} i. volentes cōuerti,& vitā mutare, & hic proteſtantur. {Profeſsionem.} Vocalem & expreſſam. [Auſteritatem.]
Quid ſi aliqui intrauerunt monaſteriū, in quo comedebantur
carnes, ſed poſtea correptiū nō dat carnes, & alias maioritates
ſeruant, nunquid hic monachus eas ſeruare tenetur? & quidem
ſi loquēris de iure poſitiuo, vel de iudicio eccleſiæ, credimus
quēlibet peritū, anteq̄ profiteatur, diligenter attendere, q̄d promittat, nec ſe ſine deliberatione, vel ēt ad ignota obligare. ſi vero eſſent mulieres, vel aliæ perſonæ, quæ excuſantur ignorantia
iuris, dicunt quidā, q̄ poſſunt tranſire ad aliā religionē, quę nō
habeat maiorem aſperitatē, q̄ promiſit, & inuenit. melius tamē
vr̄ dicendū, q̄ ex quo profeſsionē fecit, q̄ ēt in iudicio eccleſię,
& in iudicio animæ ſemp tenebit̄ illā regulā obſeruare, 20.q.3.
cōſtituit, ſ. de his, q̄ vi me. cau. cū dilectus. quia aut dicit ſe bona cōſcientia intraſſe, & ſe ſpiritu Dei ductū, quod eſſe debet, j.
eo. licet, 19.q.2.duæ. & ſicut vnctio docuit eū omnia, ſ. de ſacra
vnctione, c. vlt. aut mala intentione dicit ſe intraſſe, nec ſpiritu
Dei ductū, & ſic nō eſt audiendus. Et eſt alia ratio, quia p̄ſumitur, q̄ñ regulam beati B. vel aliā elegit, q̄ plenè deliberauit de
honore & vtilitate eiuſdē regulæ, imo plus, quia ſi tunc plenè
deliberant, poſtea deliberare nō poſſunt, 8.q.3. dilectiſsimi. cōfitemur tñ, q̄ ſi impotens eſſet ad ordinē tollerādū, q̄ potuit ſecū diſpenſari de minori religione, j. eo. ſignificat. & non pōt dici ſeductus, quia Deo magis ſeruire deuouit, ſ. de his, q̄ vi me.
cau. c. pen. Itē ſine cuiuſque voluntate grauari nō pōt grauiori
r̄ſa. hoc fortè verū eſt in clericis non profeſsis, ſed in profeſsis,
qui renunciauerūt propriæ voluntati, 12.q.1. nō dicatis, vr̄ ſecus
dicendū, ſ. q̄ licet nō poſsint ſine omniū volūtate mutare ordinē, ſ. quod me. cau. cū dilectus. tñ cōſtitutiones auſteriores facere poſſunt. [Aſſumi.] Niſi in neceſsitate, vel diſpēſatione, 16.q.1.
doctos, & c. ſi quos. {Voluerint.} i. nō habuerunt propoſitū firmum mutandi vitam, ſed tantum probare regulā intendebant.

CAP. X.

SAnè. {Canonico.} Regulari. {Fugerat.} Non tamē
cauſa leuitatis. {Nunc.} q.d. licet monaſteriū,
vbi fecit profeſsionē, inſtitutū fuerit in diſtrictiori r̄ſa, &
monaſteriū, ad quod tranſiuit in laxiori, tñ hoc non eſt attēdēa dū, ſed quod monaſteriū modo ſit arctius. ª [Manere.] 19. q.3.
mandamus. ꝯ, 10. hoc q̄ñ bono zelo tranſiuit, aliud dū cā leuitatis, j. eo. licet, repete, q̄ diximus ſ. de ęta & quali. ītelleximus.

ADDITIO.

a ¶ Arctius. Et ſic obſeruantia, & non inſtitutio attenditur. adde Cardin. in conſil. ſuo 28. incip. pro elucidatione præmiſſorum, circa prin.

SVMMARIVM.

Minor 14. annis à parentibus oblatus, vel vbi facit profeſſionem, an poſſit tranſire ad minorem regulam.

CAP. XI.

SIgnificatum. {Denuncies.} Si.n. parentes obtuliſſent ante 14. annū, exire non poſſet, arg. hic à ꝯrio ſenſu. {Oblatus.} Et poſt maiorem ętatem ratam habuit oblationē factam à parentibus in minori ętate. {Factam.} Sine oblatione parentum. [Ratam.] Expreſsè, vel
tacitè vltra tempus morando. [Aliam.] Ideſt alium locum eiuſdem religionis, vel alium arctiorem etiam alterius religionis, infra eodem, licet. vel dic, quod vbi facit minor profeſsionem, ex
ſeu diſpenſatione etiam epiſcopi poteſt ad minorem religionem tranſire, & hoc innuit hæc litera, ad religionem.

SVMMARIVM.

Parentum deuotione, an filij obligentur religioni.

CAP. XII.

CVm virum. [A parentibus.] Idē ſi à tutoribus 20. queſt. 2. puella. [Accepit.] Nō
q̄ñ fuit tradita à parentibus, ſed poſtea cū facta fuit pubes, vt in hac eadem decretali dicitur. [Concilium.] 20.q.1. monachus. [Paterna.] Paterna deuotio dr̄ facere monachum, quia
filius deuotus in hoc patri obedit: neceſsitatē aūt nō imponit,
20.q.1. illud, & c. puellæ: vel quia in minorib. annis à patre oblatus ante annos 14. exire non pōt, ſ. c. proxi. [Alligatum.] i. ſiue ſecutus ſuis paternā deuotionē eam ratā habendo poſt legitimos annos, ſiue primā profeſsionē, ſemper ex vtroq; ligatus
eſt filius, ſ. ex ratificatione oblationis patris, & ex propria profeſsione. [Interdictum.] Illi, qui altero prædictorū alligatus eſt
ad ſtandū in monaſterio. [Acceperit.] ſ. in minori ætate. [Contradixiſſe.] ā. eo. c. 2. [Ante.] ſ. in minori ætate. [Cōſtitutione.]
20.q.1. puellę. [Vt puellę.] Nō eſt hic ſenſus c. nec verba, ſed hic
intellectus collectus eſt à ꝯrio ſenſu. [Nubili.] Certè nec impubea poſtq̄ puenerit ad legitimos annos, ſed vſq; ad illos exire pōt,
vt ſ. tit. proxi. c. j. q̄ ad nubilē ętatē puenit. [Tūc.n.] q.d. ſi puella, q̄ in minoribus offert̄ monaſterio à parentib. peruenerit ad
pubertatē, non cogitur ſtare oblationi parentū, imo exire pōt.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio quando dirimat matrimonium.*
2 *Habitus tripliciter dicitur.*
3 *Solemnitates multæ enumerantur neceſſariæ ad matrimonium dirimēdum, & in num 4. & 5.*
6 *Votum quando dicatur ſimplex, & quando ſolenne.*

CAP. XIII.

POrrectum. [Reddidit.] Hæc eſt vehemens præſumptio profeſsionis, licet verba profeſsiōis nō expreſſerit, ſicut & ſi reddat ſe alicui religioni, j. qui cleri. vel vo. inſinuāte, vel reddere ſe religioni idē eſt, q̄
profiteri: promittere ēt obedientiā monachalē idē eſt, quod p̄
1 fiteri, j. qui cleri. vel vo. c. cōſuluit. {Profeſsio.} † No. ſ̄m quoſdā ſolā profeſsionē alicui de regulis approbatis & de p̄ſenti factā, nō de futuro, in manibus eius, qui habet p̄tātem recipiendi
profeſsionē, dirimere matrimoniū, & facere monachū, ſ. de renunc. ex tranſmiſſa. q̄ñdoq; aūt habitus ſumptio p̄ſumptio eſt
vehemens voti facti, vel profeſsionis, puta ſi ſuſcipiat in eccleſia, & alijs ſolennitatibus illius monaſterij obſeruantiæ habitū
profeſsionis deputatū, & t̄pe probationis finito, vel ſaltem inchoato. ſed ſi ante t̄ps inchoatū acciperet, nō reputaremus eū p̄
profeſſo haberi, 27. diſt. quod interrogaſti, 27.q.1. vidua, ſ. eo. vidua, & c. ſuper eo. & huic p̄ſumptioni ſtatur, niſi ꝯria voluntas
probetur, ſ. de his, q̄ vi me. cau. ſi. perlatū. ceſſat aūt hęc p̄ſumptio, ſi ſumat habitū extra eccleſiā, & ſine alia cōſueta ſolennitate, j. q̄ cle. vel vo. ꝯſuluit, niſi probetur ꝯrium, vt hic, & j. qui
2 cle. vel vo. inſinuante. alij diſtinguūt triplicem habitū. † Primū
profeſsionis, quod votū cōtinētiæ habet annexū, 27. diſt. quod
interrogaſti, 27.q.1. vidua, ſ. eo. vidua. Secundū cōuerſionis, q̄d
habet votū ſimplex annexū, ſ. eo. ſuper eo. Tertiū eſt probationis, quod nullū votū ſimplex habet annexū, j. de renun. ex trāſmiſſa. ſolēnizatur ēt votum per ordinis ſuſceptionē, 84. diſt. cū
in p̄terito. itē intelligitur profiteri vnā de approbatis religionibus, ſi dicit, profiteor ordinē monachatus, licet non dicat ordi-
3 nē S. Benedicti. † Nos dicimus, q̄ ēt alio modo præter p̄dictos
ſolennizatur votū: nā ſi qua mulier virgo, vel vidua velū virginitatis, vel viduitatis acceperit, & veſtē religioſam ſumpſerit etiā
in ſcriptis à ſe vel ab alio factis & ſubſignatis promiſerit ſe perpetuo cōtinentiā ſeruaturā, credimus, q̄ hm̄ōi votū ſit ſolenne,
& dirimat matrimoniū ꝯtractum poſt tale votū. credimus ēt idē,
ſi ſine literis in manibus alicuius religioſi fecit votū, & veſtem
mutauit, vel alias apparentes ſolennitates exhibuit, j. de cōuer.
coniu. ex parte, vel expreſsè habes, qui cle. vel vouen. inſinuante, j. de fri. & male. frater. nec ſunt iſtę perſonę de foro eccleſię,
& poſſunt habere propriū, vt expreſsè dicit p̄dic. c. inſinuante,
27.q.1. de viduis. nec vr̄, q̄ quantūcunq; publicè faciant, & cōuocatis teſtibus, q̄ ſit ſolenne votū, niſi veſtē mutaret, & in manibus religioſi fecerit votū ſuū. ſed ſi veſtē mutauit & ſcripſit
in manibus religioſi, vel ſigillauit, votū ſolenne erit, licet in priuato fecerit, 27.q.1. de viduis, 20.q.2. vidua. Itē ēt ſi ī manib.
ſacerdotis publicè voueat cōtinentiā, non eſt votū ſolenne ſine alijs ſolennitatibus, j. qui cle. vel vo. veniens. ſi ꝯ hoc fecit,
valet, ſed peccat grauiter, & ſic loquuntur c. 27.q.1. hæ vero, qui
Chriſto, & c. ſi. Itē ſi ſumat velū, & veſtem mutet, niſi continentiā voueat, non eſt votū ſolenne, j. qui cle. vel vo. cōſuluit. Hu.
tamē in ſumma ſua dicit hoc vanū eſſe dicere, q̄ aliquis magis
obligetur ex voto publico, vel ſolenni, q̄ ex priuato, vel ſimplici, & facit tñ vim inter votū de p̄ſenti, & votū de futuro, & hoc
modo ſoluit ꝯrietatē c. q̄ ſunt 27.q.1. per totū. ſed certè ſi Hug.
attēdiſſet, q̄ vtile eſt introducere diſtinctiones, & ſolennitates
iſtas pp̄ varias cauſas, nō reputaſſet hoc vanū: nimis n. eſſet graue, ſi quā cito aliquis in corde ſuo deliberet de cōtinendo, vel
ēt ſi quam cito hoc ipſum verbū exprimit intra ſeipſum, vel ēt
corā aliquibus exprimit, ſtatim dirimeretur matrimoniū poſt
ꝯtractum, vel ēt ſic p̄ciſè cogeretur cōtinere. Voluit. n. & ſtatuit eccleſia, q̄ ad hoc, vt dirimeretur matrimoniū, q̄ prædictæ ſolennitates, vel alię maiores ſ̄m cōſuetudinē patrię interuenirent:
& tunc bene fecit eccleſia, q̄ ſtatuit, q̄ matrimoniū, poſt iā ſolenne votū ꝯtractum dirimeretur pp̄ ſcandalū eccleſiæ, nec mireris, q̄ eccleſia talia ſtatuit, cū alias ſuper matrimonio inuenerit
vltra cōſenſum formā neceſſariā. ſunt. n. verba ibi neceſſaria, j.
de ſpon. tuę. & ēt q̄ plus eſt, in baptiſmo inuenta eſt forma noua ex cauſa, j. de bap. c. j. & certā formā inuenit in collatione ordinū, ſ. q̄ certis diebus, & certis orationibus fiat, ſ. de ſa. nō iter.
c. j. & 2. & de ſacra vnctio. c. j. & ſic ēt eſt inuenire ī ſacr̄o Euchariſtię, & in multis alijs. viri autē ſolenniter poſſunt vouere p̄ter
ingreſſum

ingreſſum monaſterioꝝ eodē modo, ſicut mulieres, niſi quia
4 non ſumunt velū, qđ viris copetit. †[Ab Abbate.]Niſi eſſet ali-
quis, qui poſſet ei dare regulā, & ipſum corpori ordinis aggre-
gare, quo poſſet profiteri. reſpō. quidā, ꝙ cū in profeſſione cōti-
neaē obedientia ſuperiori exhibenda, de ſta. mo. cū ad monaſte
riū, ꝙ non ſufficit intra ſe profiteri, vel pro voto ſimplici eſt ha-
bendū, ſed ſi profiteaē in manib. alicuius monachi, vel ēt cleri-
ci ſecularis, vel alicuius laici de mādato Abbatis ſufficit. de cō-
5 uer. cōiu. dudū. †Idē ēt vr̃ quibuſdā, ſi in nullius manu faceret,
hic tñ agitur, vt ipſi Abbati fiat, arg. j. qui cle. vel vo. cōſuluit. il-
la tñ decre. dicit expreſſè, qđ tale votū nō eſt ſolenne, ſed ſim-
plex. ſed ſicut dicimus in matrimonio carnali, ſic ēt dr̃ in profeſ
ſione, quā alius recipit noīe alterius, ſ. qñ profeſſio fit in mani-
bus alicuius, qui noīe alterius recipit profeſſionē, ſed nō habet
ptātem incorporandi ordini, nec recipiēdi eius obedientiā, ꝙ
talis profeſſio nō dirimit matrimoniū iam ꝯtū, cū non ſit mo-
nachus, ſed de futuro tm̄ eſt hmōi profeſſio. ſed poſtquā ſupe-
rior cōſenſerit, tunc ſolennizatur profeſſio de futuro, vel ſim-
plex, arg. j. de conuer. cōiu. dudū, ſicut ratificatur matrimoniū
accedente cōſenſu eius, cuius nomine ꝯtum eſt. Vr̃ etiā dicen
du, ꝙ ēt epĩs per ſe, vel miſſos ſuos, vel alias, ſed eius nomine pōt
profeſſionē taliū recipere: nā & ſi non habeant monaſteriū, in
quo morentur, tñ in domo ſua habitū portabunt, & ſub obediē
tia epĩ erunt, 27. q. 1. de viduis, j. qui cle. vel vo. inſinuante, j. de
conuer. coniu. dudū. imo plus vr̃ ēt, ꝙ nō ſit eius nomine factū,
tñ tenet profeſſio, vel votum. tñ in hoc caſu vr̃, ꝙ ſit ſimplex vo
tum: alius tñ ꝑter epm̄ non poterit eius recipere in ſua obedien
tia, nec Archid. vel plebanoꝝ, vel alioꝝ prælatoꝝ auctoritate
poterunt eſſe profeſſæ in domibus ſuis, cū hoc ſpecialiter videa
tur eſſe cōceſſum epĩs, 27. q. 2. ſi vir, arg. 23. diſt. nulla, & c. vxor.
tñ tenent quidā, ꝙ ſimplex ſacerdos votū continentiæ recipere
poſſit, & eo recipiente cū ſuis ſolennitatibus ſolennizabitur vo
tum, j. de ꝯuer. coniu. dudū: quia ēt ſine ſacerdote hoc poſſunt,
6 31. q. 2. admonere. †Sed in profeſſione dicūt quidā, ꝙ ſi aliquis
voueat aliquā de approbatis religionib. vel per ſe tātum, vel in
manibus clerici, vel laici, qui nomine alicuius eccleſiæ recipiat,
votum ſimplex eſt: vnde cogendus eſt ſolennizare votū per ſu-
ſceptionē habitus, & nouā oblationē faciēdam in manib. eius,
corā quo prius vouerat, arg. j. de vo. & vo. re. per tuas. Et idē in-
telligendū vr̃, etiam ſi nullius nomine expreſſo aliqui, qui non
habent ptātem incorporandi aliquē ordini, recipiant profeſſio
nem alicuius, cū videantur recipere profeſſionem nomine ec-
cleſiæ. prædicti autē, qui profeſſi ſunt intra ſe tantū, vel in mani
bus eius, qui non habet poteſtatē incorporandi aliquem alicui
ordini, ſicut dictū eſt, licet non ſit ſolennis profeſſio: tamen co-
gētur intrare aliquā religionē, & ſi nō inueniāt, q̄ recipiat, ſint
ſub obedientia epĩ, & monachis eius. Sed dices, quare non eo-
dem modo ſolennizatur hæc profeſſio, ſicut votum continen-
tiæ, ex quo fit ſolenniter, vt no. ſ. hic in gl. no. Sed reſpondeo, q̄a
profeſſio nō poteſt eſſe de futuro, quouſq; ſuperior accepter vo
tū, vel profeſſionē, niſi præſens ſit ille, qui acceptet, & q̄ poteſt
eū incorporare ordini, & in ſua obedientia recipere. ſed votum
cōtinentiæ bene poteſt aliquis emittere, ēt ſi non ſit, qui votum
recipiat, vel qui eū alicui ordini incorporet, j. de conuer. cōiu.
ex parte tua. aliqui tñ dicunt ēt talem profeſſionem dici ſolen-
nē, & dirimere matrimoniū iā ꝯtum. primo dictū plus placet.
Itē aliqui diſtinxerunt, an profiteatur in genere vt. ā de regulis
approbatis ſic, ſ. profiteor regulam B. Benedicti. & tunc habet
locū, quod dictū eſt. an ſpecialiter regulā alicuius profeſſus eſt
ſic, ſ. profiteor regulā monaſterij Clun. quia tūc ſi Abbas Clun.
nolit eū recipere, nō cogitur alibi ſumere ordinē. ſed nō vr̃ bo-
na hæc diſtinctio, quia profeſſio, q̄ eſt de præſenti, non recipit
diē, vel coditionem neq; tacitè, neq; expreſſè. ſi autem eſſet de
futuro, vt ſi dicat, ego permitto, quod ꝓfitebor in monaſterio
Clun. tunc tacitè intelligitur, ſi Abbas Clun. voluerit eum reci
pere. [Fiat.] Ideſt perſeueret quod iam eſt.

S V M M A R I V M.

Mulier ingrediens monaſterium, filium priuare non poteſt.

CAP. XIIII.

CVm ſimus. {Contuliſſet.} Sc reddēdo, quod vim profeſſionis tenet, ſ. c. proxi. [Paterna] Legitimam. ſ. 19. q. vlt. ſi qua mulier. quæ ingrediens monaſterium filium priuare non poteſt, vt ibi dicit.

CAP. XV.

SIcut tenor. [Extra ſe.] i. furioſus. {Monachali.} i. qui tātum profeſſioni deputatus eſt.

CAP. XVI.

AD Apoſtolicam. {Fieri.} 19. quæſtio. 2. monaſterijs.

CAP. XVII.

SIcut nobis. {Habitum.} Tantum profeſſis deputatum.

S V M M A R I V M.

1 *An liceat alicui de vna religione ad aliam tranſire, & in num. 2. & quid de clerico, in num. 3.*
4 *Punitur monachus, qui ſine cauſa tranſiuit de vno monaſterio ad aliud.*
5 *Non debet Abbas recipere monachum ſine literis dimiſſorijs prioris Abbatis.*

CAP. XVIII.

LIcet quibuſdam. {Tranſire.} Supple teme-
rariè: ſed ſi velit diſcretè
tranſire, nō obſtante priuilegio poterit tranſire. [Voca-
1 tione.] i. in ea religione vel eccleſia. † {In iacturā.} No. ꝙ ſi qs
vult tranſire ad aliā religionē, ēt ſi conſtet eā arctiorē, tamē nō
poterit tranſire, ſi ex ſuo tranſitu iacturā grauē, vel infamiam
prior eccleſia ſuſtineret, arg. 11. q. 3. ſi quis vero. Itē quia nō de-
bet eſſe cauſa ſcandali, ſ. de renun. niſi cū pridē. Itē quia cōem
vtilitatē, q̄ eſt, vt nō fiat iniuria huic c. debet ꝓferri priuatę, q̄ ē,
vt ſit in arctiori religione. {Poſtulandā} Et cā aſsignata corā
priore ſuo, & hoc innuit qđ ſequitur, ſ. vt non fictè, &c. [Poſtula
uerit.] Et ſine cāę aſsignatione trāſeundi licentiā denegauerit.
{Priuata.} i. ſpūali inſpiratione. [Publice.] i. iuri cōi. {Adim-
plere.} Sua auctoritate. [Prælati.] Quia nullā rationabilē cā m
ſuæ ꝯdictionis aſsignat, ſed tm̄ ſimplr̃ ꝯdicit. [Poſtulare.] Cā aſ
2 ſignata. †[Probabiliter.] Petita licentia Abbas, cui eius cura cō
miſſa eſt, debet ab eo q̄rere cām, quare vult trāſire de loco ad lo
cū, quā ſi Abbas acceptat, liberè trāſire pōt, ēt ſi neget licentiā
trāſeundi. Idē dicendū eſt, ſi cauſam eius nolit audire, vel audit,
ſed nō reſpondet: vel ēt reſpondet, ſed nō probabiliter, imo no-
toriè falsè, vel iniuſtè, vel malitioſè. Si aūt probabiliter reſpon-
deat Abbas, ſed monachus in ſuo propoſito perſeueret, tūc ſu-
3 perior eſt requirendus, & hoc de monacho. † Clericus aūt pōt
tranſire ad religionē non petita licentia, ēt ſi ꝯdicatur, 19. q. 2.
duæ. crederemus tñ, ꝙ poſſet eū repetere, ſi ex tranſitu ſuo pri-
ma, eccleſia grauē ſuſtineret iacturā, arg. hic. {Tranſire.} Quia
homo non pōt ſtare ſine carnib. de canonica regulari vult trā-
4 ſire ad monachos. † [Requirendū.] Iuſtis. n. cauſis aſsignatis ſi
appellaret Abbas, crederemus eū reſtituendū ante cauſæ cogni
tionē, dūmodo veriſimile eſſet dictū Abbatis, arg. ſ. de app. bo-
næ memo. O. & ēt fortè idē, ſi non appellaret, ſi tantum de trā-
ſeunte monacho querimoniā detuliſſet, ſi monachus velit pro
bare arctiorē religionē, ad eum redibit, ad quē tranſiuit, tamen
ante cauſæ cognitionē ad eum redibit, 19. q. 3. mandamus. & in
tentabitur ꝯ iſtum vel rei vin. vel alia, vt no. ſ. de maio. & obe.
inter. vel officium iudicis, vel condictio ex prædicto canone. tñ
hoc vltimum tunc intelligimus, quādo ſine licentia petita trā-
ſiuit, vel etiā petita & denegata ex iuſta cauſa, vel ēt nulla iuſta
cā aſsignata, cū ſufficit ſuperiori licentiā denegare, & ad ſubdi
tū pertineat cām requirere negationis. & tunc ſi ſuperior dene-
garet reddere rationē, ipſi imputandum eſſet, arg. 36. diſt. §. ec-
ce. hoc tñ ſcitote, ꝙ ſi monachus malitioſe tranſeat & ſine iu-
ſta cauſa, licet ordinē ſeruauerit debitū in petitione licentiæ, q̄
ſibi denegata fuit, tñ Abbas monachū ſuum requirere poterit,
ēt ſi non ſuit appellatū, arg. ad hoc, ſ. de ſepul. fraternitatē, ſ de
æta. & quali. intelleximus. vbi dr̃, ꝙ monachus tranſiens pōt re
dire prius ad monaſteriū, ergo multo fortius reuocari ab Abba
te poteſt, & ita punietur monachus, qui ſine cauſa tranſiuit, cū
grauiter deliquerit, & eodē modo Abbas punietur, ſi iniuſtè de
5 negauit, vt hic dicit. †Sed quid dices in alijs Abbatib. ad quos
tranſeunt, nunquid ſtatim tales monachos recipient ad eorum
ſolā petitionem, an cognoſcent de cauſis, q̄ hinc inde aſsignan-
tur? Reſpon. ꝙ Abbas nunquā debet recipere monachū ſine li-
teris dimiſſorijs prioris Abbatis, 19. q. 3. ſtatuimus. ſed Abbas,
ad quē accedit monachus, qui vult tranſire, poterit ad priorem
Abbatē mittere, & ipſum requirere, quare eū non licentiet, &
tunc ſi nullam vel manifeſtè iniuſtam cauſam aſsignet, Abbas
tunc ſecurè ipſum recipiet. ſi vero iuſtam cauſam aſsignet Ab-
bas, ſed monachus eā velit probare falſam ēt incontinenti: ta-
men ſecundus Abbas nullo modo cognoſcet, ſed monachum
priori Abbati dimittet, arg. ad hoc, ſ. de reſcri. cū cōtingat, niſi
malitia Abbatis negātis notoriè falſa eſſet, quia tūc nō eſſet or
do iudiciarius requirendus, ſ. de coha. cle. & mu. c. veſtra. & hoc
idē dicimus & ſīr procedendū, ſicut dicit hæc gl. petita licētia
ab Abbate Ciſtercieñ. cū ordinarij eorū ſubditis Abbatib. negāt
benedictionē impendere, ſ. de ſup. neg. ꝑla. c. j. & idē dicimus in
priuilegians, q̄ habēt priuilegiū, qđ ſi eorū ordinarij negauerīt
malitioſè ſuos monachos ordinare, qđ liceat eos à quibuſcūq;
catholicis epĩs ordinari, & idē in alijs ſimilibus. {Tranſmigra-
uerit.} Licentia petita & ſine cauſa denegata. [Derogaret.] Id-
eſt quod non fuit in derogatione veſtri ordinis.

S V M M A R I V M.

1 *Non eſt ſeruandum ſacramentum, cum vergit in interitum animæ.*
2 *Quando liceat mulieri venire contra proprium iuramentum, & in nu. 3.*
4 *Quo caſu in matrimonio competat reſtitutio.*

CAP.

CAP. XIX.

VEniens. [Præſtitit.] Non tñ intentione ſeruandi
cõtinentiã, quod bene liceret, 33. q. 5. ꝙ
de eo. ſed ſi pp odia, & vt liberius poſſet cũ alijs adul
terari, qđ non licet, ĩ. de iureiu. tua. [In arcto loco.] Nõ tamen
vouens, quia vouere nõ poterat, viuente vero marito, qui eam
1 repetere poterit, & e͡ɔrio, quia patia, &c. j. de adul. c. pen. † [Præ-
ſatũ.] Hoc iacfm nõ põt ſeruare ſine interitu ſalutis æternæ, &
ideo nõ debet ſeruare, ĩ. de iurein. ſi vero. nec valet, ſi dicat, nul
lus eã repetit: quia cũ ſuo iurẽ occaſionẽ dederit adulterio ma-
riti, nõ eſt excuſabilis, niſi quicquid facere põt, faciat vt eũ ab
2 adulterio reuocet, 27. q. 2. ſi tu ab. † Sed q̃res, ſi huic nõ erat lici-
tũ intrare religionẽ, quare viro daĩ licentia, vt ſequiĩ? Rñ. non
datur ei licentia, niſi mulier huic cõſenſerit. vel dic & melius, ſ.
ꝙ mulier admittiĩ, vt veniat ɔ̃ propriũ iuſm, & non eſt in ſui fa-
uorẽ, ſed mariti, ſ. vt maritus ab adulterio reuoceĩ. nã ſi diceret
mulier, peto eũ mihi reſtitui, quia cõtinere non valeo, non ad-
mitteretɔ̃ propriũ iuſm, niſi ex magna diſpenſatione. C. de leg.
3 quod fauore, arg. ĩ. de iureiu. ſi vero. † Et hinc eſt, ꝙ ſi vir adulte-
riũ cõmittat, pp qđ eſt iuſta cauſa, per quã mulier agit ad repe-
tendũ ɔ̃ proprium iuſm: quia, ſicut dictum eſt, in petitione mu-
lieris nõ attendiĩ fauor mulieris, ſed viri, ſ. vt dimittat adulterã,
nõ eſt cogẽdus ad eã redire, ſ. quia ſuſpectus eſt, quia fraudulen
ter ad tp̃s, vt effugeret diſciplinã eccleſiæ, hoc faceret, cogiĩ in-
trare monaſteriũ, vt hic aliud tñ diceremus, ſi hæc mulier ĩtraſ-
ſet monaſteriũ de licentia viri ẽt calũnioſè & cũ pacto obtẽta:
nã tunc viro adulterante nõ deberet exire de monaſterio, nec
redire ad virũ adulterinũ: tñ per adulteriũ mariti ſolẽnizaĩ vo-
4 tum vxoris, j. eo. c. proxi. & c. ɔſtitutus. & c. veniẽs. † [Recipiat.]
No. in matrimonijs, ꝙ vbi volũtaria eſt ſeparatio, tñ cõpetit pe
titio reſtõnis vni ɔ̃ alterũ, vel offiũ iudicis, vel ɔdictio ex hac
decre. plus dicimus, ꝙ ɔpeteret viro reſtitutio, ẽt ſi eã eieciſſet.
[Matrimonium.] Prædicto G. & E. [Migrare.] Hoc cõcedit Pa-
pa viro, ſ. ꝙ poſſit tranſire ad religionẽ, quia hoc volebat mu-
lier: quia ſi mulier nollet, præcisè cogeretur eam recipere. nec
obeſt, ſi dicat eam adulteram, quia & vir ſimiliter adulterat, &
paria delicta pari recompenſatione delẽtur, j. de adul. c. ſeq. vel
dic, vt in gl. quæ incipit, hæc ſacramenta.

SVMMARIVM.

1 *Habitus probationis ſolennizat propoſitum.*
2 *Non eſt cogendus quis ad ingrediendum monaſterium, licet votum fecerit de hoc, & in num. 3.*

CAP. XX.

COnſulti. [Nouitij.] i. ꝓbationis. [Propoſuerit.]
Et de hoc propoſito põt cõſtare vel per
cõfeſſionẽ ſuã, quam modo facit, vel quia intrauit ſic
proteſtans, ſ. ꝙ vult mutare vitã & habitũ. & ſi de his cõſtiterit,
hic habitus ſolẽniter ſuſceptus dirimit matrimoniũ iam ɔ̃ctũ.
hæc. n. proteſtatio ſiue intentio cũ ſuſceptione habitus proba-
1 tionis hĩ pro tacita profeſſione. † Et eſt hic ar. ꝙ habitus proba-
tionis ſolennizat propoſitũ, & multo fortius votũ tale, quo ab-
renunciat ſeculo. Secundo ſolennizatur capiẽdo habitũ proba
tionis, arg. 55. diſt. c. j. votũ aũt cõtinentiæ ſolius ſufficit, vt ſolẽ
nizeĩ votũ, ſi mulier poſtea habitũ alicuius religionis ſolẽniter
ſuſceperit, j. qui cle. vel vo. inſinuante. & idẽ fortè eſſet dicen-
dũ, ſi abrenunciet proprijs, ſ. ꝙ poſtea accipiẽdo habitũ proba-
tionis vĩ ſolennizare votũ primũ de abrenunciatione proprio-
rũ, quod erat ſimplex, & matrimoniũ nõ dirimebat, cũ abrenũ-
ciatio propriorũ, ſicut cõtinentia, ſit de ſubſtãtia monachatus,
j. de ſta. mo. cũ ad mo. ſecus ſi voueret nõ comedere carnes, vel
ſeruare vigilias monachorũ. nã licet poſt tale votum acciperet
habitũ, non crederemus ſolennizari votũ. Ratio aũt, quare præ
dictis modis vĩ ſolennizari votũ, eſt, quia ex quo prędicta vouit
2 cogendus eſt ea ſeruare, ẽt ſi habitũ non accepiſſet. † Igitur me-
lius eſt, ꝙ ſi per ſe ſine habitu fecit illud, qđ facere tenetur, ſu-
ſcipiendo habitũ, quod vlterius habitũ deſerere non permitta-
tur, arg. ɔ̃, 17. q. 2. Gonſaldus, vbi dĩ, ꝙ qui vouit ſe fieri mona-
chũ, non eſt ad hoc cogendus, ergo nec habitũ accipiendo vĩ ſo
lennizare votũ. Sol. ibi votũ emiſit mente alienata, vel ibi nul-
lũ votũ emiſit, nec profeſſionẽ fecit expreſsè, nec ẽt expreſsè p̃-
ſumitur feciſſe, quia ibi nullũ habitũ ſuſcepit. hic aũt primo ꝓ-
poſitũ habuit, & poſtea habitũ ſuſcepit, & ideo ſuſcipiendo ha-
bitũ illud ſolennizat. Gonſaldus autẽ, qui promiſit ſe facturũ
monachũ ſine p̃ſenti ſuſceptione habitus, licet peccet, ſi non
fiat, 17. q. j. qui bona, non tñ votum fecit, nec profiteri intelligi-
tur, nec ẽt cogitur poſtea fieri monachus, arg. ĩ. de renuncia. ex
3 tranſmiſſa. ſi. ti cer. pet. qui mutuã. † Alij autẽ dicunt & melius
eũ eſſe cogendũ. & in p̃dicta decre. ex tranſmiſſa, nullũ votũ vel
propoſitũ certũ habuit, ſed tñ habitũ probationis petijt, vt ibi
no. nullo voto p̃cedente. [Seculariter.] Portando arma, vel viuẽ
do luxurioſè, arg. 20. q. 3. eos. matrimonium añt licitè ɔ̃hunt, &
veſtes, & tonſurã ſecularẽ portabunt, cũ dicat regula, ꝙ in ve-
ſte, qua intrabit, exibit, ĩ. eo. ſuper eo, arg. ĩ. de ele. cõit. Ioãnes,
& quia ſub cõditione intrauit, arg. j. de ſpon. de illis. alij dicunt,
ſed malè, ꝙ ſumendo habitũ probationis intelligitur ſimplr vo
uiſſe, vnde impedit matrimoniũ ɔ̃hendũ, j. qui cle. vel vo. rur-
ſus. [Proteſteĩ.] Et tñ ſi nõ ꝓteſteĩ, poterit ad ſeculũ redire, j. e.
ſtatuimus, niſi ɔ̃riũ appareat, ſ. ꝙ voluerit mutare vitã, licet vi-
deaĩ eſſe in culpa, cũ proteſtari deberet, & nõ proteſtatus fuit,
& ideo ſibi imputari debet: ſed ideo hic excuſaĩ à ꝓteſtatione,
vel iõ nõ cogiĩ ad proteſtationẽ, qa ſi cogereĩ, ferè oẽs proteſta
renĩ ꝓ ingreſſu, & ſic multi poſtea haberẽt occaſionẽ facilius &
ſine rubore excũdi, & qa cuilibet ɔceſſũ eſt hoc de ſua ɔſcĩa te
ſtificari, & ſolus Deus cognitor eſt ſecretorũ introductũ eſt, vt
qcquid dixit, de hoc credaĩ ſibi. imo plus dicimus, ꝙ ſi per cõ-
feſſionẽ eius fieret p̃iudiciũ matrimonio, nõ crederetĩ ei. Itẽ ali
qua cã eſt, quare ẽi nõ exprimat, nõ p̃ſumiĩ ɔ̃ eũ, quia p̃ſumiĩ,
ꝙ ex rubore omiſerit proteſtari, ꝙ ſi regula ei diſpliceret, lice-
ret ſibi ad ſeculũ redire. vel fortè ideo excuſatur, quia timet, ſi
proteſtaretur, ꝙ non darent ſibi habitum probationis.

SVMMARIVM.

Clericus ſi de licentia ſui epiſcopi habitum probationis ſuſcipiat, an ſeruentur ſibi ſua beneficia, & per quantum tempus.

CAP. XXI.

POſtulaſti. {Nouitiorũ.} i. probationis. [Reuer-
ſi.] Q̃n non intrauerunt aĩo mutandi,
vel fugiendi ſeculũ, ĩ. c. proxi. [Ab ipſis eccleſijs.] Si cle
ricus de licentia ep̃i acceperit habitũ probationis, intra annum
ſeruabunĩ ſibi ſua beneficia, arg. ĩ. de elec. cũ in cunctis. ſi autẽ
ſine licentia, procediĩ ſm formã decre. ĩ. de cle. nõ reſi. ex tuę.
hoc nõ placet, qa decr. illa loquiĩ de clerico latitãte, ſ. qualiter
ɔ̃ eũ procedaĩ. & credimus, ꝙ ẽt ſi ſine licentia ep̃i trãſiuerit, ꝙ
debet expectari per annũ, quia ex quo habet hoc de iure, ꝙ etiã
ſine licentia p̃lati poſſit trãſire ad religionẽ, 19. q. 2. duæ, & ꝙ p
annũ ſit in probatione tali cõditione, ꝙ poſſit ad priorẽ vitam
redire, ergo & beneficia recuperare poſſunt, vel potius nõ ami-
ſerũt. ſed poterit ep̃s moderari eis reſciſſius tp̃s, & maximè duo
rũ menſium, j. tit. proxi. ex publico. vel dic, ꝙ ipſo iure vacant,
arg. ĩ. de renun. ex tranſmiſſa. hoc non placet, & põt dici illud
fieri propter expreſſa ſigna renunciationis, quæ ibi fuerunt.

SVMMARIVM.

Habitum probationis per quantum tempus illum portando quis teneatur profiteri, & an pro profeſſo habeatur.

CAP. XXII.

EX parte tua. [Habitũ.] Quẽ cũ ſolẽnitate ſoli-
ta receperũt, alias ſecus, vt no. ĩ. e.
vidua. hic nõ erãt diſtincti habitus probationis, & ꝓfeſ
ſionis: qa ſi eſſent diſtincti, quantocũq; tp̃e portaret habitũ ꝓba
tionis, nõ cogereĩ illã regulã profiteri. vel dic, ꝙ ẽt ſi nõ ꝓfitea-
tur, ꝙ ẽt ſunt diſtincti habitus, ꝙ hoc ipſo, ꝙ vltra tp̃s probõnis
moraĩ, cogitur eſſe in ordine, licet nõ in illo, ſed hoc nõ placet.
[Habitus.] ĩ. eo. porrectũ. [Per annũ.] Pręſumitur. n. ex cã pro-
bationis vſq; ad annũ portaſſe, poſt annũ aũt quaſi ꝓfeſſum por-
taſſe vĩ. de hoc no. ĩ. e. c. 2. tñ hęc litera potius innuit ɔ̃rium, ꝙ
nõ habeaĩ pro cõfeſſo, ſed vt negare nõ poſſit, cogeĩ viua voce
ꝓfiteri. vel poſſes dicere, ꝙ loquiĩ, vbi habitus ſint diſtincti, qđ
nõ placet, qa tũc niſi ſolita ſolẽnitas obſeruetĩ pro ſuſceptione
habitus, nunquã hĩ pro profeſſo, arg. j. c. proxi. & no. ĩ. eo. c. 2.

SVMMARIVM.

Nouitij ſuſcipiendo habitum probationis, quando poſſint redire ad ſeculum, & quando teneantur profiteri.

CAP. XXIII.

STatuimus. {Nouitios.} Nullũ votũ emittẽtes, alĩs
ſecus, j. qui cle. vel vo. c. vlti. [Religio-
nis.] i. profeſſionis. [Poſſe.] Et ſi quis eos medio tp̃e ver-
berat, nõ incidit in canonẽ, quia nõ eſt perſona religioſa. {Ap-
pareat.} Fortè quia cõfitentur modo, ꝙ q̃n intrauerunt, habue
rũt animũ fugiendi ſeculũ, vel quia quãdo ſumpſerunt habitũ,
hoc ipſum proteſtati ſunt, & ſic nõ tollitur per hanc decr. ſupe-
rior, ſ. cõſulti, ſed eã interpretatur, quia cũ ibi non diceretur qa
probare deberet in foro eccleſię, an haberet animũ reuertẽdi,
vel ꝙ ipſe cogatur probare, ꝙ eo animo intrauit, vt ſibi liceret
ad ſeculũ redire, & hæc litera decre. magis innuere videbaĩ. vel
ꝙ ſi nihil probaret, poſſet redire pp p̃ſumptionem, q̃ cum iuua
ret. & hoc modo in hac decre. determinatur, ſ. ꝙ vbi apparet &
per cõfeſſionẽ eius, vel alio modo, ꝙ habuit animũ reuertẽdi,
ꝙ liberè poterit ad ſeculum redire. {Benedicantur.} Et hæc be
nedictio facit, ꝙ ille habitus ſit centendus profeſſorum.

CAP. XXIIII.

NE religioſi. {Priores.} Etiam extra capĩm ge
nerale conſtituti. {Suis.} Vt locis
primis. {In locis.} Non cũ alijs monachis, ſed forte
ad ieiunendum, vel alio modo. {Miniſtrentur.} A primo mona
ſterio, arg. 16. q. 6. de lapſis. alij ab alio, in quo morantur.

De conuerſione coniugatorum. Rubrica 32.

S V M M A R I V M.

1 *Coniugum alter ſi alteri dedit licentiam vouendi continentiam, an ambo continere cogantur.*

2 *Vxor ſi vouit continentiam, an maritus eam reuocare poterit, & vbi ipſa morari debeat.*

C A P. I.

PRæterea. [Præſentibus.] Hæ ſolennitates vel exhibitæ vel omiſſæ modicũ faciunt, ex quo cõſtat de profeſsione. [De licẽtia.] q.d. hæc faciant ad caſum ꝑſentem, in fi. dicemus. [Trãſierit.] ĩ. e. veniẽs, ꝯ. ſol. illa ideo nõ potuit reuocare, quia adulteriũ cõmiſerat. alias enim ſecus, 27. q. j. Agathoſa. [Seruare.] Breuiter dicimus, ꝙ alterũ de his duob. oportet eã facere ad hoc, vt valeat ingreſſus, ſ. vel ꝙ intret religionẽ, vel ꝙ voueat continentiã, ĩ. eo. coniuga-
1 tus. † & ſi vouerit cõtinentiã, ſufficit ad hoc, vt non poſsit eam reuocare maritus: tamen ſi eſt iuuenis & ſuſpectus, nõ ſufficit, ſi ſolũmodo vouit, ſed ẽt cogetur monaſteriũ intrare, & ſic intelligũtur ꝯtria hic ſignata, 27. q. 2. c. Agathoſa, reſcripſit, & 33. q. 5. c. qui vxorẽ, ĩ. eo. cũ ſis, & c. vxoratus. tamẽ nõ cogetur fieri monacha, nec viuere monachaliter, hoc excepto, ꝙ cõpelletur à vagatione, & cuſtodietur, ne luxuriari poſsit, ſecus ſi eſſet vetula, vt ibi dr. alij dicũt, ſed nõ bene, ſolã licẽtiã ſufficere, 33. q. 5. qui vxorẽ, & in alijs ꝯtrarijs. Hoc autẽ c. cũ ſuis concor. intelligitur de licẽtia extorta, arg. 33. q. 5. notificaſti. alij dicunt, ꝙ minus bene, ꝙ ſi erat iuris ignara, nõ obſtante licentia, poterit reuocare,
2 alias nõ. † Itẽ quærunt, quid ſi maritus nõ intrauit religionẽ, ſed tamẽ ꝯſentiente vxore vouit cõtinentiã? Reſpõ. ſi vxor nõ vouit, & marito vouente cõſenſerit, vterq; debet cõtinentiã ſeruare, nec alter alteri debitũ reddere tenetur, cũ ius ſuũ remiſerit, tamẽ monaſteriũ intrare nõ põt ſine volũtate alterius, vt 33. q. 5. ꝙ Deo. ſed ſi tñ vnus alteri vouendi licentiam dederit, & non vouit, debitum exigere põt, quia non renunciauit, arg. ꝯ. quia dando licentiam intrandi monaſterium videtur et dediſſe licẽtiam vouendi, & tamen eum poteſt repetere, vt hic.

C A P. II.

VErum. [Eligere.] Vt hic, & ĩ. eo. ex publico. [Satis poteſt.] Et credimus primi matrimonij vinculum penitus frangi.

S V M M A R I V M.

1 *Votum quod in vita vxore fit quando impediat matrimonium.*

2 *In quibus caſibus ingreſſus vxoris, vel mariti valeat, vel nõ, in nu. 3. 4. & 5.*

C A P. III.

1 QVidam. [Votũ nõ tenuit.] † Quo ad hoc, ꝙ fit in monaſterio, cũ nõ eſſet perſona idonea tunc ad intrandũ monaſteriũ, cũ intrare non poteſt ſine voluntate vxoris, ſed tenet quo ad hoc, ꝙ non exigat debitũ, vt hic ſequitur, quia perſona idonea ad hoc erat. tunc dicunt quidam, & bene, ꝙ votũ hmõi, quod fit inuita vxore, vel ẽt ꝙ plus eſt voluntaria, ſed non vouente, nec religionẽ intrãte, nõ eſſet ſolenne, ſed ſimplex, & ideo impedit ꝯhẽdum, ſed nõ dirimit iã ꝯtractum, vt hic, & ĩ. eo. placet, ĩ. qui cle. vel vo. conſuluit, & c. rurſus. votũ autẽ ſimplex cõtinentiæ non dirimit matrimoniũ cõtractum, vt ĩ. qui cle. vel vo. veniens, & c. rurſus. & ſilr dicimus, ꝙ ingreſſus monaſterij ſine voto vxoris nõ dirimit ꝯtractum, arg. hic, & ĩ. eo. placet. Ad ꝯtria aũt, ĩ. eo. ex parte, & c. ꝯſuluit, & c. dudũ, reſpon. ꝙ vel habuit poſt ingreſſum ratũ votũ coniugis, marito hoc petente, in quo caſu tenet, vel ratificatur ingreſſus, & ipſa mulier intrare cogitur, vt no. ſ. c. proxi. C. ad Velle. iubemus. vel poſt mortẽ vxoris tacitè, vel expreſsè vir ingreſſus priorẽ ingreſſum, qui nõ tenebat, ratũ habuit, arg. ſ. de his, q̃ vi me. cau. c. j & c. quod Deo, non ꝯdicit. ibi ambo cõiuges pariter & ſolẽniter hoc vouerunt. Itẽ dicimus ſimiliter, ſi remanens in ſeculo velit intrare religionẽ, ille, qui ingreſſus eſt ante, q̃ reſtituatur, prohibere non põt, 27. q. 2. Agathoſa, 33. q. 5. qui vxorem, quia nõ põt ab ea debitũ exigere, vt hic dr, & multo minus põt eã reuocare de monaſterio, quod intrauit, ar. ad hoc, quia ſi ꝓpoſitũ vr quis ſolennizare per ſuſceptionẽ habitus, ĩ. eo. c. conſuluit, multo fortius votũ factũ ingreſſu monaſterij, licet tunc eſſet inutilis ingreſſus, vr tamen eum ratificare per receptionẽ habitus, quod verũ intelligimus, ſi cõſtat eũ voluiſſe vitã muta-
2 re, vt in prædicta decre. dr. † Alij tamẽ dicũt, & vr melius, ꝙ hæc mulier, q̃ non vouit, quando vir ingreſſus eſt monaſteriũ, viro inuito nõ põt ingredi religionẽ, & ingreſſum põt educere, arg. 33. q. 5. quod Deo, quia nõ tenuit ingreſſus eius, vt hic. ſecus autẽ, ſi in ingreſſo viri vouiſſet, quia tunc ingreſſus tenet, & ſic loquitur c. Agathoſa hac eadẽ ratione dicimus, ꝙ ſi quis poſt mortẽ vxoris ſteterit in monaſterio ẽt per momentũ, votũ eius fit ſolenne, & ſi ignorauit mortẽ vxoris, vt no. ĩ. eo. conſuluit, ſalua tamen diſtinctione, quã ponimus ĩ. de eo, qui dux. in matri. c. j. idem eſt, & ſi ambo cõiuges ſiue ignorantes, ſiue ſcientes alterum viuere, ingreſſi ſunt monaſteriũ, quia amborũ votũ vr ratificatũ & ſolennizatũ per cõfeſsionẽ & ingreſſum vnius ingredientis, ſed ſi reſtitutus eſſet, tunc eo inuito ille, qui remãſit
3 in ſeculo, religionẽ intrare nõ põt. Itẽ dicimus, ꝙ non ſolũ remanens in ſeculo põt repetere vxorẽ ingredientẽ monaſteriũ: ſed ipſa ingrediens põt petere cõiugẽ in ſeculo remanentẽ. nã vnus cõiugũ ſine altero vouẽte nõ põt, & ſi vouit, nõ debet ſoluere promiſsionẽ, vt hic, & 33. q. 5. viia. Itẽ alia eſt ratio, qa eius ingreſſus nõ tenet, vnde peccat, ſi ſe ab vxore alienat, vel ſi ei occaſionẽ adulterãdi ꝑſtat, 17. q. 2. ſi tu. ſ. tit. proxi. veniẽs. & intelligimus hæc vera, ẽt ſi de voluntate alterius nõ vouentis intrasſet ꝓp cauſas & rõnes ꝑdictas, quia par eſt, ſiue inuita vxore trãſierit, ſiue volente. Sed ſecus eſt, ſi remanente in ſeculo adulteraret, quia tũc nõ poſſet ad eã redire, ĩ. eo. ꝯſtitutus, & c. veniẽs, 33. q. 5. c. notificaſti. ſed tutius eſt, ꝙ fiat officio iudicis reuerſio eius, qui ingreſſus eſt monaſteriũ, ad cõiugẽ ſuã, q̃ ad petitionẽ ſuã, ſ. eo. tit. c. j. ſed licet rediret ad maritũ, nõ tamen exiget debitũ, vt hic, ſed ſecũ cohabitabit, & debitũ reddet, 33. q. 5. quod
4 Deo. † Alij dicunt, & malè, ꝙ ſi non inuita vxore vouet vir, ſed voluntaria, vt hic, nõ tamen vouẽte & trãſeũte, vt ĩ. c. ex parte. j. nõ tenet votũ ita, ꝙ ſit irreuocabile, imo reuocari põt vxore petẽte, vt hic. ſed ipſa vxore vel mortua, vel vouente cõtinere cogitur maritus, & ad monaſteriũ redire, & ſi cũ alia ꝯxit, ſeparatã matrimoniũ, ĩ eo. ex parte, & ſeq. ſed ĩ. eo. placet. vehemẽter ꝯdicit. ſed dicunt illud c. loqui in errore, & nihil eſt tã ꝯtriũ cõſenſui, ſicut error. ff. de iuri. om. iud. ſi ꝑ errorẽ. ſecus aũt, vbi nõ errat. & dicunt iſtũ verũ eſſe monachũ, & in omnib. debere ſeruare regulã, ſaluo iure vxoris, & ꝙ ſine ſcandalo cũ ea viuat, ar. ſ. de cle. ꝯiu. Ioãnes, ſ. de vi. & ho. cle. Deus. põt ẽt dici ſm eos, ꝙ inuita vxore portabit habitũ, ex quo ꝯſenſit monachatui. ſed ꝯ ideo, ꝙ nõ ſit monachus, cũ nõ poſsit viuere ſine cõtinẽtia, ſed dicũt in hoc caſu ſpãle. qñ autẽ inuita vxore, vel ẽt neſciẽte intrat monaſteriũ, nõ ſit monachus, nec tenet ingreſſus, vt hic,
5 & ſic põt intelligi ĩ. eo. placet. † Vel dic, licet hæc diſtinctio nõ placeat, ꝙ ingreſſus monaſterij ſine profeſsione, vel voto cõtinentiæ nõ põt ſolẽnizare votũ, ẽt ſi alter cõiugũ cõſentiat, altero cõiugũ nõ intrãte monaſteriũ, vel nõ vouẽte ꝯtinentiã, & ideirco ſi poſt mortẽ ꝑſentis vxoris ꝯbar cũ alia, tenet, nec ꝑciſè cogendus eſt intrare monaſteriũ, & ſic loquitur præſens decre. & ĩ. eo. placet, niſi poſtea ratũ habuiſſet primum ingreſſum, qui nõ tenebat, ſ. de trãſa. c. 2. de his q̃ vi me. cau. perlatũ, & ĩ. eo. ex parte, & c. cõſuluit. Si vero ille, qui ingredit monaſteriũ, non ſolũ ingreditur, ſed ẽt votum continentiæ emittit, licet poſsit ab vxore nõ profitente nec volẽte reuocari, tamẽ poſt mortẽ eius nõ põt ꝯhere, & ſi ꝯxit, nõ tenet matrimoniũ. nã licet ingreſſus monaſterij, qui nõ potuit ſolennizare votũ ſine cõſenſu vxoris, ad hoc nõ ſufficiat, ſufficit tamen votum cõtinentiæ cum ꝑdicta ſolennizatione. de hoc no. ĩ. eo. c. penul. [Poterit.] Tamen ſi acceperit, tenet matrimonium, eum tñ ſit ſimplex votum.

S V M M A R I V M.

Coniugum alteri quando liceat ingredi monaſterium ſine altero.

C A P. IIII.

CVm ſis. [Tranſire.] Niſi propter adulterium alterutrius ſerat ſniã diuortij, quia ex tunc licitum eſt non adultero ingredi monaſteriũ, 27. q. 2. Agathoſa, & poſt mortem ingreſsi monaſterium licitum eſt remanenti in ſeculo contrahere, quia poſt mortem ſoluta eſt à lege viri, infra de ſecun. nup. c. fi. [Trãſeat.] Niſi in epiſcopo, vbi oportet, ꝙ & vxor intret religionem, infra eo. ſanè.

S V M M A R I V M.

Coniugatus an poſsit habere præbendam, & an conſenſus vxoris vel ſola taciturnitas ſufficiat in ordinatione.

C A P. V.

COniugatus. [Sacros.] Dicunt quidam idẽ, ſi ad minores, cum non poſsit ordinari ſine titulo, 70. diſt. c. j. & cõiugati non poſſunt habere præbendas, ſ. de cleri. coniuga. c. 3. & alij contra, cum poſsit intitulari ad patrimonium, ſ. de præbẽ. tuis. item poteſt eſſe, ꝙ vellet dimittere, & accipere vxorem, & ideo malum eſſet ligare eum. [Profitente.] No. vxorem ordinati non cogi intrare religionem, ſed ſufficere, ſi voueat cõtinentiam, 28 diſt. ſi ſe, 72. diſt. eps. ſecus in monacho, ſ. c. proxi. & epiſcopo, infra c. proxi. ſed quæritur, an ſufficit ordinãdo ſola taciturnitas vxoris, arg. quod ſic, 28. diſt. quia ſunt. ſed tamen ordinator peccat, niſi à principio, antequam eum ordinet, mulierem ipſam faciat profiteri. alij tamen dicunt, ꝙ ſicut in profeſsione, ſic & in clericatu tenetur vel ad ingreſſum monaſterij, vel ad promittendam continentiam, arg. infra c. proximo.

S V M M A R I V M.

Sponſi ante carnalem copulam, an & quanto tempore poſſint religionem intrare,

C A P.

C A P. VII.

EX publico. {Religionē.} Non tñ in domo propria remanere, j. e. ex parte, alias autē bene liceret ſibi in domo remanere, j. qui cle. vel vo. inſinuante. {Cautione.} Hæc cautio exigitur, ne hanc dilationē, licet modicam, malitioſè peteret. [Duorū.] Quidam dicũt hoc tp̄s currere à tpe ꝯtcti matrimonij: alij à die monitionis, ꝙ ꝯſumet matrimoniũ. nos dicimus cp̄m audita defenſione puellæ, ꝙ velit intrare religionē, ꝓfiget ei hoc tp̄s, & non credimus hoc tp̄s dari ad deliberandũ ei, an redeat ad ſpõſum, vel intret religionē, ſed ad probãdũ religionē, & nõ habebit amplius tp̄a probationis: ſed tunc profiteri cogeť, licet credamus cp̄m poſſe illum prorogare, & reſtringere. ſed nunquid tranſacto tpe, ſi nondum intrauit, ſed ſi poſtea intret, tenebit? reſpon. ꝙ ſic, tamen iudex debet eã excõicare trãſacto tpe & termino, & ſic excõicata manebit vſq; ad introitũ monaſterij, ſed tunc abſoluetur, ĩ. de reſti. ſpol. literas, in fi. {Conſummatum.} Et ſic nota circa matrimoniũ conſummatũ valere cõſtitutiones eccleſiæ.

C A P. VIII.

VXoratus. ĩ. eo. cum ſis. {Veſtro.} Loquitur fratribus.

S V M M A R I V M.

Maritus ſi cum licentia vxoris ingreditur religionem, non poteſt ad eam redire, ſed ipſa compellitur intrare.

C A P. IX.

EX parte. {Vxore.} Et ſimiliter vouēte, & ſic nullum eſt contrarium. [Retinuit.] Illicitè. [De iure.] Vt no. j. eo. dudum, cum eſſet ſuſpecta. [Muliere.] Iuſtum eſt, quod hic dicitur, cum habuerit licentiam ab vxore; vnde malè fecit, quod ad eam rediit: ſed ipſa compellenda erat intrare, 33. q. 5. qui vxorē. alij tamē ꝯdicunt, & fortè melius, vt no. ĩ. eo. c. j. [Monaſterium.] Arg. ĩ. eo. quidã, notať ibi.

S V M M A R I V M.

Coniugatus ingreſſus religionem, quibus caſibus vxore mortua teneatur perſeuerare, & quando poſſit exire.

C A P. X

COnſuluit. [Trãſierat.] Ipſe vir. {Dirimendũ.} Hoc ideo eſt, quia poſt mortē vxoris ſtetit in monaſterio, vnde ꝙ ab initio nõ tenebat, ratificatur, ĩ. de his, quæ vi me. cau. ſiũt. platũ. vel votũ, qđ vxore ſua viuente emiſerat, & nõ valebat ingrediēdo monaſteriũ, modo ſolennizatũ eſt perſeuerando in monaſterio poſt mortē vxoris. nec requiritur ad hoc, ꝙ ſolennizaſſe intelligať, ꝙ ſciuerit mortē vxoris, & ꝙ poſtea in monaſterio remanſerit, ſed ſufficit, ꝙ mortua ſit. & eſt ratio, quia ſeparando ſe ab vxore ſiue inuita, ĩ. eo. quidã, ſiue voluntaria, j. eo. ex parte, ſemper ꝓſumitur velle mutare ſeculũ, vt j. in pal. decr. & ex quo tale propoſitũ habet, per habitus ſuſceptionē eſſet ſolennizatũ votũ, niſi vxor impediret, j. tit. proxi. cõſulti. ergo ſublato impedimento vxoris, ſtatim primo momento poſt mortē eius & votũ ſolennizatũ eſſe vř. Itē alia ratio eſt, quia ad hoc vt votũ valeat, nõ requiriť ſciētia, vel opinio, ſed rei veritas, j. eo. placet. Itē ſi allegaret ſe ideo morã in monaſterio feciſſe, quia vxor viuebat, ad quã redire nolebat, allegaret turpitudinē ſuã, & ſic audiendus non eſſet, ĩ. de do. inter. ſecus aũt eſſet ſi proteſtatus eſſet habens vxorē, ꝙ nõ intentione mutandi vitã, ſed probandi intrauit, quia tunc etiã poſt mortē vxoris nõ ratificatur, quãdiu durat tp̄s probationis, imo exire põt, ſicut ſi non habens vxorem ingreſſus eſt, j. tit. pxi. ſuper eo. tunc autem tñ dicimus ratificari votum cõiugati ingreſſi, vel ſolennizari, quãdo prius expreſsè profeſſus eſt vel tacitè, quãuis profeſſio eius non tenuerit propter coniugē viuentē. quando autē tacitè, vel expreſsè quis vouere intelligiť, no. ĩ. tit. proxi. c. 2. alijs autē tñ vř, & fortè melius, ꝙ non ratificatur votum, vel ingreſſus monaſterij illius coniugati, qui inuita vxore intrauit, licet poſt mortem eius ignoranter in monaſterio manſerit, ſicut notauimus in matrimonio carnali plenè ſuper his rationes aſsignando, j. de eo qui dux. in matrimo. c. j.

C A P. XI.

Chariſsimis. [Maximè.] Ideſt tantum.

S V M M A R I V M.

Coniugatus inuita, vel neſciēte vxore ordinatus ad ſacros ordines, an ea mortua ſit cogendus ſeruare ordines. Et an ſi cum alia contrahat, matrimonium teneat.

C A P. XII.

PLacet nobis. {Promiſit.} Et intelligitur ſimplex hoc votũ, vt no. ĩ. eo. quidã. {Cogenda.} ĩ. eo. quidã intrauit, vbi de hoc no. ĩ. eo. ex parte, ꝯ. nunquid idē dices in promoto ad ſacros ordines, ſ. quia ſi ordinatus fuerit ad ſacros ordines inuita vel neſciente vxore, ꝙ ea mortua non ſit cogendus ſeruare ordinē, ꝙ ſi ꝯhat cũ alia de nouo, ꝙ tenet matrimoniũ? arg. hic. nos credimus ꝯtrarium, ſ. ꝙ licet ordinatus reddendus ſit vxori, tamen ſi de nouo cũ alia ꝯhat, non tenet matrimoniũ. & ratio eſt diuerſitatis, quia matrimoniũ de iure naturali nõ impedit quēquam ordinati ad ſacros ordines, quia naturaľr poteſt ordinatus vti matrimonio ꝯtcto, ſicut facit oriētalis eccleſia, 31. diſt. Nicena, 32. diſt. ſi quis eorum, & etiam ꝯhere poſſet, niſi conſtitutiones eccleſiæ hoc prohiberent. Ex hoc apparet, ꝙ ſola conſtitutio impedit, ꝙ hic coniugatus non ꝯhat. ceſſante ergo impedimēto, i. mortua vxore ſeruet ꝯſtitutionē, q̃ eſt ꝙ ordinatus in ſacro ordine ſi ꝯhat, ꝙ nõ tenet matrimoniũ, ſed in voto ſecus, quia de iure naturali matrimonium, vel vſus matrimonij impedit votum, in quo cõtinetur continentia, q̃ ſimul eſſe non poſſunt, ſ. cõtinentia & vſus matrimonij. vnde cum à principio de iure naturali non tenuerit, non poteſt dirimere matrimonium iam contractum.

S V M M A R I V M.

Coniugum alter ſi tranſiuit ad ſecunda vota antequam interueniat copula carnalis, non ſufficit alteri habitum ſumere, ſed monaſterium ingredi cogenda eſt.

C A P. XIIII.

EX parte. {Viduitatis.} i. profeſsionis, ſed dicitur viduitatis, quia ipſa vidua erat, & erat ſignum, ꝙ in viduitate manere debebat. plus placet ꝙ non aſſumpſit velum ꝓfeſsionis, ſed viduitatis tñ, in quo proponebat, & ſe proponere & vouere oſtendebat, ꝙ in viduitate permaneret, & hoc ſatis patet per hoc, ꝙ ſequitur in fi. vbi dř, ꝙ ſi noluerit intrare monaſteriũ, ꝙ cogitur ire ad ſpõſum, quod nõ eſſet, ſi profeſſa eſſet. [Solenni celebratione, ac litania.] Fortè quælibet iſtarũ ſufficit ad ſolennitatē, ſi non habet virum, vel ſi non intraſſet monaſteriũ, vt no. ĩ. tit. pxi. [vidua.] alias ſi virũ habet, ſecus, vt hic in fi. hoc non fatemur, niſi cũ ſolēnitate ſolita hoc faciat, vel niſi ſuã voluntatē exprimat. {Videri.} Licet non ſit verũ, vt ſequitur. [Conſummandũ.] Qui cle. vel vo. inſinuante, ꝯ. ſol. ibi emiſerat votũ, hic nõ. vel illa erat libera, vnde facilius ꝓſumitur pro ſolennizatione voti, ſ. ꝙ ſola ſuſceptione habitus ſit ſolennizatũ, ĩ. de re. & tran. ad re. conſulti. hæc habebat ſpõſum, tamen difficilius ꝓſumitur pro ſolennizatione voti. non. n. votum ſponſi de ꝓſenti ſolennizatur per ſuſceptionē habitus, quãuis alterius ſimplicis & ſolutæ perſonæ ſolennizatur, ĩ. de reli. & tranſe. ad relig. cõſulti. plus placet, ꝙ hic, & ibi fuit ſolenne votũ continentiæ, & nõ profeſsionis. & hoc ſolenne votum cõtinentiæ non dirimit matrimoniũ ꝯtum ante ipſum votũ, vt hic, ſed bene dirimit matrimoniũ ꝯtum poſt votum huiõi, ſ. continentiæ ſolenne, & ſic loquiť decre. inſinuante. de hoc no. de reg. & tranſ. ad reli porrectũ. [Regulatē.] No. ꝙ vbi alter cõiugũ tranſiuit ad ſecunda vota, anteq̃ interueniat carnalis copula, nõ ſufficit alteri cõiugũ habitũ ſumere, vouere ꝯtinentiã, & in domo ſua manere, imo cogēda eſt profeſsionē facere alicui ꝺ regulis approbatis, vt hic habes, & poſtmodũ cogēda monaſteriũ ingredi. idē dicēdũ vř in vxore epi, quia nõ ſufficit vxori eius vouere, niſi intret religionē, & cõtinentiã profiteatur, ĩ. eo. ſanè. & idē eſt, ſi ſuſpecta ſit, q̃ in ſeculo permanet, ĩ. eo. cum ſit. ſed ſi de facto nõ ſit à ꝓdictis exacta & facta profeſſio, cũ hęc profeſſio ſequať ad illud, in ꝓdictis caſib. cogetur & profiteri, & religionē intrare, arg. j. eo. ſignificauit. in alijs autem credimus ſufficere ſolum votum cõtinentię, & remanebit in domo propria & proprium habebit, nec vllã regulam ſeruare tenebitur, ĩ. eo. c. j. & c. cum ſis, & c. coniugatus, j. eo. ſignificauit.

S V M M A R I V M.

Vxore adulterante an vir poſſit ꝓmoueri ad ordines, & monaſteriũ ingredi.

C A P. XV.

COnſtitutus. [Copulata.] Et malè: ipſa. n. potius omnia mala debuit ſuſtinere, quam huic malo conſentire, 32. q. 7. ita ne. {Gradum.} Hic licitè potuit ſacerdos ordines recipere, & monaſterium ingredi, cum vxor cõmiſerit adulterium, cui cauſam non præſtitit, & ſic non eſt ꝯ tit. proxi. veniens. ſed etiam ſi præſtitiſſe cauſam, dicatur ex eo, quia vxori nubēti per iudicem non ꝯdixit, cum teneat eius monachatus, & vlterius redire non põt, c. proxi. [Inquietat.] ĩ. eo. c. j. contra, ibi ſol. quia adultera.

S V M M A R I V M.

Coniux ſi propter adulterium vxoris ingreſſus eſt religionem, an eo non excipiente de adulterio mulieri repetenti ſit reſtituendus.

C A P. XVI.

VEniens. {Tonſuratus.} Et malè, nec tenuit, ĩ. eo. c. j. {Amatores.} Propter hoc adulterium ſolennizatũ eſt votũ, quod non tenuit. [Spõte.] Idē dicimus, & ſi ꝯ eius voluntatem intraſſet, ex quo adulteriũ cõmiſit, 28. q. s. Agathoſa. [Continuit.] Hoc ſolũ ſufficit, ne matrimoniũ poſsit repetere, 27. q. s. Agathoſa, vt j. de diuor. ſignificauit. ſed quid ſi mulieri repetēti nolit opponere exceptionē fornicationis, ſeu adulterij? ar. ꝙ poſsit omittere. C. de pact. ſi quis. C. ne quis inui. ag. l. actio. reſpon. ꝙ cũ ſit verus monachus & irreuocabilis pp adulteriũ vxoris, et ſi non opponat exceptionē, tñ reuocari nõ poterit, & monaſteriũ excipiet etiã eo

nolente,

nolēte, cū ſit eius monachus, & ei acquiſita ſit exceptio, & pro
eo agere & defendere debeat. & ea hoc eſt, ꝙ etiā ſi inuita vau-
re intrauit monaſteriū, & poſtea fornicetur, firmatur monacha
tus eius, nec poterit reuocari, 27. q. 2. Agathoſa. imo & ſi vir for
nicetur in monaſterio poſt fornicationē vxoris, non tñ ius, qđ
amiſit per fornicationē ſuā, recuperabit, cū iam ſemel ſit factus
verus & irreuocabilis monachus, arg. de conſec. diſt. 4. quæris,
licet ſecus ſit, ſi eſſent ambo in ſeculo, ſ. de ſurreſu. tua, j. de adu.
c. vlti. Hoc aūt certum tenemus, ꝙ licet alteruter coniugū poſt
ſniam diuortij quo ad thorū latā intret monaſteriū, tamen re-
manens in ſeculo poſt mortē eius licitè ꝯhit. mortuo. n. primo
marito ſoluta eſt vxor à lege viri, vt j. de ſecun. nup. c. pen. & vl.
& j. de diuor. de illa. nec obſtat ſ. co. cū ſis, & c. ſeq. quia illa lo-
quunẽ in voluntariè vouentibus, & hoc pp delictū ſuum, & in
pęna lata ex ſnīa diuortij. ſecus autē eſt in ordinibus, quia non
pōt fieri ſubdiaconus, cū vxor adulterata eſt, ea inuita. Et eſt ea
rō, qa vxor cuiuslibet in ſacris ordinib. cōſtituti tenetur cōtine
re poſt mortē eius, 28. di. qa ſunt, 32. di. ſeriatim, ſed ad hoc in-
uita cogi nō pōt, cum ſit res voti, non pcepti, 32. q. j. integritas.

SVMMARIVM.

Licentia vi extorta non præiudicat.

CAP. XVII.

ACcedens. {Verbera.} Ob hoc verberabat, vt licentiam præberet intrandi mona
ſterium, iccirco non pīudicauit ſibi, 33. q. 5. notifica-
ſti. [Voto.] Quod ſi emiſiſſet, cū in hoc haberet liberū conſen-
ſum mariti intrandi, vel potius quia ipſe intrando votum intel
ligitur ſolennizaſſe, poſtea exire non poſſet. alij aliter dicunt,
vt no. ſ. tit. proxi. quidam. {Reliquiſſet.} Etiam inuitum de mo
naſterio educere potuiſſet, 33. quæſt. 5. notificaſti.

SVMMARIVM.

Vxor ſi det licentiam viro intrandi monaſterium, an ipſa ſit itidem cogenda ingredi.

CAP. XVIII.

SIgnificauit. {Eidē.} Mulieri. {Iniuncto.} A decano. {Aetatis.} ſ. e. cum ſis. alias. n.
cōpelli poſſet, 33. q. 5. qui vxorē. ex quo. n. mulier vouet
continentiā, & permittit virū intrare religionē, hoc ipſo vr etiā
cōcedere, ꝙ ēt ipſa tranſeat, & ſi ſuſpecta erit, tñ nos non coge-
remus eā profiteri regulā, nec abſtinere à proprio: nā cum hoc
nūquā promiſerit, quare ergo ad id cogetur? ſed bene debet co
gi eſſe in monaſterio, vt ceſſet omnis mala ſuſpitio. fatemur tñ,
ꝙ ſi mulier eſt ſuſpecta, ꝙ antequā admittatur profeſſio viri, de-
bet etiā mulierē facere profiteri, ſi eſt ſuſpecta, & ſic loquitur ſ.
co. cū ſis, rū ſi recepta eſt eius profeſſio, & nō pfeſſio mulieris,
ſed tñ votū ꝯtinentiæ pmiſerit, nō facerē eā modo profiteri, vt
dictū eſt. Alij tñ dicūt, ſ. ꝙ hoc ipſo, ꝙ dat licentiā intrandi mo-
naſteriū, & emittet votū cōtinētię, ſi eſt ſuſpecta cogi pōt intra-
re monaſteriū, & ſic loquitur 33. q. 5. qui vxorem, & ēt cogitur
viuere ſine proprio, & ſub obedientia, vt no. ſ. eo. ex parte.

CAP. XIX.

GAudemus. [Ad frugem.] Non tñ intrauerunt religionē, nec fecerunt votū. [Col
locare.] Non tñ erit monacha, ſed penitens, licet non
ſolenniter, 50. diſt. ſi ille, in Auct. vt nulli iudi. §. ſi vero qñ ad.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt tabelliones, & alij officiales cuilibet paciſci in iudicio.*
2 *Votum ſolenne, quando & quo caſu dicatur, & in num. 3.*
4 *Vouens quando peccet exigendo debitum coniugale.*

CAP. XX.

DVdum. [Renūciauit omnino.] Propter hoc eſt cōmendandū, quod fecit in manu ſacer
dotis, quia pp Deum fiebat. alias. n. ſi pp infirmitatē
faceret, vel aliā cauſam iuſtā, vel iniuſtā, tamen mulieri faciēda
erat hæc renunciatio, Inſtit. de inuti. ſtipu. §. alteri. & pōt dici, ꝙ
non tenet ex alia cauſa facta renunciatio, ſ. tit. proxi. veniens,
& quia alias ſemper intendendū eſt proli, niſi pp. Deum fiat, po
terat ēt bene fieri in manibus vxoris. [In perſona.] ff. rē pu. ſal.
1 fo. l. 5. †{Eccleſiæ.} q. d. in perſona ſua non potuit recipere reſi
gnationē, quia non eius intererat ſpecialiter, vel ſingulariter. ff.
de pac. ſi vnus. §. ſi pacta, totius aūt eccl'ſiæ intereſt multos ha-
a bere contēplatiuos, & ideo in eius perſona ſtipulari potuit, &
paciſci, cū officialis eccleſiæ ſit. ff. quod cuiuſq; vni. l. vlti. imo
plus dicimus, ꝙ tabelliones & alij officiales poſſunt cuilibet pa
ciſci in iudicio, & qñ alias procedit iudex ex officio ſuo, ſi non
eſt alius, qui alteri paciſci potuit, & hoc ipſum facere debent au
ctoritate iudicis, & tunc qñ iuſta cauſa ſubeſt. ff. rē pu. ſal. ſo. l. 2.
& 3. ſed ēt ipſi magiſtratus hoc facere poſſunt ēt ſine alterius au
2 ctoritate. ff. de mag. con. l. pen. †[Caſtitatem.] Dicunt quidam,
ſed non bene, ve nobis vr, ꝙ vbicunq; quis voueat ſeruare con
tinentiā ſiue in publico, ſiue in priuato, ſemper ſi conſtat de vo-
to, votū ſolenne dr, & dirimit matrimoniū iam ꝯtum, nā ſi nō
eſſet ſolenne, quare impediretur repetere vxorē, vel cogeretur
intrare monaſteriū, vt j. ſequit. ad idē 33. q. 5. qui vxorē. & c. qđ
Deo, arg. ꝯ, ſ. eo. ex parte. ſed ibi nō vouit, ſed tñ habitū ſum-
pſit, & non pſumitur in ſponſa alterius, ꝙ ſuſcipiendo habitum
ſolennizat votū, niſi expreſſè voueat, vel niſi monaſteriū ingre
diatur, vt ibidē dr. ſed eſt ꝯrium, cui reſpōderi nō pōt, j. qui cle.
vel vo. rurſus, 27. diſt. ſi vir. Alij non dicūt ſolēne, niſi aliqua de
ſolennitatibus interueniat, quas diximus ſ. tit. proxi. vidua. alij
dicunt nullū habitum, vel votū dici ſolēne, vel dirimere matri-
moniū iam ꝯtum, quantūcunq; ſolenniter fiat, niſi ſe reddide
rit vni ex approbatis religionibus, j. qui cle. vel vo. inſinuante.
& in hoc ſolo caſu votū continentię pōt dici ſolēne, de quo hic
dr, ſ. cū coniunx cōtinentiā voueret, & intelligunt hoc ſolenne
niſi à principio, qñ vouent, ſed ex poſtfacto ſolennizatur, cū am
bo intrant religionē, vel alter tñ, dūmodo ingreſſus prædictus
in monaſteriū fiat de voluntate vtriuſq;, quia aliter nō liceret,
33. q. 5. quod Deo, ſ. eo. c. j. & hęc ſola mulier intrauit, & nō ma
ritus, quia licet deuouerit ſe hoſpitali, non tñ hoſpitale erat re-
3 ligioſum. †Et ideo pp illud, quod deuouerat ſe hoſpitali ſerni-
re, nō ſolennizabatur votū, ſed tñ pp ingreſſum vxoris ſolenni
zatur votū etiā remanentis in ſeculo. & bene vtriuſq; cōſenſus
requiritur in voto emittendo, quia & ſi à debito reddendo ſint
abſoluti, non tñ ab alijs obſequijs, 33. q. 5. quod Deo. ſed ſi ta-
men intrauit, dicūt quidā, & malè ſolēnizari votū, & ingreſſum
tenere, quia libera eſt à redditione debiti viro. Itē quamuis ij-
dem vouentes carnaliter ſe cognoſcant poſt talē votū etiā ante
ingreſſum & renunciationē viri ſui, & licentiā datā de ingreſſu
monaſterij, tamen nihilominus pdicto modo, ſ. per ingreſſum
monaſterij poterit ſolennizari votū. nā nulla ratio dicit vel pa-
titur, ꝙ illicita cōiugum cōmiſtio tollat votū, ſed matrimoniū
ſequens tñ. idem eſt, & ſi ante matrimoniū ambo vouiſſent cō
iuges, ſi poſtea inter ipſos ꝯcto matrimonio alter velit ingredi
monaſteriū, ſine licentia alterius nō poterit, nec tenebit ingreſ
ſus, quia licet neuter poſsit exigere, ſ. de cōuer. coniu. quidam.
quidā tamen dicunt, ꝙ vterq; tenetur reddere debitum alteri.
4 †Sed obijcies, nonne peccat vouēs exigendo debitū, ſ. eo. qui-
dam, ergo & reddens, quia non eſt ipſi vouenti in crimine ſauē-
dum, imo prohibēdū eſt, 5. q. 7. negligere, 22. q. 5. anima. reſpō.
ſine dubio illud habet locū, ſed non eſt verſiſi e pſumendum, ꝙ
vellet cū altero adulterari, ſed cū pſumitur, potius debemus p-
mittere reddere debitū, ad quod tenemur, & dare ſibi conſiliū,
vt minus peccando vitet peccatū maius, quàm pmittere ipſam
cū alio adulterari, quod eſſet grauius peccatū, arg. 14. diſt. perto
tū. licet hoc aliquādo ſic tenuerimus. tñ poſtea viſum eſt nobis
aliter in aliquibus, & maximè in hoc, quia credimus in coniu-
gatis aliquod ſpeciale, quia ex quo ꝯiuges ſiue in priuato, ſiue
in publico, ſiue ſolenniter, ſiue non vouerint cōtinentiā, illam
ſeruare tenentur, & ſi cōmiſcentur illicita eſt cōmiſtio, & filij
inde nati ſunt illegitimi, & ſi ꝯtrahit poſtea cū alio viro poſt mortē
primi viri, ꝙ non tenet matrimoniū, ſed in viuente primo viro,
qui ſecū pariter vouit, non pōt intrare monaſteriū, nec veſtem
mutare, arg. ad hoc, 33. q. 5. quod Deo. in alijs autē non cōiuga-
tis ad hoc, vt ſolennizetur votū continentiæ, neceſſaria eſt cer-
ta ſolennitas, vt no. ſ. de re. & tranſe. ad relig. porrectū. In pro-
feſſione aūt religionis ad hoc, vt dirimat ꝯtum matrimoniū,
neceſſe eſt, ꝙ profiteatur vnā de regul. approbatis, vt no. in hac
gl. ſ. de reg. & tranſe. ad relig. porrectū. [Prius.] Hoc non vitiat
inſtrm. [Pluribus.] Nec hoc vitiat inſtrm, cū falſa nō adiecerit.
[Allexerunt.] Licet hoc fieri non debuerit, tamē non irritat vo
tū, 20. q. 3. ꝯſtituit, ſ. de his, q̄ vi me. cau. cū dilectus, vbi de hoc.
quo ad bona aūt bene obeſt dolus eccleſię, & ideo non lucrar,
ſed hæredibus defertur, 20. q. 3. cōſtituit. [Retinere.] Hoc erat
verū, ſ. ꝙ non erat locus, de quo agitur talis, vbi ingreſſi profi-
terentur aliquā religionē, nec teneretur proprijs renunciare, ſi
aūt ſecus eſſet, ſ. ꝙ teneretur aliquā religionē profiteri, tūc ſi ꝯtrū
diceretur, ingrediens poſt ingreſſum nō teneretur profiteri. &
plus dicimus, quia ēt ſi ingredientibus diceret vos debetis pro-
fiteri regulā Beati Auguſt. ſed bene poteritis comedere carnes,
& in illa eccleſia eſſent cōſtitutiones, ꝙ nō comederēt carnes,
bene poſſent comedere carnes, cū nec rra habeat, nec vniuerſa-
lis cōſtitutio, nec eis poſſet aliquid imputari. cū igit pdicta nō
vouerint, nec ad ea teneantur de iure naturali, nec cōi cōſuetu
dine, nō ergo ad ea cogendi ſunt, niſi eſſet inde ſcādalū: in quo
caſu poſſent alium locū mutare. alij dicunt, ꝙ ex quo ſubmit-
tunt ſe obedientiæ alterius, ꝙ non obſtantibus talibus promiſ-
ſionibus tenentur ſeruare regulā, & eius cōſtitutiones, 12. q. j.
non dicatis. ſecus diceremus, ſi profiterētur regulā Beati Bene-
dicti: nā cum ſm eam oēs generaliter abſtinere debeant à car-
nibus,

ADDITIO.

a {In eius perſona. Adde Feli in proce. Greg col. 5. ver. in gl. in ver. ſeruus, & ibi concordantes, quando quis poſsit alteri ſtipulari.

nibus, ſatuitati eorũ eſt imputandũ, ſi crederent eis, qui promit
tebant ſibi, ꝙ liceret comedere carnes. Itẽ eſt & alia ratio, quia
debet eis ꝓiudicare, ſ. vt viuere debeant ſm regulã, quia ignorã-
tia regulæ eſt ignorantia iuris, quã nulli ignorare licet. ff. de iu.
& fac. ign. l. regula. hoc non placet, quia regula, vel ſtatuta ciua
non ſunt ius. [Appetitũ.] Fatuus fuit, quia hoc credidit, & ideo
ſibi nõ prodeſt, ſi fatuè credidit, ſ. de his, q̃ vi me. can. c. pen. vel
verũ promittebant, quia ſi Deo fidelis eſſet, nõ vinceret libidi-
ne, qa dñs dat ſemper cũ tentatione prouentũ. [Purè.] Si. n. ſub
cõditione veniſſet, idẽ diceremus, cũ vel fatuus eſſet, ꝙ cõdõni
credidiſſet, vel ſpũalr ſit intelligẽda. [Debet.] Ipſa mulier, imo
vir. {Mutare.} 33. q. 5. qui vxorem. {Suſpitione.} ſ. eo. cũ ſis.

CAP. XXI.

MVlier. {Iudicio.} Secus ſi non eſſet ſeparata per
ſententiam, quia tunc teneretur eam reci-
pere. & idem dicendum videtur in matrimonio car-
nali & ſpirituali, de quo no. j. de diuor. de illis.

De conuerſione infidelium. Rubrica 33.

CAP. I.

LAudabilem. [Damnum.] 14. diſt. quod
ait, 34. q. 5. ſi dicat. [Ta-
les.] Mulieres.

SVMMARIVM.

Filij apud quem alendi ſunt, ſi ſeparetur matrimonium.

CAP. II.

EX literis. [Poteſtate.] C. de pac. po. per totũ. C. de
eman. per totum. {Matris.} C. de adop.
mulierẽ. [Tali.] Maiores triennio apud patrẽ nutriun-
tur minores apud matrẽ, diuortio facto pp conſanguinitatem.
C. de diuor. fac. ap. l. j. & C. de pac. po. l. nec filiũ. nec iudex ex cer
tis cauſis aliud arbitretur, quia eius intereſſet circa talia arbitra
ri, & eius arbitrio reſeruatur, j. de eo, qui dux. in ma. c. cũ habe-
ret, ver. ſolicitudinis tuæ, &c. Si vero pp adulteriũ vxoris, vel qa
noluit cõuenire ad fidẽ catholicam, vel aliam ſuam culpam ſe-
paretur matrimonium ſiue per eccleſiam, ſiue de facto, apud vi
rum ſunt alendi cum expenſis matris. & idem econuerſo, ſi per
culpam mariti ſint ſeparati, apud mulierem erunt educandi ex
penſis patris, in Auct. vt lice. ma. & auiæ. §. illud quoque. filij ẽt
naturales alendi ſunt à parẽtibus & cõſanguineis, in Auct. qui.
mo. natu. fi. effi. leg. §. ſi quis igitur habens. {Suſpitio.} Hæc
eſt melior ratio, quia & ſi mater conuerſa erit, ipſi, & non patri
aſsignaretur puer. [Baptizabitur.] Nam bona eſt ratio, quę pro
religione Chriſtiana facit.

De voto, & voti redemptione. Rubrica 34.

SVMMARIVM.

*Votum peregrinationis vel aliud ſiue in faciendo, ſiue in non faciendo con-
ſiſtat, an liceat epiſcopo commutare.*

CAP. I.

DE peregrinationis. [Alex. III. Exon.
ẽpo.] qa Exon.
ẽpo ſcribit, colligimus, ꝙ cuilibet ẽpo licet vo-
tum cõmutare, niſi ſit votũ peregrinationis vl-
tra marinæ, quod ſoli Papæ reſeruatur, j. eo. ex
multa. [Neceſsitate.] Infirmitatis, vel viarum.
[Ab eius.] Ẽpi, vel ſuperioris ꝓlati, non inferioris. [Cõmutatio
nis.] Si ſit infirma, vel diues, vel econuerſo, vel hmõi. [Diſpenſa-
re.] In omni voto, ſiue ſit in faciendo, ſiue nõ faciendo, diſpen
ſare põt, vel potius cõpenſare, ẽt ſi ſolenniter vouerint, vel cõ-
mutari, dũmodo iuſta ſubſit cauſa, & ſuperioris auctoritas in-
terueniat, & melior ſit cõpenſatio, quia aliter non tenet, j. eo.
ſcripturæ, & c. non eſt. in voto tamen continentiæ ſpeciale eſt,
ꝙ in eo nullus diſpẽſare poteſt, j. de ſtatu mona. cum ad mona.
32. q. j. nuptiæ, & q. 5. ille, 32. q. vlti. c. j. vel dic aliter, vt no. j. de
ſtatu mo. cum ad mo. Item omne votũ poteſt cõmutari cũ in-
greſſu religionis, j. eo. ſcripturę. Alij tamẽ dicunt, ꝙ in votis nõ
poteſt diſpenſari, ſed poſſunt commutari, ſed hãc differentiam
non vidimus, cum commutatio non fiat ſine diſpenſatione.

SVMMARIVM.

Vouentis ætas minor, & facilitas leuiorem diſpenſationem adducunt.

CAP. II.

VEnientis. [Puerili.] Doli tñ capax: alias. n. non
cogerẽ cõpenſare, vt hic dr. vel hoc iõ
eſt, quia votum in minori ætate factũ ratum habuit
in maiori, 20. q. j. illud, & non eſt dr̃ia, ſiue in maiori ætate, ſiue
in minori vouerit, quia ſemper illud auctoritate ſuperioris cõ-
mutari poteſt, ſ. eo. c. proxi. [A voto.] Et ita Papa abſoluit eum
ab obligatione, qua ſocio tenebaẽ, qđ de plenitudine poteſta-
tis facere põt, 9. q. 3. ꝑ principalẽ. C. de quadr. præ. l. bene à Zeno
ne. C. de ꝓcib. imper. offer. quotiẽs. vel hoc eſt pp fauorem mi-
noris ætatis: minor enim ætas, & facilitas leuiorem diſpenſatio
nem adducunt. Item non obligatur ex voto. ff. de poſtu. l. 2.

SVMMARIVM.

*Voti propoſitum quantumcunque licitũ non attenditur, niſi deliberatio præ-
ceſſerit, quæ etiam in mente retenta obligat.*

CAP. III.

LIterarum. {Morabor.} Non animo obligãdi, &
ideo non fuit mendax, nec trãſgreſſor
voti, 17. quęſt. 2. §. ſicut ergo, in fi. ar. ff. ſi cer. pet. ſi ergo.
[Tranſgreſſor.] Licet. n. quis licitũ proponat, vel voueat, nõ tñ
propoſitũ, vel votũ cõplere tenetur, niſi deliberatio ꝓceſſerit,
vel niſi animo obligandi fecerit, 17. q. j. Gonſaldus, arg. ſ. de re-
gula. ad noſtrã. in foro tamen eccleſiæ, ex quo exprimit votum,
cogitur illud perficere, quia creditur ex deliberatione procede
re. Si aũt deliberatione ꝓcedente in mente ꝓpoſuerit cõtinere,
vel peregrinari, illud facere tenetur etiã ſi voce non expreſsit,
17. q. j. qui bona, ſed eccleſia non cogit eum, niſi confiteatur.

SVMMARIVM.

1 *Votum irritatur ex conditionis ſiue generalis, ſiue ſpecialis defectu,*
2 *Vota, in quibus offeruntur temporalia, non improbantur.*
3 *Clericus ſecularis non poteſt vouere peregrinationem ſine licentia prælati.*

CAP. IIII.

SCripturæ. [Perpetuam.] Hoc credimus ſine diſpẽ
1 ſatione, ſed tutius eſt, vt diſpẽſeẽ. † [Re-
ligionis.] Irritatur votũ ea defectu conditionis, ſiue ge-
neralis, puta ſi vixero, ſi potero, ſi Deo placuerit, q̃ ſemper intel
ligitur, & ſi non dicatur, j. eo. nõ eſt, 22. q. 2. beatus, 16. q. j. in pa-
rochia, vel ſpecialis, puta ſi filius meus liberabitur, domino of-
ferã tale palliũ, vel tunc ibo ad ſanctũ Iacobum. nã tunc nõ te-
neẽ implere votũ, niſi extiterit ꝯdõ, i. filij liberatio, 32. q. 8. c. fi.
arg. ſ. de reſti. ſpol. olim cauſam, j. de condi. appoſi. verũ. credi-
mus tamen, ꝙ etiã ſi extaret cõditio, tamen rector loci, cui fa-
cta eſt promiſsio oblationis, non poſſet ad illã agere, quia licet
quidã dixerint, ꝙ tenetur implere votũ, nõ tñ hoc credimus, ni
ſi de licito. ſed tale votũ eſt illicitũ, quia intendit à Deo, vel ali-
quo ſancto emere ſanitatẽ, qđ eſſet ſimoniacũ, j. q. j. q ſtudet. li-
beraliter ergo quiſq; offerre debet, & poſtea precibus pro ſani-
tate, vel quocunque aliquo ſupplicare, j. q. j. Duces, & q. 2. quã-
pio, 23. q. 4. c. fi. 27. q. j. caue, nec per hoc dico cõditiones in vo-
tis reprobandas, niſi ſimoniacę eſſent, vt eſt ꝓdictũ, vel alię tur-
pes, arg. ꝓal. c. & ſ. de iureiur. peruenit, tamen vbi publice vouit,
& cauſam voti nõ expreſsit, ſed in corde retinuit, tũ pp ſcanda-
lum, tũ pp ignorantiã cõpelletur votum vel adimplere, vel mu
2 tare, j. eo. magnæ, j. de cenſi. ex parte. † Alij tamen dicunt hmõi
vota eſſe licita, nec eſt ibi ſimonia, ſi offert Deo cordis ſui cõtri
tionẽ, vel aliã deuotionẽ, ſiue in dando, ſiue in faciendo conſi-
ſtat, quia qcquid dat, vel facit, nõ de ſuo facit, ſed de eo, qđ Dei
eſt. Itẽ pro ſpirituali dare licet, ſ. de re. permu. ad q̃ones. & ſic li
cet palliũ ſuũ, vel aliam eleemoſynã, vel peregrinationẽ pro re
ſpirituali, ſ. ſanctitate dare, & vr̃ expreſſum ꝙ liceat, 28. q. 2. §. ex
his, & §. fi. in fi. Itẽ irritatur votũ ꝑtãte ſuperioris: nã monachus
votũ facere, vel cõplere non põt ſine licentia ſuperioris, ſiue ſit
abſtinentiæ, ſiue peregrinationis, ſiue quodlibet tale, vnde poſ-
ſet ꝓbere viam vagandi, vel ſcandalizandi fratres, vel minuendi
obſequiũ debitum, 20. q. 3. monacho. imo ẽt ſi ante ingreſſum
monaſterij vouiſſet, non teneẽ ſoluere, arg. c. ſcripturæ, 23. q. 5.
noluit. ſi autẽ voueret dicere vnũ pſalmũ, vel aliquam oratio-
nẽ, vbi nihil mali põt contingere, ſeruet votũ. eſt. n. ſibi licitum
3 plus mereri. † Clericus aũt ſecularis põt vouere cõtinentiã, ſed
peregrinationẽ nõ ſine licentia ꝓlati, de cõſec. diſt. 5. nõ opor-
tet, & no. ſ. de cle. peregri. c. j. ẽps autẽ ſine ſpeciali licentia Pa-
pæ non põt votũ peregrinationis, vel religionis emittere, ſ. de
reg. licet. tranſmarino forſan excepto, j. eo. magnę. Item ſeruus
vouere non põt aliquid, vnde minuatur ſeruitiũ domini, 54. di.
ſi ſeruus, j. de ſen. excõ. mulieres, & c. relatũ. Itẽ nec pueri, nec
puellæ ſine licentia parentũ, vel tutorũ poſſunt ante pubertatẽ
votũ religionis emittere, 20. q. 2. c. j. & 2. Itẽ nec votum abſtinẽ
tiæ, vel peregrinationis, 22. q. 2. tribus, & q. 4. pueri, quod intelli
gunt qdã, ſi ſunt impuberes, arg. op. pro eis à ꝯrio ſenſu, 20. q. 2.
ſi q̃libet. Sed nobis vr̃ idẽ & ſi ſint puberes, dũmodo ſint in ꝑtã-
te patris. ff. de po. l. 2. niſi patres cõſentiant expreſsè, vel tacitè.
ſufficit. n. ſi ſciant, & non ꝯdicant, 31. q. 3. c. j. nęc obſt. 20. q. 2.
c. j. & 2. quia illud idẽ in voto religionis, per quod à ꝑtãte patris
eximitur. Idẽ credimus, ꝙ ẽt impubes, ſi doli capax ſit, & fecerit
votũ abſtinẽtię, vel peregrinationis, vel aliud, ꝙ debet illud ad-
implere, poſtq̃ paternã poteſtatẽ exiuerit, qa ſe obligauit Deo,
qđ potuit, ſicut per delictũ ſe obligat diabolo, j. de delic. pu. c. j. ta
men cũ talibus facilè eſt diſpenſandũ, & cõmutandũ, cũ licet in
aliquo ſint doli capaces, tamen nõ multa cognoſcunt, cum ſint
inexperti. vir aũt & mulier, qui non ſunt ad imparia iudicandi,
32. q. 2. ſi quis vxorẽ, & q. 5. pręcepit, & c. Chriſtianã, nõ poſſunt
vouere abſtinentiã, vel peregrinationẽ vnus ſine conſenſu al-
terius:

terius: imò & ſi aliquando cōſenſit pōt reuocare, licet peccet, 33.q.5.manifeſtū,& c.voluit,& c.hęc imago. excipimus votum peregrinationis vltramarinæ, qđ viri, vel mulieres, ſi ſunt potē-tes, pnt facere, altero inuito, j.eo.ea multa.§.in tantū.ſed nō vo uens pōt alium ſequi, j.eo.ꝙ ſuper.§.ſi.de voto aūt cōtinentiæ, no.ſ.de conuer.coniu.c.1.& c.pen. Itē ſicut vterq; pōt dare, qđ ſuū eſt, ita pōt vouere de dando: nec credimus peccare ꝑdictos ſi ꝯ iuſm vel votū ſuum faciant in caſibus ꝑdictis.lex.n.& patria poteſtas eos excuſant, 33.q.5. voluit, manifeſtum, & etiā canones hoc excuſant, 22.q.5.c.paruuli.& in c.pueri.Item nec pater peccat reuocādo, quia vtitur iure ſuo. ff.de iniu. l.iniuriarum.

S V M M A R I V M.

Votum ſuum an per alium quis ſemper exequi poſſit, & quo caſu hæredes adimplere ſint compellendi.

C A P. VI.

LIcet vniuerſis. {Maledictionis.} Hæc pœna noo includit aliā, ſ.priuationē ſucceſsionis paternæ, vt hic ſequitur. [Tuæ.] No. ꝙ quis exequitur votum ſuū per aliū, 23.q.2.animæ, 26.q.6.ſi quis fuerit. Et hoc eſt licitū & debitū, vbi per ſe nullo modo pōt exequi, ſed ſi per ſe exequi poſſet, licet inutiliter, ſ. ga eſſet claudus, vel alias mutilatus, tunc ſi oon ad ſubſidiū, ſed ad deuotionē tm̄, ſ. vt videret terrā ſanctā, vouiſſet, ire perſonaliter deberet, & eodē modo ſi pp ſubſidiū vouiſſet, ſi eſt talis, ꝙ ſuum defectū poſſit ſupplere per alios, quos ſecū ducere pōt. ſed in vtroq; caſu admittitur cōpenſatio, j.eo.magnæ, & c.ſeq. Hanc tn̄ aſsignamus dfiam inter eos, qui vouent pro ſubſidio, & eos, qui vouent pro deuotione, quia primi morte, vel alio impedimento detenti coguntur alijs cōmittere, ꝙ eorū votū cōpleant, arg.hic, imo plus vr, ꝙ ſi alijs non cōmittant, tamen heredes cōpelli poſſunt, vt vel ipſi cōpleant votū patris, vel expenſas, & ſubſidiū, ꝙ pater, vel teſtator facturus erat, ipſi faciant. oā vouiſſe intelligitur ſubſidiū Terræ ſanctæ, ſiue per ſe, ſiue per aliū faciendū, vnde ad illud cōpellendi ſunt hęredes, cū ex nudo voto obligatio naſcatur. ff.de polli.l.2.in prin. & nuda promiſsio facta ciuitati obligat. ff.de polli.pactū. multo fortius facta Deo, vel ſubſidio Terræ ſanctę. item arg.ad hoc, j.eo.quod ſuper, & c.ſeq. In ſecūdo aūt caſu, ſ.quando pp deuotionē videndi terram, vel aliam vouit, oō credimus, ꝙ mittere teneatur, ſi iuſto impedimento perſonaliter ire impediatur pp conditionē generalē, q̄ ſubintelligitur, ſ.ſi potero, vt ſ.dictū eſt. [Promiſiſti.] Idē eſt, & ſi nō promiſiſſet, vel ēt ſi crucē non aſſumpſit, quantū ad hoc, ꝙ hæreditate priuetur, ſed præciſè ire vltra mare nō cogit̄, niſi vouerit, vel niſi ſignū Crucis accęperit. {Succeſsione.} i.iure fideicō. vel ſucceſsionis ab inteſtato, qđ in paterna hereditate habes, ſic 11.q.1.ſanè. C.de fideicō.l.vlti. & ſi eſſet alia hęreditas pręter regnū, filius haberet legitimā. C.de fideicō. auct.hoc amplius. ſed in regno ſecus, quia ſectionem non patitur. [Si dictus.] In alia parte huius c. [Rex.] Frater, ſ.huius Ducis, q poſt patrē regnū habuit, qui erat primogenitus: ſed tamen pater vtriuſq; teſtō pręceperat, ꝙ ſi ille ſine filijs decederet, ꝙ iſte Dux eſſet Rex.

S V M M A R I V M.

Vouenti an liceat venire contra votum ſuum.

C A P. VII.

MAgnæ. {Conſilio.} Non.n. debuit ꝯ votum ſuū venire ſua auctoritate, j.eo.ex multa, nec ꝯ iurm, ſ.de elec.venerabilem, niſi eſſet certus, ꝙ nō obligatus eſſet, j.de ſen.excō.inquiſitioni. {Aequitate.} i. qđ de ęquitate & iuſtitia ſit faciēdū. [Aſſenſu.] Cū.n.peregrinatio epi ſit magnū negociū, non pōt ſine cōſenſu capituli, ſ.de his, q̄ fi. à pla.ſine ꝯſen.cap.quāto, & no.de hoc ſ.de cle.peregr.c.1. [Tādiu.] q.d.modicā pegrinationē poſſet facere ſine licētia Papę.

S V M M A R I V M.

1 *An liceat Chriſtianis inuadere loca, quæ tenent infideles, vel quæ ſua ſunt.*

2 *Deus per ſe à principio dicitur exercuiſſe iuriſdictionem.*

3 *Dominia & iuriſdictiones licitè poſſunt eſſe apud infideles.*

4 *Papa etiam ſuper infideles de iure iuriſdictionem, & poteſtatem habet, & poteſt Iudæos iudicare, & in num.5. & Chriſtianos, in num.6.*

7 *An bene faciat Papa dando indulgentias fidelibus pro recuperatione Terræ ſanctæ.*

8 *Infideles non debent cogi ad fidem, poſſunt tamen cogi admittere prædicatores euangelij, & quid ſi non admittant, in num.9.*

10 *An infidelis poſſit dominium habere ſuper fideles.*

C A P. VIII.

QVod ſuper. {Quęſiuiſti.} Quid fieri debeat. {Sint nobiles.} Et diuites. {Artifices.} Pauperes robuſti. {Dilatio.} ff.de vaca.mu.
l.vlti.ff.de iud.& ſi longius. {Cōpenſato.} Cū gemitibus, & vi-
1 gilijs, ſ.c.pxi. †[Pro defenſione.] Hoc nō ē dubiū, ꝙ licet Papę
fidelibus ſuadere, & indulgentias dare, vt Terrā ſanctam, & fideles habitantes in ea defendant, 23.q.8.omni timore, &c. igitur, ſed nunquid eſt licitū inuadere terrā, quam infideles poſsident, vel q̄ eſt ſua. Et nos reſpōdemus, ꝙ in veritate dnmini eſt terra, & plenitudo eius, orbis terrarū, & vniuerſi, qui habitāt in ea. ipſe.n.eſt creator omniū. idē ipſe Deus hęc omnia fecerat, vt habemus io j.c.Gen. & hęc à principio ſeculi fuit cōis, quouſque vſibus priorū parētū introductū eſt, ꝙ aliqui aliqua, & alij alia ſibi appropriauerunt. nec fuit hoc malū, imo bonū, ga naturale eſt res cōes negligi, & ēt cōio diſcordiam parit, & fuerunt à principio cuiuſcunq;, qui occupauit, quia in nullius boni erant, niſi Dei. Et ideo licebat cuilibet occupare, quod occupatum non erat, ſed ab alijs occupatū occupare nō licebat, ga fiebat ꝯ legē naturę, qua cuilibet inditū eſt, vt alij non faciat, quod ſibi oō vult fieri. habuerunt ēt ſpecialia dominia per diuiſiones primi parentis, ſicut apparet in Abraam, & Loth, quorū vnus accepit ad vnam partē, & alius ad aliam, Gen.13. ſuper homines aūt quaſi ſuper ſuos nullus habuit dominiū, niſi de iure
gen. vel ciuili. natura.n.omnes homines liberi ſunt, Inſti. de li-
2 ber. † Iuriſdictionē.n.iuſtā & rectā lego, vbi dr̄ datus gladius ad
vindictam, ſ.de maio.& obe.ſolitę. ſed qūo cęperit, neſcio, niſi
forte, ꝙ Deus dedit aliquē, vel aliquos, qui facerent iuſtitiā ſu-
per delinquentes, vel iure naturę paterfa. ſuper familiā ſuā ha-
bebat iuriſdictionē omnē à principio, ſed hodie non habet, niſi
in paucis & modicis. ff.de fur, reſpiciendū, & C.de pa.po.per to
tū. hoc autē certum eſt, ꝙ ipſe Deus per ſe à principio exercuit
3 iuriſdōnem, vt no.de foro compe.licet. †Itē per electionē pote
runt habere Principes, ſicut habuerunt Saul, & multos alios, 8.
q.1.licet, ſic ergo audacter, & in pluribus alijs c. ꝑdicta inquā, ſ.
dominia poſſeſsiones & iuriſdictiones licitè ſine peccato poſ-
ſunt eſſe apud Infideles. hęc.n.nō tantū pro fidelib. ſed pro om-
ni rationabili creatura facta ſunt, vt eſt prędictum. ipſe.n. ſolem
ſuū oriri facit ſuper bonos & malos. ipſe etiam volatilia paſcit,
a Matthęi, c.5. circa fi. & 6. & pp hoc[a] dicimus, nō licet Papę, vel
fidelibus auferre ſua ſiue dominia, ſiue iuriſdōnes infidelibus,
b quia ſine peccato poſſident, ſed bene tamē credimus, ꝙ Papa,[b]
qui eſt vicarius Ieſu Chriſti, ptātem habet non tm̄ ſuper Chri-
ſtianos, ſed ēt ſuper omnes infideles. cum.n. Chriſtus habuerit
ſuper omnes ptātem, vnde in Pſalmo, Deus iudiciū tuum regi
da. non vr̄ diligens paterfa. niſi vicario ſuo, q̄ in terra dimitte-
4 bat, plenā ptātem ſuper omnes dimiſiſſet. † Item ipſe Petro, &
ſucceſſoribus eius dedit claues regni cęlorū, & dixit, quodcun-
que li.&c. Itē alibi, paſce oues meas, &c. ſ. de elec. ſignificaſti.
omnes aūt tam fideles, quā infideles oues ſunt Chriſti per crea-
tionē, licet non ſint de ouili eccleſiæ. & ſic per ꝑdicta apparet,
ꝙ Papa ſuper omnes habet iuriſdōnem, & ptātem de iure, licet
non de facto. vnde per ptātem, quā habet Papa, credo, ꝙ ſi gen-
tilis, qui non habet legē niſi naturę, ſi ꝯ legē naturę facit, pōt li-
citè puniri per Papā, arg. Gen. 19. vbi habes, ꝙ ſodomitę, qui ꝯ
legē naturę peccabant, puniti ſunt a Deo, cū autē Dei iudicia
ſint nobis exēplaria, nō video, quare Papa, qui eſt vicarius Chri
ſti, hoc non poſsit, & ēt debeat, dūmodo facultas adſit. & idem
dicunt, ſi colant idola. naturale.n.eſt, vnum & ſolū Deū creato
5 rē colere, & non creaturas. † Itē Iudęos pōt iudicare Papa, ſi ꝯ
legem euangelij faciunt in moralibus, ſi eorū ꝑlati eos non pu
niant, & eodē modo ſi hęreſes circa ſuā legem inueniāt, & hac
ratione motus Papa Greg. & Inno. mandauerunt cōburi libros
taliū, in quo multæ cōtinebantur hęreſes, & mandauerunt pu-
6 niri illos, qui ꝑdictas hæreſes ſequerent vel docerent. † De Chri
ſtianis aūt non eſt dubiū, ꝙ eos iudicare pōt Papa, ſi ꝯ legē euā-
gelicam facerent. & licet Papa aliquando omittat pęnas iuſtas
& debitas omnibus ꝑdictis inferendas, eſt, vel quia facultatē nō
habet, vel pp pericula, vel ſcandala, q̄ inde obtieniunt, vel eue-
7 nire timerentur, ptās tamen faciendi eſt apud eū. † Quod autē
Papa facit indulgentias illis, qui vadunt ad recuperandā Terrā ſanctam, licet eā poſsideant Saraceni, & ēt inducere bellum, & dare indulgentias illis, qui occupant Terram ſanctā, quā infideles illicitè poſsident, hoc totū eſt ex cauſa. nam iuſtè motus eſt Papa, ſi intendit Terram ſanctā, q̄ conſecrata eſt natiuitate, habitatione, & morte Ieſu Chriſti, & in qua non colitur Chriſtus, ſed Machometus, reuocare, vt incolatur à Chriſtianis. Itē Terra ſācta iuſto bello victa fuit ab Imperatore Romano poſt mortem Chriſti, vnde licitū eſt Papę ratione Imperij Romani, qđ obtinet, illud ad ſuā iuriſdictionē reuocare, ga iniuſtè ſpoliatus eſt, & ab eo, qui non habuit ius ſpoliandi eū. & hęc ratio ſufficit in omnibus alijs terris, in quibus Imperatores Romani iuriſdictionē habuerunt, licet poſſet dici, ꝙ hoc iure, ſ. rōne Imperij non poſsit, cū eccleſia non habeat Imperiū, niſi in Occidentem, 96.diſt. Conſtan. ſed ſi non pōt facere tanquā Imperator,

poteſt

ADDITIONES.

a ¶Et propter hoc. Adde, ꝙ hoc dictum refert Abb. in c.quæ in eccleſiarū, col.4. ver. circa ſecundum, ſupra de conſti.

b ¶Tamen credimus quod Papa. Hæc dicta refert & ſequitur Abb. in c.venerabilem, col.5. ſupra de ele. in ver. in glo. ver. tranſtulit.

poteſt facere ex alijs pdictis cauſis,vel ad minus Imperator pōt
facere, vt Rex Hieruſalē, ad quē regnū illud de iure venit, ſicut
credimus & credere debemus, ex quo ꝯrium nobis nō conſtat,
ſed & ꝯ alios infideles,qui nunc tenent terrā, in qua iuriſdictio
nē habuerunt Chriſtiani Principes,pōt Papa iuſtè facere pręce
ptū, & conſtōnē,ꝙ non moleſtent Chriſtianos iniuſtè,qui ſub-
ſunt eorū iuriſdōni,imo quod plus eſt, pōt eos eximere à iuriſ-
dictione eorū,& dominio in totū, ī.de Iudę. & Sa.cū ſit,& c.ſpe
ciali,& c.j.& c.fi.& 54.diſt.mancipia,& c.ſeq.imo,ſi malè tracta
rent Chriſtianos, poſſet eos priuare per ſniām iuriſdictione, &
dnīo, quod ſuper eos habent. tn̄ magna cauſa debet eſſe, ꝙ ad
hoc veniat.debet.n.Papa eos,quātū pōt ſuſtinere,dūmodo pe-
8 riculū non ſit Chriſtianis, nec grauè ſcandalū generetur.†Item
licet non debeant infideles cogi ad fidē, quia omnes libero ar-
bitrio relinquēdi ſunt, & ſola Dei gratia in hac vocatione valeat,
45.diſt.de Iudæis.tn̄ mandare pōt Papa infidelibus, ꝙ admittāt
pdicatores euangelij in terris ſuæ iuriſdōnis, nā cū omnis crea-
tura rationabilis facta ſit ad Deū laudandū, ſent. 2.diſt.j. ſi quæ-
ritur,ſi ipſi prohibent prædicatores pdicare,peccant, & ideo pu
9 niendi ſunt.†In omnibus autē prædictis caſibus & in alijs, vbi li
cet Papę eis aliquid mandare,ſi non obediant, cōpellendi ſunt
brachio ſeculari, & indicendū eſt bellum ꝯ eos per Papam, &
non per alios, vbi quis de iure ſuo cōtendit.nec eſt ꝯ,2 q.j.mul
ti, vbi dr̄,ꝙ non pertinet ad nos iudicare de his, qui foris ſunt.
quia intelligitur,ꝙ non debemus eos iudicare excōicando, vel
cōpellendo ad fidē,ad quā ſola Dei gratia vocantur. 45.diſt.de
10 Iudęis.†Sed dices,quare nō eodē modo licet eis repetere terrā
iſtā,ſ.Italiā, vel alias vbi dn̄ati fuerunt infideles.Reſpō.quia do
mini harū terrarū cū populis eorū cōuerſi ſunt.fatemur tn̄, ꝙ ſi
populi cōuerſi eſſent,ſed dn̄i remanerent infideles, ꝙ Papa be-
ne poſſet dn̄o infideli dominiū & iuriſdōnem dimittere ſuper
fideles,arg.j.ad Timoth.6.In prin.dūmodo Chriſtianos nō gra
uaret iniuſtè.lıē pp periculū poſſet cogi dominus ad recipiēdū
pretiū vel cōmutationē:ſæpe.n. quis amittit res ſuas ſine culpa
ſua. C.pen qui.cau.ſer.li.per totū, arg.ff.de reli.& ſum. fu.l.ſunt
perſonæ. nā fauorabilis eſt ratio,q̄ ꝓ religione facit. Sed dices,
nunquid & eodē modo debet Papa admittere illos, qui vellent
pdicare legem Machometi?Reſpōd. non.non.n. ad paria debe-
mus eos nobiſcū iudicare,cū ipſi ſint in errore, & nos in via ve-
a ritatis,& hoc pro cōſtanti tenemus. Sed q̄res a quō poteſt eccle-
ſia Romana,& omnes alię eccleſię & ēt alij Chriſtiani licitè te
nere,q̄ tenent in occidēte,& alibi,cū Imperatores Romani ar-
mis per violentiā hæc omnia occuparunt, & ita cōſtat, ꝙ mala
fide tenent?Reſpō.generaliter clerici & laici poſſunt ſecurè te
nere & bona fide,q̄cunq; tenent,quia neſcimus,vtrū illi, qui oc
cuparunt pdicta, vſi fuerint iure ſuo in occupando, debemus
credere,ꝙ vſi fuerint iure ſuo,quia forte recuperauerūt, quod
prius per violentiā amiſerant,vel fortè per munera. vel donatio
nes ad eos peruenerūt legitimè,licet in eis multos habuerūt re-
belles,quos vicerūt, ſed de eccleſijs cōſtat, ꝙ ipſe bene poteſt
tenere,quia ſi nō ꝯſtat,qs fuerit dn̄s ante occupationē Papę, fa
ciēda eſt reſtō tanquā vicario Chriſti,& eccleſijs alijs,q̄ p Papā
poſsident, & eius auctoritate: nā Papa & eccleſię noīe omniū
hoīum oīa poſsident,vt inde oīb.neceſsitatē habentib.ſubue-
niant,12.q.j.videntes.bona aūt ſchiſmaticorū,& hęreticorū li-
cet occupare pp cōſtōes Principū,q̄ cēſent ea occupāda,8.di.
quo iure, 23. q.7. per totū. {Hoc modo.} ſ.pro ſuccurſu terræ
ſanctæ.{Pęnitente.} Et de eo,cui pro ſatisfactione eſt iniūctū,
ꝙ vadat vltramare.{Iter.}Quia impotens eſt ad eundum.

ADDITIO.

a ¶Sed quæres.De hoc dic melius,vt per Bar.in l.cunctos populos.C.de ſum.Tri.
& adde Abb.in c.venerabilem,col.5.in fi.ſupra de elec.

SVMMARIVM.

Votum Terræ ſanctæ vir ſine auctoritate vxoris ſpecialiter vouere poteſt.

CAP. IX.

EX multa. {Edidimus.} ī.c.proxi. [Aequales.] ſ.
religioſos.dicebatur.n. in illa conſtitu-
tione,ꝙ per religioſos viros fieret huiuſmodi commu-
tatio, vel diſpenſatio,de quo verbo orta eſt dubitatio. [Quos.]
ſ.epiſcopos tantum,vel alios prælatos, vel delegatos Papę tan-
tum,quod verius eſt, ſicut j.exponitur. {Vtrum.} Ecce reſpon-
ſio.{Profectum.} At iſti qui ſunt conſilio ſtrenui,vel ſecū poſ-
ſunt ducere bellatores,non tendunt ad defectum terrę, & ideo
non cōprehenduntur.{Aſtrinxerunt.} Illæ quæ vouerunt, co-
gendæ ſunt vel ire,vel votum redimere.[Vxorum.]Specialis eſt
in hoc caſu, vt liceat viro vouere ſine auctoritate vxoris, alias
contra, 34.q.5.quod Deo,57.quæſt.2. ſi tu. nec per hoc ſequit̄,
ꝙ hoc votum ſit maius continentia,quia non fit perpetuo & ſi-
ne præiudicio alicuius, 33.quæſt.5.c.noluit. [Labor.] In illis.n.
aliç conſiderationes habendæ ſunt,ſupra c.proxi.

SVMMARIVM.

Votum quod dicatur ſolenne, & an matrimonium contractum ſeparet.

CAP. X.

PEr tuas. {Solēniter.} ſ.in pſentia Abbatis & mul
torū hoc votū emiſerit, quia tn̄ non fuit
de pſenti, ſed de futuro, non fuit ſolenne, ſm ꝙ dr̄ ſo-
lenne votū continentiæ, vel religionis, quod dirimit matrimo-
niū. vnde ſi ꝯtraxiſſet matrimoniū carnale,non ſepararetur, j. qui
cleri.vel vo.c.rurſus.Sed quęres, quare non ita dr̄ votum ſolē-
ne,ſi dicat,voueo,ꝙ intrabo monaſteriū: ſicut ſi dicat, ibo vltra
mare,quod ēt eſt de futuro? Reſpōdemus, ꝙ vtrunq; votū pōt
dici ſolenne,ſm ꝙ ſolenne dr̄ pp ſolennitates vulgi, vt hic, ſed
votum continentię,vel religionis non dr̄ propriè ſolenne, niſi
ſit de pręſenti,vel alicui religioni ſe deuoueat, de hoc no. ī. de
regu.& trā.ad re.c.s.& c.porrectū. votum aūt peregrinationis
à iure non dr̄ ſolenne, & ſicut vouens peregrinationē cogitur
eam perficere,ſic & vouens ingredi monaſterium, & ad hoc fa-
cit præſens decre.& ī.eo. quod ſuper, vbi vocat talem promiſ-
ſionem de futuro non ſolennē.[Tranſgreſſor.]Quia infra duos
menſes non perfecit votum, vt promiſerat.[Conſuluimus.]Et ēt
ſi petitum fuerit, cogeremus, cū cogendus ſit domino reddere
vota ſua,ī.eo.magnę.[Reſignes.]Mirum vr̄,quia ſi iam eſſet ca
nonicus,poſſet eligi,vel poſtulari, multo fortius ſi nōdū factus
eſt canonicus,ſed hoc eſt ea ratione, quia non pōt fieri mona-
chus,vł canonicus regularis,ex quo eſt eps̄,niſi reſignet:ad hoc
ergo,vt cōpleat votum,reſignare debet,ſed canonicus vel mo-
nachus bene poteſt fieri epā,& ſic poteſt votum ſuum implere,
& epatum habere, arg. hic. [Eligendum.] Ideſt poſtulandum.
alij dicunt,ꝙ ſimpliciter eligendus eſt. [Electionem.] Præmiſſa
tamen poſtulatione facta à priore,& eſt arg. ꝙ canonicus regu
laris debet eligi,de hoc no.ff.de renun.poſt tranſlationem.

SVMMARIVM.

Cruce ſignati non ſolum viceſimam partem, ſed & totum eccleſiæ prouentum retinere poſſunt.

CAP. XI.

POſtulaſtis. [Eccleſiarū.]Nō dicit pbendarū, cū
regularib.nō liceat habere pbendas.
[Eccleſijs.] Iſti præpoſiti erant, ſicut ex titulo apparet.
{Viceſima.}Et eſt no.dignum,ꝙ prępoſitus Cruce ſignatus nō
ſolum viceſimam partis ſuę,ſed totius eccleſię acceperit.

De ſtatu Monachorum, & canonicorum regularium. Rubrica 35.

SVMMARIVM.

1 *Diœceſanæ eccleſiæ duplici lege ad epiſcopum pertinent.*
2 *Quæ ſint ea,quæ de lege diœceſana dicuntur eſſe, & quæ de lege iuriſdictionis,in num 3.*
4 *An monaſteria teneantur ad legem diœceſanam,& in num.5.*

CAP. I.

THeodoſius. {Diſciplinę.}i.pter viſita-
tionē, quā facere pōt, quo-
ties expedit,18.q.2.non ſemel.[Acceſſerit.]Niſi
in morte,de teſt. officij, & c. requiſiſti, & de ſe-
1 pul.relatū, & c.de his. †[Vindicare.] Quia hoc
c.de duplici lege mentionē facit,ſ.diœce. & iu-
riſdi.ideo no. ꝙ eccleſiæ diœce. ad epm̄ pertinent duplici lege,ſ.
diœce. & l.iuriſdōnis.& aliqui certis regulis diſtinxerūt, ꝙ illud
ſit de lege diœce.i.quod in recipiendo conſiſtit, vt eſt recipere
tertiam oblationū, & cōſimilia. lex autē iuriſdictionis cōſiſtit
in cōferendo, vt ordines, & ſimilia:tamen nobis non videntur
hic propria verba,nec alia ratione dicitur lex diœce. & iuriſdō-
nis,niſi quia ſic aſſumpta ſunt à iure,ī.de offi.ordi.dile. vbi no.
2 & eo.tit.vt iuſta,& 10.q.j.c.j.16.q.j. cū pro vtilitate. † Nos igit̄,
quia de his propriā & generalem doctrinā inuariabilē dare ne-
ſcimus,per ſingularia diuidemus hoc mō:eſt ergo de lege diœc.
perceptio cathedratici,10.q.3.c.j.debita pars oblationū, deci-
mationū,& mortuariorū, ī.de offi.ordi. conquerente, 16. q.j.
quęſti.& c.decimas,10.q.j.de his,& c.antiquos,12.q.5.cōceſſo,
& c.volterranę,& c.de redditibus. Item ꝙ miſſas publicas cantet
in qualibet eccleſia,& ꝙ cathedrā ponat, vbi vult vel cauſa pdi
candi,vel audiendi cauſas, 18 q.2.luminoſo.moderatū auxiliū
petere à ſubditis,j.de cenſi.cū Apl̄s. item pro negocijs eccleſię
poteſt eps̄ clericis imperare,quod vult,& eos mittere, 7. q.j. ſa
frater,ī.de cleri.non reſi.de cętero,ī.de maio.& obe. c.a. hē ad
exequias mortuorū, 16.q.j.placuit. & vocatio ad ſynodū, 18.di.
3 c. vlti. † De lege iuriſdictionis eſt cauſas audire, & omnia quę
circa iudicium aguntur,collatio omniū ſacrorum,viſitatio,or-
dinatio,correctio,inquiſitio,excōicare, interdicere, ſtatuta fa-
cere ſuper iudicijs,vel acceſſorijs eorum,& ēt de vita,officijs, &
alijs huiuſmodi,inſtitutio,deſtitutio, ꝯfirmatio, & inueſtitura,
25.diſt.de his,& c.de illa,de cōſe.di.3.c.j.ī.de cōne.cū cōſue-
tudinis,ī. de offi.ord.cōquerente,& c.dilec.licet.n.ibi permix-
tum deponat ea, q̄ ad vtranq; legem pertinent, ponit ibi ēt, quę

ſunt de iure ep̃ali, quod in p̃dictis duabus legibus conſiſtit, ſed
per hęc ſtatuta nunquã monachi tenentur ad aliquã ɔ regulã,
s. de offi. Arch. dilecto. tñ ſm hanc noſtrã declarationẽ omnia
dicimus de lege iuriſdõnis eſſe, á quib. monaſteria exẽpta non
ſunt per canones. ea.n. á quibus ſunt exẽpta, & tñ ſunt de iure
ep̃ali, dicimus de lege diœceſana eſſe, cũ canones dicãt eſſe mo
naſteria lege diœc. exẽpta, 10.q.j.c.j. 16.q.j. cũ pro vti. & ab eis
canones dicunt ea exẽpta, q̃ de lege diœceſana numerauimus,
16.q.j.cũ pro, 18.q.2.quã ſi, & c.calũnioſa, 12.di.de his, 10.q.1.
relatũ; 18.q.vlt.§.vlt. ad ea aũt, q̃ de lege iuriſdõnis ſunt, tenenẽ
monaſteria, & multo fortius oẽs aliæ eccleſiæ, 10.q.3.relatũ, &
q.j.in ſex primis c.18.q.2.hoc tñ, monaſteria, Abbatẽ, & q.vlti.
nõ ſemel, viſitandi. itẽ no. ꝙ licet monaſteria ſint á lege diœceſ.
exẽpta, tñ ſi habẽt popl̃m, debent facere oĩa, q̃ pertinent ad le-
gẽ diœc. & ad q̃ rõne populi aliæ eccleſiæ tenent: vnde debent, ſi
habẽt popl̃m, ad ſynodũ ire, s. de maio. & obe. qđ ſuper, 18.di.
c.vlt. vt ibi no. imo ſi eſſent exẽpti, ex quo habẽt popl̃m, qui nõ
eſt exẽptus, vel ſi habent nõ exẽpta mẽbra, lege diœc. tenenẽ, in
quantũ lex diœc. popl̃m tangit, vel mẽbra non exẽpta, j. de pri-
uil. ex ore, in fi. bene tñ dicunt quidã, ꝙ ſi ſunt aliqua, q̃ popl̃m
non reſpiciunt, quo ad illã legẽ diœc. non tenebiẽ, ſicut in his,
q̃ ei donantur intuitu pietatis, vel religionis, nullã partẽ per le-
gẽ diœce. habebit ep̃s, 16.q.j.cũ pro vti. & ſic eodẽ modo, ſi ve-
lit monachus pro negocijs cõibus, non populi ſui, id eſt mona-
ſterij exẽpti, vel ẽt non exẽpta dirigere, cũ ei prohibitum & pe-
riculoſum ſit vagari, 16.q.j.ſi cupis, placuit, peruenit, ſed arg. ɔ
ea q. qui verè, in parochia. ſed illa c. loquunẽ, ꝙ de licentia Ab-
batis faciant, nõ de mandato ep̃i, quia nihil niſi ratione populi
percipere põt, 18.q.2.luminoſo. idẽ ẽt dicũt, ꝙ in nullis alijs ad
legẽ diœce. pertinentibus tenentur ep̃o, niſi in his, ad q̃ aliæ ec-
4 cleſiæ alias exẽptæ ratione populi tenentur. † Sed q̃res, cũ exem
pti & monaſteria teneanẽ ad debitã partẽ relictorũ cauſa mor-
tis, s. de teſta. requiſiſti, s. de ſepul. in noſtra, & in c. de his, qua-
re non eodẽ modo debitã portionem habebit de his, q̃ nõ cau-
ſa mortis dantur, cũ vtrunq; ſit debitũ lege diœcẽ. 10.q.j. decre-
tũ? Reſpõdeo, lex diœce. vt dictũ eſt, remiſſa eſt monaſterijs, nec
ad illã tenentur, ſiue habeant populũ, ſiue nõ, niſi ſint talia, quę
ratione populi debentur, vel dantur quale eſt, quod datur cau-
ſa mortis: non autem tale eſt, qđ datur inter viuos. vel dic aliud
eſt in iure parochiali, qualе eſt quarta ſepultura: aliud ĩ lege diœ
ceſ. ſed hoc probatur eſſe falſum, s. de teſta. requiſiſti. §. pen. vbi
ad ep̃m pertinet partẽ debitã habere delegatis monaſterijs, eſt
ergo melior reſponſio, ꝙ partẽ de hmõi legatis recipere eſt de
l. iuriſdictionis, quod ſic probatur: diuiſio hæc fit ꝑ ſacra eccle
ſię, & īter eas eccleſias fit diuiſio, vbi ſacra percepit, s. de ſepul.
c.j. & c. de his. cũ autẽ collatio ſacrorum ſit de l. iuriſdictionis,
16.q.j. interdicimus, & hæc diuiſio, q̃ cõſequens eſt, vel acceſſo-
ria ad collationẽ ſacrorum de l. iuriſdictionis dicenda eſt: ſic ẽt
dici poteſt in quarta decimarum, q̃ pro ſacris datur. vel dic in
quarta decimarũ non poſſe habere locũ prędictam quæſtionẽ,
quia decimas non debet recipere monaſterium, ſed debet alij
ſoluere, 16.q.j. alia, s. de deci. nup. & ſic non debet ſoluere quar
tam decimarũ, q̃ tantum debetur de decimis acceptis, ſed nõ
põt habere monaſteriũ ex donatione alicuius, niſi cum onere
ſuo, & nullus donator põt plus donare, q̃ per partẽ ſuã, 16. q.2.
ſi quis. ergo & ſi vna eccleſia monaſterio aliquã decimã donet,
intelligitur donare partẽ ſuã, & aliorũ partes ſaluę erunt ſiue
ep̃i, ſiue cuiuſcunq; alterius. ſi autẽ perceptionẽ decimarũ, non
quartę tñ dicis lege diœc. ſcire debes ob hoc, quo ad poſſeſsio-
nes nõ eſſe exẽpta monaſteria, niſi per priuilegiũ exẽpta probẽ
tur, vt no. s. de deci. ſuggeſtũ. ad perſonales autẽ nec monachi,
nec clerici tenenẽ, vt no. s. de deci. nouũ. & ideo perceptio illa-
5 rũ nõ eſt de lege diœce. vel iuriſdõnis, cũ nõ debeatur. † Itẽ no.
ꝙ licet in aliqua eccleſia moranẽ monachi, niſi ſit ibi cõgrega-
tio, nihilominus l. diœce. tenẽtur, 10.q.j.c.j. itẽ grangiæ non te-
nentur l. diœce. j. de cenſi. c. vlti. capellę aũt monachorũ vtraq;
l. ep̃is ſunt ſubiectę, 12.q.2. ſanè, j. đ priui. cũ & plãt. §. ĩ eccl'ijs.
Quidã aũt dicunt & multũ probabiliter, ꝙ monaſteria nõ ſunt
exẽpta á quarta decimarũ, vel mortuariorũ, vel oblationũ, ſiue
in morte, ſiue in vita eis aliqua donenẽ, & hoc ſatis probaẽ s.
de offi. ord. cõquerente, & de oblationib. eſt expreſſum 16. q.j.
in c. ad hoc, qđ expreſsè loquiẽ de monaſterio, nã Carthagin. ec
cleſia monachorũ eſt. nec ob. 16.q.1. decimas, q̃ſti, quia ꝙ mo-
nachi habent decimas de proprijs laborib. vt in p̃al. decr. dẽ, eſt
ex priuilegio, s. de deci. nuper, ex parte, & ſuggeſtũ. alias. n. te-
nenẽ ad decimas, 11.q.j. alia. ſed ɔ hoc eſt 16.q.j. cũ pro. 10. q.j.
c.j. 18.q.j. q̃ ſit, vbi dẽ, ꝙ ea q̃ offeruntur monaſterijs, non tenẽ-
tur l. diœce. Sol. iſti bene fatentur, ꝙ non tenetur omnib. l. diœ.
nã de l. diœce. eſt, ꝙ ſingulę eccleſiæ debeant cõferre cum ep̃o,
quando vadit ad Papã, vel Regem, vel ad ſynodum, vel qñ facit
expẽſas pro aliquib. negocijs cõibus totius diœce. 10.q.3. vnio,
& 12.q.2. nobis. ſed ab his collationibus ſunt exẽpta monaſte-
ria, & videntur ſonare prędicta c. & maximè c. quod eſt 18.q.2.
q̃ ſit, in fi. vel dic, ꝙ hæc non ſunt l. diœce. ſed iuriſdõnis; quia de
l. iuriſdictionis dẽ eſſe omne illud, ad quod monaſteria tenenẽ.
nunquam. n. in canonibus antiquis aliqua mentio fit de l. iuriſ-
dictionis, ſed noua decre. tantum facit mentionem de ea. magi
ſtralia. n. verba fuerunt. [Aeſtimetis.] Honeſta ſeruitia ex con-
ſtõne, vel cõſuetudine debita, 18.q.vlt. ſeruitium, j.q.3. q̃ſitum.

SVMMARIVM.

Monachus an poſſit peculium habere.

CAP. II.

MOnachi. [Peculiũ.] Niſi ꝑ iniuncta adminiſtra-
tione, vt j. §. ſeq. [Parochiales.] Niſi ex
diſpẽſatione cũ ɔſenſu Abbatis, 16.q.j. in parochia,
cu ꝓ vtilitate, & c. doctos, ſimoniacus, ſi quis monachus. [Ad-
miniſtratione.] Puta qa eſt veſtiarius, vel eleemoſynarius. [Do-
natione.] Hoc intelligiẽ, qñ prioratus habent ius ſpirituale an-
nexũ, vel diſtincta bona & appropriata á bonis monaſterij, ſed ſi
ſint de menſa Abbatię dicti prioratus, tunc poſſunt indicere &
ſtatuere, ꝙ monachus, cui cõmittitur dictus prioratus, certum
quid ſoluat de redditib. dicti prioratus, ſed nõ aliunde, & hi po-
tius dicerentur miniſtri, q̃ priores, qd ſonat in dignitatẽ. [Non
mutentur.] Ab Abbate, ſi curã animarũ non habent. ſi. n. curã
animarũ habent, nõ poſſunt amoueri ſine cõſilio ep̃orum, qui
eis curã animarũ concedunt, s. de præbẽ. in Lateran. [Non mu
tentur.] His. n. confirmari poſſunt beneficia, s. de præben. niſi
eſſent: ſecus in prioratibus, qui ɔceduntur ab Abbate, s. de cõ-
ſir. vti. vel inuti. porrecta, j. eo. cum ad monaſterium. §. tales.

CAP. III.

REcolentes. [Inſtitutione.] Qua dẽ inſtitutũ,
ne Ciſtercien. habeãt villas, eccle-
ſias, vel alia, q̃ ſequũtur. [Similẽ.] C. locati. l. milites.

CAP. IIII.

SVper quodam. [Potuit.] s. de ſepul. ſacris.
no. propter ſcandalum non
extumulari, quod extumulandum eſt.

SVMMARIVM.

*In voto licet quis non dixerit, cui regulæ ſe voueret, intelligitur tamen in cu-
ius manibus fecit profeſſionem.*

CAP. V.

QVod Dei timorem. [Officium.] In aliis
põt laudare intẽtio-
nẽ plebani, ſed factũ eius in hoc laudandũ non eſt, cũ
in manib. ſui ep̃i debuerit reſignare, s. de renun. admonet. [Co-
rã fratribus S. Victoris.] No. ꝙ licet nõ dixerit, cui reg. ſe deuo-
neat, intelligiẽ illi ſe deuouere, in cuius manib. fecit promiſſio
nẽ. nã eccleſia S. Victoris eſt r'laris. [Promiſsionẽ.] Licet ꝑ hanc
promiſsionẽ de futuro nõ ſit cenſendus r'laris, quia tñ cogẽdus
eſt, ex quo ꝓmiſit fieri r'laris, idcirco rñdet, ac ſi regularis eſſet,
ſi. s. tit. proxi. per tuas. [A Florẽtino.] Et Bon. cõſentiente, vel ad
minus priore, & cõuentu eius, diſpẽſatio tñ ep̃i Florentini eſt.
[Miniſtratores.] In hoc. n. credimus ep̃m diſpẽſare poſſe. [Licẽ-
tia.] Quæ neceſſaria eſt. [In Latera.] s. eo. c. in ſcđo. [Cõmodè.]
Monachus aũt nullo modo põt eſſe ſine monacho, & ĩ hoc eſt
ſp̃ale de canonico r'lari, s. eo. c. 2. [Canonicus.] Quod hic nõ
fuit canonicus r'laris ex principio apparet, vbi dicit, ꝙ nec pro-
feſsionẽ fecit, nec habitũ aſſũpſit. ꝙ fuerit canonicus, hinc ap-
paret, vbi dẽ, ꝙ habeat canonicũ, & ẽt ſuperiori argõ, vbi innuit
quod poſsit ad regimẽ ſecularis eccleſiæ aſſumi. quidã dicunt,
ꝙ fuit canonicus, & licet á principio nõ fecerit profeſsionẽ, ex
poſt facto tñ fecit, vel ſi prius feciſſet, tñ modo Papa mãdauit, ꝙ
faceret vt votũ cõpleret, arg. s. tit. proxi. per tuas, j. de ſpon. cõ-
miſſum. vel dic, licet non multũ videaẽ cõſonare veritati, ꝙ nõ
fuit canonicus, & ep̃s cũ voluntate prioris diſpenſauit, ꝙ non
fieret canonicus, licet vouiſſet, & permutauerit votũ magis vti
le, quod licet, arg. s. tit. proxi. c. j. & c. magnæ. & moneẽ habere
canonicũ, vt r'li viuat, nec ɔdicit dec. per tuas, quia ibi nõ diſpẽ
ſabatur cũ eo, vt nõ obſtante voto haberet ep̃atũ: vel ibi aliud
eſt in electo ad ep̃atum, vbi bene debet cõplere votũ, quia ſine
diſpenſatione põt fieri ep̃s. aliud in plebanatu, ad quẽ tranſire
non põt ſine diſpenſatione, 55. diſt. prieſcis. melius ergo fuit eũ
non fieri canonicum, & permutare votum, quàm canonicum
fieri, & poſtea ex diſpenſatione Archipresbyterum.

SVMMARIVM.

1 *Quis propriè dicatur monachus.*
2 *Peccat Papa diſpenſando ex cauſa non iuſta.*
3 *Non valet diſpenſatio in his, quæ ſunt contra votum tacitum vel expreſſũ.*
4 *Conditori conſtitutionis licet diſpenſare ſine cauſa cognitione contra ſuam conſtitutionem.*

CAP. VI.

CVm ad monaſteriũ. [Exhibere.] Etiam
de carnib. In hoc. n.
põt diſpenſare Abbas, ſicut in propria cella habenda,
20. q. viii.

10.q.vlti.monachū.& circa ordinē, j.de eo, q ſur. ord.re. cū H.
& circa canonē latæ ſnīæ, j.de ſen.excō.cū illorum. alij tamen
dicunt, q nunquā licet veſci carnibus, nec Abbati licet diſpen
1 ſare. {Præuaricator.} Abbas. † {Annexa.} Hæc autē ſunt an-
nexa ordini à iure poſitiuo, quod probo, monachus autē nihil
aliud eſt, q̄ ſolitarius triſtis, 16.q.j.placuit. ſi igitur plura impo-
nantur, illud eſt impoſitū à cōditore iuris. & ea hoc patet, q Pa
pa pōt diſpenſare cū monacho, q habeat propriū, vel cōiugem,
cū poſsit ordinē & naturā, quā dedit ordini, & ſubſtantiā tolle-
2 re. † {Summus.} Niſi ex cauſa: quanquā.n. Papa diſpenſet, niſi
iuſta cauſa ſubſit, peccat & diſpenſans, & cū quo diſpenſatur.
Nos dicimus, q nunquam valet diſpenſatio in proprio, & in ta
libus licet ex cauſa poſſet concedere ei, q peregrinetur, & por-
tet ſecū viaticū, illud tñ non poſsidebit ſuo noīe, ſed noīe mo-
naſterij, vnde de eo nō poterit teſtari. & hæc vera ſunt, niſi ma-
gna cauſa & vera ſubeſſet. vr tamen, q ſi diſpenſaretur cū mo-
nacho in caſu, in quo cum eo diſpenſari non debet, vtputa q ha
beat vxorē, & non eſt neceſsitas, vel vtilitas diſpenſandi, ſi tamē
ꝯhat cum aliqua credens bonā diſpenſationē & licitam, q te-
net matrimoniū, licet ille q fuit monachus, ſemper peccet exi-
gendo debitū, & non reddendo, quia verū matrimoniū eſt in-
ter eos. ratio diuerſitatis eſt, quia ex diſpenſatione habendi pro
priū nemini p̄iudicatur, nec alicui prodeſt, nec obeſt, niſi cum
quo diſpenſatur, vnde niſi ibi ſit vtilitas, nō valet diſpēſatio, ſed
ſecus eſt in matrimonio, vbi diſpenſatio prodeſt alij, ſ. coniugū,
vel p̄iudicat. imo & ibi idē quodāmodo eſt, ſ. quia monacho, cū
quo diſpenſatū eſt malè ſuper matrimonio, nō prodeſt diſpen-
3 ſatio, quin ſemper peccet. † Itē no. q quidā dicunt, & fortè non
malè, q licèt in his, q̄ ſunt ꝯ votū tacitū vel expreſsō & in alijs,
q̄ ſunt ꝯ euangeliū, non proſit diſpenſatio, niſi ex cauſa fiat, &
fortè idē intelligendū eſt, ſi diſpenſetur in his, q̄ ſunt ꝯ genera-
a lē ſtatū ecclesiæ, non tñ hoc eſt verū [a] in his diſpenſationibus,
q̄ fiunt ꝯ ius poſitiuū tñ, ſicut apparet in ſtatutis, q̄ facta ſunt de
ordinibus faciendis intra certa interſtitia tēporum, vt 87. diſt. p
totū, & q quis non poſsit habere duas curas, vt no. ȝ. de p̄bē.
c. de multa, & de ele. dudum. in his.n. diſpenſationibus ſufficit
ſola voluntas diſpenſatoris etiā ſine cauſa, quod probo: nā ſi ſo
la voluntaria conſtitutio erat cauſa, quare aliquid prohibebat,
& ſola volūtas erat cauſa, quare prohibitio relaxetur, quia eius
eſt deſtruere ius, qui illud condidit, nec tenetur Princeps ſua le
ge ligatus. C. de le. digna, & res facilè reddit ad ſuam naturā, ff.
de pac. ſi vnus. §. pacta, tamen ſicut lex eadē dicit, ipſe tamē be-
4 ne facit, ſi ſuā legem ſeruat. † Itē licet conditori [b] cōſtitutionis
b diſpenſare ſine cauſæ cognitione ex certa ſcientia ꝯ ſuam con-
ſtitutionē, non tñ alijs, quibus conceſſum eſt diſpēſare, licet di-
ſpēſare, niſi cū cauſæ cognitione, & ſi diſpenſant, nō valet diſpē
ſatio, vel reuocatur, & ipſi peccāt, & puniunt, 51. diſt. qui in ali-
quo. [Licentiā.] Bene dicit licentiā, & voluntariā tñ, quia ſine
cauſa: nā & ſi cauſa ſubeſſet bene poſſet diſpenſare, q propriū
haberet. Quid.n. ſi tota Chriſtianitas, vel ēt aliqua pars eius eſ-
ſet in periculo, niſi monachus fieret Rex, fortè nō eſſet alius, q
ſciret aliquod regnū regere, vel poſſet, niſi monachus, nōne di-
ces, q fiat Rex, nōne quilibet debet ſe totū in holocauſtū offer-
re Deo, vt in eo, qđ ſibi plus placet, p̄eligat ſeruire? ſed præ om-
nibus placet ei, q creaturā ſuam rationabilē & tēporalē conſer
uet, pro quo ēt ipſe animā ſuā poſuit. Itē nonne peccat, qui mi-
nus bonū maiori bono p̄ponit, ȝ. de reg. licet, in fi. 11. q. 3. ſi qs
di. & c. vę qui dicitis. Item cōis vtilitas præfertur priuatæ, 7. q. j.
ſcias. & c. mutationes. Item ſi pp̄ cōem vtilitatē pōt fieri ep̄s, j.
eo. licet, & ēt clericus, 55. diſt. priſcis, 16. q. j. ne pro cuius, qua-
re non eodē modo Rex? ſed fortè reſpondebit cōditor, cōcedo,
q fiat Rex, ſed non habebit propriū, quia regnū cōe eſt, & q̄ ac-
quiret, regnū acquiret, arg. pro his, 18. q. j. c. j. j. de priuileg. cum
olim. ſed ꝯ, quid ſi non pōt eſſe ſalua Chriſtianitas, niſi regnum
in ſuū proprium accipiat, illud ſuis hæredibus relinquendum,
quia fortè habebat filios, anteq̄ fieret monachus. Itē quid ſi di-
xerint ei illi, qui poſſunt dare regnum, oportet, q ſi vis habere
regnū, accipias hanc Reginam in vxorē, alias dabimus eam in-
fideli, vel tyranno? an hic ita diliges cōtēplationē huius mona-
chi, & continentiā hominis vnius, & ita reputabis Deum cru-
delē, q nolit per prouiſionem vicarij ſui huic Chriſtianitati p̄-
uideri. Itē Papa fecit cōſtōnem, q ēt ille, qui vouit ſimpliciter,
ſi ꝯhat, q tenet matrimoniū, j. qui cle. vel vo. rurſus, 17. q. 2. Gō
ſaldus, ȝ. de conuer. cōiu. placet, quare non eodē modo pōt di-
ſpenſare? Itē fecit conſtitutionē, q vxor vnius alij nubat, j. de di
uor. gaudemus. §. pen. Itē ex conſtitutione eſt, q minor 14. an-
nis non pōt ſe obligare religioni, ȝ. de reg. & tranſ. ad noſtram,
qđ eſt ꝯ ius naturale, quia ſicut puer, ex quo doli capax eſt, po-
teſt ſe diabolo obligare, eodem modo & Deo. Item Papæ dr̄,
quodcunq; ligaueris, &c. Item in quolibet voto intelligendum
eſt, niſi aliter Deo placeat, ſed credendum eſt, q Deo aliud pla-
ceat, ſi vtilitas ſubeſt, q ꝯ votum faciat. Itē ſicut dicitur, q non
intelligitur venire contra votum, qui facit contra illud aucto-
ritate ſuperioris, qui eſt vicarius IESV Chriſti, ſicut in matri-
monio, ȝ. de tranſla. c. inter, in prin. nec obſt. prædictis, quod di-
citur, vouete, & reddite. vouere quidem eſt voluntatis, ſed red-
dere neceſsitatis, quia liber bene intelligitur votum Deo red-
dere, qui ſe eius diſpoſitioni committit, & quia magis eius be-
neplacitum facit, vt prædictum eſt ȝ. de vo. & vo. redē. magnæ.

ADDITIONES.

a ¶Non tamen hoc eſt verum. Spec. in tit. de lega. § nunc breuiter, ad fi. ver. 15. in
voto, & Card. in repe. c. perpendimus, infra de ſen. excō. col. 8. ſequuntur Inn.
hic, & Abb. in c. fraternitatib & ibi Ioan. de Ana. infra de ſchiſma. & de verita
te vide p Feli. in c. ad audiētiā, el 1. col. 4. ver. nihilominus attēde bñ, ȝ. de relc.
b ¶Item licet conditori. Adde, q idem tenet ipſe Inno. in c. veniens, ſupra de fil.
presby. in gl. in fi. Et gl. in c. ſi qui. 81. diſt. in gl. j. in fi. & no. to. de Imo. in l. q-
dā conſulebat. ff. de re iudi. & refert Feli. in c. ad audientiā, el 1. col. 5. ver. om
nis autem iſta. ſupra de reſcrip. & adde eundem Feli. in c. quæ in eccleſiarum,
col. 13. in prin. ſupra de conſti. & ibi alleg. concor.

SVMMARIVM.

1 *Non poſſunt viſitatores rectorem alicuius loci remouere, ſed ep̄o nunciare.*
2 *Parochia regenda eſt auctoritate epiſ. opi.*
3 *Ad quem pertineat electiones confirmare de prioribus fratrum facta, &*
in num. 5. 6. & 7.
4 *Non poteſt Archidiaconus de iure præſentatum ſibi à patrono ſine Epiſ-*
copi licentia in eccleſia inſtituere.
8 *Degradatio priorum pertinet tantum ad Epiſcopum.*

CAP. VII.

IN ſingulis. {Abbatum, atq; Priorum.} Non
ca ēprorum, j. c. proxi. §. hęc eadē.
[Aduocent.] Capl̄m Abbatū, & Priorū, qui conue-
niunt ad generale capl̄m, & factis ēt his primordijs,
capl̄m totum vel maior pars eliget quatuor Abbates, qui p̄ſunt
caplō. [Qui.] Ciſtercien. [De ipſis.] Abbatibus, qui cōueniunt
ad capl̄m. [Prælationis.] Iſti cū ſint p̄lati ordinariā iuriſdōnem
non habent, ſed delegatione Papę funguntur. Itē de viſitatori-
bus ab his deputatis, nā delegatione Papę, non iſtorū quatuor
funguntur, vt j. eo. c. ibi. {Vice noſtra.} Vel dic, q eſt ordinatio
5 iure iſtorū ab hac cōſtitutione eis cōceſſa. † [Denuncient.] No.
q remouere non poſſunt, ſed tñ ep̄o nunciare, & cū tam ep̄s, q̄
hi viſitatores habeant iuriſdōnem cognoſcendi, vel inquirēdi
de his, occupantis melior erit cōditio, vt ff. de procura. plurib.
alij tamen dicunt, q viſitatores nō p̄cedent, niſi primo moneāt
Ep̄m, & appareat eius negligentia, arg. ȝ. de offi. ordin. quanto,
9. q. 3. tunc vero. vel dic, & melius, q ambo viſitabūt, & erit for-
tè vtraq; ordinaria, arg. j. eo. c. porro. Item ſimile, j. c. proxi. nec
eſt ꝯ, ȝ. de offi. ord. c. j. vbi innuitur, q viſitatores poſſunt depo-
nere, quia ibi non erant tñ viſitatores, ſed inquiſitores, & iudi-
ces, vt ibi colligitur. alij dicūt aliter in generali viſitatore, & ſic
loquitur hic, aliud in ſpeciali, & ſic loquitur c. j. primo dictū pla
cet. {Diœceſani.} Ep̄i.n. curā gerunt ſuarū diœceſum, ȝ. de offi.
ordi. pernitioſam. [Iura.] Quorū ipſę diœceſes eſſe dignoſ-
cunt, 9. q. 2. nullus primas, & in alijs c. ſeq. & ideo cū ipſi curā ha
beant, ad illos pertinet ipſam cōmittere, de offi. Arch. cū ſatis,
a 16. q. vlt. nullius. † [Oīno.] Vnde ep̄orū auctoritate ſine cura, ad
miniſtratio gerenda eſt, & parochia regēda, 10. q. j. regēda, ac ip
ſis de hmōi cura, vel regimine reſpōdēdū, 16. q. 2. ſanè, ȝ. de p̄b.
in Lateran. & de priuil. cū & plantare. §. In eccleſijs. & ita talib.
prioratib. quib. cura populi eſt annexa, priores inſtitui debēt p
ep̄os, & hoc eſt verū, qñ per ipſos cura gerit̄. nā & ſm̄ antiquos
cano. monachi poſſunt aſſumi ad regimen eccleſiarū parochia
liū, 16. q. j. doctos, & c. in parochia, 55. diſt. priſcis, & ȝ. eo. q Dei.
ſecus aūt qñ per presby. ſeculares, quia tunc ipſi p̄sbyteri, & nō
monachi inſtituendi ſunt per ep̄os de cōſilio monachorū, j. de
capel. mona. in eccleſijs. itē hoc eſt verū, qñ tales prioratus, vel
eccleſię pleno iure nō ſubſunt religioſis: ſecus aūt, ſi pleno iure
ſubſunt, 16. q. 2. viſis, & in p̄alle. decre. in Lateran. & c. cū & plā-
tare. Item propter ſui culpa deſtituendus eſt aliquis & auctorita
te ſuperioris, videlicet ep̄i diœce. 16. q. vlti. inuentū, & ȝ. de foro
cope. poſtulaſti. circa maiora nanq; periculū vertit̄, 42. diſt. quæ-
ſcamus. & ideo hmōi grauia & difficilia diœceſanis referēda sūt
in ſuis diœceſibus, de offi. Archip̄sbyteri. ſingulę, in fi. ardua ſi-
ne ep̄is nequeunt terminari, ȝ. de offi. Arch. ad hoc, ver. itē in
epiſtola. difficilia.n. ſuperioribus ſunt intimāda, ȝ. eo. circa me-
dium, 18. diſt. multis denuo, in fi. & licet correctio religioſorū
ad ſuos p̄latos n̄r pertineat, ȝ. de offi. ordi. quanto, & 90. diſt. ſi
quis, ſi tñ aliquid graue & difficile emergat, ad cuius correctio-
nē detentio Abbatis nō ſufficiat, prouidentia diœceſani eſt ſup
hoc adhibenda, de ſen. excō. monachi, & c. cū illorū, de p̄ſcrip.
cū olim, vbi dr̄, q prīa in leuibus culpis pertinet ad Abbatē, ma
ximè aūt prouidentia & diligentia tūc adhibenda eſt, cū p̄ficiū-
tur aliqui in prælatos, ſeu rectores, ſeu etiam amouentur, de
elec. nihil, & 7. q. vlti. c. ſi. vbi dr̄, q de tanta re, ſ. quando inqui-
ritur de dignitate alicuius p̄lati, vt remoueatur, vel detur ei co-
adiutor, nō ſegnius eſt agendum. Itē priores, qui ſic per electio-

nem inſtituuntur, nō poſſunt mutari ſine manifeſta & rationa-
bili cauſa, vt dictū eſt, videlicet ſi fuerint dilapidatores, &c. vt ꝑ-
dicta decr. monachi, §. vlt. ſed ſiue ſint Abbates ſiue priores, vt-
pote in monaſterijs, q̄ Abbates nō habent proprios, & inueniā-
tur dilapidatores, vel alias merito amouendi, per diœceſanū re-
mouendi ſunt, dūmodo non ſint exēpti, ſ. eo. vt itaq;, j. eo. c. ꝑ-
xi. §. ſi Abbas, & §. vlti. ꝑterea quãuis hmōi priores immediatè
ſubſint ſuis Abbatibus, in illorū iuſsionib. intendere, & obedi-
re debeant, non videnť tñ poſſe amoueri per eos incōſultis diœ-
ceſanis, ſicut video, ꝙ licet cuſtos eccleſiæ in cunctis iuſsionib.
Archid. obedire debeat, & ei ſubſit, non tñ ſi minus idoneus ſit,
abijcere vel amouere pōt incōſulto epō, de offi. cu. c. j. Item vř,
ꝙ in prioratibus, in quib. per electionē collegiorum ſuorū inſti-
tuuntur priores, gerenda eſt adminiſtratio auctoritate diœceſa-
norū. Sed obijcitur ɔ̄, quia ſi in monaſterio ſubiecto alteri fiat
ꝑlati electio, ꝑſentandū eſt de iure Abbati, vel collegio ſuperio-
ris monaſterij, vt ab eo ſi canonica fuerit, confirmet, de cōſue.
cū dilec. circa fi. ita ordinatio inferioris monaſterij plene perti-
net ad Abbatē ſuperioris, de reli. do. quia monaſt. Si ergo ſupe-
rior Abbas cōfirmare habet electionē Abbatis, vel prioris ſibi
ſubiecti, per cōfirmationē cōſequitur quis liberā adminiſtratio-
nē, de elec. trāſmiſſam. vř, ꝙ in talib. prioratib. auctoritate ſuo-
rū Abbatū adminiſtratio geri debeat. ſed ɔ̄, qa vř, ꝙ nec in iſtis,
nec in alijs prioratib. qui non habēt popřm, vel in quib. nō inſti-
tuunť priores per electionē, adminiſtratio geri debeat auctori-
tate Abbatū: quia inſtō & deſtō de iure ad diœceſanū pertinet,
& de l. iuriſdōnis eſt, ſ. de offi. ord. cōquerente, & de inſti. cū ve-
niſſent, de hære. cū ex iniuncto, in fi. itē oēs eccleſiæ diœce. ſub
ptāte epi ſui conſiſtunt, & ad ipſius ordinationē pertinent, 16.
q. 7. oēs baſilicæ, 10. q. j. decretū eſt. ſo. circa hmōi prioratus, qui
parochiales nō habent, & qui per electionē collegiorū ſuorum
ſunt, monachi tñ manent in eis, & Abbates plene, i. ex ſua fun-
datione in eiſdē obtinēt tēporalia, ideo permiſſum eſt & obſer-
uatū creditur, ꝙ ponantur in eis priores, & remoueanť ad mā-
datum ſuorū Abbatū, vt in religionibus magis vigeat & obſer-
uetur obedientia. Et ideo hmōi prioratus propriè appellantur
obedientiæ, ſ. eo. cū ad. §. tales, vnde tales priores ea eo, ꝙ ſic ꝑ-
ficiuntur, non poſſunt nec debent aſſumere ſibi auctoritatē cō-
tinuæ ꝑlationis, imo cū expedierit, abſq; ɔ̄dictione mutari poſ-
ſunt, ſicut dř de præſidētibus capitulis generalibus, ſ. eo. c. ſi. n.
tales inſtituerentur & ponerentur per epōs, aut de ſuo conſen-
ſu, vel auctoritate, non poſſent poſtea ſic ad Abbatū cōſenſum
remoueri, de offi. Arch. ad hoc, arg. ſ. de tranſac. de cætero, pro-
pter quod ēt talibus ſuæ adminiſtrationes non confirmantur,
ſ. de ɔfir. vtili, vel inuti. porrecta. & ideo in huiuſmodi priorati-
bus ponuntur & deputantur priores pro voluntate ſuorū Ab-
batū, & ēt amouentur, vt in ꝑalle. §. tales, & de priuile. qm̄ pec
confeſsionē, vbi fit mentio de clerico vel monacho deputato à
monaſterio ad regimen alicuius eccleſiæ diœceſano ſubiectæ,
16 q. vlt. ſi quis vult. dř. n. ꝙ ſi Abbas vult ad meliorē locū trāſ-
mutare monaſteriū, faciat hoc de cōſilio epi, ſed mittat in prio-
ri loco presbyterū ad exercenda ipſius miniſteria, & ita ad Ab-
batē pertinet deputare ad regimen taliū locorū perſonas. ſecus
aūt eſt in prioratibus, in quibus creantur priores per electiones
capitulorū ſuorū, quia tales priores plenius ius aſſequuntur in
prioratibus ipſis, ad quos vocantur per ſua capřa: quia per ele-
ctionē & cōfirmationē acquirūt eos, de accu. ſuper his, & quaſi
vt Abbates in loco ipſorū ꝑſunt ibi, vnde ſic leuiter amoueri nō
poſſunt ab eis, imo ēt ſi transferendi ſunt ad maius officiū, hoc
fieri debet de conſilio fratrū locorū, in quibus ꝑſunt, ſ. eo. mo-
nachi, §. priores, 58. diſt. c. s. 19. q. 3. ſtatuimus. hmōi. n. transla-
tio quaſi quædam alienatio eſt perſonæ: ſunt autē pretioſiores
perſonæ, quā res, 12. q. 5. præcipimus. vnde ſicut res abſque cō-
ſenſu capituli alienari non pōt, 12. q. 2. ſine exceptione, ſic nec
perſona. monaſteria vero bona ſua alienare non poſſunt abſq;
permiſsione & licentia epi, 12. q. 2. Abbatibus, 18 q. 4. in vendi-
tionibus. Et ita in tranſlatione taliū priorū, q̄ fieri debet de cōſi-
lio fratrū, neceſſaria erit licētia & permiſsio epi multo fortius
quā in trāſlatione vel alienatione rerū, ſ. de renū. admonet. vn-
de apparet, ꝙ in creatione & mutatione taliū priorū, q̄ fieri de-
bet de cōſilio fratrū, neceſſaria erit licētia. plus iuriſdōnis & au-
ctoritatis habēt diœceſani, q̄ in inſtitutione & deſtōne aliorū.
3 †Sed quis cōfirmabit electiones taliū, & ipſos inſtituet? vř ꝙ Ab-
ba. ſuperiores, ſicut alleg. eſt s. ſed certè ſatis vř incongruum, ꝙ
aliquis prioratū, vel eccleſiā aliquā intret, & adminiſtret irreq-
ſito diœce. cui ſubeſt, vt in ꝑdicta decre. admonet. ad diœceſanū
pertinet cuſtodia eccleſiarū vac. ſuæ diœce. de inſti. cū veniſſet.
vnde ipſo incōſulto intrare nō debet, qa derogareť pp hoc iuri
epꝑali, de priul. paſto. pōt ergo rñderi, vt fiat dřia inter inſtōnē,
& confirmationē. cōfirmatio. n. eſt propriè approbatio ꝓceſſus
in electione habiti, & quantū ad formā electionis, & quantū ad
perſonā electi, ſ. de elec. nihil. inſtō aūt fit in eccleſia de ipſo ele-
cto approbato iā & admiſſo, qñ. ſ. inueſtitur de illa, de iurepa. ꝙ
aūt. ɔſultationib. idiſcrētet. n. vtiť ius his vocabulis, inſtōne vi-
delicet, & inueſtitura, de ɔceſ. ꝑ. poſt elect. qa & inueſtiri dř ali-
quis de eccleſia, vel ꝑbenda, de ɔceſ. ꝑ. ꝓpoſuit, & inſtitui in ec-
cleſia, de ꝑb. dilecto. vbi dř, ꝙ vno iure indiuiduo vacante, ſiue
ꝑbenda, duo inſtitui nō pñt ad illud, de ſup. neg. ꝑl literas. inue-
ſtitura aūt fit poſt cōfirmationē, de app. cōſtitutus. vnde pōt di-
ci cōfirmatio electionis, ꝙ in talib. priorib. de iure ꝑtineat ad
Abbates ſuos, vt in ꝑal. decr. de cōſue. cū dilec. Inſtō aūt ad diœ-
ceſanos locorū, ſicut examinatio & approbatio clericorū, qui
ꝑficiēdi ſunt beneficijs eccleſiaſt. & inſtituēdi in eis, ꝑtinet ad
ſuos Archid. inſtō vero ad epōs, de offi. Arch. ad hoc, in ver. in
4 quadā. †Et ꝙ inſto tā Abbatū, q̄ priorū in officijs ſuis ſpectet ad
diœceſanos, ſatis innuiť 15. q. 5. c. j. & c. cellulas, & ita Abbates
cōfirmabunt electiones, & approbabūt priores electos, diœceſa-
ni vero illos inſtituent, de offi. Arch. ſuper eo. vbi dř, ꝙ ſi alicui
permittitur aliqua eccleſia ordinanda de perſona idonea ad ꝑ-
ſentationē patroni, licet rector, qui inſtituendus fuerit, ꝑſentā-
dus ſit illi, cui cōmiſsio facta fuerit, & ipſe eū admittet, non tñ
ipſum inſtituet, ſed epꝯ, vel Arch. ad quem inſtō pertinet, quia
non eſt intentio cōmittentis ſuper hoc ꝑiudicare epō, vel Ar-
5 chid. †Itē & ipſe Archid. non poteſt de iure ꝑſentatum ſibi à pa-
trono ſine conſenſu & licentia epi inſtituere in eccleſia, ſ. de
offi. Archid. cū ſatis, de re iudi. cum Bertoldus, niſi aliter obti-
neat de præſcripta cōſuetudine. de deci. dudū, de offi. Archid.
dilecto, de exceſ. ꝑla. ad hæc. ſi ergo ad diœceſanos pertinet taliū
priorū inſtitutio, nec debent difficultatē adhibere, vel ingerere
in ipſorū inſtitutione, poſtq̄ examinati & approbati ſunt p ſuos
Abbates, ſicut fit in his, qui promouentur ab epis ad ordines,
54. diſt. quando, & de offi. Arch. vt noſtrū, & in his, qui ꝑficiē-
di ſunt eccleſiaſticis beneficijs, qñ, vt dictū eſt, examinādi ſunt
prius à ſuo Arch. & poſtea per ipſum ꝑſentandi epō, vt eos ꝑfi-
ciat, de offi. Arch. ad hæc, in ver. in quadā. poſtq̄ vero examina-
tus eſt alias diligēter & approbatus per illū, ad quē pertinet, hic
nō eſt denuo examinandus, de æta. & quali. accepimus, de offi.
dele. licet, de purga. cano. dilec. in fi. & ſufficit monachis teſti-
moniū Abbatis, 16. q. j. monachi vagantes, niſi fortè aliquis ꝓ-
motus ad vnā dignitatem vocetur, vel poſtuletur, ſeu eligatur
poſtea ad aliā, quia tunc opportuna eſt poſtea alia examinatio.
pōt. n. aliquis eſſe idoneus ad vnā, & non ad aliā, de elect. in cau-
ſis, in fi. vnde abſq; difficultate admittēdi ſunt, ſiue inſtituēdi ta-
les priores ab epis, ſicut ſine difficultate & abſq; iudiciorū ſtre-
pitu amouendi ſunt ab eis, poſtq̄ denunciatū fuerit epis per il-
los, ad quos denũciare ſpectat, ꝙ ſunt indigni, j. c. proxi. §. ꝙ ſi
Abbas, & §. vlt. de accu. qualiter, in fi. & ſi fortè in eorū inſtitu-
tione malitiā adhiberēt, poſſet ſuper hoc haberi recurſus ad ſu-
periorē, de iurepat. nullius, & in ꝑdicta decr. ea q̄. §. ꝙ ſi Abbas,
56. q. fi. decernimus, arg. de iurepa. paſtoralis, in fi. de elec. publi-
cato. ſm̄ ꝑmiſſa pōt dici, ꝙ inſtitutio in talibus prioratibus per-
tinet ad diœceſanos: cōfirmatio vero electionis eorū ad Abba-
6 tes. †Sed ponamus, ꝙ inſtō ēt taliū priorū pertinet ad ipſos Ab-
bates, nō tñ eos poſſent auctoritate propria inſtituere corpora-
liter. de hmōi corporali inſtōne in beneficijs & dignitatib. lo-
quitur decre. ad hæc, de offi. Arch. in ver. in quadā. nā per ipſam
inſtōnem, q̄ cōſiſtit in cōceſsione, ſiue in collatione beneficij,
vel dignitatis non adipiſcitur quis poſſeſsionē, ſed poſtea indu-
citur, de ſeq. & re iud. cū Bertoldus, circa prin. & de cōceſ. ꝑbē.
poſt electionē, in fi. nec per inueſtiturā intelligitur qs adeptus
eſſe poſſeſsionē, de dona. per tuas, de cōceſ. preben. propoſuit.
vnde non liceret hmōi prioribus, ēt ꝙ eorū inſtitutio ſpectaret
ad Abbates, prioratuū poſſeſsionē ingredi, & eos gubernare ac
adminiſtrare ibi auctoritate propria irrequiſitis diœceſanis, de
priuil. paſto. in fi. de foro cōpe. Romana. §. ɔ̄henꝺes, & 16. q. 5. ſi
quis epōrū. vbi dř, ꝙ ſi ꝑlatus in eccleſia ſua, quam habet in alia
diœceſi, voluerit ordinare clericos, vel inſtituere, qď idē eſt, vt
de arb. nō ſine. ipſos ordinet is, cuius territoriū eſt, vel ſi ordina-
ti ſunt & inſtituti, acquieſcat eos habere, & regimē, & guberna-
tio Eccleſiæ ad eū pertinebit. Et ita cū conſcientia & permiſſu di-
xi, in eccleſijs ſuæ diœceſis adminiſtratio eſt gerenda, ſiue perti-
neat ad Abbates cōfirmatio, & ad epōs inſtitutio taliū priorū,
ſiue vtrunq; ad Abbates. adminiſtratio tñ gerenda eſt auctorita-
te & permiſſu epōrum: nā & dec. de elec. cū in cunctis. §. cū ve-
ro, diſtinguit hæc tria, electionē, cōfirmationē, & adminiſtratio-
nē. Sed qualiter reſpōdetur ad alias decr. noſti, & tranſmiſſam.
de elec. in quib. dř, ꝙ per confirmationē quis habet plenā & li-
beram adminiſtrationē? & dicendū eſt, ꝙ refert, an cōfirmet is,
qui eſt ordinarius loci, & plenā ptātē habet à iure, vt Archiepꝯ
quantū ad ſuos ſuffraganeos, & epi quantū ad ꝑlatos eccleſia-
rū ſuarum diœceſum ſibi ſubiectarum, & Papa quãtum ad om-
nes, quia ſuper omnes habet ptātem: an cōfirmet alius, quia ſi
Archiepiſcopus, vel epꝯ, aut Papa confirmet, ex ipſa ɔ̄firmatio-
ne intelligetur ei conceſſa eſſe adminiſtratio, vt ꝑdicta decret.
tranſmiſſam,

tranſmiſſam,& c. noſti.& intelligitur eſſe inſtitutus,& accepiſſe p hoc inſtõnem,de ſi.ſicut tuis.vbi dr̃,ꝙ petita fuit confirmatio, & poſtea ſequitur,ꝙ accepit inſtõnem,ſicut petiuerat.vnde ꝓ eodē ponit ꝯfirmationē,& inſtitutionē.& hoc accidit, quia hmõi cõfirmatores pleniorē habēt auctoritatē,& res vel loca plenius ſubſunt eis,maximè in ſpũalib. pp quod eis cõpetit inſtituere, de ele.q̃relam.& ideo efficacior eſt eorũ cõfirmatio, & intelliguntur per hanc inſtituere,quia nõ exigitur alicuius alterius cõſenſus, ſecus aũt eſt,qñ alij ꝯfirmant,qui nõ ſunt locorũ ordinarij,quia nõ ſic plenè p̃ſunt illis. vnde alterius ſuperioris,vtpotè diœceſani,q plenius curę ac regimini p̃eſt, cõtinētia expectatur,ſicut dictũ eſt ſ.vel põt aliter dici,confirmatio electionũ in tabb. priotatib. pertinet de iure ad ipſos diœceſanos, qm̃ ad ipſos ſpectat regimen animarũ cõmittere, 16.q.vlt. nullus. Et ad illã decre.de cõſue.ſic reſpõdendũ eſt, qa monaſteriũ Caroſen.dicebat,ꝙ fratres Andrē.monaſterij debebãt in Caroſen.capl̃o abſquē de gremio ipſius monaſterij Caroſen. eligerę ſibi in Abbatē pp ſtatuta diœceſani ep̃i,qui ꝯſtituerat, ꝙ electio prioris,vel Abbatis monaſterij Andren. penderet penes fratres ipſius loci,& capl̃m Caroſen.monaſteriũ vero Andren.dicebat ꝙ de iure cõi & priuilegio ad ipſos fratres tm̃ ptinebat electio. & Papa reſpõdet,ꝙ illud ſtatutũ põt ita ſanè intelligi,vt nec iuri cõi,nec priuilegio derogetur per ipſum,videlicet vt ad fratres Andren.monaſterij ſpectet electio, & ad capitulũ Caroſen. cõfirmatio.ſed nõ eſt ita intelligendũ, ꝙ de iure cõi pertineat cõfirmatio ad Caroſen.capl̃m,nec ad hoc ſe refert decre. cũ dicit ꝙ ſtatutũ illud non obuiat iuri cõi:quia non erat qõ de confirmatione, ſed de electione ſolũ,quã de iure cõi dicebat ad ſe ſpectare Andren. monaſteriũ. Vnde ſtatutũ illud ſic põt intelligi, ꝙ non obuiaret iuri cõi, quod eſt,vt congregatio ſibi Abbatem eligat, 16.q.vlt.c.ſi. & tñ ſtatutum ipſum cõcedebat capl̃o Caroſen.videlicet ius cõfirmandi, ꝙ ipſe diœceſanus vr̃ ei cõceſſiſſe hmõi ſtatuto.nã alias ſtatutũ ipſum fuit inane, niſi aliqd ſpecialiter induliſſet,de verb. ſig.Abbate,circa ſi. non obuiat huic intellectui decr.illa de reb.do.quia monaſteriũ.dr̃. n.ibi, ꝙ vnũ monaſteriũ fuit vnitũ alteri. Vnde ipſe erat Abbas vtriuſq;, & amborũ adminiſtrationē & ordinationē habebat,nec p̃ficiebatur alius in vno, & alius in altero. ſed quia vtrunq; incongruũ, vr̃, ꝙ in aliquo prioratu ſubiecto monaſterio, vel Abbati cõfirmetur vel inſtituatur prior,inſcio ipſo Abbate, cui ſubeſt prioratus,ideo põt dici ꝙ electio. q̃ in tali prioratu celebratur, denuncianda eſt Abbati,cui ſubeſt, & per eũ & per electores,vel per illos cũ eius cõuenientia p̃ſentãda diœce.de eccl.edi.ad audien-
7 tiã,& de ele.ſacroſancta.†Et ita dici põt, ꝙ cõfirmatio taliũ electionũ ad diœ.pertinet,& ſic eorũ auctoritate geri debet adminiſtratio, niſi aliud Abbatibus de iure cõpeteret ſpeciali, vt ſ. notatũ eſt,vel niſi circa inſtõnes,& deſtitutiones Abbatũ, & hmõi p̃latorũ & religioſorũ aliud obtineat,& obſeruetur,& ex rl̃a & inſtõne ſui ordinis approbata, ſicut patet in Ciſter. de ſi. ne Dei.
8 †Degradan aũt hmõi p̃latos, vel priores ad ſolũ ep̃m pertinet, 15.q.5.c.j.& ſeq.& 16.q.1.viſis. in cellis aũt, q̃ fieri deberen. j. ſepta monaſterij,18.q.vlt.c.ſi.nullũ inſtituere, vel deſtituere debēt ep̃i, 18.q.2.q̃ ſit.Alij dicunt, ꝙ nõ ſolũ in priorarib. qui habēt curã,ſed ēt in alijs & ēt in his, vbi eſt prior datus ab Abbate, ſemper eſt p̃ſentatio faciēda ep̃o,& per eũ cõfirmatio faciēda. [Pręuacãtes.] Ipſi ep̃i,vel viſitatores. [Eos.] Ep̃os, vel viſitatores.{Perſonis.} No.eos,qui pręſunt capitulis celebrandis,habere iuriſdictionem ſuper eos,qui offendunt monaſteria.

S V M M A R I V M.

Monachi correctio ad quem pertineat.

CAP. VIII.

EA quæ. Hoc c. loquitur de viſitatoribus deputatis à p̃ſidentib.capl̃is.{Cõcil.} ſ.c.pxi. [Normã.] Fortè nimis leuē.[Monachos.] Hic apparet,ꝙ viſitatores poſſunt punire monachos,& ad Abbatē remittere puniēdos.vel dic melius,ꝙ nõ põt punire delinquētes monachos, niſi eſſent cõtumaces, vt puta quia cũ viſitatores vellent interrogare de ſtatu monaſterij,ipſi nolebãt rñdere,vel alio mõ viſitationē eorũ impediebãt,& ſic hic loquitur.[Puniatur.]Suſpenſio-
a nis pęna, vel interdicti.deponere.n.nõ poſſunt, vel remouere, ᵃ ſ.c.proxi.§.ordinentur. vel dic melius, ꝙ nõ ſuſpendentur, vel interdicentur,niſi per ep̃m, ſed diſciplinã publicè recipiant in capitulo, & hoc vr̃ ſonare litera.{Iudiciorum.} No.in inquiſitionibus Abbatum non eſſe ſeruandũ ſolitum ordinem iudiciorũ, j.de acc.qualiter,2.in fi.& de ſi.per tuas. [Ab adminiſtratione.] Hoc ſpecialiter conceditur ſibi in exemptis propter periculum morę,& longam abſentiam Papę.[Portet.] A diœce.vel à Papa.

ADDITIO.

a ¶Remouere.Adde quod hoc intelligi debet in ꝓprio viſitatore, ſiue ſit generalis,ſiue ſpecialis,& ita intelligas ſupra no.in c.proxi.quando autem eſſet non ſolum viſitator,ſed inquiſitor & iudex,poſſet deponere,vt in c.dilectus, ſupra de reſcrip.& ita Henri.Bohic ibi.

De religioſis domibus,vt epiſcopo ſint ſubiecta.

Rubrica 36.

S V M M A R I V M.

1 *Infantes conſignare non licet proprio epiſcopo.*
2 *Chriſmare,baptizare,& conſecrare,eiuſdem iuris ſint,& qui eſt in poſſeſ. vnius,cęterarum eſſe præſumitur.*

CAP. I.

NVnc autem. {Ad baſilicam.} Si vis ſcire, quis ep̃s debet conſecrare eccleſiam, debet inquiri cuius ciuitatis ep̃s, &c.{Cuius.} No.ſ.de offi. Archid. c.vlti. ſ. de
1 proba.cauſam.{Conſignationē.} † No. non licere, niſi proprio ep̃o cõſignare infantes. [Concurretur.] 16.q.j.huic. [Terminus.] Diſtinctis inter ciuitates p ciues, 10.diſt.c.j. & c. imperium, 3.q.7. hoc quippe, vel terminis nouis,quia ſi de bis conſtat, ſufficit, 16.q.3. inter memoratos,
2 & c.dilecto. † Cum enim hæc iura,ſ.chriſmare, & baptizare, & conſecrare eiuſdē iuris ſint,vt qui eſt in poſſeſſione vnius, & alterius p̃ſumitur, niſi ꝯ probetur, ar.12.q.2.cognouimus,j.de dec. cũ in tua, niſi alias probaret aliquod de iurib. p̃dictis exercuiſſe,& eſt neceſſariũ ad hoc,vt ſic p̃ſumatur, ꝙ certum ſit, ꝙ parochia hęc ſit in eius diœce.vel nõ conſtet, q ſit in alicuius diœce.

S V M M A R I V M.

Iura ſua ſeruanda ſunt omnibus.

CAP. II.

QVia monaſterium. [Cuius eſt diœ.] Monaſteriũ ĩ fundo Martiano ſitũ,de hoc no.j.ne ſe.va.c.j. [Terminus.] Ideo ſeruantur oĩb.iura ſua, qa locus vnitus alij nõ mutat naturã ſuã. ſed ſi locus mutaret nãm ſuã, tũc acciperet iura annexa à iure, vel ꝯſuetudine naturę mutatę, ſicut eſt videre in monaſterio facto à capella,qd aſſumit iura ꝯpetētia capellę, & cũ p̃iudicio, j. de capel.mo.dilectus.& idē de eccl.edi.ad audiētiã, ſ. de ma.& obe.cũ inferior,ſ.de ꝯſue.cũ olim, & c.cum dile. ſ.de ſta. mo. recolentes.

CAP. III.

DE Xenodochijs, Scilicet,ſtatuimus. [Per ſolicitudinē.] Per hoc c. p̃bat intelligi c. 10.q.j.c.j.& ſeq.16.q.7.oẽs,videlicet ꝙ in hoc ſit tm̃ diſpoſitio ep̃orũ,ad q̃ ordinata eſt eccleſia, & q̃ inueniuntur expreſſa in iure,vt no. ſ.de offi.ord. cõquerente.aliter.n.ep̃s nihil ab eccleſijs ſaltem in tēporalib. petere debet, ſ. de excep.cum,& j.eo.c.cum venerabilis,& 10.q.2. quia cogno.

S V M M A R I V M.

Priuatus ſine auctoritate epiſcopi locum religioſum facere non poteſt.

CAP. IIII.

AD hæc. {Auctoritate Ponti.} Quia priuatus ſine auctoritate ep̃i locum religioſum facere non põt.ff.de re.diui.in tm̃.§.ſacræ. ff.de re iud.
a l.3.§.ſi quis do.& §.ſi his. Alij tamen dicunt, ᵃ ꝙ cuicunq; laico licitum eſt habere oratorium,& hoſpitale in domo propria,dũmodo non habeat formam eccleſię ēt ſine auctoritate ep̃i, de conſec.diſt.j. vnicuiq;,& c. clericos, ſed ibi celebrari non poterit abſq; auctoritate ep̃i, vt in prædictis c. hoc autem certum eſt, ꝙ domum deputare poteſt ad pauperes recipiendos.

ADDITIO.

a ¶Alij tamen dicunt. Adde,ꝙ hoc idem refert & tenet Pet.de Anch. in cõſ. 229. col. 2.ver.ſed ꝯtra,incip.conſilium,ſuper primo,& Card.in conſi. 13.incip.pro elucidatione dubiorum,col.j.

S V M M A R I V M.

1 *Cenſum imponere in ſignum deuotionis,& memoriam beneficiorum licet.*
2 *Non poteſt epiſcopus in totum ius epiſcopale dimittere, & eccleſiam à tota ſua iuriſdictione dimittere.*
3 *Poteſt epiſcopus examinationem ordinandorum,& viſitationem clericorum Archidiaconis,& etiam alijs committere.*
4 *Sub iuris epiſcopalis petitione nedum ius epiſcopale comprehenditur, ſed etiam quod pacto,vel conſuetudine conſtitutum eſt.*

CAP. V.

COnſtitutus. {Qui fuerat ep̃s.} Fortè diuerſis tēporibus,vel eodē.[Pertinētes.] Hoc verbũ latiſſimũ eſt.ff.de ver.ſign. verbũ, pertine-
1 re,vt cõprehendat illa,in quibus iuſpatronatus habet. †[Ita videlicet.] Per hoc vr̃, ꝙ diſtinctus fuerit ꝯtus emphyteuſis, qui fuit de tēporalibus tm̃, à ꝯtu liberalitatis,qui fuit de ſpũalibus tm̃,ſicut ſequitur.qd licet, ſ. de rerũ permu. ad q̃nes. vel dic, ꝙ appellat emphy.cõpenſationē cenſus,quē in ſignũ deuotionis, & memoriã beneficiorũ licet imponere, 18.q.vlt. Eleutherius. vel dic, ꝙ licitũ fuit ep̃o ſibi cõſtituere ſine peccato certã penſionē,arg.ſ. vt eccl.bene.vt noſtrũ, in fi. vel ſicut innuit hęc decre.inferius,ep̃s liberaliter donauit, & monaſteriũ liberaliter pē-
2 ſionē ꝯſtituit.†[Ordinationē.] Licet nõ poſſit in totũ ius ep̃ale

dimittere, & eccleſiã à tota ſua iuriſdictione dimittere, probo, quia ſic eſſet eccleſia illa accephala, quia cũ nullus ſit, qui eam in ſuã recipiat, accephala remaneret, qđ eſſe nõ debet, vel põt, 93. diſt. nulla. tñ ad iura epalia ↄſtituere poteſt vicarios, qui ſuo noĩe hoc faciant, & ſic factũ fuit hic, quia Abbatẽ & conuentũ eiuſdẽ monaſterij conſtituit vice ſua, aut alios, quos vellet, ad officiũ epale exhibendũ vacaret, ſicut Arch. & alios perſonatus vice ſua conſtituit in multis iurib. epalibus, ī. de offi. Arch. c. j. Et ſm hoc oportet te dicere, ꝙ ille eps, qui exercebit iſta, vice epi Alban. faciet. & hoc ẽt ſatis probari poteſt, quia vice Papæ non facit, cũ Papa cũ non acceperit, ponamus tps illud, in quo nondũ acceperat nec auctoritate ſua facere poteſt, cũ ei nõ ſubſit: nec auctoritate propria monaſterij, quia cũ ea ſe hanc poteſtatẽ non habet, nec habere poteſt, ergo nec alij ↄcedere, j. q. 7. Daibertum. reſtat ergo, ꝙ auctoritate Alban. epi hęc epalia faciet, maximè cũ eam non exemerit per aliqua verba, q̃ hic ponãtur. alij dicunt, ꝙ non valuit hęc conceſsio ſuis viribus, ſed cõfirmatione Papæ tantũ. & hoc ea ratione, quia ea, q̃ per decretũ expediuntur, alijs delegari non poſſunt. ff. de offi. procon. nec
3 quicquam. † Reſpon. illã regulã non habere locũ in ſpiritualib. quia bene Archidiaconis & ẽt alijs põt eps cõmittere examinationẽ ordinandorũ, & viſitationẽ clericorũ, ī. de offi. Arch. ad hęc, & c. j. 10. q. j. placuit, & c. eps. ẽt in multis alijs, quę oĩa ſummariã cognitionẽ & decretũ requirunt. {Confirmauit.} Sola cõfirmatio ſufficit ex certa ſcientia Papæ cõceſſa, ẽt ſi alias de iure non tenet, vt no. ī. de confir. vti. vel inuti. c. pen. ī. de trãſa. c. j. {Ratam.} Pro pluribus. n. eccleſijs ſoluebatur hæc penſio, rata eſt, vt æqualiter ſingulæ eccleſiæ ſoluant. & hoc obtinet in iudicijs, & ſtipulationibus, & ↄtractibus, vt ſi plures ſunt, qui agũt, vel ↄhunt, ſinguli pro æqualibus partibus intelliguntur agere, vel ↄhere. & eodem modo ſi ↄ plures agitur, vel ↄhitur, ↄ ſingulos pro parte ſua intelligitur diuiſa actio, vel ↄtractus, niſi aliud dicatur. & hæc ſunt vera, ſiue factum, ſiue dãdũ ſit in obligatione. & idem eſt etiã ſi res indiuiſibilis, vel etiam ſeruitus debeatur: quia intereſſe, ad qđ agitur, diuiditur. ff. de verb. obl. l. 2. §. fi. & l. ſeq. & l. ſtipulationes nõ diui. ff. de pn. ſi duo, in fi. & eſt hoc iõ, quia non fiunt plures rei debendi, vel credendi, niſi hoc expreſsè agatur, in Auct. de duo. re. coll. 7. licet ſecus eſſet ante tẽpus auctenticorũ. item in delictis ſecus eſt, vt no. j. de homi. ſicut. {Subtractæ.} Cum non fuerit petitũ aliquid de penſione, mirũ eſt, quare ſuper ea fit cõdẽnatio. Item mirũ vr, ꝙ non cadit à iure, quia tanto tpe ſtetit, ꝙ non ſoluit penſionẽ, 10. q. 2. hoc ius. Reſpõ. verè priuandus eſſet emphyteuta à iure, qđ habet in re in emphyteuſim data, ſi tanto tpe ceſſaſſet, ſed hic non erat emphyteuta, quia ſic non tranſiſſet directũ dominiũ rerũ in monaſteriũ, ſed cẽſuale fuit, vbi & directũ & vtile dñium rerũ cõceſſarũ tranſiuit in donatariũ. vnde quantocũq; tpe ceſſet, nõ perdit
4 res conceſſas. † Ad aliam q̃onem reſpõdeo, ꝙ eps petendo ius epale intelligitur cẽſum petere, qui loco iuris epalis ſucceſsit, & qui in veritate ordinarius eſt. nã ſub petitione iuris epalis nõ ſolum cõprehenditur ius epale, quod continetur in iure, ſed ẽt quod cõſtitutum eſt pactis, vel conſuetudine, ī. de pręſcrip. auditis, & ī. de offi. Arch. c. vlti. & no. ī. de offi. ordi. cõquerente.

SVMMARIVM.

1 *Libelli forma in petitione eccleſiæ.*
2 *Eccleſia vindicari dicitur, res vero corporalis certis finibus diſtincta peti.*

CAP. VI.

1 CVm venerabilis. [Eccleſiã S. Angeli.] † Hic eſt bonus libellus, qñ quis petit aliquam eccleſiã, ſ. ꝙ debet petere eccleſiam, & poſt debet adijcere, dicens eã ad ſe pertinere in tẽporalibus, vel in vtroq;, vel dicit ei ſubiectã in ſcrutinio, baptiſmo, & cõſilib. j. de cap. mo. c. 2. laici ẽt & clerici ſm quoſdã ſiĉ poſſunt petere eccleſias ratione iuriſpatronatus, ī. de iud. examinata, ī. eodẽ, c. proxi.] ſed & ſi has adiectiones non faciant, ſed ſimplr vindicent, valebit ſnĩa ſuper tali libello data, quia vtilis actio in rẽ ꝓ ſpiritualibus, & cõſecratis rebus locũ habet, quãuis nõ habeat locũ directa vindicatio, arg. ī. de iu. examinata, ī. de deci. dudũ, C. de ſacroſan. eccle. ſancimus. ff. de rei vin. in rẽ. §. j. & l. q̃ relig. † {Eccleſiã.} Eccleſia rectè vindicatur, vt quidam dicunt, ſed
2 ſolũmodo res corporalis certis finibus diſtincta petitur, licet ſit res ſacra. C. de ſacroſan. eccl. ſancimus. ſed ſi petitur eccleſia cũ iuribus ſuis, puta cũ iure decimandi, & cũ alijs iuribus incorporalibus, non rectè intentatur rei vindicatio, in qua non veniunt, niſi corporalia. ff. de rei vind. l. j. & l. vindicatio. ſed prudenter faciet, ſi primo intentet rei vindicationem ad eccleſiã cũ pertinẽtijs corporalibus, & poſtquã in hac petitione obtinuerit, agat confeſſoria, vel quaſi noĩe eccleſię pro iuribus incorporalibus eccleſiæ cõpetentibus. Alij dicunt, & vt vr, melius, ꝙ quãdo petit eccleſia, ꝙ rectè vindicatur eccleſia: & tunc non ſolũ mandabitur ſnĩa executioni in corporalibus, ſed ẽt in incorporalibus, quia incorporalia nõ veniunt quaſi principale, ſed quaſi acceſſorium, ſicut eſt in interdicto, vnde vi, vbi veniunt res tñ ſoli ex ſui natura, ſed incidenter veniunt res mobiles. ff. de vi & vi arma. l. j. §. illud. nec eſt ſimile de hereditate, & peculio, quia ibi non eſt aliqua res corporalis, cui alia accedat. & vr ꝙ rectè vindicat eccleſiã cum ſuis pertinentijs ꝑlatus tẽporalis eccleſię, ī. de offi. dele. ſi quãdo, & de pac. ↄſtitutus, & c. ſeq. Itẽ perpetuus ꝑlatus eam rectè vindicat cũ pertinentijs ſuis, ſi ad eũ pertinet plenariè, puta quia ſit ei in proprios vſus cõceſſa, ar. j. de priuil. paſtoralis. itẽ ſi dicit eam ſibi ſubiectã, ſolũmodo põt eam vindicare, vt hic dr, tamen melius eſt, ꝙ agat cõfeſſoria, & petat in ea ius ſubiectionis, vt hic, & ī. e. ꝓxi. ff. ſi vſuſ. pe. l. j. in princ. ī. de reſcri. ex parte §. ſi autẽ quis petat Archidiaconatũ, vel ꝑpoſiturã, vel epatũ, vel aliam dignitatẽ etiam ſecularẽ, vt canonicatũ, vel marchiã, non rectè aget rei vind. ſed implorabit cognitionẽ ꝑtoriã, vel officiũ iudicis, quod ſic probo, quia iuſtũ eſt, ſi aliquis habet ius in aliqua dignitate, & illã poſsit petere, ſed nõ cõpetit ſibi alia actio, ergo habebit officiũ iudicis. ff. de mino. ꝙ ſi minor. §. fi. ff. de libe. exhi. l. 3. §. hoc interdictũ, 3. q. 6. hoc quippe, 2. q. j. in primis. & hæc actio erit vel hoc officium vr, ſicut petitio hæreditatis, & ſic procedetur in hoc officio, ſicut in petitione hęreditatis. quidã tamen dicunt ẽt melius, vt no. j. de exceſ. ꝑla. inter, ꝙ in his caſibus cõpetit cõfeſſoria in rẽ. Si autẽ petatur ciuitas, vel caſtrũ, vel villa, ſi ſolũ eſt actoris, rectè vindicabit cũ ſuis ꝑtinẽtijs, arg. C. de fun. limi. l. 2. & de bonis vac. l. 3. ſi autẽ non eſt ſolũ actoris, petat ſubiectionem ciuitatis, vel villę, vel caſtri, ſicut dictum eſt ī. de ſubiectione eccleſiæ. ſed ſi vniuerſitas aliqua hominũ alicuius caſtri, vel ciuitatis eſſet alicuius domini, quo ad forũ, ſeu banna, & aliam iuriſdõnem, & ipſi denegarent de pręductis domino reſpõdere, aget dñs, ſicut ageret ↄ ſingularem hominẽ liberum, quia vniuerſitas corporalis eſt, arg. ff. de rei vind. l. 2. & 3. ff. de leg. 3. ſi chorũ. tñ tutius eſt ei, ꝙ agat confeſſoria pro iuribus denegatis, de hoc no. ī. de maio. & obe. inter, de app. dilectus. [Adiudicauimus.] Eps iſte iuſtè defendit eccleſiã iſtã in ſpiritualib. & tẽporalibus, quia habebat eã in proprios vſus, vel aliorũ, vel ſibi placebat vſus, & ita erat ſua cauſa, quia cõmodũ & incõmodũ ad eã pertinebat ſuo noĩe, 2. q. 6. biduũ, quia ſi in ſpũalibus obtinuiſſet, habuiſſet decimas, & alia ſpũalia iura, ī. de do. paſtoralis. & idẽ eſt de tpalibus. nec eſt vis, ꝙ iſta eccleſia habeat propriũ & perpetuũ ꝑlatũ, vel vicariũ, vel cuſtodẽ, vel cõmẽdatariũ, vel ꝙ bona eius oĩno ſint diſcreta à bonis monaſterij, quia Abbas magis ꝓpriè dr ꝑlatus huius eccleſiæ, q̃ ille ꝑlatus, vel cuſtos, qui ibi moraſ, & ille Abbas dr poſsidere eccleſiã, & eius poſſeſsionẽ retinere per inferiorẽ ꝑlatum vel cuſtodẽ, ī. de reſtit. ſpol. cũ veniſſent, arg. ad hoc, ī. de ſup. neg. ꝑla. ſicut. itẽ apud Abbatẽ ſunt nõ ſolũ dominia, & poſſeſsio eorum, ſed ẽt actiones, ī. eo. c. 2. arg. ad hoc, ī. c. proxi. & ī. de offi. ordi. cõquerente, vbi no. faremur tamen, ꝙ vterq; põt cõueniri, quia vna cenſeſ adminiſtratio amborũ, ſicut dr vnũ conſiſtoriũ officialis, & epi, ī. de app. Romana. vel dic, ꝙ ſecus eſt in perpetuis ꝑlatis & neceſſarijs, q̃ in tẽporalibus & voluntarijs, quia primi, ſicut nec poſſunt remoueri à ꝑlatura ſine cauſa, ſic nec agendo. In tẽporalibus aũt ſecus, qui tantũ cuſtodibus cõparantur, vt no. ī. de iud. c. cũ deputati. Si autem non haberet eccleſiã in proprios vſus, ſed eſſet tñ patronus, tunc ſi quis ageret de iure, qđ patronũ tangeret, & non de alijs, debet ipſe reſpõdere, & de alijs debet reſpõdere ꝑlatus ipſius eccleſię, arg. ad hoc, ī. de offi. ord. cũ vos, ī. de app. bonę, ī. de inſti. cũ veniſſent. quis autẽ cui ſit ꝑferendus, no. ī. de reſti. ſpol. c. olim, & de iud. cum deputati. & vr, ꝙ vbi ſunt plures, qui cõueniri poſſunt ſuper eadem q̃one nomine alicuius eccleſię, quia non debet iudex procedere ad miſsionẽ in poſſeſsionẽ, ẽt ſi vnus ſit cõtumax, niſi omnes vocentur. ff. de mino. Aemilius, arg. ff. ex qui. cau. in poſ. hoc aũt, & hoc plus placet, q̃ quod no. ī. de iudi. cũ deputati, & de reſti. ſpol. olim. itẽ no. ꝙ in hac glo. loquimur de defenſore legitimo, vbi ſi ſnĩa feratur ↄ eũ, mandatur ſnĩa executioni ↄ eccleſiã, nec cogitur ſatiſdare de iudi. ſol. ff. de admini. tut. vulgo, quia alias certum eſt, ꝙ quilibet admittitur ad defendendũ etiam ſine mandato cũ ſatiſdatione. C. de ſatiſda. l. j. & de procur. exigẽdi. {Ius cõmune.} 16. q. 7. omnes. {Eccleſiam.} i. temporalia, quę habebat in eccleſia. [Locauiſſe.] Repete, quę diximus ſupra c. proxi. & ſic ſi locauit, apparet eum dominum etiam finito tempore locationis, vel eã non tenente apparet, ꝙ dominium tam vtile, q̃ directum eſt penes locatorem. {Annotatio.} [Anno Domini M. CC. &c.

SVMMARIVM.

1 *Licet quis ſit in poſſeſsione ſubiectionis aliquorum, non valet tamen excommunicationis ſententia in eum lata.*
2 *Iudicare, vel excommunicare non dicitur fructus iuriſdictionis.*

CAP. VII.

1 CVm dil. fil. [Vel monaſterij.] Si cõſtiterit, ſubaudi. † [Obediẽtia.] Hinc ſatis captiosè colligi vr, ꝙ quãuis aliquis ſit in poſſeſsione ſubiectionis

ieſtiqnis aliquorũ, non tamen valet excõicationis ſnĩa in eum lata. nam vr, ꝙ hic eṗs ſuerit in poſſeſſione ſubiectionis Abbatis huius, & tamen non valet excõicatio ab ipſo eṗo in eum lata. & conſimili ratione vr etiam de alia ſnĩa, puta ſi condẽnaſſet eũ in ciuili, vel criminali actione. & certè quidã hic faſſetur, ꝙ pp poſſeſſionẽ quam habeat ſubiectionis huius monaſterij, non tenet eius ſnĩa excõicationis, vel alia. nec eſt ꝯ, j. de iu. pat. cõſul. & de cau. poſ. cũ eccleſia. vbi dr, qui eſt in poſſeſſione eligendi, vel p̃ſentandi, lite pendente, p̃ſentabit, & eliget: quia illa vera ſunt, ſ. ꝙ ea facere debet poſſidens: qa illa ſunt fructus poſ-
a ſeſſionis, vt no. in illa decre. cõſulta. † ſed iudicare, vel excõicare non ſunt fructus iuriſd. quia nec propriè fructus dici poſſunt, imo labor & onus. itẽ non eſt ꝯ, ff. de offi. preto. Barbarius. vbi dr, ꝙ ſnĩæ latæ ab eo, qui erat in poſſeſſione, tenent, licet p̃tor non eſſet. ſed ibi reſpondeo illud ideo eſſe, nõ quia in poſſeſſione erat, ſed quia verè iudicandi ptãrem acceperat ab Imperatore, & ſnĩa alia faciendi, q̃ ad p̃torem pertinebant, licet nõ eſſet legitimus p̃tor, ſed per obreptionẽ. Et idẽ dicendũ eſt in quolibet p̃lato cõfirmato, & de hoc no. ſ. de elec. nihil. Itẽ in hoc caſu nõ dr p̃latus confirmatus eſſe in poſſeſſione excõicandi aliquos, quia eos excõicauit, vel alias iudicauit, quia non noĩe ſuo eos iudicat, ſed eccleſiæ. vnde ipſa per eum dr quęrere, vel retinere poſſeſſionẽ iudicandi, vel excõicandi. ſed in hoc caſu, ſ. quãdo excõicaret, vel iudicaret illos, in quorũ poſſeſſione erat eccleſia, ſed in veritate ſubiecti non erant, non valebit excõicatio in eos lata, quia ſicut dictũ eſt, non eſt fructus poſſeſſionis, vel cõmodi excõicare, vel iudicare. interim tamen, quouſq; cõſtet de proprietate, debẽt p̃dictæ ſnĩæ inuiolabiliter obſeruari, & mandari ꝙ obſeruentur. Alij tamen aliter dicunt, & vt vr, melius, vt no. ſ. de reſti. ſpol. olim {Repromiſit.} Quia non potuit ſuo priuilegio renunciare, ſ. de arb. cũ tpe, vel exẽptum monaſteriũ alij ſubijcere, cũ monaſteriũ ſit in poſſeſſione libertatis, & Abbas dicatur eſſe in poſſeſſione non ſuo noĩe, ſed eccleſiæ, ſ. de inſti. cũ veniſſent. ſatis apparet, ꝙ per factũ Abbatis ſine ſciẽtia cõuentus non amittat̃ poſſeſſio alicuius iuris, q̃ ſine animo poſſidentis nõ põt amitti, ff. de acq. poſ. peregre. § quibus, qđ dicit hic gl. i. cũ monaſterium, non eſt ita ſimpliciter verũ, quia quãdo aliquis per aliũ aliqd poſſidet, bene ſe neſciente amittit poſſeſſionẽ. ff. de acq. poſ. poſſideri. §. ꝙ ſi ſer. ſed hic non tm̃ poſſidebat Abbas, licet ipſe ſolus agere poſſet, ſed ẽt cõuẽtus monaſterij noĩe, & ideo vtriuſq; ſciẽtia neceſſaria eſt. vel dic, ꝙ bene per factũ Abbatis habuit eṗs poſſeſſionẽ, ſed cũ cõſtet illã fuiſſe iniquã & doloſam, caſſum debet iudicari, quicquid fit ex ea, vt no. ſ. de reſti. ſpol. in lr̃is. [Pręſcriptione.] No. de excep exceptionis fieri tranſitũ ad p̃ſcriptionẽ, q̃ eſt quaſi ꝯria. ſ. no. ſ. de p̃ſcrip. auditis. [Iudicetis.] Snĩas excõicationis nullas, ſi iuſta p̃ceſſit appellatio. [Iudicetis.] Erant. n. duo petita, & ꝙ ſnĩę poſt appellationem latę decernerentur nullæ, & ꝙ monaſteriũ decerneretur liberum, eṗo econtra petente ſubiectionem ipſius. [Abſoluatis.] Et ſnĩam excõmunicationis tenere, ſi erat in poſſeſſione eius, alias non, ſed de hoc no. ſ. de in integ. reſti. c. a.

S V M M A R I V M.

Monachus vnus non debet habere locum in diuerſis monaſterijs.

C A P. VIII.

NE nimia. [Locũ.] Per hoc dicimus, ꝙ monachi monaſterij, licet profeſſionẽ fecerint in maiori monaſterio, & ibi habitũ ſumpſerint, & in Abbatis obedientia ſemper remaneãt, ſi tñ mittant̃ per prioratus, vel cellas, nõ debẽt ad electionẽ Abbatis, vł ad alia negocia monaſterij vocari: qa idẽ monachus nõ dẽt hr̃e in diuerſis monaſte. locũ. & hoc eſt intelligendũ, ſi prioratus, vel cella hẽt electionẽ prioris. alij aũt dicunt idẽ, ẽt ſi non habet electionẽ prioris, dũmodo habeat diſcreta bona, & monachi ibi habitãtes habeãt liberã adminiſtrationẽ. ſi aũt neutrum iſtorũ eſſet, tunc de iure debet vocari ad electionẽ, ſed in his p̃ualet conſuetudo.

De capellis monachorum. Rubrica 37.

S V M M A R I V M.

Abbas quibus caſibus poſſit concedere curam animarum, & ab ea remouere ſacerdotem.

C A P. I.

IN eccleſiis. Quę nõ pleno iure pertinent ad monachos, alias ſecus, 16. q. j. c. j. Itẽ dicunt quidam, & fortè non malè, ꝙ & ſi pleno iure pertineãt ad monachos, dũmodo populus non ſit exẽptus, quia ratione populi debet examinare ſacerdotem, cui populi curam cõmittit, & ſi pernitioſos fuerit, remouebit, & ſic intelligitur c. 16 q. 2. ſanè. ad idẽ, j. de priuil. ex ore. Alij dicunt hanc decre. loqui, vbi monaſteriũ nõ eſt patronus beneficij illius ſacerdotis, qa fortè nihil recęperit ab Abbate, ſed à populo tm̃ ſed ſi Abbas erat patronus, Abbas remoueret, arg. de p̃bẽ. in Lateran. tñ melius vr, vt ſemper, qñcunq; eṗs cõcedit curã aĩarum, ipſe remouebit, nõ Abbas. & expone decre. in Lateran. vt ibi diximus: quia nemo remouere põt, niſi qui ceſſit, niſi hoc faciat ex dele. 50. di. ſtudeat, & in multis alijs c. vel niſi hoc habeat aliquis ex priuilegio, ſicut Pręmonſtratẽ. & Humiliati, & quidam alij. ſi autẽ Arch. vel Abbas, vel quis alius inueniatur aliquẽ remouere inſtitutũ ab eṗo, dicendum eſt hoc eos facere quaſi vicarios, vel ex certo priuilegio, vel ex conſuetudine pręſcripta.

S V M M A R I V M.

1 *Qui valeant petitionem huiuſmodi ſic generalem, vt in hac decre. habetur, proponere.*

2 *Nunquid in eodem libello duæ actiones proponi poſſunt.*

3 *Poſſeſſio generalis iuriſdictionis alicuius ciuitatis qualiter acquiratur.*

4 *Licet parochiani cuiuslibet eccleſiæ à proprio ſacerdote debeant baptizari, & alia ſacramenta, quæ illi conferre poſſunt, recipere, & iura parochialia eis reddere, non tamen ſacerdotes hoc debent iure parochiali, niſi ſpecialis conſuetudo aliud inducat.*

C A P. II.

DIlectus. {Baptiſmate.} i. vt presbyter dictæ eccleſiæ iret ad eccleſiã S. Ceciliæ ad baptizandũ in ſolenni baptiſmo. [Et capitulis.] Vbi. ſ. de correctione clericorũ agitur. {Et ſimilibus.} Hæc adiectio admittitur, vbi multa ſunt iura eiuſdẽ iuris, vel conditionis, ſicut eſt, quando eṗs petit aliqua iura eṗalia, & poſtea ſubijcit generalem clãm, i. ad omnia alia ad ius eṗale pertinentia, vel etiam cõſimilia, i. quæ à iure, vel pacto, vel cõſuetudine generalis prouinciæ, ſi Archieṗs agit, vel diœc. ſi agit eṗs, ſtatuta ſunt, vt ſunt de iure eṗali. eodem modo petere poterit Archid. ſ. de offi. Archid. dilecto. & idẽ credimus hanc adiectionẽ adijcere, ſicut ſi ſolum ius eṗale peteret, ſ. tit. proxi. conſtitutus. nec extenditur hęc adiectio ad alia iura, niſi ad ea, quę eodem iure cenſentur, ſ. de relig. do. c. j. & eodẽ modo ſacerdos petere poteſt iura pa-
1 rochialia. † Item no. ꝙ hanc petitionem ſic generalẽ proponere non poſſunt, niſi illi, ad quos iura pertinẽt de iure cõi, vt ſunt eṗi, Archidiaconi, & parochiales pręlati, & ſimiles. & hoc ea ratione eſt, ꝙ ſi aliter petat iure ſpeciali, oportet, ꝙ ſingula p̃ſcripſerit, vt ſ. de offi. Archid. c. vlti. vel dic, ꝙ quicunq; omnia illa iura poſſidere poteſt, & hnc petere poteſt, ſed non fiet condemnatio, niſi in his, quę p̃ſcripſerit, vel alias approbauerit. ſi autẽ talis eſſet, ꝙ omnia iura ſub generali clauſula cõtenta poſſidere non poſſet, tunc libellus tanquam ineptus reijciendus eſſet, ſ. de iudi. examinata, ſ. de offi. vica. c. j. alij tamen dicunt, ꝙ ea, quę conſuetudine, vel pacto debentur, ſpecificare debet, vt no.
2 ſ. de offi. ordina. conquerente. † [Poſſeſſorium.] Scilicet recuperandæ poſſeſſionis. ſecus ſi retinendæ, quia tunc ſimul vtrunq; intentare non poteſt, de hoc no. ſ. de cau. poſſeſ. c. 2. poſſeſſio generalis iuriſdictionis acquirit̃, ſi vnus actus iuriſdictionis exerceatur, puta quia cognoſcat de cauſa vna ſiue ciuili, ſiue criminali, vel ſi excõicauit aliquem, & idẽ eſt, quicquid aliud faciat, quod ad iuriſdictionem pertineat, dummodo intendat vti iure ſuo, quo ad iuriſdictionẽ vniuerſaliter: nã ſi intenderet per iſtũ actum in ciuilibus cauſis iure ſuo vti, non credimus, ꝙ propter hoc acquiſiuiſſet poſſeſſionẽ in criminalibus, arg. ff. queãd. ſer. amit. l. vlti. ſ. de præſcrip. auditis, & c. cum omni. ſed hæc generalis iuriſdictio non procedet vltra perſonam, in quam eã exercuit. Sed quæres, quare potius extendit iuriſdictionem quo ad partes iuriſdictionis, quam quo ad perſonas: quia, vt dicis, qui cognouit de cauſa ciuili, cognoſcet & de criminali, ſed qui iuriſdictione vſus eſt in vna perſona, pp hoc nõ vtetur in alia perſona? Reſpon. quia ſub iuriſdõne cõprehenduntur omnes partes eius, & actus, ſed ſub perſona nõ cõtinetur alia perſona. Sed oppones, quid erit, ſi quod exercebat in perſonã illius, intẽtabat vti in totũ populum? Reſpõ. in hoc non prodeſt ei ſua intẽtio, ſ. ꝙ ſit illud, quod non eſt, nã non poteſt, intendere in totũ populum exercere, quod in vno de populo exercet, quia non eſt verũ. diuiſi ſunt. n. homines eiuſdẽ populi, & poteſt induci arg huius noſtri dicti, quod dr de gleba, quia vna apprehenſa omnes cõtignæ apprehendunt̃, ſed ſeparatæ non. ſic eſt hic, quia apprehenſa vna poſſeſſione in vno capitulo iuriſdictionis, & in omnibus alijs capitulis iuriſdictionis apprehendere intelliguntur, dũmodo hoc intendant, quia omnia capitula iuriſdictionis cõtigua intelliguntur, ſed ſecus eſt in perſonis, q̃ diuerſę ſunt, & p hoc patet, ꝙ ſi eṗs habeat iuriſdõnem, & poſſeſſionẽ iuriſdõnis in vna perſona, & alius aliquid iuriſdõnis in ea exercet intendendo vti iure ſuo, ꝙ poſſeſſionẽ totius iuriſdõnis in eo amittit, niſi quã cito ſciuerit, doceat ſe animo non dimiſiſſe poſſeſ-
3 ſionẽ, de quo no. ſ. de in integ. reſt. c. a. † Generalis aũt poſſeſſio iuriſdõnis alicuius ciuitatis, vel prouincię acquiritur, ſi publicè per omnes partes ciuitatis & vniuerſaliter poſuit bannũ in ciuitate ſic dicens: Talis dominus huius ciuitatis mandat, ꝙ quicunq; ſic fecerit, incurret talẽ pęnam. iſtud enim. l. ſic publicare dicta iuriſdictionis, ẽt ſi nullus incurrit hoc bannũ, tamen poſ-

ſeſsionem iuriſdictionis acquirit generalẽ. Et hoc eſt verum, ſi
nullus in poſſeſsione erat iuriſdõnis generalis. nã ſi alius erat ĩ
poſſeſsione iuriſdõnis generalis, tunc ille, qui p̃dicto modo, vel
quocunq; alio vult apprehendere poſſeſsionẽ iuriſdõnis gene-
ralis, non q̃rit in poſſeſsione illorũ capitulorũ & hominũ, quos
& q̃ apprehendit. ff. de acq. poſ. quod meo. §. vlt. & ſunt alij mo
di, quib generalis iuriſdõ q̃ritur in ciuitatibus, quos quilibet p̃-
nominatis inſpectis poterit per ſe inuenire. per hoc aũt, q̃ exer-
ceat iuriſdõnem in vniuerſitatẽ, nõ credimus eũ acquirere poſ-
ſeſsionẽ iuriſdõnis in ſingulares perſonas, quia licet vniuerſi-
tas ſit aſtricta, non tamen ſinguli, 12. q. 2. §. qui manumittitur. p̃-
terea ſi faciat hoĩes cõfiteri, q̃ ſunt ſuæ iuriſdõnis, vel ẽt abiura
re & renunciare iuriſdõnem prioris dñi, nõ tamen per hoc ac-
quirit poſſeſsionẽ iuriſdictionis, quia hæc non ſunt iuriſdictio-
nis, nec aliquis actus iuriſdictionis interuenit, per quẽ iuriſdõ
q̃ritur, arg. ĩ. tit. proxi. cum dilec. & idẽ dico, ſi iuẽm fidelitatis
ab eis recipiat. interruptio autẽ qualiter fiat, no. ĩ de p̃ſcri. au-
ditis, & quod no. de acquiſitione poſſeſsionis iuriſdictionis, &
miſsione, & idẽ intelligo in alijs ſimilib. dſtiam autẽ quam feci
inter perſonas, & capitula iuriſdictionis, locum habet, ſi nullus
alius eſt in poſſeſsione iuriſdictionis illarũ perſonarũ, quia tũc
ad alias vel ſuper alias perſonas non extenditur poſſeſsio iuriſ-
dictionis quæſita in vno homine. ſed ſi alius eſt in poſſeſsione
iuriſdictionis ſuper vnũ populũ, & ego exerceam iuriſdõnem
in vna perſona tñ illius populi, ſciente domino & patiente, q̃
ſuper totum populũ intendo q̃rere poſſeſsionem, ſuper totũ po
pulũ acquiro: quia quaſi vna & continua eſt gleba, ſ. vnus popu
lus. & non extenditur poſſeſsio de perſona ad perſonam, quia
ille, in quẽ exerceo iuriſdõnem, nõ poſsidebat in ſe iuriſdõnẽ,
ſed alius, ꝯ quẽ ego p̃ſcribo, qui iuriſdõnem in hanc perſonam
& alias cõiter habebat. [Poſſeſſoriũ.] Ex eo, quod dr̃ in fi. huius
gl. ſ. recuperandę, patet, q̃ ſi ep̃s, vel quicunq; alius, qui habet iu
riſdõnem, vel aliud generale ſtatutũ à iure, vel à conſuetudine,
vel ſtatuto in aliqua loca, vel perſonas, quãtũcunq; tẽpore ſtet,
q̃ in aliquo illorũ locorum, vel perſonarũ non vtatur, vel omni
iure, quod in eis habet, vel aliquo capitulo, non tamen ꝯ eũ pre
ſcribitur, quia ſemper poſsidet, imo exercẽdo ius illud, vel vnũ
capitulũ illius iuris generalis in vno ſolo loco, in omnibus lo-
cis & perſonis & capitulis retinere vr̃, niſi amittat poſſeſsionẽ,
vel quia expellatur, vel reuertens nõ admittatur, vel ſuſpicetur
ſe poſſe repelli. ff. de acq. poſ. l. j. §. deijcitur, & l. ſeq. §. fi. nam cũ
hæc iura ſint contigua, ſufficit in vno p̃dictorũ retinere poſſeſ-
ſionẽ. ff. de acq. poſſ. poſsideri, in prin. imo nec p̃ſcriptio eius tẽ
poris, cuius non extat memoria, currit, de qua no. j. de ver. ſign.
quid per nouale, quia ſemper poſsidet, itẽ ſi ꝯdiceretur, ſequere
tur abſurditas. quid. n. ſi aliqua eccleſia, vel perſona ita bene ſe
habet per 50. vel plures annos, q̃ nunquã potuit exercere viſita
tionẽ in ea, vel iuriſdõnẽ, nunquid p̱p̱ hoc amittet ep̃s ius ſuũ
4 in ea abſit. †[De iure cõi.] Huc ius, vbi ſit, ignoro, imo in mona-
a ſterijs ꝯ vr̃, ĩ. de offi. Arch. c. fi. licet. n. parochiani ᵃ cuiuslibet ec
cleſiæ à proprio ſacerdote debeant baptizari, & alia ſacra, q̃ ipſi
ꝯferre poſſunt, recipere, & iura parochialia eis reddere, ĩ. de ſe-
pul. in nr̃a, & per totũ, & de paro. nullus, & per totũ, & de deci. p
totũ, 16. q. j. Doctos, & c. ex auctoritate, q̃ tñ ſacerdotes hoc de
beant, nõ inuenio inter iura parochialia, niſi ſpecialis conſuetu
do aliud inducat, ĩ. de maio. & obe. his. inſtitutio tamen poſſet
dici in non regularibus eccleſijs ad titulũ pertinere, arg. decre.
p̃al. his. ſed poſſet dici illud obtinere in titulis Cardinaliũ, qui
habent pinguius ius, q̃ plebani, quia inſtitutio & deſtitutio per-
tinent ad ep̃m, ĩ. de offi. ordi. cõquerente, 16. q. 5. c. 2. & no. ĩ. de
offi. Arch. cũ ſatis. nec eſſet dignũ, q̃ ad plebanos pertineret, vel
alios parochiales p̃latos, ad quos nõ inuenio aliqd de iure per-
tinere ſuper minores titulos, niſi quod hr̃ ĩ. de offi. Archipreſ.
c. fi. hic aũt dicunt quidã, q̃ ſi ex cõſue. aliqua iura habeant ple-
bani in parochia illa, iura petere poſſunt, vt no. ĩ. de cõſuetu. cũ
olim. ſed nihil prohibet eadẽ iura eſſe parochialia & ep̃alia, ſi-
cut vides inſtitutionẽ, quæ eſt de iure Arch. & ep̃ali, & etiam
Metropo. ĩ. de offi. Archid. c. j. & c. mandamus, ĩ. de præſcri. cũ
non liceat. aliqua notaui j. de eccl. edi. ad audientiam. [Præſcri
pſiſſet.] ſ. p̃dicta iura. [Confeſſus.] Et hæc confeſsio, ſicut j. ap-
paret, in tantum p̃iudicat & in alio iudicio habito corã Inno.
q̃ ſnĩa fertur ꝯ eũ, arg. ĩ. de iudi. at ſi cleri. Sed reſpon. quia hęc
confeſsio publica erat, vel ideo p̃iudicat, quia hic Papa in hac
cognitione illi ſucceſsit. & de hac materia no. ĩ. de elec. per in-
quiſitionẽ, ĩ. de teſt. Albericus. ſed ſi bene attendas, ꝯtrium pro-
batur: tamen ſi per hanc confeſsionẽ ſnĩam tuliſſet, ſuper pro-
prietate ſnĩaſſet, non ſuper poſſeſsione, quãuis poſſet reſpõde-
ri, q̃ Papa Celeſtinus errauit, q̃ non ſuper proprietate ſnĩauit,
ſed Papa Inno. modo ſnĩat. vel dic, q̃ ideo Papa Celeſti. non iu-
dicauit ſuper proprietate, quia non fuit petitum, ſed tantũ poſ-
ſeſſorio agebatur, vt ex hac litera apparet, vbi dicit, vnde prædi
ctus prędeceſſor noſter eccleſiã veſtram, quã ſe aſſerit ipſo. ſu-
per duobus autem primis, ſ. ſcrutinio & baptiſmo nõ ſnĩet, ſed
Papa reſeruat. {Debebat.} Eccleſia S. Laurentij. [Capitulo.] i.
iure veniendi ad cap̃m. [Illum.] Sacerdotẽ S. Laurentij. [Re-
inueſtire.] i. poſſeſsionẽ reſtituere. [Per hoc.] Non p̱ ſnĩam Ce-
leſti. ſed per cõfeſsionem p̃sbyteri. {Monialium.} Si. n. alia mo
naſteria eiuſdẽ prouinciæ hoc iure cenſerentur, & hoc eodẽ iu
re cenſeri debet, arg. j. de cenſi. ſopitę, 100. diſt. ꝯ morem. de hac
materia no. ĩ. de offi. Arch. c. vlti. ſed vr̃, ex quo deſijt eſſe mona
ſteriũ, q̃ deberet cenſeri iure aliarum eccleſiarũ, q̃ nõ ſunt mo
naſteria, arg. ĩ. de ſtatu mona. recolentes. reſpõ. q̃ verè iure alia-
rum eccleſiarũ cenſeri debet, ſed ei ſubeſſe, cui ſuberat, dũ erat
monaſteriũ, ĩ. tit. p̃xi. qa mo. {Subiectũ.} ĩ. de offi. Arch. dile-
cto, & ita debet illi ſubeſſe, cui primo ſuberat, ĩ. titu. proal. c. 5.
{Cõdemnamus.} No. hãc eccleſiã in quibuſdã iuribus ep̃alib.
cõdemnari, & in alijs abſolui, ex quo vr̃, q̃ aliqua poſsit quis p̃-
ſcribere, & alia non, ĩ. de p̃ſcrip. auditis, arg. ꝯ. ff. de ſerui. ruſt.
pręd. vna eſt via. [Condẽnamus.] Quia p̃ſcripſerat, vel cõfeſſus
erat corã Celeſt. vt ſupradictũ eſt, ſacerdos S. Laurentij, inſtitu-
tio aũt & deſtitutio, quia non p̃ſcripſerat, imo nõ poſsidebat, vt
hic dr̃, non adiudicat ei, nec etiã coram Celeſt. fuit confeſſus de
his, ſ. q̃ pertineret cap̃m ad eccleſiam S Laurentij, ſed de poſ-
ſeſsione tantũ confeſſus eſt. [Et capitulo.] Stultè ſuper capitu-
lo, & omnibus cõſimilibus egit petitorio: nam p̱p̱ hoc abſolu-
ta fuit eccleſia S. Lauren. in toto, quia eius ius & poſſeſſoriũ &
petitoriũ deducit in iudiciũ, licet ſnĩa lata à Cele. ſufficeret ad
poſſeſſoriũ in his, ſuper quibus lata erat, quia tñ non probauit
peti. ſnĩa fertur ꝯ eũ, ĩ. de cau. poſ. & proprie. cũ eccleſia. ſed vr̃,
q̃ non tñ ſuper inſtitutione, & deſtitutione, & cap̃lo debuiſſet
abſoluere eccleſiã S. Lauren. ſed in omnibus & cõſimilibus, ſ.
in omnibus generalibus, cũ generaliter fuit petitũ. Ad qđ m̃. q̃
ſ̃m cõſuetudinẽ vrbis Ro. tantũmodo iura, q̃ hic dicuntur, eiuſ
dẽ iuris eſſe cẽſentur, ſ. de iure parochiali, nec ob. ĩ. de maio. &
obe. his, vbi plura alia dicunĩ eſſe de iure titulorũ ſ̃m cõſuetu-
dinẽ Ro. ſo. ibi, vel dic, qđ licet hęc petitio eſſet gñalis, tñ quia
nõ fuit proſecutus gñaliter de omnib. iuribus parochialib. ſed
de his tñ, q̃ hic dicuntur, ideo ſuper illis tñ debet ferri ſnĩa, &
nõ ſuper alijs. C. de iudi. licet, & no. ĩ. de offi. ord. cõquerẽte. ſed
vr̃ ex quo eſſet in poſſeſsione p̃dictorũ, q̃ & talia deberẽt ei ad-
iudicari, arg. ĩ. tit. proxi. c. j. reſpon ideo hic non cõtingit hoc,
quia alius, ſ. Papa, hęc iura habebat, vt in litera expreſsè appa-
ret. itẽ & eſt alia ratio, quia illa locũ habent, qñ ea iura, quę poſ
ſidentur de iure cõi pertinẽt ad hoĩem illius ordinis, cuius eſt il
le, qui poſsidet, puta iura ep̃alia poſsidebat in ſua diœce. ſacer-
dos iura parochialia in ſua parochia. itẽ qñ eſt & hoc notoriũ,
q̃ nullus alius ea iura, vel aliqua eiuſdẽ ꝯdõnis ibi poſſederat:
ſed in monaſterijs hæc iura non poſsidet de iure cõi tituli.

ADDITIO.

a ¶Licet enim parochiani. Ad hæc dicta Inno. & pro eius declaratione vide Car. in conſi. 65. incip. pro diſiunctione puncti, col. 5.

SVMMARIVM.

Reſcriptum impetrans contra aliquod ius vel concilium, debet in precibus mentionem illius iuris vel concilij facere.

CAP. III.

EX parte. {Mentio.} De hoc no. ĩ. de cõſti. quę in
eccleſiarum. Hic non dr̃, q̃ debeat facere
mentionem in eiſdẽ ꝯci. quia non eſt verũ q̃ in literis,
quas Papa cõcedit, debet facere de iure mentionẽ, 31. q. i. quo
virginibus, ẽt ſi ſint ſtatuta conciliorum, 15. diſt. canones. & de
hoc no ĩ. de reſcrip. c. j. ſed dicit, q̃ credit has literas per obre-
ptionem obtentas, & tamen hoc ipſum non ponit pro conſtan-
ti, imo ſub conditione mandat, vt ſi hoc eſt, non valeat, ſi. C. ſi
contra ius, vel vtilitatem. & ſi legibus. vel dic, q̃ aliquando de-
bet facere mentionem, vt no. ĩ. de conſti. quę in eccleſiarum.

CAP. IIII.

AD audientiam. Repete quę dicuntur 16. quęſt 7. p̃ię.

a *De iure patronatus.* [a] *Rubrica 38.*

ADDITIO.

a ¶Ius patronatus. Adde, q̃ hic titulus nec decretales loquentes de iure patronatu laicorum non vendicant ſibi locum in capellis fundatis per laicos in eccleſijs fratrum minorum, ita Pet. de Anch. in conſi. 113 incip. iura quæ loquũtur. Et ibi, quod ius patronatus, quod conceditur laicis, eſt gratia.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus quid ſit, & quomodo acquiratur, in num. 5. & quæ onera, & qui honores proueniant ex iure patronatus, in num. 3. Item quot modis transferatur, in num. 4.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

5 ¶†Ius patronatus eſt ius quoddã, qđ neq; merè t̃pale eſt, ne-
que merè ſpirituale. ſpirituale vr̃, quia non põt vẽdi, j. eo. ad au-
res. tẽporale, quia tranſmittitur ad heredes, 16. q. 7. filijs, conſi-
derandum,

derandum, prouidentia patroni in duobus conſiſtit, ſ. vt de temporalibus ſit ſolicitus, ne delapidentur. in ſpiritualibus, vt talẽ mi-
3 niſtrũ pñtet, qui digne Deo valeat miniſtrare. † Acquiritur aũt
a aius patronatus trib. ex cauſis, ſ. eccleſiæ cõſtructione, eccleſiæ [a] dotatione, & territorij ad eccleſiã fundandã collatione. De prima, 16. q. 7. monaſteriũ. de primo & ſecundo. e. q. filijs. de tertio hẽs 18 q. 2. abbatẽ. quilibet aũt iſtorũ pronus eſt, & recte ſic vocatur, qa ſicut pr filiũ, ita pronus rẽ, i. eccliã de nõ eẽ ducit ad eſſe nõ. n. põt fieri eccłia, niſi fundus, vbi fiat aſsignetur, & ibi eccleſia ædificetur, & ante fundationẽ dos aſsignetur, de cõſe. diſ. j. nemo alius aũt, qñcunq; poſtea illã eccleſiam dotet, licet bñfactor ſit nunq̃ tñ pronus cẽſendus eſt, qa non duxit eccleſiã de non eſſe ad eſſe. & ex his appet, q̃ poſt fundationem nõ qritur ius pronatus; poſſet tñ dici, licet alij cõdicant q̃ ab initio licet male omiſſa eſſet dos eccleſiæ, q̃ poſt ædificationẽ & etiã poſt
b cõſecrationem ſi [b] eam dotaret, patronus eſſet, cum ſine ſubſtantia terũ non poſſet eccleſiæ deſeruiri. j. q. 3. ſi quis ob. & ſi eccleſia, vbi patronus erat prius, deſtructa eſt alia in alio loco ędificata, cui dos primæ eccleſiæ eſſet aſsignata, cum dicatur in loco prioris eccleſiæ ſucceſsiſſe, idem dotator erit patronus huius etiã poſterioris, ar. ſ. de re. do. c. 2. ſed qui fundũ dedit in prima eccleſia, non erit patronus in ſecunda, nec tamen fundum recuperabit. 12. q. 2. qcunq;, & c. ſeq. 10. q. j. mouere. ſed qui fundum dedit, in ſecunda erit patronus, 10. qõ. 3. abbatẽ, & co. mõ
3 qui ſecũdã ædificauit, patronus erit. † Ex iure autẽ patronatus prouenniunt onera, qa tenetur eccleſiã ab impugnatione defendere, & de rebus eccleſiæ ſolicitudinem gerere, ne fraudentur, 16. q. j. conſtitutum, & .q. 7. filijs. item commodum, quia ſi perueniat ad paupertatem alitur de bonis eccleſię, 17. q. 7. quicũq;. item honor, quia honorificẽ ius recipit & ſtudioſe ei ſeruitur, & in proceſsione præ alijs honoratur. 16. q 7. piç, &c. Frigẽtius. & ſi eccleſia nõ eſſet collegiata, præſentat ibi patronus ſacerdotem. 16. q 7. decernimus. ſi eſt collegiata eligit cum alijs. 18. qõ. a. abbatem. quod tñ non credimus, ſed põt intereſſe electioni non tanquam eligens, ſed tanquam cõſulens: electio enim cui inte. eſt laicus, nulla eſt, ſ. de ele. Maſſana, ſacroſan. & c. quiſqs.
4 † Transfertur autem quatuor modis: primo ſucceſsione tã ad ſuos, ſi inſtituantur hæredes, vel alio modo ſuccedant, q̃ ad extraneos. 16. q. 5. conſiderandum, & c. ſi plures. j. c. qm. ff. de reli. familiaria. quidam tñ dicũt ad ſolos hæredes ſanguinis deferri, ar. 16. q. 7. filijs. intantum defertur ſuis & hæredibus ſanguinis, qa etiam ſi non ſunt hæredes, tñ iuſpa. filij habent, ar. ff. de iure pa. l. filij, & de lib. leg. l. Aurelius. ſed hoc nõ placet [donatione.] j. ex inſi. & c. conſultationib. permutatione, 16. q. 7. memini. & cum vniuerſitate. j. co. ex literis. Et hoc ſatis apparet, q̃ non ad propinquos ſanguinis, ſed inſtitutos hæredes ius pat. defertur. nam ſi ad emptorem villæ cum alijs iuribus villæ defertur, multo plus ad hæredem cum alijs iuribus hæreditatis.

ADDITIO.

a ¶ Donatione. Adde Pe. de Anch. in conſi. 392. col. ſi. poſt me. incip conſi. ſubtiliter & ad plenum.

b ¶ Poſt conſecrationem. Quod dotans eccleſiam poſt conſecrationem efficiatur patronus, adde Car. in conſi. 52. incip. ad dubia præmiſſa. col. 2. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus dicitur eſſe penes hæredem omnem inſolidum.*

2 *Cum eſt controuerſia inter patronos, cui ſtandum ſit.*

CAP. I.

1 PErlatum. [† Diuidi.] ius pa. eſt inſolidũ penes oẽm hæredẽ quo ad omnẽ ſuum effectũ, puta honorẽ, onus, & emolumentum, præter q̃ quoad pſentationem, quæ eſt ita apud oẽs ſimul, q̃ apud nullum ſingulariter, vt hic. & j. ca. pxi. ſicut dominium rei cõis. & hoc, quod primo dictũ eſt, ideo eſt, quia cũ ſit res ſimplex & incorporalis, peruenit ad aliquẽ hæredẽ inſolidũ ẽt in ęqualib. partibus ſint hæredes, ar. ff. de ſerui. viæ. ff. de rel. & ſump. ſu. ſi ſepulchrum. ff. ad l. Fal. l. j. §. ſi vſuf. incorporalia. n. diuidi nõ poſſunt, 7. q. j. nihil. & dicunt quidã, q̃ proni poſſunt inter ſe cõuenire, q̃ vna vice pñtet vnus & alia vice alius. arg. ff. de vſuf. quot. §. i. hoc tñ nobis nõ placet in iurib. eccleſiaſticis. j. eo. querimoniã, tantam igitur vocẽ habebit & ius, q minus habet in hæreditate, q̃tũ q plus, ar. licẽt multũ temorũ, 16. q. 7. filij. & tñ qui parum poſuit in dote, quantũ qui multũ, dũmõ de illis fuerit, q aliquid poſuerant in dote conſtituenda. poſſet tñ dici, q̃ ſicut rõne dignitatis in electionib. aliqñ vnus hẽt duas voces, vel plures, q̃ ſic etiam poſſet eſſe inter patronos, quia ſm partem hæreditatis haberẽt ẽt vocem in electione: ſecus. n. ſi ẽt ante fundationẽ aliquid magnum eccleſiæ darent, ſed nõ pro dote. hic tñ nõ dr ius pa. non poſſe diuidi, ſed eccleſia. & ſi plures vni ſuccedant, tãtũ pro vno vocem habebunt, & loco vnius reputabuntur, arg. ff. de condi. & de. l. cui fundus. fit enim ſucceſsio in linea deſcẽdenti in ſtirpes, non in capita, inſti. de hære. quæ ab inteſt. deferuntur. §. & quia placuit, & magis conſonat æquitati, q̃ iura pponunt etiã ſubtilitatib. alijs. ff. ad l. Aqui. ita vul. §. fi. ff. de inſti. l. j. [Simultates.] i. diſcordiæ [Sacerdos.] inſtituendus. [Nõ poterit.] quia ſi epus ſine ſcandalo facere poſſet, de iure eſſet q̃ in-
a ſtitueret ibi ſacerdotẽ. [† Miſſarum.] ſi cõtrouerſia eſt inter eos, quos conſtat eſſe patronos, ſtabit ſaniori parti: & ſi partes ſunt pares, diſtingues merita electorũ. 63. di. ſi forte; & ſi pares ſunt in meritis, locus eſt gratificationi. j. co. cũ aũt. ſi aũt ſine ſcandalo non põt gratificare, cum per omnia partes ſunt pares, tũc interdicẽtur diuina in illa eccleſia, vt hic. & ſi nec ſic concordabunt, auferentur inde reliquiæ quæ ſunt in capſis. j. cap. proai. & ſi nec ſic poterũt intra ſex menſes concordare, epſ inſtituet aliũ in auctoritate concil. ſ. d concæſ. præben. & eccl. non va. c. 2. & j. c. cum. Quamuis poſſet dici, & nõ male, q̃ antequam interdicantur officia, vel reliquiæ extrahantur, debent tranſire 6. menſes: ſi autem ſit diſcordia inter patronos de iure pa. niſi cauſa finita fuerit intra 4. mẽſes, tunc epſ inſtituet aliũ. j. eo. qm. ſi autem ſit diſcordia inter epm & patronos laicos, ſtatim epiſcopus ponet ibi ęconomum, qui bona eccleſiæ cõſeruet. ſ. de off. ordi. cũ vos. item ſi pp diſcordias patronorum non poſsit ſacerdos inſtitutus in eccleſia ſtare, ſicut hic dicitur, fiet.

CAP. II.

QVęcunque. [Reliquias] Quæ ſunt extra altare in capſis. alias enim nõ liceret. 16. q. 7. conſiderandum, ſi plures.

SVMMARIVM.

Præſentandi ius quando eſt penes multos, & nõ conueniunt de perſona, quid agendum.

CAP. III.

QVoniam. [Fundatores.] Secus de refectoribus, ar. ff. ne quid in lo. pu. l. prætor. §. vicinales. & ea ratione, qa quod humani iuris eſſe deſijt, ſeruitutem non recipit. ff. cõia præd. l. caueri. [Ordinet.] Præficiendo ibi presbyterum poſt 4. menſes, vt in fi. vel dic, q̃ qñ non eſt diſcordia de iure pa. ſed nõ poſſunt concordare de perſona, haberet locum decre. ſ. de conceſ. præben. nulla, ſ. q̃ 6. menſibus expectari dẽt: ideo aut præſentatus a maiori parte põt refutare, qa ex præſentatione nõ quæritur ius, ar. j. e. q̃ aũt. [De iure pa.] Ideſt quaſi poſſeſsione j. eo. conſu. nobis. idem vr, & ſi de proprietate iuris eſt qõ, nec aliquis eſt in poſſ. & idẽ per ſimile vr, & ſi inter eccleſias de iure eligendi ſit qõ, nec aliqs eſt in poſ. qa ſi aliqnis eſſet in poſ. nnn obſtante cõtrouerſia iuris proprietatis ipſe eliget. j. co. conſul. difficile tamen vr, q̃ iter duos poſsit eſſe qõ de aliquo iure, niſi alter poſsideat.

CAP. IIII.

PRæterea. [Priuetur.] i. ſit priuatus ipſo iure. 16. q. 7. ſi quis deinceps. vel priuatur per ſententiam, & ſic per hoc ca. expones illud, & dic, vt not. ſupra de elec. quiſquis.

SVMMARIVM.

Præſentatum a laico ſi epiſcopus idoneum recuſauit, ei prouidere cogitur.

CAP. V.

QVod autem. [Præſentatus.] à patrono. {Poſſidẽtis.} hoc eſt verum in pſentatis a laicis, ſecus in præſentatis a clericis, infra c. cum aũt. epſ tñ, q idoneũ ẽt a laico pſentatũ recuſauit, ei prouidere cogitur, infra. co. paſto. {Dedi.} non ius pa. ſed in pprios vſus, quod nõ poterat. {eccleſiam.} Expone, vt j. c. illud.

SVMMARIVM.

Ius patronatus vendi non poteſt, & quare.

CAP. VI.

QVia clerici. {Aduocatias.} Aduocati ſm diuerſas cõſuetudines habẽt plus vel minus honoris, & oneris. Sed oppones, quare non eſt licitum ius ſuum temporale vendere? reſpon. qa nullũ officiũ, nulla caſtaldia eccleſiaſtica vendi poteſt. j. q. 3. ſaluator. hic aũt appellat aduocatiam ius pa. quia aliter non haberet præſentationem. {Præſentetur.} Quod fieri non põt, ſicut nec patroui, j. c. conſuluit. {Spoliando.} & ſic eccleſia erit libera ab aduocato. 17. q. 4. ſi quis in atrio. infra de ſymo. de hoc autem.

SVMMARIVM.

1 *Conceſſum videtur, quod non eſt nominatim expreſſum.*

2 *Quid requirat ad hoc, vt ius pronatus trãſeat ĩ emptorẽ alicuius loci, & n. 3.*

CAP. VII.

EXliteris. [Ad firmã.] Talem cõtractum inter ſe celebrauerant, q̃ vtile dominiũ tranſierat in conductorẽ, & ideo de iure in ipſum trãſierat ius pa. cũ vniuerſitate: ſecus in creditore. ſ. de re iud. cum Bertoldus, vbi
5 no. nam in eum nec vtile dominium tranſit, nec directũ. [† Nõ exemplo.] Idem, qđ in iure pa. põt dici & in iure ſepulchri, qđ a laicis poſsidetur. ff. de cõhen. emp. in modicis, ſecus eſt in decimis,

cimis,& in alijs iuribus mere ſpũalibus, quia non tranſeunt cũ vniuerſitate.& eſt rõ diuerſitatis,quia cum ius pa. non ſit mere ſpuale,ſed partim tpale, non eſt mirum, ſi annectatur tpalibus, ſed mere ſpũalia,cum in nullo cõiceant tpalibus eis, nec cũ vniuerſitate,nec ſine annecti poſſunt,ẽt ſi dicatur,vendo,vel dono villam cũ omnibus iurib. ius quia ſpũalia nõ ſunt iura tpalia: imo plus dicimus,ꝙ etiã eṗs ſi diceret, dono tibi villam & oĩa iura,quæ ibi habeo,non tñ intelligitur donare decimas,vel alia mere ſpũalia.nam hoc nomen,oĩa,non habet in dicta propõne ſupponere,vel referri ad ea,quæ ſunt penitus alterius iuris,quã ea,quæ principaliter donantur,qđ eſt hic:nam mere ſpũalia penitus ſunt alterius iuris,quam tpalia,licet alij aliter dicant.ſi ergo vult decimas donare, faciat expreſſam mentionẽ de eis.hoc tñ fatemur, ꝙ ſi aliquod ius ſit, qđ pariter in ſe habet & tpalia, & ſpũalia iura,vt eſt ꝑbenda, quæ qñque habet & poſſeſſiones, & decimas,& donatur alij eccleſiæ, omnia ſ. tpalia & ſpũalia ſimul transferuntur,qa omnia ſunt ſpũalia, & annexa ſpũalibus.

2 †Sed ſi quis obliget vel vendat omnia iura,quę habet in aliqua villa,cum non ſit ſua, ſed ibi tm̃ certos fundos habeat vel certa iura, & villa non ſit ſua,nunqd in tali ꝯctu tranſit ius pa. Rñ.nõ, nã ad hoc vt trãſeat,oportet,ꝙ res,q̃ vẽdit̃, ſit taliſq̃ ẽt ſine expſſione vniuerſitatẽ vel ius pat.in ſe cõtineat ſicut eſt villa,vel caſtrũ,q̃ in ſe ꝯtinẽt,iuriſdõnẽ,honorẽ, & ius pa.ſed qñ dico, vendo tibi oĩa iura, hęc vis ẽ reſoluẽda ĩ ſingulares.i.vẽdo tibi hoc, & illud.cum autem ius pa. vendi non poſsit ſub tali vniuerſali locatione, vel venditione, non comprehenditur:ſi tñ ſit aliqđ ius vniuerſale,qđ multa iura in ſe continet , vt hæreditas , cum

3 illo bene tranſit ius pa.†Item multo fortius, ſi vendit aliqs fundum,vbi habeat eccleſiam, non intelligitur eccleſia tranſire in venditione.ff. de ac. emp. ſi mercedem.§. ſi cum fundũ. quid ſi vendat quis palatium ſuũ,vbi habet capellam, quæ forte multa priuilegia habet, & multos reditus? vr̃ ꝙ ius pa. tranſeat cũ palatio,arg.prædi.l. ſi mercedem.qa ad capellam non eſt iter niſi per palatium.ſed dic ſecus eſſe in iure pa.qđ bene põt teneri,ẽt ſi non vadat ad eccleſiam,ſicut eſt præſentare. & aliud eſt in iure ſepulchri quod nihil valet,niſi ad illud portet̃. & ibi ſepeliat̃. [Suborta.] Maxime,idem enim & ſi ſuborta fuiſſet ante, dummodo in poſ.eſſet,infra cod.conſul.vel magis; ſi alius non eſſet in poſ. hoc enim ipſo , quod alius non eſt,& ipſe eſt in poſ. villæ,præſentabit.prius dictum placet magis.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt ius pa.donari & clericis, & laicis abſque auctoritate epiſcopi.*

2 *Nunquid laicus conferendo eccleſiam ſit excommunicatus?*

CAP. VIII.

ILlud. [Eccleſia.] Intendebat.n.eis dare proprietatem eccleſię,vel eccl'iam in vſus ꝓprios vel inſtõnem & deſtitutionem,vel iura eṗalia,quod nõ poterat, ꝭ.de do.paſto. 10.q.j.nouerint. j.e.ſuggeſtum. j.de priuile.paſto.& pp hoc bene ſequitur, non vacante, quia hoc erat vnum impedimentũ, quare non tenebat collatio in proprios vſus,cum alius, ſ. clericus inſtitutus eã poſsideret.

2 †Sed dices quare non valet donatio quoad ius pa. ff. de ꝯhen. emp. qui tabernas. ff. de leg.j. ſi domus? rñ. quia non intendebat dare ius pa.ius enim pa.donari poteſt & clericis, & laicis ſine auctoritate eṗi, j.eo. ex inſinua. & hic. ſed licet non teneat conceſsio eccleſię,quã fecit laicus, ſi tñ fiat auctoritate eṗi,vel ẽt ſi poſtea conſenſus eṗi accedat , tenet conceſsio, 16.q.7.decimas,& c. nemini,& ẽt pręſcribere poteſt, j.eo. cura. & ſi quęras quid venit in dicta conceſsione. Reſpon. cũ illa conceſsio vigorem accipiat ex cõſenſu eṗi, illud intelligatur conceſſum, quod dr̃ ꝭ.de do.paſtora.præter ius pa.quod vt dictum eſt, con

3 cedere non intendebat. †Sed dices , nonne hoc ipſo , ꝙ laicus confert eccleſiam, excõicatus eſt minori excõicatione.16.q.7. ſi quis clericus,& c.conſtõnis, rñ.non,cum ibi loquunt̃ , qñ laicus intendit cõferre prælationẽ,vel præbendã,hic aũt, qđ inteodit cõferre proprietatem eccleſiæ , vel aliquod ius io eccleſia, quod de iure habere non põt , de facto aũt teoet:in his autem conceditur,qđ laicus poſsit concedere eccleſiam,vel proprietatem eccleſiæ cũ cõſenſu eṗi, vt ſic eccleſiæ de laicorũ manibus eripiant̃.16.q.7.decimas , & c.nemini. [Impedire.] Supra de re iud.cũ Bertoldus,ibi no.[Vacante.] Idem eſt, & ſi non vacãte.

CAP. IX.

QVerimoniam. [Mutationes.] Quando moriebatur patronus,hæres mutabat ſacerdotem.[Et viciſsitudines.] q.d.tu eris vno anno aduocatus,& ego alio.non enim licet laicis iura, quæ inter ſe habent diuidere , vt hic habes , ſed auctoritate ſuperioris epiſcopi poſſunt,ſicut Dauid inter filios Aaron diuiſit miniſteria eorum,Luc.c.j.& Paral.24.

CAP. X.

Cum laici. [Priori.] Supra de elec. ꝯſiderauimus, ar.ꝯ ſolu. vt diximus ꝭ. de re iudi. cũ Bertoldus.

SVMMARIVM.

1 *Mala fide eccleſia a laico donata fuit ſine conſenſu epiſcopi,an impediat præſcriptionem ſucceſſorum donatarijs prædefunctis.*

2 *Præſcriptione finita, ſi conſtat de non legitimo titulo & mala fide habitis ante captam præſcriptionem , an cum bona conſcientia retinere poſſunt, & quare.*

CAP. XI.

CVra paſtoralis. [Eccleſias .] Quo ad ꝓprietatem , vel vt diximus ꝭ. eod. illud. [Legitima.] 40. annorũ, ꝭ.de præſcri. de quarta.

1 †Sed dices,potuerunt pręſcribere, cum non habere potuerunt iuſtum titulum , vel bonã fidem in præſcribenda eccleſia data a laico, cum ſit ꝯ ius,ꝭ. eo. illud? ſed dic ignorabant ius. & ego reſpõdeo ꝙ ignorantia iuris in præſcriptione & ſi quo ad habẽdam bo.fi. valeat, tñ quo ad quęrendũ ti. non valet. ff.de vſuc. nunquã,& l.non ſolũ is.§.ſi apud.ſo.dicio us,ꝙ bo.fi. præſcripſerunt,& iuſto titulo,ſ.pro ſuo non errando in iure, quia bene ſciebat laicum non poſſe dare eccleſiam ſine conſenſu eṗi, ſed ibi conſenſum eṗi acceſſiſſe credebant , & ita potuerunt præſcribere.ff.pro dona.ſi vir vxori , & ſufficit conſenſus eṗi non tm̃,q habitus eſt tpe ꝯctus , ſed ẽt ſi poſt acceſsit, j.co. ſuggeſtũ.vr̃ tñ, quod a die,a quo veriſimile eſt eos,vel maiorem partem cõuẽtus bo.fi. poſſediſſe , incipit currere præſcriptio , puta mortuis illis,qui interfuerũt donationi & eſt ad hoc op.ar.ꝭ.de deci.dudum.vbi dicitur , ꝙ a tpe confirmationis incępit currere præſcriptio:ſed no vr̃ poſſe ſtare,quia vitioſę poſſeſsioni non vitioſa res non accedit,ff.de ac. poſ. Pompo.§.vl. ſed ipſi intelligunt illa,ꝙ rei vitioſæ.i.quæ vitio reatu affecta eſt vt furata & rapta, tales per quoſcunque poſſeſſores tranſeant nũquã vitium amittunt,& ideo preſcribi nõ poſſunt , inſti.de vſuc. §. furtiuæ. nam ſi aliæ res , quæ ſine titulo poſsidebantur vel detinebantur ab aliquo,ſ.ex cauſa depoſiti, vel commodati, vel ſucceſſor eius ꝓ ſuo incipit poſsidere , bene vſuc.pro ſuo. ff. ꝓ hære.l.plerique, & ſic eſt hic: licet enim illi,qui primo acceperunt , non habuerunt iuſtam cauſam poſsidendi, alij tñ, qui poſtea ſucceſſerunt, habuerunt,qui poſtea ſubſecuti ſunt , & qui nihil ſciuerunt.ſed certe hoc non põt eſſe, quia ꝑlati iſti non poſsident eccleſias iſtas ſic donatas ꝓ ſuo, qa ſuo noĩe non poſsident, ſed eccleſię, & ſic eccleſia, q̃ malè cœpit poſsidere,nunq̃ põt mutare ſuum titulum neq; fidem. ſed potes reſpondere , ꝙ licet prelatus , qui male accipit,mala fide poſsideat, eccleſia tñ , cuius noĩe accipit̃ donatio, ſp bona fide poſsidet , & ſi eſt bonus titulus,pro illa vſucapit , ſi autem malus vel nullus , niſi res eſſet rapta, vel furtiua, ſp vſucapit pro ſuo, nec obeſt ei malus ti. vel mala fi.ꝑlati.ſed certe hoc ſtare non põt per id , qđ eſt ꝭ.de deci.põt, ꝙ ſi aliquibus de capitulo noĩe capituli facta eſſet donatio a laico, capitulum tñ credebat eṗm conſenſiſſe. nam in omnibus his caſibus pro ſuo vſucapit.ff.de vſu.pro ſuo.l.vlt. vel pro donato. vel poteſt dici,ꝙ eṗs permittendo donatariũ, qui eccleſiam accipit a laico, pacifice poſsidere , cauſam & titulum poſsidendi & pręſcribendi ſibi præſtitit,ar.ꝭ.de his , quæ fi.a præ.ſi.con.ca.

2 c.a.& 3 .& hic tacitus cõſenſus habet̃ pro tit. [†Pręſcriptione] no.ꝙ ſi finita ꝑſcriptione conſtet de nõ legitimo titulo , & ma. fi.habitis ante cęptam præſcriptionẽ , tñ ſalua conſcientia põt illa retinere,quia tuti ſunt auctoritate eius, qui poteſtatẽ cõdendi ius habet ſup tpalibus, q hanc pęnã amiſsionis iurium ſuorũ induxit in odium negligentiũ. & fauorẽ ſolicitorũ. [Niſi ius.] ergo ius pat.transferre poſſunt, quod habent.ꝭ. cod. illud.

CAP. XII.

SI vero. [Repręſententur.] Hęc pñtatio fit ad ꝓbationem iuris veri patroni . nihil enim iuris ꝑſentato accreſcit , & vt habeat frontem reſpondendi ſibi de iure pa.ſupra cod.ex literis.

SVMMARIVM.

Ius patronatus an ex generali venditione tranſeat in emptorem.

CAP. XIII.

CVm ſeculum. [Emptorum.] Ius patronatus tranſit cum vniuerſitate. ꝭ.eo.ex literis.[Emptorum.] Hoc intelligitur, qñ villa, vel caſtrum data erant in feudum,qa tunc tranſit in feudum ẽt ius pa. eccleſię,quę erat ſita in villa vel caſtro , quia ſi fundũ daret in feudum,vbi eſſet eccleſia, non tranſiret cum feudo ius pa.eccleſię.j.eo.ſuggeſtum,vt no.ꝭ.eo.ex literis.alij tamen dicunt , ꝙ ius pa. ẽt ſine aliqua vniuerſitate dari poteſt in feudũ, ſicut donari,nam feudum beneficium eſt.

CAP. XIIII.

EX inſinuatione. [Cõtulit'er.] Supra c.illud. [Occupauerũt.] Tanq̃ clerici earundem eccleſiarum, [Reſtituant.] De facto,qa nihil iuris habent in eis,cũ non fuerint ab eis præſentati.[Reſtituant.] Ideſt in pace dimittant eos ordinate.

SVM-

SVMMARIVM.

Patronus laicus poteſt filium præſentare.

CAP. XV.

COnſuluit. [Detineant.] Colligendo tñ fructus, & in proprios vſus cõnertendo. [Vel aliquibus alijs.] Deſcendentibus, puta nepotibus pro nepotibus. hoc non placet, credimus enim quod patronus poſſit filium præſentare. hic ergo interdicitur patronis dare eccleſias, ideſt proprietatem, & alia, vt ſupra eod. illud.

SVMMARIVM.

Patronus laicus an ius patronatus, decimas, & eccleſiam, quam de facto detineret, conferre poſſit, & quomodo.

CAP. XVII.

NVllus. [Aut eccleſiam.] Expone, vt ſ. eod. illud. [Et ſi quis.] Hoc non refertur niſi ad decimas, vt ſp ſi laicus vult in aliam decimas transferre, neceſſarius eſt conſenſus epi, ſ. de his, quæ fi. a pl. cum apoſtolica. eccleſiam enim, ſi de proprietate intelligis, nunquam cõferre poteſt alijs; ſ. eo. illud. ſi de iure pa. illud conferre poteſt neſciẽte epo. ſ. eod. ex inſinuatione. vel dic, quod ſi patronus vult cõcedere eccleſiam, in qua habet ius pat. alicui in vſus pprios, hoc non poteſt facere ſine conſenſu epiſcopi, ſed epiſcopus facilis debet eſſe in cõſentiendo, alioquin agendum eſt cũ ſuperiore. vel dic referri ad vtrumque, & loquitur quãdo eccleſiam vel decimas de facto detinent, ar. infra ti. prox. c. eccleſijs.

CAP. XVIII.

SIgnificaſti. [Si epiſcopi.] Hoc vult dicere, quod ſi patroni alicui epiſcopo nomine eccleſiæ ſuæ cõceſſerint præſentationem aliquarum eccleſiarum conſtitutarum in alijs dioe. epiſcopi dioe. ab illo epiſcopo, cui ius pat. donatum fuit, præſentatos admittere debent.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſit fructus iuris patronatus.*

2 *Facta patroni, qui poſſidet auctoritate prætoris, tuetur prætor.*

3 *Malæ fidei poſſeſſor non facit fructus ſuos, ſed veri domini ſunt fructus.*

CAP. XIX.

COnſultationibus. [Patronatus.] Repete, quæ diximus ſ. de in integ. reſti. c. ij. [Poſſidebat.] Qui eſt in poſ. bo. fi. & ante li. 9t. & poſt li. 9t. ſp pñtabit: qa ſ. pen. & c. ſ. vt li. pen. c. j. & ij. & p totum. nam ille, qui eſt ab initio bo. fi. poſſeſſor & poſt li. conte. dicetur bo. fi. quantum ad hoc, vt fructus ſuos faciat, & ẽt vſucapionem triennij cõpleat. † Item vt non præſtet introitum, niſi intelligeret ſe debere. ſed ſi intelligeret ſe debere, non tenetur, ſi iuſtam cauſam litigandi habuerit. ff. de rei vin. vtique. ff. de pe. hære. illud, & quia facit fructus ſuos, ergo ſi fructum in alium alienat, ille, in quem alienatus erit, controuerſiam non patietur. eſt. n. fructus iuris pat. pñtare. tutus ergo erit pñtatus, ſed naturali rõne vr quod pñtare cenſendus ſit fructus naturalis. & ideo vr dicendũ, quod non transeat in dñium bo. fi. poſſ. ff. de vſu. fructus. ſed ſi vere inſpicimus, nunquam producit pñtatio, ſed potius induſtria, quis poſſet dici quod & hi fructus reſtituantur euincenti, qa patrono non debebit ea, quæ ad ius pa. ptinent: pſona aũt nõ remoueretur ab eccleſia. ſi aũt eſſet ma. fi. poſſeſſoris, qui in poſſeſſione iuris pa. eſt, vel quia eſſet violentus poſſeſſor, & ſine auctoritate iudi. bñ expelleret de eccleſia præſentatus p eũ, quia cũ ma. fi. poſ. nõ faciat fructus ſuos. C. de rei vin. certũ, & ff. d rei vin. ſi. nanis, ergo nec fructus. ſ. ius in alia eccl'ia p pſentationem ipſius transfert. idem ẽt ſi ſit miſſus in poſſeſſione auctoritate iudicis inor-
a dinate.ᵃ C. ſi per vim, vel alio mõ. l. vl. † Si aũt patronus ma. fi. poſ-
2 ſidens eſſet in poſſeſſione auctoritate iudicis & ordinate, tunc quamuis ma. fi. quoad ſe poſſideret: tñ ille q bo. fi. recipit ab eo eccleſiã, non dimittit eã, at. C. vñ vi, ſi qs in tãtã. nã facta talis, q poſſidet auctoritate ptoris, tuet ptor, vt no. ſ. de ele. niſi. quis poſſet dici quod aliud eſt in pſono, qui non nitit auctoritate ſupioris, nec publico officio, licet pro eo feratur ſnĩa, quod ſit patronus: qa ſp hẽt malam fidẽ, & iõ nõ facit fructus ſuos, ar. ff. de condi. inde. l. Iul. ait. & aliud in plato, qui nititur cõfirmatione ſuperioris in publico officio, & ſic loquitur gl. quæ eſt ſ. de elect. nihil.
3 † Item no. quod bo. poſ. ſit ma. fi. poſt li. cõte. quia fructus reſtituere tenet. C. de rei vin. certũ, & qa pſcriptio longi tpis interrũpitur. C. de acq. poſ. nemo, & de præſcr. 30. an. cum no. eſt ẽr caſus, vbi bo. fi. poſ. ab initio poſt li. 9t. nec oĩno bo. fi. remanet, nec oĩno ma. fi. cenſetur. ff. de rei vin. Iul. ſcribit, & hac rõne. ſ. quia ma. fi. poſ. nõ facit fructus ſuos, ſed veri dñi ſunt fructus, vt no. ĩ gl. hic poſita, q incipit, qa eſt dicendũ. vr, quod ſi ma. fi. pñtet vnũ, & bo. fi. præſentet aliũ, licet eps admittat pſentatũ à ma. fi. pp incertitudinem, qa tuẽdus eſt in poſſeſſione. ſ. de inſti. cũ veniſſent, & de in inte. reſt. cum veniſſet, tñ, qñcunq; poſtea conſtet de veritate, remouebitur pñtatus a ma. fi. poſ. & dabitur præſentatio a bo. fi. poſ. penes quem eſt fructus iuris pa. & idem dicendum eſt in ſententijs datis, & alijs factis a bo. fi. poſ. iuriſdictionis, & ma. fi. poſ. arg. ſ. de relig. do. cum dilectus. nec eſt 3, ſupra de cau. poſ. cum eccleſia, quia ibi loquitur de bo. fi. poſ. vt ibi not. [Credebatur.] 16. q. 7. decernimus, in fi.

ADDITIO.

a ¶Inordinate. Adde Bal. in l. 1. col. pe. C. de ſer. & aqua. & Ro. in conſi. 454. ad fi. refert etiam hoc dictum Feli. in c. eccleſia S. Mariæ, col. 10. in fi. ſupra de conſti.

CAP. XX.

SVggeſtum. [Præbendam.] Ideſt in ſuos vſus. [Eccleſiarũ.] Expone, vt ſ. eo. illud [Poſterius.] Quãtum ad hoc vt fiant de eccleſia pbendæ, cũ
a per hoc patronus amitteret ius patr. qđ eſſe non poteſtᵃ abſque eius aſſenſu, ſp tñ donatio facta ab epo tenet quãtũ ad iura epi, & quo ad illa præfertur ſemper prima, ſupra de don. paſtoralis.

ADDITIO.

a ¶Eſſe non põt. Car. in ſuo conſi. 96. inci. Papa valuit, & Feli. in c. cũ veniſſent, col. 7. ver. & per hoc dictum. ſupra de conſti. refert & ſequitur hoc dictum.

CAP. XXI.

REIatum. [Recognitionis.] Hi recognoſcunt beneficia hre a laicis ſine aliqua inueſtitura, vel inſtitutione eporũ. [Vindicare.] Tanq̃ clerici. [Alienos.] ſ. eo. præterea. [Coram ſeculari.] repete quæ diximus ſupra de fo. compe. cum ſit generale.

CAP. XXII.

Eam te. [Sex menſes.] dic, vt notatur ſupra eodem, capitulo primo.

SVMMARIVM.

Aduocati nedum ius aduocationis vendere poſſunt, ſed nec donare, & quare.

CAP. XXIII.

PRæterea. [Non hre.] No. quod aduocati non ſolũ non poſſunt vẽdere ius aduocationis, ſed nec donare, ſecus in patronis, qui donare poſſunt ius pa. ſ. c. ex inſinua. & eſt ratio diuerſitatis, quia patronus eſt quaſi ex debito, ſed aduocatus de gra tantũ. & idem dicimus in guardijs, cuſtodijs, & conſimilibus. vel dic, quod prohibentur vẽdere, & donare aduocatias, & conſimilia iura eo mõ quo illi vẽdebant. ſ. hoc eſt ius meũ, quod hæc extorqueas a ruſticis, quæ tñ ab ordinarijs ſtatuta non erant, & ſic põt loqui dec. ſ. eo. qa clerici. ſi aũt ſtatutos redditus & legitimos donent, & etiã forte vẽdant, hoc non eſt inhibitum. ſed dices, quare dr, quod 9ctus ſit nullus, cum & quo ad hęc iura nõ tenet, quæ non hẽt, dẽt tenere tñ quo ad ea, quæ hẽt. poteſt rñderi, quod ideo non tenet, quia cum non ſint determinati in iure redditus hmõi officiorũ, non tenet venditio rei, q̃ non eſt, vel quæ eſt incerta. ff. de contra. emp. l. j. in iure pa. vbi certa ſunt iura, ſecus, ſ. eo. ex inſinua. ſæpe tamen aduocatus pro patrono ſumitur, vt in c. proxi.

SVMMARIVM.

Præſentatio clericorum vim electionis habet.

CAP. XXIIII.

CVm autem. [Aduocatus.] Ideſt patronus aſt ſumit, ſ. pxi. ca. [Iudicio.] Quãtum ad hoc vt ius habeat, qui ab ipſo electus fuerit, eps tñ peccat, quod primũ idonem admittere recuſauit, & ideo punitur, infra eodem, paſto. ſed ſi non refutauit primum, poteſt eligere, vtrum eorum velit. [Præſentationem.] Quia
a præſentatio clericorum vim electionis habet.ᵃ

ADDITIO.

a ¶Habet. Adde, quod hoc idem tenet Car. in cle. j. in prin. in j. opp. de ſup. negli. præla. & Lap. alle. 24. inci. dominus noſter Papa. col. 5. ver. ſed nunquid, & Do. poſt Archi. in c. 1. colum. 4. de priui. in 6. Et etiam refert Feli. in c. in noſtra, col. 21. in prin. ſupra de reſcri.

SVMMARIVM.

Ius patronatus quot modis acquiratur, & cui debetur remiſſiue.

CAP. XXV.

NObis. [Conſtruxerit.] Alter. n. nõ poteſt, de 9ſec. diſtinc. j. nemo. quot modis quæratur ius pa. & cui ius pa. debeat, habes no. 16. q. 7. piæ, & ſuprà ti. j. [Iuriſdictione.] Statuto, vel conſuetudine. de hoc no. ſ. de ele. quod ſicut. [Tractandæ.] q. d. nõ ſolũ poſt electionẽ 9ſentiet ſed ẽt in tractatu electionis, ſi hoc hẽt ex ſua iuriſdictione, ideſt 9ſuetudine vel priuilegio vr ſtatuto. q ãt vox eius ſuffragiũ pſtet ĩ electiõe, hoc nõ põt 9ſuetudine ĩduci. j. de ele. ſacroſan.

CAP. XXVI.

Per noſtras. [Nullus ſe poteſt.] Infra de inſti. cum noſtram.

CAP. XXVII.

CVm propter, & infra. [Quatuor.] ſ. e. eã, 9. ſo. ibi ſex mẽſes computantur a die vacationis. 4. a die mortis litis. vel aliter, vt diximus ſupra eo. c. j. [Idonea.] Cõtra, ſupra eod. c. j. quando poteſt fieri quod hic dicitur ſine ſcandalo, debet fieri, vel aliter, vt ibi no.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Promiſsio a legato de vacatura an teneat.*
2 *Forma inhibitionis ad hoc, vt inhibitio valeat, qualiter ſit facienda.*
3 *Licet, is cui poteſtas conceditur alicui prouidẽdi, poſsit reſeruare præbendam ſuæ collationi, non tamen poteſt niſi in vna eccleſia reſeruare.*
4 *Suſpenſio nimis effuſa eſt culpabilis.*

CAP. XXVIII.

1 Vm dilectus. [† Vacare.] No. legatum poſſe donationi ſuæ reſeruare donationem præbendæ vacaturę certę perſonæ conferendam, ſed promiſsio facta a legato de vacatura non tenet: hoc ipſum pōt delegatus Papę, cui Papa commiſit, ꝙ alicui prouideret: ſed tū diſtingue, quia qn̄ mandauit, ꝙ prouideret alicui de primo beneficio, quod in aliqua eccl̃ia vacaret, primum beneficiū ſuæ donationi reſeruare pōt, & non aliud. Si vero mādauit Papa, ꝙ alicui prouideret in aliqua ciuitate, vel diœc. de primo beneficio quod ibi vacauerit, poteſt ſuæ donationi reſeruare beneficia illius diœc. vel prouinciæ in hac forma: cuilibet eccleſiæ ſcribet, cū dn̄s Papa mihi mandauerit, ꝙ tali prouideā in primo beneficio, quod vacauerit in diœ. iſta, vel prouincia, mandamus vobis, ꝙ ſi contigerit primam vacantem eſſe in eccleſia veſtra, illam mihi reſeruetis. & tūc ſi de illo beneficio, qđ primo vacabit, aliquid attētaretur ꝯ reſeruationem factam, nō valeret, quia ptās hæc ꝑ ſuperiorem eſt eis ablata. ſi vero Papa ſic commiſerit, alicui prouiſionem prouideas tali in tali ꝓuincia in beneficio, qđ duxerit acceptandum, tunc erit ipſius eligere, quod beneficium accepiet, & eum dare ſuo ꝓuiſori. & ꝓuiſor tunc ſic ſibi reſeruabit beneficium, & ſic ſcribet illis, vbi beneficia reſeruat. Papa ſic ſcripſit mihi, & ipſe talia beneficia elegit, de quib. in eccleſia veſtra eſt vnum: vnde mandamus ꝙ ſi illud ante vacauerit, qua alia, quæ elegit, illud mihi ſeruetis. ſi autem in arbitrio iudicis cōmiſerit, ꝙ ei prouideret in beneficio competenti, tunc iudicis eſt examinare, quæ beneficia ſunt ſibi competentia: & tunc ſm̄ prędictam formam poterit beneficia, quæ voluerit ſibi reſeruare. quæritur, an poſtquam ſemel elegerit, poſsit poſtea variare? de hoc aliqua no. j. qui ma accu. poſ. cum in tua. quod aūt hmōi reſeruationes fieri poſſent, ex eo ꝓbatur, quod alias inutile eſſet mandatum de prouiſione, & mandato principali mandatur & acceſſorium, ī. de offi. dele. prudētiā, cum multis cōcordantijs. Alij tū dicunt, ꝙ in quacunqȝ forma prædictarum ſcribat, ꝙ nec ipſe, ꝓ quo ſcribit, nec ille, cui ſcribit, pōt acceptare niſi vnū beneficiū, nec fiet reſeruatio niſi de vno beneficio, at. qa vnum beneficium tm̄ hr̄e debet, & ſic vnum tm̄ reſeruandum eſt. hīc grauis, & ambitioſus eſſet intellectus huius reſcripti: quia ſupradictus eſt vagus, quod eſſe non debet, ī. de transla. c. licet. imo plus dicunt, & vt vr̄, bene, ꝙ per tales literas nō poteſt aliquod beneficium ſeruare, ſed cum vacat, pōt illud conferre, & ſufficit nunciare capitulo, vel ep̄o, ꝙ primum beneficiū dēt ꝯferre auctoritate Papæ, & ſi ꝯfecerint, tunc imponet̄ eis pn̄a quæ eſt, j. de ꝓb. inter cętera, & c. dilec. & ſi contradicitur, aperietur via vacaturis contra id; quod eſt ī. de
2 conceſ. præben. c. j. & c. conſtitutus. † [Inhibens.] Si enim ille qui poteſtatem hēt ſuper hoc, ſibi reſeruet beneficiū illud, ſiue inhibeat illud alij conferre, non valet, qđ poſt talem reſeruationem, vel inhibitionem de eo fuerit acceptatum: ar. hic, quia per hoc illa vice ſunt ſuſpenſi a collatione huius beneficij, & collatio a ſuſpenſis facta non valet, ī. de conſue. cum dilec. & de ele. cum inter, ar. ī. de præben. inter cætera, & c. dilec. & ī. de ele. innotuit. nam ibi ſemper ponitur, & ſi ꝯ factum fuerit, ſit irritū, & ſic nō vr̄ ſufficiens inhibitio, niſi adijciat̄ hęc clauſula. Alijs vr̄, & forte melius, ꝙ ſi ſcriptum eſt alicui, ꝙ prouideat alicui in certa eccleſia, ꝙ ex quo prouiſor recipit literam prouiſionis, penes eum eſt poteſtas cōferendi, & ablata eſt ab eo, penes quē prius erat. vnde ſi hoc ſciens prius collator eam alicui conferat, non valet. ſi autem neſcit in alium collatam hanc poteſtatem, tunc obtinet, quod no. ī. de ele. innotuit. illud autem dicunt qdam in omnem caſum, & ſi aliquis impetrauit literas ad aliquē, ꝙ ſibi prouideret in aliqua eccleſia, & alius ſimiliter poſtea obtinuit literas ad alium ꝙ ſibi in eadem eccleſia ꝓuideret, nunꝗ ſecundus executor prouidere poterit, antequā primo prouideretur, neque valet prouiſio facta a ſecundo executore, ēt ſi ignorauerit de primo executore, ar. ī. de reſcri. cæterū. nec hoc ꝯdicit alijs, quæ no. ff. de ele. innotuit, vbi diximus, ꝙ collatio facta ignoräter ab eo, ad quē iure ordinario ꝑtinet, tenet, qa fauorabilius eſt ius ordinarium ꝗ extraordinarium, & qa primæ literæ præualēt. ī. de reſcrip. cæterū. Tamē alij dicunt idē vtrobique. ſi vero aliquis impetret literas ad aliquē ꝙ ſibi prouideat in aliqua eccleſiarum ſuæ ciuitatis, vel diœ. vel de aliquo beneficiorum ad donationem alicuius abbatia pertinentiū, cum plura beneficia in diuerſis eccleſijs ad ipſum abbatem pertineant, tūc vr̄ ꝙ iſte prouiſor, qn̄cunque anteꝗ eligat eccleſias, vbi debet ſibi ꝓuideri, inuenerit aliquā præbendā vacantem, ꝙ illā poterit conferre, ſed antequā conferat, nullus eorum, ad quem pertinet collatio de iure ordinario in eadē diœc. impeditur ꝯferre beneficium ſuum, cui vult, & collatio tenet. Idem ēt vr̄, ſi alius prouiſor alij deputatur ſiue ſpecialiter in aliqua eccleſia contēta ſub prædicta generalitate ciuitatis, vel diœc. ſiue prouinciæ, ſiue ēt ſecundus ſit generaliter deputatus, vt in ciuitate, vel prouincia prouideret, ꝙ tenet prouiſio facta a ſecundo prouiſore, ar. ad hoc ā. de reſcri. paſto. in fi. vbi dicit, ꝙ dele. ꝑ gn̄alem clauſulam non habet iuriſdōnem ſuper non expreſsis contentis ſub generali clauſula ante expreſsionem. bene. n. dicimus, ꝙ ſi poſtquā coram prouiſore ſuo expreſsit, in qua eccleſia ſibi prouideri volebat, & expreſsio peruenit ad eum, ad quem pertinet collatio, & de iure ordinario, ꝙ ita per expreſsionem iſtam eſt ablata ab eo poteſtas præbendē conferendi, ſicut ſi in literis eſ-
3 ſet eccleſia in qua prouiſio fieri dēt, ar. ī. de reſc. paſto. † Item licet concedamus, ꝙ ille, cui conceditr̄ poteſtas alicui prouidēdi, poſsit reſeruare prebendā ſuæ collationi, vt no. ī. de præben. ꝓ illorum. quā reſeruationem comparamus expreſsioni, non tm̄ dicimus, ꝙ poſsit eā reſeruare niſi in vna eccleſia, qđ ſic ꝓbo: nullus enim poſſet habere literas de pluribus eccleſijs a principio, & ſi impetret, fraudulēter præſumeret̄, ī. de reſcri. in noſtra. & c. ad audientiam. ergo eadem rōne & ſi impetrauerit literas generales, non poterit plurium reſeruationem facere; qa dele. dēt procedere vt delegans, ī. de reſcri. ſuper literis, in fi. ſi autē alicui ſcriptum eſſet, ꝙ alicui ꝓuideret in bn̄ficijs, quæ valerēt c. marcas, tunc bene poſſet plura beneficia reſeruare vſque ad prædictam quātitatem, & non plus: ſecus, ſi in literis diceretur, in ſingulari beneficio. nec vr̄ facienda vis, ſi in literis dr̄, in primo beneficio prouideat, quod vacauerit, vel in certa eccleſia, vel diœ. quia tunc, & ſi non contulerit primū, qđ vacabit in eccleſia certa, vel diœ. tm̄ poterit conferre ſm̄, vel tertium, vel vlterius, ar. ī de præben. dilc. fi. G. Idē videtur, ꝙ ēt qn̄ ſcriptum eſt, ꝙ in diœ. prouideat in primo beneficio, qđ in ea vacabit, ꝙ & tunc poteſt præeligere vnam eccleſiam, & ex tunc in alijs nō poterit prouidere: alij tm̄ hoc non cōcedunt. Item not. ꝙ ex quo prouiſor reſeruauerit ſibi prouiſionem in aliqua eccleſia ꝓ aliquo, ēt ſi prouiſor moriatur, non redit prouiſio ad ordinarium prouiſorem, ſed ad Papā, cuius auctoritate factā eſt reſeruatio vel expreſsio. Item ex quo prouiſor reſeruauit ſibi præbendam in vna eccleſia, de cætero nō pōt in alia prouidere, nec mutare, dummodo talis eccleſia ſit, quā habere poſsit. ff. de adop. l. 2. ī. de reſcri. cum in multis. Itē vr̄, ꝙ ſiue mandetur, ꝙ in prouincia vel in diœce. ſiue etiā in certa eccleſia alicui prouideatur, tamē non poterit prouiſor ſibi reſeruare nec omnia beneficia ꝓuinciæ, vel diœc. nec etiā ſolius ſpecialis eccleſiæ, nec ſuſpendere collatorem ab iſtorum collatione in genere, ſed bene pōt ſuſpēdere in ſpecie hoc modo, ſuſpendo talem collatione primi bn̄ficij, vel ſecundi, vel vlterioris, vel ſic poteſt ſuſpendi, ſuſpendo talem a primo beneficio; qđ valet 10. vel 20. marcas, ſi æſtimet illum, cui prouidere debet, tanto beneficio dignum, & cum eadem determinatione poteſt totam prouinciam, vel diœ. ſuſpēdere. Et eſt efficax rō pro his, qa in aliquo mandato alicui dato omnia mandata videntur, ſine quibus mandatum expedire nō pōt. ff. de iuriſ. om. iudi. l. 2. ī. de offi. dele. ex literis, & c. fi. at prouiſor iſte, de quo dictum eſt, poteſt mandatum ſuum expedire ſine tm̄ gn̄ali ſuſpenſione, vel reſeruatione; ergo eam facere nō
4 pōt: ſed abſque ſpeciali non poteſt exequi mandatum ſuum, & ideo illa facere pōt. † Item effuſa ſuſpenſio eſt illaudabilis, ergo reſcriptum, quod hoc expreſſe non concedit, ad iniquū intellectum per interpretationem trahendū non eſt. ff. de vul. ſub. ex facto. ff. de re. iu. Neratius, in fi. ſed dic illud eſſe de ſuperabundanti, vel ꝙ ibi nec reſeruauit, nec inhibuerat; & ideo non erāt ſuſpenſi a collatione illorum beneficiorum, ſed mandauerat Papa alicui conferri. nam tunc, cum multa poſsint obijci contra perſonas ipſorū, quib. ſunt danda beneficia, & ꝯ literas, ſem per pēdente qōne cum non ſint ſuſpenſi, tenet collatio ab eis facta, vt in præal. c. inter ſe. & c. dilec. ſecus, ſi alicui cōtuliſſet poteſtatē conferendi: nā tunc vr̄ primis abſtuliſſe hanc poteſtatē, de hoc no. ī. de reſcrip. capitulum. Item dicunt quidā ꝙ ille, cui data eſt ptās prouidendi alicui in primo beneficio, quod vacabit in aliqua eccleſia, vel diœ. vel ꝓuincia, in primo beneficio, quod vacauerit poſt receptionem hmōi literarum, & poſtqͣ hoc ipſum notificauerit eccleſijs, in quib. habet poteſtatem ꝓuidendi, prouidere debet, ar. ī. de app. ſuper eo. §. ij. 4 q. 5. c. j. & ſi aliquibus ſcripſerit, aliquibus non, ex tunc poteſt tantū ꝓuidere in primo beneficio, ex quo omnib. eccleſijs hoc notificauerit, vbi poteſtatem prouidendi habet. & ſi ex medio tp̄e, quo ſcripſit, ſed non perfecit, vacauerit beneficium, non poteſt de illo prouidere, quia non poſſunt dici præſentatæ literæ directæ toti diœc. vel prouinciæ, quouſque omnibus & ſingulis fuerint præſentatæ: vnde ſi iudex vellet omittere forte vnam eccleſiam, in qua notificaret poteſtatem ſibi datam, in nullo loco

lo loco poſſet conferre primum beneficium. alij dicunt, & vt
vř, melius, ꝙ ex quo recipit literas, ſtatim bñficiũ primo vacans
pōt conferre, & ſi non ſcribat eccleſijs, vbi hēt poteſtatem ꝓui
dendi, quia litera non dicit, ꝙ eis ſcribat, ſed ꝙ in eis iudex ꝓui-
deat. & plus dicunt quidā, ꝙ ſi cum vacauerit primũ beneficiũ,
non poſsit illud conferre, quia præuentus ſuit ab alijs, tunc ꝓui
debit in ſecundo, vel tertio, vel vlteriori, qa beneficia latiſsime
ſunt interpretanda, ꝫ. de dona. cum dilecti. j. de ver. ſig. olim. cre
dunt tñ iſti, ꝙ miſsio literarum huiuſmodi iudicis ad omnes ec
cleſias hoc operatur, quia ſi poſtquā ſciuerunt, & mandatũ eſt
eis pro aliquo ſcripto in ſua eccleſia eſſe, ꝙ tunc ſi alij conferũt
illud beneficium, patientur pœnam decr. de præben. dilectus. 2.
ſed alij dicunt, ei pro quo ſcriptum eſt, obeſſe, quia ea quo pri-
mũ beneficiũ non habebit, vlterius non poterit ei in alio proui
deri, ſi contentus ſit pœna prædicta. hoc non placet, hæc autem
fortius vera ſunt quando mandauit ſibi prouideri, cum ſe fa-
cultas obtulerit, quia non intelligitur ſibi auferri facultas, ſi ab
aliquo præuenitur. [Ipſe.] Legatus. [Eccleſiam.] De Berouil.
quam legatus conceſſerat Gu. ſed modo eam renũciauerat, vt
haberet præbendā ſanctæ M. [Supplicabat.] Et bene. [Attendē
tes.] q. d. iſte Gu nullo modo poteſt dicere ſe habere ius ex præ-
ſentatione prædicta, quia ſi archi. in dicta eccleſia habet ius pa.
iure laico, & ſic innuat vel dicat, ꝙ non obſtante collatione le-
gati, qui non pōt concedere eccleſias in quib. laici ius pat. ha-
bent, ſua collatio valere debeat, male dicit, quia tũc ſi quis præ-
ſentat duos, ſicut hic archi. præſentauit, potior eſt ab ordinario
inſtitutus, & ſic ſm hoc potior eſt H. ab ordinario ſecundo ad-
miſſus, quam G. qui non fuit admiſſus. Sed ſi dicat, ꝙ in ipſa ec-
cleſia habet archi. ius patronatus tanquā clericus, certe nō ſm
hoc habet quicquā iuris prædictus G. cum legatus donationē
ipſius eccleſiç ſibi reſeruauerit: non ergo tenuit pręſentatio fa-
cta ab archidiacono, cum legatus bene potuerit ſibi reſeruare
eccleſias, quæ ſunt de donatione clericorum. [Tanquā laicus.]
Quia ex hæreditate patris, vel alterius ad ipſum deuenerat, vel
alio modo tñ. [Eccleſiam.] De Berouil. [Præſentaſſet.] In alia
vacatione antequam legatus eam daret Gu. vel in hac eadē va-
catione. ſ. poſt reſignationē Gu. iterũ ꝑſentauit eundē Gu. ſed
epſ eũ noluit admittere, ſed H. admiſit. ſed prius dictum eſt ve-
rum, & hoc no. [Statutum.] Supra eo. cum autem, & c. qđ aũt.

S V M M A R I V M.

1 *Patroni laici præſentatos ſi clericus refutaret, & ſuum inſtitueret, caſſatur eius inſtitutio.*

CAP. XXIX.

PAſtoralis. [Appellauerit.] Licet appellatiōi eius
deferendum eſſet, non tñ in cauſa hic
caſſatur, quod fit poſt appellationem, quia fit auctori-
tate iuris. ꝫ. eo. tit. cum autem. Item multa impediunt facien-
dum, & non caſſant iam factum. [Poſsidentis.] Si tamen om-
nes ꝑſentatos a laico patrono refutaret, & ſuum inſtitueret, caſ
ſaretur eius Inſtitutio. ꝫ. eod. conſultationibus, & ſupra, c. ꝓxi.

S V M M A R I V M.

1 *Multa hic habes ſigna ad cognoſcendum eccleſiam collegiatam, vel non.*
2 *Per laicalem collationem nullum acquiritur ius ſpirituale.*
3 *Per intitulationem nullum quæritur ius titulato.*

CAP. XXX.

POſtulaſti. Quod ecclia ſit collegiata, & iura
hēat ecclīæ collegiatę, ſatis ꝓbař ꝑ
priuilegium, quod conſtituit eam collegiatam: ſed
& ſi priuilegium, vel ſi certa alia ordinatio ſup hoc
non apparet, ſi conſtat, quod in ſui fundatione fuit ordinatum
ꝙ ibi eſſent tres clerici, vel plures, vel ſi pro tot fuerit eccleſia
dotata, & tunc ſimiliter habebitur eccleſia ꝓ collegiata. 10. q. j.
1 c. j. de conſ. di. j. nemo. j. q. 7. placuit. †Si aũt cōſtat, ꝙ fuit ordina
tum in fundatione ꝙ non cenſeretur iure collegiatæ, ſed præ-
ſentationē haberet patronus, vel ſi fuit ordinatum, ꝙ tantum
vnus, vel duo clerici eſſent ibi, tunc non cenſebitur iure colle-
giatę, & ſic loquitur c. 16. q. 6. piæ. & c. ſe. & in hoc titulo quaſi
per totum. Item ſi poſtea cōtingat de incollegiata fieri multos
clericos, tñ non erunt vt collegium, niſi patronus conſentiat, &
omnes alij qui læduntur, de mutatione ſtatus eius, ar. 16. q. 7. mo-
naſterium. c. rōnis, & c. ſi quis vult. Item ſi in collegiata non re-
maneat niſi vnus clericus, tñ iura collegiatæ eccleſiæ habebit,
ita ꝙ ſi poſtea ad pinguiorē fortunam deuenerit, in omnib. iu-
re collegiatę vtatur, & etiam interim, quod vno mortuo clerico
eiuſdē eccleſię epſ qui eliget, nō noīe ſuo, ſed nomine eccleſiæ
eliget. ar. 65. di. ſi forte. ſi autem non apparet, qualiter eccleſia
fuerit inſtituta, ſ. vt ſit collegiata, vel alio modo, tunc ſi clerici
ſunt in poſſeſsione, ꝙ faciāt ſicut clīci collegiatæ ecclīę, clerici
defendent in hac poſſeſsione, & ſi patronus eſt in quaſi poſſeſ-
ſione, ꝙ in ea faciat, ſicut in eccleſia non collegiata, defendeř
in poſſeſsione ſua, quouſque aliud probetur, ſupra de inſt. cum
veniſſet. fatemur tñ, ꝙ epi & alij clerici pñt habere & electio-
nes, & collationes præbendarũ, & dignitatum etiam in eccle-
ſijs collegiatis, quia ſic conſtitutum fuit a principio, ꝫ. de con-
2 ſue. cũ dile. j. de verb. ſig. Abbate. †Idem etiam credimus de lai
cis, ſed tñ per collationem laicalem nullum ius ſpūale habebũt
Inueſtiti ab eis, nec per illam inueſtituram habebunt aliquod
ius in collegio, quouſque per epiſcopum, vel alium clericorũ
iura ſpiritualia & canonicalia acquiruntur, at 63. di. in ſynodo.
3 & de hoc no. de ele. ꝙ ſicut. [†Titulos.] Per huiuſmodi titula-
tionem nullum ius quæritur titulato, qđ ſi quæreretur, neceſſe
eſſet conſentire patronum, vt no. ꝫ. de fil. præ. propoſuit, vel dic,
huic titulato quæritur ius, & eſt vere canonicus, & tñ non habe-
bit redditus, niſi qñ placuerit electoribus, & eſt hoc ꝯ ius ꝑꝑ cō-
ſuetudinem approbatam. ſi. ſupra de cōſt. c. fi. ꝫ. de ma. & obed.
ſtatuimus. [Electio.] Hic ponit duas qōnes, prima eſt, vtrum ele
ctio titulandorum ſpectet ad rectorem eccleſiæ, vel ad patronũ,
& huic qōni non rñdet expreſſe. Secunda eſt, ſi eccleſiam vacare
contingeret rectore, vtrum patronus huiuſmodi titulatis poſtpo
ſitis poſsit alium præſentare? & huic rñdet expreſſe, ꝙ pōt aliũ
pręſentare, nec fit eis pręiudicium, & ſic etiam tacite primę rñ
det, ex quo patrono nō fit pręiudicium, pōt alios titulare pręla
tus, ar. de fil. pręp. propoſuit. ꝫ de of. vi. ad hęc. 7. q. j. aliud autē. di
cunt quidā niſi epſ eſſet patronus. 16. q. 5. ſi quis. [Pręiudicium
generetur.] Quin eos poſsit remouere poſt mortem intitulan
tis, cum ad patronum ſpectet non ſolum pręlatum, ſed alios
etiā miniſtros pręſentare, 63. di. principali 18. q. 2. Eleutherius.
16. q. 5. ſi qs, & q. 7. decernimus, in Auc. de ſan. epi. §. ſi quis ora-
torium, ꝫ. de fil. pręp. ea tranſmiſſā. vel dic, vt no. in gl. illa hic po
ſita. [Aſſenſum.] Idem intelligo & ſi eius aſſenſus interueniſſet,
qa ſi aliud diceret, aperiret via vacaturis ꝯ id, quod eſt ꝫ. de ꝯce.
pręp. c. 2. vel dic, ꝙ bene poſſet induci per cōſuetudinem, vbi eſt
conſuetudo, ꝙ huiuſmodi intitulati fuerint ſine malitia vaca-
turarũ, ꝙ pronus ſi requireretur, de eis tantum pręſentare debe
ret, ſicut & de cōſuetudine inducit, ꝙ de certa eccleſia eligitur,
ſupra de conſue. c. cum dile. infra de ver. ſig. abbate.

CAP. XXXI.

TRanſmiſſæ. [Conceſsiſſent.] Etiam & male,
cum ad patronos non conceſsio,
ſed ꝑſentatio pertineat. [appellationem.] Hęc appel-
latio fuit iniuſta. [Pręſentatum.] Scilicet R.

De cenſibus, & exactionibus, & procurationibus, Rubrica 39.

S V M M A R I V M.

1 *Manſus quid ſignificet.*
2 *Fundus eccleſia liber eſſe debet ab omni cenſu & tributo.*

CAP. I.

1 SAancitum. †[Manſus.] Manſus ꝓprie
ſm vulgare Italię dř tm̃ terre,
qđ ſufficeret duob. bobus. & tu dic hic appel
lari manſum dotem conſtitutam ꝓ ſuſtētatio-
ne clericorũ, & alijs neceſſarijs eccleſię, de ꝯſe.
diſt. j. nemo. quā tñ dicũt quidā auctoritate epi
2 poſſe fieri tributariā, at. ꝫ. ti. pro ai. pręterea, & non aliter. [†Sec-
uitio.] De nouo poſito, & etiā ſi antiquitus fundatores eccle-
ſiarum conſueuerunt aliquem cenſum de fundo pro dote aſ-
ſignato recipe, illum remittere debebunt, vt hic, ar. 10. q. j. c. j.
& ſe. & ſi non remittent, vel de nouo imponēt, ꝓ remiſſo habeē
& pro non impoſito, vt a. q. j. c. j. C. de le. nō dubiũ. Sed ſi alij ea
dē terra eſſet tributaria, nō erit libera tributo. 10. q. j. c. ſi qs lai-
cus. ff. de pac. inter. ſed eccleſia non dēt eā recipere, imō potius
ab eccleſię ędificatione ceſſare. {Eis.} Scilicet ecclījs. 23. q. 8.
ſecũdũ canonicā. }Senioribus.} Ideſt dominis ēt temporalib.

S V M M A R I V M.

Cenſus an ſemper ſit probatio plena ſubiectionis.

CAP. II.

OMnis. [Et eos.] Hoc dictum eſt laicis. 11. q. j. ma-
gnum. ꝫ. de ma. & obe. ſolitæ: vel etiam cō
prehendit clericos quo ad exteriora, 23. q. 8. tributũ:
vel pręcepit, quod ſint ſubiecti eccleſiaſticis pręlatis. 23. diſt. in.
quamquam. [Probatio.] Quo ad aliquid, cēſus autem nō ſem-
per eſt probatio plenæ ſubiectionis. j. de priuile. recipimus. ꝫ.
de reli. do. cum venerabilis.

S V M M A R I V M.

Nouus cenſus, vel conſuetudo noua non poteſt in eccleſia poni abſque conſen ſu epiſcopi.

CAP. III.

SCientes. [Imponere.] Vel quod ſacerdos haberet ī
monaſterio, vel monaſteriũ in ſacerdote,
vel ꝙ alij hērent in monaſterio. [Permutas.] Eſt. n. ad hoc
epi conſenſus neceſſarius. ꝫ. de præb. auaritię, de monachis.

CAP.

CAP. IIII.

LIcet. [Ad collectas.] Perſonales: ſecus de realib. [Cęcitas.] No. cęcos defendendos per eccleſiam. 8. diſtin. de ſolatis.

SVMMARIVM.

Obligationes quamuis tempore non acquirantur, ſeruitutes tamen licet non habeant cauſam continuam, quæruntur tempore.

CAP. V.

PEruenit. [Ignorantię.] hoc c. loquiť, qñ petens cẽſum nõ eſt in poſſeſſione: alias quouſq; ſuccũberet in ꝓprietate defendereť in poſſeſsione cenſus. ş. vt li. pen. à memoria, & c. laudabilẽ. ş. de cã poſ. cũ eccleſia, & qñ agit petitorio, & nõ poſſeſſorio. [Ignorãtię]. i. cuius cã ignoratť, & ẽt ignorať, vtrũ debeať: qa ſi certum eſſet deberi cenſum, licet nulla cã ſubeſſet, tñ ſibi ſolui deberet. j. e. quanto. & no. ꝙ licet obligationes nõ quærantť tẽpore. ff. de ac. & obl obligationũ. §. placeat. tñ & ſeruitia, & ſeruitutes, ẽt ſi nõ habeãt cõtinuã cãm, bñ quæruntť tpe. C. de ſerui. l. j. & 2. ff. de aqua plu. ar. l. vlt. C. de agri. & cenſi. l. ſtribua. 18. q. vlt. ſeruitiũ. & dicũt quidã, ꝙ neceſſe habet allegare cãm, & ſufficit probare tẽpus, ar. ff. de vſur. cum de in rem vet. dicunt, ꝙ nec ẽt cãm aſsignare tenetur.

SVMMARIVM.

Procurationem ſoluere, ſubditi an ſint cogendi, & per quem.

CAP. VI.

CVm apoſtolus. [Contẽti.] & ſi excedãt hũc numerũ, ſubditi poſſunt ſua autoritate prohibere, vel denegare. ff. de aqua quo. l. j. §. Trebatius. 10. q. 3. qa cognouimus. 63. diſt. quia. & ſi pp hoc excõicenť non tenet. j. de excel. præ. cũ ad quorundã: ſed ſecuritua eſt, ꝙ penes ſuperiorẽ deponant querelã. [Charitate.] nõ ergo inuiti ſunt cogendi per epm, q exigit, ſed ſuperior facilis debet eſſe in cogẽdo. ſed nunqd archiepa poterit cogere ſubditos ſuffraganeorũ ſuorũ, ſi ipſis ſuffraganeis, nõ archiepo præbere negant auxiliũ? videť ꝙ ſic, quia ea quo ius habet eps petendi, vt hic, ergo denegantes per ſuperiorẽ ad id cogi poſſunt. Sed hoc fateor verũ eſſe per iudicẽ ordinariũ clericorũ, qui ſolus eſt Papa, qñ conueniunť ab epo, non autẽ per archiepm, qui eorũ iudex nõ eſt. ş. de oſ. or. paſto. quidã tñ dicunt, & videtur bñ & probabiliter, ꝙ ẽt ipſe eps poterit eos cogere ad ſoluendũ hoc auxilium. nec hoc verbũ, cũ charitate, contradicit: qa in veritate clericis ſuis debet oſtendere neceſsitates ſuas precibus & monitionibus apud eos inſtare, ꝙ matrici eccleſiæ ſubueniant. & ſi noluerunt pcibus acquieſcere poſſunt addere coactionẽ, debet. n. ſimul adeſſe charitas, & coactio. 45. diſt. licet. 10. q. 3. cauendũ, ar. ad hoc, qa fructus eccleſiarũ põt pro ſuis neceſsitatibus accipere. ş. de cõceſ. præben. cũ noſtris, & de inſti. cũ venl. & vt ecc. bene. vt noſtru, tñ hoc nõ debet ſine cõſenſu capituli ſui, & etiã ipſorũ clericorũ, ar. ş. de his quæ fi. à præ. ſi. cõſen. ca. per totum.

SVMMARIVM.

Cenſus eccleſiæ, an & quando imponi & augeri poſſit.

CAP. VII.

PRohibemus. [Nec veteres.] ꝓpter vbertatẽ fructuũ: ſed ſi noua parochia, vel nouæ diuitiæ ei accedunt, dicũt cenſum augendũ, ar. ff. de vſufr. itẽ ſi fundi. ş. de præben. auaritiæ. j. e. quanto. Itẽ licet epi pro ſe nõ poſsint imponere cẽſus, ꝑ alijs poſſunt. j. e. cũ clerici.

CAP. VIII.

PRæterea. [Illuſione.] i. fraude [audiendo.] agendo petitorio: ſed ſi poſſeſſorio agitur condemnabitur ad ſoluẽdum cenſum, quouſq; aliud conſtet, vt eadem hæc decr. innuit, & no. j. e. ſignificauit.

CAP. IX.

ECcleſijs. [Eripiunt.] ſ. qa de facto eas occupabant laici, & eorũ poſſeſsiones vſufructuabãt: vel laici ius pa. qđ in eccleſijs habebant, donarunt epo. [Imponuntur] ſiue de iure, ſiue de conſuetudine approbata.

SVMMARIVM.

Noua pedagia an, & a quibus ſine pœna imponi poſſint.

CAP. X.

INnouamus. [Regnũ.] Quę autẽ cõſuetu. memoriam excedente habita ſunt, conſeruabũtur. j. de ver. ſig. ſuper quibuſdã. §. j. Itẽ à regibus poſſunt poni de nouo, cũ in eis plenam habeant iuriſdictionem: veruntamen peccant, ſi hoc faciant ſine cauſa.

CAP. XI.

CVm clerici. [Remouere.] Et cenſus poſt mortem ſtatuentis non ſoluetur, vt no. ſupra eo. ſcientes, præterea.

CAP. XII.

EA quæ. [Id.] Scilicet remiſsionem prædictorum, vel archidiac.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum in præiudicium eccleſiæ non eſt ſeruandum.*
2 *Non eſt vis facienda etiam malæ poſſeſſori.*
3 *Non debet appellatio alicui auferre poſſeſſionem ſuam.*

CAP. XIII.

SIgnificauit. [Interdixit.] Non fuit bene pręceptũ, ꝑ quod monachi poſſeſsionem amittebant.
1 † Vel dic, ꝙ licitum fuit præceptum. nõ. n. monachi prædictum cenſum recipiendum poſsidebant: qa tpe prędeceſſoris non receperãt aĩo quærẽdi, ſed vi vel clam poſsidebãt, ſ. ignorante epo, cuius auctoritate cenſus conſtituendus erat, & non auctoritate inferiorum prælatorum. ş. eo. ſciẽtes, præterea. ş. de præben. auaritię. Et ſi clã vel ignorante epo cenſum recipiebant, non erat ibi patientia epi, q neceſſe eſt ad poſſeſsionem quærendã. cum ergo eſſet in poſſeſsione tñ recipiendi a ſacerdote, non ab eccleſia, mortuo ſacerdote vel etiam viuo eccleſiam, conuenire non poterit, tanq̃ ſit ſpoliatus, nec ſucceſſor monachis tanquam exiſtentibus in poſſeſsione cenſus ſoluet, cum eccleſiam non potuerit obligare niſi legitimis modis. ff. quod vi, aut clam, prohibere. §. non tantũ. hoc nõ placet, qa ſatis credimus poſſe quęri poſſeſsiones per ſolutionem ſacerdotis, vt ş. de cap. mo. c. 2. vel hic non fuit intentio epi pręcipientis, ꝙ non ſolueret cenſum, qa iurm non erat ſeruandum in ꝑiudicium eccleſiæ: & non auſert ei, ſi alio iure iuuare non poſſet. vel potes dicere, ꝙ vbi quis ſcit aliquem in poſſeſsione iniuſte & mala fide, põt denegare redditus ſolitos, etiã ſi iurauit, cum iurm præſtitũ in læſionem eccleſię non ſit ſeruandum. ş. de iureiu. peruenit.
2 † Et ꝙ iudex precipit illud ſolui, quouſq; cognoſcatur, & pp ignorantiam facti. eſto tñ, ꝙ eps bene ſciebat hũc cenſum nõ dẽri de iure, bñ ꝑcepit, vt de cætero non ſolueretur. ſed ſi ꝑciperet, ꝙ poſſeſsionẽ rei corporalis, quã alius tenet violenter, auferret, malum præceptũ eſſet, qa etiã violento & malo poſſeſſori nõ eſt vis facienda. 3. q. 2. §. vlt. & eodẽ modo ſi ille, q ꝯſueuit recipere cenſum, cũ violentia vellet accipere, forte armis ſibi reſiſtendũ nõ eſſet, ſed de iure tñ agẽdũ. ş. de off. dele. ſi qñ, licet alij ꝯdicãt. Si aũt eẽt bo. fi. poſſeſſor ille, q recipiebat cẽſum, tũc ſacerdos, q in veritate nõ dẽbat cẽſum, ſoluere dẽt: quia ſicut non eſt licitum aliquem ſpoliare re, ſic nec poſſeſſione. C. vnde vi, ſi quis in. Sed quærea, quomodo aget poſſeſſor bo fi. ꝯ hunc ſacerdotem, quia non ſoluit cenſum. & loquimur in eo caſu, qñ nec ſolutio, nec iuramentum apparebat ſuꝑ cenſu? Rñ. ſi ſacerdos intendebat eum ſpoliare, ſuper poſſeſsione aget interdicto, vnde vi, vel cõdictione ex decr. ş. de ele. quæ eclam. ſi vero non intendebat ſpoliare poſſeſsione, ſed tantum in cenſus ſolutione ceſſabat, tunc aget interdicto, vti poſ. quia ſic moleſtabat eum non ſoluendo cenſum ſuo tempore, arg. ff. vti poſ ſi duo. §. fi. & ſic ẽt agendum eſt ꝯ illum, q eligit, vel inſtituit aliquẽ in eccleſia, in qua ad me pertinet electio, vel inſtitutio. & eodẽ mõ ꝯ electum electum, vel inſtitutũ, qa ipſi ſunt, q mihi turbant poſſeſsionem meã. ff. ſi ſer. vin. ſi qs diu. Iſte aũt ſacerdos, ſi eps præciperet ei, ꝙ cenſum non ſolueret bo. fi poſſeſſori, debet appellare, quia iniuſtum eſt præceptum. & idem videtur dicendum qñ eps præcipit alicui de ſua diœc. ꝙ præſtet obediẽtiã, vel ꝙ recipiat aliquẽ ad viſitationẽ, vel ꝑſtet aliqua alia, ad quæ eum dicit teneri, ſi ſubditus appellet ab hoc epiſcopo, dicens ſe ab his liberũ vel priuilegio, vel præſcriptione, vel alio modo, ſi epiſcopus eũ excõicet poſt hmõi appel. ſine aliqua cauſæ cognitione, tũc tenet excõicatio, dummodo verum ſit, ꝙ non ſit liber, quia quod petit eps, notorium iuris eſt, & ideo non requiritur ibi ordo iuris. Sed ſecus eſt, ſi hoc peteret a clerico, qui non eſſet de ſua diœc. vel alias ſi a clerico ſuæ diœc. peteret ea, quæ non conceduntur a iure: nam tunc, ſi ſine cauſæ cognitione eum excõicaret, non teneret excõicatio, etiam ſi in veritate teneretur, quia grauamen ſecutum facit, ꝙ per ap. negocium eſt delatum ad audientiã ſuperioris, ş. de ap. ad audientiam. ſecus aũt eſt in alio caſu, qa in notorijs & falſis non valet
3 appe. ş. de app. propoſuit. † Aliqui tñ ꝯdicunt dicentes, & temꝑ ẽt poſt app. teneret ſnĩa excõicationis, & ſine cauſæ cognitione dummodo non ſit vera cã app. interpoſitæ, & maxime in eo q poſsidet cenſum, qui ſibi denegatur, hic enim etiam poſt ap. & ẽt ſine cauſæ cognitione excõicabit denegantem cenſum, & ſic defendit poſſeſsionem ſuam. appellatio enim nõ dẽt alicui auferre poſſeſsionem ſuam. Sed quid ſi abbas excommunicat hunc ſacerdotem, ſi non dat cẽſum, & epiſcopus eum excõicat, ſi dat? Reſpon. appellet ſacerdos, & nunquam obliget eccleſiã, niſi ꝓbabilem & manifeſtam credulitatem habuerit, quod debet ſoluere, arg. j. de ſenten. excom. inquiſitioni.

SVMMARIVM.

Abbas in cauſa communi ſibi & alijs poteſt eſſe procurator.

CAP. XIIII.

SOpitæ. [Procu.] No. in cauſa cõi ſibi & alijs poſſe eſſe procu. abbatem. [Exhibitas.] [Sine hac probatio-

batione ſufficiebat ei ius cõmune, vel etiam generalis cõſuetu
do, quæ extendenda erat ad eccleſias ſiſis condonis, cum non
eſſet ꝯ ius cõe in eo, ꝙ petit ꝓcurationẽ, qñ viſitat in caſib. con-
ceſsis. repete quæ diximus ſ. de præſcrip. cum ex of. ſ. de off. or.
c. vl. [Communis.] 10. q. j. decernimus, cpm, placuit. [Commu-
ni.] 18. q. 2. luminoſo, ꝯ. ſolu. illud loquitur de exempto. [Com
muni.] In hoc erat ius cõmune, vt ſicut alij faciebant, ita iſti.
j. c. ſuper. ius cõmune eſt, qđ negligente epo viſitet archiepiſco-
pus. vel ius commune eſt, ꝙ viſitet ſimpliciter. j. eodem. c. fina.

CAP XV.

GRauis [Fideiuſſoria.] Quæ fideiuſsio non tenet, cum non tenuerit principale. C. de le. non dubiũ. j. de do. poſt diuor. re. c. ſignauit, & c. ſi neceſſe. C. de ſac. ſan. ecc. ſãcimus, nemini. C. đ ꝯd. ſine cã, adminiculo.

SVMMARIVM.

Liberalitas ad temperantiam reducenda eſt, ſi ex ea oritur grauamen.

CAP. XVI.

QVanto. [De fundatoris.] Hic iuſte potuit cẽſum conſtituere. 18. q. 2. Eleutherius, ideo nõ abſoluet ab eo. [Liberal.] Et ſi nihil hẽbat ab illo mo naſterio vel tpale, vel ſpũale, quare hanc ꝓcuratio nem preſtaret, debita tñ, ex quo conſtituta eſt, tenet liberaliter. {Quæ pro vna.} No. liberalitates ad tẽperantiam reducẽdas, ſi de eis oriſ grauamẽ. j. eo. ex parte. ſ. de deci. ſuggeſtũ. forte ſe-cus eẽt, ſi ex pacto aliquo dato, vel recepto id ꝓmiſiſſent: vel ẽt ſi ex grã fuerit inſtituta hęc ꝓcuratio: tñ non dẽret negari, ẽt qn in ſuperexcreſcentib. fructib. fiat, niſi ſpãlis ſit indulgentia ſup hoc, & hoc innuit verbum, quod ſequitur, indulgemus.

CAP. XVII.

CVm inſtantia. [Se indebite.] ſ. vltra facultates eccleſiæ 10. q. 3. illud, & te nnis prouincia extraordinario auxilio iuuatur. C. no. vec. l. j. & 2. ar. 1. q. 2. placuit, in Auct. de man. prin. §. ſit tibi quo que. ff. de off. præ. illicitas. [Reſtauretur.] Ceſsis ſibi actionibus a legato, vel melius condictione ex hac decr.

SVMMARIVM.

a *Tenentur omnes id ſeruare, quod a maiori parte hominum ſeruatur.*

CAP. XVIII.

EX parte. [Vota] Erãt. n. vota, ꝙ ſingulis annis ſol ueret certas menſuras grani, vel vini. ſi autem voto non tenerentur, non cogerentur ſoluere certam menſuram, vel etiã ſine menſura. [Non cõſtet.] Quia ſi de menſura parentum ꝯſtaret, non recreretur alia probõ, quia non præſumeretſ, qđ ad aliam menſurã voluerint obligare here

2 dem. [Habitatores.] Oẽs cõſtet, vel maior pars. † [Ad eãdem.] No. quod maior pars hominum ſeruat, oẽs dẽre ſeruare. 100. diſt. ꝯ morem. ſ. de cap. mo. cum dilec. Item ar. ꝙ in dubijs ſeruaſ con ſuetudo viciniorum. ſ. de conſue. cum olim. ff. de leg. j. ſi ſeruus plurium. §. vlt. & non eſt hic tñ pp conſuetudinem, ſed quia ille, cui promiſit primo, ex quo de nulla menſura mentionem fe cit, præſumiſ intellexiſſe de cõi mẽſura. [Cogendi.] Licet nulli tiar hæc promiſsio, vel potius votũ, tñ vouens obligatur, vt hic, & ff. de pol. pactũ, in prin. ſ. de vo. licet magnę, & in multis alijs c. eiuſdẽ ti. hac rõne vr, ꝙ ſi aliqs promittat intrare in aliquod monaſteriũ, licet tale votũ ſit ſimplex, vel de futuro, tamen mo naſterium condictione ex hac decr. poteſt agere ꝯ vouentem, vt intret monaſterium. [Ne tanquam.] C. de bo. quæ li. l. 3.

SVMMARIVM.

1 *Quando in aliqua ſcriptura publica continetur de finibus alicuius epiſcopatus, ei ſtandum eſt, donec probetur contrarium, licet ſcriptura principaliter facta ſit ob aliud, & in nu. 5.*

2 *Inſtrumentum quando dicitur falſum, niſi probetur falſum, remanet in ſuo robore.*

3 *Quamuis dixerit aliquis inſtrumentum falſum, & ſuccubuerit, tamen adhuc poteſt dicere illud non valere propter defectum ſolennitatum.*

4 *Poteſt miniſter, imo ipſa eccleſia, quando miniſter male agit, puniri.*

5 *Probatio inſtrumentorum plus eſt quàm confeſsio.*

CAP. XIX.

CVm olim. {Eccleſia.} Iſtæ eccleſiæ pertinebant ad abbatem S. Io. ita ꝙ in eis temporalia colligebat, & ad proprios vſus tenebat, & ideo pro eis rñdet, aliter ipſæ eccleſiæ p ſe rñderent, & no. ſ. de reſcr. edo. {Per alia.} Forte p teſtes, vel per ius cõe,

a vel alio mõ. {† In inſtris.} Hæc inſtra inducebat eps, & forte erant talia inſtra, ꝙ per vnum annũ tenebatur integro iura epiſcopalia ſoluere, p alium aliqua ſoluere tenebatur, ſed non oia. ꝯ hæc inſtrumenta obijcit abbas defectũ talis ſolẽnitatis, cuius completio ex eius ratihabitione pendebat, ſ. ipſa inſtra noo debere ſibi obeſſe, quia non interuenit cõſenſus capituli ſui, & ideo rñ ſibi præiudicat hæc exceptio, vt etiam ſi inſtra pro eo fa ciant, ſibi nihil ꝓſint. ſecus aũt eſſet ſi obijceret defectum ſolen nitatis, q compleri poſſet p partem epi, quia in hoc caſu ſi verũ

non eſſet, vel etiam verum, ſi non eps illas ſolennitates comple

2 re vellet, p hoc abbas non vr renunciare inſtris. † Item dic, ꝙ qñ dicit inſtrm falſum, niſi probet, remanet inſtrm in ſuo robo re, nec tñ per oppoſitionem falſitatis videtur renunciare iuri, quod ſibi ex illo inſtrumento competebat, nec illud petere impeditur, dũtamẽ modo conſentiat id eſſe verum. nam cõperta veritate, ſ. ꝙ inſtrumẽtum non ſit falſum, cedit error veritati, 8. diſt. veritate, niſi perſeueret dicendo, ꝙ falſum eſſet, quia tũc poſt ſniam latã, ꝙ non eſſet falſum, nihil ex eo petere poſſet, qa faceret ꝯ conſcientiam, ſ. de preſcri. qm omne. & licet probeſ p verbũ, qđ ſequitur, ꝙ nullatenus approbauit abbas, iſte. o. abbas, vt dr in regeſto, ſemper dicebat, ꝙ hæc cõpoſitio obtenta erat per metum regium, nec tñ reprobamus, quod ſupra dictũ

3 eſt. † Item no. ꝙ licet aliquis dixerit inſtrm falſum, & ſuccubuerit, tñ adhuc põt dicere illud non valere pp defectum ſolẽnitatum, ff. de pe. hæt. l. Lucius. item & ſi dixerit inſtrumento deficere ſolennitatibus, tñ põt petere legatum ex eo inſtrumento, ff. de pe. hæt. poſtquã. ſecus aũt ſi falſum, vel inofficioſum dixiſſet. {Deductiones.} In inſtrumento compoſitionis continebatur, ꝙ decimæ vltimæ integræ perſoluerentur epo, ſed de eis in certis caſibus deberet monaſterio aliquid impendere, vel eps dẽat accipere quartam decimarũ ab illis eccleſijs, & de ea dẽbat aliquid dare monaſterio. nam ſi inſtrumentũ compoſitionis diceret, ꝙ epiſcopus tantũ duas partes decimarum, vel aliã partem ſibi reciperet, tunc nõ fuiſſet monaſteriũ condemnatum ad plenam ſolutionẽ decimarũ, quia ſibi non debebanſ: nam licet cõ poſitio nõ debeat prodeſſe abbati, quia impugnauit, non tamẽ dẽr dare epiſcopo, quod ſibi non debetur. Sed dices forte, imo debebatur de iure cõi, quia eccleſiæ in dioc. ſua ſunt ſitæ: ſed certe hoc non prodeſt epo, cum receſſum ſit a iure cõi per compoſitionem, q̃ non improbatur. Fatemur tñ ꝙ ſi eps reſpondiſſet Abbati, qñ dicebat cõpoſitionem non valere, & ego ratum habeo, ꝙ tunc ſtandum eſſet iuri communi, quia cõi voluntati receſſum eſſet a compoſitione. nam bene vr dicendum, ꝙ pro abbate nihil ſit iudicãdũ, ſed nec pro epo eſt ferenda iniuſta ſnia. Vnde dico, ꝙ ſi inſtrumentum, quod qs impugnat, contineret, quod T. debet mihi 100. ſub conditione, non adiudicabit mihi illa pure, ſed ſub conditione, quia non debentur ante conditionem exiſtentem. imo plus dicimus, ꝙ ſi in diem debentur, nõ condemnaret niſi poſt diem præmiſſã rõne, quia nunquã ferenda eſt iniuſta ſnia pro aliqua partium, licet aduerſarius iniuſte improbet ꝯctum, ſed pro improbante nihil ſententiandum eſt.

4 † Sed nunquid ſalua conſcientia poterit iſte eps tenere integras decimas nulla facta deductione? reſpon. licet tutius ſit, ꝙ ſoluat, qa tamen iniuſte obtinuit in cã, & quia bene põt miniſter eccleſiæ quandoq. puniri, imo ipſa eccleſia, quando miniſter male agit. 6. q. 4. placuit, dicimus, qđ ſine peccato tenere poteſt, quouſque Abbas per in integ. reſt. vel alio mõ ſibi ꝓuideat. {Impugnare.} 13. q. 2. q̃ ppoſtera. 17. q. 4. ſunt. {Impugna

a re.} In regeſto [a] continetur, ꝙ impugnabat inſtrumenta ex ea cã, quia dicebat ea per metum regium extorta, & in iſto ſuo dicto perſeuerauit Abbas vſque ad ſniam, & ideo iudex in ſnia ſibi noluit adiudicare aliquam deductionem, licet ſibi per inſtra competerent, arg. ſ. de teſti. præſentium, quia cum illæ deductiones eſſent ſm cum ꝯ ius, nec competerent abbati niſi p inſtrumenta, q̃ falſa & per metum extorta dicebat, ꝯ conſcientiã faceret, ſi illa deduceret, & iudex male faceret, ſi ſibi mandaret, ꝙ ꝯ conſcientiam faceret: ſi autem non diceret inſtra falſa, ſed contenderet, licet male, illa non debere ſibi præiudicare de iure, tunc non obſtãte tali impugnatione iudex ferret ſniam pro impugnatione. ſi autem ante ſniam velit deſiſtere ab impugnatione inſtri, ſibi licet, nec exigitur tunc alia probatio, qđ probet ꝯ ſuam confeſsionem, cum aduerſarius, q induxit inſtra, nihil poſſit dicere ꝯ illa, nec probatione ſuper hoc aduerſarium aggrauare. ſi vero aduerſarius ñ induxiſſet inſtra, ſed ꝓprio motu diceret in iudicio illa falſa, poſtea ex illis inſtrumentis nihil petere poteſt, niſi probet illa alias eſſe vera. poſt ſententiam autẽ puta ſi inſtrumenta, quæ quis falſa dicebat, iudicẽtur vera, non prohibetur ille, q dixerat ea falſa, per ea aliquid petere, ſ. de iureiu. mulieri. nam veritate & c. diſt. 8. veritate. Quidam tamẽ dicunt, ꝙ ſi eps non iuuaretur alio iure niſi eo, ꝙ continebatur in inſtro, in quo præcipiebanſ fieri ei deductiones, ꝙ ſicut epo adiudicandæ ſunt quartæ decimarum, ſic abbati adiudicandæ eſſent deductiones, quia eadem res, & c. 12. q. 2. quia. ſed hic non iuuatur tñ illo inſtro, ſed etiam iure cõi, ſ. quia eccleſia erat in ſua

ADDITIO.

a ¶ In regeſto. Ad hæc dicta Inn. vide Fran. Aret. in l. poſt legatum, col. 3. ver. ſed quæro. ff. de his, quibus vt indig. Pet. de Anch. in conſil. 205. incip. Iudex de iure, col. pen. et ex prædictis omnib. & in cõſ. 34. incl. In hac cauſa, col. fi. & adde, quod conſi. Pet. de Anch. ſub nume. 205. alle. habetur etiam inter conſilia Cæ. ſub nu. 29. & quota in col. pe. in fi.

in ſua dioec. ſita, ſic patet p finem huius decr. ſed prius dictum
5 melius pbatur ex hac decr. †[ſua.] No. ſcripturam fidē facere in eo negotio, ſup quo principaliter non eſt facta, puta ſup finibus epatus, cum eſſet priuilegium, C. de ꝯhen. ſtip. optimā, C. de li. ca. cum aliquis. [Inſtrumenta.] Inſtra enim hæc continebant, quō epſ has eccleſias conceſſit monaſterio prædicto, per q̄ ſatis conuincebatur Abbas, ꝙ illæ eccleſiæ eſſent in ſua diœ. Si. n. ab illo epo eccleſias, & ius epiſcopale in eis receperat, non poterat negare illas eccleſias in ſua dioec. ſitas, quāuis forte poſſet dicere ſe nō ad hoc recepiſſe priuilegium, quod ab eo ius epale haberet, ſed ab alio hēbat, ab eo hoc ideo impetrauit, ꝙ impetendi ſtoorem non hēret, ar. C. de excep. ſi qdem, ff. de prob. l. cū de indebito. ſed pſtari hic dēt, vt in l. ſi quidē: alioquin ſicut p ſe, ita ꝯ ſe admittere tenetur. Sed quare non fuerunt abbati adiudicata epalia? Rñd. licet verum eſſet priuilegiū, tamē quia non affuit aſſenſus eorum, q adeſſe debuerunt, nō pōt præiudicare eccleſiæ: hoc non placet. vel ideo non fuerūt ſibi adiudicata iura epalia, quia nō fuerāt ſibi data p priuilegiū, de quo hic fit mentio: per illa enim verba, quæ ibi continebantur, l. qa cōcedebat ſibi eccleſiam, vt hic dr, non ius epale concedere intelligebatur, ſed tm̄ tpale, quod in ea habebat, vel in proprios vſus eam concedebat, ſ. de donat. paſto. hoc aūt inſtrm, de quo hic mentionem facit, nullatenus reprobatur, ſed inſtra compoſitionis tantū: nam ſi alias per partē epi fuiſſet probatū falſum eſſe inſtrm, non probaretur per illud, quod eccleſia, de qua ī priuilegio dicebatur, eſſet in diœc. huius epi, cum reprobato inſtrumento, nihil ex eo probetur, & totum carere debeat vigore. 9. di. ſi ad. 3. q. 9. pura. licet. n. pducens nō poſſit dicere falſum inſtrumentum, vel aliquod in inſtro cōtineī, vt hic, & no. ſ. de ex cep. cū venerabilis: tn ſi aduerſarius probet falſum, etiā aduerſario non nocebit. aliqn̄. n. per aduerſarium habeo, qd per me habere non poſſum. ſi. C. de temp. in integ. reſt. petēdæ. Sed dices, nonne eo ipſo, ꝙ produxit inſtrm, vel priuilegium, vr confeſſus eſſe oīa iura, quæ in eo cōtinentur, & ſic non pōt ꝯ ea dicere, ſicut nec ꝯ cōfeſſionē ſuam tacitam, vel expreſſam, etiam ſi priuilegium pronunciaretur falſum? Rnd. vt no. in decr. pæral. cū ve
6 nerabilis. †Itē no. ꝙ licet ꝯ confeſſionem ſuā quis admittatr ad pbandū ꝯriū. C. de iur. & fa. ign. l. error, & in ſumma, C. de confeſ. tn̄ ꝯ inſtra, quæ produxit, nō admittiī. nec mirū, qa plus eſt probatio inſtrumētorū, q̄ cōfeſſio. Itē cum quis induxit inſtrm ad probandū aliquem artic. quō poſtea admittet ad probandū contra, cū cōtraria allegans non ſit audiendus, ſed duæ probationes ꝯriæ ſibi inuicē fidem derogant, C. de pb. diuerſę. & etiā quia plus eſt confeſſionem tacitam habere, & probationem inſtrumenti, quam confeſſionem tantum.

S V M M A R I V M.

Res quando eſt in obligatione, & condemnatione, libellus procedit ad rem ipſam, ſed quando non eſt in obligatione, & res petitur, lacerandus eſt.

CAP. XX.

OLim cauſam. [Ad Papien.] & bene, qa erant in obligatione, quamuis ſi nō inueniatur, poſſit de alia pecunia ſatisfieri. ſic etiam qn agitur ex empto ad rem vēditam. nam qn̄ agitur, quia res in obligatione eſt, ff. de act. em l. ex empto, rñ. j. & in condemnatione, ſed liberatur ſatisfaciendo de intereſſe, ff. de ac. emp l. j. ſi autem non eſſet in obligatione, ſicut ſi agatur l. Aqui. ad reficiendum domos deſtructas: quia inepte petit, cum ſolum intereſſe in petitione & obligatione ſit, lacerādus eſt libellus. [Proteſtatus.] Idem eſſet, ſi proteſtatus non eſſet, qa proteſtatio nō interrumpit præſcriptionem niſi in caſibus. ſ. de offi. ord. paſto. in fi. C. de an. exc. hoc amplius. [Eiſdē.] vr, ꝙ ſi hoc probatum eſſet. 50. an. ante, ſoluti eſſent Lucen. tn̄ poſſent exigi Papiē. arg. ff. de vſuſ. quia qui, ff. de pecu. ſi quis ſeruum. ar. ff. quemad. ſer. ami. ſi cōem. §. i. & l. ſi quis alia [Declinationem.] Ideſt, quia moneta Pap. non inueniebatr. [Pap.] No. non ſolū petitionē eſſe faciēdam ad rē, q̄ eſt in petitione, & obligatione, ſed etiam condemnationis, quāuis ſoluēdo intereſſe liberetr, ar. ff. de ac. em. ex empto, rñ. j. [Pap.] Ar. ad veterem menſuram ſolutionē faciendam, ſ. de iureio. quanto. ff. ſi cer. pet. l. 3. argu. ꝯ. 32. q. 4. q ignorat, ff. de ꝯhen. emp. l. imperatores. [Pap.] Hoc conſlabsi, indubium vertebatur, ꝙ epſ vel ex conitōne, vel præſcriptione præced. ſolonem Lucen. dicebat p cathedratico recipere ſex denarios Pap. vel dic, ꝙ ſufficit epo ſi computatis oībus annis, quibus receperit Lucen. p Pap. cōpleuit tēpus præſcriptionis, l. 40. ann. ar. ff. de vſufr. quia qui. ſed ex hac decr. vr colligi, licet Lucen. ſoluerit p Pap. ſi tn̄ non ſolu. t ipſos Lucen. 40. ann. non cogitr ſoluere Pap. & eſt mirabile, ꝙ ſolutio eiuſdem rei pro vtraque parte præſcriptionem inducit, ſ. pro epiſcopo, ꝙ præſcribit Papi. ſed finita pſcriptione epi de Pap. & lapſu vnius ſolius anni pleb. præſcriberet, vt non cogatur ſoluere Papi. ſed Lucen.

S V M M A R I V M.

Epiſcopus quantuncunq; generaliter eximat eccleſiam, cathedraticū tamē, iuriſdictionem, procurationem, & viſitationem retinet.

CAP. XXI.

CVm venerabilis. [Imponeret.] Quātuncūque. n. gn̄aliter eccleſiam eximat epiſcopus, cathedraticum retinet, & iuriſdōnem, & procurationē, & viſitationem. 16. q. 2. c. j. ſ. de do. paſto. niſi exēptio confirmaretur auctoritate Papę, arg. ſ. de re. do. vt epiſcopo ſint ſubie. conſtitutus, & ſ. de his, q̄ fi. præ. paſto. nō. n. pōt a ſe ſuam iuriſdictionem in totum reijcere, ar. ſ. de fo. cōp. ſi dili. ar. ſ. de renun. admonet, C. de bo. lib. l. 3. [Epalis.] Quia ius epiſcopale non intelligitur remitti, licet omne ſeruitium remittatur. [De cōi.] Et ita apparet ꝙ per prædictum pactum non tollitur ei aliquid de iure epiſcopali, arg. ſ. de dona. paſto. vbi nor. [De cōi.] Et eſt, quia remiſſio illa ſeruitiorum non trahitur ad iura & ſeruitia, quæ cōi iure debēt omnes eccleſiæ], ſed ad ſeruitia, quæ quotidie & de nouo imponuntur. [Procurationes.] Et alia iura epiſcopalia.

CAP. XXII.

SVper eo. [Prouincijs.] Repete, quæ diximus ſupra de conſue. cū olim, & de offi. archid. c. fin.

S V M M A R I V M.

Procuratio quando, & in quibus peti poſſit.

CAP. XXIII.

PRocurationes. [Procurationum.] Etiam de his, q̄ conſiſtunt in victualib. nam ſi velit accipere veſtes, vel ſi equi moriantur, & velit alios emere, vel etiam expenſas velit recuperare, quas fecit in eundo ad locum, quem viſitaturus eſt, vel alia ꝯſimilia, hæc omnia petet vltra computationē iſtarū procurationū ad dies.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio extra iudicium quando ſit cenſenda iuſta, & numero 2.*
3 *Non debet quis per negationem, vel prohibitionem, vel appellationem vnquam dimittere vti iure ſuo.*
4 *Quando liceat Epiſcopo materialibus armis poſſeßionem ſuam defendere.*
5 *Non valet, quod fit à delegatis, niſi probata delegatione.*
6 *Conſuetudo, & pactum archiepiſcopi & ſuffraganei impedire non poteſt non ſolum procurationem, ſed nec eius viſitationem.*

CAP. XXIIII.

VEnerabili. [Procurationib.] Quia ſępe occurrit qōnes exēptionis oriri occaſione denegatarū viſitationū, & procurationū, vel alia cōſimili, & iō de hac mā ſuppoſito themate plenius tractemus. epſ Eduen. acceſſit ad monaſt. ſancti M. in ſua dioec. ſitum, mādans abbati & conuentui, ꝙ pararent ſe, qa monaſterio illi volebat impēdere officium viſitationis, & pararent etiā procurationem rōne viſitationis debitam. cui abbas reſpondit ꝙ nullo modo ſe pararet nec ad viſitationem, nec ad procurationem, quia exēpti erant quoad hoc a iuriſdictione epiſcopi Eduen. & appellauit ad ſe. ap. ſi in aliquo modo hac occaſione grauaret, & adiecit Abbas, quia coram eo volebat probare exēptionem prædictam, vel coram Papa, ſi epo placeret. ſed epſ nō obſtantibus prædictis excōicauit abbatem, & interdixit conuentum, modo venit Abbas, & aggreditur ꝯ ipſum de iniuſta excōicatione, vel potius nulla, & petit abſolui ad cautelam. pro ſe autem induxit Abbas, quia vr, ꝙ excōicatio ſit nulla, quia lata poſt app. ex legitima cā interpoſita, qđ ſufficit, etiam ſi nō eſt vera. Item quia lata eſt ſine cauſæ cognitione. ſ. de appel. ad audientiam, & c. dilectis, & maxime cum coram epo obtulit ex abundanti ſe probaturum exemptionem. ſ. de appe. interpoſita. Item dicit Abbas epiſcopū oīno eſſe puniēdū, quia ſine manifeſta & rationabili cā excōmunicauit eū anteq̄ iuſta excōicationis cā probaretur. j. de ſent. excō. ſacro. s. q. j. nemo. cū. n. diceret Abbas ſe exemptum eſſe quoad prædicta, & ita ſua negatione eſſet res dubia. C. qui ad li. procla. non licet. l. 3. ſuper re dubia & non ſuper manifeſta tulit ſnīam, & ideo male. Item dicit Abbas, ponamus, ꝙ coram epo Eduen. aliquis parochialis ſacerdos peteret ius parochiale ab aliquo ſuo parochiano, & ille parochianus offerat ſe probaturum, ꝙ alius hēt in eo ius parochiale, nonne audiet eum? vel potius non admiſſa exceptione parochiani, excōmunicabit eum? hoc eſt abſurdum dicere. ſed nunquid erit apud eum acceptio perſonarum, vt ꝯ ſacerdotem parochialem admittat exceptionē, & probationem ſuper ea, & ꝯ ſe non admittat? hoc non eſt ęqui iudicij. 4. q. 4. c. 3. Epſ aūt eꝯ pro ſe allegat, quia ex quo conſtat, ꝙ monaſterium ſitum eſt in ſua dioece. præſumptio iuris eſt, ꝙ in eo habet viſitationem. ſ. de præſcrip. cum ex offi. de cenſi. ſopitæ. c. vene. cum nuper, & ſic præſumptio iuris eſt, & veritas eſt. ſ. quia ei ſubeſt in pdictis, ergo iuſta eſt ſnīa epiſcopi. ideo autē dixit epm, & veritas ſubeſt, quia bene fatetur epiſcopus, ꝙ ſi in veritate pbaret Abbas co-

bas corā ſuperiore quo ad ꝑdicta eſſe exemptum, ꝙ male ſnīaſ
ſet. hic tñ vult defendere ep̄s, ꝙ ſi Abbas defecerit in probatio
ne exemptionis quo ad ꝑdicta, licet probet ſe propoſuiſſe exē
ptionē. & ſe obtuliſſe probationem ſuper ea, ꝙ hoc nō ſufficit
ad pronūciandū excōicationē nullā, vel iniuſtam, vel ad puniē
dum ep̄m, & ſuus proceſſus decernendus eſt legitimus, nec va
let qđ Abbas dicit, quia appellatio ex cā legitima ꝑceſsit excōi
cationē, & qđ ſine cauſæ cognitione lata eſt, ergo excōicatio
1 cenſenda eſt iniuſta, vel melius nulla. †Sed rñdēr, ꝙ nunquā ap
pellatio extra iudiciū quantūcunque fiat ex legitimis cauſis,
& quantūcunq; appellans offerat ſe eē probaturū, eſt cēſenda
iuſta, niſi probauerint eā eſſe verā vt no. ꝫ. de ele. cum inter ca.
ꝫ. de his, q̄ fi. à ma. par. ca. c. j. & hęc appellatio, vt quidā dicunt,
extra iudiciū erat, qđ ex eo apparet, quia ipſe Abbas hoc dice-
bat qñ proponebat ſe exemptū, & ꝑ ꝯñs ep̄m non eſſe iudicē,
ſicut & cenſenda eſſet appellatio extra iudiciū, vt ſi qs appella-
ret ab ep̄o, ne ordinaret aliquā eccleſiam de canonicis, vel ne
confirmaret electum, vel inſtitueret, qa & ad ſe ꝑtinent ꝑdicta.
licet. n. hæc oīa ſint de I. iuriſdictionis, non tñ ſemper requirit̄
iudiciarius ordo, nec ſp̄ ſic pro eis faciendis iudiciū ordinatur,
imò plus extra iudiciū, q̄ in iudicijs hæc agunt̄. vel dic, vt no. ꝫ.
2 de ap. dilectis, in gl. q̄ incipit, hoc fuit & c. ver. no. ꝙ licet. †Item
& ſi in iudicio eſſent partes, tñ hoc non fuit iuſte petitū, ꝙ co-
ram ep̄o offerret probationes, cū eas recipere non deberet in
cā ſua. ꝙ aūt coram Papa offerebat ſe probaturū, ēt non ſuf-
ficit ad hoc, qa reuocari dēt quicqd fit poſt talē appellationē,
niſi probetur veritas cauſæ, ſicut apparet ex litera decr. interpo
ſita, nec valet ſi dicat Abbas, ꝙ vult, ꝙ ipſe idem ep̄s cognoſcat,
quia nec iudex ꝑōt eſſe in cā ſua, nec arbiter. ff. de arbi. ſi de re.
C. ne quis in cā. l. j. nec valet, ſi dicat Abbas, ꝙ nō dēt quis ex-
cōicari ſine manifeſta cā, & niſi eam ꝓbet, quia hæc fuit mani-
feſta cauſa excōicationis, ſ. contumacia recipiendi eum ad vi-
ſitationē & hæc ꝯtumacia bene ꝓbatur hoc ipſo, ꝙ eſt præſum
ptio iuris, & quod ꝓbatū eſt, ꝙ eſt in poſſeſsione, & ꝙ eſt verū,
ꝙ eſt de dioec. ep̄i, nec probat ꝯriū. Nec obeſt, ſi dicas, ꝙ ea præ-
ſumptio iuris, q̄ eſt ex eo, ꝙ eſt de ſua dioece. qđ ep̄s habet in ea
viſitationē, tollitur ꝑ negationē Abbatis, ꝑ quā fiebat tūc res
dubia, qa id locum hēt in iudicijs, ſicut ex tex. l. apparet: ſed ſe-
cus extra iudicia, ſicut hic, vt quidā dicunt, quātū ad exemptio
nem, de qua hic agebatur. vel dic, & melius, res etiam dubia fa
cta per litem impedit, ne noua poſſeſsio detur, vt in ſal. l. ſed
3 non impedit, quin veteri vtatur. ꝫ. vt lit. pend. c. j. †Itē qa nun-
quā ꝑ negationē, vel prohibitionē vel appellationē alicuius
dēt aliquis dimittere vti iure ſuo. C. de rei vin. ſi fundū. C. cre.
eui. plg. l. j. & no. ꝫ. de ma. & ob. dilecti. nec obeſt, qđ opponitur,
quia ſi ep̄s inter ſubditos ſuos cognoſceret, ſ. inter ſacerdotē,
& parochianū de iure parochiali, quia admittere dēt hmōi ex-
ceptionē parochiani, ſ. ꝙ eſſet exēptus: ergo eadē rōne ꝯ ſe ad-
mittere debet. Rñ. qñ ep̄s inter ſubditos cognoſcit, tunc dēt
ordinem iudiciariū ſeruare, & ſm allegata potius, quam ſm ve
ritatem iudicare. 3. q. 7. iudicet. 2. q. j. deus. 11. q. 3. illa. ff. de offi.
præ. illicitas. Non enim perſonam ſuā gerit priuatā in iudican-
do, ſed iudicis, & publicæ perſonæ, cuius non eſt iudicare niſi
de probatis, 6. q. j. ſi omnia, ſed ad viſitationē hanc faciendam
ep̄s non procedit ordine iudiciario ſeruato, nec vt iudex ſecū-
dū quoſdā, maxime quo ad intentionē Abbatis q ſe dicit exē-
ptum, licet in ea ordinē aliquē ſeruare dēat. ꝫ. eo. Romana. ꝫ. de
accu. qualiter, vltra me. ſed tanquā vtens iure ſuo, vñ non dēt
inquirere, ſi hēt ius viſitandi, cum ipſe ſciat ſe hēe, ſicut verum
eſt. nec debet admittere exceptionē, cū non poſsit de hac exce
ptione cognoſcere. Itē iudex, qui eſt medius, debet oīa audire;
ſed pars tm̄ vtilitatē cauſę ſuæ ſm Deum & cū bona conſciētia
ꝓſeq dēt, ꝙ bñ hic ep̄s facit, ſi viſitatio ad ep̄m ꝑtinet. ad hoc
ēt facit, qđ ius dicit, qa nō ꝑiudicat alicui vt priuato, qđ facit vt
iudex, ꝫ. de fide inſtru. inter dilectos, circa fin. vel dic melius, ꝙ
ſi in iudicio corā archiep̄o, vel Papa Abbas ꝓuocaret in liber-
tatē, vel ēt ſi ep̄s interdicto, vti poſsi. ageret ꝯ Abbatē, nihilomi
nus ep̄s pendente lite vteret̄ poſſe ſuo, & ꝯdictores excōicaret
iuſte, dūmodo in veritate poſsideret, ꝫ. vt lit. penden. c. j. Itē di-
cunt quidā, ꝙ cū liceret ep̄o cum armis materialib. defendere
poſ. ſuam, quare nō multomagis cū ſpūalib. ſ. ꝑ excōicationē,
q̄ eſt medicinalis. 2. q. j. multi? qa arma ep̄i & mucro eſt excōi-
catio. 16. q. 2. viſis. 24. q. 3. corripiantur. So. ſi ep̄s exequitur of-
ficium ſuum, ſicut dictum eſt in themate, vadat ad aliquod mo-
naſterium viſitandum, in cuius poſſeſsione ſit viſitandi, quan-
tumcunque Abbas monaſterij allegat ſe exemptum, & ad hoc
ipſum offerat ſe probaturum, dummodo ep̄s ſciat ſe quaſi poſ-
ſeſsionem habere, quæ nō potuit amitti ſine aīo eius, & eo ſciē
4 te, ſi per ſe poſsidebat. ff. de acqui. poſ. peregre. §. quib. †Et quā-
tumcunque ꝯdicat, vel appellet abbas, ſemper viſitabit ep̄s. & ſi
pertinaciter renūciet, & materialib. armis defendet epiſcopus
poſſeſsionem ſuam, de hoc not. de immu. eccle. c. j. & ſpiritua-
libus armis, ꝫ. de præſcri. cum ex officij, & ꝫ. eo. cum nuper. & ſic
bene ꝓbauit epiſcopus in ſuis allegationibus. & idem videtur,
ſi incontinenti recuperet amiſſam poſſeſsionem, ꝫ. de reſt. ſpol.
olim. nam & ſm iura ciuilia licet cuique ius ſibi dicere in his
caſibus & in quibuſdam alijs, qui no. in glo. in generali, C. quan
do licet cuique ſibi ius dicere. ſi autem eſſet in quaſi poſſ. talis
iuris, quæ potuiſſet amitti, etiam ignorante ep̄o, vt ſi aliquod
ius ꝑ ꝓcu. poſsideat, qa id bene amitteret ep̄s etiā ignorans, tūc
pōt differre vti iure ſuo, ſi vult, & ſi nō vult, vtet̄ illo iure, & con
tradictores excōicabit. Et ſi poſtea apparebit coram iudice, corā
quo agitur, de iniuſta excōicatione, ꝙ adhuc tp̄e excōicationis
erat in poſ. viſitandi, vel alterius iuris, rata manebit ſnīa. ſi vero
apparebit, ꝙ nō poſsidebat tp̄e excōicationis, reuocabitur ſeu
rēta: & tñ nō puniret̄ ep̄s de iniuſta excōicatione, vel nulla, ar.
ad hoc, ꝫ. de offi. deleg. ex literis, niſi appareret de eius malicia,
vel craſſa ignorātia, q̄ ſatis apparet, ſi abbas ſeriatim modū amiſ
ſæ poſſ. dicebat, & hoc ei ſe oſtenſurum offerebat. nec obſtant
huic opi. iura ꝑall. niſi de eo ꝙ ſnīa excōicatiōis nō debuit ferri
ſine cognitione & ſine admonitione: qa illa habent locum, qñ
6 ꝓcedit vt iudex. hic autem procedit vt pars, q̄ iura ſua defendit
mucrone ſuo ſpūali. nā & alias ſine cognitione & monitione ꝓ
cedit excōicatio. ꝫ. de offi. or. ſi ſacerdos, ꝫ. de ſent. excō. Roma-
na. §. caueant. 5. q. j. quidam. monitio tñ ſemper vr̄ neceſſaria, ꝫ.
de ſent. excom. ſacro. Sed ſi non exequens officium ſuum viſita
bat, ſed in iudicio vult agere ep̄s ꝯ abbatem ius ſibi eſſe in mo-
naſteriū viſitandi, eliget arbitros cum abbate, qui hāc cām dirī-
mant, 11. q. j. ſi clericus, & abbatem coget ad arbitros eligēdos.
11. q. j. peruenit, ꝫ. de offi. dele. ſuſpitionis. ſi autem ꝯ alium ve-
lit agere, qui dicit ſe viſitationem ep̄alem in eodem monaſte-
rio habere, conueniet eum coram iud. rei. ff. ad muni. de iure, de
decu. l. j. idem, quod diximus, qñ cōſtat, ꝙ monaſterium eſt ſitū
in dioec. ep̄i agentis, idem dicendum vr̄, & ſi cōſtet eſſe ſitum in
alia dioec. quantū ad hoc: quia ſi in veritate eſt in poſſeſsione vi
ſitationis, rata manebit ſnīa: ſed ſi nō ꝓbabit̄ corā ſuperiore, ꝙ
ep̄s eſt in poſ. viſitationis, facilis erit ſuperior ad credēdū, quod
ma. fi. tulerit ſnīam excōicationis, & ad puniēdū ep̄m, quod nō
eſſet, ſi eſſet in ſua dioece. qa tunc eſt iuris ꝑſumptio, ſi pro ep̄o
nō præſumat̄ de ma. fi. nec facilis erit ſuperior ad puniendū. de
hoc plenius no. ꝫ. de ver. ſi. ex parte. vñ prudēter facit prælatus,
cui deneganī iura ſua, quæ poſsidet vt pars, ſi ꝓcedit nō vt in-
5 dex, qa tūc nō aſtringit̄ ad iuris ordinē ſeruandū. †Itē erit reus,
ſi agat̄ de iniuſta excōicatione, qui eſt fauorabilior, q̄ actor. ſi
vero non tanq̄ ius ſuū ꝓſequens, ſed quaſi dele. a Papa, vel alio
vadit ad viſitandū aliqđ mona. quantūcunque ſit del̄. in verita
te, niſi delegōnem oſtendat, nō pōt excōicare viſitandos, & ſi
fecerit, nō tenet ſnīa, qa nō valet, qđ faciunt del̄. niſi ꝓbata de-
legōne, C. de man. prin. l. j. 98. diſt. nobiliſs. ꝫ. de offi. del. cū in
iure. ſed & ſi delegato diceret Abbas, ego ſum exēptus, vel in
poſſeſsione libertatis, hoc nō obſtat dele. ſi ſe eſſe in poſſeſsio-
ne ſciat, viſitabit, & ꝯtradictores excōicabit, ꝫ. vt lit. pend. c. j. ſi
huic aūt dele. vel ordinario obijceret, ꝙ eſſet excōicatus, & of-
ferret ſe ꝓbaturū, & pp hoc appellet, iniuſta eſſet ſequens ex-
cōicatio, vel nulla, ꝫ. de app. interpoſita. Ratio aūt diuerſitatis,
qa ordinarius dēt admittere exceptionē excōicationis, & non
debet admittere exceptionem, ꝙ ſit exēptus quo ad prædicta,
qa qñ excipit de excōicatione, cōfitetur eum iudicē, vnde bene
pōt cognoſcere de exceptione fori: ſed vbi dicit ſe exēptum in
ꝑdictis, conſtat ep̄m non iudicem in prædictis, & ideo non po-
teſt cognoſcere de exceptionibus fori, ſed contra, ff. de iudic.
ſi qs ex. ff. ſi quis in ius voc. l. j. & 2. Sol. qñ conſtat, ꝙ aliquis eſt
de iuriſdōne alicuius, tunc comparere debet: ſi autem certum
eſt, ꝙ non ſit de eius iuriſdictione, tunc nō tenetur comparere,
ff. qui ſatiſd. cog. l. ſi vero. Si vero dubitatur, tunc comparere
debet, & ratione dubitationis tenet ſententia, ſiue ſententiet
ſuper eo, ꝙ ſua eſt iuriſdictio, ſiue ſententiet ſuper principali,
cum partes non curant de iuriſdictione contendere, arg. ff. de
iudi. l. 2. §. ſed ſi duo, & l. ſi quis ex alie. ff. ad mun. l. de iure, C. de
vſu. ſi ca. ſed hoc hēt locū, ſ. ꝙ iudicis eſt cognoſcere, an ſit ſua
iuriſdō, ſicut dñt ll. pręal. de iu. ſi qs ex. & ſi quis in ius voc. non
ier. l. j. vbi de hoc, ſi de iuriſdictione tantum quæritur. Sed ſi qs
dicat, ꝙ non tenetur reſpondere, quia habet ius reuocandi do-
mum, vel quia non tenetur reſpondere auctoritate literarū, qa
ſunt impetratæ per dolum, ꝫ de præſcr. ſuper literis, & l. pręal.
ſi quis ex ali. ſed vbi non tantum quęritur de iuriſdōne iudicis,
ſed etiam de principali, vt hic. Si. n. abbas dicit, dñe epiſcope
non poteſtis viſitare monaſterium, quia non eſtis iudex, cum
monaſterium ſit exemptum, hic non quæritur tm̄, an ſit iuriſdi
ctio ep̄i, ſed etiam principale, an ſit monaſteriū exēptū, de quo
non pōt cognoſcere ep̄s nec vt iudex, nec vt arbiter, vt ſupradi
ctū eſt. nec etiam poſſet iudex ſententiare ſuper iuriſdictione,
niſi ſimul pronūciaret ſuper principali. vel dic & melius, ꝙ ep̄s
non vocabit hunc abbatem vt iudex, ſed vt pars, vel vt prote-

quereretur officiũ ſuum: vnde non tenetur ſte & allegare priuile
gium ſuum: qa ſi vellet abbas omittere allegationẽ priuilegij,
& procedere in principali, non poſſet: qnia ſequeretur, ꝙ idem
eſſet actor & iudex, & quòd quis eſſet iudex in cauſa ſua, quod
eſſe non debet. leges.n.ↄ̃triæ locum habẽt, qñ quis procedit vt
iudex inter partes, & ꝙ quis eſſet iudex. ſed & ſi ep̃s admitteret
exceptionẽ exemptionis, ꝑꝑ hoc non minus ep̃s pen.li.ſup ex-
ceptione vtetur poſſeſſione viſitandi, ſi in poſſeſſione eſſet, &
ↄ̃dictores excõicaret: quod tñ non video, quõ poſſet eſſe, qa qđ
coram arbitratore fit, non dr̃ fieri in iudicio, vt no. ſ. de iureiur.
Quintauallis. Item tales qõnes in principali negocio ſunt dif-
ferendæ, ſ. de ſo. com. ex parte, & ſ. de li. conte. exceptio. hoc no
bis magis placet, q̃ ea, quæ no. ſunt ĩ. de ver. ſigni. ex parte, in gl.
ſed dices, vltra me. vbi dr̃, ꝙ niſi abbas incontinenti oſtendat
coram ep̃o vel priuilegium, vel aliquam aliam probationem,
ꝙ debet eum excõicare: ſi verò oſtendat, non debet eũ excõica
re, quia facimus vim in exhibendo, vel nõ exhibendo probatio
nes, cum nec abbas teneatur exhibere, nec ep̃s recipere eũ, cũ
non poſsit de hoc cognoſcere, vt prædictum eſt, licet tanq̃ qui-
libet, non vt iudex, poſsit eam videre, vt inde inſtruatur, non vt
de his iudicet. ſi. ſ. de reſcr. cum contingat. hic tñ concedimus,
an in veritate ſit exẽptum, vel non. ſuperior aũt non ſtatim ab-
ſoluet hunc abbatẽ ad cautelam, qa ꝓſumptio iuris eſt pro ep̃o
cũ ſit in ſua diœc. vt dictũ eſt. ſed ſi ſit in alia diœc. vel etiam in
eadem, ſi ſtatim abbas exhibet aliquam probationẽ, per quam
hoc ſemiplene apparet de exẽptione monaſterij, tunc ſuperior
ſtatim abſoluet ad cautelã, vt no. ĩ. de ſenten. excom. ſolet, §. j. in
gl. per hoc dixerunt, & ſ. de except. apoſtolicæ. Item ibi non eſt
vis, ꝙ in alijs eſt ei ſubiectus, qa propter hoc nõ minus eſt nulla
excõicatio, ĩ. de except. præla. cum ad quorundam, vbi no. Item
dixerunt quidam hoc tantum habere locũ, vbi quis exequitur
ius ſuũ, vel ſibi debitũ iure ſcripto, vel ↄ̃ſuetudinario: ſed alij di
cunt, & forte melius, ꝙ quocũq; conſtitutũ aliquis hẽt aliquod
ius, & eſt in poſſeſsione, & ꝙ id põt defendere ꝑ excõicationẽ,
quantũcũq; alius dicat & ſe ꝓbatũ offerat, ꝙ de iure ſuo eſt, vel
ꝙ in poſſeſsione eſt, licet aliter veritas ſe habeat, ſ. ꝙ excõica-
tus eſt in poſſeſsione, verbi gratia ep̃s iſte exiſtens in poſſeſsio-
ne alicuius fundi vult colligere fructus ex eo, alius ſe opponit
dicens, domine nõ colligatis, qa ego ſum in poſſeſsione huius
fundi. ꝑꝑ hmõi ↄ̃dictionẽ, vel appellationẽ non minus eſt iu-
ſta excõicatio ep̃i, dũmodo poſsideat, ſecus aũt eſſet ſi ep̃s non
eſſet in poſſeſsione, & in veritate eſſet de iure ſuo. Ratio diuer-
ſitatis, qa cuicunq; licet defendere poſſeſsionẽ ſuam, & vim vi
repellere. ĩ. de ſen. exc. ſi vero alicuius, ſed ſuam per vim recu-
perare non licet. C. vnde vi, ſi qs in tantã. ff. quod me. cau. extat.
ſ. de reſt. ſpo. in lr̃is. Sed dices, abbas allegãdo ꝓ ſe, ꝙ ſit exẽptus,
nõ ſpoliat ep̃m poſſeſsione ſua: ergo ꝑꝑ hoc nõ dẽt excõicare.
& ego fateor, ſed ep̃s nõ excõicat abbatẽ, qa excipit de exẽptio
ne, ſed qa nõ ꝑmittit viſitari monaſteriũ, qđ eſt eũ ſpoliare poſ
ſeſsione viſitãdi: vnde bñ vr̃, ꝙ abbas propoſita exceptione non
prohibet ep̃m a viſitatione, ſicut non dẽt. ſ. vt lit. pen. c. j. nun-
quã poſsit eum excõicare, quia iure ſuo vtitur. ſ. de ele. c. cum
eccleſia. finis huius gl. melius facit ad ſolutionẽ huius queſtio-
nis propoſitæ, q̃ ea, quę ſuperius ſunt no. quãuis & ea plurimũ
ſint vtilia. [Viſitationem.] Ab archiep̃o ſuam prouinciã ſ̃m
tenorem cõſtitutionis ſuper hoc a nobis editæ, decreuimus vi-
ſitandũ. non obeſt cõſue. quæ ſup ipſius iteratione viſitatio-
6 nis a ſuffraganeis allegatur. [†Iteratione.] No. ꝙ cõſuetudo &
pactũ archiep̃i, & ſuffraganei nõ põt impedire nõ ſolum procu
rationẽ, ſed nec eius viſitationẽ. & hoc ideo, quia ius, qđ eſt de
viſitatione iteranda, eſt publicum vtilitate & auctoritate. ſ. de
fo. comp. ſi diligenti. ſed ſi eſſet publicũ vtilitate, puta ꝙ modi
cam procurationẽ daret, hoc & pacto, & cõſuetudine induci
poſſet, 10. q. vlt. relatũ. ſed ꝙ procuratio remitteret̃, poſſet præ-
ſcribi. ſ. de pręſcri. cũ ex. quia hoc ius, ꝙ aliqua ꝓcuratio det̃,
eſt publicũ vtilitate, quia ſi nulla daret̃, negligeret̃ viſitatio, &
cõſuetudo, quæ occaſionẽ in tali tribuit, nõ eſt tollenda. 12. di.
nos conſue. imo plus vr̃, ꝙ ẽt ↄ̃ſuetudo illa, quæ eſt ↄ̃ ius publi-
cũ vtilitate ex cauſa aliqñ valet, licet tunc tñ, qñ vel expreſſo
cõſenſu populi, vel tacito ex certa cauſa inducitur. 12. di. nos.

CAP. XXVI.

Cum canonicis. {Prioris.} Supra eodem. cum o-
lim.

SVMMARIVM.

Oratoriũ quid ſit, & an & qñ ep̃s viſitare, & procurationem habere debeat.

CAP. XXVII.

AVctoritate præſentium. [Aliqui.] bñ
dicit, aliqui
veſtrum. q. d. nullus ordinatus eſt ibi ad celebrandũ.
Itẽ non eſt ordinatũ, ꝙ ibi celebret̃ ordinate, ſed tñ ordinatũ
erat, vt eſſet ibi locus, ꝙ qlibet poſſet ibi orare, q vellet. nã tunc,
cũ nullus eſſet ordinatus, vel vicarius clericus huius oratorij,
nec eẽt, q viſitari poſſet rõne oratorij. fatemur tñ, ꝙ ſi hi, quorũ
ſunt oratoria, nõ teneant ea honeſte, nec faciant ibi celebrari, ꝙ
ep̃s ea deſtruet, de conſe. diſt. j. oẽs. j. nam ſi eſſet oratoriũ iſtud
ſic ordinatũ, ꝙ ꝑſona, vel aliqua de certis dẽt in hoc ordinario
deſeruire, non video, quare ep̃s ibi procurationẽ non haberet
ratione viſitationis, cum locus ſacer ſit, & in ꝑtãte ep̃i, & tertiã
perſonam habeat, quæ viſitãda eſt, ar. ſ. de relig. do. de xenodo-
a chijs. ad hoc ſ. de conſe. di. j. clerici. eccleſia [a] enim dr̃, vbi cer-
ta dos ſtatuta eſt ꝓ ſacerdote & clericis, ꝙ ibi ſeruiãt, & pro alijs
eccleſiæ neceſsitatibus, de conſec. diſt. j. nemo. Oratorium aũt
dicitur locus, vbi oratur, ſed miſſa ibi non dicitur, de conſe. di.
j. vnicuique. de licentia tamẽ ep̃i aliqñ licet ibi miſſas celebra-
re, ſed nõ in magnis ſolennitatib. de cõſe. di. j. clericos, & c. ſi qs.
b & vr̃, [b] ꝙ ſi ĩ oratorijs ſit ordinatus certus miniſter, ꝙ ſpẽ pñtã-
dus ep̃o, ẽt ſi tale oratoriũ ſit grãgia, ar. 16. q. j. ĩ parochia alij ↄ̃.

ADDITIONES.

a ¶Eccleſia. Adde quod hanc differentiam inter eccleſiam & oratorium ponit & Car. referendo Inno. hic conſi. 8. incip. in themate præmiſſo. & quid ſit proprie oratorium, vide per Abb. in c. parentibus. infra de priuil.

b ¶Et videtur. Vide Car. in conſi. 11. col. 2. in prin qui ſequitur hoc dictũ Inn. & in col. fi. ver. caueant autẽ, & inci. conſiliũ, pro enucleatione oium tangẽdorũ.

SVMMARIVM.

1 *Quis debeat præferri ad viſitationem, epiſcopus, an archiepiſcopus.*
2 *Viſitatio quando dicatur plene facta.*
3 *Suffraganeæ perſonæ viſitari debent.*
4 *Quæ ſint facienda in viſitatione.*
5 *Tenentur viſitati reſpondere de his, quæ ad viſitationem pertinent.*

CAP. I. in VI.

ROmana eccleſia. Et j. [Etiã viſitare.] Per
ſonaliter. ſ. eo. procura
tiones. videt̃ tñ, ꝙ ſi ipſe archiep̃s detineret̃ legiti-
1 mo impedimẽto, ꝙ poſſet alij cõmittere. 10. q. j. ep̃s. †Alij tamẽ
ↄ̃dicunt in archiep̃is, & illud c. reſtringunt tm̃ ad ep̃os, ſi ſimul
concurrant in viſitatione archiep̃s & ep̃s, archiepiſ. debet prę-
ferri, ar. 11. q. 3. q reſi. & c. ſe. Alij dicũt ep̃m ꝓferẽdũ, cui ꝑpãlis
cura cõmiſſa eſt. hoc tñ certũ eſt, ꝙ q primo incipit, primo eã
ꝓficiet, vel qđ melius, eſt, ſimul viſitabunt; nã cũ vtriq; liceat
viſitare, & non prohibeat̃ a iure ſimul viſitare, nec aliqd mali
ſequat̃, ſi ſimul viſitẽt, non vr̃, ꝙ non prohiberi debeant ſimul
viſitare, & ſi cõcordabũt in vnã ſniam, bene: ſi nõ, tenebit ſnĩa
2 pro reo, niſi in caſib. ſ. de off. dele. cãm. {†Plene.} Tunc plene
viſitauit, qa nulla parochia inuiſitata remãſit ſaltẽ quo ad viſitã
tẽm, qa oẽs ad viſitationem vocauit. Sed nunquid intelligitur
diœc plene viſitatã, ſi cõuocatis oĩbus ſacerdotibus ad conſi-
liũ epale, ibi diligenter inquirat. de quib. viſitatores inqrere
debent, ar. ꝙ ſic, 18. diſt. qm̃. ĩ. de accu. ſicut olim. ſed nos non
credimus cõſiliũ ſufficere ꝓ viſitatione; imo ꝑſonaliter per paro-
chias ire dẽt, & oculis ſubijcere loca eccleſiarũ, & videre, quo
ppl̃i cõueniũt ad prædicationẽ, & ſic de alijs. Itẽ non dẽt totã
diœc. ad vnũ locum vocare, vt ſic tota diœce. ꝓ viſitata habeat̃,
ſed ad plura loca conuocare debet, eos tamẽ vocare dẽt ad lo-
cũ, ad quẽ tam clerici, q̃ laici commode conuenire poſſunt, &
hoc arbitrio cõmittiẽ boni viſitatoris. Itẽ diœce. plene viſitatã
intelligimus, licet aliquæ parochiæ remaneant inuiſitatę ꝑſo-
naliter, qa forte in illis nõ eſt neceſſaria viſitatio, vel ſufficit, ſi
ſciat ꝑ aliã diſcretã ꝑſonã, qđ licet. 10. q. j. decernimus, & hoc
ipſum arbitrio boni viri relinquẽdũ eſt. {Accedere.} Hic ſa-
tis apparet, ꝙ loquit̃ de ꝑſonali viſitatione. {Pluribus.} Sic ẽt
credimus, ꝙ ſi iuſta cã ſubeſſet, ꝙ poſsit vnũ collegiũ in diuer-
ſis locis viſitare, licet ſit conuenientius, ꝙ in eodẽ viſitet. {Pro-
uinciã.} Quia ad archiep̃m ꝑtinet cura & ſolicitudo totius
prouinciæ. 11. di. cleros. 9. q. 3. per ſingulas. {Ciuitates.} Supra
3 eo. venerabili. {†Suffraga.} Hic habes expreſſè, ꝙ ſuffraganeæ
ꝑſonę & aliæ viſitandæ ſunt. ſed ſi vis ordinate viſitare ꝑſonas
in cõi, videlicet in capl̃o, viſitare dẽs ſimul cũ alijs. nõ. n. tñ dẽt
procedere ſigillatim viſitatio ↄ̃ ſingulos, licet nõ negemus eam
poſſe fieri, ſi viderit expedire, & ſæpe põt expedire in prælatis,
quorũ viſitatio alijs prodeſt. debet. n. quæri, qualiter ſuos ſub-
ditos corrigant, & alias ſuũ officium exerceant. vnde ẽt eſt ꝙ
facta inquiſitione in capite fit ẽt in mẽbris, ſ. de ac iud. c. cum
4 I. & A. proprie aũt inquiſitio dr̃ fieri ↄ̃ ſingulos. {†Viſitatis.}
Viſitare intellige, & ſi vadat cauſa ↄ̃ſignãdi pueros in frõte, vl̃
conſecrandi eccleſias, vel ꝓ quocũque alio negotio cõmuni,
quod multos tangit, arg. 10. q. 3. relatum, & c. neque. ĩ. de ſimo.
cum ſit. j. q. 2. placuit. ſecus autẽ, ſi pro cauſis expediendis eat,
& ꝙ fiat pro ſalute animarum, vel pro cultu Dei ampliando. lo
ca viſitata appellat, ſiue ſint illa, ad quæ accedit perſonaliter,
ſiue illa, quæ vocat ad viſitationem. & hanc vocationem põt
facere archiep̃s non tñ in ſua diœce. ſed etiã in diœce. ſubdito
rũ, qñ eas viſitat. No. ꝙ qñ archiep̃a viſitat vnã diœceſim, ſi tra
ſitũ faciat ꝑ aliam, illi, ꝑ quos tranſit, nõ tenentur ei facere ꝓcu-
rationẽ, quod hic ſatis collig. ſ. vbi dicit, ꝙ tñ eccleſię viſitatæ
debent

debent facere ꝓcurationē:& idē dicimus ēt de eccleſijs eiuſdē diœce ſi eas nō viſitat. nō aūt credimus, ꝙ qñ vadit eā viſitandi aliquā diœc. vel eccleſiam, ꝙ poſsit petere expenſas, quas facit in via illuc eūdo: qa hoc nullo iure cauet: imo ꝯtrium innuitur, vbi dicit, ꝙ nō grauet eccleſias, & ꝙ non faciat immoderata cō muia. 10. q. 3. cauendū, & c. vlt. hoc. n. conuiuiū, vel procuratio in ſignū ſubiectiōis dat, & pp hoſpitalitatē potius, ꝗ de iuris naturalis neceſsitate: qa pp hoc hēt iura ep̄atus, vt ex eis & hoc & alia ad ſuū officium pertinētia faciat. vnde pp hoc ſtatutum eſt, ꝙ ſi aliquæ ſunt paopcres eccleſiæ, ꝙ ad hoc cogant. ſ. eo. cum ap̄ſ, in ſi. nec credimus prædicta rōne, ꝙ viſitatę eccleſię dēant ſoluere vecturas equorum, vel alia hmōi, quæ ſunt ꝓter procurationem hoſpitij. credimus tñ, ꝙ ſi plurib. dieb. oportet eū intendere circa viſitationē eiuſdē eccleſiæ. ꝙ ip dēnt facere ꝓcurationē, ar. 10. q. j. placuit. & ſi poteſt ſtatim redire, & ꝓcurationē hēt, quare nō poterit ſtare, & ꝓcurationem hēt? Item qa circa iura nō eſt malignandū. nec eſt ꝯ 10. q. 3. Inter cætera: qa ibi loqtur, qñ neceſsitas nō reqrit, ꝙ vltra diē moret. [Et aſſenſu.] Et ſm hoc intelligitur c. 9. q. 4. nullus primas, & c. ſaluo. [Diffinitione.] hæc erat diffinitio: diffinimus p nos ꝓcedendū ad viſitatio oē ꝓuinciæ: nec eſt neceſſe, ꝙ hanc diffinitionē ꝓcedat ſolēnis cauſę cognitio, vel ordo iudiciarius, vt bene hæc litera innuit. Itē nec pōt appellari ab hac diffinitione, cum ſit tñ ſup executione ſui offi. ſ. de offi. or. irrefragabili. [Opportunū.] Et de hoc credimus eius arbitrio ſtandū. [Propoſito.] Per ſe vel p aliū. arg. 10 q j. ep̄s. ſ. de tēp. or. cū ſit, ſ. de of. or. inter cætera. [Quærat.] hic vult dicere, ꝙ viſitator nō dēt quemquā cogere dicere veritatē ſup his, quæ ſunt corrigenda, nec ſup hoc iuſm exigere, ſed ſimplr quærat, & volentes rñdere audiat. & hoc idem credimus in ep̄o viſitāte, & in oib. alijs. [De uita.] 10. q. i. ep̄s, placuit. 18.
5 q. 2. viſitandi, & c. non ſemel. †[Abſq; coactione.] i. nō exigat a viſitatis clericis iuſm ſuper veritate dicenda, nec etiam cogat eos iurare ſuper hoc: ſed bene credimus, qa bene pōt eos cogere dicere veritatem ſup his, de quib. inquirit, ſine iuſo, qa alias deluſoria eſſet viſitatio, & iuriſdō eius, ſi coactionē nō hēret, ſ. de offi. dele. ex literis. ꝙ ad viſitationē ꝯueniat, ꝙ rñdeāt de his, ꝗ ad eius officiū ꝑtinent, bene poſſent cogi p excōicationem, & alijs modis, qa cui cōmittit̄ principale, & cōmittit accesſoriū; ſ. de offi. dele. de cauſis, prudentiā, §. ſi. {Eos.} ſ. clericos viſitatos. {Denunciet.} Et ep̄s ad eius ſolam denunciationē inquirere tenet, argu. 2. q. 5. Mennā, & c. oib. & ſi ep̄s nollet ingredi, archiep̄s ingrat, qa eius curā hēt, & ad eius ꝑtinet officiū, & pp negligentiā ep̄i, ar. 9. q. 3. cum ſimus, & c. ſeq. Alij dicunt, ꝙ p eius negligentiā nō deuoluit̄ ad ſuperiorem hæc cognitio, quæ nō eſt in canonibus expreſſa. {Notoria.} & ſi ſit iudici dubium, an crimina ſint notoria, hoc primo ingrēdū eſt: & non vr ꝙ p hoc debeat aliud pronunciare, niſi ei cum eſt punire hæc maleficia, quia notoria ſunt. hoc. n. modo tñ cognoſcere vr, an ſua ſit iuriſdictio ea puniēdi. {In canonib.} ſ. e. cum Ap̄s. e. ſopitæ, & c. ſuper eo, & c. cum nuper, & ca. procurationes. 10 q. 3. relatum. {Inſtituris.} ſ. de ſta. mona. in ſingulis, & c. ca quæ.

De conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris. Ru. 40.

S V M M A R I V M.

1 *In quibus caſibus ſit eccleſia conſecranda, & quando altare, & non eccleſia conſecretur, in nu. 3.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶ De ꝯſecratione, de hac materia quære de ꝯſe. di. j. eccleſijs, cū
1 quinq; ca. ſeq. †{De ꝯſecratione.} in trib. caſib. eſt Eccleſia reconſecranda. Primus, ſi dubitat, an ſit ꝯſecrata, qa non apparet aliqua ſcriptura, vel in libro eccleſiæ, vel colūna, vel tabula marmorea, vel ēt vnus teſtis de viſu: & qdam idē dicunt de auditu, ar. de conſec. di. j. ſolennitates. & di. 4. paruulos. 14. q. 2. ſane. 22. q. 5. hic vr. & intelligas has ſemiplenas ꝓbationes ſufficere: qa aliis non ſit ꝑiudiciū. Secundus, ſi ſit exuſta eccleſia, ita ꝙ ſit decruſtata, & de cōſe. di. j. eccleſijs, quod forte intelligendum eſt, etiam ſi non tota, ſed pro maiori parte ſit decruſtata, argu. ff. de ꝯhen. emp. domum. Tertius eſt, ſi funditus ſit diruta, & ex toto reparata ſiue de eiſdē lapidib. ſiue de alijs, de conſec. diſt. j. de fabrica. Et eſt rō, quia conſecratio eccleſiæ maxime cōſiſtit in vnctione exteriori, & cōiunctione & diſpoſitione lapidum, de cōſecr. di. j. eccleſias. ſi autem nō ſimul, ſed ſucceſsiue oēs parietes ruerent, & reędificarentur, non eſſet reconſecrāda eccleſia, ſed reconcilianda tñ, de conſecr. di. j ſi motum. alij tñ dicūt eccleſiam reconſecr. in ꝑdicto caſu. pp homicidiū aūt, vel adulteriū nō reconſecranda, ſed recōcilianda eſſet eccleſia, ſ. e. c. ꝓpoſuiſti, ſ. de adul. ſignificaſti. & ſic ēt dicimus recōciliandam eccleſiam, etiam ſi prius non fuerat conſecrata, ne in diuinis laudib.
2 taceatur, ar. ſ. eo. c. vlt. †Propter altaris autem deſtructionē, vel menſe amotionem, ſolum altare, nō eccleſia reconciliabit, ſ. e. c. j. & c. quod in dubijs. quod aūt dictū eſt de menſa, intelligendum eſt, ſi menſa fuerat penitus deſtructa, vel enormiter fracta, vel iunctura mota, quæ ſtipiti adhæret: nam in illa coniunctione ꝑcipue intelligitur eſſe ꝯſecratio altaris, vnde ſi aliqd de lapidib. ſtipitis tāgēs ipſam mēſam eſſet motū, recōſecrabit altare, ſ. e. ad hæc, & c. qđ in dubijs. idē ēt dicunt doctores, vbi fieret altari tantum augmentum, quod amitteret formam, quia forma dat eſſe rei, arg. 10 q. 1. huiuſmodi.

S V M M A R I V M.

Altare quando reconſecrandum eſt, & quod ſit altare viaticum.

CAP. I.

AD hoc ſi altare. [Sigillū.] No. ꝙ in altari eſt quoddam foramē, in quo ponunt reliquiæ, & dr illud foramē ſepulchrum. & hoc foramē qñq; ponit in ſuperiori parte, & claudit qnq; paruo lapide, qñq; tabula magni altaris, & tūc ſi moueatur tabula illa, nō eſt dubiū, ꝙ recōſecrandū eſt altare. Itē ſit qñq; ꝓdictum ſepulchrū in latere altaris, & claudit tñ paruo lapide, & nō magna tabula, & in iſto caſu credimus, ꝙ ſi ille paruus lapis moueret, ꝙ reconſecrādū eſſet altare, qa ille eſt ille lapis, q cōtinet ſigillū ſepulchri, & ſic loquit hic. Itē credimus, ꝙ ēt ſi in iſto caſu, ſi tabula ſupior moueat vel frangat, qđ eodē mō recōſecrādū eſt altare, & ſic loquit ſ. e. qđ in dubijs, in altari ēt viatico ſi moueat lapis, vbi eſt ſigillū, recōſecrandū eſt, ſed bene licet ipſum portare, & mouere de licentia ep̄i, & ideo dr viaticū, ar. de ꝯſe. diſt. 1. miſſarum. ſed innuit, quod non licet celebrare niſi in locis ſacratis. vel dic locum conſecratum appellari altare viaticum, ex quo per epiſcopum conſecratum eſt.

CAP. VII.

COnſuluiſti. [In dedicationib.] Ideſt qđ ſic aſpergat cœmeteriū aqua benedicta, ſicut aſpergit idē cœmeteriū, qñ eccleſia conſecratur. Item aqua iſta dēt benedici cum ea ſolennitate, cum qua benedicitur aqua conſecrationis eccleſiarum.

CAP. VIII.

CVm ſicut ex rela. [Debito.] Not. ꝯtra cōſecratorem competere condictio. ex hac decre. vt dotet eccleſiam.

CAP. IX.

AQua. Per ep̄m audiuimus ante, ꝙ Papa pluribus ep̄is indulſit, ꝙ p ſimplices ſacerdotes poſſent recōciliare eccl̄ias, aqua tñ primū p ep̄m bñdictā.

De celebratione Miſſarum, & ſacramento Euchariſtiæ. Rubrica 41.

S V M M A R I V M.

1 *Quilibet clericus etiam non conſecratus tenetur dicere diuina officia, vel ea audire. Excuſantur autem infirmi, in nu. 2.*
3 *Non debent laici attractare miniſteria Domini.*
4 *Poſſunt laici dicere pſalmos, qui dicuntur in horis, nō tamē in modū officij.*

CAP. I.

1 PResbyter. †[Mane perſoluat.] Quilibet clericus ēt in nō ſacris ordinibus cōſtitutus oī die dēt dicere officia diuina vel audire, vt ar. 91. di. clericus, videre, & c. ſi. & 92. di. c. ſi. In eccleſia oēs aūt clerici eiuſdē eccleſię debent cōuenire, vt eā officiēt, vt hic, & in pręal. c. 92. di. c. ſi. & qui altari, & c. ſ. de ꝓben. cū ſm apoſtolū. Sed & alij q nō ſunt eiuſdē eccleſiæ, qñ poſſunt, potius dēnt officia dicere in eccl̄ijs, ꝗ in alijs locis: illæ. n. ad hoc deputatæ ſunt, de cōſe. di. j. p totū, imo & laicis illuc adorandū accedere bonū eſt. videret tñ, ꝙ clerici cuiuſcūq; ordinis, & ēt ꝓlati excā poſſunt ab officijs, quæ dicunt in eccleſia, abeſſe, vt ſi oportet eos intendere circa miniſtrationē tēporaliū, ſed tñ dicere dēnt alias eqtando, vel ſtando, vel in domo, vel in via. Et ſicut miniſteriū abſentis ꝓdeſt illis, q ſunt in eccleſia, ita & officiū illorū, q ſunt in eccleſia, ꝓdeſt illis, q ſunt extra p tpaliū miniſtratio-
2 nē, qa oēs ſunt vnū corpus ī dño, de ꝯſt. cū oēs. †Infirmi aūt bñ excuſantur a dicendo, & in eccleſia forte audiendo: talis tamen debet eſſe infirmitas, in qua directo vel occaſionaliter ſibi obeſſet, vel obeſſe timeret, ſi celebrationi diuinorū intereſſet. Infirmis enim non eſt lex interpoſita. Sed nunquid tenentur redicere poſt conualeſcentiā, quæ omiſerant? videtur quibuſdā, ꝙ ſiue ex neceſsitate, ſiue ex voluptate, vel etiā negligentia accurata omiſerit, nunquā tamē vlterius peccat, ſi officia non redicit, ſed pœnitentia eſt indicenda de peccato omiſsionis. & ſatis eſt conueniens, ꝙ ſacerdos in eo ei pœnitentiam imponat, in quo deliquit, ſ. in dicendo eadem officia: ſed ſi in hoc non crederet ei proficere, mutabit ei in aliam pœnitentiā. In magnis aūt feſtiuitatib. ſp intereſſe debent in eccleſia, niſi magna cauſa

excuſarentur, 7.q.j. ſi quis in clero, de conſe.diſt.j.ſi quis extra.
[Cōpetentib.] Horas competentes credimus illas, quib. melius
creditur populum acceſſurum ad officium audiēdum, ſi venit
populus, alias nō tenet. Alii dicunt, q ſp dēt dicere ēt, ſi non ve-
3 niat, vt ipſe ſit excuſatus. † [A ſcholarib. clericis] hoc licet quo
cunque gradu poſitis ēt Pſalmiſtatis, ar. ad hoc, 23.diſt. pſalmi-
ſta. ē. de vi. & ho.cle.c.vt quiſq; 7.q.j.illud, vbi expreſſe dicit de
clericis. laici enim, q non ſunt in ſortē Dei vocati, nō debēt cō
tingere miniſteria dñi. ē. de vi. & ho.cle.c.j.2.q.7.§. de his ēt. 92.
4 di. nō liceat. 89.di.c.j. † Laici aūt bñ poſſunt dicere pſalmos, q
dicunt in horis, ſed nō ī modū officij. ar. 11.q.3.ſi eps, nō dēnt
tñ dicere, dñs vobiſcum. Laicos aūt intelligimus etiā templa-
rios, & hoſpitalarios, & Ciſtercien. & fratres minores, q nō ſunt
clerici. moniales aūt literatæ dicunt officia, qa & ipſe poſſunt
diei accipere aliquē ordinem in benedictione. vnde ēt aliquæ
inter eas ſunt diaconiſſæ. 27.q.j. diaconiſſam. qui ordo licet ſuf
ficiat ad officia dicenda, non tñ eſt de ſeptē ordinibus eccleſiæ.
Et hæc, q̄ dicta ſunt ex cōſtitutionib. fiunt, vel licent. De mona-
chis aūt non eſt dubium, qa ſunt clerici. hoc aūt, quod dicit p-
ſoluant, hoc cōſilium eſt, vbi ſunt pauci, & pauperes pp occu-
pationes ſuperuenientes. [Publice.] Corā populo. [Vt iterū.]
Hic vult dicere, q idcirco debet ſtare ieiunus vſq; ad horā ter-
tiā, vel nonā, qñ celebranda eſt miſſa, vt 44.di. nō licet, de cōſe.
di.j. ſoluet, vt ſi aduenerit neceſſitas celebrandi miſſam, vel alia
ſacramenta conferendi, quod illa poſſint perficere.

S V M M A R I V M.

Miſſæ de nocte nō prohibentur pp ſe, ſed ne miſſæ de die meliores omittantur.

CAP. II.

QVidam laicorum. [Peculiares.] Ideſt quas
ſibi appropriant. {Niſi
fiant.} Non licet has miſſas dicere, & omittere miſ-
ſas de die, ſicut non licet eleemoſynas dare pro-
pter vanam gloriam, argu. j.qō.j. non eſt putanda, & c.inquan-
tum. {Audire.} Præmiſſas miſſas, quia etiam miſſa de S. Mi-
chaele in honorem trinitatis dicenda eſt. {Pro alia.} Quæſtio,
dēat meliores legere hīc. vel hic vult dicere, q ſoli Deo ſacrifi
ciū altaris offerendū eſt, q ſe hoſtiā obtulit p nobis. & hic dicit,
q ſolus Deus adorādus eſt latria, i. ipſe ſolus, qui orationes per
ſe poteſt exaudire. ſancti autem pro nobis apud eū interpellāt.

CAP. III.

Conſuluiſti. [Neceſſitatis.] Quia moriatr aliquis. Idē
dicimus, & hoc cītatis. ē. co.c.j.

S V M M A R I V M.

*Sanguinis Chriſti aliquid poſt aſſumptionem in calice dimiſſum, quomodo ex
cauſa neceſſitatis detur.*

CAP. V.

EX parte veſtra. Et infra. [Perfuſionis.] Non
reprobamus tamen conſue-
tudinem Ciſtercien. & etiam quorundam aliorum, qui
poſt ſumptionē corporis, & ſanguinis Chriſti aliqd de ſanguine
ibi dimittūt, vt ſupponatur vinum purum, & poſtea cōicantes
inde poſſint aliquid ſumere, non eſt illicitum, quia etiam non
ieiunis, non infirmis, & in cauſa neceſſitatis datur, & ita ex iu-
ſta cauſa fit, quia non eſſet decens tantum ſanguinem confice-
re, nec calix inueniretur, qui poſſet tenere.

S V M M A R I V M.

1 *Panis, quo vtimur in confectione corporis Chriſti, debet eſſe triticeus, & vi-
num de vuis expreſſum.*
2 *Quid ſignificet coniunctio vini & aquæ.*
3 *Chriſtus ſub ſpecie panis & vini integer eſt.*

CAP. VI.

CVm Marthæ. & infra. [Quis Doctorū.]
vel maiorū. [My-
ſterium.] Hoc eſt verbum, de quo quæſiuit, quis adie
1 cerit. [† Panis.] Panis aūt debet eſſe de granis frumenti, & vinū
de vuis, de conſe. diſt.2. in ſacramento. vnde vr aliquib. q alia
grana non tranſubſtantiantr. Idē vr aliquib. q de agreſta, vel vi
no ſpiſſato p decoctionē, & facto nectare, & de aceto, & de vi-
no extorto de vuis non fiat ſanguis, ſed in his non eſt bonū iudi
care, ſed bene dicimus, q melius eſt omittere celebrationem,
q̄ de talibus conficere, qa aliqua ex prædictis generant abhomi
nationes, vel non ſunt pulchra, & pulcherrima eligenda ſunt
2 in tanto ſacramento conficiendo. [† Aqua cum vino] Veritas
vr, q panis tranſubſtantiatr in corpus, & vinū & aqua ſimul in
ſanguinē, quia Nicolaus dicit, Calix dñi non eſt tm vinū, nec
eſt tm aqua, ſed vinum & aqua, de conſe. diſt.2.c.j. & 2. quia ſi
eſt ibi tm vinū, eſt ibi tm Chriſtus ſine nobis. ſi eſt ibi tm aqua,
incipit eſſe ibi eccleſia ſine Chriſto. Coniunctio. n. aquæ & vi-
ni, ſignificat coniunctionē Chriſti & eccleſiæ. tñ ſi ex negligen-
tia prætermittatr aqua, nihilominus vr, q ibi ſit verū ſacrm, ſed
non pfectum. & debet tam parum ibi poni de aqua, q vinū eā
abſorbeat, quia Chriſtus nō mutatur in eccleſia, ſed eccleſia in
Chriſtum. Vñ dictum eſt ad Aug. Et manducabis me, & nō ego
3 mutabor in te, ſed tu mutaberis in me. † Et nō. quod licet tātū
panis tranſubſtantietur in corpus, & vinum & aqua in ſangui-
nem, tñ ſub vtraq; ſpecie Chriſtus integer eſt: non enim eſt cor
pus ſine ſanguine & aīa, nec ſanguis ſine corpore & aīa. Itē vr,
q ſi tm aqua ſit in calice ſine vino, q non eſt ibi ſacrm calicis,
& ideo qncunq; ppenderit ante q̄ ſumat, debet reincipere ver
ba, p q̄ fit conſecratio calicis cū oībus ſequentib. orōnib. nec
nocet, ſi aliqñ interſerantur verba, q̄ referātur ad ſacrm corpo-
ris, ſicut ſunt illa, Panē ſanctū vitæ æternæ. & illa, Sacroſanctū fi
lij tui corpus. quia non ſunt illa verba p q̄ conficiatur corpus,
ſed illa, Hoc eſt corpus meū. Si aūt poſtq̄ ſumpſiſſet corpus, ex
guſtu, vel aſpectu dephēderet ibi tñ eſſe aquā, non vr, q dēat
incipere, ſed dimittat, & de negligentia pœniteat. melius videtr
q anteq̄ guſtet de aqua, & poſt ſuſceptionē corporis, ſi ppendat
q ibi ſit tm aqua, apponet in calice vinū, & repetet totā conſe
crationem ſanguinis. Itē vr, q ſi timeret ſcandalū in prolonga-
tione miſſæ q ſufficeret dicere tm verba, per quæ conſecratr
ſanguis, i. orōnes. Itē vr, q ſi hēret aquā in ore, q non debet eā
emittere, quia pp particulum corporis Chriſti quæ poſita fuit
in aqua, eſt cuſtodienda, ne viliter tractetur. Itē timendū eſt, ne
generet ſcandalū his, qui videant ſi eā deglutiat, tanquam non
ieiunus vlterius conficere non debet. 8.q.j. nihil. [Alij vero te-
nent.] Hoc videtur approbari j. {Vinum.} De vino expreſſo
de botro cōſtat, q pōt cōfici, de cōſe. diſt.2. cū oēs, vltra medium.

CAP. VIII.

IN quadam veſtra epiſtola. [Legiſſe.]
Et erat ve-
rum, & legerat, quod credere neceſſarium erat. [Cœlo.] Ideſt
probare eum eſſe verum Deum & cœleſtem. {Pater.} Qui di
cit, Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene cōplacui. [Ver
bū.] Quādo transfiguratus eſt in monte potentia diuinitatis.
[Spūs.] Qui in ſpecie columbæ ſuper eū apparuit. [Triſtis eſt.]
Per hoc apparet, q aīa eius rōnalis erat, quia triſtitiam, & læ-
titiam habebat. {Et iterum.} Per hoc oſtendit, q anima eius
æterna erat, non temporalis, vt brutorū. [Vitalem.] Rationalē.
{Corpore.} Ideſt q nō fuerit fantaſma, pbat ſanguis, & aqua
quæ de eius latere effluxere, ſed aquæ effuſio nullo modo pro-
bat eū eſſe hominē. {Componentib.} i. elementis, quæ ad cō-
poſitionē hoīs veniūt. i. de mēbris Chriſti, quæ ad eius cōpoſi-
tionem venerant. {Ex illis.} Elementis {Ex iſtis.} Humorib.

S V M M A R I V M.

1 *Officium non debet dici negligenter, ſed accurate.*
2 *Non eſt de præcepto, quod magis iſti, vel illi pſalmi dicantur, dummodo ſe-
pties in die oretur.*
3 *An peccet ille, qui dum eſt in officijs, aliò mentem habet.*

CAP. IX.

1 DOlentes. {Syncopa.} † Ad eccleſiaſtica officia
eundū eſt in honeſto habitu. ē. de vi.
& ho.cle.c.a clerici officia. & cū deuotione ibi ſtan-
dū, & Deo plus eſt corde, quàm voce pſallendū. 92.
diſt.c.j. & 3. & vr, q clericus, q eſt in diuinis officijs, nō peccat,
ēt ſi qd dicit ibi, non intelligat, ſed cor ſuū debet ad Deum hīc,
& ei pſallere. imo ſi aliquem verſum ommittat ex negligentia,
non peccat, nec etiā a capite pſalmi pp hoc reuertendū eſt, qa
ſi fieret, poſſet aliquib. ſcandalū gnari, ſine magna cāone & ſi
ommittatur pſalmus, non dēt homo ad illum redire pp pdictā
cām, tñ confiteri debet ſuam negligentiā. Sed cō, maledictus, q
officiū ſuū agit negligenter. Sol. illud intelligitr de accurate vr
2 lata & malicioſa negligentia. † Et nos hic loquimur de alia, q̄
forte contingit ex nimia meditatione, vel cōtemplatione. ſed
hic in hoc caſu ſatis poſſet dici q ſi adhuc ſunt in eodē noctur-
no, vel ſi adhuc ſunt in dicendo pſalmos veſpertinos, q pſalmū
omiſſum dicent, & ēt idē forte facere nō eſt periculoſum, etiā
ſi aliū nocturnū dicerent, niſi eſſet timor ſcandali. Non enim eſt
tāti omiſſio vnius pſalmi, q pp hoc eſſet aliqs ſcandalizandus.
q enim ſepties oretur, eſt præceptū. ē. co.c.j. ſed q iſti, vel illi
pſalmi dicantr, nō eſt in præcepto, vñ videmus, q alios pſalmos
3 dicit vna eccleſia, & alios alia. † Sed nunqd peccat ille clericus,
q dū eſt in officiis, cogitat ſup aliquo bono opere ſpūali, vel tē
porali? Solu. vr, q dū eſt in officijs, nō dēt alijs intendere niſi
circa ea, quæ ibi dicuntr, vel leguntr, niſi neceſſitas eſſet, quæ ēt
dilationē nō caperet, qd tunc cogitaret, vel ēt expediret. Sed
qd ſi nō intelligit, quæ leguntr? dēt eſſe in ſilētio, & rogare Deū
vt lectiones, & orationes, & pſalmi, & cantus, q fiunt in eccl'ia,
ſibi & alijs pſint ad ſalutē: nec tñ vr peccare, ſi qñ nimis fatiga-
tus eſſet ſpūs, ſi poſſet fieri ſine ſcandalo, q aliquātulū exiret ec
cleſiā, vel aliqua pter ea, q̄ leguntr, diceret, vel cogitaret: caueat
tñ ſibi, ne in his excedat. Itē ſi aliqs nō interfuit in principio of
ficij ſine malitia, nō oportet, qd à capite īcipiat. & idē dicimus
de fine, ſi ei intereſſe nō poſſit: ſi tñ magnā partē vel nocturno-
rum, vel laudis omitteret, hoc faceret, ſi illud diceret.

CAP.

CAP. XIII.

Pernitioſus. [In prouincia.] Hoc ſpecialiter ſpectat ad officium archiepiſcopi. 12. diſt. de his.

De baptiſmo, & eius effectu. Rubr. 42.

SVMMARIVM.

1 *Baptiſmi ſacramentum in quo conſiſtat.*
2 *In ſacramento altaris tria ſunt, ſic etiam in baptiſmo.*
3 *Quid ſit character.*
4 *Si in flumine aliquis baptizatur, ea ſola aqua, quæ corpus tangit, eſt ſacramentum.*

CAP. I.

Iteras tuas. [Baptiſmus] A ſacerdote dēt
et conferri & ſi neceſsitas eſt,
ſupplere, pōt vicem eius diaconus, ſed nō alius,
quāis ꝯſtat, ꝙ a quocūq; collatus non ſit iterandus,
de conſecra. diſt. 4. conſtat. 81. diſt. ſi diaconus.
1 † Conſiteuit autē quæri, in quo conſtat ſacramentu
baptiſmi. Super quo not. triplicem opinionē: quidam
dicunt, ꝙ ipſa aqua abluens eſt baptiſmus, vel ſacrm baptiſmi.
alij dicunt, ꝙ ablutio, ſiue tinctio quæ dr paſsio, eſt baptiſmus,
vel ſacrm, & non tinctio actus, quæ aliquando eſt peccatum. &
huic opinioni aſſentit magiſter ſentētiarū. alij dicunt, ꝙ character
eſt ſacramentū, vel baptiſmus, qui in baptizato confertur,
de conſe. diſt. 4. tūc valere, & non aqua, vel tinctio, quæ velociter
2 tranſeunt. † Et exponunt id quod hic dicit, Baptiſmus eſt intinctio,
i. character in tinctione collatus. nos dicimus, ꝙ ſicut
in ſacramēto altaris ſunt tria, vt ſ. tit. proxi. cum Marthæ. §. diſtinguendum,
ita & in baptiſmo, vnū, quod eſt tantū ſacramentum,
i. aqua abluens, vel ablutio paſsio. ſm, quod eſt tm̄ res ſacramēti,
ſ. gratiæ infuſio, & peccati remiſsio. & tertiū, quod eſt
ſacrm, & res, i. character. dicimus ergo, ꝙ aqua verbo dñi ſanctificata
proprie eſt ſacrm: ſicut & ſpecies panis, & character ſecū-
3 dario, ſicut & verū corpus Chri. † Eſt autem character quædam
paſsibilis qualitas illuminans animā ad videndū facilius, quid
ſit credēdum, & quid faciendū, & quid nō: vel poteſt dici, & forte
melius, ꝙ eſt quædam qualitas diſponens, & habilitans animam
ad ſuſcipiendum gratiam: & hæc qualitas a quibuſdā dicitur
ſanctitas, quia præparat animam ad ſanctificationē. Ioānes
autē Damaſce. dicit, ꝙ character eſt mentis cuſtodia, eo ꝙ inſeparabiliter
cuſtodit mentē, & quia eam præparat, & habilitat
4 ad gratiam, per quā ipſa anima cuſtoditur. † Item not. ꝙ ſi quis
baptizatur in flumine, illa ſola aqua eſt ſacramentum, quæ corpus
tangit, etiā ſi quis eam biberet, aquam ſacramentalē biberet,
& hoc idem eſſet, ſi quis biberet aquā conſecratam de fontib.
baptiſmi. Tamē quidā dicunt totam aquam, quæ eſt in fontibus
baptiſmi, ſacramentū, ex quo ſm ordinē eccleſiæ conſecrata
eſt, ēt ſi nullus ibi baptizaretur, quia verbum conſecrationis
acceſsit ad totam aquam, quæ eſt in fontibus, & eam totam
conſecrare intendit: ſed ſecus eſt ſi baptizaretur in flumine, qa
ſtultum eſſet, nec fieri poſſet, ꝙ totum flumen cōſecraretur. ſed
melius videtur, quod etiam in fontib. illa ſola aqua ſit ſacramētum,
quæ tangit corpus, nec aqua fontiū baptiſmalium fit ſacramentū
per verba conſecratoria, quæ ibi dicūtur, niſi ibi puer baptizatur
cū verbis ad hoc ordinatis. nā priora verba ſunt tm̄ de
ſolennitate, & ideo non faciunt ſacrm. j. eo. proxi. c. Item cuius
rei eſſet ſacramentum, cum nulla anima ſit in aqua, quæ ſignificet
infuſionem gratiæ, vel characterem infuſum.

SVMMARIVM.

1 *Forma baptiſmi data ab eccleſia in tantum eſt ſeruanda, quod eam etiam per æquipollentia verba mutare non licet, & in nu. 2. & 3. & in nu. 11.*
4 *Quæ ſint verba ſubſtantialia formæ, & in nu. 5. & 6.*
7 *Eccleſia non dicitur infigere characterem, ſed ſolus Deus.*
8 *Quæ requirantur de neceſsitate ad hoc, vt aliquis ſit baptizatus, & nu. 9.*
10 *Nunquid ſi baptizatus petit baptiſmum, ſed tamen non intendebat baptizari, dicatur eſſe baptizatus?*

CAP. II.

SI quis puerum. [Ter.] Idem eſt, ſi ſemel, de
conſe. diſtin. 4. c. de trina.
1 † [In noīe.] Et intantū ſeruanda eſt forma data ab eccleſia,
ꝙ eam ēt per æquipollentia verba mutare nō
liceat, vt dicat, ego te baptizo in noīe generantis, generati, & procedentis.
Itē non licet aliquod verbū vel vulgariter, vel literaliter
pponere, vel inſerere, vel poſtponere in forma, intēdēs illud
eſſe de forma, & ſine ipſo nō eſſe formā, vt v. g. ego ſacerdos baptizo
&c. vel ego baptizo te Ioannem &c. vel ego baptizo te in
noīe patris, & filij & Spūſancti, & beati Ioannis. alias aūt, ſi nō
crederet illam formam eſſe, vel additā eſſe de forma, ſed ex ſim-
2 plicitate, vel ex deuotione prædicta adderet, baptizatus eſt. † Idē
dicendum eſt, ſi ex malitia, vel hæreſi diceret, vt ſi adijciat, &
diaboli, & hæreticorum, dummodo hoc non credat de forma,
& baptizare intendebat. & hæc omnia contingunt propter formam
baptiſmi, quæ inuiolabiliter eſt obſeruanda, vt alibi nota.
Item ſi formam veram dicat, & non credat illam veram formā,
ſed aliam, non erit baptizatus. & hoc ideo, quia non intendit
baptizare, quod ex eo apparet, quia formam veram dicere non
intendit, cum tamen ſciat vel credat ad hoc certam formam
ſtatutam, quia ſi nō crederet certam formam ſtatutam, & baptizare
intenderet nō obſtantibus prædictis adiectionib. baptizatus
eſſet, qa recidit hæc qō in primū caſum, qn ex malicia, vel
3 ex ſimplicitate ea addit. † Sed ſi quis certus eſt certā formam præſcriptam
in baptiſmo, & præter illā formā non conferri baptiſmū,
& poſtea baptizaret cū ea forma, de qua dubitat, an ſit vera,
nunqd erit baptizatus? Rñ. ſic, qa licet dubitaret de forma, intendit
cū baptizare ſm illā formam, ſi eſt vera, vnde cum ſit ve-
4 ra forma, vere baptizatus eſt. † Verba aūt quæ ſunt de ſubſtantia
formæ, ſunt hæc, ſ. Baptizo, nec eſſet baptizatus, ſi diceret,
baptizat te Chriſtus, vel Petrus, vel ſacerdos ſe demonſtrato, vł
baptizat Petrus a tali. verum tm̄ ſi aliqua prouincia eſſet quæ
nunquā noſtram formā accepiſſet, & verba dicta, vel alia æqpollentia
noſtris diceret, debent haberi pro baptizatis. Sed oppones,
quare non idem dicis de vna ciuitate quæ nunquā accepit
noſtram formam, vel de ſingulis ſacerdotibus? Reſpon. qa ibi
eſt iuſtus & probabilis error, & ideo ad illos cōſtō eccleſiæ non
extenditur niſi ex quo ſciunt formam, & ſic fuit diffinitum de
Græcis Calabriæ q hanc formā ſeruarunt, imo fuit eis conceſſum,
i. etiā ꝙ in futurum baptizentur ſm primam formam, ſed
in alijs non eſt probabilis error, & ideo extenditur ad eos ꝯſtō,
ar. 82. di. qđ propoſuiſti. & hæc forma ex conſtōne eccleſiæ prædictas
vires habet, qđ ex eo apparet, quia aliquando mutata eſt
hæc forma, de cōſe. di. 4. firmiſsime a quodam, & c. ſe. Item loco
huius verbi baptizo, non pōt poni lauo, vel balneo. & hoc ea rō-
ne qa hoc verbum, baptizo, plus importat ex inſtōne, ꝗ ſit eius
propria ſignificatio. nam baptizare eſt in aquam conſtringere
5 ſub certa forma verborū ī. eo. c. j. Sequitur. † {In noīe patris &
filij & ſpūſancti.} nam & hæc verba multiplr ſunt de ſubſtātia
formæ, nec poſſent mutari, vt diceretur ī virtute, vel in noībus,
nec liceret inde tollere copulatiuam coniunctionē: & tm̄ ſatis
credendū eſt, ꝙ valeret baptiſmus, ſi diceret: In nomine patris,
filijque, ſpūſque ſancti. quia nulla eſt differentia inter pdictas
copulatiuas. ſed diligens lector multas notabit dñas inter hoc
nomen, virtute, & hoc nomen, nomine, & inter ſingulare, qđ
indicat vnitatem eſſentiæ, & plurale, qđ hoc non facit. & idem
eſt fere in omnibus alijs verbis hic poſitis. De hoc autem pronoīe,
ego, cum ſubintelligatur, pōt dici, nō eſt de ſubſtantia, ſed
hoc pronomē te, bene eſt de ſubſtantia. nam expreſsior eſt demōſtratio
per pronomen & actum, ꝗ ſi loqueretur in tertia perſona,
vt ſi diceret, ego baptizo in nomine patris, & filij & ſpiritusſancti.
& huiuſmodi verba ſunt de ſubſtantia verborum, ſed in
forma facti ſecus eſt, verbigrā, nam ſi quis bis vel ter immergat,
vel ēt quater, vel pluries, ſemper baptizatus eſſet, dummō baptizare
intendat, ēt ſi credat vnam vel trinā immerſionē nō ſufficere,
ſed quatuor neceſſarias eſſe. Et hæc rō diuerſitatis, quia
in forma verbali certa verba ſunt, quæ ſunt de ſubſtantia, & ēt
ipſa forma eſt de ſubſtantia: ſed in his, quæ facti ſunt, nihil eſt
de ſubſtantia, niſi ipſa tinctio aquæ: vnde etiā ſine immerſione,
i. licet non immergatur in aqua, ſed tātum ſuper eum proijciatur,
baptizatus eſt. & ideo, cum tm̄ ad ſolennitatē pertineat, eorū
omiſsio non vitiat baptiſmū, in ſumma de conſ. di. 4. c. j. & 2. &
c. de immerſione. ꝙ eodē mō non eſt curandū, quotiens immer-
6 gat, ſed qcqd dicat de poſsibilitate. † ſemp tm̄ & in verbis, & in
factis exacte ſeruanda eſt forma. De his aūt, qui corrūpūt verba
7 formæ, dicemus j. eo. c. vl. † Et caue tibi, qa non dicimus ꝙ eccleſia
infigat characterem aīæ, ſed ſolus Deus, ſed eccleſia pōt
facere conſtōnes ſuper baptiſmo, non ꝙ non ſit, vel ꝙ non credatur
ab omnib. tm̄ circa baptiſmi collationem pōt facere conſtōnes,
& pfigere formas, quas quia Deus ratas hēt, & qa bonæ
ſunt eis, infigit characterē, q ſm tales conſtōnes baptizati ſunt,
Idē facit eccleſia in matrimonio, & in alijs ſacrīs, & diſpenſat
in voto, & iurō, & in omnibus alijs fere, niſi ꝯ fidē, de quib. alias
8 no. † Not. ꝙ ad hoc, ꝙ aliquis baptizatus ſit, neceſſarium eſt, ꝙ
baptizans intēdat baptizare, nō tm̄ balneare, vel carnes lauare,
nec tm̄ vō neceſſe quo ad effectum baptiſmi, quod ſciat, qd ſit baptiſmus,
ſ. ꝙ ibi infundatur grā, vel ꝙ ſit ſacrm, nec etiā oportet
ꝙ credat hoc ipſum, imo & ſi ꝯ ꝯriū credit, & totū reputat truſ-
9 ſam, & deceptionē, tū baptiſmū ſuū habet effectū. † Itē non eſt
neceſſe, ꝙ baptizans ſciat quid ſit eccleſia, quid baptizatus, vel
vnde ſcit, nec qd gerat in mente facere, quod facit eccleſia imò,
ſi ꝯriū gereret in mente, ſ. non facere, quod facit eccleſia, ſed tm̄
facit, quia formam ſeruat, nihilominus baptizatus eſt, dummō
baptizare intēdat. vnde ſi aliquis in eam neceſsitatis ꝯſtitutus,
vel ēt ſine neceſsitate vadat ad Saracenū, & dicat, baptiza me,
& doceat eum formam, & ille Saracenus baptizet non credens
per immerſionē aliquid aliud fieri, niſi madefactionem, & non

intendat eſt baptizare, vel ẽt madefacere, ſm̃ intentionẽ petẽ-
tis bapriſmũ, i. vt baptiſmus operet, quicqd operari pōt, & ipſe
baptizans tanq̃ miniſter conſerat, qđ alij baptizantes conſe-
runt, licet non credat ipſum poſſe aliquid operari, vere baptiza
tus eſt, ſed ſi hoc non intenderet, nõ baptizaret, nec eſt neceſſe,
ꝙ aliqd ſciat quid in his eccleſia intelligat, vel etiã qđ ſciat, vel
10 credat eccleſiam eſſe. †Sed quid ſi baptizatus petijt baptiſmũ,
ſed baptizari non intendebat, nec aliquid ꝑ baptiſmũ conſerri?
Et videtur ꝙ non ſit baptizatus, quia nunquã conſenſit baptiza
ri, ſicut non eſt matrimoniũ, vbi nõ conſentit, licet verba con-
ſenſus exprimat. j. de ſponſa. tua. Sed ꝯ videtur, qa nedum ſiat-
dulẽtus. ſed etiam coactus accipit baptiſmũ. in decre. 45. diſt.
de Iudæis. & furioſus, & dormiens, ſi prius erat in voluntate ba
ptizandi, j. eo. ti. c. maiores. So. hic, qui ſic ficte accedit ad baptiſ
mum, non eſt baptizatus, licet propter ignorantiam eccleſia
eum cogat ſeruare legem baptizatorum. Nec obeſt de coacto,
quia habuit voluntatem, licet coactam, ſed ſi nunquã ꝯſenſiſſet
baptiſmo, licet illum verbo petijſſet, idem dicimus, qđ in caſu
ſuperiori. Furioſus aũt & dormiens voluntatem creduntur ha-
11 bere in habitu, licet non in actu. [†Baptizatus,] Et ideo ſic exa-
cta forma ſeruatur de iure poſitiuo, quæ tñ ſumpta eſt de euan-
gelio, quia ſi formam mutare liceret de facto, in hæreſes qs labi
poſſet: tñ credimus, ꝙ eccleſia poſſet ex cã aliam formã ſtatuere
ſicut aliqñ ſtatutum fuit, ꝙ in nomine Chriſti baptizaret, de
conſe. diſt. 4. a quodã. ſicut etiam poſſet ſtatui, vt quidam dicũt,
ꝙ baptizaret in nomine Patris vel in nomine Spiritusſancti, qa
in expoſitione vnius perſonæ & aliæ intelligunt, in ſumma de
conſ. diſt. 5. ca. penul. & fi. & de conſe. diſt. 3. c. ij.

CAP. IIII.

DE quibus. [Dubium.] De facto, nã de iure non pōt eſſe dubiũ. [Dubium.] Vehemẽ
ter, puta qa natus in captiuitate Saracenorũ: ſi enim
de parentibus & inter fideles natus ſit, præſumitur baptizatus,
infra ti. proxi. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Tria eſſe dicuntur in anima pueri nondum baptizati, quæ hic habes.*
2 *De peccato originali hic nonnulla pulchra referuntur.*
3 *Non eſt ullus compellendus fieri Chriſtianus.*
4 *Duplex eſt via, quæ ducit nos ad vitam.*
5 *An liceat bellum indicere infidelibus, & Saracenis.*

CAP. IIII.

MAiores. [Eum.] Petrũ. [Quærenti.] Ideſt inter-
1 rogantι Petrũ. [Ipſum.] Chriſtũ. †[Par-
nulis.] In aĩa pueri nondũ baptizati ſunt tria, pro-
nitas ad peccandũ, q̃ eſt ex corruptione carnali, &
macula, q̃ eſt quædã ſordes aĩæ, quã ꝯtrahit in ſua infuſione & ꝯmi
xtione carnis, & ꝑꝑ hanc ſordem indignũ eſt Dei conſpectui ꝑ-
ſentari. tertiũ eſt reatus, ſiue debitũ pœnæ æternæ. & magiſter
Pet. Lombardus in ſententijs vr̃ fuiſſe in ea opinione, quod præ
dicta pronitas ad peccandũ ſit peccatum originale, quæ etiam
dr̃ concupiſcentia, & fomes. Sed ꝯ eũ eſt, qa illa ꝓnitas remanet
poſt baptiſmũ, & ita videretur, ꝙ ẽt pctm̃ originale remaneret
poſt baptiſmũ. ſed reſpondebat illi pronitati acceſſorium eſſe,
quod eſſet peccatum. propter hoc fere omnes dicunt quod pec-
catum originale non eſt fomes, nec pronitas peccati, ſed quæ-
dam macula aĩæ annexa fomiti, & illa macula in baptiſmo
deletur. ſed quia illa macula annexa eſt fomiti, ideo aliquando
fomes, ſiue illa pronitas dr̃ originale peccatũ. Et ſm̃ hoc intel-
2 ligit, ꝙ dicit Aug. qa peccatũ originale trãſit reatu, † ſed rema
net actu, quia macula quæ facit hominẽ reum pœnæ æternæ,
tranſit, vt de cætero rõne illius peccati originalis nõ ſit pœnæ
æternæ aſtrictus, ſed idẽ peccatũ originale, licet minus proprie,
dr̃ remanere actu, qa ibi remanet ꝓnitas, ex qua ſurgunt actua-
les concupiſcentiæ. Sed dices, quõ ſine vlla culpa voluntaria
adijcit̃ pœnæ æternæ? Rñ. hæc pœna eſt tm̃ pœna carentiæ. ſ. qa
caret viſione Dei, & nõ eſt pœna actualis, & ideo nõ puniunt̃ ſi-
ne volontate pœna actuali, niſi voluntate peccent, & malunt ſic
eſſe, q̃ nõ eſſe. [Quẽ per ſe ſortiuntur.] Ideſt quæ ſine alterius
fide, vel operañõe dant remiſſionẽ peccatorũ [Sed ficti.] Ideſt
3 adulti nõ vere credentes. [Cõpellatur A.] † Et ſic nullus eſt, vt
fiat Chrĩanus, compellendus. nec ob. qđ ſeruo dr̃, vt ad nuptias
inuitatos ꝯpellat intrare, Luc. 14. 24. q. 4. diſplicet, verſ. repete,
qa ibi intelligr̃ de compulſione facta per inſtantiam rationis, nõ
per ſeueritatem gladij materialis, ſeu per violentiam tpalẽ, 45.
di. de Iudæis, quia executio talis gladij eſt iſti ſeruo. i. ordini ꝓ-
dicatorum vel apl̃is in perſona Petri a dño interdicta. 23. q. j. §.
item cũ Petro. vel dic ꝙ primo ꝑcepit ſeruo, i. ordini prædicato
rum, qui magnus eſt in eccleſia Dei, j. de hære. cum ex iniuncto,
vt exiret in plateas, & vicos ciuitatis, & pauperes & debiles, cæ-
cos, & claudos introduceret, & non compelleret ipſos intrare,
poſtmodum ei dixit, vt exiret in vias, & ſepes, & illos intrare cõ
pelleret, quos ibi inueniret, vt in præalle. c. diſplicet, ver. repe-
te. habetur, innuens per hoc, ꝙ Iudæi, & ſimiles, qui fidem non
habent, non ſunt gladio materiali ad fidem cogendi, ſed intro-
ducendi per efficaciam rationis & legis, vt ex ſuis codicibus cõ
uincantur, vt in præal. c. de Iudæis. ſed illi, qui a gremio eccleſiæ
diuerterũt, vt hæretici, & ſchiſmatici, ad eam ſunt redire cogen
di, cum ſint de foro eccleſiæ etiam per potentiam ſecularẽ, vt
hic. Nam per hoc, ꝙ dicit ipſum exire in plateas, & vicos ciuita
tis, tãgit Iudæos, q tanq̃ ciues legẽ, ꝓphetas & eloquia certa ha
bebant, ſtatuta ſupernæ ciuitatis ſcientes, quos quidẽ de ciuita
te ad nuptias vult vocare, ſine cõpulſione tamen, quia nihil ad
nos de his, qui foris ſunt, infra de diuor. gaudemus. ſed ꝑ hoc,
quod dicit, quod exeat in vias & ſepes, notat hæreticos, & ſchiſ-
4 maticos. †Eſt. n. duplex via, quæ ducit ad vitam. j. de hære. cũ
ex iniuncto, & q̃ ducit ad mortẽ. j. de ſpon. inter, & in hac ſunt
hæretici. Per ſepes tñ deſignat ſchiſmaticos, q ſchiſmatici ſpi-
nis inconſutilẽ dñi tunicã. i. eccleſiæ vnitatẽ lacerant, & iſti tam
q̃ de foro eccleſiæ ſunt cogendi intrare, & fidẽ tenere, quã in ba
5 ptiſmo receperũt, vt hic. † Ex his ergo apparet, Saracenis, vt fiãt
Chriſtiani, bellũ indicẽdũ non eſſe, ſi tñ terras Chriſtianorum
inuaſiſſent, vel occupatas tenerent, vel Chriſtianos hoſtiliter
impugnarent, tunc tã per eccleſiã, q̃ a principe cuiuſcũq; terræ,
cui vel ſubditis dãmna, vel iniuriæ inferuntur, pōt eis iuſtũ bel-
lum indici. 23. q. 8. diſpar. ſed ſi Saraceni tributũ conſuetũ dene
gant reddere principi Chriſtiano, & ſi tũc ille princeps eis iuſtũ
bellum indicit, nõ tñ ꝑ eccleſiã id fieri debet, ſi nec terrã Chri-
ſtianorũ ſuis ſordib. fœdant, nec ipſorũ ꝑſonas impugnant, Illis
tñ Saracenis, q terrã ſanctam detinent, vel impugnant, nõ ſolũ
ꝑ eccleſiã, ſed ꝑ quemlibet principẽ Chriſtianũ ꝑt bellũ indici,
qa in omniũ ſcit̃ iniuriã, qđ in opſtri Saluatoris cõmittit̃. C. de
hære. Manichæos. Qui vero vere pœnitẽtes ſunt, ſi occubuerũt
in talibus bellis, præter quam in illo, quod eſt pro tributo nega
to, ad patriam euolant. 23. q. 5. omni. B.

SVMMARIVM.

Baptizatur vt quis ſit, oportet quod alius baptizans ſpargat, & non ſufficit ſeipſum balneare.

CAP. V.

DEbitum, & infra. [Scipſũ immerſit.] Opor
tet. n. ad hoc, vt ſit bapti-
zatus ꝙ alius baptizãs immergat, nec ſufficit ſi ipſe imme
gat, & alius verba apta dicat, qa q nõ immergit, nõ ꝑt dicere, ego
te baptizo. ʒ. c. c. j. ſed ſi nõ immergat, nec ẽt cũ tãgat, ſed aquã ſu
ꝑ eum ſpargat, dummõ totũ balneet, vel maiorẽ partẽ, vel ſolũ
caput corporis, ſufficit, ar. ff. de reli. & ſump. fu. l. cum in diuer-
ſis. Alij dicunt, & forte melius, ꝙ ẽt ſi modica ſtilla aquæ ꝓiectæ
a baptizante eum tangat, baptizatus eſt, & ſatis hoc videtur cõ
ſonare iuri & æquitati, licet primum ſit tutius.

SVMMARIVM.

1 *Verbalis forma in baptiſmo eſt neceſſaria, & in nu. 2. & 3.*
4 *Quamuis intentio baptizantis & baptizati impediat ſacramentum, non tamen patrinorum intentio unquam impedit.*

CAP. VII.

LIcet. Græcos. i. diuerſas rõnes conſiderando ba-
ptizare dubitaſti, & diſtuliſti. ſi. n. introduce-
re intenderet errorẽ, puta qa nnĩe patris intenderet
inuocare virtutẽ diaboli, & pr̃is carnalis, vel aliqd
1 hmõi, nõ eſſet baptizatus. †Et idẽ dicerẽ, ſi expreſſe diceret ver
ba Romanæ eccleſiæ, ſed dices idẽ, ſi dixiſſet in noĩe parietis,
tecti, & fundi, cum ꝑ hæc tria intẽdat inuocare virtutẽ pr̃is, & fi
lij, & Spũſſancti. Rñ. nõ eſt baptizatus, qa ad minus oporteret eũ
aliquas principales ſyllabas retinere, vt ſaltẽ ſi non bñ tñ aliqua
liter exprimere videatur noĩa ꝑſonarũ. Sed idẽ dicẽdũ vr̃, ſi di-
2 ceret, in noĩe pr̃is & filio & Spũs ſancto. †Quid ſi eſſet Latinus,
q baptizaret, ſed illiteratus? Rñ. idẽ, qđ de Græco, imo plus vr̃,
ꝙ ẽt ſi eſſet bonus clericus, & ſic baptizaret, tñ vere baptizatus
eſſet, tñ ſuperior vehemẽter ꝓſumet ꝯ eũ, ꝙ voluit introducere
3 errorẽ, niſi certis indicijs ꝯtrariũ cõſtet. †Sed dices nõ eſt forma, er
go non eſt baptizatus. Reſpon. forma verbalis ex toto non eſt,
ſed eſt quaſi forma, vel iuxta formã verborũ, & inſup eſt forma
intellectualis integra, qa in noĩe earũdẽ ꝑſonarũ intelligit̃ ba-
ptizare, ſicut ille qui verbaliter plene formã exprimit, & ſi aliter
diceres, oporteret dicere, ꝙ mr̃, q̃ baptizat filiũ ĩ neceſſitate, nõ
baptizat, ſi ꝑ verba vulgaria dicat, & ẽt ꝙ Græcus baptizare nõ
poſſit in ſua lingua neq; vulgari, neq; Latina, ſ. vt ſacr̃m baptiſ-
4 mi accipiant, ſed vt ſani ſint. †Et no. ꝙ licet intentio baptizan-
tis & baptizati impediat ſacr̃m, vt alias no. ʒ. eo. c. j. tamẽ inten-
tio patrinorum nunquam impedit. Sed etiã hic pōt dici, quod
& ſi baptizans, & baptizatus non crederent in baptiſmo ali-
quid conferri, niſi ſanitatem, dummodo baptizare intenderẽt,
bene eſſet baptizatus. Sed quid ſi non intenderent aliud per la-
uationem conferri niſi ſanitatem? & tunc idem dicerem, qa ba
ptizare intendunt, licet malã credulitatẽ & intẽtionẽ hñãt de
viribus

viribus baptiſmi. ſed ſi non intenderent conferre baptiſmum,
ſed quandā medicinam facere ꝯ infirmitatem, ſed verba formę
exprimerent, tamen non crederem eum baptizatum.

De presbytero non baptizato. Rub. 43.

SVMMARIVM.

Ordinum inferiorum nullum habens, ſi quis in ſacerdotem ordinetur, an accipiat ordinem.

CAP. I.

SI quis presbyter. [Baptizatum.] Si
autem aliquis nul
lū inferiorū ordinū hñs ordineť ī ſacerdotē, di-
cūt aliq eū nō accipere ordinē, ar. 40. diſt. ſicut.
Sed ꝯriū vť verius, ar. qa à principio tpe apřorū
erāt minores ordines. eccleſia. n. eos primo ꝯſtl
tuit. 21. di. §. j. & tñ ipſi apoſtoli ſacerdotes fuerunt. 20. di. in no
uo. Sed poſſet rñderi eccleſiā ꝯſtituiſſe minores ordines anteq̃
aliqs apoſtolus ordinaretur, & hoc ēt ſonare vř illa litera. [Ordi
naretur.] Cum enim baptiſmus ſit ianua omnium ſacrorum. 32.
diſt. §. verum, ſine baptiſmo non recipit characterem.

CAP. II.

APoſtolicam ſedem. [Deo offerri.] Fuit
enim baptizatus ba
ptiſmo fluminis. ī. tit. proxi.

CAP. III.

VEniēs ad apoſtolicam ſedem.
[Quod ambigitur.] Etiam de iure.

De cuſtodia Euchariſtiæ, & aliorum ſacramentorum. Rubrica 44.

SVMMARIVM.

Sacramenti ſi quid in terram, in linteum, ceciderit, vel euomerit ſacerdos, vel mus comederit, quid faciendum.

CAP. I.

STatuimus. Quid debeat fieri, ſi de ſacri-
ficio, vel ſacramento aliquid
ceciderit in terram, vel in linteum, vel ſi quis il-
lud euomuerit, vel ſi mus illud comederit, habes
de conſe. diſt. 2. ſi per negligentiam, & c. ſequen.
& capi. qui bene.

De reliquijs, & veneratione ſanctorum. Rub. 45.

SVMMARIVM.

1 *Canonizare quid ſit, & quando fiat, & de quo fiat, & a quo fieri debeat, in nu. 2. & quid conſequatur eccleſia per huiuſmodi canonizationem. nu. 3.*
4 *Etiam ſi eccleſia erraret, tamen preces bona fide porrectas deus acceptaret.*

CAP. I.

AVdiuimus, quòd quidam.
1 Venerādi ſunt omnes ſancti canonizati. †Cano
nizare eſt ſanctos canonice & rřē ſtatuere, ꝙ ali
quis ſanctus honoretur pro ſancto, puta ſolen-
ne officium pro eo facere, ſicut ꝑ alijs ſanctis, q
ſunt eiuſdem conditionis, vt ſi canonizetur confeſſor fiat ꝑ eo
officiū cōfeſſorū, & ſi martyr, fiat ꝑ eo officiū martyrū, & ſic de
alijs. Et fit rřē hæc canonizatio, qñ ꝑ probationes conſtat de fi-
de & excellentia vitę, & miraculis eius, q petitur canonizari, ī.
de teſti. venerabili. Et oportet tantā eſſe excellentiā vitę, & talia
eſſe miracula, q̃ ſint vltra vires & potentiā naturæ. Itē nō dēt eſ
ſe vnica tñ excellētia vitę, imò oportet eſſe multas & ꝯtinuas,
vt hēs in Eccleſiaſti. 45. vbi dř, Laudemus viros glorioſos & pa-
rentes noſtros in generatione ſua, multā gloriam fecit dñs ſua
magnificētia a ſeculo. Per hoc ꝙ dicit, laudemus viros glorio-
ſos, oſtendit ꝙ canonizati erant, quia aliter non mandaret ec-
cleſiæ, ꝙ eos laudaret. Per hoc, quod dicit, parentes nřos, oſten
dit, ꝙ nullus canonizandus eſt, niſi fidē habeat. ſoli. n. parentes
eius erant Iudæi, & penes quos ſolos erat fides, canonizandi
erant. Per hoc autē, qđ ſequitur, multam gloriam fecit dñs, ſup-
ple cū eis. apparet, ꝙ non ſufficit, ꝙ in vno fuerit glorioſus, vel
ſemel tñ: ſed ꝙ in multis, & multotiēs, imo ꝙ ꝯtinue eius vita
fuerit glorioſa. Per hoc, qđ dicit, ſua magnificētia, i. ſua magna
potētia, oſtēdit, ꝙ excellētia vitæ & miracula talia eſſe debent,
q̃ excedant vires & potētias naturales. non ſufficiūt miracula ſi
ne vitę excellentia, cū magi Pharaonis multa fecerint, q̃ ſupra
naturam eē vñr. & in euāgelio legiř, qa multi dicturi ſunt, nōne
in noīe tuo demonia eijcimus &c. & rñ dñs rñdebit eis, nō no-
ui vos. vitā tñ ſine miraculis crederē ſufficere quo ad virtutē, tñ
eccřia nō dēt tales canonizare ꝑp hoc: qa in ſecreto potuerūt
2 laxiorē vitam ducere. †Solus aūt Papa pōt ſanctos canonizare,
qđ ex eo apparet, qa cū ꝯſtituař oīb. fidelib. adorandū, & nullus
oīb. ꝑſit niſi Papa, apparet, ꝙ ſolus Papa hoc pōt. Nec valet, ſi
dicas, ꝙ ſaltē cuiq; dēt eſſe licitū, ꝙ in ſua diœceſi faciat, qa offo
eis facta dēt eſſe cōis, & eccřia, vbi dēt venerari, dēt eſſe cōis. Itē
ꝑ hoc incideremus in illā reprehēſionē, qua qdā reprehēſi ſunt
3 ab apřo, q dicebant, Ego ſum Petri, ego Pauli. †Per hanc aūt ca
nonizationē conſequitur, ꝙ eccleſia ſolenniter dicit officiū ꝑ
eo, ſicut pro ſancto, & in litanijs in numero ſanctorū licite enu-
meratur: vnde in ſupradicto capitulo Eccleſiaſtici legitur, Sapiē
tiā ſanctorū narrēt populi, & laudē eorū annūciet eccleſia. Ex
prædictis apparet, ꝙ pueri baptizati & incōtinenti mortui non
ſunt canonizandi: qa nec multam gloriā fecit cum eis dñs ſua
magnificentia, ſpeciale tñ eſt in innocentib. qui vice Chřī mor
4 tui ſunt. †Itē dicimus, ꝙ ēt ſi eccleſia erraret, ꝙ non eſt creden-
dum, tñ preces per talem bona fide porrectas Deus acceptaret,
ar. 32. diſt. §. verū 15. q. ſi. c. ſi. Itē nō negamus, qn cuilibet liceat
alicui defuncto, quem credebat bonū virū, porrigere preces, vt
pro eo intercedat ad Deum: quia Deus fidē eorum attendit, nō
tñ pro eis licet facere officium ſolenne, vel preces ſolennes.

De obſeruatione ieiuniorum. Rub. 46.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium quid ſit, & vnde dicatur.*
2 *Quotuplex ſit ieiunium.*
3 *Ieiuniorum quædam dicuntur generaliter, quædam ſpecialiter indicta.*
4 *Qualiter dicatur quis ſoluere ieiunium, & in nu. 5. 6. & 7.*

CAP. I.

1 EX parte veſtra. †Ieiuniū eſt parſimo-
nia victus, & abſtinen
tia ciborum. Et dicitur ieiuniū a quodā inteſti-
no, quod vocař ieiunum, qđ ſemper eſt vacuum
& ſubtile, & ieiuniū ſine medio viſcera vacua &
2 exinanita dimittit. †Et eſt tripex ieiuniū. Primū
eſt cuiuslibet dici, & cuiuslibet rei edibilis abſtinentia ſm pro-
priam voluntatē, & non ſm aliquod ſtatutū vel ſcriptū, vel cō-
ſuetudinariū. & ſm hoc, ēt ſi quater in die comedat, & abundā
ter, tñ ſi ab aliquo cibo placito abſtineat, dř facere ieiunium. i.
cibi abſtinentiā. Secūdū ieiuniū eſt, qñ quis abſtinet a cibis hu-
mectantibus, vt ſi tñ comedat ſicca, vt panem, & nuces, & po-
ma, non carnes, nō piſces, non olera. & hoc ieiuniū dicił xero-
phagia, a xerō quod eſt ſiccū, & phagin qđ eſt comedere. Tertiū
ieiunium eſt abſtinētia victus ſm ordinationē eccleſiæ ſiue ſcri
pto ſiue cōſuetudine approbatā. hoc ieiunium eſt neceſſarium
omnib. ſanæ mentis & doli capacibus potentib. ieiunare, cū ipſi
peccare poſſint, & peccata deflere. ī. de deli. pue. c. j. diſpenſa-
tiue tū enim impuberib. & ēt in maiori ætate poterit diſpenſari,
vt ab indictis ieiunijs abſoluanř. & idē dicimus in ſenibus, ſicut
& infirmis, & debilibus. Mulieres. n. ꝑp prohibitionē virorum
indicta ieiunia non debent dimittere, licet votiua voluntaria
dimittere debeant, 33. q. vlti. manifeſtū, licet cum his forte ꝑp
ſcandalum vitandū poſſet ſacerdos diſpēſare etiā in indictis: nā
ꝑp ſcandalum vitandum legitima eſt diſpenſatio. 50. di. vt con-
ſtitueret. ī. de cle. excom. mi. latores. non credimus, ꝙ iſta ieiu-
nia poſſint redimi pecunia, vel alio modo, niſi cā vel neceſſitas
in ieiunante ſubſit. Voluntaria aūt ieiunia ēt ſine cā, quæ in ie-
iunante ſubſit, dummodo ſit alias vtile, redimi poſſunt auctori-
tate ſuperioris. 82. di. c. ſi. Sunt autē ieiunia indicta & neceſſaria
quatuor temporū, quæ a veteribus initium habuere. 76. diſt. c.
ieiuniū. Itē in vigilijs natiuitatū, natiuitatis Dñi, & bti Ioannis.
Itē in vigilia omniū ſanctorū. Itē ī vigilia aſſumptionis. Item in
vigilia beati Laurentij. Item in quadrageſima. Itē in ſexta feria
pręter exceptuatas, quæ ſunt poſt Paſcha, etiam ſi natiuitas dñi
in ea venire contingat, ī. eo. c. ſi. 76. diſt. non aūt. Dicunt tñ qdā
& non male, ꝙ hoc non eſt ieiuniū neceſſitatis, quia ſi eſſet, nō
liceret Ciſtercieñ. illud mutare niſi quo ad carnes. Voluntaria
aūt ieiunia ſunt, ad quæ aliqui voto, vel propoſito ſe aſtringunt,
vel ēt quæ ſacerdos præter indicta ꝑp magnitudinē peccati im-
ponit, 82. diſt. c. ſi. & hoc licet cōmutare & redimere, ēt ſi nulla
cauſa ſubſit in ieiunante, dummodo vtilior ſit compenſatio, ar.
3 ī. de uo. & uo. redemp. c. j. †Itē no. ꝙ inter indicta ieiunia quæ-
dam ſunt indicta generaliter, vt prædicta: alia ſpāliter, vt ieiuniū
aduentus, qđ nec in omnib. prouincijs celebrař, nec ab omnib.
illius prouinciæ fit, ī. eo. c. 2. tale etiā erat, qđ matronæ Romæ
cōſueuerant ieiunare in Sabbato. 11. diſt. illa. Itē no. ꝙ licet ie-
iunia indicta nō debeant cōmutari vel redimi ſine cā, tñ ea poſ
ſunt mutari, ſicut ieiuniū feſti, quod eſt die Lune, ꝑt in ſabba-
to. Et dř, ꝙ in quibuſdā locis Franciæ, ſ. vbi ſunt eccleſiæ ſancti
Quintini, nō ieiunař in vigilia oīum ſanctorū, ſed tertia ꝑcedēti
die. Itē circa hæc indicta ieiunia credimus poſſe ſtatui, ꝙ bis, ſed
parū comedatur in die, ſicut etiā faciunt Ciſtercieñ. q ad remo-
uendum ſcandalū, & charitatē cōſeruandā ſtatuerunt, ꝙ illi q
faciunt aliquid, aliquid præguſtent, nec ſoluūt ieiuniū ab eccle-
ſia indictum. Item ex cauſa liceret ſtatuere, quod etiā cibis qua-

4 drageſimalibus nõ vterentur, j.eo.c.2. §. cum aũt. †Item credi-
mus, ꝙ ſi carnib. vtatur qs in ieiunio indicto, ſoluit ieiunium.
& eodem mõ, ſi plus ꝙ ſemel comedat, niſi vbi aliter eſt ex cã
ſicut eſt in Ciſtercieñ. tñ & hoc ea ratione dicimus, quia ſic vſu
ieiunantium approbatũ eſt. ſed ſi alias vel horam anticipat, vel
latius capiat, vel ſi belluas marinas comedat, vel ſi nimis arden
ter comedat, nõ credimus, ꝙ pp hoc ſoluatur ieiunium, ſed in
his & alijs exceſſibus eñ peccare credimus, & ſic intelligit̃ de
conſe. diſt. j. ſolent, & di. 5. qcunque. Itẽ licet ieiuniũ ſit abſtinẽ
tia victus, tñ credimus eũ ieiunare, qui in p̃dictis cõſuetudiñe
obſeruat, licet ad ingurgitationẽ comedat, & qcquid ſibi pla-
cet, quia in ieiunio nõ tm̃ abſtinentia attenditur, ſed conſuetu-
do eccleſiæ. Alij tñ dicunt nunquã eſſe ieiunium, niſi & ibi ſit
5 victus abſtinentia. †Itẽ nõ credimus ſolui ieiunium indictũ, ſi
qs comedat in ieiunijs indictis, niſi in quadrageſima, oua & ca-
ſeum, ſed tñ peccat, & ſic intelligitur di. 4. denique. alij tñ ꝯdi-
cunt. Credimus tñ, ꝙ ex cauſa in aliquib. prouincijs poſſit pro-
uideri, ꝙ & his vtãtur ſine peccato, cũ hæc tm̃ ex cõſtõnibus &
obſeruationib. hominũ proceſſerint. Electuarijs aũt delicatis
nõ credimus quod aliter liceat vti, niſi ſicut alio cibo delicato.
6 †Medicinã aũt ꝓ remouenda infirmitate vel fugienda accipere
licet ſine peccato in die ieiunij, ſed pro cõſeruanda ſanitate tm̃
vbi nõ eſt ſignum infirmitatis, nõ credo. Alij tñ dicunt, ꝙ ꝓ nul
7 la medicina, nec ꝓ electuarijs ſoluit̃ ieiuniũ. †Pro potu aũt ẽt
ante cibum, vel poſt cibũ nõ credimus ſolui ieiuniũ, ſicut vide-
mus cõſtitutum eſſe in cõſuetudine eccleſię ieiunantis. Seneſ
calcos, vel portantes enxenia, vel quoſcũqꝫ alios ſeruiẽtes præ
guſtantes cibos ante dños timentes de toxico nõ credimus ſol-
uere ieiuniũ, & idẽ credimus de medicis prægustantibus medi
cinas, & ĩ his caſib. credimus, ꝙ monachis licet p̃guſtare carnes,
& hoc dicimus propter gñalem cõſuetudinem, quę ſic obtinet.

De purificatione poſt partum. Rub. 47.

Volens. Et infra.

De eccleſiis ædificandis, vel præparandis. Rubrica 48.

SVMMARIVM.

Decimæ quibus caſibus laicis concedantur.

CAP. II.

Cum dicat Apoſtolus, & infra: [Tot.] Et tam diuites, & ideo bene ſequit̃, ꝙ eccleſia &c. [Conſtruere.] Et de ſuis facultatib. [Gaudere.] Ideſt neceſſaria proprio presbytero miniſtrare. [Permittant̃.] Ideſt epiſcopus cõcedat licentiam eis. ipſi aũt auctoritate canonis facere nõ poterant, ſed cũ ſuperiore agent, vt cogant̃. [Tribuere.] No. decimas laicis cõcedi tanquã pauperib. & quia eſt religioſum collegium & licitum, & ob hoc videtur approbatũ.

SVMMARIVM.

Patroni plures in vna eccleſia eſſe poſſunt ex donatione, & ex fundatione.

CAP. III.

Ad audientiam noſtram. [Sine magna.] 93. di. cum longe. ff. de iudic. ſi locus. ff. de exceptio. ſi cum dies. §. ſi arbitet. de conſe. di. j. ſi qs extra. 18. di. qm̃ qdem. [Prouentus.] Spirituales. nõ. n. credimus, ꝙ eis dare dẽret campos, vel alia bona, quę haberet in ipſa villa. [Fundatoris.] Et ambo ſunt patroni, matrix eccl̃ia pp dotẽ, qa de redditib. eius debitis dotat eccleſia: fundatoris pp fundationẽ, & qa pro parte dotat, vnde eſt, ꝙ ex dotatione poſſunt plures eſſe patroni & ſimiliter ex fundatione. [Honor.] Scilicet annuus cenſus, q debet̃. vel faciat ſeruitiũ baptiſmi. ĩ. de cap. mo. dile. de ma. & obe. his. & ꝙ alia iure parochialia ſoluat in decimis & alijs, quæ de iure, vł, cõſuetudine debent̃ capellæ matrici eccleſiæ: & hac ratione parochiæ nõ ioris pa. debent̃. [Honor.] Matrices eccleſiæ in alijs eccleſijs intra ſuam parochiam cõſtitutis aliqñ hñt certum ius ſtatutũ, vt hic, & ĩ. de conſue. cum dile. aliqñ ꝯſuetudinariũ terræ, vel ꝓuinciæ, vt in vrbe baptiſmum, ſeru. & capitulum, ĩ. de capel. & mo. dilectus. plebibus autem & maxime parochialib. eccleſijs, conceditur, quod cum habeant curam clericorum, & laicorum in eadem parochia conſtitutorum. ĩ. de offic. archipresb. vt ſingulæ. quamuis in omnibus his prævalere debeat cõſuetudo, vt no. ſupra de offi. ordi. c. j.

CAP. IIII.

De his prælatis. [Et inſtitutionem.] Ad fundãdum eccleſias de nouo, ſi forte populus creſcat, vt j. c. px. j. c. vl. [Cogi.] Si pcipiũt quartã fabricæ. 10. q. j. decernimus, & q. 3. vnio, & ſi illa nõ ſuffi cit, de bonis proprijs conferre debent. 12. q. j. Pontifices.

SVMMARIVM.

Seruitus futuræ rei conſtitui non poteſt. ſed valet obligatio, vt facto ædificio conſtituatur.

CAP. V.

Ad audientiam noſtram. [Priuile.] ff. de iure codi. qdam reſerunt. §. j. ff. de ſer. vt. præd. ſi ſeruitus. §. vlti. ar. ꝯ ff. ſi ſer. vin. l. vlt. ff. de ſer. vrb. prædio. Labeo. So. futuræ rei nõ põt conſtitui ſeruitus, ſed poteſt qs ſe obligare, vt facto ædificio conſtituat̃. ff. fami. her. hæredes. §. an ea. vel ideo Papa nõ cõcedit priuilegium futuræ eccleſiæ; quia nõ ſubito, ſed cum deliberatione concedi debet. 23. diſt. committis.

De immu. eccle cœmiterij. & rerum ad eas pertinentium. Rubrica 49.

¶Eccleſiæ dicuntur immunes, ideſt extra munia, ideſt officia, vel munera.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo oneroſa eccleſiis non prodeſt.*
2 *Licet vnicuique ius ſuum, & poſſeſſionem defendere, & vim vi repellere.*

CAP. I.

Et in domibus eccleſiarum.
1 [Conſuetudine.] †Conſuetudo. n. in his caſib. nõ prodeſt, cũ eſſet oneroſa eccleſijs. ĩ. de conſue. c. j. Sed ſi aliqs vel eccleſiaſtica, vel ſecularis perſona pro recognitione beneficiorũ ſuorum reſeruaſſet ſibi aliquod hoſpitiũ in aliqua eccleſia, illud bene
2 debetur. 18. q. vlt. Eleutherius. †Sed quid ſi negaret̃ hoſpitium, põt ne ſua auctoritate intrare domũ, & neceſſaria in hoſpitio recipere, ẽt violẽter, cũ ius hẽat hoc recipiendi, & ẽt ſit in quaſi poſſeſſione? vł ꝙ ſic, licet cuique ius ſuum, & poſſeſſionẽ defendere, & vim vi repellere. C. vnde vi. l. j. ĩ. de reſt. ſpo. olim. & vł, ꝙ ſibi licet domũ eccleſiæ frangere ad hoſpitandũ, ar. ff. qđ vi aut clã, l. ſi. §. ſi ad. C. quod cũ eo, ſi ſeruus. ff. ſi ſer. vin. ſi eo loco. ff. ad l. Aquil. quemadmodũ. §. j. & 2. & hoc quidã dixerunt. ſed nobis vł, ꝙ nulli laico, vel ẽt clerico licet violenter rũpere domos eccleſiæ rõne alicuius iuris ſibi debiti, cũ omnia bona eccleſiarum ſint ſancta ſanctorum, & dño conſecrata, & in eis ſacrilegium cõmittatur. 12. q. 2. nulli li. quicũque, & c. ſeq. eadem ẽt loca immunitate gaudent, vt hic. 27. q. 4. id ꝯſtituimus. 11. q. j. neceſſaria. Itẽ alia rõne dicendũ eſt, ꝙ nõ põt violenter tollere neceſſaria in hoſpitio, & violenter ingredi domũ, qa in prædicto caſu nulla domus, neque aliqua res deberet hanc ſeruitutẽ, vel ẽt ſunt ad hoc obligatæ, ſed tm̃ eccleſia eſt ad hoc obligata: & perſonalis actio, nõ realis ꝯ eccleſiam competit, fatemur tñ, ꝙ ep̃s vel alius, q haberet iuriſdõnem in aliqua eccleſia, ſi alius ipſam eccleſiam inique intraret, habens iuriſdõnẽ poſſet violenter rumpere domũ, & violentũ expellere. & ſic loquit̃ decre. de reſti. ſpo. olim. & idẽ ẽr vł, ſi iuriſdõnẽ nõ hẽr, ſed hẽt ius in eccleſia quaſi prælatus, vel poſſeſſionem ſuõ ea rõne, quia cuique licet poſſeſſionẽ ſuam defendere, vt in præalle. decre. olim. Sed ꝯriũ dicerẽ in canonico, q nõ poſſidet eccleſiam, ſed canonicatũ in eccleſia. nã huic nõ credo licere per violentiã rumpendo oſtia intrare domos eccleſię, quia eas non poſſidet, vnde non licet ſibi ius dicere, ar. ff. quod me. cau. extat. C. vnde vi. ſi qs in: & idem & eadẽ rõne credimus de illo, cui ſubiecta eſt eccleſia, puta de abbate, ꝙ nõ põt p violentiã rumpere domos capellæ ſibi ſubiectæ, qa eam nõ poſſidet, licet in ea habeat ius ſubiectionis, ar. ff. ad l. Aquil. quemadmodũ. §. j. & 2. credimus tñ, ꝙ ſi canonico deputata eſſet aliqua domus pro ſua habitatione & aliud inuaderet, ꝙ incontinenti poſſit irruere in camerã, & eum expellere ea rõne, qa ſibi licet ſuam poſſeſſionẽ defendere, & vim vi repellere, vt in iuribus præal. itẽ qa in cameram ſibi deputatã irrumpit, & qa nõ facit iniuriam eccleſiæ. Itẽ credimus, ꝙ ſi aliquis opponeret ſe canonico, vel abbati, vel alij ad vtendum iure ſuo, qđ hẽt in aliqua eccleſia, ꝙ põt per violentiã illũ expellere, licet nõ poſſit domũ, vel oſtia, vel ſepẽ ſimpliciter rumpere. Rõ diuerſitatis eſt, qa qñ eijcio perſonã mihi ꝯdicentẽ, videor vti poſſeſſione mea, qđ licet, & vim vi repello. ſed vbi intro violenter poſſeſſionẽ rumpendo oſtia, vel ſepem, tũc dico mihi ius, quod nõ licet niſi in ſpãlibus caſib. q notant̃ C. qñ licet ſine iudi. ſe vin. p totum, cũ ſuis concor. Et idẽ, qđ dicit̃ de eccleſia, & domibus eccleſiarum, dicimus in rebus profanis: nam ſi quis dicit ſe habere ſeruitutem in fundo alterius, & eſt etiam in poſſeſſione, ſi fiat murus vel ſepes, quo minus vtatur ſeruitute, non poteſt illum rumpere, ſed ſe impedientes poteſt expellere, ar. cõtra, omnibus ſupradictis, ff. de viuſfru. l. 3. in prin. vbi videtur, ꝙ pro viuſfructu inducitur in poſſeſſionẽ fundi vſufructuarij: vnde videretur, quod ſicut dñs proprietatis poſſet

rumpere

rumpere murum, qui ſuper ſuo fieret, ſic & vſufructuarius, &
alij, qui ſunt in poſſeſsione aliquorũ iurium. ſed reſpondeo ideo
licere proprietario rumpere domum, quia ceſsit ſolo, & per cõ
ſequens dominio. ſed ſecus in vſufructuario. C. de rei vindi. l. 2.
de hoc tamen conſtat, ꝙ qui habet ius in re, agere poteſt, vt re-
moueatur murus. ff. ſi ſer. vind. ſi eo loco, & l. j. Alij tamen con-
tradicunt prædictis. [Hoſpitium.] Ex debito. C. de ept. l. j. gra-
tuitum autem debet, 42. diſt. §. j. & c. j.

CAP. II.

PEruenit, & infra. {Nomen} Quaſi non ca-
cuſetur aliquis per hoc, ꝙ
ſit meus homo, vel alterius eccleſiæ, nec per hoc proba
tur, ꝙ hoĩes eccleſiarum ſubeant angaria, vel perangaria, cum
illa ciuitas ſit Archiep̃i, vt j. eo. nõ minus. Itẽ hoc habet locũ &
eſt ſpeciale, vbi timor eſt communis & ſubitus & improuiſus.

CAP. III.

INdicatum, & infra. [Ruſtici.] Hoc intelligo
de aſtrictis glebæ. C. de
agri. & cenſi. cum ſatis, ver. omnis omnino.

SVMMARIVM.

1 *Clerici dicuntur immunes eſſe ab omni exactione ſecularium perſonarum, & in num. 5. & 6.*
2 *Eccleſia non ſubit ſordida munera.*
3 *Quotuplicia ſunt onera.*
4 *In aduentu Principis ſpeciale eſt vt angaria, vel per angaria præſtet eccleſia, & vide in num. 7. & 8.*

CAP. IIII.

NOn minus, & infra. [Tallia.] Tallias &
collectas imponi.
1 {Prohibemus.} †No. ſacerdotes & clericos immu-
nes eſſe ab omni exactione ſecularium perſonarũ, 23. q. vlt. cõ-
uenior, ver. quamuis. C. de ſacroſan. eccl. placet, & l. adminiſtra-
tionem, 11. q. j. ſi tributũ, 16. q. j. §. nouarum, 11. q. j. ſacerdotib.
arg. cõ, 23. q. 8. tributum, 11. q. j. magnũ, ſ. de cẽſi. c. j. C. de epi. de
his. ff. de publicia. Imperator. Sol. q̃ vſibus eccleſiaſticis dedicã-
tur quo ad fundationem, vel ortũ, vel manſum, vel dotẽ eccle-
ſiæ, immunes ſunt, cętera cum ſuo onere tranſeũt, ſ. de cẽſi. c. j.
2 †Vlti. no. ſordida munera, ſicut calicis coquendæ, arenæ ſodiẽ-
dæ nunquam ſubit eccleſia. C. de ſacroſan. eccle. placet. ſed nec
hoſpitia ſuperinducta, ſiue alia munera extraordinaria, vt C. de
epiſ. & cleri. l. 2. 16. q. j. §. nouarũ, & l. iuxta ſanctionem. multa au
tem ſordida munera habes ff. de munc. l. munerum, vſq; ad § pa
3 trimonium. †{Onera.} Alia ſunt ordinaria, alia extraordina-
ria, & quidẽ ordinaria, ſiue ſint angaria, hęc alio nomine dicun-
tur munera perſonalia, ſ. quæ operibus cum labore & omni ſo-
licitudine perſonali principaliter exiſtũt, ſumptibus tamẽ alie
nis. ff. de munc. l. j. & l. munerum, vſq; ad § patrimoniorũ. anga
ria, q̃ conſiſtunt in exhibitione operę, ſiue perangaria, hęc dicũ
tur mixta. ff. de munc. munerum. §. mixta. perangaria, q̃ conſi-
ſtunt in exhibitione operæ cum ſumptu, vel periculo miniſtran
tis, hęc non ſubit eccleſia. C. de ep̃is. l. j. & l. 5. & l. p̃sbyteros. C.
de ſacroſan. eccle. neminẽ. Sed ſolue, quia ibi non dicit eccleſiã
ſubire angaria, vel perangaria, ſed neminẽ dicit excuſari, etiã ſi
poſſeſsiones pertineant ad eccleſiam, quod intelligo, quod ru-
ſtici & coloni poſſeſsionũ eccleſię non excuſantur in aduentu
Principis, clerici tamen excuſantur, cũ tamen alias ſerui & co-
loni eccleſiarũ angarijs vel perangarijs non fatigentur, 12. q. 2.
4 eccleſiarũ. C. de epiſ. oẽs. †Vel dic ſpeciale eſſe in aductu Prin-
cipis, vt angaria, vel perangaria p̃ſtet eccleſia, dũmodo ad ſordi
da munera non cogatur, & ẽt fortè alias ſi eccleſia poſſeſsiones
habeat, ratione quarũ debeat perſonale munus, vel patrimonia
le, puta exercitũ, vel legationem, vel aliquid ſimile, illa p̃ſtabit,
18. diſt. ſi quis me. 23. q. 8. ſi nobis, ſępe. ſed certè nec tunc prædi
cta ſubit tanquam munera, ſed quia ex pacto, vel alias ad ea præ
5 ſtanda obligata eſt, ſi tamen ſint honeſta & ordinaria. †Item ab
his ẽt intelliguntur exẽptę eccleſiæ quo ad dotem, & quædam
alia, vt diximus in gl. q̃ incipit, no. ſacerdotes, & hęc propriè di-
cuntur patrimonialia, & rerũ, quæ alio nomine dicuntur patri-
monialia, quę, ſ. principaliter & in ſumptu conſiſtunt, & pericu
lo miniſtrãtis. ff. de munc. l. j. §. patrimoniale, & l. munerũ. §. pa-
trimoniorũ. ea bene ſubit eccleſia, niſi ſint ſuperinducta. C. de
epiſ. oẽs, 11. q. j. ſi tributum. ff. de munc. munerũ. C. de indictio-
nib. l. j. C. de exact. tri. l. ſi diuina, & de munc. profeſſo, & c. l. vlti.
& ab his ſuperinductis intelligo immunes clericos, & vxores,
& liberos, 16. q. j. §. nouatũ. C. de epi. oẽs, niſi ſit neceſsitas, ſ. eo.
peruenit. ſed nec tũc, ſi ſunt decimæ, vel oblationes, vel alia ſpi-
6 ritualia, vel manſus eccleſiæ, ſ. in quo fundata eſt eccleſia. †Vel
vt quidã dicunt, de quo dotata eſt ex 10. 23. q. vlti. ſuper ea. ſ. de
cenſi. ſanctũ. & ſi fundus prius erat tributarius, redimetur, ſed
tributũ non ſoluet, 14. q. 6. cõperimus. extraordinaria autem, q̃
reſpiciunt ad pietatem, ſubit eccleſia. C. de epiſ. & cle. admini-
ſtrationem. & ſic pot intelligi ſ. eo. peruenit. quamuis ad ea nõ
ſint per ſecularem iudicẽ cogendi, ſed per eccleſiaſti. ũ, de cu-
ius foro ſunt perſonæ, licet res ſint de foro laici, ſ. de foro cõ-
7 pe. ſi diligenti. †Extraordinaria aũt, quę tantum reſpiciunt pu-
blicam vtilitatẽ, non ſubit eccleſia, niſi in aduẽtu principalis &
felicis ſobolis. & probantur hęc cũ ſuperioribus, C. de ſacroſan.
eccle. placet, iubemus, nulli, neminem. Item à lucratiuorũ in-
8 ſcriptionibus ſunt liberę eccleſię, 24. q. 8. ſancimus. †Et ꝙ eccle
ſia, vt dictum eſt, non cogitur ſubire munera à Principe ſecula-
ri, & pro ſuis negocijs, ſed eccleſia pro ſuis negocijs, & pro miſe
rabilibus perſonis, & etiam pro Principibus, vel neceſsitatibus
natiuitatum cogitur, ſ. de cenſi. cum Apoſtolis, j. eo. aduerſus,
ſ. de offi. deleg. paſtoralis, 77. diſt. c. 2. 88. diſt. c. j. [Et clerus.] Eſt
etiam neceſſaria auctoritas Papæ, j. eo. aduerſus. [Excommuni-
cationi.] No. prędictos ipſo iure excommunicatos.

CAP. V.

CVm eccleſia Dei. [Cauſas.] Idem eſt. n. in
cauſis ciuilibus, ſed ſe-
cus in eccleſiaſticis, 2. q. 2. pręceptum. [Refugij.] Non
debent incaſtellari ad offenſiones alicuius, 41. diſt. c. vlt. 10. q. j.
c. penulti. ſed ad hoc, vt ibi fugiant & defendantur Chriſtiani,
2 vel alias boni à malis, ſatis licitè credo poſſe incaſtellari, a cũ &
alias ingruente neceſsitate poſſunt ibidẽ hoſpitari, 42. di. nulli.

ADDITIO.

a ¶Incaſtellari. Adde Io. An hic, & Pet. de Anch. qui refert in conſ. 99. incip. ſuper dicto dubio, col. j. in fi.

SVMMARIVM.

Fugientes in eccleſia nondum conſecrata, & in palatio epiſcopi, an tuti ſint.

CAP. VI.

INter alia, & infra. {Sacrorum.} 17. q. 4. diffini-
uit. cõſtituit, reum, ad eccle-
ſiam, venientes. [Legum.] C. de his, qui ad eccle. confu.
pręſes {Ad eccleſiam.} Non conſecratam, dũmodo auctorita
te ep̃i ſit ędificata, cum in non conſecrata fiant diuina officia, j.
c. penul. arg. ſ. c. proxi. ſ. de conſec. eccle. c. fi. & maximè cũ hoc
habeat cõſuetudo, quę quia pia eſt, obſeruãda eſt, j. de ſimo. ad
app. j. de cogna. ſpi. ſuper eo. Itẽ idem dicũt quidam in palatio
ep̃i, 17. q. 4. id. ſed alij, qui dicunt cõ, illud intelligunt, cũ palatiũ
ep̃i eſt intra fines deſignatos eccleſię, 41. di. ep̃s. idem in Iudęo.
C. de his, qui ad eccle. confu. l. j. [Ad pęnam corporalẽ.] i. ſan-
guinis effuſionẽ. poſſet tamen in monaſterium detrudi ad pœ-
nitentiã agendam, arg. 50. diſt. ſi ep̃s. C. de adul. auct. ſed nouo.
{Ad pęnã.} 17. q. 4. id conſtituimus. {Membra.} i. promiſsio-
nem de vita, & membris ſaluandis, & ſi neceſſe fuerit iuramen-
tum, & ẽt maiores cautiones, ſ. de reſti. ſpol. literas. Puniendus
pecuniariter: vel alias pręter pęnam ſanguinis, 17. q. 4. reum, id
conſtituimus: ſed nunquã in carcere mittẽdus. {Niſi.} Lex plu
res excipit perſonas, in Auct. de man. prin. §. ꝙ ſi fidelis, ſed il-
lud non admiror. {Niſi.} 21. q. 5 cũ homo. C. quãdo li. vni ſine
iu. l. j. {Nocturnus.} i. ſic dictus, quia in nocte ſegetes deſtruit,
d ĩ ibi ſe abſcondit, vel latet, vel propter homicidia, vel rapinas,
quas facit in ſtrata, cõburit & deſtruit agros eorũ, qui eis nõ ſer-
uiunt. [Qui.] Hic vult dicere, quod duo prædicta genera homi
nũ, ſi in ſtratis publicis per inſidias aggreſsi fuerint aliquem, ꝙ
non gaudent immunitate, quaſi ſi non in ſtratis publicis hoc fa
cerent, immunitate gauderent, quamuis poſſet dici, ꝙ quicun-
que inſidiosè offendit, hoc priuilegio non gaudet, quia nõ de-
bet gaudere priuilegio, qui committit in lege, j. de vſur. quia.
ſi autem non inſidiosè facit, puta ex impetu, vel caſu fortuito;
ſemper immunitate gaudet. Sed dices, quare ergo decre. fecit
mentionem de his duobus generibus hominum? Reſpon. quia
de his ſemper p̃ſumitur, ꝙ inſidiosè fecerint. Item ẽt poteſt dici
in eo, qui in eccleſia aliquẽ occiderit, quia non debet ab eccle-
ſia defendi, qui eccleſiã violat, arg. 12. q. 2. de viro, ſ. de app. an
ſit, j. de vſur. quia. alij tñ cõtrium dicunt, ſed dic cõſuetudinem in
his, q̃ pia ſunt, ſeruandã. dic vt c. fi. j. eo. tit. [Canonicas.] 17. q. 4.
ſicut, metuentes, id conſti. {Compellitur.} 18. q. 4. diffiniuit,
metuentes, reum. C. de his, qui ad eccle. confu. ſi ſeruus.

SVMMARIVM.

Prædeceſſor ſi excommunicatus fuit, an & quibus caſibus ſucceſſor eandem incurrat excommunicationem.

CAP. VII.

ADuerſus conſules. {Excõicationi.} Cre-
dimus ꝙ canon hic ſit
latę ſñię. [Et neceſsitates.] Iuſtas & honeſtas. [Quo-
rundam.] Pręlatorũ, qui ſine cauſa iuſta & ſine vlla neceſsitate
ſoluebant, & dabant ſubſidiũ, & ſic repete quę diximus ſ. de ex-
cep. exceptionẽ. [A talibus.] ſ. de imponentibus collectas. [Su-
ſtineat.] Tenetur etiam depoſito officio, quia ex ſuo maleficio
conuenitur, 11. 6. q. vlt. iubemus. ff. de act. emp. lul. §. idẽ. ſi autem
ex cõtractu ageretur, finito officio non conueniretur. ff. de app. re-
cip. ad procuratores. §. in vnũ. ff. de admini. tut. eſt quidam. ff. de
euic. illud. §. j. procurator finito officio tenetur. ff. de procura.
procurator.

procurator. [Infra.] Et etiã ante, ſi ſucceſſerit ei, propter quod
prædeceſſor excõmunicatus fuit, & excõicatus eſt, j. de ſen. ex-
com. nuper. Sed dices, quare non ſtatim onus excõmunicatio-
nis ad eum peruenit, arg. ẽ. de offi. dele. quoniam Abbas? Re-
ſpõ. quia hoc peruenit ex delicto, vnde non deſcendit ad alios,
24. q. 3. ſi hæres. & quia poteſt dare operam bono pacis. ⁅Satiſ-
fecerit.⁆ Omne damnũ emendando eccleſiæ, quod ex ipſius re
gimine ipſi contingit. ſed & ſi conſilium dedit de collecta impo
nenda, ipſam cum emendare oportebit: ſed ſi conſilium nõ de-
diſſet, forte non engeretur ad emẽdationem collectæ, ſed alias
intereſſe, quod eccleſiæ de eius regimine obuenit, emendabit,
& fortè et pœnam ſpiritualem, & etiam pecuniarias eum ſubire
oportebit, ſm ꝙ bonus iudex arbitrabitur. Item hæc habent lo-
cum tantum, qñ ſuccedit in regimine illius, qui eſt excõmuni-
catus ex prædictis cauſis, vel propter libertatem eccleſiæ, ſed
ſecus eſt, ſi eſt alia cauſa, vel ipſe poteſtas, vel etiam conſilium,
vel commune eſſet excommunicatum, vel interdictum, quia
tunc ſucceſſor poteſtas non eſſet excommunicatus.

SVMMARIVM.

1 *Ad reſtitutionem tenetur quis, vbicunque ſit furtum, rapina, oppreſſio, dolus, vel calumnia.*
2 *Si mathematicus, vel meretrix, vel conſimiles dolo, fraude, vel ſuaſionibus quempiam induxerint, vt eis crederet, & pecuniam daret, non competit repetitio.*
3 *Non debet quis vnquam aliquid facere, quod fratri ſuo ſit cauſa peccati.*
4 *Quo caſu teneatur quis reſtituere id, quod in ludis lucratus eſt.*
5 *Hypocrita, qui ſub nõie boni Chriſtiani multa quæſiuit, ea reſtituere tenet.*
6 *Conſtitutiones, quæ ſunt contra animæ ſalutem, ſeruari non debent.*

CAP. VIII.

1 QVia plerique. [Reſtituat.] † No. qd ad reſti-
tutionẽ tenetur quis, vbicũq;
ſit furtũ, rapina, oppreſſio, dolus, vel calũnia, 13. q. 5.
c. ſi. Et per hoc comprehẽdo omnes caſus, in quibus
competit repetitio ſiue per actiones, vt puta met. cau. vel do-
lo, vel conſimiles, ſiue iudicis officio. Item idẽ dicimus, ſ. ꝙ re-
ſtituere tenetur, ſiue iure naturali & ciuili ſit debitum, ſiue iure
naturali tantũ, quale eſt, quod debetur ſeruo, & ideo nõ inde fa
2 ciat eleemoſynã, ſed illud reſtituat. † Si aũt mathematicus, vel
meretrix, vel cõſimiles dolo, fraude, vel ſuaſionibus induxerint
aliquẽ, vt crederet, & pecuniã daret, non cõpetit repetitio, cum
vtrobiq; verſetur turpitudo, vnde potior eſt cauſa poſſidentis.
ff. de condi. ob tur. cau. ſi aũt. & cum ſit hęc iuſta pnĩa, etiam in
foro pnĩali eſt ſeruanda. ſi autẽ ſit indebitum iure ciuili tantũ,
vt ſi legatum, de quo potuit trahere Falcidiam, integrum ſoluit
credens hęreditatem ſufficere ad omnia, nõ tenetur legatarius
mihi reſtituere. Idem vr̃ in eo, qui ſcripſit ſe debere ſpe futuræ
numerationis, cũ nihil acceperit, licet tranſactum ſit tp̃s bien-
nij, vltra quod non habet exceptionẽ non numeratę pecunię:
tamen licitè totum ſuum dabit in eleemoſynam, nec tenetur
3 reddere aliquid, vel potius dare illi creditori ciuili tantũ. † Idem
eſt etiã in eo, qui condemnatus eſt iniuſtè. quãuis. n. ſi cõuenia
tur, vel alias executioni mandetur ſnĩa, parere debet, nõ tamen
iniuſtè condẽnatus tenetur dare ſponte, quod ſic probo, quia
nunquã debet aliquid facere, quod fratri ſuo ſit cauſa peccati.
frater aũt ſemper peccat recipiendo iniuſtè iudicatum, maxi-
mè ſi victor iniuſtã ſnĩam facit, x. q. 7. negli. quidã tamen in le-
gatario dicunt ɔ̃trium. Eſt autẽ ea ratio diuerſitatis, quia licet
vtrobiq; ſit tantum debitũ de iure ciuili, tñ ius ciuile, quod di-
ctum eſt de Falcidia detrahenda, habet æquitatẽ, & pp æquita-
tem facta eſt lex Falcidia, ſed quod dicit in re iudi. & in verbo-
rum obligatione, ſ. quia leges, quę dant actionem ad ſnĩam exe
quendam, vel ad petendũ, quod promiſſum eſſet ſpe futuræ nu
merationis, factæ ſunt tñ pp ignorantiam. nã etiam ſi ſciretur,
quod indebitum eſſet poſt ſnĩam, puta quia confiteatur victor
ſnĩam iniquam, vel non numeratam pecuniã, non habebit pe-
titionẽ, j. de pur. vulg. c. 2. Item qui tutus eſt p̃ſcriptione odio-
ſa, bona fide, vel ẽt exceptione tñ, vbi tamen non fuerit crimẽ,
credo, quod debet iſtud reſtituere, vt eſt in p̃ſcriptione 30. anno
rũ, vbi nullus requiritur titulus, nec bona fides. Quidam tamen
dicunt, ꝙ licet nullus ſit titulus, dũmodo bona fides ſit, non te-
netur reſtituere. ſecus aũt in alijs p̃ſcriptionibus, quę non ſunt
inductę ɔ̃ naturalem ęquitatem, ſed pp bonum. & ęquũ: nam il
la p̃ſcripta non tenetur reſtituere, cũ de iure ciuili habeat do-
miniũ ad minus vtile, Inſti. de vſu. in prin. & Principũ eſt aliqñ
ɔ̃ naturalẽ ęquitatẽ ſtatuere, ſicut no. extra de biga. c. 2. & 8. di.
quo iure. nec obeſt, quod diximus de p̃ſcrip. 30. ann. quia ibi ius
non dat aliquod ius, vel dominium poſſidẽti, ſed tñ in odium
aduerſarij datur exceptio. C. de p̃ſcrip. 30. ann. ſi emptor. ſed in
eo, cuius eſt exceptio odioſa, vt Macedonianũ, dicimus, ꝙ tene-
tur reddere, quia illa exceptio, & illud ius non eſt tñ factum in
odiũ creditoris, ſed ẽt pp bonum publicũ, vt vitentur mortes pa
rentum. ff. ad Maced. l. j. in prin. vel melius, quia nihil eſt apud
hunc filiũſa. cuius dñium nõ habebat. nã etiam rei ſibi mutua-
tæ dominiũ in eum trãſiuit. Contra actionẽ autem, q̃ ɔ̃ eum in-
tentari põt, qui legitimã exceptionẽ habet, cũ ſit ei data ɔ̃ actio
nem ab eo, qui actionẽ dedit, ſibi ſufficit, & tutus eſt ẽt quo ad
Deũ. Sed quid dices in eo, à quo aliquid aduocari põt petita re-
ſtitutione, nunquid, ſi nõ petatur, reſtituere tenetur? non credi-
mus, niſi malitia ɔ̃hentis lęſus eſſet. ſi aũt ex donatione mino-
ris, vel ex alio ɔ̃ctu inito, qui tenet ipſo iure, aliquid habet, vt ſi
in alienatione minoris abſuit auctoritas tutoris, vel decretũ prę-
ſidis, reſtituere tenetur. Ad hoc. n. vt reſtituere nõ cogat, opor-
tet, ꝙ adſint bona fides, iuſtus titulus, qui hic non fuit, cũ talis
titulus pro non titulo habeatur. Si aũt qui p̃tatem, vel iuriſdõ-
nẽ non habet opprimendi aliquẽ, item non dolo malo, ſed pu-
blicè, immoderatè tamen extorſit, i. accepit aliquid ab aliquo,
v. g. aduocatus, vel medicus, vel minores officiales, puta curſo
res, non vr̃, ꝙ teneantur reſtituere, 14. q. 5. c. vlti. niſi fortè in me
dico aliud diceres, vel niſi tñ eſſet vltra exactum, ꝙ iudex offi-
cio ſuo deberet eũ cogere ad reſtituendum, & tunc etiam in fo
ro pnĩali reſtituere p̃cipietur. ſi autẽ eſſent maiores officiales,
qui poſſunt alios ratione iuriſdictionis punire, tunc ſi quid in-
debitum recipiant, reſtituere tenentur, arg. p̃al. c. 14. q. 5. c. vlti.
ſed vbicunq; aliquid malè quęretur vel ex negociatione, vel ex-
torſione, ex qua tamen reſtituere non tenetur, prudenter facit,
ſi oĩa in eleemoſynas dat, 13. q. 5. qui habetis, & c. vlti. nõ tamẽ
damnamus eos, ſi hæredibus relinquãt. Si aũt illicitas negocia-
tiones faciat, vel alias iniuſtè aliquid q̃rat ſine calumnia alieni
facta, ſacerdos debet ei iniungere, vt in bonos vſus expẽdat, pu-
ta erogãdo pauperibus, vel eccleſijs, vel alijs, arg. 24. q. 3. ſi quis
4 Roma. ẽ. de vo. & vo. redẽp. magnę, ꝙ ſuper his. † De eo aũt, qd
quis lucratur in ludis, ſi tractus fuit, non tenetur reſtituere, quia
tunc nihil dolo feciſſe vr̃: ſecus eſſet, ſi alium traxiſſet, quia tunc
reddere tenetur, quaſi qui dolo fecit: ſed hic fortè melior erit
conditio poſſidẽtis: ſed ſi aliquid amiſit, poteſt repetere. Item
qui cauſa recreationis modicũ ludit, non tenetur reſtituere. ff.
de aleato. per totũ, 14. q. 5. non ſanè. ff. ſi quadru. pau. l. j. §. cum
5 ariete. † De quęſitis in bello, & dãnis ibi datis, alibi no. j. de ho-
mi. ſicut hypocrita aũt, qui ſub nomine boni Chriſtiani mul-
ta quęſiuit, ea reſtituere tenetur, quia per fraudẽ q̃ſiuit, 14. q. 5.
c. ſi. ſed fortè non illi, qui dedit, qui cõſecutus eſt mercedẽ ſuã.
Sed de hoc fortè probabiliter dubitari poſſet, ſi ſine cauſa Im-
perator, vel alius Princeps faceret aliquã conſtitutionem ɔ̃ ius
naturale, puta ꝙ dominia de vno in alium transferentur ſine
cauſa, ſi conſtitutio in foro animę eſſet ſeruanda? Et vr̃ nobis,
ꝙ non, imo nec in foro iudiciali, quod plus eſt, vt no. ẽ. de cõſti.
quę in. imo plus vr̃, ꝙ etiam ſi conſti. iuſta fuerit ex cauſa, ſ. iu-
ſta, ſed illa cauſa iuſta ceſſat in caſu, de quo modo agitur, vel in
foro animę, vel cõi, tamen conſtitutio tñ reſtringẽda eſt ad eũ
caſum, vbi fuit iuſta conſtitutio, vt verbi gratia, iuſta cõſtitutio,
quę dat exceptionem Macedoniani pp iuſtã cauſam, ſed ſi cer-
tum eſſet, ꝙ illa cauſa non ſubeſſet, vt ſi in neceſſitate mutuaſ-
6 ſet, peccaret, qui exceptione ſe defenderet. † Conſtitutiones au
tem, quę ſunt ɔ ſalutem animę, vt de vſuris, & de iuramẽtis nõ
ſeruandis, ſeruari non debent, ẽ. de iureiu. cum ɔ̃tingat. ſacrę. n.
leges in his non dedignantur ſacros canones imitari. Quidam
tamen alij dicunt, ꝙ ex quo facta eſt cõſtitutio, licet ſit ɔ̃ ius na-
turale, dũmodo iuſta cauſa fuerit conſtitutionem illam facien-
di, licet poſtea eueniat caſus, vbi ceſſãt cauſa iuſta, tamen con-
ſtitutio eſt ſeruanda, quę generaliter fuit facta. nõ potuit enim,
nec fuit etiam expediens omnes articulos ſigillatim compre-
hendere. ff. de leg. non poſſunt, niſi talis caſus, qui à iure excipia
tur. ⁅Pauperibus.⁆ Vbi neſcitur, cur reſtitui debeat, alias ipſi re
ſtituẽdum eſſet, j. de vſur. cum tu. vel dic melius, ꝙ id, quod tol-
litur pro pœna, totum eſt pauperibus erogandum.

Ne cleri. vel mona. ſecularibus negocijs ſe immiſceant. Rubrica 50.

SVMMARIVM.

1 *Negocium ſeculare quot modis dicatur.*
2 *Sumens victualia, vt carius vendat, grauiter peccat.*
3 *Negociationes honeſtæ ex quibus cauſis fiant inhoneſtæ.*

CAP. I.

1 MVlta ſunt negocia. † Tribus modis
dr̃ negocium ſe-
culare. Primo, quilibet actus ſecularium rerum,
ſicut hic enumeratur, à quibus turpibus actibus
ſit abſtinendum. Secundo dr̃ negocium, ſecula-
re iudicium de rebus ſecularibus, quod licet cle
ricis inter clericos tantum, 11. q. j. §. ex his. Tertio dr̃ ſeculare
negocium inter ſeculares homines, quod non licet clericis, niſi
de his, quę pertinent ad iudicium eccleſiæ, puta de decimis, &
conſimilibus, ẽ. de iudi. quanto, 88. diſt. per totum. ⁅Ad quę.⁆
Scilicet,

Scilicet, negocia ſecularia. [Cōdoctores.] De hoc no. ſ. de obl.
2 ad rati. c. vnico. [Propoſito.] i. ordini, vel religioni. † {Nego-
cium.} Si quis. n. tēpore fertil itatis emat multa victualia, vt tē-
pore famis abundet, vt Ioſeph Propheta fecit, licitū eſt: imo ēt
ſi non tm̄ pro ſe, ſed vt ēt alijs vendere poſsit tēpore famis eo ꝓ-
tio, quo tunc ab alijs vendebatur, dūmodo in hoc vltimo caſu
hoc faciat. quia homines pp abundantiā ad gentes alias diſpor-
tabant, vel quia debitam curam circa victualia non adhibebāt
vel diſsipabant. Sed ſi emant, vt carius vendant, nulla vtilitate
penſata, peccant omnes, & grauius clerici, 14. quæſt. 4. quicun-
3 que. † [Negocium.] Negociationes aliàs honeſtæ fiunt inhone-
ſtę ex cauſa, puta cupiditatis. Item ex parte, puta in feſtiuitatib.
Item ex loco, vt in eccleſia, vel perſona, vt clerici. Item quędam
ſunt, in quib. nullo modo licet negociari, vt in his, quę nec per
ſe, nec cum admixto poſſunt eſſe vtilia, de quibus dicit, ff. de cō-
trahē. emp. quod ſæpe. §. veneni mali. Sed ſi ſit venenum, quod
poſsit eſſe vtile cum admiſto, vel pro feris beſtijs occidendis,
vel ſint gladij, vel colores: quia poſſunt eſſe vtilia ad aliqua, ſci-
licet ad ſui defenſionem, vel ad colorandum hominem, vel mu
lierem pro bono, licita eſt in his negociatio.

SVMMARIVM.

Clericus an conueniri poſſit ſub ſeculari iudice occaſione adminiſtrationis, ſibi à canone prohibita.

CAP. II.

SAcerdotibus. [Miniſtri.] Generales. [Miniſtri.] Repete, quod dixi ſupra de obli. ad rati. c. j. [Subueniri.] Vt det ei pecuniam ad ſatisfaciē-
dum de fraude, vel etiam vt det ei aliud auxilium, vel fauorem.
non tamen dicimus, ꝙ ſub ſeculari iudice debeant capi, vel cō-
ueniri, quamuis quidam contradixerunt.

SVMMARIVM.

Clericus legibus ſtudens quando incidat in canonem.

CAP. III.

NOn magnopere. {Legendas.} Ex hoc vi detur, ꝙ ſi aliquis de prę dictis exit eccleſiam ſuam, vel clauſtrum, & legit le-
ges quaſi ſtudens in eis, licet non vadat ad ſcholas, tamen inci-
dit in canonem. [Duorum.] Hodie ſtatim eſt excōmunicatus,
j. eo. ſuper. [In nulla.] Vt no. ſ. de poſtul. c. j.

CAP. IIII.

SEd nec. [Procurationes.] Generaliter.

SVMMARIVM.

Clericus cauſas ſanguinis etiam vice alterius tractans peccat, & efficitur irregularis.

CAP. V.

CLericis. [In ſacris.] Idem ēt ſi non in ſacris. [Agi tare.] Cognoſcendo de ea vice eius iudi-
cis, qui ſanguinē fundere cōſueuit in ſimilibus caſib.
ſed ſi de cauſa criminali cognoſceret vice alicuius epi, qui non
pęnas ſanguinis, ſed retruſionem in monaſteriū facere conſue-
uit, non peccat, nec fit irregularis, arg. ſ. de procura. tuæ.

SVMMARIVM.

Clericis quando liceat aliorum poſſeſſiones conducere.

CAP. VI.

SEcundū inſtituta. [Lucri.] Niſi lucrum pro ueniat ex opere, vel ex re
ſua, ſ. e. proxi. & ſ. eo. c. j. [Suo.] Nomine. n. monaſterij, ſi
pauper eſt, poſſunt aliorum poſſeſsiones conducere. [Firmas.]
Terrarum, vel eccleſiarum, quas laici non poſſunt poſsidere.

CAP. VIII.

SIcut te accepimus. {In ſacris.} Secus in nō ſacris. ſi tm̄ inſtr̄a fecerit,
antequam eis interdicatur, tenerent, ſed poſtea non.

SVMMARIVM.

1 *Clericus nec iudex, nec aduocatus eſſe debet in cauſa ſanguinis.*
2 *An clericus poſſit eſſe præpoſitus in bello.*
3 *Clerici cur prohibeantur eſſe chirurgici.*

CAP. IX.

1 SEntentiam ſanguinis. †[Dictet.] Etiam ſi non faciat vt iudex,
quia ad minus eſt conſilium, vel auxilium. idem credo, ꝙ
nec teſtes in cauſa ſanguinis recipere debet, nec ſcribere auctē-
ticē, arg. hic, quia ſi non debet eſſe iudex in tali cauſa, ſ. eo. cle-
ricis, 23. q. 8. his, ergo eadem ratione nec teſtes ſcribere, recipe-
re, vel auctenticare. ſcribere tn̄ non in forma auctentica fortè
non faceret irregularē. Item nec aduocatus ſit in cauſa ſangui-
nis, 51. diſt. c. j. 50. diſt. ſi quis vi. {Interſit.} Hoc non facit irre-
2 gularem, niſi interſit auctoritatem præſtans, vel auxiliū. † {Præ-
ponatur.} Et ſic nec bello preponi debet. poſſet tn̄ dici, ꝙ bello
prępponi poſſunt, quod non eſt rectè ad occidendum, ſed ad ſua
recuperanda vel defendenda, vt no. de reſti. ſpolia. olim. ſed tā
non in his perſonis, quę quaſi rectè viri ſanguinum ſunt, vt ba-
3 liſtarijs, & ruptarijs. † [Chirurgiæ.] Iſti chirurgici nō prohibent,
niſi pp periculū, in quod quis ſemper errare poteſt. ſed ſi in lai-
catu aliqui hoc officium exercuerint, licet multi in eorum cu-
ra, ſed non pp eorum negligentiā mortui ſint, non ſunt irregu-
lares, arg. j. de homi. tua: ſed in clericatu omnibus prohibitum
eſt, quia non eſt officium clericale, vnde deponendi ſunt: non
tn̄ omnes credimus irregulares hoc ipſo, ꝙ hoc officium exer-
ceant, ſed ſi mors ſecuta inde fuerit etiā ſine culpa eorum, ſatis
poſſet dici, ꝙ ſunt irregulares, arg. j. de homi. tua, vbi no. Itē nec
ſequentes ſunt irregulares, niſi mors inde prouenerit. {Baliſta-
rijs.} Dicūt quidam, ꝙ ſi quis in iuſto bello baliſtario & ad ſui
defenſionem, non impugnationem miniſtraret baliſtam, vel ſa
gittas, & ipſe baliſtarius poſtea occidat quēquam, non eſt irre-
gularis, dummodo nō intendat principaliter, ꝙ baliſtarius ad-
uerſarium occidat, nec baliſtarium credebat intendere ad occi
dendum, ſed ꝙ ſe vel ſua defendat, vel recuperet, licet in verita-
te eum occiderit: quia alienū dimittere noluit, nec ab alterius
impugnatione deſiſtere, & ſic probatur. hic enim qui baliſtam
parauit, facto homicidium non fecit, nec conſilio, nec manda-
to, quia nec eum occidi voluit, imo voluit eum alieno iuri ce-
dere, & hoc intendebat, ergo non eſt homicida, 50. diſt. ſi quis vi
duam, & infra de cle. percuſſ. c. ſi. & c. j. j. de homici. ſignificaſti.
ſed ſi alterum prædictorum interueniſſet, ſcilicet ꝙ ipſe, qui pa
rauit baliſtam, intendebat principaliter occidi quenquam per
eum, vel credebat baliſtarium ad hoc intēderē, eum crederem
irregularem: quia ad minus auxiliatur ad homicidium facien-
dum, arg. j. de homici. ſignificaſti. principaliter autem ideo di-
co, quia ſi non principaliter ad hoc intendat, ſed ſecundario, vi
delicet, vt ſi aduerſarius noluerit aliena dimittere, ꝙ impugne-
tur baliſtis & ſagittis, non crederem irregularem: quia ſi cōtra-
rium diceretur, iam nulli bello intereſſe liceret, cum ibi quaſi
ſemper homicidia præparentur, 24. q. j. noli æſtimare, & c. ſeq.
tamen melius credimus, ꝙ bene eſſet irregularis, quia nunquā
etiam in iuſto bello licet miniſterium, vel conſilium ita imme-
diatum præbere bellis, j. de pęnis, quod in dubijs. Si vero in in-
iuſto bello etiam ad ſui defenſionem miniſtraret prædicta, di-
cunt eſſe eum homicidam & irregularem, quia cauſam & auxi-
lium dedit homicidio, cum nulli licito operi inſtaret, imo illi-
cito, ſcilicet iniuſto bello, vnde ſibi debet imputari, & ꝙ nō ad-
hibuit diligentiā, quam debuit in homicidiū vt non fieret, imo
diligens fuit, vt fieret, arg. j. de homici. Ioan. & c. vlti. & in mul-
tis c. eiuſdem tit. Sed dices, quare ergo reputatur homicida &
irregularis ille, qui ſcribit ſententiam contra damnatū ad mor
tem? Reſpon. ille directo, & principaliter morti, licet iuſtè, cō-
ſilium vel auxilium præbet. dicunt tamen alij, ꝙ iſtis, qui quaſi
rectè ſunt viri ſanguinum, parare baliſtas, vel huiuſmodi eſt pro
hibitum etiam in iuſto bello, ſicut & eis pręeſſe eſt prohibitum
vt hic: ſed enſem, vel lanceā eis miniſtrare non eſt prohibitum,
nec inducit irregularitatem.

SVMMARIVM.

Monachus vel ſacerdos leges, vel phyſicam audiens, an ſtatim ſit excommunicatus, vel poſt duos tantum menſes.

CAP. X.

SVper ſpecula, & infra. {Exeuntes de clau ſtris ſuis.} Si. n. ibi
audirent, vel legerent, ſecus. [Statuit.] ſ. eo. non magno-
pere. [Excōicati.] Abſolui tamē hos poſſe credimus à quolibet
epō. {Diuerſas} Quia quidam dicebant, ꝙ canon latæ ſenten
tiæ, alij ferendæ. {Ipſo facto.} Si per duos menſes exiuerint ad
legendum leges, vel phyſicam. non. n. videtur, ꝙ hoc ipſo ꝙ au-
diuerint, niſi per duos menſes perſeuerauerint, ꝙ ſint excōmu-
nicati, & hoc ſatis innuit infra, vbi dicit, ꝙ decani & alij conſi-
miles non incidunt in canonem, niſi per duos menſes perſeue-
rauerint. Alij tamen dicunt, ꝙ ſtatim ſine expectatione tempo-
ris ſunt excommunicati. [Loco.] i. ſtudio. [Funiculos.] i. diſci-
pulos. {Bellatorum.} i. Pręedicatorum. {Perſonatus.} Si autē
curam habeat aliquis animarum, ſi non ſit ſacerdos, nec in di-
gnitate, vel perſonatu conſtitutus, dixerūt quidam, ꝙ poteſt au-
dire leges & phyſicam. ſed certè nos non videmus, quod hoc
eſſe poſsit, niſi ſit ſacerdos, vel perſonatum habeat, niſi ex di-
ſpenſatione fortè: quia diſpenſaretur ſecum in delatione or-
dinum, & tunc ita credimus eum teneri, ac ſi eſſet ordinatus,
niſi fortè ex delegatione, vel vt vicarius faceret, de quibus non
eſt dubium, quod non tenentur hac conſtitutione. {Præſcri-
ptum.} Scilicet duorum menſium computandorum ab exitu
monaſterij: vel ex quo leges vel phyſicam audire cęperunt, ſu-
pra eo. non magno. [Extendi.] Scilicet, ꝙ ſi de eccleſijs ſuis ex-
iuerint perſonæ prædictæ. & per duos menſes fuerint in ſcholis
huiuſmodi, quod ſint excommunicati.

Finis Tertij Libri.

LIBER QVARTVS.

De ſponſalibus & matrimonijs.
Rubrica I.

SVMMARIVM.

Conſuetudines regionũ circa etiam non ſubſtantialia matrimonij, peccatum eſt omittere.

CAP. I.

DE Francia quidam, & infra. [Lege.] i. conſuetudine. [Iiſdẽ vtuntur.] Alias.n. ſolennitatea habẽt Saaones, alias Franchi, quę tamen nõ ſunt de ſubſtantia matrimonij, licet peccatum ſit omittere, 30. q. 5. noſtrates fœminæ. {Subijciatur.} Quo ad ſubſtantiam enim matrimonij conſuetudo oihil potuit ſtatuere, quoad accidentia fortè poſſet, puta circa dotem, argumen. ſupra de teſtamen. Raynutius.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonij diffinitio, & vnde dicatur.*
2 *Quo in loco fuerit inſtitutum matrimonium, & quibus de cauſis fuerit inſtitutum, in num. 3.*
4 *Quis poſſit contrahere matrimonium.*
5 *An per procuratorem poſſit quis contrahere.*
6 *Tria ſunt bona matrimonij, & qualia ſunt.*
7 *Quot ſint impedimento matrimonij.*

CAP. III.

IVuenis. [Nõdum ſeptennẽ.] Sed ſeptennio proximã, ĵ. eo. ſponſam, pura quia erat ſex annorũ & dimidij vel amplius, arg. ĵ. tit. proa. atteſtationes, Inſti. de obl. ꝙ ex delic. naſ. §. ĩ ſumma. ff. de munc. & ho. ad rẽ. & doli capacẽ quo ad ſponſalia. ſic.n. oritur publicę honeſtatis iuſtitia, ĵ. tit. ꝓxi. literas. vel dic, ꝙ ducta fuit ante ſeptenniũ, ſed in domo detẽta poſt ſeptenniũ, ĵ. tit. proxi. duo, ſi autẽ nõ eſſet ſeptennis, nec proaima, nec in domo poſt ſeptenniũ detenta, bene poſſet ducere conſobrinã, vt ĵ. tit. proai. literas, & c. dno. [Dubitationẽ.] Licet non ſit veriſiſe, quia tñ tutius eſt, ꝓcauendum eſt. vel dic oõ eſſe vertſiſe, ꝙ eã corrumperet, ſed ꝓ malitia ſupplet ętatẽ, & ꝙ aliquid intendũt de ſpõſalib. & ideo oritur impedimentũ publicę
1 honeſtatis iuſtitia. †[Mrimonio.] Mrimoniũ eſt viri & mulieris ↄiunctio, indiuiduã vitæ ↄſuetudinẽ retinens, 27. q. 2. c. 2. Dr matrimoniũ quaſi matris muniũ. i. officiũ: quia plus eſt officiũ matris in matrimonio, ꝗ patris. Cõtrahitur aũt matrimoniũ ſo-
2 lo cõſenſu, 27. q. j. ſufficiat. †Fuit aũt inſtitutum matrimoniũ in paradiſo per illa verba, Hoc nũc os ex oſsibus meis, ĵ. de dinor.
3 c. gaudemus. †Cauſæ principales quare matrimoniũ fuit inſtitutũ, ſunt duæ, ſ. ſuſceptio prolis, & vitatio fornicationis, 22. q. 2. §. his ita. aliæ cauſæ ſunt multæ, reformatio pacis, pulchritudo vaoris, & multæ aliæ. Et licet ille, qui ↄhit, nullã de principalib. cauſis attendat, tñ tenet matrimoniũ, niſi ↄ illas cauſas inten-
4 deretur, puta ꝙ nõ naſceretur ſoboles, 32. q. 2. ſolet. †Poteſt aũt ↄhere quiſquis, qui poteſt ↄſentire in carnalẽ effectũ, niſi expſsè prohibeatur, vt minor 14. ann. ĵ. eo. tuæ frater. & qui vtroq; teſticulo caret, ĵ. de frigi. & male. ꝙ ſedẽ. Itẽ nec furioſus, 33. q. 3. neq; furioſus. Eſt.n. edictũ de matrimonio ꝓhibitorũ, ĵ. eo. cũ
5 apud ſe. †Itẽ poteſt quis ↄhere per procuratorẽ, dũmodo duret voluntas eius, vſque quo cõſentiat alius, ſ. abſens: ſed ſi eũ pœniteat, anteꝗ abſens cõſentiat, non tenebit factũ procuratoris, ẽt ſi ad procuratorẽ, vel abſentẽ, cum quo ↄhitur, nõ perueniat reuocatio, quia ibi deficit conſenſus in idẽ tps concurrens, ſine quo non tenet matrimoniũ, 28. q. 2. inſiciat, arg. ↄ, s̃. de procu. in noſtra. ſed hoc ſpeciale credimus in matrimonio, ſmꝙ ẽt ſi non perueniat reuocatio ad procuratorẽ, dũmodo cõſtet, ꝙ nõ
6 tenet matrimoniũ. †Bona matrimonij ſunt tria, fides, proles, & ſacrm. Fides eſt, vt neuter coniugũ adulteretur. Proles attenditur, vt eã amet, ſi Deus dederit, ſuſcipiat, & educet. Sacrm attẽditur, vt matrimoniũ non ſeparetur. licet.n. thori diuiſio fiat ꝓ adulteriũ, non tñ ſeparatur matrimoniũ, 32. q. 7. c. 2. niſi qñ alter coniugũ de ꝓſenti ad religionẽ tranſit, s̃. de conuer. cõiu. ex
7 publico. †Impedimenta matrimonij ſunt 12. ſ. ꝗ dirimunt matrimoniũ. Primũ furor, 32. q. 7. neq; furioſus. Secundũ omnino ſectus & impotens coire, 32. q. 7. illi qui. Tertiũ affinitas, ĵ. de eo qui cog. conſan. diſcretionẽ. Quartũ, ſi errat in perſona. Quintum, ſi eſt in conditione ſeruili. Sextũ, votum ſolẽne. Septimũ, ſi machinatus eſt in mortẽ prioris cõiugis, vel ſi eã in coniugẽ ducere ꝓmiſit. Octauũ, ſi eſt alterius cultus, ſ. Saracenus, vel Iudęus. Nonũ, ſi per vim coactus eſt ↄhere. Decimũ, ordo, vt in ſacris ordinib. ſit conſtitutus. Vndecimũ, ſi eſt alteri nupta. Duodecimũ, publicę honeſtatis iuſtitia. ſunt & alia duo, quæ impediunt, ſed non dirimunt, ſ. tps feriatum, & interdictum eccleſię.

SVMMARIVM.

Publicæ honeſtatis iuſtitia oritur, quando cõtrahentes intelligunt quid agãt.

CAP. IIII.

AD audientiam, & infra. {Quod ſi ille.} Hęc adiectio nihil facit. {Implere propoſitũ.} Impediente publicę honeſtatis iuſtitia, vt no. s̃. c. proxi. Et no. ꝙ vbi ↄhentes intelligunt, quod agatur, licet illud non teneat, ſurgit tamẽ inde publicæ honeſtatis iuſtitia, vt hic dicitur. vbi autem non intelligunt, ſecus, ĵ. c. proxi. literas, & c. acceſsit. idem intelligo, ſi frigidus contraxit, quia nullus conſanguineus eius eam habere poterit, 27. quæſt. 2. quidam deſponſauit. & idem fortè dicendum eſt in monacho, & ſacerdote, & alijs huiuſmodi.

CAP. V.

DE illis, & infra. [Promittunt.] Hic ſunt ſpõſalia de futuro. {Trãſferentes.} Mulier virum vagabundum ſequi non tenetur. ff. de ope. lib. ſuo, 34. quæſt. 2. ſi quis.

CAP. VI.

DE muliere, & infra. [Vim.] Alia.n. cadit in conſtantem virũ, & dirimit matrimonium. alia, quę in meticuloſum, & hæc non dirimit, de hoc no. s̃. quod met. cau. cum dilectus.

SVMMARIVM.

Contrahentibus non licet ignorare ius ſponſalium.

CAP. VII.

EX literis. [Intelligit.] Hęc decre. loquitur, qñ aliqui intendebant ſpõſalia ↄhere, ſed non intelligebãt vires & effectus ſponſaliũ, vel qa ꝓ eodẽ reputabant ſpõſalia, & matrimoniũ, vel quia nõ credebãt per ſpõſalia ſe ligaros, quin cũ alia ↄherent, vel alia hmõi: quidã ẽt intelligunt, qñ ſm diuerſa vulgaria loquebantur, nec ſe inuicem intelligebãt. Sed hoc nõ vr verũ, quia qui nõ intelligit, non cõſentit, s̃. de bap. maiores, circa ptin. Nec eſt mirũ, ſi eſt aliud, qñ nõ intelligit vim datã verbis, & effectũ datũ á iure, quia nemini licet ignorare ius, & maximè ius ſponſaliũ non licet ignorare ↄhentib. ſed factũ vel vulgare alterius bene licet ignorare. tñ & illa expoſitio põt ſuſtineri, qñ diuerſa vulgaria habebant ↄhentes, nec vnus vulgare alterius intelligebat. nec valet, qđ dicit, ꝙ non põt eſſe cõſenſus, ſi ſe non intelligunt: quia hæc decre. loquitur, qñ tractatus pręceſsit de matrimonio ↄhendo, & in hoc ipſum cõſentiebat, & hoc agebatur: & tunc, ex quo vterque dicit verba in ſuo vulgari, ꝗ ſonant pręſentẽ conſenſum, ſufficit. [Intelligit.] Vt dicit, cum tamen ꝓſumatur intelligere, cum ſint euiſdẽ vulgaris. {Scientia.} Quod non furioſi. [Aetate.] Quia non minores. {Quo cognito.} i. quod ſunt idonei ſcientia, & ætate. {Non intellexerit.} i. ſi dicat ſe non intellexiſſe, cũ tamẽ ↄtrium præſumatur. {Intelligentiam.} Non ſolum quã poterat ex verbi proprietate, ſed etiã á iure appropriatam ſibi. [Solent.] ff. de leg. 3. non aliter, j. de verbo. ſignifi. intelligentia.

SVMMARIVM.

Matrimonium contrahitur, licet verba ſonent in futurum tempus.

CAP. IX.

EX parte. [Eam ab eo.] Per hæc verba intelligo ↄhi matrimoniũ de ꝓſenti, quod eſt notã. [Hauiturã.] Licet verba iſta ſonent futurũ tps, tñ ſponſalia nõ ſunt de futuro: imo ſtatim matrimoniũ ↄhit, ſed quod promiſit de fide ſeruanda, reſpexit ad futurũ. & idẽ dico in omnibus verbis, ꝗ ſonant in futuro, v. g. promitto, ꝙ tenebo te in vxorem. idẽ, ac ſi dicat, habebo tecum matrimonium, vel accipio te mecũ, & promitto, ꝙ de facto tenebo te ꝓ vxore, ꝗ tamẽ modo es vxor de iure, & ẽt ſine promiſsione tenetur ad hoc ipſum. ſecus eſſet, ſi diceret, Promitto, ꝙ ↄham tecũ, vel accipiã te in meã: quia verba hæc non referuntur ad factũ tantum, ſed ẽt ad ius, vt ſit ſenſus, Promitto, ꝙ tunc fiam tua legitima vxor. alij dicunt, ꝙ ideirco per verba de futuro fit matrimoniũ, quia in ptin. decre. ponuntur verba, quæ trahũt futurũ ad preſens, ſ. ab eodem tẽpore, & eadem repetita intelliguntur in verbis vxoris, & non habent locum, niſi vbi præceſsit tractatus de matrimonio contrahendo. [Tunc.] Ideſt enim fornicatur. [Inducta.] Et ſi nullam ſuperduxiſſet, tamen eam recipere tenet, quia mulier non fuerat fornicata: ſed & ſi mulier fuiſſet fornicata, eam accipere tenetur, quia aliam ſuperduxerat.

SVMMARIVM.

Vxorem qui iurauit ſe vnam ducturum, an illam accipere ſit compellendus.

CAP. X.

EX literis, & infra. {Impubeſcentes.} Quęritur, ſi quis iurauit accipere vnã de filiabus alicuius, & poſtea cognoſcat vnã, an ꝓciſe cogatur accipere illã. arg. ꝙ ſic, ff. de ↄhẽ. emp. ſi emptor, ff. de

ff.de ſoln.Stichũ aut Pãphil.quia ſe coarctauit.ff.ſi quis can.l.3. 55.q.j.ſi quis in ſa. Sol.quidam dicunt eũ cõpellendum eã accipere.alij dicunt plus, ꝙ cognoſcẽdo eam ratificantur ſpõſalia, vel prius fit matrimoniũ. nos dicimus, ꝙ cũ non interuenerint inter eos neq; ſponſalia,neq; matrimoniũ,nec ẽt poſſunt interuenire,niſi inter certas perſonas, ꝙ licitè ↄhit cum alia. {Partes.} Hoc iuſm intelligit, ꝙ bona fide dabit operam, ꝙ inuicẽ ↄhant.{Alterius.} i.ſupradicti.{Cõpellas.} j.eo.requiſiuit,ↄ. Sol.hic de rigore, illud de miſericordia. Sed ↄ,mortaliter peccat veniendo ↄ iuſm, ergo põt cogi ad eius obſeruationem,24.q.3.tã ſacerdos. pp hoc Hugutio dixit illã nõ eſſe decre. alij dicunt. ꝙ illa eſt decre.& ius cõe continet, & eſt ſpeciale, vt non cogatur quis ſeruare iuſm pp futurum periculum. alij dicunt, ꝙ cogendi ſunt,vt de nolentibus fiant volentes, vt ibi, ſed non finaliter,vt in contrario alij exponunt ibi, potius, i.prius.

S V M M A R I V M.

Interdicti tempore quæ ſacramenta excipiantur.

CAP. XI.

NOn eſt. [Petaut.] Vxor petitur per interdictũ de lib.exhi.ff. de lib.exhi.imo. C.de nup.ſi inuita,& hoc cũ inuita tenetur: ſecus aũt, ſi voluntarie, quia tunc cõpetit officiũ iudicis.[Ibi.] Eis aũt exeuntib.ſine aliqua abſolone poſſunt dicere officiũ, 81.diſt. ſi qđ, quia non eſt terra ĩterdicta, ſed organa ſuſpẽſa ad tps: tñ irregulares fiũt, qui ibi celebrant.[Officia.] Ergo nec chriſma, nec extrema vnctio,nec ẽt matrimoniũ,nec ſepultura, j.de priuil.vt priuilegiũ, nec ad ordines poterit aliquis laicus loci interdicti promoueri, qui aũt ante erãt clerici,cũ non ſint interdicti, ad alios ordines poterunt promoueri.ſed de corpore Chriſti melius dr, ꝙ cõferri poteſt interdictis pœnitentibus,j.de ſen.excõ. permittimus. Item matrimoniũ credimus poſſe fieri apud interdictos, quia & apud infideles eſt, ſ.de presby.non bap.veniens,26.diſt.denique.Item chriſmare debent,j de ſen.excom.c.reſponſo.

CAP. XII.

PRæterea,& infra. {A viro.} Cum quo ↄxit per verba de futuro.[Impetitur.] Vt cogatur matrimoniũ conſummare.[Confiteri.] Etiam ſi publicè confiteretur,non videtur ei credendũ, quia vnus teſtis,4.q.3.§.item, & quia turpitudinem allegat,14.q.5.non ſanè. ſed hoc eſt ſpeciale pp periculum animæ.{Iuramentum.} Secus ſi iuraſſet,j.de conſangui. & affi. ſuper eo.

S V M M A R I V M.

Tertia perſona,quæ dicit ſe priorem in matrimonio,quod iudicium intentare debeat aſſiſtendo coniugi,quamuis non præferatur principali.

CAP. XIII.

VEniens,& infra. {Alij.} Qui deſponſauit eam per verba de pſenti, alioquin nõ eſſet obiectio,nec dubitatio, ꝙ ſequens matrimoniũ teneret.[Eos.] Inter mulierẽ, & primũ virũ.[Cauſa.] Inter mulierẽ, & ſm virum: melius credimus,ꝙ cauſa ageretur inter mulierẽ & primũ virum per id,quod ſequitur, A priori viro iudicio Eccleſiæ, &c.[Cõſentire.] Quod eius eſſet vxor, {Ipſe.} ſ.vit. {De illo.} ſ.T. cui tertio nupſerit, vel de primo: [Alio.] ſ.ſecundo viro C. [Defunctus.] Antequã ↄxiſſet cũ ſecundo,cui fuit inuita tradita.[Ille.] Idem vir.[Deceſsit.] Maximè, nã ſola coactio ſufficit, vt matrimonium ſm impediatur. [Maritali.] Prima.n.ſponſalia non poterant impedire hoc matrimoniũ, quia fuerunt iudicio Eccleſiæ ſeparata.nec ſecunda, quia fuerunt coacta,& quia mortuus erat maritus.[Alioqnin.] Ideſt ſi noluerit ipſam M.maritaliter tractare.[Reſtiterit.] Niſi proponendo de iure,ſ.quod ipſe T.non ſit maritus M.ſed ſuus, nã hic illa,quę dr ſuperinducta, põt proponere corã ipſo iudice delegato, vel ẽt ordinario, licet alias nõ ſit eius ordinarius, vel delegatus,arg.ff.de quibus re.ad eũ. iu.ea. per totũ: imo & poſt ſñiam põt appellare, & executionẽ ſñiæ de iure impedire, ff.de re iudi.à diuo.§.ſi ſuper, ſ. de re iudi. cũ ſuper contro. vbi no.hoc verũ eſt,ſi agat petitorio:ſed ſi agit poſſeſſorio, nõ eſſet admittenda.ſed nos ↄtrium dicimus,ſ.ꝙ eſt admittenda,& aſsiſtet hæc mulier viro,vt no.plenè ſ.de re iudi.cũ ſuper cõtro. & non poterit proponere hęc mulier ad impediendũ reſtitutionẽ de proprietate, ſ.ꝙ prius fuerit deſponſata, vel ꝙ nõ teneat matrimoniũ cũ alia ↄctum pp aliquod impedimẽtũ, niſi fortè incontinenti probare vellet,ſ.de reſti.ſpol.literas, in fi. ſed poterit dicere, ꝙ alia mulier nunquã fuit in poſſeſsione viri tanquã mariti,vel ꝙ vir non ſpoliauit mulierẽ poſſeſsione ſua, ſed ipſa mulier virũ ſpoliauit poſſeſsione ſua, vel alias legitimas exceptiones.[Reſtiterit.] No.ꝙ licet tertia perſona,q̃ dicit ſe priorem in matrimonio,ſit admittenda,vt aſsiſtat illi,qui principaliter cõuenitur ſuper matrimonio, non tamen ſibi eſt pferenda in pſecutione cauſę, quia nõ ad eã primo loco pertinet defenſio huius cauſę, & tunc tñ pferri debet tertia perſona. ff. de re iudi.ſæpe.Itẽ dicimus,ꝙ ſi alia,q̃ cõuenitur ſuper matrimonio, inducat teſtes ſuper vno arti.videlicet, ꝙ quãdo ↄxit cum illo, qui eã petit in vxorẽ,erat minoris ætatis,& defecit in probatione, & poſtea alius vir, qui tenet eã, ſuper eodẽ arti. velit inducere teſtes, admittendus eſt,ſi ignorauit, qñ primo mulier induxit teſtes ſuper eo,de hoc no. ſ.de re iudi. cũ ſuper. Nec obſt. ſi dicit,ꝙ debet probare de pũaricatione prioris mulieris.ff.de præua.pũaricationis: quia illud loquitur, quando ſñia lata eſt. hic aũt loquimur,qñ ſñia non eſt lata: imo plus vr, ꝙ in cauſa matrimoniali ſm omnes, ẽt ſi ſciuit,quãdo prima mulier teſtes inducebat, tamen tertia perſona admittenda eſt ſuper eo articulo ad producendũ teſtes: quia ẽt eadem perſona admitteretur etiam poſt ſñiam diffinitiuam, ſ.de re iudi.lator, cõſanguinei.

S V M M A R I V M.

1 *Metus alterius, quàm eius qui contrahit, quando impediat matrimonium, & in num. 2.*

3 *Officium iudicis eſt aſſignare partibus locum tutum.*

CAP. XIIII.

CVm locum. [Metus.] Qui caderet in conſtantem virũ.ff.quod met.cau.metũ, 32.q.6.indignanter.de hoc no. ſ.quod met.cau. cũ di-

1 lectus, j.c.veniens.†[Coactio.] i.vis,quia capitur, vel tenetur, vel ligatur, vel hmõi.metus aũt alterius,q̃ eius, qui ↄhit, impedit matrimoniũ, vt ſi pater timet mortẽ,vel captiuitatẽ ſibi imminere, & pp hoc filia cõſentit nuptijs, quas pater pro ea ↄxit, vel ẽt ipſa hoc timore, vel alio ſimili ducta ↄhit, nõ valet matrimoniũ,arg.eius,quod econuerſo dr de patre: quia iuſtus metus eſt in eo, ſi timet ſtuprũ, vel ſeruitutẽ filiorũ. ff.quod met. cau. iſti quidẽ,arg.31.q.5.ſi verum, & c.de nep. ſed illa c. loquũtur, quando ẽt ſponſæ erant inuitæ.ſed certè non vr,ꝙ ibi alia de cã inuitę fuerint,niſi pp pericula eorũ, qui habebant eas in ptãte. & hoc non vr ſolũ locum habere in patribus, ſed in alijs, qui filios habent in ptãte. hoc aũt conſtat, quia ſi cõſenſus ↄhentiũ eſſet liber,quãuis patres haberent iuſtũ metũ, tamen matrimonium tenet. Alij tamen dicunt,ꝙ non impeditur matrimoniũ,

2 licet filia timeat mortẽ patris.†[Vel coactio.] i.ſi metus, vel coactio interuenit ſuper eo,vbi cõſenſus requiritur,v.g. ſi cogitur ↄhere matrimoniũ.ſed ſi ſuper diuerſis interueniat vis, & conſenſus, verbigratia, incarcerauit quis aliũ vt ab eo pecuniã extorqueret,ſi idẽ vim & vincula patiens conſentiat in matrimonium,vel ẽt alium ↄctũ,tenet: nã & agere poteſt per procuratorẽ, & per ↄñs procuratorẽ cõſtituere, & vſucapere. ff.de mino. Papi.ff.ex qui.cau.ma.in inreg.ait ptor,niſi fortè in vinculis cõſtitutus captus eſſet ab hoſtibus, & pp hoc eſſet ſeruus: nã tunc conſenſum non haberet, vt in pal. l.ait ptor, in ver. ventilatur. Quidam.n.petebat eã, quia dicebat ſe ↄxiſſe cum ea per verba

3 de pſenti,vel de futuro.†[Eam.] No.ad officium iudi.pertinere partibus locum ſecurũ aſsignare, 3.q.9.hortamur.ff.de arbi.Põpo.§.ſi arbiter, ſ.de teſt.cum olim. [Timere.] Sicut mãdat eam in obſcuro loco poni,quia timebat, ne vir eam raperet, etiam ſi de iure eam non poſſet habere.[Donec.] Idcirco differretur reſtitutio, quia agebatur petitorio, vel quia timebatur ſæuitia viri, ſ.de ord.cog.intellexim9,ſ.de reſti ſpol.literas,& c. ex trãſmiſſa,& c.ex parte,vbi no.de hoc,quia nunquam eam tranſduxerat, & ideo non habebat locum petitio reſtitutionis.

S V M M A R I V M.

Proteſtatio viri, ꝙ cognouit adulterino affectu, quando proſit, & quando non admittatur.

CAP. XV.

VEniens,& infra. [Cui.] Sponſalia fuerũt de futuro. [Cognouit.] Matrimoniali affectu: alias.n.ſi proteſtaret ſe eã cognoſcere adulterino affectu, ſecus,arg.j.eo.tua.alij ↄdicunt. quantũcunq;.n.proteſtetur,ſibi non prodeſt ſua proteſtatio, cũ non fuerit iuſta cauſa proteſtationis,de hoc no.ſ.de conſti.cum M. nec obſt.decre.tua:quia ibi nõ fuit ſubſtantia ↄctus coniugalis, nec forma ↄhendi matrimonium & hoc eſt verũ, niſi fortè ipſi mulieri proteſtaretur,quia tunc in hoc ambo conſentire videntur. ſed & tunc non prodeſt ſibi proteſtatio, quia nõ admittitur probatio in ↄrium,j.eo.eis qui.Itẽ ea rõne nõ credimus ſibi pdeſſe proteſtationẽ, quia turpis eſt, ſicut nec prodeſt eis turpis conditio, imo ea reiecta teneret matrimoniũ,j.de cõdi.app.c.j.

S V M M A R I V M.

Iuramento non obſtante,an quis poſſit vitam eligere monachalem.

CAP. XVI.

COmmiſſum,& infra. [Dedit.] Iſte, qui promittit cũ aliqua ↄhere matrimoniũ, ſtatim ſponſalia ↄhit.ↄ, ſ.de cõuer.cõiu.ex publico,ſ. de iureiu.peruenit, ſ.de vo.& vo. redemp.ſcripturę,17.q.j.qui bona,28.q.j. ea his. Sol. iſte nõ fecit votum,vnde ↄhendo non fit tranſgreſſor voti,ſ.de vo.literaturam,& ſi ↄbit propoſitũ gerens in mente continendi & vouendi,non facit ↄ cõſcientiã,57.q.2.beata:quia firmiter nõ propo-

nit

nit ad religionē tranſire: ſed nec à ſe propoſitū repellit, ſed ſuper hoc liberā deliberationē reſeruat poſt ꝯtractum matrimoniū. vnde bonum fuit conſiliū, vt adimpleat, quod iurauit, quamuis iuſto nō obſtante poſſit vitam monachalē eligere: quia melius eſt vtrunq; ſeruare, quam alterū tantum. ſic ſ. de iureiuran. debitores, 22. quæſt. 4. innocens. dicunt alij, ꝙ hic vir circa finem biennij erat, & tunc cępit ſuſpirare, i. cogitare, ꝙ in futurum, ſ. poſt duos annos intraret monaſteriū. Sed fortè interim intrare nolebat, quia adhuc in domo propria volebat melius probare onera ordinis: vel fortè tenebatur aliquibus debitis, quæ primo ſoluere volebat, vel ex ſimilib. cauſis ingreſſum monaſterij protrahebat. vnde bene conſuluit ei Papa, ꝙ ex quo non alligat ſe monaſterio, & alligatus eſt iam, ꝙ in fine biēnij aliud ligamen ſuperadderet, quod illud ligamen ſuperaddat, cum nullum ſit quid futura pariat dies vel per mortem, vel per mutationem voluntatis. ſed ſi vir dixiſſet, præterea ego ſtatim volo intrare monaſterium, reſpondiſſet ei, intra, & non contrahas, cum ille contractus eſſet ad decipiendum tantum.

CAP. XVII.

REquiſiuit, & infra. {Cogenda.} ſ. eo. ex literis, ꝯ. Sol. vt ibi.

SVMMARIVM.

Matrimonium quod de iure non tenet, quando præſtet impedimentū ſecūdo.

CAP. XVIII.

CVm in Apoſtolica, & infra. [Propoſuit] Cuilibet credendū, non eſſet, arg. C. de mand. prin. l. j. tamen propter fauorē matrimonij & bonam fidē, quam habuerunt, licet non ſm conſcientiā, tenet matrimoniū. [Poterunt.] j. de eo, q dux. in ma. quā pol. ex literarū, & c. cū haberet, ꝯ. Sol. dicunt quidā, qđ ſi ſcienter ꝯbunt, non tenet: ſed ſi ignoranter, ſecus. nos dicimus, ꝙ primū tenuit de iure, ſm nullū eſt, cū eodē tpe quis non poſſit habere plures vxores. verumtñ ſi ignorātes ꝯxerunt, ſoluto matrimonio morte, cogēdi ſunt de nouo ꝯhere, arg. j. de eo, qui dux. in ma. quā pol. c. j. & c. veniēs, quāuis ibi non dicatur, ꝙ ſint cogendi, vel tollerādi. ſi vero ſciēter, nullo modo tollerādū eſt ſm matrimoniū, j. de eo, qui dux. in ma. ex literarum, & c. cū haberet. ſi vero primum matrimoniū non tenet de iure, ſemper tenet ſecundum matrimonium, vt hic.

CAP. XIX.

IN præſentia. {Annorum.} C. de repu. in auct. hodie. ff. de diuor. vxores, contra, ſed illa correcta eſt per canones.

CAP. XX.

INter opera charitatis. [Remiſsionem.] 32. q. j. nō eſt, 32. q. j. c. j. ꝯ. Sol. illud loquiť de incorrigibilib. hic de corrigibilibus.

SVMMARIVM.

Matrimonium eſſe per ſolam cohabitationem non iudicatur.

CAP. XXI.

AD id, quod per tuas. {Copulauit.} Ad ſuaſionnē vitrici mulier alij nupſit, vel mulier prima ſponſalia eius nomine ꝯcta rata habuit, licet ꝯ propriū velle. [Cohabitās.] Et ab eo carnaliter cognita, alias per ſolā cohabitationē non iudicarē matrimoniū, vt no. j. tit. proxi. atteſtationes. [Excludit.] Niſi vis, vel metus in detinēdo interueniſſet, arg. quod met. cau. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Si quis cum duabus contrahat ſponſalia, debet primæ tantum adhærere.*

CAP. XXII.

SIcut ex literis. {Iuramētum.} Idem credo, ſi in primis ſponſalibus nō interuenit iuſm, & in ſecundis interuenit, arg. ſ. de iureiuran. quanto.
1 to. †{Cōpellas.} No. ꝙ ſi quis cum duabus ꝯhat ſponſalia, primæ tantū adhærere debet, & cogēdus eſt ad eam redire, vt hic. Fallit in caſibus. Primus eſt, ſi alter ſpōſorū ad religionem trāſeat, ſ. de conuer. cōiu. ex publico. Secūdus eſt, ſi ſpōſus vagus nō inueniť, ſ. eo. de illis aūt. Tertius eſt, ſi alter coniugū leproſus, vel paralyticus fiat, vel naſum amittat, vel aliqd ei deterius cōtingat, ꝯ de coniug. lepro. c. literas, ſ. de iureiur. quēadmodū. Quartus eſt, ſi ſuperueniat affinitas, 27. q. j. ſi quis ſponſa, filij, & ſufficit in hoc caſu ſolum famā probare, ſ. eo. præterea. Quintus eſt, ſi mutuo ſe abſoluāt, ſ. eo. præterea, j. Sextus, ſi alter fuerit fornicatus, ſ. de iureiu. quēadmodum. Septimus, ſi cum alio contraxit per verba de præſenti, j. de ſponſ. duo. c. j. Octauus eſt, ſi in minori ætate fuerunt contracta ſponſalia ab ambobus: nā cum ambo ad legitimam ætatem venerint, vterque altero inuito licentiam nubendi obtinebit, j. de deſponſ. impub. de illis.

CAP. XXIII.

CVm apud ſe. {Signis.} Speciale eſt in matrimonio, vt nutibus contrahi poſſit propter periculum, quod eſſet, ſi contrahi nō poſſit, & contrahere non poteſt, niſi ſuus adſit conſenſus, ſecus autem in alijs contractibus, qui poſſunt per procuratores talium celebrari. {Signis.} ff. de leg. 3. nutu.

SVMMARIVM.

Matrimonij ſacramentum non ſolum conſenſum, ſed verba etiam illum denotantia in valentibus loqui expoſcit.

CAP. XXV.

TVæ fraternitatis. {Conſenſum.} Sponſalia ſine verbis fiunt, ſ. per annuli ſubarrhationē. {Conſenſum.} Licet n. ſolus conſenſus ſufficiat ad matrimoniū ꝯhendum mutis, vt ſ. eo. cum apud, in loquentibus tamen nō ſufficit quo ad eccleſiam ſine verbis, arg. 22. q. 2. is qui. ff. de leg. 3. nutu. imo plus vř, ꝙ etiā ſi cōſtet modo, ꝙ ad inuicē conſenſerunt, quia hoc confitenť, tñ eſt matrimoniū ſine verbis, vt hic. Et eſt hęc ratio, qa ſic ſtatuit eccleſia, licet ſit ꝯ ius naturale, quod eſt, ꝙ ſolo cōſenſu ꝯhitur matrimoniū, ſed fuit iuſta cauſa ſtatuti huius, ſ. ne tantū ſacřm eſſet in incerto. & ſi ꝯtrium diceretur, ſequeretur abſurditas, ſ. ꝙ ſi vir & mulier eundo per viā ſibi inuicem placerent, & in corde ſuo deſiderarent, ꝙ eſſent coniuges, ſequeretur, ꝙ inter eos eſſet matrimoniū, quo nihil eſſet periculoſius. ſi autem parentes pro filijs ꝯhant, ſufficit filiorum taciturnitas, 30. q. 2. onerantur. ff. de ſpōſ. ſed qui patris, j. de deſpōſ. impub. acceſsit, de illis. Item vbi pceſſerunt aliqua verba apta ad ſponſalia ꝯhenda, vel matrimoniū, propter aliquod tamen impedimentū non valeant ſponſalia, vel matrimonium, poſtea tamen per ſolam carnalem copulā pręſumitur matrimoniū, j. de eo, qui dux. in ma. veniens, j. de coniu. ſeruo. c. vlti. {Nam.} Et ꝙ poſsint ſine verbis ꝯhere, probatur. [Nam.] &c. [Et pueri.] Item probat, ꝙ non ſemper verbis contrahitur matrimonium. [Quia & pueri.] &c.

SVMMARIVM.

In foro animæ iudicatur ſecundum confeſſionem, ſed in foro eccleſiæ requiritur probatio.

CAP. XXVI.

TVa nos duxit. {Fortè.} Hoc fortè non poniť dubitatiuè, ſed aſſertiuè. [Videmus.] Nā licet hic proteſtatus fuerit, ꝙ non cōſentiebat in eā, vel non ꝯhere, ſed decipere intendebat, nō proficit ſibi, quia non ſubeſt iuſta cauſa proteſtationis, vnde per ꝯtrium factum renunciare intelligitur proteſtationi, vel potius ſibi prodeſſe non debet, quia facto ꝯtria dicit, arg. ſ. de appel. ſolicitudinem, & no. de hoc ſ. de conſti. cum M. Ferra. ſ. eo. veniens. præterea in his ad cōem intelligentiam recurrendū eſt, ſ. eo. ex literis. Alij ꝯtrium dicunt, i. ꝙ proteſtatio ſufficit, vt non probetur matrimoniū. ſed ideo dicit Papa, ꝙ non vř, qualiter ſibi hoc conſtet, quia cū nullus interfuerit ſponſalibus, de proteſtatione ſibi conſtare non potuit, vt in foro Eccleſiæ iudicare poſſet non fore matrimoniū. ſed in foro animæ iudicare poteſt, vbi iudicatur ſm confeſsionē, ſed in foro Eccleſiæ ſecus eſt. [Nos autem.] Quia licet quo ad eccleſiā non poſsit de hoc conſtare, tñ ſi ita foret, ſic eſt reſpondendum. [De facto.] ſ. deſponſationis. [Subſtantia.] Puta cōſenſus, 27. q. 2. & ſufficit. & hoc intellige ſm interrogationē epi, quamuis in veritate ꝯtrium præſumatur, vt ſ. dictum eſt. [Forma.] Quia non fuerunt verba apta matrimonio contrahendo, ſine quibus non perficitur matrimoniū, ſ. eo. tuæ. vel dic, ꝙ verba ſatis erant apta, ſi vocaretur Ioannes, ſed quia ſic non vocabatur, nō ſeruabatur forma. Sed obijcies, quare ergo dictū eſt ſ. ꝙ pſumendū eſt matrimoniū? Reſpo. qa deſpōſatio apparebat, q ſufficit pro ſpōſalibus etiā ſine verbis, licet nō ſufficeret ad matrimoniū, & quia non licebat ei allegare, ꝙ ſuū nomen fraudulenter mutaſſet, ſ. de dona. inter dilec.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non impeditur ſola denunciatione, niſi adſit fama.*
2 *Fama quomodo probetur.*

CAP. XXVII.

CVm in tua. {Contrahentiū.} i. ꝯhere volētiū. [Maiorū.] i. antiquorū ſuorum propinquorū. [Quæſiuiſti.] Dubitat iſte eps. an in hoc caſu liceret recipere iurā propinquorū, qui iurare volebant nullū impedimentū cōſang. eſſe inter eos. & erat cauſa dubitationis, quia non videbantur recipiēda, cū nullus actor ꝯ matrimoniū appareret, & ſic videbantur ſine cauſa iurare. vel cauſa dubitationis fuit, quia videbatur, ꝙ per talē denunciationē & famam nō deberet poſtponere recipere ſacřa, nec prohibere matrimonium. [Grauis.] Idē vř, & ſi turpis, ſ. eo. præterea. Sed illud ideo eſt, quia enim perſona denunciante dicebatur perpetratum peccatum. [Fama.] No. famam probari, ſupra de teſti. tam literis, &
1 c. cauſam. & idem de ſcandalo. † No. ſolam denunciationem non impedire matrimonium, niſi adſit fama. {De plano.} In-
2 fra de accuſa. ſicut olim. † No. plenariam inquiſitionem fieri de fama: nam multiplex clamor facit fidem de ea, infra de accuſa. qualiter. item & ſine ordine iudiciario & ſine teſtibus poteſt

quis

quis certiorari de fama. [Famam.] Hi habebant neceſſe iurare, quod fama falſa eſt. {Contrahentes.} Ideſt ꝯhere volentes.

CAP. XXVIII.

COnſultationi tuæ. [Audiētia deneg.] Et ſi poſſeſſorio agatur, ſupra de reſtit. ſpolia. ex tranſmiſſa, & c. ex parte. Alij tamen contradicunt.

SVMMARIVM.

Matrimonium ſi remaneat per dantem arrhas, amittit eas, ſi per recipientem, reddit duplicatas.

CAP. XXIX.

GEmma mulier. [Stipulatio.] Pro P. [Pœnæ.] ff. de verbo. obl. Titia, in prin. ſecus. n. dicimus in arrhis: nā ſi per dantē arrhas remaneat matrimoniū, amittit eas. ſi vero per recipientē, reddit duplicatas, niſi expreſſè dictū ſit, ꝙ quadruplicatas reddat. C. de ſpōſ. mulier, rñ. j. §. quadrupli. & idē dicimus ī pignorib. cū pignora arrhę dicant. C. de re. pig. l. j. ceſſat aūt hæc pęna arrharū ſi intra bienniū nō exequit nuptias. C. de ſpon. ſi is. ff. de ſpōſ. ſæpe. Itē pp mortē ſponſi, vel ſponſę. ff. de ſpōſ. arrhę. Itē pp perſonam ſpōſi, cū quo matrimoniū interdicitur. C. de ſpōſ. mulier, §. qui vero, & §. his quoque. Item propter minorem ętatem, vnde ſecutius eſt parentibus dare. C. de ſponſ. l. vlti.

CAP. XXXI.

SI inter virum & mulierē. [Alia.] Qualia ſunt ſ. eo. ex parte, ſ. promitto tē pro coniuge tenere. [Similia.] Puta contraham tecum, ſ. eo. requiſiuit, & ſ. c. proxi.

SVMMARIVM.

Matrimonium non fit, niſi verè carnalis copula interueniat.

CAP. XXXII.

ADoleſcens. Ideſt maior 14. ann. {Deſponſatam.} Cum iam eſſent ambo puberes, quia tunc non fit matrimoniū, niſi vera carnalis copula interueniat. ſi. n. ante pubertatem ꝯxiſſet ſponſalia, tunc per aduentum pubertatis cum talibus facta, ratificantis diceretē verū matrimoniū factū, ſicut no. j. tit. proxi. atteſtationes: alij tñ ꝯdicunt. [Cognoſcens.] Et de hoc conſtet per cōfeſſionem: ſecus, ſi dubitaretur, ſ. eo. iuuenis, quia tunc p̄ſumeretur carnalem copulam interueniſſe, j. tit. proxi. continebatur.

De deſponſatione impuberum. Rubrica 2.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia ſi inter impuberes contracta ſiat altero inſciō, an publicæ honeſtatis iuſtitia impediat matrimonia cum conſanguineis.*

2 *In ſponſalibus tacitus conſenſus non habet locum, niſi in patre.*

CAP. I.

1 DVa nos. [Adulto.] l. pubere. †[Cōtrahere.] Matrimoniū, vel ſponſalia. ſi autē eſſet maior ſeptennio, ſed impubes, etiā ſi ꝯtā ſponſalia ſint eo inſcio, tamen pu. ho. iuſti. impedit matrimonium cū conſanguineis, j. eo. acceſſit. alij ꝯ, cum non fuerunt ſponſalia, niſi tacite vel expreſſè conſenſerit, ideo nec pu. ho. iuſti. impedit ꝯhere cū conſanguineis, & hoc magis placet. {Conſentit.} Tacitè ſaltē non ꝯdicendo, cum p̄ſens eſſet. ff. de ſponſ. hæc ita, ſic dic neceſſarium eſſe, ꝙ in matrimonio expreſſè cōſentiat, ſ. tit. pro-

2 xi. tuę. †Item in ſponſalibus tacitus conſenſus non vr̄ habere locum, niſi in patre, arg. ſ. de ſponſalib. §. vlti. & §. ſed quę. in alijs autem, & ſi pro alijs ꝯhere poſſunt, eſt tamen neceſſarius conſenſus expreſſus, vel ratihabitio, ſ. tit. proxi. ad id, præalle. l. hæc ita ſi. & no. j. de ma. ꝯ trac. ꝯ interdic. eccl. c. j. imo nec ratihabitio tacita ſufficit, ſ. de reſtit. ſpol. ex parte. {Poſſe.} Et fortè in hoc caſu non impediente pub. ho. iuſtitia poterit cū conſanguineis contrahere. [Filius.] Adultus. {Voluntas.} Puta quia ſit minor 14. ann. qui in matrimonium conſentire non poteſt. {Tradere.} i. tradendum promittere, & ſic ꝯhuntur ſponſalia.

SVMMARIVM.

Sponſalia infra 7. annum, & matrimo. infra 14. ann. prohibentur, & quare.

CAP. II.

VBi non eſt conſenſus. [Legibus.] Puta in ſpōſalib. vſq; ad 7. ann. & vſq; ad 14. in matrimonio. [Coniungantur.] Contrahendo ſponſalia vel matrimoniū, ideo fit hęc prohibitio, quia cum poſſint poſtea variare, & cū faciles ſint pueri ad diſſentiendū, timetur, ne tranſeāt ad alia matrimonia, tñ facta tenent. [Cōiungantur.] Carnaliter: & fit iſta prohibitio pp dubitationem, ne per talem commiſtionem ratificentur ſpōſalia, ſ. tit. proxi. iuuenis, vel matrimonium, j. eo. continebatur.

SVMMARIVM.

Ætas 12. ann. in muliere, 14. ann. in mare præſumitur potens generare, & ſi tunc non poſſint, matrimo. tamen an tunc contrahere poſſint.

CAP. III.

PVberes à pube. {Exiſtimant.} Et bene. [Certum.] q. d. habente 14. ann. & non potente coire: ſuit dubitatū, an poſſit ꝯhere matrimoniū, ſed de potente coire, licet ſit minor 14. ann. certum eſt, ꝙ ꝯhere poteſt. [Ex habitu.] Secus, quando agitur de tutela, quia ibi ſufficit habere ann. 14. & ſi generare nō poſſit. C. quādo tut. vel cura. de indecora. ſed hoc verū eſt, quod in hac decr. dicitur, etiā ſi ante 14. ann. poſſit generare: nam in 14. ann. & ſi generare non poſſit, tamē matrimoniū ꝯhere pōt, arg. j. eo. tit. c. vlti. alij tamen dicunt, ꝙ etiam ſi habeat 20. ann. & nō poſſit cognoſcere mulierē, nec contrahere poterit, arg. hic, & idcirco ponit ætatem 12. vel 14. ann. quia tunc præſumitur potens generare, niſi probetur ꝯtium, arg. ad hoc, & de frigi. & male. c. 2. ſed aliud eſt in frigidis, vt ibi no. prius dictum placet.

SVMMARIVM.

Sponſalia ante ſeptennium nulla ſunt, in ſeptennio tamen eorum ſcientia confirmantur.

CAP. IIII.

LIteras tuas. [Poſtquam.] Licet. n. à principio nō tenuerint ſponſalia, niſi tamen poſt contradixerunt, ſi ſciuerunt, in ſeptimo confirmantur, j. c. proxi. & c. duo. {Filiam.} Filiam enim habere non poteſt impediēte affinitate, 30. quæſt. 3. nec eam, nec matrem propter publicę honeſtatis iuſtitiam, ſ. eo. iuuenis.

CAP. V.

ACceſſit. [Conſenſerit.] Expreſſè vel tacitè. Lapſo enim ſeptennio, ſi ſciuit, niſi contradicat, conſenſiſſe videtur in ſponſalia, j. eo. duo. {Abſolutus.} Antequam ad 7. ann. perueniſſet: ſed & ſine abſolutione crederem ſufficere, ſi in ſeptennio alter proteſtetur, ſe nolle conſentire.

SVMMARIVM.

1 *Statur ſemper dicto viri dicentis ſe cognouiſſe vxorem maiorem 11. ann.*

2 *Quæ ſit ætas legitima ad contrahendum.*

3 *Sola cognitio non ſufficit ad hoc, vt ſit matrimonium.*

4 *Nunquid ex hoc, quod mulier ſit cognita, dicatur eſſe in ætate pubertatis, & vide in num. 5. & 6.*

CAP. VI.

COntinebatur. {Conſenſiſſe.} Supple, etiā ſi vir ꝯdicat eā ſe carnaliter

1 cognouiſſe. †[Standum.] 24. q. j. c. a. ꝯ, 27 q. 2. qui inter, ꝯ. Sol. vir dicit ſe cognouiſſe vxorem maiorem 11. ann. ſiue illa confiteatur, ſiue neget, ſemper ſtabitur iuſo viri, vt hic, niſi per aſpectū corporis mulier aliud probaret, i. virginitatē. quidam tamen dicunt, cū ſæpe oculus fallatur, niſi ꝯtium expreſſè indubitanter per teſtes appareret, ſemper eſt ſtādum pro eo, qui dicit ſe cognouiſſe. [Si autem.] q. d. dictū eſt in p̄cedenti parte huius c. quid iuris ſit, ſi mulier peruenit ad nubiles annos, nunc aūt dicendū eſt, quid iuris ſit, quando nondū

2 peruenit ad annos nubiles, ſed tñ vicina eſt eis. †{Vndecim.} Ita, ꝙ diſtet à 12. ann. i. ante 12. cęptum vltra 6. mēſes, arg. ff. de

a execu. tut. notandum. nos dicimus • eā eſſe circa 11. ann. ſi habet 11. cōpletos, & dimidium. & hoc eſt ea ratione, quia legitima ætas ad ꝯhendū eſt 12. anni cōpleti, non cępti, ſ. eo. puberes, & hic, tamen tene quicquid dicant gl. aliæ. ſed etiam ſi ante 12. vel 11. ann. eſſent cōiuncti, & aliqua p̄ſumptio apparet pubertatis,

3 iudicarē pro matrimonio, arg. j. eo. à nobis. †[Cognita.] Hoc ſolum; ſ. cognitio non ſufficit, vt matrimoniū ſit, & ſine hoc ſola deſponſatio cū verbis aptis matrimonio ſufficit, ſi eſt proxima pubertati, & ex aſpectu corporis pōt aliquo modo deprehendi eā eſſe potentē ad generandū. vel dic, ꝙ nunquam ſufficit, ꝙ ſit proxima pubertati, qñ in ſola verbis matrimonij, vel ſponſaliū ſteterūt ad hoc, vt matrimoniū pręſumatur, niſi 12. ann. habeat cōpletos, ſ. eo. puberes, vel niſi ex aſpectu corporis appareat eā pubeſcere, ſ. eo. puberes. quare. n. poſuiſſet decre. 12. ann. ſi ſufficeret 11. vel 10 & dimidiū, non video: ſed ſi ſit, vel dicatur cognita à viro, tunc habet locū hæc decre. ſ. quia ſufficit, ꝙ ſit in

4 11. vel etiā amplius circa 12. †Sed dices, nonne ſi cognouit eā, apparet eſſe puberē eam? Reſpon. poteſt. n. eſſe, ꝙ lanuginē in fęmore non producit, q̄ ſola eſt ſignū pubertatis, & tamen clauſtra pudoris aperta ſunt, & ſic cognita apparet, vel p̄ſumitur, li-

5 cet ſigna pubertatis non appareant. †Sed oppones, nonne & ſi in 10. vel 11. ann. aperta eſſent clauſtra pudoris, idem p̄ſumeres, ſ. de ſponſ. iuuenis? Reſpon. nō, quia ibi non loquitur, ꝙ p̄ſumatur carnalis copula interueniſſe, ſed conſenſus, vel cognitio aliqua ſponſaliū ante 11. ann. licet aperta ſint clauſtra pudoris, non p̄ſumitur matrimoniū, vel carnalis copula interueniſſe de

facili,

ADDITIO.

a ¶Nos dicimus. Hanc opin. tenet etiam Card. in conſ. 4. incip. in dubio præmiſſa, & refert do. Inno. hic.

facili, niſi apertioni clauſtrorũ alia indicia adminicularentur,
fortè magnitudo perſonæ, vel aliæ, q̃ mulieres melius norũt, ex-
pedit dicere, vel literis adnotare. vel dic hãc decr. locũ habere,
vbi in minorib. annis ɔ̃xerunt, ſed poſtea peruenièntes ad maio-
rẽ ætatẽ, ſi vnus petat ſeparari, & alter dicat, cognouit eam dum
erat in 11. ann. vel magis vicina 12. nõ ſeparabit̃ matrimoniũ,
quia põt dubitari, ꝙ tunc fuerit potẽs cũ permiſit ſuper ſe virũ
aſcẽdere, & iõ in tutiorẽ partẽ interpretandũ eſt, ſ. de ſpõ. iuue-
6 nis. †Sed de hoc oportet ɔſtare, ꝙ vilus ſit eã cognoſcere: nõ. n.
ſola ætas 11. ann. ſufficeret. ſed hęc opi. in hoc ɔ̃dicit proxi. quia
dicunt, ꝙ licet hi in 11. ann. viſi ſint cõmiſceri, ſi tñ de hoc põt
conſtare mulierẽ non eſſe puberẽ, ſ. quia lanuginem nõ habet,
non iudicabitur matrimonium, niſi peruenerit ad ann. 12.

SVMMARIVM.

Iudicium eccleſiæ quando circa matrimonium ſit neceſſarium.

CAP. VII.

DE illis. Hic primo loquitur, qñ ambo ſunt infra
annos pubertatis: nã tunc vterq; eorum ad
pubertatẽ perueniẽs iudicio eccleſię de iure petit ſe-
parationẽ, ante autẽ petere non põt. Secũdo ponit, qñ tpe, quo
ɔ̃hunt, alter eſt maior, alter minor: nã tunc minor, cũ ad puber-
tatẽ venerit, ſeparationẽ petit, maior aũt nullo tpe iudicio ec-
cleſię petet ſeparationẽ, q̃uis ſi ɔ̃hat m̃rimoniũ tenet, ſ. tit. pxi.
c. pen. & ſm hoc intelligo c. ſeq. [Si vero.] Ex tunc loquitur, qñ
tpe quo ɔ̃hũt, vnus eſt pubes, & alter impubes. [Iudicio eccle-
ſię.] Hoc iudiciũ eſt neceſſariũ, vbi ſpõſalia tenẽt, ſed poſtea ex
aliqua cauſa ſeparantur. ſed ſi nõ tenerent, puta quia inter cõ-
ſanguineos, vel quia prius cũ alia ɔ̃xiſſet, vel ẽt quia ſub condõ-
ne erant celebrata, vel quocunq; alio modo ſint nulla, nõ eſt ne
ceſſariũ hoc iudiciũ eccleſiæ, licet quodãmodo ſit honeſtũ. Itẽ
dicimus, ẽt ſi matrimoniũ ſit nullũ, ꝙ tunc nõ eſt neceſſarium
hmõi iudiciũ, niſi fortè cõiuncti eſſent matrimonialiter, quia
tunc ſi recederet ab eo ſine iudicio eccleſię, daret̃ ſibi reſtitutio
vxoris, j. de diuor. porro. [Diſſentire.] Ita ꝙ eccleſia approbet:
ſed ſi ɔ̃xit cũ alio, matrimoniũ tenet. & eſt hoc verum, vbi tenẽt
ſponſalia: ſecus autem, ſi non tenerent, quia tunc maior poſſet
ſeparationem petere per iudicium eccleſiæ, ſ. eo. c. acceſsit.

SVMMARIVM.

Matrimonium per verba apta ſi impuberes contrahant, nec matrimonium, nec ſponſalia inde ſiunt.

CAP. VIII.

A Nobis tua. [His.] ſ. ambobus ɔ̃hentibus. [Ma
trimoniũ.] ſ. futuri. [Eorũ.] ſ. ɔ̃hẽ-
tiũ. {Aſſenſum.} Vnde dicũt quidã, ꝙ ſi impuberes
per verba matrimonio apta ɔ̃hant matrimoniũ, & hoc ẽt intẽ-
dant, non eſt matrimoniũ, quia illud ɔ̃here nõ poſſunt, nec ſpõ-
ſalia, quia ad illa nõ intendunt, arg. ff. de ſpon. quæſitũ. ff. de ritu
nup. minorem, verũtamen ſi vſq; ad legitimã ætatem in eadem
voluntate perſiſtant, ratificatur matrimonium, arg. j. c. proxi. &
d. l. minorẽ. Põt tamen probabiliter dici, ꝙ ſponſalia ɔ̃hunt iu-
ris poteſtate, licet illa ɔ̃here non intendant, vel verba nõ dicãt,
arg. j. de ɔd. appo. ſuper eo. j. eo. c. vlt. [Tenẽtur.] Neuter. n. an-
te pubertatem petet ſeparationem, ſed poſtquam ambo, vel al-
ter tantum ad pubertatem peruenerit, petere poteſt, ſ. c. proxi.
[Anticipare.] Malitia ſuppleente ætatem, j. c. proxi.

SVMMARIVM.

Pubertati proxima illa ſola in matrimonijs dicitur, quæ cognoſci poteſt.

CAP. IX.

DE illis. Quod apparet ex lanugine, vel facti expe-
rientia. [Carnali.] Hoc vr̃ ſatis innui in ma
trimonijs illã ſolã dici proximã pubertati, q̃ cogno-
ſci poteſt, arg. ſ. c. puberes. In tutelis aũt ſecus dicerem, vt no. in
decr. puberes. & idẽ ꝙ in matrimonio dicã in ingreſſu monaſte-
rij, alij ɔ̃. {Conſenſiſſe.} Vel dicendo verba apta matrimonio,
vel cognoſcendo eam, & hoc innuit litera ſequens, conu. &c.

SVMMARIVM.

1 *In cauſa matrimonij non ſolum publicatis atteſtationibus, ſed etiam poſt ſententiam auditur.*

2 *Impuberes licet contrahant, non tamen dicitur matrimonium contractum, niſi per carnalem copulam ratificetur.*

3 *Licet ſponſalia inter infantes minores ſeptennio contracta non teneant, ratificantur tamen, niſi in ſeptimo anno contradixerint verbo, vel facto.*

4 *Verba ſunt de neceſſitate interuenienda in matrimonio contrahendo.*

CAP. X.

A Tteſtationes. [Credit.] Hic credit̃ cõfeſsio-
ni mulieris, quia eſt ɔ̃ ſe, & vir
non dicebat ɔ̃riũ. aliter. n. eius dicto ſtaret̃, ſ. eo. cõ-
tinebatur. vel dic, ꝙ ẽt ſi mulier fuiſſet corrupta, & nõ vir, tamẽ
eſſet matrimoniũ cõſummatũ, de hoc no. j. de eo, qui cog. con-
1 ſan. vxo. ſuæ. fraternitatis. †[Teſtes.] Speciale eſt in cã matrimo
nij, ꝙ nõ ſolũ poſt publicatas atteſtationes, ſed ẽt poſt ſniam au
dit̃, ſ. de re iud. lator, & c. cõſan. vel dic, qd hic erat nouus articu
lus, ſuper quo licet poſt publicatas atteſtationes, de nouo pro-
2 ducere teſtes, ſ. de teſt. ex tenore. †[Probare.] No. ꝙ ſi impube-
res ɔ̃hant, quantocũq; tpe ſteterint poſt pubertatem, nõ tamẽ
de ſponſalibus ſit matrimoniũ, niſi de nouo cõſenſerint per car
nalẽ copulã, q̃ ſecuta inducit p̃ſumptũ matrimoniũ, ſ. tit. pro-
3 xi. is qui. †In ſponſalib. tñ dicimus, ꝙ ſi infantes minores ſeptẽ-
nio ɔ̃hant ſponſalia, ea non teneant, tñ ratificantur, niſi in ſepti-
mo anno ɔ̃dixerint verbo, vel facto, puta cũ alio ɔ̃hendo, ſ. c. li-
teras. & c. acceſsit, j. e. duo. & eſt mirabile, quod de nihilo lapſo
tẽporis ſit aliquid, puta de nõ ſponſalib. ſponſalia, ſed id, quod
aliquid eſt, non mutat naturã, quia non ſit de ſpõſalibus matri-
moniũ. Alij tamen ɔ̃riũ dicunt, hic incũbere probationẽ mulie
ri, quia ſigna apparebant diſſenſus, puta quia vir diſceſſerat ab
ea: ſecus ſi nec ſigna diſſenſus, vel cõſenſus apparebãt, quia tũc
deberet p̃ſumi de ſponſalib. factũ eſſe matrimoniũ. primũ dictũ
magis placet. [Cõſenſiſſet.] Cognoſcendo vel de nouo ɔ̃hẽdo.
alias. n. & ſi oſculatus eſt eã, vel ſi habitaret cũ ea nõ p̃ſumerem
matrimoniũ, j. de ma. ɔ̃. ɔ̃ interdic. eccl. c. j. [Iuro.] Speciale eſt
4 in hoc caſu, vt actore nihil probante reus iurare cogatur. †[Cõ-
ſenſit.] Si. n. vir cõfiteretur, ꝙ poſt ann. 14. cõſenſit & voluit, ꝙ
ipſa eſſet vxor eius, licet non interuenerit carnalis copula, vel
ſignũ ɔſenſus exterioris, tñ matrimoniũ debet inter eos indica-
ri, cũ ſponſalia præceſſerint, q̃ pp cõſenſum ſequentẽ tranſierũt
in matrimoniũ: ſecus aũt eſſet, ſi non p̃ceſsiſſent ſponſalia, quia
tũc licet adinuicẽ eodem tpe cõſenſus occultus ſine verbis, vel
aliquo tractatu p̃cedente interueniſſet inter aliquos, non face-
ret matrimonium, cum in eo ɔ̃hendo in potẽtibus loqui neceſ-
ſaria ſint verba, vel tractatus præcedens, vt no. ſ. tit. proxi. tuæ.

SVMMARIVM.

Sponſalia licet nõ teneant, ſi tamen cognoſcat mulier, videt̃ illa habere rata.

CAP. XI.

EX literis. {Liberã tribuas.} ſ. eo. de illis, à nobis,
ɔ̃. Sol. hæc mulier nunq̃ conſenſit ſpõſa-
lib. parentũ, vnde cũ eſſet pubes, non tenuerunt ſpõſa-
lia, ſ. eo. c. j. vnde ɔ̃dicere põt, & ibi ipſa libera volũtate ɔ̃xerat,
vnde ɔ̃dicere nõ pot. hic tñ no. ꝙ licet non teneant ſponſalia, ſi
tamen poſtea cognoſcat, rata habere vr̃ ſponſalia ſuo nomine
ɔ̃cta. vel hic de æquitate, vel ibi interuenerat iuram, hic non.

SVMMARIVM.

Sponſalia infantium lapſu temporis ratificantur.

CAP. XII.

DVo pueri. [Per tres annos.] No. ſponſalia infan
tiũ lapſu tẽporis ratificari. {Copula
uit.} Hoc matrimoniũ tenuit ſiue ſtatim peruenerit
ad pubertatẽ, ſiue poſt, cũ eam cognouit. [Reliquit.] Et malè.
[Accepit.] Et malè impediente publ. ho. iuſtitia. {Compulit.}
Et malè, cum alium virum haberet, & ſi copula interueniſſet,
propter affinitatẽ. [Dabitur.] Hæc inhibitio ſit propter delictũ
vtriuſque, ſic 27. q. j. §. Chriſtus, vel propter ſcandalum.

SVMMARIVM.

1 *Accuſationis, & denunciationis differentia.*

2 *Comparatio matrimonij ſpiritualis ad carnale quo ad denũciationem, & de virtute denunciationis, in num. 3 4. & 5.*

CAP. XIII.

1 AD diſſoluendum. {Remouere.} Et ſup
hoc inĩatur. †[Denũ-
ciari.] No. accuſationẽ non habere locũ, niſi ſuper
crimine iã perpetrato, denunciatio autem ſuper perpetratis, vt
pnĩa agatur, & ſuper perpetrandis, vt ceſſet̃, locũ habet, j. de ac-
cuſ. qualiter, 22. q. 5. hoc vr̃, 93. diſt. diaconi. ff. de dam. infec. l. 2.
2 †[Denunciari.] Hoc eodẽ modo dicimus poſſe agi in matrimo-
nio ſpũali: nã electo nõ petente confirmationẽ, vel conſecratio
nẽ poſſum denũciare ſuperiori, dñe, talis eſt in tali peccato, vn-
de non põt, nec debet cõfirmari & cõſecrari, 22. q. 5. hoc vr̃. ſed
caueat ſibi ille, qui denunciat, quia non põt denunciare pecca-
tũ, quod ſit in forma electionis, ſi eius executionẽ nõ impedit,
nec de crimine, de quo egit pnĩam, niſi ſit tale, qd' poſt pnĩam
impediat executionẽ ordinis, ſ. de renũ. niſi cũ pridẽ. §. j. & no.
2. q. j. ſi peccauerit, ar. ɔ̃, 50. di. ex penitẽtib. ſed illud loquit̃ ĩ ir-
regularitate, & criminib. vbi diſpẽſatio eſt neceſſaria. Itẽ ɔ̃, j. de
ele. excõ. mi. ſi celebrat: ſed expone, vt ibi. Itẽ denũciatione agi
3 tur ɔ̃ electũ poſt cõfirmationẽ, ſ. de app. cõſtitutis. †Itẽ no. ꝙ li-
cet denunciatio impediat cõfirmandũ, & conſecrandũ, non tñ
debet tñ operari, vt electores reuocet ab electione, niſi credãt
verũ eſſe, qd dr̃. nec pp hoc eſt impedienda, vel prohibenda à ſu
periore celebratio electionis, niſi fortè incõtinenti haberet pa-
ratas probationes, ſ. de his, q̃ ſi. à ma. par. cap. c. cum in cunctis.
4 †Alij dicunt fortè melius, ꝙ non eſt dr̃ia inter ordinationẽ, &
conſecrationẽ, & electionẽ, quia vtrobiq; & ordinator, & con-
ſecrator, & elector diligentes debent eſſe, vt inquirant de perſo
na ordinandi, & cõſecrandi, & eligendi. ſi. 23. diſt. c. qñ, 61. diſt.
miramur, 7. q. 2. dilectiſsimi. & denunciationes audire debẽt ɔ̃
prædictos,

prædictos, ſi credunt denunciantes bona intentione moueri, &
verũ eſſe quod obijciunt. ſi aũt non credant, nihilominus poſ-
ſunt procedere ad ordinationẽ, & cõſecrationẽ, & electionẽ, &
tenebit quod factũ eſt, ẽt ſi denunciator appellet, & ẽt ſi dicat
ſe habere paratas probationes, quia hęc ꝓdicta, ſ. ordinario, cõ-
ſecratio, & electio nõ fiunt in forma iudicij, ſed officia, vel mini
ſteria ſunt. hoc tñ fatemur, quia ſi corã ſuperiore ꝓbauerit ve-
ras cauſas, ex quibus appellauit, ꝙ totũ caſſabitur, qđ factũ eſt,
ad minus quo ad executionẽ, ſ. de elec. cũ inter, & ſ. de app. cõ-
ſtitutus. poſſet ẽt ſuperior ordinatori & cõſecratori imponere
pęnã, ſi inueniret ꝓdictos perperam proceſſiſſe, vr̃ tñ, ꝙ ſi ſit cõ
miſſa denunciatio, & procedatur ordine ſuo, ꝙ poſtea pẽdente
denũciatione, nec ipſe, qui in denũciatione procedit, nec alius
ad ordinationẽ, vel conſecrationẽ, procedat, arg. hic, licet in ele
5 ctione forte eſt aliud, de hoc aũt no. j. de ſimo. accuſatũ. †In cõ-
firmatione aũt, cũ procedit in forma iudicij, & cũ cauſę cogni-
tione, bene admitteret talis appľo, & caſſaretur, quicquid fie-
ret poſt talẽ appľonẽ, ẽt ſi non probaret veras cauſas appľonis,
ſ. de app. interpoſita. & quod dictũ eſt in ordinatore, cõſecrato-
re, & electore, ſ. ꝙ nõ obſtante ꝯdictione, & appľone cuiuſquã,
tenet, quod ab eo fit, idẽ vr̃ ẽt in eo, cui mãdatũ eſt, ꝙ prouideat
in aliquo beneficio alicui, & eo, qui deputatus eſt executor ad
dandũ. & hoc dicimus ꝓdicta ratione, quia iudex non eſt, nec in
forma iudicij procedere debet, imo ẽt idem dicimus, ſi alias ha
beret iuriſdõnem, vt ẽps, & ad eũ pertinet collatio beneficiorũ,
quia non teneretur admittere hmõi exceptiones, vel denuncia
tiones, nec appľo ob hoc interpoſita impediret proceſſum eius,
niſi probaretur veritas cauſarũ, ſ. de app. ꝯſtitutus, & c. ſeq. imo
ſi prouiſor, vel executor vult audire exceptiones, vel denuncia-
tiones hmõi, il e. qui debet prouidere, poſſet dicere, non perti-
net ad te, quia tñ executor es, ſ. de re iudi. de cętero. licet ſecus
eſſet in ordinario. ſi aũt prouiſor haberet cauſæ cognitionẽ, vt
ſi mandatur, ꝙ prouideat, ſi eſt idoneus, vel ꝙ alias cõpellat, tũc
oppoſitã exceptionẽ, vel denunciationẽ audiet, & appellari po
teſt, & quicquid fieret poſt talẽ appľonem ſi offerret probatio-
nẽ cauſarum, caſſaretur, ſ. de app. interpoſita, prudenter tñ fa-
cier merus executor ſi audietur, quod eum monet, & ſi cõſulue-
rit ſuperiorẽ. {Contrahendũ.] Maximè vbi de eorũ ſponſalib.
agitur, quia tunc ſunt vicini ꝑcipitio, 22. q. 5. hoc vr̃. {Exceptio
nibus.} Quia nõ ꝓceſſit monitio, j. de accu. qualiter, vel quia
eſt criminoſus denunciator, 2. q. 7. accuſator, 3. q. 7. in grauibus.
{Attentetur.} i. ne ſpõſalia de nouo ꝯbantur. {Ceſſet.} Quia
apparebit lapſo termino denunciationi ꝓfixo. [Attentatũ.] Per
extorſionem, vel violentiam. {Irritum.} i. puellæ non præiudi-
cat. vel dic, ꝙ ideo dr̃ irritum, quia pendente cauſa ſeparabitur.
vel dic, quod obtinet in ſponſalibus, non in matrimonio.

C A P. XIIII.

TVæ nobis. [Mutuo.] Per verba de pñti. [Aetatis] i. 12. ann. cõpleuerit. [Aetatis.] Quia 12. an. nõ hẽbat. [Aetatẽ.] Hic ſatis colligit̃, ꝙ ſiue mu
lier hẽat 12. ann. ſiue cognoſcibilis ſit, põt ꝯhere matrimoniũ.

De clandeſtina deſponſatione. Rubrica 3.

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶Clandeſtinũ matrimoniũ dr̃, quod nõ põt probari ꝑ teſtes, j. c. j. & 2. Itẽ quod non fit cũ ſolennitate, j. eo. c. 3. 30. q. 5. aliter, licet, quę non debeant fieri, tamen facta tenẽt, 30. q. 5. noſtrates.

S V M M A R I V M.

Matrimonium clandeſtinum, quid ſit.

C A P. I.

SI quis clam. Ideſt nõ publicè, ſed tamẽ tot fuerint præſentes, quot ſufuciebant ad probationem, alias malè ſequeretur, viro incumbit probatio. {Viro.} Petenti vxorem, & ſi mulier petat virum, quia negantis factum, & c. 6. q. 5. actor., ff. de proba. ei incũbit.

C A P. II.

QVod nobis. {Compellendi.} Vt ſe habeant pro coniugibus. {Rationabilis.} Vt conſanguinitas, vel aliud impedimentũ, puta quia fiat præiudicium alij matrimonio, vel aliæ conſimiles.

S V M M A R I V M.

1 *Cur fuerit ſtatutum, quod fiat publicatio ſolennis in eccleſiis cum quis vult contrahere matrimonium cum aliqua, & in quibus eccleſiis fieri debeat, in num. 2. 3. 4. 5. & 6.*

C A P. III.

CVm inhibitio. [In eccleſijs.] Nõ in vna tñ, ſed in omnib. eccleſijs illius
1 loci, vbi habitãt, vel ſaltẽ in plurib. †[Proponatur.] Cũ
periculoſum ſit illicita matrimonia ꝯhere & ꝑꝑ peccatũ, & ꝑꝑ
illegitimitatẽ filiorũ dignũ eſt, ꝙ hęc ſolennis publicatio in ec-
cleſia fiat, ad idem j. qui ma. accu. poſ. cum in tua. nã circa ma-
iora maius periculũ vertitur, 42. diſt. quieſcamus, & hac eadem
ratione poteſt dici, ꝙ hęc publicatio debet fieri in eccleſijs, vbi
antiqua habitatio eſt parentũ vtriuſq;. illi. n. ſunt, q melius no-
runt conſanguineos ſuos, ſ. de teſti. c. licet ex quada, j. qui ma.
accu. poſ. vr̃. Item q̃rendum eſt de conſanguinitate, vbi melius
2 veritas ſciri poteſt, ſ. de elec. ſcriptum, j. de purg. ca. cũ P. †Item
deriſio eſſet dicere, ꝙ publicatio hęc alibi fieret. ſi. n. Scotus, vr̃
Hibernicus vult ꝯhere Bononiæ cũ aliqua ſiue Scota, ſiue Lõ-
barda, quis erit, qui de eorũ cõſanguinitate ſciet teſtificari, cum
nec terrã nouerit, & ſi alibi eſſet eorum antiqua habitatio, alibi
moderna, vtrobiq; fieri deberet. nã in primo loco, quia melius
ſciunt gradus conſanguinitatis: in ſecundo, quia melius ſciunt,
ſi cũ alio ꝯxiſſet. Tamen dicunt quidã, & non malè, quia licet
bonũ ſit vtrobiq; nunciate, tñ ſi ſolũmodo fiat, vbi eſt eorũ anti
qua habitatio, ſufficit ad hoc, vt filij eorũ non iudicentur illegi-
timi, quia hęc cõſtitutio nõ iudicat illegitimos ꝑꝑ ceſſationem
denunciationis, niſi illos, qui in caſu prohibito ſunt coniuncti.
tñ quidam credunt idẽ, & ſi aliud impedimentũ adſit, j. qui fil.
ſint legi. ex tenore. nã ibi dr̃, ꝙ ad hoc, vt filij ſint legitimi, opor-
tet, ꝙ matrimoniũ ꝯtum poſt aliud matrimoniũ ſit ꝯctũ in fa-
cie eccleſiæ & ignorante altero cõiugũ, ſed vbi non fit publica-
tio ſm̃ tenorẽ huius decre. nõ fit in facie eccleſiæ, ergo nec filij
ſunt legitimi. Alij dicunt, ꝙ in facie eccleſię fit, ſi fit publicè ẽt
ſine ſolẽnitate huius decre. & ideo ſufficit, ꝙ tñ publicè ꝯhat̃,
3 & erunt filij legitimi, dũmodo ſit alterius ignorãtia. †Sed quid
ſi vbi eſt eorũ antiqua habitatio, non habeat cõſanguineos, ſed
alibi, & in pluribus locis, nunquid vbiq; erit neceſſe fieri publi-
cationem? Reſpon. non: non. n. oportet circa hoc nimis ſubtili
zare ꝑꝑ periculũ illegitimitatis filiorũ, licet ab initio multa ſit
diligentia adhibenda, ſed ex poſtfacto ꝑꝑ cauſam ꝓdictam, quã-
4 tum põt, debet negligentia tollerari, vel potius excuſari. † Sed
quid ſi publicè ꝯxit, & tenuit aliam, ſ. primam pro vxore, nun-
quid hęc publicatio facta in eccleſijs ſufficit, vt ſine peccato cõ
iungatur ſibi alia, ſ. ſecũda, an debet q̃rere ſñiam diuortij, & ẽt
iuſtitiam ſñiæ, i. ꝙ iuſtè ſeparatus ſit à prima? Reſpõ. ꝙ hęc mu
lier, quæ ſciuit prius matrimoniũ, non excuſatur à peccato, nec
eius filij erunt legitimi, ſi poſtea appareat legitimũ primũ ma-
trimonium, & nunquã per eccleſiã ſeparatum. debuit. n. quęre-
re ſñiam diuortij. negligens. n. fuit, & ideo non debet excuſari,
quin ſciuerit impedimentũ. debuit. n. diligentius inquirere, quã
per ſolã publicationẽ, arg. ſ. vt li. non cõteſt. qm̃, ſ. de ſpon. in ꝓ-
ſentia, 35. q. j. cũ per bellicam, quo ad alia impedimenta ꝓter cõ
ſanguinitatẽ modicũ operatur, niſi quia facit aliq̃n præſumi,
quia ſi crederet aliquod impedimẽtũ eſſe ſuo matrimonio, nõ
feciſſet ſuum matrimoniũ per eccleſias publicari. ſed hanc prę-
ſumptionẽ tollit, ſi publicè credebatur, vel ſciebatur, ꝙ cũ alio
ꝯxiſſet. ff. de iur. & fac. igno. regula iuris. Diſcat igitur cautius
negociari. C. de ſurtis, in ciuilem. & hęc vera ſunt, ſi erant perſo
næ notæ ſibi adinuicẽ: nã ſi eſſet vnus de vna prouincia, & alius
5 de alia, ibi facilius prę ſumeretur probabilis ignorantia. †Si aũt
nihil ſciret de priori matrimonio, licet publicè ꝯxiſſet, nec ipſa
eſſet in peccato, nec filij illegitimi, quia ab impedimento excu-
ſat eos ꝯctum matrimoniũ publicè, & ignorantia, q̃ ambo in-
teruenire oportet, vt excuſetur, vt expreſsè colligitur j. in pal.
decre. qui fil. ſint legi. ex tenore. Item & ſi ſñia lata ſit, dũmodo
non ſit appellatũ, ſufficit ad excuſationẽ matrimonij, & legiti-
mationis filiorum, quamuis poſsit poſtea ipſa ſñia retractari, &
ẽt retractetur, ſ. de re iudi. tenor, quia probabilem cauſam ha-
bent erroris. imo vr̃ etiã, ꝙ ſi ſciuerunt matrimoniũ primũ, &
ignorante altero ꝯhant, ſm̃ quod credebant primum matrimo
niũ ſeparatum probabiliter, ꝙ ſine peccato ſunt, & filij ſint legi
timi, etiã ſi nulla fiat publicatio in eccleſijs, ſ. de ſpon. cum in
Apr̃ica. ſed hoc non credo, nam ex quo mulier ſciuit virũ habe
re aliã vxorem, non debet cũ eo ꝯhere, vel ei credere ſuper ſepa
ratione primi matrimonij, niſi per veritatẽ hoc ſciat, arg. ſ. de
ſpon. in ꝓſentia. nec ꝯdicit decre. cum in Apoſtolica, quia licet
ignorantia illa excuſet, vt poſtea poſsit cum ea ꝯhere, non ob-
ſtante ꝙ de ea ducenda fidem dedit prima viuente, non tamen
6 filios defendit ab illegitimitate. †{Probabilis.} No. ꝑꝑ proba-
bilem coniecturam interdici matrimonium, ſ. de ſpon. cum in
tua. {Interdicatur.} Per ipſos presbyteros. Alij dicũt per ſolos
ordinarios. [Si ambo.] Secus ſi alter, j. q fil. ſint legi. ex tenore.

De ſponſa duorum. Rubrica 4.

S V M M A R I V M.

Sponſalia bina quando in iudicium vertuntur, & dubitatur de altero, quæ partes ſint iudicantis.

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶Vnde no. ꝙ ſi aliquis petat aliquã in vxorẽ, & probet ꝙ ipſe ꝯxit cũ ea de ꝓſenti, & mulier ſimiliter probet, ꝙ ꝯxit cũ alio

de præſenti, nec probet aliquid de antecedenti tpe, reus abſol-
uetur, quia vbi obſcura ſunt iura partiũ, pro reo interpretandũ
eſt, ſ.de fi. inſtru. inter dilectos, ff. de re.iu. fauorabiliores. & idẽ
vr̃, ſi duo egiſſent ꝯ eandẽ mulierẽ, & de vtroq; ſimul ↄſtaret, ꝙ
cũ ea ↄxiſſet, ſed non conſtaret de anteriori tpe, ꝙ abſoluenda
eſt ab vtroq;, vel potius differenda eſt ſnĩa, quouſq; de anterio-
ri tpe probetur. ſi autẽ primo cõſtaret de vno, quam de alio, qui
fortè non habuit ita paratas probationes, tunc ẽt idem dicen-
dum vr̃, ſ. ꝙ differenda eſt ſnĩa, ne præiudiciũ fiat alij matrimo-
nio, arg. j. de eo, qui cog. conſang. vxo. ſuæ. ſuper eo, j. de frigi.
c.j. vbi no. & c. laudabilẽ. quo ad hunc tñ articulũ poſteriorẽ ſe-
cus eſt, ſi agitur de pbenda, vel poſſeſsionibus, quia tunc ſtatim
ẽt pro primo probante fertur ſnĩa, ſed caueбis cõdẽnato, quod
ſeruabis eũ indemnẽ, ſi fortè aliquas faciat expenſas pro eo, ꝙ
rem pendente lite reſtituit. ff. de rei vindi. 1s à quo, & l. ſeq.

S V M M A R I V M.

1 *Sponſalia quot modis contrahantur.*
2 *Cum in ſponſalib. apponitur conditio, tamen intelliguntur cõtracta ſpõſalia.*
3 *Matrimonium ratificari dicitur per ſubſequentem copulam.*
4 *Signum expreſſum matrimonij contracti eſt manum ſtringere annulo.*

CAP. I.

DVobus modis. [Fides.] Quo ad ſpõ-
ſalia ↄhenda, vel ma-
trimonium. [Pactionis] i. per verba de futuro,
1 [Et cõſenſus.] ſ. per verba de pſenti. †{Ducet.}
Quatuor modis ↄbuntur ſpõſalia, ſ. nuda pro-
miſsione, ſ. cũ dicit vnus alteri, accipio te ĩ meã
vxorem, & ↄ, vel æquipol. j. eo. c. j. & hte. Idẽ ẽt credimus, ſi in-
habiles ad ↄhendum matrimoniũ verbis vtantur matrimonio
aptis, ſ. accipio te in meã, & ecõuerſo, arg. ſ. de deſpõ. impu. at-
teſtationes, & c. duo, & c. à nobis. ibi. n. dicit matrimonialiter
coniungebantur. Itẽ datis arrhis ſponſalitijs. C. de ſponſ. arrhis.
Itẽ annuli ſubarrhatione, 27. q. 2. ſi quis deſponſauerit. Sed aſt
melius probare vr̃, ꝙ per annulũ tm̃ ſpõſalia ↄhuntur, quia ma-
trimoniũ nõ ↄhir̃, niſi verbis aptis matrimonio interueniẽtib.
dũmodo ↄhentes loqui poſſunt, ſ. de ſponſ. iuẽ. Item iuro ↄbũ-
2 tur ſponſalia, ſ. de ſpon. de illis. †{Si promiſerit.} Hic ſatis ex-
preſsè habes, ꝙ ſponſalia intelliguntur ↄcta, qñ conditio in ſpõ
ſalibus apponitur. hoc. n. conſtat, ꝙ ante aduentũ conditionis, i.
anteq̃ eã cognoſceret, fuerunt ſpõſalia de futuro, poſtea. n. fuit
matrimonium, ſ. de ſpon. 1s qui fidẽ. Item talia ſponſalia indu-
3 cunt publicę honeſtatis iuſtitiã, ſ. de ſponſ. ad audientiã. † [Rẽ
ſecum.] Siue intelligat de fornicario coitu, ſiue de matrimonia
li, ſemper ſecuta copula ratificatur matrimonium, ſ. de ſpon. 1s
qui. {Conſenſus.} Obtinendo, nõ obtento, i. ſi in me conſenſe
ris, ego cõſentiam in te, vel ſi dederis centũ, ego accipiam te in
4 meã. †[Stringit.] Annulo, & ſic vr̃, ꝙ manũ ſtringere annulo ſit
expreſsius ſignũ matrimonij ↄcti, q̃ aliquod aliud, ſed certè hoc
vult dicere, quia & ſi cõſuetudo ſit, quod qñ matrimonium ↄhi
tur, ꝙ mulier ſubarrhatur annulo, tñ & ſine ſubarrhatione an-
nuli ſit matrimonium ſolo conſenſu, & verbis de præſenti.

CAP. II.

ACcepiſti. {Deſponſatam.} Per hæc verba de
præſenti.

CAP. IIII.

TVa fraternitas. [Deſponſatione.] i. ꝙ aliquas
petũr, q̃ ſe eas deſpõſaſſe di-
cũt. [Irritare.] Perpetua diuortij, vel ad tps ad agẽdum
pniãm, vel melius, quouſq; cognoſcar̃, an teneat primũ mr̃imo
niũ, 33. q. 4. nõ oportet, & ſic intelligo ſ. de deſpon. impu. duo,
& c. ad diſſoluendum, & ſic non eſt ↄ, 35. q. 3. contradicimus.

De conditionibus appoſitis in deſponſatione. Rubrica 5.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid inboneſta conditio inducat matrimonium, & vide in num. 4.*
2 *Sponſalia, in quibus honeſta conditio interuenit, ſuſpenduntur quouſque fue-
rit adimpleta, & in num. 3.*

CAP. I.

1 QVicunq;. †[Sub cõditionis.] Etiã inhone-
ſta, ſed non ↄ nãm matrimonij,
puta ſi furtũ fecerit. idẽ in impoſſi, ſecus ſi eſſet
inhoneſta, & ↄ nãm matrimonij, j. eo. c. vlti. 32.
q. 2. c. a. aliqñ, & c. ſolet, quia tunc matrimoniũ
2 nõ tenet. † Itẽ ſecus in honeſta & voluntaria cõ-
ditione, quia hæc ſuſpendit ſpõſalia, quouſq; fuerit adimpleta,
vel carnalis copula ſubſecuta, vel cõſenſus de pſenti, j. eo. de il-
3 lis. † Itẽ eſt conditio honeſta & neceſſaria, vt ſi Chriſtianus ↄhẽs
cũ Iudæa dicat, ſi facta fuerit Chriſtiana: alias. n. non tenet ma-
trimonium, 29. q. 2. c. non oportet, & 28. q. 2. idolatria. vbi in-
nuitur, ꝙ quælibet turpis conditio diſſoluit matrimonium. ſed
dic illud loqui de diſſolutione, quę fit quo ad thorũ, & nõ quo
ad diſſolutionem vinculi coniugalis. non autẽ habet locum in
collationibus factis eccleſijs, quia ibi ſi apponatur cõditio ↄ na
turam ↄctus, tñ tenet ↄctus, 10. q. j. c. j. & idem eſt in collatione
ordinum, 28. diſt. diaconi, & monachatus, j. tit. proxi. inſinuan-
te, vbi no. Sed in alijs ↄctibus conditiones ↄ naturam, ſicut cõ-
ditiones impoſsibiles, vitiant contractum, Inſtit. de inuti. ſtipu.
§. impoſsibilis. ff. de act. & obl. non ſolũ. ſed in vltimis volunta-
tibus pro non adiectis habentur. C. de inſti. & ſubſti. l. reprehẽ-
denda. {Voluerit.} Forte ꝙ non adimpleuit conditionẽ furti fa
4 ciendi. †[De ſponſatio.] Nam ſi interuenerunt verba pſentis tẽ-
poris, puta cõſentio in te ſicut in vxorem, ſi feceris furtũ: ſtatim
eſt primũ matrimonium, nec ſuſpenditur per conditionẽ. ſi ve-
ro dixerit, accipio te in vxorem, ſi dederis centũ, ſuſpendetur,
quouſq; det centũ, j. eo. ſuper eo, & ſi interim ↄhat cum alia de
præſenti, tenet, j. eo. de illis. ſi vero dixerit, ↄham, ſi dederis cen-
tum: datis centum, non eſt matrimonium, ſed ſponſalia. vnde ſi
datis centum cum alia ↄhat, tenebit matrimonium. ſimiliter ſi
dicat, impono tibi annulum ita, ꝙ ſi dederis centũ ſit matrimo
nium, datis centũ matrimoniũ firmũ erit. & eodẽ modo ſi dixe
rit ſint ſponſalia. nã dans centum erunt ſponſalia, alij contra.

S V M M A R I V M.

Libertas an ſub conditione detur.

CAP. II.

CVm ſit propriũ. {Presbyter.} Huius pſby
teri intererat, quia erat ſa-
cerdos illius monaſterij, vbi hi manumiſsi morari de
bebant. [Hanc conditionẽ.] Minus bene ſumũt hic quidã, arg.
ꝙ in ſpũalib. interuenit conditio, imo libertas ſub cõdõne dar̃.
nec. n. pp hoc pcisè cogir̃ monachus fieri. [Fuerat.] Clericus, vr̃
patronus. nã ſi eſſet monachus, cũ non poſſet habere ſeruos, nõ
poſſet eis dare libertatem, 12. q. j. non dicatis. vel libertati onus
ſpirituale adijcitur, ſ. de ſerui. non ordinan. eo. Iterum repete,
quę diximus ſ. de ſeru. nõ ordinan. de famulis. {Exhibe.} q. d.
ſic de tranſgreſſo mandato pœniteat, & etiam ſic firmas cautio
nes ab eo habeas, quod vlterius ſimile facere non attentet.

S V M M A R I V M.

Conditiones inboneſtæ matrimonio appoſitæ ſunt reijciendæ.

CAP. III.

DE illis autẽ. [Accipiam.] Quid ſi dixerit accipio?
Rñ. idem, j. eo. ſuper eo. {Accipiã.}
Quid ſi talis ſit conditio, ſi inuenero te virginem, ſi
mihi in primo coitu placueris. dicimus tales conditiones inho-
neſtas, & ideo reijciendas, ſupra eo. c. j.

S V M M A R I V M.

*Conditiones à iure non improbatas quiſque in alienatione rei ſuæ appone-
re poteſt.*

CAP. IIII.

VErum cũ aliqui. [Interpoſita cõditione.]
Ergo ſi dixiſſet, modo, ita
qd donatio ſtatim teneat, ſed imponir̃ onus donata-
rio, v. g. dono tibi hãc poſſeſsionẽ, vt oĩ die celebres vel cõſilĩb.
alias aũt bene licet eccleſiæ donare ſub cõditione, ſicut alij, &
niſi extiterit cõditio, nõ tenebit donatio, quia tũc donatio ca-
pit vires ex cõditione. [Reuocari.] Sed & ſi ſub tali cõdõne, ſ.
vt non alienet̃, ſit collatũ, & alienet̃ ob redẽptionẽ captiuorũ, &
alijs caſib. à iure conceſsis, tenet alienatio, ſi non ſint aliæ res, q̃
alienari poſsint, 12. q. 2. aurum, 10. q. 2. hoc ius. alias autem non
tenet, vt in Auct. de ſanct. epiſ. §. ſanctiſsimos. de hoc notatũ eſt
10. q. 2. c. 2. & no. ſ. de teſtamen. Raynaldus. Item nec in hoc ca
ſu reuocatur in ipſo iure, ſed neceſſaria eſt retraditio.

S V M M A R I V M.

Conſenſus de præſenti ſuſpenſus per conditionem de præſenti, an adueniente conditione faciat matrimonium vel ſponſalia.

CAP. V.

SVper eo. [Cõſenſit.] Per verba de pſenti. [Si pater.]
Idẽ credũt quidã de Papa: nam pñt ſic ↄhi
a ſponſalia, ſi Papa diſpenſauerit. alij dicunt, a & melius, ꝙ
cũ ſponſalia, vbi requiritur diſpẽſatio, nõ teneãt, quia ius ea p-
petuo prohibet, nec ſub condõne ↄhi potuerũt. ff. de verb. obl.
inter ſtipulantẽ. §. ſacram, & l. cõtinuus. §. pen. {Si cõſenſus.}
Hæc oratio vr̃ adducere cãm ↄrietatis: nã ſi poſt ſponſalia de fu
turo ſuperueniens cõſenſus de pſenti facit de ſpõſalibus matri-
moniũ, multo magis vr̃, ꝙ ſi à principio interuenit cõſenſus de
pſenti, ſed ſuſpẽſus fuit per condõnẽ, ꝙ per talẽ conſenſum ↄhi
deberet matrimoniũ, & non ſpõſalia. Sed tñ reſpõder̃ ↄtium, q̃a
non eſt verũ, ꝙ ſit cõſenſus de pñti, qui ſuſpenſus eſt per condi-
tionem de pñti, & quia hic conſenſus de pñti non eſt, ſed de fu-
turo,

ADDITIO.

a ¶Alij dicunt. Adde ꝙ hic refert & ſequitur Card. in conſ. 57. incip. ad primum quod de iure. col. 5.

turo, dicendũ vr̃, ꝙ ẽt poſtea interueniente conſenſu patris, tñ non erit matrimoniũ, ſed ſponſalia tñ. & ſatis dici poſſet, ꝙ cogi debet conſummare ſpõſalia. ſed dicunt quidã adueniente cõſenſu patris fieri matrimoniũ. cõſenſus.n. tunc interueniens ſignũ eſt conſenſus de ꝓſenti, dũmodo ꝯhentes ipſum cõſenſum requirant. & idẽ vr̃ ẽt, ſi ipſum cõſenſum non requirant, dũmodo non ꝯdicant, quia ſi ꝯdicerent, tunc ſine conſenſu de ꝓſenti non poſſet ꝯhi matrimoniũ. ſed ſi nõ appareat de ꝯditione, ꝓſumitur cõſenſus, quia pro matrimonio eſt ꝓſumendũ, j. c. proxi.

S V M M A R I V M.

Conditione honeſta matrimonio appoſita, ſi carnaliter copula ſequatur, matrimonium eſt.

C A P. VI.

PEr tuas literas. [Conſentirent.] Hæc conditio honeſta eſt, & ideo ſeruãda eſt, licet hæc conditio ſit appoſita, tñ ſi carnalis copula interueniat, ꝓſumitur à conditione receſſum, & eſt matrimoniũ, ĩ. eo. de illis. [Sibi.] Mulieri. [Pro matrimonio.] In hoc eſt fauor matrimonij, quia cũ teſtes dixerint de cõditione & copula carnali, ꝓſumitur copulã ꝓceſſiſſe ꝯditionẽ. [Quod ante.] Niſi hoc ꝓbaret, ꝙ ante copulã ꝯdixiſſent, ex tunc carnalis copula nõ ratificaret ſpõſalia, cũ iam ceſſaſſent ꝑ aduentũ conditionis. alij tamen dicunt, ꝙ ẽt ſi poſt ꝯdictionẽ patentẽ, vel alias impletam conditionẽ, ignorantes tamen impletam ſimiliter cõmiſcerentur, ꝙ ſit matrimonium, & renunciare intelliguntur cõditioni.

S V M M A R I V M.

Conditio in contrahendo appoſita, altero tacente nõ ſuſpẽdit matrimoniũ.

C A P. VII.

SI conditiones. [Melius diceret pacta.] Repete, ꝙ diximus ĩ. eo. c. j. [Dicat.] Altero cõſentiente: nã niſi ambo cõſentiant, nõ impedit matrimoniũ, 32. q. 2. aliqñ. ſi vnus dicat, ꝯho tecum, ſi generationẽ prolis vites, vel quouſq; pulchriorẽ aliã inueniam, ſed alius ꝯdicat, matrimonium eſt, vt in prĩcip. c. aliqñ. ſed ſi taceat, idẽ, quia præſumitur contradicere in fauorem matrimonij, ĩ. c. proxi.

Qui clerici, vel vouentes. Rubrica 6.

S V M M A R I V M.

1 *Votum quid ſit, & quis poſſit vouere, vel non, in num. 2.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶[Vouentes.] Votum eſt cõceptio boni propoſiti cũ deliberatione firmata, qua quis ad aliquid faciendũ, vel nõ faciendũ ſe obligat. Et licet multa ſint vota ſm diuerſitatẽ rerũ ꝙ vouent, tñ votũ cõtinẽtiæ, & matrimoniũ impedit, & dirimit iam ꝯctũ.

2 †Põt aũt vouere quiſq; ſanę mentis votũ cõtinentię, niſi expſſè prohibeat, quia vouens, i. ſpiritu, ſ. ducit. prohibent aũt vouere cõiuges, niſi per cõſenſum. Itẽ nec furioſus, nec ſeruus. Itẽ nec impubes, i. puella minor 12. ann. & puer minor 14. ann. ſicut in m rimonio, & no. ĩ. de deſpõ. impu. puberes, & c. ꝯtinebat. imo fortè plus dicerẽ, quia votũ nõ teneat, niſi ſit potens coire, quia ꝙ nõ eſt expertus aculeos carnis, vouere cõtinentiã non põt, ẽt ſi ſit maior 14. ann. qđ tñ nõ placet. Alia aũt vota facilius crederẽ poſſe quẽquã facere, poſtquã diſcretus eſt, quia ſicut põt ſe diabolo obligare ꝑ pctm̃, ſic Deo ꝑ votũ, tñ votũ factũ ĩ minori ętate de monachatu tenet, ſi nõ ꝯdixerit maior factus, 20. q. j. illud, & q. 2. c. j. & 2. & ĩ. de reg. & tranſ. c. ad noſtrã. De voto ſolenni ſimplici dictũ eſt ĩ. de reg. & tranſ. ad relig. vidua, & c. porrectum.

C A P. I.

DE diacono. [Diſpenſatiuè.] No. laxam diſpenſationem epiſcoporum.

C A P. II.

EX literarum. [Ordinem.] i. religionẽ. [Ad vlteriores.] De conſilio loquitur: nam etiam in ſuperioribus diſpẽſare poteſt, ĩ. c. proxi.

S V M M A R I V M.

Votum quod dirimat matrimonium contractum, & quod impediat contrahendum.

C A P. III.

MEminimus. [Cogendus.] No. ꝙ ſemel ꝓfeſſus, dũmodo faciat in manibus eius, qui ptãtem habet recipiendi profeſsionẽ, vlterius ꝯhere non põt, ſed cogẽdus eſt ad rẽam, quã ꝓfeſſus eſt, trãſire vt hic. Itẽ dicimus in vouente & proponẽte ſeruare religionẽ, dũmodo votum, vel propoſitũ ſolemnizet per ſuſceptionẽ habitus ſiue profeſsionis, ſiue nouitij, vt hic, ĩ. de reg. cõſulti, j. eo. inſinuante. ſi vero alias votũ emittat ſiue de intrãdo religionem, ſiue de continentia, impedit matrimonium ꝯhendum, ſed nõ dirimit ꝯctum, vt hic, j. eo. rurſus. Idem dicimus, ſi ſuſcipiat habitũ ſine emiſsione voti, j. c. proxi. ĩ. de cõuer. cõiu. ex parte.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſio quã a??? præiudicat.

C A P. IIII.

COnſuluit. [Velamen.] Probationis, nõ profeſſionis, nec fecit votũ, quia tũc ſecus, ĩ. c. proxi & ĩ. de reg. & trãſ. ſtatuimus. [Intrauit.] Idẽ eſſet, & ſi intraſſet ſine voto, vel propoſito perpetuo mutãdi vitã, ĩ. de reg. & trãſ. ſtatuimus. [Altare.] Hęc ꝓfeſsio ſic facta ſuper altare tunc prodeſt & ꝓiudicat, qñ hoc agitur de voluntate monachorũ, & ipſius profitẽtis, ꝙ obligatio ꝓfeſsionalis hinc inde ꝯhat, alias aũt non ꝓiudicaret. vel dic, ꝙ ſemper ꝓiudicat, qñ poſtea ſuſcepit habitũ ſine proteſtatione, ĩ. de reg. & tranſ. ꝯſulti, & c. ſtatuimus. [Obedientiã.] Hoc nõ ſufficit, cũ ẽt canonici ſeculares hanc promittant, ĩ. de maio. & obe. his, niſi obedientiã monachalẽ promitterent, puta quia omni ſuæ voluntati renunciarent, & oĩa cõmitterent voluntati Abbatis, quia tũc talis obedientia pro profeſsione ſufficeret, 12. q. j. non dicatis.

S V M M A R I V M.

Votum ſolenne ſicut non tenet poſt matrimonium contractum, ita ſimplex non tenet poſt ſponſalia de futuro.

C A P. V.

VEniens ad præſentiã noſtram. [Promiſit.] Sponſalia fuerunt de futuro. [Seueritate.] Nõ fuit hic metus, qui caderet in cõſtantẽ virũ. [Suis.] Eremitæ. [Votũ.] Secus, ſi profeſsionẽ feciſſet, vel habitũ ſuſcepiſſet, vt ĩ. eo. meminimus, vel ſe ei tradidiſſet, ĩ. de reg. & trãſ. porrectũ. [Licentiã.] De miſericordia: nã de rigore iuris ẽt poſt votum ſimplex non datur ei licentia nubendi, licet ꝯctum teneat, ĩ. c. proxi. vel ideo datur ei licentia, quia in perturbatione animi hoc facit, 17. q. 2. Gonſaldus, vel fuit potius permiſsio comparatiua, quàm licẽtia. Alij dicunt, ꝙ ſicut non tenet votũ ſolẽne poſt matrimoniũ ꝯctum, ĩ. de conuer. coniu. quidã, ſic poſt ſponſalia de futuro nõ tenet votũ ſimplex, arg. j. c. proxi. vt hic. cũ ergo non tenuerit, nõ debet ei nubendi licẽtia denegari, nec poteſt impediri matrimoniũ ꝯhendum, ſed licet non teneat votum propter conſtitutiones eccleſiæ, tamen peccat ꝯfaciendo, & ſeruare debet, ſic ſupra de conuer. coniu. quidam. & expone tribuere non poſtponas, ideſt non prohibeas.

C A P. VI.

RVrſus quidam. [Emittẽs.] Sine aliqua ſolẽnizatione. [Iurauit.] Hęc fuerunt ſponſalia de futuro. [Non minus.] i. nõ minori tempore, quia vtrunque ad pęnam ęternam, 22. q. 5. iuſi, vel apud Deum, ſecus tamen apud eccleſiam. [Votum.] Sicut enim in ſponſalibus priora ſponſalia ſunt conſummanda, ĩ. de ſpon. ſicut, ſic etiam in voto & ſponſalibus, ſi autem ſpõſalia ꝓcedant votum, credimus, ꝙ eſt cogendus vel ſolennizare votũ, vel perficere ſponſalia, ſupra de conuer. coniu. ex parte, in fi.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſt mulier in propria domo fieri monacha.*

2 *Non eſt contra ſubſtantiam monachatus, quod quis in certa loco moretur, & de certis redditibus viuat.*

C A P. VII.

INſinuante. [Supplicatum.] Quod faciendum nõ eſt, 36. q. 2. nullus. C. ſi nuptię ex reſcripto prin. l. j

1 †[Vt in domo.] Cum hæc conditio ſit ꝯ ſubſtãtiam monachatus, vr̃, ꝙ non teneat, ĩ. de ſtatu mona. cũ ad monaſterium, ĩ. tit. proxi. c. vlti. 32. q. 2. ſolet. Reſpon. illud in matrimonijs, & hic ſecus in monachatu. ſi. 28. diſt. diaconi. vel dic, ꝙ potuit fieri monacha in propria domo, 27. q. j. de viduis, & hoc ipſo, ꝙ ẽt ſit monacha, omnia bona eius quo ad proprietatem fiunt epĩ, vel monaſterij, cui ſpecialiter ſe reddit. C. de epiſcopis. nulli, 19. q. vlti §. vlti. & epĩs, vel Abbas poteſt ſibi concedere vſumfructũ ad voluntatem ſuam. Alij dicunt, ꝙ deueniant ad ſuccedẽtes ab inteſtato, arg. C. de epiſ. ſi quis presbyter. Alij dicunt, ꝙ ſunt in pendenti, ff. de iudi. non quẽadmodũ, & in canonem latæ excõicationis incidunt, ſi verberatur ab his, qui nouerunt, vel ab omnibus, qui habitũ portantem vident, j. de ſen. excõ. non dubium.

2 †Itẽ dic, ꝙ non eſt hæc conditio ꝯ ſubſtantiã monachatus, ꝙ in certo loco moretur, & de certis redditibus viuat, ſed aliquando Abbas, vel quilibet ſuperior poteſt hoc cõcedere ex cauſa, ĩ. de ele. cum inter R. ſed tñ nullus præter Papã põt ſe obligare, vt perpetuo dimittat aliquam eccleſiã, vel locũ alicui monacho, ĩ. de ſtatu mona. cum ad monaſteriũ, ſed & ſi obliget, nõ eſt ꝯ ſubſtantiã monachatus, quia nõ ponit ꝙ oportet, ꝙ habeat proprium, cũ in certo loco morãdo poſsit eſſe ſine proprio & in obedientia, ſed tñ, quia eſt turpis conditio, eſt reijciẽda & monachatus tenet, & ſi occurreret caſus, ĩ quo Abbas, vel ſuperior vellent ex malitia remouere illũ à loco, quẽ ei deputarunt, poſſet ſupplicare ſuperiori, & ſuperior eum audire deberet ad ſimilitudinẽ ſerui. C. de ꝓci. impe. oſſ. l. j. inſti. de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. vel dic, qđ plus placet, ꝙ hęc mulier nõ erat monacha, & bene poterat habere propriũ, & tñ non pote-

rat nubere pp votum ſolenne, quod emiſerat, quod qualiter fieri poſsit, no. ſ. de reg. & tranſ. porrectum. [Propria.] Bona au-
3 tem ſunt epi. vel monaſterij.] {Habitu.} Per hanc habitus ſuſceptionem ſolennizatum eſt votum, & ideo dirimit ſequens matrimonium, vt no. ſ. co. meminimus. & hoc ideo eſt, quia apparuit voluntas eius de vita mutanda, imo plus dicimus, ꝙ ſine habitu ſolennizatur votum, vt no. ſ. de reg. & tranſ. porrectum. {Coercere.} ſ. de conuer. coniu. ex parte, in fi. Sol. ibi.

De eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulte. Rubrica 7.

SVMMARIVM.

Vxore viuente, qui contrahit cum alia hoc ignorante, prima mortua an matrimonium ratificari, an de nouo fieri dicatur.

CAP. I.

PRopoſitum. [Mulier.] Quæ cũ nõ deliquerit, nec matrimoniũ teneat de iure, põt ab eo recedere, ſi poſtquã ſciuit impedimentũ, nullo modo cõſenſit, quia cũ ante mortẽ ſecundæ vxoris non fuerit matrimonium, quia nõ potuit pp impedimentũ alterius vxoris, nec poſt mortẽ fuit matrimonium, ſi ab eo diſceſsit, vel alia ſigna diſſenſus oſtendit. & ſufficit pro ſigno diſſenſus, ꝙ ẽt quando mulier credebat ſe legitimã vxorem, ab eo diſceſsit, & etiam ꝯ conſcientiã. Et hoc ſic probo: primus conſenſus nõ fecit matrimonium pp impedimentũ, nec potuit facere toto tpe vitæ alterius vxoris; nec poſt mortem põt fieri ſine conſenſu, quem conſtat non adeſſe, ex quo ab eo ſeparata eſt, licet iniuſtè, quia ſine iudicio eccleſiæ recedere ab eo non debebat, j. de diuor. porro. ſed ſi de nouo conſentiret in eã ſiue expreſsè ꝯhendo ſecum de nouo per verba formata, ſiue tacitè cohabitando ſibi carnaliter, ſiue non carnaliter more ſolito cohabitando ſibi in domo, vel alio modo, dicimus, ꝙ quaſi nouo conſenſu ſit matrimonium, & non tñ pp nouũ conſenſum, ſed ẽt pp veterem, quia licet nullum eſſet de iure, tamen effigiẽ matrimonij geſtabat, & quia præſumuntur in eadẽ volũtate permanere. C. de nup. & ſi ꝯ. ff. co. nuptiæ, eos, ſi quis. Sed dices, quõ ratificabitur per hunc conſenſum tacitũ, vel expreſſum id, quod nullum & illicitũ erat ꝯ id, quod eſt ff. cõmo. l. a. & ff. de verb. obl. inter ſtipu. §. ſacrã? Reſpon. hoc ſpeciale eſſe in matrimonio, ſ. de deſpon. impu. duo, & c. acceſsit, & c. atteſtationes. Vel dic, ꝙ generaliter verum eſt, quod diximus, quia quotieſcunq; ex alicuius ꝯſenſu pendet, ꝙ aliquid valeat, ſi eius ꝯſenſus accedat tacitus, vel expreſſus, dũmodo talis ſit, qui à iure non reprobatur, quod prius factũ eſt, ẽt ſi prius nõ valebat, tñ modo ex quaſi nouo conſenſu valere incipit vt ex nũc, nõ vt ex tũc. ff. de offi. procõ. obſeruare. §. fi. ff. ad Treb. ſed & ſi. C. cõia vtr. iu. l. j. & x. ff. de do. inter vi. & vxo. cũ hic ſtatus. §. ſi maritus. & pcedẽtes ꝯſẽſus tñ ad illũ vltimũ trahuntur. ff. de ſer. ruſt. pd. per fundũ. nec facimus vim, vtrũ ſciuerit aliã vxorẽ mortuã, necne, cũ tpe, quo põt eã habere vt vxorẽ, conſentiat in eã vt in vxorẽ, & ſolus cõſenſus facit matrimoniũ, 27. q. 2. ſufficiat. ſed in hoc facio vim, ꝙ bona fide ꝯxit matrimoniũ cũ iſto viro, ſ. ignorans eũ habere aliã vxorẽ, quia ſi ſciens eũ habere aliã vxorẽ ꝯxiſſet cũ eo, non crederẽ, ꝙ per hmõi tacitos cõſenſus ratificaretur primũ matrimonium, ſed ꝙ tñ ſicut prius, ſ. per adulterium cõmitteretur ei. & hoc eſt verum, ſ. ꝙ ſicut prędictum eſt, ratificatur matrimoniũ ex parte mulieris ignorantis & bona fide, vbi ẽt ex parte viri interuenit conſenſus cõiugalis. Sed ſi vir, qui ſciebat impedimentũ, nunc, cũ poteſt, nollet matrimonialiter cõſentire in eã, cogi debet de nouo ꝯhere, vt no. ſ. de ſpon. cum in Apoſtolica. ſi tñ poſt mortẽ prioris vxoris coniuncti ſunt, ſiue ſciuerint de morte prioris vxoris, ſiue nõ, amodo ſeparari nõ poſſunt, cũ ſemel ꝯſenſerint matrimonialiter cõiungi, & eo tpe, quo erãt ſoluti. alij ꝯ, vt no. ſ. de condi. appo. ſuper eo. Et idẽ credunt, ſi liber ꝯhit cũ ancilla ignorans eã ancillam, quia ſi poſtea fiat libera, ẽt ſiue ſciat eam fuiſſe ancillã, ſiue non, ſi poſt cognoſcat eã, ratificatum eſt matrimonium, arg. j. de coniu. ſer. c. 2. alij tamen bene, vt nobis vr, ꝯdicunt: nam ex conſequentia prioris conſenſus vr cognoſcere, arg. ff. de adul. quãuis, & l. ſi mulier. ff. de mino. l. 3. §. Scio, niſi aliquo probabili arg. appareat, ꝙ ei vellet matrimonialr cõmiſceri, vt no. j. eo. veniẽs, & quod dicimus de muliere, qñ eſt inſcia, idẽ intelligimus de viro inſcio, & multo fortius, qñ ambo ſunt inſcij, quidam tñ in multis ꝯdicunt his, q̃ hic notauimus.

SVMMARIVM.

Sponſalia de præſenti ſine carnali copula, an ſufficiant, vt non teneat matrimonium cum ſecunda conſummatum.

CAP. II.

SIgnificauit. {Conſenſerit.} Per verba de præſenti, quia ſi ſponſalia tantum interueniſſent, non diſſolueretur ſecundum matrimoniũ, ſ. de ſpõ. duo, licet. [Cognouerit.] No. ſufficere ſponſalia de præſenti ẽt ſine carnali copula, vt non teneat matrimonium cum ſecunda, cui fidem dedit, & cognouit tali ſponſa viuente, ſcilicet de præſenti {Alioquin.} i. ſi non interuenerit coactio. [Ad ſecũdam.] Scilicet quam deſponſauit prima viuente.

SVMMARIVM.

Vxore viuente, qui contrahit cum ſecunda, quando poſt mortem primæ impediatur eam habere in vxorem, & quando non.

CAP. III.

SVper hoc. [De facto.] Quia de iure nihil agitur in matrimonio ꝯhendo per verba de pręſenti. {Fidem.} De ea ducenda poſt mortem ſuæ vxoris, j. eo. cum haberet. [Fidem.] Idem eſt, & ſi cum ea ꝯhat ſtatim per verba de præſenti, & cognoſcat, j. c. proxi. & ſeq. ſecus aũt, ſi eam cognoſcat, vel in domum adducat tanquam concubinã, j. qui fil. ſint legiti. tanta, j. eo. ſignificaſti. Item ſi ꝯhat tantum, ſiue per verba de pręſenti, ſiue de futuro, & non cognoſcat, legitima viuente non impeditur poſt mortem cum ea ꝯhere, j. eo. c. vlt. ſi autem cognouerit eam, antequam cum ea ꝯhat, ſiue poſt, non poteſt cum ea ꝯhere, j. eo. c. vlti. machinatio autẽ ſufficit, ẽt ſi copula carnalis nõ interuenerit, & ẽt ſi fidẽ non dederit de ea ducẽda, ſed hãc intentionẽ habebat in occidendo marito, ſ. de cõuer. infi. c. j. in fi. ſi aũt occidiſſet eũ, ſed nõ hac intẽtione, licitè poſſet eã habere vxorẽ, arg. ſ. de cõuer. infi. c. j. in fi.

CAP. IIII.

EX literarum. [Sumpſit.] Et ideo non valuit, vl etiã aũt poſſet. [Aliam.] Facti cõſciã. {Superduxit.} Tanquam vxorem, vt no. ſ. c. proxi.

SVMMARIVM.

1 *Adulterium ſolum non impedit matrimonium.*
2 *Filij illegitimi qui, & à quibus parentibus ali debeant.*

CAP. V.

1 CVm haberet. [Adulteriũ.] † Hoc adulteriũ, ſi non dediſſet ei fidẽ de ea ducenda, vel niſi facto contraxiſſet cum ea de præſenti, non impediret matrimonium inter eos, ſ. c. 2. & hic. [Eam.] Facti conſciam. {Contrahere.} De facto, & hoc fuit legitimũ impedimentum. {Quaſi.} Ideo dicit, & quaſi, quia in veritate ma-
2 trimoniũ nõ eſt. [Neceſſaria.] † In alimẽtis, nã in debitis exſoluendis & alijs neceſsitatib. nõ tenetur ſubuenire. ff. de lib. agn. ſi quis ab. §. ſi vel parens. Itẽ quod hic dr, intelligo ſm canones. nã ſm leges patres & aſcendentes per lineã paternã non tenentur alere filios, niſi iuſtos: matres aũt & aſcẽdentes per maternã lineã ẽt vulgo q̃ſitos alere tenẽtur. ff. de lib. agn. ſi quis, rñ. j. §. j. De alimentis aũt legitur & notatur ſ. de cõuer. cõiu. in fi. c. vlt.

SVMMARIVM.

Machinatio in mortem prioris vxoris impedit matrimo. cum ſecunda.

CAP. VI.

SIgnificaſti. {Alter.} No. ſufficere alterum machinatum in mortẽ prioris: vnde ẽt ſi vir in mortẽ ſuæ vxoris machinatur, adulteram, propter quã ducendam machinatus eſt, ducere nõ poterit, arg. 31. q. j. ſi quis viuente, & ſi machinatus eſt in mortem mariti cõcubinę, multo fortius, ſ. eo. ſuper hoc. [Formam.] No. etiam iniuſtè excõmunicatum abſoluendum ſecundum formam eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Sponſalia priora ex cohabitatione ſublato impedimento præſumuntur ratificata.

CAP. VII.

VEniens. {Cohabitauit,} Ex quo copula interuenit, ſiue ignoret mortuam priorem vxorem, ſiue non, ratificantur priora ſponſalia, quia bene præſumitur, ꝙ ex quo timore peccati receſsit ab ea, ſi poſtea reddit ad eam, cũ ſine peccato poteſt ei cohabitare, ꝙ matrimonialiter ei cohabitare intendit. {Adulterę.} Ducendo eã poſt mortem vxoris primę, quod non poteſt eſſe, niſi ſciat eum habere aliam vxorem. {Adulterę.} Scienti, ꝙ aliã haberet vxorem: nam vir ei fidem dederat viuente vxore prima, ſicut ex litera apparet. {Concedatis.} Et non compellatis.

SVMMARIVM.

Contrahens cum ſecunda viuente prima, quam non cognouit, an ea mortua matrimonium cum ſecunda eſſe poſsit.

CAP. VIII.

SI quis vxore. [Ante.] Fidẽ datã, vel matrimoniũ de facto ꝯtũ cognouit, ꝙ ſi primã nunquam cognouit fortè pueniam morte, vel religione, dicunt quidam, ꝙ licet non tenuerit matrimonium, quod viuente prima contraxit, ſ. c. proxi. tamen poſtea cum ea cõtrahere potuit, cum primam non cognouerit. Alij dicunt contra, & pro eis ſufficere videtur ſ. eo. c. proxi. & c. 2. & hoc placet.

SVMMARIVM.

Vir tenetur ſequi vxorem neceſſaria cauſa: Vxor vero virum ex quacunque.

De

De coniugio leproſorum. *Rubrica 8.*

CAP. I.

PEruenit. {De conſuetudine.} 33.q.2.hoc ipſum. {Et viri.} No. virũ teneri ad ſequẽdum vxorem, cũ ex neceſſaria cauſa abeſt: aliter.n.vxor tenetur ſequi virum ex quacunque cauſa recedat, 13.q.j. vnaquęque, arg. 33.q.5.cum apud, niſi vellet eam trahere ad maleficium, j.de diuor.quanto, niſi eſſet vagabũdus, 34.q.2. ſi quia neceſsitate. [Sequatur.] Ad reddendũ debitũ, non ad iacendum in eodem loco, vel morandũ in eadẽ domo. [Poterunt.] Quidã credunt hoc ius cõe. alij dicunt eos præciſè cogendos, ſed hic de benignitate aliud tollerari, 32.q.5.horrendus, j.c.proxi.

CAP. II.

QVoniam nemini. {Separandæ.} Quin ſit matrimonium. {Soluẽdum.} Supra c.proxi.nota.

CAP. III.

LIteras. [Cogi.] Supra de iureiuran.quemadmodum, vbi no.

De coniugio ſeruorum. *Rubrica 9.*

SVMMARIVM.

Serui coniugati non debent ita à dominis diuidi, quod ſibi aliquando debitũ reddere non poſſint.

CAP. I.

DIgnum. {Seruitia.} Et ſi ſimul concurrat vxor ad petẽdum debitum, & dñs ad petendum ſeruitium: quia de debito reddendo ſe cito expedit, vñ dominus malitioſè faceret, ſi nec modicum momentum det ſeruo ad ſatisfaciendũ vxori, vnde eius malitiæ non eſt indulgendum. ff.de rei vindi.in fundo. quia tamen non potuit ſe obligare in præiudicium prioris obligationis, & quia res trãſit cũ onere ſuo, primo obediet domino, arg. ĩ.de iureiur.tua, niſi timeatur de adulterio, & tenetur eũ ſequi, quocunque dñs miſerit eum. ſi tamen vellet eum vendere Græcis, fortè nõ poſſet, quia ſeparari non debent, arg. C.cõmunia vtri. iudi. poſſeſsionum, 54.diſt. fraternitatem ſed alicui propinquo cogi poterit ad vendendũ bonis cõdõnib interest.n.ne qs re ſua malè vtaẽ, Inſti.de his, qui ſunt ſui vel alie.iu.§. pen. ff.eo.ſi dñs. Itẽ credimus, ſi diuerſorum ſerui & ancillę copulentur, quod non debẽt ita diuidi, ꝙ ſibi aliquando debitum reddere non poſsint.

SVMMARIVM.

1 *Error deterioris conditionis impedit matrimonium contrahendum, & dirimit contractum.*

2 *Edictum de matrimonio, prohibitorium eſt.*

CAP. II.

PRopoſuit. {Carnaliter.} Pendente autem lite non reddet ſibi debitum, ſed prius excommunicationem ſuſtinebit, j.de ſenten. excom. inquiſitioni. ſecus eſt in adultera, quam in vxore, de qua no. j.de ſenten.excom. inquiſitioni. [Audiuit.] Et credidit: non.n.cuilibet referenti credendum eſt, 23.q.4 quam magnum. ff. quod cum fal.tu.l.2.& titubans pro ignorante habendus eſt.C.de cõ-
1 di.indebi.l.vlt.ff.de lib.ho exhi.l.3.§.his. {Diuortij.} † Et qdẽ error deterioris cõditionis impedit matrimonium ꝯhendum, & dirimit iam contractum, vt ſi liber contrahat cum ancilla, vt hic per totum. ſed ſecus eſt, ſi ſit ibi error maioris vel paris cõditionis, vt ſi ſeruus cum libera contrahat, vel etiam cum ancilla, etiam ſi credat eam liberam, quia non habet quid ſibi obijciatur, 31.q 7.per totũ, arg.j.de diuor.ſignificaſti. †Item alia ratione, quia edictum de matrimonio eſt prohibitorium, & tenet matrimonium ſeruorum etiam dñis contradicentibus. [Mulieris.] Ideſt dño mulieris, vel de ęquitate canonica loquitur.

CAP. III.

LIcet. {Conditionem.} Aliter enim eſt de iure, 35. quæſt.4.liberi.C.de rei vindi.partus. {Patris.} Quantum ad patrem ſufficiebat quinquennium. C.ne de ſtatu deſun.l.j. & l. ſi pater. {Iudicandum.} Non eſt diuortium faciendum.

CAP. IIII.

AD noſtram. [Intellexit.] Et credidit, vt no. ĩ. eo.c.j. [Cõſenſerit.] Repete, qđ diximus de eo, qui duxit in ma.c.j.

De natis ex libero ventre. *Rubrica 10.*

CAP. I.

INdecens eſſe. {Ad ſeruitium.} Ideſt in ſeruitutem, C. de natis ex libero ventre, lege ptima.

De cognatione ſpirituali. *Rubrica 11.*

SVMMARIVM.

1 *Cognationis ſpiritualis diuiſio.*

2 *Cognatio ſpiritualis inter quos prohibeat matrimonium.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

1 ¶Cognatio† ſpiritualis diuiditur in paternitatẽ, & filiationẽ,
2 & fraternitatẽ, ſororitatemq́. † non.n.procedit ad nepotes, & vlteriores: filia.n.ſpũalis mea põt ꝯhere cum filio filij mei, licet nõ cũ filio meo, arg.30.q.3.c j.& ſufficit ea ſola ratio, quia prohibitũ non inuenit matrimoniũ inter tales, & credimus, ꝙ non ſolũ filio legitimo nõ põt copulari filia ſpiritualis, ſed nec illegitimo, filio autem adoptiuo filia ſpiritualis legitimè copulaẽ.

SVMMARIVM.

Conſuetudo in contrahendo matrimonium valet, in contracto non.

CAP. I.

VErũ autẽ. [Mfimoniũ.] Fortè illi, q ſunt, 30.q.4.ſuper quib. [Poſt ſuſceptũ.] Sed ꝯ vñ, quia primus canõ intitulatus eſt noĩe Paſchal.ij.qui fuit poſt Vrbanũ, qui eſt ſecundus intitulatus. ſed potes dicere, ꝙ Gra. errauit in titulo: debuit.n.dicere Paſchal.j. vel loqtur de alijs canonibus, qui nõ ſunt in noſtris cõpilationib. [Cõſuetudo.] Quæ in ꝯhendo matrimonio valet, ſed in ꝯcto minimè, arg. ĩ.de ſpon. duo. licet, & c.tuas, j.eo.ſuper, cõtra. ibi ſol. quamuis dici poſſet, ꝙ cum iſta impedimenta ſint per conſtitutionem eccleſiæ inducta, per ꝯtiam conſtitutionem, vel cõſuetudinem legitimè introductam poterit contrarium introduci.

CAP. III.

SVper eo. [Ita ꝙ.] Hic reddit ad primũ caſũ, ſ.ꝙ qñ filius, per quem ꝯcta eſt ꝯpaternitas, ꝯhit. alij intelligunt de alijs filijs, & exponunt verbum, ſeparare, ad pęnitentiam agendam, nõ ad thorum, vel in perpetuum.

SVMMARIVM.

1 *An poſſit quis ducere in vxorem commatrem.*

2 *Item qua commaternitas impediat matrimonium.*

3 *An fornicarius poſſit accipere in vxorem commatrem fornicariæ ſuæ.*

CAP. IIII.

MArtinus Bertam. [Suſcepit.] Poſtq̃ ꝯxit cũ T.& eam cognouit, quia tũc ei cõpaternitatẽ q̃ſiuit, 30.q.4.ſi quis vnus.
1 ſecus aut ſi copula ſecuta eſſet cõpaternitatẽ, 30.q.4.c.j.†[Qui ſpiritualem poſt ſuſceptũ.] Tunc.n.nõ ſunt effecti vna caro ante cõpaternitatẽ, licet eſſet ſponſa de pſenti, tñ non q̃reret cognationẽ ſpiritualem: vnde non prohibetur aliquis cõmatrem, quã vxor q̃ſiuit, dũ ſponſa erat, ducere in vxorẽ. alij tñ dicunt ꝯ.
2 †Quib.aũt caſib.qs poſsit habere duas cõmatres vxores, & q̃ ꝯmaternitas hic impediat matrimoniũ, & q̃ nõ, his verſib.notaẽ.

Quæ mihi, vel cuius mea natum fonte leuauit,
Hæc mea commater fieri mea non valet vxor.
Si quæ mea natum, non ex me fonte leuauit,
Hanc poſt fata meæ non inde vetabor habere.

3 †De fornicaria dicũ quidã, ꝙ ſi leuauit filiũ alterius de ſacro fonte, nihilominus fornicarius põt accipere in vxorẽ cõmatrẽ fornicarię ſuę, quia ſpiritualẽ proximitatem nõ poteſt quęrere fornicaria. Alij dicunt, ꝙ ſicut q̃ritur carnalis affinitas per fornicarium coitũ, j.de eo, qui cog. cõſang. vxo. ſuę, diſcretionẽ, & eadẽ ratione & ſpiritualis proximitas, maximè cũ canones idẽ cõſtituant in vnione carnali, quantũ ad acquirendũ ſpiritualẽ proximitatẽ: ſi autem duo leuauerũt eũdem de ſacro fonte, ipſi duo nõ prohibentur ꝯhere. Item ſi Martinus prohibetur accipere Thebergam, cuius filiũ Berta ſuſcepit de ſacro fonte, multo fortius prohibetur accipere filiam ſpiritualem vxoris ſuę.

SVMMARIVM.

Compaternitas per quæ ſacramenta contrahatur.

CAP. V.

COntracto. [Sal.] De conſec. diſt.4. ſal cęleſtis. [Pabulo.] Arg.ex his, q̃ præcedunt baptiſma, non ꝯhi cõpaternitatẽ, 32.diſt.in §.verũ, ꝯ, in fi.30.q.3.non oportet, ſuper quibus, & q.j peruenit, de cõſec. diſt 4.dehinc, & c.in cathechiſmo. Sol.hic dixit, per ſeptem ſacr̃a, quę ſunt à primo pabulo ſacrati ſalis vſque ad confirmationem, ꝯhi ꝯpaternitatẽ, q̃ & impedit & dirimit matrimonium. & hęc decre.reſpõdet, ꝙ puer erat tñ filius cõcubinę, non Petri. vel ꝙ hęc non ſit decre. Bar.dixit, quia per tria tñ ſacr̃a contrahitur cõpaternitas, per cathechiſmum, baptiſmũ, & confirmationem, de conſec.diſt.4 in cathechiſmis.& hec decr. reſpõdet, vt H.vel non tenuit ad totum cathechiſmũ, ſed ad miſsionem ſalis tantum. Ideo G.dicit, ꝙ per dicta tria ſacr̃a tantum ꝯhitur compaternitas, quorum duo, ſ.baptiſmus, & confirmatio dirimunt matrimonium, ſed cathechiſmus tñ impedit, & non

dirimit.& eſt ratio, quia præcedit baptiſmum, qui eſt ianua omnium ſacramentorum, 32.diſt.c.verum, ſupra de presbyt. non bap.c.j.& 3.Item eſt alia ratio, quia ante baptiſmum non eſt filius eccleſiæ, quia ſine baptiſmo nullus ſaluatur, 15.quæſt.j.firmiſsimè, & ſi non eſt filius eccleſiæ, non eſt filius ſpiritualis, & ſic non eſt ſpiritualis cognatio contracta. nō ergo propter hoc debet matrimonium ſeparari.

CAP. VI.

Veniens. {Ante.} Secus ſi poſt.

CAP. VII.

TVanos. [Filiam.] Per quam contracta eſt compaternitas.

De cognatione legali Rubrica 12.

SVMMARIVM.

Cognatio legalis, ſcilicet arrogatio & adoptio quibus caſibus impediat matrimonium, & quibus non.

CAP. I.

SI qua. {Per adoptionem.} Legalis cognatio ſuperioris ad inferiorem hoc ſemper prohibet, quia & collateralis impedit, dūmodo duret, vt hic, & ff. de ritu nup. per adoptionem. Item filius adoptiuus cum vxore adoptantis, & adoptans cum vxore filij adoptati etiam finita adoptione contrahere non poteſt. ff. de ritu nup. adoptiuus. & hæc vera ſunt in filio abrogato, qui in poteſtatem adoptantis tranſit, non autem in adoptato, qui non tranſit in poteſtatem adoptantis. hic enim licitè contrahit cum filijs adoptātis. item abrogatus licitè contrahit cum filijs illegitimis abrogantis, cū non ſint in eius poteſtate. Alij dicūt idem in abrogato & adoptato, arg. C.de adop.l.penulti.§.penulti.

De eo, qui cognouit conſanguineam vxoris ſuæ. Rubrica 13.

CAP. I.

SI quis cum filiaſtra. [Nec à matre.] Ipſa autem licitè exiget.

CAP. II.

VEniens. [Spōſæ.] De futuro. [Diſpenſatione.] Diſpenſatio neceſſaria eſt, vbicunq; aliquid fit contra ius, ſiue ſint clerici, ſiue laici. [Eam.] Scilicet matrem.

CAP. III.

DE illo. [Publicum.] Ita q probari poſsit: nam melius eſt tacere, quam deficere in probationibus, 2.quæſt.7.plerique: ſecus ſi eſſet ſponſa de futuro, ꝭ. de ſponſ. præterea.

CAP. V.

SVper eo, quod. [Separari.] ꝭ.de teſti. præterea, contra. Sol. ibi. {Separari.} ꝭ. de præſump.tertio, contra.Sol. ibi.

CAP. VI.

DIſcretionem. [Repetat.] No. per fornicariū coitū ꝯhi affinitatē. [Adulterij.] No. dici adulteriū, qđ fit cū ſpōſa alterius đ pñti.

SVMMARIVM.

Affinitas vt contrahatur, quam viri & mulieris commiſtionem requirat.

CAP. VII.

FRaternitati tuę. [Extraordinaria.] Et idem eſſet, ſi extraordinaria pollutio non interueniſſet. [Et extraordinaria.] Extraordinaria enim pollutio alterius tantum, etiam ſi intra clauſtra pudoris fiat, non facit affinitatem, nec matrimoniū conſummat, niſi ex affectu fiat matrimoniali, 35.q.3.extraordinaria. ad hoc.n. vt ꝯhatur affinitas, neceſſe eſt ſanguinis vtriuſq; fieri cōmiſtionē, arg.35.q.10.fraternitatis. vnde licet mulier ſemen emittat, ſi vir non emittit, non contrahitur affinitas. & eſt ad hoc arg. de frigido, qui palpitando poteſt mulierē prouocare ad ſeminis emiſſionem, & econuerſo, & tamen non eſt ibi matrimonium, vel cōmiſtio ſeminis, & ideo nec affinitas, ſed ſi vir emittat in mēbro mulieris, & non mulier, dubitari poteſt. tamē ſiue emittat, ſiue non, & etiam neutro emittente, tamen ſponſalia primo facta ratificari crederem propter conſenſum matrimonialem, qui ibi eſt, vel præſumitur, arg. præalleg.c.extraordinaria, dummodo ſint matrimonio apti, vel proximi, ſupra de deſpon. impub. continebatur. hæc autem ſecunda ſponſalia ſeparantur nō propter affinitatem, ſed propter pub.hone.iuſtitiam.

CAP. VIII.

EX literis. [Puellæ.] Cum hac puella erant tātum ſponſalia.

CAP. IX.

VEniens. [Conſulas.] Nā ſi non ſponſam cognouit antequā ſponſam de futuro, neutrā habere poteſt, ꝭ. c. proxi. ſecus ſi prius cognouiſſet ſponſam, cum affinitas ſuperueniens non dirimat matrimonium, ſupra eo. diſcretionem, infra c.proxi.

De conſanguinitate, & affinitate. Rub. 14.

SVMMARIVM.

1 *In cauſa matrimoniali publicatis atteſtationibus, iterum ſuper eodem articulo recipiuntur teſtes.*

CAP. I.

EX literis tuis. [Subarrhaſſet.] Per annulum. [Renixit.] No. ſæpe procedi ad inquiſitionē, vel accuſationem, & eſt hoc ſpeciale in mr̄imonio, de hoc no. j. de purg. can. cū dilectus. {Archipſbytero.} Qui vel ex ꝯſuetudine, vel ex delegatiōe cognoſcebat, vel malè proceſsit: & ideo quaſi non teneat, quod corā eo factum eſt, mandatur de nouo procedi per Abbatē. [Quarto.] Bene ſufficiebat quintus gradus ad ſeparationē, ſed quia pars voluit ſe hoc onere probationis grauare, ideo de quarto gradu ꝓponit. vel hoc ideo dicit, quia habebat ſuſpectos teſtes, & ideo nō vult eos audire vltra quartū gradum. ſed ſi vltra quartō gradū ſunt, vult pro diſpenſato haberi. citra autē difficilior eſt diſpenſatio.
1 †[Si per teſtes.] Hinc colligitur ſatis expreſſè, ꝙ in cauſa matrimoniali poſt publicatas atteſtationes iterū ſuper eodē articulo recipiuntur teſtes non tm̄ in cauſa appella. ſed in cauſa principali, ad idem ꝭ.de teſti.cū in tua. facit & ad hoc, quia ſi res inde non obeſt, quin iterum cognoſcatur de eodem: imo ſatis vr̄, ꝙ etiam in eadem cauſa iterato recipiet nouas probationes non tantum inſtrumentorum, ſed & teſtium, arg. ꝭ. de re iudi. lator, conſanguinei, ꝭ. de teſti. cum in tua. {Poteſtatem.} Sunt enim iudici neceſſaria ſcientia, & poteſtas, 21. diſt. §.j.& §. aliter. ipſi enim præſumuntur maioris ſcientię, & magis exercitati.

CAP. II.

SVper eo. [Nondū.] Et ita fuerūt tm̄ ſpōſalia de futuro. [Fide.] Fides interpoſita eſt cā, quare ſolum dictum ſponſi non ſufficit ſine adminiculo famę: alias enim ſolus ſufficeret, ꝭ. de ſponſ. præterea.

SVMMARIVM.

Diſpenſatio contra ius commune reſtringenda eſt.

CAP. III.

QVod dilectio. {Sexto.} Hodie omnibus licet in quarto. [Legati.] Qui ſuper hoc habebāt ſpeciale mandatum, aliter non liceret, ꝭ. de tranſla.c.vlti. [Quoto.] Hæc regula non habet hic locum, quia erat indulgentia & conſuetudo contraria. [Differendum.] Infra c.vlti. contra. Sol. hoc ſpeciale eſt, quia hic fuit diſpenſatio, quæ, cum ſit contra ius commune, eſt reſtringenda. ibi loquitur de iure communi, ſed arg. contra, ff. de conſti. prin. l.vlti. ſupra de dona. cum dilec. Sed illa loquuntur de indulgentijs, quæ non ſunt contra ius, vel in alterius præiudicium, quia in illis ſecus, ꝭ. de transla. epiſ. c.vlti. ff. quod quiſque iur. l.3. lib hic ſecus propter conſuetudinem contrariam.

SVMMARIVM.

1 *Repudium ex veteri teſtamento conceditur.*
2 *Matrimonium apud Iudæos an eſſe dicatur.*

CAP. IIII.

DE infidelibus. [Denotatos.] Et prohibētes matrimonium. [Eos.] Si matrimonium eſt apud Iudæos, ergo indiuidua coniun-
1 ctio, 27.q.2.§.j.† quomodo ergo ſecundū vetus teſtm̄ conceditur libellus repudij, vt 34.q.2.non ſatis? Reſpō. illud ſemper fuiſſe peccatū, ſed permiſsione cōparatiua conceſſum, j. de diuor. gaudemus, & c quanto. ſed ad hoc obijcitur, ꝙ vno infidelium conuerſo ad fidē, alio non conuerſo nolente ſibi cohabitare ſine cōtumelia nominis Chriſtiani ſoluitur matrimoniū, j. de diuor. gaudemus, & c. quanto. ſed dic ſuperiorem deſcriptionē lo-
2 cum habere in matrimonio rato tm̄. Item † obijcitur, nō vr̄ eſſe matrimonium apud Iudęos, cum ſm̄ eos tādiu duret, quādiu libellus repudij detur, ꝭ. de condi. appo. c.vlti. 35.q.2. ſolet. Reſpon. aliud eſt, cum à conſtōne, vel conſuetudine habet, ꝙ ſeparari poſsit, aliud eſt cum à pacto ꝯhentium, quod non licet.

SVMMARIVM.

Diſſimulatio habet vim diſpenſationis.

CAP. VI.

QVia circa. [Obtinenda.] Nō intelligas, ꝙ hic obtenta fuerit diſpēſatio ſuper mr̄imonio, ſed data fuit alicui ptās diſpēſandi. & ille, cui cōmiſſa erat diſpenſatio, timuit, & bene ad diſpenſationē procedere.

a dere,quia cauſa diſpẽſationis a ceſſabat, & hoc innuit hoc ver-
bum,obtinenda.[Diſsimulare.] pp maius malũ vitandũ,diſpẽ
ſationẽ aũt valere non credimus,arg.ff.de na.lib.l.j.ſ.de of.or-
di.ca parte,j.de ſen.exco.cũ pro cauſa.ſed iſta diſsimulatio hẽt
vim diſpenſationis,ita ꝙ de cętero non põt ſeparari ipſum ma-
trimonium.nam ſtultum eſſet dicere,ꝙ maneret in adulterio.

ADDITIO.

a ¶Quia cauſa diſpenſationis Hunc dicit verũ intellectum Pet. de Anch. in conſil. 105. incip. iudex de iure,col.3.poſt medium, & iſtud cõſilium habetur inter conſilia Card.nu.19.& ſecundum meam quotam,col.4.in prin.

SVMMARIVM.

Teſtes in probanda conſanguinitate quomodo deponere debeant.

CAP. VII.

TVa nos duxit. Hoc eſt no. {Filio.} Dicendo ſic,ego vidi, vel audiui,ꝙ tales vocabãt ſe ad inuicem patruus & nepos,vel quia dicebatur,ꝙ ille fuerat frater patris,& alter filius patris.

SVMMARIVM.

Publica honeſtatis iuſtitia in quibus caſibus hodie non ſit ſublata.

CAP. VIII.

NOn debet. {De coniugio.} Cũ tñ in bis caſibus, puta in ſecundo & tertio genere affinitatis, & in ſobole ſuſcepta ex ſcđis nuptijs ſit ſublata publicę honeſtatis iuſtitia,vr̃, ꝙ ſicut olim, ſic hodie quis nõ poſsit habere vxorẽ duorũ fratrũ, 35. q.3. porro. quidã tñ dicunt in omnibus ſublatã, niſi in ſponſa de futuro, de qua habuiſti,ſ.de ſponſa.iuuenis,& ſ.de deſpõ impu.acceſsit.[Perpetuã.] Hodie ergo circa matrimonium non erit præſcriptio.

CAP. IX.

VIr,qui à ſtipite. [Licitè.] ſ. eo. quod dilectio.contra,ſolue ibi.

De frigi. & maleſi & impotentia coeundi.

Rubrica 15.

SVMMARIVM.

1 *Impotentia coeundi quibus modis probetur.*
2 *Frigiditas viri quotupliciter probetur.*
3 *An admittatur probatio mulieris volentis per aſpectum corporis probare ſe virginem.*
4 *Cuiuſmodi iuramentum requiratur contra matrimonium.*
5 *Quando probationes viri & mulieris ſunt pares circa impotentiam coeundi,quæ præferantur.*

CAP. I.

ACcepiſti mulierem. {Per mẽsẽ.} Idẽ eſt, ſi per
a annũ, vel diẽ. idẽ eſt, ſi per centũ ann. †{Per verũ.} Per iur̃m vtriuſq; cũ ſeptima manu propinquorũ,33.q.j.c.2.vel quia mẽbrũ habet aridũ:& eſt melius,ꝙ tunc ẽt per triennũ expectẽt,cũ finale iudiciũ de futuro pẽdeat, j.eo.laudabilẽ. & c.fraternitatis, in fi.tñ nõ credit̃ neceſſariũ,ꝙ tñ expectẽt, ſi alr̃ conſtet indubitabilr̃ de eius impotẽtia,puta qa iã plenè adultus eſſet, & indubitabilis ariditas appareret,j.e.laudabilẽ. in priu. & c.fraterni. ibi,licet per errorẽ. Vel potes dicere,ꝙ principiũ huius dec.loquit̃,qñ cõfitent̃ ambo impotentiã viri. & tũc ſi per vnũ menſẽ ſimul dederint operã copulæ cõiugali,ẽt ſi nõ appareat impotẽs pp paruitatẽ & ariditatẽ mẽbri,ẽt quia mulier incorrupta oſtẽdit̃, & ẽt ſi hoc nõ appareat,ſed virũ impotẽtẽ dicũt, tñ neceſſe eſt,ꝙ ſeptima manu propinquorũ hoc probet̃,vt hic, qa põt eſſe,ꝙ licet mẽbrũ ſit paruũ & aridũ, tñ ſemen põt emittere, ſicut & vrinã emittit, & pp hoc dubiũ nõ ſufficit probatio aſpectus corporis,vel cõfeſsio,niſi adſint iur̃a propinquorũ. Itẽ nõ ſufficit, ꝙ vna die mãſerit mulier cũ viro, imo neceſſe eſt, ꝙ ad minus per mẽſem fuerit in experientia copulę cõiugalis. Itẽ ſi ſteterit cũ viro pluſq̃ p annũ,ꝙ nõ reclamet, ẽt ſi poſtea oĩa indicia frigiditatis viri oſtẽdere velit,& ẽt iur̃a pſtare, vlterius nõ audiet̃,quia omnib. modis pſumitur carnalis copula interueniſſe.quãuis in hoc caſu poſt.3 dici probabit̃r,ꝙ ẽt poſt annũ & ſemper,ſi cõfitentur impotentẽ virũ, ſeparati debẽt, iur̃is pſtitis,& maximè ſi pdicta indicia frigiditatis apparẽt.ſed vr̃, ꝙ deberent eſſe triennio in pbatione copulę cõiugalis, j.eo. lauda. ſol.illa loquit̃, qñ nulla vel pauca ſigna frigiditatis apparent, & tunc erit neceſſariũ triẽniũ:vel intelligit̃,qñ fuerint ſimul plus, q̃ per annũ,quia & tunc põt mulier petere ſeparationẽ, ſed triẽnio erunt in probatione.vel illud habet locũ, qñ prius non põt probari frigiditas viri,quia tunc dandũ eſt trienniũ, & hoc ipſũ ſonat litera illius c. Sed quia hic aperte probat̃ frigiditas, non eſt neceſſariũ trienniũ.vel hic loquitur,qñ vterq; cõfitetur: ibi,qñ alter tñ.ſed & quando ambo cõfitent̃, vr̃ neceſſe hoc trienniũ, j.eo.c.fi.ſed dic ibi loqui vltra annũ,quando cũ eo mãſerat. Secunda aũt pars huius decrę. loquitur, quando mulier dicit maritũ frigidũ,ſed ipſe negat. in hoc caſu.n.ſi per 6. menſes ſteterit cũ marito ſine reclamatione, nũquã de cętero ptextu frigiditatis poterunt ſeparari, & hoc ideo, quia pſumitur ab eo cognita.nec proderũt ei pdicta indicia frigiditatis viri & ſuæ virginitatis, quia poteſt eſſe, ꝙ pp modicũ mẽbrũ viri mulier adhuc appareat integra,vel aliter timet̃ oculi deceptio.Tertia pars dicit,ꝙ ſi tñ per duos menſes, vel per minus ſpatium ſex menſium fuerit cũ viro, & tunc reclamauerit de frigiditate viri, ẽt ſi vir neget,tamen ſi probauerit per iur̃a frigiditatẽ viri, & nihilominus per alia indicia viri, vel per aſpectũ ſui corporis, ſeparabitur matrimoniũ,ſed in hoc caſu non eſt neceſſe trienniũ experientiæ copulæ coniugalis, vt in illa decre. laudabilem, & hoc ideo,quia cito reclamauit.ſed in ſecundo caſu hic ſ. proat. nota.poſſet dici ſuccurri mulieri,quæ nimis tacuit per experientiam triennij.ad hoc facit decre.laudabilem, & hoc magis literæ cõſonare vr̃,quicquid dicant glo.no.in hoc caſu, & in c.lau-
2 dabilem.†Et no.ꝙ tria argumenta inuenta ſunt ad probationẽ frigiditatis,ſ.aſpectus corporis, iur̃a ſeptimæ manus ppinquorum,& trienniũ. ſed diſcretus iudex prouidebit, & vtrum vnũ ſolum,vel duo,vel omnia tria argumenta faciat præſtari. & cũ in ſententia ſeparationis matrimonij periculum animæ vertatur,melius eſt, qđ ſuperabundent probationes, quàm deficiãt. {Reparare.} No.ꝯ ſententiam veniri veritate manifeſta. [Reparare.] 33.q.j.ſi per ſor.ꝯ.ſol.illud tenet, quando propter maleficium ſeparatur,ſed hic quando propter frigiditatẽ. Alij dicũt illud derogatum,& melius. {Dimidium.} Idẽ,ſi poſt duos
3 menſes,vt infra ſequitur.hoc non placet.†{Credendum.} Niſi mulier per aſpectũ corporis velit probare ſe virginem,quæ probatio pfertur, ſ. de proba. propoſuiſti. aliqui tamen dicunt, ꝙ in hoc caſu etiã ſi mulier per aſpectũ corporis velit probare ſe virginẽ,nec admittitur, cũ poſsit & conſenſiſſe videatur cũ habere vt fratrem,& ſi non poſsit cũ habere vt maritum, j. eo.cõſulta.& quia ſi pp frigiditatem viri ſepararetur, daretur mulieri licentia nubendi alij.ſed põt eſſe, ꝙ mulier eſt virgo, nõ quia vir ſit impotens,ſed quia ſibi coniungi non vult, & tũc non eſt licentia ſibi danda nubendi alteri, ſed vir cogẽdus eſt ad eã accedere.ſi autẽ ambo confitentur virum impotentẽ,licitè ſeparari poſſent cũ ſolennitate ſupradicta,ſ.eo.in prin.[Caput.] 33.q.j.ſi quis vxo.& ſunt hę rõnes, quia tractu tẽporis pſumitur ꝯ eã, ſ.de ſpon.ad id,& quia quilibet pſumitur potens, 50.di. qa. Et quia ſtat pro matrimonio, quod eſt fauorabile, 32.q.j. dixit.
4 †[Per rectum.] i.iur̃m cum ſeptima manu propinquorũ mulieris: nã quando aliqui confitentur ꝯ matrimoniũ, ne colludant, hoc iur̃m eſt neceſſariũ,ſ.de eo,qui cog.cõſan.vxo. ſuæ, ſuper, 33.q.j.ſi quis,niſi fama eorũ aſſertionẽ adiuuet,quia tunc exoneratur probationib.horũ iur̃orum, 35.q 6.ſi duo. hoc nõ placet, quando petit̃ ſeparatio pp frigiditatẽ, vbi parum aut nihil fama valere poteſt. Sed ſecus eſt in conſanguinitate, vbi multũ valet fama.ſed de hoc plenius no.ſ.de pſum.tertio.ſed licet nõ credatur ꝯ matrimoniũ, vt hic dr̃, pro matrimonio bene creditur,niſi eſſet impedimentũ alterius matrimonij,31.q.2.Lotharius, vel niſi de falſo ſuſpecti eſſent. & quod dr̃ non credi eis ꝯ matrimoniũ, intelligendũ eſt ſeparandũ: ſecus ſi vellent ſepara
5 re thorum pp continentiã, 33.q.5.ꝙ Deo. † Cõtra id, quod hic dr̃,ſ.ꝙ creditur mulieris iur̃o cũ 7. manu, ſic opponitur: Quid erit,ſi maritus cũ totidem ſit paratus iurare, ꝙ coire poteſt, vel ꝙ cognouit eam? dico, ꝙ tunc præfertur probatio viri pp rationes,quas hic notaui. Habet ergo locũ, quod hic dr̃, quando vir tantum & ſimpliciter dicit,ꝙ cognouit eam,mulier aũt & dicit, & iurat cum ſeptima manu propinquorũ, aliqua etiam pſumptione ariditatis,vel alia præcedente. põt etiam intelligi, quia ſi mulier dicit ſe incognitã & virginem, & vir dicit ſe cognouiſſe,ſi poſt duos menſes hoc dicat mulier, non admittetur probatio mulieris volentis ſe probare virginẽ per aſpectum corporis, ſed tantũ viro creditur,cũ ſæpe fallatur oculus, 27. q. j. nec aliqua. Idem ẽt,ſi vellent eum probare maleficiatũ, non admittetur mulieris probatio, & hoc pp rationes in alia gloſſa aſsignatas: ſecus aũt, ſi vellent probare per aſpectũ corporis maritum frigidum, vel maritus mulierẽ arctam,quia in hoc bene admitteretur eius probatio,cũ hęc ſatis de facili cognoſcatur: ſecus autem,ſi ante duos menſes proteſtetur de impotentia mariti.

SVMMARIVM.

Senes quare ad matrimonium contrahendum admittantur.

CAP. II.

QVod ſedẽ. [Impotẽtes.] pp frigiditatẽ,vel alio ppetuo impedimẽtu: nã ſenes licet ſint impotentes pp defectũ caloris, tñ beneficio medicinæ coire poſſunt, & ꝯhere poſſunt, arg. C. de nup. ſancimus, 31.q.j.aperuit,& c.ꝙ ſi dormierit. De paruulis autem dic,vt no. ſ.de deſpon.impu.puberes,& capitulo,continebatur.

SVMMARIVM.

Matrimonium non debet ſeparari propter vitium de nouo contingens.

CAP. III.

EX literis tuis. {Contraxit.} i. contraxiſſe appa ruit. etenim ſi certum eſſet, ꝙ infirmitatem propter impotentiam mariti contraxiſſet, non bene ſequeretur, ꝙ ſit vitium, &c. nec propter vitiū de nouo contingens deberet ſeparari matrimonium.

SVMMARIVM.

Contrahens ſcienter cum impotente cogitur eam tenere in ſororem.

CAP. IIII.

COnſultationi tuæ. [Incredibile.] Satis apparet hic hāc decr. loq in eo caſu, qñ quis ꝯxit ſcienter cū impotente. operatur. n. ſcientia eius, ꝙ eā teneat in ſororē. ſi aūt ignorāter ꝯxiſſet cū arcta, nō cogeret eā habere vt ſororē, licet poſſet, ſi vellet, j. c. proxi. potens aūt ſi cū alia ꝯhat, ſemp tenet matrimoniū, quāuis in primo caſu arctam vt ſororem tenere cogatur, & alere.

SVMMARIVM.

In controuerſia impotentiæ alterius coniugis, ex quibus probationibus ſtatim detur licentia contrahendi, & ex quibus iudicatur triennium.

CAP. V.

LAudabilem. [Requiſiſti.] Prima pars decre. loquitur, qñ vnus cōiugū dicit ſe cognouiſſe, alter diffitetur, quia tūc debet dari trienniū, & iur̄m 7. manus propinquorū alterius cōiugis, ſ. negantis copulā. Secunda aūt pars loquiẽ, qñ vterq; cōfitetur, & tunc non eſt neceſſe dari trienniū, ſed ſufficit ſeptima manus parētū vtriuſque ꝯiugis. Intellectus huius decr. ſatis declaraẽ ſ. eo. c. j. in gl. q incipit, per iur̄m. {Nālr.} i. in his, qui nālr frigidi dicuntur. [Celebrati coniugij.] Et cohabitationis, ex quo dederunt operā copulæ carnali, 33. q. j. ſi quis. [Prius.] Nā ſi primo ꝓbari poſſit, puta quia habet mēbrū ſiccū & aridū, ſtatim petenti dabiẽ licentia ꝯhendi, j. c. proxi. qñ aūt eſt dubiū, expectaẽ per trienniū, Auct. de nup. §. per occaſionē, vel melius, ſi cōfitentur, & multa indicia frigiditatis apparent, & inſuper ꝓſtarent iur̄a parentū, vel aliter, vt no. ſ. eo. c. j. in gl. per iur̄m. {Trienniū.} Tanto tēpore expectabit maleficiatus. nā ſi hoc tp̄s ſufficit nālr frigidis, multo fortius illis, qui non ꝯxerunt à primis cōponentibus vitiū, j. c. vlti. nos dicimus, ꝙ ꝑꝑ maleficiū nunquā ſeparatur matrimoniū, vt no. j. eo. c. proxi. {Voluerint.} i. nō potuerint. [Decretum.] 33. q. j. quod autem. {Per iuſtū iudiciū.} i. aſpectum corporis, vel teſtes, ſ. de proba. propoſuiſti. erat. n. virgo, nec habet neceſſe habere ſeptimā manū propinquorū, vel dic cū ſæpe oculus fallatur, 37. q. j. nec aliquæ. ſemper neceſſaria eſt ſeptima manus, j. eo. c. vlti. in arcta tñ ſecus dicerē, j. c. proxi. q̄ eſt infallibilis probatio, nec placet. alij dicunt, ſ per aſpectum corporis viri, ꝙ ſiccū & aridū membrū habet, & non eſt hic neceſſarium habere 7. manū propinquorū, ſicut & vbi probatur arcta, j. c. ꝓxi. {Separentur.} Tā vir, q̄ mulier: ſecus, ſi ꝑꝑ maleficiū, quia poteſt eſſe maleficiatus cū vna, & non cum altera, 33. q. j. ſi per ſortiarias. hoc non placet. {Vxorem.} Vxor. n. eſſe non pōt, cū non poſſint ibi eſſe duo bona matrimonij, proles & ſacr̄m, 37. q. 2. omne. [Cognouerint.] Nec per aſpectū corporis probare poſſint, cū ſit mulier corrupta, & vir habeat membrū apertum. [Vterq;.] Quid ſi alter iurare nolit? Rñ. vt dixi ſ. eo. c. in gl. per iur̄m. [Effecti.] Hoc iurabunt principales. purgatores autē, ꝙ credunt eos verū iurare, arg. j. de purg. cano. quotiens. Quales autem debeant eſſe purgatores, dr̄ de purg. can. inter. {Tunc.} ſ. principales, & ſacramentales, ſi ſcienter malè iurant.

SVMMARIVM.

1 *Mulier non apta pati virum, ſi poſtea vel per opus medici, vel per concubitum alterius viri reddatur apta, ſemper eſt reſtituenda primo, & de hoc vide in num. 3. 4. & 5.*

2 *Id quod non niſi illicitè fieri poteſt, dicitur non poſſe fieri.*

5 *Quando ſententia valeat contra rem prius iudicatam.*

7 *Comparatur arcta frigido.*

CAP. VI.

FRaternitatis. {Prouidas.} Id eſt peritas, j. eo. c. ſi. hic aūt duo in eis requiruntẽ, ꝙ ſint honeſtę & peritę. ff. de ven. inſpi. l. j. j. c. vlti. & ſ. de proba. propoſuiſti. [Sub periculo.] Imo iurare debent, ſ. de proba. propoſuiſti. & hic modus eſt iurandi. {Decrat.} i. inutilia erat ad matrimoniū ꝯhendum. [Qui.] Nō dr̄ aūt, ꝙ hic fuit medicus, vel ꝯcubitor, & ideo hinc orta eſt cauſa dubitationis. {Soleoni.} De vouēdo ſe alicui religioni in manu eius, qui poteſtatē habeat ordini aggregandi. nos tñ dicimus idē, & ſi nulli religioni ſe deuouerat, ſed aliter ſolēnizet votū, quod qualiter eſſe poſſit, no. de reg. & tranſe. porrectū. {Religionem.} Quia trāſcundo ad religionē, & ſolūmodo habitū nouitij ſuſcipiendo ſimplex votū ſolennizatur, ſ. de reg. & trāſe. cōſulti, & c. ſtatuimus.

1 tuimus. †[Miraculū.] Melius placet, ꝙ ſiue per opus medici ēt cū corporali periculo, ſiue per cōcubitum alterius viri ēt diſſimilis in genitalibus reddatur apta primo, ſemper reſtituēda eſt primo, & hoc ſatis apparet, vbi dicit, ꝓter diuinum mi. &c. hoc ipſum ēt probatur rationabiliter: quia ſi mulier eſt arcta vni, & omnib. arcta eſt, & ſi vni eſt cognoſcibilis, & omnib. eſt cognoſcibilis. Itē ſi eſt vni cognoſcibilis, nō eſt arcta. Itē ſi aliqñ eſt cognoſcibilis, nō habet neq; nāle, neq; perpetuū impedimentū. & ſi ita nō eſt à primo viro ſeparanda, & ſi ſeparata fuit per errorē, cōperta veritate debet primo viro reſtitui, vt hic. Itē qđ dixi de corporali periculo, ſic probo, quia ſi ante inciſionē in corporali impedimento ꝯxerat cū vno ſolo, nulla ratio eſt, quare non debeat cōplere promiſſionē factā de mr̄imonio ꝯhendo cū eo, & ēt imputādū eſſet mulieri, ſi poſtea cū alio ꝯheret: ſi vero ante inciſionē cū plurib. ꝯxiſſet, ſicut cū primo, nō tenet matrimoniū ſicut falſo aſſerunt, multo fortius nec cū ſcđo: vnde ſecundo nullo modo reſtituēda eſt: reſtat ergo, ꝙ ſemper eſt primo reſtituēda. in hoc tñ articulo, ſ. qñ per inciſionē periculoſā reddiẽ apta primo, vr̄ ꝯtria lr̄a pn̄s, ſ. abſq; corporali periculo. ſed expone, i. abſq; morte. q. d. ſi mors nō fuerit ſubſecuta ex medicamine, ip reſtituēda eſt primo viro, & hoc innuit, ꝙ ſequiẽ in §. fortè tā grauis, vt ex ea mortis peri. &c. hęc glo. placet. [Humanū.] Siue medici, ſiue mariti eā cognoſcētis ēt cū aliqua violētia, ſed abſq; periculo corporis: nā per aſſueſactionem alterius poſſet reddi habilis marito, vel ēt mariti, ſed non niſi corporali periculo, nō crederē matrimoniū tenere. vnde ſi nubat alij nō

a ſiſi, tenebit matrimoniū. hoc nō placet. †[Humanū.] Licitū: nā qđ nō niſi illicitè fieri pōt dr̄ nō poſſe fieri, 22. q. 5. faciat. nō. n. crederē licere per aſſueſactionē alicuius iuuenis, qui & paruum & durū mēbrū haberet, aliquā inhabilē ad cognoſcendū ab aliquo, qui haberet maius & debilius mēbrū, habilitari eidē. Imo ēt ſi poſtea fieret habilis per viium talis adulterij, non tamen eſt inter eos matrimoniū, ſed ſponſalia tm̄, ſicut in impuberibus, ſ. de deſpō. impu. puberes. hoc qđ dr̄ de impuberib. nō placet,

3 vt no. ſ. eo. c. j. & ſ. de deſpō. impu. puberes. †[Humanū.] Hinc colligiẽ ſo. pe. q̄ſtionis huius c. nā licet aliqua arcta cū graui periculo artificio medici poſſit fieri apta, nō tamen eſt idonea ad matrimoniū ꝯhendum, & ſi ꝯxiſſet, poſtea reddita apta opera medici, & nubat alij, tenebit matrimoniū cū ſecūdo. ſecus aūt, ſi leui īciſione poſſit apta reddi. hoc nō placet. ſed dic, vt gl. melius. [Probabilē.] Quia ꝯ veritatē fuit lata ſn̄ia. licet probabiẽ ꝯ veritatē fecerit. [Siſi.] Per oīa quo ad coeundū: nā poſſet eſſe alijs ſiſis in ſtatura, eſſet tñ ei diſſimilis in genitalib. mēbris: vnde in hoc caſu teneret matrimonio cū ſecūda, nec reſtitueẽ primo, licet per viium ſecūdi ei apta redderetẽ, & per hoc intelligiẽ

4 ſolo vlti. qōnis. hoc non placet. †[Cōmiſceẽ.] Fortè, qa primus nō dedit operā tātā copulæ, quantā ſcđs, vel ēt modicā anguſtiā in coeūdo noluit ſuſtinere, vel callida electuaria ſumere, vel ēt noluit expectare aliquantū tp̄is, vt creſcente perſona creſceret & mēbrū, q̄ omnia fecit ſecundus, & ideo ſeparatur à ſcđo, & re

5 ſtituiẽ primo. †{Dicimus.} No. ſn̄iam valere ꝯ rem prius iudicatā. dicunt quidā hoc ideo tenere, quia ſpeciale in matrimonio, vel dic veritate manifeſta in iudicio, cū non fuerit ante ſententiā cacceptū, valere ſn̄iam circa rē prius iudicatam, arg. ſ. de re iudi. cū Bertoldus, vbi de hoc. & idē eſt etiā, ſi notoriè appareret ſn̄iam iniuſtā, vt hic, & j. de pur. vul. c. 2. nā veritas valet, & inualeſcit, 8. diſt. cōſuetudo. [Religionē.] Sine voto ſolenni: nā de eo ſequitur, ſed tamen ſimplex votū emiſerat, ꝙ fuit ſolennizatū per habitus ſuſceptionē, vel per ingreſſum in religionē. nobis vr̄ idem, ſi ſolenniter vouit. & hic loquitur de ſolenni vouente, & poſtea ingrediēte monaſteriū. {Auctoritate.} ſ. de conuer. cōiu. c. ex publico. {Alioquin.} i. ſi non tranſiuit. tamē ex hac decr. ſatis manifeſtè colligiẽ, ꝙ ēt ſi mulier voluerit ſolenniter, & ēt cōſentiente viro, & ēt qđ plus eſt, ēt ſi vir nupſerit poſt votū vxoris, niſi mulier monaſteriū ingrediaẽ, tñ matrimonium primo ꝯtētū reintegratur, ſicut hic plenè probatur, vbi dicit, ꝙ vir iſte cogendus eſt redire ad hanc mulierē, à qua per arctationē ſeparatus eſt, niſi ipſa poſt votū ſolenne nupſiſſet viro, qui tunc nō cogitur ad eā redire, quia eſt adultera. Et ſic apparet, ꝙ cauſa diuortij quo ad thorū eſt inter iſtos, non votū ſolenne, ſed adulteriū. ſed huic multū vr̄ ꝯdicere decre. ſ. de conuer. coniu. ex parte, in fi. ſed certè, ſi bene intelligitur non ꝯdicit, imo ponus cōcordat. nam hic & ibi ſonuit, ꝙ aliud eſt ingredi monaſteriū, vel voto obligare ſe ad obſeruantiā regularem de ꝑſenti, & iſtud votū nō tm̄ impedit ꝯhendū matrimoniū, & dirimit iā ꝯtētū, ſ. poſt votū, ſed ēt dirimit ꝯtētū ante votū, dūmodo non interuenerit carnalis copula, vt hic plenè habes. & ſ. de cōuer. ꝯiu. c. ex publico, & c. ex parte, & aliud eſt vouere ſolēniter cōtinentiā, ꝙ qualiter fiat, no. ſ. de reg. & trāſ. porrectū, & iſtud votū nō dirimit matrimoniū ꝯtētū ante votū, ſ. de conuer. ꝯiu. ex parte, ſed impedit ꝯhendū, & dirimit ēt ꝯtētum poſt votum, & hoc expreſſè habes hic, & ſ. qui cle. vel vo. c. inſinuantē, vbi loquitur de vouente continentiā, & non de profeſſa aliquā religionē. alioquin malè ibi diceret, ꝙ ſibi domus propria remāliẽ, ſcilicet, qđ eſſet ꝯ ſubſtantiā profeſſionis, ſ. de ſta. mo. cū ad. & aliud

eſt

eſt vouere ſimplr,& iſtud votũ tñ impedit ƺhendũ. ī. qui cle. vel vo. rurſus. [Voto.] Solenni ēt ſine tranſitu ad religionē. ſi enim ſolenniter vouit, cogenda eſt monaſteriũ intrare, ī. de conuer. coniu. ex parte, in fi. [Alij.] Præter quã Gu. de quo ſibi non imputatur, cum intenderet ſibi mrīmonialiter copulari.
6 [†Dubitabilis.] Scilicet de facto, ſ. an poſſet cognoſci a primo. ſomniant, q ſic exponũt, & dicũt, q non ſolũ ſemel, ſed ēt maſiens cum ſcdo centies, concedēda eſt primo viro, vt experiatr, an poſſit eã cognoſcere, q q̃ ſit abſurdũ, exponere eos extraordinariæ pollutioni, & q aliena vxor ita ab alio ƺcterut, quilibet ēt inſipiens videre põt. Alij aũt ſic exponũt, & bene. i. quãdiu dubitatur, an ſnĩa ſit reuocanda, vel an ſcds ſit ſimilis primo, nec cognoſcetur, an ſit apta p cognitionē viri primi, ſed p aſpectum corporis viri vtriuſque. ſi. n. ſimilia mēbra haberent, præſumitur, q ei cognoſcibilis ſit, & ſic reddetur ei. alij dicunt, q quãdiu de iure dubitabile erat an ſit ſeparata pp arctationē, & pp ſniam eccleſiæ, poſſet alij nubere, & an ēt poſſet probare, ſi inueniret quempiã ſibi aptum, ante eps. n. huius decr. de hoc dubitabat a iuriſperitis, nec erat adhuc iſte articulus p eccleſiã terminatus. nec eſt iudicanda hæc mulier fornicari, nec peccare, cum p eccleſiã mulier ſoluta a primo viro licite poterat cũ alio ƺtrē. Eſt. n. prohibitoriũ edictũ de mrīmonio. ī. de ſpon. cũ apud. nec valet, ſi dicas mrīmoniũ eſſe de iure naturali, ergo ibi ignorantia iuris non excuſat, ſi qs illud violat. Rñ. qa in his quæ ſunt de iure naturæ & ſpecialiter ſuper mrīmonio, & ƺtra matrimoniũ, ſæpe conſtituit eccleſia, ſicut apparet, quia qñq; prohibet vſq; ad ſeptimũ gradum ƺht, aliqñ vſq; ad quartũ. ī. de conſan. & affi. non debet. ī. de conuer. coniu. ex publico, & c. ex parte, & no. ī. de biga. c. j. alij tñ dicunt, q licet non debeat iudicari fornicaria, tñ in veritate peccabat, qa hæc dubitatio iotis nõ tollit peccatũ, cum in iure naturali maxime errare nõ liceat, ſed a pœna conſtitutionis humanæ bñ excuſat, quę non extendit vltra intentionē ƺſtõnis, quę vr fuiſſe talis, & debuiſſe eſſe, q ſi aliquis faceret ƺ conſtõnē eccleſiæ, quæ eſt, q cõiuges caueant ab adulterijs, & ſi aliqs cõmiſerit adulterium licite dimittit, qd ſic intelligi debet, ſi ƺmiſerit adulterium declaratũ p conſtões eccleſiæ, ſed cum in hoc caſu non eſſet diffinitiuũ, qnimo apud ſapientes plurimũ dubitabat &c. plures in eã opinionē declinabant, q eſſet mrīmoniũ cũ ſcdo, & ita nõ dēt iudicari adultera, vel peccare. Vel melius dicamus, non dēt iudicari teneri pœna decr. quę dicit, q fornicaria punit in ſeparatione thori, ſi alij tanquã marito commiſcetur, cũ hoc ante cõſtitutionē iſtam non eſſet diffinitũ a iure, & probabilē cãm dubitationis haberet. nam & quidã dicebãt, q maleficiatus, ſi ƺxit cum alia, non fornicat, nec peccat, vt in ſe. c. dicere vr, licet nõ dicat. Sic p ſiſe eis videbat de arcta, q augendo alteri nec fornicatur, nec peccat. eccleſia tñ ƺrium ſtatuit, q non poſſet cum alio ƺhere de cætero, ſ. poſt hanc decr. ſed ſi ante hanc cõſtitutionē ſic ſeparata p pbabilē errorē nupſiſſet alij, nõ tenet mrīmonium cũ ſcdo, & reſtituenda eſt primo. nec obſtat exceptio adulterij, cũ ante hanc ƺſtitutionē nõ erat prohibitũ, nec p̃ceptũ, q reſtitueret primo viro, ſi poſt ſnĩam primo viro apta fie
7 ret. †Cõparat. n. arcta frigido, cũ frigiditas & arctatio ſint naturalia vitia, & nõ maleficiato, qd eſt vnũ vitiũ accidētale. Et dēs ſcire, q poſt ƺſtitutionē iſtam, ſi poſtea ēt mrīmonialr alij adhæreret, fornicaret, & peccaret, & pœna fornicatia teneret, cũ iã hmõi dubitatio hic ſit ſoluta. Et hãc opi. probat prima ſnĩa, quã tulit diuortij inter hanc mulierē & ſm maritũ, ita, q nec quæri ſecit, an eſſet apta primo, necne, vel vtrũ vir ſecundus in genitalib. ſiſis eſſet primo, necne. ſcdo pbat vera, qa impedimētũ eius remotũ fuit abſq; corporali periculo & ſine diuino miraculo. hoc ēt ipſum pbat finis decr. vbi dicit, de talib. autē nõ facile eſt iudicãdũ, cũ finale iudiciũ pēdeat ex futuro, & magis placet. [Per hęc aũt.] ſ. q ī. dictõ eſt, q illud impedimētũ nõ erat ppe, &c. [Per hoc,] ſ. p ſnĩam, quã tulimus in hoc negotio, ſ quã nõ diſcuſſimus de corporali periculo neq; de ſimili viro, ſed tñ qa nobis ƺſtitit mulierē nõ arctã eē, prĩo eã ſibi reſtituēdã decreuimus. ſic de cętero faciēdũ eſt, qa non eſt curãdũ de periculo, neq; de ſimilitudine virorũ. hoc placet. [Idonei.] Et eſt rñdendũ, q nõ eſt idonea, qa p opus humanũ abſq; corporali periculo nõ reddit apta primo. plus placet, q idonea ſit, qa ppetuũ impedimētum nõ hēt. vnde dicimus, q ſeparata a viro pp arctationē, ſi incidat ēt cũ periculo, tñ priori viro reſtituēda eſt, & hoc ſatis apparet ex ſententia Papæ, licet olim aliter diſtingueretur. [De talibus.] Scilicet de his duab. quæſtionibus, ſcilicet diuidendis vxoribus propter arctationem mulieris, vel frigiditatē viri. [Ex futuro.] Quia ſi fuerit apta ſecundo, reddetur primo, & conſtat primum matrimonium fuiſſe.

S V M M A R I V M.

1 *Maleficium, ſi eſt temporale, non dirimit matrimonium: ſi vero eſt perpetuũ, dirimit.*
2 *Poteſt quis cum vna, non autem cum altera eſſe maleficiatus.*

C A P. VII.

a LIteræ veſtræ. Ar. hic cõuincitur, q hæc decret. loquitur in maleficiato, †vbi diſtinguendũ eſt, q ſi maleficium eſt tpale, non dirimit matrimonium: ſi verò eſt perpetuum, dirimit. 33. q. j. ſi per ſor. & dicimus perpetuum quod intra triennium per exorciſmos, & orationes nõ ceſſat, vt hic. 33. q. j. ſi per ſor. alias. n. non vr eſſe perpetuũ, cum maleficiator illud deſtruere poſſet. Item ad hoc, q maleficium dirimat matrimonium, neceſſe eſt q p̃ceſſerit: ſi autem ſequitur, nunq̃ dirimit, nec alia impedimenta ſequentia, 31. q. 7. is qui ī. de eo qui cog. conſang.
2 vxo. ſuæ. diſcretionem, & c. tuæ. †Item no. q quis põt eſſe maleficiatus cum vna, & non cũ altera, vnde non vr, q pp maleficium nullum matrimonium ſeparãdum ſit, & c. 33. q. j. ſi per ſor. nõ tenet. ſed hæc decre. loquitur in frigido naturaliter. hæc verba hic contradicunt, quia licet ipſe diceret ſe habere potentiam cognoſcendi aliam, non creditur ſibi, nec verum erat. [Triennium.] Nota, q non eſt neceſſe hic triennium ſpecialiter aſſignari propter experientiam copulæ coniugalis, ſed ſufficit quomodocunque ſimul triennio cohabitauerint.

De matrimonio contracto contra interdictum eccleſiæ. Rubrica 16.

S V M M A R I V M.

1 *Sponſalia per fratrem nomine ſororis non cõtrahuntur, niſi ſoror conſentiat.*
2 *Sponſalia per patrem nomine tam filiorum in poteſtate, quam emancipatorum, contrahi poſſunt, dum præſentes non contradicant.*

C A P. I.

1 LIteræ, quas. [Conſentiente.] † Expreſſe, iam tũc ſicut per quemlibet procuratorem ſponſalia contrahi pñt. ff. de ſpõ. l. vlt. ibi, per fratrē. aliter autē niſi conſenſerit ſoror, non crederem contracta ſponſalia, arg. ƺ ī.
2 de ſponſa. ad id, ſed expone, vt ibi † Pater autem noĩe filiorũ tam conſtitutorũ in ptãte, q̃ emancipatorum ſponſalia ƺhere põt, dũmõ p̃ſens ſit filius & non ƺdicat. ff. de ſpõſa. ſed quæ, & l. ſeq. C. de nupt. viduæ. ī. de ſponſa. ſicut, & c. dilectus. j. c. prox. in tutore aũt ſecus, C. de ſpõſ. ſi pater. [Firmaſſet.] Iſta ſunt ſponſalia de futuro. [Amplexata.] No. p ſigna conſenſus non p̃lumi ſpõſalia fieri matrimoniũ, niſi cognoſceret eã. ī. de ſpon. is qui, & no. de deſpon. impu. atteſtationes. [Contēptibile.] Argu. multa facienda pro vilitate vitanda. 34. diſt. c. j. 8. q. j. ſciendum. 11. q. 3. ſi autem, & c. quid ergo.

S V M M A R I V M.

Iudex poſt appellationem in cauſa matrimoniali poteſt ſuper eadem interdicere partis.

C A P. II.

EX literis. [Deſponſaſſet.] Hæc fuerunt ſponſalia de futuro. [Interdixit] No. iudicē, a quo appellatum eſt, poſt appellationem ſuam interdicta ponere, & ſuper eo de quo appellatũ eſt. & eſt hoc pp periculũ animarum, & in fauorem matrimonij. aliter. n. ſecus, niſi in caſib. quos no. ī. de appel. cum teneamur. alij contradicunt, quod hoc tantum poteſt ordinarius, & non delegatus.

Qui filij ſint legitimi. Rubr. 17.

C A P. I.

COnqueſtus nomine uxoris ſuæ. [Mulierem.] Natam, ſ. ante ſpon. [Exhęredare.] Iſte patruus non exhæredabat iſtam mulierem ſua hæreditate, quia ibi non haberet locum exhæredatio, ſed volebat eam priuare hæreditate ſui patris, qui erat ſuus frater [Hæreditate.] j. eo. lator, & c. cauſam, ƺ. ſo. hic non iubet Papa hæreditatem reſtitui, ſed prohibet eam turbari ea occaſione, q ſit illegitimus, j. eo. perlatũ: vel erat de iuriſdictione eccleſiæ temporalis.

C A P. II.

CVm inter. [Eorum.] Scilicet filiorum. [Bona.] Nõ intromittit ſe de hæreditate vel de bonis ſecularibus, ſed iudicat quid iuris ſit.

S V M M A R I V M.

Cõfeſſio patris per teſtes probata quomodo præiudicet filio in cauſa ſui ſtatus.

C A P. III.

TRanſmiſſæ. [Paternam.] Et ſic vr, q pater eſſet defunctus, C. de hære. ven. l. j. Sed ƺ videtur, vbi dicit, ſtãdum verbo patris, vnde dicunt quidam eum viuere naturaliter, licet mortuus eſſet ciuiliter, puta factus monachus. Vel dic ſtandum verbo viri, quod publice proferebat, dum viuebat. [Negabant.] Dum viuebãt, vel modo facti monachi. [Negabant.] Hæc confeſſio filiri non

præiudicat

præiudicat niſi quo ad præſumptionē, ff. de inoffi. teſt. ſi inſtituta, §. ij. ſicut nec econuerſo prodeſſet, ſi confiterentur eũ filium, C. de proba. non nudis. confitemur tamē, ꝙ ex ſola nominatione præſumit̃, niſi probetur cõtrarium, dummodo noĩatio fiat cum aliqua ſolennitate, ar. ff. de proba. l. vlt. {Quæſtio.} ſ. de legitimitate ipſius pueri. [Viri.] his creditur ꝓp affectionem, quã creduntur habere ad filium, ff. de appella. l. vlt. C. de cura. fu. l. vlt. ſ. de præſump. afferre. {Filium.} Qualiter hoc probare poſſit, not. ſupra de filijs presbyte. Michael.

CAP. IIII.

CAuſam quę. [De Anelina.] nomē ē mulieris, non loci, vel generis, & conſtruitur intranſitiue cum ablatiuo, qui ſequitur, ſ. muliere. {Sui.} Ideſt ipſius Anel. {Ipſa.} Anel. {Eo.} Alano. {Virũ} Scilicet prædictum Alanum. {Vxor.} Hic enim R. Anel. vxorem Alani deſponſauit, & ex ea ſuſcepit Agatham.

SVMMARIVM.

1 *Periculum quibus perſonis immineat, ſi non agant, vel ſe defendant.*
2 *Illegitimitatem objciens, eam probare debet.*

CAP. V.

LAtor præſentium. {H.} Patruum ipſius R. {Tractatũ.} Tutius eſt, ꝙ in hac præiudiciali detur libellus, & fiat li. conteſt.
tū credere processum tenere, etiã ſi litis conte. nõ fiat, nec alius ordo iudiciarius ſeruetur, & eſt ea rõ, qa in modũ exceptionis fuit propoſitum coram primo iudice. ſed quia ipſe non potuit cognoſcere, tranſlata eſt hæc cognitio ad iudicium eccleſiaſt. ſicut ergo iudex ſecularis de exceptione cognouiſſet lite nõ cõteſt. & ſine ordine iudiciorum, & ita iudex eccleſiaſticus, qui in locum eius ſuccedit quantũ ad cognitionem exceptionis, alij tñ aliter. {Duos menſes.} No. certũ terminũ pręfigi agentibus, C. de inge. ma. diffamati, j. de purga. ca. ad audientiam. {Duos mēſes.} C. vt nemo inui. agere, vel accu. l. j. ſol. illud regulare ē, & eſt arg. ad hoc, C. de pign. creditor, licet ita dẽat facere, cauſa cognita poteſt ſtatuere, vt j. certum tẽpus agat actor, alioquin vlterius non audietur, & hoc maxime tũe, ſ. qñ videt iudex actorem expectare tp̃s agendi, quo reus probationib. careat, vel alicuius famam, vel ſtatum grauari, C. de inge. ma. diffamari, ſ. vt lit. non conte. quoniam. §. 1. C. de re. pig. ſi co. & vbicunq; in modum exceptionis, vel præiudicialis actio proponitur, vt hic, & j. eo. lator, ſ. de ord. cog. tuam. aliter autem reus nõ cogit̃ ſe defendere, ſed ſufficit, ꝙ mittatur actor in poſſeſſionem, & fiat vēditio, & indicatur mulcta, ff. de bo. auct. iud. poſ. l. pen. ff. ſi quis
1 tus di. non obtē. l. j. †generale tñ eſt, ꝙ periculũ imminet quibuſdam perſonis, ſi non agant, vel defendant, vt tutorib. & curato. C. at. tu. noĩa, C. de admin. tut. tutorib. & geſtorib. negotiorũ, ſi poſſint agere ſine mandato. ff. de neg. geſt. ſin aũt, videamus, & procuratorib. C. mandati, procuratorem, & adminiſtratorib. ciuitatis, ff. de admi. re. ad ci. perti. l. vlt. §. 4. & l. pen. hæredi vindicanti necem defuncti, C. ad ſil. l. j. & actori euato reo, vel lit. con
2 teſt. †H. No. ꝙ objciens illegitimitatem eam probare debet, & per conſequens non eſſe matrimonium inter parentes. ar. ꝯ. 30. q. 5. aliter. ſed & hoc eſt, & illud eſt in fauorem mr̃imonij, hoc vt filij ſint legitimi, illud, vt clandeſtina mr̃imonia ſiant manifeſta: vel incũbit ei probatio, quia præſumptio ea erãt pro matrimonio, ar. ſ. de præſum. illud. {Intimetis.} Supra eo. c. j. ꝯ. ſolu. ibi. [Natiuitatis.] de qua, licet ſit incidēs, ſecularis iudex cognoſcere non põt, quia cã ſpiritualis eſt, ſ. de or. cog. tuam: alias autem ſecus, C. de iud. quotiens, C. de ord. iud. adire.

CAP. VI.

TAnta eſt. {Præſentium.} Idem eſt, & ſi non fuit machinatus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecularis non iudicat de illegitimitate.*
2 *An pronunciatus illegitimus, ſi poſtea agat contra eum, qui obtinuit in cauſa illegitimitatis, ſuper hæreditate, vel alijs, quæ illegitimus petere non poteſt, obſtet excep. rei iudi. vel doli, & vide multas quæſtiones circa huiuſmodi legitimitatem, & illegitimitatem vſque ad nu. 18.*
1 *Defenſor non admittitur in cauſa matrimoniali.*

CAP. VII.

CAuſam quæ inter. [Agitari.] Vt ꝓpter hoc mater R. & ipſe R. ab hæreditate aui expellantur, vt in ſequentib. patet. [Inſeri.] Minus bene. [Extitit.] Ipſe R. [Principalis.] ſ. an mater di-
1 cti R. ſit de legitimo mr̃imonio nata. [†Iudicare.] Licet iudex eccleſiaſt. de hæreditate non debeat iudicare, tamē pendente legitimitatis qõne non permittitur procedere iudex ſecularis, ſ.
2 eo. c. j. de ordi. cog. tuam. † Et ex hoc colligitur, ꝙ ſi ꝓnũciatus illegitimus poſtea agat ꝯ eum, qui obtinuit in cauſa illegitimitatis, ſuper hæreditate, vel alijs, quæ illegitimus petere non poteſt ꝙ obſtabit exceptio rei iu. vel doli, j. eo. ca. proxi. imo vr̃, ꝙ hæc ſnĩa, qua pronunciatur illegitimus, ius faciat inter oẽs, arg.
j. eo. peruenit, & ca. per tuas, & ff. de liber. agno. l. j. §. ſi. & l. 2. ſecus ſi reus abſolueretur ab impetitione actoris: de hac enim dici poſſet, ꝙ non facit ius inter omnes. Vnde ſi procurator, vel defenſor illius, qui impetebatur de illegitimitate, ſatiſdedit rem ratam dominum habiturũ, & fuerit condemnatus quaſi procurator, vel defenſor, & poſtea dominus petat ſe ꝓnunciari legitimũ, qa non obſtat ei ſnĩa lata ꝯ eum, quia ſine eius mãdato agebat, vel defendebat, ſtatim ille, pro quo lata fuit ſnĩa, põt agere ex ſtipulatione ꝯ defenſorē ad impendia litis, & ẽt quantum interfuit eius nõ iterum agi cãm de illegitimitate eius, ff.
3 rem ra. hab. procurator. §. ſi quis. †Sed nunqd dices huiuſmodi intereſſe, quia hic per ſecundã ſnĩam legitimus iudicatus põt ab eo, qui vicit in cauſa illegitimitatis, euincere hæreditatem? dicunt quidã ꝙ non: quia adhuc non intereſt eius, niſi prius euincatur hæreditas, quia ẽt forte hęreditatem defendet, & ſi ſit illegitimus. Itē licet obtinuerit ſe ꝓnunciari legitimum, tñ per hoc non ſeqtur, ꝙ petiturus ſit hæreditatem, forte qa abominatur lites. Itē põt timere, ꝙ ſi iterum ageret obſtaret exceptio illegitimitatis. hoc tñ non credo, ꝙ ex quo iudicatus eſt legitimus, poſtea non põt ꝯ eum excipi de illegitimitate, ff. rem ra. ha. quotiens, ſ. de ord. cog. tuam. ſed hoc bene vr̃, ꝙ ſi in veritate prædictus homo iudicatus lĩimus, obtineat hæreditatē ab eo, qui obtinuit ſuper illegitimitate ꝯ defenſorem, ꝙ poteſt agere ex ſtipul. ꝯ defenſorem, & ꝙ poteſt agere ad æſtimationē hæreditatis, & interim ſi ſecundo & tertio etiã plures hæreditates, vel alia bona euincat ab eo, qui non poſſet euincere, ſi ſeruaret ſnĩam ꝯ defenſorem latam, iterum & itetũ ex ſtipulatu aget ꝯ eũdem defenſorē, argu. ff. ad l. Aquil. inde Neratius, §.
4 viſum, ar. prædictæ l. ff. rem ra. ha. procurator, & eo. tit. l. 2. †Sed objcies, ꝙ hoc non poteſt procedere, quia ſi ſuccubuit in hæreditate, non intereſt eius, ſi reſtituat alienũ. 54. diſt. generalis, & ſi obtinuit, ad nihil tenetur. Sed rñdeo, quia tunc agit ad pœnam, ſiue ſuccũbat, ſiue vincat, quia ſtatim cũ non ratũ hẽt, cõmittitur ſtipulatio non ſolũ in id, qđ amittit, ſed etiã in id, qđ lucrari potuit, ſi ſnĩam habuiſſet ratam, ff. rem ra. ha. procurator, §. fin. & l. quo. §. ſi. & l. ſi cõmiſſa. nos autē licet hoc fatemur verum intereſſe, tñ ſciri non põt, niſi prius condēnetur. Itē no. ꝙ non ſemper, nec indifferenter quis admitendus eſt, vt petat ſe ꝓnunciari legitimũ, nec aduerſarius, vt petat aliquem pronunciari illegitimũ, ſed tunc iſta rectè petũtur, cũ agitur de bonis, vel de dignitatibus eccleſiaſticis, & qõ illegitimitatis incidit. vt
5 hic, ſ. eod. lator, ſ. de ord. cog. tuam. †Itē hæc rectè petuntur ẽt ſi aliqua iuſta cauſa ſubſit, puta cũ habeatur legitimus, aliqui eum de illegitimitate diffamant. Et ſic poteſt quis plures iuſtas cauſas inuenire, ar. C. de inge. ma. diffamari, C. de re. pig. ſi co, ff. de cu. bo. dan. l. 1. ff. ex quib. cau. ma. in integ. ſed & ſi, ff. de adop. l. mãcipiorũ, & l. ſi optio, §. fin. ff. de adul. ſi conſtante, argu. ꝯ, ff. de re iudi. qui in alterius. & tñ facilius admittitur quis dicens ſe pronũciari legitimũ, q̃ aduerſarius petens eum ꝓnũciari illegitimũ, quia primũ fauorabile eſt, hoc odioſum, nec dẽt quis admitti ad petẽdũ ſe ꝓnunciari legitimũ, niſi habeat ꝯdictorem & iuſtũ, & ſi admiſſus fuerit, nulla eſt ſnĩa, ar. ff. de coll. de non. ſed ſi habet ꝯtradictorē, tunc admitteret̃ ad probandũ de ſua legitimitate, ar. ff. de proba. circa. tñ ſnĩa inter aliquos lata ignorantibus non præiudicat, ff. de mino. l. ẽt. & dicunt quidã & fortè non malè, ꝙ licet ſnĩa filiationis faciat ius inter eos, ff. de libe. agn. l. j. & §. vlt. & l. ſeq. non tñ idē eſt ĩ cauſa legitimi
6 tatis, quia hoc nuſquã inuenitur expreſſum. †Qui aũt vult ſe aſſecurare ſuper ſua legitimitate, nec habet aduerſariũ, procedat ſm tenorē decr. ſ. de teſt. ſignificauit. & dicunt quidã, ꝙ nuſquã põt quis petere ſe pronunciari legitimũ, niſi primo eius aduerſarius, cuius intereſt ꝓp ſucceſſionē, vel aliam cãm, agat, vel excipiat, vel alias petat eum pronunciari illegitimũ, & ſic loqoit̃ ſ. de ord. cog. tuam, ar. ſ. eo. cãm, j. eo. peruenit. alij tñ adijciũt & alium caſum, ſi agat ꝯtra diffamatores, C. de inge. ma. diffamari. alij tñ dicunt, ꝙ per illam l. non põt petere ꝯ diffamatores niſi vt ceſſent ab eius diffamatione, nec admittetur, ꝙ pronun-
7 cietur legitimus. †Sed quæres, ſi vno petente aliquem pronũciari illegitimũ, & ipſo probante, ꝙ ſit legitimus, ꝓnuncietur, & ab alio poſtea eodē modo agente pronunciet̃ illegitimus, nũ quid valebit ſnĩa ꝯtra res prius iud. vel quæ ſnĩa valebit? Rñ. vtraque valet inter eos, inter quos lata eſt, nec eſt ꝯtra res prius iudicatas, cũ aliæ ſint perſonę in ſecunda cã, aliæ in prima, ff. de excep. rei iud. & an eadem. ſi enim inter eaſdem eſſet, non teneret ſecunda ſnĩa. & dicimus generaliter, ꝙ ſiue quis petat eum pronunciari illegitimũ, quæcũque ſnĩa feratur legitimitatis, ſiue illegitimitatis, & etiã ſi illegitimitatis ſnĩa feratur præſente eo, qui pronũciatur illegitimus, nec appellante, tñ huiuſmodi ſnĩa non obeſt ei, niſi ꝯtra illos, qui fuerunt in iudicio. Vnde ſi poſtea ꝯtra alios petat hæreditatē, non obſtabit ſibi ex-
8 ceptio rei iudicatæ. †Et idem vr̃, ꝙ ſi aliquis petit in integ. reſt. vt abſtineret ab hæreditate, & denegata eſt ſibi in integ. reſt. per

ſenten-

ſententiam, ſi poſtea agitur ꝯtra eũdẽ ab alio, & iterum petat in
integ. reſt. vt abſtineat ab eadem hæreditate, non obſtabit ſibi
exceptio rei iud. Et idem videt, ꝙ ſi inſtrumentũ pronũciatum
eſt falſum Petro agente, ſi poſtea alius producat idem inſtrumẽ
tũ, non ꝑiudicat ei ſnĩa inter alios, & in alia cã lata, & ſi qs vel-
let dicere ꝯ, non põt reſpondere. l. j. ff. de excep. rei iud. ſi a te, &
l. cum quæritur, & l. ſeq. ꝙ idem vr, ſi agente A. cõtra R. decer-
natur vnũ prædiũ alteri ſi debere ſeruitutẽ, licet ar. ſit ꝯtra, ff. de
neg. geſt. quia negotia, §. fin. hoc fallit, cum agitur in modũ de-
nunciationis, impugnationis, electionis, vel exceptionis cõtra
electionẽ, vt no. ẽ. de elect. cum dile. & c. ſtatuimus. Itẽ fallit in
cã inquiſitionis, ĩ. de collu. dete. cap. fi. ar. ꝯ. ĩ. de pnr. ca. ex tua-
rum. tñ qñ inquiritur de iuribus, debent vocari omnes, quos res
tangit, & niſi vocẽtur, vel etiã ſi ignorent, ſubuenietur eis de fa-
cili, ẽ. de teſt. cum olim. C. de bo. vac. l. fin. Itẽ fallit in cauſa fi-
liationis, ff. de lib. agno. Papinianus, §. ſi ex cã, & in cauſa inge-
nuitatis ex ſeruitute, ff. de ſta. ho. ingenuũ, ff. de lib. cauſa. diui.
ſecus aũt eſſet, ſi ex libertinitate diceret ſe ingenuũ, ff. de inge-
nu. l. j. & l. patronũ. Itẽ fallit in criminali cauſa quo ad aliquid,
ff. de præuaric. præuaricationis, & in populari, ff. de iureiur. cũ.
§. In po. & in crimine adulterij, ff. de adul. denunciaſſe, §. quærit.
& in appellationibus, ẽ. de appel. ca. fin. & in ſeruitutibus, ff. ſi
ſer. vin. loci, §. ſi fundũ. Item inoffi. teſtamen. ff. de inoffi. teſta.
poſthu. §. ſi qs. Itẽ fallit in ſingularibus & in vniuerſalibus ſuc-
ceſſoribus, ff. de exc. rei iud. ſi a te, & l. & an eadem exceptio rei
9 iud. †Sed quæres, quõ fertur ſnĩa in hac cauſa, cum agitur per
defenſorem? nam ꝯ dominũ ferri nõ põt, C. de ſen. & interloc.
l. j, Item ꝯ defenſorem non vr poſſe concipi verba de illegitimi
tate. quidam dixerunt hanc cauſam non poſſe agi per defenſo-
rem ſine mandato, ſed ꝯtrium expreſſe apparet C. de ſatiſd. l. j. &
ff. rem ra. ha. ſi procurator, §. ſi quis, vbi expreſſe dr, ꝙ cauſa ſta-
tus agitur ꝑ procuratorẽ ſine mandato. nos aũt dicimus ſnĩam
ferendã ꝯ defenſorẽ, ff. de his, qui no. ĩfa. fur. §. j. & l. ſeruus, ff. de
neg. geſt. liberta. §. fi. Et formabitur ſic ſnĩa: Cum A. ageret ꝯ B.
ꝓcuratorẽ, vel defenſorẽ C. procuratorio, vel defenſorio noĩe
ipſius C. ſuper illegitimitate ipſius C. nos viſis & auditis rõnib.
partiũ B. procuratorẽ, vel defenſorẽ C. ꝑdicto A. condẽnamus:
non. n. eſt neceſſe exprimi cãm in ſnĩa, ẽ. de re iud. ſicut nobis.
nec tñ reputemus iniuſtã ſnĩam, ſi cauſam adijceret hanc, ſ. cũ
illegitimitas B. bene ſit probata, & per hmõi ſnĩam non præiu-
dicaretur B. de iure, licet de facto eſſet ei infamia, ẽ. de or. cog.
cũ dile. in fi. & ſic dicimus formãdas ſnĩas, ſi de futuro, vel de
alijs ꝯſimilibus agitur ꝑ defenſorẽ. Qualiter aũt ſit formanda
ꝯ procuratorẽ cum mandato, vel ꝯ dñm, no. ẽ. elec. querelam.
10 †Itẽ no. ꝙ in his & in ſimilibus melius eſt certam pœnam ſtipu-
lari, ad quã ſtatim, cũ ratũ nõ hẽt, agi põt. ff. rem ra. ha. quot. §.
fi. & l. ſi procurator. §. ſi qs, & ff. de præto. ſtipu. l. fi. q̃ ſtipulari ſi-
ne pœna, vbi oportet expectari anteq̃ agi poſsit, ꝙ interſit, &
11 vbi ſemper minimũ æſtimabitur, vt ff. de præto. ſti. l. fi. †In cauſa
aũt mrimonij nõ eſt admittendus defenſor niſi in eo caſu vbi
procederet in cauſa, ſi defenſor non exiſteret. C. de procu. exi-
gendi. nec tunc debet ſatiſdare rem ra. ha. do. quæ metu pœnæ
non ſit tenenda, ẽ. de ſpon. Gemma. Nec formabitur ſnĩa in per
ſonã procuratoris, vel defenſoris, ſed principalis perſonæ, licet
ſemper fuerit abſens, ar. ĩ. eo. cap. proxi. ĩ. qui ma. accu. poſ. cap.
j. In inquiſitione. n. bene admittimus procuratorẽ. [Incõgruũ.]
Prima facie. Ius tamen agi permittit poſt mortẽ. [Ratione bo-
norum.] Supra eo. lator, C. ne de ſtatu defun. l. j. & l. quamuis.

CAP. VIII.

PErlatum. {Tranſiſſet.} Cã vagãdi. [Querelã.] Accuſans mrimoniũ de parentela, vel dicens maritũ monuũ. [Parentibus.] Hoc debuit fa-
cere, cũ malicioſè ſe abſentaſſet, vel ſine cauſa vagaretur. [Mã-
dauit.] Hoc licuit, quia vagabatur. [Promulgauit.] Supra vt lit.
non conte. quoniam, contra, ſo. ibi.

CAP. X.

REferente. [Eos.] Qui ꝯtrahere prohibent im pediẽte publicæ honeſtatis iuſtitia. [Permiſsione.] Ideſt diſpenſatione, vel, i. tolerantia.

SVMMARIVM.

Illegitimitatis probatio contra prolem quando admittatur.

CAP. XI.

PEruenit. {Viduam.} Hi bñ confitebantur matri-
monium in facie eccleſiæ fuiſſe ꝯtum: ſed
dicebant inter eos fuiſſe impedimentũ conſanguinita
tis, vel aliud hmõi, & ideo nõ ſunt audiẽdi: quia hoc probato
non iudicarentur filij illegitimi, ſed ſi diceretur non fuiſſe ma-
trimonium ꝯtum inter eos in facie eccleſię, ſed more adultero
cum vixiſſe, bene eſſent audiendi, vt hic, ẽ. e. cauſam. Item audiẽ
di eſſent, ſi dicerent coniuges ſcientibus ambobus conſanguini
tatem matrimonium ꝯxiſſe. ĩ. e. ex tenore. illud etiam dicimus,
ꝙ ſi matrimoniũ ꝯtum fuit clãdeſtine, & poſt mortẽ coniugũ,
dicantur filij illegitimi, quia conſanguinei fuerunt parentes, ꝙ
poſt mortem audiendi ſunt, argu. hic, vbi dicit legitur. cc. arg.
ẽ. de clandeſtin. deſponſa. inhibitio.

SVMMARIVM.

1 *Confeſsio parentum quando filijs proſit, præiudicet ve.*
2 *Teſtator ſi in teſtamento naturalem appellat filium, quando intelligatur il-
lum legitimare.*

CAP. XII.

1 PEr tuas literas. [Firmauit.] †Hæc affirmatio
nõ ſufficit, cũ facto ꝯtrũ fuerit
preſtatus, ſ. accipiẽdo vxorẽ, ar. ẽ. de ele. cũ inter R. ſi au
tẽ non fieret præiudicium alij matrimonio, valeret confeſsio,
vt pro vxore cã haberet. ff. ad l. Aqīl. proinde. §. vl. & eodẽ mõ
hęc confeſsio prodeſſet filijs, ſi alijs filijs præiudiciũ non fieret.
Nec ob. decr. ẽ. e. tranſmiſſæ. qa ibi non dicitur, ꝙ crederetur, ſi
diceret eum filiũ, ſed creditur, quia dicebant non filium, & per
hanc confeſsionem non fiebat alijs pręiudiciũ, imo proficiebat
eis. poſſet tñ dici ꝙ vbi non fieret præiudiciũ filijs alterius ma-
trimonij, ſtaretur confeſsioni eorum, & ſic loquitur ẽ. e. tranſ-
miſſę, ſecus ſi fieret pręiudiciũ filijs alterius matrimonij, & ſic
loquitur hæc decr. Item illa decre. nihil ꝯrium fecit, vel dixit il-
2 le, de quo loquitur illa decre. {Filiũ} †Hoc ipſo, ꝙ naturalem fi
liũ appellat in teſtõ, intellige legitimare eũ. C. de natu. li. auct.
ſiquidẽ, niſi alios hẽat legitimos filios, in Auct. qb. mo. na. effi.
le. §. ſi vero non. {Patrimonium.} Hoc non obſtante, ꝙ eſſet il
legitimus: nã alias non pertinet de hæreditate ad eccleſiã. ẽ. eo.
cauſam. & ca. lator. [Decretali.] ẽ. e. trãſmiſſæ. [Denegaſſe.] & iõ
ſola cõfeſsio patris non ſufficeret pro legitimatione filij. {Diſ
ſimili.} Quia ibi ꝯ filium teſtabantur parẽtes. tamẽ illa decr. ꝓ
iuſtitia ſententiæ facit, vel aliter, vt no. in gl. hæc affirmatio.

SVMMARIVM.

1 *Debet legitimatus per epiſcopum effugere obiectionẽ illegitimæ natiuitatis.*
2 *Legitimatus reſtitutus famæ, quæ poſſit facere.*
3 *Legitimatus à iure ſeculari non intelligitur ad ordines legitimatus.*

CAP. XIII.

PEr venerab. {Habeat.} Allegando loquit. alij dicunt, ꝙ ſic ſit in veritate. [Veri-
ſimilius.] Non tñ verũ eſt, nã tpalia & ſpũalia diuerſa
ſunt, & diuerſos iudices habent, nec vnus iudex habet ſe intro-
mitere de ptinentib. ad alium, licet ſe adinuicẽ iuuare debent,
96. di. cũ ad. ẽ. eo. lator. ẽ. de iu. nouit. [Per ſilem.] Secũdũ arg.
{Eximit.} Et ſic hoc ipſo, ꝙ diſpenſatur, vt poſsit fieri eps, vr
ꝙ ſit factus legitimus ẽt quo ad actus legitimos. {Præterea.}
1 Tertium ar. {†Euaderet.} Sic & legitimatus per epm effuge-
re debet obiectionẽ illegitimæ natiuitatis quo ad actus legiti-
mos, ſ. ꝙ poſsit eſſe iudex & teſtis: in paterna aũt hæreditate, vel
alijs non intelligitur diſpenſatum, quia nõ põt diſpenſare, ſi-
2 cut nec iudicare. ẽ. eo. lator, & c. cãm. †Et no. ꝙ legitimatus re-
ſtitutus famæ &c. cum quo diſpenſatũ eſt in quocũq; foro ſiue
eccleſiaſtico, ſiue ciuili, & omnia ea facere poterit, ſuper quib.
habuit poteſtatẽ, qui legitimauit, vel famæ reſtituit, vel diſpen
ſauit. poterit. n. in omni iudicio teſtimoniũ reddere, & ad ciui-
les honores vocari, niſi ſint talia, quæ ſint in alterius præiudiciũ.
verbi gratia, nam legitimatus ab vno principe, vel ciuitate, vel
primate, non obtinebit ab inteſtato bona hæreditaria in terra,
quæ non ſit ſubdita legitimanti: qa ſic auferuntur bona cõſan-
3 guineis defuncti, vel fiſco, qui dẽt ſuccedere ab inteſtato. †Itẽ
legitimatus a iudice ſeculari non intelligitur ad ordines legiti
matus, qa ꝓmoueri ad ordines nõ eſt de iuriſdõne laici iudicis,
ſed ſi vnus eps legitimet aliquẽ, ẽt in alia diœceſi poterit pro-
moueri, quia diſpenſare in ordinibus cũ illegitimo de iuriſdi-
ctione eſt cuiuſq; epi, & ꝙ illegitimus promoueatur, in nullius
pręiudiciũ eſt. In alijs aũt, in quibus non eſt neceſſaria legiti-
matio, famæ reſtitutio, vel diſpenſatio, vt ſi ſeruus daretur liber
tati, vel obligatus nexibus curię abſoluatur, ẽt ſi laicus hoc fa-
ciat, tñ ad ordines aptus redditur. 44. diſt. c. j. 2. & 3. & 4. & ſeq.
rõ diuerſitatis eſt, quia in his non eſt delictum, vel defectus, nec
eſt in prædictis neceſſaria aliqua diſpenſatio. alij aũt dicunt, ꝙ
etiã diſpenſare põt, & intelligitur diſpenſatũ in hæreditate hoc
ipſo, ꝙ diſpenſat in ordine. Sed ꝯ vtranq; opi. videt, qa non hẽt
iuriſdictionẽ contentioſam in tẽporalib. ẽ. de ap. ſi duob. ſed
dic, licet non habeat iuriſdictionẽ contentioſam, tñ volunta-
riam exercere poteſt. ff. de off. procon. l. 2. Itẽ aliqua concedũt
per conſequentiã & indirecte, quæ non conceduntur directe.
4. q. 3. §. ſerui. ff. de pac. tutorum, & de his no. 10 diſt. c. j. {Vide-
bat.} Quartũ ar. {Recognoſcat.} De facto, nã de iure ſubeſt
Imperatori Romano, vt quidam dicunt. nos ꝯ, imo Papæ. [Tan
quam.] Agit. n. aliqñ quis vt alius. 23. q. 4. ſi eccleſia. ff. quod cu.
vniuer. itẽ. §. j. ſic etiam habes in adoptione. ff. de adop. ſi con-
ſul. melius tñ facit, ſi abſtinet a talibus. ff. de off. procon. nec ge-
quã. ar. ꝯ. ẽ. de inſti. ca. vlti. ẽ. de iure patr. per veſtras [Rõnib.]
Soluit. [Sanguinem.] Inter ſang. & ſang. iudiciũ variatur, cum

accuſator

accuſator dicit, ꝓbatũ eſt, ꝙ reus ſanguinẽ fudit, i. aliquod crimen ciuile cõmiſit, puta homicidiũ, adulteriũ, furtũ, vel aliqđ aliud ſimile [inter leprã & leprã] cũ accuſator dicit, infectus es lepra hęreſis. i. aliquo crimine eccleſiaſtico, puta ſimonia, ſacrilegio, vel conſimili, & recuſatus negat. [Inter cãm & cãm.] cum actor dicit, teneris mihi in centũ ex mutuo, vel cõmodato, vel cõſimili ciuili actione. vel ẽt teneris mihi ad decimas ꝓſtãdas. vel habeo ius patronatus in hac eccleſia, vel alia cõſimili actione ciuili, & eccleſiaſtica, reus aũt negat: nã in his oĩbus ſi qđ difficile, vel ambiguũ fuerit, ad ſedẽ Apoſtolicã recurrendum. 18. diſt. multis, ſ. de appel. vt debitus [criminale] idem vult intelligere criminale & ciuile, non diuerſa, & ſic de alijs.

S V M M A R I V M.

Matrimonia quomodo in facie eccleſiæ facta eſſe dicantur.

C A P. XIIII.

EX tenore. [Vidua] tanqnã tutrix. C. qñ mul. tu. off. fun. po. l. a. & auth. matri. procuratrix aũt eſſe nõ põt & ꝓ filio, arg. ff. de ꝓcu. fęminas. [In facie] ad hoc vt fiat in facie eccleſiæ neceſſe eſt ſeruari ſolennitatẽ, q̃ eſt ſ. de clandeſti. deſpon. c. fi. alij dicunt in facie eccleſię fieri, ſi vocatis amicis publice nullius ꝓcurata celiatione ꝯſit. [ignorantia] ſufficit enim alterius coniugũ ignorantia ad hoc, vt ſit legitimus, & vt ẽt ſcienti ſuccedat, ſ. de clandeſt. deſpõ. c. 3.

Qui matrimonium accuſare poſſunt.
Rubrica 18.

S V M M A R I V M.

1 *Quis poſſit matrimonium accuſare.*
2 *Poteſt in cauſa matrimoniali idem eſſe accuſator, & teſtis.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

1 ¶ †Accuſare] Quilibet põt accuſare matrimoniũ ad plenũ diuortiũ celebrandũ, non tñ quo ad thorũ, vbi nõ admittitur niſi maritus. ſed in primo caſu extraneis ꝓferũtur illi, q ſunt de cõſanguinitate cõiugũ. ſed & inter extraneos ꝓferũtur antiquiores, & maturiores vicini. 35. q. 7. c. j. & 2. j. c. vñ nobis. Itẽ tñ maritus, q̃ vxor accuſare pñt. j. c. inſup. Oẽs aũt, q repellũtur ab accuſatione, vel q ad eã admittuntur, & a teſtimonio repellũtur & ad illud admittũtur, dũmõ aliter ſint idonei ad teſtimoniũ reddẽdũ. Itẽ no. ꝙ ſi fiat accuſatio ſup fędere matrimonij, puta qa dicã inter cõiuges cõſanguinitatẽ, vel aliud impedimentũ eẽ, ꝓceditur lite non cõte. ſecus, ſi pp adulteriũ ad thori ſeparationẽ
2 ageretur. ſ. vt lite non conteſt. ad hæc, & c. qm̃ fre. §. porrò. † Itẽ in cã matrimoniali idẽ põt eẽ accuſator, & teſtis. 35. q. 6. ſi duo, & c. eꝑs. in fi. & c. de parẽtela. ſ. de teſti. cog. ꝓterea. & hoc intelligitur verũ, vbi q̃ritur de cõſanguinitate coniugũ, vt in ꝓall. c. melius, ſ. de cõſan. & affi. c. j. ſ. de ſpon. cũ in tua. nã tunc ẽt cõſanguinei, & ẽt mater põt eẽ accuſator, & teſtis. j. c. vñ. ſ. de teſt. ſup eo, in fi. Sed ſi nõ q̃ratur de ꝯſanguinitate, ſed de alio impedimento, ſ. an ꝯtraxiſſet cũ ea, tũc licet cõiter ſit admittẽda mater & pater ad accuſationẽ & teſtimoniũ, tñ in hoc caſu pp potẽtiã alterius coniugũ haberetur ſuſpecta teſtimoniũ alicuius, repelleretur a teſtimonio, ſed nõ ab accuſatione, ſ. de teſt. ſup eo. in prin. & idẽ vr̃, ſi dr̃ primò cũ alio ꝯtxiſſe, vel votũ emiſiſſe, vel de ſpũali cognatione: nã in his ſi ſuſpectũ ſit alicuius teſtimoniũ, repellam eũ, argu. prædictæ decre. ſuper eo. In conſanguinitate autem eſt ſpeciale, ꝙ nunquam debet ſuſpectum haberi teſtimonium alicuius conſanguineorum.

C A P. I.

RElatum. [Nequiuerit.] ſupra vt lite non conteſta. quoniam. §. quod ſi forſan. contra, ſolu. ibi.

S V M M A R I V M.

Accuſatio & teſtimonium in cauſa matrimoniali an per literas fieri poßit.

C A P. II.

A Nobis eſt. [Accuſatione.] ꝓprius dr̃ denũciatio, q̃ accuſatio: qa ad hoc intentio dirigi dẽt accuſantis, vt a pctõ ceſſent, nec aliter intereſt, & melius eſt, ꝙ fiat in ſcriptis, q̃ ſine ſcriptis. ſ. de teſti. in integ. ca literis. ꝓſtatur ẽt iuramentũ de veritate dicenda, in matrimonio aũt ꝯhendo non habet locũ accuſatio, ſed denunciatio tantum. ſ. de deſpon. impu. ad diſſoluendum [conſcripto] non enim põt per chartam accuſare. a. q. 8. pręſcripta, nec teſtificari, ſupra de coha. cler. tua.

C A P. III.

VIdetur nobis. [Dirimendũ] pp cõſanguinitatẽ, vel ꝙ aliud matrimoniũ prius ꝯtraxerant [admittantur] repete q̃ diximus ſ. de teſt. ſup eo. [intereſſe] ſpõſalib. ꝯhẽdis [leges] ſecus ſ'm canones.

C A P. IIII.

INſuper adieciſti. [Cognita] ſine coactione: alias ſecus.

S V M M A R I V M.

Matrimonium accuſare non admittuntur, niſi quorum intereſt.

C A P. V.

SIgnificante. [Ab accuſatione] forte gñale eſt, vt nullus admittatur ad accuſationẽ, ſi conſtat, ꝙ mala intentione ducitur. vel forte hẽt tñ locũ in denũciatione, vbi neceſſe eſt, ꝙ denũciator ſit ſine crimine. 3. q. 7. in grauibus. matrimoniũ enim nõ ꝓprie dr̃ accuſari niſi ab vxore: nam cum non ſit publicũ crimẽ, non admittitur, niſi quorum intereſt. ſed denunciari dr̃ crimen, in quo manet, arg. j. c. proxi. ſ. de deſpon. impu. ad diſſoluendum. Sed quęres, nunquid neceſſe eſt præcedere monitionem, alibi no.

S V M M A R I V M.

Matrimonium accuſare quando quis admittatur, & quando non.

C A P. VI.

CVm in tua. [Prodierit.] nec ipſe nec alius: qa ẽt ſi alius matrimoniũ accuſaſſet, tũc ſecundus nullo mõ eſſet admittendus, niſi in caſibus, q no. ſ. de elec. cũ dilecti. [Banni] q fiunt, vt qcunq; ſcit aliqđ impedimenti, intra certũ tp̃s veniat, & dicat. ſ. de clande. deſpon. c. 3. ſi aũt nõ ſit ꝓfixus terminus, dẽt venire j. modicũ tp̃s, qđ tñ eſt eũ quodã tẽperamento intelligendũ. ff. de ſolu. ꝙ dñis. ff. ex qb. cau. ma. ab hoſtibus. §. vlt. & hæc ꝙ vlterius accuſare nõ poſſit, vera ſunt, qñ poſt ꝯtctũ matrimoniũ & poſt terminũ trãſactũ volũt accuſare. Sed qd ſi ante ꝯtctũ matrimoniũ ſed poſt terminũ trãſactũ velint accuſare? itẽ qđ ſi dictũ ſit in bãno, ꝙ vltra terminũ non audietur? Rñ. ſi ſic dictũ ſit, audiẽdus eſt ante ꝯtctum matrimoniũ, ar. opt. ff. de ope. leg. l. mãcipiorũ, & l. ſi opt. §. vlti. poſt ꝯtctũ aũt non dẽt audiri, vt hic, ar. ſ. q filij ſint legi. lator. C. de re. pig. ſi eo. C. ſi vt ſe ab hære. auth ibi poſita. qdã tñ dicũt ſẽtentiã hãc. i. ꝙ nullus de cętero ꝯ illud matrimoniũ nõ audiatur, neceſſariã ad hoc, vt non audiatur, ar. C. de inge. ma. diffamari. ſed tñ. ibi ſñiam neceſſariã eẽ & ad hoc ꝓdeſſe, vt ẽt ſi matrimoniũ non ſequatur, tñ poſt ſñiam non audietur: ſecus aũt, ſi non eſſet lata ſñia, vt ſ. dictũ eſt. Itẽ hęc hñt locũ, ſ. ꝙ poſt interdictũ agere nõ poſſit, vbi p decretũ ꝓhibeatur ab agẽdo, vel accuſando, vel conſimilibus: ſecus, ſi p decretũ imponeretur ei, vt duplũ, vel quadruplũ ſolueret, ſi aliqd non faceret: nã tunc ẽt ſi ꝯfecerit, nõ incurrit pęnã. C. cõmi. vel epiſ. & progrã l. interlocutio. C. de ſentẽ. & interlo. ex ſtipul. niſi in caſu ſpãli. ff. de admi. tur. tutor. §. ſi deponi. niſi forte cũ cãe cognitione decreta eſſẽt interpoſita: qa tũc oĩmõ ſeruãda eſſẽt C. cõmi. vel epiſ. & ꝓgr. l. ea q̃. vltra terminũ aũt poſitũ a lege nullatenus licet aliqđ ꝓponere. C. de adul. ob cõmiſſa. & codẽ mõ ꝯ id qđ l. municipali decernitur, venire nõ licet. ff. de decr. ab ord. fa. l. vlt. & ſ'm hoc non vr̃ dñia, ſiue adijciatur clã, ſiue non. ſ. ſi ꝯfactũ fuerit, non audiatur. Aliud aũt eſt interdicere aliqd alicui: nã tũc ſi ꝯfactũ ſit, tenet. ſ. de mar. ꝯtcto ꝯ interdic. eccl. c. 2. niſi adiectũ ſit, & ſi ꝯfactũ fuerit, nõ teneat. ſ. de ꝓbẽ. dilecto. hẽt aũt locũ hoc gñale edictũ, vbicunq; plures admittuntur ad agendũ, vel ꝯdicendũ, vel aliqđ ſimile agendũ, vt in reſtitutione, & in matrimonio, in adoptione, & in natalibus. ſ. q fil. ſint leg. lator. ff. de adop. nam. C. ſi vt ſe ab hære. abſti. authẽ. ibi poſita. & eſt rõ, quare in talib.
a ꝓponitur ſic gñale, qa neſcit, q̃ certa pſona * dẽt citari, ſicut de electione actionũ. ff. quo. leg. l. 1. §. hęc aũt decre. Et quod dicit hęc gl. locũ hẽt vbi nullus ꝓceſſerat accuſator, qa ſi ꝓceſſiſſet, ẽt ſi legitime abſens & ignorans ſuperuenerit, nõ tñ audiretur, vt no. ſ. de elec. cũ dile. [Teneris] minor 14. annis: & forte ſufficit, ꝙ ſit doli capax, cũ cuilibet, q põt peccare, dictũ ſit, ſi peccauerit &c. 2. q. j. ſi pec. 24. q. 3. tam ſacerdos, 22. qõ. 2. anima. alias autem minor non admittitur ad agendum, niſi habeat curatorem, inſtitu. de cura. §. item inuiti. [legitima] forte, quia tunc probationes non habebat. 2. q 7. plerique [præſumatur]. 16. diſtin. quod dicitis. 11. q. 2. qui &. [repellendus] non ſolum ab accuſatione, ſed etiam teſtimonio, & denunciatione, ſupra de ſpon. cum in tua. nam quod vna via prohibetur, & alia, ff. pro ſo. idemque. ſupra de procura. tuæ. ff. de condi. indebi. quæ ſub cõ. ar. contra ſupra de iurelur. quemadmodum. [ab illis] ſecus in teſte, ſupra de teſti. licet: alij tamen idem dicunt in teſte.

A D D I T I O.

a ¶Quæ certa perſona. Adde Bal. in l. fi. C. de edi. diui Adriani tollendo. Imo. poſt Inno. in c. fi. de maio. & obed. in c. Albert. de teſt. refert & ſequitur Feli. in c. cognoſcentes, col. 7. in prin. ſupra de conſti. & eundem Inn. c. in noſtra. ſupra de procura. Bar. in extraua. ad repri. in ver. per edictum, circa fi. Cardi. in ſuo conſi. 74. col. j. circa fi. Alex. de Imo in conſi. 106. col. pe. in fi. & fi. in 5. volu. & ibi concor. & vltra alleg. per Ale. adde in propoſito Pe. de Ancha. in cõſi. 170. inci. in primo dubio, in 1. col. & in conſi. 291. inci. Videtur prima facie, & docuum D. Bar. Soci. in ſuo conſi. inci. Quoniam videndum. in 3. col. & ibi alia allegat. quod conſilium non habetur in impreſſis, & Cardi. in conſi. 74. inci. In diſcuſſione præmiſſi articuli, col. j. verſi. in contrarium.

De diuortijs. *Rubrica 19.*

CAP. II.

QVæſiuit. Hoc niſi, non excipit de dictis, ſed dicendis [religione] trahendo eam ad idolatriam. [ab infidelitatis.] idem eſt, & ſi ad aliquod peccatum. hoc c. expone per c. inferius poſitum, quanto, & c. gaudemus. [traxerit,] i. nitatur trahere.

CAP. III.

POrro de comite. [Et notoria.] i. publica fama, aliter aũt vix eẽ poſſet notoriũ. [ſeparari] debitum aũt denegare debebat, licet maritus vxorem dimittere non debeat pro quacũque notoria conſanguinitate tamẽ iudex vbi notorium eſt quo ad thorum reſtituere non debet, argu. ĩ. c. proxi. ſupra de reſti. ſpol. literas. {reſtitutionem} agebatur poſſeſſorio.

SVMMARIVM.

1 *Mulieri petenti virum, quando ei reſtituendus ſit, & quando non.*
2 *Adulterij exceptio inter virũ & vxorem quãdo admittatur, et quando non.*

CAP. IIII.

1 SIgnificaſti. [Poſtulat] † ſiue poſſeſſorio, ſiue petitorio agatur iuſte denegatur ei reſtitutio, cũ eſſet adulteriũ ſic notoriũ, qđ inficiari nõ põt, ſ. teſtimonijs teſtãtibus ſup tertã. 28. diſ. priuſquã nec hoc dicimus ſpãle in matrimonio, ſed vbicunq; eſt notoriũ facti actu permanẽtis, quale eſt hic, cũ filij maneant, q reddunt notoriã incõtinentiã, vel notorij iuris, nunquã facienda eſt reſtitutio, & ſic põt intelligi ff. de doli excep. dolo. Itẽ intelligo hoc, ſi notoriũ eſt iudici, & alijs, vel alijs & nõ iudici, ſed tñ ſecũ paratas hẽt ꝓbationes, arg. ĩ. de reſti. ſpol. literas. ſi neutrũ horũ eẽt, ſed diffuſum terminũ ad probandũ peteret, nõ dicerẽ denegandã reſtitutionẽ. [materiã] mulier autẽ ad hoc nullo mõ ĩduci dẽt, ff. de adul. l. j.
2 §. ſi pu. [† Cõſtaret.] no. ſi mulier petit reſtitutionem mariti, & maritus excipiat de adulterio notorio, mulier replicet de adulterio viri, nõ dẽt fieri reſtitutio, niſi & viri adulteriũ eẽt notoriũ, ſicut & mulieris. ſed ſi vir nõ reieciſſet mulierẽ pp notoriũ adulteriũ, ſed peteret per eccleſiã ſeparari, & exciperet mulier de adulterio viri, audiendæ eſſent ꝓbationes mulieris ſup exceptione adulterij nõ notorij. & eſt rõ diuerſitatis, qa primò mulier egit poſſeſſorio: vnde ſicut facilius conceditur, ne admittaẽ exceptio adulterij non notorij, ſic & denegatur facilius, vt non audiaẽ in hoc, vt fiat ſtatim reſtitutio. ſed tũ bene dicimus admittendas ꝓbationes mulieris, & ſi ꝓbauerit viri adulteriũ, fiet reſtitutio. ſed in alio caſu, ſcilicet quando vir petit ſeparationẽ, agitur petitorio, vnde de vtroq; plene recipiuntur ꝓbationes.

CAP. V.

EX literis. [Suggeſtionẽ] & falſo [priuatim.] q. d. nõ ſententiando, ſed conſulendo {redire.} arg. contra, ſupra c. ꝓxi. ibi ſol. propter adulteriũ, quod commiſit, quia impαria crimina mutua compen.

SVMMARIVM.

Sententia perpetuæ ſeparationis ob quæ crimina ſit ferenda.

CAP. VI.

DE illa. Hæc decr. loqtur de illis, quorũ alter ad hæreſim labitur. & idẽ credo in duobus infidelibus, quorũ alter conuertitur. [Nullatenus.] ar. ↄ, ĩ. c. ꝓxi. ſo. ibi iõ vir cogitur eã recipere, qa poſt ſñiam cõmiſit adulteriũ: vnde ſñia ſibi prodeſſe nõ dẽt, cũ fecerit quaſi ↄ eã. at hic conuerſus poſt ſñiam ꝓ ſe latã nihil ↄ ſñiam fecit. vel idẽ eſſet in ſuperiori decre. ſi ſñia lata fuiſſet: ſed ibi non fuit lata ſñia, licet nõ ſñialiter eis iniunxerit cõtinentiã. De alijs criminibus, ꝙ hęreſi quid dices: puta qa virũ ad latrocinĩũ trahere volebat, per eccleſiã ſeparatũ eſt matrimoniũ, vt hic, & ĩ. c. proxi. 28. q. j. idololatria. ſo. vẽ qbuſdã, ꝙ hæc decr. dicit idẽ: alias qa nullã vel vilẽ cãm inuenies, quare non ſit idẽ in oĩbus. tñ alij dicunt, ꝙ ꝓ alijs criminibus nunquã eſt ferenda ſñia ꝑpetuæ ſeparationis, ſed tñ quouſq; pœnituerit. & rõ diuerſitatis eſt periculum hæreſis. ſed prius dictũ, ſ. in princi. glo. magis placet. dicimus enim ꝙ licet de rigore iuris poſt abſolutionẽ iudicis nõ debeat cogi redire, licet ẽt qđ bene diffinitũ eſt, nõ debeat retractari. 6. q. 4. qđ bene, tñ iudex ex offõ ſuo adulterantẽ poſt ſñiam redire coget ad adulterã, ar. ĩ. de iureiu. tua nos, & ĩ. e. c. proxi. Sed dic, ꝙ non facit ↄ ſñiam: ſñia enim talis fuit, qa abſolutus fuit reus ab impetitione mulieris. tũc aũt fieret ↄ ſñiam, ſi mulieri iterũ petenti virũ fieret eius reſtitutio, ſed ſi vir, ꝓ quo lata ſñia, repetat mulierẽ, non fit ↄ ſñiam, imò iniquũ eẽt, ſi ea ſñia prodeſſet, ↄ quẽ lata eſt, ff. de exceptio. rei iudi. euidenter, ſi aũt viro iſto accuſante mulierẽ adulteram, lata ſit ſñia diuortij, quia tunc non poteſt vir iuſte abſolui, quia agit, tunc locum habet decre. quãuis iudicem illum crederem prudenter ſententiari, qui ſic diceret, Diuortij ſentẽtiam inter vos proferimus propter adulterium, quandiu viro accuſatori iuſte placuerit.

SVMMARIVM.

Infidelis factus Chriſtianus licitè de nouo contrahit matrimo. et non cogitur redire ad priorem nuper conuerſam, niſi ſecunda mortua.

CAP. VII.

QVanto te nouimus. [Infideliũ.] Quid dices de his, q ſũt hæretici, ſed tñ baptizati, licet ab hęreticis? Rñ. hec qõ ꝑt habere locũ, qđ ſic oſtẽdo, qa ſiue infans, ſiue maior, aut fuit baptizatus in forma eccleſię, & ſic habuit verũ fidei ſacramẽtũ, ẽt ſi ab hęreticis, vel infidelibus fuit collatũ, & ſic ẽt ratũ eſt matrimoniũ inter eos, & iõ vlterius nullo mõ ſeparari põt. Aut nõ fuit collatũ in forma eccleſię, & tunc non hẽt fidei ſacramentũ, ſed infideles ſunt, & iure infidelium vtuntur, & ſic eodẽ mõ nõ eſt ratũ matrimoniũ inter eos. [ait,] 28. q. j. iã nũc, & c. ſi infidelis. [ſoluit] ipſo iure ẽt ſine iudicio eccľiæ. verũtñ ſi antequã ab aliquo coniugũ ↄhatur, peruerſus cõuertatur, alter eũ recipere cõpellitur, ĩ. e. c. ꝓxi. {eũ} idẽ dicunt qdã & circa eũ, q in infidelitate remanet, licet ille nõ ſine pctõ ↄhat, cõuerſus aũt ſine pctõ. {ratũ,} i. indiſſolubilem. 28. q. j. itẽ illud. {Per hanc,} ſ. vbi diximus, ꝙ q ↄuertitur ad fidẽ, licite ↄhit, & ex quo licite ↄxit, nõ eſt cogendus redire ad priorẽ cõiugẽ de nouo cõuerſam, niſi mortua eẽt ſecunda vxor, qa tunc cogeretur eã recipere, ĩ. c. ꝓx. §. vlt. licet aliter videatur diſtingui ĩ. e. de illa. Tñ ↄſueuit hoc q̃ri, Quid ſi velit tranſire ad religionẽ? Ad qđ rñ. ꝙ cũ matrimoniũ ſit ↄſummatũ, non põt hæretico volente ſe corrigere, & ad vxorẽ redire, ar. ĩ. de cõuer. coniu. ex publico. ſi aũt tranſiſſet ante, quã alius ei vellet cohabitare, non reuocaretur, ſicut non reuocaretur, ſi ↄxiſſet, ĩ. eo. c. argu. 27. q. 2. Agathoſa. vel dic quòd ſoluitur quæſtio præſens ſic, quia cogitur redire, niſi ſententia diuortij lata eſſet, ſupra eod. de illa.

SVMMARIVM.

1 *Libellus repudij concedebatur propter maius malum vitandum.*
2 *Exceptio adulterij competit contra petentem reſtitutionem.*
3 *Per baptiſmum peccatum deletur.*

CAP. VIII.

1 GAudemus in domino. † {Quę} reuelatio {quam} reuelationẽ repudiauit dato libello repudij, de quo libello licet cõceſſum eſſet in lege, ꝙ daretur pp maius malũ vitãdũ, nunquã tñ eũ dare fuit licitũ. & ꝙ ſacerdos interueniebat ad cognoſcendũ de hoc, ꝓbat hoc eẽ licitũ, qa nunquã diuortij ſñiam inter eos ferre debebat. imò, qđ minus eſt, non debebat forte dicere, permittimus, ꝙ vxorẽ tuã dimittas, ſed poterat dicere, lex permittit, ꝙ eã dimittas, ſed non ſine pctõ tuo. & ſic ẽt hodie ferẽda eſſet ſñia in oĩbus permiſsionibus, vbi eſt pctm. ſacerdos aũt interueniebat, ne qcunq; qs vellet, hunc libellũ daret: ſed in cæteris caſib. tñ hoc licebat. {repudiauit} ſine cauſa. {reſtõnẽ} inde conuerſi ad fidẽ, q vxorẽ eiecerat. {petenti}
2 vxori infideli. [† Reſtitutio.] No. exceptionẽ cõpetere ↄ petẽtẽ reſtitutionẽ hanc, ſ. qa nõ cõuertitur ad fidẽ. ſic ẽ exceptio adulterij notorij cõpetit ↄtra petentẽ reſtitutionẽ, ĩ. e. ſignificaſti. Itẽ & exceptio ſpoli. ĩ. de ord. cog. cũ dilectus. Itẽ exceptio ſeuitię viri. 32. q. 2. ſiue de, ĩ. de reſti. ſpol. ex tran. Itẽ ſi nõ interuenerit carnalis copula, & incontinenti paratæ ſunt probationes, de reſti. ſpol. literas. ĩ. eo. ex tranſmiſſa {ille} idem ſi duxerit, licet ſit mortua, arg. ĩ. eo. tit. c. vlt. {Fornicata.} qa tuoc, ſ. qñ infidelis, qui noluit conuerti, cum alio cõtraxit, intelligitur legitime ſcđm eorũ legẽ contraxiſſe, q̃ iuris huius auctoritate contraxit, ĩ. de frig. & malefi. fraternitatis. 23. qõ. 4. qui peccat, ff. de acqui.
3 poſſeſ. iuſte. † Et vẽ mirum, cum in baptiſmo deletum ſit peccatum, & ſequela peccati. 26. diſt. deinde. 32. q. j. quod autẽ, quomodo ẽt aliud adulteriũ ſibi obijcere põt, quod hoc innuit? reſpondent quidam, iõ obſtare fornicationis exceptionem, quia crimen fornicationis non tñ coinquinat cõmittentem, ſed ẽt coniugem. 32. q. j. coniugium. Alij dicunt tolli per baptiſmum crimen, ſed nõ actionem quæſitam prius, vel exceptionem. 33. q. 2. admonere, argu. ff. de his, qui no. infa. l. pe. & l. Athletas. §. Pomponius. nam per vnius baptiſmum non debet alijs ius ſuũ tolli. item in baptiſmo non tollitur iuſtitia, qua ligata eſt adultera, ſ. ꝙ virum repetere non poſsit, cum peccata tñ dimittantur, & non lex, 26. diſt. acutius. & c. deinde. & c. vna. Et idem dicendũ, ſi ante baptiſmum homicidiũ, vel furtum commiſiſſet: quia poſt bap. & accuſabitur, & condemnabitur: nam licet dimittatur peccatum quo ad Deum, & quo ad legem promotionis, quia promoueri põt, quãuis peccatum ante baptiſmũ cõmiſſum ſit notorium. 25. diſt. primum. §. j. tamen quo ad accuſationem, & pęnas alias non ſpirituales bene ligabitur poſt baptiſmum, ſicut poſt pęnitentiam. per quã ſicut per baptiſmum datur remiſsio peccatorum, & ſic intelligitur de conſe. diſt. 4. ſine pęnitentia, ſ. ſpirituali. temporalẽ autem bene ſubibunt, & per hoc etiam dici põt, ꝙ etiam ſi ante baptiſmũ erat infamis, puta condemnatus de adulterio, vel ipſo iure, puta quia fecit

viuras

vſuras vſurarum, quo ad legem promotionis ei non imputabitur. Sed arg. contra, nam ſicut imputatur ei irregularitas ante baptiſmum, puta homicidium fecit, ita & infamia. Reſpon. quia infamia non deſcendit niſi ex peccato, vnde deletur in baptiſmo, ſicut peccatum. 26. diſt. denique. Irregularitas autem non fundatur ſuper peccato. vnde ita eſt irregularis, qui occidit ſine peccato, vt iudex, ſicut qui cum peccato, ſupra ne cleri. vel mona. ſententiam. 51. diſtin. aliquanto. & cap. ſequen. & bigamus, & corpore vitiatus.

De donationibus inter virum & vxorem, & de dote poſt diuortium reſtituenda.

Rubrica 20.

SVMMARIVM.

Mariti omnia præſumuntur eſſe, & ideo vxori contraria incumbit probatio.

CAP. II.

SIgnificauit. [Diuiſionem.] hoc non habet locum, niſi rõne conſuetudinis, vel niſi vtriuſque intuitu aliqua quæſita ſint: nam alias omnia præſumuntur mariti. ff. de do. inter vi. & vxo. Quintus Mutius, & quiſquis tantum ſibi, non alteri quærit.

SVMMARIVM.

Dotis cauſam quando eccleſiaſticus iudex cognoſcere poſſit.

CAP. III.

DE prudentia. [Acceſſorie.] No. ꝙ iudex eccleſiaſticus tã ordinarius, quã delegatus cognoſcit de dote acceſſorie. ſ. cum cognoſcit etiam de matrimonio, & in libello petitur matrimonium ſeparari, & dotem reſtitui, vt hic, & ſ. eod. c. j. & 2. & de coniug. ſeruo. propoſuit. ſecus dicerem in ſucceſsione: nam licet cognoſcat in matrimonio, non tamen de hæreditate, ſupra qui fil. ſint legi. cauſam, & c. lator. licet poſsit cogere partem, ne occaſione illegitimi matrimonij eum ſuper hæreditate moleſtet, ſ.
a qui fil. ſint legi. c. j. imò etiam principaliter ᵃ poteſt cognoſcere de dote, j. c. per tuas. & hic. Nec ob ſ. qui fil. ſint legi. lator, & c. cauſam, quæ loquuntur, ꝙ iudex eccleſiæ non debet cognoſcere de hæreditate. maior enim cõiunctio eſt inter dotem & matrimonium, q̃ inter filios & hæreditatem, cum dos non poſsit eſſe ſine matrimonio, j. c. proxi. filij autem poſſunt eſſe ſine hæreditate, & exhæredati non retractarent etiam ſentẽtiam iudicis ſecularis ſuper dote. Item ſpecialiter ad eccleſiam pertinet cognoſcere de dotibus, quia ad eccleſiam pertinet defenſio dotium, infra eo. nuper.

ADDITIO.

a ¶Etiam principaliter. Et quod iudex eccleſiaſticus cognoſcat etiam principaliter, tenet Pe. de Ancha. in conſi. 21. col. fi. incip. Pro ſolutione, & alleg. Inno. hic, qui intelligit hoc verum in dote iam conſtituta & hoc dictum Inno. allegat etiam Feli. in c. eccleſia S. Mariæ. col. 15. verſi. tertia declaratio. ſ. de conſti.

SVMMARIVM.

Mulier amiſſam dotem per adulterij ſententiam, an condictione ſine cauſa repetere poſſit.

CAP. IIII.

PLerunque. [Fornicationis] ſuæ. [reconciliata:] tunc redit ad antiquum ſtatum, ff. de iure do. diuus, & l. poſt mulieris. [vel,] pro, i. nam idem dicitur dos & dotalicium, arg. 36. q. 2. ſi autem: vel dotalicium vocat donationem propter nuptias. [Dotalicium.] Sed quid ſi lata ſentẽtia ſuper diuiſione thori ꝓpter fornicationem is, qui adulterium perpetrauit, velit agere condictione ſine cauſa ad repetitionem dotis, dicens non fuiſſe matrimonium, & ꝓpter hoc velit probare conſanguinitatem, & ita non fuiſſe matrimonium, nec adulterium, nec dotem, an propter hoc recuperabit dotem? argu. ꝙ ſic, j. c. proxi. ff. de condi. ſine cauſa. adminiculo. Sed contra, res iudi. pro veritate accipitur, ſ. de re iu. cum inter vos, ff. fami. ercil. cum putarem. Item contra, quia adulterium committere intendebat. 34. q. 2. in lectum. Laur. dicit, ꝙ dotem repetere non põt, arg. ff. de adulte. ſi vxor. reſpon. j. C. de ſpon. mulier. §. is quoque. T. dixit, ꝙ ſi ſit ſententia lata ſuper ſeparatione thori, & dote, nec ſit appellatum, vlterius petere non poteſt: ſecus autem, ſi ſuper adulterio tantum. primum dictũ magis placet, quia condictione ſine cauſa non poteſt petere dotem, cum cauſa retinendæ eius ſubſit, ſcilicet ſententia, ſi lata ſit, vel adulterium, quod ſaltem intentione commiſit.

SVMMARIVM.

Separatione inter virum & mulierem facta, dos cuius eſſe debeat.

CAP. V.

ET ſi neceſſe. [Ob turpem,] quia ſi ob turpẽ cauſam data eſſet, potior eſſet cõditio poſsidentis, ff. de condi. ob tur. cauſam. l. ſi ob tur. in fi. [ob nullam.] i. matrimoniũ, qđ tamen inter eos non tenebat ꝓpter conſanguinitatem, vt ſtatim ſequitur. [Reſtitui.] qñ inter conſanguineos ſit dotis datio, ſi ignorabant ſe conſanguineos, cõpetit repetitio dotis, ff. de cõdi. ſine cã. adminiculo. C. ſoluto matri. ſi igno. C. de inceſt. nup. qui ꝯ, ff. de ritu nup. præfectus. ſi autẽ ſciẽter ꝯxerint conſanguinei, ad fiſcũ dos deuoluitur, ff. de dona. inter vi. & vxo. cũ hic ſtatus. §. vlti. inſti. de nupt. §. aduerſus. ſed hæc decre. ꝯdicit. hi enim conſanguineos ſe ſciebant. Ad hoc ſit reſpon. nam rea leg. non petebat hic dotẽ, quia erat vir, & ea parte mulieris tñ cõpetit petitio dotis, j. c. proxi. ſed q̃dã caſtra, q̃ dederat pro cõſeruatione matrimonij, ꝙ nõ licet, ſicut nec pœnã ꝓmittere licet, de verb. obli. Titia, in. j. ſed dicas cũ eſſent data noĩe arrharũ, ea retinere licet. C. de ſpon. mulier, reſpon. j. ſed illud verum eſt in licitis ſponſalibus: ſecus in illicitis, vt in eadem l. dicitur, vel dic, ꝙ bene applicabuntur fiſco, quia Rex Legion. fiſcum habebat.

CAP. VI.

NVper a nobis. [Vixerit] ipſe vſufructuarius [in dotẽ,] i. vxorẽ ſuã dotanit de illa poſſeſsione, qđ licet & merito & cuilibet alij. [in dotẽ] expone, vt j. eo c. §. vlt. [poſsidere,] nã in dotem licet
a feudum ᵃ alienare, alias non, ſupra de feudis. c. 2.

ADDITIO.

a ¶Licet feudum. De hoc vide per Feli. late in c. quæ in eccleſiarum. col. 25. ver. in ea glo. ibi, ſupra de conſtitu. & per Alexan. in conſi. 23. col. fi. verſicu. poſſet etiam, in 5. colum.

SVMMARIVM.

1 *Satiſdatio vxoris pro dote quo caſu teneat, vel non.*
2 *Vxor poteſt repetere dotem, ſi videt maritum vergere ad inopiam.*
3 *Mulier, ſi aliquod delictum committat, vel contrahat mutuum, non cogitur illud ſoluere de dote.*

CAP. VII.

PEr veſtras literas. [Conuenire.] i. in iudiciũ euocare, [quã] pecuniam. [repulerat,] hæc erat ſufficiens exceptio, quia ſi eam non ſuſtentabat, dotẽ habere non dẽt, imò dẽt eã ſuſtẽtare de dote, ff. de dona. inter vi. & vxo. ex annuo, ſed licet eã proponeret, nõ erat vera. [Veritate,] hæc ẽt erat ſufficiens exceptio. ſ. rei iud. C. ſentẽ. reſcin. nõ poſſe. l. vlt. ſed quia appellatũ fuit, idcirco auditur, ſed litera ꝯdicit, vbi dicit, ꝙ non fecit mentionẽ de literis, ergo nec de appellatione. vnde poteã dicere, ꝙ non fuit appellatũ, nec fuit neceſſe fieri mentionẽ de priori ſñia, ꝑ quã nõ abſoluebatur reus perpetuo, ſed quãdiu ſuꝑ ipſa dote mulieri caretur. & iõ non obſtabat ſñia huic petitioni, cũ offerret ſatiſdationẽ, vel petebat, ꝙ daretur mercatori. [cautionem,] hæc ſñia nõ erat ſufficiens: debuerunt enim addere, vel pecuniã mercatori dare, vt ſequitur. & hic idẽ defectus fuit in ſñia delegati. [cre
1 di.] C. de pact. cõuen. hanc tñ nõ cogitur, vt in ea. l. dr. [† Faciatis] quicquid dicant aliæ gl. hic poſitæ. tu dic, ꝙ ſiue vxor ſatiſdet, ꝙ dotẽ dabit, ſiue maritus, ꝙ donationẽ ſatiſdederit, tenet ſatiſda. ff. de iure do. ꝓmittendo, & l. cũ dotis. ſi aũt ſatiſdedit de reſtituenda, ſiue ante matrimoniũ, ſiue cõſtante matrimonio, nõ tenet ſatiſdatio, vt continetur in rubrica, C. ne fideiuſ. do. den. l. j. & 2. qdã tñ dicunt, ꝙ licet ſatiſdare nõ cogatur, tñ tenet, ſi ſatiſdederit, cũ poſsit renunciare iuri ſuo, arg. inſti. de ſatiſda. tut. C. de pact. ſi qs. ſoluto aũt matrimonio ſatiſdare põt, ff. ſolu. ma.
2 ſi cõſtante. §. quotiens. † Quo ergo excuſabis hic ſñiam Papæ? Rñ. marito vergente ad inopiã vxor dotẽ & res obligatas ꝓ dote repetere põt. C. de iu. do. niſi, & in Auth. de æqua. do. §. vl. itẽ ab eo ſequeſtranda eſt poſſeſsio. ff. ſolu. matr. ſicut dotẽ. §. ſi dotẽ verò, ſed ſi in iſto caſu de ea ſoluenda ẽt conſtante matrimonio poſsit cautionẽ ſufficientẽ pſtare, dotis adminiſtrationem habebit, vt hic. Sed adhuc eſt ꝯ qđ hic dr, ꝙ ſi nõ pſtiterit cautionẽ, ꝙ res detur mercatori, cũ vxor habere debeat ad alendũ ſe & maritũ, & liberos. C. de iur. dot. vbi. ſed dic hoc ideo, quia mulier erat ſuſpecta de minus idonea adminiſtratione, & dilapidatione, arg. ff. de appel. Imperatores. C. quo. app. nõ re. ab execu. Vel dic, quod ſatis habebat vxor, quia mercator habebat pro ea cautionẽ, q̃ tñ ſit ſufficiẽs: alias incongrue ſequeretur coniunctio diſiunctiua, cũ ſemꝑ cautionẽ iuratoriã dare poſſet. [Onera,] vnde ſi mulier committat aliquod delictum, vel ꝯhat mutuum, non cogitur illud ſoluere de dote, ff. ſolu. matri. quãuis. vir aũt vxorẽ debet ſuſtentare ſecundũ vires dotis ff. ſolu. marr. ſicut dotẽ, §. ſi maritus. & § ſi autẽ. Sed an mulier ſoluto matrimonio ſit alenda ab hæredibus mariti ſui, vel extraneis? dic, ꝙ ſic donec dotem rehabeat. C. de rei vxo. act. l. j. §. ea actio, & ibi no. ſed & ſi nullam dotem recipit maritus, tamen alere debet pro velle ſuo, quia perſonam ſuam pro dote dat mulier, in Authen. quib. mo. natu. effi. legi. §. fi. ff. vt in poſſ. leg. l. pe. vbi dicitur, ꝙ vxorem debet alere vt filiam. Ad cauſas autem mulieris vir non dabit ei expenſas, niſi forte ſpeciale dicas, quando vir accuſat matrimonium: nam tunc forte cogetur ei dare expenſas, etiam ſi indotata ſit mulier, arg. infra de accu. ex parte.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pacta inter virum & vxorem debent eſſe æqualia, imo maius pactum trahit ad ſe minus.*

2 *Pactum inter virum & vxorem non poteſt apponi, per quod deterior fiat conditio mulieris volentis iterum nubere.*

CAP. VIII.

DOnatio. [Pauperior,] alias enim ſi non ſit pauperior, puta quia rem alienā donauit, tenet donatio, & præſcribit. ff. de iure do. & ſi conſtiterit. idem, & ſi repudiauerit hæreditatē, vel legatū, ꝙ & ipſius repudiatione ad vxorem peruenit, ff. de iure dot. ſi ſponſus. §. ſi mar. & §. ſi qs. [obitu.] C. de do. inter vi. & vxo. donationes. [tacite:] puta, quia eādem rem alij do. [expſſe,] dicendo, reuoco do.
1 quā tibi feci. [æquale,] † ſi fiat poſt nuptias. C. de do. ante nup. l. vlt. debet eſſe ęqualitas nō ſolū in quantitate, vt non maior ſit quantitas dotis, quā do. ſed etiā in lucris ex pacto prouidendis, Auth. de ęqua. do. §. hoc igitur. & ſi maius pactū ſit de lucranda dote, q̄ donatione, maius pactum trahitur ad minus, ff. de pact. do. l. lege. ſi aūt pactū factum ſit de lucrāda dote, & nullum pactum ſit de lucranda do. pactum dotis trahitur ad donationem. C. de do. ante nup. l. vlt. §. ſi autē do. quod intelligo hoc modo: quia ſi mulier fecerat marito pactum, ꝙ ipſe maritus lucraretur dotem, ſi ſuperuixiſſet vxori, maritus dotē lucrabitur, ſi ſuperuixerit vxori ſecūdū pactū. & eodē modo, vt ſit paritas in pactis, & mulier lucrabitur donationem propter nuptias, ſi ſuperuixerit viro, & ſi de donatione lucranda nullum pactum interuenerit. & idem eſt econuerſo & in alijs pactis dos, & donatio ante nuptias & poſt, inſt. de don. §. eſt & aliud. Similiter ſit augmentum dotis, & donationis ante nup. & poſt, C. de dona. ante nup. ſi conſtante. ante nuptias aūt pōt eſſe diſparitas & in quātitate dotis, & donationis, & in pactis ſuper lucris. C. de pact. cōuē. tā ſuper do. quā ſuper dona. ex morte. poſt nuptias aūt hoc non licet, ne excogitaretur fraus ꝯ prohibitionem factam de
2 dona. inter vi. & vxo. † Hic aūt ſcias, ꝙ non pōt apponi pactum per quod deterior fiat cōditio mulieris volentis iterum nubere, ſiue fiat ante nuptias, ſiue poſt, ff. de pac. do. l. 2. C. de pact. conuen. ſuper do. quāuis. ff. de dona. inter vi. & vxo. per totum. conſuetudo autem varia poteſt eſſe in quantitate, & in lucris.

De ſecundis nuptijs. Rubrica 21.

SVMMARIVM.

Dubitans de morte viri nunquam debet nubere, niſi certificetur.

CAP. II.

DOminus ac redemptor. [Certitudine] & infallibili, ſed habita pręſumptione propter longinquitatē teporis teſtimonium magiſtri exercitus, & militū in his requirendū eſt, ff. de diuor. vxores. C. de repu. authē. hodie, ī. de ſpō. in pręſentiam. ī. vt lit. non conte. quoniā. §. ꝙ ſic. vel dic, ꝙ nūquā licet nubere, niſi prius receperit certum nuncium de morte viri, vt in præcedenti decre. [Seruauit] in præterito, in futurū enim non habet, niſi habito certo nuncio de morte viri, ī. de ſpon. in pręſentia, ſed & ſi in futurum fieret, idem ſeruandū eēt, [dubitandum] probabiliter, infra de ſen. excom. inquiſitioni, j.

SVMMARIVM.

Nubenti ſecundo quæ pœnæ a canon. tollantur, & quæ non, & quare.

CAP. V.

CVm ſecundū Apoſtolū. {Infamiæ} non ſolum credimus non teneri infamia, ſed nec alijs pœnis, quæ irrogantur, quia nupſit intra tēpus luctus, q̄ continentur C. de ſecun. nup. l. j. & 2. ſed pœnas, quas ſuſtinet, quia ſecūdo nupſit, non euitat, quæ continentur C. de ſecun. nupt. hac edictali, & l. vlti. & l. fœminæ. & expreſſe habes ī. de pig. cum conſtet, Auth. de nupt. §. quia vero hactenus, & ſi vero ex. Ratio diuerſitatis eſt, quia pœnæ impoſitæ nubentibus intra tempus luctus ſunt meræ pœnæ, & ideo omnes pœnas a legibus propter hoc inflictas tolli credimus, ſicut infamiam, ſed pœna, quæ imponitur ſecundo nubentibus, non eſt mera pęna, imò eſt prouiſio filiorum, & ideo non tollitur hæc pœna per canones. ſic etiam non
a credimus • tolli pœnas impoſitas illi, qui contra proprium iuramentum nubit, recepta tutela filij, non reddita ratione, C. ad Tertul. omnem, in Auth. de nup. §. ſi autem tutelis.

ADDITIO.

a ¶S:c etiam non credimus. Adde, ꝙ idem tenet Ang. in Auth. de nupt. §. ſi autē tutelam alleg. Hoſt. hic, vide tamen Bal. in l. cum oporteat. §. ſi. in ſi. C. de bo. quæ libe. qui videtur hoc limitare, & adde ꝙ etiam hoc dictum refert Feli. in c. eccleſia ſanctæ Mariæ. col. 1 1. in prin. ſupra de conſti.

Finis Libri Quarti.

LIBER QVINTVS.

De accuſationibus, inquiſitionibus, & denunciationibus. Rubrica 1.

CAP. I.

SI legitimus. {Non ſatigetur,} vt probet ſuam innocentiam, niſi publica infamia accuſatus laboraret: nam tunc indicetur ei purgatio. 2. q. 5. presbyter.

SVMMARIVM.

Monitio an præcedere debeat accuſationem, & in quibus criminibus.

CAP. II.

SI quis epiſcopus. {Accuſatoribus.} i. denunciatoribus, ſ. non criminoſis. {accuſatus,} i. denunciatus. Ex hoc c. colligunt quidā monitionem debere præcedere accuſationem. alij intelligunt hoc c. in non notorijs criminibus, & in his, de quibus pœnitētia agi pōt ſeruato ordine, & in criminibus exceptis, ſed nos intelligimus hoc c. ſ. qn̄ agit denunciando. Et ſecundū hoc expoſuimus literam, j. e. ſuper his, j. de ſimo. licet. {conuentus,} i. monitus. {cauſam.} i. pęnitētiam agat, {non olim,} i. ante monitionē, {ſed nūc,} i. poſt monitionē, {ad primates,} i. iudices ltīmos.

CAP. III.

ILla præpoſitorum, Et infra. {Cum eis,} ideſt ſubditis accuſatoribus, vel, ideſt prælatis ſuis ordinarijs. ſubditi enim accuſatores neceſſarij ſunt ad diſcuſsionem, vt probent: ordinarij autem neceſſarij ſunt, vt conſulent.

SVMMARIVM.

Accuſatione pendente non debet quis ad dignitatem promoueri: ſed an interim eligi poſſit.

CAP. IIII.

OMnipotens. [Nunciantur,] pendēte enim accuſatione non debet aliquis ad dignitatem promoueri. 81. diſt. tantis. C. de procuratorum, ff. de mu. & ho. res quę, §. cum, imò ſola infamia impedit. C. de digni. l. 3. ſed licet promoueri non debet, poteſt eligi, & electio tenebit, ſed per præcedentia iura probatur, ꝙ non confirmabitur, niſi purget innocentiam ſuam. alij tamen dicunt, ꝙ nec eligi debet, de hoc no. j. de ſimo. accuſatum.

SVMMARIVM.

Epiſcopus ab accuſatione ſua per exceptionem criminis quos familiares ſuos repellere poſſit, & quos non, & quare.

CAP. V.

NVlli epiſcoporū. [Repellere.] ff. de adul. ſi vxor. 17. q. 4. c. attendendum. iudex tn̄ ex officio ſuo repellere pōt. 2. q. 7. ſi qui ſunt alieni, quærendū, ff. de poſtu. l. quod prohibet, niſi obiectu maioris excōicationis, ī. de excep. a nobis, quāuis illa decre. in alio caſu loquatur, quā iſta hic enim dicit, ꝙ in cōi familiaritate habebat. illa aūt, qn̄ in aliquo facto ei cōicauerit. 2. q. 7. alieni. Contra, C. qui accu. non poſ. iniquum. arg. cōtra, C. de inof. teſta. in aream. C. de hære. qm̄. 2. q. 7. §. in hoc. Rū. ꝙ dicit nullū criminoſum etiā cōtra criminoſum admittendum, C. de libe. cā. ſi filiū, C. de adulte. qm̄. 32. q. 7. nihil, verum eſt, niſi in exceptis criminibus, in quibus non ad teſtificandū, ſed accuſandū tm̄ admittuntur. Rn̄. huic decre. quia accuſabantur de crimine excepto, vel ſpeciale eſt in ep̄is, vt eis non liceat ab accuſatione ſua repellere familiares, cū præcipiatur habere honeſtos. 2. q. 7. cū paſtoris, lex aūt iniquū, loqtur de expoſitis, & alijs dominis, qui non tenentur habere cubicularios, at ep̄i quaſi in quodam officio cubicularios habere tenentur, vt in prædictis c. vnde ſi in eo officio aliquos approbauerint, vbi tm̄ bonæ famæ requiruntur, nō pñt eos repellere ab accuſatione, vel alio, vbi tales pſonæ ſiſt requiruntur, ff. de adul. ſi vxor, ſed ſi alias clericos malos habet, bene repellet eos ab accuſatione ſua. ſæpe enim p̄sbyter bonus malos clericos patitur propter ſcādalum vitandum. Aliquando, quia probationibus deſtituitur. 50. diſt. vt conſtitueretur. 2. q. 7. plerique, & propter multas alias cauſas, quas licet tolleret, ad ſuperiores tamen ordines nō promouebit, & a ſua accuſatione repellet, arg. cōtra, 47. diſt. §. neceſſe, ſed ibi loquitur, quando culpa prælati ſubditus malus eſt. Item & ſi culpabilis erat prælatus in corrigendo ſubditos, tamen eos repellere poſſet a ſua accuſatione: nam aliud eſt officium dare, quale eſt cubicularium facere, in quo videtur eum approbare, & ſponte, cum ad hoc non cogatur. Aliud eſt negligere correctionem ſubditorum, in quo licet culpabilis videatur, tamen approbare non videtur.

SVMMARIVM.

Abſolutus de certo crimine quibus caſibus accuſari poſſit, & quare.

CAP.

an ſi contēptus iſte eligat poſt cōmendationē factā, an electio
valeret? Ad hoc rñ.quidā, ꝙ ſi eps maliciose, & ſine cā fecit hāc
cōmendā, ꝙ tunc tenet electio facta ab eo, ad quē ptinet ꝑdicta
cōmēda non obſtāte, ar.ȝ.de cōceſ.ꝑb.poſtulaſti. Alii dicūt, qđ
plus placet, ꝙ ǧuis ī fraudē & ſine cā fecerit, dūmō teneat, licet
ſit iniuſta; tñ facit qđ ad eius oſſm & iuriſdōnē ptinet, ſ.cōmen
dare. vñ ea tunc nō licet illi, ad quē ptinet eligere aliū, niſi pri-
ma cōmendatio fuerit primo caſſata, ar.ȝ.de conceſ.ꝑb. cū no-
4 ſtris, & c.quia diuer. †Et eſt ſciendū, ꝙ cōmendatarius, licet nō
habeat ius in eccleſia, tñ eſt legitimus adminiſtrator, & liberio-
rem adminiſtrationē hēt, ǭ ꝓcurator, arg.17.q.j. paſto.61.diſt.
obitū.& c. ſeq.& vř, ꝙ has cōmendas poſsit recipere ꝓpria au-
ctoritate ſine requiſitione ꝓprii ꝑlati, cū non obligetur ad cō-
mendā tenendā, niſi ǭtum voluerit.nec obeſt, ſi dicis, ꝙ nō dēt
eſſe gñalis procurator alicuius, vt no.ȝ.de oblig.ad rat.c.j.quia
non eſt alia pęna, ſi accipit, niſi ꝙ cogitur dimittere adminiſtra
tionē, vel deponitur. & nos bene dicimus, ꝙ ſemp ad mandatū
ſui ꝑlati cā dimittere dēt.[Pernoctauerit.] Vigilando.[Rōnabi
liter conuictus.] .i. ordinarie accuſatus .[Vel ad rōnem.] .i. ſine
ſolennitate iudicii requiſitus, forte inquirēdo procedebatur ꝯ
eum, & ſic cōfeſſus eſt prædicta, vel aliquod prædictorum: quia
quodlibet per ſe ſufficit.[Confeſſus.] Repete, quæ diximus ȝ.de
elec.per inquiſitio.[Ipſa.] Eccleſia.[Poſt appel.] Recipiendam.

S V M M A R I V M.

Inimicus, vel conſpirator nedū ab accuſatione, ſed ēt ab exceptione repellit.

CAP. XIII.

MEminimus. [Pro altera] .i. in ꝯrium, ſ.ne bñ-
diceretur.[Appellauit.] Not.ꝙ ꝯ
ꝯfirmātē petentē munus benedictionis admittitur
exceptio, dummō excipiēs alias ſit lītima pſona ad excipiēdū.
[Accuſaret.] .i.paratus eſſet accuſare: vel.i.exciperet ꝯ eā. [Mani
feſtus.] No.inimicū nō ſolū ab accuſatione, ſed ēt exceptiōe re
pelli.idē crederē ī ꝯſpiratione: ſecus de aliis.[Tulerit.] Alio ac
cuſante. ex hoc ꝑſumit inimicus, vel aīs malitioſe procedere.

S V M M A R I V M.

1 An quis poſſit accuſare per ſcripta.
2 In criminalibus ſpeciale eſt, quòd ſocius poteſt eſſe procurator ſociorum.
3 Accuſator citari debet anteqùam abſoluatur accuſatus.
4 Perpetuum ſilentium imponitur accuſatori, ſi non fuerit in termino.
5 Ante inſcriptionē licet deſiſtere ab accuſatione, quia nemo cōpellit accuſare.

CAP. XIIII.

1 LIcet in B.Petro, &c. [†Ex lřis.] No.colligi
tur hic, ꝙ quis poſsit
accuſare p ſcripta ꝯ id, qđ legitur 2.q.8.p ſcripta.ſed in
lřis ſignabantur crimina Papæ, & petebatur citari, vt accuſatio
nibus rñderet, qđ bene licet: quia hæc prima citatio ſine cauſæ
cognitione fit, & iā licite fit p nonciū.[Delatus.] .i.denūciatus.
[Ab I.& O.] Hi forte erant de his, qui ꝯ epm ſcripſerunt. [Vel
2 aliis.] 5.q.3.in criminalib.ꝯ.j.c.prox.ꝯ.ſol.ſpāle eſt, ꝙ ēt †in cri
minalibus ſocius pōt eſſe procurator ſociorū.3.q.6.c.hoc quip
pe, ȝ.de dolo & cont. cū dile.vel dicimus, ꝙ hi admittebātur ad
excuſandū abſentes; qđ licet.5.q.3.reos.per qđ capřm, licet mi
nus bene, quidam dixerunt, ꝙ ſemp pro reo ꝓcurator admittiř.
in crimine ēt iniuriarū admittitur ꝓcurator.3.q.9. §.niſi.Itē ad
excuſandū, & excipiendū, ȷ.c.px.& c. ſuper his.23.q.5.reos.Itē
in leuibus criminibus, puta q̄ non excedunt pœnam relegatio
nis, ff.a p ali.cā app.l.j.ſed quidā dicunt illam legē tñ habere
locū in cā ap.ſed ſecus in principali. Itē in crīe ſuſpecti tutoris,
ff.de ꝓcu.nō ſolū, §.vlt.& idē dicimus, ſi ꝑlatus dicař ſuſpectus.
Itē in accuſatione ingratitudinis, ff.de ꝓcu.ſed hæ.§.j.Itē in ac-
cuſatione populari ad agendū, ff.de ꝓcu.licet, ſed non ad defen
dendū, ff.de popu.act.qui populari.Itē dōs defendit ſeruū, ff.de
accu.ſicut.§.pe. Itē cū cā non eſt pure criminalis, ȝ.de procur.
tuæ. potes ēt dicere, ꝙ hic agebatur ciuiliter, ſ.inquirendo, vel
3 denunciando.[Et non ꝓpoſito accuſandi.] †Sed dicunt quidā,
ꝙ citari dēt accuſator anteǭ abſoluatur accuſatus, arg.C.qui ac
cuſ.poſſ.quod crimen, & 5.q.vlt.Epiphanium.hoc aūt non ob-
ſtat, quia ꝑſentes erant, a quorū accuſatione abſoluiř. in ciuili-
bus aūt ſecus: quia tñ a ꝑſenti obſeruatione iudicii abſolueře-
tur, C.de iudi.properandū, §.j.vel accuſatore abſente remodi
tium ꝯberetur, C.qūo & qñ, auth.qui ſemel. [Intimanda.] vt p
ſedē Apoſt.monitionib.tñ corriperetur.[Exceſsit.] Faciēdo ci
4 tari epm, vt rñderet accuſatori.[†Silētiū.] No.accuſatori impo
ni ſilentiū perpetuū, ſi non fuerit in termino, niſi iuſtā cām ab-
5 ſentiæ ꝓbauerit.4.q.7.quiſquis, in fi.[†Imputandū.] Quia ante
inſcriptionē licet ab accuſatione recedere.2.q.3.ſi quēquā, ff.
ad Turpil.ǭſitū.Infamator tñ teneř iniuriarū, ff.de iniuri.item
apud.§.ſi quis li. In ciuilibus aūt dato libello cogiř litē ad finē
ꝑducerř, C.qūo & qñ, auth.q ſemel.nō eſt ꝯ id qđ dictū eſt de cri
minali, C.qui accu.nō poſ.l.3.quia ibi ꝑceſſerat inſcriptio, vel
ad minus ſatiſdatio de accuſatiōe ꝓſequēda. In ciuili āt, ſi reus
nolit ꝓſequi cām principalē, tñ ad expēſas agere pōt, ȝ.de dolo,
actor.ſi aūt ſua nō intereſt, ſine pęna reuocabit. 2.q.6.ſi qs libel
los.[Famæ.] Nā criminū ꝑdictorū fama bona, vel mala ꝓbari pt
p teſtes, & ēt de plano, ſ.p cōem auditū, ȝ.de ſpōſ.cū in tua.hāc
inquiſitionē ēt aliqua infamia ꝑcedere dēt, vel ēt denūciatio ꝓbę
pſonæ. ſed in inquiſitione criminū maior infamia eſt neceſſaria:
hæc.n.inquiſitio illius eſt ꝑparatoria, argu.ȷ.eo.cum oporteat.

S V M M A R I V M.

1 Excuſatoris officium quale ſit.
2 Quando admittatur procurator, vel accuſator in cauſa criminali, & in nu.3.

CAP. XV.

1 VEniens. [Excuſationē.] Nulla harū excuſationū
fuit ſufficiēs, ſi bene inſpicias.† [Excu-
ſationē.] Excuſatoris oſſm eſt allegare, & ēt ꝓbare
cās abſentię de facto, vt erāt iſtę, & ȝ.de ꝓcu.ǭrelā, & ȝ.de do.&
ꝯt.cū dilecti.ff.de iud.ſi ꝑtor.excuſator aūt ad cās cāę allegādas
nō admittiř, qa ibi neceſſarius eſt ꝓcurator cū mādato, vel cū ſa
tiſdatiōe.fatemur tñ, ꝙ tā in ciuilib.ǭ in criminalib.cauſis poſt
lit.ꝯt.vel ēt in aliis cauſis vbi ꝓcediř li.nō ꝯte. qūcūq;, ꝙ iudex
anteǭ ꝯdēnet in deſenſum, ſiue ea ꝯtumacia ſit abſens, ſiue pro
pria volūtate, quēlibet admittet iura cāæ ſuæ allegātē, ēt mino-
rē & forte infamē, ff.de ꝓcu.ſeruū, §.publice, C.de ꝓcu.exigēdi,
2 in fi.†Et intelligo, ꝙ admittiř ad allegādū cās hic hō, q nō hēt
mādatū, nec ſatiſdet, nec de pſonis ꝯiūctis.cās dico, ǭ colliguntř
ex actis in eadē cā habitis: nā nullo mō credimus, ꝙ poſsit ꝓdu
cere teſtes, vel inſtřa vel ꝯfeſsiones facere, qa ꝓcurator nō eſt.
& ſi hoc eſſet ei ꝯceſſum a iure, iniuſtū ius eſſet: qa fieret ꝑiudi-
ciū abſenti p aliū, ǭ p ꝓcuratorē.& hoc ſic credo verum, niſi in
cauſis abſentiæ: nam ad illas probandas bene admittitur excu-
ſator ſine mandato, & ſatiſdatione: & ſic loquitur ff.de procu.
ſeruum, §.publice. Et bene facit ad hoc, ꝙ quilibet admittitur
ad docendum de iure partis abſentis: quia ſi partis contuma-
cis abſentiam Dei præſentia ſupplere debet, C.de iud.properan
dum, §.cum autem.debeo nō ſolum per me, ſed etiam per quē-
cunque alium quærere, quomodo inſtruar in cauſa eius. Item
excuſator non poteſt allegare cauſas abſentiæ de iure; puta ta-
lis non tenetur venire coram vobis, quia eſtis excōicati, vel q a
reſcriptum non valet.hoc.n non per excuſatorem, ſed per ſeip
ſum, vel per procuratorem proponere debet, ȝ.de reſcrip.ſuper
literis.[Viarum.] Puta quia erāt lutoſæ.[Criminali.] Niſi in ca
3 ſibus no.ȝ.c. prox.†[Præcepit.] Et male, niſi intellexerit prohi-
bere tñ, ꝙ non calumnioſe proponeret . vel dic, ꝙ mandatum
fuit & licitum & iuſtum: nam ex quo confitebatur ſe ſemel ca-
lumnioſe accuſaſſe, vlterius accuſare non debet, arg.ȝ.c.proxi.
nam ſic remittere querelam vř, vnde vlterius accuſare nō pōt.
23.q.4.ſi illic. C.ad Turpil. ǭuis. imo ſi dicat ſe nolle vlterius
accuſare, vlterius non accuſabit, ff.de adult.ſi maritus.§.ſi nega
uerit.hic ēt quia calumniatus eſt in accuſando, ſi velit denūcia
re, repellitur, quia ēt nunc præſumitur calumniari . Si aūt non
eſſet confeſſus de calumnia, ſed tñ iuraſſet non accuſare, denū
ciare poſſet, cum iuřm non valeat a præcepto euangelico libe-
rare, ȝ.de iureiu.quemadmodum, in fi.24.q.3.tam ſacerdos.&
ſi per denunciationem eccleſiæ non poſſet immunitas ſeruari,
poſſet non immerito accuſare, ȝ.de iureiur.peruenit.[Cōtuma
ciam.] Hic vř non reputandus cōtumax, quia ſi ꝑſens eſſet, tali
accuſatori nō cogereř reſpōdere, ff.de iud. nō vř.ſed illud hēt
locū, vbi certū eſt, ꝙ nō teneř reſpōdere: ſed vbi eſt dubiū, ſicut
hic, ſecus, ff.de iud.ſi qs hoc. Itē illud intelligiř quādo neq; ſup
principali, neq; ſup acceſſorio, vel exceptionib. & agere, & rñ-
dere cogit.ſed hic bñ rñdere & agere cogiř ſup exceptionibus.

S V M M A R I V M.

1 Quis ſit admittendus ad excipien.
2 Exceptio de non intereſſe eſt declinatoria, & ante lit. conteſta. regulariter proponenda, & vide in nu.3.
4 Monitio debet præcedere accuſationem.
5 Plures contra eundem petentem confirmationem quando ſint audiendi.
6 Cum vnus excipit, cæteri quoque, qui volunt excipere, eodem tempore excipere debent.
7 Nedum clericus, ſed etiam laicus admittitur ad excipien.de crimine contra electum, ſiue confirmatum.
8 Inquirendum eſt a contradicentibus, qua intentione procedant ad impedien. conſecrationem.
9 Qui poſſunt excipere de forma: item quid requiratur in excipiente, quòd peccatum ſit in perſona electa, in nu.10.
11 Quamuis nullus extet excipiens, vel accuſator, tamen confirmator, vel ordinator inquiret, quando: unque eum contigerit dubitare.
12 An procurator poſſit de crimine contra electum excipere.

CAP. XVI.

1 SVper his. †Vř, ꝙ qlibet admittendus ſit ad excipien
dū: quia excipiens defendit eccl.ſiā, & nul
lus ꝓhibeř a defendēdo, ff.de ꝓcu.ſeruū, §.publice.ſed tu
dic illos admittēdos ī ꝑdicto caſu, quorū intereſt. ſed rñde.l.ǭ
loqiř, qñ defenſor agit noīe alterius, & ſatiſdat.hic aūt q excipit,

a noīe ſuo agit. † Et dicimus, ꝙ hæc exceptio, ſ. ꝙ nō intereſt exci-
a pientis, proponitur etiā poſt li. conteſta. ᵃ ad quid enim officit,
cum nihil lucri portaturus eſt? Item quia nullā hēt actionē, er-
go nec eā proſequi pōt, quāuis poſſet dici, ꝙ ſi non exciperetur
ɔ eum, & fertur ſententia, ꝙ ſnīa teneret, & faceret ius inter par-
tes, ita ꝙ infirmaretur electio eius. vlterius non pōt petere illā
electionem confirmari, & cōtra nullum ex illa electione agere
poſſet, & oībus cōtra eum pararetur exceptio, argu. ff. de inoff.
teſt. poſthumis, §. ſi quis, ff. fami. ercīſ. cum puta, ſed ſi eius ele-
ctio confirmaretur, non fieret præiudiciū alijs, qui non fuerūt,
quominus adhuc contra electionē dicere poſſent, quia ipſis, cū
non fuerint partes, non fit præiudiciū, arg. ff. de mino. etiā, in fi.
3 † Item ſcias, ꝙ ſi hæc exceptio proponitur poſt li. conteſta. ille,
qui petit confirmari, per confeſsionē aduerſarij, vel alio modo
debet probare, ꝙ nō interſit, alioquin perſeuerabit vſq; ad ſen-
tentiam, ff. de procur. l. ōpo. §. rati. ſed poſt ſententiā non pote-
rit dici ſnīa nulla ea occaſione, ꝙ excipiētis non interſit ꝑpter
vires rei iud. quæ tenet etiā inter eos, quorū non intereſt, ff. fa-
mil. ercīſ. cum pu. nec eſt ſimile ei, quod dr̄ de falſo procurato-
re, ī. de procu. in noſtra, in fi. & C. de procu. licet, qa ibi ſnīa nō
fecit ius inter partes, qa ibi ꝓcurator non erat pars, qa non age-
bat ſuo noīe, nec dn̄s qui in iudicio non erat, & ſic non erāt ibi
partes, ſed hic bene erant, qa licet excipiēs nō haberet ius exci-
piendi, tn̄ ex quo noīe ſuo litē cōteſtatus eſt, pars eſt & dn̄s litis,
ar. ꝑal. l. cū pu. Sed oppones, quare nō eodē mō excipit ɔ militē
poſt li. cōteſt. Contra, C. de ꝓcu. ita. ſol. qa miles bene hēt actio-
nē noīe alterius, licet ɔ eū poſsit excipi, ſed iſte non hēt ius ex-
cipiendi. credimus tn̄, ꝙ ſi iudex perpendat, ꝙ non intereſt agē-
tis, ꝙ ipſemet ſine exceptione ſuperſedebit ſnīæ, qa ſi fieret p
appellationē, poſſet reuocari, qcquid dicant hę gl. ēt illa, q̄ inci-
pit, ad excipiendū. plus placet nobis, ꝙ ēt ille, cuius nō intereſt,
bene admittitur ad excipiēdū de crīe, licet non ad accuſandū ēt
ɔ ſimplicē clericū pp rōnes in ꝑdictis glo. aſsignatas, ſed in for-
mā ſuę electionis poſſet ſuſtineri, ꝙ nō admittitur, niſi ille, cu-
ius intereſt, ſicut nec ad ꝓſequendū conteptus, ī. de ele. ꝙ ſicut,
§. a. & vr̄ tm̄ intereſſe eligentiū, & ēt confirmatoris, ī. de ele. ni-
hil. Itē nō placet, qđ dicit hæc gl. ſ. ꝙ poſt li. ɔte. pōt repelli ille,
cuius non intereſt, qa dato ꝙ talis poſſet repelli ante li. ɔteſt. tn̄
poſt li. ɔte. repelli nō pōt, qa nec exceptio ꝑſonalis eſt, & decli-
natoria, & iō nō pōt ꝓponi ante li. ɔte. C. de excep. l. fi. inſti. de
4 exce. §. fi. [Et accuſando.] Hic tacet de mō inqſitionis. [† Inſcri-
bi.] Etiā moneri: nā ſi monitio ꝑcedere dēt accuſationē ciuilē,
multo fortius crīalē. 2. q. 7. accuſato, ſi qs ergo. ſed bn̄ fatemur,
ꝙ licet nō ꝑcedat monitio, tenebit & ꝓcedet accuſatio, & actio,
ſed tn̄ punieī, q nō monuit, vt j. e. c. dr̄. vel dic, ꝙ nō punitur, ſed
5 honeſtū eſt, ꝙ monitio ꝑcedat. [† A ꝓmotione.] dicimus, ꝙ plu
b res ᵇ ɔ eūdē petētē ɔfirmationē, audiēdi ſunt ſi de diuerſis defe
ctibus, vel criminibus obijciūt, ar. ī. de teſti. veniens, j q ma. ac-
cu. poſ. c. fi. C. ſi vt hęre. ſe ab. auth. ſi oēs. ſi aūt de eodē defectu,
vel crīe excipient, tunc iudex eliget idoniorē. ff. de popu. actio.
6 l. 3. † Itē qn̄ vnus excipit, oēs alij, q volūt excipere, eodē tpe de-
bent excipere, & ſi tunc non exceperint, poſtea non ſunt audiē-
di, arg. ff. de libe. cā, ſi pariter, niſi iuſta cā ſubeſſet, quare audiri
debeant, vt ī. q mat. accu. poſ. c. fi. & idē dicunt qdā, qa ſi qn̄ pe-
titur cōfirmatio, non excipitur, poſtea in ordinatione vel con-
ſecratione excipi non pōt, niſi ex cauſis, q̄ ſunt in ꝑall. c. q mat.
accu. poſ. c. fi. argu. ff. de libe. cā, ſi pariter. Alij dicunt ɔ, & fortè
verius. [Excipiēdo.] Hæc exceptio eſt facti, vel intētionis. ff. de
excep. l. 2. & non actionis, qa q ordinari, vel cōſecrari petit, nul-
lā actionē intentat, ſed tn̄ tali exceptione ꝓpoſita ordinator ſu-
perſedere dēt, ſi veriſimile eſt, quod opponitur, in Authē. qūo
opor. epiſ. §. ſi qs, in Auth. de ſan. epiſ. §. ſi qs ante. 23. diſt. illud.
ſed ſi nō eſt veriſimile, procedet ad ordinationē & cōſecratio-
nē, nec dimittet pp aliquā appellationē, qa nunquā reuocabi-
tur, qđ fit ab eo, niſi ꝓbetur veritas cauſæ, vt ī. de his, q̄ fiunt a
ma. par. ca. c. j. ſecus in confirmatione, vbi requiritur forma iu-
ris, vt no. ī. de app. cōſtitutus. Hæc tn̄ non placet. qa eſt ſpāle in
ordinatione, & conſecratione, qa niſi ordinator, vel conſecra-
tor audiat accuſationē, irritatur qcqd factū erit, & ipſi puniun-
tur, in Auth. qūo opor. §. ſi qs aūt, in Authē. de ſan. epiſ. §. ſi quis
ante: tn̄ intelligenda ſunt ꝑdicta, niſi excipiens de crīe calum-
nieī, vel ſuſpectus ſit de calūnia, ſicut bene ꝓbat ꝑdicta Authē.
qūo opor. epiſ. §. ſi qs. ff. de accu. alij. bene aūt eſt ſuſpectus de ca
lūnia, qa pn̄s fuit multo tpe ante conſecrationē, & ordinatio-
nē, & noluit ſine cā accuſare, niſi qn̄ ita imminebat ordinatio,
ꝙ ꝓbationes recipi nō poterant ante ordinationē, vel cōſecra-
7 tionē, ſed nunqd idē eſt in cōfirmatione? [† Excludatur.] Ad ex-
cipiendū de crīe ɔ electū, ſiue confirmatū admittitur non ſolū
clericus, ſed ēt laicus, qa ciuiliter agit, & cuiuſq; intereſt, ꝙ ec-
cleſię nō ſolū prælatos, ſed ēt alios clericos bonos habeant, &
eſt expreſſum de epis in Auth. qūo opor. epiſ. §. ſi quis, in Auth.
de ſan. epiſ. §. ſi aūt, arg. 8. q. j. licet, & ī. de teſt. ex parte, & 63. di.

plebs, & c. Reatina. 63. di. c. j. 80. di. c. Maximianus, ar. 23. di qui
epſ, in fi. & c. illud. ius enim publicū eſt, quod in ſacris cōſiſtit,
diſt. j. ius publicū. qdā tn̄ dicūt nō admittēdos, niſi eos, quorum
intereſt, ar. ī. de teſt. veniens. Et nos hoc ipſum credimus, qđ ex-
cipitur ɔ clericos non hn̄tes curā aīarum, ſed in hn̄tibus curam
ſecus, & idē in his, qui ordinandi ſunt, in Auth. de ſan. epiſ. §. ſi
aūt. ɔ non habentē curā animarū criminoſi non ſunt ad exci-
piendū admittendi. 23. diſt. illud. cū nec ſint admittendi ad ex-
cuſationē, & hæc exceptio, ſ. criminis, q̄ proponitur ɔ electū,
vim actionis hēt, in Authē. de ſan. epiſ. §. j. & no. ī. de poſtu. c. j.
ar. ɔ, ſ. ꝙ non poſsint ꝑtextu criminis ab excipiendo repelli, qa
ɔ doli excep. nō admittitur do. re. ff. de excep. do. ap. §. Marcel-
lus, ſed illa loqtur, qn̄ ɔ agentē excipitur. at ille, qui petit cōfir-
mationē, vel conſecrationē, non agit, & ſi agit ɔ aliquē, expreſ-
ſè non agit, ſed tm̄ offiñ iudicis implorat. & qđ dictū eſt de cri-
minoſis non admittēdis, intelligendū eſt, niſi ſua interſit, puta
ꝙ ſit futurus ſuus ꝑlatus, vel ſit patronus. nemini enim ius ſuū
proſequēti obſtat exceptio crīs. 4. q. 6. oībus, & ar. 16. q. j. cōſtitu
tū, & q. 7. filijs. alij dicunt, & melius, ꝙ ille, qui petit confirma-
tionē, vel conſecrationē, agit: vnde ſi hēt aduerſariū, libellum
dare debet, in quo ēt cām exprimat, puta qa a maiori parte ca-
pituli, vel a toto electus fuit, vel ab alio, ad quem deuoluta erat
poteſtas eligendi, ī. de conceſ. ꝑben. ex parte, & lit. conteſt. fiet,
niſi ſpāle dicaī, qa cā mere ſpūalis eſt: vbi ſine ſcripto ꝓceditur,
ar. 11. q. j. ſi clericus, ī. de dolo. c. j. rū & ſi ille, q ſe opponit, ante
det libellū, admittendus eſt, ī. de ele. dudū. ſi aūt non hēt aduer-
ſariū, bene ꝓcedetur ſine li. cōte. Itē dicimus, ꝙ oēs criminoſi
indifferenter admittuntur ad excipiendū, nō ad teſtificādū, ſed
c. vr̄ ɔdicere. 23. di. illud, vbi dr̄, ꝙ primo diſcutiendę ſunt per-
ſonæ ɔdicentiū. ſed quidā ſic exponunt, ꝙ hoc ſolū diſcutitur,
an ɔdicentes habeant paratas probationes, qa ſi paratas nō hn̄t
probationes, cū periculū ſit in mora, non differtur confirmari,
vel conſecrari, arg. 2. q. 7. pleriq;, ī. de app. oblatæ. Itē ſi non in-
terſit criminoſi, non admittuntur, alias aūt admittuntur. 4. q. 6.
oībus. alij aliter dicunt, & fortè melius, ꝙ nunquā rōne crimi-
8 nis repelluntur. † Sed tn̄ q̄rendū eſt circa ɔdicentes, qua inten-
tione procedant ad impediendū conſecrationē, ſ. an zelo eccle
ſiæ, an pro vana gloria, vel pro odio. 5. q. 7. q̄rendū, ſi qui ſunt. &
ꝑ illa capr̄a dicēdū vr̄, ꝙ ſi aliqs ſpālē cām hēat ɔ eccleſiam, vel
electū, puta qa dicat ſibi ab ea, vel eo deberi pecuniā, vel iniu-
riā factā, nō audieī, qa nec in cā crīali, vel eccīaſtica alias audiē
dus eſt. 3. q. 10. c. fi. qa licet interſit, alias nō tn̄ intereſt, ꝙ nō ꝓ-
moueaī, cū ei ſalua ſit oīs accuſatio: nā licet ꝑdicta c. q̄rendū, ſi
q, & 3. q. 10. c. fi. loquanī in accuſatione, tn̄ eadē rō eſt in exce-
ptionibus, & maximè cū hæc exceptio vim accuſationis obti-
neat. & hac rōne dicimus Reges, vel Principes nō admittēdos
ad excipiēdū ɔ electū de ſimonia, de adulterio, vel certis crimi-
nibus, cū ꝑſumanī facere, vt medio tpe regalia teneāt, vel aliqd
ab eo extorqueāt, vel pp aliquā ſimilē cām: ſed ſi ſuſpectus non
eēt ex cā ꝑdicta, vel alia, potius admitterenī, q̄ alius, ar. 16. q. j. ɔſti
tutū, & q. 7. filijs. ſed q̄uis ſit ſuſpectus vel ex hac cā vel alia, ſi ve
lit dicere ɔ eū, ꝙ ſuſpectū eū hēt, vel de ꝓditione terrę, vel cōſi-
9 liorū ſuorū, eſt admittēdus, qa ſua intereſt. † Excipiī aūt aliqn̄, ꝙ
pctm̄ eſt in forma, vel ꝓceſſu electionis, & ad hāc exceptionē ꝑ-
miſſa rōne, qa publice intereſt, qlibet admittiī. alij tn̄ dicunt, ꝙ
10 ſoli illi pōt excipere de forma, q debēt electioni intereſſe. † Itē
no. ꝙ qn̄ excipiī ēt, ꝙ pctm̄ ſit in ꝑſona electa, ad hoc qlibet ad-
mittiī: tn̄ op; eū ꝓbare crimē, cū aīs qlqs ꝑſumaī bonus, ī. de
c ꝑſūp. dudū. Sed qđ dices ᶜ, obijcies electo piurū ꝓbās eū iuraſſe
certo die ſe ſoluturū. nō ſufficit, niſi ꝓbes p ɔfeſsionē eius, vel
alio mō eū in termino nō ſoluiſſe. ꝓbaſti. n. ꝙ pctm̄ nū eſt, ſ. eū
iuraſſe, nō qđ te ꝓbaturū obtuliſti, ſ. ꝙ eſſet piurus. qs. n. ꝓbare
dēt qđ aſſeuerat, ff. de ꝓba. ei q. & excipiēs exceptionē ſuā, ff. de
ꝓba. in exce. & idē dicēdū vr̄, ēt ſi ſnīa excōicationis lata ſit ſub
ɔdōne, puta excōico te, niſi vſq; ad talē diē ſolueris. nā ſi ꝓbaī
hic exceptio, dico hūc electū excōicatū eē ſub ɔdōne, & iō ñ ɔ-
firmādū, nec dēt admitti, qa excōicatio ſub ɔdōe nō ɔhit aliqđ
pctm̄, dūmō ɔdōni pareī. ꝓbare āt, ꝙ ɔdōni nō ſit paritū, ptinet
ad excipiētē rōne ꝑmiſſa, qa onus ꝓbōnis incūbit excipiēti. Sed
at. ɔ, qa ꝓponit negatiuā exceptionē, hoc ipſo ꝓbat, ꝙ ɔriū non
probatur, C. de non nu. pc. ſi ex cautione, ī. de fide inſtru. ſi cau-
tio, & ī. de ꝑſump. quia. ſed illa locū habent tantū in caſibus in
iure expreſsis. alias autē, ſicut dictū eſt, excipiens ſiue affirma-
tiuè,

ADDITIONES.

a ¶Etiam poſt li. conte. Et ſic regulariter opponitur ante li. conteſt. adde Io. An.
hic, & Card. in conſi. 7. inci. In cauſa fratrum.

b ¶Quod plures. Adde eundem Inno. in c. cauſam, qui filij ſint legi. & Pet. de An-
cha. in conſi. 336. incip. Præmiſſo, quòd, col. fi.

c ¶Sed quid dices. Hoc dictum alle. Cy. in l. 2. q. 5. C. de iure emp. Io. An. in addi.
Spec. in tit. de loca. verſic. 21. & dicunt nouiſsi. Papi. ſingulariter in d. l. 2.
colum. 68. verſic a. in ead. glo.

ſiue, ſiue negatiuè, probare tenetor. vel dic illud habere locum, qñ non agit de crĩe. ſi aũt de crĩe agatur ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter, ſemp excipienti neganuè incumbit ꝓbatio, q̃a odioſus eſt. 2.q.7. ſi qs eṗs, & q̃a pſumit̃ nõ immemor ſuæ ſalutis. 2.q.7. c. ſancimus, & q̃a pſumit̃ bonus, ĩ. de pſump. dudũ. tñ ſi creditor ageret ad petẽdũ debitũ, ſufficeret ei ꝓbare vel ꝓmiſsionẽ, vel iuramẽtũ, vel excõicationẽ, quia ſic probat obligationẽ, qd̃ ſolũ ſibi ꝓbare ſufficit, & debitori incũbit onus ꝓbandi ſatiſfactionẽ. rõ diuerſitatis, q̃a creditor, q agit ad debitũ, non obligatur ſe niſi ad ꝓbandũ ꝓmiſsionem, nec ad aliud cogitur, ſed qñ agitur ↄ electũ, non auditur, ſi dicat tñ eũ promiſiſſe, vel iurasſe, niſi & ſe obliget ad ꝓbandũ, q ↄ promiſſum, vel iuramẽtum venerit: vnde hoc totũ ꝓbare dẽt. qñ aũt vitiũ dr̃ in forma interueniſſe, ſi electores, vel electus petent ↄfirmationẽ, q̃a negat formã ſeruatã, eã omiſſam ꝓbare dẽt ṗdicta rõne, q̃a excipiẽti incũbit ꝓbatio, & q̃a ea quo de facto ↄſtat, pſumit̃ interueniſſe ſolẽnitas, C. de ↄhẽ. ſtip. l. j. ff. de ꝓba. ab eo, dũtñ ſcrutiniũ, vel vota fratrũ oñdãtur in ſcriptis redacta, ĩ. de elec. q̃a pp, & decretũ, in quo appareat ↄſenſus capituli. 61. diſt. c. eṗs dũ. vel dic, vt no. ĩ. de dolo, eũ olim. Sed qd̃ dices, ſi excipiat̃, nõ eſt ſubdiaconus, q pôt eligi, vel nõ bẽt lr̃as cõmẽdaticias, cũ ſit alienigena? Rñ. in his caſibus eũ debere ꝓbare ſe eſſe ordinatũ, & ſe dimiſſum ab eṗo, cũ iura in his caſib. dicant lr̃as neceſſarias, 2. q. j. legũ. ĩ. de cleri. percu. pci totũ. 72. diſt. per totum. tñ tanta poſſet eẽ pſũptio pro ordinato, q transfertur in aliũ onus probandi, vt ſi multo tpe in ſubdiaconatus ordine ſeruiuiſſet, vel q certũ eẽt,

11 q bene a ſuo eṗo dimiſſus eſſet. † Sed tñ no. q licet nullus appareat excipiens, vel accuſator, tñ cõfirmator, vel ordinator ſemp inquiret, & qñcunq; eũ contigerit dubitare, ĩ. de elec. cũ nobis, & no. J. de purg. ca. c. j. in Auth. de ſan. epiſ. §. ſi quis ante, circa prin. tit. [Extraordinariã.] Sine inſcriptione aũt pœna certa infligitur talib. ĩ. de elec. ſtatuimus. [Citra.] ĩ. de elec. cũ dilecti. ad hanc aũt extraordinariã pœnã non ſolũ ſe obligat, q crimen obijcit ↄ ↄfirmatũ, ſed ẽt q pter formã ↄ ordinationẽ, vel ↄſecrationẽ obijcit, ĩ. de elec. cũ dilecti. q aũt inqſitionẽ impetrat, vel denunciat, ad hãc pęnã non ſe obligat, q̃a alterũ ex offõ iudicis

12 pcedit, alterũ aũt ad pęnã. [† Procuratorẽ.] Procurator nõ pôt ↄ electũ excipere de crĩe, vel alio defectu contingente perſonã electi, quantũcunq; ſit gñalis procurator, niſi ſpãliter dicat, q de crimine excipiat, q̃a per talẽ exceptionẽ minuitur ſtatus excipientis, q̃a beneficijs priuatur per trienniũ, ã. de elec. ſtatuimus. ff. de min. illud, ff. de procu. non ſolum, §. fi. ff. de va. & extraor. cog. l. pe. nec eſt cõtra, ff. pro ſo. actionẽ, §. renunciare. ff. de iniu. ſed ſi vnus, §. procuratorẽ, q̃a agens iniuriarũ, ſi ſuccũbit, non incurrit diminutionẽ ſui ſtatus: & bene eſt diminutio ſtatus, licet ad tṗs tñ ſuſpẽdatur a beneficijs, q̃a relegatio & dãnatio in opus publicũ tpales ſunt, vt ꝓbatur ff. de pęnis, quidã.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex corrigit errorem ſuum, ſi in proceſſu, vel interlo utorijs errauit.*
2 *Non debet fieri generalis inquiſitio clerici.*
3 *Non valet dictum teſtium ſuper occultis, & de quibus infamia nõ præceſſit.*

CAP. XVII.

QValiter. {Ordinem.} In proceſſu: Sentẽtia enim nõdũ lata erat, vt infra ſequitur. {Occaſione.} Forte zelo iuſtitiæ, vel pp nimiã infamiã ipſius epi, non autẽ ꝓpter odiũ, quia tunc non eiſdem mandaretur, q iterũ procederent contra eum, cũ eſſent ſuſpe-

1 cti. 3. q. 5. quia ſuſpecti. {Corrigere.} † No. iudicem corrigere errorem ſuum, ſi errauit in proceſſu, vel interlocutorijs, ĩ. de appel. cum ceſſante, j. de ſen. excõ. ſacro. ff. de re iu. quod iuſsit, quãuis ſit in diffinitiuis ↄ, ff. de re iud. iudex. [Ad præſens.] ſ. ne

2 ex proceſſu inordinatè habito procedatis ad diffinitiuam. {Tlo ſua eccleſia.} Et ita apparet hic loqui, qñ fit inquiſitio de ſtatu eccleſiæ, vel ẽt vbi gñalis fit inquiſitio de aliquo clerico, licet de iure fieri non debeat, niſi de ſpãli crimine, niſi cũ perſona eſt multũ, alias grauiter diffamata, cũ capſa, de qbus inqrit̃, exprimẽda ſunt, j. eo. qualiter, qñ enim de ſpãli crĩe inqritur, quare diceret, exceptis occultis, cũ anteq̃ iurent teſtes, vel alias ꝓcedatur, dẽt inqri, an ſit occultũ, necne. pôt tñ dici hoc ẽt habere locũ, vbi de certo crĩe ſit inqſitio, nam & tunc ſi teſtis aliud nouit occultè de crĩe illo non dẽt dicere, j. eo. inqſitionis. §. 2. vel dic,

3 vt ibi no [Occultis.] † Si enim de occultis, & de qb. infamia nõ præceſsit, aliqd dixerunt teſtes, non valebit dictũ eorũ, j. eo. inqſitionis, nec enim iurati ſunt, ĩ. de teſti. teſtib. & hęc vera ſunt, qñ ſit gñalis inqſitio. Qñ aũt ſit ſup certis capitulis, tunc nõ apponetur in iuramẽto hæc cl̃a: cũ enim infamia pceſſerit, teſtes ſup oĩbus, q̃ ſciunt de eo qd inqritur, veritatẽ dicent, ẽt ſi illud, qd ſciunt, vel credunt, ſit occultũ, vt ſi de fornicatione agitur, & ꝓuocetur aliqs teſtis, q ſecũ iuit ad pctñ perpetrandũ, de eo teſtificari dẽt, q dẽt dicere ſecretas circunſtantias, & ea q̃ ſecreto nouit, dũmodo ſit infamatus de crĩe, ſuper quo fit inqſitio, puta quia cũ tali muliere cõmiſit fornicationẽ: ſed ſi tñ de fornicatione eſſet infamatus, non exp̃ſſa aliqua muliere, tunc non credimus, q dẽt teſtis reuelare fornicatorẽ occultũ. imo plus dicimus in primo caſu, quia ſi iuraſſet teſtis, q teneret ſecretũ, tñ illud reuelare debet, quia vel a principio male iurauit, ſ. ſi intellexit, q iuratus vt teſtis illud nõ diceret, ſed ſi ita praue non intellexit, iuramẽtũ intelligendũ eſt, q ſine iuſta cã non reuelaret eũ, ar. ĩ. de iureiu. ad noſtrã, quẽadmodum. tñ ſi in confeſsione pniãli eſſet reuelatũ, tunc in teſtimonio non dẽt reuelare, quia ſcit vt Deus, non vt hõ. ſed idẽ dr̃, ẽt ſi gñalis inquiſitio fuerit, ſed hęc eſt drĩa, quia cũ iam ex cõmiſsione ſuper certis criminibus facta appareat non eſſe de occulto crimine, ſemper valebit teſtimoniũ, ſed in alijs caſibus non valet, niſi appareat infamia. alij ↄ, ſ. q tam circunſtantias, q̃ occulta dicere non debet.

S V M M A R I V M.

1 *Infamia præcedente de prælato, fit inquiſitio de tota eccleſia.*
2 *Confeſsionem ſuam reus an interpretari poſsit, an excuſare & errorẽ ꝓbare.*

CAP. XVIII.

CVm dilecti, &c. Legati Apoſtolicæ ſedis inquiſierunt de criminibus epi Agathen. q pſtito iuramento confeſſus eſt ſuo tpe res eccleſiæ dilapidatas, & plures eccleſias per ſimoniam a ſe datas, & de naufragio res aliquas recepiſſe, quibus cõfeſsionibus factis negociũ fuit ad ſedẽ Apoſtolicã remiſſum. cũ autẽ Papa ex confeſsionibus vellet procedere ↄ ipſum, eṗs confeſsiones excuſauit: excuſabat enim dilapidationẽ pp deonta ṗcta tpibus pdeceſſorũ ſuorũ, vel pp inſolentiã hęreticorũ: ſimoniã excuſabat per ſuã ignorantiã & pęnã impoſitã ſimoniacis. naufragiũ excuſabat, quia res illas tñ accepit, quorũ dñi non inueniebantur. mãdat ergo dñs Papa, q ſi iurauit ad interrogata reſpondere veritatẽ, & excuſationes ſuas probauerit, abſoluatur. ſi verò iurauit plenã dicere veritatẽ, cũ pręſumendũ ſit, q ſecũdũ quod iurauit, nihil omiſit de veritate, & q excuſationes de nouo confixerit, remoueatur ab adminiſtratione. {Epiſcopo.}

1 † No. q infamia pcedente de plato, inqſitio fit de tota eccleſia. ſi. ĩ. c. proxi. ã. de ſen. & re iud. cum I. & A. & hoc forte ea rõne, quia caput malã præſumptionẽ facit de malis mẽbris. 61. diſt. c. miramur, & 2. q. 7. c. ſicut. inquir tñ, teſtes non dicent niſi de his de quibus pręceſſerit infamia, ĩ. c. proxi. vel dic ẽt tota eccleſia diffamata erat, licet nõ quilibet. Vel dic, q ẽt quilibet. [Reſponſionẽ.] Hodie aũt non crederetur eis, niſi probarent, ĩ. de ꝓbati. qñ. vel potes dicere, q hodie crederetur eis, quia legati erant, ſicut creditur Cardinalibus, & de oĩbus actis coram eis, vel ibi loquitur, qñ vnus eſt iudex tñ, hic aũt erant plures. vel dic, q hic iudici creditur, q̃a iurabunt, & erunt quaſi teſtes. ſed verius vr̃, q non ſint requirendi tanq̃ teſtes. 2. q. 6. ſtatuendum, ſed tanquã qui ſunt iudi. conſulendi. 18. q. j. c. j. ar. ĩ. de arb. non ſine, ff. de ap. rec. ſciendũ. ſic ẽt requiruntur oẽs de facto ſuo, ẽt q alias non admitterentur ad teſtimoniũ, vt latrones, C. de ſeruis, ꝓuinciarum, & ſerui. C. de qõ. interrogata, ff. de cuſto. diuus. de ætate ẽt alicuius admittuntur mater, & auia. ff. de ꝓba. ẽt. ſic ẽt requiruntur, ff. de ędil. edic. q̃ro. §. fi. 20. q. 3. pñs, ĩ. de teſti. ſicut, ĩ. de arbi. non ſine, nec valet horũ dictũ tanquã teſtiũ, ſed ad præſumptionẽ tñ facit: vnde poſt apertionẽ teſtium tales q̃rendi ſunt, & ante ꝓductionẽ teſtiũ, arg. opt. 20. q. 3. pñs. [Ad inqſita.] Cũ iurãs de calumnia tñ iuret de veritate ad interrogata rñdere, poterit ſuas confeſsiones excuſare. teſtis aũt qui iurat dicere, qcquid nouit, non poterit excuſare teſtimoniũ ſuum, vel mutare, ſi hoc faciat anteq̃ loquatur cũ partibus, q̃a nõ pſumitur ſubornatio, ſed recordatio veritatis, alias ſecus, ar. in Auth. de teſti. §. q̃a vero. iudex aũt ex offõ ſuo reuocare pôt teſtem, vt melius inſtruatur, ff. de qõ. repetit. [q̃ tales ſunt.] Confeſsiones. [Et malũ.] Tales fuerunt poſitiones, vel exceptiones habitę. 85.

2 diſt. Florentinũ. [Non obſtantib.] † Sed nonne ẽt ↄ confeſsionẽ ſuã pôt ꝓbare, vt C. de iur. & fac. ign. error. ff. de confeſ. nõ fatetur. rñ. non, vbi ſic iurauit, vt hic habes. vel dic q errorẽ pôt ꝓbare, ſed ſuũ dictũ non pôt excuſare. errorẽ autẽ probare pôt, ſi ꝓbaret ſe non dilapidaſſe, ſed excuſare qd̃ dixit, vel illud interpͥtari, non eſt ꝓbare errorẽ, vel reuocare. ſi enim velit ꝓbare ſe erraſſe, oportet eũ ꝓbare, q nihil de naufragio habuiſſet, & q eccl̃ię non eſſent datę p ſimoniã, & q bona eccl̃ię nõ eſſẽt dilapidata, ſed ſi admittit̃, q excuſet, vl̃ interp̃tet̃ ↄfeſsiões ſuas, ſufficit q ꝓbet, q ea habuerit, quorũ dñi nõ inueniebãt̃, & ſic ď alijs.

S V M M A R I V M.

1 *Non admittitur crimenoſus ad denunciandum, vel teſtificandum niſi in exceptis criminibus.*
2 *Quæ perſona requiratur ad probandam infamiam.*
3 *Leuis infamia qualis ſit.*
4 *Qualiter probetur infamia, vſque ad finem poteris videre.*

CAP. XIX.

CVm oporteat, &c. [Sub diſsimulatione.] Si de eis eſſet infamatus, & iõ de infamia primo inquiri mandat, vt j. ſeqtur. Innoc. ſuper Quinto Decretal.

ipſe tñ mãdat inqſitionẽ fieri pp clamoſam inſinuationẽ ei fa-
ctã, non pp hoc ꝙ penes ipſum diffamatus eẽt. {Criminibus.}
Nullus enim criminoſus admittitur ad denũciãdũ, vel teſtificã
dũ niſi in exceptis criminibus, de hoc no. ꝫ.c.cũ P. ſed ſi ordina
rio nõ cõſtat de infamia alicuius p eũ modũ, quẽ dicit finis gl.
q̃ incipit, Hic, dic, & ſi nõ ſit ei ſuſpectus, nec ẽt alij, cui ordina-
rius velit facere gratiã, ꝙ ei fiat purgatio criminis obiecti: quo-
rũ vtrũq; ſufficit, imo vr̃, ꝙ nõ ex gratia, ſed de neceſſitate iuris
dẽt ei indici purgatio, q apud Principẽ ſuũ, vel patronũ eſt infa
matus, C. ex q. cau. irro. infa. verbũ, 2. q. 5. Mennã, & c. oĩbus. Itẽ
ſi aliqs petat inquiſitionẽ ꝯ aliquẽ, nõ faciet eã ordinarius, niſi
ꝓuidi & diſcreti & nõ leues, q credunt oĩ verbo, exceſſum eius
ordinario denunciẽt. Itẽ hoc nõ ſufficit, niſi hoc nũcietur ſæpe
ordinario ſiue p eoſdẽ, q primo denũciarunt, ſiue p alios: poſſet
enim eẽ, ꝙ ſemel ex impetu nũciaſſet. quot aũt vices hoc faciat
ſæpe, ipſius ordinarij arbitrio relinquẽdũ vr̃, in Auth. de teſti. §.
2. ff. de verb. obli. ꝯtinuus. §. j. Itẽ oportet, ꝙ de crimine obiecto
clamoſa, nõ leuis, nec tacita ſit infamia. Itẽ oportet, ꝙ tãta ſit
infamia, q̃ faciat crimẽ quaſi manifeſtũ, & hoc ſonãt verba illa,
q̃ ſunt in decre. j. c. qualiter, ibi, ꝙ clamor innuit, & diffamatio
manifeſtat. ſed ſi hæc infamia nõ eſt apud ordinariũ, q eſt forte
multũ abñs, & maxime apud Papã, cui vniuerſi ſubſunt, ſed tñ
aliq nũciãt aliquẽ ita infamatũ, tũc ipſe ordinarius, vel delega-
tus eius, vel Papa recipiet ꝓbõnes ĩfamię ſ'm eũ modũ q ẽ j. de
por. ca. c. 2. vel recipiet & tũc teſtes debẽt deponere, ꝙ ſciũt eũ,
de quo agit, diffamatũ apud ꝓuidos & diſcretos, & debent eos
noĩare, ẽt ſi nõ interrogẽtur, q nõ eſt cõmiſſum diſcernere te-
ſtiũ arbitrio, qui ſunt ꝓuidi, vel diſcreti, ſed arbitrio iudi. ff. de
verb. obli. ꝯti. §. j. Itẽ debẽt adijcere in teſtimonio, qđ nõ tñ ſe-
mel, ſed ſæpe ſciũt eos eẽ diffamatos apud ꝓuidos & diſcretos,
i. ꝙ multotiẽs boni viri reputauerũt eos apud ſe diffamatos, &
infames pſonas. Si aũt dicerẽt, qđ apud ſeipſos teſtes eſſent dif-
famati, hoc qbuſdã nõ vr̃ ſufficere, cũ nõ ſint tãtæ auctoritatis,
qđ ſufficiat eos diffamatos apud eos. Itẽ debent adijcere ꝙ cla-
moſa & nõ tacita eſt infamia, & eſt tãta, ꝙ quaſi facit manifeſtũ
crimẽ, q ſi hoc eſt neceſſe in ordinario, vt p̃dictũ eſt, qñ apud
eũ eſt infamia ſine adminiculo teſtiũ, multofortius dẽt hic ne-
ceſſe eẽ, qñ ſibi nihil eſt notũ de infamia, ſed p teſtes tñ dẽt eſſe
notũ. Iſtæ aũt inqſitiones & ꝓbationes hñt locũ anteq̃ fiat inq-
ſitio ſup crĩe, nã poſtq̃ ſup crĩe fit inqſitio, ea iã nõ haberẽt lo-
cũ ꝓbationes ſup infamia, niſi adminiculẽtur. 4. q. 3. §. itẽ ſæpe.
ſed ſup crĩe debẽt recipi ꝓbationes: qđ ſi nõ ꝓbẽt, tñ dẽt indici
purgatio, ſi ea ꝓbationibus remãſit aliqua ſuſpitio criminis. ꝫ.
de teſt. tã literis. Itẽ p̃dictus modus ꝓbandi hẽt locũ, vbi in mo-
dũ exceptionis obijcitur infamia, vt repellatur a dignitatibus,
vel hæreditate, C. de inoff. teſt. frẽs. C. de dignita. l. 2. nec mire-
ris, ꝙ ita exactas ꝓbationes exigo ſup infamia: q nõ eſt ſine cã:
eſt enim extraordinarius modus agendi p inqſitionẽ. Itẽ graue
eẽt pp leuẽ infamiã aliquẽ repellere vel a dignitate, vel ab hæ-
reditate. & hoc ẽt lex ſatis expſſe dicit, C. de digni. l. 2. vbi dicit,
ꝙ famoſi, q. ſ. multa & freqnẽti infamia laborãt, & annotati in-
famia, i. quorũ infamia, i. infamię crimẽ ſcriptũ eſt p iudicẽ, vel
q alias ſũt inqnati quaſi manifeſto ſcelere, vel ſordida vita, ſũt
a dignitate repellẽdi, vnde alias dicit lex, qđ ad hoc, vt ex verbis
infamatorijs oriatur infamia facti, oportet ꝙ in ſcripturã redi-
2 gatur, & ẽt ꝙ fiat cũ aliqua cãæ cognitione. † Itẽ nõ ſufficit q̃li-
bet pſona, ſed eſt neceſſe, ꝙ ſit electa & ſpẽalis pſona, vt patris, vel
patroni, vel iudicis, vel cõſimiliũ, C. ex q. cau. irro. infa. verbũ,
& l. ea, & l. interlocutio, ff. e. ob hoc verbũ. & ad hoc facit, q ẽt
quantũcunq; intentetur accuſatio famoſa ꝯ patronũ agentẽ p
ꝓcuratorẽ, niſi ſnĩa feratur, non ꝯhitur infamia facti, ff. de obli.
honori, licet ſit arg. ꝯ, C. de inoff. teſt. frẽs. vbi dicit, ꝙ ſufficit le-
uis infamia ad hoc, vt repellatur a p̃dictis. ſol. licet dicat ſuffi-
cere leuẽ infamiã, non tñ tollit, qn p̃dicta diligentia debeat ha-
3 beri in ꝓbando. † Item appellat leuem infamiã tranſactionem
ſuper famoſis actionibus, vel defenſionem, ẽt ſi per ꝓcuratorẽ
agatur, ff. ex qui. cau. infa. irro. athletas. §. fi. & l. ſeq. & tene, ꝙ in
his multũ hẽt locũ arbitriũ iudicis. Item de his no. j. c. qualiter.
In teſtibus aũt ſufficit, ꝙ nõ ſit cã repulſionis, ꝫ. de teſti. tã lite-
ris, quãuis bene regrantur pſonæ ꝓbatæ. 2. q. 7. criminationes,
ſi qs eps. 3. q. 5. p totũ, ſed nõ eſt vis, an ſint clerici, vel laici, vel
mulieres. & hñt hæc locũ in criminibus nõ periculoſis, nam in
periculoſis quid fieri debeat, no. j. c. qualiter vltra mediũ. Item
qñcunq; probetur infamia in modum exceptionis, ſufficit, ſi ſe
purget, ꝫ. de teſti. tã lr̃is, niſi illa infamia ortũ habuiſſet ex ſnĩa,
vel interlocutione iudi. vel ex dicto parẽtis, vel patroni, vel cõſi
miliũ, & authenticæ pſonę, & ſic loquuntur ll. C. ex q. cau. irro.
infa. inter, & l. verbũ, & l. ea q̃, & alię de hac materia loquẽtes,
ꝫ de ele. ſuper eo. ꝫ. de teſti. teſtimoniũ, ſed & tũc vr̃, ꝙ ſufficiat
indicere purgationẽ. nobis vr̃, ꝙ qñ infamia dẽt probari p teſte-
ſtes, ſiue ad hoc vt fiat inquiſitio, ſiue vt repellatur a dignitate,
ſiue ob aliã cam, ꝙ teſtes debent dicere eũ infamatũ apud ep̃m

ſuũ, & eſſe ſuſpitioſum de tali crimine, vel incredibilem pp tale
crimẽ, de quo hẽt eũ ſuſpectũ. & idẽ, ſi eẽt ſuſpitioſus, vel incre
dibilis apud ſuos conſacerdotes, vel apud bonos & iuſtos hoĩes
de plebe ſua, quã, ſ. regit, vel in qua cõuerſatur. 2. q. 5. oĩbus, vel
apud plebẽ nõ habita diſtinctione bonorũ & malorũ 2 q. 5. p̃ſ-
byter. Et dẽt ſubijcere cãm ſuæ ſcientiæ ſufficientẽ talem, vel
conſimilẽ, ſcio, ꝙ ep̃s hẽt eũ ſuſpectũ de tali fornicatione, q in
ſcriptis aliqua ſummaria cognitione p̃miſſa mandauit ei, ꝙ nõ
iret ſecũ p loca ſuſpecta. vel ego fui pñs, vel ſuus ep̃s ſcripſit, ꝙ
ſup hoc mãdaret fieri inqſitionẽ. vel ego fui pñs ẽt ſine ſcriptu-
ra, vbi ipſe ſolẽniter corã bonis viris mandauit, ꝙ ab eius fami-
liaritate ceſſaret, arg. p p̃dictis, C. ex q. cau. irro. infa. interlocu.
verbũ, ff. eo. tit. alienũ. 32. di. dic, in Auth. vt li. ma. & auię. §. j. illa
aũt cã non vr̃ ſufficere, q audiui ab eo, ꝙ cũ ſuſpectũ habebat.
niſi ex p̃cedẽti cã & cũ ſolẽnitate hoc diceret, C. de nõ nu. pec.
gnatr. ſi aũt teſtes velint dicere de infamia alicuius, q̃ eſt apud
conſacerdotes, vel apud plebẽ, deberẽt dicere cãm ſui teſtimo-
nij, q ſup hoc ſcripſerũt Papę vel alij ſuperiori, arg. in Auth. vt
iud. ſine quo. ſuffra. §. ſi qs aũt p̃ter, & §. neceſſitatẽ, in Auth. vt
4 nulli iud. §. & hoc qđ. † Itẽ ſufficiẽs cã eſt, ſi dicũt ſe ſcire de hoc
eẽ infamiã: q tñ eſt ſcãdalũ, & rumor, ꝙ via tolerari põt, & ꝙ
ex eo factũ redderet quaſi manifeſtũ, j. c. qualiter, ſed cãm ſui di
cti reddit melius, ſi dicit, ꝙ pp̃s interrogatus p iuramẽtũ r̃ndit,
ꝙ apud eos eſt ſuſpectus de obiecto crimine, j. de pur. ca. c. 2. ſed
& prima vr̃ ſufficere, ſi dicũt, ꝙ de hoc ẽ infamia cõis, vel vox,
niſi dicat de ſcandalo, vel rumore, vel de alijs p̃miſſis: & vr̃ ꝙ ſi
ep̃s, vel conſacerdotes, vel plebs dicit, nunquã ſuſpectũ eũ ha-
buimus, vel ſi habuimus, errauimus, & ceſſat ſuſpitio illa, ꝙ vl-
timo dicto eorũ ſtandũ eſt plusq̃ teſtibus, ar. j. eo. inquiſitionis,
in fi. pp ſuſpitionẽ aũt regis, vel aliorũ dominorũ potius eſt in-
dicenda purgatio pp honorẽ eorũ, & ſcandalũ euitandũ, q̃ in-
quiſitio facienda, quãuis & illa facienda ſit, ſi viſum fuerit ep̃o.
5 2. q. 5. Mennã, hoc habet. [† Famã.] Dic, ꝙ vbi in literis inquiſi-
tionis dr̃, tali ſignificante accepimus, ꝙ talis ſit grauiter diffa-
matus de talibus criminibus. ſemper iudex de veritate p̃cum, ſ.
an ſit diffamatus, inquirere debet, C. ſi ꝯ ius, & ſi non, ꝫ. de re-
ſcri. ſup lr̃is. ſi verò in lr̃is non dr̃ aliqd de infamia, ſed tñ ibi dr̃,
tales ꝯ talẽ propoſuerunt, ꝙ talis eſt criminibus irretitus, & iõ
Papa inquiſitionẽ cõmiſit: tunc ſicut hic dictũ fuit, non ſubito
procedat ad inquiſitionẽ, ſed primo inquiret de infamia, quã ſi
inuenerit, procedet, alioquin cõſulet Papã, vt hic, ſed non ceſ-
ſabit inqſitionẽ. In ſuperiori aũt caſu infamia non inuenta ceſ-
ſabit: ſi aũt non fiat mẽtio in lr̃is de aliquo denunciante, ſed tñ
dictũ ſit, ad audientiã noſtrã peruenit. tũc poterit ꝓcedere ſine
aliqua inqſitione famę, nã cu hoc poſſit ipſe p̃latus, j. c. quali-
ter. 2. q. 5. oĩbus. 86. diſt. ſi qđ, eadẽ rõne & delegatus, ar. ꝫ. de re-
ſcr. ſup lr̃is, in fi. verũtñ melius facit iudex, ſi cognouerit falſum
relatũ Papę, ſi eũ conſulat, q̃uis ad hoc non teneatur. Sed dices,
quõ in caſibus p̃cedentibus cognoſcet de fama, cũ nõ ſit ei cõ-
miſſum? R̃n. imo eſt cõmiſſum tanq̃ acceſſoriũ, ꝫ. de off. dele. p̃-
terea. ff. de iuriſd. om. iud. l. a. & facienda eſt inqſitio, vel danda
ep̃is, vel primatibus clericorũ ſine ipſa vniuerſitate clericorũ
aliqua de quocunq; denunciantibus Papę, ſed nõ procedent in
modũ denunciationis, ſed inqret Papa denunciantibus proſe-
quẽtib. eis inqſitionẽ, vel nõ, & qđ eſt no. dignũ ſit ꝓbato crĩe
in modũ inqſitionis imponetur p̃nĩa corporalis, & honoris, &
dãna læſis reſarcientẽ, vt hic habes, ꝫ Auth. vt nulli iud. §. & hoc,
qđ. in Auth. vt iud. ſine quo. ſuff. §. ſi qs aũt p̃ter, & §. neceſſitatẽ.
6 [† Nouercis.] Vel p teſtes, q ꝓbent infamiã, vt ipſe iudex de pſo
no p rumorẽ viciniæ apud bonos & graues certificari põt, ꝫ. de
ſpõ. eũ in tua. [Inimicos.] Capitales, j. de ſimo. per tuas, Inſti. de
excu. tu. § inimicitię, ꝫ de re iu. cũ l. ff. de arbi. licet, ar. ff. de adi.
le. l. 2. & nõ ſolũ q nũc inimicus ẽ, ſed ẽt q nudiuſtertius. 3. q. 5.
c. 2. ſi aũt non ſunt capitales inimici, ſed tñ aliquo mõ inimici
ſunt, admitter ad teſtimoniũ ſed minorẽ, vel nullã fidẽ eis adhi
bebit, qđ iudicis arbitrio relinqtur, in Auth. de teſti. §. ſi verò di
7 car, ff. de q̃ſt. l. j. §. qõne. [† Ingratis.] Auctoritate p̃hiũ lr̃arũ, uõ
p̃teritarũ, nã ex quo denũciantes ſunt inimici, ſi hoc ſignificatũ
eẽt Papę, eas nõ ꝯceſſiſſet, ergo p eas lr̃as ꝓcedi nõ dẽt, ꝫ. de re-
ſcri. ſup lr̃is, ſed ſi reſcripto ſic impetrato tñ vtitur miniſterio,
ſiue ſit inimicus, ſiue ſeruus, ſiue ẽt excõicatus, lr̃æ valent, & iu-
dex ea offõ ſuo ꝓcedet, & hoc põt percipẽdi ea lr̃is, puta ſi dicat,
ad audiẽtiã noſtrã peruenit. ſi vero nõ miniſterio tñ, ſed aucto
ritate vſus ſit in lr̃is impetrãdis, ſ. q pp eos motus eſt ad ꝯcedẽ
dã inqſitionẽ, tũc non valebũt lr̃ę, ſi mẽdaciũ dixit, vel veritatẽ
ſupp̃ſsit, niſi Papa mandaſſet in lr̃is de fama inqri, nã tũc cũ ad
petitionẽ cuiuſq; poſſet & deberet mãdare inqri de fama, & ſi
eẽt infamia, ꝓcedi ad inqrẽdũ de crĩe, vnde infamia eſt, & tunc
ẽt ſi impetratores inqſitionis repellãtur, tñ iudices ad inqſitio-
nẽ ꝓcedẽt. ro noſtri dicti eſt, q officio ſuo Papa cõmittit, & cõ
mitteret nihilominus, ſi denunciãtes eſſent excõicati. vnde in
hac commiſſione tñ miniſteriũ p̃ſtant. & idẽ dicimus, etiã ſi
impetrantes

impetrantes ſint excommunicati,cum miniſterium eorum vi-res literarum non exhauriret,arg.ff.de inoff.teſt.ſi pats, §.vlt.& l.propter,§.meminiſſe,& C.de preci.Impe.offe.vniuerſis,& l.j.

CAP. XX.

CVm dilec.fil.etc. Hæc decr. loquitur de denūciatione. {Donec cauſa.} Scilicet,denunciationis, quam volebat primo expediri,quàm de appellatione cognoſceretur.

S V M M A R I V M.

1 *Inquiſitio de occultis criminibus non eſt facienda.*
2 *An iudex debeat inquirere a teſte,an ſit criminoſus,vel quòd teneatur teſtis reſpondere.*
3 *Suſpectus de inimicitia non debet procedere ad accuſationem.*
4 *Non debet ordinandus patefacere omnia crimina ſua.*
5 *Paucorum dicta non infamant,ſiue non inducant famam.*

CAP. XXI.

INquiſitionis,&c. {Puta.} hic dicunt quidam, ꝙ in nullo occulto crimine impedimit executio poſt peractā pniam, niſi in homicidio. nos tñ ſecus dicimus,vt no.ā.de tēp.or.ex tenore.[In accuſationis.]ergo inſcribendi ad tabellionē, hoc qdā dicūt, ſed nos ꝯdicimus,ſ.ꝙ nec ad extraordinariā pęnā inſcribi dēt,ſicut no.ā.e.ſup his,j.de ſimo.dilectus.2. ꝯ. ſol. in hoc eſt ſilitudo, ꝙ vterq; ꝑpetuo priuat̄ offō,& beneficio,ſed in hoc eſt diſſimilitudo,ꝙ accuſatus deponitur,hic aūt nō,j.e.qualiter,& plene,19.di.c.ſi Romanorū.{Alioquin.} Ideſt ſi ſit tale,de quo poſſit agi pnīa
1 ſeruato ordine.{† Infamia} Icirco nō eſt puniēdus,qa de occultis criminibus nō inqritur,vt ā.e.qualiter.& iō ſup hoc dictū teſtiū nō valet,ā.de teſti.de teſtib. nō vr̄ hoc poſſe habere locū, niſi vbi ſit inqſitio gñalis de oībus criminibus, vel ſup ſtatu alicuius eccłię,nā tūc ſi dicat de occultis,nō crederet̄ ei: ſi aūt de ſpāli crīe fieret inqſitio,vlterius, ſ.poſt cōmiſſam vel ceptā inqſitionē nō q̄retur,an ſit infamia necne,vel an teſtes illud ſciant crimē occultè,an manifeſtè:a principio enim q̄rēdū eſt,ſi ſit infamis, an nō,& nō ex poſtfacto, arg.ā.eo.cū oporteat.vel dic,vt oo.ā.e.qualiter.vel dic,& hæc decr.loqtur, qñ ex improuiſo,& ſine mādato iudicis aliq ſic iurāt aliquē criminoſum, nā tunc eorū depoſitiones nihil valēt.[Tacitè.] Quia dicūt ſe nō multū illos diligere.[† Se aſſerūt.] Ex hoc loco nō colligit̄, ꝙ iudex
2 a teſte debeat q̄rere, an ſit criminoſus, vel ꝙ teſtis teneat̄ rñdere,ſed inducūt in ar.ꝓ ſe,q hoc dicūt, 2.q.7.q̄rēdū,ſi q,ſed illud e.in accuſatore loqtur,no in teſte. Itē ſicut in accuſatore,ſic & in teſte multa regro,& examino.4.q.3.§.itē in teſtib.& §.itē teſtiū,qa ſi qd obijciat̄ ꝯ eū,ſ.teſtē,ab aduerſario audiā,ā.de teſti.ſup eo.ſed ēt ſi nihil obijciatur,iudex ex offō ſuo pōt inqrere,ſi accuſator, vel teſtis eſt ignotus, vel notus, & ſuſpectus ab alijs ſummatim,& ſine ſolēnitate.2.q.7.criminationes,ſi q,q̄rendū. tū de quolibet noto bonū p̄ſumet,niſi iō ꝯriū ꝓbet̄,ā.de p̄ſum.dudū.vel niſi apud pp̄ſm eius vita cōi opinione ſit accuſabilis. 3.q.5. ſuſpectos.ſi aūt ſit ignotus, vel de alia gēte,nō admittet̄. niſi primo ꝓbetur.3.q.5.canonica,accuſatores.dēt enim cē noti ſ & iudici,& alijs,ff.de in.deli.l.h.§.ſinaūt,in Auth.de fi.inſtr.
3 §.ſi verò ignoti.† Itē ex quacūq; ꝓbabili & veriſiſi cā ſuſpectus ſit vel de inimicitia,vel aliquo malo zelo, ad accuſationē nō ꝓcedat.3.q.5.accuſatoribus,ſuſpectos,& e.ſeq.& q.8.c.j.& gñaſe. vbicūq; veriſimilē ſuſpitionē habuerit, facile accuſationē repellet.t.3.q.9.abſite,nā illaudabile offm̄ eſt.2.q.7.ſi qs.eps aūt, & hoc intelligo in criminalibus,nā in ciuilibus nō q̄runtur iſta,
4 ſed ab eis hoc nō q̄ro,niſi vt no.ā.de cōfeſ.c.2.† Sed iterū obijcitur,ordo & teſtimoniū pari paſſu ambulant. 2.q.7. ipſi Apłi, ſed in ordinibus dēt cōfiteri,ergo in teſtimonio.50.diſt.pęnitētibus.rñdemus, licet in pluribus ſit ſimilitudo, nō tñ in oībus, nec in hoc, cū in ordinatione hoc ſpāle ſtatutū ſit pp periculū aīę.itē illa c. q̄rendū, ſi qui, loquuntur tm̄ in actione criminali ſacerdotū.itē nō dicūt,ꝙ ab eis ſit aliqd q̄rēdū . itē nō dicimus ordinādū debere dicere oīa crimina ſua,vt no.50.diſ.ex pę. ſed illa tm̄,q̄ ordinis executionē impediunt: non enim teſtis ſuum crimē,vel ꝯdoem in gñe, vel in ſpecie prodere tenetur. 2.q.j. ſi peccat.Sed qd ſi dicat,nunqd ei credendū eſt, cū ſup hoc non iurauerit?ar.ꝙ nō,ā.de teſti.de teſtib.rñ.ei credēdū eſt,nā cum iudex debeat ab alijs inquirere,ſan ſit liber,an ſit bonæ famæ,& multa alia circa perſonā teſtis.4.q.3.§.itē certè.& §.ſeq.licet ipſe teſtis nō teneatur rñdere,tñ ſi rndit tanq̄ de acceſſorijs ſui teſtimonij,valet teſtimoniū,arg.hic,vel ſi no valet in hoc dictum eius tanq̄ iurati, valet tamē quia ei in hoc magis credendū eſt, qui de ſe nouit melius veritatē. [Aſſerunt.] Sponte,qa non coguntur rñdere,niſi velint,vt no. ā.de cōnfeſ.c.2. [Id facere.] Vt poſt iuramētū nō adhibeatur fides dictis eorū.iſta aūt ē p̄ſūptio remouet̄,ſi poſt iuramētū dixerit,cū,ſicut creditur,verū dicere in teſtimonio,ita & in hoc.[Infamatū.] Hæc nō hēt locū, vbi p̄cedit inqſitio iſta,ſ.an qs ſit bonę famę, vel malę,& poſtea ad inqſitionē ꝓcedat̄.itē vbi q̄rit̄, an pp taliſi dicta ſit purgatio indi-

5 cēda. [† Sed infamato.] No.ꝙ licet teſtes aliq dicāt aliquē infamatū,& cōis vox nō hēt infamatū cē, vox cōis p̄fert̄ dictis plurū teſtiū,vt hic.nec eſt ꝯ,ā.de ſpō.cū in tua,quia bene dicimus ꝓbari infamē ꝑ teſtes, & maximè vbi ꝓbationes nō inducūtur in loco,vbi dr̄ infamia ꝯcta,ſed tutius eſt & melius ſp ꝓprijs auribus habere certitudinē de fama,& in loco, vbi dr̄ infamatus, q̄ ꝑ teſtes,& in alijs locis,ar.j.de purg.ca.c.cū dilectus, ā.de elc.ſcriptū,ā.de p̄ſum.qa,& tūc qñ ſic ꝯſtat aliquē cē bonę famę,licet duo,vel ēt plures,dūtñ nō ſint multi,dicāt cē malā famā, nō tñ ſiet inqſitio,vt hic.Sed ſi hoc mō nō cōſtat de bona fama alicuius,& ꝑ duos teſtes ꝓbet̄ eū diffamatū,nō credo iudicē teneri recipere ꝓbationes ſup bona fama, cū ēt ſi ꝓbaret ꝑ multos plures,nō ſit ei ꝓfuturū,cū poſſit cē bonæ famæ apud aliquos, & malæ apud alios,& pp illos ſit indicēda purgatio.2.q.5. oīb. bene tamen facit, ſi eos recipiat, & ei gerat morē, & ēt aliquo modo poterit ex eis inſtrui,C.de proba. circa, arg. 2. q. 7. cum paſtoris,& q. 5.oībus. 12.q.2. manifeſte. 18.q.2. in decima, in Auth.de mona.§.cogitandum,tamen credimus contra.[Cuius app.] Si hoc conſtat,ꝙ cōiter apud oēs ſit bonæ famæ, ſed ſi de hoc nō conſtaret,ſufficerent duo teſtes, q eū dicerēt infamatū.

S V M M A R I V M.

1 *Quando quis in non ſuum iudicem conſentire dicatur.*
2 *Quando inquiſitio committitur ſuper ſtatu monaſterij , poteſt quilibet exceptiones ſuas proponere.*
3 *Quando requirantur três citationes, nec ſufficiat vna,*
4 *Arbitrariæ ſunt induciæ ad concluden. in cauſa.*

CAP. XXII.

1 AD petitionem,&c. {Correctione.} Ipſius monaſterij Corbien. {† Nec reclamante.} Ex hoc vr̄ iō iudicē conſenſiſſe,arg.ā.de offi.deleg cum olim abbas,ff.de iu.l.2.in prin. ſed dic,ꝙ in non ſuū iudicē non vr̄ cōſentire tacitè, niſi aliquid facti interuenerit,puta qa adierit iudicē, & corā eo litigauerit, ff.de iuriſd. om. iud. ſi per errorē. eſt ēt neceſſe,ꝙ non erret in facto,nec in iure,ff.de iu.l.2.in prin.q̄ hic nō contingunt, quia nec corā legato iuit, & in iure errauit credēs, ꝙ non poſſet eius iudiciū declinare. hæc rō nō eſt bona, qa iſte legatus bene erat iudex abbatis. potes ēt dicere,ꝙ in alijs iudicijs obtinet, ꝙ quis poſſit in aliū iudicē ꝯſentire,ſed in inquiſitione, cū nō pēdeat de volūtate partiū , ſed de offō Papæ,nulli eſt licitū offm̄ Papæ tollere,vel impedire,maximè cū iā eo vti cęperit,ſ.cū cōmiſit.
2 † Itē hic eſt no. ꝙ vbi cōmittitur inqſitio ſup ſtatu monaſterij, qlibet pōt exceptiones ſuas ꝓponere,& ē hoc ea rōne, qa quēlibet ſpāli rōne ꝑſonę rāgit.ſecus aūt in his, q̄ cōuentū tm̄ cōiter tangerent,qa tunc nō poſſet ꝓponi exceptio,niſi a toto ꝯuētu,vel a maiori parte ꝓponeret̄.itē opponit̄. rata vr̄ habuiſſe, q̄ acta ſunt ꝑ iudicē eo pnte,ā.de re iu.c.pe.ff.de re iu.ſępe. rñ.illa habere locū, qñ aliqs ꝓſeqtur litē, licet ad eū primo loco nō pertineat actio,vel qñ ſuo nuie nō agit, vt no.ā.de reſcr.ex parte decani,ſed vbi aliqd horū non interuenit,ſed iudex procedit ex offō,non hēt locū,ꝙ videatur ratū habere ꝓceſſum iud.& ita hic loqtur.[Prius.] Iuſta erat hęc exceptio,ā.de offi.dele.ſtuduiſti,ſed erat proponēda inter ipſa litis auſpicia, ā.de re iu. inter. [Suſpectū.] Hæc exceptio eſt iuſta,dūmō ꝓponatur,vt dēt,ā.de ap cū ſpāli.[Amouit a regimine.] Quida dicunt,ꝙ licet iſte abbas appellauerit,& appellās receſſerit,nihilominus tñ ad ſnīam vocādus fuit,& niſi vocetur ad ſnīam, nō tenet, cū nō ſit cōtumax in ſnīa audiēda,ad quā nūquā vocatus fuit,licet fuerit cōtumax in aliquo articulo,qñ,ſ.receſſit appellās,ar.C.qūo, & qū iu.quā opi. ſic ꝓbant, qa aut cā appellationis fuit iuſta & vera, & tūc nō valet,qđ fit ab eo,nō ſolū ea rōne, qa pars appellās nō eſt cōtumax,ꝯ quā fert̄ ſnīa, ſed ēt qa fert̄ poſt appellationē legitimā.ſi vero cā appellationis nō eſt vera,vel legitima, aut deſert appellationi,& tūc vlterius ꝓcedere nō pōt, ā.de ap.cordi. aut nō detulit,& tūc nō eſt reuocata cā ad audiētiā ſuperioris: imò penès iudicē, a quo male appellatū eſt , remanet ptās ꝓcedendi.dēt ergo iuſtè ꝓcedere,ſed nō procedit iuſtè,quādo ꝓcedit ad ſnīam,vel ad aliquē articulū aliū ſine noua citatione, licet in aliquo art.primo fuerit cōtumax,vt no.ā.de offi.dele.cōſuluit.appellatio enim ſua mala nō plus fecit,niſi qa fecit eum contumacē,ſicut iam ſupra dictū eſt . & hæc obtinent non ſolū in appellationibus emiſsis in iudicio , ſed ēt extra iudiciū. Alij tamen aliter dicunt,ſ.ꝙ ille, qui appellat , in nullo vlterius vocādus eſt,niſi ſpōte ipſe offerat pniam,vel renunciationē appellationis,ar.C.de app.ſi quis li. vr̄ enim ꝓteſtari, ꝙ de cętero nō vult ſub eo litigare:ſed ſecus eſt in ꝯtumace, qa licet ſit in vno articulo ꝯtumax,nō tamē ꝓteſtatur,ꝙ in alijs velit cē ꝯtumax, maxime qa non dicit ſe velle effugere ſuā iuriſdōnē, licet peccet exiſtēdo contumax.Itē appellans defēdit ſuā contumaciā, qa dicit eā non contumaciā,ſed ſe iuſtè facere: contumax aūt,q non appellat,nō defendit ſuā contumaciā de iure,qa non contendit ſe bene facere,& iō minus puniēdus eſt,vt nu.j.de cleri.

3 excom.mi.latores.† Itē no.ꝙ iudex nunquā dēt ꝓcedere ad ſen
tentiā diſfinitiua,nec ad verā poſſeſsionē dandā,neq; ad abſol-
uendū ab inſtantia iudicij, neq; ad annotationē bonorū in cā
criminali vel ciuili,vel in cā inqſitionis,niſi tribus citationibus
p̄miſsis nō minus 30.dierū,vel vna ꝓ oībus peremptorie.nō ne
gamus tn̄, quin has dilationes poſsit moderari ex cā, & niſi cā
moderationis ſit iuſta,appellari pt̄ iuſte,ſemp aūt in citationib.
ponere dēt ꝑemptorie, nec ſufficit dicere ad ſnīam audiēdā, ſʒ
aliq ꝯdicūt,C.qūo & qn̄,l.ea,& auꝫ.q ſemel,ff.de iu.ad ꝑempto
riū.& l.ſeq.C.vbi in rē act.l.2.ff.de regr. teis.l.j.& C.e.tit.l.3.24.
4 q.3.de illis. Tres aūt citationes ſufficiūt,ēt ſi in citationib.non
poneretꝫ perempt.C.qūo & qn̄,l.tres.& dicimus,ꝙ hæc perēpt.
qlibet iudex tā ordinarius,q̄ delegatus,& ſubdelegatus ꝑpone-
re pōt,ꝫ.de re iud.cū Bertoldus,ꝫ.de offi.deleg. ex literis, licet
ſm legē qdā dicunt ꝯ,in Auth.de liti.§.cauſæ. Itē no.ꝙ citatio-
nes iſtæ non ſunt cū tanta ſolennitate faciendæ, niſi vbi abſens
eſt pars,& nō inuenitur,& citatus eſt domi.in qbus caſib. ſuffi-
cit citari ad domū.de hoc no.ꝫ.de eo,q mit. ſi aduerſarius.nā ſi
p̄dictæ ſolēnitates p̄ceſſerint, ſʒ abſ̄s citatus ex ꝓbabili cā poſt
l.c.cōteſt.vel ēt ante in caſu,quo ꝯhitur eremodiciū, C.qūo &
qn̄, auth. q ſemel,abſit,& ſi non ſit vere contumax,ſed iuris in-
terpretatione tm̄, tn̄ iuſte ꝯ eū procedit ad productionē teſtiū,
& examinationē cauſæ, & ēt ad ſnīam diſfinitiuā, & verā poſ-
ſeſsionē dandā,& ad abſolutionē ab inſtantia iudicij,C.de iud.
ꝑperādū,§.j.C.qūo & qn̄.ca q̄.ff.de re iud.a diuo Pio.licet p̄di-
ctis ꝓbabiliter abſentib ſubueniatur ꝑ in integ.reſti.vt no.ꝫ.de
ꝑcu.q̄relā.Si aūt inueniatur citatus, & citanti rn̄deat, nō veniā
ad cām,vel nihil rn̄deat, ſed tn̄ perſonaliter citatus non vadat,
vel malitioſè ꝓcurat,ne ad eū perueniat citatio,ꝫ.vt lit.non cō-
teſt.qm̄.§.j.in his caſib. nō credo neceſſe fieri citationes hmōi,
ſed ſine vlla alia citatione ꝓcedi pōt ad examinationē cauſæ,&
ſnīam,& ad alia p̄miſſa:qa cū prædictæ citationes nō fiant,niſi
ad probationem contumaciæ, & in prædictis caſibus appareat
contumacia citatorū ſine ſolēnibus citationibus, non eſt ergo
neceſſe, vel vtile eas fieri, qa in certis non eſt opus coniecturis,
C.qūo & qn̄,l.3.ff.de re.iu.contumacia.§.cōtumax.ff.de verb.
obli.continuus.quartā aūt citationē peremptoriā credimus de
vrbanitate,non de neceſsitate faciendā,ꝫ.de off.dele.cōſuluit,
& ſic intelligitur ff.de iud.& poſt. prudenter aūt faciet iudex,ſi
in moderatione p̄dictarū dilationū,qn̄ faciet, inſerat iuſtā cām
moderationis,vel ēt,qđ plus eſt,ſup hoc interloquatur,l.ꝙ iu-
ſta cā eſt moderationis,vt ſic vlterius ex illa cā non poſsit quic-
quā ꝯ ſnīam dici,ēt ſi ſit ꝯ ius litigatoris,ꝫ.de re iu. qđ ad ꝯſulr.
nec mireris ꝙ diximus interloquēdū parte abſente, qa ēt alius
ꝓceſſus fit eo abſente. ſi autē non inſeratur cā moderationis in
ſnīa,vel nulla erit ſnīa ſm quoſdā,vel ad minus iuſtè appellabi-
tur,ſi in veritate nulla moderationis ſubeſt cā. Itē in caſib. iſtis
oportebit partē p̄ſentē ꝓbare iuſtā cām moderationis fuiſſe,cū
alias vbi dilationes ſunt arbitrariæ p̄ſumatur iuſta eorū mode-
ratio, niſi probetur ꝯ. Itē hæc p̄dicta ſolennitas citationū non
hēt locū in citationibus,q̄ fiunt a principio, anteq̄.compareat,
neq; in inducijs deliberatorijs,neq; in inducijs teſtium,neq; in
4 alijs inducijs,q̄ dantur præſentibus, ar.ff.de iure deli.l.3.† Indu-
ciæ aūt ad concludendū in cā ſunt arbitrariæ, de qbus habes C.
de iudi. auth. Iubemus,& ſic ſunt oēs aliæ,in quibus non dr̄ ex-
preſſe,ꝙ non ſunt arbitrariæ.Sed ꝯ id,qđ ā.dictū eſt, ſ.ꝙ ſolen-
nitas dilationū non hēt locū,vbi citatus non inuenitur,vr̄ male
dicere,qa poſſet detineri morbo vel alio iuſto impedimēto.ſo.
tunc dēt dimittere ꝓcuratorē, vel ſufficientē excuſatorē, ꝫ. de
ꝑcu.querelam,ꝫ.de do.cum dile.vel alias ꝓuidebitur ei, 4.q.5.
c.j. ⟨Fides.⟩ Non ꝑ pacta coram legato habita, quæ non vale-
bant, ſed propter alia fortè, quia probatum fuit coram Papa,
vel confeſſum.⟨Prouidimus.⟩ Verè fuit prouidentia non rus.
⟨Amouentes.⟩Et ideo fertur ſententia contra eum,quia cita-
tus fuit,vel aliter,vt no.ſupra de fil.presby. veniens.

S V M M A R I V M.

*Infamia non in modum exceptionis,ſed accuſationis tantum admittitur con-
tra inſtitutionem faciendam,vel poſſeſsionem dandam ex literis Papæ.*

CAP. XXIII.

ACcedens ad præſentiam , &c.

⟨Exceptionis.⟩Excipiebat enim infamiā inſtituendi
illius, pro quo ſcribitur ꝯ inſtitutionē faciendā, & poſſeſsionē
dandā,quod licet,2.q.5.presbyter.ſimile no.ꝫ.de ap.cōſtitutus.
hęc habēt locū,vbi excipitur,vel dr̄ in perſonā diffamatā.ſecus
aūt,ſi dr̄ electionē,vel confirmationē non tenere , vel alias ille-
gitimū factū,vt no.ꝫ.de cā pol.cū olim,ꝫ.de dolo, cū dilecti, ꝫ.
de ap.cōſtitutus.⟨Si vero.⟩Licet hoc non dr̄,tamē innuitur,ꝙ
ſi accuſator ſit paratus,& ſit infamatus, ꝙ eſt audiendus, anteq̄
conceſsio,vel mādatū Papę executioni mādetur.[Accuſator.]
ſ.exceptor.in tali enim caſu exceptio & accuſatio ꝓ eodē ſumi-
tur,in Auth.de ſan.epiſ.§.ſi qs aūt, & §. ſi aūt tpę. alij aūt dicūt,
& melius, ꝙ non audietur in modū exceptionis,ſed accuſatio-
nis tm̄,ꝫ.de ap.cōſtitutus,in fi. Sed dices,quare nō ſtatim daꝫ ei
poſſeſsio,& poſtea audiatur in modū accuſationis? Rn̄.qa infa-
matus erat,& ꝑp infamiā ēt ſi haberet,deberet ſuſpendi, 2. q 5.
p̄sbyter,ſi ſup cā,j.de purg.ca.inter.ſol.[Pręſtitit.] Purgationē.

S V M M A R I V M.

1 Infamia qualiter probari valeat,& qualiter iuriſdictio in nu.3.
2 Locus & tempus ſunt de ſubſtantia contractus,& vide etiam in nu.4.
5 An poſſit procedi ad inquiſitionem,ſi infamia ab vno oriatur .
*6 Quot ſint pœnarum genera ſecundum leges & canones,& contra quos proce-
datur ad prædictas pœnas,in nu.7.8.9.11.*
10 Sententia lata ſtatim ſortitur quidam effectus.

CAP. XXIIII.

QValiter,& quando, &c.

⟨Per clamo-
rē.⟩ Clamo-
rem potes dicere aliquorū potentiū,licet paucorum,ſi
inde ſcandalū venit. Clamor eſt,quando neſcitur
actor:fama aūt tm̄ multorū, vel fortè idem eſt clamor, & fama.
1 [Quod clamor.] Ideſt,quē exceſſum.[†Et famā.]Hic potes col-
ligere,qualiter ꝓbeꝫ infamia, dēt enim dicere teſtis,eū, de quo
agiꝫ,de tali crīe diffamatū, & ſi q̄riꝫ ab eo,apud quos eſt infama
tus,dēt rn̄dere apud tales,& niſi eos aſsignet,nō vr̄ reddere bo-
nā cām dicti ſui,vt hic.p̄terea nō pōt aſr ſciri,an ſint graues,vel
maleuoli. Itē ſi q̄raꝫ ab eis,qualꝫ ſciūt,ꝙ apud eos cēt diffama-
tus, vel potius ſuſpectus:hoc enim dicere ſufficit,ar.2.q 5. cōb.
in fi.oportet enim rn̄dere, qa ꝑp hoc vitabāt familiaritatē eius,
vr̄ hoc ab eo audiui,& cū hoc dicat a ꝓuidis & honeſtis, nō ma
leuolis,nec maiorē numerū adijciat duorū,a qb. audiuerat,ſuf
ficiunt,C.de teſti.vbi.ſed nō ſufficit huic volēti ꝓbare infamiā
hoc dicere,ꝙ apud eos duos ſit ſuſpectus,ſed oportet eū addere
in ſuo teſtimonio,ꝙ hoc ipſum,ſ.ꝙ ille,ꝯ quē agiꝫ,crimē cōmi
ſit, aliqua pars viciniæ clamat , & hoc dicit hæc ſfa , qn̄ dicit, ꝙ
illi ꝓuidi & honeſti debēt dicere,ꝙ clamor innuit,ad id facit ꝫ.
de eo,q cogno.ꝯſan.vxo.ſuæ,ſup eo,j.de pur.ca.c.2.nec ſufficit
tm̄ ſemel audiuiſſe ab illis ꝓuidis, ſed ēt ſæpe audire,nec eſt ne-
ceſſe,qđ oēs teſtes ab eiſdē ꝓuidis audierint,ſed ſufficit,qđ am-
bo,vel ab eiſdē audierunt, vel a diuerſis,vel eodē tpe, vel diuer-
ſis,vel eodē loco, vel diuerſis,qa cū hoc, de quo hic dr̄, tm̄ infa-
miā ꝓbare teneatur,ſufficit,qđ in hoc concordent teſtes,ꝙ in-
famatus ſit,ar.ff.de pe.hę.ſi qs.l.j.§.quotiens.ff.de proba. ſi ar-
biter.ff.de ędi.ędi.l.j.§.cā.C.e.de rur.& ſac.ign.cū falſa. nō aūt
in cauſis ſcientiæ cōcordare tenetur,cū nec eas probare tenetur,
verbi gratia, qūo ſcis eū diffamatū , & ipſe rn̄det, qa audiui eos
ſic loq &c.quare enim probare dēt,qđ ab eo audiuit,vel quare
ſup hoc cū alijs ꝯcordaret,cū de hoc nulla inter eos qō ſit! Tūc
aūt hēt neceſſe ꝓbare & ꝯcordare de tpe,qn̄ tp̄s eſt de ſuba qō-
nis,& ſic intelligiꝫ 3.q.9.nihilominus.35.q.6.de parē. v.g. ſicut
qn̄ vult ꝓbare eū,de quo dr̄ in ꝯctu,vel in inſtr̄o, vel teſtō, alibi
eo tpe fuiſſe,C.de ꝯhē.ſtipu.optimā,ꝫ.de teſti.ex tenore,ſcies,
& ſicut ē in eo,q dēt ꝓbare ſe tpe deiectionis poſſediſſe, ff. de vi
a & vi ar.l.j.§.interdictū. † Et idē, qđ hic dr̄, intelligitur, ēt ſi quis
vult probare iuriſdōnem,& per alios probat ſe exercuiſſe iuriſ-
dōnē in loco,de quo agitur,licet in cauſis diſcrepēt, & in loco,
a & in tpe,& perſonis,non nocet a, verbi gratia, quęritur a teſte,
qūo ſcis ꝙ iuriſdōnē exercuit?& vnus teſtis rn̄dit,qa vidi eū ſu-
ſpēdere Ioannē die Lune, alius dicit,qa vidit,ꝙ excōicauit Pe-
trū die Martis,alius, qa vidit, ꝙ cognouit de tali cā die Mercu-
rij,& ſic de alijs,& idē dicunt,qn̄ petūtur decimæ , & vnus dicit
3 ſe vidiſſe,qn̄ collegit granū,alius dicit ordeū. † Et idē dicunt in
p̄ſcriptione,& in oībus ſilib.& idē attēde in ꝯctibus,qa ſi teſtes
diſcordāt de loco & tpe inter ꝯctus, non valent , qa de ſuba ſunt
ꝯctus, & ei cōcomitantia,ꝫ.ſen.& re iud. abbate, in fi. ſed ſi di-
ſcordarēt in cauſis,vel circūſtātijs,puta,qa vnus teſtis dicit,ſcio
ꝙ talis eſt in poſſeſsione iuriſdōnis , qa vidi, qn̄ fecit talē iuſti-
tiā,& alius dicit de alio die,& ēt de alia ꝑſona , iuſtificata bene
probant,qa vterq; bonā cām ſui teſtimonij reddit. Sed alij ꝯtr̄
dicunt,aſſerētes,ꝙ vbicunq; aliquis tenetur aliqd probare, niſi
teſtes de loco, tpe,perſonis,& alijs oībus concordent, non ha-
bentur pro pluribus teſtibus. 3.q 9.nihilominus,& oēs ſunt in
ſuis teſtimonijs ſingulares, ꝫ.de elec.cū dilecti, vnde dicunt, ꝙ
teſtes hi debēt cōcordare, vt dicant,tali die audiuimus talē ru-
morē,vel infamiā,& tali loco a talibus. ſed licet diximus eos
debere cōcordare,ſi aliqd dicant,nō tn̄ ſp tenereꝫ de p̄dictis cer
tū quid rn̄dere: ſi enim in p̄nti caſu q̄ritur, qn̄ audiſti: ſi habeat
in memoria,

A D D I T I O.

a ⟨Non nocet.Et ꝙ in probanda iuriſdictione, parentela, & ſimilibus ſingulari-
tas teſtium non obſit,adde Pe.de Ancha.in conſi.176.inci.Viſa diligentia.col.
fi. & Repetētes in l.admonendi, ff de iureiuran & ita etiam alias vidi conſul-
tum per D.Barth.Soci.vide eundem Pet.de Ancha. in conſi.157.inci. Ex præ-
dicta facti, col.4. circa fi.vbi quòd rebellio probatur etiam per teſtes ſingula-
res,& iſtud conſilium eſt dupli.in conſi. 489.

in memoria, reſpõdeat: & ſi nõ habeat, dicat, nõ recordor, & tñ
nihilominus valet teſtimoniũ. nunquã enim inuenitur, ꝙ diẽ
vel horã dicere dẽt: imo arg. ꝯ, 2. q. 8. libellorum, niſi dies eẽt de
ſubſtãtia ꝓbationis, vt qñ qs agit interdicto, vnde vi, oportet ꝙ
ꝓbet illo die ſe poſſediſſe, quo fuit ſpoliatus, ff. de vi & vi arma.
l. j. §. interdictũ aũt. & idẽ dicimus de loco, ſ. de teſti. ex tenore,
& de pſonis, vt in matrimonio, vbi neceſſe eſt pſonas graues eẽ,
dẽt eas exprimere, ſ. de teſt. licet, & ſic dicimus ẽt de alijs circũ
4 ſtãtijs. † Notãdũ[a] eſt, ꝙ expſsius & melius tenetur recordari de
a loco, & pſona, ꝗ de tpe, qa melius memoriæ tenetur: tp̃s enim
facile recedit, 2. q. 8. c. fi. item in pñti caſu, & ẽt in alijs, ſi pluries
audiuit, & in pluribus locis, & a pluribus pſonis, & de quibuſdã
recordatur, de qbuſdã nõ, dẽt teſtis dicere, ego audiui hoc in
tali locu, & a qbuſdã alijs, & tali tpe & ẽt alijs tẽporibus, & ſic p
adiectionẽ gñalẽ pſumet iudex cũ cũ alijs teſtibus concordare,
ar. ſ. de teſt. cũ tu. In pñti aũt caſu qdã nõ improbabiliter dicũt,
ꝙ ẽt nullis pſonis expſsis, ſi tñ teſtes tñ dicãt, rumor & infamia
eſt p viciniã, ꝙ ſufficiat, reſeruatur tñ parti alteri, vt & ipſa pro-
b bet[b], ꝙ apud viles eſt hæc infamia, vel ꝙ a vilibus orta eſt, quo
facto nõ ꝓcedet inqſitio, arg. 9. q. 3. c. in cũctis. & hic nõ dicit, ꝙ
debeat hoc dicere, ſed dicit, ꝙ ſuperior nõ dẽt ꝓcedere ad inqũ
tionẽ, niſi p bonos & graues ad eũ puenerit, nõ per teſtes, vel in
forma iudicij ꝓductos, ſed tanꝗ volẽtes cõſulere ſtatui eccl'iæ.
ſi aũt ea, in qbus diſcrepant, talia ſint, ꝗ nõ ſint de ſubſtã ꝓbatio-
nis, non minus tanquã pluriũ, valet teſtimoniũ eorum, cũ id qđ
probant, & in quo cõcordant, ſufficiat ad victoriã cauſę. {ꝙ.}
i. quẽ exceſſum, {& maledicis,} hic inſtruitur ſuperior, qn dẽt
5 ad inquiſitionẽ ꝓcedere. † Itẽ no. ꝙ ſi aliqñ, ẽt ſi a maledicis in-
famia oriatur, vel potius ſcãdalũ, & ſi nõ a pluribus, ſed ab vno
tñ venerit infamia, põt ꝓcedere ad inquiſitionẽ. ar. 2. q. 5. mã-
daſtis, & arg. ad hoc, qa ſi ſoli cp̃o eẽt ſuſpectus, põt indici pur-
gatio, 2. q. 5. oĩbus, in fi. ergo ab vno põt ꝓcedere infamatio, ẽt
ſi ſemel tm̃ ſuſpectus eſt. {licet aũt,} ſ. ꝙ non fiat inqſitio, nec
ꝓceſſerit infamia ortũ hñs a ꝓuidis, & ſæpius iterata. {ad dimi-
nutionẽ,} qñ agitur ciuiliter, nõ agitur niſi rõne ſpãlis intereſ-
ſe, qđ ex ipſa diffinitione actionis patet. Eſt enim actio ius pro.
& c. inſti. de act. in prin. ſiue de crimine agatur, puta furti, vel cõ-
ſimili, ſiue de pecuniaria cã agat, puta actione ex empto, vel de-
poſiti vel ꝯſimilibus, niſi in popularibus actionibus, vbi agitur
ciuiliter, & tñ ſpãle intereſſe nõ proſequitur, vt in tit. de popu.
act. p totũ. tñ põt dici, ꝙ in populari act. ſpãle intereſſe ꝓſequiẽ
vniuerſitatis, cuius noĩe agit: qõ aũt criminaſe agiẽ, nullũ ꝓpriũ
intereſſe ꝓſequiẽ, ſed tm̃ pęnã imponi accuſato, ſiue vindictã,
vel vltionẽ, C. q acc. poſ. nõ ignorat, & l. ſi qs ex. nec intereſt, an
pęna, ꝗ imponitur, ſit in corpore, vel dignitate, vel ſama, vt pal.
l. ſi qs, vel ẽt in ablatione bonorũ, ff. de iu. pri. l. j. ar. ꝯ, ſ. ꝙ etiã in
criminali actione ſuũ intereſſe cõſeq poſsint, in Auth. vt nulli
iu. §. ſup hoc, Auth. vt iud. ſine quo. ſuf. §. neceſsitatẽ, vbi iudi-
cibus male ſe hñtibus imponitur pęna exilij, ꝗ nõ imponereẽ,
niſi criminaliter agereẽ, & ẽt pecuniaria: dr̃ enim ibi, ꝙ dãnum
lęſis reſartiat: ſed põt rñderi, qꝫ ibi agebaẽ inqrendo, & in inq-
ſitione bñ ad vtrũq; cõdẽnari licet, ar. ſ. de ele. p inqſitionẽ. vel
dic, qđ p ambo pdicta nõ fit cõdẽnatio p accuſationẽ criãlẽ, vel
acc. ciuilẽ, ſed poterit ſeparatim ꝯ tales agi vtroq; mõ, & crimi-
naliter, & poſtea ciuiliter, vel ecõuerſo, C. qñ ciuilis ac. p. cri.
l. 2. & ſic põt rñderi ad multas leges, ꝗ in cã criminali pecuniã
dandã lęſo dicũt, C. ad l. Iul. repe. l. vlt. & ff. de ſepul. viol. l. 2. §.
ꝙ de ſe. & § ſe. nã ibi ciuiliter agebãt. bene fatemur tñ, ꝙ ẽt cri-
minaliter agẽdo pęna pecuniaria infligiẽ fiſco applicãda, ff. de
ꝑua. l. 3. §. vlt. nam ita eſt vindicta in pecunia & fortuna, ſicut in
6 corpore, & ſama. † Et ſunt ſm ll. ciuiles, 7. gña pęnarũ, quarum
tres ſunt capitales: primã eſt mors corporis, ꝗ multis modis in-
fertur, ff. de pęnis, aut dãnũ. §. vita, & l. ſi diuiti, & l. capitalis. §. fi.
in prin. & §. famoſos, ſecũda pęna eſt morti proxima, ſ. pęna me
talli. & no. ꝙ qdã dãnãtur in metallũ, & hi grauioribus vincu-
lis ꝓmuntur, alij in opus metalli, & hi leuioribus, ſed ambo hi
& ciuitatẽ, & libertatẽ amittunt. alij aũt damnantur in miniſte
riũ metallorum, i. vt ſeruiant damnatis in metallũ, & hi non li-
bertatẽ, ſed ciuitatẽ tantũ amittunt, ſi ad tempus damnantur, ſi
aũt in perpetuũ, vtrunq; amittunt, ff. de pęnis. aut dam. §. eſt pę-
na, & §. ſeq. tertia pœna capitalis eſt deportatio, & in opus pu-
blicũ damnatio, non tñ in metallũ, & hi non libertatem, ſed ci-
uitatẽ tantũ amittunt, ff. de pœnis. quidam. Non capitales aũt
ſunt quatuor, prima eſt relegatio ad tẽpus, vel in perpetuũ: hic
bona nõ amittũt. ſecunda eſt infamia. tertia eſt dignitatis amiſ-
ſio, vel ad dignitatẽ, vel officiũ, ſeu forum interdicta aſpiratio.
quarta verberũ experimentum, ff. de pęnis. ſi quis forte. §. vlt. &
l. vlt. & l. aut dam. & ff. de interdic. relegatorũ. §. ad tẽpus. ſecũ-
dũ canones aũt nunquã imponitur pœna corporalis mortis, ſ.
c ne cleri. inĩam, 51. diſt. c. 4. & 2. ſed eſt ꝗdam[c]. quæ quaſi ſimilis
ei habetur, ſ. quia relinquitur ſeculari iudici puniẽdus, j. de cri.
fal. ad falſa. ſ. de iud. cũ non ab hoĩe, 17. diſt. non licuit. 11. q. j.
illud. ſecunda autẽ pœna damnationis in metallũ nõ inuenitur
ſæpe in canonibus impoſita, ſed ſi imponeretur, non retracta-
retur, j. de calũ. c. j. ſed ei æquiparari põt pęna carceris, quã pro
grauiſsimis criminibus eccleſia infligit, j. de hære. c. pe. §. vlti.
Et ꝙ quis redigatur in ſeruitutem, 32. diſt. eas. vel traditur curię
ſeruiturus. 11. q. 4. ſtatuimus, vel ꝙ vẽditur. 81. diſt. quidam cle-
rici. idem, quod dicimus de ſecunda, & de tertia, & hoc de capi-
talibus ſm canones. de nõ capitalibus aũt prima ſm canones,
ſ. relegatio non eſt in viũ, ſed ei accedit detruſio in monaſteriũ,
de qua habes 50. diſt. ſi ep̃s autẽ. 81. diſt. Romanus, alia aũt hħt
locũ ſm canones, ſ. depoſitio, vel degradatio, vt hic. 11. q. 3. ep̃s
aũt, & interdicitur, ꝙ ad nullã dignitatẽ aſſumatur, licet inhibi-
ta remaneat, ſ. de fil. p̃sby. c. fi. ſ. de elec. ſuper eo. vel ꝙ in certa
eccl'is nõ ordinetur. 2. q. j. in primis. & ꝙ ad ſuperiores ordines
nõ aſcẽdat, ſ. de tẽp. ord. ex tenore. itẽ ſuſpẽſio ad tp̃s, & in ꝑpe-
tuũ, itẽ ab offõ & beneficio, & ab ingreſſu eccl'ię, & multæ aliæ
pęnę ꝯſimiles ſunt ſm eccl'iã. alia aũt, ſ. infamia locũ hẽt ſm ca
nones, adeo vt quicũq; ſm ll. infamis eſt, & ſm canones. 2. q. 3.
§. hinc ẽt. 6. q. j. infames, ſm canones ẽt aliqui ſunt infames infa
mia canonica, vt no. ſ. de teſtib. teſtiũ. itẽ alia pęna, ſ. verberũ,
ſm canones locũ hẽt, 31. diſt. c. vlt. 45. diſt. cũ beatus. & no. tres
primę pęnæ capitales, itẽ non capitales, vt degradatio, nunquã
imponuntur, niſi quis directò accuſatus conuictus fuerit, j. de
7 ſimo. dilectus. 2. † Itẽ ad p̃dictas pęnas, p̃terquã ad depoſitionẽ,
ꝓceditur ꝯ abſentẽ ẽt ꝯtumacẽ, ſed ad depoſitionẽ & alias pę-
nas, ꝗ ſunt vſq; ad relc. non ꝓceditur ꝯ abſentẽ, ff. de pęnis, ab-
ſentẽ, 3. q. 9. decernimus, non negamus tamẽ. ꝙ ſi aliquis crimẽ
d confiteatur[d] in iudicio, ꝙ etiã ſine p̃dicto & directo ꝓceſſu ſta-
tim quantuncunq; grauior pœna imponi poſſet, ff. ad l. Aquil.
8 proinde, ſ. de confeſ. c. 2. 2. q. j. c. j. & 2. † Item dicimus, & ſi non
confiteatur, ſed notoriũ ſit iure, vt ſi accuſauerit dominũ ſuum
coram iudice, C. qui accu. poſ. ſi quis ex. aliæ autẽ pœnę impo-
nũtur, etiã ſi in modũ inqſitionis agatur, j. de ſimo. dilc. Auth.
vt nulli iu. §. ſuper hoc. infamia autẽ quãdoq; etiã in ciuilibus
accu. irrogatur, ff. de his, qui no. infa. l. furti. §. pe. & fi. aliquæ ẽt
ex prædictis pœnis imponuntur in foro pęnitentiali. 50. diſt. ſi
ille, & aliquæ ante ll. conteſt. ad puniendam contumaciam, ſ.
9 de off. deleg. ſane, ſ. vt li. non conteſt. quæ, qm̃. † Itẽ no. ꝙ iudex
aliquãdo in ſnĩa imponit pęnam, ſ. dicendo, depono, vel in mo-
naſterium detrudo, vel in exilium mitaris, aliquando autẽ pœ-
nam non exprimit, ſed tantũ condẽnat de crimine, puta con-
demno te de adulterio: & tunc non eſt iudicis, qui ſnĩam tulit,
pęnam moderari, ſed pœna in l. expreſſa infligetur. 2. q. 3. §. no-
tandũ, licet ante moderari potuiſſet. 45. di. oĩs, & c. qui. & ſi nõ
eſt in crimine, pro quo cõdẽnatur, certa pœna inflicta, de ſimi-
10 libus ad ſimilia procedetur, vel minima pœnã imponetur. † Itẽ
no. ꝙ ſnĩa lata ſtatim ſortiẽ quoſdã effectus, verbi gratia, ſi talis
ſit pęna impoſita, ꝗ libertatẽ auſert, vlterius eius teſtimonium
nõ valet, nec aliqd ex teſtõ capiet, ff. de leg. 3. l. j. §. de poſt. ff. de
pęnis, q nihil, quud ad. ſed nõ idẽ dicimus in his, ꝗ rõne officij
facit, puta ſi ſit p̃latus, & ſnĩam ferat, tenebit, quã diu toleratur.
8. q. 4. nonne. nã ſi ꝯtrium diceretur, abſurditas ſequeretur, nam
cõdẽnatus mãdati, vel depoſiti eſt infamis, ff. de his, qui no. in-
fa. furti. §. pe. & vlti. nunquid dicimus eius ſententias alterius
nõ valere per hoc? 3. q. 7. c. j. abſit: oĩa enim tolerantur pp offi-
cium, quod adminiſtrat, ſ. 19. diſt. ſecundũ, ff. de off. p̃to. Barba-
rius, niſi eſſet in eum lata ſentẽtia depoſitionis, vel expoliatus
eſſet inſignibus dignitatis, tunc enim ſnĩa a tali p̃lato lata non
tenet, ff. de his, q no. infa. l. 2. §. igitur. ff. de iudi. cũ p̃tor. nec põt
e dici, ꝙ toleretur, ſed intruſus dr̃. Credimus tamen[e], ꝙ ex quo
ſentẽtia de aliquo crimine lata eſt cõtra aliquẽ, ſiue criminali-
ter, ſiue ciuiliter agitur, ꝙ ep̃s, vel p̃latus ſuus põt eum ſpoliare
beneficijs,

ADDITIONES.

a ¶Et notandum. Cardi. in conſ. 66. incip. In elucidatione præmiſſi dubij. col. 3. verſ. ſed præſuppoſito, dicit hoc dictum notabile.

b ¶Et ipſa probet. Adde, ꝙ etiam eliditur infamia, ſi probatur bona fama, vt puta ipſum non eſſe vſurarium, non furem, non adulterum, & ſimilia, quia quando fama negatiua refertur ad certum locum, & ad certam perſonam, ſemper eſt probabilis, ita Pet. de Ancha. in conſ. 89. incipien. Tribus de cauſis. col. 6. verſic. ſecundo modo reſpondetur.

c ¶Sed eſt quædam. Hanc æquiparationem dicit bonam Pet. de Ancha. in conſil. 138. incip. Ex narratis in facto. col. 4. poſt medium.

d ¶Confiteatur. Bar. in l. ſi confeſſus, ff. de cuſto. reo. intelligit hoc dictum Inno. hic procedere, quando confeſſio ſit principaliter, etiam propter ſe. & adde Lanfran. in c. quoniam contra, in verbo, confeſſiones, col. 5. ſupra de proba. & Bar. infra ſequitur Abb. in c. at ſi clerici. colum. j. ſupra de iud. pro quo allegat Bar. glo. no. in c. ex pertinentibus. 51. diſt. in fi.

e ¶Credimus tamen. Vide Abb. in c. at ſi clerici. col. 8. ver. 1. glo. ſupra de iudi. quæ pro hoc dictum Inno. hic limitat ſingulariter ibi dictum glo. & Hoſt. & dicit Inno. hoc mirabiliter velle, quod acta facta in iudicio ciuili præiudicant in criminali, de quo vide per glo. in l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de vi. per Bar. in l. 2. §. vi bo. rap. & in l. 1. §. ſi quis dolo. ff. de tab. exhi. & vide Abb. in dicto cap. at ſi clerici.

beneficijs, quę ſub eo habet. s. q. j. multi. tñ dēt eū vocare, & cō-tra eum ſnīam ferre, ſi inueniētur, & ſi non inuenietur, eodem mō damnabit eum, quia notorium eſt crimē per ſnīam, vt no. ſ. de coha. cle. tua. nec ob. ſ. de accu. ſuper his, vbi dr, quod non pōt priuari alijs beneficijs, cui crimē in modū exceptionis ꝓbatur, ſed verū eſt, quod ibi dr, ꝙ iudex, q cognoſcit in modū exceptionis, nō pōt ſup alio iudicare, j. de ſimo. licet, ſed hic iudex, de quo dixi; cognoſcet in modu accuſationis, vel inqſitionis, vbi bene ſeqtur pęna abiationis, & ſnīa non inducitur ad probandū, ꝙ per eam dicatur priuatus, ſed inducitur ad probationē criminis, ſ. ꝙ ſit notorium, ſicut & per eandem ſnīam de crimine latam probaretur infamis, & repelleretur a teſtimonio, vel ab ordinibus, ſ. de teſt. teſtimoniū. clerici autē, quorum eſt electio, nullū ſua auctoritate eligent, niſi primo per ſuperiorē eis licentia detur, vel per ſnīam amoueatur hoc mō, l. depono talē ꝓlatū, vel clericū, vel perpetuo eū a ſua eccleſia amoueo, vel ſuſpendo, ſ. de ele. non reſi. ex parte, qualiter. Itē licet ex ſnīa ꝯ quēquā lata ſuper crimine, ſ. condemno te de homicidio, vel hmōi criminibus: non poſſint canonici procedere ad electionem, vel ep̄s, vel quicunq; alius, tamē ex quo imponitur ei pęnitentia ex tali cā, quę infamiā irrogat, puta ſuſpenditur perpetuo pp furtū, vel aliquod publicū crimen, de quo dānatus eſt, ſatis vr, quod alius in locū eius eligi poſſit, ff. de decu. l. 2. & l. ad tp̄s, ſed ſi ex alia cā ſuſpenderetur, puta qa tumultū fecit in cōcilio, non credo, ꝙ alius poſſit in locū eius eligi, 5 q. 4. in loco. Itē dicunt quidā, & ſi pęna ſola ſine ſnīa infligitur, ex qua irrogatur infamia, ff. ex qbus cauſis in integr. ſuſtibus. maior enim,
11 & euidentior eſt infamia, q̄ ex pœna ꝓcedit, quā q̄ ex ſnīa. † Eſt & alia pœna, ſ. excōicatio, q̄ eſt his oībus maior, & non ſolum pęna eſt, ſed etiā medicina, 2. q. j. multi, & ſtatim habet hunc effectum, vt ſibi vbiq; licite beneficia eccleſiaſtica denegentur, ſ. de app. paſtoralis, in fi. & hunc effectum dicunt quidā habere quālibet ſnīam de crimine latā. {ſcandalo} aliorum, qui ſcandalizantur in illo, vnde eſt infamia. {Periculo} aliorum, puta ſi dicatur hæreticus, cum periculum ſit, ne alios inficiat, vel qa periculum eſt, ꝙ aliquis non occidat alium, vel occidatur, & ſic eſt multa exempla inuenire. & pōt dici, ꝙ vbi timetur periculū, & ſine multa infamis, ꝓceditur, & habes op. ar. 7. q. vlt. c. vlt. 42. di. quieſcamus. 22. q. j. ſiqs per ca. j. de ſimo. ſicut ſimoniā. [dēt,] hoc intellige, qn̄ inqſitio fit de perſona certa, & de certo crimine, ſi aūt de ſtato eccleſiæ, vel io genere fiat inquiſitio, ſecus eſt.

SVMMARIVM.

Correctio ad epiſcopum pertinet, ſed eius negligentia ad Archiepiſcopum defertur.

CAP. XXV.

SIcut olim, &c. {Perſonas,} iſtæ perſonę nullum citabunt, ſed quæ viderint, & audierint, corrigenda concilio referent, 35. q. 6. ep̄s, in fi. ſed dices, nonne primo pertinet correctio ad ep̄m, & eo negligente ad archiep̄m, ſ. de off. ord. c. j. & c. ad reprimendam. 9. q. 3. §. vlt. rn̄, verū eſt, primo ad ep̄m pertinere correctionem, ſed hoc ipſo eū apparere negligentem: dico, ꝙ non citius ad concilium peruenit emēdatio delinquentiū, quā culpa, 18. diſt. peruenit. 27. q. j. ſi cuſtos, ſi hō. cū ep̄s ſimiles inquiſitores habere debeat. 35. q. 6. ep̄s, in fi. vel dic, ꝙ licet archiep̄s non poſſit, niſi poſt negligentiā ep̄i cognoſcere de delictis ſubditorū ſuffraganeorum ſuorū, concilium tñ prouinciale pōt hoc mō, qui hic dr, de oībus cognoſcere. 18. diſt. propter ec. [& alios,] arg. quod non ſolum prælati, ſ. ep̄i, ſed etiā alij debent intereſſe concilio prouinciali, ſupra de his quæ fiunt ab epiſc. c. vlti. & no. ſ. de præben. graue.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu valeant monachi reſtitutionem petere.*
2 *Strepitus iudicij quis ſit.*
3 *Qualiter procedatur, cum ſine figura iudicij procedi mandatur.*
4 *Ad proſequendum inquiſitionem plures ſimul admittuntur.*
5 *Procurator a multis conſtitutus nomine omnium dicitur proſequi.*

CAP. XXVI.

OLim I. V. & P. [Relaxatis] eſt gratia, ſed ius cōe cōtra, ſ. de of. dele. prudētiam, §. ſexta. ſeruetur tamē forma ibi data. [† Reſtitutis.] no, monachos poſſe petere reſtitutionē, ſi pendente inquiſitione, vel accuſatione contra abbatē, ſint ſpoliati cōtra iuſtitiam, quod alias non licet, ſ. de reſcr. cum dilecta. vel dic, ꝙ hāc reſtitutionem potius fecit Papa ex officio, q̄ ex vi petitionis, & potius de ꝓuiſione, q̄ de iure. vel dic, ꝙ bene poſſunt petere, ꝙ reſtituantur ad monaſteria, ſaltē ſalua ordinis diſciplina, ſed ꝙ reſtituātur ad prioratus, vel obediētias, hoc petere nō pn̄t, nec hoc dicit hęc decre. [de plano,] & hæc verba, ſine ſtrepitu iudicij, & de plano, qdā intelligunt ſic ſonare, vt in nullo ordinē iudiciorū teneatur ſeruare, ſed ſolūmō ad hoc tenetur, vt veritatē ſup principali ꝯquirat, arg. ſ. e. ad petitionē. nobis nō placet hoc; imò dicimus, ꝙ oēm ordinem iudiciarium ſeruare debet, & plenam, non ſemiplenam cognitionem adhibere in citationibus, & in exceptionibus fori, & dilationi. admittendis, & expoliationis, & excōicationis, ſic hic talem proceſſum ꝓceſſerūt abſolutio, & reſtitutio, in lit. conte. iurciu. de calumnia, in confeſſionibus, teſtium receptione, eorumq; reprobatione, & in ſententiæ prolatione, & appellatione, & in omnibus alijs huiuſmodi. Sed quæres, ad quid ergo valent hęc verba? reſpō. quia altera parte abſente contumaciter, vel etiā ſine contumacia, vt quidam dicunt, dummodo citetur legitime, pōt procedi ad teſtiū receptionē, & ēt ad diffinitionē cauſæ, & etiā pnte, ſi iuſſus nollet litē conteſtari, arg. ſ. de teſti. cū olim. & ſi ſit cā, vbi nō ſit neceſſaria litis cōte. ſicut in cā inqſitionis, ſicut hic, tūc hęc verba adhuc multū valent, qa tunc ēt ſi pars impetrans inqſitionē repelleretur pp excōicationē, vel aliā cām a proſecutione inqſitionis, nihilominus inqſitor ꝓcederet ad recipiendū teſtes, &
2 ſententiandū, j. de ſimo. licet. † Itē vtroq; caſu poterit & debebit magis refrenare multitudinē teſtiū, & reprobationem, & in oībus alijs, dūmodo non faciat ꝯ ius, ſtrepitū refrenare tā partiū, quā aduocatorū. vr ēt aliquibus, ꝙ ferias, quæ fiunt ob neceſſitates hominū, poſſint poſtponere partibus ꝯdicentibus, dūmodo partium non interſit, & etiā ſnīam ferre ſine ſcriptis, & ſine libello. appellant enim iſti ſtrepitū iudicij, totū illū proceſſum, qui non pertinet ad rem petitā, nec principaliter, vt teſtes, per quos probabitur principale negociū: nec acceſſorie, vt iuramētū de calūnia, & exceptiones fori, qa per eas venitur ad cognitionē veritatis in principali, ſed li. non conte. ꝓcedere nō pertinet ad rē petitā, nec principaliter, nec acceſſorie, dūmodo ſit certū, quod petitur, & aduerſarij non interſit. Alij ꝯdicunt enim, ꝙ per hæc verba non pōt omitti, neq; lit. conteſta. neq; alius ordo, ſed in hoc valent hæc verba, vt magis cōpeſcat partes, & aduocatos a ſuperfluis & inutilibus probationibus, & allegationibus. [de plano,] ſeruetur tñ forma in inquiſitionibus
3 ſtatuta, ſ. eo. qualiter. § debet. † Quid, qn̄ ſine figura iudicij ꝓcedi mandatur, C. de la. li. tol. l. j. §. ſimili quoque modo? dic in nullo tunc iudiciariū ordinē ſeruandū, ſed per indaginē cognita veritate nō ꝓnūciabit, ſed quod iniunctū eſt ſibi, executioni mādabit, verbi gratia, ecce Papa mandat alicui, ꝙ ſi de plano & ſine ſtrepitu & figura iudicij ei cōſtiterit eccleſiā tanto tp̄e vacauiſſe, ꝙ ad Apoſtolicā ſedē ſit eius collatio deuoluta legitime, ipſam tali clerico ꝯferat, amoto ab eo quolibet illicito detētore. in iſto enim caſu nō citabūtur aliq, nec fiet litis ꝯte. nec iurabitur de veritate dicēda, teſtes tñ recipiētur, nec citabūtur aliq ad videndū iurare, nec admittētur aliq ad dicēdū in teſtes, ſeu dicta eorū, q̄ dixerint, fiet aliqua publicatio, ſed ſi ex dictis eorū iudici ꝯſtiterit de ꝓmiſſis, nulla ꝓnunciatione ſnīæ interiecta, eccleſiā illi clerico cōferet, detentorē remouēdo ab ipſa, dū tñ de falſitate literarū, ſeu alias nō excipiatur, & ſi eſt in exceptione, ꝙ iudicē moueat, nō de hoc cognoſcet, ſed ſicut merus executor facit, ſuperſedebit, ipſas exceptiones ad ſedē Apl̄icā deferendo, ſ. de re iud. de cętero. ſi aūt, qn̄ ꝯfert eccl̄iā, & detētorē voluerit amouere, appellare ꝯtingat, qd qdē pōt fieri, ille, q de appellatiōe cognoſcet, ꝓcedet ſine figura iudicij, qa cū cā appellationis ſit vna cū principali, & quaſi vnus articulus ab ea depēdēs, C. ne in vna, eadēq; cā tertio ꝓuocetur, ex quo ꝓhibitū eſt in toto negocio ꝓcedi in forma iudicij, & in cā ſeu articulo appellationis eſt ſilr interdictū, ſed hoc non vr, qa qd fauore alicuius fit, ad eius nō dēt lęſionē retorqueri, C. de le. qd fauore, qd vterq; fieret, ſi in cā appellationis ſic ꝓcedi cōtingeret in ꝓiudiciū impetrātis, cui de gratia fuerat cl̄a ꝓdicta cōceſſa. ſed dic, ꝙ vtēdū eſt ꝯ ipſum iure, qd ꝓ ſe impetrauit, ff. qd qſq, iuris. l. ſi qs hoc, de ꝯſti. cū oēs, ſed cū iudex appellationis prioris cāæ acta debeat recēſere, vt ſic cognoſcat, an ſit bene appellatū, quō ꝓcedet, cū nulla acta inueniſſe noſcatr? vel dic, ꝙ q̄ret a iudice, q ſic ꝓceſſit, & q eū mouit ad ſic ꝓcedendū, & teſtes ab eo receptos repetet, & ſi tā ex rn̄ſio iudicis, q̄ ex dictis teſtiū, vel alias intellexerit ipſū iudicē ꝓperā ꝓceſſiſſe, reuocabit nō ꝓ tribunali ſedēdo, nec in ſcriptis, qd ꝑ ipſum iudicē factū fuit. Sed cū Papa mādauerit ſine iudicij figura ꝓcedi, & teſtes recipere, & eos ad perhibēdū teſtimoniū coercere, & reuocare, ꝙ nō ꝓuide factū eſt, iuriſdōnis ſit, & ſine auctoritate iudicātis nō fiat, q ſic ꝓcedit, nō ſine iudicij forma ꝓcedit: cū igitur fines mādati diligēter ita debeāt obſeruari, vt nō valeat, qd aliter factū eſt, ff. mā da. diligēter, ſ. de reſcri. cū dilecta, vr ꝑ hoc nō valere, qn̄ ſm ꝓdictū modū ꝓcedit, tanq̄ formā iniunctā ſibi nō ſeruauerit. ad hoc pōt dici, ꝙ quātūcunq; mandet Papa aliqd ꝑ ſe fieri, ſemper tamē intelligitur legitimas exceptiones debere admitti, ſ. de off. dele. ex parte. ſimiliter licet Papa ad celerem expeditionem negocij mandet ſine iudicij forma procedi, non tamē intelligitur illud de iudicij forma debere omitti, ſine quo nō pōt negociū expediri, cū litib. terminandis ſit celeritas imponēda, C. de agri & cēſi. litibus. ſed illud tñ vult ꝓtermitti, ꝑ qd poſſet expeditio negocij ꝓrogari, & licet dictū ſit in cā appellationis,

ſicut

ſicut in cauſa principali debere procedi; hoc intelligas verũ, niſi ex forma literarũ appſonis appareat Papã nolle procedi iudicij forma omiſſa, ſicut eſt, ſi in concluſione ipſarũ eſt, vocatis, q fuerint euocandi, &c. 8. q. vlt. nonne.
4 † {Idoneas.} No. ꝙ plures ſimul admittunt ad proſequendũ inquiſitionẽ, vt hic, & j. c. pxi. & ad proſequendũ accuſationẽ, ꝫ. eo. licet, & ad proſequendũ exceptionem, ꝫ. de except. dilecti. Sed ꝯ, quia idoneior eligi debet. ff. de popu. act. l. 3. Sol. dicimus, ꝙ plures poſſunt eſſe accuſatores, & exceptores, & inquiſitores de vno crimine, ſed de illis vnus eligetur, qui proſequetur, & alij eũ iuuabũt, & vt no.
5 in procuratore, ꝫ. de teſt. inſuper. † Itẽ vr nobis, ꝙ procurator à multis cõſtitutus nomine omniũ proſequitur, nec cogitur eligere, cuius nomine proſequatur: nam ibi ceſſat ratio legis, quia nõ diſtinguitur in plures aduerſarios. & hoc eſt verũ, vbi ex eadẽ cauſa, vel de eodẽ crimine plures proſequũtur inquiſitionẽ, vel exceptionẽ, quia ſi ſint diuerſa crimina, bene tunc plures admittuntur ad proſecutionẽ eorũ, ſiue ea vno facto deſcendant, ſiue ex pluribus. C. de act. qui de crimine. [Aſſumendos.] Hic collige, ꝙ ſi ille, ꝯ quem proceſſum eſt in inquiſitione in cauſa appellationis, vel alio modo, dicat ſnĩam, vel proceſſum ꝯ ſe habitũ reuocari, ꝙ nõ eſt neceſſe vocari illũ, qui proſecutus fuit inquiſitionem, ꝫ. de procu. in noſtra, quia nihil iuris habet in hac proſecutione, quia ſi haberet, mutari nõ poſſet: fateor tñ, ꝙ bonus iudex prudenter faciet, ſi eũ vocet, vel mittat, vt per eũ inſtruat, ꝫ. eo. cũ dilec. credo tñ, ꝙ põt appellare, & tenet appſo, vbi vel ipſe, vel alius cauſam proſequitur, arg. quia procurator, qui nõ debet exercere cãm appſonis, põt appellare. ff. mand. ſi procuratorẽ. §. ignorantes. ꝫ. de procu. c. pen. [Miniſtrari.] ꝫ. c. ex parte.

S V M M A R I V M.

Delegatus ad receptionem teſtium, vel ad alium articulum, ſi antequam incipiat procedere, ab eo fuerit appellatum iuſta cauſa, quam tamen non obtulit incontinenti probare, & ipſe poſtea procedat in articulo, non poterit appellanti terminum aſſignare.

CAP. XXVII.

PRælatorum exceſſus, &c. [Minus canonicè.] Hoc qualiter poſt cõſecrationẽ obijci poſsit, no. ꝫ. de elec. ꝙ ſicut. eccleſia veſtra. {Aſsignantes.} Iuſtum terminũ põt aſsignare iudex, qui inſtruxit cauſam, vel recepit teſtes, vel quicquid aliud fecit de mandato ſuperioris iudicis, ẽt ſi in literis non diceret, ꝙ pfigeret partibus terminũ, quia hoc ipſo, ꝙ cõmittitur aliquis articulus, vr ei cõmiſiſſe, ꝙ partes ad priorem iudicẽ remittat, ne remaneat cauſa ſine termino, imo quod plus eſt, iudex, à quo appellatur, pfigit partibus terminũ, quo corã ſuperiore cõpareant ad proſequendã appſonem, ꝫ de appel. perſonas, multo fortius põt pfigere, ſi non eſt appellatũ. Itẽ dicimus, ꝙ ſi alicui cõmiſſa eſt receptio teſtiũ, vel aliqs alius articulus, & antequã delegatus incipiat procedere in articulo ſibi cõmiſſo, appellatur ab eo iuſta cauſa aſsignata, quã tamen nõ obtulit ſe incontinenti probaturũ, de qua tñ dubitatur, an ſit vera, ſi poſtea delegatus procedat in articulo ſibi cõmiſſo, & contingat remittere negociũ ad ſuperiorẽ, non põt aliquem terminũ appellãti aſsignare, qđ ſic probo: nã in cauſa appſonis, ſ. vt eam proſequatur, non põt, cũ ei non detulerit, ſed poſt appſonem proceſſit in articulo ſibi cõmiſſo. Item in cauſa principali, ſuper cuius articulo proceſsit, non põt: fruſtra. n. ibi aſsignaretur, quia in illa cã non procederetur, niſi prius inquiratur de veritate cauſæ appellationis, ꝫ. de appel. vt debitus, & c. interpoſita. & in tñ eſt hoc verũ, quia ſi delegans forrè ignorans procedat in principali, qa delegatus nihil ſibi ſignificauit de appſone facta à ſe, non valebit proceſſus eius, quia doloſè aduerſarius tacuit de appſone aduerſarij, quã ſi dixiſſet, nunquã iudex proceſsiſſet, vel procedere debuiſſet ꝯ non legitimè citatum, & ordine peruerſo, cũ cauſa appſonis præcedere debuiſſet cauſam principalẽ, 2. q. 6. prolatam, ꝫ de app. vt debitus, & c. interpoſita. ff. de iudi. ſi prior. Si vero nullã cauſam aſsignaſſet ſue appſoni, quã ante ſnĩam emiſit, cũ conſtet talẽ appſonem nullam eſſe, tunc bene põt aſsignare terminũ, vt in cauſa principali procedat. nec ſufficiet tũc, ſi tñ parti pſenti terminũ aſsignet, licet ea parte tñ pſente tenuerit receptio teſtiũ, quia aſsignatio termini plus fit ratione iudicis, ad quẽ appellatum eſt, q̃ iudicis à quo appellatur. Itẽ dicunt aliqui, ſi ſuperior, ad quẽ remiſſa eſt cauſa, citet appellantẽ in cauſa principali, non facta mentione de appſone, ꝙ ſufficit appellanti mittere excuſatorẽ, qui dicat, dñe non tenet citatio vrã ſuper cauſa principali, vel non poteſtis in ea procedere, quia appellatũ eſt, & intendit cauſam appſonis proſequi tpe ſuo. ſi aũt tranſiſſet tps appſonis proſequendæ, tunc bene teneret citatio ſuper principali tã à delegante, q̃ à delegato facta, huic autẽ excuſatori hoc ſolũ ſufficit dicere, nos credimus, ꝙ ẽt debet oſtendere talẽ qualem appſonem emiſerat, arg. ꝫ. de teſt. veniens, qa ſi aliud diceretur, ſequeretur abſurditas, quia cuilibet facilè eſſet deducere cuilibet iudici, ſi nõ teneretur probare veritatem cauſæ appſonis, quia tunc non proſequitur cauſam appſonis, quia nec ſuper ea citatus eſt. ſi aũt in citatione faceret mentionem de appſone, & citaret ſuper principali cauſa, non teneret citatio, nec ẽt teneretur mittere excuſatorẽ, quia expreſsit errorem in citatione, ſ. ꝙ vellet agere cauſam principalẽ, omiſſa cauſa appſonis. Itẽ dicimus, ꝙ ſi in caſu iſto, vbi debet mittere excuſatorẽ, non mittat, ꝙ tenet proceſſus ꝯ eũ habitus ſuper principali, ſi iudex appellatũ ignorauit, & aduerſarius nihil doloſè egit: ſecus aũt, ſi ſciuiſſet appellatũ, ꝫ. de app. ſi duobus. item ſecus, ſi aduerſarius doloſè ſubticuiſſet app. ff. de iudi. ſi prætor. In citatione aũt facta à delegato poſt appſonem credo, ꝙ non tenetur mittere excuſatorẽ, licet ſecurius ſit mittere. alij autẽ dicunt, & bene, ꝙ citatio delegantis tenet, ẽt non facta mentione de appſone, & aſsignat talẽ rationẽ ſui dicti, quia ſicut citatus debet apparere, vt proponat ſuas exceptiones, ita vt proponat hanc excepti. appellatũ eſſe, & alleget ſuum priuilegium. ff. de iu. ſi quis ea aliena, & niſi cõpareat, valet proceſſus habitus cõtra eũ. [Poteſtate.] No. eum, de quo fit inquiſitio, pendente inquiſitione non poſſe alienare bona eccleſiæ, niſi res, quæ ſeruãdo ſeruari non poſſunt, quę põt alienare, cum adminiſtrationẽ habeat, ꝫ. c. pxi. ꝫ. de offi. dele. venerabili. ſi aũt poſt talẽ inhibitionẽ factã à iudice alienauerit, nõ valet a alienatio, ſecus ſi pacto obligatus eſſet ad non alienandum, quia tunc bene valeret alienatio, ꝫ. de teſta. Raynaldus, vbi no. pro eodem. n. debet haberi, quando lex viua prohibet, ſicut ſi prohiberet lex mortua.

ADDITIO.

a ¶Non valet. Ad hoc adde etiam Inno. in c. Rayn. ſupra de teſt. vbi quod alienatio facta per Prælatum, cui Papa prohibuerat, ne alienaret, eſt nulla, & Innoc. hic allegat Abb. in c. dilectus, il 1. infra de præben. & refert etiam Feli. in c. ex parte, col. 4. in fi. ſupra de conſti.

De calumniatoribus. Rubrica 2.

CAP. I.

CVm fortius punienda, &c. [Quàm.] i. quantũ. [Sacratis.] In ſacris ordinibus conſtitutis. {Culpabiles.} 2. q. 8. quiſquis. [Criminatorem.] i. calũnioſum accuſatorem. [Iubemus.] Contra ius eſt, ex quo in ſnĩa non fuit ei pnĩa impoſita. ff. de calum. l. j. ſed hoc fecit ea plenitudine poteſtatis, vnde non eſt trahendũ ad conſequentiã, Inſtit. de iure natu. §. planè. vel dic, quod condẽnatus fuit calumniator, ſed pęnitentia non erat ei impoſita, 2. q. 3. §. notandum.

S V M M A R I V M.

1 *Tergiuerſari quis dicatur.*

2 *Calumniantis grauior eſt pœnitentia, quàm eius qui denunciatur.*

CAP. II.

CVm dilectus filius, &c. [Purgauerit.] Per iurm ſuũ, & cõpurgatores. ſed vr etiã, ꝙ poſt purgationẽ debet puniri de tergiuerſatione, 2. q. 3. §. notandũ, circa fi. rñ. hic non
1 negatur, quin puniatur. † vel dic, ꝙ tñ in accuſatione dr quis tergiuerſari, nõ in denunciatione, quãuis non impetrata abolitione deſiſtat. vel hic dr non tergiuerſari, quia vſq; ad finẽ perſi
2 ſtit, licet ſuccubuerit, & quicquid potuit fecerit. † [Ab officio.] No. grauiorem pnĩam calumniantis, q̃ eius qui denũciatur, qui non punitur, ſed tantum cogitur ad pęnitẽtiam, ꝫ. de accu. qualiter, ſuper his. Et eſt no. ꝙ non ſolum in accuſatione, ſed etiam in denunciatione punitur calumniator extraordinaria pęna.

De ſimonia, & ne aliquid pro ſpiritualibus exigatur, vel promittatur. Rub. 3.

S V M M A R I V M.

Notarius pro inſtrumento in ordinatione alicuius confecto, quando aliquid recipere poſsit, & quando non.

CAP. I.

IN ordinando, &c. [Miniſter.] Diaconus, qui legit Euangeliũ. [Notarius.] Quidã hoc intelligũt, vt iacet, vt ẽt non liceat in beneficijs ẽt operas ſuas vendere pp odium ſimoniæ. alij hoc intelligunt de illis, qui recipiũt ſalariũ de publico. vel dic, ꝙ vult remouere malã cõſuetudinẽ, quæ in quibuſdã locis obtinebat, ꝙ ille, qui cantabat euangeliũ, in ordinatione epi, vel aliter certũ aliquid recipiebat. Et ſir Notarius, qui de ordinatione eius literas cõficiebat, & ſir obtinebat in pallij donatione, quod omnino vult remouere, arg. j. q. j. emendati. Si autẽ alius Notarius peteret pro operibus ſuis iuſtum ſalariũ, vel etiã aliquantulũ plus iuſto pp magnitudinẽ negocij, non dicerẽ prohibitum. Si quis aũt offerat aliquid ſponte, non cõmittit ſimoniã, & maximè ſi conſuetudo eſt de aliquibus offerendis, q̃ pietatem,

tatem, vel deuotionẽ oſtenderet, vt eſt j. eo. ad app. vel dic, ꝙ loquitur de talibus notarijs & miniſtris, qui poteſtatem habent in electione, vel ordinatione, quia alius notarius non habet poteſtatem inde faciendi chartam, nec alius diaconus poteſt ibi legere euangelium, & ſi legerit, non dicitur canonicè ordinatus, vel alias aliquam calumniam recipit, vel inſtrũm non valet.

CAP. III.

SI dominus & magiſter, &c. [Vnl.] Sceleratiſsimo, cum dixit, ſi malè locutus ſum, teſti. perhi. de malo, 2.q.7. ꝫ.ecce. {Reſpuendus.} Repete, quæ diximus ſupra de accuſa. cum P. Mançoncella.

SVMMARIVM.

1 *Suſpenditur accuſatus ab officio, & prohibetur ab ordinibus, in num. 2.*

CAP. IIII.

ACcuſatum, &c. [Prohibere.] Si aliqua ſigna ꝯ cum apparebant, j. eo. ſicut.
1 † No. accuſatũ ſuſpendi ab officio, & hoc eſt pp̃ infamiã, & non obtinet ſolũ in ſimonia, ſed ẽt in alijs criminib. C. de reſt. poſtu. l.j. li. 10. 3.q.5. pſbyter, & pp̃ ſuſpitionem
2 quis remouetur ab adminiſtratione, 3.q.2. quia ca. † Item prohibetur ab ordinibus quilibet accuſatus, & de quo fit inquiſitio, 81. diſt. tantis, arg. C. de procu. reũ. ſed non credunt quidã, ꝙ ab electione prohibeaẽ. quare. n. puniretur, ſi nõ eſſet verũ crimẽ, de quo accuſatur, & ſic facilè eſſet, ſi hoc eſſet verũ, quemlibet ab electione excludere. ſed cõfirmari vel conſecrari non debet accuſatus, niſi primo fuerit abſolutus. Et eſt ẽt arg. quia procurator conſtitui non prohibetur, ſed procurationẽ exercere, vt in ꝑalle. l. reũ. Alij ꝯ, ſ. ꝙ accuſatus remouetur ab electione, & debet præfigi tꝑs accuſatori trium mẽſiũ, intra qđ probet, ꝙ obicit, Auct. de ſanct. epi. §. ſi quis ante ordi. ꝙ obtinet in ẽpis, ꝙ intra tres menſes debeant conſecrari à die electionis, 75. diſt. c. 2. In alijs aũt electis dabitur annus, ar. de munc. & ho. reus. vel iſtę dilationes ſunt ad arbitriũ iudicis, itẽ ſi plus differretur pp̃ accuſatũ, non eſſet imputandũ accuſatori, vt in ꝑalle. l. reũ, arg. C. de tẽ. in integ. petendæ. Capitula aũt, q̃ videntur dicere ꝯ illos, qui tenent aliam opinionẽ, ſm hoc intelligunt, ſ. ꝙ nõ poſſunt ordinari, ſed non prohibent eũ eligi. ſed magis ꝯdicit, 93. diſt. miramur: ſed ibi loquitur de excõicato. hoc aũt non extendimus ad exceptionẽ, vel denunciationẽ, quia quantũcunq; excipiatur ꝯ aliquem de crimine, vel denuncietur, nihilominus tñ eligetur, cõfirmabitur, & cõſecrabitur in alia eccleſia, vel electione, quã illa, de qua excipitur, de hoc no. ĩ. de deſpon. impu. ad diſſoluẽdum. & eodẽ modo dicendum vr̃ quibuſdã in accuſatione, & fortè nõ malè. hæc aũt decre. tñ loquitur in inquiſitione, & exponunt hic accuſatum, i. infamatum, & pp̃ infamiam ꝯ eũ procedit inquiſitio. ſpeciale. n. dicunt in inquiſitione, vt nullus, ꝯ quem proceditur inquirẽdo, poſſit eligi. & eſt ratio, quia cum inquiſitio non debeat fieri, niſi ꝯ diffamatos, j. eo. licet, & electus bonum teſtimonium debeat habere etiam ab his, qui foris ſunt, ergo iſte, qui diffamatus eſt, eligi non põt: ſed accuſatio, & denũciatio, & exceptio eſt in optione cuiuſq;, ẽt nulla infamia ꝑcedente, & ita per ꝯſequens eſſet in cuiuſq; optione quẽlibet ab electione reuocare, vel remouere: hoc plus cõſonat rationi.

SVMMARIVM.

Simoniacus qui nam dicatur hæreticus.

CAP. V.

QVotiens. {Per ſimoniacam hęreſim.} Non intelligas, ꝙ omnis ſimoniacus ſit hęreticus, ſed ille tñ, qui credit, ꝙ Spiritusſanctus & gratia eius venalis ſit, & ꝙ pretio quæratur, & ſit in aliquo.

SVMMARIVM.

Hæreticus & ſimoniacus vt quis præſumatur, ſuffi. iunt leuia ſigna, illa tamen plenè probari oportet.

CAP. VI.

SIcut ſimoniaca, etc. [Signa.] Aliquã probabilitatem habentia, hic aũt eſt hoc ſpeciale, ꝙ cũ in alijs negocijs requirendæ ſint luce clariores probationes, 2.q.7. ſi quis epiſcopus, & q.8. c.j. in crimine ſimoniæ minores probationes ſufficiunt, quinimo ſola ſigna, ſicut in hæreſi. C. de hæreti. l. 2. nos dicimus, ꝙ leuia ſigna ſufficiunt ad præſumẽdum aliquem hæreticum, ſed illa ſigna oportet plenè probari, ĩ. de præſump. literas, propter ſuſpitionem autem indicetur purgatio, j. de hære. excom. plus placet, ꝙ etiam ſi nulla ſigna probentur, ſed tantum grauis ſit infamia contra eum, ꝙ debet remoueri, arg. ĩ. de præſump. literas.

SVMMARIVM.

1 *Simoniacus in ordine recipiendo, ſiue crimen ſit occultum, ſiue manifeſtum, ipſo iure ſuſpenſus eſt.*

2 *Si quis ordinem, ſeu beneficium alio præbente pecuniam non ordinatori, non eſt ſimonia, ſi etiam ſine pecunia obtenturus erat.*

3 *Poſſibilitas iuris, & poſſibilitas facti, quomodo inter ſe differant.*

CAP. VII.

TAnta eſt labes, etc. [Omnis.] Supple non præciſus ab eccleſia ꝑ ſñiam canonis, vel hominis, & poſt peractã pñiam, & ſic non eſt ꝯ de excõicatis tolleratis, nec de fornicarijs ſuſpenſis, 32. diſt. nullus. nec eſt ꝯ de peccatore, qui nõ egit pñiam, qui
1 ſuſpenſus eſt quo ad ſe, j.q.j. ſacerdotes, ſacroſan. neceſſe. † [Cãtare.] Simoniacus in ordine recipiẽdo, ſiue crimen ſit occultũ, ſiue manifeſtũ, ipſo iure ſuſpenſus eſt, vt hic ab executione omnium ordinũ nõ tñ ſimoniacè receptorũ, j.q.j. quibuſdam. idẽ intelligo de notorio ſimoniaco in beneficio, j.q.j. reperiuntur, 32. diſt. §. verum, niſi eo ignorante alius pecuniã dediſſet, quia tunc credo non eũ ſuſpenſum, niſi ab eo, quod ſimoniacè obtinuit, j.q.5. præſenuum. ſi vero alias ſit ſimoniacus, ſiue pro beneficio, ſiue pro eccleſia emenda, ſi crimen eſt manifeſtũ, ſimiliter ipſo iure ſuſpenſus eſt, 32. diſt. §. verum, ſi eſt occultum, ſuſpenſus eſt quo ad ſe, non quo ad alios, qui eius officiũ licitè audiunt, ſicut quilibet criminoſus, j.q.j. ſacerdotes. itẽ iſti ſimoniaci in beneficio occulti & criminoſi licitè celebrant poſt pęnitentiã, quia nec ſunt ſuſpenſi à iure, nec impediuntur exequi officiũ ſuum poſt pñiam, ſed beneficiũ ſimoniacè habitñ retinere non poſſunt, j. eo. de regularibus. hæc vera ſunt de recipientibus aliqua, ſ. ordinẽ, non beneficiũ ſimoniacè. in dantibus autẽ aliqua ſimoniacè ſeruatur, quod dr̃ j. c. pen. vbi de hoc no. & j.
2 c. dilectus, fil. A. &c. † Itẽ no. ꝙ ſi quis obtinuerit ordinẽ, vel beneficiũ alio dante pecuniã non ordinatori, non eſt ſimonia, ſi ẽt ſine pecunia obtenturus erat, arg. j.q.6. §. vlti. ſi autẽ ipſe ordinatus pecuniam dediſſet, ẽt ſi ſine pecunia habiturus erat ordinẽ, ſimoniacus eſt, arg. j.q.2. quam, & q.3. ſi quis ob, & c. vlt. & q.6.
3 c.j. † {Poteſt.} Si intelligas de poſsibilitate iuris, nullus criminoſus de iure põt cantare miſſam, j.q.j. ſacerdotes. ſi de poſsibilitate facti, ſic conficit ſimoniacus, ſicut quilibet alius, j.q.j. intra catholicam, cum multis ſequentibus, 32. diſt. §. ſciendũ vero. tñ. intelligo de poſsibilitate iuris: nã alij criminoſi poſt pęnitentiã de iure celebrant ꝑter homicidã, ſed ſimoniaci nunquã. item alij licitè audiunt officiũ aliorũ criminoſorum, niſi ſint ſuſpenſi per ſñiam, ſed ſimoniacorũ officium audire non debẽt, etiam ſi nulla ſñia feratur ꝯ eos. Eſt. n. in eis ſpeciale, ſicut in notorijs fornicatoribus, ꝙ eorũ officia audire non debent, 32. diſt. §. verũ. eſt ergo ſpeciale in notorio fornicatore, & ſimoniaco, ꝙ ẽt ſi tollerantur ab eccleſia, cuiq; licet eorũ officiũ euitare, vt hic, 32. diſt. §. verum. ſed homicidarũ, & excõicatorum occultorum, licet ſint ſuſpenſi à iure, ſi tamen alias occultum ſit, & tu ſcis, non debes eorũ officia euitare, arg 6.q.2. ſi tñ, 23.q.4. non prohibeat, niſi abſtineret quis pp̃ correctionem peccatoris, qui ex erubeſcentia pęnitentiã ageret, ĩ. de coha. cle. & mulie. c.j.

SVMMARIVM.

Capella ius quamuis vendi non poſsit, pro fructibus tamen aliquid annuatim paciſci poteſt, ſed contractus debent eſſe ſeparati.

CAP. VIII.

NOn ſatis, etc. [Capellaniæ.] Si autem aliqua capella cum ſuis redditib. conuerſa ſit in vſus alicuius eccleſiæ, bene poteſt à capitulo ibi inſtituto ex pacto recipere aliquid annuarim pro fructibus, ſed ꝯtus debẽt eſſe diſtincti, ſupra de rerũ permu. ad quęſtiones. nam licet non poſsint vendi capellaniæ, id eſt ius faciendi ea, quæ pertinent ad capellam, & multo fortius in perpetuũ, vel in tẽpore vitæ, opera tamen ſacerdotis vendi poteſt, vel emi pro ſeruiendo alieni capellæ. item fructus capellæ in proprios vſus conceſſæ licitè locantur, infra ne prælа. vic. c. fi.

SVMMARIVM.

Pro matrimonio licet ſacerdoti aliquid accipere, ſed pro benedictione nubentium non.

CAP. IX.

CVm in eccleſia, etc. [Et in benedõnib.] Ideo pro benedictionibus nubentium prohibetur accipere, quia ibi gratia confertur. pro matrimonio autem, cum ibi non conferatur gratia, licet aliquid recipere, j. quęſt. 2. quicquid, 35. quęſt. 2. honoratur, 27.q.j. nuptiarum, 32. quęſt. j. connubia. [Requiratur.] Ob hoc iuſtificatur decre. nam oblatum recipere licet.

CAP. X.

CVm ſit Romana. [Procurationem.] Quã etiam exercere non poteſt, ſi eccleſia grauetur, 10. quęſt. 3. cauendum, j.q.2. placuit, in Auct. de mand. prio. §. ſi tibi.

CAP. XI.

DE hoc autem, etc. {Si manifeſtũ.} i. notorium, quia in cõſpectu populi inita ſunt pacta. {Manifeſta.} Per famã, ſed nõ notoriũ. [Si qua.] Et de iure publico, ĩ Auct. de ſan. epi. §. 3. [Eccleſię.] 17.q.j. ſi qs in atrio, in Auct. de ſan. epi. §. ſed neque.

que.ſi tñ dans pecuniam intraret reli. de miſericordia bonũ eſſet ei reddere, j.co. veniens, 16.q.6.de lapſis, 27.q.j.ſi quis ita.

CAP. XLI.

CVm eſſet in noſtra,&c. [V.] Qui propter ſimoniã dictũ R. clericũ petebat à quadam eccleſia amoueri, vel potius clericus petebat eccleſiam ex eo, quod millies ei eam promiſerat. {Super eadem eccleſia.} Ciuiliter agebatur.

SVMMARIVM.

Simoniacus propriè non dicitur, qui celat per gratiam crimen alterius.

CAP. XIIII.

NEmo prebſyterorũ,etc. {Celet.} Hoc id eſt, quia quilibet tenetur peccatum alterius ad pœnitentiam iudicare, 23. q 3. tam ſacerdos. ſecus autem in indicatione furis, vel latroni, vel fugitiui, pro quo licitè accipitur merces. ff. de offi. præfec.vr. ſolent. ff. de condi. ob tur. cau. l. 4. §. vlti. [Simoniacum.] i. io modum ſimoniæ puniendus. non.n. propriè dicitur ſimoniacus, qui celat per gratiam crimen alterius.

CAP. XV.

QVerelam. {Monachorũ, &c.} No. monachos agere ad reuocandũ, quod prior malè alienauit. [Sub annuo.] Conſtituto in ſignum deuotionis, quod licet, vt no. ȝ. de relig. do. cõſtitutus. [Redimi.] Supra de pac. cum pridem. {Nec permittatis.} Iſte fungitur vice & officio conſeruatoris, de quo no. ȝ. de offi. dele. c. ſi.

SVMMARIVM.

Clerico non eſt licitum, niſi pro eccleſia ſua alicui facere fidelitatem.

CAP. XVII.

EX diligenti,etc. [Eccleſiaſticũ.] Quod nõ eſt licitũ, j. de reg. iur. indignũ, vbi no. i. 10. ſolidos, vel aliquid ſi'c in eccleſia. {Taliter.} Pro collatione beneficij eccleſiaſtici, & fortè etiam ſine collatione beneficij non eſt licitum clerico, niſi pro eccleſia ſua alicui facere fidelitatem, j. de reg. iur. c. vlti. vbi plenè no.

CAP. XVIII.

ET ſi quæſtiones. {Humanæ.} C. de fideicõmiſ. ſi tumen. l. vlti.

CAP. XIX.

VEniens ad nos,etc. {Conuenerit.} Propter hanc conuẽtionem iudicatur ſimoniacus. ſecus.n. eſſet, ſi ſpõte obtuliſſet. {Præfato.} Supra eo. de hoc, contra. ſol. ibi.

CAP. XX.

EX tuæ fraternitatis. [Officio.] Licet enim ipſo iure ſuſpẽſus ſit, non tamen poteſt prohiberi, niſi probatio præcedat, 2. q. 1. nos in quemquam. [Pœnitentiam.] Ne obdureſcat in peccato, ſed non ſufficit ad vitam, & contra ius officium exercere, j. e. c. pen. & remiſ. quod quidam. 90. diſt. ſi quis contriſtatus.

CAP. XXI.

AD noſtram,etc. [Miniſterio.] Puta acolitus, vel ſubdia. vel hmõi.

SVMMARIVM.

1 *Tenetur is, qui ſimoniacè adeptus eſt beneficium, ei renunciare.*
2 *Quando poſſit epiſcopus cum ſimoniaco diſpenſare, & in num. 3. & 4.*

CAP. XXII.

1 DE ſimoniacè,etc. †{Remanere.} Ex diſpenſatione epõrum, j. q. 5. p̃ſentium. in alijs aũt ordinib. vel beneficijs nõ ſimoniacè habitis ẽt ſine diſpenſatione manebit, & noua beneficia acquiret. nouos aũt ordines non põt habere. niſi primo diſpenſetur cũ eo in ordine ſimoniacè q̃ſito, cũ promotus eſſet p̃ ſaltum, 52. diſt. c. j. ſi aũt eo ſciente aliquid datũ eſt ordinatori, non põt diſpẽſari cũ tali, j. q. j. erga, ſi quis à ſi. ſtatuimus, & q. 7.
2 c. requiritis. † In beneficijs autẽ diſtinguitur, quia ſi ignorante aliquo data pecunia obtinuerit p̃lationem, nõ poteſt epũs diſpẽſare, vt illam prælationem habeat, ſed in ſimplici beneficio poteſt epũs bene diſpẽſare, ȝ. de elec. c. pen. j. q. 5. c. j. ſed & ſi ſe ſciẽte, vel pecuniam dante beneficium obtinebat, poteſt epũs cũ eo diſpenſare, vt in alia eccleſia obtineat beneficium, & etiam in eadẽ: ſed non poteſt epũs diſpenſare, vt ad maiores ordines promoueatur, j. q. 5. c. j. nunquam autem licet diſpenſare illi, cum
3 quo ſimonia commiſſa eſt. † Item ſi quis commiſit ſimoniam in dignitate, cum eo non poteſt epiſcopus diſpenſare, j. co. nobis,
4 vbi no. † Item cum nullo ſimoniaco ſcienter poteſt diſpenſari in dignitate, etiam ſi pro ea non fecit ſimoniam, j. q. j. erga.

CAP. XXIII.

MAttheus Card.etc. [Contradictio.] Iuſta & etiam iniuſta ante cõfirmationem, de hoc no. ȝ. de ele. ſignificaſti.

SVMMARIVM.

1 *Simonia an committatur non ſolum ex parte recipientis, verum etiam ex parte dantis.*
2 *Simoniam an quis committat dando aliquid laico pro re eccleſiaſtica.*

CAP. XXIIII.

1 AD aures noſtras,etc. †{Pro abſolutione.} Nam non eſt dubiũ ex parte recipientis ſimoniã hic cõmitti, j. q. 3. non ſolũ. ex parte aũt dantis dicunt quidã non committi, arg. j. c. dilectus, quod intelligunt, cũ per ſuperiorẽ ius ſuũ cõſequi nõ poteſt. alias.n. ſecus, ȝ. de ſeu. inſinuanti. Nã ſicut beneficiũ non licet redimere, ita nec pnĩam ſpiritualẽ, ȝ. co. nemo, 83. diſt. c. j. verius vr̃, ꝙ nunquã licet aliquid dare pro pnĩa ſpirituali redimenda, j. q. j. nullus epũs, quia nunquã debet peccare, vt à maiori
2 malo ceſſetur, 32. q. 5. ita. laico † aũt, quẽ conſtat nihil iuriſdiõnis habere, ſi ſpoliat eũ eccleſia, vel faceret eundẽ de facto vitari tanquã excõicatum, vel etiam clerico, qui de iure non cõtendit ſe feciſſe, ſed de potentia, licet dare, quia nihil dat pro ſpirituali, ſed tñ pro vexatione, quã redimere licet. ſm hoc quidã dicũt licere aliqd dare laico, vt beneficio ſoluat decimas, in quib. nec feudi ius cõtẽdit. alij dicũt, ꝙ ſi ſum in poſſeſſione alicuius eccleſię, poſſũ dare clerico & laico, ne me expellat p̃ violentiã, & ſine cognitione cãę, ſed ſi ſũ ex̃ poſſeſſionẽ eccleſię, nullo mõ eſt mihi licitũ aliqd dare p̃ poſſeſſione recuperanda, qa tũc non tñ redimo vexationem, ſed ẽt poſſeſſionẽ amiſſam recupero.

CAP. XXV.

DE regularibus,etc. {Ad renunciãdum.} Licet furtiuũ habeat beneficium, j. q. j. ordinationes, & ſemper ſit in mora, 14. quæſt. 6. ſi res, non tamen debet dimittere eccleſiam ſine licentia ſuperioris, arg. ȝ. de re. & tranſ. ad re. licet, ſed conſulimus, quod à bonis eccleſię, & officio, cum ſit ſuſpenſus ipſo iure, omnino abſtineat, vt no. ſupra eodem, tanta.

SVMMARIVM.

Reſignatio beneficij in manibus quorum fieri debeat.

CAP. XXVI.

EX inſinuatione. {Præpoſiti.} No. reſignationẽ fieri in manibus epi. ſed melius dr̃ in renunciatione neceſſariũ eſſe conſenſum epiſcopi, ſi confirmauit, & canonicorum, qui elegerũt, arg. 18. quęſt. 3. ſtatuimus. C. de act. & obli. ſicut. & poteſt eſſe, ꝙ hi canonici non recipiunt confirmationem ab aliquo ſuperiore, & ideo ſine eo reſignant. vel dic, ꝙ ſpeciale eſt in ſimonia.

SVMMARIVM.

Diſpenſari non poteſt cum condemnato per ſententiam.

CAP. XXVII.

NObis fuit. [Obtinere.] Hoc intellige, quando eo ſciẽte cõmiſſa eſt ſimonia, & ſic non eſt ꝯ, ȝ. eo. de ſimoniacè, vel qñ condẽnatus eſt p̃ ſnĩam, nã tunc cum p̃p criminis enormitatẽ, tũ quia eſt notoriũ per ſnĩam, non poterit diſpẽſare, 50. diſt. vt ꝯſtitueretur, de his. vel dic, ꝙ diſpenſari non poteſt, vt habeat illam dignitatem.

CAP. XXVIII.

DIlec.fil.R. [Poſt receptionem.] Illicitè recipit, j. q. j. nullus epũs. vel dic, ꝙ licitè accepit, nã cum cõtenderent ſuper quibuſdã iuribus & p̃poſitus diceret ſe grauari, Archidiacono dicẽte ſe vti iure ſuo, cõpoſitio interuenit, & fuit ꝯctus, do vt des, vel facias, & agitur ex hoc contractu præſcriptis verbis ad intereſſe. ff. depoſiti. l. j. §. inter loca. ff. de præſcrip. ver. l. j. nec litera hoc cõtradicit, vbi dicitur, quod ſi reſtituit rem, liberatur, quia intelligitur, ſi plus non eſt intereſſe. {Veniſſe.} Maximè.

SVMMARIVM.

Depoſitio quid ſit, & quomodo exequatur.

CAP. XXX.

DIlect.fil.A.nuncius. {Coram te.} Speciale eſt in hoc Cãtuaren. qui non ſolũ eſt Metropolitanus, ſed etiã legatus, ȝ. de offi. leg. c. j. {Seueritati.} Amiſſionis honoris ſi ſint clerici, vel monachi. ſi laici, excõicationis ſnĩa, j. q. j. reperiũtur. Sed dices, quid nocet monachis depoſitio? Reſpõ. quia non recipiẽt prębenda de monaſterio, nec habebunt ibi voce in capitulo, monachi tamẽ ſemper remanent. [Arctiura.] Si inueniãtur, alioquin mutabuntur ad æqualia, arg. 81. diſt. valet. vel renunciabũt ſuis locis, & eligenſ de nouo, ȝ. co. de regularibus, ȝ. de renun. ex inſinuatione. [Abbatibus.] Ideo hi p̃cipue puniuntur, quia eorũ conſilio & auctoritate oĩa fiunt, 10. q. 2. epũs. C. de app. qñ, 2. q. 7. quapropter, & qa in culpa ſunt, ſi hoc negligãt, ȝ. co. inſtantiũ, ſed vr̃, ꝙ collegium poſſit accuſari, & de eo inquiri, 12. q. 2. qui manumittitur, ȝ. co. veniens, & ff. quod met. cau. metũ. §. 2. arg. 7. q. j. ſicut, 34. q. 3. ſi habes. Arg. ꝯ, ff. de do. qui in ex. & de acq. poſſ. l. vlti. Itẽ vniuerſitas per procuratorẽ debet ſe

defendere,

defendere, & in cauſa criminali non cõſtituitur procurator. ff. quod cu. vniuer. l. ſ. 5. q. 3. in criminibus. nos dicimus, ꝙ vniuerſitas non põt accuſari, nec puniri, ſed delinquentes tñ: ciuiliter aũt cõueniri, & pecuniariter puniri põt ex delicto rectorum, vt in ſ. ſrijs, & ſ. eo. veniens. præterea poteſt inquiri ſuper ſtatu vniuerſitatis, ſed nec tũc punitur, niſi delinquentes, ſ. c. proxi. ſ. de acc. c. pen. [Officialibus.] Qui iſta faciunt, vel ſeruũt, & tollerãt.

SVMMARIVM.

1 *Quãdo liceat pro ſcandalo fieri inquiſitio.*
2 *Præter inſufficientiam remouetur Abbas cõfirmatus.*
3 *In teſtimonium admittuntur impetrantes inquiſitionẽ, vel denũciationem.*
4 *Ordinarius etiam ſine infamia præcedente viſitare poteſt.*
5 *Ad inquiſitionem proceditur propter ſolam infamiam de dilapidatione, etiã ſi non ſit ſuſpenſus.*

CAP. XXXI.

1 LIcet Heli, &c. †[Clamoſa debet, vel ſcandalũ.] Cum. n. quiſquis facere debet, quicquid põt, vt ſcandalũ à fratre remoueat, ergo & inquiſitionẽ faciet, per quã ſcãdalũ remouetur, arg. ſ. de no. ope. nunc. c. 2. Sed hæc ratio non vr̃ nobis bona, ꝙ pro cuiuslibet ſcãdalo ſit facienda inquiſitio, cũ pro inquiſitione fortè maius ſcãdalum naſcereẽ. Sed ſatis dici poſſet, ꝙ vbi ſcandalũ timeretur, quod poſſet cõturbare eccleſiam, ſiue vnus ſit, qui ſcandalizatur de infamia, vel peccato alterius ita potens, quod ſcandalum ſuſcitare poſſit, ſiue plures, ꝙ licitè fier inquiſitio, arg. 23. q. 4. c. quiſquis, 50. diſt. vt conſti. Item arg. ad hoc, quia vt remoueatur ſcandalũ, indicitur purgatio, 2. q. 5. presbyter, ſed inquiſitionem ſequitur purgatio, ergo pro ſcandalo põt fieri inquiſitio. Itẽ poteſt fieri inquiſitio ꝯ eum, qui ſuſpectus eſt ꝑlato ſuo ordinario, & ẽt fortè alij, vel alijs bonis viris, vel ẽt Principi terræ, ẽt ſi non ſit alias infamatus, 2. q. 5. omnibus, & c. Mennã. vbi dr̃, ꝙ inducetur eis purgatio, ergo & pe ꝯpñs põt fieri inquiſitio. Alij tñ dicunt, ꝙ licet ꝑdictis caſibus poſſit induci purgatio, non tñ põt fieri inquiſitio, quia inquiſitionẽ non ſemper ſequitur purgatio, imo qñq; ſequitur abſolutio, qñq; amotio ab eccleſia, ſ. de accu. inquiſitionis, &c. Itẽ pp periculũ ſit inquiſitio ẽt ſine infamia, ſ. de accu. qualiter, ſicut eſt in hereſi, & in alijs peccatis, q̃ in occulto ſerpunt, & ibi eſt periculũ, quod in alios deriuetur, ſ. eo. ſicut. [Per publicam.] No. duas cauſas, quare deſcenditur ad inquirendũ. [Sanctiones.] 86. diſt. ſi qui. [Officij.] Quia ex officio procedit, nõ habet locũ inquiſitio. hinc colligere potes, qualiter ſit probanda infamia, quia ſi interrogetur, debet reſpondere. [Formam.] Quia ſi procedat in modu accuſationis, fertur ſñia depoſitionis: ſi vero in modũ inquiſitionis, remouebitur ab adminiſtratione: ſi in modũ denunciationis, ſibi pñia

2 iniungetur, ſ. de accu. ſuper his. †[Inſufficientia.] No. Abbatẽ confirmatũ remoueri pp inſufficientiã, 18. q. 2. ſi quis Abbas, ſ. de here. cum ex iniuncto, in fi. [Cõtendere.] No, ꝙ licet ceptus ſit proceſſus in modũ denunciationis, tñ ſi ſibi ingerat aliqua difficultas, transfertur in modũ inquiſitionis, nec punietur denũciator, nũ non ſua voluntate deſiſtat, alioquin punietur de calumnia, vel ſe purgaret, ſ. de calum. c. vlti. [Cõtra ipſum.] Hoc verũ eſt in denunciatione, & inquiſitione, ſ. vt qui venit ad impetrandũ denunciationẽ vel inquiſitionẽ, admittatur ad teſtimoniũ in inquiſitione, & denunciatione, ſi nõ fuerit eius miniſter in proſequendo inquiſitionẽ, vel denunciationẽ. & idẽ dicimus, ſ. ꝙ admittetur ꝑdictus ad teſtificãdũ ẽt in accuſatione, ſecus eſt quo ad aliquid in accuſatione, vbi accuſator ad teſtimoniũ in accuſatione, vel inquiſitione non admitteretur, ſicut nec teſtẽ in accuſatione admitteret ad inquirendũ, vel accu. ſ.

3 de accu. cũ P. †Itẽ no. ꝙ qui impetrant inquiſitionẽ, vel denunciationẽ, admittuntur in teſtimoniũ: ſecus aũt in his, qui accuſationẽ impetrant. [De oppoſitis.] Hoc obtinet, qñ fit inquiſitio ꝯ aliquẽ, quia debent exprimi crimina, & ſuper illis tantum teſtes iurabunt dicere plenã veritatẽ, vt ſ. de accu. qualiter, 2. & c. inquiſitionis. vbi aũt fit inquiſitio ſuper ſtatu eccleſiæ, non eſt neceſſe exprimi crimina, de quibus inquiri debet, imo & teſtes iurabunt ſuper omnibus, de quibus interrogabũtur, dicere merã veritatẽ, occultis exceptis, ſ. de acc. qualiter, ſ. oportet tamẽ infamiã ꝓcedere, ſ. eccleſiã eſſe in malo ſtatu, ſ. de accu. qualiter, quidã tamen dicunt, & fortè non malè, ꝙ ſi ſolũ ꝑlatus ſit diffamatus, tamen inquiſitio fiet de omnib. vel potius ſuper ſtatu eccleſiæ, quia cui caput infirmũ, cetera mẽbra dolẽt, ſ. de re

4 iudi. cũ I. & A. 6. q. 1. §. verũ hac, & c. ſeq. †Viſitare aũt põt ordinarius ſine infamia ꝓcedente, quia id ex officio facit à canonibus iniuncto, & nõ fit viſitatio tñ pp crimina, ſed ẽt vt inſtruat clerũ, & populũ, & alia faciat, 10. q. 1. placuit, decreuimus. inquiſitionẽ aũt extraordinariã tñ inducit ꝓcedens infamia, aut frequens inſinuatio ſubditorũ, ſ. eo. c. & dicunt quidã nõ eſſe vim in aliqua cauſa, vtrũ altero ꝑdictorũ modorũ iunctur. vel dic diuerſum, ſ. de accu. cũ dilec. Cauſa aũt diuerſitatis eſt, quia vbi de certis criminibus inquiritur, ſatis põt dicere veritatẽ plenã:

ſed vbi non inquirit de certis criminibus, ſed tñ ſuper ſtatu eccleſię, quia non eſt ei leue, imo valde difficile plenã veritatẽ dicere, non cogitur tale anceps periuriũ ſubire. ff. de iureiu. l. videamus, in prin. ſed decr. ſ. de accu. qualiter, ſ. ꝯdicit expreſſè. dicimus ergo, ꝙ ſiue ſuper ſtatu eccleſiæ, ſiue ſuper ſpeciali crimine inquiratur, ſufficit iurare altero prædictorũ modorũ. dñã autem illorũ iuratorum nõ. ſ. de accu. cum dilec. [Quaſi de dilapidatione.] Hic no. ꝙ ẽt ſi quantũcunq; leuiter appareret de dilapidatione, ſuſpenditur ab adminiſtratione ff. de ſolu. ꝙ ſi fortè. C. de ſuſp. tu. tutor. 3. q. 2. quia. Sed no. ꝙ non per ſolam accuſationẽ remouetur, niſi alia probatio adſit, vt hic. ſed ꝯ, Inſti. de ſuſp. tu. §. ſi quis. ſed certè aliud eſt in tutore, qui nõ habet, niſi ſolam adminiſtrationẽ, ſicut & procurator, vnde facilius remouetur, arg. ff. de procu. q̃ omnia. aliud eſt in ꝑlato, qui ius habet in rebus ad dignitatẽ pertinentib. & idcirco difficilius ſibi tol-

5 litur adminiſtratio. †Itẽ no. ꝙ ad inquiſitionẽ proceditur pp ſolã infamiã de dilapidatione, ẽt ſi non ſit ſuſpectus, ſed ad remotionẽ ab adminiſtratione nõ, niſi ſit ſuſpectus, vt hic. vel dic, ꝙ maior ſuſpitio neceſſaria eſt, vt remoueat ab adminiſtratione,

6 q̃ ad procedendũ ad inquiſitionẽ. †[Pro vno.] Pęna leſę maie. eſt, 6. q. 1. §. verũ. ff. de ſuis & le. hære. l. 1. §. interdũ. ff. de relega. maximè. pęna ſimonię in clericis depoſitio, & in laicis excõicatio cũ infamia, 1. q. 1. reperiũtur, & q. 3. qui per eccleſiam. C. de epiſ. ſi quẽquã. [Oppoſitas.] Ad teſtes repellendos. [Malignitatis.] Vt ſunt conſpiratio, & inimicitiæ capitales, ſ. c. proxi.

SVMMARIVM.

2 *Infames, & criminoſi in quibus caſibus admittantur ad teſtificandũ, & quot requirantur conſideranda in teſte in inquiſitione producto, in num. 2.*
3 *In actione criminali exactiſſimæ requiruntur probationes.*

CAP. XXXII.

PEr tuas literas. [Licet Heli.] ſ. c. proxi. [Ad cuius.] i. materię in ea cõtentæ. tractat. n. qui teſtes & quales ſint admittendi in accu-

1 ſatione, vel inquiſitione. †[Diſtinguendũ.] Nam ſi in denunciatione procedatur, ſicut ad denunciandũ, ita ad teſtificandũ infames, & ſumme criminoſi, dũmodo emendati de crimine admittantur, ſ. eo. de teſti. qm̃. Si vero agatur in modũ inquiſitionis, & ſit exceptũ crimen, admittunť oẽs criminoſi, & vt credimus, ẽt mulieres. & hoc ſm tẽperantiam æquitatis, non ſm rigorẽ iuris, q̃ tẽperantia ſm arbitriũ diſcreti iudicis locũ habebit: nam multas conſiderationes habebit: facilius. n. admitter ꝯ religioſum, q̃ ꝯ ſecularẽ clericũ. Itẽ facilius ꝯ clericos & religioſos minoris gradus, q̃ maioris dignitatis. Itẽ facilius ꝯ clericũ, vel ꝑlatũ male opinionis, q̃ bonæ, & fortè ꝯ eum, qui bonę, nullo modo. Itẽ facilius admittetur, ſi ex admiſſione eius non ſit oriturũ ſcandalũ, q̃ ſi ſit oriturũ. hoc qñq; conſiderabit iudex diſcretus in modo procedẽdi, & in perſona eius, ꝯ quẽ proceditur in mo-

2 dũ inquiſitionis. †In teſte ẽt in tali inquiſitione producto quinque alia cõſiderabit, ſm eandẽ tẽperantiã æquitatis facilius admittet teſtes honeſtos, q̃ inhoneſtos, & criminoſos. Itẽ in criminoſis facilius admittet emendatos de crimine, q̃ in crimine perſiſtentes. Item facilius admittet, qui minora, & qui paria, q̃ qui maiora, quia ad eadẽ de facili non ſunt admittendi, cũ ſint ſocij, ſ. de teſti. veniens. Itẽ facilius admittet criminoſos procedentes ex zelo iuſtitię, q̃ ex odij fomite. Item facilius, ſi ꝯ inquiſitionẽ ſunt alia adminicula, q̃ ſi non ſunt, & ſm hęc omnia eiſdem maiorẽ, vel minorem fidẽ habebit. Item ẽt credimus conſiderandũ ſm ęquitatis temperantiã, & ſi crimen non ſit exceptũ, licet in eo niſi ex magna cauſa non admitterentur niſi legitimi teſtes, & hoc ſatis vr̃ probari ex eo, quod dicit, rurſus ſi crimina ſint ea, & c. vſq; minora. excepta. n. crimina alia maiora ſe non habent. Si vero agatur criminaliter, eadẽ dicimus poſſe cõſiderari ſm temperantiã ęquitatis, quãuis de facili non debeat, quando criminaliter agatur, tẽperare rigorẽ iuris, 2. q. 7. ſi quis eps, & q. 8. c. 1. niſi in crimine excepto, ſ. eo. tanta. ſi vero agatur excipiendo, eadem dicimus cõſideranda ſm temperantiã ęquitatis: de iure autẽ non debent admitti, niſi idonei teſtes, ſ. de teſti. in literis. alij tamen dicunt omnia hęc locũ habere tñ in exceptis criminibus, & quando ciuiliter agitur. vel dic, ꝙ hęc tẽperantia iuris nõ eſt in arbitrio iudicis, quia in iure ſcripta eſt, ſed ſicut hic dr̃, ſemper eſt in ſimilibus obſeruandũ. [Denunciet.] ſ. ciuiliter agatur ſiue inquirendo, ſiue excipiendo, ſiue denun-

3 ciando. †[Rigorem.] Quia quãdo agitur criminaliter, exactiſſimæ probationes requiruntur, & iuris rigor ſeruatur, 2. q. 7. ſi quis eps. ſi aũt ciuiliter, rigor tẽperatur, ſ. eo. c. fi. [Regularis.] Regulares. n. facilius, q̃ ſeculares remouentur ab adminiſtrationibus, ſ. de accu. qualiter, 2. in fi. [Excellentioris.] Colũnę. n. cõcutiendę non ſunt, nec honorabiliora mẽbra, ſ. tit. proxi. qualiter, 2. 45. diſt. cũ beatus. [Claræ.] De hoc no. ſ. de accu. cu P. [Scandalo.] 23. q. 4. cũ quiſq;, & c. quando. [Honeſti.] Hi admittuntur, criminoſi repelluntur, ſ. de teſt. ſuper eo, teſtimoniũ. [Emendati.] Qualiter hi admittunť, no. de teſt. teſtimonium.

[Eadem.]

[Eadem.] i. attendi debet an maiora ſint crimina obiecta teſtibus, q̃ crimina oppoſita accuſatis. {Malignitatis.} Quia ſunt conſpiratores, vel inimici, j.eo.c. {Adminicula.} Nã fortè criminoſi, vel viles nunquam admitterentur, niſi prius ſubiecti q̃ſtionibus, 4.q.3.ſi ea. ſed genibus ſubijci nõ debent, niſi aliæ p̃ſumptiones præceſſerint. [Adminicula.] Quę hic nõ habemus.

CAP. XXXIII.

SIcut ſuis literis,&c. [Ad Colonien.] Sed quare nõ ad capl'm Leodiẽ. ſ.de maio. & obe.cũ olim, ſed potes dicere hoc eſſe pp cõſuetudinẽ. Eſt tñ arg.ꝙ apud Archiepm ſit hæc ptãs, 71.diſt.fraternitatẽ, 24.diſt.c.2.arg.ↄ̃,j.de hære. ad abolendã, ſ. de elec.ꝙ ſicut.de hoc no. ſ.de maio.& obe.his q̃.vel fortè eccleſia Collo. vacante monaſterio cõtulit ei auctoritatẽ adminiſtrãdi, qa iuſpatronatus habebat in ea, ſ.de offi.ordi.cũ vos. {Canonũ} j.q.5.c.j. [Non p̃bere.] Quia ſæpe qui tacet affirmat, 54.diſt. ſi ſeruus. C.de nup.§.ſi vt pro.ſicut c2̃,de conſec.diſt.4.cũ paruulis. ff.de procu. ſi filius.§. inuitus.ff.de ſer.ruſt. pręd. viarũ. ff.de reg iur..is qui tacet, ſ.de ba.c.j. [Nihil.] Hoc intelligo, qñ quis iã electus eſt, & eo inuito, ei qui ius habet, datur pecunia, vt cõfirmetur: nã ſi daretur, vt eligeretur, etiam ſi eo prohibente, nõ poſſum illum retinere, niſi inimicus dediſſet, ſ.eo. nobis.

SVMMARIVM.

Ingrediens religionem quando quæ ſecum detulit, poſſit retinere pro prabenda, & quando faciat ſimoniam.

CAP. XXXIIII.

TVa nos duxit,&c. {Rogatur.} No. preces pro ſe porrigi, ſ. de æta. tuam. [Cõſentiant.] Dicunt quidã, ꝙ eo tp̃e, quo quis recipitur, nihil dare licet, arg.j.q.j.emendari, & q.2. quàm pio. alij dixerunt, ꝙ ẽt tp̃e ingreſſus licet dare, & recipere, dũmodo non p̃ceſſerit pactũ, arg.j.q.j.eos, ſ.de ſucceſ.ab inteſta. c.3. hic apparet, ꝙ non licet ſub illa forma recipere aliquẽ, Recipimus te in fratrẽ, ſi detuleris, vnde viuas: quia bona eccleſię non ſuffi ciũt, niſi nobis, arg. j. eo. qm̃, quia vt ibi dicit, in hoc crimine nõ excuſat paupertas. Itẽ quia nõ licet apponi pactũ, per quod nõ poſsit petere, quod ſibi iure cõpetit de iure, j. eo. per tuas, 2. & c.pen. hoc aũt ei ↄpetit de iure, ꝙ ea quo eſt canonicus, habeat, ſicut vnus de alijs, ſ.de cõſti.cum veniſſent, ſ. de præben dilec. 16.q.7.decimas. alij aũt dicunt, ꝙ talis receptio eſt ſimoniaca, arg. j. q. 2. ſi quis pp. [Intentione.] Principaliter: vix. n. eſſet, quin ſecundario haberet, 86.diſt.qui cã, 8.q.j. ſunt in eccleſia. [Culpabiles.] Hinc vr̃ ſolã intẽtionẽ facere hominẽ ſimoniacũ, arg. j.q.j.qui ſtudet, reperiuntur, j.q.3.non ſolũ, ſicut ſola pactio, ſ. vt eccle.benefi.vt noſtrũ, pp hanc tñ intentionẽ nõ deberet reſignare, ſed tm̃ pnĩam agere, j.c.vlti.vel dic, ꝙ in his, q̃ ſunt prohibita, quia ſimoniaca, vt vendere ſacra, & generaliter omnia, q̃ veteris vel noui teſtĩ ſimoniaca iudicant, ſufficit ſola voluntas. In his aũt, quę ſola cõſtitutione ſunt ſimoniaca, vt renũcia
a re p̃bendam, vt alij detur, licet ſit peccatum, ᵃ nõ tamen ſufficit ſola voluntas, vt faciat ſimoniacum. arg. de offi. dele. ex parte.

ADDITIO.

a ¶Sit peccatum. Ad hoc adde Hoſtien. & But. in c.ſi. infra eo. & refert Feli. in c. ad audientiam, col.3. ver. circa quod vltimum, ſupra de reſcrip.

SVMMARIVM.

1 *An ſacramenta ſint recipienda ab excommunicato, vel ſuſpenſo.*
2 *Criminoſorum ſacramẽta non vitantur, licet quo ad ſe ſint ſuſpenſi.*
3 *Qui ordinem aliquem ſimoniacè recepit, ſtatim dicitur ſuſpenſus.*
4 *Non debet aliquis etiam ex neceſsitate peccare.*

CAP. XXXV.

PEr tuas literas. {Ex relatione.} Quod credere non debuit, 34.diſt. habuiſ
a ſe, 86.diſt. ſi quid. † [Vitium ſimoniæ.] Quicunq;. n. ſcit aliquẽ depoſitũ, excõicatũ, vel ſuſpenſum, dicũt quidã, ꝙ quãtũcunq; ſit occultũ, nunquã ſacra ab eo recipiẽda ſunt, arg. hic, niſi baptiſmus, & corpus Chriſti, vt no. j. de hęreti. c.2. ſed licet non debeamus recipere ab eis, dũ ſunt occulti, ipſis tamen petentib. in publico dare tenemur, j.q.j.Chriſtus, de cõſec. diſt.2. non prohibeant, nec eos viſitare in publico debemus, 6.q.2.c.2. & 3. ſ. de offi. ordi. ſi ſacerdos. imo plus dicimus, quia excõicatis & interdictis nõ petẽtib. dare debemus officia, ſicut & alijs, ne ſi ſegregarentur ab alijs, hoc ipſo appareret eum excõicatũ, vel interdictũ, & ſic eſſet proditor, quod eſt ↄ̃ id, quod eſt 2.q.j. ſi peccauerit, & hoc Chriſtus fecit, qui ſimul ad p̃dicandum Iu
2 dã cũ alijs miſit, j.q.j. Chriſtus. † Itẽ oĩa, q̃ faciũt adminiſtrãdo, tẽporaliter tenent, quouſq; ab eccleſia tolerãtur, vt no. hic, de elec. nihil. Criminoſorũ aut ſacra nõ vitabo, licet quo ad ſe ſint ſuſpenſi, j.q.j. ſacerdotes, quia hoc prohibitũ non eſt, & ſola prohibitio hominis & canonis facit, ꝙ non ſit licitũ, 32. diſt. verũ. aliter no. j. de hęre. c. 2. & ibi plenius oĩa reperies. alij aliter di
3 cunt, vt no. j̃. de ſchiſma. c.j. † [Securè miniſtret.] Sine diſpenſatione, cũ nõ cõſtet hoc ordinato pro certo illũ eſſe ſimoniacũ, alias ſtultus eſſet monachus, qui à ſimoniaco in beneficio manifeſtè, vel occultè in ordine, qui executionem nõ haberet ordinis, vt ſupra eo. tanta, 32. diſt. §. verũ. ordinem reciperet, vel hic diſpenſat Papa cũ ignorante, j.q.j. ſi quis à ſimo. Et ſcias, ꝙ ſolus ſimoniacus in ordine recepto ſimoniacè perdit executionẽ, j.q.j. quibuſdã, j. eo. c. pen. ſ. eo. tanta, nõ ſolũ ordinis ſimoniacè ſuſcepti, ſed ẽt omniũ aliorũ, & ẽt in tẽporalibus per ↄ̃ñs perdit adminiſtrationẽ, 81. diſt. eos. non ea rõne, ꝙ non habuerit executionẽ ordinũ non ſimoniacè ſuſceptorũ, & ꝙ ex cõfirmatione non habuerit adminiſtrationẽ, ſ. de elect. trãſmiſſam, ſed quia ſuſpenſus eſt hoc ipſo, ꝙ aliquẽ ordinẽ ſimoniacè recepit, vt ſ. probatũ eſt. & idẽ ea ratione dicimus in ſimoniaco in beneficio notorio. occultus aũt ſimoniacus in beneficio, quãuis non ſit ſuſpenſus ipſo iure, ſed ſuſpendendus, j.q.3.c.2. & 3. tamen ratione illius officij ſimoniacè q̃ſiti nõ miniſtrabit ſine peccato, nec tẽporaliter, nec ſpũaliter, puta cõferẽdo ordines, ſi emit ep̃atum, i. dignitatẽ ep̃alem, non ordinẽ, quia tũc eſſet ſimoniacus in ordine, & ſuſpenſus ipſo iure, ordines ab eo collati nullũ effectũ habebunt, j.q.3. ea quę. & hoc eſt ea ẽt ratione, quia fur cenſetur, j.q. j. ordinationes, & ſic licitũ non eſt ↄ̃trectare rem alienã. ſed ab alijs beneficijs, q̃ non ſimoniacè q̃ſiuit, non erit ſuſpenſus. ſimoniacus autẽ in ordine cõferendo, i. quia ſimoniacè ordinẽ cõtulit tm̃, per trienniũ ſuſpenſus eſt, j. c.pen. Et qđ dicimus de ſimoniacis ſuſpẽſis, idẽ dicimus de omnibus notorijs excõicatis, depoſitis, & ſuſpẽſis. hic aũt monachus erat in opinione, ꝙ eſſet ſimo. in beneficio, & qui recipit pecuniã ꝓ ordine cõferendo, perdit executionẽ, arg. j. q.j. reperiũtur, quibuſdã, quod tamen falſum eſt, j. eo. c. penul & ex c. reperiuntur, bene colligitur, vbi dr̃, ꝙ ex quo confidit, & hunc errorẽ ſequẽdo non vult ordinari. ſed quare non tollit ab eo errorẽ, dicẽdo ſibi, ꝙ ſecurè ab eo ordines recipiat: vr̃. n. ſibi inijcere laqueũ, quod non debet, 27.q.j. c. vlti. reſpõ. ſatis auſert ab eo errorem per verba hic poſita, ſed conſcĩam mutare nõ poteſt, cũ nõ poſſit vis inferri animo, 32.q.5.§.j. & c.j. cõſulitur tamen ei, ꝙ niſi deponat errorẽ, non promoueatur, quia ẽt erroneæ conſciæ eſt cõſulendũ, arg. ſ. de ſpon. cõmiſſum. ff. de rei vin. ea diuerſo. nobis plus placet, ꝙ iſte monachus nõ errabat in iure credens, ꝙ ille, qui ordinẽ conferret ſimoniacè, ſit ſuſpenſus ipſo iure, quia & hoc ipſum verũ eſt, ſ. ꝙ ſuſpenſus eſt vſq; ad triennium, j. eo. c. pen. & vlt. Itẽ grauiter arguẽdus eſt, & puniendus eſſet, ſi poſtquã de iure doceretur, cõtumaciter credere, & obedire cõtemneret, 19. diſt. nulli. nec mãdaret dominus Papa, ꝙ hac occaſione dimitteret inmere ordinet, imo in purgatione erroris ſui eũ ordinẽ recipere cogeret. dicimus ergo, ꝙ hic monachus credebat, & probabilẽ credendi p̃ſumptionẽ habebat, ꝙ ſuus ep̃s ſimoniacè ordines cõtulerit, & ideo cõſulitur ei, ꝙ niſi prius deponat hanc credulitatẽ, ꝙ nõ promoueatur ad ordines. Sed oppones, quare nõ eodẽ modo prohibetur ei in ſuſceptis miniſtrare? Reſpon. ſumere ordines voluntatis eſt, quia ad eos nemo p̃cisè cogitur, ſ. de tẽpo ord. q̃ris, 75. diſt. c.j. & 2. ſed celebrare in ſuſcepto neceſsitatis eſt, ar. ad hoc, j. de ſen. excõ. inquiſitionis. & fortè poſſet dici, ꝙ vbi tm̃ probabilem cauſam credendi habet, & non ſcĩam, ꝙ ſi p̃latus ſuus eũ cogeret ordinari à tali, ꝙ prudenter faceret, ſi obediret. ſed ſi pro certo ſciret, & notoriũ eſſet eũ ſimoniacè ordinẽ contuliſſe, intra trienniũ nullo modo ab eo ordinẽ recipere deberet, imo potius deberet ſe permit
4 tere excõicari, arg. preal. decre. inquiſitionis. † Sed oppones in hoc caſu neceſsitatis, i. quando ad hoc cogitur, vr̃ ratione ſupra dicta, ꝙ ẽt ſi ſciret eũ ſimoniacũ, ꝙ debet ab eo recipere ordinẽ, ſicut celebrare in ſuſcepto. ſed dic, ꝙ in nullo caſu, nec neceſsitate debet quiſquã mortaliter peccare, quod eſſet, ſi ſcienter ordinẽ inaniter ſuſciperet. ſed quando ignoranter ſuſcepit, tunc non peccat, ſi vtitur executione ordinis ſic inaniter ſuſcepti ex diſpenſatione. Recipiendo aũt ordinẽ ſcienter à notorio ſimoniaco in ordine non recipit executionẽ, quã non habet ordinator, ſ. eo. tanta, j.q.j. ventũ, reperiuntur, & q.7. Daibertũ. imo & ſi ordinetur ignoranter, nõ recipit executionẽ, niſi diſpẽſetur, j.q.j. ſi quis à ſimo. quidã tamen dixerunt, & vt vr̃ melius, ꝙ etiã ſi ſcienter recipit ab hæretico, habet executionẽ, quãdiu toleratur, arg. 15.q. vlti. c. vlti. arg. ↄ̃, 23.q.3. tres perſonas, quod verũ credimus in omnib. alijs criminoſis, ſed in ſimoniacis & fornicatorib. notorijs ſpeciale eſt, ꝙ ẽt ſine ſñia licet ab eorũ obedientia recedere, 32. diſt. §. verũ, & ſm̃ hoc põt intelligi decret. iſta, quia iſte ordinatus credebat, ꝙ ordinator ſuus ea relatione multorũ eſſet notorius ſimoniacus, & ꝙ ideo non haberet ordinis executionẽ, & ꝙ non deberet vlterius ordinari ab eo, quia ſua auctoritate debebat ab obedientia eius recedere. ſed Papa videns eũ errare in iure poſitiuo, cõſuluit ei, ꝙ in ſuſcepto ordine miniſtret. quia, ſicut dictũ eſt, peccaret, niſi in ordine ſuſcepto miniſtraret, ſed ↄ̃ cõſcĩam nõ aſcẽdat ad ſuperiores: ipſe. n. habebat cõſcĩam, ꝙ ex quo aliquis à ſimoniaco aliquẽ ordinẽ ſuſciperet, vlterius ad nullũ ordinẽ ꝓmoueri poterat: nec erat

peccatum

peccatum mortale malè intelligere canones, q ſunt de iure poſitiuo. Si tu dicas, ꝙ debeat Papę credere de intelligentia canonũ, a alioquin eſt hæreticus, 19. diſt. nulli. Rñ. ꝙ ſi Papa faceret expreſſum canonē, ꝙ recipiēs ordīoē à tali ſimoniaco, qui non eſt notorius, niſi ex aliquorũ relatione, pōt promoueri licitè, & iſte ordinatus diceret, ꝙ Papa nō poſſet hūc canonē ꝯdere, eſſet hęreticus, vł grauiter peccaret. ſed hic Papa nō faciebat de hoc canonē, licet ſic arbitraretur, & talis eſſet opinio ſua, q̃ non pīudicaret aliorũ opinionibus, ſ. de teſti. ſpol. literas pro his autē ſufficiens ratio eſſe vř, quia cū hęc pęna nō inueniatur in canonibus, ꝙ recipiens ordinē ab hæretico, vel quocũq; alio criminoſo tolleratio, nos pęnas extēdere nō debemus, de pęn. diſt. j. pęnæ. ſpeciale tñ eſt in notorijs ſimoniacis, & fornicatore. ſi autē coactus recepit ordinem a ſimoniaco, recipit executionē, j. q. j. cōſtat. nos aūt hoc non credimus, imo generaliter dicimus nullũ, qui nō habet, poſſe dare executionē, & quod ibi factū eſt, de diſpenſatione factum fuit, & repete q̃ dicuntur 32. diſt. §. verū. {Deponat.} Quia credere debet eum non ſimoniacum.

A D D I T I O.

a ¶Intelligentia canonum. Adde Arch. & clarius Domi. in ſumma, 20. diſt. & meminit Abb. in c. capellanus, col. 3. de ferijs, & refert Fel. in c. ne innitaris, colum. j. circa fi. ſupra de conſt.

CAP. XXXVII.

PEr tuas nobis literas, &c. [Diſpēſatū.] Per Papam.

CAP. XXXVIII.

COnſulere, & infra. {Vicedominatum.} Cui aliquid ſpirituale eſt annexum, j. q. j. ſi quis epiſcopus, & q. 3. ſaluator.

CAP. XXXIX.

SIcut pro certo, &c. {Benedictionibus.} Supra eo. cum in eccleſiæ. {Exigere.} Hic iuſtificat decre.

CAP. XL.

QVoniam ſimoniaca labes. [Expellatur.] Habita diſtinctione, quæ eſt ſupra eo. dilectus.

CAP. XLI.

AVdiuimus, &c. [Ingerunt.] Epi. [Eorum.] Idest epiſcoporum.

S V M M A R I V M.

1 *Non eſt quis cogendus aliquid ſoluere pro eccleſiaſticis ſacramentis, & in num. 2. & quando ad hoc agi poſſit, habes in num. 3. & 4.*

CAP. XLII.

AD Apoſtolicam audientiam.

1 †{Qui malitioſè.} No. ꝙ non dř hic, ꝙ aliquis cogatur aliquid ſoluere pro eccleſiaſticis ſacrīs. illud. n. eſt illicitū, ſ. c. proxi. & c. ſuam, & c. cū in eccleſiæ. ſed hoc tm̄ pertinet ad officiū epi, vt ſi quis pias & laudabiles cōſuetudines velit mutare, l. ſolicitando, vel ſtatuēdo, ꝙ nemo aliquid det pro ſepultura, vel pro ſiſtibus cōpeſcantur: nullus tamen cogetur eas ſeruare, vt in ꝑal. decre.
2 †Itē no. ꝙ nunquā pōt dici quēquam cogendū, vt pro ſpirituali aliquid det ēt in locis, vbi pro eccleſiaſticis ſacrīs dabatur, vt puta ſi cōſuetudo ibi erat, ꝙ dabatur pro ſnīa tēpore pniæ nūmus, vel aliud, quia aut dices, ꝙ voluntariè dabat, & ſic nunquā cogendus eſt: aut coactus, & ſic eodem modo non eſt cogendus, quia ſimo. erat, vt in c. pręalle. & ꝯ ius naturale: vnde talis cōſuetudo ſeruanda non eſt, 8. diſt. quę ꝯ. dicimus tamen, ꝙ licet tm̄ voluntariè aliqui certū ſoluere conſueuerint, non tpe collationis ſacrōrum, vt ſicut Venetijs ſoluitur in morte decima mobiliū, in Britania tertia in opus eccleſiæ & pauperū diſpenſanda, bene cogendi ſunt ſeruare talē conſuetudinē, 12. diſt. in his, 12. diſt. illud, ridiculū. cōſuetudo ēt ſic intelligiř, quod hic dř. & ſi dicas, ꝙ voluntariè dederunt, nō ſe obligauerint. Reſpō. falſum eſt, imo quia tanto tpe ea ſoluerunt, crediř, ꝙ voluntariè ſe obligauerint. Ad illa aūt, q̃ dabantur tpe collationis ſacrōrum, nunquā cogantur, quia ſpecies mali eſt, à qua abſtinendū eſt, ſ. de vi. & ho. cleri. cū ab omni, & c. decorē, quia præſumitur ſimoniacè introducta, & facit ad hoc, quia nec ante, nec poſt, dare ꝑcipitur, j. q. 2. c. 2. ā eo. c. j. huc aūt ꝯſtat, quia nunqn̄ ꝓ aliquod tpale retardanda eſt collatio ſacrōrū, ſ. eo. c. proxi. & c. inin̄. Item ſi aliquid ſponte detur, non eſt ſpernendū, j. q. 2. quā pio.
3 †Itē ſi cōſuetudo habet, ꝙ in dedicationibus eccleſiarū aliquā partem oblationū habeat cōſecrator, & clerici, qui ei obſequuntur in cōſecratione, bene ad illā conſuetudinē obſeruandam agi pōt, & peti, vt 10. q. 3. nec numerus, 18. q. 2. Eleutherius, in ruriū. & idē in ſepulturis, & in omnibus alijs, q̃ de iure ratione cōſuetudinis debentur, vel diuiduntur, ſ. de ſepul. certificari, de teſt. requiſiſti. ſi qua aūt alias ſint, q̃ non rōne cōſuetudinis generalis, ſed ſpecialis debenř, vt ſi ꝯſuetudo eſſet, ꝙ in cōſecratione haberet cētum marchas, nō crederē talē cōſuetudinē ſeruandā, cū malè de ea ꝑſumatur, vt dictū eſt. nō negamus tamen, quin poſſit accipere expenſas pro ſe & comitibus ſuis, & certū quid pōt ſtatui, qđ accipiat pro expēſis, quia nō cogitur militare ſuis expenſis, 10. q. vlt. relatū, 12. q. 2. charitatē.
4 †Expenſas. n. epſ à villa, vbi ſunt baptizandi, vel chriſmandi, vel alia ſacrā cōferenda, vel eccleſia cōſecrāda, petere pōt, ſi habent vnde ꝑſtent, alioquin ipſe de ſuo faciat, 10. q. 3. cauēdū. nec obſt. c. nec numerus, quia illud loquiř, qn̄ aliquid exigebat vltra expenſas: nā cū baptizandi ad domū baptizatorū venirēt, nihil pro expenſis accipiant, cū & ipſi expenſas non faciant. vel melius pōt dici, ꝙ aliud eſt petere aliquid ab his, quorū eccleſia conſecratur, vel de bonis eorū, & hoc nullo modo licet, & ſi de hoc ſit generalis cōſuetudo, ſ. eo. in tantū, & aliud eſt nihil ab eis petere, ſed de oblationibus, quæ nondū peruenerunt in ſpeciale dominiū alicuius, vel vſum, vel poſſeſſionē, diuiſionē aliquā facere, & hoc licet ēt tpe conſecrationis eccleſiarum, vel collationis ſacrōrum. tamē credimus, ſi epſ, vel clerici dicerēt, non interērimos, niſi ſecuri ſimus, ꝙ dabitis nobis oblationes, vel ꝙ vos domine epe nobiſcum ſm̄ cōſuetudinē antiquam diuiſeritis, ꝙ peccarent, ſ. eo. cum in eccleſiæ, arg. ꝯ, 83. diſt. quia ſancta. imo plus dicunt aliqui, ꝙ clerici, qui conſueuerunt habere aliquā partē ab epo, poſſunt ei dicere, ſi ceſſauerit aliquando debitā partē dare, donec nō interērimus de cetero, arg. 95. di. eſto, 45. diſt. cū beatus, quia ſi epſ ratione cōſuetudinis petat eos cogi ad ſecū intereſſendū, & ipſi reſpōdebūt, & tu ipſe circa hoc ipſam cōſuetudinē ſerua. nos tamē credimus, ꝙ nō eſt licitū clericis negare epo obſequiū cōſuetū, licet epſ deneget conſuetā partē oblationū. imo ſi fecerint, agere pōt epſ nomine eccleſiæ petitorio, & poſſeſſorio ꝯ clericos, cū hęc exceptio nunq̃ inueniatur in iure, ſed clerici ſiř pro epo, non pro eccleſia poſſunt agere peti. & poſ. ad ꝑdictā conſuetudinē obſeruandam, & etiā quia infringit epſ conſuetudinē, ſi expedit canonicis. & ſi conſuetudo tm̄ in fauorem epi eſſet introducta, poſſet agere, vt abſoluatur à prędicta cōſuetudine, quia priuil. & c. 9. q. 3. priuile. ſed nos hoc non credimus: nā licet illud aliquando obtineat in priuil. non tamē obtinet in iure cōi, vel ꝯſuetudinario, qđ difficilius ab hoīe ſeparař, q̃ gratia, ſed pōt agere & petere, vt quādiu nō ſoluerit epſ, qđ ꝯſueuit, nec ipſi obſequiū debitū ꝑſtare teneantur, & ſic loquitur c. 63. diſt. eſto, 45. diſt. cum beatus.

S V M M A R I V M.

Papa non eſt obediendum ſi quid contra ſubſtantiam ordinis, vel quod peccatum eſſet, mandaret.

CAP. XLIII.

NE Dei, eccl. &c. [Patrib.] Qui ordinauerūt Ciſterciē. quia ex quo rēa eſt approbata per Papam, nulli licet eis aliquid ꝯtras mādare. [Ordine.] Quia ēt ſi Papa mādaret eis aliquid, qđ eſſet ꝯ ſubſtantiā ordinis, vel peccatū, non deberent obedire, ſ. de ſta. mona. cum ad, in fi. [Ordine.] i. ſubſtantialibus ordinis.

S V M M A R I V M.

Ordinans aliquem ſimoniacè, an lapſo triennio recuperet ſine aliqua diſpenſatione executionem.

CAP. XLV.

SI quis ordinauerit. Hic no. pęnam dantiū ordines ſimoniacè. [Inquietet.] ſ. eo. per tuas. credunt quidā, ꝙ hic, qui ſic iurauit, & ꝓmiſit, poſſit petere, vt ſibi remittař promiſſio, j. de magiſtris. c. 2. hoc nō credimus, quia ſibi obſtat ſua turpitudo. {Per triennium.} Lapſo triennio ſine aliqua diſpēſatione recuperat executionē, cū pęnæ ſint molliendę, de pęn. diſt. j. pęnæ & hoc intelligo, ſi crimē eſt occultū, ſi vero manifeſtū, ſemꝑ eſſet ſuſpenſus, arg. 32. diſt. §. verū. Itē licet hanc pęnā habeat a iure, ſi tamē accuſař, perpetuo deponeř, & infamis erit, j. q. j. reperiunř. quidā dicūt, ꝙ hęc decre. obtinet tm̄ in caſu hic poſito. nā alias, qui ſimoniacè ordinē cōferret, perpetuo ſuſpenſus eſt. alij aūt in oī caſu intelligūt eā opinionē. vel dic, ꝙ verius vř, ꝙ hic non directè cōmittit ſimoniā in ordine, ſed in beneficio, vel in iure cōſecutiuo ordinē, quia ordinās nihil recipit, nec ſibi aliqđ debitū remittiř, vt ordinet, quia nihil epſ ante ordinationē debebat ordinato. ꝑterea ordinator vult ordinare, & ordinatus ordinari nullo dato, & ideo nō directò vř eſſe ſimonia in ordine, & ideo ſpālis pęna dař in hoc caſu, cū alias dans ordinē ſimoniacè directò ꝑpetuo debeat eſſe ſuſpēſus, & recipiēs non ſolū ab ordine ſimoniacè ſuſcepto, ſed ēt ab alijs ſit ſuſpēſus. hic aūt nō eſt ſuſpenſus, niſi ab ordine ſic ſuſcepto, vt hic, & ſ. eo per tuas.

CAP. XLVI.

MAndato noſtro recepto, &c. [Gratis] ſ. e. quoniam ſimonia. {Extēdi.} i. ex tali extēſione nō multū honoris iudici creſcāt, ſed tm̄ ſaluti aīę ꝓuideař. [Vtriq;] i. ex parte dātis, & accipiētis bñficiū: & iō ſeruiuit, vt bñficiū acciperet, & ille, q dđit bñficiū, iō dedit, quia ſibi ſeruiuit.

Ne

Ne prælati vices ſuas, vel eccleſias ſub annuo cenſu concedant. Rub. 4.

SVMMARIVM.

Iuriſdictio in eccleſiis non poteſt vendi, ſecus eſt in obuentionibus.

CAP. I.

PRæterea quoniam quidam. [Epalem.] Iſti epi iuriſdõnem, quæ ad epm ſpectabat in aliquibus parochijs, vendebant decanis, vel Archipſbyteris, qđ hic inhibet. ſed cõcedere epi exercentibus iuriſdictionē epiſcopalem ſalariu dare poſſunt, 12.q.2.charitatem, quicunq;. Itē non exercentibus iuriſdictionē obuentiones tēporales vēdere poſſunt, j.eo.querelam. Ratio diuerſitatis, quia iuriſdictio non debet vendi, in Auct. vt iudi. ſine quo. ſuf. at in obuentionibus eſt cõceſſum. Item plationē, vel aliquod ius ſpirituale non põt locare vt hic. Officia aũt tēporalia, vt caſtaldiã, ſi pro pecunia cõcedat, licet alias ſit turpis quęſtus, non tñ eſt ſimonia, niſi habeat ſpirituale annexum, & ſic intelligitur j.q.3. Saluator.

CAP. II.

QVoniã in quibuſdã, &c. [Sub annuo.] Sic, ſ. tu exercebis talē iuriſdõnē ſuper tales ſacerdotes, & totũ lucru, vel pars eius ſit tuũ: ſed mihi epo, vel Archiepo tñ reddes. & hoc eſt illicitũ, ſed ſi diceret ego tibi p ſalario tuo c. lib. dabo, & tu exerceas iuriſdõnē in hos ſacerdotes. & tu dabis mihi totũ lucrũ, hoc eſt licitũ, 12.q.2.charitatē, annuo, 23.q.j. militare. hoc vr ſimonia, arg. j.q.3. ex multis, vēdentes, nõ ſolũ, ĩ. c. pxi. notat de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Regimen eccleſiæ committi non poteſt ſub pretio.*
2 *Donatori licet conditiones apponere, ſed non ſpirituales.*
3 *An liceat pauperi ſacerdoti locare ſpirituales operas, & in num. 4.*

CAP. III.

1 QVoniam enormis. †{Regimen.} Regimen. n. cõmitti nõ põt ſub pñio, ſed ſi cõtingeret, plaũ infirmũ eſſe vel abſentē, bene poſſet pretio dato ſacerdotē vicariũ ibi cõſtituere, ĩ. de app. peruenit, a. ĩ. de cle. ægro. de rectoribus, 12. q. 2. charitatē. & ille, qui locat operas ſuas ſpũales, nõ peccat, ſi aliunde ſumptus non habet, j.q.1. duces. ſi aũt aliunde habet ſumptus, licet nõ ſit ſimonia, eſt tñ ſpecies mali, & ideo non locet operas nec impēdat, quia nõ tenet. & idē dicimus nõ licere illis, qui habēt aliũde ſumptus, cõuenire, dabis nobis tñ, & nos oĩ anno faciemus anniuerſariũ. ſed bene licet & meritoriũ eſt, cõſtituere aliquos redditus in aliqua eccĩa, vt ibi faciãt anniuerſariũ alicuius. & hęc cõſtõ põt fieri p illos, q deberēt facere anniuerſariũ, ĩ. de pb. ſignificatum, ſed donatori reddituũ nõ licet cõſtituere, nec ſub cõdõne redditus dare. ſed pal. decr. ſignificatũ. vr cõdicere, vbi dr, q capĩm cõceſſit beneficiũ ſub cõdõne. tñ. q a nõ fuit ſub cõdõne, ſed purè fuit in decr. pal. cõceſſum beneficiũ, ſed beneficiũ fuit aliquib. onerib. aſtrictũ p illos, q hoc facere poſſunt, ſed alius donator reddituũ ſiue clericus, ſiue laicus hoc nõ põt.
2 †Sed dices, imo & laico donatori licet ſuę rei cõdõnē adijcere, ĩ. de cõdi. app. c. verũ. ſed rñ. q licet donatori cõdões apponere, ſed nõ ſpũales. Redēptio aũt captiuorũ bene põt poni in cõditionib. rerũ donatarũ eccleſiæ, 10 q. 2. hoc ius, 12. q. 2. autum.
3 †Id aũt, qđ ĩ prin. huius gl. dictũ eſt, nõ placet, ſ. q pauperi ſacerdoti liceat locare operas ſpũales. dicimus. n. q nunquã pauperi ſacerdoti, nec ad diē, nec ad annũ licet aliquid recipere pro oſſicijs diuinis dicendis, ĩ. tit. proxi. in ninlris c. ſed credimus, q & pauperi ſacerdoti, & diuiti licet paciſci cum aliquo, q moret in aliqua eccleſia vt celebret ibi diuina, & certũ quid pro hoc accipere, ita tñ, q nunquã pro diuino aliquid accipiat, imo & in pactis & in intentione debent ſegregari cõctus, vt mercedē, quã accipit, pro diuinis accipiat, ſed pro manſione, quã facit apud aliquã eccleſiã, vel pro alijs beneficijs, q ibi facit, vel pro recõpenſatione dãnorũ, quę ſuſtinet occaſione morę, quã ibi cõbit, arg.
4 ã. de rerum permu. ad qões. †Sed dices, ſi habet de proprio, nõ debet accipere de bonis eccleſiæ, j.q. 2. clericos, paſtor. ergo ſi eſt diues clericus, non debet accipere tēporalem mercedē pro diuinis celebrandis in aliqua eccleſia. Sed reſpon. de iure eſt, q
a ſiue ſit diues, ſiue pauper, q qui altari • ſeruit, de altari viuat, ĩ. de præben. cum ſm Apoſtolũ, nec cõdicunt c. pręal. clericos, paſtor. quæ non loquuntur de de clericis ſeruiētibus eccleſijs, ſed de alijs abundantibus clericis, qui volebant viuere de bonis eccleſiarum, qui non ſeruiebant, nec eorum clerici erant.

ADDITIO.

a ¶Altari. Adde quod hanc eandem opin. tenet Arch in c. illi qui, 12. q. 2. Abb. in c. epiſcopus, de præben. & in ſua diſpu. incip. Titius, & tenet etiam B. Tho. 2. 2. q. 151. artĩ. 2. & referunt Moder. in c. poſtulaſti, col. 5. in fi. ſupra de reſcrip.

SVMMARIVM.

Succeſſor in eccle. quas prædeceſſoris locationes tenetur habere ratas.

CAP. IIII.

a QVerelam, &c. [Eccleſiã.] i. obuentiones eccleſiaſticas. {Præſumpſit.} Si nomine eccleſiæ locauit, & vtiliter, ſucceſſor • tenet, ĩ. de loc. c. j. 12. q. 2. huius, quicunq; ſuſ. 25. diſt. eccleſiæ prin. ſi inutiliter, ſecus, ĩ. de his, q fi. à præla. cũ vos, ĩ. de preca. c. 2. & hoc intelligo, ſi non interuenerũt ſolennitates debitæ: alias. n. teneret cõctus, licet poſſit reſtitui in integ. ſi vero ſuo noĩe locauit, non intendens obligare eccleſiã, non tenetur ſucceſſor, ſed nec hęres eius, ſicut nec hęres vſufructuarij, niſi inquantũ ad eũ peruenerit. ff. loca. ſi quis domũ. §. hic ſubiungi. & hoc verũ eſt in miniſtro, vel plato eccleſiæ, ſ. q ſucceſſor tenetur habere ratũ, quod factũ eſt à prędeceſſore. ſed in canonico præbendario ſecus dicimus: quia ille nunquã poteſt locare pbendam ſuã vltra tēpus vitæ ſuæ, licet de illa pnſit agere, & conueniri ſicut legitimus adminiſtrator, vt no. ſupra de probationibus, c. 3.

ADDITIO.

a ¶Succeſſor. Adde, quod Cardi. in conſi. 95. incip. Reſpõdeo, ſing. refert dicta Innoc. hic, & dicit hoc communiter teneri per ſcribentes.

De magiſtris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. Rub. 5.

SVMMARIVM.

Clericus habens beneficium, docendo poteſt gratis accipere, ſed nõ exigere.

CAP. I.

QVoniam eccleſia. [Cathedralem.] Idem in alijs, quę ſunt ſufficientes, j. eo. quia. {Eiuſdē.} Eccleſię. ſecus de alijs, niſi ſint pauperes, j. eo. quia. {Beneficium.} Secus, ſi non habeat beneficiũ, 10. q. 2. precariæ, 12. q. 2. charitatem. & Sabinus legum Doctor à ſuis ſcholaribus ſuſtentabatur. ff. de ori. iur. l. 2. §. fi. ſed & ſi habeat beneficium, gratis poteſt recipere, ſed non exigere. {Interdicat.} Niſi fortè eſſet ibi nimia multitudo magiſtrorum, vel alia iuſta cauſa ſubſit.

SVMMARIVM.

Danti aliquando ſubuenitur non in fauorem ſuum, ſed in odium recipiẽtis.

CAP. II.

PRohibeas, &c. [Promittatur.] Ex hoc vr, q ex quo nõ licet promittere, q promiſſio ſit turpis, & ſic q melior ſit conditio poſſidẽtis, ff. de cõdi. ob tur. cau. l. 2. Reſpon. hic ſubuenitur danti nõ in fauorē ſuũ, ſed in odiũ recipiẽtis. ſic ĩ. de eo, qui dux. in ma. quã pol. c. j. ĩ de ſimo. veniens. vel dic, q pignus pmittẽdo non peccat, cũ ſit ſpũale. Quid ſi platus nõ dat licẽtiã eundi ad ſcholas, niſi primo pretio dato? tñ. non eſt ſimonia, ſed eſt turpe lucrũ.

CAP. III.

QVanto Gallicana. [Regere.] Supra eod. c. j. vbi nota.

CAP. IIII.

QVia nonnullis. {Cathedralē.} A diuitibus. n. licet accipere, cum pp eos non habeat præbendam, arg. 12. q. 2. charitatem, 14. q. 5. non ſanē, 4. q. 3. §. item venturis, ĩ. de ſimo. cum ſit, ĩ. de vi. & honeſt. cle. cum ab omni, arg. contra, 12. q. 2. gloria, j. q. 3. non ſolum. ff. de vari. & extraordi. cogn. l. j. §. eſt quidam.

De Iudæis, & Saracenis, & eorum ſeruis. Rubrica 6.

CAP. I.

PRæſenti concilio. [12. ſol.] Q nos ſi non habet, aliunde hoſtiatim quærat. ff. de manu. etiam, vel pro cis quinquennio operas pſtet. ff. de cap. & poſtli. l. vlti. 36. q. j. de rap. hoc tamen c. nõ loquitur, q ipſi ſeruo liceat aliquid dare pro ſua redemptione, ſed alij Chriſtiano, ſed videtur ducendus ad libertatem ſine aliqua donatione pecuniæ. C. de epiſco. Deo. §. vlti. 54. diſt. mancipia. Ob hoc dixerunt aliqui hoc c. abrogatum. Vel dic, q hoc c. loquitur, cum Iudæus paganum emit cauſa mercimonij, & intra tres menſes venalis exponitur, & propter infirmitatem Chriſtianus factus eſt: tunc enim non debet Iudæi vtilitas impediri, 54. diſtin. fraternitatem. {Chriſtianus.} Non tamen erit ſeruus redimentis, ſed reſtituto pretio erit liber, Inſti. de noxa. actio. §. dominus.

SVMMARIVM.

1 *Originarij, ſiue aſcriptitij liberi ſunt, ad ordines tamen non promouentur.*

CAP.

CAP. II.

MVltorum ad nos. [Seruetur.] l. in libertatem excipiantur. [Liberi.] No. originarios eſſe liberos, ergo à legitimis actibus non repelluntur, arg. ff. de teſt. l. j. C. de poſtul. l. vlti. ad ordines tamen non promouentur, 54. diſt. ſi quis obligatum. [Debentes.] i. alligati & aſtricti. {De his.} Originarijs, vel colonis. {Damnauit} i. abſtulit propter ſuam improbitatem.

CAP. III.

Iudæi. {Legalis.} C. de Iudę. l. vlti.

CAP. IIII.

Quia ſuper his, Et infra eodem, in nonnullis.

CAP. VI.

ITa quorundam. [Deferant.] C. quæ res ex. non debent, l. 2. C. de commer. & mer. eam te. ff. de pu. & ve. eoram. §. ſi enim. {Precios.} Canon eſt latæ ſententiæ. [Mulctari.] Hoc poteſt ſtatuere Papa propter commiſſum à laicis crimen.

CAP. VII.

IVdæi. [Hæreditatis.] De hęreditate & bonis iō intromittit ſe eccleſia, quia de nouo conuerſi ſunt, & finguntur miſeræ perſonæ, j. de verb. ſignifi. ſuper quibuſdam: alias. n. ſe intromitteret, ſupra qui fil. ſint legi. cautam.

CAP. X.

SIcut Iudæi. [Corpora.] Non enim reputantur hoſtes, 23. q. 8. diſpar. alias enim liceret, C. de ſepul. viola. ſepulchro.

SVMMARIVM.

Chriſtianis non licet hodie vti cibarijs paganorum nec Iudęorum.

CAP. XI.

QVam ſit laudabile. {Paganis.} Contra, 11. q. 3. ad menſam, vbi dicitur, ꝙ ſine aliqua indulgentia licet vti cibarijs paganorum. Reſpon. illud olim, quando pagani non diſcernebāt cibos. hodie autem, cum diſcernant cibos, non licet ſine ſpeciali indulgentia, ſicut nec cum Iudęis licet communicare, 28. q. j. omnes, ſupra eo. ad hoc, niſi de licentia, vt arg. hic. [Temporū.] Quia tamen in quadrageſima non licet vti carnibus.

CAP. XII.

SIgnificauit. [Redemptionis.] q. d. pro cauſa redēptionis licet aliqua portare ēt ea, q̄ vetita eſſent, non tamen poſſunt pyraticam ꝯ Chriſtianicos exercere, quia ſine peccato fieri nō poſſet, ſed ligna & arma etiā portare pro redēptione licet, quia licet per ea poſsint offendi Chriſtiani, tn̄ non eſt directo ꝯ eos: nam & ſi directo ꝯ Chriſtianos venderet, & in articulo quādo, ſ. exerceretur ꝯ Chriſtianos, incideret in canonē. Alij tamen dicunt, ꝙ arma & ligna & alia ſpāliter eis prohibita ēt pro redēptione non licet eis vēdere, ar. j. eo. ad liberandā. [Treugā.] Videbat. n. ꝙ facta treuga liceret eis portare res vetitas Saracenis. [Excōicationis.] Latæ ꝯ tales, ī. eo. ita, j. e. proxi. {Pax.} Cauſa dubitationis erat, quia ex quo iurauerat, ꝙ non portaret illuc merces, niſi pax fieret, per conſequens videbatur licitum portare, ſi fieret pax.

CAP. XIII.

QVod olim. {Durauerit.} Ceſſante illa guerra non durat canon latæ ſententię, niſi in ligaminibus & alijs quæ ſubſidium faciunt eis ad pugnam, ī. eo. ita. & ſic loquitur ī. c. proxi. in fi. & in diſpendiū terræ ſanctæ, j. eo. ad liberandam.

CAP. XV.

Poſtulaſti. [Iuriſdictionis.] Temporalis.

CAP. XVIII.

AD liberandam. {Galeas.} Quia cum his poſſunt multū offendere Chriſtianos. [In pyraticis.] Et pyraticam ꝯ Chriſtianos exercentibus: ſecus ſi ꝯ alios exerceāt, vel ſorte nec ꝯ alios, cum non debeant in pyratica per Chriſtianos inſtrui. hoc autē nō placet ꝑ verbū ſequens, in diſpēdium terræ ſanctę. [Ipſos.] Hæc pęnitentia imponitur per ſeculares poteſtates, ī. eod. ita. [Aperiantur.] Hæc pęnitentia imponitur per eccleſiam.

De hæreticis. Rubrica 7.

CAP. I.

DVbijs. [In fide.] 24. q. j. aperte, ī. de ſumma Trinita. c. j.

SVMMARIVM.

Hæreticus quid ſit.

CAP. III.

FIrmiſsimè. [Vel ſchiſmaticū.] Hęreticus dr̄, qui peruertit ſacr̄a eccleſię vt ſimoniacus, j. quęſt. j. eos qui. Item diuiſus ab vnitate eccleſię, 7. q. j. denique. Itē excōicatus, 4. q. j. qui autem. Itē errans in expoſitione ſacrę ſcripturæ, 24. quęſt. 3. hæreſis. Item qui configit nouam ſectam, vel confictam ſequitur, 24. q. j. hęreticus. Item qui malè ſentit de articulis fidei, 23. q. j. hęc eſt fides, quoniam vetus.

SVMMARIVM.

1 *Falſitas admixta in inſtrumento, vel in dicto teſtis, quando valeat, vel non.*
2 *Sacramenta ab hæreticis recepta an ſint vera & eſſentialia ſacramenta, & in num. 3.*
4 *Ordinis executionem non poteſt dare ſuſpenſus.*

CAP. III.

1 FRaternitatis. {Capitula.} † No. ꝙ ſi tabellio in inſtr̄o, vel teſtis in ſuo dicto admiſceat aliquā falſitatem ēt ſcienter, nihilominus tn̄ valet inſtr̄m, & depoſitio teſtis, dūmodo falſitas illa non tangat ſubſtātiam, vel circunſtantias negocij, de quo fit inſtr̄m, vel redditur teſtimoniū. verbi gratia, ſi dicat ꝯhentem eſſe de alia terra, quā ſ. t, vel ſi dicat, affines aliorum eſſe, quā ſint. & hoc eſt iuſtū, q̄a in his non conſiſtit officiū tabellionis, nec teſtis: nihil. n. facit ad ꝯctum, vel teſtimoniū, vnde ſint ꝯhētes, vel quorum ſint affines, & idem eſt in ſimilibus. ſed ꝯ, 60. diſt. ſi ad. vbi dr̄, ꝙ nō valet ſcriptura, vbi ēt officioſum mendaciū admiſcetur, quod nulli obeſt, & alteri prodeſt. Sol. illud intelligitur, quando admiſcetur circa ſubſtantialia, vel circūſtantias negocij, de quo agitur. verbi gratia, ſi inter ꝯhentes actū eſt, ꝙ ſoluatur pecunia argentea, & notarius, vel teſtis dicit de aurea, quę melior eſt, & vtilior eſt ambobus ꝯhentibus: nam hoc mendaciū licet ſit piū & vtile, tamen reddit inſtr̄m vel teſtimoniū inutile: ſi aūt ſuper his, q̄ tangunt ſubſtantiā ꝯctus, de quo fit inſtr̄m, vel de quo redditur teſtimoniū, vel ſuper circunſtantijs eius, de quibus no. ī. de accuſa. c. inquiſitionis, tunc ſiue ignoranter, ſiue ſcienter falſum admiſceat, non valebit inſtr̄m, vel teſtimoniū: quod ſic probat̄, quia nunquā debet ponere in inſtr̄o, vel teſtimonio, niſi quod in veritate norit, & vidit, & in hoc non poſſet eſſe ignorantia, 3. q. 9. teſtes, hortamur, pura. [Dānantur.] Hoc habet locū in exceptionibus ſcriptuarū, & in omnibus alijs, qui publica auctoritate non habēt officiū ſibi iniunctū. ſimile 9. di. ſi ad ſa. 16. di. c. j. 37. diſt. ſi quid. In ſcripturis aūt tabellionū & aliorū publicū officium gerentiū ſecus eſt, quia licet fecerint vnā chartam falſam, aliæ nihilominus valent, quādiu in officio tollerātur, arg. ī. q. vlti. nonne, & eſt hoc ꝑ publicam vtilitatē, arg. ff. de offi. preſi. Barbarius. dicimus tamen, ꝙ ſi inſtr̄m in aliquo probetur falſum totū, quod in illo inſtr̄o cōtinetur, caret robore firmitatis, ſicut in teſte dr̄, qui ſi r̄ publicū officium habet, 3. q. 9. pura. ff. de ędil. edic. cum eiuſdē, de conſec. diſt 4. cū non liceat. licet aūt dicta cuiuſquā ratione perſonę, niſi alias falſa probētur, redargui non poſſunt de falſo, ſi tamen publica perſona accuſata & condēnata fuerit de falſo, & extūc inſtr̄a & dicta eius ratione perſonę robore carebunt, ī. de teſti. teſtimoniū. Alij tamen dicunt, ꝙ ſi in vno inſtr̄o plura capl̄a ſunt connexa ſibi, & vnum eſſet acceſſoriū alteri, vno caſſato connexa & acceſſoria caſſantur, ſecus ſi ſint diuerſa & ſeparata, arg. ff. de mino. etiam. ff. de neg. geſt. eū accu. 2. q 7. § eſt autē, circa fi. Vel diſtingue, vt ī. de
2 fide inſtru. ex literis, primo dictū magis placet. † In ſacr̄is ſecus eſt, quia ſacr̄a ab hęreticis recepta quo ad eſſentiā vera ſūt, 32. diſt §. verū. licē effectū virtutis habēt, vel proprias virtutes dignitatis habent, quia veneranda ſunt tn̄ ſe, & gratiā etiā conferunt, ſi qui illa neſcienter ſumant ab eo, quē non putant hęreticū. de Iuda. n. conſtat, ꝙ fuit hęreticus, arg. j. q. j. eos qui, & tamen baptizati ab eo gratiā receperunt: nā alias peccaſſet, qui eum emiſit cū alijs ad baptizandū, cum ſic baptizati ab eo deciperentur, j. q. j. Chriſtus, & c. dedit. ad idē eſt, quod dr̄ de infantibus, j. q. 4. c. 2. & 3. & idē dicendū eſt, ſi coacte recipiat ſacr̄a, j. q. j. dominus decla. circa fi. & hoc ītelligo de coactione abſoluta, vel abſtractiua: ſi enim cōditionalis eſſet coactio, peccaret, nec gratiā
3 reciperet, 50. diſt. presbyteros. † Item eſt neceſſe, ꝙ voluntatē habeat illud ſacr̄m recipiendi, licet non ab hęretico. quia alias ſacr̄m reciperet, ī. de bap. maiores. idem dicēdū eſt ſpecialiter in ſacr̄o baptiſmi, ſ. vt in articulo neceſsitatis debeat recipi ab hęretico, 32. diſt. §. verū, circa fi. ſi autē aliter accedant ad ſacr̄a hęreticorū, peccat, qui accedit, nec recipit gratiam, j. q. j. etiam, & c. ſequentibus, & hoc ex ſola cōſtitutione eſt, qua prohibitum eſt à talibus recipi ſacr̄a: quod ex eo apparet, ꝙ cōſtitutio excipit baptiſmū in caſu neceſsitatis, vt dictū eſt, & idē, 32. diſt. §. verū. nā cum ſolus Deus gratiā conferat, non miniſter, non attenditur, qualis ſit miniſter, niſi in eo, qui ſciēter ꝯ cōſtitutiones eccleſię recipit. idē dicimus in omnibus ꝑcīſis, puta depoſitis excōicatis, & ſuſpēſis à collatione ſacr̄orū, ſiue à iure, ſiue ab hoīe ſint ſuſpēſi, quia ſi à talib. ſuſcipiant̄ ſacr̄a, cū à collatione eorū priuati ſint, inobediētes ſunt, q̄ recipiūt ab eis, niſi ſit notorius fornicator, & ſimoniacus, q̄ licet ſuſpēſi ſint à collatione ſacr̄orum, tn̄ in articulo mortis corpus Chriſti & baptiſmū conferūt, 32. diſt. §. verū. & ēt cum à talibus licitum ſit hęc ſacr̄a recipere, eis licitum erit tangere, nō tamen cōficere: nec credimus licitū

ab

ab hmõi extremã vnctionem recipere, vel alia ſacra: nã cũ ſint
generaliter prohibiti, & de his ſpecialiter cõcedatur, ɔ̃ns intel-
lectus patet, ꝙ de cęteris negatur, 25. diſt. qualis. diuina aũt ab
eo audire debent, quãdiu tolerantur, 8. q. vlti. nonne. ſed quod
cõceditur his duob. ſuſpenſis, idẽ intelligo in oĩbus ſuſpenſis, ſi
ue ſint ſuſpenſi à iure, ſiue ab hoĩe. & fortè idẽ in depoſitis, cũ
ſiſ is ratio ſit in oĩbus. C. de diner. reſer. ſi libellũ. ſed ſecus in hę
retico vel excõicato, à quibus corpus Chriſti in articulo mortis
recipiendũ non eſt, j. q. j. ſuperueniẽte: baptiſmũ aũt poſſunt ab
eis recipere. Et hic eſt caſus, in quo licitè cõico cũ excõicatis, &
hi dando baptiſmõ non peccant. poſſet in dici, & non malè, ꝙ
à ſuſpenſis à iure toleratis oĩa ſacra, vbi non cõfertur executio,
ſed gratia, vt in pnĩa, extrema vnctione, & cęteris conſimilibus,
licitè recipiantur, quia ſolus Deus ibi alias hoc operatur, arg.
19. diſt. ſm, j. q. j. Iudas. vbi aũt conferret executio, vt in ordini-
bus, & vbi aliquid cõfertur ab ordinatore, non ſuſpenditur, vt
4 ȝ. de ſimo. per tuas, vbi no. † Executionem aũt ordinis nullus ſu
ſpenſus dat, quia quod non habet, dare nõ poteſt, j. q. 7. Daiber-
tum. & ordinator eſt, qui dat executionẽ, quod ex eo apparet,
quia dat ſibi ea, quæ ſunt ſigna executionis, ſ. planetã, ſtolam. &
cõſimilia, 23. diſt. per totũ, & melius, 11. q. 3. epˢ, ſed per hoc vr̃,
ꝙ ſi Archid. qui dat ſubdiacono vrceolũ, 53. diſt. ſubdiaconus,
ſit ſuſpenſus, ꝙ ſubdiaconus nõ hẽt executionẽ, quod non cre-
do, quia tñ ab epõ recepit executionẽ, non ab Archidiacono,
ȝ, de conſe. diſt. 4. Romanus, vbi dicit ꝙ paganus baptizat, &
tamen baptiſmũ nõ habet. ſed reſpõdeo, ꝙ baptizans in baptiſ-
mo nihil cõfert, ſed ſolus Deus, 19. diſt. ſm. ſed plus placet no-
bis, quod no. j. de ſchiſma. c. j. ɔ̃ id, quod dictũ eſt, ignorantes &
coactos recipere gratiã in ſacris hęreticorũ, ɔ̃ eſt, 32. diſt. §. ve-
rũ, j. q. j. ẽt, & tribus c. ſeq. vbi dr̃, ꝙ ibi gratia non cõfertur. Sed
reſpon. nõ conferri gratiã ſcienter recipientibus. vel ideo dr̃ nõ
conferri gratiam, quia poſtquã ſciunt, vel baptizati, poſtquã fa-
cultatẽ habent, per manus impoſitionẽ debent eccleſiæ recon-
ciliari, j. q. 4. c. 2. & 4. & niſi fecerint, peccãt, vel aliter, quia ſi ſa-
cerdos bonus eſt, per eius manum ſacra proſunt ſuſcipiẽtibus,
ſi autem eſt fictus, eius meritum non prodeſt, j. q. j. per Eſaiam.
aliqui tamen dicunt, ꝙ omnes ſuſpenſi occulti, vel à iure exe-
cutionem conferunt, de hoc no. j. de ſchiſma. c. j.

CAP. V.

SI quis epiſcopus. {Extraneos.} Quia ex hoc
præſumitur, ꝙ eccleſiam nõ
diligebat, quãdo extraneos hæredes eccleſiæ præponebat
vel ſupple hæreticos, q. d. ſiue cõſanguineos, ſiue extraneos hæ-
reticos hæredes inſtituat, anathema ſit.

Cum Chriſtus. CAP. VII.
Supra, & infra c. proximo.

CAP. VIII.

SIcut ait B. Leo. {Defenſores.} Hodie quo ad
omnes iſte canon eſt latæ ſen-
tentiæ, & non in partibus Toloſæ tantum.

SVMMARIVM.

1 *Cum moritur quis, ad quem transferatur poteſtas faciendi ea quæ ipſe
faciebat.*
2 *Ad quem ſpectet determinare de articulis fidei.*
3 *Poteſt Papa de laicis ſtatuere.*

CAP. IX.

ADabolendam. [Clerici.] Repete q̃ dixi-
mus ȝ. de mai. & obe. his.
1 † [Vacante.] Mortuo aliquo, ſi vis ſcire ad quẽ tranſ-
fertur ptãs faciendi ea, q̃ faciebat, anteq̃ ſucceſſorẽ habeat, no.
quia ſi ea per ſe ſolũ faciebat, ſicut iuriſdõnẽ, & cõſilia, & hoc
faciet, ille à quo ea habebat, vt ſi erat Archid. qui recepit iuriſ-
dõnẽ ab epõ, vicẽ eius gerit, ȝ. de offi. Arch. c. j. epˢ eo mortuo
eius iuriſdõnẽ exercebit, ȝ. de maio. & obe. his, & hic, ȝ. de inſti.
cũ veniſſent. & hęc ſunt vera, ſi neceſſe, vel vtile eſt hoc expediri
anteq̃ ſucceſſor detr̃, alioquin ſucceſſori ſeruabit. ff. de iudi. mor
tuo. C. de iudi. properandũ. §. ſi aũt, maximè ſi in proximo ſuc-
ceſſor ſit futurus. ff. de ma. vin. l. pen. §. fi. & ſi caplo cõceſsit epˢ
eligere Archid. quia per hoc vr̃ caplo ɔceſsiſſe, ꝙ eidẽ Archid.
iura Archidiaconalia cõferat: eo mortuo ad capl̃m deuoluetur
ꝓdicta ptãs: ſi aũt aliqua faciat per ſe, q̃ non ab aliquo ſunt colla
ta, ſed ſuo iure faciat, vt ſi Archidiaconus fundaſſet eccleſiã de
bonis Archidiaconi, non capl̃i, tunc hæc ptãs non deuoluitur
ad capl̃m, ȝ. de ɔceſ. ꝓb. c. nulla, ſed ad ſucceſſorẽ tñ. Si aũt ali-
qua habeat ab vno, & alia ab alio, cuiq; in eis, q̃ ab eo tenet, de-
uoluetr̃ ꝓdicta ptãs, ſicut eſt videre in clerico habente bona hę-
reditaria, vbi debent ſuccedere hęredes legitimi, & bona eccle-
ſiaſtica, vbi debet ſuccedere eccleſia, ȝ. de teſta. relatum, 12. q. 3.
& 4. p totũ. Itẽ epˢ, & capl̃m ſunt vnus corpus, cuius caput eſt
epˢ, arg. j. de verb. ſig. cũ clerici, & cũ inter eos dicatur ſpũale ɔ-
iugiũ ɔhi, ȝ. de teſta. requiſiſti. §. pro. dicimus, ꝙ ea, q̃ ad epm̃ p-
tinẽt ſuo iure, ſicut eſt iuriſdõ, & ɔfirmatio ꝓlatorũ, quã habet
hoc ipſo, ꝙ eſt epˢ, ꝙ ad capl̃m deuoluetr̃ ipſo iure, ȝ. de maio.
& obe. cũ olim. ſi aũt cũ alijs exercebat aliquid, nõ ad ſubditos,
vel ſuperiores, ſed ad ſocios eiuſdem collegij deuoluitur ptãs,
65. diſt. c. vlti. arg. C. qñ non pe. par. l. j. idẽ fortè dicendũ in ab-
ſente, ſiue ex iuſta cauſa, ſiue ex iniuſta abſit. In negligente aũt
2 dic, vt no. hic, de maio. & obe. cum olim. † [Hęreticos.] i. in hæ-
reſim iã damnatã & indubitatã incidentes. alias. n. ſi de articulis
fidei dubitatio oriretur, & dubiũ eſſet, quis bene vel malè dice-
ret, hoc ſola Romana eccl̃ia determinat, 24. q. j. quotiẽs, 17. di.
multis. [Audiẽtia.] q. d. nõ proderit eis, ſi dicãt ſe velle hęreſim
3 abiurare. † [Comites.] No. Papã poſſe ſtatuere de laicis. ſed hoc
eſt pp crimen. ſi. ȝ. de Iudę. Ita. alij dicunt ideo hæc ſtatuta va
lere, quia Princeps præſens fuit. {Exempti.} Vt templarij.

CAP. X.

VErgentis. {Per cenſu. eccle.} No. iudices ſe-
culares cogi facere iuſtitiam, 23. q.
5. adminiſtratores.

CAP. XI.

SI aduerſus nos. [Examine.] Et malefaciunt, qui
litigant.

CAP. XII.

CVm ex iniuncto. [Teſtimonium.] Ideſt ꝙ
miſſus ſit eo modo, quo
ſcriptura præcipit, ſ. ab eo, qui habet poteſtatem con-
ſtituendi, & mittendi prædicatores. vel, ideſt niſi doceat de ſe ꝓ-
phetatum per aliquem prophetiam, vt Ioan. hic oſtendit.

SVMMARIVM.

1 *Clericus pro hæreſi depoſitus ſtatim eſt relinquendus ſeculari poteſtati.*
2 *Abbas, ſeu collegium poteſtatem non habet concedendi alicui licentiam præ-
dicandi.*

CAP. XIII.

EXcõmunicamus. Excõicanẽ heretici. [Re
linquantur.] Pęna dãna-
1 torum de hęreſi. † No. pro hęreſi clericũ depoſitũ ſta-
tim ſeculari poteſtati relinquendum, qui ſi pęnitere nõ vult, eſt
perpetuo carcerandus, j. eo. c. pen. Secundus caſus eſt, ſi pp ca-
lumniã, vel contumeliã illatam epõ ſit depoſitus, 11. q. j. ſi quis
ſacerdos. Tertius eſt in crimine falſi, j. de fal. ad fal. alias aũt cle
ricus depoſitus tuendus eſt per eccleſiã, 81. diſt. dictũ. niſi ſit in-
corrigibilis, ȝ. de indi. cũ non ab homine. [Confiſcenẽ.] Corri-
gitur lex, q̃ defert bona cognatis. C. de hęre. idem de Neſtore.
{Qui aũt.} Qualiter procedatur ɔ̃ ſuſpectos de hęreſi. {Mo-
neanẽ.} Iuſtm ꝓlatum, & dñorum ɔ̃ hęreticos. {Si vero.} Pnĩa
dñorum nõ purgantiũ terrã ſuã de hęreticis. {Catholici.} In-
dulgentia cruce ſignatorũ ɔ̃ hęreticos. [Credentes.] Pęna cre-
dentiũ, receptatorũ, fautorũ, & eorũ, qui pp ſuſpitionẽ de hęre-
ſi excõicati per annũ in excõicatione perſeuerant. {Rñdes.}
Supple non ꝓſumant talibus tradere eccleſiaſt. ſacra. [Quia ve-
2 ro.] Prohibitio prędicationis ſine auctoritate ſuperioris. † [Ab
Apoſto. ſede.] Non ergo Abbas, vel collegiũ habet ptãtem ɔce-
dendi alicui licentiã ꝓdicandi: ſecus dicerẽ in licentia celebrã-
di miſſam, vel alia officia, quã quilibet ſacerdos cõcedere põt,
dũmodo certũ ſit cũ eſſe ſacerdotẽ, vt no. ȝ. de ele. pereg c. 3. &
j. c. proxi. quia ibi non eſt tñ periculũ, eo. tit. ſicut. poſſet dici, ꝙ
poſtq̃ aliquis habet officiũ, vel ptãtem ꝓdicãdi à proprio epõ,
vt ſunt ꝓlati eccleſiarũ, & Doct. Theologię approbati per eũ, ad
quẽ pertinet, vel ẽt quilibet alij, quibus hoc cõceditur, vel ſpe-
cialiter, vel gñaliter, ꝙ quilibet ſacerdos habens curã aĩarũ põt
ei dare licentiã ꝓdicandi ſuis ouibus. Itẽ no. ꝙ licet hoc ſit gene
rale, ꝙ ſoli epi poſsint dare licentiã ꝓdicandi, de ſpãli tñ priui-
legio quãdoq; & alijs cõceditur, ſicut fratribus Prędica. & Mi-
norib. & ẽt quibuſdã alijs, ȝ. de iudi. q̃ ſit. {Adijcimus.} ſ. vlti-
tio, & perſecutio ɔ̃ hęreticos. [Si qui.] Pęna nolentium iurare.
[Volumus.] Pnĩa epiſcoporum non perſequẽtium hęreticos.

CAP. XIIII.

Sicut In vno corpore.

CAP. XV.

EXcõicauimus. [Redire.] ȝ. eo. ad abolẽdam,
§. j. {Carcere.} Arg. ɔ̃, C. de
pęni. incredibile. ſed hic hoc ſpeciale in hęreticis.

SVMMARIVM.

*Hæreticorum bona quamuis ante condemnationem non confiſcantur, nullum
tamen debitum ei ſolui debet.*

CAP. XVI.

ABſolutos. Quia diſtinctè loquitur, intelligo, &
poſt ſatisfactionẽ: i alijs ſecus, 15. q. 6.
nos. de elect. cũ dilect. niſi ſnĩa ferat̃ ſuper abſolutio-
ne tali, quia tunc ẽt in alijs poſt abſolõnem non reuerteretur
ad eius fidelitatẽ, arg ȝ. de diuor. de illa. [Manifeſtè.] Secus, ſi oc
cultè, arg. ȝ. de ſimo. c. vlti. 11. q. 3. c. Iulianus. ibi loquitr̃ de apo-
ſtata tolerato. [Tenebantur.] In prędictis: ſecus ſi iuraſſet ei p-
ſoluere debitum, arg. j. de ſenten. excõ. ſi verè, & no. eſt de hac

materia; 15.q.6.nos irratos. Eſt etiam ibi arg. ꝙ bona hæreticorum ante damnationem non confiſcantur, ꝰ. co. excõicamus. §.j.poſſet tamen dici, ꝙ nullum debitum ei ſolui poſſit.

De ſchiſmaticis. Rubrica 8.

SVMMARIVM.

1 *Schiſmatici qui dicantur, & an conferant, vel accipiant ordines, in num.2.*

3 *Irregularitas ordinatoris, vel ordinati an impediat executionem.*

4 *Excommunicati minori excommunicatione conferunt ſacramenta, & eorum executionem.*

CAP. I.

1 QVod à prędeceſſore. †Largè dicuntur ſchiſmatici quilibet criminoſi, j.q.j. ſacerdotes, 24.q.3.c.ſectandũ itaq;, & hi non tenentur his pęnitentijs. Aliquantulũ minus largè ſchiſmatici dicuntur excõicati, 24 q 3. Apoſtolicæ, tã ſacerdos, de excõicationis. ex quibus aliqui ſunt, qui nõ peccant in excõicatione manẽtes, j. de ſen.excõ.inquiſitioni. de his no. ꝰ.de excep. exceptionẽ. Strictè dicuntur ſchiſmatici, qui diuiſi ab vnitate Ro. eccleſiæ conanť ſuos epõs, & pſby.facere, & ſuas ꝯſtõnes, 7.q.j. Nouatianus, & cõtẽnunt ꝯſtõnes eccleſię, 19.di. nulli. Idẽ dico ẽt, ſi velit ꝯ epm aliquẽ aſſurgere, & eꝑatum tenere, & ſuos ſacerdotes facere, 7.q.j.ſcire, 24.q.3.inter ſchiſma. & ꝯ his habet locũ hæc decre. nã excõicati ſunt vt hæretici, vt hic. Alij tamen dicunt ꝯ in epis ſchiſmaticis ꝯ alios epõs tantũ: dicuntur etiã ſchiſmatici, qui cõiurationes, vel cõſpirationes faciunt ꝯ epõs, vel prẹlatos, & hi non ſunt ſuſpenſi ipſo iure, ſed ſuſpendendi, & horum ordinationes nõ ſunt irritæ, ſed ipſi deponendi ſunt, 11.q.j.coniurationũ, & 4. c.ſequentibus. ſi autẽ aliqui de aliqua re licita cõiurarent, puta de non obediendo alicui hæretico, vel etiã vt eſſent magis ſecuri, ꝙ inuicem ſe non proderent de facienda accuſatione alicuius hæretici, vel pernitioſi ꝓlati, fortè malũ nõ eſſet, 16.q 7.ſanè, ſemper tñ ꝓſumitur ꝯ cõiuratores, 11.q.j.ſi qui clerici, & maximè ſi cõiurent in perpetuũ, vel generaliter: nã ſi ꝯ potentẽ & diffamatũ coniurarent aliqui nõ mali, ſed boni viri, crederem licere. [Hæreſiarchis.] i. ſchiſmaticis. {Ordinatis.} Et idẽ de ordinatis ab hęreſiarchis, vel ſchiſmaticis in infinitũ: nã cum nõ habeant executionem,

2 alijs dare nõ poſſunt, j.q.7. Daibertũ. †[Irritas.] Quoad executionẽ: ordines. n. bene accipiunt, vt no. ꝰ. de hæreti. c. 2. executionẽ aũt ſchiſmatici iſti non conferunt, quia excõicati ſunt ipſo iure, cũ hęretici nominentur, vt hic, & 24. q.j. alienus, & 3. inter. & hæretici ipſo iure excõicati ſunt, ꝰ.de hære. excõmunicamus, 24. q.j.c 2. quidã tamen dicunt, ꝙ tales non ſunt excõicati, ſed excõicandi tm̃, 23.diſt. in nomine, in fi. vbi dr̃ damnetur, & hi à Papa Alex. excõicati fuerunt. Illi aũt ſchiſmatici, qui ab vnione eccleſiæ recedũt, vt Gręci, bene ſunt excõicati ipſo iure vt in ꝓceden. c. & 19.diſt. nulli. nos dicimus, ꝙ ꝑ nullũ peccatũ, qd̃ ſit in ordinatore, vel ordinato, impedit, quominus recipiat ordinatus executionẽ in habitu, licet exequi nõ debeat ordinator, vel ordinatus ordinẽ ſuũ, quia ligatã habet executionẽ nexib. iuris, qd̃ cenſet tali crimine irretitu fore irregularẽ, ſicut apparet in homicida, qui bene in ordinatione ſua recipit ordinis executionẽ, & ẽt dat, ſed tñ ligata eſt per ꝯſtõnẽ, q̃ dicit homicidã irregularẽ, ꝰ.de tẽpo. ordi. c. vlti. & ita ꝑ ꝓdictam cõſtitutionẽ ligata eſt executio eius, ita ꝙ per nullam pnĩam poteſt ſine peccato celebrare, niſi ſecũ per Papam fuerit diſpenſatum. ſed tñ confert ordinis executionẽ & dignitatis, & ẽt recipit, vt exequatur, qñ erit dignus. alij aũt criminoſi, vel adulteri, fures, periuri, & hmõi, licet ꝑ peccatũ nõ debeant celebrare, quamdiu ſunt in peccato, tñ nexibus conſtitutionũ non habent ligatam executionẽ ſui ordinis, quin qñcunq; egerint pnĩam, ſine alia recõciliatione liceat exequi ſuũ ordinẽ, ſalua tñ diſtinctione, quã no. ꝰ.de tẽpo. ord. ex tenore. † Idẽ dicendũ vr̃ de irregu-

3 laritate ordinatoris, vel ordinati, ꝙ non impedit executionem, quin cõferatur habitu & exercitio, arg. 56. diſt. Apoſtolica, canon, & c. vlti. ſ. de renun. niſi cũ. §. perſonę. idẽ dicendum vr̃ & de infamia: nã ſimoniaci ẽt in beneficio ſunt infames. C. de epi. ſi quẽquã. §. vlti. & tñ executionẽ cõferunt, ꝰ.de ſimo. per tuas. & hoc dicendũ vr̃ de excõicatis occultis, & de omnibus alijs ꝓdictis, ꝙ quãdiu tolerantur ab eccleſia, executionẽ ordinũ cõferunt, arg. 6. q. 2. c. 2. & 3.j.q.j. Chriſtus, & ẽt tales recipiũt executionẽ licet ligatã, vt dictũ eſt de homicida, ſi ſunt indigni, de cõſec. diſt. 5. nõ prohibeat, nec eſt ꝯ, 9.q.j. c.j. & 3. ꝰ.de epiſ. qui renun. epiſ. c. 2. quia ibi loquitur, qñ per ſnĩam, vel renunciationẽ nõ habebant executionẽ, nec tolerabantur ab eccleſia, & iõ alijs eã dare non poterant. hoc aũt plus eſt in excõicatis, ꝙ ẽt ſi tolerẽtur, dũmodo probari poſſit, ſi vocent aliquẽ ad ordines, vel alia ſacrã, põt eis dici, non recipiã hoc à te, quia es excõicatus, vnde tibi participandũ nõ eſt. & ea hac cauſa legitima eſt ap pſo: ſecus aũt eſſet in alijs, puta irregularibus, infamib. & alijs ꝓdictis, quia nõ eſſet ꝯ eos admittenda talis exceptio, non recipiã hoc à te, quia es irregularis. ſufficit. n. ꝙ tolerẽtur, ꝰ.q. ſi. nõ ne. ratio aũt diuerſitatis eſt, quia hmõi excõicatis cõicari non põt ſine periculo, ſed in alijs ſecus. idẽ, quod de excõicatis diximus, dicẽdũ eſt de notoriè fornicatore, & ſimoniaco: & hoc eſt ea ratione, quia ab eorũ obedientia ſua auctoritate recedere licet, 32.diſt. §. verũ. ſuſpẽſi ab officio & a collatione ſacrorum ꝑ ſnĩam hoĩs, itẽ depoſiti ꝑ crimen, qui ab officio remouentur, ſine quo ordines nõ cõferuntur, 31.diſt. Maximi. & arg. ea diſt. ſi quis cleri. & c. ſi quis presbyter. itẽ qui renunciauerũt loco & ordini epali, ꝰ.de ordi. ab epiſ. c.j. oẽs iſti nõ cõferunt executionẽ. itẽ remoti ab eccleſia, vel adminiſtratione, vt quidã dicunt. ſed melius vr̃, ꝙ licet remoueať ab eccleſia, niſi ſuſpendatur, ab ordine, vel officio nõ eſt ſuſpenſus, & bene cõferret executionẽ, licet peccet, ſicut videmus in renũciante loco, quia niſi renũciet ordini, executionẽ retinet, qa de alterius mandato ordinare põt, ꝰ.de ordi. ab epiſ. c.j. Itẽ oẽs, q à ſuſpẽſis per ſnĩam hominis, vel cęteris, qui executionẽ nõ habẽt, ordinati ſunt, vel ab ordinatis ab eis in infinitũ, executionẽ non recipiũt vt hic, niſi ꝑ manus impoſitionẽ, vel diſpenſationẽ fuerint reconciliati. Et quicquid alij dicant, non videmus aliã rationẽ, quare non dent, vel recipiãt executionẽ, niſi quia ſic cõſtitutũ eſt, 35.diſt. §. verũ. ſuper charactere aũt, vel gratia Dei cõferẽda, q̃ non ſunt in ꝑtãte Papę, nihil ſtatuere potuit ſuꝑ nõ peccãtes. †Excõicati au-

4 tẽ minori excõicatione ꝑ participationẽ ſacrorum, licet ſint ſuſpenſi participatione, i. perceptione ſacrorũ, non tñ collatione, & ideo oĩa ſacra, & eorũ executionẽ ꝯferũt, j. de cleri. excõ. min. ſi cel. brat. §. fi. īntruſi aũt, licet ſint ineligibiles, & ſuſpẽdẽdi, nõ tñ ſunt ſuſpenſi ipſo iure, arg. ꝯ, 62. di. c. 2. ſed dic, ꝙ ibi loquitur alias, quod prẹlatus intruſus non põt ſubditis, quib. per intruſionẽ datus eſt prẹlatus, conferre ſacra, & conferendo nõ confert executionem, non quia ſit ſuſpenſus, ſed quia non ſuis ſubditis non põt executionẽ conferre. {Irritas.} Hæc plus placet, q̃ quę no. ꝰ.de ſimo. per tuas, & ꝰ.de hære. fraternitatis, ſed ꝯ nos eſt, j.q.j ſi quis ſimonia. vbi dicit, quod ſi quis eſt ordinatus à ſimoniaco non ſimoniacè, tamẽ de miſericordia, ſuſtinetur. ſol. ibi loquitur de notorio ſimoniaco, & hoc apparet per id, quod ſequitur in eo. c. niſi probauerit ſe ignoraſſe. eos ſimoniacos, quia nullo modo cogeretur probare ignorantiã, niſi ꝓſumptio eſſet ꝯ eos, quia non licebat eis ignorare, quod alij ſciebãt. ſed ꝯ nos eſt, qd̃ in eo. c. ſequitur, ſ. ꝙ tũc pro catholicis habebantur, ex quo apparet, ꝙ eorum ſimonia non erat notoria. Sol. non dicit, ꝙ non haberentur pro ſimoniacis, ſed pro hęreticis. & vult hoc dicere illud c. ꝙ ſiue eſſent notorij ſimoniaci, ſiue dãnati hæretici, ꝙ non eſt cum eis diſpenſandum, niſi probarent ſe ignoraſſe eos ſimoniacos. hoc aũt ſcitote, ꝙ ſi ꝯtrium diceretur, ſ. ꝙ omnis ſuſpenſus ab homine, vel à iure ẽt ignorãs nõ habet executionẽ ſui ordinis, nec eã poteſt alijs dare, nec ordinati ẽt ab eis poſſunt in infinitũ licentiam ordinandi alijs dare, intollerabiles abſurditates & infinitæ ſequerentur: vix. n. eſſet aliquis, qui haberet ordinis executionẽ. item ſi ꝓlatus meus eſt homicida, vel excõicatus, ita ꝙ nullus ſcit niſi ordinandus, & neceſſitas requirit, ꝙ ordinetur, numquid recuſabit ordinationẽ huius ſuſpenſi, abſit, 6.q.2.c. 5. & 3. itẽ qũo Chriſtus miſiſſet Iudã, ſi veller, ꝙ occulti ſuſpenſi nõ haberent executionem ſui officij. & in hac opi. fuit Hugo. & Martinus Hiſpanus, vt no. j.q.j. ſi quis à ſi. & c. reperiuntur. imo plus dicunt aliqui, ꝙ etiã ſi ſit nominatim excõicatus, vel dãnatus hęreticus, vel depoſitus, tamen ordinatus ab eis ignoranter recipit non tm̃ ordinẽ, ſed etiã ordinis executionẽ, & hoc expreſſe vr̃ dicere c. 9. q.j. ordinationes. hoc ẽt ipſum probatur ratione, quia ordinator nihil confert in ordinatione, ſed ſolus Deus, 32. diſt. §. verum. non. n. dubiũ eſt, ꝙ recepit ordinem, ergo recipit ꝑtãtẽ ea faciẽdi, q̃ pertinẽt ad illũ ordinẽ, quia ordo eſt ſacrũ ſignaculũ, quo cõfertur ꝑtãs ſpiritualis, & officiũ faciendi ea; quę pertinent ad illum ordinẽ. ergo iſte ordinatus habet ꝑtãtem exequendi ſuũ officiũ, niſi ꝑ aliam cauſam impediatur. probatur autẽ quod ſemper ẽt à ꝓciſo hęretico, & excõicato, & ẽt hoc ſciens recipit executionẽ, quia ſm̃ omnes ſi cõficiat corpus Chriſti, confectũ erit, ſi ordinet, ordinatus erit, ſed bene fatemur, ꝙ peccat exequẽdo ordinẽ, nec inuenietis capĩa antiqua, q̃ priuẽt ordinatos hmõi, niſi ſciuerit, ſic. n. loquunť c. j.q. j. qui perfectionẽ, ventũ, 32. diſt. §. porro. Itẽ cũ hæc pęna non ſit impoſita iure nãli, imo ius nãle vult, ꝙ cũ ſolus Deus in collatione operetur, quare vicarius Chriſti iniquitatẽ ingereret pnĩam ignorantibus: licet. n. ex cauſa decreuerit pnĩam ſcientibus ꝯ contemptũ, tñ iniuſtum eſt, imponere pęnã ignorantib. ſine cau. ſed decr. noua, ꝰ.de epi. qui renun. epi. c. fi. dicit ꝯ, ſ. ꝙ ordinatus ignoranter ab excõicato indiget diſpenſatione. ſed certè cũ illa decre. ſi intelligatur vt iacet, ſ. ꝯ antiqua iura, & ꝯ naturalem æquitatẽ, debet recipere ſanũ intellectũ, quia non eſt ꝓſumendũ, qd̃ & iura alia & nãlẽ ęquitatem voluerit vno verbo tollere, ꝰ. de ele. eccleſia veſtra.

Intellige

Intellige ergo decre. qñ ignorantia erat ſupina,ſed & huic expoſitioni vr̃ ꝯdicere ĩ.de epiſ. qui renun. epiſ.c.j. vbi dr̃, ꝙ ſi non ſit ſupina ignorantia,ꝙ poteſt ep̃s diſpenſare, ſed dic illud ideo eſſe,quia non põt eſſe ſine ſuſpitione ſcientiæ, poſtquã manifeſtè renunciaret,& nec probabat ꝯ,quia ſi probaſſet, nunquã eſſet neceſſaria diſpenſatio,9.q.j.ordinationes. põt rñ dici, ꝙ iuſta cauſa fuit ſtatuendi nouum ius ꝯ naturalẽ æquitatẽ, ne in tã notorijs factis,ſicut eſt ꝯ renunciantes, & ꝯ nominatim excõicatos & ꝑcuſos, nullus admitteretur ad excuſationẽ ſine diſpẽſatione,nec illud vr̃, ꝙ ptãs exequendi tollatur oĩbus ordinatis ab eis in infinitũ,quia non extenditur, niſi ad ordinatos à præciſis nominatim,nec ẽt extenditur ad alios ignorãtes, de hoc no. ĩ.de epiſ. qui renũ.epiſ c.j.[Careãt.]No.ĩ.de ele.nihil.Quid ſi aliqua quęſiuit noĩe eccl. arg. ꝙ valeat. C.de legi. quod fauore.

CAP. II.

FRaternitati. [Perſona.] Nam ſchiſmaticus etiã receptus in honore ſuo eum ordinato à ſe diſpenſare non poteſt,arg.j.q.5.præſentium.

De apoſtatis, & reiterantibus baptiſma.
Rubrica 9.

SVMMARIVM.

1 *Quotuplex ſit apoſtaſia.& qualiter puniatur apoſtata, in num. 2.*
3 *Pſalmiſta,& lector an gaudeant priuilegio clericali.*

CAP. I.

1 PRæterea clerici. †Triplex ẽ apoſtaſia. Prima ꝑfidię,ſ.qñ qs recedit à fide,2.q.7.non põt. Secunda obedientiæ,ſ.quando tranſgreditur præceptũ prælati, vel ſacris canonibus non obedit, 3.q.4. alieni, ĩ.de malo. & obe. ſi quis, & tamen obediẽdum credit,alioquin eſt hæreticus,& ſchiſmaticus,19.di.nulli. Tertia irregularitatis,ſ.cũ qs à ſtatu ſumptæ religionis recedit, de qua hic,j.c.vlti. & no. ĩ.de temp.ord. ex parte. hoc autẽ fit multis modis, dimittendo tõſuram,vel coronã,accipiendo vxorẽ, abijciendo religionis veſtem,vel clericalẽ,redeundo ad ſeculũ,
2 20.q.3.c.j.2.& 3.27.q.j.omnes,& hic,c.j.†Apoſtata perfidię punitur & deſtruitur vt hæreticus,quia in veritate hæreticus, & excõicatus eſt. Apoſtata inobedientiæ,i.qui non obedit ꝑlato, vel canonibus,repellitur ab accuſatione,& teſtimonio, & excõmunicatur,& etiã deponitur,& iudici ſeculari aliquando traditur,3.q.4.ſi quis à ſuo,11.q 3.ſi aũt vobis. Apoſtata irregularitatis eaſdẽ pęnas patitur,16.q.j.legi,50.diſt.c.vlti.21.q.5.c.ſi quis à proprio,& ẽt ſi non ſe emendauerit poſt monitionẽ,caret pri-
3 uilegio clericali,vt no.j.†Item no.H.dixit,ꝙ nedum alij, ſed ẽt pſalmiſta,& lector ſemper gaudebunt priuilegio clericali, & vlterius non poſſunt viuere ſeculariter,nec fieri milites, 21. q. 3. cos.ſed alij ꝯdicunt,cũ quibus & nos ſentimus diſtinguentes, ſi ſumpſit aliquid penitus ꝯrium ordini, vt ſi accepit ſecundã vxorem, vel corruptã, vel fecit ſe militem, & ſęua exercuerit, tunc priuatur omni priuilegio clericali,84.diſt.quiſquis. ſi vero non fecit penitus aliquod ꝯrium ordini,ſ.ducendo virginem, vel faciendo ſe militẽ,dũmodo non exerceat ſęua, põt viuere clericaliter,& priuilegio clericali gaudere,32.diſt.ſeriatim,ſi qui vero.ſed ſi velit viuere ſeculariter negociando, tabernam tenendo,vel tõſuram dimittendo, tunc nullo gaudebit priuilegio, ĩ. de cleri.cõiu.Ioannes,& c.ſeq. Alij tamen dicũt, ꝙ gaudebit priuilegio canonis, ſi quis ſuadente, quod in fauorẽ clericorũ eſt introductũ,& ideo illi renunciare non põt, ĩ.de ſo.cõpe. ſi diligẽti.& hoc ſatis verũ credo, antequã moneatur,ſed poſtea nõ gaudebit,ſed in omnibus laicaliter ſe habet.c.aũt, 20.q.3.eos, nõ obſtat,quia loquitur de cõſtitutis in ſacris ordinib.qđ ex eo apparet,quod in eo.c.dicit,eos,qui ſemel taxati, ante ſacrũ aũt ordinẽ taxari nõ poſſunt.itẽ ex fine eiuſdẽ c. hoc apparet, vbi dr̃ ꝙ coguntr̃ redire ad ordinẽ,qđ nõ fieret,ſi in ſacris nõ eſſent. & ſm̃ ꝑmiſſam diſtinctionẽ erit de foro ſeculari, vel clericali, niſi ꝯdicat cõſuetudo,quæ iuriſdonem tribuit. C.de emanc. lib. licet.[Clerici.]De religioſis loquiť, vel de cõſtitutis in ſacris ordinibus.{Liberari.} j.de ſen.excõ.ſi vero,2.ꝯ.ſol.hic loquitur, quãdo per omnia habebant ſe vt laici, illud, qñ dimiſſa corona in alijs agebant vt clerici,vel ẽt cauſa leuitatis. vel hoc nõ negatur, quin capiẽtes tales ſint excõicati, ſed ꝙ talibus clericis per eccleſiam non ſuccurrebatur.vel illud habet locũ,quando non eſt monitus,ꝙ habitum portet:hic aũt,qñ eſt monitus,j.de ſen. excõ.in audiẽtia. prima ſolutio ꝓbatur j.de priui. ex parte tua.

CAP. II.

EX literarum tuarum. [Publicum.] Repete,quę diximus ĩ.de temp. ordi. ex tenore.

SVMMARIVM.

In ſacris ordinibus conſtituti non dicuntur apoſtatare,& clericatũ dimittẽ...

CAP. III.

TVæ fraternitatis. {De apoſtaſiæ crimine.} hæc decr. loquitur, quãdo conſtabat aliquẽ clericalem habitum depoſuiſſe, & cũ eſſet monitus,ꝙ reſumeret, reſpõ.ꝙ hoc ei licebat,cum eſſet in minoribus ordinibus cõſtitutus.econtra vero dicebatur, cõſtat ꝙ habitũ dimiſit,& fama eſt,ꝙ erat in ſacris ordinibus conſtitutus,vel ꝙ erat canonicus regularis,vnde ſtatim vel habitũ reſumere,vel ſe purgare debebat. & dominus Papa pro hoc vltimo ꝓp infamiã tñ ai . Fatemur.n.ꝙ non in ſacris ordinibus conſtituti non dicuntur apoſtatare, ſi clericatum dimittunt, ĩ. de vi. & hone.cle.c.ex literis,ĩ.de cle.ꝯiu.Ioannes, 84.diſt.quiſquis.

CAP. IIII.

QVidam. [Ritus.] Fortè in obſeruationib.feſtiuitatum, vel in diſcernendis cibarijs.

CAP. V.

A Nobis expetijt. [Apoſtatis.]Quod relicto habitu religionis viuũt ſeculariter.ſi autem apoſtatarent deuiando à fide, punirentur vt heretici. ĩ.de hære.excommunicamus.§.j.ſi autem per inobedientiam apoſtatarent.punirentur, vt 19. diſt.nulli.

CAP. VI.

COnſultationi. [In apoſtaſia.] Si antequã ſumeret,dimitteret apoſtaſiam, & reconciliatus poſtea reciperet ordinem, ſine diſpẽſatione in eo remaneret.

De his,qui filios occiderunt. Rubrica 10.

VEniens.
Intelleximus.
De infantibus.

De infantibus, & languidis expoſitis.
Rubrica 11.

SVMMARIVM.

Seruo ſi denegantur alimenta,non efficitur liber,ſed habetur pro derelicto, & occupanti conceditur.

CAP. I.

SI à patre. [Sciente.] Nã ſi aliquo ignorãte vel inuito expoſitus eſſet,nihil ei ꝓiudicaret, imo eũ reſtitutis expenſis repetere poſſet.C.eo.l.j. {Infans.} Secus in non infante, niſi ſit languidus.C.de La.libe.tollen l.j.§.ſed ſcimus. {Seruus.} Idem de colono:ſi autẽ non exponitur ſeruus,ſed denegantur ei alimenta, ſiue ſit infans, ſiue maior,non erripitur in libertatem,ſed pro derelicto haberi videtur ff.pro derelicto.l.vlti. & ideo occupanti ꝯceditur.[Vindicare.] C.eo.l.vlti.niſi illum, qui eſt,ff.de nup.patrem.

De homicidio voluntario,vel caſuali.
Rubrica 12.

CAP. I.

SI quis per induſtriam. [Et per inſidias.] Et pro,i. qualis eſt publicus latro, qui inſidiatur ſtratis,qui nõ gaudet immunitate eccleſię, ĩ. de immu. eccl. ĩter alia vel loquiť de altari vere. teſta. qđ nõ erat eius auctoritatis,cuius ſũt nr̃a altaria.

CAP. II.

INterfeciſti. [A thoro.] Vxoris,cui tñ debet reddere debitũ,23.q.4.§.vlti. [Gladio.] Hoc prohibet cuiq; penitenti,34.q.2.admonere,de pęni.diſt.2. dolendum.{Meditatione.}Si caſu,23.q.5.de occidendis.[Fecerit.] Caſu fortuito,vel hic loquitur diſpenſatiuè.

CAP. III.

SI perfodiens. [Nocte.] i.furtim domũ intrãs:hic licet immunis ſit à pctõ, irregularis tñ eſt.[Intelligiť.]Incipiũt verba Aug.{Diſcernere.} ff.ad l.Aql itaq;.§.ii.v.ff.ad l.Cor.de ſica. furẽ.[Defenderit.]Et ꝯuenire cũ poſſum in occidendo. C.ad l.Corn.de ſica.l.2. & 3.

CAP. IIII.

CVm iuramento. {Repudiaturus.} ff.ſol. matri.ſi conſtante, §.3.

CAP. V.

SI quis. {Homicida.} De hoc no. infra eo. ſicut ex literatum.

SVMMARIVM.

1 *Tenetur is, qui bona alterius occupauit, ad illorum reſtitutionem.*

2 *Ad quid tenetur is, cuius conſilio aliqua facta eſt rapina, vel deuaſtatio, & vide de hac materia multa vſque ad nu. 5.*

CAP. VI.

SIcut dignum. [Illi autem.] Pœna illorũ, qui animũ habuerunt occidẽdi, feriẽdi, & capiendi. [Manuũ.] i. licet manus in eo non iniecerit. [Illi etiam.] Pœna prohibentiũ vim fieri occiſoribus. {Qui vero.} Pœna incitantium regẽ ad odium. [Hi quoque.] Pœna cuſtodientiũ ſarcinas occiſorum. {Eos inſuper.} Pœna occupan-
1 tium ſpolia ſancti viri, vel ſuorum. † [Occupauerint.] Solummodo occupata à ſe reſtituere tenent: quia non fuerunt culpabiles in occupationibus, quas alij fecerunt, licet ſimul cõcurrerent in rapinis faciendis. ſi aũt in eis culpabiles fuiſſent, tunc diſtinguendũ eſt, an cõſilio fuerint culpabiles, i. quia conſuluerũt alijs, ꝙ raperent, & tunc tenentur inſolidũ cõſiliatores: quod ex eo apparet, quia dolo & ꝯſilio ſuo hoc dãnũ ſenſit, arg. ff. de do. ꝙ ſicut, & l. cũ quis. & licet vi bo. rap. vel interdicto, vnde vi. non poſsit quis cõueniri, de cõſilio tñ, ſi non ſcit ꝯ quẽ intentantur iſtæ actiones, vel ꝑꝑ defectũ probationũ, vel ꝑꝑ timorẽ, vel ꝑꝑ aliam cauſam in defectum, ꝯ hunc conſiliatorẽ cõpetet actio de dolo, arg. ff. de do. l. j. Imo plus vr̃ ſm̃ conſilium animæ, quia ẽt ſi bene haberet actiones ꝯ alios, ſed eas nollet exercere ſiue ex iuſta cauſa, ſiue ex iniuſta, ꝙ conſiliatius in hoc caſu ſatisfacere debet, niſi liberaliter raptus dimitteret raptori: nã tunc credo conſiliatorẽ liberatum, quia liberatus eſt ille, qui primo & principaliter tenebatur, & qui res habuerat: ſed ſi cõſiliarius abſolutus eſſet per ſpoliatum, non crederẽ liberatos alios, ad quos res peruenerunt, niſi expreſsè intellexerit eos liberare, nec ẽt illũ, qui rapinã fecit, ẽt ſi de rapina nihil habuerit, quia naturaliter & de iure diuino conueniens eſt, ꝙ ſublato principali tollatur acceſſoriũ, ſed non econuerſo, ſ. de conſti. tranſlato. Imo plus dicimus, ꝙ etiã ſi liberaliter liberetur principaliter raptor, nõ ꝓpter hoc liberatur cõſiliatius, quin debeat reſtituere, ſi quid ad eum peruenit de rapina, niſi alius pro eo ſatisfeciſſet: nã in hoc caſu in conſilio animæ dicendũ eſt conſiliario, ꝙ ſatisfaciat illi principali, qui pro eo ſatisfecit non offenſo, cui iã ſatisfactum eſt: ſecus autẽ haeret in iudicio. ſi vero non dedit conſiliũ de rapina facienda, ſed iuit eũ raptore, non vt iuuaret ad rapinã quã diſſuaſerat, ſed vt iuuaret eũ, ne lædi poſsit ab aliquo, tunc ſi raptor eſt inuentus in rapina, ille, qui iuit vt perſonã ſolã liberaret ſine rebus, non tenetur alicuius rei, quia nulla res ablata eſt. ſi vero aliquas res aſportaſſet, tunc tenet̃, quia opẽ dedit ad rapinã, & ſi non cõſilium, dũmodo ſine eo nõ potuiſſet res aſportare, quia ſi ſine eo aſportare potuiſſet, tunc nõ teneretur. ſi aũt nullas aſportauit, ſed tñ aliàs damnũ dedit, tunc nullo modo tenetur iſte, qui diſſuaſit rapinã, ſed iuit, vt perſonã liberaret, niſi fortè raptor nullatenus iuiſſet, niſi alterius comitatũ haberet: nã in iſto caſu ſemper tenet̃, quia & ſi diſſuaſerat, tñ opẽ ꝓſtat, vel facto cõſuluit. Sed quid ſi multi comitati ſunt aliquẽ ad faciendã rapinã, vel deuaſtationẽ aliquarũ rerũ, & volentes ꝓſtare ei opẽ in deuaſtatione, vel ad defenſionẽ ſuã, ne lædi poſſet, vel ibant, vt impedirent aduerſarios, & vt cõpeſcerent, ſi vellẽt
2 prohibere rapinã, vel deuaſtatiunẽ. † Ad hoc ſic reſpõdemus, ꝙ ſi iuerunt, vt iuuarent ad rapinã, nõ tenentur in cõſilio animæ, niſi de rapina, quã ipſe fecit, vel q̃ eius auxilio eſt facta. & ideo ſi multa rapuit, vel deuaſtauit iſte principalis raptor ſine auxilio alterius, q̃ ẽt rapuiſſet vel deuaſtaſſet, ẽt ſi eum comitatus non fuiſſet, in nullo tenetur, quia nec facto, nec cõſilio rapinam, vel vaſtũ iſtud fecit, licet ad hoc iuit, vt faceret, hoc ſaluo, qa & de alijs vaſtis, q̃ non eſſent facta, ſi ipſe cũ alijs ibi non fuiſſet, tenetur in virilẽ portionẽ, ſi eius & aliorum timore fecerunt alij vaſtũ. Et eſt ratio diuerſitatis inter cõſiliũ, & auxilium, quia auxiliũ reſtringitur tñ ad illa, in quibus auxilium ꝓſtitit, ſed cõſiliũ
3 euagatur ad omnia dãna. † Sed ſi nullius timore dimiſſa eſt rapina, vel vaſtũ, ſed timore omniũ ſimul, tunc ſinguli pro ſingulis damnis tenentur inſolidũ, quia quilibet in quolibet dãno opẽ dedit. Alij tñ in hoc caſu dicunt melius, vt vr̃, ꝙ tñ pro portione ſua tenet̃ quilibet, vel pro virili parte, ita tamen, ꝙ habeatur æſtimatio eorũ, vt qui ſtrenuior eſt, & qui maiorẽ timorem incuſsit aduerſarijs, in plus teneatur. ſi aũt iuit tñ, vt defenderet eos, tunc, ſicut dictũ eſt, in nihilo tenetur, dũmodo hoc certum ſit aduerſarijs, quia ſi aduerſarij crederẽt, ꝙ in auxiliũ raptorum veniſſent, & ꝑꝑ hoc non auderent defendere rapinã, probabilis dr̃ præſumptio eorũ, & ideo in hoc caſu bene tenentur, ſicut ſi
4 iuiſſent, vt rapinę auxiliũ preberent. † Et idem dicimus de illis, qui vadunt cauſa pacificandi, quia hoc ipſum aduerſarijs ſignificare debent, alias videntur eſſe culpabiles, ſi aduerſarij probabiliter dimittãt timore eorũ, ꝙ ſuas res nõ defendant. ſi aũt iuerunt cũ raptore, vt prohiberent aduerſarios impedire vaſtantes & raptores, tñ ſine dubio tenentur inſolidũ, ſicut ipſi raptores, ſ. eo. c. §. j. ſi autẽ culpa, vel negligentia ſua dedit quis damnũ, vt ſi nõ bene cohibuit ignẽ, ne ad domos aliorũ vagaretur, tũc te-
5 net̃ actione l. Aquil. ff. ad l. Aquil. qui occidit. §. in hac. † Sed tñ
a in foro pœnĩali non vr̃, ᵃ ꝙ teneatur ad emendã damni, & pœna eſt ei imponenda de negligẽtia, nõ pęna de damno, arg. 55. q. 2. inebriauerũt. Lex aũt ciuilis, q̃ intendit circa cõſeruationẽ patrimoniorũ, cõſtituit, ꝙ ẽt ad reſtitutionẽ damni tenerẽtur. Itẽ bene fatemur, ꝙ ſi aliquo modo intẽderet per ignẽ dare dãnũ, ꝙ ẽt tunc in foro pœnĩali condẽnaret̃. & idẽ dico ſi nõ intẽderet,
b ſed in lata culpa ᵇ eſſet, vt ſi ignẽ proijceret in domũ plenã ſtipula. hoc aũt generalr̃ teneas, ꝙ quicunq; ſatisfecerit ad plenũ læſo, alij vlterius in foro pœnĩali ſatisfacere non cogit̃, ſed ei cõpenſare debẽt, qui pro oĩb. ſatisfecit. & hoc quidem ſic obtinet in cõſilio animę: ſed in foro iudiciali, ſi poteſt diſcerni damnũ, vel factũ vnius à dãno, vel facto alterius nullus tenebit̃, niſi de ſuo dãno, vel facto, & ſic vr̃ dicere l. ff. ad l. Aquil. itẽ Mela §. ſed ſi plures, & tribus §. ſequentibus, & l. ita vult. §. fi. ff. de fur. ꝯ ulgaris, & §. fi. ſi autẽ non põt diſcerni, quilibet tenetur inſolidũ. ff. de arbo. ſur. ce ſa. ſi plures. ff. de poſtu. l. j. §. ſi apud, & l. in depo. 24. q. vlti. §. fi. Nec eſt ꝯ, ff. depoſiti, ſi duo, vbi innuitur, ꝙ ẽt ſi diſcerni non poſſunt damna, ꝙ tñ pro parte condẽnari debent, & illud eſt verum, quando agitur cõdictione furtiua, vel depoſiti, ſed ſi agitur l. Aquil. pro vaſis confractis, tũc bene fiet condẽnatio cuiuſq; inſolidũ: & hoc ſonat litera eiuſdem legis, vbi dicit, ꝙ nemo liberatur niſi rei integræ ſolutione, ſuppie ſi agatur l. Aquil. quidam ẽt dicunt hoc obtinere in conſilio aĩę, & hoc obtinet in his delictis, vbi quis non tenetur neq; de operę, neq; de conſilio, quia ſi de eis teneretur, tunc quilibet teneretur, ẽt ſi damna diſcerni poſſent. [Illis preterea.] Pœna participantium occiſoribus excõmunicatis. {Clericos.} Pęnitentia clericorum præſtantium conſilium, & auxiliũ morti eius. [Separatim.] Quando. n. omnes cantant, & ipſi cantare poſſunt.

ADDITIONES.

a ¶Pœnitentiali non videtur. Feli. in c. j. col. 11. ver. tertius caſus, ſupra de conſti. dicit hoc ſingula. & Roma. ſuo ſing. 103. ſequitur do. Anto. & Abb. in d. c. j. & Abb. in c. dilecti, col. 5. de ar. & c. quoniam cõtra, col. 13. de proba. & in c. cum cauſam, col. 2. ſupra de conſti.

b ¶Sed in lata culpa. Adde Felin c. j. col. 12. circa medium, ſupra de conſti.

SVMMARIVM.

Irregularis fit quicunque homicida ſiue facto, ſiue mandato, ſiue conſilio.

CAP. VII.

PResbyterum. {Percuſsit.} Leuis enim caſtigatio eis ꝯceſſa eſt. ff. ad l. Aql. preceptores, & l. ſed & ſi quẽcunq;. §. vlti. 23. q. 5. c. j. j. de ſenten. excõmu. ſuper eo vero, 11. q. j. ſi quis non iratus, arg. contra. {Percuſsione.} Qualitercunq; quis cõmittat homicidium ſiue facto, ſiue mandato, ſiue conſilio, ſiue ad ſui defenſionẽ, homicida eſt, & irregularis, 50. diſt. ſi quis vidua, & non ſolum ſi ea percuſsione mortuus eſt, ſed etiam in infirmitatẽ incurrit, vnde moreretur vt hic. j. eo. ad audientiã, 50. diſt. ſtudeat. ſi aũt caſu fortuito homicidiũ committat, nõ dicitur homicidiũ comittere, nec fit irregularis, j. eo. lator, & quinq; cap. ſequentibus, 23. q. 5. de occidendis, niſi culpa præceſsiſſet caſum, j. eo. cõtinebatur, ad audientiam, exhibita, ioannes, c. vlt. homicida autem ante baptiſmum ſiue ex officio, ſiue ex voluntate fecerit homicidium, non eſt irregularis, quia oĩs ſequela peccati deleta eſt, 26. diſt. deinde, 50. diſt. ſi quis poſt remiſ. 51. diſt. aliquantos. alij tamen dicunt contra, vt no. ſ. de diuor. gaudemus, in fi.

SVMMARIVM.

Homicidium caſuale ei imputatur, qui dat operam rei illicitæ, vel qui nõ omnem adhibuit diligentiam.

CAP. VIII.

COntinebatur, &c. {Solet.} Ob hoc fuit aliquantiſper culpabilis iſte diaconus. [Accinctus.] Ita, ꝙ viſui publico nõ patebat, imo ioſiliẽs iuſtè excuſari potuit, ſi eã non vidit. [Aſcẽdere.] Hic diaconus fuit in culpa, quia ita leuẽ ludum cũ laicis facere nõ debebat, & quia ſala occulta erat. Itẽ cum cõſuetudo eſſet, ꝙ perdens equitaretur, debebat ſe talẽ reddere, vt ſine periculo poſſet equitare. Sed dices, cũ ipſe non equitaret, non debet ei imputari. Reſpon. imo debuit ei imputari, quia licet potuit iuri ſuo renunciare, ius tamen alterius non potuit auferre.

SVMMARIVM.

Homicidium caſuale ei non imputatur, qui in nulla eſt culpa.

CAP. IX.

LAtor præſentium. [Luderet.] Fortè ad ſcaccos, vel alio ludo leui, q non eſt ludus noxius: de iſto aũt ludo ſurrexit occiſus, & alium in terram proiecit, cuius cultello mortuus eſt. hic ergo in nulla culpa fuit, cũ nec ludũ noxium faceret, nec ſe potuit ꝑparare, vt ſocium non lęderet ſubito ab eo inuaſus, & ſic non eſt cõtra, ſ. c. proxi. vel loquitur de diſpenſatione, ibi ac rig. re.

SVM-

SVMMARIVM.

Homicidium caſuale ei imputatur, qui cum potuit, non aufugit.

CAP. X.

SVſcepimus. [Voluerunt] Et licitè. [Dimiſiſſet.] In hoc peccauit, quia duos, licet ligatos, in vnius ꝑtãte dimiſit. [Occidit.] Et malè: debebat.n. fugere, & ſic non occidiſſet, neque occiſus fuiſſet. [Studeat.] Ex quo enim res habebat, debebat abſtinere à vinculis.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis dicatur ex homicidio incurriſſe irregularitatem, vide multa pulchra vſque ad nu.8. & an ſemper homicida ſit irregularis, in num.9.*

CAP. XII.

AD audientiam. ⟨Quæ cingulo.⟩ In hoc maxima fuit. ⟨Minorib.⟩ Ex diſpenſatione. ⟨Infirmitatẽ.⟩ Quã non incurrit

1 occaſione vulneris. †No. ꝙ ad hoc, ꝙ aliquis incurrat irregularitatẽ, & peccatũ ex homicidio, ſufficit, & eſt neceſſe, ꝙ interuenerit vel conſiliũ, vel ꝓceptum, vel factũ, vel defenſio occidentis, 50.diſt. ſi quis viduã. & intelligitur conſiliũ, vel mandatum dediſſe in morte alicuius, qñ ſuaſit illud, vel rogauit, vel mãdauit, vel alias cõſuluit, vtilitatẽ, q̃ ſequitur ex homicidio oſtẽdẽdo, ſed & qui non cõſuluit homicidiũ, ſed cõſuluit id, vnde ſequitur homicidiũ, irregularis eſt, vt ſi ſuaſit iactũ machinæ, vel baliſtę, vel ꝙ vadat ad capiendũ caſtrũ, qđ nõ põt de facili capi ſine morte hoĩum. nã ſi illi occidãt hoĩes in captione caſtri, irregularis erit. Captioni.n.caſtri, & iactui machinę nimis affine ẽ occidere hoĩem. ſecus tñ vr̃, ſi mandaret, ꝙ ſi proditionaliter caperet, vel furtim, qa tũc licet illi, q vadunt, vt habeãt caſtrũ, aliquẽ occidant pp hæc cõſiliarius nõ eſt irregularis, niſi eſſet veriſiſe, quod hoc fieri non poſſet ſine morte hominis. Alij tamẽ dicunt, & fortè melius, quod cũ illicitũ opus cõſulat, irregularis erit, ẽt ſi caſu ſequatur inde mors, arg.ĩ.co.cõtinebat̃, & no. ĩ.co.presby. idẽ, ſi mandauit aliquẽ verberari, quia ſatis eſt credibile, quod verberatus ſe defendet. ſed ſi inſiſteret conſilio liciti operis, vt quod caperetur maleficus, vel aliter conſimilis, tunc non ſit irregularis cõſiliarius, ẽt ſi capiens maleficũ eũ occidat, quia hoc non cõſuluit, arg.j.c.ſi.tamẽ ſemper ſit irregularis, ſi directo in mortẽ alicuius conſiliũ dedit, ĩ.ne cleri. vel mo

2 na. ſnĩam. †Itẽ nõ intereſt, ſi ille, cui ꝯſulitur homicidiũ, ſtatim faciat homicidiũ poſt conſiliũ, vel poſt ẽt longo tpe interpoſito, niſi ꝯriũ diſſuaderet, & primũ cõſiliũ reuocaret, imo & plus vr̃ neceſſe, ꝙ ẽt illi, de cuius morte tractatũ eſt, denũciet, ꝙ ſibi caueat, niſi firmiter & probabiliter credat, ꝙ poſt reuocationẽ cõſilij reuocet̃ ille cui conſultũ eſt homicidiũ, à propoſito oc-

3 cidendi. †In eo aũt a qui mandaſſet fieri homicidiũ, pro ſe vide-

a retur ſufficere, ſi tñ ꝯriũ mandaret, vel ſi pacẽ iniret cũ occidẽdo, vel parentelã vel aliã amicitiã cum eo ꝯheret, ſciẽte eo, cui mandatũ erat de occidẽdo, arg.ff. de admini. tut. l.j. Et eſt ratio diuerſitatis, quia qñ mandato alterius, & pro alio tñ fiebat homicidiũ, vr̃ ꝙ ꝯrio mandato, vel ꝯria voluntate onctoſa, debet ab homicidio ceſſare. ſed vbi non fit homicidiũ pro alio, ſed ꝑ ſe, ille, qui cõſuluit, ſemper debet ꝯ ſuadere, & ẽt plus facere, ſi hoc dictat conſcĩa, cautè tamen, ne procedat: ſi aũt anteq̃ reuocet cõſiliũ, procedat, ſed poſtq̃ cõſulens ẽ iam pęnituerat, tunc

4 vr̃, ꝙ irregularis ſit, quãuis tpe homicidij fuerit in charitate. †Si aũt aliquis cõſuleret alicui, ꝙ proijceret ſe in mare, vel ꝙ alias ſe occideret, credo, ꝙ eſſet irregularis, arg. ꝑdictũ c. ſi qs viduã. ſed ſi cõſuleret alicui, ꝙ occideret aliquẽ, & ipſe, cui ꝯſultũ eſt, occidatur ab illo, quẽ occidere debebat, dicũt quidã, ꝙ irregularis eſt, quia cõſilio illiciti operis dat operã: vnde quicquid mali cõſilio, culpa, vel caſu inde ꝯtingit, ſibi imputandũ eſt, arg.ĩ. co. cõtinebatur, & c.ſuſcepimus. Itẽ neglectũ & non bene examinatũ vr̃ hoc conſiliũ: debuit.n. examinare, ꝙ nõ ſolũ poterat occidere aduerſariũ, ſed ẽt ipſe poterat occidi, & ſic vr̃ irregularis, 50. diſt. ſæpe. Alij tamen dicunt ꝯ, ſ. ꝙ nullo modo cõſiliarius ꝑdictus eſt irregularis ex ꝑdicto ꝯſilio, quia nullũ ꝯſiliũ dedit in mortẽ huius, imo nolebat. bene.n. vr̃, ꝙ ſi fraudulẽter dediſſet, ſ. vt occideret̃, ꝙ tunc eſſet irregularis, arg. ꝑdictorũ c. In,

5 & ſæpe, j.co. ſignificaſti. †Et ſi obijcias, quia fuit malũ conſiliũ, & magnæ negligentię, fateor, ꝙ fuit malũ conſiliũ, & negligentię, ſed nõ fuit ad mortẽ eius, nec fuit negligẽtia in morte eius, quia ꝯſiliũ ſic debet intelligi, vt bene ſibi caueat, & in loco, vbi ipſe & ſui occidi nõ poſſint eũ occidẽdo. nã bene dicũt hi, ꝙ ſi incitaret aliquẽ ad occidendũ aliũ vbi periculũ eſſet, ꝙ bene eſſet irregularis, ẽt ſi ille, cui cõſuleret, eſſet occiſus. Sed ꝯ ſemꝑ apparet, ꝙ nõ fuit diligẽa, nec bonũ cõſiliũ, ex quo, qui conſiliũ recepit, ibi mortuus eſt. ſed ipſi rñdent, fines mãdati diligenter attendi, ff. mãd. diligẽter. vnde ſi nõ bene ſibi cauit, nõ vr̃ ꝯſilio

6 eius feciſſe, vnde nec eſt irregularis. † Si aũt aliqs ſuaderet alij, ꝙ exponeret ſe periculo ꝑ patria ſua, vel proximo ſuo, vel ꝑ iure ſuo, nõ eſt irregularis ẽt ſi ibi moriatur ille, cui ꝯſulit̃, 24 q.2. pro nibris, & c. ſeq. & q.5. igit̃, & c. ſeq. ſed ſi ſciret cũ moriturũ, tunc vr̃, ꝙ ſit irregularis, quia eſt ordinata charitas, ꝙ quiſq; plus diligat corpus ſuũ, q̃ alterius. ſed ſi ei cõſulat, ꝙ ſe exponat indubitatę morti pro honore Chriſti, vel pro fide, vel pro ſtatu eccleſię, nõ fit irregularis, ẽt ſi ſequitur mors, cũ Chriſtus mortẽ ſubierit pro nobis, & ſancti martyres ꝑ eccleſia ſanguinẽ ſuũ

7 fuderunt. †Facto fecit quis homicidiũ, & fit irregularis, ſi ſpõte m. nu propria quẽquã occidat, ſed & ſi nõ ſponte, ſed caſu, cùm daret operã rei illicitę, vel nõ adhibuit diligentiã, quã debuit, ĩ.co. ſi aliquis, ſicut dignũ, ꝑsbyterũ, continebat̃, c.ſi. ad audientiã, Ioannes. Itẽ ſi cauſam proximã morti dedit, 50. diſt. ſtudeat. Itẽ ſi venenũ dedit, ĩ.co. ſi aliquis. Itẽ ſi accuſauerit quẽquã criminaliter, vel iudicauit, vel aduocatus fuit, vel teſtis, j.co. poſtu

8 laſtis, 51. diſt. c.i. ĩ. ne clerici. ſnĩam. †Si aũt aliquis vel ceruũ, vel leonẽ habet, qui aliquẽ occidat, non vr̃, ꝙ ſit irregularis, dũmodo malitiã, vel latã culpã nõ habeat in morte alicuius. Non.n. vr̃, ꝙ leuis culpa, vel negligẽtia deberet huic imputari, cũ multum remota ſit cauſa ab homicidio. Alij dicunt, ꝙ ſi aliquid eſt, quod poſſit imputari ei, q tenet ceruũ, vel leonẽ, ꝙ ſemper eſt

9 irregularis, arg. 50. diſt. hi, ſæpe. †Itẽ no. ꝙ non omnis homicida eſt irregularis, ſicut apparet in homicida caſuali, ĩ. eo. lator, ca literis, & c. ſeq. & c. ſignificaſti. Item aliquis eſt irregularis, ne promoueatur, ſed non eſt irregularis, vt miniſtret in ſuſceptis. Item cum aliquibus de talibus irregularibus diſpenſat ipſe Papa ſolus, cum aliquibus etiam epiſcopi, eo. titu. continebatur, ad audientiam. De defenſore autem conſtat, ꝙ etiam ſi ineuitabili caſu ſe defendat, tamẽ irregularis eſt, vt in pręal. c. ſi quis vi. quia voluntate homicidium cõmittit, ſed facilius eſt cum huiuſmodi diſpenſatio. pro his autem, qui in caſibus dubijs dicũt aliquos nõ eſſe irregulares, facit, cum irregularitas ſit de iure poſitiuo, vt no. ĩ. de renũ. niſi. & pęnæ ſunt molliẽdę, de pęn. diſt. j. pęnæ. quilibet eſt irregularis, vbi ius ſtatuat cũ irregularẽ.

ADDITIO.

a ¶In eo autem. De hoc plenè per Sali. in l. non ideo minus, col.7. C. de accu. per Ang. Aret. in tract. maleſi. in ver. Sempronium mandatorem, col.9. & ibi quomodo intelligendum ſit. Inn. hic & aliquid per Fel. in c. ex parte decani, col.6. ver. & procedit iſta regula, ſupra de reſcrip.

CAP. XIII.

DIlectus filius. [Intulit.] Sicut debuit. [Stimulauit.] Sicut debuit. ⟨Freno.⟩ Quod frangibile non apparebat.

CAP. XIIII.

EX literis. [Circunſpeait.] Ac alias adhibuit diligẽtiam omnem, quam debuit, 50. diſt. qui arborem, hi qui. ff. ad l. Aquil. ſi procurator.

CAP. XV.

EX literis tuæ. ⟨Præſertim.⟩ i. maximè: nam omnem adhibuerat diligentiã, & alibi potuerat de iure communi.

CAP. XVI.

SIgnificaſti. ⟨Stimulauit.⟩ Sicut debuit. ⟨Sciuiſſet.⟩ Si ſuus erat equus, ſatis erat excuſabilis, ſi prius vitium in equo non percepit: ſi non eſſet ſuus, ſimiliter ſatis eſt excuſabilis, cum vitioſus non debeat credi, niſi dicatur. prætereà non potuit omnes caſus fortuitos cogitare, nec præuidere, infra eo. Ioannes.

SVMMARIVM.

Homicidij tractatum habitum ſi clericus non reuelat, an ſit irregularis.

CAP. XVII.

PEtrus diaconus. [Prohibitionẽ.] Imo ſuffeceret ſine prohibitione, ꝙ nec ꝯſilio, nec facto, nec mãdato eius factũ fuiſſet, 50. di. ſi qs viduã. [Occaſionẽ.] No. nõ eſt in culpa, ſi aliquẽ ꝑcire nõ facit tractatũ de morte eius habitũ. hoc eſt verũ, qa nõ credebat, ꝙ eo ꝓhibẽte ipſius intuitu homici. faceret̃, & i diminutionẽ honoris ſui, ſecus aũ, ſi crederet. Alij aũt dicũt, ꝙ nũq̃ eẽt irregu. ẽt ſi ſciret tracta. habitũ, & nõ reuelaret, qa nũq̃ põt dici cõmittere homici. facto, mãdato, ꝯſi. vel defen. 50. di. ſi qs viduã.

SVMMARIVM.

1 *An ſola voluntas faciat aliquem irregularem, & in nu.4.*

2 *An dicatur irregularis ille, ex cuius negligentia ſecutum eſt homicidium.*

3 *Cum duo vulnerauerunt aliquem, quis eorum teneatur de homicidio.*

CAP. XVIII.

1 SIgnificaſti. ⟨Et ipſe.⟩ Percuſſor. †[Volũtatem.] Vr̃, ꝙ ſi occidendi voluntatem habuit, & percuſſit, licet non lætaliter, ſed ex aliorum ictibus ſit mortuus, ꝙ irregularis eſt. idẽ dicimus, & ſi nõ percuſſiſſet, ſed aliquid operis impendiſſet in mortẽ eius, puta quia latronẽ detinuiſſet, vel ſi ꝯ eum clamaſſet, vel alias hmõi feciſſet: alias autem ſi clamaſſet ꝯ eum non in mortem eius, ſed ꝙ caperetur, vel etiam ſi detinuiſſet eum, vel etiam ſi leuem ictum ei dediſſet, etiam ſi ab alijs occideretur, non eſſet irregularis, & hoc ſatis hic colligitur. In hoc enim vr̃ tantũ ius eſſe, ꝙ nec auxilium

nec cōſiliū det in mortē cuiuſquā apertè, nec ēt in neglectu ſit,
quia ſiue ex malitia, ſiue culpa eius homicidiū perpetretur, irre
2 gularis eſt. †Et idē dico, ſi negligētia eius cōmittat homicidiū,
50. diſt. hi qui, & ideo ſi clamet, latrones, ſiue capite latrones, ſi-
ue quocunq; alio modo potuit intelligi ex clamore ſuo, vel alio
ſuo actu poſt ſequi homicidiū, irregularis eſt, niſi faceret pp ti
morē periculi corporis ſui, vt ſi timeret, q aliquis vellet eū oc-
cidere, bene poſſet inuocare, & clamare pro auxilio, quia nō in-
tendit in aliorū mortē, ſed in ſuā liberationē. Vel dic aliā ratio
nē, quia ſi clamando liberauit animā volentis ſe occidere à pec
cato, qd' vtilius eſt quā ſi liberaret à morte corporali. ſed hac ra-
tione vr̄ ēt, q ſi fur fugiat cū rebus furtiuis. q licet clamare poſt
eū, q capiatur, quia ſic. ſ. ſi capiatur liberabit animā eius à mor-
te, quia reddet furtū, qd' eſt ei melius, q̄ ſi mortem corporaliter
euadat. ſed hac rōne vr̄, q liceret ſibi accuſare furē ad reſtitutio
nē furti, nec fieret irregularis, ēt ſi homicidiū ſequeret̄. plus pla
3 cet prima ratio. †[Si certa.] Eandē diſtinitionem ponit lex, ff. ad
l. Aquil. itē Mela. §. ſed ſi plures. in hoc aūt diuerſitas eſt, quia ſi
vnus percuſſit, & ſit incertum, an ex illius vulnere ſit mortuus,
alius aūt poſt exanimauit, primus tm̄ de vulnerato tenet̄, & ſe-
cūdus de occiſo. ff. ad l. Aquil. itē Mela. §. Celſus, & l. huic ſcri-
pturæ. §. j. ſm canones aūt vterq; tenet̄ quo ad pœnā promotio-
nis. [Modica.] Si aūt ſcda percuſſio non eſſet talis, ex qua mor-
tuus eſſet, ſed ambæ ſimul ſufficiūt ad mortem, tūc ambo, ſ. pri-
mus, & ſcd's ſunt irregulares, 23. q. ſi. c. ſi. Intelligendū eſt ergo,
qd dicit hoc c. qñ conſtat, q prima percuſſio nō eſt mortalis, &
ſcda eſt mortalis. Idē, qñ non fecit animo occidēdi, nec pſtandi
auxiliū morti, quia tunc quantūcunq; leuiter percuteret, tenet̄,
4 qa auxiliū morti pbet, vt hic. †[Cū de cęteris.] i. q haberet vo-
luntatē occidendi, q̄ & ſi aſſuiſſet, eū nō redderet irregularē, ſi
nihil feciſſet in mortē, vel conſulendo, vel auxiliando, & quod
ipſius ſtudio, conſilio, vel mandato non ſit factū. {Accuſatur.}
Idem eſſet, ſi accuſaretur, quia negantis factum, &c. 5. quæſt 6.
actor, niſi in hoc, quod ſibi indiceretur purgatio, ſi reſpergere-
tur Infamia. {Excuſari.} Etiam ſi ſe defendendo occidiſſet, ta-
men eſſet irregularis, niſi diſpenſaretur cum eo.

SVMMARIVM.

1 Quo caſu medicus incurrat irregularitatem, & in num. 2. & 3.
4 An infirmus peccet. ſi non obediat medico.
5 Peccant ſeruientes infirmo ſi quid nociuum præbeant infirmo.
6 Non licet clerico ferre teſtimonium in cauſa criminali.

CAP. XIX.

TVa nos, &c. [Aperuit.] Hoc Interdictū eſt cle-
ricis, ſ. ne cle. vel mo. ſniam. [Deli-
querit alienū.] Hoc eſt cauſa irregularitatis, quia ope-
ri illicito inſtabat, ſ. ne cle. vel mo. ſniam. & ideo eſt neceſſaria
diſpenſatio. vel dic, nullo modo eſt irregularis, diſpēſatio tamē
ideo eſt neceſſaria, quia publicè deliquit exercēdo tale officiū,
vt no. ſ. de tēp. ord. ad aures. [Pietatis.] hęc faciūt diſpēſationē.
1 †[Petitus.] Ex hac decr. ſatis apparet, q ſi medicus chirurgicus,
& ēt alius imperitus eſt in arte ſua, vel ēt negligēs, & ex ſua im-
peritia, vel negligētia mors obuenerit infirmo, vel mēbri muti
latio, quod eſt irregularis, arg. ſ. de ęta. & quali. ad aures. ſi ergo
procedat medicus in chirurgijs faciendis, & in alijs medicinis
cōferēdis, vt illas faciat, quas ſciat, ſm artē proficere debere, ita
q omnia diligenter inſpiciat, quia ſi ſciat medicinā nociturā,
& eā cōferat, peccat. & eodē modo peccat, ſi dubitat eā nocitu-
rā, vel profuturā. & eodē modo peccat, ſi vehemēter credat eā
pfuturā, ſed & aliquid dubitationis habet vel habere debet, ne
noceat, quia ſemper in tutiorē partē intelligendū eſt, ſ. de ſpo.
iuuenis, j. eo. petitio. Itē ſecurius eſt hominē relinquere in ma-
nu creatoris ſui, q̄ medicinæ, de qua dubitatur quocunq; mo-
do. Itē vr̄, q medicus ita peccat omittendo medicinas debitas,
ſicut faciendo indebitas. Itē ſi medicus dicat ſe peritū ad medi-
candū aliquā infirmitatē, cū nō ſit, & faciat, vel omittat qcquā,
& ob hoc aliquod periculū incurrat infirmus, peccat, & ſit irre-
gularis in caſib. ſuis, arg. ff. quod quiſq; iur. hoc edicto. ff. de act.
2 emp. Iulianus. §. quicquid in. †Sed qd ſi medicus bene nouit me
dicinā, quā dedit, bonā eſſe, & in veritate bona erat, ſed ptingit,
q ſpecies poſitę in medicina fuerūt malę vel pp nimiā vetuſta-
tē, vel quia falſam ſimilitudinē gerebāt verarū ſpecierū, vel pp
aliā quācunq; cāam malę fuerūt? Rñ. q ſi medicus diligentiam,
quā debuit, adhibuit in ſpeciebus eligendis, q qcquid inde ptigerit,
inculpabilis eſt medicus, quia probabilis ignorantia, imo
3 ſolicita diligentia eū excuſat. †Et idē dicendū vr̄, ſi certū eſt, q
ſm artē vtile eſt aliquē incidi, & facilè eſt aliquē incidi, & ſecu-
rè faciat eū incidi, dūmodo peritū & diſcretū inueniat inciſo-
rē. imo plus vr̄, q & ſi inciſor erraret in incidendo non ex impe-
ritia, vel diſſuetudine, ſed fortè quia infirmus nō habet conſue-
tā diſpoſitionē membrorū, vel venarū, vel quia ſubditus, vel in-
ſolitus timor, vel tremor irruit ſuper eum, quia in hoc caſu nō
peccaret, nec fieret irregularis. hoc tamen attendat medicus, &
inciſor, q potius dimittāt Infirmū ſine Inciſione, quàm faciant
eum incidi, niſi talis ſit inciſor, de quo non dubitetur cōiter, q
bene ſcit īcidere, & ipſe inciſor potius dimittat, quàm incidat, ſi
4 in aliquo dubitat. †De infirmo autē vr̄, q non peccat, ſi nō obe
diat medico, quia nec platus eſt eius, nec aliter tenetur ſibi obe
dire. tamen bonū eſt, q ei tanquā perito in arte credat, & vr̄, q
infirmus ſi ſumat potū infirmū ex certa ſcientia, vel ex affectata
& probabili ignorātia, vel quicquid aliud, quod peccat, quia fa-
cit ɔ charitatē, quia debet corpus ſuū diligere, vt in eo ſeruiat
Deo. Itē non debet ire poſt cōcupiſcētias ſuas, nec debet in car
nis deſiderijs ambulare. Itē nō debet manus ſibi inijcere. Itē ſi
medicus peccaret iſta dando ɔ artē, multo fortius ipſe accipien
do. Itē ſi peccaret ſcienter accipiendo venenū, quare non eodē
modo peccat accipiēdo medicinā, ſi eū occidat, ſicut venenū?
poſſet tñ dici, q ſi nō crederet mortiferū potū, vel quicqd aliud,
ſed bene crederet infirmitatē magis roborari ex illo potu, q hic
non peccaret mortaliter, vel ad minus non ita grauiter, ſicut ſu
perior. poteſt. n. hic fieri cōparatio grauioris afflictionis, qualis
5 eſt afflictio ſitis, ad minus graue, qualis eſt afflictio febris. †De
ſeruientibus autē miniſtria dicendum vr̄, q peccant, ſi dent ali-
quid nociuū infirmo ex certa ſcientia, vel ex improbabili igno-
rantia. In ſanitate aūt dicimus, q non tenet̄ aliquis viuere me-
dicinaliter, quia oīa ſunt ſana ſanis. ſed & tūc ſi ſcienter accipe-
ret ſine cauſa aliquid nociuū, vt de mors ei eueniret, vel īfirmi-
tas, q̄ ſubtraheret eū à ſeruitio Dei, dicimus, q peccaret. [Miſe-
ricorditer.] i. diſpenſatiuè. [Alioquin.] Si nō adhibuit oēm dili
gentiā, vel ſi nō erat peritus, & ſi eā cupiditatis feciſſet hoc, vel
6 niſi agar̄ miſericorditer. †[Qui cultrū.] No. licere clerico trade-
re interſignia latronis, ſed teſtimoniū ferre nō licet, 11. q. j. teſti-
moniū, & ēt ſi ageret̄ ciuil'r, poſſet agere, & teſtificari ad pœnā
pecuniaria, & ad perpetuū carcerē, 23. q. 5. c. j. ſ. de Iudęis, ita. Et
licet iudex ad ciuilē denūciationē, vel accuſationē puniret gra-
uius accuſatū, non fieret irregularis accuſator, j. eo. poſtulaſti,
arg. 23. q. 5. vnū ſolū, ī fi. & c. nō vos, & q. 8. Maximi. & ff. de bo.
li. q cū maior. § j. ff. de euic. ſi per imprudētiā, hic aūt nō reddi-
dit teſtimoniū, tñ ſi eſſet, corā iudice pſentandus eſſet, in Auct.
de teſt. §. qm̄. nā nō teſtimonijs, ſed teſtib. eſt credendū, ſ. de co
ha. cle. & mu. tua, arg. ɔ, quia nō debuit reſpōdere, 22. q. 1. ne qs.

SVMMARIVM.

Qui dat cauſam abortionis & ſterilitatis, homicida eſt.

CAP. XX.

SIcut ex literarum. [Viuificatus.] Sic intelligi-
tur 2. q. 5. cōſuluiſti, ſ. q for
matum erat puerperium, 32. q. 2. Moyſes, quod vero ſit e
etiam diſtinguit lex, ff de pœnis. ſi quis. §. qui abortionis licet au
tem talis non teneatur canonica lege, vel Moſayca, tamen non
tenetur l. Corne. de Sica. ff. ad l. Corne. de Sica. ſi mulierem, &
ff. ad l. Aquil. ſi ſeruus. §. ſi mulieri. Eiſdē legib. tenent̄, q vene-
na ſterilitatis procurant, ſ. eo. ſi aliquis. [Miniſtrare.] Poſt ſen-
tentiam ſine diſpenſatione, vt no. ſ. de tempo. ordi. ex tenore.

CAP. XXI.

POſtulaſti. {Deponere.} Satis dici pōt, q cleri-
cus nec criminaliter, nec ciuiliter age-
re pōt, ſi vel de iure, vel de ɔſuetudine in tali modo agē-
di iudex conſueuit pœnam ſanguinis irrogare. Et decre. iſta lo-
quitur quādo iudex cōſueuit legitimè procedere, ſed ex poſt fa-
cto requiſita ptāte, vt decimas ſolui faciat, pp contumaciā ſuā
iudex ex officio ſuo procedit ad pœnas corporales, qd' clerico
petenti nullatenus eſt imputandū. repete, q̄ diximus ſ. eo. tua.

CAP. XXII.

EXhibita. [Corruens.] Huic aūt ruinę, vel offenſio
ni lapis iactus cauſam non pſtitit, qd' ſi
feciſſet, puta, quia dū eius percuſſionē fugeret, in aliū
lapidem corruiſſet, irregularis eſſet. [Ne repellas.] Diſpēſatiuè
agēs cū eo, cum notius ludus fuerit lapides proijcere poſt aliū,
vel ſine diſpenſatione, cum ex proiecto lapide non ſuit ictus.

CAP. XXIII.

Ioannes. {Sacerdos.} ſ. eo. ex literis.

SVMMARIVM.

1 Quando percutiens in bello iuſto dicatur irregularis.

CAP. XXIIII.

1 PEtitio tua. {Interfectione.} Per te facta. †No.
a q non dicit [a] percuſſione, licet de p-
cuſſione quęſierit, quia licet aliquem percuſſerit in iu-
ſto bello, ſi non fuit inde mortuus, nō fit irregularis. de hoc no.
ſ. de teſt. ſpol. olim, ſ. ne cle. vel mona. ſniam. ſed in iuſto bello
quando-

ADDITIO.

a ¶No. q non dicit Hæc dicta Innoc. per omnia ſequitur Arch. in c. ſi. 56. diſt & Specu. in a t. de lega. in trac. diſpenſationum. § iuxta, ver. ſed nunquid clerici, & ver. quid ſi clericus, & refert etiam & ſequitur Card. in conſi. 19. incip. ad præmiſſorum, in prin.

quandocunq; auxiliũ, vel conſilium dedit in mortẽ alterius, vel ſi culpabilis, vel negligens fuit, & ex hoc ſecuta eſt mors, irregularis eſt, 50. diſt. quantũ, ſæpe, & c. ſi duo. ex hoc vr̃, ꝙ ſiue eũtes ad bellum iniuſtũ fauorem præſtent ſuis, puta quia ſecurius lædunt inimicos, ſiue terrorẽ incutiantur aduerſarijs, ꝙ, ſ. fugiant vel non audeant ſe defendere, vel ꝙ amici ſui terrefacti eos deſerant, ſi ex his mors ſecuta eſt, irregulares ſunt. Si autem ad iniuſtum bellum quis iret cauſa pacificandi, vel alias eſt iuſta cauſa, non creditur huic imputandum, ſi eius præſentia aliquod robur accreſcat ſuis, vel timor aduerſarijs, dummodo dolus omnino abſit, & etiam lata negligentia, & hoc bene probatur, arg. à contrario ſenſu, 50. diſt. quantum, ī. eo. presbyterum.

De torneamentis. Rubrica 13.

CAP. I.

FAelicis memoriæ. [Oſtentationẽ.] ſm legẽ ad virtutum oſtentationẽ aliquid facere licet. ff. ad l. Aquil. hac autem. §. ſi quis.

De clericis pugnantibus in duello. Rub. 14.

SVMMARIVM.

Irregularitas contrahitur non ſolum propter homicidium, ſed etiam propter diminutionem membrorum.

CAP. I.

PОrro ſi clericus. [Sponte.] Idẽ, ſi coacte, cũ potius debet oĩa mala tollerare, quã malo cõſentire, 32. q. 5. ita ne. 22. q. 2. ita faciat, 2. q. 5. mona. Alij ɔ̃, ff. de iuſti. & iu. nõ vero. [Mẽbrorũ.] No. irregularitatem ɔ̃hi non ſolum propter homicidium, ſed propter diminutionem membrorum, arg. ī. ne cleri. vel mona. ſententiam, 55. diſt. ſi euangelica, ĩ. de rapto. in Archi.

CAP. II.

HEnricus. [In ſacris.] Maximè, quia idẽ eſt in nõ ſacris. [Canonũ.] 50. diſt. ſi qs viduã. [Defenſione.] Euitabili. nos dicimus, ꝙ idẽ ẽ, & ſi aliter ſe defendere nõ poſſit, niſi occidat, ar. ɔ̃, ī. de homi. ſignificaſti.

De ſagittarijs. Rubrica 15.

Artem illam.

De adulterijs, & ſtupro. Rubrica 16.

SVMMARIVM.

1 *Ad accuſationem adulterij quis admittatur, & quando poſſit dimitti coniunx, vel non, in num. 2.*

CAP. I.

1 SI ſeduxerit. †Ad accuſationẽ adulterij, quæ fit ad ſeparationẽ thori, nullus admittitur, niſi maritus & vxor, quia nullius intereſt niſi eorũ, & quia adulteram maritus tenere poteſt, ſi vult, & tenetur tenere adulteram, ſi pęniteat, vt 32. q. 1. ſi quis vxorẽ, nõ erit, & pluribus c. eiuſdem q. Si vero nõ ad ſeparationẽ thori, ſed ad aliam pęnã legalem eum accuſauerit, tam ſm leges, q̃ ſm canones quilibet bonæ famæ admittitur, ſicut in alijs publicis accuſationibus, de quo no. ī. de accu. cum P. Manco. nec credimus, ꝙ propter vitium ſodomiticum dimitti poſſit à thoro, nec pp aliud crimen, niſi vellet vxorem ad illud trahere, 28. q. 1. idolo-
2 latria, & ſic intelligit 32. q. 7. omnes accuſationes. †Sed & no. qa licet propter crimen poſſit dimitti coniunx, non tñ dimittetur, ſi vult ſe corrigere, ī. de diuor. de illa, niſi ſit crimen adulterij in illa, & quantũcunq; agat pniam, nõ tñ tollitur ius accuſationis eius, vel exceptionis, arg. 25. di. primũ, 33. q. 2. admonere, 6. q. j. qui crimen. [Dotabit.] i. donabit mulieri aliqua, quæ poſtea in dotem recipiet, quod licet ante matri. ff. de dona. inter vir. & vxo. ſi quis vxori. C. de dote cau. non nu. l. 2. [Habebit.] Hic eſt ſpecialis caſus, vbi quis cogitur ad matrimonium ɔ̃hendum. Contra, 30. q. 2. §. j. & c. j. & 2. & eſt propter delictum viri, ſimile ī. de eo, qui dux. in ma. c. j. ĩ. c. proxi. [Modum.] Inſpecta, ſ. dignitate, & facultate puellæ. C. de epiſ. audi. l. pen. C. de rei vx. actione, auct. ſed quamuis. C. de dona. ante nup. cum multæ.

CAP. II.

PEruenit. [De lege.] Inſti. de pub. iu. §. 2. [Caſtigatus.] Verberibus. [Excommunicatus.] Quo ad ſacramentorum communionem. [Retrudatur.] Vel dotem det, ī. c. proxi.

CAP. III.

SI vir. [Reus erit.] Quia præſumitur conſentire, vel erit reus, niſi denunciet crimen eius ad pœnitentiam, 2. quæſt. j. ſi peccauerit, ſupra de iureiuran. quemadmodum. [Debet.] 35. quæſt. j. c. j. 2. & 3. contra, ſed illa loquitur de incorrigibili. [Sæpe.] Supra de hęreti. ad abolendam, §. illos, & c. excommunicamus.

CAP. IIII.

MAritis. [Suſpitione.] Violenta, 32. q. j. c. j. [Accuſare.] 35. quæſt. j. publico.

CAP. V.

SIgnificaſti. [Purgationem.] No. ad ſolum dictum mulieris malè indici purgationem, ſed hoc eſt propter infamiam, quæ orta erat.

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus non poſſit vir obijcere adulterium vxori.*
2 *In turpi cauſa potior eſt cauſa poſſidentis.*
3 *An peccet qui ſine titu. ordinatur.*
4 *Non eſt admittenda petitio, quæ errorem aliquem continet, vel eſt contra iur.*
5 *Matrimonij accuſatio quando per excep. tollatur, vel non.*

CAP. VI.

INtelleximus. [Audiẽs.] Sed nec notorium erat, nec ſnĩa lata. [Aſtrinxit.] Quia cõtumaces erant, non pp adulterium de quo non conſtabat. [Abiurãs.] Quia ſuſpecta erat. [Et ꝙ ab ipſo.] Hæc exceptio nõ erat ſufficiens. [Per euidentiã.] No. ſolã fornicationẽ notoriã
1 obſtare petenti reſti. ī. de diuor. ſignificaſti. †[Paria.] No. virum nõ poſſe obijcere adulteriũ vxo. & ſi ipſe fornicatus eſt, 32. q. 6. per totũ. Item ſi eã adulterandã tradiderit, ī. de eo, qui cog. cõſang. vxo. ſuę, diſcretionẽ. Itẽ ſi violẽter fuit oppreſſa, ff. de adul. vim paſſa. Itẽ ſi ignoranter eſt cognita, 34. q. 2. in lectum. Itẽ ſi credens maritũ mortuũ, de licentia epĩ nupſit alteri, 33. q. 2. cũ per bellicam. Itẽ ſi poſt adulteriũ eã recõciliauit, ī. de iureiurã. quemadmodũ. [Paria.] ff. de doli excep. apud. §. Marcellus, ɔ̃. Sol. quidã illud intelligunt, vbi ſuper eodẽ eſt actum & excep. hic autẽ de diuerſis adulterijs agitur. Alij dicũt illud ius cõe, ſ. ꝙ cõis malitia magis noceat actori, q̃ reo. hic aũt ſpeciale in fauorẽ matrimonij, vel dic §. illũ, Marcellus, concordare ei, quod hic dr̃: nam ibi dr̃, ꝙ ſi quis agit ɔ̃ aliquẽ actione de dolo, vel q̃ pp dolum detur, vt ſi agat interdicto de eo, per quẽ fa. erit. ſi excipiatur ɔ̃ eum de dolo circa id, de quo loquitur, cõmiſſo, ſiue circa rẽ, ſiue circa ɔ̃ctum, ſiue iudicium, audiẽdus eſt excipiẽs, & agens non eſt audiendus replicans, & hoc ſonat litera illius §. vbi dr̃, ꝙ cõis malitia non debet prodeſſe petitori, & nocere
2 ei, cũ quo agitur, & eſt ad hęc ff. de eo, per quẽ fa. erit. l. vlt. †Itẽ
a huic[a] noſtro dicto ɔcordat, ꝙ ĩ turpi cauſa potior eſt cauſa poſſidentis. ff. de cõdi. ob tur. cau. l. pen. & l. vbi. huic ẽt cõcordat, quod dr̃, dolus dolo cõpenſatur, ff. de ɔ̃hen. emp. domum, ff. de do. ſi duo, ĩ. de pęni. cõſtitutus. ff. de cõpen. ſi ambo. huic ɔcordat, qd̃ dr̃, paria crimina mutua cõpen. tol. quãuis non ſint cõmiſſa cauſa alterũ decipiendi, ff. ſol. mat. viro. ff. de reg. iu. cum par. fallit hoc in ordinato ſine titulo, qui petit beneficiũ ab ordinatore, & ſi ordinator excipiat, tu deliquiſti ordinẽ recipiendo, & ordinatus replicabit, & tu ſilr deliqſti, & p hãc replic. exceptionẽ repellet, & tñ prima petitio incipit à dolo, vel delicto. petet. n. ſic, cũ me ordinauerit ſine titu. peto, ꝙ mihi ꝓuideat. & eſt hoc, vt vr̃ cõis iniuria, q̃ eſſet, ſi clericus mẽdicaret, 94. di. diaconi. vel dic, ꝙ agẽs de pctõ nõ faciet mẽtionẽ: ad prouidendũ. n. ordinatis tenet̃ ordinator, ſi ẽt ordinaſſet cũ titulo, ſi poſtea depauperaret̃ ſine culpa ſua, 7. q. j. paſtoralis. remoto. nã licet facilius ɔ̃ ordinatores ſine tit. det̃ hęc petitio, tñ non eſt hęc cã, quare det̃, qa ſine tit. ordinauit, & ſic deliqt: ſed hęc eſt ratio,
3 qa ordinator ordinato ꝓuidere tenet̃, ī. de ꝑben. c. cũ ſm. †Vel dic, ꝙ ordinatus ſine tit. nullo modo peccat, ſed potius meret̃: & pęna, q̃ ei imponit̃, in iniuriã ordinantis tñ eſt, 70. diſt. c. 4. & idẽ, quod dicimus, ꝙ agens de dolo, põt replicare de dolo ɔ̃ excipientẽ de dolo, intelligimus, qñ excipiẽs incipit de dolo ꝓponere, v. g. minor petit reſti. in inte. hic. n. de dolo ꝓponit̃, & reus excipit, tu doloſè ꝓbaſti te maiorẽ, & ideo quãuis ſis minor, cũ doloſè hoc feceris, obſtabit tibi excep. ɔ̃ hũc excipientẽ dat̃ minori replicatio hęc, Circũuentus à te hoc ꝓbaui. C. ſi minor ſe ma. l. penul. ff. de mino. minor 25. in Auct. de nõ alie. §. qa vero Leonis, 12. q. 2. Vultera. & hoc pñs c. vbi agit̃, vel excipitur de crĩbus nõ circa eandẽ rẽ cõmiſſis: ſecus eſt, in alijs. n. nõ obeſt agẽti de crĩe, puta furti, vel iniurię, vel de homicidio exceptio, ꝙ nõ ſit audiẽdus actor, vel ẽt ꝙ reus ſit abſoluẽdus, ſi excipiat, & tu ſilr es fur, vel iniuriatus es alij, vel aliũ occidiſti: niſi in caſibus, in quibus per iura datur exceptio, ſicut ſm canones in ciuilibus accuſato de crimine dat̃ exceptio ɔ̃ accuſantẽ de quolibet crimine, 3. q. 4. ɔſanguineorũ nulli. & ẽt ſm leges admittit̃ exceptio quorundã criminũ, 2. q. j. prohibentur. nec dabitur ɔ̃
eum

ADDITIO.

a ¶Item huic. Adde Bar. in l. cum mulier, ff. ſolu. ma. & Pe. de Anch. in conſi 157. incip. Summæ prudentiæ, col. j. in prin. & in conſi 34. incip. In quæſtione, quę vertitur, col. j. circa fi.

eum mihi replicatio, ī. de excep. dilecti. oĩ cum hę exceptiones
non ſint ſpecialr inductæ in odiũ alicuius, ſed gñalr ꝯ omnes
cõpetãt, & de iuris rigore ea certis cauſis ſint introductæ, non
euitabit eas actor ꝑtcatu ꝯſimilis criminis, & ad hoc 2.q.1. pro-
hibent. vbi habemus, ꝙ ꝯ accuſatorẽ cõpetit exceptio, ꝙ pecu-
niã ab accuſato accepit, vel qđ eſt infamis. non.n. ꝯ excipientẽ
poſſet replicari, in ſimili crimine, vel infamia laboras. ẽt in hac
decre. adulteria vtrorũq; circa idem matrimoniũ cõmiſſa; ſunt
in eius ꝑiudicium. No. tamen, ꝙ ſunt quędã, q̃ non ſunt crimi-
na, ſi fiant, vel ſi petantur, tamen pp hoc, ꝙ alias conſimile cri-
men petitionis ſuæ cõmiſit, vel ꝯ legem fecit, ex qua petit, à pe-
titione remouetur, vt io eo, ꝙ repetit vſuras, legitima exceptio
eſt ꝯ eum, ꝙ repellatur à petitione vſurarũ, cum ipſe ſit vſura-
4 rius, ĩ. de vſu. quia fruſtra. † Sed obijcies, ergo ſi quis petit vſu-
ras, & excipiatur, tu non potes petere, quia es vſurarius, & ipſe
vſurarius poteſt replicare, fruſtra legis auxil. &c. Reſpon. nõ eſt
verum, quia ſua petitio à principio lacerari debet, cũ ſit ꝯ ius &
errorem continet, vt no. ā. de offi. vica. ad idem. ff. ſi quis omiſſ.
cau. te. quidã ti. C. de inoffi. teſt. in arena. ſed certè alij dicunt, &
fortè non malè, ꝙ ſic intelligitur hæc rña, ſicut ſupradictæ, ſ. ꝙ
tunc fruſtra inuocat auxilium l. quando circa idẽ in legẽ com-
miſit, & ſic loquitur ff. ſi qs omiſ. cau. te. qdã ti. ſi vero nõ circa
idẽ, ſecus: ſultè. n. diceretur nõ habere exceptionẽ Maced. qui
in eadem l cõmiſit fil. famil. mutuando, & ſic eſt inuenire exem
plũ in infinitũ. quod aũt decr. loquatur in vſuris, ſpeciale eſt in
odium vſurarũ: eſſet. o. de iure, ꝙ & ipſe poſſet repetere vſuras
à Io. nõ obſtãte exce. ꝙ à P. accepiſſet vſuras. ꝙ aũt dř de arena-
rio, ꝙ nõ põt exhęredare filiũ arenarium, in l. arena, non obſtat,
aliud. n. eſt de priuata perſona, q̃ officiũ, quod approbauit, dam
nare nõ põt. primo. n. debet trahẽ, & c. 2. q. 7. §. tria, in fi. & c. ſeq.
& maximè cũ cauſam illã oporteat eum exprimere, in Auct. vt
cũ de app. co. aliud in iudice, qui non niſi ſm iuſtitiam iudicare
debet, & excep. admittere, quæ à iure admittuntur. ſecus autẽ,
quando duo ſm l. faciunt, puta quia ambo ſunt abſentes cauſa
reipu. quia vterq; iuuatur reſtitutione in integ. ꝯ abſentẽ. ff. ex
quib. cau. ma. l. vlti. Item eodẽ modo dicimus, ꝙ remouetur ab
excep. ſi cõmiſit in legem, per quã datur ei excep. ā. de excep. cũ
eccleſiaſtice, & ſic loquitur C. de inoffi. teſta. in arena, quamuis
illa decr. poſſit aliter legi, vt ibi no. Idem aũt, qđ dicimus de do
lo, ꝙ cõpenſatur cũ dolo, idem dicimus in culpa. ff. de cõpen. ſi
ambo. ſi aũt ex vtraq; parte ſit culpa lata, & ex alia leuis, lata cul
pa, quæ dolo cõparatur, ꝑpondetat leui. ff. ſi men. ſal. mo. di. l. j.
§. lata, & multo fortius dolus culpę pręponderat. ff. ad l. Aquil.
ſed ſi obſte. §. vlti. & l. ſi procurator. imo ſi vnus fuit in leui cul-
pa, alius in leuiſsima, potior eſt, qui minus deliquit. ff. de verb.
obl. ſi ſeruũ. §. ſequitur. [Paria.] ĩ. ſolu. matri. viro, ĩ. de iureiur.
tua. ff. de cõpen. ſi ambo, ĩ. de excep. cũ eccleſia. ff. de do. ſi duo,
5 ĩ. de app. an ſit. † [Delicta.] Licet in modũ excep. tollatur accu-
ſatio matrimonij, q̃ fit ad ſeparationem thori, vt hic: ſi tamẽ in
modũ accuſationis directè proponať, nõ tollitur, 4. q. j. c. j. & 2.
& dicimus, ꝙ hęc excep. adulterij, q̃ proponitur ꝯ accuſantem
de adulterio ad ſeparationẽ thori, eſt perẽptoria, quę proponi-
tur ante li. conteſt. & poſt, quod bene ex hac decret. colligitur,
arg. ẽt in ſequenti c. dicũt ẽt quidam, ꝙ eſt declinatoria iudicij,
vt licitum ſit accuſato de adulterio excipere ꝯ accuſatorem, ꝙ
non ſit audiendus, cum & ipſe ſit adulter, arg. 32. q. 6. c. j. & vlti.
Si autem non ad ſeparationẽ thori, ſed ad pniam infligendam
agatur, tunc agenti de adulterio non obſtat excep. adulterij, ſi-
cut nec lenocinij, quia peccatũ vnius alterum à pnia releuare
non debet. ff. de adul. l. j. §. ex pul. & tunc etiã nullæ excep. pro-
ponuntur ꝯ accuſantẽ poſt li. cõteſta. ff. de adul. ſi maritus. §. ꝑ-
ſcriptiones. Item dicimus, ꝙ ſi quis committit adulterium, licet
poſtea egerit pęnitentiã, tamen repelletur ab accuſatione adul
te. ĩ. de diuor. gaudemus, in fi. ſed denũciare poterit adulteriũ
vxoris non ad ſeparationẽ thori, ſed ad pęnitentiam agendam.
Item dicimus, ꝙ quantũcunq; reddat debitum vxori, huic ex-
ceptioni renunciare non videtur, cũ reddere debeat antequam
ſententialiter abſoluatur, niſi poſt ſententiam abſolutionis la-
tam reddat debitum, quia tunc verè renunciare videtur: idem,
& ſi non reddat, ſed exigat debitum. alij contradicunt.

De raptoribus, incendiarijs, & violatoribus eccleſiarum. Rubrica 17.

CAP. I.

DE illis autem. {Illuc.} Quia illic profugus erat, ideo cogitur ire ad locum, vbi deliquit, ac ſi latitaret, vt no. ſupra de foro competen. dilect. fil.

CAP. II.

SVper eo vero. [Manifeſtè.] Secus ſi non manifeſtè, j. eo. in literis. {Obſtinata.}

Puta, quia opportunitatẽ habuit reſtituendi. [Prodeſſe.] Quãtum ad penam purgatorij. A pęna autem ęterna liberat, vel parum prodeſſe præſumitur. {Prodeſſe.} Imponetur enim ei pęnitentia, ideſt remiſsio peccatorum, ſed non dabitur ſolennis reconciliatio in opprobrium hæredum.

CAP. III.

EXcõicationi. {Nouerint.} Credimus canonem ſententiæ ferendæ.

SVMMARIVM.

1 *Princeps committere poteſt prælatis criminales cauſas, vbi pena ſanguinis non ſequitur.*

2 *Corporalem vindictam poteſt infligere eccleſia.*

CAP. IIII.

1 IN Archiepiſcopatu. [Cõmiſerit.] † No. Principẽ cõmittere cauſas criminales pręlatis eccleſiarũ, vbi pęna ſanguinis non ſequitur, 23. q. 8. ſæpe: quidam tamẽ intelligunt, ꝙ hanc iuriſdõnem donauit Pręlatis, vt ſuo noĩe agerent. ſi. o. eos vellet cõſtituere officiales ſuos, nõ debet, ĩ. ne cle. ſed nec pro, & c. cleri. & bene concedimus, ꝙ oĩa poſſunt demandari ꝑter vltimũ ſuppli
2 ciũ, in Auct. de coll. §. prohibemus. † [In vindictam.] No. ꝙ vindictam corporalem poteſt infligere eccleſia, ĩ. de adulte. c. 2.

SVMMARIVM.

Delinquentis hæredes quando ex delicto defuncti conueniri poſſunt.

CAP. V.

IN literis tuis. {Sepeliri.} ĩ. eo. ſuper eo, ꝯ. ſed ibi loquiť de manifeſto, hic de occulto, vel hic hęredes volebãt ſatisfacere, ibi nõ. vel hic loquitur, qn poſt rapinã aliqñ potuit ſatisfacere, & in morte nõ põt, hic aũt in morte ſatisfacere poterat. [Et hędes.] Hoc intelligo, qñ lis erat ꝯteſt. vel de eo, qđ ad eos ꝑuenit. alias. n. hęredes nõ cõueniunť ex delicto defunctorũ. vel loquiť, quãdo teſtator mãdauit ſatisfieri de rapina à ſe facta, & hoc vř ſonare finis decre. vt ſic à pec. va. li. quantũcunq; . o. hęres ſolueret, nõ liberaretur raptor, niſi mandaſſet de reſtituẽdo. vel dic, ꝙ hic hęredes conueniũtur actio. l. Aquil. vel aliter, q̃ datur in hæredẽ, quod falſum eſt. ff. ad l. Aquil. inde Nerati. vel dic, ꝙ ſm canones bene datur actio in hęredẽ ex mal. defuncti, 16. q. 6. ſi ep̃m, nec attenditur, ſi ſit lis cõteſtata cum defuncto, an non, vel peruenerit, an non, dũmodo defunctus teneť, & vires patrimonij defuncti ſufficiãt.

SVMMARIVM.

1 *Raptor cum rapta matrimonium contrahere poteſt.*

2 *Confeſſio non nocet ad diſſolutionem matrimo. ſecus mutuæ ſeruitutis.*

CAP. VI.

CVm cauſa, quę inter, &c. {Raptor.} ſm legẽ, & in ſponſa propriè admittiť raptus. C. de rap. vir. l. j. ſed canon legi ꝑiudicat, vt hic. 36. q. 2. §. j. & c. lex illa. Illud aũt non
1 eſt dubiũ, quin raptor cũ rapta poſſit ꝯhere, 36. q. 5. tria. † [Vel pro.] i. vel dic aliud eſt in mřimonio ꝯcto cũ hoĩe, vbi ſola ꝯfeſſio nõ ſufficit ẽt vtriuſq;, aliud eſt in matrimonio ꝯcto cũ Deo: nulli. n. fit ꝑiudiciũ niſi ſibiipſi, de quo non eſt credendũ, ꝙ ſit immemor ſuæ ſalutis, j. q. 4. ſancimus, In rebus tñ ſecus diceret.
2 † Item no. ꝙ cõfeſsio non nocet ad diſſolutionem matrimonij, 35. q. 6. ſi duo, 33. q. j. requiſiſti. ſi aũt agitur ad diſſolutionẽ mutuæ ſeruitutis, ſufficit confeſsio, vt no. ā. de frigi. & malefi. c. j.

De furtis. Rubrica 18.

CAP. I.

QVi furatur hominem. [Liberũ.] ſecus ſi ſeruum. ff. ad l. Faui. de pla. l. vlti.

CAP. II.

FVres. {Diacono.} No. In neceſsitate quẽ poſſe cõfiteri diacono, de conſec. diſt. 4. ſancimus, de pęn. diſt. j. quem pęnit. & diſt. 6. c. j. [Orandum.] Pro oĩbus viuis eſt orandũ, pro mortuis, quos conſtat in mortali peccato mortuos, non eſt orandum, vt hic.

CAP. III.

SI quis propter neceſsitatem. {Modicam.} Si enim eſſet magna, ex qua timeretur periculum, nullatenus peccaret, de conſec. diſt. 5. diſcipulos.

SVMMARIVM.

1 *Furi an liceat denuo furtum committere contra eum, in quem rem furtiuam contulerat, vt vero domino reſtituat.*

2 *Furem indicare quando quis teneatur.*

CAP. IIII.

QVi cũ fure. [Partiť.] Quia ei in maleficio participat ſiue accipiendo, ſiue occultando, vnde actione furti tenetur, Inſti. de obl. quę ex
1 deli. na. §. ope. † Ille, qui furtum fecit, & rem furtiuã alienauit,

ſi habet,

ſi habet, vnde ſatisfaciat læſo, de eo ſatisfaciat: ſi non hēt, vnde
ſatisfaciat, & pōt habere rem furtiuā furtiue recuperādo eā ab
eo, in quē alienauit, vel dolo bono, puta ſine mendatio, vel vio-
lentia, tunc reſtituat eā illi, a quo furatus eſt, & hoc dicūt quidā
eſſe verū, ſi ille, in quē res alienata eſt, ſciebat eā eſſe furtiuā: qa
ſic vtiliter geſsit negocium ſuū, cū eam ſine periculo aīæ tene-
re non poſſet, ar. ff. de neg. geſt. ſi pu. §. ſi ti. ad idem eſt ar. ff. de-
poſiti, bona fides. ff. de rei vin. officii. & hoc dēt facere ēt ſi pro-
hiberet, ꝙ non reſtitueret: quia multa bona &c. 45. di. de iudæ.
23. q. 3. ipſa. Et hoc dicunt quidā ita eſſe verū, niſi probabiliter
timeret graue periculum inde prouenturū, verbi gratia, quia ti
met, ꝙ ille, a quo ſic res accipit, eū occideret, vel aliud conſiſe
timeret in ſua perſona, vel aliorū. nam in hoc caſu dicūt, ꝙ dēt
eam reſtituere ei, in quē eam alienauit, & non ei, cui eā furatus
eſt, ar. C. depo. auth. ſed iō. & dicunt, ꝙ non peccat reſtituendo
ei poſſeſsionem, quā habebat: quia nihil iuris mō tribuit ei, ſed
poſſeſsionē, quā primo habebat, & quā furto vel fraude ſibi āb-
ſtulit, ſibi reſtituit. vnde licet peccauerit, qn primo dedit, mō tñ
non peccat, quia nihil dat. Alii tñ dicunt, ꝙ ex quo eam hēt, oī-
no eam reddat vero dño: quia pp nullū ſcandalū dēt facere pec
catum, qđ eſſet, ſi eam non dño reſtitueret: ſed & ſi non haberet
eam, bene dicunt, ꝙ melius eſt, vbi timet hæc pericula prouen-
ſura, ꝙ nec furaretur eā ab eo, in quem alienauit, nec fraude ac
cipiat: imo ſi inuenit ēt eam in via, dimittat eā, quia in veritate
ſua non eſt, ar. C. vnde vi, conquerebatur. alii dicunt, ꝙ melius
eſt in hoc caſu, ſ. qn eā hēt, ꝙ nec vni, nec alii reſtituat, ſed occu
panti dimittat: quia nihil ad eum de ea, & ſuū peccatū defleat.
hic tñ vr, ꝙ tūc dēt habere locū, qn nō tenebatur ad reſtōnem:
puta qa ad manus eius deueniſſet ſine datione alicuius, & ſine
oblatione: nā ſi ea data eſſet, vel alii abſtuliſſet, tunc teneret ad
reſtituendū ei, qui eam dedit, vel ei, a quo abſtulit. vbi aūt nō ti-
meretur inde graue periculum prouenturū, tunc ſatis dicerem
ꝙ vero dño eam reſtituat: ſi aūt ille, in quē alienata eſt res, non
ſciebat eā eſſe furtiuā, tunc nullo mō dēt ei auferre poſſeſsionē
niſi ex voluntate ſua: & ſi ad eum quocunq; mō perueniat poſ-
ſeſsio noīe eius, in quē alienauit, eā ipſi reſtituet, ar. C. depo. au
thē. ſed iā. & quia niſi cū ſcandalo. j. de no. ope. nun. c. 2. & idem
in ſimilib. iudicandū eſt, & hoc dicimus in conſilio aīæ. nam in
iudicio in pluribus ſecus fieret pp ignorātiā facti. [Indicat.] No
2 ta † aliquē teneri indicare furem. ff. de his qui la. oc. l. j. & ij. ff. de
fur. ciuile. ff. de iur. fiſ. ex quibuſdam. §. diuus. C. ad l. Cor. de fal.
minore. C. de his, qui ad eccle. confu. præſenti. ff. de præſcript.
verb. non ſolent. arg. contra, ff. de cond. ob tur. cau. l. 4. §. vlt.

CAP. V.

EX literis. [Infamia.] Infamia facti grauat opinio-
nem, ff. de obſe. li. l. j. & a proximiore ſe-
pellat. 34. diſt. laici.

De vſuris. Rubrica 19.

SVMMARIVM.

Vſura quare prohibita ſit.

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶ Vſura prohibita eſt in veteri & nouo teſtō, vt ibi, Mutuū dan
tes, nihil inde ſperātes. 14. q. 4. c. j. & ſeq. & iō prohibetur ita ge
neraliter vſura: quia ſi liceret eā accipere, oīa mala inde ſeque-
rentur, & maxime quia non intenderent hoīes culturæ poſſeſ-
ſionum, niſi quādo aliud nō poſſent. & ita tanta eſſet cariſtia, ꝙ
oēs pauperes fame perirent: quia ſi poſſent habere terras ad co
lendū, non tñ poſſent habere aīalia, & inſtra ad colendū neceſſa
ria, cū ipſi pauperes per ſe nō haberēt, & diuites tum pp lucrū,
tum pp ſecuritatē pecuniæ potius in vſuras, ꝗ in minora & mi-
nus tuta lucra ponerent pecuniā. & ſi aliqui ibi ſua expēderēt,
ita cara eſſent victualia, ꝙ pauperes non haberent, vnde emere
poſſent: & hoc eſſet maximū & ſummū periculum fidelib. vnde
Deus magis elegit peſtem, quæ cōis eſſet oīb. cōiter pauperib.
& diuitib. ꝗ elegerit famē, qua tñ pauperes perirent. Itē alia cā
eſt, qa vix pōt eſſe, quin aliquis vſuras debēs diu duret ſine pau
pertate, ꝗ nimis eſt periculoſa, niſi paupertatis deſideriū alicui
ex ſpāli Dei dono cōcedatur. vñ Salo. dixit: Diuitias & pauptatē
ne dederis mihi. Itē multa alia mala ſequunẗ: qa ī diuidēdo pe-
cuniā & diligēdo vix euitatur idolatria. ibi. n. eſt ſemp cor aua-
ri: nā vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt cor tuū, & gratius intuenẗ au-
rū, ꝗ ſolē, 47. di. oīs, & c. ſicut hi. & ſic eſt inuenire fere oīa mala
quę ꝑuenirent ex vſuris. & iō gnālr ꝓhibita eſt a dño vtroq; te
ſtō. nā licet inueniri forte poſſet caſus, vbi iure naturali qđ na-
tura hominibus indidit, nō eſſet peccatū vſura: tñ pp mala & pᵗcula
ꝗ ſequerenẗ, oī caſu ꝓhibita eſt. Quidā tñ dicūt, & forte nō ma
le, ꝙ ēt non eſt inuenire caſum inſtinctu naturæ, qui nō ꝓhibea
tur. dicūt ēt quidā vſurā prohibitā magis, quia eſſet ꝯ charitatē,
& pietatē, qua teneor ſubuenire proximo, ꝗ pp mala, ꝗ ſequun
tur. Item licet aliquando ex aliis contractibus poſsint ſequi ma
la, quia tamen non ita communiter, non ſunt prohibita.

SVMMARIVM.

1 *Vſura quid ſit, & an liceat fideiuſſori recipere vltra ſortem. in nu. 2.*

CAP. I.

1 PLures clericorum. † Vſura eſt lu-
crū mutuo pa-
cto debitum vel exactū. nam ſi gratis aliquid de
tur, non eſt vſura. 14. q. 3. vſura. 18. diſtin. de eu-
logiis. niſi ſpes adſit, ar. ī. de ſimo. tua. 14. diſ. c.
j. & cōſiſtit mutuū tñ in his, ꝗ cōſiſtunt in pon
2 dere, numero, & menſura. 14. q. 3. vſura. & q. 4. nulli. † Vltra ſor
tem aſſis licet accipere fideiuſſori, qui vſurā ſoluit: quia non eſt
a ſibi lucrum, ſed intereſſe: & eodē mōᵃ ſi tenebaris mihi ſoluere
ad diem certū, & quia non ſoluiſti, ab alio ſub vſuris accepi, re-
ſtituere teneris. ī. de fideiuſ. peruenit, cōſtituturus. Itē rōne du
bii ſi plus recipiat, non eſt vſura. j. c. in ciuitate. & c. nauiganti.
[Vel hoc.] ſ. ꝙ recipiat poſſeſsiones pignori, & pcipiat fructus
vltra ſortem. [Beneficiū.] repete, quę diximus ī. de feu. c. j. [Re-
dimendū.] Quia is qui detinebat res eccleſiæ, nunꝗ forte habe-
bit pecuniā, nec habere poterit, niſi cū tanta difficultate, ꝙ po-
tius eligeret non redimere, ꝗ cum tanta difficultate redimere.
& licet poſsit ꝯtriū contingere, ſ. ꝙ facile debitor recuperabit pi
gnus: quia tñ pōt contingere, ꝙ non recuperabit, ideirco dedit
hanc licentiā. vel dic melius, ſi in feudo licite haberet aliquis
res eccleſiæ, nunꝗ ſic liceret fructus retinere: ſed loquitur in eo
caſu, qn certū erat, ꝙ licite rē eccleſiæ detinebat, quia licitū eſt
fructus non cōputare in ſortē. Itē alius caſus eſt, quia gener fru
ctus rei ſibi obligare ꝓ dote licite retineret nō ꝯputatos in ſor-
tem. ff. de do. excep. pater. caueat tñ, ne quid in fraudē faciant

ADDITIO.

a ¶ Et eodem modo. Et hoc idem referendo Inn. hic tenet Pet. de Anch. in conſ.
376. incip. Secundo dubitatur, col. j. in fi.

SVMMARIVM.

Vſurarij trib. excommunicationibus excommunicati ſunt ipſo iure.

CAP. II.

QVia in omnibus. [Manifeſti.] i. de quibus
conuentione, vel ſenten-
tia conſtat, ꝙ ſint vſurarii: de hoc no. j. e. cum in diœ-
ce. [Ad cōionem.] i. ad recipiendū corpus Chri.
[Chriſtiana.] Iſtis tribus excōicationibus excōicati ſunt publi-
ci vſurarii ipſo iure. [Reddere.] Epō diœce. 23. q. 3. conſtituit.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid liceat alicui recipere ad vſuras, & in nu. 2.*

CAP. III.

1 SVper eo. [Inuoluatur.] † Quæro an liceat alicui ad
vſuras recipere? Ad hoc dicūt quidā, ꝙ cui
cunq; licet accipere ꝓ quolibet opere virtutis, vt ſi velit
inde facere eleemoſynas, vel ædificare eccleſiā, vel alia hmōi.
ſed ſi acciperet ad vſuras, vt luxurioſe viueret, vel vt laſciuiret
in eo, hoc non licet. alii dicūt, ꝙ hoc non eſt ſic indiſtincte dicē
dum: nam nō credūt licitū accipere ad vſuras pecuniā pro pa-
ſcēdis pauperibus, qui modicū egent, vel nullo mō: & tñ opus
virtutis eſt, ſ. miſericordiæ, vel liberalitatis: ſed dicūt, ꝙ ille q ac
cepit mutuū, dēt cōſiderare tp̄s, & locū, & multas alias circun-
ſtantias in mutuo vſurario ꝯhendo, dēt ēt cōferre inter bonum
qđ ſequitur ex opere virtutis, qđ faciet ex mutuo vſurario, & bo
num qđ ſequitẗ, ſi omittit accipere pecuniā mutuā: quia ſi ex o-
pere virtutis ſequitur magnū bonū, vt quia paſcit pauperes fa-
me morientes, vel ædificat eccleſiā, vel emit calicē, ꝗ perpetuo
deputabuntur miniſteriis Dei, & ex dimiſsione accipiendi mu-
tuum modicū bonū ſequitur, quia creditor iā voluntate eſt vſu
rarius. Itē ſi nō dederit mihi, paratus eſt, q accipiet eandē pecu
niam ad vſuras: nā in ꝑdicto caſu non tñ accipere pōt oblatam
pecuniā ſub vſuris, ſed rogare eū, vt mutuet ſub vſuris dicendo
vſurario, ꝙ licet in oī caſu peccatū ſit dare ad vſuras, minus tñ
peccat, ſi dat in bonū opus, ꝗ in malū. Sed econuerſo ſi quis vi-
deret hoīem paratū ad pęnitentiā, vel ſaltē volētem de cætero
abſtinere ab vſuris, vel non inuenientē aliū paratū accipere ſub
vſuris, tunc eſt maius bonū abſtinere a mutuo vſurario, ꝗ face
re quātuncūq; bonū opus virtutis, ar. quia peccat, q maius bo-
num non ꝑfert minori bono. Sed dices, nunꝗ faciendū eſt pec
catum pp aliqđ bonū: ſed peccatū eſt dare operā, ꝙ ille det pe-
cuniā ad vſurā: ergo nunꝗ debeo accipere pecuniā ad vſurā, cū
hoc non poſſum facere niſi de vſura. ſol. vſurario eſt peccatū da
re ad vſuram, & hoc ego nūꝗ ſuadeo, imo diſſuadeo: ſed me ꝑ-
eligere in vſura danda potius eſt ei bonū, licet nō meritorium,
ꝗ malum: imo plus vr, ꝙ qn alius paratus eſt accipere pecuniā
ad vſuram, & ipſe paratus eſt dare, ꝙ ego nō ſolū pro opere vir
tutis poſſum accipere pecuniā ab illo ad vſurā, ſed ēt pro opere
indifferenti. pro opere aūt peccati ſemp peccat, qui accipit pe-
cuniam ad vſurā non ſolū in eo, qđ pro illicita cā accipit, ſed ēt
in eo, ꝙ vſurario cōſulit, ꝙ de illicita cā mutuet ſub vſuris: & vr
ꝙ ſemper ſit peccatū accipere ſub vſuris, non qn rogat, ꝙ eum

ſub il-

2 ſub illicita eã prælegit. †Plus vr̃, ꝙ ſi aliquis vellet paſcere pauperes fame morientes, vel aliqd opus facere virtutis, quo omiſſo pericula timentur vel corporũ, vel aĩarum, ꝙ tũc ſi inueniatur aliquis, qui hẽt pecuniam, vel granũ, vel aliã ſpẽm illi operi neceſſariam, ꝙ dẽt rogari vt illam donet, vel mutuet, qđ ſi noluerit facere, põt et ſuaderi, ꝙ ſpẽm illam mutuet ſub vſuris: quia minus peccabit, ſi ſub vſuris mutuet, q̃ ſi teneat eã abſconſam in tanta neceſſitate, vel vtilitate, ar. quia inter duo peccata ſuadendum eſt, quòd maius euitetur.

S V M M A R I V M.

Quod meo nomine emptum non eſt, licet ex mea pecunia emptum ſit, tamẽ meum non eſt.

CAP. IIII.

CVm tu manifeſtos. [Promulgatam.] ĩ. c. q ua. {Ante.} Propter hoc non probat conſtõnem trahi ad p̃terita, nã contrà dicebat vſuratiũ cogendũ reſtituere vſuras: cũ ergo hic vſurarius nõdũ reſtituit vſuras, ſed dẽat in futurũ reſtituere, pęna impoſita ẽt hic cogetur. [Pęnam.] Hæc pœna ſatis ſufficere dẽt a principio: ſed ſi vſurarius non reſtituat, excõicabitur, ĩ. de iudeis. ad noſtram. j. c. p̃teres. {Pauperibus.} ĩ. de homi. ſicut dignũ. [Poſſeſsiones.] ff. de leg. 1. Imperator. C. de rei vin. ſi vt ꝓponis. C. ar. tu. l. j. ſpãle eſt hic, als. n. licet ex pecunia mea, dummõ non meo noĩe emantur poſſeſsiones, nihil iuris in eis habeo. C. de rei vin ſi ex eo. & intelligũt quidam hoc, ſ. ꝙ ei auferri dẽt poſſeſsio, qñ ea cauſa lucratiua ad aliquẽ peruenit. ſecus aũt, ſi ex cã non lucratiua. alii autem dicunt idem vtrobique.

S V M M A R I V M.

1 *An liceat contrahentibus ſe inuicem decipere, & vide in nu. 2.*

CAP. V.

IN ciuitate. [Non valent.] Cõi ęſtimatione. [Promiſerunt.] Non decepti: alias. n. ſi decepti eſſent, cũ liceat ꝯ̃hentibus ſe inuicem decipere, †nõ eſſet peccatum. C. de rei vẽ. ſi voluntate. nec obſ. qđ dicit apl̃s, Nemo in negocio circũueniat fratrem ſuũ. vt exponatur in negocio. i. in negociatione. ſed dic, nemo circũueniat, ita ꝙ circũuentio det cãm ꝯ̃ctui: quia tunc ipſo iure non tenet, ſicut qñ incidit, põt agi, vt reſcindatur. ff. de dolo, eleganter. vel nemo circũueniat in negocio, ſupple vẽditoris vltra dimidiam iuſti pretii, infra non dimidiam poſſunt ſe decipere iure fori. ĩ. de empt. & vendi. cũ dile. ſed forſan non iure puli. {Accipiũt.} j. eo. conſuluit. [Ex forma.] ĩ. de pig. illa vos. ſed ex intentione, ſi intentio eſt, vt ea prorogatione termini maius ſit pretiũ: & ex hoc, qđ dicit in fi. cũ cogitationes, &c. C. de ſo. l. pe. [Ex forma.] Hmõi ꝯ̃ctus non põt cenſeri vſurarius ex forma, quia venditio eſt, & nõ mutuũ, & in mutuo tñ interuenit vſura, argu. 14. q. 3. c. 1. & 3, vel non põt iudicari vſurarius ea forma, quia qui hunc ꝯ̃ctũ fecit, ſemper dicere põt, potuit plus, minusve valere. ſi tñ credat, ꝙ minus eſſet valiturũ, ea intentione eſt vſurarius, ĩ. de ſimo. tua nos. j. q. j. qui ſtudet. 14. q. 3. c. j. & ij. Item ſi plus, vel minus poſſet valere: ſi tñ ſtatim volebat vendere cõi precio, & ꝑp prorogationem tp̃is vendidit carius, intentione eſt vſurarius, j. eo. c. vlt. & c. proxi. †[Ex forma.] Ex hac decre. ſatis innuitur, ꝙ ſi aliquis pro certa pecuniæ quãtitate emeret aliquẽ redditũ grani vel vini, vel aliũ conſimilem perpetuo ſibi & ſuis hæredibus dãdũ a venditore, & ſuis hęredibus, vel ad certũ tp̃s, vel ad tp̃s vitę alicuius, ꝙ licitus eſt hmõi ꝯ̃ctus, dummõ redditus annuus cõi æſtimatione nõ excedat redditũ, quem haberet vel habere poſſet, ſi terram de tanta pecunia emiſſet. & ſi excedat cõiter, non eſt licitus ꝯ̃ctus, ar. j. eo. conſuluit. quidam tñ dicũt, ꝙ qñ in perpetuũ emit, ꝙ nunq̃ põt eſſe illicitus ꝯ̃ctus, quantũcũq; ſit magnus redditus reſpectu pretii, quia licet ꝯ̃hẽtibus ſe decipe. ff. de mino. in cãæ. 1. §. ſi. alias vr̃, & forte melius, ᵃꝙ ſi qs emit redditũ conſtitutũ ante ꝯ̃ctũ, vel actionem venditam, ſiue conſtitutus fuerit in re, puta in domo, vel poſſeſsione, vel alias hmõi, ſiue in perſona, puta vel liberi, vel ruſtici, vel actio, vel nomẽ. Itẽ ſiue certus ſit redditus, puta qa reddit a. ſiue incertus, puta qa reddit quartam fructuũ, qui percipiũtur de aliqua domo, vel de operis alicuius perſonæ. Item ſiue ſit perpetuus ꝯ̃ctus, puta qa extenditur ad hæredes vtriuſq; ꝯ̃hentiũ, ſiue ſit ad vitã hoĩs, ſiue ſit ad certũ tp̃s vſq; ad 5. annos. Item nõ refert, ſi redditus ſit in pecunia, ſiue in aliis rebus, ſiue in facto: nam ſemper in oĩbus præmiſsis reputant ꝯ̃ctus legitimos, alias licitos, quia ibi eſt purus & licitus ꝯ̃ctus venditionis: nam ibi eſt preciũ, ſ. certa pecuniæ quantitas. Item ibi eſt merx. ſ. certus redditus, vel can. vel annona. C. de ſacroſ. ecc. iubemus, in pri. in Auth. de reb. ecc. non alie. vel actio. C. de hære. vel act. ven. per totũ. ſed his vr̃ eſſe ꝯ̃riũ, qđ dicit hæc decre. quia non eſt dubiũ, ꝙ vſq; ad aliud tp̃s ſaltem lõgũ plus perciperet de redditu, q̃ ſit preciũ, & in actiõe cõſtat, quia plus eſt in noĩe, quàm ſit p̃ciũ, qđ dedit. So. licet certũ ſit, ꝙ vſq; ad aa. annos quinquaginta, vel vlteriores plus accipiet de redditu, q̃ ſit preciũ, qđ dedit: tñ hæc certitudo nõ facit illicitũ ꝯ̃ctũ venditionis, cũ hoc ẽt ſit in vẽditione alicuius poſſeſsionis, vbi certũ eſt ſ̃m inferiores cãs ꝙ plus accipitur de fructibus eius, quàm ſit preciũ, qd pro ea datur, & ſine expẽſis, vel labore dando eam ad affictũ certũ vel emphyteuſim. hic. n. tñ reꝑhenditur, qñ carius vendit mercem ꝑp terminũ, quem dat prolixũ emptori ad ſoluendũ pecuniam: vel quia pro minori emit mercẽ, quia ſtatim dat pecuniam, & per prolixius tp̃s expectat mercem, q̃ penitus ſunt illicita, qa hic ſolũmõ vẽdit tp̃s ꝑ illa pecunia, q̃ venit & iuſtũ preciũ excedit, qđ ea eo apparet, qa ſi vtraq; parata eſſent, preciũ & merces pro minori fieret. & in caſu noſtro oĩa ſunt præſentia, nec vendit tp̃s, qa res ipſæ, de qbus diximus, ſ. redditus, vel actio, tñ valebit, vel ad minus credimus valere ſubſequentibus tp̃ibus, quantũ mõ valet, vel ad minus ẽ dubiũ: & hoc ſufficit ad hoc, vt ꝯ̃ctus ſit licitus, vt hic. idẽ intelligũt quidam, & ſi redditus, vel nomen de nouo ꝑp hoc cõſtituitur in rebus, vel perſonis aliis ꝯ̃hentibus: puta qa dicit emptor, tu cõſtitues tales redditus in tali poſſeſsione, vel facies, ꝙ talis confitebitur ſe debere tibi mille vſq; ad annũ, & ego de illis mille, vel magis de actione pro illis M. competente dabo tibi quinquaginta. nam dicũt oẽs ꝯ̃ctus iſtos licitos, quia nõ eſt mutuũ, ſed emptio. Itẽ multi caſus poſſunt inueniri, ꝙ iſte emptor amitteret in hoc ꝯ̃ctu, puta ſi inops fieret. ſed certe ante conſulendũ eſt oĩbus fidelibus, ꝙ ab hmõi ꝯ̃ctu abſtineant, ſ. ꝙ de nouo ꝑp hoc cõſtitutũ redditũ, vel actionem emant. iſtud ẽt penitus vr̃ illicitũ ꝙ ipſe idẽ, qui dr̃ emptor, in ſe cõſtituat redditũ, vel actionem, qua ſe obligat ad plus dandũ vel in pecunia vel in ſpecie, quam accepit. {Dubium.} ff. de iudic. ſi quis eſt. C. de vſu. vt ea. {Dubium.} Probabiliter: nam licet caſu fortuito propter medium vnius, vel alterius poſsit plus valere, nihilominus in intentione vſurarius erit.

A D D I T I O.

a ¶Et forte melius. Hanc opin. refert & ſequitur Pet. de Anch. in conſ. 79. incip. Dubitat; licet, col. j.

CAP. VI.

PRæterea. {Dignam.} Supra eod. cum tu.

CAP. VII.

COnqueſtus eſt. {De feudo.} De hoc no. ĩ. eo. c. j. ĩ. de feu. c. j.

CAP. VIII.

TVa nos. {Vſuras.} Et omne damnum, quod occaſione dationis vſurarum contingit debitori. {Cogendi ſunt.} De hoc no. j. eo. Michael.

S V M M A R I V M.

Creditor ſi principaliter intentionem habet ad lucrum, vſura eſt, vel malum lucrum.

CAP. IX.

COnſuluit nos. {Pro intẽtione.} Si creditor principaliter intẽtionẽ hẽt ad lucrũ, vſura eſt, vel malũ lucrũ: als ſi ſecũdario aliqd ſpectat, ſecus, 66. diſ. qd proderit 49 diſt. ſi officia. Item recipere tali ſpe ſecũdario nõ eſt malũ. j. q. 2. quã pio. qa tenetur ei ad antidora. ff. de pet. hęr. ſi lega. ĩ. de teſta. eũ in officiis. ſed & q principalem habet intentionẽ ad vſuram, licet vſurarius ſit, non tenetur reſtituere, arg. ĩ. de ſimo. c. vlt. niſi forte aliqd faceret, quare debitor, & ſi nõ volũtarie, tñ neceſſario ei daret: puta qa negat ſibi terminũ, niſi det aliqd, & ibi plus vendidit ꝑp dilationẽ, quia tunc reſtituere tenetur, 14. q. 5. non ſane. in fi. alii tamen dicunt, ꝙ ſemper tenetur reſtituere, & eſt tutius. {Inducendi.} Sã autem agere poſſet condictione ex hoc canone, quæritur.

CAP. X.

QVia pernicioſum. {Renunciaſſe.} Nam ex hoc apparet eos fuiſſe vſurarios. {Appellationis.} Friuolæ, quia ſi appellaret a ſententia, audiendus eſt: alii contra.

CAP. XI.

POſt miſerabilem. {Remittendas.} Secundum tenorem decre. infra eo. quanto.

CAP. XII.

TVas dudum. {Reſtituere.} Repete, quæ diximus ſupra de iu. debitores.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid ſufficiat cautio de reſtituendo vſuras.*

2 *An excuſetur vſurarius, ſi nullus repetat ab eo, vel ſi denunciet, et in nu. 3. & etiam in nu. 4.*

CAP. XIII.

1 QVia fruſtra. †Reſtituerit.} nec ſufficit ſola cautio, ꝙ vſurã reſtitueret. ĩ. de re iu. cũ aliquib. ff. de pig. act. ꝙ ſi non ſolũ, niſi magna cauſa interueniat. ff. de re iud. l. 4. §. qđ ait prætor. vel ſi debitor conſentit. ff. de pig. act. ſi rem. §. oĩs. †Sed nũquid alius a conuento

2 poteſt

poteſt hanc exceptionẽ proponere? & dicunt quidam, cũ hoc c.
gñaliter loquatur, & fauorabile ſit ſaluti aĩæ, & reſtõni vſurarũ
prouidere, qđ iudex ex officio contentus, ẽt ſi ab eo non exege
rit vſuras, poſsit hoc opponere, ĩ.c.prox.ar.ff.de poſtu.quos ꝓ-
hibet, & ẽt quicunq; procederet hic, ſicut proceditur ĩ.qui ma
tri.accu.poſ.e.ſi. Sed nos de iudice hoc non credimus, quia nõ
cauetur iure. Alii dicũt, ꝙ ſufficit, ꝙ faciat publice nũciari, vt ſi
aliquis eſt, qui conqueratur de eo de vſuris, compareat, ar.ff.de
3 fur.ſallus.§.qui alienũ.† Quid ſi alius ꝗ ille, ꝯ quem agitur, pro
ponat hanc exceptionem, & ꝑ appellationem proroget nego-
ciũ, nũquid interim ſilebit cã, ſuper qua impetratæ ſunt literæ?
& dicunt quidam ꝙ ſic. hoc non placet, cũ ẽt ſi nullus compa
reat, tñ conuentus põt excipere: vñ ſibi imputet, ſi ipſe non exci
a pit ᵃ: imo plus dicimus, ꝙ alius non admittitur ad excipiendũ,
ſed ſolus cõuẽtus. Alii dicũt, ſi ſit liquidũ eũ voluiſſe vſuras, ꝙ
præſtabit cautionem de ſatisfaciendo, ſi apparuerit eũ debere
vſuras, ꝗ petũtur ab eo, ar. C.de compẽ.l.vlt. ĩ.de iud.in oĩbus.
Alii diſtinguũt, ex cuius parte emittatur appellatio. C.de tem.
in integ. l.petẽdæ. nos præcedentes diſtõnes, ſ.de preconizãdo,
& cauendo dicimus habere locũ, qñ conuentus excepit: in alio
4 aũt non, cũ non excipere poſsit. [† Reſtituerit.] Sed nũquid ipſi
qui accipiũt vſuras, & ſi non cogant̃ reſtituere aliis vſuras, nun
quid non reddent alicui? Rñ. auctoritate ſuperioris dabũt illas
aliis debitoribus vſurariis illorũ creditorũ, & nõ illis vſurariis,
a quibus ipſi vſurarii, q non petũt vſuras, extorſerũt vſuras: &
ſic exonerant̃ a peccato, & ẽt vtiliter gerũt negociũ illius, cui
reſtituere tenentur, & quo ad corpus, & quo ad aĩam. vnde cũ
poſsint in hoc caſu repetere, qđ ſic ſoluiſſent, vtiliter, multoſoc
tius compenſare, ſi poſtea ꝯ eos agatur, ar.ff.de neg.gel.ſi pupil
lus. iudex aũt, qñ reſtituit vſuras aliis, ꝗ his, a quibus accepit, ſa
ciat ſibi caueri ad ſenſum ſuũ, ꝙ nullũ damnũ in poſterũ poſsit
conſequi ab his, a quibus acceperat vſuras. [Audiatur.] Hic ap-
paret hanc exceptionem declinatoriam fori.

ADDITIO.

a ¶Si non excipit. Io. An. hic dicit, ꝙ iſta exceptio eſt dilatoria, & ſic debet propo
ni ante lit. conteſt & per hoc dicit Pet. de Anch. in conſi. 234. incip. Quia quæ
ſtio eſt dubitabilis. conſuluit, ꝙ iſta exceptio vſurarum non poterit opponi
contra tutores agentes nomine pupillorum vſurarii ex contractibus celebra-
tis per ipſum vſurarium. & ad. Ann. hic adde etiam Fel. in c. cum M. Ferrarien.
col. 25. ver. fallit ſecundo. ſupra de conſti.

SVMMARIVM.

1 *Argumenta quid ſignificent.*
2 *Præſumptionibus iudicatur in vſura, hæreſi, & adulterio.*

CAP. XIIII.

CVm in diœceſi tua. [Dubitatur.] Cõi fa-
ma. [Argumentis.] I.
1 legitimis ꝓbationibus. † Vel dic, ꝙ adpellat argumẽ
ta famam publicam cũ aliquibus aliis adminiculis. arg. 35. q. 6. ſi
duo. vel dic argumenta appellari, ſi venditur ad terminũ, ĩ.eo.
tua, in ciui. conſuluit. vel ſi faciat emptiones ſub ea condõne, ꝙ
teneatur reſtituere aucto precio, vel ſibi retentis fructibus, ĩ.
de emp. ad noſtram. ꝯ, de pig. illo. vel quia appareant inſtrã vſura
2 rũ: vel quia cellas tenet ad pecuniam mutuãdam. † aliqñ. n. ex ꝑſũ
ptionibus iudicatur, ĩ.de elec. cũ ex officio. 2. ſic hẽs in hæreſi,
ĩ. de hær. excõicamus. ſimile in adulteriis, ĩ.de adul. maritis.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor repetens vſuras, quas ſoluit, vſurarius non eſt.*
2 *Maritus tandiu vſuras nõ cõputat in ſortem, quamdiu tenetur vxorẽ alere.*

CAP. XV.

SAlubriter. [Computandos.] Dũmõ onera matri-
monii ſuſtineat: recipit. n. fructus pro
1 intereſſe, & non pro vſura. † ſic ẽt nõ eſt vſurarius fideiuſ-
ſor repetens vſuras, quas non ſoluit pro debitore, vel ſi accepit
pecuniam ſub vſuris, vt ſatisfaciat creditori, apud quem fideiuſ
a ſit, ĩ.de fideiuſ. peruenit, & c. conſtitutus. & dicimus ᵃ, ꝙ quãdiu
2 maritus † tenetur alere vxorem, tandiu põt vti fructib. non com
putatis in ſortem: ſed poſtꝗ non dẽt eam alere, non dẽt fructus
accipere: vnde credimus, ꝙ ſi mulier hẽt pignora dotis ſuæ poſt
mortem mariti, quòd debet fructus illos in ſortem computa-
re. [Fructus.] C. de iure dot. pro oneribus.

ADDITIO.

a ¶Et dicimus. Hæc dicta refert & ſequitur Bar. in l. inſulam. §. vſuras. ff. ſol. mat.
& ibi vide Doct. & Pet. de Anch. in conſi. 150. col. 2. poſt med. incip. In quæ-
ſtione, quæ vertitur.

SVMMARIVM.

Vſuras repetens ex perſona defuncti, quando hæres admittatur.

CAP. XVI.

MIchael laicus. [Suo.] Cũ. n. ex perſona patris
agat, eius perſonam defende-
re dẽt, ff. de reg. iur. ex qua perſona. ff. de procu. ſer-
uu. §. p. imo qđ plus eſt, ſi nõ egerit ex perſona patris, tñ obſtat
ei exceptio, ſi pr̃, vel ille, cuius hæres extitit, vſuras accepit, ẽt ſi
nihil ad hæredẽ peruenit, ſ. eo. tua. ĩ. de rap. in lr̃is. 16. q. 6. ſi qñ.
12. q. 2. eps. q man. non. n. conuenitur hæres ex quaſi maleficio,
ſed ex quaſi ꝯctu rõne indebiti ſoluti, vel ex iniuſta cã ſoluti,
Inſti. de obl. ꝗ ex qua. ꝯc. & nõ ſolũ repellit̃ rõne vſurarũ, quas
ſuo noĩe ꝯxit, ſed ẽt earũ, quas noĩe alieno, 46. diſt. ſicut nõ ſuo.
Sed quid ſi iſte agens non põt ſatisfacere aliis, a quibus vſuras ac-
cepit? Rñ. ꝙ præſtita cautione ꝙ reſtituet, ſi poterit admittetur
ad petendum vſuras: nam ſpoliator reſtituitur, vt poſsit alii re-
ſtituere, ĩ. de reſti. ſpol. olim. nam & vbi non poteſt ſtatim ſol-
uere, admittitur fideiuſſor, ff. de re iudi. l. 4. §. ait autem prætor.

SVMMARIVM.

1 *Vſurarius non eſt, ſi quis pretium velit pro pecunia aſportanda.*
2 *Vſura eſt ex pecunia lucrum promiſſum, quantumcunque ſperatum ab eo,
qui pecuniam dat.*

CAP. XVIII.

1 NAuiganti. [Periculũ.] † Fatemur tñ, ꝙ ſi naui-
gans precium accipiat, vel alius, vt pe
cuniam ſecũ vltra mare deferret, ibi ſibi redditurus,
ſiue periculũ in ſe reciperet, ſiue non, non eſſet vſura, ſed loca-
tio operarũ. ſed vbi nõ accipit preciũ tñ vt portet, ſed negocia
tori dat, vt in ea negocietur, hæc eſt vſura, quia pecuniæ nullus
eſt vſus, vel vtilitas vtendi, nec deterioratur vtendo, 88. diſt. eii-
2 ciẽs. † [Periculũ.] Et ex hoc dicimus, ꝙ ſi aliquis paratus erat eme
re merces ad portandũ alio, vel ad ſeruandũ certo tpe, quo poſ
ſet inde lucrari, & alius indigens pecuniã ad eũ veniat, & offe-
rat eãdem pecuniam cũ lucro ſperato in loco, quo ire volebat,
& in termino ſe redditurũ promittit, vſura eſt ꝯctus hmõi, nec
ſcio eũ excuſare, licet alii ꝯdixerint. [Eo tpe.] De hoc ĩ.eo. in ci
uitate, in gl. huius. [Venditurus.] Quia ſi vẽdere volebat ſtatim
pro alio precio minori, ſi ſtatim ꝑtiũ ſolueret, vſura eſſet ad mi
nus aĩo, ſ.c. in ciuitate. & ĩ. eo. conſuluit. & eodem mõ ſi longe
precio maiori vendat, ar. eiuſdem decr. conſuluit. Item ſi vole-
bat vendere merces, & inuenit aliũ, q ſtatim dat ei hic tñ, ꝗtũ
alibi eſſet venditurus cũ labore ſuo & periculo multo, non eſt
vſura, dummodo computatis periculo & labore non plus acci-
piat, ꝗ ibi, quo portare volebat, ꝓbabiliter præſumit̃ accepturus:
nam qua rõne temporis poterit carius vendere, eadem ratio-
ne loci: ſed ſi pecuniam accipiat, vſura eſt, & etiam mutuum.

De crimine falſi. *Rubrica* 20.

CAP. I.

FAlſidicus teſtis. [Iudici.] Hũc iudex
extra ordinem puni-
re põt durante cã, C. de teſti. nullũ. poſt litẽ aũt
finitam accuſat, ff. eo. l. j. §. j. [Lædit.] Hic punit̃
iuxta modũ læſionis, 3. q. 9. nihilominus. C. de
a teſti. nullũ [Occultat.] Ex quo offĩm ᵃ teſtifican-
di aſſumpſit, vel ſi aliter non poteſt liquere veritas.

ADDITIO.

a ¶Ex quo officium. Et ſic tacens verum, non peccat, niſi quando productus eſt, vt
teſtis. adde Fel. in c. ex parte decani, col. 10. verſi. ſi dicens. ſupra, de reſcri. vide
tamen Bal. in l. presbyteri. C. de epiſ. & cler. vbi ꝙ falſitas committitur ita in
tacendo verum, ſicut in dicendo falſum.

CAP. II.

SVper eo. [Retineri.] Si. n. eſt ꝑſona ſuſpecta, niſi ſint
clerici. alii ꝯ, & maxime ſi ſint ſuæ iuriſdi-
ctionis ordinariæ. idem credo, & ſi ſint eiuſdem iuriſdõis
delegati quo ad hoc, quia ordinarius ad mandatũ eorũ capiat.

SVMMARIVM.

Falſi criminis reis quomodo character imprimatur.

CAP. III.

AD audientiam noſtram. [Characte-
rem.] Qui
nõ ita profunde infigetur, vt ſanguis effundatur, ſed
ſm cutis offenditur, ne ſit ꝯ, ĩ. de rapto. in Arc. ĩ. ne cler. iniam.
Sed ꝯ, C. de pe. ſi quis in metallũ. vbi dr̃, ꝙ facies ad imaginẽ cœ
leſtis pulchritudinis figurata ſtigmate non fœdetur. ſed hoc ſtig
ma non eſt figendũ in facie, ſed in manu, vel alio mẽbro, vel eſt
hoc ſpãle in odiũ tãti criminis. de hac materia no. 5. q. 5. illi q.

CAP. IIII.

DVra ſæpe mãdata. [Sedem.] Illi. n. quinõ
ſunt apud ſe. Apoſt. nõ
ligãtur hac conſtitutione. [Deputati.] Hi ſunt bulla-
tores. [Subiaceat.] Per ſententiam, non ipſo iure: pœnæ enim
excommunicationis ipſo iure ſunt inflictæ.

CAP. VI.

QVam graui. [Fratres.] Quandoque dominus
Papa vocat Cardinales fratres, ſu-
pra de offic. lega. officii. tamen ſimplices ſacerdotes,
vel diaconos non vocat in literis ſuis, cum eis ſcribit, fratres,
ſed filios. [In plurali.] Olim erat contrarium, 23. diſtinctione.
communis.

CAP.

CAP. VII.

AD falſariorum. [Nequibit.] Supplent quidam, niſi probet ignorātiā exhibēdo auctionem, C. de fal. maiorē. non. n. ꝯmittitur talium ſine dulo, ff. e. diuus. vel dic, ꝙ tūc nō excuſat ignorantia, cū non præceſsit examinatio, cū ex hoc fuerit in culpa, non examinauit, nec a perit oribus qſiuit, 36. diſt. §. vlt. ff. de iu. & fac. ign. rſa. ſi aūt præceſsiſſet examinatio, & appareat eū probabiliter deceptum, & oſtendat actorē, vt dictū eſt, excuſatur, ſ. de ex. præ. inter dilec. ſ. c. proxi. Itē hæc decr. loquitur tm̄ in lr̄is dn̄i Papæ: in aliis aūt ſecus. Item examinatio eſt habenda diuerſimode: nam in lr̄is, q̄ ſunt de gratia, vel ꝯ ius, vel ꝯ vtilitatē publicam, maior indagatio eſt neceſſaria, q̄ in lr̄is de ſimplici iuſtitia, ſ. eo. c. proxi. C. ſi ꝯ ius vel pub. vtil. reſcripta. [Inſcius.] Ibi incipiunt pœnæ iſtæ, qui vero ſub noīe. [Innodatos.] Hic aūt eſt canon latæ ſniæ. [Per quam.] Pr̄ātem. [Vtuntur.] Nec ēt fuerūt fabricatores falſitatis. [Spoliantur.] Per ſnīam. [Subiecti.] Forte canon ferendæ ſnīæ eſt, ſed litera cōtradicit. [Impetrant.] Sed non per ſe exercent falſitatem, ſed litera contra.

CAP. VIII.

ACcedens. [Præſumi.] ff. de do. ſi oleum. §. vlt. arg. ꝙ ſi quia ſuggeſsit falſum in literia de ſimplici iuſtitia, non præſumitur doloſe feciſſe. ſecus, ſi eſſet de magna gratia, quia dolus ex perſpicuis indiciis probatur, C. de dolo, dolum.

CAP. IX.

EX conſcientia. [Eccleſia.] De qua erat cā, ad cuius amitiaionē ſe obligauit.

De ſortilegys. Rubrica 21.

SVMMARIVM.

Aſtronomiæ ſtudium diſſuadendum propter ſuſpectam idolatriam.

CAP. II.

EX tuarum tenore. [Aſtrolabii.] alii qui dicunt, ꝙ ſi tm̄ aſtrolabiū inſpicerēt, vt per aſtronomiā iſta quærerent veritatem, non peccant, arg. hic a ꝯtrario ſenſu: tn̄ quia non ſunt ſcientiæ, quæ ad pietatē ducant, imo facile inducerent idololatriā, diſſuadēdū eſt, vtēdū eis & ſtudēdū, ar. 37. di. ſi qs grāmaticam.

SVMMARIVM.

Sorte in eccleſiaſticis non eſt vtendum, quāuis id pro litibus dirimēdis liceat.

CAP. III.

ECcleſia veſtra. Per ſortem.] No. non ſolū p̄latū non eligendum ſorte, ſed nec electores. [Et electoribus.] Alias aūt pro litibus dirimendis licet vti ſortibus, 26. q. 2. ſors. [Perpetua.] 26. q. j. non ſtatim. c. ſeq. ꝯ e. q. c. j. ſol. eſt in §. 2. cā p̄hibitionis eſt, vt nō per aſsiduitatē labant in idololatriā, ſicut p̄hibitum eſt iur̄m, vt nō labantur in periurium, ſupra de iureiuran. & ſi Chriſtus. §. j.

De colluſione detegenda. Rubrica 22.

SVMMARIVM.

Accuſatori non licet deſiſtere lite conteſtata.

CAP. I.

SCripta F. V. [Diſsimulare.] Cum eſſet infamatus: alias enim non debet inquirere, ſupra de accuſ. qualiter. vel dic, quód nō licet accuſatori ab accuſatione deſiſtere lite conteſt. & ideo mandatur inquiri de colluſione, vt eos puniat, 2. q. 3. ſi quem.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio in crimine publico, aliquo dato, nulla eſt, & accuſatus pro confeſſo habetur.*

2 *Tranſigēre quomodo liceat ſuper criminibus eccleſiaſticis.*

CAP. II.

CRimina. [Præteribat.] Cauſarū tria ſunt gn̄a, ciuilis, criminalis, & ſp̄ualis. A ciuili pecuniaria ſiue per gratiam, ſiue per tranſactionem ante lit. conteſt. & poſt iudicis auctoritate & ſine recedere licet, niſi in famoſa accuſ. in qua ſine iudicis auctoritate trāſigere nō licet, ff. de his, q no. infa. furti. §. pac. In criminali vero an̄ inchoatam accuſationē per gratiam deſiſtere licet, ff. ad Turpil. muliere. & l. quæſitū. poſt non licet ſine auctoritate iudicis, & ſine cōſenſu rei, niſi intra 30. dies, ſed nec inter illos, ſi non fuit mancipatus tormentis, C. de abol. l. 2. vel per accuſationē infamatus, 5. q. j. quidam. & ſi alias deſtiterit, incidit in Turpil. ſi intēdit publicū crimen, C. ad turpil. l. j. Si vero priuatū, extra ordinem pu-
1 nitur, ff. ad Turpi. ſi quis accepe. † Tranſigere aūt aliquo dato, in crimine pu. non licet: & ſi fiat tranſactio, nulla eſt, & accuſatus hr̄ pro cōfeſſo, C. de tranſa. tranſigere. ff. de præua. in oībus, niſi tale ſit crimen, qd̄ irrogat pœnam ſanguinis, quia licet tūc tranſigere, niſi in adulterio, C. de tranſ. tranſigere. ſed hic, qui accepit, incidit in Turpil. ff. ad Turpil. ab accuſatione: ſed in aliis criminibus, q̄ non irrogant pœnā ſanguinis, tranſigere nō licet, 2. q. 3. §. p̄uaricator. in loco illo, in oībus cauſis, niſi in crimine falſi, vt in præal. l. tranſigere. & eſt rō, quia ſæpe ad pecuniariā æſtimationem referretur, ſ. vbi qō pecuniaria agitur. Et idem dicūt aliqui in priuatis criminibus, vt furti, vbi bo. rapt. p̄dicta rōne,
2 nec vnq̄ inuenitur prohibitū. † ſm can. aūt fere oē crimen eſſe publicū puto, nec ab aliquo per tranſactionē diſcedere licet, vt hic, & per totū ti. poſſet tn̄ dici, ꝙ iuſtis cauſis inſpectis, vbicūq; ep̄s pōt diſpenſare in priuatis criminibus, & tranſactioni, & ſimplici renunciationi auctoritatē præſtare, 5. q. 2. ſi primatea. 90. diſt. diſsidentes. a ſp̄uali aūt cā, ſiue ſit inquiſitionis, ſiue denunciationis, ſiue de rebus ſp̄ualibus, ex cā licet per gratiam diſcedere: qui aūt ſine cā diſcedit, punitur, 2. q. 7. quapp. ſ. de calum. c. ſi. per tranſactionem aūt non licet, ſ. de tranſa. c. 3. vbi autem in criminali, vel ſp̄uali aliter, q̄ dēt, accuſator deſiſtit, iudex nihilominus ex officio inquiret, vt hic per totū, C. de abol. indulgere, & l. 2. vbi aūt vult iudex iuſta cā diſcedere, abol. indulgebit, C. de abol. l. j. ij. & iij. 2. q. 3. ſi quem. & §. præuaricator. In cā mixta poteſt recedere, quando vult: in cauſa autem populari ſimiliter per tranſactionem recedere non licet, niſi vt legitur ff. de pac. iure. §. vult. & ff. de iureiur. l. cum qui. §. in popularibus.

CAP. III.

AVdiuimus. [Tranſactionis.] Hæc penſio, ſi bona fide pacta ſit, nō excedit vitam paciſcentis, niſi interueniat auctoritas ep̄i, ſ. de tranſactio. de cætero. veniens. [Spoliare.] Et quod factum eſt per colluſionem, non tenet, ff. eo. l. 3.

SVMMARIVM.

1 *Quando alicui competunt duæ actiones de iure communi, vna intentata poteſt aliam attentare. & idem ſit in pœnalibus actionibus, habes in nu. 2.*

3 *De alicuius crimine non eſt pluries inquirendum.*

CAP. IIII.

1 **IN tantum clamor.** [Præmiſsis.] De hoc no. ſ. c. j. [Alioquin.] † No. ꝙ vbi alicui competunt duæ actiones de iure cōi, vna intentata pōt aliam attentare, vt appatet in ſocio, qui ꝯ ſociū furē pōt agere & pro ſocio, & furti, vtrū vult primo, & vtrū poſt vult, ff. p̄ ſocio, rei. ſed ſecus eſt, ſi vna competit de iure cōi, & altera de officio p̄toris, qualis eſt nau. cau. ſta. q̄ datur de beneficio p̄tor. nam in illis, ſi vnā eligit, intelligitur aliis renūciare, ff. nau. cau. ſta. & ita. §. fi. & l. licet. §. fi. ff. de ſepara. l. j. §. illud. Sed his vr̄ ꝯ, ſ. de in inte. reſti. conſtitutus. vbi dr̄, qd̄ ſimul, qd̄ plus eſt, q̄ ſi diuerſis tp̄ibus admittatur quis ad accuſationem, q̄ competit beneficio p̄toris, ſ. in integ. reſti. ad offm̄ iudicis, quo dicit venditionem nullam: ſed certe ſol. eſt leuis, quia nos hic loquimur, qn̄ competunt duæ actiones, ꝙ p̄ſequendo vnam, vr̄ aliis renūciare: ſed decre. loquitur, qn̄ tm̄ altera cōpetebat, ſed tn̄ vtrāq; proſequitur pp̄ dubiū: & ſic patet rn̄. decre. ſ. de p̄ſcr. auditis. In
2 pœnalibus † aūt actionibus, q̄ ſurgunt ex diuerſis delictis, raro impedit vna alterā, ff. de priuat. delic. nunq̄. ſed ſi oriantur ex vno delicto, quatenus concurrunt, ſe impediunt, & vltra, ff. vi bo. ra. l. j. ff. de act. & ob. qui ſeruū. ſi aūt actiones nun ſunt pœnales, ſed rei perſecutoriæ, facta p̄ alterutram ex actione reliqua tollitur, ff. loc. ſi merces. §. culpæ. ſi aūt vna ſit perſecutoria rei, vt rei vin. & altera pœnalis naturaliter & ab initio, vt actio furti, neutra p̄ alteram tollitur, ff. de fur. l. ſi pig. §. cū furti, niſi in caſu, q eſt ff. nau. cau. ſta. l. ita. §. fin. qd̄ eſt pal. rōne, quia eligendo alterū de duobus, ſ. ius cōe, vel beneficiū p̄toris, alteri renūciare vr̄. eſt ēt alius caſus, ff. de furt. cui. vbi dr̄, ꝙ ſi alicui p̄ re cōmodata cōpetit actio furti, & cōmodati, ꝙ vna p̄ alteram tollitur: ſed hoc eſt ea rōne, quia ſ. vtraq; actio, ſ. furti, & cōmo. cōpetit p̄ eodem, ſ. intereſſe litis, licet p̄ actionem furti dupletur, vel quadruplet̄, & in actione furti, vel cōmo. tm̄ ſit ſimplū intereſſe, ff. de re iu. nemo ex cauſa §. quotiēs. ſi vero ab initio non ſit pœnalis, ſicut eſt actio, qd̄ met. cau. q̄ ab initio nullam imponit pœnam, ſi velit reſtituere, tunc vna p̄ alteram tollitur, ff. qd̄ met. cā, metum.
3 §. licet. † No. ꝙ non eſt pluries inquirendū de alicuius crimine, ſicut nec eſt pluries accuſandus, niſi in caſibus, quos habemus no. ſ. de accuſ. de his. arg. ꝯ, 1. q. 5. Mennam, C. de pœna iudic. qui ma. iu. auct. ſed nouo, ff. de iureiuran. ſi duo pa. §. vlti.

De delictis puerorum. Rubrica 23.

SVMMARIVM.

Immundicia carnis in pueris non præſumitur.

CAP. I.

PVeris grandiuſculis. [Genitalib.] Immūditia. n. carnis ante hos annos p̄ſumit̄. [Furta.] ff. ad ſillania. l. j. [Aetas.] Aetas enim excuſat, ff. de minor. auxilium. §. j. de conſec. diſtinc. 4. cos.

CAP.

CAP. II.

REferente. [Inultum.] i. non perfectevltum, ſ. e. proxi. ff. de minori. auxilium, §. j. punitur tñ aliquãtulum, C. ſi aduer. de. l. j. & ij. de dam. inſec. damnũ. 6. ſi pupillus. 21. q. 5. ſi quis cuiuslibet. [Centum ſol.] Aliquando tam cominorem pœnam exigere poteſt.

De clerico uenatore. Rubrica 24.

CAP. I.

EPiſcopum presbyterum. [Voluptate.] Secus, ſi cania recreationis, vel acquirendi victum, 34. diſtinct. quorundam. de hoc co. 86. diſtinct. qui venatoribus.

De clerico percuſſore. Rubrica 25.

CAP. I.

SI quis in aliquo gradu. [Percuſſor.] Cõſuetudine: alias enim ſi ſemel, 55. diſtinctio. c. ſi euangelica.

CAP. III.

PRæſentium lator. [Non percuſsit.] Et hoc cõſtabat: alias enim ſi dubium eſſet, repelleretur, 21. q. vlt. c. vlt. imo ſuæ conſcientiæ relinquendum eſt, ſupra de homi. petiuio. & c. tua.

CAP. IIII.

COntinentia. [Conſilio.] Tamen non poteſt dici, quo præſtiterit auxilium, quia eo ipſo ꝙ armatus erat cum occiſoribus, aliquod au-
a xilium[a] præſtari dicendum eſt, & quia pugnauit cum aliis: ſi aũt non pugnaſſet, ſed a longe ſtetiſſet, cũ iolta eſſet pugna, nullatenus teneretur: vel dic, ꝙ hic nullo caſu dr̃ irregularitatẽ ỹxiſſe.

ADDITIO.

a ¶Auxilium. De hoc dic, vt per Bar. in l ſi rixa. ff. ad l. Cor. de ſica. per Pet. de Anchaã in conſi. 236. incip. Nos Bar. de Sal. & Alex. de Imo. in conſi. 15. col. 3. circa princip. in primo vol.

De maledicis. Rubrica 26.

SVMMARIVM.

Maledicta ex temeritate vel inſania, venia & miſeratione digna ſunt.

CAP. I.

INnotuit nobis. [Depreſsionem.] Ex pertinacia, 11. q. 1. ſi quis ſa. ſi aũt ex temeritate, veniam meretur, 2. q. 3. ſi quis iratus. & §. notandum. C. de iureiur. l. 2. qđ aũt fit ex inſania, miſeratione dignũ eſt, C. ſi quis impe. male. l. j. ſed qui dicit, ꝙ ex leuitate dixit, hoc probare dẽt, C. de iureiur. ſi ſine. [Beneficii.] Dicebat. n. ꝙ Papa multa faciebat, de quibus nullam ptãtem habebat. Item dicebat, ꝙ priuil. & beneficia, quibus dñs muniuerat & decorauerat eccleſiã Ro. nõ erat digna Ro. ecc. habere, vel ꝙ non diſpẽſabat ecc. Ro. ſua beneficia per ſubiectas eccleſias.

De clerico excommunicato depoſito miniſtrante. Rubrica 27.

CAP. I.

SI quis epiſcopus. [Iuſte.] Ideſt, ſi iniuſte. {Abſcindatur.} Ideſt excommunicetur.

CAP. II.

SI quis presbyter. {Interdicto.} Sacerdos. n. depoſitus conficit: in modũ. n. priuati ſuffragii põt, 28. diſt. presbyterũ. 10. q. 3. ſi quis eps {Excõicatũ.} Minori excõicatione, 11. q. 3. cũ excõicato. {Obſeruandũ.} Vt ſi quis eis contẽnentibus ſeruare excõicationem cõicauerit, ſit excõicatus minori excommunicatione.

SVMMARIVM.

Scandalum vbi timetur, iuris rigor omittitur.

CAP. IIII.

LAtores præſentium. {Si 40.} Idcirco præfigitur hic iſte numerus, quia ſi plures eſſent, & oẽs perpetuo ſuſpenderẽtur, forte nimiã penuriã clericorũ pateret illa eccleſia & penuria. cauſa iuſta diſpenſandi eſt, 55. diſt. priſcis. & ſic quilibet p̃latus non ſemꝑ quadragenariũ, ſed al's idoneũ numerũ taxabit arbi. boni viri, habito reſpectu, vbi plures, vel pauciores ſunt clerici: vel dic hic diſpenſari, ſ. hunc numerũ ꝑꝑ ſcandali timorem, ꝑꝑ quẽ ſæpe omittitur rigor iuris, 50. diſt. vt conſti. j. q. 7. quotiens. qđ intelligo verũ, vbi delinquentes non defendũt ſe auctoritate. ſi aũt defendũt ſe auctoritate hæretici, puta quia licitũ dicerent eſſe ſoluere interdictũ & celebrare, tunc non dormiet ſeueritas ꝑꝑ multitudinem, 50. diſt. dño. 82. diſt. plurimos. de pœn. diſt. 6. c. 1. j. de excel. p̃la. inter dilectos. in fi. & hic appello multitudinẽ, vbi ſcandalũ timetur: ſi. n. non timeretur ſcandalum, propter multitudinem non eſſet a commoni iure recedẽdum, 32. q. 5. c. ita ne. de pœ diſt. 6. c. qui vult. {Ad tempus.} In aliis autem etiam poſt tempus poterit diſpenſare de ſpeciali auctoritate Papæ, & non aliter, 11. q. 3. ſi quis epiſcopus.

SVMMARIVM.

Excommunicare nullus debet, niſi monitione præmiſſa, lata tamen tenet.

CAP. V.

ILlud dominus. {Exceſſum.} Tam de trãſlatione, q̃ de celebratione poſt excõicationem. {Ordinarius.} Vere nec ordinarius, nec deleg. dẽt ꝓcedere ad excõicationem, niſi monitione præmiſſa, 24. q. 3. de illici. j. de ſent. exc. ſacro. ſed tñ lata tenet. ille tñ, qui neſciuit eũ deleg. iuſtam habuit excuſationẽ, licet tutius fuerit ſeruare ſniam excõicationis. {In hoc.} Si ꝓbabiliter ignorabat: al's ſecus, ſ. de poſtu. ad hoc. {Vitare.} Communionem fidelium, ar. ꝙ excommunicatus debet vitare communionem hominũ.

SVMMARIVM.

Celebrantes in loco interdicto excommunicati ſunt.

CAP. VII.

POſtulaſtis. {Diſpenſatũ.} Cũ Papa nõ retiocat diſpenſationẽ ſibi, eps diſpẽſare põt, j. de ſent. excõ. nup. {Propter hoc.} Quia celebrant in locis interdictis. {Innodati.} Sñia in eos ipſo iure lata, non ipſo iure. {Talia.} ſ. celebrare in eccleſiis interdictis, ex quo ꝑꝑ hoc ſunt excõicati: nos dicimus idẽ, ſiue ꝑꝑ hoc ſint excõicati, ſiue non: nã ex quo celebrant in loco interdicto, hanc pœnã ſubeũt.

SVMMARIVM.

Excommunicatus olim fuiſſe ſi quis probetur, ſemper tanquam excommunicatus repellitur, niſi de abſolutione doceat.

CAP. VIII.

PRopoſuit. {Per teſtes.} No. ſimul ab vtraq; parte teſtes ꝓduci, ſ. de te. cũ tu. ſ. de præſcr. illud. {Eos.} ſ. Burgen. clericos, & fautores. {Cõicauit.} Inſufficiens fuit hęc exce. ſed eſt p̃ſumptio, 93. diſt. ſi inimicus. 11. q. 3. quibus epi. Item ea rõne, quia forma in abſolutione ſeruanda eſt: & iõ non vr̃ ſufficere cõicatio ẽi p̃lati, j. de ſent. exc. cũ deſideres. alii dicũt, ꝙ ex quo aliquis hr̃ ꝓ abſoluto & maxime ab excõicatore, ſine aliqua ꝓbatione ſufficit ei, licet conſtet eũ aliqñ fuiſſe excõicatũ, niſi ꝓbatur al's eũ adhuc excõmunicatũ eſſe. {De abſolutione.} Burgentiũ clericorũ, & fautorũ. {Per diſſinitiuam.} No. non ſufficere ꝓbare aliquem excõicatũ fuiſſe, niſi ꝓbet, ꝙ tpe electionis haberetur ꝓ excõicato: ſed certe hoc eſt ea rõne, quia ſic dederat articulũ, quem probare volebat: ſuper eo tñ nõ depoſuerũt teſtes, ſed ſuper eo tm̃ ꝙ fuerat excõicatus, ſuper quo non valent depoſitiones tanq̃ non iuratorũ, ſ. de teſt. de teſtibus. Vel dic melius, ꝙ nunq̃ ꝓbauit eũ aliqñ fuiſſe excõicatũ, nec confeſsio ſñia p̃iudicabat ſibi, cũ non fuerit confeſſus, ꝙ eis fauorem p̃ſtiterit, vel ꝙ noĩatim in eũ excõicationis ſñia lata ſit: & bene dicimus, ꝙ ſi aliquis ꝯ aduerſariũ ſuũ exciperet, tu non debes audiri, quia tu es excõicatus, vel quia ſñia excõicationis in te lata fuit, a qua non es abſolutus: ſi eũ ꝓbauerit fuiſſe excõicatũ aliqñ, ſemꝑ tanq̃ excõicatus repellitur, niſi ꝓbauerit ſe eſſe abſolutũ. Nec eſt hoc ꝯriũ qđ no. ſ. de accu. ſuꝑ his. vbi dixi, ꝙ ſi quis obiecerit alii, tu non potes agere, quia in te fuit lata ſñia, ꝙ niſi ſolueres j. x. dies, ꝙ eſſes excõicatus: nam tũc non ſufficit ꝓbare, ꝙ talis ſñia lata ſit, niſi ꝓbet, ꝙ ad diem non ſoluit: & eſt rõ diuerſitatis, quia in primo caſu ꝯſtat eũ fuiſſe ligatũ, cũ ſñia pure lata fuerit. in ſcđo aũt caſu, q̃a ſñia nõ pure, ſed ſub condõne lata fuit, nõ cõſtat eum eſſe excõicatum, niſi probetur excommunicatio, & conditio.

CAP. IX.

APoſtolicæ ſe. {Suſpenſionis.} Abo ff. [Ignari.] ignorantes in vos latam ſuſpenſionis ſententiam de facto ignorantia.

SVMMARIVM.

1 *Communicans excommunicato an ſemper incurrat irregularitatem, & in num. 6. & 7.*
2 *Excommunicatus minori excommunicatione ſiue ab homine, ſiue a canone, ſemper eſt irregularis ſi celebrat.*
3 *Suſpenſus a canone, dicitur ſuſpenſus a Deo.*
4 *Bonus vel malus, quamdiu toleratur ab eccleſia, contrahit matrimonium ſpirituale.*
5 *Elec. dicitur nulla, vbi quis ſcienter eligit indignum.*

CAP. X.

SI celebrat. {Peccet.} Quia eſt in mortali peccato, ſ. qđ me. c. ſacris. vbi ſuſpectus eſt quo
1 ad ſe, j. q. j. ſacerdo. {Irregularitatis.} † Quo ad hoc, vt tũ medio tpe celebrauerit, ſ. poſtq̃ cõicauit excõicato, non poſſit

vlterius

vlterius celebrare ſine diſpēſatione Papæ, 11.q.3.ſi quis presby
ter.& c.ſeq.& idem, qđ hic dr̃ de iſtis coīcantib. excōicato, idē
dicēdū eſt in notorio fornicatore, in ſimoniaco, & in aliis oīb.
ſuſpēſis a iure, cū & hi ſuſpenſi fuerint de iure, de quibus loqui
tur, 11.q.3.c.i ex.& c.ſeq.& vbi eſt eadem rō, dēt eſſe idem ius:
in ſuſpenſis ab hoīe ſecus dicendū eſt, quia ſi celebrarent, ꝓdī
ctę irregularitatis notā incurrent, 11.q.3. ſi quis presbyter.& c.
ſeq. alii tñ dicūt hos, ſ. cōicantes cū excōicatis, & illos, qui ꝑ ſal
tum ꝓmouentur, 52.diſt.c.j. eſſe ſuſpendendos, & non eſſe ſu-
ſpenſos a iure, ſed tm̃ pp peccatū ꝓhiberi a ſacris: & hoc verius
dr̃, quia ſi iure ſuſpenſi eſſent, celebrando fierent irregulares: &
facit ad hoc bene, ſ. de re iu. cum æterni. j. de ſent. exc. cū me. tñ
alii aliter dixerunt, ſ. de coha. cle. ſicut. ad idem, j. de ſent. excō.
a ſolet. [Irregularitatis.] † Quidam ſuper hac materia dicūt, & vt
vr̃ melius, ꝙ q̄tumcūq; ſit excōicatus minori excōi. ſiue ab ho-
mine, ſiue a cano. ſemꝑ eſt irregularis, ſi celebrat, 11.q.3. ſi quis
presbyter. & c. ſeq. in ſuſpenſis aūt diſtinguunt quidā, quia q̄tū
cunq; quis ſuſpenditur a iudice ſiue ad certū diem, ſiue ꝑpetuo,
ſiue quouſq; pęniteat, ſemꝑ, ſi celebrat, eſt irregularis. hmōi. n.
ſuſpenſi nunq̄ debent celebrare, niſi prius ſnīaliter abſoluātur
per iudicem, ſicut ſnīaliter ſunt ſuſpenſi. aliqui tñ dicūt ꝯ in vl-
ti. caſu, ſ. qñ ſuſpenſus eſt, quouſq; pęniteat, ſed certe ꝑ primia
facit multū, a.q.5. presbyter. vbi dr̃ de tali, ꝙ ad arbitriū ſuſpen-
dentis ſatisfacere dēt: & hmōi, ſi celebrant ante abſolutionē,
ſunt irregulares, 11.q.3. ſi quis presb. & c. ſeq. ſ. de exce. apľicæ.
in ſuſpenſis aūt a Deo, quales ſunt oēs peccatores, qui indigne
corpus Dei ſumunt, & iudiciū ſibi manducāt & bibūt, dic ꝙ
nunq̄ ſunt irregulares, ſi celebrāt, niſi in criſalibus criminib. vt
homici. & ſimonia, de q̄bus no. ſ. de renū. niſi. § j. & de tē. ord.
quæſitū hi. n. & ſi peccent, nunq̄ tn̄ in can. reperitur, ꝙ celebran
do fiant irregulares, quia irregularitas de canonico tm̃ iure in-
ducta eſt, vt no. ſ. de renun. niſi. § .j. & de hac ſuſpēſione, vel mi
nori excō. bene diſtinguitur, 11.q.3. audi. in ſuſpenſis a can. pp
crimen vr̃, ꝙ ſiūt irregulares, ſi celebrant, ſ. de re iud. cū ęterni.
j. de ſent. exc. cū medi. ſed ꝯ. nō ne excōicati minori excōi. ſunt
ſuſpenſi a can. 11.q.3. excōicatos. tñ nō ſunt irregulares, ſi cele
brant, vt hic? ſol. excōicatus minori excōi. eſt principaľr ſuſpen
ſus a Deo, & non a can. niſi ꝑ approbationē, qđ ex eo apparet, ꝙ
quā cito vult pęnitere, abſoluitur a quocūq; confeſſore, & ſtatī
pōt celebrare, j. de ſent. exc. nuper. in fi. ſed ſecus eſt in ſuſpen.
a can. quia ipſi quantūcūq; pœniteant, ante tp̄s ſuſpenſionis fi-
nitū celebrare non pñt, vt præall. decre. cū æterni, & cū medic.
3 Sed oppono, ꝙ † in excōicatione minori aliquid adiectū eſt a ca
no. quia in abſolutione eſt neceſſaria aliqua ſolēnitas, j. de ſen.
exc. nuper. & c. duobus. Rñ. ꝙ talis adiectio facta a can. q̄ eſt tm̃
in ſolēnitate, non immutat ſtatū ſuſpenſionis, vel minoris ex-
cōi. & iō non eſt dicenda ſnīa can. ꝓprie, ſed Dei tm̃. item non
dicimus ſnīam, vel ſuſpenſionem can. ꝓprie, ſed Dei, qū dicit,
ſit ſuſpenſus, quouſq; ſatiſfaciat, vel pœniteat: & iō ſtatim poſt
pnīam ſ. ſnīam celebrare pōt, & ēt ſtante celebrat, non eſt irre-
gularis, ſ. de coha. cle. ſicut. vbi no. de notorio aūt fornicatore
dicūt quidam, ꝙ non eſt ſuſpenſus principaľr a can. ſed a Deo:
ſed ex eo apparet, ꝙ quā cito pęnitet, licite celebrat, ſ. de coha.
cle. c. q̄ſitū. licet ꝑ can. in odiū criminis aliquid adiectū ſit quo
ad cuitationem corū, ſ. c. tua. 32. diſt. nullus. & § . verum. ſed cer
te q̄ cito pęnituerit, & huius ſacerdotis officia ſunt audienda: ſi
aūt non ſunt ſuſpenſi a can. pp crimen, ſed pp aliquem defectū,
vt illegitimi, & corpore vitiati, non incurrūt nouam irregulari
tatem, ſi ante diſpenſationem celebrant: & hoc ſeruat eccleſia
Ro. quia qñ diſpenſat cū talibus, ſimpľr diſpenſat ſup defectu,
& non ſup irregularitate, quā ꝯxit ex celebratione ante diſpen-
ſationem, 56. diſt. apľica. & no. ſ. de fil. presb. veniens. & c. pue-
nit. & idem ēt, ſi ſuſpenſi ſunt a can. pp crimen, ſed pp infamiā,
ſicut illi, quorū crimina ſunt notoria, qui ēt poſt pnīam ꝓhibē
tur celebrare pp ſcandalū & infamiam, ſ. de coha. cler. q̄ſitū. &
tñ ſi ante diſpenſationem celebrant, non credo, ꝙ ꝯhunt nouā
irregularitatem, quia hoc in iure non inuenitur: ſuſpenſi aūt a
confeſſoribus nunq̄ ſūt irregulares, ſi celebrant ante reconci-
liationem, quia hoc nec iure cauetur, arg. 11.q.3. § . euidenter. &
habes de hac ſuſpenſione, 11.q.3. ptor. [Eligere.] No. excōica-
tos minori excōi. non eſſe interdictos, nec ſuſpenſos a iure, q̄a
ſic eligere non poſſent, ſ. de conſue. cū dile. alii dicūt eos ſuſpē-
ſos a iure, ſ. iuriſdict.] Ea aūt, q̄ ꝑtinent rōne officii, non pōt fa-
cere ſine peccato: ſed ſi facit, cōferret executionē, vt hic. [Scię
ter.] ſ. ꝙ ſciat ſe excōicatū minori, puta q̄a ſciēter ꝑticipauit ex
cōicatis. [Irritanda.] Repete, q̄ dixi ſ. de ele. illa. [Irritāda.] Niſi
egerit pnīam ſaltem tpe, quo petitur caſſari elec. nam tunc ſe-
cus, vt no. ſ. de ele. eccleſia vr̃a. vel ēt ſi tunc poſt ele. pęniteat,
nō minus eius caſſabitur ele. quia pnīa ꝓſumitur ficta, vt no. ſ.
de ele. dudū. vel dic, ꝙ pnīa ꝓſumit, licet egerit pnīam, tñ eligi
non pōt pp ſnīam iuris, ꝙ priuatus eſt cōione ſacrorū, niſi pri-
mo abſoluatur, j. de ſent. exc. nuper, in fi. vbi no. in aliis aūt cri-
minoſis, quia a iure poſitiuo non ſunt priuati eccleſiaſticis ſa-
cris, licet a Deo ſint priuati, aliud dicēdū eſt, ſ. ꝙ eligibiles ſunt
acta pnīa ſine abſolutione: & dicūt q̄dam acta pnīa, vñ poſtea
acta pnīa licite tenent dignitatem. plus placet, ꝙ nō ſunt ſuſpē-
4 ſi ipſo iure. Alii dicūt, & vr̃ melius, ꝙ † ſiue bonus ſiue malus ēt
hæreticus, vel excōicatus, dū toleratur ab eccle. ꝑ elec. & cōfir-
mationem, ēt ſi fiat a peccatoribus, ēt ab hæreticis, & excōica
tis, dūmō tolerant, bene ꝯhit in hmōi matrimonio ſpūali quo-
uſq; ſeparentur paleæ a granis: ad hoc de conſe. diſt. 4. cū bapti
zatur. quia iſte ſpōſus nō eſt ſpōſus niſi in miniſterio: verbū. n.
ſponſus, & vr̃is eccleſie, & ſpecialiū eccleſiarū, & ēt cuilibet aīę
eſt ſolus Xp̄s: vñ Apľs, Deſpondi. n. vos vni viro virginem caſtā
exhibere Xp̄o, 26. diſt. acut. & Pſal. Tanq̄ ſpōſus ꝓcedēs de tha
lamo ſuo. & in Euāg. Et qui hēt ſponſam, amicus ſpōſi eſt: ami
cus aūt ſponſi ſtat, & audit, & gaudio gaudet pp vocem ſponſi.
Item iſte miniſterialis ſpōſus non gñat filios niſi in miniſterio:
vñ Apľs, Ego plantaui, Apollo rigauit, Dñs aūt incrementū de
dit, de conſe. di. 4. aliud. in fi. & j.q.j. ſi fuerit. Item baptizat ſer
5 uus, &c. † Item non horreat colūba miniſteriū malorū, 32. diſt.
ad hoc vero. ſub § . verū. nec eſt ꝯ, qđ no. ſ. de ele. ꝯſiderauimus.
ſ. ꝙ ele. eſt nulla, vbi q̄s ſcienter indignū eligit: illud. n. ſic ſtatutū
eſt de iure poſitiuo, vt tali electione non obſtante teneat elec.
a ab aliis facta. fatemur tñ ꝙ iure naturali tenet ᵃ elec. imo plus,
quia talis electio, q̄ nulla cēſetur de iure poſitiuo, ſi quo ad alia
confirmetur ꝑ ſuperiorem, erit verus ꝓlatus in miniſterio, & te
nebunt, q̄ fecerit tam in tpalibus, q̄ in ſpūalibus: & tñ dicimus,
ꝙ ēt poſt talem confirmationem tenet electio facta ab illis, qui
non peccauerant, & ad quos erat eligendi deuoluta ptās, vt no.
j. de exce. ꝓla. inter ſi tñ ſuperior confirmat ele. hmōi, non vo-
cato illo, cuius ele. non tenet, non tenet hmōi confirmatio: li-
cet. n. teneat cōfirmatio ſine cauſæ cognitione facta, vbi nullus
eſt ꝯdictor. vel ēt vbi nullus eſt in poſſeſſione, vel nullus eſt cō
firmatus, tñ aliqđ ſinrū interuenerit, non valet confirmatio, ſ.
de elec. dudū Ro & C. ſi ꝑ vim vel ali. mo. l. fi. ſ. de ele. tranſmiſ-
ſam. & idem forte eſt, ſi alius ſolūmō eſt electus: tñ ꝯ not. ā. de
ele. dudū Ro. ſufficit, ꝙ electores compareant: hoc m̃ ſatis dici
pōt, ꝙ non tenet cōfirmatio electionis in ꝯdictione, niſi citatis
partibus vel a iure, vel ab hoīe: rō diuerſitatis, q̄a electores vtun
tur iure priuato, & iō nullū ordinem ſeruare dēnt: ſecus aūt in
confirmatore, qui vices iudicis fungitur. [Ad ſuſceptionē] Cor
poris & ſanguinis dñi, & aliorū ſacrorū: cū ergo quilibet cleri-
cus tam in dignitate, q̄ extra cōſtitutus, tam in minoribus, q̄ in
maioribus ordinibus cōſtitutus ad hæc teneatur, & excōicatus
minori excōi. hoc non poſſit, nec ad dignitatem, nec ad clerica
tum eligi poterit. [Virtutis.] ſ. executionis gratiæ. [Collatiōe.]
Habebat. n. executionem, qui tales ordines recepit. [Collatio-
6 ne.] † Mirū vr̃, qđ hic dr̃, qđ cōicantes excōicatis, qui ſuſpēſi ſūt
a participatione ſacrorū ſaltē pp peccatum, 11.q.3. cum excōi.
non ſunt priuati collatione ſacrorū, cū eis non liceat ſacra cō-
tingere, ex quo peccatores ſunt, 81. diſt. miniſteriū, & maxime
cū ſacris, quibus confertur executio, vt ordines ſine miſſa con-
ferri non debent, 75. diſt. c. j. & c. ſeq. Rñ. ꝙ peccat conferendo
ſacra, vt hic, j.q.4. oīa. 81. diſt. ſi qui ſunt miniſtri. & melius, 15.
diſt. illud. non illa, de quibus expreſſum habes 32. diſt. § . veru. &
expone lrām, non vr̃ remotus a collatione ſacrorū, i. ꝙ collata
ab eo ſacra non recipiantur a ſubditis, ſed a participatione, &
perceptione, quę eum tangit, & cōmaculat: alii dixerunt, ꝙ licet
ſacerdos peccet celebrando miſſam, non m̃ peccat conferēdo
7 ſacra. [In contemptū.] † Ille. n. qui pertinaciter cōicat excōica-
tis, ſi ꝯ prohibitionem, & interdictū ſuperioris, non confert exe
cutionem: hoc non eſt verum, ſicut hic apparet, nec tranſit ex-
cōicatio ad tertiam perſonam, 11.q.3. qm̃ multos. intellige igi-
tur hoc, qñ ſuperior expreſſim interdixit cōicantes excommu-
nicatis, quia tunc non poſſent facere ad executionem, cum ſint
ſuſpenſi, vt not. ſupra c. j. [Ferendus.] Per ſententiam.

ADDITIO.

a ¶ Quod iure naturali tenet. Adde eundem Inn. in c. quia propter. ſupra de ele. ad hoc dictum Inn. facit ſeſtum Abb. in c. j. ſupra de reſtit. in integ. refert etiā vtrunque dictum Fel. in c. 4. col. 10. in fi. & col. ſeq. ſupra de conſt.

De clerico non ordinato miniſtrante.

Rubrica 28.

CAP. I.

SI quis baptizauerit. Niſi neceſſitate, 36. q. j. ad limina.

CAP. II.

EX literis. [Et.] Tanquam ſacerdoti. [Miſſarum.] hic non conficit, 68. diſtinctio. presbyteri. j. quæſt. 7. Daibertum. de beneficio autem no. quòd quaſi ſemper in beneficio licet diſpenſare epiſcopo: nam diſpē tat cum non ordinato celebrante, vt hic, & cum homicida, ſ. de cl. pug. in duel. c. fin. 50. diſtinct. ſtudeat.

De clerico per ſaltum promoto. Rubrica 29.

CAP. II.

COntinebant. [Prætermiſſo.] 54. diſtinctione, cap. primo

De eo, qui furtiuè ordines recepit. Rubr. 30.

CAP. I.

VEniens. {Anathematis} Licet per intimationem anathematis non poſſit cum tali niſi per Papam diſpenſari, vt hic, non tamen eſt excommunicatus.

SVMMARIVM.

Abbas, Archid. & alij minores prælati non poſſunt diſpenſare.

CAP. II.

CVm H. lator. [Abbas.] No. abbatem diſpenſare. ſimile j. de ſen. exc. cū illorum. alias. n. niſi vbi inuenio expreſſum, nõ credo, ꝙ Abbas, Archid. vel alius ꝓlatus ſub ep̄o poſſit diſpēſare, minores. n. ꝓlati ardua ad ep̄m deferre debēt, ſ. de off. arch. ad hæc. quidam tamen dicunt, quòd capitulum diſpenſat. arg. ſ. de præbē. non igno. de ſimo. ex inſi. 16. q. j. c. eccleſia. ſed nos non videmus, qualiter illa capitula pro eis faciunt.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus quando, & quib. argumentis teneatur probare de ſua ordinatione.*
2 *Electus ab ijs, ad quos de iure non ſpectat, ſemper tenetur probare poteſtatem datam electoribus.*
3 *Iudex non habens iuriſdictionem ſuper litigantes, quando & quibus ſciſcitantibus oporteat eam probare.*
4 *Præſumitur parum pro his quæ fiunt in iudicio, niſi pendeant ex arbitrio iudicis.*
5 *Solennitates in aliquo actu neceſſaria præſumuntur interueniſſe, niſi ius dicat formam eſſe probandam, vel præcipiat ſcripturam interuenire.*

CAP. III.

1 INnotuit nobis. [Licentia.] Et ſuo iure, ſ. c. j. alij ꝯ. † Ordinatus aūt a non ſuo ep̄o ſuſpenſus eſt, vt habes hic: de quolibet tñ viro noto & bonæ famæ, qui vbi conuerſatur, hr̄ ꝓ noto ordinato, ēt ſi longo tp̄e hactenus ordinatus habitus eſt: credam tñ bene ordinatū, nec cogitur aliter ꝓbare: hæc n. ſunt ſufficientia argumēta ſuæ ordinationis, arg. ſ. de cleri. pere. inter. & c. ſeq. 9. q. 2. Lug. ſed ſi aliqd ꝓdictorū deficeret, nõ ſtarē ꝓſumptionibus ꝓdictis, niſi alſ de ſua ordinatione ꝓbaret: vñ ēt vr̄, ꝙ ꝓdictis ꝓſumptionib. ſit ſtandū, & ſi conſtet eū ab alio ep̄o ordinatū, cū. n. hoc peccatum in ſuum tm̄, & nõ alienū periculū vergat, minus exactæ ꝓbationes ſufficiunt, vt no. ſ. de cle. pere. c. j. sñ dicūt aliq. & forte non male, ꝙ ſi ep̄s, ad quē pertinebat eius ordinatio, & cuius iuri detrahitur per ipſius ordinationē, nollet eū recipere ꝓ ordinario, vel nollet habere ꝓ ordinato, ſed ꝓ ſuſpenſo tanq̃ ordinato a non ſuo ep̄o, ꝙ bene pōt, ēt ſi ſit bonæ famæ, & ſi oīa ꝓmiſſa interuenerūt, niſi ꝓbet ordinatus, ꝙ de ſua auctoritate ſuit ab alio ordinatus. alij tñ ꝯdixerunt, & maxime vbi eū in ſua ꝓſen-
2 tia admiſit ad ſeruiendū in ordine ſuo. † In electione aūt, ſi conſtet eam factā ꝓ eos, ad quos non ſpectat de iure cōi, ſemper ante confirmationem factā ſine cāæ cognitione oportet electum
3 probare ꝑtātē datam electoribus, ſ. de app. conſtitutus. † Et idē eſt in iudice, quia ſi cōſtet eū non habere iuriſdōnem quouſq; ſnīa trāſeat in rem iud. idem eſſet poſtq̃ ſnīa tranſit in rem iud. ſi pars, quæ dicit eos non iudices, nunq̃ comparuit iuri coram
a eis. Si enim ᵃcomparuiſſet coram eis poſt lit. conte. ſi vellet poſtea ei dicere aliquid ꝯ eius iuriſdōnem, incūberet ei probatio, C. de proba. l. fi. ff. de ꝓc. Pomp. §. rati. ſed quid ſi partes ſint pręſentes, & prætereunt has & ſimiles exceptiones, nec iudex eas mouebit, cū liceat partibus eas ꝓterire: ſed ſi partes ſint abſentes, iudex, qui dēt ſupplere defectū partis, eas dēt proponere: & ſi eas omittat poſt ſnīam confirmatam per ſecūdos iudices, poterit pars abſens & contumax dicere, ꝙ primi iudices nõ habuerunt iuriſdōnem: alij tñ ꝯdicunt, & forte bene. Et hæc quidē obtinent in ꝓbationibus fundamenti, ſ. iuriſdōnis, & ꝑtātis iudi-
4 cia electorū, vel aliorū conſtitulū. † In probationibus aūt, quæ fiunt in cauſis, q̃ ꝓcedunt ordine iudiciario quis ꝓbare dēt longus tractatus eſt de ꝓbationibus, & de teſtibus, & pluribus alijs locis iuris, & parum ꝓſumitur ꝓ his quæ fiunt in iudicio, niſi ꝓbentur, ſ. de ꝓba. qm̄. niſi in his, quæ relinquūtur eius arbitrio, vt in dilationibus, & purgationibus dandis, ff. de iu. deli. l. j. §. fi. 2. q. 7 ꝑ totum. ſed & ibi ſi aliqua partiū ꝓbaret malam dilatio-
b nem latam, reuocaretur, ſ. de dila. c. j. Item ꝓ eo ᵇpræſumitur, licet parum, ēt in iudicio ſuper his quæ pertinent ad eius offm̄, vt in fructuū, & impenſarum reſtōne, Inſti. de offi. iud. §. j. & per totum, ff. de re. ven. planc. & ſic ēt in multis alijs, ff. de minor. ꝙ ſi minor. Inſti. de le. §. ſicut. C. de tranſ. age. Extra iudicium aūt
c ſi aliqua facit, quæ ꝑtineant ad offm̄ ſuum, ſemp ꝓſumuntur bene factaᶜ, niſi ꝓbetur ꝯ, & ſemper eſt obiendū, 1. q. 3. quid ergo. 33. q. j. culpatur. ſ. de temp. ord. ad aures j. de pur. ca. c. 1. ſ. de offi. ord. irrefragabili. in prin. ſ. de ap. ad noſtram. ff. de iu. iudiciū. De ſolennitatibus aūt extra iudiciū inter partes, & inter alios ſemp ꝓſumit interueniſſe cōſenſum, niſi ꝯ ꝓbet. C. de ꝯtrahen. ſti. l. j. & pe. ſed cū ſolennizatur ꝓbatio, ꝓcedat tñ ea probatione, vel ꝓſumptione, cito per alias ꝓbationes tollitur talis ꝓbatio, ſ. de ꝓſum. quia veriſimile, & in pluribus alijs c. eiuſdē ti. ſ. de renun. c. ſup. C. de fideiuſ. l. pe. ff. de polli. quæcūque. ff. de ſal. l. pe. C. de fi. inſtr. l. fi. & ex hoc vr̄, ꝙ ſi aliquis dicit defectū forte interueniſſe in electionibus. puta ꝙ nõ ſit factū ſcrutinium, vel collatio habita, vel cōis electio, ipſi opponenti incūbit ꝓbatio
5 huius negatiuæ. † Et hæc vera ſunt, niſi vbi ius formā dicit probandam, j. de ſent. exc. ſacro. in prin. ſ. de teſti. oī, & niſi ius ꝓcipiat interuenire ſcripturā. vr̄. n. ius ꝓcepiſſe, ꝙ ſcriptura interueniat, vt ꝑ eam ꝓbetur ſolēnitas, j. de ſen. exc. cū medi. ſ. de ap. cordi. 10. q. 2. hoc ius. §. inter ꝓdictā. & §. ſeq. ꝯ has aūt ꝓbationes quæ ꝓcedūt ex ꝓſum. tñ, facile admittitur in ꝯriū ꝓbatio, & ēt iudex de facili inquirit. Itē no. ꝙ ſemp in iudicijs, & extra oportet probari factum, ſi dr̄ factum ꝯ ius: vel ſi dicit ſolennitatem deficere, illud probare debet, ff. de proba. ab ea. quia omnia licent, niſi probentur prohibita. 31. q. j. c. fi. ff. de teſti. l. j. §. j. & ff. ex quib. cau. ma. nec nõ. §. qui. ff. de procu. mutus. §. cum q̃ritur.

ADDITIONES.

a ¶Si enim. Adde, ꝙ hoc dictum dicit notabile Alex. de Imo. in l. licet col. 2. C de procu. ver. in gl. in verbo, inueniatur & ibi illud ſequitur, & ſequitur Bal. in l. geſta. in pen. col. C. de re iud.

b ¶Item pro eo. Quòd in pertinentibus ad officium iudicis pro eo præſumatur, niſi contrarium probetur, adde Pet. de Anc. qui hoc refert, & ſequitur in conſi. 69. col. 2. ver. præterea. incipien. conſi. contra donationem, & in conſi. 136. incip. Ex conſilijs. in 2. colum.

c ¶Bene facta. Adde Pet. de Anch. in conſi. 279. incip. Quæſtio proponitur.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid epiſcopus poſſit ſuſpendere clericos, & vide in nu. 2.*
3 *An ſit neceſſaria monitio in interdicto, & ſuſpenſione.*

De exceſſibus prælatorum. Rubrica 31.

CAP. I.

PEruenit. [Et exactiones.] Oēs aūt exactiones intelliguntur illicitæ, niſi a iure concedātur, 10 q. 3. quia. vel cōſuetudine, 9. q. 3. ꝯqueſtus. vel ſtatuto. [Charitate.] Moderatum aūt auxiliū cū charitate poſtulare pt̄, ſ. de cenſi. cū ap̄ſ. & not. ſ. de his, quæ fi. a præl. ſine
1 ꝯſenſu capi. c. q̃to. [Suſpēdere] † Loquit̄ ep̄o: & hoc eſt verū, ꝙ ep̄s non pōt ſuſpendere clericos, vel eccleſias interdicere in ꝑpetuū, vel ad longū tp̄s multū ſine cōſenſu capit. ſ. de his, q̃ fi. a mai. par. cap. quæſiuit. & hoc maxime obtinet, vbi ꝓcedit ex officio, forte ꝯ ꝓſentem, vel abſentē: nam tunc eſt cū maiori maturitate ꝓcedendū: ſed in iudicio quis ſit contumax, ſolus ep̄s, vel quilibet alius iudex ꝓdicta facere pōt, ſ. de offi. del. ſane. & ēt excōicare, ſ. de off. del. ex līis. ſed ſi perpetuo deberet ep̄s ſuſpēdere aliquem ab offō, & beneficio ēt in iudicio, credimus, ꝙ nõ deberet facere ſine cōſenſu cap̄li, quia magna q̄ō eſt hæc, ſine cōſenſu capl̄i facere non dēt, ſ. de his q̃ fi. a ꝑl. q̃to. Itē ar. 15. q. 7. ep̄s. 24 diſt. quorūdam. 50. di. ſtudeat, nullus. Itē quia ſolus homo, & c. 65. diſt. ep̄s. ad tp̄s aūt ſaltē modicū credimus aliquem prælatū poſſe ſuſpēdere ſubditū ſine monitione, imo ſine cāæ cognitione, ſi culpa, vel delictū corā iudice fiat, ar. ꝯ. 45. diſt. c. j.
2 ff. de pęnis. moris. 35. diſt. c. vlt. Sed oppones, mirū eſt, ꝙ † ep̄s nõ pōt ferre ſnīam ꝑpetuæ ſuſpēſionis, & tñ deleg. eius poſſit, ſ. de excep. ap̄licæ. Rn. ꝙ delegatus ꝑpetuo nõ ſuſpēdit, niſi requiſito cōſilio delegantis, ſ. de off. del. ſi ꝓ debili. ad hoc ēt faciunt c. alſ legata, quorundā, ſtudeat, & delegans ep̄s conſiliū capl̄i requi-
3 ret. † Itē quidam dicunt neceſſariam eſſe monitionē in interdicto, & ſuſpēſione, ſ. de ap. reprehēſibilis. & ꝓ nulla cā poſſe quē ſuſpēdi, niſi ꝑ contumaciā, ſicut in excōicatione: in hoc. n. interdictū & excōicationē cōparat, ar. ſ. de ap. ad hæc, qm̄. & arg. 1 a. q. 2. bi qui. ſed certe hoc non credimus, cū inuentam ſnīam ſuſpenſionis fieri ꝯ delinquentē ēt non contumacem, 5. q. 4. in loco. 2. q. j. nemo. ibi. n. ponitur excōicatio pro ſuſpenſione, j. de ſent. exc. ſacro. in prin. datur. n. ibi pęna: vñ ſic erit in hac pęna, vt in alijs, vt ꝓbata culpa, vel notoria exiſtēte, imponi poſſit ſine monitione & pęnitētia, & correctio: ſed in ſnīa excōicationis eſt ſecus, q̄a nõ eſt pęna pure, ſed medicina, 2. q. j. multi. hoc āt bene fatemur, ꝙ qn̄ ꝓ ꝯtumacia infert̄, nõ dēt inferri, niſi ꝯ incorrigibilē & cōtumacē, ſicut nec miſſio in poſſeſſionē, ff. de dā. inf. niſi 9. ſi forte. in eo aūt ſuſpēſio, vel interdictū ſimilitudinē hēt cum excommunicatione, quod legitur ſ. de app. ad hæc.

CAP. II.

AD hęc quoniā epiſcopus. {Libertas.} No. epiſcopum non poſſe concedere priuil. in præiudicium

cium alterius, 9.q.3. conqueſtus, per principalem. de hoc no. ſupra vt eccl. benefic. vt noſtrum. in fi.

CAP. III.

AD aures noſtras. [Intrudere.] [Et malc.] [Ordinans.] Satis pōt hoc eſſe de iure, ꝙ ca quo ille, ad quem pertinet ordinare eccleſiam, cā male ordinat, ꝙ caſſata mala ordinatione, ſuperior illam eccleſiā ordinabit, & non ille, cuius ordinatio caſſata eſt, arg. j. eo. inter dilec. in fi. nos tñ hoc nō fatemur, niſi in caſibus, vbi expreſſum eſt in iure, vel niſi iudex in pœnam delinquentis ſententialiter hoc ſibi retineret: ſed forte tunc de iure eſt, quādo in eo caſu ad alium ipſa electio non deuoluitur: nam non debemus ſibi ius ad alium deuolutum retinere.

CAP. V.

SAne. [Libertatem.] Nulla dña habita, vtrum libertas in priuil. contineatur, aut in generalibus canonibus, vt hic, 10.q.3. quia eoſdem ēt, ſi forte præſcripſerint.

CAP. VI.

ILlud etiam. [Aſſumentes.] No. pœnam illorum, qui in beneficiis ſibi mutant cauſam poſſeſſionis.

SVMMARIVM.

Excommunicatio contra ſubditum priuilegiatum non tenet.

CAP. VII.

CVm ad quorundam. [Concilio.] ī. de. cōſt. cū apſ. [Pro illis.] Pro excedentibus. n. numerū Lateranen. concilii non pōt aliqua ſnīa ferrī in eū, ſi denegauerit debitum, ar. ff. de aqua quot. l. j. §. Iulianus. & §. item quæritur. 10.q.3. quia cognouimus, imo qđ epſ iniuſte abſtulit, reſtituet in quadruplū, 88. di. qm̄ qdē. C. ad l. Iul. repet. l. j. ī Auth. vt li. ma. §. & hoc quoque. [Nō tenere.] No. ſpāle in hoc caſu, ſed hoc intelligiī, qñ exprimit errorē in ſnīa, puta excōico te, niſi me recipias, & vltra numerū prætaxatum. [Non tenere.] Nos dicimus generale, qđ hic dr̄. ſ. ꝙ ſi ſubditus alicuius ſit priuilegiatus in aliquo capſo a Papa, ꝙ ſi ꝑlatus illius eccleſiæ cap. ferī in eū ſnīam excōicationis, ꝙ non tenet, vt hic, j. de priuil. cum capella. & c. quanto.

CAP. VIII.

SIcut vnire. [Vnio.] De vnione no. ī. ne ſe. vac. c. j. [Epi.] No. ꝙ quantumcunq; plenæ eccleſiæ ſpectent ad abbates [a], non licet eas eis vnire, vel vnam aliis ſubiicere: hoc enim eſt ſpeciale tantum, vt hic.

ADDITIO.

a ¶Ad Abbates. Adde in aliis inferioribus epiſcopo, ita Card. in conſ. 49. incip. Reuerende domine. in prin. & ibi intelligitur hoc verum, niſi talis inferior vltra ius haberet etiam iuriſdictionem epiſcopalem. Et quod Abbates non poſſunt vnire, tenet etiam Car. in conſ. 96. incip. Videtur vnio prædicta. in 2. col. ver. quinta vero cauſa. & ibi dicit hoc dictum Inn. notabile.

CAP. IX.

QVam ſit graue. [Confiteri.] De confeſſione no. ſupra de elect. per inquiſitionem. [Confiterit.] Habito legitimo proceſſu ꝯ eū, vt ꝑ inquiſitionem, vel ꝑ accuſationē, vel alio mō: nec ꝓbatur ꝑ hoc, ꝙ cōfeſſio facta extra iudiciū ꝑiudicat, quia hic non deponitur ꝑꝑ fornicationem, de qua nō conſtat: ſi. n. de ea cōfcaret, nō cogeretur maritus recipere eam, qđ hic ꝑſpiī: ſed lō puniī [a], qa ex tali cōfeſſione apparet eū maledicū detractorē, & leuē, quorū qđlibet ad eius pnīā aſs pœnā ſufficit.

ADDITIO.

a ¶Sed ideo punitur. Hic dicit not. Abb. in c. olim ex literis. col. 3. ſupra de reſcri. & ſequitur etiam do. Fran. de Cur. io repe. l. admonendi. char. 17. ff. de iureiu.

SVMMARIVM.

Peremptorium ad eum peruenire non eſt neceſſe, qui de contumacia vel culpa notatur.

CAP. X.

EX literis. [Candentis.] Hęc purgatio oīno interdicta eſt, j. de pur. ca. ex tuarū. 2.q.5. Mēnan. ī. ne cle. ſnīam. [Enaſcerit.] Hæc verba non ſolum epō, qui ꝑtātem hēt, ſed ēt in alio cōſiliatore irregularitatē adducerent, 54. di. ſi quis viduam. ī. ne cle. ſnīam. [Multitudine.] Et ſic auxiliū dedit ſuſpenſioni eius vel mādatū tacitū, ꝑꝑ qđ ē irregularis, 50. diſt. ſi quis viduam. [Inueniri.] Vñ pro eodē eſt, ac ſi non veniſſet, 9.q.3. certū. non. n. licet poſt columnas latitare, ff. ex q. cau. in poſ. ea. Fulcinius. §. ſciēdū. Itē no. nō ē neceſſe in eo, q de ꝯtumacia, vel culpa notatus ē, ꝙ ꝑueniat ad eū pemptoriū, ī. q ñ. ſint le. cām. ꝑ latū. ī. de cle. ꝯiu. tuæ. 7.q.1. ꝑſtiū. C. de iu. ꝓperādū. §. & qd. ff. de euic. ſi vero. & l. ſi dictū. §. ſi pñſc. ff. locati. itē q̄rit, §. exercitus. ꝯ, vt li. nō ꝯte. qm̄. de iureiu. l. pc. ff. quę ſen. ſine ap. re. l. 2. & C. qūo & qñ iu. e. 3.q.9. caueant. ſed ꝯtra loquunī, vbi abſens nō notaī de calūnia, vel culpa. [Amouētes.] Nō ferī ſnīa ꝯ iſtū ꝺpoſitiōis ab epatu: ſed dicet iudx, amoueo talē ꝑpetuo ab eccſia Albigan. ſiſe ꝺ cle. nō reſi. ex tuæ. melius videtur, quod expreſſe in eum ſententia depoſitionis feratur, ſupra de do. & cōt. veritatis. [Amouentes.] J. c. 2. G. melius.

SVMMARIVM.

1 *Nedum electo, ſed etiam inſtituto, ante quàm adipiſcatur poſſeſſionem opponitur crimen.*

2 *Quo caſu, & per quem procedi poſſit ad ſecundam elect. etiam prima non caſſata. & quando non teneat elec. niſi prius caſſetur prima, in nu. 3.*

4 *Electio, ſeu prouiſio, quæ nulla eſt, non debet aliam impedire.*

5 *Caſſatur electio facta contra formam mandati, & vide vſque ad finem.*

CAP. XI.

INter dilectos filios publicum. [Aleatorē.]

a No. ꝙ† crimen opponitur non tñ electo cōfirmationē petēti, ī. de ele. dudū. imo ēt opponitur ei, qui inſtitutus eſt anteꝗ adipiſcatur poſſeſſionē, vt hic, dūmō laboret infamia, ſupra de act. accedēs. ſed ſi aliqs agat poſſeſſorio ſup beneficio, vel dignitate, qđ obtinuit recupando, tunc nullo mō obſtat exceptio criminis, ī. de or. cog. ſup. & ī. de teſt. ſpo. in lr̄is. ſed ſi agat petitorio ad repetēdū beneficiū, vel dignitatē amiſſam, tūc diſtingue, quia ſi obiiciī crimen, vel aliud, ꝙ ipſo factu inducit priuationē illius bñficii, vel dignitatis. v.g. ꝙ ſit hæreticus, vel ſnīaliter depoſitus, vel de crimine ꝯdēnatus, admittenda eſt hmōi exce. ar. 8. di. quo iure. 23.q.5. c. j. & ij. ſed ſi aliud crimē ſibi obiiciaī, ꝙ eſt adulter, ꝑiurus, vel ſimoniacus de alio bñficio, qa ꝑ hmōi crimina ipſo iure nō amittit ſuū ius, nō credimus hmōi excep. admittēdas, qđ ſic ꝓbo, qa ēt ꝓbato crīe, eū remanet ꝑlatus, vel canonicus, adiudicādū eſt ei ius petitū, & ſic nihil ꝓdeſſet ſibi probatio ſnæ excep. ergo nō eſt admittēda, C. de ꝓba. ad ꝓbationē. nec pōt dicere, ꝙ crimine obiecto in modū excep. priuādus ſit iure ſuo, qa expreſſe ꝯdicit ī. de or. cog. cū dil. in fi. ſi aūt obiiciturei, ꝙ ꝯait matrimoniū, dicūt qdā hanc excep. admittēdam, qa ipſo facto renūciare vr̄: aliis ꝯ vr̄, ꝙ hi, q agūt petitorio ad recuperādū ſua beneficia, ꝓpriē intentāt act. in rē, quaſi ꝯfeſſoriā, qa ius petūt vel bñficii, vel dignitatis in eccſia, q̄ eſt res aliena, qa Dei, vel nullius eſt, ſicut qñ petiī vſusfructus, ff. ſi vſusfr. pe. l. j. in prin. & l. vlt. §. j. & l. fi. Sed op. ꝯ eū, qui agit petitorio, ꝯpetit actio, ꝑ quā remouebiī a bñficio, ergo multo fortius ꝯ eū agētē petitorio dabiī excc. ff. de re iu. l. inuitus. §. credamus. Rñ. actio ꝯpetit ad vindictā, nō ad ꝓſecutionē rei familiaris: in caſu autē nr̄o ꝓponiī excep. ꝑ defenſione iuris, vel rei familiaris: vñ non haberet locū ꝑdicta r̄a, ſ. cui damus actionē, & exceptio, q̄ loquitur, qñ ad idē agiī, & excipiī. [Atq; ludos.] 35. diſt. c. j. ī. de vi. & ho. cle. c. clericis. cā aūt ꝯuiuii ludere licet. ff. de alea. q in ꝯuiuio. [Indignitatē.] Hæc verba infamiā facti irrogāt, C. de his, q no. infa. improbū. [Iudic.] Et ſic patet, ꝙ ſufficiens eſt ꝓbatio iudicis ſup facto ſuo, & maxime vbi ſunt plures, ar. ī. de ꝓba. tertio, & no. ī. de acc. cū dile. [Cōfcīam.] ī. de fall. ad falſariorū, ꝯ. ſo. ibi de falſaroribus lr̄arū Papæ, hic de aliis, vel aſr, vt ibi not. [Abſoluēdū.] de plenitudine ꝑtātis ē abſolō facta ſup exceptione, cū aſs alii iudici nō liceret ſup exce. iudicare, cū ēt ſup ea nō

a dēat fieri li. ꝯte. vt aſs no. [Poſtmodū.] † Ex interuallo, vr̄ incōtinēdi ab eadē pte, ī. de poſtu. ꝑl. bonę me. ibi, temere receperunt. & intelligo hoc poſtꝗ publicata ē electio, vel ꝓuiſio: de hoc no. ſupra de ele. publicato. & c. cū terra. alius aūt ab illo, q fecit primā ꝓuiſionē, vel electionē, ſi prima nulla eſt ipſo iure, ſecure ꝓcedit ad ſecūdā electionē faciēdā, ēt prima nō caſſata, ar. ſupra de ele. cū in cūctis. in fi. ſupra de re iud. cū Ber. & no. ī. de elec. ꝯſiderauimus. ſecus aūt dicerē, ſi prima, q̄ nulla eſt, ꝯfirmata eſſet ſiue bona fide, ſiue frauduletēr, qa tunc electio facta ab illo, ad quē deuoluta ē ptās, nō tenet, dūmō ꝯfirmatio teneat, qa iā eccſia nō vacat, & ei obediendū eſt, & auctore ꝑtore poſſidet, ar. 8.q. fi. nōne. ff. de acq poſſ. iuſte. Itē q̄uis electio nō teneat, tñ ex quo ꝯfirmatio acceſſit, iā ꝯ eā nihil dici pōt, ſupra de elec. cū dilec. ff. q̄ ſent. ſine ap. l. j. Itē cū oīs res ꝑ eaſdē cās diſſoluaī, per quas ꝯſtit, j. de reg. iu. oīs. ergo ſicut adminiſtratio hmōi dignitatis ei ꝯceſſa eſt ꝑ ꝯfirmationē, ſic eſt ſibi auferēda ꝑ infirmationē: hic aūt ceſſat rō in primo caſu, ſ. qñ electio nō eſt ꝯfirmata: idē aūt, ꝙ in ꝯfirmatione dicimus, ēt ſi aliud interueniat, qđ vicē obtineat ꝯfirmationis, vt ſi aſſignatū ſit ei bñficiū, & ī poſſeſſionē inductus ꝑ eū, ad quē ptinet cū debita & ꝯſueta ſolēnitate, ar. ſupra de ꝯceſ. ꝑ. qa di. & c. cū nr̄is. qdā tñ dicūt, ꝙ in hoc caſu, ēt poſt ꝯfirmationē ille, ad quē deuoluta ē ptās, ſecure eliget, ſed nō poterit petere ꝯfirmationē ſuæ electiōis, niſi prima electio prius fuerit caſſata, ar. ſupra, de in inte. reſt. c. 2. in fi. primū dictū magis placet: prima opi. q̄ no. in gl. iſta ex interuallo, vbi dr̄, ꝙ ſi electio fiat poſt primā ꝯfirmationē, nō valet, ſiue bona fide, ſiue fraudulenter obtēta fuerit primæ electionis ꝯfirmatio, tūc eſt vera, qñ tpe ꝯfirmationis factæ nullus erat, q poſſet eligere, vel deberet: & obtinet illa opi. ēt ſi ꝯfirmatus nō ſit adeptus poſſeſſionē, ſicut apparet expreſſe ſupra de ꝯceſſ. ꝑb. & eccle. nō va. poſt electionē. nā ſi alius tpe ꝯfirmationis pōt de iure eligere, ꝑꝑ ꝯfirmationē alterius electionis factæ ab aliquo alio, ad quē ꝑtinet, nō ꝑdet ipſe ius ſuū, ſupra de ſent. & re iu. cū Bertol. niſi

tol.niſi cōſirmat lo eſſet facta vocatoꝛeo, ad quē ptinet elec.vel
ſolēniter ꝑpoſito edicto, de quo no. ſ.de ꝑcu.in nſa.ſ.de ſent.
3 & re iu.q̄uis.ga tūc bene noceret,ſſ.de mino.in cāç.†Itē nō hēt
locū p̄dicta opi. niſi ex ꝑuiſioue,q̄ hēt vim electionis,& ꝯfirma
tionis,vel ex ꝯfirmatione, q̄ male factæ ſunt denolur̄ ptās eli-
gēdi ad alios,ga tūc pp tales ꝯfirmationes nō dimitterēt illi, ad
quos ptinet,quin ꝓcedant ad electionē, ſ.de ele.cū in cūctis.in
ſi.ſed his vr̄ ꝯ,ſ.de cōceſſ.p̄ben.poſt electionē. vbi vr̄ dici, ꝙ ex
prouiſione deuoluebatur ptās eligendi ad primos, & tn̄ non te
net electio, niſi prius caſſetur prima electio.ſol.ibi non diceba
tur deuolui a ptās eligendi ab archiep̄o ad cap̄lm ex ꝓuiſione,
vel cōfirmatione:ſed ex his,quæ poſtea cōtingunt, ſ.quia debi-
to mō non erat electus p̄ſentatus a cap̄lo,& pp renunciationē,
& abiurationem poſt ꝓuiſionem ſecutas: & iō cū ibi haberent
ius ex ꝓuiſione archiepi,quę ltīme facta erat,non valet electio
facta a cap̄lo niſi primo caſſaretur ꝓuiſio: & idē,ſi ſola electio
facta eſſet quæ teneret, quia ea non caſſata non valeret alia ele-
ctio,niſi incontinenti fieret, vt no.ſ.de ele.cōſiderauimus. Sed
4 quid dices,aliquis †auctoritate Papæ ꝓuidit alicui notorio in-
digno,& ſcienter de aliqua p̄latura,vel manifeſte ꝯ tenorē mā-
dati,nunquid illi,ad quos ptinet electio primo,poterūt eligere,
no obſtāte tali ꝓuiſione,vel ꝯfirmatione?ar.ꝙ ſic,p̄al.dec.cū in
cūctis,in ſi.Itē electio,vel ꝓuiſio,q̄ nulla eſt, nō dēt aliā impedi
re,ſ.de ele.auditis.& eodē mō, ſi nō ſeruauit formā mādati,nō
valet, qđ fecit, ſ.de reſcr.cū dilecta.ſ.Itē electio facile dēt redire
ad ſuā naturā.i.ad alius,ad quos ptinet de iure,ff.de pac.ſi vnus
§ pactus. in ſi. Sed nobis vr̄ ꝯ. nec ꝯdicit decr.cū in cūctis. quia
licet ſit ſtatutū, ꝙ electio pp defectū ſuū deuoluatur ab ep̄o ad
cap̄lm,vt ibi:& iō teneat electio non obſtāte cōfirmatione: nō
tn̄ eſt ſtatutū,ꝙ a delegatis Papæ deuoluatur ad primos electo-
res: & ex quo ſtatutū non eſt, deuolui nō dēt,ſ.de conceſ.p̄bē.
quia diuerſitatē ſ.de ſup.neg.p̄l.c.Romana. Itē indignū eſſet,
ex quo Papa ad ſe reuocauit ꝓuiſionē, licet eā faceret delega-
tus,ꝙ vlterius rediret ad primos,niſi de mādato Papæ,ſ.de po-
ſtu.bonæ.2.circa ſi ſ.de oſt.leg.ꝙ ad tranſ.ſ. vt li.pen.eccleſia.
& 3.q 6.multū.Iterū fateor,ꝙ nō teneat,qđ fecit iſte delegatus
nec impedit, quin alia electio fiat ab eo, ad quē ptinet tūc eli-
gere,ſ.a ſupiore,q delegauit, nō ab eis, a qbus reuocata eſt ele-
ctio.hoc no.ſ.de p̄b.Inter cætera.nā a delegato ad delegātē dēt
redire iuſtiſſ, ſicut appellatio,ſ.de oſt.del. ſup q̄nū,& flumi-
5 na ad locū,vn̄ exeunt,reuertuntur.†Itē electio bene redit ad na
turam ſuā,ſic redit ad delegantē, & ſi factū eſt ꝯ formā mādati,
non valet, & bene caſſabitur,ſed facta caſſatione electio nō re-
dibit,niſi ad delegantē. Alii dicūt,& forte melius,ꝙ ſi alicui mā
datum fuit, ꝙ ꝓuideret alicui ſub cōdi. v. g. ſi eſſet de tali loco
oriundus,cū hic non habeat iuriſdōnē,vel ptātē ꝓuidendi,niſi
condō ſit vera,ff.de ver.ſig.cedere. & talis ꝓuiſio,q̄ nihil valet,
nec fundamentū hēt, nō impedit primos eligere, de hoc no.ſ.
de p̄ſump.dudū.idem vr̄,& ſi ptās non ſit condōnalis:ſed certū
eſt,ꝙ Papa nunq̄ ſcripſiſſet ꝓ eo ſi ſciret veritatē, vt ſi ſcripſerit
pro quoq̄ in crimine ꝑmanente:ſed ſecus eſt, ſi ſcripſiſſet ꝓ ali-
quo, qui egeret diſpenſatione:puta irregularem, vel alium de-
fectum patientem: nā tunc licet ille, cui mandatur, non poſſet
prouidere huic irregulari, qui tacuit ſe irregularē: tn̄ ꝓuiſio in
tacta reuerteretur ad delegantē. Rō diuerſitatis eſt, quia hic,ex
quo de gratia voluit principale, ſ.huic ꝓuideri,credendū eſt,&
ꝙ velit acceſſoriū, ſ.diſpenſare cū eo in defectu, quem patitur:
ſed ſecus eſt in p̄cedenti caſu, vbi diſpenſare non pōt,arg.opti.
ff.de oſt.p̄i.Barbarius.in ſi.vbi dicit,qđ ſi ſeruiſſet cū ſeruū,libe
rum effeciſſet, & ſ.de renun.niſi.§ p̄onæ.ſ.de re iudi.cū olim.
Et no.ꝙ qn̄ ꝓuiſio nō dēt reuerti ad delegantē,potius deuolui
ptās prouidendi ad aliū delegatum, qui ſimilem ptātem hēt ꝓ-
uidendi in eadē eccleſia, dummō p̄ſentauerit literas,q̄ ad alios
ad quos ptinet de iure ſuo,ſ.de reſc.cap̄lm. Alii tn̄ dicunt, ꝙ q̄-
cunq; ꝓuiſio facta a delegato ſit nulla,ſemp ptās prouidēdi de-
uoluitur,vel ad alium delegatū,ſi eſt,vel ad primos,ad quos de
iure pertinet:imo plus dicunt quidam , ꝙ ēt ſi Papa ignorante
prouidiſſet alicui irregulari,vel alii, ita qđ nulla eſſet ſua proui
ſio, ꝙ ſi ēt ea non caſſata tunc ꝓuideret delegatus eius, vel alii,
ad quos pertinet electio,ꝙ tenet ſecunda electio:ſed literæ ob-
tentæ, poſtq̄ poſſeſſori prouiderat, & maxime poſtq̄ prouiſus ꝑ
primos haberet poſſeſsionem, non valerent, ſ.de conceſſ.p̄bē.
cū noſtris. Alii tn̄ diſtinxerunt,vtrum mandatum Papę ꝓceſsit
in fauorem eius, cui ſcribebatur, vt tunc redeat electio ad pri-
mos electores:& idem dicūt, ſi in fauorē ſcriptū erat illius, cui
prouiſum eſt, ſi crimen impediat prouiſionē: ſi aūt delegatus
proſequebatur factū ſuum,quia in fauorē ſuū fiebat hmōi pro-
uiſio, tunc reuertitur ad delegantem: ſi aūt per cōpromiſſum
facta fuerit electio de indigno ſcienter, non redit tūc electio ad
capitulum, ſed ad ſuperiorē deuoluitur: qđ.n.cōpromiſſarii fa
ciunt,oēs facere vnr,cū vlce oīum fugantur, ſ.de ele. quia pp.
item conſtitutio,ſ.de elec.ne pro defectu. indiſtincte loquitur,

ꝙ ſi electio non fuerit facta intra lēmū tp̄s, nō diſtinguo, an a
cap̄lo,an a ꝯpromiſſariis, ꝙ electio deuoluatur ad ſuperiorem.

CAP. XII.

ACcedentibus ad nos. [Legitima.] Præſcriptione, ſ.de
conſang.& affin.ex literis.ſ.de re iud. tenor.

SVMMARIVM.

1 *Quæ genera hominum poſſunt ſibi rectorem, & ſyndicum conſtituere.*
2 *Societatis diſtinctionem hic habes.*
3 *An collegia fieri valeant abſque ſenatuſconſul. vel principis auctoritate, & quæ collegia dicantur voluntaria, in nu. 4. & quæ ſint perſonalia, vel realia, in num. 5.*
6 *Collegium an conſtituatur per aliquam ſocietatem, & vide in nu. 7. & 8.*
9 *Clerici ciuitatis, vel caſtri, an faciant collegium, & in nu. 10.*

CAP. XIII.

r DIlecta in Chriſto. [Vnū corpus.] †De his
corporibus no.ſ.de oſ.
or.cū ab.ſed qđ ibi minus dictū eſt, hic ſuppletur:vr̄
enim,ꝙ quilibet hoīes cuiuſcunq; ꝓfeſsionis,vt grāmatici,vel
negotiatores,vt cōſrumentales:vel officii,vt piſtores,ꝓpria au
ctoritate ſi volunt,licet alii ar̄ dicant,pn̄t cōuenire ſimul,& fa
cere ſibi rectorē,& ſyndicū,& arcam cōem,dūmō ſocietatē co
eant,vel collegiū faciāt ꝓ aliqua cā: quidā tn̄ dicūt,ꝙ rectores ī
perſonalibus collegiis ſemper cōfirmabūtur a ſuperiore, ſicut
& in realib.vt in Auth.de defen.ciu.§.interim illud.& §.& ſi ea
dē.imo vr̄, ꝙ ēt ſine rectore, & ſine ſyndico, & ſine arca, & ſine
ſtipulatione pn̄t auctoritate ꝓpria, vel ſola voluntate,exp̄ſſa tn̄
cōſtituere collegiū, dūmō ꝓ aliqua cā iuſta hoc faciāt,puta ad
defenſionē iuſtitiæ ſuæ,& aliorū, vel ne in ſuis officiis fraudē fa
ciāt & ꝯſimilibus:nec oportet,ꝙ iſti habeāt aliud nomē,niſi col
legium grāmaticorū talis loci:& ſic de aliis: imo vr̄,ꝙ licitū ſit
collegiū oīum bonorū ſodalium, qui mutuū facere habituri ſūt
ſimul,ar̄.ff.de colle.il.l.j.q̄ eſt Græca:illud aūt cōſtat,ꝙ faciant
collegiū cā religionis,vel pietatis:& inde nomē ſumāt,v.g.col
legiū iuuātiū oppreſſos,vr̄ collegiū facientiū eleemoſynas,& ſic
de cæteris,licitū ē.Et hoc ꝓbat ex diffinitiōe ſocietatis,q̄ talis ē.
a Societas†eſt plurīū corporū inter ſe diſtātiū vno noīe ei deputa
to collectio.Itē probatur hęc ex eo,quod dr̄ in l.j.ff.de coll.illi.
vbi dr̄,ꝙ licita collegia ſunt oīa,q̄ fiunt cā religionis,vt p̄miſſa,
dūmō nihil faciunt ꝯ ſenatuſcōſ.i.dūmō nihil mali faciant oc-
caſione collegii, qđ ꝓhibet illicita collegia : & hæc collegia,li-
cet bonum nomen habeant,tn̄ quia male operantur,ſit illicitū
collegium:& iō deſtruendū.& ad hoc facit l.vlt.eiuſdem tituli,
3 & l.Græca,ibi poſita.†Sed ꝯ,ff.de coll.illi collegia.ī prin.vbi dr̄
ꝙ collegia nō debēt fieri abſq; auctoritate ſenatuſcon.vel prin
cipis.ſol.oīa p̄dicta collegia, q̄ fiunt ꝓ bono, & ad malū nō pro
cedunt, dicimus eſſe cōceſſa ſenatuſconſ. qui ſola illicita ꝓhi-
bet:& iō licita concedere vr̄, ff.de colleg.illi.l.j. ſicut per idem
ſenatuſcōſultum cōceſſa ſunt collegia profeſsionum,& nego-
tiationum,& burgorū,& villarum,C.de iuriſdi.om.iu.l.ſi.ſ.de
procu.quia.ff.qđ cuiuſ.vniuer.l.j.ff.ad Treb.oībus.de le.j.ſi hę
res.§.vitiis.C.de nat.lib.ſi qs ſen.& l.qm̄.auctoritate aūt princi
pis poſſent, & deberēt fieri collegia, ſi hoīes aparū habēt facere
ſimul,vt ſi barones,vel ciuitates,vel tres,vel plures coeant colle
giū : nā huiuſmodi collegium nō valeret ſine auctoritate prin-
cipis,ga nec multū ſimul facere habēt,nec hoc faciūt cā religio
4 nis.†Itē vr̄,ꝙ hæc collegia ꝑſonalia,ſ.ꝓfeſsionū,negotiationū,
officiorū,& religionū ſunt voluntaria, & non neceſſaria: & ex
hoc eſt,ꝙ ēt illi,q ſunt de eadē ꝓfeſsione,vel negotiatione,ſiue
ſint plures,vel pauciores,q̄ alii,q iā coierūt collegiū,nō cogun
tur illud intrare:imo q iā intrauerūt, pn̄t inde exire. Itē ꝙ exeū-
tes accipiunt partē de rebus cōibus: itē quia non pōt quis eſſe
in duobus collegiis volūtariis,& hæc ſunt.ff.de colle illi.l.j.§.ſi.
vr̄ tn̄ aliis, ꝙ ſi pauciores hoīes vnius officii, vt grāmaticorum,
piſtorum, vel aliorum,cōueniant in vno loco ad collegium fa-
ciēdum, qđ nōn debēt ſe vocare collegium grāmaticorū illius
loci,quia non ꝓprium dr̄ eſſe collegium ibi alicuius officii,niſi
ſit maior pars: ſed debēt denoīare ab illo officio cū aliqua adie
ctione,ꝑ quam diſcernantur, v.g.collegiū ſcholarium vltra Ad
uerſam, vel citra:vel collegium ſcholarium S. Stephani, quia
hæc conueniunt:& ſic eſt dicēdum de aliis:alii tn̄ dicūt, ꝙ pau
ciores de aliquo officio non poſſunt facere collegium, niſi aſſu
5 mant ſibi nomē aliquam pietatē reſpiciēs.†Quod autē prædi-
cta collegia appellantur ꝑſonalia,vel realia, non hr̄ in iure, ſed
per ſimile dr̄ munerum ſeruitutum realium, & ꝑſonaliū: ſecus
autē eſt in collegiis realibus, vt ciuitatis,& burgi, & eccleſiæ,q̄
ſunt neceſſaria, & naturalia, qualia ſunt, quæ ratione originis,
vel ratione domicilii, vel aliis conſimilibus rationibus contra-
huntur. Nam huiuſmodi domicilia non licet indifferenter di-
mittere, & ēt pōt quis plura talia collegia habere, ff.ad munic.
Labeo.& l.ſeq.itē res taliū collegiorū nō diuidunt̄ inter abſē-
tes,12.q.2.§.q manumittit̄.Azo tn̄ dicit,ꝙ ſinguli d̄ vniuerſita-

te de his, ꝗ in ea conferunt, cũ inde recedunt, dẽnt habere par-
tem, & ſic loquitur ff. de collegi. illi. l. j. §. fi. ſed de alıs, ꝗ donan
tur, vel legantur vniuerſitati, non debent habere partem, arg. ꝓ
hac diſtinctione, ff. ne quid in loco pub. l. 2. §. viarum. ꝫ. de cler.
6 cõiu. qđ a te. vbi notatur, 16. q. 6. de lapſis. †Societas aũt, vel ſo-
cii vniuerſorũ bonorũ, vel alicuius negotiationis, vel rei nõ ꝯ-
ſtituit collegiũ, vel corpus: qđ apparet ex eo, quia lex dicit, ꝙ ſo
cii alicuius poſſeſsionis pñt cõſtituere collegiũ, ff. qđ cuiuſque
vniuer. l. j. §. j. ex quo apparet, ꝙ ſocietas non eſt collegiũ p ſe,
niſi aliter cõſtituatur per principẽ, vel ſenatuſcõſ. vel alio mõ,
vt ꝑdictũ eſt. Item hoc ipſum ꝓbatur, ꝙ collegiũ recidit in vnũ,
ff. qđ cuiuſq; vniuer. ſicut, in fi. 65. diſt. c. fi. ſed ſocietas morte ci
7 uili ſocii ſoluitur, ff. ꝓ ſo. actione. in prin. †Item ſi eſſet collegiũ
non deberet cõuenıri quilibet ſocius de ꝯctibus initis noĩe ſo-
cietatis, ſed ſocietas ipſa tñ, 12. q. 2. qui manumittitur, qđ falſũ
eſt: hoc. n. datur hæredi, & in hęredẽ, & iõ malefaciunt, qui cõ-
ficiũt libellos, vel ſtipulationes, vel alios ꝯctus noĩe ſocietatis,
cũ non ſit corpus, niſi exponas. i. noĩe ſociorum, vt res magis va
leat, ꝗ ꝑeat, ſed bis vr̃ ꝯ ff. qđ cuiuſq; vniuer. l. j. in prin. vbi vr̃, ꝙ
hæc tria compatentur, ſ. ſocietas, collegiũ, & corpus. ſol. ibi lo-
quitur de intellectuali, & iuris, quæ eſt idem, qđ corpus, & non
ſocietate bonorum. hoc fallit in reis credendi, vel debendi ſo-
ciis, quorum qlibet agit ex ſnĩa ꝓ alio lata, ff. de arbitris. ſi duo.
vbi dr̃, ꝙ ex facto rei credendi ſocii, qui non cõpromiſit, datur
actio ex ſtipulatu ꝯ eum ſocium, qui cõpromiſit, ex quo oẽs pa-
riter damnum cõſequuntur: ex quo vr̃, ꝙ eadem rõne ex ſtipu-
latione rei ſocii, qui cõpromiſit, detur actio aliis, ar. ad idẽ, ff. ſi
quis cau. ſi duo. §. j. ff. de liber. exhi. l. 3. §. nunc. ff. de duo. reis. ꝑ
eadem. j. tñ. ff. de fideiuſſo. Vranius. & hoc iõ, quia ex eo, ꝙ eſt
reus, põt totum deducere in iudiciũ: imo partem deducere nõ
dẽt: qđ ſi faceret & illius partis pars ſociorũ ꝯtingeret, & ex eo,
ꝙ eſt cõſcius, cõicat lucrũ, & damnũ: & iõ inuicẽ vnus alterius
noĩe agere, & paciſci vr̃: ſecus aũt in correis tñ, qui non cõicãt
damna, & lucrũ, & ſecus in ſociis tñ, qui nõ pñt deducere in iu
dicium, vel pactũ, niſi ſuam partẽ: fatemur tñ, ꝙ magr̃ ſocieta-
tis põt ꝓ aliis agere ex eius beneficio, ff. de pac. item ma. item ſi
ratũ hẽt factũ ſocii tacite, vel expreſſe, põt agere ex facto eius,
8 ff. ꝓ ſocio. iure. ſemp. n. ꝓſumitur noĩe ſocii ꝯhere. †Alii tñ ꝯdi-
cunt aſſerentes, ꝙ licet ex facto ſocii, vel pacto, vel re iudicata
damnũ, vel lucrũ cõſequatur alius ſocius, vt ſonat ꝑal. l. & ẽt ali
qñ detur ex eis exceptio: nunꝗ tñ datur actio l. aql. pro ſocio, in
re, intelligitur, vt p ſocium. i. p factũ ſocii non obligetur ſocius,
i. nec lucrum, nec damnũ ſentiat anteꝗ res, in quibus ꝯxit, ver
9 ſæ ſunt in eõem vtilitatem. †Clerici aũt ciuitatis, vel caſtri nõ
pñt facere collegium ea rõne, quia ſunt in eadem ciuitate, vel
caſtro, quia clerici non cõſtituunt vniuerſitatem caſtri, vel ciui
tatis, vel caſtrum vel ciuitatem, qđ idẽ eſt: ſed cõſtituũt vniuer-
ſitatem ſuarum eccleſiarũ, & ciues cõſtituunt ciuitatẽ, vel vni-
a uerſitatem ciuitatis, & caſtellani caſtrum: ſed bene ᵃpoſſunt cõ-
ſtituere vniuerſitatem cã religionis, ſ. vt miſſas celebrent ꝓ vi-
uis, & defunctis, vel conſimilibus. Item vr̃, ꝙ cũ iſta collegia, &
rectores eorum ſubſint maioribus, & ordinariis prãtibus, ꝙ ad
eorum dictũ deſtrui pñt, & ꝓhiberi ne incipiant. [Capitulum.]
10 No. non †ſemp, vbi plures clerici ſunt in vna eccleſia, facere col
legium, ar. ꝫ. de iu. pat. poſtula. [Cõtẽdũt.] Quia ſi nõ eſt vniuer
ſitas, nõ põt ibi ĩſcribi ſigillũ vniuerſitatis, ff. qđ cuiuſq; vni. l. j.

ADDITIO.

a ¶Sed bene. Hoc dictum & in ver. ſeq. item videtur ſequitur & refert Car. in cõ
ſi. 11. incip. Pro enucleatione omnium quęſitorum. col. 1. verſ. oppoſitũ ſentit.

CAP. XIIII.

GRauem. [Homagii.] Propter homagiũ iſtud pu-
nitur, vt ſequit̃ 22. q. 5. de forma. niſi. n.
ꝓſtitiſſet homagiũ, nõ crederẽ eũ peccare, cum non
vocaret eum dominum, ſed prælatum, arg. 10. q. 3. cauendum.
[Spiritualibus.] De his etiam incidenter iudex ſecularis cogno
ſcere non poteſt, ſupra, qui filii ſint legitimi. latór.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi quibus confiteri teneantur.*
2 *Quis poſsit eligere ſepulturam.*

CAP. XV.

NImis iniqua. [Cũ religioſi.] Cuiuſcunq; reli-
gionis ſint, in nullis ſequẽtibus
grauari debẽt: nos credimus hoc ſpãle priuilegiũ fra
trũ Prædicatorũ, & Minorũ, vel aliorũ, ꝗ in his ſpãliter ſunt pri
1 uilegiati, vñ bene ſequitur ꝯ regulã. [Cõfeſsiones.] †Quas au-
dire dẽt ꝓprius prior, vel alius cõmonachus, 16. q. j. c. 2. ſi autẽ
nõ haberet aliquẽ ſui ordinis, ſatis crederẽ, ꝙ de iure cõi debe-
ret cõfiteri parochiali ſacerdoti, j. de pę. & remiſ. oĩs. ſed hic re-
puto priuil. horũ, ꝙ cuilibet ẽt de ordine ſuo, & de alio poterit
cõfiteri. [Oratoriis.] Si vellent habere ad cõicandos gñaliter in
firmos, non licet: ſed cauſa deuotionis licet, 16. q. j. alia. & ẽt ꝓ ſe
cõicandis. [Sepeliri.] Hoc licet cuilibet religioſo. [Eligit.] Ex
a hoc vr̃, ꝙ† non loquatur de ꝓfeſsis, ſed de cõfratrib. tẽplariorũ,
& conſimilibus, qui remanẽt in ſeculo: tñ ſi eſſet ꝓfeſſus, cũ nõ
habeat ꝓprium velle, nõ poſſet eligere ſepulturã, ar. 12. q. j. non
dicatis. Rñdeo, imo loquit̃ de Minoribus, & Prædicatoribus, ꝗ
qñ extra cõuentus moriũtur, pñt eligere ſepulturã, nec eſt hoc
in eis ſpãle, cũ cuilibet liceat eligere ſepulturã, quã vult, vt not.
ꝫ. de ſepul. c. j. [Campanã.] Hoc eſt ſpãle priuilegiũ, alias ꝯ, j. de
priuil. patentibus. [Cœmeteriũ.] Hoc non credo ſpãle: nã cum
apud tales liceat eligi ſepulturã, ergo & cęmeteriũ habere, ꝫ. de
ſepul. c. j. [Numerũ.] Hoc ſpãle priuilegiũ eſt: nam alias hoc li-
cet epĩs. ꝫ. de inſti. c. j. [Cæreorum.] Hoc non eſt ſpeciale priui-
legium: quo. n. iure hoc alibi poſsint, nõ videmus, non. n. dicũt,
qđ in canonibus non inuenitur expreſſum, 18. q. 2. hoc tñ. [De
ſiſtatis.] Si tñ pro his latæ ſint ſnĩæ in eos excõicationis, vel in-
terdicti, credimus tenere, licet puniantur, j. de priuil. quanto.

SVMMARIVM.

Ordo Prædicatorum quibus priuilegiis potiatur.

CAP. XVI.

NImis praua. {Ad ſynodos.} Hoc eſt ſpãle in
his duobus ordinibus: nã alii reli
gioſi tenentur, 18. diſt. c. vlt. ꝫ. de ma. & obe. ꝙ ſuper
his. [Conſtõnibus.] Spãle eſt in his, in aliis ſecus, 18. diſ. c. vlti. j.
de priui. ex ore. [Corrigẽdis.] Spãle in his, in aliis licet, ꝫ. de ſta.
mo. in ſingulis. §. porro. [Iuro.] Spãle in his. [Proceſsionaliter.]
Spãle in his, in aliis ſecus, ar. j. de priui. cum olim pp. in fi. [Bene
factores.] Hoc non eſt ſpãle in his, j. de priui. ꝗto. ſi ꝓlati eos ex-
cõicaſſent ꝓ eo, ꝙ hos religioſos reciperẽt, excõicare non pñt.
[Fratribus.] Fratres bene pñt excõicare ꝓlati, cũ non ſint exem
pti, ſi iuſta cã ſubeſſet, ſed pp hoc appareret, ꝙ in hoc ſunt exem
pti, ꝙ excõicari non pñt: ſed tñ põt intelligi, ꝙ non pñt excõica
ri, ſi ꝯ ſuas indulgẽtias eis non obediant, ita ꝙ clauſula, quæ ſe-
quitur, vbi religio &c. determinet. [Satagunt.] Hoc non eſt in
eis ſpãle. [Ciuitates.] Hæc ſine cauſa nullis inhibere debẽt. [De
hortorum.] Oẽs religioſi fere in his ſunt priuilegiati, ꝫ. de deci.
ex parte. & in his fratres intelligimus priuilegiatos. [Domib.]
Hoc non credimus ſpãle in his fratribus, cũ in Iudæis tñ obti-
neat, ꝫ. de vſur. ꝗto. in fi. [Totalr.] Et male, ꝗa ꝗuis nõ ſint exẽ-
pti, in multis tñ ſunt priuilegiati, vt hic, & ꝫ. c. ꝓxi. [Deſiſtatis.]
Credimus tñ, ꝙ ſi ꝑdictas ſnĩas excõicationis, vl̃ interdicti tule
rint, ꝙ tenẽt, licet, ꝗ eas tulerint, puniri debeant, j. de priui. ꝗto.

SVMMARIVM.

1 *In terra interdicta legere pſalterium, vel euangelium docere, & etiam præ
dicare non eſt prohibitum.*
2 *Puniri debent laici violantes interdictum.*
3 *Non eſt ordinis, ſed iuriſdictionis abſoluere excommunicatum.*
4 *Quæ dicatur generales ſententia.*
5 *Non poteſt ſuſpenſus donare præbendas, nec quemquam deſtituere.*
6 *Interdicti, etiam ſi pœnitentiam acceperint, in loco interdicto non ſepelien
tur: poſt autem interdictum bene ſepeliri poſſunt. in nu. 7.*

CAP. XVII.

TAnta eſt clauis. [Violare.] In ſuo offõ offerẽ
do in miſſa, ſ. calicẽ, vel vrce
olos, vel hmõi, vel celebrando aliud offm̃, ſ. veſpertinũ
vel matutinũ, & hmõi, 11. q. 3. ſi quis epĩs. in fi. nec credimus ꝑdi
ctam irregularitatẽ, vel ſuſpẽſionẽ incurrere, qui offõ intereſt,
& cantat, non tñ celebrat, cũ nec aliqd facit tanꝗ in ſuo offõ a-
gẽs, cũ hoc nuſꝗ inueniã, & ſatis innuit c. ꝑal. licet peccet. lege
1 re. n. pſalteriũ, vel doceret† ẽt euãgeliũ, & ſic ẽt nouũ, & vetus te
ſtm̃ in terra interdicta nõ eſt ꝓhibitũ, cũ ẽt ibi ꝑdicari poſsit, vt
j. de ſent. exc. rñſo. In offõ aũt ſuo, i. in ordinatione agere intel-
a ligimus ſiue in maiori, ſiue in minori ordine ſit. Sed quid dices
de officiis, vel miniſteriis, puta ſi magr̃ ſcholariũ exerceat offm̃
ſuũ, & ſic de aliis? forte idẽ dicẽdũ eſt, qđ de ordinibus: & ex hoc
apparet, ꝙ laici pp hoc irregularitatẽ, vel ſuſpãſionẽ non incur
runt, cũ nec ordinẽ, vel offm̃ habeant: bene tñ puniunt̃ laici, ſi
violãt interdictũ, ꝫ. de cle. exc. mi. c. 2. in fi. benedicẽdo aũt mẽ-
ſam dicũt aliq, ꝙ nõ ſit irregularis, cũ hoc nulli ordini ſit depu
3 tatũ, 34. di. c. fi. ſecus in benedictione aquæ. †Abſoluere aũt ex-
cõicatũ p ſnĩam nõ eſt ordinis, ſed iuriſdõnis, ſicut excõicatio,
2. q. j. nemo. ſed abſolõnis ſolẽnia exhibere, ſicut eſt dicere orõ-
nes cũ ſtola, & pſalmũ pnĩalẽ, & in eccleſiã introducere, ordinis
& officii eſt, ar. j. de ſen. exc. nup. in fi. 11. q. 3. debẽt. & c. ſeq. Itẽ
vr̃, ꝙ ſi diaconus diceret epſ̃am, vel acolitus in loco, vbi eſt cõ-
ſuetudo, ꝙ gñalr̃ p ſubdiaconũ dr̃ epſ̃a, ꝙ ſit irregularis, ꝗa gña
liter loquit̃, c. ſi ꝗd ꝯtigerit de ſacro miniſterio, 11. q. 3. ſi ꝗs epĩs
dã. ſed hoc intelligendũ vr̃ de his, ꝗ certo, & ſuo ordini ſunt de
putati, ſicut ſubdiac. legere epſ̃as, vl̃ acolitus portare cęreos, &
ſic de aliis, de ꝗb. hẽs, 23. di. acolitus. cũ trib. c. ſe. ſed ſi faciat ea,
ꝗ nõ ſunt alicui ordini, vel offõ deputata, vl̃ a iure, vel a ꝯſtõne
eccleſię, vel ꝯſuetudine, vt ſi cãtat rñſoria, vl̃ legat lectiones, nõ
ſit irregularis: vñ vr̃, ꝙ ſi ꝯſuetudo eſt, ꝙ in aliqua eccleſia ſine
diſtinctione ordinis quilibet legat epiſtolam, vel portet cæ-
reos,

reos, vel quicquid aliud ꝑtinens ad aliud offm̃ faciat, nõ erit irregularis, qui illud offm̃ faciat, arg. ꝯ. ẽ. de homi. ſicut dignũ. in fi. vbi dr̃, ꝙ ẽt rn̄loria homicidę non debent cantare ſeparatim. ſo. illud ius ſpãliter iniunctũ fuit ꝑꝑ horrorẽ criminis. [Oẽm.]
4 No. †gñalem ſniam, ẽ. de do. & cont. veritatis. in fi. Itẽ gñalis eſt ſnĩa, vbi iudicantur oẽs ꝓceſſus irriti, vel totus ꝓceſſus irritus, ẽ. de reſcri. cũ dilecta. ẽ. de ele. dudũ. Itẽ gñalis ſnĩa eſt, vbi iudicatur reduci in ſtatum, quo erat tpe appel. emiſſæ, ẽ. de app. bo. me. Item ſnĩa gñalis eſt, quia ius epale adiudicatẽ, ẽ. de excep. cũ ve. ſed gñalior ſnĩa eſt, qñ caſſatur ꝓceſſus, & quicquid ſecutũ eſt ex eo, vel ob id, ẽ. de ꝓcu. auditis, & potes colligere, ꝙ ſi gñalis eſt ſnĩa, æque, vel magis gñalis potuit eſſe petitio, cum ſnĩa rñdere debeat petitioni, ẽ. de ſimon. licet. imo ẽt ſi incerta ſit petitio, tñ curare debet iudex, vt certam ferat ſnĩam. Inſtit. de act. §. curare. & põt dici ꝑdictas ſnĩas gñales ſic poſſe ferri, & tenent ſnĩæ, vbi in libello non fuit ſpecificatũ, vel non potuit ſpecificari, Inſti. de off. iud. & de actio. §. pterea, ar. C. de ſen. quæ ſine certa. l. 2. ſicut qñq; petitur ꝓceſſus alicuius irritari: poterat enim cogi, vt diceret quem ꝓceſſum, ſi ſciret: ſi vero neſciret, admittendus eſſet libellus, & poſtea exprimeret in ꝓceſſu, ar. ff. de rei vin. quæ de tota. & ff. quorum le. l. 3. §. quia. Inſti. de act. §. curare. Item dicimus, ſ. ꝙ non cogitur exprimere in libello, vel in ſnĩa, ſi vñis ſit petitio, vt petitio hereditatis, vt no. ẽ. de off. or. cõquerente. Item nec acceſſoria iuris exprimere tenetur, imo ſine expreſſione veniũt, vt ſi iudicatur iuſta appellatio, caſſatur quicquid factũ eſt poſt appellationem, ẽ. de app ſignauit. cũ cã, & multis aliis iuribus, & ſi iudicatum eſt ſnĩam non tenere, nec id, qđ ex ſnĩa ſequitur, ẽ. de ꝓcu. ex inſi. & ad idem ẽ. de conſti. c. 3. in fi. idem eſt, & ſi ſint acceſſoria rei, ſicut ptinentiæ accedunt caſtro, vel hoſpitali, ẽ. de reſt. ſpol. cũ ad ſedem. idẽ & ſi ſint acceſſoria actiõi, vt fructus, & oĩs cã interdicto, vñ vi. & in bonę fidei, arg. ff. vñ vi. l. j. §. ex die. ff. depoſiti. l. j. §. hanc act. ff. de rei vin. ꝗ de tota. & idẽ vr̃ in oĩbus, vbi locũ hẽt offm̃ iudicis deſeruiens actioni, de quibus notarũ eſt in ſ & ſum. Inſti. de off. iud. ar. ff. de ædi. edi. ædiles. §. Pedius. & ſ itẽ ſciendũ. vbi dr̃, ꝙ hæc enumeranda ſunt in libello: ſed ſi lex bene intelligitur, non dicit talia enumeranda in libello, ſed in illo edicto: iudex tñ in oĩbus ꝑmiſſis, quantum plus poterit, dabit operã, vt oĩa exprimãtur, vt certam poſſit facere ſnĩam, Inſti. de act. §. curare. [Inſtitu
5 tionem.] †No. poſtꝗ ſuſpenſus eſt, non põt donare ꝑbẽdas, nec deſtituere aliquem. & idẽ forte dicendũ in aliis ſpũalibus, ſicut nec ipſis ꝯſiteri põt, nec facta collatio valet, vt ẽ. de cle. exc. mi. poſtu. ẽ. de ętate. cũ bonę. & dicũt hoc eſſe verum, ẽt ſi ſit occulta ſuſpenſio: in aliis aũt non ſpũalibus ſecus, vt no. ẽ. de cle. nihil. [Interdicti violat.] Hic vr̃, ꝙ violatores interdicti ipſo iure ſunt ſuſpẽſi, & irregulares: & hoc idẽ vr̃ ꝑ id, qđ ſequitur, ꝙ violatores interdicti ſunt ſuſpenſi, ar. ẽ. de cle. exc. min. poſtu. §. vlt. Sed ꝯ, ſi cõicans, & celebrans excõicato non eſt ſuſpenſus ipſo iure, nec irregularis, ẽ. de cle. exc. mi. ſi celebrat. multominus, q non ſeruat interdictũ: crediũt ergo aliqui, ꝙ hæc decr. loquitur, qñ excõicati, vel ſuſpenſi erant expreſſe, qui non ſeruarent interdictũ: ſed melius vr̃, ꝙ ſit ſuſpenſus, & irregularis, qui interdictum non ſeruat in loco interdicto, ẽt ſi ſup hoc non ferañ ſnĩa, ſ. ꝙ ſit excõicatus, quicũq; ibi celebrauit, ẽ. de ele. cũ inter R. de cle. exc. mi. apřicæ. ẽ. de poſtu. c. j. & ẽ. de cle. exc. mi. poſtu. §. ꝗſi uiſtis. Ad materiã iſtam op. facit ẽ. de off. ord. irrefragabili. gl. ſi ergo, q aũt cũ excõicato celebrat, vere irregularis non eſt; nã hic cenſeri dẽr, ſicut ille, qui cõicat excõicato in oratione tñ, q minori excõi. excõicatus eſt, 11. q. 3. excõicatos. de his conſtat, ꝙ non ſunt irregulares, ẽ. de cle. exc. mi. ſi celebrat. Sed quæres, quare non multomagis eſt ſuſpenſus celebrans, cõicans excõicatis, ꝗ celebrans in loco interdicto? Cui rñ. quia cũ interdr̃ locus, nihil aliud eſt dicere, niſi interdicere hoĩes ibi habitantes a ſacris ibi accipiẽdis, & clericos ibi celebrantes, vel ꝙ melius vr̃ per tale indirectũ clerici ꝓhibentur ibi celebrare, & ſacrã cõſerre, cũ locus tanꝗ res inanimata nec officiorum, nec ſacrorũ ſit ſuſceptibilis, nec dici põt obediens, vel inobediens: & dicendũ eſt eũ, qui celebrat in loco interdicto non a canone, ſed a plato re ſuiæ, ſuſpẽſum eſſe: hinc eſt ẽt ꝙ irregularis dr̃, nec põt cũ eo diſpenſari, 11. q. 3. ſi quis eps̃. & c. ſeq. vbi aũt quis cõicat, vel celebrat excõicato, non eſt ſuſpenſus neq; a iure, neq; ab hoĩe, velut no. ẽ. de cle. exc. mi. ſi ecle. licet ſit ſuſpenſus a iure, quia parem excõicationis ſnĩam ꝯhit cũ excõicato, 11. q. 3. cũ ex. & c. ſeq. non tñ eſt ſuſpenſus ab hoĩe: & iõ euenit, ꝙ põt a quolibet abſolui, j. de ſent. exc. nup. in fi. & ꝙ non eſt irregularis. & idem vr̃ dicere de ſuſpẽſo a iure, quia publice fornicariã tenet, & de hoc no. ẽ. de coha. cler. ſicut. & j. de ſen. exc nup. reputo aũt ſuſpenſos ab hoĩe ſiue noĩatim ſuſpẽdãtur, vt ſuſpendo talẽ: ſiue in gñe feratur ſnĩa, ſuſpẽdo oẽs, qui oſtẽnderint in tali facto: vel interdico talem eccleſiã, vel terrã, vt hic. de hoc ẽt ais no. ẽ. de ſchiſma. c. j. vel ſi vis alr̃ rñdere, dic, ꝙ iure antiquo nõ inuenit, ꝙ excõicatus, vel interdictus celebrans ſit irregularis, niſi in c. 11. q. 3. ſi quis eps̃. & c. ſeq. vbi dr̃, ꝙ non dẽt habere ſpem recõciliationis in alio cõcilio. ſed ex illis c. cõluera & cõi interpꝛatione aſſumptũ eſt, vt qcũq; excõicati, & interdicti celebrãs, ꝓ irregularib. habeanẽ: nec ſunt mirãda, ꝗ interpꝛationem certã habuerũt, ff. de leg minime. ſed & ꝑꝑ cõem interpꝛ̃tationẽ factæ ſunt quædã nouæ conſtõnes, ꝗ hoc ipm̃ dicere videntur, ſupra de re iud. cũ æterni. j. de ſenten. exco. cũ medi. & de cler. excõ. mi. ſi celebret. intellectũ ẽt ꝑdictorum cap. quæ ſunt, 11. q. 3. ſi eps̃. & c. ſeq. extendunt quidam in tm̃, vt dicantur etiã irregulares, q celebrant in locis interdictis, ar. hic, & ſupra de poſtu. c. 2. de ele. cũ inter R. & de cle. exc. in c. poſtu. & c. apřicæ. aliqui ta in hoc vltimo nõ ꝯſentiũt: hæc aũt interpꝛatio, & extẽtio nõ ẽ facta vſq; ad cõicantes, & celebrãtes excõicatis: imo ꝯtrã ſtatutũ eſt, ſ. ꝙ non ſint irregulares: & ita cũ irregularitas non ſit niſi ꝑ conſtõnem eccleſiæ, & de celebrãtibus excõicatis non ſit ſtatutũ, ꝙ ſint irregulares, non deberẽt ꝓ irregularibus haberi, & de aliis, qa ſtatutũ eſt, ꝙ ſint irregulares, ꝓ irregularibus hñr. Ex eo aũt, qđ ſupius dictũ eſt, quia interdicẽdo locũ intẽdit interdicere oẽs celebrantes in loco, apparet, ꝙ non ſolũ clerici loci, ſed ẽt alienigenæ in loco interdicto celebrare non debent, niſi priuilegiati, j. de priui. ꝙ non. & c. vt priuil. ſed licet in loco interdicto non dẽant celebrari diuina, nec eccleſiaſtica ſacrã cõferri: tñ ibi clerici, & non alii ẽt non interdicti poterũt ſepeliri apud eccleſiã in cœmeterio, j. de pœ & re. qđ in te. niſi ſint priuilegiati, j. de priui. vt priui. quidã tñ dicũt, ꝙ nulli ẽt clerici, vr̃ priuilegiati põt in eccleſia interdicta ſepeliri, j. de priui. cum & plãtare. §. ꝙ ſi tẽplarii. ſed ſecus eſt, ſi terra eſt interdicta, vt in c.
6 qđ in te. †Itẽ hoĩes interdicti ẽt ſi pñiam acceperint, in loco interdicto non ſepeliẽtur: imo nec in loco non interdicto, nec extremam vnctionẽ accipiẽt, j. de pę. & re. qđ in te. quia licet peccatores non ſint, tñ interdici põt ꝓ peccatis aliorũ, 24. q. 3. ſi habes. 17. q. 4. miror. fœlix. ſic hi, licet ab excõicatione abſoluanẽ, tñ remanẽt interdicti, quouſq; ſoluatur gñale interdictũ. noĩatim aũt interdictus, ſi celebrat, irregularis eſt, 11. q. 3. ſi eps̃. Sed
7 no. ꝙ †cũ locus interdictus eſt, ſi in morientib. apparuerint ſigna pñiæ, poſt ſolutũ interdictũ erunt in cœmeterio ſepeliẽdi, ar. j. de ſen. exc. cũ illorũ. & ſi ſepulti eſſent apud eccleſiam, dũ erant interdicti, poſt ſolutũ interdictũ nõ erũt extumulandi, cũ ad eũ caſum nõ puenerint, a quo incipe potuit: ab his interdictis poſt pñiam licet mortuaria recipe, quia & ꝓ eis eſt orandũ, 11. q. 3. quicunq; intra. ſed ſi pñiam non acceperint, pro eis non eſt orãdum, nec mortuaria recipiẽda, 88 di. c. ſi. eadẽ, ꝗ diximus de loco interdicto, intelligimus ẽt ſi parochia fuerit interdicta, ſed ſi eccleſia fuerit interdicta, puta qa violata ſit ſanguinis effuſione, ſupra de cõſe. ec c. ſi. tũc nõ dicerẽ irregularitatẽ incurrere, q ibi celebrãt, & tũc ꝓpriẽ dñr in illa eccleſia organa ſuſpẽſa, nõ eccleſia interdicta: interdictũ. n. nomẽ iuris eſt, & plus importat, ꝗ verbi ꝓprietas ſonet, vt ex primo appt: & idẽ intelligo in caſib. q ſunt, ẽ. de iure pa. c. j. & ij. & ſic ſi dicañ, interdicimus talẽ eccleſiã, bñ credimus irrĩaritatẽ, & ſuſpẽſionẽ incurrere, q ibi celebrat: ſed clerici, & laici ipſius ecclię vbicũq; poterũt celebrare, niſi aliud fuerit additũ. [nõ ſolũ.] 2. q. j. ĩ prĩis. 3. q. 6. hoc ꝗppe.

De noui operis nunciatione. Rub. 32.

SVMMARIVM.

Noui operis nunciatio quando pro futuro ædificio ſit concedenda.

CAP. I.

INtelleximus. [Iniuria.] Licet hoc ſit verũ ſic, tñ ſi denũcians non iurat de calũnia, nec hẽt in veritate ius denũciãdi, itẽ ſi noĩe alieno denũciet, & poſtea apparet nõ eſſe verũ ꝓcuratorẽ, vel aſs inſufficiẽtẽ, non fiet demolitio, ff. de remiſ. l. 1. §. j. Itẽ no. ꝙ ſit denunciatio ad futura ædificia, ẽt dũmõ aliquẽ faciat apparatũ, ff. de polli. l. j. §. cœpiſſe. ff. de no. op. nun. l. 1. in prin. & §. põt. ar. ꝯ. ff. e. ſtipulatio. §. opus. vbi dr̃, ꝙ non ſufficit feciſſe apparatũ, niſi aliqua ſpẽs appareat futuri opis. ſo. ibi loquitur, qñ parabat materiam ꝓ ꝑterito ædificio fulciẽdo, ff. eo. l. 1. §. ſi quis ædi. vel ibi loquitur, qñ oĩno ignorabat, quid vellet facere de cęmẽto, quod videbat, & in quo loco vult ædificare domũ, ſed vbi qs ſe iactat, ꝙ in certo loco vult ædificare, tũc bñ põt denũciare, ff. e. l. j. § põt. quañr ꝑ ꝓcuratores poſſit fieri denunciatio, no. in ſũma de no. op. nun. vltra medium. & in ſum. C. de ꝓcu. vr̃ aũt, ꝙ non caſſabitur inhibitio iudicis, licet non vocet partes, quamuis ꝯ ꝓcuratorẽ poſſet allegare, quia & ſi præſens eſſet, non differt inhibitionẽ facere de non ædificando, niſi incontinenti, & quaſi in momẽto oſtẽderet non valere procurationẽ, quia ſi cõtra dicitur, non ſatiſfit edicto, quia vult feſtinanter ab ope ceſſari, ẽt ſi ſine iniuria ſit opus: tñ non ſit demolitio opis facti ꝯ inhibitionẽ, ſi poſtea apparuit eũ nõ fuiſſe ꝓcuratorẽ, vt hic no. alii ꝯ, qa graue eſt ꝑiorẽ oſtendere. [Terminare.] i. facias demoliri, quicquid factum eſt poſt denunciationem noui operis.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſio fieri debet verbaliter, & expreſſe.*
2 *Cum eccleſia deſtruitur ob delictum aliquorum, nullus de cætero vocari debet clericus eccleſiæ.*

CAP. II.

CVm ex iniuncto. [Renũciationē.] Et poſt reuerſionem de loco, vbi
aberant. [Expenſis.] Si abſenti non eſſet notũ, q̃ ædifi-
catũ eſſet, ante eius reuerſionem demoliri deberet nũciãtis: ſed
poſt ſactis expen. nũciati ff. e. de pupillo. §. ſi quis forte. [Sãctio
1 ne.] ff. e. l. j. §. to opis. [Remiſsionē.] † Verbis expreſsis factã, ff.
a de remiſ. l. j. in prin. ff. eo. l. ſi opus nouũ. & tacite[a], puta p ſubſe-
quentem trãſactionē, ff. e. l. j. § poſt opis. & §. itē q̃ritur. itē mor-
te nunciatoris, ff. eo. l. j. §. morte. & §. q̃ ſi is. non aũt morte nun
ciati, vt ibidē: itē ſi ſatiſdederit nunciatus intra annũ, vel p nun
ciantē ſtet, quo minus ſatiſdet, ff. eo. p̃ſeo. §. deinde ait. & §. hoc
interdictũ. & §. hoc aũt. poſt annũ aũt non ſatiſdetur, cũ finiat
anno, ff. e. p̃ior §. vlt. [Inſtituẽdis.] Ordinauerat. n. ibi archiep̃s
ponere certũ numerũ canonicorũ, & ſup hoc ēt ibi inſtitutos
iam aliquos iurare fecerat de reſidentia ipſius loci, & quaſdam
eccleſias deputauit p beneficiis clericorũ ipſius eccleſiæ. [Re-
uocatis.] Re deſtructa deſtruunt̃ priuil, ĩ. de ver. ſig. abbate. in fi.
16. q. 7. & hoc dicimus, ff. de col. l. 3. 18 q. 2. nullo. [Quicq̃d.] C.
2 de elec. non dubiũ. 19. dl. vides. No. q̃ † q̃n eccleſia, vel ciuitates
ſiue alia loca ſiue ſacra, ſine pfana auctoritate ſupioris deſtruũ
tur pp delictũ eorũ, de cætero nullus dēt vocari clericus illius
b eccleſię, vel municeps illius loci: & ille locus[b] priui. pdit, vt hic,
& de conſec. diſt. j. placuit. 16. q. 7. & hoc dicimus, ff q̃n dies le-
ga. ce. ſi aũt ab hoſtib. deſtruatur, tunc retinet oĩa priuil. ſua, &
antiqui clerici remanēt ibi clerici, 7. q. j. paſto. 19. q. 3. q̃ ſemel.
& idē vr̃, ſi auctoritate ſupioris transferatur in aliũ locũ, vel alii
vniatur, vt no. ĩ. ne ſe. vac. c. j. ĩ. de re. do. quia mo. & idē intelli
gitur in ciuitate, & aliis locis pfanis, ar. ff. de ꝯhē. emp. ędē. hoc
aũt certũ eſt, q̃ ſi aliq̃ eccleſiæ occupētur ad ipſa a tyrãnis, ita q̃
nõ pñt inhabitare ibi clerici, q̃ eccleſia retinet ſua priui. & ſuos
clericos, licet ſint eiecti, vñ vr̃, q̃ ſi expediat eccleſię, vel clericis
illius eccleſiæ facere aliquē ꝯctũ, vel p̃latũ, vel quicquid aliud,
q̃uis hæc ordinarie facienda eſſent in eccl. ĩ. de elec. q̃ ſicut. tñ
pp neceſsitatē fient alibi, 23. diſt. in noĩe. & ēt q̃d plus eſt, ſi tyrã
ni darent facultatem clericis eundi ad eccleſiam ſic inuaſam, &
etiã ſi ibi ſemp aliqui clerici remanſerunt, & ēt ſi non timeatur
de impreſsione, dũmõ illi, qui exierunt, iuſto timore, vel alia iu
ſta cã exierint, ſi ſit maior pars illa, q̃ eſt in eccleſia, dēt ad forin
c ſecos[c] exire, niſi poſſet redire cũ bona, & ppetua pace, vel hone-
ſta. Et idem vr̃, ſi ſint pauciores, dũmõ p̃ſumatur, q̃ electio, vel
alius ꝯctus vtilius poſſet celebrari extra eccleſiam, q̃ ĩ. ar. ĩ. de
elec. bo. me. M. vbi no. ſecus, ſi pp ſuas inimicitias non pñt ire
ad eccleſiam, quia tunc pñt cõſtituere pcu. ĩ. de ele. q̃ ſicut. §. j.
& c. quia pp. Idem eſt ēt, ſi non ſit magnũ negotiũ, vel ſi ſit ma-
gnũ, ſed vtiliter põt fieri p inferiores: q̃n aũt clerici diſperſi ſũt,
ille, qui eſt caput capĩi, ſiue ſit p̃poſitus, ſiue alius, ad quem ptì
net vocatio capĩi, eos vocabit, ĩ. de mai. & obe. c. j. dũmõ ſit in
loco idoneo, vbi plures cõuenire pñt, vel ēt ſi ibi non ſit, ſed ad
eũ accedere velit: alĩs aũt ſi vellet Lombardos in Lombardiã p
maiori parte morantes, vel in remotas partes Franciæ vocare,
non tenētur ire, quia manifeſte iniquũ eſt mãdatũ, ar. ĩ. de ele.
cũ inter vniuerſas. ſecus aũt ſi dubitaretur, quia tunc ſemp obe
dire debēt, 11. q. 3. quid ergo. & ſi abſentes non inueniunt, pce-
d dant pñtes, ĩ. de elec. quia pp. ſi aũt nullus[d] eſt, ad quem ptinet
ex officio alios vocare, tunc ad hoc, vt teneat, q̃d ſit ab eis, opor
tet q̃cunq; eis placet, q̃ ad minus cõueniant duæ partes illorũ,
ad quos ptinet facere illũ ꝯctũ, & illi debent vocare alios, qui
cõmode pñt vocari, q̃d relinquendũ eſt arbitrio boni viri, vel
cõſuetudini antiquæ illi eccleſię: & ſiue vocerint, ſiue non, pce
dant ad pficiendũ illũ ꝯctũ, vel electionem: ſi aũt cõtingat plu-
res electiones fieri, Papa ꝯfirmabit, quã viderit canonice factã,
puta ſm tenorem huius gl. & illius gl. quæ eſt de hac materia, ĩ.
de elec. bonę me. M. & ſi ſit vniuerſitas ſecularis, debent vocari
oẽs maiores 14. an. ſiue ſint mares, ſiue mulieres, ſiue virgines,
ſiue cõiugatæ, ſiue viduæ, & minorũ tutores, ff. q̃d cuiuſq; vni.
ſi munic. plane, nulli. ff. ad munic. filia. §. vidua. & l. ea quæ. & l.
ſi. Item filiiſam. vocandi ſunt, ſi alibi, q̃ in domo patris, habent
domiciliũ: ſed vbi cũ patre habent domiciliũ, non, quia tñ pr̃
vocandus eſt. ff. ad munic. placet, nõ vtique. poſſeſsionem ēt ci
uilem retinēt, q̃ timore inimicorũ, & hoſtiũ dimittũt res ſuas,
C. de acq. poſ. licet. ille aũt, q̃ ab hoſtib. capit̃, bene amittit poſſ.
rerũ ſuarũ, & ēt nõ captiuus amittit poſſeſsionē rerũ captarũ
ab hoſtib. ff. ex q. cau. in inte. reſt. denique. & l. ait p̃ior. §. is aũt,

ADDITIONES.

a ¶ Tacite. Et ſic quod ſit tacite dicitur expreſſum, adde Fel. in c. tranſlato. col. 2, ſupra de conſti. cũ cõcor. ibi per eũ adduct. & per Alex. in l. j. ff. de li. & poſth.
b ¶ Et ille locus. De hoc quando caſtrum diruptum, vel ciuitas euerſa perdat pri-
uileg um, vide per Alex. in conſi. 43. in j. col. j. vol.
c ¶ Debet ad forinſecos. Et ſic ſentit Inn. q̃ abſentes in arduis debent vocari, ita Fel. in c. cum omnes. col. 13. ver. ſecunda fuit opi. ſupra de conſti. & ibi latiſſime per ipſum de veritate, & pro declaratione dictorum Inn. hic.
d ¶ Si autem nullus. Pro intelligentia Inn. hic vide Abb. & Fel. in c. j. ſupra de ma io. & obe. Fel. in c. cum omnes col. pen. ver. ſed dubium eſt. ſupra de conſti. & adde hic, quæ no. ad Inn. in d. c. j.

SVMMARIVM.

Appellationi non eſt deferendũ, cum non exprimitur iuſta cã appellationis.

CAP. III.

SIgnificantibus, &c. [Decreuit.] Et bene. [Pro curauit.] ĩ. 2. gl. ſed alii di
cunt: hic aũt in vtraq; appellatione credimus cãm aſsigna
tam, licet in decr. non exprimatur, qualis cã in prima appellatio
ne potuerit aſsignari, & nõ iuſta, quia cũ iuſta eſſet ſnĩa, nõ po-
terat aſsignari iuſta cã appel. ſed de pprio motu placuit iudici,
a quo appellatũ eſt, deferre: vel iudicē, ad quē appellatũ eſt, ad-
mittere. In ſecũda aũt appellatione potuit eſſe iuſta cã app. hoc
mõ, dñe cũ ego incõtinēti paratus ſim pbare p̃iudiciũ fieri ec-
cleſiæ in pñti ædificatione, & plateã ad eccleſiã ptinere, & vos ĩ
ꝯtriũ decreuiſtis me nõ admittendũ ad hæc pbanda, & cautionē
aduerſarii recipiendã, appello: ſed ſi admiſiſſet pbationes, & tñ
reputans eũ nõ pbaſſe, cũ pbaſſet, ꝯ eũ talē interlocutoriã ptu-
liſſet, ſic appellet: Licet ſufficiēter pbauerim eccleſiæ p̃iudiciũ
gñari ex ædificatione aduerſarii, tñ iudex ꝯ me interlocutoriã
protulit, ſ. cautionē aduerſarii recipiendã: vñ appello. q̃uis vr̃
ſufficere, ſi dicat, appello, quia ex teſtibus, vel aliis inſtr̃is aſr p-
nunciandũ eſt. idē ēt vr̃, ſi dicat, quia iniuſta eſt interlocutoria:
ſñ nimia vr̃ gñale verbũ, quia iniuſta eſt interlocutoria, niſi ex-
primatur, in quo eſt iniuſta, ſicut nec audiendus eſſet, ſi diceret,
appello, quia me grauaſtis. niſi exprimat, in quo granet. [Prouo
cauit.] Non erat appellationi deferendũ, cũ nõ eſſet expreſſa iu
ſta cã app. ĩ. de app. vt debitus. alii dicũt, q̃ tã a diffinitiua, q̃ ab
interlocutoria, ēt nulla cã aſsignata, licet appellare ſm canões.
huic ſolutioni expreſſe ꝯdicit ĩ. de ap. cordi. in prin. q̃d nos nõ
credimus, niſi in caſibus, qui legibus exprimunt̃, puta interlo-
cutus ſit q̃nē in ciuili, ſiue in criminali negotio p tormēta ha
benda, ff. de ap. re. ante ſnĩam. Itē ſi fideiuſſores approbant̃ a de
le. tanq̃ idonei ſiſtendi iudicio, q̃uis quidã dicũt tunc ēt ſine ap
pellatione delegantē poſſe corrigere ſnĩam delegati, ff. q ſatiſ.
cog. arbitro, ff. a q̃bus appellare licet, l. vlt. idē ēt ab iniuria, vide
C. de ap. ſi quis pro. Plac. aũt intelleait iniuriã facti: puta ſi ver-
berauit litigantē poſt latã ſnĩam, ff de ap. in maiorib. q̃ appel-
lat iniuriã iniurioſam executionē, puta q̃ vult exeq ſnĩam an-
teq̃ quadrimeſtre tp̃s elapſum ſit; nã ſicut licet appellare ab exe
cutore, ſi excedat modũ in exequendo, ff. quorũ app. nõ re. l. ab
executore, ita & ſi p̃uenit tp̃s: a ſnĩa aũt poſſ. nõ licet appellare,
non quia ſit interlocutoria, ſed quia ſup pprietate principalius
& perfectius iudiciũ expectatur, C. ſi de mo. poſ. ſu. app. l. j. ſed
ſecundum canones bene appellatur a ſententia poſſ. ĩ. de reſt.
ſpol. ex conqueſtione. ſed tamen ſi quis illam decr. bene videt,
non dicit in poſſeſſorio appellatum, ſed quia eius petitio ſuper
poſſeſſorio denegabatur. Sed alii dicunt, & vt videtur, melius, p
quãdo appellatur ab interlocutoria, q̃ ſufficit dicere, appello,
& maxime ſi adiiciat, quia eſt iniuſta, ĩ. de teſt. ſigni. neq; opor
tet, q̃ dicat, in quo ſit iniuſta, ſicut q̃n appellatur, quia locus nõ
eſt tutus, ſufficit dicere, appello, quia locus, quem mihi aſsigna
ſti, non eſt mihi tutus, nec oportet eum exprimere, quare non
eſt tutus, ĩ. de appel. ex parte. ſed iudex, qui de appellatione co-
gnoſcit, ſi inuenerit interlocutoriam iam ex actis productis co
ram primo iudice, confirmabit eam: ſed ſi ex nouis probationi-
bus velit probare eam iniuſtam, nõ poterit, quia eas coram pri
mo iudice debuit producere etiam poſt interlocutoriam, & ꝯ
ſe prolatam: & tunc ſi denegaſſet eas recipere ſine cauſa, pote-
rat iuſte appellare, vt ff. de re iud quod iuſsit, 4. q. 5. c. j. ſi autem
ex prioribus actis inueniſſet interlocutoriam iniuſtam, caſſaret
eam, & quicquid factum eſt poſt app. & huiuſmodi cauſam in-
terpoſitam. [Procedendum.] Ante tres menſes, in quo pecca-
uit: nam iſte, qui nunciat opus nouum habet tres menſes, intra
quos ſi poterit probare non licere ædificare, alii probabũt a tri
bus menſibus, aut in antea licet ædificata præſtita cautione ædi
ficare, inſta eo. c. vlt. C. de ędific. priua. l. vlt.

De priuilegijs, & exceſsibus priuilegiatorum. Rubrica 33.

CAP. I.

EPiſcopalia, &c. [Vileſcat.] De facto, de iure autem magnitudo ciuitatis nihil operatur, 93. diſtinctio. legitimus. ſicut, &c. [Eis.] Laicis. [Præiudicantibus.] Idest, nobis præiudicium facientibus, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *De ſuibus teneantur exempti rationem exhibere epiſcopis, & habes in nu-me.2.& 3.*

CAP. II.

CVm et plantare,etc. [De mãu laicorũ. & male, ꝫ. de his, q̃ fiunt a præl. cũ in apoſtolica. [Aliquo.] Niſi ꝓſcripſerint, ꝫ. de in.pat.cura. [Noĩatim.] Proprio noĩe, vel indubitata circũlocutione, Inſti. de exhær. lib. §. maſculos. de hoc no. ꝫ. de ꝓb. in Lateranen. [Pertinent.] Cũ ex ſua ædificatione habent: ſecus, ſi laicus fundator donaſſet eis, qui nõ põt plus iuris in aliũ transferre, q̃ in ſe hẽt: cũ ergo hoc non hẽat, vt ſibi de tpalibus non reddatur, ergo nec hoſpitalarii, quibus confert, vt no. ꝫ. de ꝓbẽ. de monachis. & c. in Laterañ. [De plebeis cura.]
2 Sic j. de ver. ſig. veniens. §. quas. [†Pro rebus tpalib.] Non ſolũ quas ipſi exempti dederãt eccleſiis ſuis, ſed ẽt aliis, quas alii dederũt: & ẽt qđ plus eſt, de decimis, & aliis rebus ſpũalib. reddẽt eis rõnem: nam ex quo eccleſia ſua eſt, & oĩa ei annexa, qualia ſunt poſſeſsiones eccleſiæ, decimæ, & oẽs obuentiones, ar. ꝫ. de conſti. transl. & c. q̃ loquuntur de hac materia, gñaliter loquuntur, vt hic, 16. q. 2. ſane. & ſi cõſtat hæc rõ, qa ſi alias habeant eos ſuſpectos, facient eos reddere rõnẽ villicationis ſuæ. itẽ vr, ꝙ ſi ſup poſſeſsionibus conueniantur, ꝙ tñ ſub patronis exemptia conueniantur, vt no. j. eo. recepimus. item non poterunt aliqd alienare, nec maximas cãs agere ſine cõſenſu patronorũ, & exẽptorum: nam ſicut in his requirendi eſſent epi ab eccleſiis ſibi ſubditis, ita hic patroni exempti, qui ius epale habent in eis, ad hoc requiri dẽnt, ar. 12. q. 2. ſi qua, placuit. & no. ꝫ de refer. e doceri. nos nõ dicimus, ꝙ in his, ſicut dictũ eſt, cõſiſtat rõ reddẽda patrono, ſed in hoc, qa patroni clerici, ſiue ſint exẽpti, ſiue nõ, in eccleſiis ſuis ex fundatione ſua exigent rõnẽ, qũo regant poſſeſsiones habitæ, & qũo ꝓuentus expendanr: non tñ exigent ab eis rõnẽ princ: paſr, qđ dent ſingulis dieb. ꝓ piſcibus, vel carnib. & hãc rõnẽ petẽt, ẽt ſi nõ ſint de dilapidatione ſuſpecti, qa a iure ꝯcedit eis hæc rõ: ſed tñ ipſi patroni nõ cogent ſubditos ad hoc, ſed obtinere debẽt eos cogi ꝑ ordinarios ſuos: nã ipſi rõne patronatus nullã ſup eos habent iuriſdõnẽ: & ẽt ſi ꝓlatus videret, ꝙ nimis ſæpe & malitioſe patronus exigeret rõnẽ, non impediret ei offm ſuũ, quia in malitiis nõ deberet eſuberare, ſed
2 obuiare, ff. de rei vin. in ſundo. †Itẽ no. ꝙ hæ eccleſiæ nõ tm̃ debẽt patronis rõnẽ, ſed ẽt ſubiectionẽ debitã, 16. q. 2. viſis. in quo intelligo ꝯtinere, ꝙ eis ſubueniat, ſi neceſſe fuerit, & ẽt ꝙ ad ipſos pro neceſsitatibus ſuis, cũ conſenſu eporum tñ accipiant redditus eorũ, ar. ꝫ. de conceſ. ꝓb. cũ noſtris. ꝫ. vt eccl. benc. vt noſtrũ.
3 & de inſti. cũ veniſſent. †Item ꝙ eis vacãtibus eas cuſtodiant, ꝫ.
a de off. or. cũ vos. ꝫ. de ap. bonæ. hac rõne[a] vr, ꝙ ſi imponitur collecta epo ꝑ ſe, & clericis patronis ꝑ ſe, ꝙ tales eccleſiæ cum patronis conferent ſeu contribuent, & non cũ epo: quo ad iuriſdõnẽ xũt, vel quo ad interponendũ auctoritatem, vel ꝑmutationibus, vel alienationibus eorũ non credimus, ꝙ aliquid iuris habeant patroni clerici, ſed epi tñ. hæc. n. iuriſdõnis eius ſunt, & non de iure patronatus: & iõ ad ordinarios ꝑtinent tñ: credimus tñ, ꝙ patroni bene põt ſe opponere, ne nociuæ electiones, ac exactiones fiant, 16. q. 7. filiis. item licet rõnem, & auxilium dederimus patronis, nihilominus ꝓlati rõne iuriſdõnis, & ordinariæ ꝑtãtis hoc habebunt, ꝫ. de off. ord. cõquerente. alii tñ dixerunt, qđ hæc decr. non hẽt locũ, niſi in eccleſiis, quæ ſũt de menſa patronorũ, ſed primum dictũ magis placet. ad hoc ꝫ. de relig do. cũ venerabilis. in gl. quæ incipit, iſte epſ. [Proprietatibus.] i. retinendo ꝓprium. [Eximantur.] j. eo. tuarum. in fi. & c. quidam. [Fratribus.] Templi, & hoſpitalis. [Percipiunt.] Recipiẽdo decimas eccleſiæ de manibus laicorũ, ꝫ. e. c. in prin. [Præſumũt.] Recipiẽdo excõicatos, & interdictos ad officia celebrãda plus q̃ ſemel in interdictis eccleſiis, ꝫ. eo. ti. in c. j. §. excõicatos. & §. ꝙ ſi. [Interdicto.] Non credimus canonem latæ ſnĩæ.

ADDITIO.

a ¶Hac ratione. Adde Pet. de Anch. qui hoc refert & ſequitur in conſi. 242. col. 3. verſi. ſuper quæſito & maxime in col. ſeq. in verſi. non obſtat. vbi dicit, ꝙ hoc intelligit, cũ caput & mẽbrũ ſunt in eadẽ dioe. & incip. cõſi. ad prædicta dubia.

CAP. III.

DIlecti fil. fratres. [Priuilegia.] Super quibuſcũq; rebus, vel iurib.

CAP. IIII.

AD hæc, & infra mãdamus, etc. [Et exequaris.] No. ꝙ in locis q̃rũcũq; priuilegiatis poteſt epſ de ſepultura extrahere oſſa excõicatorum ſepultorum: nos dicimus eccleſias hoſpitalis non eſſe exemptas.

CAP. V.

SI de terra, quam etc. [Tanto tempore.] j. eo. accedentibus, ꝯ. ſolu. ibi. ſed ad hoc ꝫ. de ꝑſcr. ad audientiam. in tex. & in gl.

CAP. VI.

POrro. [Quamuis.] j. c. ex parte. [Fuerãt.] Supple quã habuerant primi habitatores, vel quã habebant in locis, in quibus prius habitatores non fuerãt. [Ex inſpectione.] Contra, arg. j. eod. quanto.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia quando cognoſcatur exempta.*

2 *Epiſcopus non ſolum perdit ius in eccleſia exempta, ſed etiam in clericis eccleſia, & vide vſque ad finem.*

CAP. VII.

1 REcepimus, &c. [Spãliter.] †Si in priui. tñ ꝯtineaſ, ꝙ ſpãliter iuris B. Petri exiſtat, nõ ẽ exẽptio, ſi narrãdo tñ dicit, nõ aſſerẽdo, 3. q. 6. hoc qppe. niſi oñdaſ priuil. in quo ei ꝯcedaſ, ꝙ ſpãliter illa eccſia ꝯſiſtat iuris B. Petri, vel aſs ibi expſsim verba exẽptionis ponanſ. ſi ãt nõ narrãdo, ſed aſſerẽdo hoc dicat, bñ ꝓbatur exẽptio ꝑ dicta verba. Itẽ dicẽdũ ẽ, ſi ĩ priuil. dr, ꝙ nullo mediãte ad Papã ꝑtinet, j. e. cũ olĩ cẽmus. idẽ ſi dicit, ſint liberę, vr ꝙ potianſ libertate Romanæ eccl. j. e. cũ olim pp. qa tũc plene exẽpta eſt: idẽ intelligo, & ſi nõ ſit ibi ſpãliter, ar. eius, qa ſi dicat priuilegiũ eius, ꝙ ad ius, & ꝓprietatẽ eccſię Ro. ſpectat, exẽpta eſt: ergo idẽ, ſi dicat, ꝙ iuris, vel ꝓprietatis B. Petri exiſtit, ar. ꝫ. d in inte. reſ. c. a. ꝫ. de arbi. cũ tpe. Itẽ qa voluit aliã ſpãlitatẽ notare. aliq dicũt, & vt vr, bñ, ꝙ ſi dicat ad iudiciũ ꝑceptæ liber. qa nõ valet, niſi oñdat priui. libertatis ꝯceſſę, C. d edẽ. auẽ. ſi qs. alii dicũt, ꝙ ſi poniſ verbũ indiffinite, puta dicit, ad iudiciũ ꝑceptæ libertatis, plenã exẽptionẽ hẽbit eccſia, niſi in caſib. in iure expſſis, nec oneratur ꝓbatione, ſi ſit in poſſeſsione, vt hic, C. de pet. hær. eog. C. de rei vin. l. vlt. ſi aũt dicaſ, ad iudiciũ ſpãlis libert. & de illa libertate ſpãliter in illo priui. vr in alio ꝯtineaſ, in nullo
2 alio erit exẽpta, niſi in eo, ꝙ in priuilegio ꝯtineſ, ꝫ. e. c. ꝓxi. †Itẽ
a no.[a] ꝙ ſi eccſia eſt exẽpta, nõ ſolũ ꝑdit ius in eccſias epſ, ſed ẽt in clericis eccſię, niſi in ſacerdote cura ppſi, cui ꝯmittiſ, vt no. ꝫ. d capel. mo. c. j. & ar. j. e. es orc. inde ẽ, ꝙ clerici eccſiæ exẽptæ nõ
3 poñt excõicari ꝑ epm, ꝫ. de ĩ inte. re. c. 2. j. e. ex pte. †Idẽ dicimus ĩ ꝯuerſis, & ꝑpetuo oblatis eccſiæ, qa ſunt ĩ pte dñi aſſumpti, 12. q. j. q ſunt. in laicis ãt, ſ. in parochianis illius nulla iura amittet: dabit. n. pnĩas publicas, chriſmabit, & cætera epalia iura tã ad legẽ dioę. q̃ ad iuriſdõnẽ ſpectãtia exercebit, j. c. cũ pp. ꝫ. de ſepul. in nra. ſi q̃ris q hẽbit decimas. Rñ. plebanus loci, vel ille, qui prius hẽbat, ſiue fuerĩt epi, ſiue plebani, ſiue cuiuſcũq; alterius, qa nulli aliqd iuris accreſcit, vel detrahiſ i locis, ar. 16. q. j. ſi qs
4 laicus. niſi ppſs ſit exẽptus, j. e. ex pte abbatiſſæ. †Sed q̃res, cũ petito iure epali oẽ ius epale tã in eccſiis, q̃ in clericis, q̃ in laicis adiudiceſ, vel auferaſ, ꝫ. de of. or. ꝯquerẽte. quare & nõ ſi priui. ꝯcedaſ exẽptionis, in totũ videaſ exẽpta, valet in clericis, & laicis? Rñ. qa in iudicio vr deducere oẽ ius, niſi expſſe ꝯtrũ agaſ, ꝫ. de cã poſ. cũ eccſia. ff. de iud. ſolemus. ſed in priuil. ſecus, ſ. e. ꝓxi. quẽ pp alterius ꝓiudiciũ reſtringẽda ſunt, vt no. ꝫ. de dona. cũ dilec. licet & tẽplarii, vel hoſpitalarii, vr qcũq; alii ſint exempti: tñ ſi accuſenſ de aliquo maleficio, rñdebũt ſuo iudici ordinario, & in ꝓuincia, ĩ qua delinquerũt, j. c. patẽtib. tuarũ. §. cos. C. vbi de cri. l. j. & auth. qua in ꝓuin. 6. q. 5. placuit. ꝫ. de hære. ad abolẽdã. §. vlt. niſi delinqnerẽt circa res exẽptas: puta qa nõ portarẽt habitũ, vr qa diſsiparẽt bona eccſiæ exẽptę, j. e. patẽtib. cũ capella. Itẽ & ſi nõ eſſet crimẽ circa rẽ exẽptã, & ſit leue crimẽ, bñ facit ordi. ſi eũ remittat ad magiſtrũ ſuũ, ar. ff. de re mil. l. 3. rñ. j. ff. de acen. l. vl. ff. de cuſto. re. de militib. nõ ẽ. C. de exhi. re.
5 l. j. alii diſtinguũt inter crimẽ publicũ, & occultũ. †Itẽ ſi teneãt aliqua principia ad iuriſdõnẽ dioę de illis ꝯueniunſ ſub eo. j. e. cũ capella. ſed dices eadẽ rõne de oĩb. poſſeſsionib. q̃ ſunt in dioę. cũ oẽs ſint de ſuo foro: forte poſſet rñderi, ꝙ ordinarii licitè cognoſcũt: ſed melius eſt, ꝙ tñ magr cognoſcat, ſi iuriſdõnẽ hẽt, vel iudex ordi. magri, C. de offi. ma. mil. l. j. C. de iuriſd. om. iu. l. vlt. Itẽ põt dici, & ſi rõne ꝯtus ꝯuenienſ, ar. earũdẽ legũ. ar. ꝯ, C. in q. ca. mil. fo. l. j. C. vbi ſe. vel cla. l. 2. ſed dic ibi ꝯcedi militibus, & qbuſdã priuilegiatis pſonis, ſ. ꝙ ꝯueniãſ ſub ꝓſidib. qđ licitu ẽ, qa ꝓſides legati ſunt, vt no. ꝫ. de off. le. ꝙ trãſla. Itẽ de qbuſdã ꝯcedit ꝑp neglıgẽtiã eorũ, q ꝑ ꝓuincias ordinanſ: qdã ãt ſunt, q & ſi hẽant aliqua priuil. nõ tñ ſunt exẽpti in totũ, vt ex offõ leg. colligiſ exẽptio, ſ. priuilegiatorũ ex priuilegiis colligitur ꝫ. c. ꝓx. in hoc ãt valet priuil. qa nunq̃ ordinarius poterit excõicare: & ſi fecerit, nõ valet, niſi in caſibus, in qb. põt eos iudicare, vt dixi j. eo. cũ olim eſſemus. alii dicũt, & nõ male, exẽptos de nullo crĩe, vel cã ciuili rñdere debere ſub ordinario loci, 16. q. j. frater. niſi in caſib. q inueniunſ in iure expreſsi, ſed ſub miniſtro ſuo tñ, qui eorũ ordinarius eſt priuil. vel coram eſuncente. [Speciali.] Vt plene ſint exempta, oĩa iſta hodie determinata ſunt per decr. j. de priui. volentes. per totum, in tex. & in gl.

ADDITIO.

x ¶Item no. Pro intelligentia Inno. hic vide Cal. in ti. de do conſi. 6. col. 3. ibi & ita videtur ſentire, & ibi, & iura, quæ in conſi. circa fi. col.

CAP. IX.

PAtentibus,etc. [Liceat.] Hoc ideo, q̃a licet perſonæ ſint exemptæ,non tamen eccleſiæ, ar.ↄ.ī.de exceſ.prǣl.nimis iniqua. So.illud eſt ꝑꝑ priuilegiũ illorũ religioſorũ. [Coercēdi.] No. priuilegiatos ꝑ cen.ec.coercēdos,ſi vltra priuil.ſuorũ tenorē excedãt,

CAP. X.

TVarum nos,etc. [Falſo.] Quia portant crucē,& nõ ſunt oblati. [Eos.] ſ.tēplarios,vel hoſpita. [Reducet.] de facto,q̃a de iure nõ valuit abſolutio: & ideo non eſt neceſſaria reſtitutio de iure. [Ad reſpondendum.] Supra eo.cum & plantare.§.de confratribus. [Præmiſſa cauſa,] Ideſt dant eis aliquid de ſuo,

SVMMARIVM.

1 *Aſſerēs priuilegium aliquod perditũ,quid teneatur probare,& in n.2.& 3,*
3 *Cum Papa communicat alicui cenſetur abſolutus.*
4 *Et ſi Papa aliquem vitet,non incidunt tamen in minorem excommunicationem communicantes ei,*

CAP. XI.

1 CVm olim eſſemus,&c. [Amiſsionē.] † Perditũ.n.fuerat priui.qd̃ poſtulauit innouari hęc duo,ſ.caſum fortuitũ,& amiſsionē,& tenorē inſtr̃i dẽt ꝓbare iſte abbas,vt hic, C.de fi.inſtr.l.fi.& bene dixi,ꝗ dẽt ꝓbare caſualē amiſsionē,q̃a ſi volũtarie illud amiſiſſet,vel ẽt lata culpa,nõ ꝓdeſſet ei ꝓbare

2 ſolũ tenorē ª, & ꝗ eſſet inſtr̃m ſine vitio: & cũ hoc ſit quaſi impoſsibile ꝓbare:licet.n. inſtr̃m prima facie appareat bonũ,nec abolitũ,nec in aliqua ſui parte vitiatũ, qd̃ ſufficit ꝓbare, qñ caſualis ꝓbaꝛ amiſsio,ar.C.de edi. diui.l.fi. poſſet tñ ibi eſſe latēs falſitas,quã nõ cognouit teſtis: & q̃a ſi diceret, ꝗ nulla falſitas erat in inſtr̃o,aſtrueret negatiuã,qd̃ nõ licet,ī.de cã poſ.cũ ec-

2 cleſia.† Itē dicũt q̃dã,ꝗ caſũ dẽt ꝓbare, qñ vult ꝓbare rm̃ tenorē inſtr̃i, q̃a ſi vellet ꝓbare ipm̃ ↄ̃ctũ, vel aliud factũ ↄtẽtũ in inſtr̃o, tũc nõ oportet, ꝗ ꝓbet aliq̃d de amiſsione inſtr̃i:imo ſi ↄ̃ctus erat talis, vel factũ,vbi reqrebaꝛ ſcriptura, vt in donatione excedẽte quingẽtos aureos, & in ſnĩis,& in aliis ſimilibus,ſufficit ꝓbare ipm̃ ↄ̃ctũ,& ſcripturã interueniſſe,& in ſcriptura ↄtineri ea,q̃ ius ibi ꝑcipit ↄtineri: & nõ teneꝛ ꝓbare amiſsionē inſtr̃i,ar. ā.de re iud.ſicut.& ar.q̃a in exercẽdis litibus æqua eſt ꝓbatio teſtiũ,& inſtr̃orũ,C.de fi.inſtr.in exercẽdis.alii dicũt.ꝗ ẽt in his caſibus dẽt ꝓbare caſualē amiſsionē:nã cũ ↄ̃ctus,vꝛ factũ capiat ſubam ex ſcriptura, nõ ſufficit ꝓbare interueniſſe ſcripturã,niſi ꝓbet caſualē amiſsionē,ar. C.de teſti.teſtiũ. C.de bo. poſ.ſm̃ tab.l.fi.C.de fidei.l.fi. lex aũt,in exercẽdis, locũ hẽt in negotiis, vbi ſcriptura nõ reqriꝛ : caſum aũt ꝓbabit ꝓprio iur̃o cũ aliqua ſummaria cognitione ꝑmiſſa,C.de fi.inſtr.l.fi. [Aſſer-

3 tiones.] nota ſoli aſſertioi Cardinalis credi ſine iur̃o.† [Ad oſculũ,] No. aliquē reputari abſolutũ hoc ipſo, ꝗ Papa ipſi cõicat: & hoc intelligo,ſi cũ cãæ cognitione, ſ.alio ↄdicẽte, & cognita ab ipſo veritate ei cõicat,vt hic:ſi aũt ſine cãæ cognitiõe,ſecus eſt, q̃a ꝑſumitur ꝑ ignorantiã,vel occupationē facere.& hæc vera ſunt,vbi dꝛ nulla ſnĩa excõicationis.ſi aũt non ↄtẽdereꝛ nulla,ſed iniuſta,q̃tumcũq; cõicaret,nõ crederē abſolutũ, niſi forma ſeruetur,ar.j.de ſen.exe.cũ deſideres.§.j.& §.vlt.nec eſt ꝑſumendũ,qd̃ vna ſua participatione velit tollere obſeruantiã iur. C.de inoff.teſt. ſi qñ,niſi appareret, ꝗ cõicando cũ intenderet abſolutũ:hoc non hẽt locũ in aliis ꝑlatis,niſi in Papa. Itē no.ꝗ

4 licet † Papa vitet aliquē,cõicantes ei non incidũt in minorē excõicationē:eſt.n.neceſſe,vt noĩetur excõicatus a ſupiore,ar.ↄ, 93.diſt.ſi inimicus.ſed intelligitur illud,qñ nõ ſolũ vitabat, ſed etiã tanq̃ excõicatũ vitandũ mãdabat. fatemur tñ,ꝗ peccat ille, qui eũ familiarē hẽt,quē a ꝑlatis ꝓ ſuis delictis vitari videt. [Decernimus.] i.per hoc decr.declaramus. [Reprehenſione.] No. amiſſo inſtr̃o duo oportet ꝓbari,& tenorē inſtr̃i,& ꝗ fuerit ſine vitio,C.de fi.inſtr.l.vlt.legatus amiſſa charta legationis ꝓbaꝛ eã ꝑ teſtes,C.de man.prin.l.j.niſi alias notus, & honeſtus eſſet, ita ꝗ eius eſſet verbo credendũ,97.di.nobiliſsimus. delegatus aũt ꝓbat mandatũ ſine lr̃is,in Auth.de litig.§.oẽm.alii aũt in dele. dicũt ↄ,niſi lr̃is oſtendat, ar.35.q.2.ſancimus.ī.de off.del.cũ in iure.ī.de fi.inſt.c.j.& hoc ſatis credere ante ꝑſentationē lr̃arũ;

5 poſtea aũt ſecus,ar.ī.de app.vt debitus. † Itē ꝑ teſtes qs ꝓbat ſe priuilegiatũ,C.de fi. inſtr.ſi ſolẽnibus . q̃ñq; ſufficit ꝓbare ſolã amiſsionem inſtrumenti , ẽt ſi non probetur tenor , vel ꝗ non fuerit vitioſum ꝑꝑ odium eius , qui illud ſurripuit, C.de ꝓba.ſi de poſſeſsione.alias.n.non ſufficit,ff.de reſti.teſtiũ.in fi.imo & ſi amittatur, poſtq̃ facta eſt fides de inſtrumento,tñ poſt licet dicere ↄ illud de falſitate,C.de fi.inſtr.l.vl. ꝓbatur autem amiſsio inſtr̃i per iuramẽtum perdentis , & adiunctis ſibi aliquibus præſumptionibus, C.de fi.inſtru.l.vlt. argu. C.vnde vi.ſi quando.

ADDITIO.

a ¶Solum tenorem. Ad hæc dicta adde Imo.in conſ. 25. incip. In cauſa & quæſtione.col.3.ver. item non probans.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu liceat inferioribus conqueri de ſuis prælatis.*
2 *An liceat in cauſa appellationis abſente altera parte procedi.*
3 *Quando liceat innouari priuilegium.*

CAP. XII.

1 EX parte abbatiſſę,etc. [Occaſiõe.] † No. abbatiſſa, & ſorores hic ↄquerunꝛ de epõ Meldē. q occaſione quarũdã lr̃arũ impetratarũ ab eo ad iudicē dele. grauabat eas:alibi hẽs, ꝗ priuilegiati ↄquerunꝛ de ꝑlatis, q q̃a in ipſos nõ pñt ferre ſententiã excõicationis,ferũt in eos, q molũt in molẽdinis ſuis,vt ſ.eo.q̃to.alibi hẽs,ꝗ abbas ↄqueriꝛ de quodã epõ, q occaſione quarũdã lr̃arũ interdixerat quaſdã ſuas eccleſias,ī.de off.or.grauc.alibi hẽs,ꝗ aliq dicũt,ꝗ occaſione indulgẽtiæ ſuæ ferũt ſnĩã excõicationis in alios,ī.de reſer. ex parte.2. de oĩbus iſtis q̃riꝛ, an debeãt ꝓbare indulgentias, & lr̃as, & alia, de quibus faciunt mentionē in lr̃is,quas impetrant:& eodē mõ idē q̃ritur, ſi in libello hoc ꝓponatur: & ad hoc ſic rñdemus, ꝗ cãm, vel demonſtrationē in lr̃is, vel libellis appoſitã non dẽt qs ꝓbare , dũmõ conſtet de re,cuius cã,vel demõſtratio dꝛ, niſi talis ſit cã,vel demonſtratio,q̃ ſit cã,ſine qua lr̃as non habuiſſet , nec libellus eẽt receptus. Et hoc ſic ꝓbo,quia ẽt ſi talis ſit cã, vel demonſtratio, tñ valent lr̃æ,& libellus,ff.de cond. & dem.cũ ita eſſet legatũ.§. legato.& §.falſam.& Inſti.de le.huic.& §.pxi. ſecus aũt in cõditio.vt eiſdē legib. ꝓbaꝛ:hoc tñ teneas,ꝗ qñcũq; poniꝛ in libello tale qd ꝓ cã petitionis ſuæ,illã ꝓbare dẽt: nã cũ cã,q̃ ponitur in libello, ꝓ magna parte ſemꝑ ſit cã, quare ſibi cõpetit ius petẽdi illud,qd̃ petit ꝑ illũ libellũ, illã ꝓbare dẽt, aut ſuccũbet, 6.q.5. actor.hoc ẽt ꝓbatur rõne ſupradicta,quia nũq̃ ſuus libellus receptus eſſet, niſi ſufficientē cãm expreſsiſſet,ī.de libel.obl.dilecti.vbi no. [Priuilegiis.] Nec tenetur facere mentionē, nec ꝑꝑ hoc minus ꝓcediꝛ ꝑ lr̃as.no.ā.de off.del. ex lr̃is. [Ad ſp. beneficium.] Ex illa cã,quia lr̃æ non valebãt, cũ eſſent impetratæ ſup his, q̃ contineñꝛ in priuil. ſuis, nec de ipſo faciũt mẽtionē,ī.de reſer.cum ordinē.melius dꝛ,nõ ꝑꝑ hoc, ſed ꝑꝑ grauamē aliud.

2 [Deſerẽtes.] Et male. [† Retuliſſent.] & petiſſent, ꝗ in cã appl̃onis ab abbatiſſa, & ſororibus emiſſę ꝓcederẽt: in ipſa tñ ꝑꝑ abſẽtiam partis aduerſæ ꝓcedi nõ poterat, q̃a hoc non petierat,ī.de appel.cordi.vel melius,quia iudices non detulerant appellationi,ī.de app.interpoſita.§.j.& cũ pars monaſterii vidiſſet, ꝗ nõ poterat ꝓſequi appellationem, conuertit ſe,vt obtineret inno-

3 uationem priuilegiorũ ſuorũ . [† Innouandũ.] Hoc non licuiſſet, niſi contumax fuiſſet pars aduerſa, ar.ſupra de confir.cũ dilec.hoc non placet;non.n.ſup innouatione priuilegiorum contumax erat eps,nec citatus: ſed vera cã eſt, q̃a eps non cõtendebat de priui.q̃a ſi ↄtenderet,non deberet innouari,niſi forte termineꝛ de eorũ ↄſumptione , vel niſi alia iuſta cã ſubeſſet, ſupra de ↄfir. vti.cũ dilecta.qd̃ licet,cũ nihil iuris tribuit, j. eo. quia.ſi enim nouũ ius tribueret,nõ liceret,ſupra vt li.pẽ.dilec.vbi no.

SVMMARIVM.

1 *Quando delegari poſſit cauſa monachi.*
2 *Non poteſt executor alicui vim inferre,nec de poſſeſsione aliquam partiam extrahere.*
3 *Quicquid acquirit monachus, acquirit monaſterio.*
4 *An monaſterium obligetur ex contractibus monachi.*
5 *Aedificium dicitur cedere ſolo.*
6 *Quando dignoſci poſsit, quòd quis renunciet priuilegio ſuo, & in nu.7.*

CAP. XIII.

CVm olim propter,&c. [Et eiſdē.] Prilori & canonicis. [Et ꝑfigẽdũ.] ꝓcedi tñ poterat ſup cã appl̃onis,ſi ante ſnĩam erat appellatũ,vꝛ ſup principali, ſi a diffi. fuerat appellatũ,ī.de ap.ſæpe,vbi no.de hoc,ſed hic noluit appellatus ꝓcedi, cũ modicũ ſibi ꝓdeſſet, ſi tm̃ cã appl̃onis terminata eſſet, & nõ principalis:dic melius,vt no.ī.de ap.ſæpe.& c.ꝑ tuas. [Præfigēdũ.] Per lr̃as,quas dedit epõ,ī qbus ↄtineꝛ,qd̃ ſeqniꝛ. Sed dices, qũo poſtea ꝓceſſeaũt iudices primi,ſeqꝛ j.ibi, iudices ãt &c.cũ ꝑ has lr̃as ẽ ad ſe.ap. negociũ reuocatũ ↄ id, qd̃ ẽ ī.de off.leg.licet.1.q.6.multũ.C.de ſe.l.2.Rñdeo ꝑ illas lr̃as nõ eſſe reuocatã iuriſdõnē anteq̃ pñtenꝛ lr̃æ , & hic ꝓceſſus habitus fuit añ pñtationem lr̃arum, ſupra de app.vt debitus.Item non vꝛ malitioſe feciſſe eps,cum in eius fauorem ſint cõceſſæ,ſi eis vti noluit,C. de le.quod fauore. appellatio.n. non impedit eorũ proceſſum, cũ illis renunciare videatur, ſi intra terminũ præfixũ non proſequũtur,ī.de ap.ſæpe.cũ ſit.reꝑhẽſibilis. [Parti.] Auctoritate huius delegationis non ꝓceſſerũt,ſed primæ. [Monacho.] No. mo-

1 nacho † delegati cãm: & hoc verũ intelligo,ſi expreſſe contineatur,ibi,monachus: aꝛs ꝑſumo ꝑ veri taciturnitatē obtentas,cũ nõ ſit eis ꝑſtanda materia vagãdi. [Iudices.] Nõ illis, qbus erat remiſſum negociũ, q̃a illi non habebant ptãtē diffiniẽdi aliqd, ſicut hic appet:& ſic ẽ ī regeſto: vel dic, ꝗ iidē iudices erãt,ſed partes prorogauerunt eorum iuriſdõnem, vel plus continebatur in literis,

in literis, in qbus erat remiſſum negociū, ꝙ hic cōtinetur. [Liber
tatē.] Iſtic petitū fuit, qa caſſaretur libertas male data, & rite fuit
ſup eā ſnīatū. ar. C. de cōdi. ex l. diſſolutę. & l. fi. ff. de fer. l. j. [Per
2 portariū.] † Iſte portarius, ſiue executor deputatus a rege nullā
ptātem habuit cogendi canonicos ad aliqd, ī. de cōſti. eccl. imo
plus vr, ꝙ eſſet executor Papę merus ſine vlla cognitione, ꝙ nō
poſſet alicui ēt partibus vim inferre, nec de poſſeſsione aliq par
tiū extrahere, niſi hoc eſſet ſibi expreſsè ꝯmiſſum: qđ tn̄ raro, &
nō ſine cā ꝯmittēdū eſt, ff. de iudi. l. fi. ī. de ꝓceſ. pb. vel eccl. noo
va. qa di. & c. cū nr̄is. & c. lr̄is. nec eſt ꝯ, ff. de re iud. a diuo. §. ſi ſu
per. & §. ſeq. vbi dr̄, ꝙ executor hēt cāæ cognitionē: qa ibi nō lo
quitur de viatore executore, cuius modicū eſt offm̄, i. io adimplē
do mādatū, & in renūciādo, qđ inueniat, ff. de re. eorū, q ſub tu.
vel cu. ſunt, magis. §. ne tn̄. imo plus vr, ꝙ ſi viator hic inueniat
rē, vel eccleſiā, cuius poſſeſsionē dare dēt, ſine vllo pn̄te poſſeſ-
ſore, ita ꝙ ſine vlla violētia dare pōt poſſeſsionē: tn̄ eā dare noo
dēt, niſi ille, q eā tenet de facto primo eā reſignet vel verbo, vel
auctoritate iudicis inde expellatur: & ſic intelligunt decr. pal. qa,
d. c. cū nr̄is. & c. lr̄as. niſi partibus pn̄tibus lata eſſet ſnīa ꝯ poſſeſ
ſorē: tunc. n. ſatis vr, ꝙ viator pōt dare rei poſſeſsionem, quam
alius poſsidet, maxime ſi pōt fieri ſine violentia, C. ſi p vim, vel
alio mō. l. fi. decr. aūt pal. cū noſtris. quæ dicit, ꝙ primo dēt reſi-
gnare de facto, loquitur, qn̄ ꝓceſſerat tn̄ tacita renūciatio, quæ
tn̄ poterat habere excuſatiōes: ſed ſecus eſt, qn̄ ſnīa lata eſt poſt
q̄ nulla excuſatio admittitur, C. ſen. reſcin. nō poſ l. j. imo plus
vr, ꝙ ſi pars p violentiam eieciſſet eū, ꝯ quem lata eſt ſnīa, & po
ſtea poſſeſsio vacantis rectoriæ eidē ſpoliatori aſsignatur, ꝙ be
ne teneretur ſpoliatori interdicto vnde vi, ad intereſſe, ff. vnde
vi. l. j. §. ea vi æ. tn̄ ſi cōfiteatur ſe nihil noui iuris acquiſiſſe, tūc
cogit rem iudi. reſtituere, ī. de cau. poſ. cū ſup. & quia ſine pec
cato tenere non pōt. Alij tn̄ dicunt ꝯ, quia bene poſſunt tenere
ſine peccato, ſi p errorem iudicatū eſt, ff. de cond. inde. l. Nera-
tius. nec decr. cū ſup, ꝯdicit, quæ loquitur, qñ ſimul ſup poſſeſſ.
& petitorio ſnīa lata eſt: ſed hic diuiſim latæ ſunt: ſed difficile
eſt videre, quæ eſt dr̄ia ſiue ſimul, ſiue diuiſim ferantur, dūmō
executorea carū in idem tp̄s cōcurrant: hoc de iudice, qui man
dat fieri executionem: ſi aūt mandatur alicui, ꝙ det alicui poſ-
ſeſsionem alicuius rei, amoto quolibet illicito poſſeſſore, non
hēt hic iuriſdīonem, niſi ſup notorie illicitos, ar. ī. de off. del. ſta
tuimus. Alij dicūt, & forte melius, ꝙ ꝓcedit ſup nō notoriis or
dine iudiciario ſeruato, vt no. ī. de re. ecc. nō al. epi. [Dederat.]
3 & male, cū quicquid acquiritur, epatui acqrat, 18. q. j. ſtatutū. mo
nachus. n. quicquid acquirit, ſuo monaſterio acqrit, dū manet
monachus monaſterii, ēt ſi eſt monachus fugitiuus, ī. de of. or.
q̄to. imo ſi ſtipuletur aliquid ſibi, vel monaſterio ſuo, vel ēt im
perſonaliter, vel quocūq; alio mō ꝯhat, ſemp acqrit monaſte-
rio ſuo, ar. ff. de ſtip. ſer. ſeruū. ſecus, ſi ſtipuletur alii, qa tūc alii
nō q̄rit, qa nō pt nec dn̄o, qa nō vult ff. de ſtip. ſer. ſeruus meus.
imo ſi monaſterio veiāte aliqd ſegreret, monaſterio acqreretur,
ff. de acq. re. do. ēt. ſed ſi ſit expulſus de monaſterio, tūc nulli ac
quirit, nec valet ꝯctus, cū ſit a monaſterio abſolutus: poſſet tn̄
dici, ꝙ acqrit ep̄o, a cuius iuriſdīone nō eſt abſolutus. Item no.
4 ꝙ ex oībus † ꝯctibus obligatur, vt quidam dicūt, ſed non plus, q̄
ſit a monaſterio ſibi cōmiſſum, & ſi nō hēt adminiſtrationem,
tn̄ obligatur abbas, ſed ad nihil tenetur, cū non habuit vnde ſol
uatur. de maleficiis aūt monachi non obligantur, niſi ad eos p-
ueniret: & eodē mō alij obligantur abbati ex oībus ꝯctibus cum
monacho initia: ſi āt monacho auferatur res monaſterii, vel ēt
alterius, dūmō monaſteriū teneatur, de illa agit abbas: ſed ſi mo-
naſteriū non tenetur de illis, tūc nō agit, ſed aget ille, cuius ſunt,
vel rei vin. vel fur. vel aliis ꝯpetētibus actionib. & pp hoc dici-
mus, ꝙ ſi monachus moritur, penes quē erant depoſitæ res, q̄
detinentur p aliquē, nullā actionē hēt abbas ad ea, ſed ſi abbas
videret res depoſitas apud monachū rapi, vel furto ſurripi, vel
alias perire, & facile poſſet eas liberare, ſane crederē, ꝙ tenetur
depoſiti inſolidū pp dolum ſuū: ſed ſi monachus eas rapuiſſet,
tūc cēt ſecus, qa abbas nō erat obligatus ex eius maleficio. Sed
dices, ꝙ ſi monachus vel iure, vel ab abbate ꝓhibetur ꝯhere, 12.
q. j. nō dicatis. 16. q. j. ſunt nōnulli, & c. de p̄ſeniū, qūo pōt vale
re ꝯctus cū eo initus ꝯ id, qđ eſt C. de leg. non dubiū. 10. diſt. vi-
des? ſo. lex & canon intellexerant ꝓhibere, ꝙ non tenerent ꝯctua
facti a p̄dictis pſonis, ita ꝙ eis aliquid q̄reretur: ſed bene tenent
in hoc, ꝙ eis q̄ratur, cū qbus poterat legitime celebrari ꝯctus:
& talis eſt abbas, cui quæritur oē lucrū ꝓueniens ea ꝯctu mona
chi: & iō bene ad eius ꝓfectū tenet ꝯctus: poſſeſsio ēt iuſta q̄rit
per monachū ēt fugitiuū dn̄o ignoranti, ff. de acqu. poſſ. l. j. §. p
ſeruū. ſi aūt eſſet iniuſta poſſeſsio, quæ eſt reſtringenda, non q̄-
ritur dn̄o, ff. de acqui. poſ. qđ meo. §. fi. & l. quod ſeruus. ſed & ip
ſam, ſi ratam hēt, acquirit, ff. de vi & vi ar. l. j. §. cū ꝓcurator. poſ
ſeſsionem aūt ſerui, ſi fuerit turbata, & ſeruus, & dn̄s peteret eā
reformari, C. ſi p vim. l. j. oīa aūt, quæ detinet, p̄ſumitur poſſide
5 re, niſi ꝯtrium ꝓbetur, arg. 18. q. j. c. j. [Fructibus.] † Mirū vr, ꝙ ep̄o
adiudicātur fructus medii tp̄is, cū potius ipſi monaſterio eſſent
ſeruandi, cū de eis ſit rō ei reddenda, ī. eo. cū & plantare. de ca-
pel. mo. c. j. 16. q. 2. c. a. ſolo: quia ædificauerunt eccleſias in diœ
ce. alterius ep̄i ſine eius cōſenſu. cū ędificiū cedat ſolo, C. de rei
vin. l. 2. p ꝯn̄s & hoc ædificium, ſiue eccleſiæ ad ep̄m diœc pertine
bant: fructus aūt non dabuntur ei noīe ſuo, ſed noīe eccleſiarū
ædificatarū, ī. de ſuccel. ab inte. c. 3. & ſic non eſt ꝯ ī. de reli. do
mi. cū venerabilis. qa ibi non noīe eccleſiæ, de qua agebatur, ſed
ſuo vindicabat tp̄alia. [Nō tenere.] Hic nō ponit cās, quare nō
tenuerit: ſed poſſet eſſe, qa ꝯ abſentē nō cōtumacē lata eſt. [De
gratia.] Indulto ſibi beneficio in integrū, ī. de in inte. re. c. 2. de
ture. o. cōi admitterentur poſt ſnīam ad exhibendū, ī. de re iu.
inter mo. C. de trāſa. ſub p̄textu. [Conſtitit.] Per teſtes vel cōfeſ
ſiones, & nō p viſum, quia Papa non vidit originale. [Manib.]
Hoc nō eſt malū, C. q tel. fac. poſ. hac cōſul. [Manibus.] Et icir
co non p̄ſumebatur originale, ſed ſumptū. [Libertatē.] i. exēptio-
nē ab ep̄o diœc datā: libertatē. n. ſibi non p̄ſcribit, nec hēt, qa li-
cet diœc non p̄ſtet iura ep̄alia, p̄ſtabit abbati, vel alii, vel ad mi-
nus Papæ, ī. de p̄ſcri. cū non liceat. & c. cū ea offi. [Imponētes.]
Mirū vr, qđ hic dr̄, quia aut monaſteriū ꝓuocauit in libertatem
non aſsignata aliqua cā: & tunc licet non ſit actū de priuilegio
Papæ, tn̄ de cætero agere nō poterit, quia p̄textu no. j. & c. ī. de
re iud. inter mo. arg. C. de an. excep. l. vlt. ff. de iud. ſolemus. aut
aſsignauit aliq̄ cām, puta qa munitū erat monaſteriū priui. ep̄o
rū Columnē. & tūc nō obſtāte ſnīa Papæ pp hāc cām lata pote-
rat agere ea alia cā, puta qa munitū erat priuil. Ro. Pon. vt no.
ā. de off. or. cōquerente. Reſpō. de iure cōi verū eſſe, qđ dicit: &
qa monaſteriū totū ius ſuū deduxerat in iudiciū, iō fuit hoc ne
ceſſariū beneficiū reſtōis: ſed dices, quare nō dixit iniuſtā ſnīā,
cū inſpecta veritate ſit iniuſta, C. de ap. eos? Reſpō. illud obtinet
in cauſā appel. vt inſpecta veritate iudicet primā ſentētiam iu
ſtā, vel iniuſtā: ſed in cā reſtōnis ex ꝓceſſu iudicat ſnīam iuſtā,
vel iniuſtā: potes ēt dicere, ꝙ in cā reſtōnis inſpecta veritate iu-
dicatur prima ſnīa iuſta, vel ꝯ: & hæc ſnīa iudicis, vel veritate īſpe
cta erat iuſta, cū ꝓnūciauerit tn̄ infirmā libertatē p̄ ep̄m datā, q̄
in veritate nō tenebat, & nihil de libertate ꝯceſſa p Papā dixe-
runt. [No cognouerint.] Nec ꝓnunciauerint, ſed tn̄ de liberta
te p ep̄m. [In cæteris.] i. in expenſis neceſſariis reſtituendis, &
6 aliis, c. accedētibus, &c. [Per 49 ann.] † ā. c. ſi de terra. ꝯ. ſo. nec
ille renunciauit priuil. expreſſe, ſed tacite, vel p̄ſumptiue. qn̄q;
āt p̄ſumitur vno actu renūciare, qn̄ volūtarie, ſciēter, & directo ꝯ
priuilegiū ſuū facit, ā. de cōſti. cū acceſſiſſent. & ī. de p̄b. p illo-
rū. ſed qn̄q; venit nō ſciēter, vel expſſe ꝯ priuilegiū: ſed tn̄ aſs p̄-
ſumitur renūciare priuil. ſi p 30. an. ꝯſecit, ī. eo. ſi de terra. qn̄q;
40. vt hic, & ſi q̄ras cām diuerſitatis, hæc eſt, qa licet vnus mona
chus, q eſt p̄poſitus agris colēdis, ſoluat decimas, cōuentus tn̄
neſcit, vn̄ vno actu nō p̄ſumitur renūciare. Itē ſi ſoluit aliquan-
do ēt ſciēter toto ꝯuētu, nō p̄ſumitur volūtarie renūciare priui
le. ſed lites exccrari, qđ cū ſit laudabile, non ei imputatur, ff. de
ali. iu. mutā. cā fac. itē ſi res. §. j. ſed ſi 30. an ſoluit, nō hēt excuſa
tionē ignorātiæ, nec volūtatis, ī. eo. ſi de terra. ſed hæc ꝯdicit, q̄
requirit 40 ann. ſed dic icirco hic requirit plixius tp̄s, qa ꝯuētus eſt
7 vltra mare, & poſſeſsiones citra. † Itē habēt quaſi infinitas, vnde
nō p̄ſumūtur ſcire, ſicut illi, q ſunt citra mare, & p ꝯn̄s nō intel
ligūtur tacite renūciare, niſi ſpacio 40. an. In poſſeſsionibus āt
vltramōtanis ſpacio 30 an. crederē p̄ſumptiue renūciari ēt a tē
plariis: vel dic, ꝙ hic ꝯuētus nō iuuabat ſe, qa tēplarii tacite re-
nūciaſſent priuil. ſed p̄ſcriptione, q̄ nō currit minor 40. ann. vel
dic, ꝙ hæc tollit illā: vel dic, ꝙ ibi ea priuilegio ſtatim q̄ritur ali
cui ius dominii, ſicut hic q̄ſitū ē dn̄iū iure decimatū ſuū ius &
d. ium q̄ſitū non amittitur, niſi lḡitimo tp̄e p̄ſcribatur, vt hic, ar. C.
de iu. do. impe. l. 2. ſed pōt reſpōderi, qa ibi nō habuit dominiū,
ſed ptātē rē pignoratā accipiēdi in dominiū: vbi aūt ea priuile-
gio nō datur aliqd dominiū, ſed potius aliqua ptās, ſ. vt nō cogan
tur eſſe vltra certū numerū, vel vt dignitas nō ſit in eccleſia, tūc
non ſunt neceſſarii 40. an. ad hoc, vt videatur renūciare priuil. ſed
ſufficit vnus actus, ī. de cōſt. cū acceſsiſſent. cū M. & eſt rō diuer
ſitatis, qa dominia rerū certis modis, & cū magna difficultate
amittuntur, & q̄runtur, vt Inſti. de rer. di. p totū. & de illis modis
nō eſt, ſi ſemel vel aliq̄to tp̄e pmiſit aliū eſſe in poſſeſsione ſuæ
rei: ſed in priuilegiis ſecus eſt, quæ ſola petitione quæruntur, & in
fauorem petentiū dantur: ſed ea eis nullū datur dominiū: nam
illa facile amittuntur, vnde forte ſecus dicendū eſt in conſuetu
dine: nam ibi ſi aliqua ptās quæſita eſſet conſuetudine, vel iu-
re, ēt ſi nullū dominiū ibi eſſet, vt ſi de cōſuetudine introductū
eſſet, ꝙ in hac eccleſia nulli aſſumerentur in canonicos, niſi eſ-
ſent in ſacris ordinibus conſtituti: non vr, ꝙ licet aliquem inſe-
rioribus ordinibus conſtitutum eligant, ꝙ pp hoc videātur re-
nunciaſſe conſuetudini, quandiu p̄cuerant, quia non licet cō-
ſuetudines infrīgere, 11. di. in his. Imo plus dicimus, ꝙ ſiue ſint
ꝯſuetudines, ſiue ꝯſtōnes, ſiue priuilegia honorabilia, ſiue vtilia
eccleſiis, illa nunq̄ intelliguntur renūciari p vnū, nec ēt p plures

actus,qa ẽt ſi capreſſe vellent renunciare,non poſſent,C.de trã
ſa.ꝑſes.ar.ff.de pac. ꝯ.§. ſi. nã in hoc caſu ſi oẽs de capl̃o velut
aliqd facere ꝯ priuil.vel cõſuetas cõſtõnes ſuas, vnus ſolus poſ
ſet ꝯdicere, & ẽt oĩbus facientibus ꝯ ꝑdicta, ſi vergit in damnũ
eccleſiæ,ſuperior põt illud & dẽt reuocare,ĩ. de his,q̃ ſi.a ma',
par.ca.c.j.& ĩ.de re.eccl.non ali. ſi qs ad noſtrã.ſi q̃ autem ſunt,
quæ ſint eccleſiæ vtilia,renunciare,vel etiam indifferentia, tũc
per vnicũ actũ ꝯriũ renunciatur,ĩ.de cõſti.cũ acceſſiſſent, & c.
cũ M. ſed in caſibus,vbi loquiẽ ꝑdicta decr. crederẽ, licet cano
nici nõ poſsint vlterius , ea quo ſemel fecerãt ꝯ ſuũ priuilegiũ,
vti in ſuũ fauorẽ, quia allegaĩ ẽt diminutionẽ ſuarũ ꝑbendarũ:
crederẽ tñ,ꝙ poſsint eodẽ priuilegio vti noĩe eccleſiæ,ſi ex re-
ceptione priuilegii eccleſiæ læderentur : puta ſi pp modicitatẽ
præbendarũ non inuenirent canonicos reſidentes,vel nõ inue
nirent bonos: & idẽ vĩ in oĩbus aliis ſimilibus priuilegiis, cum
hoc decreto canonicorũ numero,& ſublatione dignitatũ in v-
triuſq; fauorẽ,i.& eccl'iæ,& canonicorũ intelligiẽ cõcedi.& iõ
licet vnus renũciet & alius non,intelligiẽ renũciare.Itẽ ſi cõib.
& grauibus priuil.q̃ hẽt aliqua gens,aliquis nõ vtitur,nõ intel-
ligiẽ qs renũciare quo ad alia,ſi in aliquo omitteret illo vti,ſed
quo ad illud bene renũciat,C.de excu.tut.voluntatẽ.C.de his,
qui ſpõ.mu.ſub.l.2.& l.ſeq.lib.10.ff. de vaca.mu. l.ꝑtor.in §.ſi,

SVMMARIVM.

1 *An ſi Papa dicat,recepimus clericos talis eccleſiæ in proprios filios,vel ſpirituales,an propter hoc ſint exempti.*

2 *Exemptus ratione rei non exemptæ ſubiacet iuriſdictioni ordinarij.*

CAP. XIIII.

CVm capella,&c. [Priuilegio.] Hoc priuile-
giũ intuitu eccleſiæ cõceſ
ſum eſt pſonis , vel potius cõceſſum eſt eccleſiæ in p-
ſonis, nec pp hoc exẽpta eſt eccl'ia, vel clerici niſi quo ad excõi
cationẽ, & alia, q̃ hic ſequũẽ. ſi aũt dixiſſet, eximimus canõicos
talis eccleſiæ ab epo. clerici quidẽ exẽpti eſſẽt a iuriſdõne epali in
tuitu pſonarũ: ſed eccleſia in nullo exẽpta erit, & in oĩbus epo
1 rñdebis,niſi ĩ iuriſdõne clericorũ. † Sed q̃riẽ,ſi qs dicat,recipio
clericos talis eccleſiæ in ꝓprios filios ſpũales, an pp hoc ſint exẽ
ptiſat.ꝙ ſic,C.vñ vi,cũ q̃rebaĩ. Itẽ ar.ad hoc,qa ſi res,q̃ dẽ perti
nere ad ꝓprietatẽ Papæ,eſt exẽpta: ergo eadẽ rõne & filius, vel
quicquid aliud dẽ ptinere ad Papam, erit exemptũ. Rñ ꝙ talis
non eſt exemptus:plus.n.pp nomen filiũ in affectione, q̃ in exẽ
ptione eos recipere vĩ. q.d.Papa,recipimus vos in amorẽ filia-
lem,ſicut cũ dĩ ſubdiaconus Papæ, ſonat in honorem , non in
exemptionem,ĩ.de maio.& obe p tuas. q̃uis in ar.ꝯriũ vĩ,quia
ſicut quos princeps elegit in patres, nõ vult ab alio ſub alterius
ꝑtãte eſſe,in Auth.cõſtõ. q̃ de dign.eadẽ rõne, nec quos elegit
in filios,q̃uis rñderi poſsit patrem ſonare in auctoritatem, quẽ
non decet alterius ptãti ſubiici,filiũ in affectionem,quem non
eſt indecens ſub alio eſſe: ſecus aũt videretur, ſi diceret,recipi-
mus vos in ꝓprios, vel ſpãles ſubiectos , quia tunc erũt exẽpti:
quidã tñ dicunt,ꝙ ſi qs recipit aliquos in ꝓprios filios, & ille,cu
ius fil.prius erãt, cõſenſerit,penitus ſunt ab eius iuriſdõne exẽ
pti,alſ non:ar.ff.de adop.in adoptionẽ. Item no. ꝙ licet iſti nõ
poſsint excõicari,vel interdici: tñ pñt aliter puniri, & ꝯdẽnari
p ſniam,quia hoc non cõtinetur in priui.qd diligenter obſeruã
2 dũ eſt,ĩ.co.porro.& hẽtis expreſſum j.co.ti.volẽtes.†[In his ec
cleſiis p parochianũ proſequeris.] no. exẽptũ rõne rei nõ exẽ-
ptæ ſubiacere iuriſdõni ordinarii.de hoc no. ĩ.co.porro. & hẽs
expreſſe j.co.qm̃ ad hoc.j.co.ti.c. volẽtes.§.vlt. gl.quo ad hoc.

SVMMARIVM.

1 *Cum hæc dictio,quod,vel quæ,vel ſicut, ponuntur in literis, videntur ad aliquid poni.*

2 *Quamuis probetur exemptio capitis, non probatur exemptio membrorum.*

CAP. XV.

EX ore ſedentis,&c. [A longis.] Non tñ lõ-
giſsimis, cũ neutra ps
præſcripſit,vt j.co.ſequitur.§.nos igitur. [Quæ præde
1 ceſſores.]No.ꝙ qñ hæc dictio qđ,vel q̃,vel ſicut, ponũẽ in lr̃is,
vĩ ad aliqd apponi,j.de ver.ſig.abbate.ff.de cõd.& demõ.qbus
diebus.§.dñs.ff.de leg.j.ſi ſeruus.§.ſi ita. & l.ſi ſic. §.j.at.ꝯ.l.ꝙ ẽ
intelligendũ condõnaliter,ff.de ꝯhen. emp.ſi fundũ.& l.ſi rẽ.in
2 fi.[In mẽbris,]No.ꝙ licet ꝓbeẽ exẽptio capitis, non ꝓbaẽ exẽ-
ptio membrorũ.[Exẽpta.] Q.n. non ſunt exẽpti, ſed abbas exẽ-
ptus,cui membra ſunt ſubiecta,in mẽbris delinquat,diœc.exẽ
ptũ abbatẽ iudicabit,& puniet,& ẽt deponet,ĩ.co.cũ capella.ĩ.
de ſo.cõpe.poſtulaſti.ſeruata tñ forma conſtõnis,j. co.volẽtes.
ĩ.de ſo cõp,Romana. ſed ſi non delinquat in locis non exẽptis
conſtõnũ,ſed delinquat in pſonis nõ exemptis:puta quia negli
gens eſt in regimine eorũ,vel ẽt qa iniuriã facit eis, qa tũc non
hẽt ptãtem diœceſanus ꝓcedẽdi ꝯ eũ, non.n.ſunt iſti modi,qua
re diœceſani ſortiãtur forũ in pſonis exẽptis:imo plus dicimus
ꝙ diœc. pp ꝑdicta delicta cõmiſſa in pſonas nõ exẽptas nõ põt
eũ priuare eccleſia non exẽpta,vel eũ ſuſpendere,quod ſic pro-
bo; quia hoc non põt facere diœc. niſi cũ cãæ cognitione : ſed
ipſe non põt cognoſcere de ꝑdictis delictis pſonæ exemptæ, er-
go nec ꝯ eũ ꝓcedere. Item in hoc caſu, ſ. qñ membra non ſunt
exempta, habebit abbas iuriſdõnem ſuper eccleſias, vt no. ĩ.de
oſt.or.quanto.& c.cũ ab eccleſiarũ.& in hoc caſu ꝑſentabit cle
ricos ꝑlatis,& fiet,vt dĩ ĩ.eo.cũ & plantare. §. in eccleſiis. ĩ.de
capel.mo.c.j. ĩ.de ꝑben.in Lateran.cõcil.vbi no.niſi eſſent ple
no iure conceſſæ,ſ quo ad ſ. iuriſdõnis,& diœc.quia tunc ipſi in
ſtituent,16.q.2.c.j.Item in hoc caſu nunq̃ appellabiẽ ab abbate
exempto ẽt a ſubditis non exemptis ad epm, quia non eſt ei ſu-
perior:melius vĩ,ꝙ appellandus eſt eps: & in hoc eſt ſupior,ar
gu. hic,& ĩ.de ma.& obe.c. ſoluæ.circa prin. Itẽ in caſibus,vbi
quis ſortitur forũ rõne poſſeſsionis , cõuenieẽ abbas corã epo,
cũ res ſint in eius territorio,domiciliũ ãt nõ pñt habere, niſi in
a ſuo monaſterio: alii aũt ſeculares a , ſicut & laici, plura poſſunt
habere domicilia & in eccleſiis ſuis, & extra, dũmõ non teneã
tur ad reſidentiam, de ſo. cõpe. poſtulaſti. ſed loca, in quibus ip
ſi tenentur ad reſidentiam,ip debẽt ꝓ domicilio reputari, licet
aliqui ꝯdicant: ſi aũt clericus duorũ eporum delinquat, & iniu
riam faciat clerico alterius epi, ſub quo domiciliũ non hẽt, ex-
tra illũ epatũ tñ,ſub eo rñdere tenetur,quia rõne clericatus ſor
titur forũ eius,C.de epiſ.& cle. auth.clericus. ſecus aũt in abba
te exempto,qui licet delinqueret in clericos diœc.cui reueren-
tiam dẽt: tñ corã eo cõueniri non dẽt,quia nõ eſt eius clericus,
imo exemptus,licet in aliquo ſibi reuerentiã dẽat: ſi aũt mẽbra
ſunt exempta, & populus, tũc ẽt ſi delinquat in mẽbris exẽptis
abbas,tñ diœc. nullam iuriſdõnem in eo habebit, j.co.volentes.
de populo aũt idem dicimus, ſicut dicimus qñ mẽbra non ſunt
exempta,j.de ver.ſig.veniens.de hoc no. ĩ. eo. recepimus. & in
hoc caſu reſtituet clericos in eccleſiis ſine epis, ſed ſi deponẽdi
fuerint, referãt ad Papã, ar. ĩ.de oſt.arch.ad hæc.ſi aũt popl's eſt
exẽptus,tũc in nullo teneẽ diœc. [Mẽbris.] Et ita qs teneẽ duob.
dñis, Papæ,ſ.rõne ſui, epo rõne mẽbrorũ, & ꝓ vaſallis,arg.ff.de
ope.li.ditorum.ad hoc ĩ.de ma.& obe.ꝙ ſuper his.gl.ꝯ, 16.q.j.

ADDITIO.

a ¶Alii autem ſeculares.Hoc dictum dicit Anto.de But.hic notabile, & de hoc vide per Abb.in d.c.poſtulaſti. & in c.dilectus. ſupra de reſcript.& ibi latiſsime Felin.in ver. prima concluſio.

CAP. XVI.

EX parte. [Subtrahuntur.] 23.diſ.q̃quã.ſecus aũt ſi in ſuos ſpãles filios recipiet,j.co. veniẽs.

SVMMARIVM.

1 *Quid intelligatur conceſſum per hæc verba,concedimus talem eccleſiam tibi in proprios vſus.*

2 *In alienationibus rerum eccleſiæ requiritur conſenſus epiſcopi.*

3 *Quamquam alicui concedatur eccleſia pleno iure, intelligitur ſibi concedi, quod ſit ſibi ſubiecta in temporalibus, & ſpiritualibus , non autem quod conuertat eam in proprios vſus.*

CAP. XVII.

PAſtoralis officij. [Intrare.] De hoc no. ĩ. de
of.del.ſup eo.[Introire.]C.
pro quib.ca.ſer.ac.ꝑ.li.l.j. Idẽ dicimus,ſi alicui deẽ pri-
uilegiũ ſup habendis decimis,diuũ tñ vĩ habere donationẽ fa-
uore eccleſiæ,C. de ſacroſ.eccl. vt inter. ſi quis aũt ſua auctori-
tate poſſeſsionem introiret,poterit cogi ad reſtõnem poſſeſsio
nis p interdictũ,vñ vi, directũ, vel vtile, vel p hypothecariã,vel
1 triticariã.[Epali.]Nam per hæc verba,cõcedimus† talẽ eccleſiã
tibi in ꝓprios vſus.intendit cõcedere, ꝙ adminiſtrationẽ hẽat
eccleſiæ,& ꝙ ſibi de tpalibus rñdeaẽ: & ꝙ retẽto bono ſtatu ec-
cleſiæ ſupfluos redditus in ꝓprios vſus cõuertat: dẽt.n.ſibi con
ceſſam eccleſiã ĩ primo ſtatu retinere:bñ tñ credimus, ꝙ de vo
lũtate,& cõſenſu diœc. poſſet mutare primũ ſtatũ ea iuſta cã, vt
ſi aliqua eccleſia eſt,vbi ꝯſueuit eſſe multitudo canonicorũ,qa
ibi erat multitudo populi, mutato ãt ppl'o,vĩ eiecto,remãſit ec
cleſia cũ diuitiis ſuis: melius vĩ mĩ ,ꝙ diuitiæ iſtæ trãſferanẽ ad
aliã eccleſiã,vbi maius ſeruitiũ fiat Deo, q̃ ibi:& cũ diœceſanus
nollet cõſentire,cũ ſupiore ager,diœceſanus aũt eps hẽbit inſti
tutionẽ in hac eccleſia,& viſitationẽ,& ꝓcurationẽ,& breuiter
oĩa ſpũalia,& oẽm iuriſdõnẽ,vt hic,ĩ.e.cũ & plãtare.§.in eccle
a ſiis.nec põt ille, cui data eſt eccl'ia,vẽdere a,vel pignorare poſſeſ
ſiones huius eccl'iæ ꝓ ſoluẽdis debitis eius eccl'iæ,cui donata ẽ.
& ſi q̃ relinquãtur huic eccl'iæ, in vtilitatẽ huius eccl'iæ ꝯuertẽ
dẽni:& breuiter dicimus, ꝙ bene ſibi caueat ꝑlatus eccl'iæ, cui
donatio fcã ẽ:& ꝙ ſi accipiat mutuũ noĩe huius eccl'iæ,ꝯuertat
pecuniã in vtilitatẽ illius eccl'iæ , qa alr̃ de bonis eius nõ ſoluet
debitũ:hoc ãt diſtincte faciet ꝑlatus eccl'iæ,cui donatio fcã eſt:
alioqn ſacrilegus erit,ar.17.q.4.p totũ. & tñ punieẽ p epm,& ẽt
ad offiñ epi ptinet,ꝙ hoc fieri faciat,ĩ.de excep.cũ venerab. &
no.

ADDITIO.

a ¶Vendere Adde Fel.qui hoc refert in c.tranſlato.col.4. ſupra de conſt. & adde idem in duobus caſibus,vt per Bar.in l.j C.de metropo. lib.11.

no.ẜ.de reſ.ſpo.oſi.vř ēt,ꝙ creditores huius eccřiæ ꝑ interdictū
de ſeparationib.poſsint petere, vt ſeparenť bona vtriuſq;, ẜ.de
2 ſepult.ꝑ totū.†Itē dicimus,ꝙ ſi in alia diœ.ſit eccleſia donata, in
alia donataria,in alienationibus rerū eccřiæ donatę neceſſarius
erit ꝯſēſus epi ſui,& in alienationib. rerū eccleſiæ, cui facta eſt
donatio,requiretur cōſenſus ſui epi. cū alias ſi eccleſia vna hēt
a in diuerſis a diœ. poſſeſsiones, ſolus cōſenſus diœ. epi requirēdus
eſt,& non eporum, vbi poſſeſsiones ſitæ ſunt, 17.q.4. in vendi.
3 12.q.2.Abbatibus,ſi qua,ſine exc.10.q.2.caſellas.†Itē dicimus,
ꝙ licet eccleſia cōcedatur alicui pleno iure, intelligitur ſibi cō-
cedi,ꝙ ſit ſibi ſubiecta in tēporalibus & ſpūalibus,nō aūt ꝙ cō-
uertat eā in proprios vſus: ſubiectionē.n.omnē,quā prius habe
bat,ſibi cōcedere vř,16.q.2.viſis,ẜ.eo.cum & plātare. & nō fru
ctus,quos non habebat,nec accipere debebat, niſi ex iuſta cau-
ſa, & cū multis ſolennitatibus,quas no.ẜ. vt eccle.benefi. c.j.&
facit ad ꝑdicta, 10.q.3.quia cognouimus,ẜ.de reb. eccl. nō alie.
c.j.ſed ſi prius eccleſiam alij pleno iure donatā in proprios vſus
tenebat donator,tunc pleno iure ſibi ſubijcere vř propter ver-
bum poſitum in donatione,ſ.cōcedo plenè,& in vſus proprios
cōcedere videtur,quia in donationibus eſt larga interpretatio
habenda,ẜ.de donat.cum dilec. & paſtoralis. eadem autem iu-
ra,quæ diximus diœce. retinere in eccleſia conceſſa in proprios
vſus,eadem retinet, & ſi vniat duas eccleſias quocunque gene-
re vnionis, de quibus vnionibus ſupra ne ſede vacan.c.j.

ADDITIO.

a ¶Habes in diuerſis Hoc dictum ſequitur Arch. in c.in venditionibus, circa me-
dium, 17.q.4 & Bal.in auct. hoc ius porrectum, col.4.ver quarto igitur quis,
C.de ſacroſan.eccle. Feli.latè & ibi concor.in c.dilectus filius, col.5. ver.7. fa-
cit. ſupra de reſcrip.

CAP. XVIII.

PEtiſtis per ſe.&c. {De noſtra.} Auctorita-
te huius indulgētię: nam
alias licet templarij violarent interdictum pro ſe poſi-
tum, alij tamen violare non deberent.

CAP. XIX.

QVoniam per cōfeſsionem, &c.
{Vtroq;} Quales ſunt ſubiectę Abbati, puta quia in
eis ius percipit epale, vel quia Abbati lege iuriſdōnis, & diœce.
ſunt ſubiectę, vel in tēporalib. & ſpūalibus. [Clericū.] Hoc in-
telligitur de clericis morantibus in eccleſijs vtroq; iure ſpectā-
tib. ad monaſteriū. [Monachū.] No.ꝙ priuilegiatus iſte nō gau-
det priuilegio, ſi vadat ad aliam eccleſiam, ẜ.eo.cum capella.

CAP. XX.

QVia circa,&c. [Retinendis.] Nam in priuile-
gio cōtinebatur, quod eps mo
naſterio remittebat omnes decimas, q́ ſibi epo debe-
bantur de poſſeſsionibus monaſterij. {Canonicis.} Scilicet de
conſenſu capituli, ẜ. de dona. paſtoralis. Item ꝙ fiat cauſa vtili-
tatis, vel neceſsitatis, vel pietatis, & quod ſit immenſa. {Pleniſ-
ſima.} Supra de dona.cum dilect.vbi no.

CAP. XXI.

ANtiqua,&c. [Antiſtites.] Patriarchę, [Pro-
uocentur.] Etiam alijs omiſſis.

SVMMARIVM.

1 Et ſi locus ſit interdictus, poteſt tamen ibi celebrari de licentia iuris.
*2 An & quando poßint ſubditi & parochiani eccleſia interdicta eligere ſe-
pulturam in non interdictis eccleſijs.*
3 An liceat priuilegiatis celebrare i loco iterdictis alta voce, & ianuis apertis.
4 An interdicti admittantur ad officia.

CAP. XXII.

1 VT priuilegia,&c. {Interdictæ.} †No.ꝙ li-
cet locus ſit interdictus,
tamē pōt ibi celebrari de licentia iuris, vt habes per
totū hoc c. & ſeq.& ēt de licētia hominis, ẜ.de app.dilectis. ſed
ſi perſona eſſet interdicta, vel ſuſpenſa pro ſuo delicto,non poſ-
ſet de licentia alicuius celebrare,nec ſuſpendi poſſet interdictū
in perſona ſuſpenſi:& eſt ratio, quia dum ſuſpēditur interdictū
in perſona, vel licentiatur de celebrando, aut eſt pęnitens & ſa-
tisfaciens de eo,pro quo interdictus eſt, & ſic poſtea nō redibit
in ſuſpēſionē ſine ſua culpa, & ſine monitione, ẜ.de app. repre-
henſibilis, ẜ.de conſti.cognoſcentes, aut ſi nō ſatisfecit, ante ſa-
tisfactionē non debet ſacra miniſtrare, 81.diſt. ſi qui ſunt mini-
ſtri. oportet, ſi diaconus. quando aūt locus, vel eccleſia eſt inter
dicta, ſecus eſt, quia & ibi celebrari auctoritate epi, & ſuſpendi
poteſt interdictū , vel potius nō eſt poſitum, & ēt impropriè in
tali locutione ſumūtur verba. & eſt ſenſus, interdicto eccleſiā,
ideſt celebrantes in eccleſia. & ab hac ſnīa poteſt excipere quos
vult, & ſubijcere quos vult, & proferre etiā ꝙ certa officia cele-
brantes ſint excōicati, & non alij, & ꝙ certo tēpore, l.cum fortè
fuerit dñs terræ ibi ꝑſens, arg. ẜ.de offi.deleg.ſanè, ẜ.de ſpon.nō
eſt.vel ēt poteſt dici, ſi ēt diceretur propriè locus ſuſpēſus, quia
tamen ꝑꝑ peccatum loci non eſt ſuſpenſus, pōt ibi celebrari, vt
hic, & ceſſat obiectio, quā fecimus in perſona ſuſpēſa. & hac ra-
tione poſſet dici, ꝙ ſi quis eſſet ſuſpenſus pro delicto alterius,
17.q.4.miror, fęlix, ꝙ in illo poſſet ſuſpendi interdictū. [Nō ne
getur.] Non in illa eccleſia interdicta, ſed in alia nō interdicta.
{Suos.} Hoc eſt aliud, ſ.eiuſdē priuilegij. [Suas.] i. epo ſubie-
ctas. [Hoc antē.] Hæc ſunt verba Papæ interpretantis ambo c.
ſupradicta priuil. {Habitu.} Hi ſi ꝯſerint, tenet matrimoniū,
non tamen eſt neceſſe, ꝙ aſſumāt habitū tēplariorū, vel poſſunt
habitū eorum aſſumere ſine profeſsione, arg. ẜ.de reg. cōſulti.
[Sua bona.] i. omnia. alij dicunt ſufficere, ſi dent maiorē par-
2 tem. [Sepeliantur.] Tēpore interdictæ terrę. †{Regularium.}
Sed nonne eſt idē in omnibus alijs, quia & ſi eccleſię ſint inter-
dictæ tm̄, parochiani poſſunt eligere ſepulturā in non interdi-
ctis eccleſijs? Reſpon. hanc decre. loqui, quando interdicta eſt
eccleſia ꝑꝑ popřm, i. in pęnam populi tēporalem, quæ eis infli-
gitur, ēt ſi non delinquerint ipſi, ſed dñi eorum, vel aliqui ipſo-
rum & ſi non oēs: ſi aūt interdicta eſſet eccleſia pro delicto cle-
ricorū vel ꝑꝑ violationē, tunc quilq; poſſet, vbi vellet, eligere
ſepulturā, & audire diuina, ſed in primo caſu nō poſſunt elige-
3 re ſepulturā, niſi ratione priuil. †{Vt excluſis.} Tamen canta-
bunt, & pulſabunt cāpanas, & ianuas tenebunt apertas, cū popu
lus in eorū officijs debeat iucūdari, quod nō poſſet eſſe, niſi pul-
ſarent cāpanas, & altè clamarent, quod alias non licet, j. c. pro-
xi. ſed ꝯ, ẜ.de conſue.cū inter. ſed potes ſoluere, ꝙ ibi non dicit
ꝙ priuilegiati nō poſsint celebrare alta voce, & aperire ianuas,
& per ꝯñs pulſare campanas, ſed ꝙ ex ſola cōſuetudine nō poſ-
ſunt venire ꝯ interdictū & ſubmiſſa voce celebrando. vel ſi eſ-
ſet epa, vel collegiū, cui ea priuilegio hoc cōpetit, eodē modo
non licet alta voce cātare, quia ad hoc ipſum eorū priuilegium
reſtringitur. vel dic, & melius, ꝙ non ſolū ex priuilegio, ſed etiā
ex ꝯſuetudine pōt aliquis habere, ꝙ celebret tpe interdicti, ſed
ꝙ alta voce, pulſata cāpana, & aperta ianua celebret, hoc nō po-
teſt habere ea ꝯſuetudine, cū ex ea rumpatur neruus eccleſiæ, ẜ.
de cōſue.cū inter, & quia redigeret in grauamen eccleſiarū, ẜ.
de cōceſ.ꝑben.c.j. ſed ex priuil. Papæ ſic, qui habet plenitudinē
ꝑtātis, & de cuius ꝑtāte diſputare, ſacrilegiū eſt; [Excōicatis.] ẜ.
4 de ꝑb.in ſat.in prin.ꝯ.ſol. illud de iure cōi, hoc de priuil. † [Ex-
cōicatis.] Cum priuil. ſolos excōicatos excludat, dicendū vř, ꝙ
interdicti admittuntur ad officia. quod tamen reſtringendū eſt
ad eos interdictos, qui nō ſunt noīatim interdicti, ſiue delique-
rint, ſiue nō, arg.24.q.3.ſi habes, 17.q.4.miror. Itē eſt reſtringē-
dum etiam ad eos, qui non dederunt cauſam interdicto, etiam
ſi non nominatim, ſed in genere ſunt interdicti, j. eo. c.proxi.

SVMMARIVM.

1 Non poſſunt interdicti etiam in loco interdictis celebrare.
*2 An familiares epiſcoporum ſint admittendi ad celebrandum officium in lo-
co interdicto.*
3 Priuilegiati quando non gaudeant priuilegio.
4 Interdicti peregrinantes an poßint audire diuina.

CAP. XXIII.

1 QVod nōnullis. [Interdictis.] †Sed quid ſi in-
ter nō excōicatos, vel nō in-
terdictos admiſſos ad officiū horū priuilegiatorum
ſint literati nō priuilegiati, nec interdicti ſiue clerici, ſiue laici,
nunquid cum eis poterunt in ſuo officio dicere, vel celebrare?
Reſpōdemus ꝙ non, quia cū virtus interdicti hoc habeat, quia
ēt interdicti in loco interdicto celebrare nō poſsint, vt no.ẜ. de
exceſ.ꝑla.tanta, nō videmus, qua ratione cū eis poſſunt officiū
dicere, ſed poſſent cū alijs cantare, vel legere, nō in ſuo officio,
& audire, quia ēt ſine eis poſſunt in eccleſia orare. alij tamen di
cunt ꝯ, & hoc locū habet in his priuilegiatis, qui habent priuile
gia, ꝙ in terris interdictis celebrent: ſecus aūt dicendū vř in tē-
plarijs, & hoſpitalarijs, qui priuilegiati ſunt non tm̄, vt ipſi cele
brēt, ſed indiſtinctè & imperſonaliter eſt eis cōceſſum, vt ſemel
in anno in aduentu eorū celebrentur diuina nō per eos tantū,
ſed per quoſcunq;, & tunc ēt oēs recipi poſſunt ad diuina, niſi
2 ſint excōicati, ẜ. c.proxi. † Quid de clericis familiaribus huius
epi, vel aliorū priuilegiatorū? Reſpon. eos admittendos ad cele
brandū officiū, quia vř eis concedere, vt cū ſuis familiarib. di-
cant, quia alias nihil eis cōferret, arg. j.eo. c.in his, ẜ. c.proxi.j.
reſpon. Si aūt cōuentui concedatur priuilegiū, familiares ad-
mitti non debent ad celebrandū officia, niſi ſuper hoc fuerint
priuilegiati, & hoc ſatis innui vř ẜ.c.proxi. ſed tamen ibi loqui-
tur de cōprehenſis in generali interdicto. [Quandoq;.] q.d.nō
ſemper, quia ſi ex celebratione oriretur ſcandalū, vel ſi eſſet in-
fame factū, ꝑꝑ quod poſitū eſt interdictū, non debēt celebrare.
3 †[Qui cauſam aliquā.] Nō. priuilegiatos hmōi nō gaudere pri
uilegijs, ſi cauſam vel fraudē cōmiſerint in eo, ꝑꝑ quod poſitū
eſt interdictū. idem dicimus de ſingulis laicis quantū ad hoc, vt
ſi dolū, vel fraudem cōmiſerint, non gaudeant indulgentia, ſi
quā habent, ꝙ tpe interdicti poſsint audire officia. Item ſi ꝑꝑ
aliquos

aliquos puniendos, vel aliquē in eo, velnti dñm, vel familiā po-
ſitum ſit interdictū & extra terram interdictā, non poſſunt audi
re officiū. ſi aūt nihil deliquerunt, nec cauſam pſtiterunt quare
terra interdiceretur: ſi terra, vel villa, vel prouincia pro alterius
delicto interdicta eſt, tunc ſecus eſt, quia in hoc caſu non ſunt
perſonæ interdictæ, vel ſi ſunt interdictæ, ſunt tm̄ interdictæ, ne
ibi accipiant ſacra, vel audiant officia, & ideo bene audient ex-
tra terrā interdictā, & ēt in terra illa ab his, qui habent priuil. ꝙ
quoslibet interdictos poſſint admittere ad officia, vel ſacra tē-
pore generalis interdicti, vt ſ. c. proxi. arg. pro his, j. de pœni. &
remiſ. quod in te, in fi. vbi dr̄, ꝙ poſſunt peregrinari, & in pere-
grinationibus plus cōſueuerunt homines intereſſe diuinis offi-
4 cijs, quàm alijs pijs operibus. † Itē ſufficit, ꝙ nō eſt à iure prohi-
bitū, ꝙ non poſſunt audire diuina, quia pœnæ non ſunt extendē
dæ, de pœni. di. j. pœnæ. & licet dixerimus ꝙ poſſint audire in ter-
ra interdicta diuina apud illos, qui habent generale priuilegiū,
ꝙ oēs admittant ad ſua officia, non tamen poſſunt audire apud
illos, qui non habent ita generale priuilegiū, ſed tamen habent
priuil. ꝙ tpe interdicti poſſunt celebrare excluſis excōicatis, &
interdictis. Itē vr̄ quibuſdā, ꝙ hoc habet locū, vbi interdicta eſt
terra, vel villa, vel prouincia, vel eccleſia. ſecus aūt, ſi interdica-
tur aliquia ſpecialiter, vel ſi interdicatur aliquis cū fautoribus
ſuis, vel ſi interdicatur familia, vel domus alicuius, vel populus
alicuius villæ, quia hæ perſonæ intelliguntur interdictæ, & ideo
nunquam debent diuina officia audire, nec ſacramenta recipe-
re, arg 17. q. 4. miror, 24. q. 3. ſi habes, j. de ſentē. excom. ꝙ in du-
bijs. {Aliquam.} No. quia dicit aliquam, ideſt qualēcunq;. q. d.
ēt ſi modicā cauſam præſtitit interdicto, non debet gaudere in-
dulgentia, puta ſi conſilium, vel auxilium dederit: vel ſi ille ipſe
fuit ille, pro quo interdictum poſitum eſt, etiam ſi doluit.

S V M M A R I V M.

*Actio de dolo ſubſidiaria eſt, & in ea veniunt reuocatio, & ſatisfactio ex-
ceſſuum ante & poſt li. conteſta. ſi expreſsè petantur.*

C A P. X X I I I I.

QVanto, &c. {Querimoniā.} Non vr̄, ꝙ Clu-
niacē. poſſint habere aliquā actio
nem ꝯ hos ep̄os, quia nō iniuriantur, cū non ſint ſer-
ui, vel filij, vel vxores, vel aliæ tales perſonæ, quæ excōicantur,
quarū occaſione detur actio iniuriarū. Itē quid ad monachos,
ſi ep̄i malè ſe habeant in ſuos ſubditos? Reſpon. quia dolus fa-
cit cōpetere actionē de dolo ad ſuum damnū conſequendū, q̄
cōpetit, vbicunq; alia actio non cōpetit, & aliquid dolo factū
eſt. ff. de dolo. l. j. vel ſi velint ad pœnā infligendā ep̄is, accuſabūt
eos de crimine ſtellionatus. ff. de cri. ſtellio. l. penul. Item ep̄s, &
alij p̄lati bene aguut ꝯ Archiep̄os, & alios, qui habent modifica
tā iuriſdōnē, vel in caſib. tm̄ in ſuos ſubditos, ſi excedunt, & in-
iuriarū, & de dolo. & per hoc ſequitur, ꝙ p̄cipietur eis, ꝙ de ce-
tero nō excedant, ꝙ reuocēt, quod poſt li. cōteſt. in actio. de do-
lo exceſſerint. veniunt aūt in hac eadē actione de dolo reuoca-
tio, & ſatisfactio exceſſuū p̄cedentiū li. cōteſt. dūmodo petātur
expreſsè, vt no. ſ. de reſti. ſpol. grauis. [Verba.] ꝯ, ar. ſ. c. porro.

C A P. X X V.

EX parte, &c. [Tolerandum.] Infra de ſen. ex-
commu. ſi vero, contra. ſol. vt ſ.
de apoſta. c. j.

C A P. X X V I.

QVia intentionis, &c. {Vetus.} ſ. eo. ex
parte Abbatiſſæ.

C A P. X X V I I.

INhis, &c. [Benigna.] ff. de relig. ſunt perſonæ. [Præ-
latorum.] Illorum locorum, ſiue fuerint
epiſcopi, ſiue minores prælati. [Parochialis.] Puta oblatio
nibus, decimis perſonalibus, 32. diſt. præter hoc. [Gratiam.] j.
de verbo. ſignifi. Abbate.

S V M M A R I V M.

1 *Non valet reſcriptum impetratum, per quod aufertur poſſeſſio quam alius
tenet.*
2 *Priuilegia alijs præiudicialia ſtrictè ſunt interpretanda.*
3 *Non fit exemptio alicuius loci, niſi cum magna deliberatione.*
4 *In acceſſorijs non fit tanta examinatio, ſicut in principali.*

C A P. X X V I I I.

1 DVdum, &c. [Decimis.] † Moniales denega-
bant ſoluere quaſdā decimas de
quibuſdā noualibus monachis de Buccl. quas ijdem
monachi pacificè poſſidebant occaſione priuil. quod impetra
runt moniales de decimis noualiū non ſoluēdis: ſed malè, quia
priuil. non extenditur, niſi ad futura nouália. hoc non eſt verū,
quod hic expreſsè apparet, quia Papa hic noualia appellat, &
tamen prius redacta erant ad culturā. Io. autem dicit hoc nō p̄-
iudicare priuileg. de nouo impetrato, quia non fecit mentio-
nem, quod monachi erant in poſſeſſione decimarū noualium,
& ideo ad illas non extenditur, quia Papa non intendit per ali-
quod reſcriptum auferre poſſeſſionē, quā alius tenet, imo ſi ta-
le reſcriptū impetretur, non valet. C. vnde vi, meminerint, & C.
2 ſi per vim. l. j. [Erant.] Prior & cōuentus. † [In poſſeſſione.] Idē
credunt quidā & ſi non eſſet in poſ. dūmodo alias eſſent ei debi-
tæ, quia priuilegiū extenditur tm̄ ad futura noualia. hoc non eſt
verū, vt dixi in gl. ꝙ impetrarunt, & e. per hoc generale priuile-
gium non intelliguntur dari decimæ, quarū poſſeſſionē alij ha-
bent: ſed nec illæ per quarū ſubtractionē graue parochiali ec-
cleſiæ præiudiciū fieret, j. de verb. ſignifi. quid per nouale. priui-
legia. n. alijs præiudicialia ſtrictè interpretanda ſunt, & quantū
pōt ad iuris ꝯſonantiā reducenda. ff. de vul. ſubſt. ex facto, arg.
ſ. de deci. ſuggeſtū, cum cōtingat, ex parte. Itē vr̄ in priuilegio
exēptionis, quia ſi ibi dr̄, Eximimus monaſteriū tale cū ſuis ca-
pellis. eſt intelligendū de his, quas alius poſſidet, ēt per quā do-
nationem prioribus dñis non fit graue damnū, arg. prædictorū
iurium. eſt ergo ſic intelligendū dictū priuilegium, vt ſi aliquæ
poſſeſſiones in aliqua diœce. dentur monaſterio ſic exempto, ſ.
cū ſuis capellis, & ibi ædificet monaſteriū aliquā eccleſiam, illa
erit exempta, dūmodo de illis poſſeſſionibus ante illius ædifica-
3 tionē eccleſiæ modicū emolumentū conſequeretur ep̄s. † Item
hoc habet locū, vbi de alieno fit gratia, quia ſi de ſuo daret, lar-
ga fieret interpretatio, ſ. de dona. cū dilectus. & bene poſſet pe-
tere decimas à capellis, quæ ab illis detinentur. C. de bo. vacan.
l. 2. tamen in primo caſu poteſt dici, ꝙ ſi decimæ aliquæ detinen
tur iniuſtè ab aliquo, ꝙ priuilegiatus petere eas poteſt, & non il
le, ad quem de iure pertinent: præſumendū enim eſt, ꝙ facilius
conceſsiſſet ea, quæ ab alijs dominis malè detinentur, q̄ ea, quæ
nec à dominis, nec ab alijs detinentur, arg ſ. de feu. c. 2. quidam
tamen in aliquibus prædictorū dicunt ꝯtrium, ſcilicet ſi priuile-
gium dicit, eximimus tale monaſteriū. nam in hoc caſu, etiam ſi
alius erat in poſſeſſione eiuſdē monaſterij, quando exemit, ta-
mē tenebit exemptio, niſi expreſsè probetur à parte altera, qđ
obreptitiè fuit obtentum priuilegiū, ſ. quia ſuggeſtum fuit Pa-
pæ, quod nullus erat in poſſeſſione, vel malitiosè hoc ipſum ta-
citum fuit. aliud enim poteſt dici in nominatim expreſsis, aliud
in non expreſsis, arg. ff. ſi quis cautio. ſed & § j. ff. com. præ. in
tradendis. cum enim non fiat exēptio, niſi cū magna delibera-
tione, præſumitur, ꝙ Papa omnia ſciuerit, etiā de alterius poſ-
ſeſſione, & de alijs, niſi probetur à parte aduerſa obreptio. ſe-
cus autem in priuil. decimarum, & maximè noualium & labo-
rum propriorū, quæ cum minori difficultate cōceduntur: nam
in his poſſet dici, ꝙ ſi priuilegiatus tēpore quo agitur eſt in poſ-
ſeſſione decimarum bona fide, tunc primo domino incumbit
probatio, ꝙ tēpore impetrationis ipſe erat in poſſeſſione. ſi au
tem priuilegiatus non eſt in poſſeſſione tēpore, quo agitur, ſed
dominus primus, tunc incūbit priuile. onus probandi, quia tē-
pore priuilegij conceſsi dominus non erat in poſſeſſione, arg.
ff. ſi vſusfr. pe. vti, in prin. ff. ſi ſerui. vind. ſicut. § ſed ſi quæritur.
ſi autē neuter eſt in poſſeſſione, videtur, quod ſtandū eſt priuil.
& hac ratione videtur, ꝙ etiā ſi exprimat eccleſias, ſ. quaſi acceſ
ſorias, verbi gratia, eximimus tale monaſteriū cum talibus ec-
cleſijs ſuis. intelligendū eſt, ſi ſunt ſuæ, quia per hæc verba non
intelliguntur datæ. idem intelligendū eſt, ſi alius non eſt in poſ-
4 ſeſſione ſubiectionis eorum bona fide. † Itē & ſi alij non fit in-
de graue præiudiciū. nā in acceſſorijs non fit tanta examinatio,
quanta fit in principali. aliqui tamen ꝯdicunt, & licet hæc decr.
exigat tm̄, ꝙ alius ſit in poſſeſſione ad hoc, vt priuilegiū vitiat,
tamen neceſſe eſt, quod habeat proprietatē iuris decimarū, vel
ſubiectionis eorum bona fide. ſi enim ſolā poſſeſſionem habe-
ret, bene valet priuilegium, ſed de proprietate ideo non fit mē-
tio, quia de eo certum erat, ꝙ penes aliquem erat, ſiue per priui
legium, ſiue per præſcriptionē, vel ad minus alijs deficiētibus,
per iuſsionem. Aliqui tamen dicunt, ꝙ ſi aliquis habet poſſeſ-
ſionem decimarum, vel alterius iuris bona fide etiam ſine pro-
prietate, tamen impedit vires priuilegij, arg. ſ. de conceſ. præbē.
& eccle. non vacan. cum noſtris, de poſſeſſione autem malæ
fidei certū eſt, ꝙ non impedit vires priuilegij. {Moniales.} Et
eſt bona ratio, quia ad hoc non extenditur, quia impetratum
eſt p veri ſuppreſsionē. ff. de va. & excu. l. 2. ſed nos dicimus hoc
priuilegium habere locum, ēt ſi alijs debeantur de iure, dūmo-
do eis non fuerint ſolutæ, nec monachi earum habuerint poſ-
ſeſſionē, & tamen credimus, ꝙ moniales malè detinuerint illas
decimas, cū ēt eſſent alijs debitæ, & ꝙ monachi ad fructus de-
cimarum pro tempore præcedente priuileg. habent actionem,
& tamen per illam ſolutionem, quam facient moniales, nō ac-
quirent monachi poſſeſsionem. & quia nunquam per id, quod
ſequitur & ſoluitur ex condemnatione quæritur poſſeſsio alicu
ius rei, vel iuris, niſi vel alias in eam ducātur. nec mireris, ſi per
priuilegium faciliter tollitur ius, cuius poſſeſsio non habe-
tur, quam poſſeſsio. [Altera.] Monialium. {De hoc.} ſ. de poſ-
ſeſsione mona. [Decimis.] Simile, ſ. vt li. penden. dilec. de hoc
plene j. de verb. ſignifi. quid per nouale, gl. no. ꝙ hæc probatio.

CAP.

CAP. XXIX.

QVidam,&c. [Domibus.] ſ.eo. cum & plantare.§.de confratribus.[In domib.]
a Supple in habitu ᵃ ſeculari, vel niſi ſus dederit priuilegia, s.eo.vt priuil.vel illud loquitur tantum in ſepultura, quę eis denegari non poteſt, & non in exceptione, & iuriſdictione, ſ. eo.cum & plantare.§.de confratribus, ſ. eo.tuarum,in fi.

ADDITIO.

a ¶Supple in habitu. Adde quod Card. in conſ. 11.incip. in themate præmiſſo, col j.in fi.dicit hunc intellectum communem,

CAP. XXX.

COnſultationi,etc. [Memoria.] Si.n.extat memoria,ꝙ aliquando culta fuerit, licet multo tpe ſteterit ſine fructu, tñ nõ cenſetur iure noualiũ.{Culturã.} i.ad fructificandũ, quantũcunq; ei fructũ primo feret,nõ dr̃ nouale, cũ & de primo fructu decima ſolui debet,ſ.de decl. non eſt,niſi eſſet ita modicus fructus,ꝙ ea perceptis parũ cõmodi,& ex dimiſsione parum incõmodi eccleſiæ obueniret, j.de ver. ſig.qd per no.[Cenſeri.]Sic & q̃ ꝓximo tpe ante fructificaret.[noĩe.]No.nõ intelligit: cadẽ- ditur.n.ad futura,ſ.eo.dudũ,vel aliter,vt no.ſ.e.dudũ.[Alias.] Ideſt,ſi futurũ.[Alias perpetuo.]Non cenſeretur iure noualiũ.

SVMMARIVM.

Priuilegiati ne conueniantur niſi ſub certo iudice,ratione delicti, contractus,& rei ſita in alio loco,conueniuntur coram ordinario.

CAP. I. in VI.

VOlentes. {Ratione delicti.} C.vbi de crimine agi opor. auct. qua in prouincia, ſ.de foro cõpe.c.fi.[In his.] ſ.quo ad cõuẽtionẽ, & iuriſdictionẽ.{Nec coram.}Cõueniri poſſunt.[Ordinarijs.] Locorum, vbi commiſſa ſunt delicta, ꝯtus initi, vel res eſt litigioſa. [Exẽptio.] Monaſterio.n.exempto non ſolũ eccleſiæ, ſed ẽt domus monaſterij exemptę ſunt, 12.q.j. neceſſaria, nulla, 17.q.4. id conſti. ſ.de immu.eccl.e.j. imo quidã dicunt, ꝙ ẽt areę horti & totus manſus,q̃ ſunt iuxta eccleſiã, exempti ſunt, ſ. de cenſi. c.j.{Non niſi.} Supple corã ordinarijs locorũ .{Delinquũt.} Exempti.{Conueniantur.} ſ.& cõueniantur, & remitti petantur: & idipſum,ſ.ꝙ poſſunt cõueniri, vbi delinquunt, & ꝯhunt, & vbi res eſt litigioſa.Item ꝙ non ſunt mittendi illi,qui habent indulgentias ab ordinarijs ſuis ad loca,vbi deliquerunt, vel ꝯxerunt,vel res eſt litigioſa.{Ad iſta.} ſ.ſuſpenſionẽ,& iuriſdictionem, & excõicationem. [Penitus.] Quia ſic ſe habent verba priuilegij,ſ.de priuile. porro.[Non poſſunt.]Si ibi delinqnunt,vel ꝯhunt.{Vel gerant.} Hoc ideo dicit, quia ſi irent cauſa viſitandi vt tranſeuntes,vel ea alijs ſimilibus cauſis,non poſſunt ab huiuſmodi ordinarijs cõueniri,& ſi ibi delinquãt , vel ꝯhant. [Locũ habere.]Quo ad hoc,ꝙ vterq; põt eum excõicare. Abbas ratione Abbatiæ, vbi locum habet, & eps loco priotatus, qui eſt ſitus in ſua iuriſdictione, arg.ſ,eo.rit.c.cum capella. ſed ꝯ,ſ.de ſe.do.ne nimia. vbi dicitur, ꝙ monachus non debet habere locũ in diuerſis monaſterijs. ſol.illud intelligitur,ꝙ non debet habere locũ impoſitum diuerſis monaſterijs, ſ.de elec. cõſtitutis. ſed Abbatia cum ſuis prioratibus non dicuntur penitus diuerſa.Item poteſt intelligi, ꝙ non poteſt habere locum in diuerſis monaſterijs quo ad hoc,ꝙ in vtroq; interſit in electionibus, & ꝙ ad alia communia negocia vtriuſque monaſterij vocentur,

De purgatione canonica. Rubrica 34.

CAP. I.

NObilis,etc. [Negauerit.] Remanet tñ infamia.[Fidelẽ.] i.veracẽ, vel iuſtũ,vel bonæ famę,j.eo.nos.[Admittaẽ.]ff.de accu.ſi cui.ff.ad l.Iul.ma.furioſi, 2.q.j.ĩ primis, 22.q.5.paruuli. [Purgatio.] ſ.vulgaris. & hodie hoc e.& oĩa ſimilia abrogata, s.q.5.conſuluiſti, monomachiam,22,quæſt.2.quæritur,melius, 2.q.5.Mennam,

CAP. II.

SI quis presbyter. {Permiſerit.} i. ea fecerit, quaſi aliq poſſunt de eo malè ſuſpicari.[Banno.] ſ. in fi. {Si non emendauerit.} Id eſt non euitauerit eam,vnde infamia oriebatur.[Suſpẽdatur.] No.proceſſum habendum contra infamatos.

CAP. III.

MOniales,etc. {Regulam.} Ideſt ſecundum tenorem regulæ, i.pro qualitate infamiæ, 2.quæſt. 5.in omnibus.

SVMMARIVM.

Suſpitio veriſimilis ſufficit ad indicendam purgationem canonicam.

CAP. IIII.

SI quis,etc. [Prodiderit.] ſ.non in pnĩa, ſed in iudicio,vel in publico ad infamiam,ſ.de exceſſ.prælа.quam ſit graue. {Propulatus.} Alius,ſ.qui nõ confitetur, no. vniuerſalem ſuſpitionem ſufficere ad indicendam purgationem etiam ſi non ſit infamatus.

SVMMARIVM.

Purgatio canonica indicitur propter ſcandalum,quamuis accuſator defecerit in accuſatione.

CAP. V.

QVotiens,etc. [Accuſatores.] A principio plures poſſunt apparere accuſatores, ſed iudex proſequendo vnũ eliget idoneum, ff.de act.ſi plures . {Formã cano.} Quia fortè à teſtimonio repellebantur,vel pp crimen,vel ętatẽ,vel infamiã, vel aliam iuſtã cauſam,vel quia nõ ꝓbabant ſufficienter id,ad qd inducebanẽ, &c. notandũ, ꝙ licet qnis defecerit in accuſatione, tñ purgatio ſibi indicenda eſt ſuper ſcandalo. no. hic non ſufficere habere coram ſe euangelium,ſ.de iura.calum.c.cum in cauſa.

CAP. VI.

NOs inter alios,etc. [Purga.] No.purgationẽ indici laico,ſ.c.c.j. ad hoc,vt poſsit laico indicere purgationẽ de crimine,oportet,ꝙ tale ſit crimẽ,cuius cognitio ad ecclĩã ſpectet,qd ꝓbat ex eo,qa purgatio nũquã indicitẽ, niſi deficiẽte ꝓbatione, ſ.de teſti.tã literis,ſi ergo corã eo prius non inducuntur probationes,quia nõ pertinet ad eũ cognitio , qũo indiceẽ purgatio.

SVMMARIVM.

Clericus eccleſia priuari non poteſt,niſi crimen probetur in modum inquiſitionis,vel niſi in purgatione deficiat.

CAP. VII.

CVm P.etc. {Priuare.} i. ſuſpendere vſq; ad dignã ſatiſfactionẽ, i. quouſq; ſe purgauerit,ſ.eo.c.s.& s.q.5. pſbyter. alias aũt, niſi ꝓbeẽ ei crimen in modũ inquiſitionis, nõ priuabitur eccleſia perpetuo, vel niſi poſtquã aſsignatus eſſet ei terminus purgãdi, & in purgatione deficeret. tũc.n.ab illo termino ĩ antea poterit ſuas eccleſias alij dare, ſ.de re iud,ꝙ ad, j.eo.inter,arg. ſ.qui fil. ſint legi.lator, & qui ma.acc.poſ. eũ in tua, vbi no. probato aũt crimine in modũ inquiſitionis põt imponi pnĩa, licet nõ ordinaria,ſicut ſi directè accuſaretur,& ẽt ſm legẽ pnĩa corporalis, vt no. ſ. de acc.eũ oportet,vel illa c.pſbyter, & ſ. eo. c. 3. loquuntur quando proprium iuſm offerebat , ſed cõpurgatores habere non poterat , ſed ſe habiturum ſperabat , & ſic à iudice obtinuit, ꝙ expectaretur adhuc eius purgatio, & fortè qa aliqui abſentes erant,qui ſperabant purgare eum , hoc autem quãdo ipſe nolebat iurare,& etiam deſperabat de purgatoribus.

CAP. VIII.

EX tuarum,etc. [Abſoluiſſe.] Non tenuit huiuſmodi abſolutio,quia errorẽ expreſſum ꝯtinet, qa ſe purgauit vulgariter. {Relaxes.} No.per ſolã infamiã aliquem remouendũ, vel ſuſpendendum, vt s.q.5.ſuper cauſas, & eſt propter enormitatem delicti.

SVMMARIVM.

Teſtium qui numerus requiratur diuerſimodè in purgatione canonica.

CAP. X.

INter,etc. [Tales.] Infamatos de criẽ, qui cõpurgatores expectent,vt ſ.eo. cũ P. [A beneficio.] No. pp immanitatẽ criminis aliquẽ à beneficio ſuſpendẽdũ, ſi. 2.q.5. ſuper cã.ab officio sũt ſuſpẽditur pp minora crimina, s.q.5. pſbyter.[Si ſuſpitionẽ.]Solius iudicis. no. tres cauſas indicẽdi purgationẽ,alibi aũt tñ duas, ſ.d ſimo.licet. [Teſtiũ.] Cõtra eũ indirectè inductorũ: ſecus, ſi ꝯ aliquẽ eſſet probatum crimen, vt remoueretur à teſtimonio;nã tunc teſti,ꝯ quẽ inducuntur teſtes,non fit copia capſ̃otum ꝯ eũ inductorũ , nec ꝯ eũ inducũtur directè, qd fit qñ proceditur in inquiſitione, ſ.de accu.inquiſitionis, ſ.de ordi.cog.cũ dilec. ſi aũt accuſatori probetur crimen in modũ excep.credimus indicendã purgationẽ,eũ capĩa,ſuper quibus teſtes inducuntur,ſibi exhibeantur, & directè ꝯ eum producantur teſtes.alij tñ dicunt, ꝙ in teſti.eſt indicẽda purgatio,ſi ex dictis teſtiũ ꝯ eum non productorũ oritur infamia. [14.] Hic exceditur numerus purgatorũ propter immanitatẽ ſceleris, qui habentur s q. 5. presbyter. nã hic numerus eſt arbitrarius, ſ. eo.ex tuarum, j. eo. cũ in.regularis autem numerus his verſibus cõprehenditur, Pontificem patium manus excuſet duodena. Quinta ſacerdotẽ leuitam tertia purgat. Maior maiori,minor eſt adhibenda minori . Quem plebs accuſat, purgabitur in manifeſto . Quem chorus , ante chorum ſua ſit purgatio preſto. {Probati.} i.non improbati, ſ.eo.c. proxi. vel dic ſpecialiter vitam probatã requiri in purgatoribus hęreſis. {Manere.} Speciale eſt in crimine hęreſis , vt etiam poſt purgationem præſtitam remaneat pęna. Idem fortè poterit dici in alijs grauibus criminibus, arg. ff.de leg.non poſſunt,

CAP. XI.

CVm dilec.etc. {Vicinæ.} Supra eo.c.proxi. & c.cum P.

CAP.

CAP. XII.

CVm in iuuẽtute,&c. [Cõmoueri.] Quia certa erat infamia ſine cã, vel ex iniuſta cã orta, ſ. ex literis monitoris Papę. vbi aũt certũ nõ eſt, indiceref purgatio, ȝ. c. inter, ȝ. de ſimo. c. licet, r r. q. a. in cũctis, ar. j. eo. accedẽs. [Procurator] Vr̃, ꝙ nõ debuit ꝓcedi purgatio, cũ ꝓcurator nõ poſsit deferre iuſiurãdũ ſiue mãdato. ff. de iureiu. l. iuſiurã §. vlt. vr̃ dic. ꝙ habebat ſpãle mãdatũ, vr̃ ꝙ eõs ratã habuit: vel dic. ꝙ eſt vicinũ mãdato, ȝ. de elec. in cauſis. ff. iudi. ſol. iam tñ. §. vlti. vel diç, ꝙ erat procurator generalis, cui hoc licet, ȝ. de act. veniens. [Indici.] Ex iſta tamen purgatione, quam offert ſine inquiſitione non pręcedẽte, non ſit præiudicium alijs, quin poſsint procedere ad inquiſitionem: ſecus, ſi inquiſitio præceſsiſſet, ȝ. de collu. totantum.

CAP. XIII.

DE teſtibus,&c. {Firmare.} Supra eodem quotiens.

CAP. XIIII.

ACcedens,&c. [Purgatione.] ſ. ꝙ nõ credat ſe filium ſacerdotis. de ſcientia enim iurare nõ debet, cum anceps periuriũ ſubire non cogatur. ff. de in li. iuran. videamus. in prin. vel iurabit, ꝙ ſit filius talis mulieris, quam talis pro vxore tenebat. ff. de in ius vocand. quia mater.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt de eodem crimine ſæpe inquirendum.*
2 *Quo caſu poſsit prælatus procedere ad inquiſitionem contra aliquem.*
3 *Inquiſitionis & accuſationis differentia.*
4 *Si quis contra aliquẽ primo obtinuit inquiſitionem, & reus eſt abſolutus, nõ eſt poſtea idem actor audiendus in modum accuſationis contra eundem.*
5 *Nunquid, poſtquam propoſitum & iudicatum fuit in quæſtione, in qua excipiebatur, poſsit vlterius de eodem crimine accuſari vel inquiri.*

CAP. XV.

CVm dilec.etc. [Conceſſerimus.] Super eo, ꝙ idem clericus petebat corporalẽ poſſeſsionem eccleſiæ ſibi datæ per Abbatem S. Galli aſsignari. [Eps.] Non erat eps, qñ hęc litera miſſa fuit, ſed tpe, quo purgationẽ recepit erat tm̃ electus, vt in fi. decr. dr̃. [Purgare.] Falſum narrat, imo nec electus, nec alius voluit tũc purgationẽ ſuam recipere, ſicut dr̃ in integra, licet poſtea electus receperit, vt j. ſequitur. {Plebani.} No. ad petitionẽ vniuerſitatis dari inquiſitionem. † [Inceſtus.] De alio crimine agit
1 modo, quàm actũ fuerat corã epo, quia de eodẽ ſępe inquirendum non eſſet, ȝ. de coll. c. vlti. & de acc. de his. ff. nau. cau. ſta. licet, vel dic, ꝙ loquitur de eodẽ, & bene inquiritur ſæpe, quando fuit condẽnatus, ſed qñ fuerat abſolutus, ſecus, ȝ. de act. de his, vel dic, ꝙ hic non proceſſerat in inquirendo, ſed audita infamia indixit ei purgationẽ: quam quia non p̃ſtitit, ſn̄aliter eum ſuis eccleſijs priuauit, & malè, quia tm̃ ſuſpendere debebat ab officio, & ẽt bñficio, ſi maiora crimina eſſent, ȝ. eo. Inter, 2. q. 5. p̃sbyter. ſi aũt præceſsiſſet inquiſitio, tunc ſi deficeret in purgatione, ſn̄a amotionis in eũ ferri poſſet, ȝ. de re iudi. ꝙ ad, ȝ. eo. c. inter, in fi. & c. cum P. hoc bene ſonat hæc litera, quia reprehendũť iudices, qui proceſſerunt ordine non ſeruato ad amo-
2 tionẽ. † Itẽ ſi nõ p̃ceſsit inquiſitio, ſed tm̃ indicta fuit purgatio, ſiue fuerit p̃ſtita, ſiue non, alius admittetur ad inquirendũ, arg. eius, quod dr̃ in populari act. in qua extra iudicium non licet paciſci. ff. de pac. iuris. §. vlti. neq; ad arbitrũ ire. ff. de arbi. non diſt. §. de liberali, à ſimili, nec iuſiur. deferre. & idem argũ vr̃ in inquiſitione. nobis aũt vr̃, ꝙ ſiue ſcandalũ, ſiue periculũ, ſiue infamia, ſiue ſuſpitio grauis ſit ꝯ aliquẽ, p̃latus ſuus poteſt procedere ad inquiſitionem, vel ſi non inueniat probationes, indicet purgationẽ, quam ſi pręſtiterit, annunciabitur per ſn̄iam boni teſtimonij, & abſoluetur ab infamia, ȝ. eo. ex tuarum, & c. inter, 2. q. 5. omnibus, in fi. ſi vero defecerit, non condẽnatur de crimine, ſed priuatur beneficijs, ȝ. eo. cum P. §. vlti. & ſaluo eo, quod ibi nn. & etiam deponitur pp maiora crimina, ȝ. eo. inter, & ſi ei indicta ſit purgatio ſine inquiſitione, ſiue cũ inquiſitione, dę cętero nõ fiet inquiſitio ꝯ eundẽ de eiſdem criminibus, vt no.
3 ȝ. de collu. c. vlti. ȝ. de act. de his. † Et dicunt quidã, ꝙ ſi poſt abſolutionẽ, vel condemnationẽ in modum inquiſitionis factam alius, vel idẽ velit accuſare de eodẽ crimine, põt ẽt ſi ſciuit priorem egiſſe: non. n. obſtat exceptio rei iudi. cũ ad aliud agatur in inquiſitione, ſ. ad abſoluendũ ab infamia, vel ad priuandũ à beneficijs, vt dictũ eſt: ad aliud in accu. ſ. ad condẽnandum de crimine, & pęnã corporalẽ infligendam. ff. de excep. rei iudi. cum q̃ritur, & l. an eandem. §. vlti. ȝ. de cau. poſ. paſtoralis. ff. ad l. Iul. de vi pub. qui cętu. §. ſi de vi. C. de fal. damus. ad idem in Auct. vt liti iurent. §. ſi quis aũt li. oã in ciuilibus actionibus hoc eſt, quia diuerſis act. quis agere non põt ad idem, ſed ad plura põt. ff. pro ſo. ſi quis à ſocio pęnã, & l. ſeq. ff. de pac. reſcriptũ. §. ſi pacto, & ſic nõ eſt ꝯtrium, ȝ. de elec. cum dilec. in fi. quia ibi ad idẽ prohibet agere directo, vel excipiendo, ſ. ad qđ actũ erat inquirendo, ſ. ad caſſandam electionẽ, ſiue ad repellendũ eũ ab epatu. Itẽ ſi oppoſuit aliquis exceptiones dilatorias ad elidẽdũ reſcriptũ, & in eis feratur ſn̄a ꝯ eum, quã acceptet tacitè, vel expreſsè, & poſtea eaſdem velit opponere ꝯ aliũ in eadem cauſa, non admittitur, quia qui ſemel calumniatus eſt, &c. ff. de ac. ſi cui, & arg. ff. de excep. rei iudi cũ quæritur, & l. ſeq. ex hac autẽ decre. non tollitur, quia ſæpe fuerit inquiſitũ de crimine huius ſacerdotis de cõſcientia Papæ, quia in cõmiſsione, quam fecit Papa ad petitionẽ plebis de Anaio, non fecit aliquam mentionẽ de inquiſitione facta per Conſtantien. epm: & fortè nõ erat verũ, quod O. dicebat. itẽ modo coram O. nõ agebatur de inqui-
4 rendo, ſed iure ſuo agebat O. clericus. † Quidam tñ dixerunt, & bene, ꝙ ſi aliquis primo obtinuit inquiſitionẽ ꝯ aliquẽ, & reus eſt abſolutus, ꝙ idẽ actor poſtea non eſt audiendus in modũ accuſationis ꝯ eundẽ, arg. ff. nau. cau. ſta. l. & ita. §. fi. & l. licet. §. fi. ff. de ſepar. l. j. §. illud. & hoc ſic probo, quia vbi alicui cõpetunt duæ actiones ad vindictã tantũ, licet vna maiorem vindictã requirat, quam alia, tamen poſtquã actũ fuerit vna, nunquã agetur alia, vt eſt videre in actione iniuriarũ, & l. Corneliæ, q̃ ambę cõpetũt pro homine vulnerato, & ambę ſunt ad pęnã, & tamẽ ſi primo actũ eſt iniuriarũ, nõ agetur poſtea l. Corn. ff. de iniur. p̃tor. §. j. & l. quod ſenatus, & ſic eſt in inquiſitione & accuſatione, quia vtraq; eſt ad vindictã tm̃: ſed ꝯ, C. quãdo ciui. ac. prę. l. j. vbi dr̃, ꝙ ſi cõpetunt ciuilis & criminalis actio, neutra earũ aliã impedit ſiue de publico crimine, ſiue de priuato agatur. ſol. & illud intelligitur, quando actio ciuilis cõpetit pp rem familiarẽ, i. quia ſibi aliquid abeſt, vel abſuit de patrimonio ſuo, & in illa l. inueniês cæpla huius dicti, ſed & tunc, quãdiu proſequiť accuſationẽ ciuilẽ, ſuperſedebit criminalis, ff. vt bo. rap. l. 2. §. j. ff. de pub. iu. l. 4. imo plus dicimus, ꝙ ſi aliquis cõuentus ciuiliter ſatisfecit, poſtea ſuper eodẽ non poterit accuſari criminaliter de priuato crimine. C. de cri. ſtel. l. j. ff. de cri. expil. here. diui. & idẽ hr̃ in publico. C. ne tu. vel cur. l. j. ff. de adul. ſi adulteriũ.
5 §. j. † De excep. cõſueuit eſſe dubiũ, an poſtquam fuerit propoſitũ, & iudicatũ in q̃ône, in qua excipiebatur, an vlterius de eodẽ crimine poſsit accuſari, vel inquiri. & vr̃ ꝙ nõ, arg. ȝ. de ele. cum dilectu. eſt ẽt in arg. ꝙ vindicta ſequitur exceptionẽ, ȝ. de elec. ſuper eo, & maximè exceptio, q̃ fit ꝯ electos, eſt quaſi quędam accuſatio, vt ȝ. de accu. ſuper his. ſed nos dicimus ꝯriũ, qa qui excipit, non agit: vnde cũ de hoc crimine primo actũ non ſit, nulla cauſa eſt, quare modo agi non poſsit, & maximè, quia de crimine excepto non iudicatur, licet pp crimen exceptũ repellatur à dignitate. itẽ per exceptionẽ nõ ſequitur vindicta ex ſui natura, cũ ad vindictam actũ non ſit, ſed ex accidenti eſt, ꝙ remouetur à dignitatibus obtinendis pp infamiam, & infamibus portæ, &c. C. de digni. l. j. §. j. li. 12. in denunciatione autem idẽ dicimus, ꝙ non impedit accuſationẽ, quia non eſt ad vindictam, ſed ad pn̄iam, ȝ. de accu. qualiter. credimus tamẽ, ꝙ ſi per denunciationẽ ſatisfecerit de crimine, ꝙ poſtea nõ poterit inde accuſari criminaliter, arg. C. de cri. ſtel. l. j. ff. de cri. expil. hęre. diuus. C. ne tu. vel cur. l. j. ff. de adul. ſi adulteriũ. §. j. alij tamẽ ꝯdicunt. denunciatio aũt poſt inquiſitionẽ admittitur, arg. ȝ. de iniu. quẽadmodũ. {Non poſſet.} De gratia fuit hoc, quia licet defeciſſet in purgatione & eccleſijs ſpoliatus, tamen iterũ datur ei poteſtas ſe purgandi, & ſuper hoc ipſe erat citãdus ſacerdos, & danda facultas dicendi ꝯ ſn̄am epi, & quia hoc factum non fuit, ſed tm̃ terminus ad purgandũ aſsignatus, caſſatur, qđ fit ab eis: vel non probat clericus, ꝙ dicebat ipſum condẽnatũ de crimine. {Qui.} Iudices. [Contumacem.] Super eo, ꝙ epi ſententię non parebat, & malè; cũ nõ eſſet eis cõmiſſum. {Reſpondit.} Et bene, cũ non procederetur in modum inquiſitionis, ſed accuſationis. {Indictã.} Et malè, vt ſequitur in fi. quia lite pẽd. corã ſe auct. ap. eã recepit vt ordinarius, quod nõ licuit, vt dr̃ in integ. {Conceſsionem.} No. ꝙ licet caſſaretur proceſſus, non tamen caſſaretur conceſsio eccleſiarũ, niſi vocato clerico, cui facta eſt conceſsio, ſed hic idẽ clericus erat, qui accuſabat, & cui facta eſt collatio eccleſiarum, & ideo ſimul de vtroq; debet fieri ſententia. {Iudicatis.} No. ꝙ ſi purgatio primo pręſtita eſt, ſed non vt debent, iterum alia pręſtabitur.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid poteſt fieri inquiſitio, ſi quis diffamatus eſt de aliquo crimine in genere, & qua de cauſa fiat inquiſitio, in num. 2.*

CAP. XVI.

ACcepimus,etc. {Immunis.} Nã licet quo ad Deũ nõ teneatur, adhuc tamen accuſari põt. [Incontinentiã.] Vr̃, ꝙ nunquã debuerit p̃ſtare hoc iuſm ita generale, ꝙ à die promotionis ſeruauerit continentiã, vel ꝙ aliud crimen non cõmiſerit, quia tm̃ de crimine, de quo infamatus eſt in genere, purgare ſe debet, puta iuro, ꝙ non cõmiſi fornicationẽ cum tali muliere: nã ſi dicas, ꝙ erat infamatus in genere, & nõ de certa perſona, certẽ

talia

talis infamia villpendi debet, nec debet pp talem infamiam in-
dici purgatio, cũ nõ debeat quis vagari in crimine alterius. ff. de
iniu. dictis. ff. de act. libel. ad hoc rñdent quidã, q ex quo aliquis
diffamatus eſt de aliquo crimine in genere, poteſt fieri inquiſi-
tio, ẽt ſi non dicatur, cum quo illud crimen cõmiſerit. & eodẽ
modo in genere ſuper eodẽ poteſt ſibi indici purgatio, arg. ad
hoc, ĩ. de ſimo. c. licet Hely. vbi dr, q Papa inquiſiuit de ſimo.
dilapidatione. & inſufficientia, & tñ non expreſsit, cum quibus
eſſet ſimonia cõmiſſa, vel quę fuerint dilapidata. & hoc idem, ſ.
q Papa, quando cõmittit inquiſitionem, inquirit à principio,
ſtabit tantũ in genere criminum, & nunquã ad ſpecialia deſcẽ
dit, niſi in proſecutione, ſ. quęrendo à teſtibus, cum quo cõmi-
ſit hoc crimen, de quo inquirit, & hoc inuenies ferè in eiſdem
decre. quę de inquiſitione loquuntur. ſed ↄ̃rium. ĩ. de accu. qua
liter, s. vbi dr, q ei, ↄ̃ quem inquiritur, exponẽda ſunt ea, de qui-
bus fit inquiſitio. ſed reſpondent illud intelligendũ, q exponẽ-
da ſunt capitula in genere, nõ in ſpecie, vt dictum eſt. Itẽ nõ mi-
a reris, ſi aliud eſt in accuſatione, vbi tenetur ª plus exprimere, ĩ.
de procur. tua, & l. pęal. libellorũ, quia accuſationes ſunt odio-
ſę, & pro magna parte ad proſecutionem fiunt ſuatũ iniuriarũ,
& pro eis grauiſsima pęna irrogatur, ſed ſecus eſt in inquiſitio-
1 nibus. † Item cũ inquiſitio fiat ad hoc, vt nitcat ſama bonorũ,
ſi exprimentur perſonæ, cum quibus dicuntur crimina com-
miſſa, ideo inquiſitio cõſequeretur ↄ̃rium effectum, ſ. q fieret
ad aliorum diffamationem alij ↄ̃dicunt, q ad ſpecialia deſcen-
dere debet, ſicut in accuſatione, ſupra de teſt. præſentiũ. ſed il-
la loquitur in exceptis teſtium, vbi bene neceſſe fuit hoc expri-
mi, ſicut & quando agitur de crimine ciuiliter, ſupra de procu,
tuæ, ſupra de exce. pia, ĩ. de ſen. excom, cũ me. ſed in inquiſitio-
ne vr ſecus, ſupra de accu. qualiter, vbi no. ſed & ibi, quantũcun
que poteſt, iudex debet facere exprimi crimen & circunſtantias
per illum, qui denunciat, ſupra de accu. qualiter, imo pp ratio-
nes ſuperius dictas vr aliquibus, ẽt ſi in modum exce. vt repella
tur à dignitatibus, obijciatur ↄ̃ aliquem, q ſit infamatus de cer-
to crimine, puta de adulterio, vel conſimili, non tamen ſemper
dicere cogitur perſonam, cũ qua illud crimen cõmiſit, & maxi-
mè ſi iurci ſe ignorare, arg. ff. de ſur. in actione. itẽ arg. ĩ. eo. c. a.
ſupra de ſimo. c. 3. 4. & 5. itẽ arg. ad hoc, quia ſæpe infamia pro-
cedit ex incerto actore, & ea incerto facto, de ↄ̃ſe. diſt. 4. ſanctũ.

ADDITIO.

a ¶ Vbi tenetur. Circa hæc dicta Inno. vide latè Bar. in l. 3. §. ſi publico, col. 3. ff. de adul. & ibi Alex. in apoſtil.

De purgatione vulgari. Rubrica 35.

CAP. I.

CVra. {Suſcepti.} 2. quæſtione quinta, monomachiam.

SVMMARIVM.

Sententia à qua non eſt appellatum, quomodo & quando retractatur.

CAP. II.

SIgnificantibus. [Peccatis.] Quinimo defectu a iurium, vel alia cauſa. {In mandatis.} No. ſnĩam retractari, à qua non eſt appellatum. ↄ̃, quia ſententia ius facit inter partes, ſupra de re iudi. cum inter. item prætextu eorũ, quę poſtea emergunt, non eſt ſententia retractanda, ſupra de re iud. inter. Itẽ error defectus non retractat ſententiam. ff. famil. ercis. cum pub. C. de quęſt. l. j. arg. ↄ̃, ſupra de frigid. fraternitatis, 33. quæſt. j. c. 3. ff. quando act. de pec. eſt an. l. 3. ff. de conſti. ſine cauſa, l. ſi fullo. ff. de iureiur. admo. ſed dic, quod ſpeciale eſt propter veritatem ſuperuenientis caſus, vt recedatur à ſententia, ſimile ff. de conſt. ſine cauſa. l. a. ff. cõmodati, in commodato. §. vlti. & ſi ſententia non eſt mandata executioni, excipitur contra eam. C. de re iudi. l. j.

De iniurijs, & damno dato. Rubrica 36.

SVMMARIVM.

In actione iniuriarum non habetur ratio deformitatis.

CAP. I.

SI rixati. Actio iniuriarum ſolum iniuriam proſequitur, & non intereſſe, niſi in hoc, q propter maius damnũ æſtimatur magis iniuria, vt ff. ad l. Aquil. item apud. §. ſi quis, vel ff. de act. & oblig. ſi quis ſecundum. C. de iniur. dominum, tamen pro damnis, & expenſis quandocunque datur actio legis Aquil. vt in prædictis legibus, vel ad minus actio de do. {Si rixati.} Intellige quo ad penam homicidij, tenebitur tamen de iniur. de pęni. diſtin. j. aut facta. item hoc ſecundum vetus teſtamentum, nam ſecundum l. Ro. ſi ſeruum occideret, Iniuriarũ tenetur. ff. ad l. Aquil. ſi ſeruum. §. rupiſſe, & multo fortius, ſi liber liberum percuſsit. ff. de iniur. non ſolum hoc. [Reſtituat.] Deformitatis autem non habetur ratio. ff. de his qui deie. l. j. §. plagijs. hæc in factum. ff. ſi quis cau. ex hac. ff. ad l. Aquil. ſi exempla. §. quidam, &c.

CAP. IIII.

SI læſerit, &c. {Aeſtimationem.} Vltra. n. nõ tenetr de paſtu pecorũ, ff. de pri. del. qui ſerua. §. ſingulos. ff. ad l. Aquil. Quintus Mutius. §. Papi.

CAP. V.

SI egreſſus, &c. {Reddet.} Si in culpa fuit. ff. ad l. Aquil. qui occidit. §. in hac.

CAP. VI.

SI quis, &c. [Reſtituat.] In quadruplum. ff. de incẽ. l. j. & ſi dolo fecerit ſecundum l. cremabitur. ff. de incen. qui ædes. l. j.

CAP. VII.

OLim, &c. [Præmiſſa.] C. de iudi. authen. ſed hodie, [Condemnandum.] Ordine iudiciario ſeruato.

SVMMARIVM.

Propter periculum licet à pactione diſcedere vel in damnum paciſcentis.

CAP. VIII.

IN noſtra, &c. {Brixien.} Fortè ita erat, cũ olim
eſſet diſcordia inter milites, & po-
pulũ Brixi. multa ſibi dãna ad inuicem intulerunt, multi ẽt
ex ipſis multas expenſas ex partibus ſuis fecerunt tandem facta
pace cũ damnificati ab vtraq; parte ſibi ab altera peterent dã-
na reſtitui, cõe videns ex hoc poſſe imminere periculũ, ſtatuit,
q nullus ſuper damnis agere poſſet, & hoc ſinguli iurauerunt,
verũtamen poſtea petierunt expenſas, obijciebant eis hoc iu-
ramentũ. ſed hic dr, q non poteſt à cõi. hoc non determinat ge
rundiũ, recipiendo, ſed participiũ editum. vel dic determinat
gerundium: cõe. n. in pace ſe obligauerunt ad dãna, & expẽſas,
ſed pp periculũ, quod inde eueniebat, cõe ↄ̃rium ſtatuit ſuper
damnis. Si quęras, quõ potuit hic in præiudicium ſingulorum?
reſpondeo, quia ſingulares ſingulariter cõſentiunt. vel dic, q
a potuerunt in eorũ præiudiciũ ſtatuere, ª vt no. ſupra de conſti.
c. quæ in eccleſiarũ, nam cũ cõe Brixi. tam militũ, q̃ populi nõ
eſſent naturaliter obligati ad dãna reſarcienda, q̃ nec dederat,
nec dari mandauerat, licet cõe militum de aliquibus, & com-
mune populi de alijs poſſet conueniri, & eſſent ex ſuis culpis,
b vel negligentijs naturaliter obligati, ᵇ ſicut ſtatuto ſuo ſe obli-
gauerãt ad damna reſarcienda, ita ſtatuto generaliter facto per
illos tantum, per quos regitur ciuitas, potuerũt obligationem
tollere, infra de reg. iur. omnis. {Contribuat.} Quia ſe obli-
gauerant: aliter. n. nõ tenetur. ſed dices, ſi ſe obligauerat ad ſoluẽ
dum, quõ poſtea admittitur moderatio? rñdeo, pp periculum.

ADDITIONES.

a ¶ Statuere. Pet. de Anch. in conſi. 366. incipien. videtur primo, dicit, q Inno. hic loquitur in communitate ſtatuente in ſe ad eius vtilitatem.

b ¶ Naturaliter obligati. Feli. refert hoc in c. cognoſcentes, col. 4. ver. 3. pro hoc ſupra de conſtitutio.

SVMMARIVM.

Iniuria aliquando contumelia, aliquando culpa dicitur.

CAP. IX.

SI culpa tua. C. ad l. Aquil. l. 2. ff. ad l. Aqui. l. 5. §. iniuria. [Iniuria.] i. ↄtumelia, vnde oritur actio iniuriarũ. aliter dicitur iniuria, i. culpa, vt in hac l. Aquil. {Opem.} Idem, ſi incitaſti canem. ff. ad l. Aquil. item Mella. §. ſi alij, & §. item. [Negligentia.] ff. ad l. Aquil. ſeruus. §. ſi ex plauſtro. [Veriſimiliter.] ff. ad l. Aquil. ſi putatorum, & l. ſi foue. §. vlti. [Nocuiſſe.] Sine culpa, & impulſu alienius hominis, & contra ſui naturam. ff. eo. l. j. §. j. {Si fera.} ff. eo. l. j. §. hoc autem, {Occaſionem.} Supra de homi. Petrus, in fi.

De pœnis. Rubrica 37.

CAP. II.

PResbyteri. [Interfecti.] Hoc c. loquitur ſecundum l. Lombardã. {Epo.} Hic aũt conſtat, q ſemper prælatus poteſt agere de iniuria facta ſuo clerico, s. quæſt. j. in primis, in prin. ſupra de reſcrip. ex parte, ſupra. {Soluatur.} Vbi de crimine agitur ciuiliter ad pęnam pecuniariam, quia pęna pecuniaria non eſt vindicta. [Sociatur.] Baptizando, ordinando.

SVMMARIVM.

1 *Pœnam à iure inflictam quis poſſit commutare.*
2 *Pecuniaria pœna non eſt exigenda.*

CAP. III.

LIcet iuxta, etc. {Corrigendis.} Hic vult dice-
re, q cũ crimina eſſent puniẽda,
& exceſſus corrigendi perpetua ſuſpenſionẽ, vel tẽpora-
li, ipſi accipiebant pecuniã, vt non corrigerẽt, & qñq; vt in pec
catore manerent, & ſic cõmutabant pęnas ſpirituales in pecu-
1 niarias. † {Pęnam.} Si certa pęna pecuniaria infligitur in iure

pro

pro aliquo crimine iudex infliget illam. ff. de iudi. l. 3. §. vlti. ꝫ. de
rap. in Arch. 12. q. 2. cum deuotiſsimā, 18. diſt. quū. ſi aūt certa
pęna corporalis infligitur in iure, & illā ſitr quilibet cognoſcēs
poterit infligere, cōmutare autem ille ſolus poteſt, qui pōt ſu-
pęr illo crimine diſpenſare, ꝫ. de offi. dele. de cauſis. & hæc de-
cre. loquitur in criminibus, in quibus Arch. diſpenſare non poſ
ſunt. ergo dixit illā infligendā, quæ magis timetur, arg. 23. q. 4.
ea vindicta, ꝫ. vt li. non conteſt. quū frequenter. alij dicunt pœ-
2 nas infligendas ſecundū conſuetudinem. † {Pęnam.} Arg. nō
eſſe pęnam pecuniariam exigēdam, 16. q. 6. cognouimus, illud,
de lapſis, 1. q. 1. nullo epō, ꝫ. de ſimo. nemo præ, 83. diſtin. ſi quis
epūs. ſed ꝯ, 17. q. 4. quiſquis, 23. q. 5. c. ſi vox, 18. diſt. quū, 36 q. 1. de
rap. [Pro annua.] indebita, vel de nouo imponenda. [Cantare.]
Ideſt officiare, & hoc eſt ſimoniacum, 1. q. 3. ſi quis nō. ſaluator.

SVMMARIVM.

*1 Contumacia partis facit, vt in expenſis condemnetur, ad quam tamen con-
demnationem non oportet iudex feſtinare, in num. 2.*

*3 Si iudex abſuerit, vel mortuus ſit, & aliqua partium non comparet in loco
pro tribunali, vbi ſedere debet die ſtatuta, non dicitur contumax.*

CAP. IIII.

1 CAlumniam, &c. † {In expēſis.} Si pars vna
pſens ſit, altera abſens per
contumaciā in termino aſsignato, pars abſens condē
natur ad expenſas. C. de iud. ſancimus. nec ſit alia citatio ex cō-
dēnatione expenſarū, 4. q. 5. c. 1. ſi tā poſtea docuerit ſe legitimè
2 impeditū, reſtituetur † aduerſus ſnīam expenſarū. & ſi antequā
feratur ſnīa, ab aliquo extraneo dicatur iuſtè impeditus, iudex
non feſtinabit ad condēnationē expenſarum, arg. eius, quod dī
de miſsione in poſſeſsione, ff. de dam. infec. ſi finita. §. ſi fortè.
ad idem, 4. q. 5. c. 1. ſi aūt ſnīa lata non ſit, ſed petitur condēnari,
cōpetit exceptio. ff. ſi quis cau. l. 2. & hæc vera ſunt, ſi pars pſens
cū iudicis licentia receſsit. ſi autem ſine licētia eius receſsiſſet,
eū ipſe contumax dicatur, 3. q. 3. §. ꝙ non, 11. q. 3. certū, 14. diſt.
a ſi quis autē, expenſas non petit, quia dolus [a] dolo, & culpa cul-
pæ compenſatur. ff. de eo, per quem fa. erit. l. vlti. Imo plus di-
cunt quidam, ꝙ ſi ille, qui non fuit in termino, & culpa ſua, po-
ſtea veniat, pars, quæ primo venit, & illicentiatus receſsit, con-
demnabitur alteri ad expenſas, nec obijciet cōpenſationē con-
tumaciæ alterius, quia licet hic, qui vltimo cōparuit, aliquādo
fuerit cōtumax, purgauit tamen contumaciā primā poſtea cō-
parendo: ſed primus ſemper fingitur cōtumax, cū non dicatur
3 cōparuiſſe, qui illicentiatus receſsit, vt in c. pālleg. † licē ad hoc
facit, quia licet fuerit in termino, poſtea tamen, qn̄ debuit adeſ-
ſe, non affuit altera parte præſente, & ita vltimo fuit in mora,
quæ, ſ. vltima tm̄ punitur. ff. de peti. & cōmo. rei vin. illud. ſi au-
b tem iudex [b] abſuerit, vel mortuus ſit, & aliqua partium non cō-
paret in loco pro tribunali, vbi ſedere debet die ſtatuta, nō de-
bet dici contumax. ff. de arbi. arbiter, nec tenetur eū alibi quæ-
rere, 2. q. 6. biduū. nam nec intereſt aduerſarij qui eſt præſens,
abſentem fuiſſe pręſentē, quia ēt ſi præſens eſſet, non fuiſſet p-
ceſſum iudice abſente. C. de iudi. ſancimus. tamen aliqui dicūt,
ꝙ ēt ſi ſequenti die iudex veniat, etiam in remotiori, dūmodo
ſit in loco, vnde de facili venire poterat, & venire creditur, vel
cōſueuit, quando partes paratæ ſunt litigare, vel ſi ob hoc non
venit, nec veniſſe pſumitur, quia partes nō aderant, partem ab-
ſentē condēnabit ad expenſas. nā imputatur ei, ꝙ nō cōparuit,
quia ēt ſi iudex abſit, tamen melius erat expectare modicū, quā
longas vias peragere, arg. ff. de va. mu. l. pen. in fi. Et ſic non pōt
dicere abſens, ꝙ non interſit pręſentis, imo intereſt, quia ſi præ-
ſens eſſet, de iure expectaſſet vel ad modicū tp̄s, vel de loco vici
no, & niſi expectaſſet, ſatis liquido eius dolus reprehēderetur,
qui ex perſpicuis indicijs probatur. C. de dolo, dolus. quis autē
locus dī vicinus, vel quod tp̄s propinquū, iudex arbitrabitur ex
plutibus cauſis: nā plus debet expectari litigator remotus, ꝙ̄ vi-
cinus, & plus, qui in modicis expenſis eſt, quàm qui in magnis,
& ſic de multis alijs quæretur. ſi aūt infirmus ſit in die termini
ita ꝙ nullo modo audire poſsit, vel etiā terminum prorogare,
ſm ꝙ diximus in abſente, & hoc diſtinguendū erit. illud autem
certū eſt, ꝙ pars, quando non interfuit alterius aduerſariū non
fuiſſe pręſentē, non aget ad expenſas. ff. ſi quis in ius voc. nō ie.
l. 3. ſi autem lt. conteſt. aliqua partiū fuerit contumax, mulctari
poteſt. ff. ſi quis ius di. non obtē. l. 1. & ēt condēnari in expenſis à
delegato. C. de iudi. ſancimus, ꝫ. de offi. deleg. præterea, & ēt fit
miſsio in poſ. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. l. 1. ꝫ. de eo, qui mittitur in
poſ. cau. rei ſer. per totum, & excōicatur, ꝫ. vt lt. non cōteſt. tuæ.
ſed & ſi ēt expenſæ non ſoluantur lite principali durāte, poſtea
agitur actione in factum q. ex re iud. quia ex quo iudex non re-
uocauit eam li. pend. pro eodem hī, ac ſi in rē iudi. tranſiſſet. ſic
eſt & in ſnīa arbitri. C. de arbi. l. eū antea, arg. ff. de cōdi. indebi.
ſi debitum. C. de iureiur. actioni. aliqui tamen ꝯdicunt. qui au-
tem ſtipulatus eſt pęnam, niſi tertio die ſiſtat, ad hanc pęnā agi-
tur etiam lite principali finita, arg. ff. ſi quia cau. & ſi puſſet, ni-

ſi finita eſſet per tranſac. quia tunc de toto tranſac. eſſe videtur,
ff. ſi quis cau. non exigimus, in prin. {Pecuniarijs.} C. de fruc.
& lit. expen. non igno. ff. de iudi. eum, qui te. repete, quæ dixi-
mus ꝫ. de dolo, finem, & ꝫ. de appel. ſępe, gl. & etiam.

ADDITIONES.

a ¶Quia dolus. Ad hæc dicta Inno. vide Bar. & ibi Modern. In l. ſi finita. §. Iul.
col. 2. ff. de dam. infec. & Pet. de Anch. in conſ. 97. col. 2. ver. in contrarium, &
incip. conſi. in quæſtione, quæ vertitur, & in col. 3. in fi. vbi dicit, ꝙ à doctrina
Inno hic non videtur tutum recedere.
b ¶Si autem iudex. Adde Spec. in tit. de expen. §. fi. ver. tu autem iudex, & Cardi.
in conſi. 72. incip. ſigillatim ſingula, col. 6. ver. ad ſeptimum.

SVMMARIVM.

Clericus quando bellis intereſſe poſsit, & milites hortari ad pugnam.

CAP. V.

QVod in dubijs, etc. [Exercent] i. qui ſunt,
vbi aliqui confligūt,
& ipſum cū alijs faciunt. alij tamen intelligunt tm̄ de
prælatis. [Incitant.] In iniuſto bello, ſecus in iuſto, ꝫ. de homi.
ſicut dignū. ff. ad l. Aquil. itē Mella. §. itē, 23. q. 8. hortaſ. igitur,
& c. vt pridē. pōt autē clericus intereſſe bellis, 23. q. 3. Maximia-
nus. nos credimus, ꝙ licet epūs ratione iuriſdictionis temporalis
poſsit bellum indicere, & antequā ſit in percuſsionibus, horta-
ri vt vtiliter pugnent, & bellis intereſſe, & poſsit ſemper horta-
ri ad capiendū: ſi quis autem, dū eſſet in percuſsione, incitaue-
rit ad percutiendū alium, fortè irregularis eſt. idē etiam, ſi fortè
ſuper bellatores vocem emitteret dicens, audacter pugnate, ar.
ꝯ, ꝫ. de homi. c. pen. & de cle. percuſ. c. penul. & vlti. vel dic, ꝙ in
defenſione poſſunt gubernare naues, & alios ad pugnam defen
ſionis incitare, & intantum confligere hoſtes, ꝙ eos dimittant,
arg. ꝫ. de cle. percuſ. c. pen. & c. fi. & no. ꝫ. ne cleri. ſententiam.
alias autem in iniuſto bello hoc non liceret, vt hic.

SVMMARIVM.

*Contrahentium vterque quando contrauenit contractui, an pena committa-
tur, an dolus dolo compenſetur.*

CAP. VI.

COnſtitutus, etc. {Vtraq.} No. dolum cō-
penſari hic dolo in pęnis.
ff. de re. iu. cū par. iur. 32. q. 6. nihil. ff. ſol. matri. viro.
ſed nonne poterat epūs exigere procurationes, ex quo ille ceſſa-
uit in ſolutione penſionis? reſpon. non, ſed agere poteſt ad pę-
nā, vel intereſſe ſiue hac ſtipulatione, ſiue de dolo, ſi fuerit con-
tractus, remitto procurationes, vt des cenſum. ff. de præſ. ver. na
turalis. § ꝙ ſi faciam. [Procurationē.] Quā ſub pęna nō exactu-
rum promiſerat. erat ergo in optione Abbatis vel epō denega-
re procurationes remiſſas, vel pęnā exigere: altero tamen opor-
tet eū eſſe contentū. ff. de pac. reſcriptū. §. ſi pacto. ſed q̄ritur, an
incurrat pęnā, ſi exigat procurationes, & Abbas ſine ꝯdictione
ſoluit, vel an ſit neceſſe ad hoc, vt cōmittatur pęna, ꝙ i iudiciū
ſuper hoc trahatur, vel violenter procurationē eripiat: & vr al-
terū de his duobus vltimis neceſſariū ad hoc, vt cōmittatur pę-
na. illud certū eſt, ꝙ ſi gratis exigit epūs procurationē, & Abbas
gratis ſoluit, ꝙ non cōmittatur pęna: ſed ſi exegiſſet, & recepiſ-
ſet vt debitum, & ille ſoluit vt debitum, quid erit.

SVMMARIVM.

Cauſa, non captio, vel detentio, infamat,

CAP. VIII.

SVper his, etc. {Infamiam.} Contra id, quod hic
dī, ꝙ ex genere pęnæ irrogatur in-
famia, ſi pceſsit delictū, de quo damnatus, vel confeſſus, a
fieret infamis: nā & ſi non damnetur, vel cōfiteatur in iudicio,
vel pacificatur, ſi tamen captus eſt in facinore ab officio, vel cō
fiteatur extra iudiciū tale crimen, quod infamat per ſnīam vel
confeſsionē puta furtum, & ſequatur ictus fuſtiū, fit Infamis. ff.
de his, qui no. infa. l. ictus. ſed hic talis cauſa pceſsit, de qua dā-
natus fieret infamis, ſ. crimē falſi. ff. de fal. eos, quis ergo ſecura
pęna carceris erit infamis. Rñdeo, captio, vel detentio, non eſt
pęna, ſed cuſtodia. ff. de pę. aut dāna. §. ſolent. nō ſic in pęna, vt
in cuſtodia, ſ. vt eum pcedenti cā infamet. vel non pōt ita indu-
bitanter capi in vacillatione, ſicut in furto. itē ibi poſſunt plu-
res excuſationes adhiberi: vnde licet ibi ſequeretur pnīa, nō eſ-
ſet per omnia ſimile dicendum. [Infamiam.] Iuris facti ſic.

ADDITIO.

a ¶Vel confeſſus. Et ſic ſentit Inno. hic, quod confeſſus crimen, de quo damnatus
efficeretur infamis, incurrit infamiam, de quo vide per Bar. in d. l. ictus, & per
Panor. in c. niſi clerici, col. 8. ver. 2. ſentit, ſupra de iudi. ita ponderat Inn. hic.

SVMMARIVM.

*Obligatus ex conuentione ſub certa pena, quando inſolidum pęna committa-
tatur, & quando non, licet pro parte ſoluerit.*

CAP. IX.

SVam, etc. {Tacita.} ſ. ꝙ 33. libræ eſſent tibi ſolu-
tę. {Pęna.} Si id, quod cōſiſtit in dando,
promittitur ſub pęna, parte rei promiſſę non ſoluta, in ſo-
lidum

lidum cõmittitur pęna, ſed agenti ad totã pęnam obſtat exceptio, vt ſit contentus parte pęnæ. ff. de verb. oblig. l. j. §. vlti. ff. ſi quis cau. ſi ſeruus. ſi aũt conſiſtit in faciendo, & ſit indiuiduũ factum, & non fiat inſolidũ, perfectè cõmittitur pęna. ff. fami. erciſ. hæredes. §. an eo. ff. de verb. oblig. ſtipulationũ. §. vlti. ſi aũt ſit diuiduũ, pro parte tm̃ cõmittitur pęna. ff. rem ra. ha. ſi procurator. Lau. dicit ſemper inſolidũ cõmitti pęnam, ſed de æquitate ſit condẽnatio in parte. ff. de ver. obl. l. in executione, in prin. & §. pen. ff. depo. ſi duo hæredes. nos dicimus, ꝙ ſi aliquis debet aliquid dare, vel facere ad hoc, vt legatũ, vel aliud aliquid recipiat, nihil põt petere, niſi totũ dederit, ſoluerit, vel fecerit: idẽq; ſi aliquid ſub pęna promiſerit. ſi tamen iſte cõueniretur ad pœnam integrã, obſtat exceptio, ſi pro rata non dati, vel non facti ſoluit. ff. ſi quis cau. ſi ſeruus. §. j. ff. de ꝯdi. & demonſt. qui duobus, ſi à pluribus. Diſtingue, an ſit pecunia promiſſa, an ſpecies, vel factũ: ſi pecunia, quilibet tm̃ tenetur pro parte ſua, & ſua parte ſoluta agit. ff. de cond. indeb. l. ſi cui. ſi ſpecies, quilibet tantũ tenetur ad partem, ſed non liberatur, nec agere poteſt parte ſua tm̃ ſoluta. ff. de verb. obl. l. 2. §. quidã pari, & l. in executio. §. pro parte. ſi aũt factum, neceſſe eſt ab omnibus cõpleri. ff. de manu. te. ſi ita fuerit ſeruus. [Pęna.] No. quem pęnã impoſitam ex cõuentione partium exigere, dũmodo intẽtio ſit recta, ſ. vt parcatur placitis, & non ad vſuras, vel lucrum, ſ. de arbi. dilecti. ſed ſecus eſſet, ſi pęna eſſet appoſita in fraudẽ vſurarũ, quod pſumit, ſi creditor ante ꝯſueuit date ad vſuras. ff. de vſu. qui ſemiſſes. ff. de act. emp. itẽ Iul. §. Iul. ſi ſingulis annis, vel mẽſib. pęna cõmitti dicatur no. C. de vſu. auct. ad hoc. itẽ licitè petitur pęna à iudice impoſita, 23. diſt. ſq̃. ff. de re iudi. quod à iudi. item credimus, ꝙ ẽt ſi pęna intereſſe excedat, ꝙ licitè tota pęna petitur.

S V M M A R I V M.

1 *Qui puniat litigatorem iniuriantem iudici.*

2 *Cui committitur iuriſdictio, & omnia, ſine quibus iuriſdictio expediri non poteſt, commiſſa videntur.*

CAP. XI.

Dilectus fil. C. †{Superioris.} No. ꝙ ſi litigator iniuriam dixerit iudici, nõ puniet ipſe, ſed ſuperior, qa nemo idoneus iudex eſt in cauſa ſua. C. ne quis in cau. ſu. l. j. niſi eccleſiã iniuria tangeret, 2. q. 7. ſi quis ab epõ, 23. q. 3. ſi illic, de hoc no. j. de verb. ſig. ex parte, & hoc in ordinario: deleg. n. neq; partẽ, neq; extraneũ puniet pp iniuriã ſibi dictã, vel factam ſupradicta ratione, quia nõ debet eſſe iudex in cauſa ſua, niſi turbaret iuriſdõnem, quia tunc eſſe põt, vt no. ſ. de offi. deleg. c. j. vel niſi peccaret in officio corã ſe exhibito, puta aduocatus in aduocatione, & teſtis in teſtimonio, ſcriptores in actis cõficiendis. ff. de pęn. moris. C. de teſta. nullũ. ff. de teſti. qſitum. Sed certè prædictæ leges loquuntur in ordinarijs, & in adminiſtratoribus, in Auct. de teſtibus.
a §. ſi vero ignoti, col. 7. delegati enim a per ordinarios hoc face-
2 re debent, vt in eo. §. dr. †Sed quid ſi aliquis extraneus poſſeſſionem, de qua aliquis deponit querimoniam, à cõuentro eripiat? Reſpon. ꝙ ſi nullam habet iuriſdõnem in eũ, non poteſt eũ punire, arg. ꝯ, ſ. de iudi. quia V. ſi tamen cõmiſsio eſſet realis, vt ſi dicatur, facias tali epõ à ſuis ſubditis reuerentiam exhiberi, vel poſſeſsionem ſibi reſtitui. tunc ſi mutaretur poſſeſsio, vel alius eſſet in poſſeſsione clericorum, iudex contra eos procedere poſſet, arg. ſupra de fil. presby. veniens, ſupra de maio. & obed. inter, & quia cui committitur iuriſdictio, & omnia, ſine quibus iuriſdictio expediri non poteſt, ſupra de offi. delega. paſtoralis. prætcrea. ff. de iuriſdi. omn. iudi. l. 2.

ADDITIO.

a ¶Delegati enim. Adde Bar. qui hoc alle. in l. penul. in fi. ff. de fal. & intellige prædicta in pęna ordinaria infligenda: ſecus, ſi ageretur de repellenda perſona ratione inhabilitatis, quia tunc delegatus cognoſcet de tali crimine, ita intelligit Pet. de Anch. in conſ. 173. incip. Circa primum, col. fi. in fi.

CAP. XIII.

Grauem, &c. [Hæreticos.] Præſumptione, nõ tm̃ violẽta, ſed probabili. de violenta tantum habes ſ. de hęre. excõicamus. §. q vero.

S V M M A R I V M.

Archiepiſcopus ſibi iniuriantes punire poteſt, & quare.

CAP. I. in VI.

Romana, &c. {Licet.} Verbũ eſt, & protenditur conſtructio eius ad aliud verbum punire. [Notoria.] Vr etiam idẽ de non manifeſtis, quia ſi Archiepõ data eſt iuriſdictio, & omnia, ſine qb. exercere non põt, ff. de iuriſd. omn. iud. l. 2. ſ. de offi. deleg. præterea, & c. paſtoralis, in prin. ff. de offi. eius, cui man. eſt iu. l. ſi. C. de teſti. nullum, ff. de pęn. moris. ſol. ſine hac coerctione, quę eſt in extraneas perſonas, bene poteſt perficere iuriſdõnem ſuã, vnde ceſſant prædicta ꝯria. Contra Archiepm aũt facit, ꝙ non debet eſſe iudex in cauſa ſua, nec ſuorũ. C. ne quis in cau. ſua, ff. de offi. prę. ſenatus. {Impediatur.} Ad hoc, ſ. de cenſi. venerabili. gl. quia ſępẽ, & vltra mediũ, in 3. col. fere per totum, & maximè circa fi. & ſi nõ impediatur, vt ſtatim ſequitur, dũmodo ſint manifeſtę offenſę & notorię. [Pro iniuria.] Cum huius iniuria redundet in iniuriam eccleſiæ, 23. q. 4. ſi is, qui prælatus, & ita nõ ꝯdicit c. inter qtelas, ca. q. ad hoc ſ. de offi. deleg. c. j. gl. ſpeciale. [Amplius.] Etiam ſi non ſit notoria. {In illis.} Vt dictũ eſt in pręced. §. [Contingat.] Adiectio ſuperioris, vel correctio eſt.

De pœnitentijs & remiſsionibus. Rub. 38.

S V M M A R I V M.

Clerico nec ſolennis nec publica pœnitentia eſt iniungenda.

CAP. I.

Manifeſta peccata. De pœniten. diſtinct. j. §. nõ ita. {Occulta.} Clerico tamẽ nedum ſolennis, ſed nec publica eſt pœnitentia iniungenda, 50. diſt. alienum, 16 quæſt. 7. c. vlti.

S V M M A R I V M.

Iudex eccleſiaſticus bene punit ſeculares propter peccatum in eccleſiaſticam perſonam commiſſum.

CAP. II.

Qui presbyterum, &c. {Cingulo.} Nã pniarius ſuus pcipiet ſibi, ꝙ de cętero non gerat ſe pro milite, ſed pnię agendę inſiſtat. vel dic, ꝙ hanc pniam incurrit ipſo facto, & bene iudex eccleſiaſt. ſeculari perſonę hanc pęnã potuit imponere pp peccatũ in perſonam eccleſiaſticam cõmiſſum. Hic appellat militiam quodlibet ſeculare negocium, & intelligunt quidam hoc c. tantum loqui de illis, qui dimiſerunt ſecularia negotia, & poſtea redeunt ad illa, & ſic loquitur c. de pęnl. diſtin. 5. ſi qui vero. nam licet aliqua negotia poſsint fieri ſine peccato, tamen vix eſt, de pęnl. diſt. 6. qualitas.

S V M M A R I V M.

Abſoluo te, à ſacerdote prolatum, quid importet.

CAP. III.

Significauit, etc. {Penitentiam.} Ideo imponitur hęc pnia, quia in plurib. exceſsit. {Reconciliari.} i. abſolui in foro pęnitentiali. ſed quęres, quid eſt dictum, abſoluo te: ſic. n. dicitur omnibus pęnitentibus, vnde hoc ſonat, abſoluo te à peccato, i. denuncio te abſolutum, quod non eſſet, niſi abſolutionem peteres, vt no. j. eo. omnis. vel abſoluo te à pęna ęterna. mutatur & ęterna pęna in temporalem. [Attendentes.] Vel litera eſt falſa, cum vni ſoli ſcribatur, vel contradicit, ſupra de crimi. falſi, quàm graui.

S V M M A R I V M.

1 *Indulgentia quandoque requirunt pecuniæ dationem, quandoq; laborẽ perſonæ, nonnunquam etiam periculum vitæ. Sunt etiam aliæ requirentes honorem, & deuotionem, in num. 2.*

3 *Quid ſignificet id, quod plerunque dici ſolet ab epiſcopis, remitto vnum annum de pęnitentia tibi iniuncta.*

4 *Nunquid tantum habeat indulgentiæ, qui plus dat, vel laborat, quantum qui minus.*

5 *Vnde habeatur, ꝙ Papa, vel prælati poſsint concedere indulgentias.*

6 *Quot ſint neceſſaria ad hoc, vt valeant indulgentiæ.*

7 *An valeant indulgentiæ exiſtentibus in purgatorio.*

8 *An prælati inferiores epiſcopis poſsint concedere indulgentias.*

CAP. IIII.

1 Quod autem, etc. †{Remiſsiones.} No. ꝙ indulgentię requirunt dationẽ pecunię, j. eo. cum ex eo. aliquando requirunt laborẽ perſonę, aliquando periculũ vitę, & tales ſunt indulgentię vltramarinę, quę fiunt vel pp laborẽ itineris, vel pp pugnã, ſ. de vo. & vo. redem. magnę, & c. ſeq. & in his tribus indulgentijs licet magna ſit largitas cõcedentis indulgentiã, tamen & iuſtitia multa eſt, qa magna ſolutio pęnę impoſitę eſt ſoluere pecuniam, vel laborẽ perſonę, vel periculũ vitę. vnde dicunt quidam, ꝙ ad hoc vt habeat plenã indulgentiã, oportet, ꝙ tm̃ det in pecunia pro quolibet die, quãdo indulgentia conſiſtit in datione pecunię, quantũ de mandato ſui confeſſoris ꝯſueuit quòlibet diẽ redimere. ſed & magna eſt largitas, vt pęna purgatorij
2 pro aliqua pęna redimi poſsit in pręſenti vita. † Sunt & alię indulgentię, quę requirunt honorẽ, & deuotionẽ, vt ſunt indulgentię, q̃ fiũt euntibus ad prędicationẽ, & miſſas, & alia hmõi. & in his plus valet liberalitas, q̃ iuſtitia: nã quaſi ex ſola liberalitate procedit, qui indulgentiã dat. & licet generaliter fiat indulgentia in omnibus prędictis caſibus, tamen vnus plus alio habet ſm metam à plato impoſitam, ſm ꝙ plus deuotus eſt, vel ꝙ plus dat, vel ꝙ plus laborat, vel ꝙ plus maioribus periculis ſe exponit: metam aũt nunquã tranſcẽdit liberalitas: poſſet tamẽ tanta deuotio, & contritio eſſe pęnitentis, ꝙ ex ſola iuſtitia Dei ſine aliqua liberalitate plati mereretur remiſsionẽ omniũ pec-
3 catorum, ſicut fuit in latrone, de pęn. diſt. j. importuna. †Sed quęres,

ctes, quid ſonat, remitto vnũ annum de pnĩa tibi iniuncta? Reſpon. quibuſdam vr̃, ꝙ annus vtilis indulgentiæ indulgeatur, i. 365. dies pnĩales. alijs vr̃, ꝙ annus ſit continuus tã ex diebus pnĩalibus, q̃ ex alijs. alijs vr̃ eſſe ſenſus eorum verborũ, remitto tibi vnũ annum de pnĩa iniuncta, i. tñ minus punieris in purgatorio, quantũ eſſet, ſi vno anno continuo egiſſes pnĩam in hac vita. nec credunt, ꝙ ꝑ has indulgentias generales nunquã minus teneatur agere pnĩam in hac vita: & horũ dictũ ſatis vr̃ cõ-

4 cordare equitati. † Sed dices, nunquid tñ habebit, qui plus dederit, vel laborauerit, quantũ qui minus? Reſpon. vt ſ. ꝙ Deus, qui omnia moderatur in numero, pondere, & menſura, vltra metam in eccleſia à Prælato impoſitã de gratia dabit alij plus, alij minus. nec eſt in his multum curandũ, vel cogitandum, niſi quia credẽdũ, ꝙ dñs, cuius natura pia eſt & liberalis, de ſuo ſemper adijcit vltra gratiã, & iuſtitiam, de pen. diſt. j. quia diuinitatis, & diſt. 6. c. qui vult, ante fiõẽ, 22. diſt. cui aliquid donaſtis, &

5 ego non, & ego ſi quid donaui, & donaui ꝑ vos. † Sed quæres, vnde habes, ꝙ Papa, vel ꝑlati hoc poſsint? Reſpõ. ex priuilegio ſpeciali B. Petri, illo, ſ. quodcũq; ligaueris, &c. quod põt intelligi, i. quodcũq; denũciaueris ſolutũ. & habet locũ hæc acceptio in foro pnĩali. ſed põt intelligi, i. quodcũq; ligaueris per conſtitutiones tuas. per cõſtitutiones. n. Papę ligantur multi, qui nõ ſunt ligati de iure naturali, ſicut apparet in illis, qui ſunt in ſacris ordinibus cõſtituti, qui ligãtur peccato, ſi ɔ̃bunt, nec aliter ligarentur, niſi eſſet cõſtitutio. & ſicut eſt in illis, qui portant ligna Saracenis, ſ. de Iudę. ſignificauit, & ſeq & ſic Papa põt facere cõſtitutionẽ, q̃ ligat eadem ratione, & quæ ſoluat, qualis eſt iſta, quicunq; iuerit vltra mare, habeat talẽ indulgentiam, arg. 22. diſt. inferior. nec mireris, ſi in veteri teſtõ nõ faciebant has indulgentias, quia nõ poterant, quia apud ſacerdotes veteris teſtĩ non erant claues, nec ꝑtãtes ligandi, vel ſoluẽdi. præterea ſufficit nobis, ꝙ Eccleſia ſic cõſueuit facere. & licet habeamus ita manifeſta teſtimonia ante tẽpus Greg. tamen credendum eſt, ꝙ ante faciebant has indulgentias, licet non ita frequenter, quia ante tẽpora ſua ita raro poterant fieri ita ſolennes conuentiones catholicorũ. Item ante tp̃s Gregorij omnes Chriſtiani, qui erant catholici, erant ita perfecti, ꝙ raro his indigebant, & maiora his conferebant Apoſtoli tẽporibus ſuis, quia ſanabant in-

6 firmos. † Indulgentia aũt de certa parte pnĩarum, puta 7. vel huiuſmodi, licet valeant indulgẽtię pęnitentib. tamẽ Pręlati multi cauere debent, ꝙ ſint diſcreti. Magiſter Guil. Altiſiodorẽ. dixit, ꝙ ad hoc, vt valeant hmõi indulgentiæ, ſeptem ſunt neceſſaria. primũ eſt poteſtas ligandi & ſoluendi, q̃ eſt apud prælatũ, non aliũ. ſcm eſt neceſsitas loci, & pęnitẽtis, puta quia non põt ieiunare, & aliam pnĩam facere. tertium eſt deuotio fidei, quia credit tantã eſſe ꝑtãtem apud Eccleſiam. quartũ ſtatus pęnitẽtis, ſ. ꝙ ſit contritus. quintũ diſcretio eiuſdẽ. ſextum rãtum det, pro quantum nollet ſuſtinere pnĩam iniunctam. ſeptimũ iuſta

7 ęſtimatio eiuſdẽ, vel ſcm ꝙ ei dimittitur, ѕecõ pẽſet. † [Suo.] Iudice: per hoc vr̃, ꝙ indulgentię non valeant illis, qui ſunt in purgatorio, quia iã nõ habent iudicẽ in terra, ſed Dei iudicio relicti ſunt, 24. q. 2. c. j. nec eſt ɔ̃, 13. q. 2. tp̃s, & c. aĩæ, & de pęni. di. 6. §. j. vbi dr̃, ꝙ orationes, & eleemoſynę, ſacrificia, & ieiunia eis valeant, quia illa nõ fiunt rõne fori, vel iuriſdõnis, ſed ſecus eſt in indulgentia, vt hic. vr̃ tamen, ꝙ ſi aliquis facit eccleſiã, vel peregrinatur pro defuncto in loco electo à ꝑlato, ꝙ plus valet defuncto, q̃ ſi alias faceret. ſi tamẽ Papa facit, nõ negamus quin valeat

8 in defunctis. † [Iudices.] i. ep̃i: nã cũ alij inferiores ꝑlati hmõi remiſsiones facere non poſsint, ſ. de exceſ. pla. accedẽtibus, ergo nec cõcedere valeant. alij dicunt hoc poſſe quẽlibet facere ſacerdo. nã aliud eſt dare literas generales indulgen. quod eſt iuriſdõnis, aliud in abſolone pęnitentis prouidere diuerſos modos liberandi à pęnitentijs, quod eſt tãtum officij ſacerdotalis.

CAP. V.

QVod quidam, &c. [Abſtinere.] A peccato. [Nõ ſit vera.] i. ſufficiens ad vitã ęternã obtinendã. {Cõfeſsio.} q̃ valet ad minorẽ pnĩam, de pęn. diſt. 3. cauendũ, 22. q. 2. ſed quilibet, ad hoc, vt Deus cor eius citius illuſtret, de pęn. diſt. 5. falſas.

CAP. VI.

LIcet, &c. {Reficiantur.} Auctoritate ſuperioris, ſi habere poſſunt: aliter ipſi per ſe poſſunt, ſupra de elec. venerabilem.

CAP. VII.

QVæſitum eſt, &c. {Publica.} Et ſolennia pęnitentia ſecundũ conſuetudinem, & vbi eſt conſuetudo eſt imponenda, de pęni. diſt. 3. in fi. {In publicum.} Sed nec tunc, 50. diſt. c. alienum, niſi perpetuo ſine ſpe reſtitutionis manere vellet, & de tali hic intelligitur. {Inueniantur.} Sine facto tamen eorum, & ſine tactu: nam ſi hæc interueniſſent, ſufficerent ad faciendum eum irregularem, 50. diſt. ſæpe, & c. ſeq.

SVMMARIVM.

Partum qui, quæve ſuppoſuerunt, quam ſatisfactionem dare debent.

CAP. IX.

OFfilij, &c. {Alienos.} i. nõ tales, ad quos hęreditas perueniat ab inteſtato, licet & tunc ſit pctm̃, ſed nõ tm̃. {Satisfactio.} Debet. n. tm̃ dare de ſuo, quantũ illud de ſua occaſione eſſet amiſſum, vel ad quos ab inteſtato veniſſet, ſi haberet, 14. q. 6. ſi res, & veriſilr̃ creditur, ꝙ eis dimiſiſſet ſua. vel ſi hoc neſcitur, prudenter faciet, ſi dat pauperibus, & ſi nõ haberet, qđ daret, & haberet probationes, per quas ſuccedẽtes ab inteſtato poſſet releuare à dãno, qđ habent ſua occaſione, debet eas inducere, niſi inde eſſet graue malũ prouenturũ: nã iſto caſu ex vna parte ſit damnũ rerũ tm̃, puta ſi tacet, & ex alia ſit periculũ animarũ, & corporũ, puta ſi probationes inducet, inter hęc duo mala eliget, quod minus eſt, ſ. tacere cũ damno rerũ, arg. diſt. 13. nerui. melius & expreſſius dr̃ in c. duo, ea. diſt. Sed obijcies, vtilius ſcandalũ, &c. ſ. de renun. niſi cũ pridem, 5. q. 2. c. 2. ſed reſpõdit, ꝙ hac in taciturnitate non perit veritas iuſtitiæ, quia nõ pertinet ad hanc mulierẽ iudicare, quia iudex nõ eſt, ſed tm̃ accuſatrix, vel denũciatrix. auctoritas aũt ꝑdicta loquitur, ꝙ ille, ad quẽ pertinet ex officio dicere veritatem, & facere iuſtitiam, vt ſunt teſtes, & iudices, illum propter nullum ſcandalum dimittãt, quin iuſtitiã iudicẽt, & veritatem dicant. & idem eſt de alijs conſimilibus perſonis. ſi vero non habeat probationes, ſileat, 2. q. 7. plerique.

CAP. X.

NOua quidem, &c. {Benedicũt.} Quod non poſſunt, 33. q. 5. mulierem. nec velant, 20. q. 2. ſtatuimus. nec abſoluunt, j. de ſenten. excom. de monialibus, nec docẽt, 23. diſt. mulier. nec iudicant, 33. q. 5. mulierem. {Publicè.} In matutino autem poſſunt legere, 27. queſt. j. diaconiſſa.

SVMMARIVM.

1 *Non debet quis communicare de pane, quamuis non poſſit habere hoſtiam conſecratam.*

2 *In eccleſiis conuentualibus licet binos, vel trinos dicere officia.*

3 *An ſtatim, ꝙ interdicti velint ſatisfacere, ſint abſoluendi ab interdicto.*

CAP. XI.

1 QVod in te, &c. [Pnĩam.] Hoc. n. nulli negatur, ſ. de ſponſ. ex lrĩs. † [Viaticum.] Et ſi non põt habere hoſtiam conſecratã, nũquam communicet de pane, ſed credat, & eſt ſibi pro manducatione. vnde crede, & manducaſti, de cõſec. diſt. 2. vt quid paras. nec credimus peccare ſacerdotem peccatorẽ, ſi in neceſsitate corpus Chriſti tribuat alicui, vel ſi aliter cauſa reuerentiæ tangat, vt ſi inueniret in terra iacẽs, debet illud leuare. [Ex gratia.]

2 Quia ante conceſſum nõ inuenitur. † {Tres horas.} Non in cõuentualibus eccleſijs de iure cõi licet binos vel trinos dicere officia, ſed in regularibus totus cõuentus dicere põt ſimul nõ ſolũ in ſepulturis mortuorũ clericorũ, ſed ẽt ſemper, cũ hic dicatur canonicas horas, patet, ꝙ loquitur de alijs officijs, non mor-

3 tuorũ tm̃. † [Signum.] Quid ſi interdicti velint ſatisfacere, nunquid ſunt abſoluendi ab interdicto? Reſpon. ſi eſt principalis, recipiẽdus eſt, & ſoluetur interdictũ: ſi autẽ alias qui nullam cauſam dedit interdicto, non eſt recipiendus ad ſatiſfaciendũ, quia non peccauit, nec erit ad eccleſiã ſepeliendus, quia hanc pęnã nõ pro ſe, ſed pro alio ſuſtinet, & ideo neceſſaria eſt eius ſatisfactio ad eccleſiã. [Crucis.] Hoc eſt in eis ſpeciale, vt hoc ꝑter neceſsitatis articulũ eis liceat cõferri ſemper, ex quo Cruce ſignati ſunt. Alij aũt reſtrĩgũt ad tp̃s, ex quo acceperũt iter peregrinationis. [Peregrinis.] Etiam alia peregrinatione, q̃ vltramarina.

SVMMARIVM.

1 *Contritio eſt neceſſaria cuilibet peccatori etiam in baptizato.*

2 *Sacerdos reſtituitur ad ſacramenta per confeſſionem.*

3 *Qualiter fiat ſatisfactio, & quid operetur.*

4 *Debet vnuſquiſque ſemel in anno confiteri.*

5 *Non ſufficit licentiam petere, niſi obtineat.*

6 *In caſu neceſſitatis quilibet ſacerdos abſoluere poteſt non ſuum ſubditum.*

7 *Non dicuntur confiteri vt miniſtris Dei hi, qui non vt pœniteant, ſed vt conſilium, vel auxilium ab aliquo recipiant, dicunt ſibi peccatum ſuum.*

CAP. XII.

OMnis, &c. {Solus.} Niſi eſſet ſurdus, vel mutus, vel ita ęger, ꝙ ſine periculo loq non poſſet, vel niſi eſſet alterius linguę, q̃ confeſſor,

1 tunc per ſcripturã, vel alium cõfiteri põt. † [Cõfiteri.] Cõtritio neceſſaria eſt cuilibet pctõri ẽt in baptizato, de pęn. di. j. tres. de ɔſec. diſt. 4. oĩs qui, & c. ne ꝙ, i. ſine pęna abſit. nec eſt ɔ̃, de cõſec. di. 4. ſine pęni. quia ibi exponit̃, ſine pnĩa, i. ſatisfactione, de pęn. diſt. j. ſacrificiũ Deo ſpũs cõtri. &c. non põt, & diſt. 3. in prin. debet aũt pctõr niti, & orare pro magna ɔtritione. ſed ſi maiorem non põt habere, ſaltim doleat ſe peccaſſe, & hoc ſufficit, ſed ꝑ hoc doleat, quia Deũ offendit. ſi aũt ex alijs cauſis, & nõ ex iſta

doleret

doleret pp infamiã quã incurriſſet, vł amiſsionẽ honoris, nõ eſt digna pnĩa, 50 diſt. vt ↄſtitueretur. nec placet nobis, qđ quidam malè dixerũt, ꝙ oportet pctõres tñ dolere, ꝙ potius vellent omnẽ pœnam ſubire, ꝗ peccaſſe: licet. n. quilq; teneaẽ potius omnia mala ſuſtinere, ꝗ malo cõſentire, 32. q. 5. ita ne, non tñ ad hanc cõparationẽ deducatur, vel eligat inter duo pdicta, cũ ſimul eſſe non poſſunt, quia cũ factum eſt peccatũ iã pterijt. & idem dicimus de futuro: non. n. tenetur pœnitẽs eſſe illius cõſtantiæ, vt credere teneaẽ, q potius ſuſtineret mortẽ, ꝗ peccaret, ſi neceſsitas alterius faciendi ſibi incũberet. non. n. neq; de pterito, neq; de futuro eligere teneẽ, ſed ſi eſſet ptens neceſsitas alterius eligendi, tunc debet eligere, nõ peccare, debet tñ pœnitens credere, ꝙ vel hæc neceſsitas nõ veniet, vel dñs dabit cũ tentatione prouẽtũ, imo humilitas eſt in talibus timere, ſed nũquam de Dei potentia deſperare, & ẽt tales tẽtationes fugere, ſicut nos Dñs docuit, cũ fugerit in Aegyptũ, 7. q. j. c. aduerſitas, pp hoc in orõne dominica petimus: Et ne nos inducas in tentationẽ. nec eſt ẽt ↄ, de pœn. diſt. j. nũqđ, vbi dẽ, ꝙ Cain punitus fuit, antequam opua peccati patraret. Sed certè iã ibi peccauerat, & conſenſerat peccato. Itẽ debet eſſe in propoſito non peccandi vlterius, de pœn. diſt. j. non põt. nam pnĩa eſt peccata præterita flere, & flenda nõ cõmittere. Cõfeſsio debet eſſe pura, & ſimplex cũ omnibus circunſtantijs, ꝗ peccatum aggrauant, de pœn. diſt. j. quem pœnitet, ſcriptũ eſt: dic tu iniquitates tuas, de pœn. diſt. j. §. alij cõ, & etiã Iob dicit, ſi erubui cõfiteri in cõſpectu populi. vel vide de pœn. diſt. j. c. ſi. & c. quẽ pœnitet, cõfitemini alterutrũ peccata veſtra. Et poſt pnĩam ſi relabiẽ in peccatũ, debet de nouo omnia confiteri, quia quanto maior fuit ſibi facta gratia in dimiſsione pcĩ, tanto magis ingratus eſt, cũ relabitur in pctm̃, de pœn. diſt. 4. in prin. & per totum. & hoc facit cõfeſsio, quia niſi confiteatur, ſi tps haberet confitendi, nihil ſibi valeret pcedens contritio, arg. ad hoc de leproſo, & de Lazaro, de pœn. diſt. j. In quacũq;. Itẽ ſacerdos reſtituit ad ſacra, de pœn. diſt. j. multiplex, & c. nõnulli. valet ẽt confeſsio pp erubeſcentiã, quã habet peccator in confeſsione peccati, & pp fidem, quam in cõfeſsione exercet, dũ credit Deũ tantæ potentiæ eſſe, ꝙ villi plaſmati ſuã ptãtem dedit, & quia in cõfeſsione humilitatẽ, & obedientiã exhibet mãdatis Dei: itẽ ſacerdos, niſi cõfiteretur, non poſſet ſcire, quãtam ſatiſfactionẽ ſibi iniungeret, nec qñtum ſibi condonare debet de
3 peccatis ſibi impoſitis. † Satisfactio fit per ſolutionem pœnæ impoſitæ p peccato, puta quia pnĩam iniunctã plenè facit. facit. n. dignos fr. pœnit. corpus ſuũ exhibet ſeruire iuſtitiæ, ſicut ſeruiuit corruptioni, de pœn. diſt. j. quem pœnitet. ẽt fit ſatisfactio per redemptionẽ, vt no. j. eo. ex eo. & fit et tertio modo per indulgentias, vt no. ĩ. eo. ꝙ aũt. Sed de hac ſatisfactione nunc videamus, & quidã canones non pfigunt de quolibet crimine certã pnĩam, ſed hoc relinquunt ſacerdoti. plus. n. valet apud Deũ menſura doloris, ꝗ tpis, & plus mortificatio vitiorũ, ꝗ abſtinentia ciborũ, de pœn. diſt. j. menſurã. ſacerdos aũt debet eſſe miſericors, & benignus cõſulendo, & ſanando, & ſpẽ promittendo pœnitẽti, de pœn. diſt. 6. ſi ſacerdos. ſed ſemper aliquã pnĩam debet iniungere pœnitenti, ſed longẽ minorẽ, ꝗ culpa meretur. ita. n. impeditur & impetiẽ pctõri largitas miſericordiæ, vt non relinquatur iuſtitia diſciplinæ, de pœn. diſt. j. nullus debitæ, & c. nõ ſufficit. ſi pnĩa perfecta cogit omnia libenter ſufferre, de pœn. di. 3. productor, ergo imperfecta, & ſi non oĩa ſaltẽ aliquã ſufferret. nã de nullo pctõ ſiue magno, ſiue paruo, põt quia trãſire ad correctionẽ ſine pnĩa, vt j. eo. c. dẽ: debet. n. ſacerdos more Samaritani iuſtitiã cũ manſuetudine miſcere, 45. diſt. diſciplina. nam c. dicit, multũ ſatisfactionis obtulit, qui erubeſcentiæ dominãs, nihil eorũ, ꝗ cõmiſit nũcio Dei, denegauit, ſed op ua eſt miſericordiæ peccãti dimittere, ſed oportet, ꝙ iuſtus miſereatur iuſtè, de pœn. di. j. quẽ pœnitet; debet. n. ſacerdos eſſe largus in donãdo aliquas pœnas gratis, ꝙ & põt. nam dicit c. ꝙ ſacerdos põt proficere plus cõfitẽtib. parcẽdo. quibus. n. pcipit, dimittit Deus, & quodcunq; liga. & c. de pœn. diſt. j. quẽ pœnitet. nã & dñs, cuius miniſtri ſunt ſacerdotes, largus & pius & benignus, de pœn. di. j. quia diuinitatis. oĩa pium eſt à ſacerdote miſericordiæ petere veniam: & alibi dẽ, vt ſit ſacerdos beniuolus, paratus exigere, & ſecũ onus portare. idẽ habet in ſe dulcedinẽ, & 10 alterius criminẽ pietatẽ, de pœn. diſt. 6. c. qui vult, ante finẽ. debet tamen ſacerdos eſſe ſciens, vt attendat qualitatẽ pctõris, & quantitatẽ crĩs, & dolorẽ pœnitentis, & ſm hoc plus vel minus donabit de pnĩa, de pœn. diſt. j. quẽ pœnitet. diſcretus ergo ſacerdos in ſatisfactione iniungẽda, exponet pctõri, quantũ delinquerit, & ẽt quã magnã pnĩam meret ſuſtinere. & ſi credit, ꝙ velit & faciat, vt promittit, imponit ei pnĩam cõdignam. ſi aũt bene cõfidit de ſe pœnitẽs, nec ſacerdos ẽt credit, imponat ſibi quantũcunq; leuiſsimã, & iniungat, ꝙ oĩa bona, ꝗ facit ſint ei pro pnĩa, & pro redẽptione pnĩarum, quas ſuſtinere deberet. & hoc debet dicere ſacerdos de mea mera gratia dabo tibi duos annos, vel tres, vel alias ſicut voluerit: ſi. n. dñs eſt largus in dimittendo culpam, & ſacerdos non debet eſſe tenax in dimittendo aliquid de pœna, 26. q. vlt. alligant: ſacerdos. n. debet habere, ſicut dẽ in c. de pœn. diſt. j. ignoſco, pròptè indulgeo, malo miſericordiam, ꝗ ſacrilegium. nec eſt multũ quærendũ, quantũ poſsit dimittere. ſed hæc firmiter credimus, ꝙ Deus, qui facit oĩa in pondere, numero, & mẽſura, in multo ſequiẽ donũ ſacerdotis. nec eſt ↄ, de pœn. di. j. quẽ pœnitet, vbi dẽ, ꝙ Deus non ligat, nec ſoluit illos, de quibus putamus, ſed illos, in quibus exercemus opus miſericordiæ & iuſtitiæ: ibi. n. loquitur de illis, qui errant in fide, quia non credunt aliquos pctõres, qui ſunt, vel in iure diuino, ſ. errant, quia credunt aliquod pctm̃ modicũ, quod eſt magnum: ibi. n. ſufficit pnĩa iniuncta. illud aũt, qđ moderatè donat ſacerdos, illud ſemper dñs ratũ habet. nec eſt ↄ, de pœn. diſt. 5. falſas, quia ibi loquitur de illis, qui non reſtituũt aliena. nec eſt ↄ, de pœn. diſt. 5. fratres, quia ibi loquitur de illis, qui de vno agunt pnĩam, & nõ de alio. [Peccata.] Mortalia, ſed ẽt venialia, ſi recolit, ↄfiteri debet
4 ſaltẽ laico, 25. diſt. §. criminis. † [Semel.] Hoc intelligitur de illis, qui poſtꝗ cœperint agere pnĩam, non peccauerunt mortaliẽ, quibus hoc cõſulitur, ꝙ licet non ſint in pctõ, tamẽ ſemel in anno cõfiteantur, quia nõ debent ſe nimis aſſecurare, vt 5. diſt. ad eius. vel dic, ꝙ loquitur ẽt de illis, qui peccant, qui ad minus ſemel in anno ↄfiteri debẽt. ſed pp hoc nõ prohibeẽ, quin ſtatim poſt pctm̃ non debet cõfiteri, dũmodo poſsit habere copiã ſacerdotis, quia nunꝗ abſolueẽ à Deo iſte pctõr, poſtꝗ ſe ligauit peccato, niſi prius abſoluaẽ à pſbytero, cui dictũ eſt, quodcũq;, &c. aliqui tñ dicunt, ꝙ differre poteſt, ſed primo dictũ eſt ſecurius.
5 † [Obtineat.] No. nõ ſufficere licentiã petere, niſi obtineat, arg. ĩ. de reg. & trãſe. licet. ſi aũt non põt habere licentiã, & iuſta cã ſubeſſet, agat cũ ſuperiore, vt det ſibi licentiã confitendi alij. & plus dicimus ẽt, ꝙ ſi immineret ei mortis neceſsitas, ꝙ poſſet alij cõfiteri, licet non poſsit ab eo abſolui, quia ei nõ ſubeſſet: quãuis dici poſsit, quia ex quo in caſu neceſsitatis cõfitetur illi, qui claues habet, ꝙ ab eo abſolui põt. Sed quid ſi non inueniat aliũ, cui cõfiteatur, niſi illũ, quẽ ex iuſta cauſa recuſat? reſpon. ſi iuſtã cauſam habet, quare timet, quia ex confeſsione ſua poſſet periculũ, & graue pctm̃, vel ſcandalũ prouenire, tũc eliget ſine cõfeſsione mori, & ſoli Deo cõfiteaẽ. vel dic melius, ꝙ ↄfiteaẽ in genere crimẽ, ſed nõ circũſtantiã, de qua poſſet malũ prouenire. ita. n. ordinabiliter ordinauit Deus oĩa opera ſua, ꝙ nunꝗ voluit aliqđ mali ex eis puenire, nec ex cã mali. pp ſolã aũt indiſcretionẽ ſacerdotis nõ dimittet, quin ſibi ↄfitetur. [A ſacerdote.] Hanc licentiã ẽt dabit eps, arg. ĩ. de offi. ord. Inter cæ. in fi.
6 † [Abſoluere.] Niſi in neceſsitate: tunc. n. ẽt non ſuus ſacerdos poterit ipſum abſoluere. Si aũt ſit in peregrinatione, & ↄtingat eũ nouũ pctm̃ incurrere, vel de veteri recordari, credimus, ꝙ ſi inſignia peregrinationis accipit à proprio ſacerdote, ꝙ hoc ipſo vr̃ dediſſe licentiã, & pnĩam, & reliqua ſacra recipiẽdi, à quo maluerit. Si vero ſine licentia ſacerdotis proprij peregrinetur, tunc in caſibus pdictis poterit cõfiteri cuiq; ſacerdoti, licet abſolui non poterit ab eo, quia non eſt ſuus iudex, niſi in neceſsitate. tunc ex cõtritione ſola, licet non ſit ei dimiſſa pnĩa, ſi dimiſſum ſit ei pctm̃, poterit cõicare corpori & ſanguini Chriſti. Negociatores aũt & alij viatores nõ poterunt abſolui ab extraneo ſacerdote, niſi in neceſsitate. ſcholares aũt & incolæ annales, & mercenarij debent cõfiteri ſacerdoti parochiali, quem incolũt per annũ, & ab eo poterunt abſolui, 16. q. j. quæſti. vbi dr̃, ꝙ ibi debent ſoluere decimas perſonales, quia ibi recipiunt ſacra eccleſiaſtica per anni circulũ. Alij tamen dicunt, ꝙ idẽ eſt, & ſi ad minus tps conducant vel domos, vel dominos, arg. ĩ. de decimis. Apoſtolicæ, & maximè ſi prorogetur ſine fraude cõductio, vel habitatio vltra Natiuitatẽ, vel Paſcha, quia tunc ex pcepto huius decr. ſemper debet cõfiteri, & cõicare, in oĩbus tamen pmiſsis tutius eſt, ꝙ & viatores, & alij ſemper à proprio ſacerdote ſpecialẽ licentiã habeant. [Prodat.] Niſi hoc modo faciat pp pctõrem, ſ. dicendo illis, qui prodeſſe poſſunt, non obeſſe, arg. 22. q. 5. aĩa, & hoc vr̃, 2. q. j. ſi peccauerit. Alij tamẽ dicunt, & fortè melius, ꝙ ex quo tanꝗ officialis & miniſter Dei recipit cõfeſsionẽ, non debet de ea aliquid reuelare, ſed totũ dimittat illi, cuius miniſter eſt, ſ. Deo. ſecus aũt eſt in alijs quocunq; modo aliter ſciat, & ſic loquitur c. pal. ſatemur tñ, ꝙ ſi confeſſus fuiſſet, ꝙ vellet facere aliquod maleficiũ, ſed dolebat, ſed non poterat reſiſtere tentationibus diaboli, & volebat, ꝙ ſacerdos oraret pro eo, & de pterita voluntate iniungeret ei pnĩam, bene poterat vocare illos, de quibus certum ſit, ꝙ proſint, & quantũ plus poteſt, generalius eis dicere, ꝙ ſuadeat ſibi, ꝙ ab hoc peccato deſiſtat, & ſi non poteſt inuenire viã impediendi, niſi expreſsè reuelet, reuelabit expreſsè: quia in hoc non fuit miniſter Dei, cũ dicat, ego non poſſum ceſſare, quin faciam tale peccatũ, tunc. n. tantum dicitur vt miniſtro confiteri, quando confitetur, vt pœniteat. hæc ratio non placet, quia bene credimus, ꝙ vt miniſter
7 recipiat, ẽt ſi in peccato proponat, ĩ. eo. quod quidã. † Illos autem non credimus vt miniſtris cõfiteri, qui nõ vt pœniteant, ſed

a vt conſilium, vel ſuaſium ᵃ ab aliquo recipiant, dicunt ſibi peccatũ ſuum, licet dicant, hoc dico tibi in cõfeſsione, vel in pn̄ia, quia non eſt verum, ꝙ dicit in pn̄ia, nec vt Dei miniſtro, cũ aĩæ conſilium non requirat, & tales bene ſunt cogendi ſuper p̄miſſis ferre teſtimonium. credo tamen, ꝙ ſi etiã a laico de venialibus, vel ẽt de crĩalibus, in caſib. vbi licet, qs ↄfiteatur laico, ꝙ in hoc miniſter Dei eſt, ideo iſta & alia facere debet vt ſacerdos, ſecus aũt dicerem, ſi alias aliqua ei dicat pro conſilio animæ ſuę. Item vr̃, ꝙ ſi ſacerdos, cui confiteretur illud crimen, illud ſciat ſine confeſsione eius, puta quia vidit, & de illo eſt periculũ tacere, ꝙ illud confiteri poterit, quia non reuelat confeſsionem, quod eſſet, ſi diceret, ſic ↄfeſſus eſt mihi, vel ego hoc bene ſcio, & hoc diceret, quia ſcit per confeſsionem eius. ſed quando dicit, ꝙ ſcit, quia vidit, vel ꝙ credit, quia ab alijs, vel etiam ab eo extra confeſsionem audiuit, non eſt prohibitum, licet ad hoc nunquam venire debeat, niſi magna neceſsitas, vel vtilitas, vel periculum, vel ſcandalum ad hoc cogat.

ADDITIO.

a ¶Sed et auxilium. Adde, ꝙ hæc dicta refert & ſequitur Cardi. in conſi. 35. incip. Ad dubia ſingulariter, col. 2. circa medium.

CAP. XIII.

Cum infirmitas.

[Arceatur.] Per ſententiam.

SVMMARIVM.

1 *Peccati redemptio fit pecunia, & per alias vias.*

2 *Papa à ſolo Deo, & minores prælati à Papa indulgendi poteſtatem habent.*

CAP. XIIII.

1 CVm ex eo. [Eleemoſynas.] †Sic fit ſatisfactio p redẽptionem pecuniæ. dñs. n. venalis eſt, & pecunia à morte liberat, de pẹn. diſt. j. miror, & c. medicinalia. fit ẽt redemptio per alias vias, q̃ per pecuniã, puta per cõmutationem, ȝ. de voto, & voti redẽpt. c. j. & c. ſcripti, & c. magnæ, & in multis alijs locis. [Falſę religionis habitũ ge-
2 ſtent:] Qui non ſunt profeſsi. † [In talibus.] ſ. indulgentijs, quas ↄcedit Papa pro potẽtibus, vel alijs locis pijs nam qñ celebrat, vel prædicat, ſemper annũ concedit. hanc reſtrictionẽ facere potuit Papa, quia minores Prælati omnes habent hãc poteſtatem ab eo, & ipſe à ſolo Deo, 21. diſt. quãquam, & 23. diſt. c. j. itẽ potuit ratione principatus, & iuriſdictionis, quã habet ſuper omnes, 21. diſt. in nouo. Et hoc facit ea iuſta cauſa, quia hac ptãte abutebantur. Et licet reſtricta ſit hæc poteſtas in indulgentijs, q̃ fiunt publicè, non tamen intelligo reſtrictam in foro pẹnitẽtiali, quin poſsit annos & dies, prout vult indulgere, dummodo diſcretè faciat. {Indulgentia.} Infra eo. Romana. §. vlti.

CAP. XV.

NOſtro poſtulaſti. [Cõcedere.] No. caſũ, vbi habet Archieps iuriſdõnẽ, ẽt in ſubditis ſuffraganeorũ, j. e. Rom. §. vlt.

CAP. I. in VI.

ROmana eccleſia, & infra. [Monere.] Non compellere. {Indulgẽtijs.} Et ita Archiepiſcopus poteſt cõcedere indulgentias per ſuam prouinciam, ȝ. eo. cum ex eo, & c. noſtro. {Concilij.} ȝ. eo. cum ex eo, in fi.

De ſententia excõicationis. Rubrica 39.

SVMMARIVM.

1 *Maior excommunicatio quid operetur, & à quo, quibusq; de cauſis infligatur, in num. 2.*

3 *Minor excommunicatio in quibus caſibus infligatur.*

4 *Qui ſunt hi, quos non oportet pro abſolutione ad ſedem Apoſto. laborare, etiam ſi ſunt excommunicati.*

CAP. I.

1 SVper eo. † Maior excõicatio eſt, quę ſeparat ab ingreſſu eccleſię, & ſa-
2 cramentis & fidelium cõmunione. † Hæc autẽ quandoque à iure infligitur, quandoq; ab homine: à iure non infligitur in 17. caſibus. Primus eſt, ſi incidit in hæreſim iam dãnatã, 24. q. j. c. j. 2. & 3. Secundus eſt, credentes receptatores, & fautores hæreticorum, ȝ. de hære. ſi aduerſus. Tertius, ſchiſmatici, ſ. qui diuiſi ſunt ab vnitate eccleſiæ, ipſiuſq; cõſtitutiones non ſeruant, 19. diſt. nulli, & no. ȝ. de ſchiſma. c. j. Quartus, cũ quis perſonã religioſam verberat, 17. q. 4. ſi quis ſuadente. & hęc pęna vr̃ extendenda ad cõſentientes, & defendere negligentes, j. eo. quantæ. Quintus, cũ conſules, & rectores euacuant iuriſdictionẽ prælatorum faciendo collectas in clericis, & admoniti non deſiſtant, ȝ. de immu. eccle. non minus, & c. aduerſus. Sextus, incendiarij eccleſiarum, j. eo. tua. Septimus, cũ ſufringit eccleſiam, j. eo. conqueſti. Octauus, cũ minus canonicè in Papã electus ſe gerit pro Apſ̃ico, ȝ. de ele. licet, quidã tñ hunc caſum nõ approbãt. Nonus eſt, cũ quis falſat literas Papę, vel falſatis vtitur ſciẽter, ȝ. de fal. adfalſariorũ. Decimus, cũ quis defert arma, ferrũ, lignamina? galeas, vel naues Saracenis, & hoc in oĩ tpe indiſtinctè. ſic cũ exerceret in eorũ nauib. regimen, vel galeis, vel aliqua rerũ cõſilia, vel ſubſidia impendit maximè tpe guerræ, ȝ. de iudę. & Sara. ſignificauit, & c. quod olim, & eunies, ſi capti fuerint, ſerui ſunt capientiũ, vt in pręal. decr. & c. cũ ad liberandã. Vndecimus, cũ ſcholares tractant de cõducẽdo hoſpitio, inquilino ſcholari irrequiſito, ȝ. de loc. & cond. c. j. quidã tñ nõ approbãt hũc caſũ. Duodecimus, cũ monachi & fratres, & in perſonatibus cõſtituti, & p̄ſbyteri audiunt leges, vel phyſicã, ȝ. ne cle. vel mona. nõ magnæ, & c. ſuper ſpecula. Decimustertius, cũ quis cõicat excõicato in crimine, j. eo. nuper. Decimusquartus, exercens artẽ baliſtariorũ, & ſagittariorũ ↄ Chriſtianũ, ȝ. de ſagit. c. j. nos aũt hunc caſum non cõcedimus. Decimusquintus, illi, qui faciunt ſeruari cõſuetudines, vel cõſtõnes ↄ eccleſię libertatẽ, j. eo. nouerint. Decimusſextus, ſtatutarij ſcriptores ipſorum ſtatutorũ. Itẽ cõſiliarij, & rectores, vbi huĩoi conſtõnes editæ fuerint, vel ſeruatæ. itẽ illi, qui ſm illas iudicabunt, & qui iudicata in publi-
3 cã formã redigẽt, j. eo. nouerint. † Minor aũt excõicatio, ſiue ſuſpenſio, q̃ priuat à cõione ſacrorum, infligitur ipſo iure quo ad Deũ pro quolibet mortali peccato, 11. q. 4. audi, j. q. j. ipſi ſacerdotes. itẽ infligit̃ quo ad Deũ, & quo ad eccleſiã minor excõic. in octo caſibus pro iure. Primus eſt, cũ quis participat excõicato, 11. q. 3. ſicut excõicatos, & c. cũ excõicato, & c. qui cõicauerit. Secundus eſt, ſacrilegus, 17. q. 4. audi. Tertius, notorius fornicator, & ſimoniacus, 22. diſt. nullus peccet. §. verum. Quartus iſte, qui recipit eccleſiam de manu laici ſine ↄſenſu ep̄i, 16. q. 7. ſi quis, ȝ. de elec. quiſquis, j. eo. tua. Quintus, baliſtarij, & ſagittarij, ȝ. de ſagit. c. j. Sextus, deſidentes, pauperũ oppreſſores, manifeſti raptores, publici vſurarij, & meretrices. Septimus, cũ decedit in torneamentis, ȝ. de tor. c. j. Octauus, quicunq; eſt in notorio crimine, 81. diſt. neque, 33. diſt. illud, 13. q. 2. pro obeuntibus: hi. n. & à cœmeterio, & oblationibus excluduntur, vt ex præ-
4 dictis no. † {Puberes.} Hi ſunt, quos non oportet pro abſolutione ad ſedẽ Apoſt. laborare, ẽt ſi ſũt excõicati. [Puberes.] Et hoc ſiue clerici, ſiue laici. Itẽ ſeruus verberans clericũ in duobus caſibus, ſ. ſi ideo verberet, vt dñm ſeruitio fraudet, vel ſi dominus ex eius abſentia graue damnũ ſuſtineret, j. eo. relatũ, mulieres, & hoc, ſi non eſt grauis iniuria. Item mulieres, j. eo. mulieres, & c. ea. itẽ ſenes, & valetudinarij, j. eo. ꝙ de his. itẽ clauſtrales, vbi enormiter non ſe lęſerint, vel ep̄m, vel Abbatem percuſſerint, j. eo. monachi, cũ illorum. Itẽ hoſtiarius, ſi neceſsitate officij ſui aliquẽ lęſerit, non tñ enormiter, j. eo. ſi vero. itẽ inimicitias capitales habentes, j. eo. ꝙ de his. de cętero. itẽ grauiter infirmantes, j. eo. ꝙ de his. item multũ pauperes, vt j. eo. c. ꝙ de his, & ab his tribus recipienda eſt cautio, ꝙ recepta opportunitate ſe Papæ, vel eius Legato præſentabunt, j. eo. ꝙ de his, & c. ea. Itẽ trũcati mẽbris, j. eo. ea. ad omnia p̄dicta bene facit, j. eo. quãuis incidens, vbi habes, ea quacunque corporis impotentia, vel quocunq; impedimẽto canonico teneatur, põt abſolui ſine miſsione ad ſedẽ Apoſt. & põt abſolui primo requiſito ep̄o, qui ſi nõ põt haberi, à quolibet ſacerdote põt abſolui, j. eo. nuper, in fi. vel dic, ꝙ tũc etiã ſacerdos abſoluet, qñ difficilè aliqd emergit, quare non ad excõicatorẽ, nec ad ep̄m mitti põt, arg. j. eo. c. nuper. §. vlti. quidã adducunt aliũ caſum, ſi leuis ſit iniuria, j. eo. peruenit. ſed alij dicunt illam decre. loqui de ſpeciali gratia. {Ad inuicẽ.} Q̃d eſt, qñ vterq; alterũ percutit. {Alterũ.} Q̃d eſt, qñ vnus percutit aliũ, ſed non repercutitur. [Excuſat.] Amiſsione, abſoluent̃ tamẽ ab ep̄o, ſi ſint doli capaces. [Violẽta.] Vnde nõ ſunt excõicati. {Ex odio.} Prius orto, vel ex incidenti ludo.

CAP. II.

MOnachi vero. [Quocunq;.] Niſi ſit enormis lęſio, vel in Abbatẽ, vel in ep̄m, j. eo. cum illorum. [Abbatis.] Et ſi Abbatem nõ habet, vel priorem, abſoluet eum epiſcopus. idem dicimus, ſi ſit in probatione. alij contra, quia non eſt perſona religioſa.

SVMMARIVM.

1 *Percuſſus ab hoſtiario, tenetur probare de percuſsione habita ab hoſtiario, ſi contra eum agere velit.*

2 *Si quis in bello, vel inſultu percutiat clericum, dicitur excommunicatus.*

CAP. III.

1 SI vero. †[Hoſtiarius.] Et ſi percuſſerit aliquem hoſtiarius, & percuſſus de eo conqueratur, & petat eũ puniri vel ciuiliter, vel criminaliter de iniuria agẽdo, vel ẽt pe õr eũ denunciari excõicatũ, incũbit percuſſo probatio d̃ malignitate & exceſſu habito ab hoſtiario, primo ea rõne, qa actor eſt, & actori incumbit probatio, 6. q. 5. actor, & quia quilibet preſumitur bonus, niſi probetur ↄtrium, ȝ. de p̄ſum. dudum, arg. ȝ. de reſti. ſpol. olim. iudex tamen ex circũſtantijs veriſimilibus attendat, quod pręſumat, quia ſi multa p̄ſumeret ↄ hoſtiarium, imponeret ei onus probationis. [Malignatus.] i. ad iram prouocatus, vel. i. maligne agens, & ex odio, quod non credo. [Abſolui.]

[Abſolui.] Excõicatus.n.eſt. [Arcendo.] Quia tunc incidit in
excõicationem. {Ex deliberatione.} i.odio, vel propriè poni-
2 tur ea deliberatione: qa ẽt ſi ſine † odio, ſciẽs ſiu in bello, vel in-
ſultu percuteret clericũ, bene eſſet excõicatus, ſed tñ nõ mitteẽ
ad ſedẽ Apoſt. ſed nec excõicationẽ incurreret officialis, ſi ꝯpe
ſceret eũ, vel ligaret eũ, ſi aliter nõ poſſet ꝯpeſci ab iniuria alte-
rius, nec eſſet ibi ꝑlatus ſuus, qui hoc faceret: nã ex hoc nõ cre-
dimus, ꝙ officialis, vel quis alius, excõicationẽ, vel peccatũ in-
currat, imo meretur, 23.q.3. fortitudo, & c.ſeq. & in fi. q̃ſtionis
a. 5.q.7. negligere, q.5. non eis, arg. j.eo. quãto. [Inferentẽ.] Ad
ſui defenſionẽ: nam ſi percutiens clericus nõ intenderet itera-
re percuſsionẽ in laicũ, nec laicus dubitaret ſuper hoc, ſ. ꝙ eũ
itetũ percutere nollet clericus, tunc laicus clericũ percutiens
incidit in canonẽ. Sed ſi clericus iterũ ſe pararet ad percutiẽdũ
laicũ, vel ipſe laicus de hoc probabiliter dubitaret, tunc ſi reper
cutiet, nõ incidit in canonẽ, arg. ff. ad l. Aquil. ſcientiã. §. qui cũ
aliter, & l. ſed & ſi quẽcunq;. C. quando lic. ſine iud. ſe vin. & C.
ad l. Corn. de ſica. l. 3 [Inferentẽ.] Quod ſi nõ ob ſui tuitionem
clericũ verberet, ſed ob rationẽ filij ſui, vel vxoris, vel patris, vel
familię ſuę, vel ẽt extraneorũ, reſpondent quidã, quibus magis
aſſentio, ꝙ hoc faciendo nõ incideret in canonẽ, arg. ff. qđ met.
cau iſti. §. vlti. ff. ad Silla. l. j. §. ſunt, & ad idem facit, quia & ſocij
iniuria propulſanda eſt, 23. q. 3. fortitudo, cum inferenda, & ad
idẽ facit, ĩ. de teſti. ſpol. olim. nã ſolus eṗs Terdon. non ſpolia-
uit hoſpitale, ſed & alios comites habuit, & tamen non ſunt ex-
cõicati, niſi modũ exceſſerint, j.eo. quantę. qđ ſi quis vellet aliũ
occidere, nonne eũ rapies, & ligabis, antequam eũ occidi per-
mittas, ar. 2 . q. 2. ne quis arbitretur. imo ſi hic timore aliũ occi-
dat, nõ incidit in canonẽ, licet ſit irregularis. ſed ſi pro rebus oc
cideret, ſecus, qa tunc excederet modũ, ĩ. de homi. ſuſcepimus.
& idẽ ẽt dicunt, ꝙ non ſolũ perſonas, ſed ẽt res ſuas defenden-
do, vel ẽt incontinenti recuperando, vel ẽt aliorum, quod plus
eſt, non incidit in canonem, & maximè arg. ad hoc, ĩ. de reſtit.
ſpol. olim, ĩ. de homi. ſuſcepimus. vbi dr̃, ꝙ tunc ſolũ tenetur,
quando exceſſit modũ, arg. ff. de his, q̃ in frau. cred. ait prætor.
§. ſi debitorẽ. ad id. ff. ad l. Corn. de ſica. furem, & ff. ad l. Aquil.
quẽadmodum. item Labeo. C. vnde vi. l. j. alij dicunt, tunc ſo-
a lum non incidere in excõicationẽ, ſi perſonam, quã defendit,
de illis perſonis eſt, quarũ iniuria ẽt ipſius eſt, quia à ſe de iure
põt ſuã iniuriã repellere, & ſua iniuria eſt filij ſui, vxoris, & alio-
rũ quorundam, de quibus no. in ſum. de iniurijs. [Repellat.] Cũ
moderamine inculpatæ tutelæ, imo in caſu non incidit in ca-
nonẽ. [Venire.] Non.n. excõicatus eſt, vel fortè eſt excõicatus,
ſed non mittitur ad ſedẽ Apoſt. & hoc innuit litera pñſens. hoc
nõ credo, arg. ſequẽtis literę. [Matre.] Noĩe matris intelligunẽ
oẽs aſcẽdentes. noĩe filiæ oẽs deſcendẽtes, in collateralibus vel
affinibus non audeo extendere ita, ſicut ſunt ſuꝑ radictæ.

ADDITIO.

a ¶Solum. Adde Cardin. qui hoc ſequitur in conſi. 41. incip. primo quo ad excom municationem.

CAP. IIII.

SI vero aliquis. [ignorauerit.] Et hoc ipſum ꝯſtet, ꝙ ignorauerit. & idem dicimus, ſi
ſciebat M. clericũ. & cum percuſsit, ſed nõ credebat eum
M. ſed alium, arg. contra. ff. de iniur. cum qui. {Abſtinere.} ĩ.
de vi. & hone. cleri. c. fi. ĩ. de apoſt. c. j. contra, ibi ſol.

SVMMARIVM.

1 *Quamuis monachus, vel conuerſus monaſterij non poſſit agere iniur. tamen ſyndicus monaſterij agit.*

2 *Iniciens manus in religioſam perſonam excommunicatus eſt, hoc tamen fal lit in ſeptem caſibus, vt hic.*

CAP. V.

1 NOn dubium. †[Conuerſos.] j.eo. parochia-
nos, & c. ex tenore. & licet mo-
nachus, vel cõnerſus monaſterij non poſsit agere in-
iur. tñ ſyndicus monaſterij agit, ſicut dñs de iniuria ſerui, Inſti.
de iniur. §. ſeruus, & §. ſeq. ẽt ſi monachus remittat, ſicut pr̃ agit,
nõ obſtãte remiſsione filij. ff. de pac. in perſona. monaſteriũ tñ
iniuriã factã monacho rẽmittere põt, ſed eccleſia nõ põt remit-
tere iniuriã factã clerico ſeculari, 17. q. 4. ſi quis, nec clericus in
iuriã factã eccleſię in clerico, j.eo. cũ deſideres. §. vlti. quod in-
telligo verũ quo ad hoc, quominus incidat in canonẽ, ſed actio-
2 nẽ iniur. remittere põt. † [Conuerſos.] Hic ponuntur duæ re-
gulæ. Prima eſt, ꝙ qui inijcit manus in religioſam perſonã, ex-
cõicatus eſt, quæ fallit in ſeptem caſibus. Primus eſt cũ bono ze
lo, ſ. cauſa correctionis clericũ verberat, vt mater, pater, ſ. magi
ſter, & ꝑlatus. Secundus, cũ iocoſa leuitate, ĩ.eo. c. j. & j.eo. ve-
nicã, vniuerſitatis, & c. cũ volũtate. §. ſi quis. Tertius, cũ inuene-
rit clericũ turpiter agẽtẽ cũ vxore, matre, ſorore, vel filia, ĩ. c. ſi
vero, i. §. pen. Quartus, ſi vim vi repellat, ĩ. c. ſi vero. j. §. antepe.
Quintus, ſi ignorauit eũ clericũ, ĩ.eo. ſi vero, 2. Sextus, cũ inue-
nerit eũ in apoſtaſia, poſt tertiã monitionẽ ſibi ab eṗo factã, vt
ſe corrigat, j.eo. in audientia, & c. cõtingit. idem, & ſi nõ cõmo-
nitus, ſi tamen faciens guerram, & ſeditionẽ tyrannidi cum ar-
mis ſe immiſceat, j.eo. cum non ab. perpendimus. Alij tamen
dicunt ſemper eſſe neceſſariam trinã monitionem. Septimus,
cum ſe protinus transferunt ad actũ ꝯrium clericatui, ſ. quia mi-
les, vel bigamus, 34. diſt. quiſquis. Alia regula eſt, ꝙ ea hac cau-
ſa excõicatus à ſolo Papa abſolui poteſt, de hoc no. ĩ. eo. c. j.

SVMMARIVM.

Mandans clericum percuti, excõmunicatus eſt, niſi reuocet, vel morte mandatum finiatur.

CAP. VI.

MVlieres. [Sui.] Vt ſerui, de quibus diſtinguas, ſiue
ꝙ habes j.eo. relatũ, nunquid idẽ ſit fi-
lijsfa. nõ vr̃, quia liberę perſonę ſunt ad eundũ, quo
voluñt, q̃d nõ eſt in mulieribus, & ſeruis. [Romano.] Qui taliũ
abſolõnẽ cõcedet in abſentiã fieri per diœc. vel alios delegatos.
[Vel mandato.] Si vero poſt mandatũ pœnituit, niſi reuocauit,
nihilominus incidit in canonẽ. ff. man. ſi mandaſſet. ff. de ꝑcur.
ſi vero moriatur, antequam fiat verberatio, nõ incidit, qa mor-
te finiẽ mandatũ. ff. man. inter cęteras. §. j. ĩ. de offi. dele. relatũ,
& quia ſub terra nõ ligat eccleſia, j.eo. à nobis, 24. q. 2. leg. ſi aũt
non prohibeat, cũ poſsit, incidit, j.eo. quantæ. idem & ſi ratũ ha
beat. C. de inceſt. nup. l. 3. ff. de offi. procon. ſeruare, in fi. & cum
excõicatio non cadat, niſi in cõtumacẽ. 11. q. 3. nemo, ſi aliquis
poſt mandatum pœniteat, ſed ita tardè, ꝙ reuocatio non põt ad
mandatariũ peruenire, licet de culpa valeat redargui, & puniri,
tamen in canonem non incidit, in quem nõ incidit, niſi qui do-
lo fecit. {Mandatum.} Arg. ĩ. de homi. pro humani.

CAP. VII.

POrro. [In fratres.] Non tamen regulares, ſupra eo-
dem, monachi.

SVMMARIVM.

Priuilegiati etiam tenentur euitare excommunicatos.

CAP. VIII.

NVlli ſe. {Priuilegio.} Generali, ſ. ꝙ omnibus ex-
cõicatis liceat cõicare ſine cauſa: hoc.n.
eſt ꝯ Apl̃m, qui dicit, ſi quis frater nominatur inter
vos fornicator, cum huiuſmodi, nec cibum ſumere, 3. q. j. mul-
ti. ſpeciale aũt priuilegium & multi habent, & in certis caſibus
propter diuerſas cauſas, j.eo. inter, cum voluntate, & in multis
alijs cap. Papa quotidie etiam ex varijs cauſis multis concedit
licẽtiam cõicandi excõicatis. [Vitari.] Supra de cle. excõ. min.
illud. item licet ſint excõmunicati verberatores clericorũ, non
tamen ſunt excommunicati, quos no. ĩ. eo. non dubium.

CAP. IX.

PArochianos. [Conuerſos.] Supra eo. nõ dubiũ,
infra eod. ex tenore. {Ordinis.}
No. quaſi dicat, vim faciet, quia dicit ordinis.

CAP. X.

EX tenore literarũ. [Socius.] Licet hoc non
iniungatur per iuſtm, tñ
excommunicatus eſt, ſi verberat ſocium.

SVMMARIVM.

Excommunicatum pro percuſſione clerici quis, & in quibus caſibus abſoluere poſſit.

CAP. XI.

DE cętero. {Diœceſano.} Nõ aũt ſacerdoti, niſi
in neceſsitate: nã tunc liceret ẽt lai-
co, 17. q. 4. ſi quis ſua, 36. q. 7. §. vlti. de conſecr. diſt. 4.
ſanctũ eſt. hoc ſpecialr̃ eṗis eſt cõceſſum, & idcirco alijs cõmit-
tere nõ pñt. ff. đ offi. eius, cui mã. eſt iuriſd. l. j. ĩ. de offi. del. c. vlt.
Alij tñ dicunt, & fortè non malè, ꝙ inferiores eṗis hoc nõ pñt,
ſed miniſteriũ abſolutionis exercere poſſunt ad mandatũ eṗo-
rum. item dicunt hoc non licere laicis, nec ẽt fortè alijs, niſi ſa-
cerdotibus. plus placet, ꝙ ſacerdos poſsit in neceſsitate abſolue
re ſua auctoritate, ĩ. de rap. in literis. [Rom. Pont.] Idẽ dicendũ
eſt, ſi ſit excõicatus à quocunq; alio ex quacũq; cauſa, quia ſi in
articulo mortis abſolutus fuerit, & poſtea abſolutus ſuo debi-
to iure ſibi pręcipiendũ eſt, ꝙ excõicatoris conſpectui ſe præ-
ſentet, & eius mandata recipiat, arg. j.eo. à nobis, in fi. niſi appel
lauerit excõicatus, quia tunc remitti debet ad iudi. app. qui co-
gnoſcere debet de cauſa, vt no. ſupra de offi. ordi. ad re.

SVMMARIVM.

Excommunicati ob violentam manum in clericum, remittuntur abſoluendi, ſi miſerabiles ſunt.

CAP. XIII.

EA noſcitur. [Impediri.] Puta, quia claudi, vel cę
ci, licet aũt ſint mãci, nõ tñ ſunt im-
pediti ad eundũ, j.eo. de his. vel dic, ꝙ cũ oẽs tales ſunt
miſerabiles perſonę, oẽs beneficio huius decr. gaudebũt. [Pau-
peres.] Dũmodo habeãt, vnde peregrinationẽ valeãt perficere,
alias ſecus, j.eo. q de his. {Legato.} No. nõ ſolũmodo Legatũ

poſſe abſoluere, de quo no. ȝ.de offi. leg. ꝙ tranſlationem, ſed & ad eum remittuntur abſoluendi in caſib. cōceſsis. ſed nunqd poterunt mandata iniungere illis, qui nō ſunt de legatione ſua, ſi abſoluendi mittātur ad eos? atq. ꝙ ſic, quia ſi poſſunt abſoluere, & mandare, multo fortius abſolutis mandata facere, & hoc dixerunt quidā. Alij tñ dicunt, ꝙ ex quo abſolutus eſt, cum amplius nō ſit in periculo, nō remittetur niſi ad proprium legatū: ꝙ.n. poſſit abſoluere extra legationem ſuam conceſſum eſt pp periculum moræ, & mādare dare eſt acceſſorium abſolutioni. quāuis ergo dare ea poſsit acceſſoriè, non tamen principaliter.

S V M M A R I V M.

Clericum ignorans, qui occidit, non eſt excōicatus, nam dolus neceſſarius eſt.

C A P. X I I I I.

CVm non ab homine. {Qui.} Clerici, vel presbyteri. [Enormitati.] Secus, ſi in his ſe non immiſceret, quia tūc eſt monitio neceſſaria, j.co. audientia. ſed hic ſine periculo nō poſſet monitio expectari, vel alias, vt no. ȝ.de apo.c.j. [Coercetur.] Et hoc intelligo, qñ eū ſciat clericū, quia ſi alias quis clericū occidit ignorās eū clericū, fortè quia in nocte occidit eū, non credimus eū excōicatū: credimus.n. neceſſe eſſe, ꝙ dolus interueniat, & ꝙ clericum ſe percutere intendat, ȝ.co. ſi vero.

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicati præſentia in abſolutione requiritur.*

2 *Excommunicato quibus caſibus ante abſolutionem communicare licet.*

C A P. X V.

CVm deſideres. [Cōionem.] i. ſibi cōicauit in menſa, vel loquela, vel huiuſmodi. [Beneficiū.] i. ſnīa denuncians eū abſolutū: vel beneficium vocat ſolennitatē, q̄ fit introducendo in eccleſiā cum pſal. pnīali, & alijs, j.co. à nobis. [Abſolutus.] i. in eccleſiā introductus, vel alia ſolennitas cōſuetudinaria obſeruata, de qua habes j. co.c. à nobis. vnde vr̄ aliquibus, ꝙ non eſt alia ſnīa ferenda ſuper abſolōne, niſi quia ſolennitas cōſuetudinaria obſeruabitur: vel ſi feratur ſnīa abſolutionis ſm̄ alios, non tamen cōicabitur ei, niſi poſt obſeruatam ſolennitatē, vt hic. tu autem
1 dic ſemper, ſi ſnīa abſolutionis ferenda eſt, ꝙ debet ſ eſſe præſens excōicatus, vt per ſnīam ſolēnitas obſeruetur, & hic innuitur: & ideo nunquam abſolutio excōicationis dāda eſt per procuratorem. nec obſt. ꝙ quiſquis pōt facere per alium, quod per ſe pōt, quia illud intelligitur, vbi perſonæ non requiritur præſentia, ſed in abſolutione & perſonæ præſentia, & ſolennitas requiritur. fatemur tamē, ꝙ ſi iuſta cauſa ſubeſſet, ꝙ etiam in abſentia & per procur. abſolutio præſtari poteſt, arg. 2.q.5. quan-
2 to. in ſententijs [a] ſuſpenſionis, & interdicti pōt dici ꝯrium, cum ibi non requiratur pſentia, vel ſolennitas, arg. j.co. duob. ꝯ, arg. j.co. nuper, in fi. vbi dr̄, ꝙ excōicatus minori excōicatione debet reconciliari: ſed nos intelligimus illā reconciliationē poſſe fieri ſine ſolēnitate, & ſine pſentia perſonæ, vt ibi no. [Cōicauerit.] Hæc regula recipit exceptiones, q̄ī hoc verſu ꝯtinent̄, ver.

Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

Vtile, quia vtilitas mea facit, ſi non ſim in culpa, vt non incidā, j.co. ſi verè. itē vtilitas excōicati, cui cōico, vt corrigam, 11.q.3. cum excōicato, j.co. reſpon. Lex, nā quia eadem lex eſt viro & mulieri, mulier cōicans viro excōicato non incidit in excōicationē, 11.q.3. qm̄ multos, j.co. inter alia. Humile, ſicut in filijs, ſeruis, vel ancillis, mancipijs, ruſticis, & ſeruiētibus, 11.q.3. qm̄, j.co. inter alia, niſi eſſent auxiliatores, vel cōſiliatores in malo, vt eo.c. & j.co. nuper. [Ignorantia.] Si ignorat excōmunicatum eum, cui participat, 11.q.3. qm̄ multos, niſi eſſet ſupina ignorā-
2 tia, 11.q.3. ꝙ & ſi. {Neceſſe.} Quia qui in neceſsitate attractiua cōicat excōicato, non incidit: ſecus, ſi in cōditionali, 11.q.3. qm̄ multos. j.eod. inter, ȝ. quod met. cau. ſacris. [Purgauerit.] i. poſtquam in purgatione defecit: ante enim vitari non debet, vel ſi non defecit, tamen vitandus eſt propter infamiam, ſi differt præſtare, ȝ. de apoſt. iuæ. {Ad cautelam.} Supra de app. ad noſtram, de conſecra. diſtin. 4. ſi nullam. {Eccleſiæ.} Generali. {Purgauerit.} Contra, ȝ. de ſcru. in ord. ſac. ex parte.

A D D I T I O.

a ¶In ſententijs. Adde Cardin. in conſi. 30, incip. Ad dubia ſingulariter, columna ſecunda, in fine.

S V M M A R I V M.

Excommunicatus quibus caſibus quis non efficitur percutiendo clericum.

C A P. X V I.

VEniens. [Poneret.] Hic ſacerdos magiſterium habebat ſuper hanc mulierem, & ideo excuſatur, ȝ co c.j. nos dicimus idem, etiam ſi ſuper eam non habeat magiſteriū, vt ſit ſpeciale ꝯ turbātes diuina officia, vt hic, j. co. cum voluntate. Secundus caſus eſt, ſi habet magiſterium ſuper aliquē, ȝ.co. c.j. Tertius eſt, ſi clerici iocoſa leuitate ſe inuicem percuſſerunt, ȝ.co.c.j. & dicunt quidā ſecus, ſi laicus iocoſa leuitate clericū percuſſerit, quia non eſt licitus ludus clericorū cū laicis, 2.q.7. laicos. Quartus, ſi inueniatur clericus cum vxore, matre, filia, vel ſorore, ȝ.co. ſi vero. Quintus, ſi eum incontinenti repercutiat, vel ſi ſua defendat, ȝ.co.c. ſi vero, ȝ. de app. ſign. Sextus, ſi ignorauit eum clericum, ȝ. co. ſi vero. Septimus, ſi poſt admonitionem inueniatur portans arma, j.co. in audientia. Octauus, ſi paterfa. aliquos clericos, quos habet in familia, vel ēt antiquior conſanguineus iuniores cōſanguineos cauſa correctionis percutiat, j.co. cum voluntate.

C A P. X V I I.

PEruenit. {Modicam.} Hoc c. loquitur de ſpeciali gratia, & hoc innuit dictio hic poſita, committendum.

C A P. X V I I I.

SIgnificauit. {Excommunicatis.} Sic ſupra de offi. vica. Romana, & ibi de hoc, cum excommunicati eſſent cum ſuis participibus, 11. quæſt. 3. excellentiſsimus: vel dic, ꝙ hic loquitur de participantibus in crimine, infra eo. nuper.

C A P. X I X.

TVa nos. [Incendiarij.] Hoc c. intelligunt quidam generaliter de omnibus incendiarijs. alij de incendiarijs eccleſiarum, j.co. conqueſti. alij dicunt incendiarios non eſſe excōmunicatos ipſo iure, ſed ex quo denunciati ſunt, non poſſunt abſolui, niſi per Papam.

C A P. X X.

AD eminentiam. [Legati.] De hoc no. ȝ.de offi. leg. c. ꝙ tranſla.

S V M M A R I V M.

Excommunicatio generalis non ligat, niſi ſubditos proferentis.

C A P. X X I.

A Nobis fuit. {Furtum.} Secus, ſi dixiſſet, quicunq; in diœ. mea, quia tunc ratione delicti potuit in extraneos ſnīam ferre. C. vbi de cri. agi oportet, l.j. & auct. qua in prouin. & tūc ſi ſubditus ſuus fecerit furtum extra diœc. non ligatur: ſecus, ſi ferat ſnīam ſm̄ verba decr. indeterminatè, quia tunc vbicūq; ſubditus ſuus ſuſtulit, ligatur: poſſet tamen dici non malè, quia aliud eſt legem facere, quæ ēt ligat non ſubditos, 8. diſt. quæ ꝯ, dummodo talis ſit lex, qualem iura præcipiūt, diſt. 4. erit. vnde ſi aliquis Archiepiſcopus faceret legē, ꝙ quicunq; Archieps ferret crucem in prouincia ſua, eſſet excōicatus, lex non valeret, quia non eſt generalis, & quia nō cōprehendit ſubditos, quia nullus Archieps habet ſubditos Archiepos, ſed extraneos tm̄, ꝯ quos non licet facere legem, licet alias legem in ſubditis factā ſeruare teneantur. ſi aūt Patriarcha eſſet, qui haberet Archiepos ſuffraganeos, ille hanc legem poſſet bene facere, quia in ſubditis. Item aliud eſt ſnīam ferre, quæ fertur cauſa cognita, ꝙ quilibet pōt ratione delicti iā cōmiſsi in diœceſi, vt in auct. qua in prouin. ſed ratione cōmittendi delicti ferre non pōt, puta excōico te de aliena iuriſdōne, ſi hoc egeris. vel ēt ſi dicat, excōico oēs q hoc egerunt. {Auctoritas.} i. niſi ex ſpeciali auctoritate ſuperioris ſibi conceſſum ſit, ꝙ etiam non ſui ſubditi aſtringantur eius ſnīa.

C A P. X X I I.

COnqueſti ſunt. {Sacrilegos.} Non intelligo de omnibus ſacrilegijs, ſed de effractoribus & incendiarijs eccleſiarum, arg. 11. quæſt. 3. canonica, 17. quæſt. 4. omnes eccleſiæ.

C A P. X X I I I.

PErpendimus. [Occiſus.] Cōtrariū vr̄, qd̄ ȝ. p. xi. dixit, i. qd̄ fuit patibulo ſuſpenſus, ſed rñdeo, quia diuerſimodè narrabatur factū, quidā rn̄ dicebant, ꝙ ſuſpēſus fuit, alij ꝙ in bello interfectus, & his
2 rn̄dit. [Cogatur.] Quia.n. clericalem abiecerat habitū, & arma portabat. hoc licuit, ȝ. de priuil. ex parte tua, & no. ȝ. de apo. c.j.

C A P. X X I I I I.

VNiuerſitatis. [Abbas.] Epo aūt nō licet ex cā proprijs manib. aliquē verberare, 86. diſt. non licet. C. de epiſ. audi. neq; proprijs.

C A P. X X V.

IN audientia. {Cōmoniti.} Maximè: idem.n. eſt, ſi non admoneantur, ȝ.co. perpendimus, ȝ. de priuil. ex parte tua, & no. ȝ. de apo. c.j.

C A P. X X V I.

QVod de his. [In mortis.] No. periculum mortis hic aliud dici, q̄ qd̄ eſt per infirmitatē, v.g. ſi ſit in periculo propinquo, puta morti, ſi timeat hoſtem, vel predonē, vel crudelitatem hoīs potētis, aut odium ſpeciale alicuius, ſi nauigaturus ſit, vel loca inſidioſa tranſiturus ſit. ff. de dona. cau. mort. l. 3. & 4. [Vel paupertate.] ȝ. co. ex a nos, ꝯ. ſed hoc nomen tanta, ſolnit ꝯ. [Infirmitate.] No. non ſolum infirmitatem, ex qua imminet mortis periculum, ſed & illam, per quam ire ad ſedem Apoſto. impeditur, excuſare.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegium vnde dicatur, & quibus modis committatur ſacrilegium.*
2 *Neceſſe eſt interuenire abſolutionẽ ex tot cauſis, ex quot præceſſit excõicatio.*
3 *De crimine ſacrilegij licet agere ciuiliter.*

CAP. XXVII.

CVm pro cauſa. Scilicet denũciationis, quia hic G. denũciabat Arch. peccare ex eo, ꝙ ſe ingerebat cõioni hominũ, vel ẽt ſuper hoc officiũ iudicis implorabat. ſed Arch. reſpõdebat dicẽs ſe abſolutũ, & ſuper hoc literas oſtendebat. ſed G. replicabat, ꝙ cũ eſſet excõicatus ex duabus cauſis, & literæ tñ de vna facerent mẽtionẽ, ꝙ nõ debebat reputari abſolutus ꝓ vtraq;. [Violationẽ.] Nõ ꝙ eſſet excõicatus ipſo iure pro violatione clauſtri, ſed pro
1 hoc fuit in eũ lata ſnĩa. † [Violationẽ.] Sacrilegiũ dr̃, quaſi ſacri lędiũ, & ꝯmittitur qñq; ſacrilegiũ ratione rei, puta cũ res ſacro v ſnĩ deputata vſurpatur. Circa hoc mẽbrũ diſtinguitur. qñq; autẽ cõmittitur auferendo ſacrũ de non ſacro, &c. 17. q. 4. quiſqs. largè ẽt dr̃ cõmittere ſacrilegiũ tranſgreſſor iuris publici, qd cõſiſtit in ſacris, &c. diſt. j. ius pub. Itẽ q articulos fidei, ꝓcepta, vel prohibitiones Dei negligendo, vel neſciendo vel violat, vel offendit. Itẽ qui diſputat in iudicio Principis, vel iudicat, niſi manifeſtè ꝯſtaret illud eſſe ꝯ Deũ. Itẽ qui publica officia cõmittit Iudęis, Itẽ qui rẽ datã eccleſiæ accipit, vel retinet ꝯ eius volũtatẽ, 17. q 4. §. ꝙ aũt, & c. veniẽs, conſtitutũ, 12. q. 2. nulli. itẽ eſt ſacrilegiũ ratione perſonę, cũ perſona eccleſiaſtica lędit̃, 17. q. 3. ſi quis ſua. pęna aũt ſacrilegij ſm legẽ, cũ quis iniuriatur clerico, eſt C. de epiſ. ſi qs in hoc. in alijs arbitrio iudicis. ff. ad l. Iul. pe. l. j. §. j & l. ſacrilegij. ſm canones eſt, vt 17. q. 4. ſi quis ſua. & ſi fiat ſacrilegiũ in rebus, eſt excõicatus minori excõicatione, & pęna ẽt pecuniaria imponitur, 17. q. 4. ſi quis vt, ſi quis inuen. ſi quis de. Item eſt ſacrilegiũ ratione loci, vt hic vbi eſt pęna arbitraria [Duplicem.] i. ob iniectionem manuũ ipſo iure, & vio-
2 latione clauſtri ab eꝑo latam. † {Excõicatum.} Quia dicit, ꝙ antequam excõicatus ſatisfaciet, apparet eũ per talem abſolutionẽ non eſſe liberatũ, ꝰ. de offi. ord. ex parte. ex tot. n. cauſis neceſſe eſt interuenire abſolutionẽ, ex quot præceſſit excõicatio, ar. 2. q. 3. §. notandum. ver. de pluribus, de pęn. diſt. 5. §. j. ff. de no. ope. nun. de pupillo. §. ſi ex pluribus. non. n. valet, qd per obreptionẽ obtinet. ff. de fideiuſ. l. j. ff. de na. reſt. l. 2. ꝰ. de re iudi. cũ olim. in ꝯtrium vr̃, ꝙ non ſolum falſa cauſa, ſed ẽt nulla liberat, ꝰ. de conuer. coniu. ex parte, Inſti. ex qui. cau. ma. §. ſemel. ff. de ma vin. iuſta. §. j. & l. ſi pater. §. j. ff. de dolo, ſi ſeruus. ff. de pign. act. ſi rem. §. omnes Solu dixerunt quidam nullũ poſſe pluribus excõicationibus ligari, & ſm eos ſemper tenet abſolutio. alij dicunt, ꝙ quis poteſt pluries excõicari, & hi diſtinguũt, quia ſi indeterminatè eſt abſolutus nulla cauſa expreſſa, tenet abſolutio. ſi vero ſit cauſa expreſſa, ab illa tantũ excõicatione abſolutus erit ff. de excep. pluribus. C. de procura. maritũ. Alij diſtinguunt, an ſcienter, vel ignoranter omiſerit exprimere, ꝰ. de reſcrip. ſuper literis. alij indiſtinctè dicunt ſemper tenere abſolutionẽ, ſed eſt cogendus ad ſatisfactionẽ, tanquam eſſet excõicatus. nos aũt diſtinguimus, an ſit vna ſnĩa tñ ligatus, licet ex pluribus cauſis, ita ꝙ ex nulla per ſe ligare intelligeret, tunc tenet abſolutio, niſi talis ſit cauſa, qua expreſſa abſoſonem non obtinuiſſet, ꝰ. de offi. ord. l. ex parte. quãuis illã dece. quidã intelligãt, ꝙ ſit abſolutus, ſed in pęnã mendacij, & pro mandatis recipiendis mittit̃ ad Papã. ſi vero ſit pluribus excõicationibus ligatus non erit abſolutus, niſi ab omnibus abſoluat̃, & ita loquit̃ hic, & j. eo. officij. Idẽ & dicimus, ſi vna excõicatione ſit ligatus, ſed ex pluri. cauſis, ſed iudex ex ꝓſſit, ꝙ ex qualibet earũ eſt excõi-
3 catus, vel alias eũ ſic intelleſiſſe apparet. [Suę.] † No. ꝙ licet agere de crĩe ſacrilegij ciuiliter ſicut de alijs criminib. ad ſuũ intereſſe. Itẽ licet augeat̃ iniuria pp ſacrilegiũ, non tñ introducitur actio iniuriarũ nec ex legib. nec ex canonib. qui induxerunt accuſationẽ de crimine ſacrilegij: imo oẽs canones & leges, quæ loquũtur de ſacrilegijs, ſemp pęnas corporales, vel ſpũales infligũt, vel pecuniarias, & ille fiſco applicant̃, 17. q. 4. c. qſqs, & c. ſe. ꝰ. de pęn. presbyteri, ff. ad l. Iul. pec. l. 4. §. j. & l. ſacrilegij, & hic.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid epiſcopus poſſit ſuſpendere clericos & vide in num. 2.*
2 *An ſit neceſſaria monitio in interdicto, & ſuſpenſione.*

CAP. XXVIII.

ANobis. {Recipienda.} Ad hanc quæſtionẽ nõ reſpondit. ſed tñ reſpondẽ, ꝙ poſtquam fuerit abſolutus poſt mortẽ eccleſia pro eo orabit, & pro eo recipiet̃ eleemoſyna, ſed ante non. {Interdictũ.} j. eo. Inquiſitioni. [Relaxatur.] i. abſoluitur per ſnĩam ab excõicatio-
1 ne, vel peccato. † [Abſolutionis.] Sed nunquid baptizabitur, ſi viuus illud quæſiuit? reſpon. non, & eſt ratio diuerſitatis, quia ꝑ baptiſmũ tñ character infigitur animæ, quæ ſeparata eſt à corpore, quæ habuit baptiſmũ flaminis, ꝰ. de bap. debitũ. ſed in abſoſone ab excõicatione nullus character infigit̃ aĩæ, imo ſicut dr̃, põt eſſe, quod nõ erat excõicatus quo ad Deũ, nec animam, ſed tãtum quo ad eccleſiã, & corpus. [Ligaſſe.] i. ligatos, vel abſolutos denunciaſſe. {Legatur.} 34. q. 2. ſanè. {Ab ea.} Quare non, ſicut in articulo mortis non abſoluuntur a ſimplici ſacerdote, ꝰ. eo. non dubiũ? reſpon. quia iã poſt mortẽ non eſt peri-
2 culũ in mora, quod eſſet, ſi viueret infirmus. † [Indulgemus.] Dicunt quidã hic, ꝙ id, quod dr̃, non eſt ſeruandũ in hæreticis, qui tẽpore mortis recõciliari petunt, ſed ꝓueniuntur morte, arg. ꝓ cis, 26. q. 6. his, qui pro tpe, in fi. ſed nos credimus, ſ. quia in eis apparuerunt ſigna pęnitentiæ, ꝙ abſolui debent, & reconciliari, vt 26. q. 6. qui recedunt, & c. ſeq. de conſec. diſt. 4. ęgrotantes, & c. præalle. nõ ꝯdicit, quia finis c. nõ reſpicit proximè propoſitũ, ſed principiũ c. vbi dr̃, ꝙ ſi aliqui ẽt in mortis periculo cõſtituti velint confiteri, ꝙ recipienda eſt eorũ cõfeſſio: ſed tunc eſt dr̃a inter hęreticos, & alios, quia ẽt tunc hæretici non recõciliabuntur ſine ſolennitate, q̃ eſt, j. q. 7. quot. & c. ſaluberrimo. & c. conuenientibus. ſed ſi ad eã neceſſitat̃ veniat, quod cõfiteri nõ valeat, ꝓceſſerint tñ ſigna pniæ, tunc ẽt ſine ꝑmiſſa ſolennitate reconciliabitur ẽt hæreticus. lex. n. quæ aliud ſtatueret, inhumana eſſet. [Fiat.] Nũquid corpus extumulabitur. [Ad ſatisfaciendum.] De eo, pro quo erat excõicatus, & ſic excõicatio reputatur pro li. conteſta. vt teneantur hæredes ſatisfacere, & ſic intelligitur ꝰ. de rap. in literis, vel dic, vt no. ibi. [Pſalmo.] Ad hoc ꝰ. eo. c. cum deſiderẽs, gl. 2. & gl. 3 in eccleſiam introductus, & optimè facit ad materiam, quod ibi continetur.

SVMMARIVM.

1 *Stipulatio continens factum negatiuum non tranſit ad hæredem promiſſoris, niſi de ipſo fiat mentio, & in num. 5.*
2 *Actio ineptè propoſita in interdicto ſpoliatorio an vitiat libellum.*
3 *Condemnatio ſuper intereſſe videtur poſſe eſſe incerta.*
4 *Valet argumentum per deductionem ad abſurdum.*
6 *An ſtipulatio facta affirmatiuè tranſeat ad hæredes ſtipulatoris.*

CAP. XXIX.

1 NVper à nobis. † [In cuſtodia.] Non vr̃ vis eſſe, ſiue clauſus ſit in carcere, ſiue ligatus funibus, ſiue cuſtodibus vallatus, ne ire poſſit, quo velit. oẽs. n. iſti in cuſtodia ſunt, quia cuſtodiuntur, ne quo velint, abire poſſint & hoc bene eſt violentia in perſonã, qñ hęc ideo fiunt, vt ſic in cuſtodia detineatur. ſed qñ non fit, vt in cuſtodia detineatur, ſed vt fiat alias iniuria alicui clerico, puta quia potẽtes ſunt inimici alicuius clerici, & obſident eũ in aliquo clauſtro, vel caſtro, vel ẽt claudunt eũ in domo, nõ vt eũ ibi cuſtodiant, ſed vt ibi inferant verecũdiã, nõ credimus eũ in cuſtodia, vel carcere retineri, quia hoc non intẽdunt, nec violentiã in perſonã eius faciunt, nec in his rebus, quas corpore ſuo tenet, vel q̃ ſibi inhærẽt. [Euadere.] ff. ex quibus cau. ma.
2 ſuccurrit̃. † [Violentia.] Violentia aũt eſt, ſi quis teneat clericũ per veſtes, vel ẽt per frenũ equi, cui inſidet clericus, quia ſic vis ſibi infert̃, ne abire poſſit, quo velit. ſi. n. quis violenter auferret rẽ à clerico, excõicatus eſt: & vr̃ hoc verũ, ẽt ſi ille, qui auferret, haberet dominiũ equi, vel veſtiũ ablatarũ. Idẽ, ſi haberet poſſeſſionẽ, ſi fortè cõmodaſſet, quia tunc nõ liceret ei rẽ auferre, niſi cõpleto vſu ad quẽ cõmodata eſt, ꝰ. cõmo. c. j. ſed vr̃, ꝙ ſi occideret equũ ſub clerico, vel deturparet veſtes, vel laniaret in dorſo clerici, ẽt in iniuriã eius, ꝙ non ſit excõicatus, quia nulla violentia eſt, ſed iniuria tñ, quia non dr̃ iniuria manu fieri. niſi pulſetur, vel verberetur. ff. de iniur. l. Corn. in prin. dr̃ ẽt largè pulſari, ſi per frenũ, vel veſtes detineatur: ſed nõ dr̃ pulſari, ſi equus eius occiditur, vel veſtes lanientur, & in excõicationẽ non incidit, niſi qui manus iniecit violentas, 17. q. 4. ſi quis ſu. & pęnę ſunt moliendæ, de pęn. diſt. j. pęnę. alijs aũt vr̃, ꝙ ſi hęc iniuria fiat clericis, ꝙ eſt excõicatus: in perſonam. n. fieri vr̃ iniuria, q̃ fit in veſtibus, quibus induitur, vel in equo, quẽ equitat, vel quẽ manibus tenet. Secus aũt, ſi non teneret veſtes, vel equum, ſed iuxta eum eſſent, quia tunc non fit violentia perſonę. ſed in prędictis caſibus non fit violentia in perſonam eius, vel iniuria, quod ſufficit, j. eo. contingat. ſecus aũt, ſi furto auferret corrigiã, qua cinctus eſſet, vel veſtẽ, qua eſſet indutus, quia nulla eſt violentia perſonę, quę non ſentit, & in talibus voluntas, & intẽtio eſt multum attendenda, arg. ff. de fur. verum. ff. ad l. Corn. de ſica. licet dicant aliqui, ꝙ nec ſemper voluntas, vel intentio eſt attendenda, ſed ipſum factũ; vt apparet in eo, qui non cauſa iniuriandi, ſed cauſa lucrandi res aufert clerico, qd dicimus: ergo non incidit in canonẽ, qui metu cõpellit quẽquam clericũ ſibi dare aliquid, vel qui metu cogit aliquẽ exire de domo, vel fundo, quẽ poſſidet, & poſtea eũ fundũ capit. ad hoc. n. vt incidat ĩ canonẽ, oportet, ꝙ in perſonã iniiciat manus violentas, vel etiã in res, q̃ ſunt circa perſonã, vel quas tenet, q̃a tunc ſemper dr̃ vis fieri perſonæ, vt in c. ſi quis ſuadente. ſed in alijs proximè pręmiſſis caſibus non fit vis in perſona, nec in rebus, quę perſonę adhęrẽt, vel quas perſona tenet. Itẽ dicimus, ꝙ nõ incidit qs in canonẽ in caſibus, vbi licet ſua ẽt auctoritate rem inuadere, vel

vim vi repellere, vt ſ. de loc. pp. ſ. de preca. c. fi. ſ. de reſti. ſpolia. olim, ſ. eo. c. 3. [Conſilium.] Etiam ſi alias facturus erat id, pro quo eſt excōicatus. nā ſi in alijs præſtaret ſibi fauorē, nō eſſet excōicatus maiori excōicatione. {Orando.}
3 † Nullo modo debemus orare, vbi excōicatus erat, quia videmus ſibi cōmunicare, cum eundē Deum ſimul pro populo Chriſtiano rogemus. vnde ēt ſi ſit excōicatus extra eccleſiā, & audiat miſſam, ſtatim ſacerdos debet ceſſare, & alij oratores recedere, niſi fortè incepiſſet cāonem miſſæ, quia tunc debet ibidem perficere miſſam, quia non capit diuiſionē, 6. q. j. nihil, & ēt tunc ſcholaris, qui cū iuuat, cū eo remanere pōt. ſed ſi incepiſſet veſperas, poſſet alibi finire. Itē ſi in eccleſia eſſet excōicatus non cauſa orandi, ſed pro alio ſuo negocio, nō video, quare in eadē eccleſia orare nō poſſet, quia ſibi non cōico in oratione, quia non orat. alit ꝯ. {Comedendo.} Idē eſt & de omnibus alijs: nā neq; veniendo, neq; conſedendo in aliquo conſilio ſibi cōicare debet, & hoc expreſ-
4 ſum eſt 11. q. 3. excōicatos, vt ſequit. [Et alijs ꝓhibitis.] † Et no. quia non dicor cōicare excōicato, licet ego & ipſe ſimus in aliqua domo, ego pro meis negocijs, & excōicatus pro ſuis. ſed ſi ego & excōicatus ſimul iremus ad Papam, vt pro eodē rogaremus, hic bene inciderē in excōicationem: ſed ſi ego & excōicatus habitaremus vnam ſolam camerā cōem, bene licet mihi cū excōicato viuere, & eſſe in eadem camera, & iacere, & comedere, ſed non in eadē menſa, vel in eodem lecto, quia hoc non pōt eſſe ſine voluntaria cōione, ſed in alio caſu ſuo iure vtatur, j. eo. ſi verè. ſed vr. q in eadē domo nō debeat eſſe ſecū, 24. q. j. c. omnibus, & c. omnis qui. ſed reſpon. q illud fuit de ſuperabundāti iuſtitia, ꝑterea aliud eſt dimittere delitias ꝓpter cōiam excōicati, quod eſt bonū, & ſic loquitur c. oīs qui, & aliud dimittere ius ſuū, quod non eſt bonū. [Alis.] Etiā ſi ſit de aliena diœce. & eſt caſus ſpecialis, vbi quis pōt ligari ſnīa non ſui iudicis, & abſolui. ſed ꝯ, ſ. de pœn. & remiſ. quod aūt, ſ. eo. à nobis. ſed non directè. Dic hunc ligari ſnīa excōicationis non hominis, ſed potius canonis, ſed nō pōt abſolui, niſi ab excōicatore ꝓpter iniuriā, q̄ ſit eius ſnīæ, & ſic non ſunt ꝯria, quia ſnīa non debet tenere, niſi illos, de quib. & inter quos eſt actū. C. res inter alios act. l. j. ſ. de fide inſtru. inter dilec. ff. de exce. rei iudi. l. cū quæritur. Itē non obſt. q ſnīa non debet augeri ex poſt facto. ff. de dam. infec. damni. §. ſi is. ff. de iudi. non poteſt, vbi dr̄, q in his, quæ poſt ſententiā accidunt. no. in O. eſt. {Cōicet.} Directè: ſecus, ſi indirectè: nam ſi quis excōicatus eſt, quia alij guerram facit, ſiue eccleſiæ, ſiue clerico, & iterū inſurgit alius ꝯ eundem, verè hic auxiliabitur excōicato in crimine, quia melius guerram potent
5 facere, tamen non eſt excōicatus, ſi hoc non intendat. † [Specialiter.] No. epm̄ poſſe diſpenſare in omnib. quæ non ſunt ei prohibita, ſ. de ſpon. cum apud, 16. q. j. ſunt nonnulli, ā. de tempo.
6 ordi. dilec. † [Specialiter.] Et hoc verū eſt tam in maiori excōmunicatione, quā in minori, q abſolui pōt ab epō, vel ſacerdote proprio, niſi cōditor ſibi abſolutionē reſeruit, niſi in quinq; caſibus, in quibus inuenimus à ſede Apoſto. retentū: primus eſt in iniectione manus in religioſam perſonā, 18. q. 4. ſi quis ſua. ſecundus eſt in fractione eccleſiæ, ſ. eo. conqueſti. tertius eſt in eo, qui falſat literas ſed. Apoſt. ſ. de cri. fal. ad falſariorum. quartus in eo, qui cōicat excōicato in crimine vt hic. quintus in incendiarij, vt no. ſ. eo. tua. [Verum.] Redit ad primū caſum, ſ. quando cōicat criminoſo in crimine. [Difficile.] ſ. vt ſit aliqs de caſibus, quos no. ſ. eo. c. j. primo tamē eſt ſemper epſ requirēdus, q ſi non poterit haberi, ſufficit ſimplex ſacerdos, de hoc no. ſ. eo. c. j. {Secundum.} ſ. ſi excōicato cōicat, ſed non in crimine.
7 † {Reconciliari.} Cum pſalmo pœnitentiali, vel per auctoritatem epī, vel ſacerdotis, qui dabit ſibi licentiam vtendi ſacrīs eccleſiæ, non aūt debet induci in eccleſiā, cum non ſit extra, & per hoc apparet drīa inter excōmunicatum minori excōicatione, & quēlibet criminoſum, quia licet ambo, antequam pœniteāt, ſuſpenſi ſint quo ad ſe à perceptione ſacrorum, j. q. j. ſacerdotes, tamen criminoſi ſine vlla ſolenni reconciliatione reſtituū-tur ſacramentis eccleſiæ per ſolam pœnitentiam, ſed excōicati minori excōicatione non reſtituuntur ſacramentis ſine ſolenni reconciliatione, vt hic. Idem etiā in pœnitentibus ſolenniter, 26. q. 6. c. fi. & ſupra de offi. Arch. c. 2. & 3. nec credimus hanc reconciliationem diſpenſationem dici. [A ſuo.] Non ab alieno: non. n. cuilibet licet eum abſoluere, ſed tantū ſuperiori, vel alij eius auctoritate, ſupra de pœn quod quidam, & c. omnis.

S V M M A R I V M.

Excommunicator quamuis ex eius ſn. a contra alium à canone ligatum, lata poſſit incidere in excōicationem, non poteſt tamen ſeipſum abſoluere.

CAP. XXX.

QVod in dubijs. [Multos.] 11. q. 3. qm̄ multos. [Inodādi.] Per ſnīam, [Cōicant.] Perſonę exceptę per canonē. hoc non placet, quia in hoc credimus, q perſonę exceptę cōicare debēt. ergo hoc c. loquitur de alijs perſonis nō exceptis, q̄ ēt hoc caſu, ſ. qn̄ ſnīa lata eſt, vt ſit excōicatus cū ſuis participibus, ipſo iure incidunt in canonē. {Ex cōi.} 11. q. 3. excellentiſſimus. {Participibus.} Sed ſi idē excōicator participat, vel fauet, nunquid incidat in excōicationē. reſpō. ſic, quia à ſe ligatus non eſt, ſed à canone, ſ. c. proxi. ſed quid ſi excōicaſſet aliquē cū omnibus, qui dediſſent ei auxiliū ad illud faciendū, & hic excōicatur ſuit de illis auxiliatoribus, nunquid erit excōicatus? reſpon. non, quia hic non poteſt dici, q ſit excōicatus à iure, ſed a ſe tantū, quod eſſe non poteſt, quia nemo ſe pōt abſoluere, & condēnare, ſed ſuperior tm̄, 21. diſt. inferior. vnde dicimus, q in primo caſu, ſ. quando cōicat excōicato à ſe, q ſuperior abſoluet, ſupra c. nuper. {Et ipſi.} Qui excipiuntur per canonem. non placet, ſed alij. [Et ipſi.] Si ſunt de iuriſdictione excommunicatoris, ſupra eo. à nobis, ſupra de pœni. & remiſ. quod autem. licet. n. ſnīa excōmunicationis lata à canone omnes teneantur, vt ſupra eo. nuper, ſnīa tamen hoīs non tenentur. {Incurrunt.} Ipſo iure.

S V M M A R I V M.

Pater, Mater, Dominus, & patronus excommunicatum filium ſeruum, libertum vitare præ cæ̨tis tenentur, & quare.

CAP. XXXI.

INter alia. [Agente.] In perſonis cōtentis, 11. q. 3. qm̄ multos, & in omnibus alijs, vbi eadē eſt ratio, vt no. ſupra de don. veritatis. {Solutæ.} Pater, Mater, Dominus, & patronus, hac occaſione, ſ. quia obnoxietati ſunt ſubiecti, non tenentur cōicare filio, liberto, ſeruo, imo pre alijs eos vitare tenent, & peccant, & in excōicationē incidunt, ſi eis cōicant, cū à ſua cohabitatione eos repellere debeant, 47. diſt. § neceſſe, 27. q. j. de filia, ſed alia ratione poſſunt eis cōicare, ſ. vt ab eis debitū recipiant, ſiue in alimentis, ſiue in alijs, j. eo. ſi verè. [Solutę.] Inter quos reputo ruſticos & ſeruientes, & ita ſublata eſt ꝓrietas c. ſi verè, 15. q. 6. nos ſanctorum, iuratos, 11. q. 3. excōicatos quouſq;. vel dic, q illa capitula habent locum ſnīa excōmunicationis lata vſque ad ſatisfactionem. {Solutæ.} Excommunicati tamen petere non poſſunt, ſed peccant, niſi taciant. [Neceſſitatis.] Magnę. Item ſupple, vel vtilitatis, de qua loquitur 11 quæſt. 3. quod prædeceſſor, j. eo. ſi verè.

S V M M A R I V M.

Abbates in ordinibus diſpenſare poſſunt, & mitius agitur cum ignorantibus ius poſitiuum, quàm ius naturale.

CAP. XXXII.

CVm illorum. [Factum.] Et ita nō eſt probabilis ignorātia in facto ſuo. ff. pro ſuo, l. vlt. in fi. & idcirco non pōt diſpenſare epſ. ſed ſi ignoraret excōicationis ſnīam in ſe latā, non ſit irregularis celebrādo, ſupra de cle. excō. min. Apſtice. [Ordinib.] Et beneficijs, ſupra de cle. excō. min. poſtulaſtis. [Reliquis.] Si per facti, vel iuris ignorātiā ſint ordinati. [Abbatis.] Idē intelligo de quolibet priore, vel prælato regulari, arg. ſ. eo. monachi. vbi loquuntur de regularibus, qui habent priores non Abbates: in non ſtarib. ſecus, ſ. eo. porro. Itē ſecus in templarijs & hoſpitalarijs, quia magiſtros laicos habent, ſed per priorem, quia debet eſſe ſacerdos, abſoluuntur, j. eo. canonica. {Prælatis.} ſ. Abbatibus, ad quorū monaſteria trāſierunt. & eſt no. q tenet monachatus excōicati. ſed melius facit qui ſcit, & nō recipit, nec in probatione abſoluere pōt. [Talibus.] ſ. excōicatis ante monachatū, & ſi clericos percuſſerunt, quādoq; alias in canonē inciderunt latæ ſnīę. [Effuſionē.] ſ. mortē: nā licet ſanguis de naſo exierit, nihilominus abſoluere poterit. vel idē intelligimus ſi os capitis fregerit, dūmodo mors ſecuta nō fuerit, vel mēbrorū mutilatio. vel pōt dici, q oīs grauis lęſio intelligit̄, & hec diſcretio iudici cōmittitur, & hoc plus placet. [Percuſſerit.] Poſt monachatū. [Facti.] De ignorantibus factū vr̄, q ēt ſi non peccent, tamē nō recuperēt ordinis executionē, quia nō eſt ſuſceptibilis talis executionis. nec ēt ignoranter recipiēdo ſit irregularis, ſ. de cle. excō. min. Apſtice. [Iuris.] No. mitius agi cū ignorantib. ius poſitiuū. C. de in ius voc. l. 2. ſecus de ignorātib. ius nāle, ſ. de diuor. gaudemus. [Abbates.] No. Abbates diſpēſare in ordinib. ſ. de eo, q fur. ord. ſuſc. c. 2. & intelligunt quidā eū poſſe diſpēſare, ſiue irregularitatē īcurrat ante ingreſsū monaſterij, ſiue poſt. alij tamē dicūt & melius, q tm̄ de his loquit̄, q ante monachatū irregularitatē incurrerāt. [Diſcretus.] Quia ꝯ diſcretū facile pſumit̄. C. q & aduer. quos. l. j. ff. de prob. eu de indebito. & indiſcretus dr̄ pati iniuriā, ſed non facere, 15. q. j. illud. ff. de ſica. infans. 8 9

CAP. XXXIII.

DE monialibus. {Per epiſcopum.} Etiam ſi monaſterium ſit exemptū. {Epiſcopū.} Hec. n. muliebri ſexui non conueniūt, ſ. de pœni. & remiſ. nona. [Epiſcopum.] Et ſi monaſteria ſint in diuerſis diœceſi. per ambos abſoluantur, arg. ſ. c. proxi.

S V M M A R I V M.

1 *Quando liceat inire contractus cum excommunicatis, & in num. 2.*

3 *Percutiens clericum excommunicatum an incidat in canonem.*

CAP.

CAP. XXXIIII.

1 SI vere. {Permittimus.} Hæc pmiſſio eſt iuris. †[Cō-
uenerit.] Hinc colligitur, ꝙ ad vtilitatē ſuam
licet ꝯtus cum excōicatis inire. quidam tamen hoc in-
telligunt, quando iā erat conducta nauis, ſed nondum termina
tum, ad quē portū deberet applicare, & arrhę datæ inde ſequā-
tur. de excōicato vř, ꝙ nullus ꝯtus cum eo initus valet, quia fit
ɔ̃ Apłm, qui dicit, non miſceamini fornicarijs, i. excōicatis no-
minatim pp fornicationē. & idē eſt in quolibet crimine, 2. q. j.
multi. ſi. n. excōicatis non debemus cōmiſceri, nec ipſi nobis
nec in cibo, nec in loquela, nec alio modo, 11. q. 3. cum excōi-
cato, & c. placuit, ꝟ. de cleri. excō. illud. ergo nec ꝯhere, ſed pro-
hibiti ſunt homines ab Apło auctoritate domini. ergo & ꝯtus
cum eis initi non valent, quia ꝯtus initi ɔ̃ mandatum legis, vel
principis non valent, 12. diſt. vides. C. de leg. non dubium. mul-
to ergo minus valebūt initi ɔ̃ mandatū Apłi, imo Dal, 11. q. 3.
qui reſiſtit. ſed ɔ̃, ꝟ. de excep. cum inter, & c. exce. & c. ſi. ꝟ. de iu-
di. intelleximus, ꝟ. de re iudi. ad probandū, 11. q. 3. iuli. qm̄ mul-
tos, j. eo. inter alia. ſol. omnia, quæ agunt excōicati in iudicio,
2 & extra valent † circa tēporalia. ipſi. n. quæ ſunt ſua, tenent, etiā
ſpiritualia & quo ad ius, licet quo ad fructus ei ſubtrahātur, ſed
ea quærere de nouo, ſ. ſpiritualia non poſſunt, ꝟ. de excep. c. ſi.
ꝟ. de app. paſtoralis, in fi. & in c. ſul. & c. qm̄ multos, ꝟ. de æta. &
quali. cū bonæ, ꝟ. de conſue. cū dilec. Preceptum Apłi non ob.
ne ꝯmiſceamini for. &c. quia licet prohibuerit ꝯhere cū excōi-
catis, non tamen prohibuit ſeruari ꝯtum, & maximè tpe, quo
poterit ſeruari ſine peccato, ſ. poſtq̄ fuerit abſolutus: non. n. eſt
naturalis pęna ꝯhentium ɔ̃ legem, vel ɔ̃ mandatum Principis,
ꝙ irritetur ꝯtus, imo eſt ɔ̃ ius, qđ dicit, pacta ſeruabo. naturalis
aūt pęna eſt, ꝙ eis tm̄ inobedientibus imponaī pęna ſiue pecu-
niaria, ſiue corporalis, prout legi, vel iudici melius videbiř, vbi
3 non eſt certa pęna ſtatuta. † Item vř, ꝙ qui percutit clericū ex-
cōicatum, incidit in canonē, quia hoc priuilegiū cōceſſum eſt
in fauorem ordinis, & non perſonarū, j. eo. tit. cōtingit. & iſte,
licet ſit excōicatus, tamen retinet ordinē. ſed ɔ̃, Auct. de priuil.
do. §. 2. ibi. ibi loquitur de hæreticis, de quibus ſatis credimus,
ꝙ qui eos verberat, non incidit in canonē. ſiē dum tolerantř in
aliqua dignitate, & ſunt occulti, nō nominatim excōicati, ſatis
vř, ꝙ poſsint excōicare, beneficia ꝯferre, literas impetrare, quia
hoc ipſa dignitas facere vř. & nō perſona excōicata, 8. q. 4. non-
ne. facta. n. horum tuetur ꝑtor, vt no. ꝟ. de cle. nihil. nec ob. 23.
q. 1. c. a. & 3. vbi dř, ꝙ excōicatus non poteſt excōicare, quia ibi
loquitur de nominatim excōicato ēt non tolerato. & vř, ꝙ ſi nō
excōicatus petat aliquid ex aliquo ꝯtu ab excōicato, ꝙ non ex
cōicatus cogetur dare excōicato omne id, ad qđ tenetur ex eo
ꝯtu, ꝟ. de except. cum inter dilect. {Sæpe.} Propter dubium,
4. diſt. ad eius, & c. baptizari. {Coarctari.} De facto, imo dici-
mus, ꝙ de iure poſſunt coarctari ad reddendum debitum ſibi ſo
lutum. {Exigi.} ꝟ. de iudi. intelleximus, ꝟ. de excep. cum inter,
in iure, 11. q. 3. quoniam mul. antecceſſor, ꝙ præ. ꝟ. eo. inter.

SVMMARIVM.

1 *Laicus iudex, qui tenet aliquem in carcere, qui ſe clericum dicit, an debeat*
ſuper hoc, ꝙ ſit clericus, probationes recipere.
2 *Crimen ſacrilegij eſt detinere clericum.*
3 *Epiſcopi dicuntur habere merum imperium ſuper clericos.*
4 *Poteſt quilibet clericus capere clericum ſeruientem ſibi.*

CAP. XXXV.

VT famæ. [Arcta.] Non ſolū in clauſtro. [Laici.]
ꝟ. eo. vniuerſitatis. ɔ̃, ſed ibi loquiř de
1 corrigibilibus, hic de incorrigibilibus. † {Capere.}
Si laicus iudex tenet aliquē in carcere, qui dicat ſe clericū, non
debet ipſe laicus recipere probationes clerici, ſuper hoc ꝙ ſit
clericus, imo mandabit ordinario ſuo, vel melius ordinario ca-
pientis, & accuſabit eum de ſacrilegio, qui de hoc cognoſcat, cū
hæc cauſa ſit ſpiritualis, ꝟ. de iudi. decernimus, ꝟ. qui fil. ſint le-
giti. tranſmiſſam, lator, & interim iudex laicus ſuperſedebit ac-
cuſationi, & pęnæ illius, qui dicit ſe clericum, ꝟ. de ordi. cogni.
tuā. ſed tamen à carcere ſuo pp hoc non relaxabit eū, quia hoc
iudicio pendente, ſ. an ſit clericus, vel non, nihil immutandum
eſt, vt ꝟ. de app. ſigni. & pōt hic proponere non ſolū clericus, ſed
ēt ſuus ꝑlatus ēt clerico nolente, & ſe laicū confitente, quia eſt
2 iniuria eccleſiæ, j. c. proxi. 2. q. j. in primis, in prin. † Itē pōt epſ,
maximè ſi eſt ordinarius capientis, procedere in modū inqui-
ſitionis ɔ̃ detinentem, ꝙ crimen ſacrilegij eſt detinere clericū,
17. q. 4. quiſquis, & c. ſi quis deinceps, & c. ſequen. & hoc eſt ve-
rum, ſi eſt fama, quod ſit clericus. ſed non eſt notorium, quia ſi
eſſet notorium, tunc poſſet eum requirere, & excōicare, & non
alias præcedente inquiſitione. Imo plus vř, ꝙ ſi clericus cōue-
niatur etiam ſuper ciuili cauſa corā iudice ſeculari, ſiue inui-
tus, ſiue voluntarius, ꝙ prælatus ſuus poteſt ēt eo inuito abſtra-
here à iudicio ſeculari, ꝟ. de foro cōpe. ſi dilc. 11. q. j. inolita, pla
cuit, de perſona fratris. & ēt pōt iudicem punire de ſacrilegio,
arg. ꝟ. de fo. cōpe. c. j. illud ſatis vř, ꝙ ſi ꝑlatus ageret pro recupe
ratione clerici ſui, quē laicus velut laicum ſuū poſſidet, vel ex
officio iudicis, vel rei vindi. de iure calum. vel præiudiciali, de
quo no. ꝟ. de maio. & obedien. inter, quod tunc agere debet co-
3 ram iudice rei, arg. C. vbi cau. ſtab. l. 2. [Prælatorum.] † Scilicet
epōrum, qui quaſi merum imperiū habent, & aliorum, qui or-
dinariā pſāteru ſuper hos habent, vel aliā correctionē, ſicut Ab
bas in monachos. nam alij ꝑlati non habēt pſātem per ſe capiē-
di, nec alij demandandi, quāuis dici poſſet, ꝙ ſi timeretur de fu-
ga, poſſent dare licentiam capiendi, quia quāuis non poſsint iu
dicare de criminibus, tamen poſſet in carcere detineri, quouſq;
præſentetur ſuperiori iudici, ſicut dř in defenſore, Aucten. de
defen. ciui. §. nos igitur, & §. interim, arg. ff. de his, q̄ in fran. cre.
ait prætor. §. ſi venditorem. ſatis vř, ꝙ quilibet iudex eccleſiaſti-
cus ſiue ordinarius, ſiue delegatus clericū coram ſe exequentē
mandata ſua ex iuſta cā pōt capere & detinere, arg. C. de ſpor.
iudicibus, Auct. vt li. iu. §. hoc quoq; iubemus. minores aūt ꝑla
ti, qui iuriſdictionem non habent, fortè & ēt ſubditi, & ſocij poſ-
ſunt capere ſociū, vel ſubditū ſuū, quē habent ſuſpectū, & ꝑſen-
tare iudici, in Auct. vt iu. ſine quoquo ſuf. §. neceſſitatē, arg. C.
4 de decur. generali. † itē quilibet clericus poſſet capere clericū
ſeruientē ubi modico tpe, ſi haberet eū probabiliter ſuſpectū,
arg. ff. de pęn. recipiendū §. furta. laicis aūt ſiue ſint iudices, ſiue
aliā pſātem habeāt ſuper clericos, non licet clericos capere, qa
nec tacitè, nec expreſſè poſſunt clericali priuilegio renūciare,
j. eo. cōtingit, ꝟ. de foro cōpe. ſi dilig. & hoc idē dicimus, ēt ſi lai
ci delegati ſint à ꝑlatis eccleſiaſti. ꝟ. eo. vniuerſitatis. Itē dicunt
quidā, ꝙ ſi inueniātur in pctō, ꝙ capi pñt, arg. ff. q̄ in frau. cre. ait
ꝑtor. §. ſi debi. in malis factis. n. nō priuilegiatur dignitas. C. vbi
ſena. i. j. alij dicūt ɔ̃riū. [Extendat.] Nā ſi vltra ſe extēderet, tene
renř, ꝟ. de reſt. ſpol. olim. ff. ad l. Aql. ſi ex plagijs. §. tabernarius.

SVMMARIVM.

5 *Actio iniuriarum competit eccleſiæ, vnde eſt clericus, qui verberatus fuit,*
& vide in num. 2.

CAP. XXXVI.

COntingit. {Iniurioſa.} Cōtra, quia iniuria nō
fit volenti, 33. q. 5. noluit. C. de trāſa.
cū dona. ſed dic iniurioſam quoad eccleſiā, cuius iniu
riā remittere non pōt, 23. q. 4. ſi is q, ſicut nec filius pōt remit-
tere iniuriā quantum ad patrē. ff. de iniur. l. j. §. vſque adeo ſi. ff.
de pac. iur. § vlti. 63. diſt. Salonita. imo nec epſ ſolus pōt remit-
5 tere, cū ſit procurator, 12. q. j. c. vlti. † [Iniurioſa.] Licet non re-
deat qōni huic, tamen colligiř ſo. quia ſi manū iniurioſam in-
feret, incidit in canonē, 17. q. 4. ſi quis ſua. ex eo, ꝙ hic dř, dicunt
quidā, ꝙ ſi iniuria fit alicui clerico, & maximè in verberādo, ꝙ
eccleſię, vnde eſt clericus, cōpetit actio iniuriarū, arg. ꝟ. de pen.
2 c. 2. 17. q. 4. ſi quis deinceps, & c. ſeq. 2. q. j. in primis, in prin. † Itē
dicunt, ꝙ eccleſię cōpetit actio iniuriarū, ſi clericus trahitur ad
ſeculare forū, ꝟ. de foro cōpe. ſi diligen. alij dicunt, & magis vř
iuri cōcordare, ꝙ cū clerici ſint liberæ perſonę, non cōpetit pro
ꝑdictis actio iniuriarū, ſed alias vel publicis actionibus, vel au-
ctoritate ꝑdictorū canonum poſſunt accuſari. hoc autē eſt cer-
tum, ꝙ epſ bene pōt accuſare illum, qui ſuū clericum lędit, vel
detinet, vel alias iniuriā facit loco ſacro. C. de epiſ. & cle. ſi quis
in hoc, & ſupra de app. dile. vř tm̄, ꝙ ſi aliquis verberat clericum
in iniuriā eccleſiæ, cuius clericus eſt, ꝙ bene cōpetit ipſi eccle-
ſiæ actio iniuriarū. Imo, qđ plus eſt, ēt agit dominus pro iniuria
facta mercenario, vel alij, qui ſibi ſeruiſſet in exercitu aliorū ſer
uitio in iniuriā domini, arg. ad hęc, quia actio iniuriarū non cō
petit pro iniuria facta libero homini, qui mihi bona fide ſerui-
uit, niſi fiat in meā iniuriā, quia tunc bene cōpetit, Inſti. de in-
iur. ff. de iniur. itē. §. pen. & ante pe. Itē plus vř, ꝙ ſi clericus addu
ceretur ab officijs, ēt ſi non fieret iniuria eccleſię, tamen bene
cōpetit actio iniuriarū, & eodē modo ſi partes litigantes abſtra-
herentur de cōſiſtorio alicuius, arg. ff. de iniu. apud. §. ſi qs, & §. cō-
muni ere, & §. ſeq. ſupra de pęn. dile. arg. ēt ad hoc, quia per hoc
diminuitur dignitas ipſius eccleſię, & iudicis, & diminutio di-
gnitatis adducit actionē iniuriarū. ff. de iniur. l. 2. §. j. tamen non
dicimus, ꝙ ſi aliquis verberaret aliquā perſonā extraneā in meā
iniuriam. ꝙ pp hoc haberē actionem iniuriarū, quia hęc iniu-
ria non lędit corpus meū, nec dignitatē meam, nec famā. ff. de
iniur. l. j. § j. & no. in actione iniuriarū, ꝙ licet ſolūmodo proſe-
quatur vindictā. ff. de iniu. iniuriarum actio, Inſti. de perpe. acti.
§ non oēs, & §. pęnalis. tamen iudex ex officio ſuo ꝑcipiet amo
ueri iniuriā, ſi adhuc durat, v. g. agitur iniuriarū pro iniuſta ex-
cōicatione, certè iudex non ſolū iudicabit in excōicatione, ſed
ex officio ſuo ꝑcipiet de facto, vel de iure abſolui excōicatum,
arg. ff. de iniur. itē alias, ſed ſi vnus. §. ſed ſi prętor. imo plus di-
cunt aliqui, ꝙ iudex in actione iniuriarum debet habere rati o-
nē damni, arg. C. de iniu. dominū. alij ɔ̃, intelligunt ꝑdictam l. ꝙ
ratio damni hř non per actionem iniuriarum, ſed per actionem
l. Aquil. ff. ad l. Aquil. ſed & ſi quęcunque. §. iniuriam.

CAP. XXXVII.

RElatum eſt. {Niſi fecerint.} ſ.hoc, ꝙ ſequitur ſic intelligitur, ī. eo. mulieres, in prin. {Niſi fecerint.} Ponit duos caſus, in quibus excõicati ſerui nõ ſunt ad ſedẽ Apoſt. mittendi. [Remoti.] Hinc vř, ꝙ ſit ſpecialis indulgentia, & aliud ſit de iure cõmuni.

CAP. XXXVIII.

SAcris eſt. [Bello.] No. excõmunicatum poſſe pugnare in iuſto bello, antequam abſoluať, ſed certè tunc erat abſoluẽdus, ſi petijſſet: nam quoslibet in periculo mortis licet abſoluere, ſupra eod. ꝙ de his, vbi no. {Conſtitutionis.} Supra eo. à nobis.

CAP. XXXIX.

Sicut nobis. {Aut alio.} Per teſtes.

SVMMARIVM.

1 *De iure non poteſt excommunicatus appellare.*

2 *Excommunicatus quouſque vitari debeat.*

3 *Non auditur is, pro quo eſt excommunicatus, ſi dicat prius cognoſcendum de appel. quàm abſoluatur.*

4 *Non debet ſuperior excommunicatum abſoluere, niſi legitima & vera cauſa appellationis probata.*

CAP. XL.

PEr tuas. [Videtur.] Horũ opin. mala eſt, niſi de illis intelligant, qui per Archiepm̃ abſolui nõ poſſunt, de quibus manifeſtũ eſt, ꝙ ſunt iuſtè excõi-
1 cati. †{Deſertur.} i. deferri non debet de iure, puta quia excõmunicatus appellare non põt de iure, & hoc eſt ꝙ ſequitur, excõicatus aũt, &c. & loquitur ſm̃ opin. eorũ quorum opinionẽ narrat: non. n. eſt verum, imo ẽt excõicatus appellat, ī. de exce. cũ inter. ſed decepti fuerunt iſti per decre. ī. de app. paſtoralis, q̃ non dicit, ꝙ non poſsit appellari quo ad hoc, vt illa appľo negociũ trãsferat ad ſuperiorẽ, ſed ꝙ ſecũ ferat executionẽ. [Vocem.] Hic patet hanc decre. Alex. loqui, quando per appel. poſt ſnĩam excõicationis interpoſitam negociũ defertur ad ſuperiorem, ꝙ ante cognitionẽ habeat ſuperior ſuper principali cauſa, quando per app. vel ſimplicẽ querimoniam ad eũ cauſa defertur. no. ī. de reſcrip. ab excõicato. [Audiendi.] Super principali cauſa. {Remittendi.} Super principali cauſa. {In Sardicen.} 11. q. 3. ſi eps̃ forte. [Abiectus.] i. excõicatus, & intelligitur poſt app. vel tolerabili errore expreſſo. [Vtrum.] Ex nũc interpretatur eps̃m̃ Sardicen. [Intolerabilem.] Intolerabilis error eſt, ſi mandauit aliquod peccatũ. item ſi mandaret ꝯ ius. {Eorum.}
2 i. appľonis permiſſæ, vel intolerabilis erroris expreſsi. †[De ipſis.] i. de intolerabili errore, vel ꝙ poſt app. lata ſit ſnĩa. de hoc no. ā. de app. dilec. ſi aũt cõſtaret appellatum, ſed diceretur iniuſtè appellatũ, nõ negaret in alijs audientiã, ſed tñ cognoſceretur, ſi iuſta p̃ceſsit app. vel iniuſta, quia ſi iuſta præceſsit appľo, pronunciabitur excõicatio nulla. ſi vero iniuſta præceſsit appľo, remittetur ad excõicatorem abſoluẽdus, & mandata recepturus, ī. de offi. deleg. cũ contingat. alij dicunt, ꝙ quouſq; conſtat de iuſta appľone, & iniuſta excõicatione, ſemper debet in alijs euitari, & no. ī. de appel. dilec. nos dicimus, ꝙ ſemper eſt vitandus quouſq; conſtet vel nullã ſnĩam, vel abſoluatur ad cautelam, vt hic. hodie hæc correcta ſunt j. eo. ſolet. {Conſtiterit.} Proſequendo appľonẽ, poſtquam appellator dř excõicatus: imo plus dicimus, ꝙ ẽt ſi non proſequatur appľonem, ſed in modũ replicationis proponat appľonem legitimã, audiendus eſt, v. g. peto à te cẽtum: tu excipis excõicatum aliqua excõicatione. ego replico illam excõicationem p̃ceſsiſſe legitimam appľonẽ, ſum audiendus: nam, ſi ita eſt, conſtat excõicationem non tenere, & me poſſe agere, & ſic admittendus ſum ad agendũ, arg. ff. de inoffi. teſta. l. ꝯ vete. §. ſi quis filius. ff. ex qui. cau. ma. nec nõ. §. vlt. & põt hanc replicationẽ legitimæ appľonis non ſolũ intra annum, ſed quãdiu voluerit opponere. alij tamen dicunt ꝯrium, & fortè melius. de hoc no. ī. de app. ſæpe, niſi fortè proſecutus fuiſſet appľonem, quia tunc ſemper & perpetuo de appľone p̃cedente excipere, & replicare poſſet. [In alijs.] Iudicijs, ſecus in negocijs extra iudicia, ī. de app. dilec. j. eo. ſolent, in fi. [Cõſue-
3 uerit.] †Nõ. n. auditur is, pro quo eſt excõicatus, ſi dicat prius cognoſcendũ de app. quàm abſoluať, de hoc no. j. eo. ſolet. ſed quid dices, dř appľonem nõ tenere, quia manifeſtũ erat crimẽ, ī. de app. cum ſit Ro. propoſuit, & dř non p̃ſtandam abſoľonẽ, niſi præcedente emenda, j. de verb. ſig. ex parte, & c. ſeq. Ex aduerſo dř, ea quo excõicatus eſt poſt app. ꝙ abſoluendus eſt ad cautelam, quantũ nobis vř, vbi dř nõ tenere appľonem, nec excõicationem pp manifeſtã offenſam promulgatam, non abſoluetur ad cautelã, ſed de facili, i. intra octo dies, j. eo. ſolet. ille, q excipit de manifeſta offenſa, eã probet, alioquin ſi longius interuallũ, quod arbitrio iudicis dicimus relinquendũ, petat ad probandum, ſi voluerit ſufficientẽ cautionẽ præſtare de ſatisfactione, prout ius requirit, ipſum abſoluet, arg. eius quod dř j. eo. ſacro, vbi dř, ꝙ excõicatus debet remitti ad excõicatorem, ſi ſine periculo moræ fieri põt, quamuis ibi loquatur de eo, qui dicit ſe iniuſtè excõicatum. hic aũt propoſita eſt q̃ſtio de eo, q poſt appľonem legitimã dř excõicatus, quia ipſe abſoľonẽ petere debet, quãuis non credat ſe excõicari, quia in dubijs in tutiorẽ partẽ declinare debemus, ī. de ſpon. iuuenis. alij aliter dicunt. ſed nonne hæc cõſuetudo eſt extendenda ad Archieps̃os, & alios iudices ad quos appellatur? arg. ꝙ ſic, 12. diſt. per totũ, de conſec. diſt. 1. baſilicis. Alij dicunt ꝯrium in p̃cedenti caſu: tamen ſi vellet meo conſilio credere, peteret abſolui ab excõicatione lata in ſe p̃miſſa proteſtatione, ꝙ per abſoľonem non fiat ſibi p̃iudicium in aliquo, puta ſi interim celebrauit, ꝙ ea celebratione non ſit irregularis, & per abſoľonis petitionẽ non cõfitetur ſnĩam tenere. & facta hac proteſtatione, ſiue ſuperior eũ abſoluat, ſiue eũ ad excõicatorem remittat, non fit ſibi præiudicium, quia hæc proteſtatio ex probabili cauſa fit, vnde prodeſt, vt no. extra de cõſti. cũ M. & de elec. Cumana. & ſm̃ hoc optimè intelligitur, quod hic dř, quia fit abſolutio ad cautelã: ſic. n. bene cauetur vtriq;. nam illi, pro quo, vel in cuius fauorẽ excõicatus eſt, nullũ fit præiudiciũ in iure ſuo, ſi proximus ſuus cõioni eccleſiæ reſtituitur: eſt. n. excõicatio medicina excõicati, nõ lus alicuius, 2. q. 1. multi. Et hinc eſt, ꝙ non auditur appellans, qui appellat, nec abſoluitur ille, qui pro eo excõicatus eſt, j. eo. ſacro. cauetur ẽt excõicato, ne in dubio periculosè ſine abſolutione maneat, & põt dici hanc ipſam abſolutionẽ debere fieri ad cautelã non ſolum, qñ dř lata ſnĩa excõicationis poſt appellationẽ, vel intolerabili errore expreſſo, ſed ẽt quãdo ꝯ aliquẽ, qui agit, opponitur excõicatio, vt repellatur ab agendo: nam ẽt in hoc caſu, ſi petat abſolui ad cautelã cũ præmiſſa proteſtatione, non video, quare ſibi non debeat dari, dummodo ab ipſo, à quo petitur abſolutio, vel eius auctoritate, vel eius ſubdito dicatur excõicatio lata, arg. ī. de cle. excõ. mi. Apoſtolicæ, j. eo. c. venerabilis. tamen per hoc non prodeſt ſibi, quin ſit irregularis, ſi ſcienter poſt excõicationem celebrauit. & hoc eſt de prouiſione, vel permiſſione, pluſquam de iuris rigore: nunquam. n. ſine proteſtatione abſolutio fit præiudiciũ, ſi apparuerit ſnĩam tenere: neq; prodeſt, ſi apparuerit ſnĩam tenere, ẽt ſi ſit iniuſta. ſi aũt iudex, vel aduerſarius petant & cõfiteatur ſnĩam tenere, antequam abſoluatur, malè faciunt: ex cõfeſsione. n. ſua modo nec debet aduerſario aliquid accreſcere, nec ſibi deperire, arg. ff. ſi ſer. vin. l. ſicut. §. quæritur, ſed & hoc idem dicendũ vř ẽt ſi non proteſtetur. ſed hoc ſecurius eſt, ſ. in his, qui dicunt ſe iniuſtè excõicatos. [Vtrum.] Ex nunc incipit interpretari decr. Alex. quæ loquitur, quando aliquis non contendit ſe poſt app. excõicatũ, vel intolerabilẽ errorem expreſſum, ſed dicit ſe iniuſtè excõicatum, & ante app. quod patet ex verbis Alex. vbi dř, quod ſi ante appel. &c. per quod patet, ꝙ poſt ſnĩam appellatum fuit: ſi. n. non eſſet appellatũ poſt ſnĩam, non de gratia, ſed neceſsitate ad excõicatorẽ remittitur, ī. de offi. ord. ad reprimen. niſi periculũ eſſet in remittendo, j. c. ſacro. §. 1. [Abſoluere.] Præmiſſa tamen cognitione, ꝙ ex iuſta cauſa ſit appellatũ poſt excõicationẽ, & ꝙ vera ſit cauſa appľonis, quia ſi appľo non fuit legitima, & ẽt vera cauſa, non transfertur ad Archiepm̃, & ſic non valet eum abſoluere, neq; valet abſolutio. alij tamen dixerũt, ꝙ ex quo coram Archiep̃o eſt probatũ, ꝙ ex cauſa legitima eſt appellatũ, ẽt ſi non conſtet de veritate cauſæ, tamen quia de hoc cognitionem habet, ſtatim abſoluet eũ. alij dicunt, ꝙ à ſnĩa excõicationis tenet appľo ẽt ſine expreſsione cauſæ, ſicut à ſnĩa diffinitiua. ſed hoc non placet, quod ſic probo: appľo quo ad excõicatorem nihil valet, quia ſemper excõicatio ſecum trahit executionẽ, ī. de app. paſtoralis. ſed quo ad principale negociũ facit, quia ſi iuſta cauſa eſt app. illud trahit ad cognitionem ſuperioris: ſed ſi eſt iniuſta, tãtum apud primũ iudicem remanet iuriſ-
4 dictio, qui ſolus abſoluet. †Item ſicut ſuperior non debet abſoluere excõicatum à ſubdito, qui per ſimplicẽ querimoniã accedit ad ſuperiorẽ, ſed eũ debet remittere ad excõicatorem, j. eo. ſacro, & ſic & ſi appellauit, non debet abſolui à ſuperiore, niſi prius conſtet de iuſtitia, alias de iuſta appľone, ī. de offi. ordi. ad reprimen. primum dictũ magis placet, ſ. ꝙ ſuperior non debet abſoluere excõicatum, niſi probata legitima & vera cauſa appellationis, eũ interim iuriſdictio remaneat apud iudicẽ, à quo eſt appellatũ, & tenebit, quod faciet, niſi obtuliſſet ſe coram eo probaturũ cauſam appľonis, ī. de app. interpoſita, in princ. ſed decre. Alex. cuius tenor hic inſeritur, vř ꝯdicere, vbi dř, ꝙ in optione ſuperioris eſt, ad quẽ appellatum eſt, vtrum abſoluat ipſe, vel ad excõicatorem abſoluendũ remittat, quod non poteſt intelligi, ꝙ habeat hanc optionẽ, poſtquam cognouit de appellatione, quia tunc ſi cognouiſſet, ꝙ poſt appľonem legitimã excõicaſſet, iniuſtè faceret, ſi ad eũ, qui iniuſtè eum excõicauit, & qui puniendus eſt, eũ remitteret. itẽ ſi conſtaret, ꝙ appľo eſſet iniuſta, & excõicatio iuſta, malè faceret ſuperior, ſi eum abſolueret, vt hic in fine dř. Sed reſpon. tenorem illius decr. habuiſſe

olim

olim locum, q̄ñ licebat appellare ẽt ſine cã. ſ. de appel. cum ſit Ro. quia tũc ſemper per oẽm appellationem deuoluebatur iuriſdõ ad ſuperiorem, nec erat neceſſe, q̄ cognoſceret de cã appellationis an eſſet iuſta, necne: ſed de principali ſtatim cognoſcebat: & iõ bonum erat tunc, q̄ ſi appellatum erat, q̄ poſſet abſoluere, & ẽt remittere, ſed hodie cũ ad ſuperiorem non deuoluatur iuriſdõ, niſi probata vera, & lĩtima cã appellationis, non hẽt locũ, q̄ poſsit abſoluere, vel remittere: ſed expectare debet, quouſq; cognoſcatur de appellatione, an ſit iniuſta, vel iuſta. [Audiat.] Secus, ſi per querimoniam detuliſſet cãm ad ſuperiorem, vt no. ſ. de reſcr. ab excõicato. [Manifeſtũ.] Et de hoc conſtat epõ vel per teſtes, vel per publicam famam, ſ. de ſpon. cum in tua. vel ẽt ſi hoc non conſtet epõ, tñ vel alius hoc ſit probare paratus. [Non dẽt.] Etiam ſi ſit appellatum: & ſm hoc põt ſaluari opinio. [Abſoluere.] Sicut ecõuerſo, ſi cognoſceret, notum eſſe excommunicationem non tenere, poſſet denunciare ſuperior eam non ſoluendam, ſupra de appel. ſolicitudinem.

CAP. XLI.

SI aliquando. [Credatur.] Repete, quæ diximus ſ. de priuil. cum olim. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ excommunicationis effectus duo ſunt.*

2 *Abſolutio ab excommunicatione duos habet effectus.*

CAP. XLII.

OFficij. [Veritatem.] Hanc, ſ. ſe eſſe excõicatum ab illo, vel ea alia cã, ſ. e. cũ pro cã. [Non prodeſt.] Vt reputetur abſolutus, & reconciliatus eccleſiæ. [Abſolutionem.] ſ. q̄ introducatur in eccleſiam cũ ſolẽnitate, quam hẽs ſ. c. a nobis. §. pe. vel cõioni hoĩum reſtituatur: credimus tñ, q̄ a ſñia ſua excõicationis abſoluet cum verbo ꝓferendo ſñiam abſolutionis. † Si quæres, ad quid valet hæc ſñia excõicationis. Rñ. hẽt duos effectus, vnum eiiciẽdi extra eccleſiam, & alterum confirmandi, ſiue retinendi extra. Sic & † abſolutio hẽt vnum effectũ remittendi in eccleſia: & quantum ad hũc effectũ non abſoluitur, niſi ab oĩbus abſoluatur: hẽt & alium, ſ. remouendi impedimentum: valet ergo quo ad ſecundũ effectum, quia quãto breuior erit funiculus, tanto facilius poterit liberari, ſ. de treu. c. j. & quantum ad hunc ſecundũ effectũ põt quis pluribus excõicationibus ligari, 3. q. 4. Engeltrudam. Alii dicunt non ſic faciendam abſolutionem, ſed vna abſolutione tolli oẽs excõicationes, ſicut vna acceptilatione tolli oẽs obligationes, C. de tran. tranſactio, ff. de accepti. pluribus. alii dicũt q̄ oẽs excõicatores delegabunt vices ſuas vni, vel quilibet abſoluet ſolẽniter, & vltra confirmabit præcedentia, ff. de ſer. ruſti. præd. per fundum. de hoc not. ſ. eodem, cum pro cauſa.

SVMMARIVM.

Excommunicati poſſunt ingredi eccleſiam, dummodo non audiant officium.

CAP. XLIII.

REſponſio. [Ciues.] ſ. cõſiliarii, vel alii, q̄ delinquerẽt, ar. ſ. de ſimo. veniẽs. & ſ. de cle. exc. mi. ſator. ciuitates. n. non poterant excõicari vel vniuerſitas, ſ. eo. Romana §. vniuerſi 24. q. 3. ſi hẽs. vel quod ſpãles cineaerãt excõicati, ſed tota ciuitas ĩterdicta. [Eccleſiã] No. excõicatos poſſe ingredi eccleſiã, dũmõ non audiãt offiñ.

SVMMARIVM.

1 *Debet vnuſquiſque potius omnia mala pati, quàm contra conſcientiam peccatum operari mortale, & vide in nu. 2. & vide etiam nonnulla ad hunc propoſitum in nu. 3. & 4.*

CAP. XLIIII.

INquiſitioni. [Diſtinguendũ.] Secundũ hanc diſtinctionem intellcaimus ſ. de reſt. ſpoli. literas. ſ. de diuor. quanto. [In primo.] ſ. † q̄ñ ſine mortali
1 peccato ei cõmiſceri non põt, puta quia eſt eius cõſanguinea: ſed ſi ſine peccato põt ei cõmiſceri, ipſa tñ priuata eſt iure perẽdi, vt quia cõmiſit adulterium, põt ei reddere debitum nec credimus ei pp hoc fieri præiudicium, quia pp hoc videatur accuſationem adulterii renonciaſſe, cũ ſi aliter diceretur, eſſet lex, vel præceptum iudicis iniquum, qd eum illaquearet, 27. q. j. de viduis. & ſ. de reſt. ſpo. lĩas. imo nec illam irregularitatem, de qua hr̃ 33. diſt. ſi cuius, incurrit: exigere aũt non dẽt: & hoc dicimus, ſi factũ non ſit adeo notorium, q̄ nõ ſit infitiationi locus, tunc. n. ſua auctoritate dimittere põt, ſ. de diuor. ſigni. ꝯdicit ſ. de diuor. porro. & eſt hoc ea rone, quia ipſa adulterium cõmittendo ipſo iure priuata eſt ptãte petendi debitum: vnde iſte reddere non tenetur: imo ſi reddat, cum non teneatur, credetẽ ſibi fieri præiudicium, & irregularitatem incurrit: ſi tñ mandato iudicis inique præcipientis, vel ẽt iniuſte, quia forte ſibi non cõſtat de adulterio, non credo, q̄ fiat ſibi præiudicium, vel irregularitatem incurrat: quidam tñ dicunt, q̄ irregularitatem incur-
2 rit. [In primo.] † Idem vr̃ dicendũ in ſimili. v. g. aliquis vidit & cognouit indubitanter, q̄ aliquis iniuſte, & iniurioſe verberauit clericũ: nam iſte oĩbus modis dẽt abſtinere ab eius cõicatione, ſaltem in priuato, ſi percuſſio fuit priuata, & in publico, ſi fuit publica, & prius dẽt ſuſtinere excõicationem, quam ei cõiicet: ſi aũt pro certo neſcit percuſſionem iniuſtam, ſed probabiliter, & diſcrete hoc credit, tunc per ſe non cõicet ei, ſed ad petitionem percuſſoris non vitet eũ ẽt in priuato, licet poſſet rõ diuerſitatis aſsignari, quia cõio eſt voluntaria, ſed redditio debiti eſt neceſſaria: ſi aũt iniuſtam percuſſionem credit ex leui & temeraria credulitate, tunc & per ſe, & per alterius participationem ſecure cõicet ei: quidam tñ dicũt, quantumcunq; publice quis clericũ percutiat, nunq̄ tñ nec a videntibus, q̄ñ percutitur, nec ab aliis vitari dẽt, quia licet in veritate ſit excõicatus, nondũ tñ eſt excõicatus noĩatim, niſi per iudicis ſñiam excõicetur, 2. q. j. multi. ſed nobis vr̃, q̄ aliter ẽt, quàm per ſñiam põt eſſe notoria excõicatio alicuius, ſicut & fornicatio, ſ. de coha. cler. & mu. veſtra. vbi no. & c. multi. loquitur q̄ñ excõicatio nõ erat notoria, licet eſſet talis, q̄ probari poterat, puta quia multis videntibus facta erat iniuſta percuſſio: tunc. n. ſatis credo, q̄ non dẽt vitari, niſi primo condemnetur: & ſic loquitur c. multi. ſi autẽ aliquis fuit publice per ſñiam excõicatus, & denunciatus, & poſtea iſte excõicatus inueniatur in remotis partibus ab aliquo, q̄ ſciuit præſens, q̄ñ fuit ſñialiter excõicatus, dẽt eũ vitare & in publico, & in priuato: ridiculum. n. eſſet dicere, q̄ non deberet vitare excõicatum, niſi q̄ñ paratas habet probõnes: imo idem vr̃, ſ. q̄ dẽt vitari ab eo, ẽt ſi oẽs illi mortui ſunt, qui ſñiæ interfuerunt. nec eſt contra 6. q. 2. c. 2. & 3. quia loquuntur, q̄ñ excõicatio nunquam fuit notoria. hic aũt locuti ſumus, q̄ñ excõicatio aliq̄ñ fuit notoria vel per ſñiam, vel per euidentiam facti indubitatam. ſufficit. n. factum fuiſſe notorium aliq̄ñ, & alicubi, ẽt ſi probationes defecerint. hic aũt forte dici poſſet, q̄ ſi abbas, vel alius p̄latus p̄ciperet monacho, vel ſubdito ſuo, q̄ celebraret præſente illo, quem ipſe ſcit aliquo prædictorum modorũ indubitanter excõicatum, ſed abbas & alij neſciunt, q̄ celebrabit: ſed proteſtetur ſaltem illi, quem nouit excõicatum, q̄ non intendit orare, nec celebrare cum excõicato, ſed cum aliis: ſed ſi præciperet ei, q̄ cum eo ſolo celebraret, non debet obedire, q̄a peccatum eſt, ſ. qd me. cã. ſacris. ſed quid ſi iſte excõicatus dicit, ego ſum abſolutus a prædicta excõicatione, ſed non habeo ad præſens inſtr̃m, vel teſtes: vr̃, q̄ non ſit ei credendum, niſi habeat aliqua ar. ſuæ abſolutionis, ar. ſ. de cle. percuſſ. c. 1. & 2. ſed vr̃, q̄ ſi eius excõicatio nulli eſt præiudicialis, q̄ poſsit ei cõicari, ſi aliàs eſt perſona bonæ vitæ, & maximè ſi hoc iurat, ar. ſ. de
3 cle. percuſſ. tuæ. [† mortale] ſed quid ſi mortale peccatum non præcipiat, ſed alias iniuſtum, videlicet q̄ det alicui ſine cauſa libros ſuos, vel domum, & ſi non dederit ſit excõicatus, nunquid dare tenetur? rn. non, ſed aget ex ſuperiore, vt abſoluatur, j. eo. ſacro. & ille, qui conſuluit ei, q̄ non ſatisfaciat, non incidit in canonẽ maioris excõicationis, quia non cõicat crimini, quia non eſt crimen, ſi non obedit: in minorem tñ excõicationẽ bene incidit, quia eam ſeruare debet, etiam ſi ſit iniuſta, 11. q. 3. c. j. ſed quid ſi Papa iniuſte præcipiat, qui ſuperiorem non hẽt, cũ quo agi poſsit? põt dici, q̄ ſi de ſpũalib. vel eccleſiaſticis perſonis aliquid præcipit ẽt iniuſtũ, illud ſeruandũ eſt, quia nemini licet de eius factis iudicare, 40. diſt. ſi Papa. 19. q. 3. cuncta. & multis aliis c. niſi mandatum hæreſim contineret, quia tunc eſſet peccatum, vel niſi ex præcepto iniuſto vehementer præſu-
a meretur ſtatum eccleſiæ turbari, vel ẽt forte alia mala ventura eſſe, quia tunc peccat obediendo, cũ debeat futura mala præ-
4 cauere, non iuuare. † Item ſi præcipiat laico [b], qui non eſt de iu-
b riſdĩone ſua, nec rõne perſonę, nec cãæ, nec alia, nõ video, quare debeat obedire: ſed in excõicationem ſemper obſeruet, q̄a cũ in ptãte ſua ſit eccleſia militans, & ad eius mãdatũ debeãt ſacra miniſtrari, nullus ꝓ eius mandatum debet ſe ei immiſcere.

ADDITIONES.

a ¶Statutum eccleſiæ. Adde Pet. de Anch. in conſ. 16. & in conſ. 381. & vide Fel. in c. ſi quando. ſupra de reſcr. & in c. quæ in eccleſiar. ſ. col. 12. ſupra de cõſt.

b ¶Præcipiat laico. Hoc refert Fel. in c. j. ſupra de conſti. col. 9. ver. tertia declaratio. & adde Abb in c. venerabilem. col. 2. ver 4. no. ſupra de elect. & in c. quæ in eccleſiarum. col. pe. ſupra de conſti. & Alex. de Imo. in cõſ. 4. col. 1. in 5. vol.

CAP. XLV.

COntingit. [Si tertio] ſupra c. in audiẽtia, ſupra de priui. ex pte. ꝯ. ſ. eo perpendimus.

CAP. XXXXVI.

INpræſentia. [Obiicere] repete, quæ diximus ſ. de excep. à nobis [obiicere] ſi denunciabant, hoc ſolum ſuffiCit ad repellendum eos à denũciatione, q̄ non p̄ceſsit monitio, ſ. de accu. ſuper his. ſi accuſabãt, ſufficit ad repellendũ accuſatorẽ, q̄ erat criminoſus ex eo, q̄ participauerat excõicato, ſ. de accu. c. pe. 2. q. 7. quærẽdum, accuſatio.

SVMMARIVM.

Excommunicatus eſt, ſi doloſè permittit clericum percuti.

CAP.

CAP. XLVII.

QVantæ. {Obulare.} 83.diſt §.j.86.diſt.non ſatis,
ibi,paſce,23.q.3.non inſerenda, & c.vlt.
ff.ad Sill.l.a.§.cum aũt.ſed ꝯ, ſi licitũ eſt accipere pe-
cuniam pro defenſione, ī.quod met.cau. metũ.§.ſed licet, nec
repetitur,ff.de don.pater,§.his,ergo non tenetur defendere,q̃a
ſi teneretur, poſſet repeti pecunia.ff.de condi. ob tur.cau.l.viij.
quidã dicunt quẽlibet teneri ad defenſionẽ clerici, arg.90.diſt.
præcipimus,3.q.j.nulli,& c.ſeq.nec obſtant ſupradicta, cũ offi-
cialis gratis teneatur ſuũ officium impendere:& tamen ſi reci-
pit, non repetitur,14.q.5.non ſanè.itẽ pro eia eſt, quia defenſio
clericorũ ad ius publicũ ſpectat:vnde omnes tenẽtur, j.diſt. ius
publicum alij dicunt tñ iudices, & eos, qui ſuper percutientes
clericos pŧãtem ha'ent aliquã, teneri ad defendendũ, 23.q.4.
fortè.Idẽ diceres de eis, quorũ noĩe ſit verberatio,nõ crederem
tñ talẽ incidere in canonẽ, ſi ex negligentia non prohibeat, cũ
neceſſarius ſit dolus ad hoc, vt quis incidat per hanc decre. ſiue
ſuo noĩe verberaretur clericus, ſiue non,ſiue ſit in ſua poteſta-
te,ſiue non,ſemper cadit in canonem, dummodo dolo fecerit.

SVMMARIVM.

1 *Monitio quando ſit neceſſaria, vel non.*
2 *Priuatur ingreſſu eccleſiæ excommunicans aliquem iniuſtè.*
3 *Nota hic,& in nu.4.& 5.quoſdam caſus, in quibus hæc decretalis habet locum, vel etiam non habet.*
6 *An imminente periculo debeat ſemper abſolui excommunicatus.*
7 *Non poteſt excõmunicatus aliquam cauſam proſequi,niſi petat ſe abſolui.*
8 *In petitione abſolutionis non eſt neceſſarius libellus,nec li.conteſtatio.*
9 *Intereſſe dicitur conſtare per iuſiurandum in litem.*
10 *Intereſſe,ſeu æſtimatio,ſeu pretium, aliud eſt contentum, aliud commune, aliud ſingulare.*
11 *Valet petitio,etiam ſi corpus rei,quæ non extat,petitur.*
12 *Cum petitur abſolutio tantum, non eſt neceſſe vocari excommunicatorem.*
13 *Excommunicator nõ ſtatim, cum abſolutus fuerit ab excommunicatore,debet ei ſtatim præcipere.*
14 *Quemadmodum ſententia excõmunicationis trahit ſecum excommun.canonem,nec impeditur per appellationem,ſic ſententia abſolutionis.*

CAP. XLVIII.

1 SAcro. {Cõpetenti.} †Monitio eſt neceſſaria ẽt in no
torijs,& in omnibus, niſi in futuris, vbi non eſt
neceſſaria monitio,quia tp̃s monet, 5.q.j. quidam. {Cõ-
petenti.} Monitio ſufficit, vbi factũ eſt notorium, vel ſñia lata,
aliàs quin oportet ẽt cognoſci,an cauſa ſubſit, 5.q.j. nemo. [Ad-
monitione.] 24.q.3.de illicita.dicimus tamen, ꝙ non incurrit
pœnã huius decre.ẽt ſi ſemel tñ moneat, licet ſit quandoq; ho-
neſtum, ꝙ ita faciat, arg.ī.vt li.non conteſt. tuæ.4.q.5.c.i.in fi.
2 [Præſentibus.] ſ.vna cũ monitore,ī.de teſt.in omni. †{Ingreſ-
ſu.} Per hoc intelligo eũ priuatum ingreſſu eccleſiæ non ſolũ,
vt non liceat ſibi miniſtrare in eccleſia in ordine ſuo, ſed ẽt nõ
liceat ei in eccleſia intereſſe diuinis ſiue cũ alijs pſallendo, ſiue
non pſallendo, ſed tñ audiendo.imo plus vr̃, ꝙ ẽt ſi ibi ſit, non
liceat orare, & ſi moreretur,non deberet in eccleſia, ſiue in cœ-
meterio ſepeliri. non negamus tamẽ, quin per eccleſiã tranſire
poſsit:extra eccleſiã aũt poteſt diuina officia celebrare ẽt in of-
ficio ſuo, non obſtante tali interdicto. & hæc ſatis probantur ex
propria verborũ ſignificatione. [Eccleſiæ.] Et eſt hoc verum, ſi
procedit tanq̃ iudex:ſecus,ſi procederet tanquã pars ſuum exe-
quens officium,ī.de cenſi.c.venerabilis, in gl. quia ſæpe, vltra
medium.{Iuſta.} Ex cauſa. {Interdictum.} Ipſo iure. {Iſ lectẽ
dum.} Alias mulctandũ.& excõicatus abſoluetur à ſuperiori,
ſi eſt certũ, ꝙ non præceſſit monitio,arg.2.q.j.nemo. [Caueat]
Excõicator. [Manifeſta.] Et corã ſe probata, 2.q.j. nemo. [Re-
quiſitus.] Ad hoc facit requiſitio, ꝙ imponitur ei pñia: ad inte-
reſſe aũt tenetur,etiã ſi non ſit requiſitus, ſed per imprudẽtiam
iudicauit,Inſti.de obl. q̃ ex quaſi delic.in prin. [Reuocare.] Ad
hoc ī.de procu.querelam, gl. reuocando primã. {Reuocare.}
Vr̃, ꝙ nõ poſsit reuocare, cũ ipſe excõicator ſit priuatus ingreſ
ſu eccleſiæ,ī.eo.§.j.Reſpon. ibi loquitur de ſñia iniuſta ex ordi
ne,hic de ſñia iuſta ex cauſa. ſed & ſi eſſet priuatus ingreſſu ec-
cleſiæ excõicator,ſicut in ſuperiori caſu, & tamen ſñiam abſo-
lutionis ferret,ꝙ alius,non ipſe in eccleſiã introducet, arg. ſu-
pra de ele.excõ.min.ſi celebrat. & ẽt ſi ipſe idẽ introduceret in
eccleſiã,licet peccaret, tamen abſolutio teneret. vel dic, bene
introduceret in eccleſiã,licet ibi officiũ dicere nõ poſsit, ſupra
3 eo.reſponſio,j.eo.duobus. hoc non placet. †[Reuocare.] Hæc
decre. non habet locũ, quando aliquis iudex cũ cauſæ cogni-
tione tulit ſñiam ꝯ aliquem ſuper aliqua re alij danda, & quia
eã non dabat, & quia rei iudi.non parebat,eũ excõicauit. nam
hic conſtat, ꝙ iſte excõicatus non eſt abſoluendus, niſi ſñiæ pa-
reat,cũ manifeſta ſit offenſa,de qua cõſtat per ſñiam, à qua nõ
eſt appellatũ,j.de verb.ſigni.cũ olim,& c.ex parte. poſſet tamen
dici,ꝙ in p̃dicto caſu habet locũ hæc decre. non quo ad illũ arti.
ꝙ poſsit abſolui,niſi pareat rei iudicatæ, ſed quo ad aliũ artic.ſi
ꝙ iudex eũ condẽnet ad intereſſe, & alias prout viderit expedi-
re.Itẽ iudex audiet nunc excõicatum poſt abſolutionẽ, ſi velit
agere ꝯ iudicẽ,quia malitioſè, vel per imprudentiã cõdẽnauit
eum, Inſti.de oblig.q̃ ex delic.in prin.nec obſt. ſibi exceptio rei
iudi.à qua non eſt appellatum, quia aliæ fuerunt perſonæ,inter
quas modo agitur,ſ.iudex,& excõicatus, & aliæ fuerunt perſo-
4 næ,inter quas primo actũ fuit. †Itẽ ad aliud modo agitur, q̃a ad
intereſſe,& ad alias pœnas. ad aliud primo,ſ.ad rem, q̃ petebat.
Itẽ hæc decre.põt habere locũ,vbi aliquis eum excõicauit non
procedendo ordine iudiciario, nec eo ſeruato. & in hoc caſu,
ſiue appellauerit excõicatus, ſiue non, tamen de excõicatore
apud ſuperiorẽ poteſt deponere querimoniã. & tunc vr̃ proce-
dendum & ad abſolutionẽ excõicati, & ad cõdẽnationẽ excõi-
catoris ſm tenorẽ huius decre.vocabitur tamen aduerſarius,&
ſi tunc vellet dicere eũ pro notoria cauſa excõicatum, audiet,
5 j.eo.ſolet.†[Remittat.] Hoc intelligo,quando non fuit appella
tum.de hoc no.ſupra eo.per tuas,ſupra de offi.ord. ad reprimẽ.
Itẽ hic loquitur,cũ vr̃ iniuſta excõicatio,ſed nõ probatur: ſi n.
de ea cõſtaret,non remitteretur ad eũ,2.q.j.nemo. Itẽ non de-
cet,ꝙ ex eodẽ facto pœnam,& p̃mium conſequatur. ff.de nego.
6 geſt.ſiue. †{Alioquin.} Hoc eſt non ĩus, vt ſi periculũ immi-
net, abſoluatur.nobis vr̃,ꝙ etiã ſi nõ immineat periculũ, dum- s
modo mora magna interceſſura ſit in abſolutione, ſi remittit z
ad excõicatorem,ꝙ eũ abſoluere poteſt ſuperior. quæ aũt dica-
tur mora,arbitrio iudicis cõmittitur, arg.ff.de verb.ſign. inter.
& ſi ſuperior dicit alias eſſe morã,vbi mora fortè cenſeri nõ de
beret,nihilominus abſolutio tenet,quia ex quo ſuperioris co-
gnitioni cõmittitur,ꝙ ſuper hoc arbitretur & diffiniat,ſiue be-
ne,ſiue malè diffiniat,ſiue arbitretur, eius diffinitio firma erit,
& abſolutio tenebit,cum hæc excõicatio, & abſolutio ab eccle
ſia ſint introductæ,& ipſe ſuper hoc habet iuriſdõnem. [Impẽ- r
dat.] In cauſa aũt non procedet,cum non ſit ad eũ appellatũ,ſu
pra de reſcrip.ab excõ. {Ad intereſſe.} Dãnum ſumptus,ſ.litis, z
& cetera cõſimilia. Idem dicunt quidã eũ teneri, ſi pp̃ hoc amiſ-
ſit dignitatẽ,ſiue beneficium: eſt.n. intereſſe circa rem, 1x.q.3.
ſi quis de laicis,2.q.6.ſuper ea.ff.de act.emp.& vend. Iul. emp.
in prin.{Ad intereſſe.} Hic ẽt punitur maiori excõicatione,vel
magis cõione hominũ,24.q.3.de illicita. Itẽ tenetur iniuriarũ,
21.q.3.illud temerariũ. Itẽ pœna ſacrilegij,24.q.3. non in perpe
7 tuũ. †[Ad intereſſe.] Si fuit petitum: alias.n.non tenetur, ff.de
ædil.edic ædiles ẽt §.itẽ ſciendũ. Sed vr̃ ꝯ, quia excõicatus non
poteſt proſequi aliquã cauſam,niſi peteret ſe abſolui, ſupra de
offi.deleg.cũ contingat, ſupra eo.per tuas. ſol. iſta intelligitur
de alijs,q̃ non contingunt excõ.ſed expenſas, intereſſe, iniuriã
bene petere põt, q̃ deſcendunt ex excõicatione, vel eius occa-
ſione veniunt,vt hic,arg. ſupra de app. ſolicitudinẽ. vel dic, &
melius, quia hic,de quo agitur,prius abſolui debet,quam agat,
ſupra eo.per tuas. & vr̃ dicendum, ꝙ quando agitur ad pœnam
imponendã excõicato, vel intereſſe, ꝙ libellus porrigendus ſit
ei, qui ſe opponit,& à quo prædicta petuntur,& cauſa exprimẽ-
da eſt in libello,cũ perſona ad ea obligata dicatur, vt no. ſupra
de offi.ord.c.querente. & poterit cõuẽtus excipere de ſpolia-
tione,ſicut in alijs petitionibus poteſt opponi,ſupra de ord.co-
8 gni.cum dilec. †Si vero tantum abſolutio petatur, hic fortè nõ
erit neceſſarius libellus,nec li.conteſt.nec admittitur exceptio
ſpoliationis. Primo pp̃ generalem rationem, quia cauſa merè
ſpiritualis eſt:vnde non eſt in his rigor iuris ſeruandus,qui in ſe a
cularibus obſeruatur,ſupra de do.c.j.arg.11.q.j. ſi quis,cum ẽt
potiſsimè ad hoc facit, quia ſi prædicta requiruntur, periculũ
eſſet in mora,quod ſolum ſufficit ad dandã abſolutionẽ,vt hic,
ſupra in proxi.§.ſi.n.aliter diceremus,cõtingeret,ꝙ morã, quã
vitandam p̃cipimus, in ſolennijs iudiciorum induceremus. ex-
ceptio aut,ꝙ alia excõicatione ligatus ſit, ſemper cõpetit ꝯ pe- r
tentem abſolutionem,quia ea probata abſolutio denegatur,ſu
pra eo.cum pro cauſa,officij. ſed hanc exceptionẽ nullus habe
bit,niſi ille,pro quo excõicatus eſt, & cuius intereſt non abſol-
ui.ille aũt,cuius non intereſt eũ teneri illa excõicatione, nec ex
abſolutione aliquid cõſecutus eſt,quare opponeret,vel quare au
diretur,non videmus,quia pro alio excipere non põt, ſicut nec
agere,cũ non ſit procurator eius, nec exceptionẽ manifeſtæ of-
fenſæ opponeret, niſi qui offenſus eſt. Alij tamẽ dicunt ſemper
libellũ porrigendũ, & li.cõteſt. faciendam, quando petitur ab-
9 ſolutio. †{Ad intereſſe.} Conſtabit aũt intereſſe per iuſiuran-
dum in lite,quia de dolo excõicatoris agitur: & ideo rectè hoc
iuſiurandũ in litẽ deferi pro intereſſe.ff.de in lit.iur.l.5. & l. vi-
deamus.§.ſi.& l.hac.§.ſed iudex,2.q.j. in primis. quidam tamẽ
dicunt iuſiurandũ in litem non deferri, niſi vbi ſuccedit in lo-
co alterius rei,in cuius exhibitione,vel reſtitutione ſit malitia,
vel contumacia,vt ſi non exhibeatur,vel reſtituatur res, q̃ man-
data eſt reſtitui,ff.de in li.iurã.l.5.tamẽ leges videntur expreſ-
sè dicere, ꝙ etiam ſi nullum p̃ceptum,vel ſñia p̃ceſsit,tamẽ de- z
fertur iuſiurandũ in litẽ.ff. de dolo, arbi.§.non tñ.ff.de in li.iu-
ran.

ran. in hac. §. ſi ff ne quis eum, qui in ius voc. l. ſi. ff. re. amo. non enim, ſed & ſi non deſertur iuſiurandū in litem, tamen aliud iuramentū deſertur, s. q. j. in primis. Quia ſæpe in cauſis eccleſiaſticis petit̄ intereſſe, ideo de intereſſe dicamus. Intereſſe dr̄ æſtimatio in pecunia numerata, q̄ ſuccedit in locū cuiuſq; rei, ſi nō detur vt debet: vel facti, ſi non fiat, vt debet. ff. de re iudi. ſi quis ab alio. & licet hoc intereſſe q̄nq; appelletur pretiū rei, vel æſtimatio. ff. ad l. Falci. l. pretia, tamen in eo aliquid plus eſt, q̄ ſit ipſum verū pretium rei, quia cōputatur in intereſſe id, quod intereſt noſtra habere rem, quæ promiſſa eſt dari, vel habere factū, quod promiſſum eſt. ff. de act. emp. & vend. l. j. in prin. & plerūque plus eſt hoc intereſſe, q̄ ſit verum pretiū rei, vel facti. Itē dr̄ intereſſe ēt æſtimatio damni, quod alicui contingit, & p̄ter æſtimationē rei ſæpe contingit peti rem, & intereſſe, quod oportet intelligi de alio intereſſe, q̄ de æſtimatione rei, cū illa per ſe venerit in

20 petitione, quando dicit φ petebat rē. † No. φ intereſſe, ſiue æſtimatio, ſiue pretiū aliud eſt cōuentū, aliud cōe, aliud ſingulare. ff. de act. emp. l. j. in prin. & φ conuentum eſt intereſſe, quale eſt, quando dicit, ſi non fecero, quod promiſi, dabo tibi p intereſſe tm̄, vel ſimpliciter dabo tibi tm̄. ſemper debet præſtari, niſi dolus interueniat in ipſius ꝯuētione, vt no. in ſum. Azo. C. de dolo, & de reſcin. vend. ad hoc aūt intereſſe nunquā condemnabitur quis, niſi ſpecialiter petatur. Cōe intereſſe eſt cōis æſtimatio damni, quod alicui ꝯtingit ex eo, φ id, quod dari, vel fieri debebat, datum, vel factum non eſt vel ſuo loco, & tēpore, vel aliās, vt debet, datum vel factū non eſt. in hoc cōi intereſſe cōputantur fructus rei debitæ, in qua ſit mora, & mercedes, & penſiones, & augmentum pp locum, vel tp̄s, & cōſimilia. ff. ad l. Falc. pretia. ff. ad l. Aquil. ſi ſeruū. ff. ſi cer. pet. vinum. ff. de act. emp. ratio. §. ſi & l. ſi ſterilis. § cū per. vſuræ ēt cōputātur in hoc cōi intereſſe ſm legem, ff. de peri. & cō. rei vendi. l. ſi. C. de vſur. l. j. ſm canonica cum vſuræ omnino ſint prohibitæ, nullo modo cōputantur in intereſſe, cū nullus ex pecunia ſit fructus, 88. diſt. eiiciens. Et ſic vr̄, φ vbicunq; pecuniam dari eſt in obligatione, nullū intereſſe cōe, vel ſingulare petetur, niſi ſit de illis caſibus, vbi debetur extra rem, vel circa rem, ſed hr̄ æſtimatio lucri. & dr̄ hoc cōe intereſſe, quia æqualiter omniū cōi ratione intereſſet in eodē ꝯctu, vel facto, ſingulari tamen ratione plus poſſet intereſſe. ff. ad l. Aquil. ſi ſeruum meū. hoc aūt cōe intereſſe ſemper inſolidū præſtandū eſt, ſiue agatur ex ꝯctu, ſiue ex delicto. ff. ad l. Falci. pretia. ff. ad l. Aql. ſi ſeruū, niſi in vēditione, vbi venit ſingulare intereſſe. ff. de act. emp. l. j. in prin. & intellige, φ in prædictis æſtimatur cōe intereſſe non in lucro, ſed in dāno, & obtinēti in cauſa reficitur cōis æſtimatio damni, quod cōtingit ex eo, φ id, quod dari, vel fieri debeat, nullo modo datū, vel factū eſt. ff. de dam. inſec. Proculus, & ff. de act. emp. ſi ſterilis §. cum per vēdi. ff. de peri. & cō. rei vind. l. ſi. & ad hoc intereſſe ratione dāni præcedentis li. conteſta. nullus condēnabitur, niſi ſpecialiter petitum fuerit. quod ſic probo, quia ſi tm̄ petitur res, quę dari, vel fieri debebat, vr̄ velle contentus eſſe eo quo ad p̄ſentem petitionem, cū de præcedentibus li. conteſt. quę pariter cū re petita debebantur, & peti poterant, eadem ratione cū nullam mentionē faciat æſtimationis cōis, aut eius damni, quod venit poſt li. conteſt. bene venit in condēnationē, ēt ſi non petatur. ff. de ędil. edic. ædiles §. itē ſciendum. nec eſt ꝯ. ff. ſi cer. pet. vinū, vbi innuitur, φ ſi vinū petitum fuerit, tamen fit condēnatio ad æſtimationē eius damni, quod p̄ceſſit li. conteſt. quia ibi fit æſtimatio dāni, ſm φ cōiter valebat, & id ſemper debet pręcedere li. conteſt. quia aliter dicē non rectè agitur. ff. quando di. vſuſfru. ce. l. j. in fi. & no. ī. de plus pet. Sol. ibi tantum non fuit petitū vinū, ſed vinū cum intereſſe ſuo, & ſic ſemper faciendū eſt, quia quādo petitur aliquid dari, vel fieri, ſemper debemus petere id dari, vel fieri cū ſuo intereſſe. Alioquin, ſi non ſic petitum eſſet, ſi vinū tēpore, quo ſolui debebat, valeret c. ſi poſtea cum petitur, valet tantum l. cōi æſtimatione tm̄ in l. & non in c. fiet condēnatio. ſed ſi vinū eſt petitum cum ſuo intereſſe, cōdēnabitur in c. tamē ēt ſunt certi caſus, vbi hr̄ ratio ēt lucri alicuius, licet nō omnis, ſ. quod cōiter habere potuiſſet, puta ſi agitur arbitraria de eo, quod certo loco promiſſum eſt, vel ſi agitur locati, vel ex ſtipulatione rem rat. habe. vel tutelę, vel legis Aquil. vel ne qd in loco publico. ff. de eo, quod certo loco. l. a. §. ſi. ff. locati, ſi in lege. §. colonus, & l. in quo, & l. ſi fundus, qui, in ſi. ff. rem ratam habe. ſi commiſſa. ff ad l. Aquil. ſi ſeruū. C. ar bi. tut. quicquid. Alij tamen dicunt ſemper in æſtimatione intereſſe haberi rationem lucri & dāni, quod re vera ex cōi ratione iudex arbitrabitur contigiſſe, & ſic capte[...]ſē vr̄ dicere C. de ſen. q̄ pro eo, quod intereſt. l. j. & ēt æquitati conſonat. hoc aūt cōe intereſſe, quod eſt tm̄ circa rem, pręſtatur, ſi res vendita nō traditur, ſi velit emptor, ſed ſi traditur vitioſa, tunc tenetur ēt ad intereſſe, quod eſt ēt extra rem. ff. de act. emp. ſi ſterilis. §. cū per vendi. Item idē intereſſe, quod eſt extra rem, pręſtaretur, quando ex maleficio agitur. ff. ad l. Aquil. proinde. ff. de fur. inficiando. §. j. ff. de cōd. fur. l. 3. & idē in actione ad exhibendū ff. ad exhiben. ſi optione, & l. ſed ſi. idem in actione ex empto, ſi malit ſingulare, q̄ cōe. ff. de act. emp. l. j. in prin. Singulare intereſſe eſt ęſtimatio, quæ venit ex ſpeciali affectu, ſicut eſt in patre libero circa filium ſuū, vel q̄ euenit ex ſpeciali vtilitate, vt eſt in libro viſitato. ff. ad l Fal. pretia. ff. ad l. Aquil. ſi ſeruum. hoc aūt ſingulare intereſſe ſi ex ꝯctu certo debeatur, qui, ſ. cōtineat certā quantitatē, vel certam rē, vel incertam in indiuiduo, ſ. certam in ſpecie, vt ſi debet hominem, & l. dicit ſingulare intereſſe pręſtandū, cum aliter præſtari non debeat, niſi l. dicat, præſtabitur vſq; ad duplū cōis intereſſe, & non vltra. C. de ſen. q̄ pro eo, quod intereſt. l. j. §. ſancimus. ff. de leg. 3. quiſquis, nec obſt. l. ff. de act. emp. & vendi. l. ratio. §. ſi per ven. & l. Iul. inter eū §. ſi vero, & §. item qui rem, quia illę leges non loquuntur de ſingulari intereſſe, ſed de cōi circa rem, vt votū debeat pręſtari. ſi vero ex incerto ꝯctu debeatur intereſſe ſingulare, puta ex eo, quod eſt in faciendo vel non faciendo, omnino inſolidū præſtandum eſt, quantūcunq; ſit. C. de ſen. q̄ p eo, qđ intereſt l. j. §. in alijs. & vr̄ ēt l. innuere, φ i his caſib. ſemper debeatur ſingulare intereſſe. De pęna dic, φ cōuentionalis quantūcunq; ſit, debetur, Inſti. de inuti. ſtip. §. alteri. legalis aūt non debet excedere quadruplū, Inſti. de act. §. omnes. ſpeciale tamē eſt in ſponſalibus. ff. de ſpō. mulier. ſic & aliud ſpeciale eſt ibi. ff. de verb. obl. Titia, l. reſpon. qui aūt tractat cauſam, vbi petitur intereſſe, diligenter attendat, quid ſit in obligatione, quia ſi rem certā, vel ſpeciem dari eſt in obligatione, & extat, ſiue debeatur ex ꝯctu, ſiue ex maleficio, ſemper ipſa res petenda eſt. ff. de act. emp. ex empto. ff. de verb. obl. vbi aūt non apparet. §. fin. C. de hære. vel act. vendi. qui tibi ff. de condi. fur. furē. ſi autem non extat, tunc tm̄ æſtimatio, vel intereſſe petendū eſt, vt in ipſa l. ff. de condi. fur. in rem, nec eſt ꝯ, ff. de verb. obl. ſi ſeruū. §. fi. ff. de condi. fur. l. 3. vbi innuitur, φ etiam ſi non extarent, tamen petendæ ſunt S[...] l. ibi loquitur, quando actor ignorabat illas res

21 extare. † Vel dic, φ etiam ſi corpus rei, quę non extat, petitur, bene valet petitio, licet melius ſit ęſtimationē petere, & hoc, ſi vis indubitatè loqui, petas rem, vel intereſſe, & nō adijcias in libello, cū alijs damnis. ſed & ſi corpus extet tēpore libelli confecti, ipſum petitur: ſed ſi non extet tēpore ſnīæ, vel in tali ſtatu ſit, φ dari non p[...]t, fiet condēnatio ad intereſſe, quod poſt li. conteſt. contingit. ff. ad exhi. de eo. §. ſi poſt. ff. de enic. ſi ſeruus. §. fi. ff. de do. arbitrio. §. non m̄. C. de act. emp. ſi traditio. nec eſt ꝯ, C. de fideicō. lib. l. ſi. vbi redarguitur iudex, qui quando agitur ad legatū, condemnat ad intereſſe. ſed illud ideo eſt, quia id legatum ſuū erat, vnde non erat cogēdus accipere ęſtimationē: ſecus autem in re non ſua, ſed debita. hoc fallit in ꝯctibus innominatis, vbi non ſolum petitur res debita, ſed ēt intereſſe, ēt ſi res extat: ff. de p̄ſcri. l. naturalis, per totū. item ſi tēpore ſnīæ extat res petita, ſed poſtea, antequam eā tradat, pereat, vel alias impoſſibilis ſit eius traditio, tamen intereſſe pręſtare cogetur. ff. ſi cer. pe. vinū, & ſic vr̄ loqui lex, C. de act. emp. ſi traditio, vbi dr̄, φ ſi precaria poſſidentis res non tradatur, φ debet condēnari ad intereſſe. precaria aūt reſtitutio non poteſt eſſe, niſi poſt latā ſnīam, imo poſt ſnīam habet aliquem terminū ad reſtituendum. ff. de iudi. ſi de. ff. quod met. cau Pedius. §. φ ſi homo, & no. ī. de offi. deleg quęrenti. ſed ꝯ, ff. de act. emp. l. j. in prin. vbi dr̄, φ ſi res vēdita non traditur, ad intereſſe agitur. ſed expone, i. condēnatur, ac ſi actū eſſet. ſi autē factū eſt in obligatione, ante moram agi non pōt. ff. de verb. obl. ſi ita ſtipulatus eſſem. ſed poſtquam fuit in mora promiſſio facti ſiue in totum, ſiue in parte, ſ. quia tranſijt tp̄s quo ędificari totum potuit, ſiue in partē, ſ. φ tranſijt tp̄s, quo pars potuit eſſe ędificata, tunc habet duplicē viam ſtipulator. primam, vt agat ad faciendū, vel cōplendum opus. ff. de no. ope. nun. ſtipulatio. §. ſiue. ff. de pręſcr. ver. ob eam. C. de do. l. 3. vel agat ad intereſſe. ff. de re iudi. ſi quis ab. ff. de verb. obl. quoti. ff. rem ratam habe. l. a. & l. ſi indebitū. tamen ſi promiſſor velit facere opus, liberatur ab intereſſe. ff. de verb. obli. ſtipulationes. §. fi. & l. continuus. §. itē qui inſulā, niſi iā ſit lis conteſt. vel niſi multum intereſſet ſtipulatoris, vel pęna eſſet adiecta. ff. de verb. obl. ſi inſulam. ff. ſi quis cau. & ſi poſt. item no. φ ſi quis primo petierit rē dari, vel opus fieri, & plus ſit intereſſe, quam conſecutus eſt per primam actionē, vel econuerſo, adhuc eadē, vel alia actione aget ad id, quod reſiduū eſt in altera. ff. pro ſo. ſi qs pęnam. ff. de vi & vi arma. l. j. §. ſi fundum, niſi de his, quę poſt li. conteſt. obuenire poſſunt: de illis. n. vlterius agi nō poteſt. C. de fruc. & lit. expen. terminato. Item cū M. dicimus, φ tantum in re promiſſa mandabitur ſnīa executioni, quāuis promiſſor paratus ſit ſoluere intereſſe. ff. de rei vind. qui reſtituere. ff. de ver. oblig. vbi aūt non apparet. §. fi. nā dolus & fraus non debent ei prodeſſe, ī. de reſcri. ex tenore. Azo tamen dicit ꝯ, vt no. in ſum.

22 de act. emp. † [Puniendum.] Et agetur ꝯ excōicatorē cōdict. ex hac decre. vel offi. iudi. & p[...] edetur ordine iudiciario. Si vero peteret tantum abſolutionem, [...]on eſt neceſſe vocari excōicatorē, cū ſua non interſit, a. [...] 6. [...] c ēt placuit, niſi vt inſtruatur iudex.

dex, à quo petitur abſolutio, ſ. de accu. cum dilec. [Probabili.]
Puta quia credidit citationẽ perueniſſe ad citatum, vel cũ non
teneri legitimo impedimento, 4. q. 5. c. j. ff. ſi quis cau. l. x. [Idẽ.]
Excõicatus. {Laudabilis.} Alias. n. præſumeretur ex malitia fe-
ciſſe, vt no. ſ. eo. cũ illorũ, in fi. {Exiſtat.} Excõicator. {Excõi-
cationis.} i. quia iniuſtè moleſtauit excõicatorem dicendo, ꝙ
iniuſtè eũ excõicauerat. [Et ipſum.] Excõicatum. [Probabilis.]
Puta, quia non credebat probatã cauſam, quando fuit excõica-
tus: nam in ordine de facili nõ poteſt probabiliter errare. & eſt
hoc arg. bo. ꝙ ſi quis probabilẽ cauſam litigandi habet, ꝙ non
13 condemnatur in expenſis ff. de leg. x. qui ſol. §. etiam. †{Satisfa-
cere.} No. ꝙ excõicato non ſtatim, cũ fuerit abſolutus ab excõi
catore, ſtatim debet ei ꝑcipere, ſed primo cognoſcet ſuperior,
ann ipſe excõicator, an iuſta fuerit excõicatio, ſ. de reſti. ſpolia.
literas, in fi. imo ſi ei præcipiat, antequam cognoſcatur, appella
re põt, ſ. de app qua fronte. nihil. n. ei ꝑcipi debet, ſi iniuſtè ex-
cõicatus eſt, ſed ſi iuſtè, debet mandata recipere ab excõicato-
re, & ſi alius cognouerit de iuſta excõicatione, ſ. de offi. ord. ad
reprimen. ſed dices, nonne vr̃ renunciare appellationi hoc ipſo
ꝙ petit abſolõnem ab eo, ſ. de appel. ſolicitæ, de offi. dele. gra-
tum? Reſpon. non, quia quantum ad excõicatorem nihil opera
tur appel. ſiue. n. ſit appel. ſiue non, ſemper ſuperior cognoſcet
de iniuſta excõicatione, vt hic, ſed valet ad cauſam principalem
transferendam ad ſuperiorẽ, vt no. ſ. de reſcrip. ab excõicato.
{Recognoſcens.} Excõicator. {Reuocare.} Sine cautione, q a
cum cautione reuocare debet, ẽt vbi dubium eſt, vt ſtatim ſeq-
tur. {Reuocare.} Mirantur aliqui, ꝙ iudex admittitur ad reuo-
candum ſnĩam ꝯ id, quod legitur C. ſentẽ. reſcin. non poſſ. l. 2.
2. q. 6 hoc ẽt placuit. Reſpõ. hoc eſſe ea ratione, quia iudex, qui
excõicat tñ, põt abſoluere ab excõicatione, & non pars, cuius
non intereſt, ꝙ ſit excõicatus: ſecus in alijs ſnĩjs, & interlocuto
rijs, quibus partes renunciare poſſunt, & ex quibus ius acquiri-
tur parti, & actio: nã tunc ius & actionẽ parti quæſitũ per inter-
locutoriã iudex auferre non põt, ſ. de elec. cum dilecti. hinc eſt
etiam, ꝙ pars nõ admittitur ad ꝯdicendũ. ſed eſt alia ratio, quia
per ſnĩam excõicationis nullũ ius acquiritur alicui: fit. n. in fa-
uorem excõicati, vt eius ſpiritus ſal. &c. 2 q. 1 multi. non eſt er-
go in eius læſione retorquenda. ff. de leg. quod ſa. ff. de exce. rei
iudi. l. euidenter. in alijs ſnĩjs ſecus. ff. de re iudi. nullus. §. vlti. C.
de reb. credi actori. vel dic idẽ in alijs ſententijs, & interlocuto
rijs de expenſis, & hmõi, f. ꝙ reuocari poſſunt ab eo, qui eas tu-
lit ante diffinitiuã ſnĩam, etiã poſtquam per lapſum 10. dierum
tranſierit in rem iudicatã, & ſic loquitur lex, ff. de re iudi. quod
iuſsit. Item ad hoc facit j. de reg. iur. omnis. nam ſicut iudex ex
officio ſuo ſine ſolemnitate iudiciorũ condemnat, & ex ipſa cõ-
demnatione oritur actio, & ius partibus, ſic & ſine magna ſolẽ-
nitate eam poterat reuocare, arg. 4. q 5. quiſquis. & hoc ipſum
ſonare vr̃. tamen hoc fatemur, ꝙ poterit appellare, ſi ſine iuſta
cauſa reuocet primum mandatũ, ſed tunc iudex appſonis, vel
alius præter eum, qui tulit interlocutoriã, non poteſt reuocare,
niſi legitimo modo proſequendo appel. vel petẽdo in integrũ
reſtitutionẽ, vel alijs modis, quos no. ſ. de procu. querelam. de
hoc no. ſ. de re iudi. quod ad. {Reuocet.} No. iudicem reuoca-
re errorem ſuum, ſ. de app. ſignificauerunt, & c. cum ceſſante.
14 †[Appſoni.] Sicut ſnĩa excõicationis trahit ſecum excõicatio-
nem, nec impeditur per appellationẽ ſequentẽ, ſ. de appel. pa-
ſtoralis. ſic ſnĩa abſolutionis. Itẽ ante ſnĩam abſolutionis emiſ-
ſam in iudicio appellatio talis ſit, ſ. appello ne abſoluas talem.
ſimiliter nec impedit abſolutionẽ, quia non valet appel. à futu
ro grauamine, ſ. de app. vt debitus. tamen ſi ex iuſta cauſa emit-
titur appel. ab abſoluente, transfertur negocium ad ſuperiorẽ,
& condẽnabitur ad expenſas, & alia, ſicut ſi non eſt abſolutus.
[Dubitan.] No. non ſolum ex probabili cauſa, ſed etiam dubia
appellari, arg. ꝯ, ſ. de app. vt debitus. {Cautione.} Et ſic iudex, à
quo eſt appellatum, poſt app. de hoc ſe intromittit, de hoc no.
ſ. de appel. qua fronte. {Subiacebit.} Excommunicatus.

SVMMARIVM.

1 *In quibus conſiſtit eccleſiaſtica libertas.*
2 *Eccleſia dicitur habere priuilegium à Deo, quod ipſa ſola res eccleſiaſticas miniſtrare debet.*
3 *Quando dicatur quis facere contra libertatem eccleſiaſticam.*

CAP. XLIX.

NOuerit. [Fecerint.] Qui autem ſeruant, nõ ſunt
excõicati, niſi ſint de perſonis hic con-
tentis. nec mireris, ꝙ plus puniantur actores, quam
fauentes. ſi. ſ. de appel. arg. 11. q. 3. qui reſiſtit, & 13. q. 3. c. qui
1 aliorum. †[Libertatem.] Ad intelligentiã huius decre. no. ꝙ ec
cleſiaſtica libertas conſiſtit in priuil. ſuper ſpiritualibus, & pri-
uil. ſuper tẽporalibus. Itẽ conſiſtit in priuilegijs generaliter ec-
cleſiæ cõceſsis, & ẽt in priuilegijs ſingularibus eccleſiæ. primo
ergo dicimus de ſpiritualibus, q̃ non poteſt concedere, niſi ſo-
lus Deus, vel eius Vicarius, quale eſt, quodcunq; liga. ſuper ter-
ram, &c. hoc. n. priuilegium Chriſtus Petro in perſona eccle-
ſiæ conceſsit. tale eſt ẽt priuilegiũ, ꝙ in omnibus dubijs iuris, q̃
per inferiores ratione iuriſdictionis humanæ terminari nõ poſ-
ſunt, ad eccleſiã recurratur, ſ. qui fil. ſint legi. per venerabilem,
prope fio. tale eſt priuilegiũ de decimis, & primitijs, & oblatio-
nibus, ſ. ꝙ ſint clericorum, 16. q. j. reuertimini, decimæ, ſ. de de-
2 ci. tua. †Itẽ credimus, ꝙ à Deo habet priuilegiũ eccleſia, ꝙ ipſa
ſola res eccleſiaſticas miniſtrare debet, 96. diſt. ſi imperator, &
ꝙ de ſpiritualibus ius ſtatuere & iudicare poteſt, 96. diſt. cũ ad,
& c. denique, alia ẽt multa priuilegia clericis data inuenias in
nouo & in vete. teſta. ſuper ſpiritualibus, ẽt prima priui. cõtulit
eccleſię Vicarius Chriſti, vt de verberatione clerici, ꝙ incidat
in canonẽ, 17. q. 4. ſi quis ſua. & quod in legatis eccleſiarũ ſuffi-
ciãt duo teſtes, ſ. de teſt. relatũ, & ſic multa alia priuilegia inue-
nies in iure canonico cõceſſa eccleſiæ per Papã. in tẽporali aũt
generaliter & generalr eccleſię ſolus Imperator, qui vniuerſis
& clericis, & laicis in tẽporalibus pręeſſe debet, priuilegiũ con
cedere poteſt, 96. diſt. cum ad verũ, niſi in his, q̃ eccleſijs ab ip-
ſis ſunt donata, & in quib. per eorũ priuilegia muniuntur, quod
in multis contingit. nã quandoq; locus, vel eccleſia per priuile-
giũ imperatorũ habet immunitatẽ. C. de epiſ. nemo. C. de his,
qui ad eccle. conſu. l. i. 2. pen. & vlti. C. de his, qui in eccle. ma.
l. x. C. de iudę. in ſynago. in Auct. de alien. & emphy. §. hi. ſunt ẽt
multa alia. Item Imperatores cõceſſeront priuilegia eccleſiæ,
ſm qd' dr̃ congregatio fidelium. C. de epiſ. audi. nemo, in Auct.
iuſiurandũ, quod pręſtatur à moriẽte. C. de hęre. l. j. & 2. & l. co
gnouimus, & l. qñ multi. ſimiliter & multa priuilegia conce-
dunt Imperatores eccleſię, ſm quod ponitur pro miniſterio ec
cleſię, & collegijs. C. de ſacroſan. eccle. l. j. & pen. & fi. ff. de con-
ſti. pec. cũ. §. Iul & §. ſi actionũ. C. de hęre. inſti. collegiũ, I Auct.
de ſan. epiſ. §. pbyreros, & §. ſi qua mulier, in Auct. de non alie.
in fi. §. ſi minus. ff. de mune. munerũ, in Auct. hec conſti. Inno.
pię con. in Auct. de eccle. tit. §. p tpe, & de alie. & emphy. §. hoc
ẽt, & §. ſi vero Leonis, & §. quia vero, & §. ſi vero alij. C. de ſacro
ſan. eccle. auct. hoc ius, auct. ſed & permu. & auct. item ſi pręę-
diũ. priuilegia ẽt ſpecialia concedunt ſummi Pontifices, Impe-
ratores, Reges, & Principes, tam eccleſiaſtici, quàm ſeculares
ſingulis eccleſijs, prout eis placet. His igitur ſic ſparſis, nobis vr̃
ꝙ in hac excõicatione incidant, qui veniunt ꝯ libertatẽ, vel pri
uilegiũ Dei, vel Imperij, vel Imperatoris ſuper tpalibus, vel Pa-
pę ſuper ſpiritualibus. libertas. n. data eſt eccleſię vl̃i, non ſingu
lari, ſiue ſint data locis, ſiue collegijs, & perſonis, ſiue ẽt congre
3 gationi fidelium: in hoc tñ aliqui ꝯdicunt. †Sed ſi quis[a] venerit
ꝯ priuilegia data ſingularibus eccleſijs, non credimus in hunc
canonẽ incidere: non. n. dr̃ quis facere ꝯ eccleſiaſticam liberta-
tem, licet faciat ꝯ libertatem huius eccleſię vel illius ſingulari-
ter. [Conſiliarios.] Si dederit conſiliũ, quod ſeruetur. Itẽ dicunt
quidã, & ſi ꝯrium conſilium dederit, ꝙ debet dimittere dignita
tem ſuã vel officiũ, niſi deſtruatur ſtatutũ, ſi habet ptãtem de-
ſtruendi, ſ. de immu. eccle. aduerſus. prius dictũ plus placet quã
tum ad conſiliarios, & alios, qui non habent ptãtem deſtruen-
di. {Edită.} j. eo. grauem, ꝯ. Sol. hęc ſupplenda eſt per illam: nã
qui faciunt, ſtatim ſunt excõicati, vt hic. officiales aũt conſilia-
rij non ſunt excõicati, niſi ſeruauerint, vel negligentes fuerint
ea de ſuis capitulis delere, vt in decr. ꝯria dr̃. Si quęris, qñ voco
cum negligentẽ, dico, ꝙ q̃ cito ſciuit & cognouit eſſe ꝯ liberta-
tẽ, & non deleuit, vel officiũ non dimiſit adhibito tñ aliquo mo
dico interuallo, quia fortè in nocte primo ſciuit, & in magno
feſto, qñ non potuit congregare conſiliũ, vel qñ erat in graui in
firmitate. ſunt ergo relinquenda hęc arbitrio boni viri, alias iu-
dicis. ff. de verb. obl. cõtinuus. ſi aũt ignoraret ſtatutũ eſſe ꝯ li-
bertatẽ eccleſię, non incideret in excõicationem, quę non ca-
dit, niſi in contumacẽ, 11. q. 3. certũ, & q̃ nõ niſi pro magnis cri
minibus eſt infligenda: ignorãs aũt non peccat. C. ne ſa. bap. ite.
l. 2. ff. de pę. vltimi. C. de ſic. l. j. licet puniat̃ alias, q ignorãs pec-
cat. C. ne ſanc. ba. ite. ſi quis rebap. ſ. c. monachi, & c. cũ illorũ.

ADDITIO.

a ¶Sed ſi quis. Pet. de Ancha. in conſi. 12. col. 1. verſi. 3. dico. refert hoc dictum Innoc. hic, & incip. conſi. ego Gaſpar. & adde quod per no. hic per Innocen. dicit do. Bar. Soci. in ſuo conſi. 15. incip. viſo decre. col. j. in fi. ꝙ quando ſtatutum laicorum auferret eccleſiæ id, quod ſibi competeret de iure communi, tale ſtatutum dicitur eſſe contra libertatem eccleſiæ. & od Inn. hic adde etiam Alexan. conſi. 209. col. 1. verſi. illud firmauit, & col. 3. in prin.

SVMMARIVM.

Interdictus quando ſit abſoluendus cum iuramento, & quando non.

CAP. LI.

VEnerabilis. [Suſpenſionis.] Ab officio. {Ad
cautelam.} Quia erat lata poſt ap
pellationẽ, ſ. eo. per tuas. de hoc no. j. eo. c. ſolet. [Ad
cautelam.] Hęc relaxatio ſit, vt poſsit cõicare ſacris, & etiã in-
tereſſe negocijs eccleſiaſticis, non pp hoc ꝙ poſsit agere: nõ. n.
in hoc eſt ſimilis excõicato, de quo ſpecialiter prohibitũ eſt pp
periculum

periculum participationis, ꝫ.de excep. [Iuſm.] No. interdictũ abſolui enim iuſo: & hoc eſt verũ, vbi abſoluendos eſt ab interdicto lato ab homine, ſed ſi eſſet interdictũ latum à iure, vt ſimoniaco, vel in notorio fornicatore, licet alias neceſſaria ſit diſpẽſatio, vt no. ꝫ. de coha. cle. & mul. ſicut, & in ſimoniaco, j.q.j. ſtatuimus, non credimus, ꝙ nedum iuſm, ſed nec abſolutio aliqua ſit neceſſaria. & hoc ius fallit in excõmunicato à minori excõicatione, ꝫ.eo. nuper, in fi. & tamen à iure ſuſpenſus eſt, vt ibi dicitur. & eſt hoc ea ratione, quia peccauit ſcienter. ſi autem non ſolum à iure, ſed etiam ab homine eſſet interdictus, & non ſua culpa, & hoc certum eſſet, nec iuramentũ, nec abſolutio eſt neceſſaria, cum non fuerit ligatus apud Deum. ſed ſi dubitatur, an ſua culpa ceciderit in interdictum, tunc eſt neceſſarium iuſm, vt hic. ad hoc j. de verb. ſigni. ex parte, in gl. j. ſed iudea, in fi.

S V M M A R I V M.

1 *Vniuerſitas an valeat excommunicari,*

2 *Qua pœna puniatur vniuerſitas, ſi contra eam agatur criminaliter.*

3 *In quibus pœnis quis pro alio puniri poſſit.*

CAP. LII.

GRauem. [In conſiliarios.] Hic non erant excõicati, quia nec fecerant, nec fieri mandauerant, nec in mora erant delendi, vel officiũ dimittendi, vt no. ꝫ.eo. nouerint. †{Conſiliarios} Iſtę ſpeciales perſonę excõicantur pro proprio delicto. vniuerſitas [a] aũt non põt excõicari, quia impoſſe eſt, ꝙ vniuerſitas delinquat, quia vniuerſitas, ſicut eſt capitulũ, populus, gens, & hmõi, nomina ſunt iuris, & non perſonarũ: & ideo non cadit in eam excõicatio. item in vniuerſitate ſunt & pueri vnius diei. item eadem eſt vniuerſitas, q̃ eſt tempore delicti, & q̃ futuro tpe, quo nullo modo delinquunt. eſſet autem multũ iniquum, ꝙ hmõi, qui nullo modo delinquunt, excõicarentur, 24.q.3. ſi habes, j.eo. Romana §. fi. Itẽ vniuerſitas nihil põt facere dolo, ff. de dolo, ſi ex dolo. § 1. fatemur tamen, ꝙ ſi rectores alicuius vniuerſitatis, vel alij aliquid maleficiũ faciunt de mandato vniuerſitatis totius, vel tantæ partis, ꝙ inuitis alijs maleficium fecerint, vel ẽt ſine mandato fecerint, ſed poſtea vniuerſitas, quod ſuo nomine erat factũ, ratum habet, ꝙ vniuerſitas punitur ſpeciali pęna ſuſpenſionis, & interdicti, 17.q.4. vxor, & c. miror, ꝫ.de ſpon. non eſt. & ẽt tpali, puta pecuniaria. ff. quod met. cau. metum. §. animaduertendũ, ff. de vi & vi arma. ſi vi, 23.q.2. dñs. †Item pęna capitali, vel mortis, vel relegationis punietur vniuerſitas, ſi ↄ eã agatur criminaliter, l. Corn. de ſica. vel l. Iul. de vi pub. vel quacũq; alia. ſed pęna capitis mutabitur in pecuniariã, vt ff. de his, qui no. infa. quid ergo. §. pęna. quidam tñ dicunt, & fortè non malè, ꝙ & ſi poſſit ↄ vniuerſitatem agi ciuiliter vi bo. rap. & l. Aquil. & iniuriarũ, & alijs hmõi, quibus irrogatur pęna pecuniaria, non tñ poteſt ↄ eam agi criminaliter. ſñia autẽ ↄ vniuerſitatẽ mandabitur executioni in bonis vniuerſitatis, ſi habet aliqua cõia: & ſi nihil habet cõe, priuabitur priuilegio vniuerſitatis, vt alterius non ſit vniuerſitas, & ſic patietur capitis diminutionẽ, ff. ex quibus modis vſusfru. amit. l. vſusfru. Itẽ dicunt quidam, ꝙ fiet collecta pro ſoluendis hmõi penis per libram, & ſolid. & ab iſta collecta erũt immunes illi, qui ↄdixerunt maleficio, pueri, & alij, qui omnino ſunt ſine culpa. alij tñ dicũt nullũ ab hoc eximi. †Itẽ pro peccato vnius punitur alius infamia, 6 q.j. §. verũ. Itẽ ſeruitute, 15. q.8. cũ multę. Itẽ vr, ꝙ ẽt in corpore puniatur quis ꝓ alio, j.q.4. itẽ pro peccato: ſed quod ibi dr, verum eſt, ꝙ a Deo corporaliter punitur vnus pro alio, qui nouit abſcondita, præſentia, & futura: & ideo ex iuſta cauſa punitur vnus pro alio, ne eũ in vitio imitetur, j.q.4 §. ſi obijcitur, in fi. homo autẽ hoc nõ poteſt. Itẽ pena æterna nunquam punitur vnus pro alio, j.q.4. c.j. & c. iam. [De cętero.] No. in odium conſtituentium tractus futuri temporis pertinere ad iudicem. de hoc no. ꝫ. de procurat. auditis. {Statutarij.} Iſti ſunt excommunicati ipſo iure, ſupra eodem, nouerit. {Priuatos.} Ad hoc ſupra de peni. c. vlti.

A D D I T I O.

a ¶Vniuerſitas. Ad hæc dicta Inno. hic vide Feli. in c. reſponſo, ſupra eo. & hic, & Feli. in c. cum omnes, colum. 12. ver. ſexta declaratio, ſupra de conſtitu. & Pet. de Ancha. in conſi. 158. incipien. Ex narratis in facto, colum. 3. ver. præterea, vt dicatur collegium.

S V M M A R I V M.

1 *Recipiuntur eleemoſynæ ab excommunicatis,*

2 *Licitum eſt ſe in eum caſum mittere, quo oportet eum eleemoſynas de rapina accipere.*

CAP. LIII.

CVm voluntate. [Non incurrit.] ꝫ.eo. cũ deſideres. no. caſus, vbi licet cõicare excõicato. [Incidenter.] Quæ non faciũt neque ad abſolutionẽ, neq; ad ſalutem. †[Eleemoſynas.] No. eleemoſynas recipi ab excõicatis. & idem dico de decimis, ar. ꝫ.eo. vt iamæ, 11.q.3. qm̃. nec in illis attenditur malitia perſonæ, cũ decimæ ſint debitæ, & de eleemoſynis cõe præceptũ eſt ad omnes, 86. diſt. non ſatis, in fi. & excõicatis in omnibus ſuadendæ ſunt eleemoſynæ, vt per eas venire ad pniam mereãtur, 26. diſt. deinde, in fi. oblationes aũt à tam malis & famoſis perſonis nõ ſunt recipiendæ, vt no. ꝫ. de deci. ex transmiſſa. Itẽ nec eleemoſynæ, nec decimæ nominatim ſunt recipiendæ de illicitè quæſitis, i. vt ipſę res illicitè decimentur, ſed de fructibus earum, cũ ſint reales, i. decimæ, licitè accipiuntur, vt no. ꝫ. de deci. ex trãſ. ratio autẽ, quare recipiuntur eleemoſynæ, & non oblationes à perfidis eſt, quia oblationes fiunt in eccleſia, & in publico, & ſic cõſolatio eſſet eis, ſi reciperentur eorũ oblationes. ſed eleemoſynę fiunt in occulto. decimę aũt licitè recipiuntur, quia de iure debentur, vt ſupradictũ eſt. mortuaria aũt, quæ dantur pro anima, non ſunt recipienda, cum nõ ſit pro eo orandũ, 78. diſt. c. fi. ſed ſi alias non pro anima in teſtõ excõicatus aliquid relinquat eccleſiæ, recipiet: nõ n. n. prohibetur excõmunicatus teſtari. †[Præſertim.] i. tñ, & eſt hoc ſpeciale, quia licitũ eſt ſe mittere l eũ caſum, quo oportet eũ eleemoſynas de rapina accipere, ↄ id, quod eſt j.q j. non eſt pub. & eſt hoc ea ratione, quia eũ ſint negociorum ſuorũ geſtores, viuere poſſunt de ſuo, in hoc autẽ ↄ ius ciuile agunt, quia non debent ſibi ſua auctoritate recipere. ff. quod met. cau. extat. Itẽ quia hoc poſſunt ↄdicente expoliato. C. de neg. geſt. l. vlti. [Officij.] Hi. n. ſine ſubditos percutiant, non incidunt in canonem. repere quæ diximus ꝫ.eo. veniens. [Officij.] Fortè, quia cuſtodit chorum, & non habet dignitatẽ. [Prælationis.] Hoc intelligitur de habentibus dignitatem.

CAP. LIIII.

Si concubinæ. {Crimine.} Supra eo. nuper.

CAP. LV.

DVobus. [Collata.] A iure, ſicut ſacerdotibus, ꝫ. eo. nuper. ſed dices, quõ inducet ad eccleſiam, eũ ipſe ſit priuatus? Reſpon. non inducet, ſed ſñiam abſolutionis proferret, & erit abſolutus: nõ. n. eſt neceſſe excõicatum minori excõicatione introduci in eccleſiam, ſicut nec iurat, ꝫ. eo. nuper. Idem eſt etiam, ſi ab hoĩe ptãs hmõi concedatur. vel dic hunc non priuatum ingreſſu eccleſiæ, ſed cõione ſacramentorum tantũ, 3.q.4. Engeltrudam. de hoc no. ꝫ. eo. ſacro. {Huiuſmodi} Minoris non capitat poteſtas.

CAP. LVI.

PErmittimus. {Miniſtris.} Cum tñ miniſtris hoc priuilegium concedatur, nõ extenditur ad alios, nec videtur, ꝙ poſſit alijs cõmittere, ꝫ de offi. deleg. c. vlti. §. vlti. vel dic, ꝙ poſſunt mandare alijs, ꝙ celebretur, qui per alios facit, ipſe facere videtur. ff. de adminiſtra. tut. ita. §. geſſiſſe, ſupra eo. mulieres.

CAP. LVII.

QVamuis inci. [Infirmitatem.] Etiã ex qua nõ imminet periculum mortis, vt podagra, vel quartana febris. [Inimicitia.] Quę timeatur in via. [Inopia.] Vt ſi ita pauper eſt, ꝙ non poſſit habere expenſas itineris: nam non eſt ſibi pręcipiendũ, vt mẽdicet. C. de mendi. vac. l. j. {Senili.} Nam ſi ſenex ſit, licet fortis videatur ad ſubeundũ laborem, tamen quia periculum eſt, abſoluitur. [Seu alia.] membrorũ deſtitutionibus impeditur, ꝫ. eo c. {Impedimento.} Quia tenetur in vinculis. [Retrahatur.] In his caſibus abſoluitur excõicatus pro violenta manuum iniectione: ſed ſi alias ſit excõicatus à iudice, vel à iure, põt abſolui in mortis articulo, ꝫ. eo. à nobis, in fi. ſed in alijs caſib. qui hic ponuntur, minimè, ſed ab excõicatore tñ abſoluendi ſunt. [Beneficio.] Sicut hoſtiarius, ꝫ. eo. ſi vero. j. [Tpali.] Secus in laborantibus perpetuo: illis. n. nunquam præcipitur, ꝙ ad ſedem Apoſt. accedeat.

S V M M A R I V M.

1 *Scripturarum exemplum intra menſem ab ipſa petitione dari debet.*

2 *Irregularitatem incurrit celebrans poſt ſuſpenſionem ſibi factam, & vide ad hoc facientia in num. 3. & 4.*

CAP. I. in VI.

CVm medicinalis. {Excõicatio.} Quidam intelligunt hanc conſtitutionẽ non habere locũ, niſi vbi in certã perſonã feratur ſñia, & hoc licet cuilibet videre ex pluribus verbis in hac decre. poſitis. Alij intelligunt hanc decre. ẽt ſi generalis feratur ſñia, quia generaliter loquitur hic ſine expreſſione perſonæ, & de futuro, vel de præterito, quia ſemper eſt exprimenda cauſa excõicationis, & in ſcriptis ferenda, licet non exprimatur nomen excõicati, arg. j. eo. Romana. §. caueant. [In ſcriptis.] Sicut & aliæ ſñiæ, 2.q.j. in primis, in fi. ſiue auctenticis, ſiue priuatis, vt no. ꝫ. de app. cordi, &c. [Profetat.] Sñiam excõicationis.
1 {Et cauſam.} Excõicationis. †{Exemplum.} Hic vult dicere, ꝙ intra menſem, quandocunq; fuerit requiſitus, ſemper debet dare exemplũ ſcripturæ, dũmodo cõpetẽti loco & tpe petatur. ſi. n. dũ equitat, vel quando dicit officium diuinũ, vel in nocte peteretur, ridiculũ eſſet dicere, ꝙ tunc dare teneretur. Itẽ poſt requiſi-

requiſitionem expectare debet aliquo tẽpore: non.n.debet ire cum ſacco paratus. ff. de ſolu. oã his, poſt menſem aũt licet dare teneatur p̃dictum exemplũ, ſicut alia aũt cauſę, nec tamen incidit in pęnam conſtitutionis huius, ſi non det: & eſt hoc, vt puniatur negligentia excõicati. [Cauſam.] Speciale eſt in iſto caſu, ſecus in alijs diffinitiuis, ꝫ. de ſen. & re iudi. c. ſicut. {Cõſcribat.} j.eo. Romana. §. caueant. [Authentico.] Quod in ſignum authenticũ, no. ꝫ. de fide inſtru. c. 2. [Suſpenſum.] Secundũ tenorem cõſtitutionis, j. eo. quia. † {A diuinis.} Hæc eſt cauſa, quare incurrit irregularitatem iſte, ſi poſt hanc ſuſpenſionem celebret: ſiue.n. ſuſpendatur à diuinis, ſiue ab officio, ſiue ab executione officij, ſiue à celebratione miſſæ, ſiue à quolibet alio huiuſmodi, irregularis eſt, ſi ꝯ interdictum fecit, vt hic, ꝫ. de re iudi. cum æterni, 11. q. 3. ſi quis epſ. ſecus aũt dicunt quidã, & fortè non malè, ſi ſuſpenditur à pontificalibus, quia tunc licet celebret ẽt in pontificalibus, tamen nõ erit irregularis: nam hoc iure non cauetur, & pęnæ non ſunt extendendæ, de pęn. diſt. 1. pęnæ. Itẽ pontificalia non ſunt de ſubſtantia ordinis, nec officij, quia & ſine eis quodlibet officiũ fieri poteſt. † Itẽ dicunt, & ſi ſuſpenditur ab ingreſſu eccleſiæ: nam hoc non eſt ſuſpendere ab officio, cum ẽt extra eccleſiam poſsit celebrari. idem etiã dicunt, ſi ſuſpenditur à ſacrorum participatione, & hoc expreſsè habes ꝫ. de cle. excõ. min. ſi celeb. & hoc eſt de iure, quia nõ eſt ordinis, vel officij, cũ participator ſacris, quia ẽt laicis eis participant. & idem dicunt ẽt ſi ſit priuatus a collatione ſacrorum: quia & collatio ſacri alicuius, vt baptiſmi, fit ẽt per laicum, de conſec. diſt. 4. c. conſtat. Item ẽt ſine aliqua ſolennitate officij conferuntur ſæpe ſacra eccleſiæ. Itẽ hoc licet aliquando ſequatur à ſuſpenſione, ſ. quia celebrare non poteſt, non tñ ex natura ſuſpenſionis, ſed ex quadam accidentali conſequentia: & his rationibus excõicatus minori excõicatione non fit irregularis, ſi celeb. ꝫ. de cle. excõ. mi. ſi celeb. notorius.n. fornicator, & ſimoniacus bene fiunt irregulares, ſi celebrant, quia ipſi ſunt ſuſpenſi à canone, licet non ab hoĩe, in ordine ſuo, & officio celebrandi, vt no. ꝫ. de excel. pręla. tanta, tamen diuina audire poſſunt, & hoc ſatis expreſsè innuitur j. eo. c. vbi dicit, exequi, ſicut prius. [Sententijs.] Quæ fiunt ab officio, & beneficio, vel à ſacris: nã
4 in alijs interdictis ſecus. de hoc no. ꝫ. de appel. ad hęc. † [Irregularitatem.] Quia ergo per canones cautũ erat in excõicatis celebrantibus diuina officia ſcienter & in contẽptum clauium, vt irregularitatẽ incurrant, vt 11. q. 3. ſi quis epſ damnatus, ſi quis epſ in concilio. extenditur hoc ad ſuſpenſos optima ratione, quia quo ad executionẽ diuinorum non eſt dña inter excõicatos, & ſuſpenſos, quia iſti & illi excluduntur a diuinis. ſed ſicut in excõicatis requiro contemptũ, vt irregularitas incurratur, quod notant illi canones, nã vnus dicit, auſi fuerint, alius dicit, præſumpſerint, ſic & in ſuſpẽſis, niſi eos reddit probabilis ignorantia excuſatos, craſſa & ſupina, vel erronea habilitat ad diſpẽſandum, vt ꝫ. de cle. excõ. vel depo. min. Apoſtolicæ, & c. latores. {Suſpẽſos.} Iſtud temperatur in epĩs, & ſuperioribus, j. eo. & ibi de hoc in gl. quæ fortè. {Pontificem.} ꝫ. de ſenten. & re iudi. cum ęterni. {Pęna.} 38. diſt. quia ex, vbi de hoc.

S V M M A R I V M.

1 *Solus is, qui eſt proximus & immediatè ſuperior excõicatori, poteſt ad cautelam abſoluere. & quãdo habet locum hæc abſolutio ad cautelã, in nu. 2. & quo caſu non ſit neceſſaria, in nu. 3. & vide etiam in num. 4. & 6.*

5 *Datur octo dierum terminus ad probandam manifeſtam offenſam.*

7 *Quandiu quæritur, an appellatum ſit, vel alias dicit appellationem non interpoſitam iuſtis de cauſis, non eſt excommunicatus etiam extra iudicium communicandum.*

8 *Non eſt ex præſumptionibus iudicandum.*

9 *Vbi nullum ſit præiudicium ei, qui dicitur excommunicatus ex viſitatione, tutius eſt vitare eum.*

10 *Probatio manifeſtæ offenſæ contra petentem abſolutionem ad cautelam non habet locum, niſi cum petit abſolutionem ab excommunicatione lata poſt appellationem.*

11 *Appellans quando petit abſolutionem ad cautelam, & ſibi obijcitur manifeſta offenſa, oportet, ꝙ probet manifeſtam offenſam per euidentiam facti tantum, & vide in nu. 15. qualiter, ſ. probetur manifeſta offenſa.*

13 *Non valet proceſſus ſi iudex determinat, non obſtante exceptione excommunicationis procedendum.*

CAP. II. in VI.

1 SOlet à nonnullis. † [Per ſuperiorẽ.] Eius, qui tulit ſñiam excõicationis: ille.n. ſolus, qui eſt proximus & immediatè ſuperior excõicatori. põt ad cautelam abſoluere, ſiue ſit epſ, ſiue Archiepſ, vel Patriarcha. delegatus vero à ſuperiore, ſiue ſit delegatus à Papa, ſiue alius, cui ꝯmiſſum eſt negocium principale, vel cauſa appſonis ẽt ſub illa forma, ſi inuenis ſuã ſñiam excõicationis latam poſt appſonem legitimã, denunciãs eam nullã non poterit abſoluere ad cautelã, quia non eſt ei cõmiſſum. Archiepi aũt non poſſunt abſoluere ad cautelam ſubditos ſuffraganeorum ſuorũ, niſi quando ad eos appellatur, cũ
2 alias non habeant iuriſdõnem in eos. † {Nullam.} Quia lata eſt poſt appſonem, vel ex quacunq; alia cauſa, ꝙ ſi eſſet vera, faceret non tenere excõicationem. & tunc habet locũ hæc abſolutio ad cautelam, quando cõfitetur excõicatus excõicatorem fuiſſe iudicem, ſed ſñiam dicit nullam ex aliqua iuſta cauſa. ſed ſi diceret ſñiam excõicationis nõ tenere, quia non erat ſibi collata iuriſdictio per literas, quia falſę erãt, vel alias nullæ, vel ꝙ alias iudex non erat, non habet locum abſolutio ad cautelã in iudicio. ſed ſi extra iudicium conſiliũ animæ requirat dicens, dñe, licet excõicator meus non probet ſe iudicem meũ, & ideo pronunciatum ſit eius ſñiam nullam, tñ ego dubito, imo credo probabiliter, ꝙ iuriſdõnem ſuper me habuerit. Reſpõ. ei, ꝙ hic tutiorẽ partem eligat, & non obſtante ſñia lata pro ſe faciat ſe abſolui, & emendã præſtet, ſi põt fieri ſine iniuria alterius, tunc abſolutionẽ recipiat occultè, ſed non ſatisfaciat. & ſi excõicator nollet abſoluere ſine ſatiſfactione alterius iniurioſa, tunc ſuperior abſoluat. ſi aũt haberet violentam p̃ſumptionem, vel cõſcientiam, ꝙ eſſet ſuus iudex, tunc in omnem euentum petat abſolutionẽ, & ẽt ſatiſfaciat, arg. ad prędicta, ꝫ. eo. inquiſitioni. alij dicunt, ꝙ ẽt ſi dr̃ excõicatorem non fuiſſe iudicem, tñ im-
3 pendenda eſt abſolutio ad cautelam. † {Contradictionis.} No. ſi conſtat legitimã appſonem pręceſsiſſe ſñiam excõicationis ſiue ex confeſſione partium, ſiue alio modo, non eſt neceſſaria abſolutio ad cautelã, ſed pronunciatur ſñia nulla, ꝫ. de offi. deleg. cũ contingat. Itẽ ſi conſtat appſonem nullã præceſsiſſe ſententiã excõicationis, vel nullam iuſtã cauſam ſubiectam appel. nec tunc ſiſr abſoluendus eſt ad cautelã, imo non eſt audiẽdus, niſi primo abſoluatur, ꝫ. eo. c. per tuas. ſed ſi dicat, domine ego appellaui, & ex iuſta cauſa, ſed non poſſum hoc de facili docere: tunc habet locũ abſolutio ad cautelam vt hic, pręmiſſa cautione, & ꝙ ſi apparuerit eũ iuſtè excõicatum, ꝙ ſatisfaciat, ꝫ. eo. venerabilis. & dicimus, ꝙ non ſufficit dicere, ego appellaui ex iuſta cauſa, niſi cauſam exprimat, vt per expreſsionem eius melius inſtruatur iudex, ad quod maximè laborare debet, 30. q. vl. iudicantem. ſi aũt appellãs diceret, domine ego appellaui ex iuſta cauſa, ſed non poſſum probare. tunc ẽt non eſt danda abſolutio ad cautelam, quia in iudicijs non valet veritas, niſi probata, ſecus aũt in conſilio animæ. [Abſolutionem.] Quod euenit, ſ. ꝙ non ſtatim datur abſolutio, quando ꝯ petentem abſolutionẽ ad cautelam obijcitur, ꝙ pro manifeſta offenſa eſt excõicatus, vt hic in eadẽ decre. dr̃. {Non negetur.} Vocatis tamen prius, qui vocãdi ſunt. [Abſolutio.] Ad hoc, ꝫ. de excep. Apoſtolicę, in tex. & gl. & maximè in gl. ex hoc loco, quæ vr̃ corrigere glo. ꝫ. eo. c. quæ incipit, quia tamen abſolutio ad cautelam habet locum non ſolũ in iudicio, ꝫ. eo. per tuas, ſed extra iudiciũ, ꝫ. eo. venerabilis, dũmodo excõicatus cõfiteatur excõicatorem ſuũ iudicem. ſed ſi negaret excõicatorem ſuum iudicẽ, quia diceret ſe exemptũ, & ꝑ hoc appellaret, vel ẽt ſine appſone, fertur ſñia excõicationis in eum, dicũt quidã in hoc caſu, ꝙ nunquã
4 cõpetit abſolutio ad cautelam, cũ ipſe excõicatus dicat excõicatorem non fuiſſe iudicẽ. † Et ſi quæras, quõ prouideatur huic excõicato, ne vitetur? Reſpon. quia excõicatus vel proſequendo appſonem, vel per ſimplicẽ querimoniam petet à ſuperiore, ꝙ faciat excõicatorem de facto reuocare ſñiam, ſicut de facto proceſsit, vel quia exemptus eſt, & tunc oportebit eum probare exemptionẽ, antequam excõicator cogatur reuocare de facto ſuam ſñiam. vel hoc ipſum petat, qui eam protulit, nõ ſeruato ordine iuris, puta quia noluit dare terminũ ad producendum priuilegiũ, vel teſtes. & tũc hoc ſolo probato cogetur reuocare de facto, quantum de facto proceſsit. & ſi ꝯtrium dicas, ſatis ſequetur magna abſurditas, ꝙ quicunq; excõicatus dixerit ſe exemptũ, ꝙ non remittatur ad excõicatorem, ſed ſtatim abſoluatur. alij tamen dicunt hic dandã abſolutionem ad cautelã ei, qui de ea nõ curat, tãquam à nõ ſuo iudice prolata. tñ debet dari ad cautelam aliorũ, vt ei ſecurè cõicent, & ẽt vt ipſe excõicatus non patiatur læſionẽ ab alijs. primum dictum magis placet, licet aliquando, raro tamẽ, poſſet ex officio ſuo, & Papa maximè de iure habeat abſolutionẽ facere. [Manifeſta.] Vt ſi iuſſus noluit maleficium emendare, vt j. de verb. ſigni. ex parte. & idem puto in alijs iuſſibus iudicis, qui in faciendo conſiſtunt, vt cũ quis iuſſus rem reſtituere non paret, vt ff. de rei vend. l. qui reſtituere. Itẽ cum iuſſus exhibere non exhibet, vt ff. de app. l. creditor. §. iuſſus, in his iuſſibus & ſimilibus, qui, vt dixi, in faciendo conſiſtunt, contẽptus dr̃ offenſa, quæ ſi fuerit manifeſta, neceſſarium eſt, vt ante abſolutionẽ ſufficiens præſtetur emenda: ſecus eſt in iuſſibus, qui in veniendo cõſiſtunt, in quibus contemptus dr̃ contumacia, & tunc ad abſolutionẽ faciendam, vel obtinendam ſufficit cautio. & idem eſt, cũ dubia ſit offenſa, vt
5 hic, & in prædicta decre. ex parte. † {Octo dierum.} Iſte terminus octo dierum datur ad probandũ manifeſtam offenſam, i. aliquod factum manifeſtũ, quod in ſua natura ſit iniurioſum, dũmodo

modo tale ſit, ꝙ ſufficeret ad faciendam excõicationem, ſi ad-
uerſarius nihil probauerit. & hoc ſufficit excõicato, vel aduer-
ſario excõmunicati probare infra octo dies: nam ſi probatione
hac facta, vel etiam ea pendente excõicatus petat prolixiorem
terminũ, vt probet, ꝙ non iniurioſe faciebat illud, pro quo ex-
cõmunicatus eſt, ſed vtens iure ſuo, tunc non abſoluetur excõ-
municatus eadem cauſa, ꝙ intra octo dies non probauit mani-
feſtam iniuriam, quia non fuit in culpa, imo aduerſarius pręſti-
tit cauſam huic dilationi, & maiori, quæ etiã mihi prodeſſe de-
bet intantum, ꝙ etiam ſi excõicator petere poteſt maiores dila-
tiones, vt probet iuſtitiam ſuam ſuper excõmunicatione, & id
mihi prodeſſe debet. C. de in integ. reſti. petenda. nec ſufficit ꝓ-
bare excõicatori iniuriam factam, niſi probet eam manifeſtã,
quia, ſicut dicit hęc decre. hoc capitulum probare debet. hoc va
let in exceptione ſpoliationis, & in alijs locis, vbi certus termi-
nus præfigitur ad aliquod probandum. Item vr̃, ꝙ licet iniuria
ſit manifeſta, ſed de ſatisfactione eſt diſcordia, quia excõicatus
dicit minorẽ ſatisfactionem ſufficere, quam excõicator petat,
vel aduerſarius, tamen ꝑ hoc non diu eſt tenendus excõicatus
in excõicatione, ſed ad arbitrium iudicis debet præſtare cautio
nem pignoratitiam, vel aliam, & abſolui, arg. ꝫ. de eo, qui mit. in
6 poſ. cum venerabilis. † { Pro manifeſta. } Per hoc dixerunt qui-
dam, ꝙ ſi aliquis eſt excõicatus, quia ordinarium nõ admiſit ad
viſitationem, petat abſolutionem ad cautelam dicens, domine
ego ſum liber à viſitatione per priuilegium, vel per præſcrip. ꝙ
ſtatim danda ſit ſibi abſolutio ad cautelam. ſed nobis vr̃ contra,
quod ſic probo. cõſtat, ꝙ manifeſta eſt offenſa de iure, pro qua
iſte excõicatus eſt, ſ. contumacia recipiendi ordinarium ad vi-
ſitationem, ꝫ. de præſcrip. cũ ex officij. ergo non debet abſolui,
niſi præcedat emenda, j. de verb. ſignifi. ex parte. nec obeſt, ſi dr̃
non manifeſta offenſa, quia dicit ſe priuilegiatum vel præſcri-
pſiſſe ꝯ ius cõmune, quia ſtabo iuri cõmuni, nec eum abſoluã,
quouſque probet ſe ꝯ illud munitum, & hoc ſatis bene ſonat li-
tera iſta. & idem vr̃ dicendum, quando petit abſolutionem ad
cautelam ab excõmunicatione, quam dicit latam poſt appella.
non. n. ſtatim abſoluetur, niſi primo probauerit ſe appellaſſe ex
7 legitimis cauſis, ꝫ. de appel. Romana. §. j. & 2. † [Articulo.] Su-
per eo. ſ. an cauſa appellationis ſit vera: nam quamdiu quęritur,
an ſit appellatum, vel alias dicit appellationẽ non interpoſitam
ex iuſtis cauſis, non eſt eis cõmunicandum etiam extra iudiciũ,
arg. ꝫ. de app. Romana. §. j. & 2. ꝫ. eo. per tuas, niſi forte modico
tempore, dũ quęrit aduocatos, vel alias ſarcinulas componit ꝑ
cauſam, arg. ff. ex quibus cau. ma. ab hoſtibus. §. fi. item quando
cõſtat appellatum ea legitima cauſa, licet dicatur falſa, ſemper
intra tempus, intra quod poteſt proſequi app̃ſionem, eſt ei com-
candum, & non poſtea. ſed ſecus eſt, quando ſñia ex alijs cauſis
dr̃ nulla, puta quia dicit excõicatorem non iudicem, vel ſe exẽ-
ptum. & tunc diſtinguo, quia aut qui dicit ſñiam nullam, habet
ius cõe pro ſe, vt puta quia de aliena dięce. & tunc pendente ar-
ticulo probationis, & ante ſemper, quouſq; pronuncietur ſñia
iuſta, debet ei cõicari, non obſtante tali excõicatione, etiam ſi
ſit iuſta ſñia excõmunicationis, niſi eſſet manifeſtum, ꝙ ſenten-
tia excõicationis eſſet iuſta. ſi aũt ius cõmune habet ꝯ ſe, nõ eſt
ei cõicandum, niſi cõſtaret, ꝙ excõmunicatio eſſet iniuſta, arg.
j. de app. ſolicitæ, & c. dilec. in fi. & ꝫ. de ele. venerabilis, & facit
ad hoc, ꝫ. de reſcrip. cũ contingat. Quid autem iuris ſit de his, ꝙ
facit in medio tempore iſte, in quem lata eſt ſñia, etiam ſi poſt
pronuncietur excõicatio iuſta, no. ꝫ. de excep. pia. alij dicunt, &
vt vr̃, melius, ꝙ etiam ſi ius cõmune habet ꝯ ſe iſte excõicatus,
tamen ei cõmunicandum eſt, dum eſt in probatione illius arti-
culi, an ſit liber, vel exemptus. nam graue eſſet, ꝙ ego deberem
eum vitare vt excõicatum de præcepto iuris, & tamen ſi peteret
à me conſilium, vtrum debeat petere abſolutionem tanquã ex-
cõmunicatus, & ſic per conſequens confiteatur ſe nõ liberum,
vel exemptum in præiudicium perpetuum eccleſiæ, deberem
ei conſulere, ꝙ nõ peteret abſolutionem, ne perpetuo eccleſiæ
ſuæ præiudicaret: & ſi per tale conſilium, quod eſt bonum, dana
incideret in maiorem excõicationem, quia cõicat excõicato,
præſtando ei conſilium, & auxilium in eo, pro quo excõicatus
eſt, ꝫ. eo. nuper. Sed oppones, quomodo eſt hoc, ꝙ differs huic
dare abſolutionem, quia dicis manifeſtam offenſam, & tamen
nõ dimittis ei cõmunicare ꝑ manifeſtam offenſam. Sol. aliud
eſt dimittere gratiam facere, aliud eſt facere iniuriam. nam pri-
mum, ſ. ceſſare à gratia licet, vbi aliquis alijs denegat illud, ad
quod de iure cõmuni tenetur, quia ꝓbabilis & quaſi vehemẽs
præſumptio eſt ꝯ eum, & ideo ei ꝑ hoc excõicato pro manife-
ſta, & petenti abſolutionem ad cautelam, danda non eſt abſolu-
tio ad cautelam, quæ eſt tamen tm̃ de gratia, vel magis de iure
gratioſo, ſ. quod inductum eſt ꝯ cõem rationem, & ideo nõ eſt
extendendum. ff. de conſti. qui vero. nam de iure eſſet, ꝙ ante-
quam præberetur ei huiuſmodi abſolutio ad cautelam, quę ve-
ra abſolutio eſt, ꝙ conſtaret de principali, an eſſet liber, an nõ.

ſed arg. ꝯ, videtur in hac eadem decre. vbi dr̃, ꝙ ſine ꝯdictione
abſolui debet. ſed ſupple, ſine ꝯdictione partis aduerſę, ſed iu-
dex ex cauſa bene debet aliquando ab abſolutione ceſſare. Se-
cundum autem, ſ. facere iniuriam nũquam licet, ſed facere in-
iuriam eſſet, ſi ego vni parti crederem in præiudicium alterius.
ſed conſtat, ꝙ in hoc caſu excõmunicator eſt pars, & vt pars ex-
cõmunicauit, & excõicatus eſt alia pars. ergo excõicatori crede
re non decet. ſi autem excõmunicaſſet vt iudex, & excõicatus di
ceret nullam excõicationem, puta quia poſt appellationem ſit
lata, vel quia expreſsit errorem in ſñia, tunc dicunt quidam, ꝙ
interim, quouſque conſtat, an ſñia teneat, vel non, nõ eſt ei cõ-
municandum, ꝫ. eo per tuas, ꝫ. de renun. in pręſentia. ſed nobis
hoc non vr̃: nam ſemper, quouſq; excõicatus eſt in probando,
ꝙ excõicatio non tenet, ſemper licet ei cõicare. nam ꝙ ſenten-
tia iudicis ſit iuſta, eſt pręſumendum, vt in decre. in præſentia:
ſed ꝙ ſit aliqua iniuria, non eſt pręſumendum in iniuriam alte-
8 rius, licet ſit præſumendum quo ad denegandam gratiam. † Itẽ
ex præſumptionibus non eſt iudicãdum, nec aliquid in alterius
præiudicium faciẽdum, ſed ex præſumptionibus bene eſt à gra-
tia abſtinendum. alij dicunt, ꝙ etiam antequam incipiant pro-
bationes recipi ſuper cauſis appellationis, an ſint verę, vel fal-
ſę, imo etiam antequam incipiat proſequi cauſam appellatio-
nis, ſemper, quandocunq; dicit ille, cui obijcitur excõmunica-
tio, ego præmiſi appellationem: admittendus eſt cum proteſta-
tione illa, quia alij non intelligunt ſecum coeligere, vel conce-
lebrare, ſi eſt excõmunicatus, ſed non repellunt eum ꝑ reuerẽ-
tiam eius, ad quem dicit ſe appellaſſe. vox tamen eius præſtabit
auxilium, ſi iuſta appellatio præceſsit, & non alias, niſi notoriũ
eſſet appellationem non tenuiſſe, quia tunc non ſolum vox ex-
cõicati non præſtabit ſuffragium, ſed etiam vox coelectorum,
qui ſponte admiſerunt eum etiam cum proteſtatione, non va-
lebit, ꝫ. de procur. c. fi. de his no. ꝫ. de elec. illa, ꝫ. de appel. dilec.
in fi. & c. ſoliciti. In his autem dubijs multum valet proteſtatio,
9 vt ã. de conſti. cum M & de elec. Cumana. † In priuata autem fa-
miliaritate, & maxime in occulto, vbi nullum fit præiudicium
ei, qui dr̃ excõicatus ex vitatione, tutius eſt vitare eũ, 11. q. 3. cu-
ræ. ſed in electionibus, & alijs, vbi ſibi fieret pręiudicium ex vi-
tatione, tutius eſt eũ admittere cum proteſtatione, quàm vita-
re, arg. 6. q. 2. c. j. ſi autẽ præſens eſt, quando excõmunicatur, vel
denunciatur excõmunicatus, & nihil dicit de appellatione præ
miſſa, vel de alio, quod reddat ſñiam excõmunicationis nullã,
tunc valet electio facta eo abſente, nec caſſabitur ꝑ prędictum
contemptum, quia in culpa fuit, ꝙ de iure ſuo nihil proteſtatus
eſt, & capitulum non fuit in aliqua culpa: alias autem ſi non cõ-
tempta proteſtatione excõmunicati, vel denunciatione excom
municatoris eligant, valebit electio, ſi in veritate erat excõica-
tus, & caſſabitur, ſi excõmunicatio non tenebit vel ꝑ prędẽ-
tem appellationem, vel ꝑ aliam cauſam, ꝫ. de app. dilecti, in fi.
imo plus vr̃, ꝙ ſi epũs excõmunicet aliquem abſentem in pręſen
tia capituli, & prætendit iuſtam cauſam excõmunicationis, &
contumaciam excõmunicati, tamen capitulum citabit illũ ſic
excõicatum, vt veniat ad eligendum, quia forte cauſas habet,
quare non teneret excõicatio. tamen ſatis credo, ꝙ ex quo ordi
narius ſic eum excõmunicauit, ꝙ capitulum in literis ſalutatio
nis eum non ſalutabit, quia præſumo pro ſñia ordinarij in his
leuibus, & parum pręiudicialibus, arg. 11. q. 3. curę, ꝫ. de renun.
in pręſentia. ſed capitulum iniunget in literis citationis, quo-
modo ordinarius excõmunicauit eum: vnde ſi credit excõmu-
nicationem tenere, non veniat, & ſi credit eam nõn tenere, ve-
niat, quia ipſi non intendunt ſecum coeligere, ſi eſt excõicatus.
10 † Item no. ꝙ probatio manifeſtę offenſæ ꝯ petentem abſolutio-
nem ad cautelam, non habet locum, niſi quando petit abſolu-
tionem ab excõicatione lata poſt appellationẽ, ſed tunc habet
locum iuſte, quia probata manifeſta offenſa, per conſequens
conſtat, ꝙ appellatio non valeret, ꝫ. de app. cum ſit, & c. propo-
ſuit, & ideo talis appellatio non debet prodeſſe ad obtinendam
abſolutionem ad cautelã, quia ſi alias petatur abſolutio ad cau
telam, ſi excõmunicatio ſit lata à ſuo iudice, ſed dicitur non te
nere ꝑ expreſſum intolerabilem errorem, non poteſt habere
locum hęc probatio, quia impoſsibile eſt, ꝙ intolerabilis error ſit
manifeſta cauſa, quare quia iuſte excõmunicatur, imo eſt cau-
ſa malę excõmunicationis. Item ſi excõmunicator dicitur non
iudex, etiam ſi pro manifeſta offenſa excõmunicaret, non tene
ret excõmunicatio, & ideo antequam conſtet, ꝙ ſit iudex, non
eſt recipienda probatio manifeſtę offenſę, nec poſtea, quia ſi eſt
iudex, iniuſta poteſt eſſe, ſed non poteſt eſſe nulla, niſi ab eo eſ-
ſet appellatum, vel niſi expreſsiſſet intolerabilem errorem, &
11 ſic non poteſt peti abſolutio ad cautelam. † Item no. ꝙ quando
appellans petit abſolutionem ad cautelam, & ſibi obijcitur ma
nifeſta offenſa, oportet, ꝙ probet manifeſtam offenſam per eui
dentiam facti tantum, vel per confeſsionem, in qua perſeuera-
bit, quia ſi dicat aduerſarius excõmunicati, imo ſufficit ꝓbare
offenſam

offenſam manifeſtam per probationes inductas in cauſa principali, non valet: quia illa manifeſtatio tolli poteſt per probationes, quæ inducentur in cauſa appellationis. ſed contra petentē abſolutionē ab iniuſta ſententia, ſufficit probare offenſam fuiſſe excōmunicatori manifeſtam, vel per euidētiam facti, vel per confeſsionem, vel probationem, j. de verbo. ſignific. cum olim, verbigratia, aliquis cōdemnatus eſt de furto ordine iudiciario ſeruato, & quia non parebat ſententiæ, fuit excōmunicatus. Igitur iſte excommunicatus petit ab hac ſententia excōmunicationis quaſi iniuſta abſolui. nō in hoc caſu audiendus eſt excipiēs, quia condemnatus & excōmunicatus eſt pro furto manifeſto, non ſolum per rei euidentiam, vel cōfeſsionem, ſed etiam ſufficit, ſi furtum fuerit manifeſtū per teſtes, vel per probationes receptas coram excōmunicatore, j. de verbo. ſignifi. cum olim. ſed certè hoc non placet, quia ſi ſententia condemnationis, vt dictum eſt, lata fuit contra furem, & non fuit ab ea appellatum, non oportet eum probare manifeſtam offenſam per probationes receptas coram excōmunicatore, quia ſufficit pro notorio iuris ad impediendam omnino abſolutionem res iudicata, inſra de verbo. ſignifi. ex parte. & idem eſt, ſi ſit appellatum, & nō eſt appellationem proſecutus. ſi vero fuerit appellatum, tunc ſi excōmunicetur appellans poſt appellationem, non tenet excōmunicatio, & tunc abſoluetur ad cautelā, ſ. eo. per tuas, vt hic. ſi vero excōmunicetur appellans poſt ſententiam ante appellationem emiſſam, tunc officio iudicis obtinebit reuocationem illius ſententiæ ſicut & aliorum grauaminum, quæ in illo intermedio fierent, vt no. ſ. de excep. dilec. & idem eſt dicendum, ſi appelletur à mandato, vel interlocutoria data cum cauſæ cognitione, ſ. de elec. cum dilecti, & c. quod ad conſultationem, ſ. de

12 re iudi. † Dicimus ergo, ꝙ offenſa probatur manifeſta non ſolū per euidentiam, vel confeſsionem, ſed etiam per probationem in tali caſu, ſi receptis teſtibus, & alijs probationibus contra furem, ſ. tulit ſuper furto ſententiam diffinitiuam. ſed ſi dixit. excōmunico talem furem, niſi tantum emendauerit pro furto, ſ. de appel. præterea. nam ſi hic ſui petat abſolutionem, ꝙ ab iniuſta excōmunicatione abſoluatur, & excipiatur contra eū non ſolum de notorio per euidentiam facti, vel per confeſsionem, ſed etiam ꝙ per probationes receptas coram excōmunicatore factum eſt manifeſtum furtum eius, vnde non eſt abſoluendus, j. de verb. ſignifi. cum olim. & videtur, ꝙ hoc ſit intelligendum, ſi à ſententia excōmunicationis non fuit appellatum, quia ſi eſſet appellatū, & peteret abſolutionē ab hmōi excōicatione quaſi iniuſta, non obſtaret ei exceptio manifeſtę offenſæ per ſolas probationes. Alij tamen aliter dicunt, ſ. quia obſtabit petenti abſolutionem exceptio manifeſtę offenſæ per probationes, vel per confeſsionem. ſunt etiam caſus, vbi probatur offenſa manifeſta per euidentiam facti, vel per confeſsionem, & nō per probationes corā excōmunicatore receptas, verbigratia, iudex monuit aliquem nullo ordine iudiciario ſeruato, ꝙ ſatisfaceret de rapina, vel mandauit alicui, ꝙ redderet teſtimonium in aliqua cauſa, vel aliquid aliud conſimile, qđ quia nō fecit, excōmunicauit eum, excōmunicatus petit abſolutionem ab huiuſmodi excōmunicatione, quia iniuſta, quia nullus ordo præceſsit excōmunicationem, bene admittetur exceptio manifeſtę offenſæ: verbigratia, Domine nō debuit ſeruari ordo, quia rapina erat manifeſta per eius confeſsionem, vel euidentiam facti. & eodem modo dicet contra teſtem, nullus ordo eſt ſeruandus in producendo teſtem: imo notorium iuris eſt, ꝙ debet reddere teſtimonium, niſi legitimam proponat excuſationem. ideo autem dixi, ꝙ hæc locum habeat, vbi non ſeruatur ordo iuris, quia ſi ſeruaretur, mandatum tranſiret in rem iudicatam, ſ. de re iudi. ꝙ ad conſultationem. & ſic non eſt neceſſe probare manifeſtam offenſam, quia ſufficeret exceptio mandati, à quo non eſt appellatum. & ex his apparet ratio, quare obijcienti exceptionem manifeſtę offenſæ ꝯ petentem abſolutionem ad cautelam præfigitur terminus octo dierum, vt hic. Et non præfigitur talis terminus obijcienti exceptionem contra petentem abſolutionem ab iniuſta ſententia, quia ibi modicum fieret præiudiciū, ſi non probaret manifeſtam offenſam, quia eadem exceptio manifeſtę competet eidem, quando excōmunicatus appellans volet proſequi appellationem, ſ. de app. cum ſit propoſuit. ſed hic, ſi quando obijcitur contra petentem abſolutionē ex iniuſta ſententia, ſi non admittetur exceptio manifeſtę offenſæ, perpetuū fieret præiudicium, quia ſublata excōmunicatione, ꝙ fiet non probata manifeſta offenſa, de cętero non poſsit agere ex monitione, quæ pceſsit, neque ex mandato facto ſine ordine iudi. C. cōmunia præd. per totum, licet aliquādo & poſt abſolutionem poſsit inchoare cauſam principalem de nouo: ſecus eſt in mandatis ordine iuris factis, vt alias no. Alij tamen dicunt, ꝙ idem terminus præfigetur vtrique. Item dixerunt quidam, ꝙ ſemper non obſtante aliqua exceptione manifeſtę offenſæ quis abſoluendus eſt, ſi velit pignora pro ſatisfactione apud eũdem iu-

dicem deponere, quia malitijs hominum non eſt indulgendum. ſed certè hoc nobis non placet, quia hic non eſt malitia, imo etiam prouidentia, quia ſi non debet, non nocebit ei excōmunicatio, ſ. eo. inquiſitioni, vt hic. ſed ſi nō admittitur exceptio, poſſet malum euenire illi, cui ſatisfaciendum eſt, quia ſi excōmunicatus ſcit ſe debere, non prorogabit cauſam, timens confuſionem excōmunicationis, quoniam multum prorogare poſſet, & prorogaret, ſi dictam confuſionem non timeret. iudex autem, cui nihil probatum eſt, nihil mandare poteſt. [In iudicijs.] Neceſsitas iuris cogit in iudicijs iudicem vitare excōmunicatum poſt appellationem, qđ ſic probo: contra excōmunicatum agentem excipitur, ꝙ ſit excōmunicatus, & ipſe actor confitetur ſe eſſe excōmunicatum: ſi dicit excōmunicationem non valere propter appel. quæ præceſsit, neceſſe eſt ergo, ꝙ ſuperſedeatur principali quæſtioni excōmunicati, qui confitetur de exceptione excōmunicationis quouſque probet replicationē, ſ. appellationem legitimam. & ſic apparet, ꝙ bene dicit hic, ꝙ in iudicijs euitetur. & habet locum hoc, ſi excipiatur de excomunicatione, quia ſi non excipiatur, teneret, qđ cum eo fit. † Item ſi 13

iudex determinat non obſtante exceptione excōmunicationis procedendum, & tunc valet proceſſus, arg. no. ſ. eo. per tuas, ſ. de excep. pia. Item neceſsitas iuris cogit nos dicere, ꝙ extra iudicium eos vitare non debemus, quia & ſi iudex, à quo appellatum eſt, mandat, ꝙ euitetur, tamen ius dicit, ꝙ appellatione pēdente nihil innouandum eſt. ff. nil no. appel. pend. Itē quicquid fit poſt appellationem, eſt irritum, ſ. de appel. ex parte M. Item lite pend. nihil inno. eſt, ergo quouſque pendet lis, an ſit excommunicatus, non debet priuari cōmunione hominum, nec alijs iurib. ſuis, ſ. vt li. pen. à memor. Itē in iudicio paratus eſt iudex, qui cognoſcit de excōmunicatione, licet incidenter, & ideo cū ſtatim cognoſci poſsit, non eſt periculum, ſi ad modicum tempus differtur principalis quæſtio. ſed quia extra iudicium non eſt iudex, nec aliquis, qui de excōmunicatione diffiniat, valde magnum eſſet periculum, ſi in omnibus euitaretur, & etiam cōtra ius eſſet, vt dictum eſt. {Extra iudicium.} Quæreret aliquis quare aliud in iudicio, & aliud extra iudicium, ad qđ tres rationes diuerſitatis aſsignaui, primo ſic, periculoſius excluditur ab his, quæ extra iudicium fiunt, q̃ ab his, quę in iudicijs aguntur, nam ſi per moratoriam exceptionē excōmunicationis ab agēdo excludo, differtur actio, & non tollitur, & ideo non magnū præiudicium pati videor, vt C. de preci. impe. offe. l. quotiens. ſed ſi à poſtulando, eligendo, ab officijs & beneficijs expellor, & in alijs, grauiter lædor, quia ſæpe cum magna captione à rebus noſtris reuocamur, vt ff. quemad. teſta. aper. l. & ſi quis ex ſignificatoribus. Secundo ſic, facilius interdicūtur iudicialia, quam non iudicialia, vt C. de hære. quoniā, & ea quæ ſunt iuris, quàm ea, quæ ſunt facti, vt ff. de pęn. l. quidam ſerui. Tertio ſic, cū in iudicio alium impetraui, leuius impedior, quàm extra iudicium, vbi nullū perſequor, ſed iuri meo innitor. [Intolerabilē.] ſ. eo. per tuas, & ibi de hoc. [Pro manifeſta.] j. de verb. ſig. cum olim, gl. huic. [Pro manifeſta.] ſ. eo. c. in gl. per hoc, & gl. ſuper eo.

SVMMARIVM.

Communicans excommunicato non eſt maiori excommunicatione ligatus, niſi in duobus caſibus.

CAP. III. in VI.

STatuimus vt nullus. {Excommunicate.} Nec in genere, puta dicendo, omnes participantes ſibi, nec in ſpecie, puta excōmunico Pe. quia cōmunicat I. excōmunicato. {Conſtitutionibus.} ſ. eo. nuper. {Conſimili.} Ad hoc ſ. de cle. excom. min. ſi celebrat, in fi. gl. iſte. {Teneāt.} Imo videtur, ꝙ non teneant, licet ſint iniuſtę, j. eo. Roma §. porro. {Ea locutione.} 11. q. 3. cum excōmunicato, & c. excōmunicatus. [Non teneat.] Non tenet excōmunicatio, niſi præcedat monitio. nam cōmunicans excōmunicato non eſt maiori excōmunicatione ligatus, niſi in duobus caſibus: vnus eſt, ſi in crimine ſibi cōmunicet. Secūdus eſt, ſi præmiſſa monitione eum excōmunicat, quia ſi non præmiſſa monitione excōmunicaret, non teneret excōmunicatio, qđ ſpeciale vř, ꝙ ſine monitione excōicatio teneat. ſed ſic ipſā proferens eſt puniendus, ſ. eod. ſacro. vel dic, ꝙ non tenet propter facilem eius reuocationem, & pœnam excōmunicatori inferendam, cum conſtiterit eam ſic eſſe latam. ſ. de cleri. ab excommunica. & ſic non tenet, quia facile reuocatur.

CAP. IIII. in VI.

QVia periculoſum. {Superioribus.} ſ. Patriarchis, Primatib. & Archiepiſcopis. [Executionem.] ſ. ordinationes, conſecrationes, & huiuſmodi. [Suſpenſionis.] Secus eſt in excommunicatione. [Conſtitutionis.] Quæ fortè dicat, quicunque ꝯ conſtitutionem fecerit, ſit ſuſpenſus, ſ. eodē, cum medicinalis. [Olim.] Cauete, hoc dicit. non enim vult hic dicere, ꝙ euitetur extra iudicium, ſed obſeruetur, quod hactenus obſeruabatur:

nunquam

nunquam enim fuit obſeruatum, ꝙ vitarentur. & qui vidit teſtimonium perhibuit. huic gl. vr̃ ꝯ, ĩ.co.per tuas, vbi dr̃, ꝙ in alijs debet euitari. ſed expone, in alijs, i. in iudicijs, ĩ.co.ſolet. vel dic ẽt extra iudicia debet euitari, antequã moueat litem ſuper eo, ꝙ dicit excõicationem nõ tenere, ĩ.co.ſolet, io gl. ſuper eo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Iuſta eſt excõicatio, qua quis excõicat omnes, qui ſunt cruce ſignati, ſi nõ portant publicè crucẽ: ad hoc.n. ſit, vt cęteri inanimentur ad ſumendã crucẽ.*

2 *Excommunicatio etiam in iuſtos culpabiles non fertur ſine monitione.*

3 *An capituli appellatio, quod habet cauſam, proſit canonicis, vt de cętero contra eos non valeat ferri ſententia.*

CAP. V. In VI.

ROmana eccle. [Excõicatorib.] Ad ipſos.n. remittẽdi ſunt abſoluẽdi, ĩ. de ſen.excõ.ſacro, ꝑ tuas, ĩ. de offi. ord. ad repri. & ſi abſoluãt, nõ valet abſolõ, quia in hoc caſu nõ habent iuriſdõnẽ ſup eos, vt hic. {Snĩæ.} Bene dicit, ſnĩę nã ſi canonẽ feciſſet, illo ligarentur oẽs, vt no. ĩ.co. à nobis. [Gn̄alr.] Taliter, Excõico oẽs, qui fecerint furtũ. [In ſpecie.] Puta, excõico P. q ædificat, vel ædificauit in cęmeterio eccleſię. [In genere.] Puta, excõico oẽs, qui ædificant, vel ædificauerunt in cęmeterio eccleſię. [Mora.] Quia ſi ꝑfixo termino neglexit ſatisfacere, iuſta poterit ĩ cũ ferri ſnĩa hmõi, excõico P. niſi vſq; ad talẽ diẽ ſatisfecerit. [Vel culpa.] Puta, quia negligẽtes erant aliqui epĩ, vel clerici officia ſua facere in ſuis eccleſijs, bene ferr̃ hmõi ſnĩa, excõico oẽs, qui nõ interfuerunt ſuis officijs. [Offenſa.] Puta, ſi quis tenuiſſet cõcubinã, à quã diuiſus eſt iuſtẽ, fertur in eũ hæc ſnĩa, excõico te,
1 ſi vlterius tenueris cã, ĩ. de teſt. cõſtitutis, in prin. †[Cauſa.] Iuſta eſt excõicatio, excõico oẽs illos, qui ſunt cruce ſignati, ſi nõ portant publicè crucẽ: hoc.n. ex cã ſit, vt tali eorũ exẽplo animenr̃ ad ſumendũ crucẽ. eſt ẽt iuſta hmõi ſen. ꝯ tolerantes hæreticos, & cõſimiles, ĩ. de hære. excõicamus § credẽtes, & 23.q.3. ſi habes. {In vniuerſitatẽ} Ex hac.n. ſequir̃ abſurditas, ꝙ nuper vnius diei incidit in hãc excõicationẽ, & ille, qui abſens eſt. ſed iuſtè ſic ferr̃ ſnĩa, excõico oẽs illos de hac vniuerſitate, qui fuerunt rebelles mãdato. Snĩa aũt interdicti iuſtẽ ferr̃ in vniuerſitatẽ, q̃ fertur pro delicto alterius, 16.q.7. ſicut Deũ, ĩ. de ſpon. non
2 eſt. †[Culpabilis.] Dicunt quidã, ꝙ ẽt in iuſtos culpabiles non ferr̃ ſnĩa excõicationis, niſi primo moneanr̃, & ꝯ eos cauſa cognita procedar̃, qa alia eſt cauſa capl̃i, vl̃ vniuerſitatis, quàm ſit cauſa canonicorũ, 2.q.j. nemo, ĩ. eo. ſacro, 12.q.2. qui manumittitur: cauſa.n. vniuerſitatis põt eſſe, quia nõ cõparet in iudicio, vel ꝙ nõ recipiũt aliquẽ in canonicũ, & hmõi. cã aũt perſonarũ culpabiliũ de collegio nõ eſt hæc, qa ipſi nõ ſpãlr̃ vocanr̃, imo ſi ꝯparerẽt, nõ admitterenr̃ ad rñdẽdũ pro capl̃o ſine mãdato. Itẽ ipſi nõ poſſent, nec deberẽt aliquẽ recipere ĩ canonicũ ſine capl̃o. Alij dicũt, & fortè melius, ꝙ auctoritate huius decr. ſine alia monitione, & cãę cognitione noĩatim poſſunt excõicare illos, quos culpabiles norunt, ſed ſi nõ eſſet eis notũ nõ deberet ſnĩa excõicationis in quẽquã ferri, niſi ꝑmiſſa monitione, 2.q.j.
3 nos in quẽquã, & c. nemo.] Sed q̃rir̃, an appl̃o capl̃i, ꝙ hẽt cãm, ꝓſit canonicis, vt de cętero ꝯ eos nõ valeat ferri ſnĩa? Rñ. ſi delegatus erat iudex, nõ vr̃, ꝙ de cętero poſsit in aliquẽ de capl̃o ſnĩam ferre, ẽt ſi ante app. culpabilis extitiſſet, quia in eũ poterat iuſtè excõicationis ſnĩa ferri, qa ſublato principali tollir̃ acceſſoriũ, ĩ. de ꝯſti. translato. Itẽ quia per iſtã app. deſinit eſſe iudex & in principali, & in acceſſorijs: ſi aũt eſſet ordinarius, & ab eo eſſet in aliquo negocio appellatũ à capl̃o, cũ illud negociũ ꝑ app. ſit ad ſuperius auditoriũ dlatũ, vlterius occaſione iſtius negocij nõ poterit in aliquẽ de canonicis ſnĩam excõicationis ꝓferre, 3.q.6. dudũ. melius io c. multũ, ĩ. de offi. lega. licet. Sed qd ſi ordinarius, vl̃ delegatus in aliquẽ de capl̃o poſt app. legitimã tulerit ſnĩam excõicationis de facto, nunqd capl̃m põt petere ſnĩam ꝯ hunc canonicũ latã pronũciari nullã? Rñ. ſi eius intereſt, vel quia de mãdato capl̃i fecit canonicũ, quare in eũ eſt ſnĩa excõicationis lata, vel quia diffamar̃ capl̃m, qa ſuus canonicus ſic denunciar̃ excõicatus, vel ex alia iuſta cauſa, ꝙ bene põt implorare officiũ iudicis, vt ſnĩa nũcier̃ nulla, arg. ff. de ſer. l.j. ſed ſi vellet capl̃m ſnĩam excõicationis in ſuũ canonicũ latã occaſione capl̃i dicere iniuſtã, hoc dicunt quidã nõ poſſe fieri, quia abſolõ nõ debet dari niſi petẽti, & hoc qdẽ dictũ eſt de canonicis excõicatis ꝑ capl̃is, hoc idẽ dicendũ eſt de rectorib. ciuitatũ excõicatis ꝑ ciuitatib. Ex iſto loco ſatis apparet, ꝙ ſi literæ impetrenr̃ ꝯ aliquod capl̃m, ꝙ cogar̃ ad alicuius receptionẽ, tñ delegatus cõpellet ſingulos canonicos ad receptionẽ ipſius, licet lr̃ę tñ ꝯ capl̃m. & non ꝯ ſingulos canonicos ſint impetratæ. & hoc eſt ea rõne, quia qñ mãdat, ꝙ capl̃m aliqd faciat, intelligẽdũ eſt, ꝙ canonici, & alia mẽbra capl̃i illud faciant, ĩ. de ꝓb. pro illorũ, quia capl̃m, qđ eſt nomen intellectuale, & res incorporalis, nihil facere põt niſi ꝑ mẽbra ſua idẽ vr̃, ꝙ ſi mandet̃ delegato, ꝙ cogat vniuerſitatẽ facere ſolonẽ debiti, vel vẽditionẽ, vel ꝑmutationẽ, vel qcquid aliud ſit, cogẽda ſunt mẽbra eius illi facto ꝑſtare conſenſum expreſſum. & ſic de oĩbus alijs, q̃ conſiſtunt in facto, q̃ per vniuerſitatẽ fieri nõ poſſunt. de extraneo autẽ, an poſſet impedire vniuerſitatẽ adimplere, quod debet, no. ĩ. de offi. deleg. ſanè, quia ꝯ prędicta vr̃, 12.q.2. manumittir̃. Sol. leuis eſt, quia vniuerſitas bene põt habere libellum, & agere, & cõueniri per procuratorẽ ſuũ, ſed cõſenſum alicuius facto ꝑſtare ꝑ aliquo ſuo mẽbro nõ põt, cũ ꝯſenſũ corporis nec corpus habeat, ſed in ꝑdictis caſib. vr̃, ꝙ ſi alicui cõmiſſa eſt cã vniuerſitatis alicuius, q̃ ꝑ dele. vbi expediret, cogẽda eſſent mẽbra vniuerſitatis ꝑſtare ꝯſenſum in faciendo procu. vel alia cõſimilia.

SVMMARIVM.

1 *Nedum clerico, ſed etiam laico licet ſe tueri, etiam ſi iudex ſuus ordinarius non ſeruato iudiciario ordine, iniuriatur ſibi in rebus, vel perſonis.*

2 *Spiritualis gladius non debet exerceri nec pro ſua, nec pro aliena iniuria, niſi contra homines ſuæ iuriſdictionis.*

CAP. VI. in VI.

1 DIlecto fil. {Repellere.} ĩ.eo.c.3. §. ſi vero, j. di. ius nãle. †{Decano.} Nõ ſolũ clerico, ſed ẽt laico licet ſe tueri, etiã ſi iudex ſuus ordinarius, ordine iudiciario nõ ſeruato, iniuriar̃ ſibi io rebus, vel perſona. C. de iure fiſ. l. fi. & credimus ordinariũ proceſſum, ẽt q fit ꝑ modũ inquiſitionis, ĩ. de offi. ord. c.j. & hic eſt ꝓceſſus lĩimus & ꝑ ſeculares ll. in auct. de coll. §. iubemus. ff. de off. ꝑſi. ꝯgruit. {Iniuriosè.} Repete, q̃ diximus ĩ. de foro ꝯpe. verũ. {Eccleſiaſtico.} i. ſnĩa excõicationis, 34.q.3. corripianr̃, 16.q.j.c.j. {Pręſertim.} Idẽ eſt, ſi nulla alia cã, vel excõicatio ꝑceſsiſſet. [Et qdẽ.] No. optimã rõnẽ. {Cũ licet.} 22.q.3. fortitudo, & c. ſeq. [ꝑfecto.] Imo multo fortius. {Tpalẽ} Iuriſdõnẽ, vel rẽ, vel iniuriã. {Defenſionẽ.} i. ſnĩa excõ. vel interdicti. [Et tpalẽ.] i. defenſionẽ armorũ, vel iuriſdõnẽ tpalẽ, 96. diſt. c. fi. ĩ. de offi. ord. c.j.
2 †[Et eccl̃iaſticũ.] Dũ tñ ſpũalis gladius nõ exercear̃, nec ꝓ ſua, nec ꝓ aliena iniuria, niſi ꝯ hoĩes ſuæ iuriſdõnis, mãlis tñ defenſio ꝓ ſe, & ꝓ alijs bene põt exerceri ẽt ĩ hoĩes cuiuſcũq; iuriſdõnis. Itẽ dicũt qdã, ꝙ ẽt incõtinẽti raptor nõ poſſet excõicari ꝓ rapina facta, niſi monitione ꝑmiſſa, tñ melius vr̃, ꝙ ſi rapina eſt manifeſta, cũ iuſta cã ſubſit, ſtatim põt excõicari, niſi incõtinẽti cã reſtituat, ſi eſt ꝑſens. vel ſi nõ eſt ibi, intra certũ tp̃s, qđ duxerit ꝑfigẽdũ, j. de ſen. excõ. Romana. §. caueant. ff. de rei vind. ſi res mobilis, & l. ſeq. {Adiuuãdũ.} Nec tñ ꝑp hoc licet laicis, vel clericis defendere aliquos ſuos, quos crederẽt iuſtẽ excõicatos, vl̃ pro certo ſcirẽt iuuare ꝯ excõicatorẽ, i. vt cogerent excõicatorem relaxare ſnĩam. vel ẽt ceſſare à denunciatione excõicationis, quia nec ẽt liceret eiſdem cogere iudicẽ ſecularem ſuã ſententiã relaxare: quod.n. dicit hęc decre. habet locũ maximẽ, vbi corporalis violentia infertur, & non vbi verbalis. Si autẽ pręlatus excõicaret aliquem, ſi oppreſſum iuuaret in iuſta cauſa, vel armis materialibus, vel alio modo, cum ſententia ſit ſub conditione, appellet, & poſtea iuuet eum, ſupra de appel. præterea.

CAP. VII. in VI.

VEnerabilibus. [Archiepſ.] Ex ſuo ꝓcedens officio, ĩ. de app. cũ ſpãli. §. fi. [Et appellatũ.] Poſt excõicationẽ, qa app. nõ ſuſpẽditur excõicatio, ĩ. de offi. ord. ad reprimendã. {Exceptis caſib.} ĩ. de app. Romana. §. qđ ſi oportet. [Pro manifeſta.] j. de ver. ſig. ex parte. [Propoſita q̃rimonia.] Vel ſupplicationis, ſiue in integrũ reſtitutionis, qua ſupplicat vel petat ſe reſtitui ad cãm agendã, ſiue pęnarũ expenſarũ, vt plenè notar̃ ĩ. de procu. q̃relã. vel appl̃onis, ꝑ quã dicat reuocandã ſnĩam. C. quo & qñ iudex, ab eo. cõi. n. iure, cum ſnĩa tranſierit in rẽ iudicatã, ſibi ſubueniri non põt. idẽ vr̃, ſi tñ excõicationis ſnĩa lata eſſet ſimpliciter, excõico Petrũ, quia fuit contumax in tali termino: hæc.n. ſnĩa, licet non ſit diffinitiua, tamen ſi nõ eſt appellatũ, tranſit in rẽ iudicatam, ĩ. de re iud. ꝙ ad ꝯſulta. quo ad hoc, ꝙ ſup expẽſis, & ꝯtumacia excuſanda vlterius nõ audiar̃, ſemp abſoluer̃ ꝑ abſolõne petẽda, qa nunquã, quominus abſolõ der̃ ſatisfaciẽti, trãſit in rẽ iudicatã. [Nec pandi.] C. de iu. ſancimus. [In itinere captus.] ff. ſi qs cau. l.3. [Minime ꝯpareret.] ff. de re iud. ꝯtumacia. {Et hoc ipſum.} Quia vbicũq; iudex ſuperior, qui põt abſoluere vel ꝯdẽnare in cauſa q̃ pro excõicato lata eſt, abſoluere debet excõicatũ, ĩ. de offi. deleg. cũ cõtingat, niſi obijceretur de manifeſta offenſa, vt ꝑdictum eſt. [Illico pronunciare.] Sed probatio appellantis recipi põt ſuper veritate cauſæ, ſ. de appel. interpoſita ad cautelã, quia dubitatur, an ſententia excõicationis teneat, ĩ. eo. ſolet.

CAP. VIII. in VI.

ROmana, &c. [Subiectos.] Immediatè, ſupra eo. à nobis, prima glo. in hac gl. ſecus. [Iniuſtas.] Imo videtur, ꝙ ipſo iure ſint nullæ, ſupra eo. ſtatuimus. [Caueant.] Contra, arg. ſupra de app. conſtitutis. [Proferre.] Supra de offi. ord. ſi ſacerdos, in tex. & in glo. ĩ. de app. ꝑterea, 2. gl. hodie. [Exprimant.] Supra eo. cũ medicinalis. [Vniuerſitatem.] Contra, arg. ſupra reſpon. ibi, ſolur̃. [Prohibemus.] Ad hoc ſupra eo. grauem. gl. iſtæ ſpeciales perſonæ.

De verborum ſignificatione. Rubrica 40.

CAP. I.

NAm & Rex Nabucho. [Proauus.] ff. eo. ſi appellatum. §. liberorum.

CAP. II.

NAm & ego, &c. Dicit Salomon. [Quare.] Verba Auguſt. [Fratrem] Prius enim alium filium habuit de Berſabee, qui mortuus fuit. [Quia ille.] Hic vult dicere, quia ita cito mortuus eſt, quod nec etiam ei nomen impoſitum eſt, nec natus videtur.

CAP. V.

INtelligentia. {Res.} Id eſt intellectus. ff. de ſup. leg. Labeo. 32. q. j. quomodo. ff. de rebus dubijs, in ambi. 22. q. 5. Hu.

CAP. VII.

PRopterea. [Si prolixa.] ff. de fun. inſtru. & inſtr. lega. cum de lanionis. §. cum fundū.

CAP. VIII.

QVāuis oēs. [Quādā.] Specialr. q. d. quāuis oēs, qui præſunt, ritè vocentur præpoſiti, præpoſitura tamen eſt nomen ſpecialis dignitatis.

CAP. IX.

FOrus. [Forus.] His partib. cōſiſtit iudiciū tāquā ab ordinantibus, nā negocia partiū, leg. a aduocatorū, & iudicia iudicū adornant forū. {Quo venit.} Hic vult dicere, cā dr̃ à catu, vnde venit cā, ſicut de venditione orit̃ cā inter emptorē & venditorē [N.] Supple cā. [Vocat̃.] qd ſit iudiciū. [Negociū.] Quid ſit negociū. [Lis aūt.] qd ſit lis. [Iurgiū.] qd ſit iurgiū. [Cā.] qd ſit cā. [Arg.] qd ſit arg. [Probō.] qd ſit probō. [In omni.] Quæ pſonę requirunt̃ in iudicio. [Iudex.] qd ſit iudex. {Accuſator.} qd ſit accuſator. {Reus.} Quid ſit reus. {Teſtis.} qd ſit teſtis. {Teſtes aūt.} q̄ cōſiderent̃ in teſtib. {Nō fęmina.} In teſtamentis n. & criminalibus cauſis teſtis eſſe non pōt. Inſt. de teſtamentis. §. teſtes, 2. q. 6. c pi, 33. q. 5. mulierem.

CAP. X.

PActum. {Scriptura.} Quia ſæpe fit cum ſcriptura, ſed & ſine ea tenet.

CAP. XII.

CAuſa Carpen. {Licitis.} De hoc notatur ſ. de decimis, ex trāſmiſſa, ſ. de ſenten. ex com. cum volun gl. no. eleemoſynas.

CAP. XIIII.

INhis, quæ ambiguitatē. {Partia.} Non tā credimus li. cōtenneceſſariā. [Diffinimus.] No. Infām ferri ſup īterp̄tatione.

1 *Priuilegia recipiunt in dubijs intellectū ſecundū intentionē concedentis, & quādoq; fit interpretatio ſecūdū propriā verborū ſignificationē, in nu. 2.*

CAP. XV.

OLim tibi. [Et manualia.] ſ. q̄ quotidie dant̃, vt ꝓ exequijs mortuorū, & hmōi. {Moliunt̃.} Volebant n. no le p̄bendę ſuę, q̄ tm̄ p̄ſentibus dat̃, ea tm̄ intelligere, q̄ in victū cōſiſtūt & malè: cōprehēdit n. & ea, q̄ veſtitus ſunt, dumodo tm̄ reſidentib. dent̃. {Interpretanda.} De hoc no. j. eo. cām, de dona. p tuas, & c. cū dilectus. † {In-

2 tellectū} Priuilegia n. in dubijs recipiunt intellectu ſm̄ intētionē cōcedentis, j. eo. dilecto, ſ. de reſcrip. mandatū, & c. ſeq. ff. de reg. iu. Neratius, & ita, quod nō trahat̃ ad iniquū grauamē alterius, ff. de vulg. ſubſtitu. facto. & debes ſcire, qd vbi dās priuilegiū īndet de intētione ſua, nō eſt neceſſe partib. p̄ſentibus fieri, vt hic, & facit p̄iudiciū partib. talis interpretatio, & ad eā obſeruandā cogunt̃, vt hic, j. eo. ex parte veſtra. & hæc ꝓpriè declaratio dr̃. ff. de teſt. hæredes. §. j. & hoc in priuil. ſed ſi īn iam ferat, vel aliqd aliud de iure faciat, nō eſt ſua interp̄tatio, quia functus eſt ſuo

2 officio, ſ. de offi. dele. c. ex literis. † Itē qn̄q; fit interpretatio ſm̄ propriā verborū ſignificationē, ſm̄ quod habes ſerre ꝑ totū hunc titu. & in ff. & C. & hęc interpretatio fit & nō p̄ſentib. partib. & extra iudiciū: nec ꝑ talē interpretationē cogunt̃ partes ad ſeruādam interpretationē, nec eis p̄iudicat: & eſt ea ratio, quia leges, & verba legis, & vltimarū voluntarū, & ꝯtctuū, & priuile. recipiūt qn̄q; interpretationē à cōſuetudine ꝯ verbi propriā ſignificationē, vt ff. de leg. ſi de interpre. & l. ſeq. & l. minimè, & l. 1go. & hæc interpretatio tm̄ ad Principē pertinere vr̃, & ideo ſemper remanet eis ſaluū ius ſuū, nec fit eis p̄iudiciū per talē interpretationē. pōt aūt & hæc interpretatio fieri partib. p̄ſentib. & tunc p̄iudicatur partib. vt no. ſ. eo. c. proxi. arg. ad hoc, ff. quis ord. 10 bo. poſ. ſer. l. a. § j. & 2. melius credimus, quod q̄libet interpretatio obſit partib. quo ad hoc, quod ſeruēt īterp̄tatiōes Papę, niſi alio iure iuuent̃, j. eo. venerabilis, ſ. de deci. ex multi. & de oſ. or. duo, eſt aūt alia interpretatio cuiuslibet iudicis, ſ. qn iudex interpretat̃ vel ū legis, vel ꝯtctus in eā, q̄ corā eo vertit̃, ſ. de poſt. c. j. ff. de leg. nō poſſunt & hoc debet fieri partibus p̄ſentibus, & p̄habita copia deſcendēdi vtriq; parti, j. eo. venerabilis, 30. q. 5. iudicantē. & ideo ad ea, q̄ interpretata ſunt, cogunt̃ partes. & hæc vera ſunt in interpretationib. modificatio aūt priuilegij nō debet fieri niſi partib. p̄ñtib & ēt ꝯſentientib, ſ. de deci. nup, quātūſi nollēt ꝯſentire, eis inuitis dās priuil. poſſet illud modificare ex iuſta cā, arg. ſ. de excel. p̄la. c. a. & no. ſ. vt eccl ben. vt nr̄m, in fi. nec ꝯdreit decr. ſ. de deci. ex parte, quia ibi nō fuerūt modificata priuilegia illis, q habebāt, ſed ille Papa magis moderata priuil. dabat de nouo monachis, q̄ ſui anteceſſores fecerāt. iſtę āt modificationes nō fiunt li. pēd. nec fiunt, niſi petēte eo, cuius intereſt, ſ. vt li. pēd. dilectis, ſ. de teſt. cāu. interpretationes aūt fiunt ſine lite, & li. penden. & petente eo, cuius nihil intereſt, vt habes hic, & in multis iurib. hic alle. ſ. de ſen. excō. inter alia, ſ. de ſi. ꝑ tuas. vbi ſatis apparet non eſſe remiſſum illis, quorū intererat. pōt aūt ea ratio eſſe, quare nō ſeruatur ordo iuris in interpretationibus, quia eſt notoriū de iure: dr̃ n. ſic interpretanda verba iuris, vel priuilegia, vel ꝯtctus, vel teſtī, & ex aduerſo ꝯ. cū ergo ius hoc diffiniat, & non ſit neceſſe probatio facti, nec fiat præiudiciū partib. vt ſ. dictum eſt, nō ſeruabitur ordo iuris, vt no. ſ. de cōſue. cū inter vos. {Interpretanda.} Ad expoſitionē iſtius decre. optimè facit ſ. de præb. dilectus filius, in gl. illa, ſed nonne.

CAP. XVI.

CVm in partibus. [Ex his verbis] Arg. ſumi pro a contrario ſenſu dicebant iſti priuilegiati, quod ſi non eſſet generale interdictum, puta in regnum vel prouinciam, quod licebat eis more ſolito, ſ. apertis ianuis, & alta voce celebrare diuina.

CAP. XVII.

CVm tibi de benignitate. {Indultū.} Hæc decre. nō hēt locū, vbi qs hēt aſcēdētes, vel deſcēdētes, vel ēt collaterales ꝯſanguineos: tūc n. cōſanguinei tm̄ ſuccedent, 12. q. vlt. c. vlt. & q 3. c. j. itē ſi nullos cōſanguineos habet, nō habet locū hæc decr. quia ſuccedit eccleſia, 12. q. 1. quicūq;, ſ. de ſucceſ. ab inteſt. c. j. itē nō habet locū, vbi deputauit certā perſonā, per quā bona eius diſpēſarent̃, quia tūc ille diſpenſabit, nō alius, ſ. de teſt. tua, in Auct. de eccl. tit. §. ſi quis. C. de epi. & cle. nulli. poteſt ergo habere locū, vbi bona ſua in pias cās erogari p̄cepit, nec deſignauit pſonā, ꝑ qua hęc fierēt; vel deſignat̃, ſed negligētē: in his. n. caſib. licet ꝑ epm̄ dic. fieri debeāt, vt in p̄al. tn̄ de ſpāli grā Papa hoc alijs indulgere pōt, quāuis hoc alijs nō īdulgeat, ſed tm̄ epō, cui ſcribit̃, & nō eſt hic ſpālis gratia, ſed ius cōe: vel fortè eſt ſpālis gratia, quia Arch. & alij habebāt de ꝯſuetudine.

CAP. XVIII.

CVm clerici. [In p̄ſatione ꝯſtituti.] Et alij ſi eſt cōſuetudo. [Fidelis.] Hoc iuſm obtinet tm̄ ius obediētiæ, vel fidelitatis, vel homagij, qd pro ſpūalibus non eſt p̄ſtandū, ſ. de ſi. ex deli. j. c. proai. c. fi. hoc aūt iuſm pro ſpūalib. p̄ſtabat̃. & ideo cōiter tenēt hoc iuſo, nō tm̄ epō, ſed ēt capſo: ſpūalia n. iura nō ſunt diuiſa inter epm̄, & capſm, vnde de cōſenſu capſi facere debet. & ſi aliqui laici, vel clerici iurarent epō fidelitatē pro aliquibus tēporalibus, q̄ eps habet ſegregata à capſo, nullatenus teneret̃ capſo, vel ecōuerſo, ſ. de reſcri. edoceri. {Capſm.} No. per eccle. hic intelligi capitulū maioris eccleſiæ, 63. diſt. §. j. 10. q. vlti. antiquos qn̄q; aūt intelligitur tm̄ eps, 7. q. 2. ſcite. qn̄q; viri eccleſiaſtici, 63. diſtin. c. j. quandoq; quęlibet eccleſia, ſ. de ſcla. relatū, ſ. de vſu. cū ſiſper. quandoq; congregatio fidelium, de conſec. diſt. j. eccleſia.

CAP. XIX.

QVærenti. {Circunſtantijs.} ſ. de offi. dele. ſanè, paſtoralis, 50 diſt. contumaces.

1 *Silua quæ ſit.*

2 *Priuilegium de noualibus extenditur tantum ad futura.*

3 *Cum vtraque pars probauit intentionem ſuam, qui teſtes præferantur.*

4 *Nouale dicitur etiam ager infructuoſus, redditus fructuoſus.*

CAP. XX.

QVid per nouale. Quis locus dicat̃ nouale, q̄re extra c. veniēs. §. illū.

1 † [Anuo.] ff. de ver. ſig. ſilua. §. nouale, qn̄q; dr̄ ſilua, q̄ rūpit. ff. de ter amo. l. vlt. ff de peti. her. vtiles. [Extirpatis.] ſ. e. c. j. [De nouo.] i. poſt priui īpetratū, ar. ſ. de priu. dudū, vel & ante,

2 vt ibi no. vel alr̄, vt no. in gl. hic poſita. no. quod l. † [Memoria.] No. quod hęc ꝓbō nō incūbit priuilegiato, ſi nō ſit ī poſ. & quia gerit pe tito rio ēt dēt ꝓbare, quod ab eo tpe, quo habuit priuilegia, facta ſunt noualia: ext ēdit̃. n. tm̄ priui. ad futura noualia, cū ille ſit ſanus īntellectus priuil. vbi nihil, vel parū partib. p̄iudicet, vt no ſ. c. eiſ. alij alr̄ dicūt, vt no. ſ. de priuil. dudū. ſed ſi expreſsè vellet, & diceret, quod ēt de anteriorib. noualib. haberet, mihi vr̄, quod illa appellaret noualia, q̄ à 10. ann. circa culta fuerūt: tāto. n. tpe inducit̃ ꝯſuetudo, & ſeruitus ꝯtinua. ff. ſi ſer. vin. ſi qs. C. d ſerui. l. 2. & fi. itē oportet eū ꝓbare, quod ān tpē illud 10. ann. nouale, ī quo e ꝯpia

modo

modo coli, tāto tpe fuit incultū, ꝙ nō extat memoria, ꝙ cultū
fuerat.& ꝺbēt ſic dicere teſtes. qdā dicūt, licet nobis nō placet,
Nos vidimus, ꝙ hæc poſſeſsio fuit inculta 40.ann. ad minus. &
poſtea adijciēt ꝺ vlteriori tpe hoc mō, nos ēt nō audiuimus, nec
vidimus, qñ culta fuerit hęc poſſeſsio, nec vidimus, vel audiui-
mus eos, q viderint, vel audiuerīt, qñ ꝑdicta poſſeſsio culta fue-
rit. vel melius debēt dicere omniū cē opinionē, vel cōem ſe nō
vidiſſe, vel audiuiſſe eos, q viderint, cū culta fuit hæc poſſeſsio.
ff.de proba. ſi arbiter. Sed dices, ergo hoc eodē mō ꝓbabo legē
datā à Moyſe, & ſchiſma Chore, Dathan, & Abiron, ar.7.q.j.de-
niq;. ſed ſi hoc dr̄, multę abſurditates, & īpietates nedū de alijs,
ſed & de Chriſto ꝓbari poſſunt. & idcirco nō eſt ita laxe accipiē
dū, ſed ſic reſtringēdū eſt. nō vidimus eos, q viderint. & hoc leue
eſt: nec eos vidimus, q audiuerīt ſuo tpe factū. i. in cōi opinione
habebat̃, ꝙ poſſeſsio, de qua agit̃, nō colebat̃, ſed lupis & trāſeū
tib. beſtijs, vl̃ paludib. patebat. ſi āt velles adijcere, nō vidimus,
nec audiuimus illos, q viderint, vel audiuerīt ſuo tpe, vel ēt an-
te tp̄s eorū factū, malè ītelligeres, & ꝑdictę abſurditates, & mul-
tę alię ſequerent̃. Sed ex aduerſo, ſ. ex parte negātis decimas, &
negātis nouale pōt ꝓbari ꝯriū, ſ. ꝑ teſtes, q ſic dicūt, nos audiui-
mus dicētes, ꝙ audiuerāt eos, q audiuerāt alios dicētes poſſeſ-
ſionē, de qua agit̃, cultā fuiſſe ſuo tpe, in cōi opi. habebat̃, & nō
dubitabat̃ eā eſſe cultā. ff. de aqua plu. arcē. l. ſum. in prin. & §. fi.
3 † Sed q̄res, ſi ſuā opinionē vtraq; pars ꝓbauit, q teſtes alijs ꝑfe-
rent̃? Rñ. cū teſtes ſm ea, q̄ diximus debeant dicere cōem opi-
nionē eſſe poſſeſsionē cultā, vel nō cultā, illi teſtes ꝑferent̃, qui
meliores ſunt, & veriſimiliora dicūt, 4.q.3. ī prin. ſed ſi teſtes di-
cerēt, nō eſſe cōem opi. ꝙ culta eſſet, hic ꝑualet pauci teſtes aſſe
rētes cōem opi. q negātis, & c.6.q.5. actor. ad hoc facit, ā. de ꝓ-
ba. tertio nō aūt ſufficit ab vno audiſſe, ſed à plurib. ā. de teſti. l. 3
& valet hæc ꝑſcriptio in ſeruiturib. & iurib. q̄ nec continuā vel
quaſi ꝯtinuā cām habēt, de qb. no. ā. de ꝑſcrip. de quarta. & non
habet locū hęc ꝓbatio, niſi vbi hr̃ expſſum in iure, ꝙ dēt hr̃e ꝑ-
ſcriptionē cuius nō extat memoria. [Tali.] ſ. agro inculto. [De
4 quo.] † Quia pōt eſſe, ꝙ fuit incultus, ſed nō infructuoſus, & de
eius fructib. eccleſia pcipiebat decimas, & ſic apparet, ꝙ dr̄ noua
le, qa de infructuoſo fit fructuoſus, & nō qa de inculto factus eſt
cultus. vel dic, & melius, ꝙ ēt ſi erāt aliqua nemora, vel paſcua,
q̄ primo aliquē fructū ferebant, ſed modicū, puta modicā her-
bā, & pauca ligna, & ſi poſt de eiſdē nemorib. fiat terra culta, be
ne habebit inde decimas ille, q priuilegiatus eſt ſup decimis no
ualiū, ēt ſi parochialis eccleſia primo habebat illas paucas deci
mas, q̄ colligebant̃ de paſcuis & nemorib. ſed ſi prius parochia
lis eccleſia magnas decimas inde haberet, tūc ad eas nō extēde
retur priuilegiū. & ſic expreſſè vr̃ velle litera huius decre. [De
quo.] Iſtam decre. expone, vt diximus ſupra de priuil. c. vlti.

CAP. XXI.

VEnerabili. [Protectione.] i. gubernatione, & ꝙ ſibi de tpalib. reſpōderet. & hoc ip-
ſum factū fuit de ſpāli auctoritate Papę. [Snis.] Epi.
[De canonicis.] Sanctæ Crucis. [Suo.] Epi. [Priuilegij.] Forte
priuilegiū impetrauerat monaſteriū ſanctæ Crucis, ꝙ in mona-
ſterio de Arga. ad eū ſpectante poſſet priorē inſtituere de fratri-
bus ſuis, ꝙ nō impetraſſet, ſi dixiſſet, ꝙ ep̄s ep̄alia iura ibi habe-
ret, cū inter ep̄alia iura ſit inſtitutio prioris, ā. de offi. ord. ꝯque-
rente, ā. de capel. mo. c. j. itē in eodē priuilegio cōtinebat̃, ſalua
debita reuerentia matrici eccleſię, qđ verbū malitioſè interpre
tantur appellantes maiorem eccleſiam nō ep̄alē, ſed Romanā.

1 *Poteſt Papa iniuriam manifeſtam vindicare.*
2 *Qualiter ſit procedendum, cum de rebus, vel iuribus agitur.*
3 *Cum agitur de poteſtate Papa, vel de ſententijs eius, quis cognoſcat.*
4 *Quando quis abſque aliqua monitione excommunicari valeat.*
5 *Superiori iudici relinquitur hæc cognitio, an ex iuſta cauſa quis fuerit excommunicatus.*

CAP. XXII.

EX parte, &c. [Latro.] i. ſatisfactio, vel emenda de latrone dānato, vl̃ rectè homo
culpa rei mortuus petit̃. ff. de ver. obl. ſi ſeruū. §. vlt. cō-
dēnatio aūt nō fiet, niſi in ęſtimatione, arg. ꝯ, ā. de acc. qualiter, 2.
ſed illud mer, vbi bene pōt ferri ſnīa ſm petitionē, alioquin pōt
aliqñ à petitione diuertere, vt in iudicio finiū regū. ff. fi. reg. l. 2.
& 3. [De parēdo.] Corā ordi. iudice, ſicut ex debito tenebat̃. vl̃
corā canonicis Carnot. qđ ea ſupabūdāti erat. vel dic, ꝙ erat de
mero iure, cū delictū ꝯmiſſum eſſet in terra iuriſdōis canoni-
1 corū. [Offerret.] Corā ord. iud. vt ā. † [Fecerūt.] Sed dices, nōne
hoc ipſo, qđ ſnīam tulerat in cā ſua, iniuſta erat. C. ne qs in cau.
ſu. l. j. 4. q. 4. c. j. Rñ. ꝓſequamur hic mām à remotiorib. ſi iniu-
ria manifeſta ſit, Papa pōt eam vindicare, 23. q. 4. Gulliſarius, &
c. ſeq. & pōt, ēt ſi eſt occulta, facere īgri de ca. C. ſi qs imper. ma.
l. j. ſed ſi inferiori ꝑlato fiat iniuria vel verberib. vel cōtumelijs,
ſi eſt manifeſta iniuria, vr̃, ꝙ ſic poſſet eā in ſubditos vindicare,
ſ. excōicando, & depunēdo, arg. 2. q. 2. ſi quis, & ā. de offi. ord. re-
ſecta. & in ꝑal. c. Galli. ſi aūt eſt occulta offenſa, non vindicabit
eā, ſed poterit eū apud ſuperiorē accuſare, vel denunciare, & nō
punire. C. ne quis in ca. ſu. ius ſibi di. l. j. ā. de offi. del. ſtatuimus.
nā in ꝑcedenti caſu, cū offenſa ſit notoria, probatione nō eget,
2. q. j. manifeſta, ā. de appel. cū ſit Romana, nec ibi neceſſaria ſit
ſnīa ſuper crimine, vel iniuria, q̄ notoria eſt, nō eſt hic iudex in
cā ſua, ſed executor pęnæ, qđ bene pōt qs eſſe in ſua cā, qa recu
ſari nō pōt, ā. de app. nouit. hoc modo vr̃ dicendū, ſi agit̃ de iniu
2 rijs. † Sed ſi agit̃ de reb. vel iurib. tūc ſic eſt ꝓcedēdū, qa ſi Papa ꝯ
aliū, vel alius ꝯ eū mouet q̄ōnē ſup reb. vel iuribus aliquibus, eli
gant̃ arbitri vtrinq;, vt iudiciū procedat ſine ſuſpitione, arg. 11.
q. j. ſi clericus, 3. q. 5. q ſuſpecti. & licet ſit honeſtū, nō negamus
tamē qn alicui poſſit cauſas hmōi delegare, arg. ad hoc, qa Im-
perator cās ſuas & imperij facit tractari ꝑ ꝓcuratores ſuos, qui
ſunt ab eo dati iudices, licet ipſi ſint ordinarij. C. vbi ca. fi. ꝑ to-
tū. C. ſi aduer. fiſ. l. j. & 2. ſed nō video rōnē, quare vitet̃ ſuſpitio,
ſi ſunt ordinarij, & nō vitet̃, ſi ſunt dele. cū vtriq; ſint ab eo dati,
imo ꝓcu. tāquā magis familiares magis debēt haberi ſuſpecti,
& ſic obtinet de ꝯſuetudine, ꝙ Papa hmōi cās delegat alijs. ſi au
tē aliqs vellet Papę crimē obijcere, de hoc nullus pōt cognoſce
3 re, 9. q. 3. facta aliorū, niſi de hæreſi, 40. diſt. ſi Papa. † item qñ de
ꝑtāte eius agit̃, vel de ſnījs eius, nullus niſi ipſe ſolus cognoſcit,
9. q. 3. ea ſunt, nemo, & c. ſeq. ſi aūt ep̄s, vel alius inferior ꝑlatus
agat de iuribus, vel rebus ſuis, vel ꝯ eū agitur, corā cōpetenti iu
dice hoc agi debet. C. ſi à nō cōpe. iu. per totū, 11. q. j. ſi clericus,
& ſi ipſe ꝑlatus ſuper ſuis iuribus iudicat, vel arbitretur, nō va-
let. C. ne qs in ſua cauſa. l. j. C. de arbi. l. pen. niſi notoriū eſſet, ꝙ
aliqs iniurioſè iura alicuius ꝑlati occuparet, vel retineret: nam
tūc licet nō poſſit cognoſcere, nec debeat, qa notoriū eſt, 2. q. j.
manifeſta, tamē hūc notoriū ſacrilegū monitione ꝑmiſſa excōi
care pōt, & alias punire, 2. q. 7. ſi quis erga, & c. ſi quis, licet ſi dū
monet̃, vel alias dicit cōuentus, ego nō ſum de iuriſdōne tua:
ego. n. ſum à te exēptus, vl̃ nō debeo tibi iura hęc, puta decimas,
vel mortuaria, vel hmōi: tunc ꝑlatus debet ei dicere, ꝙ ſi ſuper
hoc habet priuilegiū, vel inſtrm̄, ꝙ illud oſtendat: & ſi illud oſtē
deret, nō debet vlterius ꝑlatus iudicare, vtrū ſit verū vel falſum
priuilegiū, vel an ei derogatū ſit: ſed debet ſuperſedere, & corā
ſuperiore agere de iure ſuo, quia nō eſt res notoria, ſed iā pro-
babili negatione facta eſt res dubia. C. qui ad lib. procla. non li-
cet, l. 3. & ideo excōicari non pōt, niſi cauſā probet̃ corā ſuperio
re, 2. q. j. nemo. & ſi excōicauit, quaſi iniuſtè excōicans punieт̃,
& ſnīa ſine difficultate relaxabit̃, ā. de ſen. excō. ſacro, ēt ſi in ve
ritate eſſet ſubditus, & ēt ſi iura denegata deberent̃. ſed ſi eſſet
exēptus, ſnīa pronūciabit̃ nulla. ſed iſte, ſiue ſit exēptus, ſiue nō,
ſiue dubitet, prudenter faciet, ſi appellaret, poſtquā priuilegiū
exhibuerit, ne vlterius ꝯ eū procedat, & ſic nō tenebit, qcquid
poſt fecerit, ā. de app. ad audi. & valet hæc appłło ēt à futuro gra
uamine, quia eſt extra iudiciū, vt no. ā. de app. cōſuluit. ſi aūt nō
oſtendit priuilegiū, ſed dicit ſe habere priuilegiū vel inſtrm̄ ali-
bi, vel teſtes, vel probationes alias, tūc ſi id, qđ petit̃ à ꝑlato, no-
toriū eſt deberi de iure, vel de facto, vt qa petit decimas ſuæ pa-
rochię, poterit eū excōicare, nō obſtante improbabili negatio-
ne, q̄ nō facit rē dubiā, dato tamē prius ſibi aliquo termino ad
probandū de iure ſuo. ſi ꝯriū diceret̃, facilè eſſet cuiq; iuriſdō-
nē fraudare. ſed ſuperior iudex excōicato petēti abſolōnem ad
cautelā dabit ꝑſtita cautione de parēdo eccleſię mādatis, & ꝑſti
ta abſolōne, qret, quare nō dedit decimas, vel aliud, quod notū
eſt de iure deberi. & ſi ꝓbauerit iuſtā cauſam de negationis, ab-
ſoluet eū à ꝑcepis, & ſi nō probauerit, cōdēnabit eū: nā ꝑſum-
ptio in hoc caſu trāsfert in eū onus ꝓbationis, vt alias no. ā. de
ꝑſump. illud. & qui illud negat, qđ de iure debet̃, illud probare
debet. ff. de proba. ab eo. & quia notoriū iuris eſt, ſufficit hunc
ordinē ſeruari, ſicut apparet in ꝑal. l. q̄ aliū ordinē ſeruari nō ꝑ-
cipit, niſi ꝙ probet, arg. ad hoc, quia nō ſeruat̃ ordo iuris in no-
torio facti, nec in notorio iuris. Sed dices, nonne iſte ꝑlatus in
omnē caſum debebat cognoſcere, an ſua eſſet iuriſdō, & an fal-
ſum eſſet priuilegiū, & an eſſet exēptus, ā. de reſcri. ſuper literis.
ff. de iud. ſi quis ex? Reſpo. qa tūc habet locū, ꝙ iudex debet co-
gnoſcere, an ſit iudex, qñ inter partes ꝯtendit̃ de hoc, ꝙ vnus di
cit iudici, vos eſtis iudex, & reſcriptū eſt verū, & alius dicit ꝯriū:
quia tūc non iudicat in propria cauſa, ſed in aliena. ff. qñ appel.
ſit. l. j. §. in propria, ſed ſecus eſt, qñ iudex proſequit̃ ſuā cauſam,
qualis eſt in ſuperioribus caſibus. Vtrū aūt exēptus ſit, vel non,
vel vtrū priuilegiū ſit verū, vel falſum, vel aliquid aliud, qđ tā-
gat principalē cauſam, de his cognoſcere nō debet, qa eſſet iu-
dex in cā ſua, qđ eſſe non debet. Priuilegiū aūt, de quo hæc de-
cre. loquit̃, reſtringi debet, vt illi tm̄ auctoritate eius excōicari
poſſint, q notoriè ꝯ eccleſiā deliquerunt, arg. ſupra de offi. dele.
ſtatuimus, ſtultè autē faceret ep̄s, ſi in illo caſu, vbi ſibi exhibe-
tur priuilegiū, peteret arbitros, nec eſt de iure, ꝙ petat, qa illud
c. ſi clericus, loquitur, qñ ꝑlatus vult ꝯuenire ſubditū. Sed hic
nunquā ꝑlatus debet ſe cōſtituere actorē, ſed reum, qui fauora-

bilior eſt, & tāquā reus debet ſub ſuo iudice ꝯueniri. exēptiōē,
ſi notoria eſt exēptio, nō tenen ꝯparere. ff. qui ſatiſd. cog. ſi no
ta, & ff. d fer. l. j. Si vero dubiū eſt, ꝯpareāt allegaturi priuilegiū,
& recedāt. ff. de iud. ſi qs ex aliena. & tutius eſt, ſi appellaret, vt
dictū eſt. & ſi nō ꝯpareant, teneret ſnīa excō. vel alia moleſta ex
ea ſola cā, ꝙ nō apparet allegaturus priuilegiū, ar. ſpal. l. ſi qs ex.
[Cautio.] Itē ſi excōicatus ſit ꝑ ſola cōtomacia, dūmō cōſtet ꝯ-
tumacia, nō abſoluer ꝯtumax, niſi prius refuſis expenſis, & alio
intereſſe, qa & tūc pōt dici manifeſta offenſa. [Priuilegiū.] Qd
cōtinet in priuilegio, de iure cōi eſt, ſed ad hoc valet, quia ſolet
plus timeri, vt 23. di. qq. [Cōgrua.] Hęc ſunt verba, q dubitatio-
nē recipiebāt: nā canonici dicebant cōgruā ſatiſfactionē emē-
dationē dāni, vel iniurię eſtimationē: ſed Comitiſſa dicebat cō
gruā ſatiſfactionē, ſi pſtaret cautionē, iudicio ſiſti. hāc aūt dobi
4 tationē dn̄s Papa ſoluit hic. † [Iuri.] De hoc no. ī. de ſen. excō. ſo
let. idē eſt, ſi in aliquo negocio ſit ꝯtumax, v. g. quia nō vadit ad
cōcilīū, 5. q. 2. pſeoti, 18. diſt. ſi ep̄s, & c. ſeq. idē eſt. ſi nō ꝓſequat
accuſationē cęptā, 4. q. 5. c. j. in fi. & idē dico, ſi pciperet qd aliud
qd ad officiū eius ptineret, 7. q. x. qa frater. idē ſi pcipiat alicui
ſpāſr. ꝙ non faciat furtū, vel fornicationē cū aliqua ſpāſr, & nō
obediat. hic excōicari pōt ſine alia monitione faciēda ſup emē-
datione crīs perpetrati, qa verè ꝯtumax eſt, q ſola ſufficit ad iu-
ſtificandā excōicationē, 11. q. 3. certū. Idē dicunt qdā ēt, ſi gn̄ałr
vel ſimplr moneat aliquē ſup fornicatione, qd nō credo, qa ſi-
cut ꝑ ꝯtumacia de exp̄ſſo crīe debet excōicari, ſic de exp̄ſſo crīe
moneri, arg. x. q. j. nemo, & ī. de ſeo. excō. cū medicina. [Offen-
ſa.] Sup. & cōtumacia: nā pro ſolo crīe nō eſt quis excōicādus,
ſi velit ſe corrigere, 11. q. 3. nemo, 45. diſt. ſed illud, 24. q. 3. tā ſa-
cerdos, & qd dicit in offenſa, idē intelligit in quolibet crīe, ī. de
ſen. excō. graue, ī. de offi. dele. ex literis, 24. q. 8. peſſimā, 17. q. 4.
pſbyterorū, 11. q. 4. excellentiſſimus. [Manifeſta.] Quæ offenſa
manifeſta dicat, in c. proxi. dr. [Sufficiens.] Plus placet, qd no.
5 ī. de cen. cū venerabilis. † [Si vero dubia.] i. ſi iudex ſuperior du
bitabit, an ſit notoria, vel nō, tūc ſtatim abſoluat cū, niſi aduer-
ſarius offerat ſe probaturū, ꝙ inferior iudex excōicauit cū pro
manifeſta offenſa, ī. c. proxi. ī. de reſcri. ab excōi. in fi. vbi dr, ꝙ
ſuperiori iudici relinquit hęc cognitio, an ex iuſta cā fuerit ex-
cōicatus, nec vnquā potuit eſſe iuſta, niſi excōicatori eſſet noto
ria, vel ꝑ cōfeſſionē, vel per probationē, vel ꝑ euidentiā facti, ī.
eo. c. pxi. qa ſi iudici cōſtaret, ꝙ pro dubia offenſa eſſet excōica
tus ab inferiori iudice, tunc ſine vlla cautione ſtatim abſolueret
eum, quia cōſtaret, ꝙ ſnīa eſſet iniuſta, quæ nō debet ferri in du
bijs, ſed tantū cauſa probata, 2. q. j. nemo, & c. nomen, 33. diſt. ha
buiſſe, niſi fortè non vt iudex, ſed vt pars tuliſſet ſnīam, quia tūc
etiam pro offenſa nō notoria, dummodo poſtea appareat vera,
poteſt quis excommunicari, vt no. ī. de cenſi. cum venerabilis.

1 *Si quis per probationem velit facere manifeſtam iniuriam aduerſarij, au-*
diendus eſt, antequam abſoluatur aduerſarius.
2 *Manifeſta offenſa qualiter cognoſcatur, habes hic exemplificatum.*
3 *Quomodo dicatur periculum imminere moræ ſi quis abſolui differatur.*

CAP. XXIII.

CVm olim, &c. [Dū aoſam.] q. d. dū vnā qōnē
ſoluimus, in grauiorē incidi-
mus. ſoluimus. n. verbū, qd erat ī priuilegio, ſ. ꝙ nemi-
ni liceat, &c. illud interpretātes de excōicatis pro manifeſta of-
fenſa, vt in ſuperiori c. ſed ex illa ſolone difficilioris qōnis no-
dus eſt intricatus, ſ. q offenſa dicat manifeſta. [Proponentib.] Et
malè. [Iudici.] Malè dicunt, qa in qualibet cā manifeſta iniuria
dr, quā iudex iudicat manifeſtā, niſi ab eius diffinitione appelle
tur, qa rōne iuriſdonis ſuę licet ei p̄iudiciū facere partib. per ſuā
interpretationē, ī. de poſtu. ad hęc. ff. de iuſti. & iure. l. fi. [Sibi.]
1 Qui tulit ſnīam excōi. vel parti, pro qua lata eſt. † [Per cōfeſſio-
nē.] Vel ꝑ ſnīam, à qua nō ſit appellatū, ī. de coha. cle. c. veſtra,
& c. tua, vel probationē. hic bene colligit, ꝙ ſi qs ꝑ probationē
velit facere manifeſtā iniuriā aduerſarij, ꝙ eſt audiēdus, anteq
abſoluat aduerſarius. vel dic, ꝙ ſi excōicato eo tpe, quo petit ab
ſolonē, obijcit, ꝙ excōicatus fuit ꝑ offenſa, quam nō oſtēdit,
& vult oſtēdere manifeſtā ꝑ probōnes, qood nō pōt, nec debet
eius abſolo ꝑp hoc differri, niſi ꝓbet, ꝙ per ꝓbōnes, vel alio mō
factū, ꝑ quo cū excōicauit, fuit notū excōicatori, antequam ex-
cōicaret, quia alr eſſet iniuſta ſnīa, q lata eſſet, nō probata cā ex-
cōicationis, & ideo ſine difficultate abſoluendus eſt, ī. de ſeo.
excō. ſacro. §. j. 2. q. j. nemo. ſed ſi vellet oſtēdere ꝑ probōnes, q
receptæ fuerunt ab excōicatore, anteq excōicaret, offenſam eſ-
ſe manifeſtā, vel verā, bene audiret in impediēdo abſolonē. vel
dic, qn̄ quis excōicat vt pars, vel vt exequēs officiū ſuū, ſufficit, ſi
2 poſt ſnīam excōicationis probat iuſta cā. † [Aut euidentia.] Nō
habita dria, an non fuerit iudi. parti, an alijs: ſufficit. n. factū eſſe
notū, vt no. ā. de coha. cle. & mu. tua. Iſtā aūt mām, vt plenius in
telligamus, ponamus in terminis. Parmenſis ep̄s ꝑ rapina, quā
fecit p̄poſitus, Arch. excōicauit p̄poſitū. p̄poſitus ab ep̄o petit
abſolonē, & cōquerit de iniuſta excōicatione. Arch. ꝯdicit, qa
ꝑ manifeſta offenſa eſt excōicatus. p̄poſitus aūt dicit, nullā iniu
riā ſe feciſſe, nedū manifeſtā, & addit cū negatione mea fit res
dubia. C. de inge. ma. l. 3. peto, ꝙ reddita ſufficiēti cautione de ſa
tiſfaciendo, ſi apparuerit me ꝑ ma. offenſa excōicatū, abſolui,
& maximè, quia & ſi ꝯſtaret me iuſtè excōicatū, tn̄ cū cautione
deberē abſolui, ī. de ſen. excō. ꝑ tuas, in prin. & multo fortius, ſi
dubitat, ā. de ſeo. exc. ſacro. §. verū. cōꝯ, rn̄det Arch. ꝙ quāuis ne-
gatione res facta ſit dubia iudici, à quo mō petit abſolo, et tn̄, q
excōicauit, nota fuit, qd tn̄ attēdendū eſt. nā & e cōuerſo, ſi co-
rā iudice à quo petit abſoln, probaret manifeſta offenſa, niſi ꝓ-
bata eſſet corā excōicatore, eſſet iniuſta excōicatio, 2. q. j. nemo,
ī. de ſen. excō. ſacro. cū ergo me offerā probaturū manifeſtā of-
fenſam excōicatori illatā, ſum admittendus. Nec ēt ob. qd di-
cit, ꝙ ſi ēt ꝯſtaret de iuſta excōicatione, deberet abſolui cū cau-
tione, qd falſum eſt, vt in fi. decr. ꝑ tuas. imo ēt ſi ſit dubiū, vbi
nō eſt appellatū, ī. eo. §. j. niſi periculū immineret, ſatis crederē
abſoluendū. nec ob. ea. decr. ſacro. §. verū. q nō loquit, qō aliud
vult reuocare ſnīam alterius, ſed ipſe idē cognoſcēs errorē ſuū.
imo, qd plus eſt, ſi cōſtaret de iniuſta excōicatione, vr, ꝙ ſit mit-
tendus ad excōicatorē, vt eū ſine difficultate abſoluat, arg. ī. de
reſcri. ab excōicato, ī. de ſeo. excō. ꝑ tuas. §. j. ſed illa ītelligimus,
vbi eſt dubiū. vbi autē eſt certū, vel ꝙ ordiōē omiſit, vel cā non
fuit ꝓbata, abſoluit à ſuperiore, 2. q. j. nemo. Itē & p̄poſitus di-
cit, aut ſeruatus eſt ordo iuris, & tūc ſi nō appellauit, non eſt du-
biū notoriā offenſam ꝑ ſnīam, ī. de coha. cle. & mu. tua, aut nō
fuit ſeruatus, & ſic ſuperior reuocabit ſine aliquib. ꝓbationib.
2. q. j. nemo, & ſic nunquā videnr locū habere poſſe probōnes
Arch. nec eſt dria hic, an ſit appellatū, necne. Arch. rō. probatio
nes ſuas locū habere, qn̄ ep̄s tulit ſnīam ordine iuris nō ſerua-
to, qa factū erat notoriū. Præpoſitus aūt rn̄det ſic, ſed & tūc ali-
quis ordo eſt neceſſarius, ſ. citatio, & ſnia ſuper ſatiſfactione of
ficij, x. q. j. Deus, ī. de diuor. porro. & tūc demū, qn̄ nollet ſatiſfa
cere ſm ſnīam, erat excōicandus, 11. q. 3. nemo. Arch. rn̄det mo
nitionē eſſe neceſſariā, ī. de ſen. exco. ſacro, q nō pōt eſſe ſine ci
tatione, & mādato, cū dicit p̄cipio, vt emēdes rapinā, quā feciſti.
Arch. qd mandatū tenet vim ſnīę ionororijs. dicimus ergo ꝓ-
bationē Arch. ſup eo, ꝙ offenſa ſit manifeſta, ſiue per ꝓbationē
ſiue per ꝯfeſſionē, ſiue ꝑ euidentiā facti, tūc locū habere, cū di-
cit monitionē p̄miſſam, quia manifeſta offenſa fuit, qn̄ in p̄po-
3 ſitū excōicationis ſnīa lata fuit. † Itē dicimus, ſi ꝑ manifeſta of-
fenſa ꝯmiſſa ī ipſū ep̄m monitione p̄miſſa excōicationis ſnīam
protuliſſet, vt hic, & ſuperiori decr. oīſi periculū eſſet in mora,
ſi abſolo differret, ī. de ſen. excō. ſacro, & ā. de ſen. excō. ꝑ tuas.
intelligo. n. periculū morę īminere, ſi excōicator multū diſſet,
ſiue ꝓlixū terminū ad ꝓbandū manifeſtā offenſam reqrat. imo
plus vr, ꝙ ſi excōicatus nō appellauit ſup cā, ꝑ qua fuit excōica
tus, ꝙ d cętero nō pōt petere abſolonē, quaſi nō ſit ꝑ manifeſta
cā excōicatus, qa ꝑ ſnīam factū eſt notoriū, vt hic. [Cautam.] ī.
de vo. & voti redē. ex multa, & d bap. & eius effec. maiores. §. ve-
rū. [Probationē.] Ad expōnē iſtius loci multū facit ī. tit. proxi.
ſolet, glo. quę incip. Soper eo, &c. ver. item no. ꝙ probatio.

1 *Recipiendus eſt talis libellus, peto talem electionem confirmari, vel infirma-*
ri. pro cuius declaratione multa hic habentur.
2 *Hæ actiones confeſ. & nega. competūt etiam poſſeſſori eius iuris, quod petit.*
3 *Actio in factum ex re iudi. dabitur in hæredem ex turbatione defuncti, con-*
tra quem fuit lata ſententia, ſed non dabitur ex turbatione hæredis.
4 *Si in priuilegio, vel alio reſcripto fit mentio conſuetudinis, vel priuil. neceſ-*
ſe eſt illud exhiberi.

CAP. XXIIII.

1 ABbate. † [Conſuetudinē.] Hic vr talē libellū reci
piendū, Peto talē electionē ꝯfirmari, vel
infirmari, quia ſm legē, ꝯ ꝯſuetudinē facta eſt, arg. ī.
de cōſue. cū dilc. ī. de cau. poſ. cū eccleſia, 18. q. vlt. c. vlt. ff. com.
p̄di. vēditor. ff. de aqua plu. arcē. l. j. §. vlti. 9. q. 3. ꝯqueſtus, 64. di.
quia: licet. n. tp̄s nō ſit modus inducēdæ ob. ff. de act. & obl. obli
gationū, tn̄ ſecus eſt in ꝯſuetudine, vbi nō requirit tn̄ tp̄s, ſed ēt
ꝯſenſus eſt neceſſarius tacitus, vel expreſſus eius, qui tangit ea
ꝯſuetudine, vt no. ī. de ꝯſue. c. j. ex conſenſu tacito, vel expreſſo
obligatiōes naſcunt. ff. de pac. l. j. x. 3. & 4. ad hoc facit C. d agri.
litibus: dicimus. n. pro iurib. nō ꝯpetere negatio. vel ꝯfeſ. q tn̄
ꝯpetit ꝑ ſeruitutib. & vſufru. ſed debere agi, quia ad agentē ptti-
net de iure, ī. de cau. poſ. cū eccleſia, vel ꝯſuetudine, vt hic, vel
cōſtōne, ā. de cōſue. cū dilectus, vel ex priuilegio, 63. diſt. Adria-
nus, & c. ſeq. & hoc pōt dici, qa ꝯfeſſoria, & negatoria, q ꝯpetit,
quaſi ꝯfeſſoria dn̄o, vel quaſi dn̄o rei, vel eccleſię, vel potius pro
curatori, & cuſtodi eccleſię, qui pōt noīe eccleſię agere, cui ius
qrit in illa eccleſia, qualis eſt plaius illius eccleſię. ff. ſi ſerui vin.
l. 2. & plaiū intelligo quēcunq; legitimū miniſtrū, ēt ſi ſit cōuen
tus, q habet bona diſcreta, & ꝯpetit ꝯ poſſeſſorē rei, i. eccleſiæ,
vbi dico me ius habere. ff. ſi vſuſfr. pe. l. vlt. §. vtrū. vel quaſi poſ-
ſeſſorē qualis eſt, qui dolo deſijt poſſidere, vel ſi liti ſe obtulit.
ff. ſi vſuſfru. pe. l. vlti. & q nō patit me vti poſſeſſione iure mihi
debito,

debito,ſicut in interdicto, vti poſsidetis, dicimus. nã qua rõne
ſacit,quominus poſsideã, eadẽ & ipſe poſsidere vr. ff. ſi ſer. vin.
loci.§.ſi qs mihi,& 50.diſt.ſi qs.dat̃ ẽt ↄfeſſuria in reb. nõ ſpũa-
lib.ẽt nõ creditori.ff.de remiſ.l.j.§.itẽ Iulianus,& ſuperficiario,
ff.de ſupfici.l.j.§.vlt.& vſuſru.ff.ſi vſusfru. pe.l.j.j.rñ.& dat̃ ↄ ſu-
pficiariũ agri debẽtis ſeruitutẽ.ff.ſi ager.vec.l.j. §.vlt. quaſi aũt
negatoria ↄpetit eis,de qb.dicimus cõpetere,& ↄpetit quaſi cõ
ſeſ.ↄ illũ,q poſsidet, vel q tenet eccleſiã, vel rẽ noĩe eius, cuius
noĩe ius poſsidet,vel ẽt ſi qs tñ noĩe ſuo poſsideat,nõ noĩe ali
cuius eccleſię,ↄ eũ dãda eſt hęc quaſi nega.vt ſi agã ↄ aliquẽ, q
eſt in poſſeſsione Arch. nego tibi eſſe ius exercẽdi iura Arch. in
diçceſi mea,vel in tali Archidiaconatu,q ad me ptinet principa
liter,vel directè,puta qa ſum eps,à quo idẽ Arch.tenet̃, & reci-
pit̃,arg.eius,qđ dr̃ in vſuſru.qoi nãr̃ poſsidet fundũ vſuſructua
rĩũ.ff.de acq.poſ.nãr̃,& tñ ↄ eũ cõpetit nega. ff.ſi vſusfr.pe.l.4.
§.antepen.& vlt.& cõpetit hęc quaſi conſeſ. Arch. Itẽ & epo,à
quo tenet̃ Arch. ea rõne,qa eſt plãtus eccleſię,q̃ eſt principalis,
& directa dña iuris Arch.& Arch. q hæc iura tenet ab epo,& eſt
vtilis dñs. & ita vtriq; plato cõpetit actio noĩe eccleſię directa
quaſi cõſeſ. Arch.noĩe ſuo vti.quaſi cõſeſ. quẽad. & hęc ↄpetit
dño,& vaſallo,arg.ff.ſi ager vec.l.j. §.vlt. Itẽ & ea rõne no. quia
ad eũ ptinet ordinatio omniũ eccleſiarũ, 10.q.j.decretũ,16.q.7.
oẽs.Itẽ quia põrdinator eſt in cũctis, licet in ſingulis ſinguli ſuã
habeant ordinationẽ, 25.diſt.plectis. & inde eſt, q põt agere p
ſingulis eccleſijs ſibi ſubditis, ẽ.de ſucc.ab inteſta. c.vlt. 10.q.2.
c.vlt.& hac pdicta ratione,ſ.quia quaſi nega.& quaſi cõſeſ.ↄpe-
tit tñ rõne dñij, vel quaſi, vr̃ dicendũ, q ſi aliquis eſt in poſſeſ-
ſione aliçuius eccleſiæ,nõ audiet̃ ↄ altũ,ſi velit ei imponi ſilen-
tiũ, vel ſi dicat,q nullũ ius habet in eccleſia,niſi dicat ſe ius ha-
bere in eccleſia,ſicut ẽt in rei vin.nõ audit̃,licet dicat ſe habuiſ-
ſe poſſeſsionẽ,niſi dicat ſe dñm,vel quaſi. ſed talis poſſeſſor põt
vti poſſeſſorijs iudicijs,puta interdicto,vti poſ.& conſi.ib. ſed ſi
alius agit ↄ poſſeſſorẽ nega. vel cõſeſ.tũc bene põt excipere,nõ
eſt tibi ius petẽdi,vel nõ habes ius in eccleſia,& obtinebit poſ-
2 ſeſſor.ff.de rei vin. ſiun.ff.ſi vſusfr.pe.vti. †Itẽ no.q hæ actiones
cõſeſ.& nega.cõpetunt ẽt poſſeſſori eius iuris,qđ petit, licet ſe-
çus ſit in corporalib.quorũ vindicatio nunquã cõpetit poſſeſſo
ri,ẽ.de ali.iud.muta.cau.fac.c.2.ff.ſi ſer.vin.ſi fortè. §.ſciendũ,
& l.loci, Inſti.de act.§.ↄ quoq;.& ↄ quẽlibet impedientẽ dat̃, vt
ſ̃.oſtẽſum eſt. & hoc ideo ẽ, qa ſi eps petit iura epalia ab aliquo
Abbate, vel quouis alio, nihilominus põt vti in eundẽ Abbatẽ
iurib.epalibus,puta excõicare,& hmõi ſacere.ſed ſi eps peteret
Abbatẽ quaſi ſuũ ſubditũ, & ſuũ clericũ de iure canonico,i. vt
in omnib.teneat̃ ei, in quib. Abbas ſubditus epo ei teneri debet
ſm canones, in hoc caſu credo,q Abbas in oĩb.aget ſicut liber,
& in poſſeſsione libertatis erit Abbas,arg. C.de libe. cau. licet,
& C.de aſſer.tol.l.fi.in hoc caſu pptie eps dr̃ intentare piudicia
lẽ,& ſic interim pẽdente hac qõne nõ poterit eps illũ Abbatem
nec excõicare,nec aliter pcedere ↄ eũ, qa fieret piudiciũ prin-
cipali qõni, qua petit eũ in ſubditũ,licet hoc dictũ ſit in gl. quę
incipit,hic vr̃,q cõſeſſoria dat̃ ↄ eũ,qui nõ patit̃ vti iure ſuo,ar.
ẽ.de pſcrip.veniẽs,ẽ. de deci.dudũ,tñ ſnĩa non dabit̃ tñ ↄ ptur
bantẽ iura.ſ.vt ceſſet à perturbatione, ſed ẽt dabit̃ reo.ſ.adiudi-
cabit ſeruitutẽ,vel aliud ius petitũ actori. ff.de neg. geſt. q neg.
§.fi.& antequã ferat̃ in eũ ſnĩa, nõ ſufficiet actorẽ pbare ſe poſ
ſediſſe,niſi & pbaret ſibi ius petitũ deberi.ff.ſi vſusfr.pe.vti frui.
ff.ſi ſer.vin.l.j.tñ per ſnĩam ſic rei datę nõ fiet piudiciũ, quin ↄ
hunc vincentẽ agere poſsit, niſi cõiunctio cauſæ hoc ſaciat.ff.ſi
ſer.vin.loc.§.ſi ſundus. Itẽ nec mãdabit̃ ſnĩa executioni ↄ aliũ,
ſed ad intereſſe tenebit̃ agẽs,vt diximus ſ̃.de ali.iu.mu.cau.c.j.
melius dr̃, q nõ adiudicabit̃ ſeruitus actori, qa nec petita ſuit,
ſed tñ adiudicabit̃ ſic,eũ talis actor pbauerit ſibi deberi ſeruitu
tẽ in tali fundo,pcipimus reo,q eũ nõ moleſtet. ſed ↄ, idẽ alias
enim obtinuiſſet,ſi nihil de pprietate pbaſſet,& interdicto, vti
poſ.tñ egiſſet,I quo nõ oportuiſſet eũ pbare de iure ſeruitutis,
ſed de poſſeſsione tñ. &rñ. q multũ plus obtinet,qñ egit de iu-
re cõſeſſoria,q̃ qñ egit de poſſeſsione per interdictũ, qa qñ egit
cõſeſſoria,ẽt hęres eius cõpeſcet̃ à turbatione eius iuris,de quo
egit actor,qa de iure actũ eſt,& nõ de pctõ,qđ dr̃ cõmiſiſſe, quia
actorẽ turbet in poſſeſsione per interdictũ, ſed qñ egit interdi-
cto, hęres nõ cõpeſcet̃ p pdictã ſnĩam à turbatione.rõ diuerſita
tis eſt,qa qñ ſuccũbit in cõſeſ.de iure debet cauere, q nec p ſe,
nec p ſucceſſores ſuos impediet eũ vti iure ſuo. ſed qñ agit̃, vti
poſ.nõ iniungit̃ reo,niſi q non turbet actorẽ ſuper poſſeſsione
ſua.itẽ qñ agit cõſeſſoria, ẽt ſi actor nõ poſsideret,ſed tñ ius ha
beret reus, aut poſsideret iuſtè,ſed in veritate ius nõ haberet, tñ
ſnĩa ferret̃ pro actore,& ẽt mãdabit̃ executioni,ẽ.de cau.poſ.ad
vltimũ.ſed ſi ageret̃ interdicto,quãtũcunq; ius haberet actor, ſi
nõ poſsideret, & reus poſsideret,pro reo ferret̃ ſnĩa: & ſic ẽt eſt
3 multa alia diſsimilia inuenire. †Sed oppones, nõne actio in fa-
ctu ex re iudi.dat̃ in hæredẽ,ergo ſi iudicatũ eſt in interdicto, q
aliquis nõ turbet,ergo & hæres per hãc ſnĩam cõpeſcet̃. reſpõ.
bene actio in factũ ex re iudi. dabit̃ in hæredẽ ex turbatione de-
functi,ↄ quẽ ſuit lata ſnĩa, ſed nõ dabit̃ ex turbatione hæredis,
quia fortè iuſtè turbat, vtpote qui nõ vi,nec clã,nec pcario poſ-
ſidebat ab aduerſario.itẽ hæres nõ tenet̃ ex delicto defuncti.itẽ
licet cõſeſſoria,& nega.nõ cõpetant niſi dño,vel poſſeſſori,qui
habet ius in re,vt creditori,& ſupficiario, tamen ſi ille, q agit vt
dñs pdictis actionib.eſt ĩ poſſeſsione,nõ oportet, q pbet domi-
niũ, qa nõ cogit̃ dicere titulũ ſuę poſſeſsionis. C.de peti.hęre.
cogi.arg.op.ff.de lib.cau.libertis.§.fi.& l.igit̃.§.j.ff.de inge.l.fi.q̃
optimè dicũt.C.de lib.cau.eã,q̃.ſed ſi dominus ↄ vſuſructuariũ
ĩtẽdat nega.tũc oĩb.modis oportet,q pbet ſe dominũ. ff.ſi vſuſ
fru.pe.vti.in prin.ſed illud eſt ea rõne, qa vſuſructuarius poſsi-
det nãr̃.ff.de acq.poſ.nãr̃.ſed ↄ.ff.de prob.l.2.& l. verius.C.de
proba.actor,vbi dr̃,q actori incũbit pbatio. ſed illud intelligit̃,
cũ alterũ plus altero nõ credit̃,vel pſumit̃, arg. ſ̃.vt eccl.beneſi.
c.j.& ſi poſtea euincit̃ res, cui adiudicata eſt ſeruitus à poſſeſ-
ſore,p quo lata ſuit ſnĩa,ille,cui mõ res eſt adiudicata,non põt
agere,nec excipere ex ſnĩa lata p poſſeſſore.alij tamẽ dicũt,q ſi
agẽs ↄſeſ.vel nega.ẽt in poſſeſsione ſeruitutis,vel libertatis,tũc
nõ eſt neceſſe,q probet ſe dominũ ipſius rei, cui ſeruitus petit̃,
vel negat̃.ſed ſi nõ eſt ĩ poſſeſsione,tũc oportet pbare dominiũ
ipſius rei,vt no. Azo,ff.ſi ſer.vin.ſicut. §.ſed ſi qrit̃.qđ tñ nõ di-
cit. hoc primũ dictũ magis placet. I hac aũt cõſeſ.& neg.veniũt
res ipſa,& cautio.ff.ſi ſer.vin.horũ,& ẽt fructus,& dãna,q̃ poſt
li.cõteſt.acciderũt.Itẽ & ea,q̃ pceſſerunt,ſed debent ſpãliter pe
ti.ff.ſi ſer.vin.loci.§.3.& l.ſicut,arg ff.vti poſ.ſi duo.§.fi. [Elige-
rent.]No.ſeruitutẽ imponi,vt aliqd fiat.ff.ſi ſer. vin. & ſi fortè.
§.2.arg.ↄ.ff.de ſer.quot. [Robur.]Hic bene pbat̃, q intẽdebãt
ĩtroducere ſeruitutẽ,quia illũ de electione impugnabãt: aſt.n.
nõ ĩtroduceret̃ ſeruitus.ff.qnẽad.ſer.amit. l.vlt.ff.de iti. ac.pri.
l.vlt. ff.quẽad.ſer.amit.ſi qs alia.§. cũ ius habe. §. itẽ Iul. [Iudi-
ciũ.]Licet pro bono pacis ẽt extra iudiciũ hęc fierẽt,tñ qa intẽ-
debãt ſuo iure vti,qđ ex ↄdictione apparet, cõſuetudo introdu
cit̃.nec credimus haberi p obiẽto ↄdicto iudicio,licet arbitri in
dicauerint,qa ſnĩa eorũ nec nomẽ ſnĩę habere meret̃. C.de ar-
bi.l.j.itẽ qa nõ ſunt tales,q poſsint introducere ↄſuetudinẽ, vt
Princeps, vel iudices eius,ſed licet nõ valeat tãqñ obtẽtũ ↄdi-
cto iudicio,valet tamen, qa ſic obtẽtũ eſt in pualẽte ↄdictione,
Inſti.de iure na.§.ex nõ ſcripto. [Ad perſonale.] ſ.cõcedimus.
[Impetſonalis.] ſ.cõ ſiſtere. [Si mos.] Arg.q ſi in priuilegio, vel
alio reſcripto ſit mẽtio ↄſuetudinis,vel priuile. neceſſe eſt illud
exhiberi, 100.diſt.ↄ morẽ,76.diſt.ieiuniũ, 19.diſt. nõne, 30.q.j.
ſancimus,in Auct.vt ſpõ.lar.§.hoc quoq;,arg.ↄ, 19.diſt. ſi Ro-
manorũ, in Auct.vt ſra.ſi.§.1. C.de do. donatio. ff. de do. ex hac
ſcriptura. ff.de admi.tut. chirographis. ſo. in publicis inſtrũs nõ
eſt neceſſe exhiberi illud,de quo facit mẽtionẽ,ĩ priuatis ſecus.
alij dicũt,q ſi in priui.cõtineat̃ totus tenor inſtrĩ,nõ eſt neceſ-
ſe exhiberi,alias ſic. ſed hoc nõ valet, cũ poſſet eſſe ſalſitas in bul
la,ẽ.de priuil.cũ olim.tertij dicũt pbabilius,q ſi priuil.eſt publi
catũ auctoritate iudicis,nõ eſt neceſſe exhibere principale,alias
ſecus.C.de teſta.publi.quaſr aũt faciẽda ſit publicatio,no.ẽ.de
teſti.Albericus, quãtũcũq; aũt ſiat publicatio lrĩè, alius audiet̃
volẽs pbarę ſalſitatẽ,ſi illud exhiberi petit, niſi ſit amiſſum ſine
culpa ſua,ẽ.de ſide inſtru.l.vlti. [Rectior.] Rectiſsimũ aũt eſt, q
ſubrogatio Abbatis ſine vlla ↄdictione & dubitatione ſit apud
monaſteriũ S. Bern. ſed in mõ & qualitate, ſm quã debet fieri
ſubrogatio, valet ↄſuetudo,& mos antiquus,arg.ẽ.de reſti. ſpo.
Pitanis. [Nõ debeat.]4.diſt.erit. [Valere.] ff.ad munici.l.j.,in ſi.
ff.de vſu & ha.diuus,in princ.ff.de reb.dub. quoti. ff.de ſerui. ſi
quas,17.q.4.q. 12.q.2.ſi quos, & c.quia. [è vicino.] Quia Ca-
lixtus pximus fuit Paſchali,& qa ex certa ſciẽtia mutauit verba,
ideo bene allegabat monaſteriũ S.Ber. ſi aũt hoc nõ eſſet, non
intelligerẽ ſm priuil. eſſe interpretationẽ prioris,ſed illud pſu-
merẽ p ſalſã ſuggeſtionẽ impetratũ. quidã tamẽ dicũt,q de inte
videret̃ Paſchalis priuilegiũ interpretãdũ,vt electio eſſet cõuẽ-
tus S.Silue.& cõfirmatio Abbatis S.Ber.arg. ẽ.de cõſue. cũ di-
lec.alij ↄ. {Adiudicauimus.} Hæc ſnĩa iuſta fuit, qa cõſuetudo
talis erat, & pſcrip.ẽ.de cõſue. cũ dilec. & c.vlt. itẽ ſuit iuſta pp
interpretationẽ Calixti ex certa ſciẽtia facta, & cũ cãę cognitio
ne:ex priuil.aũt Paſchalis licet poſsit habere ↄfirmationẽ, non
tamẽ habuiſſet hoc ius, vt de eo rñ aſſumeretur Abbas, vt qui-
dã dñt alij ↄ. {Donec.} Arg.priuil. perire pereũte monaſterio,
arg.16.q.7.hoc ſcripſimus, 25.q. 2.§.vlt. in ſi. hoc aũt intelligo,
ſi pereat,& nõ reædificet̃: reædificatio.n.idẽ priuil. habet, ar.ẽ.
de elec.quia dili.Itẽ diſtinguo inter priuil.quędam.n.dant̃ ordi
ni,& ea durant,durante ordine, vt hic. q̃dam dantur ſuper alijs
poſſeſsionibus, quæ non ſunt ordinis,& illa durant etiam remo
to ordine,arg. contra, ſupra de te.do.quia monaſterium.

CAP. XXV.

SVper quibuſdã. {Cõfiſcantur.} ẽ. de hęre. ex-
cõicamus. [Pedagia.] Quia à
peditibus dant̃. {Guidagia.} Quia dantur pro Ducatu.
{Salmaria }

{Salinaria.} Quia danſ, vt permittat ſalē vendere, vel emere,
& eſt no. qa hoc nuſquā alibi inuenies prohibitū. C. de euic. &
con. l. 3. & l. vniuerſi. C. no. vec. ini. nō poſ. l. 2. & 3. {Vel Latera.
Cōc.} ſ. de cē. innouamus. [Viduis.] No. ſ. de of. del. ſig. 88. dl.
c. j. & a. [Rūdere.] No. viduas pupillos, orphanos & reliquas mi
ſerabiles pſonas poſſe quoſlibet ꝯuenire corā eccl'iaſti. iudice,
ſed nūquā p̄t inuita ꝯueniri, ſi malit ſub ſeculari iudice rūdere.

1 *Quando ſit tradendus quis curiæ ſeculari.*
2 *Non ſimulatè, ſed cū effectu ſupplicādum eſt pro tradito ſeculari poteſtati.*

CAP. XXVI.

1 NOuimus expedire. [Dānabile.] † No. ꝙ
p quolibet crīe, dū-
mō ſit dānabile, & dānoſum, pōt aliqs tradi curię ſe-
culari. Itē ꝙ pro nullo crīe tradi dēt, niſi ſit dānabile, & dānoſū,
vel al'r vt dicimus ſ. de hęre. excōicamus. [Proiectus.] Per ſnīā,
quā dicit p̄latus, depono iaſē, & oībus priuil. eccleſię priuo. [Ce
lebrāda.] De facto, qa poſt ſnīam eſt ſpoliandus veſtib. clericali-
bus, 11. q. 3. epo. {Seculari.} No. quaſ' depoſitus ſit ptāti ſecula
ri tradēdus. {Pronūciandū.} Poſt ſnīam depoſitionis datā pri-
mo, & poſt expoliationē factam ſecundo: tertio, dicendū eſt iu-
2 dici ſeculari, ꝙ depoſitū & expoliatū in ſuū forū recipiat. † [Ef-
ficaciter.] No. non ſimulate, ſed efficaciter pro tradito ſeculari
ptāti ſupplicandū, 23. q. 5. c. j. licet. n. p̄latus clericum tradat de-
poſitum in forū laicale, tamen non pp hoc condēnat eū ad ali-
quam pęnā corporalē. {In perpetuum.} Grauiorē pęnam non
pot imponere clericis, & eſt no. ꝙ ēt falſatius non ſemper tradi-
tur iudici ſeculari, qđ intelligo, quando eſt ſpes de correctione.

1 *Secundum decretum non eſt neceſſarium miſſio in reali poſſeſſione.*
2 *In realibus & mixtis actionibus fit tantum miſ. in poſſ. rei petitæ.*
3 *Venditio raro niſi contra latitantem fit.*
4 *Latitare dicitur, qui expreſſè iudicis vocationi non obedit.*

CAP. XXVII.

DIlecto filio. [Eidē.] ſ. parti aduerſe. [Indulſi-
mus.] Qđ tñ d iure cōi eſt, vt p̄ter
nullā indulgētiā beneficio tñ reſtōnis ſibi ſubueniaſ,
ſi ꝯpleta eſt p̄ſcriptio recuperādę poſ. eo abſente, vel in modico
tpe poſtea. ff. ex qb. cau. ma. re. ſed & ſi. §. quoti & l. alt p̄tor. §. de
inde, & no. ſ. de pſcri. ex trāſmiſſa. poſſet tñ dici in hoc valere in
1 dulgētiā, vt ēt pp reſtōnē ipſo iure currat tp̄s. † [Preſcrita.] Hinc
plenè apparet, ꝙ nō eſt neceſſariū ſ'm decretū miſſo ī poſſeſſio-
ne reali, ſed ſufficit ſolus lapſus tpis ad hoc, vt irreuocabil'r poſ
ſideat, & faciat fructus ſuos. ſed ſi ad maiorē ſui ſecuritatē vult
habere ſ'm decr. pōt illud ſibi dari, ſ. de eo, q mit. in poſ. c. j. ſ. vt
li. nō ꝯte. qm̄ frequēter. §. in alijs. hāc aūt miſſionē tā ea primo
decreto, ꝙ̄ ex ſcđo, & tā in perſonali, ꝙ̄ in reali facit iudex deleg.
nō tm̄ Principis, ſ. de dolo, c. 2. & ſ. de eo, q mit. in poſ. c. 2. ſed
cuiuſlibet alterius deleg. ſ. de eo, q mit. in poſ. c. cū veniſſent. &
iſte eſt caſus, vbi ante li. ꝯteſt. dele. impedit officiū ſuū. quidā tñ
2 Legiſtę dicūt ꝯ, Auct. de exhi. re. §. ſi vero. † Itē no. ꝙ in realibus
& mixtis act. fit tm̄ miſ. in poſ. rei petitæ, niſi qñ latitat, vel qñ do
lo deſijt poſſidere. ff. ex qb. cau. ī poſ. Fulcinius. §. itē videamus,
3 & §. ſeq. & C. de p̄ſcri. 30. ann. ſi qs. §. fi. † Itē no. ꝙ vēditio raro fit
niſi ꝯ latitantē. ff. ex qb. cau. ma. in integ. reſti. l. itē alt. §. hic, &
ff. ex qb. cau. in poſ. Fulcinius. §. j. & §. ſeq. raro iū diai, qa ꝯ pu-
berē minorē, & ꝯ furioſū, & ēt ꝯ pupillū, ſi ex alieno facto ꝯue-
nianſ, fit vēditio, ſi eis expediat, vel ſi vrget debitū eis, vel ſi dila
tio allatura eſt dānū creditorib. ff. ex qbus cau. in poſ. Fulcinius.
§. adeo, & l. ſi minor, & l. apud Iul. j. rñ. & l. in poſ j. rñ. ff. de bon.
auct. iud. poſ. ſi nō ex. j. rñ. iſtę. n. pſonæ latitare nō poſſunt. imo
plus v' ex p̄dictis ll. licet multi ꝯdicāt, ſ. qa vbicūqs ēt alijs perſo
nis p̄ter p̄dictas iuſta cā mouerit iudicē, faciet vēditionē: ſi. n.
ꝯ has facit vt latitātes, ꝙ̄ ſunt fauorabiliores, quare non multo
magis faciet ꝯ alias. & ſi dicas, ꝙ ꝯ p̄dictas facit ea iuſta cā, i. qa
finguntſ latitare pp tutores, vel curatores eorū, q latitant, certè
hoc nō v' verū, qa ſi hoc eſſet, lex aliqua hāc rōnē inter alias all
qñ aſſignare debuiſſet, imo expreſſè dicit lex, qa ēt ſi nullus lati
tet, tñ ꝯ p̄dictas pſonas fit vēditio, vt dicit p̄al. l. ff. ex qb. cau. in
poſ. Fulcinius. §. adeo. itē ſi miſſio, & vēditio fiūt in reali, vbi fit
in alijs miſſio, ꝙ̄ q petita ſunt, quare, vt p̄dictum eſt, nō fieret in
pſonali. ſed oppones, qūo tā graue dānū infligeſ abſenti no ꝯtu-
maci ſine ordine iudiciario? Rñ. hoc fieri pp malitiā latitātis, &
ēt ꝯ alios pp multa mala, ꝙ poſſent euenire, niſi fieret, licet rariſ
ſimè fieri debeat, niſi ꝯ latitantē: & tūc ēt inuētū eſt bonū reme
diū, qa ſi fiat vēditio cū nō exiſteret debitū, agiſ ꝯ ipſum p̄iudi-
ciali in rē ad recuperationē rei vēditę. hoc aūt nō v' bonū, quia
poſtquā p iudicē vendita ſunt, ꝙ poſtea inquireſ, vtrū ſubfuerit
debitū, p quo vēditio facta eſt. ſed venditio poterit reuocari, ſi
cāę, pp quas facta eſt vēditio, nō ſubſint, puta qa nō ſit vtile his,
p qb. vēdita eſt, vel qa nō erat debitor grauatus debitis, vel ſi nō
erat dānoſū creditorib. vel ſi nimis feſtinauit. ff. de dam. infec.
ſi fini. §. ſi fortè, & ſic loquiſ l. ff. de priui. Imperatores. hoc aūtē
bene fatemur, ꝙ facilius pcediſ ad venditionē ꝯ latitantes, ꝙ̄ ꝯ
alios. ſed ſi fit vēditio ꝯ nō latitantē, quaſi latitet, eodē mō fit re
uocatio huius vēditionis vel ipſo iure, vel p beneficiū in integ.
ff. de dam. infec. ſi fi. §. ſi fortè. ff. ex qb. cau in poſ. Fulcinius. §. ſi
qs. imo plus dici poſſet, ꝙ cū hęc ſnīa, ſ. ꝙ res debitoris vendaſ,
ſit tm̄ interlocutoria, qa ſūmatim ī m̄ cognoſciſ. C. de bo. auct.
in poſ. l. fi. §. an bi, & ſi poſtea iudex ꝯtiū cognoſceret, ſ. ꝙ non
fuiſſet debitū, poſſeſſionē & vēditionē reuocaret, & ēt ſoſonē
factā debitori, arg. ff. de re. co. magis. §. ſi ęs. ff. de tranſ. cū hi. §. ſi
p̄tor, itē qđ iuſſit, & c ff. de re iudi. qđ iuſſit. vel is, ꝯ quē lata eſt
interlocutoria ſup ſoſone debiti, & ſup vēditione, poterit ap-
pellare j. 10. dies a tpe, quo ſciuit p̄dictā ſnīam ꝯ ſe latā, cū ī ve-
ritate nō latitauerat. C. qūo & qñ iudi. l. j. & habēt locū p̄dicta, ſ.
miſ. in poſ. & vēditio, ēt ꝯ eccleſiā, ſicut ꝯ pupillū. Si q̄ras, intra
qđ tp̄s faciēda eſt vēditio, vel miſſio ex ſcđo decreto, poſtquā
miſſus eſt in poſſeſſionē cā rei ſer. dicūt quidā, poſtquā viſus eſt
eā habuiſſe p derelicto, vel hoc cōmittendū eſt arbitrio iudicis.
ff. de dam. infc. ſi fi. §. nō aūt. ff. de acq. poſ. poſſideri. §. fi. ff. de iu
re deli. l. j. §. vlt. melius v', ꝙ p ann. debet expectare. C. de p̄ſcri.
30. ann. ſi qs. §. vlt. & hoc bene v' dicere decr. ſ. vt li. nō ꝯte. qm̄,
in fi. nec ob. C. in quib. cau. nō eſt neceſ. in integ. reſt. qa illa lo-
cū habet in his, ꝙ̄ fiunt extra iudiciū, ſecus in illis, ꝙ̄ fiūt in iudi-
cio. C. de iu. properandū, in fi. itē v' ex decr. p̄al. ſ. qm̄, ꝙ poſt an-
nū pōt iudex interponere ſ'm decretū pro vēditione faciēda, v'
ſi nō vult ita grauare abſentē, pōt decernere, ꝙ tm̄ poſſideat, &
fructus faciat, quouſqs aduerſarius pbauerit indebitū illud, cu-
ius cā facta eſt miſ. in poſ. vel ſi adhuc vult minus grauare abſen
tē, fortè ꝙ minus liquet ei de debito, tūc reſeruet onus pbandi
debitū illi, q miſ. eſt in poſ. nā ſi iudici licet qđ plus eſt, i. facere
finalē vēditionē, multo magis qđ minus ei licet, ſ. p̄dictas poſi-
ſiones facere. itē & cautione pig. & vēdi. & alijs remedijs vtēdū
eſt ꝯ ꝯtumaces. ff. de ven. inſpi. l. j. §. j. ff. de lib. agn. §. ſi qs. Inſti.
de excu. tut. §. vlt. & ſ. de do. c. 2. ſed qs d' latitare, habes ff ex q.
4 cau. in poſ. ea. Fulci. §. 2. & §. ſeq. † Itē d' latitare qlibet, q expſſè
vocationi iudicis nō obedit. ff de priuil. cū ſi creditores. & hoc
plus placet, ꝙ̄ qđ no. ſ. vt li. non ꝯteſt. qm̄, in gl. & malè. [Cōue-
niēdi.] Reſtituiſ. n. ei tp̄s, quantū fuit abſens, ita tñ, ꝙ non exce-
dat tp̄s, quod ſibi ſuperat. ff. ex qui. cau. ma. re. ſed & ſi. §. quoti.

1 *Oblationum nomine quid intelligatur.*
2 *De datis inter viuos non debet ep̄s habere portionem, ſed tantum de teſta.*

CAP. XXVIII.

CVm inter vos. [Capellæ.] No. Abbatē conue
niri p eccleſia ſibi ſubdita: &
fortè ideo eſt, quia tpalia illius eccleſiæ erāt monaſte-
rij, & erant q. grangia, vt no. ſ. de appel. de priore. alias aūt licet
ep̄s admitteretur ad agendū pro eccleſia ſua, ſupra de ſucceſ. ab
inteſt. c. 3. ſupra de priuil. cū olim, pp. ad defendendū tñ nō ad-
mitteretur, niſi cū ſatiſdatione de iud. ſol. vt. ſ. in bonis ipſius mā-
deſ ſnīa exec. ff. de re iudi. ſi ſe obtulerit. & hoc idē à ſiſi crede-
rē de Abbate, arg. ff. de leg. nō poſſunt. & ideo dic melius, vt no.
ſ. de reſti. ſpol. olim cauſam, & de ind. cū depu. & de relig. do.
cū vete. [Probatum.] Prius in titulo alle. puta, quia ſibi hæc ter-
tia fuerat cōſtituta legi, ſupra de cōſue. cū dilec. quod licet non
probeſ, ſed vſus tm̄ p̄ſcriptus ſufficit, ff. de vſu. cū de in rem, vel
1 aliter, vt in gl. ꝙ̄ incipit, † [Oblationū.] Nomine oblationū hic
intelligūtur oīa oblata ſiue mobilia, ſiue immobilia, ſiue in ec-
cleſia offerantur, ſiue extra. ſecus, ſi dixiſſet oblationes altaris,
10. q. j. de his, antiquos & melius ſupra eo. cum Carp. {Et ea.}
Miſſā. {Nuncio.} Arg. ꝙ ea, quę acquirit ſacerdos iniungendo
pnīas per parochiā debent eſſe eccleſiæ. {Nūcio.} Arg. ꝙ quæ-
cunqs intuitu eccleſiæ acquiruntſ, ſunt eccleſiæ, 12. q. 3. Pontifi-
2 ces, ſupra de teſta. requiſiſti. † {Et decimas.} Supra de teſta. of-
ficij, & c. de his. ꝯ, j. eo. c. 2. ꝯ, vbi d', quia de datis inter viuos nō
debet habere portionem ep̄s, ſed de teſt'is tantum. Itē ꝙ de his,
quæ dantur ad perpetuū cultum, vt veſtimēta, & quibuſdā alijs,
quæ hic cōceduntur, portionē canonicā habere nō debet. Sol.
illa c. loquūtur, quādo agitur cōdictione ex illis decr. ſuper re-
lictis in teſtō tantum: hic aūt loquiſ, quando agebat cōdictione
ex canonibus, 12. q. 2. cōceſſo, & c quatuor, 10. q. j. antiquos, vbi
expreſſè habes, ꝙ ēt de prędijs debet habere portionē, ꝙ̄ cōſtat
ad perpetuū cultū data, 10. q. 2. hoc ius. Sed dices, hic non agit
ep̄s, ſed prior, qūo ergo condōne ex illis canonibus petit aliquā
portionē? Reſpon. hic prior habebat iſtā tertiā ab ep̄o. nec obſt.
qđ in c. d' de medietate, quia in hoc eſt ſeruanda conſue. ſ. de
ſepul. certificari. vel dic, ꝙ hic prior iſtā petijt, quia eam ſtipula
tus fuerat, vel alias ſibi erat cōſtituta, & cum non poſſet proba-
re ſtipulationē, vel cōſtitutionē, probauit cōſuetudinē 40. ann.
in perceptione cuiuſlibet iſtorū ſingl'r. ff. de vſu. cū de in rem.

CAP. XXIX.

EX parte veſtra. {Operis.} Poſt nunciationē
enim no. O. ædificatum fuit
licitè, vel quia remiſſa fuit nunciatio, vel quia fuit ſa-
tiſdatum, vt dixi ſupra de nou. ope. nuncia. c. 2. & 3.

CAP.

CAP. XXX.

EX parte veſtra. [Ecclefiaſt.] ſ.co.cũ inter, ʒ. [Ratã.] Quia iuri conſonat. ſ.de teſt. de his. vel dic cũ legatus poſsit facere ꝯſtõnẽ, v. s.de offi.leg.c.vlt.eadẽ rõne põt interpretari, ſ.eo.inter alia.

CAP. XXXI.

TVa nobis. [Maiora.] ſ. dignitates, qđ aliqui non credunt, cum non debeant vacare, ſed maiora appellãr pinguiora, quamuis accepta propria ſignificatione verbi etiam dignitates beneficia ſunt, arg. ſupra de preca.c.vlti.vbi de hoc no.

CAP. XXXII.

TRanſmiſſę. [Facultates.] Interpretandũ erat dictũ canonicorũ ad hoc, vt verũ dixiſſe videanꝰ, ꝙ non ſufficiũt facultates pp diminutionẽ ſ.n.diminutæ nõ erãt, & hoc Papæ dixiſſet; nunquã literas dediſſet, arg. ſ de ꝯſt.cũ M ff.de ꝯſt.prin.in nouis. [Moderantes.] No.ꝙ per hoc verbũ poſſent minuere, nõ augere numerũ. [Cõuenientes.] Hæc nõ ſufficiũt rõne primi mãdati, ſed iſtius ſecũdi.

1 *In materia noualium hic & vſque ad nu.6.multa pulchra colligere poteris.*
7 *Plena libertas dicitur, vbi aliqui ſunt exempti à lege diœceſana.*
8 *In eccleſiis exemptis inſtituunt clerici per fratres, in non exẽptis autẽ non.*
9 *Epiſcopus non inquirit de criminibus, vel negligentia ſacerdotis exempti.*

CAP. I. in VI.

VEniens, & infra. [In ſpeciales.] Hic vult dicere, ꝙ per hæc verba, vos recipimus in proprios & ſpãles filios, non fit exẽptio, ſed tñ non poterũt excõicari, vel interdici, niſi a Papa, vel eius legato. [Ex illo.] i. ad id prodeſt eis, ꝙ ſunt in proprios filios recepti, ꝙ nõ poſſunt excõicari, vel interdici, i. pp illud. [Deſertũ.] Hoc deſertũ poſt habitationẽ põt dici nouale, ſ.de ver.ſig quid
1 p nouale, vbi no. [In pmiſsis.] Priuil. †[Memoriã.] Monaſteriũ habet priuil. de percipiẽdis decimis noualiũ inter certos fines, agit ad decimas ꝯ quaſi poſſeſſores earũ, & plebes, ad quas de iure cõi ptinẽt, agũt ꝯ eos, vt dimittãt eis decimas, quas quaſi poſſidẽt. Hic primo q̃rit, qđ debet pbare monaſteriũ, & qđ plebs. Rñ.teſtes monaſterij debent dicere, ꝙ cõis opinio eſt omniũ, q habitãt circa loca, q̃ monaſteriũ dicit noualia, & ẽt aliorũ, quos de his q̃rere cã agitat, vel melius omniũ, q circa hoc arbitranꝰ, nullũ, q viuit vidiſſe, vel audiuiſſe, qñ loca illa fuerunt culta. & oportet hos habitãtes vel arbitrãtes, qui pdicta opinanꝰ, ad minus eſſe duos, vel tres, vł plures, vt iudex arbitrabiꝰ: ſed nõ oportet eſſe oẽs, vel maiorẽ partẽ, q̃ ſic opineꝰ: nã municipes dñt ſcire, qđ maiores ſciũt. ff. ad muni.municipes. itẽ adijcẽt in ſuo teſtimonio, ꝙ nunquã viderũt aliquos, q dicerẽt ſe vidiſſe illa loca coli, vel audiuiſſent ab illis, q vidiſſent, vel audiuiſſent ab alijs pdeceſſoribus ſurſum in infinitũ: vel ẽt ab his, qui ſecũ cõuiuebant ſurſum verſum in infinitũ, pdicta loca ſuo tpe coli. nec vł ſufficere, ſi teſtes dicãt, nõ eſt opinio omniũ, nec ẽt alicuius pręcedẽtiũ in infinitũ, ꝙ pdicta loca culta fuerint: quia hæc eſt negatiua, q̃ pbari nõ põt, 6.q.5. actor. C.de proba.actor. ff.de pba.
2 l.a. † Itẽ non vł his teſtib. neceſſe dicere, ꝙ audiuerint pdicta loca ſemp fuiſſe inculta, imo bene valet eiꝰ teſtimoniũ, ẽt ſi audiuerint illa loca aliqñ fuiſſe culta, q̃a tũc pbabit monaſterium pſcriptionẽ eius tpis, cuius nõ extat memoria ꝯ cõſeſſorĩã, quã intentãt plebes de iure cõi ad decimas petendas. & tunc dicent teſtes cõem opin. eſſe omniũ pdictorũ, ꝙ nullus viuẽs vidit, vel audiuit, ꝙ ſuo tpe fuerint loca pdicta culta, nec vidit aliquos, q hoc viderint. vel audiuerint ẽt ab alijs de ſuis tpibus. dicunt qdã, & fortè nõ malè, ꝙ ẽt ſi nõ dicant de ſuis tpibus, ſed de aliorũ tpibus, ſed certis, ꝙ æquè bene impeditur pſcriptio, ſicut de ſuis dicerent, v.g. dicit teſtis, Ego audiui à Petro, q dicebat, qđ audiuerat à Ioãne, ꝙ tpe Iuſtiniani loca colebanꝰ, ſed ab eo tpe citra cõis eſt opi. ꝙ fuerint inculta. ſi à Iuſtiniano audiuiſſent, indubitatũ eſſet, ꝙ nõ probabiꝰ pſcriptio. Idẽ ẽt vł, ſi non dicat de certo hoĩe, ſed tñ noĩat certũ factũ, vt ſi dicat teſtis, Audiui, ꝙ pdicta loca colebanꝰ eo tpe, quo cõflictus fuit Saracenorũ cũ Chriſtianis, ſed poſtea fuerũt inculta. aliqui tñ dicunt ꝯ, ſ. ꝙ nõ ſufficit dicere, ꝙ audierit ea culta tpe Iuſtiniani, vł tpe ꝯflictus, niſi dixerit, ꝙ vidit, vel audiuit ſuo tpe culta. ſed ſm primã opi. non vł dña, ſiue audiuerit à Ioanne, ſiue à Iuſtiniano, cũ et dicere ſufficiat ita de alio tpe, ſicut de ſuo. illi tñ bene fatenꝰ, ꝙ non debẽt cõfuſum tps dicere, puta q̃a culta fuerunt à tpe citra, ſed certũ dicere debent, vt pdictũ eſt, ſ. tpe Iuſtiniani, vel cõflictus. Sed quid ſi teſtis ĩterrogatus rñdeat, aliquos, ſed paucos & ſine ratione opinari ꝯ? credimus probari pſcriptionẽ. ſed quid ſi dicat parẽ partẽ opinari ꝯ ſine ratione? hic nõ credimus valere teſtimoniu, quia nõ eſt teſtis diſtinguere, qs faciat cũ rõne, vel ſine rõne: ſed quid ſi dicat, Ego audiui aliquẽ dicentẽ ſe audiuiſſe, vel vidiſſe, q ſuo tpe culta fuerũt pdicta loca, ſed ipſe nõ credidit ei, quia cũ interrogaſſet ab eo de cauſa dicti ſui, vel de circunſtãtijs nõ rñdit ei, vel reſpõdit, ſed falſum? rñ. ꝙ per hũc teſtẽ non probaꝰ pſcriptio, quia cũ hic teſtis nõ eſſet iudex, à quo audiebat loca fuiſſe culta, nõ tenebatur ei rñdere. ſed ſi falſam cauſam ſubiecíſſet ſui dicti, tũc poſſet dici, ꝙ bene probaꝰ pſcriptio, dũmodo ꝯſtet cauſam, quã dixit, falſam, & ẽt cũ eã dixiſſe, q̃a fortè nõ eſt credendũ, ꝙ eã dixerit, niſi pars monaſterij hoc probet: teſtes aũt plebis debẽt habere ꝯriũ, i. cõem opi. eſſe pdictorũ hominũ, qui ſ. dicti ſunt, ꝙ aliq ſunt, qui viderint, vel audiuerint, qñ loca pdicta culta fuerint, & ſi nõ aliud, ſ. cõſulẽ, vel diẽ, vel annũ probent. & ſi teſtes vtriuſq; partis hoc plenè dixerint, iudicis diſcretioni relinquiꝰ, qui quib. pferanꝰ. & ſi in hoc articulo pferenꝰ teſtes monaſterij, nõ ſufficit eis, niſi probent & alia, q̃ ſ. diximus, cũ lex ad oĩa eũ aſtringat. ſed ſi teſtes plebis hoc probent, ſufficit eis, ẽt ſi aliud nõ probãt. Itẽ ſi in hoc articulo deficerẽt, ſed probarẽt aliũ articulũ, ſ. ſe vidiſſe, vel audiuiſſe aliquos, qui dicerenꝰ ſe vidiſſe, vel audiuiſſe ab alijs, qui audierãt ab alijs, ꝙ pdicta loca ſuo tpe culta fuerint, pferꝰ pbatio plebis, quia cũ innitaꝰ iure cõi, ſufficit, ꝙ in vno & ſi nõ in oĩb. infringat probationẽ monaſterij. Itẽ in hoc caſu ſi duo tm̃ teſtes bene probẽt hũc artic. pferenꝰ teſtibus monaſterij, qui dixerunt ꝯ, quia iſti aſtruũt affirmatiuã, quod eſt de iure cõi: alij negatiuã, qđ eſt ꝯ ius, licet in hoc caſu admittanꝰ pp impoſsibilitatẽ probationũ. Alij tñ dicunt, & hoc ẽt diſcretioni iudicis cõmittiꝰ, ꝙ vtrunq; teſtimoniũ eſt admiſſum ꝯ ius, q̃a eſt de auditu, licet teſtimoniũ monaſterij ſit magis ꝯ ius, quia eſt de auditu, & aſtruit negatiuã. hæc aũt ſatis pbanꝰ ff.de prob. ſi arbiter, ff.de aqua plu.arc. In ſumma. §. idẽ Labeo. & dicunt quidã, ꝙ ſi cõſtet p cõfeſsionẽ, vel alio modo, ꝙ à c. annis citra ante li. ꝯte. fuerint pdicta loca culta, quantũcunq; monaſteriũ probet pſe oĩa pdicta, tñ ſuccũbet, quia cũ oporteat eũ probare pſcriptionẽ, cuius nõ extat memoria, hæc nõ eſt talis, q̃ ẽ infra cẽtũ ann. cũ vſq; ad centũ ann. vel parũ minus põt extendi memoria hominũ, ſicut vita. ff de viſufr.ac. vſusfructus. ſecus aũt ſi per cõfeſſionẽ, vel alio modo nõ cõſtet de anteriori tpe, ſed conſtet, ꝙ à ducentũ citra fuerint culta q̃a tũc bene valebit pbatio monaſterij, ſi pdicto modo probauerint. Prædictæ probõnes videnꝰ habere locũ, ſi negetur Conſtantinũ fuiſſe Imperatorẽ Ro. vel Carolũ fuiſſe Regẽ Franciæ, vel ſi negatur aliquẽ fuiſſe notarium, vel platũ, & ſic de alijs ſiĩibus, dũmodo pdictã metã centũ ann. exceſſerint vtrobiq; n. eſt eadẽ æquitas. quidã tñ dicunt habere locũ pdictas probõnes, ſi ea, q̃ intendũt probare, excedũt metas 40. ann. alij dicunt, ꝙ ẽt pnĩa, ſed ignota, puta apud Saracenos facta, pdicto modo debẽt pbari, ſed nõ placet. † Item no. ꝙ
3 hæc cõis opin. idẽ eſt, q̃ cõis credulitas, & ideo oportet famã eſſe, & ẽt credulitatẽ cũ aliqua rõne; licet.n. lingua moueatur facilè ad loquendũ, qđ vult, ſicut & caro facilè moueꝰ ad illicita, aĩa tñ facilè nõ moueꝰ ad aliquid credendũ; ſed pcedente rõne tm̃. & quia ſolus Deus ſcrutaꝰ aĩam, ideo ille, qui fert teſtimoniũ de opinione, ſi interrogeꝰ, qũo ſcit hanc cõem opi. reſpondebit, nõ ſcio, ſed ſolus Deus nouit, ſed credo: cauſam aũt credulitatis ſubijciat, q̃a ſic verbis exprimebat, vel aliã, quã volet. & hac rõne, quia tñ de credulitate reſpõdet, qui teſtificatur ſuper opinione, vł, ꝙ ſi interrogaꝰ, qũo ſcit, ꝙ ſit cõis opin. reſpõdebit, q̃a ſic audiui à multis, & credo, ꝙ aĩa organo vocis ſic exprimebat ſuã voluntatẽ. Itẽ eſt iuſta cã, ſi dicat, cũ multi expri-
4 merent ſuã opinionẽ. † Alij ꝯriũ non dicebant. ſi autẽ interrogaretur, à quibus audiuiſti: ſi noĩat aliquos, bene eſt ſi dicat, nõ habeo in memoria de aliquo, q̃a nõ no. de aliquo certo, q̃a ſic cõiter dicebaꝰ: dꝰ valere teſtimoniũ. vł aũt probare cõem opinꝰ & omniũ opinionẽ. ff.de pba. ſi arbiter: quia ſi vnus ſolus eſſet in ꝯria opinione ductu rõnis, nõ eſſet cõis proba. vt pdictũ eſt. licet aũt probatio cõis opin. ẽt cũ pdictis adiectionibus nõ ſufficiat, niſi in his, q̃ excedũt metas pdictas, tamen & in bis, q̃ ſunt circa metas pdictas, ſępe multũ valet, q̃a transfert onus pbõnis in reũ, arg. ſ.de pſum. q̃a veri, & c. illud, ar. C. de teſti. l. j. & auct. ibi poſita. C.de ſen. & interlo. l. a. Et hęc vera videnꝰ, ſi dꝰ ꝯctus alicuius plati mortui nõ valere, q̃a nõ fuit platus: vel ꝯ inſtrũta tabellionis mortui, ꝙ nõ fuit tabellio, vel ꝯ filius, ꝙ nõ fuit matrimoniũ inter parentes. & ſic vł viuere ille, q cõi opin. dꝰ mortuus, & ſic in ſiĩibus, arg. pdictarũ legũ, & arg. 34. q. j. c. j. ff.de offi. pto. Barbarius. ſecus aũt eſſet, ſi prelatus viueret, vel tabellio, vel maritus: nã in his caſibus & ſiĩibus, ſi pdicti agerent, puta q̃a platus repeteret ſuã eccleſiã, in cuius poſſeſsione alius eſſet, vel alter alterũ peteret, vel tabellio peteret aliquẽ ceſſare à diffamatione ſua ſup eo, ꝙ nõ eſſet tabellio. nã in his caſib. nõ vł, ꝙ cõis opi. in aliũ trãſferat pbõnẽ: & eſt rõ, q̃a multa ſunt pro reo, ſ. q̃a eſt in poſſeſſione, & q̃a negat, qđ nõ eſt in alijs caſib. tñ & huic aꝰ ſubueniꝰ, vt no. s. de pſump. illud, & ſ. de teſti. ſpol. ſæpe cõ-
5 tingit. † Item ſecus vꝰ, ſi non agiꝰ cã inter pncipales, ſed inter alios, puta ſi aliqs petit aliqd ex ꝯctu plati viuentis, vel inſtrũta tabellionis viuentis; ſufficit. n. his actoribus probare cõem opin. ꝙ bꝰ pro pręlato, vel pro notario, quouſq; probeꝰ ꝯrium, arg. ꝯ, C.de teſti. l. a. C.de ſen. & interlo. l. a. & eſt ratio diuerſitatis, q̃a

principalis

principalis pſona magis debet habere paratas probõnes ſui ſta-
tus, q̃ alius. in iure aũt inueniuntur iura, q̃ loquunt̃ de hac mã,
ĩ eo. quid p no. & c. ſup qbuſdã, ĩ. de priui. c. fi. 3. q. 6. hoc qppe.
ff. de aqua plu. arcẽ. in ſumma. §. idẽ Labeo. ff. de aqua quoti. &
æſti. hoc iure. §. ductus aquę. ff. de iti. actuq; priua. apparet. §. pe.
6 & vlt. C. de ſer. l. j. & 2. & l. ſi manifeſtę, ff. de ꝓb. ſi arbiter. †Item
aliud eſt cõis opi. q̃ notorium: huius. n. cõis opi. eſt tñ de lõgè
ꝓteritis, & q̃ nõ poſſunt ꝓbari p teſtes de viſu: notoriũ aũt eſt de
ꝓſentib. vel ꝓximè ꝓteritis, & q̃ facilè poſſunt ꝓbari p teſtes de
viſu. & nõ mireris, ſi ſufficiẽs reputat̃ à iure hęc probõ cõis opi.
Indubitãter. n. reputari debet, ꝙ oẽs hoĩes cõiter opinati sũt ſi-
ne cõdõne tanto tpe, à quo nõ extat memoria. ff. de aqua plu. ar
cẽ. in ſomma. §. idẽ Labeo. {In eo. plena.} Hãc plenã libertatẽ
7 nõ habẽt de iure cõi, ſed p priuilegia, vt hic, j. ſequit̃. †[Liberta
te.] No plenã libertatẽ dici, vbi exẽpti ſunt à lege diœce. vt hic
expreſsè dicit. eſt ẽt iuriſdõnis, ſicut apparet in illis verbis, vbi
dicit, ꝙ non poſſunt interdicto, & excõicationi ſupponi, q̃ ſunt
de lege iuriſdõnis. & valet hoc ad intelligẽdũ priuilegia, q̃ dãt
alicui plenã libertatẽ, non expreſsis c. libertatis: nõ. n. intelligi-
tur plena libertas, niſi in his duabus ll. ſit liber. melius placet, ꝙ
iſtę eccleſiæ nõ gaudebãt plena libertate in lege iuriſ. ſed tantũ
quo ad certa capĩa legis iuriſdõnis erãt exẽptæ, ſ. ꝙ non poſſent
excõicari, vel interdici, ſed quo ad alia ſuberãt diœceſanis, ſ. qa
8 poterant ſub eis cõueniri, & ſic de alijs. †[Examinandi.] Idcirco
clerici fratrũ ꝓſentant̃ epĩs, & examinantur ab eis, qa hmõi ec-
cleſiæ nõ erãt exẽptæ, & ideo clerici p epõs erãt in eis inſtituen
di. ſecus aũt eſſet, ſi eccleſiæ eſſent exẽptæ ex toto, quia tũc inſti
tuerent̃ ibi clerici p fratres, 18. q. 2. c. j. ſed tũc ſi popĩs nõ eſt exẽ
ptus, rector eccleſiæ inſtitutus p fratres recipiet curã ab epõ, &
reddet ſibi rõnẽ populi, & ibit ad conciliũ epãle, & recipiet ibi
ſtatuta ſynodi, reſpõdebit de quarta decimarũ, & oblationũ, &
mortuariorũ, & hmõi, q̃ ſibi à populo obueneriũt, & ꝓſtabit ſibi
reuerentiã, obſequiũ, & honorẽ rõne populi, & alia, q̃ alij recto
res ꝓſtant epõ, arg. ĩ. de priuil. ex ore, & de maio. & obe. qđ ſup.
nec eſt ꝯ hoc, qđ dicimus, ſ. ꝙ dbet recipere curã aĩarũ ab epõ,
qa eadẽ rõne vr̃, ꝙ qñ epũs inſtituit aliquẽ in eccleſia nõ exẽpta,
vbi clericus eſt patronus, ꝙ deberet recipere curã tpaliũ à pa-
trono. Sol. nõ eſt ſiĩe, qa curã aĩarũ nõ põt quis habere, niſi per
epũm, cui ſubeſt, vel p vicariũ eius, 16. q. 7. nullus, ĩ. de offi. Arch.
cũ ſatis, ĩ. de inſti. ex frequentibus. vicarius aũt nõ vr̃ ab his exẽ
ptus. ſecus aũt in cura tpalium, q̃ intelligit̃ data hoc ipſo, ꝙ cõ-
ceſſa eſt cura aĩarum. liẽ põt dici, ꝙ ꝓſentatio, quã facit patro-
nus, ſufficit, vt poſtea cõceſſa cura aĩarum cõcedere videat̃ pa-
tronus & curã tẽporaliũ. examinare aũt eũ non debebit epũs, qa
non inſtituit eũ in eccleſia, imo Abbas, nec eũ cõfirmat, nec ip-
ſi manũ imponit: tales. n. examinandi ſunt, ĩ. de ele. venerabilẽ,
& c. nihil. cura. n. aĩarum in hoc caſu nõ eſt principalis, ſed ac-
ceſſoria: ex quo. n. per patronũ clericũ inſtitutus eſt, & cura aĩa-
rum quaſi acceſſoria ex rõne ei concedenda eſt, & ideo ẽt nulla
eius exceptio admittit̃, niſi fortè laboraret infamia, ĩ. de appel.
cõſtitutus, de accuſa. accedẽs, nec accuſabit̃ à populo, nec alio
corã epõ. Itẽ epũs de criminibus, vel negligentia eius nõ inqui-
ret, quia nõ eſt iudex eius, ſed ſi negligẽs, vel alias eſt in regimi-
ne, epũs poterit dare licentiã populo, ꝙ ab alio recipiant puĩam,
& alia ſacĩa, ĩ. de offi. or. inter, in fi. ſed epũs nõ ꝓhibebit, ꝙ paro-
chiani nõ recipiãt ſacĩa ab hmõi rectore, quãdiu tolerat̃, 8. q. 4.
nonne, niſi ſciret, vel vehemẽter ꝓſumeret, ꝙ parochianos vel-
let trahere ad errorẽ, vel ad peccandũ, quia tũc nõ quaſi iudex,
nec in forma iudicij, ſed quaſi ſuperior rector eius, & cui ẽt prę
alijs & ſuper alios cõmiſſa eſt cura eiuſdẽ parochiæ, poterit ei
mandare, ꝙ ab eo nõ recipiat, arg. ĩ. de ditior. quãto: tñ bene ca
ueat iſte epũs, quia ſi poſtea rector cõqueratur de eo, oportebit
eũ probare cauſas, & ꝓſumptiones, quare hoc fecit, quas ſi non
probauerit, punietĩ, arg. ĩ. de exceſ. prælat. c. 2. ab hoc aũt rectore
ſi appellẽt parochiani extra iudiciũ, appellãdus eſt Abbas ſuus,
quia hęc appĩo plus habet vim prouocationis ad iudiciũ, quàm
appĩonis, ĩ. de app. cum ſit. ſed ſi appellet̃ ab eo in iudicio, tunc
appellandus eſt epũs, à quo eos habet, arg. ĩ. de maio. & obe. ſoli-
tæ, ſicut & in eccleſia vacante cuſtodia habebit populi quo ad
curã, 63. diſt. in plebibus. officia aũt audient in parochiali eccle
ſia, etiã vacante eccleſia, & ab extraneo ſacerdote, quia locus il-
le corporalis ad hoc deputatus eſt, ĩ. de paroch. vt dñic. imo &
ſi rector proceſsiſſet in inquirendo ꝯ parochianũ, appellabitur
epũs, & tunc vocabit rectorẽ, vt defendat proceſſum ſuũ, ĩ. de ap
pel. cũ ſpeciali, circa finẽ. & ſi non cõparuerit, procedet epũs, qa

in cauſa appĩonis bene proceditur lite nõ cõteſta. {Cum ple-
bes.} No. quia aliquãdo eccleſiæ parochiales non ſunt exẽptæ,
& tamen parochiani ſunt exempti, de hoc no. ĩ. de priuil. rece-
pimus. [Moderatione.] Moderatio in hoc eſt, qa iſti fratres cle-
rici integras decimas recipient de noualibus, & laboribus poſ-
ſeſsionum, quas iſte ordo S. Iacobi habebat ante Conciliũ. ſed
de illis poſſeſsionibus, quas quęſiuit poſt Conciliũ, ſoluet inte-
gras decimas, ſupra de deci. nuper. {In alijs.} ſ. quando obue-
niunt ſibi à dictis fratrib. ſui ordinis, debent integrè ſoluere de-
cimas. [Alijs deſen.] Repete, quæ no. ĩ. de verb. ſign. olim tibi.

De regulis iuris. Rubrica 41.

CAP. I.

OMnis res. {Diſſolui.} Fallit in matri. 3x. q. 7. li-
citè. In ordine, & baptiſmo, 15. q. 7.
epiſcopus ſolus, j. quæſt. j. quod quidam.

CAP. II.

EStote miſericordes. [In meliorẽ.] ĩ. de ſi-
mo. & ſi quæſtiones.

CAP. III.

QVi ſcandalizauerit. Supra de renunc. niſi
agit̃, 7. q. j. Igl. ſic. [Vti
lius.] 11. q. 3. inter verba, 22. q. 2. primũ, 32. q. 5. ita ne.

CAP. V.

Quod latenter. 10. q. 3. qa cor. {Per vim} ff. quod
me. cau l. j. C. qd me. cã. l. j. & vlt.

CAP. VI.

CVm in contẽplatione. [A qõnibus.]
Qui torqueri
debeãt, qñ, & qualiter, hoc nõ noto, qa in ſumma ple-
ne de oĩbus notaui Sed tñ de clericis videamus. & dixerũt aliq
eos torquendos, x. q. 1. in primis, 5. q. 5. illi q. vbi dr̃, accuſatores
epõrũ, & teſtes torquẽdos, qđ nõ vr̃ poſſe intelligi, niſi de cleri-
cis, cũ alij ad accuſationẽ, vel teſtimoniũ ꝯ eos nõ admittant̃. G.
2. q. 7. ipſi teſtes, arg. ẽt pro eis, quia cũ extra teſtimoniũ licitum
ſit eos ſubijcere verberibus, 45. diſt. cũ beatus, 5. q. 6. quia iuxta,
& ſi vacillant in teſtimonio, & viles ſunt, torquebunt̃. ff. de qõ.
ex libero, 4. q. 3. ſi aũt ea. Alij tñ dicunt ꝯ, & in c. ꝓrijs dicunt lai-
cos tortos, qui admiſsi fuerãt in exceptis criminib. de quib. lo-
quunt̃ ꝓal. c. I. in crimine aũt bene latent̃ aliquos verberandos.
ſed cauendũ eſt ſemper, ne adeo grauiter torqueant̃, ꝙ periculũ
immineat vitæ, vel mẽbrorũ, ĩ. ne cleri. inſam. Item no. in ac-
cuſa. clericorũ torquentur accuſatores ſm primã opin. 5. q. 6.
illi qui, quod non eſt ſm legem. Sed mirum vr̃, ꝙ quæſtio faciẽ-
da ſit ĩ accuſatore, cũ nullus criminoſus, vel ſuſpectus ſit admit-
tendus ad accuſationem, 3. q. 5. accuſatoribus, & c. ſeq. & q. 8.
c. j. ſed dic eos admittendos in exceptis criminibus, vel qñ accu-
ſatus volens euitare infamiam ſuam, eos vult admittere. {A q̃-
ſtionibus. ff. de quęſtioni. l. j. & C. de quæſtionibus. milites.

CAP. VIII.

QVi ex timore. 24. q. 1. pudenda, 22. q. 2. faciat,
de pœn. diſt. j ſolent.

CAP. X.

QVamuis cauſæ. {Paſtoris.} Negligẽtis, 81.
diſt. dictum, 1 q. 1 ꝙ quidã,
49. diſt. deinde, 49. diſt. c. vlti. in fi. [Comedit.] Paſtor
conuenietur de cuſtodia, ff. loc. qui mercedem, 23. q. 3. tres per-
ſonas. & ſi neget dolo ſuo, vel negligẽtia periſſe, ipſi incumbit
probatio, ff. de eden. ſi quis ex. §. vlti. Idem in cuſtodia carceris.
ff. de cuſto. & exhi. re. l. vlt. cum alias, qui dolum allegat, dolum
probare debeat. ff. de proba. quotiens. §. qui dolo.

CAP. XI.

INdignũ eſt. [Homagiũ.] ĩ. de ſimo. ex diligẽti, aĩs
aũt licite ei iurant obedientiã, vt no. ĩ.
de maio. & obe. legebat̃. Eſt aũt obediẽtia in ſpũalib. & in
his, q̃ ad Deũ pertinent, & in his, q̃ pertinẽt ad officiũ cuiuſque
ꝓlati, arg. pro his, 10. diſt. ſuſcipitis, ĩ. de maio. & obe. legebatur,
23. diſt. qq, & 11. q. 3. quid mirũ, 8. q. 1. ſciendũ, 8. q. j. quia ſuper.
Ad hanc etiã Imperator, & laici tenentur, 61. diſt. Valentinia-
nus, ſ. de maio. & obe. ſolitæ. Homagiũ aũt eſt de tẽporalibus,
& his, q̃ ad tẽporalia pertinent, 22. q. 5. de forma. & ideo homa-
giũ in hac ſignificatione ſumptum nũquã pro ſpiritualibus eſt
præſtandum, ſupra de ſimo. ex dili. ſupra de iureiurã. nimis. nec
in hoc videtur valere aliqua conſuetudo, vt hic, quia conſuetu-
do iniqua non poteſt præſcribi, vt no. ſupra de conſue. in ptin.

Commentariorum Innocentij iiij. Pontificis Maximi, in Quinque libris Decretalium Finis.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.   Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg.

Omnes ſunt Quaterniones, Præter Gg Duernio.

REPERTORIVM INNOCENTII.

MARGARITA PRECIOSA

SVMMI V. I. INTERPRETIS BALDI DE VBALDIS PERVSINI,

Per L. Paulum Roſellium I.C. Patauinum recognita, & ſummo ſtudio erroribus cunctis emendata, & ad Innocentiana commentaria Indicis loco accommodata: quo indice profectò nullum meliorem atque vtiliorem inueniri poſſe.

ABbas poteſt licentiare monachum, vt transfeat ad arctius monaſterium, nõ vt vagetur, quin eſſet apoſtata, niſi ex diſpenſatione epi, ita no. Inn. in c. ſi. de renun. fol. 42. nu. 2. vide infra in verbo, Superior, in 2. quaeſt. Bal.

Abbas non benedictus, non poteſt conferre ordines Pſalmiſtarũ, tamen quilibet ſacerdos confert, ita no. Inn. in c. 1. de ſup. neg. prælat. nu. 2. fol. 42.

Abbas an teneatur mittere procuratorẽ, vide Inn. in c. querelam, de procur. fol. 70. vnde dic, quod ſi eſt abſens mala occaſione, puta propter bannum & ſimilia, tunc tenetur mittere procuratorem. l. Papin. ex ult. ff. de mino. Si autem bona & excuſabili ratione, & tunc ſi neceſſario eſt abſens, non imputatur ſibi in dãno. l. fi. ff. de in integ. reſti. Si aũt ſponte, & tunc ſi ex cauſa priuilegiata, vt ſtudiorum. & idem, quia non tenetur mittere procuratorem, vt l. ſed & ſi per prætorem. ff. ex qui. cau. ma. & no. in l. 2. ff. & §. necnon, eo. tit. Sed ſi ex cauſa non priuilegiata tenetur mittere procuratorem ſi cõmodè poteſt, alias non, vt l. ſi conuenerit, cum ſimil. ff. pro ſocio, & ibi dixi, quod reus abſens non tenetur mittere procuratorem, verum eſt, niſi abſentauerit ſe lite conteſta. quia tunc tenetur mittere procuratorem, vt l. eundem. §. 1. ff. de leg. Itẽ dixit Io. quod ad li. conteſt. nec ad ſidam non tenetur mittere procuratorem, vt no. ff. de hær. inſti. l. ſi quis inſtituatur. quæ differentia non probatur. l. in con. lu. Inn. Sed an ad negocia quis teneatur mittere procuratorem, vide in l. ſi conuenerit. ff. pro ſocio. Negocia non ſeſdunitur in inuitum, iudicia ſic. Ad iudicium an teneatur quis mittere procuratorem vide l. pen. ff. de diſtrac. pigno. &c.

Abbas an poſſit teſtificari in cauſa monaſterij ſui, vide Inn. in c. inſuper, de teſti. fol. 105. vide infra in verbo, Monachus, in 6. quaeſt.

Abbas plenè exemptus habet epiſcopalem iuriſdictionem & auctoritatẽ in ſuos monachos, ita no. Inn. in c. 1. de cleri. pereg. fol. 49

Abbas non põt diſpenſare cũ ſuſpenſis, ita no. Inn. in c. ex parte, de tẽp. ord. fo. 43

Abbas pro capella quæ non eſt de menſa, non poteſt agere nomine ſuo, ſed capellæ ſibi ſubiectæ, ita nu. Inn. in c. de offi. ord. in nu. 2. fol. 62

Abbas poteſt reuocare procuratorem conſtitutum à conuentu, ita no. Inn. in c. cũ nuncius, de teſtibus. fol. 106

Abbas intelligitur loqui vt membrum collegij, non vt perſona ſingularis, ſi in inſtrumento dicitur quod Abbas & conuentus facit procuratorem, & ideo non repellitur à teſtimonio, ita no. Inn. in d. c. cum nuncius, de teſt. eo.

Abbas quõ præſcribat iura epiſcopalia, & quando, & an requiratur vacua poſſeſſio in incorporalibus, vide Inn. in c. ad audientiã, de præſcri. fol. 123. & vide l. rẽ. §. pen. ff. de act. emp. & per eundẽ in c. cũ olim, eo. tit. no. & tene mẽti. Bal.

Abbas in cauſa communi poteſt eſſe procurator capituli, ita nu. Inno. in c. ſupita, de cenſibus. fol. 184

Abbas præſumitur procuratorem conſtituere de conſenſu capituli, niſi probetur contrarium, ita no. Inn. in c. ea noſcitur, de his quæ fiunt à præla. fol. 157

Abbas poteſt pati, vt monachus habeat certos reditus ad tempus, ita no. Inn. in c. inſinuante, qui cleri. vel vo. fol. 194. in nu. 2. & vide glo. in l. Lucius. §. tres hæredes. ff. ad Trebel. Bal.

Abbas interdum diſpenſat, ſed regulariter pertinet ad epiſcopum diſpenſatio, ita no. Inn. in c. cum H. de eo, qui fur. or. ſuſcepit. fol. 216

Abbas exemptus quando delinquit in mẽbris non exemptis punitur ipſe Abbas per epiſcopũ & etiam deponitur. Si autem non delinquat in locis no exemptis, ſed in loco exempto delinquat in perſonas non exemptas, tunc epiſcopus nõ cognoſcit, quia propter locum delicti ſortitur quis forum, vt l. 3. de offi. præſi. & ff. de iudi. l. omnem, & l. non alias. Sed propter perſonam non ſortitur quis forum, imo actor ſequitur forum rei, ita no. Inn. in c. ex ore, de priuil. fol. 220

Abbas non poteſt habere domicilium, niſi in ſuo monaſterio, idem in clericis ſecularibus obligatis ad reſidentiam, quia non poſſunt habere domicilium de iure, niſi in loco reſidentiæ, ſed alibi bene poſſunt habere plura domicilia, ita no. Innoc. in d. c. ex ore, de priuil. eodem fol.

Abbas conuenitur pro eccleſia ſibi ſubiecta, ita nu. Innoc. in c. cum inter, de verbo. ſignifi. fol. 235. ſtatim in prin.

Abbas non debet dare literam abſol. ſuo monacho quouſque monachus habeat aliud monaſterium, ita no. Inn. in c. cum quidam, de iureiur. fol. 117

Abbas poteſt præſcribere iura epiſcopalia, dicit Inn. in c. olim, de reſcrip. & vide quod no per eundem in c. ad audientiam, eo. tit. fol. 5

Abbas an ſit iudex ordinarius clericorum & monachorum ſibi ſubditorum, vide Inn. in c. quanto, de offi. ord. fol. 64. in nu. 2. Et cui teneatur monachus magis obedire, an ſuo Abbati, vel epiſcopo. Itẽ quando & quam iuriſd. habeat epiſcopus vel Abbas in monachos, et de multis facientibus ad hoc, vide ibidem. Inn.

Abbas an poſſit præſcribere, quod poſſit benedici, à quo epiſcopo maluerit. vide c. auditis, de præſcrip. per Inno. nu. 3. fol. 124.

Abbas an poſſit modicæ rei vel modico beneficio, ſeu priuilegio renunciare ſine cõſenſu ſui conuentus. Et vtrũ id quod facit Abbas, videatur & præſumatur feciſſe cũ conſenſu conuentus, vide per Inn. in c. veniens, de præſcr. fo. 125. nu. 5.

Abbas vtrum ſi habet aliqua iura epiſcopalia in eccleſia præſumatur habere omnia iura epiſcopalia. Et qualiter dicantur eccleſiæ ſiue capellæ ſpectare ad Abbates pleno iure, vide per Inn. in c. cum inter, de re iud. fol. 126. nu. 2.

Abbas quid iuris habet in eccleſiis ſibi vel ſuo monaſterio datis à Papa vel ab epiſcopo, & qualiter iſtæ donationes poſſunt fieri ab epiſcopo, de dona. c. paſtoralis, per Inn. fol. 163. nu. 2.

Abbas exẽptus vtrũ poſſit prætextu conſuetudinis trãſire ſine licentia Papę de Abbatia ad Abbatiã et ibi miniſtrare de cõſuetudine, cũ venerabiles, per Inn. fo. 16

Abbas an debeat recipere monachos ſeu clericos alterius Abbatis ſine literis cõmendatitiis, & quid iuris ſi Abbas nõ vult dare licentiã trãſeundi, de regula. c. licet, per Inn. fol. 173. nu. 5. vide in l. qui Romæ, §. cohæredes, de verb. obl. per Bar. in l. cum non ſolum. §. neceſſitatem. C. de bo. quæ lib. & ibi gl. & Cyn.

Abbas an habeat merum imperium & correctionem in monachos ſuos, & an Abbas poſſit per ſe, vel per alium capere, vel dare licentiam laico capiendi, vide per Inn. in c. vt famæ, de ſen. excom. fol. 228. nu. 3.

Abbas an, & qualiter admittatur ad agendum vel defendendum pro eccleſia ſibi ſubdita, dic vt in c. cum inter, de verb. ſign. per Inn. fol. 235

Abbas licet ſit confirmatus per epiſcopum, tamen ſi inſufficiens eſt ab Abbatia debet remoueri, ita no. Inn. in c. licet, de ſimo. fol. 206. nu. 2.

Abbas poteſt excommunicare, vt per Inn. in c. volentes, de priuil. fol. 222

Abbas an poſſit dare licentiam prædicandi vel celebrandi, vide per Inn. in c. excommunicamus, de hæreti. fol. 209. nu. 2.

Abbas pro delicto commiſſo à monacho debet magis puniri, quam monachus, quia omnia quæ fiunt, debent fieri cum eius conſilio & auctoritate, cap. dilectus filius A. de ſimonia, per Inn. fol. 206

Abbas an obligetur alijs vel alteri Abbati ex cõtractu, vel maleficio per ſuũ monachum commiſſo, dic vt in c. cum olim pp, de priuil. per Inno. fol. 220. nu. 4.

Abbas an habeat actionem ad repetendas res depoſitas penes ſuum monachum, vel monaſterium, dic vt d. c. cum olim, de priuil. per Inno. fol. & nu. eodem. Et qualiter teneatur ex depoſito facto ſuo monacho vel monaſterio, & de quibuſdam alijs, vide ibidem per Inno.

Abbatis vel prælati nomine, an intelligatur capitulum vel conuentus, de reſcrip. c. edoceri fol. 9. nu. 5. & c. Rodul. per Inno.

Abbatis non requiritur examinatio, ita no. Inn. in c. 1. de ſup. neg. præla. num. 1. fol. 42. Sed contrarium ipſa tenet in c. venerabilem, extra de elec. nu. 3. fol. 29

Abbati permittitur de rebus communibus agere, ſed non tranſigere, ita no. Inno. in c. contingit, de tranſac. fol. 69

Abbates an poſſint donare, & de donationibus ipſorum, vide notabiliter per Inno. in c. cum in officijs, de teſta. fol. 164. Bal.

Abbates non poſſunt eccleſias vnire, ſed epiſcopi, vt in c. ſicut vnire, de exceſ. prælat. per Innoc. fol. 216

Abbates an ſint in dignitate, vide per Inno. in c. de multa, de præben. fol. 150. in nu. 6. & vide c. indemnitatibus, de elec. lib. 6.

Abbates exempti an ſubſint epis vel Archid. ratione populi quem habent, dic vt in c. ſi de offi. Arch. per Inn. fol. 30. nu. 5. iuxta. Vide per eundem in c. 1. de capel. mona. fol. 180. & per Io. And. in c. veniens, de verb. ſig. lib. 6. in nouella.

Margarita Baldi loco Repertorij

Abbates exempti vel non exempti, an poſſint concedere literas dimiſſorias, in rubri. de cler. peregri. per Inno. fol. 49

abbatia cum ſuis prioratibus non intelliguntur omnino diuerſo, ita no. Innocen. in c. volentes, de priuilegiis. fol. 222

abſens an teneatur mittere procuratorem ad iudicia, & an ad negocia. vide ſupra in verbo, Abbas, in 6. q. vide infra in verbo, Citatū, in 27. q. circa mediū, vide infra in ver. contumacia, in 4. q. & vide infra in ver. notificatio, in 1. q.

abſentē an ſufficiat citari ad domū, Bar. 9 ſi in l. inter accuſatorē. ff. de pub. iudi.

abſentes citati ad eligendum non ſunt expectandi per totam dilationem legalem, ſed per modicum tempus, ita no. Inn. & Hoſt. in c. cum nobis, de elect. fol. 22. nu. 5. vide infra in verbo, citatio, 26. q.

abſolutio non debet dari, niſi petenti, ita no. Inn. in c. Romana, de ſen. excommuni. fol. 233. ſub nu. 3. vide infra in verbo, Sacerdos, in 2. q.

abſolutio lata in petitorio, an pariat exceptionem rei iudicatæ in poſſeſſorio, vide per Bar. in l. naturaliter, §. nihil commune. ff. de acq. poſſ.

abſolutio ad cautelam, quomodo poſſit peti, vide per Inn. in c. ſolet, de ſen. excom. fol. 231. nu. 2. vide infra in verbo, Arbiter, in 4. q.

abſolutio nō eſt neceſſaria nō ligato, ita no. Inn. ī c. venerabilis, de ſen. exc. fo. 231

abſolutio ad cautelam quando debet fieri, & quando non, & ad quam cautelam fiat, vide per Inno. in c. Apoſtolica de excep. fol. 121. & ibi per eum, & per Abb. quod iſta abſolutio interdum fit ad cautelam ſui, interdum ad cautelam aliorum, interdum ad cautelam futurorum, vt ibi per eos.

abſolutio ad cautelam non habet locum, niſi vbi dubitatur, an teneat excommunicatio, in c. veniens, de teſti. per Inno. fol. 109. ſub nu. 5 quod eſt no.

abſolutionem petens videtur confiteri ſe habere conſcientiam læſam, non tamen fatetur ſe excõicatū, quia petitio abſolutionis potius eſt defenſio, quam actio, & ille, qui excipiendo ponit, non dicitur fateri, ſed contradicit, ita no. Innoc. in c. venerabilem, de elec. fol. 29. ſub nu. 4. facit ff. de procur. l. ſi reus paratus.

abſoluere qui poſſunt, poſſunt ea mandare, quæ ſunt in conſequentiam abſolutionis, ita no. Inn. in c. cognoſcitur, de ſen. excom. fol. 226

abſolui non poteſt quis ab excommunicatione per procuratorem, niſi in caſu neceſſitatis, ſecundum Inno. Hoſt. tenet expreſſè, quod nunquam. Ratio eſt, quia requirit certam formam per manus impoſitionem. Secus in ſententia ſuſpenſionis & interdicti, de quo per eos in c. cum deſideres, de ſen. excom. fol. 226

abſoluo te à peccato, quæ ſit virtus iſtorum verborum, vide Inno. in c. ſignificauit, de peni. & remiſ. fol. 224. vide infra in litera C, in verbo, caſus, in 1. q.

abſurditas non eſt, ſi id, quod malè actum eſt, reuocetur, & poſtea illud idem legitimè fiat. Et antequam incipiat procedi ſuper appellatione debent reuocari attentata, ita no. in c. dilecta, de excep. fol. 122

actio, vide infra in litera C, ſuper verbo, clericus, in 11. & 12. quæſt.

actio non debet proponi explicitè, ſed ſufficit, quod implicitè includatur, ita no. Inno. in c. dilecti, de iudi. fol. 80. & vide infra in ver. Silentium, in 1. q. circa fi.

actio non oritur ex iure quod requirit iudicis taxationem, ſecus in eo, quod imponit legem iudici & parti. ita no. Inn. in c. ſuper eo, quod met. can. fol. 73. nu. 4. item ideo non oritur actio, quia iuratur ſuper facto, ex quo non oritur actio, nā ex facere impenſas non oritur actio, quia eſt factum merū ab omni natiuitate actionis, alias abſtractum, ſecundum Old. Idē ſi ſuper fructibus iuretur, ſecundū eundem Old. Secus ſi iuretur ſuper iure, vel facto nō mero, ſed mixto, ex quo actio conſueuit oriri, vt ſuper contractu, ſecundum Old. idem ſentit ibidem Inn.

actio perſonalis licet oriatur ante diem, non tamen oritur petitio hæredi. ita no. Inno. in c. ad vltimum, de cau. poſ. & proprie. fol. 91

actiones quæ dantur poſſidentibus, ponit Inn. in c. examinata, de iud. fol. 81. nu. 1. vide omnes actiones, quæ pro corporalibus competunt poſſidentibus dantur, vt Inſti. de actio. §. æquè. ff. ſi ſeruitus vendice. l. ſi fortè. §. ſed ſi ſciendum. Item iudi. offi. datur poſſidenti. C. de ca. bo. edic. l. 1. ff. de offi procu. Cæſa. l. fi. & de varijs & extraor. cog. l. & vſu. item datur detinenti, vt ff. de dolo. l. Aquilius, facit quod no. ff. de condi. fur. l. & ideo, vide infra in verbo, ſtatutum, in 3. q. ibi, vt actionem tollere, vide etiam infra in verbo, actor, in 1. q.

actione ad exhibendum non agitur pro inſtro, quia non omni cuius intereſt fieri debet editio inſtrumenti, quod fieret ſi cõpeteret actio ad exhibendum, vt l. fi. C. de eden. intereſt actoris, quod reus edat, tamen non edit vt hic, & iſtud eſt no. dignum, vt dicit gl. in l. quædā. in prin. ff. de eden. & Inn. in c. cum olim, de proba tio. nec actor, nec reus edit inſtrumentū, antequā verbo, vel facto eo vtat, ſm Azo. ſed ſm Io. actor edit reo ad excep. & reus actori ad repli. C. de eden. l. fi. & ita tenent Mod. Bar. alle. l. plures apochæ, ſ hoc non dicit, quia loquit in cõfeſſione inſtrumenti, non in editione, & vide quod no. in cle. 1. de vſuris. Bald.

accuſatio, vide infra in verbo, inquiſitio, in 12. q. & infra in ver. reus, in 6. quæſt.

accuſatio an tollatur per ſuperuenientem inquiſitionem, quando tendunt ad diuerſos fines. quidam dicunt, quod non, quia ad aliud agitur, vnde non obſtat ex. ep. rei iudicatæ. Sed Inno. in c. cum dilectus, de purga. can. fol. 222. tenet contrarium, cum vtriuſque proceſſus ſit ad vindictam, non debet, niſi ſemel. ff. de iniurijs. l. prætor. §. 1. Inn. in d. c. cum dilectus, tenet, quod per exceptionem non tollitur accuſatio, quia exceptio de ſui natura non tendit ad pœnam, nec ad vindictam, & vide per gl. ordinariam, ff. de adul. l. 2. §. ſi publico.

accuſator licet ſe inſcripſerit ad pœnam talionis, & e. de hoc eſt infra in verbo, Renunciatio, in 14. q. vbi videas, & vide infra in verbo, clericus, in 2. q.

accuſare non poteſt poſtea de priuato crimine, qui prius fecerat contentus ſatiſfactione, ita dicit Innoc. in c. cum dilectus, de purgo. cano. fol. 222. num. 4. in dic, vt l. licet. §. poſſumus. ff. nau. caup. ſtab. & Inſti. ſi quæ. pau. fe. dicatur, in fi. facit ff. de iniurijs, l. ſi vnus. §. ſed ſi ante.

acta, vide infra in verbo, præſumptio, in 3. q. & vide infra in verbo, libellus, in 12. q. circa medium, ibi, nam actū litæ ordinari non vitiatur.

acta ſunt neceſſe fieri, ſed non produci, niſi coram diuerſo iudice, ita no. Innoc. in c. cum in iure, de offi. deleg. fol. 50. ſub nu. 4. facit l. quotiens, in fi. de proba.

acta edenda ſunt, & dicuntur acta non ſolum quæ fiunt in contradictorio iudicio, ſed vbicunque decretum iudicis interponitur, vt in tutelis, curis, emancipationibus, & ſimilibus, ita no. Inno. in c. 1. de proba. fol. 102. & vide omnino infra in verbo, atteſtatus, in 1. quæſt.

acta ſi recipit vna pars à notario, & ea redimit ſuis nūmis, iſta acta ſic redempta ſua erunt, tamen ſi originalia ſunt deperdita, iſta debent edi alteri parti recepta congruenti mercede, ita no. Inn. in c. 1. de proba. fol. eō. nu. 3.

acta ſunt edenda cum die & conſule, ſiue ſint acta iudicij ſiue quaſi iudicij, vt ſunt emancipationes, tutela, cura, & ſimi. ita no. Inn. in d. c. 1. de prob. fol. eod. vbi omnino vide, & ad hoc adde quod habes infra in ver. ratio, in 1. q. & ibi omnino vide. Sed quid in inſtro procuratorū facto extra iudiciū, vtrū debeat edi cum die & conſule, dico quod ſic. & do regulā, quod omnia inſtra per quæ fundatur perſona in iudicio, debēt edi cū die et conſule, ita ſentit Inn. in d. c. 1. de prob. & hoc tenet Arch. in c. 1. de procu. lib. 6. No. ad ea, quæ dixit Innoc. in c. 1. extra de proba. vbi dixit, quod faciens mentionem de inſtrumento debet prius, & ante omnia illud producere, idem Albert. in l. fi. C. de eden.

actor agens ſi habet rationabilem intentionem, licet erret in nomine actoris, non propter hoc vitiatur error nominis, nec inducit ineptitudinem libelli de iure canonico, ita no. Inn. in c. examinata, de iud. fol. 81. ſub nu. 1. Secus de iure ciuili, vt ipſe idem dicit in c. dilecto, eo. tit. Vnde ſcias, quod ineptitudo accuſationis eſt duplex, vna quæ apparet ex ipſo libello, quādo euidenter peccat in forma vel materia. Alia quæ poſtea detegitur ex probatione rei, ex quibus ſit liquidum, quod incongrua actio eſt intentata, quo caſu poteſt interloquendo pronunciare ſuper ineptitudine. Prima ineptitudo eſt, quia incongruè & incompetenter actum eſt: ſecunda quia congruè quo ad modum, incongruè quo ad effectum & ſubſtantiā veritatis. hoc ſentit ibi Inn. Et ſic ineptitudo eſt duplex, ſ. velata à prin. & non velata à prin. ſed ex poſtfacto, vnde quādo reus abſoluit, quia qualitas non probatur, ſed libellus à prin. habeat formam, & tamen quia ex poſtfacto apparet non procedere, poteſt iudex ab obſeruatione iudicij interloquendo ſi non vult diffinitiuè pronunciare ad hoc, vt ſit ſaluum ius agenti de facto ſimplici, facit ff. de poc. do. l. Bebliuo Marcel.

actor debet ſemper fundare libellum ſuper illa cauſa, ſuper qua ſe fundat, non debet extraneam cauſam aduertere, ita no. Inno. in c. cum ſit generale, de foro competenti. fol. 32. facit ff. de iureiur. l. ſi duo §. 3.

actor, qui plura deducit copulatiuè, debet vtrunq; probare, ſed nō disiunctiuè vel diuiſim, ita no. Hoſt. in c. olim, de reſcri. primū eſt verum, quando vnū venit ad qualificandum aliud, ſecus ſi vnū non qualificat aliud. ff. de excu. tu. l. ſi plures.

actor ſi eſt excõicatus, nō dabitur reo terminus. itē actor excõicatus debet citari ſi agit de ſuo ſpendio, ita no. Inn. in c. prudentiā, de of. dele fo. 54. in fi. nu. 12.

actor ſi dato ſibi termino infra illud non probauit, ſi reus obeſt, non dicitur liquere de cauſa, quia ſi reus eſſet præſens fortè probaret per cõfeſſionem rei, ita no. Inn. in c. prout, de dolo & contu. fol. 98. nu. 3.

actor põt facere mentionem in ſuo libello ſimul de actione & replicatione, vt peto 10 non obſtante pacto de nō petendo. & idē in ſimilib. libellis, quia feciſti pactū de peten. ita dicit Inn. in c. cū Bertoldus, de re iud. fol. 128. in nu. 5. qd eſt notabile ſm eū. in libello tamen actor non hēt neceſſe deducere vel dicere qualitatē rei, niſi aliud accreſcat actori, vt ibidē no. Inn. de rei vin. l. in ſpēalibus.

actor non compellitur iurare ex quo plenè probauit, ita no. Abb. in c. 2. de proba.

agere permittens aliquem per ſe, videtur tacitè eum facere procuratorem, ita no. Inno. in c. ex parte Decani, de reſcrip. fol. 12. nu. 2. & ſic patientia habetur pro conſenſu. & vide infra in verbo, reus, in 2. q.

agi poteſt de oneribus in eo lē libedo, ut no. Inn. in c. querelā, de elec. fol. 24. nu. 1.

agens ſimpliciter uidetur intentare cum ius commune, quam conſuetudinarium, uel municipale, ita no. Inn. & Hoſt. in c. dilecto, de offi. Arch. fol. 51. nu. 10.

agi poteſt interdicto pro perſonalibus, ita no. Inn. in c. cū olim, de cau. poſ. & proprie. fol. 93. Sed contra, ff. quorū bonorum. l. fi. Solutio ſm Cy. in l. ſi certis annis. C. de pac. uel aliud eſt ſm cano. aliud ſm leges. Tu dic, quod aliud in annuis redditibus, qui æquiparantur immobilibus. Aliud in obligationibus quæ non ſapiunt redditus, nec realem præſtationem, ut ff. qui ſatiſd. cog. l. ſciendum, per Doct. præterea pro can. facit, quod no. ff. de peti. here. l. regulariter, uel nō erit propriè poſſeſſoriū interdictum, ſed condictio ex canone, ut c. querelam, de ele. quæ condictio ſequitur naturam poſſeſſorij. Sed cum detur ibi confeſſoria ergo habet correſpondens poſſeſſorium utile, ut ff. ſi ſer. uin. l. ſicut. §. Ariſto.

agens cõfeſſoria mittitur per primū decretum in naturā poſſeſſionatus ſeruientis, ſi agens non poſſidet, & hoc fiet per corporalē intermiſſionē, & prohibetur domina ne impediat quamdiu doceat ſe habere ius prohibendi, quia in omnib. realibus prima miſſio facit uerū poſſeſſorem. Sed in corporalib. oducitur præceptum de patientia, quia requiritur patientia ad poſſidendū, ut ff. de ſerui. ruſt. præd. l. 1. in fi. Sed in negatoria fiet miſſio in poſſeſſionē libertatis per prohibitionē ne inquietet in libertate. l. ſi prius, ita dicit Inn. in c. 1. de eo, qui mit. in poſ. can. rei ſer. fol. 100. nu. 3. Sed pp intereſſe ſolū fiet miſſio, ut in perſonalib. ut l. is cuius. ff. ſi ſer. uend. ſm eū ibidē. Sed quid ſi agēs cõfeſſoria poſſidet, qualiter fiet miſſio. primo confirmabit ſibi poſſeſſio tanquā ex primo decreto, donec contra probet, & prohibetur ne uis fiat ei, arg. C de carb. edic. l. 1. et l. pen. ff. de aqua quoti. & æſti. nā ſpecies indmēdi in poſſeſſionē eſt expreſſè prohibere uim fieri. ff. de acq. poſ l. poſſideri. §. ſpecies. licet hoc tacitè intereſſe uideatur ipſo iure. l. ſi quis miſſus. ff. ne uis fiat ei, & arg. ff de arbi. l. item caſtellanum. Similimodo per prohibitionem & præceptum fiet miſſio in partib. ut l. 1. C. de ſto. piz & ibi no. Sequeſtratio etiam fiet prohibendo, ut l. fi. ff. de lege commiſſoria.

agens poſſeſſorio non tenetur probare ſe licitè poſſidere, niſi quando eſt contraria

iuri

iuri unda poſſeſſio, ita no. Inno in c. licet, de proba. fol. 103. ſub nu. 6.

agi poteſt cum eo, qui contendit plebem ſibi ſubiectam eſſe, ita dicit Inn. in c. cum olim, de preſcrip. fol. 125. nu. 2. & ibi vide qd Abb. poſ pſcribere iura ep̄alia.

agi poteſt de nullitate ſententiæ etiam poſt execu. ita no. Inno. in c. ex ratione, de appella. fol. 131. num. 1.

agenti poſſeſſorio pro beneficio non obſtat excep. criminis, vt in c. item cum quis, de reſti. ſpol. Sed ſi agi. etiam petitorio tunc bene obſtaret excep. criminis inducent priuationem beneficij ipſo iure, ſecus ſi per ſententiam, ita dicit Inno. in c. inter dilectos, de exceſ. præla. fol. 216. num. 1. quod eſt valde notabile, ſecundum dominum Petrum de Peruſio.

aduocatus, vide infra in verbo, Negatiu, in 1. q. ibi, ſtudent aduocati, &c. & infra in verbo, Narratio, in 1. quæſt.

aduocatus licet faciat iniuſta poſſeſſori olim, qui petit reſtitui, non tamen dicitur propter hoc habere conſcientiam læſam, ita dicit Inno. in c. paſtoralis, de cau. poſ. & proprie. fol. 93. num. 6. quia eſt pica & organum legis ſcriptæ, & aduocatus non debet habere conſcientiam homin. ſed legis, & certè lex bona eſt, ſi quis ea ratione vtatur.

aduocato licet certu modo taxetur ſalarium, vt l. 1. §. in honorarijs, de var. & extraor. cog. non tamen habet locum in aduocato in cauſa capitali, qui poteſt magnum percipere ſalarium. ff. de dona. l. ſi patri. §. 1.

adulterium committitur etiam iam ſponſa alterius, ita no. Inn. in c. diſcretionē, de eo, qui cogno. conſan. vxor. ſuæ. fol. 195

adultus immobilia donare non poteſt etiam in eccleſiam, niſi ingrediatur monaſterium, ita no. Inn. in c. in præſentia, de proba. fol. 103. nu. 6.

admitti poteſt ad electionem & quærit ius ea vice, qui aliàs poteſtatem non habet, ita no. Hoſt. in c. cum inter, de elect.

admittere non poteſt renunciationem illius qui non poteſt deſtituere, ita no. Inno. in c. 9 in dubus, de renun. fol. 40. nu. 3.

admiſſus ſimpliciter ad eligendum acquirit poſ. eligendi, quia pro eo præſumitur, ſcilicet, quod ſit admiſſus tanquam credens ius habere, ita no. Innoc. in c. cum eccleſia, de cau. poſſ. & proprie. fol. 92. nu. 7.

admiſſus ad excipiendum eo ipſo, quod admittitur, videtur legitimatus ad probandum in quolibet genere probationis, ita no. Inn. in c. tam literis, de teſt. fo. 107

admiſſus ad probandū præſcriptionem, videtur admiſſus ad probandū oīa integrātia pſcrip. ſ. poſſeſſionē & titulū, ita no. Inn. in c. per tuas, de teſt. fo. 110. nu. 4.

admitti nō debet aliquis ad probandū, qñ eſt veriſimile, ꝙ vllamodo id probari nō poſſit, ita no. Inn. in c. quia veriſimile, de pſum. fol. 110. nu. 1. Sint ergo iudices cauti, vt perpendant an id, quod pars vult probare, ſit veriſimile. ꝙ poſſit probare, vel non, quia ſi probari pōt, dabit ſibi tpꝰ ad probandū, alias nō. tene menti.

admitti an debeat quis ad agendum pro eccleſia vacante, vel pro epiſcopatu vacante, vide Inn. in c. 1. ne ſede vacan. fol. 256

admittuntur plures excipientes contra eundem ad diuerſas exceptiones opponendas, ita no. Inno. in c ſuper his, & c. dim, de accuſa. — fol. 204

admittuntur indiſtinctè omnes criminoſi ad excipiendum, ſed non ad teſtificandum, ita no. Inn. in d. c. ſuper his, circa medium, de accuſa. fol. 202. nu. 7.

admittitur quis ad probandum falſitatem teſtium etiam poſt ſententiam, ita no. Abbas in c. licet cauſam, de proba.

adminiſtratur, vide omnino infra in verbo, Delictum, in 1. quæſt.

adminiſtratio facilius aufertur tutori, quam prælato, ita no. Inn. in c. licet Heli, de ſimo. fol. 206. in nu. 4. & vide infra in verbo, Citatio, in 36. q.

aduerbium, legitimè, de natura iſtius aduerbij vide Inn. in c. fi. de libelli oblatia. fol 85. & dicit ibi quod quando aliquid ſit in dubio videtur legitimè eſſe factum, quod no. perpetuo.

aduerſitas, vide omnino infra in verbo, Teſtis, in 24. q. & vide omnino infra in verbo, Patientia, in 1. q. & vide omnino in verbo, Reprehenſio, in 2. q.

ambaſciatur, vide omnino infra in verbo, Citatio, in 5. quæſt.

affinitas contrahitur etiam per coitum fornicarium, ita no. Innoc. in c. diſcretionem, de eo, qui cogno. conſan. fol. 195

alienatio non prohibetur interim quando quis petit ſibi conſtitui de nouo aliquod ius incorporale, & ideo qui petit ſe recipi in canonicum, non impedit alterius acceptionem. Secus, ſi quis agit ex iure reali, vel confeſſoria, ita no. Inn. de conſtitu. in c. cum M. Ferrar. fol. 3 Compoſt. ibidem dicit per alia verba, quod vbi prætenditur aliquod ius de nouo dari vel auferri, non contrahitur vitium litigioſi ſed teneat interim alienatio, tamen ſi agens vincit, reuocabitur, vt ſi fortè beneficium mihi debitum interim pendente appellatione alteri ſit cōceſſum, ita dicit ipſe ibidem, vide infra in verbo, canonis, in 7. q.

alienare non licet illi, contra quem inquiritur, vel ſtatim quod incipitur inquiri, ita no. Inn. in c. veritatis, de dolo & contu. fol. 99. nu. 1. etiā vide Bar. in l. poſt contractum, de don. & per Cy. in l ſi quis poſt hanc. C. de bo. dam.

alienare licet rem litigioſam ex cauſa tranſ. niſi fieret in fraudem, ita no. Inno. in c. eccleſia, vt li. pend. fol. 101. vide infra in verbo, iuramentum, in 24. q.

alienator ſolus principalis tenetur de euictione non alij, ita no. Inn. in c. ſi quis, de reb. eccle. non alie. fol. 159. & vide infra in verbo, auctoritas, in 2. q.

alienare non dicitur de nouo, qui iam factam donationem ſupplet, ita no. Abb. in c. per tuas, de dona. quod tene menti.

allegans ſuam turpitudinem auditur, vbi periculum animæ vertitur, ita no. Inno. in c. tertia loco, de præſ. in fol. 116. vide infra in verbo, ſcientia, in 10. q.

allegans præſcriptionem, an teneatur probare titulum præſcrip. attende, vide Inno. in c ſi diligenti, de præſcrip. fol. 124. nu. 5.

allegare non oportet titulum in præſcriptione, cuius non extat memoria in contrarium, ita dicit Inn in d c. ſi diligenti, de præſcrip. fol. eo. num. 1. vnde dicit ipſe ibi, credere debes, quod prædeceſſores mei titulū habuerunt, ex quo ſemper pacificè poſſederunt, tene menti, & vide infra in verbo, Teſtis, in 13. quæſt.

allegatio taſta eſt ſi ſum in poſſeſſione, & paratus ſum ſtare iuri, ita no. Inn. in c. bona, de appella. fol. 135. nu. 3.

allegans carnalem copulā interueniſſe eſt ſtandum ſuo verbo, ita no. Inn. in c. continebatur, de deſponſ. impub. fol. 192. nu. 1.

allegare quis non poteſt turpitudinem ſuam, nec agendo, nec defendēdo, vt in c. inter dilectos de dona. per Abbatem.

amiſſio inſtrumenti probatur per iuramentum, adiunctis aliquibus præſumptionibus, ita no. Inn. in c. cum olim, el primo, de priuilegiis. fol. 219 nu. 1. 2. & 3.

Anglia, Anglici reddunt eccleſiæ tributū vnius denarij pro quolibet homine, ſed eſt reale tributū, ita no. Inn. in c. ſi. de po. ſpla. in ver. nō ſecus, & 1. fo. 18. nu. 2.

anima non facilè mouetur ad credendum aliquid, ſed præcedente ratione tantum, vt no. Inn. in c. veniens, de verb. ſig. fol. 236. in nu. 3.

animus vtendi requiritur tanquam iure ſuo quantum ad præſcribendum, ſed non quantum ad poſſidendum, quia pede poſſidet, ita no. Inn. in c. bonæ, de poſtu. prala. fol. 17. nu. 1. & ibi Hoſt.

Anni. Anno dñi milleſimo, alias ab incarnatione, M. cccc. inſtitutum ſic fuit, ꝙ officiales Imperatoris eligant ipſum Imperatorem, & eligentes Alamani ſunt iſti, videlicet, Archiepiſcopus Colonien. qui eſt Cācellarius totius Italiæ, & ab eo Imperator electus poteſt accipere auctoritatem adminiſtrandi. Archiepiſcopus Treueren. qui eſt Cancellarius Galliæ, Archiepſ Maguntinen. & Magūtia eſt ciuitas valde pulchra, qui eſt Cancellarius Germaniæ, Marchio Brandeburgē. qui eſt præpoſitus cameræ Imperatoris. Dux Saxoniæ, qui eſt portator ēſis. Comes Reni, qui eſt Comes Palatinus, & de nobili ſanguine valde, dapifer Imperatoris. Dux Boemiæ, qui eſt pincerna Imperatoris, & modo eſt Rex Boemiæ. Et iſte Dux Boemiæ non eſt neceſſarius in elec. niſi quando alij diſcordant, & inter partes æquales ſe diuidant, vnde verſus Maguntinen. Treueren. Colonien. Et Palatinus dapifex Dux Portitorienſis, Marchio Præpoſitus Cameræ pincerna Boemus. ita ponit Inn. in c. venerabilem, de elec. fol. 29

Apoſtata, vide ſupra in verbo, Abbas, in 1. quæſt.

apoſtata non dicitur quis, licet tranſeat ad minorem ordinem, quia non facit contra ſubſtantialia regulæ, licet incautè tranſeat, ita no. Inn. in c. intelleximus, de ætate & quali. fol. 45. nu. 2.

apoſtaſia eſt triplex, vt per Inn. in c. 1. de apoſta. fol. 210

appellatio eſt iſtius efficaciæ, ſiue naturæ, quod extenditur ad grauamina, quæ poſtea ſubſecuta ſunt, ita no. Abb in c. ex parte, de teſti. quod no.

appellatio generalis non valet, ita no. Abb. in c. inter cætera, de appel.

appellatio ſicut à diffinitiua ſine expreſſione cauſæ non tenet à manda. ita, quod habet vim diffinitiuæ, ita no. Abb. & Io. And. in nouella, in c. peruenit, de app. quod eſt no. & probatur ff. de mino. in l. ait prætor. §. permittitur, & dixi in l. minoribus. C. de his, quibus vt indi. Bal.

appellatio non requiritur in notorio exceſſu iudicis, Ita no. Abb. in c. peruenit, de appel. & vide infra in verbo, condemnatio, in 5. q. Bal.

appellatio remota in vno c. de connexis, intelligitur remota in alijs, ita no. Abb. in c. 2. requiris, de appel.

appellatio à ſententia viua voce, reſeruato ſibi beneficio appellandi in ſcrip. quid requiritur, vide per Inno. in c. de appel. de appel. fol. 132. & per Io. eo. tit. c. bonæ, & per Bar. in l. cum procur. §. 1. de no. ope. nunci.

appellatur à relatione facta parte ignorante, ita no. Abb. in c. intimaſti, de app. vide infra in ver. ſententia, in 70. q. vbi remittitur ad iud. quando poſſit appellari, & quando non, à ſen. excom. vide infra in verbo, ſententia, in 71. q.

appellans ab interlocutoria per dolum non eſt amplius citandus ad diffinitiuam ſententiam, ita no. Inno. in c. ad petī. de accuſa. fol. 204. nu. 3. vide omnino infra in verbo, renuncians, in 7. quæſt.

appellari an poſſit à muneribus & honoribus eccleſiaſticis, ſicut à ciuilibus, vide per Inn. in c. 1. de his, quæ fiunt à maio. parte. ca. fol. 158

appellari poteſt ab executione propter defectum ordinis iudiciarij non obſeruatum, ita no. Inn. in c. propoſuit, extra de conceſ. præben. in 3. col. fol. 152. nu. 5. Caſſatur autem quicquid ſit oppoſitore non audito, vt ibidem per Inn.

appellatio non valet, niſi petantur Apoſtoli, ita no. Innoc. in c. cordi, de appella. fol. 141. in nu. 7. quod eſt no.

appellans ante ſñiam, ſi offerat ſe velle probare cauſam, quare appellat, eſſe verā, quicquid fiet poſt appella. non valet, ita no. Inn. in c. Romana, de app. fol. eod. nu. 6. vide not. pro limit. c. non ſolū. §. illa vero, de app. li. 6. Aliam limitationē habes in c. cum appel. eo. tit. & lib. & adde, & vide in c. ab eo, eo. tit. & lib.

appellans non ſolum poteſt appellationem proſequi, ſed etiam ex ea excipere pōt, ita no. Inn. in c. dilecto, de appel. fol. 139. arg ff. de exercitat. l. ſi maximas, & vide infra in verbo, ſuſpenſus, in 6. q & infra in verbo, ſententia, in 35. q.

appellari non poteſt à pœna impoſita à iure, ita no. Abb. in c. ad noſtram, de app. Dic aut lex eſt generalis, & tunc à iure conſtitutionis appellari nō poteſt. Aut eſt lex ſpecialis contra certam perſonam, & tunc aut culpa, vel cauſa exigente, & idem, vt no. ff. de ca. di. l. amiſſione. §. qui deficiant. Aut ſine cauſa, & tunc appellatur à ſententia iudicis lata vigore illius legis, quia illa lex ope exceptionis non valet, vt ff. de excep. doli. l. 1. in fi. Sed quæro, ſi iudex ex cauſa auget vel minuit pœnam à iure impoſitam, an poſſit appellari? & videtur, quod non, nam hoc facit legis auctoritate, vt ff. de pœnis. l. hodie. At dico, quia illi legi per ſtatutum derogatur, nam ſtatutum poſterius hodie tollit aliam legem, quæ at puta non habet locum in pœnis ſtatutarijs, quod tene menti.

appellari poteſt ab aſſignatione loci non tuti, ita no. Abb. in c. ex parte, de appella.

appellari poteſt etiam ſecundum legem, vbi iuris beneficium denegatur, ita no. Abbas in c. ſuper eo, de appel.

appellari poteſt ad Papam omiſſis medijs, ita no. Abb. in c. ſolicitudinem, de app.

Appellare poteſt quilibet extra iudicium à grauamine imminente, ita no. Abbas in c.bonæ, de appel.

Appellatione facta ad Papam non ſolum principale, ſed etiam acceſſorium deuoluitur ad ſedem Apoſtolicam, ita on. Abbas in c.dilecto, de appel.

Appellationi magis quam ſententia ſtatur, ita no. Abb. in c.dilecto, de appel.

appellans ante ſententiam, ſi poſt ſententiam iterum appellat ex eadem cauſa, non videtur primæ appellationi renunciatum, ita no. Inno. in c.accedens, vt li.non conteſt. fol. 26. melius in c. dilecto. de appel. fol. 139

appellatio propriè eſt illa, quæ fit in iudicio, prouocatio vero quæ fit extra iudicium, ita no. Inna. in c.cum ſit, de appel. fol. 131. nu. 1. vide infra in verbo, Renunciari, in 10. quæſt.

appellari poteſt non ſolum ex cauſa probabili, ſed ex dubia, ita no. Inno. in c.ſacro, de ſen. excom. fol. 229. in nu. 4. vide infra in verbo, Reuocatio, in 1. quæſt. de quo vide gl. ordinariam, in c.ceſſante, de appel.

appellari non poteſt ab excommunicatione, nec ab abſolutione, ita no. Inn. in c.per tuas, de ſen. excom. fol. 228. nu. 1. vide infra in verbo, proceſſus, in 5. q.

appellans ab interlocutoria vel grauamine debet adijcere cauſam, i. rationem qua ſe grauatur. nec ſufficeret dicere appello, quia me grauaſti, nam eſſet idē ratione, quod eſſe non debet, vt on. in l. ſi ff. de offi. procon. C. ſed bene ſufficit dicere appello, quia me grauaſti, cum probauerim, vel quia contra me iniquè pronunciaſti, vt apparet ex actis cauſa, licet non multum explicitè tamen implicitè aſſignatur ratio à dicto diuerſa & ſic non eſt ratia nugatoria, ita on. In no. in c. ſi. de uon. ope. nun. fol. 218. in l. minoribus. C. de his quib. vt in.

appellatur à multis interlocutorijs, cum appellatio nō iuſtificatur, niſi per cauſam allegatam, & ēt non iuſtificatur, niſi per eadem acta. nā appellare ab interlocutoria eſt appellare à proceſſu, quia interlocutoria eſt de proceſſu cauſæ, & proceſſus non poteſt impugnari per cauſas extrinſecas quæ non ſunt incluſæ in proceſſu, & hæc de cauſis facti. Sed cauſæ iuris ſunt liquidæ per aperturam librorum, de quibus non loquitur c. appellanti, ita no. Inn. in d.c.ſi de ope. nou. nun. fol. eo. Si aūt appelletur à præcepto diffinitiuo non eſt neceſſaria inſertio cauſæ in appellatione, & ſufficit, quod cauſa ſit prius allegata in proceſſu, vel per errorē omiſſa, vt ff. de min. l. aït prætor. §. permittitē, & qđ no. in c. peruenit, de app. in nouella. Et ideo qui appellat à præcepto facto in confeſſum pōt in tan. appel. probare errorē, vt ff de app. l. creditor. §. iuſſus, quod non poſſet, ſi non audiretur, niſi ex eiſdem actis tum habeat effectū diffinitiuum. quia parum à diffinitiua differt, quod no. Sed ipſe iudex, qui eſt interlocutus, poteſt ex nouis actis ſuā interlocutoriā reuocare contrario imperio, vt ff. ne vis fiat ei. l. 1. §. hæc verba, & l. quod iuſſit. ff. de re iudi. idem in ſuperiore eius adito non per viam appellationis, ſed per viam querelæ, & officii iudicis, vt l. arbitrio. ff. qui ſatiſd. tag. ſecundum quoſdam: tene menti, vide infra in ver. cauſa, in 1. q. ibi, quando appelletur à ſen. excom. &c. vide infra in verbo, Suſpenſus, in 6. quæſt.

appellari poteſt à nimia moderatione dilationis, non ideo, quia in prima vice miſit peremptorium ita on. Ian. in c. 1. de dilationi. fol. 88

appellari non poteſt ab arbitrio eius, ad quem recurſum fuit, vt cognoſceret vt bonus vir, ita no. Inno. in c.præſenti, de reſcrip. fol. 14. nu. 3. ponitur in l. 1. circa ſi. ff. de leg. 2. vide infra in verbo, proceſſus, in 4. q. vide per Io. An. in Spec. de appel. §. in quibus, in additio. ſuis.

appellatio extra iudicium non imponit ſilentium ius habenti, nec caſſat actum legitimè factum, ita no. Innoc. in c.cum nobis, de elect. fol. 22. num. 2. & vide infra in verbo, Renuncians, in 11. quæſt.

appellatio extra iudicium facit, quod iniuſta excommunicatio non ligat, ſecus ſi non eſt appellatum, ita on. Inna. in c.cum nobis, de elect. fol. eodem.

appellatio in vno articulo, an impediat proceſſum in alio, vide Inno. in d.c. cum nobis, de elect. fol. eo. vide infra in verbo, Interlocutoria, in 1. q. vide infra in verbo, Renuncians, in 12. q. vide infra in verbo, Caſus, in 12. q.

appellatio an impediat officium executorium gratiarum, vide Inn. in c.ſtatuimus, de elec. fol. 37. nu. 2. vide infra in verbo, Sententia, in 15. q.

appellatione pendente nihil debet innouari. qualiter intelligatur hoc dictum vide infra in verbo, Libellus, in 4. q. ibi, quia verum eſt in nouis execu. &c.

appellari ſicut pōt à iudice ſi grauat, ſic & ab auditore ſi grauat, quia inter auditores & iudices quo ad hoc non eſt dīa, no. Inn. in c.dilec. de ma. et obe. fol. 67.

appellari poteſt à iuramento delato à iudice, & à taxatione expenſarum, ita no. Inn. in c.ſuper eo, quod met. cau. fol. 73. nu. 4. et quotidie iſtud dictū allegatur, quod pōt appellari ab iniqua taxatione dānorum & intereſſe, non dico à tota taxatione, quia eſt executio primæ ſnīæ, ſed à quota, arg. on. in l. ſi cum exceptione. §. hoc autem ff. quod met. cau. Et dicit idē Inn. ꝙ iudex, qui errauit in mala taxatione, poteſt errorē reuocare. Bal. ſed videtur de iu. ciui. ꝙ non poſſit ab iſta taxatione appellari, quia iſta taxatio eſt executio, & declaratio condemnationis expenſarum, vt colligitur ex gl. l. terminato. C. de fru. & li. expen. Sed ſicut non licet appellare 10. diebus elapſis à ſnīa condemnatoria, ita nec à taxatione, quæ eſt executiua primæ ſnīæ, ita ſentit gl. in ſimili, in d. l. ſi cū excep. §. hoc autem actio. quod met. cau. item eſt alia ratio, quia ab executione non appellatur, niſi modus excedatur, l. ab executione. C. quo. app. non recip. & tunc appellatur ab exceſſu modi, non à tota executione, quia certū eſt, quod in totum non exceditur modus, cū aliqua neceſſaria ſit taxatio & iuſta, licet non tanta. exēpla, quo dicatur modus excedi, ſunt iſta, vt quia ante tps exequitur, & tunc exceditur modus in tpe. Item in rē exceditur modus, quia ſatis erat miſſio in poſſeſſionē modicæ rei, et facta fuit miſſio in poſſeſſionē magnæ rei, prout colligitur ex gl. d. l. ab execu. & C. de app. l. ſi quis prouoca. Itē exceditur modus loco, & cauſa, ſit et plus dicitur quatuor modis. vnde ſolemus dicere. quod fideiuſſor nō debet teneri in duriorē cauſam, quàm principalis. quod accipitur quatuor modis. Itē cum ſit interlocutoria non procedit gl. ſed certè ſi debet taxare in 5. & taxat in 10. non excedit modū in re, i. in quantitate. Item falſum eſt, quod taxatio expen. ſit interlocutoria, quia aliud eſt ſnīa, aliud eſt taxatio, appellatur ergo à grauamine, quando exceditur meta rationis in exequendo, non vt à ſententia, vt colligitur in c.nonit, de appel. & ſic tenet Iano. Bal.

appellans quando ſuccūbit, indiſtinctè debet reſarcire expē. ita dicit Inn. in c.finē, de dolo & contu. fol. 98. in nu. 5. vide quod no. infra in ver. expenſa, in 3. q.

appellatio an intelligatur deſeri percuntionem, vide Inno. in c.cum veniſſent, de eo, qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruan. fol. 100

appellatur ab interlocutoria lata in poſſeſſorio, vnde licet in poſſeſſorio non appelletur à diffinitiua, tamen à grauamine appellatur, vt ſi fortè iudex non vult probationes recipere, ita no. Inn. in c.ſignificauerunt, de teſt. fol. 108. nu. 3. & ff. de min. l. ſi ex cauſa. §. nunc videndum. per Guil. Archid. & Bal. & ſic ab interlocutoria lata in iudicio poſſeſſorio appellatur, vt ibidem. Inno.

appellatus, i. ille qui obtinuit ſnīam pro ſe, ſi negat eā latam, perdit omne commodū, qđ eſt ex cauſa conſecuturus, & debet imponi ſibi ſilentium, ne vlterius ea vtatur, arg. ff. de inter. act. l. nunc habemus. ergo licet appellans non producat ſnīam, quia fortè non potuit habere copiā eius, ſicut interdum contingit, quia iudices nolunt dare copiā, vel ex alio caſu, tamē procedit appellatio, & iudex interrogabit appellatū, i. vincentē, an ſnīatum ſit pro eo, & ſi confiteat, probatur ſnīa per confeſſionē, ſi neget, imponitur ſibi ſilentiū, ne cōmodo aliquo vtatur ex ea. ita ſing. no. Inn. in c.G. perpetuus, de fide inſtru. fol. 115. & non reperitur iſtud dictū alibi ſecundū Bal. facit ad hoc l. 2. C. vt li. pend. & C. de ero. adno. l. 2. inſtrum vero appel ſemper debet produci: aliter. n. non pōt introduci appellatio. idē dico in ſimili, ꝙ ſi quis delet inſtrumentū, vel ſcripturā factū pro eo, quia perdit oē cōmodum, quod poſſet conſequi ex eo, ēt ſi ſuus aduerſarius nollet, ꝙ perderet, sex eſt on. in l. 1. ff. de his, quæ in teſta. delen. Bal.

Appellatione interpoſita quicquid dictū eſt in ſnīa reuocatur, ita no. Inn. in c.auditis, de exce. & ibi vide de forma libelli reuocatorij. & an debeant reuocari attentata antequam incipiat procedi ſuper app. vide in c.dilectis, de app. fo. 137

appellationi factæ facilius renunciatur quam fiendæ, ita dicit Innoc. in c. quod ad conſultationem, de re iud. fol. 125. in num. 1. quod no.

appellari non pōt à diſciplina vel correctione ſecundū regulas, ita no Inn. in c.ad noſtrā, de app. fol. 131. Hoc verū, niſi Abbas vel prælatus ī corrigēdo excedat modū, quia tunc bene poteſt appellari, & dicitur excedere modū ſi caſtigat vltra quā regula doceat, ita no. Abb. in c.de priore, de app. vnde ſi monachus delinquit in regula, & Abbas vel ꝑlatus vult eū corrigere, non pōt ab illa correctione vel diſciplina appellare, nec correctioni poteſt præſcribi, quia peccandi licentia pꝑſcribi non poteſt, vt ibidem Inn. & na. eo. tit. c.cum ſpeciale, in fi.

appellari pōt ab inſtanti grauamine, vel à cominatione iudicis, ita no. Inn. in c.inter cætera, de app. fol. 131. & in c.paſtoralis, in eo. tit. fol. 136. in nu. 1. Sed vr, ꝙ à cōmina. iudicis nō poſſit appellari, quia cōminatio non habet vim ſnīa interlocutoriæ, vel diffinitiuæ, vt C. comi. vel epi. l. interlocutio. & l. ſi. quia non eſt grauamē, ſed ordinat ad grauamē de futuro. ſolutio, aut cōminatio iudicis īfert iuſtū metū facti, & pōt appellari, nā à factis ante factū pōt appellari, quia poſt factū, vt poſt torturā & offaſ. actu tardè appellat. C. de app. l. ſi quis. pro. Aut infert iuſtū metū verbi, vt quia iudex cominat ſe pronunciaturū, & tūc nō appellat, vt ff. de iud. l. perēptorio. & hoc eſt verū ſecundū leges, ſed ſecūdū ca. vt ſcitis, inhæren. dicto Inn. qui dicit hoc, ꝙ appellat à cōmi. iudi. & facit ff. de arb. l. non diſtinguemus. §. cū quidā, & ff. de offi. præfe. vrb. l. 1. §. cum patronus, & vide quod no. C. de cohor. l. ſi aperitur. lib. 12. & ff. de offi. procō. & le. l. nec quicquam, §. de plano. adde quod minæ feruentes faciunt iuſtum metum, vt l. 1. C. ſi quacunqꝫ prædi. po. & l. 1. ſi rector prouin. & na. ff. de arb. l. licet.

appellantis intereſt eligere auditorium Papæ, non appellati, ita no. Inn. in c.ſi duobus, de appel. fol. 131. in num. 1.

appellationem non proſequens in termino dato à iudice, non videtur deſerere, ſi fuit impeditus per inopiam, quia terminus hominis ſuccedit loco termini iuris, vt ff. de re iud. l. 3. §. ſi quis. ita dicit Inn. in c.ex ratione, de app. fol. 131. in nu. 2. quod eſt no. & vult, quod impedito per alium tempus currat, tamen reſtituitur. idem ſi fuit impeditus propter teſtium inopiam.

appellans non debet recedere à iudicio, antequā deſerat vel reſpuat appel. ita no. Inn. in c.ſuper eo, alias in c.meminimus, de app. fol. 132. Et ſic no. ꝙ opponens exceptionē in iudicio parti non debet recedere antequā iudex admiſerit vel reſpuerit, quod no. & vide in c.interpoſita, per eum. fol. 140. nu. 3. eo. tit.

appellari poteſt extra iudicium ſine expreſſione cauſæ vel perſona, ita no. Inno. in c.conſuluit, de appel. fol. 132

appellatio quando ſuſpendat proceſſum primi iudicis, & quando non, vide per Inno. in c.ſuper eo, alias in c.meminimus, de appel. fol. eodem.

appellare & ſubmittere ſe protectioni, idem eſt, ita no. Inn. in c.ad audientiam, de appel. fol. 133. in prin. idem dicit & tenet ibi Abb. ergo ſi quis dixerit, ſubmitto me protectioni talis iudicis ad quem appellari debet, idem eſt, ac ſi dixiſſet, appella ad talem iudicem, quod on. & no. quid habeant operari iſta verba, videlicet, ſubmitto me protectioni talis iudi. &c.

appellari quando poſſit à ſententia interdicti, & quando non, & quando proſit iſta appellatio, vide per Innocen. in c.ad hæc, de appella. fol. 132. in num. 1. & ibi dicitur, quod per appellationem non ſuſpenditur ſententia excommunicationis, nec interdicti, ſecus in alijs ſententijs & mandatis, ſeu prohibitionibus iudicum. & vide infra in verbo, ſententia, in 32. quæſt.

appellari an poſſit ab executore, & ex quib. cauſis, vide per Inn. in c.nonit, de app. fol. 134. & ibi ponit qui ſint caſus, qui non impediunt execu. ſnīa, quod no.

appellans à ſententia excommunicationis & deſerens, fingitur non appellaſſe, & medio tempore fuiſſe excōicatum, ita no: Inno. in c.nonit, de app. fol. eo. Tamen poſt deſertam appellationem poteſt dicere ſnīam nullam principaliter agendo

de nullitate, vt l. ſi expreſſim. ff. de app. incidente: autem non poteſt, quia vna inſtantia eſt in principali, ex incidenti vero dua, & hoc eſt de mente Inn.

Appellationem non proſequens, non poteſt conqueri de iudice à quo, quod fecerit litem ſuam, quia deſerendo appellationem, videtur ſuo iuri renunciaſſe. ita no. Inn. in c. ſæpe, de app. fol. 134. in nu. 7. Secus ſi pendet appellatio, vt no. per gl. in l. 1. ff. quod quiſque iur. Bal. dicit ibi, quod renuncians appellationi, nihilominus poteſt agere contra iudicem à quo de iniuſtitia ſibi facta, vt alibi refert Bal. facit ad hoc l. cum interd. ſto. C. de arbi. tene mente.

Appellatus, i. ille qui obtinuit ſententiam, ſi his ſuam coram ordinario proſequatur, & appellans comparet, & opponit de appellatione, ſed appellatus negat eſſe appellatum, vel dicit appellationem deſertam, tunc index ad quem cognoſcet, & pronunciabit, & ſtabitur ſententiæ ſuper hoc, per eum latæ, niſi appelletur, ita no. Inn. in c. conſtitutis, de appel. fol. 134. & ſeq. nu. 2. & 3.

Appellatio non debet impedire effectum confirmationis, ex quo confirmatio præceſſit ipſam appellationem, ita no. Inn. in d. c. conſtitutis, de app. & ibi vide de materia appellationis, cõfirmationis, vel infirmationis electionũ. fo. eo. in nu. 5

Appellatio generalis debet admitti, ita no. Inn. in c. bona, de app. fol. 135. nu. 1. Contrarium Abb. vt ſupra in hoc verbo, quæſt. 1.

Appellatione pendente, non poteſt quis denunciari excommunicatus, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de appel. fol. 136. nu. 3.

Appellatio epiſcopi prodeſt clero & populo, ita no. Innocen. in c. dilectis, de appellatio. fol. eodem, num. 2.

Appellationi non deferens iudex poteſt exequi ſententiam in multis caſib. quos proſequere, vt infra in verbo, Iudex à quo, qui non detulit.

Appellare poteſt epiſcopus, cuius intereſt propter aliquod commodum, ita no. Inno. in c. dilectis, de appel. poſt prin. nu. 1. fol. eodem.

Appellatio etiam in abſentia iudi. facta ritè eximit appellantem ab eius iuriſdi. ita no. Inn. in d. c. dilectis, de appel. fol. eodem.

Appellatio non mutat naturã cauſæ, & ideo eſt ſummaria vel ordinaria, vt principalis cauſa, ita no. Inn. in c. cum ſpeciale, de appel. fol. 138. in nu. 7.

Appellans ſi coram iudice app. non proſequitur, nec introducit appellationem, nec agit tanquam appellans, ſed ſolum agit de nullitate, non debet audiri ſecundum quoſdam. Inno. tenet contrarium in c. dilectis, de app. fol. 136. vbi vide. & hoc ſi appellatur à diffinitiua, ſecus ſi ab interlocutoria ſecundum eum. incidenter vero cauſa nullitatis venit ſub proſecutione appel. vt ff. famil. erciſ. l. quadam mulier, & ff. de inreprat. l. Carmidia Pia, & in l. 1. C. quando prouo. non eſt ne. & facit C. de accu. l. ſi abſentem. quæ lex probat, quod omnis iudex appellatio nis eſt iudex nullitatum, ſecundum Bar. quod no. Bal.

Appellari poteſt à repulſa, & tarditate iudicis. de quo vide Inno. in c. interpoſita, de appella. fol. 140. quaſi in fi.

Apoſtoli, vide ſupra in verbo, Appellatio, in 10. quæſt.

Approbatus ad aliquod officium, non poteſt in alio officio conſimili reprobari, ita no. Inn. in c. cum venerabilis, de ex. ep. fol. 121. nu. 7.

Apprehendere, vide omnino infra in verbo, res, in 2. quæſt.

Arbiter, vide omnino infra in verbo, modus, in 2. quæſt. poſt prin. ibi, ſed in arbitro non poteſt, &c. Bal.

Arbiter ſi habet poteſtatem auferendi multum & parum, non poteſt peti reducta ad arbitrium boni viri. ita dicit Hoſt. in c. humilis, de maio. & obed. & vide infra in verbo, clauſula, in 1. quæſt.

Arbiter ſuper diuiſione bonorum, an poſſit prohibere partibus alienationem bonorum, dic vt in c. Raynal. extra de teſta.

Arbiter non recipitur in teſtem in cauſa, in qua eſt arbiter, & ſi fateatur ſe corruptum non præiudicat parti, ita no. Inno. in c. non ſine, de arbi. fol. 77. vide l. deferre. §. 1. ff. de iure fiſci. & ibi per Bar. & vide etiam in d. c. per Innoc. ſcilicet, quando quis poſſit de ſuo officio teſtificari.

Arbiter abſoluit ab obſeruatione arbitrij propter contumaciam partis non comparentis, ſicut iudex abſoluit ab obſeruatione iudicij, ita no. Inno. in c. ex parte, de arbi. & cõpromiſſum ſoluitur commiſſa pena, vt ibidem per Inn. fol. 78. nu. 1.

Arbitris primis duobus electis ſi datur poteſtas eligendi tertium incertum in cauſam diſſenſionis tantum, non valet: ſecus ſi partes plenè cõfidant de eis, ita no. Inn. in c. innotuit, de arbi. fol. 79. in nu. 3. do. Franc. Are. dicit, quod ſi tertius arbiter non pronunciaret, aut eſſet nudus conſiliarius, aut pedagogus. tu dic, quod non valet, donec authoritate partium eligatur, ſeu authoritate ineſt. & hic tertius eſt arbiter inquantũ laudat, & metu pœnæ ſibi paretur à partib. & nõ eſt arbiter, quia ſi diſcordat ab vtroq; aliorum, qui & inter ſe diſcordabant, & tertiam fert ſñiam, hæc tertia ſñia præualet. ſed in vero & mero iuris arbit. nunquam valet dictum vnius, quia vnus non eſt maior pars numeri, licet tertius ſit maior pars authoritate, ut no. in l. item ſi unus. §. principaliter, ff. de arb. itẽ morte tertij ſoluitur cõpromiſſum ſi alius ſubrogatur, unde eſt per oĩa arbiter. itẽ alij arbitri nõ faciunt arbitriũ hinc, l. non diſtinguemus, §. de offi. ff. de arbi. ſed lex facit ſm quid, no ſimpliciter, vide per Dy. in l. ſi dñium. ff. de fur. itẽ ſcias, quod clauſula illa valet, quod vnus ſolus arbiter poſſit pronunciare, intelligitur, alijs abſentib. nõ alijs pñtib. vt d. l. nõ diſtinguemus. §. cũ in plures, vbi ẽ caſus no. Bal.

Arbiter cenſetur ille, cui datur poteſtas procedẽdi ſeruato ordine iudiciorum. Sed quando datur poteſtas procedendi non ſeruato ordine iudiciorum, tũc cenſetur arbitrator, & quam viam ſibi elegerit hæc ſibi pateat, vt ff. quod met. cau. l. ſi mulier, in fi. ita no. Inn. in c. Quintauallis, de iureiur. fol. 118. in num. 4. & 5. Et ſic no. quid operantur illa verba copulatiua, ſ. tanquam in arbitrum & arbitratorẽ, quæ quotidie apponuntur in cõpromiſſis, quia ſi datur ptãs procedẽdi ordine iudiciorũ ſeruato, &c. alias erit arbitrator, vt ſ. quod tene menti. Bald.

Arbitro tertio abſente, qui dixit voluntatẽ ſuã & animum ſuũ duobus arbitris conſociis, & receſſit, nolens pronunciare, illi duo poſſunt pronunciare, ſeu laudare, & valebit laudum. ita no. Inno. in c. Raynal. de teſt. fol. 166. in nu. 1. non enim debet malitia tertij iudicis, ſeu arbitri recedẽtis, ſeu nolle intereſſe alios impedire, vt in c. ſi. de arb. lib. 6. ex quo conſtat de animi ſui voto. Secus ſi non conſtaret ſecundum Inn. quod eſt notab. & vide quod nu. ff. de admini. tu. l. Titium, ſecundo reſponſo. Et iſtud dictum eſt verum in recedente à loco, vbi conuenerant ad iudicandum, vt no. in c. ſi. de arbi. lib. 6. in nouel. tamen doct. iuris ciuilis tenent contrarium, ſ. quia non ſeruatur ibi forma compromiſſi, niſi omnes arbitri electi iudicent, vt ff. de arb. l. Pedius. §. 1. quæ no. Bal.

Arbitrio boni viri multa requiruntur, & maximè de actu & actiuis. ita dicit Inno. in c. prudentiam, de off. deleg. fol. 54. nu. 3. Et an vnus bonus teſtis excuſet à calumnia, relinquitur arbitrio iudicis, ita no. Io. And. in c. cum dilecti, de elect. in nouella. per Hoſtien. in c. finem litibus, de dolo & contu. & vide, quod nu. in l. maritus. ff. de quæſt. & vide ſupra hoc eodem verbo, in 2. q. & vide ſupra in verbo, appel. in 20. quæſt.

Arbitrium conceſſum poteſtati, vide Bar. in l. filiusfami. ff. de donatio.

Arbitrator, vide omnino infra in verbo, modus, in 2. quæſt. prope finem, ibi, in arbitratore hoc poteſt dici, &c. vide omnino infra in verbo, factum, in 11. q. & vide infra in verbo, ſententia, in 13. q. & in 37. & 38. q.

Archiepiſcopus põt punire ſubditos ſuffraganei, ita no. Abb. in c. ex parte, de inſt. vide infra in verbo, Authoritas, in 2. q. vide infra in verbo, Citatio, in 44. q.

Argumenta, id eſt ſuma, dicit Inno. in c. cum in diœceſi, de vſu. vel perſpicuæ præſumptiones, vt ibidem. Inno. fol. 214

Armatus, vide infra in verbo, vſus, in 1. quæſt. & vide infra in verbo, auxilium, in prima quæſtione.

Aſſeſſor debet eligi de communi voluntate, ita dicit Inno. in c. ſuper quæſtionum, extra de offi. deleg. fol. 57. nu. 6.

Authentica nunc ſi hæres, C. de liti. quomodo debeat intelligi, vide Inno. in c. ex parte, de alien. cauſa iud. mu. facta. fol. 77. num. 1.

Articuli quidam ſunt antiqui, quidam ſunt noui incluſi ſub veteribus, ſub præſcriptione. Quidam noui trahentes originem à veteribus, vt modus, uel conditio, uel pactũ à contractu interpretato ſimpliciter, ut in c. cũ Io. Eremita. de fide inſtru. Quidã ſunt noui ſeparati, & non cõtigui à veteribus. Quidam ſunt quaſi controuer. ſuper iſtis de iur. ci. admittuntur hincinde teſtes in cauſa appellationis, ut plenius ueritati ſubueniatur legitimè, ut l. per hanc. C. de temp. appel. Secus eſt de iure canonico, quia timetur ſubornatio poſt per contractas atteſtationes, ut in c. teſtib. de teſti. in cle. unde Legiſtæ ſtudent indagationi ueritatis. Canoniſtæ calumniarũ expulſioni. Legiſtæ non præſumũt ſubornationes, niſi in eadẽ inſtãtia. Canoniſtæ ẽt in alia ſuc. cedenti, arg. ff. iud. ſol. l. cum apud. Nec obſtat eis, c. uenientes, de teſti. quia ibi inualida eſt probatio ad obtinendũ, niſi fiat poſt li. cõte. Et ideo tanquã ad hanc fiõẽ non ritè recepti ante li. cõte. iterato recipiunt, & tamen ſecus, niſi ex parte & modo ſint ritè recepti ſuper incluſis & implicitis. Quidã de iure canonico dicunt teſtes non admittẽdos, quidã dicũt admittendos ſi ſuper hoc ſigillatim teſtes non fuerint examinati, licet fuerint implicitè iurati: quod eſt verum, niſi fuerint dedicito teſtificata, quæ legi non poſſunt, vt ff. de his, quæ in teſta. delen. l. 1. in prin. & quia ſi inuenerint, ergo examinandi. Item ſuper oriẽtibus ſuper eodem facto teſtes ſunt recipiendi ſi primi non fuerint interrogati ſecundum omnes. idem ſi fuerint extra articulum interrogati, quia cum non fuerint ad hoc producti, licet iudex ex officio interrogauerit, non ſufficit dediciſſe teſtificata, ſecundum Inno. Item ſuper diſcrepatione quæ non ſunt, tamen teſtes ſunt examinandi, vt ff. de peti. hære. l. ſi quis libertatem, in fi. Item ſi egi rei vend. & nixus ſum probare vnam cauſam remotam in primo iudicio, & in cauſa appel. non admittitur ad probandum aliam cauſam. ita no. not. ubi. Inn. in c. fraternitatis. de teſt. fol. 106. per totum. Iſtud vltimum dictum eſt verum, ſi ſpecialiter egi expreſſa in libello cauſa remota, ſecus ſi ſimpliciter, vt ff. de app. l. ſcio. & l. Titianus. ff. quod cum eo. C. de peti. hære. l. hæredes materteræ. & ff. de pac. dota. l. Bebius, in fi. cum ſi.

Articulus debet probari prout formatus fuit, & impotet ſibi qui malè formauit capitula, ita dicit Inn. in c. propoſuit, de cle. excõ. & ibi videas per eũ, fol. 215

Arrarũ datione vel promiſſione, an videatur recedi à promiſſione legali, vide Bar. in l. item quæritur. de pub.

Archiepiſcopus poteſt punire ſubditos ſui ſuffraganei, ita no. Abba. in c. ex parte, de inſti. & vide infra in verbo, Authoritas, in 2. quæſt. & vide infra in verbo, Citatio, in 44. quæſt.

Atteſtationes & confeſſiones factæ in vna inſtantia valent in alia inſtantia, etiã reo abſoluto ab obſeruatione iudicij, quod eſt no. Ratio eſt, quia magis ſunt acta litis, quàm inſtantiæ, & ideo inſtantia perempta nõ perimit acta, ſecus in alijs actis, quæ ſunt de ordine iudicij, ita no. Inn. in c. cauſam, de teſti. fol. 105. nu. 1. Aduerte, quædam ſunt acta quæ ſiunt ad litis præparationem, & iſta non valent in alia inſtantia, niſi ſint probationes vel confeſſiones. verbigratia, ſi in vna inſtantia confeſſus es te hæredem, vel hoc probaui, valent in alia, vt ff. de interro. act. l. ſi. Quædam ſunt acta ad litis inchoationem, vt lite conteſta. & iuramentum calumniæ, & iſta acta pereunt cum inſtantia perempto termino, vt ff. de dam. infec. l. qui bona. §. ſi quis ſtipulatus. Quædam acta ſiunt ad veritatis indagationem poſt li. conteſt. & iſta non pereunt. Fallit in atteſta. non publica, quia ſine publicatione non probant, & in alia inſtantia publicari non poſſunt, niſi de nouo recipiantur quia publi. ſit officio iudicis mercenario, & iſtud euaneſcit cum inſtantia, vt l. geſta, de re iud. fallit in c. quoniam frequenter, vt li. non conteſt. Sed ibi non eſt finita inſtantia in termino, ſed quia non deſiderabant vlteriorem proceſſum. Quædam ſunt acta quæ ſiunt ad interlocu. ſuper incidenti vel emergenti, tunc ſi iudex interloquitur quo ad proceſſum cauſæ, tunc finitur interlocutio, ſecus ſi in principale factũ extra eum. ff. de mino. l. inter vtile. Quædam ſunt acta quæ ſiunt ad deciſionem cauſæ, & iſta ſunt perpetua, nec

enim ſinitur inſtantia, ideſt corroditur per diffinitiuam, ſed acquirit intentum ſententia, vt ff. de mino. l. 2. §. 1. Et vbicunque dixi acta finita, verum eſt, niſi qua ad effectus cõſumatos de præterito, puta interrupta præſcriptionis, vt l. cũ notiſſimi. C. de præſcrip. 30. vel 40. ann. nam quatenus traxit ſecum ſuum effectum, non reſcinduntur ſecundum, Iac. de Are. & Bar. in l. 3. ff. iud. ſol. Secus tamen ſi illa citatio perfectè non produceretur in eſſe, quia non comparet actor, vt no. in l. ſicut. C. de præſcrip. 30. vel 40. ann. per Gul. de Cun. tene menti. & vide infra in verbo, Silentium, in fi. Bal.

Atteſtationes ſi ſunt combuſtæ ante ſententiam, teſtes poſſunt iterum produci, ita tenet Inno. in c. conſtitutus, de teſti. fol. 107. quod verum puto reſti. facta ex clauſula generali, quæ finaliter in alio caſu conceditur, vt puta, ſi produxi plures teſtes, & iudex refrenauerit numerum teſtium. & inter approbatos reperiuntur quidam, qui non poſſunt eſſe teſtes, & ſi deficit probatio, non conceditur reſtitutio, vt no. ipſe idem in c. auditis, de in integ. reſtitu. fol. 75. vel poteſt dici, quod ſufficiat fides de amiſſione talium probationum, vt in c. teſtimonium, de teſtibus, in fi. Bald.

Augmentum, vide infra in verbo, Crimen, in 6. quæſt.

Auctoritas, vide omnino infra in verbo, Differentia, in 4. quæſt.

Auctoritas Archiepiſcopi non requiritur quando alienatur res maioris eccleſiæ, ideſt eccleſiæ cathedralis per epiſcopum vel per capitulum. ita no. Inno. in c. 1. de his, quæ fiunt à præla. fol. 157. & per eundem in c. ſtatuimus. de tranſactio. fol. 68. Niſi abuiet iuramentum, ſecundum Hoſt. & Lapum. Bal.

Auctoritas ſuperioris requiritur, ſi duæ villæ velint inuicem ſe vnire in vnum corpus. Idem ſi vnum corpus velit ſe diuidere in dua. Ita no. Inno. in c. dilecta, de exceſ. præla. fol. 217. Et quod de duabus villis poſſit fieri vnum corpus, probatur in Auct. vt iud. ſine quoquo ſuffr. §. illud, & quod vnum corpus poſſit diuidi in dua probatur in l. ſi eadem ff. de aſſeſſo. Bal.

Auxilium præſumitur quis dediſſe eo ipſo, quod ſtat armatus cũ malefactore. Ita no. Inno. in c. continentiam, de clerico percuſſore. fol. 215. vide infra in verbo, Vadens, in 1. q. 1. & infra in verbo, ſtat in 3. quæſt.

Auxilium legis fruſtra inuocat, qui committit in legem, vt extra de ſenten. excom. c. in audientia, &c. Bal.

B

BAnnitus,

Vide omnino infra in verbo, Excommunicatus, in 12. quæſt.

Bannitus, qui petit ſe abſolui à banno, an poſſit ante rebannitionem impune occidi ſecundum formam ſtatutorum permittentium bannitos impune occidi, vide per Dyn. & Bar. in l. 4. §. ſi ſeruus quem. ff. de acq. poſ. & per eundem Bar. in l. penul. ff. de adulte.

Bellum prouocare contra infideles & Reges Saracenorum an ſit licitum, vide Inno. in c. quod ſuper, de vo. & vo. redem. fol. 176. in nu. 1. & 7. & vide infra in verbo, clericus, in 4. q. vide infra in verbo, npe. in 10. q. & plenè per Innoc. in c. ſicut, de iureiur. fol. 119 nu. 5. vbi tractat de bello licito, & illicito.

Beneficium dicitur titulus, ſecundum Hoſt. in c. dudum, de elec.

Beneficium eſt beniuola actio tribuens gaudium, capiensq; tribuenda, vt ait Seneca primo, de beneficijs. Et omnium beneficiorum iſta eſt natura, vt non ſit neceſſitas, ſed poteſtas, ait Quintilianus, lib. 1.

Beneficium eſt, quod tantum eius cauſa præſtatur in quem confertur, ait Seneca 8. declamationum, Bal.

Beneficium manuale habens agit eo nomine, ita no. Inno. in c. edoceri, de reſcr. fo. 9

Beneficia priora ad hoc, vt vacent, ſufficit habere pacificam poſſeſſionem benefi. ij ſecundi defacto, licet de iure non vacet, & imputet ſibi qui errauit in iure, ſecus ſi errauit in facto, ita no. Inn. in c. conſtitutis, de app. fol. 134. in nu. 1. Prælatos maximè non excuſat iuris ignorantia, vt ibidem per Inn. vide per eundem in c. de cætero, de ſen. & re iudi. fol. 126

Beneficia ſua quis perdit ſi per annum ſtat in excommunicatione, ita no. Innoc. in c. cum bona, de ata. & quali. fol. 45. nu. 2.

Beneficium omne requirit reſidentiam, niſi conſtet de contrario, ita no. Inn. in c. clericos, de cleri. non reſiden. fol. 145. num. 1.

Beneficia paria poteſt prælatus inſtituere alteri ſine conſenſu cap. ita no. Inn. & Abbas in c. nouit, de his quæ fiunt à præla. fol. 157

Beneficium ſi fuerit collatum abſenti, licet nondum acceptauerit, non poteſt alteri conferri, & ſi conferatur non conualeſcit, licet primus repudiet, quia eius voluntas primo debuit explorari, ita no. Abbas in c. accedens, de prabē. quod no. arg. contra. ff. ſi cer. pet. l. proinde, & de fideicom. liber. l. ergo. § ſi bona, & facit ff. de leg. 2. l. ſi tamen. Bal. & ideo quare interim non poteſt conferri, eſt, quia non vacat cum ſit iam facta collatio. Bal.

Beneficium non dicitur vacare ſimpliciter propter renun. factam animo permutandi, ita no. Abb. in c. cum ſecundum, de præben.

Bona vxorum non debent capi pro debita viri, ita no. Abb. in c. ex literis, de pig. & C. de priuilegijs fiſc. l. 1.

Baptizatus in parte, an ſit baptizatus in totum, vide per Bart. in l. poſſideri, in princ. ff. de acq. poſſ.

Baſtardus an poſſit ſubſtitui per procuratorem filio legitimato, vide per Bar. ff. de dona. cauſa mor. in l. quod condi. vide per eundem in l. ſi is qui. ff. de vulga. & pupilla. ſubſtitu.

C

CAnonicus

in eligendo non dicitur pub. officio fungi, ita no. Inno. in c. cum dilectus, de conſue. fol. 16. nu. 5.

In canonicum quis non poteſt aliquem recipere etiam nomine totius capituli, ſed oportet, quod ſinguli canonici hoc faciant, ex quo ſunt in capitulo congregati, ita multum no. tenet Compoſt. in c. cum te, de reſcrip. vbi omnino vide. Bald.

Canonicus electus vltra numerũ habet vocem & quotidianas diſtributiones, licet non habeat præbendã, ita no. Inn. & Hoſt. in c. cũ M. Ferra. de conſt. fa. 3. nu. 6.

Canonica eſt nomen tituli & iuris, ſed præbenda eſt nomen facti, & cadit etiam in extraneum, ſecundum Inn. in d. c. cum M. fol. eo. nu. 2. & vide infra in verbo, patientiam, in 1. q. & vide infra in verbo, ingreſſus, in 1. q.

Canonicus ſtatim quod eſt factus, omnia ei incumbunt, quæ ad canonicos attinent, ita no. Innoc. in c. in literis, de reſtitu. ſpol. fol. 94. num. 7. & ff. de ædil. edic. l. ædiles. §. item ſciendum.

Canonicatus miniſterium eſt, ita no. Inn. in c. dilectus, de præb. fol. 147. nu. 2. & eſt ſecundum in ordine, & vide infra in verbo, Tyrannus, in 1. q.

Canonici ſingulariter res eccleſiæ non poſſunt alienare, ita no. Abb. in c. ad audientiam, de reb. eccle. non alien.

Canonicum cathedralis eccleſiæ eſſe eſt maior honor, quàm eſſe alterius eccleſiæ, ita no. Inno. & Abb. in c. fraternitatem, de ſepul. fol. 168. Et ſic videtur, quod licet infamis poſſit eſſe monachus, vt in Auct. de mona. in prin. nõ tamen poſſit impetrare canonicatum cathedralis eccleſiæ. Bal. v. de in c. ſta. de reſcrip. li. 6. & in c. infamibus, de reg. iu. lib. 6. per Dy. & Zi. de Cremona.

Canonica portio non debetur eccleſiæ parochiali de his, quæ ſingulariter relinquũtur pauperibus cõſanguineis vel amicis intuitu pietatis, quia iſta canonica portio non debetur, niſi de his, quæ relinquuntur alteri eccleſiæ vbi eligitur ſepultura ſeparata ab eccleſia parochiali, & ideo, ne alias eccleſias ſuæ præferat, ita no. Inno. in c. de his, de ſepul. fol. 244. Tamen eccleſia parochialis non aget contra hæredem teſtam. ſed eccleſia cui eſt relictum aget, & contra iſtam cui eſt relictum dirigitur petitio eccleſiæ parochialis, vt in c. de his. & hac ratione mitiur Inno. non enim eccleſię parochiali quæritur iudicio teſtatoris, imo eſt quędã Falcidia, quę cõtra voluntatẽ ipſius teſtatoris detrahitur, & ideo actione ex teſtamento peti non poteſt, ſed cõdictione ex canone. Sed ſi eccleſia cui eſt relictũ, repudiat legatum, tunc fortè penes hæredem remanet cũ ſuo onere, vt C. de cadu. tol. l. vnica. §. pro ſecundo, & arg. ff. de contrat. ab. l. ſi poſt. §. vlti. quod no.

canonum conditori, & creatoris Vicario ſubdita eſt omnis creatura, c. 1. nume. 1. de conſtitu. fol. 1

calumniator puniendus eſt, ſiue fuerit calumniator ſuper accuſatione, ſiue ſuper denunciatione, & punitur extraordinariè, ita no. Ino. in c. cum dilectus, de calumnia. fol. 205. adde quod no. Cy. in l. ſeueriter. C. de excuſa. tut. Bal.

campana multis de cauſis pulſatur, vide per Ian. & Hoſt in c. 1. de off. cuſt fo. 51. vide infra in verbo, vocatio, in 1. q & infra in verbo, clericus, in 7. q. 1.

cancellatio ſiue caſſatio proceſſus & ſententię prodeſt omnibus, qui per ſniam lædebantur ẽt ipſis non citatis. ita no. Inn. in c. in noſtra, de procu. fol. 71. nu. 8.

clauſula, ſicut tibi iuſtũ videbitur. intelligitur ideſt videri poterit & debebit, ita no. Inno. in c. canonum, de conſtitu. fol. 2. num. 2. in arbitria enim hęc verba, ſen his ſermo interpretatur, ideſt vt volueris, vt l. diem. §. ſtari. ff. de arbi. de natura arbitrij eſt ſecundum Hoſt. ibidem.

clauſula, non obſtante aliqua lege, quid operatur in ſtatutis. & dic, quod idem, quod in reſcrip. ita no. Inn. in c. quæ in eccleſiarum, de conſti. fol. 2. nu. 3.

clauſula alias quantum de iure poterimus procedemus, non habet vim peremptorij, ita no. Inn. in c. ſedes, de reſcrip. fol. 7

clauſula, ſi eſt idonea, non requirit iudicialem diſceptationem. ita no. Innocen. in c. licet, de transla. fol. 38. num. 4.

clauſula, condemna ſi inueneris condemnandum, vel ſi fuerit probatum, non eſt forma, ſed monitio, ita no. Inn. in c. prudentiam, de off. dele. fol. 54. nu. 9.

clauſula, quod ſi non omnes, taxitè intelligitur in reſc. ita no. Inn. in c. ſuſpi. in fi. de offi. dele. fol. 61. nu. 3. vide infra in verbo, modus, in 2. q. per totum.

clauſula, ſi quid reſiduum fuerit quæſtionis, quid ſignificet, vide Inn. in c. ad reprimendum, de offi. ord. fol. 64

clauſula, non obſtante, vbi apponitur in reſcri. ſi pro alio ſcripſerimus ſecunda litera cenſentur ſubreptitia, ita no. Inn. in c. capitulum, de reſcrip. fol. 12. nu. 6. idem ibi Hoſt. & vide infra in verbo, litera, in 4. quęſt. ibi, item ſubintelligitur hac clauſula, &c.

clauſula iſta, quatenus fuerit canonicum decernas, reſtringitur ad petita, ita no. Campoſt. in c. ſuper literis, de elec. vide ſupra in verbo, arbiter, in 4. q. in fi.

clauſula, ſtudeas ad ius reuocare, etiam nudam poſſeſſionem continet ſi iure petatur, ita no. Inn. in c. epiſcopi, de reb. eccle. non alie. fol. 159. nu. 3. Et eſt ſciendum, quod nuda poſſeſſio eſt triplex, ſ. præſens, & in iſta dicit lex, ea ipſa, quod quis poſſidet plus iuris habet quam ille, qui non poſſidet, vt ff. vti poſſi. l. 1. in fi. imo & detentatio ad officium iudicis pertinet, vt ff. de dua. l. Aquilius. Præterita, & etiam iſta vi amiſſa parit ius agendi ad rem, vt no. ff. de fur. l. itaque, de peti. hæredi. l. at vbi. Et futura, quæ parit interdictum adipiſcendæ non omnino nuda eſſe debet, ſed veſtita titulo. C. de edic. diui Adria. tol. l. fi. & eius ius in tribus conſiſtit, vt ff. de legi. l. fi. facit ff. de peti. hæredita. l. non tantum, de varijs & extraordinarijs cogni. l. de vſu. C. de fur. l. manifeſtiſſimi. §. cum in ſecunda. C. de agri. & cenſ. l. ſi colon. lib. 11. ff. de condi. furti, & idea. §. Neca-tius, vbi omnino vide. Bal.

clauſula iſta, à tali tempore citra, non includit tempus continuum, ſecus ſi apponatur copula & citra, quia copula cadens inter principium & finem includit medium tempus, ita no. Inn. in c. licet cauſam, de proba. fol. 103. nu. 6. quod tene menti. Bal. Et adde huic dicto, quod habes infra in verbo, teſtis, in 52. q.

clauſula iſta, facias prouideri ille, cui ſcribitur, poteſt prouidere per ſe, ſiue, ita no. Abb in c. pro illorum, de præben.

captus ex cauſa famoſa & in crimine non eſt infamis, ita no. Inn. in c. ſuper his, de pœnis. fol. 223. facit ad hoc. C. de infa. l. 1.

capere poteſt delinquentem omnis habens iuriſdictionem, ſed priuati, qui non habent;

bent, non poſſunt capere, niſi illi quorum intereſt, vt ſi timetur de fuga, quia tunc licet acclamare vero delinquentem, licitum eſt cuique, vt ff. de vſur. l. ſi quis ſolutioni. §. mora, vel ſi comprehendatur delinquens in facinore, quia tūc licitum eſt capere, ita no. Inno. in c. vt famæ, de ſenten. excom. fol. 228. num. 4. idem dicit propter immanitatem criminis, vt l. ſi. C. de male. & mathe. Bal. & vide ſupra in verbo, bona, in 1. q.

capere delinquentem ideo, vt non poſſit iterum aufugere, ſeu offendere, licitum eſt cuique, & non ſolum capere, ſed etiam ligare, ita no. Innoc. in d. c. vt famæ, de ſenten. excom. fol. eodem.

capella quæ non poteſt ædificari, vbi iuſſit teſtator, permutatur per epiſcopum ad alium locum, ita no. Inno. in c. nos quidem, de teſtam. fol. 164. & vide ff. de vſufru. leg. l. legatum, & quod ibi Bar.

capellam priuatam poteſt quis facere in domo propria, ita no. Innoc. in c. ad hæc, de relig. domib. fol. 179

capitulum, vide infra in verbo, præbenda, in 2. quæſt.

capitulum totum debet congregari in electione fienda, & eſt de forma, quod congregetur, ita no. Inn. in c. quia propter, de elec. fol. 31. nu. 1. & an valeat, quod fiet à maiori parte capituli, vide per eundem in c. cum omnes, extra de conſti.

capitulum proſequitur iura epiſcopatus quæ videntur temporalia & ſpiritualia coram epiſcopo, & c. ita no. Inno. in c. dilecti, de maio. & obe. fol. 67. nu. 1.

capitulum non ſuccedit prælato in bonis diſcretis à dignitate, ſed ſuccedit ſucceſſor, ita no. Inn. in c. relatum, extra de teſta. 165

carcer, vide omnino in verbo, citatio, in 2. quæſt.

cardinalis, vide in verbo, collegium Cardinalium.

caſtrum ſi venditur, ius patronatus ei accedit annexum. ſecus ſi vendo palatium, vbi eſt eccleſia, in qua habeo ius patronatus. Ratio eſt, quia caſtrum in ſe continet vniuerſitatem, ſ. honorem iuriſdictionem, & diſtrictum, ſed palatium non eſt vniuerſitas iure, ſed purum corpus, vnde incorporalia ei non accedunt, quæ poſſunt per ſe ſtare, ita no. Inn. in c. ex literis, extra de iurepat. fol. 181. nu. 1.

caſtra vel alia loca, vel caſamenta non licet facere ad æmulationem, ita no. Innocen. in c. Piſanis, de reſtitu. ſpolia. fol. 98. vide l. quicunque. C. de fundis limit. lib. 11. in tex. & gl.

caſtra duo, ſeu villæ poſſunt inuicem ſe vnire, & ſic in vnum corpus: eodem modo & vnum caſtrum poteſt diuidi in duo, accedente tamen ſuperioris auctoritate. Vide ſupra in verbo, Auctoritas ſuperioris.

caſtrum, Princeps fecit caſtrum, vel aliam ciuitatem eo ipſo, quod ſcribit ei, vt ciuitati, vel nominando ipſam vt ciuitatem, videtur ei concedere omnia priuilegia, quæ ciuitati incumbunt, ita no. Inno. in c. cum ab eccleſiarum, de offi. ordi. quod no. fol. 63. num. 3.

caſtrum quod quis mihi furtiuè abſtulit & occupauit, ſi eſt difficile eum recuperare poſſe, licitum eſt etiam mihi ipſum furtiuè auferre, ita no. Inn. in c. olim cauſam, de reſtitu. ſpolia. fol. 96. in num. 8. Et ibi etiam habes, quod quando quis tenet violenter rem alterius, ſi dominus eam habere non poteſt, licitum eſt ſibi eam furtiuè occupare & rehabere, quod tene menti, imo plus dicit ipſe Innoc. quod ſi non poſſum rem meam habere, poſſum æquiualentem ſurripere.

cautio de iudicio ſiſti non propter hoc legitimat perſonam iudicis, coram quo præſtatur, nec partium. Ita no. Inn. in c. inter monaſterium, de re iudi. fol. 129. in nu. 2. vide infra in verbo, ſententia, in 38. quæſt. & vide ſupra in verbo, appellatio, in 20. quæſt.

caſus in quibus Papa reſeruat ſibi abſolut. ponit Innoc. in c. nuper, de ſententia excommunicationis. fol. 227. in nume. 6. & vide infra in verbo, clericus, in 4. quæſt. & infra, in verbo, citatio, in 7. quæſt.

caſus, in quibus non eſt excommunicatus ille, qui percutit clericum, ponit Innoc. in c. non dubium, & in c. veniens, de ſen. excom. fol. 324

caſus tres inducendi purgationem ponit Inn. in c. inter, extra de purg. can. fo. 222

caſus in quibus poſſunt teſtes recipi ante litem conteſta. ſiue libellus ſit oblatus, ſiue non, ponunt Inno. & Hoſt. in c. quoniam, vt li. non conteſt. fol. 86. & vide vnum caſum in c. licet, de teſti. & alium in c. ſignificauit, eo. titu. alium ff. ad l. Aquil. l. in l. Aquil. alium C. de vſur. pu. l. pupillus. alium in l. diffamari. C. de inge. ma. alium. ff. de liber. leg. l. Aurelius. §. 1. aliū. C. de fideiuſ. l. ſi contendat. Sed non omnes iſti pertinent ad materiam huius caſus. Bal.

caſus in quibus citatus vel requiſitus non tenetur comparere, ponit Hoſt. in c. bona, extra de elect.

caſus in quibus opponitur excep. non agendi ponit Hoſt. in c. 2. de ordi. cogni.

caſus in quibus tenet ſententia contra res prius iudicatas, vide per Inno. in c. ſuborta, de re iudi. fol. 129

caſus in quibus monachus poteſt eſſe procurator, vide per Inno. in c. cum l. & A. de re iudi. fol. eo. nu. 2.

caſus in quo ſimul duo interueniunt & admittuntur ad agendum vel ad accuſandum, vide per Inn. in c. Abbate, de re iudi. fol. 130

caſus in quibus appellatur ab executione, & caſus, qui impediunt executionē ſententiæ, vide per Inn. in c. nonis, extra de appel. fol. 134

caſus in quibus valet quod fit per iudicem pendente appel. vide per Inno. c. interpoſita, extra de appel. fol. 140

caſus in quibus tenet proceſſus iudi. poſt appellationem, & quæ differentia ſit in appellatione facta in iudicio, vel extra iudi. vide per Inn. in c. Romana, de appel. fol. 141. in nu. 7. Et no. tres gradus in proſecutione appellationis, per quos grauans procedit, vel non procedit inhibitione fienda iudici à quo, vide ibidem per Inno. & no. bene hoc. Bal.

caſus in quibus epiſcopus poteſt cognoſcere contra laicos, ponit Innoc. in c. recepimus, de priuil. fol. 219. in nu. 4. Bal.

cauſa iniuſta exprimi quando appellatur à ſententia excom. vide Inno. in c. per tuas, de ſen. excom. fol. 228. nu. 4.

cauſa poteſt delegari in monacho, hoc expreſſo, alias non, ita no. Innoc. in c. cum olim, il 2. de priuil. fol. 129. in nu. 1.

cauſarum tria ſunt genera, ſ. ciuilis criminalis & ſpiritualis, ita no. Inn. in c. criminis, de collu. detegen. fol. 214. vide infra in verbo, præceptum, in 1. quæſt.

cauſas quæ directè pertinent ad eccleſiam, ponit Innoc. in c. nonis, extra de iudi. fol. 81. num. 4.

cauſa temporalis iuriſdictionis & publicorum officiorum poſſunt terminari etiā die feriato, ita no. Inn. in c. ſignificauerunt, extra de iudi. fol. 82

cauſæ cognitione ordo iudiciorum requiritur in reuocatione iuriſdictionis, ita no. Inno. & Hoſt. in c. accedens, vt li. non conteſt. fol. 86. & ff. de iudi. l. iudicium ſoluitur. Bal.

cauſam magis inſpicimus quam perſonam in priuilegijs realibus, ſed in perſonalibus magis perſonam quam cauſam, ita no. Inno. in c. 1. de reſcrip. fol. 4. num. 5. vide infra in verbo, compromiſſum, in 3. quæſt.

cauſa quæcunque tractatur etiam per reſtitutionem in integrum, executionem impedit, ita no. Innocen. in c. paſtoralis, de offi. delega. fol. 58. nume. 5. & C. de tranſactio. l. ſi cauſa.

cauſa ſi ſimpliciter eſt cōmiſſa, intelligitur & cōmiſſum petitorium & poſſeſſoriū, ſecus ſi ſpecialiter alterum cātum, ita no. Inn. in c. 1. extra de ſeque. po. fo. 101

cauſa citationis ſi non ſubeſt & citatus comparet, aduerſarius eius condemnatur in expenſis, ita no. Innoc. in c. dilecti, de exce. fol. 121. in num. 1. & ff. de iudi. l. eum quem temerè. Bal.

cauſa iudicij & cauſa teſtimonij non ſunt eædem cauſæ, ſed diuerſæ, ita no. Inn. in c. ſicut nobis, de re iudi. fol. 127

cauſa iuſta audiendi, quæ poteſt examinari parte non citata, non tamen iudex debet eſſe currens, ita no. Inno. in c. tenor, de re iud. fol. 126. quia iſta examinatio erat præparatoria non iudicialis. facit quod no. ff. de bo. poſ. l. 3. §. penul.

cauſa eſt inſerenda in libello, ita no. Inn. in c. inter monaſteriū, de re iudi. fol. 129

cauſa probabilis, i. iuſta veriſimilis cauſa dicitur, quæ de iure approbatur, ita no. Inno. in c. bona, extra de appel. fol. 135. num. 3. probabile quantum eſt ad opinionem iudicū, quod ſi probetur opponenti fauet. Veriſimile eſt, quod prima facie præſumitur quantum ad ſuādendum. Probabile eſt quod ex actis apparet, vt ibid. Inn.

cauſa vniuerſitatis non præiudicat ſingulis, nec eludit, nec tollit priuilegia ſingulorum, ita no. Inn. in c. 2. de ſepul. fol. 168. nu. 3.

cauſæ criminales poſſunt delegari de iure canonico, excepto vltimo ſupplicio, ita no. Inn. in c. in Archiepiſcopatu, de raptori. fol. 212. in nu. 1.

clericus non poteſt ferre teſtimonium in curia ſeculari ſine licentia ſui epiſcopi in cauſa ciuili, ita no. Inno. in c. 1. de iura. calum. fol. 87. in num. 2. In criminali, vide glo. in c. cum ad ſedem, de reſtitu. ſpol. vbi no. quod in prin. cauſæ fauemus actori, in medio reo & actori, in fine reo, & vide ſupra in ver. Abbas, in 20. q. Et dicit Inn. in d. c. 1. de iura. calum. quod clericus non poteſt iurare, nec eſſe procurator in foro ſeculari ſine licentia ſui epiſcopi.

clericus non accuſat laicum criminaliter coram iudice ſeculari, ſed ciuiliter ſic. ita no. Inno. in c. cum P. de accuſa. fol. 202. nu. 3.

clerici quando & qualiter poſſunt bellum indicere, vide Inn. in c. quod in dubijs, de pœnis. fol. 321. & per eundem in c. ex eo, de ſen. excom. fol. 226. & vide infra in verbo, tyrannus, in 1. quæſt.

clericus in quibus cauſis poteſt dari puniendus iudici ſeculari facta prius degradatione, vide per Inn. in c. qualiter & quando, de accuſa. fol. 203. nu. 6. & facit c. cum non ab homine, de iudi.

clerici quando perdant priuilegium clericale, & quando non, vide Inn. in c. prælatorum, de accu. fol. 205. & vide c. 1. de apoſtatis.

clerici omnes qui ſunt beneficiati tenentur facere reſidentiam, ita no. Compoſt. & Io. And. in c. cum omnes, de conſue. quod eſt no.

clerici minores minora ſeruitia faciunt, quia purgant eccleſiam, accendunt lampades, pulſant campanas & ſimilia. Et an maiores ſint præferendi eis in præb. vide per Inn. in c. ſtatuimus, de maio. & obe. fol. 67. in nu. 1.

clericus ſi petit beneficium vacans, qui ſunt citandi, vide per Inn. in c. de cætero, de tranſactio. fol. 69

clerici poſſunt eſſe procuratores in curia eccleſiaſtica, nō in ſeculari, ita no. Inn. in c. ſi. de obli. ad ratiocinia. fol. 48. nu. 3. & vide per eundē in c. 1. de iura. calū.

clerici ſi vacillant in teſtimonio eorum nihilominus poſſunt torqueri, ita no. Inn. in c. cum queſtus, de re iudi. per l. presbyteri. C. de epiſ. & cle. l. nullum.

clerico ſeculari iniuriato an actio competat eccleſiæ, dic, quod ſi non eſt facta iniuria perſonæ, ſecus ſi officio vel dignitati, arg. ff. de relig. & ſump. fune. §. officia, & per Inn. in c. contingit, de ſen. excom. fol. 228

clericus percuſſus poteſt remittere actionem iniuriarum, ſed non excommunica. ita no. Inn. in c. non dubium, & in c. veniens, de ſen. excom. fol. 226

clericus duorum epiſcoporum, ideſt ſubditus duobus epiſcopis ſi delinquat, cui tenéatur obedire, ideſt in cuius foro reſpondere, vide Innoc. in c. ex ore, de priuil. fol. 220. num. 1.

clerici in minoribus ordinibus conſtituti, quando faciunt contrarium ſuo ordini, penitus perdunt officium clericatus, vt ſi fortè ſunt milites ſeculares, vel ducant in vxorem viduam, vel in habitu & tonſura non incedant, ſed penitus eā deſeruerant. Secus in conſtitutis in ſacris, quia coguntur ad ordinem redire, nec perdunt priuilegium, niſi ſcaua fecerint & habitum deſeruerint. ita no. Inn. in c. 1. de apoſta. fol. 210. nu. 3. Et ſic no. quando clerici propter inordinatam vitam perdant priuilegium clericale, & quando non.

clerici poſſunt dare aliquid liberè pauperibus conſanguineis, ita no. Abb. in c. inhibendum, de coha. cle. & mulie.

clerici negociatores tenentur ſeruare ſtatuta loci, vbi negociantur, ita no. Abb. in

in c.ex literis,de vita,& honeſtate clericorum.

clericus etiam fugiens poteſt propria auctoritate detineri à ſuo creditore ſine metu excommunicationis,ita no. Inno.in c.vt fama,de ſen.excom.fol.228.nu.3. quod eſt ſingulariter no.ſecundum dominum Petrum de Peruſio. Adde, quod quicunque delinquent poteſt detineri in loco, vbi deliquit,vt ſatisfaciat,etiam ſi fuerit clericus,ita no do.Io.Cald.in repe.c.de illis,de rapto.in 2.no. & alleg. ad hoc ipſum c.& c.vt famę,de ſen.excõ.& c.ſi clericus,eo.ti.de ſen.exc.li.6.

clerici etiam in minoribus conſtituti,vt lector,pſalmiſta, & alij in minoribus conſtituti ordinibus,gaudent priuilegio clericatus,quo ad forum immunitatis, niſi contradicat conſuetudo,quę dat iuriſdictionem,ita no.Inno. in c.1.de apoſta.fol.210 nu.3.& in c.nouit,de iudi.fol.119.& illud, quod dicit de conſuetudine in iſtis clericis,eſt ſingulare dictũ.valet ergo, qđ facit poteſtas , vel iudex alius ſecularis contra eos,ſi conſuetudo dictat , quod eſt menti tenendum.

clerici à quibus muneribus ſint immunes,vide Inno.in c.non minus, de immuni. eccle.fol.189.num.1.2.4.& 6.

clericus vel officialis,an poſſit rumpere hoſtia ſua eccleſia,& intrare per vim . Et quid de habentibus ſeruitutem rerum,vide Inno.in c.1.de immu.eccl.fo.138. num.2.nec licet priuato,niſi iure poſſeſſionis.

clericus ratione feudi põt cõpelli & cõueniri,coram iudice ſeculari,ita no. Inn.in c.verũ,de foro cõpe.fol.82.nu.2.idẽ in laico,quia poteſt conueniri pro reb.eccleſiaſticis corã iudice eccleſiaſtico,ita no.Inn.in c.ſi clericus, de fo.cõpe.fo.eo.

clerici non poſſunt iuriſdictionem prorogare ſine conſenſu ſuorum epiſcoporum, ita no .Inno.in c.Romana,de foro compe.fol.84.num.2.

clerici ſeculares monaſteriorum non habent vocem in electione prælatorum ipſorum monaſteriorum,ita no.Inno.in c.cum cauſam,extra de ele.fol.26.nu.2.

clericus non poteſt captus detineri,etiam volens à iudice ſeculari,quia eſt publica iniuria totius clericatus,ita no. Inno.in c.ex reſcripto,de iniurijs.Laicus vero volens,nõ dicitur detineri ab alio,ſed à ſemetipſo.ff.de rei vendi. l.1.§.per hãc,niſi ſit talis,qui nõ habeat ſui corporis ptãtem,vt vxor filius & filio.Bal.

clericus licet ſit beneficiatus,non prohibetur ad alia beneficia eligi, ita no. Inn.in c.cum eccleſiaſtica,de excep.fol.120.nu.3.

clericus etiam in minoribus exiſtens,eligitur ad dignitatem,ita no. Inn. in c.cum olim,de re iud. fol.126

clericus excommunicatus poſtea abſolutus, an debeat habere fructus medij temporis,vide Inno.in c.ex conſummatione,extra de appel. fol.135

clericus non debet peregrinari,ita no.Inn.in c.1.de cle.pereg.fol.49. vel ad curiã Papæ accedere pro impetratione beneficij, vel pro vtilitate priuata ſine licentia ſui epiſcopi, vel prælati ſui.Secus ſi appellaret , vel grauaretur , quia tunc non tenetur petere licentiam,niſi de honeſtate.Item ſecus ſi teneret realia, vt in c.cum parati,de app.fol.132 ſecundum Inn.quem omnino vide.Bal.

clerici etiam non reſidentes habent vocem in electionibus,ita no.Inno.in c.clericos,de cleri.non reſiden. fol.145

clericus quando dicatur habere eccleſiam pro derelicta,vide per Inno.in c.ex tuę, de cleri.non reſiden.fol.eodem.nu.4.

clericus ex ſola enormis delicti infamia eſt remouendus,ita no. Inno.in c. ex tuarum,de purg.cano. fol.222

clericus & laicus poſſunt eſſe ſimul executores teſtamẽti,ita no . Abb. in c.Ioannes,de teſtamen.

clerici coniugati non habent priuilegia,ne ſoluant fiſco datia,ſiue collectas impoſitas.Sed bene habent priuilegium,ne propter commiſſum puniantur pœna corporali,ita no. Abbas,in c.ex parte,de cleri.coniuga. vbi vide per eum, & tene menti. Bald.

ceſſio,vide omnino in verbo,commiſſo,in 1 .quæſt.

ceſſio,quando præſumatur ſimulata,& aliud eſt ceſſio,& aliud eſt contractus.

ceſſio dicitur adhærere contractui non præcedere ex interuallo, nec ſeorſum dicetur ſit inſtrumentis.de iſtis omnibus vide plenè per Inn.in c.ex parte, de alie iudi. mu.cauſa facta fol.77.nu.2.De verbo,cedo,concedo,mando,in ſolutum do,vẽdo,vel dono,vide Bar.in l.ad cum.ff de dona.

credulitas, creditur ſoli aſſertioni Cardinalis,vt per Inn.in c.cum olim, de priuil. fol.219.& in c.ex reſcripto , de lo.a.fol. 161. & ibi per glo. Doct. maximè per dominum Petrum.

creditur in foro conſcientiæ,quicquid homo dicat,ita no .Inn.in c.conſulti, de reg. & tranſeuntibus ad relig.fol.174.num.3.

credi debet libro cenſuali & ei fides adhibenda eſt . item creditur etiam notario ſine teſtibus,licet pars neget teſtes dixiſſe illud , quod reperitur ſcriptum , vt dicebat Mar.ita no .Innoc.in c.ad audientiam , de reſcript.fol. 12. & vide per Doct.in l.ſi quis decuria.C.de fal & quod no in l.currens ff.de teſtam. & vide l.lege.& l.Celſus.ff.de proba.quod no.

creditur literis epiſcoporum ſigillatis,quod eſt verum in extraiudicialibus , ſecus in iudicijs, ita no.Inn.in c poſt ceſſionem,de proba.fol.102.nu.1. vide infra in verbo,ſigillum,in penul.& 2.quæſt.

creditur relationi publici nuncij,licet non appareat de commiſſione, ſecus in nuncio priuatim aſſumpto,ita no Inn.in c.quoniã contra falſam,de proba.fo.104. in nu.3.vide per Cy.in l.neminem.C.de requi.re.qui dicit, quod ſemper apparere debet commiſſio. facit ff.quod met. cau. l.ſi.Bal. & dicit ibidem Inno. ꝙ illam ceſſionem non oportet ſcribere in act. & debet committi nuncio citatio certarum perſonarum non incertarum, vt no.Bar.in l.1.C.de iudi.

credere videtur ponens illud, quod ponit non certitudinariè ſcire ita eſſe , ita no. Inno.in c.fraternitatis,de confeſ. fol.102

credulitas non excuſat in iura.calum.niſi adſit veritas,ita no. Inno. in c.ſi. de iura calum.fol.88.in nu.1.in prin quod tene menti pro teſtibus,vt cum deponũt vera eſſe,quia non credulitati,ſed certitudini veritatis debet inhærere.Bald.H.

vide infra in verbo,ſcripturam,6.quæſtione.

creditor,vide infra in verbo,monaſterium,in 1.quæſt.

cenſus,vide infra in ver.petitio,in q.3.vbi habes de formatione libelli ad cẽſum.

cenſus,eſt ſignum ſubiectionis,vel exemptionis,ita no. Innocen. in ca. præterea, de tranſactio. fol.69

cenſum qui ſoluit præſumitur eſſe vel fuiſſe fidelis, ita no. Inno.in d.c. præterea , de tranſactio. fol.eodem.

cecus,vide infra in verbo,Teſtis,in 43.q.

cedula,vide infra in verbo,ſigillum,in 4.& 6.q.& infra in ver. citatio, in 32.q.

citatio vbi eſt nulla,quia non tenet,vel non emanauit , ibi ſententia eſt nulla . ita no.Inn.in c.præſenti,de reſcrip.fol.14.nu.4. & vide per eundem in c.querelã, de procu.fol.70.nu.2.vbi dicit,quod quando citatio legitima non præceſſit,ſententia,quæ ſequitur,eſt ſacit nulla.ff.de re iud.l.ſi cum nulla,& l.vir bonus.ff.iudi.ſol.& quod no.per gl. in l.ſi pator.C.ne de ſta. deſun. & in c.vt debitus , de appel.Secus ſi eſt aliqua,ſed poteſt elidi,quia arctat,niſi opponitur . Bald. vide infra in verbo,ſententia,in 14.& 30.q.& ſupra in verbo,cauſa, in 10.q.

citatus ſimpliciter,qui non comparet per ſe debet mittere procuratorem , etiam ſi ſit in carcere alterius iudicis,vel in exilium,ita multum no. Innõ.in c.querelam,de procuratori.fol.102.in nu.1.Contrarius tex. eſt ad hoc in l.2. §.quod diximus,ver.ſimili quoq; modo.ff ſi quis cau.ſecũdũ de. Bal.in repor.fo. ſuis.n. & vide infra in ver.contumacia,in 4.q.& vide infra in ver.reus, in 4.q.

citatus vt compareat perſonaliter debet mittere procuratorem inſtructum,ſi ipſe non poteſt comparere. Secus ſi fuit citatus generaliter, vel ad domum, ita no. Inno.in c.dilectus,de procu.alias de proba fol.72. & vide infra in uerbo, ſilentium,in 1.quæſt.circa finem.

citatus ad unum actum & alios ſucceſſiuè debet mittere procuratorem ad omnia. Sed ſi citatus eſt ad unum actum ſolum,non tenetur facere procuratorem , niſi ad illum actum,in quo monitus eſt,ita no.Inn.in c.conſtitutus,de procu.fol.eo. in nu.2.uide infra in uerbo,uagabundus,in 2.quæſt.

citatus debet comparere ſaltem allegaturus ſuum priuilegium,ita no. Inn.in c.1. de dila.fol.38.in num.3 . uide infra in uerbo,renunciamus, in 1.q.& infra in uerbo,condemnatio,in 4.quæſt.

citatio iudicis delegati,quid debeat continere,uide per Innocen. in c.præterea,de dilatio.folio eodem.

citatio in quibus cauſis non tenet,uide Inno.in d.c.præterea, extra de dila. & de alijs multis ibidem.

citata una parte quæ comparuit in termino ſibi aſſignato, altera uero non comparuit:illa quæ comparuit etiam finito termino non poteſt recedere , & ſi recedit non erit contumax,nec citatio circumciditur , tamen altera parte comparente ſententia ualebit,quia iudex potuit expectare de benignitate,ſecus ſi licentiaſſet comparentem.ita no.Inno.in c.conſuluit, extra de offi.deleg. fol.56. nu.3.

citatio, licet requiratur ad ſententiam audiendam, tamen licet non fiat citatio, ualet ſententia ſi fuit lata utraque parte præſente, ita no. Innoc.in c. exceptio.de excep.fol. 152.& no.in c.quoniam contra falſam,extra de proba.in gl.præſumitur,in ſi.de offi.deleg.cum in iure,& in d.c.exceptionem, in glo.ſuper uerbo, punitur,de hoc limita,vt per Gul.& Bald. in l.pen.ff.de in ius uoc.ualet,niſi quando requiritur fieri citatio in ſcrip.ut ibi per eos.

citatus ſe comparet coram iudice & recedat ſine licentia ipſius,dicitur eſſe contumax,ita no. Inn.in c.calumniam, de pœnis.fol.223.in nu. 2. & uide de hoc gl. in l.decurio.C.de decurio,& in l.ſi.eo.tit.lib.10.Sint ergo cauti citati,qui cõparent,vt non recedant ſine licentia.Bal.Vnde non dicitur comparuiſſe,qui ſine licentia iudicis recedit.ad hoc facit l.quæſitum.ff.de re iud.Bal.

citatio non ſufficit fieri ad domum , quando quis citatur ut examinetur ut teſtis ad perpetuam rei memoriam,imo ſi perſonaliter non reperitur, debet expectari quouſque reperiatur.& hoc uerum niſi eſſet periculum in mora , ubi autem eſſet periculum in mora.ſufficeret citatio ad domum,ita no. Inno.in c.ſignificauit,de teſt.fol. 109.quod no.Bal.

citari,quando quis debeat perſonaliter citari,& quando ſufficit citari ad domum, uide no.Inn.in c.ſi aduerſarius, de eo,qui mit.in poſ.bo fol.101.in nu.5.

citatio ubi non eſt legitima , ut in pupillo & ſimilib. tunc non fiet reſtitutio expenſarum,ita no. Inno.in c.ſi aduerſarius,fol.eo. ubi omnino uide de his , & de alijs circa hãc materiam citationis,uide ſupra in uerbo, abſens,in 2.q.et ſupra in uerbo,appellatio,in 7.q.& infra in uerbo, uniuerſitatis,in 5.q.

citatus an teneatur comparere poſt terminum,uide Innoc.in c. cum dilecti, de do. & contu.ubi dicit,quod non , quia non comparet legitimè , qui in termino non comparet.non citat per parem,ſed requirit eum,ita no. Inn.in c.cum nobis , de electio fol.22.num 4.

citatus uel requiſitus in quibus caſibus non tenetur comparere , uide per Hoſtien. in c.bona,de electio.

citare non debet iudex,niſi reum de quo quæritur,quando proceditur ad inſtantiã partis,ſed quando ipſe procedit ex officio ſuo debet citare omnes, quos res tangit,ita no.Inn.in c.humilis,de maio.& obe.fol.68.in nu.2. & interim differtur executio,ſecundum eum,& Hoſt.ibidem.

citatio ſpecialis non eſt neceſſaria ad ſcientiam expen.ſed ſufficit contumacia , uel citatio ad diffinitiuã,ergo taxatio poteſt fieri ſine noua citatione, quia eſt executio implicita ipſa condemnatio expenſarum,ita no.Inn.in c.querelã,de procur.fol.70.in nu.2.& no.in c.ſuper eo,quod met.cau. dixi etiam in l.terminato.C.de fruc.& li.expe.Bal.

citatus ad proceſſum non eſt citandus ad interlocutoriam,ſecus in diffinitiua, ita no. Inno.in c.audi.de procu.fol.71.in nu. 2. & per Iac. de Are. in l.nec quiſquam.§.ubi decretum.ff.de offi.procon. & leg. & uide glo. no. in auct. ingreſſi,ſuper uerbo,ſpectans.C.de iudi.item citatio generalis ſufficit,ſed ubi quis

citatur

citatur ad unum articulum, debet etiam citari ad alios, ſecundum Inn. ibidem.

citatus non tenetur comparere, quando citatio peccat in forma euidenter, vel in materia: nam cum ſit interlocutoria eſt ipſo iure nulla per manifeſtum errorem & defectum ita no. Inn. in c. præterea, de dila. fol. 88. in nu. 1.

citationis facta à iudice, à quo eſt appellatum de defectu eius, vide Inn. in c. prælatorum, de accuſa. fol. 205

citatione ſine poteſt fieri notificatio, ſpecificatio, & declaratio, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de reſcrip. fol. 6

citatio quando de gratia citatur ille, quem de iure citari non oportet, expectandus non eſt, quia per hanc cita. non quæritur ſibi ius, ita no. Inno. & Hoſt. in c. cum inter R. de elec. fol. 21. in num. 2. Sed alibi dicit Iaſo. Butr. quod vbi aliquis eſt citandus, citatus eſt expectandus, vt ipſe not. in auct. ſi omnes. C ſi vt ſe ob hære. abſti. Bald.

citatio peremptoria eſt neceſſaria in cauſa appellationis licet non requiratur litis conteſt. ita no. Hoſt. in c. eccleſia, de conſti.

citatio quam faciunt canonici ad eligendum, non eſt propriè citatio, ſed denunciatio, ita no. Inn. in c. cum nobis, de elec. fol. 22. in nu. 2.

citatus tenetur mittere procuratorem, non tamen tenetur diuinare fortuita, nec mandatum ad ſubſtituendum, ita no. Inn. in c. cum nobis, vt lite non conteſta.

citatus non tenetur quis comparere coram iudice delegato, niſi ipſe delegatus mittat in citatione copiam reſcrip. non dico bullam. ita dicunt Inno. & Hoſtien in c. præterea, de dila. fol. 88. in num. 1. Sed ordinarius non tenetur facere fidem de ſua electione. Sufficit enim, quod ſit in poſſeſſione, ſi tamen citet ſibi ſubditũ vel in loco ſubdito ſibi. Secus ſi non ciuem vel incolã poſt receſſum, ſcilicet abſentem extra territorium, nec eum poteſt bannire ob delictum, ſed debet prius apprehendi & remitti, ſecundum Inn. Sed conſuetudo generalis cui eſt ſtandũ, ſeruat contrarium, quia forenſes banniuntur in ciuitatibus ob delicta, alias impunè delinquerent. de iure vero communi abſens, qui non eſt alias ſubditus ratione originis vel domicilij, ſed eſt de foro delicti, præmiſſa legitima citatione poteſt damnari, niſi in pœnis capitalibus, vt l. abſentem. ff. de pœnis. & hic, vt ibi, licet ratione delicti aduena efficiatur de foro, vt l. omnem. ff. de iud. non tamen efficitur ſubditus. & ideo non poteſt vendicari, licet originarius & incola vendicetur, vt l. de iure. ad mun. & ita intelligitur, quod no. in c. 1. de foro compe. in clem. Bal. In pœnis autem capitalibus poteſt pati bannũ præſcriptionis bonorum quia eſt interlocutoria, vt l. 1. ff. de requi. re. Sed ex forma ſtatutorum bannum etiam perſonale datur, quod tranſit ad veram condemnationẽ, per diffinitiuam ſubſecutam, non per ſe cum ſit interlocutoria, vt no. Dyn. ff. de cuſto. reorum, per totum. in contractibus ille, qui receſſit poteſt conueniri excepto aduena, non tamen patitur diffinitiuam lite non conteſtata, ſed miſſionem, vt l. hæres abſens. ff. de iudicijs.

citatus ad diem feriatam, an teneatur comparere die ſequenti non feriata, an vero citatio ſit nulla, vt ff. ſi quis in ius voc. non ierit. l. 2. in fi. Sed eſt verum, quod eſt nulla pro illa die. Sed vbi non dicitur, quod excuſetur ſi non comparet in ſequenti die iuridica. vide Inno. in c. cõqueſtus, de feriis. fol 87. nu. 1. Dicit enim ipſe, quod ſi in citatione fiat expreſſa mentio temporis feriati, vt compareat die dominica, quod non valet citatio. Aut non fit expreſſa mentio, vt compareat die 8. & tunc valet, & debet comparere die ſequenti iuridica, quia præcedentes dies intercalatus, id eſt occultatur & non dicitur octaua. Sed iſta quæ eſt dies legitima dicitur octaua. Item quia duo videtur præcepto, vt ff. de arbi. l. Celſus, & lex dicit, quod dies diffinduntur, vt ff. ſi quis cautio. l. 2. §. ſi quis in iudicio. Poſtea Inn. in d. c. conqueſtus, ſentit indiſtinctè, quod debeat legitimo tempore comparere. Hoſt. dicit in c. expoſuit, de dilat. quod aut dies feriata aſſignatur pro termino, in quo debeat comparere, & non valet. aut pro termino vſq; quo, & tunc valet, quia dictio, vſque, ponitur excluſiuè, & ideo debet præuenire in comparendo tempore iuridico, ſecundum Hoſt. Nõ obſt. d. l. Celſus, quia ibi dies adijcitur ſolutioni, vnde obligatio eſt perpetua, merito debet poſtea ſoluere. Sed citatio non ligat in perpetuum. Item non obſt. d. §. ſi quis in iudicio, quia ibi erat impedimentum non ratione temporis, ſed ratione perſonæ, puta morbi, vt ff. de arb. l. ſi cum dies. §. ſi quis ex. Et lex dicit diem feriatam in numero dierum denunciari, ergo non fiet diffuſio, vt C. de dila. l. ſine pars. Sed pro Inn. quod fiat prorogatio, arguo ſic. Licitum eſt arguere de contractibus ad iudicia, vt ff. de iudi. l. omnem. Sed in contractibus bonæ fidei fiet neceſſaria prorogatio, vt ff. loca. l. inſulam. §. ſi. ergo & in iudicijs bonæ fidei. Sed reſpondeo, quod omnia præcepta iudicũ ſunt ſtricti iuris, quia ex eis oritur actio in factũ, quæ eſt ſtricti iuris, vt ff ſi quis ius di. non obtemp. l. 1. in fi. ergo non valet, quia arctatio & impoſſibilitas temporis vitiat, vt in loco: item poſt terminum remanet citatio ſine termino, ergo non valet ſecundum eos, qui dicunt dies taxatos eſſe de ſubſtantia dilationis. videtur ergo citatio circunduci & non differri, vt ff. de arbi. l. arbiter. Cal. & hoc in dilatione, quæ datur à iudice. Si autem datur à lege vel Principe valet dilatio, & tunc ſi dies feriatus eſt, terminus in quo debet comparere in iudicijs eſt die ſequenti non feriato, vt in c. dilecti, de dolo & contu. Sed in actibus qui fiunt ante iudicium, vt in oblatione libelli, debet ea die offerri, vt ff de adulte. l. miles. §. ſexaginta. nam quia poteſt ea die explicari, non ſunt feriæ, vt no. in d. l. ex quacunque. ff. ſi quis in ius voca. non ierit, & in l. 1. de ferijs, & 15. q. 4. c. placuit, quod ſi lex aſſignet tẽpus liti, vel inſtantia non differtur, vt C. de temp. app. l. 2. in fi. idem ſi iuriſdictioni vel arbi. vt ff. de arbi. in l. ſi de re. §. fi. Si autẽ iuri & actioni datur reſti. propter ferias repentinas, non propter alias, vt in l. ſed per prætorem. §. ſi feriæ. ff. ex quib. cau. maio. patet itaque dilo currere cum opus ſit reſti. in integ. Idem videtur ſi lex aſſignet tempus ad probandum, vt in c. fi. de excep. lib. 6. quia aſſignatio quæ datur à lege, non habet vim interlocutoriæ. Secus in ea, quæ aſſignatur a iudice, vnde iudex poteſt eam mutare, velut interlocutoriam, vt ff. de arbi. l. qualem. §. dicere, & de præto. ſtipu. l. 1. in fi. & l. pen. vel fortè in c. pia, ceſſat reſtitutio, quia eſt excep. dilatoria, iuxta no. per Ian. in c. coram felice, de in integ. reſti. Sed quid econtra, ſi die feriata pro non feriato iudex citat. Circa hoc vide Cyn. C. in quib. cau. in integ. reſtitu. non eſt neceſ. l. in minoribus, in 5. q. Bal. Et videretur valere inſpecto fine, quia non prohibetur citatio, ſed effectus citationis, vt ff. de mino. l. 3. §. 1. ff. de cõtrahen. emp. l. ſæpe. § ſi quis omisso. In contrarium videtur non valere inſpecto princ. quia obſtat prin. vt l. dies feſtos. C. de ferijs, in fi, horrida vox pœnæ ſileſcat. & ibi, taceat apparitio, &c. ſuſpendit enim lex organa tempore feriato. ad idem C. de ſeruis exportan. l. ſi minor. Solutio, duplex eſt citatio, vna quæ reſidet in iudice, & iſta die feriata ob meſſes debet ſilere, tamen ſi infertur in tempus licitum in eo, quod non requirit ſeſſionem pro tribunali, vt in dilatione probatoria, niſi de conſenſu partium, vt l. prima, de ferijs. Nec mireris ſi dico iudicem citare, quia potius citat ipſe quam nuncius, vt ff. de rei vind. l. ſi patri ex. in fi. Alia quæ reſidet in nuncio, quæ eſt executio actus iudicis, & tunc ſi iudex commiſerit tempore iuridico, poteſt nuncius citare tempore feriato ob meſſes, quia executio præcepti poteſt tunc fieri, vt in c. fi. de iudi. Secus in ferijs in honorem Dei, quia tũc executio fieri non poteſt, vt d. l. dies feſtos, niſi vbi periculum eſſet in mora, vt in caſibus priuilegiatis, quos ponit Azo, C. de ferijs, ad fi. Item in ferijs repentinis quæ reſpectu reipub. inducuntur. nam reſpublica Deo comparatur, l. fi. C. de ſacroſan. eccle. & feriæ repentinæ diuinis, vt no. in cle. ſæpe, de verb. ſignifi. in gl. ordinaria. Sed nunquid habẽs dila. octo dierum ad comparendum poſſit comparere incontinenti in prima die. dico, quod tenetur expectare alteram partem, quia dilatio eſt communis. hoc verum niſi in expect. curreret tempus ſibi ſine periculum, vt quia habet terminum ad probandum, tunc enim non tenetur expectare aduerſarium, alioquin non poſſet producere iure ſuo, niſi in extremitate temporis, quod eſt abſurdum. Aduertat tamen, quod ſi interim producit teſtes, faciat aduerſarium citari vel moneri, vt C. de teſti. l. ſi quando, per Bar. & l. in illa ſtipulatione, de verb. oblig. & no. iſta.

citatio quæ non eſt iudicialis non requirit peremptorium, ita no. Inno. & Hoſt. in c. cum nobis, de elec. fol. 22

citatus ſine appoſi. hora videtur citatus ad horam cõſuetam, ad quam ſolitus erat citari, vt compareat, ita no. Inn. in d. c. cum nobis, extra de elec. fol. 20. num. 4.

citatus ſi timet ne vis fiat perſonæ debet mittere procuratorem, ſecus ſi conſenſu, ita no. Doct. in c. bona, de elec.

citare non poteſt vnus de pluribus legatis, niſi adijciat cauſam, quare ad eum pertineat iuriſdictio, ita no. Inn. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 53. in nu. 1.

citatio, quãdo eſt generalis, poteſt generaliter procedi ad quemlibet actum, ſecus ſi eſt ad certum actum, ita no. Inn. in c. conſuluit, de offi. deleg. fol 56

citatio eſt exordium iuriſdictionis & initium. Sed quo ad cauſam initium & fundamentum li. eſt conteſtatio. Illa enim quæ ante li. conteſt. præcedunt ſunt quædam præludia non litis ingreſſus, ita no. Inn. in c. ſuper quæſtionum, de offi. deleg. fol. 57. in no. 2 facit l. 1 C. de præſcrip. long. temp. Bal.

citatus ſi non comparet, non dicitur propterea turbare iuriſdictionem, imo iuuare, quia facilius procedit, ita no. Inn. in c. ſignificauit, de offi. ordi. fol. 63

citari non eſt neceſſe ſingulos de vniuerſitate in negocijs vniuerſitatum & collegiorum, & ideo abſentes citari non debent, ſed ſolum adminiſtratores, id eſt rectores. Secus in factis ſingulorum, quia debet eſſe citatio ſingulorum non generalis, & ideo etiam abſentes ſunt citandi, vt ff. de mino. l. etiã. §. fi. ita no. Inn. in c. humilis, de maio. & obe. fol. 68. nu. 2.

citatio, quando fit ad domum, ſi nemo ibi reperitur, cedula debet affigi ædibus, ſeu in porta domus, ita no. Inn. in c. ſi aduerſarius, de eo, qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruandæ. fol. 101. num. 5.

citandi qui ſint in publicatione inſtrumenti, vide Innoc. in c. Albericus, de teſti. fol. 160. nu. 2. & vide C. de re iud. l. geſta, per gl. & doct. Bal. & vide et per Inn. in d. c. Albericus, de publico teſtium, procurationum, & inſtrumentorum.

citatus vel iam præſens ad ſententiam non poteſt impedire executionẽ ipſius ſententiæ, licet veniat ex tranſuerſo, nam debuit appellare. idem quando ſola ſcientia habetur pro citatione, quia ius citat ſcientem, ſcilicet vbi ſola ſcientia ſufficit, neque enim regulariter ſuffi. ſcientia, vt per Io. An. in c. cauſam, de ele. in clem. & l. ſæpe, de re iud. Secus ſi non eſt præſens vel citatus à lege, vel à iudice, vt ff de re iudi. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus, & C. ſi per vim, vel alio modo, l. fi. & Inno. in c. ueniens, de teſti. fol. 108

citatio teſtium requiritur in publicatione teſtamenti, idem in depoſi. non autẽ in exemplatione ſcripturæ authenticæ, licet teſtamentum habeat ſigilla, illa ſigilla non ſunt authentica, ſed priuata, ita no. Inno. in c. fi. de fide inſtru. fol. 115. in nu. 1. Adde etiam, quia ſi teſtamentum eſt ſcriptum manu priuata exigitur publicatio, idem ſi manu publica, quia non probat, niſi teſtes adiuuent deponendo, vt C. de teſtamentis l. hac conſultiſſima. §. penul. nam inſtrumentũ notarij non habet vim niſi duorum teſtium, non 7. ſecundum quoſdam. Sed veritas eſt, quod in teſtamento ſolenni habet vim 7. teſtium, & non requiritur publicatio ſecundum But. Dyn. & Bar. inſtrumentũ enim reputatur eſſe vox mortua. & habet vim tot teſtium, quot ſunt in inſtrumento deſcripti ad eſſentiam inſtrumenti, ſecundum Bar. Bal. Item ſcias, quod error teſtamenti in ſcriptis, qd teſtamentum dicitur ſcriptura priuata, vt no. C. quemad. teſta. aper. l. 2. habet probari per tot teſtes, per quot falſitas, vt no. ff. de leg. 2. l. cum proponebatur. Et ſic error & falſitas probantur pari numero teſtium, quod eſt no. Adde Inſti. de inutili. ſtipu. §. item verborum.

citatio requiritur in notorio, ita no. Inn. in c. ad noſtram, il 2. de iureiur. fol. 118. ſcilicet rei principalis non rei tranſuerſalis, vt ff. de act. emp. l. emptorem, & operatur notorium idem, quod legitima probatio in iudicio facta. Item idem, quod ſententia, quo ad conuincendum, non vero quo ad aliquid de nouo inducendum,

cendum, vt ff. de cura. furio. l. Iulianus, & nu. in l. qui mutuam. §. non iden. ff. mandati, nec in cumulum latæ ſententiæ, vt ff. de ritu nup. l. palam, in fi. & ff. de capi. diminu. l. amiſſione. §. 1. in gl. Bal.

citatio, quando fuit facta in duobus, intelligitur iudicatum contra omnes citatos, ita no. Inn. in c. quamuis, de re iudi. fol. 129. nu. 1.

citatio, ſeu monitio requiritur etiam in notorio, ita no. Inn. in c. ſacro, de ſen. excom. fol. 229. in prin. Adde quod ipſe idem no. in c. 10a, de coha. cle. & mulie. fol. 144. in nu. 8. tamen monitio iudicis, id eſt iuſſus dandi vel faciendi, non habetur pro citatione, ſecundum eum in d. c. tua, in gl. 2. in ver. item monitio.

citatio prima poteſt fieri etiam ſine cauſæ cognitione, & licet fiat per nuncium. ita dicit Inn. in c. accedens, de accuſa. fol. 294

citatio non fiet, niſi ad probationem contumaciæ, ita nu. Inn. in c. accedens, de accu. fol. 20. & ibi vide per eum de effectu citationum.

citatio poteſt fieri alternatiuè, vt compareat tali die, vel tali, ita no. Abbas in c. 2. de teſti. cogen. & etiam conditionaliter, vt compareat ſi vult opponere, vt no. C. ſi manda. fue. alie. in l. ea quidem, quod nu. Bal. Adde, quod quotieſcunque mandatur aliquid fieri, intelligitur mandari, quod fiat apto & congruo tempore, vt ff. man. l. ſi vero non remunerandi. §. fi. Bal. & no. hæc.

citati vel citandi hoc modo ſi volunt ſe opponere, non intelliguntur citati præciſè, ſed ſub modo, ita no. Inn. in c. dilecti, de excep. fol. 121. in nu. 1. & no. C. ſi mancipio ſic alien. in l. ea quidem. Bal.

citatus à rege debet ei honorem exhibere comparendi, magis quam Archiepiſcopo. Sed Papa ante omnes debet honorari, quia Papæ & Imperatori ſemper eſt obediendum. Et excuſat citatio Papæ, non alibi comparentis, vbi citatus alias comparere tenebatur, niſi citatus procurauerit ſe citari à Papa, ideo vt curam aliam non haberet comparere. Et pro hoc videtur tex. nu. in l. 2. circa fi. in ver. ſimili modo. ff. qui ſatiſd. cog. ita no. Inn. in c. pa[?]ati, de appel. fol. 132. & quod no. ff. de uſu. præfec. præto. l. 1. §. his tunabulis, & l. 2. in fi. ff. de cuſtu. & exhibeo. Bal. Ex prædictis patet, quod ſi quis eſt citatus ab vno iudice inferiori, & poſtea citetur ab vno ſuperiori, quod citatus debet obedire in comparendo magis iudici maiori, quam inferiori. facit id Papa. Itē niſi citatus hoc procuraſſet, vt ſ[?] iuxi.

citatus comparens per metum illatum perſonæ vel conſenſui, coram iudice à quo, non intelligitur deſerere appellationē, ita no. Inn. in c. ſi iuſtus, de app. fo. 140 Sed an valeat ſententia lata à iudice coacto metu. dic, quod ſic, ſed obſtat exceptio, 11. q. 3. c. 4. vel vbi metus erat illatus perſonæ, vt pronunciaret, & non conſenſit, vt ſic pronunciaretur, & ſic de hoc, vt in c. 1. quod met. cau. lib. 6.

crimen probatum in modum exceptionis non inducit priuatiuam ſententiam, ita no. Inno. in c. inter dilectos de exceſ. prælatorum. fol. 216. in num. 1. & vide infra in verbo, Reſponſio, in 3. & 4. quæſt.

crimen quale poteſt obiici inſtituto vel promiſſo. Vide ibidem Inno.

crimen omne eſt publicum, & nunquam de eo poteſt tranſigi de iure canonico, ita no. Inno. in c. crimina, de coll[?]ſ. deteg. fol. 214. & crimen veritatis dimitti non poteſt. Secus in crimine præſumptionis vel ſuſpitionis, vbi pœna culpam excedit, & eſt delictum omiſſionis, vt ff. ad Sylla. l. 2. Bal.

crimen, ætas, infamia, & quum teſtis non ſufficienter probat id, ad quod inducitur, excludit probationem teſtis, ita no. Inno. in c. quotiens, de purg. cano. fol. 222. facit, quod no. gl. in l. Lucius. ff. de infam. Et licet actor deficiat prædictis modis in accuſatione, tamen indicitur purgatio. Item non ſufficit, coram ſe eunozelum habere, vt ibidem Inno.

crimen pacis fractæ pertinet principaliter ad eccleſiam, ita no. Innocen. in c. nouit, de iudi. fol. 81. in num. 7. & vide infra in verbo, maleficium, in 1. q. & infra in verbo, Procur. in 1. quæſt.

crimina recipiunt augmenta propter multiplicationem actuum, vel multiplicationem iniuriæ, ita no. Inn. in d. c. nouit, de iudi. fol. 80. & facit ff. de pœnis. l. ſi diutino. Et facit ad ſtat. ſi quis vno impetu, &c. Bal.

criminis commiſſio inducit aliud, quam ipſum crimen, ita no. Inno. in c. cum non ab homine, de iudi. fol. 80

crimen quando tenetur quis denunciare, vide Inn. in c. nouit, de iudi. fo. 81. nu. 1.

crimen notoriū punitur ex teſtibus receptis ſuper inquiſitione generali, non aliud crimen, ita no. Inn. & Hoſt. in c. bonæ, de elec. fol. 23

crimen de iure ciuili aut opponitur teſti cum infamia facti, aut cum infamia iuris, aut ſola infamia ſine crimine, aut ſolum crimen ſine infamia. Primo caſu, aut eſt crimen atrox, vt hæreſis, & in totum repellit teſtem, vt C. de ſumma Trinit. & fide Catho. l. 1. Aut eſt crimen leue, vt iniuriarum, & tunc non repellit, ſed fidem teſtis lædit, ſeu vulnerat. Vnde ex altera parte duo integri viri contrarium aſſerentes præponderarent, arg. ff. de eden. l. ſi quis ex argētariis, & de teſti. l. ob carmen. §. fi. Secundo caſu omnino teſtis repellitur, nam etiam cum iuramento non probat, vt ff. de teſti. l. 3. §. pen. & ff. de ſenato. l. Caſſius. Tertio caſu non repellit teſtem, ſed fidem eius velat aliquantulum, vt ſi pater filium interponit, aut iudex inſtigatorem, vt ff. de infa. l. ob hæc verba. Quarto caſu nō repellitur quis à teſtimonio, puta ſi crimen erat occultum, vel erat crimen contumaciæ, quia non venerat ad iudicem, nam contumatio non infamat, vt l. 1. C. de modo mulctū. Et hæc ſunt vera, niſi in crimine periurij, quia periurus omnino repellitur, vt l. 1. neino. ff. de infamibus, & ff. de re mili. l. qui cum vno. §. ignominia. niſi iuramentum eſſet temerarium, vt no. Inno. in c. conſtitutus, de teſti. fol. 107. De iure autem canonico probato crimine cum dolo ſtatim videtur eſſe probata infamia canonica, & repellitur teſtis ante peractam pœnitentiam, ſed poſt peractam pœnitentiam non repellitur, niſi in crimine periurij, ita no. Inn. in c. teſtimonium, de teſti. 162. nec ſufficit pœnitentia cordis, de qua no. Hoſt. de iniuriis. §. fi. ſed requiritur ſatiſfactio operis, quod nu. Bal.

ciuitas poteſt facere legem ſeu ſtatutum contra ius commune, dummodo illa lex, vel illud ſtatutum non ſit præiudiciale alicui perſonæ certæ, ita no. Inn. in c. venientes, de iureiurando. fol. 118. hoc verum, niſi illa ſpecialis perſona cauſam dederit ſto. propter ſua demerita, vt nu. in l. amiſſione. §. qui deficiunt. ff. de capi. di. Item etiam quod non fuerit demeritum illius perſonæ, ſta. propter hoc non erit nullum ipſo iure, ſed ope exceptionis, vt l. 1. in fi. ff. de dolic xcep. Nec obſt. l. ſi priuatus. ff. qui & à quibus. quia ibi populus non proceſſit per viam ſtatuti, ſed per viam metus & compulſionis. Bal.

ciuitas poteſt confiſcare bona, ſi hoc habet ex priuilegio vel conſuetudine, nā iſta ſunt paria, ita no. Inn. in c. poſtu. de foro compe. fol. 83. & in Auth. de defenſo. ciuitatum. § non habente, in fi. gl. magnæ. nam confiſcare ſibi bona eſt meri imperij, vt C. de bonis vacan. l. 1. lib. 10. Bal. vide infra in ver. Syndicus, in 1. q. & infra in verbo, Tyrannus, in 1. quæſt.

ciuitatis nomine non continetur comitatus de ſtricta ſignificatione, nec etiam communitatis nomine ciuium cōtinentur, quo ſtricta ſignificatio in reſcriptis eſt accipienda. Item quia ciues ſunt honorabiliores, quam comitatini, ita nu. Hoſt. in c. Rodulphus, de reſcrip. Et ideo in honoribus municipalibus ruſtici non continentur ſub nomine ciuium, vt C. vt ruſtici ad nullum obſequium vocentur, per totum. debent enim ſtudere agriculturæ non publicis honoribus. Virgilius tamen homo egregius dicitur Mātuanus, quia in comitatu Mantuæ natus fuit, vt dicit gl. in l. qui ex vico. ff. ad municip. Bal.

ciuitas non reſtituitur, ita dicit Inn. in c. 1. de in integ. reſti. fol. 74. nu. 1.

ciuitas de vrbanitate tenetur reficere damna facta vel inflicta ab hoſtibus, vel à piratis ſuo nuncio vel legatis, & non ſolum de vrbanitate, ſed etiam de iure tenetur, ita nu. Inn. in c. ſicut, il 2. de iureiur. fol. 117. in nu. 5. quod eſt verum quādo ambaſiato eſt immediata, ſeu proxima cauſa damni, vel etiam remota, ſecundum eum ibidem. Bal.

ciuitas, collegia, eccleſia, omnia iſta poſſunt deſtrui auctoritate ſuperioris cauſa cognita, & tunc perdunt omnia priuilegia ciuitatis & collegij. Vnde ſi collegiū denuo reſtauratur, ſi primum erat exemptum, illud non erit exemptum. Si ciuitas reponitur, & ante habebat ex priuilegio vel præſcriptione merum imperium, modo non habebit, niſi reſtituta ſit à Principe, quia tunc omnia, quæ iuris ſunt, recuperat, & ciuet quos perdiderat, & priuilegia & ſtatuta, ut hoc accidit Carthagini & Bononiæ, ut ff. quib. mo. uſuſfru. amit. l. uſusfructus, & no. in proœmio ff. in §. hæc autem tria. Si autem de facto opprimatur à prædonibus & latronibus uel tyrannis, & capiatur & deſtruatur monaſterium, eccleſia vel ciuitas, tamen ſine ullo corpore materiali viuit quodam intellectu, & extat animo, ut ita dicam quaſi ſine corpore, & retinet omnia priuilegia, ut ff. de fideiuſ. l. mortuo, & de petitio. hæredi. l. hæreditas. & ipſi ſemetipſos reædificare poſſunt, & ſi nemo uiuit ſuperior reſtaurat, et priuilegia exemptionis, & cætera vera, quæ durabant habita reducuntur ad actum ipſo iure, ſecundū Inn. qui hoc no. in c. cum ex iniuncto, de non. ope. nuncia. fol. 218. num. 2. & facit ff. de leg. 3. l. pater. §. Tuſculanus. Et eſt ratio differentiæ, quia quando de iure deſtruitur, titulus caſſatur, ſed facti calamitas titulum non aufert, nec nomen, ut ff. de ſerui. urba. præd. l. ſeruitutes. §. ſi ſublatum, & l. eum debere columnam, cum ſimil. & no. iſta. Bal.

ciuis, uide ſupra in uer. Ciuitas, in 3. q. & infra in uer. Tyrannus, in 1. q.

cœmeterium an debeat eſſe propinquum eccleſiæ, uide per Inn. in c. abolendæ, de ſepultu. fol. 169. nu. 2.

cœmeterium non habet omnis eccleſia, niſi habeat populum, uel ex priuilegio. ita no. Inn. in c. 1. de ſepultu. fol. 167

condemnatus de crimine publico, non propterea intelligitur depoſitus à beneficio, ita no. Inn. in c. nihil, in fi. de elec. fol. 33. nu. 5. uide infra in uerbo, ſententiā, in 17. q. & infra in uer. Renuncians, in 2. quæſt.

condēnatus de crimine non ſtatim perdit officiū, uel beneficiū, ſed requiritur poſt illam condemnationem depoſitio. ita no. Inn. in c. qualiter, il 2. de accu. fo. 203

condemnatus qui facit id, quod eſt conſecutiuum appellationis, licet compareat coram iudice à quo, non intelligitur deſerere appellationem, ita no. Inno. in c. paſtoralis, de offi. deleg. fol. 58. num. 4. arg. ff. de mino. l. 4. §. ſi. io, uide ſupra in uerbo, Clauſula, in 5. quæſt. Bal.

condemnatus ſeu grauatus, qui non appellauit in incidenti, appellans in principali omnia poteſt proſequi, ita no. Inn. in c. quod ad conſultationem, in gl. quæritur, de re iudi. fol. 126. ſecus in ſententia quæ non tangit factū principale, quia examinatur & appellatur ſeorſum à principali, ut in ſententia expenſarum, ſecūdum eum ibidem. et ſecus in interlocutoria quæ fertur ante litem conteſtatam, ut C. de procu. l. ita demum, & ibi per Legiſtas.

condemnatio expenſarum quandoque fit in principio litis, quandoque in medio, quandoque in fine, ita no. Inn. in c. finem, de dolo & contu. fol. 98. nu. 2. & 3. & ſic patet, quod quocunque tempore litis fieri poteſt. Bal.

condemnato mortuo nō fit executio, niſi citato primo hærede, ita nu. Inn. in c. quia, de iudi. fol. 80. uide infra in uerbo, Sententia, in 28. quæſt.

condemnato uel grauato ſufficit ire uel mittere ad ſedem Apoſtolicam pro grauamine ſibi illato, & proteſtari, ne quid noui interim fiat, & hoc habetur pro appellatione, ita no. Inn. in c. ut debitus, extra de appel. fol. 137. nu. 2.

condemnato iniuſtè iudex tenetur ad reſti. totius damni, quod conſequitur condēnatus, ita no. Inn. in c. ſuper eo, quod met. cau. fol. 73. nu. 4.

conducens ſtipendiarios uel equos ad bellum non tenetur ad emendam equorum mortuorum in dicto bello, niſi ex pacto conuentum fuiſſet, & tunc à finibus pacti non eſt recedendum, ita no. Innoc. in c. ſicut in iure, de iureiuran. fol. 119. num. 4. idem in commodatario, ſecus in mandatario, niſi ex debito hoc ei fuiſſet, ſecundum Inno. ibidem. quod tene menti, & uide Cy. C. ad l. Iul. de ui. in l. quoniam multa ſu. inora. Bald.

conductor ceſſando in ſolutione per biēnium cadit à iure ſuo, ita nu. Inn. in c. propter, de loca. & condu. fol. 161. nu. 3. Hoc modo priuatur iis. cōditionis, & omni ſuo

ni ſuo iure. Sed ſtatim, quod non ſoluit, poteſt reijci, vt commoditas utendi impediatur, non vt locatio finiatur, vt C. loca. l. aedem. & de ſuſtu. l. ſi ſeruus. §. locator. ſecundum Iac. Bal.

contrauenire licet cuique poſt ſententiam contra ſuam confeſſionem ſententialiter reprobatam, ita no. Inno. in c. mulieri, de iureiu. fol. 119. & in c. cum venerabilis, de excep. per eundem fol. 131. nu. 7.

conditio, ſi Deus voluerit, quae ſubauditur in quolibet iuramento, quid operatur, vide Inn. in c. debitores, de iureiu. fol. 117. nu. 2. vbi dicit, quod operetur hoc, quia ſi iuraui tibi commodare arma, tu vis ex eis occidere hominem, non teneor tibi ſeruare hoc iuramentum, quia Deus non vult hoc fieri, vnde iuramentū licitum non debet trahi ad illicitum caſum, nec ad periculum animae perduci, ſecundum eum idem. Et ſic no. caſum, in quo quis poteſt venire contra ſuum iuramentum alteri praeſtitum, vide etiam ibi, quod iuramentum praeſtitum poteſt etiam in melius commutari, ſicut votum factum, ſecundum Inn. ibidem Bal.

conditiones quandoque ſubintelliguntur tacitè in iuramento, vt ſunt conditiones de futuro. Primo eſt, ſi Deus voluerit. Secunda, ſi promiſſum ſeruabitur. Tertia eſt, ſi contra ius non praecipietur. Quarta ſi pecunia numerabitur, vt l. ſi. C. de non nume. pecu. Quinto eſt ſi res ſtatum non mutabit, vt C. de ſponſa. l. fi. Et ſemper inſunt duae reſeruationes ſ. ſaluo iure alterius. & ſalua auctoritate ſuperioris, vt ff. ad municip. l. fi. ita no. Inn. in c. quemadmodū, de iureiu. fol. 118. in nu. 1. & per eundem in c. cum contingat, eo. tit. facit quod no. in l. fi. ff. qui ſatiſd. cog. Et ſic no. de tacitis conditionibus, quae in iuramen. ſubintelliguntur.

conditiones appoſitae contra naturam contractus vitiant contractum, ita no. Inn. in c. fi. de condi. app. fol. 193. in nu. 3. Adde in contractibus triplicem eſſe perfectionem, ſcil. conuentionalem, eſſentialem, & executiuam ſiue finalem. Conuentionalis quatuor ſunt ſpecies, ſ. re, verbis, literis & conſenſu. & iſta perfectio cadit in contracta in diem, & in contractu conditionali. de hoc dic, vt ff. ff. de pericu. & commo. rei ven. l. ſi id quod. & in l. qui potior. ff. qui potio. in pigno. habe. & l. qui balneum, eo. tit. & l. omnia, alias ſi pe. vnis. ff. ſi ser. pet. Eſſentialem perfectionem non habent contractus conditionales, quia non producuntur eſſentialiter in eſſe, ad quod tendunt, niſi pro eſſentia conditionis, vt no. in l. 2. ff. de in diem adiect. & probatur ff de verb. obl. l. de em. Item contractus in diem quodammodo eſt in potentia, & habet ſe ad eſſe & non eſſe, & in terminis & neceſſarijs non cadit executio, recipiunt n. quidam contractus liberationem, vt ff. quod met. cau. l. metum. §. ſed quod praetor. Quidam per aliud, vt per traditionem, de iſtis no. ff. de perie. & commo. rei vend. l. neceſſario. & C. eo. ti. l. 1. per Cyn. in delictis non cadit, & gl. dicit verum, quantum ad natiuitatem perſonalis actionis. Sed potius dicit verum, quantum ad acquiſitionem dominij, vt C. communia de leg. l. fi. §. ſed ff. de vſufru. leg. l. ſemper. per Dy. Dependentia de futuro. ff. ad l. Aquil. l. in lege, & ff. de tabu. exhiben. l. locum. §. condemnatum. hoc dico propter duas quaeſtiones. Prima eſt cuius loci conſuetudo ſeruetur, nam dico, quod in incidentibus conuentionis, vt ſunt teſtes, inſpiceretur locus, quia ibi recipit complementum. Sed quo ad concomitantiam, ſeu comitantiam executionis inſpicitur locus, vbi collata eſt ſolutio. & idem ſi poteſt ibi is, pro quo recepta eſt ſtipulatio, agere ſine ceſſione ex forma ſtatuti, vt Peruſij. Et hoc etiam ſi ſtipulatio erit facta Florentiae, vt ſoluatur Peruſij, arg. ff. de ſolu. l. quaero. nam Peruſij fingunt contractum, quia in loco per imaginationes contrahentes ſe tranſtulerunt, vt l. contraxiſſe. ff. de act. & obl. & arg. in l. nihil ff. de cap. & poſtlimi. reuer. in delictis etiam dico, quod acquirunt formam & legē in loco vbi fiunt: eſt. n. naturalis ratio, nā quod in loco naſcitur & radicē habet, ergo qualitatē ſequit. Et ideo Florentinus delinquens Senis gaudebit beneficio ſtatutorū Senenſiū, vt ff. de extraor. crimi. l. pen. §. ſunt quidā, qd no.

concluſio in prima cauſa non operatur aliquid in cauſa app. ita no. Inno. in c. cum dile. tus, de fide inſtru. fol. 114. vult dicere, quod concluſio facta in principali cauſa non impedit partem producere inſtrumenta in cauſa appel. quod eſt ſingulare, ſecundum Hoſt. vide infra in ver. Renuncians, in 7 q.

concluſum poſtquam eſt in cauſa, nullae ſunt partes iudicis, niſi in pronunciando, & ideo poſtquam eſt concluſum, clauſus eſt proceſſus, & nulla allegatio amodo fieri debet, nec in iure nec in facto, ita multum notabiliter no. Inno. in c. paſtoralis, de cau. poſ. & proprie. fol. 92. nu. 1. vbi latè vide de iſta materia. Hoc eſt verum quando concluditur in tota cauſa, ſed quo ad capitulum de producēdis teſtibus concluditur per aperturam teſtium, vel per didicita teſtificata, vt in Auct. de teſtibus. §. quia vero. Notabile eſt hoc, quod officium iudicis non concludit, nec primo modo, vt in c. Ioannes Eremita, de fide inſtru. nec vltimo modo, vt no. ipſe Inn. in c. cum clamor, de teſti. fol. 110. per aperturam teſtium, dico omnino eſſe concluſum in teſtibus producendis. Poſtquam vero eſt concluſum nulla exceptio obijci poteſt, vt l. quoniam indubitati. C. de adul. nam inter concluſionem & ſententiam nullum eſt dubium medium, niſi citatio ad ſententiā, vt in Auct. vt cum de appel. cogno. poſt prin. Et ſit concluſio, ſi renūciatur actitandis, vt no. in c. ſi. de in integ. reſti. lib. 6. in nouella. Et ſi in criminali non cōſueuit concludi, quia renunciatum non valet, vt no. ff. de de pactis. l. pactum inter haeredem. Sed illa lex quamuis, facit in contrarium. ſed dicendum eſt, quod in criminali poſtquā conſtat de crimine, nō debet de iuris apicib. diſputari, dicēdo non potuit interuenire procurator, ſed de impunitate, facit quod no. Bal.

concluſum in cauſa quando dicatur, vide per Inn. in c. paſtoralis, de cau. poſſeſ. & proprie. fol. 92. nu. 1. & vide infra in verbo Renuncians, in 8. q.

coitus, vide ſupra in ver. Affinitas, in 1. quaeſt.

correctio, diſciplina, vide ſupra in ver. Appellatio, 25. q. vbi de his no. Bal.

coniuncta perſona, quando appellat pro coniuncta, poteſt ratificari poſt decē dies, ſecus in mandato generali, in quo ratificatio eſt de ſubſtantia. ſed coniuncta perſona poteſt agere ſine ratificatione ſi dominus non contradicat vt l. 1. de ap. pel. recip. ita no. Innocen. in c. audita, & in c. in Geneſi, de elec. fol. 53. facit ad limitatio. l. honorum, rem ratam habe.

coniuncta perſona licet agat in iudicio pro coniuncta, tamen ſi inueſtituram pro ea recipit, non acquirit ipſo iure beneficium, niſi habeatur ratum, & poteſt haberi ratum, licet inueſtituram medio tempore contulerit alteri, quia à facto ſuo recedere non poteſt, ita no. Inno. in c. accedens, de praeben. fol. 148. facit ff. de ſolutio. l. ſi quis offerenti, in fi. Inno.

conſeruator qui condemnauit de crimine poteſt taxare expenſas & audire teſtes ſuper hoc quod venit acceſſoriè, & ſi actor non vult per conſeruationem de his cognoſci reū abſoluet, ita no. Inn. in c. ſtatuimus, de offi. deleg. fol. 61. in nu. 1.

conſeruatores poſſunt inquirere ex ipſo officio ſolum in notorio, vt ibidem Inn.

conſeruatorum officium conſiſtit quaſi in mero imperio, ita no. Inn. in d. c. ſtatuimus, de offi. deleg. fol. eodem.

confiſcare, vide ſupra in verbo, ciuitas, in 2. q. vbi habes, an ciuitas poſſit bona cōfiſcare. Item quod confiſcare bona eſt meri imperij.

conſuetudo excuſat quem à peccato, ita no. Innocen. in c. 1. de treuga, & pace, tamen contrarium tenet ipſe idem in c. 1. in fi. de conſuetu. fol. 16. vide infra in verbo, Statuimus, in 5. quaeſt.

conſuetudo quae dat alicui praebendam videtur ſibi dare licentiam poſſidendi, ita no. Io. And. in c. ſi. de conſue. in nouella. Bal.

conſuetudo dat iuriſdictionem etiam ſpiritualem, ita no. Inno. in c. nouit, de iudi. fol. 81. in nu. 6. ergo illud quod facit iudex ſecularis contra clericos, ſi conſuetudo erat, valet, quia conſuetudo dat etiam iuriſdictionem ſpiritualem. Adde quod ipſe idem no. in c. 1. de apoſta. Et ſic conſuetudo aequiparatur priuilegio ſecundum eum ibidem, & quod conſuetudo dat iuriſdictionem temporalem & ordinariam, vide l. 1. & quod ibi no. ff. de emancip. lib. Bal.

conſuetudo transfert poſſeſſionē ipſo iure ſine apprehenſione, ita no. Inn. & Hoſt. in c. 1. de conſue. ergo ſi Papa vel Imperator vult propter inueſtituram baculi, vel bireti, non dabitur alia poſſeſſio, ſed ſolum licentia ingrediendi poſſeſſionem ſecundum eos, quod no. quia non eſt alibi. Bal. Alibi, ſcilicet in recolec. in l. rationabilitio, de pign. act.

conſuetudo vniuerſitatis officit etiam ſingulares perſonas, ita no. Innoc. in c. fi. de conſuetu. fol. 16

conſuetudo Romanae curiae eſt, quod non confirmet aliquem electum, niſi ſint praeſentes duo de electoribus, ita no. Inno. in c. 2. de elec. fol. 17

conſuetudo extenditur & priuilegium, ſed non praeſcri. ita no. Inn. & Hoſt. in c. fi. de offi. Archi. quia facilius extēditur ius quam factum, facit ff de itin. actuq; priua. l. 1. & ff de bon. poſ. l. ſed cum patrono in ratione ſui.

conſuetudine poteſt derogari ſolennitatibus inſtrumenti, ita no. Inn. in c. 2. in fi. de fide inſtru. fol. 113. in nu. 9. vbi bene dicit, idem & vbi conſuetudo eſt.

conſuetudine oritur ius petendi confirmationem & infirmationem, ita no. Inn. in c. Abbate, de verb. ſignif. fol. 234. nu. 1. & vide infra in ver. Titulus, in 2. q.

commodans & commodatarius, vide ſupra in ver. conductor, in 1. q. vbi habes, quod commodatarius cui equus fuit commodatus ad bellum, non tenetur commodatarius, ſi moritur, niſi ex pacto.

conſilium debet requiri ante factum, & non ſolum in facto, ſed etiam in medio. ita no. Inno. in c. cum in veteri, de elec. fol. 34. in nu. 2. Vide omnino infra in verbo, Modus, in 2. q. per totum.

conſiliarij de neceſſitate ſunt vocandi, ita no. Inn. in c. nec epiſcopi, de temp. ordi. fol. 43. vide infra in verbo, Solennitas, in 1. q.

conſilium à remotis videtur paruo cauſa, quia non ordinatur propriè ad cauſam, arg. ff. loca. l. qui domum, ita no. Inno. in c. quod verum, de priuil.

conſenſus plurium ſuffi it in actibus collegij ſimul non ſeorſum, quādo pertinet ad vtilitatem vel neceſſitatem collegij, ſecus ſi ad vtilitatem ſingulorum, vt diuiſio reddituum, ita no. Inn. in c. cum omnes, de conſtitu. fol. 2. in nu. 3. quia quod collegio, non quod aliquibus expedit, maior pars facere debet, vt ff. pro ſocio. l. actione. §. Labeo, & arg. ff. de ſolu. l. conſtitutus. vel potes ſic dicere quando aliquid competit pluribus, vel competit collegialiter aut ſingulariter, aut dubitatur, an competat vniuerſaliter vel particulariter. primo caſu requiritur conſenſus in forma collegij, quae forma collegij non ſeruatur regulariter, niſi interueniat maior pars ipſius, vt l. quod maior, ff. ad municip. & l. nominationū forma. C. de de. ur. & C. de leg. l. fi. lib. 10. ſecundo caſu vide in l. ſi. in fi. C. communia praed. quod ſufficit diuiſim conſenſus praeſtitus. tertio caſu vide d. ſi ut ff. de arbitris, vbi quando committitur aliquid pluribus ſimul, explicari debet ſimul, vt aequalis ſit forma commiſſionis. in hoc tantum caſu videtur ſemper intelligi, quod petur maiori parti, vt ff. de inof. teſt. l. ſi pars, licet non ſint collegiati, vt collegium, ſunt tamen collegiati, quibus iterum eſt factum cōmiſſum ſimul, nec poſſet aliquid facere aliis irrequiſitis, vt l. 1. C. de aucto. praeſtan. Bal. & vide infra in verbo, Liberatio, in 1. q. poſt medium.

conſentire poteſt quis in iudicem non ſuum in omnibus iudicijs, ſed non in inquiſitione maximè in praeiudiciū alienum vel maioris iuriſdictionis, ita no. Inno. in c. ad petitio. de accuſatio fol. 204. in nu. 1. tene menti, & vide infra in verbo, Solennitas, in 1. quaeſt.

conſenſus eſt quadruplex, vnus negligentiae vbi minus peccat conſentiens, quam agens, niſi fortè eſſet nimis craſſa & ſupina ignorantia. Alius dicitur conſenſus conſilij, vbi minus peccat conſentiens, quàm agēs ſed magis quam primus. Alius eſt conſenſus cooperationis, vbi puniuntur aequaliter conſentiēs & agēs. quartus eſt conſenſus auctoritatis ſiue defenſionis vbi plus peccat conſentiens, quam agens, & magis punitur, ita no. Inno. in c. 1. de offi. dele fol. 51. in nu. 1. in gl. ſuper verbo, poenis. Adde quod no. Io. And. in c. 1. de poenis, in clem. & tene menti iſta. Bal. Et vide etiam Bar. in l. quiſquis. ff. de fur. vbi ponit formaliter verba Inno. Bal. & vide etiam in d. c. 1. Bar. & Compoſt. Bal.

conſentire eſt vnum aliquid eligere, ita no. Inno. in c. cum in iure, de elec. fol. 29. nu. 1.

num. 1. facit l. ſi pater. §. fi. de manu. vindic. vide omnino infra in verbo, Differentia, in 4. quæſt.

conſenſus illarum, qui poſt erant in poſſeſſione eſt neceſſarius in poſſeſſione iurium quarenda, ita no. Inn. in c. cum veniſſent, de in integ. reſti. fol. 74. nu. 2.

conſenſus partium non ſufficit ad probandum dicta teſtium, quæ dicta non valēt, & ideo ſi dicta teſtium non valent, quia non reddunt cauſam, &c. vel alias nō valent illa dicta teſtium, non poſſunt conſenſu partium validari, ita no. Inn. in c. cum cauſam, de teſt. fol. 108. nu. 7. vide ſupra in ver. citatio, in 31. q.

conſenſus matrimonialis vbicunq; eſt, licet ſit illicitus contrahitur iuſtitia publicæ honeſtatis, ita no. Abb. in c. ad audientiā, de ſponſalib. qđ na. perpetuo. Bal.

confirmatio fit verbo, & facto pluribus modis, de quibus vide per Hoſt. ibidem, & in verbo, Motus, in 1. quæſt.

confirmatio non tribuit ius, vbi requiritur diſpenſatio, & ceſſat poteſtas & voluntas diſpenſandi, ita no. Inn. in c. innotuit, de elec. fol. 22. vide infra in verbo, cognitio, in 1. quæſt.

confirmatio facit valere acta licet electio ſit nulla, ita no. Inno. in c. cum dilecti, de elect. fol. 28. nu. 1.

confirmatio valet etiam ſi nullus citetur, & iſta cōfirmatio habet vim ſententiæ, ita no. Inn. in c. cum olim, de dolo & contu. fol. 99. nu. 2.

confirmatio ex contractu peti non poteſt, quia confirmatio ex conſenſu pendet, & non redditur in inuitum, nec confirmatur inuitus, confirmatio vero quorundā actuum legitimorum vt electionis tutoris & ſimil. quæ deſiderant confirmari, peti poteſt, ita no. Inn. in c. 2. de confir. vti. vel inuti. fol. 142. in nu. 1. & 2. & no. quando confirmatio tribuat ius, & quando non, confirmatio vera quæ nō eſt debita, non petitur, niſi ſupplicando, & tunc non eſt indulgenda, niſi citato eo, qui poteſt lædi, vt ff. de adop. l. nam ita diuus, de confirmatione contractus habes etiam in l. ſi quos, C. de decur. De confirmatione poſſeſſionis, vide C. de carbo. edic. l. 1. per Odofr. & Cyn. Bal.

confirmatio ſententiæ poteſt peti principaliter ad hoc agendo, ita no. Inn. in c. 1. de confir. vti. vel inuti. fol. eo. in nu. 2.

confirmatio facta de excommunicato valet, ita no. Innoc. in c. poſt elec. de conceſ. preben. fol. 154

confirmatio obtenta in forma communi licet non det ius, tamen dat cauſam præſcribendi, ita no. Abb. in c. dudum, de decimis, quod eſt na.

confirmatus ſtatim habet ius adminiſtrandi temporalia pleno iure ſine poſſeſſione vel inueſtitura, ita no. Inn. & Hoſt. in c. tranſmiſſam, de elec. fol. 21

confirmatus non agit de beneficio obtinendo, ſed de ab:entia, ita no. Inno. in c. fi. de eo, qui mit. in poſ. cau. rei ſer. fol. 100

confirmatus à Papa poteſt conueniri de ſimonia coram inferiore ſi agatur contra perſonam, & non contra confirmationem, ita no. Innocen. in c. de cætero, de re iudi. fol. 126. nu. 3.

confeſſio iuramento firmata reuocari non poteſt, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de accuſ. fol. 204. facit c. inter dilectos, de da. vide infra in ver. ſententia, in 18. q.

confeſſio vnius latronis valet contra alium latronem, quo ad præſumptionem inducendam, ita no. Innoc. in c. 1. de confeſſis. fol. 102. ſed falſarius contra falſarium non recipitur, vt ibidem Innoc. quod na. & vide ibidem in verbo, Reus, in 3. quæſt. in fi. Bal.

confeſſio in cauſa ciuili mandatur executioni, non in criminali, ſed expectatur ſententia, ita no. Inno. in c. quærenti, de offi. deleg. fol. 56. nu. 1. & de hoc eſt caſus in l. 1. C. de confeſſis, ibi, cum & ſoluere cogantur, &c.

ex confeſſione poteſt quis damnari ab ordinario & delegato, licet ad hoc non ſit actum, ita no. Inno. in c. cum ſuper, de confeſ. fol. 102. in nu. 3.

pro confeſſione taciturnitas non habetur, ita no. Inno. in c. 1. extra de poſtulatio. prela. fol. 17. num. 4.

confeſſio etiam quæ non valet in criminali, facit præiudicium, quia facit indiciū ad torturam, ita no. Inno. in c. per inquiſi. de elec. fol. 26. nu. 2. tertia manu.

confeſſio interlocutoria & ſententia diffinitiua valent etiam in aliis iudiciis inter eoſdem, ita no. Innoc. in c. per inquiſi. de elect. fol. eodem. vide ſupra in verbo, Atteſtationes, in 1. quæſt.

confeſſio meritoria debet eſſe pura & ſimplex cum omnibus circunſtantiis. hoc verum niſi ex hoc poſſet magnum periculum imminere vel euenire, quia tunc ſufficit ſoli Deo confiteri vel in genere, ita no. Inn. in c. omnis, in gl. na. nō, &c. de pœni. & remiſ. fol. 224. nu. 1.

confeſſio non nocet ad diſſolutionem nexus matrimonij, ſed mutuæ ſeruitutis nocet, ita no. Inn. in c. fi. de rap. fol. 212

confeſſio poteſt exponi, ſed non perimi, niſi probaretur error vel ignorantia, ita no. Inn. in c. cum dilecti. fol. 203. de accu. & ibi vide per eum, quid habet probare volens ſuum errorem reuocare, & vide infra in verbo, inſtrumentum, in 1. q. ibi, licet confeſſio, &c.

confeſſio non poteſt interpretari per hæredes confitentes, ita no. Inno. in c. cum dilectus, de ſucceſ. ab inteſt. fol. 167. idem dico in libello, exceptione, poſitione, & ſimilibus, quia libellum, exceptionem, vel poſitionem teſtantis hæres non poteſt interpretari, vt no. ff. de rei vendi. l. idem Pompo. ſcribit ſi frumentū. §. fi. per Azo. Bald.

confeſſio quam tertius facit ſuper iure meo, mihi non præiudicat, & eam reuocare poſſum, ita no. Inno. in c. cum ſuper, de re iud. fol. 127. nu. 1.

confeſſio interpretatur contra confitentem, niſi eam declaret exponendo, non perimendo, ita no. Abbas in c. cum dilectus, de accuſ.

confeſſio licet nullis adminiculis ſit coniuncta, tamen tenet in criminali ſi ſponte fiat, & plenè probat, ita no. Abb. in c. ex literis, de diuor.

confeſſioni partium ſtatur, vbi dubitatur de proceſſu, ita no. Abbas in c. cum bonæ, de probatio.

confeſſus non poteſt variare, ita no. Inno. in d. c. per inquiſitionem, maximè quando fuit ipſa confeſſio iuramento firmata, vt in c. cum dilecti, de accuſ. facit ff. ad l. Aquil. l. proinde, & C. de proba. auth. at qui ſemel, vbi eſt glo. ordi. & per Bar. in c. veniens, de teſti. Bal. vide ſupra in verbo, Abſolutio, in 7. q. & infra in verbo, Liberatio, in 1. quæſt.

confeſſus non dirimit matrimonium, ita no. Innocen. in c. cauſam, de offi. delega. fol. 53. in num. 1.

confeſſus ſponte debet habere maiorem fauorem, quam conuictus, ita no. Inno. in c. prudentiam de offi. deleg. fol. eo. in gl. quod ſicut. ibi, quid ſi non, &c. facit ad hoc ff. de inrem. l. eum qui, & Inſti. de act. §. item mixta eſt actio. Bal.

colonus ſi vi eiicitur, dominus perdit poſſeſſionem, ſecus ſi per iudicem eiicitur, quia iudex nunquam intendit præiudicare iuri vel poſſeſſioni tertiæ perſonæ, ita no. Inno. & Hoſt. in c. quoniam, vt li. non conteſta. nam poſſeſſio iudicialis plus iuris habere debet, vt Hoſt. ibidem.

colonus cui ſunt omnia bona obligata ratione obſeruantiæ contractus poteſt in re locata manere ratione pignorum, licet locator illam vendiderit, ſecundum Bal. in l. filioſfamilias, §. fi. ff. ſolu. matri.

contumacia, vide infra in verbo, procur. in 5. q. vbi habetur quibus temporib. procur. poſſit eſſe contumax, & in quibus contumacia illorum temporum nocet, & vide ibi vnum dictum ſingu. vide infra in verbo, ſententiam, in 15. q. & infra in verbo, reſponſio, in 5. q.

contumax in iurando de calumnia perdit cauſam, & habetur pro confeſſo, tamen ſi illa inſtantia eſt perempta perit hæc pœna, & perit contu. perempta inſtātia, quia hæc pœna imponenda venit iudicis officio mercenario, & idea litteram non poteſt ex hoc agi vel excipi, ſecundum Inn. in c. fi. de iur. calum. fol. 88. ar. ff. de iure fiſ. l. cius qui delatorem. Sed vbi extra iudicium imponitur pœna priuata poteſt ad id agi & excipi, ſecundum eum ibidem, & vide ſupra in verba, citatio, in 8. quæſt.

contumax tamdiu poteſt opponere declinatoriam quamdiu poſſet, ſi compareret. vnde in cauſa appellationis non auditur, poſtquam incœpit diſceptari negociū principale, ſecundum Inn. in c. præterea, de dila. fol. eo. in nu. 3. quod eſt not. vide ſupra in ver. crimen, in 10. q. ibi, nam contumacia non infamat, &c.

contumax circa teſtes producendos nihilominus eſt citandus ad diffinitiuam, ita no. Inn. in c. noſti, de elec. fol. 20. Et ſic no. quod ſemper abſens cōtumaciter præſumitur in malitia, donec ueniat. Bal.

contumax eſt ille, qui comparet, & abſolutè proteſtatur, quod non intendit in iuriſdictionem conſentire, & ideo debet iſte loqui conditionaliter, ſ. niſi, & inquantum ſit iudex competens, ita no. Inn. in c. Cumana, de elect. fol. 34. num. 4. quod tene menti, & uide ſupra in uerbo, citatio, in 10. q.

contumacibus non inuenitur poſita certa pœna, ſed tantum condemnatio, ita no. Inno. in c. de cauſis, de offi. deleg. fol. 52. nu. 7.

contumax comparens iudice ſedente pro tribunali, an indigeat reſti. in integ. ad appellandum. Inno. hoc tractat in c. querelam, de procur. fol. 70. nu. .. Sed non firmat ſe. Et communis opinio eſt, quod non, ſed ipſo iure appellet, quia lex admittit comparitionem ſuam, & fingit eum non contumacem, ut l. diuus. ff. de in integ. reſti. & ita na. gl. in l. inter minores, eo. tit. ſed ſi uult reſtitui ad totam cauſam, oportet, quod petat in integrum reſti. quia qui ſtatim uenit obtemperaſſe uidetur, & ideo dignus eſt reſtitutione. Expedit autem potius reſtitui quàm appellare, quia monitur alia. ff. de minori. l. perfectum. & quia non ita cito diſeritur lis reſti. ſicut appellationis, & quia poteſt petere reſtitui poſt 10. dies, ſed non interponi appellatio. Alii dicunt, quod veriſſimus contumax, qui dixit nolo uenire, indigeat reſtitu. ad appellandum, non ipſo iure. Sed uerus contumax qui inuentus nihil dixit ipſo iure, ſed fictus ipſo iure appellat, & hoc ex qualitate contumaciæ, ſed beneficio ſuæ comparitionis hoc plus conſequitur, quia poteſt reſtitui ad totam cauſam, & ita intellexit do. Azo, ut ſupra patet. Bal.

contumax uerus ſicut non auditur appellans, ita & iuuenis abreptio ei nihil prodeſt, ita no. Inn. in c. cum olim, de dolo & contu. fol. 99

contumax ſi quis fuerit in proceſſu, nihilominus citari debet ad ſententiam diffinitiuam, ita no. Inn. in c. cum olim. de teſti. fol. 107. nu. 3. & idem tenet Abb. ibidem. Bal. & in c. ad pœnam. §. alii, de cenſa. & no. per glo. in l. iubemus. C. de iudi. in gl. ſuper verbo, ſpectans, ſecus ad interlocutoriam, at ipſe idē no. in c. auditis, de proc. unde licet aliquis ſit poſitus in banno propter contumaciam, nō tamen patitur diffinitiuam, niſi primo ad eam fuerit citatus, caue tamen ut cū procedis ſecundum ſtatuta ciuitatis, uel domini de hoc diſponentis, ea ad unguem obſerues, de reſcrip. c. cum dilectus. Bal.

contumax in appellatione introducenda, ſiue terminus fuerit præfixus à iure; ſiue à lege, ſiue ab homine, uel iudice habetur pro deſertione appellationis, ita no. Inno. & Hoſt. in c. perſonas, de appella. & per Hoſt. in c. ſeq. quod eſt uerum, niſi fuiſſet impeditus, quia ille, qui habet conſequi appellationem in termino aſſignato non uidetur deſerere, ſi fuit impeditus etiam per inopiam, quia terminus hominis ſuccedit loco termini iuris, ut ff. de re iudi. l. 3. §. ſi quis ita, dicit ipſe idem Inn. in c. ex ratione, de appel. fol. 131. nu. 2. quod eſt no. Bal.

conſtitutio non ligat eum, qui dilucidè ſuam ignorantiam probat, ita no. Innoc. in c. 1. de conſtitu. fol. 1

conſtitutiones quæ non faciunt mentionem doli, an requirant ad impoſitionē pœnæ uerum dolum uel præſumptum, dic ut no. C. unde ui. l. ſi quis in tantam, in 8. q. & in l. fi. §. penul. eo. tit. Aduocati communiter dicunt, quod ubi ſtatutum non requirit, niſi uerum factum, ibi non requiritur dolus. Bal. uide de hac materia per do. Bal. in l. quicunque. C. de ſeruis fugi.

conſtitutio iuris naturalis porrigitur ad præterita, ita no. Inno. & Hoſtien. in c. 1. de conſtitu. fol. 1

Quodcunque ligaueris ſuper terram, &c. intelligitur, ſcilicet per conſtitutiones, & præcepta

& præcepta quæ facit Papa, non tamen poſſet conferre baptiſmũ, vt no. Inno. & Hoſt. in c. quanto, de conſuetudine. fol. 15

Conſtitutio non ligat cœptum, & non perfectum, ſm Hoſt. in c. 2. de conſtitu.

Conſtitutio quæ concordat cũ iure antiquo trahit̃ ad præterita, vt no. Hoſt. in c. fi. de conſti. & in Auth. de filijs ante dotal. inſtru. nat. §. hac cõſtĩ inter filios, in fi.

Conſtitutio pœnalis eſt duplex ſ. ex parte rei tantum, & ex parte rei & actorũ, ita no. Hoſt. in c. quia nonnulli, de reſcriptis.

Commenda beneficij debet fieri cum cauſa vocato patrono & clerico, cui commenda facta eſt, & ſine licentia proprij epiſcopi poteſt eam acceptare, quo non obligatur commendatarius ad eam tenendam, niſi quãtũ voluerit, tamen ad mãdatum ſui prælatĩ eam dimittere debet, ita no. Inno. in c. conſtitutus, de appel. fol. 134. ergo commenda non datur in titulum, ſecundum Inn. tituli enim ſunt perpetui, vt no. ff. de acq. poſ. l. 1. §. veteres, & vide quod no. Io. And. in c. nemo deinceps, de elec. lib. 6. in nouella. Bal.

Commendam habentes faciunt interim ceſſare electionem & habent adminiſtrationem legitimam, ſecundum Inn. in c. conſtitutus, extra de appel. fol. 132

Coertio deſignatur per baculum, ita no. Inn. in c. intelleximus, de ata. & qualita. fol. 45. vide ad hoc c. primum, de ſacro vnctione.

Cogitur, de hoc vide infra in verbo, tene, in 6. q.

Compromiſſum ſoluitur pœna ſoluta, ita no. Inn. in c. ex parte, de arbi. fol. 78. vide infra in verbo, electio, in 11. q. & infra in verbo, renuncians, in 6. q.

Compromitti non poteſt poſt ſententiam, ita no. Inn. in c. expoſita, de arbi. quia iam ſopita eſt quæſtio. Bal.

Compromitti non poteſt in laicum cauſa electionis eccleſiæ, ita no. Inno. in c. contingit, de arbi. fol. 78. vide ſupra in verbo, arbiter, in 4. q. poſt medium.

Compromiſſarij electionis non propriè dicuntur compromiſſarij, ſed magis donatarij, ita no. Inn. in c. in cauſis, de elec. fol. 28. nu. 4.

Compromiſſum quando fit in iudice ſemper poteſt peti reductio, quia obtinet inſtar arbitratorum, ita no. Hoſt. in c. cauſis, de offi. deleg.

Compromitti poteſt in iudicẽ delegatũ, ita no. Abb. in c. exhibita, de rerũ permu.

Cognoſcitur ſummariè de reſti. in integ. ita no. Inn. in c. cum veniſſent, de in inte. reſti. & in c. cum ex literis, eo. tit. fol. 75

Cognoſcitur de falſo ſex modis, ſ. quatuor ciuiliter, agendo, excipiendo, replicando, & in integ. reſti. petendo, & duobus modis criminaliter, ſ. accuſando, & inquirendo, ita no. Inn. in c. licet, de proba. fol. 103. nu. 2. ſed an retractetur ſententia, qualitercunque ſit pronunciatum eam latam ex falſis probationibus, et videtur quod ſic, vt ff. de falſis. l. ſi quis obrepſerit, in verbo, Nihil agitur. Alij dicunt contra, ſecundum Inn. in d. c. de hoc, vide per Cyn. in l. querela. C. de falſis, vnde qui excipit de falſo, non videtur accuſare, vt no. ff. de adulterijs. l. 2. §. ſi publico. quod eſt no. Bal.

Cognitio cauſa ſummariæ poteſt per iudicem fieri abſque præſentia partium, ita no. Inn. in c. ex parte, de accuſ. fol. 201. quia ſummaria cognitio cauſæ non requirit præſentiam partis, vt ibidem per eundem, quod no.

Cognitio ſummaria ſufficit in confirmatione, ita no. Inno. in c. cum dilecti, extra de electio. fol. 28. nu. 2.

Cognitio, an appellatio ſit recipienda, non pertinet ad iudicẽ, à quo per cauſæ cognitionẽ, ſed per euidentiam facti, per quã ſi conſtat, quod appellatio ſit ipſo iure nulla nõ ſuperſedet in exequendo. Si autẽ conſtat, quod non ſit ipſo iure nulla, tunc ſuperſedet, quia ſecundo ſoĩa non ſpectat ad eũ, vt ff. de min. l. præfecti, ita no. Inn. ĩ c. paſtoralis, de offi. del. fol. 57. nu. 3. Ex præterito, i. ex primo geſtis, & pertinet ad eũ talis notio, ſed ex aliquatis iã non ex officiarijs poſtea eũ nõ ſit iudex, ſed ante fuit. Vnde iſta eſt cauſæ cognitio de præterito non de futuro. Bal.

Cognitio hæc, an appellatio ſit recipienda necne, eſt prima & præambula cognitio. & ideo, quod prima facie non apparet, quod appellatio peccet in forma vel in materia debet admitti, quæ admiſſio non eſt ſententia interlocutoria, nec diffinitiua, & ideo poteſt fieri parte non citata. Sed appellationem eſſe iuſtam, vel iniuſtam, iſtud eſt diffinitiuum cauſæ appellationis, & requirit citationem partis & alia ſolennia, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de offi. deleg. fol. 58. nu. 4.

Cognitio ſummaria non eſt de ſubſtantialibus executionis mandati, ita no. Inn. in c. propoſuit, de conceſ. præben. fol. 152. nu. 5.

Comitatus, vide omnino ſupra in verbo, Ciuitas, in 3. q.

Concertationes, nec alio peccato debent fieri per illos ad quos electio prælati pertinet, ita no. Inno. in c. 1. de elec. fol. 19

Collegium, vide omnino infra in verbo. conuentio, in 1. q.

Collegium Cardin. poteſt reſtituere famam, ſicut & ſenatus. Papa tamen non reſtituit latam, ita no. Inn. in c. cum te, de re iud. fol. 129. nu. 2. vbi vide qui ſunt illi, qui poſſunt reſtituere famam alicui, & qui non. Sed quid de Imperatore an poſſit in integrum reſtituere famã in terris eccleſiæ. & videtur quod ſic, quia eſt voluntariæ iuriſdictionis, & quia hoc competit in ſignum vniuerſalis dominij, & eſt iuriſdi. non circumſcriptæ nec coarctatæ. Bal.

Collegium vel eius ius remanet etiam in vno ſolo homine, ita no. Inn. in c. poſtulaſti, de iurepatr. fol. 183. nu. 1. & vide tex. & quod ibi no. per gl. in l. ſicut, in fi. ff. quod cuiuſque vniuer. nomine. Bal.

Collegia quæ ſunt licita, dicit Inn. quod naturalia, i. realia, vt ciuitates, caſtra, & villæ, ſed collegia certarum perſonarum non ſunt licita, niſi ſuperior ea confirmauit, vel niſi conſtet euidenter, quod pro bono ſint facta, ita dicit ipſe in c. dilecta, de exceſ. præla. fol. 217. nu. 5. Et ſic habes ex prædictis quæ dicantur collegia realia. & quæ perſonalia.

Collegium ſiue ſocietas eſt plurium corporum vno nomine ei deputato legitima collectio, ita no. Inn. in d. c. dilecta, de exceſ. præla. fol. eo. nu. 6. nomen. n. vnũ addit ſingularibus perſonis ſigni. q̃ ex vniuerſo ſumitur, vt l. rerum mixtura. ff. de vſu. ſecundum Old. Bal. Et adde, quod no. ipſe idem Inn. in c. 1. de elect. fol. 28. vbi pariſicat iſta, conuentus, collegium, corpus & vniuerſitas.

Collegiũ omne & rector collegij perſonarũ ſubeſt generali rectori ciuitatis vel caſtri, vbi collegiũ eſt, ita no. Inn. in d. c. dilecta, de exceſ. præla. fol. eo. nu. 9. & ſic collegiũ notariorũ, & rector ſiue prior dictorũ notariorũ ſubeſt prioribus ciuitatis Peruſii, vt C. de iur. om. iud. l. fi. in fi. & vide ſupra in ver. ciuitas, in 6. quæſt.

Collegium põt quis exire, quia nec intrare, nec manere cogitur, i. ũ ſit voluntariũ, ita no. Inn. in d. c. dilecta, de exceſ. præla. fol. eo. nu. 4. Ergo ſi quis eſt de collegio notariorum liberè poteſt exire illud, & ad aliud intrare. Secus in reali collegio ciuitatis vel caſtri, de quo non poteſt quis ſe abdicare, ſecundũ Inn. ibidẽ. exeuntes aũt de Collegio recipiunt partẽ de reb. percipiẽdis inter ſingulos, & eorũ ius poſſunt alteri concedere, vt l. teſtatrix. §. 1. ff. ſi ſerui. vendi. Item ſimul non debet quis recipi vel eſſe in duobus collegijs, ſm eum ibidẽ. Item collegium non finitur morte aliorũ de collegio, ſed reſidet in eo qui ſuperuenit, ſecus in ſocietate non collegiata ſm eum ibidẽ. in ſocietate vero collegiata non debet concipi ſtipulatio, vel iudicium nomine ſocietatis, vel ſociorum, niſi impropriè loquendo, vt in præalle. c. dilecta. fol. eo quod no. bene. Bal.

Collatio, vide infra in ver. commiſſio, in 1. q. & infra in ver. Suſpenſus, in 7. q.

Collatio occulta beneficij, licet ſit ſuſpecta, tamen bene valet, ita no. Abb. in c. noſtrum, vt eccl. benefi. vide ſupra in ver. beneficium. in 7. q. Bal.

Collecta quomodo fiat per ciuitates, & per caſtra, & per villas ſuppoſitas ciuitati, eſt tex. cũ gl. in Auth. quomodo naturales eff. ſui. §. ſi vero non ciuis, col. 7. & ff. de cenſi. l. forma. & l. qui ex vico ff. ad munic. Bal.

Conferens ordines & quiris iuriſdictionem ſupra ordinariã, nec eſt ab alio ordinãdus, niſi primo fiat ſub eo, ita no. Inn. in c. cum in diſtribuendis, de tẽp. ordi. fol. 43.

Congregare exercitum, ſtipendiarios & amicos eſt licitum, cuicunq; pro defenſione ſua & rerũ ſuarum, nec hoc dr̃ bellum propterea propriè, ſed defenſio. item & pro recuperatione poſſeſſionis, dummodo fiat incontinenti, & non ſolũ laicis, ſed etiam clericis ob hanc cauſam licitum eſt arma mouere. item & contra ſubditos rebelles & inobedientes armari debent iura & homines, & licitè fieri eis guerra, tam à dominis tẽporalibus, quàm à ſpũalibus: maxime militari vi dum eſt contra rebelles ſubditos, vbi alia remedia non ſufficiunt, & in tali bello poſſunt capi perſonæ & res eorũ, & clerici quorũ intereſt poſſunt aſſiſtere fauendo contra eos, non tamen eos occidendo, quia eſſent irregulares. Et ſic no. q. qui præſtat fauorẽ ictu lapidũ in bello licito, in quo alij alios occidunt, non dicitur homicida, nec irregularis, Ita no. Inn. in c. olim, de reſtit. ſpol. fol. 97. nu. 8. tamen modum excedens poteſt effici irregularis, vt ibidem no. per Inn. in fi. Bal.

Copula, vide ſupra in ver. Clauſula, in penul. quæſt.

Copula carnalis, vide inf. a in ver. Teſtis, in 75. q. & ſupra in ver. Allegãs, in 5. q.

Commiſſio poteſt reuocari re integra, non ceſſio, vel collatio poteſtatis eligendi, ita no. Hoſt. in c. cum cauſis, de elec.

Commiſſio diſpenſationis debet fieri perſonis ſublimibus & literatis, ita no. Inno. in c. dudum, extra de elec. fol. 35. nu. 6.

Commiſſio ſimpliciter facta videtur facta ſuper toto, ita no. Inno. in c. ſuper quæſtionum, de offi. deleg. fol. 57. nu. 6.

Commotatio, vide ſupra in verbo, appellatio, in 43. q.

Concedens priuilegium poteſt illud interpretari etiam partibus nõ citatis, ita no. Inn. in c. olim, de ver. ſigni. fol. 223. nu. 2. quod eſt no. ſecundum eum, tu vide gl. in l. ab executore. C. de appel. quæ non eſt alibi. Bal.

Conceſſio gratiotis præſumitur realis, ſecus ſi perſona in ſingulari, ita no. Inn. in c. cum veniſſent, de inſti. fol. 151. nu. 3.

Concedens quis aliquam rem ſimpliciter, vr ſolum cõcedere illud ius, quod habet, ita no. Abb. in c. paſtoralis, de dona. nõ conceſſio intelligitur fundari ſuper eo, ſuper quo põt de iure fundari, vt ff. de contrahen. emp. l. qui tabernas. C. de leg. l. vxor patrui. ff. de vſufr. leg. l. Sti. hus. Abbas. Sed quid ſi duo habent ius, & vnus donat, & alter conſentit? reſpondeo, ſi donatur eccleſiæ ſtatim ius vtriuſque eſt translatũ, quia dominium in eccleſiam transfertur ſola nuda volũtate, vt C. de ſacroſan. eccle. l. fi. & eſt caſus in d. c. paſtoralis. Si autem donatur alteri, aut eſt facta traditio, & idem, vt l. 2. C. ſi aduer. dona. Aut non eſt facta traditio, & tunc non officit conſenſus, quia conſentiens non obligatur, vt ff. de reg. iur. l. aliud eſt vendere. Et ideo leuius eſt conſentire, quàm contrahere, vt ff. de manumiſ. vindic. l. ſi pater. §. fi. vide l. Gaius. ff. de pig. actio. vbi eſt tex. & gl. pro deciſione huius quæſtionis, ſed quid, ſi tu teſtaris de re mea, & ego tibi conſentio, an mihi præiudicet? & videtur quod ſic, vt ff. de leg. 1. l. ſi fundum per fideicommiſſum. Sed illa lex nihil facit, quia ille conſenſus præſtabatur heredi, non teſtatori. Sed alia lege videtur rotundè hoc dici, vt ff. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. l. ſicut. §. vendi. Sed in contrarium videtur, certum eſt, quod hæres adeundo videtur conſentire diſpoſitioni teſtatoris, & tamen ſi teſtator legat rẽ heredis non tranſit dominium, vt no. ff. de ſerui. l. Papio. Non obſt. d. §. venditionis, quia ibi loquitur in liberatione quæ facilius fiet nudo conſenſu, vt l. ſi tibi. §. de pignore. ff. de pac. Sed dominium non perditur nuda animi cognitione, vt ff. de pollicita. l. ſi quis rem, in prin. Si tamen legatarius poſſideret, tunc cõſentiens repelleretur exceptione doli, ſimile ff. de teſta. l. militis codicillis. §. veteranus, & ff. de dona. l. ſi tibi dederim, & tene menti iſta perpetuo.

Conuerſus an habeat canonem, ſi incedit in habitu, & deſtinatione animi vult eſſe leriens, gl. quod ſic, in c. 2. de inſti. Item an dicatur religioſa perſona, & an gaudeat priuilegio fori, do. Pe. ibi quod ſic, in lectura ſua.

Conſcientia excuſat iudicem, qui non admittit appellationẽ, non tamen debet eã ſequi in exequendo interim, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de offi. dele. fo. 57. nu. 3

Conſcientia turbans non inducit malam fidem, quia mala fides non cedit, niſi ſapit certa ſcientia, ita no. Inno. in c. fi. de præſcrip. fol. 125. vide ſupra in verbo, aduocatoi, in 3. quæſt.

Contractus licet nõ debeat fieri cum excõmunicatis de præcepto Apoſtoli, tamen

ipſe non prohibet contractum de facto ſeruari, quia non habet perpetuam cauſam prohibitionis, ſed tẽporalem durante excõicatione, ergo ſi de facto cõtrahitur cũ ipſis ſeruari debet contractus, ita no. Inn. in c. ſi verè, de ſen. exc. fo. 228 nu. 1. vide ſupra in ver. citatio, in 23. q. ibi, ſed in contractibus bona fidei, &c.

Contractus excõicati valet ex conſenſu partium etiam ſi ſit per ſententiam excommunicatus, ita no. Inn. in c. audiuit, de excep. alias in c. pia. fol. 122. nu. 4.

Contractus tenet, dummodo forma ſeruetur, ita no. Inno. in c. grauis, de depoſi. fol. 160. adde, quod in vendi. præd. pupillorum tria ſunt de forma ipſius contractus, ſ. tutorũ auctoritas, cauſæ examinatio, & decretũ, vt C. ſi propter publicã penſi. l. fi. & C. de prædys minor. l. ob æs. & l. ſi quidẽ, & ff. de transa. l. cum hi. §. ſi prætor. & ſi aliquod iſtorũ defecit, non valet, quia non ritè factum, vt d. l. cũ hi §. ſi prætor. requiritur & quartũ, vt quod fiat ſubhaſtatio, vt ff. de min. & l. ſi ſine. l. et ſicut in eccleſia, vt C. de ſacroſan. eccl. auctẽn. hoc ius porrectũ. ſed illa auctentica loquit, quando venditur pp debitum ſatisfaciendũ, ſed vbi pp vtilitatẽ eccleſię non inuenit de ſubhaſtatione, nec ẽt ſm canones hoc requirit. ita no. ipſe Inn. in c. dudum, de reb. eccl. non alie. fol. 159. quando aũt iudex vẽdit, qui debet ſeruare iuris ſolennitatẽ in vendendo, requiritur ſubhaſtatio, vt C. de fide inſtru. & iure haſtæ fiscal. l. 1. lib. 10. vide gl. in l. auctor. ff. rẽ ratã habe. & Bal. in l. pen. de rebus eorũ. Notandũ eſt tamen, quod vbi reperit decretum appoſitum, ibi præſumit cauſa & ſubhaſtatio, vt no. Spe. in tit. de emp. & vend. §. nunc dicendũ, ver. & breuiter. nõ tamen pſumitur auctoritas interpoſita, vt ff. de public. l. quacunq;. §. fi. & dic vt ibi. Item no. eſt, quod decretũ nunquam tranſit in rem iudicatã, quia ſemper eſt probare contrariũ, vt ff. de rei ven. l. fundum. Itẽ & quædã alia ſunt, q̃ non ſunt de forma, ſed circa formã quæ congruunt officia iudicis, de quibus omnino mandat inquiri, vt l. magis puto. §. non poſſunt. ff. de rebus eorũ, & tamen omiſſa non vitiant venditionẽ. ſed beneficium reſtitutionis afferunt, vt ff. de minor. l. tutor, cum ſimil. Sic dicimus in electionibus prælatorũ, vbi ſi fiat contra formã electio, eſt nulla ipſo iure, vt in c. quia pp, de elec. licet poſſit per exceptionis obſtaculum impugnari, vt in c. quod ſicut, de elec. & in c. bona, il 2. de poſtul. ſicut in proceſſu iudicij dicimus, quod quædam ſunt de ſubſtantia, vt litis conteſt. quæ omiſſa vitiat proceſſum ipſo iure, vt in tit. vt li. non conteſt. quaſi per totum. quædam circa ſubſtantiam non tamen ſubſtantialia, vt libelli oblatio, iuramenti præſtatio, & alia q̃ omiſſa proceſſum iudicij nõ annullant, vt C. de li. cõteſt. auct. offerat, & C. de iura. calum. l. 2. §. ſed quia veremur. quod tene menti. Bald. Sed nunquid immunitas eccleſiæ tranſit ad emptorem, vt non ſoluat collectam vel gabellã, ſicut non ſoluit eccleſia, vt no. ff. ad municip. l. incola. reſponde non, vt ff. de publicia. l. licitatio, in fi. ſecũdum do. Thomam de Formaginis, vide infra in verbo, teſtis, in 43. q. & infra in verbo, ſententia, in 2. q. vbi habes, quod quãdo petitur annullari contractus, officium iudicis imploratur. & vide ſupra in verbo, conditio, in 3. quæſt. vbi omnino vide & tene menti.

Contractus, no. quod ex contractu eccleſiæ tranſit in eam dominium ſine traditione, vt C. de ſacroſan. eccl. l. fi. & p Bar. in l. ex hac ſcriptura, in prin. ff. de dona. vide ſupra in ver. ſuccedens, in 3. q. ibi. ſed quid ſi dun habent ius, &c. in 26. q.

Copia, vide infra in verbo, Teſtis, in 44. q. & ſupra in verbo, citatio.

Comparitio domini neceſſaria in iudicio nunquam reuocat, imo affirmat man. procura. ſed voluntaria ante li. conteſta reuocat, ſed poſt li. conteſt. aut eſt contradicta, & non fiet reuocatio, aut dominus eſt admiſſus, & tunc videtur man. reuocaſſe, ita no. Innoc. in c. petitio, de procur. fol. 71. niſi in procura. in rem ſuã, vt ff. de procur. l. ſi alter malit. & niſi proteſtetur ſe nolle reuocare, & niſi accedat procuratori aſſiſtendi non ſuccedat inſtantiam in ſe transferendo, vt ff. de procura. l. Paulus, & l. in cauſa. § fi. & Inſtitu. de ſatiſda. §. ſi vero aliquis. quod no. perpetuo. Bal.

Compenſatio non admittitur in delictis quæ ad pœnas corporales, & ſpirituales, & fiſco applicandas, ita no. Inn. in c. ſicut, in vlt. q. de iureiurã. fol. 119. nu. 7. Et quando ſit compẽſatio in delictis, vide Inn. in c. Intelleximus, de adulterijs. fol. 212. nu. 5. & vide omnino infra in verbo, Reus, in 1. q. in fi.

Conuentus per ſe etiam ſine auctoritate prælati ſui facit ſyndicum vbi habet bona diſtincta à prælato, quia habet propriam adminiſtrationem, ita no. Innoc. in c. edoceri, de reſcrip. idem ſi prælatus vacat, quia tunc conuentus ſolus facit ſyndicum, vt ipſe idem Innoc. no. in c. cum dilectus, extra de conſuetu. fol. 16. num. 2 quod no. Bal.

Conuentio, vide omnino infra in verbo, Reconuentio, in 2. quæſt.

Cumulare, vide omnino infra in verbo, Reſtitutio in integrum, in 2. quæſt.

Curia domini Papæ eſt commune forum, quia ibi Roma vbi curia, ita no. Inno. in c. expoſuit, de dila. fol. 89. nu. 3.

Curia Romana ſeruat ſuas ferias litigantium, & quilibet iudex ſeruare debet ferias ſui fori, quia feriæ ordinem proceſſus ſapiunt: tempus enim de ordine videtur, ita no. Inn. in c. conqueſtus, de ferijs. fol. 89. nu. 6.

Curia domini Papæ accedentes an poſſunt ibi conueniri, & de beneficio reuocandi domum, vide Inn. in c. licet, extra de foro compe. fol. 84. nu 1.

Cura animarum qualiter probetur, & qualiter debeat fieri poſſ. vide Inn. in c. dudum, de elec fol. 23. nu. 2. & vide infra in ver. Forum, in 1. q.

Cura animarum quot modis dicatur, vide Inn. & Hoſt. in c. cũ ſatis, de offi. Arch. & vide infra in verbo, Plebs, in 1 quæſt.

Cura animarum dicitur cura iuriſdictionis non ordinis, & ideo aliud eſt poteſtas, aliud eſt cura animarum, ita no. Hoſt. in d. c. cum ſatis, de offi. Arch.

Cura animarum qualiter accipiatur, vide per Innocen. in c. de multa, de præben. fol. 149. in prin.

Curator, vide infra in verbo, Rex. in 2. quæſt. &c.

Curator poteſt dari teſtamento de iure canon. ſicut tutor, ita no. Io. And. in c. vlt. de iudi. lib. 6. in nouella.

D

D

D**Amnatus** *quis de maleficio cõmiſſo, ſi ſnĩa ex qua eſt dãnatus, requirit cõfirmationẽ alterius iudicis, debet interim ipſe dãnatus retineri in carceribus ipſius iudicis, q eũ cõdẽnauit, et nõ dẽt ad aliũ remitti, ita no. Inn. in c. vt famę, de ſen. exc. f. 228. nu. 3.*

Damnum, vide infra in ver. Socius, in 3. q. & ſupra in verbo, ciuitas, in 5. q.

Debitor, debitores eccleſiæ non debent ſoluere prælato non legitimo, ſed debitores prælati ſic, ita no. Inn. in c. in literis, de reſti. ſpol. fol. 94. nu. 3.

Debitum non compenſatur cum fructibus, niſi fructus ſint conſumpti. & tunc enim aut propriè dicitur fieri compenſatio cum pretio fructuum, & debet pretij quantitas eſſe liquida, ita no. Inn. in c. ad noſtram, de iureiur. fol. 117. vbi omnino vide Inno. vide dn. Bal. in l. diuortio. §. ob donationes. ff ſolu. matri. & vide infra in verbo, fructus, in 3. q.

Debitor hæretici non tenetur ei ſoluere, ita no. Innoc. in c. fi. de hæreti. fol. 209. vide infra in verbo, ſoluere, in 1. quæſt. & vide omnino infra in verbo, ſilentium, in 1. q. circa prin.

Declaratio, vide infra in verbo, libellus, in 4. quæſt. circa medium ibi, nam qui declarat libellum, &c. & ſupra in verbo, citatio, in 22. q.

Decretum ſecundum poteſt interponi in reali, ita no. Innocen. in c. dilecto, de verbo. ſignifi. fol. 235. nu. 1. & intellige poſitiuum ſilentij, & non ad inductionem dominij, quia agens eſſet ſibi contrarius, vt no. ff. de dam. infec. l. ſi finita. §. Iulianus, per gl. & Dyn. Bal.

Decretum ſecundum non eſt actori neceſſarium in reali, tamen poteſt interponi, ita no. Inn. & Hoſt. in c. quoniam, vt li. non conteſt. hoc eſt verum in iuribus ſecus in rebus corporalibus, quia tranſlata poſſeſſione reus nõ eſt amplius reus, vt ff. de no. ope. nun. l. prius, & no. in l. ſi finita. §. Iul. de dam. infec. Sed in corporalibus nõ cadit adeo plena poſſeſſio, & ideo etiam poſſeſſor agit, vt no. C. de vſufruc. l. corruptionem, quod no. Bal.

Decretum non ligat ignorantem, tamen præſumitur, quod quis ſciat publicum bannum, ita no. Inn. & Hoſt. in c. 1. de poſtula. præla. vide infra in ver. Electio, in 6. q. & vide omnino infra in verbo, differentia, in 4. q.

Decretum ſecundum quid prodeſt in beneficijs, vide per Inno. in c. cum contingat, de dolo & contu. fol. 100

Decretum idem eſt, quod iuſſus, prout in iudice reſidet, ſed prout reſidet in executore, idẽ eſt quod actualis miſſio, ita no. Inn. in c. 1. de eo, qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruan. fol. 100. nu. 6. vnde decretum de mittendo ſequuta actuali miſſione cauſa cuſtodia dicitur primum, ſi cauſa ſatiſfactionis dr ſecundum, ante vero actualem miſſionem non dr reale, ſed verbale decretum, nec conſtituit iniuriã, ut l. non eſt mirũ §. ſciẽdum. ff. de pig. act. unde tres ſunt actus, pronũciatio de mittendo, cõmiſſio de mittẽdo, & executio cõmiſſionis. Prima delegatur, ut ex primo decreto non ex ſecundo. Secunda uero non delegatur, ut in l. iubere cauere ff. de iuriſd. om. iud. Tertia delegatur cum iuriſdi. ſed nuncio committitur, ut ff. ut in poſ. leg. l. is om. §. miſſus, & idem dicit Inno. quod iudex qui mittit, põt adijcere præceptũ, puta ſic, præcipimus reo, ut admittat ſecum illum cauſa rei ſeruan. uel cauſa cuſtodiæ. uel ſic, præcipimus reo, ut det poſſeſſionem tali, ſm Inn. ibidẽ, nec iſta dicetur ſententia diffinitiua, quia non agitur ad hoc principaliter, facit ad hoc d. l. ſi prius, & tene iſta menti, quia ſunt no. Bal.

Decretum, de primo & ſecũdo decreto uide plenè per Bar. in l. ſi prius, de no. ope. nun. & uide infra in uerbo, ſententia, in ulti. quæſt.

Decretum, an miſſus ex perſonali in poſſeſſionem ex primo decreto poſſideat, & quid in hypothecaria, uide per Bar. in l. poſſ. deri. §. fi. de acq. poſ. & in Spec. in tit. de contu. §. ſequitur. uer. ſed pone quod conuenit, &c.

Decimæ an poſſint concedi in feudum, uide per Inno. in c. cum Apoſtolica, de his quæ fiunt à præla.

Decimæ quomodo probatur quod iure diuino debeantur, uide per Inn. in c. fi. de ſepul. fol. 169. Adde quod no. ff. de peti. hæredi. l. ſi à domino, uel à patre. §. fi. in gl. ubi dicitur quod decimæ perſonales intelliguntur deductis expen. ſecus in decimis realibus: fructus n. negociationis uel operarũ non dicuntur, niſi dedu. expen. & pretio, ut C. de collatio. l. illud. ſed fructus ex terra dicuntur quicquid ex terra naſcitur. & in naturali ſignificatione in decimis. Item in colono, ut ff. pro ſocio. l. cum duobus. § ſi in coeunda, regulariter ſecus, ut ff. de uſufr. lega. l. fundi Trebatiani, de hoc uide per Iac. de Are. in l. fructus. ff. ſolu. matr. & per Inn. in c. paſtoralis, de decimis. fol. 171. Eſt igitur differentia inter fructus operarum & terræ, quæ omnia perpetuo no. Bal.

Delegatus an habeat exercitium iuriſdictionis à tempore datæ delegationis, uel à tempore præſentationis ſibi factæ de litera, uide quod no. per Innoc. in c. conquerente, de reſtitu. ſpol. fol. 95. & uide ſupra in uerbo, cauſa, in 16. q. & ſupra in uerbo, citatio, in 26. quæſt.

Delegatus non poteſt implorare brachium ſeculare, ita no. in c. 1. de offi. Arch. & uide quod no. in c. 1. de præben. in cle.

Delegatus à Principe ſi illam cauſam alteri delegat, non poteſt illam cauſam ad ſe reaſſumere ſi uelit, ita no. Inn. in c. ſuper quæſtionũ, de offi. deleg. fol. 57. nu. 1.

Delegatus competens ſi ſibi aſſociauit iudicem incompetentem, non ualet proceſſus, quia procedendo cum adiuncto non ſeruat formam commiſſionis, ſecus in pluribus ordinarijs, ita no. Inn. in d. c. ſuper quæſtionum, de offi. dele. fo. eodem. nu. 6. uide eo. tit. in c. ſuper Abbatia.

Delegatus cui commiſſa eſt cauſa uniuerſitatis poteſt cogere uniuerſitatem ad conſtituendum procuratorem, ita no. Inn. in c. Romana, de ſen. excommu. fol. 233. num. 3. & per Io. de Are. in l. ergo, de fideicom. liber. Bal. uide ſupra in uerbo, citatio, 32. quæſt.

Delegatus an poſſit probari per teſtes, & an priuilegium, uide Inn. in c. cum olim, de priuil. fol. 220. nu. 5. & uide gl. in l. 1. de man. prin. Bal.

Delegatus

Delegatus non poteſt transferre in aliã perſonam cõmiſſionem ſibi factum, ſi commiſſio eſt perſonales, ſecus ſi realis eſt, ita no. Inn. in c. dilectus, de pœnis. fo. 224

Delegatus ſi committitur ſibi inquiſitio, tunc debet inquirere de fama. Si autem ſibi inbetur non debet inquirere, ita no. Inno. in c. ex parte, de accuſa. fol. 201. Sed ordinarius inquirit etiam de crimine etiam non facta prius inquiſitione de fama, ſecus in delegato, vt ibidem per Inna.

Delegatus non põt vti delegatione, niſi prima ea probata. & ſi de facto ante aliquid facit non valet, qđ factũ eſt, ita no. Ian. in c. cũ venerabilis, de cẽſi. f. 184

Delegatus ab Archiepiſcopo vel Patriarcha poteſt trahere vltra duas dietas, ita no. Inn. in c. nonnulli, de reſcrip. fol. 11. nu. 4. & omnino vide infra in verbo, modus, in 2. q. quaſi per totum.

Delegatus Papa non poteſt mittere in poſſeſſionem laicorum, ita no. Inno. in c. ſignificaſti, de offi. deleg. fol. 52. nu. 4.

Delegatus non poteſt exequi tranſactionem partium, quia non fuit datus ad hoc, ita no. Inn. in c. ſi quando, de offi. dele. fol. 77. & ff. de pac. l. tale pactum. Bal.

Delegatus qui in totum ſubdelegat, nihilominus poteſt reuocare tamen integra, ita no. Inn. in c. in literis, de offi. deleg. fol. eodem.

Delegati ſi ſunt plures & vnus abeſt, licet iſte ſit abſens doloſè, alij nihilominus poſſunt facere ſine illo, ita no. Inn. in c. cauſam, de offi. deleg fol. 53. nu. 2.

Delegato non ſufficit veritas delegationis ſibi factæ ſine ſcientia ad hoc, vt poſſit vti iuriſdictione, ita no. Inn. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. in nu. 8. ſed loquitur de veritate conditionis & commiſſionis. Bal. contrarium ipſe videtur no. in c. ex literis, de reſcrip.

Delegatus eo ipſo, quod delegationem ſuſcipit, delegans ſuam iuriſdictionem diminuit, ita no. Inn. in c. ſuper quæſtionum, de offi. deleg. fol. 57. nu. 9.

Delegatus cui cõmiſſa eſt ptãs exequendi, non põt exordinare ex delegatione ſibi facta, ſecus in articulo, ita no. Inn. in c. cum olim, in fi. de offi. deleg. fol. 59

Delegatus ad aliquam cauſam licet recipiat compromiſſum in eum factum, non tamen propter hoc derogatur iuriſdi. ſibi ante attributa, ita no. Inno. in c. innotuit, de arbi. fol. 79. nu. 4.

Delegationes & ſubdelegationes probantur per literas delegantis ſigillatas, ita no. Inn. in c. quoniam contra, extra de proba. fol. 104. nu. 2.

Delegatus tuetur poſſeſſionem quam ipſe dedit vſque ad annum, ita no. Innoc. in c. ex parte, de teſti. fol. 105. nu. 3. dic, vt in c. quærenti, de offi. deleg.

Delegata aut ei committitur inquiſitio, & iſte debet inquirere de fama, aut iubetur, & tunc non. Vide per Ian. in c. ex parte, & in c. cum oporteat, de accuſ. fol. 201. nu. 3. & vide ſupra hoc eodem verbo, in 8. q.

Deducens in libello aliqua tenetur probare ſubſtantialia & cauſas ſine quibus libellus non eſſet recepturus, non alia quæ non ſunt de natura petitionis, nec habent ea qualificare, licet ea natura ſit rata, vt l. habebat, de inſtitutoria, & no. Inn. in c. ex parte, de priuil. fol. 219. nu. 1. dic, vt in l. edita. C. de eden.

Degradatio, vide plenè in c. degradatio, de pœn. lib. 6.

Defunctus licet non ſit conqueſtus, tamen actio datur hæredi ad contractum vſurarium reſcindendum, ita no. Abb. in c. ad noſtram, de ẽt. & ven.

Defectio alterius nemo ſupplet, niſi in caſibus à iure expreſſis, ita no. Innocen. in c. quia diuerſitatem, de conceſ. præben. fol. 153. nu. 4.

Defenſio non ſolum permittitur cuicunq; ex ſuis, ſed etiam extraneis permiſſum eſt defendere non excedendo modum. Nam licitum eſt iuuare cuicunq; iniabentem ad defenſionem perſonæ & rerum, & ad recuperationem quando lex permittit, ita no. Inn. in c. ſi verò, de ſen. excom. fol. 228. nu. 2. in contrarium facit, quod no. ff. de vi & vi arma. in l. cum fundum, ſecundũ Ia. Et ſic no. ex prædictis quod proijciens lapides ad ſedationem rixarum non punitur. Bal. vide ſupra in verbo, abſolutio, in 7. q. & infra in verbo, ſtatuimus, in 3. q.

Delictum, vide infra in verbo, forenſis, in 1. q. vbi plenè.

Delictum adminiſtratoris interdum habet aliquam iuris formam contrahendo, de tributo procuratoris litigando, vt l. Polla. C. de his, qui vt indi. impetrando, vt l. 4. §. ſi procura ff. quod quiſque iure. auctorãdo, vt l. ſi dolo. ff ſi quis omiſ. cauſa teſta. interdum non habet aliquam iuris formam. Et hoc dupliciter, ſcilicet committendo, vt l. mero, quod non punitur dominus criminaliter pro delicto adminiſtratoris, vt eſt tex. no. in d. l. Polla. ibi de calumnia, &c. ita no. Inn. in c. tuæ, vt li. non conteſt. fol. 86. & perpetuo tene iſta fixa cordi. Bal. & vide infra in verbo, punitur, in 3. q.

Delinquentibus pluribus pareitur, vnuſquiſq; principaliter tenetur vt principalis de facto ſuo ſi factum per ſe poteſt differri, ita no. Iano. in c. ſicut, de homici. fol. 210. nu. 3. & tenetur de ope, quia non videtur ad hoc acceſſiſſe, vt ipſe ferret, ſed vt eſſet principalis ſicut in ciuilibus, quia duo rei non videntur inuicem fideiubere, niſi probetur diſtinctè & clarè, quod per ſe præſtiterit alij auxiliũ, & per ſe vulnerauerit, & damnum dederit, non eo, quod inſidium fecit, ideo auxilium dediſſe videatur, quia inſultus cum primo vulnere confunditur, vt C. de accuſ. l. qui de crimine, & dic vt l. qui ſeruo, in fi. ff. de fur. per Barto.. Adde etiam, quod quando aliquis accuſatur de auxilio præſtito debet exprimi, ad quid præſtitit auxilium, & cui vt certi hominis factũ arguatur, vt l. licet. §. ſi. ff. nau. cau. ſtabu. quia auxilium ad hoc, de qua agitur præſtitum eſſe debet, non ad aliud, vt l. 2. §. 1. ff. vi bon. rap. & vide omnino, quod no. in clem. 1. de pœnis, in gl. ordinaria, quam tene menti.

Demonſtratio, vide infra in verbo, teſtis, in 41. q. ibi falſa demonſtratio, &c.

Denegans ſoluere cenſum licet appellet, poteſt excommunicari, ita no. Inn. in c. ſignificauit, de cenſi. fol. 183. nu. 3.

Deuolutio poteſtatis quomodo ſit ad ſuperiorem, vide Innocen. & Hoſt. in c. vltimo, de electio.

Depoſitio, vide omnino ſupra in verbo, citatio, in 40. q. vide infra in verbo, teſtis, in 44. quæſt. in fi.

Depoſitio qđ nocet monachis, vide p Inn. in c. dile. filius, de ſimo. vide infra in ver. teſtis, in 57. q. & infra in ver. ſponſalia, in 1. q. & ſupra in ver. cõdẽ. 12. et 3. q.

Deſertio, vide ſupra in verbo, appellatio, in 38. quæſt. & in 46. quæſt. & ſupra in verbo, condemnatio, in 5. quæſt.

Denunciatio poteſt fieri tam in iudicio, quam extra iudicium, ita no. Inno. in c. ſolicitudinem, de appel. fol. 136. nu. 3. vide infra in verbo, libellus, in 2. q.

Denuntiãs per calumniam punitur extra ordinem, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de calum. fol. 205. vide ſupra in verba, citatio, in 25. quæſt. & ſupra in verbo, crimen, in 8. quæſt.

Detinens aliquam vt ſponſam etiam de futuro poteſt petere reſtitutionem ſi ſpoliatur, ſecus ſi tenet vt concubinam, ita tenet Ian. in c. ex parte, de reſti. ſpoliato. fol 96. nu. 3. Et quod dicit de ſponſa eſt verum ſi ſpoliatur à tertio, ſecus ſi ab ipſa ſponſa, quia diſſoluere poteſt ſponſalia, ita no. Inn. ibidem.

Detinens conuenitur rei vendic. nus auferatur ſibi detentio & cuſtodia, non vera poſſeſſio, ita no. Inn. in c. quoniam, vt li. non conteſt. fol. 87. nu. 8.

Dies feriatus an poſſit prætermino aſſignari, vide per Inn. & Hoſt. in c. expoſuit, de dilatio. & vide in l. arbiter, de arbi.

Diffamatus, vide omnino infra in verbo, ſilentium, in 1. quæſt. & infra in verbo, ſententia, in 74. quæſt.

Dilationes ſunt ita moderandæ, quod non tranſcendant tẽpora inſtantia aſſignata à lege, hoĩe, vel ſtatuto, ita no. Ian. in c. in cauſis, de teſti. fol. 106. nu. 3. & per eandem de accuſ. in c. ad peti. §. alij tamen facit. C. de adulte. l. ſi. Bal.

Dilatio eſt danda parti ad habendos aduocatos, ita no. Inn. in c. 1. vt lite non conteſt. fol. 85. nu. 4. & vide infra in verbo, tempus, in 11. q. & omnino vide ſupra in verbo, citatio, in 26. q. circa medium ibi, quia dilatio quæ aſſignatur à lege, &c. & ibi nunquam habens dilationem.

Dilatio ſi datur poſt terminum lapſum datũ ad probandum, niſi ratione impedimẽti, ita no. Inn. in d. c. in cauſis, de teſti. fol. 106. nu. 3. & illud quod dr̃ de quarta productione, intelligitur ante lapſum peremptorium vt ibidem ipſe Ian. dicit.

Dilatio quarta qualiter petitur, & qualiter denegatur, vide Ian. in c. ſignificauerunt, de teſti. fol. 108. nu. 1.

Dilatio taxata à lege non poteſt taxari à iudice, niſi cum cauſa, ita dicit Abbas in c. in cauſis, de teſti. adde, quod quando dilatio non eſt taxata à lege, tunc iudex taxat, vt ff. de iure deliberandi. l. 1. & ff. qui ſatiſd. cog. l. de die, in prin. ſi autem eſt taxata, aut eſt dilatio vniformis, quæ pro factorum qualitate non variatur, vt dilatio decem dierum ad appellandũ, & iſta non poteſt taxari per iudicem, vt C. de appel. auth. hodie. Aut eſt dilatio diuerſa & difformis pro qualitate factorum, & tunc iudex poteſt taxare, vt ff. de ferijs. l. oratione, & de re iudi. l. qui pro tribunali. Et ideo lex nunquam aſſignat iſtas dilationes, quin iudici reſeruet arbitrium moderandi, vt in c. indultum, de reg. iur. l. b. 6. per Dy. Sed pone ſtatutum dicit, quod qui non ſoluit condemnationẽ infra menſem, pes ei amputetur. an iudex poterit minuere iſtud tps cauſa cognita. & credo, quod non, quia verba ſtatuti ſunt conditionalia, & conditio eſt formaliter adimplenda. l. Mœuius ff. de condi. & demon. & ideo ex quo ſtatutum figit pedem in certo tempore à forma ſtatuti non diſcedam, & totum tẽpus expectabo, vt l. in illa ſtipulatione, de verb. oblig. etiam ſi reus renunciaret dilationi, tamen iudex non poteſt facere pluſquam verba ſtatuti patiãtur, maximè in criminalibus, arg. no. in l. pactum inter heredem. ff. de pac. Bal.

Dilatio, quod ſi in prima dilatione probatoria fuit dictum, & peremptoriè, tunc ſecunda dilatio non dabitur, niſi cum maiori ſolennitate quam alias daretur, i. quod impedimentum in prima probari apartet teſtibus. non autem ſufficit iuramentum, ita no. Inn. in c. in cauſis, de teſti. fol. 106. nu. 3. quod eſt no.

Dilapidare nullus magis dicitur quam ille, qui committit delictum, propter quod bona ſua confiſcãtur, ita no. Abb. in c. ex literis de pig. quod no. vide de hoc gl. no. in §. item prodigus, Inſti. qui non eſt permiſ facere teſt.

Dignitas habet ſucceſſorem, & ſi dignitas eſt contemptum agit ſucceſſor, ſecus in canonico, ita no. Ian. in c. quod ſicut, de elect. fol. 26. nu. 5. ergo prælati ſuccedunt in honore & onere in locum prædeceſſorum. ſed ſecus in canon. Bald. valt dicere Ian. quod geſta nomine canonici non poſſunt haberi rata per canonicum, qui ei ſuccedit, quia in iuribus canonici ſuccedit capitulum, licet alius ſuccedat in præbenda hoc valt dicere Ian. hic ſecundum Bar. in l. bonorum, in fi. ff. rẽ ratam habe. quod eſt no. ſecundum eum ibidem.

Dignitates eccleſiæ non ordinantur ſecundum ius ciuile, nec ex eo ſumunt iuriſdi. ita no. Hoſt. in c. ad hæc, de offi. Arch. & idem tenet Iano.

Dignitates in eccleſia quæ dicãtur, & quid ſi eſt temporalis, vide per Ian. in c. de multa, de præben. fol. 150. nu. 7.

Dignitas eſt eſſe ſeruum eccleſiæ, ita no. Abb. in c. iniuſtum, de rerum permu.

Differentia inter priuilegium & confirmationem, quæ ſit, vide per Inno. in c. cum inter, de re iud. fol. 126. nu. 2. & vide ſupra in verbo, appel. in 26. q.

Differentia eſt inter conſuetudinem quæ arctat ad reſidentiam praciſè & eam, quæ cauſatiuè reſpectu præbendæ, ita no. Innoc. in c. clericos, de cleri. non reſiden. fol. 145. num. 2.

Differentiam inter publicam vocem, notorium, & manifeſtum, ponit Innocen. in cap. veſtra, alias in cap. ſicut, de cohabi. cleri. & mulie. fol. 143. & vide de hoc in verbo, notorium, in 5. quæſt.

Differunt iſta tria, decretũ, auctoritas & conſenſus. Quia ſententia decreti exigit ſcripturam & teſtes adeſſe & probationes eſſe, vt C. de fide inſtru. l. emancipatione. ff. de adop. l. poſt mortem, quia eſt, de act. l. actus. C. de ſecũs. Auctoritas vero non eſt talis, ſed ſupplementum defectus, & debet ſponte præſtari, vt ff. de aucto. tut. l. 1. in fi. itẽ debet præſtari in prin. actus, quia alias lex cõſilia parum firmo reſiſtit. ff. de aucto. tut. l. obligari, in fi. de ſeruis expor. l. ſi mercer. Cõſenſus eſt rei geſtę vel q̃ eſt in fieri cõſummatio. & ideo cuiui tẽpore adhiberi

poteſt, vt ff. de pig. l. ſi fundus. §. 1. ita no. Inn. de re. eccl. nõ alie. in c. dudũ, li. 6. fol. 160. nu. 3. Sed qualiter cognoſcam iſta. Reſpondeo, ſi ad ſolennitatem adhibera debet à iudice, erit decretum, & ſi ab alia ratione publici offici hoc erit auctoritas, nec valet ratihabitio. Si autem vt à priuato non per modum ſolennitatis, nudus conſenſus eſt, ſecundum eum ibidem. & no. bene iſta, vide Bart. in l. ſi autem plures, de aqua plu. arcen. & in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum, de acquir. hered. vide do. Bar. in l. ſi. C. ad Maced. & Io. An. in c. ratihabitio, de reg. iur. in gl. & in mercurialibus.

Differentiam inter has formas prauideas, num hic etiã inueſtire poteſt, facias infra, & facias aſſignari, vide Inno. in c. pro illorum, de praeben. fol. 148. num. 1.

Differentia eſt inter contractum emphyteuticum & cenſualem, vt per Inn. in c. cõſtitutus, de relig. domi. fol. 179. num. 1.

Dictio, quod, vel quae ſicut, inſerta literis, an aliquid praeſtat, vide Innoc. in c. ex ore, de priuilegijs. fol. 220. & de condi. & demonſtra. l. quibus diebus. §. cum dominus. & de leg. 1. l. quidam.

Dictia, cui, ponitur acceſſoriè, & in priuilegijs importat hanc conditionem, ſcilicet ſi ſit acceſſoria, ita no. Inn. in c. dudum, de priuil. fol. 221. nu. 4.

Diſpenſatio, vide infra in verbo, praelatus, & in 1. q. ibi, qui tamen allegat diſpenſationem, &c. & in 6. q. vide ſupra in verbo, commiſſio, in 2. q. & infra in verbo, praetor, in 1. q. & infra in verbo, ſuperior, in 1. q. & infra in verbo, epiſcopus, in 2. 4. & 5. q. & infra in verbo, electio, in 13. q.

Diſpenſatio inordinata poteſt reuocari, tamen beneficium interim licitè retinetur, ita no. Inno. in c. diuerſis, de cleri. coniu. fol. 144. nu. 1. & vide ſupra in verbo, Abbas, in 9. & 17. quaeſt.

Dolus procuratoris non no. et domino in eo, quod non poteſt recuperari à procura. vt in beneficio, quia in hoc procur. non intelligitur eſſe ſoluendo, ſed negligentia procuratoris nocet domino in beneficialibus, ita no. Inn. in c. cum olim, de cau. poſ. & proprie fol. 93. nu. 5.

Dolus vel culpa praeſumitur interueniſſe in delicto ex qualitate inſtrumenti, cum quo percutitur, ita no. Inno. in c. ſignificaſti, de homi. fol. 211. nu. 3. & ff. ad l. Corn. de ſica. l. 1. §. ſed ſi claua, per Iaco. de Are. & circa hoc vide quod no. in Specu. tit. de proba. §. ſi. ver. vnde cum quidam, itẽ praeſumitur & mixtè ratione qualitatis perſonae percutientis, & qualitatis inſtrumenti, vt eſt gl. no. in l. 1. C. de ſica. ff. locati. l. item quaeritur. § idem Iulianus. Sed ſi de qualitate inſtrumenti non apparet, & ex percuſſionibus filius vel ſeruus moritur infra triduum praeſumitur dolus, vt C. de emen. propin. l. 1. ſed illud ſecundum legem Moſaycam. ſed ſecundum ius ciuile ictus contemplandi ſunt, & ex qualitate ictuum praeſumitur dolus, etiam ſi poſt multos dies moriatur, vt ff. ad legem Aquil. l. Mela. §. ſi plures, & in d. §. idem Iulianus. vnde forma calcei non erat inſtrumentum aptum ad nocendum, quia circa qualitates ipſius inſtrumenti quatuor cõſiderantur, ſcilicet natura, aptitudo, inuentio, & conſuetudo, ſicut no. in ſimili in l. 2. ff. ſi cer. peta. & tene menti iſta. Bal.

Dolus non praeſumitur in literis iuſtitiae vel paruae gratiae, ſed in magna ſic, ita no. Innoc. in c. ad falſariorum, & in c. accedens, de fal. facit ad renunciationem mulierum & filiorum, quia ſi aſſerunt ſe laeſos in magna quantitate praeſumitur interueniſſe dolus, alias non, ad hoc vide glo. no. in l. cum propona. C. de pact. in glo. ſuper verbo, caruit.

Dolus ſi agit, & doloſus excipit, melior eſt conditio excipientis, qualiter hoc intelligatur, vide per Inn. in c. intelleximus, de adulterijs. fol. 212. nu. 1. nam circa idem debet intelligi non circa diuerſa. Inn. vnde non ſoluens gabellam agens ex illo contractu ad poenam repellitur ab aduerſario, qui ſimiliter non ſoluit gabellam illius contractus eiuſdem. Sed in contractibus non habet locum, quia ille, qui non ſoluit in vno, auditur in alio. & ſi ſtatutum dicat, quod in nullo audiatur malpagus, id eſt non ſoluens gabellam de contractu, nõ tamen poterit excipi ab eo, qui eſt in ſimili delicto. & ideo dixi ad poenam, quia ſecus ſi ad purum intereſſe. nam quando reus certat de lucro, & actor de damno, obſtat reo replicatio doli, vt no. ff. ſolu. matr. l. cum mulier, per Iac. de Are. in extraiudicialibus, & non imputat arenarius arenario mortem prauos, vt l. arenam, ſecundum Inn. Sed quare de vſuris etiam in alio contractu excipitur, reſpondeo odio vſurarũ: eſt enim ſpeciale, ſecundum Inn. in vſurario enim attenditur delictum in genere: non enim agitur de ſpeciali facto puniendo, & praedicta ſunt vera in ciuilibus, ſed in criminalibus in praeiudicium fiſci non fiet compenſatio delictorũ, ſecundum Inn. bannitus vero bannitum repellit, quia iſta qualitas conſideratur in genere banni, non reſpectu certi actus, & in genere admittitur compenſatio, vt l. 1. §. pen. ff. ſi pars hered. pe. ſecundum Iac. But. & hoc in exce. odioſis, ſed in fauorabilibus reus eſt potior, vt in §. ſed ſi fraudandi. Et ex praedictis collige quando in delictis fiat compenſatio, & tene menti. Bal.

Dolus in ſpiritualibus reſcinditur per officium iudicis, ita no. Abbas, in c. cuius, de rebus permu.

Dominus ſi iurat de calumnia, & poſtea conſtituat procuratorem ad ſic agendum vel ad ſic reſpondendum, non cogitur procurator iurare de ſua malitia, arg. ff. de manu. vindi. l. pater ex io ſi. Secus ſi non habeat certum mandatum limitatum, ita no. Inn. in c. 1. de iur. cal. fol. 87. nu. 4. nec crimen contrahit procur. cũ man. ſic limitatum eſt. ff. de contrahen. emp. quod ſaepe. § ſi quis amico, & vide infra in ver. factum, in 3. q. & infra in ver. poſſeſſio, in 4. quaeſt.

Dominus procuratoris reuocat errorem nudo verbo infra triduum, ita no. Hoſt. in c. ſcrip. de elec. v. de infra in verbo, teſtis, in 11. q. poſt medium.

Dominus caſtri, vel villae poteſt agere pro iniuria facta ſuis fidelibus vel ſubditis, vel villanis, ſiue dominus habeat iuriſdictionem circa caſtrum, vel villam, vel homines, ſiue homines tantum quia fortè ex aliqua liga, vel iuramẽto ſunt ſibi ſubmiſſi, & in defectum iuſtitiae poteſt mouere bellum contra iniuriantem ſuis ſubditis, tamen dominus in libello non petit damnum emendari ſuo ſubdito, cuius non eſt procurator, ſed ſibi pro ſuo intereſſe. Nec dominus iſtius caſtri, vel villae poterit facere concordium, vel remiſſionem de iniuria & damno ſuorum ſingulorum ſubditorum, ita no. Inno. in c. dilectis, de appel. fol. 136. nu. 2. & tene menti, maximè pro repreſalijs concedendis in defectum iuſtitiae, quia & bellum moueri poteſt.

Dominus an teneatur ex delicto ſerui, ſiue familiarum, & ſcholaris ex delicto famuli, & poteſtas ex delicto familiae, vide Bar. in l. 1. §. familiae. ff. de publi.

Dos debet reſtitui ſpoliato antequam cognoſcatur de foedere matrimonij, ita no. Hoſt. in c. accedens, vt lite non conteſt.

Dos perditur per adulterium vxorum, vt per Barto. in l. rei iudic. §. mors. ff. ſoluto matrimonio.

Domicilium, vide ſupra in ver. Abbati, in 20. q. Et an contrahatur per ſcholarem in loco ſtudij, vide Bar. in l. lex Cornelia. § ſi cum ſundus. ff. de iniurijs.

Dominium an transferatur per ſententiam, vide per Ian. in c. propoſuit, de conceſ. praeben. fol. 152. num. 5. & dic, quod per ſententiam condemnatoriam ſequuta poſſeſſione transfertur dominium, non per abſolutoriam. ff. de pign. l. ſuperatus, & no. Iaſti. de offi. iudi. §. ſi.

Dominium non probatur per exceptionem annuae penſionis, ita no. Abb. in c. cum Bertoldus, de re iudi.

Dominium & poſſeſſio, an quaeratur per generalem procuratorem. Bar. dicit, quod ſic, in l. quae mihi donatum. ff. de dona.

Dominium poteſt quaeri ex pluribus cauſis eo tempore concurrentibus, ſecus ſi aduerſo, ſecundum Bar. in l. poſſideri. §. ex pluribus, de acq. poſ.

Dominus continetur etiam ſub nomine monaſterij, ita no. Innoc. in c. volentes, de priuileg. fol. 222. vide ſupra in verbo, capella, in 2. quaeſt. & ſupra in verbo, citatio, in 11. & 12. quaeſt.

Donatio facta eccleſiae per ingreſſum monaſterij per licitum egreſſum ante profeſſionem reuocatur, quia fundabatur ſuper eo, quod tollitur, ſecus in mera & pura donatione ſtante per ſeipſam, ita no. Inn. in c. quod à te, de cleri. cõiu. fo. 144. Adde quod ipſe idem no. in c. in praeſentia, de prob. fol. 151. nu. 4. vide infra in verbo, monaſterium, in 2. q. & vide infra in verbo, rex, in 5. q.

Donans aliquas res eccleſiae in proprietatem, vel ad vtile dominium, an ipſe donans poſſit recipere de ipſis rebus cenſum ab eccleſia, vide per Inno. in c. de monachis, de praeben. fol. 146. nu. 2. & loquitur in eo, qui aedificauit eccleſiam, & dotauit eam, Inn. & vide ſupra in verbo, Abbas, in 5. q. quod no.

Donans ſe & ſua alicui ordini eſt verus regularis quemcunque habitum portet, ita no. Abb. in c. 2. de teſta. quod eſt no. ſecundum eum ibidem.

Donatio inofficioſa non reuocatur, niſi quatenus eſt inofficioſa, ita no. Abbas in c. Raynaldus, extra de teſtamentis, non diſtincto ſit inofficioſa dona. re & conſilio, vel re tantum, nec diſtincto ſit donatum liberis vel extraneis, vt C. de inof. teſt. auth. vnde ſi parum, ſecundum Iac. But. Alij dicunt propter fraudem in totum reuocari. Item querela iſta aequiparatur querelae inofficioſi teſta. ergo ab extraneo totum aufert, de leg. 2. l. Lucia. §. Imperator, in gla. & dic, vt ibi per Dyn. Quandoque donatio reuocatur ſola natiuitate liberorum, & tunc reuocatur in totum, vt C. de reuoc. dona. l. ſi nunquam, & arg. ff. de pac. l. tale pactũ. §. ſi. Bal. poteſt dici, quod opinio Iac. But. ſit vera, vbi agens habet aliquid titulo inſtitutionis, vt ſolum ad ſupplementum competat querela inofficioſae donationis, alias ſit vera opinio aliorum.

Donatio facta perſonae cenſetur perſonalis, ita no. Abbas in c. cum veniſſent, de inſti. tene menti, vide ſupra in verbo, alienatio, in 5. q. & ſupra in verbo, aſſenſus, in 1. q. & ſupra in verbo, conuentus, in 4. quaeſt.

E

E A vice. Quid importat hoc verbum, vide Hoſt. in c. cum Vintonienſis, de elec.

Eccleſia tribus modis accipitur, vno modo pro vniuerſis eccleſijs et Chriſtianorum. Secundo modo, pro vniuerſis miniſtris eccleſiarum. Tertio modo, pro vniuerſa congregatione fidelium. His tribus modis accipiendo eccleſiam reperitur, quod eccleſia habet multa priuilegia, tam à Deo, quàm ab Imperatore, quàm à Papa. quae priuilegia ſi violantur, dicitur fieri contra libertatem eccleſiae, & incurritur poena auth. caſſa & irrita. C. de ſacroſan. eccle. & c. nouis, de ſenten. excom. Si autem aliquod priuilegiũ eſt conceſſum alicui eccleſiae ſingulari per Papam vel Imperatorem, vt eccleſia Peruſinae, & contrariũ ſtatuendo illud priuilegium violetur, non habent locum iſtae poenae, quia non dicitur fieri contra libertatem eccleſiae: tunc n. offenditur eccleſiaſtica libertas, quando ius publicum offenditur, quod in ſacris & ſacerdotibus conſiſtit, vt ff. de iuſti. & iure. l. 1. §. ius publicum, non quando ius priuatum vnius eccleſiae tantum, ita no. Inn. & Hoſt. in d. c. nouerit, de ſen. excom. fol. 230. quod eſt multum no. & menti tenendũ, ſecundum Old. & Cy. in d. auth. caſſa & irrita. ſic etiam dico, quod ciuium libertas non minuitur, licet ſtatus vnius boni periclitetur. Si autem fiat ſta. quod eccleſiae nõ audiant ſuper decimis, quia iſtud eſt priuilegiũ datũ eccleſijs à lege diuina, dicitur fieri contra libertatẽ eccleſiae. Si autem fiat ſtatutũ, quod eccleſiae in ſuis iurib. non audiantur poſt decẽ annos, iſtud eſt contra priuilegia indulta ab Imperatore de quadragenaria praeſcriptione, & ideo eſt contra libertatẽ eccleſiae. Si aũt fiat ſta. quod clerici non poſſint declinare iuriſdictionẽ iudicis laici, iſtud eſt cõtra priuilegia indulta eccleſiae, i. miniſtris eccleſiaſticis à Papa, ideo eſt cõtra libertatẽ eccleſiae. Sed ponamus, quod eccleſia noua culeina habet priuil. quod nõ currat ſibi minor praeſcr. centẽ annorũ. Si fiat ſtatu. impeditiuũ iſtius ſingularis prorogatiuae, non dicitur eſſe contra libertatẽ eccleſiae, ſecundum Inn. & hoc, quo ad poenas illius c. nouit. Sed tamen ſtatutũ laicorũ non tenet contra eccleſias, vt in c. eccleſia, de conſti. Non tamẽ dico, idẽ ſi veneris in deroga. eccleſiae Romanae, quia offenſo capite totũ corpus videtur iniuriam pati, etiam ſi ſola auricula tangatur, vt no. ff. de furtis. l. vulg. Et ideo

ſtatuta

ſtatuta quæ fiunt contra iura ſoli Romanæ eccleſiæ cõpetentia, putu contra do na. Imperatoris, puto dici contra libertatẽ eccleſiæ, & cõtra ius publicũ. Et iſta ſtatuta credo eſſe impreſcriptibilia nec vllo tpe roborari, quia lex prohibet ſtatui, & damnat ſtatuẽtẽ & ſtatuentem & patientẽ: & præſcribere, eſſet pſcribe re continuam delinquendi licentiam. Sed an valeat ſtatutum, ꝙ declinantes ſint extra protectionem cõis. vr̃ quod non. ſed contrarium ſeruatur quaſi ſtatutum ſua ope ſubtrahi poſſit: nec. n. cogitur de ſuo beneficio facere. ſed contrarium videtur, quia imponitur pœna abſꝫ licito, & ideo non valet, vt ff. ad l. Falc. l. Seius Augerino. & non demerito, imo pro lege ſuperiorum præceptũ, vt in c. ſi diligenti, de foro cõpe. magis. n. declinat eum lex quam ipſe, cum nec volens conſentire poſſit, vt C. de legatis. l. ab adminiſtratione. Non tamen videtur contra libertatẽ eccleſiæ, quia non ſtatuit, quod non declinetur, i. quod non audiatur declinatio declinantis, ſed ſi declinat ſtatuit de alia lite futura, vel dic quod & valet ad ſtatutũ, quo ad priuilegia illius ciuitatis deneganda, ſed non quo ad ius cõe, ſic bannitus perdit iura ciuitatis ſuæ, & non iura cõia non intentabit, ergo vitam ſtatuti, ſed vitam iuris cõis. ad hoc vide Cyn. in l. 1. C. de ſecun. nup. facit l. ſi quis in bello. §. in ciuilibus. ff. de cap. Sed pone, dicit ſtatutum, quod iuſtitia cõ feſſionalia mandentur executioni de facto, i. executiuẽ ſine ordine cognitionũ. Aliud ſtatutum dicit, quod poſt decẽ annos non poſſit peti executio. Nunquid eccleſia poſſit poſtea petere? vr̃, quod ſi. ſuo priuilegio, vt in c. de quarto, de præſcrip. & in auth. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. in cõtrarium videtur, quia eccleſia ſe fundat beneficia ſtatuti, vnde totus iſte proceſſus eſt præter ius cõe, & ideo non obſtat exceptio. agat ergo eccleſia poſt decennium via ordinaria, nõ via executiua nam quotiens addimus & detrahimus, &c. vt ff. de iuſt. & iu. l. ius ciuile. & ſic ſtatutum addit circa modum ita detrahit circa tempus præſcrip. imo verius non addit nec detrahit, ſed totum de nouo inuenit. Et idem poteſt ius, quod iudicis taxare omni generi perſonarum, arg. ff. de iure do. l. promiſ. in prin. cum ſua gl. ſic & in tempore accuſandi vel inquirẽdi, vt C. de fal. l. querela. Si. n. clericus vellet accuſare ſecundum formam ſtatuti, non poterit accuſare lapſo termino ſtatuto, & tunc arguo de ciuilibus ad criminalia. ff. de iudicijs l. omnem, & de pœnis. l. abſentem, quod certius eſt ſi ſtatutum adimat iuriſdictio. quod poteſt ſm Iac. in auth. ſtatuimus. C. de ſacroſan. eccl. Sed quid de ſtu. diſpoſitionibus, quod de omnib. poſſeſſionibus debeat ſolui datiũ, gabella & collecta, an eccleſia ſi poſt ſtatutũ acquirat aliquã poſſeſſionẽ teneatur ſoluere collectã, & vr̃ quod non, niſi potius eſſet impoſita, vt ff. ad municip. l. incola: nã mutato perſona domini mutatur conditio poſſeſſionis, vt ff. de publi. l. cit. atio, in ſi. quod eſt verũ. Sed pone, dicit ſtatutũ, quod omnia prædia ſint tributaria, an eccleſia poterit tunc cogi? Reſpon. collecta non imponitur per modũ tributi, ſed imponitur perſonæ per taxationẽ bonorũ, & in perſonã dirigitur obligatio, vt ff. de muno. et hono. l. reſcripto. §. ſi. & ideo quia non vadit p illã viã tale ſtatutũ non officit eccleſijs. Alij dicũt cõtra, nã ſicut tranſit ſeruitus, vt ff. de ſerui. ruſti. præd. l. viã conſtitui §. ſi fundo. ſic & hoc onus, ergo eccleſia habebit res ſuas in extimo laicorum, & erit ſub quodã tributo extraordinario, quod nõ habet certam formam à principio, ſic ff. de omnius lega. l. medico, quod non credo verũ, quia res eccleſiarum ſunt ſeparandæ à ptãte laicorum cum ſint domini io rie, arg. no. per Inn. in c. verum, de foro compe. fol. 82. num. 1. vnum tamen non eſt omittendũ, quod illa ſtatuta dicuntur contra libertatẽ clericorũ, quæ eos timidiores & meticuloſos, & eorũ aduerſarios faciunt audaciores, vt ff. quorum rerũ actio non datur. l. 1. §. quæ honorandæ, ſecundum Bar. vnde non valet illud ſtatutũ, quod de clerico occiſo non ſit pœna, niſi 10. librarũ, nec debebit bonus iudex pati probari cum clericũ, arg. ff de iure. l. prætor. §. 2. ad excuſandas excuſationes in peccatis, nã boni viri intereſt vias malitiis claudere, vt ff. de rei vend. l. in fundo. Tamen in Italia vt hoĩes viuunt, & neſcio qualiter cõtrariũ ſeruatur in multis partibus, vide infra in verbo, renunciamus. in 3. quæſt. Bal.

Eccleſia poteſt pati etiam ſecundum decretum, ita no. Inn. in c. dilecto, de verb. ſignifi. fol. 235. nu. 1. & vide quod no. C. commu. diuidun. in l. ſi. Et ab iſto decreto poteſt appellari ſecundum Inno. ibidem, & ſi iudex non vult adiudicare dominium poteſt adiudicare veram poſſeſſionem & fructus, ſecundum Inno. ibi, quod eſt no. ſatis in arg. l. Lucius & Titia. ff. famil. ercif.

Eccleſia non tenetur ad pœnam in contractu irrationabili promiſſam, ita no. Abbas in c. 2. de precario.

Eccleſia tenetur indiſtinctè, ſi mutuum ſibi factum conuertitur in perpetuam vtilitatem ipſius, ſed in cibis monachorum non tenetur vltra taxam debitam mona. ita tenet Inno. & Abbas in c. penul. de fideiuſ. facit ff. de ali. pup. præſtã. l. ſi. & ff. de exercitoria. l. ſi. Bal.

Eccleſia non vacans poteſt conferri loco, non perſonæ, ita no. Abbas in c. conſuluit, de donatio.

Eccleſia non poteſt fideiuſſoria nomine obligari, ita no. Abb. in c. 2. de ſolu.

Eccleſia parochialis debet habere quartam non ſolum de relictis, ſed etiam de omnibus oblationibus, vt de cereis, & de pitantia, quæ fiet alteri eccleſiæ, vbi corpus ſepelitur, ita no. Abb. in c. in noſtra, de ſepul.

Eccleſia dicitur parochialis reſpectu habitu, non reſpectu actu tantum, ita no. Inn. & Abbas, in c. de multa, de preben. denominatio enim fiet potius ab habitu, quàm ab actu. Bald.

Eccleſia qualiter teneatur ex contractu prælati vel procu. & quis dicatur inſtitor in rebus eccleſiaſticis vel profanis, & de natura ipſorum officiorum indiſtinctè, vide per Inno. in c. quod quibuſdam, de fideiuſ. fol. 162. nu. 3. vide ſupra in verbo, cano. portio, in 1. quæſt.

Eccleſiæ tenentur ad munera patrimonialia, ita no. Innoc. in c. non minus, de immuni. eccle. fol. 189. nu. 5.

Eccleſia põt infligere pœnam corporalem, ita no. Inno. in c. in Archiepiſcopatu, de rap. fol. 212. nu. 2. & de iure can. cauſa criminales poſſũt ex epiſo vltimo ſupplicio, vt ibidem per Inn. & vide omnino ſupra in verbo, ciuitas, in 6. q.

Eccleſiæ hoſpitalium non ſunt exemptæ, ita no. Inn. in c. ad hæc, de priuil. fo. 219

Eccleſia quando eſt exempta, quod ius perdit, tunc epiſcopus ratione exemp. vide per Inn. in c. recepimus, de priuil. fol. eo nu. 1.

Eccleſia vna quando donat alteri in proprios: ſeu, vel vnitur alteri, quid iuris acquiratur, & quid ſi adijciat pleno iure, & an donatarius poſſit eccleſiã donatã obligare, vide per Inn. in c. paſtoralis, extra de priuil. fol. 221. num. 3.

Eccleſia vnita an poſſit impetrare ſeparationem bonorum, vide per Inn. in d. c. paſtoralis, de priuileg. fol. eo. & ff. de mino. l. ait prætor, in ſi. vide ſupra in verbo, cauſa, in 4. quæſt.

Eccleſia non ligat ſub terra, ita no. Inn. in c. mulieres, de ſen. excom. fol. 226

Eccleſia interdum non eſt exempta, & tamen parochiani ſunt exempti, ita dicit Inn. in c. veniens, de verb. ſignifi. fol. 236. nu 8.

Eccleſia habens parochiam dicitur curata, licet de facto ibi nulli ſint parochiani, ita no. Inn. in c. de multa, de preben. fol. 149. in prin.

Eccleſia quando habet collegium, tunc prælatus eius debet eſſe perpetuus, ita no. Inn. in c. in latero. de pb. fol. 150. nu. 1. & ibi plenè vide per Inn. de eccle. mo.

Eccleſia quando dicitur ad aliquem pleno iure pertinere, vide Inno. in c. cum inter, de re iudi. fol. 126. nu. 2.

Eccleſia præſumitur libera vbi non apparet, quod ibi ſit aliquis patronus, habet tamen epiſcopus in ea ius epiſcopale, ita no. Inno. in c. cum venerabilis, de excep. fol. 121. nu. 9. & vide ſupra in verbo, cœmiterium, in 2. quæſt.

Eccleſiã vnã poteſt habere quis titulatã, ſed plures habere põt in comendã, ita no. Inn. in c. cum te, de æta. & quali. fol. 44. nu. 1. vide infra in ver. inoc. in 1. q.

Eccleſia an teneatur ad expen. ex contumacia procur. & an reſtituatur in teneatur ad ipſa, vide per Hoſt. in c. 1. vt li. non conteſt. & vide infra in verbo, ſiſcus, in 1. q. ibi, ſecus in eccleſia, &c. & infra in ver. prælatus, in 1. q.

Eccleſia cognoſcit de qualibet oppreſſione pauperum & de ſacrilegio etiam in dubio, ita no. Inn. in c. cum ſit generale, de foro compe. fol 82. nu. 1.

Effectus attenditur magis quã verba, quãdoq; vel ipſum factũ, quandoq; ecõtra, quia magis verba quam factum ſiue effectũ, ita no. Inn. in c. 1. de bigamis. f. 49

Edictis, vide ſupra in verbo, actio, in 3. & 4. q.

Aedificium ædificare, vide ſupra in verbo, caſtrum, in 2. q.

Edictum generale ſufficit quando neſcitur quæ certa perſona citari debeat, ita no. Inn. in c. per venerabilem, qui filij ſint legiti. fol. 198. nu. 3.

Effuſio ſanguinis quæ dicatur, vide per Inn. in c. cum illorum, de ſen. excõ. fo. 227 ſupra in ver. appel. in 40. q. & ſupra in ver. capitulum, in 2. q.

Electio an poſſint eligi quo ad vnam præbendam, vide per Inn. extra de preben. in c. maioribus. fol. 146. vide ſupra in verbo, admiſſus, in 1. & 3. q.

Electione nunquam acquiritur quaſi poſſeſſio iuris eligendi, niſi electio confirmetur, & ſufficit prima confirmatio in contradictorio iudicio, ita no. Inn. in c. cũ veniſſent, de in integ. reſti. fol. 74. nu. 6. vide ſupra in verbo, crimen, in 2. q.

Electores non transferunt dominium prælaturæ, ſed confirmator ſic, ita no. Inno. in c. ex parte, de offi. fol. 79 nu. 3.

Eligendus eſt idoneior præmiſſo tamen ſemper eo cuius intereſt, ita no. Inn. in c. cũ olim, de teſti. fol. 107. nu. 2. vide omnino infra in verbo, Tyrannus, in 1. q.

Electio dicitur via ordinaria, poſtulatio via extraordinaria, nec fieri quem prælatum ante diſpenſationem, ita no. Hoſt. in c. gratum, de poſtula. præla. alias in c. 2. & vide infra in verbo, poſtulatio, in 2. q.

Electio Papæ de cõſuetudine ptinet ad ſolos Cardinales, & q̃ ſint ſpecialia in electione Papæ, vide Hoſt. in c. licet, de ele. vide infra in ver. impeditus, in 1. q.

Electio quando compromittitur videtur conſenſum de perſona idonea, ita no. Hoſt. in c. cauſam, de elec. & electus à compromiſſario videtur electus à compromittentibus, & debet ſtare electioni, non in emologationis, ſed in electionis, quia ipſimet finguntur elegiſſe. ut ibidem Inno.

Electio vbicunque eſt nulla ipſo iure, licet nondum ſit cognitum de nullitate, non impedit ſecundam electionem, iſtam regulam ponit Inno. in c. conſiderantes, de elec. fol. 20. nu. 2. vide infra in verbo, ſuſpenſus, in 8. q.

Electio canonica non prohibetur propter decretum, ita no. Inno. in c. innotuit, de elec. Hoſt. contra. non tamen decretum eſt de ſubſtantia electionis, ſed concomitantijs, & ſicut apoſtoli non probant appellationem, ſic nec decretum electionem. Hoſt. ibidem, vide infra in verbo, legitimatus, in 4. q. & ſupra in verbo, admiſſus, in 1. q. & ſupra in verbo, confirmatio, in 4. q.

Electio ſi ſit per dolum, an teneatur electus renunciare, ſi alias ſit dignus, vide per Inno. in c. quod ſicut, de elec. fol. 27. nu. 11. vide infra in verbo, reprehende, in 1. q. & ſupra in verbo, conſenſus, in 4. q.

Electio non poteſt celebrari, quando recepit aliquis de his, qui ſunt neceſſarij ad capitulum faciendum, licet recedat licentiatus, ita no. Inno. in c. conſiderantes, de elec. fol. 20. nu. 2. tene menti.

Electio quando caſſatur propter defectum ordinis, ipſe, qui fuerat electus, non ob hoc efficitur infamis, ita no. Inn. in c. cum poſt, in ſi. de elec. fol. 34

Electio eſt canonica, & non requiritur diſpenſatio, licet aliqui ſint contempti, ita no. Inn. in c. ex tuis, de cleri. peregri. fol. 49

Electio integratur ex tribus, ſcilicet de facto electorum, patientia eorum, quorum intereſt, & ex confirmatione ſuperiorum, ita no. Inn. in c. cum veniſſent, de in integ. reſtitu. fol. 74. nu. 3.

Electores præſumuntur ſcire qualitatem electi, ita no. Hoſt. in c. cũ terra, de elec.

Electiones duæ factæ, quæ ex illis præualeat, vide Hoſt. in c. ad audientiã. de elec.

Electores qui habent ab alio poteſtatem eligendi, eligunt ſuo nomine, non nomine committentium, ita no. Inno. in c. in cauſis, de elec. fol. 28. num. 4. vide infra in verbo, tempus, in 5 q. & ſupra in verbo, annus, in 1. q. & ſupra in verbo, capitulum, in 1. q. & ſupra in verbo, conſuetudo, in 8. quæſt.

Electores nõ poſſunt compromittere de facto electionis factæ, ita no. Inn. in c. dudum, de elec. fol. 23. nu. 3. vide infra in verbo, vox, in 1. quæſt.

Electus à collegio non habet ius excommunicandi, niſi auctoritate epiſcopi, ita no. Inno. & Hoſt. in c. Archidiaconus, de offi. vica.

Electus poteſt renunciare in manibus eligentium ante confirmationem, ita no. Innoc. in c. cum veniſſent, ſupradicto, de integ. reſti. vide bonam glo. in l. legatus. ff. de offi. præſi.

Electus vna vice, an poſſit ad aliam redire, vide per Bart. in l. 1. §. vnde quæritur. ff. de publica.

Electo poteſtate an poſſit ab elec. recedi antequam acceptet, vide Bar. in l. abſenti, ff. de donatio.

Epiſcopus, vide ſupra in verbo, ſyndicus, in 1. q. ibi, & eſt notab. q. epiſcopus, &c.

Epiſcopatum acceptans videtur renunciare prima beneficia, ita no. Inn. in c. in noſtra, de reſcrip. & vide ſupra in verbo, Abbas, in 8. quæſt. & infra in verbo, Teſtis, in 46. quæſt.

Epiſcopi & ſimiles, an poſſint diſpenſare cum poſtulatur curam ſe, vide Inn. in c. fi. de poſtula. præla. fol. 19. num. 4. vide infra in verbo, teſtator, in 2. quæſt. & in verbo, Abbas, in 18. quæſt.

Epiſcopus licet non ſit canonicè confirmatus, tamen valent geſta ab eo, & ſufficit hoc ſolum, quod ſit confirmatus, nec exigitur, quod canonicè propter communem vtilitatem & communem errorem, vt ff. de offi. præto. l. Barbarius, ita no. Inn. in c. nihil, de elec. fol. 33. nu. 3. vide ſupra in verbo, Abbas, in 2. q.

Epiſcopus quando permittatur. & quando prohibeatur diſpenſare, vide per Inno. & Hoſt. in c. dilectus, de tẽp. ordi. fol. 44. nu. 2. vide ſupra in ver. caſus, in 13. q.

Epiſcopus diſpenſat etiam in crimine notorio, ita no. Innoc. in c. 1. de corpore vitiat. fol. 48.

Epiſcopi non poſſunt in ordinibus diſpenſare, nec reperitur expreſſum, ita no. Inn. in c. fi. de obli. ad ratio. fol. 50. nu. 3.

Epiſcopi non conferunt beneficia & præbendas de iure communi, Archidiaconi, nec alij prælati nõ conferunt, ita no. Inn. in c. cum ſatis, de offi. Arch. fo. 56. nu. 2.

Epiſcopus tenetur ex facto ſui vicarij, & imputet ſibi, ſi malum vicarium elegit, vide Hoſt. in c. ad hæc, de offi. Arch. & vide ſupra in ver. appella, in 1. q.

Epiſcopalis ordinis quæ dicantur, & quæ auctoritatis epiſcopalis, & quæ iuriſdi. vide Hoſt. in c. dilecto, de offi. Archid.

Epiſcopus non corrigit exceſſus ſuorum canonicorum, quia ſunt pars ſui corporis, ita no. Inn. in c. irrefragabili, de offi. ord. fol. 65. nu. 5.

Epiſcopus quomodo dicatur iudex exemptorum, & non exemptorum, & eorum qui nihil committunt, quod ad ſuum iuriſdictionẽ reuocetur, vide Inn. in c. paſtoralis, de offi. ord. fol. 64. nu. 1. facit in ſimili l. 1. C. de decu. lib. 10.

Epiſcopus ſuum Archiepiſcopum non excõmunicat, licet in ſua diœceſi delinquat, quia eſt inferior eo, ita no. Innoc. in c. cum inferior, de maio. & obe. fol. 68. in nu. 1. Sed extraneum Archiepiſcopum ſic, quia in ſuo territorio maior eſt eo, vt ff. de manumiſ. l. apud eum.

Epiſcopus quando alienat non requiritur decretum ſuperiorum, ſecus quando inferior prælatus, ita no. Inn. in c. ſtatuimus, de tranſac. fol. 69. num. 1. vide ſupra in verbo, auctoritas, in 2. q.

Epiſcopus qui non poteſt habere poſſeſſionem, an debeat conſecrari, vide per Inno. in c. conſtitutus, de appel. fol. 134

Epiſcopus an poſſit diſpenſare ſuper reſidentia, quo ad habendos fructus præbendæ, vide Inn. in c. clericos, de cleri. non reſiden. fol. 145. nu. 1. qui dicit, quod ſuper hoc diſpenſare non poteſt, quod tene mente. Item eſt differentia inter conſuetudinem, quæ arctat ad reſidentiam præcisè, & eam quæ cauſatiuè reſpectu præbendæ, vt ibidem dicit, quod eſt no.

Epiſcopus & canonici faciunt vnum capitulum in electione non in iuriſdi. ita no. Innoc. in c. poſtulaſti, de conceſ. præben. fol. 155

Epiſcopus ſine capitulo habet ius inſtituendi & deſtituendi in eccleſiis mino. ita no. Inno. in c. nonis, de his quæ fiunt à præla. fol. 157. Bal.

Epiſcopus cum capitulo ſuo poteſt facere ſtatutum, ita no. Inn. in c. veſtra, de loca. & cundu. fol. 161. quia ſtatuta ſunt ius prætorium & fiunt iure magiſtratus, & ideo actio pœnalis eſt annalis, ſecundum Bar. quod eſt no. Bal.

Epiſcopus quando dat eccleſiam, quid dare intelligitur tunc, vide per Inn. in c. paſtoralis, de dona. fol. 163. num. 1.

Epiſcopus debet præcingere aliquem miniſtrum oratorio, ita no. Inn. in c. auctoritate, de cenſi. fol. 195

Epiſcopus qui concedit monacho curam debet illum remouere, & nõ Abb. ita no. Inn. in c. 1. de capel. mona. fol. 180

Epiſcopus habens iuriſdictionem temporalem an poſſit indicere bellum, vide Inn. in c. quod in dubijs, de pœnit. fol. 223. qui tenet, quod ſic nec eſt irregularis, ſi ex illo bello ſequatur homicidiũ, quia ipſe nõ occidit, ſed lex, niſi ſuo corpore adeſt, vt ff. de ritu nup. l. palam, in fi. Inn. & ſic multotiens faciunt epiſcopi in Alamania guerram cum certis &c. Bal.

Epiſcopus non poteſt indicere laico purgationem, niſi in crimine eccleſiaſtico, ita no. Inn. in c. nos inter, de pœnis, & illud dicitur crimen eccleſiaſticum, quod eccleſia ſuæ cognitioni reſeruat, quod in ſacra re cõmittitur, vt ibidẽ gl. ordi. Bal.

Epiſcopus non debet pati, quod ſui ſubditi obſeruent inutile interdictum, ita no. Abb. in c. quæ ſunt, de his quæ fiunt à maio. par. cap.

Epiſcopus cum maiori parte capituli poteſt prouidere pro vtilitate eccleſiæ de iuribus pertinentibus ad ſingulos ſuper rebus eccleſiæ, ſecus in eo iure, quod pertinet ad ſingulos ratione perſonæ, ita no. Abb. in c. ex parte, de his quæ fiunt à maio. parte capi.

Epiſcopus poteſt citare ſuum clericum in curia Romana, ita tenet Abb. in c. meminimus, de appel.

Epiſcopi eccleſias parochiales poſſunt facere conuentuales ſiue collegiatas, dummodo tamen ad hoc earum ſufficiant facultates, ita no. Abb. in c. quoniam, de vita, & honeſtate clericorum.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare res ad epiſcopatum pertinentes, ſeu conſtantes ſine conſenſu capituli, ita no. Abb. in c. cum veniſſent, de inſtitu.

Error, vide ſupra in verbo, dominus, in 2. q. ſupra in verbo, actori, in 1. q.

Error circa ſubſtantialia reſcripti vitiat ipſum reſcriptum. Item æquiuocatio nominis, ita no. Hoſt. in c. ſuper literis, de reſcrip. facit, quod no. ff. de iudi. l. eum quem temerè. Sed error in accidentalibus, vel error qualitatis, non vitiat, vt ibidem Hoſt. vide ſupra in verbo, citatio, in 40. q.

Error procura. poteſt reuocari vſque ad finem cauſæ, debet tamen error probari, ita no. Inn. in c. penul. de confeſ. fol. 102

Emens granum tempore fertilitatis eo animo, vt tempore inopiæ carum vendat, & lucretur, an ſit peccatum, vide per Inn. in c. multa, de cleri. & mona.

Aetas, vide omnino ſupra in verbo, conducens, in 4. q.

Emanans à delegato non dicitur emanare à ſede Apoſtolica, ita no. Inn. in c. dilecti, de filijs presby. fol. 47

Emenda, vide ſupra in verbo, conducens, in 1. q.

Emendatio, vide omnino infra in verbo, libellus, in 4. & 12. q. circa medium ibi, item vbi libellus non continet, &c.

Emphyteuta poteſt compenſare cenſum, quem habet dare cum alio debito, ita no. Abb. in c. bona fide, de depoſito, quod no. Bal.

Emphyteuta eccleſiæ poteſt purgare moram infra modicum tempus poſt bienniũ, quod modicum tempus eſt vnius menſis vel duorum, ita no. Abb. in c. potuit, de loca. & ff. de iudi. ſi debitori, & de compẽſa. l. fi. & de iure fiſci. l. aufertur. §. qui compenſa. vel eſt 10. dierum, vt ff. de conſti. pecun. l. promiſſo. vel eſt arbitrarium, vt ff. de iure fiſ. l. 1. in fi. & quod no. in ſimili, in l. cum proponas. C. de bo. auctor. iudi. poſ. & hoc in biennio legali, quia tempus quod eſt appoſitum à lege, non impedit purgationem moræ, licet in pœnam fiat tranſlatio dominij, & reuertatur ad eccleſiam ipſo facto, quod eſt mirabile, & contra theoricam Dyn. in l. ſi ſeruus §. ſequitur. ff. de verb. obli. vbi dicitur, quod vbi in pœna fit tranſlatio dominij nunquam locum habet purgatio moræ. Sed in hoc capitulo eſt ſpeciale de æquitate canonica. Sed quid ſi iſtud biennium eſt conuentionale. reſpondeo, idem videtur, quia potius videtur legale, quàm conuentionale; nam per huiuſmodi pactum, quod per omnia deſeruit iuri communi, potius videtur eſſe ius cõmune, quam pactum, vt ff de re iudi. l. 4. §. ſi quis, in gl. ibi, non vtrumque, vbi gl. dicit, quod tempus à iudice ſtatutum, quod conſonat cum tempore legali eſt legale, & quatenus eſt conuentionale, ſeu iudiciale. ſic & hic dicam. nam homo exprimit, quod tacitè inerat, arg. ad idem, ff. de adop. l. ſi abrogator, vbi dicitur, quod ſi prouiſio in teſtamento reducatur, non tamen dicitur prouiſio teſtatu. ſed legis. ad idem facit, quod no. in c. 1. de conſti. lib. 6. vbi no. quod ſi de iure communi fiat ſtatutum, non propterea dicitur ſtatutum, ſed ius commune. ad idem etiam facit, quia etiam pactum ſecundum ius commune debet interpretari, vt ff. de dam. infec. l. inter quos, & l. damni, per Iac. de Are. & pactum publicum, idest ſtatutum loci, vt no. ff. de decre. decurio. in rubr. diſtinguitur, ſecundum ius commune, vt C. de noxa. l. 2. & no. in l. fi. §. in computa. C. de iure delibe. & ſimiliter conſuetudo ſecundum ius commune interpretatur, & diſtinguitur, vt in c. cum dilectus, de conſuetu. quod ſatis dici poteſt, & hoc verum, niſi fuerit appoſitum iuramentum, quia tunc mora non poteſt purgari, vt l. ſi quis maior. C. de tranſa. arg. tamẽ contra, quia periurus auditur & purgat moram, vt C. de bo. aucto. iudi. poſ. auct. & qui iurat, vbi dicitur, quod ille, qui iurauit de iudicio ſiſti, & nõ ſtetit, & propterea paſſus eſt miſſionẽ, tñ auditur refectis ſumptibus & præſtita ſatiſda. de iudicio ſiſti. Solutio, illud eſt propter naturã miſſionis, quæ ideo fit, vt quis tædio affectus veniat reſpõſurus, & ideo nũ mirum ſi veniens auditur, quia ad hoc prouocat. quod no. perpetuo.

Emphyteuta qui infra duos menſes poſt biennium ſatisfacit dicitur celeriter ſatiſfacere, ita no. Abb. in c. ſecundo, de frigi. & maleſ.

Emphyteuſim quam pro ſe, & filiis pater ſtipulatur facit quod filij veniunt, vt adiecti poſt mortem patris, & ideo à domino videntur capere mortis cauſa capionem, & ſic habet locum in ea ius accreſcendi, ſecundum Bar. in l. mortis cauſa capitur, de dona. cauſa mortis, & plenè in l. ſi mihi & tibi, de verbo. oblig. vide in auct. ſi quas ruinas. C. de ſacroſan. eccle. & in tit. qui feud. dare poſ. §. 1. per dominum Bald.

Emptio, vide ſupra in verbo, alienatio, in 1. q.

Euangelia, vide omnino ſupra in verbo, crimen, in 4. q. vbi habes, an teſti ſufficiat habere euangelia coram ſe, & in omnibus, vbi requiritur actus euãgeliorum.

Equus, vide ſupra in verbo, Conducens, in 1. quæſt. ibi, non tenetur ad emendam equorum, &c.

Equus ſi per ſe vadit ad brauium ſine puero, an dominus equi debeat habere brauium, vide per Bar. in l. 1. §. item acquirimus, ver. cæterum. de acq. poſ. ubi dicitur, quod debet attẽdi ſta. quia ſi dicit, cuius equus primo venerit ille habeat, tunc habere debet. Secus ſi dicit, qui primo venerit cum equo, &c.

Examinatio, vide ſupra in ver. Abbas, in 3. q. & infra in uer. teſtis, in 44. q.

Examinatio clericorum debet fieri in collatione beneficiorũ, ita no. Inn. in c. quia diuerſitatem, de conceſ. præben. fol. 153. in num. 5. & ita ſeruat curia Romana, & vide infra in uerbo, teſtis, in 25. quæſt. & 44. & ſupra in uer. Cauſæ, in 40. q. & ſupra in uer. citatio, in 28. q.

Executio ſententiæ poteſt fieri etiam die feriata propter meſſes, & cauſæ uniuerſitatum tunc poſſunt terminari, ita no. Inn. in c. fi. de iud. fol. 82. nec debet ſeruari ordo iudiciorum, at ipſe idem no. in c. ex ratione, de appel. circa hæc omnino vide ſupra in verbo, citatio, in 28. q. circa fi.

Executio ſententiæ poteſt fieri non præcedente libello, ita no. Inn. in c. 1. de libelli oblatione.

oblatione.fol.84.nu.4.vide ſupra in ver.Condemnatio,in 4.q.ibi,non fiet executio ſententiæ,&c.& vide infra in verbo,promiſſor,in 1.q.& ibi vide de promiſſionibus,ſeu de executoribus,& vide infra in ver.ſententia,in 37.q.

Executor de quibus poteſt cognoſcere,& quid impediat executionem ſententiæ,vide per Inn.in c.de cætero,de re iudi.fol.126.nu.1.adde,quod ipſe no.in c.dudum,de præſumpt.

Executio alia mera,alia mixta,alia pro parte mera,& pro parte mixta,de quibus per Inn.in c.de cætero,de re iud.fol.eo.& vide infra in verbo,Appellatio,in 39.& 72.quæſt.

Executor licet aliquando de obiectis cognoſcat,ſententiare tamen nunquam poteſt,ita no.Inn.in d.c.de cætero,de re iudi.fol.eo.num.2. vide ſupra in verbo,Appellatio,in 24.quæſt.

Executor non debet probationem recipere ſuper inſtantia cauſæ,imo nec ſuper nullitate,niſi ſint patentes,ſecundum Inno.in d.c.de cætero,de re iud.fol.eo. vide ſupra in verbo,cauſa,in 8.quæſt.

Executor quando dicatur excedere modum,vide per Hoſt.in c.quod ad conſultationem,de re iudi.vide ſupra in verbo,citatio,in 39.quæſt.

Executio quando fit in re iudicata,tertius oppoſitor qui non poſſidet,non auditur,quia in hac ſpecie nulla adhibetur cognitio,ſi autem executio fiat in aliare loco pignorum,non debet conſequi pignus in aliare,& poteſt defeıre tertio allegandi ſe ius habere,ita no.Inn.in c.cum ſuper,de re iud.fol.127.nu.3.ſuper gl.quidam,& ibi etiam vide an tertia perſona poſſit appellare tam poſt ſententiam,quàm ante ab interlocutoria,& an tertia perſona poſſit venire in auxilium actoris ſicut rei,& an tertia perſona directo agendo poſſit impedire execu.ſententiæ ſicut excipiendo,& quod tertia perſona appellans videtur appellare in iudicio,licet citata non fuit.& debet appellare ad ſuperiorem,vide ibi Inn.de omnibus iſtis,& no.Bal.

Executioni ſententiæ poteſt ſe opponere vnus tertius ratione poſſeſſionis,vt l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi.niſi in ſententia fecerit ſibi præiudicium,vt l.ſæpe,eo.tit.ita no.Inn.in c.cum ſuper,de re iud.fol.eo.& ſic poſſidens excipit contra execu.ſententiæ latæ inter alios.

Executor nec in citatione,nec in alijs actibus tenetur ſeruare ſolitum ordinem iudiciorum,ita no.Inno.in c.ex ratione,de appel.fol.131.nu.1.& ſi appellatio eſt deſerta iudex à quo,etiam ſi non pronuncietur deſerta,nec citet,poteſt exequi ſecundum eum ibidem,item executioni nullus ordo iudiciarius iure præfigitur,& ideo ſi aliquid fecerit non iudicialiter ratione ordinis non ſeruati,no habet neceſſe citare,ſecundum eum ibidem,& non appellat ab execu.propter ordinem iudicij non ſeruati,vt in c.propoſuit,de conceſ.præb.per eundem.

Executio inciuiliter facta per partem mandato iudicis,puta ſolutio debiti non reſcinditur ex ordine iudicis prætermiſſo,vt l.ſi.quod met.cau.& no.Inn in c.2.de in integ.reſti.fuit.n.debita quoad ius,indebita quoad modum,& potius eſt curandum de iuſtitia,quàm de modo,ſecundum Iac.But.Bal.

Executor non poteſt recuſari vt ſuſpectus per aduerſarium,ita no.Inn.in c.propoſuit,de conceſ.præb.fol.152.nu.5.vide ſupra in ver.Appel.in 44.q.

Executor quando poſſit cognoſcere de ſibi oppoſitis,vide per Inno.in c.ad diſſolnen.de deſpon.impub.fol.192.nu.5.

E ecutor cui commiſſa eſt executio tradendi alicui poſſeſſionem,admoto quolibet illicito detentatore,habet cognoſcere quis ſit illicitus poſſeſſor,& hoc faciat iudiciario ordine,niſi in notorijs,ita no.Inn.in c.cũ olim,de priuil.fo.219.nu.2.& C ſi per vim,vel alio modo.l.ſi.Bal.

Executio ſententiæ differtur,ſi ius tertia perſona læditur ex ea,ita no.Abbas in c.cum ſuper,de re iud.ergo donec pendet contradictio,nõ debet fieri executio.num quod reſcindit factum multo fortius impedit fiendum.facit ff.de exeu.tu.l.diximus,in ratione ſui.ſin autem contradictio poteſt fundari ratione poſſeſſionis & ratione proprietatis,nam ſufficit contradictori poſſeſſio vel proprietas,quam debet ipſe contradictor probare,vt no.C.de priuileg.fiſ.l.1.& C.ne vxor pro marito.l.ob maritorum,vbi etiam per Cyn.& ff.de re iudi.l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.& C.de iudi.l.properandum.§.ſin autem reus,& l.1.§.ſi quis ideo.ff.ne vis fiat ei.Item ſufficit,quod contradictor probet ſe corporalem poſſeſſionem detinere,quia qui corporalem detinet,præſumitur poſſidere,vt ff.de verb.obl.l.ſtipulatio iſta.§.hæc quoque,& de acq.poſ.l.1.in prin.& no.per Inno.in d.c.cum olim,de priuil. ſol.eodem.

Expreſſio cauſæ non eſt de forma appellationis,nec arctat appellantem,quando appellatur à diffinitiua,ita no.Inn.in c.paſtoralis,de offi.deleg.fol.58.num.4.& ff.de appel.l.ſi.in.Secus quando appellatur ab interlocutoria,ita no.Abbas in c.ex parte,il primo,de teſti.

Expreſſio cauſæ non arctat appellantem,vt l.ſcio.ff.de appel.ſecus in expreſſione qualitatis,arg.ff.de inſti.in.l.qui habebat.vel aliud in prima cauſa,aliud in cauſa appellationis,vt ff quod cum eo l.Titianus,& non allegatum allegabo,& non probatum probabo,ſi à diffinitiua appello,ſecus ſi ab interlocutoria.tamen ſi non appello,ſed reuocari peto contrario imperio omnem cauſam introducere poſſum,ita no.Inn.in c.ſi.de oper.no.nun.fol.218.Idem ſi non appello,ſed peto reſtitu.in integ.vt ff.de minoribus.l.minor omiſſam,& l.præſes.Idem ſi appello à præcepto diffinitiuo,vt ff.de mina.l.aut prætor.§.permittitur.Idem ſi appello à compulſione,quam iudex facit,non admiſſis probationibus meis,nã hoc grauamen aliter reuocari non poteſt,niſi data probãdi copia,vt ff.de re mili.l.3.§.ſi ad idem.ſecus ſi iudex feciſſet mihi facultatem probandi & allegandi,nam tunc quod culpa mea omiſi in cauſa appellationis ſupplere non poſſum,vt c.appellanti,de appel.in cle.& tangitur per Inn.in d.c.ſi.de ope.nu.nun.& tangitur etiam per eundem in c.paſtoralis,de offi.deleg.ſed non ita clarè.tene bene menti iſta,vide omnino infra in verbo,ſententia,in 16.q.vbi habes quæ ſunt,quæ debent ſpecificè exprimi in libello.

Exemplaria multa poſſunt ſumi ex vno originali,ita no.Inno.in c.Albericus,de teſti.fol.109.nu.5.& ſi per aliam manum ſumantur ſunt exemplaria,ſed ſi per eandem manum ſunt pariter originalia,licet protocollũ,prima tamen ſcriptura vocatur,quæ in vulgari dicitur ſecunda,vt in Auth.de tabel.§.ſi.col.4.ff.de teſta.l.vnum,& de leg.2.l.Sempronius Proculo,per Bart.item no.quod prima manus tranſit in ſecundam,ſecunda autem non tranſit in tertiam,i.in exemplum exempli,ne ſit procedere in infinitum,nec teſtis recipitur de auditu auditus.C.de diuer.reſcri.l.ſi quæ,per Cyn.& Ricar.Malumb.

Exempti habentes populum debent habere cathedram,& de ratione populi tenetur ire ad ſynodum,ita no.Inn.in c.quod ſuper,de maio.& obed.fol.67.vide ſupra in verbo,cenſus,in 2.quæſt.

Exempti an poſſint in criminibus & in contractibus conueniri ſub ordinario,vide per Inn.in c.recepimus,de priuil.fol.219.nu.4.& in auth.quæ in prouincia.C.vbi de crimi.agi opor.Inn.hodie eſt caſus in c.1.de priuil.lib.6.

Exemptus ratione rei non exemptæ ſubeſt ordinario,ita no.Inn.in c.cum capella.de priuil.fol.220.nu.3.& ſic ſi forenſis conuenitur ratione poſſeſſionis,vbi poſſidet,vt C.vbi in rem actio.l.ſi.ſed non ratione perſonæ,nec mixta ratione,vt l.reſcripto.§.ſi.de mu.& hono.Bal.

Exemptio capitis licet probetur,non propter hoc probatur exemptio mẽbrorum,ita no.Inn.in c.ex ore,de priuil.fol.eo nu.2.arg.ff.de adop.l.liberorum.

Expuli te de poſſeſſione,tu poſtea turbas me in poſſeſſione,egi contra te,vt imponatur tibi ſilentium:probaui me poſſidere,& tu probaſti me vi poſſidere à te.Quæritur,an mihi ſuper petitione,an tibi ſuper moleſtatione ſit ſilentium imponendum.& videtur quod mihi,ne petam,quia non habeo interdictũ vti poſſidetis contra te,quem vi deieci,vt ff vti poſſidetis.l.1.in ſi.Præterea tibi datur actio contra me,multo fortius defenſio,vt l.1.§.quod ait.ff.de ſuperfi.In contrarium,quia tu mihi vim inferre non potes,niſi incontinenti,vt C.vnde vi.l.1.ergo ſi vim de facto facis,prohiberi debes,vt ff.de offi.procu.Cæſa.l.ſi.& de vſufru.l.æquiſſimum.Item violentus poteſt agere de violentia non à ſe,ſed in ſe commiſſa,vt no.ff.de fur.l.itaque fullo.Solutio,dicunt quidam,quod violentus poteſt imme... officium iudicis,non interdictum vti poſſidetis.Sed Inno.dicit,quod etiam interdictum vti poſſidetis,niſi de vi excipiatur ante litem conteſt.ſi enim excipit reus,quod ſpoliatus ante omnia debet reſtitui,audiendus eſt.Si non excipit,prohibendus eſt à moleſtia facti,ſecundum Inn.non tamen plenum habebit interdictum vti poſſidetis,nec conſequenter perſonales præſtationes propter regulam,dolo facit,&c.Et licet iudex imponat ſilentium ſuper turbatione,tamen expulſus poterit agere in iudicium,quia intelligitur expulſus à moleſtia facti,non iuris,ſecundum Inn ſententiam enim qua imponit ſilentium non imponit illud,quod requirit natura iudicij.Vnde ſilẽtium impoſitum in poſſeſſorio retinendæ non excludit poſſeſſorium recuperandæ,& facit ff.de poſtulando.l.Imperator,& ff.de lib.leg.l.Aurelio.§.centum,in gl.ordi.ita no.Inn ſed non ita clarè in c.veniens,de præſcr.fol.125.quod no.Bal.

Expulſus licet proteſtetur quando expellitur,tamen non retinet poſſeſſionem,ita no.Inn.in c.cum veniſſet,de in integ.reſti.fol.74.nu.2.& ſic intentans interdictum vnde vi,perdit poſſeſſionem ſi quam habebat ſecundum eum,etiam ſi congreget exercitum propter eã recuperandã,vt ipſe no.in c.olim,de reſti.ſpol.

Exceptio duplex oritur ex iuramento,ſ.declinatoria & peremptoria,ita no.Inn.in c.cum veniſſent,de inſtitu.fol.152.nu.5.

Exceptio rei iudicatæ opponitur ante litem conteſt.ita no.Abbas in c.teſtimonium,de re iudic.

Exceptio banni ſi non admittatur ante litem conteſt.iudex debet eam reſeruare,& interloqui ſine præiudicio ſententiæ banni,arg.ff.qui po.in pig.hab.l.Claudius,ſecus ſi de ea fuit plenè cognitũ,ita ſentit Inn.in c.venient,de accu.fo.202 & vide per Cyn.in l.præſcriptione.C.ſi contra ius vel vtil.publ.Bal.

Exceptione oppoſita ab altera partium,iudex debet interloqui,an admittat prædictam exceptionem vel ne,quia ſententia ſuper excep.debet ferri,ita no.Abbas in c.ſi duobus,de appel.

Excipere poteſt quilibet de crimine contra illum,qui debet promoueri ad curam animarum,ſed non de forma,ſed ſi non habet curam,nec de crimine,nec contra formam auditur,niſi cuius intereſt,puta quod eſt futurus ſuus prælatus,ita no.Inn.in c.ſuper his,de accuſ.fol.202.nu.7.vide ſupra in ver.Accuſatio,in 2.q.

Exceptio ſemel oppoſita ad eludendum reſcriptum,& reiecta,ſi ex eodem reſcripto ad aliud agatur,tamen iterato opponi non poteſt,ita no.Inn.in c.cum dilectus,de purga.cano.fol.222.in num.5.quod no.& vide ſupra in verbo,Admiſſus,in 4.& 8.quæſt.

Exceptio dilatoria ſolutionis poteſt opponi in cauſa appellationis,ita no.Abb.in c.cum Ioannes,de fide inſtru.& vide ſupra in ver.Appel.in 38.q.

Exceptio excommunicationis,quandoque eſt peremptoria,quandoque dilatoria,vide quod no.Abb.in c.exceptionem,de excep.

Exceptio nulla obijci poteſt ante libellum porrectum,ita no.Inn.in c.conſtitutus,de procu.fol.72.nu.1.quod tene menti.Bal.contrarium no.in l.ſi.C.de excep.

Exceptiones contra iuriſdictionẽ & aliæ exceptiones declinatoriæ,quo ordine ſint opponendæ,vide per Inn.in c.inter monaſterium,de re iud.fol.129.num.2.& per Bar.in l.quidam conſulebat,ff.de re iudi.vnde dicit ibidem Inn.quod oppoſitis alijs excep.exceptio recuſationis iudicis non poteſt opponi.quod tene menti.

Exceptio licet ſit reprobata in cauſa principali,nihilominus opponitur in cauſa appellationis,ita no.Inn.in c.quod ad conſultationem,de re iud.fol.126.num.4.

Exceptionibus contrarijs quando liceat vti,vide Inn.in c.auditis,de ſſ.ri.fo.123

Excipiens magis dicitur negare,quàm confiteri,ita no.Inn.in c.cum venerabilis,de excep.fol.120.nu.2.lex tamen exceptionem aſſertionem vocat,vt C.de temp.appel.l.ſi ec hanc.tutius tamẽ eſt excipienti expreſſè negare.Item no.quod refert propter quod exceptio iudex pronunciet,vt ff.de euict.l.ſed & ſi vti inſque.quod nota.

Excipiendo

Excipiendo poteſt quis litem conteſtari, ſi vult, ita no. Inno. in c. cum venerabilis, de excep. fol. eo. num. 1.

Exceptio declinatoria & dilatoria, quia parum faciunt, debent opponi ante li. conteſta. vel tum, ſ. in conteſtatione litis. & qui diſſulis opponere. præſumitur poſtea malitioſè opponere, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de excep. fol. eo. num. 3. & ideo dicit ipſe ibi, quod ille qui opponit hodie vnam exceptionem, & cras aliã, iſto talis eſt malitioſus, vel quærit ſubterfugia, & ideo ſtatuitur terminus ad opponen. ſecundum Inno. idem ſi quis ſæpius producit teſtes, vt in Auth. de teſtibus. §. quia vero, col. 7. qui poſſunt produci ſine dilatione vſque ad aperturã teſtium, ſed cum dilatione vſque ad peremptorium, & infra peremptorium vſque ad quartam teſtium productionem & editionem de nominibus teſtium, ſic ff. de arbi. l. non ex omnibus. eſt etiam alia ratio primi dicti, quia exceptiones declinatoriæ ſunt quædam præludia iudiciorum, tene menti. Bal. & no. ex prædictis de tempore opponendarum excep.

Exceptio dilatoria ſolum non impedit litis conteſta. ſuper negocio prin. ita no. Inn. in c. paſtoralis, de excep. fol. eo. vide omnino infra in ver. Roma, in 4. q. in fi.

Exceptio peremptoria quæ poteſt ſimul eſſe vera cum negocio prin. poteſt probari per teſtes poſt dicta teſtificata, vt exceptio pacti. Secus ſi ſit adeo contraria, quod non ſit compaſſibilis cum facto princ. nam tunc non poſſunt recipi teſtes, quia eſſet ſuper eodem, maximè cum debeant deponere teſtes pro vtraque parte, extra de excep. falſi. niſi indirectè proban. quia tũc eſt nouum cap. ita no. Abb. in c. 1. de teſti. niſi fortè per reſti. in integ. nam ſi poſt ſententiam poteſt peti reſti. in integ. ergo & ante: nam annalis eſt iſta cauſa reſti. in integ. Alij dicunt, quod niſi dicantur teſtes corrupti non poteſt quæſtio refricari, ſed iſta fuit opi. Placen. reprobata per Accur. tene menti iſta. Bal.

Exceptiones peremptoriæ in iudicio poſſeſſorio oppoſitæ non impediunt proceſſũ, ita no. Innocen. in c. ex parte, de foro compe. fol. 83. nume. 2. vide ſupra in ver. Aduocatus, in 8. quæſt.

Exceptio quam quis offert ſe ſtatim probare, non impedit litis conteſtã. niſi excõ. notoriè appareat, ita no. Inno. in c. ſi de libelli oblatione. fol. 85

Exceptio obreptionis impedit proceſſum literarum obreptitiarum, non aliarum, licet impediat ex abrupto, ita no. Inn. in c. exceptionis, de litis conteſt. fol. 85

Exceptio pacti de non petendo non impedit proceſſum niſi in pacto interuenerit iuramentum, quia exceptio iuriſiurandi etiam ſi in contractu ſit iuratum, impedit proceſſum, ſed exceptio pacti de non agendo impedit proceſſum, quia eſt pactum factum ad lites excludendas, cum demum in iudi. agitur, ſed pactum de non petendo eſt magis excluſiuum obl. quàm litis, quia etiam extra iud. petitur ſecundum Inn. in c. 1. de litis conteſt. fol. eo. contra quem facit ff. de peculio. l. ſi poſtea. ergo pactum de non mouenda quæſtione impedit proceſſum: abſit enim quod exceptio peremptoria impediat, ſed ex eodem facto duæ oriuntur excep. ſ. declinatoria & peremptoria, & declinatoria eſt illa, quæ impedit non peremptoria, quod eſt no. Bal.

Exceptio eadem ſubreptionis poteſt bis opponi iuriſdic. & gratiæ, quia opponitur ad diuerſa, ita no. Inn. in c. ſuper literis, de reſcri. fol. 8. nu. 11. vide infra in verbo, libellus, in 12. q. ibi, nec reperio, &c. Bal.

Exceptio criminis vel irregularitatis appoſita contra electum habet vim accuſ. & debet lis ſuper ea conteſtari, ita no. Inno. in c. ſuper eo, de elec. fol. 21. idem no. ibidem Hoſtien.

Exceptio procuratoria non poteſt opponi vero procuratori poſt litem conteſt. tamen iudex ne in caſum incidat, poteſt mandare procuratori, vt producat mandatum non productum iterato, ſi non erat in act. regiſtratum, ſed iudex ſi non habet, nec habere poſſet de facili inſtrumentum, quia ipſum perdidit, & dominus eſt in partibus remotis, tunc iudex procedet interim, nec retractabit propterea proceſſum, quia iudex non debet ſupplere contra veritatem, ſed pro veritate, ita no. Inn. & Io. And. in c. ſtatutum, de elec. tene menti.

Exceptio declinatoria iuriſdic. quando eſt talis quæ reddit iudicium nullum, ille cui competit poteſt eam opponere à principio coram eodem iudice, vel poſt ſententiam coram iudi. de nullitate. & licet non valeat diffinitiua contra contumacem, tamen ille qui prima facie habet iuriſdi. poteſt mulctam imponere. Si autem exceptio reddit nullum retro proceſſum, vnde debet opponi à principio, tunc ſiue competat in priuilegium, ſiue de iure communi, debet opponi coram eodem iudice, etiam ſi exceptio contineat crimen vel infamiã & ſi iudex grauet opponentem, tunc appellet ſecundum Inn. ergo ſemper coram eodem iudice opponenda eſt declinatoria, etiam ſi crimen tangit infamiam vel condemnationẽ iudicis, nam infamia vel crimen non perimit ipſo iure iuriſdi. ſed elidit, ita demum ſi opponatur, ergo ſi non eſt obiectum, non reddit iudicium nullum. Item iudici ordinario non poteſt obijci infamia. ſed ſolummodo admonitio. ſed contra delegatum poteſt opponi infamia etiam ſine alia admonitione, non tamẽ poteſt opponi crimen ſine infamia iuriſd. vt quod ſit adulter vel homicida, ita no. Inn. in c. cum ſuper, de offi. deleg. fol. 55. nu. 3.

Exceptio adulterij vel homicidij repellit iudicem, ita no. Innocen. in d. c. cum ſuper de offi. deleg. fol. eodem.

Exceptio manifeſtæ offenſæ, an impediat abſolutionem fieri, vide Inn. in c. coram, de offi. deleg. fol. 59

Exceptio quæritur inuito, ergo ignoranti, ita no. Hoſt. in c. cum pridem, de pac.

Exceptione non dicitur actor propriè, ita no. Inn. in c. 2. de ord. cog. fol. 90. num. 6. niſi quo ad onus proba. quando exci. pit affirmatiuè, vel iure agat.

Exceptio in multis caſibus opponitur non agenti, quos vide per Hoſtien. in c. 2. de ordine cogni.

Exceptio de eo, quod non peruenit ad violentum, eſt cauſalis ſicut actio, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de ord. cog. fol. 92. fa. C. de excep. l. licet.

Exceptio ſi obtineat ſuper iudicio exceptionis, & iterum vult agere, debet iterato probare, ita no. in c. 2. de ordi. cogni.

Exceptio ſpolia. obſtat, ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter agatur, ita no. Inn. & Hoſt. in c. ſuper, de ordi. cog. fol. eo. & ſic exceptio ſpol. obſtat agenti interdicto retinendæ poſſeſſionis, ſecundum eos.

Exceptio compenſa. poteſt obijci etiam ante ſententiam, quia durat actio, ergo & exceptio, ita no. Inn. & Hoſt. in d. c. cum ſuper, de ord. cog. ſecus in exceptionibus quæ non habent fundamentum actionis, facit ff. de compenſa. l. ſi cum. §. 1. & C. de compenſa. l. 2. Bal. vel potes ſic dicere per alia verba, qui in exceptione ſuccumbit, non propterea ab agendo repellitur. Fallit in exceptione compenſa. quia qui compenſat, exigit, & petitio, & compenſatio vi parta iudicantur, vt l. amplius. ff. rem ratam habe.

Exceptionum tres ſunt ſpecies, quia quædam opponuntur iudicio, quædam condẽnationi, quædam executioni, quæ non veniunt ex eadem cauſa, ex qua pronunciatum eſt, ſed ex alia, ideo poſſunt poſt ſententiam opponi, ita no. Inn. in d. c. ſuper, de ordi. cog. fol. 91. nu. 2.

Exceptio motiui canonicæ electionis non ſuſpendit effectum confirma. ita no. Inn. in c. cum olim, de can. poſ. & proprie. fol. 93. nu. 3.

Exceptionem peremptoriam non opponens ſibi præiudicat, & contumax non auditur appellans, ita no. Inn. in c. audito, de reſti. ſpol. fol. 94. num. 3. Et intellige contumax, ſcilicet non veniendo, quia videtur cedere liti habendo eam pro derelicta, nam qui contrahit hæremodicium, quod contrahitur ſolum per contumaciam dicitur litem deſerere, ſecus in contumacia in non reſtituenda, quia nõ contrahitur hæremodicium pro hoc ff. de appel. l. eceditor. §. iaſſus. Et per hoc dato, Titius fuit citatus, quod veniat ad producendum teſtes, fuit verus contumax, appellauit, vult in cauſa appellationis producere teſtes, an poſſit. Reſpondeo, ſi fuit fictus contumax, ſic. Si verus, & tunc aut non venit, & tunc appellatio ſibi non patrocinatur, quia non debet ſibi opitulari: aut venit, ſed non produxit, & tunc poteſt, vt ff. de temp. appel. l. per hanc, quod no.

Exceptio peremptoria petitionis non poteſt examinari ante litem conteſt. ita no. Inn. in c. prout, de dolo & contu. fol. 98. nu. 1. nec eſt neceſſe, quod iudex interroget, vt ibi no. ſed exceptio ad perſonam repellendam debet opponi & examinari ante litem conteſt. non poſt, ſecundum eum ibidem.

Exceptio falſi non retardat execu. ſententiæ, ita no. Innoc. in c. licet, in fi. de proba. fol. 104. num. 8. facit l. ſatis. C. de falſis, tamen contrarium tenet Abbas in c. de cætero, de re iudi. vbi dicit, quod oppoſita iſta exceptione falſi, executor debet ſuperſedere. Bald.

Exceptio criminum quando admittatur contra teſtem, & quando non, vide per Inn. in c. ex parte Adæ, de teſti. fol. 105. no. 3.

Excommunicatus poteſt exercere temporalia, non ſpiritualia, idem in ſuſpenſo. & ideo non habet ius eligendi, ita no. Inn. & Hoſt. in c. cum dilectus, de conſue. tamen circa primum tenet Abbas contrarium, in c. ex tua, de ele. non reſi. vbi dicit, quod licet quis ſit excommunicatus, non propterea remotus eſt ab adminiſtratione ſpiritualium. Bal. omnia enim temporalia facta per excommunicatum valent, vt hic, & in c. ſi verè, de ſen. excom ſecundum eundem Inno.

Excommunicatus occultus non poteſt eligere nec eligi, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de conſue. fol. 16. num. 4. vide ſupra in verbo, Appella. in 10. quæſt. & infra in verbo, Teſtis, in 44. quæſt.

Excommunicatus non eſt membrum vniuerſitatis, ita no. Innoc. in c. illa, de elect. fol. 30. nu. 3. vide ſupra in ver. Actor, in 7. q. & ſupra in ver. Appel. in 20. q.

Excommunicare & ſuſpendere eſt iuriſd. non autem eſt de cura animarũ, ita no. Hoſt. in c. dudum, de elec. vide omnino infra in ver. ſententia, in 25. q.

Excommunicatio non currit, niſi finito termino dato ad ſoluendum, non ante, ita no. Inn. in c. P. & G. de offi. dele. fol. 61. nu. 2. ſed inopia excuſat debitorem ab excommunicatione vel interdicto, ſecundum eum ibidem, quod no. Adde quod no. ipſe idem in c. præterea, de appel. vbi dicit, quod quomodocunque creditor reputet ſibi ſatisfactam eſſe in termino, quo debebat ſibi ſolui, non erit debitor excommunicatus, quod no.

Excommunicatio nec interdictum non poſſunt venire in pactum, quia pertinet ad poteſtatem clauium, non ad poteſtatem priuatorum, quia conſenſus eorum nihil operatur, ita no. Innoc. in d. c. P. & G. de offi. deleg. fol. eod. vide in verbo, Sententia, in 25. quæſt.

Excommunicati non poſſunt exercere ſpiritualia, nec etiam iudicialia, nec etiam poſſunt præſtare auctoritatem, alia poſſunt, ita no. Inno. in c. conſulti, de procura. fol. 72. num. 1.

Excommunicatio probata in modũ exceptionis, quid operatur, vide Inno. & Hoſt. in c. 2. de ordi. cogni.

Excommunicatus poteſt facerẽ procuratorem ad negocia, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de conſue. fol. 16. & in c. cum dilecti, de dolo & conta. fol. 99. vide ſupra in verbo, Appel. in 22. quæſt.

Excommunicatus nõdum denunciatus vel publicatus adminiſtrat ſpiritualia, quæ ſunt facti, & prælaturam & canonicatum confert, ſ. ratione publici officij, non tamen eligit, quia eligere eſt iuris canonicalis non publici, ſecundum Innoc. in c. cum dilectus, de conſue. fol. eo. & in c. cum dilecti, de dolo & conta. fol. eo.

Excommunicatus poſtquam eſt abſolutus non repellitur à teſtimonio, nec excommunicatus æquiparatur exauctorato, quia non ratione delicti excommunicatur ab homine, ſed ratione contumaciæ, ſed à iure bene excõicatur ratione delicti, ſecundum Inn. habita diſtinctione, ſeu diſcretione vtrum pœna excõicatio nis appoſita ſit conſti. affirmatiuè, vel non, vt no. per Innoc. in c. extirpanda, de præb. fol. 150. num. 2. & ideo per excõica. hominis non probatur crimen, quia crimen non eſt cauſa immediata excommu. ſed contumacia, ita no. Inn. in c. teſtimonium, de teſti. fol. 110. vide omnino ſupra in ver. Caſus, in 2. q.

Excommunicatus repellitur etiam ab accuſatione excommunicati, nec poteſt replicari,

plicari, tu non es audiendus, quia es excommunicatus, & ſic legitima defenſio reſeruatur, ita no. Inno. in c. à nobis, de excep. fol. 120. & eſt caſus ff. quod vi aut clam. l. ſi alius. §. belliſſimè, ſecundum eum. Ex hoc ergo nu. quod ſi excommunicatus offendit excommunicatum melior eſt conditio delinquentis. A ſimili etiam videtur, quod ſi exbannitus bannitum occidit, nam bannitus dicetur diffidatus, & ei ius ciuile non patrocinatur, vt C. de epiſ. & cle. auth. item nulla communitas. item nihil ad nos de his quæ foris ſunt, ſed banniti ſunt foris & quaſi transfugæ ſunt. ff. de ca. dimi. l. amiſſione. §. 1. Item intereſt reipublicæ, quod vnus exbannitus alium occidat, nec ex hoc reſpublica offenditur, imo tutior fiet eius ſtatus morte malorum hominum, vt ff. de offi. præſi. l. congruit, in 2. reſponſo. l. ſi. ibi, pro quieta communi, &c. C. quando lice. vni ſe ſine iudi. viod. Item in pari cauſa melior eſt conditio rei. ff. de verb. obl. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. Item facit optimè ff. ad l. Iul. de ambi. l. 1. ver. quæ. vbi premium non pœna imponitur vendicanti. in cõtrarium facit, quia ille qui occidit, videtur tractare de lucro, eo quod voluntatem ſuam complent, vt ff. de condi. ob cauſam. l. pen. in gl. magna. Sed pars aduerſa de damno plorat, alias certat, ergo magis fauendum eſt certanti de damno, vt nu. in l. apud. §. Marcellus, de excep. doli. Item vtroque exiſtente bannito, ne ncr quo ad intereſſe pro bannito eſt habendus, vt C. de hæreti. l. quoniam, & de inoffi. teſt. l. in arenam. Item poſſe occidere impune, eſt beneficium quod non videtur poſitum, nec cõceſſum: nam verba generalia reſtringuntur, nec in eis odioſi comprehenduntur, vt ff. de leg. 2. l. Lucius. nam ſolum videtur de his cogitatũ, qui non offenderunt. eo. tit. l. cum quidam, & l. ſi quis. §. inter. Item occidere bannitum eſt quædam executio iuſtitiæ, & iſta non videtur commiſſa priuatis ciuilitate, arg. ff. de fideiuſſoribus. l. liberta, & l. Lucius. quibus ſtatutum non patrocinatur, vt no. in ſimili per glo. C. de hæredi. inſti. l. 1. & per Iac. de Are. ff. ad Trebel. l. ex facto. & facit C. de malefi. & mathe. l. ſi Item non eſt nouum, quod vindicta alicui conceditur, & alteri cuius non intereſt, denegatur, vt C. de adulteriis. l. Gracchus, & no. in l. cum fundus, de vi & vi arma. facit optimè, quod no. ff. de iuſt. & iu. l. vt vim, in gl. ordinaria. Solutio, exbannitus habetur pro mortuo tanq; cum in banno poſitus eſt, & ideo mors erat naturalis poſtea vindicanda non eſt, quia ſolus mortuus antequam occidatur non patrocinatur, i. fugitur non occiſus, vt no. in l. 1. qui accuſa. non poſſ. de hoc di., vt l. cum mulier. ff. ſol. matri. per Iac. de. Are. & Bar. ſed quid ſi aliquis occidit bannitum in loco ſecuro, puta in eccleſia, vel extra territoriũ, à quo exul eſt, an occiſator impune? & videtur quod ſic, quia bannum inhæret oſſibus ſicut lepra, & excommunicatio, vt no. ff. de poſtulando. l. ex ea. & patet de illo ex alaute, nam exul dicitur, & eſt vbicunque moretur, vt ff. de orig. ior. l. 2. & de hæredi. inſti. l. ex facto, ad ſi. In contrarium videtur, quia iſta executio extra territorium concedi non potuit, vt l. cũ vanus, §. his qui, de bo. auct. iudi. poſ ſa. & C. de his, qui ad eccleſias confu. l. præſenti, & ff. de æd. l. edic. l. quid ſit fugitiuus. §. idem Celſus. Solutio, quo ad ciuitatem vnde bannitus eſt, certè factus eſt transfuga & vbique locorum poteſt occidi, vt ff. ad l. Corn. de ſica. l. 2. §. transfugæ. & ideo iudex illius terræ non poteſt hoc factum punire, quia non refert à quo fiat, nec vbi ſint. Sed quo ad illam ciuitatem de qua non exbannitus eſt, non fiet impune, quia fiet iniuria illi ciuitati, eo quod ad ſtatuentes pertinet habere liberas ædes. & eſt arg. ad hoc extra de verb. ſign. c. ex parte in Chriſto. Item licet eccleſiæ ſuſpenſa ſint organa propter loci religionem, non tamen punitur, vt homicida, nec in iſta ſpecie criminis etiam ab eo, qui ſeruare debet bannum, vt no in d. l. ex ea, & in c. 1. de offi. ordina. & per Inno. ſed vt violator eccleſiæ. Bal. Sed quid e contra, bannitus de Peruſio, Peruſinum Aſſiſij occidit, an poterit condemnari Peruſij? & videtur, quod non, quia bannitus pro forenſe habendus eſt, non pro ciue, vt d. l. amiſſione. §. 1. ff. de capi. dimi. Et ſic nõ videtur ſubiectus nec ratione perſonæ, nec ratione loci, ergo non põt contra eũ procedi, quia durant principia inſeparabilia quo ad odium ſuum, vt ff. de mia. l. Papin. exuli, & de pollicita. l. de pollicita. & facit, quod no. in l. ad cognitionem. ff. ex quib. cau. in poſ. eatur. iura vero naturalia immutabilia ſunt, ſtatutum vero de accidentali, & ſeparabili ciuilitatis, vt ſi quis per ſtatutum ſit factus ciuis, nam non eſt ciuis, tamen quo ad ciuitatem ſeparabilem quam perdit per bannum ſolum, ergo & ſpecies ciuilitatis ſunt diuerſæ, vt C. de incolis. l. ciues. ergo ciuis eſt iſte factus, ſ. per ſtatutum ante exilium. & hoc nomen ciuis ſimpliciter prolatum non continet ea, quæ ſunt propriè & fictè dicuntur, vt ibi, ſed ea quæ verè & propriè. ſic enim ſtatutum poteſt facere quem verum ciuem, quod ars & natura ſemper imitatur ad potiora & perfectiora, vt C. de latina liber. tollen. l. 1. in prin. verbum enim ſimpliciter prolatum, ſimpliciter intelligendum eſt in ſuo potiori & meliori ſignificatio, vt l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condi. indebi. & l. cum qui. §. ſi mulier. ff. de iureiur. & ibi no. & tene menti iſta perpetuo.

Excommunicatus quando poſſit intereſſe in iudicio, & quando non, vide Innoc. in c. inter, de ſen. excom. fol. 227

Excommunicatus etiam ſententiam pro ſe latam non poteſt petere executioni mãdari, ita no. Inn. in c. venerabilem, de excep. fol. 122

Excommunicatus poteſt proſequi cauſam app. ita no. Inn. in c. ſignificauit. de ſen. excõ fo. 226. & ſic procu. qui effectus eſt excommunicatus, proſequitur nihilominus cauſam appel. quia ad hoc tenetur domino, ſecundum eum ibidem.

Excommunicatus poteſt compelli agere, licet ſponte non admittatur, ita no. Inn. in c. excep. de ſen. excom.

Excommunicatus ſi non timet ingerens ſe diuinis, non incurrit irregularitatem, ita no. Ino. in c. ad præſentiam, de appel. fol. 132

Excommunicatus ſi ab ipſa ſententia excommunicationis appellat pendente appellatione interim vitandus eſt à iudicio, nec debet admitti, ita no. Inn. in c. ſæpe, de appel. fol. 134. nu. 5. ſed ipſe no. contrariũ in c. ſolet, de ſen. excõ. fo. 233 nu. 9. vbi tenet, quod non debet vitari pendente appellatione, vel cauſa nullitatis facit ff. de infamibus. l. furti. §. 1. & in l. ſi. C. de ordi. cog. Et an facta per eum valeant, vide per Inn. in d. c. ſæpe. Ratio primi dicti poteſt eſſe, quia propter appellationem ſententia excommunicationis non ſuſpẽditur, vt ipſe idem no. in c. ad hæc, extra de appel.

Excommunico omnes, qui contradicunt, quæritur an iſta ſit ſententia vel conſti. vide per Inn. in c. pro illorum, de præben. fol. 148. nu. 3.

Excommunicati nominatim vel interdicti, qui dicantur, vide per Inn. in c. in Lateranenſi, de præben. fol. 150. no. 1.

Excommunico Titium cum ſuis fautoribus, Titius eſt nominatim excommunicatus, alij vero non, & ideo non ſunt vitãdi, niſi ſit notorium, quod ſint fautores, ita no. Inn. in d. c. in Lateranenſi, de præben. fol. eodem.

Excommunicatio poteſtatis vel capitanei, vel alterius officialis vel vicarij, non tranſit contra eius ſucceſſores, ita no. Inn. in c. aduerſus, de immu. eccl. fol. 189

Excommunicati vel ſuſpenſi qui celebrant, an ſint irregulares, vide Inn. in c. ſi celebrat, de cle. excom. mini. fol. 215. no. 2.

Excommunicatio non fertur, niſi pro contumacia, ſecus in ſuſpenſione, ita no. Inn. in c. 1. de exceſ. præla. fol. 216

Excommunicati qui dicuntur à canone ipſo facto, vide Inno. in c. ſuper eo, de ſen. excom. fol. 225. nu. 2.

Excommunicato quando quis dicatur communicare, vide per Inn. in c. nuper, de ſen. excom fol. 227. nu. 3.

Excommunicatus an quis poſſit pluries eſſe, dic quod pluries numero, quia ibi in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc, & infamis infamior eſſe poteſt, vt l. 2. C. de intra cer. tempus. tamen prima excommunicatio traxit ſecum ſuum effectum primo, adeo quod aliarum effectus interim occultatur. Quidam dicunt quod quis poteſt infamari ex plurib. cauſis ſucceſſiuis, ſicut dicimus in dominio, vt l. 2. §. ex pluribus. ff. de acq. poſ. Sed veritas eſt, quod ex pluribus excommunicationib. quis poteſt eſſe tentus, & ſi abſoluitur ab vna, non eſt propterea abſolutus ab alijs, ſed poſtea cum ab alijs abſoluitur præcedens ſolutio confirmatur, vt ff. communia prædio. l. ſi ita no. Inn. in c. cum pro cauſa, alias pro cauſa, de ſententia excom. fol. 227. num. 2.

Excommunicatus quando debet vocari ad elec. fiendam, & quando non, & quando poteſt intereſſe, & quando non, vide per Innocen. in c. ſolet, de ſententia excommu. fol. 232. num. 9.

Excommunicatus non prohibetur teſtari, niſi pro anima, ita no. Inn. in c. cum deſideres, de ſen. excom. fol. 226. & per Arch. in c. pront, de ſen. excom. lib. 6.

Excommunicati non poſſunt ſepeliri in eccleſia prope cœmeterium, ita no. Abbas in c. ſacris, de ſepultu.

Excommunicato confeſſo de ſuis peccatis non poteſt interdici ſepultura, licet non ſatisfecerit, ita no. Abbas, in c. ſi. de ſepul. & tene menti.

Excommunicatio lata in exemptos non tenet etiam ſi excommunicatus ſit in poſſeſſione excommunicandi, ita no. Abbas, in c. dilectus, de relig. domi. quod eſt no. pro religioſis, qui ſunt exempti. Abbas.

Excommunicatus non poteſt ſe defendere per procuratorem excommunicatum, quia excommunicatus non poteſt eſſe procu. etiam rei, ita no. Abbas, in c. venient, de teſti. Ratio eſt hæc, quia videtur defenſio voluntaria in proce. ſed in ipſo principali excommunicato eſt defenſio neceſſaria. & vide per Bart. in l. cum mulier. ff. ſolu. matri.

Expenſæ quæ petunt per condi. ex lege vel canone poſſunt peti etiam poſt ſñiam, ita no. Hoſt. in c. ex parte, il 2. de reſcri. & vide infra in ver. Victor, in 1. q.

Expenſæ quantumcunque non ſunt liquidæ iudici, poteſt tamen ipſe condemnare generaliter in expen. reſeruata ſibi taxa. ita no. Innoc. in c. auditis, de procura. fol. 71. num. 2.

Expenſæ quas quis domi fecisset, excipiuntur de condemnatione, ita no. Innoc. in c. ſi. de dolo & contu. fol. 98. nu. 4. vide infra in ver. Sententia, in 14. q. & ſupra in verbo, citatio, in 13. quæſt.

Expenſæ quæ ſunt fiendæ, i. non ſunt factæ, taxari non poſſunt, ita no. Inn. in c. cũ veniſſent, de eo, qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruandæ. fol. 100. nu. 2. vide ſupra in verbo, appel. in 28. quæſt.

Expenſæ quæ dicantur in re & quæ extra rem, & quid dicatur lucrum, & quid fructus, vide de iſtis per Abbatem, in c. paſtoralis, de decimis. vnde in fructu natura principaliter operatur, licet quandoque induſtria cooperetur, ſed in lucro induſtria principaliter verſatur, ſecundum Abbatem ibidem, vide ſupra in ver. Appellatio, in 28. q. & ſupra in ver. condemnatio, in 6. & 7. q.

Expenſis an condemnatur obtinens in cauſa principali, & ſuccumbens in cauſa appellationis, vide per Ino. in c. ſi. extra de dolo & contu. fol. 98. in gl. in l. generaliter, in gl. ſuper verbo, diſpenſatum. C. de rebus credi. & per gl. ioris ignorantia, de reg. iur. li. 6. & 2. q. 1. c. ius.

F

FActum Per literas ſubreptitias debet reſcindi, ac ſi eſſet factum per falſas probationes, ita no. Innocen. in c. ad aures, ibi, & alijs videtur, & c. de reſcriptis. fol. 5. nume. 2. & ſic literæ ſubreptitiæ falſis probation. æquiparantur. Bald. & vide in verbo, Solennitas, in penulti. quæſt.

Factum confeſſatum in modum exceptionis non habetur pro confeſſato ſimpliciter, nec nocet reo, ita no. Abbas, in c. cum venerabilis, de exce. & ideo dic, vt no. in l. ſi quidem. C. de excep.

Factum ex falſis literis non valet, etiam ex communi errore, ſecundum Innoc. in c. ſuper literis, de reſcrip. fol. 8. nu. 4.

Factum procur. ſi diſplicet domino, ſtatim cum ſit, debet reuocare & contradicere, alias ſibi præiudicat, ita no. Inn. in c. ex parte decani, de reſcri. fo. 12. nu. 2.

Factum per aliquos, vt vniuerſi, non poſſunt ſinguli reuocare, ita no. Inn. & Hoſt. in c. bona.

in c.bona, de poſtul.præla. quod no pro ordine facto per conſules & conſiliarios in partibus noſtris. Bal.

Factum poſt appellationem iudicialem etiam praiudiciale reuocatur, quia deſiit eſſe iudex. hæc ratio ceſſat in appellatione extraiudiciali, ita no. Inn. in c.quia propter, de elec. fol.32.nu.13.

Factum aliquid non vi non metu, quomodo hoc probabitur, vide per Inn. & Hoſt. in c.ſuper hoc, de renun. fol.39

Factum temerarium epiſcopi non habetur pro diſpenſatione, ita no. Inn. in c.veniens, de filijs presby. fol.46.nu.2.

Factum corrigi poteſt in factis non competentibus, ſecus in diffinitiuis pro nūc, ita no. Inn. in c.in literis, de offi.deleg. fol.53.nu.2.

Facta à non ſuo iudice pro non factis habentur, ita no. Innoc. in c.prudentiam, de offi.deleg. fol.54.nu.7. vnde ſi quis ſcit ſe non habere aliquam iuriſdic. nullam pœnam imponere poteſt, & ſi facit de facto pro infecto habebitur, vt ibidem, & in c.cum ſuper, eo.tit. per eundem.

Faciens quis contra legem, non prodeſt ſibi dicere ſe non feciſſe dolo, niſi probet, quod non mediante dolo, quandoque tamen præſumitur dolus interueniſſe, ex quo fecit contra prohibitionem legis, ita no. Inn. in c.ſuper eo, quod met. cau. fol.73.nu.2. vide Io.And. in c.qui contra iura, de reg. iur. li.6.

Factum per arbitratorem etiam in diebus ſolennibus vel dominicis, vel feſtiuis valet. Ratio eſt, quia ipſe non dicitur iudex, nec dicitur iudicium, nec ſententia per eum lata dicitur ſententia, vt in Auth. vt differ.iudi. §.ſi vero, col.8. & in Spec. in tit. de arbi. §.fi. ver. ſed nūquid amicabilis, &c. & tāgit Inn. in c.Quintauallis, de iureiu. fol.118.nu.3. Bal. Et ſic teſtes quos ipſe arbitrator recipit, recipit ad inſtructionem, non in forma iudicij ad veram probationem, nec curā eu eſt neceſſe, quod teſtes publicentur, quia propriè non ſunt teſtes, nec ipſe eſt iudex, nec ordo iudiciarius eſt, vt dicit ibidem Innoc. idem tenet Azo, in ſumma. C. quomodo & quando iudex, in princi. Bald. vide infra in verbo, Sententia, in 38.quæſt.

Factum per ſubreptionem etiam de conſenſu aduerſarij confirmari nō poteſt, quia deficit conſenſus tertij, id eſt ſuperioris ratificantis, ita no. Innocen. in c.cum olim, de re iudi. fol.126

Factum poſt decretum & poſt reuoca. an valeat, vide per Inno. in c.quia cunctis, de conceſ.præben. fol.156.nu.8.

Factum à Barbario valuit propter communem vtilitatem, propter ſuadentē æquitatem, & propter ſuperiorum auctoritatem, ita no. Inn. in c.cum dilectus, de relig.domibus. fol.179. Et an idem ſit in perſonis eccleſiaſticis, & in ſpirituali iuriſdictione, vide ibidem Inno.

Factum ſi probatur per vnum, & per alium teſtem probatur confeſſio, teſtes ſunt ſingulares, tamen vehemens indicium faciunt, ita no. Inno. in c.fi. de ſucceſ. ab inteſta. fol.169.

Falſarius etiam non ſemper traditur iudici ſeculari, ita no. Inno. in c.nouimus, de verbo.ſignifi. fol.235.num.2. quod eſt nu. ſecundum eum, vide ſupra in verbo, admiſſus, in 10.quæſt.

Fraus, vide infra in verbo, reconuentio, in 2.q.

Fraudator gabellæ, an teneatur iure poli. p Bar. in l.vectigalia, in prin. ff. de publ.

Fama, vide infra in verbo, notorium, in 2.quæſt. & infra in verbo, Rumor, in 1. & 2.quæſt.

Fama nunquam poteſt tantum, quod probatio contraria excludatur, ita no. Inno. in c.ſolicitè, de reſtitu.ſpol. fol.93

Fama non probat, ſed præſtat adminiculum, ita no. Innocen. in c. cum cauſa, de probationibus. fol.104.

Fama hominis tollit vel ſaltem elidit præſumptionem, ita no. Innocen. in c.quia, de præſump. fol.116.nu.2.

Fama bona & mala probatur per communem auditum, ita no. Innoc. in c.licet, de accuſa. fol.201.nu.5.

Fama, vſus & iuriſdi. & quædam generalia probantur per teſtes, & ſi ipſi ſint ſingulares in tempore, ſed vnum crimen & ſpeciale factum non probatur per teſtes ſingulares, maximè in loco vel tempore, ita no. Innoc. in c.qualiter, de accuſatio. fol.202.

Fama villæ non ſufficit, vbi in villa non ſunt, niſi duo vel tres homines tātum, ita no. Abbas in c.inquiſitionis, de accuſa.

Fama confirmat confeſſionem, quæ per ſe alias non eſſet ſufficiens, ita no. Abb. in c.3. de præſump. quod tene menti.

Fama inducit probationem, ita nu. gl. in c.conſideres, de ſen.excom.

Familiares epiſcopi admittuntur ad accuſandum contra epiſcopum, & eſt ſpeciale. Secus in alijs dominis, qui non deſiderant in teſtimonium vice cubicalatoris, ita no. Inn. in c.nulli, de accuſa. fol.200. arg. in Auth. de mona. §.cogitur, col.1. vide infra in verbo, teſtis, in 16.quæſt.

Fauor, dicitur ille præſtare fauorem, qui ſuis robur vel timorem aduerſarijs inuenit, ita no. Inno. in c.petitio, de homi. fol.211. quod tene menti. Bal. vide infra in verbo, vadens, in 1.quæſt.

Feria, vide omnino ſupra in verbo, citatio, in 28. q. per totam, & vide ſupra in verbo, curia, in 3.q. & ſupra in verbo, cauſa, in 5.quæſt.

Feriæ vindemiarum non ſunt, nec debent concedi in terra, vbi gentes illinc communiter non bibunt vinum, vt in Hibernia, ſed vbi communiter gentes bibunt vinum, licet non recolligatur ibi vinum, vt in Anglia, & in alijs partibus ibi ſunt vel concedi dicuntur feriæ vindemiarum, ita no. Inn. in c.fi. in fi. gl. fi. de ferijs. fol.89.nu.7. Et iſtud tempus datur, vt prouideant ſibi de vino ad vitam eorum neceſſario, ſecundum eum ibidem. Sed quid ſi ſit differentia inter terram iudicij, & terram à qua quis citatur? quidam dicunt, quod debent ſeruari feriæ terræ citati, per l.præſides. ff. de ferijs. Sed Inn. in c.conqueſtus, de ferijs, tenet contrarium, quod imo feriæ fori iudi. ſunt ſeruandæ. Bal.

Feriæ non exſpirantur de dilatione probatoria, ſed per confeſſionē aduerſarij quocunque tempore etiam feriata poteſt probari, ita no. Inn. in c.vltra tertiam, de teſti. fol.111.nu.2. tene menti. Bal.

Feudum negans perdit illud, ita no. Inn. in c.cæterū, in fi. de iud. fol.80.nu.7. & vide ff. de inter.act. l.non alienum, & in Auth. de trien. & ſemiſ. §.pen. col.3.

Feuda ſunt de gratia, & ideo faciliter reuocantur, ita no. Inno. in c.2. de feudis. & ibi vide. fol.162.

Fideiuſſor, vide infra in verbo, teſtis, in 47.q. in fi.

Fideicommiſſarius, vide infra in verbo, teſtator, in 2.q.

Fides implicita ſufficit ad excuſandū de hæreſi, ita tenet Inn. in c.1. de ſum. Tri. & fide catho. fol.1.nu.7. hoc verum, niſi factum contradicat verbis ſecundum Hoſt. ibidem. Et ratio eſt quia facto datur voluntas intelligi, vt l.reprehendenda. C. de inſti. & ſubſti. ſub condi. fac. dupliciter enim declaratur voluntas, ſcilicet verbis, item rebus ipſis & factis, vt ff. de legib. l.de quibus, in fi. & ibi plenè no. Bal. & vide infra in verbo, titulus, in 2.quæſt.

Fidei articuli, quot & quales ſint, uide ibidem per Hoſt. qui plenè no. Bal.

Fidelis, uide ſupra in verbo, cenſus, in 3.q.

Filiatio qualiter probetur, uide Innoc. in c.Michael, de fil.presby. fol.47. & uide etiam per eundem in c.quoniam contra falſam, de proba. quod non poteſt probari, niſi præſumptiuè & uide quod nu. in l.1. quorum bonorum.

Filius inceſtuoſus non dicitur habere coniunctam perſonam, quæ pro eo poſſit experiri, ita no. Inn. in c.nonnulli, de reſcrip. fol.11.nu.9.

Filiusfamilias propter debitum non poteſt incarcerari, quia non habet bona, unde ſi non ſoluit, non eſt quid ei imputetur, ita no. glo. in l.3. §.ſed utrum. ff. de mino. & l.quod ſi minor. § ſi ſeruus. nam qui nihil habet, exceptione tutus eſt, ut no. ff. de procur. l.Titius. Sed hoc non eſt uerum, imo poteſt perſonaliter detineri, & realiter, unde ſi ipſe nō uult cogi cedat bonis, ut C. qui bo.ce.poſ. l.plura. ſecundū Bar. hoc tangit Inn. in c.1. de re iudi. fol.125. Sed quid ſi habet peculium profectitium, an poterit de ipſo ſoluere debitum non deſcendens ex cauſa peculiari. item an pater filio condemnato teneatur de peculio profectitio? Reſpondeo, ſi criminaliter filius fuerit condemnatus, non tenetur pater de peculio, ut C. de bo.dam. l.3. Et ſcias, quod de iure communi nō poteſt quis capi pro debito, niſi prius ſit facta realis executio bonorum, quia captura non fiet, niſi in ſubſidium, ita no. in l.3. §.ſtatuerit. ff. de ſuſp.tutu. Et Bar. in l.1. ff. de eſſ. bo. & l.ſi eo. tit. dicit, quod non uidetur uerum per eandem legem. Ad idem facit c.quoniam. §.fi. ut li non conteſt. & ff. quæ in fraud. cred. l.fi. in fi. & de fideiuſ. l.hæres. §.reo quoque, & ff. de fun. inſtru. l.nepoti. Bal.

Filius ſub conditione rogatus reſtituere, ſucceſſiuè poteſt detrahere duas quartas præter, imo contra tacitam ualuntatem teſtatoris, ita no. Abb. in c.Raynal. de teſta. ſed an iſti filij inſtituti ſub cōdi. & rogati reſtituere, poſſint detrahere integrè legitimam & trebellianicam, gl. diſtinguit, aut ſuus hæres eſt grauatus purè, & tunc non detrahit utraſque, ſed una confunditur in alia, niſi quatenus una alteram excederet. Aut ſub conditione, & tunc fiet detractio integralis legitimę & trebellianicę item legitimę & falcidiæ de ſingularibus relictis, ita no. ff. de inoffi. teſt. l.Papi. §.meminiſſe. & dicunt Doct. quod debet intelligi in conditione quæ dependeat de futuro, nam ſi de præſenti, idem quod in parè rogato, ut ff. de iniuſto rup. irri. teſta. l.cum in ſecundo. Sed uidetur, quod ſemper detrahatur integraliter, quod probo ſic, quando concurrunt plures cauſæ diuerſæ ſpeciei, debēt operari plures effectus, vt ff. de annuis leg. l.Titia. §.qui Marco, & de ſerui. urb. præd. l.ſi domus. Sed hic concurrunt plures cauſæ, una, quod hæres uniuerſalis, ergo &c. Secundo ſic, quo lex dicit, quod filio debetur legitima, alia dicit quod hæredi uniuerſali debetur trebellianica, tunc arguo ex coniunctione duarum legum, ſ. ff. de libe. & poſthu. l.Gallus. §.ille caſus. Tertio arguo ſic, cōtrariorū eadē eſt diſciplina, ſed ubi pœna imponitur ratione noīs, ſiue qualitatis importatæ per nomen, tunc augetur pœna ratione nominis, ut ff. de adulterijs. l.ſi adulterium cum inceſtu. pari ratione & augeri debet ad idem, ſ. de nominis inſpectione, ut ff. de adop. l.ſi pater. §.qui duos. Quarto probatur caſus dictorum capitulorum Raynutius & Raynaldus, de teſt. iuuentis. In contrarium uidetur caſus legis: nam una lex dicit, quod quicquid filius habet ſupra quartam reſtituere compellitur, ut C. famil. erciſ. l.filium quem habentē. Alibi expreſſius dicit, quod reſtituere debet dodrantem, ut C. ad trebel. l.Iubemus, in prin. Alibi dicit, quod beſſem, ut in Auth. de reſti. & ea quæ parit. § quamobrem. Et ſi dicatur una diminuet alteram, & de alterius corpore euelletur, quod uidetur eſſe abſurdum. ad idem ff. de inoffi. teſt. l.Papin. §.ſi quis impubes, & de bo.liber. l.nihil. §.ſed patronus. Item filius ſi eſt grauatus ultra dodrantem, non habet locum trebellianica, ſed non uidetur ultra grauatus ex quo lex reſcindit grauamen, ut C. de inoffi. teſta. l.quoniam in prioribus. Solutio, ſi filius uel alia ſimilis perſona non ſit hæres uniuerſalis, ſed in certa re, tunc non detrahit, niſi ſolam legitimam, quia trebellianica non debetur, niſi hæredi uniuerſali, ut ff. ad trebellia. l.1. §.inde Neratius. Sed legitima debetur etiam hæredi inſtituto in re certa, ut in Auth. ut cum de appel. cogno. §.cæterum, & no. ff. ad trebel. in l.ſi quis priore. Si autē ſit hæres uniuerſalis, tunc diſtingue. Aut fuerit purè grauatus, aut ſub cōditione de futuro. Primo caſu, ſi detraxit trebellianicam, non detrahit legitimam, niſi quatenus plus eſt in ea. Si uero poſt detraxit legitimam ceſſat trebellianica, quia in eo non eſt, plusquam in legitima, ſed minus. Secundo caſu quō ſub cōditione, tunc detrahit duas quartas, i. trientē totius hæreditatis, & ſextantē reſidui beſſis uel ſemiſſē, ſi totus eſt numerus liberorū, & quarta reſidui, ut hic. Sed an filius detrahat trebel. de relictis ad pias cauſas? & uī, quod ſic, ut in c.ſi pater, de teſta. lib.6. à contrario ſenſu, ſecus in extraneo hærede, ut l.ſi quis ad declinandā, in fi. C. de epiſ. & cler. ſed ibi erat potius executor, quàm hæres, arg. ff. de leg. 2. l.ſi quis Titio. no. iſta. Bal.

Filius

Filius præſumitur eſſe ille, qui diu fuit tentus & vocatus vt filius, ita no. Abbas in c. per tuas, de proba. & C. ne de ſta. defun. l. ſi mater, & ff. de proba. l. 1. per Iac. de Are. de manumiſ. teſt. l. vxorem, arg. C. de ſeruis expor. l. moueor. Adde quod habes ſupra in 1. q.

Finis cauſa eſt pro termino, dicit Inn. in c. ex tua, de cle. nō reſiden. fol. 145. nu. 2.

Fiſcus. Qui non ſoluit fiſco canonem ſtatim poteſt expelli, ſo. no in eccleſia vel priuato, ita no. Inn. in c. litera, de dilationibus. fol. 89

Forenſis delinquens vel contrahens hic in Peruſio obligatur ex illo contractu vel delicto, non ſolum coram iudice ordinario rei Peruſii, cuius forum actor ſequitur, ſed etiam coram eius delegato, ita no. Inno. in c. dilecti, de foro competen. fol. 83. nu. 3. quod no.

Forma non requiritur in poſtulatione, ſed tantum concordia, vnde non confirmatur poſtulatus, ſed admittitur, ita no. Inn. in c. conſiderauimus, de elec. fol. 20. in num. 2. & idem Hoſtien. in c. monaſterium, eo. tit. & vide ſupra in verbo, Capitulum, in 1. quæſt.

Forma iudiciorum non ſeruatur in generali inquiſitione, ita no. Hoſt. in c. bonæ, de elec. & no. inſtit. de pub. iudi. in prin.

Forma reſcripti eſt pro libello, & in libello inſerenda, quia ea forma data eſt iuriſdi. ita no. Inno. & Hoſtien. in c. dudum, il 2. de elec. fol. 34. & ſic reſcriptum habetur pro libello.

Forma verborum & natura rei, de qua ſit miſſio, eſt conſideranda ad videndū quæ tranſeant in ſucceſſorem, vtrum enim iuriſdi. committatus, an aliud negocium induſtriale. nam ſi iuriſd. tunc poteſt fieri commiſſio commiſſionis, quia non refert à quo fiet, quia idem eſt exitus controuerſiæ. Secus eſt in alijs negocijs deleg. & commiſſis à ſuperiore, ſecundum Ion. vt ſi committatur offi ium prædicationis, vel examinatio teſtium, & ſimil. quibus nō eſt iuriſdi. contentioſa. hinc eſt, quod executor non facit ſubexecutorem, ſecus ſi Papa non dicit, ideo exequi compellas, vel facias prouideri, quia per alium explicari poteſt, ita no. Inn. in c. P. & G. de offi. deleg. fol. 61. nu. 2. quod delegatus à Papa non eſt vſus præcepto, ſed commiſſione. nam ſi præcipit ille cui præcipit, per ſeipſum explicare debet in ſignum perfectæ obedientiæ, vt no. ff. de offi. præſi. l. ſæpe. & vide quod no. in c. 1. de offi. dele. in cle. et facit ad prædicta ff. de cura furio. l. cuius bonis, in ratione ſui. arbiter autem alteri committere non poteſt, quia non habet iuriſdi. vt l. non diſtinguemus. §. de offi. ff. de arbi. cum ſimil. Bal.

Formam libelli in cauſa appellationis quando tertius appellat, vide per Innoc. in c. cum ſuper, de re iud. fol. 127. nu. 6.

Forma non eſt neceſſaria in electione canonicorum, ſed ſufficit ſolus conſenſus, ita no. Inn. in c. ex parte, extra de conceſ. præben. fol. 155. nu. 4.

Forma in abſolutione eſt ſeruanda, & ideo non ſufficit cōminatio prælati, ita no. Inn. in c. propoſuit, de ele. extom fol. 215. vide in verbo, arbiter, in 7. q. in fi. & ſupra in verbo, appellatio, in 33. q.

Forticilium, vide ſupra in ver. caſtrum, per totum.

Fornicator publicus non intererit electionibus, ita no. Inn. in c. ſicut, de coha. cle. & mulie. fol. 143. nu. 2. & vide infra in verbo, ſponſalia, in 2. q. & ſupra in verbo, Affinitas, in 1. q.

Forum pœnitentiale eſt cura animarum, item & datio ſacramentorum, & ſimilib. ſed forum iudiciale non, ita no. Inn. in c. cum ſatis, de offi. ord.

Fugiens propter metum publici hoſtis, non propter hoc perdit poſſeſſionem, ſecus ſi capiatur, ita no. Ion. in c. cū ex iniuncto, de no. op. nun. fol. 218. nu. 2. Si autem eſt priuatus inimicus, aut fugiens timuit expulſionem, & perdit poſſeſſionem. Aut verberari tantum, & tunc non facit, quod no. ff. quod met. cau. l. metum, in prin. & ff. loca. l. ſi merces. §. culpa. & l. item quæro. §. exercitū, eo. ti. Ex prædictis apparet, quod licet ciuitas habet tyrannum, valent ea quæ fiunt per regimina ciuitatis, & per tyrannum, & retinet ciuitas poſſeſſionem ſuorū iurium, vt ff. quemadmodum ſerui. amit. l. qui fundum. §. pen. Ita poteſt etiā ex prædictis valere proceſſus contra bannitos in caſibus, in quibus poteſt mitti procu. ſi timetur de vi perſonæ. ſecus ſi de vi cauſa, & vide quod no. in l. ad cognitionem. ff. qui ex cau. in poſ. ea. & per gl. ſing. & per Iac. & per Io. in c. ſtatuimus, de reſcrip. lib. 6. Ea autem quæ non fiunt ſponte per regimina ciuitatis vel per rectores ipſius, ſed per ipſum tyrannum, non valent, quia tyrannus eſt iuris publici violator, & non habet titulum, neque poſſeſſionem iuris, vt C. de ſacroſan. eccle. l. decernimus. & tempore tyranni, quod fiet per antianos vel priores in eius fauorem, præſumitur metu factum, & quod pro bono publico ſponte, quia inſpicitur id, quod prodeſt, ſ. bonum publicum, non id quod nocet, ſ. tyranni imperium, quia vtile per inutile, & bonum propter malum nō vitiatur, vt l. nec vtilē. ff. ex qui. cau. ma. cum ſimil. neſcio ſi Bar. in ſuo tract. alle. hic Inn. & tene menti verba Inn. Bal. vide ſupra in ver. clericus, in q. extraordinaria.

Fructus ſi non petantur in libello, non poterit iudex in eis condemnare, niſi quando petitur reſtitutio, vel niſi quando poſt litem conteſt. ſunt percepti, ita no. Inno. in c. grauis, de reſti. ſpol. fol. 95. vel niſi in vniuerſali iudicio, vt l. item veniunt. §. fructus, de peti. hære. facit ff. de exce. l. fundus. idem in damnis & intereſſe, vt no. ff. de dam. infec. l. quia miſſum. §. iudex. Tamen in iſtis accuſatorijs procedit libellus ſine taxatione quantitatis, vt no. C. ſi quis alteri vel ſibi. in l. cum propria. & tene mente iſta. Bal.

Fructus futuros & incertos, an ſit licitum emere ſoluendo pretium tempore contractus, & an ſit vſura, vide per Inn. in c. in ciuitate, de vſur. fol. 213. num. 2. nec emere, nec conducere vili pretio et paruo non prohibetur. ff. loca. l. itē ſi pretio. §. ſi. maximè fructus induſtriales, qui non habent certam quantitatem vel naturam, arg. ff. de dona. l. Modeſtinus. & C. de dona. l. ſancimus. C. de vſur. l. ſi ea lege. in hoc tamen dicunt Doct. quod eſt multum attendenda conſcientia & animus ementis, quia conſcientia eſt cum conſilio an mæ, & conſcientia multos angelos habet, ſecundum Doct. Bal. tene menti iſta, quia ſæpe occurrunt.

Fructus pignorum liberant debitorem ſorte vſque ad concurrentem quantitatem, ita no. Abbas in c. cum contra, de pigno. & fiet compenſatio ipſo iure, quia deſcendit ex eadem cauſa, dummodo fructus ſint conſumpti vel venditi vel cōmixti, ſecus ſi in eadem figura extant non conſumpti, vt no. ff. ſolu. matri. l. diuortio. §. ob donationes. nam iſti fructus non conſumpti ſunt pignori, vt ff. de pigno. act. l. ſi neceſſarias. §. ſi. non autem ſunt ipſius creditoris effecti, & ideo nō liberant debitorem, antequam conſumātur, quod multipliciter fiet, vt ff. ſi cer. pet. l. nam & ſi fur. ſed poſt conſumptionem ſic, nec eſt neceſſaria compenſatio hominis, quia lex compenſat, vt l. ſi quis nec cauſam. § pen. ff ſi cer. peta. Nec obſtat Inſti. de act. §. in bonæ fidei. quia ibi loquitur quando compenſatio habet originem ex diuerſa cauſa, hic quando ex eadē, quod tene menti perpetuo. Bal.

Furioſus, vide infra in verbo, teſtis, in 8. quæſt. in fi. & infra in verbo, Teſtator, in 4. quæſt. Bald.

Furtum, vide omnino ſupra in ver. caſtrum, in 4. q.

G

GRatia *ſemper in tempore antecedit literas & bullas, & ideo bullæ non ſunt de ſubſtantiali eſſe gratiæ, ita no. Inn. in c. conſtitutus, de reſcrip. fol. 8. nu. 3.*

Gens coadunata ſi facit vaſtum vel damnum, vnuſquiſque tenetur de facto ſuo, & non alterius in foro conſcientiæ & animæ, & etiam in foro iudiciali ſi factum à quolibet poteſt per ſe diſcerni, & de auxilio non tenetur quis niſi quatenus tollit, ſed contrarium facilius obligat, & latius euagat, ita no. Inn. in c. ſicut, de homi. fol. 210. nu. 2. Et ſufficit, quod vnus ſatiſfaciat læſo damnum ad plenum, vt omnes liberentur ſecundum eundem ibidem. & vide quod no. ff. vi bo. rap. l. 2. §. ſi quis non homines, in gl. ordinaria. Bal. vide quod ibi dicit gl. de comite Alberto, vt non teneatur de damno dato à bannitis Bononiæ, &c. & vide ſupra in verbo, delinquentibus, in 1. q.

Generalis viſitator non poteſt quem ab officio remouere, ita no. Inn. in c. dilectus, de reſcrip. fol. 11. in prin. niſi ad hoc fuiſſet delegatus, ſecundum Hoſt. ibidem.

Generalis poſſeſſio iuriſdi. qualiter acquiratur, vide per Inno. in c. dilectus, de capel. mona. fol. 180. nu. 3.

Gerundium, de natura gerundij vide per Bar. in l. ſi tu ex parte. ff. de acq. hæredi. & per do. Bal. in l. edita. C. de eden.

Geſta, vide ſupra in verbo, Epiſcopus, in 4. q.

Geſta quæ dicantur, vide per Inn. in c. c. de procu. fol. 70

Geſta non ſolum faciunt fidem in archiuis publicis, ſed etiam in archiuis notariorum, ita no. Inn. in d. c. 1. de procur. fol. eodem.

Geſta quæ ſint illa, quæ poſt appellationem caſſantur, vide per Inn. in c. dilecto, de appel. fol. 139. nu. 6.

Grauatus, grauare, vide ſupra in verbo condemnatio, in 8. & 9. q.

Guerra fuit hinc inde inter nobiles & populares, & damna hincinde data, & pace facta, ſtatutum de emendatione damnorum: certè quia iſta venditio nititur ſoli ſtatuto, per contrarium ſtatutum tolli poterit. ita no. Inno. in c. in noſtra, de iniurijs. fol. 223. Item commune obligatur de his, quæ vna pars facit contra alteram, ſecus vero in eccleſia, vt ibidem Inn. item remiſſis damnis expenſæ factæ non per hoc remiſſæ intelliguntur, vt ibidem Innoc. & vide etiam ibi per Bar. item pro pace facta commune poteſt remittere damna ſingulorum, vt ibidem Inn. hoc tamen ſi ſinguli conſenſerunt ſtatuto & iurauerunt, ſ. in caſu d. c. in noſtra. Inno. Et iſtud ſinguli non poteſt intelligi de pupillis, & ſimilib. ſed de adminiſtratoribus, & ideo primum notabile verum eſt. Sic fuit Romæ inter plebem & patres. vide per Dyn. in l. ſed & ſi. §. ſi ante, de iniurijs. Adde etiam quod compoſitio eccleſiæ cum bannitis tollit eccleſiæ condemna. quo ad debitum cameræ eccleſiæ, non quo ad debitum ex ea priua. perſonæ, vt l. 2. C. de in ius vocan. per Bar. Bal.

H

HAbens *iuſtam cauſam litigandi non condemnatur in expen. ita no. Innocen. in c. ſacro, de ſententia excommunicationis fol. 229. nu. 13.*

Habentes cerebrum debile debent poſt potum ire ieiuni ad teſtificandum, ita no. Abbas in c. 1. de teſti. Et ſic ſi quis videtur eſſe ebrius ad teſtificandum non debet admitti. item no. ex prædictis, quod intellectus hominis nō dicitur eſſe ita clarus poſt comeſtionem & potum ſicut quando eſt ieiunus.

Habentes potiora iura debent in poſſeſſorio, ſicut in petitorio obtinere, ita no. Abbas in c. licet cauſam, de proba. facit l. ſi. C. de edicto diui Adri. tol. Bal.

Heremita, vide infra in verbo, Monachus, in 2. q.

Heremodicium contrahitur aliter in cauſa criminali, quia inducit plenam deſertionem, & aliter in cauſa ciuili, vbi ſola inſtantia triennio perit, ita no. Inn. in c. licet, de accuſa. fol. 201. nu. 3.

Hæredes ſacerdotis qualiter teneantur de malè geſtis à ſacerdote, uide per Inn. in c. ex præſentium, de pig. fol. 162. & vide ſupra in ver. condemnatio, in 4. q.

Hæres vſurarij non conuenitur ex maleficio vſurarum commiſſo à teſtatore, ſed conuenitur ex quaſi contractu condictione indebiti, ita no. Inno. in c. Michael, de vſur. fol. 214.

Hæres de iure canonico tenetur ex delicto defuncti pro viribus hæreditarijs, etiā ſi non fecit inuentarium, non tenetur in plus, quia canon non diſtinguit, an fecerit inuentarium, vel non, ita no. Inn. in c. in literis, de rap. fol. 212. & per Io. And. in c. quamquam, de vſur. lib. 6. Nec enim defunctus in plus in foro conſcientiæ tenebatur, licet in foro cauſarum defunctus, qui non poſſet ſoluere, eſſet in carcere detinendus. Sed pœna carceris non tranſit ad hæredē, quia eſt corporalis, ſi quis haberet licentiam capiendi defunctum, non poſſet eius hæredem capere, quia ex facto alterius propriè non dicitur quis ex maleficio teneri, ut ff. de dolo. l. hæres, & de offi. procon. l. obſeruare. §. 1. eſt enim captura perſonæ perſonalis,

perſonalis, ſed captura rei, i. pignus prætorium tranſit ad hæredem, quia realis eſt, vt ff. qui poc. in pig. habe. l. ſi iure. ſed quod perſonaliter cohæret tranſire nõ poteſt, vt ff. de his, qui no. infa. l. furti. §. qui alieno, cum ſimilibus. Bal.

Hæreditas quæ ab indigno aufertur, fiſco applicatur, ita no. Abb. in c. ſancto, de ſucceſ. ab inteſt. & ff. de inoffi. teſt. l. Papin. §. meminiſſe. Et ſolus fiſcus hoc opponit, vt ff. famil. erciſ. l. is conſequenter. §. 1. hoc tamen verum eſt de indigno, non tamen prohibito, nam ſi titulus in eam non cadit, vt in ſpurium fiſcus non venit. idem vbicunque quis ipſo iure repellitur, vt C. de ſecun. nup. l. 2. & C. de his, qui. vt indig. l. hæreditas, et ff. sol. mat. l. ab hoſtib. §. ſi vir vxorẽ. ff. de vul. ſubſti. l. ex facto. §. ſi. adde ff. ad Sylleianum. l. propter. §. nepotes. Bal.

Hæreticus, vide infra in verbo, Sancti, in 1. quæſt. vide ſupra in verbo, crimen, in 10. quæſt. vbi habes, quod crimen hæreſis eſt atrox, & ſic iſte crimino ſus repellitur à teſtimonio. Bal.

Homicida iuſtè detinet beneficium & dignitatem donec deponatur. Idem in alijs irregularibus. Secus in omnino incapace, vt in illiteratu, infante, & muliere, vt in c. cum in noſtris, de conceſ. præbẽ. Et ſic no. quod illiteratus, infans, & mulier, iſtæ tres perſonæ ſunt incapaces beneficiorum. Bal.

Homo liber poteſt ſe obligare ad hoſtagium pro qualibet cauſa publica, vt pro pace, ſ. non pro debito priuato. poteſt tamen pro debito priuato iurare exſtare in certo loco, & inde non diſcedere, ita no. Inn. in c. reſcripto, de iureiur. fol. 117. ad carcerem vero iudicis poteſt quis ſe obligare, ſed non ad carcerem creditorũ, vide quod no. ff. de fur. l. interdum. §. qui furem. Et ſi ille qui ſtat obſes pro alio ſoluerit, poterit agere et repetere ab illo, pro quo ſoluit, vt ff. de neg. geſt. l. nam & Seius. Bald.

Homo liber non debet in facie bullari ob reuerentiam creatoris, non creaturæ, ita no. Inn in c. ad audientiam, extra de crimine falſi. *fol. 214*

Honor, vide ſupra in verbo, citatio, in 33. q.

Hoſpitale quod quiſq; priuatus ſua auctoritate conſtituit priuatim non eſt locus religioſus, & põt alienari, ita no. Inn. in c. inter dilectos, de dona. f. 163. nu. 2.

Hoſpitale priuatum poteſt quis facere in domo ſua, ita no. Inn. in c. ad hæc, de relig. do. fol. 179. idem de capella, vt ibidem Inno.

I

INceſtuoſus, *vide ſupra in verbo filius, in 1. quæſt.*

Inopia excuſat ab excommunicatione vel interdicto, ita no. Inno. in c. P. & G. de offi. deleg. fol. 61. nu. 2. idem tenet Abbas in c. Odoardus, de ſolu. vg ff. de collatio. bonorum. l. 1. §. ſi cum duobus. Sed bene poterit debitor banniri & carcerari, niſi cedat bonis, vt C. qui bo. ce. poſ. l. 1. & l. penul. adde quod no. ff. de poen. l. Titius. tamen no. de carcere, quod antequam carceretur debet fieri excuſſio bonorum, vt no. in l. 3. §. tutores, qui. ff. de ſuſpec. tu. ſecundum Bar. quod non eſt verum, quia etiam ante, niſi cedat bonis poteſt quis carceri mancipari. nam ſi ideo cedit bonis, nec carceretur, ergo aliqua bona habebat, vt in Auth. de fideiuſ. §. quod autem, & in c. ex literis, de pigno. Bal. vide ſupra in verbo, Filius, in 2. q.

Iconomus poteſt fieri ad tempus, & in perpetuum, ſecundũ Inn. & Hoſt. in c. adocen, de reſcrip. *fol. 9*

Incidens, vide infra in ver. Pronunciatio, in 1. q.

Infra, de ſignificatione huius dictionis, vide Innoc. in c. auditis, de excep. alias in c. pia fol. 121. nu. 1.

Inhibitio iudicis non caſſatur, licet ipſe iudex non vocauerit partes, ita no. Innoc. in c. 1. de no. ope. nun. fol. 218. tamen non eſt intelligendum de omni inhibitione, ſed de ea, quæ ordinatur ad cognitionem futuræ cauſæ, vt eſt nunciatio noui operis, quæ citationis vim habet, vt ſi ſentiat ſe grauatum veniat reſponſurus, vt no. ff. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. meminiſſe. alias præpoſterum eſt prius mandare quàm cognoſcere, vt in c. Romana, de appel. lib. 6.

Interpretatio priuilegij poteſt fieri pendente lite, ſed non modificatio, ita no. Inn. in c. olim, de verb. ſignifi. fol. 233. nu. 2.

Interpretatio reſcriptorum debet concordare cum iure communi, ita no. Innoc. in c. 1. vt lite pẽdente. fol. 101. & ſentit in c. ſi aduerſarius, de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſer. fol. eo. nu. 4. idem in ſtatutis, vt in c. cum dilectus, de conſue. Nũ aut ſtatutum loquitur ambiguè vel indiffinitè, & tunc diſtinguitur per ius cõmune, vt l. 2. C. de noxa. Aut eſt plana verborum ſignificatio, & tũc in caſu deciſo ſtandum eſt ſtatuto, ſed in caſu omiſſo ſequimur ius commune, & ſi non reperiatur eo caſu ius commune diſponere, tunc proceditur de ſimilibus ad ſimilia, l. de quibus, de legibus. Bal.

Inſtantia de iure communi non eſt, niſi vſque ad ſententiam incluſiuè, non in cauſa executionis, & ſi per ſtatutum ſit abbreuiatum tempus inſtantiæ eſt commune, quia ſuccedit loco temporis præfixi de iure communi, & facit quod alia ſit meta temporis, ita no. Inno. in c. 1. vt li. non conteſt. fol. 85. vide infra in verbo, Tempus, in 9. q. & infra in verbo, reſcriptum, in 1. q.

Inſtantia dicitur durare dupliciter, vno modo, i. integritas totius proceſſus, alio modo inſtantia citationis. Primo modo finitur inſtantia dupliciter, vno modo tempore, i. triennio, quod incipit à lite conteſt. vel quaſi: alio modo, quia iudex abſoluit reum ab obſeruatione iudicij, quod fieri poteſt etiam ante li. conteſta. & iſtis modis etiam acta pereunt, non tamen prout iuriſd. delegata, ſecundum Inno. Secundo caſu non finitur inſtantia, nec proceſſus inchoatus, ſed ſolummodo illa citatio aboletur, vt l. & poſt edictum. ff. de iudi. Sed nouo iure etiam illa inſtantia citationis non tollitur, niſi comparens hoc petat pronunciari, quia vno tempore te, i. citato, citatus habetur pro vero contumace, & contrahitur hermodicium, ſecundum Inn. Item quando quis abſoluitur ab inſtantia totius litis eſt neceſſe aduerſarium citari, ſecus ſi ab inſtantia citat. ſecundum eum. Ad hoc tamen, vt circunducatur edictũ, requiritur quod iudex hoc pronunciet, vel partem licentiet, alias non circunducitur, quia iudex poteſt expectare de benignitate in diem ſequentem, & quia poteſt ſupplere pro abſente, qui tamen cõparuit, ſi finito termino receſſit ſine alia licentia non eſt habendus pro contumace, & qui non expectauit vſque ad voluntatem iudicis non poteſt petere expenſas ab aduerſario. Notandum tamen eſt, quod licet in iudicijs circunducatur edictum, ſecus tamẽ eſt in electionibus, & alijs factis in quibus negocio infecto, nunquam circunducitur edictum, ſecundum Inn. in c. cõſuluit, de offi. deleg. fol. 56. quod eſt totum menti tenendum. Bal. Vel aliter dicas, quod inſtantia perit quatuor modis, ſ. tempore, lapſu termini, vel triennij. Item ſi iudex abſoluit reum ante terminum, id eſt abſoluit reum ab obſeruatione iudicij. Item ſi renuncietur liti, vt ff. iudi. sol. l. 3. & C. de pac. l. poſtquam litis, & no. C. de præſcrip. long. temp. l. 1. Sed quid ſi per diffinitiuam reus eſt abſolutus, & appareant probationes, quas fecit actor: nam iudex qui abſoluit, videtur eis fidẽ adhibuiſſe. Sed videtur quod valeant, quia ſententia non tollit veritatem, nec probat veritatem factam legitimo tempore, vt ff. rem ra. habe. l. procur. ad exhibendum. §. 2. ff. de condi. indeb. l. Iulia. Bal.

Inimicus, vide infra in verbo. Iudex, in 100. q. & infra in ver. Teſtis, in 32. q.

Innouare aliquid non dicitur ille, qui vtitur veteri poſſeſſione, ita no. Innoc. in c. à memoria, vt li. penden. fol. 101. & vide omnino in Spec. in tit. de ceſ. act. §. 1. ver. in ſumma. Bal.

Iniuria perſonalis eſt, ſi quis aliquem in carcere coercet, ſecus ſi ille propter metum non vult de nouo exire, vnde ille qui tenet clericum detentum incidit in canonem, ſecus ſi clericus ille ſe cogit inimicorum metu, ita no. Inn. in c. nuper, de ſen. excom. fol. 227. nu. 2. Item incidit in canonem, qui tenet clericum per veſtes, vel per frenum equi, nam & hæc eſt iniuria perſonalis. Secus ſi quis laceret ſibi veſtes, vel offendat equum non conſtringendo perſonam. Item ſi quis fugat clericum eijciẽdo eum de poſſeſſione, iniuria perſonalis eſt, vt no. ff. de fur. l. itaque fullo. Tamen non incidit iſte in canonem, quia non mittit manus in perſonam ipſius clerici, vt ibidem Innoc. facit l. 1. ff de his, qui deiec. vel effu. hinc eſt, quod in lege Cornelia iniuriarum ingredi domum alterius vi, eſt caput per ſe diſtinctũ à capite pulſati & verberati, vt ff. de iniu. l. lex Corne. in prin. Bal.

Iniuria etiam fit, ſi executio fiat præter debitum rationis, ita no. Innoc. in c. ſi. de no. ope. nun. fol. 218. & vide ſupra in verbo, crimen, in 6. q.

Iniuria non probatur per vnum teſtem & iuramentum, ita no. Abb. in c. peruenit, de teſti. cogen. & vide ſupra in verbo, crimen, in 10. q. vbi habes quando admittatur, & quando repellatur à teſtimonio committens crimen iniuriarum, & ibidem dic, quod crimen iniuriarum eſt leue crimen.

Ingreſſus, ingreſſum canonicum quis dicatur habere, vide Innocen. in c. nihil, de electio. fol. 32.

Ignorantia. Affectator ignorantiæ, tanquam ſciens punitur, ita no. Inn. in c. cum inter, al 2. de elect. fol. 23. vide infra in ver. Tempus, in 12. q.

Ignorans non dicitur peccare, vt C. ne ſanctum baptiſma. l. 2. & ideo non excommunicatur, ita no. Inn. in c. nouerit, de ſen. excom. fol. 230. nu. 3. facit C. ne decur. l. generali. lib. 10. & l. quæcunque. C. de ſeruis fugiti.

Indicia plenæ ſubiectionis, quæ ſint, & quot indicia coniunguntur ad inuicem ad probandum, vide per Inn. in c. cum inter, de re iud. fol. 126. nu. 2.

Indicia et ſigna de hæreſi debent plenè probari, ita no. Inn. in c. ſicut, de ſimo fo. 205

Indicium duobus teſtibus probari debet. l. ſi. C. de hæreti. nam duo teſtes deponendo ſuper indicio probant indicium, & non unus ſolus teſtis, ſed vnus teſtis de veritate & non ſuper indicio deponens bene facit indicium, dummodo ſit citè & legitimè receptus, alias nihil probat, vt ff. de quæſtionibus. l. maritus, ſecundum Bar. Bal. & vide infra in verbo, rumor, in 1. q. & vide Bar. in l. ſi. de quæſtionibus. ff. & quod no. in l. 1. C. qui & aduer. quos.

Iudicium dicitur vſque ad ſententiam, vt no. Ioan. And. in c. quamuis, de electio. in nouella.

Iudiciorum viam non ſequimur per omnia in conſilio animæ, ita no. Inno. in c. qui cum fure, de furtis. fol. 212. & no. C. de fur. l. in ciuilem. Bal.

Indulgentia ſtrictè interpretatur, ita no. Inn. & Hoſt. in c. licet, de tranſla. prælat. fol. 38. & vide infra in ver. Priuilegium, in 2. q.

Intentio ſola committendi vſuras ſine perceptione non obligat ad reſtitu. ita no. Inn. in c. conſuluit, de vſu. *fol. 213*

Interlocutoria, vide ſupra in verbo, citatio, in 27. quæſt. prope finem, & ſupra in verbo, confeſſio, in 7. quæſt.

Interlocutoria non tranſit in rem iudicatam, quando diffinitiuè eſt pronunciandũ de principali, ita no. Inn. in c. cum dilecti, de elec. fol. 29. nu. 10. tamen poteſt appel. quando fertur ſuper capitulo ſubſtantiali, vt l. intra vtile. ff. de min. vel quando ſit ſtatim executio, vt ſi pronuncietur aliquem eſſe capiendum vel torquendum, vt ibi no. Item ſi non expectat aliam poſt ſe, vt l. ait prætor. §. permittitur, eo. tit. item ſi non recipiatur poſſe procurator, vt C. de procu. in l. ita demum, ſecundum Legiſtas. Bal.

Interlocutoria poteſt ferri contra abſentem, & non per contumaciam, ita no. Inn. in c. auditis, de procu. fol. 71. nu. 2. et per Iac. de Are. in l. nec quicquam. §. vbi decretum, de offi. proconſ. & lega. Secus in diffinitiua, vt l. furioſo, & ibi no. ff. de re iudi. Bal. hoc verum, quod interlocutoria poteſt ferri abſente parte, ſi parum grauat, vt l. ille à quo. ff. ad Trebel. & l. recuſare, in prin. eo. tit. Secus ſi nimis grauat vel abſorbet lucem vlterius, vt in Auth. vt ſpõ. largi. §. ad hæc, col. 9. & in Auth. de hære. & falci. §. ſi vero abſunt, col. 1. & per ea quæ no. ff. de bo. poſ. l. 3. §. penul. & per Inn. in d. c. auditis. Bal. vide per Bal. ſuper hoc in l. eleganter. § ſi quis poſt, ad fi. ff. de condi. indebi.

Interlocutoria quando poſſit reuocari vel emendari, vide per Inno. in c. cum ceſſante, de appel fol. 138. & de prætoriis ſtipu. l. 1. §. vlti. Bal.

Interlocutoria & man. iudicis factum ex officio perit perempta inſtantia, quia eſt de off. ſi mandatum ſit factum cum cauſa cognitione, ita no. Inno. in c. cum veniſſent,

veniſſent, in glo. non conceſſit, de inſtit. fol. 151. num. 5. vide infra in verbo, Teſtis, in 32. quaſt.

Interlocutoria an poſſit reuocari intra decem dies à tempore latę, vide per Inn. in c. ſacro, circa fi. de ſen. excom. fol. 230. nu. 13.

Interlocutoria fertur ſuper emergenti, ita no. Abb. in c. licet cauſam, de proba. & vide ſupra in ver. appellatio, in 31. q. & ſupra in ver. citatio, in 19. q.

Inſtrumentum quod quis produxit, non poteſt reuocare productionem, licet poſſet reuocare confeſſionem. ſi fuerit erronea, ita no. Innoc. in c. cum olim, de cenſi. fol. 184. Primum eſt verũ, niſi aduerſarius opponat, quod ſit falſum. quia tunc poteſt producens ei renunciare, vt l. 3. C. de fide inſtrum. Bal. ratio eſt, quia omnis producens ſcripturam, videtur fateri, quod ſit vera & omnia in ea contenta, ſecundum eum hic, & in c. venerabilis, de excep. Bal.

Inſtrumentum non probat ea, quæ ibi dicunt incidenter, ſed ea ſolũ de quib. notarius interfuit rogatus, ita no. Inn. in c. cũ in iure peritus, de offi. del. fo. 59. nu. 5

Inſtrumentum procurationis non eſt de act. ſed productio eius ſic, ita no. Innoc. in d. c. cum in iure, de offi. deleg. fol. eo. nu. 6. vide ſupra in ver. Actio, in 6. q.

Inſtrumentum non dicitur falſum, licet erratum ſit in verbis narrationis, ſed tũc demum cum reperiatur falſum in eo, de quo notarius atteſtatur de viſu & proprio auditu, ita no. Inn. in c. præalleg. cum in iure, de offi. deleg. fol. eo. nu. 5.

Inſtrumenta ex quo ſunt in iudicio producta, & in act. regiſtrata, originale, ſeu exemplar non cogitur edi, niſi falſum allegetur, ita no. Inn. in c. quoniam cõtra falſam, de proba. fol. 104. nu. 4. vide omnino infra in verbo, Teſtis, in 61. q. & ſupra in verbo, citatio, in 40. q.

Inſtrumentum non probat, niſi illa tantum, quæ tunc fuerunt geſta, ita no. Inno. in d. c. quoniam contra falſum, de prob. fol. eo. nu. 7. & vide eo. tit. in c. 1. in clem. nam notario debet mandari & man. non eſt de re geſta, et hoc de principalibus, ſed de acceſſorijs probant, vt l. optimam. C. de contrahen. & commit. ſtip. Item quando præſumitur ſolennitas omnia probat, etiã ea quæ tunc non erant in fieri, vt no. in l. 1. C. de fide inſtru. & iure haſtæ fiſc. libro vndecimo. Bal.

Inſtrumentum notarij quando copiatur in actis, ſufficit & ſine ſubſcr. teſtiũ, & eſt ſpeciale, ita no. Inn. in c. poſt ceſſionem, de prob. fol. 102. nu. 2. in contractibus tamen licèt ipſa inſtrumenta fiant apud acta requiruntur ibi teſtes, vt ſi conſtituo procuratorem apud acta, item in actis voluntariæ iuriſdi. vt in eman. manumiſſionibus, & ſimil. niſi fiant in publico parlamẽto vel archiuo, vt C. de fide inſtrum. l. emancipatione, & ff. de adop. l. poſt mortem, & C. de his, qui in eccle. manumit. l. 2. vel niſi fiant coram Principe, vt C. de teſti. l. omnium. Adde quod no. ff. de teſti. l. curent, & C. de dona. in l. in hac, & ff. quemad. teſta. aper. in l. ſi quis. Bal. vide infra in ver. Litera, in 15. q.

Inſtrumentum dicit, quod Abbas & conuentus facit procuratorem, dic quod Abbas intelligitur loqui vt membrum collegij, non vt ſingularis perſona, & ideo ipſe Abbas nõ repellitur à teſtimonio, ita no. Inn. in c. ad hæc, de teſt. a. fo. 165. & ibidẽ vide per ipſum. qñ monachus et Abb. poſſint eſſe teſtes in cã ſui monaſterij.

Inſtrumento ſtatur, & præſumitur cõtra ipſum, niſi figura, ſeu forma præſumptionis defendat ipſius inſtrumenti, ita no. Inn. in c. 1. de fide inſtru. fol. 113. nu. 9.

Inſtrumentum quando publicatur, vel exẽplificatur, requiritur quod pars ſit citata vel ſit ibi præſens, ita no. Inn. & Hoſt. in c. ſi. de fide inſtru. fol. 115. Salua, quod contra producentẽ ſtatur ſumpto, vt l. ad hæc. C. de fide inſtru. Itẽ contra eũ, qui tranſũpti fecit, vt ff. de admini. tut. l. chirographis, & ideo contra tutorẽ probatur ex inuentario, licet non appareant inſtra originalia debiti, quod bene no. Bal. & ſic no. ex prædictis qualiter inſtrũ debeat publicari & exemplari, & eſt differentia inter public. & exemplori: publicatur. n. quod prius exẽplatũ erat, puta teſtimonia Item teſtamẽ. Exemplatur autem quod publicum eſt, & publici auctoritate nititur, ſecundum Inn. & Hoſt. ibidem.

Inſtrumentũ qui produxit pro ſe tenetur ſtare ei contra ſe, niſi illud iudex non admiſerit tanquam falſum. Dicit tamen ipſe hic, quod ſi petod te decẽ, & tu excipis de pacto de non petendo, & producis ad hoc falſum inſtrumentũ, in quo debitum continetur, licet ego aliter non probem, condẽnaberis vigore inſtrumenti. quod eſt dictum ſingulare, ſm do. Pe. Bal. Sed ſi fortè iudex non admiſit eum tanquam minus ſolenne, tamen productio habet vim confeſſionis eius, quod in eo cõtinet, ita no. Inn. in c. cũ venerabilis, de exce. fo. 121. nu. 7. facit ff. depoſ. l. Publia, in fi. & C. de fide inſtru. auth. ad hæc, & quod no. in l. 1. §. editiones. ff. de eden. ſublato autem fundamento confeſſionis tollitur confeſſio, ſecundum eundem. Si tamen producens chartam, vel allegans legem, errat, ſibi non præiudicat, ſecundum Inn. ibidem, vide ſupra in ver. Citatio in 38. q.

Inſtrumentum & alia ſcriptura notarij excommunicati, vel ſententialiter condemnati non valent, idem ſi teſtis eſt, quia teſtimonium valebit, ex quo ſententialiter non eſt condemnatus, ita no. Inn. in c. pia, de excep. ſol. 122. nu. 4.

Inſtrumentum donationis in dubio interpretatur in largiorem partem, quatenus tangit ius donantis, ita no. Abb. in c. cum dilectus, de dona. Et in d. c. no. clauſulam in fine contractus poſitã referri ad proxima non ad remota, quod eſt valde no. Et ſuper hoc no. quod vna intentio quandoq; reſpicit plura copulata quãdo plures intentiones reſpiciunt plura copulata, quandoque dubitatur, quæ ſit mens, ſeu quæ ſit intentio. & interdum plura copulantur à lege, interdum ab homine, & interdum clauſula eſt ſpecialis, interdum vniuerſalis, interdum indefinita. Et quandoque oratio eſt copulatiua, quandoq; disiunctiua, quandoq; conditionalis, vt ff. de hæredibus inſti. l. ſub conditione, & de verb. ſigni. l. hæc verba. vnde in d. c. ſunt plures donationes, & plures donandi formæ. Et ideo clauſula vltimo loco poſita non refertur ad omnia, tene menti. Bal. Item in diſpoſitione legali multum ponderamus rationem, an ſit eadem vel non, arg. C. de interdic. l. 1. nam vbi eadem ratio, ibi eadem mens eſt, vel eſſe præſumitur, vt d. l. 1. C. de interdictis, & no. in l. cum tale. §. penul. de condi. & demon. quę ratio ſi ſcripta eſt, perit auxilium directum, vt ff. de verb. ſign. l. nominis & ite. §. 1. Si autem non eſt ſcripta perit vtile remedium, vt in d. l. 1. C. de interdi. item ſi ſunt plures leges, vel plura capitula, dictum in vno ſtatuto, non videtur in alio repetitum, vt l. prætor. §. eris ff. vi bono. rapta. item ſi eſt vna lex habẽs plura capitula diuerſæ naturæ, natura vnius nõ videtur accommodata naturę alterius, ſed quantum natura communis ſit, & quatenus ratio eſt vniformis & capitula ſunt contigua, fit repetitio, vt no. Inſti. ad l. Aquil. §. hoc autem capite, & Inſti. de rer. di. §. item lapilli. item quod iuris eſt videtur repeti, non facti contingentia eadem exigi in diſſeparatis, ſecundum Bar. Bal.

Inſtrumentum ſtatim debet edi, vbi in poſitionibus vel in libello de eo ſit mentio, ita no. Abbas in c. 1. de proba.

Inſtrumenta ſuſpecta non probãt, & quando inſtrumentũ redarguitur de falſo, debet tunc edi totum, nec ſufficit partem, ita no. Abb. in c. contingit, de fide inſtru. Adde in priuilegio, quia ſolum illa pars debet edi ab impetrante quę facit ad cauſam, vt ibi dicit Abb. idẽ in legatario, quia debet ſolum ſibi edi illa pars teſtamenti, quæ facit pro eo circa legatũ, vt C. de preci. impera. offeren. l. ſi. per Iac. de Are. & Cyn. à ſimili illa ſola pars inuentarij debet edi quæ tangit factum petentis, iudici tamen debet integraliter produci, vt ff. ad l. Falci. l. maritus, per Iac. de Are. Bal. vide ſupra in ver. Amiſſio, in 1. q. & ſupra in verbo, appellatio, in 32. q.

Inſtrumentum locationis in quo dicitur, conduxit & precario rogauit, importat quod intelligatur rogare ne poſſideat, ita no. Bar. in l. ſi quis ante. ff. de acq. poſ.

Impeditus in cauſa electionis tenetur procuratorem mittere, & eſt ſpeciale propter inſtans periculum, ita no. Inn. & Hoſt. in c. cum inter R. de elec. fol. 22

Intereſſe commune quid dicitur proſequi, & quis intereſſe ſingulare, vide Inno. in c. cum eccleſiaſticæ, de excep. fol. 120

Interrogatoria ſunt ſuper teſtibus examinandis, & non debet dari neceſſario copia interrogatorij parti aduerſæ ne poſſit inſtruere teſtes, ſi tamẽ iudex dat parti cop. vt opponat interrogatorio, poterit facere, & non peccabit ſecundũ Inno. nec vitiat inſtructio dictã teſtis, vt no. Roffre. in tit. de ſenatuſ. conſul. libe. Articulorum vero & capitulorum probandorum debet dari copia parti ad oppo. contra impertinentia, & ad deliberandum, & hoc venit ex illa regula, quod omnia ſunt edenda quibus quis vſurus eſt, vt ff. de edendo. l. 1. §. edenda ſunt, vtitur autẽ capitulis, qui ea producit, ita Inn. in c. Albericus, de teſti. fo. 109. nu. 5. & facit quod no. per eundem in c. 1. de proba. Tamen dicit Inn. in d. c. Albericus, quod licet non fuerit data copia articulorum parti, nihilominus proceſſus valebit, vide infra in ver. Teſtis, in 57. & 45. q.

Interdictũ quis poteſt ſuſpendere, & quæ differentia ſit interdicere locũ, & interdicere perſonas, vide de his per Inn. in c. vt priuilegia, de priuil. fol. 221. nu. 1

Interdictum an extendatur ad familiares epiſcopi & capituli, vide per Innoc. in c. quod vero, de priuil. fol. eo. nu. 2. facit in arg. ff. de iudi. l. non alı. §. 1. Bal.

Interdictum quid valt dicere, & an interdicti poſſint ſepeliri in cœmiterio, & ſi fuerint ſepulti, verum ſublato interdicto ſint exhumandi, de omnibus his vide Inn. in c. tanta, de exceſ. præla. fol. 218. nu. 6.

Interdictum dicitur violare, qui in ordine ſuo agit, quæ ordini ſuo non conueniũt, ſolenniter per Inn. in d. c. tanta. fol. eo. vide infra in ver. Suſpenſus, in 6. q.

Impetratio, vide infra in ver. int. in 11. q. & infra in ver. Taciturnitas, in 2. q.

Impetratio non valet, vbi eſt certus numerus canonicorum, niſi in bulla fiat mentio de illo numero, ita no. Abb. in c. dilecto, de appel. quod no. Bal.

Impeditus in cauſa electionis tenetur mittere procuratorem, quod eſt propter inſtans periculum, ita no Inn. & Hoſt. in c. cum inter, de elec. fol. 22

Imperator ante coronationem an habeat plenitudinẽ poteſtatis cũ non dicat Imperator, ſed Rex Romanorũ, vide Inn. in c. venerabilẽ, de elec. fol. 29. Sed quid ſi duo Imperatores eligũtur in diſcordia? dic quod vterq; adminiſtrabit, vt Rex Romanorũ, & vterq; habebit eandem poteſtatẽ, quam habet Imperator, donec electio alterius approbata erit per Papam, gl. eſt no. & ſingularis in c. Romani, de iureiu. quod no. & tene menti. Bal. & vide ſupra in ver. annus, in 1. q.

Imperator & quicunque Principes in quibus caſibus poſſint caſſari, vide ibidem Hoſt. & vide omnino infra in ver. Papa, in 51. q.

Imperator in temporalibus præeſt vniuerſis eccleſiis & perſonis, niſi in rebus & in terris donatis eccleſiæ, ita no. Inn. de ſen. excom. c. nouerit. fol. 230. num. 2. ergo in terris donatis eccleſiæ nullam habet iuriſdic. ff. de offi. præfec. vrb. l. 1. §. cum vrbem, in gl. Bal. vide infra in ver. Rex, in 5. q.

Imperio vacante iuriſdi. deuoluitur ad Papam, ita no. Inn. in c. licet, de foro competen. fol. 82. num. 3.

Imperium eccleſiaſticum vnde habuit originem, de maioritate eius, & de ſumma potentia, vide in d. c. licet. per Inn. fol. eodem.

Imperium quomodo poteſt eſſe iuſtum, cum habuerit originem à vi, vide per Inn. in c. quod ſuper, de voto & voti redemptione. fol. 177. num. 10. Reſpondeo iure gentium, vt l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iure. Bal.

Infamis, vide ſupra in ver. Captus, in 1. q. ibi, non eſt infamis, & c. & vide ſupra in ver. Electio, in 12. q. & ſupra in ver. Canonicus, in 8. q. circa fi.

Infamis quãdo repellat ab accuſando & teſtimonio, & quando non, vide per Inn. in c. cum te, de re iud. fol. 129 nu. 1. & vide ſupra in ver. crimen, in 4. q.

Infamia facti repellit à teſtimonio in criminali, ſecus in ciuili, ita no. Abbas in c. teſtimonium, de teſti.

Irregularis eſt ſcribens ſñiam mortis, ita no. Innoc. in c. ſñiam, ne cleri. vel mona. fol. 190. nu. 3. ſecunda manu, & vide infra in ver. Suſpenſus, in 1. & 4. q. & ſupra in ver. Interdictum, in 5. q. & infra in ver. Suſpenſio, in 3. & 9. q.

Irregularis non eſt corpore vitiatus, ita no. Inn. in c. presbyterum, de clerico ægrotante. fol. 151.

Irregularitas eſt de iure poſitiuo, & non habet locum, niſi in caſibus expreſſis, ita no. Inn. in c. ad audientiam, de homici. fol. 211. nu. 9.

Iuriſdictio ſi eſt commiſſa alicui ſpecialiter, an derogetur ordinariæ generali, vide Inn. in c. recepimus, de priuilegiis fol. 219. in prin. qui allegat l. pro & contra, vide ſupra in verbo, Abbas, in 8. quæſt. ibi, habet epiſcopalem iuriſdictionem, vide ſupra in verbo, cauſa, in 6. quæſt. ibi, in reuocatione iuriſdict. &c. vide ſupra in ver. citatio, in 28. quæſt. circa medium ibi, idem ſi iuriſdictioni, &c. vide ſupra in ver. Imperio, in 1. q. & ſupra in ver. Excommunicatur, in 4. q. Bal. vide Ang. de Peru. in l. teſtam. C. de teſta.

Iuriſdictio non poteſt prorogari in foro pœnitentiali, quia potius eſt officium quã iuriſdictio, ita no. Abb. in c. de cauſis, de offi. deleg.

Iuriſdictio quando competat, cum ſcribitur pluribus iudicibus, vide Inn. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. nu. 9. vide infra in ver. Teſtis, in 70. q. & infra in verbo, ſententia, in 33. q. poſt medium.

Iuriſdictio ſuſpenditur per appellationem, & quando hoc ſit verum, vide per Inn. in c. ſuper eo, de appel. fol. 132. Et ſic no. quando appellatio ſuſpendit proceſſum primi iudicis, & quando non.

Iuriſdictio tollitur contraria conſuetudine, & præſcriptione, ita dicit Innoc. in c. ad noſtram, in fi. de appel. fol. 131. & vide infra in verbo, ſtatutum, in 1. q. ibi, non ante factum ſtatutum oritur iuriſdictio.

Iuriſdictio nuda transfertur ad iudicem appellationis, non poſſeſſio vel aliud ius, ita no. Inn. in c. Romana, de appel. fol. 141. nu. 5. vide omnino infra in verbo, Reus, in 1. q. & ſupra in ver. citatio, in 35. q.

Iuriſdictionis tres ſunt ſpecies principales, ſ. merum imperium, mixtum, & iuriſdictio. Si quis vtitur vna ſpecie non porrigitur ad aliam ſpeciem. Sed per exercitium vnius ſpeciei quælibet articulum alius ſpeciei videtur exercere, ita no. Inn. & Abb. in c. dilectus, de capellis monn. fo. 180. & tene menti iſta. Bal.

Iuriſdictionis venditione qualiter poſſeſſio acquiratur, vide Bart. in l. poſſideri, in prin. ff. de acq. poſ. & ibi ponit de venditione caſtri, &c.

Interdictum non obſeruans debet ab offi. remoueri, & efficitur irregularis, ita nu. Inn. in c. 1. de poſtu. præla. fol. 17. nu. 7. vide infra in ver. teſtis, in 25. q.

Interdictum differt à ceſſatione à diuinis, quia primo caſu, id eſt celebrans tempore interdicti eſt irregularis, alio caſu non, ita no. Inn. in c. irrefragabili, de off. ordi. fol. 64. num. 4.

Interdictum non ſuſpenditur propter appellationem, ita nu. Abb. in c. ad hæc, de appel. de quo nulla ratio reddi poteſt, niſi quia ita ſtatuit canon, ne vileſcat auctoritas clauium. Bal.

Interruptio ciuilis quot modis fiat, vide Inn. in c. illud, de præſcrip. fol. 123

Inquiſitio ſi eſt completa & probata, ſuperueniens accuſatio non facit ipſam ceſſare, vt l. fi. de noxa. & de ædil. ædic. l. ſi qua. Item quia timetur colluſio. C. de aboli. l. 2. ff. de iureiu. l. eum qui. §. in popularibus, & de inoffi. teſta. l. ſi ſuſcepta. Item quia inquiſitio & accuſatio ſunt de iure communi, & ad idem tendunt, vnde vnum non excludit aliud, vt l. 1. §. dixeris, de publica. & l. in ambiguis. ff. de regu. iur. & per Innoc. in c. cum dilecti, de elec. fol. 28. num. 9. circa fi. vide Dy. in c. factum legitimè, de regu. iur. lib. 6. & vide per Cy. & Bal. in l. 1. §. quia Plautius, de libe. agno.

Inquiſitio eſt proceſſus ordinarius, id eſt legitimus, ita no. Inn. in c. dilecti, de ſen. excommu. fol. 233. vnum tamen no. quod qui impetrat inquiſitionem, non dicitur accuſare, gl. eſt no. in l. 1. C. ſi tutor non geſſerit. quod nu. Bal.

Inquiſitio generalis quando fit, non ſeruatur forma iudiciorum, ita no. Hoſtien. in c. bona, de electio. & no. Inſti. de pub. iudi. in prin. vide ſupra in verbo, Accuſatio, in 3. quæſt.

Inquiſitio quando committitur ad inſtantiam alicuius recipiuntur teſtes, quos ille nominat, quando autem iudex inquirit ex ſuo officio, tunc recipit illos, quos ſibi videtur recipere, ita nu. Hoſtien. in præallegato c. bona, de electio. facit ff. de conditio. ob turp. cauſam. l. ſi tibi. Bal. vide infra in verbo, libellus, in 2. q. & ſupra in verbo, alienatio, in 2. quæſt.

Inquiſitio canonica poteſt fundari ſuper delicto in genere ſicut infamia & purgatio, nec coarctandus eſt inquiſitor, qui facit ex officio & bono zelo, ſicut coarctatur accuſator, qui procedit ex odio, & qui debet eſſe plenè inſtructus nũ per formã, & ideo in inquiſitione non habet locũ, l. libellorum. ff. de accuſa. quia poteſt fieri de homicidio, ſimonia, & de adulterio in genere, licet non dicatur vbi & quando, & cũ quo, ſm Inn. & ſentit gl. ibidem. Inſti. de pub. iud. in prin. Tamẽ ſecus eſt in inquiſitione quæ ſuccedit loco accuſationis & tendit ad eandẽ pœnam, vt no. Iac. But. Inſti. de act. in prin. nã & in ea habet locũ d. l. libellorum, & ſi illa omittuntur eſt inquiſitio ſpecialis inepta, & d. gl. Inſt. de pub. iud. debet intelligi in inquiſitione generali, non in ſpeciali, ſm Doct. Et idem dicit in exceptione, quia in accuſatione ſi habet vim accuſationis, vt in exceptione lenocinij, vel ſic oppo. teſti. vt in c. præſentium. fauore probationum credo illud fore introductum, vt cum ſint certa, non eludantur per incertum, alias autem ſufficit exceptio generalis. vide iſta quæ tanguntur in c. fi. de purga. cano. per Inn. fol. 222. & in accuſatione ſi irrogat infamiam, idem quod in accuſatione. ſi nũ, tunc non eſt neceſſe apponere talia, vt ff. de iniur. l. prætor, per Bar. Bald. vide ff. de dolo. l. item exigit. per Guil. de accuſ. & do. Bal.

Inquiri non poteſt, niſi ſemel de crimine vnius hominis, ita no. Inn. in c. in tantũ, de collatio. deteg. fol. 214. nu. 3.

Inquiri debet de capite, & de membris, quando infamia præcedit, ita no. Innoc. in c. cum dilectus, de accuſa. fol. 202

Inquiſitor datur ad petitionem vniuerſitatis, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de purga. cano. fol. 222. nu. 5.

Inquiſitio ab epiſcopo quando committitur ad inſtantiam alicuius, videtur ille legitimatus promotor, ita no. Inn. in c. ex parte, extra de accuſa. fol. 200

Inquiſitor procedit contra Seiũ, Seius opponit declaratoriã, dicit inquiſitor reſpõdeo primo inquiſitioni reſeruatis ſibi exceptionib. Quæritur, an Seius teneatur reſponderet vt quod ſic, quia inquiſitor non ligatur ad ordinẽ iudiciorũ, vt no. Inſti. de publi. iud. in prin. Contrarium eſt verũ, quia imo ſeruare debet ordinẽ, ita notabiliter no. Inn. in c. exhibita, de iud. fol. 62. præpoſteratio n. vitiat proceſſum inquiſitionis, ſicut proceſſum accuſationis per præallegata, no. Inn. Bal. Et pro hoc, quia in iudicio quantũcunq; ſummario debet conſtare de iuriſdictione & de legitimatione perſonarum, vide in l. liber. C. de peti. hæredi. & in l. ſi quaramus. ff. de teſta. & in l. 2. C. de edic. diui Adria. tol. & per Bar. in extrauag. ad reprimendam, ſuper verbo ſummariè, & ſuper ver. Figura.

Inquiritur de criminibus illius, qui debet promoueri abſque ſpecificatione criminum, ſecus in iam promoto, ita nu. Inn. & Hoſt. in c. 1. de poſtu. præla. fol. 16.

Inquiſitio magis debet niti veritati, quàm ſolennitati & circunſcriptioni delicti, ita no. Inn. in c. cum oporteat, de accuſ. fol. 202. nu. 1. de hoc dic, vt no. Inſti. de act. in prin. & ibi per Iac. But. in lect. n. Bal.

Inquiſitionis ſpecialia circa inquiſitionem ſunt iſta. Primum eſt, quia in ea non requiritur ſolennitas, quæ in accu. vt no. Inſti. de pub. iudi. in prin. Secundũ, quia in inquiſi. teſtes poſſunt recipi li. non conteſt. vt per Inn. in c. 1. vt li. non conte. fol. 85. nu. 7. Tertium, quia teſtes poſſunt recipi poſt aperturam teſtiũ, vt per Inn. in c. cum clamor, de teſti. fol. 110. nu. 2. Ratio, quia in inquiſitione non eſt accuſator, & ideo ſubornatio non timetur. Quartum, quia ſi ſuper inquiſitione generali teſtes aliquid dicant, quod iudex per id poteſt ferre ſententiam, vt per Inn. in c. dudum, de elec. fol. 23. nu. 4. Quintum, quia iudex poteſt formare inquiſitionem ſpecialem, ſi teſtes ſuper inquiſitione generali recepti aliquid dixerint, & poteſt ipſos iterum examinare, & ſententiam ferre, vt no. Innoc. in c. qualiter, de accuſa. fol. 202. num. 2. Item non videtur, quod quis ex generali inquiſitione damnetur, niſi ad ſpecialem deſcendatur ſecundum Inno. ibidem. vide in l. ſi vacantia. C. de bonis vacan. lib. 10.

Iudex poteſt informari de fama alicuius ſine ordine iudiciario & ſine teſtibus in forma iudicij recepta, ita no. Inn. in c. cum locum in tua, circa fi. in ver. De plano, de ſpon. fol. 191. ergo ſi iudex inquireret cum teſtibus inhabilibus, non poteſt ſibi opponi de teſtium inhabilitate, quia ſine eis actus valeret, multo magis ergo valere debet, licet ſint inhabiles, per gl. no. in l. quidam in teſtamento. §. 1. ff. de teſt. Bal. vide infra in ver. Teſtis, in 7. q. & ſupra in ver. cauſa, in 11. q.

Iudex ſi dixit in commiſſione, committimus tibi vices noſtras, certè ex vi iſtorum verborum non poteſt reuocare commiſſionem, nec ad ſe reſumere, ita no. Innoc. in c. venerabili, de offi. deleg. fol. 60. num. 3. & vide in c. 1. in fi. eodem titu. vbi videtur tex.

Iudex appellationis non poteſt pronunciare ex primis actis, niſi producantur, & ſi ex act. ipſis non viſis iud. caret, peruerteret quodammodo ordinem iudicij, & non rectè faceret, ita no. Inn. in c. cum Bertol. de re iud. fol. 128. nu. 4. & vide Bal. in l. is apud quem, poſt prin. C. de eden.

Iudici non debent eſſe clauſa dicta teſtium, ita no. Inno. in c. cum clamor, de teſti. fol. 110. & vide do. Bal. in d. l. is apud quem, in 3. col.

Iudex ſi recuſatur ex eo, quia opponitur ſibi, quod eſt iudex fœmina vel infamis, non admittitur talis recuſatio, ita nu. Inn. in c. ſeſſitati, de reſcri. fol. 6. nu. 2. & in c. cum ſuper, de offi. deleg. fol. 56. nu. 5. vide infra in ver. ſententia, in 1. q.

Iudex quis eſſe poteſt in cauſa ſuæ familiæ, quam habet in ſua poteſtate vel in ſuo obſequio. Sed propter modicam familiaritatem non repellitur, & facilius repellitur iudex, quàm teſtis, ita nu. Inn. in c. inſinuante, de offi. deleg. fol. 56. nu. 1. vide ſupra in ver. Citatio, in 17. q. & vide quod no. gl. in q. 5. conſanguinei.

Iudicibus ordinariis & aliis adminiſtratoribus ratione cauſarũ emergentiũ licet leges tranſgredi, ita nu. Inn. in c. 1. de cuſt. fo. 1. nu. 2. & vide in l. ſi quis filio. §. 1. ff. de iniuſto rupto irritoq; teſta. Bal. ibi, vide infra in ver. ſententia, in 1. q.

Iudex ſi reuocat iuriſdictionem delegatam, quãuis ſe tantum reſidet partes de communi concordia non poſſunt procedere coram reuocato, quia iſta reuocatio non tangit ius partes, ita no. Inn. in c. cũ contingat, de reſcrip. fol. 10. nu. 5. Pro iudicibus diſcretis ſemper eſt præſumendũ prima facie, ita no. Inno. & Hoſt. in c. accedens, ut li. non conteſt. fol. 85. vide ad hoc l. Herennius. §. Gayus. ff. de minu. Bal. vide omnino infra in ver. ſententia, in 33. quæſt. poſt prin. vide ff. de offi. præfec. præto. l. 1. & per Cy. in l. ea quidem C. de accuſa.

Iudici non creditur de proceſſu, ita nu. Inn. in c. cum dilecti, de elec. fol. 28. nu. 6.

Iudex licet poſſit conueniri ex maleficio, & quaſi, tamen quando eius proceſſus petitur caſſari, non agitur contra eum, ſed contra illos quos intereſt, & cum illis debet fundari iudicium, ita no. Inn. in c. in noſtra, de procu. fol. 71. nu. 8. itẽ ille dr̃ pars qui citatur, & contra quem fertur ſñia, & iudex qui tulit ſñiam inter partes non eſt citandus, ſecus in inquirente ex officio, ſecundum Inno. in d. c. in noſtra, vnde concluditur quod iudex, qui tulit ſententiam ſuper accuſatione nõ citatur in cauſa appel. vel nullitatis. Sed quando ſententiauit ex inquiſitione, quam fecit ex ſuo offi. tunc debet citari, ſecundum Inno.

ad Iudicem qui cognoſcit inter principales ſemper ſunt remittendi venientes ex tranſuerſo, ita no. Innocen. in c. humilis, de maio. & obed. fol. 68. num. 4. & dicuntur venire ex tranſuerſo illi, contra quos non agitur, vt l. venditor. ff. de iud. quam le. no. Bal.

Iudex qui ſe pronunciat, non reddit ſe ſuſpectum, quia eſt officium neceſſarium, nõ voluntarium, ita nu. Innoc. in c. paſtoralis, extra de reſcrip. in fi. fol. 6. nu. 4.

Iudex poteſt ſuam ſententiam defendere, quia eſt ſuum intereſſe, ita no. Innoc. in c. dilectus, in fi. extra de reſcrip. fol. 11. & ibi vide Hoſt.

Iudex, no. quod merus executor non procedit ut iudex, ita no. Inn. in c. cum inter, de elec. fol. 22. ibi vide.

Iudex poteſt procedere ex ſuo officio, ubi accuſator eſt illegitimus, ſ. inquirendo, nõ accuſationem proſequendo, ita no. Inn. in c. cum oporteat, de accu. fol. 202

per Iudicem poteſt fieri cauſa ſummariè cognitio ſine præſentia partium, ita no. Inn. in c. ex parte, de accuſa. fol. 200. vide infra in ver. ſententia, in 55. q.

non dicit ſine tita. & ideo tane, vide in c.ſape, de verb.ſignifi. in clemen.ſuper verbo, defenſiones.

Iudici eſt pœna ſi ei caſſetur ſententia vel proceſſus, vide gl.no.in c.2. de proba. in clem. & vide infra in ver. Sententia, in 97.q. vide in l.ſi iudex.ff.de varijs & extraordi.cogni.

Iudicis niſi de man.quis non tenetur reſpondere aduerſario ſuo, ſed ſi reſpondet ſibi præiudicat, ita no. Inn.in c. prout, de dolo & contu.fol.98.nu.1.

Iudex an poſſit condemnare de fructibus quando perijt res, vide ſignanter l.vtique.ff.de rei vendi.ſecundum Inn.

Iudicem vnum in cauſa poſſeſſoriȩ, alium in cauſa proprietatis, nemo poteſt impetrare, nec valent literæ ad hoc impetratæ, ita no. Inn.in c.1.de cau.poſ. & pro prie.fol.91.nu.1. vide infra in ver. Reconuentio, in 2.q.

Iudicem quem eſſe ſi ſuit ſemel iudicatum, de cętero querela non ſui iudi. ſuper proceſſu ſuo audiri non debet, ita no. Inno.in c.paſtoralis, de reſcri.fol.6.nu.8. quod intellige quando lex dat ſibi iuriſdi. ctione dubiã, ſecus ſi caret funditus iuriſdictione, vt in c.ſuper litteris, de reſcrip. & eſt no.glo.in auct.habita.C.ne filius pro patre. Bal.

Iudex ſecularis tenetur ſeruare cõdemna.ſniam, bannum, & excõicationem epiſcopi, & euitare ipſum excõicatum. Et econtra epiſcopus tenetur ſeruare ſniam iudicis ſecularis. tamen in hoc eſt differentia, quia epũs poteſt compellere iudicem ſecularem per cenſuram eccleſiaſticam ad obſeruandum ſuam ſniam. non econtra, quia nedum vnus poteſtas, capitaneus vel vicarius, vel balius eſt ſub epiſcopo, ſed etiam Rex, quo ad cenſuram eccleſiaſticam, ſm Innoc. facit quod no.in l.ex ea.ff.de poſtu. non tamen cogitur iudex ſecularis procedere & condemnare ad epiſcopi mandatum nec econtra, licet condemnatum ab vno alter debeat euitare, & ſic iuriſdictiones eccleſiaſtica & laicales debent ſe cauere adinuicẽ, non opponere, ita no. Inn.in c.1.de offi.ordinarij, & tene mẽti.fo.62.

Iudex appellationis poteſt corrigere, & emendare, vel reformare ea, quæ fiunt in fraudem iudicij, ita no. Inn.in c.bona, de appel.fol.135.nu.3.

Iudex licet recipiat compromiſſum, non tamen propter hoc derogatur ſuæ iuriſdictioni, ita no. Inn.in 1.innotuit, de arbi.fol.79.nu.4.

Iudex in quibus caſibus poteſt iudicare ſecundum æquitatem, vide Inn.in 1.1.circa medium, ſuper verbo, ſuo, de conſtitu.fol.1.nu.2.

Iudex an poſſit eſſe teſtis in cauſa, ſi eam delegauerit, vide infra in verbo, Teſtis, in 11.quæſt.

Iudices ordinarij & delegati quando poſſint in cauſa teſtificari, vide in c.dilecto, de teſti.per Inno.fol.109.num.3. vide ſupra in verbo, condemnatio, in 1.q. vbi habes quod ſi iudex condemnauit aliquem iniuſtè, quod condemnato tenetur ad reſtitu.ſuarum expenſarum omnium.

Iudex poteſt ſuam ſententiam temperare, ita no. Inn. Hoſt. & Compoſtel. in 1.cognoſcentes, de conſti.fol.1. & vide omnino ſupra in ver. Appellatio, in 40.q.

Iudices duo vbi ſunt pares, ſi vnus præuenit alium in cognoſcendo factam ab altero in eodem met negocio, valet, & tenet, niſi appelletur, ita no. Inn.in c.cũ omnes, de conſti.fol.2.nu.3. & vide quod no.gl.in 1.ad hæc. Sed contra hoc facit, quod no.in l.magiſtratus.ff.ad municip. & videtur caſus in l.1.ver.ſanè, de offi.conſul. Tamen punitur actor in expen.primi iudicij, vt no. gl.in 1.ex tenore, de reſcrip. & in c.dilectus, de purga.cano. Secus vbi pars peteret ſe remitti ad primum iudicium, quia ibi finem recipere debet, vt ff.de iudi.l. vbi acceptũ. Non obſt. d.l. magiſtratus, quia ibi loquitur in collegijs vbi plures ſubſtinent vices vnius. Item non obſt.d.l.1. de offi. conſul. quia illud eſt verum ſequendo eundem proceſſum, ſed ex nouo libello ſi non opponatur proceſſus valet, ſed ſi opponatur perſiſtere debet in veteri, vt in auct. qui ſemel. C.quomodo & quãdo iudex, & in d.c.cum M. per Inn. Bal. Et ibidem vide per Compoſt. qui clarius loquitur quàm Inn. Bal.

Iudex ex ſola comminatione recuſari non poteſt ſecundum Hoſt.in c.ſi quando, de reſcrip.quod no. Bal.

Iudex dubitans an reſcriptum ſibi præſentatum ſit verum, vel non, ſi de facto procedit, valet proceſſus ſi in vera reſcriptum eſt verum, ita no. Inn. in 1.ſuper literis, de reſcrip.fol.8.nu.1. Sed quomodo poteſt procedere cum neſciat ſe eſſe iudicem? Reſpondeo, ſufficit quod putet, & opinio cũ veritate concordet, alias ſufficit veritas ſine opi. & ſcientia, vt ff.de iudi.l.2.§.1. Sed illud eſt in extraordinaria iuriſdictione, & vide Bar.in l.multum ff.de condi.indebi. Bal.

Iudex in decidendo & puniendo ſequitur conſuetudinem loci delicti commiſſi, ſecundum Inn.in c.1.de conſue.fol.15. nu 8. Sed in cognoſcendo & procedendo ſequitur conſuetudinem ſuam & loci ipſius iudicis, ſecundum Oldra. Primum eſt verum ſi intentatur actio vel accuſatio, ſed ſi imploraretur offi. iudicis iudex ſequitur legem ſuam. quæ dat ſibi iuriſd. & offi.ium, vt no.in l.2.ff.de eo, quod certo loco, præſertim ſi officium reſidet in iudice & in parte, vt officium inquirendi, ideo quis ſecundum ſua ſtatuta inquirit de delicto commiſſo extra territorium, quia hoc mero officio exercetur, & quia eſt magis procedendi via, quam pœna vel deciſio. Alij dicunt contra, quia nulla lege cauetur, quod de delicto extra territorium commiſſo poſſit inquiri, & quia cum extra delinquitur huiuſmodi iudicis maieſtas non contemnitur, hoc tenet Guido de Suza. Sed Cy. & Bar. tenent primam opi. Bald.

Iudex poteſt parcere, vt non pronuncietur contumacia, ſed non in expenſis, cum ſit intereſſe partis, ita no. Inn.in c.conſuluit, de offi.dele.fol.56.nu.3. Et adde ad id, de expen.l.ſancimus. C.de iudi.ibi, ſcituris iudicibus, &c.

Iudex ſi iudicet vltra ſuam iuriſdictionem, & nil ſibi opponitur, valet ſententia, niſi error ſit expreſſus, ita no.in c.cum ſuper, de offi.deleg. fol.55

Iudex à quo non poteſt citare appellantem, ita no. Innoc. in c.paſtoralis, extra de offi.deleg.fol.58.nu.7.

Iudex ad quem donec conſtet ſibi de vigore appel. quod ſit iudex, non poteſt mittere inhibitoriam, ita no. Inn.in d.c.paſtoralis, de offi.deleg. fol. eodem.

Iudex nullitatis poteſt condemnare & abſoluere, & vide l. verum. §.ex facto, in fi ff.de mino.

Iudex tuetur ſuam iuriſdictionem, vt reus, vt actor, & vt iudex, vt reus quando eſt in poſſeſſione, & alius eum impedit: tunc.n. poteſt & armis, & legibus, & proceſſibus eam tueri, ſicut quilibet poteſt omni modo, quo melius poteſt ſe tueri: vt actor, debet enim agere coram ſuperiore, quia fortè vult conſequi cõmoda iuriſdi. vt no.in l.de iure.ff.ad municip. Tamen iſte iudex fatuus eſt, ſi poſſidet, & eligit viam agendi, niſi hoc faciat propter potentiam aduerſarij: vt iudex, cognoſcit enim inter alios, vt medius homo, non vt pars. Et quando procedit, vt pars viſis iuribus & inſtrumentis alterius partis debet ſilere non iudicare, vnde quando iudex eſt pars, tunc quæſtio principalis eſt de iuriſdictione principaliter per ſe mota: quando vt iudex, tunc incidens eſt alteri, no. principaliter per ſe, quia eſt diuerſum factum, de quo nõ eſt actum, vt ff.ad exhiben. l.de eo.§.fi. ita no. Inn.in c.ex parte, de verb.ſignifi.fol.234.nu. 3.

Iudex cui nihil eſt probatum, nihil mandare poteſt, ita no. Inno.in c.ſolet, in fi.de ſen.excom fol.232.nu.13. vide quod dixi in l.qui accuſare.C.de eden. & vide quod no.per gl.in l.admonendi.ff.de iureiur. & in l.bonæfidei, in prin glo.magna.C.de reb.credi. & iureiur.

Iudex poteſt reuocare ſuum errorem, ita no. Innocen.in c.ſacro, de ſenten. excommunica.fol.230.num.13. idem dicit in c.fi. quod met.cau. quia ſi iudex malè condemnauit in expen.poteſt condemnationem expen.reuocare, idem dicit in 1.audītis, de procur.

Iudex quando poſſit cognoſcere de iniuria ſibi facta, vide Inno. in c.1. & in c.ex parte, de verb.ſignifi.fol.233. & 234 nu.3.

Iudex appellationis debet ſequi conſuetudinem partium, item poteſt addere & ſupplere ſententiæ, ita no. Inn.in c.Raynutius, de teſta.fol.166.nu.5. & in 1.paſtoralis, de offi.deleg fol.57. & idem tenet ibi Abb. facit C.de appel. l.ampliorem, & ff.quod cum eo.l.Titianus: emendat.n.tam in dicto, quàm in ratione, vt ibi Bal. & vide l.fi.C.quando prouo.non eſt neceſ.

Iudex poteſt petere auxilium moderatum, & quid de exempto, vide Inn.in c.1. de ſtatu mona.fol.177.nu.3.

Iudex ſi non admiſit exceptionem, quia putabat non veram eſſe, valet proceſſus ipſo iure, nec propter hoc dicitur inordinatus, ita no. Inno. in c.poſt elect.de conceſ.præben.fol.154.nu.2.

Iudex etiam ſine aliquo libello poteſt decernere poſſeſſorem eſſe tenendum in ſua poſſeſſione, ſi ex narratione, ſcilicet facti conſtat de poſſeſſione, ita no. Innoc.in c.cum veniſſent, de inſt.fol.151.nu.1. adde ff.de ſerui. vrb.præd. l.inter te & me, vbi vide Bal. ſed an poſſit dare licentiam, quod quis ingrediatur poſſeſſionẽ ꝓpria auctoritate, Bar. ponit in l.iaſtè.ff.de acq.poſ. aduerte, iſtud procedit iudiciaria cognitione ꝓcedente, quod dr vt l.cũ qui.§ ſi epiſtola. ff.de fur. & facit l.dot.C.ſolu.mat.à contrario ſenſu litera, ſm Iac. de Are. de quo per Cyn. in l.momentaneæ.C.vnde vi. Sed an iudex poſſit dare hanc licentiam non præcedente cognitione aliqua in caſu, quo pars ſua auctoritate apprehendere, ſeu intrare poſſit poſſeſſionem, vide per Bar.in l.creditores.C.de pign.poſt Iac.Belui. & quod ibi ſcripſi, ſecundum Albe.de Ro.poſt Oldra. & Iac Bal.

Iudex licet citetur ad defendendum ſuum proceſſum, non tamen propter hoc dicitur eſſe pars, vide plenè per Inn.in c.cum ſpeciali, de appel.fol.138.nu.8. videtur enim comparere, vt iudicem appellationis inſtruat. vt ibidem Inn.

Iudex appellationis poteſt ex ſuo mero offi. facta in fraudem iudicis corrigere & reformare, ita no. Inn.in 1.bona, in fi.de appel.fol.136.nu.4. & vide per Cyn. C.de alie.iudi.l.1. & ff.de admini.tut.in l.chirographis.§.fi.per Dy. Bal.

Iudex ſi viderit vel conſtabit ſibi de teſtium ſubornatione, vel de eius vtilitate, nõ debet ſequi dictu eorum, ita no. Inn.in c.cauſam quæ, de re iudi.fol.126. nu. 4. Et ſine excep. ſm eum ibidem, & vide infra in ver. Libellus, in 12.q. prope fi.

Iudex poteſt abſoluere partes à termino eis aſſignato, ita no. Inn. in 1.1. de re iudi.fol.125. & vide infra in ver. Iuriſdictio, in 3.q.

Iudex ordinarius vel delegatus ſiue elector quando poſſit interim ſententiare vel eligere, & quando non, vide Inn.in d.1.1.de re iudi.

Iudex quando procedit ex præſumptionibus multum debet temperare ſententiam in mitiorem partem, ita no. Inn.in c.quin, de præſump.fol. 116.nu.2.

Iudex appellationis ſequitur ſtatuta primi iud. Ratio eſt, quia eius loco ſuccedit, vt l penul.ff.iudi.ſolui. Et ideo ſi in criminali appellatur & confirmatur ſnia, pœna venit applicanda burſæ fiſci cuius iudex pronunciauit, quia hæc lex illius iudicis. Item executio corporalis fit per illum, quia lex ſua iuriſdictionis hoc dicit, ergo ipſe debet reum detinere in ſuo carcere. Sed in eo, quod applicari debet burſæ partis ei burſæ non derogatur, ſimiliter quicunq; exequatur, & dic, vt in l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pact. ita no. Innoc. in c.1. de conſuetu.fol.15.num.5.

Iudex à quo, qui non detulit appellationi poteſt exequi ſuam ſententiam in certis caſibus. Primo, ſi appellatio non fuit interpoſita intra tẽpus appellandi, ſed poſtea poſt præcluſam viam lapſu temporis, & hoc conſtat. Secundo, ſi appellatio eſt inepta, puta quia appellatũ ab interlocutoria ſine cauſa vel ſine ſcrip. Tertio, quando appellatio eſt prohibita à lege, vt quando quis eſt confeſſus & conuictus de maleficio. hoc etiam caſu, ſecundum canones prohibetur appellare. Quarto, quando appellatio eſt remota ꝑ clauſulam appellatione remota, inſertam à iure, vt in præfecti prætorio, vel inſertam in reſcripto, & appellatur incoloratè & informiter. Quinto, quando appellatio eſt remota propter verã contumaciam, vt no.in c.1.de dolo, in cle. Sexto, quando certum eſt appellationem eſſe iniuſtã. Et hæc ſunt vera, niſi appelletur ad Principem, quia tunc poſtquã Princeps admiſit appellationem, nihil eſt attentandum. ſecus in alio inferiore, qui non poteſt iuri derogare, ita no. Innoc. in c.paſtoralis, de offi. deleg. fol.57.

Tu clarius dic, aut appellatio peccat per impoſſibilitatem, & iſta non trahit negocium ad ſuperiorem: aut peccat alias, & tunc aut in forma, & idē: aut non in forma, & tunc debet iudex à quo ſilere, vt ff. de mino. l. intra vtile. Quid in cauſa nullitatis? dic ſi euidenter peccat in materia non impeditur executio, vt no. Inn. in c. cum in iure, de offi. dele. fol. 59. nu. 2. & C. de ord. cog. l. fi. quia nō derogat iuriſdi. primi iud. nec reſcindit cauſa nullitatis pronunciatā, vt l. 3. §. ſi ſeruus, de acq. poſ. per Dyn. Inn. tamen ſi ſnīa dicatur nulla ex defectu iuriſdi. interim non debet fieri executio, vt l. ſi quis filio. §. ſi quis. ff. de iniuſto teſt. vel ludibria fiat proceſſus præiudicialis vel ipſa executio reuocetur, arg. l. diximus. ff. de excu. tut. Si aūt ꝑ apertā calūniam dicatur nulla ſnīa, interim fiat executio, vt l. ſatis. C. de ſal. idem ſi per præſumptam calumniā præſumptione iuris, arg. in Auth. qua ſup. ſecus ſi præſumptione hoīs, quia ex ea nihil eſt innouandum, quia eſt probabilis non eſt neceſſaria. ff. de pœnis. l. abſentē. Et no. quod licet lege caueatur, quod non poſſit opponi de nullitate ſnīæ, tamen ſi dicatur nulla ex defectu iuriſd. talis exceptio procedit & debet admitti, vt na. glo. vnica, & ſingularis in c. 1. de ſequeſt. poſ. & fruct. in clem. idem puta ſi cōtineat erro rē expreſſum. Sed in errore velata vel alia nullitate velata non pōt opponi, vt l. 3. C. de edic. diui Adria. tol. Et quod dixi in re dubia executionē fieri non debere, intelligo de executione iudiciali, ſecus in execu. legali, quę attinet ſoli veritati, arg. ff. de condi. ob cau. l. ſi pecuniam. §. ſi ſeruum. nec fingi lites poſſunt in præiudiciū diſpoſitionis legalis, vt ff. de tranſac. l. cum hi. §. ſi cū lis, non dico in priuata tamē executione: quamuis n. publica executio retardetur, priuata tamen pœnam non meretur, vt ſi quis occidat bannitum pendente cauſa nullitatis banni. ꝗ tamē re vera valebit, ſecundū Dy. vbi ſupra. Et ſic auferetur ptās bannito vlterius diſputandi de banno, arg. cōtra, ff. man. l. Quintus, & facit ff. de iur. & ho. l. reus delatat. & de lib. cau. l. qui de libertate. tene menti. Bal.

Iudex qui cognoſcit de cauſa reſti. in integ. contra ſententiam ſi videbit ipſam nō valere pronunciabit, quod non valet & non procedet ad alia, ſic iudex appellationis, vt in §. ex alia. Hoc non placet Inn. quod iudex aditus ſuper reſtitū ne vel nullitate intromittat ſe de eo, quod non eſt actum, ita no. Inn. in c. coram, de offi. deleg. fol. 59. nu. 2. vide Cy. in l. eos. C. de appel. & Bar. in l. ſi expreſſis. ff. eo. tit. Bal. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pactis, in 14. q.

Iudex appellationis non poteſt iudicare de eo, quod non eſt petitum, ita no. Innoc. in c. cum contingat, de offi. deleg. fol. 60. nu. 6.

Iudex poteſt ſuum proceſſum defendere, ita no. Hoſtien. in c. de cętero, de tranſact. item & ſententiam ſuam defendere poteſt, ita no. Innocen. & Hoſt. in c. dilecto, in fi. de reſcrip. fol. 11

Iudex ſicut abſoluit propter contumaciam partis, ita & arbiter poteſt abſoluere ab obſeruatione arbitriȷ, ita no. Inn. in c. ex parte, de arbi. fol. 78. nu. 1.

Iudex eccleſiaſticus in quibus caſibus poteſt ſe immiſcere cauſis ſecularibus, vide Inno. in c. licet, de foro compe. fol. 82. nu. 3.

Iudices extraordinariȷ vbi debeant ſedere & iudicare, & quis puniat eorum officiales, vide Inn in c. cum contingat, de foro compe. fol. 83. nu. 1.

Iudex poteſt ferre ſententiam etiam de re quæ non eſt de ſua iuriſdi. ita no. Inno. in c. poſtulaſti, de foro compe. fol. eod. ſed contra videtur, vt no. C. de anna. except. l. fi. in fi. Solutio, dic, quod illa quæſtio intelligitur quando quis ſortitur forum ratione poſſeſſionis non ratione contractus vel domiciliȷ, & ſic concordat cum Innoc. & dicit Inno. quod ſi habeo bona Mediolani, non ideo dominus Mediolanen. poteſt ea confiſcare, ſi alias non ſum ſibi ſubditus, quia ſi ꝓ occidā Mediolanen. extra diſtrictum Mediolani vel aliud delictum committam, quia ſtatuto non ligor, ex quo in territorio ſuo non delinquo. Fallit ſi offenſus non inuenit de me iuſtitiam, quia tunc poteſt bona mea occupare, vt 23. q. 2. c. Dominus noſter. Sed propter onera realia bene poteſt confiſcare, & ſibi incorporare, & ſi non ſoluantur, quia hic res non perſona conuenitur, & ſententia prædio datur, vt ff. de neg. geſt. l. qui in alienam, in fi. ſecundum Inno. in d. c. poſtulaſti, in c. à nobis, de ſenten. excom idem tenet Bar. in l. cunctos populos, in 8. q. C. de ſum. Trini. & fide catho. Bal.

Iudex non poteſt quem citare extra territorium, vt ſit verus contumax, licet miſſionem patiatur, ita no. Inn. in c. licet, de foro compe. fol. 82. & citare non poteſt realiter, ideſt per capturā perſonæ, quia executio realis non poteſt fieri extra territorium, & ſi edictum extra territorium proponatur, ſolenniter vel ad domum citetur, citatio porrigit effectum ſuum contra citatum, vbicunque ſit, & erit verus contumax ſi ſciſſe probetur, vt l. ſi. de decre. ab ordi. faci. & poterit excommunicari & banniri & confiſcari, vt l. 1. de requi. reis. ff. Si autem nuncius ad eum citandum mittatur extra territorium, non valet citatio, quia extra fines temporis vel loci mandantis non poteſt nuncius citare, arg. ff. de arbi. l. ſi cum dies. §. ſi intra, & non valet citatio, quæ peccat in fundamēto & initio ſuo, vt in c. paſtoralis, de re iudi. in clem. Si autem citatio per nuncium, vel literam fiet intra territorium, ſed in loca exēpta, vt puta eccleſia, bene valet, vt l. ꝑſenti. C. de his, qui ad eccl. cauſa. & no. per gl. in l. pleriq;. ff. de in ius voc. facit quod no. Cy. in l. omnes. §. nihilominus. C. de epiſ. & cle. Citatio ergo, quæ intra territorium ſumit initium, effectum ſuum porrigit vbicunq;, ſecus ſi peccat in fundamento ſui principiȷ, quia vbi fundamentum non eſt firmum, non bene de fine perpenditur, vt no. in ſimili ff. de arbi. l. ſi vnus. §. principaliter, & quod na. in ſimili ff. de poſtu. in l. ex ea, quod tene menti. Bal.

Iudex quando pronunciat ſe iudicem contra verum contumacem non poteſt appellari, licet non eſſet iudex, ita no. Inn. in c. præterea, de dila. fol. 88. nu. 3.

Iudex poteſt quædam ex ſuo arbitrio facere in fauorem litigatoris, quæ tamen ſi non facit, non poteſt appellari, ita no. Innoc. in c. fi. de feriȷs. fol. 89. ſic & ſupplere poteſt, tamen ſi non ſupplet, non poteſt appellari, quia hoc non conſiſtit in iure partium, & vide Specu. in titu. de offi. iudi. & poteſt delegare, & non delegare, & ſi delegat, non poteſt appellari, quia non tangit ius partis, ſecundum Ioan. And. ibi, & poteſt facere gratiam ſpectationis contumacibus, nec inde poteſt appellare, quia iſta potius pertinent ad iudicis auctoritatem, & animi ſui motum, quàm ad neceſſitatem, & no. bene iſta. Bald. vide omnino ſupra in verbo, Concluſio, in 2. q.

Iudex quilibet debet obſeruare ferias ſui fori, non ferias litigantium, & ita obſeruat etiam curia Romana: feriæ enim ſapiunt ordinem proceſſus: tempus. n. eſt de ordine, ita no. Inn. in c. ſi. de feriȷs. fol. 89

Iudex poteſt mutare interlocutoriam latam ſuper exceptione, vnde quando ponitur exceptio per aliquam partem alteri, ſententia interlocutoria iudicis requiritur, vt videatur an benè, vel malè fuerit exceptum, vt no. Abb. in c. duobus, de appel. de primo no. Inno. in c. 1. de ordi. cogni. fol. 90. & vide, quod no. ff. de re iudi. l. quod iuſſit.

Iudex laicus non poteſt cognoſcere de aliquo ſpirituali actu, nec principaliter, nec incidenter, ſed remittitur cauſa ad epiſcopum, ita no. Inn. in c. tuā, de ord. cog. fol. 90. Non obſt. l. quotiens. C. de iud. quia illud intelligitur de incidenti, quod non eſt alterius fori principalis, ſed forum ſpirituale eſt diuerſi fori principale à foro temporali, vt ipſe Inn. no. in c. licet, de foro compe. fol. 82. nu. 1. Non obſt. quod iudex vxorem prægnantem mittit in poſſeſſionē nomine ventris, & puerum ex Carboniano, vt l. 1. §. ſi ea. ff. de vent. in poſ. mit. vbi etiam no. quod licet in ſummariȷs ſufficiant præſumptiones ad probandū filiationem, tamen ad probandū matrimoniū exigitur plena probatio, quia & ibi dico, quod iure canonū debet fieri remiſſio ad epm. Nec obſt. quod iudex ſecularis interponit decretū in emancipa. quia eſt iſte actus voluntariæ iuriſdōnis. Nec ob. quod decernit alimenta, quia verū eſt, ſi aduerſarius fatetur eū eſſe filiū, nā cōfeſſionē bene poteſt audire, ſed ſi aduerſarius negat, remittuntur ad epm. Ratio eſt, vt dicit Spec. in tit. de reconuentione, hoc capitulū habet locum, vbi de matrimonio incidit quæſtio contentioſa & contradic. ſecus ſi non in modum diſceptationis quæritur, ſed de plano, quod eſt no. Sed quid erit ſi coram arbitro incidit qō filiationis, an remittet illam ad epm. dico quod non, quia non poteſt eā arbiter remittere, vt ff. de arbitris l. non diſtinguemus. §. de officio. itē non procedit arbiter vt iudex, & ſic non fiet contra hanc decretalem, tamen iſtæ probationes nō valebunt iſto caſu in vero iudicio. Quid ſi fiant ſtatu. contra hanc decretalem? Reſpō. iſtæ probationes non valebunt iſto caſu in vero iudicio. quid ſi fiāt ſta. contra hanc decretalē? Reſpondeo, valent teſtimonia tanquā extraiudicialia. Et ſi ſtatutum vult facta extra iudicium valere inter ſibi ſubditos, bene valebit ſtatutum, non tamen erit vera probatio, ſed ficta, quia ſtatuta non poſſunt iuriſdōnem ſpālem conferre. Quid in arbitratore? dic quod non ſunt iudicialia teſtimonia, q̄ fiūt corā eo, & ſic eſt duplex genus teſtimoniȷ, vt C. de hære. l. quoniam. Et quod dicit hæc decretalis habet locum etiam in excep. clericatus ex cōtra. & periuriȷ, quæ ſunt cauſæ ſpirituales, ſecundū Hoſt. & tene menti. Bal.

Iudex ſi non vult audire aduocatos & eorum allegationes, non propterea dicitur grauare partem, quia præſumitur iudex ſapiens in iure, nec apparet, quod propter hoc grauet partem, quia multi ſunt, qui non egent allegationibus iuris, ſeu legum, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de cauſa poſ. & proprie. fol. 92

Iudex ſi condemnauit de principali, & non de fructibus & intereſſe, quod pertinet ad conſequentiam petitionis, non poterit de fructibus & intereſſe agi nouo iudicio, quia ſopitum videtur vna cum principali, ita no. Inn. in c. grauis, de reſti. ſpolia. Bal. fol. 95

Iudex duobus æquè probantibus non poteſt inter eos diuidere poſſeſſionem, quia non eſt ad hoc actum, ita no. Inn. in c. licet, de proba. fol. 103. nu. 5.

Iudex debet laborare, vt intercipiat teſtem, ſi videtur ei ſuſpectus, ita no. Inn. in c. cum cauſam, ad fi. de teſti. fol. 108. nu. 7. idē tenet Azo, C. eo. tit. in ſumma.

Iudex ex officio ſuo debet inquirere de conditione teſtis, licet non excipiatur ab alio contra quem producitur, ita no. Inn. in d. c. cum cauſam, de teſti. fol. eo. & no. ff. de magi. conue. l. 1. §. ſi præfec. Bal.

Iudex licet deleget cauſam, non propterea in illa poterit teſtificari, quia delegatus iure delegantis fungitur, ita no. Inn. in c. dilecta, de teſti. fol. 109. nu. 3.

Iudex debet quærere a teſtibus de cauſa ſcientiæ ſine interrogatorio, & ſi interrogauit, & teſtis nihil vel bene reſpondit, tunc non debet repeti interrogatio, ſecundum Inno. in c. cum clamor, de teſti. fol. 110. nu. 3. Si vero iudex non quæſiuit, malitia & doloſitas præſumitur, quia omittit ea, quæ officio ſuo incumbunt: debet enim ſuo officio interrogare de cauſis ſcientiæ. ſi autem iudex omiſit interrogare de circunſtantiȷs, non de ſubſtantialibus, vt de loco, tempore, & conteſtibus, & ſimilibus, non ſunt conteſtes iterum interrogandi, ſi autem iudex omiſit interrogare de principali re vel facto, vt de libello in præſcriptione, tunc debent repeti teſtes, quia fuit culpa iudicis non partis, ita no. Inn. in c. per tuas, de teſtibus. fol. 110. nu. 4.

Iudex in teſtibus interrogandis poteſt ex ſuo officio ſupplere, ita no. Inn. in d. c. per tuas, extra de teſti. fol. eodem.

Iudex qui non pronunciat ſuper pria non poteſt parti reſeruare petitionem expenſarum, quia nunquam habuit petitionem ſeorſum à principali, ita no. Inn. in c. fi. de dolo & contu. fol. 98. nu. 2.

Iudici ſoli licet non credatur, niſi quatenus conſtat ex actis, tamen creditur iudici & notario ſimul, ita no. Inn. in c. quoniā contra falſam, de proba. fo. 104. nu. 8.

Iudex poteſt cōmittere notario examinationē teſtium fiendā & in abſentia, ita no. Inn. in d. c. quoniā contra falſam, de proba. fol. eo. & in c. cū Bertoldus, de re iud. fol. 128. & no. etiam in c. 2. de iureiu. lib. 6. & in c. 1. de offi. deleg. in cle. & in c. cū cauſam, de teſti. & ipſemet notarius inſtrm de cōmiſſione facta ſibi poteſt facere, ita tenet Bal. in l. ex ſnīa. ff. de teſta. tute. tamen magis cautū eſt, vt alius notarius rogetur de confectione iſtius inſtrumenti cōmiſſionis. Hoſt. & Io. And. in d. c. quoniam contra, de proba. quod eſt no. ſine cōmiſſione notarius nō pōt examinare, quia hoc ſpectat ad officium iudicis non notariȷ, vt no. C.

de

de teſta.l.hac conſultiſſima.§ penul.facit ff de ex.n.tut.l.ſtire oportet. §.oportet, & ibi per Dyn.Bal.ſed pone, teſtes qui ſunt de eodem domicilio iudicis nõ poſſunt venire ad iudicem propter infirmitatem, nunquid iudex debet ire ad teſtes percipiendo teſtimonium? dic quod in criminali ſic. ſed in ciuili non tenetur ire,ſed poterit committere examẽ notario.& vide Bar.in d.l.ex ſententia, de teſta.tut.Bal.vide in c.conſtitutus,de fideiuſſ.

Iudex ſi viderit vacillare teſtẽ debet iubere notariu, quod ſcribat in actis qualiter ipſi iudici videtur teſtẽ vacillare,titubare,& pallere, &c.& debet ſcribi modus vacillationis,ita no.Inn.in d c.quoniam contra falſam, de proba.fol. 104. nu.5. Et ibi ẽt vide qualiter notarius debet ſcribere vacillationẽ teſtium, quãdo iudex ſibi dicit.Ion.ibidem,& no.bene iſta.Bal. & nn.quod eo tunc,i.tempore vacillationis , debet iudex hoc notario committere non ex interuallo, & maxime non debet committere finito iudicio, vide Inn. in d. c.quoniam cõtra fal.fol. eo.& Ang.in l.Lucius.ff.de his,qui no.inſa.

Iudex ſi citat aliquem per ſuam cedulam ſuo ſigillo ſigillatam,licet non ſit ſcripta manu notarij,valet tamen,ita no.Inn.in c.2.de fide inſtru.fol.113.nu.3.facit in arg.l.ſi publicanus.§.de rebus,de publi.

Iudex quando habet duas vias ad procedendum,ſeu duas auctoritates iuriſdictionales,poteſt ex vtraque procedere.Item poteſt vnũ actum facere ex vna, alterum ex altera,& tunc ex ea via quam elegit proceſſus eſt iuſtificandus,vt ff.de iuſſ.eius cui man.eſt iuriſd.l.& ſi prætur.ſed habens vnam auctoritatẽ,& putans ſe diuerſam habere,ſi procedit,an valeat proceſſus? & videtur quod ſic , niſi aſtringat ſe ſolum ad procedendum ex incompetenti auctoritate,ſm Inno. ſed alij dicunt valere,quia credit ſe iudicem,& eſt,& ſic non errat circo fundamentum, ſed errat in qualitate vel cauſa iuriſdi.ſua. ſicut ille, qui procedit vt ordinarius ex principali iuriſdictione,cum non poſſit,niſi ex prorogata , tamen dicit lex valere ſuum proceſſum.ff.de iudi.l.2.§.1. vide iſta per Innoc.in c.cum ex officij,de præſcri.fol. 124.& per Bal.in l.multum.ff.de condi.& demonſt.Bal.vide per do.Bal.de hoc in l.falſus.C de fur.

Iudex appellationis quando tertius appellat , an pronunciabit pro appellante ſibi non fieri præiuditium,an reſcindet ſñiam in totum,ẽt quo ad principalem, qui acquieuit ſñiæ. Item an perſona quæ venit ex tranſuerſo quæ nunquam appellauit,poſſit tertio appellare.Item an mandetur ſñia executioni in præiuditium vnius & non alterius, vide de omnibus iſtis Innoc.in c. cum ſuper, de re iud. fol.127.nu.2.& 3.iudex in ſñia poteſt dicere,ego pronuncio, vel nos pronũciamus,licet ſit vnus ſolus iudex,ita no.Inn.in c.Apoſtolica,de re iudi.

Iudex non poteſt reſeruare ius,de quo non eſt actum,niſi de conſenſu partium , ita nn. Inno. in c.cum dilecti,de emp.& vendi.fol.160.facit ff.de pac.dota.l.Bebius Marcellus.Bal.

Iudex imponit perpetuum ſilentium accuſatori,ſi non fuerit in termino , ita no. Inn.in c. licet,de accuſa.fol.201.nu.4.

Sciat tamen,quod iſtud ſilentiũ eſt interlocutoria, & poteſt ab impoſitione talis ſilentij appellari,quia nimis præiudicat.ff.de accuſa.l.Titia.Bal.

Iudex poteſt corrigere errorem ſuum,ſiue errauit in proceſſu, ſiue in interlocutoria, & in criminali,ita no.Inn.in c.qualiter,il 1.de accuſ.fol.202.nu.2.

Iudex ſi procedit contra aliquẽ non ſubditum,proceſſus non valet,nec tacitus conſenſus ſufficit ad actũ illum validandũ,ita no.Ion.in c.ad petitionẽ,de accuſa. fol.203.nu.1.Sed bene ſufficit conſenſus expreſſus,ita nn.C.commu.vtriuſque iud.l.2.& vide ſupra in ver.Arbiter,in 8.q.vide in l.1.C.de iuriſd.om. iudi. & in l.ſi per errorem.ff.eo.tit.& vide infra in hoc eodem ver.in proxi. 6.q.

Iudex recipit cautionem pro officij ſui ſecuritate, ita no. Innocen. in c. quia fruſtra,de vſur.fol.213.num.2.& vide per Oldra.& Bart. in l. ſi quis vxori.§.ſi fugitiui, de fur.Bal.

Iudex laicus ſi tenet aliquem in carcere,qui dicit ſe clericum, an teneatur eum dimittere,& quando,vide per Inn.in c.contingit,de ſen.excom.fol.228. nu.2. Et dic,quod detinet eum donec iudex pronunciabit clericum,nam iudex laicus de clericatu non habet cognitionem ſecundum eum,& poteſt epiſcopus inhibere iuditi laico,ne procedat contra clericum etiam litigare volentem,ſecundum eundem Inn.ergo ſi hoc facit epiſcopus, non tamẽ dicitur clericus declinare,ſed inuitus abſtrahi, nec incidit in pœnam inclinantium , quia eo inuito epiſcopus pro intereſſe totius ordinis clericalis declinat eum, non autem ſeipſum declinat.Et vide l.1.C.de lega. admi.parti tene menti.Bald de iſto puncto eſt hodie caſus ad literam in c.ſi iudex laicum,de ſen excom.in 6.q.

Iudice vel quocunque alio officiali mortuo , an poteſtatem eius exerceat aliquis ante euentum ſucceſſionis,vide Inn.in c.ad abolendam,de hære.fol.209.num.1. Et dic quod ſubalternum officium reddit ad dominum principalẽ.Principale officium ad nullum,niſi officium epiſcopi,quod ad capellanum reddit in eo propriẽ quod pertinet ad epiſcopi iuriſdictionẽ,ſicut eſt iuriſdictio & confirmatio,quia ſunt vnum corpus.& in vno collegiali corpore ẽt vnum ius omnium recidit, vt l.ſicut,in fi.ff.quod cuiuſq; vniuer.nomine,niſi ſint ſingulares perſonæ . Inn.

Iudex an poſſit reuocare poſt litem conteſtatam interlocutoriam per eum latam ante,vide Inn.in c ſæpe,de appel.fol.134.nu.3.

Iudex non poteſt iudicare,neque cogere aliquem ad aliquid faciendum ſine cauſæ cognitione,alias non valet ſententia, ita no.Innoc. in c ſolicitudinem , de appella.fol.136.nu.4.ſed pone,ſententia aliquo caſu eſt nulla , quæritur an conſenſus partium faciat eam valere? Et dic quod non,quando omni reſpectu erat nulla,& hoc quantum ad agendum,ſed quantum ad excipiendum ſic,vt C.communia vtriuſque iudicij.l.2.arg.ff.de pigno.l.1.in prin.ſi autem eſt nulla,nõ ſimpliciter,ſed habito reſpectu ad dominum,tunc ratificatione ſumit effectum, vt l.3.§.1.ff.rem ratam habe.& l.1.C.qui pro ſua iuriſus. Iac.But.Bal.vide ſupra hoc eodem ver. in 6.proxi.q.

Iudex appellationis an poſſit de principali cauſa cognoſcere, vide Innoc. in c.vt debitus,de appella.fol.137.num.5.

Iudices qui erunt,quando eſt contentio inter dominum & vaſallum de feudo , vel circa feudum,dicit Inn.quod pares,i.habentes feuda ſimilia. Et quando contentio inter vaſallos eſt,dominus ipſorum eſt iudex. ſed ad quem appellabitur iſtis caſibus,vide Ion.in c. cæterum,de iudi fol.80.nu.5.

Iudex eccleſiaſticus erit iudex,ſi eccleſia petat ſe reſtitui in integrum, ita no.Inn. in c.cum ſit,de foro compe.fol.82.nu.2.

Iudex eccleſiaſticus cognoſcit de qualibet oppreſſione pauperum, & de crimine ſacrilegij etiam in dubio,ita no.Inn.in c.cum ſit generale , de foro compe. fol. eo.

Iudex eccleſiaſticus cognoſcere debet de cauſis viduarum, quia ad eum iuriſdictio pertinet,licet de gratia ſpeciali deferatur iudicibus ſecularibus , vt ipſi cognoſcãt,ita no.Inn.in c.licet,de foro compe.fol.82.nu.3.Adde quod no. in c.ſignificantibus,de offi.dele.in nouella,& in l.1.C.quãdo Imperator inter viduas.Bald.

Iudex eccleſiaſticus habet cognoſcere de cauſa dotis & adulterij,ita no.Innoc. in c.1.vt lite non conteſt.fol.86.nu.3.

Iudices habentes mixtum Imperium iſti non ſolum habent poteſtatem dandi plenam poſſeſſionem,nudam vero poſſeſſionẽ in caſibus cauſa cuſtodiæ poſſunt dare ſimplices magiſtratus,ita no.Innoc.in c.iuæ,vt li. non conteſta.fol.86. Primum fallit in litis diuiſoriis , vbi requiritur litis deciſio corporalis , vt l.inter caſtellianum.ff.de arbi.Bal.

Iudex non repellitur propter omnem inimicitiam,ſed ſolum propter grauem . teſtis vero repellitur propter grandiorem, quæ non ex ipſo ſed ex alio cauſam habet.ff.de arbi.l.non diſtinguemus.§.cum quidã. & in c.cum P. extra de accuſ. Et nimis fauor inſtar inimicitiæ continet,ita nn. Hoſt.in c.accedens, vt li.non conteſt.quæ inimicitia probatur ex verbis,puta ex capitalibus minis, dũtamẽ ex perſona dicta penſemus,vt in l.1.C.ſi quis Imperat.maledixerit,& l.licet. C.de arbi.itẽ ex ipſis rebus & factis,vt C.de appel.l.ſi quis prouocatione.Bal. vide ſupra in ver.Colonus,in 1.q.ibi,quia iudex non intendit præiudicare,vide omnino ſupra in ver. Citatio,in 28.q.ibi. Sed reſponde , quod omnia præcepta iudicum,&c.vide ſupra in ver.Curia,in 3.q.ibi,& quilibet, &c.

Iudex licet mittat in prima citatione peremptorium , pars quæ citatur, non propter hoc poteſt appellare,quia iudex in quacunque citatione ſi vult , poteſt quẽ citare cum perẽptorio,ita nn.Inn.in c.1.de dila.fol.88. tene menti. vide Bar. in l.2.ff.de appel.recip.& Bal.in l.2.C.de epiſ.audien.

Iudex appellationis quandio cognoſcit,an appellatio ſit recipienda , non debet inhibere,ita no.Inno.in c.dilectus,de reſcrip.fol.11.nu.3.

Iudex non poteſt ſuper petitione principali iudicare nunc pro vna parte, nunc pro alia , quia ſuper totũ debet formare ſententiam : actus enim pronunciandi eſt indiuiduus , ſed ſi ſunt plura capitula poteſt de per ſe ſuper quolibet pronunciare,niſi eſſent connexa & inſeparabilia,ita no.Inno.& Hoſt.in c.cum inter, de elec.fol.21.Nec ob.l.intra vtile.ff.de mino. vbi per ſe iudicatum fuit ſuper ætate,quia id fuit interloquendo, non diffiniẽdo,nec ſuper re,ideſt ſuper re ſti.petita,ſed ſuper quoddam præambulo,i.cauſa petitionis,ſcilicet ſuper ætate,& tene menti prædicta.Bal.

Iudex poteſt iudicare ſuper his,quæ veniunt ex quadam conſequentia, licet ſpecificẽ non fuerit petitum in libello,ita nn.Inn.in c.querelam,de elec. fol.24.ff. de min.l.ſi iudex,& C.de ſen.& inter.om.iud.l.cum eorum.Bal.

Iudici poteſt de facto reſiſtere ille qui non eſt citatus, dummodo poſſideat , ita no. Inn.in c.ſi quando,de offi.dele fol.52.vide ſupra in ver.Factum, in 8.q.

Iudex quilibet dummodo ſit ordinarius abſoluit à ſñia excõicationis lata à iure. Sed ſi eſt lata ab homine,is,qui eam tulit abſoluit,vel ſuperior in ea iuriſd. ita no.Inn.in c.prudentiam,de offi.dele.fol.54.nu. 13.vel potes dicere, iudex maior poteſt abſoluere à ſententiis ſuorum ſubditorum,vt vult Inn.in d.c.prudẽtiam,de offi.dele.Et hoc ſi offi.minorũ ei ſubalternatur, vt ff.de iud. l.iudiciũ ſoluitur,alias non debet ſe intromittere, vt 11.q.1.c.perſona,per Arch.Bal.

Iudices ſedebunt à mane vſque ad veſperas,quomodo hoc intelligatur,vide Inn.in c.conſuluit,de offi.dele fol.56.nu.4.

Iudex quando pronunciat appellationẽ fuiſſe deſertã,iſta pronunciatio eſt interlocutoria,& ideo debet appellari in ſcriptis,& cum cauſæ cognitione, facit quod no.in c.ſi.de appel.in cle.& C.quõ & quando iudex. l.ſi prætet quaſi deſertã. & ideo quia eſt interlocutoria reddit executio ad primum iudicem, arg.l.intra vtile.ff.de mino.& no.in l.tale pactum. §.qui prouocauit.ff.de pac. & tangitur per Inn.in c.paſtoralis,de offi.dele.fol.58 nu.5.Bal.

Iudex inferior non cognoſcit de nullitate ſententiæ ſuperioris,ita nn.Inn.in c.cum in iure,ver.ſecus,de offi.dele. fol.59. num.3. facit in arg.ff.de mino. l.minor autem.nec merus executor,per capitulum, de cætero,de re iud. ſecundum Inn. per Bar.in l.à diuo Pio,in prin.ff.de re iudi.

Iudex poteſt ſuam iuriſdictionem defendere etiam cum enſe,& etiam in bello.hoc verum ſi iuriſdictio erat euidens & notoria,ſed ſubditus vel alter ſubtrahit ſibi exercitium iuriſdictionis,ita no.Innoc.in c.dilectus, de pœnis.fol. 224.& plenius per eundem,in c.olim,de reſti.ſpolia.Bald.

Iudex ſuperior in aliquo territorio poteſt cognoſcere de omnibus cauſis , de quibus iudex inferior poſſet cognoſcere in ipſo territorio,ita no. Inn.in c.cum ab eccleſiarum,de offi.ord.fol.63.nu.3.facit C.de offi.præfe.vrb.l.1.in fi.hoc verũ,niſi conſuetudo illius terræ præfigeret certũ ordinem in cognoſcendo ſm eum ibidem.Et dic,quod ipſo iure non valet,quod actum eſt contra cõſuetudinẽ informantẽ iuriſdictionẽ,& contra ordinem conſuetũ,tene menti.Bal.No.cõtra cõſuetudinẽ informantẽ iuriſdictionẽ,&c.Nã conſuetudo põt tendere ad deciſionẽ,ſeu iuſtitiam cauſæ.Et tunc dic,vt per Cy.in l.2. C.quando pro. non eſt ne.

Iudex ſi taxauit malẽ expen.poterit illam taxationẽ reuocare,ita no.Inn.in c.ſuper eo.quod met.cau.fol.73.nu.4.& per eundem in c.ſæpe, de appel.fol.134. num.3.ubi habes an poſſit appellari.

Index ſuperior poſtquam incœpit cognoſcere de appellatione inferioris, poſſeſſionē dare non poteſt, ita no. Inn. in c. conſtitutus, de appel. fol. 132. nu. 3. vide ſupra in verbo, citatio, in 27. q. vbi habes, quod omnia præcepta iudicum ſunt ſtricti iuris. No quod omnia præcepta iudicum, &c. quia contra facit, quod habetur in c. cū eccleſia Sutrina, de can. poſ. & proprie. Sed hoc intellige in articulo præcepti. Et vide Cyn. in l. quotiens. C. de fideicom.

Index qui ſe obtulit facere rationem, & iuſtitiæ complementum, non dicitur grauari, ita no. Inn. in c. dilectis, de appel. fol. 136. nu. 2.

Index à quo appellatur, debet citari ad audiendam ſententiam iudicis ad quem, ita no. Inn. in c. cum ſpeciali, de appel. fol. 138. nu. 8.

Index poteſt iudicare ex pluribus præſumptionibus, ita no. Inn. in c. illo vos, de pig. fol. 162. Et per Dyn. ff. de excuſa. tut. l. 1. Bal.

Index poteſt punire delinquentem ex ſuo offi. etiam ſine accuſatore, ita no. Inn. in c. qualiter, de accuſ. il 2. fol. 205. nu. 5. facit c. fi. de celebr. miſ. Punit ergo quis ſine accuſatore. Ratio eſt, ne maleficia remaneant impunita.

Index, an eo ipſo, quod fuit oppoſita exceptio, quod non erat iudex, deſinat eſſe iudex, ita quod proceſſus poſtea factus per eum non valeat. Inn. in c. cum ſpeciali, de appel. fol. 138. nu. 7. dicit, quod non recordatur ſe legiſſe, ſed Bar. in l. 1. C. ſi quis prædi. po. dicit, quod recordatur, quia allegat ibi eſſe caſum, ſed do. Bal. ibi dicit, quod eſt ſpeciale ibi. tene menti. Aduerte, alibi Bar. quærit in hoc, vtrum ex eo, quod opponitur iudici, quod eſt ſuſpectus, ex hoc impediatur proceſſus, & dicit, quod ſic contra Inn. per Bar. in l. qui poterat. ff. ad Trebel.

Index vnus poteſt alteri mandare, quod recipiat probationes vice ſua, ſeu nomine ſuo, ita no. Abb. in c. conſtitutus, de fideiuſ.

Index ſi dicit ſolue, ſolue, ſolue, non propter hoc dicitur tertia monitio, ita no. Albas in c. tan. de dona. vide gl. in l. 4. de pig. act. Bal.

Index poteſt terminū aſſignatum reuocare: non. n. habet maiorem auctoritatē termini aſſignatio, quàm interlocutio, ſed interlocutoriam poteſt reuocare, ergo et aſſignationem termini, ita no. Innoc. Abb. in c. ſignificante, de appel. fol. 139. quod tene menti. Bald.

Index in cauſis beneficialibus cognoſcit de meritis cauſæ etiam appellatione deſerta, ita no. Abb. in c. ſecundo requiris, de appel. Bal.

Index qui commiſit cauſam alicui, vt cognoſceret & pronunciaret habito conſilio à quodam ſapiente, ſi ille pronunciauit omiſſo conſilio, non oportet appellare, quia ſententia eſt nulla ipſo iure, ita no. Io. And. in c. non eſt, de confrer. lib. 6. in nouella. quod tene menti. adde quod ille, qui petit conſilium hominis certi, nō poteſt appellare à ſententia illius conſilij vigore lata, vel etiam à conſilio nō appellat, tex. eſt ad hoc melior, q ſit in iure ciuili, in l. generaliter. §. ſin autē is, ver. cum minus credele eſt parti, & l. C. de reb. cred. & iureiur. quod no. Bal.

Index ſi in prima dilatione probatoria dixit, & perēptoriè, & tunc ſecunda dilatio non dabitur, niſi cū maiori ſolemnitate, q̄ alias daretur, ſ. quod impedimentum in prima oportet probari teſtibus, non autem ſufficit ſolum iuramentum, ita no. Inn. in c. in cauſis, de teſti. fol. 106. nu. 2. quod tene menti. Bal.

Index vbicunq; daret dilationem probatoriam, demum conceſſa reſti. in integ. ibi arbiter, qui non poteſt concedere reſtitutionem, eo quod eſt miſti imperij, dabit dilationem non prohibita reſtitutione ita no. Inn. in c. penul. de arbi. fol. 79. nu. 3. quod eſt no dignum, de hoc per Cyn. in l. fi. C. vbi & apud quos. Bal.

Index quotieſcunque iudicat vt bonus vir, ab eius ſnīa appellari no poteſt vnquā, ita no Inn in c. præſenti, de reſcrip fol. 14. nu. 3. quod eſt no. ſm Odofr. Bald. vide Io. And. in addi. Specul. in tit. de appel. §. in quibus.

Iuramentum turpe non eſt ſeruandum, ſed turpiter præſtitum ſic, donec abſoluatur iurans, niſi ex neceſſitate, ita no. Inn. in c. venerabilem, de ele. fol. 29. nu. 5. & in c. cum inter. de renun. vide in ver. Teſtis, in 27. q.

Iuramentum quod eſt præſtitum alicui tanquam officiali, eo depoſito non debet ei ſeruari, ſm Hoſt. ibidem. Et vide infra in ver. Teſtamentis, in 45. q. Bal. vide in c. ad Apoſtolicæ, de re iud. lib. 6. & in c. paſtoralis, eo. tit. in clem.

Iuramentum de nō reuelando ſecretum, intelligitur, niſi ex iuſta cauſa reueletur, ita no. Inn. in c. qualiter, il 2. fol. 205. de accuſa.

Iuramentum veritatis ſuccedit locu iuramenti calumniæ in cauſis ſpiritualibus, ita no Inn. in c. literas, de iuramen. calum. lib. 6. fol. 87. nu. 2. Idem in criminalibus, vt in c. dilectus, de accuſ. Et ideo non eſt iuramentum purgationis: interdum. n. iuramentum calumniæ facit ſufficientem probationem, vbi id quod petitur agenti prodeſt, & alij non nocet vel parum, vt no. ff. ad exhi. in l. theſaurus, tene menti. Bal. vide ſupra in ver. Actor, in 15. q.

Iuramentum minoris repræſentat ipſum eſſe maiorem non eſſentialiter, cum eſſet quid impoſſibile, ſed tantū præſumptione ſic, vide Inn. in c. cauſam, alias in c. fi. de iura. calum. fol. 119. Et quid eſt hoc dicere, vide per Cyn. in l. ſi quis maior, C. de tranſac. Et hoc quod facit eum maiorem eſt verum, niſi fraus interueniens, vt no. in l. qua de re. §. contrarium. ff. de contrario iudi. tu. Bal.

Iurans aliquid dare vel facere ſine ſtipulatione, nulla oritur actio ciuilis, vel canonica ex hoc iuramento, ſed denunciatio poteſt impetrari, ita no. Ino. in c. nouit, de iudicijs. fol. 50. quod no. Bal. Et ſic no. quod iura. non includit pactū, coniuncto c. 1. extra de pact. vide Iac. But. & Bar. in l. 1. C. de ope. libe. & Bal. ibidem, & Inn. c. cum veniſſet, de inſti. fol. 151

Iurans in animam alicuius debet reſpondere id, quod domino videtur, non quod ſibi, ita no. Inn. in c. fi. de iura. calum. fol. 88. & in c. ad hoc, de teſti. Et de iuramento præſtando in animam alterius, vide 63. diſt. c. tibi domino. Bal. vide ſupra in verbo, conditio, in 1. & 2. q.

Iurare poſſunt de calumnia omnes, qui habent adminiſtra. à lege, vel à iudice ſine ſpeciali mandato, vt no. Inn. in c. Imperatorum, de iura. calum. fol. 88

Iurare poteſt de veritate etiam ille, qui non videt, ſi tamen indubitanter nouit. Fallit in teſte, qui dicit vidiſſe & ipſum fuiſſe in actu, ita no. Ino. in c. fi. de iur. calum. fol. 88. Ergo pars quæ iurat verū eſſe, nō debet interrogari de cauſa ſcientiæ, & ſi interrogetur, poteſt dicere ſcio, quia indubitanter noui. ſecus in teſte, qui debet reddere cauſam per ſenſum corporis, & de re ita geſta eo præſente & vidente, vnde dicit tex. quod in teſte ſemper requiritur præſentia & memoria, vt ff. de fur. l. quidam tabularum, in fi. & ff. de teſta. l. quidam teſtamento, in fi. & C. de teſti. l. teſtium, in fi. Et hoc dictum dominus meus do. Card. Vabrēſis allegat, quod ad hoc. vt Eccleſia Romana poſſit mouere arma ſpiritualia, & temporalia, ſufficit quod habent iuſtitiam veritatis indubitanter, licet non habeat iuſtitiam probationis, quia procedit eccleſia vt pars, cui ſufficit veritatis fundamentum. Bal. Item ſ. tas, quod ſi teſtis diceret ſe credere, vel ſibi videri, non valeret ſuum teſtimonium, vt no. ff. de arbi. l. diē proferre. §. ſi plures. quia iſta verba magis pertinent ad iudicium, vt eo. tit. l. quid tamen. §. 1. quàm ad aſſertionem facti. Bal. Item æquè creditur parti in negatiua, ſicut in affirmatiua, ſecus in teſte, quia videri factum negatiuum non poteſt. Et ideo magis creditur affirmantibus, qui dicunt ſe vidiſſe, quàm his, qui dicunt ſe non vidiſſe, vt no. per gl. in d. §. ſi plures, & per gl. in c. 1. de præſcrip. lib. 6. niſi teſtis adijciat, ne. eſſe potuiſſet, quia vidiſſem, vt no. in l. 1. §. 1. ff. de itin. act. pri. Tunc enim aſſerit negatiuam per ſenſum corporis, vt C. de contrahen. & commi. ſtip. l. optimam. Si autem dicit teſtis ſimpliciter non vidi, nihil probat, quia ſenſum negat, & tanquam ignorans deponit, vnde nil probat in negatiua etiā vaga, vel generali ic. l. eſt ſuſpectus, vt in c. cum eccleſia, de can. poſ. & proprie. Debet. n. eſſe coarctata, vt poſſit in veram notitiam cadere, ſed nec omnis ſenſus ſentit negatiuam, ſed ſenſus viſus tantum, quia locum vacuum video. Sed non ens, nō guſto, non tango, nec odoro, nec audio. Per contrarium probatur negatiua, quia non entia non obijciuntur ſenſibus, nec apparent ſenſibus, quia ſentire eſt pati, & abſente debet fieri ſecundum Ariſto. Et ſi iſte libellus non concludit, iſta tacita confeſſio ex contumacia non concludit, quia pro qualitate libelli debet intelligi confeſſionis effectus, vt no C. de iuramē. calum. l. fi. §. ſin autem reus, in gl. per H. Secus in confeſſione expreſſa, quæ poteſt excedere naturam petitionis, ſecundum Iac. alibi. tene menti iſta. Bal. vide infra in verbo, Probatio, in 5. q. & infra in verbo, Procurator, in 13. quæſt.

Iuratur iterato de calumnia propter præſumptam malitiam, ita no. Inn. in c. cum dilecti, de elec. fol. 28. nu. 6. ergo iuramentum calumniæ non excuſat ab expen. ſecundum Hoſt. ibidem. Bal.

Iurans homini ab homine poteſt abſolui, ita no. Innoc. in c. cum inter, de renuncia. fol. 39. num. 1.

Iuramento firmato à iure nil debet addi vel detrahi, quia certos habet fines, ita no. Inn. in c. alice de maio. & obed. fol. 67. nu. 2.

Iurare quando quis poſſit in animam aliorum, & quando non, vide Innoc. in c. ad hæc, de teſta. fol. 165

Iurans aliquid dare vel facere alteri, & ille idem iurauit aliquid dare vel facere alteri. Si vnus non ſeruat iuramentum alteri, nec alter illi, non obſeruanti ſeruare non tenetur, ita no. Inn. in c. peruenit, de iureiur. fol. 117. nu. 2. facit quod no. in l. 1. in fi. ff. de lo. pub. fru. & ff. locati. l. quæro. § inter locatorem, & ff. de iureiur. l. ſi non fuerit, & de non nume. pecu. l. fi. & de act. emp. l. Iul. §. offerri. C. de tranſac. l. ſic e apud actu. ff. de reſcin. vendi. l. fi. & de pactis. l. 1. & quod ibi no. cum ſimilibus. Ergo ſi iuraſti dare mihi centum, & ego tibi equū, ſi tu non facis promiſſa, ego non teneor, ſi non facio ſimiliter quæ promiſi, nam defectus cauſæ excuſat, vt in d. l. Ex prædictis collige caſum, quod quis licitè venit contra iuramentum ſuum, & no. iſta. Bal. idem quod dicit Inno. in primo dicto tenet Abb. in c. ſicut, de iureiur. qui dicit, quod non eſt periurus ille, qui periuro non ſeruat fidem, ad hoc v. de ff. de contrahen. emp. l. domum, in fi. Bal.

Iuramentum præſtitum poteſt in melius commutari, ſicut votum factum, ita no. Inn. in c. debitores, de iureiur. fol. 117 nu. 2.

Iurans parere mandatis alicuius ſimpliciter, tenetur obedire de quolibet mandato, de quo veriſimiliter potuit cogitari. Si autem iurauit aliquid in ſpecie, tunc in foro animæ ſtatur intentioni iurantis, in foro autem cauſarum ſtatur interpretationi iuris, ita no. Inn. in c. veniens, de iureiur. fol. 117. nu. 1. ad c quod no. ff. de re iud. in l. non videtur. §. qui iuſſu, & C. de vſur. in l. eos: iuramentum enim licet ſit ita præſtitum: debet. n. intelligi arbitrio boni viri, facit ff. de ope. libe. l. ſi libertus ita. Bal.

Iuramentum de obſeruandis ſtatutis reſtringitur ad licita, ita no. Inno. in c. clericus, de iureiur. fol. 119. & C. de vſur. l. eos, in gl. no. Bal de hoc in c. 1. de iureiur. lib. 6. & vide in l. non videntur data. §. qui iuſſu. ff. de reg. iur.

Iuramentum quod præcipitur à iure præſtari ſuper contractu fiendo, vel alijs, intelligitur, quod ſolenniter præſtari debeat tactis manibus ſacroſanctis euangelijs, vt in Auct. vt omnes obed. iudici. §. fi. col. 5. ita no. Innoc. in c. & ſi Chriſtus, de iureiu. fol. 118. nu. 3. & no. per Io. And. in c. vt circa, de ele. lib. 6. Bal. Patet igitur, quod vbicunq; fit mentio in lege vel ſtatutis de iuto præſtādo, intelligitur, quod præſtetur ſolenniter tactis corporaliter ſacroſanctis euāgelijs.

Iuſtm debet eſſe veritatis indagatiue, ita no. Innoc. in c. & ſi Chriſtus, de iureiur. fol. 118. vnde & ſi pars iurat attendere illud qđ ignorat, dr ſubire anceps periuriū, vt ff de in litē iurā. ſe. l. videamus. q̄ aſſertio temeraria veritatis in parte eſt culpa. ff. de act. emp. l. Iul. §. 3. in teſte aūt eſſet dolus & falſitas, ſi præciſè affirmaretur, ſm Inn. alibi. itē iuramentū debet eſſe materiæ licitæ & honeſtæ, non rei turpis vel prohibitæ. ff. de pac. l. iuregentium. §. & generaliter. item ſtylus deſcriptionis exigitur, & conſiliū animi. ibi ſē Inn. & Hoſt. no. Bal.

Iuramentum debet ſeruari, licet ſit in præiudicium rei familiaris, ſecus quando eſt in præiudicium animæ, ita no. Inn. in c. quemadmodum, & in c. cum contingat, de iureiur. fol. 118. & 119. nu. 3.

Iuramentum cadens ſuper debito ſeruandum eſt, licet ſit per vim extortū, ita no. Inn. in c. ad noſtram, de iureiur. fol. 118. & eſt tertium in ordine.

Iuramentum

Iuramentum eſt perſonale ex parte iurantis, ſed eſt reale ex parte eius, cui præſtatur, ita no. Inn. in c. veritatis, de iureiur. fol. 117

Iuramentum tranſit ad hæredem recipientis, non ad hæredem iurantis, nec fortius hæres forum vniuerſale ex iuramento defuncti, nec cenſura eccleſiaſt. poteſt compelli, vt no. in c. ſi. de foro compe. lib. 6. in nouella, per Ioan. And. licet Abb. dixerit contrarium in c. parochiano, de ſepulturis, tamẽ veritas eſt, quod iuramentum quantum ad ſpiritualitatem quæ ſibi ineſt, non tranſit ad ſucceſſorem iurantis, ſed quantum ad robur contractus bene tranſit, quia vires & robur a prin. ſui aſſumpſit de præterito, & ex perſona hæredis robur non mutatur. Item tranſit quantum ad probationem, vt in Authentico de iur. à moriente præſtito, col. 5. Bal.

Iurans non appellare, non obſtante iuramento adhuc poterit appellare per cauſam ſuperuenientem, ita dicit Innoc. in c. ad hoc, de appella. fol. 131. idem in reductione ibidem.

Iurans non alienare ea, quæ ſunt de menſa, intelligitur iurare etiam de poſtea quæſitis menſæ, ita no. Inn. in c. vt ſuper, de reb. eccle. non alie. fol. 159. idem Hoſt. ibidem. Tamen res conſuetæ infeudari non ſunt de menſa ſecundum Inno. ibidem. & per eundem in c. ex parte, de feud. & conſuetudo in hoc ſeruanda eſt, vt ff. de aqua quoti. & æſti. l. 1. §. permittitur. Sed quomodo iuramentum trahitur ad futura? Reſpondeo, quia eſt vniuerſale, vt ff. de fundo inſtruc. l. Lucius, & in l. ſi. C. quæ res pig. obl. poſ. Et no. quod res quæ non deuoluuntur ad epiſcopatum, ſed ad epiſcopum nomine alieno, i. pauperum, non dicuntur epiſcoporũ deputari menſæ, ſed nomine pauperum vendi dicuntur, & liberè pretium pauperibus erogari. Menſa ſpecialis non continetur appellatione pauperum, & in hac alienatione, nulla eſt neceſſaria ſolennitas ſiue forma, vt in Auth. de eccleſiaſticis titulis. §. qui hoc facere, & §. interdictum, col. 9. ſecundum Bar. quod eſt benè no. & eſt ratio, quia epiſcopus facit iſtam alienationem vt executor, cui non eſt data aliqua forma, tene menti. Bal. Sed quid ſi epiſcopus rẽ emphyteuticam non reuocauit & ſtetit per annum, an iſte lapſus anni facit rem eſſe de menſa. Arch. tenet, quod ſic, quia ex quo epiſcopus percipit fructus nomine menſæ, ipſi menſæ deputaſſe videtur. Ego nõ credo quod conſuetudo res ſic de facili permutetur, ſicut nec inducitur, ad hoc ff. communia præd. l. venditor. Bal.

Iurauit quis non vendere vel alienare rem, ſi de facto alienat, vel vẽdit, ipſa alienatio tenebit, non obſt. iuramento, ita tenet Ion. & Io. And. in nouella, in c. dilecto, de præbend. quod no. pro principibus, qui aliquando permittunt vaſallis alicuius caſtri eorum iuramento, quod nunquam alienando illud caſtrum eximit de corona regali, & ſæpe contrauenit, & alienatio tenet per prædicta, tene menti, vide in c. licet, de iureiur. lib. 6. in gl. & in nouella per Bald. in l. duobus, in ſi. ff. de iureiur. adde tamen, quod tenet alienatio ſi fuit moderatè facta, ſecus ſi immoderatè, vt quia per eam læditur dignitas regalis, vt no. ipſe idem in c. intellecto, de iureiur. adde ſimiliter primum dictum ſupra ea. quæſt. quod no. in ſimili de domino, qui iurauit non reuocare procuratorem, qui reuocare poteſt, licet ſit periurus, vt in c. ſi. in glo. ſuper verbo, Reuocatus, de procu. li. 6. quæ eſt ſingularis.

Iurans non accuſare aliquem poteſt renunciare ad correctionem, ita no. Innoc. in c. venient, de accuſa. fol. 201. nu. 3.

Iuramentum defuncti in extremis præſtitum afficit hæredem, & facit eum hæredem de foro eccleſiæ, ita tenet Abb. in c. ſi. de ſepul. Secus ſi eſſet iuratum in cõtractu, nam per hoc non efficitur hæres de foro eccleſiæ, niſi iam cœptum eſſet iudicium cum defuncto, vt no. Io. And. in c. ſi. de foro compe. lib. 6. in nouella, & eſt ratio, quia iuramentum eſt perſonale ex parte iurantis, & per mortem virtus ſpiritualitatis ei annexa diſſoluitur, vt in c. veritatis, de iureiur. per Inno. fo. 117. Alia vero vires iurim & robur contractus non pereunt morte iurãtis. Bal. Et facit quod hæres teneatur iuramentum præſtitũ à teſtatore in articulo mortis ſeruare, vt ff. de leg. 2. l. cum pater. §. filius matrem. Bal. vide ff. de leg. 3. in l. cum quis decedens. §. codicillus, & Titia per Bal.

Iuramentum aſtringit teſtem ad veritatem dicendam, tam ſuper facto, quàm ſuper circumſtantijs, vide per Abbatem in c. cum cauſam, de teſti.

Iuraui ſtare mandatis tuis, non poteris propter hoc iniungere mihi graue & inſolitum, ita no. Abb. in c. veniens, de iureiur. arg. l. fiſtulas. §. penul. ff. de contrahen. emp. Bal. vide in l. pen. de arbi. per Guil. & in l. ſi. de præto. ſtipu. per Bar. & in l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. per Cyn. & Bal.

Iuraui non eſſe contra eccleſiam, licet ſic iurauerim, tamen ſi ipſa eſt contra me poſſum me defendere ab ipſa, nec intelligor iuramento præiudicaſſe, ita no. Abbas in c. petitio, de iureiuran.

Iuramentum fidelitatis extenditur ad futura, ita dicit Abbas in c. clericus, de iureiur. & vide per eum, & vide l. ſi fructus. ff. de vſufru. in gl. ordi. Bal. vide ſupra in verbo, Appellatio, in 26. q.

Inueſtitura, inueſtiri poteſt quis quatuor modis de terra, & debentur mediocres, ita no. Inn. in c. per veſtras, de dona. inter vir. & vxo. fol. 199. Poſſideri autẽ non poteſt incerta menſura & locus agri. Aliud ergo eſt inueſtitura. Inno. vide infra in verbo, res, in 2. q. omnino.

Ius commune ſi deducatur in pactum, non eſt ſimonia, ita no. Ion. & Hoſt. in c. ad audientiam, de reſcrip. fol. 5. vide infra in verbo, reus, in 3. q.

Ius alicui nõ quæritur per ſententiam excõicationis, ita no. Inn. in c. ſacro, de ſen. excom. fol. 229. nu. 8. vide infra in verbo, renunciatio, in 5. q.

Iura ſpiritualia non ſunt diuiſa inter epiſcopum & capitulum, ita no. Inn. in c. cũ clerici, de verb. ſign. fol. 223. vide ſupra in verbo, electio, in 14. q.

Iura loquentia de ſtipula. & acquiſitionibus ſeruorum habent locum in contractibus monachorum, ita no. Innoc. in c. cum olim, il 2. de priuilegijs. fol. 219. num. 4. facit ad materiam l. ſeruus. C. de pac. quia quæ ibi dicuntur in ſeruo, idem in monacho.

Iura ſpiritualia non tranſeunt in vniuerſitate temporalium rerum, & ſi ſit appoſitum ſignum vniuerſale, ita no. Ion in c. ex literis, de iurepat. fol. 181. nu. 1. Bal. Caue per l. quædam ff. de acqui. rerum domi. & per no. in l. modicus. ff. de contrahen. emptio.

Ius patronatus eccleſiæ tranſit non ſolum ad filios, ſed etiam ad extraneos hæredes, quia tranſit cum vniuerſitate, ita no. Innoc. in c. 1. de iurepatro. fol. 181. nu. 1. tene menti perpetuo.

Ius patronatus ex ſola præſentatione non quæritur, ita no. Inno. in c. quoniam, de iurepatrona fol. 181.

Ius patronatus poſt fundationem eccleſiæ non quæritur, ita no. Inn in c. 1. de iurepatro. fol. eo. num. 1. & vide ſupra in verbo, caſtrum, in 1. q. ibi, ius patronatus &c. vide ſupra in ver. conſuetudo, in 1. q. ibi, oritur ius petendi, &c.

Ius quæritur in beneficijs eccleſiaſticis ſine poſſeſſione, vide per Cõpo. in c. cũ M. de conſti. Bal. vide in c. literis, de cõſuetudine, & dixi in l. traditionibus. C. de pac.

Iura quando ſunt contraria ſtatur poſteriori, tamen generale non derogat ſpeciali alicuius l. ei, ita no. Inn. in c. 1. de reſcrip. fol. 4. nu. 3.

Ius impetrandi acquiritur in gratioſis ex ſola interpretatione, & tantum operatur in eis interpretatio quantum in contentioſis citatio, ſecundum Innocen. in c. conſtitutus, de reſcrip. fol. 7. nu. 3.

Ius quando petitur in aliqua re, debent vocari omnes quos tangit res, ita no. Inn. in c. inter quatuor, de maio. & obed. fol. 66 nu. 3. & interdum vocantur illi, quos res non tangit per præiudicium, ſed per affectum, vt ſunt conſanguinei & amici, quod eſt in vno caſu tantum, ſ. quando volo procedere contra aliquem abſentem vel pupillum, tanquam contra indefenſum, nam iſta negatiua, quod ſit indefenſus, aliter non poteſt apparere, niſi per iſtam diſcuſſionẽ, & imaginationem, vt l. ergo ff. qui. ex cau. ma. Porro hi, qui præiudicio contingunt, ſunt citandi, niſi in illis caſibus in quibus res iudicata, ſeu inter alios acta non præiudicat, ſecundum Inn. & no. ff. de mino. l. de ætate, & ff. ex qui. cau. ma. l. ſi miles. §. 1. & C. ſi propter publicam penſi. l. ſi deſerta, in ſi. Regulariter non ſunt citandi illi, qui non habent ius in proceſſu. Bal.

Iure, ideſt ſecundum ius, quod ſecundum conſuetudinem ſit, dicit Inn. in c. cum veniſſent, de eo, qui mit. in poſ. cau. rei ſeruan. fol. 100. nu. 1.

Ius ſtatim eſt quæſitum in beneficialibus ex permutatione, ſecus in rebus corporalibus, ita no. Ion. in c. inter cætera, de præben. fol. 147. nu. 3.

Ius an quæratur alicui ex inueſtitura, vide per Inn. in c. ex ore, de his quæ fiunt à maio. par. capituli. fol. 158 per Dyn. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. Bal.

Ius non poteſt acquiri in beneficijs ex præſcriptione, ita no. Abbas in c. ex parte, de teſtibus.

L

LAicus *debet poſtulari ad canonicatum, non eligi, ita no. Inn. in c. ſi. de obl. ad ratiocina. fol. 48. nu. 2. &c.*

Laicus tempore inchoati proceſſus & delicti, ſi poſtea efficiatur clericus vel monachus non mutat forum, vt l. ſi quis poſtea. ff. de iud. & l. cum quædã puella. ff. de iuriſdi. om. iudi. Nam pœna alteratur, vbi in pœnis inſpicitur tempus delicti. Sed vbi inſpicitur tempus ſententiæ, tunc ſecus, quia ſecũdum illud tempus moderatur condemnatio, licet ſecundum aliud tempus accuſatio ſit formata, vt ff. ſi ex noxa. cauſa agatur, l. penul. & de pœn. l. 1. & ff. de neg. geſt. l. Pompo. il 2. Si vero ſit clericus ante inchoatum proceſſum, idem quo ad pœnã, ſi in fraudem recipit clericatum, ſecundum Dyn. Sed quære ſicut bona alienare poteſt ſic, vt ita dixerim, non & perſonam, vt ff. de dona. & l. poſt contractũ. de in integ. reſtitu. l. abſentem. Non enim eſt perſona, aut res litigioſa? Reſpondeo, quod noxa ſicut lepra ſequitur caput, vt no. in Auth. de mona. in princi. col. 1. & ff. de capi. di. l. 2. §. nemo, & ff de poſtul. l. ex ea. Vel dic, quod licet clericus in ante geſto teneatur inſpecto initio tantum, iudex ſecularis non poteſt in eo ſequi ſententiam corporalem, quia non poteſt mittere falcem in alienam meſſem arg. ff de bon. aucto. iudi. poſ. l cum vnus. §. is qui, & ff ſi ſerui. vendi. l. ſicuti. §. Ariſto. & in Auth. de ſanct. epiſ. §. ſi vero, col. 8. vbi dicitur, quod primo degradari debet, & poſtea tradi ad pœnam iudicis ſecularis. Sed an poſt capturam clericatum accipiens dicatur eſſe præuentus dic, quod ſic, quia capture non eſt citatio, ſed cuſtodia, vt in c. vt famæ, de ſen. excom. Vt quando iudex ſecularis capit clericum in ſcelere, ſeu in delicto cõprehenſus, tangitur iſta materia in c. 1. de obli. ad ratiocina. & melius per Io. And. ibidem, quem omnino vide, & per Bar. in d. l. 1 ff. de pœnis. Bal. itẽ ſcias, quod mutatio duplex, ſ. fori, & pœnæ, & neutra ſit ſi erat præuentus, ſed ſi non erat præuentus, ſit mutatio iud. non pœnæ, niſi quando non cadit in iudice talis qualitas pœnæ: tunc n. primo degradari debet, poſtea remitti puniendus veteri pœna, & facit ff. ad municip. l. incola, & quod ibi no. Bal.

Laicus tenens clericum in carcere, ſeu aſſerentem ſe clericum, an Laicus teneatur eum dimittere, & quando, vide Inn. in c. contingit, de ſen. excõ. fol. 228. nu. 2. & vide ſupra in verbo, Iudex, in 88. q. vbi latè.

Laici interdicti promoueri non poſſunt, ita no. Innocen. in c. non eſt, de ſponſalibus. fol. 190.

Laici pro rebus eccleſiaſticis poſſunt conueniri coram iudice eccleſiaſt. ita no. Inn. in c. ſi clericus, de foro compe. fol. 82

Laicus non accuſat clericum, ſeu presby. etiam de fornicatione, ita no. Inn. in c. ex parte, de teſti. fol. 105. nu. 1.

Laicus etiam de ſpiritualibus tenetur reſpondere Papæ, ita no. Innocen. in c. dilectus, il 2. de præben. fol. 151. vide ſupra in verbo, Clericus, in 22. quæſt. & etiam in 30. quæſt.

Latitare dicitur omnis, qui non obedit vocationi iudicis, cum ſit: præſumatur, ita no. Inn. in c. dilecto, de verb. ſignifi. fol. 235. nu. 4.

Laudum arbitratorum non emologatus tacitè lapſu temporis, ita no. Innocen. in c. Quintaual.

c.Quintaual.de iureiur.fol.118.nu.4. Ratio eſt, quia magis accedit cōtractui, quàm ſententiæ, vt in Auth.vt diffe.iudi.§.1.col.8. Itē ſi arbitrator non procedit vt iudex, ergo non habet citare partem ad eſſentiam laudi, ſecundum no. per Inn.in c. dudum, de præſump.fol. 116. Sed ad ſui inſtructionem ſi ei non liquet de cauſa, requirit abſentem, & ſi abſens non comparet, videtur impedire ne arbitretur, vt ff.de verb.obl.l.ſi quis arbitratu. Item quare citat, vbi requiritur exploratio voluntatis, vt ff.de ædil.edic.l.quod ſi nolit, & de in diem adiec.l.ſi neceſſario, & de leg.2.l.quod tamen, quod tene menti. Adde quod no. per gl.ff.de arbi.l.ſi de meis.§.decepiſſe, per Dyn. & ff.de furtis.l.ſi dominiō, per gl. & de indi.l.1. & vide quod dixi ff.de condi.indebi.l.ſi procurator. Bald. vide ſupra in verbo, Arbiter, in 7.quæſt.

Legatarius admittitur in teſtem, in cauſa teſtamenti, quia neceſſario non ſequitur, valet teſtamentum, ergo & legatum, ita no. Innoc.in c.quoniam, de teſtibus.fol.105.num.2.

Legatum, vide infra in verbo, Teſtator, in 1.& 3.quæſt. & infra in verbo, Prælatus, in 2.quæſt.

Legatus quid poſſit reſeruare ſuæ collationi, vide Inn.in c.cum dilectus, de iureprtro.fol.182.nu.2. & vide quod no.ff.de teſta.mili.l.ſi certarum, in fi. Bal. vide ſupra in verbo, emanans, in 1.q. & ſupra in ver. Ciuitas, in 5.q.

Legatus an poſſit facere ſtatuta contra ius cōe. dic quod ſic, niſi in reſeruatis vel prohibitis ſtatui, ita no. Inn.in c.vt ſingulu, de offi.Archipreſbyteri. fol.51

Legati in prouincia ſibi commiſſa poſſunt facere cōſtitutiones generales in his, quę pertinent ad ſuam iuriſdictionem, ita no. Inn.in c.nemini, de officio leg.fo.62. idem tenet Abbas in c.1.de loca. & ſic facere ſtatuta, procedit per eundem, per quem procedit iuriſd. & eandem merum habet ſtatuere & iudicare, ſecundum Inn.ſiue quis habeat iuriſdictionem altam ſiue ſuperiorem, ſiue baſſam, i.inferiorem, & poteſt facere ſtatu.in ſpectantibus ad ſuam iuriſdictionem. Non tamen poteſt facere ſtatu.ne à ſua iuriſdictione poſſit appellari, quia ſoli Principi licet apponere clauſulam omni appellatione remota, vt in c.venientes, de iureiur. quia hoc, ſ.an appel.ſit recipienda necne, non pertinet ad ſuam iuriſdictionem, ſed ad iuriſd.ſuperiorum. Nunquid ergo ualeat ſtatutum, quod faciūt iſti in prouincijs quibuſdam, ſ.quod ab interlocutoria nō poſſit appellari. videtur, quod ſic, ſi appellatur ab inferiore ad epiſcopum legatum. ſecus ſi ad Papā, quia non poteſt diuertere à molendino domini Papæ, poteſt tamē retinere hūc modum, quod faciat iudices tres. primum, primæ cauſæ. ſecundum, primæ appellationis. tertium, ſecundæ appellationis: & ſic non poterit appellari extra prouinciam, quia non eſt licitum tertio prouocare, & hoc eſt iuris communis, non vi ſtatuti, ſecundum Bar.in l.omnes populi.ff.de iuſti.& iu. Qui non dicit verum, quin quo ad Papam poteſt appellari omiſſis gradibus. Si autem facit conſtitutionem non negatiuam, ſed affirmatiuam, puta quod ab interlocutoria liceat appellari vna vice, valet conſtitutio, quia auget ius ſuperioris, non autem minuit ſecundum quoſdam. Sed videtur, quod non poſſit ſine ſpeciali commiſſione, ſtatuere id, cuius contrarium ſtatuit dominus, vt ff.man.l.ſi hominem. Sed quid ſi ſtatuit, vt procedatur ſummariè & de plano? videtur valere, quia non tangit ius ſuperioris, ſed ordinem iudiciorum. in contrarium allegatur ff.de offi.procon. & leg.l.nec quiſquam, & no.in Spec.in tit.de leg.§.ſupereſt, ver. ſed nunquid, & in c.fi.de hæreti.lib.6.& de verb.ſignifi.c.ſæpe, in cle.in gl.3. Sed quid ſi ſtatuit, quod minor non reſtituatur, videtur quod non valet, at ff. de mino.l.3.in prin. At contra, ff.quod quiſque iuris.l.1.§.1.& plenè vide in c.fi.de appel.lib.6.in nouello. Bal.

Legatus facta vnius prouinciæ exiſtens in alia explicat ſibi decreta, ita no. Inno. in c.nouit, de offi.deleg. fol.62

Legatus nullam habet poteſtatem auferendi iura vnius eccleſiæ, & dare alteri, ita no. Inn.in c.fi.de confir.vtil.vel inutil. fol.142

Legitima poteſt diminui prætextu conſuetudinis, ita no. Abb.in c.Raynutius, de teſtamētis. imo eſt ibi caſus de hoc melior qui ſit in iure, ibi dum dicit ſm Tuſcanenſem conſuetudinem ciuitatis, &c. vide Cy.in l.ſancimus.C.de nup. Bald. vide Io.And.in c.multum, de reg.iu.lib.6.qui allegat ad id.in d.c.Raynutius.

Legitimatus & reſtitutus famæ ab Imperatore eſt habilis ad honores ciuiles, non eccleſiaſticus, ita no. Inn.in c.per venerabilem, qui filij ſint legitimi. fol.198. nu.3. legitimatus à Papa non videtur legitimatus ad ſuccedendum, niſi in terris eccleſiæ, ita dicit Inn.in d.c.per venerabilem.

Legitimatio ſummi Ponti.quid operatur, vide Inn.ibidem.

Legitimatio ſobolis non firmat electionem illegitimè electi, alias nati, quia non purgatur vitium eligentium, quia non trahitur retro, ita no. Hoſtien. in c.innotuit, de electio.

Legitimatio perſonæ procuratoris non facit eum irreuocabilem ante li. conteſta. ita no. Inno.in c.in cauſis, de elec.fol.28.no.4.

Legitimè videtur factum in dubio, quod factum eſt, ita no. Innoc.in c.fi.de libelli obla.fol.85.& ibi uide de natura iſtius uerbi, legitimè.

Legitimè nihil poteſt fieri, ſi forma non ſeruatur, ita no. Hoſtien.in c. cum dilectu, de reſcriptis.

Lex licet ſit abrogata, tamen ratio ſemper remanet legis, quam ſemper licitum eſt allegare, ita no. Inn.in c.nouit, de iudi.fol.81.nu.6.& vide l.penul.in prin. C.de lat.lib.tollen. Inn. vide ſupra in verbo, citatio, in 28.q. circa mediū ibi, quod ſi lex aſſignet tempus, &c. Bal. vide in c.auctoritate Martini, de præben. lib.6.& Bar.in l.fi.ff.de falſis.

Lex petendæ.C.de temp.in integ.reſti.habet locum, vbi terminus præfigitur non iudici, ita no. Inn.in c.de cauſis, de offi.deleg.fol.52.num.5.ff.de mino.l.inter vtile, no.C.de adulto.l.fi.& ff.de execu.tut.l.ſi cum ipſe, & in l.ſcire oportet. §.conſequens, & per Dyn.in §.rurſus, & l.arbitrio.§.penul.ff.de dolo. Bal. vide infra in verbo, ſtatuimus, in 6.quæſt.

Lex primo.§.ſolent.ff.quando appel.ſit, intelligitur quando præſens ſedebat in ordine non iudicans, ſed conſulens, vel quando ſedit iudicans, ſed contradixit, & ideo poteſt cognoſcere de appellatione, quia cognoſcit diuerſo iure, ita no. Inno. in c.irrefragabili, de offi.ordi.fol.64.nu.2.

Lex de vſu aquæ.ff.de varijs & extraor.crimi.qualiter intelligatur, vide Inno.in c.2.de offi.iudicis.fol.66.nu.2.

Lex penul.ff.de aqua quoti.& æſti.vide Inn.in c.cum veniſſent, in fi. de in integ. reſtitu.fol.74.nu.9.

Lex ſi de meis.ff.de arbi.vide Inn.in c.per tuas, de arbi.fol.78.nu.3.ibi ponit, &c.

Legis intellectum ſufficit habere, licet non habemus intellectum facti, ita no. Inn. in c.eccleſia, vt li.penden. fol.101

Lex ſi quis in tantam.C.vnde vi.an habeat locum in cauſis eccleſiaſticis, vide Inno.in c.ad noſtram, de iureiur. fol.117

Lex vtique.ff.de re.vendi.qualiter practicetur in ſententia formanda & cęteris capitulis illius l.vide Inn.in c.1.de re iudi. fol.125

Lex petendæ.C.de temp.in integ.reſti.& l.diffamari.C.de inge.manumiſ. quomodo debent intelligi, vide Inn.in c.ſuper eo, de appel.fol.132.& ibidē vide per Inn.de coarctatione dilationum, & vide ſupra hoc eodem ver.in 2.q.

Lex viua quando aliquid prohibet, debet idem operari, ac ſi lex mortua prohiberet, ita no. Inn.in c.fi.de accuſa. fol.205

Leges ciuiles an ſint ſeruandæ in foro eccleſiaſtico, ſeu canonico, vide per Inno.in c.1.de no.ope.nun.fol.218.& etiam per Io.And.ibidē in nouella, & in c.quod clericis, de foro compe. Dic, quod ſi loquimur in ſententia, tunc inter laicos eſt ſeruanda in foro epiſcopi, ſi patitur iuriſdictio iudicantis, vt in c.fi.de excep. lib.6. Si loquimur in ſtatutū. Aut ſtatu.eſt contrarium canoni: & tunc epiſcopus debet ſeruare canones, non ſtatu.vt in c.eccleſia, de conſti.& in c.cum cauſam, de re iud. Aut non eſt contrarium, ſed ſupplet, vel diſtinguit ius canonicū, & tunc ſeruandum eſt ſtatu.arg.notatorum in l.1.de conſti. Principum. Aut ſtatu.eſt præter ius canonicum, & diſponit de caſu alias non deciſo, & tunc ſeruandum eſt, vt ff.de legi.l.de quibus. & ideo conſuetudines feudorum ſeruantur in foro epiſcoporum, ſicut pacta, vt ff.de legi.l.ſed & ea. Et non ſolum conſuetudo eſt ſeruanda, ſed ſimile conſuetudinis & ſtatuti, no.ibi, & l.non poſſunt, & in l.ſed & poſteriores, eo.tit. nam quando lex fit ſuper caſu non deciſo, ſemper tacitè agi videtur, vt de ſimilibus ad ſimilia porrigatur, vel procedatur, quod eſt no. Bal. Adde ad iſtam materiam, quod no.glo. in c.mala fidei, de reg.iu.lib.6.Bald. vide Bar.in l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.matri.& no. bene hoc in eo, quod dicit ſemper, & an hoc procedat in pęnalib. dic vt in c.1.§.ſed quia natura, in tit.qua ſit prima cauſa ben.amit.& ibi dixi.

Lex ſi dicit, quod hæreticus in articulo mortis non poſſet reconciliari, eſſet inhumana & contra voluntatē Dei, ita no. Inn.in c.à nobis, de ſen.excō.fo.226.nu.2.

Lex, de intellectu l.Barbarius.ff.de offi.præſi.vide omnino Inno. in c.cum dilecta, de reſcrip.fol.9.nu.1.vbi ponit no.intellectum illius legis.

Libertates deducendæ ſunt ad tēperantiā, ita no. Inn.in c.quanto, de cēſi.fo.184.

Libertas, vide infra in verbo, Rex, in 3.q.

Libellus eſt triplex, quidam eſt ſupplicationis, & eſt ille, qui offertur iudici à quo tantum, deinde præſentatur iudici recognituro de cauſa, deinde parti, contra quam. Quidam dicitur conuentionalis. & iſte primo offertur iudici, deinde parti. Alius dicitur citatorius, qui offertur parti tantum. in primo non requiritur expreſſio rei vel cauſæ, vt l.prætor.ff.de iuriſdi.omn.iudi. in ſecundo requiritur expreſſio rei & cauſæ proximę & remotæ. in tertio non requiritur expreſſio cauſæ, vt C.ſi min.ita ſac.aliė.l.ex quidem.in gl. Hoc quantum ad libellū, quo debet, & poteſt procedi. Sed eſt libellus ex quo poteſt, ſed non debet procedi, quando exprimitur cauſa proxima tantum, ſ.oblatio informis, tamen ualet ad interruptionem. Eſt tertius libellus, ex quo non debet, nec poteſt procedi, quia non concludit iudici, neque parti: iſte eſt difformis, & ſic eſt triplex libellus, ſ.ex quo procedi poteſt, & debet. Ex quo poteſt, & non debet. ex quo nō poteſt, nec debet. Alius eſt enim libellus informis, alius difformis, ſicut in iuramento dicimus. Et ſic erit triplex libellus, Formis, Informis, & Difformis, ita no. Inn.in rubri.de libel.obla. fol.84

Libellus, in quo iniuſta cauſa petitur, non debet recipi, ita no. Inn. in c. inter dilectos, de dona.fol.163.nu.2.& no.ff.de excep.doli.l.2.§.circa. Bal.

Libellum ineptum ſi iudex admiſit, & ſuper eo eſt probatum, non ualet probatio, ita no. Spec.in tit.de offi.iudi.§.de ſeruis.uer.quid ſi libellus, & no. in c.examinata, de iudi.per Io.And.Inn. Si uero libellus eſt aptus, ſed proceſſus ineptus, adhuc non ualet probatio, niſi per confeſſionem, in c.Piſanis, de reſti.ſpol. ſecundum Io.Cald.& ff.de iureiur.l.ſi patronus libertum, per Guil. de accuſa. Si delegatus pronunciat ſuper ineptitudine libelli, non deſinit eſſe iudex, quia eſt interlocutoria, uer.quid ſi proprio.G.

Libellus propriè non dicitur querela, cui petitio non inſeritur, ita no. Inno.in c.in noſtra, de ſepul.fol.169.in prin.

Libellus qualiter debeat concipi in petitione quartæ epiſcopalis, uide Inn. in c.certificari, de ſepultu.fol.168.nu.1. Adde quod quarta epiſcopalis non debetur, niſi ab eccleſijs ſubditis, ſed parochialis debetur etiam ab exemp.quia iſta non debetur ratione ſuperioritatis, ſed ratione iniuriæ, ideo quia non ſepeliuntur apud parochiam, ſecundum Io.And.in c.cum ex officijs, de teſtamentis. Bal.

Libellus qualiter formetur, quando ſocius agit contra ſocium ratione ſocietatis, uide Inn.in c.inter dilectos, de exceſſib.prælatorum.fol.217.nu.7.

Libellus quando formatur ſimpliciter, & tunc nomine proprio intelligitur formatus, niſi eſſet perſona eccleſiaſtica, quia tunc nomine eccleſiæ intelligitur formatus, ita no. Inn.in c.olim, de reſti.ſpol.fol.97.nu.2.

Libellus requiritur in cā inquiſitionis & denunciæ.ita no. Inn.in c.1.de libel.obl. fo.84.nu.3.uide infra in uer.Sñia, in 16.q.& infra in uer.Renūciās, in 14.q.

Libello

Libello non procedente poteſt fieri miſſio ex primo decreto, & executio ſententia, ibidem Inn. & vide ſupra in verbo, Actor. in 1. & 3. quaſt.

Libellus quando poſſit mutari vel emendari, & quando non, vide Inn. in d.c. 1. de libel. obl. fol. 84. nu. 6. poſt li. conteſt. Itē in cauſa appellationis non poteſt quis emendare vitium petitionis in libello poſitum, ſed vitium exceptionis bene poteſt emendare, vel vitium poſitionis, vt C. de temp. appel. l. per hanc, & no. C. de appel. Nec obſt. quod appel. pendente nihil debeat innouari, quia verum eſt in innouatione executionis, ſecus eſt in innouatione probationis vel delegationis, vt l. fi. C. de errore aduoca. tene menti. Bal. Item ſcias, quod in l. in delic. §. ſi detracta. ff. de noxa. fuit generaliter actum ibidem. nam qui declarat libellū non dicitur mutare vel emendare, & ideo hoc poteſt fieri in quacunque parte litis, exponendo quod dixi, non perimendo. ff. de rei vendi. l. Pompo. ſcribit, ſi frumentum. §. 1. & in c. cum dilectus, de accuſa. Sed ſecūdum eſt falſum, quia ille §. ſi detracta, loquitur in libello ſpeciali, nam eo ipſo, quod non exprimitur qualitas, videtur ſimpliciter agi, nec poteſt poſtea addi qualitas poſt litem conteſtatam, quia non intentat per libellum. ſecundum commune dictum aduocatorum. Doct. noſtri dicunt, quod quando in libello adycitur qualitas, aut ſuper ea fundatur intentio actoris, & eſt de ſubſtantia, & tunc poſt li. conteſt. non poteſt detrahi, quia alia via eſt electa, exemplum in l. 1. §. diuus. ff. de ſica. & ff. de inſtito. l. habebat, & arg. l. ſi mulier, in fi. ff. quod met. cau. in ratione ſui. Aut ex ea pendet beneficium conuenti, & non obligatio agentis, & tūc poteſt addi & detrahi, vt d. §. ſi detracta, quia obli. principalis, ſecundum Legiſtas nō mutatur, tene menti iſta. Bal.

Libellus generalis admittitur, & tunc valet etiam ſententia generalis, tamen debet eſſe clarior, quàm libellus, ita no. Inn. in c. 2. de libelli oblatione. fol. 85

in Libello ſufficit acceſſoriè petere fructus perceptos & percipiendos ſine alia expreſſione quantitatis, ita no. Inno. in c. 2. de libelli oblatione. fol. eo. & ff. de arbi. l. quid tamen. §. penul. Bal.

in Libello ſufficit dicere, peto decem, qua mutuaui, licet non adyciam te mihi ſoluiſſe, vel ſolenniter in contractu eſſe, vel pecuniam in vtilitatem eſſe conuerſam, ita no. Inn. in c. fi. de libel. obla. fol. eo. &c.

Libellus licet non ſit recipiendus ſine cauſa, tamen ſi recipiatur & reſpōdeatur ab aduerſario bene tenet proceſſus, ita no. Inn. in d. c. fi. de libel. obla. fol. eo. vide ſupra in hoc eodem ver. in 3. q.

Libellus non requiritur, vbi non agitur contra ſpecialem perſonam, niſi quando cōtradictor petit, ita no. Inn. in c. 1. de libel. obla. fol. eo. nu. 4.

Libellus etiam ſine concluſione procedit coram Papa, & fortè etiam coram alio, ſi concluſio ſit vniformis, & ex verbis colligi poſſit, arg. ff. de auct. tut. l. penul. & no. infra quaſt. 4. quia præſulatus. facit ff. de libe. & poſthu. l. Gallus. §. qui dum rectè. Si vero poſſint diuerſa concluſiones elici, non procedit libellus per concluſionem non declaratus. Si autem libellus habet concluſionem, licet non ſit per circumſtantias declaratus, procedit, vt ff. de pœnis l. ſi præſes, & no. Inn. in c. 1. de li. conteſt. fol. 85. nu. 3.

Libellus debet continere talem cauſam quæ probata ſufficit, i. quæ neceſſario inferat, ita no. Inn. in c. 1. de li. conteſt. fol. eo. & no. in l. 2. §. circa. ff. de excep. doli. vel ſaltim inferat præſumptiuè, vt l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in fran. credi. & arg. no. in l. penul. ver. ſed quæ ratio. C. de peri. tut. Bal.

Libellus ineptus non ſolum reijcitur, ſed etiam veritati contrarius notoriè, ita no. Inn. & Hoſt. in c. 1. de offi. vica. fol. 51. nec debet poni in actis, quia iudex verbo, & facto poteſt eum lacerare, vt l. 1. & ibi gl. ff. de offi. aſſeſſo. & in l. fi. C. de ordi. cog. & no. in l. qui cum maior. §. ſi patris. ff. de bo. lib. Sed quæro, libellus ineptus fuit oblatus in iudicio contra aliquem, vel fuit generalis, vel obſcurus, ille contra quem fuit oblatus fuit litem conteſtatus ſuper illo libello inepto generali vel obſcuro nihil opponens. Poſtea ille videt, quod libellus eſt ineptus, ſeu obſcurus, opponit contra libellum, dicitur ab actore, quod illa exceptio non erat admittenda, quia erat exceptio dilatoria, & ſic debuit ante litem conteſt. opponi, vt l. 2. & l. exceptionem. C. de proba. Certum eſt enim, quod eſt licitum arguere de ciuilibus ad criminalia, vt l. abſentem. ff. de pœni. Sed nos videmus, quod ſi libellus ineptus generalis vel obſcurus offertur, debet excipi ante litem conteſtatam, & tunc debet nomen rei in libello aboleri, vt l. libellorum, ver. itē quid ſi accuſator. ff. de accuſa. item iſta videtur excep. facti, non iuris, quia obycere, quod libellus, ſeu eius intentio nō valet, vt dicit l. 1. ff. ſi menſor. fal. mo. dixerit, ibi, nec intentionem, &c. vnde cum infra tempus non fuerit oppoſita, ſilentio perdidit cauſam, vt extra de excep. c. paſtoralis. C. qui accuſa. non poſ. l. ſi ea. nec reperio iure cautum, quod exceptio non oppoſiti libelli ſit peremptoria, quia peremptoria habet ſe circa negocium principale, & hoc ſonant verba, quia perimit. Dilatoria differt iudicium cum à capite libellus poſſit reſtaurari, facit quod no. in c. Raynaldus, de teſta. Dic plenè per Ia. And. in c. examinata, de iudi. in nouella. De incertitudine libelli, dico, quod non vitiat ipſum, ſi non opponitur, vt C. de annali excep. l. fi. nam acta ordinaria li. non vitiantur propter incertitudinē, ſecus in probatorijs & deciſorijs, vt ff. depoſiti. l. 1. §. ſi quis argentum, in gl. no. de rei vendi. l. idem Pompo. ſcribit ſi frumentum. §. fi. vera autem ineptitudo poteſt ſemper opponi ante ſententiā, vt in d. c. examinata. Hoc verum ſi peccat in iure, ſecus ſi peccat in facto, vt d. l. fi. de annali excep. Item vbi libellus non continet cauſam poteſt quandocunq; emēdari per modum probationis. Si autem continet cauſam inſufficientem, non poteſt emendari, niſi ante litem conteſt. vt l. edita. C. de edendo, & l. 2. §. circa. de excep. doli. Sed arg. contra, ff. de appel. l. ſcio. Sed illud in cauſa appellationis, vbi vera cauſa apparet ex actis pãntis. Sed quid ſi reus eſt litem conteſtatus ſuper libel. ambiguo, & fecit hoc ideo, vt ſententia eſſet generalis, ſed actor cum ſibi deficiant probationes, vult reſtringere libellum, declarando ſuam intentionem ad hoc, vt ſententia ſibi non officiat in alijs, ſed reus contradicit, per auct. qui ſemel. C. quomodo, & quando iudex, & quia in fauorem rei eſt inductum, quod poſſit procedi ſuper ambiguo libello, ſi reus vult, quid iuris hoc caſu? gl. in alleg. l. fi. de annali excep. arguit pro, & contra. Sed contra actorem multum facit ff. de arbi. l. de rebus. Sed pro eo actore facit ff. de rei vendi. l. idem Pompo. ſcribit. §. fi. & arg. ff. de verbo. obliga. l. inter ſtipu. §. 1. quod videtur verius. Ad hoc ff. de verb. obl. l. quicquid aſtringendæ. Sed quid erit ſi iudex vult incertum libellum repellere, reus cōtradicit ? videtur quod reus non admittatur, quia libellus incertus præſertim vbi cauſa non eſt, non concludit, quia concluſio non ſequitur ex præmiſſis. Contrarium dicas, quia iniuriam facit iudex tam actori, quàm reo, vt no. in d. l. fi. de annali excep. Ex his colligitur illa propoſitio famoſa, quam dicit Iac. But. in d. l. edita. C. de edendo, ſ. quod libellus generalis cōcludit iudici, non parti opponenti. Aliud autem in libello inepta præciſè, vt quando ius non cōuenit facto, vt C. ne quis vella regin. l. 1. & de formulis. l. 2. Puta ſi laicus petat eccleſiam in proprietatem, licet ſit patronus, quia in Laicis ius proprietatis non cadit, vt in c. examinata, de iudi. Sicut nec Iudæus mancipium Chriſtianum, &c. vt h. vir bonus. iudi. fol. nam iſte libellus eſt cōtra iuſ conſtitutionis. Sed libellus incertus eſt potius contra ius partis, & hoc verum, vbi actio proponitur, ſecus ſi officium iudicis, quia tunc etiam partibus inuitis iudex ex officio pōt repellere petitionem indiſcretā, vt C. de præd. curialib. l. 1. li. 10. & ff. de tranſac. l. cum hi. §. in cauſa. Tene iſta menti perpetuo. Bal.

Libellus non eſt neceſſarius in cauſa appellationis, quia ſine libello poteſt iudicari ex præmiſſis actis, ita no. Inn. in c. coram, de offi. deleg. fol. 59

Libellus generalis includit ea, quæ ſunt iuris cōis, non ea quæ ſunt conſuetudinis vel dic, quod libellus non indiget ſpecificatione in his, quæ includuntur de iure communi, ſed in his quæ non includuntur de iure cōmuni eget ſpecifica expreſſione, ita no. Inn. in c. conquerente, de offi. ordi. fol. 65. nu. 3.

Libellus quomodo formetur quando petitur caſſari electum vel electio, vide Inno. in c. cum veniſſent, de in integ. reſti. fol. 74. nu. 2.

Libellus ſupplicatorius debet offerri referendarijs ſacri Palatij, ita no. Inn. in c. ex literis, de in integ. reſti. fol. 75. nu. 1.

Libellus iſte, dico quod tali tempore & loco me ſpoliaſti tali re, vnde iuſtitiam mihi fieri peto. bene valet de generali iuſtitia, ita no. 1. q. 4. quia præſulatus, ita no. Inn. & Hoſt. in c. 2. de ordi. cog. fol. 90. nec coarctat iudex vigorem, quin & iniuſta ſententia valeat, niſi appelletur. ſed iuſtificat libellum contra ineptitudinem petitionis, i. concluſionis, & concludit iſte libellus generalis iudici, item parti, niſi petat declarari, vt ff. de rei vindic. l. ſi in rem, in fi. ſcilicet quādo narrata poſſunt recipere diuerſas concluſiones. ſed quando habent vnicam tantum & vniformem concluſionem, tunc concluſio eſt ſpecialis & certa. Reo quoque ſic petere ſufficit, vt no. ff. de in ius vocan. l. libertus à patrono. quod videtur reus facere eo ipſo, quod excipit vel negat, vt l. amplius. ff. rem ratam habe. et ff. de procura. l. non ſolum. §. ſi ſtatus. & ideo quando contradictio rei ſapit vim turbationis actoris, non eſt neceſſe aliter probare de turbatione, arg. ff. de acq. re. do. l. Pompo. in fi. Item poteſt quis eandem petitionem ex pluribus cauſis iuſtificare, vt ff. de admini. tut. l. Aemilius, & de excuſ. tut. l. qui teſtamento. & de contrahen. emp. l. ſi mater tua, & l. ſicut exceptionem. §. ſi plures, de excuſa. tut. tene menti. Bal. Idem dicit Inn. quod ſi libellus generalis recipitur, proceſſus valebit. Sed ſi in eo plures includantur condemnationes, ſecundum illam, quæ minorem condemnationem requirit, fiet condemnatio, niſi ex qualitate probationum, vel ex proſecutione actorū aliud inducatur, ita no. ipſe in c. cū dilec. de ordi. cogn. fol. eo. quod no. Ex hoc no. quod procedit iſte libellus, peto talem condemnari ſecundum formam iuris, & ſtatutorum, ſcilicet ſi non petatur declarari alia lege, vt ff. de accuſa. l. ſenatus. in quo libello dic quod aut per ſtatutum derogatur iuri ciuili, vt quia dicit ſtatutum, quod non poßit, niſi pœna ſtatuti imponi. & tunc ſolum ſtatu. videtur eſſe acceptatum, quia ſola vea videtur electa, quæ poßibilis eſt, ut l. 3. ff. de teſta. mili. Aut non derogatur, & tūc aut ſtatu. cumulat pœnam, & tunc utraq; uia uidetur eſſe electa, ut l. qui ſepul. de ſepul. uiola. Aut non, & tunc uia ſimplicior & lenior per iudicem eſt tenenda, ſi acta patiuntur, ut ff. de pœnis. l. ſi præſes. Actor non poteſt addere, cui uult, dummodo probet, & tunc iudex ſequi debet uiam probationum, ſecundum Inn. & hoc in pœna imponenda, ſed in ordine iudicij debet procedere tantum ſecundum ſtatutum ſuum, quod bene no. Bal.

Libellus non continens originem petitionis dicitur generalis & informis, tamen tenet ſuper eo informis ſententia, & pariet exceptionē rei iud. in omnibus, ita no. Inn. & Hoſt. in c. ſuper, de ordi. cog. fol. eo. Sed iſte libellus non debuit recipi, ut C. de eden. l. fi. & l. fi. C. de annali excep. & arg. ff. de verb. obl. l. triticum. libellus informis nulla probatione ualet, ut no. ff. depoſiti. l. 1. §. ſi quis argentū. fallit in probatione confeßionis, ut ff. de iureiur. l. ſi duo. §. ſi quis. Et no. quod libellus indefinitus æquipollet generali, ſecundum Inn. Poteſt tamen indiſcreta petitio poſita in libello declarari in proceſſu, & tunc medium arctat extrema, niſi malignè factum ſit, ut ff. de arbi. l. de rebus, quod no. Bal.

Libellus incertus procedit ſuper pertinentijs, quia petuntur acceſſoriè, & nomine pertinentiarum caſtri, intelligitur territorium eius, ita no. Inn. in c. cum ad ſedem, de reſti. ſpol. fol. 97. nu. 2. & 4. & petito caſtro tacitè intelligitur petitū eius territorium, ut ff. de offi. præfec. urb. l. 1. §. cum urbem. Bal.

Libellus an ſit dirigendus contra eum quem dico uaſallum meum eſſe, uel diſtrictualem, an contra eum qui poßidet obedientiam in eo, an contra utrunque ? Dic quod contra utrunque, ut utrique præiudicet, quia res. quæ eſt æquè principalis, nam poßidentis intereſt non perdere, & poſſeſſi intereſt dominium nō mutare, ita no. Inn. in c. ad audientiam, de reſcrip. fol. 5. nu. 2. & no. in l. unuſ ex. ff. de fideicom. liber. & ff. de rei uendi. l. 1. §. per hanc. quod no. Bal.

de Libello disiunctiuo, uide per Inn. in c. Abb. de re iud. fol. 130. nu. 1.

Libellus ſi recipiatur, & in eo non apparet de intereſſe actorum, quod ſententia

debet

debet reſtringi ad intereſſe actorium, ſi poteſt fieri, alias debet ferri ſecundum probata, ita no. Inn. in c. inter monoſterium, de re indi fol. 129. nu. 2.

Libellus ſubiectionis formatur contra clericos rebellantes, ita no. Ino. in c. cum inter, de re indi. fol. 126. nu. 2.

Libellus eſt neceſſarius ſuper his, quæ ante li. conteſt. contingunt, ita no. Innoc. in c. ſignificante, de appel. fol. 139. nu. 1.

Libellus qualiter debet formari in cauſa appellationis, vide per Innoc. in c. dilectis, de appel. fol. 136. & videtur caſus notabilis in l. Athenas, in fi. cum l. ſeq. ff. de aquu plu. arcen.

Libellus re perempta procedit etiam ſi res petatur in actione ex teſtamẽto, vt per Bal. in l. filiofami. res. ff. de dona. cauſa mortis.

Libellu eodem poteſt peti res, & pœna, licet tempore petitionis nondum ſit cõmiſſa, vt extra de teſt. c. Raynuldus, in prin. per Doc. & do. Pet.

Liberatio tanquam quid fauorabile poteſt fieri etiam abſente parte aduerſa, ita no. Inn. in c. veniens, de renun. fol. 41. & per eundem in c. ſidem, de pac. per gl. in l. 1. C. de pact. & in l. non ſolum. §. ſi libertatis. ff. de liber. lega. Confeſſio vero ad obligandum & pactum requirit præſentiam aduerſarij, vt ff. de pac. l. idem in duobus. ff. de confeſſis. l. certum. §. ſi quis vero, & ff. de act. & oblig. l. conſenſu, & C. de do. l. non ambigitur, & C. de ſacroſan. eccl. l. illud, & de contrahen. emp. l. 1. in fi. Nam vbicunq; requiritur, ibi oportet, quod conſenſu amborum actus producatur, facit quod nu. ff. de neg. geſt. l. fi. in fi. & qui renunciat liti, videtur renunciare iuri, ſecus ſi dicat renuncio inſtantiæ, vt C. de præſcrip. long. temporis, l. 1. & no. C. de pact. l. poſtquam liti. Et vide Innocen. in c. ex tenore, de renuncia. Bal. vide Bar. in l. athletæ. §. dat remiſſionem. ff. de excuſa. tut. & in d. §. ſi liberationis.

Liberato principali per remiſſionem ſibi factam, videtur etiam liberatus conſiliarius, & quilibet accuſatorius ſibi in iudicio animæ, ita no. Inn. in c. ſicut, de homici. fol. 210. nu. 2. quod nu. ad paces, quæ fiunt quotidie, quia factu pace cum principali, & cum ſuis auxiliatoribus facta videtur. quod nu. Bal.

Licitum & illicitum aliter iudicatur in foro conſcientiæ, quam cauſarum, de quo vide plenè per Inn. in c. quia plerique, de immu. eccle. fol. 189

Licitum eſt facere reprobationem reprobationis, non vlterius, ita no. Abb. in c. licet cauſam, de probo.

Ligare nemo poteſt non ſubditum, & ſi conſuetudo erat in contrarium, nõ valet, ita no. Ino. in c. quæſiuit, de his quæ fiunt à maio. par. capitali. fol. 158. nu. 2.

Limes quid ſit, & in cuius iuriſdictione ſit, & ſi quis iudicat de eo, quod fiet in cõfinio territorium, vide per Inn. in c. penul. de parocb. fol. 169. nu. 2.

Limites & ea quæ ſunt circa limites, quando poſſunt præſcribi, & quando non, vide Inn. in c. ſuper eo, de parochiis. fol. eodem.

Limes & limitis adhærentia non præſcribuntur, & quæ dicantur adhærentia limitis, dic quod relinquitur arbitrio iudicis, ita no. Innoc. & Abbas in c. 1. de parochijs. fol. eodem.

Limites probantur per libros antiquos, teſtes & famam & adminicula, ita no. Abb. in c. cum cauſam, de proba. quod no. quia ſæpe eſt de facto.

Liber rationum an faciat fidem & quando, & quid de libris mercatorum, vide per Bar. in l. vnda. ff. de dona.

Litera, vacante ſede miſſa, videtur potius miſſa eccleſiæ, quàm perſonæ, ita no. Hoſtien. in c. eam te, de reſcrip. & vide ſupra in ver. Credulitas, in 5. q.

Literæ impetrata contra vicarium nõ arctat dominum, ita no. Inn. & Hoſt. ibidẽ.

Litera ad inſtantiam impetrata, quot modis tollantur, ſeu euaneſcunt, vide per Hoſt. in c. cæterum, de reſcrip.

Litera impetrata ſuper confirmatione ſententiæ, licet non adijciant ſi veniat confirmanda, tamẽ tacitè intelligitur, quod ſunt literæ iuſtitia, ita no. Inn. in c. ex parte, de reſcrip. fol. 4. num. 3. item ſubintelligitur hæc clauſula partibus conuocatis, quod iuſtum fuerit decernas, ſecundum Hoſt. & vide ſupra in ver. Factum, in 1. q. & infra in ver. Reuocatio, in 3. q. &c.

In Literis de iuſtitia non eſt neceſſe facere mentionem de principali iure aduerſarij, quia non læditur illud ius partis. ſecus in gratia, quæ venit ad eludendam ius alterius, ita no. Inn. in c. cum ordinem, de reſcrip. fol. 4. nu. 3.

Literas Principis vitiat mala grammatica, ſed mala grammatica in narratione non vitiat, quia eſt mala grammatica partis non Principis, ita no. Inn. in c. ad audientiam, & in c. ex parte, il 2. de reſcri. fol. 5. vel dic, quod qualibet vitiat, ſed falſa orthographia non vitiat, quia non eſt ſcientia, vt in c. ex parte, de fide inſtru. vide infra in ver. Reſcriptum, in 4. q. & ſupra in verbo, gratia, in 1. q. & ſupra in verbo, Pactum, in 2. quæſt.

Literæ iuſtę poſſunt etiam eſſe obreptitiæ, i. præter conſcientiam impetratæ, ita no. Inn. in c. cũ dilectu, de reſcrip. fol. 9. nu. 4. arg. l. fi. in fi. ff. quod met. cau. Bal.

Literæ quæ ſunt clam impetratæ ab aduerſario, i. eo inſcio, non propterea dicentur obreptitiæ, ſecundum Inno. Contrarium ipſe no. in c. cum olim, de re iudi. fol. 126. vbi dicit, quod quando quis impetrat literas aduerſario ſuo ignorante, quod iſtæ literæ ſunt ſubreptitiæ, exponit ipſe ibi ignorante, ideſt non citato citando, & dicit ipſo ibidem, in d. c. cum olim, ſed argumentũ contra, ff. de acq. poſſ. l. clam poſſidere, quæ nihil facit. Bal.

Literæ impetratæ à falſo procuratore, cenſentur falſæ, & ideo non poſſunt ratificari confirmatione, ita no. Inn. in c. ex parte decani, de reſcriptis. fol. 12. nu. 2. Nec debet eſſe in pendenti propter ſummam authoritatem earum, arg. ff. de hæredi. inſtitu. l. illa inſtitutio.

Litera non valet, ex quo ſtylus curiæ non ſeruatur, ita no. Hoſt. in c. man. de reſcr.

Literæ à non clerico ſuper beneficio impetratæ non valent, ita no. Inno. in c. ex literis, de tranſa. fol. 69. num. 2. ergo ſi quis non habet tonſuram, non poteſt impetrare beneficium.

Literæ impetratæ ſunt impetrantis tantum ante præſentationem, ſed poſt præſentationem ſunt cõmunes, ita nu. Inn. & Hoſt. in c. ex conqueſtione, de reſti. ſpol. fol. 95. ergo non conferunt iuriſdictionem antequam præſententur, quia iuriſdictio cõmunis eſt: hoc verum actu, ſed habitu ſtatim iudex eſt, quod ſuperior delegat, vt ff. de iudi. l. cum furioſus, ergo illud quod facit iudex delegatus ante præſentationem eſt ipſo iure nullum, quia actum, i. exercitium non habet. Non obſt. ff. de iudi. l. 2. §. 2. vbi ſufficit ſcientia litigatorum: quia illud in prorogatione, nam & ſine expreſſa prorogatione tacitè fit prorogatio litigando. Vnde ſi iudex videt eos coram ſe litigare, non procedit temere, & ſic non obſt. Quid in mandato procuratoris, qui aliquid facit ante receptas literas mandati? Dic vt no. Arch. in c. is qui, de procur. lib. 6. vbi tenet, quod non valet. quod non credo verum, quia ex quo dominus mandat, ratum habere tenetur, vt ff. de procu. l. ſi procurator abſentis, alias nulla ratihabitio valeret, quia mandatum præſentatum non fuit, quod nec erat in rerum natura, quod eſt contra iuris ciuilis regulas, facit ff. qui ſatiſd. cog. l. Iul. Sed an eo ipſo, quod dominus tranſmittit alicui inſtrumenta cauſæ, videtur eum facere procuratorem? Dic vt no. Guil. de Cun. in l. Labeo. ff. de pac. & tangitur in l. fi. C. de pactis conuentis. Sed ibi non eſt mera traditio inſtrumentorum, ſed conuentio perſonarum, & ex multis concurrentibus augetur effectus. Bal.

Litera commiſſionis citandi non eſt neceſſario ponenda in actis, ita no. Innocen. in c. quoniam contra falſam, de proba. fol. 104. nu. 3. quia iſta commiſſio citandi non eſt de actis, ſecundum eum. Sed Cyn. in l. neminem. C. de requi. reis, tenet quod debet poni in act. Bal.

Literæ ſigillatæ prælatorum vel aliorum officialium quam fidem faciant. Vide Inno. in c. 1. & plenius in c. 2. de fide inſtru. fol. 112. & 113. nu. 2.

Litera noua ſcripta in charta raſa, ſeu vetuſta inducit præſumptionem cõtra inſtrumentum, non repulſionem, ita no. Innoc. in c. cum Ioannes eremita, de fide inſtrum. fol. 114. nu 8.

Literæ quando impetrantur non eſt neceſſe ibi fieri mentionem, de appel. ita no. Inn. in c. oblatæ, de appel. fol. 137. nu. 1. quod eſt no.

Litera monitoriæ quid operentur, & quid datio executorum, vide per Inn. in c. dilectus, de præben. fol. 147. nu. 5.

Literæ impetratæ non dicuntur obreptitiæ, licet impetrans ſit peccator, ita no. Inno. in c. propoſuit, de conceſ. præben. fol. 152. nu. 4.

Literæ iudicis ſine teſtibus faciunt fidem, ita no. Abb. in c. cum à nobis, de teſti. & ibi dicit, quod duo teſtes derogant literis ſigillatis. ratio eſt, quia vna vox eſt probatio plena & vera, ſigillũ vero plena & præſumpta, ſed derogat præſumpta, ſecundum Pun. de Lazar. quod nu. bene.

Litis conteſtatio, vel quaſi debet fieri ſuper exceptione, ita no. Inno. in c. exhibita, de iudi. fol. 82. & vide infra in ver. Teſtis, in 84. q.

Litem conteſtari non videtur, qui reſpondet poſitioni, quia nec poſitio dicitur libellus vel petitio, nec continetur concluſio in poſitionibus, vnde poſitiones non fiunt ad litis inchoationem, ſed ad veritatis indaginem, in præparatorijs autem cauſarum fiunt poſitiones, ita nu. Inn. in c. 1. de li. conteſt. fol. 85. nu. 1. Et ſuccedunt loco probationis, non loco lit. conteſt. ſecundum Spec. in tit. de li. cõteſt. §. 1. Bal. & vide ſupra in ver. citatio, in 24. q.

Litis conteſtatio poteſt fieri per negationem facti, & per negationem iuris, vnde ſufficit dicere reo, nego me contraxiſſe, vel nego me teneri, ita no. Inn. in d. c. 1. de li. conteſt. fol. eo. nu. 3. De hoc in Spec. in tit. de li. conteſt. in ſecunda parte, §. 1. ver. ſed nunquid per reſponſionẽ. cum ſequenti, vbi omnino vide, & l. age. C. de tranſactio. & l. edita. C. de edendo, in ãpin. Hu. Bal. vide ſupra in verbo, excep. in 7. quæſt.

Litem conteſtandi præſumitur animus fuiſſe, vbi verba ſunt apta ad litem conteſtandam, ſecundum Inn. in d. c. 1. de li. conteſt. fol. eo. nu. 3. vide ſupra in ver. citatio, in 24. q. ibi, licet non requiratur li. conteſt. &c.

Litis conteſtatio non fit per exceptionem oppoſitam, dicit Inn. in c. pront, de dolo & contu. fol. 98. nu. 1. Nec eſt neceſſe, quod iudex interroget, vt ibi, vide omnino infra in ver. Teſtis, in 42. q.

Litis conteſtatio, an requiratur in inquiſitione ſi partes non ſunt contumaces, vide Ino. in c. cum olim, de teſtibus. fol. 107. nu. 3.

Lis conteſtari poteſt in cauſa appellationis, licet nõ ſit neceſſarium, ita no. Inn. in c. Raynaldus, de teſta. fol. 166. nu. 4. & ibi vide per Abbatem, & intellige altera parte præſente, ſed vtraque parte præſente, exordio litis lis eſt conteſtanda, vt C. ne liceat in vna eademq; cau. l. 1. per Iac. & Cy. facit, quod no. per gl. no. in c. per venerabilem, qui filij ſint legiti. quod eſt nu. Bal.

Lite conteſtata poteſt opponi contra accuſantem, quod ſua non interſit, ita no. Inn. in c. ſuper his, de accuſa. fol. 201. nu. 7. &c.

Lis mota non impedit executionem ſententiæ à qua non eſt appellatũ, ita no Inn. in c. cum in iure, de offi. deleg. fol. 59. In contrarium facit capitulum vt calumnijs, eo. tit. in cle. Pro prima opinione facit l. fi. C. de ordi. cogni. niſi ſit præiudicialis & habens paratam probationem, vt C. quando prouo. non eſt neceſ. l. 2. in ver. ſi promptas, & hæc vera vbi conſtat de iuriſdictione pronunciantis. Sed vbi non conſtat nunquam fit executio, ſecundum Inn. & ideo exceptio iudicis incompetentis ſemper impedit execut. ſententiæ, vt eſt gl. ſing. in c. 1. de ſequeſtru. poſ. & fruct. in clem. item hæc vera ſunt ſi conſtat de proceſſu cauſæ verè, vel præſumptiuè, ſecus ſi non conſtat de proceſſu. Quando autem præſumatur factus proceſſus, & quando non, vide per Ino. in d. c. cum in iure, ſuperius allegatu, ex prædictis patet, quod laudum non meretur executionem, niſi producatur compromiſſum, & videatur iuriſdictio. Bal.

Lite pendente, non debet quis priuari poſſeſſione, ita no. Inno. in c. cum veniſſent, de in integ. reſti. fol. 74. nu. 2.

Lis non eſt conteſtata ſuper plus petitione, quando petitur plus tempore, & hoc liqueat iudici per exceptionem oppoſitam & probatam de partium conſenſu,

vel

vel confeſſione vel inſtrumento, abſoluitur reus ab obſeruatione iudicij duplicatis induciis & actore condemnato in expenſis clauditur actori iudiciorum copia, niſi reficiat expen. ita no. Inn. & Hoſt. in c. 1. de plus pett. fol. 91. Sic ergo dilatoria ſolutionis non eſt cauſa abſolutionis, ſed dilatoria vel duplicationis induciarum, ſ. quæ exſtabant tempore li. motæ, arg. ff de pœnis. l. aut fact. §. quiſquis, & vide quod dixi in l. ſi pecuniam. ff. ſi cer. pet. &c. Bal.

Lite pendente ſuper quæſtione iuris patronatus, an poſſeſſor poſſit præſentare, vide per Abbatem in c. ex literis, de iurepat.

Locatio, vide omnino infra in ver. Sacerdos. in 3. q.

Loca quæ dicũtur vicina, vide pleuè per dn. Petrum in c. ſuper ſpecula, ad finem, de priuilegijs.

M

MAleficium, ſiue crimen punitur etiam inuito accuſatore, quando de maleficio ſiue crimine conſtat, ita no. Innoc. in c. quia, de iudi. fol. 80. Sed quid de interfecto qui dixit, ſciant omnes, quod Titius qui infamatur, quod me interfecit, non eſt in hoc culpabilis, an nihilominus poſſit accuſari, an vero ipſum teſtimonium interfecti eum excuſabit? quod videtur, vt no. ff. ad Sylla. l. diuus. Sed illa lex intelligitur in delicto in committendo, quia tunc ſola veritas probationum inſpici debet, & punitur maleficium etiã inuito offenſo, vt l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſ. & cle. bene. Bald.

Maleficium non dicitur eſſe notorium per confeſſionem, quando quis confitetur factum, ſed negat illud maleſactum, imo dicit iure feciſſe, ideo cõſeruator qui habet magis punire, quàm cognoſcere intromittet ſe de hoc. Alij dicũt, quod imo in c. ſtat. de offi. deleg. vide ſi reus producit teſtes, actor poteſt ſimiliter id, & ſi alias non eſſet, quod eſt no. Bal.

Maleficium non debet, neque poteſt alicui obijci in genere, ſed debet ſpecificare oppoſi, per Inn. in c. ad hæc, de teſtamen. fol. 165

Malitia procuratoris non nocet domino, niſi dominus dolum vel culpam participet, ita no. Inn. in c. ſignificante, de pigno. fol. 162. vide ſupra in ver. Arbiter, in 7. q. & ſupra in ver. Condoceus, in 1. q. ibi, ſecus in mandatore, &c. Vide ſupra in ver. citatio, in 48. q. vbi habes, quod quotieſcunque mandatur aliquid fieri, quod fiat tempore apto & congruo, &c.

Mandans percuti clericum, & interim mandantem pœnituerit & deceſſerit, non incidit in canonem, ita no. Inn. in c. mulieres, de ſen. excom. fol. 226

Mandatum vicini habetur pro mandato etiam in cauſis criminalibus, ita no. Inn. in c. cum in, de purg. cano. fol. 222. & l. 2. §. in hac. ff. iudi. fol. Bal.

Mandatum Papæ eſt intelligendum ſecundum ius, ita no. Inn. in c. quia cunctis, de conceſ. præb. fol. 156. nu. 8. idem dicit in c. dudum, de elec. fol. 23

Mandatum Papæ adimplens qualiter, & de quo conueniatur, vide in no. in c. dilectus, il 3. de præben. fol. 151

Mandatum quod capitulum aliquid faciat, intelligitur directum ad membra, quæ faciunt capitulum, ita no. Inn. in c. Romana, de ſen. excom fol. 233. nu. 3.

Mandans indirectè vel conſulens in morte alterius, niſi pro ſide morte ſecuta efficitur irregularis. Si autem mandat indirectè, aut manda. nil honeſtum, & caſus improuiſus non facit quem irregularem. Si inhoneſtum, tunc ſic, niſi mand. vel conſilium reuocatum fuerit expreſſè prius & ſagaciter aduerſario intimatum, quod ſibi caueat vel tacitè, vel per parentelam. ff. de adimen. leg. l. 3. in fi. ergo conſilium & mandatum datum in criminibus, reuocari poteſt ante factũ, ita no. Inn. in c. ad audientiam, de homici. fol. 211. per totum, quod tene menti. Bal. vide infra in ver. Procur. in 4. q.

Mandata plura vbi inuicem ſe compatiuntur vtrique mandato, tenetur quis obedire, ita no. Inn. in c. expoſuit, de dilatio. fol. 89. nu. 3.

Mandatum ſpeciale derogat generali, ita no. Inn. in c. Abbate, de reſcrip. fol. 13

Mandatum Apoſtolicum referendum eſt ad ius, ita no. Inno. in c. dudum, de elect. fol. 23. nu. 3. vide ſupra hoc eodem ver. in 3. q.

Mandatum iuriſdictionis poteſt fieri ad futura conditionaliter, ita no. Inn. in c. cũ olim, de offi. deleg. fol. 59. nu. 2.

Mandata quæ fiunt in iudicijs ex abrupto non valẽt, nec oportet, quod appelletur, quia mandata iudicum ſemper debent fieri cum cauſa cognitione, alias nunquam tranſeunt in rem iudicatam, ita no. Inn. in c. cum veniſſent, de in integ. reſti. fol. 74. nu. 9. Et hoc in mandatis quæ ſunt de ſpecie contentioſæ iuriſdictionis, ſed mandata quæ non pertinent ad lites vel cauſas, ſed ad aliud officiũ præcipientis bene valeat, vt ibidem Inn. quod no. Bal.

Mandatum iudicis de rebus occupandis bene excuſat occupantem à pœna conſtitutionis, ſiue l. ſi quis in tantum. C. vnde vi, ita no. Inn. in c. ad noſtram, il 1. de in reinr. fol. 117. Hoc verum, ſi tale man. emanauit ritè, ſed ſi non emanauit ritè, tunc habet locũ l. meminerint. C. eo. tit. in vi expulſiua, in vi turbatiua habet locum l. fi. C. ſi per vim vel alio modo, ſm Bar. & quantum ad hoc eſt rectè emanaſſe eo ipſo, quod pars fuit citata, vt d. l. fi. C. ſi per vim vel alio modo. Vel dic, quod præceptum excuſat non indiſcreta permiſſio. Bal.

Mandatum factum nuncio, quod citet omnes qui ſe opponunt, intelligitur, qui ſe opponunt tunc, vel poſtea, quia præſens confuſum præſentis nõ tenet vſum, ita no. Inn. in c. dilecti, de excep. fol. 121. nu. 1.

Mandatum Papæ non debet deludi, ſed debet realiter adimpleri, ita no. Innoc. in d. c. inter cætera, de præben. fol. 147. nu. 3.

Mandatum ſuperioris tranſit in rem iudicatam, ſi non appellatur, ita no Innoc. in d. c. inter cætera, de præben fol. eo. nec reuocatur ſi cauſa cognita factum ſuit, & no. in l. ſi ff de offi procur. Cæſarie. Bal.

Mandatum Papæ illi, qui implerunt, & poſtea moleſtant, ſeu contraueniunt, an illi poſſint excõmunicari auctoritate earundem literarum. Dicit Inn. quod non, nec extranei, qui de iure impediunt, ſecus ſi contra ius, ita no. Inn. in c. pro illorum, de præb. fol. 148. nu. 3. vide ſupra in verbo, Citatio, in 26. q.

Mandatum an finiatur morte, vide per Bar. in l. cum filium. § ſi quis. ff. de dona.

Maritus tenetur alimentare vxorem, etiam ſi nullam dotem habuit, imputetur ſibi, ſi duxit eam ſine dote, ita no. Innoc. in c. per veſtras, de donatio. inter virum & vxorem. fol. 199. num. 3.

Maritus de ſuis proprijs, non de bonis mulieris tenetur alere vxorem, ita no. Inn. in c. peruenit. de emp. & vendi. fol. 160. Hoc verum, ſi vxor ſibi dotem ſoluerit, vt ff. mandati. l. creditor. §. inter, de excep. doli. l. pater. Et viro operetur, vt l. ſicut, de operis libertorum, & idem in vidua, quia niſi operetur hæredibus mariti, non debet alimentari ab eis, niſi eſſet prægnãs, tunc enim donec pariat, aliter propter partum, & fortè etiam poſt partum per 40. dies poſt, vt ff. de pœnis. l. prægnantis, in glo. Sed an vidua debeat habere ab hæredibus mariti veſtes viduales? Credo quod ſic, ſunt enim appendix in luctus, & quaſi expenſa funeris, & quia in ſeruitio viri eſſe videtur, arg. ff. ſolu. matr. l. in his. §. 1. item ſi adhuc debet alimentari, cum adhuc de eadem familia ſit, ſic ergo & veſtiri, maximè ſi eſt grauida. Alij dicunt quod non, niſi amore deſcendentium relinquerit, vt C. de inſir. pœni. celibatus. l. fi. in fi. tene menti iſta perpetuo. Bal.

Maritus an habeat modicam coertionem in vxorem. Gandinus tenet, quod ſic in materia, ſeu tractatu de pœnis, ad fi. Quod eſt verum cum cauſa, alias nõ licet, imo plus punitur tunc quam ſi in aliam deliquiſſet, vt ff. de pœnis. l. capitalium. §. omnia. Bal.

Mater in ætate filij non eſt legitima teſtis, vbi tangitur commodum filij, ſed facit inditium, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de accuſ. fol. 202. Et inditium eſt minus, quàm ſemiplena probatio, vnde duo inditia non faciunt plenam probationem, vt no. ff. de proba. l. cum probatio. & de excu. tut. l. 3. §. ætas. præſertim in cauſa criminali, vt ibi per Dy. facit c. fi. de ſucceſ. ab inteſt. Bal. in alijs vero caſibus mater non eſt legitima teſtis pro filio, quia nimis diligit eum naturaliter, dicit Abbas in c. ſi pereo, de teſti. Sed in cauſa ætatis, ſicut ſcriptura partis admittitur, vt Inſti. de ingenuis, in fi. ff. de excu. tut. l. 2. §. ætas, ſic teſtimonium matris, vt ff. de proba. l. etiam, ſ. ad inditium non ad ſemiplenam probationẽ, vnde oportet, quod mater alio teſte coadiuuetur. arg. ff. de eden. l. ſi quis ex argentarijs. §. 1. & facit ff. de condi. & demonſt. l. Lucius. Bal.

Matris appellatio extenditur ad omnes aſcendentes, & filij ad omnes deſcendentes, ſed non ad tranſuerſales, ita no. Inn. in c. ſi vero, de ſen. excom. fol. 225. vide infra in ver. Pater, in 2. q. ibi, & mater, &c.

Matrimonium non probatur per inſtrumentum dotis directè, præſertim in præiudicium alterius matrimonij, ita no. Inn. in c. illud, de præſump. fol. 116. nu. 2.

Matrimonium non probatur etiam, quod quis aſſerat aliquem longo tempore poſſediſſe, quia longa poſſeſſio, nec etiam fama probat matrimonium, ita no. Inno. in d. c. illud, de præſump fol. eo. idem in beneficio, quia licet quis longo tempore tenuerit, ſeu poſſederit eccleſiam, non propter hoc probatur, quod beneficium, ſeu eccleſia ſit poſſidentis, ergo dominium non probatur per aſſertionem longæ poſſeſſionis, nec per famam, niſi in poſſeſſorio, ſecundum Inn. ibidẽ, nec quaſi dominium intentatum, vt no. C de proba. l. cum res, & ff. de publiciana. l. eum qui. §. in publicia. tene menti. Bal. vide per gl. Cy. & Bal. in l. proprietatis. C. de proba. & in auct. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle ad fi. per Bal.

Matrimonium quod non tenuit à principio, an poſſit poſtea confirmari, vide Inno. in c. 1. de eo, qui duxit in vxo. quam per adul. po. fol. 194. Et ibi poteſt etiam confirmari, tamen filij ante nati vel concepti non legitimantur per ſubſequens matrimonium, vt l. Paulus ff. de ſtatu hominũ. & per Guil. de accuſa. Sed illi, qui ſunt nati ex legitimo concubinatu bene legitimantur per ſubſequens matrimonium, tene menti. Bal.

Maior quot modis quis dicatur, vide per Inn in c. ſedes, de reſcrip. fol. 7. num. 2. & ibi etiam vide, quæ perſonæ dicantur maiores, & quæ minores.

Maior pars capituli vel vniuerſitatis, an poſſit ordinare de rebus ſingulorum, vide per Inn. in c. fi. de his, quæ fiunt à maio. par. capituli. fol. 158

Medicus qualiter teneatur de morte infirmi, & ſi infirmus nolit ſeruare præcepta medici, an dicatur mortuus ex ſuo defectu, an ex vulnere? Dic, quod ictus eſt contemplandus, de quo vide per Inn. in c. tua, de homi fol. 211. nu. 2. & 3. Sed quid ſi infirmus obediuit medico, ſed deceſſit culpa medici, collige ex ſuis dictis ibi, & facit ff. loca. l. maritus, & l. illicitas. §. ſicut. ff. de officio præſidis, tene menti. Bald.

Medicina an debeatur famulo infirmo, vide per Bar. in l. cum dotem. §. ſi autem. ff. ſoluto matrimo.

Merum imperium, vide ſupra in ver. ciuitas, in 2. q. vbi habes, quod confiſcatio bonorum eſt meri imperij, & vide ibi in 6. q. poſt prin.

Metus ſicut debet cadere in conſtantem virum, ſic dolus in prudentem, alias non vitiat iuramentum, ita no. Inn. in c. cum dilectus, quod met. cau fol. 73. nu. 1. Adde quod nimia reuerentia æquiparatur timori, vt no in l. 1. §. quæ honoranda. ff. quarum rerum actio non datur, in gl. quæ non eſt alibi. Bal.

Minor non reſtituitur ad opponendum exceptionem declinatoriam, maximè odioſam, idem in eccleſia, ita no. Inn. in c. ſorã ſylicet, de in integ. reſt. fol. 76. nu. 2. Sed dilatoriam ſolutionis vel peremptoriam reſti. ut ff. de in integ. reſti. mi. l. minor 25. annis omiſſam, & ibi no. Bal.

Minor ſi omittit curam arbitri excipere vel probare, non poteſt coram eo petere reſti. in integ. ita no. Inn. in c. cauſam, de in integ reſti. fol. 77. nu. 8. vide infra in verbo, ſtatutum, in fi. q.

Minor confeſſo, quod confitetur tempore incongruo, dicitur lædi, ita no. Inno. in c. ex literis, de in integ. reſti. fol. 75. nu. 4.

Minor non habens curatorem, non poteſt compromittere, ſicut nec cõtrahere. Sic non poteſt procedere ad actus iudiciales coram arbitro, quia compromiſſum tenet inſtar iudicij, in dubio tamẽ qui compromiſit, præſumitur legitimæ ætatis, vt ff.

Margarita Baldi loco Repertorij

vt ff. de arbi. l. 3. in prin. quia quilibet præſumitur idoneus. ff. de proba. l. cum de ætate, & l. ab ea parte, & in Spec. in tit. de arbi. §. fi. & §. conſtat, ver. ſed quid de minore, & in c. dudum, de præſump. & in c. 1. vt eccleſia. l. eneſi. & vide ff. de mino. l. minor. §. minores, in tex. & gl. Bal. Spec. in locis ſupra alleg.

Miſſio ex primo decreto poteſt fieri nullo præcedente libello. idem de executione ſententiæ, ita no. Inn. in c. 1. de libelli obla. fol. 84. nu. 4. & vide infra in ver. Teſtatae, in 2. q. & infra in ver. Libellus, in 8. q.

Miſſus in poſſeſſionem quando lucretur fructus, & quando non, vide Inn. in c. quoniam frequenter, in fi. vt li. non conteſt. fol. 86. nu. 9.

Miſſus in poſſeſſionẽ pro menſura debiti petiti non valet, vbi obſtat exceptio. l. 1. §. hæc verba. ff. ne vis fiat ei, niſi fiat ex diffinitiua, vt l. eo tempore. ff. de precalio. Sed aliæ pœnæ, quæ ſunt merè pœnæ bene poſſunt infligi contumaci, vt excommunicatio & mulcta, & bannum, quia citatus non ritè, non tenetur comparere, ſed citatus non rectè bene tenetur comparere, licet iudex ſciat ſe iniuſtè facere, ſi hoc non exprimat, ſecus ſi exprimat aliquid quod videatur illicitum vel iniuſtum, vt ff. ne quis eum, qui in ius voca. l. 1. §. Oſſilius, & l. ſed exi mendi, & no. in l. vir bonus. ff. iudi. ſolui, ſecundum Oldra. & Inn. in c. 1. de dila. fol. 58. & vide ſupra in ver. Actor, in 10. q.

Miſſio in poſſeſſionem quædam eſt reuocabilis, quædam irreuocabilis, etiam ex primo decre. ita no. Inn. in c. quærenti, de offi. deleg. fol. 56

Miſſio in poſſeſſionem ſicut fit in tertia loco in cauſa iudicati in omnibus, ſic & in aliis corporalibus, ſm Inn. in c. 2. de eo, qui mit. in poſ. cau. rei ſeruan. fol. 100

Miſſio non fit in beneficio debitorum, vel in iure pat. pro temporalibus, quia non poſſunt adinuicem permutari, nec vnum alteri commenſurari, ſed pro ſpiritualibus bene poteſt fieri miſſio in aliis ſpiritualibus, ita no. Inn. in c. 1. de eo, qui mit. in poſ. cau. rei ſeruandæ. fol. eo. nu. 3.

Miſſio quando reuocatur propter rationabilem excuſationem abſentis vel propter ætatem, quia pupillus, non venit refectio expenſarum, ita no. Innoc. in c. ſi aduerſa. ium, de eo, qui mit. in poſ. cau. rei ſeruandæ. fol. eo. nu. 2. & eſt gl. in l. minor. ff. de euictio. ergo ſi pupillus citatur, quia citatio non eſt legitima, non tenetur ad expenſas.

Miſſio vtrum fiat in re petita & conuicta ſeu euicta, an vero fiat in alia re loco pignorum, differt, quia primo caſu quando fit in re petita & conuicta, ſeu euicta, tertius contradictor impedit execu. quia tunc debet fieri executio de facto ſine vlla cauſæ cognitione, vt dicit Inn. in c. ex eatione, de appel. fol. 131. in princ. ff. de peti. hære. l. Pompo. de rei vind. l. is à quo ff. depoſi. l. 1. §. apud Iul. ff. de vſufruc. l. cuiuſcunque. §. ſi fundus. Secundo caſu, quando fit in alia re loco pignorum, tunc impedit illa miſſio execu. ff. de re iudi. l. à diuo Pi. a. §. ſi ſuper rebus. C. ne vxor pro marito, l. ob maritorum, & l. 1. C. de priuil. fiſ. i. tunc. n. exigitur ſummaria cognitio, ita no. Inn. in c. veniens, de teſtibus. fol. 105

Moderatio dilationum habet vim interlocutoriæ, & poteſt ferri interlocutoria abſente parte ſicut procedi, nam interlocutoria eſt de proceſſu, ita no. Innoc. in c. ad peti. de accuſa. fol. 203

Monitio nuda videtur quando per reſcriptum nihil additur iuriſd. ordinariæ, ita no. Inn. in c. licet, de offi. ord. fol. 64. vide ſupra in ver. citatio, in 46. q.

Monitio iudicis, i. iuſſus dandi vel faciendi non habetur pro citatione, ita no. Inn. in c. tua, alias in c. ſicut, in gl. 2. ver. itẽ monitio, de coha. cler. & mulie. fo. 143

Monitio neceſſaria eſt etiam in notorio, ita no. Inno. in c. ſacro, de ſen. excommu. fol. 229. nu. 1. Adde quod ipſe idem no. in c. ad noſtrá, il 3. de iureiu. fol. 118. & plenius in c. tua, de coha. clerica & mulie. per eundem. fo. 143. Sed contrarium videtur idem tenere in c. quanto, de tranſla. præla. fo. 38. ſ. quod in notoria poſſit ferri ſententia, etiam non citata parte.

Monitus ad faciendum reſidentiam, cenſetur etiam monitus ad audiendum ſententiam admonitionis, nec eſt neceſſe, quod ſuper hoc ſpecifi. è citetur, ita no. Abb. in c. de cætero, de cleri. non reſiden. quod no. Bal.

Modus agendi vel excipiendi eſt diligenter attendendus, ita no. Inno. in c. dudum, extra de elec. fol. 23. nu. 3.

Modus poteſt opponi in delegatione & ſubdelegatione, verbigratia, poteſt delegatus Papæ ſubdelegare cauſam hoc addito, quod ſine eius conſilio pronunciare non poſſit, nam cum poſſit ſibi reſeruare iuriſdictionem, ergo & conſilium, imo plus, quia poteſt adijcere de conſilio cuiuſlibet, verbigratia, quia dixit, ita tamen, quod non pronuncietur ſine conſilio talis Doctoris, vel vt non pronuncietur, niſi ſecundum tenorem conſilij talis Doctoris vel perſonæ. Sed in arbitro nõ poteſt iſte modus adijci, ſ. de ſequela conſilij. ſed de tranſitione conſilij ſic, quia eſt contra ſubſtantiam compromiſſi, ita no. Inn. & Hoſt. in c. ſi pro debilitate, de offi. deleg. fol. 52. & hoc ſi verba neceſſitatiua dirigantur in ipſum arbitrũ, ſecus ſi in ipſas partes, quia volunt & conſentiunt, quod arbiter ſic iudicet, & dant ſibi capitula, in quibus conſentiunt, ſicut fit quotidie, & hoc non eſt de forma compromiſſi, ſed eſt quædam obligatio quæ fit inter partes, & iſte modus in iudice delegato eſt de forma, ita quod non valet ipſo iure, ſi nõ ſeruetur. Nam cuilibet non licet delegare, licet liceat modum apponere, arg. ff. de in lite iurando. l. videamus. §. penul. & ſi iſte modus dicitur de forma ſententiæ, vt C. de ſen. & interlo. o. omn. iudi. l. cum eorum, ita & de forma commiſſionis, formaq; iſta eſt forma iuris, quia à iure approbata eſt. Alij dicunt, quod arbitro etiam poteſt opponi iſta clauſula, vt ſequatur conſilium de dando ſibi de iure, non de facto, vt ff. de hæredi. inſti. l. illa inſtitutio, ſecundum Ray. Tertiũ dictũ, ſed nec apt. mihi nõ placet, quod aut aſſumitur arbiter, in cuius mero ponitur arbitrio, & tunc clauſula iſta quaſi contradictoria vitiat. Aut in bona viro, et non mero, & tunc valet, quia conſiliarius iſte non reprobat, quod arbitriũ ſit ca pitatariũ, & ſub alio. Cõſiliarius. n. non diffinit, nec ex conſilio arbitri actum, nec ius ſic in ele. ex ui de ca addi a, & per hoc dico, quod qui reſeruat ſibi cõſiliũ, n. reſeruat ſibi iuriſdictionem ſi iſte conſiliarius eligat apud prætorẽ, vel ſeorſum à cõpromiſſo, ſtandũ eſt, vt l. itẽ ſi vnus. §. principaliter. ff. de arbi. in arbitratore hoc pot adijci, ſicut executori vltimæ voluntatis & procuratori, vt l. itaque. §. ſi quis. ff. mandati. & quod dixi eſſe de forma, eſt verum, vbi per hoc ſuam conſcientiam aggrauaret, ſecundum Hoſt. item eſt verum cum adijcitur certa perſona. Si vero incerta monitio eſt, quia tacitè intelligitur, vt C. de ſen. ex pericu. recitan. l. 2. item quando adijcitur, ita tamen vt iuſtè iudicet, quia eſt quædam monitio, non modus vel forma, ſecundum Inno. in d. c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. & tene menti iſta. Bal.

Modum dicitur excedere omnis ille, qui grauat ſine excedit fines mandati ſine iuris, ita no. Inn. in c. ſuper quæſtionum, de offi. deleg. fol. 56. nu. 2.

Modi agendi poſt confirma. qui ſunt, vide per Innocen. in c. conſtitutus, de appella. fol. 132. num. 7.

Modus pronunciandi in cauſa appellationis, & de libello formando, vide per Inno. in c. dilectus, extra de appel. fol. 136. nu. 4.

Monachus cartaldus monaſterij non agit pro conuentu, niſi ſit ſyndicus. Sed præbendarius etiã ſuo nomine agit, ita no. Inn. & Hoſt. in c. edoceri, de reſcri. fo. 9

Monachi & eremitæ egent modica literatura, ita no. Inno. in c. cum in cunctis, de elec. fol. 19. nu. 1. & vide omnino infra in ver. Natus, in 1. q.

Monachus qui efficitur ſub ſpe Abbatiæ, quæ adhuc non vacat, non peccat, quia eſt licita ſpes, ita no. Hoſt. in c. cum ad hoc, de elec. vide infra in verbo, Monaſterium, in 2. quæſt.

Monachus poteſt eligi ad epiſcopatum, ita no. Inn. in c. poſt tranſlationem, de renunc. in. fol. 41. num. 3.

Monachus non poteſt eſſe ante 14. annum, ita no. Inn. in c. cum in diſtri. de temporibus ordi. fol. 43

Monachus licentiatus abſolutus eſt à primo monaſterio, ita no. Innoc. in c. ſicut, il 1. de iureiuran. fol. 117

Monachus in quibus caſibus, & pro quibus perſonis de licentia iuris cõmunis vel Abbatis poſſit eſſe procur. & in iudicio, vide per Inn. in c. cum I. & A. de re iudi. fol. 129. nu. 2. Et ibi habes, quod vbicũq; permittitur monacho agere in eo caſu poteſt procuratorem conſtituere, quod no. Bal. vide ff. qui pe. tut. in l. 2.

Monachus non poteſt condẽnari ad refectionem expen. quia non habet proprium, ita no. Innocen. in c. reprehenſibilis, de appella fol. 133. vide infra in verbo, Sepultura, in 1. quæſt.

Monachus poteſt admitti ad accuſandum contra Abbatem petita venia, in qua non requiritur citatio partis, ita no. Inn. in c. ex parte, de accuſ. fol. 200

Monachi ſpoliati poſſunt reſti. petere, ita no. Inn. in c. olim, de accu. fol. 204. nu. 1.

Monachus expulſus de monaſterio non acquirit monaſterio, quia eſt abſolutus ab ipſo, ita no. Inn. in c. cum olim, il 2. de priuileg. fol. 219. nu. 3. idem eſt ergo in alijs, qui ſunt abſoluti & licentiati, quod eſt valde no. Bal. De hoc vide in c. vnico, in gl. ſi. de inſan. langui.

Monachus non poteſt eſſe arbiter, ita no. Inno. in c. cum ad monaſterium, de ſtatu mona. fol. 177. nu. 4. & eſt gl. ordinaria in l. Pedius. §. 1. ff. de arbi.

Monachi extrinſeci & prouiſionati an ſint vocandi in elec. & factis monaſterij, vide per Abbatem in c. ſi. de relig. domi. Si eorum beneficia ſunt manualia, videntur vocandi, alias non, ſecundum eum ibidem tanquam emancipati, ſecundum alium Abbatem de S. Vito. Bal.

Monaſterium tenetur debitoribus ingreſſi, non ſolum de bonis acquiſitis tempore ingreſſus, ſed etiam de poſtea acquiſi. nec habet ſepara. bonorum, ita no. Inn. in c. 1. de obli. ad ratiocinia. fol. 48

Monaſterium adit hæreditates monacho delatas liberè, & liberius quàm monachus, ſi eſſet ſui iuris, vnde ſi monachus haberet feudum aliquod, poſſeſſionem, proprietatem vel vſumfructum, omnia iſta ad monaſterium tranſeunt, cui monaſterio de iſtis proprium habere poteſt in vita monachi ingreſſi. Sed eo mortuo feudum ad dominum reuertitur, & monachus non oportet, quod adeat iuſſu monaſterij, quia principalem actionem habet monaſterium, & ad ipſum ſpectat. Monacho autem mortuo & profeſſione facta monaſterium adit, & omnia in eum transfert pleno iure qualiacunque ſunt bona, & hoc ex virtute profeſſionis, ita no. Inn. in c. in præſentia, extra de proba fol. 103. nu. 4. Bal. Item monaſterio ex perſona ipſius monachi competit rei vendi. & publicatia, & poſſeſſio in ipſum monaſterium tranſibit ipſo iure, vt ff. de precario. l. ſi adoptauero, quia cum capite bona transfert. ff. de ſecun. tab. l. qui ex liberis. Item intellige, quod feuda ingreſſi tranſeunt ad monaſterium, ſi ipſis feudis poſſit deſeruiri per ſubſtitutum, & omnia iſta tranſeunt cum vniuerſitate, quia per ſe alienari non poſſent in eccleſiam. facit, quod no. ff. de verb. obl. l. ſi ita quis. §. ea lege, & l. quædam, de acq. re. domi. & C. ne rei dominica vel templorum. l. 2. cũ ſimilibus, ſecundum Inn. in d. c. in præſentia, tene menti iſta. Bal. Adde quod donatio. facta eccleſiæ per ingreſſum monaſterij reuocatur per licitũ egreſſum ante profeſſionẽ, quia donatio iſta fundatur ſuper eo, quod tollitur, ſ. egreſſus, ſecus eſt in mera & pura donatione facta per ſe ipſam, vt no. ipſe idem in c. quod à te, de clericis coniuga. quod no. Bal.

Monaſterium an teneatur ex contractu vel delicto Abbatis, vel monachi, vide Innã. in c. cũ olim, il 2. de priuil. fol. 219. nu. 4. & per gl. in c. dilectus, de ord. cog.

Monaſteria an ſit exempta à lege diœceſis, vel iuriſd. vide plenè per Inn. in c. 1. de ſtatu mona. fol. 177. nu. 4.

Monaſterio perempto, an pereant eius priuilegia, vide per Inno. in c. Abbate, de verb. ſignifi. fol. 234. nu. 2.

Monopolium, de materia monopolij, vide per Inn. in c. ſignificauit, de app. fo. 135 & ibi habes, quod illi tit. per priuilegium & conſuetudinem poteſt derogari.

Moneta, quando ſit, requiritur ibi intrinſeca materia bonitas, cudentis auctoritas, commẽſurata expendendi quantitate. Et quando ſit moneta ex adulterina materia vel forma, tunc moneta dicitur falſa, ſed quando fit ex exceſſu pretij,

tunc

tunc dicitur iniuſta & non ſalſa, ita no. Inn. in c. quanto, de iureiuran. fo. 118. vide ad materiam de moneta Bart. in l. ſi prius, de aqua plu. arcen. & Bald. in l. eleganter. §. qui reprobo, de pig. act.

Mora qualiter contrahatur per lapſum termini, & quid operetur mora circa fructus, vide plenè per Inn. in c. propter, de loca. fol. 161. nu. 7.

Mortuus. prælato mortuo vacat poſſeſſio prælaturæ, ſed non poſſeſſio bonorum eccleſiæ, ita no. Inn. in c. ex parte, de arbi. fol. 78. nu. 2. Sed quid in prælato eccleſiæ collegiatæ. dic idem, quia poſſeſſio prælaturæ eſt vacans, ſed non poſſeſſio rerum eccleſiæ, quia eſt apud collegium, & ſi non eſt collegium, vt quia omnes deceſſerunt, adhuc non vacat poſſeſſio. Et idē eſt ſi decedat rector eccleſiæ non collegiatæ. quia non vacat poſſeſſio. Et ſi quis eā interim occupat, œconomus eccleſiæ, vel ſucceſſor poteſt agere nomine eccleſiæ interdicto vnde vi, non criminis expilatæ hæredi. vel interdicto adipiſcendæ poſſeſſionis, ſm Inn. in c. cū ſuper, de cau. poſ. & proprie. fol. 92. & ratio eſt, quia eccleſia eſt in animam viuentē, quæ nunquam moritur, arg. in Auth. quomodo op. epiſcopos, in fi. col. pe. & an. in l. & quia. ff. de iuriſdi. omn. iudi. Diſſimiliſq; eſt eccleſia hæreditati iacenti, quia hæreditas non eſt in animam viuentem, vt ff. de fideiu. l. mortuo, & de ſtipu. ſeruorum. l. vſufruc. & l. 1. §. Scæuola ſi quis ce. liber eſſe iuſ. fu. & de min. l. Et ei qui modū. Quæro ergo quis interim poſſidet bona eccleſiaſtica, dicit Moyſes, quod muri eccleſiæ, quod eſt ridiculum dicere, quia inſenſata non poſſident, vt no. in l. ſi ut. ff. quod cuiuſ. vniuer. nomine. Dic ergo quod poſſidet eccleſia, ſ. vniuerſalis ſiue congregatio fidelium, vel Chriſtus ſecundū Ion. vel eccleſia Romana tanquā eccleſiarū domina & caput. Sicut n. gallina ſub alis congregat pullos ſuos, vt no. i l. 1. ff. de in integ. reſti. min. ſic eccleſia Romana ſub alis ſuis omnes alias eccleſias continet & tenet, poſſeſſio ergo pōt dici eſſe penes eccleſiā, quæ eſt caput, & membra ſimul, vt penes eccleſiā vniuerſalem, i. congregationē fidelium, penes eccleſiam quæ eſt mēbrum & non caput, vt penes eccleſiam Peruſinam, quæ ex eo quod non habet collegium actu ſufficit habitu, vt poſſideat, quod eſt no. Et ſic eccleſia tribus modis dicitur, pro capite, pro membris, & pro vtroque ſimul. Sic & Chriſtus in diuina ſcriptura quandoque ponitur vt caput, quandoque vt membra, quandoque vt vtrunque, vt reperitur in pſalmis in diuerſis locis, & eſt arg. quod valeat relictum factum eccleſiæ minorum, ſ. vt capiat Deus, i. eccleſia Romana, quia domini capacitas conſideratur in cuius perſona fundatur, vt ff. de leg. 2. l. debitor. §. ſeruo. & ad l. Falcid. l. cum dotem. non. n. media perſona, ſed finalis inſpicitur, in qua acquiſitio ſumit effectum, vt ff. ad Trebel. l. cogi. §. in qui. tene iſta menti. Bal.

Mortuo prælato cuſtodia rerum pertinet ad capitulum, ita no. Inno. in c. 1. vt eccleſiaſtica benefi. ſi. fol. 158. nu. 5.

Mulier & religioſa poteſt eſſe executrix teſtamenti, ita no. Abbas in c. vos quidem, extra de teſta.

Mulier ſi iurat non habet beneficium Velleiani, vide per Abbatem in c. ex reſcripto, de iureiur. & in auth. matri & auiæ. C. quando muli. tut. offi. fun. poteſt. ibi, renunciabit ex conſcientia legis, & legis auctoritate, et ideo non eſt neceſſe ibi, quod certioretur de beneficio Velleiani, quia non iſu non læditur renunciando, ſed lex exequitur. Sed vbi renunciat non de conſcientia legis, non valet iuramentum, niſi fuerit certiorata nec præſumitur certiorata, vt ff de verbo. oblig. l. ſciendum. per gl. & Dyn ſecundum Ray Bal.

Mutuans eccleſiæ debet eſſe diligens, vt illud mutuum in rem eccleſiæ cōuertatur, ſed in alijs contractibus ſufficit vtiliter eſſe ceptum, ita no. Inn. in c. grauis, de depoſito. fol. 160. nu. 3. in priuatis autem perſonis, dic vt in l. ſi. de exercitoria, & de annua. in l. doli. tene mēti iſta. Bal. Et no. quod pro eodē reputamus ſoluere tutori vel eccleſiæ, ſm Ion. ibidem. ad hoc ff. de pigno. l. ſi quis, in prin. & l. ciuitas. ff. ſi cer. pet. ff. de neg. geſt. l. ſi pupilli. §. 1. in glo. C. ſi aduerſus credi. l. pen. et p Cy. in auth. hoc ius porrectū. C. de ſacroſan. eccle. Aut ergo quis mutuat, vel aliter cōtrahit, aut negocia gerit eccle. aut ſoluit, vt ibid. Inn. no. Bal.

Mutilati membris, aut monſtruoſi ſunt irregulares, ita no. Inn. in c. porro, de cle. pugnan. in due. fol. 212. & vide ff. de ſta. homi. l. non ſunt liberi. Bal.

Mutilati membris, & corpore vitiati, non poſſunt teſtificari contra clericos in cauſa criminali, ita no. Abbas in c. 1. de excep.

Multitudo quæ appellatur, vide per Ion. in c. latores, de cle. excom. fol. 215. & quæ gens, vide l. pen. ff. de proba. Bal.

Multiplicatio, vide ſupra in ver. Crimen, in 6. q.

N

NAtus illegitimè poteſt eſſe monachus, non prælatus, ita no. Inn. in c. 1. de filijs presbyterorum. fol. 46.

Narratio falſa non debet fieri per aduocatum, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de iudi. fol. 81. nu. 2.

Narratio ſola non dicitur, nec eſt petitio, quia ſi hæc eſſet poſitio, eſſet petitio cum narret factum, quod eſt falſum, ſecundum Inn. in c. 1. de li. conteſt. fo. 85. nu. 3.

Negatio improbabilis non facit rem dubiam, ita no. Inn. in c. ex parte, de ver. ſig. fol. 234. num. 3. & per Doct. in l. 1. C. de procura. Bald. & vide infra in verbo, Tantum, in 1. quæſt.

Negatiua iſta, quod inſtrumentum nō habet vitium, an poſſit probari per teſtes, qui illud inſpexerunt, non facto interfuerunt? Dic, quod de vitio viſibili ſic, ſi teſtes ſunt periti, non autem de vitio falſitatis, ita no. Innoc. in c. cum olim, de priuilegiis. fol. 219. num. 2. vide infra in verbo, Scriptura, in 3. q. & ſupra in ver. Appellatio, in 32. q.

Negans ſoluere cenſum, licet appellet, poteſt excommunicari, ita no. Inno. in c. ſignificante, de cenſibus. fol. 183. num. 3. vide ſupra in verbo, Feudum, in 1. q. & ſupra in verbo, lite conteſt. in 3. q.

Negationum non ſunt cauſæ, & ideo mera negatiua non probatur, ita no. Inno. in c. bona, de elect. fol. 23. Studeant aduocati ponere negatiuè, vt non videantur ſe aſtringere ad probandum, vt no. ff. de mino. l. de ætate.

Negatiua aliter probari non poteſt, niſi vbi fingitur probata, ex quo actor non probat, ita no. Inn. in c. coram, de offi. deleg. fol. 59. & de probatione negatiuè, vide per eundem in c. 3. loco, de proba. fol. 102

Negatiua non probatur, niſi indirectè ſiue ſit implicita, ſiue explicita, & præſumitur cōtra teſtē, qui aſſerit negatiuam, ita no. Ion. in c. cum eccleſia Sutrina, de cau. poſ. & proprie. fol. 91. nu. 7. Niſi illa negatiua habeat fundamentū, vel fomentum iuris, vt quod ad canonicos electio tantum pertinet, quando teſtis cōformat ſe cum iure cōi, ſemper dictum ſuum meretur excuſationē, ſm Hoſt. & eſt triplex negatiua: Vna eſt quæ cadit in plenam notionem teſtis, & iſta eſt negatiua facti inſtantanei, vt quod ego non ſum in tali loco, quia teſtis videt intuitu illocum vacuū, & per hoc intelligit quod non ſum ibi: ſemper n. intelligentia opus eſt, quia vt dicit Ariſt. in problematibus, intellectus videt, intellectus audit. Alia eſt negatiua quæ cadit in præſumptiuā notitiam, vt negatiua facti continui, vt quia negat teſtis Titiū hoc anno poſſediſſe, quia vidit Seiū ſolū hoc anno intrare & exire, & fructus percipere, præſumitur quod habeat eūdem poſſeſſorem: itē in negatiua memoriam non excedente. Alia eſt quæ nō cadit in ſenſum teſtis, vt eſt negatiua quæ non habet concomitantiā certi loci & tēporis in prima negatiua et teſtes negantes probāt, vt affirmātes, in ſecunda magis creditur duobus affirmantibus, quam duobus vel decē negantibus, in tertia negantibus non credit. Primū probatur in l. optimū. C. de contrahen. & commit. ſtipu. Nā ſi creditur plus quam inſtro, ergo plus quam teſtibus. ſecundū probatur in l. diem proferri. §. ſi plures. ff. de arbi. & probatur in c. 1. de pœnis. lib. 6. tertium probatur in l. actor, de prob. & negatiuæ ſunt tres, vna facilis probari teſtibus, alia difficilis, alia impoſſibilis, vide omnia in prealleg. c. cum eccleſia Sutrina, de cau. poſ. & propri. per Inn. licet non ita clarè, & tene menti de dictione abſque, an ſit dictio affirmatiua, vel negatiua, vide Cyn. in d. l. actor. C. de proba. & in c. qui generaliter, de procu. lib. 6. per Arch. Bal.

Negatiua quod quis non ſit contumax, qualiter probatur, ſenſit Inn. in c. actor, de dolo & contu. fol. 100 & eſt gl. ordinaria in l. ex conſenſu. §. 1. ff. de appel.

Negatiuam ſolutionis opponens cum periurio, debet eam probare ſi eſt tertius, ſecus ſi creditor. quia creditor habet ius fundatum ex promiſſione, ſed tertius non habet fundamentū, ita no. Ion. in c. ſuper his, de accuſ. fol. 201. idē tenet Cy. in l. 2. C. de iure emphy. & ibidem ē per gl. ergo ſi ſyndicus accuſatur, quod non denunciauit maleficium, debet denuncians probare negatiuam. Sed Bar. dicit, quod accuſans repreſentat fiſcum, qui eſt creditor, & ideo non habet probare negatiuā, quia fiſcus per iſtum tanquā per perſonam & organum ſuū agere videtur, ac ſi creditor ageret per procuratorem vel coniunctam perſonam. Secus ſi agēs ageret ciuiliter ad intereſſe ſuum ex negligentia contra ſyndicum, quia denunciatio non debetur ſibi, ſed fiſco, & ideo probet negatiuam. Sed certè imo vtrique debetur, arg. ff. de leg. 3. l. fideicommiſſa. §. interdum. Sed quid ſi oppono, quod tu non ſoluiſti gabellā contractus, & ideo excipio contra te agentē ex contractu. Certè tunc debeo probare negatiuam per librum cenſualē, nam hic fiſcus eſt creditor, ego ſum oppoſitor, alius & alius, ſecundum Bart. in l. in illa, de verb. obli. & l. hoc iure, eo. tit. vbi videas. Et idem ſi oppono, quod non procedit accuſatio, quia non fuit ſoluta decima in communi. Nu. tamen, quod niſi ſtatutum permittat excipi de hoc, iſta exceptio non procedit, vt no. in l. 2. ff. ſi ager vectiga. vel emphy. peta. facit ad hoc l. his conſequenter. §. 1. ff. famil. ercis. niſi iſta ſolutio eſſet de ordine proceſſus, quæ verba ſunt no. digna. Si autem non opponitur negatiua ſolutionis & periurij, ſed ordinationis, iſtud eſt potius negare, quam excipere, & ideo neganti non incumbit onus probandi, ſecundum Inn. ibidem. Si autem opponatur negatiua forma, præſumitur forma ſeruata. Inno. quæ omnia verba tene menti perpetuo. Bal.

Negocia vniuerſitatis debent fieri per vniuerſitatem ſimul congregatam, ita no. Inn. in c. auditis, in ſi. de elect. fol. 27. nu. 5.

Niſi, de iſta dictione, & de eius materia, ſiue natura, vide omnino infra in verbo, Sententia, in 26. q.

Nocere, nihil poteſt ſeruare ordinem iudiciarium, ita no. Innoc. in c. nonit, de iudicijs. fol. 80. nu. 1.

Nomen procura. eſt generale, dicit Inn. in c. conſtitutus, de elec. fol. 34. & vide ſupra in ver. Error, in 1. q. vbi æquiuocatio nominis, &c.

Nomen integrum & cognomen debet apponi in reſcrip. ita no. Hoſt. in c. cum acceſſiſſent, de conſti.

Nominare alterum in iudicio quando ſit licitum alteri, & quando non, no. Inn. in c. quoniam, in ſi. ut li. non conteſt. fol. 86. nu. 8.

Nominatio eſt nuda in tractatu & ſolennis in ſcrutinio, ita no. Inno. in c. quod ſicut, de elect. fol. 26

Notorium eſt de præſenti vel proximo, communis opi. eſt de longè remotis, ita no. Inn. in c. veniens, de verb. ſignifi. fol. 236. nu. 6.

in Notorijs proceditur per famam ad liquidam probationem ſine ordine iudiciorum, ita no. Inn. & Hoſt. in c. bona, de elec. fol. 23. vide infra in verbo, Sententia, in 58. quæſt.

Notorium excludit ſpoliatum à reſtitutione, ita no Inn. in c. conſtitutus, de filijs presby. fol. 47. Et vide ſupra in ver. Citatio, in 61. q.

Notorium dicitur, quod eſt coram pluribus confeſſatum, ita no. Inno. in c. ſtatuimus, de offi. deleg. fol. 61. nu. 6. quod no. perpetuo.

Notoriū eſt, quod adeo omnibus liquet, quod quaſi inficiari non poteſt, ita no. Inn. in c. ſi tunc, in gl. magna, ver. notoriū, de cohabi. cleri. & mulie. fo. 143. quod notoriū proponitur per decē teſtes. Inn. Sed Azo. dicit notorium eſſe quaſi corā turba & populo factū, ut ipſe no. C. de accuſ. in l. ea q̄ vdē. Poteſt autē eſſe notorium de quolibet actu, ut de officio, ut C. qui & aduerſus quos. l. 1. in gl. ſicut eſt notoriū, Barbarium geſſiſſe præturam. ut l. Barbarius ff. de officio prætorū.

De maleficio dit, vt d.c.ſicut, & in d.l.ea quidem. De contracto dic, vt in l.1. C.de his, qui in eccle.manu. Eſt aũt notoriũ aliud veritatis, aliud præſumptionis, vt d.c.ſicut, in gl.magna, ver.notorium p̃ſumptionis. Hoc ſecundo modo dominium poteſt eſſe notorium, vt ff.de neg.geſt.l.ut qui n ſturo. §.cũ me abſente, in gl. Nam poſſeſſio notoria facit dominiũ eſſe notoriũ præſumptiuè, vt no. in l.pen.de condi.indeb. & ff.de ſolu.l.Titia, indirectè ergo cadit notoriũ ſuper dominio, quia iura inuiſibilia ſunt, vnde per ſe non cadit in eis, ſ.intellig. notoriũ facti, ſed per accidens ex additis viſibilib.cohærentibus.

Notoriũ veritatis eſt triplex, ſ. facti tranſeuntis & iã tranſacti ſiue iam retro, facit qđ no. ff.de acq.poſſ.l.1.§.veteres. factorũ reiteratorũ iã & nunc, facit quod no. ff. de pœnis. l.ſi diutino. facti cõtinui habẽtis in ſe actũ ſucceſſiuũ, facit qđ no. ff. de interrog. l.cũ qui.§.in popularib. & qđ no.in l.pen.de act.& obl. in notorio facti præſentis nõ fuerit, pos procedi ad diffinitiuã præmiſſo citatione, & reo contumace omiſſis omnibus alijs medijs, i.li.conteſt. & proba. ſed reo cõparente debet ſeruari forma iudiciorum, in gl.magna, ver.& dicunt, & ver.non tamen negamus. Si aũt ſit notoriũ continuũ, vt ſi laicus detinet clericũ in carcere, vel vaſallus hoſtiliter inſequit̃ dominum ſuũ, adeo valida eſt veritas iã notorio, quod nullũ deſiderat ordinẽ. ver. ſi aũt ſit continuũ, ſtatim ergo põt ferri ſñia, nec cadit facti defenſio vel negatio pp quam induciæ concedi conſueuerũt, vt ff.de re milit.l.3.§.ſi od diem, & l.1.de furtis. Bal. Innoc. finaliter videtur in alia glo. velle, in ver. item dicimus, quod in nullo notorio veritatis ſit neceſſarius ordo præter citatio. & quod valet ſñia lata tam contra abſentẽ, quàm contra præſentem omiſſis medijs, & ſi iudici non conſtet eſſe notorium. Sed in nõ notorio, vel in notorio præſumptionis requiritur ordo iudiciorũ, & non valet ſñia non recep. proba. quia fertur inordinatè omiſſa medio, nam proba. ſunt media cauſæ, vt no. in l.1.ff.ſi quis iuſdi.non obtempera. ſm Inn. item no gl. in l.prolatam. C.de ſen. & interlo.om.iudi. & Ber. in c.eccleſia S.Mariæ, de conſti. Secus ſi iudex recepit teſtes, nam licet non probetur, tamen valet iniuſta ſñia, quia non peccat in ordine iudiciorum, vt ff.de edendo. l.argẽtarius.§ cum antem. Et iſtud quod dictum eſt de modo procedendi in notorijs habet locum in criminibus, ſecus in ciuilibus diſcept. niſi pertineant ad merum iudicis officium, & poſſit de eis inquiri, quia tunc idem quod in criminalibus, ſm Inn. & remittit ad no. per eum in c.ad noſtram, de iureiu. fol.117. ergo vbi proceditur per modum accuſationis, quia ordinarius eſt proceſſus, vt no. in l.Barbarius.ff.de offi.præt. debet ſeruari forma iudiciorum, non tamen exiguntur probationes, quia notorium eſt liquido probatio probato ipſo facto, vt ff.de act.emp.l.emptorem, niſi reus negaret. Simile no.C.de peric.tuto.l.ſi tutor. Et no. notorium exequari rei iudi. quantum ad fidem faciendi & fidem faciende. Sed quantũ ad aliquod ius notorium induendũ vel prohibendum, ſecus, niſi vbi eſſet canon lata ſñia, vt ff. de extra.fur.l.nullus, & ff.de ritu nup.l.palam, in fi. & no.ff.de sepi.dimi.l.amiſſione, in fi.§.1. & hoc de notorio per viam liquidi facti. Sed in notorio pronunciationis, non requiritur ordo, nec citatio, prout no. idem Inn. in c.ex ratione, de app. vide Bar. in l.à diuo Pio.§.in venditione, de re iud. & Bal. in l.1.C.de iur. & fac.igno. in notorio confeſſionis in criminali requiritur proceſſus, ſi fuit cõfeſſio extra iudiciũ, vt ff.de adul.l.capite 5. ſed in iudicio requirit̃ ſñia, prout no.ff.de ioſamibus l.ictus, & hoc ſi confeſſio eſt legitima, alias non debet ferri ſententia, vt in c.at ſi clerici, de iudi. & de elec. c.per inquiſitionem, & ff.de quæſtionibus l.maritus. Inn. in pr. coll. c.ſicut tenemens iſto perpetuo. Bal.

Notarius ſi ſemper ſcribit in inſtrumento ſe rogatum, multũ proderit, et ad quid, vide Inn. in c. 1. circa medium ibi, non eſſe vtile, quod tabellio, & c.de fide inſtro.fol.112.nu.7. & vide omnino ſupra in ver.Credulitas, in 4.q.

Notarij malè faciunt, ſi faciunt inſtrumenta, niſi de mandato illorum quorum intereſt, ita no. Inn. in c.1.de fi.inſtru.fo.eo. & vide infra in ver.Teſtis, in 28.q.

Notarius factus ſi negabitur eſſe, quid ſit neceſſe probare ad hoc, vt fides ſuo inſtrumento adhibeatur, vide per Inn. in d.c.1.de fide inſtrum. fol eodem.

Notarios poſſunt creare Principes & alij domini temporales in eorum territorio, ita no. Inn. in c.cum P.tabellio, de fide inſtrum.fol.115.nu.3.ſuper verbo, Tabellio, & ibi vide quis poteſt creare notarios.

Notarius dicitur à nota, quia in notis redigunt, quæ coram eis aguntur. Tabellio dicitur ex eo, quia in tabulis ſcribit, ita no. Ioa. ibidem ibi, & licet aliqui po.

Notarius ſi eſt mortuus qualiter probabitur, quod fuerit notarius. Dic quod per communem opinionem probabitur, ita no. Inn. in c.veniens, de ver.ſig.fo.236.nu.5. idem de prælato & filio, qui fuerit legitimus, quia per communem opinionem probabitur hoc ſecundum eundem ibidem. quod no. Bal.

Notarius quod quis non fuerit, qualiter probabitur, vide Inno. in d.c.veniens, de verbo.ſignifica. fol eodem.

Notarius iam diu mortuus ex quo fuerit in poſſeſſione offi. ij præſumitur pro inſtrumentis ſuis. Secus ſi viuit & litigat ipſemet de officio ſuo, & negetur notarius, ita no. Innocen. in d.c.veniens, de verb.ſignifi. fol. eodem. vide infra in eodem verbo, in 15.quæſt.

Notarius licet fecerit vnam chartam falſam, aliæ valent: illa n. falſa non tollit effectum aliorum. Illæ autem quas facit poſt condemnationẽ nullum habent vigorẽ, ita no. Inn. in c.fraternitatis, de hære.fol.208.nu.1. nõ tamen dicitur inſtrũ de falſo redargui, niſi redarguatur tenor inſtrumenti, licet præſumptio ſit tacita, vt no.ff.de pac. l.iuriſgentium.§. quod ferè. licet præſumptio pro reliqua charta habeatur, vt C.de peric.tut.l.pen.de apocis publi.l.quicunque, lib.10. Bal. Et an notarius infamis poſſit conficere inſtrumenta, no. in l.2.§.miles.ff. de infamibus, & ff.ad l.Iul.repetun.l.fi.per Bar. Bal.

Notarius non poteſt alteri ſtipulari, niſi in iudicio, vel quaſi, ita no. Inno. in c.dudũ, de conuer.cõiu.fol.175.nu.1. Alij contra Inn. ibidẽ, vide Io. An. in c.quãquam, de vſur. lib 6. & per Bar. in l.non quaſi.ff.rem pupilli ſal.fore.

Notarius in iudicio poteſt fungi duplici officio, ſ. mandato iudicis ſe ſubſcribẽdi, & ſtipu. Inn. in d.c.dudum.fol.eo. & vide infra in ver.Prælatus, in 2.q.

Notarij qui ſcribunt actus extraiudiciales de nocte, non ſcribunt, actum eſt hoc de nocte, ſed ſcribunt, actum eſt hoc de die, cui nox illa applicatur, quia in inſtrumentis & alijs quæ fiunt extra iudicium nox habetur pro die. l.more Romanu.ff.de ferijs. Sed in actuarijs iudiciorum eſt ſecus, quia debent ſcribere omnia de die, ita no. Ino. in c.conſuluit, de offi. deleg.fol.56.nu.5.

Notarius tenetur edere inſtrũ contractuum illi, cui quæritur ius ex contractu. ff. de eden. l.prætor. Sed aduerſarius non tenetur edere, niſi ad eũ peruenerit protocollum notarij, nã ſi ſuis nummis redemit inſtrumentum contractus, & adeo iſtud inſtrumentũ eſt ſuum, quod alteri non tenetur edere. Si tamen de inſtromento quis formet libellũ, vel faciat poſitionem, ad quã reſpondeat libello vel poſitioni debet ipſum edere, & aliter non debet reſponderi, quia ſe vſurũ dicit, de eo agit vel ponit. Et hoc verum, ſi ſuum eſt inſtrumentũ, & habet in promptu, ſecus ſi inſtrumentũ eſt alterius tantum, vel magis alterius, quàm ſuum. Itẽ ſecus ſi inſtrumentum ſit tale, quod aduerſarius debeat habere penes ſe, vel præſumat̃ habere, vt l.3.ff.de edendo. Item ſecus ſi non habet in promptu, vt l.1.de fideiuſſo. Et hoc tempore deliberationis, ſed tempore probationis tenetur quis producere ſimul, & probare, & ſi producit, probat pro vtraque parte, vt no. ff.de edendo.l.1.§.editiones, ita no. in fi. in c.cum olim, de proba.facit ff.vt leg. no. io l.poſtquam.§ dies, ſecundum Bar. Bald. Et de iſta materia vide omnino in Spec. in tit.de inſtru.edi.§.nunc dicamus, & ibi vide multas quæſtiones ad hanc materiam. Bal.

Notarius ſi non recordatur ſe fuiſſe rogatum, inſtrumentum factum non valebit, nec poterit ipſum conficere de nouo, ita no. Ino. in c.1.de fide inſtrum.fol.112.nu.7. quod tene menti. Bal.

Notarius ſiue probet notariatum per priuilegium, ſiue per quaſi poſſeſſionem per exercitium officij, & cõem opi. gentium coadiuuantem, ſufficit ſibi, ita no. Inn. in c.1.de fide inſtro fol.eo. quod no. Bal. & vide ſupra hoc eodem ver. in 8.q.

Notarius propriè eſt ille, quem creauit Papa, vel Imperator, quia iſte vbiq; terrarum mundi poteſt conficere inſtrumenta, pp autem ſtatuto vel conſuetudinẽ non poteſt fieri notarius, qui verè & vniuerſaliter habeat publicum officium, ſm Inn. & Hoſt. Sed ſcriba, qui intra territorium ſtatuentis habet poteſtatem cõficiendi inſtrumenta, intra confecta vbiq; habent vigorẽ, ſed extra rogata nequaquam valent. Hi habent quoddã officium locale, ſm Spec. Poteſt autem Papa & Imperator hoc ius creandi notarios concedere alteri, ſm Inno. & Hoſt. ita no. ipſi in c.cum P.Tabellio, de fide inſtrum.fol.115. Sed quæro, an notarius imperiali auctoritate poſſit exercere officium in terris eccleſiæ, vel in cauſis ſpiritualibus, vel notarius Papæ in terris imperij in temporalibus. Et crederem, quod ſic, quia iſtud eſt officium iuriſdictionis, & vbiq; extenditur dignitas hominis, quæ eſt annexa oſſibus, arg. no. ff.de pœnis.l.ex eo. quod no. Bal.

Notarius non poteſt delegare ſcripturam, ita no. Inn. & Hoſt. in c.cum P.tabellio, de fide inſtrum.fol.115. idem no. in Auth. de tabellio.§.nos autem, col.4. vnde notarius palatij non poteſt committere alteri commentarienſi vices ſuas, vt ff.de iure fiſ.l.in fraudem.§.quotiens, & arg.l.pen. C.de ſpor. facit quod no. in Auth.de heredi. & falci.§.ſi vero abſunt, col.1. nemo enim debet ingerere manus in officio alterius, ut l.2.C.de execu.& exac.lib.10. quod no. Bal.

Notarius quando ſemel vel pluries dictionem, &c. apponit in inſtrumẽtis, iudex ſupplet illam interpretando ex natura contractus, vel ex conſuetudine regionis, vel ex conſuetudine notarij, vel ex proximis ſcripturis, ita no. Hoſt. in c.cũ P.tabellio, de fide inſtrum. facit C.locati. l.licet, & ff.de fundo inſtructo. l.cũ delanionis.§.1. & ff. de pign. actione. l.uel vniuerſorum, & ff. de edendo.l.ſi quis ex argentarijs.§.ſi initium. Bal.

Notarius non poteſt incidere inſtrumentum, etiam quod partes aſſerant ſe erraſſe in contractu, ita no. Innocen. in c.quoniam contra, de proba.fol.104.num.9. quod eſt no. Bal.

Notificatio, vide ſupra in uerbo, citatio. in 12.q.

Nullitas, vide infra in uer.reſti.in integ. in 1.q. & ſupra in uer. Actor, in 4.q. & ſupra in uer. Appellatio, in 55.q.

Nuncius, vide ſupra in uer.Citatio, in 29.q. circa fi. ibi, ſed nuncius.

Nuncius poteſt cõſiteri in iudicio ad allegandas cauſas abſentiæ, ita no. Inno. in c.querelam, de procur.fol 70.no.2. Et vide ſupra in uer.Credulitas, in 6.q. & ſupra in uer. Ciuitas, in 5.q.

Numerus, vide infra in uer.Vox, in 2.q. & infra in uer.Statutum, in 5.q. in fi.

Numerus canonicorum licet ſit rap tus & valeat impetratio ultra numerum quoad canonicatum, non tamen valet quoad præbendam, ita no. Inn. in c.pro illorum, de præben.fol.148.nu.5.&c.

O

Officium excuſatoris eſt allegare abſentiam & iuſtificare cauſas ex probationibus, ita no. Inn. in c.ueniens, de teſtib. fol.105. & iſte excuſator nõ tenetur ſatiſdare, ut no. in l.nemo alienæ.ff.de reg. iu. Et quilibet eſt habilis ad hoc officiũ et infamis & excõicatus, ut no. in l ſeruum quoq;.§.publicè.ff. de procu. Et ſi excuſatio ſua nõ placet iudici, debet ſuper hoc interloquendo pronunciare, à qua interlocutoria poterit excuſator appellare, arg.ff.de neg.geſt.l.liberto.§.fi. non tamen puniētur, ſi non appellat, ut ſibi placet. Sed non poteſt excuſator priuilegium domini allegare, ſeu opponere declinatoriam excep. quia hoc pertinet ad officium procuratoris, & in hoc exigitur mandatum, & quod perſona ſit habilis, ſecundum Inno. ergo procu. in criminali poteſt opponere excep. fori, & alias excep. quæ non extendunt crimen. Sed ad crimen, reſpondere non poteſt, nec poteſt etiam eo ſundari iudicium, quod relegationis pœnam excedere poſſit. Poteſt tamen allegare cauſam defenſionis, quæ eſt liquida & ex actis, cum etiam ſine ullius allegatione iudex debeat in actis inhærere, ſm Innoc. Sed quid ſi ciuilis incẽdẽs in criminali,

criminali, an poteſt agi per procuratorem? videtur quod ſic, quia eſt quæſtio ciuilis non criminalis, cum lex dicat quod criminalis incipit demum iſta finita. C. de plagia. l. ſi. nã diſputatur ſeorſum à crimine & ante li. cõteſt. ſm Iac. ibi. Quid de exceptione banni quæ perimit iuriſdi. & crimen ex forma ſtatuti? dicit Iac. Bal. quod ante li. conteſt. non poteſt opponi per procuratorem, quia mixta eſt non mera declinatoria, habet ergo reus perſonaliter comparere ad eã opponendum, quia perimit crimen qualitercunq; opponatur, & idem tenet Cy. niſi bannum eſſet notoriũ per alia, quæ tunc producuntur, quia tunc magis ex officio, quam vi exceptionis repellitur agens, ſecundum Cy. in l. reus. C. de accuſ. Nec n. debet admitti euidenter calumnioſa accuſatio. ff. de bo. liberto. l. qui cũ maior. §. ſi patris, vbi de hoc Iac. But. dixit procuratorem admitti. quia exceptio banni examinatur per ſe ante crimen intentatum. & fortè iſta exceptio non dicitur criminalis, arg. no. per Inn. in c. dudum eccleſia, de elec. fol. 25. Sed opi. Cy. eſt verior, tene menti. Bal. & vide infra in ver. ſententia, in 16. q. in fi. ibi, dum dicit, quod iudicis officium, &c. & in 50. q. Item vide infra in ver. Reconuentio, in 1. q. & ſupra in ver. Actio, in 3. q.

Officium iudicis quoddam expeditur proprio motu, quoddam ad poſtulationem partis, nam ſi reſpicit publicam vtilitatem ſine accuſatione experitur inquirendo, vt c. qualiter & quando, de accuſa. Idem ſi publicam pietatem & æquitatem, vt in tutore dando vel reuocando, vt ff. de ſuſpec. tuto. l. 3. Idem ſi publica de cauſa, de leg. 1. l. ciuitatibus, & ff. de vſufruct. leg. l. legatum. Idem ſi teſtamentorum pietate. ff. de peti. heredi. l. hæreditas, in fi. & c. nos quidem, de teſtamen. Idem ſi animæ ſanitate in vſuris & malè collec. de iureiuran. c. ad noſtram, il 2. Quod vero rem familiarem alicuius reſpicit, & nõ publicam curam petenti tantum impendi debet. ff. de dam. infec. l. 3. §. hoc iudicium, & ſi lex iudici imponitur expediendi proceſſum & nemo petit, non intelligitur iudex in mora, vt ibi Spec. in tit. de offi. iud. Bal.

Officialis qualiter teneatur in ſyndicatu, vide per Bar. in l. 1. §. quod nouiſſimè. ff. de publicanis.

Oblatio, quid contineatur nomine oblationum, vide per Innoc. in c. cum inter, de verbo. ſignifica. fol. 235

Oculus officialium ſæpe fallitur, ita dicit Innocen. in c. ex parte, extra de fide inſtrumen. fol 115.

Ordinatio ad titulum patrimonij quid operetur, vide Innoc. in c. epiſcopus, de præbendis. fol. 146. num. 2.

Ordinatio, Conſecratio. Electio & prouiſio, non fiunt in forma iudicij, ſed cõfirmatio ſic, ita no. Inn. in c. ad diſſoluendum, de deſpon. impub. fol. 192. nu. 4.

Ordinatio caſſata an redeat ad eum, qui malè ordinauit, vide Inno. in c. ad aures, de exceſ. prælato. fol. 216

Ordinatus in ſacerdotem præſumitur habere alios ordines, ſi eſt ordinatus à perito & diſcreto, ita no. Inn. in c. tua, de cleri. peregri. fol. 49.

Obedientia in ſpiritualibus eſt licita. Sed homagium in ſpiritualibus non, ſed in temporalib. in conſiſtit, ita no. Inn. in c. indignum, de reg. iur. fol. 236

Obedientia quæ habeatur pro confeſſione, vide per Innoc. in c. conſuluit, qui clerici vel vouentes. fol. 194

Opinio quæ non eſt in fauorem præualet veritati, quæ eſt in odium, ita no. Inno. in c. nuper, de bigamis. fol. 49. nu. 1.

Opinio erronea non inducit malam fidem, dicit Inn. in c. fi. de præſcrip. fol. 125

Opinio communis in anima non in voce conſiſtit, tamen quod organo vocis exprimitur, credere quis putatur, ita no. Inn. in c. veniens, de ver. ſig. fol. 236. nu. 3.

Opponens crimen, an debeat deſignare locum & tempus, vide Inn. in c. ad hæc, de teſt. fol. 165. vide ſupra in ver. Appellatio, in 38. q.

Qui præſtant bello iniuſto, nullam habet actionem ad impendia facta vel damna habita, ita no. Inn. in c. ſicut, de iureiur. fol. 117. ergo caueant nobiles & barones, quod alijs dominis habentibus guerram præſtent adiutorium, quia debẽt conſiderare id iuſtum ſit vel non, & ſi iniuſtum, nunquam pro damnis habitis agere poſſunt ad emendam. quod perpetuo no. Bal.

Obligatio prælati non eſt perpetua, nec afficit ſucceſſorem, ſed obligatio capituli ſic, ita no. Inn. in c. niſi eſſet, de præb. fol. 148. quod no. Bal. vide infra in verbo, Teſtis, in 8. q. propè finem.

Obligatur quis ad reſignationem facti, non ad reſignationem iuris, ita no. Innoc. in c. propoſuit, de conceſ. præben. fol. 152. num. 5. vide infra in verbo, Vniuerſitas, in 6. quæſt. in fi.

Odium, vide infra in ver. Teſtis, in 80. q. & infra in verbo, Tractus, in penul. q. & infra in ver. Reuocatio, in 3. q.

Optio non competit excommunicato, ſicut nec eligere poteſt, in c. referente, de præben. fol. 146.

Offenſus, vide infra in ver. Statuimus, in 5. q.

Offenſa grauis quæ dicatur, vide per Inn. in c. cum illorum, de ſen. excom fol. 227.

Offenſus ſolus poteſt opponere excep. offenſa etiam manifeſta, ita no. Inn. in c. ſacro, de ſen. excom. fol. 229

Offenſa quando dicat facta in perſona vel in rebus, vide Bar. in l. licitatio. §. quod illicitè. ff. de publi. & per do. Petrum in c. nuper, de ſen. excom.

Omiſſum per iudicem in interlocatoria poteſt poſtea ſuppleri, ſecus poſtea in diffinitiua, ita no. Inn. in c. auditis, de procur. fol. 71. nu. 2. vide infra in ver. Sententium, in 25. q. circa medium.

Omiſſis medijs ſubſtantialibus non poteſt perueniri ad extrema, ita no. Innoc. in c. contingit, de arbi. fol. 78

Omiſſio conſuetudinis loci non vitiat matrimonium, quia conſuetudo non dat eſſe, alias nõ eſſet matrimoniũ, ita no. Abb. in c. 1. de deſpõ. imp. ſed cõſenſus vt materia, ſeu ſubſtantia, & verba vt forma, ita no. ff. de iuſti. & iure. l. ius ciuile, & C. de præſ. 30. vel 40. ann. l. cum notiſſimi, in prin. Et no. quod ſiue conſuetudo inficiat præludia matrimonij, vt de dandis localibus, ſiue ritum quendam, vt de pallio tenendo ſupra caput, idem eſt, quia iſta non attingunt ſubſtantialem eſſentiam matrimonij, ſecundum Abbatem ibidem, in his autem quæ poſſunt recipere modum & formam eſſe à conſuetudine, omiſſio modi vel formæ vitiat, vt ff. de verb. oblig. l. qui Romæ. §. Flauius Hermes. Bal.

Onus de ſoluendis collectis & oneribus põt imponi in re, quæ traditur eccleſiæ, ſed laicus non põt reſeruare ſibi ius inuadendi propria authoritate, ſi non ſeruetur pactum, ita no. Inn. in c. verum, de foro compe. fol. 82. nu. 2. facit in arg. ff. commu. præd. l. caueri. Hoſt. tenet contrarium in c. cum dilectus, de dona. Bal.

Ordinarius inquirit de crimine etiam non facta prius ordinaria inquiſitione de fama, ſecus in delegato, ita no. Inn. in c. cum oporteat, de accuſ. fol. 202. nu. 1. domeſticè de plano, & ſine citatione partis debet præmittere ordinarius, vt C. de offi. recto. prouinciæ. l. iuſtiſſimos. Bal. & vide infra in ver. Renuncians, in 1. q. & infra in ver. Reconuentio, in 2. q.

Ordinarius inquirit de crimine ex ſola ſuſpitione, ſecus in delegato, ita no. Abb. in c. vt noſtrum, vt eccleſia. benefi. Et præſumptio transfert onus probationis, ſecundum eum ibidem: interdum aggrauat onus probandi, vel non eſt veriſimile. ff. quod met. cau. Bal. & ibi vide. & vide ſupra in verbo, Citatio, in 27. q. & quis dicatur ordinarius, no. Hoſt. de offi. ordi. §. 1. Et quare dicatur ordinarius, no. ipſe idem in c. fi. de foro compe.

Ordo ſacer, quid ſit, vide per Inn. in c. 1. de ſchiſmaticis. fol. 209. nu. 3. & vide ſupra in ver. Abbas, in 2. q.

Ordo naturalis eſt cognitio exceptionis præiudicialis ſi præcedat cognitionem cauſæ principalis, dicit Inn. in c. prout, extra de dolo & contu. fol. 98

Ordo naturalis, vt primo ſtatuatur terminus actori ad probandum quam reo, tamen propter lites abbreuiandas poteſt ſtatui vtrique ſimul, ita no. Innoc. in c. prout, de dolo & contu. fol. eodem.

Ordinem procedendi ad relaxationem iuramenti ponit Inn. in c. debitores, de iureiur. fol. 117. nu. 2. facit in arg. ff. de iure deli. l. profectitia. Bal. vide infra in ver. Sententia, in 68. q.

Ordinem in genere an valeat quis profiteri, vide per Inn. in c. porrectum, de reg. & tranſe. ad relig. fol. 173. nu. 2. & vide ſupra in ver. Cauſa, in 6. q.

Ordines qui ſunt illi, qui conferunt cum executione, qui ſine, qui nec vno modo, nec altero. Dic quod ordinem cum executione dant illi, qui habent ordinem & authoritatem. Ordinem ſine executione dant illi, qui habent ordinem & authoritatem in habitu, ſed non in actu, & exercitio propter irregularitatem eorum. Si autem non ſunt irregulares vel alias criminoſi, nec excommunicati publicè, vtraque conferunt: depoſiti autem ab ordine & adminiſtratione nil conferunt quaſi priuati, ita no. Inn. in c. 1. de ſchiſmaticis. fol. 209

P

PApa quando donat aliquid alieni, illi, quibus donat ex plenitudine poteſtatis Papæ, ſtatim efficiuntur poſſeſſores, ita no. Innoc. in c. bona, de poſtu. præla. fol. 17. nu. 3. idẽ videtur in Imperatore ſi dat iuriſdictionem vel priuilegium vel ſententiam, vt valeat etiam non ſubditis citatis, quia ſuper iure dominij ſui non ſubditorum iudicat, vt l. ſi. in fi. ff. de ſerui. vrba. præd. quod eſt no. Bal.

Papa cognoſcendo videtur ad ſe cauſam reuocare inter eoſdem, non inter alios, ita no. Inn. in c. cum oportet, de conſti. & vide ſupra in ver. Caſus, in 1. q.

Papa mandando quod aliquis recipiatur in canonicum videtur mandare, quod cũ feratur illi canonicatus, nam id mandatum includit ea, quæ ſunt facti, ita no. Inn. & Hoſt. in c. cum te, de reſcrip. fol. 5. vide ſupra in ver. citatio, in 44. q.

Papa ſi reſcribit pro indigno præſumitur circumuentus, ita no. Hoſt. in c. cum adeo, de reſcriptis.

Papa vtrum dicat in bullis, mando, vel præcipio, eſt differentia & vis in iſtis verbis, ſecundum Hoſt. in c. capitulum, de reſcrip. vbi vide, quia quando vtitur verbo, mandamus, tunc tale man. non rumpit ius commune, ſed quando vtitur verbo, præcipimus, ſic, vt no. ff de offi. præſi. l. ſæpe. Bal.

Papa fert ſententiam in notorio, etiam parte non citata, ita no. Inn. in c. quanto, de tranſla. præla. fol. 38

Papa eſt publica perſona, ita no. Inn. in c. cum pridem, de pactis. fol. 68

Papa etiam põt errare in fide, ita no. Inn. in c. 1. de ſum. Trini. fol. 1. licet non præſumatur, vt in l. ſi. ff. de ſupel. lega. Et ideo non debet quis dicere, credo id, quod credit Papa, ſed illud quod credit eccleſia, & ſic dicendo non errabit. Bal.

Papali reſeruationi renunciari non poteſt, ita no. Innocen. in c. cum acceſſiſſent, de conſtitu. fol. 2.

Papa poteſt committere cui vult executionem relictorum ad pias cauſas, ita no. Inn. in c. cum tibi, de verb. ſignifi. fol. 233

Papa an poſſit præcipere iniuſta maximè laicis, vide Innoc. in c. inquiſitioni, de ſen. excom. fol. 229. nu. 3.

Papa quando recipit aliquos in proprios filios, an uidetur quaſi adoptando eos in ſuam meram poteſtatem redigere & eximere ab alijs, uide Inn. in c. cum capella, de priuileg. fol. 220. num. 1. & uide eo. tit. c. ſi Papa, lib. 6. Et dic quod non, quia ſunt uerba affectionis & non exẽptionis, facit ff. de hæredi. inſti. l. nemo qui frater. §. 1. Inn. ibidem.

Papa ſi recipit ſcienter aliquem ad oſculum, uidetur eum abſoluere, ita no. Inno. in c. cum olim, il 1. de priuile. fol. 219. nu. 3.

Papa ſi dicit, ad audientiam noſtram peruenit, & hoc modo inquiſitionem commiſit, ualet, licet Imperator ſit infamis, ita no. Inn. in c. cum oporteat, de accuſ. fol. 202. nu. 5. uel excommunicatus, ut l. 1. C. de preci. Impera. offer.

Papa non debet ſe intromittere de iuriſd. Imperatoria, nec è contra, niſi opem ferendo, ita no. Inn in c. per uenerabilem, qui filij ſint legiti. fol. 158. nu. 3.

Papa nõ debet ſubſtinere, quod ſibi illudatur, & ideo receptus authoritate Papæ,

in canonicum præferendus eſt, & in præben. ita no. Innoc. in c. inter cætera, de præben. fol. 147. nu. 3.

Papa mandauit alicui vt eligeret, & ille malè elegit, quæritur, quis denuo eligere debet, vide Inn. in c. inter dilectos, de exceſ. præla. fol. 216. nu. 4.

Papa ſolus iudicat de ſuis priuilegijs, quomodo hoc dictum intelligatur, vide Inn. in c. cum veniſſent, de iudi. fol. 80

Papa nunquam aufert parti ſuam exceptionem, ita no. Inn. in c. ex tranſmiſſa, extra de foro compe. fol. 82

Papa ex certa ſcientia quæ colligitur ex tenore reſcripti derogat iuri communi, ſecus in legato, ita no. Inn. in c. præſenti, de reſcrip. fol. 38. in prin.

Papa commiſit alicui ordinem eccleſiæ, quid poteſt facere iſte, dic quod ſi inter partes commiſit, debet facere ius, ſi autem per modum gratiæ latiores debet habere habenas, ita no. Inn. in c. ſuper eo, de offi. deleg. fol. 53. nu. 1.

Papa ſupplet defectus Imperatoris, & corrigit vitia eius, ita no. Innoc. in c. 1. de offi. ordi. fol. 62. nu. 2. Et ſic videtur quod Imperator habeat ſuperiorem in temporalibus, quod eſt falſum. Sed intelligitur dictum Inn. in criminibus eccleſiaſticis, & crimen eccleſiaſticum eſt, quod ſi in eccleſia non eſſet apud gentiles crimen eſſet, vt in c. nos inter alios, de purga. cano.

Papa omnia poteſt, debet tamen præmittere clauem diſcretionis ante clauem poteſtatis, ita no. Inn. in c. quanto, de iureiuran. fol. 118

Papa ſolum diſpenſat cum irregularibus, ita no. Innocen. in c. cum æterni, de re iudica. fol. 130.

Papa non reſtituit laicũ ad famam, ita no. Inn. in c. cũ te, de re iudi. fo. 129. nu. 2. Tñ collegium Cardinalium poteſt reſtituere famam clericis, vt ibidem Inn. no.

Papa habet in ſe plenitudinem poteſtatis, vnde ſi reuocat ad ſe negotium, omnibus ſilentium eſt indictum, ita no. Inn. in c. vt noſtrum, de appel. fol. 137. Hoc autem facit Papa dupliciter vel verbis vel rebus ipſis & factis, & incipiendo cognoſcere, arg. ff. de legib. l. de quibus. ibidem Inno.

Papa quando mandat ſimpliciter teſtes recipi, intelligitur ſeruato ordine iudiciorum, ita no. Inn. in c. cum dilecti. de confirma. vtili. vel inutili. fol. 142

Papa licet det formam procedendi in principali, non remouet quin debeat fieri li. conteſt. ita no. Inn. in d. c. cum dilecta, de confirma. vtili vel inutili. fol. eodem,

Papæ omnis creatura ſubdita eſt, c. 1. nu. 1. de conſti. fol. 1

Patientia aduerſarij qualiter probetur, & an ex pluribus aduerſarijs ſufficiat vnum pati. Et an canonici dicantur poſſidere ius eligẽdi, vide de omnibus iſtis per Inn. in c. bonæ, de poſtu. præla. fol. 17. nu. 1.

Patientia habetur pro titulo, ita no. Inn. in c. cura, de iurepatro.

Pactum de non mouendo quæſtionem impedit proceſſum, quia ex ipſo pacto oriuntur duæ excep. ſ. declinatoria & peremptoria, & ita eſt vbicunq; peremptoria impedit proceſſum. Abſit tamen, quod peremptoria impediat. Sed cuius facto oriuntur duæ excep. ſ. declinatoria & peremptoria, declinatoria impedit proceſſum, non peremptoria, quod eſt no. ita no. Innoc. in c. 1. de li. conteſt. fol. 85. nu. 1. & vide ſupra in ver. Exceptio, in 4. q. ibi, ſed pactũ de non petendo, &c. & vide infra in ver. Renuncians, in 10. q.

Paciſci non licet ſuper diminuenda quantitate decimarũ, & pactum ſi factũ fuerit, nõ valebit, ita no. Inn. in c. venerabilis, de confirma. vtili vel inuti. fo. 142

Pacta ſimplicia confirmantur cum debita modificatione, ita no. Inno. in c. ſignificanti, de præben. fol. 146

Pactum factum contra naturam, contractus non valet, ita no. Abbas in c. fi. de precario, vide Bar. in l. vbi, ita donantis. ff. de dona. cau. mortis.

Pactum quod pignus non ſoluto debito fiat creditoris, ſi plus valet res, & pignus debetur, nam à cõiter accidentibus ita contingit, quod plus valet pignus quam debitum, ita no. Abb. in c. ſignificaſti, de pign. Si autem deterius eſt pignus, valet pactum, arg. ff. de leg. 3. l. quæ habebat. ff. de hæredi. inſti. l. ſi quis ſolidum. Nam quod non valeat pactum iſtud eſt ſtatutum in odium creditorum, non in eius fauorem, ſimile no. ff. de tranſ. l. cum hi. §. cauſa. Sed dicitur tale pactum valere. ff. de ſolu. l. Caſſius, & de pign. l. ſi fundus. §. fi. Solutio, vt pro iuſto pretio habeat, valet pactũ, quod intelligitur ſi ſimpliciter non facta mentione pretij dicatur, vt d. l. Caſſius. Sed vt pro debito habeat, non valet pactum, quia non eſt fauendum feneratoribus, arg. ff. de priuilegijs credito. l. ſi ventri. §. in bonis, in ratione litteræ.

Pactum an valeat, quod quis poſſit capere debitorem ſuum, Doct. quod nõ in alia. §. eleganter. ff. ſolu. matri. per Bar. in repeti. l. creditores. C. de pig. Et ibi etiam no. an poſſit quis renunciare beneficio ceſſionis.

Pactum quod non poſſit probari ſolutio debiti aliter quam per inſtrumentum an valeat, vide Saly. in Auth. iubemus. C. de iudi. dicentem, aut pactũ eſt generale contra omnẽ ſpeciem probationis, puta debitor paciſcitur cũ creditore, quod ſolutionem non allegabit, nec vlla ſpem probationis illam probabit, & tunc nõ valet, quia inuitat creditorem ad delictum, arg. l. ſeruus. §. illud. ff. de pac. & ſic videtur contra publicam vtilitatem & contra bonos mores. Aut pactũ eſt ſpeciale, puta ne probet per teſtes, ſed per inſtrumentum, tunc credo quod valeat, quia non inuitat ad delictum, ſed fraudem debitorum repellit: poteſt enim tempore ſolutionis ſibi prouidere, & per inſtrumentum probare, pro hoc facit quia tale quid poteſt fieri per legem, vt patet in caſibus, no. in l. pactum, de pacto, ergo & per pactum, arg. l. fi. de fidei. Saly.

Palatium epiſcopi non gaudet eccleſiaſtica libertate, ita no. Innoc. in c. inter alia, de immun. eccle. fol. 189. Contrarium no. 17. q. 4. c. id conſtituimus, in gl. ordin. quam no. & vide ſupra in ver. Caſtrum, in 1. q.

Pallium Archiepiſcopi quare debet habere quatuor cruces nigras, vide Hoſt. in c. 1. de vſu pallij, vbi plenè.

Pars, vide omnino infra in verbo, Tempus, in 11. q. & vide ſupra in verbo, Concluſio, in cauſa, in 1. quæſt.

Partes quando intendunt prorogare iuriſdictionem delegatam, illa ſolum prorogatur ſi quæ eſt ordinaria. ita not. Inn. in c. ſignificantibus. de offi. del. fol. 60. nu. 5. Et vide ſupra in ver. actor. in 1. & 2. q.

Partium voluntate receditur à iure cõmuni, ita no. Inn. in c. 1. de reſt. ſpol. fo. 93

Pars poteſt aſſerere veritatem licet non viderit, ſecus in teſte, quia teſtis teſtificari debet de veritate ſenſata organo ſenſus palpata. ita no. Inn. in c. ex literis, de iurein. fol. 174. quod eſt no. Et in parte iſtud dictum de teſte eſt contra Old. alibi Bal. Et vide etiam Inn. in c. fi. de iur. calum. fo. 88. & infra in ver. Teſtis, in 86. q. & infra in ver. Sententia, in 34. q. circa medium.

Pars non tenetur ius alterius partis dicere. i. ſui aduerſarij. ita no. Inn. in c. ſi duobus, de appel. fol. 131. nu. 2. adde l. non ex omnibus. §. 1. & quòd ibi no. ff. de arbi. vbi quis non tenetur dicere nomina teſtium, qui contra eum faciunt, & dic vt ff. de vent. inſp. l. 1. per Iac. de Are. Bal.

Pars quomodocunque reputet ſibi ſatisfactum eſſe in termino, non contrahitur excommunicatio. ita no. Inn. in c. præterea, de ap. fol. 132. & in c. P. & G. de offi. del. fol. 89. quòd no. pro debitoribus ſi contra eos eſt lata ſententia excommunicationis, in qua incurrat ſi certo tempore non ſoluat debitum creditori: quia ſi creditor tempore ſolutionis reputet ſibi quomodocunque ſatisfactum, quòd debitor non erit excommunicatus. & no. bene hæc. Bal.

Pater non habens filios legitimos videtur legitimare filios baſtardos per teſtamentum eo ipſo quòd vocat eos filios ita no. Inn. in c. per tuas. qui fil. ſint leg. 1. fol. 198. Hoc verum quò ad ſucceſſionem tantum, non quò ad veram & plenam legitimationem, cum ad hoc non habeat poteſtatem ſecundum Hoſt. ibidẽ. quod tene menti. & vide in auth. vt liceat matri & auiæ, poſt prin. col. 8. nam ius ciuile præſumit matrimonium, ſed eccleſia non. Sed vt præſumptio iuris ciuilis locum habeat, requiritur quòd matrimonium ſit poſſibile de natura, ideſt quod mater iſtius filij viuat. item requiritur de iure, quòd vterque ſit ſolutus. item de facto, quòd de facili habeatur vtriuſque præſentia & conſenſus. item ſecundum bonos mores, quòd non ſit nimis incidens viro. ff. quib. & à quibus. l. ſi rogati. §. ſi matrimonij. Et ita dicit Bart. cuius verba ſunt tuiſſe: quia iſta ſpecies legitimationis non eſt per matrimonium verum, vel præſumptum, tunc fieri. Sed retro factum eſſe. vel eſt ſpecies differens ab alijs modis, præſertim ſi pater dum teſtatur eſt in puncto mortis, vbi etiam de matrimonio vero ſuſpicat. Bald.

Pater et mater an poſſint offerre filiũ monaſterio. vide Inn. in c. ſi quis, de regular. & tranſeuntibus ad religionem. f. 172. nu. 2. vide infra in ver. Teſtis, in 37. q.

Pater non dicitur filium poſſidere, licet ſit in quaſi poſſeſſione patriæ poteſt. ſecundum Bar. in l. 1. §. acquirimus ff. de acq. poſſ. [illegible] ſed an ex delicto filia teneatur aſſignare ſibi legitimã, vide Bar. in l. ſi cũ dotem. § ſi poſt. ff. ſol. matri.

Pater qui dilapidat bona filij quid ſit agendũ, vide p Bar. in l. ſi cõſtãte. ff. ſol. mat.

Patronus laicus ſi non eligit, epiſcopus ſuccedit, ſecus ſi eligit indignum, & non eſt tempus lapſum, ita no. Inn. in c. cum vos, de offi. ordi. fol. 63

Patronus ſeu is ad quem ſpectat collatio beneficij, poteſt vti ea collatione & iure ſuo poſſeſſore non citato, nec aliter priuato, ita no. Innoc. in c. de multa, de præbendis. fol. 149. num. 3.

Patroni non conferunt beneficia, ſed præſentant, ita no. Inn. in c. ex frequentibus, de inſtitu. fol. 151. & vide ſupra in ver. clericus, in 14. q.

Pax, vide infra in verbo, Res, in 3. q. ibi, iuſtitiam & pacem, &c. vide ſupra in verbo, crimen, in 5. q.

Præſens, vide omnino ſupra in ver. conſuetudo, in 8. q. ibi, niſi ſint præſentes duo.

Preces Cardinalis, vel patrocinia an inducant ſimoniam, vide Innoc. in c. tuam, de æta. & quali. fol. 45. nu. 3. quod no. contra officiales, qui precibus flectuntur. Bal. facit l. obſeruare. ff. de offi. præſi. Bal.

Preces importunæ æquiparantur metui, ita no. Inn. in c. petitio, de iurein. fo. 119. tene hoc bene menti pro renuncia. filiorum, qui propter importunas preces renunciant ſucceſſioni. Bal. Adde quod nimia reuerentia æquiparatur metui vel timori, gl. eſt ſingu. in l. 1. §. quæ honoranda. ff. quarum rerum actio non datur. Bal. & vide infra in ver. Supplicatio, in 1. q.

Pœna poteſt peti etiam ſi excedat intereſſe, niſi ſit loco vſurarum appoſita, ita no. Inn. in c. ſuam, de pœnis. fol. 223. & vide ff. ſi cer. pet. l. rogaſti. §. fi. Bal.

Pœna circa iniuſta à iure non poteſt permutari, niſi per illum, qui habet poteſtatem diſpenſandi, ita no. Inn. in c. licet, de pœnis. fol. 223. nu. 1.

Pœna inſerta veteri conſtitu. quæ poteſt implicitè ſub ea includi, retrotrahitur, ita no. Inn. in c. cum tu, de vſu. fol. 213

Pœna quæ non imponitur primordialiter. ſed ratione contumaciæ, non facit clericum agentem irregularem, quia non eſt ad hoc actũ, ſed eſt necdũ officio iud. ita no. Inn. in c. poſtu. de homi. fol. 211. arg. ff. de peti. heredi. l. item veniunt. §. produximus, & de in litem iuran. l. 1. Inn. vide ſupra in ver. Appel. in 13. q.

Pœna ordinaria non imponitur ex inquiſitione ſm cano. ſed ſm leges ſic, ſicut ex accuſa. ita no. Inn. in c. cum P. de purg. cano. fol. 222. quod eſt verum ſi proceditur cũ plena cauſa cognitione, ſecus ſi incidenter & ſummatim, quia tunc extraordinariè etiam ſm leges, vt no. C. de teſti. l. nullum, & ff. de iniu. l. ictus fuſtium, idẽ quandoq; eſt, quia iudex nõ habet tantũ imperium, vt l. 2. C. de ſpor. & l. fi. ff. de offi. præfec. vigilum, & l. ſi quid. ff. de offi. proconſu. Bal.

Pœnæ ſecundarum nuptiarum ſunt abolitæ per dictum Apoſtoli, quod mortuo viro ſtatim nubat in domino, &c. niſi illæ pœnæ quæ ſunt in fauorem liberorum, quia illæ adhuc ſtant, ita no. Inn. in c. fi. de ſecun. nup. fol. 200. Aliud eſt. n. viduitatem indicere, aliud prohibere prolis. ff. de condi. & demon. l. ſed ſi huius. §. fi. Bal. idem tenet Abb. ibidem, item non eſt ſublata pœna quod priuetur tutela, vt C. quando mu. tute. offi. fun. poteſt auctentia ſacramenta. Bal.

Pœna vbi non reperitur certa, debet apponi talis, quæ magis timeatur, ita no. Inno. in c. de cauſis, de offi. deleg. fol. 52. nu. 7. Et iudex põt eligere minorem, ſe-

ſecundum

candem eum. vide gl. dicit, quod eligit reus. ff. de mino. l. quod ſi minor. §. ſi ſeruus. Tu dic, vt no. C. de ſeruis fugi. l. 3. & l. quicunque. Bal.

Pœna adiecta conſtitutioni affirmatiuè non exigit monitionem, ſecus ſi negatiuè niſi habeat diem, ita no. Inno. in c. extirpanda, de præben. fol. 150

de Pœnis ciuilibus & canonicis, & quid ſit ſimilitudo ad inuicem, vide plenè per Inn. in c. qualiter, il 2. de accuſ. fol. 203. nu. 6. & ibi etiam dicit, quod in pœnis proceditur de ſimilibus ad ſimilia. Bal.

Perſona electa connumeratur inter eligentes, ita no. Inn. in c. cum in iur. de elec. fol. 29. nu. 1. quod tene menti, quia hoc intelligitur quando proceditur per viã compromiſſi, & non per viam ſcrutinij, vt no. Ber. in c. Cumano, de elec. & eſt ratio, quia in ſcrutinio quilibet vtitur ſua voce tantum, ſed in compromiſſo nõ tantum ſua voce, ſed compromittentium fungitur poteſtate. Ita tenet Hoſt. & Io. And. in d. c. Cumana. Ratio autem quare perſona electa non computatur inter eligentes, nec auget numerum eligẽtium, no. per Ber. in c. per veſtras, de in tegra: ro quia ſe nõ debet, nec poteſt quis eligere, & quia differentia debet eſſe inter eligentes & electum, & no. hæc. Bal. Et vide ſupra in ver. Coniuncta perſona, & per totum, & ſupra in ver. Commiſſio, in 2. q.

Perſona ſi poteſt ſubmitti multo fortius locus, ita no. Inn. in c. ex tuarum, de auctoritate & vſo pallij. fol. 29

Perſonæ miſerabiles quæ ſunt, vide Inn. in c. ſignificantibus, de officio delegati. fol. 60. num. 2.

Perſona principalis ſi confitetur & negat, ſtatur confeſſioni, ſecus in pluribus procuratoribus eiuſdem non inſolidum conſti. quia concorditer debent cõfiteri aut negare, ita no. Inn. in c. in noſtra, de procur. fol. 70. nu. 3.

Percutiens, vbi quis percuſſus & timetur de percuſſione euidẽter, põt impune percuti, ita no. Inn. in c. ſi verò, de ſen. exc. fol. 128. vide ſupra ĩ ver. Caſus, in 2. q.

Peccatum, vide ſupra in ver. Monachus, in 3. q. vide infra in ver. Pœnitentia, in penul. q. & ſupra in ver. Coniurationes, in 1. q. & ſupra in ver. Appel. in 35. q.

Peccatum remittitur per pœnitentiam quo ad Deum, non quo ad iudicem fori, quin debeat puniri, ita no. Inn. in c. de his, de accuſ. fol. 200

Permutatio habet locum in fiſcalibus pœnis, non in pœnis creditorum, niſi eis conſentientibus, ita no. Inn. in c. Odoardus, de ſol. fol. 163

Permutare eccleſia licitum eſt, & poteſt peti, ita no. Abb. in c. quæſitum, de rerum permu.

Periurium nacepe non cogitur quis ſubire in facto alieno, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de purg. cano. fol. 222. nu. 2.

Periurus eſt infamis, dicit Abb. in c. querelam, de iureiur. De iure ciuili dic, vt no. ff. de infa. l. Lucius, in gl. ordi. Bald. Et vide ſupra in verbo, crimen, in 10. q. circa ſi. vbi habes, quod periurus repellitur omnino à teſtimonio. Inn. in c. Odoardus, de ſolu. fol. 163

Præſcriptio non interrumpitur per exceptionem, ita no. Innoc. in c. 2. de ordi. cogni. fol. 90. num. 10. Fallit in excep. non nume. pecu. vt in auct. hanc querelam. C. de non nume. pecu.

Præſcriptio non procedit in cauſis ſpiritualibus, nec ipſa præſcriptio dicitur titulus legitimus, ita no. Inn. in c. contingit, de dolo & contu. fol. 99. nu. 1. & vide infra in verbo, Titulus, in 2. q.

Præſcriptio eſt reſtringenda, quia odioſa, ita no. Innoc. in c. ex tranſmiſſa, de præſcrip. fol. 123. nu. 2. Et vide ff. de do. in l. arbitrio. §. penul. Bald. vide infra in verbo, Soluere, in 2. q.

Præſcriptio centum ann. requiritur quando ius priuatum iuri publico Eccleſiæ Romanæ eſt coniunctum, ita no. Inn. in c. ad audientiam, de pręſcri. fo. 123. nu. 2. & vide infra in ver. Rec, in 3. q.

Præſcriptio non valet, niſi in c. probatis, ita no. Inno. in c. ad audientiam, de præſcrip. fol. eo. & vide ff. de iti. act. pri. l. 1. §. Vinianus. Bal. Et vide ſupra in verbo, Abbas, in 14. q.

Præſcriptio non currit in his, quæ præſumuntur ex timore præſtita, ita no. Inn. in c. ſi diligẽti, de præſcri. fol. 124. nu. 5. quod no. vide ſupra in ver. Abb. in 23. q.

Præſcribi poteſt etiam contra viſitationem priuatam, ita no. Inn. in c. cum ex, de præſcrip. fol. eodem.

Præſcriptionum quædã ſunt merè odioſę, quę currunt ſolo odio 30. vel 40. ann. in laicis, & hæc per citationẽ interrũpũtur, vt l. ſicut. C. de pſcri. 30. vel 40. ann. Niſi citatio ſuum effectũ ſecum non poſſit trahere, vt quia circũdatur propter contumaciã actorum: tunc. n. imperfecta eſt citatio, quia nõ conſtat ex ſuis partib. ſed efficitur in cauſa caduci, & in exordio antequam ſit in facto eſſe, ab ea cauſa ſubducit, vt no. in d. l. ſicus, p Guil. de accuſ. Omnis. n. actus ad hoc, vt producat effectũ incorruptionis, in ſe ipſo perfectus & validus debet eſſe, vt no. C. de li. conteſt. auct. offerat, & no. in l. ſi pater. C. ne de ſta. defun. Et per has pſcriptiones non tollĩ obligatio naturalis, vt no. ff. de neg. geſt. l. at quã natura, & de fideiuſ. l. ſi quis poſtq. rem ra. habe. l. ſi. Et per hoc probat, quia is natura debet qui de iure gentiũ debet, vt ff. de re. iur. l. cũ amplius. §. is nã debet. Sed de iure gen. nõ ſunt preſcr. cognitionales, quia iuſ gen. eſt vniforme, pręſcr. vero ſũt diſformes. Et nõ tales pſcr. q ſunt cõtra bonã fidẽ debitã iure naturę ius canonicũ nõ fouet, imo reſcindit eas ſi ad hoc agat. Sunt. n. contra naturalẽ iuſtitiã, licet ſint contra iuſtitiã poſitiuã, vt no. ff. de poſtu. l. 1. §. pueritiã. Conſiſtunt. n. in iure bono pp lites dirimẽdas, ſed nõ ęquo, vt no. ff. de iuſt. & in l. 1. §. 1. Nec. n. qui dio patitur, conſentire vĩ, vt no. ff. de dolo. l. 1. §. ſi quis cum, quia iſta eſt nuda patientia non adiuncta alicui rei ſignificanti conſenſum. Secus in præſcriptione quadã quæ venit ad corroborationẽ conſenſus & confirmationẽ contractus, quia illa eſt cõiũcta cõſenſui, vt l. ſi. C. de his, qui à nõ domino. Quędã ſunt pſcriptiones mixtæ & fauore poſſeſſoris & odio negligentia actoris: eſt. n. negligentia legib. odioſa & deteſtabilis. l. non cum. ff. ex quib. cau. ma. Et per has ſm Mar. quærit dominiũ, ita vt ipſe ſolus ſit dominus, & alter oĩno deſierit,

qui quondã fuit dominus. Vnde tertio poſſidente ante dominus nõ poſſet ager quaſi abſortũ ſit vetus dominiũ iure præſcriptionis, ſm Mar. Sed Bal. & Io. tenens quod vtile dominiũ qrẽ, & directũ non abſorbeatur, arg. rerũ incorporaliũ, oã in ipſis per præſcri. ius vtile quæriĩ, vt ff. de aqua plu. arcen. l. 1. in ſi. Sed poſſet reſpondere, quod in illis non requiritur titulus, & ideo pſcriptio ſit minus efficax, quia minus iuſtificari poteſt ff. ſi ſerui. vendicetur. l. ſi quis diuturno. Et quod generalis citatio vel alia interruptio generaliter operatũ in omnibus quæ ſunt apta includi ſub genere & in connexis eiſdem. C. de anna. excep. l. ſi. quam legẽ ego intelligo in omni genere præſcriptionis. Rectè tamen dicit ſe dominum, qui pręſcrip. ſuſfultus eſt, quia licet oppel. dominij de ſtricta ſignificatione referatur ad directũ, vt ff. ſi ager vect. vel emphy. pe. l. 1. §. qui in perpetuũ, tamen de larga ſignificatione etiam interdum refertur ad vtile, imo etiam interdum ad publicianam in his quæ veniunt principaliter pp aliud, vt ff. de rei vend. l. Marcellus, i. tranſeunt cum vniuerſitate: illud. n. non eſſet verum in ſingularibus petitionibus. ff. de euic. l. minor. §. ſi ſeruus, & facit quod no. per Dyn. ff. de excep. rei iudi. in l. ſi mater. §. eandem, & in l. & an eadem. §. actiones, in ver. qualiſcunque, item præſcriptiones mixtæ vel mediæ interrumpuntur medio modo, ſ. per li. conteſt. veram, vt C. de rei vendi. l. more lit. & per quoſ conteſt. vt l. 2. C. vbi in rem actio. per moram conteſtandæ lis. ff. ſi quis cau. l. ſi cum, in ſi. Quædam ſunt præſcriptiones introductæ mero fauore, vt vſucapio triennis. iſtis prædictis tribus modis interrumpitur, quo ad effectum, nõ ipſo iure, & ideo qui vſucepit, alienare põt ius, quod habet. ff. de rei vend. l. ſi poſt. nec vitio litigioſi pcluditur ſibi ius in eo, quod lis. motio nõ põt impedire, & ſic conuerſio quadã directi in vtile dominiũ, et tamen ex eadẽ inſtantia fertur ſñia, quia ſobrogatur vtile dominiũ loco directi, & ſic fingitur idem dominium numero, arg. ff. de do. inter vir. & vxo. l. dona. §. ſponſus. Quędã ſunt pręſcri. ſua natura currentes, vt redhibitoria, & quanto minoris, & iniuriarũ. Et tunc dic, vt l. ſi. ff de eo, per quẽ fa. eſt, & l. ſi cũ. §. qui iniuriarũ. ff. ſi quis cau. ſ. quod interrũpitur per li. conteſt. vel per morã li. conteſt. ita tãgit Inn. in c. ex trãſmiſſa, de pręſcri. fo. 123. ſed nõ ita latè nec clarè, & tene menti. Bal. Et ſcias ẽt, quod quandoq; plus operatur tempus, quàm pactum, quãdoq; minus. ff. ad Trebel. l. facta. §. ſi quis. ff. quẽ ad. ſer amit. l. ſatis. §. ſi ego. interdũ ſunt paria, no. ff. de neg. geſt. l. ſi ego, & tene menti iſta omnia. Bal.

Præſcribi non poteſt liberatio à procuratore, ſtãte viſitatione, quia eſt annexa viſitationi, ita no. Inn. in c. cum ex offi. de præſcrip. fol. 124. no. 2.

Præſcriptio non extenditur ad aliam rem, ita no. Inn. in c. tua, de decimis fo. 178

Præſcriptio non currit inobedientis, ita no. Abb. in c. cum non liceat, de præſcri. Ergo ciuitates imperij non poſſunt præſcribere, quod non obediant imperio, & terræ eccleſiæ, quia obediant eccleſiæ: pſcriptiones. n. contra ius diuinũ, quod dictat quod oĩs anima Principi ſit ſubiecta, non procedunt, quia nulla pſcriptio põt tollere legem ſuperiorũ, nec diuidere imperium, nec eccleſiã, quæ ſunt indiuiſibilia et perpetua, alias ſequeretur, quod ſicut vna ciuitas pſcriberet ſe in libertate ſic & totus mundus, & annihilaret imperiũ, quod nec ipſe Imperator põt permittere, vt no. q̃ño op. eſſet, in prin. col. 1. Alij dicunt, quod cum eccleſia non habeat iuriſdi. in temporalibus ex diuina inſtitutione, ſed ex donatione Imperatorũ, quod poteſt præſcribi contra eccleſiam, facit quod no. in c. bene, de poſtu. prala. Sed ego dico, quod ciuitates poſſunt præſcribere merũ imperiũ, & cõmoda iuriſdictionis, non tamen libertatem abſolutè. Licet glo. dicat aliud in Venetis. Inſti. de nup. & C. de præſcri. 30. vel 40. ann. l. comperit, & no. in Auct. de defenſo. ciuita. §. nullo, in ſi. gl. magna, col. 3. Vnde iſtud myſterium pręſcriptiõ eſt ſubalternum, & ſubditũ Principi, quia ſic Deus inſtituit, ſic ius ciuile & canonicum ſcriptũ. Pręſcriptiones. n. non inuenit ius gentiũ, ſed ciuile, & ideo per ius ciuile põt omnibus præſcriptionibus derogari, & ius ciuile viuum eſt Imperator, & accidit quod ſicut vegeticulus non poteſt continere liquorẽ vltra ſuam capacitatẽ, ſic nec ciuitas quę eſt circumſcripta, non põt eſſe capax imperij non circumſcripti, fieret aũt ſic ſi libera foret. Sed contra hoc eſt, quia quædã ciuitates ſunt liberę ratione fęderum. ff. de capti. l. non dubito. Solutio, ibi loquitur de his, quę nũquam imperio Romano fuerunt ſubiectę, vel ſunt liberę actu, ſed habitu ſunt ſubiectę, & ita fortè viuis mundus. Et iſtud negocium eſt altiſſimum, & maioris egens inquiſitionis. Bal. vide ſupra in ver. Animus, in 1. q. & ſupra in ver. Appellatio, in 34. q.

Pręſcriptione interrupta per interruptionem poſſeſſionis non interrumpitur effectus pręcedentis tituli. Et ideo ſi poſtea iterato incipit bona fide poſſidere, pręſcribit ex titulo præcedenti. gl. eſt ſing. ſecundum Bar. in l. ſi is qui pro emptore. §. ſi quis bona. ff. de vſuc. & no. aliam gl. in l. Celſus, eo. tit. in glo. magna, in ver. & idem erit, &c. quod in quibuſdam caſibus quo ad dominiũ traditio eſt neceſſaria, debet illa probari, ad hoc vt procedat vſucapio vel pręſcriptio. Sed in caſibus in quibus quęritur ſine traditione, debet apprehenſio probari, alias non vſucapitur, nec eſt alibi gl. illa. Bar.

Perſecutio in iure appellatur res eccleſiaſtica, ita no. Inn. in c. peruenit, de teſtibus cog. fol. 112. quod no. Bal.

Pręhendę vbi ſunt diſtinctę, ibi ex mora capituli non deuoluitur electio canonicorum ad epiſcopum, ita no. Inn. in c. cum eccleſia, de elec. fol. 28. nu. 2. vide ſupra in ver. Epiſcopus, in 7. q. in ver. Suſpenſus, in 2. q.

Pręhenda poteſt habere iura ſua ſicut quęlibet domus eccleſiaſtica. & ideo nomine pręhendę agi poteſt ſicut nomine hoſpitalis, ita no. Innoc. in c. ex literis, de proba. fol. 102. nu. 2.

Præbendas plures an quis poſſit habere, uide per Innoc. in c. cum iam dudum, de pręben. fol. 147. nu. 2.

Pręhenda eſt annexa canonicatui, & quo iure pręhendę petantur, uide per Inn. in c. dilectus, il 3. de pręben. fol. 151. uide ſupra in uer. Canonicus, in 4. q.

Pręceptores non poſſunt remoueri. Et an teneatur locus ex dolo uel culpa eorum,

vide Innocen.in c.cum deputoti,extra de iodi.fol.81.num.3.
Pœnitentia habet locum in peccatu forma,non in peccatu materia,ita no. Innoc. in c.quia propter,de ele.fol.31.nu.8.Sed Hoſt.ibi tenet contrarium, & Ioan. Cald.tenet cum Inno.
Pœnitentia qualis debet eſſe in corde,& quanta debet eſſe in ſatisfactione,& an ſit arbitraria,vide Inn.in c.cum omnis,de pœni.& remiſ.fol.224.nu.3.
Petitio dummodo ſit tolerabilis,debet admitti,ita no.Inn.in c.examinata, de iudici.fol.81.num.2.
Petitio ſicut debet eſſe legitima,ita & reſponſio,ita nu.Inno. in c.1. de li.conteſt. fol.85.vide ſupra in verbo, litis conteſta. in 2.q.ibi, vel petitio, &c. Et vide ſupra in ver. Abſolutio,in 7.q.
Peto cenſum,& ſi non ſoluas peto te pronunciari cecidiſſe à iure tuo. Iſta petitio procedit ſm Inn in c.litera, de dila.fol.89.vide ſupra in ver. Actio, in 5.q.
in Petitis coram diuerſis iudicibus poteſt petens petere ſe remitti ad eundem iudicem,primo aditum ſuper eodem facto vel contiguo, nec tamen proceſſus eſt nullus,ita nu.Innoc.in c.cum M.de conſti.fol.2.quod no.Bal.vide infra in ver. reſti.in integrum.in q.6.
Petitio ſuppletur per ſententiam,& econtra ſententia per petitionẽ,ita no.Hoſt. in c.querelam,extra de elec.
Petens ſe reſtitui ad ſententiam vel ad probandum,non per plenam reſtitutionẽ, ſed ſemiplenam & præparatoriam ſic,vt ff. ad exhiben.l.theſaurus.;Et ideo nõ eſt opus ordine iudiciario,nec probatur neceſſarijs,ſed præſumptiuis,ita no.Innu.in c.2.de in integ.reſti. fol.74
Petere incoloratè quid ſit,vide in c.ex literis,de in integ.reſti. Et dic quod eſt non aſſignare cauſam in libello,vel iudici interroganti.quod eſt bene nu.Bal.
Petens aliquid puto electionem confirmari,videtur petere confirmari omni iure quo melius & efficacius valere poteſt,ita no.Inn.in c.cum eccleſia,de cau.poſ. & proprie.fol.92.nu.7.& vide ſupra in ver. Actor,in 13.q.
Petens aliquod ius in eccleſia debet dicere, quod ius petit, & ex qua cauſa, ſeu titulo petat,ita no. Ino .in c.ad audientiam, de præſcrip. fol.123. & vide ſupra in ver. Alienatio,in penul.q.
Petitio ſubiectionis eſt generalis, & procedit ſine ſpecificatione capitulorum, ita no.Inno.in c.cum inter,de re iud.fol.126.nu.1.& ibi vide quod libellus ſubiectionis formatur contra clericos rebellantes.
Petere admoneri inſtitutum quis poſſit,vide per Innoc.in c.quia diuerſitatem, de conceſ.præb.fol.153.nu.1.
Peto eccleſia canonicam mihi debitam de his,quæ Titius reliquit toti eccleſiæ in teſtamento. Dicit Inn.quod procedit libellus ſi eccleſia non poteſt ſpecificè exprimere quid & quantum.ff ſi pars here.pe.l.penul. in fi. ff.de rei ven. l.quæ de tota,ita nu.Inn.in c. 2.de ſepul. fol. 168
Petitio vbi eſt generalis,tunc ſententia poteſt fieri generalis,ita no. Abb.in c.licet cauſam,extra de proba.
Præſumptio præſumitur pro ſententia excommunicationis, licet non tranſeat in rem iudicatam,ſecus in alijs ſententijs,ita no.Innoc.in c.bonæ, de elec. fol.23. nu.8.& vide infra in ver.Teſtis,in 69.q.
Præſumitur quis idoneus ad ſimplicia beneficia,niſi contrarium probetur, ita no. Abbas in c.dudum,de proba.
An præſumatur pro proceſſu, vel pro ſententia, vide per Innoc.in c.quoniam contra falſam,de proba.fol. 104.num 8.& per eundem in c.dudum, de præſump. fol.116.num.2.
Præſumitur pro ſententia, & pro actis, ſi conſtet de actis, ſecus ſi non conſtet, niſi poſt tempus exercendæ appellationis, quia tunc omnia præſumũtur ſolenniter acta,ita no Innoc.in c.in præſentia, de renun. fol.40. Citatio tamen non præſumitur,vt no.Guil.de accuſa. in l.penul. ff.de in ius voc. Bald. vide infra in verbo,Sententia,in 1.q.
Præſumitur pro ſententia iudicis ordinarij,ſed pro ſententia iudicis delegati non præſumitur,niſi appareat de iuriſdi.ita no.Inn. in c.cum in iure, de offi.deleg. fol.59.nu.4. vide infra in ver. Sententia,in 41.q.
Præſumitur pro ſententia quo ad æquitatem ſui , non quo ad acta iudicij , niſi ſit lata inter præſentes & non cõtradicentes,ita no.Ino .in c.cum in iure peritus, de offi.deleg.fo.eo.facit C.de rela.l.1.& vide ff.de fideiuſ.tutu. l.cum oſtendimus.§.fi.& per Bar.in l.fi.ff.quando appel.ſit.Bal.& per Inno. in c.quoniam contra falſam,de proba. fol.104
Præſumitur ſubtraxiſſe,qui ſaccum diſſigilat, & contra eum iuratur, tamen iudex taxat,ita no.Inn.in c.ſuper eo,quod met.cau. fol.73.nu.2. vide ſupra in verbo Litera,in 15.q.
Præſumitur minus pro ſuſceptione habitus quàm pro voce expreſſa,ita no. Inno. in c.2.quod met cau.fol eo.nu.3.vide infra in ver.Sententia, in 43.q. & infra in ver.Tantum,in 1.q.
Præſumptio contra petentem facit,quod petitio reſti. in integ. non retardat petitionem executionis,ita no Innoc.in c.ſciſcitato, de in integ.reſti.fol.76.Hoc eſt verum in vehementi præſumptione iuris ſicut eſt pro ſententia Principis et præfecti prætorio, vt ff de offi.præfec.præto.l.1. Secus in nuda præſumptione hominis,quia propter eam non receditur à iure communi, vt l.abſentem. ff.de pœnis,ſed arg.contra,de ordi.cogn.l.fi.& C.de falſit.l.ſatis. Bald. vide ſupra in ver. Abbas,in 15.quæſt.
Præſumitur habere iuſtiorem cauſam ille,qui prætendit antiquiorem poſ. ita no. Inn.in c.paſtoralis,de cau.poſ.& proprie.fol.92.nu.6.facit ff.de act.emp.l.ſi ea res. Et hoc,quando patet de prioritate poſſeſſionis quod no.Bal.
Præſumptio iuris,& de iure quando dicatur, vide Innoc. in c.quia veriſimile, de præſump.fol. 116.num. 2. Et præſumptio operatur multa & varia, vt ibidem Inn. vide de ſponſa.c.is quod,in gl.vlti.
Præſumitur quis velle defendere ſuum factum , ita no.Innoc.in c.diuerſis, de cle. coniugo.fol.144.nu.3.
Præſumitur de poſ. de eodem facto numero , qui concordant in loco tempore & alijs circumſtantijs, ita no.Ino.in c.qualiter,il 2.de accuſa.fol.203.nu. 3.
Præſumitur ſemper contra coniurantes, niſi coniuratio ſit ſpecialis contra diffamatum,ita no.Inn.in c.1.de ſelnſm.ſtuit.fol.209.nu.4.
Præſumitur pro aſſertione iudicis,cui partiũ conſenſus accedit,& eſt ratio, quia partes poſſunt ſibi præiudicare per ſuam confeſſionem,ita no. Inn.in c.cum S. de eo,qui fur.ordi.fol.216.ad hoc C.de fide inſtru.& iur.ha.fiſco l. 1. lib.10. & in l.optimam.C de contrahen.& commit. ſtip. Secus ſi partes non conſentiunt,quia non creditur iudici , vt no. in auth. ſi quis in aliquo documento. C. de eden.per Cyn.Bar.& me Bal.
Præſumitur excõicatus,qui ſemel fuit excommunicatus, vt in c.ſicut , de ſen.excom. Tamen ſi quis eſt excõicatus ſub conditione debet probari conditio , ita no.Inn.in c.propoſuit de cleri.excommunicato miniſtrante. fol.215
Præſumitur poſſidere omnis,qui detinet,niſi contrarium probetur, ita no. Inn.in c.cum olim,de priuileg.il 2.fol.219.nu.7.vide 7.q.1.c.per Arch.
Petrus accepit à Chriſto exercitium poteſtatis per traditionem clauium, & iſtæ claues non erant militares,ſed ſpirituales , ita no. Compoſt. in c. tranſacta, de conſtitutionibus.
Præter naturam,iſtud dictum ponit Inn. in c.dudum,de elec.fol.23. ibidem.n.dicit,quod iſta dictio non includitur in diſpenſo.ſed remouet vitium obreptionis.
Præceptum iudiciale requirit cauſæ cognitionem & probatam,ſecus in extraiudicialibus præceptis,ita no.Innoc. in c.ad aures,de temp.ord.fol.43. nu.1. & in c.2.de in integ reſti.fol.74. Et vide quod no.Ber.in d.c.ad aures.quod no.ff. de appel.l.ſi creditor.§.iuſſus,& l.non poteſt videri dolo carere,de reg.iur. & vide infra in ver.Sententia,in 1.q.
Præceptum non ligat quando eſt dubium de fundamento iuriſdictionis, ita no. Innocen.in c.cum in iure,de offi.delega.fol.59. num.1.& vide ſupra in verbo, Citatio,in 38.quæſt.
Prælatus ea quæ acquiſiuit poſt prælaturam præſumitur de bonis eccleſiæ acquiſiuiſſe,ita no. Abbas in c.1.de teſta.& alias in Auth. de ſanctiſ. epiſcopis. §. interdicimus.col.9.idem dicit gl.in officiali publico, vt no. C. de iure fiſ. l.facultas,lib. 10.Secus in tutore & curatore , quia præſumitur induſtria & non fraude quæſitum, vt C.arbi.tut.l.ſi defunctos. Sed vxor de bonis viri vel ſuis operibus honeſtis præſumitur acquiſiuiſſe, & totum acquirit viro, cui cuius ſeruitium eſſe debet, vt l.ſicut .ff.de ope.lib.idem in concubina,quia niſi in honore parum ab vxore diſtat. vt l.item legatu.§.parui.ff.de leg.3.nec debet eſſe melioris conditionis concubina, quàm vxor, vt l.ſi concubina.ff.rerum amo. & ff. de verbo.obliga.l.Maſurius. Bald vide ſupra in verbo , Beneficium , in 3. & 6.quæſt.vbi de hoc.
Prælatus qui eſt notarius poteſt ſibi deſcribere legatum factum eccleſiæ, ita no . Inno.in c.cum inter vos,de re iud.fol.126.quod bene probat tex. ſecũdum eum. Nec obſt.l.1.C.de his,qui ſibi aſcrib.in teſt. quia loquitur de illis , qui in propria cauſa ſe aſcribunt ſecundum eum,quod no. Bal.
Prælatus ſi contrahit nomine ſuæ perſonæ,ſucceſſor in ſuo beneficio non tenetur. Si autem contrahit nomine officij,tunc ſucceſſor in dicto beneficio tenetur.Hoc verum in rectore vel prælato,ſecus in præbendario, quia non obligat ſucceſſorem,quia loco vſufructuarij cenſetur vſus præbendarius,non loco procuratoris eccleſiæ,ſed prælatus & rector vtroque nomine cenſetur,ita no.Inn. in c. querelam,ne prælati vi.ſuas.fol.208.arg.ff.locati.l.ſi quis domum.Eſt ergo differentia quis contrahit,& quo nomine. Et vbi dixi teneri ſucceſſorem, eſt verũ, ſi contractus eſt legitimus non in præiudicium eccleſiæ,alias non, vt quia non in vtilitatem eccleſiæ,ſed perſonæ redundauit, vbi non tenetur ſucceſſor , quia obligatio non eſt in rem,ſed in perſonam ſcripto.tene menti.Bal.
Prælati licet ſint de inferioribus poſſunt diſpenſare cum illiteratis,ita nu. Inno. in c.1.de ſum.Trini fol.1.Tamen ille qui allegat diſpenſationẽ,oportet eũ probare, vt ibidem Hoſt.vide omnino infra in verbo,ſilentium,in 2.q.& infra in verbo,Procur. in 4.q.& infra in verbo, Renunciatio,in 1.q.& vide ſupra in verbo,Conuentus,in 1.quæſt.
Prælato nominato videtur eccleſia nominata,ita no.Hoſtien. in c.edoceri, extra de reſcriptis.
Prælatus admittitur pro conuentu cum cautione de rato,& ſi bona ſunt diuiſa , ita no.Hoſt.in d.c.edoceri,& ibi per gl.facit ff.de mino.l.pater. Bald.vide ſupra in verbo, Dignitas,in 1.q.
Prælatus agere poteſt pro obedientia ſua,ſecundum Innoc.in d.c.edoceri, de reſcrip.fol.9.num.4.
Prælatura inferior ab epiſcopatu, vel ſacerdotium non liberat à patria poteſtate, ita no.Inno.in c.indecorum,de æta.& quali fol.44.num.1.vide ſupra in verbo,Natus,in 1.quæſt.
Prælatus vbicunque facit aliquid ſcienter,quod eſt contra ius commune,ſi factum eſt tale,quod diſpenſare poſſit ſuper eo, tunc id factum habetur pro diſpenſatione,quod eſt no.ita no.Inno.in c.diuerſis,de cle. coniug. fol.144. nu.1. probatur etiam per l.quidam conſulebant .ff.de re iud.quod tene menti pro reformationibus factis per conſiliarios contra formam ſtatuti,quia ſi habent poteſtatẽ ſuſpendendi ſtatutum,videntur tacitè ſuſpenſa,& in eis diſpenſatum Bald. Ad hoc vide etiam quod no.Inno.in c. veniens,de fil.presbyte.fol.46.& quod no. 54.diſt.c.ſi ſeruus.Bal.& vide infra in verbo, Vxor,in 3.q.& ſupra in verbo, Adminiſtrator,in 2.q.Sed contraria glo.eſt in c.1.de æta.& quali. lib.6.& gl. 16.q.1.Eccleſia habet ſenatus.
Prælatus eccleſiæ de qua culpa tenetur , vide Inno. in. in cap. ea quæ , de officio Archidiaco.fol. 50.

Prælatus petit rectorias nomine ſuo, ſed res eccleſiæ nomine eccleſiæ, ita no. Inn. in c. in literis, in fi. de reſti. ſpol. fol. 95. nu. 14.

Prælati habent adminiſtrationem liberam cū donatione modicæ rei, ſecus in alijs adminiſtratoribus, ita no. Inn. in c. veniens, de præſcrip. fol. 125. nu. 5. Non. n. eſt ita coarctādus adminiſtrator Dei ſicut hominis, quia Deus nobiliſſimus eſt, arg. ff. de dona. l. filius, moriſq; nobilium eſt donare, vt ff. de nata. reſti. l. quæris. Et ideo maior & liberalior eſt poteſtas prælatorum, quàm aliorum adminiſtratorum, ſecundum eum ibidem, tene menti. Bal.

Prælatus ſi habet conſcientiam læſam, eccleſia vero habeat bonam fidem, quid debet facere prælatus, vide Inn. de præſcrip. c. fi. fol. eo. & ibi gl. in fi. in c. bonæ, de poſtu. & 50. diſt. c. generalis, 22. diſt. de Conſtantinopolitana.

Prælatus excommunicatus an propter excommunicationem debet ceſſare ab adminiſtratione prælaturæ, vide per Inn. in c. ex tua, de cleri. nō reſiden. fo. 145 nu. 6. & vide tex. in c. veritatis, de dolo & contu.

Prælati plures poſſunt eſſe in eccleſia, vnus ſub alio qui ſubalternantur alteri, ita no. Inn. in c. cum non, de præben. fol. 147. nu. 2.

Prælatus quando quis eſt de facto, licet non de iure, valent quæ geſſit ſicut in Barbario, ita no. Inn. in c. literas, de conceſ. præben. fol 154. num. 2. & eſt ſententialis admonitio neceſſaria, ſecundum eum ibidem, & vide gl. in c. nihil, de electio. & in c. 1. de ſchiſmati.

Prælati an poſſint dare minoribus vel inferioribus eis poteſtatem conferendi beneficia, vide Innoc. in c. conſtitutus, de conceſ. præben fol. eodem. vide glo. in c. ſi. de offi. vica. lib. 6. & in c. penulti. de offi. lega. lib. eo. & de elect. in c. cum conceſſa, in clemen.

Prælatus concedendo in feudum, feudum ſolidum non dr̄ alienare, ita no. Abb. in c. 2. de feudis. nam conſuetudo conuertitur in naturam. vnde videtur tal. i eſſe natura rei, arg. ad idem ff. de leg. 3. l. pater. §. quindecim, in ratione ſui, & l. 1. §. permittitur. ff. de aqua quoti. & æſti. Bal. vide gl. in c. ſignificauit, de cenſi. & 35. q. 8. de gradib. per Arch. vide Pan in c. 1. de reſcri. in cle. & in c. 2. de feudo, & quod no. idem Inn. in c. vt ſuper, de reb. eccle. non alienan. fol. 159

Plebanus dicitur habere curam animarum, ita no. Inn. in c. ad audientiam, de eccleſiis ædificandis. fol. 188. & vide ſupra in ver. Actor, in 12. q.

Præſentatio clericorum habet vim electionis, ita no. Inno. in c. cum autem, de iurepatro. fol. 182.

Præſentatio an dicatur fructus, vide Innoc. in c. conſultationibus, de iurepatro. fol. eodem. num. 1.

Præſentatio reſcripti debet fieri capitulo, nec ſufficit fieri executoribus, ſecundum Hoſt. in c. in literis, de reſcrip. vide infra in verbo, Tempus, in 2. quaſt. & vide tex. de conceſſ. præben. in c. ſi ſoli, & c. capitulo, eod. titu. lib. 6. & glo. in c. bonæ, il 2. de electio.

Priuilegium quod continet ius commune, non eſt priuilegium, ita no. Inn. in c. 1. de reſcrip. fol. 4. nu. 4. niſi concedatur inhabili, vt l. ſi quando. C. de inoffi. teſta. facit ff. mand. l. qui mutuam, & C. de fideicom. l. quidā rectè. Sed ſi aliquid addit vel detrahit iuri communi, tunc eſt priuilegium, vt l. ius ciuile. ff. de iuſt. & iu. Sed ſi ſtatutum continet ius commune bene eſt ſtatutum, ſed recipit intellectum iuris communis, vt l. 2. C. de nox. & tolluntur contraria l. ſicut ius commune, vt no. in c. 1. de conſtitu. lib. 6. Idem dicit in conſuetudine, vel dic quod conſuetudo non eſt cōſuetudo, nec effectualiter, nec effectualiter, ſed eſt mera obſeruantia iuris ſcripti, non noua præſcriptio conſuetudinis, quia non inducitur tempore, ſed in vſum facti inducitur. Bal. vide ſupra in ver. Conſuetudo, in 9. q. & ſupra in ver. Cauſa, in 7. q.

Priuilegium & indulgentia continere debent aliquid ſpecialitatis, ita no. Hoſt. in c. 1. de reſcrip. vide in c. ſi Papa, & in c. in his, de priuil. lib. 6.

Priuilegium ſpeciale dicitur illud, quod conceditur alicui ordini, ſecundum Hoſt. in c. ſi quando, de reſcrip. vide omnino infra in ver. Statutum, in 5. q. & ſupra in ver. clericus, in 5. q.

Priuilegium carnale fortius eſt, quàm ſpirituale, ita no. Hoſt. in c. 1. de transla.

Priuilegia rectorum Marchiæ in appel. interpoſitis ad ſedem Apoſtolicam poſuit Inno. in c. cum veniſſent, de eo qui mit. in poſ. fol. 100. num. 1. vide ſupra in verbo, Clericus, in 40. q.

Priuilegium ſuper litis pendentia impetratum valet, ſi faciat mentionem litis, ita no. Inno. in c. dilectus, vt li. penden. fol. 101. nu. 1. Et quando dicitur lis pendere, an per ſolam citationem, in tali caſu vide gl. in c. cauſam, de teſti. vbi gl. videtur dicere, quod per ſolam commiſſionem cauſæ, vide etiam tex. cum glo. in c. 2. vt li. penden. in clem.

Priuilegia præiudicialia ſunt ſtricti iuris propter vitium ambitionis, ita no. Hoſt. in c. dudum, de priuil. facit tex. in c. quamuis, de præben. lib. 6.

Priuilegium conceſſum miniſtris eorum perſonam non egreditur, ita no. Innoc. in c. permittimus, de ſen. excom. fol. 23 1. facit ff. de leg. 2. l. cum patronus, & ibi per Iac. de Are vide ad hoc gl. no. in c. priuilegium, de reg. iur. lib. 6.

Priuilegium rumpitur quo ad numerum canonicorum eo ipſo, quod quis recipitur vltra numerum canonicorum, & per conſequens quo ad numerum portionum, vbi præbendæ non ſunt diſtinctæ, quia talis portio acceſſoria eſt, & rumpitur rupto principali, vt ff. de iniuſto teſta. l nam & ſimil. §. rumpendo. Secus vbi præbendæ ſunt diſtinctæ, quia tunc rupto canonicorum numero ad hoc ſtat numerus præbendarum, cum præbendæ peti non poſſint anteqnam vacent, & tam numerus canonicorum, quàm præbendarum eſt principalis, & ideo rupto vno non rumpitur reliquum, arg. C. ſi pend. app. l. 3. ſecundum Abbatem in c. dilectus, de præben. tene menti. Bal.

Priuilegium ſuum allegare quis tenetur, ſed non priuilegium aduerſarij, ita no. Abbas in c. ſi duobus.

Princeps reſcribit tribus modis, ſcilicet ſecundum legem, præter legem, & contra legem. Contra ius diuinum vel naturale, contra ius gentium, & contra ius ciuile ſeu poſitiuum, & tunc aut ius ciuile venit ad corroborationem iuris gentium, vel ad coadiuuandum vt actionis, aut per ſe, vel l. penul. ff. de conſti. prin. & l. fi. C. ſi contra ius vel vtili. publ. & no. Inn. in c. 1. de reſcri. fol. 4. & vide ſupra in ver. Papa, in 1. q. & ſupra in ver. Imperator, in 1. & 2. q. vide omnino infra in verbo, Rex, in 1. & 2. q.

Princeps Romanus ſi indicit bellum, tunc tam res mobiles quàm perſonæ ſiunt capientium. Si autem Princeps inferior vel alius habens iuriſdictionem bellum indicit, poteſt nomine ſuæ iuriſdictionis ſtatuere de lucro rerum, ſi bellum ſit iuſtum. Item de retentione perſonarum non tamen capti ſunt ſerui. Si autem ſit bellum ab eo, qui non habet iuriſdi. in aduerſarium à Deo vel à lege. ſed eſt bellum pro inimicitia propulſanda, ſeu vindicanda, tunc nec res, nec perſonæ efficientur capientium. bene tamen poſſunt retinere res pro recuperatione damnorum factorum, ita no. Inn. in c. 2. alias ſi. de iureiur. & in c. ſicut, eo. tit. fol. 117. & ſeq. Ex prædictis igitur patet, quod captus in bello regum vel populi ſit ſeruus. Et ideo captus liberè poteſt teſtari, ſecus eſt in bello imperiali, & fuit de facto in perſona Burgari de Maſſiano, quod bene no. An autem in generali pace poſſint remitti damna ſingularum perſonarum, no. per Inn. in c. ad noſtram, de iureiuran. fol. 118. Bal. Et ſic no. ex prædictis, quod valent ſtatuta facta tempore iuſtæ guerræ ciuitatis ſuper ſpoliis, tamen capti non ſunt ſerui, vide infra in verbo, ſtatutum, in 3. q. ibi, quia etiam iudex Princeps non poteſt, &c.

Princeps poteſt delegare cauſas ciuiles prælati, ita no. Innoc. in c. inter dilectos, de fide inſtrum. fol. 114. num. 2. Idem in criminalibus, vt in c. in Archiepiſcopatu, de rapto. Abbas.

Princeps, vide Caſtrum.

Pignus, vide infra in ver. Teſtis, in 42. q. in fi.

Pignus, vide omnino infra in ver. Teſtator, in 1. q.

Prior clauſtralis conuocat capitulum ad electionem faciendā, non tamen propter hoc habet iuriſdictionem, nec eſt ſyndicus, ita no. Innoc. in c. 1. de maio. & obe. fol. 66. num. 2.

Prior poteſt compelli ad conuocandum capitulum ſi neceſſe ei incumbit, ita no. Inno. in c. 1. de maio. & obe. fol eo. facit l. 3. de fideicom. liber. Bal.

Prior tempore potior eſt in iure, vel in præbenda, quomodo autem attendatur iſta prioritas, vide Inn. in c. relatum, de prob. fol. 146. nu. 2.

Prior eſt nomen dignitatis, ita no. Inn. in c. monachi, de ſtatu mona. fol. 177. nam prioratus eſt dignitas, & hoc eſt verum de conuentuali, ſecus in alijs, ita dicit Abb. in c. niſi eſſent, de præb. item no. in c. & ſi principalis, in clem.

Prioratus quando eſt de menſa, non dicitur habere priorem, ita no. Innoc. in c. monachi, de ſtatu mona. fol. eodem. vide glo. no. in c. frequens, de conceſſione præbendæ, in glo. magna.

Principale, vide omnino infra in ver. Reconuentio, in 3. q.

Peremptorium verbum debet adijci in citatione, vt ſit verum & expreſſum peremptorium, nec ſufficit vna citatio ſola ad ſententiam, niſi eſſet dictum in ea, & peremptoriè, vel niſi citatio fuerit in perſonam quæ ſemper habet vim peremptorij, ita no. Inn. in c. ad petitionem, de accuſa. fol. 203. & vide ſupra in ver. Clauſula, in 3. q.

Peremptorium non eſt neceſſe quod perueniat ad eum, qui de contumacia vel culpa notatus eſt, ita no. Inn. in c. ex literis, de exceſ. præla. fol. 216. vide ſupra in ver. Appellatio, in 6. q. ibi, non ideo quia in prima vice inijt peremptoriū, &c. vide ſupra in ver. citatio, in 19. 24. & 28. q.

Portiones an dicantur præbendæ & redditus, vide per Innoc. in c. dilect. il 1. de præben fol. 147. nu. 6.

Portiones & præbendas diſtinctas an habere poſſint regulares, qui nō habent proprium, vide Inn. in d. c. dilect. fo. eo. & ibi gl. in c. ex parte Aſten. de cōceſ. præb.

Poſitiones, vide omnino ſuprà in ver. Lit. conteſt. in 2. q.

Poſitio alternatiua admittitur in facto alieno, ita no. Innoc. in c. ex parte, il 2. de reſcrip. fol. 5. nu. 5. idem in articulis, ſecundum Hoſt. ibidem, & vide omnino ſupra in ver. Cura animarum, in 1. q. & ſupra in ver. Credulitas, in 6. q.

Poſitioni criminoſæ debet reſponderi in ſpiritualibus vel tendenti ad crimen, ſecus in temporalibus, ita no. Inn. in c. dudum, de elect. fol. 23. num. 11. & vide infra in ver. Reſponſio, in 3. q.

Proteſtatio valet vbi res poteſt dupliciter intelligi, non vbi certus eſt intellectus, ita no. Inn. in c. cum M. de conſti. fol. 2. num. 1. idem vbi quis per contrarium factum contradicit proteſtationi, ſi facta ſecum adinuicem non compatiuntur non valet, ut hic dicit Inn. idem Bar. ibidem, & eſt caſus in c. tua, de ſponſa. & ibidem, uide quod factum præualet proteſtationi, nec proteſtatio tenet ad hoc. ff. de acq. hære. l. ſi ſeruum § ſi quis ſeruus. Item proteſtatio ualet ad præcauendum futura, niſi actus qui ſequitur ſit incompaſſibilis proteſtationi, ſed ad caſſandum præterita ſequens proteſtatio non ualet. ſecundum Doct. Bal. uide omnino infra in uer. Teſtis, in 13. q & infra in uerbo, renuncians, in 13. q.

Proteſtatio non nocet tacenti, niſi ſint ſigna conſenſum indicantia, ita no. Inno. in c. Cumana, de elec. fol. 34. nu. 3. & Iac. de Arena in l. 2. §. ueritatem. ff. ſolu. matri. alias l. fi. ff. de lib. agno. Bal. & uide ſupra in uer. contumax, in 5. q.

Proteſtans ſi aliquid contra ſe dicit ſtatur ſibi, & ei imputetur, ita no. Innoc. in d. c. Cumana, de elec. fo. eo. facit ff. pro donato l. fi. & ff. de mino. l. Aemilius. Bal.

Proteſtationem ſuam nemo poteſt cogi, quod remittat, niſi in nunciatione noui operis, ita no. Inn. in c. ſanè, de offi. deleg. fol. 52. nu. 2.

Proteſtans non excipit, quia proteſtatio nō elidit petitionē. Item qui proteſtatur non agit, ita no. Inn. in c. 2. de ord. cog. fol. 90. & infra in uer. Teſtis, in 40. q.

Proteſtatio contra ius cōe facta non ualet, niſi illi proteſtationi conſentiat iudex uel aduerſarius, puta ſi quis proteſtatur quod ius no patitur, puta exceſſe ſalua in ſpe, quod ius no patitur, ita no. Inn. in c. præſenſiū, de teſtib. fo. 107. n. 3.

Proteſtatio

Proteſtatio an iuuet, vt non uideatur appellationi renunciari, vide Inn. in c. quaſtioni, & inc. qua fronte, de appel. fol. 132

Prohibitio alienationis facta à teſtatore an valeat, vide plenè per Abbatem in c. Raynal. de teſtam. Sed an prohibitio facta filiis extendatur ad nepotes, vide quod no. in Auth. de reſti. fideicommiſ. §. nos autem, col. 9. An prohibitio facta honorato extendatur extra ſuam prouinciam, vide ff. de lega. 3. l. pater. §. quindecim. An prohibita venditione prohibita ſit omnis ſpecies alienationis, vide gl. qua non eſt alibi, ſecundum Doct. in l. 2. C. de vſucap. pro empto. Et quid de locatione longiſſimi temporis. ff. de leg. 2. in codicillis. §. instituto. An prohibita alienatione a teſtatore poſſit fieri alienatio propter debita teſtatoris perſoluenda, vide ff. de mann. teſta. l. qui potuerunt, & de fideicommiſſarijs liber. l. cum per fideicom. per Iac. de Are. & dic vt per Bar. in l. filiusfa. §. diui, de lega. 1. An qui alienationi conſenſit, poſſit poſtea agere vigore prohibitionis factæ à teſtatore, vide ff. de leg. 2. l. cum pater. §. libertis. An prohibitio facta ſuper contractu includat vltimã voluntatem, vide ff. de lega. 3. l. pater. §. fundũ. An in generali prohibitione includatur eccleſia, ſ. vt non poſſit etiam eccleſiæ dari, vide ff. de verb. obli. l. ſi quis ita. §. ea lege. An prohibitus alienare teneatur cauere & facere ne per legem alienetur, dic vt in d. §. ea lege. An prohibitus emere videatur prohibitus pignus accipere. ff. de pig. l. in quorum. An prohibitus alienare poſſit actionem mouere vel in iudicio confiteri, vide ff. de iure deliberandi. l. aut prætor, & ff. ſi quid in fraudem patro. l. 1. §. quod ſi in litẽ. & C. de tranſa. l. præſes. An prohibitus alienare poſſit habere rem pro derelictis, vide ff. de ſtipula. ſeruo. l. quod ſeruus. Bal.

Probatio quid ſit, vide Inn. in c. forus, de verb. ſign. fol. 233. & habes ibi, quid ſit arg. circa prin. & vide C. de proba. in rub. & de rei vend. l. indicia. Bal.

Probatio incumbit actori, nam alteri plus altero non creditur, ſecus ſi pro actore præſumitur, ita no. Inn. in c. Abbate, de verb. ſignifi. fol. 234. nu. 3.

Probatio quæ non prodeſt, dicitur impertinens, & non debet admitti, ita no. Inn. in c. inter dilectos, de exceſ. præla. fol. 216. & facit de offi. dele. c. cum contingat, il 3. vide omnino ſupra in ver. fortè, in 3. q.

Probatio fundamenti, puta iuriſdictionis delegatæ, iuris eligendi præter ius commune, & conſimilium incumbit affirmanti iudicans, quia iuriſdictio delegata eſt extraordinaria, & non præſumitur, tamen ſi vtraque pars fuerit præſens tanquam coram delegatio ſine proteſtatione alicuius exceptionis contra iuriſdictionem, & fuerit lis conteſt. præſumitur pro iuriſdictione. In alijs autem exceptionibus quæ non ſunt fundamenti, ſed cauſæ principalis vel incidentis, non præſumitur pro iudice, niſi in commiſſione ſuo arbitrio, vt in dilationibus, vel ſua taxationi, vt in fructibus. Item non præſumitur in iudicijs ſolennitas, id eſt ordo iudiciorum, ſed in extraiudicialibus præſumitur ſolennitas, niſi vbi ſcriptura requiritur, ita no. Inno. in c. innatuit, de eo, qui fur. ordi. ſuſce. fol. 216. Aduertendum eſt hic, quia duplex eſt ſolennitas, ſ. cauſalis & formalis. De prima dic, ſi inſtrumentum continet cauſam, aut diſpoſitiuè aut narratiuè. Si diſpoſitiuè, quia ea oritur ex ipſo inſtrumento. vt cauſa emptionis & venditionis, tunc ſtatur inſtrumento, vt C. depoſiti. l. deſiderium. Si narratiuè, aut ſuper illa cauſa fundatur obligatio, & tunc præſumitur cauſa vera, niſi probetur cõtra per ſimilem probationem eiuſdem ſpeciei, vt l. generaliter. C. de non nume. pecu. Fallit in mutuo & dote, niſi in inſtrumento facta ſit mentio, vt C. de non nume. pecu. l. ſi ex cautione. Si ſuper ipſa non fundatur obligatio, tunc eſt impulſiua, vt ff. de condi. indebi. l. damus. Et ſi præſumatur vera, ſiue non, valet obligatio, vt ff. de dona. l. 2. §. fi. Aut cauſa non eſt expreſſa in inſtrumento, & tunc aut quis ſciebat ſe non teneri & obligatur cum effectu, vt ff. ſi quis cautio. l. ſed & ſi quis. §. fi. Aut errabat, & tunc ſecus, vt l. 2. §. circu. ff. de exce. doli. aut dubitatur, & tunc aut ſunt merita vel inditia donationis, & præſumitur donatio, vt l. Campanus, de ope. libe. & de proba. l. Procula, aut non ſunt inditia donationis, & tunc aut ad liberandum & præſumitur donatio, vt l. tale pactum ff. de pact. & exigitur inſinuatio, vt ff. qui. mo. pign. vel hypo. ſol. l. penul. §. 1. & ff. de reg. iu. l. ſi quis obligatione. Aut ad faciendum, & tunc nũ præſumitur donatio, vt d. §. circa. Formalis ſolennitas alia probatoria. Et ſi inſtrumentum non continet hanc, non præſumitur pro inſtrumento, quo ad ſolennitatem, vt C. de teſta. l. ſi vnus, tamen quo ad veritatẽ præſumitur ſi ibi ſunt duo teſtes, vt l. fi. de rebus eorum, & ex inde naſcitur obligatio naturalis iure gentium, quod veritati incumbit, alia probatoria & ſubhaſtatio, cauſa deciſio, tunc poſt decretum interpoſitum præſumitur, non ante, vt l. 1. C. de fide inſtrum. & iur. haſt. fiſ. lib. 10. Alia probatoria, vt auctoritas & decretum, & iſta non præſumitur, vt ff. de publicia. l. quæcunque. §. fi. Alia ſubſtantialis, & iſta præſumitur, vt ff. de verb. obli. l. ſciendum. Et quæ ſit ratio differentiæ, dic vt ibi per Dy. quia iſta eſt intrinſeca ſolennitas ab actu, quod no. Bal.

Probatio de conſcientia admittitur per iuramentum purgationis, ita no. Innoc. in c. bona, de elec. fol. 23. nu. 5. vide infra in ver. Scientia, in 4 q.

Probatio recepta valet, niſi ſit talis quæ recipi non debuit, ita no. Inn. in c. conſtitutus, de fil. presby. fol. 47. in libello, vt l. fi. C. de anna. excep. Bal.

Probatio teſtium probantium ſimpliciter factum, non probat notoriũ, ſecus ſi probet factum cum circumſtantijs includentibus notorium, vt quia factum coram populo vel in concilio generali; per confeſſionem autem ſimplicis facti bene, nam probatur notorium, aut ſit notorium ex tempore confeſſionis, ita no. Innocen. in c. ſtatuimus, de offi. deleg. fol. 62. num. 5. & ſupra in ver. Actor, in 11. q. & vide in c. monialis, de purg. cano.

Probatio ſimplex non ſufficit, quando requiritur probatio qualificata, ita no. Inn. in c. ſtatuimus, de offi. deleg. fol. eo. nu. 6.

Probatur per iuramentum intereſſe contra omnem violentiam vt expulſiua, inquietatiua, turbatiua, & compulſiua, ita no. Inn. in c. ſuper eo, quod met. cau. fol. 73. nu. 3. & l. ſi duo. ff. vti poſſi. in §. fi.

Probatio criminis in modum exceptionis, quomodo operatur, vide Inn. & Hoſt. in c. 2. de ordi. cogni. fol. 90

Probare non habet inſtitutionem ſuperiorum, ſed de vſu facti tantum, qui dicit ſe ſpoliatum poſſeſſione iure canonicatus, ita no. Innoc. in c. ex parte, de reſtit. ſpol. fol. 96. num. 5.

Probatio indirecta poteſt fieri etiam teſtibus præſentibus, ita no. Inno. in c. fi. de dolo & contu. fol. 98. num. 1.

Probatio facta iudici non in figura iudicij, non valet in cõtradictorio iudicio, ita no. Innoc. in c. quoniam contra falſam, de proba. fol. 104. num. 8. per gl. in l. 1. C. quorum bonorum.

Probatio ſummaria ſufficit in poſſeſſorio, ita no. Inno. in d. c. quoniam contra falſam, de proba. fol. eo. & no. in d. l. 1. quorum bonorum.

Probationes ſunt recipiendæ etiam in interdicto vti poſſi. tantum ſuper eo, quod petitur, non ſuper alijs, ita no. Inn. in c. licet cauſam, de proba. fol. 103. nu. 8.

Probare non ſufficit, quod teſtes falſum dixerunt poſt latam ſententiam, ſicut non ſufficit probare corruptionem tantum, niſi falſitas probetur, vide per Innoc. in c. licet cauſam, de proba. fol. eo. nu. 2.

Si Probans per tres teſtes, vbi duo ſufficiunt, parum prodeſt aduerſario meo obijcere contra vnum, vel appellare, ita no. Inn. in c. ſuper eo, de appel. fol. 132

Probatio iuridica teſtium valet pro poſſeſſore contra publicum inſtrumentum, ita no. Abbas in c. 3. de proba. Et ibidem vide quod illi de capitulo poſſunt eſſe teſtes in cauſa capituli.

Probatio dubia non prodeſt probanti, ita no. Abb. in c. præſentia, de proba. & l. 1. §. ſi quis argentum. ff. depoſiti. & l. fi. ff. de prætu. ſtipu. Bal.

Probare non ſufficit vnum, ſi quis ſe aſtrinxit ad probandum plura, ita no. Abbas in c. licet cauſam, & ibi caſus, de proba.

Probationes factæ coram vno iudice fidem faciunt coram alio, ita no. Abbas in c. cum bonæ, & ibi caſus, de proba.

Probatio viſus non eſt ſufficiens probatio, quando actus nõ plenè patet viſui, ita no. Abb. in c. præterea, de teſtibus.

Profeſſus poteſt expelli de monaſterio, ſi eſt incorrigibilis, ita no. Inn. in c. cum cauſam, extra de elect. fol. 26. nu. 2.

Profeſſi non habent vocem in capitulo, ita no. Innocen. in c. ex ratione, de ętate & qualitate. fol. 44.

Prophetę & ſancti quodcunque dicunt eſt indubitanter tenendum, ita no. Inno. in c. cum venerabilis, de exceptio. fol. 120. nu. 6.

Promotus dicitur confirmatus, licet non ordinatus, ita no. Inno. in c. cum in cunctis, de elect. fol. 19. nu. 3.

Promouendus, quæ ſunt circa ipſum conſideranda, vide Innoc. in c. ex tenore, de tempo. ordi. fol. 42. nu. 4.

Promotio nõ impeditur ex obiectu culpæ, ita no. Inn. in c. 1. de obli. ad ratiocinia. fo. 48 ſed an obiectu doli ciuilis ſint puniendi, vide ibidem Inn. & idẽ gl. dicit.

Promotus in epiſcopum licet ante promotionẽ eſſet in peccato mortali, tenet, ita nu. Inn. in c. ſicut, de iureiur. fol. 117. & ibi caſus.

Promoueri non poſſunt ad ordines ſacros ioculatores, buffones, & homines degeneres, ita no. Inn. in c. cum decorem, de vi. & honeſt. cleri. fol. 143. quomodo enim ſunt digni ordinibus, qui non ſunt teſtimonio digni ff. de ſena. l. Caſſius, & l. indignum, & ff. de iudi. l. cum prętor. §. penul. & de teſti. l. teſtium. §. penul. ergo infames non poſſunt ordinari nec promoueri ad ſacros ordines, niſi ingrediãtur monaſterium, vt in Auth. de monachis, in prin. col. 1.

Promotoris inquiſitia non dicitur de ſubſtantia proceſſus, nec eſt citandus, ita no. Inn. in c. ſicut olim, de accuſa. fol. 204

Pronunciatio, quando ſit pronunciandum in incidenti, & quando non, vide Inno. in c. cum in iure peritus, de elec. fol. 29 facit gl. no. in c. 1. de ordi. cog.

Pronunciandum eſt ſuper emergenti, in quo examinatur ſeorſum à principali cauſa, vt ſuper qualibet declinatoria, vt C. de plag. l. prȩſes, C. de adulte. l. quoniam Alexandrum. Eſt tamen validus proceſſus ad vlteriora ſi iudex cognouit & non pronunciat, quia tacitè uidetur pronunciaſſe, ut ff. de min. l. ait prętor. §. permittitur, & de appel. c. ex parte M. facit ff. de iudi. l. 2. §. ſi dubitetur, & l. ſi quis ex aliena. Secus ſi nihil cognouit, nec pronunciauit, quia tunc inordinatè proceſſit, & non ualet iudicium, ut in c. exhibita, de iudi. Vel dic, quod ualet, ſed poteſt appellari. Non obſt. l. prolata, C. de ſenten. & interlocu. omn. iudi. quia ibi loquitur quando ordo iudicij peruertitur, ſ. poſt li. conteſt. ſecus ſi ante, nam ante li. conteſt. non eſt iudicium, ſecundum Bar. ſuper incidenti, id eſt quod examinatur poſt li. conteſt. ſimul cum principali, quia pars eius eſt. Si quidem à parte actoris non oportet pronunciari, tamen ſi pronunciatur, ualet, nec dicitur propterea pars grauari ſi fundetur in iuſtitia. ff. de min. l. inter utile. Et dicitur incidens ut replicatio, uel quæ partem probandorum continet. Si uero à parte rei ſit incidẽs & peremptoria, hoc modo dicitur incidẽs, & quia ſubſtantiam petitio elidit, non poteſt pro reo pronunciari interloquendo, ſed diffiniendo ſi, quia litis conteſt. ſperat ſententiam diffinitiuam. ff. de iudi. l. de qua re. ſicut unũquodq; appetit finem propriam. ff. de min. l. 3. §. 1. Sed ante li. conteſt ſuper incidenti fertur interlocutoria, vt ff. de procu. l. ſi & reus, & de litis conteſt. c. exceptionẽ, lib. 6. Et unde quod dixi ff. de iureiur. in l. ſi iuſiurandum & ad pecunias. §. 1. Et hic Hoſt. & Io. deſcribit emergentes ex tẽpore, quæ non poſſunt cauſari, niſi in iudicio, unde exceptio iudicis incompetentis, uel procuratoris, uel ineptitudinis libelli, & omnes quę non deſiderant diffinitiuam, naſcũtur in litis limine & exordio, non ante, et tempore litis inſpiciunt, ſi competunt uel non. Sed incidentes habent originem extra litẽ motam & cauſam uetuſtiorem, ſecundum Io. facit quod no. ff. de condi. ob cauſam. l. qui ſe debere, & in l. 1. C. de ord. iudi. Iſta tangit Inn. in c. penul. de ord. cog. fol. 90. ſed non clarè ſicut dico, tene menti iſta perpetuo. Bal.

Pronunciatio

Pronunciare aliquem tuendum in poſſeſſione, idem eſt quod ponere aduerſario ſilentium, ita no. Inn. in c. cum veniſſent, de iuſti. fol. 151. nu. 2.

Prorogatio fit quatuor modis, ſubmiſſione, & tunc quia ſtatim ſubmittentes efficiuntur ſubditi, non poſſunt pœnitere, vt l. eſt receptum. ff. de iuriſd. omn. iudi. Contrarium no. ff. de iudi. in l. 1. item permiſſione, & tunc prorogans pœnitere poteſt vſque ad litem conteſta. vt l. ſi conuenerit. ff. de iuriſdi. omn. iudi. quia obligat. Item ſolutionis, & iſta fundat iuriſdictionem à prin. vt no. in l. 1. ff. ſi quis in ius voca. non ierit. Itē declinatoriæ exceptionis omiſſione. Et in hoc ſufficit ſi elapſus ſit terminus opponendi declinatorias vel ex facitas actus contra eius, vel incompaſſibilis exceptioni declinatoriæ, vt ff. de iudi. l. ſed & ſi ſuſceperit. item ſcias, quod quatuor impediunt prorogationem. Primo defectus fundamenti in principali iuriſdictione, vt l. priuatorum. C. de iuriſdi. omn. iudi. & in c. P. & G. de offi. deleg. & c. ſignificaſti, de foro compe. Item error, vt l. 2. & l. ſi per errorem. ff. de iuriſd. omn. iudi. Item metus, vt d. l. 2. Et prohibitio ſuperioris, vt c. 2. §. 2. Item taxatio legis impedit prorogationem de tempore ad tempus, ſ. lex taxat tempus iudici & inſtantiæ, ſecus ſi iudici tantum, quod eſt no. Et quod dixi de errore, eſt verum in iuriſdictione conferenda, non in ea quæ eſt corroboranda ne elidi poſſit, vt ibi & alibi no. Et debet fieri prorogatio ad iuriſdi. conſimilem, vt no. Inn. l. inter conuenientes, ad municipales, & ex prorogatione acquiritur auctoritas & exercitium ignoranti propter fundamentum principalis iuriſdi. vt d. l. 2. §. 2. quod tene menti. Bal. Item ſcias, quod quadruplex eſt prorogatio, ſ. de re ad rem, de tempore ad tempus, de perſona ad perſonam, & de loco ad locum. Sed illa de loco ad locum non habet locum in ordinario, ſecundum quod no. in c. 1. de foro compe. in clem. Illa de perſona ad perſonā, non habet locum in delegato, & ſufficit iuriſdi. in habitu vt poſſit prorogari ad actum, vt l. 1. ff. de iudi. v de omnia iſta per Inn. in c. ſi pro debilitate, de offi. deleg. fol. 52. nu. 4. et vide ſupra in ver. Clericus, in 20. q. & ſupra in ver. cita tio, in 28. q. vbi habes, quod contractibus bonæ fidei ſit neceſſaria prorogatio.

Poteſtas ſiue Vicarius, vide omnino infra in verbo, Statutum, in 2. q. ibi, poteſtas tenetur ſeruare.

Poteſtas an teneatur ex delicto ſuæ familiæ, vide Bart. in l. 1. §. familia. ff. de publicanis.

Poteſtas condemnat aliquem ad mortem, an iſte efficiatur ſeruus pœnæ, videtur quod non, quia non poteſt poteſtas alicui libertatem adimere vel ciuitatem. ff. de offi. præſi. l. illicitas. §. qui vniuerſas. Præterea iſte condemnatur ex forma ſtatuti, & ſtatutum non dicit, quod fiat ſeruus pœnæ, ergo, &c. nam quod omittitur à ſtatuto pro omiſſo haberi debet, vt no. Cy. in l. 1. C. de hære. inſti. Præterea nos videmus, quod bona non confiſcantur, quod fieret ſi moreretur ſeruus pœnæ. Præterea hodie nemo bene natus ex condemnatione efficitur ſeruus pœnæ. Ex hoc ſequitur, quod valent eorum teſtamenta, quia ſunt liberi, & retinent. In contrarium videtur, quia iſta ſententia ſtatim facit damnatum ſeruum, vt ff. de pœnis. l. qui vltimo, & l. quidam. ergo non valet ſuum teſtamentum. Et hoc eſt verum de iure, quia lex non iudex facit eum ſeruum, arg. ff. de ritu nup. l. palam, in fi. tamen ſi de conſuetudine eſt, quod eorum teſtam ſeruentur, valet teſtamentum cum etiam lex & conſuetudo poſſunt concedere teſtandi licentiam, arg. ff. de offi præſi. l. Barbarius, in fi. & de his, qui vt in l. penul. & hæc vera de condemnatis præſentibus. Sed abſentes condemnati ex forma ſtatuti non fiunt ſerui, niſi demum fiant captiui, tunc quaſi ab hoſtibus capti incidunt in ſeruitutem, nam ſententia in eos fertur hoc modo, quod ſi quo tempore peruenerint in fortiam communis, &c. vt c. poſtulaſti, de re iudi. in cle. Vnde antequam caſus eueniat, interim ſunt liberi & poſſunt teſtari, arg. ff. de ſeruis exportan. l. Titius. Bal. hoc ponitur Spec. in tit. de iuriſdi. omn. iudi.

Proceſſus, ſed caſſetur, non nocet poſſeſſori non citato, ita no. Inn. de purg. cano. in c. cum dilectus. fol. 222 facit l. ſi deſerta prædia. C. ſi propter publicam penſita. & no. in l. cum miles. §. 1. qui. ex can. main. Bal.

Proceſſus licet ſit cœptus per denunciationē trāſfertur ad inquiſitionē, & vterq; modus poteſt cumulari, ita no. Inn. in c. licet Hely, de ſimonia. fol. 206. nu. 2.

Procedi non poteſt in cauſis ambaſciatorum & eorum, qui ſunt abſentes cauſa reipublicæ, ita no. Innoc. in c. licet, de foro compe. fol. 82. num. 2. vide infra in verbo, ſententia, in 2. & 72. q.

Proceſſus & appellatio vbi ſunt ſuper eodem, etiam ſi ab interlocutoria interim eſt ſuperſedendum, ita no. Inn. in c. quia propter, de elec. fol. 32. nu. 11. ff. de mino. l. inter vtile, & arg. l. diuus. ff. de excu. tut. hoc enim natura appellationis operatur & maioritas tribunalis. Bal. vide ſupra in ver. Caſus, in 12. q.

Proceditur in curia non obſtante abſentia alterius partis quando appellatur extra iudicium, ita no. Inn. in c. ſtatuimus, de elec. fol. 37. nu. 7.

Proceſſus debet caſſari in eo, non fuit ordo ſeruatus, ita no. Inno. in c. venerabilis, extra de offi. deleg. fol. 60. nu. 2.

Proceſſu publicato adhuc poſſunt produci inſtrumenta, ita no. Inno. in c. paſtoralis, de can. poſ. & proprie. fol. 92. intellige vſque ad calculum diffinitiuæ ſñiæ, antequam concluſum ſit in cauſa, vt in c. cum dilectus, de fide inſtrum.

Proceditur in cauſa inquiſitionis, etiam li. non conteſt. & non ſufficit ad domum citatio in cauſa inquiſitionis. Aut ergo citabitur perſonaliter, aut per edicta publicè propoſita in albo prætoris, ita no. Inn. in c. ſi aduerſarius, de eo qui mit. in poſ. cau. rei ſer. fol. 100. nu. 4. & vide l. 1. de requi. reis. tene menti. Bal.

Proceſſus vnius non nocet alteri, quando ſunt duo in eodem crimine coniuncti, ita no. Inn. in c. cum ſuper, de confeſ. fol. 102. nu. 3. vide ſupra in ver. appellatio, in 23. q. & vide gl. in c. dilecto, de preben.

Procedi poteſt per inquiſitionem in cauſa ciuili fiſci, vel eccleſiæ Romanæ, ſed in cauſis priuatorum non poteſt procedi per inquiſitionem. ſed debet procedi per petitionem. ff. de dam. inſe. l. 4. §. hoc autem iudicium. forma autem iſta eſt data à iure, vt ſi e pœnore non procedatur, nam petitio eſt de forma iudicij, vt ff. de iudi. l. inter litigatores, aliter iudicium ordinem ſuſcipere non poteſt. ff. de libe. cau. l. liberis. §. ſi quis & actor, & reus ſunt nomina correlatiua, & ideo vbi non eſt actor, ibi non eſt reus, quia in correlatiuis vno deſtructo vel poſito in eſſe, deſtruitur & reliquū, i. in eſſe ponitur, vt ff. de acceptila. l. fi. & l. fi. C. de indic. vidui. tol. Item actiones inſtrumenta quædam ſunt. Item & petiti, & ſine talibus inſtrumentis iudex iuriſdictionem ſuam non exercet, quod hinc eſt, nec de facto ſupplet in caſibus expreſſis in iure, & lex dicit, quod ibi officium iudicis excepit petiti. Iſtud eſt notabile valde, quia ad officium iudicis pertinet. Notandum eſt ergo, quod lex ait, valde pertinet, i. vltra communem modum vſus cauſarum. ff. de adil. edic. l. adiles. §. item ſciendum, ſuper executione tamen teſtatoris iudex procedit ſine petitione, & ſuper petitione vſurarum & non dimiſſarum in teſtamēto, ita no. Inn. in c. ad noſtram, il 2. de iureiurando. fol. 118. Quod autem dicis in teſtamento, intelligitur quandoque ad pias cauſas, vt pro anima, vt ff. de leg. 2. ſi quis Titio, in glo. vel pro monumento. ff. de petitio. hæredi. l. hæreditas, in fi. aliter enim ſi ad epiſcopum non pertinet publicatio teſtamenti, ergo nec executio, vt C. de epiſ. & cle. in l. repetita, & no. in c. fi. de fide inſtrum. per Inn. vt cui minora denegantur, maiora cōcedantur, vt l. factum. ff. de ſeruis expor. & de ſenatu. l. qui indignus, cum ſimil. Papa vero de plenitudine poteſtatis inquirere poteſt ſine vllo petitore, & omnia facere exequi, ſecundum Inn. in d. c. ad noſtram, il 2. tene menti. Bal.

Proceſſus iud. valet etiam poſt recuſationem ipſius iudicis, niſi appelletur, ita no. Inn. in c. cum ſpeciali, de appel. fol. 138. nu. 4. Adde ad hoc quod no. ſupra in ver. Iudex, in 28. q. De hoc dicto Inno. videtur caſus in c. ſuper quæſtionum, de offi. deleg. lib. 6. Contrarium tamen no. gl. 2. q. 6. c. quotiens, & in q. 5. quia ſuſpecti, & dicit tex. quod per recuſationem deſinit eſſe iudex, de offi. deleg. c. cū ſuper, & eo. tit. c. in literis, in gl.

Procedi quomodo debeat ſuper exceptionibus tam per iudicem, quàm per procuratorem, vide Inn. in c. interpoſita, extra de appel. fol. 140. nu. 1.

Proceſſus inquiſitionis eſt extraordinarius, & multis arbitrarius, ita no. Inno. in c. cum oporteat, de accuſ. fol. 202. nu. 1. Adde quod no. inſt. de publ. iud. in prin. idem Arch. & Io. in c. non eſt, de conſuo. lib. 6.

Proclama ad quam eccleſiam affigi debeat, vide Inn. in c. cum inhibitio, de clandeſti. deſpon. fol. 193. nu. 1. ad idem c. cauſam, de elec. in clem.

Poſſeſſio, vide ſupra in ver. index, in 90. q. & vide omnino ſupra in ver. colonus, in 1. q. & infra in ver. teſtis, in 9. q.

Poſſeſſio eſt triplex, conuentionalis, iudicialis, & violenta, prima duæ non præiudicant domino, vltima ſic, niſi facta fuerit violenta, ita no. Hoſt. in c. quoniam, vt li. non conteſt. & de acq. poſ. l. fi. Bald. Et vide infra in verbo, ſpiritualia, in 2. q. vide Bar. in l. peregrè. §. quibus. ff. de acq. poſ. & Bald. in l. ob maritorum. C. ne vxor pro marito.

Poſſeſſionem nullus poteſt quærere contra Principem, alias Papam, quæ ei præiudicet, quo ad ſpiritualem iuriſdictionem, ſed quo ad temporalem iuriſdictionē in aliqua ciuitate vel ſimilibus ſic, ita no. Inn. in c. bona, de poſtu. fo. 17. nu. 1. quod tene menti. Bal. vide Cy. in l. competit. C. de præſcrip. 30. vel 40. ann.

Poſſeſſio vacans prodeſt domino, ſed ſi nō eſt vacans prodeſt bonæ fidei poſſeſſori, ita no. Inn. in c. Cumana, de elec. fol. 34. nu. 4. vide ſupra in ver. reos, in 3. q.

Poſſeſſionem auferre eſt de proceſſu iudicij, ita no. Innoc. in c. dudum, de elec. fo. 23 vide omnino infra in verbo, Statutum, in 5. quæſt. circa medium ibi, de poſſeſſione vero, &c.

Poſſeſſio iuriſdictionis qualiter acquiratur alio poſſidente, & cuius ſcientia ſit neceſſaria, vide in c. conquerente, de offi. ordi. fol. 65

Poſſeſſio ſine cauſæ cognitione nemini, ita no. Inn. in c. inter quatuor, de maio. & obed. fol. 66. nu. 2. facit C. de pact. l. ſi pacto quo pœnam. Bal. vide infra in verbo, taciturnitas, in 2. quæſt. & ſupra in ver. Allegans, in 4. q. vide Io. And. in c. licet epiſcopus, de præben. lib. 6. & dixi in l. ſi deſerta prædia. C. ſi propter publicam penſitationem.

Poſſeſſionem nactus, ſed adeptus fingitur quis, qui non eſt per conſuetudinem, ita no. Inn. in c. cum ſuper, de can. poſ. & proprie. fol. 92. per c. 2. de conſuetudine. fol. 15. ergo in d. c. 2. non eſt fauor eccleſiæ, quod quæratur eccleſiæ poſſeſſio ſolo titulo, quia hoc non eſt verum, vt no. C. de ſacroſan. eccle. l. fi. nam hoc videmus in alijs perſonis priuilegiatis, vt in fiſco, cui non acquiritur poſſeſſio, niſi accipiatur, vt no ff. pro ſocio. l. cum duobus. §. idem reſpondit, vnde ſicut imperio non acquiritur poſſeſſio ſine actu corporali ſic eccleſiæ. Idē videmus in cauſis priuilegiatis. C. ſolu. matri. l. dotis. facit quod no. idē Inn. in c. in præſentia, de proba. fol. 103. Operatur ergo plus conſuetudo quam fauor eccleſiæ, arg. ff. quib. ex cau. maio. l. ſciendum, & l. denique. Sed ibi erat poſſeſſio odioſa, circa quam non fingitur: ſed in d. c. 2. erat in poſſeſſio fauorabilis, quod tene menti. Bal. & vide ſupra in ver. clauſula, in 10. q.

Poſſeſſio acquiritur in corporalibus ſolo titulo, ita no. Inn. in c. cum noſtris, de conceſ. præb. fol. 153. nu. 3. ergo ſi Imperator concedit alicui aliquam iuriſdictionem, ſtatim facit eum poſſeſſorem, quia Imperator habet vniuerſalem poſſeſſionem, ſtatim quod eſt coronatus, licet per ſingula non attingat, quia non debet glebas circuire, vt l. 3. ff. de acq. poſ. Eſt enim irregularis poſſeſſio eius, & plurimum iuris & iuſtitiæ habet, qui non poteſt expelli de iure. Sed ſi de facto non habuit poſſeſſionem eam alteri dare non poteſt, quia nemo dat, quod non habet, ius tamen proprietatis transfert ſine poſſeſſione, arg. l. pen. C. de dona. inter virum & vxorem, & facit ad prædicta quod no. C. de inceſt. nup. in Auct. in prin. col. 2. Patet etiam ex prædictis, quod Imperator qui obtinuit in incorporalibus non indiget miſſione in poſſeſſionem, quia per ſolam ſententiam victus perdit poſſeſſionem, & victor eam nanciſcitur, quod eſt verum in actore vincēte. Si autem vincat reus nunquid indiget executore. ff. quod met. cau. l. metū. §. ſed licet, & ff. qui ſatiſd. cogan. l. ſciendum. §. ſi fundum. Sed in rebus corporalibus

ralibus

ralibus victor non poteſt inuadere poſſeſſionem ſua auctoritate, licet habeat ſententiam iudicis pro ſe, niſi de iudicis licentia, non tamen omnis iudex poteſt ſibi dare licentiam, ſed ſolum ille, qui poteſt in poſſeſſionem mittere. Item ſciat quod in incorporalibus non habetur poſſeſſio, niſi mediante re corporali, vt l. ſi ædes. ff. de ſerui. vrba. præd. Iſta ponit Inn. in c. cum noſtris, de conceſ. præben. ibidem, licet non ita clarè & plenè. quæ tene menti. Bal. Idē dico, quod ſi Princeps dat alicui ſuam iuriſdictionem, ſiue per priuilegiū, ſiue per ſ(e)n(tent)iam, quod valet iſta donatio, etiam non citatis ſubditis, quia ſuper iure ſui dominij non ſubditorum iudicat, vt l. 1. in fi. ff. de ſerui. vrba. præd. quod no. Bal.

Poſſeſſio quaſi iuris præbendalis, canonicalis vel epiſcopalis qualiter acquiratur, & qua actione, & qualiter perdatur, & qua vi, vel qua reſiſtentia vel cōtradictione. Et an in incorporalibus requiratur animus & corpus, i. voluntas & factum, nam incorporalia facto poſſidētur. ff. de ſerui. vrba. præd. l. ſeruitutes. §. in ſuperficiebus, in fi. principij, in acq. poſ. ita no. Inn. in c. in literis, de reſti. ſpol. fol. 94. nu. 10. vnde omnia incorporalia iuris intellectum habent, quia iura ſunt. Sed quædā inhærēt rebus corporalibus, vt iuriſdictio quæ adhæret territorio, vt C. vbi & apud quos. l. fi. Item ſeruitutes perſonales, vt vſusfructus, vſus, miniſterium ſeruorum, dicunt in perſonam facta relatione ad alteram partem, i. ad habentem, tamen in rebus & in iuribus realibus fundatur, alioquin non eſſent ſeruitutes, ſed obligationes perſonales. ff. de ſerui. l. vt pomum, & de ſerui. ruſti. præd. l. pecoris, & de vſufru. leg. l. fundi Trebatiani, & no. ff. de vſufruc. l. ſi quis ita. Item ſeruitutes reales ſunt hinc inde, id eſt prædiales. Itē perſonalium ſeruitutum quæritur poſſeſſio patiētia & vſu. ff. de vſufructu. l. 3. §. dare. In realibus dic, vt l. 2. de ſerui. & aqua. In realibus ſententia prædio datur. ff. de nego. geſt. l. qui aliena, in fi. & inhæret prædio. ff. de contrahen. emptio. l. ſi aquæductus. Reales etiam ſeruitutes inſunt rebus actiuè & paſſiuè. Perſonales inſunt rebus paſſiuè tantum, ſed perſonales obligationes nullo modo inſunt rebus, ſed perſonis tantum. ſed iuriſdictio ineſt rebus ſolum actiuè, & ineſt perſonis paſſiuè. Et ideo eſt in rem ex parte venientium, & in perſonam ex parte patientium. Sic eſſe vaſallum ratione originis, id eſt fidelis eſt quædam ſeruitus, vt no. ff. de vſufruc. l. ſi cuius, & eſt quaſi perſonalis. Sed eſſe vaſallum ratione rei, eſt ſeruitus realis, quę omnia tene mēti. Bal. Quædam ſunt ſimpliciter incorporalia, & ſine vllo corpore iuris habent intellectum, vt ius eligendi, ius præſentandi, & ſimil. arg. ff. de peti. hære. l. hæreditas, in fi. in iſtis non cadit poſſeſſio corporalis, nec quæritur pedum poſitione, ſed per actus conuenientes & conſuetos, & quando fiunt, vt fieri debent, et à quo fieri debent, ſecundum Inn. in d. c. in literis, de reſti. ſpol. ibidē. Sciās quod eſt reperire quaſi poſſeſſionem eligendi, quia omnis poſſeſſio quæ alicuius eſſentiæ eſt, cum ſterilis eſſe nō debeat, fructus parit poſſeſſori, quos ergo fructus iſta poſſeſſio parit? reſpondetur, eligere erit in fructu, ſed an fructus iſte erit naturalis an induſtrialis. Dic quod induſtrialis, quia non ſolo curſu naturæ producitur in eſſe, ſed facto hominis, ſecūdum Inn. in d. c. in literis, in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis tria ſunt, ſ. quaſi poſſeſſio, quæ in facultate eſt vſus, qui in exercitio eſt fructus, qui in commoditate eſt, vt perceptio bannorum & cæterarum cōmoditatum iuriſdictionis. Sed in electione commoditas nō eſt diſtincta ab vſu, vnde eligere licere, i. eligere de licentia iuris eſt fructus. Idem in iure præſentandi, quia præſentare eſt vſus, ſi actus huius iuris nec .n. aliam commoditatem præſtat modo præſentandi, niſi ipſum præſentare, & actus & exercitium dicitur eſſe fructus, ſeu habitus iuris, & poſſeſſio iſta quandoque incipit à iure, & tunc ſufficit titulus adiudicationis per ſententiam iudicis, vt no. de conceſ. præben. c. cum noſtris, per Inn. Tamen ex ſolo titulo nemo poſſidet iſta incorporalia, niſi qui habet verum ius, ſicut nemo poſſidet actum, niſi qui habet actum. Quandoq; incipit iſta poſſeſſio à facto, & tunc factum, i. actus præcedere debet, alias non habet cauſam, nec fundamentum vllum, vnde exigitur cauſa fundamenti, ſecundum Innoc. in d. c. in literis, de reſti. ſpol. fol. eod. ſed non ita clarè. tene menti. Bald.

Poſſeſſio iuriſdictionis quæritur ordinario, ſi ingreſſo territorio ſubditi ſibi pareāt in faciendo, quia maius ſignum eſt facere, quam pati, ſecundum Inn. in c. in literis, de reſti. ſpol. fol. eodem. Et an ſit duplex poſſeſſio in incorporalibus, ſ. naturalis & ciuilis, & quando prædium poſſidet ſeruitutem vacantem domino. Et quæ ſit potentior naturalis, an ciuilis in incorporalibus, & ſuper qua magis fundatur præſcriptio, vide de omnibus iſtis Inſti. de act. §. ea, per Ia. Bu. Bal.

Poſſeſſionem nunquam habitam non licet propria auctoritate intrare, ita no. Inno. in c. cum veniſſent, de reſti. ſpol. fol. 95. & ibi caſus. Bald. vide in l. non dubium. C. de leg. & in l. 1. in prin. ff. quo. leg. per gl. Accur. & vide infra hoc eodem verbo, in 16. q. circa finem ibi, ſi autem poſſeſſio erat vacans, &c.

Poſſeſſio in corpore an magis quæratur per vnum actum, quàm per alium, vide Inn. in c. ex parte, de reſti. ſpol. fo. 96. nu. 4 vide ſupra in ver. beneficiū, in 3. q.

Poſſidere & præſcribere poteſt quilibet clericus ius excommunicandi & ſimilia, ita no. Inn. in c. olim, il 3. de reſti. ſpol. fol 97. nu. 1.

Poſſeſſio eccleſiæ & aliarum rerum intelligitur continuata, donec quis expellatur, ita no. Innoc. & Hoſt. in c. ſæpe, de reſtitu. ſpol. fol. eodem. & vide ſupra in verbo, Animus, in 1. q.

Poſſidens tantum poteſt turbari in poſſeſſione, quia qui non poſſidet, turbari non poteſt, & modi turbationis ſunt exprimendi in libello, ita no. Innoc. in c. cauſam, de probationibus. fol. 103. num. 6. alias ſi non exprimeret, eſſet libellus generalis & incertus, quod no. & tene bene menti. Bald. & vide do. Bald. in l. ordinarij. C. de rei vendi.

Poſſeſſione de accipienda, quando plures armata manu contendunt, cuilibet eſt inhibendus acceſſus ante cognitam rationem vel cauſam. Si autem armata manu contendunt de poſſeſſione retinenda, quia vterque aſſerit ſe poſſidere, tunc ſummatim cognoſcitur quis poſſideat, & tunc alteri inhibetur, ne ante cognitam quæſtionem accedat. Si autem vnus vellet inuadere alius retinere, nō debet iudex hoc permittere, vt l. illicitas. ff. de offi. præſi. & ff. de offi. procu. Cæſa. l. fi. & ff. de aqua quoti. et æſti. l. pen. Si autē poſſeſſio erat vacans, & vnus alium præuenit in poſſeſſione occupanda, ille qui præoccupauit, erit loco poſſeſſoris, nec poteſt vim pati, nec debet per iudicem compelli, niſi conueniatur, vel niſi in beneficijs vel præbendis, quas iudex non debet pati occupari, licet vacent, ita no. Inn. in c. in præſentia, de proba. fol. 103. nu. 3. tene menti iſta. Bal. vide ſupra hoc eodem verbo, in 12. q.

Poſſeſſio locatoris non probatur per ſolum inſtrumentum locationis factum extra rem, ita no. Inn. in c. inter dilectos, in fi. extra de fide inſtru. fol. 114. vnde per inſtrumentum non probatur poſſeſſio, quia non infertur neceſſario, nec præſumptiuè, vt C. vnde cognati. l. non hoc, tamen qui probat redditus apportatos à colono præſumitur poſſidere, niſi contrarium probetur, vt l. Pompo. ff. quib. mo. vſusfru. amit. & l. quamuis. §. ſi conductor, de acq. poſ. & C. ſinium regun. l. ſi quis ſuper quod tene menti. Bal. vide Bar. in d. l. quamuis, & l. qui vniuerſas. §. quod per colonum, de acq. poſ.

Poſſeſſiones eccleſię æquè bene dicuntur illę, quæ pertinent ad epiſcopatum, ſicut illę, quæ pertinent ad canonicos, ita no. Inn. in c. nouit, de his quæ fiunt à præla. ſine conſenſu capituli. fol. 157

Poſſeſſio iuriſdictionis aliter quæritur contra ſubditos, qui ſunt in poſſeſſione libertatis, aliter contra eum dominum, qui eos ſubditos tenet, ita no. Inn. in c. dilectus, de capel. mona. fol. 180. nu. 3.

Poſſeſſio generalis iuriſdictionis, quæ territorio & vniuerſitati cohæret, non acquiritur, licet ſinguli de vniuerſitate confiteantur ſe eſſe ſubditos, & iurēt fidelitatem, ſed tamen hoc non faciant collegialiter, ita no. Inn. in c. dilectus, de capel. mona. fol. eodem. quod no.

Poſſeſſio vacua quæritur in ſubſidium per bannum, & ſi nemo in ipſum incurrat, ita no. Inn. in d. c. dilectus, de capel. mona. fol. eodem.

Poſſeſſio non quæritur per illum, qui ingreditur poſſeſſionem rei, quam putabat ſibi fore legitimè traditam, ſed non erat. Ratio eſt, quia non ingreditur animo acquirendi, ſed iam quæſitam retinendi. Iſta eſt gl. no. ff. de acq. poſ. in l. poſſideri, in prin. Sed Bar. eam ibi reprobat.

Poſſeſſionem ingrediens cum decreto iudicis inualido, an teneatur pęna ſtatuti de turbata poſſeſſione. Bar. tenet quod ſic, ſi ſtatutum ſimpliciter loquitur. Ratio, quia fuit in lata culpa, ſecus ſi ſtatutum requireret dolum, ſecundum eum, in l. poſſidet, de acq. poſ. quod no. Et adde quod idem Bar. no. in l. 1. §. non autem. ff. ſi quis teſt. li. eſſe iuſſ. fue.

Poſſeſſorium & petitorium ſi ſimul cumulantur in eodem libello. licitum eſt iudici diuidere libellum, & pronunciare ante de poſſeſſorio, quàm de petitorio, ſi ſibi conſtiterit, ita no. Inn. in c. ſuborta, de re iud. fol. 129. quod eſt no. Bal.

Poſſeſſorium præmittitur in ordine pronunciandi, ita no. Ian. in c. cum dilectus, de cau. poſ. & proprie. fol. 93. ſed in præualentia exequendi præfertur petitorium, cedit ergo poſſeſſorium petitorio quo ad finalem effectum, & duos intellectus, vel in cumulatione, vel in contraria, ſeu mutua connexione. Subijciamus rem in exemplo: Ago interdicto vnde vi, & rei vendi. Super vtroq; pronunciabit per l. dr quare. ff. de in. Sed vna executione cōtentus ero. Si fiat executio in rei vendi debet mihi ſufficere, quod rem habeo cum acceſſionibus, per interdictum nudam poſſeſſionem auoco. ff. vti poſſi. l. ſi duo, in fi. Sed per rei vendi. euinco, vt Inſti. de offi. iudi. in fi. ff. ſi ſerui. vendi. l. 2. & ff. de rei vendi. l. Pompo. §. ſed res, & ff. de act. emp. l. ſi quis fundum. Fruſtra ergo de poſſeſſorio laboro, arg. ff. de vulg. & pupil. l. fi. §. Titius, de ædil. edic. l. bone. §. aliquando. Si ergo ſimul peto executionem petitorij & poſſeſſorij, non repellar ratione duplicitatis, ſed fiet executio petitorij omiſſo poſſeſſorio, quia vna ſolutio ſufficit ad vtranque, ſi primo plenior fiat, arg. ff. de ſolu. l. nuncupatione §. fi. Si vero volo petere executionem petitorij non poſſum, ſed poſſeſſorij poſſum tantùm non. n. eſt fruſtra pronunciandum: fruſtratoria. n. pronunciatio fieri non debet, ſicut dicit lex, quod arbiter electus abſque pęna non cogitur pronunciare, ne fruſtra ſit & impunè contemnatur, vt ff. de arbi. l. litigatores, §. fi. Alius intellectus eſt ad declarationem dicti cap. cum dilectus, ſ. quod ago ego contra te interdicto recuperandæ, tu contra me rei vēdica. pro incorporalibus, in quibus actio nō datur poſſeſſorij, ut Inſti. de act. §. æquè, uel pro corporalibus, quia ego habebam naturalem, in ciuilem, per iudicem pronunciatur contra te in poſſeſſorio, contra me in petitorio, ſi petam contra te executionem repellar. Et ideo fiet executio contra me, quia cauſa dominij præualet cauſę poſſeſſioni, arg. ff. de publiciana. l. exceptione. ff. mandati. l. man. diſtrahendorum ſeruorum. ſed videtur quod nō debuerim audiri, quia exceptio ſpoliationis eſt priuilegiata, ut l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de vi. Sed quod in d. c. cum dilectus, non fuit oppoſita exceptio, ut in tit. ſeq. c. 1. nec reconuentio habet uim exceptionis. quia ſuper exceptione non pronunciatur ſed ſuper reconuentione ſic, ut ff. de excep. rei iudi. l. ſi inter te & me. Ad aliud ergo pronunciatur ſuper poſſeſſione, ſi petitorium confundit poſſeſſorium? Reſpondeo propter fructus, ut ff. de rei uin. l. utique. Item quia bene fiet executio, niſi exciperetur, & ſic ſententia producit effectum ſuum in eſſe, ſi nō opponatur, & ita declaro ego Bal. iſtud c. uide ſupra in uerbo, Appellatio, in 31. q. & ſupra in uer. Cauſa, in 9. q.

Procurator oportet, quod habeat ſpeciale mandatum ad crimen opponēdum, alias non eſt legitimus procur. ita no. Inn. in c. ſuper his, de accuſ. fol. 201. nu. 12. & c. ſtatuimus, in fi. de elec. lib. 6. Nec ſufficit cauere, ut ibi, & ſic procuratorium non extēditur ad oppoſitionē criminū, niſi hoc ſpecificetur in mandato, uide ſupra in uer. Abbas, in 6. 9. 13. & 16. q. & uide ſupra in uer. Abſolutio, in 5. q. ibi, procurante, &c. Vide caſum in c. non poteſt, de procura. in clem.

Procurator licet conteſtetur litem, nihilominus dominus debet iurare de calumnia, & reſpondere poſitionibus, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de iudi. fol. 81 nu. 3.

vide

vide infra in verbo, Teſtis, in 46.q.& ſupra in ver. Caſus, in 8.q. hodie eſt caſus de iuramento calumniæ, lib.6.

Procurator vniuerſitatis vel collegij debet reſpondere id, quod maiori parti placet, ita no. Inn. in c. paſtoralis, de iudi. fol. eo. num. 2. vide ſupra in ver. Citatio, in 2.3.& 4. quæſt.

Procurator ſi conſtitutus eſt à prælato nomine ſuæ eccleſiæ, vel à poteſtate nomine ciuitatis, non finitur mandatum, licet conſtituens moriatur re non integra. Idem in actore tutoris, ita no. Inn. in c. dilecti, de foro compe. fol. 83. nu. 1. facit l. pen. §. 1. C. de admini. tut. & l. ſi quis alicui. ff. de acq. hære. & l. item eorũ. §. fi. ff. quod cuiuſque vniuer. nomine. Hodie eſt caſus in contrarium, in c. fi. de procu. in cle. Sed ſi prælatus dum ipſe litigat de prælatione ſua facit ipſe procuratorem nomine ſuo & moritur, quandocunque expirat man. vt ff. de ſuſpec. tut. l. poſt finitam. Hodie dic, vt in c. fi. de procu. in clem. Si prælatus fecit aliquem contractum, aut conceruit redditus, qui ſpectant ad prælatum, vt quia locauit prædia, & tunc mortuo vel translato, vel amoto prælato contractus non durat vlterius. ff. loca. l. ſi quis domum, & c. fi. ne prælati vices ſuas, vbi no. gl. niſi contraxerit vt ſyndicus monaſterij, vel ſolenniter cum conſenſu capituli, vel pro vtilitate monaſterij, quia vtiliter geſtum propterea debet ratum haberi, vt ff. de neg. geſt. l. Pompo. §. 1. Aut contractus concernit veram alienationẽ proprietatis, & tunc ſi contractu fuit ſeruata ſolennitate ſtatim poſſeſſor cœpit iure perpetuario poſſidere, & non conuenitur quod ſolenniter actum eſt, vt ff. de min. l. in integ. & l. ſi minor. ff. de acq. hære. Bal.

Procurator poteſt eſſe contumax ante li. conteſt. in præparatorijs iudiciorum, & tunc præiudicat domino, vt dominus patiatur primum decre. vt C. de procura. l. eum qui, non ſecundum decre. vt l. hoc amplius, in fi. ff. de dam. infec. facit ff. de procur. l. ſed & hæ, in fi. Item vt dominus habeatur pro conuicto ſuper præparatorijs interrogationibus, vt ff. de procu. l. non ſolum. Item vt claudatur domino iudiciorum copia, niſi primo refectis expen. arg. ff. de leg. 2. l. qui ſolidum. §. etiam. vt non dominus poſſit excommunicari, quia procur. datur cauſa, non perſona, nec vt dominus poſſit infamari. ff. de infamibus. l. furti. §. qui alieno, nec mulctari, vt l. penul. §. ſi procur. ff. ſi quis ius di. non obtem. niſi dominus ratificet culpam procura. l. 3. §. ſi procu. ff. quod quiſque iur. & c. 1. in fi. vt li. non conteſt. Sed bene facit dominum incidere in pœnam contractus & contẽptus, quia non exigitur dolus, vt l. non diſtinguemus. §. ſi domini. ff. de arbi. ſed ſi dominus non eſſet monitus, non excuſaretur conſtituendo ignarum & contumacem, arg. ff. man. l. idemq́;. §. ſi tutor. C. qui pe. tu. l. cum à matribus, & de app. l. præſes, & ff. de iniur. l. ſed ſi vnius. §. procu. poteſt etiam contumax eſſe procur. in ipſa lite conteſtanda, quia non vult litem cõteſtari. Et idem quod ſupra, quia ſumus in primo tempore, ſ. ante litem conteſt. Poteſt etiam eſſe cõtumax poſt li. conteſt. & tunc contumacia procur. nocet domino ad præiudicium litis fortius, quàm ante li. conteſt. quia maior eſt contumacia poſt li. conteſta. quàm ante, & dominus ex hoc poteſt pati ſecundum decre. Non ſolum ergo miſſio tedialis fiet ex contumacia procur. poſt li. conteſt. ſed etiam præiudicialis in vera poſſeſſione. C. de dign. l. quotiens in me. In domino, quia delictum procu. poſt li. conteſt. facit dominum cadere à cauſa, ergo & contumacia, vt ff. de excep. do li. l. apud Celſum. §. quæſitum, ſ. vt poſſit ferri ſententia ex contumacia, arg. C. de his, quibus vt indig. l. Polla, vbi non ſolum in lite præiudicat, ſed in alio præiudicio, quia venit ex neceſſaria conſequentia ipſius litis, quod eſt mera pœna, ſed ibi loquitur in proſequente non in contumace. Item nocet, vt dominus habeatur pro confeſſo ſuper poſitionibus, vt in c. 2. de confeſ. lib. 6. ſicut ſi ipſe dominus eſſet contumax, vt ff. de confeſſis. l. certum. Sed non nocet quo ad præiudicium excommunicationis, vel perſonæ, quia ſuper ipſam perſonam non habet man. & hoc verum, niſi ipſe dominus diſſimulet, & particeps fiat ipſius cõtumaciæ, quia tunc ipſe eſt cauſa excommunicationis ipſius, non procur. vt C. de exac. mili. ann. l. 2. lib. 12. Poteſt etiam eſſe contumax procur. in ipſa ſententia, quia perſonaliter citatus dixit nolo venire, & ex hoc dominus patitur ſententiam, ſed non priuatur beneficio appellandi, quia dominus non eſt verus contumax, ex quo procu. exceſſit fines mandati, tamen ſententia valet propter culpam domini, qui malum procuratorem conſtituit. Poſt ſententiam poteſt procur. eſſe contumax in non appellando, & tunc ſi eſt ſoluendo, præiudicat domino, ſecus ſi non eſt ſoluendo, vt ff. quando appel. ſit. l. pen. in fi. & no. C. de appel. auth. hodie, quod eſt un. Bal. poteſt etiam procur. eſſe contumax in appellatione interpoſita proſequenda, & tunc indiſtinctè nocet domino, niſi dominus adiuuaretur extraordinario remedio per reſtitu. in integ. vt ff. de mino. l. etiam ſi ſine. §. fi. de dolo. l. arbitrio. §. pen. C. de iudi. l. properandum, in fi. & d. l. præſes, de appel. Vnde ſcias, quod licet procur. verus contumax non audiatur appellans, tamen dominus propter contumaciam procur. intra decem dies poterit appellare, ita tamen quod illi decem dies computentur à die latæ ſententiæ. ſi autem dominus eſt fictè contumax, quia citatus fuit ad domum, ſed non repertus, habet decem dies ad appellandum, & iſti decem dies à die ſcientiæ computantur, quod eſt dictum ſingulare, licet gl. in c. præſentium, in gl. per hanc, dum allegat 2. q. 6. biduum. infra de teſti. videtur ſentire contrarium, vide iſta no. per Inn. in c. 1. vt li. non conteſt. fol. 85. nu. 1. & 2. & ibidem per Hoſt. vide ſupra in ver. Citatio, in 38. q.

Procurator poſt litem conteſt. impeditus debet conſtituere proprium procuratorem ſuis proprijs expen. vnde licet non haberet de pecunia domini expendat de ſua burſa ſecundum Inn. tamen repetet à domino per actionem mandati, ſecundum Hoſt. Sed ante litem conteſt. non imputatur ſi non ſubſtituit, etiam ſi habuit mandatum ad ſubſtituendum, ne domini diligentia, qui dedit manda. ei noceat ad ſubſtituendum: nemo. n. qui conſtituit procur. tenetur dare mand. ad ſubſtituendum, & ſi hoc facit ſibi nocere non debet, nec debet fieri eius conditio deterior. vbi autem procu. non habet man. ad ſubſtituendũ ante li. conteſt. ideo non imputatur, ſi non ſubſtituit, quia non poteſt, ſed quadam lex videtur dicere, quod non prius teneatur expendere, quàm recipere. ff. man. l. ſi vero non remunerandi. §. fi. quæ omnia tene menti. Bal.

Procurator ad negocia poteſt dominum nominare in iudicio, & quaſi declinatoriam habeat opponere, ſecus in procur. ad iudicia, ita no. Innoc. in c. quoniam, vt li. non conteſta. fol. 86

Procurator eccleſiaſticarum perſonarum iurat de calumnia ſine mandato ſpeciali, & eſt ſpeciale in perſonis eccleſiaſticis, ita no. Innoc. in c. 1. de iura. calum. fol. 87. nu. 4. quod præſtatur ſuper tota cauſa. Sed ad iurandũ in emergenti non requiritur ſpeciale man. nec vbi lis non conteſtatur. ff. de procur. l. non ſolum, in prin. de dam. infec. l. qui bona. §. qui alieno, vbi de hoc. Bal. vide ſupra in ver. Exceptio, in 7. quæſt.

Procurator debet mitti talis, et ita inſtructus, quod ſciat veritatem negocij, alias ſi interrogetur, & dicat ſe neſcire veritatem, quia ignorat factum, facit dominum ſuum haberi pro contumace quo ad expen. imputetur. n. domino quare nõ miſit procu. inſtructum & ſcientem negocij veritatem, ita no. Inn. in c. in pertractandis, de iur. cal. fol. 88. vide ſupra in ver. Impeditus, in 1. q.

Procurator li. et iurauerit de calumnia, tamen ſi dominus tanquam legalior interrogetur, nihilominus dominus tenetur iurare, ita no. Innocen. in c. fi. de iura. calum. fol. eodem nu. 1.

Procurator quando dubitat, debet habere inducias ad dominum conſulendum, ita no. Inn. in c. expoſuit, de dil. fol. 89. nu. 2. vide ſupra in ver. Actor, in 2. q. ibi, cauſa ſatere procuratorem.

Procurator ſubſtitutus ad impetrandum poteſt alium ſubſtituere, ſi habuit ad hoc ſpeciale mandatum, ita no. Hoſt. in c. ex parte decani, de reſcrip. vide ſupra in ver. Citatio, in 31. q. & ſupra in ver. Licentiatus, in 5. q. ſupra in ver. Dominus, in 3. q. & ſupra in ver. Nomen, in penul. q.

Procurator non poteſt iurare in animam domini, niſi habeat ad hoc ſpeciale mandatum, ita no. Inn. in c. quia propter, de elec. fol. 32. nu. 14.

Procurator non prorogat iuriſdictionem conſentiendo, ſed excipere omittendo, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum, ita no. Innoc. in c. de cauſis, de offi. deleg. fol. 52. num. 1.

Procurator litis non prorogare poteſt iuriſdi. de re ad rem ſine ſpeciali mandato, ita no. Inn. in c. cum olim, de offi. deleg. fol. 59. nu. 2. poſt primam manum, & ibi caſus. vide infra in ver. Sucius, in 3. q.

Procurator poteſt renunciare exceptioni dilatoriæ, & etiam probationi exceptionis peremptoriæ. Alij dicunt non valere renuncia. quia per procuratorem remitti non poteſt exceptio, ſed omitti, ita no. Inn. in c. cum olim, de offi. delega. fol. eo. nu. 3. Hoc vltimum eſt verius, quia remiſſio eſt donatio, vt ff. de dona. l. ſi quis delegauit. Item quia procurator conſtitutus non poteſt renunciare exceptioni, puta non nume. pecu. C. de nona. l. non attulit. Nec fideiuſſor, vt no. ff. mandati. l. ſi fideiuſſor. §. quædam. Tamen ex ordine iudiciorum poteſt procurator concludere in cauſa, licet hoc modo renuncietur omnibus de cætero allegandis, vt no. ipſe in c. paſtoralis, de cau. poſ. & proprie. fol. 92. & per Io. And. in c. fi. de in integ. reſti. lib. 6. Bal.

Procuratorem conſtituens non dicitur habere aduerſarium, nec iudicem, antequã adeat, & ideo ſi reuocat procuratorem ante litem conteſt. nec tenetur intimare, niſi procuratori, ita no. Inn. in c. ex inſinuatione, de procu. fol. 70. in prin. & lis. motu, ſi lis eſt conteſtata, valet conteſtatio, ſed an valeat reuocatio, ſecundum eum in c. in noſtra in gl. aduerſa, eo. tit.

Procuratore conſtituto ad litem conteſt. & ſubſti. poteſt per ſe cauſam peragere totam, ita no. Inn. in c. petitio, de procura. fol. 71. nu. 3. ff. de procura. l. qui procuratorem dat. Bal.

Procuratorem non ſufficit dimiſiſſe, ſi procu. noluit cõparere, & dominus cũ conſtituens tenetur de impenſis, ita no. Inn. in c. conſtitutis, de procu. fol. 72. nu. 3.

Procurator ad negocia, & mediator teſtificatur ſi partibus placet, alias non, ita no. Inn. in c. Romana, de teſti. fol. 112. de primo vide gl. in d. c. Romana, de ſecundo, vide in c. 1. de teſti. lib. 6.

Procurator conuentus non ſecundum ſuum credere, ſed ſecundum voluntatem & placitum maioris partis conuentus debet reſpondere, ſecus in Abbate, qui proſequitur ſuum ius, ita no. Inn. in c. ad hæc, de teſta. fol. 165. & ibi vide per eundem, quod Abbas põt reuocare procuratorem conſtitutũ à conuentu. Inn. Bal.

per Procuratorem generalem quæritur poſſeſſio domino, ſecundum Bart. in l. qui in donatione. ff. de dona. & ibi vide per eum, quid in pacto adiectionis in diem, & l. commiſſoria.

Procuratorem an quis facere poſſit inhabilem, & ad ſubſtituẽdum habilem. Bar. quod non, ſi in eo procu. officium radicatur, ſecus ſi nudum præſtat miniſteriũ, per l. 1. §. cæterum. ff. de acq. poſſ. & per Io. And. in c. religioſus. ff. de procura. in cle. Caſus eſt de hoc in terminis, in c. procu. de elec. lib. 6.

Producens, vide omnino ſupra in verbo, Inſtrumentum, in 1. quæſt. & in ver. Atteſtati, in 2. quæſt.

Promittens non exigere, non incidit in pœnam, ſi aduerſarius ſuus cui promiſerat ſponte ſoluat, ita no. Inn. in c. conſtitutus, de pœnis. fo. 223. quod no. facit ad no. in l. 3. ff. ſolu. matri. Bal.

Promiſſio facti vni iudici non extenditur ad alium iudicem. ff. iudi. ſolu. l. pen. ita no. Abbas in c. præterea, de teſti. cogen.

Promiſi centum vel aliam quantitatem nomine pœnæ dare, & ſi nõ ſoluerem vel non facerem, quod promiſi, certè quantumcunq; fuerint promiſſa iſta centum nomine pœnæ, non tamen cogor ſoluere iſtam pœnam, ſed ſolum intereſſe, ita no. Inn. in c. tuam, de pœnis. fol. 223. quod ſingulariter eſt no. Bal.

Promiſſio facta authoritate mandati de ea perſona ad quam non trahitur mand. eſt nulla, ita no. Inn. in c. cum olim, de præben. fol. 151

Promiſſor

Prouiſor ſeu executor, ſi non ſeruat formam mandati ſibi facti, nulla eſt prouiſio, ſed ſunt quædam clauſulæ monitoriæ, ſeu oratoriæ, quædam ſunt modales, quædam conditionales. Monitoria clauſula eſt quando committens dicit, prouideas tali, ſi eſt idoneus. quæ clauſula non facit conditionem, & valet prouiſio etiam ſi ille non fuerit idoneus, dummodo ſit habilis, licet non ſit dignus, nec ſufficiẽs. conditionalis clauſula eſt, quando committens dicit, prouideas tali ſi eſt oriundus de prole militum, vel de nobili ciuitate vel genere, nam ſi non eſt talis, qualis eſſe debet, non tenet prouiſio, quia forma prouiſionis erat limitata propter appoſitionem conditionis, & hic executor non habet examinare iſta conditionaliter, ſed de plano in domo nõ in iudicio, quia eſt merus executor, qui debet exequi ſine cauſæ cognitione. Sim. le no. C. de his qui. vt indig. l. ſi ea. tamen legitimum contradictorẽ audire debet talis executor, maximè ſi citare incepit, quia fortè ſi. aſſumpſit in mandato iudicis, & ſuper nullitas per eum debet pronunciare. ff. de confir. tuto. l. tutores à patrono, in ver. idoneum pronunciando. Itẽ ab iſta ſua pronunciatione poteſt appellari intra decem dies, ſicut à grauamine ſeu à ſententia. Sed ſi non aſſumpſit partes iudicis poteſt perpetuo opponi de defectu conditionis. Alij dicunt, quod licet citet vt iudex illum cuius intereſt, & cui præiudicatur, tamen hoc facit, vt ſummariè ſe informet, non vt pronũciet, & ideo non eſt proceſſus iudiciarius, nec debet pronunciari, vel appellari. Hoc ergo conſtat in iſta conditione, ſi eſt ita, quod non exigitur citatio. Si autẽ non dicantur verba conditionis, ſi eſt ita, ſed dicantur, ſi tibi conſtiterit, tunc exigitur citatio, tanquam ſit de forma commiſſionis, ſi alius læditur, tamen ille, cuius non intereſt, non poteſt opponere, quod nõ ſit citatus ille, cuius intereſt. Sed ſi non læditur alius, tunc nemo citandus eſt, quia videtur vt ſi ſupplici bono viro, non vt diſceptatori committi, ita no. Inn. in c. dudum, de præſump. fol. 116. quod no. quia quotidie accidit de iſtis executoribus. Adde & omnino vide quod no. ff de bon. poſ. l. 3. §. pen. Modus quoque inſertus intelligitur de forma, non ad eſſentiam actus, ſed ad executionem, vt no. C. de ſen. l. cum eorum, & vide quod no. ff. de condi. & demon. in rubrica, & vide etiam in c. 1. de offi. deleg. in clem. caſus breuis eſt, executor & prouiſor non tenetur citare, niſi partes iudicis aſſumat ſponte vel coactè ex forma mandati, & iſta eſt ſubſtantia. Bal. Vel concludi ex præmiſſis, primo de officio executorum. Item quod merus executor debet exequi, & de plano, & ſine figura iudicij & cauſæ cognitione. Item quod ſi in reſcripto ſententia vel ſimili alio apponatur aliqua conditio, quod ante omnia debet cognoſci de conditione ſi eſt vera. Item quando cõditio additur alicui ad hoc, vt actus producatur in eſſe, debet actus extitiſſe. ad hoc vide ff. de condi. & demon. l. qui heredi. §. fi. & in rubrica eod. tit. Item quod in caſu quo executor citet, ſummariè cognoſcere debet. Bal.

Poſtulatio ſi non admittitur, iniuria fit poſtulantibus, licet dicatur, quod poſtulatio gratiæ ſolum innititur, ita no. Hoſt. in c. bona, de poſtu. præl. & vide ſupra in ver. Electio, in 1. q. & idem tenet gl. in c. penul. de poſtul.

Poſtulabiles qui ſint, & qui intelligibiles, vide per Hoſt. in c. fi. de poſtu. præla. & vide omnino ſupra in ver. forma, in 1. q.

Poſtulatur non profeſſus, ita dicit Hoſt. in c. cum monaſterium, de elec. & vide per Arch. in c. nullus, de elec. lib. 6.

Punitur non delinquens pro facto delinquentis in factis vniuerſitatis, ita no. Inno. in c. quia propter, de elec. fol. 32. nu. 9. & vide infra in ver. Teſtis, in 10. q. & infra in ver. Reus, in 6. q.

Puniuntur plus auctores quàm factores, ita no. Inn. in c. nouit, de ſenten. excom. fol. 230. nu. 3. & vide c. 1. de vſur. in cle. & ſupra in ver. Calũniator, in 1. q.

Punitio criminis vſurarum ſpectat ad iudicem ſecularem, non ad epiſcopum, ita no. Inn. in c. ad noſtram, de iureiu. fol. 117. Et an notarius qui facit inſtrumenta vſurarum veniat puniendus, vide 46. diſt. c. ſicut, & 10. diſt. c. non licet. Et quare vſuræ prohibitæ ſunt, vide in Auct. nullum creditorem agricol. in prin. col. 3. Adde ad prædicta quod no. in c. inter nos, de purg. cano. Inn. ponit multas rationes quare ſunt prohibita, ſuper rubr. de vſur. fol. 213. & Hoſt. in c. 2.

Publicatio, vide omnino ſupra in ver. Citatio, in 38. & 40. q.

Purgatio an includat inquiſitionem. dic quod ſic, ſi cauſa incæpit à præcedenti inquiſitione, ſecus ſi à præcedenti purgatione, ita no. Inno. in c. cum in iuuentute, de purga. cano. fol. 222. Et ille, qui ſe purgat, abſoluitur ab infamia, vt per Inn. in c. cum dilec. de purg. cano. fol. 222

Purgatio ſi non fuit præſtita, prout debet, interim alia præſtari debet, ita no. Inn. in c. cum d. lec. de purga. cano. fol. co. nu. 5. & vide ſupra in ver. Caſus, in 3. q. De hoc videtur caſus in c. ex tuarum, de purg. cano.

Q

QValitas agendi eſt exprimenda in libello, ſi ex ea in aliud transferatur iuriſdictio, vel delictum arguatur. Et ſic vbicunque ratione qualitatis, vel circunſtantiæ datur iuriſdictio, quæ alias non daretur, ibi non procedit libellus, niſi qualitas in libello exprimatur, ita no. Inn. in c. cum ſit generale, de foro compe. fol. 82. nu. 2.

Qualitas facti, puta notorietas, vbi aufert iuriſdictionem, non ſufficit probare ſimplex factum, quia eſt iudex incompetens, vt conſeruator, ita no. Inno. in c. ſtatuimus, de offi. deleg. fol. 61. nu. 2. De hoc hodie eſt caſus in c. 1. eo. tit. lib. 6.

Quæſtio fructuum reddendorum cohæret cauſæ proprietatis, & ſuper proprietate & poſſeſſione recipiuntur probationes, ita no. Inn. in c. ex literis, de prob. fo. 102. nu. 3. Sed ex poſſeſſione præſumitur proprietas, tamen valet poſſeſſio in diuerſoriis iudiciis, vt l. 2. ff. fami. ercis. hoc verũ ſi habet poſſeſſionem titulatũ, alioquin præſumitur prædo: ſi nõ habet aliã cauſam adijcere, niſi poſſideo, quia poſſideo. ff de peti. here. l. qui interrogatus. ff. cõi diuidun. l. cõi diuidun. §. inter prædones. Alij dicunt merã poſſeſſionẽ ſufficere ad dũeam præſumẽdũ, quia hæc actio non requirit verũ dominiũ, & quia incolentes dedicit, ſcm Old. & Bart. ff. de cõdi. inſtituti. & vide quod legiſ. & no. ff. ſi pars here. pe. in l. 1. §. proinde. Bal.

R

RAtio, rationes quæ ſiunt ex officio, puta ab argentario vel mercatore, & ſimilibus. Vel quæ non ſiunt ex officio, licet mãdantibus partibus, ſunt edendæ plenè, cum die & conſule, quia rationum diſcuſſio aliter non poteſt patere: nam rationes continent data & accepta, & per computum. ff. de edendo l. ſi quis ex argentariis. §. rationes. non autem eſt rationum ſolus contractus, vel vna apodiſſa vnius promiſſionis vel confeſſionis. Propria vero & priuata ratio vnius non eſt alteri edenda. Fallit in vſurario, vel ratione animæ, vt per reſti. vſurarum à peccato anima liberetur, vel odio vſurarum, vt in c. 1. de vſuris, in clem. Domeſtica autẽ rationes quas quis ſcribit in ſuo memoriali, non ex officio, ſed ex animi ſui motu ſuæ ſunt. Itẽ inſtrumenta quibus quis vſarus eſt, tenetur edere ſiue docere. ff. de arbi. l. non omnibus, nec cogitur quis ſuum aduerſarium inſtruere de ſuis teſtibus propter metũ ſubornationis. Originale tamen ſemper debet reddi producenti, vt l. probatoria. C. de diuerſis offi. lib. 12. omnia iſta tangit Inn. in c. 1. de proba. fo. 102 ſed non ita plenè, nec clarè. Bal.

Ratiſentio non augmentat numerum, quia abſentes non computantur in numero, ita no. Hoſt. in c. in Geneſi, de elec.

Ratificari non poteſt ſine ſolennitate id, quod ab initio fieri non poteſt ſine ſolennitate, ita no. Inn. in c. cum dilecti, de emp. & vendi. fol. 160

Ratihabitio non ſufficit, vbi tractatus debet præcedere, niſi præmiſſo tractatu. Inn. in c. cum nos, de his quæ fiunt à præla. fol. 157

Reſciſio vel actio ad reſcindendum ob dimidiam iuſti pretij exceſſam non habet locum in tranſactione, ita no. Inn. in c. cum cauſa, de emp. & vend. fol. 161. & no. ff. ad Trebel. l. Lucius § fi. Dummodo tranſactio ſit bona fide facta. Bal. Inn.

Rector eccleſiæ non poteſt tranſigere vltra tempus ſuæ vitæ ſine auctoritate epiſcopi, ita no Inn. in c. veniens, de tranſa. fol. 69. & ibi caſus. vide ſupra in ver. Citatio, in 36. quæſt.

Rectores collegiorum habent iuriſdictionem in cauſa vniuerſitatis & ſingulorũ, & etiam alij, qui non ſunt de collegio, poſſunt coram eis agere contra totam ſocietatem, & contra ſingulos de ſocietate, ita no. Inn. in c. cum ab eccleſiarum, de offi. ordi. fol. 63. num. 2. Et ſtatuta eorum valent coram ſuo iudice, vt l. 2. in fi. C. de conſ. i. pe. Bal.

Rector collegij electus debet confirmari à ſuperiore in realibus collegijs, ita no. Inno. in c. cum inter dilec. de exceſ. præla. fo. 216. idem in perſonalibus ſecundum quoſdam, ibidem Inn.

Religioſus, vide infra in ver. Sepultura, & in ver. Templis, in 1. q.

Relatio. De materia relationum vide plenè Inn in c. intimaſti, de appel. fol. 139 nu. 1. vſque ad nu. 4. vide ſupra in ver. Credulitas, in 6. q.

Regnum propter delictum primogeniti deuoluitur ad ſequentem, ita no. Innoc. in c. licet, de voto. fol. 176. & ibi caſus.

Regiſtrum, quid dicatur regiſtrum, & an ſcripturæ regiſtri faciant fidem, vide de omnibus iſtis per Inn. de procur. c. 1. fol. 70

Regula vel ſtatutum ipſius regulæ non ſunt ius, ita no. Inno. in c. dudum, de conuer. conin. fol. 175. nu. 4. vide infra in ver. Superior, in 2. q.

Regula ex quo eſt approbata per Papam nemini licet contraire, ita no. Inn. in c. ne Dei, extra de ſimonia. fol. 207

Reſcriptum & inſtantia ex ipſo fundata non tranſit contra ſingularem ſucceſſorem, nec ex eodem reſcripto poteſt conueniri. Et quod dicitur inſtantiam ad ſucceſſorem tranſire, de vniuerſali eſt intelligendum, ita no. Innoc. in c. quia V. de iudicijs. fol. 80. ſupra in ver. Forma, in 3. q.

Reſcripta quando dicuntur ſibi inuicem derogare, vide plenè per Hoſt. de reſcrip. c. 1. de priuilegijs iuris, vide ff. de mino. l. ſi apud. Bal. & vide ſupra in verbo, Nomen, in vlti. quæſt.

in Reſcriptis ſemper debet fieri mentio de religione ſecundum ſtylum curiæ, ita no. Hoſt. in c. ſi quando, de reſcrip. & vide ſupra in ver. hermoditum, in 1. q.

Reſcripta an ſint perpetua, vide plenè per Hoſt in c. ſedes Apoſtolica, de reſcrip. & de præualentia literarum, ibidem per Inn. & Hoſt. fol. 7

Reſcriptum an afficiat ſucceſſorem beneficij, vel patrimonij, vide Inn. in c. ſignificauit, de reſcrip. fol. 12. & ibi caſus.

Reſcriptum non iuuat impetrantem, ſi contra reſcriptum facit, quia non intelligitur pro eo reſcriptum, qui cõtrarium facit eius, quod eſt ſcriptum, ita no. Inn. in c. mandatum, de reſcrip. fol. 13. nu. 4.

Reſcriptum accipit vires ex intellectu ſcribentis, ita no. Inn. in c. tum eccleſiaſtica, de excep. fol. 120. & in c. cum olim, de præben.

Reſcripta beneficialia tanquam ambitioſa ſunt reſtringenda, ita no. Inno. in c. cũ olim, de præbẽ. fol. 151. nu. 4. ſic ad lites quaſi odioſa. Inn. & vide de hoc tex. in c. quamuis, de præben. in 6.

Reprobatus, vide ſupra in verbo, Approbatus, in 1. q. & ibi dixi de iſta quæſtione. ut ibi uide.

Reſignatio beneficij an poſſit fieri in alijs manib. quàm epiſcopi, vide Inn. in c. ex inſinuatione, de ſimonia. fol. 206. & vide gl. in c. 1. de renun. in cle.

Reſidentia, vide omnino ſupra in verbo, Beneficium, in 5. q. & vide omnino ſupra in ver. Clericus, in 6. q.

Reſponſio, vide omnino ſupra in verbo, Poſitiones, in 2. quæſt. & infra in verbo, Reus, in 5. quæſt.

Reſpondere non debet quis aduerſario ſuo, niſi de mandato iudicis. Tamen ſi ſponte reſpondet, ſibi præiudicat & imputetur ſibi, ita no. Inno. in c. prout, de dolo & contu. fol. 98. nu. 1. uide gl. in c. cum in cauſa, de iura. calum.

Reſpondere quis non cogitur poſitioni uel interrogationi, qua crimen obijcitur, niſi obijciens obijciat crimen in notorio uel infamia uel ſuſa, quia ubi debet quis ſe purgare, ibi debet & reſpondere, ita no. Inn. in c. cum ſuper de confeſ. fol. 10[illegible]

Reſpondere

Reſpondere tenentur querelantibus omnes illi, qui ſunt in conſilio prouinciali, ita no. Inn. in c. graue, de preb. fol. 150. nu. 7. Tamen in criminali nemo reſpõdere tenetur ſine citatione, de quo eſt caſus in c. 1. de indi. & vide Io. And. in c. ſi. de ele. lib. 6. Et in generali conſilio quilibet habet ius reuocãdi domũ ibid. Inn.

Reſpondere nolens intelligitur eſſe contumax, niſi ſit liquidum qualiter non tenetur reſpondere, ita no. Inn. in c. veniens, de accuſa. fol. 201. nu. 3.

Reconuentio locum non habet, vbi officium iudicis incidenter imploratur, nec in cauſis ſummarijs, nec in cauſa appellationis, ita no. Hoſt. in c. 1. de mutuis petitis facit ff. de procur. l. ſed & hoc. §. non ſolum, & l. omnium. Bal.

Reconuentio nec etiam conuentio habet locum coram iudice delegato dudum poſt li. conteſt. quia tex. legis limitat tempus, dum dicit mox à principio. Sed corã iudice ordinario habet locum conuentio, non reconuentio, ita no. Inn. in c. 1. de mutuis petitio fol. 85. nu. 4. & vide tex. & gl. no multum, ff. de procur. l. omnium, quod iudex poteſt aſſignare terminũ reo pro conueniendo. quod tene menti. Et vide de fraude, quod quis non poſſit, niſi ſub vno iudice cõueniri, in d. c. 1. in fi. per Inn. & vide in c. diſpendia de reſcrip. lib. 6. fol. 14

Reconuentio vſque quo procedat in petitorio & poſſeſſorio, vide Innoc. in c. 1. de ſequeſt. poſſeſ. & fruc. fol. 101. num. 3. Et ibi dicit Innoc. quod vbi principale negocium non effugit cognitionem iudicis acceſſoriam, eodem diſceptari non poteſt. quod no. Bald.

Relictum, vide omnino infra in ver. Teſtator, penul. q. & ibi dicitur relictum ad pias cauſas, &c. & infra in d. ver. Teſtator, in 3. q.

Rectè & ritè, iſtorum verborum vide plenè differentiam ſupra in verbo, Miſſum, in 3. quæſt.

Remiſſio, remitto tibi vnum annum de pœnitentia, quæ ſit virtus iſtorum verborum, vide plenè per Inn. in c. quod autem, de pœni. & remiſ. fol. 224. nu. 3. Et de virtute iſtorum verborum, quodcunq; ligaueris ſuper terrã, &c. vide ibid. Inn.

Remiſſione condemnationis facta per commune, nõ intelligitur facta remiſſio debiti priuatæ perſonæ, nec condemna. ſpectantis ad priuatum, vide ſupra in verbo, Guerram, in vlti. quæſt.

Renuncians beneficio, ſtatim quod renunciat, prælatus vel ordinarius poteſt illud alteri conferre, & poteſt ſtatim illi auferri poſſeſſio ſine vlla citatione. Secus ſi non renunciat beneficio, ſed fortè debet ſibi auferri propter contumaciam, & non ſuſcipiendo ordines, quia tunc iſte propter hoc non eſt priuatus ipſo iure, ſed ferenda ſententia, ita no. Inn. in c. accepta, de reſti. ſpolia. fol. 93. nu. 1. vide ſupra in ver. Liberatio, in 1. q. in fi.

Renuncians appellationi condemnatur in expenſis, ita no. Inn. in c. ex parte, el 2. de reſcrip. fol. 5. nu. 1. vide ſupra in ver. Epiſcopus. in 2. q. ibi videtur renunciare propria beneficio, & vide oĩno infra in ver. Statutũ, in 5. q. circa mediũ.

Renunciare eccleſiæ eſt magis quam renunciare liti, ita no. Innoc. in c. in noſtra, de reſcrip. fol. 12. nu. 3.

Renunciare quis non cogitur rei, in qua quis credit ſe ius habere, ita no. Innoc. in c. licet de elect. fol. 19. nu. 2.

Renunciare quis non poteſt iuri quod ex ſe abſolutè non pendet, ita no. Hoſtien. in c. de cauſis, de offi. deleg. & ibi eſt glo. no. facit 2. quæſt. penul. in ſumma, & de re iudi. c. ſi. lib. 6.

Renunciare non poteſt quis ſolennitatibus quæ requiruntur in vero iudicio, ſed in compromiſſo ſic, ita no. Hoſt. in c. de cauſis, de offi. deleg.

Renunciatio litis poteſt fieri etiam abſente altera parte, ita no. Innoc. in c. cum pridem, de pactis. fol. 68. Ex hoc patet, quod poteſt deſeri appellatio. pacto contrario, vel per renunciationem expreſſam etiam altera parte abſente, ita no. glo. in l. poſtquam liti. C. de pact. Sed quid ſi non renunciatur liti, ſed alteri iuri. Si quidem tacitè renunciatur, valet inter abſentes, l. 2. C. de pact. ff. de mino. l. ſi filius. Aut eſt ius, quod poteſt tolli nuda voluntate, puta ſola ratificatione, & valet in abſentia. ff. de nego. geſt. l. Pomp. & l. Neſennius. Aut eſt ius radicatum, quod non poteſt tolli nuda voluntate vnius, & tunc ſi interueniat medium organum, ideſt nuncius, vel epiſtola, valet, arg. l. conſenſu. ff. de actio. & oblig. Si vero non interuenit inſtrumentum, ideſt organum, vna gl. quæ eſt in l. non ſolum. §. ſi liberationis, de liber. legat. dicit quod valet, ſed illud eſſet verum in vltima voluntate, ſecus in contractibus, vt no. ff. de pact. l. idem in duobus. Bal. & no. bene iſta.

Renunciatio & concluſio facta in cauſa principali non extenditur ad cauſam appellationis, niſi expreſſè dictum vel actũ ſit, quod ad cauſam appellationis porrigatur, ita no. Inn. in c. cum veniſſent, de teſtib. fol. 106. num. 3. Aduerte hic, quia in renunciatione ſi fuit renunciatum productionibus & allegationibus, et tunc eſt verum, quod renunciatio iſta facta in cauſa principali non noces in cauſa appel. Aut renunciatur iuri de quo ſit probatio, & nocet renunciatio in cauſa appel. vt C. de fide inſtru. l. 3. Bal. Sed an renunciatio & concluſio in cauſa dicantur de eſſentia iudicij, ita quod ſi omittãtur, proceſſus ſit nullus? Et videtur quod non, quia numeratur inter illa, quæ ſunt de eſſentia, vt no. C. de ſen. l. prolatam. Veritas eſt, quod de ſubſtantia eſt renunciare & concludere, alias nihil valet proceſſus, ſm Doct. & eſt expreſſum in c. quoniam contra falſam, de proba. & in c. cum dilectus, de fide inſtru. facit C. de iudici. auct. iubemus.

Renunciari poteſt teſtibus. Sed aut eſt renunciatum generaliter, & tunc ſi aduerſarius de nouo apponat in cauſa appel. ex qua admittitur ad excipiendum, admittit ad probandũ. Sed ſi ſpecialiter renunciatũ eſt teſtibus ſuper aliquo certo articulo, ſeu capitulo, & tunc ſecus, ita no. Innoc. in c. cum veniſſent, de teſti. fo. 106. nu. 3. Et ſic no. caſum vbi teſtes recipiunt poſt generalẽ renunciationẽ.

Renunciari non poteſt per ſtatutum appellationi ſingulorum, ſed per pactum ſic, ita no. Inn. in c. venientes de iureiur. fol. 118

Renunciari poteſt appellationi, ita no. Innoc. in c. conſtitutus, de appella. fol. 132. Et poteſt appellari tam in iuditio, quàm extra, vt ibidem Innoc.

Renunciatum non videtur priori appellationi ab interlocutoria per appellationem poſteriorem à diffinitiua, quia tunc rata manet ſententia, vnde geminatio appellationum non nocet, ita no. Inn. in c. dilecto, de appel. fol. 138. num. 4. Caſus eſt hodie in c. ſi vnte, cum gl. ſua, de dolo, in clem.

Renunciare videtur proteſtationi & verbis, qui vnum dicit, aliud facit, ita no. Inno. in c. tua, extra de ſpon. fol. 191

Renunciari poteſt libello producto & admiſſo in cauſa ciuili, ſed non in criminali poſt inſcriptionem, ita no. Inn. in c. licet, de accuſa. fol. 201. nu. 5. quia in criminali forma eſt iam data à iure, quod petatur abolitio, & tunc eſt in pectore iudicis ſi vult eam concedere necne. Bal. Adde quod licet accuſator ſe inſcripſerit ad pœnam talionis, poteſt nihilominus libellum emendare ante li. conteſta. ſecundum Iaco. in l. edita. C. de eden. & in l. accuſaturus. ff. de adulterijs, niſi per ſtatutum productio accuſationis haberet quo ad producentem vim litis conteſt. Producere autem accuſ. nemo cogitur. ff. de furtis. l. Sempronia, de falſis. l. Athletas. C. de accuſa. l. ſi quis homicidij, quod no. perpetuo.

Renuncians appellationi, nihilominus poteſt agere contra iudicem de iniuſtitia ſibi facta, ita no. Abb. in c. ſæpe, de appella. facit l. cum interdicto. C. arbi. tute. quod no. Bal. vide per Bar. in q. per eum diſputata, quæ incipit, à ſententia iudicis, qui malè iudicauit, &c. & dic vt ibi.

Renuncians in vno articulo, nihilominus poteſt ſi vult in alio appellare, ita no. Inn. & Abb. in c. dilectis, de appella. fol. 136

Reus non cogitur reſpondere libello, quando iuriſdictio fundatur ex loco cõtractus, niſi ſit fundata prius iuriſdictione, ita no. Innoc. in c. Romana, de foro compe. fol. 84. num. 2.

Reo non currit tempus ſiue terminus actore agere non valente, ita no. Innoc. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. & vide l. ſi. ff. de lege commiſſo. Bal.

Reus poteſt opponere contrarias exceptiones, ex quibus idẽ reſultat effectus: ſecus ſi diſcordent ratione finis, ita no. Abb. in c. veniens, de praſc. et ibi vide per eũ.

Reus conuentus rei vendi. ſi probauit ſe dominum, confirmanda eſt ei poſſeſſio, & proprietas adiudicanda, ac ſi poſſidens non egiſſet, ita no. Inno. co. in c. cum veniſſent, de reſtitu. ſpolia. fol. 95. Actore ergo non probante reus abſoluitur. Sed reo probante actor condemnatur reo: nam reus eo ipſo, quod excipit vel negat, petere videtur. Non eſt ergo ſine petitione ſi pro eo fertur ſententia. Ex hoc patet, quod ſententia lata pro reo probante facit eum dominum, ſi actor erat dominus, & ſi tertius erat dominus cauſat ei vſucapionem. ff. de excep. rei iudi. l. ſi quis rem à non domino. Itẽ ſi reus à poſſeſſione cadat & vadat ad actorem, poterit reus petere exequi ſententiam contra actorem antiquum ex poſſeſſione noua, vt ff. de iureiur. l. ſed & ſi poſſeſſori, & ſi hoc non faceret, ſententia lata pro tali reo vi condemnationis actoris faceret vi condemnationis domini, quia in reali etiam vbi non poteſt fieri condemnatio, poteſt fieri executio, arg. ff. de petitio. hæredi. l. 4. de excep. rei iudica. l. à te. §. 1. Sed Hoſtien. dicit, quod reo abſente debet ferri abſolutoria, nam aut debet reo res adiudicari, cum non ſit hoc petitum, nam reconuentio exigitur ad hoc, vt actor poſſit condemnari reo in aliqua principali re, alias fruſtra eſſet reconuentio. ff. de exceptio. rei iudicata. l. ſi inter me & te, & eſt expreſſum ff. ſi pars hæredi. peta. l. 1. §. proinde, ibi, inuicem petere debebunt, &c. item dicere, quod quando probatio excedit petitionem fiat condemnatio ex ſola probatione abſque petitione, ridiculum eſt, vt c. examinata, de iudi. Item per Hoſtien. facit C. de tranſac. l. ſi præſundo, & no. in l. ſiue apud acta, eo. tit. nam non eſt idem retinere, & adiudicare. Sed cum Inn concordat glo. ff. de proba. l. circa eum, & Dyn. in regula non licet actori, de regu. iur. lib. 6 Item aliquid plus debet conſequi reus probando ſe dominum, quàm nihil probando, arg. Inſti. de act. §. 1. Sed pro Hoſt. facit, quia nam ſententia lata pro reo eſt petere excep. non ius agendi, arg. ff. de eo per quem factum erit. l. 1. §. ſi reus. Dico quod Inn. dicit verum circa eandem poſſeſſionem, non vt feratur condemnatoria, niſi per modum ſilentij, ſcilicet iuſtificatoria ſententia: pronunciabit enim iudex reum iuſtè poſſidere, qui probauit ſe dominum, & ideo eum abſoluet, & ſi incidenter ſaciet mentionem de probatione dominij. poterit etiam dicere: Item declaro eum dominum, quia in hoc venit incidenter. & ſic confirmatur reo poſſeſſio, & additur titulus ſententiæ, arg. ff. ad carbo. l. 1. Reſultant effectus prædicti, quia licet mera probatio non habeat paratam executionem, verum eſt, niſi tranſiuit in ſententiam confeſſionem vel inſinuan. ita no. gl. quæ non eſt alibi, in d. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. penulti. Et confeſſio tacita æquipollet expreſſæ quo ad executionem paratam, quod eſt no. ff. de pact. l. tale pactum. §. 1. Sed dictum Hoſt. habet locum in diuerſo poſſeſſione, vt ſi reus poſſidet dimidium, actor aliam dimidiam, nam non ideo, quod reus probet excipiendo ſe dominum totius rei adiudicabitur ſibi poſſeſſio actoris, nec eam euincet, quia non eſt actum ad hoc. Nunquam enim exceptio egreditur petitionem, vnde in exceptione compenſationis ſi plus eſt debitum, ex quo compenſatur, quàm ad quod compenſatio obijcitur, & totum probetur, non tamen in reſiduo condemnabitur. ff. commo. l. in rebus. §. ſi. quod ſingulariter eſt no. Bald. vide infra in verbo, Silentium, in 1. quæſt. circa medium.

Reus voluntarius debet firmare perſonam ſuam in iudicio, ſed reus neceſſarius eo ipſo, quod eſt citatus habet perſonam legitimatam, ita no. Innoc. in c. paſtoralis, de excep. fol. 120. num. 3. Sed non legitimam cauſam, niſi eam aſſignet, & probet. quod tene menti. Et vide Innoc. in c. cum inter, eo. titu. fol. eodem. Et eſt reus neceſſarius omnis ille, contra quem dirigitur narratio petitionis ſpecialiter & non in genere, quia quando fit citatio generalis ſine ſpecificatione perſonæ, ſolum intelliguntur citati illi quorum intereſt, & quia non conſtat quorum interſit, habent comparenter, ſi negatur eorum intereſſe, doceat de ſuo

intereſſe, ſecundum Innoc. ibidem, quod no. Bald.

Reus conuentus quando ſimpliciter negat, non cogitur probare ius ſuum: ſufficit enim ſibi, quod alleget titulum. ff. de rei vendi. l. in ſpeciali, ſecus ſi excipit, ita no. Innoc. in c. ſi diligenti, de præſcrip. fol. 124. num. 2. Dic vt in l. cogi. C. de petitio. hæredi.

Reus punitur ex eadem inquiſitione criminaliter, & cogitur ad reſtitutionem damnorum, ita no. Inn. in c. cum oporteat, de accuſa. fol. 202. nu. 2. & eſt mul tum no. ſecus in accuſa. vt l. 1. C. quando ciui. actio præin. crimi. Bal. vide Cyn. in l. ſi quis ad ſe fundũ. C. ad l. Iuliam de vi. & Bar. in l. prætor. §. hoc edicto. ff. vi bono. rap. & in l. interdum. §. qui furem. ff. de furtis.

Reus condemnatus per ſententiam quæ erat nulla, an poſſit principaliter agendo petere declarari ſentẽtiam nullam. Et videtur quod ſic, vt ff. famil. ercif. l. quædam mulier, & de inrepat. l. fi. Sed in cauſa nullitatis incidens quæſtio eſt, & incidit cauſæ appellationis, non autem eſt cauſa principalis & per ſe intentata, vt no. C. quando prouo. non eſt neceſ. l. 1. in gl. ordi. In contrarium videtur, quod reus eſt tutus ope exceptionis, & ſibi ſufficit exceptio, vt l. 1. §. ſi reus. ff. de eo, per quem factum erit, & l. 1. §. ſi debitor. ff. vt in poſ. lega. Item ex quo ſententia eſt nulla non expedit à iudice petere id, quod eſt ipſo iure diſpoſitum vel conceſſum. ff. de cond. inſti. l. quæ ſub conditione. §. fi. & l. 1. C. de theſauris. Solutio, dicunt quidam quod reus nõ poteſt agere de nullitate principaliter, & per ſe, vt l. purè. §. fi. de excep. doli. Sed tu dic, quod officium iudicis oritur, quo petitur ſententia nulla declarari, & reuocari quatenus de facto proceſſit, vt l. 4. C. de accuſ. facit quod no. ff. de ferijs. l. 1. in fi. principij. ff. quæ ſen. ſine app. reſcin. l. 1. §. 1. & de euict. l. minor, in prin. nec obſt. quod datur exceptio, nam et nihilominus actio, i. officium iudicis loco actionis dabitur, arg. ff. de libe. leg. l. quod mihi, & quod no. ff. de iureiur. l. ſed & ſi poſſeſſori, poſt principium, ſm Abbatẽ in c. 1. de ſen. & re iudi. & tene menti. Bal. vide per Bar. in l. quidã in ſuo. ff. de cond. inſti. & ibi etiam per Bal. & vide etiam per Bar. in l. ſi quos. C. de decurio. lib. 10. Sed an procedat iſta petitio, dicit ſnĩam nullam, & ſi qua eſt, peto eam reſcindi vt appellationis. & videtur quod non, ſecundum Abbatem ibidem. Nam ſiue ſit actor originalis ſiue reus, non poſſet allegare contraria, vt c. venient, de præſcrip. quia iſta ſunt contraria eſſentialiter ratione ſui: nã contraria natura ſunt. Præterea ſi ſnĩa fuit lata ab ordinario, & cauſa appellationis pertinet ad ſuperiorem, cauſa nullitatis non pertinet ad ſuperiorem, ſed ad eum iudicem qui iudicauit, vt C. quo & quãdo iudex. l. ſi vt proponis, in gl. C. de ſen. ex pericu. recitan. l. 1. & C. de ſen. & interlo. omn. iudi. l. 1. Solutio, dicit Dyn. quod aut appellat actor & non procedit libellus implicans contraria, arg. C. de inoffi. teſta. l. eum qui, aut appellat reus, & tunc procedat libellus, quia cauſa nullitatis venit incidenter, vt in l. 1. C. quando prouo. non eſt neceſ. Sed iſta ratio videtur falſa, nã dicto libello cauſa nullitatis expreſſè & per prius & non per poſterius intentatur, vnde principaliter venit, adeo quod licet appellatio à principio eſſet ipſa iure nulla, vel poſtea deſerta, tamen durat cauſa nullitatis, arg. C. ſi pendente appellatione. l. 3. facit quod no. Inn. in c. ſæpe, de appel. fol. 134. & Guil. de Cun. in l. ſuum. C. de iure deliberan. & vide per Bar. in l. ſi expreſſum. ff. de appella. Oldra. dicit, quod libellus procedit, quia iudicia quæ ſimul cumulantur, ſunt ſimul tractanda & contigua, ad quod facit capitulum conſtitutus, de in integ. reſtitu. & quod ibi no. per Innocen. & in c. cum olim. §. eadem, de priuilegijs. fol. 219. ſed Innoc. alibi dicit, quod aut appellatur à diffinitiua, et procedit dictus libellus. Aut ab interlocutoria non habente inſtar diffinitiuæ, & tunc ſuperior non cognoſcit de nullitate, & ſicut non procedit libellus reſpectu nullitatis, quia interlocutoria nulla ipſo iure nunquam defertur ad ſuperiorem in gradu iuriſdictionis, ſed ad eundem iudicem pertinet corrigere factum ſuum, ita no. Innoc. in c. dilecto, de appel. fol. 138. quod eſt valde no. Ad hoc facit, quod vbi cœptum eſt iudicium, & adhuc pendet ibi, & non alibi finem accipere debet. ff. de iudi. l. vbi, imo plus eſt dicendum, quod ſi in libello non eſt facta mentio nullitatis, tamen de ea pronunciari poteſt, quia ineſt tacitè, & quia incidentia expediuntur ſine libello. ff. de excuſa. tuto. l. qui ceſt. ff. de mino. l. verum. §. ex facto. ff. de appel. l. ſi conſtat, & ff. de ædilitio edic. l. ædiles. §. ſciendum. Sed pone, condemnatus petit ſententiam pronunciari nullam, iudex pronunciat ſententiam nullam, ſed reus vltra dicit, domine abſoluatis me à debito. Dicit iudex ſuperior, ego non ſum iudex debiti, ſed iudex proceſſus & nullitatis eius. modo quæritur, an iudex nullitatis poſſit de debito pronunciare. & videtur quod non, quia eſt petitum coram eo, nec habet in hoc iuriſdictionem, ſed vbi cœptum fuit iudicium ibi finem accipit. ff. de iudi. l. vbi cœptum, ſecundum Iac. But. in d. l. ſi vt proponis, ſed Bar. dicit, quod iudex nullitatis ſuccedit in locum primi iudicis in abſoluendo & cõdemnando ſuper contentis in prima petitione, per l. abſentem. C. de accuſa. in verbo ibi, pro ſua iuſtitia reformabit, vide per Bar. in l. ſi expreſſim. ff. de app. & in l. penul. C. quando prouo. non eſt neceſ. habet enim cauſa nullitatis naturam appellationis, vt deuoluat totum negocium ad idem, ff. de fami. ercif. l. quãdam mulier, vbi corrigitur ſententia, & pronunciatur ſuper actione prima, ad idem de inrepat. l. Carmelia Pia, ſed Iac. de Are. concedit hoc, quãdo cauſa ad primum iudicem redire non debet propter ſuam iniquitatem & dolum, vt d. l. 4. C. de accuſ. alias ad eundẽ redit pronũciatio, niſi ſit appellatum, vt d. l. vbi cœptum, & d. l. Carmelia Pia, & hæc teneas menti, & no. bene iſta. Bald. vide Cyn. in l. eos. C. de appel. & Bal. in l. ſale pactum. §. qui prouocauit, in 14. q. ff. de pact. vbi videtur diſtinguere, an ſit petitum, vt pronuncietur ſuper principali, vel non ſit petitum.

Reſtitutio in integrum petitur de plano contra interlocutoriã, ita no. Inn. in c. querelam, de procur. fol. 70. nu. 1.

Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam, & nullitas ipſius ſententiæ poſſunt cumulari, ſicut in eodem libello, ita no. Innocen. in c. conſtitutus, de in integ. reſtitu. fol. 77. num. 2. & nullitas eſt remedium extraordinarium, quomodo ergo conueniunt? Reſpondeo, alterum eſt verum, non autem conuertuntur in eſſentia, ſed eſt quidam modus agendi toleratus à iure, ſicut & ille, dico ſententiam nullam, & ſi qua eſt appello. Item ille, dico rem ad me pertinere iure dominij, vel quaſi. nam cauſa huiuſmodi & probationes earum ſunt contiguæ. Bal. vide ſupra in ver. Ciuitas, in 2. quæſt.

Reſtitui in integrum contra ſententiam, vel in integrum reſtitui ad appellãdum, quid differunt, vide Inn. in c. fi. de in integ. reſti. fol. 77

Reſtitutio in integrum quando petitur in iudicio ad allegandum vel probandum in ipſo iudicio, ſufficit tunc ſummaria cognitio & probatio, ita no. Inn. in c. ex literis, de in integrum reſti. fol. 75. nu. 2.

Reſtitutio in integrum aliter petitur à domino. l. qui ſeruo. §. item quære. ff. de reſti. in integ. & rem poteſt quis petere in eo. libello, ſiue petat ſe reſtitui contra ſententiam, ſiue contra contractum celebratum ſuper re poſſeſſa à petente, ſecus ſi ſuper re non poſſeſſa. Et ideo aliud eſt cum petitur reſtitutio contra præſcriptionem, quia contra non poſſidentem præſcribitur, & eſt neceſſaria reciſoria, ita no. Inn. in d. c. ex literis, in 2. col. de in integ. reſtitu. fol. eodem.

Reſtitutio in integrum eſt reſtringenda, quia eſt iuri communi & generali contraria, ita no. Inn. in c. ex tranſmiſſa, de præſcrip. fol. 123. nu. 2. & no. ff. de condi. indebi. l. fi. §. idem quæſiit, & facit in ratione ſui, ff. de act. & oblig. l. in honorarijs. §. ſed cum reſciſſa. Bal.

Reſtitutio Papæ non caſſat electionem canonicorum, quia non inuenit locum vacantem, ita no. Inn. & Hoſt. in c. innotuit, de elec. fol. 22. Adde & vide gl. & tex. eo. tit. c. ſi eo tempore, lib 6.

Reſtituitur ſpoliatus ſecundum modum & ſpeciem ſpoliationis, ita no. Inn. in c. ex parte, de reſti. ſpol. fol. 96. nu. 4. & vide infra in verbo, Teſtis, in 60. q. & infra in verbo, Teſtator, in 3. q.

Retentio, vide infra in verbo, Tutus, in 1. q.

Reuelare, vide infra in verbo, Teſtis, in 60. q.

Reuelare an teneatur quis illud quod ſcit, quando taciturnitate veritas iuſtitiæ non perit, nam teſtis ideo tenetur, quia cum taciturnitate periret vera iuſtitia, vide Inno. in c. offi. de pœniten & remiſſio. fol. 224. de conditio. ob cauſam. l. idem eſt. §. ſicut, vbi de hoc, & ibi videas, & no. C. de furtis. l. in ciuile, & l. in ciuilem, per glo. & Cyn.

Reuocatio, vide ſupra in ver. Cõmiſſio, in pen. q. & ſupra in ver. Dominus, in 2. q. & ſupra in ver. Factum, in 5. q. & ſupra in ver. Sententia, in 5. & in 23. q.

Reuocatur id, quod fit contra appellationem, non id, quod fit citra appel. ſecundũ Inn. in c. quia propter, de elec. fol. 31. vide infra in ver. Sententia, in 52. q. & ſupra in ver. abſurditas, in pen. q. caſus eſt in c. cum inter, de elec.

Reuocatio literarum domini Papæ eſt odioſa, & valent literæ, licet non fiat mentio de appellatione, ita no. Inn. in c. ex literis, de offi. deleg. fol. 58. vide ſupra in verbo, Cauſa, in 6. q.

Reuocari poſſunt de facto, quæ de facto fiunt, ita dicit Innocen. in c. audi, de reſtitu. ſpolia. fol. 94. num. 3. ff. de euictio. l. minor, in prin. vide ſupra in verbo, Appellatio, in 23. q.

Reuocari non debet omne id, quod poſt appellationem fit, niſi fiat contra appellationem, ita no. Inn. in c. conſuluit, de appel. fol. 132. & l. creditor. ff. mandati.

Res non dicitur integra, quãdo ſubſtantialia ſunt inchoata, vt contractus cum eſt de ſubſtantia, ſed præludia, vt miſſa de Spirituſancto, non facit rem deſinere eſſe integram, ita no. Inn. & Hoſt. in c. in cauſis, de elec. fol. 27. vide ſupra in verbo, Reſtitutio in integ. in 6. q. & ſupra in ver. Renuncians, in 4. q.

Rem poteſt quis ſua propria auctoritate retinere & apprehendere ſtatim, quod quis habet inueſtituram verbalem, quia de corporali non eſt dubium, ita no. Inn. in c. 2. de conſuetu. fol. 15. & nõ eſt alibi hoc dictum, vt dicit Bal. in l. qui retiario. ff. de pign. act. Bal.

Res quæ non poſſunt præſcribi, quæ ſint, vide Inn. in c. cauſam, de præſcri. fol. 123. & in c. cum non liceat, per glo.

Res inter alios acta quando præiudicat, vide per Innoc. in c. auditis, de præſcrip. fol. eodem. nu. 1. & vide gl. in c. pen. de appel.

Res iudicata quando proſit alteri, vide plenè per Innocen. in c. quamuis, de re iudica. fol. 129.

Res, quæ ſine ſolennitate fieri nõ poſſunt, his nec ratificari, ita no. Abbas in c. cum dilecti, de emp. & vend. quod eſt no. arg. contra, ff. de manu. vindicta. l. ſi pater. §. fi. Bal. & vide quod no. Inn. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. vide ſupra in verbo, Ratificatio, in 2. q.

Rex, vide omnino ſupra in uerbo, Papa, in 1. q. & ſupra in uerbo, Imperator, in 1. & 2. q. & ſupra in uerbo, Princeps, in 1. q. & ſupra in uerbo, Bellum, in penul. q. & ſupra in uerbo, Citatio, in 44. q.

Reges non poſſunt teſtando priuare regno nedum filios, ſed nec fratres uel alios conſanguineos ex ſtirpe paterna deſcendentes ſola uoluntate. Et eſt in eis ſpeciale, quod eſt uerum quando regna deferuntur per ſucceſſionem, ſecus ſi per electionem deferantur, ita no. Inn. in c. grandi, de ſup. neg. prælа. fol. 42

Regibus & alijs dominis habentibus iuriſdictionem datur curator iſtis de cauſis. Primo ſi neſcit regnum ſuũ defendere. Item ſi in eo non ſeruat bene iuſtitiam & pacem, maximè locis religioſis & perſonis pauperibus. Item quod plus eſt, ſi perdita neſciat recuperare, ita no. Inn. in d. c. grandi, de ſup. neg. præla. fol. 40. nu. 3. Et quis curatorem dat talibus, uide ibidem Inn.

Reges quam libertatem dant eccleſiæ, uide Innoc. in c. auditis, de in integrum reſtitu. fol. 75.

Rex poteſt donare, & etiam alienare moderatè, non ita immoderatè, ut lædatur

d gnitas

dignitas Regalis, ita no. Inn. in c. intellecto, de iureiur. fol. 119. idem in Imperatore, vt no. in Auth. quomodo opp. epiſcopos, in prin. col. 1.

Ruſticus, vide ſupra in verbo, Ciuitas, in 3. q. ibi, & in honoribus municipalibus ruſtici non continentur. Bal.

Rumor minor eſt quam fama, ita no. Inn. in c. tertio loco, de præſump. fol. 116. facit tex. in c. ſuper eo, de conſan. & affini. & facilius naſcitur & finitur rumor, quàm fama, l. fi. ff. de hæred. inſti. Item indiciũ minus eſt quàm ſemiplena probatio. ff. de proba. l. cum probatio. per gl.

Rumor eſt vocum multitudo. Fama vero eſt opinio, vt c. ad petitionem, de accuſa. per Innoc. fol. 203.

S

SAcerdos quando debeat dimittere miſſam propter præſentiam excommunicati, & quando non, vide Innocen. in c. nuper, de ſententia excommunicationis. fol. 227. num. 3. & c. vt fama, eod. titu. vbi per Innocen.

Sacerdos etiam ſimplex abſoluit ab excommunicatione in articulo neceſſitatis, ita no. Innocen. in c. de cætero, de ſententia excommu. tex. eſt in c. nuper, in fi. eo. tit. fol. 226. & ſeq. nu. 6. idem tenet Abbas in c. fi. de ſepul. Et dicit, quod excommunicatu qui confeſſus fuit, non poteſt interdici ſepultura, licet non ſatisfecerit quod nu. Bal.

Sacerdoti pauperi an liceat locare operas ſpirituales, dic quod non in præiudicium dominorum, ſed in eleemoſynis ſic, ita no. Innoc. in c. quoniam, ne prælati vices ſuas. fol. 208. nu. 3. & 4.

Sacerdos non debet teſtificari, nec diuulgare illud, quod ſibi dictum eſt ex confeſſione, quia illud ſcit vt Deus, non vt homo, ita no. Innocen. in c. qualiter, de accuſa. fol. 202. num. 2. & no. idem in ſumma de confeſ. q. 185. & per B. Thomam in ſecunda ſecundæ. q. 70. artic. 1. in reſpon. ſecundi articuli. Vide infra in verbo, Teſtis, quæſt. 60.

Sacerdotes electi à capitulo quando dicantur habere curam animarum, vide Innocen. in c. cum non, de præbend. fol. 147. num. 1. vide infra in verbo, Teſtis, in 51 quæſt.

Sacerdos in foro pœnitentiali eſt publica perſona, & poteſt ſtipulari abſenti, ita no. Inn. in c. parochi, de ſepul. fol. 169. vide gl. no. in c. quanquam, de vſur. li. 6. Adde quod in foro pœnitentiali non requiritur præſentia aduerſarij, ſecus in foro iudiciali. ff. de confeſſis. l. certum. §. ſi quis abſente.

Sancti quando diſſonant in opinionibus neutra ſapit hæreſim, ita no. Inn. in c. ne innitaris, de conſti. fol. 2

Satisfactio, vide ſupra in verbo, Accuſatio, in 4. q.

Scriptura qualis dicatur publica, & qualis non, vide in c. 1. in prin. ſui, de fide inſtru. per Inn. fol. 112. vide ſupra in ver. Prælatus, in 2. q.

Scriptura qualis dicatur authentica, & qualis non, vide in d. c. 1. in princ. de fide inſtrumen.

Scripturam neganti eſſe notarij, incumbit onus probandi. Inn. in d. c. 1. de fide inſtru. fol. eo. nu. 9. Adde quod no. in c. veniens, de verb. ſignifi.

Scriptura ex quo eſt facta manu publica, & habet ſigillum authenticum, & mortuis teſtibus ibidem ſcriptis, facit fidem & creditur illi ſcriptura, dummodo nõ ſit in aliquo vitiata vel vituperata, vel ſuſpecta, ita no. Inn. in d. c. 1. de fide inſtru. fol. eo. ſuper ver. Publicam, & ibi tex. ad literam Bal. vide in c. cum P. tabellio, eo. tit. per Innoc.

Scriptura regiſtri an faciant fidem, vide Innocen. in c. 1. de procur. fol. 70

Scriptura ſolius notarij creditur circa dicta teſtium, ita no. Inn. in c. cum dilecti, de elect. fol. 28.

Scriptum ſi eſt alicui, quod faciat Titio prouideri, & prouiſor mandat, quod fiat hoc in certa eccleſia, & ibi hoc de iure fieri non poſſit, põt mandare quod alibi recipiatur, ſecus ſi de iure tenet man. licet non habeat facti executionẽ, ita no. Inn. in c. in literis, de offi. dele. fol. 52. nu. 2. arg. ff. de fideicom. l. quia ſatis, & ff. mandati, l. inter cauſas. §. abeſſe. & ff. qui ſatiſ. cog. l. quotiens, cum ſimil. & c. ſup eo, de offi. dele. per eundẽ, & vide per Inn. in c. de cætero, de re indi. fo. 125

Scriptura iudicis licet ſit tribus teſtibus ſubſcripta, nõ probat acta, niſi ipſe iudex ſit iudex & notarius, & ea ſcribit vt notarius, ita no. Inn. in c. cum à nobis, de teſti. fol. 107. C. de ſacroſan. eccl. l. iubemus. §. his tabel. quod no. Bal. Et ſic ſcriptura iudicis non creditur, licet ſit facta in iudicio, vide Bal. in auth. ſi quis in aliquo documento. C. de eden.

Scribi non debet in inſtrumentis aliquid quod ſit contra bonos mores, vel contra ius, ita no. Inno. in c. ſilius, de teſta. fol. 164. Adde etiam, quod nec inſulita, nec nimis cautelosa. ff. de condi. inſti. l. ſi quis ſub conditione, & quod ibi no. & tene menti hoc. Bal. Et ſic no. quod cautelosa prouiſio & adiectio clauſularum in ſolitarum præſumptionem fraudis inducit, vide in c. illo vos, de pign. & in c. ad noſtram, de emp. & vendi.

Scribens ſententiam mortis, irregularis eſt, ita no. Innocen. in c. ſententiam, ne cleri. vel mona. fol. 190. nu. 1. Et quid de baliſtarijs ſimiliter vide ibidem per eundem Inno. on.

Sepultura, an monachis & alijs fratribus religioſis liceat eligere ſepulturam quãdo extra locum ſui conuentus obeunt, vide per Inno. in c. nimis, extra de conceſ. præben.

Sequeſtratio fit propter contumaciam, ita no. Inn. in c. ex literis, de dolo & contu. fol. 98. Et materiã ſequeſtrationis tractat plenè Io. And. Et quando habeat locum, & quando non, in c. locupletari, de reg. iur. lib. 6. in mercurialibus. Bal.

Sententia lata ſuper crimine eſt perpetua, ſecus ſi ſuper contumacia, ita no. Inno. in c. ex literis, de conſti. fol. 3. nu. 2. & ibidem Hoſt. & glo. Sed quomodo poteſt eſſe perpetua, quia dicit gl. in Auth. vt nulli iudicũ. §. ad hæc, verbo, iubemus, col. 9. quod præcepta iudicis non durant vltra tempus ſuæ iuriſdi. per l. fi. ff. de pœnis, & de iuriſdi. omn. iudi. l. eum qui. §. magiſtratus. Facit quod no. in l. 1. C. de poſtul. & l. ſi certarum. §. fi. ff. de teſtam. mili. & de offi. lega. c. præſenti, lib. 6. hoc intellige lite non conteſta. nec cognitio de cauſa facit præcepta, quia tunc ſua præcepta non extenduntur vltra tempus ſuæ iuriſdi. ſecus ſi præcepit li. conteſta. quia tunc ſunt perpetua, ita no. glo. valde no. in d. l. fi. ff. de pœnis. Et ſic tollitur contrarium de d. l. 1. C. de poſtu. & ibi no. in opi. & hæc in arbitrarijs, alia autem præcepta ſine cauſa non valent, vt l. 3. C. comi. vel epiſco. & cum cauſa ſunt perpetua. ff. de iudi. l. ſi debitori, & l. quotiens. C. de fideic. Bal. Adde quod no. Arch in d. c. præſenti.

Sententia non debet formari contra canonicum, qui defendit eccleſiã ſeu eius perſonam ſed debet formari contra eccleſiam, quam defendit, ita no. Abb. in c. cũ iam dudum, de præben. & licet ſic vnus canonicus poſſit ſuam eccleſiam defendere, non tamen in eius perſona, ſed in perſonam eccleſiæ ſententia eſt formanda, & tene menti. Bal.

Sententia, regula eſt, quod cui nocet ſententia noceant & acta, ita no. Innocen. in c. tuam quæ, de teſti. fol. 105. nu. 3. quod no.

Sententia quæ erat nulla propter defectum iuriſdictionis, ſi per ſuperiorem pronũciatur aliqua, conualeſcit, ita no. Inn. in c. ſuper literis, de reſcrip. fol. 8. nu. 7. vide ſupra in ver. Caſus, in 7. q.

Sententia lata per obreptionem quando debeat retractari, vide Inn. in c. cum dilecta, de reſcrip. fol. 9. nu. 3. vide infra in verbo, teſtis, in 42. quæſt.

Sententia lata ſuper iuriſdictione reſpectu territorij lata inter partes, domino non præiudicat, ita no. Inn. in c. ſuper literis, de reſcrip. fol. 8. vide ſupra in verbo, Reus, in 4. q. poſt prin.

Sententia ſuſpenſionis & excõicationis, & miſſionis ex primo decreto poſſunt reuocari citra ordinem iuriſdictionis contrario imperio, ita no. Inno. in c. ad audientiam, de reſcrip. fol. 5. nu. 2. facit quod no. ff. de euic. l. minor, in prin. Bald. vide ſupra in ver. Renunciant, in 1. q.

Sententia interdicti ritè fertur in vniuerſitate, quia poteſt ferri pro alieno delicto, ita no. Inn. in c. bona, de elec. fol. 23. vide ſupra in ver. Citatio, in 18. q.

Sententia lata ſuper inquiſitione præiudicat accuſationi, niſi probent de proprio intereſſe. & de ignorantia, ita no. Inn. in c. cum dilecti, de elec. fol. 28. & vide per Ser. & Inn. in c. cum P. Manconella, de accuſa. fol. 200. nu. 1. 4. 5. 8. 9. & vide ſupra in ver. Citatio, in 9. q.

Sententia lata ſuper ætate non facit ius, vbi vertitur periculum animæ, ita no. Inn. in c. cum dilecti, de elec. fol. 28. nu. 8.

Sententia lata ſuper ætate nõ tranſit in rem iudicatã, quando lata fuit ex aſpectu vel præſumptione, vel ſummaria cauſa cognitione, vt ibidem Hoſt. Si autẽ ex plena diſcuſſione, tunc tranſit in rem iudicatam pro probante, & contra probãte, vt l. de ætate ff. de mino. tene menti. Bal. vide ſupra in ver. Citatio, in 19. q.

Sententiarum tria ſunt genera. Quædam eſt quæ nunquam tranſit in rem iudicatam, vt in matrimonio propter periculum animæ & vinculi inſeparabilitatẽ, quia quos Deus coniunxit, &c. Alia eſt, quæ ſtatim tranſit, vt ſententia cenſuræ. Alia eſt ſententia, quæ eſt media inter iſtas, vt illa quæ poſt decem dies in rem iudicatam tranſit. idem Hoſt.

Sententia lata in interdicto vti poſſidetis contra defunctum non mandatur executioni contra hæredem ex facto hæredis, ita no. Inn. in c. Abbate, de verb. ſigni. fol. 234. nu. 3. Ratio eſt, quia eſt diuerſum factum, de quo non eſt actum. l. de ea. §. fi. ff. ad exhib. Bal. vide ff. de pig. act. in l. rem alienam.

Sententia arbitratorum ſiue fuerit bona, ſiue mala, eſt ſeruanda, ita no. Innoc. in c. ſicut de ſen. & re iudi. fol. 127

Sententia expenſarum poteſt ferri, licet quis non ſit citatus, ad hoc ſi erit contumax, ita no. Inn. in c. calumniam, de pœnis fol. 223. nu. 2. Ratio eſt, quia citatus in principali videtur citatus in acceſſorio, &c. Bal.

Sententia poteſt retractari propter æquitatem caſus ſuperuenientis, ita no. Inno. in c. 2. de purg. cano. fol. 222. & ibi caſus. idem tenet Azo in ſumma, C. de re indi. quod no. Bald. & eſt caſus ff. ad l. Aquil. l. in l. Aquil. ſi deletum, & ff. de condi. fur. l. ſi fullo, vel ſarcinator, &c.

Sententia quæ dicatur generalis, & quæ generaliſſima, & generalitas ſententiæ præſupponit generalitatem libelli, quia ſnĩa debet correſpõdere libello. Et quæ ſunt illa, quæ debent poni in libello ſpecificè, & quæ non, de omnibus iſtis vide per Inn. in c. tãta, de exceſ. præla. fol. 217. nu. 4. Et dicit quod principalia ſunt nominatim petenda. Sed acceſſoria iuris & acceſſoria actionis veniunt tacitè iudicis officio mercenario, ſecundum Inn. ibidem, & eſt ratio, quia iudicis officium mercenarium, libellum non deſiderat, vt no. ff. de interro. act. in rub. Bal.

Sententiam eius quem neſcit delegatum, obſeruare quis non tenetur, ita no. Inno. in c. illud, de cleri. excom. fol. 215

Sententiam diffinitiuam poteſt quis pati in criminali ex ſola confeſſione etiam ſine aliquo proceſſu, ita no. Inn. in c. qualiter, il 2. de accuſ. fol. 204. nu. 10. vide glo. no. in c. Romana, de appel.

Sententia abſolutoria ab inſtantia iudicij non eſt diffinitiua, quia vt diuerſa ponitur, ita no. Inno. in c. ad petitio. de accuſa. fol. 203. nu. 3. & eſt caſus in l. Titia. ff. de act. & oblig. & ibi per Bar. & gl. ordi. in l. clarum. ff. ſi ſerui vend. & no. per gl. in c. fi. de appel. in cle. vbi no. quod abſolutoria ab inſtantia appellationis eſt interlocutoria. Bal.

Sententia lata per iudicem ſecularem ſuper dote valet, ita no. Ian. in c. de prudentia, de dona. inter virum & vxo. fol. 199

Sententia legitimationis vel illegitimationis non facit ius quo ad alias, ita no. Inn. in c. cauſam quæ, qui filij ſint legiti. fol. 197. nu. 5. Nec ſententia falſi, ſecundum eum ibidem, & eſt caſus in l. 2. C. de fide inſtrum. Bal.

Sententia enim filiationis facit ius, vt l. 1. in fi. ff. de lib. agnoſ. quæ eſt contra. Bal.

Sententia debet formari contra defenſorem defenſorio nomine, ita no. Innocen. in c. cauſam quæ, qui filij ſint legitimi. fol. 134. num. 9. vide Bar. in l. ſolutionem. ff. de ſolu.

Sententia ſuper legitimatione perſonarum poteſt reuocari, & poſt li. conteſta. ita no. Inno. in c. nimis, de appel. fol. 134. in contrarium facit ff. de iudi. l. ſed & ſi ſuſceperit. Bal.

Sententia lata ſuper naturali poſſeſſione, an præiudicet poſſidenti ciuiliter, vide per Innoc. in c. quamuis, de re iudi. fol. 129. num. 2. vide ff. de vſufruc. l. cuiuſcunque. §. 1. Bal.

Sententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, eſt ſpecialis, vt ſi lata eſt ſub conditione vel die, interim quandocunq; poſſit appellari, etiam poſt decem dies, quia huiuſmodi ſententiæ nunquam trahuntur retro, etiam ſi iudex dicat, ex nunc, prout ex tunc excommunicamus, vt ff. de offi. proconſul. l. obſeruare. §. fi. & de verb. oblig. l. huiuſmodi, quod eſt verum in conditione de futuro, ſecus ſi de præſenti vel præterito, vel purè, quia tunc appellatio non ſuſpẽdit executionem, quæ ſtatim traxit ſecum ſuum effectum: nec enim excommunicatus reconciliatur per appel. ſed per abſolutionem & manus impoſitionem, quia iſta forma tradita eſt ab eccleſiis. Eccleſiaſtica forma tenaciter ſeruanda eſt, nam omiſſio modi vel formæ etiam in alia ſummabili impedit diſpoſitionem legalem. ff. de verb. obli. l. qui Romæ. §. Flauius, item quia trahit ſecum inſeparabilem executionem iuris, & de iure, vide Inno. in c. præterea, de appel. fol. 132. nu. 5. & gl. in c. 1. de conceſ. præb. in clem. Sed dubitatur de iſta ſententia, excommunico te, niſi ſolueris. an ſit pura vel conditionalis retractanda facta ſolutione. Et ſi quidem ſententia incipit à condemnatione, videlicet ſũdemno te ad decem, & niſi ſolueris in tali termino, excõico te. iſta excõicatio eſt conditionalis, & moram non ſoluendi deſiderat, ſm Inn. quia venit ad pœnam contumaciæ, & ideo malè dicit gl. quæ eſt ff. de act. & obli. l. obligationum ſecè. §. conditio. Nam dictio, niſi, aut inſeruit obligationi primariæ, aut ſecundariæ. Primo caſu facit condõnem. ff. de cond. & demon. l. quib. diebus. §. quidã. Secundo caſu non facit conditionẽ. ff. de in diem adiec. l. 2. niſi moram deſideret vt hic, vel dic vt no. in d. l. 2. Aut n. apponitur ad inchoationem cõmodi, & tunc facit conditionẽ: aut ad executionem cõmodi, & tunc facit modum, vt l. vniuerſa. C. de preci. impe. offe. aut ad expirationem contractus vel beneficij, & tunc non: aut adijcitur ad inchoationem incommodi & pœnalitatis, & tunc facit cõditionem, vt hic ex natura. Sed quid erit de iſta ſnĩa, excõico te, ſi eliges. an iſta ſnĩa requirat actum in facto eſſe, & ſic valeat electio, tanquam facta à non excõicato, an ſufficiat in fieri, vt excõicatio actum præuenire videatur, quod eſt verius, ſecundum Innocen. quia qui excommunicat, videtur interdicere, & mens ſententiæ eſt ponderanda, ita no. in ſimili ff famil. ercis. l. & puto. §. 1. ita no. Inn. in d. c. præterea requiſiſti, de appel. quod tene menti. Bal. vide Cy. in l. 1. C. ſi aduer. delic. & facit de verbo. ſignifi. c. intelligentia, & c. præterea, & c. in his, vbi magis ponderatur mens ſententiæ, quàm verba. quod no.

Sententia lata præiudicat in omnibus, quæ conſecutiuè ſunt priorum iudicatorũ, non in his, quæ requirunt nouum iudicium, ita no. Innocen. in c. cum ſuper, de re iud. fol. 127. in prin.

Sententia qualiter ſit ferenda in perſonalibus actionibus, ſi reus cadat à poſſeſſione, vide Inno. in c. 1. de re iudi. fol. 125

Sententia quibus verbis debeat formari, vide Inn. in c. Abbate, de re iud. fo. 130. & ibi dicit, quod iudex poteſt dicere, ego, & nos, licèt ſit vnus ſolus iudex. Inn.

Sententia præiudicat ei, qui ſcit ſuam cauſam agi, ſi non appellat, ita no. Inno. in c. ſicut nobis, de re iudi. & eo. tit. in c. quamuis, & ibi no. fol. 127. & 129.

Sententia in quibus caſibus tenet contra res prius iudicatas, vide Inno. in c. ſuborta, de re iudi. fol. 129

Sententia lata propter falſos teſtes retractatur, ita no. Innocen. in c. cum inter, de re iudi. fol. 126. nu. 2.

Sententia diffinitiua lata per iudicem appellationis, an valeat appellatione deſerta, vide per Inn. in c. ex ratione, de appel. fol. 131. nu. 3. & per Dy. in l. ſcire oportet. §. conſequens. ff. de excuſa. tut. & Inſti. de act. §. rurſus. Ratione dubij valet fortè in caſu vero exiſtente.

Sententia condemnatoria lata ſuper aliquo cap. libelli generalis, vel plurium capitulorum ſpecificatorum, an intelligatur abſolutoria in cæteris capitulis, vide Inno. in c. cum inter, de re iud. fol. 126. nu. 3. qui dicit, quod ſic in libello generali, ſecus in capitulis ſpecificatis, ſm eum ibidem. Primum eſt verum de rigore, ſed quo ad effectum de æquitate ſubdiſtinguitur, quia aut eſt generalis proſecutio, aut ſpecialis: ſi generalis, verum dicit Inn. ſi ſpecialis, aut per errorem, quia proſequens ignorabat ſe habere ius aliquod, & tunc non noceat. C. de iud. l. licet, aut pro maleficio cauſa diuidendi vnum proceſſum in plures, & tunc in omnibus nocet, vt ff. de arbi. l. de reb. ita no. Cy. ſm Pe. in d. l. licet. C. de iud. & ibi videas. Item in ſnĩa abſolutoria debet inſeri cauſa, in condemnatoria non, quo reſpicit libellum ff. de inſam. l. 2. C. de iudi. l. properandum. Bald. Vel dic clarius ad clarificandam iſtam materiã. Dic vbi ſunt plura capitula quæſtionis, iudex hodie ſuper vno, cras ſuper alio poterit ferre ſnĩam, ſed ſi vna eſt ſententia de expen. lit. vt in c. audita, de procur. & melius in c. fi. de dolo & contu. Inn. dicit, quod in primo dicto ſnĩa eſt nulla, quia condemnauit, idem ſi abſoluiſſet, ſiue fuerit ſententia iudicis ordinarij, ſiue alterius, vt no. gl. ord. C. ſi aduer. rem iudi. l. 1. & ff. de arbi. l. diem, in gl. poſita ſuper ver. A tota, & no. in l. apud Celſum. §. item quæritur. de excep. doli, & l. pro his. C. de appel. l. eos, & l. ampliores, & ff. famil. ercis. l. in hoc iudicio, & de iudicijs. l. de qua re. & l. 1. C. de ordine iudiciorum. Sed in contrarium videtur extra de arbi. c. cum tẽpore, ſed ſolue, vt ibi Ber. Inn. & Ioan. And. dicunt, quod habeat locum ſiue capitula principaliter & ſingulariter petantur in eodem libello, ſiue petatur magna ſumma, ſiue parua, ſiue plures res, vt no. in d. l. diem, in gl. à tota, in fi. dũ dicit, item in pluribus controuerſiis, per l. quidam tãtum, in prin. & in hoc malè dicit Inn. Si vero in diuerſis libellis, tunc ſeparatim poteſt ferre ſententias, & qualibet valebit per d. l. quidã tantum, ver. quid ſi, vt ſeparatim quaſi plura cõpromiſſa, &c. Nec obſtat l. etiam. §. 1. ff. de min. quia non loquitur in caſu principali. ſed in caſu reſtit. in integ. vt ibi, & licet à certo capitulo petere reſti. in integ. vbi non eſt neceſſe ab omnibus petere, ſuper quo eſt reſtitutio indulta, & ſnĩa valebit, ſiue ſit confirmans, ſiue nõ. Nec obſt. l. quadam mulier. ff. famil. ercis. quia ibi loquitur in caſu appel. vbi licitum eſt à certo capitulo appellare, nec eſt opus à tota ſententia appellare, vbi ſnĩa lata eſt in vno capitulo, à quo non eſt appellatum, valet, licet tota ſententia non tãgatur. Secus in cauſa principali, vbi omnes controuerſias in eodẽ libello inſertas ſuper diuerſis capitulis valet ſententia vna decidendo abſoluendo, condẽnando, vel in parte abſoluendo, & in parte condemnando, ſm quod expedit, vt d. l. diem. §. quid tantum. ff. de arbi. & l. in hoc iudicio ff. famil. ercis. & d. l. etiam. §. ſi ex cauſa. ff. de min. ſecundum Iac. de Are. & Odof. Ratio n. eſt, quia ſententia debet eſſe conformis libello, alias eſt ipſo iure nulla. item iudex non poteſt diuidere libellum, nec pro parte ſua officio fungi. Et circa hoc ſcias, quod triplex eſt pars, ſcilicet integralis, numeralis & reciproca, nam ſi vendico domum, & iudex ſolum iudicat de ſuperficie & non de ſolo, ipſo iure non valet ſententia, quia totum integrale eſt petitum, & de toto integrali non poteſt ipſe diuidere, nec ſcindere: iuriſdictio enim & officium pronunciandi debet eſſe indiuiduum, & integrale, ſicut dicimus in teſtamento, quod actus ipſius eſt indiuiduus. l. hæredes palam. §. penul. ff. de teſtam. Teſtamentum enim dicitur ſententia, ſicut ipſa ſententia iudicis, & quod indiuiduum recipit ſtrictiorem ſimilitudinem. ff. de admini. tut. l. inter tutores. Pars vero naturalis eſt triplex, ſcilicet pars rei, id eſt quantitatis, pars actoris, i. capitula in actione generali, & pars libelli, vt cum plures in eodem libello ſimul cumulantur actiones, in prima parte ſententia ipſo iure non valet, vt ſi peto decem, & iudex profert ſententiã in 5. vt no. in l. 1. C. ſi aduer. rem iudi. Niſi agamus contra plures inſolidum: tunc enim valet ſententia contra quemlibet pro parte, licet quo ad ſingulos ſit pro parte, tamen quo ad diuerſos eſt inſolidũ, vt l. 1. C. ſi plures vna ſnĩa, quia ſuper toto eſt pronunciatũ. Et vide Cy. in d. l. pen. in 2. parte, quando ſub vna actione plura capitula cõprehenduntur, ſiue vnũ qualificet aliud ſiue non, tamen ſuper toto eſt pronunciandũ. Tamen quædã dĩa eſt, nam vbi ſunt duo capitula coæquena ſiue paria, ſi libellus fuerit generalis & proſecutio generalis, ipſo iure non valet ſnĩa in parte, vt l. quid tamen. ff. de arbi. Si aũt ſpecialiter fuerit proſecutus, refert, quia quædã eſt proſecutio ad litis inchoationem, vt li. conteſt. quædam ad vehementem probationẽ, vt ſubſequentia poſt li. conteſt. Si ergo lis fuerit ſpecialiter conteſt. ſuper certo capitulo, tantum valet ſnĩa ipſo iure, & alia capitula ſuper quibus non fuit lis conteſt. complecti non poteſt, quia diffinitiua non põt ferri ſuper eo, ſuper quo non erat lis conteſt. Si autem erat generaliter lis conteſt. ſed poſtea actione patiente declarata ſuper vno capitulo, ſiquidẽ ſequitur, ſ. tunc ſnĩa, ſpecificè fertur in vno capitulo, reſeruato tamen iure, ſi quod competit, in aliis aũt valet ſnĩa. Si autem ſimpliciter eſt lata, tunc de iuris rigore non diuiditur ſm naturam ſententiæ, quæ eſt quod ſit indiuidua, & ideo de rigore in omnibus obeſt, ſed de æquitate, quia non proſecutus eſt omiſſis medijs, datur replicatio, niſi actor dolo fecerit cauſa vexandi reum. ff. de arbi. l. de rebus, & no. in d. l. licet, per Cyn. Sed vbi capitulum qualificat aliud, miſſio qualitatis non vitiat ſubſtantiam. ſic ff. de pœnis. l. ſi præſes: non enim tanta vis eſt accidentis, licet dependat ab ipſa ſubſtantia. ſed econtra facit, quod no. ff. de ſuſpec. tut. in l. hæc autem. in tertia vero parte, vbi plures actiones cumulantur eodem libello, & iudex iudicat de vna tantum, dico quod plures libelli cenſentur, & valet ſententia ipſo iure, vt ſi quis cumulauerit petitorium & poſſeſſoriũ. C. de appel. l. 1. & eſt pars reciproca. Et tunc aut reciproca circa idem iudicium, vt numero indiuiſorio, & tunc nõ valet ſententia in parte lata, vt ſi iudex deſignat vni partem & non alteri. ad hoc facit l. in hoc iudicio, famil. ercis. Aut ſunt diuerſa iudicia, vt caſu conuentionis, & reconuentionis, petitionis & compenſationis, tunc valet ſententia in altero, ſed propter iniquitatem iudicis poteſt appellari. ff. quæ ſententiæ ſine appel. reſcinduntur. l. 1. in fi. & de compen. l. quid. §. 1. cum ſimil. Et per iſta verba plura iura ad conſonantiã rediguntur. Inn. hic aliqualiter tangit iſta in c. cum inter nos, de re iud. ibidem. ſed hic no. hoc clarius. Bald.

Sententia eſt certa, licet referatur ad inſtrumenta in iudicio non producta, ita no. Inn. in c. cum venerabilis, de excep. fol. 120. nu. 8.

Sententia iudicis excommunicati, ſi non erat publicè excommunicatus, valet, ita no. Inn. in c. excep. de excep. fol. 122. nu. 1. caſus eſt in c. ad probandum, de reg. iur. Nam ſententia publicè excommunicati nõ tenet, ut hic per Inn. & Abb. in d. c. ad probandum, de re iud. & etiam de iure ciuili, ut no. in l. 1. C. de re iudi. in gl. ordi. quam no. quia eſt ſingul. Bal.

Sententia arbitratoris condemnatur, etiam ſi ſit iuratum non venire contra, ita no. Innoc. in c. Quintauallis, de iureiuran. fol. 118. nu. 2. & vide ſupra in verbo, Præſumptio, in 3. q.

Sententia reductionis ad arbitrium boni viri meretur executionem officio iudicis, ita no. Inn. in d. c. Quintauallis, de iureiur. fol. eo. idem in iuramento appoſito in compromiſſo arbitratoris, ſecundum eum ibidem.

Sententia lata per arbitratores in diebus ſolennibus valet, quia quod ſit ab eis tenet & in quacunq; die ſolenni. Ratio n. eſt, quia arbitrator non dicitur propriè iudex, nec iudi. iũ cenſet, nec per conſequens ſnĩa, vide Inn. in d. c. Quintauallis, de iurein. fo. vt ſupra. & vide in Auth. vt differ. iudic. §. ſi vero, col 9.

& in

& in Specu.in titu.de arbit. §.fi.ſed nunquid amicabilis. Bald. vide ſupra in verbo, Falſum, in 12.quæſt.

Sententia debet mandari executioni non obſtãte, quod aliquis dicat ſe habere ius in illa re, præſtita tamen cautione per illum cui illa res adiudicata eſt, ita no. Inn.in c.veniens, de teſtibus. fol. 105

Sententia poteſt ferri in cauſa matrimonij ſine ſcrip.ita no. Ian.in c. Albericus, de teſti.fol.109.nu.1.in alijs autem caſibus requiritur ſcriptura, & poteſt ferri ſine teſtibus, ſecundum Ian.ibidem. Sed arg.cõtra, in Auth.de here.& fal.§.ſi vero abſti.col.pen.Sol.dic, quod ibi loquitur in inuentario.Bal.

Sententia lata præſente parte & non contradicente, præſumitur pro ea, quod ſit lata ſolenniter & veritatem contineat, ita no. Inn.in c.quoniam contra falſam, de proba.fol.104.ad hoc facit l.1. C.de relatio.& l.cum oſtendimus.§ fi.de fideiuſ.tut.& l.fi.qñ appel.ſit Bal.vide gl.fi.in fi.in d.c quoniã contra falſam.

Sententia licet dicat qualiter lis ſit conteſt.& iuratum ſuit de calumnia, &c. vt ſolet apponi in ſententijs, non propter hoc creditur ſententia, niſi aliàs appareat per acta, ita no. Inn. in d.c.quoniam contra falſam. fol.eodem.

Sententia excommunicationis non præſumitur pro iudice, niſi prout in alijs ſententijs, ita no. Inn. in d.c.quoniam contra falſam. fol.eodem.

Sententia diffinitiua debet ferri ex perſonali citatione, idem in ſententia ex.õica tionis, quia requiritur monitio. Hoc verum, niſi reus malitiosè latitaret, quod præſumitur ex coniecturis, vt no.in l.Falcinius.ff.qui.ex cau.in poſ.ea. Vel ſi eſt abſens à loco debito reſidentia, puta ab eccleſia, vbi tenebatur reſidere, nã tunc ſufficit eum citari ibidem. Pręſumitur.n.ſe malitiosè abſentare cum teneatur ibi reſidere. hoc verũ agente eo cui eſt obligatus ad reſidentiam, puta agit eccleſia contra clericum, vel vxor contra maritum. ſecus ſi tertius ageret, quia quo ad eum nõ tenetur reſidere, vide iſtud no.per Inn.in c.ſi aduerſarius, de eo qui mit.in poſ.cau rei ſeruandæ.fol.100.nu.7.Bal.

Sententia etiam incerta non valet ſuper expen. ita no. Innocen.in c.fi. de dolo & contuma.fol.99.num.2.vide ſupra in verbo, Petitio, in 5.quæſt. & ſupra in verbo, Confeſſio, in 6.quæſt.

Sententia priuationis non eſt neceſſaria, quando quis renũciauit beneficio, quia ipſo iure eſt priuatus, & ideo ſine alia citatione poteſt ſtatim ab ordinario alteri conferri beneficium illud, & auferri ſibi poſſeſſio. Sed quando quis per delictum vel contumaciam eſt priuandus, tunc requiritur ſententia, & ea lata priuatus erit & non ante, ita no. Inn.in c.audita, de reſti.ſpol.fol.94.nu.4. Ad vltimũ dictum vide gl.quæ tenet contrarium in c.commiſſa, de elec. lib.6. in glo quid ſi, &c. Circa primum dictum vide in c. licet epiſcopus, de præb. lib.6. in nouella, & in c.tãn leges, de hæreti.& de offi.ord.in c.ordinarij, eo.lib.in nouella.

Sententia iudicis, qui bona fide eſt in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis valet. Vnde in iuriſdi.quæritur poſſeſſio ab ordinario quando ingreſſus eſt territorium, & ſubditi ſibi obediunt in præceptis, vnde magis ſignũ obedientiæ eſt facere, ſiue obedire, quàm pati, ita no. Inn.in c.in literis, de reſti ſpol.fo.94.nu.7.& 8. De hoc vide l.ſi vrbano.ff.de condi.indebi.& l.filiæ.ff.de ſolu.

Sententia fertur non ſolum ſuper eo, quod petitur, ſed etiam ſuper cauſis eius, ita no. Inn.in c.cum eccleſia, de cau.poſ.& proprie.fol. 91.nu.2.

Sententia non tenet quando non præceſſit legitima citatio, ita no. Inn. de procura. c.querelam.fol.70.nu.2.& vide ff.de re iudi.l.ſi cum nulla, & in l. vir bonus, ff.iudi.ſol.& in l.ſi pater.C.ne de ſta. defun.ſecus ſi eſt aliqua, & poteſt elidi, quia arctat niſi opponatur. Bal.vide ſupra in ver. Citatio, in penul.q.

Sententia vel proceſſus quando petitur annullari, imploratur officium iudicis, ita no. Inn.in c. ex inſinuatione, de procur.fol.70.idem ſi contrahẽtes, vt in c.conſtitutus, de in integ.reſti.& offi. iudi. largo modo dicitur act.o perſonalis, & non parit exceptionẽ rei iudi. niſi ex cauſa expreſſa in libello, ita no. Inn.in d.c.ex inſinuatione, vide per Bar.Bal.in l.quæ ſub conditione. §.fi.ff.de condi.inſti.

Sententia vniuerſalis mandatur executioni in rebus, quæ probantur tempore executionis, ita no. Inn de offi.ordi.c.conquerente.fol.65.facit l.facultas. C.de iure fiſ.lib.10.Bal.

Sententia lata ſuper iuriſdictione negatiuè non poteſt reuocari, etiam de voluntate partium prorogantium, ita no. Inn.in c.ſignificaſti, de offi deleg. fol.52

Sententia non meretur executionem, niſi conſtet de citatione vel præſentia partis tempore ſententiæ, ita no. Innoc.in c.cum in iure, de offi.deleg. fol. 59. num.3. idẽ tenet Gul. de Cun.in l.1.ff.de in ius voc.Bal. vide ibi Gul.& Bar.qui hoc limitant, niſi requiratur citatio in ſcriptis, & dic vt per Ioan.And.in c.vlt.de elec.lib.6.in nouella.

Sententia aliquem eſſe procuratorem, nec præſumit eſſe ſi negetur, ſm Ian.in c.cũ in iure, de offi.deleg.fol.eo. Non obſt l.optimam.C.de contrahen. & cõmit.ſtipu. quia ibi loquitur in contractibus, in quibus pars nunquam videtur confiteri id, quod eſt de ſubſtantio.Bal. vide ſupra in verbo, præſumptio, in pen.q.

Sententiæ latæ ſine ordine & cauſa non eſt parendum, ſecus eſt in præcep. quæ non pertinent ad forum cauſarum, ſed ad auctoritatem præcipientis, ita no. Inn.in c.ad aures, de temp.ordi.fol.43.nu.1.facit ff.de annuis leg.l.Quintus.§.Pompa.Bal.vide ſupra in ver.mandans, in 11.q.& ſupra hoc eodem ver.in 1.q.

Sententia in dicto tenet, licet in cauſa vel ratione non corrigatur, quia falſa, vel erronea, ita no. Innocen.in c.in præſentia, de renuncia. fol.40. arg.l.ſcio. ff.de appel.& l.Titionus.ff.quod cum eo.& l.Aemilius.ff.de mino. Nam quandoque remouetur ratio & non dictum, vt l.Papi.exuli.ff.de mino.& vide glo. in l.ſi is ad quem.ff.de acq.hære.Bal.

Sententia eſt nulla, ſi non vocati fuerunt quorum intererat, ita no. Inn. in c.dudũ, il 2.de elec.fol.35.& vide gl. in l.minor.ff.de minoribus.Bal.

Sententia in notorio fertur etiam non citata parte, ita no. Innoc. in c.quæ ſto, de tranſla.præla.fol.38.Vide gl.contrarium in c.ad noſtram, de iureiuran. de dinor.c.porro, & de purg.cano.c.cum dilecti.

Sententia lata contra minorem vel eccleſiam ex falſa vel obreptitia probatione ipſo iure eſt nulla, vt l.1.C.de ſen.aduer.fiſ.latis, lib. 11. Præſertim inter pupillum & tutorem, cum indefenſus ſit & ſolus ſit ex vna parte, & tutor ex altera.ff.de excu.tut.l.qui teſtamẽto, & ff.de min.l.verum. §.ex facto. Sed ſi eſt lata contra maiorem ex falſa cauſa tacita, vel expreſſa, valet, ſed datur reſtitutio.ff.ad Trebel.l.ſeruo inuito.§.cum prætor, & ff.de acq.hære. l.ſi is ad quem, per gl.& Dyn.per Inn.de renun.c.in præſentia.fol.40.Bal.

Sententia an mandetur execu.in præiudicium vnius non alterius, vide per Inno. in c.cum ſuper, de re iudi.fol.127.nu.2.

Sententia lata ſuper actione parit excep.rei iudicatæ ſuper eadem actione, & ſuper alia, quæ primo non poteſt cumulari, vt ff.de excep. l.fundi. idem in excep. vt c.cum dilecti, de electio.vt excludat ius excipiendi, ita no. Innocen. in c.2. de ordi.cogni.fol.90.& ipſe idem eodem titu.c.fi.& per Hoſtien. ibidem. Bal.

Sententia lata ſuper exceptione contra excipientem, ſi proceſſus fuerit ſummarius, non tollit ordinariam iuriſdictionem, ita no. Innoc. & Hoſtien. in d.c.2. & fi.de ordi.cogni.facit ff.de re iudica. l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus. ſi vero proceſſus fuerit ordinarius, aut tendit ad eundem finem cum actione, & tollitur actio.ff.de compenſa.l.quod in diem.§.1. Aut ad aliud proſequendum, & tunc non tollitur. ff.de emptio l. venditor, quia ad aliam rem ageretur, ergo non obſt.exceptio, vt l.cum quæritur.ff.de excep.Inno.Bal. vide per Cyn. in l.peremptorias. C.ſen.reſcin.non poſ.& per Bald. in l.qui Romæ. §.duo fratres.ff.de verb.oblig.

Sententia lata ſuper exceptione iuriſd. per exceptionem non ſufficit ad agendum, nec accuſandum, nec eadem probationes valent, ſecundum Inno. in locis ſuperius alleg.niſi in adulterio, vt ff.de adul.l.2.§.ſi publico, & facit quod no.ff.de verb.oblig.l.qui Romę.§.fi. Ex hoc ego dico, quod ille, qui venit contra laudum excipiendo, non incidit in pœnam l.diſtinguemus.§.cum quidã.ff de arbi. non intelligitur propterea committere in pœnis, imo iterato poteſt probare ſuam exceptionem forte agendo, vt d.§.fi.Bal. Et vide omnino ſupra in ver. Citatio, in 44.q vbi habes vtrum ſententia lata a iudice coacto valeat necne, &c.

Sententia non debet retractari prætextu exceptionis de nouo repertæ, ita no. Inno.in c.dilectus, de reſcrip.fol.11.nu.3.

Sententia ſi contineat multa capitula, licitum eſt appellare in vno ſolo, ita no. Inno.in c.dilecto, de appel.fol. 138.nu.2.caſus eſt in c.Raynaldus, de teſtamentis, vide ſupra in ver.Libellus, in 5.q.

Sñia dat & aufert animum poſſidenti, quia dat animũ victori, & aufert victo, & hoc ſufficit in corporalib. ita no. Inn.in c.cum veniſſent, de in inte.reſti. fo.74

Sententia lata ſuper expen.licet ſit cõditionalis & incerta, valet, & iudex ſententiando poteſt ſibi reſeruare taxationẽ, ita no. Inn.de dolo & cõtu.c.fi. fo.98. nu.3.

Sententia poteſt retractari contrario iudicio, quando in eius tenore conſtet de eius iniuſtitia, idem ſi non fuit ordo ſeruatus, idem ſi aduerſarius eius, qui vicit, ſpõte eſt admiſſus coram Papa ad probationem iniquitatis, licet non fuerit appellatum, ita no. Inn.in c.cum Bertol.de re iudi.fol. 128.nu.4.

Sententia lata me ſciente cum certo perſona poſſidente rem meam, mihi præiudicat quantum ad poſſeſſionem, ſed non quantum ad proprietatem, ita no. Inn.in c.cum ſuper, de re iudi.fol.127.nu.9.

Sententia excõmunicationis non poteſt ſuſpendi, licet tempore inchoationis poſſit reuocari & prorogari, ita no. Inn.in c.inquiſitioni, de appel fol.140.& ibidem vide quando poſſit appellari, & quando non, à ſententia excommunicationis, & vide per eundem in c.ſi.de appel. fol.140

Sententia non ſolum ſuſpenditur per appel. ſed etiam per man. & prohibitionem in diem ſactam, vt ſi forte iudex prohibuit ingreſſum poſſeſſionis, vel ſuſpendit quem à beneficio, quia per appellationem, mandatum, & prohibitiones ſunt ſuſpenſa, ſecus eſt in ſententijs cenſuræ, & in ſententia interdicti vel excõmunicationis, quia appellatio eas non ſuſpendit, ita no. Innoc.in c.ad hoc, de appella. fol.131.nu.1. Et quid in ſuſpenſo à Pontificalibus, vide ibidem Ian. Et ideo ſi excõicatus appellauit à ſententia excõicationis lata in eum pendente app. eſt vitandus in iudicio, vt ipſe idem no.in c.ſæpe, eo.tit. Ratio autem ſumitur ex prædictis, quia ſñia excommunicationis propter appellationem non ſuſpenditur, facit c.ſolum, de ſen.excom.lib.6.

Sententia non eſt exequenda contra hæredem, niſi præmiſſa citatione, vt per Ian. in c.quia V.de iudi. fol.80

Sententia qualiter formatur, quando agitur ſecundum formam l. diffamari. C.de inge.manumiſ.vide per Inn.in c.dilecto, de præben.fol.143.nu.5.

Sententia diffinitiua an debeat ferri contra diffamantẽ, an faciat ſibi imponi ſilentiũ ſuper diffamatione ſolum? Dic quod ſi clarè fuit probatum de iure diffamati, ferri debet diffinitiua, ita no. Inn.in c.cauſã quæ, qui fil ſiat legi. fo.197

Sententia excommunicationis habet duos effectus, quia expellit, & in expulſione detinet. E contro operatur abſolutio, ita no. Inn.in c.officij, de ſententia excommunicationis.fol.129.

Sententia qualiter formari debet in danda reſti.in integ.contra contractum, vide per Abb.in c.ad noſtram, de rebus eccle.non alien.

Sententia lata in abſentem cauſa abſentiæ probata retractatur, ita no. Abbas in c.cum Bertol.de re iud. Aduerte, quia abſentia alia eſt neceſſaria & iuſta, & fauorabilis, vt cauſa reip. & teſtimonij. Alia neceſſaria & odioſa, & eſt abſentia banniti.ff.de min.l.Papi.exuli, & vide quod no ff.ex qui.cau.in poſ.ea. l.ad cognitionẽ, in gl.ordi. Alia voluntaria & fauorabilis. De hac dic, vt l.nemo.ff.ex qui.cau.ma. Alia voluntaria ſimplex, i.nec fauorabilis, nec odioſa, vt cauſa rei familiaris, mercantiæ, & ſolatij. De hoc dic, vt in l.ſi.de in integ.reſt. Omnis ergo abſentia aut eſt neceſſaria, aut voluntaria. Neceſſaria eſt duplex,

quædam priuilegiata & amica legis, quædam deteſtabilis & odioſa. voluntaria eſt triplex, quædam habens prorogatiuam, vt cauſa ſtudiorum, quia reipu. intereſt, quædam odibilis & contra. quædam neutra, puta quandam artem mecanicam, vt mercantiæ & ſimilem artem, vel cauſam, no. iſta Bal. Inn. hoc dicit in c. querelam, extra de procur. fol. 70

Sententia præiudicat tertio, qui habuit ius ſe opponendi, & paſſus eſt de ſuo iure diſputari, quia potuit prohibere ne ſibi fieret præiudicium ſe opponẽdo, & quia non fecit, videtur conſenſiſſe, niſi appellet, ita no. Inn. & Abb. in c. quamuis, de re iudi. fol. 129. & vide ff. ſolu. matri. in l. 2. §. voluntatem, per Iac. de Are. & Dyn. extra na. quod illa regula, Res inter alios acta, &c. fallit in primo decre. quia omnibus prodeſt, qui ſunt paris rationis & conditionis, & vno admiſſo omnibus alijs eſt parata via. C. de bon. auct. iudi. poſ. l. fi. & ff. commodati. l. vnus. nam miſſio eſt ex edicto prætoris, & prætor omnibus ſuum edictũ aperit, adeo quod licet miſſus renunciauerit miſſioni, hoc non nocet alijs, quibus erat via aperta ff. de contrah. l. ſi poſt mortẽ. Non obſt. ff. de mino. l. ſi iudex, quia hic erant priuilegia paria, ibi autem priuilegium minoris erat maius, plus quam maiorum, & erant correlatiua, & deſtructo antecedente deſtruitur & conſequens. Sed in caſu noſtro vnum non dependet ab alio, niſi quo ad originẽ, non quo ad productionem in eſſe. Item eſt & alia ratio illarum legum, nam cum creditor mittitur in poſ. omnium bonorum, omnibus debet prodeſſe miſſio, non autem præiudicare, igitur nec inducere ius prioritatis, quia non debet intentio iudicis præiudicare alijs non citatis. Hodie vero non fit, niſi pro menſura debiti declarati, & ſic eſt coarctata ad vnum ſolum debitum, ergo alijs non prodeſt, vt in c. quoniam frequenter, §. vt lite no conteſt. quod verum eſt, ſi ſunt omnia bona vnde poſſit alijs ſatisfieri, alias bene prodeſt, vt no. in d. l. aũ vnus. hoc verum quo ad pignus percipiendum, ſed quo ad veniendum ad ſecundum decre. ſine alio primo decre. ſemper prodeſt, quia ordo ſeruatur, vt is legis eſt in d. l. cum vnus ſecundum Iaco. But. quod eſt no. Bal. Sed an eſt idem in captura perſonæ debitoris, ſicut rerum, videlicet, quod captus ad petitionem vnius creditoris fingatur captus ad petitio. omnium. Certè hoc nulla lege cauetur, quod ex eadem captura omnibus ius quæratur. Sed bene credo, quod per nouum proceſſum poſſit bene recommendari in carcere. Si autem prima captura pronuncietur nulla, recommendatio quæ in ea fiet, euaneſcit, vt in d. l. cum vnus, ſecundum Bart. qui hoc diſputauit. Sed quid in ſecundo decre. an omnibus prodeſt? dico, quod non, quia habet vim diffinitionis. Et iſtud ſecundum decre. poteſt dupliciter interponi, ſcilicet per miſſionem & per adiudica. in ſolutum, vt in l. ardo. C. de excep. rei iudi. Si fiet venditio, debet ſatisfieri emptori, & ſuperfluum ſi quod eſt, diſtribuatur alijs, vt d. l. fi. §. ſi autẽ, vbi no. quod licet venditio debeat fieri pro menſura debiti, tamen non eſt venditio nulla, licet excedatur modus. & ad idem facit quod no. C. quo appella. non reci. in c. ab executione, vbi glo. dicit, quod debet appellari. Non tamen quod illud plus debet poni in ſequeſtro reddendo cui iudex mandabit. Et quod in iſta venditione quæ fit iure creditorum, alias venditoris debet interuenire ſcriptura, & debet fieri apud acta cum iuramento, vt d. l. fi. Adde etiam quod expenſæ quę veniunt reficiendæ ratione primi decre. probantur per iuramentũ, vt d. l. fi. §. 1. quæ omnia tene menti. Bald.

Senex quando dicatur quis, ita quod eius teſtimonium recipiatur ante li. conteſt. relinquitur arbitrio iudicis, ita no. Innoc. in c. quoniam, vt lite non conteſta. fol. 86. num. 2.

Sigillum, quando ſit credendum ſigillo, vide per Inn. in c. 1. de fide inſtru. fo. 112. nu. 2. & per Bar. in l. Lucius. ff. de fide inſtrum. Bal.

Sigillorum, de materia & auctoritate ſigilli, vide plenè per Innoc. in c. 2. de fide inſtrum. fol. 113. in ver. Sigillum, & ſupra in ver. Citatio, in 4. q. vide ſupra in verbo. Credulitas, in 4. q.

Sigillum appellat ius canonicum, ſed ius ciuile appellat annulum, ita no. Innoc. in d. c. 2. de fide inſtrum. fol. eodem. ſuper d. verbo, Sigillum, circa medium, dum dicit, item no. quod ius ciuile appellat, &c. Et ſic quotieſcunque fit mentio in iure de annulo, vult loqui de ſigillo. item ſcias quod ſigillum aliud auctoritatis, vt ſigillum Papæ, Epiſcoporum, & dominorum temporalium. Aliud ſolennitatis, vt ſigillum teſtium in teſtamentis. Aliud teſtimoniale, vt l. ſi quã per calũniam. C. de epiſco. & cleri. Aliud ratihabitionis, vt l. 2. C. de reb. alie. non alie. non tamen dicitur ſigillaſſe ille, qui errauit C. plus valere quod agitur. l. fi. ita no. Inn. in d. c. 2. quod no. Bal.

Sigillum quid importet, & quid cedula vacua ſigillata, vide per Innocen. in d. c. 2. fol. eodem.

Sigillare poteſt quis cedulam, licet non legerit eam, ita no. Inn. in c. quanto, de his quæ fiunt à præla. fol. 157. quod tene menti. Bal. Sed contra videtur d. tex. gl. in d. c. 2. in gl. ſuper ver. Sigillum, &c. vbi dicitur quod non dicitur ſigillaſſe ille, qui non audiuit, nec vidit, nec ſubſcripſiſſe videtur ille qui errauit.

Simonia, vide ſupra in verbo, Ius, in 1. q. & ſupra in ver. Preces, in 1. q. & ſupra in verbo, Soluere, in 3. q.

Syndicus creatus à conuentu non indiget confirmatione epiſcopi, vel alterius ſuperioris, ita no. Inn. de iur. calum. in c. cum cauſam, & c. Imperatores. fol. 88. Credo hoc eſſe verum, quando conuentus habet bona diſtincta à prælato, quia tunc poteſt, nam tunc habet propriam adminiſtrationẽ, alias ſecus, vt no. Inn. in c. edoceri, de reſcrip. fol. 9. Sed in ſyndico vniuerſitatis creato, an requiratur confirmatio vel auctoritas ſuperioris, gl. in l. nulli. ff. quod cuiuſque vniuer. nomine, dicit quod ſic. Guil. de Cun. tenet contrarium, ſi factus fuerit ad agendũ. nam quædam vniuerſitates non habent iudices vt villæ, & tamen faciunt ſyndicum. Sed ſi vniuerſitas vellet alienare, tunc in confirmatione ſyndici requiritur decretum, vt l. fi. de rei vend. vnde dicit ibi Ian. non facio vim in nomine, ſed in perſona, & qualitate conſtituentium, & modo ipſius conſtituentis, quia ſi dico, facio Titium actorem vel ſyndicum meũ, erit procurator, & non actor, vel ſyndicus, nec propter hoc vitiatur procuratorium, arg. ff. de condi. & demon. l. putet Seuerinam. §. conditionum verba: non. n. omnes homines vti ſciũt proprijs ſermonibus. l. quot. C. fami. erciſ. Et eſt no. quod epiſ & alij prælati faciũt procuratorem ad eorum lites proprio ſumpto vocabulo, quia præſumuntur domini in agendo. Et ciuitas facit etiam procuratorem in ſuis rebus proprijs ſumpto proprio vocabulo procuratoris, quod cum eſt, non requiritur decretum in vera conſtitutione procura. ita no. Inn. in d. c. cum cauſam, de iura. calum. fol. 88. quod tene menti. Bal.

Syndicus conſtitutus à capitulo cum voluntate prælati, an videatur cõſtitutus ab vtroq; ſ. prælato & capitulo, vide per Inn. in c. 1. ne ſede vac. fol. 156. qui ſentit quod ſic, arg. ff. de procur. l. ſi filius. §. ſed & filia, arg. contra. ff. de ma. vind. l. ſi pater, in fi. & econtra, certum eſt quod valet, per d. §. ſed & filia. Bal.

Silentium nunquam imponitur ſilenti ſed vexanti, hinc eſt quod ſi habeo debitorem, & nihil ei dico, non poteſt petere, vt mihi ſilentium imponatur, nec poteſt petere, quod mihi terminus aſſignetur ad probandũ vel ad agendum, vt l. 1. C. vt nemo inuitus agere vel accuſ. cog. Sed ſi infamo delatorem ſi quidem de ſtatu, ipſe poteſt petere & implorare officium iudicis loco defenſionis, & loco deficientis actionis, ſecundum l. diffamari. C. de inge. manu. quia diffamatio affert periculum diffamato, cũ hoc ipſo diffamans ſe gerat pro domino. Si vero diffamo de crimine, & tunc aut in iudicio aliquem diffamo, & debet mihi terminus aſſignari ad agendum. ff. de act. l. cum Titia, & l. ſi eis. C. qui accuſ. non poſ. & c. licet, de accuſ. & ff. de ſal. l. athletas. Aut extra iudicium, & non in faciem iudicis, & tunc iſtud officium iudicis mercenarium non pertinet ad iudicẽ. Sed ego infamans teneor actione iniuriarum, vt ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. quod in cętu, & tunc priuatum eſt iudicium iniuriarum, niſi in famoſo libello. ff. de iniurijs. l. lex Cornelia. § fi. Nulla tamen lege cauetur, quod hæc ſit ſententia falſi, imo ne. l. tenuit. ff. ad Trebel. l. quæſitum. Quandoq; tamen ex verbis diffamatoris oritur controuerſia poſſeſſionis, & tunc agi pōt. ff. de lib. legat. l. Aurelius. §. certum, in gl. Dic ergo, quandoq; reus iure ordinario non poteſt producere teſtes cum petit eos recipi & publicari ad æternam rei memoriam, & dicitur quis reus ratione obligationis. item ratione poſſeſſionis, nam poſſeſſio facit quem reum. ff. de iud. l. non alias. §. 1. C. de alie. iud. mu. cau. fac. l. 1. ff de na. ope. nun. l. ſi prius. Et dicit Io. quod teſtes publicati pro eo ad æternam rei memoriam non valent. Et idem ſi agit, quod recepti ſunt ad finem defenſionis, non ad finem agendi. Sed certè finis eſt diuiſibilis in agendo, & defendendo, & ideo non valent pariter in vtroq;. ff. de iureiur. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. fi. Saluo tamen iure opponendi in perſonas & dicta, cum extra ordinem ſint recepta C. de teſti. l. fi. Et no. iuſtum. quod interdũ recipi petit teſtes is, qui non habet actionem nec habere ſperatur, & tunc teſtes publicantur ut hic, & ff. de teſti. l. curabit. C. de uſur. pupil. l. fi. interdum quis non habet actionem, ſed haberi ſperatur, & tunc loquitur ff. ad l. Aquil. l. in lege. Sed ibi ſpeciale, quia duo concurrebant, uidelicet odium delinquentis & timor interitus probationis. Interdũ habet actionem, & eſt timor ne pereat ex dilatione legali, & tunc loquitur ff. ad carbon. l. 3. §. duæ cauſæ. Interdum habet cum præſentis exercitio, tum teſtes ſunt, propter quod poſſent recipi, & tunc examinantur, & non publicant, ſcilicet tunc, ſed poſtea ſuo tempore, infra annum tamen, ut in c. quoniam frequenter, ut lite non conteſta. niſi partes uelint ſtatim publicari, & tamen publicatio teſtium non erit actio, ut no ff. de iniurijs. l. ſed & ſi unus, §. penult. Et an requiratur citatio perſonalis, quando teſtes extra ordinem recipiantur, no. Inn. in c. ſignificauit de teſti. fo. 109. ubi prædicta omnia dicit in ſubſtantia, & ibi uide, facit ad ultimum ff. de incend. rui. nau. l. Pretius, & l. ne quid. non tamen citatus eſt ſemper admittendus ad contradicendum, ut no. ff. de bo. poſſ. l. 3. §. pen. & addo quod no. per Dy. in l. 4. de dam. infec. & per Io. And. in c. præſumitur ignorantia, de reg. iur. in 6. in mercurialibus. Bal. uide quod no. gl. in l. geſta. ff. de re iud. quod in apertura & in atteſtationum publicatione nõ eſt neceſſaria citatio partis. Alij dicunt contra, Bar. alleg. illam gl. ſed non loquitur de citatione, ſed de præſentia tantum. Adde etiam quod atteſtationes non publicatæ non faciunt fidem in alio iudicio, quia illa acta demum faciunt fidem in alio iudicio, quæ tranſlata ſunt in publica monumenta, ut d. l. geſta, de re iudi. & no. in l. 3. ff. quæ in fraud. credi. ſecundum Ricar. Malumbrã, & alios, & tene bene omnia iſta mẽti. Bal. Et uide ſupra in uerbo, Appellatio, in 21. q. & ſupra in uerbo, Sententia, in 74. q.

Silentium habetur pro conſenſu in temporali conceſſione, quam facit prælatus, ita no. Abbas in c. continebatur, de his quæ fiunt à prælato. circa quod dic, aut prælatus facit aliquid tenendo, aut concedendo. Primo caſu, aut ſuis proprijs, & ſolus poteſt, ut in c. edoceri, de reſcrip. Aut communibus, & non poteſt ſolus, ſed capitulum debet ſibi conſentire, quod facit eo ipſo, quod ſcit & non contradicit, nam prælatus aſſimilatur patri, & capitulum aſſimilatur filijs. ff ſolu. matri. l. ſi cum dotem, & l. 2. §. uoluntatem, & ff de procura. l. ſi filiusfami. § ſed & ſi filia. Niſi prælatus ad turpem cauſam uteretur, quia tunc taciturnitas capituli habetur pro contradictione. ff ſolu. matri. l. ſi cum dotem. §. eo autem tempore. nam præſumptiones legis de conſenſu loquentis ad licita & honeſta aptanda ſunt, non ad illicita, arg. ff. de fur tit. l. qui uas. §. neuiuc, & facit ff quarum rerum actio non datur. l. 1. §. quæ honoranda, in fi. Aut prælatus utitur rebus uel iuribus proprijs capituli, capitulo tacente, & tunc uidetur quod non ualeat, quod ipſe facit, quia immittit falcem in alienam meſſem, & capitulum ſcit ius ſuum ubiq; durare. ff. quib. mo. pig. uel hypo. ſolu. l. ſicut. §. non uidetur. niſi capitulum ſe ſubſcriberet, uel conſentiret expreſſè, ut d. l. ſicut. §. uenditionis, & ff de pigno. l. fideiuſſor. §. paterc. alias apponeret ſigillum, C. de rebus alis.

alie non alien.l.2.cum ſimilib. Et hac vera quando prælatus facit acta nomine ſuo, ſecus ſi vt procur. capitali, quia tunc taciturnitas habetur pro mãdato, vt no. per Ian. in c. edocent, de reſcrip. fo.9. & probatur in l. ſemper. §. qui non prohibet. ff. de reg. in. Si vero prælatus facit aliquid concedendo, & tunc aut in illa conceſſione requiritur certa forma, & non ſufficit taciturnitas, vt in auth. hoc ius porrectum. C. de ſacroſan. eccle. Aut ſufficit nuda voluntas, & tunc ſufficit ſciuiſſe, vt d. c. continebatur, quæ omnia ſunt menti tenenda. Bal.

Scrutinium, vide ſupra in verbo, perſona, in 1.q.

Specificatio, vide ſupra in verbo, Citatio, in 22.q.

Scientia præſumitur poſt duos menſes à die publicationis, vt bonus vir arbitrabitur, ita no. Inn. in c.2. de conſti. fol. 1. & l. fi. ff. de decre. ab ordi. fac. Bal.

Scientia Cancellarij habetur pro ſcientia Papæ, ita no. Innoc. in c. cum dilecta, de reſcrip. fol. 9. nu. 3.

Scire nullus tenetur, ſed credere & opinari. Ian. de ren. c. niſi cum pridem fo. 40.

Scientiam probare debet, qui allegat ſcire. Innocen. de filijs presbyte. c. conſtitutus. fol. 47.

Scientia præiudicat perſonæ tranſuerſali in ſuis caſibus, licet citatio non interuenerit, vide Inn. in c. quamuis, de re iudi. fol. 129 nu. 4. Et ſic no. caſus in quib. ſufficit ſola ſciẽtia ſine aliqua denun. et vide C. ſi vnus ex plu. appel. l. 1. Sed ſpeciale eſt in cauſa appellationis, quia ſententia eſt indiuidua, & ibi vide Cy. Bal.

Schiſma eſt triplex, vt per Inn. in c. 1. extra de ſchiſmaticis. fol. 209. nu. 1.

Spoliatus proprio patrimonio conueniri poteſt ſuper beneficia & rebus eccleſiæ, ita no. Innoc. in c. ex parte, il 2. de reſcrip. fol. 5. nu. 4. & vide ſupra in verbo, Notorium, in 3.q.

de Spoliatione iurium incorporalium, vide plures quæſtiones, quas ponit Hoſt. in c. querelam, de elec. & ibi omnino vide per eum. Bal.

Spiritualia poſſunt deponi, ita no. Inn. in c. examinata, de iudicijs. fol. 81. nu. 1.

Spiritualia & omnia incorporalia quæruntur ſine poſſeſſione, de conceſ. præben. c. cum noſtris, ita no. Inn. in c. bona, de poſtu. præla. fol. 17

Sponſalia contrahuntur quatuor modis quos ponit Innoc. in c. 1. de ſpon. duorum. fol. 193. nu. 1. & vide ſupra in ver. Adulterium, in 1.q. ibi, cum ſponſa. &c.

Sponſam de futuro non tenetur quis ducere interueniente fornicatione, ſecus in vxore, ita no. Ian. in c. quemadmodum, extra de iureiu. fol. 118. nu. 3.

Sponſalia an quis cogatur complere, vide plenè per Abbatem in c. illis, de deſpon. impube. & vide gl. in c. literis, de ſponſa.

Statutum non valet quando verba ipſius à domino tantum in ſubditos diriguntur, ſecus ſi ad vniuerſos. Item non valet ſententia de futuro quo ad dominum in ſubditos, quia iuriſdictio debet præcedere promulgationem, quæ non præcedit, nam ex facto ante factum non oritur iuriſdictio in eos qui foris ſunt, ita no. Inno. in c. à nobis, de ſen. excom. fol. 126. in ſubditis añs poteſt fieri lex, & contra tertiam perſonã ex cauſa, vt no. ff. de capi. dimi. l. amiſſione. §. qui deficiũt. Sed ſine cauſa non, nam ſi ex tali lege ageretur obſtat exceptio doli, nam dolus ẽt in legibus committitur, vt l. 1. in fi. ff. de exce. doli. vbi aũt in ſtatuto ponitur ſignũ vniuerſale, vt oẽs, quilibet, & quicunq;, vt no. ff. de reg. iu. l. 1. Si aũt fiet hoc in fraudem, quia caſus non põt, niſi ad vnam perſonã accõmodari, illa perſona dicitur nominata, nã in ea et cæteros fiet exhæredatio. ff. de lib. & poſth. l. Titius, & ideo pro ſingulari ſermone habendũ eſt, quod ad vnam ſolũ cõcluditur, arg. l. ſi optio. ff. de op. leg. Plerunq; tñ expreſſa nocent, quæ non expreſſa non nocent, vt in regula iuris, quædã quæ ex formali expreſſione vitium ſumunt, vt l. actus, de reg. iu. tene menti, & vide infra in ver. vniuerſitas, in 1.2. & 3.q.

Statuta collegij valent inter illos de collegio, li et non ſint aliter approbata per ſuperiorem, non tamen ligant ſuperiores ab obſeruandã iſta ſtatuta, vt no. in l. 2. C. de conſti. pecu. Doct. dicunt, quod Poteſtas tenetur ſeruare inter mercatores ſta. mercatorum, ſic de alijs, vt in Auth. de reſti. fideicommiſſi. §. argentarijs. Et hoc ſi verba ſtatuti diriguntur in ipſos mercatores, nã quia lex confirmat iſta ſta. ergo Poteſtas debet ipſum ſeruare. Si autem verba ſtatuti dirigantur in ipſum iudicem, non poſſunt imponere legem ſuperiori, vt ff. de arbi. l. nam magiſtratus, & hoc quantum ad ſubſtantiam diffinitiuæ cauſæ. Sed quantum ad modum & ordinem proceſſus quilibet iudex ſeruat ſtatuta ſua, non alterius iudicis. ff. de teſti. l. 3. in fi. C. quemadmodum teſta. aperian. l. 2. & C. quæ ſit long. conſue. l. 2. per Cyn. Bal. vide ſupra in verbo, renuncians, in 5.q.

Statutum non poteſt tollere alicui ius ſuum quæſitum, niſi ex cauſa iuſta rationabili. Sed ſuum auxiliũ vel iuris titulo, vt actionem põt tollere, ſed nõ funditus impedire, quia officiũ iudicis imploretur, quia ẽt Princeps non põt tollere, nec auferre implorationem nec defenſionem, cũ ſit de iure naturali, ita no. Innoc. in c. quæ in eccleſiarum, de conſti. fol. 2. nu. 2. quod no. item ſcias, quod ex cauſa iuſta poteſt fieri ſtatutum etiam contra ſingularem perſonam, vt no. gl. in l. amiſſione. §. 1. ff. de capi. dimi. Bal. vide ſupra in ver. clauſula, in 2.q.

Statutum laicorum ſuper rebus eccleſiæ valet, ſi Papa illud confirmat, alias non, ita no. Inn. in c. 1. de tranſa. fol. 68

Statutum, priuilegium, vel conſuetudo, an quodlibet iſtorum tollatur per vnum actum contrarium, vide per Inn. in c. accedẽtibus, de priuil. Et dic, quod ſi quis offendat ſtatutum vel conſuetudinẽ, et eſt talis, qui poteſt eam tollere, videtur eam tollere, ſed in priuilegio non eſt ita, quia non perdit ipſum, niſi quo ad illũ qui facit. In contrarium, quia priuilegium eſt tantum indultum ſuo fauore, & ideo neminem, niſi ſeipſum lædit, & quilibet rei ſuæ eſt diſpoſitor & arbiter, & variare poteſt, quia nec legem nec hominem offendit, arg. ff. de act. emp. l. ſi ſterilis. § fi. Na priuilegia potius ſunt facultatis, quàm neceſſitatis, & vti & non vti eſt in libera poteſtate priuilegiati, arg. ff. de mino. l. ſi iudex. Leges. n. non debẽt poni in aliquius libera poteſtate, et ideo qui legem offendit fruſtra eius auxiliũ inuocat, vt ff. de mino. l. auxilium. §. in delictis. nec debẽs leges ludificari, vt no. ff. de adop. in l. ſi adoptio. §. cum. Nec etiam homo, vt ff. quib. mo. pig. vel hypo. ſolu. l. ſicut. §. illud: indignatur. n. lex vacillationi quæſtionis ſubeſſe cum conſtans eſſe debeat, vt ff. de iuſti. & iu. l. iuſtitia, facit quod no. ff. de procu. l. in cauſa. & erubeſcenda eſt varietas, vt C. de modo mul. in l. eos, vel dic melius, ſecundum Innoc. Aut loquimur in priuilegio, & tunc cum aliud ſit omittere, aliud ſit remittere, vel renunciare, licet quis omittat in vno caſu, in alijs vti poterit. C. de excuſa. tut. l. voluntate, niſi alij caſus naſcantur de eodem facto, in quo adhibuit conſenſum puta ex eodem teſtamento. C. ad leg. Fal. auth. ſed. cum teſtator, vel niſi ex lapſo temporis inducatur præſumptio generalis renunciationis priuilegij, arg. ff. de vſu. l. qui ſemiſſem. Sed dominij renunciatio nunquam præſumitur ex lapſu temporis, ſecundum Ian. quod eſt no. De hoc no. C. communi diuidun. in l. pen. De poſſeſſione no. ff. de reg. iu. l. 3. per Dyn. ſi tamen non occurrit caſus, in quo priuilegij vtendi facultas ſe non obtulerit, ex ſolo tractu tẽporis nihil præſumitur remitti, vt C. de decurio. l. in ſimul, lib. 10. ibi, dum dicit, ſi neceſſitas non exigit, patria non remittit, qui tex. eſt ad hoc no. valde. Aut loquimur in ſtatutis vel conſuetudine. Et tunc aut vtens contradictiones habet, quod eſſe poteſt, nam ſi totum capitulum faceret contra bona & vtilia ſtatuta eccleſiæ confirmata à ſuperiore vel contra bonas conſuetudines in vtilitatem monaſterij introductas, quæ ſtatuta confirmantur ipſa firmitate inueterati vſus, per l. de quibus. ff. de legibus, vnus etiam de capitulo poteſt contradicere, & ſi nemo contradicat ſuperior ex ſuo officio contradicit, nec tollitur id, quod eſt pro bono eccleſiæ introductũ, ex defectu poteſtatis cauſa deficientis habet procedere inducere & tollere. ff de legib. l. de quibus. §. fi. Aut conſuetudo vel ſtatutum eſt magis in fauorem perſonarum, quàm in fauorem realem ipſius eccleſiæ, & tunc per vnicum actum directo contrariũ frangitur ſtatutum, non tamen ſi frangitur numerus canonicorum, rumpitur propterea numerus præbendarum, vt no. Innoc. in c. pro illorum, de præben. fol. 148. nam non vĩ vnum ſtatutum, ſed plura capitula. ff. de inia. l. etiam. §. 1. Et ideo rupto vno ſtatuto non rumpitur aliud diuerſum ab illo ẽt procedente per eandẽ rationẽ, vt no. C. de ſacroſan. eccl. auth. quas actiones, arg. contra, C. de indi. uidui. tollen. l. fi. Sed ibi eſt pluralitas plurium perſonarum & vna lege concluſarum, & tene menti iſta. Bal. uide ſupra in uer. Ciuitas, in 1.q.

Statutum uel conſuetudo non ualet in præiudicium tertij, maximè ſuperioris, ita dicit Abb. in c. ueniens, de teſtib. &c. uide ſupra in uer. Sacerdos, in 6.q.

Statutum dicit, quod filius non poſſit ſe obligare ſine expreſſa licentia patris, modo in eodem inſtro filius, & pater ſe principaliter obligãt, uel unus pro alio fideiubet, nec dicitur quod pater dederit licentiam filio, an ſufficiat? quidã dicũt, quod non, quia eſt tacita licentia non expreſſa: uerum eſt. n. quod pater uĩ conſentire. ff. qui. mo. pig. uel hypo. contra. l. ſi gratuito. §. fi. & ff. qui. mo. pig. uel hypo. ſolu. l. Titius Sempronio, in prin. nam & duo rei uidentur inuicem fideiubere, ut l. uir uxori. §. fi. ff. ad Vellei. & arg. quod ſufficit ff. de procu. l. filius. §. ſed & filia. Et ſi dicatur quod non eſt expreſſa licentia, dico quod ſatis eſt expreſſa reb. ipſis & factis, arg. ff. de legi. l. de quib. & neceſſario ſequitur ex uerbis, & ex tenore uerbarũ apertè colligitur, arg. ff. de lib. & poſth. l. Gallus. §. 1. Nam & rationi ſtatuti ſatisfactum uidetur, ergo & ipſi ſta. ff. de ritu nup. l. libertus. §. ſenatus. C. de iudi. l. fi. & de condi. & demon. l. cum tale. §. pen. in gl. Spec. in tit. de actore.

Statuto cauetur quod contra laudum nihil poſſit obijci, an poterit peti reductio? Dica quod non, arg. ff. de aleato. l. penul. §. quod autem. idem ſi dicat, quod non poſſit excipi, nam cum deneg atur exceptio, & actio denegatur, per quam peruenitur ad excipiendum, ut C. de tranſac. l. nec intentio. ff. ſolu. matri. l. cum mulier, & no. ff. de mino. l. in cauſa, il 1. per glo. & Cyn. in addi. Nam nec minor hoc caſu poſſet aduerſus laudum reſtitui in integrum, ſecundum Cyn. ibidẽ, quod eſt no. dignum. Si autem dicit, quod non poſſit agi, uidetur quod poſſit excipi, quia qui excipit propriè loquendo non agit, ut per Inn. in c. 2. de cau. poſ. & proprie. fol. 91. iſta ponit Spec. in tit. de arbit.

Stipulatio, uide ſupra in uerbo, Sacerdos, in 1.q.

Socius ſocij criminis tam ad teſtimonium, quàm ad præſumptionem non admittitur, ita no. Ian. in c. 1. de teſtib. fol. 105. uide infra in uer. Teſtis, in 27.q.

Socius debet participare cum laboribus, damnis, & caſib. aduerſis alteri conſocio aduenientibus, ita no. Inn. in c. ſicut, de iureiur. fol. 117

Socius poteſt eſſe procurator ſocij criminoſi, ita no. Innocen. in c. licet, de accuſationibus. fol. 201.

Socius de ſocietate mercatoris, uide Bar. in l. penul. ad fi. ff. de ſt. pu. ſeruo.

Soluere poteſt debitor etiam poſt terminum ſibi aſſignatum lapſum, ſed citatus ad certum terminum poſt terminum comparere non poteſt ſicut tenetur, quia non dicitur quis legitimè cõparere, qui non cõparet in termino, ita no. Ian. in c. cum dilec. de dolo & contu. fol. 99. & uide gl. no. in c. quamuis, de appel. in clem.

Solutio una utriq; parti inducit præſump. ita no. Inn. in c. olim, de cenſib. fo. 184.

Soluere notario pro ſcriptura, quam fecit, non eſt ſimonia, ita no. Innocen. in c. 1. de ſimonia. fol. 205.

Solennitas conſilij ordinis uel auctoritatis, ubi requiritur in aliquo actu factum non poteſt alteri ratificari, quia deficit forma. ff. de ſeruis expor. l. unicã. ſecus eſt, ſi non eſt de forma. C. de precibus impe. offe. l. uniuerſa, & ſecus eſt, ſi eſt ſimplex conſeaſus, ita no. Innoc. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. uide ſupra in uerbo, Renuncians, in 6.q.

Solennitates quæ debent interuenire in inſtrumento, poſſunt per conſuetudinem aboleri, ita no. Inno. in c. 1. de fide inſtrum. fol. 112. ergo per conſuetudinem detrahitur iſtis ſolennitatibus. quod eſt no. Bal.

Subditi ciuitatis uel eccleſiæ nõ tenent obedire uiolento inuaſori, imo propria auctoritate et reſiſtere põt, ita no. Inn. in c. in literis, de reſti. ſpol. fo. 94. nu. 3. &

vide ſupra in verbo, Archiepiſcopus, in 1. quæſt.

Submittere, vide ſupra in verbo, Appellatio, in 42. q.

Supplicatio quid ſit, quid precum porrectio, quid petitio veniæ ad corrigendum quod malè actum eſt, & quomodo fiat, vide de omnibus iſtis per Inno. in c. auditis, de in integ. reſtitu. fol. 75

Subſtitutio facta filio ſi deceſſerit ſine liberis ex ſe legitimè procreatis, non excluditur per ingreſſum religionis, ita no. Abbas in c. Raynutius, de teſtamentis, quia in incertis non certis locus eſt coniecturis. Sed ſi ſimpliciter dixit ſine filiis, niſi ingrediantur ordinem minorum, quorum ordo in capiendo non habetur loco filii. Et ideo ordo fratrum minorum non excludit ſubſtitutum, imo facta profeſſione ſtatim admittitur ſubſtitutus, quia expectare mortem naturalem ſuperuacuum eſt, vnde non expectatur, quia non expedit. ff. de ſtatu libe. l. Areſbuſa, in ratione ſui. Alij dicunt quod idem eſt dicere ſimpliciter ſine filiis, & dicere ſine filiis ex ſuo corpore procreatis, vt no. Dy. ff. de leg. 2. l. ſi ita quis. §. ſi is cui. Sed vide Cyn. in auth. contra rogati. C. ad Trebel. ſed præcedeat opinio in vſu ſeruatur.

Succeſſores an teneantur de facto prædeceſſorum, vide per Innocen. in c. cum ſecundum de præben fol. 147. nu. 13. vide ſupra in verbo, Dignitas, in 1. q. & in verbo, Capitulum, in 4. q.

Succeſſor tenetur ſoluere debita prædeceſſoris, ſi debitum fuit contractum in vtilitatem eccleſiæ, ita no. Abbas in c. 1. de ſolu.

Surdus, vide omnino infra in verbo, teſtamentum, in 43. q.

Suſpenſus à Pontificalibus vel ab ingreſſu eccleſiæ an ſit irregularis, vide Innoc. in c. cum medicinalis, de ſen. excommu. fol. 231. num. 3. Et dic quod non, nec excommunicatus minori, ſecundum eum, vide ſupra in verbo, excommunicatus, in 4. q. De ſuſpenſo ab ingreſſu eccleſiæ non eſt verum, quod dicit Innoc. vt patet in c. is cui. de ſen. excom. lib. 6.

Suſpenſus non poteſt conferre præbendas, nec exercere ſpiritualia, ita no. Innoc. in c. tanta, de exceſ. præla. fol. 217. num. 5. vide ſupra in ver. Sententia, in 70. q. idem tenet in c. quia diuerſitati, de conceſ. præben.

Suſpenſus à iudice donec eum pœniteat, aliàs ſatiſfaciat, magis ſuſpenſus eſſe videtur à Deo, quàm ab homine quia homo exprimit, quod tacitè ineſt per legem, & ideo interim celebrans non eſt irregularis, quod no. ita no. Innocen. in c. propoſuit, de cleri. excommunica. mini. fol. 215. vide ſupra in verbo, Appellatio, in 43. quæſt.

Suſpenſi celebrantes quales ſunt irregulares, & quales ſunt excommunicati celebrantes, vide ibidem per Inno.

Suſpenſus à beneficio quanto tempore duret ſuſpenſio, vide per Inno. in c. cum bona, de æta. & quali. fol. 45

Suſpenſo interdicto non poteſt appellari, quia viget quo ad eſſe, non qua ad executionem, ita no. Inno. in c. cum inter, de conſuetu. fol. 15. Et dicit ipſe idem, quod licet interdictum relaxetur ad tempus, tamen poſt illud tempus non erit nouũ interdictum, quia interim non ceſſauit interdictum, ſed eius effectus, alleg. l. cum hic ſtatus. §. ſine. ff. de dona. inter vir. & vxo. Sed quis effectus huius ſubtilitatis? Reſpondeo, ſi eſt nouum interdictum, tempore ſuſpenſionis poſſet appellari, ſi autem eſſet antiquum, non. Et iſta quæſtio fuit de facto Bononiæ tempore do. Ioan. de Henlegio, & iſta opi. Innoc. videtur vera, quam no. in l. ſi vnus. §. 1. ff. de pac. Simile habes, quod licet ſecuritas debeatur bannito ad tempus, tamen ſemper durat bannum, vt no. in l. is qui reus. ff. de publ. iud. vide ſupra in ver. Excommunicatus, in 1. q.

Suſpenſus ab officio impedit non ſolum ea, quæ quis conſequitur ex confirmatione, ſed etiam ex conſecratione, vt collatio beneficiorum, ſecundum Innoc. & Hoſt. in c. cum dilec. de conſuetu. fol. 16

Suſpenſus à canone poteſt eligere, non tamen eligi, ita no. Hoſt. in c. cum Vintanienſis, de elect. caſus eſt in c. ſi celebrat, de cleri. excom. min.

Suſpenſus à canone celebrans non fit irregularis, ſecus in ſuſpenſo ab homine. Excommunicatus autem tam ab homine, quàm à canone celebrans fit irregularis, ita no. Inno. in c. ſicut, de cohabi. cleri & mulie. fol. 143

Suſpenſi vel amoti in eccleſia à beneficijs non debent admitti ad omnes contractus ipſius eccleſiæ, ita no. Inn. in c. Apoſtolica, de ex. ep. fol. 121

Suſpenſus ab officio propter crimen liquidum, videtur ſuſpenſus à beneficio, ſecus ſi non ſuſpẽditur propter crimen, ſed propter ſuſpitionem criminum, vt propter infamiam, ita no. Abb. in c. decorem, de vita & honeſt. cleri.

Superior poteſt denegare diſpenſationem ſiue citationem in parte, ita no. Hoſt. in c. niſi, de renun. & vide ſupra in verbo, Sententia, in 2. q.

Superior ex quo confirmauit regulam, videtur dediſſe Abbatibus poteſtatem faciendi ea, quæ ſunt in regula contra ſuos monachos & conuerſos, ita no. Hoſt. in c. quanto, de offi. ordi. vide ſupra in ver. Statuimus, in 5. q. circa fi. vbi ſuperior ex ſuo officio poteſt prohibere.

Superior poteſt prohibere ne aliquod collegium fiat, & iam factum deſtruere, ita no. Inn. in c. dilecta, de exceſ. præla fol. 217. nu. 4.

Subdelegatus, vide ſupra in ver. Modus, in 2. q. in prin.

Subdelegatus nunquam poteſt exequi, & ideo delegans ei videtur ſibi reſeruare execu. ſecundum quoſdam. Ino. tenet contrarium, & cum in totum à ſe abdicet iuriſdic. non poteſt ſibi reſeruare conſilium, ita no. ipſe in c. ſuper quæſtionum, de offi. deleg. fol. 56. nu. 9. Secus ſi in totum non abdicauit, vt ipſe idem no. in c. ſi pro debilitate, eo. tit. aliàs in prædictis eſſet ſibi contrarius, &c.

Succumbens in exceptione, quam oppoſuit contra teſtes, condemnatur in expen. ita no. Abb. in c. præſentium, de teſti. nam ſic faciendo proceſſum cauſæ principalis retardat, ſed omnis tardans proceſſum condemnatur in expẽ. C. de fruc. & lit. expen. l. pen. ſecundum Bar. ergo, &c.

T

TAciturnitas pro confeſſione nõ habetur, ita no. Inn. in c. 1. de poſtula. præla. fol. 16

Tacens poſſeſſionem alterius videtur impetrare obreptitiè, ita no. Inno. in c. dudum, de priuileg. fol. 221. & C. vnde vi. l. meminerint, & l. 1. §. ſi quis adeo. ff. ne vis fiat ei. Bal.

Tractatus futuri temporis non ſpectat ad iudicem in odioſis, ſed in fauorabilibus ſic, ita no. Inno. in c. auditis, de procur. fol. 71. nu. 2. vide glo. in c. Romana, de ſenten. excommunicationis.

Tantum, hæc dictio tantum, includit in ſe negatiuam, & contra teſtes, qui ſic deponunt eſt præſumptio, ita no. Inn. in c. licet, de proba. fol. 103

Tranſactio intelligitur eſſe de proceſſu iudicij, ita no. in c. ſuper literis, de reſcriptis, facit ff. de pactis. l. tale pactum, in prin. §. 1. & vide ſupra in verbo, Abbas, in 3. quæſt.

Tranſactio, quod aliquid præſtetur nomine vſurariæ quæſtionis non valet, ita no. Inn. in c. grauis, de depoſ. fol. 160. & vide ſupra in verbo, crimen, in 3. q.

Tranſactio non probat, niſi vocata parte, ita no. Abbas in c. peruenit, de fideiuſ. idem Inn. ibidem. facit quod no. in l. chirographis, ff. de admini. tut. & in l. pen. §. 1. ff. quorum bo. & l. 3. §. pen. de bon. poſ. &c.

Taxatio, vide omnino ſupra in verbo, Appellatio, in 23. q. & ſupra in verbo, Citatio, in 18. quæſt.

Tractatus quid ſit, & de tractatu de morte aliena, & reuelatione, vide Innoc. in c. presbyterum, de homici. fol. 210

Templarij & hoſpitalarij ſunt minus religioſi, quàm monachi, ita no. Inn. in c. in noſtra, de ſepul. fol. 169. vbi vide per eundem Bal.

Teſtator qui ponit animam ſuam, & bona ſua in voluntate alterius videtur iubere omnia dari pro anima ſua, ita no. Inn. in c. cum tibi, de teſta. fol. 165. & ſic ad pias cauſas, vt ibidem tenet Abb. vnde iſte tacitè rogatus, intelligitur rogatus eſſe ad pias cauſas. Sic etiam Imperator interpretatur verba pro fidei commiſſo, licet quædam verba deficiant in eo, ff. de lega. 2. l. vnum ex familia. §. ſi. iſte tamen non poterit Spurio teſtatoris diſtribuere, quia in hoc tacitam fidem accommodare non potuit, facit ff. de prab. l. cum tacitum, & l. qua teſtamẽtum. Sed ſi iſte Spurius eſſet inops, ſatis credo, quod poſſet dare aliquid pro alimẽtis, arg. de eo, qui duxit in vxo. quam polluit per adul. c. cum haberet, itẽ dat tanquam pauperi, non tanquam filio, facit quod no. C. de ſacroſ. eccle. l. illud, & caſus illius c. ſuperius allegati eſt, quod relictum ad pias cauſas valet, etiam ſi diſpoſitio ſit captatoria, ſecundum Bar. & vide Cy. in l. captatorias. C. de teſta. mili. Sed Ricar. Malumb. dicit, quod illud c. loquitur in voluntate diſtributaria, ſecus in voluntate inſtitutoria & diſpoſitiua, ita dicit ipſe in quadam ſua diſputa. quæ incipit, Titius hæres. Adde etiã quod pietas dicitur duobus modis, vno modo reſpectu perſonæ. Alio modo reſpectu actus, & hoc dupliciter, ſcilicet reſpectu actus diſpoſitiui, & reſpectu actus diſtributiui. Pietas quæ eſt perſonarum propriè non pertinet ad materiam noſtram de relictis ad pias cauſas, de iſta loquitur l. Neſennius, ff. de neg. geſt. & C. de neg. geſt. l. alimenta, & ff. de inoffi. teſta. l. nam & ſi parentibus. Pietas vero reſpectu actus diſpoſitiui eſt materia noſtra. Et dicitur relictum ad pias cauſas, quod relinquitur perſonæ pauperi, vel loco pio, vel in rem ipſam piam, vt in refectione eccleſiæ vel monumẽti. Vel diſtributio committitur ad arbitrium executorum, vt d. c. cum tibi, & generaliter quicquid pro anima incertis, eſt relictũ ad pias cauſas, ſecundum gl. no. ff. de leg. 2. l. ſi quis Titio, facit C. de ſacroſan. eccle. l. illud, & quod ibi no. & in Spec. de inſtrum. edi. §. nũc vero aliqua, ver. & ſciat, quod inter. Diſtributio vero pia largo modo dicitur omnis executio vltimæ voluntatis, vt in Auct. de hære. & fal. § ſi vero. ibi, dum dicit piè agendo, col 1. quod tene menti. Bal. vide ſupra in verbo, Rex, in 2. q. vide Ioan. And. in repeti. c. Ioannes, de teſta. Bal. in l. 1. de leg. 2.

Teſtator ſi inſtituit pauperes Chriſti hæredes, cum eſſet quid difficile, quod pauperes intrarent poſſeſſionem hæreditatis, ſi fideicommiſſarius eſt datus ab eo, ille mittitur loco pauperum, alias epiſcopus eos mitteret, ita no. Inno. in c. cum tibi, de teſtamen. fol. 165

Teſtator cũ dicit in teſtamento, relinquo malè ablata, quid ſignificet ex iſtis verbis, vide per Inn. in c. quia plerique, de immu. eccle. fo. 189. Et ex ſuis dictis colliges, quæ plenè ponit de reſtitutione malè ablatorum vel acquiſitorum.

Teſtator cum facit teſtamentum eſt inſanus mente, poſtea autem facit aliud teſtamentum. Si dubitatur an tempore teſtamenti fuerit ſanus mente vel inſanus, in dubio præſumitur, quod ex quo tempore primi teſtamẽti erat in furore, quod etiam fuerit tempore facti ſecundi teſtamenti in illo furore, niſi probetur, quod tunc fuerit in ſuo bono eſſe & ſenſu, ita no. Innocen. & Ioan. And. in c. ſi. de ſucceſ. ab inteſta. fol. 167. quod tene menti. Bal. & ibi videtur caſus, uide ſupra in uerbo, Decedens, in 4. q.

Teſtator quando dicit, relinquo bona mea, idem eſt, ac ſi diceret, omnia bona mea, quia indiffinita æquipollent uniuerſali, ita no. Abbas in c. relatum, de teſt. uel quia nomen bonorum eſt nomen uniuerſale, ff. de fundo inſtru. l. Lucius, & ad Trebel. l. cogi, & C. quæ res pign. obli. poſ. l. fi. & ibi per Cy.

Teſtamentum, uide ſupra in uer. Citatio, in 40. q.

Teſtamentum filij factum tunc quando pater erat captus, rumpitur patre ab hoſtibus redeunte, licet filius ante deceſſerit, iſta eſt glo. ſingul. in l. fi. C. de ſenten. paſſ. quam tenet Bar. in l. ſi is qui pro emptore, in penulti. charta, poſt prin. de uſucap.

Teſtis quando dicatur varians, quãdo vacillans, quando cõtrarius, uide omnia iſta per Innoc. in c. præterea, de teſti. cogen. fol. 112. nu. 4. ſuper uerbo, incontinẽti. Et ibi dicit, quod varians eſt, qui non ſtat firmus in dicto. Contrarius qui con-

tratta

traria tenaciter aſſerit. Vacillans qui variat titubando. Bald.

Teſtis illud dictum deponens, dico Titium bonum hominem, quia cum bonis hominibus conuerſatur, valet, ita no Inn. in c. 1. de ſeruitutio in ordi. fac. fol. 44

Teſtis dictum examinati ſuper artic. vel capitulo impertinenti non valet, ita nu. Innocen. in c. per tuas, de teſtibus. fol. 110. num. 4. & vide ſupra in verbo, Silentium, in 1. quæſt.

Teſtis quando poteſt corrigere dictum ſuum, vide Inn. in c. præterea, de teſtibus cogen. fol. 112. nu. 3. & in c. cum clamor, extra de teſtibus. fol. 110

Teſtis debet interrogari à iudice de cauſa ſcientiæ, ſ. ſi quæratur qualiter ſcit illud, & ſi iudex non quærit illud, præſumitur in ipſo malitia, quia omittit ea, quæ ſuo officio ſolerti incumbunt: debet enim petere & interrogare de cauſis. Si vero iudex interrogauit, & teſtis nihil reſpondit, vel fortè non bene, debet tunc iudex ipſum interrogare, de teſtib. c. cum clamor. Si autem iudex omiſit interrogare de circunſtantijs ſingulis, non ſubalternis, vt de loco, tempore & conteſtibus, & tunc teſtes non ſunt repetendi, i. iterum interrogãdi. Si autem iudex ipſum non interrogaſſet de principali re vel facto, vt de titulo, præſcriptione, & ſimil. tunc teſtis debet repeti, quia tunc culpa iudicis, non partis, ita no. Inn. in c. per tuas, de teſti fol. 110. nu. 4. quæ omnia tene menti. Bal. Solet recitari per Doct. in c. cum cauſam, de teſti. vide ſupra in ver. Sententia, in 40. q.

Teſtis iudex eſſe non poterit, licet cauſam alteri delegauerit, ita no. Innocen. in c. dilecto, de teſtibus. fol. 109. num. 3. Et eſt ratio, quia delegatus fungitur vice delegantis, & ille qui delegauit, videtur etiam cauſam cognoſcere & tenere, vt ibidem no. dicit Innoc.

Teſtis eſſe poteſt, qui venit, ſeu fecit contra iuramentum, facta tamen pœnitentia peccati, ita no. Inn. de teſti. c. intimauit. fol. 106

Teſtis ſi dicat, vidi talem fugientem cum gladio euaginato poſt delictum factum, licet in hoc non interfuit, valet teſtimonium, ita no. Innoc. in c. ſtatuimus, de offi. deleg. fol. 61.

Teſtis ſi dicat, non recordor de tempore, tamen valet eius teſtimonium. Sed in interdicto vti poſſidetis. oportet probare de poſſeſſione illius rei, vt l. 1. §. ex hoc interdicto. ff. de vi & vi arma. ita no. Innoc. in c. qualiter & quando, de accuſa. fol. 203. nu. 2. videtur probabiliter dicendum, ſi dico quod ſpoliaſti me iſto menſe, & produco teſtes, qui non deponunt de iſto menſe, ſed de præterito, bene probant, quia licet errent in tpe, tamen probant ſpoliationem factam, &c. Et vide Innoc. in d. c. qualiter & quando, &c.

Teſtis quando vacillat, notarius debet ſcribere incontinenti præſente iudice vacillationis modum, ita no. Inn. in c. quoniam contra, de proba. fol. 104. nu. 5. vide per Bal. & Aug. in l. Lucius. ff. de his qui no. infa.

Teſtis an poſſit puniri de confeſſis per eum teſtificando, vide Innoc. in c. ſuper, de teſtibus fol. 106.

Teſtis de quibus eſt interrogandus, & de quibus non, etiam ſi interrogetur vel ſpõte confiteatur, an præiudicet alteri, vel non, vide de omnibus iſtis per Innocen. valde no. in c. cum ſuper, de confeſſis. fol. 103. num. 3. Et ibi dicit, quod teſtis interrogatus de multis, de quibus non iurauit expreſſè, quia veniunt in quandam conſequentiam.

Teſtis eſt legitimus pater ipſi filio in cauſa matrimonij, ita no. Innocen. in c. ſuper, de teſtibus. fol. 106.

Teſtis inimicus quando admittatur ad teſtimonium, & quando non. Et quid de inimico reconciliato, vide per Inn. in c. cum oporteat, de accuſ fol. 202. nu. 3. qui dicit ibi, quod inimicus reconciliatus non admittitur ad teſtificandum, ſi reconciliatio erat recens, ſecus ſi antiqua, quia ex antiquitate temporis præſumitur obliuio, & ideo dictis ſuis & teſtimonio habitur quaſi nulla ſuperſint inimicitiæ reliquæ, arg. ff. de vſur. l. ſeren. §. fundi, facit quod no. in c. tuas, in glo. de ſimonia, & ff. de ann. leg. l. 3. §. fi. & de excu. tut. l. athleta. §. dat remiſſionem. C. famil. erciſ. l. in ipſius, & Inſti. de iniurijs. § fi. in gl. tene menti. Bal. Et dicit Inn. ibi, quod inimicus repellitur à teſtimonio, ſi inimicitia erat capitalis vel magna, vbi autem eſſet parua, non repelleretur, tamen teſtimonio eius nõ adhiberetur tanta fides, quanta alias adhiberetur, &c.

Teſtis cæcus non poteſt teſtificari pro re perceptibili per viſum, quia videre non poteſt, item nec ſurdus per auditum, cum non audiat, ideo teſtimonia iſtorum iſto modo non valent, ita nu. Hoſt. in c. ex literis, de conſuetudine, vide Bart. in l. 1. ff. de verbo. oblig.

Teſtis non poteſt eſſe, qui eſt excommunicatus per ſententiam iam in eum latam, ita no. Inn. in c. cum nobis, de elec. fol. 22. nec poteſt conficere inſtrumentum, ſecus ſi expectatur excõmunicari, quia nondum in eum lata eſt ſententia, quia poteſt interim teſtificari & conficere inſtrumenta, vt ipſe idem no. in c. audiuit, de excep. & ibi no. vnum, quod contractus excommunicati, & etiam ſententialiter condemnati valent ex partium voluntate. quod no. perpetuo. Bal.

Teſtis non ſolum debet iurare dicere veritatem ſuper articulo dato, ſed etiam ſuper tota cauſa, item no. de interrog. fiendis ipſis teſtibus, & quod iurati ſi omittantur, vide per Inn. in c. per tuas, de teſtibus. fol. 110. nu. 3.

Teſtis quando procur. eſſe poſſit in cauſa domini, & quando non, vide Inn. in c. Romana, de teſtib. lib. 6. fol. 112. & per eundem in c. inſuper, eo. tit. fol. 105. vbi dicit, an poſſit excommunicatus teſtificari in cauſis eccleſiæ, & an Abbas in cauſis monaſterij ſui, & per Bar. in l. deferre, §. 1. ff. de iu. fiſci, vbi quærit de multis circa primam materiam. Bal.

Teſtis dixit, vidi talem poſſidere talem domum à 40. ann. citra, intelligitur non continuè ipſum vidiſſe poſſediſſe, niſi appareat in ſuo dicto copula, & ſcilicet à 40. ann. & citra, ita no. Ion. in c. cum Ioan. Heremita, de fide inſtrum. fol. 114. vide ſupra in ver. Clauſula, in pen. q.

Teſtis qui iurauit dicere veram & puram veritatem, nihil poteſt addere vel mutare vol mutate ſua de acta, vt per Inn. in c. cum dilec. de teſti. fo. 110. Adde qđ ſi iurauit dicere merã veritatem deponendo per famam nõ probat, quia ille qui non fuit in facto, non poteſt ſcire dicere meram veritatem. Vnde ſcire per famam, non eſt ſcire veritatem, ſed eſt ſcire opinatè. Vide gl. no. in l. bona fidei, in gl. magna. C de reb. credi. & iure iu. ibi, dum dicit, ſed quid ſi non interfuit facto, &c. Adde hic quod habetur ſupra in ver. Credulitas, in 8. q.

Teſti non eſt permiſſum iurare, qui ſint viri prouidi, & diſcreti, quia id ſolum iudici competit, ideo ſpecificè teſtis debet dicere perſonas apud quas eſt infamia contra inquirendum, & non debet dicere cõditionem, & hoc modo formare inquiſitionem: poſtea n. non habet locum probatio per famam, ſecundum Inn. & hoc quando infamia dicitur eſſe apud aliquos. Sed ſi eſt communis apud maiorẽ partem gentium vel viciniæ, ſufficit deponere in genere de fama ſine ſpecificatione perſonarum ſingularium, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de teſtib. fo. 110.

Teſtis non tenetur habere memoriam diei, niſi dies eſſet de ſubſtantia proceſſus, & debet recordari tam de loco, quàm de tempore, ita no. Inn. in c. qualiter & quando, de accuſa. fol. 203. nu. 3.

Teſtis in cauſa criminali etiam interrogatur non tenetur deponere de die, glo. eſt ordinaria valde no. 3. q. 9. c. nihilominus. quod no. Bal.

Teſtis ſi confitetur ſe infamem vel inimicum, non creditur ei, cum ſuper hoc non ſit productus, nec iuratus reſpondeat, quia acceſſorium eſt, nam nec iurat, nec vacillat, tamen ſi vacillat non creditur ei, ita no. Inno. in c. inquiſitionis, de accuſa. fol. 203 num. 2.

Teſtis an teneatur reuelare illud, quod iurauit tenere ſecretum, vide Inn. in c. qualiter & quando, de accuſa. fo. eodem. vbi dicit, quod iurm de non reuelando ſecretum, intelligitur, niſi ex iuſta cauſa reueletur. quod no. quia ſæpe accidit.

Teſtis an poſſit eſſe ille, qui aſſociauit aliquem ad committendum adulterium in cauſa iuius adulterij, & an poſſit cogi, vide per Innoc. in d. c. qualiter & quando. fol. eodem.

Teſtis vel inſtrumentum ſi ſit falſum verè, vel ſit falſum in ſolennitate, nõ valet, quia veritas vel ſolennitas deeſt, niſi ſit falſum per errorem, non per malitiã, vt errore ſuditum, vt ff. de reg. iur. l. ſi librarius. C de teſta. l. error, ſecundum Dy. Et idem ſi factum eſt per dolum, ſecus ſi per aliam culpam, ff. de falſis. l. filius. §. ſequens quæſtio. & C. de tranſac. l. ſi ex falſis inſtrumentis. dictum autem teſtis nihil valet, vt 2. q. 9. c. pura, quia dictum teſtis fundatur ſuper iuramento indiuiſibili, nam periurus in vno ab omni teſtimonio repellitur, vt no. ff. de infa. l. Lucius. Aut eſt falſus in his, quæ non ſunt de ſubſtantia, ſed ſunt accidentalia, vt & pignora, & tunc teſtis nihil probat, quia inhabilis eſt propter periurium, ſed quia in inſtrumento vtile per inutile non vitiatur, vt C. de falſis. l. querelam. Si autem teſtis dicit falſum non in ſubſtantialibus, ſed in comitantibus actum, vt in loco & tempore, non creditur, immo falſus iudicatur, vt in Daniele. C. de teſti. l. teſtium, quia locus & tempus totum factum ad ſe trahunt. Falſa vero denunciatio, vt in confinibus vel terra, vnde ſit quis, non vitiat, quia in hoc non conſiſtit officium nec effectus, & hæc ſunt de mente Inno. in c. fraternitatis, de heretl. fol. 208

Teſtis non debet aſſerere, niſi id, quod vidit uel ſentit, alias ſalſarius, ita no. Inno. in d. c. fraternitatis, de hereti. fol. eodem.

Teſtis qui ſe ſubtrahit, ut ueritas occultetur, tenetur crimine falſi. ita no. Inn. in c. 1. de crimine falſi. fol. 214. item ſi tacet uerum, dum deponit, C de epiſco. & cleri. l. presbyteri. Et in hoc caſu eſt falſus & periurus. Primo n. caſu eſt falſus homo, non teſtis, quia non iurauit, & tenetur ex generali capite l. Corneliæ de falſis, ff. de falſis. l. 1. Sicut quando non iuratus dicit falſum coram iudice, uel tacet ueritatem. ff. de infa. l. ictus fuſtium. §. 1. per Iac. But. uide etiam per Cy. in l. ulti. C. de ſepul. uiola. quæ uerba tene menti. Bal.

Teſtis poteſt teſtificari ſolus de ueritate ſcrutata organo ſenſus & organo ſenſus palpata, ita no. Inno. in c. ex literis, de iureiuran. fol. 119. idem dicit alibi Bal.

Teſtis, qui dicit ſe non interfuiſſe, non probat contra inſtrumentum, quia ſingularis, ſi teſtes legitimi numeri ſe interfuiſſe dicant. nam qui dicit ſe interfuiſſe non eſt ſingularis, quia habet conteſtem tabellionem, ſecus ſi dicat non interfui, ita no. Inn. in c. cum Io. Eremita, de fide inſtrum. fol. 114. nu. 3. Si autem dicat rẽ aliter geſtam, quàm dicat inſtrumentum, tunc poteſt redargui, ut Inſti. de uer. oblig. §. item uerborum. Si autem dicat, non recordor, ualet inſtrumẽtum, licet una uox nihil probet, ſecũdum Inn. ibidem. Et uide l. quidam, in fi. ff. de furtis, & ff. ad carbon. l. qui teſtamentum, in fi. tene menti. Bal. Et ſic no. hic quid iuris, quando illi qui ſcripti ſunt in inſtrumento contradicunt inſtrumentis. De quo plenè per Inn. & alios Doct. in d. c. cum Io. Scias tamen, quod præſumitur pro inſtrumento quo ad ueritatẽ, ſi inſtrumentum ſit ſolenne. C. de proba. l. cum precibus, item præſumitur quo ad ſolennitatem formalem. ff. de uerb. obliga. l. ſciendum, ſed non præſumitur quo ad cauſalem ſolennitatem. ff. de excep. doli. l. 1. §. circa. niſi cauſa ſpecificata ſit in inſtrumento, quia tunc ei ſtandum eſt, niſi contrarium probetur per ſcripturam, ut C. de non nume. pecu. l. generaliter, & l. ſi cautio. Adde quod no. ff. de pact. l. iuregentium. §. quod ferè. Bal.

Teſtis poteſt repeti ad declarãdum dictum ſuum obſcurum uel ambiguum, ita no. Innoc. in c. cum clamor, de teſtibus. fol. 110. Hoc uerum, niſi obſcuritas eſſet ob culpam partis, quia facit obſcurum articu. ut in c. præſentia, de proba. ſecundum Bar. non tamen dicitur obſcurum, quod clarè poteſt intelligi per apertam naturam uerborum uel loquendi conſuetudinem, ſecundum Innoc. ſed illud eſt obſcurum, quod non poteſt bene intelligi, ff. de rei uendi. l. Pompo. §. fi. Adde quod no. ff. de appel. l. ab executione. Bal.

Teſtis in rei uendi. nunquam dicitur probare, niſi reddat cauſam etiam non interrogatus, ita no. Ion. in c. cum cauſam, de teſtibus. fol. 108

Teſtis qui omne dicat, nihil excipit, tamen interdum deponit ſuper generibus ſingulorum,

gulorum, non ſuper ſingulis, vt ibidem Innocen.

Teſtis dictum quando eſt ambiguum, ideſt quando poteſt ſe habere ad eſſe, & non eſſe, interpretatur contra producentem, ita no. Innoc. in c. in præſentia, de proba. fol. 103. num. 3. & ibi gl. ordi. & ſingul. vide per Bar. in l. inter ſtipu. §. ſi Stichum. ff. de verb. oblig.

Teſtis repellitur à teſtimonio non ſolum ille, qui eſt odioſus extrinſecè, vt quia euidenter ſe docet inimicum, ſed qui eſt inimicus in mente, non tamen dicit vel docet, vt ſunt multi, ſed repellitur etiã ille, qui habet cauſam inimicitiæ, vel habere præſumitur, licet nullum odium habeat in mente ſua, ita no. Inn. in c. cum I. & A. de re iudi. fol. 129. in fi. & non ſolum odioſus repellitur, ſed & qui habet cauſam odij, quod no. & vide ſupra in verbo, Crimen, in 10. quæſt. & ſupra hoc eodem verbo, in 46. quæſt.

Teſtis deponens vltra id, de quo interrogatur, non valet teſtimonium: reddit. n. ſe ſuſpectum, ita no. Inn. in c. inquiſitionis, de accuſa. fol. 203. nu. 1.

Teſtis ſi quis fuerit in cauſa criminali contra aliquem, & iterũ vult ſua ſponte teſtificari, præſumitur inimicus, ita no. Inno. in c. cum P. prope finem, de accuſa. fol. 200. item quia facit ſe ſuſpectum eo quod vult ſponte teſtificari, facit ff. de his, quibus vt indig. l. poſt legatum. §. ſi vero, & quod ibi no. Bal. Abbas dicit in d. c. cum P. quod ille, qui pluries ſe offert ad teſtificandum in cauſa criminali præſumitur inimicus, & ſic non poterit teſtificari, ergo ſecus ſi tantum ſemel obtulit ſe, quia ipſe dicit pluries, vt in gl. d. l. poſt legatum. §. 2. quæ eſt ſingularis. Sed dicit quod illa gl. debet intelligi in prima teſtificatione ſi quis obtulit in cauſa criminali, ſm Bal. vide ſupra in ver. Abb. in 8. q. vbi an poſſit, & c. & ſupra in ver. Clericus, in 1. q. ibi, non poteſt teſtificari in curia, &c.

Teſtis, ſi timetur de obliuione, iuſtus timor eſt, ſicut timor mortis, ita no. Innoc. in c. quoniam, vt li. non conteſta. fol. 86. no. bene facit ff. ad carbon. l. 3. §. duæ cauſæ, & arg. ff. de fur. l. quidam tabularum. hic metus eſt in factis antiquis, ff. de proba. l. Celſus. Bal. Et vide omnino de iſta materia teſtium, ſupra in verbo, Iuramentum, in 9. quæſt.

Teſtis deponens de intentione cordis alterius non valet eius dictum, quia ſoli Deo hominum intentio nota eſt, ita no. Innocen. in c. ſuper, de renunci. fol. 39. tamen datur teſti ex facto voluntas intelligere. vt l. reprehendenda. C. de inſti. & ſubſti. ſub condi. factis.

Teſtis debet reddere rationem dicti ſui per eum ſenſum, per quem recipit illud ſuper quo teſtificatur, ita no. Inn. in c. cum cauſam, de teſti. fol. 108. Sed Placentinus dixit, quod in quolibet actu corporeo ſufficit cauſa viſus redditio, vt no. in l. pen. & 2. C. de erro. aduo. vbi in cauſa auditus reddit cauſam viſus, & ibi refert Cy. qualiter debet teſtis loqui ad probandum negatiuam directo, quando viſus pro omni ſenſu corporis accipitur largo ſumpto vocabulo, apertius tamen deponit per nomen proprium illius ſenſus, facit quod no. ff. de acq. poſſeſ. l. quod meo, in fi. vnde vide iſtud verbum, viſus, quando ſumitur pro viſione quã Sancti faciunt in ſpiritu. Vnde in diuina ſcriptura ſcribitur, opus eſt intelligentia, & viſione, & S. Paulus dicit, video aliam legem in membris meis, ideſt ſentio & agnoſco per ſenſum & rationem: ſi enim teſtis dicit, vidi, hoc verbum ſi refert ſe ad ſenſum probat, vt cum dicit, vidi ſic. Si autem ſe refert ad oculũ mentalem, vel intellectualem, vt quia dicit teſtis, ſic videtur mihi, non probat, quia peccat, cum dictum ſit magis dubitatiuum, quàm ratiu: debet enim eſſe ſenſatus ſenſus corpori, qui ſenſus ſunt quinque, vt no. in d. l. quod meo: tunc enim teſtis debet habere intellectum, vt id, quod corpore videt, mẽte intelligat, quod illud ſit. Nam Ariſto. ait in problematibus: Intellectus videt, & intellectus audit: debet enim anima phantaſmata ſpeculari. Tamen inter cæteros ſenſus viſus eſt nobilior, & verbum viſus prædicatur de omni ſenſu, vt dixi largo ſumpto vocabulo. Vnde qui audiuit, ſi dicit, quod vidit, ſaluatur ſuum dictum, vt dicit Iac. de Are. C. de teſti. l. teſtium. Tamen in viſione opus eſt intelligentia, vt dixi ſupra. interdum ponitur pro actu, & pro opinione, vt l. quid tamen. § ſi arbiter, ff. de arbi. & iſto modo non cadit in teſtem, vt d. l. diem. § ſi plures. ff. de arbi. Strictè autem viſus eſt actus videntis oculo corporali, & intuitiuè, vt ff. de his, quæ in teſta. delen. l. proximè. Et eſt viſus de coloribus & de magno, & de paruo in factis, vt in maleficijs. poſſeſſio probatur per viſum, ideſt ipſum poſſidere, nam per teſtes probatur poſſeſſio naturalis, & ex ea præſumitur ciuilis, vt no. ff. de verb. oblig. l. ſtipulatio iſta. §. hæc quoque, & qui tenet, præſumitur poſſidere, vt no. Ino. in c. cũ olim, de cẽſib. fo. 184. & C. ne vxor pro marito. l. ob maritorum ff. de ſol. l. Titia, & C. finium regund. l. ſi quis. Super vero iuribus non eſt viſus corporis, & ideo qui dicit aliquem dominum, quia vidit, non probat, quia non cadit directè & vniformiter in viſum teſtis, ſed informiter & indirectè, quia diuerſa ſunt cauſæ dominij, quæ non præſumuntur, niſi teſtis adijciat nominatim, ſi viſibilia & vniformiter videntur, ſ. organo oculi corporalis, in quibus dictum teſtis ſufficit nudum ſine addita ratione, niſi ſit interrogatus de ea. Sed in dominio non ſufficit dictum ſine ratione, ſecundum Innoc. idem ſi agatur de alio iure probando, vt de probando obligatione, vt quia ſic dicit teſtis ſuper art. quod Titius eſt mihi obligatus, & dicit, vero eſſe iſta depoſitio, & teſtis informis eſt, & nihil probat. idem fortè ſi agatur de probãdo, quod aliquis ſit mente captus vel furioſus, quia nõ probat teſtis iſta talia, dicẽdo, quod vidit, niſi ſigillatim adijciat actus per quos diſcretus vir ita iudicaret, nam talia multum conſiſtunt in iudicio rationis, & habent plurimum rationis, quàm ſenſationis, & poteſt quis faciliter decipi. item ſi velim probare, quod aliquis ſit vagabundus: nec. n. comprehendit teſtis de facili, quod ſit deſertor originis, vel domicilij. & tene iſta perpetuæ menti, quia vtilia ſunt & multum. Bal.

Teſtis ſi teſtificatur ſuper his, quæ non percipiuntur ſenſu corporeo, ſed oculo mentis vel rationis, non valet eius dictum, niſi rationem ſui dicti aſſignet, ita no. Inno. in c. cum cauſam, de teſti. fol. 108. & cauſa debet eſſe aliæ dicto, vt no. ff. de leg. l. non omnium, & de offi. procu. Caſo. l. ſi. & cauſa debet eſſe congrua, item bona ratio teſtis facit bonum eſſe dictum, & mala ratio, malum dictum, vt d. l. 2. §. circa, ff. de excep. doli, & de condi. & demon. l. cum tale, in fi. Item ad id adaptatur dictum ad quod ratio, vt ff. de acq. poſ. l. ſi is qui animo. & ibi, non item id, quod non eſt, fieri non poteſt, ff. de a. q. poſ. l. ſi quis fundum, de negatiuo dic, vt no. ff. de iti. actu. pri. l. 1. §. 1. & vide quod no. ff. de magi. conue. l. 1. §. proba. quod no. Bal.

Teſtis qui iurauit de veritate dicenda, non debet reſpondere illud, quod credit, ſed illud quod verum nouit. Et ſic non debet reſpondere dubitatiuè, ita no. Inno. in c. ad hæc, de teſti. fol. 165. quod no. vide ſupra hoc eodem in 58. q. & ſupra in verbo, Iuramentum, in 9. q.

Teſtis in cauſa matrimonij debet probare per id, quod audiuit ante litem motam, & de antiqua fama, ita no. Abb. in c. ſuper eo, de eo qui duxit in matrimoniũ, quam pollu. per adult.

Teſtis non creditur de infamia alicuius, niſi adijciat iuſtam vel legitimam cauſam ſcientiæ, ita no. Inn. in c. cum oportet, de accuſa. fol. 202

Teſti, contra quem inducuntur teſtes, non datur copia capitulorum, quia exitus controuerſiæ non tangit eum, ſed parti debet edi cop. capitulorum, quæ contra eam inducuntur, etiam in cauſis criminalibus, ex illa regula edenda ſunt omnia. ff. de eden. l. 1. §. edenda ſunt omnia, quæ tene menti, ita no. Inn. in c. inter ſolicitudinem, de purg. cano. fol. 222

Teſti ſufficit ſemel cauſam ſui dicti reddidiſſe, nec de cauſa vlterius eſt interrogandus, ſed de circunſtantijs ſiue proximis ſic, & de dolo, tempore, conteſtibus ſiue remotis, vt ſi videatur ſuſpectus, vt de veſtibus, & ſimilibus: hæc enim non ſunt cauſa ſui dicti, ſed circunſtantiæ ad veritatem inueſtigandam, ita no. Innoc. in c. cum cauſam, de teſtibus. fol. 108. Et ſufficit deponere eo modo, in quo includitur cauſa ſcientiæ, ſecundum Fran. Accur. Bal. Sed quæro ab extra de uno, ita cauetur, quod teſtes interrogari debeant de cauſa ſcientiæ, alias non valeat dictum eorũ. Contingit quod teſtes deponunt eo modo, quo includitur cauſa ſcientiæ, an valeat dictum eorum. Et videtur quod ſic, vt his per Innoc. nam amodo interrogatio eſt ſuperflua cum ſine interrogatione reſpondent. ff. de interroga. act. l. ſi ſine. item non cogitur reſpondere ſiũ ſemel dixerit, vt C. de app. ampliorem. §. in refutatorijs. item hic erat quædam ſuperfluitas & inculcatio verborum, quæ fugienda & imputanda eſt, vt no. in l. certi conditio. ff. ſi cer. pet. Præterea mens & ratio ſtatuti ſequẽda eſt. ff de exeu. tut. l. ſcire oportet. §. & ſi maximè, cuius ſtatuti ratio fuit iudicum calliditatibus obuiare, non certam rationem reddere tenetur, ad idem ff. de acq. hære. l. illud, in ratione ſui. vnde paria ſunt, ſiue teſtator vna ratione prohibeat alienari extra familiam, ſiue duobus, nam vtrolibet cauſam rationis tunc aſſignaſſe dicitur. Alij dicunt contra, quia non debet recedi à tradita forma ſtatuti. Sed iſta ratio eſt rudis, quia non eſt omiſſa forma, ſed ſub compendio verborũ incluſa. Et expreſſum dicitur id, quod compendio verborum continetur, & nihil omiſſum dicitur cum totum legi poteſt, vt l. 1. poſt prin. ff. de his quæ in teſta. delentur, & C. de precibus impe. offe. l. 1. Quid econtra, ſtatuto cauetur, quod credatur teſtibus contra nobiles, licet non reddant cauſam bonam ſui dicti. Pone ergo, deponit teſtis cõtra nobilem vel magnatem quod non fecit, interrogatus teſtis quomodo ſcit. Reſpondit, quia credo, vel quia habet vxorem, vel quia Rex eſt in Francia. Quæritur an probet? & videtur quod ſic, quia aſſertiuè deponit, ff. de exce. doli. l. 2. §. circa. Et ideo ſtatutũ debet intelligi, quando cauſa confert aliquid dicto, puta adminiculum vel præſump. ideo hic variatio nihil facit. Aliud eſt enim malam cauſam reddere, & qualitatis, non ſubſtantiæ ſignificare vitiũ. ff. de dolo. l. eleganter. §. 1. & C. ad exhi. l. ſi res, cum ſimilibus. Bal.

Teſtes qui variant in actu reiterabili ſunt per diſtinctionem partis ad cõcordiam reducendi, & potius concordandi ſunt, quàm reprobandi, ita no. Abbas in c. cũ in, de teſtibus. idem in actu continuabili, nam in eo vnus teſtis poteſt referri ad prin. temporis, alter ad finem, & ſic poterunt ſaluari, vt no. in l. inſulam, ff. ſolu. matri. per Iac. de Are. & Bar. in l. 2. ff. ſi cer. peta.

Teſtes extra prouinciam ſunt cogendi, ita no. Abbas in c. cum olim, de teſti. vide in c. ſtat. de reſcrip. lib. 6. Bal.

Teſtes ante publicationem ſunt reprobandi, non poſt, ita no. Abb. in c. ſeries, de teſti. & practicam huius vide per eum, & de teſti. c. ex parte. Bal.

Teſtes poſſunt ſæpius induci, cum variatur modus agendi, ita no. in c. conſtitutus, de teſti. fol. 107. & c. veniens, eo. tit. fol. 105

Teſtes licet in aliquibus caſibus non compellãtur, tamen poſſunt excommunicari impedientes, ita no. in c. conſtitutus, de teſti. fol. eo. quod no. facit quod no. C. de fur. l. in ciuile. Bal.

Teſtes duo derogant literis ſigillatis, ita no. Abbas in c. cum à nobis, de teſtibus. quia vna vox eſt probatio plena & vera, ſigillum plena & præſumpta, ſed vera derogat præſumptæ, ſecundum Pan. de Liaza.

Teſtes quando poſſint cogi ad teſtificandum ſi ſe ſubtrahant, vide Innoc. in c. 1. de teſti. cogen. fol. 112. nu. 2. vide ſupra omnino in ver. Crimen, in 10 q. & in verbo, Tantum, in 1. q.

Teſtes in caſibus ſpiritualibus interrogantur de veritate & credulitate ſine iuramento, ita no. Innoc. in c. ad hæc, de teſt. fol. 165 quod eſt multum no. idem in ſyndico, vt ibidem Inno.

Teſtes ſi non legitimi numeri dicantur interfuiſſe actui, de quo inſtrumentum fuit factum, teſtis vnus adhibitus, qui dicit ſe interfuiſſe, non probat contra inſtrumentum, quia vnus eſt ſingularis, vide latius in c. cum Io. Eremita, de fide inſtrum. & gl. in c. in noſtra, de teſti. & vide omnino ſupra in verbo, Articuli, in 1. q. vbi ſunt aliquo ad iſtam materiam. Bal.

Teſtes poſſunt produci in cauſa inquiſitionis, etiam poſt aperturam, de teſti. c. cũ

clamo,

clamor, hoc verum in iudice, in quo non timetur ſubornatio, quia præſumptio officij excludit præſumptionē doli, arg. l. ſi multi, de publica. & quia teſtes ſunt ſemper aperti iudici cum ipſum examinat, ſecundum Inn. Reus vero producere non poterit, niſi actor producat, arg. l. petendum. C. de in integ. reſti. Et ſi inquiſitio habet promotorem, quia promotor non dicitur accuſare, nec habere ius in proceſſu inquiſitionis, ita no. Inn. in d. c. cum clamor, de teſtibus. fo. 107. nu. 2. vide ſupra in ver. Caſus, in 4. q.

Teſtes qui non fecerent probationem, etiam ſunt recipiendi ſi facerent præſumptionem, ita no. Inn. in c. præſentium. fol. 107. & in c. veniens, de teſtibus. fo. 105. vide per Cy. & Bal. in l. ad probationem. C. de proba.

Teſtes poſſunt eſſe familiares, niſi ſint ſubditi producentis, ita no. Inn. in c. in literis, de teſti. fol. 106. vide ſupra in ver. Citatio, in 11. q.

Teſtes familiares, & producentis ſubditi, licet non probent, vt dicit Inn. in c. in literis, de teſti. fol. eodem. tamen ſaltim faciunt indicium, tex. eſt ſing. qui non eſt alibi in l. ſi quando. C. vnde vi. no. in c. 1. de reſti. ſpol. fol. 93. & per Bar. in l. 2. §. ætas. ff. de excu. tut. quæ omnia tene menti. Bal.

Teſtes an eſſe poſſint eccleſiaſtici, vide Inn. in c. cum nuncius, de teſti. fol. 106. & vide ſupra in ver. Arbiter, in 3. q.

Teſtes poſſunt eſſe ſinguli de vniuerſitate in cauſa vniuerſitatis, quia reddunt eorum teſtimonium vt ſinguli, non vt vniuerſitas, ita no. Inn. in c. inſuper, de teſti. fol. 105. Hoc verum ſi talis eſt cauſe proprietatis & vtilitatis, vt l. Celſus. ff. quod cuiuſque vniuerſi. nomine. & l. teſtatrix. §. 1. ff. a cmmun. præd.

Teſtes quando non ſunt concordes in dictis eorum, vel in cauſis ſcientiæ, quid ſit tunc faciendum, vide per Inn. in c. qualiter, de accuſa. fol. 202

Teſtes non recipiuntur contra eum, qui non habet aduerſarium, & creditur literis teſtimonialibus, ita no. Inn. in c. 1. de poſtu. prælà. fol. 16

Teſtes idem ſi pluries recipiantur ad teſtimonium, pluries iurare tenentur. Hoc verum quando habent ſuper diuerſis factis teſtificari, ſed ſi iam teſtificauerint ſuper vno facto, & iterum ad illud factum vocentur, non oportet iterum iurare, ita no. Inn. in c. fraternitatis, de teſti. fol. 106. nu. 1. Vide ſupra in verbo, Atteſtationes. in 2. quæſt. Bal. vide per Bar. in l. hæredes palam. §. ſed ſi vnam. ff. de teſtamentis.

Teſtes in quibus caſibus recipiuntur ante li. conteſt. oblato libello, vel non oblato, vide per Inn. in c. quoniam, vt li. non conteſt. fol. 86. nu. 1.

Teſtes quando poſſunt iterum examinari in eadem cauſa, item quando teſtes recepti in vno iudicio probant in alio, & quando non, vide de iſtis no. per Innoc. in c. veniens, de teſtibus. fol. 105. nu. 4.

Teſtes debent loqui clarè & intellectiuè, alias ſi obſcurum eſt dictum ſuum, non valebit, vt no. Inn. in c. cum clamor, de teſtibus. fol. 110. & per eundem in c. 1. de ſumma Trini. & fide Catho. fol. 1

Teſtes contra vnam perſonam producti contra aliam non valent, ita no. Inno. in c. conſtitutus, de teſtibus. fol. 107

Teſtes ſi inter diuerſarum partium eſt per omnia æqualitas, illi præferuntur, qui cum cōtēconſonant, ita no. Inn. in c. auditis, de excep. & ſatie no. dicit hoc tex. in c. licet cauſam, de proba. & no. in c. licet, & in c. in noſtra, de teſti.

Teſtes ſuos quis poteſt reprobare, ita no. Inn. in c. licet. de teſtibus. fol. 106

Teſtes quando alij, quàm illi, qui ſunt ſcripti in inſtrumento contradicunt inſtrumento, quid iuris erit, vide per Inn. in c. cum Ioannes Eremita, de fide inſtrum. fol. 114. nu. 2. vide gl. in c. in noſtra, de teſtibus.

Teſtes pauci affirmantes multis negantibus præferuntur, ita no. Innocen. in c. quid per nouale, de verb. ſignifi. fol. 233. nu. 3. Et vide quod no. in c. 1. de præſcrip. lib. 6. per Ioan. And.

Teſte. vbi duo ſufficiunt, ſi per tres probatur, nihil prodeſt parti obijcere contra vnum vel appellare, ita no. Inno in c. ſuper eo, de appel. fol. 132

Teſtes ſingulares probant inualidè. ita no. Inn. in c. licet ex quadā, de teſti. fol. 110. Dicit Iac. de Are. quod teſtes ſingulares in ſpecie concordes in genere probant genus. i. genera ſingulorum, non ſingula generum, quod valet ad probandum hæreſim ſecundum Iac. facit ff. de teſti. l. ob carmen, in ſi. quod tene menti. Bal.

Teſtes recepti ad rei memoriam non valent, niſi contra eos qui citati ſunt, ita no. Inn. in c. ſignificauit, de teſtibus. fol. 109

Teſtes inquiſiti non poſſunt induci in cauſa accuſationis, ſi aliquid aliud agebatur in prima & aliud in ſecunda cauſa, ita no. Innocen. in c. cum in tua, extra de teſtibus. fol. 110.

Teſtes vnius ſi deponunt vniuerſaliter affirmatiuè, quando poſſunt cōcordari cum teſtibus, qui particulariter deponunt ſuper incompaſſibili, vide plenè per Inno. in c. licet, de proba. fol. 103

Teſtes recepti in inquiſitione generali, iterum recipiuntur in inquiſitione ſpeciali, ita no. in c. bonæ, de elec. fol. 29. vide ſupra in ver. Inquiſitio, in 4. q.

Teſtes poſſunt produci ſimul ab vtraque parte, ita no. Innoc. in c. propoſuit, de cle. excom. mini. fol. 215

Teſtes non poſſunt recipi ex partis contumacia in cauſa reſtitutionis in integrum li. non conteſt. niſi poſt tres menſes, ita no. Inn. in c. accedens, vt li. non conteſt. fol. 86. Hoſt. ibidem tenet cōtrarium, & tene menti. Vide ſupra in ver. Iudex, in 100. q. vbi teſtis repellitur propter grauiorem, &c.

Teſtes poſſunt recipi ad cautelam etiam parte non citata, ita no. Hoſtien. in c. bonæ, de electio.

Teſtes quando ſunt tales recepti, qui non recipi debuerunt abſenti contra quem recepti ſunt, datur reſti. ita no. Inn. in c. cum cauſam, de teſti. fol. 108

Teſtes non poſſum reprobare ex cauſa quæ alio procedit, ita no. Inn. in c. cum venerabilis, de excep. fol. 121. nu. 7.

Teſtes qui volunt probare memoriam non extare, qualiter debent deponere, vide per Inn. in c. veniens, de verb. ſig. fo. 236. Et iſta eſt probatio multum difformis ab alijs probationibus veris, ſecundum eum ibidem, nec eſt bonum teſtium diſtinguere, quis reddat bene vel malè, & ſufficit, quod teſtis referat ſe ad tempus certum, vt quia dicit tempore talis conflictus, non autem dicat à tali tempore citra, ſecundum Inn. ibidem. Et ſic no quod ſufficit deponere ſuper tempore vel circunſtantijs temporis, vt ſi quidem diceret tale, quid fuit tempore mortalitatis, &c. Bal. vide Bar. in l. in ſumma §. item Labeo. ff. de aqua plu. arcen.

proteſtās contra Teſtes eorum dictis poteſt vti ad excludendam probationem aduerſarij, non tamen ad intentionem proteſtationis fundandam, vt quia eſſet ſibi ipſi contrarius, ita no. Inn. in c. præſentium, de teſti. fol. 107. Et ſi proteſtans petit eos pro ſe examinari, videtur à proteſtatione deſtitiſſe ſecundum Inn. ibidem, tene menti. ſecus ſi facit interrogatoria contra articulum partis aduerſæ, ſecundum quæ petit eos interrogari, vt ibidem ipſe no.

Teſtium receptio facta contra non citatum non valet, ita no. Abbas de teſtib. c. in nomine Domini, & l. ſi quando. C. eo. tit. Bal. gl. videtur ibi dicere, quod ſit nulla ipſo iure receptio teſtium.

Teſtium apertura non obſtat, vbi variatur modus agendi, ita no. Abbas in c. veniens, de teſtibus.

à Teſtium productione poſtquam iam depoſuerunt, non poteſt recedi, ſed bene à proteſtatione re integra, ita no. Inn. in c. præſentium, de teſtibus. fol. 107

Teſtium dicta ſunt in mitiorem partem interpretanda, ita no. Innoc. in c. cauſam quæ, de reſcrip. fol. 7. in dubio autem interpretanda ſunt contra producentem, ſecundum Hoſt. ibidem, & de proba. c. in præſentia.

ex Teſtium confeſſione non debet quis puniri, niſi quæſitus modus agendi patitur, ſecus ex propria confeſſione, ita no. Inn. in c. per inquiſitionem, de elec. fol. 26.

Teſtium concordia non eſt facienda, niſi in pari numero, ita no. Inn. in c. cum contingat, de offi. dele. fol. 60. nu. 1. vide per Bar. & Bal. in l. 2. §. 1. ff. ſi cer. pet.

Teſtium examinationem poteſt iudex committere notario in abſentia ipſius iudicis, ita no. Inn. in c. cum Bertoldus, de re iud. fol. 128. nu. 4. & no. in c. 2. de iudicijs, vbi caſus, & in cle. 1. de offi. deleg. & in c. cauſam, de teſtibus. Sed ante commiſſionem notarius non poſſet teſtes examinare, quia iſtud pertinet ad officium iudicis, vt no. in l. hac conſultiſſima. §. penul. C. de teſtam. & facit ff. de excu. tut. l. ſcire oportet. §. penul. & ibi no. Bal.

Teſtium contra perſonas quando licitum eſt opponere, & quando non, item quando vis ſcire cautelam ne teſtes reprobentur, item ſi obijcitur, quod teſtes non recipiantur, quia ſunt criminoſi, oportet per opponentem exprimere. Et ſi deponunt pro opponente, non creditur eorum dictis, vide de omnibus iſtis valde no. per Inn. in c. præterea, de teſti. fol. 107. per Arch. & per Io. An. in c. præſentium, de teſtibus. lib. 6. in nouella.

Teſtium examinatio ille, cui committitur, alteri committere non poteſt illam examinationem, niſi de partium volūtate, ita no. Inn. in c. cauſam, de teſti. fo. 106 tamen poteſt adhibere notarium, vt ſcribat eorum dicta, ſi ille cui eſt commiſſa examinatio examinabit, ita no. Innocen. in cap. cum Bertoldus, de re iudica. fol. 128. nu. 4. facit quod no. in c. quoniam contra falſam, de probo. vide ſupra in verbo, Credulitas, in 8. q.

Teſtium receptio poteſt fieri de nocte, idem in alleg. quæ audiri poſſunt de nocte, ita no. Inn. in c. conſuluit, de offi. deleg. fol. 56. nu. 5. Et eſt ratio, quia non oportet in iſtis iudicem ſedere pro tribunali, ſecus in diffinitiua & interlocutoria, & in conteſt. li. quia iſta de nocte fieri non poſſunt, cum in iſtis oporteat iudicem ſedere pro tribunali ſecundum eundem ibidem, quod no. Tamen glo. in d. c. vult, quod ſententia lata de nocte valet & tenet, licet Innoc. teneat contrarium. Cum gl. tenet Io. & Hoſt. item poſſunt dari pignora & fideiuſſores de nocte, de quo vide bonam glo. in l. more. ff. de ferijs, ita no. Cyn. in l. non minorem. C. de tranſac. Bal.

Teſtium ante aperturam poteſt dari terminus ad opponēdum contra perſonas teſtium nominibus exhibitis, ita no. Inno. in c. ad hæc, de teſta. fol. 165

Teſtium receptio in cauſa inquiſitionis valet etiam ante li. conteſt. ita no. Inn. in c. veritatis, de dolo & contu. fol. 99. &c.

Teſtificari quomodo poſſunt in cauſa iudex ordinarius vel delegatus, uide per Inno. in c. dilecto, de teſti. fol. 109. & vide omnino ſupra in ver. Arbiter, in 4. q.

Teſtificari quomodo poteſt in cauſa ordinarius uel delegatus, uide per Inn. in c. dilecto, de teſti. fol. eodem. & uide ſupra in uer. Arbiter, in 4. q.

Teſtificari an quis poſſit de ſuo acta, uide per Inn. in c. 2. de arbi. fol. 77. & uide tex. no. in l. deferre. §. 1. ff. de iure fiſ. & uide tex. ſingul. 43. q. 2. c. ſuper prudentiam, in uer. cæterum, ubi dicitur quod adminiſtrator alicuius eccleſiæ admittitur ſuper contractu, quem ut adminiſtrator celebrauit, ita no. Archid. & Io. And. in nouella, de teſt. c. Romana, lib. 6. & alleg. d. c. ſuper, pro caſu. Bal. uide Bal. in l. omnibus, de teſtibus.

Teſtificari non debet ſacerdos illud quod ſcit ex cōfeſſione, quia illud ſcit ut Deus, non ut homo, ita no. Inn. in c. quoniam, de teſtib. fol. 105. & uide ſupra in uer. Sacerdos, in 4. q.

Teſtificauit quis ſemel contra unum, ulterius contra eundem teſtificari non poteſt, ita no. Innocen. in c. ex parte, de accuſa. fol. 200. uide ſupra in uerbo, Citatio, in 33. quæſt.

Teſtificata didiciſſe quando quis dicatur, ita quod teſtes ulterius producere non poſſit, uide Innoc. in c. ultra tertiam, de teſtibus. fo. 111. nu. 1. item quarta productio eſt quarta editio in. ff. de teſtib. l. non ex omnibus: non enim quis tenetur ſimul ſpecificare omnes teſtes, nec edere aduerſario nomina teſtium, ut dicitur in d. l. licet ſit productarius. Et licet ſit ſecus in inſtrumentis, quia in eis non timetur ſubornatio. Alij dicunt, quod eſt quarta dilatio ſed prima uerior eſt, uide iſta per Inn. in d. c. ultra tertiam. Bal.

ad Teſti-

ad Teſtificandum recipiuntur ſocij criminis ſaltem ad præſumptionem & inditia, ita no. Inn. in c. 1. fol. 105. & c. quoniam. fol. eodem de teſti. vide ſupra in verbo, Socius, in 1. quæſt.

Teſtibus publicatis tertia perſona non poteſt producere teſtes ſuper eiſdem capitulis, quia publicatio ei præiudicat ſicut ſententia, & confeſſio, quam tertius facit ſuper iure meo, mihi non præiudicat & eam reuoco, ita no. Inn. in c. cum ſuper, de re iudi. fol. 127

Teſtimonium de auditu fulcitur fama & alijs adminiculis, ita no. Inn. in c. præterea, de appella. fol. 132. Et copula carnalis poteſt per iſtud teſtimonium probari. quod no.

Territorium, qualiter autem requiratur poſſeſſio caſtri, & eius territorij, & an per poſſeſſionem caſtri habeatur poſſeſſio territorij, vide per Bar. in l. poſſideri, in prin. ff. de acq. poſſ.

Temporalia ſunt de foro Imperatoris, ſpiritualia autem ſunt de foro Papæ, ita no. Inn. in c. accedens, de pro. u. fol. 72. nu. 3.

Tempus de quo non eſt notum iudici, qualiter probetur, vide Inno. in c. quamuis, de verb. ſignifi. fol. 233. vide ſupra in ver. Reus, in 2. q.

Tempus præſentationis reſcripti eſt conſiderandum, non tempus datæ, ſecundum Inn. in c. man. de reſcrip. fol. 13. nu. 2. vide ſupra in ver. Appellatio, in 39. q.

Tempus ſtatutum à canone mortua voce interpellat, & habet vim vocis viuæ, ita no. Inn. in c. cum nobis, de elec. fol. 22

Tempus minus requiritur in amiſſione proprietatis, ita no. Inno. in c. querelam, de elec. fol. 24. & ibi ponit multas quæſtiones de ſpoliatione iurium incorporalium, quas vide per eum.

Tempus eligendi vel præſentandi non currit, niſi à die ſcientiæ vacationis, ita no. Inn. in c. ne pro defectu, de elec. fol. 31. nu. 2.

Tempus breue ſiue non cōpetens à l. appellatur illud, quod eſt ita breue, quod id ad quod conceditur cum dilatione fieri non poteſt, ita no. Inn. in c. cum in veteri, de elec. fol. 34. nu. 5. C. de temp. in inte. reſti. l. penul & in l. 2. C. de tēpo. app.

Tempus non currit ignoranti, ita no. Inn. in c. ne pro defectu, de elec. fol. 31. niſi in ſuum fauorem, per l. genero. ff. de infami. Bal.

Tempus currit impedito quando per ſuam culpam eſt impeditus, quia ſua culpa non debet eccleſiæ præiudicare in elec. ita no. Hoſt. in c. bis à quibus.

Tempus inſtantiæ quanto breuius tanto debent eſſe breuiores dilationes, ita no. Inno. in c. de cauſis, de offi. deleg. fol. 52. item Hoſt. ibi.

Tempus quadrimeſtre in cauſis criminali non datur iudicatis, ita no. Inn. in c. quæ venti, de offi. deleg. fol. 56. nu. 1. etiam ſi aliqua reſtitutio incidat ſm eum.

Tempore dato ad probandum auditur poſtea pars ad probandum articulum, ad cuius probationem non fuit poſtea admiſſa infra terminum propter appel. illegitimam ab aduerſario interpoſitam, ita no. Inn. in c. cum literis, de teſti. fo. 107. vide ſupra in ver. Terminus, in 3. q. & id quod eſt ibi pone hic.

Tempora quæ ſint, quæ ſubducantur de medio præſcriptionum, vide Inn. in c. ex tranſmiſſa, de præſcrip. fol. 123. Sed an tempora impedimenti ſubducantur de medio tempore præſcriptionis. Dic triplicem eſſe præſcriptionē, ſ. dominij vtilis, vel directi, vel alterius realis, item liberationis ſeu exceptionis, item inſtātiæ, & vſucapione præſcribitur proprietas, id eſt verum & directum dominiū, quia eſt fauorabilis, & præſcriptione 10. vel 20. ann. vtile dominiū, quia mixta, & qui habet vtile dominium poteſt dicere rem ſuam eſſe. ff. de rei vend. l. in rem. §. fi. de tutela. l. ſi duo patroni. §. 2. Hęc etiam tēpore iure ſeruitutis quæruntur. C. de præſcrip. long. temp. l. fi. Exceptio autem contra actionem perſonalem præſcribitur 30. annis, quæ tamen non eſt vera liberatio, quia non tollitur naturalis obligatio. Secus in præſcriptionibus quæ ſui natura currunt non reſpectu odij vel fauoris, quia ibi quærit vera & plena liberatio, vt in redhibitoria, vel quanto minoris, ſecundum quoſdam inſtantia præſcribitur triennio, vt l. properan. C. de iudi. & nulla inſtantia durat vltra triennium. itē præſcribitur lis & inſtantia appellationis, & reſti. in integ. l. in hac, de dolo. Sed circa verum præſcriptionem dic, aut eſt impedimentum circa natiuitatē actionis, & non currit præſcriptio. l. in rebus. §. cum vero C. de iure domi. impe. Aut circa intentationem actionis, & tunc aut eſt impedimentum iuris aut facti. Si iuris, aut eſt impedimentum leue, & de facili poteſt amoueri, tunc currit præſcriptio. l. ſed & ſi per prætorem. ff. qui. ex cau. maio. Aut eſt impedimentum, quod ſic de facili amoueri non poteſt, & tunc naſcitur ex delicto, & idem, nam indignus eſt propter facinus. ff. de mino. l. Papin. exuli. Aut eſt impedimētum præciſum, & tunc aut confertur in beneficium, & ſilet interim præſcriptio, & ſine alterius iniuria debet conferri beneficium ff. de iudi. l. 2. §. penal. C. de iure delibe. l. fi. §. donec. Aut non confertur in beneficium, ſed propter aliā æquitatem, & tunc præſcriptio cœpta continuat curſum ſuum, ſed datur reſtitutio, vt no. ff. de offi. præſi. l. ſenatus. Contra, ff. ex quib. cau. ma. l. ſed & ſi per prætorē. §. ſed & ſi feria, & §. ſeq. & l. nec non. §. ſi quis ſæpius, cum ſimil. Si vero non eſt cœpta non currit. C. de annali excep. l. 1. in fi. quia vbi nulla mora ibi nulla præſcriptio, vt ibi dicitur. Si vero eſt impedimentum facti & non iuris, ſemper datur reſtitutio non ipſo iure. ff. de ſerui. ruſti. prædio. l. Attilicinus. Circa vero præſcriptionem iudicialem, dic vt no. de mino. l. intra vtile, & C. de in integ. reſti. l. penul. in fi.

Termino elapſo dato ad deliberandum, compellitur reus præciſè reſpōdere, ita no. Inn. & Abb. in c. paſtoralis, de exce. fol. 120. facit ff. de iureiur. l. iuſiuran. Bal.

Termino finito completa eſt læſio. Inn. in d. c. cū, de fide inſtru. & ff. de contrahen. emp. l. qui fundum, & ex tunc quadriennium currit, ſecundū eundem ibidem. Ad hoc vide c. 1. de in integ. reſti. in clem.

Termini fatales non habent locum in cauſa nullitatis, ſicut nec in prima cauſa, quia non inducitur de tertio, niſi in cauſa appel. non in cauſa nullitatis, quando cauſa nullitatis per ſe mouetur, ſecus ſi eſt annexa appellationi, quia non durat plus taciturn, quàm principale, ſecundum Inno. inſtantia n. nullitatis bene finitur triennio, tamen denuo poteſt moueri. idem in cauſa reductionis ad arbitrium boni viri, quia iſta petitio eſt prima, & prima inſtantia, quam alia non præceſſit, ita ſenſit Inn. in c. dilecto, de appella. fol. 138. quod no. Bald. & vide ſupra in ver. Reus, in 2. q.

Termini qui in ipſo iudicio ſumunt originem, poſſunt arctari cauſa cognita, licet ſint legales, & non peremptorij, ita no. Innoc. in c. quod ad conſulta. de re iudica. fol. 126. & vide gl. in c. indultum, de reg. iur. lib. 6. & ibi per Dyn.

Terminus præfixus ab homine, id eſt à iudice habetur pro peremptorio, ita no. Inn. in c. per tuas, de appel. fol. 137

Terminus qui præfigitur ad appellandum, ſeu appellationibus eſt triplex. Primus, ad iter arripiendum: Secundus, ad ſe repræſentandum coram Papa: Tertius, ad cauſam terminandam. Et iſte tertius numerus non præfigitur ab homine, ſed à iure, ita no. Inn. in c. ex inſinuatione, de appel. fol. 135. nu. 1. Alius terminus eſt, quod redeat ad proſecutionem, nec imponitur à lege, nec ab homine, ſecundum Inn. Vnde non eſt fatalis, ſeu deſertorius, niſi in tribus caſibus, vide per Inn. in d. c. ex inſinuatione, vide ſupra in ver. Appellatio, in 38. q.

Terminus ſi ſuit datus ad producendum teſtes propter aliquam excep. oppoſitam, ſi pars non producit ipſos teſtes, vlterius eos producere non pōt, ita no. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. nu. 12. Hoc intellige verum ſi exceptio erat vera, vt quia producens erat excommunicatus, ſecus ſi erat calumnioſa, arg. C. de adulte. l. fi. C. de tempo. in integ. reſti. l. penul. l. cum quidam, de bon. poſ. Nam in primo caſu imputet ſibi, qui ſuo vitio approbatus re. edit. ff. ex quib. cau. maio. l. ſed & ſi per præto. §. ſi dum decre. & arg. ff. de cond. fur. l. & ideo, arg. contra, quod impedito non currit tempus. ff. de mino. l. intra vtile, & de inoff. teſta. l. cum qui. reſponderer, qui ſuo dolo impeditur, imputet ſibi. ff. de libera. cauſa. l. ergo, & c. cis quibus, de elect. Bald. Sed contra videtur de conceſ. præben. c. quia diuerſitatem.

Terminus ſi eſt præfixus ab homine in banno, etiam poſt terminum ipſius banni auditur quis re integra, ſecus ſi à iure, ita no. Inn. in c. per venerabilem, qui filij ſint legiti. fol. 198. & in c. cum in tua, qui matrimo. accuſ. poſ. fol. eodem. Et videtur caſus in c. ſi tibi abſenti, de præb. lib. 6. & glo. ordinaria, in c. ordinarij, de offi. ordi. lib. 6. Bannum vero pœnale non ligat ſine cauſa. Sed quid ſi iudex in aſſignatione termini adijciat, pronunciamus te poſt terminum non audituri? dic quod nihil operatur, ſecus ſi lapſo termino tunc pronunciat, ſecundum Inn. quod no. multum, & vide l. ſi eo tempore. C. de diſtra. pig. Bald. vide ſupra in ver. Reus, in 2. q. & ſupra in ver. Teſtis, in 1. q.

Terminus omnis de ſui natura intelligitur eſſe peremptorius, etiam ſi non exprimatur in citatione, ita no. Inno. in c. conſuluit, de appel. fol. 132. & eſt glo. in c. 1. de excep. in clem.

Terminus obſtat, vt poſt terminum nulla admittatur probatio, ita no. Innoc. in c. coram, de fide inſtru. caſus eſt ibi intelligendo ſecundum ius commune, vide ſupra in ver. Silentium in 1. q.

Terminus iuris poteſt prorogari ex cauſa, quæ oritur ab ipſo iudice, vel propter culpam, de quo per Inn. in c. fi. de excep. fol. 122. Facit quod no. in Auth. matri. & au. §. ad hæc, & vide per Cyn. in Auth. item ſi de emp. appella. & C. de adul. l. fi. & ibi per Cyn. C. de tempor. in integ. reſti. l. petendæ. ff. de excu. tut. l. ſcire oportet. §. conſequens, & l. ſi cum ipſe.

Terminus appellandi non currit à die termini purgationis, ſed interlocutoriæ, ita no. Innoc. in c. quo ad conſultationem, de re iudi. fol. 126. gl. tamen ibi videtur tenere contrarium, &c.

Terminus datus ad voluntatem partium habetur pro peremptorio & pro concluſione, ita no. Inn. in c. ſuper eo, de appel. fol. 132. tamen ille qui iurauit non appellare, poterit non obſtante iuramento ex cauſa ſuperueniente appellare, ſecundum eundem ibi, ad hoc c. fi. Idem in reductione, ut ibidem Inn. & ſic eo ipſo, quod pars conſentit in termino, talis terminus eſt reputandus pro concluſione cauſæ, ſiue in cauſa, niſi aliud nouum emergat, vide ad hoc ff. de verb. obli. l. qui Romæ. §. Augerius. Bal.

Terminus prorogatus à iudice intelligitur prorogatus cum ſuis acceſſorijs & pœnis tam ſpiritualibus, quàm temporalibus, ita no. Innoc. in c. præterea, de appel. fol. 132. quod no.

Terminum aſſignare non poteſt ille, qui non eſt iudex, ita no. Innoc. in c. cum contingat, de reſcrip. fol. 10

Timor, vide ſupra in verbo, Teſtis, in 86. q. ibi, iuſtus timor.

Tyrannus ſi occupat ciuitatem vel monaſterium, & iſta de cauſa recedant canonici pro maiori parte, nec poteſt ſine periculo, vel iuſto metu pars forinſeca venire ad intrinſecos, & facere electionem in eccleſia in loco ſolito, tunc intrinſeci tenentur ire ad forinſecos, & facere electionem in alio loco congruo & honeſto. Si autem forinſeci poſſunt redire cum bona & honeſta parte, debent venire ad intrinſecos, & facere electionem in loco publico, & tuto. ſi autem maior eſt intrinſeca, tunc ſi illi qui foris ſunt timent vim, primi ad electionem & conſenſum non tenentur ire, nec mittere, ſi autem timent offenſas circa perſonam, non circa actum electionis, tenētur mittere procuratorem, alias ſibi ipſis imputent. Item in paruis negocijs, vbi exigitur abſentium vocatio, tunc maior pars quæ eſt intrinſeca omnia poteſt, quia facit integrum capitulum, ſecundum Inn. Quando autem ciues vel clerici à tyranno ſint oppreſſi, quod nec vbi faciant capitulum ſciunt, tunc præpoſitus vel alius ad quem pertinet conuentus vel conuocatio, debet eos conuocare ad locum ſecurum intrinſecum vel forenſem, i. congruum non nimis remotum, ſi autem nullus ſit ad quem pertinet conuocatio, duæ partes congregationis habent officium vocandi alios, ſecundū eum,

enim, ſi autem non eſt collegium, ſed ciuitas, qui debent coadunari, debent vocari omnes maiores 14. ann. & ſufficit vocare patremfamil. & debent vocari etiam mulieres, ſed loco pupillorum debent intereſſe tutores. & iſta eſt communis electio ciuitatis, niſi aliter habeat ſe conſuetudo, ita ponit Inn. in c. cum ex iniuncto, de no. ope. nun. fol. 218. quod no.

Titulum ſuæ poſſeſ. an cogatur quis dicere in corporalibus, vide Inno. in c. Abbate, de verb. ſignifi. fol. 234. vide ſupra in ver. allegans, in 2. & 3. q.

Titulum iuſtum vel longam poſſeſſionem oportet, quod habeas, ad hoc vt quis præſumatur habere bonam fidem, ita no. Inn. in c. cum veniſſent, de in integ. reſti. fol. 74. Bal.

Titulum ſuæ poſſeſſionis quando quis cogatur dicere, vide Inn. in c. cum cauſam, de proba. fol. 104. ad inſtructionem ordinarij ſic, vt no. per glo. de reg. iur. c. 1. lib. 6. Ad inſtructionem autem aduerſarij cogitur quis dicere de poſſeſſione, ſed non de qualitate poſſeſſionis, niſi in petitione hæreditatis, vt l. cogi. C. de peti. hære. In ſpiritualibus autem ad excluſionē aduerſarij cogitur, vbi intentio aduerſarij eſt fundata. C. de proba. l. ſiue poſſidetis.

Titulus non requiritur in præſcribenda conſuetudine, ſed an requiratur bona fides, tex. eſt in argumen. quod ſic, ff. de excep. dolo. l. 1. vide ſupra in verbo, Canonicus, in 4. quæſt.

Titulus ſemper eſt neceſſarius in corporalibus rebus eccleſiaſticis præſcribentis, & etiam bona fides, ſecus in rebus laicorum, ita dicit Innoc. in c. ſi diligenti, de præſcrip. fol. 124. quod no.

Tortura, vide ſupra in verbo, Clerici, in 10. q. quod no. Bal.

Tractatus futuri temporis non ſpectat ad iudicem odioſum, ſed in fauorabilibus ſic, ita no. Inn. in c. audi. de procur. fol. 71

Tractatus futuri temporis interdum continetur in libello & in ſententia, ita dicit Inn. in c. cum ſuper, de conceſ. præb. fol. 154

Tranſactio intelligitur eſſe de proceſſu iudicij, dicit Inn. in c. 1. de reſcrip. fol. 4. facit l. tale pactum. §. 1. ff. de pact. vide ſupra in ver. Abb. in 4. q.

Tranſactio, quod aliquid præſtetur nomine vſurariæ quæſtionis, non valet, ita no. Inn. in c. grauis, de depoſito. fol. 160. vide ſupra in ver. Crimen, in 3. q.

Tranſumptum nō probat, niſi nota, & cognita parte, ita no. Inn. & Abb. in c. peruenit, de fideiuſ. fol. 162. idem Inn. ibidem, facit quod no. in l. chirographis. ff. de admi. tut. & in l. 1. quorum bonorum. C. & ff. de bo. poſ. l. 3. §. penul.

Tributum, vide ſupra in ver. Anglici, in 1. q. ibi, reddes eccleſiæ tributum.

Turpitudo, vide ſupra in ver. Alias, in 1. q. & etiam in 6. q.

Tutor, vide ſupra in ver. Adminiſtrator, in 2. q.

Tutus auctoritate præſcriptionis poteſt rem per reſcriptum retinere cum ſalua cōſcientia, ita no. Inn. in c. cum in iure, de iurepat. Bal.

V

VAcillans, vide ſupra in verbo, Teſtis, in 4. q. vide ſupra teſtis, in 58. quæſt.

Vacans, vide ſupra in ver. Beneficio, in 4. & 8. q.

Vadens etiam cauſa paciſcendi, quando vadit indiſtinctè præſtat auxilium, & eſt in culpa, ita no. Inn. in c. ſicut, de homici. fol. 210. quod eſt no.

Vagabundus qui deſertor eſt originis & domicilij, vbi debeat citari, vide Inno. in c. ſi aduerſarius, de eo qui mit. in poſ. cau. rei ſeruandæ. fol. 100. nu. 9. ſupra in ver. Teſtis, in 19. q. in fi. Bal.

Varians, vide ſupra in 1. q.

Vaſallus non tenetur dominum ſuum manu militari iuuare, niſi in caſibus expreſſis in vſibus feudo. vel in pacto feudi, vel in conſuetudine loci, ita no. Innoc. in c. ſicut, de iureiu. fol. 117. nu. 2. quod no.

Vaſallus alienado feudū, priuatur feu. ipſo iure, ita no. Inn. in c. 2. de feu. fol. 162. ſecus ſi non alienat. ſed locat. ff. de leg. 2. l. codicil. §. inſtituto. ff. locati. l. ſi quis dominum. §. 1. de pericu. & commo. rei ven. l. neceſſaria. §. fi.

Venditio à ſolo prælato facta, quod teneat, dicit eſſe contra ius ſcriptum, ita dicit Inn. in c. tum cauſa, de re indi. fol. 126. quod no.

Venditio rei eccleſiæ etiam minus legitimè, valet ſi placet eccleſiæ, in cuius fauorem non tenet, ita no. Innoc. in c. 1. de his, quæ fi. à præla. fol. 157. vel multum expedit ſic fieri, nam quod expedit, placere debet. ff. de neg. geſt. l. Pompo. de iudi. l. ſed & ſi proponatur, de tranſ. l. cum hi, & no. in l. 2. ff. de offi. eius cui mandata eſt iur. Bal.

Venia, vide ſupra in ver. Stipulatio, in 1. q.

Verbum, concedo, ſignificat diſpenſationem, ita no. Innocen. in c. quoniam, de offi. ordi. fol. 65.

Verbum præteriti temporis perfecti eſt canon latæ ſententiæ, ita dicit Innoc. hoc no ff. de capi. di. l. amiſſione.

Verbum, ſi fuerit, & verbum, præſumpſerit, contemptum requirunt, ita dicit Inno. in c. tum medicinalis, de ſen. excom. fol. 231. & c. Bal.

Verba ſunt largè interpretanda, & continent non ſolum expreſſa, ſed pertinentia expreſ. ita no. Inn. in c. licet, & ſic non ſolum petita in libello, ſed alia non expreſſa adiudicari poſſunt.

Verba iſta, ſicut in tali inſtrumento continetur, non ſunt libera, & exempla non probant, ſecundum Inn. in c. ſi. de fide inſtru. fol. 115. in addi. ſuis, quod no.

Verba ſunt neceſſaria ad matrimonium quoad iudicium eccleſiæ, ita no. Innoc. in c. tuæ, de ſpon. fol. 191. C. de præſcrip. 30. ann. l. cum notiſſimi, in gl. ordi.

Verba ſententiæ diriguntur in communitatem, licet nunquam fuerit in iudicio, ie. d. cit. Abb. in c. licet cauſam, de proba. quod no.

Veritas in ſpiritualibus & beneficialibus præualet rei iudi. ita no. Inno. in c. conſtitutus, de reſcrip. fol. 7. & c. quod no.

Veritas ſemper eſt iuuanda, nec in probationibus debet reſtringi, vt no. Innoc. in c. quod ad conſultationem, de re iudi. fol. 126. C. de appel. l. eos, & C. de tempo. appel. l. per hanc.

Vicarius non poteſt facere alium vicarium, licet ſit ordinarius, ex cauſa probabili & neceſſaria, ita no. Hoſt. in c. clericos, de offi. vica.

Vicarius habet iuriſdictionem ordinariam, & interponit decreta ordinaria voluntaria & contentioſa, ita dicit Inn. in c. prædicto clericos. fol. 51

Vicarius perpetuus quis dicatur, vide Innoc. & Hoſtien. in c. G. perpetuus, de fide inſtrum. fol. 115.

Victor, quæ expenſæ debeantur victori, vide per Innocen. in c. ſæpe, de appella. fol. 134. num. 2. & vide ibi de taxatione expenſarum, vide omnino in verbo, Poſſeſſio, in 10. q.

Vincens cauſam per ſententiam, ſi eam latam confitetur, & aſſerit iniuſtè latam, quod probans eam per iuſtam confeſſionem, vel aſſertionem per teſtes, poteſt impedire executionem ſententiæ, ita no. Innoc. in c. quia plerique, de immu. eccle. fol. 189. vbi omnino vide, & eſt dictum naturale, no. ſecundum eundem ſimile in inſtrumento. C. de non nume. pecu. l. in contractibus.

Villa, vide ſupra in ver. auctoritas, in 3. q. Bal.

Violenta vis, vide ſupra in ver. Citatio, in 30. q.

Vir ſi agit contra vxorem petitorio, ipſa econtro agit poſſeſſorio recuperādæ, quia omnino ius ſuum videtur deduxiſſe, vndecunq; & qualecunq; ſolet interim petitorium, ita no. Inn. in c. 2. de cau. poſ. & proprie. fol. 91. vide omnino ſupra in verbo, Sponſalia, in 2. q.

Viſitator an habeat iuriſdictionem ordinariam, vide in c. ſingulis, de ſta. mo. Bal.

Viſus, in verbo, Teſtis, in 11. q.

Vnio fit tribus modis, vide Inn. in c. 1. & ibi per gl. ordi. ne ſede vacan. fol. 156. de diuiſione habes in l. 1. C. de metropo. & vide in Auth. vt iudi. ſine quoquo. ſuffra. §. illud. in gl. & ff. de tri. l. procurator. §. ſi plures. quod no.

Vniuerſitas & collegia faciunt ſtatuta ſua ſimul, & vniuerſaliter in forma collegij, non ſeorſum, nec particularis in forma ſingulorum, ita no. Inno. in alleg. c. cum omnes, de conſti. fol. 2. quod no. Bal.

Vniuerſitas ſi habet rectorem, non poteſt facere ſtatuta ſine conſenſu rectoris, ſecus ſi non habet rectorem, ita no. Compoſt. c. cum omnes, de conſti. idem ſi haberet, ſed non ad hoc habitus, vt ff. ad Trebel. l. 1. §. ſuis quæſitum.

Vniuerſitas eſt nomen iuris & non perſonarum, ita dicit lib. 6. Innoc. in c. grauem, de ſententia excommunicationis. fol. 231. nu. 1. vide omnino ſupra in verbo, Conuictus, in 2. q. Bal.

Vniuerſitas qualiter citetur perſonaliter vel ad domum, no. Hoſtien. in c. bona, de elec. & ff. de reg. iur. l. non poteſt, vide ſupra in verbo, Conſuetudo, in 7. quæſt. quod no. Bal.

Vniuerſitas quando poſſit puniri, & quando non, & an criminaliter poſſit puniri, dicit quod non, quo ad pœnam capitalem, ſed ſolum qui delinquunt punientur, ita no. Inn. in c. dilectus filius, de ſimonia. fol. 206. & eſt ratio, quia capitalis non poteſt cadere in vniuerſitatem: comparet ipſa vniuerſitas per procuratorem, vt ibidem dicit Inn. & vide de cauſa collationis, in fi. de re mili. & addo quod ipſe idem no. in c. grauem, de ſen. excom. Bal.

Vniuerſitas, omnes vniuerſitates ex materiali, & in materiali intellectu conſtat eſſe: eſt enim vniuerſitas ſinguli, & ſic eſt quid naturale, & habet corpus, quod videtur & tangitur, & eſt vniuerſitas vniuerſi, tunc eſt nomen, non res naturalis, ſed intellectualis: additur n. quædam ſignificatio ſingularis, quæ ex vniuerſo ſumitur ex intellectu coacernante. ff. de vſucap. l. rerum mixtura. ſic debet intelligi illud, quod dicit, l. ſicut, in fi. ff. quod cuiuſq; vniuer. no. non eſt aliud, quàm homines, qui in eo ſunt, ſ. tum adito iure intellectu, & addita ſignificatione quæ ex vniuerſo ſumitur ſiu, & eſt duplex vniuerſitas, ſ. corpore conſilium, & corpore paruum, & in iſta vniuerſitate cadit excōicatio. ſed ciuitas cauſa eſt diſſimilium tam ſapientium, quàm furioſorum, quia infantium eſt, in iſta vniuerſitate non cadit ſnīa excom. nec etiam aliqua ſnīa mortis, & ſimilis morti, cadit tamen ſententia interdicti, quæ fieri non poteſt pro delicto alieno. ciuiliter autem bene punitur vniuerſitas, & cogitur facere collectam, ad quam omnes contribuent etiam innocentes, & ſoluent creditori, tamen inculpabiles à culpabilibus repetent, ad hoc facit C. de fur. l. apud antiquos. Alij dicunt, quod non debent cogi inculpabiles, cum ſit delictum corporum: opi. prima verior eſt, ita no. Inno. in c. grauem, de ſen. excom. fol. 231. nu. 3. Adde quod no. ff. quod cuiuſque vniuerſi. l. 1. §. quibus, per glo. in Specu. de cenſibus, vbi omnino vide. quod no. Bal.

Vniuerſitas, maior pars non poteſt tollere vel facere contra id, quod eſt concorditer contra omnes de ipſa vniuerſitate, vel collegio ordinatum, ita no. Innocen. in c. cum omnes, de conſtitu. fol. 2. idem ſi iſta maior pars vellet aliquid facere iuri communi contrarium, quia tunc non ſufficit conſenſus maioris partis, ſed omnes concorditer habent conſentire, ad hoc vide tex. no. qui valde bene facit in Auth. de defenſo. ciuitatis. §. vlti. in fi. & no. Inno. in c. humilis, de maio. & obed. fol. 68. nu. 1.

Vniuerſitates aliquæ ſunt, quæ non habent iuriſdictionem, & tamen poſſunt contra ſe & ſua facere ſtatuta, non tamen pœnalia, quia pœnam adijcere non poſſunt, niſi illæ, quæ habent imperium, ita no. Innoc. in c. cum acceſſiſſent, de conſti. fo. 2. epiſcopi poſſunt tamen, vbi ius non limitat, pœnam eam adijcere, & honeſtas probationes de nouo facere poſſunt, quia merum & mixtum imperium habent, in c. 2. de conſti.

Vniuerſitates plures an eſſe poſſunt in una ciuitate, vel caſtro, & quid de eſſentialibus vniuerſitatis, vide per Innocen. in c. cum ab eccleſiarum, de offi. ordin. fol. 63. vnde dicit ipſe, quod una vniuerſitas vnius ciuitatis non poteſt ſe diuidere in plures: ergo ſi aliqua habet intrinſecos, extrinſecos, qui ſunt de ciuitate, non

facitut

faciat vniuerſitates,ſed intrinſeci qui poſſident ſolum & territorium ipſius, & retinent apud ſe imperium & magiſtratus,nam hoc tũc in habente ſolum vi detur,arg.C.vbi & apud quos.l.fi.& ideo extrinſeci non poſſunt ciuitatẽ ſubijcere vel obligare,& maximè ad æmulationem,quæ etiam vera collegia reddit illicita,vt l.2.C.de ſun.limi.&c.

Vocatio per campanam non ſufficit,vide Inn.& Hoſt.in c.in cauſis,de elec.fo.27.

Vocati ad eligendum poſſunt de benignitate aſpectari ſicut in iudicijs,ita no. Inn. in c.cum nobis,de elec.ſol.22.quod no.

Voluntas defuncti non poteſt in alium vſum commutari ſine voluntate epiſcopi,ita no. Abb.in c.vos quidam,de teſtib. & commutatio debet fieri ex cauſa rationabili,ſed ſine cauſa non poteſt vſus ſine voluntate teſtatoris mutari,niſi per Papam,vt in c.quia contingit,de relig.domi.in clem.

Votum non ſolenne,non intelligitur ratificari,& vxor ſemper intelligitur eſſe in timore viri,ita no. Inn.in c.relatum,quod met.cau. fol.73. nu.2.item nimia reuerentia æquiparat timori,gl.eſt & valde no.quæ fortè non eſt alibi,ff.quarum rerum actio non datur.l.1.§.quæ bon.

Vocatus non mutat ſuam naturam,dicit Inn.in c.1.de relig.domi. fol.179. vide ſupra in ver.edicto,in 1.q. in fi.vbi habes, quod votum factum poteſt in melius commutari,ſicut iuramentum.Bal.

Vox communis de fama præfertur dictis aliquorum etiam affirmatiuis,ita no. Io no.in c. inquiſitionem,de accuſ.fol.203.nu.5.

Vox clerici an augeat numerum,vide per Hoſt.in c.eccleſia,de electionibus,vide ſupra in ver.Profeſ.in 2.q.vide ſupra in ver.Clericus,in 11.q.

Vſusfructus relictus monacho an quæratur ſibi vel monaſterio,vide per Innoc. in c.in præſentia,de probatio.fol.103.num.6.& per Abbatem in c.cum ad monaſterium,de ſtatu mona.Quod ſi monachus eſt in ſtudio,an acquiritur ſibi, ibidem per Abbatem vide,quid ſi dicitur in inſtrumento, quod monachus non poſſit ab Abbate ſuo moleſtari in illo vſufructu,de hoc vide gl.ordi.ad Trebel. l.Lucius.§.tres heredes.

Vſura eſt probibita,vide Inn.in c.1.de vſu.fol.213. vide omnino ſupra in verbo, Punitur,in 3.quæſt.

Vſura petitur tribus modis: vt ſors. & tunc non eſt prohibita, ſecundum omnes inſtinctus iur.ſic ſecundum quoſdam. vel dic in nulla prohibitiua.ff pro ſocio. l.ſocium.C de ſumma Trini. l.1.de in litem iuran. l.nummis, vt puta vſura tunc eſt prohibita,vide per Innoc.in c.plures, de vſuris, ibidem. vel dic, quod vt intereſſe damni emergentis eſt permiſſa, vt lucro ceſſante, no. ff.de eo quod cer.loco.l.3.in fi.gl.ordi.

Vſura,an põt peti loco intereſſe,vide p Inn.ĩ c ſalvo de ſen exc f.219.n.10. Bal.

Vſus non eſt interdicendus poſſeſſori,ſed arma ſunt ſibi prohibenda, ita no.Inno. in c.cum veniſſent, de in integ.reſti.fol.74.quod no.

Vxor ſignificat Chriſtum,qui nunquam eccleſiam dimiſit, imo vir, ita no. Inn.in c.debitum,de bigamis.fol.49.nu.1.vide ſupra in verbo, votum, in 1.q. vide omnino ſupra in verbo,ſponſalia,in 2.q.

Vxor præſumitur quæ vxor publicè vocatur, & ita publicè tenetur & tractatur quoad plenam & legitimam præſumptionem,vbi de matrimonio non eſt quæſtio inter coniuges altero eorum negante matrimonium,ita dicit Innoc. in c ex parte,de reſti.ſpol.fol.96.nu.3.etiam vide per Iac.in l.1.ff.de proba.vide ſupra in verbo,ſimul,in 34.q.

Vxor quicquid ex operib.acquirit,viro acquirit,ſecus in prælato,qui acquirit ſibi non eccleſiæ,dicit Inn.in c.cum in officijs,de teſta.fol.164. & ibidem vide per eum,de donationibus Abbatum & aliorum prælatorum.

Vxor propter vitium ſodomiticum non poteſt repudiare virum,ita no.Inn. in c.2. de adulte.fol.212.quod tene menti,vide in verbo,Bona,in 1.q.

Xps quare dimiſit nobis ſuum vicarium? reſp. ideo, ſuit, quia perpetuo nos dilexit,& ideo ſine capite noluit nos dimittere, ita dicit Inno. in c. ad Apoſtolica, de re indi.fol.130.arg.ff.de adop.l.ſi tibi ſily.Bal.

Ypotheca,vide ſupra in verbo,Teſtis,in 20.q.propè finem.Baldus de Peruſio.

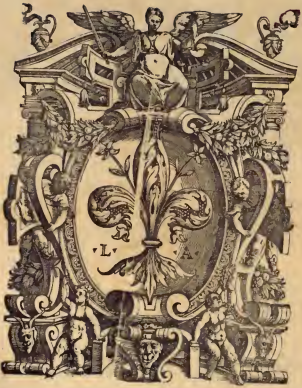
Margarita Baldi opus medius fidius Margaritis refertum,per D.Lucium Paulum Roſellum,ad Innocentiana commentaria loco Indicis,per numeros foliorum & capitulorum accommodata,quo Indice in tota Iuriſconſultorum ſuppellectile nullum vtilius inueniri poſſe,aſſerunt doctiſsimi quiq; Iuriſconſulti:
Optatum autem dijs bene iuuantibus accepit finem.

Series chartarum.

a b c d e.

Omnes ſunt Terniones, præter e Quaternio.

VENETIIS, APVD IVNTAS.
M D L X X V I I I.

·L· ·A·